D 646

revista economică

1 8•1 1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R 140

ROMANIA
PCR
ROMANIA

„Cu prilejul Anului Nou doresc să urez eroicului nostru popor, constructor al socialismului, împlinirea tuturor năzuinţelor şi idealurilor de progres şi bunăstare, noi succese pe calea făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării spre comunism''

NICOLAE CEAUŞESCU

MEHEDINŢI

JUDEŢUL MEHEDINŢI

SÎNT ZONE IN ŢARĂ care încorporează în perimetrul lor geografic şi uman tot ceea ce este propriu întregii României: relief, climă, bogăţii şi oameni. O asemenea zonă poate fi considerată şi cea a judeţului Mehedinţi.

Formele de relief variate, clima temperat continentală cu influenţe submediteraniene, care favorizează dezvoltarea unei faune şi flore specifice, resursele naturale ale solului şi subsolului (minereu cuprifer, cărbune, argile superioare, calcar etc.), deschiderea largă la apele Dunării — iată doar cîteva elemente care definesc acest judeţ, cu o istorie străveche, în care sînt înscrise multe file de glorie ale neamului nostru românesc. Dar, cu toate condiţiile favorabile unei intense dezvoltări social-economice şi în trecut, Mehedinţiul a cunoscut o adevărată înflorire abia în anii de după eliberarea ţării. Profundele prefaceri revoluţionare care au întinerit chipul patriei în deceniile parcurse pe drumul edificării noii societăţi şi-au pus puternic amprenta şi asupra tuturor aşezărilor acestui judeţ.

Astăzi industria mehedinţeană este reprezentată prin mari întreprinderi specializate în producţia de nave şi material rulant, în prelucrarea produselor agricole, forestiere, ale industriei uşoare etc. Numai în actualul cincinal au fost date în funcţiune 27 de obiective noi, între care: Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului la Drobeta Turnu-Severin, o întreprindere de produse lactate, Întreprinderea minieră şi Întreprinderea de reparaţii nave din Orşova, Întreprinderea centrală hidroelectrică „Porţile de Fier", a fost dezvoltată şi reutilată „Ţesătoria" — Cazanele. În acelaşi interval de timp, au avut loc de asemenea multe alte dezvoltări de capacităţi şi reutilări a unor unităţi mai vechi. Prin ponderea pe care o deţine, industria construcţiilor de maşini şi de prelucrare a metalelor este cea mai importantă ramură din judeţ, înregistrînd în decursul ultimilor 20 de ani o creştere de circa 11 ori. Deosebita activitate desfăşurată în toate întreprinderile a făcut cu putinţă ca **Mehedinţiul să-şi îndeplinească prevederile actualului plan cincinal cu mai bine de 3 luni înainte de termen.** Avansul cîştigat a permis obţinerea, pînă la finele anului 1975, a unei producţii suplimentare de peste 1,6 miliarde lei. **Atingerea cotelor finale ale cincinalului a însemnat, la nivelul judeţului, o creştere a producţiei industriale în 1975 de 2,7 ori în comparaţie cu 1970.**

În activitatea economică a judeţului **agricultura** are o pondere mare; **producţia agricolă realizată în 1975 este mai mare cu 168,4%, faţă de 1970.** În trecutul nu prea îndepărtat, cu toate condiţiile existente, agricultura mehedinţeană păstra amprenta unei serioase înapoieri, datorită mai ales lipsei de mijloace mecanizate pentru lucrarea pămîntului, a îngrăşămintelor, a specialiştilor, etc. Prin măsurile adoptate la scară naţională, şi agricultura din această zonă a ţării a beneficiat de avantajele socialismului. Întreaga activitate pentru culturile cerealiere se efectuează mecanizat, s-au extins zonele irigate (a fost pus parţial în funcţiune sistemul de irigaţii Crivina—Vînju Mare), a fost dezvoltat sectorul zootehnic, s-au ameliorat rasele de animale, au fost construite centre de vinificaţie, conservare şi păstrare a fructelor etc.

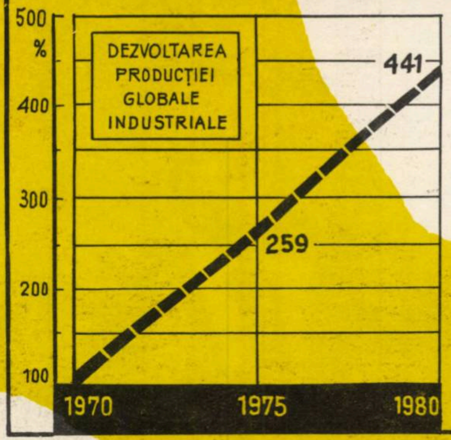
DEZVOLTAREA PRODUCŢIEI GLOBALE INDUSTRIALE

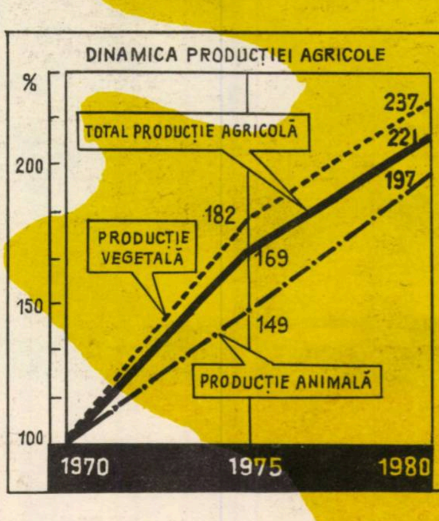
DINAMICA PRODUCŢIEI AGRICOLE

Dezvoltarea economică a fost însoţită de **însemnate înnoiri în condiţiile de viaţă ale locuitorilor.** Au fost construite în toate zonele urbane ale judeţului cartiere noi, însumînd sute şi mii de apartamente, şcoli, case de cultură, creşe, spitale, spaţii comerciale şi alte edificii. Schimbări profunde au avut şi la sate, unde s-au ridicat numeroase şcoli, cămine culturale, magazine, dispensare etc.

Astfel de înnoiri vor continua să se afirme şi mai intens în perioada care urmează. În cincinalul 1976—1980, pe baza unor masive investiţii alocate de stat, urmează să fie puse în funcţiune 64 de capacităţi noi şi dezvoltări, cuprinzînd o diversitate de activităţi : chimie, construcţii de maşini, industrie uşoară şi alimentară, metalurgie etc. Parte din aceste obiective vor fi amplasate în zone noi din judeţ, creînd astfel posibilitatea ca în afara oraşelor Drobeta Turnu-Severin şi Orşova să se ridice şi în altele gradul de industrializare. Însemnate investiţii vor fi alocate şi în agricultură pentru organizarea şi dezvoltarea unor complexe zootehnice de creştere şi îngrăşare a animalelor, pentru extinderea zonelor de irigaţii, pentru sporirea gradului de fertilitate a pămîntului, cît şi pentru sporirea nivelului de mecanizare a lucrărilor. Punerea în funcţiune a noi obiective atît în industrie cît şi în agricultură va crea condiţii pentru creşterea numărului locurilor de muncă — acestea fiind mai multe în 1980 faţă de 1975 cu 18,4%. În domeniul social-cultural se va pune în continuare accent pe construirea de noi locuinţe (12 mii apartamente), spitale şi policlinici, cinematografe, şcoli etc. În 1980, numărul locurilor în grădiniţe va creşte cu 104,50% faţă de 1975, la creşe cu 63,3%, la internate cu 24,5% etc.

Aşadar, un tablou măreţ de înfăptuiri, concomitent cu un program vast de dezvoltare în viitorii ani, tablou al unei dezvoltări fără precedent atît pe tărîm economic cît şi pe tărîm social-cultural.

V. B.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

MESAJUL

adresat întregului nostru popor, cu prilejul Anului Nou, la posturile de radio şi televiziune, de secretarul general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU

Dragi tovarăşi şi prieteni,
Cetăţeni ai Republicii Socialiste România,

Încheiem activitatea anului 1975 şi, totodată, a cincinalului 1971—1975 cu remarcabile realizări în dezvoltarea economico-socială a patriei, în ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a întregului nostru popor. Şi în acest an industria socialistă a continuat să se dezvolte în ritm înalt. A crescut, de asemenea, producţia agricolă, s-au realizat mari progrese în toate sectoarele de activitate economică. Au înregistrat un nou şi puternic avînt învăţămîntul, ştiinţa, cultura — factori determinanţi ai mersului înainte al societăţii socialiste.

Cincinalul 1971—1975 se caracterizează prin dezvoltarea impetuoasă a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, prin creşterea puternică a bogăţiei naţionale, a avuţiei întregului nostru popor. S-au perfecţionat relaţiile de producţie şi sociale, s-a ridicat pe o treaptă nouă democraţia socialistă, s-a creat cadrul tot mai adecvat pentru participarea maselor largi de oameni ai muncii la conducerea vieţii economico-sociale, la făurirea conştientă a propriului viitor. Ca rezultat al strălucitelor realizări, concretizate sintetic în creşterea venitului naţional cu peste 70 la sută, s-au îndeplinit în întregime prevederile cincinalului cu privire la ridicarea nivelului de trai material şi spiritual al tuturor oamenilor muncii.

Trebuie să subliniez totodată că în acest cincinal, inclusiv în anul 1975, a fost necesar să facem faţă unor greutăţi — cum au fost inundaţiile, seceta — să învingem o serie de lipsuri şi deficienţe manifestate în unele sectoare de activitate, să depăşim unele influenţe ale fenomenelor de criză ce domină lumea capitalistă şi care s-au răsfrînt într-o anumită măsură şi asupra economiei ţării noastre, ca de altfel asupra întregii economii mondiale.

Cu toate acestea, înfăptuind neabătut politica internă şi externă a partidului nostru comunist — forţa conducătoare a întregii societăţi — poporul român a mers ferm înainte pe calea edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Se cuvine să subliniem şi cu acest prilej că toate victoriile obţinute în înflorirea patriei sînt rodul muncii eroice a clasei muncitoare, a ţărănimii şi intelectualităţii, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, a întregului nostru popor, care, în strînsă unitate, îşi făureşte viitorul liber şi independent, viitorul socialist şi comunist.

Este pentru noi un motiv de adîncă satisfacţie şi mîndrie patriotică să relevăm, în această zi, cînd sărbătorim cea de-a 28-a aniversare a proclamării Republicii — moment memorabil în întreaga istorie a patriei, în seculara luptă a poporului pentru o viaţă mai bună — că întreaga noastră naţiune socialistă urmează cu încredere neţărmurită partidul comunist, înfăptuieşte cu elan şi abnegaţie programul său de edificare pe pămîntul României a celei mai drepte şi mai umane orînduiri sociale.

La sfîrşitul acestui an, pentru realizarea înainte de termen a cincinalului, pentru toate măreţele înfăptuiri în opera de construcţie socialistă, în numele Comitetului Central al partidului, Consiliului de Stat şi guvernului, precum şi al meu personal, adresez cele mai calde felicitări eroicei noastre clase muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii, întregului popor, tuturor organelor de partid şi de stat, comuniştilor şi, totodată, cele mai vii urări de noi succese în activitatea lor viitoare.

Stimaţi tovarăşi,

Vom inaugura peste puţin timp anul 1976, primul an al celui de-al şaselea cincinal care, prin prevederile sale, asigură înfăptuirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XI-lea, ridicarea patriei noastre socialiste pe noi trepte de progres și civilizație. Așa cum am menționat și la Marea Adunare Națională, dispunem de tot ce este necesar din punct de vedere material și uman pentru realizarea cu succes a planului pe primul an al cincinalului.

Intrînd într-o nouă etapă a dezvoltării patriei, se impune să acționăm cu toată energia pentru înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XI-lea, pentru afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile vieții economico-sociale, pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, creșterea productivității muncii și reducerea continuă a cheltuielilor materiale. Mai mult ca oricînd trebuie să acționăm pentru unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii în îndeplinirea sarcinilor de plan, să întărim ordinea și disciplina, să perfecționăm necontenit conducerea și planificarea economiei, să dezvoltăm democrația socialistă, asigurînd participarea activă a întregului popor la conducerea conștientă a țării, la realizarea mărețului Program al partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Avem deplina convingere că anul 1976, ca întregul cincinal viitor, va aduce poporului nostru noi satisfacții în muncă și viață, va adăuga noi și însemnate valori tezaurului avuției noastre naționale, va ridica pe o treaptă superioară bunăstarea materială și spirituală, gradul de civilizație al întregii națiuni socialiste.

Dragi tovarăși și prieteni,

Cetățeni ai României socialiste,

Anul pe care îl vom încheia în curînd ne-a adus mari realizări și satisfacții și în ce privește activitatea internațională a partidului și statului nostru.

Evenimentele petrecute în 1975 au confirmat pe deplin justețea aprecierilor și orientărilor Congresului al XI-lea cu privire la desfășurarea vieții internaționale contemporane.

Promovînd o politică internațională activă, România socialistă și-a lărgit relațiile de colaborare politico-economică, tehnico-științifică și culturală cu statele socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu statele capitaliste dezvoltate, dobîndind noi prieteni pe toate meridianele planetei.

Încheierea cu succes a Conferinței general-europene, victoriile istorice obținute în acest an de către popoarele din Indochina, precum și de către popoarele din Africa în cucerirea independenței naționale atestă cu putere creșterea forței popoarelor, manifestarea fermă a hotărîrii lor de a pune capăt vechii politici imperialiste, colonialiste de dominație și dictat, de a instaura în lume relații noi, bazate pe egalitate, respect al independenței și suveranității, neamestec în treburile interne și avantaj reciproc.

Cursul destinderii, care a continuat să se manifeste și în acest an, demonstrează existența unor reale posibilități de a se obține noi succese pe calea înțelegerii și colaborării între popoare. Așa cum am menționat însă și în expunerea la Marea Adunare Națională, nu trebuie să uităm nici un moment că mai există forțe reacționare care pot pune în pericol cursul destinderii și păcii și, de aceea, este necesar să acționăm cu toată fermitatea pentru întărirea solidarității și unității forțelor progresiste, antiimperialiste de pretutindeni.

Republica Socialistă România intră în noul an hotărîtă să-și intensifice eforturile pentru realizarea în viață a documentelor adoptate la Helsinki cu privire la securitatea europeană, pentru înfăptuirea unei largi colaborări între țările din Balcani și soluționarea pe cale pașnică a situației din Cipru. În spiritul politicii promovate și pînă în prezent, România va acționa consecvent pentru soluționarea politică a conflictului din Orientul Mijlociu, pentru realizarea unei păci drepte și durabile în această parte a lumii. Vom acționa, de asemenea, pentru realizarea a noi pași în direcția lichidării subdezvoltării, a făuririi noii ordini economice internaționale, pentru realizarea dezarmării generale și, în primul rînd, a dezarmării nucleare. Mai mult ca oricînd, țara noastră se pronunță pentru creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite și al altor organisme internaționale, pentru crearea condițiilor de participare a tuturor statelor, indiferent de mărime, la soluționarea problemelor complexe ale vieții politice mondiale.

Vom milita neabătut pentru extinderea în continuare a colaborării cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Totodată, vom desfășura o activitate susținută în vederea întăririi solidarității cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu alte partide și organizații progresiste, democratice, pornind de la necesitatea unirii tuturor forțelor înaintate în lupta pentru o politică de pace și colaborare, pentru făurirea unei lumi mai drepte și mai bune.

Avem convingerea deplină că stă în puterea popoarelor de a obține în anul viitor noi succese în soluționarea problemelor internaționale complexe. Republica Socialistă România va face totul pentru a-și aduce contribuția la consolidarea și dezvoltarea destinderii și colaborării pe planeta noastră, slujind astfel atît interesele vitale ale poporului nostru cît și cauza generală a socialismului și păcii în lume.

Dragi tovarăși și prieteni,

Cetățeni ai României socialiste,

Minunatul Program de dezvoltare a patriei adoptat de Congresul al XI-lea al partidului, condițiile interne în care ne desfășurăm activitatea, precum și cursul evenimentelor internaționale ne dau temeiul să privim cu optimism și deplină încredere viitorul României socialiste.

Cu prilejul Anului Nou doresc să urez eroicului nostru popor, constructor al socialismului, împlinirea tuturor năzuințelor și idealurilor de progres și bunăstare, noi succese pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism.

Să toastăm pentru înflorirea și strălucirea Republicii Socialiste România !

Pentru Partidul Comunist Român — forța politică conducătoare a națiunii noastre socialiste !

Pentru întărirea solidarității și unității țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești, a forțelor socialiste, progresiste și democratice, antiimperialiste de pretutindeni !

Pentru pace și colaborare între popoarele lumii !

La începutul Anului Nou vă adresez dumneavoastră, muncitori, țărani, intelectuali, bărbați și femei, tineri și vîrstnici, români, maghiari, germani și de alte naționalități, cele mai fierbinți urări de îndeplinire a tuturor dorințelor de mai bine, satisfacții depline în muncă și viață, multă sănătate și fericire !

LA MULȚI ANI !

ECONOMIE NATIONALA

● INVESTIGAȚIE „R. E." ● INVESTIGAȚIE „R. E." ●

MAȘINILE ȘI UTILAJELE — FOLOSITE LA ÎNTREAGA CAPACITATE !

— Din primele zile ale noului cincinal, muncă rodnică și avîntată —

SPORIREA CONTINUĂ A ZESTREI TEHNICE a întreprinderilor, intrarea în funcțiune, an de an, a noi și moderne capacități de producție pe întregul teritoriu al țării, au ridicat considerabil potențialul productiv al economiei, au mărit posibilitățile de sporire, diversificare și ridicare a calității produselor.

Dar, firește, acum este esențial ca acest puternic și modern potențial să fie nu numai mărit și consolidat în continuare ci, mai ales, valorificat eficient, printr-o exploatare rațională și o funcționare neîntreruptă. „O problemă hotărîtoare pentru înfăptuirea cu succes a prevederilor noului cincinal — *arăta tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU* — este utilizarea intensivă a capacităților de producție. În anul 1980, aproape 70 la sută din producția industrială se va realiza în capacitățile existente la finele anului 1975. Aceasta impune ca în fiecare întreprindere, la fiecare loc de muncă să se ia măsuri pentru folosirea integrală a mașinilor și utilajelor, a timpului de lucru. Se impun, de asemenea, o mai bună întreținere a utilajelor, respectarea riguroasă a planului de reparații, întărirea răspunderii pentru funcționarea neîntreruptă a mașinilor".

Întreprinderile din județul Caraș-Severin, a căror bază tehnică s-a consolidat puternic, au fost confruntate în anii cincinalului precedent cu o arie largă de probleme legate de creșterea eficienței utilizării fondurilor fixe, probleme care, în parte, au fost rezolvate, iar altele urmează a fi cercetate în prezent, în vederea găsirii unor soluții eficiente. Cu sprijinul Comitetului județean de partid Caraș-Severin, „Revista economică" *a întreprins o investigație în principalele întreprinderi din acest județ, desprinzînd experiența valoroasă dobîndită, cît și unele rezerve în direcția capacităților de producție — problematică din care prezentăm cîteva aspecte semnificative.*

Indici inalți — producție mare peste plan

DE LA ÎNCEPUT se cere relevat faptul că marea majoritate a întreprinderilor, care au făcut obiectul investigației, au înregistrat în toți anii cincinalului trecut rezultate deosebite în realizarea sarcinilor de plan. Este elocventă din acest punct de vedere situația **Combinatului siderurgic Reșița.** Port-drapel în întrecerea pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, combinatul s-a detașat mult, prin realizările obținute, nu numai de întreprinderile din județ, ci chiar de cele pe ramură. Siderurgiștii de aici **și-au realizat sarcinile inițiale ale cincinalului 1971—1975** cu 103 zile mai devreme. Aceasta a făcut cu putință ca, pe ansamblu, combinatul reșițean, să realizeze **o producție globală suplimentară în valoare de un miliard lei.** Demn de remarcat este și faptul că, în același interval de timp, productivitatea muncii a sporit cu 27,8%, iar beneficiile peste plan înregistrate depășesc suma de 100 milioane lei. La baza acestor succese a stat, în primul rînd, folosirea din plin a utilajelor și agregatelor, obținerea unor indici înalți de utilizare a acestora. Iată cum se prezintă, din acest punct de vedere, situația la principalele agregate (tabelul nr. 1).

Tabelul nr.1

Depășirea indicilor intensivi la Combinatul siderurgic Reșița, ca urmare a utilizării mai depline a capacității principalelor agregate

Denumirea agregatelor	Indici intensivi realizați față de plan= 100% în perioada 1971-1975
Aglomerator	101 -108,8
Bateriile de cocs	101,1-102,1
Furnale	102,5-105,2
Cuptoare Martin	100,7-102,8
Laminor profile grele	102,3-102,7
Laminor profile mijlocii	105,2-109,1
Laminor profile ușoare	105,9-110,3
Laminor de tablă	102,9-110,4
Laminor de bandaje și discuri	102,0-105,4

Care au fost factorii determinanți care au facilitat obținerea acestor indici superiori față de prevederile din plan ?

● **mai buna organizare a producției și a muncii.** Prin măsurile luate în fiecare an, în funcție de situațiile impuse, a fost asigurată aprovizionarea ritmică pe bază de program-cadru a tuturor agregatelor au fost amplasate în flux mașinile și utilajele din sectorul de ajustare de la laminoarele de profile mijlocii, s-au creat condiții pentru sporirea capacității de pregătire a garniturilor de turnare pentru oțelărie, îmbunătățirea activității de transport în incinta combinatului etc. ;

● **promovarea de tehnologii avansate.** În cincinalul precedent a fost extinsă utilizarea oxigenului la cuptoarele Martin pentru accelerarea procesului de fabricație al oțelului și reducerea duratei de elaborare a șarjei, au fost utilizate noi rețete mai economice în fabricația cocsului, fapt ce a condus la sporirea puterii calorice a acestuia, au fost introduse peste tot grafice de urmărire a producției pentru întărirea disciplinei în muncă și respectarea tehnologiilor de fabricație etc. ;

● **organizarea rațională a activității în sectoarele de întreținere și reparații.** S-a avut în vedere, în special, ca toate lucrările la agregatele sau instalațiile care intrau în revizii sau reparații să fie executate într-un timp cît mai scurt și de bună calitate, astfel încît timpul de imobilizare al acestora să fie cît mai redus. În acest scop, pentru fiecare agregat au fost întocmite din timp grafice de execuție a lucrărilor de reparații și a fișelor de constatare, lucru care a permis pregătirea din vreme a principalelor piese necesare ce urmau a fi înlocuite, stabilirea formației specializate de lucru etc. Se poate aprecia că la principalele lucrări de reparații timpul de imobilizare a unui agregat a fost redus cu 3—10 zile ;

● **pregătirea cadrelor pentru asigurarea permanentă a coeficientului de schimb necesar.** În acest scop preocupările au fost îndreptate spre crearea de condiții bune pentru integrarea în formațiile de lucru a absolvenților școlii profesionale, precum și a cadrelor pregătite prin cursurile de scurtă durată. Concomitent, s-au luat măsuri ca în componența fiecărei echipe sau brigăzi să intre, alături de lucrători cu experiență, și tineri începători în meserie. Acest fapt a condus la omogenizarea formațiilor de lucru în cele 3 schimburi, la crearea unui climat propice de însușire rapidă a tainelor meseriei, pentru autodepășire.

Rezultate remarcabile privind utilizarea eficientă a fondurilor fixe din dotare a dobîndit și colectivul **Întreprinderii miniere Bocșa.** Aici accentul a fost pus pe valorificarea mai bună a mecanismelor din dotare în scopul creșterii randamentelor pe om și post, sporirii permanente a producției. Prin măsurile luate în organizarea producției și a ridicării profesionale a formațiilor de lucru, s-a reușit ca, în cincinalul 1971—1975, indicii planificați să fie depășiți la instalațiile de preparare cu 1%, la mașinile de încărcat cu siloz cu 1,9%, la mașinile de încărcat cu cupă cu 2,9% etc.

Acțiuni deosebit de eficace pentru mai buna folosire a mașinilor și instalațiilor au fost întreprinse, și de colectivul **Combinatului de prelucrare a lemnului din Caransebeș.** Organizarea lucrului în două și trei schimburi la principalele locuri de muncă, reorganizarea unor fluxuri tehnologice, executarea operativă a reparațiilor și în condiții de calitate superioare, ridicarea calificării cadrelor etc., au făcut cu putință ca, față de 1971, cînd pe total unitate indicii de utilizare a mașinilor și utilajelor se situau la 88,9%, în 1975 să se ajungă la 91%.

Așadar, apare concludent că atunci **cînd factorii de decizie ai întreprinderilor, colectivele de muncă în totalitatea lor sînt preocupate de folosirea gospodărească a mijloacelor tehnice din dotare, cînd alături de măsurile organizatorice se au în vedere și cele privitoare la creșterea calificării profesionale și a răspunderii în muncă a tuturor celor ce exploatează direct mașinile sau agregatele, cînd se iau măsuri operative pentru reducerea perioadelor de stagnări etc., se pot obține indici ridicați la fiecare grupă de mașini și utilaje și, prin aceasta, o producție suplimentară, costuri tot mai reduse.**

Decade „mici" și decade „mari"

DEFINITORIE pentru activitatea unei întreprinderi industriale în ce privește folosirea zestrei tehnice din dotare este **ritmicitatea** cu care își realizează sarcinile de plan. Privind din acest punct de vedere lucrurile, se constată că întreprinderile din județul Caraș-Severin se încadrează în bună parte în disciplina realizării ritmice a planului. De altfel, unitățile fruntașe amintite au realizat în decursul ultimilor 5 ani o bună ritmicitate în materializarea planului cît și la livrări.

Dar sînt la Caraș-Severin și unități care împart realizarea planului lunar în decade „mici" și decade „mari". Din păcate, acest mod de realizare a planului, care a devenit o practică permanentă, a condus la o serie de neajunsuri. Așa se face că în perioada de „acalmie“, respectiv în prima decadă (respectiv una din decadele „mici“), cînd nu se realizează decît o parte infimă din plan, capacitatea mașinilor și utilajelor să nu fie utilizată decît parțial, pentru ca apoi, în perioada de „asalt“, — adică în ultima decadă (de obicei cea „mare“), cînd se fabrică „grosul“ producției — mijloacele tehnice să fie suprasolicitate, cu tot cortegiul de consecințe ce decurg dintr-o asemenea activitate. Iată (tabelul nr. 2) cum s-au prezentat lucrurile în 1975 în unele întreprinderi, situație care de altfel nu diferă mult față de cele petrecute în decursul celorlalți patru ani din cincinalul 1971—1975.

Tabelul nr.2

Proporția realizării planului, pe decade, în unele întreprinderi din județul Caraș-Severin în 1975

- % -

Unitatea	Decada I	Decada II	Decada III
Intreprinderea constructoare de mașini Reșița	24,70	26,10	49,20
Intreprinderea constructoare de mașini Bocșa	11,88	19,74	68,38
Intreprinderea metalo-chimice și mobilă Reșița	16,10	26,00	68,90
Intreprinderea minieră Anina	24,00	34,00	42,00

Așa cum se desprinde din tabel, doar Întreprinderea constructoare de mașini Reșița și Întreprinderea minieră Anina au reușit să producă, în medie, în prima decadă din cele 3 trimestre din 1975, aproape 25% din sarcinile de plan. Altele, cum ar fi, de pildă, Întreprinderea constructoare de mașini Bocșa, în prima decadă a realizat abia 11,88% din sarcinile lunare de plan. În general, cu excepția Întreprinderii miniere Anina, nu se poate spune că, în decada a doua, s-a produs revirimentul așteptat, lăsîndu-se ca recuperările din primele 2 decade să fie făcute abia în cea de-a 3-a.

Desigur, în unele cazuri ca, de pildă în cel al Întreprinderii constructoare de mașini Reșița, neritmicitatea se explică prin aceea că, datorită specificului producției (se fabrică agregate cu valori mari), produsele se finalizează abia în ultima perioadă a lunii ; la Întreprinderea constructoare de mașini Bocșa, îndeplinirea ritmică a producției este influențată negativ și de faptul că beneficiarii nu asigură în toate cazurile documentația necesară producției planificate. Dar, dincolo de aceste greutăți obiective, atît în aceste întreprinderi cît și în celelalte menționate în tabel, stăruie încă o serie de deficiențe atît de ordin tehnic cît și organizatoric, care generează adevărate zig-zag-uri în îndeplinirea sarcinilor lunare de plan. De ce natură sînt acestea ?

În primul rînd, este vorba de **modul în care sînt defalcate sarcinile de plan pe trimestre, apoi pe luni și, în cadrul lor, pe decade.** De altfel, prin însăși întocmirea programelor de fabricație nu se asigură zilnic nivelul mediu al producției lunare, nu se ține seama de acoperirea integrală a capacităților de producție existente.

În al doilea rînd, **programarea producției nu este corelată strîns cu aprovizionarea tehnico-materială în cantitățile și sorto-tipodimensiunile corespunzătoare.** La Întreprinderea constructoare de mașini Bocșa, de pildă, lipsesc adesea materiale specificate în proiecte. În alte locuri, cum ar fi la Întreprinderea constructoare de mașini Reșița, îndeplinirea ritmică a planului lunar este stînjenită atît de aprovizionarea neritmică cu unele materii prime sau materiale, cît și de întîrzierile intervenite în livrarea unor piese sau subansamble primite în cadrul planului de cooperare. La Întreprinderea minieră Anina, pe parcursul unor decade, lipsesc adesea vagoane C.F.R. — fapt ce duce la nerealizarea planului.

Indiferent însă de greutățile întîmpinate sau de lipsurile proprii existente în întreprinderile amintite, ceea ce trebuie subliniat cu toată tăria este faptul că producția neritmică este păgubitoare nu numai pentru unitatea în care se desfășoară (nu permite o încărcare uniformă a mașinilor și utilajelor și nici folosirea din plin a timpului de lucru al muncitorilor), ci și pentru economia națională, deoarece aceasta nu primește la timp o serie de produse. Este suficient să arătăm că dacă numai la Întreprinderea constructoare de mașini Reșița s-ar fi asigurat încărcarea mașinilor de așa natură încît ele să se încadreze în indicele mediu dat pe ministerul de resort de minimum 85%, unitatea respectivă ar fi putut obține în decursul cincinalului încheiat o producție suplimentară de cîteva sute de milioane de lei.

Timpul de lucru utilizat din plin

ÎN CINCINALUL 1971—1975 s-a remarcat aproape în fiecare întreprindere din județul Caraș-Severin un progres real în folosirea fondului de timp maxim disponibil. Aceasta a permis să se obțină o producție mai mare cu același număr de lucrători și o mai înaltă productivitate a muncii. Din experiența multor întreprinderi investigate a rezultat că **folosirea la maximum a fondului de timp a fost influențată în mod pozitiv de elasticitatea în organizarea producției și a muncii în funcție de nevoi și condițiile existente, de ritmicitatea în aprovizionarea locurilor de muncă, de întărirea disciplinei, extinderea asistenței tehnice pînă la formațiile cele mai mici de lucru și în toate schimburile, ridicarea calificării profesionale etc.**

Dar o mai atentă analiză a faptelor (tabelul nr. 3) arată că în domeniul utilizării timpului de lucru mai sînt multe de făcut. Cifrele demonstrează că numai în cursul anului trecut timpul maxim disponibil a fost realizat în întreprinderile menționate doar în proporție de 91—94%, pierzîndu-se astfel mii sau chiar zeci de mii de ore muncă — timp în care s-ar fi putut produce în plus însemnate cantități de bunuri materiale necesare atît satisfacerii nevoilor economiei naționale, cît și cerințelor la export. Dacă am extinde calculul la scara întregului cincinal 1971—1975, ar rezulta desigur, cît de mult au pierdut întreprinderile respective datorită neutilizării totale a fondului de timp de lucru. Înlăturîndu-se deficiențele manifestate în această direcție (neaprovizionarea ritmică a locurilor de muncă, absențe și abuzuri de învoiri de la lucru etc.), s-ar putea pune în valoare mari resurse pentru îndeplinirea și depășirea noilor prevederi de plan.

Investigația noastră a mai scos la iveală un alt aspect asupra căruia conducerile întreprinderilor merită să mediteze și să ia măsurile corespunzătoare. Este vorba de faptul că deși timpul de lucru planificat nu a fost utilizat satisfăcător, în unele unități (Întreprinderea metalo-chimice și mobilă Reșița, Întreprinderea de transporturi auto Caraș-Severin etc.) s-au prestat un important număr de ore suplimentare.

Concluzia care se degajă este aceea că, pretutindeni, trebuie **să se creeze condiții optime de lucru, astfel încît timpul de muncă planificat să poată fi folosit din plin și, pe această bază, să se obțină un nivel sporit al producției și productivității muncii.**

Pentru 1976, măsuri eficiente

ÎN TOATE ÎNTREPRINDERILE INVESTIGATE, ținînd seama de sarcinile sporite de plan ce le revin pentru 1976 — primul an din noul cincinal — s-au făcut intense pregătiri care urmăresc, în principal, obținerea unor indici mai înalți de utilizare a mașinilor, utilajelor sau agregatelor.

Tabelul nr.3

Gradul de folosire a fondului de timp maxim disponibil în unele întreprinderi din județul Caraș-Severin în anul 1975

- % -

Unitatea	Utilizarea timpului de lucru
- Intreprinderea minieră Bocșa	93,05
- Intreprinderea constructoare de mașini Bocșa	93,00
- Intreprinderea constructoare de mașini Reșița	92,55
- Intreprinderea metalo-chimice și mobilă Reșița	91,70
- Intreprinderea minieră Anina	93,5

La Întreprinderea constructoare de mașini Reșița, de pildă, s-a **stabilit o asemenea programare a producției de piese pe mașini, încît acestea să funcționeze din plin, în tot cursul unei luni.** Paralel, au fost luate măsuri pentru o mai bună aprovizionare tehnico-materială, corespunzător structurii producției. Ca atare **se preconizează o creștere a indicilor de utilizare în 1976 cu 2—3% față de cei atinși în anul trecut.**

În alte unități, ținîndu-se seama de condițiile specifice de lucru și de neajunsurile consemnate în 1975, preocupările conducerilor de întreprinderi și a serviciilor de specialitate sînt orientate spre alte domenii de activitate, strîns legate de folosirea mai din plin a capacității utilajelor. La Întreprinderea minieră Bocșa, de exemplu, **se va organiza mai bine activitatea de revizii și de reparații, în așa fel încît mașinile să rămînă cît mai puțin imobilizate atunci cînd intră în reparații.** În 1976, aici se preconizează să se obțină la mașini-unelte **un indice de utilizare de 94,8% față de 92%, cît s-a realizat în primele 10 luni din 1975.**

În sfîrșit, la Întreprinderea minieră Anina au fost luate măsuri pe mai multe planuri pentru folosirea mai bună a mașinilor-unelte. Astfel, **s-a întocmit din timp planul pieselor de schimb ce urmează a fi produse în acest an încît să se asigure un grad maxim de ocupare a mașinilor-unelte.** Totodată, se va completa efectivul de muncitori pentru ca numărul lor să permită introducerea schimbului III. Datorită luării acestor măsuri, se preconizează **obținerea în 1976 a unui indice de utilizare la mașini-unelte de 89% față de 85% cît este planificat.**

Măsuri, potrivit specificului producției, au fost luate și în toate celelalte întreprinderi industriale din județ.

Paralel cu aceste măsuri — a căror aplicare trebuie urmărită zi de zi pentru a se obține efectele scontate chiar de la începutul noului an de muncă — se cere acționat sub forme variate în fiecare unitate și la fiecare loc de muncă, pe linia **muncii politico-educative**, pentru întărirea răspunderii și a disciplinei, pentru combaterea absențelor nemotivate și a învoirilor, pentru folosirea integrală și productivă a timpului de lucru — factori de o deosebită însemnătate pentru utilizarea mai bună a mașinilor, utilajelor și agregatelor.

Acționînd cu fermitate în toate verigile hotărîtoare ale producției, străduindu-se să pună în valoare noi rezerve interne importante pe linia gospodăririi cu maximum de grijă a zestrei tehnice din dotare, colectivele acestor întreprinderi vor aduce o contribuție de seamă la realizarea noului plan cincinal, la sporirea avuției naționale.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

ACTIVITATEA DINAMICĂ ȘI CREATOARE A CONSILIILOR POPULARE, FORMĂ DE MANIFESTARE A DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

ÎN ATMOSFERA de puternică efervescență creatoare și entuziasm în muncă, cu care poporul nostru a trecut, în acest început de cincinal, la traducerea în viață a obiectivelor stabilite pentru noua etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, în întreaga țară s-au intensificat acțiunile consacrate pregătirii Congresului consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare. După cum s-a apreciat în ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 26 decembrie 1975, pregătirile se desfășoară în mod corespunzător, în toate județele fiind puse în dezbatere publică propunerile de dezvoltare economică și socială a comunelor, a tuturor localităților, schițele de sistematizare a acestora.

În strînsă concordanță cu formele și modalitățile variate prin care se manifestă adîncul democratism al vieții noastre economice și sociale, cetățenii patriei au avut astfel posibilitatea să-și spună cuvîntul în probleme care privesc dezvoltarea economico-socială a localităților în care trăiesc și muncesc, să se pronunțe asupra modului în care va arăta comuna, satul la sfîrșitul acestui cincinal, să cunoască ce obiective economice și social-culturale vor îmbogăți zestrea localităților respective. Cu prilejul adunărilor populare care au avut loc în întreaga țară s-a manifestat cu deosebită forță spiritul de inițiativă al oamenilor muncii, au fost făcute numeroase propuneri utile pentru activitatea desfășurată pe plan local. Adunările populare s-au transformat în adevărate tribune de dezbatere a unor probleme de interes vital pentru activitatea prezentă și de perspectivă a localităților patriei.

La ședința menționată, Comitetul Politic executiv a hotărît să se supună spre aprobare înaltului forum – Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare – discutarea unor probleme de însemnătate primordială pentru etapa actuală și de perspectivă a dezvoltării țării noastre : planul cincinal 1976—1980 în profil teritorial ; sarcinile care revin consiliilor populare din planul cincinal în domeniul agriculturii și industriei alimentare, precum și sarcinile acestora în domeniul investițiilor, construcțiilor și sistematizării localităților și în domeniul edilitar ; programul pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în următoarele trei decenii și jumătate și programul național de amenajare a bazinelor hidrografice ; probleme privitoare la pregătirea forței de muncă și la îmbunătățirea activității în domeniile învățămîntului, culturii și sănătății publice ; măsuri pentru perfecționarea activității consiliilor populare, pentru dezvoltarea democrației și participarea maselor la conducerea vieții economico-sociale.

Este o tematică bogată și variată, care îmbrățișează laturi esențiale ale activității unităților administrativ-teritoriale și a organelor centrale. Expresie a profundului democratism al societății socialiste românești, Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare va reprezenta, astfel, un eveniment de însemnătate deosebită, cu adînci rezonanțe în viața economică și socială a națiunii noastre.

Planul în profil teritorial — instrument al dezvoltării armonioase a localităților

PLANUL DE DEZVOLTARE economico-socială a unităților administrativ-teritoriale, ca plan propriu și, în același timp, ca parte integrantă a planului național unic, are un rol deosebit de important în ridicarea economică și socială a localităților din fiecare județ al țării. Prin modul în care se elaborează și este organizată realizarea sa, el contribuie la identificarea și atragerea în circuitul economic a resurselor naturale, la valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor locale, folosirea optimă a capacităților de producție și a forței de muncă, la dezvoltarea economică-socială de ansamblu a județului sau localității. Planurile în profil teritorial asigură armonizarea intereselor generale și particulare ale localităților cu cele ale județelor și cu cele ale întregii țări.

Prin noile obiective de investiții prevăzute a fi înfăptuite pe bază de studii temeinic fundamentate, planurile de dezvoltare economico-socială acționează în direcția creșterii aportului fiecărei localități la rezolvarea problemelor majore ale județului și în multe cazuri ale țării, realizîndu-se pe această cale și mobilizarea tuturor resurselor materiale și umane în vederea creșterii și modernizării potențialului industrial existent, ținînd seama de obiectivele și sarcinile dezvoltării economiei pe ansamblul țării și în profil teritorial. Se asigură, de asemenea, prin aceste planuri creșterea producției agro-zootehnice a localității, folosirea integrală și intensivă a terenurilor agricole, extinderea metodelor agrotehnice avansate ș.a.

Planul de dezvoltare economico-socială asigură creșterea corelată a tuturor sectoarelor de producție și prestări, cît și a indicatorilor de dezvoltare social-culturală a localității. În el sînt prevăzute și acțiuni de cooperare între întreprinderi, în general, de cooperare între industria republicană și locală, îndeosebi, aceasta din urmă asigurînd folosirea mai diversificată a unora din resursele locale.

Creșterea rolului consiliilor populare în întocmirea și realizarea planurilor de dezvoltare a localităților

UN PAS IMPORTANT în ridicarea răspunderilor consiliilor populare pentru întocmirea și realizarea planului de dezvoltare economico-socială a localităților s-a realizat prin Legea nr. 8 din anul 1972 și Decretul nr. 121/1973. Aceste acte normative au stabilit cadrul legal și au dat noi dimensiuni activității de planificare desfășurate în profil departamental, de ramură și teritorial. S-a stabilit de asemenea, rolul deosebit de important al comisiei de planificare teritorială în întocmirea și realizarea planului de dezvoltare economico-socială a județului și a fiecărei localități în parte.

Trebuie să arătăm faptul că și pînă la apariția actelor normative amintite, consiliile populare au avut importante sarcini în întocmirea și urmărirea planurilor economice ; ele însă s-au amplificat și diversificat după această dată. În planificarea dezvoltării economico-sociale în profil teritorial a localităților și județului, apreciind realizările de pînă acum, putem afirma că există un început bun și chiar o experiență, care oferă garanția unor noi progrese.

În elaborarea proiectului de plan de dezvoltare economico-socială în profil teritorial pe perioada 1976—1980, s-a plecat de la prevederile legii privind dezvoltarea planificată a economiei naționale și a indicațiilor metodologice transmise de organele centrale, mergîndu-se pe linia atragerii sub îndrumarea organelor județene de partid și de stat, a tuturor consiliilor populare ale localităților la acțiunea de fundamentare și dezbatere a propunerilor și cifrelor de plan.

Comisia de planificare teritorială a județului nostru, folosind analizele și studiile proprii, consultînd organele locale ale consiliilor populare comunale, orășenești și ale municipiului Ploiești și conlucrînd strîns cu unitățile economice și social-culturale, **a urmărit corelarea și armonizarea propunerilor, încadrarea obiectivelor propuse în localități în sarcinile dezvoltării economico-sociale a întregului județ.** Este de remarcat faptul că elaborarea planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial a fost precedată de realizarea studiului cu privire la stadiul dezvoltării forțelor de producție, elaborat pe baza indicației Comitetului de Stat al Planificării, care a pus la dispoziția organelor de planificare de la nivelul județului o valoroasă și cuprinzătoare tematică. Acest studiu a creat posibilitatea organelor locale de la orașe și comune, cît și celor de planificare să cunoască stadiul de dezvoltare actual comparativ cu media pe țară, repartizarea forțelor de producție în teritoriu și, evident, direcțiile principale în care trebuie acționat mai intens în perioadele următoare.

O etapă la fel de importantă în elaborarea planurilor economico-sociale o constituie discutarea și analiza amănunțită a amplasamentelor noilor obiective industriale în cincinalul 1976—1980. Aprobarea amplasamentelor, a zonelor și platformelor industriale, de pildă, a ocazionat dezbateri ample, pînă la cel mai înalt nivel, rezultatele în această direcție concretizîndu-se într-o rațională și eficientă amplasare a viitoarelor investiții. S-a avut în vedere, în afara acestui important aspect și respectarea normelor cu privire la protejarea mediului înconjurător, împotriva poluării și degradării. Exemplificăm în această direcție scoaterea din propuneri a o serie de investiții care nu se încadrau în normele de mediu înconjurător. Totodată, s-a urmărit, concentrarea și raționalizarea unor utilități în cadrul diferitelor zone, alcătuirea unor servicii comune de deservire a tuturor unităților, cît și conjugarea armonioasă a intereselor urbanistice cu cele departamentale. De amintit, în această direcție, conlucrarea realizată cu Ministerul Industriei Chimice și unitățile sale, a căror activitate ocupă un loc important în economia județului.

În afara studiilor proprii ale comisiei de planificare teritorială, la **baza planurilor de dezvoltare economico-socială a județului și localităților au stat și studiile întreprinse pentru elaborarea unor programe de perspectivă.** Printre acestea se află mai multe programe aprobate de plenare ale Comitetului județean de partid, cum ar fi cele pentru dezvoltarea zootehniei, viticulturii, creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție etc., precum și stadiile privind dezvoltarea rețelei comerciale, a prestărilor de servicii, a sectorului sanitar, transporturilor ș.a.

Recent, în baza indicațiilor conducerii superioare de partid, organele județene au întreprins, cu sprijinul consiliilor populare ale comunelor și orașelor, studii privind dezvoltarea edilitar-gospodărească a localităților în contextul prevederilor schițelor de sistematizare. Acestea au făcut obiectul unor dezbateri largi organizate în comitetele de partid, adunări cetățenești, comisiile de sistematizare, sesiuni ale consiliilor. Propunerile și concluziile vor sta la baza unor programe ce se vor adopta într-o sesiune a Consiliului popular județean. Aceste studii vor oferi posibilitatea orientării mai bune în ce privește amplasarea construcțiilor în localități, echiparea tehnico-edilitară a acestora, cît și realizarea unei concepții moderne și unitare în dezvoltarea multilaterală a localităților.

Cum s-a elaborat planul de dezvoltare al unei noi localități

O ILUSTRARE CONCRETĂ a modului cum au fost traduse în fapt prevederile legale, indicațiile metodologice, cît și concluziile și direcțiile indicate de numeroasele studii și dezbateri, ne-o oferă planul de dezvoltare economico-socială a orașului Cîmpina, localitate printre cele mai reprezentative din punct de vedere economic și urban ale județului.

Planul dezvoltării economico-socială a orașului Cîmpina a fost elaborat în fază preliminară pe baza prevederilor legale, a indicațiilor metodologice primite, a indicatorilor de plan ce revin unităților din teritoriu în perioada **1976—1980** transmiși de ministere, organe centrale, centrale industriale, unități județene economice sau social-culturale, comisiei de planificare teritoriale Prahova. Colectivele de lucru din cadrul comisiei, formate din ingineri, economiști și alte cadre de specialitate din organele județene de sinteză, au analizat, împreună cu specialiști și factori de răspundere din Consiliul popular orășenesc, sarcinile de plan în strînsă colaborare cu unitățile economice și social-culturale cu activitate în localitate. **În definitivarea planului de dezvoltare economico-socială a localității un rol deosebit s-a acordat propunerilor și popularizării acestora.**

Planul cuprinde principalii indicatori de dezvoltare economică și socială în perspectiva noului cincinal, și anume : activitatea de producție industrială, agricolă, activitatea unităților social-culturale, a unităților cooperatiste, volumul de investiții, sarcinile de export, aportul gospodăriilor individuale la constituirea resurselor centralizate ale statului, satisfacerea nevoilor de bunuri și servicii ale populației, lucrări de interes obștesc ce se realizează prin contribuția în bani și muncă a locuitorilor.

În cincinalul 1976—1980, producția globală industrială a orașului Cîmpina va spori cu peste 62% față de 1975, ritmul mediu anual de creștere depășind 10%. Se prevăd fonduri de investiții pentru dezvoltarea economică și socială a orașului din care aproape un miliard pentru dezvoltarea și modernizarea unităților industriale, existente, prin utilizarea mai rațională a suprafețelor de producție. Folosirea fondurilor alocate pentru acțiuni social-culturale și edilitar gospodărești va contribui la darea în folosință a : 3080 apartamente, 360 locuri în grădinițe, 100 locuri în creșe, un spital cu 430 paturi, 900 locuri în cămine de nefamiliști, un cinematograf cu 350 locuri, 3 100 mp spații comerciale, extinderea cu 16 km a rețelei de alimentare cu apă, construirea a 5 km de rețea și dotarea parcului de transport în comun cu 22 autobuze.

Productivitatea muncii va crește în 1980, față de 1975, cu 63%, cu un ritm mediu anual de 10,3%, fenomen foarte important dacă ținem seama de faptul că numărul total al lucrătorilor este mai mare decît populația ocupată a orașului. Este vorba, deci, de un deficit de forță de muncă, care trebuie asigurată din localitățile rurale limitrofe. Acest fenomen ridică o serie de probleme legate de : locuințe, transportul în comun, aprovizionarea populației, dezvoltarea rețelei comerciale și altele, de care s-a ținut seama la elaborarea și dezbaterea planului pe 1976—1980.

Elaborarea planului economic în profil teritorial, concomitent cu întocmirea unor lucrări de sistematizare economico-socială a localității, consultarea unui mare număr de specialiști, oameni ai muncii, deputați, reprezentanți ai organizațiilor de masă, asupra amplasării noilor obiective social-economice, a fost completată cu afișarea și prezentarea principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale a orașului.

La adunarea cetățenească unde au fost puse în dezbatere și supuse aprobării și lucrările de sistematizare economico-socială a orașului, au luat cuvîntul un număr mare de cetățeni, care au făcut propuneri valoroase și raționale pentru dezvoltarea în perspectiva cincinalului actual a orașului Cîmpina pe tărîm economic și social-cultural. Au fost solicitate clarificări în legătură cu noile amplasamente propuse pentru dezvoltări și extinderi la unitățile existente, s-au propus soluții pentru mai buna folosire a suprafețelor productive din unitățile industriale, punîndu-se un accent deosebit pe crearea condițiilor în vederea realizării prevederilor din planul economic.

O problemă, de asemenea, importantă, pusă în discuție, a fost și cea a ridicării eficienței economice a unităților existente, paralel cu problemele dezvoltării pe mai departe a industriei. Cetățenii s-au referit, în propunerile lor, la amplasarea obiectivelor social-culturale în viitorul cincinal, astfel încît să contribuie la dezvoltarea arhitecturală a orașului. Ei au venit cu sugestii valoroase privind decongestionarea circulației prin devierea transportului mijloacelor grele de pe artera principală a orașului, prin crearea unei artere de ocolire a zonei centrale.

Dezbaterile au vizat și propuneri legate de mai buna organizare a teritoriului, economisirea și reamplasarea unor suprafețe folosite nerațional de unele unități economice, beneficiare a unor construcții sau utilități distribuite nerațional față de cerințele actuale. În acest sens, au fost propuse măsuri care să amelioreze această stare de lucruri, ținîndu-se seama de ele în programele de investiții din cincinalul actual și cele de perspectivă.

Dezbaterile s-au referit, de asemenea, la problema construcțiilor de locuințe, la încadrarea lor într-un ansamblu urbanistic rațional din punct de vedere al funcționalității și al liniilor arhitectonice tradiționale. Propunerile au subliniat în mod deosebit necesitatea ca planul de dezvoltare economico-socială să favorizeze, prin prevederile sale, popularea cu clădiri corespunzătoare a centrului orașului, avizarea amplasamentelor urmînd să țină seama de aceasta.

Un domeniu important al dezbaterilor l-au constituit propunerile pentru noi obiective sociale : dispenesar medical, centru stomatologic, creșterea numărului de paturi (de la 430 la 700), la spitalul ce se va construi în acest cincinal, creșterea numărului de locuri în creșe și grădinițe, a sălilor de clasă.

S-a apreciat, totodată, că este pentru prima oară cînd dezbaterea planului economic s-a îmbinat cu lucrările de sistematizare a localității, subliniindu-se larga consultare a cetățenilor în amplasarea obiectivelor social-economice, delimitarea perimetrului construibil al orașului și stabilirea centrului civic. Afișarea la timp a lucrărilor de sistematizare economico-socială a dat prilejul cetățenilor să gîndească și să se consulte asupra modului cum trebuie acționat pentru dezvoltarea orașului.

Înfăptuirea prevederilor planului în centrul atenției

DUPĂ ADOPTAREA planului de dezvoltare economico-socială și a programelor de măsuri începe una din etapele care succede firesc planul și anume : **realizarea sa efectivă.** Necesitatea urmăririi realizării planului rezultă din înseși prevederile Legii nr. 8/1972, care stabilește că birourile executive ale consiliilor populare răspund de întocmirea și realizarea planului de către unitățile proprii, urmărind ca planurile unităților de interes republican și local să asigure folosirea deplină a capacităților de producție și a forței de muncă, ridicarea eficienței economice, contribuind la elaborarea de soluții optime — economice și sociale — privind dezvoltarea capacităților existente sau crearea de noi unităţi economice. Pentru toate comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi orăşeneşti se prevăd expres în lege drepturi de control, avizare şi adoptare a măsurilor de protejare a mediului, prevenirea poluării, degradării solului.

Acţiunile de urmărire a planului îmbracă forme variate, de la ţinerea evidenţelor şi efectuarea raportărilor aprobate, pînă la acţiunile de control, rapoarte, dări de seamă în faţa oamenilor muncii, deputaţilor, organelor reprezentative ale puterii de stat, centralelor, ministerelor şi organelor centrale. Toate urmăresc, în raport de atribuţii, modul şi măsura în care se realizează sarcinile de plan, cît şi concretizarea lor în valori materiale utile societăţii. Este de subliniat din ce în ce mai mult diversificarea formelor şi mijloacelor de urmărire a planului de dezvoltare economico-socială, ca şi a modului în care sarcinile de partid şi obşteşti se identifică cu înseşi sarcinile de plan şi profesionale.

Desigur, va fi necesar ca **la nivelul localităţilor în faza de urmărire a planului să fie extinsă şi adîncită gama indicatorilor pentru ca organele locale să deţină un volum mai mare de informaţii în legătură cu activitatea economică şi social-culturală.** Sînt necesare informaţii mai ample despre indicatorii calitativi de eficienţă economică, introducerea tehnologiilor noi, extinderea tehnologiilor avansate ş.a. Pentru aceasta se creează posibilitatea ca organele locale să intervină oportun şi eficient în lichidarea unor neajunsuri în realizarea planului, rezultat al acţiunii unor factori şi fenomene cu caracter întîmplător. Realizarea unei bune urmăriri a planului conduce la cunoaşterea disponibilităţilor, ca şi a măsurii în care acestea pot fi mobilizate în activitatea de realizare şi depăşire a sarcinilor asumate.

Ioan MOCANU

şef secţie planificare-dezvoltare-organizare
Consiliul popular judeţean Prahova

Planul financiar teritorial — element de fundamentare a deciziilor

PLANIFICAREA FINANCIARĂ, parte componentă a planificării economiei naţionale, este chemată să verifice în fiecare etapă cu ajutorul instrumentelor valorice de care dispune dacă **obiectivele planului economic** au acoperire financiară, dacă este posibilă realizarea lor în condiţiile **menţinerii echilibrului financiar.** Prin prisma acestui echilibru se **verifică realitatea** sarcinilor de plan şi, pe această bază, **existenţa echilibrului general** în economie.

Şi la scară teritorială planificarea financiară — fără să aibă un cadru organizatoric perfecţionat, o metodologie unitară, un sistem de indicatori de balanţă pe baza cărora se fundamentează şi corelează planurile la nivel naţional — a reuşit să exercite o influenţă pozitivă atît în ceea ce priveşte mobilizarea veniturilor, gospodădirea lor în perioada elaborării planurilor, cît mai ales în executarea acestora. Planurile financiare care se întocmesc la nivel judeţean cum sînt ; bugetul local, balanţa de venituri şi cheltuieli băneşti ale populaţiei, planurile de credite, de casă etc. au asigurat o mai bună **corelare şi fundamentare a planurilor economice, o intercondiţionare şi influenţare reciprocă — activă, atît în procesul elaborării lor, cît şi al execuţiei acestora.**

S-a reuşit ca unii indicatori financiari, să fie centralizaţi şi se regăsesc în planul unic în profil teritorial, aşa cum ar fi beneficiul, reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producţie-marfă, a celor materiale etc.

Analizele comune ale Consiliului judeţean de control muncitoresc, comisiei de planificare teritorială şi celei financiar-bancare, împreună cu organele financiare din cadrul întreprinderilor au pus la îndemîna organelor de partid şi de stat teritoriale elemente, concluzii, măsuri şi propuneri care au **format obiectul multor hotărîri şi decizii** ale acestora pentru a mobiliza şi impulsiona unităţile economice în realizarea sarcinii de creştere a eficienţei întregii activităţi economice. Cu toate acestea, la nivel naţional şi cu atît mai mult pe plan teritorial, găsirea unor pîrghii de influenţare şi mai activă a finanţelor, de întărire şi intensificare a aportului acestora în procesul elaborării planurilor, de creştere a contribuţiei finanţelor şi creditului în execuţia planurilor, este o problemă de reală actualitate.

Dacă la nivelul macroeconomic, legătura dintre planificarea economică şi cea financiară este bine definită şi clarificată, existînd un permanent proces de perfecţionare şi adîncire, la nivel teritorial această legătură necesită încă a fi analizată, discutată şi definitivată, întrucît încă nu s-a elaborat o metodologie unitară, un sistem cuprinzător de indicatori financiari care să ajute la fundamentarea planului economic în profil teritorial. De aceea, comisia financiar-bancară teritorială, compartimentele special constituite în cadrul administraţiilor financiare judeţene care se ocupă de problemele planificării financiare în profil teritorial, nu au reuşit pînă în prezent să elaboreze un plan financiar cuprinzător şi unitar în profil teritorial.

Cu toate că la nivelul unităţilor economice, al organelor financiar-bancare se elaborează planuri financiare (balanţe de venituri şi cheltuieli, planuri de credite, de casă, bugete locale etc.), acestea fiind întocmite de organisme diferite, avînd un conţinut limitat ca rol şi structură, **nu pot constitui un plan financiar unitar şi complex în profil teritorial** care să dea posibilitatea organelor locale de partid şi de stat să-şi fundamenteze deciziile, să stabilească opţiunile şi priorităţile de canalizare a mijloacelor financiare, să acţioneze întotdeauna în deplină cunoştinţă de cauză pentru creşterea eficienţei economice în toate aceste sectoare şi compartimente de activitate etc.

Elaborarea unui **plan financiar teritorial unitar ar da posibilitatea să se descopere importante rezerve şi resurse financiare,** care să ajute efectiv la creşterea substanţială a eficienţei producţiei, a investiţiilor şi a altor activităţi de pe raza teritorial administrativă respectivă. El ar crea posibilitatea de influenţare directă, activă, de către organele teritoriale în stabilirea unor proporţii, corelaţii, priorităţi şi necesităţi aşezate pe o bază financiară reală şi ar elimina unele necorelări ce mai apar în planificarea departamentală sau de ramură cu privire la mobilizarea şi dirijarea mijloacelor financiare în teritoriu. Totodată, cu ajutorul acestui instrument ar putea fi mai uşor stabilită contribuţia ramurilor, activităţilor, unităţilor, produselor sau obiectivelor la valorificarea potenţialului material şi uman din teritoriul respectiv.

Elaborarea planului financiar teritorial unic, care să stea la baza fundamentării planului economic în profil teritorial, este pe deplin posibilă, dacă avem în vedere că la nivelul unităţilor şi chiar a judeţului se elaborează unele secţiuni din el ca : planurile financiare (balanţele de venituri şi cheltuieli privind activitatea economică a centralelor şi întreprinderilor de pe raza teritorial-administrativă, balanţa de venituri şi cheltuieli băneşti ale populaţiei, bugetul local, planul de credite, de casă, planurile de venituri şi cheltuieli extrabugetare etc), care, sub forma unor indicatori sintetici s-ar putea regăsi în acest plan.

Acest plan noi îl concepem ca pe un principal instrument ce trebuie să mobilizeze pe de o parte toate resursele financiare existente în teritoriu, iar pe de altă parte, modul de distribuire a acestora pentru finanţarea acţiunilor prevăzute în planul economic.

Odată cu elaborarea planului unic financiar în profil teritorial, apreciem că este necesară şi introducerea unui sistem unitar de indicatori financiari care să stea la baza fundamentării acestuia, cum ar fi : **cheltuieli totale, din care materiale, la 1 000 lei producţie** în industrie, transporturi, prestări de servicii etc., **acumulări din care beneficii la 1 000 lei fonduri fixe** în industrie, transporturi, prestări servicii, etc., **acumulări totale** din care beneficii pe activităţi, **eficienţa exportului în profil teritorial** (curs de revenire net, curs de revenire brut, aportul valutar net, aportul valutar brut), **eficienţa obiectivelor de investiţii** puse în funcţiune în raport cu parametrii proiectaţi etc. Acest sistem de indicatori financiari în profil teritorial, ar fi în acelaşi timp de un real ajutor organelor locale de partid şi de stat în analiza, urmărirea, mobilizarea şi impulsionarea unităţilor din teritoriu pentru creşterea eficienţei întregii activităţi.

O altă problemă de actualitate care de asemenea, ar conduce la întărirea legăturii dintre planificarea economică şi financiară în profil teritorial, este **perfecţionarea sistemului de echilibrare a bugetelor consiliilor populare** prin stabilirea unui raport just între activităţile care contribuie la dezvoltarea unui teritoriu sau care influenţează, consumă direct sau indirect din bugetul consiliilor populare.

În condiţiile aplicabilităţii planului unic de dezvoltare economico-socială, ale integrării tuturor surselor şi resurselor planificate şi dirijării acestora potrivit intereselor economiei naţionale pe o perioadă determinată, apreciem că este necesar ca şi pe plan teritorial să se găsească noi modalităţi de echilibrare a bugetelor mai ales că în această situaţie, odată cu trecerea la planificarea teritorială, noţiunea de economie locală şi-ar găsi mai puţin locul, avîndu-se în vedere şi sfera de cuprindere, interesele naţionale care în orice caz le înglobează şi pe cele locale. În acest sens, se impune revizuirea structurii veniturilor proprii în noile condiţii ale planificării teritoriale în sensul lărgirii acestora. Aşa, de exemplu, trecerea în categoria venituri proprii a unor surse ca : impozitul pe retribuţie a unităţilor republicane, se integrează în acest sistem de perfecţionare a legăturii planului economic cu planificarea financiară în profil teritorial.

Mişu DOBROTĂ

Vicepreşedinte al Comitetului Executiv
al Consiliului Popular al Judeţului Galaţi

Gică ANDREI

economist

COMERȚ EXTERIOR

Promovarea unor forme complexe de cooperare internațională

CONCEPTUL DE COOPERARE ÎN TERȚE ȚĂRI

VIAȚA ECONOMICĂ internațională prezintă o serie de probleme complexe pentru soluționarea cărora a devenit imperios necesară instaurarea unei noi ordini economice internaționale, întemeiată pe principii și relații care să asigure progresul rapid al tuturor țărilor, în primul rînd al celor rămase în urmă. În Raportul la Congresul al XI-lea al P.C.R., referindu-se la necesitatea instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu *a subliniat că :* „...este necesar să se asigure accesul tuturor țărilor la materiile prime și la sursele de energie, după cum trebuie să fie asigurat accesul tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii moderne".

Deosebirile mari dintre localizarea resurselor naturale și consumului, dintre necesarul sporit de materii prime și cheltuielile foarte mari pentru prospectarea, explorarea și exploatarea resurselor, impun intensificarea cooperării economice internaționale și realizarea ei prin forme noi, care să armonizeze dezvoltarea echilibrată a economiilor naționale cu specializarea internațională a producției.

Formele de cooperare utilizate pe plan internațional, deși multiple la ora actuală, nu se poate spune că au epuizat variantele posibile de acțiuni comune în : cercetarea științifică, producției sau comercializare.

Valențe ale cooperării triunghiulare sau multilaterale

ÎN CADRUL procesului de diversificare continuă a formelor de cooperare, un interes în creștere suscită **operațiunile triunghiulare sau multilaterale,** care se apreciază că pot conduce la sporirea posibilităților și a eficienței economice în cooperarea internațională.

Cooperarea în terțe țări — formă la care participă cel puțin doi parteneri externi și unul local — partenerului local revenindu-i rolul principal — se poate realiza prin construirea în aceste țări a unor obiective economice și noi capacități de producție în industrie, îndeosebi în cea extractivă ,precum și în alte ramuri, prin participarea partenerilor externi cu livrări de instalații și utilaje, documentații și asistență tehnică, plătibile prin livrări de produse sau materii prime pe termen lung.

Cooperarea în terțe țări este o formă de colaborare avantajoasă atît pentru țările gazdă, cît și pentru partenerii externi.

Țările în care se realizează aceste acțiuni de cooperare sînt, în principal, țări în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină, care urmăresc dezvoltarea industriei proprii și reducerea dependenței față de factorii externi ; punerea în valoare a resurselor naturale existente și dezvoltarea altor industrii orizontale ; ridicarea nivelului tehnic al țării prin formarea de cadre calificate și specialiști ; schimbarea structurii economice naționale ; obținerea independenței economice față de țările dezvoltate ; echilibrarea balanței de plăți și crearea mijloacelor de plată ; lichidarea treptată a decalajului economic existent.

Partenerii externi, prin participarea la acțiuni de cooperare în terțe țări, au în principal următoarele avantaje : promovarea exportului de tehnologii, documentație, echipamente, asistență tehnică sau chiar instalații complete ; introducerea pe noi piețe în care singuri nu ar avea acces, datorită ofertei incomplete ; asocierea la livrări date de celălalt partener în condiții de credit avantajoase sau chiar avantajul obținerii contractului datorită condițiilor de finanțare avantajoase oferite de unul din parteneri ; împărțirea riscurilor și utilizarea conjugată a relațiilor economice și poziției pe piața respectivă de care dispune fiecare partener pentru realizarea în bune condițiuni a contractului și a plăților aferente ; participarea comună la realizarea unor proiecte anunțate de către organismele internaționale (P.N.U.D., O.N.U.D.I., Banca Mondială, B.I.R.D., Bănci de Investiții etc.), cu șanse sporite de obținere a acestor contracte, ținînd seama de posibilitățile tehnice și relațiile celor doi parteneri.

La realizarea de cooperări în terțe țări trebuie să se aibă în vedere disponibilitățile partenerilor de a participa la o asemenea activitate, respectiv : posibilitățile materiale și financiare pe care le au, relațiile cu autoritățile locale ale țării gazdă — și cele tripartite, cu furnizorii, băncile și alte instituții interesate în acțiunea de cooperare ; experiența proprie, evoluția sa istorică, referințe ; structura organizatorică, actuală a partenerului și posibilitățile de adaptare pentru conlucrare de lungă durată. De asemenea, trebuie să se țină seama de posibilitățile de comunicare, legăturile care pot fi create pentru comunicări rapide ; de posibilitățile tehnice de a participa la aceste acțiuni și de calitatea personalului din punct de vedere al formării tehnice, al activității de producție și din punct de vedere social.

Potențialul, experiența și dorința de cooperare a României

DEZVOLTAREA economică a României în ultimele trei decenii, caracterizată printr-un mare efort național de industrializare, de creștere și modernizare a structurii producției, acordîndu-se atenție deosebită tehnologiilor moderne, a creat premisele ca țara noastră să poată fi astăzi un bun partener pentru acțiuni de cooperare în terțe țări în multe domenii ale economiei.

Numai în perioada 1960—1970 România a importat cca. 100 licențe și documentații și cca. 200 instalații industriale de înaltă tehnicitate, în special în industria constructoare de mașini și industria chimică. Totodată, dezvoltarea și întărirea activi-

---

Seminar UNCTAD pe tema cooperării industriale multilaterale

RECENT, specialiști și reprezentanți din 25 țări ale lumii și 6 organizații economice internaționale, au dezbătut la Geneva problematica vastă și complexă pe care o ridică forma mai nouă de cooperare „*Cooperarea industrială tripartită*" — dintre țările capitaliste dezvoltate, țările socialiste și cele în curs de dezvoltare.

Principalele probleme desprinse din discuțiile purtate și materialele difuzate pot fi rezumate pe scurt la următoarele :

1. Deși este o formă de cooperare relativ nouă, în promovarea căreia se întîmpină unele greutăți, toți participanții au fost unanimi în a aprecia că are importante *perspective de dezvoltare* în viitor pornind de la recunoașterea unor *realități și avantaje* cum sînt : *tendința de internaționalizare a dezvoltării și creșterea gradului de interdependență ; necesitatea industrializării țărilor în curs de dezvoltare în vederea lichidării decalajelor economice, promovării exportului de produse manufacturate, înlocuirea unor importuri și reducerea deficitului balanțelor de plăți ; necesitatea asigurării unor surse stabile de energie și materii prime ; promovarea exportului de mașini și utilaje al țărilor dezvoltate ; nivelul tehnic și economic competitiv al țărilor socialiste ; creșterea gradului de eficiență și competitivitate al acțiunilor de cooperare ; împărțirea riscurilor ; dorința unei mai mari stabilități a relațiilor economice ; internaționalizarea surselor de finanțare prin utilizarea excedentelor valutare ale țărilor exportatoare de petrol și a fondurilor puse la dispoziție de instituțiile financiare internaționale ; utilizarea conjugată a relațiilor economice și politice de care dispune fiecare partener ; complementaritatea economiilor diferitelor țări ; contribuția la instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale ; constituie un factor de înțelegere și apropiere între popoare etc.*

2. Cu prilejul seminarului au fost însă evidențiate și *dificultăți* care mai frînează cooperarea industrială tripartită cum sînt : *lipsa de interes pentru această formă de cooperare din partea unor țări dezvoltate sau în curs de dezvoltare (puține însă ca număr) ; reticența unor țări la construirea de obiective în comun ; deosebirile izvorîte din sistemele social-politice diferite ; costul ridicat al surselor de finanțare și al transportului ; criza monetară internațională (fluctuațiile cursurilor valutare, desele devalorizări ale unor monede ale țărilor în curs de dezvoltare ; neconvertibilitatea unor monede ; modul și costul garantării creditelor și investițiilor ; inflația (lipsă de corelare între rata inflației și cursurile de schimb valutar); vulnerabilitatea obiectivelor construite din cauza condițiilor privilegiate în care au fost realizate ; facilitățile acordate ar putea conduce la introducerea unor restricții în alte sectoare ale schimburilor economice internaționale ; pericolul unei superspecializări (prin dezvoltarea unilaterală a economiei) ; lipsa de mijloace de rambursare din partea unor țări în curs de dezvoltare, mai ales în cazul în care partenerii externi nu sînt interesați ca livrarea în contrapartidă să fie în natură.*

3. Avînd în vedere factorii care favorizează această formă de cooperare, dificultățile pe care le mai întîmpină și interesul aproape unanim de a o dezvolta pe viitor, participanții la seminar au emis *idei de promovare* ca: *dezvoltarea cooperării bilaterale dintre Est și Vest și pe această bază promovarea cooperării industriale tripartite cu țările în curs de dezvoltare ; acordarea de credite preferențiale și de ajutoare pe linie guvernamentală ; internaționalizarea surselor de finanțare prin atragerea la finanțare a BIRD, a băncilor și instituțiilor regionale de finanțare ; compensațiile (clearingul), prin preluarea în contrapartidă a unei părți din producția obiectivului construit sau a altor produse ; folosirea pentru finanțare a excedentelor valutare ale țărilor exportatoare de petrol ; îmbunătățirea sistemului de preferințe vamale generalizate prin suprimarea excepțiilor și a restricțiilor cantitative precum și perfecționarea regulilor de origine ; folo-*

tății proprii de cercetare și proiectare contribuie într-o măsură crescîndă la promovarea progresului tehnic. În principalele domenii industriale (energie electrică, extracție minieră și petrolieră, metalurgie, chimie și petrochimie, construcții și materiale de construcții etc.) au fost create baze de cercetare și proiectare, care dispun de un mare număr de specialiști de înaltă competență și aparatură modernă, capabile să elaboreze soluții de un înalt nivel tehnic și o concepție înaintată, competitivă pe plan mondial. În prezent, peste 80% din valoarea producției industriei construcțiilor de mașini este realizată pe baza concepției proprii, iar în industria chimică investițiile bazate pe cercetări proprii au crescut de la 8% în perioada 1966—1970 la peste 30% în perioada 1970—1975.

Dezvoltarea potențialului său industrial, a permis României să participe în ultimii 10 ani la acțiuni de cooperare bilaterală pentru realizarea a 51 de obiective industriale în străinătate, din care : 10 obiective în industria chimică ; 7 în sectorul mine-petrol ; 7 în industria lemnului și materialelor de construcții ; 6 în industria constructoare de mașini ș.a. De asemenea, participă ca asociat la 24 societăți mixte de producție în străinătate, din care mai principale : 9 în sectorul mine-petrol ; 6 în agricultură și industria alimentară ; 4 în industria lemnului și materialelor de construcții. În afara acestor acțiuni mai pot fi amintite acțiuni pentru : elaborarea de studii și proiecte ; acordarea de asistență tehnică ; trimiterea de consilieri, experți, cercetători științifici, proiectanți, tehnicieni și alți specialiști să lucreze nemijlocit în institute și întreprinderi de specialitate din străinătate ; acordarea de burse pentru specializare în România ș.a.

Aceste acțiuni de cooperare se realizează îndeosebi cu țările în curs de dezvoltare ; ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România acordă o deosebită atenție extinderii relațiilor de cooperare economică și tehnică cu celelalte țări în curs de dezvoltare, sprijinind eforturile acestor țări pentru progresul și independența economică.

În perspectivă, Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. stabilesc ca o opțiune fundamentală în dezvoltarea relațiilor economice externe că : „Țara noastră va acționa și în viitor pentru amplificarea relațiilor economice cu țările care au pășit pe calea dezvoltării independente, în scopul înaintării mai rapide, atît a României, cît și a statelor respective, pe calea lichidării decalajului față de țările înaintate economic“. Lichidarea acestor decalaje impune folosirea maximă a mijloacelor umane și materiale proprii, cît și extinderea cooperării internaționale bazată pe principii de egalitate și echitate, pe avantajul reciproc în condițiile respectării depline a suveranității naționale.

Este edificator faptul că peste jumătate din acordurile și înțelegerile de cooperare încheiate de România la nivel guvernamental, au fost încheiate cu țări în curs de dezvoltare, acorduri care prevăd participarea României la dezvoltarea industrială a acestor țări. Este cunoscută participarea țării noastre la realizarea de obiective industriale în străinătate ca, de exemplu : rafinării de petrol în India, Pakistan și Siria ; fabrici de produse sodice în Iran și Egipt ; fabrici de acid sulfuric și de îngrășăminte în Turcia și Egipt ; combinate pentru industrializarea lemnului în Sri-Lanka, Iran și R. P. Congo ; fabrici de ciment în Liban ; filatură de bumbac în Sudan și R. P. Congo ; centrale termice în India, Egipt și Filipine ; stații și posturi electrice de transformare în Pakistan, Siria și Egipt ; linii de montaj și fabrici de tractoare în Iran și Egipt, precum și alte unități de producție.

Întreprinderea română GEOMIN a încheiat contracte pentru valorificarea unor resurse naturale, ca de exemplu : valorificarea zăcămintelor de fosfați de la Hamrawein (Egipt) ; cercetări geologice în regiunea Cavallo (Algeria) pentru minereuri neferoase și prospecțiuni de zăcăminte de plumb și barită ; prospecțiuni în regiunea Abas-Abad (Iran) pentru zăcămintele de minereuri feroase și neferoase ; proiecte pentru exploatarea fosfaților de la M'Rata (Tunisia) ; exploatarea și prelucrarea fosfaților la Kneifiss (Siria) ș.a.

Dezvoltarea bazei proprii de cercetări și proiectări, precum și recunoașterea consulting-ului ca formă superioară de cooperare a condus la înființarea în România a Institutului român de consulting ROMCONSULT. Prin ROMCONSULT, România acordă asistență necesară unor beneficiari pentru executarea unor studii, proiecte, supravegheri de licitații, conducerea efectuării de lucrări de construcții și montaj în domeniul construcțiilor civile, industriale, rutiere, portuare, hidrotehnice și orice alte lucrări pe care beneficiarul nu poate să le execute prin mijloace proprii.

Mecanism și forme

ÎNTREPRINDERILE românești pot participa la acțiuni de cooperare cu terțe țări, împreună cu partenerii externi și locali, în calitate de furnizor general, co-furnizor sau sub-furnizor, la construirea de societăți mixte de producție, de comercializare sau ca acționar la un consorțiu internațional. Datorită numeroaselor posibilități și a avantajelor deosebite create tuturor partenerilor, considerăm că în viitor această formă de cooperare va trebui să aibă o pondere din ce în ce mai importantă în ansamblul cooperării economice internaționale.

Cooperarea în terțe țări se realizează în general prin forme de cooperare în producție, dintre care menționăm :

— construirea de uzine și instalații sau modernizarea unor unități existente în industrie, în agricultură și în alte ramuri ; (exemplu : construirea unei fabrici de acid sulfuric în Turcia în cooperare cu firma „Lurgi“ din R. F. Germania și una în Egipt în cooperare cu firma „Davy Power Gas“ — filiala din R. F. Germania) ;

— efectuarea împreună cu alți parteneri — de prospecțiuni și explorări pentru valorificarea resurselor naturale în special în industria minieră, petrolieră și forestieră ; (exemplu : cercetarea fosfaților din Mauritania prin cooperare cu firma B.R.G.M. din Franța) ;

— specializarea în producție prin dezvoltarea unei fabricații în țara gazdă, care să furnizeze materiile prime sau semifabricatele necesare partenerilor la acțiune ;

— trimiterea pentru angajare temporară în străinătate de consilieri, cercetători științifici, proiectanți, tehnicieni și alți specialiști care vor lucra — alături de partenerul extern în întreprinderi de specialitate — pentru acordarea de asistență tehnică, participarea la diverse lucrări și eventual la conducerea tehnică ;

— efectuarea de lucrări de cercetare și dezvoltare a unei producții, la cererea unui client din țara gazdă ; (exemplu : participarea la cercetarea nisipurilor de mare din Tanzania) ;

— coproducția — sau producția în comun — prin fabricarea de către fiecare

ing. G. CRISTEA
ec. I. RUSU
Ministerul Comerțului Exterior și
Cooperării Economice Internaționale

(Continuare în pag. 20)

sirea unor tarife de transport mai reduse pentru produsele care fac obiectul cooperării industriale tripartite ; participarea mai activă a unor țări în curs de dezvoltare la organizațiile internaționale multilaterale ca GATT, F.M.I. ș.a. și revizuirea statutului acestor organizații în vederea sprijinirii acestei forme de cooperare ; îmbunătățirea sistemului informațional (eventual prin crearea unui Centru internațional de cooperare industrială) ; abordarea sub egida unor organizații economice internaționale a problemelor privind finanțarea, transferul de tehnologie, eficiența, sistemul de garanții, problemele juridice și fiscale, elaborarea unor contracte tip (sau ghiduri), organizarea unor reuniuni pe tema cooperării tripartite etc.

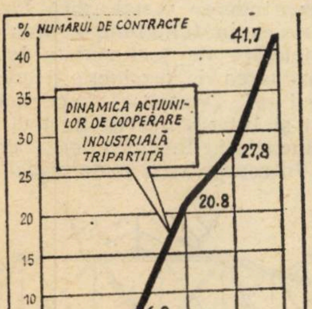

Rezultatele unei anchete

Cu prilejul Seminarului, secretariatul UNCTAD a prezentat și un studiu privind realizările din ultimul deceniu (1965—1974), în domeniul cooperării industriale tripartite*), elaborat pe baza unei investigații internaționale (directă sau prin chestionar) organizată de acest organism.

● **Repartiția contractelor** de cooperare industrială tripartită, conform anchetei a fost în perioada 1965—1974, **pe cele 3 grupe de țări** următoarea :

— Țări în curs de dezvoltare	109
— Țări socialiste	176
— Țări capitaliste	168
Total	453

● Repartiția **pe țări** a contractelor a fost următoarea :

Țări în curs de dezvoltare : Algeria 6; Argentina 2; Brazilia 4; Columbia 1; Congo 2; Dahomei 1; Egipt 6; Guineea 1; India 12; Indonezia 1; Iran 7; Irak 12; Iordania 1; Kuweit 5 ; Liban 4 ; Libia 5 ; Malayesia 2 ; Mauritania 1 ; Maroc 9 ; Nigeria 5 ; Pakistan 1 ; Paraguay 1 ; Peru 2 ; Sri Lanka 1; Siria 5; Togo 1; Emiratele Arabe 1; Uruguay 1; Camerun 3; Tanzania 1; Venezuela 1; Zair 1; Alte țări 3.

Țări socialiste : Bulgaria 6; Cehoslovacia 19 ; R.D.G. 11; Iugoslavia 23; Ungaria 39; Polonia 40 ; U.R.S.S. 21 ; Alte țări 17.

Țări capitaliste dezvoltate : Austria 20; Belgia 8; R.F.G. 36; Franța 33; Grecia 2; Irlanda 1; Italia 18; Japonia 4; Spania 5; Suedia 6; Elveția 6; Anglia 9; S.U.A. 15; Alte țări 5.

● **Eșalonarea în timp** (perioada 1964-1975) a realizării celor 453 de acțiuni de cooperare este prezentată în graficul alăturat, care semnifică tendința de intensificare a cooperării internaționale în această formulă tripartită.

Deosebit de elocvent în acest sens este faptul că în ultimii doi ani ai perioadei analizate (1965—1974) s-a realizat peste 40 la sută din totalul tranzacțiilor, iar în ultimii 4 ani aproape 70 la sută.

dr. I. NIȚĂ

---

*) „Tripartite Industrial Cooperation Study“ by the UNCTAD. Secretariat-doc TAD/SEM. 1/2/G — 75 — 51690 — Genève 25 nov. 1975.

CO

CONDUCERE ORGANIZARE

„ANCHETA R. E."

CENTRALA INDUSTRIALĂ ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ (I)

AM ÎNCHEIAT CU SUCCES un cincinal și am început în aceste zile ale anului 1976, altul nou. Am parcurs și vom continua să parcurgem, sub conducerea înțeleaptă a partidului, un drum plin de împliniri în realizarea unui ritm înalt al creșterii noastre economice, punînd astfel temelii solide operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Activitatea de transpunere în viață a Directivelor Congresului al XI-lea al partidului cu privire la noul cincinal deschide în fața întregii țări o vastă perspectivă de muncă și creație, de noi realizări economice și sociale, de ridicare a nivelului de viață, material și spiritual, al întregului popor. Planul asigură dezvoltarea, în continuare, în ritm înalt a economiei naționale, valorificarea mai deplină a potențialului economic, amplasarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, sporirea și modernizarea producției industriale și agricole, creșterea eficienței întregii activități economice.

Angajate plenar în înfăptuirea politicii partidului, centralele industriale sînt chemate să-și mobilizeze întregul potențial tehnic și uman pentru accelerarea dezvoltării economice a patriei. Pentru aceasta, ele dispun de o bogată experiență, de puternice mijloace pentru perfecționarea neîncetată a conducerii și organizării producției și a muncii, pentru promovarea celor mai înaintate tehnici și tehnologii de producție, pentru atragerea în circuitul economic a rezervelor interne existente în fiecare întreprindere componentă. Pentru a face cunoscute preocupările prezente, cît și cele de perspectivă, **„Revista economică"** a adresat unor conducători de centrale industriale rugămintea de a răspunde la următoarele 3 întrebări :

1 **Ce a însemnat pentru dezvoltarea centralei dv. înfăptuirea înainte de termen a cincinalului 1971—1975 ? Ce niveluri au atins principalii indicatori ai producției și de eficiență economică, ce mutații s-au produs în tehnologii și structura producției ?**

2 **Pornind de la specificul activității centralei dv. v-am ruga să ne prezentați principalele măsuri aplicate sau în curs de aplicare privind îmbunătățirea organizării și conducerii producției, specializării și profilării întreprinderilor componente, diversificării producției, în vederea satisfacerii mai depline a nevoilor economiei și sporirii competitivității exportului.**

3 **Ce măsuri ați inițiat pentru demararea noului cincinal în ce privește înnoirea nomenclatorului de produse, modernizarea și perfecționarea tehnologiilor și proceselor de fabricație, stimularea creativității și inovației, dat fiind că el este definit drept „cincinal al revoluției tehnico-științifice".**

Publicăm în numărul de azi o parte din răspunsurile primite.

Centrala industrială de prelucrări metalurgice București

ing. Petru ZIMBRAN
director general

1 Munca plină de abnegație a muncitorilor, inginerilor, economiștilor, a tehnicienilor întreprinderilor componente ale centralei noastre a creat posibilitatea ca sarcinile cincinalului 1971—1975 să fie depășite și să se poată raporta, cu îndreptățită mîndrie, încheierea cincinalului înainte de termen, astfel : în aprilie 1975 — Întreprinderea „Laminorul"-Brăila, în iunie — I.S.P.C.-Buzău și I.S.C.L. Galați, în iulie — Întreprinderea „Cablul Românesc"-Ploiești, în august — Întreprinderea de țevi „Republica"-București, în septembrie — Întreprinderea de țevi Roman, în octombrie — Întreprinderea „Industria Sîrmei"-Cîmpia Turzii. **Planul cincinal la nivelul centralei a fost realizat la 20 noiembrie 1975.**

Pe ansamblul centralei **producția globală a sporit cu peste 69% în 1975 față de 1970.** Această creștere s-a realizat în condițiile ridicării productivității muncii cu 37%. Paralel cu măsurile de creștere a productivității muncii, s-au creat condiții pentru asigurarea unui important număr de noi locuri de muncă. Astfel, numărul lucrătorilor a crescut, la nivelul anului 1975, cu peste 7 000 față de 1970.

Activitatea centralei s-a desfășurat în toți anii cincinalului precedent sub imperativul creșterii eficienței economice. Preocuparea tuturor colectivelor de întreprinderi, a cadrelor de conducere la toate nivelele a permis găsirea de noi soluții pentru reducerea cheltuielilor de producție. Concludent este faptul că, în 1975, **cheltuielile totale la 1 000 lei producție-marfă au fost reduse, față de 1971, cu 29,6 lei, iar cele materiale cu 25,6 lei. Beneficiile realizate în 1975 au depășit volumul de 1,5 miliarde lei.**

Diversificarea continuă a producției centralei a creat posibilitatea de a participa cu succes la activitatea de comerț exterior. În cursul cincinalului 1971—1975, volumul exportului realizat de întreprinderile componente a crescut de 3,25 ori, iar exportul în devize libere a reprezentat, în 1975, peste 50% din totalul exportului.

Aceste succese au fost posibile datorită preocupării permanente a conducerilor colective ale centralei și întreprinderilor pentru perfecționarea continuă a metodelor de lucru, a organizării producției și a muncii, asigurării unei baze materiale corespunzătoare, utilizării optime a capacităților de producție. În cursul cincinalului trecut, atît centrala cît și întreprinderile componente s-au reorganizat în baza Decretului privind normele unitare de structură pentru unitățile economice. Prin această reorganizare, s-au eliminat o serie de verigi intermediare, s-a redus la circa 7,8% numărul personalului TESA și s-au stabilit legături directe și eficiente între conducere și sectoarele productive.

O atenție deosebită s-a acordat în permanență modernizării și dezvoltării sectoarelor de producție, îmbunătățirii continue a calității și diversificării producției, în vederea asigurării în măsură cît mai mare a necesarului economiei naționale cît și a participării la export cu un volum cît mai însemnat de produse.

2 Pentru realizarea obiectivelor majore ce au stat în fața întreprinderilor și centralei, au fost luate în cursul cincinalului trecut importante măsuri. Au fost înființate două centre de cercetare și proiectare care, în colaborare cu institutul central de cercetări metalurgice și cu Institutul de proiectări laminoare, au asigurat și asigură cercetarea aplicativă în întreprinderile noastre. Totodată, ele efectuează studii și întocmesc proiecte pentru dezvoltarea secțiilor și a întreprinderilor, pentru promovarea de tehnologii noi.

Volumul total al investițiilor alocate în perioada 1971—1975 a depășit 3,5 miliarde lei. O dezvoltare deosebită a cunoscut Întreprinderea metalurgică Iași unde, prin punerea în funcțiune a unor noi linii tehnologice de țevi sudate longitudinal, capacitatea de producție a crescut de peste trei ori. Dezvoltări importante au cunoscut și Întreprinderea de țevi „Republica"-București, Întreprinderea de țevi Roman, Întreprinderea metalurgică Aiud,

Laminorul Brăila, I.S.P.C. Buzău. S-au modernizat și dezvoltat sectoarele de producție pentru fabricarea materialului tubular destinat forajului de mare adîncime, precum și sectorul de producție a țevilor de diametre mici și pereți subțiri. Practic, nu există sector de activitate care să nu fi cunoscut înnoiri importante.

Paralel cu dezvoltarea activității de producție, s-a acordat o deosebită atenție asigurării condițiilor optime pentru pregătirea noilor cadre necesare industriei noastre, pentru crearea unor condiții bune de viață pentru lucrătorii tuturor întreprinderilor. Astfel, s-au construit și dat în funcțiune trei grupuri școlare cu 29 clase, patru internate cu peste 1 200 locuri, cantine, ateliere-școală. De asemenea, s-au construit și dat în funcțiune nouă cămine de nefamiliști cu peste 2 500 locuri, creșe și grădinițe de copii.

Pe linia preocupării continue pentru asimilarea de produse noi, a diversificării producției, în 1975 volumul produselor noi a reprezentat 22% din totalul producției, urmînd să atingă peste 48% în 1980. O atenție deosebită a fost acordată asimilării și extinderii producției de țevi destinate cazanelor energetice, a țevilor inoxidabile, țevilor sudate prin curenți de înaltă frecvență, a plaselor sudate, a electrozilor și a sîrmelor pentru sudură, a profilelor îndoite la rece etc. S-au asimilat tehnologii noi, ca de exemplu : fabricarea prăjinilor de foraj cu racorduri sudate, aplicarea tratamentelor termice în atmosferă, extinderea metodelor de control nedistructiv.

3 Cincinalul 1976—1980 pune în fața centralei noastre probleme deosebit de importante și complexe. Acest cincinal, al revoluției tehnico-științifice, se va caracteriza prin noi dezvoltări ale întreprinderilor existente, prin proiectarea, construirea și punerea în funcțiune a unor noi întreprinderi, cu linii tehnologice moderne, asimilarea unor tehnologii avansate și noi produse, creșterea productivității muncii. Atît asimilarea noilor produse, cît și proiectarea tehnologiilor, a instalațiilor vor purta amprenta concepției proprii, studiile și proiectele urmînd a fi elaborate de centrul nostru de cercetare și proiectare.

Prin noile investiții, prin dezvoltarea și modernizarea, în continuare, a întreprinderilor existente, centrala pune accentul pe satisfacerea în cea mai mare măsură a cererilor beneficiarilor din sectoarele energetic, inclusiv cel nuclear, al industriei petroliere, construcțiilor industriale și civile, industriei chimice, alimentare etc. O atenție deosebită se va acorda fabricării laminatelor din oțeluri pentru rulmenți. Din analiza sarcinilor de plan pe cincinalul 1976—1980 rezultă că producția globală a Centralei industriale de prelucrări metalurgice crește cu 73%, în timp ce productivitatea muncii va spori, în 1980, cu 65% față de realizările anului 1975.

Înfăptuirea acestor sarcini deosebit de importante cere din partea conducerii centralei, a conducerilor întreprinderilor o mobilizare deplină a tuturor forțelor din prima zi a anului 1976. Pregătirea bazei materiale, a forței de muncă, asigurarea desfacerii produselor prin încheierea în timp util a contractelor economice, prospectarea pieței externe, buna organizare a locurilor de muncă, au constituit și constituie, în continuare, preocupări de bază ale colectivelor noastre de conducere.

Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier

Nicolae VULCAN

— director general —

1 Angajîndu-se ferm în marea întrecere pentru realizarea cincinalului înainte de termen, participînd într-o măsură tot mai mare la descoperirea și valorificarea superioară a rezervelor de producție, orientînd forțele spre domeniile decisive ale producției, cu deosebire accentuînd laturile de eficiență ale activității economice, **colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile noastre au reușit să-și îndeplinească — pe ansamblul centralei — planul anilor 1971—1975 încă de la 2 septembrie 1975.** Aceasta a permis ca pînă la sfîrșitul cincinalului încheiat să se realizeze o producție suplimentară de 4,5 miliarde lei. O parte a întreprinderilor au realizat cincinalul chiar mai devreme : Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie“ și Întreprinderea de ventilatoare din București în mai 1975, Întreprinderea mecanică de mașini și utilaj minier Baia Mare și Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni în iunie 1975, Întreprinderea „Unio“—Satu-Mare în iulie 1975 etc.

Folosind cîteva cifre aș dori să relev că, în comparație cu anul 1970, în 1975 producția globală industrială a sporit cu 87%, cu un ritm mediu anual de creștere de 13,3%. Este semnificativ, de asemenea, de arătat că productivitatea muncii a crescut în 1975, față de anul luat în comparație, cu 33,9%, pe fondul unor radicale înnoiri ale structurii producției, a lărgirii sistematice a gamei de produse. În 1975 centrala noastră se prezenta cu o producție nouă sau îmbunătățită tehnic și tehnologic în proporție de 85%.

2 Pornind de la necesitatea efectivă a perfecționării activității complexe de producție pentru realizarea în bune condițiuni a obiectivelor însemnate ale planului cincinal, de la dimensiunile centralei noastre, care înscrie în structura sa 22 unități industriale, 4 institute de cercetări și proiectări și o unitate de comerț exterior și cooperare internațională, la care se adaugă — fapt esențial — o gamă foarte mare de produse, conducerea centralei a militat cu consecvență pentru **perfecționarea întregului mecanism al relațiilor cu întreprinderile, pentru dezvoltarea diviziunii muncii și dimensionarea rațională a unităților sale, pentru adîncirea specializării și cooperării.**

Căile înfăptuirii acestui deziderat au fost numeroase, la loc de frunte situîndu-se **îmbunătățirea permanentă a organizării și conducerii întreprinderilor**, materializată în acordarea unor largi drepturi și prerogative. Unitățile noastre sînt grupate în șase mari grupe, pe specific de producție : utilaj tehnologic complex pentru industria chimică, utilaj petrolier, utilaj minier, pompe, ventilatoare și armături. Din punctul de vedere al ponderii producției acestora, utilajul tehnologic complex pentru industria chimică deține 30%, utilajul petrolier 25%, utilajul minier 22%.

Experiența obținută în perioada de cînd centrala noastră funcționează într-o asemenea structură organizatorică ne-a permis și ne permite în continuare să luăm măsuri eficiente, să acționăm mai bine pentru adîncirea specializării și cooperării în scopul eliminării paralelismelor, restrîngerii gamei produselor, a părților de produse, a fazelor tehnologice în condițiile menținerii sau chiar creșterii volumului activității. Așa s-a acționat în fabricația utilajului tehnologic complex pentru chimie cînd, o serie de utilaje și instalații au fost scoase din producția unei întreprinderi ca „Grivița Roșie“ și redistribuite la alte unități, urmărindu-se tocmai specializarea întreprinderilor pe anumite tipuri de utilaje, sporirea eficienței economice. În același timp, s-a desfășurat o susținută activitate de cooperare între întreprinderile din grupele amintite, pentru legarea mai strînsă a activității institutelor de cercetare și proiectare de specificul producției întreprinderilor respective.

3 Mutațiile de ordin cantitativ acumulate în industria românească, angajarea complexă a României în circuitul schimburilor economice internaționale prefigurau, încă din anii anteriori, necesitatea unor „salturi“ calitative care să capteze și să pună în valoare binefacerile științei și tehnicii contemporane. **Definirea cincinalului 1976—1980 ca cincinal al revoluției tehnico-științifice ridică în fața centralei noastre, a întregii economii naționale sarcina majoră de a pune într-o lumină nouă conceptul de eficiență**, întregul proces de realizare a bunurilor materiale.

Astăzi, mai mult ca oricînd, **nu ne mai putem permite să importăm produse care pot fi realizate în țară** ca rezultat al gradului de echipare tehnică a întreprinderilor și lărgirii activității de cercetare, sau să executăm produse după modele uzate moral, după licențe învechite, după cum nu ne mai putem permite să livrăm pe piața externă produse în care valoarea materialului deține un procent ridicat.

Anul 1976 prevede ca în afara unor importante sporuri cantitative — cum ar fi creșterea producției cu 17% față de anul 1975 — și unele sarcini calitative de mare anvergură. Înainte de toate se pune problema **asimilării în fabricație a unor mașini, instalații și utilaje tehnologice de mare rafinament tehnic și performanțe ridicate** (armături industriale, ventilatoare pentru industria navală, foreze rotopercutante și instalații pentru industria minieră, utilaje pentru industria chimică și rafinării, perfecționarea unor instalații și echipamente pentru foraj extracție, noi tipuri de sape cu role ș.a.).

Angajarea industriei românești în procesul activ al comerțului mondial, al cooperării internaționale ne obligă la ridicarea competitivității, la alinierea produselor noastre la nivelul calitativ și de eficiență al produselor realizate în țări dezvoltate. Instalațiile de foraj realizate la Întreprinderea „1 Mai“-Ploiești și Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște, echipamentele miniere pentru subteran și suprafață realizate la Întreprinderea „Unio“-Satu-Mare, utilajele pentru chimie și rafinării realizate la I.U.C. Ploiești și „Grivița Roșie“-București, armăturile energetice și de reglaj de la I.U.P. Tîrgoviște sînt numai cîteva exemple care evidențiază preocuparea noastră pe linia asimilării în fabricație a unor produse cu înalți parametri tehnici și funcționali. Evident, pașii făcuți pe acest tărîm sînt doar un început. Subliniem acest lucru deoarece sarcinile actualului cincinal ne obligă la luarea de măsuri energice pentru **dezvoltarea**

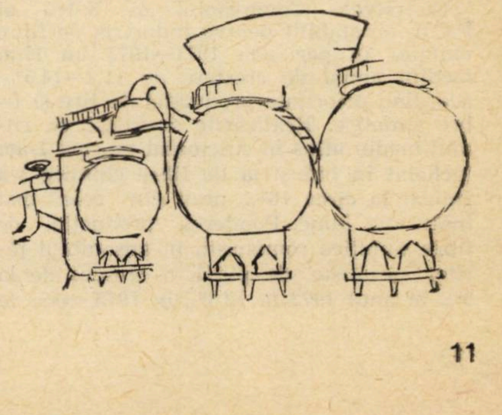

activității de cercetare, însușirea și aplicarea în practică a unor tehnologii avansate, pentru fructificarea creativității și lărgirea legăturilor dintre întreprinderi și institutele de învățămînt superior. Avem în vedere lărgirea gamei de armături industriale, însușirea în fabricație a unor instalații complexe pentru rafinăriile de mare capacitate din Siria, Egipt și Liban, utilaje pentru industria de fire și fibre sintetice, pentru prelucrarea cauciucului, instalații pentru regenerarea uleiurilor, dispozitive și instrumente de lucru pentru foraj extracție și alte produse care ne vor permite să sporim contribuția la echiparea tot mai completă a industriei noastre.

Pe linia priorităților se va înscrie și activitatea de autoutilare care urmărește, în principal, dotarea întreprinderilor noastre cu mașini, instalații și dispozitive adecvate noilor cerințe ale proceselor de fabricație. Semnificativ este faptul că în 1975 s-au realizat autoutilări în valoare de 150 milioane lei, cu o eficiență de peste cinci milioane lei valută. De fapt, activitatea de autoutilare a devenit în ultimii ani o adevărată microindustrie de mașini și aparate, reușind să soluționeze probleme extrem de acute ale dotării tehnice.

Un alt domeniu spre care ne vom îndrepta atenția este cel al stimulării producerii invențiilor și inovațiilor. În acest scop, în toate unitățile centralei s-au purtat dezbateri, s-au organizat analize ceea ce a condus la fundamentarea unor bogate planuri tematice de invenții și inovații, pentru atragerea cît mai multor cadre tehnice și muncitorești în această activitate. Deși în ultimii ani în întreprinderile și institutele centralei noastre s-au brevetat și aplicat un număr de 83 invenții, iar alte 56 sînt în diferite faze de soluționare, apreciem că nu au fost fructificate toate posibilitățile existente, că nu a fost suficient stimulată și orientată gîndirea tehnică originală. Tocmai de aceea, considerăm extrem de utilă modernizarea tehnologiilor de fabricație, asimilarea unor produse cu parametri tehnico-funcționali ridicați, care să încorporeze cele mai noi cuceriri ale progresului tehnic-științific.

Centrala industrială de fire și fibre chimice – Săvinești

ing. Valeriu MOMANU
director general

1

Industria firelor și fibrelor sintetice constituie treapta cea mai înaltă a petrochimiei. Prelucrarea derivatelor petroliere în combustibili lichizi permite obținerea unor produse de 4 ori mai valoroase, la cauciuc sintetic de 40 ori, iar prelucrarea aceleiași cantități de petrol în fibre sintetice permite obținerea unor produse textile a căror valoare este de 100 ori mai mare decît cea a materiei prime. Iată, de ce, dezvoltarea industriei de fire și fibre chimice, și, în primul rînd, a fibrelor sintetice, a constituit și constituie obiectul unor preocupări de prim ordin al conducerii de partid și de stat.

Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. au stabilit pentru industria de fibre chimice în perioada 1971—1975 un ritm mediul anual de creștere de 11,2—14,5%, acordînd prioritate producției de fire și fibre sintetice. Realizările dovedesc că ritmul mediu atins în cincinalul pe care l-am încheiat în industria de fibre chimice s-a ridicat la circa 16%, unul din cele mai înalte din lume. Ponderea producției de fibre sintetice românești, în ansamblul țărilor socialiste, de pildă, a crescut de la 9% în anul 1972 la 12,3% în 1975, ceea ce indică un ritm superior de dezvoltare față de acestea.

Pentru atingerea nivelurilor de producție stabilite, în cadrul programelor de dezvoltare a fost prevăzută sporirea bazei de materii prime, în scopul asigurării integrale din producția internă. În același timp, au fost dezvoltate corespunzător capacitățile de prelucrare a firelor și fibrelor chimice atît în cadrul industriei ușoare (țesături, tricotaje), cît și în sectorul industriei chimice (anvelope și articole tehnice din cauciuc).

2

Dezvoltarea producției de fire și fibre chimice în cincinalul 1971—1975 a fost axată pe două direcții și anume : **intensificarea utilizării spațiilor existente și construirea de obiective noi.**

Caracteristic pentru obiectivele noi a fost amplasarea acestora în cadrul platformelor industriale existente : **din volumul investițiilor realizate în 1971—1975, aproape 80% au fost amplasate pe platformele existente.** Această strategie a grefării dezvoltărilor pe întreprinderile existente a condus la creșterea eficienței investițiilor și la evitarea cheltuielilor generate de amplasamentele noi. În elaborarea documentațiilor privind noile capacități de producție s-a urmărit introducerea tehnologiilor celor mai moderne pe plan mondial.

În domeniul fibrelor poliamidice **a crescut substanțial ponderea fibrelor texturate, respectiv la 50% față de firele textile relon.** S-a asimilat producția de fire texturate poliamidice, vopsite în masă, fire de mare efect coloristic din care se produc covoare de înaltă rezistență la uzură. A fost extinsă, treptat, producția de rețele cord pentru anvelope și fire tehnice care, la nivelul anului 1975, a reprezentat 30% din întreaga producție de fibre poliamidice relon. A fost dublată capacitatea în cursul cincinalului 1971—1975, prin intrarea în funcțiune a unei noi linii de fabricație. În domeniul fibrelor polinitrilacrilice, s-a dezvoltat, cu precădere, producția de pală, atingînd 65—68% din totalul producției de melană ; au apărut procedee de vopsire în masă și în cablu a melanei, noi sortimente înlocuitoare de bumbac, cu efecte favorabile asupra reducerii importului de bumbac, fibre tip covor.

Ponderea fibrei poliesterice tip bumbac a crescut, în perioada 1971—1975, de la 32% la 50% față de fibra tip lînă, lucrîndu-se la extinderea producției de fibră poliesterică tip „in“. Pe baza cercetărilor proprii, s-a introdus producția de fibre poliesterice cu contracție mărită, excelent suport pentru piele sintetică. Potrivit orientării pieței externe, producția de fire poliesterice texturate a crescut de 8 ori în cincinalul 1971—1975.

Realizarea programului de investiții prevăzut pentru actualul cincinal are în vedere, în primul rînd, acoperirea necesarului intern, cît și crearea de disponibilități pentru export, **ritmul mediu anual de dezvoltare a industriei de fibre chimice atingînd circa 16%.** Pe această bază, producția se va ridica de la 8,1 kg/locuitor în 1975, la 15,4 kg/locuitor în 1980 și, corespunzător, va crește și consumul de la 6,3 kg/locuitor în 1975 la 9,5—11 kg/locuitor în 1980. O astfel de cifră a consumului este comparabilă cu țări dezvoltate din Europa Occidentală sau Japonia.

Producția de fire și fibre poliamidice va spori, în special, la fire textile, rețele cord și fire tehnice, unde necesarul intern prezintă un însemnat deficit. **Noile capacități ce vor fi puse în funcțiune în cincinalul 1976—1980 vor ridica potențialul de producție a firelor și fibrelor poliamidice de 2,21 ori în 1980 față de nivelul anului 1975.** De asemenea, datorită extinderii instalațiilor existente și înființării de noi platforme, **producția de fire și fibre poliesterice va fi de 2,36 ori mai mare în 1980 față de 1975.** Dezvoltarea se va axa pe realizarea de sortimente de tip bumbac, de mare finețe, fibre poliesterice tip „in“, fibre poliesterice modificate, cu hidrofilie ridicată și inflamabilitate redusă, ca și pe alte tipuri de fibre cu diverse utilizări. Corespunzător dinamicii producției de fire și fibre sintetice, va crește producția de monomeri. Astfel, **în 1980, producția de caprolactamă va spori de 1,67 ori față de 1975**, prin extinderea de capacități la instalațiile existente, dar mai ales, prin crearea de obiective noi grefate pe platformele industriale în funcțiune.

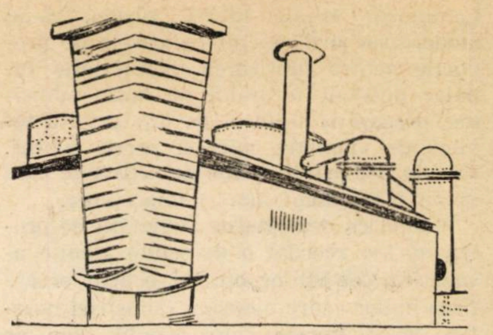

Date fiind noile dezvoltări ale industriei de fire și fibre chimice în cincinalul 1976—1980, care vor dubla potențialul de producție, conducerea de partid și de stat, prin Decretul 129 din 27.X.1975, a dispus trecerea industriei de fire și fibre artificiale la M.E.F.M.C. În acest fel, preocupările centralei noastre vor fi axate exclusiv pe dezvoltarea industriei de fire și fibre sintetice, acestea deținînd principala pondere în producția de fibre chimice.

3

Așa cum am mai subliniat prin investițiile ce au fost realizate în cincinalul precedent s-au creat condiții pentru lărgirea considerabilă a sortimentelor, pentru continua ridicare a calității produselor. Se poate aprecia că față de o perioadă nu prea îndepărtată, progresele înregistrate au făcut posibil înlăturarea reclamațiilor cu privire la calitate, economia românească primind produse din unitățile centralei noastre numai de calitate superioară. De altfel, una din principalele caracteristici ale dezvoltării industriei de fire și fibre sintetice în perioada 1976—1980 în scopul lărgirii nomenclatorului sortimental și ridicării în continuare a calității producției, constă în introducerea de tehnologii perfecționate bazate pe cercetare proprie și experiența industrială a specialiștilor noștri. Introducerea tehnologiei de obținere a firelor poliamidice nerăsucite (rotosetate) utilizate la războaie hidraulice, de mare viteză, îmbunătățirea stabilității la lumină a firelor texturate, realizarea vopsirii în masă a firelor texturate, firelor bicomponente, reducerea inflamabilității firelor, ca și realizarea antistatizării permanente, sînt numai cîteva din perfecționările ce vor avea loc în actualul cincinal.

Îmbunătățiri tehnologice va cunoaște și fabricația de caprolactamă, în scopul ridicării caracteristicilor calitative ale monomerului, ceea ce va permite extinderea producției celor mai pretențioase sortimente, cum sînt firele relon pentru rețea cord anvelope. Recent a fost pus la punct procedeul industrial de fabricație a acidului adipic, produs de înaltă puritate.

Eforturile ce vor fi depuse, în continuare, în acest nou cincinal în care debutăm, vor marca, pe lîngă o creștere considerabilă cantitativă a producției de fire și fibre chimice, și una calitativă, prin îmbogățirea nomenclatorului de sortimente și ridicarea calității întregii producții, fapt ce va favoriza acoperirea nevoilor economiei naționale, diminuarea importurilor de astfel de produse și creșterea, în schimb, a exporturilor.

Anchetă realizată de
V. BOESCU
B. PĂDURE

CURSUL:
Studierea politicii economice interne și internaționale a Partidului Comunist Român
Pentru cursanții din industrie

TEMA 6

În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

Productivitatea muncii în industrie și căile creșterii ei. Sarcinile trasate de Congresul al XI-lea întreprinderilor și organizațiilor de partid pentru mobilizarea oamenilor muncii la îndeplinirea prevederilor cincinalului 1976-1980 privind creșterea productivității muncii. Productivitatea muncii și calitatea produselor

I. Conceptul de productivitate a muncii

Sub influența revoluției tehnico-științifice și a aplicării rezultatelor acesteia în producția materială, productivitatea muncii cunoaște o evoluție accelerată, necunoscută în trecut, devenind principala trăsătură caracteristică a creșterii economice contemporane. Ținînd seama de rolul ei determinant în ridicarea nivelului de trai al poporului nostru, sporirea rapidă și continuă a productivității muncii ocupă un loc central în cadrul Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Această — orientare — statornic pusă în centrul politicii partidului nostru de industrializare socialistă a țării — depășește cu mult cadrul industriei. Dat fiind rolul conducător crescînd al industriei în economia noastră națională, obținerea unui volum tot mai mare al producției cu cheltuieli cît mai mici de muncă își răsfrînge efectele asupra producției și eficienței muncii în toate ramurile economiei naționale, accelerînd dezvoltarea noastră economică de ansamblu, lichidarea decalajelor economice ce separă România de țările dezvoltate — decalaje datorate în primul rînd nivelurilor diferite de dezvoltare a industriei, de asimilare a cuceririlor științei și tehnicii în economia națională.

Pe baza creșterii productivității muncii se reduc cheltuielile de producție, sporesc acumulările și se creează premisele cele mai nemijlocite ale realizării țelului suprem al partidului nostru, acela de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a poporului nostru. **„Cu cît este mai mare productivitatea muncii,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, cu cît bogățiile naționale sînt valorificate la un nivel mai înalt, cu atît se creează posibilități mai mari pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale întregii populații, concomitent cu înfăptuirea în ritm rapid a reproducției lărgite".**

Creșterea productivității muncii este o lege economică generală a progresului economic și social, reflectînd într-o formă sintetică dezvoltarea și perfecționarea forțelor de producție în interacțiunea lor cu relațiile de producție. Fiecare orînduire socială nouă a apărut și s-a dezvoltat pentru că a realizat un progres însemnat în creșterea productivității muncii. Socialismul va învinge capitalismul și va asigura celor ce muncesc un trai îmbelșugat în măsura în care va crea o productivitate a muncii superioară. De aceea K. Marx sublinia că „economia de timp, ca și repartizarea planică a timpului de muncă pe diferite ramuri de producție rămîne prima lege economică a producției colective".

Productivitatea muncii este expresia sintetică a eficienței, a rodniciei cu care este cheltuită munca pentru producerea bunurilor materiale. Ea se măsoară fie prin cantitatea de produse obținută într-o unitate de timp, fie prin cheltuiala de timp necesară pentru obținerea unei unități de produs. În ambele cazuri producția se poate exprima în unități naturale, natural-convenționale, unități de muncă și unități valorice ; la rîndul său, timpul de muncă se poate exprima în număr de persoane ocupate sau în om-ore lucrate. Cel mai bun mod de exprimare și de calcul a productivității muncii îl reprezintă producția de unități naturale. Din cauza neomogenității producției în cele mai multe întreprinderi, subramuri și mai ales la nivelul întregii industrii calculul productivității muncii se efectuează în valori, prin folosirea producției globale, a producției marfă și a producției nete. Producția netă s-a introdus de curînd în practică ; ea se calculează fie prin scăderea din producția globală a cheltuielilor materiale, fie prin însumarea retribuției cu beneficiile și alte cheltuieli de muncă vie.

Productivitatea muncii, ca de altfel însăși munca cheltuită în procesul de producție, îmbracă două forme fundamentale ; productivitatea muncii individuale și productivitatea muncii sociale. Ambele forme se referă atît la munca vie, cît și la munca materializată. Deosebirea dintre acestea rezidă doar în aceea că productivitatea muncii individuale se referă la cheltuirea de muncă (vie și materializată) în condiții specifice de înzestrare tehnică, de calificare și de intensitate a muncii ; productivitatea muncii sociale exprimă rodnicia muncii cheltuite (vii și materializate) în condiții medii de înzestrare tehnică, de calificare și de intensitate a muncii etc.

Făcînd aceste precizări, putem să subliniem că între productivitatea muncii, respectiv între fiecare din formele acesteia și valoare există raporturi invers proporționale ; creșterea productivității muncii (individuale și sociale) determină reducerea mărimii valorii (individuale și respectiv sociale) ce revine pe unitatea de produs. Creșterea productivității muncii antrenează, așadar, reducerea valorii pe unitate de produs și modificarea structurii acesteia ; ea nu modifică mărimea valorii corespunzătoare întregii producții întrucît se știe că „în intervale de timp egale se produc valori de mărimi egale".

După cum arată K. Marx, creșterea productivității muncii presupune o asemenea transformare a procesului muncii „datorită căreia timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea unei mărfi este redus, datorită căreia deci o cantitate mai mică de muncă dobîndește forța de a produce o cantitate mai mare de valoare de întrebuințare".

II. Sarcinile privind creșterea productivității muncii în industria României

Pe baza luării în considerare a acestei legități, partidul și statul nostru au acționat permanent în direcția dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale și umane a producției, pentru perfecționarea conducerii și organizării industriei. Aceste eforturi care s-au intensificat și orientat tot mai judicios în ultimele două planuri cincinale au asigurat o continuă și rapidă creștere a productivității muncii.

Dinamica producției și a productivității muncii în perioada 1950—1974

1950 = 100%

	1955	1960	1965	1970	1974	Ritm mediu anual de creștere 1951—1974 %
Volumul producției industr.	202	340	649	11 ori	19 ori	13,0
Productivitatea muncii pe un lucrător	160	237	343	488	621	7,9

În condițiile ocupării în industrie a unui efectiv de personal de circa 3,3 ori în 1974 față de 1950 productivitatea este de circa 6,2 ori mai mare. Semnificația acestei creșteri a productivitățiii muncii rezultă cu pregnanță din aceea că dacă, de pildă, nivelul din 1950 al productivității muncii ar fi rămas constant, numai producția ramurii industriei din cincinalul 1971—1975 ar fi necesitat un număr de forță de muncă considerabil mai mare decît efectivul total al populației apte de muncă existent.

Ritmul de creștere a productivității muncii — rezultat al unui mare efort de promovare a progresului tehnic, de pregătire a cadrelor, de specializare și cooperare etc. — situează România printre țările lumii cu cea mai rapidă creștere a productivității muncii.

Ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii în industria prelucrătoare în unele țări în perioada 1963—1972

în procente

Țara	Ritmul mediu anual de creștere	Țara	Ritmul mediu anual de creștere
România	**7,75**	R. F. Germania	5,25
Japonia	10,50	Danemarca	5,25
Olanda	7,50	R. D. Germană	5,20
Cehoslovacia	7,40	U.R.S.S.	5,10
Bulgaria	7,00	Iugoslavia	5,10
Franța	6,60	Italia	4,25
Austria	6,00	Belgia	4,20
Suedia	5,80	Ungaria	4,20
Elveția	5,70	Regatul Unit	3,60
Polonia	5,40	S.U.A.	3,40

Ca urmare a ritmului mai înalt de creștere a productivității muncii, România continuă să reducă tot mai mult decalajele ce o separă încă de țările dezvoltate din punct de vedere economic. Acest proces ar putea fi însă mult mai rapid dacă ritmul de creștere a productivității muncii ar fi la nivelul posibilităților. Astfel, este adevărat că România duce o consecventă politică de ocupare deplină a forței de muncă. Dar aceasta înseamnă că potențialul uman trebuie să-l utilizăm cît mai rodnic în condițiile existenței unei dotări tehnice moderne, unor cadre tot mai calificate. Totuși trebuie să arătăm că în timp ce în țara noastră contribuția productivității muncii la creșterea producției în perioada 1963—1972 este de circa 50%, în alte țări ea este considerabil mai mare : R. D. Germană 78%, R. S. Cehoslovacă 77%, R. F. Germania 90,8 % Danemarca 87,9%, Austria 87,3% ; în unele țări asistăm chiar la o reducere absolută a consumului de muncă motiv pentru care productivitatea muncii crește mai repede decît însăși producția (130% în Elveția, 127,6% în Regatul Unit, 114,8% în Olanda, 106% în Suedia).

Lichidarea completă a diferențelor de productivitate a muncii și, în general, în nivelul dezvoltării forțelor de producție constituie o preocupare vitală, a partidului nostru în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Creșterea productivității muncii este una din direcțiile de bază ale acțiunii partidului nostru, în al cărui **Program** se subliniază că **„creșterea productivității muncii, pe baza mecanizării și automatizării procesului de producție va constitui un factor esențial în dezvoltarea generală a societății“.**

Creșterea productivității muncii își sporește însemnătatea, în noul plan cincinal fiind pe bună dreptate, considerată una din problemele sale fundamentale. O expresie în acest sens o constituie faptul că, ținîndu-se seama de rămînerea în urmă pe care încă o mai avem față de țările dezvoltate în ce privește nivelul productivității muncii, de marea însemnătate a productivității pentru progresul nostru material și spiritual conducerea Partidului Comunist Român a hotărît accelerarea ritmului de creștere a productivității muncii ; față de 6,7—7,2 la sută cît se prevăzuse în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., urmează să se realizeze un ritm mediul anual de creștere a productivității muncii de 9,1 la sută. În acest fel contribuția productivității muncii la sporirea producției industriale va fi de circa 80% față de 70% cît fusese inițial prevăzut.

Această creștere mai accelerată a productivității muncii nu trebuie socotită însă decît ca o sarcină minimă. În principiu, este știut, orice sarcină de creștere economică cu caracter calitativ trebuie considerată doar ca o cerință minimă. În cazul de față, în condițiile programului amplu de investiții și al prevederilor referitoare la reducerea săptămînii de lucru, creșterea productivității muncii peste ritmul de 9,1 la sută ar economisi un asemenea volum de muncă încît ar deveni posibil ca, pe baza resurselor actuale de forță de muncă, să realizăm obiective suplimentare de creștere economică și de satisfacere a nevoilor de trai ale oamenilor muncii.

Motivația fundamentală a chemării tovarășului **Nicolae Ceaușescu** — secretar general al partidului nostru — de a realiza sporuri și mai mari de creștere a productivității muncii rezultă din eforturile sporite făcute continuu pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale și umane a producției industriale, din nivelul tehnic atins, din experiența și calificarea cadrelor, din rezervele de care dispunem. Aceste rezerve trebuie puse cu atît mai mult în valoare cu cît, în ultimii ani, în diferite țări se constată o intensificare a creșterii productivității muncii. Astfel, în 1971 și 1973 ritmurile de creștere au fost : Bulgaria 6,0 și 7,1%, R. D. Germană 5,0 și 5,5%, R. P. Polonă 5,0 și 8,9%, U.R.S.S. 6,0 și 6,3%, Franța 6,0 și 7,0%, R. F. Germania 2,0 și 7,4%, Japonia 5,0 și 10,5% în anul 1972, Suedia 4,0 și 6,4%.

În dezbateri se va insista asupra modului de întocmire a planului de creștere a productivității muncii. Măsura includerii rezervelor de plan. Analiza corelațiilor dintre producția la 1 000 lei fonduri fixe, înzestrarea muncii cu fonduri fixe și energie și productivitatea muncii.

Detașamentul comuniștilor, fiecare om al muncii care lucrează în industrie cunoaște cît de însemnate posibilități și rezerve de creștere a productivității muncii există în întreprinderile noastre industriale. Este în interesul major al întregului nostru popor să valorificăm la un nivel superior toate posibilitățile existente, să realizăm o asemenea creștere a productivității muncii care să depășească ritmul prevăzut de 9,1 la sută. Pentru aceasta nu trebuie neglijate nici cele mai mici rezerve și posibilități, știut fiind faptul că un singur procent de creștere a productivității muncii la orice loc de muncă, atelier, întreprindere etc., cu fiecare an care trece, reprezintă cantități de producție tot mai mari. Sugestivă în acest sens este valoarea continuu crescîndă a producției pe care o reprezintă un singur procent de creștere a productivității muncii la nivelul întregii industrii.

— în milioane lei —

	1950	1959	1965	1970	1975	1980
Un procent de creștere a productivității muncii echivalează cu :	200	650	1 500	2 900	peste 5 000	circa 11 000

Astfel un singur procent de creștere a productivității în 1975 echivalează cu 25 procente realizate în 1950 ; în 1980 un singur procent de creștere a productivității muncii va echivala cu circa 2,3 procente realizate în anul 1975.

În fine, pentru a sublinia și mai bine imperativul accelerării creșterii productivității muncii, valoarea fiecărui procent suplimentar de creștere și mai ales necesitatea elaborării în acest scop a unui complex de măsuri care să asigure mobilizarea posibilităților existente astăzi în întreprinderi este suficient să analizăm mai îndeaproape efectele pe care le are realizarea unor ritmuri mai accelerate de creștere a productivității muncii decît cele prevăzute inițial în planul cincinal și chiar decît cele recent stabilite la Plenara comună din 21—22 iulie a.c.

Astfel, ajungerea din urmă a țărilor cu industrie mai dezvoltată — în condițiile în care acestea tind să-și accelereze creșterea productivității muncii — ar fi mult îngreunată dacă, în viitorii ani, productivitatea muncii crește cu numai 6,5—7,2%. În schimb, în baza unui ritm mediu anual de creștere a productivității muncii de 9,1%, atît cît s-a prevăzut la recenta Plenară comună din 21—22 iulie a.c., economia noastră națională poate realiza obiectivul lichidării decalajelor productivității muncii din industrie în raport cu unele țări dezvoltate în decurs de numai 3—4 planuri cincinale.

În acest context, ar mai trebui reținut însuși faptul că, în măsura în care, economia noastră realizează un singur procent suplimentar peste ritmul de 9,1%, obiectivul de lichidare a decalajului industriei românești se poate atinge în medie cu 5 ani mai devreme.

III. Căile de creştere a productivităţii muncii în industrie

La creşterea productivităţii muncii concură un număr infinit de factori care, după natura lor, pot fi sintetizaţi în factori naturali, tehnici, economici, social-politici, psihologici etc. Fiecare dintre aceşti factori participă în proporţii, cu intensităţi şi sensuri diferite la creşterea productivităţii muncii. În afara rezervelor de creştere a productivităţii muncii care ţin de deficienţe şi neajunsuri, factorii productivităţii muncii includ rezerve imense, practic infinite de creştere a productivităţii muncii, rezerve care constau : în posibilităţi de mai bună combinare în timp şi spaţiu, cantitativă şi calitativă, a mijloacelor de muncă, a tehnologiilor şi a materiilor prime etc. pe de o parte şi forţa de muncă, timpul de muncă pe de altă parte ; în posibilităţi de a produce mai mult şi de calitate mai înaltă în condiţii de dotare tehnică şi cu cadre neschimbate ; în posibilităţi de uşurare a condiţiilor de muncă, de transport, de odihnă şi repaus etc. şi de îmbinare organică a acestora cu munca.

Toate aceste posibilităţi de creştere a productivităţii muncii se cer studiate cu atenţie şi incluse neîntrerupt în programele de creştere a productivităţii muncii. Mai mult, credem că programele de productivitate nu trebuie stabilite numai în raport cu realizările precedente, aşa cum se procedează acum, ci mai ales în raport cu nivelul productivităţii muncii din întreprinderi şi firme din ţări dezvoltate, fapt care ni se pare nu numai necesar dar şi posibil dacă ţinem seama de rezervele existente în întreprinderi de creştere a productivităţii muncii.

(Recomandăm să se analizeze îndeplinirea planului de creştere a productivităţii muncii din întreprindere. Nivelul de realizare. Factorii care au influenţat pozitiv şi negativ creşterea productivităţii muncii).

● Perfecţionarea tehnicii şi tehnologiei de producţie. Progresul tehnic reprezintă calea principală de creştere a productivităţii muncii ; el asigură nu numai economisirea muncii vi, ci şi a muncii materializate, valorificarea superioară a resurselor, ridicarea calităţii produselor etc. exercitînd astfel un rol important, multilateral, în creşterea productivităţii muncii.

Ţinînd seama de aceste corelaţii strînse între productivitate şi progresul tehnic, partidul nostru a acordat cea mai mare atenţie bunei dimensionări a volumului investiţiilor, astfel încît să se realizeze o cît mai deplină şi rapidă asimilare a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii contemporane. Aşa se explică de altfel în măsură covîrşitoare creşterea însemnată a productivităţii muncii realizată în ţara noastră. Aceste eforturi de promovare a progresului tehnic, susţinute de o înţeleaptă politică de investiţii, se impun a fi perseverent continuate. **„Ţinînd seama de progresul tot mai rapid al ştiinţei şi tehnicii contemporane, a arătat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, este necesar ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoaşterii în toate ramurile şi sectoarele de activitate".**

Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. în vederea promovării largi a progresului tehnic prevăd alocarea unui mare volum de investiţii în industrie, din care o parte însemnată pentru procurarea sau producerea de maşini, instalaţii şi tehnologii de producţie moderne. Toate acestea vor fi utilizate atît pentru construcţia de noi obiective moderne, cît şi pentru reutilarea celor existente, ceea ce va duce în ansamblu la ridicarea gradului de înzestrare tehnică, de mecanizare şi automatizare a producţiei. Odată cu adîncirea gradului de înzestrare tehnică la operaţiile şi secţiile de bază — condiţie esenţială pentru fabricarea unor produse moderne, în cantităţi sporite şi cu un cost redus — o atenţie deosebită urmează să se acorde muncilor şi secţiilor auxiliare în care se concentrează un număr însemnat de forţă de muncă, ceea ce, în ansamblu, va duce la creşterea simţitoare a productivităţii muncii.

Un efort aparte, în cadrul măsurilor de promovare a progresului tehnic, îl reprezintă introducerea şi perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie, care, prin definiţie, au o multiplă şi intensă influenţă favorabilă asupra creşterii productivităţii muncii. Într-un fel, promovarea unor tehnologii moderne este cerută de ridicarea gradului de înzestrare tehnică. Sînt însă extrem de numeroase cazurile în care perfecţionarea largă a tehnologiilor de fabricaţie se poate realiza în condiţiile aceluiaşi nivel de înzestrare tehnică, respectiv cu aceleaşi mijloace de muncă. Introducerea tehnologiilor şi modernizarea celor existente contribuie în măsură hotărîtoare, în multe cazuri, la devansarea creşterii înzestrării tehnice şi electroenergetice a muncii de către sporirea productivităţii muncii.

Promovarea şi perfecţionarea tehnologiilor moderne de producţie este condiţia fundamentală a creşterii productivităţii muncii. Noile obiective şi sarcini ale creşterii productivităţii muncii în acest cincinal nu trebuie să se realizeze prin efort fizic, ci prin promovarea revoluţiei tehnico-ştiinţifice. Unele din aceste obiective, cum sînt multe din cele la care ne-am referit mai sus, comportă investiţii, altele însă reclamă eforturi financiare mici sau nule. Avem aici în vedere rezervele care există în unităţi pentru mai bună utilizare a dotării tehnice şi îndeosebi a fondului de cadre calificate existente chemate să perfecţioneze tehnica, tehnologia de fabricaţie şi producţia ; în această direcţie un rol de mare însemnătate îl are revitalizarea mişcării de investiţii şi inovaţii, sporirea autodotării etc. În toate aceste privinţe este cît se poate de limpede că promovarea şi utilizarea deplină a progresului tehnic comportă crearea pe toate căile a unei atmosfere novatoare, propice creşterii productivităţii muncii, realizării cu adevărat a unui cincinal al revoluţiei tehnico-ştiinţifice.

Actualele programe de creştere a productivităţii muncii elaborate pînă în 1980 includ mari posibilităţi de mai bună reflectare a rolului cadrelor de concepţie şi a progresului tehnic în general în creşterea productivităţii muncii.

(Deosebit de relevantă în acest sens poate să se dovedească dezbaterea asupra modului de întocmire şi de realizare a planului tehnic, corelaţiile acestuia cu programele de creştere a productivităţii muncii).

● Organizarea ştiinţifică a producţiei şi muncii. Această cale de creştere a productivităţii muncii, denumită, pe bună dreptate, „neinvestiţională" — ocupă un loc deosebit de important în realizarea obiectivelor stabilite de partidul nostru pentru creşterea producţiei. Ea este un proces complex care concură la economisirea muncii vii şi materializate, la folosirea mai bună, extensivă şi intensivă a potenţialului tehnico-material printr-o varietate considerabilă de laturi care o compun, cum sînt : pregătirea tehnică a fabricaţiei, pregătirea din timp a cadrelor calificate (inclusiv reciclarea), îmbunătăţirea muncii de programare operativă a producţiei, organizarea temeinică a muncii în secţii, ateliere şi la fiecare loc de muncă, aprovizionarea ritmică a întreprinderii, secţiilor şi locurilor de muncă cu materii prime, materiale, piese, subansamble, scule, aparate de măsură şi control, asigurarea asistenţei tehnice etc.

În toate aceste privinţe există rezerve mari, a căror nefolosire ne împiedică să valorificăm pe deplin baza tehnico-materială şi potenţialul de cadre. Analiza temeinică a consumului de muncă în sectoarele sau operaţiile de bază şi auxiliare, în fiecare fază a procesului de producţie — asigurînd ocuparea deplină şi raţională a zilei de muncă a fiecărui om — permite realizarea unei cotituri radicale, un aport considerabil la creşterea productivităţii muncii. În acest sens un rol stimulativ l-ar putea avea corelarea prin plan a măsurilor de progres tehnic cu măsurile de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii. Aceasta este, de altfel, concepţia partidului nostru, felul în care trebuie soluţionată şi corelată organizarea producţiei şi a muncii. După cum subliniază tovarăşul **Nicolae Ceauşescu „...problema creşterii productivităţii muncii trebuie să-şi găsească o expresie clară în plan, la fiecare minister, la fiecare loc de muncă, clarificîndu-se ce are de făcut fiecare om — măsurile de mecanizare şi automatizare care trebuie întreprinse".**

(În dezbatere este indicat să se recurgă la analiza cauzelor care determină utilizarea nesatisfăcătoare a maşinilor, instalaţiilor şi a suprafeţelor de producţie (utilje nemontate, utilaje montate în secţii de bază , în secţii auxiliare, utilizarea tehnologiilor moderne etc.).

● Ridicarea calificării şi cointeresarea materială. Munca omenească — privită în complexitatea laturilor sale, fizice, intelectuale — dintotdeauna a avut un rol determinant în producţie. În condiţiile contemporane, progresul tehnico-ştiinţific reclamă exigenţe tot mai reduse pentru efortul fizic, mărind considerabil cerinţele de ordin intelectual, de pregătire generală şi profesională a forţei de muncă.

Influenţa calificării asupra creşterii productivităţii muncii se exercită pe cele mai diferite căi, direct sau indirect, imediat sau cu întîrziere. În mod sintetic, ea se rezumă la două aspecte esenţiale ; este izvorul nesecat care concură la dezvoltarea progresului tehnic, la perfecţionarea mijloacelor de muncă şi a tehnologiilor de producţie, este condiţia fundamentală a valorificării depline, cît mai rapide a eficienţei oricărei măsuri de progres tehnic, de organizare etc. Aşa dar, într-un fel sau altul, creşterea calificării cadrelor contribuie la creşterea productivităţii muncii întrucît creează posibilitatea ca aceeaşi cantitate de forţă de muncă să dobîndească capacitatea de a prelucra şi produce o cantitate tot mai mare de produse.

Calificarea forţei de muncă poate exercita o influenţă mai favorabilă asupra creşterii productivităţii muncii în măsura în care procesul de pregătire ţine pasul cu progresul tehnic, respectiv dacă planul de pregătire este corelat cu planul tehnic, cu planul de măsuri tehnico-organizatorice, cu planul de creştere a productivităţii muncii. Această corelare se cere efectuată cel puţin sub două aspecte, şi anume : sub aspectul conţinutului de cunoştinţe nou cerute în producție, sub aspectul devansării în timp a măsurilor de promovare a progresului tehnic de către pregătirea cadrelor calificate. Acestea sînt, de altfel, două din sarcinile fundamentale pe care partidul nostru le-a pus în fața întregului sistem de învățămînt general și profesional, mediu tehnic și superior, a tuturor formelor de pregătire din interiorul întreprinderilor sau din afara acestora ; acestea sînt rațiunile pentru care reciclarea a fost concepută, organizată și legiferată ca o componentă a sistemului general de pregătire a cadrelor. Eliminarea carențelor care mai există — și la care s-a referit din nou secretarul general al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună a C.C. al Partidului Comunist Român și al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 21—22 iulie a.c. — constituie garanția creării unei mai bune concordanțe cantitative și calitative între pregătirea oamenilor și nivelul înzestrării tehnice a producției, concordanță atît de necesară sporirii rapide a productivității muncii.

Creșterea productivității muncii în ritmul necesar — indicat de partidul nostru — este condiționată puternic de asigurarea îmbinării permanente dintre cointeresarea materială și morală. În societatea noastră oamenii știu că lucrează pentru ei, pentru bunăstarea prezentă și viitoare a întregului popor. Pe acest fond general care are incidențe atît de complexe cu creșterea productivității muncii apare necesară aplicarea adecvată a întregului sistem de stimulente materiale colective și individuale, alegerea judicioasă, după criterii complexe a formelor de retribuție astfel încît acestea să favorizeze creșterea productivității muncii, formarea cadrelor tinere, concomitent cu respectarea eticii și echității socialiste în efectuarea repartiției. Indiferent de forma de retribuție, cointeresarea materială și morală — care înseamnă participare conștientă la creșterea productivității muncii — presupune asigurarea unei corelații cît mai strînse între rezultatele muncii fiecăruia și nivelul retribuției. În acest context, circumscriem de fapt, însăși funcțiile normării muncii, ale premierii și ale altor componente ale sistemului de retribuție a muncii. De această legătură organică dintre munca depusă și rezultatele ei și mărimea retribuției depinde realizarea unui avînt rapid și multilateral al progresului tehnic, al organizării științifice a producției și a muncii, al ridicării calificării etc., depinde mobilizarea rezervelor de creștere a productivității muncii existente în întreprinderi.

(Măsura în care planurile de pregătire a muncitorilor calificați și de reciclare sînt corelate cu prevederile și obiectivele planului tehnic trebuie să facă obiectul dezbaterilor în seminari).

IV. Modernizarea produselor și creșterea productivității muncii

Ridicarea nivelului calitativ al produselor reprezintă una din problemele de bază ale creșterii producției și productivității muncii în industrie. **„În centrul atenției ministerelor,** a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu, a celorlalte organe centrale, a unităților economice, a tuturor oamenilor muncii, a întregului nostru partid va trebui să stea ridicarea nivelului tehnic și a calității produselor".**

Productivitatea muncii este, prin excelență, un indicator calitativ, în virtutea faptului că el exprimă cantitatea de bunuri produse în aceeași unitate de timp. Cantitatea de bunuri produse poate să aibă însă însușiri foarte diferite, variind în limite largi, ceea ce poate să influențeze considerabil productivitatea muncii. Productivitatea muncii este determinată nu numai in producția care se încadrează în normele de calitate, ci și de producția rebutată. Astfel, orice produs rebutat, pe de o parte diminuează cantitatea de produse și, deci, productivitatea muncii ; munca irosită pentru rebuturi nu se scade însă din consumul total de muncă, determinînd încă o dată diminuarea productivității muncii.

Relațiile dintre calitatea produselor și productivitatea muncii nu se rezumă însă la problema producției rebutate. Producția care se încadrează în limitele minime de utilitate pînă la producția de cea mai bună calitate reprezintă un imens domeniu — cu siguranță cel mai important — de creștere a productivității muncii. În măsura în care, prin intermediul prețurilor sau al altor mijloace de pondere, calitatea mai bună sau mai slabă se echivalează în volum de producție se poate spune că productivitatea muncii include influența modificării calității, a asimilării de produse noi.

În practică însă raporturile normale, de echilibru armonios dintre productivitate și calitate, datorită unui complex de cauze apar perturbate. Din eventaiul destul de larg al corelațiilor dintre calitate și productivitate ar trebui să ne oprim, în primul rînd, la unele situații în care se încearcă o economie de muncă pe seama diminuării calității producției. Chiar dacă asemenea produse mai ies din întreprinderi și nu afectează negativ, în măsură prea mare productivitatea muncii lor, în mod sigur afectează eficiența economică. Într-o economie modernă — condusă conștient — nu poate fi admisă ca regulă creșterea consumului de muncă nici în cazul creșterii calității producției ; cu atît mai puțin se poate accepta o creștere a consumului de muncă atunci cînd însușirile bunurilor apar mai mult sau mai puțin depreciate.

Modernizarea produselor este un proces care trebuie conceput, organizat și desfășurat astfel încît să echivaleze cu creșterea, în toate cazurile, a însușirilor, a calității produselor ; atunci cînd modernizarea lor atrage după sine — în mod obiectiv — o creștere a consumului de muncă, apare totuși absolut necesar ca avantajele economice ale creșterii calității să fie mult mai mari ; numai în acest fel productivitatea muncii nu are de suferit.

Modernizarea produselor se află în deplină corelație cu productivitatea muncii dacă sînt respectate cel puțin două condiții esențiale și anume ; pe de o parte să incorporeze știința nouă, cele mai noi realizări în domeniul științei și tehnologiei, ceea ce reclamă efort de inteligență, de cercetare științifică, precum și de investiții ; pe de altă parte este necesară reducerea la minimum a perioadei de timp din momentul descoperirii noilor cunoștințe pînă în momentul transferării lor în produse sau tehnologii noi. Efectul pozitiv maxim este înregistrat de productivitatea muncii atunci cînd procesul de modernizare a produselor asigură toate condițiile necesare satisfacerii cu concomitență a celor două cerințe minime menționate. Necesitatea soluționării concomitente a acestor exigențe ale modernizării produselor devine și mai imperioasă dacă o privim în contextul competiției internaționale tot mai deschise a produselor noastre cu cele din alte țări, în condițiile în care avem de făcut față unui ritm de-a-dreptul accelerat de asimilare și de modernizare a produselor și care continuă să se intensifice.

(Se recomandă să se facă o atentă analiză a realizării planului de calitate, de asimilare de produse noi și de modernizare a celor existente).

Din toate aceste considerente rezultă, firește, preocuparea de căpetenie a partidului și statului nostru de intensificare a proiectării și reproiectării produselor, de ridicare a gradului de dotare tehnică, de organizare științifică a producției și muncii, de dezvoltare a cercetării și învățămîntului, și de integrare a acestora cu practica.

Stă în putința fiecărui om al muncii de a contribui la realizarea unei corelații normale între calitate și productivitate. De altfel fiecare om al muncii este interesat într-o cît mai perfectă armonizare a productivității și calității .De realizarea unei cît mai bune armonizări a productivității și calității depinde raportul dintre retribuția nominală netă și retribuția reală, ritmul în care sînt satisfăcute nevoile fiecăruia și ale întregii noastre națiuni, progresul general al economiei românești.

Gheorghe RĂBOACĂ

cercetător științific principal
Institutul de Cercetări Economice

ÎNTREBĂRI

1. **Ce se înțelege prin productivitatea muncii și cum se exprimă ?**
2. **De ce productivitatea muncii ocupă un loc central în politica Partidului Comunist Român ?**
3. **Cum se explică necesitatea accelerării creșterii productivității muncii în perioada 1976—1980 în raport cu prevederile Congresului al XI-lea al P.C.R. ?**
4. **Care sînt principalii factori de creștere a productivității muncii în industrie ? Dar în ramura, întreprinderea (secția sau sectorul) în care lucrați ?**
5. **Care sînt efectele ridicării calității producției asupra creșterii productivității muncii ?**

BIBLIOGRAFIE

K. Marx — Capitalul vol. 1 Ediția a IV-a Editura Politică, p. 8 ; 335 ; 537.

V.I. Lenin — Opere, vol. 27, Editura Politică 1959, p. 241.

V.I. Lenin — Opere vol. 29, Editura Politică 1959, p. 411.

* * *

Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Editura Politică, 1975, p. 757—770 794—796.

Nicolae Ceaușescu — Raportul C.C. al P.C.R. la Congresul al XI-lea, în volumul „Congresul al XI-lea al P.C.R.", Editura Politică, 1975 pag. 44—48.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 21—22 iulie 1975, Editura politică, București, 1975, pag. 28—31.

Alte recomandări :

Politica economică a Partidului Comunist Român, industrie, construcții, culegere de lecții, Editura Politică 1972, pag. 237, dr. Vasile M.P. Popescu — Principalul factor al dinamismului economic. Revista Economică nr. 6/26 iulie 1974. Stere Gioga, Bogdan Pădure — Productivitatea muncii în procesul creșterii economice. Revista Economică nr. 20/16.V.1975, nr. 22/30.V.1975 și nr. 24/13.VI. 1975. I. Bati — Creșterea productivității muncii și a venitului național — factori decisivi ai dezvoltării economice — Probleme economice nr. 3 martie 1973.

PROGRESUL TEHNIC ÎN CUMPĂNĂ DINTRE CONTINUITATE ȘI DISCONTINUITATE

UNEORI ne scapă faptul că sub valurile agitate ale transformărilor radicale ale tehnicii curge calm, ascendent curentul unor sisteme și procedee tehnice mai vechi. Ochiul spiritului — la fel ca și vederea fizică — este atras în primul rînd de mișcările repezi. Dar la o observare stăruitoare, devine evident că asalturile vijelioase pornesc de la o temelie relativ stabilă în mișcarea ei continuă și că, mai mult decît atît, transformările radicale își trag seva din înaintarea lină a unei părți considerabile a ansamblului forțelor de producție.

Progresul tehnic este o îmbinare de de tendințe dezechilibrante și de tendințe echilibrante, alimentate mai ales de sistemul de comandă economic, căruia progresul tehnic îi este supus. Dacă tendințele dezechilibrante ar precumpăni, dacă ele ar depăși o anumită limită pe care din păcate încă nu știm s-o exprimăm sub o formă simplă, de exemplu sub formă unui număr, întreaga viață economică ar fi dată peste cap, economia ar fi cuprinsă de haos. Sporurile de eficiență, pe care progresul tehnic le introduce sub o mare varietate de manifestări în economie ar fi supracompensate de factori perturbatori inerenți aceluiași progres tehnic. Progresul tehnic, esențialmente legat de creșterea economică, acționează înlăuntrul ei în această formă contradictorie, sporind eficiența, dar generînd uneori și o anumită dezordine.

Economia se „apără“ pe diferite căi împotriva acțiunilor perturbatoare ale progresului tehnic. Unele dintre acest moduri de „apărare“ sînt constatabile statistic, altele sînt ușor detectabile prin raționament.

Selecția este unul din procedeele de comandă prin care economia dirijează progresul tehnic. În funcționarea selecției putem distinge două aspecte prin care sistemul de comandă economic operează asupra progresului tehnic. Căci, este bine știut faptul că în toate țările industrializate sau în cele care au depășit un anumit nivel de industrializare capacitatea de generare a progresului tehnic potențial, exprimat prin cantitatea de informație tehnologică nouă, este mult mai mare decît capacitatea de încorporare a acestei informații în sisteme tehnice cu funcționare economică, fie ele de natură substanțială, energetică sau informațională. Această capacitate de absorbție a progresului tehnic de către economie este dată de totalul fondurilor de investiții pe care economia poate să le aloce pentru materializarea informației tehnologice noi, de numărul de oameni suficient de calificați pentru a realiza această materializare, de capacitatea de a încadra sistemele tehnice noi în structura dată a forțelor de producție și de alți factori.

Faptul că informația tehnologică nouă este redundantă în raport cu capacitatea de absorbție a economiei are cauze multiple. El este ilustrat în primul rînd de diferența dintre cantitatea de informație tehnologică nouă generată și cea materializată, diferență vizibilă de exemplu prin aceea că numai o parte din sistemele tehnice brevetate este aplicată în producție și în alte activități economice.

De regulă, în capitalism acest proces de selecție este foarte dur, deoarece diferența de care am vorbit este foarte mare. Prin el se realizează, în primul rînd, eliminarea informației tehnologice noi care nu permite o eficiență economică imediată sau într-un viitor previzibil. În al doilea rînd, sînt eliminate pentru moment acele soluții tehnice noi care ar amenința valori economice și tehnice consacrate, care au prins rădăcini adînci în economie. Aceste valori economice consacrate iau forma unor valori materiale durabile, cum sînt fondurile fixe de producție, respectiv capitalul fix, calificarea unui număr mare de oameni, cunoștințele tehnice de detaliu și posibilitățile de perfecționare „măruntă“ pe care le conțin aceste cunoștințe tehnice etc.

● Coexistența sistemelor tehnice „rivale“

SISTEMUL tehnic vechi, încorporat în asemenea valori economice de mari dimensiuni, se apără cu înverșunare împotriva apariției sistemelor noi și mai ales împotriva propriei lor desființări de către sistemele noi. Această apărare ia o formă pasivă atunci cînd reprezentanții sistemelor vechi, înrădăcinate, opun o rezistență fățișă, pe cele mai felurite căi creșterii sistemelor noi, accentuînd pe această cale rigoarea cu care acționează sistemul de filtrare economică sau o formă activă, de „conservatorism progresist“, atunci cînd la asaltul sistemelor noi, cele vechi răspund prin autoperfecționare, prin stimularea creșterii capacității de absorbție de informație tehnologică nouă, dar selecționată în așa fel încît să mărească capacitatea de adaptare a sistemului vechi, fără a-i pune în pericol propria existență și fără a-i suprasolicita potențialul de absorbție. Astfel se explică coexistența îndelungată a sistemelor tehnice rivale.

S-ar putea invoca, pentru ilustrarea procesului conturat mai sus, numeroase exemple, atît din istoria mai veche a tehnicii, cît și din faza contemporană a acesteia. Exemplul devenit clasic este acela al rivalității dintre navele cu vele care, după apariția vaporului, au supraviețuit decenii de-a rîndul prin perfecționări multiple care le-au asigurat mult timp o eficiență comparabilă sau chiar superioară celei a navelor echipate cu mașini cu aburi. Pentru o epocă mai apropiată de noi s-ar putea aduce în discuție cazul cărbunelui care, prin unele ameliorări în procesele de extracție, de transport și de utilizare, a încercat să reziste asaltului petrolului și celui al gazelor naturale — superioare prin însăși natura lor cărbunelui în procesele menționate.

S-ar putea invoca cazul încă nedecis al vehiculelor automobile înzestrate cu motoare cu ardere internă. După aprecierea unor specialiști, automobilul este un „monstru tehnic“, o evoluție care tinde să depășească cadrul raționalității tehnice. Contrar principiului simplității, fundamental pentru progresul tehnic, automobilul este o mașină foarte complicată, avînd o fiabilitate redusă, ținînd pe cel care îl conduce sub presiunea psihologică a iminenței unei defecțiuni. Automobilul nu poate funcționa în condiții bune decît în prezența unei vaste „organizații de spate“, ca să ne exprimăm în termeni militari, constînd dintr-o rețea ramificată de stații de service, de ateliere de reparații, de depozite de piese de schimb etc. În prezent se pune un foarte mare accent asupra efectelor negative „externe“ ale automobilului, cum este poluarea aerului, accidentele, aglomerarea urbană etc. Dar el este „îmbătrînit“ și sub aspectul structurii sale interioare.

Totuși, el nu numai că rezistă, dar producția mondială de autovehicole tinde să crească, în ciuda deficitului potențial de carburanți. Desigur că la ora actuală nu s-a impus încă atenției un vehicul sau un sistem de transport comparabil sub aspectul avantajelor dar lipsit de dezavantajele acestuia. Tehnica nu a generat încă ceva superior, dar este limpede că industria automobilelor se va opune invențiilor care i-ar anihila valoarea mașinilor, a calificării oamenilor, a cunoștințelor acumulate timp de multe decenii etc.

Ar fi o simplificare dacă am atribui această inerție numai marilor monopoluri capitaliste, deși, în literatură se invocă adeseori pe drept cuvînt cazuri de frînare artificială a progresului tehnic de către unele organizații monopoliste. Trebuie să avem însă în vedere faptul că această fixare de interese se produce nu numai la vîrfurile piramidei organizatorice capitaliste, ci la totalitatea oamenilor care lucrează într-o ramură statornicită.

Evident că în economia socialistă prin procesul de conducere conștientă a societății, a dezvoltării cu ajutorul planificării efectele negative ale fenomenului sînt evitate în cea mai mare parte.

Redundanța, o risipă ?

S-AR cuveni cîteva cuvinte în privința raportului dintre redundanță[1] și selecție cu privire la generarea informației tehnologice și absorbirea ei în economie. Redundanța este necesară pentru asigurarea evoluției eficiente a sistemelor tehnologice. În fapt, redundanța este baza selecției, căci altfel s-ar putea ajunge cel puțin din punct de vedere teoretic, la situația în care economia ar trebui să absoarbă toate sau aproape toate soluțiile tehnice noi care i se oferă. N-ar exista nici o fază de opțiune, iar progresul tehnic material ar fi strict determinat de progresul informațional. Ca orice sistem rigid, economia s-ar expune la variate primejdii rezultînd din incapacitatea de a alege din toate soluțiile posibile pe acelea care corespund cel mai bine situației în care se află mediul său extern și cel intern. Redundanța informației tehnologice concepută în felul acesta este un fel de rezervă și, ca și celelalte genuri de rezerve pe care trebuie să le conțină o economie în creștere, și ea este un factor de asigurare a eficienței progresului tehnic și, implicit, al creșterii economice.

---

[1]) Termen din teoria informației : excesul de informație transmisă față de strictul necesar este utilă atunci cînd excesul de semnale se introduce pentru a se asigura transmiterea fără erori.

● Progresul tehnic nu este numai un proces de escaladare

ESTE limpede că progresul tehnic trebuie să fie eficient în raport cu criteriile pe care i le transmite în mod imperativ sistemul de comandă economic căruia sistemul tehnologic al societății îi este subordonat.

Privind lucrurile într-un mod simplificat (și din păcate nu putem cerceta sistemele complexe într-un alt mod), progresul tehnic nu se înfățișează întotdeauna ca un proces de escaladare, în care fiecare treaptă atinsă servește drept bază de pornire pentru urcarea pe o treaptă nouă. Complicația principală constă în aceea că o dată o treaptă atinsă, pentru continuarea urcușului se recurge adeseori la soluții realizate cu multe trepte în urmă.

Esențialmente progresul tehnic este un proces de combinare și recombinare a unor soluții de principiu sau a unor principii tehnice preexistente. Această recombinare a unor informații existente explică extraordinara eficiență a invențiilor și numărul lor relativ mare, pentru că recombinarea a ceea ce se cunoaște bine necesită un efort intelectual mult mai redus decît a inventa totul de la început. În cele mai multe cazuri inventatorii procedează într-un mod analog cu proiectanții. Aceștia concep sistemele tehnice pe baza unor cunoștințe codificate și catalogate în cele mai mici amănunte, informația necesară găsindu-se sistematizată în compendii inginerești bine întocmite. Mai mult decît atît, o mare parte din piesele din care se compune o mașină modernă sînt standardizate și se produc pe scară de masă în uzine specializate, găsindu-se în permanență în stoc. Proiectantul este mereu îndrumat, nu numai de îndemnuri exprese, dar și prin logica profesiei sale, să utilizeze un număr maxim de piese standardizate, produse la maximum de profesionalitate de producători specializați.

● Logica invenției și stocul de informație

LOGICA invenției îl îndeamnă pe inventator să procedeze pe cît posibil în același mod. El își dă seama, într-un fel sau altul, că piesele și subansamblele consacrate, fie printr-o standardizare instituționalizată (ceea ce reprezintă, în treacăt fie spus, o invenție tehnică, economică și socială relativ recentă, dar de o imensă importanță pentru progresul tehnic), fie prin acțiunea tehnică, sînt rezultatul unui proces istoric de selecție și perfecționare, costisitor în ansamblu, și că a modifica un asemenea subsistem, atunci cînd acest lucru nu este neapărat necesar, atrage după sine costuri care pot să reducă în mare măsură perspectivele de recepție ale invenției sale.

Nu vrem să diminuăm importanța fundamentală a invențiilor radicale sau a noilor posibilități pe care le creează interpretarea științifică a principiilor care stau la baza unor invenții realizate anterior descoperirii legilor științifice și cu atît mai puțin orizonturile noi pe care le creează cercetarea științifică fundamentală în domenii ca fizica, chimia, biologia și multe alte ramuri ale științei pentru cercetarea tehnică ulterioară. Ceea ce credem că trebuie subliniat este faptul că toate aceste modificări de principiu sînt posibile datorită stocului de informație care constituie suportul realizărilor principial noi.

● Roata, această minunată formă geometrică

O ATENȚIE specială merită roata, întruchiparea materială a cercului, această formă geometrică, care a exercitat asupra omenirii o fascinație dusă pînă într-acolo încît a devenit la multe popoare puțin evoluate un simbol de cult religios, simbolul soarelui etc. Se presupune că roata a fost inventată în neolitic și din punct de vedere tehnologic a fost studiată și perfecționată de-a lungul întregii istorii a tehnicii. De exemplu, majoritatea istoricilor tehnicii acordă o importanță deosebită evoluției ceasornicelor mecanice, începînd din epoca renașterii, ca prilej de perfecționare a transmisiilor cu roți dințate, care joacă un rol fundamental în toate sistemele mecanice actuale. Și în zilele noastre perfecționarea transmisiilor cu roți dințate este o preocupare majoră.

Importanța mișcării de rotație și a roții a fost sesizată, desigur în treacăt, de economiști care au studiat capitalismul, în primul rînd de Karl Marx. Werner Sombart face observația că capitalismul este însoțit de transformarea tuturor proceselor de producție în procese rotative și nu încape îndoială că tehnica modernă a tins multă vreme și tinde într-o mare măsură și astăzi să realizeze acest lucru. Mișcarea de rotație prezintă avantaje unice, astfel încît orice transformare a unui proces mecanic într-un proces rotativ tinde să fie însoțită de un mare spor de eficiență tehnică. Mișcarea de rotație este continuu îmbunătățită sub toate aspectele și, deși procesul poate fi urmărit oricît de mult în trecut, el continuă și astăzi sub diferite aspecte. Unul dintre acestea este reducerea frecării elementelor rotative față de suportul fix al acesteia. Evoluția recentă caută crearea unor lagăre fără contact, axul în rotație fiind suspendat într-un cîmp magnetic sau, pur și simplu, în aer.

Desigur nu este menirea noastră de a întreprinde un istoric al mișcării de rotație și al rolului ei în tehnica modernă. Deși un asemenea istoric ar fi extrem de instructiv, el s-ar lovi de limitele pe care le-am amintit cu cîteva rînduri mai sus. Ceea ce ne interesează în mod special aici este faptul că un număr foarte mare de invenții și de perfecționări tehnice s-a realizat și se realizează cu purtători materiali ai mișcării de rotație studiați timp îndelungat și existînd atît în stocul informațional al societății, cît și în stocul ei material. Fabrica de rulmenți este o prezență comună în toate țările care au atins un anumit nivel de dezvoltare a industriei constructoare de mașini. Este bine știut faptul că în țara noastră procesul de industrializare a cuprins crearea unui număr de fabrici de rulmenți și, fără îndoială, va apărea necesitatea de a se construi uzine speciale producătoare de roți dințate, reductoare, transmisii, și acestea specializate cu timpul pentru diferite destinații

Reutilizarea repetată a purtătorilor materiali ai mișcării de rotație în diferite invenții noi reprezintă fără îndoială o imensă economie de efort inventiv. Preexistența unei producții materiale de purtători materiali ai mișcării de rotație de genul celor amintiți exemplificativ mai sus înlesnește dezvoltarea unor mașini noi, prin invenție.

● Un accelerator: rețeaua de transfer tehnologic

AM DAT EXEMPLUL mișcării rotative din cauza importanței ei covîrșitoare în progresul tehnic din ultimele secole. Motorul electric, generator de mișcare rotativă în condiții de eficiență tehnică și economică deosebită, echipează astăzi aproape toate mașinile staționare.

Asemenea exemple se pot găsi în domeniul electronic, în domeniul chimiei, unde un număr redus de substanțe de bază pot fi transformate cu relativă ușurință într-o varietate mare de compuși noi etc.

O dată ce un principiu tehnic fundamental nou este descoperit, el intră într-o rețea de procese de transfer tehnologic între ramuri, căutîndu-i-se și găsindu-i-se noi și noi utilizări, uneori neașteptate. Adeseori acest transfer este însoțit de modificări secundare, de adaptări pentru noi condiții de utilizare. Unul din procedeele frecvent utilizate este modificarea dimensiunilor sistemelor tehnice. Prin reducerea dimensiunilor (desigur însoțite și de alte adaptări), unele mașini utilizate în fabrici, au ajuns mașini de uz casnic. Eficiența procedeului este dublată cu cea rezultînd din producția de masă a unor bunuri omogene care mobilizează veniturile unui număr mare de cumpărători, reintroducîndu-le în circuitele economice.

O sursă majoră de continuitate și de stabilitate în evoluția tehnicii este constanța unor principii. Astfel, principiile de prelucrare a metalelor, materialul structural de bază al industriei moderne, sînt extrem de stabile în toate fazele, de la obținerea metalului în procesele metalurgice pînă la procesele de finisare. Mai mult decît atît, o mare parte din aceste principii sînt transferate asupra maselor plastice, după cum, la timpul său, o parte din aceste principii au fost transferate asupra fierului și oțelului din domeniul prelucrării lemnului. Desigur, perfecționarea este continuă și un strung modern este în multe privințe deosebit de primul strung metalic realizat la începutul secolului al XIX-lea, ca să nu mai vorbim de strungurile din lemn cu îndelungata lor dezvoltare anterioară. Au crescut imens viteza de funcționare, precizia, fiabilitatea, siguranța și confortul în exploatare, aspectul estetic etc. Dar principiul a rămas în esență nemodificat.

În legătură cu aceasta nu putem trece peste faptul că această continuitate asigură progresul tehnic și într-o altă privință. Sistemele tehnice noi trebuie realizate cu sistemele productive existente. Dacă un principiu tehnic radical nou ar pretinde sisteme de fabricație la fel de radical noi în toate privințele, progresul tehnic ar fi extrem de îngreuiat.

Progresul tehnic este perturbator al delicatului sistem de echilibrare economică și, ca atare, implică costuri sociale cu care sînt plătite sporurile de eficiență pe care le aduce cu sine. Dar, totodată, în evoluția sa contradictorie el este însoțit de elemente de continuitate și de stabilitate, unele provenind din afara sistemului tehnologic al societății, din sistemul de comandă economic, iar altele din chiar logica sa internă

Ihor LEMNIJ

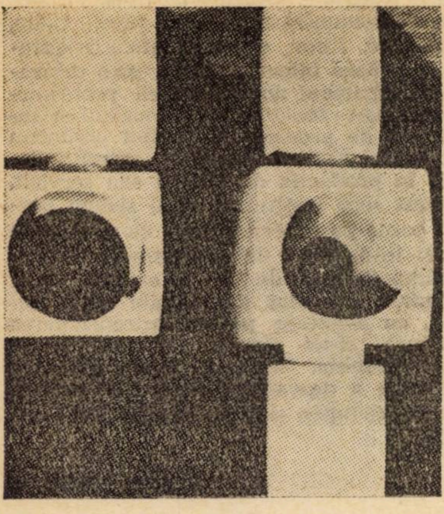

DESIGN-UL — O DISCIPLINĂ A DEZVOLTĂRII?

— O DISCUȚIE ȘI CÎTEVA PROPUNERI —

DESIGN-UL este una din disciplinele noi, de graniță, situate la joncțiunea științei, a tehnicii și a operei artistice, pe care le-a adus cu sine revoluția tehnico-științifică. În desfășurarea ei această revoluție a pus la ordinea zilei imperativul unei înnoiri nemaiîntîlnite în toate domeniile vieții materiale. În același timp însă în ultimii ani, în contextul semnalelor de alarmă privind caracterul limitat al resurselor naturale, imperativul înnoirii este supus unor constîngeri care, fără să oprească înnoirea, trebuie să ducă la opțiuni bine cîntărite. Contribuția designului la găsirea unor soluții pentru ambele aceste imperative ale prezentului, precum și locul designerilor în societate, au fost larg dezbătute la al IX-lea Congres al Consiliului Internațional al Asociațiilor de Design Industrial (I.C.S.I.D.), cu tema „Design-ul și omul“, care a avut loc recent la Moscova. În cadrul unei convorbiri solicitate de „Revista economică“ I. Bițan, arh. P. Bortnovski *și* N. Constantinescu, *de la Institutul de Arte Plastice, au avut amabilitatea să răspundă unor întrebări cu privire la rolul designului în dezvoltarea țării noastre.*

R.E. : Profesiunea de designer este nouă. Care au fost fenomenele sociale și economice care au făcut necesară apariția acestei profesiuni?

P. Bortnovski : Aducînd în procesele de concepție (program-proiectare) a produsului industrial (și implicit în modelarea mediului din ce în ce mai mult dominat de prezența acestuia) toți acei determinanți umani, psihic-emoționali și socio-culturali, care prin natura lor sînt în afara demersurilor strict tehnologice și economice, design-ul acționează totodată ca un factor integrator, polarizant și organizator în cadrul tendințelor centrifuge ale superspecializării la care a condus firesc dezvoltarea industrială, exercitînd o efectivă concertare a eforturilor spre unul din cele mai importante obiective ale oricărei producții : **o maximă valoare de folosire umană.** Acest rol este relevat, în special, dacă ne raportăm la categoria bunurilor care intră în contact direct cu omul utilizator sau care, integral sau parțial, sînt prezente în cîmpul percepției sale. În această ordine de idei aș spune că, prin caracterul său, intervenția design-ului tinde a conferi produsului industrial, serializat, de mare circulație, creat în condițiile tehnologice, economice și social-culturale contemporane, funcționalitatea, coerența în gîndire, virtutea de utilizare de natura celor ce au caracterizat obiectele-unelte produse în cadrul civilizațiilor artizanale preindustriale ; obiecte a căror creare era strict determinată de rigoarea relațiilor nemijlocite concepție-producție-utilizare. Aș sublinia totodată faptul că o atare înțelegere a design-ului, ca gest esențial în cadrul schimbărilor contemporane, este cea pe care o considerăm utilă demersurilor noastre viitoare. Doctrina design, metodele, profesiunea ca atare, s-au format încă din anii '30 în țări puternic dezvoltate. Indicînd un mod rațional de creare a bunurilor civilizației industriale, design-ul s-a aplicat asupra programelor care i se propuneau și a adus un efectiv sprijin dezvoltării economiei societății de consum. Mult prea adesea însă design-ul a fost cantonat în rolul de simplu cosmetician al produsului în scopul unic al stimulării vînzării acestuia (sensul de „estetică industrială“ care superficial privit riscă a fi și azi împămîntenit la noi), sau în rolul de inventator continuu de obiecte efemere frecvent înlocuibile în cadrul acelei inconștiente risipe și false strategii a prosperității care a dominat societatea capitalistă în ultimele decenii.

Semnalele ultmilor ani, veritabila alertă în ce privește caracterul limitat al resurselor energetice și de materie primă, alarma în ce privește poluarea fizică și vizuală etc., etc., ca și trezirea conștiinței necesității unei noi ordini economice prin care țările neindustrializate să poată fi angrenate în procesele dezvoltării, au venit să consfințească această orientare a design-ului spre sensurile sale majore și să-l propună ca factor activ al progresului social.

I. Bițan : Aș aminti printre problemele acute de care omenirea a devenit conștientă în ultimii ani și pe aceea a necesității apărării mediului ambiant, la soluționarea căreia design-ul va avea de spus cuvîntul său, căci el este acela care trebuie să privească lucrurile în ansamblu. În ultimă instanță criza mediului ambiant este o criză a sistemului obiectelor create de om, care constituie cultura lui materială. În ultimii ani auzim vorbindu-se mereu despre o reconstruire a naturii, dar aceasta nu poate însemna decît a umaniza și mai mult natura. Marx considera că „natura umanizată“ înseamnă natura transformată prin munca omului. În acest caz trebuie să ne referim neapărat la știință și tehnologie. Dar și la design. Actuala criză a mediului ambiant va fi soluționată cu sprijinul științei și al tehnologiei și prin contribuția inovatoare a design-ului. În cadrul unei strategii globale va trebui să se abandoneze fetișismul obiectelor, preocuparea prioritară pentru obiecte, în favoarea priorității nevoilor. Numai în acest fel se va putea controla universul obiectelor, fără a se sacrifica nevoile umane.

N. Constantinescu : Punînd în centrul preocupărilor sale omul, design-ul se va concentra desigur și asupra unui alt domeniu în dezvoltare rapidă în lumea modernă, acela al activităților legate de timpul liber, rezultat din creșterea productivității. Aceste activități țin de cultură, comunicații, sport, turism. În toate aceste domenii se cer soluții și numai design-ul le poate oferi.

R.E. : Cum vedeți contribuția design-ului la dezvoltarea economiei românești ?

I. Bițan : Ne aflăm în pragul unui nou cincinal. Dacă examinăm programul acestui cincinal constatăm că este vorba în primul rînd de o reînnoire a repertoriului de obiecte, o completare a universului de obiecte, care implică un program extraordinar pentru design. Designerul va trebui să contribuie la înfăptuirea acestui program, prin rezolvare sistemică, de pe pozițiile și cu mijloacele design-ului. Scopul va fi de a se obține o sporire a valorii utilitare și estetice a produselor, a economiei de materiale și deci o reducere a prețului de cost. Prin impulsul pe care l-ar furniza vînzărilor s-ar reduce stocurile, s-ar spori beneficiile și s-ar ajunge la o accelerare generală a ritmului înnoirii. Dar principala contribuție a design-ului va ține de reconsiderarea unor sisteme de obiecte și nu a unor obiecte izolate. Drept exemplu se poate aminti aportul posibil la elaborarea unei politici a sortimentelor. Sortimentul este un obiect sistemic și complex, iar armonizarea sa duce la o mai mare concordanță și armonizare a multor laturi ale vieții sociale : economie, organizarea producției, tehnologie, nevoi, distribuirea resurselor etc. O politică corectă a sortimentelor poate economisi în măsură însemnată resursele materiale ale țării. O experiență interesantă în acest domeniu a fost relatată la recentul Congres de la Moscova la care am participat. Ca urmare a unor soluții propuse de design-eri, la Centrala Unională de Aparataj Electric din U.R.S.S., care reunește 40 întreprinderi și furnizează aproape întreaga producție de aparate electrice de măsurare, sortimentul centralei a fost redus de la 1 300 aparate la 500, care îndeplinesc aceleași funcțiuni, cu rezultate foarte importante în ce privește costurile și beneficiile.

N. Constantinescu. Școala noastră asigură o pregătire multilaterală a studentului, programa cuprinzînd discipline tehnice (tehnologii, organe de mașini), discipline despre om și activitățile lui (anatomie, psihologie, ergonomie, marketing) și de artă propriu-zisă (cu accent pe vizualitate, pe ergonomie).

Temele de cercetare ale școlii sînt bine ancorate în realitatea economică. Aș aminti cîteva din contractele încheiate în acest sens, cu Ministerul Energiei Electrice, Electroputere — Craiova, Trustul de Alimentație Publică, cu Municipalitatea orașului Constanța. Unora din studenți li s-au acceptat o serie de invenții la Oficiul de Invenții și Standarde, ceea ce atestă calitatea temelor noastre de cercetare.

I. Bițan : Absolvenții noștri sînt foarte bine pregătiți dar, adesea, nu sînt folosiți cum trebuie, sînt încadrați în diferite funcții prin asimilare, căci profesiunea de designer nici nu figurează încă în nomenclatorul de profesiuni al Ministerului Muncii și nici în schemele de încadrare ale întreprinderilor. Corpul de profesioniști se diseminează, există chiar riscul descalificării. Designerul este privit — așa cum se arată — ca un cosmetician al produsului în unele întreprinderi, el nu este solicitat din faza concepției. În consecință programul nostru național de design este oarecum sărăcit de niște programe interesante. Singurul departament care are o deschidere din punct de vedere organizatoric spre acest domeniu este Ministerul Industriei Ușoare unde s-a înființat un Centru de proiectare.

P. Bortnovski : Este evidentă necesitatea creării unui organism menit să ducă o politică activă și coerentă pentru promovarea acestui tip de demers în cadrul structurilor societății noastre socialiste. Exemple de organizare pentru un asemenea **for de promovare** există în multe țări industrializate sau în curs de industrializare. I.C.S.I.D. recomanda ca model structura și modul de organizare a Consiliului Britanic al Design-ului și al Centrului său permanent. Pornind de la acest model, în țările socialiste, de pildă în U.R.S.S., R. P. Polonă, R. P. Ungară funcționează pe lîngă guvernele respective organisme adaptate condițiilor specifice din aceste țări.

În cadrul unui plan general de dezvoltarea corelat cu însuși planul de dezvoltare națională, un atare organism ar putea prelua : studierea **aspectelor organizatoric-legislative,** formulînd propuneri concrete în ce privește locul și strategia design-ului în cadrul structurilor producției și ale serviciilor ; studierea unui program și a unei **metodologii unitare în învățămîntul de design,** atît pentru procesul de **formare,** la nivel universitar, a cadrelor de creatori în design (instituțiile de artă), cît și pentru procesul de **informare,** de deschidere spre colaborare cu acest cîmp de creație a specialităților conexe din domeniul tehnic și economic — aceasta atît în cadrul învățămîntului universitar de specialitate (ASE, Politehnici), cît și în reciclările organizate la același nivel de către Academia Ștefan Gheorghiu. De asemeni, studierea și formularea programelor intitulate de **educație vizuală,** care, destinate maselor largi ale societății, utilizatori și creatori de bunuri, sînt menite nu numai a trezi o receptivitate față de această categorie de probleme, ci și a genera acea gîndire activă și acea efectivă stare de creativitate adecvată participării la etapa actuală a civilizației industriale ; acestea prin intermediul tuturor treptelor și formelor învățămîntului general și liceal, că și prin programe difuzate pe calea mijloacelor de comunicare în masă, presă, radio, televiziune, filme, expoziții etc. ; asigurarea unei **baze informaționale,** prin difuzarea realizărilor și documentarea problemelor de design ; funcționînd primordial ca instrument de promovare, acestui organism i-ar reveni sarcina relevării „calității design" în producția de bunuri sau servicii. În acest sens instituirea unui **sistem premial** bazat pe criterii sigure, cu prealabile testări întreprinse de organismele Inspectoratului General de Stat al calității, ca și atribuirea etichetei de calitate „bun design", cu avantaje pentru întreprinderea creatoare și-ar dovedi, ca peste tot în lume, eficiența. Design-ul poate deveni o disciplină a dezvoltării dacă i se pun în valoare virtuțile și i se acordă locul cuvenit.

Ileana VASILIU

COOPERAREA ÎN TERȚE ȚĂRI

(Urmare din pag. 9)

din părți de repere, subansamble etc., care se asamblează într-un produs finit comercializabil sau pentru necesitățile partenerilor ; (exemplu : asamblarea de tractoare în Brazilia de către firma „Malevs", cu șasiu românesc și motor Mercedes) ;

— organizarea de stații și rețele de service în cazurile în care s-a participat cu un partener extern la realizarea unei producții de serie, care necesită service după vînzare ; (exemplu : service-ul acordat de RENAULT la autoturismele Dacia vîndute în terțe țări) ;

— înființarea de societăți mixte de engineering și consulting ; (exemplu : ROMCONSULT participă la societatea mixtă RODECO din R. F. Germania) ;

— înființarea de întreprinderi (societăți mixte) cu caracter productiv sau linii de montaj pentru desfacerea unor produse de serie ;

— înființarea de consorții internaționale, pentru obținerea de materii prime importante pe termen lung ; (exemplu : participarea în Liberia la un consorțiu pentru exploatarea minereului de fier din Wologisi și participarea în Liberia la un consorțiu pentru obținerea de cauciuc natural) ;

— comercializarea în comun a producției, printr-o rețea proprie, rețeaua de distribuție a fiecărui partener sau alte forme ;

— participarea în comun cu partenerul extern la societăți mixte comerciale din terțe țări.

Activitatea de cooperare în terțe țări trebuie începută încă în faza de anunțare a construirii obiectivului de către țara gazdă, de ofertare, participarea la licitații și la celelalte aranjamente, necesare obținerii contractului. De asemenea, și în timpul derulării contractului trebuie să existe o coordonare perfectă a acțiunilor față de partener și țara gazdă.

În ceea ce privește finanțarea livrărilor în cadrul acestor acțiuni de cooperare, România utilizează căile obișnuite de credit furnizor sau credit bancar. Banca Română de Comerț Exterior colaborează cu băncile din străinătate pentru perfectarea acestor aranjamente.

România, din anul 1973, este membră cu drepturi depline la Fondul Monetar Internațional și la Banca Mondială, prin care se finanțează o serie de proiecte de dezvoltare. De asemenea, unele proiecte pot fi finanțate și de către B.I.R.D. (Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare).

În prezent, pentru perfectarea acțiunilor de cooperare în terțe țări sînt unele greutăți inerente noului ca : preferința unor țări industrializate pentru schimburile tradiționale de utilaje contra materiei prime ; informații și contacte insuficiente privind posibilitățile tehnice și disponibilitățile existente la partenerii furnizori și țările gazdă ; necesitatea creării de mijloace de plată ; credite ieftine și mecanisme de preluare pentru plăți a unei părți din producția noului obiectiv ; lipsa unor reglementări internaționale privind transferul de know-how și altele.

Pentru viitor, întreprinderile românești trebuie să se preocupe de efectuarea de acțiuni comune de cooperare cu firme din țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate pentru țările în curs de dezvoltare, precum și de antrenarea mai multor firme la programele de cooperare în țările din Africa, Asia, America Latină, ceea ce impune o prospectare mai sistematică a posibilităților unor căi de comunicare și de prezentare a problemelor.

Unul din conceptele de bază ale noii ordini economice și politice propuse lumii întregi prin Hotărîrea Congresului al XI-lea al P.C.R. și expuse în declarația prezentată de România la Sesiunea a VII-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. este înlocuirea modelului vechi de relații între țările în curs de dezvoltare — furnizoare de materii prime și țările industrializate — furnizoare de mașini, utilaje și know-how, printr-un model nou de relații — de cooperare economică.

Construind în colaborare întreprinderi industriale în țările în curs de dezvoltare, pe de o parte țările industrializate pot folosi capacitățile lor de investiții fără a suprasolicita balanța lor deficitară de forță de muncă, iar pe de altă parte, țările în curs de dezvoltare vor putea prelucra materiile lor prime în țară, fără ca populația în căutare de lucru să fie obligată să migreze.

Cooperarea în terțe țări se dovedește a fi unul din mijloacele eficiente de intensificare a acțiunilor de cooperare permițînd ca interesele asigurării aprovizionării cu materii prime a unor țări să fie armonizate cu interesele privind lărgirea sectorului de prelucrare a materiilor prime și creșterea exporturilor ale altor țări. Astfel, ea contribuie la instaurarea unei noi ordini economice internaționale și la promovarea unei largi colaborări între state, accesul liber al tuturor popoarelor la cuceririle științei și tehnicii, ale civilizației contemporane.

CUNOAȘTEȚI CU EXACTITATE PREȚUL DE COST AL PRODUSELOR DUMNEAVOASTRĂ ?

Prin sistemul ORMIG puteți evidenția cu ușurință cheltuielile efectuate pentru producția dv., avînd astfel un permanent control asupra oscilațiilor prețului de cost.

Partea scriptică, indispensabilă oricărei întreprinderi, este redusă la minimum. Pentru acest sistem este suficient să scrieți numai planul de muncă. Toate formularele pentru sarcinile pe sectoare și ateliere, planurile desfășurătoare, bonuri de materiale etc. sînt imprimate rapid și fără erori de mașina de tipărit ORMIG.

Fiecare loc de muncă primește cu exactitate necesarul absolut de informații.

Alte avantaje obținute prin folosirea sistemului ORMIG :
— controlul permanent și exact al productivității și calității
— micșorarea la limită a timpilor intermediari, ce pot interveni în fazele de producție
— reducerea timpilor morți pe fluxul productiv
— reducerea deșeurilor
— posibilitatea de a reduce la minim stocul de materii prime
— folosirea judicioasă a parcului de mașini etc.

Dacă doriți să aflați detalii despre sistemul ORMIG pentru prelucrarea documentatiei tehnologice, solicitați prospectul nostru 202 RO/3

ORMIG

Organisationsmittel GmbH
497 Bad Oeynhausen — R.F.G.
Brunhildestrasse 8

ŞANTIER EDITORIAL

Eficienţa economică şi pîrghiile financiare

(Editura politică)

Cornel IUGA

• Cum vă propuneţi să prezentaţi rolul pîrghiilor financiare în ridicarea eficienţei economice?

— Pornind de la faptul că dinamismul creşterii economice al unei ţări, ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a populaţiei sînt condiţionate nu numai de cuantumul efortului de dezvoltare ci, într-o proporţie din ce în ce mai mare, de eficienţa cu care sînt utilizate resursele materiale, de muncă şi băneşti angrenate în circuitul productiv, în cuprinsul lucrării am căutat — şi sper să fi reuşit în bună măsură — să examinez rolul care revine finanţelor, pîrghiilor economico-financiare în aşezarea întregii activităţi pe criteriile unei înalte eficienţe, în perfecţionarea continuă a gestiunii economice. În tratarea acestui rol am avut în vedere că finanţele, pîrghiile financiare sînt integrate organic de partidul şi statul nostru în ansamblul metodelor de conducere a mecanismului economico-social, în contextul căruia ele au menirea de a acţiona pe căi şi modalităţi economice şi nu administrative în direcţia stimulării unităţilor socialiste pentru folosirea integrală, cu randament sporit, a fondurilor puse la dispoziţie de societate.

În această viziune examinez rolul principalelor pîrghii financiare — beneficiu, impozit, finanţare, credit — în cointeresarea unităţilor pentru multiplicarea eforturilor şi preocupărilor de punere mai deplină în valoare a posibilităţilor de care dispun pentru creşterea eficienţei economice.

• Încercaţi să sugeraţi direcţii noi, menite să sporească rolul pîrghiilor financiare în viaţa economică ?

— Sporirea autonomiei unităţilor economice, condiţionarea mai strînsă a posibilităţilor lor de dezvoltare de propriile rezultate pe care le obţin au impus şi impun soluţii noi privind acţiunea pîrghiilor financiare.

Remarcînd progresele înregistrate în eliminarea elementelor de centralism excesiv care s-au manifestat în domeniul relaţiilor financiare, în folosirea într-o concepţie unitară a pîrghiilor financiare şi stimulentelor materiale, în lucrare am încercat să reliefez unele posibilităţi a căror folosire este de natură, după părerea mea, să pună mai energic în mişcare interesul şi responsabilitatea economică a unităţilor socialiste. În esenţă, am în vedere stabilirea unei relaţii mai strînse între ceea ce primesc unităţile economice din partea societăţii şi ceea ce ele, la rîndul lor, sînt obligate să dea acesteia, ca şi posibilitatea acordării unor avantaje nu numai în cazul realizării şi depăşirii beneficiilor, ci şi a impozitului pe circulaţia mărfurilor, a accelerării vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante etc.

Desigur, unele soluţii şi opinii exprimate în lucrare privind lărgirea cadrului de acţiune al pîrghiilor financiare pot da naştere la discuţii. Ne exprimăm însă speranţa că ele pot constitui puncte de reflecţie în preocupările de ridicare continuă a rolului sistemului financiar şi de credit în înfăptuirea obiectivelor de importanţă istorică care stau în faţa poporului nostru în actuala etapă de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Creşterea economică şi resursele naturale

(Editura politică)

Aurel IANCU

• După cîte sîntem informaţi, titlul de mai sus se referă la un prim volum. Aveţi un proiect mai vast ?

— Da. De curînd am încheiat tema de cercetare **Resursele naturale, modernizarea structurii economice şi creşterea economică**, la care, împreună cu un colectiv de cercetători din I.C.E. (Mihai Ion, Camelia Cămăşoiu, Lucia Mihăilescu), am lucrat timp de aproape doi ani. Această temă — importantă pentru teoria şi practica economică din ţara noastră — a fost structurată în două mari secţiuni : prima este obiectul unui prim volum, cu titlul pe care l-aţi indicat, elaborat de mine, iar cea de-a doua, intitulată **Resursele naturale ; politici de adaptări şi restructurări**, face obiectul de studiu al celui de-al doilea volum elaborat de membrii colectivului menţionat.

Scopul principal al acestor studii este de a fixa mai bine traiectoria economiei României în evoluţia economiei mondiale, în corelaţie cu starea resurselor de materii prime şi energetice, pentru a putea astfel evalua strategia schimbărilor structurale ale economiei noastre comparativ cu alte ţări. Contribuţiile de ordin practic şi teoretic pentru fundamentarea strategiei noastre de dezvoltare derivă din încercarea de a oferi posibilitatea unei dimensionări mai reale a eforturilor ce trebuie făcute, ţinînd seama şi de evoluţia în perspectivă a problemei resurselor într-un context mondial. Spre deosebire de Forrester şi Meadows, în abordarea noastră evoluţia fenomenelor social-economice în lume este concepută nu în termeni fizici şi biologici, ci ca procese conştiente şi adaptative. Folosind o metodologie sistemică şi structurală, procesele ne apar ca manifestînd tendinţe variate, cu mutaţii calitative pe diferite stadii de dezvoltare economică a ţărilor.

• V-am ruga să vă referiţi la concluziile primului volum.

— După opinia noastră apar necesare : evaluarea cît mai exactă a evoluţiei cererii de materii prime şi energetice, studierea în dinamică a potenţialului de resurse ale globului şi a repartiţiei geografice ale acestora, intensificarea eforturilor de cercetare-dezvoltare în domeniul tehnologiilor de extracţie şi de folosire a resurselor.

Tocmai în acest sens, analizez în amănunt problema resurselor energetice şi a materiilor prime nereînnoibile, evoluţia pe termen lung a cererilor, a consumurilor şi a potenţialului existent şi de perspectivă cu sublinierea posibilităţilor foarte mari de substituţii cu alte resurse. Dar în cadrul actualelor structuri politice şi economice, problemele mari ridicate de resurse şi de creşterea economică se pot rezolva numai în condiţiile făuririi unei noi ordini economice şi politice internaţionale.

Mobilitatea profesională a forţei de muncă. Eficienţa formelor actuale de pregătire a muncitorilor

(Editura Academiei Republicii Socialiste România)

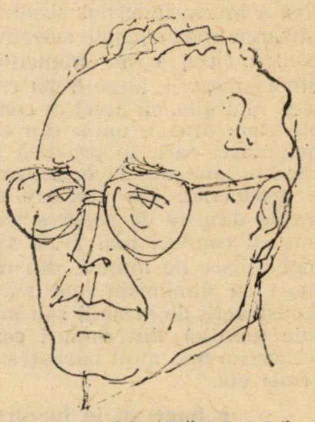

Gh. RĂBOACĂ

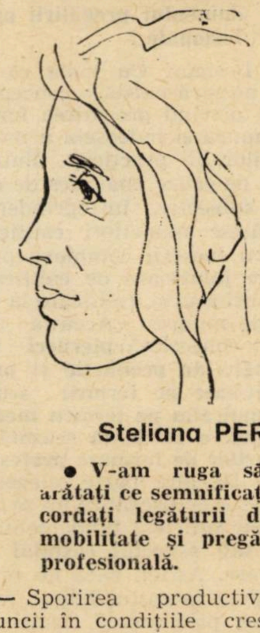

Steliana PERŢ

• V-am ruga să ne arătaţi ce semnificaţie acordaţi legăturii dintre mobilitate şi pregătirea profesională.

— Sporirea productivităţii muncii în condiţiile creşterii economice contemporane presupune cu necesitate o largă mobilitate a forţei de muncă şi îndeosebi sporirea mobilităţii profesionale — prin care în general înţelegem „capacitatea de adaptare continuă şi rapidă, cantitativ şi calitativ structurală a forţei de muncă la modernizare“. Mobilitatea profesională — fără îndoială cea mai caracteristică şi semnificativă în condiţiile progresului tehnic conemporan — este dependentă în special de sistemul de educaţie şi instrucţie profesională. Dintr-o asemenea incidenţă rezultă astăzi marea explozie a învăţămîntului pe plan mondial şi preocuparea de căpetenie, pe toate planurile, a partidului şi statului nostru în acest domeniu.

• Studiul dv. se bazează pe un material faptic ?

— Ţinînd seama de legăturile puternice dintre mobilitate și pregătire, ca și de carențele existente încă în practică în pregătirea și mobilitatea profesională a forței de muncă lucrarea — elaborată la cererea Ministerului Muncii — are ca scop **cercetarea măsurii în care actualele forme de pregătire satisfac cerințele prezente și de perspectivă ale mobilității forței de muncă.** Dincolo de materialul statistic informativ din țări dezvoltate și din țara noastră, lucrarea este elaborată pe baza unui bogat material cifric extras din evidența operativă a întreprinderilor și pe utilizarea unor anchete selective pentru circa 4 500 muncitori din 11 meserii, alese după criterii multiple, cu nivel de complexitate diferit, unele din ele deficitare, care se practică în condiții diferite de organizare a producției, din sectoare cu trepte diferite de progres tehnic, cu condiții mai grele sau mai ușoare de muncă, din ramuri cu dinamism mai mare (construcții de mașini) sau mai mic (textile), din ramuri care utilizează mai mult bărbați sau femei etc.

• Sugerați în lucrarea dv. unele orientări noi în domeniul pregătirii profesionale ?

— Desigur. Cu toate că în țara noastră există o concepție clară privind pregătirea forței de muncă și îndeosebi a muncitorilor, în practică, dintr-o serie de cauze, mai ales de ordin subiectiv, întreprinderile pregătesc muncitori calificați pentru meserii complexe prin forme inferioare de calificare (cursuri scurte, calificare la locul de muncă). Aceasta are drept consecință **pierderi însemnate de producție și productivitate pe termen scurt, dar mai ales pe termen mediu și lung, o eficiență scăzută a costurilor de formare profesională.** De altă parte, alegerea formelor de pregătire nu se dovedește suficient fundamentată **nici sub aspectul costului de formare.** Astfel, dacă ne referim doar la costul inițial, pregătirea prin școală, astăzi, se dovedește chiar mai ieftină decît pregătirea prin forme inferioare (cursuri de pregătire cu scoatere din producție etc.). Aceasta este însă o imagine parțială pentru că la costul inițial al pregătirii prin formele inferioare ar mai trebui adăugate eventualele costuri viitoare de reciclare și recalificare care, de regulă, sînt mai frecvente și mai mari pentru muncitorii pregătiți prin forme inferioare.

Pentru eliminarea viziunii mai limitate a întreprinderilor „fundamentată“ pe cerințele urgente ale zilei, lucrarea — pe lîngă metodologia de analiză și un sistem coerent de indicatori pe care le pune la dispoziție pentru specialiștii din întreprinderi — formulează și face propuneri de criterii pentru alegerea formelor de pregătire.

Procese ale economisirii muncii sociale

(Editura Academiei Republicii Socialiste România)

Dr. Gh. ȘICA

• Din vasta problematică a economisirii muncii sociale, v-am ruga să ne semnalați temele pe care le-ați supus analizei în lucrarea dv.

— În contextul preocupărilor proprii lumii contemporane de investigare atentă a căilor de economisire a muncii sociale, m-am oprit în lucrarea mea la cîteva probleme pe care le-am considerat de actualitate pentru economia națională, de regulă mai puțin tratate în literatura noastră de specialitate. Astfel, cititorul va găsi o serie de considerații asupra modului cum sînt abordate prin plan problemele stimulării economiilor de muncă socială, aspecte ale proceselor de valorificare a materiilor prime și materialelor, însemnătatea mobilizării unor rezerve interne relativ neglijate în unele întreprinderi cum sînt deșeurile sau ambalajele recuperabile, aportul proiectanților în acest proces complex, marea însemnătate a factorului timp, o pledoarie pentru eficiența operațiilor de comerț exterior etc. Tratez, de asemenea, probleme privind aportul cercetării științifice și progresului tehnic în economisirea muncii sociale, precum și costurile ca element definitoriu al eficienței economice, ca factor esențial al economisirii resurselor. Îmi propun să arăt rolul prețurilor în acest proces complex, în stimularea calității produselor, a promovării progresului tehnic și rezultatele obținute în acest domeniu în urma recentei reașezări a prețurilor de producție și de livrare.

Toate acestea evident nu îmbrățișează decît o parte a frontului larg și complex al problematicii economisirii muncii sociale.

• Ținînd seama de preocupările dv. practice cunoscute, ce propuneri oferiți ?

— Lucrarea mea se adresează specialiștilor din întreprinderi, centrale și ministere, cadrelor didactice și studenților și sper că va transmite un mesaj — îndemn la cheltuirea rațională a resurselor, la gospodărirea eficientă a fondurilor de producție de care dispun unitățile, la promovarea unui sever regim de economii în toate sectoarele de activitate.

Pe baza experienței proprii și a cercetării efectuate, exprim unele păreri în legătură cu problemele cu care ne confruntăm în acest domeniu în etapa actuală. Spre exemplu, în lucrare se va găsi o pledoarie pentru „producția marfă vîndută și încasată“, indicator care vizează accelerarea vitezei de rotație a fondurilor, satisfacerea nevoii sociale de consum și a exigențelor principiului gestiunii economice proprii. De asemenea, fac unele sugestii privind o îmbunătățire a activității în domeniul mobilizării prin plan a rezervelor de care dispun întreprinderile, al ridicării pe noi trepte calitative a preocupărilor pentru reducerea costurilor de producție, al stimulării cu ajutorul prețurilor a calității produselor și progresului tehnic etc. Sper să ofer cititorului nu numai o cercetare într-o problematică actuală, dar și interesantă prin bagajul ei informațional.

Confruntări în ideologia economică burgheză americană contemporană

(Editura politică)

Vasile PILAT

• Se pare că în lucrarea dv. acordați o mare atenție problemelor de metodologie...

— Abordarea unei asemenea teme ridică într-adevăr numeroase probleme de ordin metodologic. Conceptul de „gîndire economică“ — spre exemplu — este atît de vast, de complex ca structură și cred, insuficient descifrat, încît pentru a face o caracterizare corectă, „la obiect“, a gîndirii economice burgheze contemporane sînt absolut necesare o serie de prealabile precizări noționale. Acest concept are un caracter cumulativ, în el găsindu-și expresia integrată domenii circumscrise în noțiuni ca „știință economică“, „ideologie economică“, „economie politică“, „teorie economică“ ș.a. — folosite mult prea des în literatura economică ca sinonime. Precizarea raporturilor dintre aceste componente este deosebit de importantă. Este de dorit, cred, determinarea cît mai clară a conceptului de „ideologie economică“ și a raporturilor acesteia cu ceea ce numim „cunoaștere economică“. De asemenea, trebuie ținut cont și de faptul că raportul dintre conținutul gnoseologic și cel social (ideologic) al propozițiunilor economice este într-o importantă măsură funcție de nivelul și sfera cunoașterii economice. Astfel vom putea mai clar, cred, stabili conținutul crizei gîndirii economice burgheze contemporane care, într-o formulare foarte generală, se concretizează în incompatibilitatea, devenită evidentă, a vechilor construcții teoretice cu noua stare a sistemului, în incapacitatea lor de a-l mai justifica și apologia. Legat de aceasta trebuie avut în vedere că, totodată, criza generează noi restructurări ale vechilor sisteme de idei, adecvate noii stări a sistemului, generează de fapt noi fundamentări teoretice și instrumentare practice de adaptare a capitalismului la cerințele unui nou stadiu de socializare.

• Cum caracterizați momentul actual în ideologia burgheză americană ?

— În ultimii aproximativ 15 ani, reflectînd continua și tot mai profunda agravare a contradicțiilor economice și sociale ale capitalismului american — inflația, șomajul, sărăcia unei importante părți a populației, problema urbană, violentele conflicte sociale de la jumătatea deceniului trecut — ideologia burgheză din S.U.A. a cunoscut și ea, în paralel, un tot mai accentuat proces de radicalizare. Încă de la sfîrșitul anilor '50 în dominația apologeticii optimiste încep să apară primele „breșe“, care aveau să se lărgească rapid, ducînd în a doua jumătate a anilor '60 și începutul actualului deceniu la constituirea unui tot mai larg front al literaturii critice. În însăși ideologia marelui capital — a cărei pondere în peisajul ideologic american rămîne preponderentă — au loc importante schimbări. Apologia fără rezerve face loc recunoașterii unora din „problemele nerezolvate“, din contradicțiile sistemului.

Ceea ce caracterizează evoluția ansamblului literaturii economice americane este faptul că spiritul critic a devenit cu fiecare zi tot mai viguros, trecînd de la semnalarea unora dintre contradicțiile cele mai flagrante la critica generalizată a sistemului în forma sa actuală, la contestarea lui negativistă și apoi la afirmarea pozitivă a necesității și posibilității edificării în S.U.A. a unei noi societăți.

Interviuri :
Anghel SCHOR

Desene de Cik Damadian

CODIFICAREA DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR FUNDAMENTALE ALE STATELOR — COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A NOII ORDINI ECONOMICE ȘI POLITICE INTERNAȚIONALE (III)

Nerecurgerea la propaganda în favoarea războiului

OBLIGAȚIA statelor de a se abține de la propaganda în favoarea războiului de agresiune, a folosirii forței sau amenințării cu forța este indisolubil legată de incriminarea agresiunii, a recursului la forță în general.

Din moment ce războiul de agresiune constituie o crimă internațională, afectînd întreaga comunitate a statelor, agresiunea fiind interzisă nu numai din punct de vedere moral, dar și din punct de vedere politic și juridic, apare evident că propaganda în sprijinul dezlănțuirii unui astfel de război, complicitatea și instigarea la declanșarea lui prezintă o deosebită periculozitate pentru societatea internațională. Este, deci, o datorie de prim ordin a tuturor statelor de a se abține, în conduita lor internațională, de la orice fel de acte care ar putea fi considerate ca o propagandă în favoarea războiului de agresiune.

După cum este cunoscut, Adunarea Generală a O.N.U. a condamnat, prin rezoluția sa 110 (II) din 3 noiembrie 1947, „propaganda de război în orice formă și în orice țară, care are ca scop sau care poate crea sau mări o amenințare a păcii, o violare a ei sau un act de agresiune“.

Propaganda de război, reprezentînd de fapt un act de pregătire a războiului, este considerată astăzi, în mod unanim, drept o infracțiune internațională, prohibită de principiile generale ale dreptului internațional penal și documentele internaționale pe baza cărora a fost stabilită răspunderea statelor agresoare în cel de-al doilea război mondial. Declarația asupra principiilor dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea dintre state, din 1970, prevede, la rîndul său, că, în conformitate cu scopurile și cu principiile Organizației Națiunilor Unite, statele au obligația de a se abține de la orice propagandă în favoarea războaielor de agresiune, înscriind această obligație în capitolul privitor la interzicerea recurgerii la forță sau la amenințarea cu forța, ceea ce subliniază încă o dată contribuția pe care interzicerea propagandei de război este menită s-o aducă la excluderea forței, sub toate formele, din sfera relațiilor interstatale.

Din această obligație derivă, prin implicație, îndatorirea tuturor statelor de a promova și cultiva bunele relații între țări și popoare, înțelegerea, stima și respectul lor reciproc, idealurile păcii, securității și cooperării internaționale. O confirmare recentă a acestei îndatoriri de înaltă valoare etică, politică și juridică o constituie angajamentul asumat de statele participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa de a promova, prin toate mijloacele pe care le consideră adecvate, un climat de încredere și respect între popoare, „în conformitate cu obligația lor de a se abține de la propaganda în favoarea războaielor de agresiune sau a oricărei amenințări cu forța sau a folosirii forței...“.

Călăuzită de dorința de a contribui la precizarea elementelor constitutive ale acestei obligații, România a propus recent — prin documentul difuzat la O.N.U. în problemele dezarmării — asumarea de către statele lumii a unui angajament privind interzicerea tuturor formelor de propagandă de război, de învrăjbire și ură între națiuni. Potrivit propunerii românești, mijloacele de informare în masă — presa, radioul, televiziunea —, literatura, cinematograful, toate mijloacele de informare și influențare a opiniei publice trebuie să urmărească educarea oamenilor în spiritul opoziției hotărîte față de război, față de actele de agresiune și violență, față de orice imixtiuni în treburile interne, față de politica rasistă, de subjugare colonialistă și neocolonialistă, și să cultive idealurile păcii și ale înfrățirii între popoare. O acțiune practică, eficientă în acest sens ar fi adoptarea de către state, în limitele sistemelor lor constituționale, a unor măsuri legislative care să facă efectivă interzicerea propagandei de război, a învrăjbirii dintre țări și popoare, a oricăror altor forme de propagandă împotriva păcii.

Lichidarea colonialismului și neocolonialismului

O OBLIGAȚIE internațională de cea mai mare importanță a statelor este aceea de a acționa pentru lichidarea colonialismului și neocolonialismului, pentru eradicarea definitivă din viața internațională a tuturor formelor de dominație și opresiune, pentru afirmarea liberă și independentă a tuturor națiunilor.

Însemnătatea acestei obligații este reliefată de faptul că omenirea traversează în prezent un proces de importanță istorică, în care lupta de eliberare a popoarelor subjugate constituie o componentă organică a procesului revoluționar, de mare amploare, al emancipării naționale și sociale a tuturor popoarelor și al transformării radicale a relațiilor internaționale. În acest context, fiecare succes repurtat în lupta pentru independență și libertate, în orice parte a globului, este o contribuție efectivă la emanciparea universală a popoarelor, un aport însemnat la cauza instaurării unor relații internaționale de tip nou în lume.

Abolirea oricăror forme de dominație și asuprire imperialistă, lichidarea completă a colonialismului și neocolonialismului, înfăptuirea dreptului fundamental al tuturor popoarelor la libertate, egalitate și demnitate reprezintă una din problemele cardinale pentru progresul întregii omeniri, pentru asigurarea unei păci trainice pe planeta noastră.

„Istoria demonstrează zi cu zi, ceas de ceas — am putea spune, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că tot ce s-a clădit pe forță, dictat și presiune de orice fel s-a prăbușit pînă la urmă sub loviturile luptei popoarelor, a maselor largi populare. Toate marile imperii care își prevedeau o viață veșnică s-au prăbușit — după cum se cunoaște — unul după altul, pe ruinele acestor imperii care subjugau popoarele s-au ridicat națiuni libere, independente.**

Viața demonstrează că nu politica de dominație imperialistă și colonialistă, de asuprire și subjugare a altor popoare, ci politica de independență, de respectare a dreptului fiecărui popor de a-și clădi viața în mod liber corespunde cerințelor dezvoltării istorice, năzuinței fiecărui popor“ 18).

Veritabilă „Cartă a decolonizării“, Declarația asupra acordării independenței țărilor și popoarelor coloniale, adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 14 decembrie 1960, pornind de la dreptul fiecărui popor la libertate și independență, de la premisa că procesul de eliberare a popoarelor este irezistibil și ireversibil, a proclamat în mod solemn necesitatea de a se pune capăt urgent și necondiționat colonialismului în toate formele și manifestările sale. „Supunerea popoarelor subjugării, dominației și exploatării străine — relevă Declarația — constituie o negare a drepturilor fundamentale ale omului, este contrară Cartei Națiunilor Unite și reprezintă un obstacol în calea promovării păcii și cooperării mondiale“ 19).

Numeroase documente adoptate pe parcursul anilor în cadrul Organizației Națiunilor Unite au dezvoltat și concretizat conținutul obligației internaționale a statelor de a acționa pentru combaterea colonialismului, aprofundînd conținutul acestei îndatoriri.

Declarația referitoare la principiile dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea dintre state — adoptată la sesiunea jubiliară O.N.U. din 1970 — înscrie îndatorirea statelor de a favoriza realizarea principiului egalității în drepturi a popoarelor și a dreptului lor de a dispune de ele însele, de a se achita de răspunderile ce le revin, în conformitate cu Carta, pentru a promova relațiile prietenești și cooperarea dintre state și a pune capăt colonialismului, ținînd seama în modul cuvenit de voința liber exprimată a popoarelor interesate 20).

Programul de acțiune pentru îndeplinirea integrală a Declarației asupra acordării independenței țărilor și popoarelor coloniale 21) subliniază că perpetuarea colonialismului, în toate formele și manifestările sale, „constituie o crimă care violează Carta Națiunilor Unite, Declarația asupra acordării independenței țărilor și popoarelor coloniale și principiile dreptului internațional“. Documentul reafirmă, în același timp, dreptul inerent al popoarelor asuprite de a lupta prin toate mijloacele împotriva puterilor coloniale, care se opun aspirației lor la libertate și independență, fundamentînd astfel, din punct de vedere politic și juridic, legitimitatea luptei duse de popoarele oprimate pentru emanciparea națională.

Rezoluțiile adoptate ulterior de Organizația Națiunilor Unite au accentuat conținutul obligației internaționale a statelor de a lupta împotriva colonialismului. Astfel, dacă inițial această obligație se înfățișa în primul rînd ca o obligație directă a puterilor coloniale de a pune capăt dominației lor și de a acorda independența popoarelor subjugate, celelalte state avînd mai mult îndatorirea de a susține și a nu face nimic care ar periclita înfăptuirea acestui proces, condamnarea expresă a colonialismului ca o crimă de drept internațional a adus pe primul plan al problematicii decolonizării dreptul popoarelor coloniale de a cere și a primi sprijin în lupta lor justă pentru libertate și obligația celorlalte țări de a sprijini nemijlocit această luptă. Ca o consecință a acestei dezvoltări, s-a cristalizat recunoașterea luptei de eliberare a popoarelor ca o formă a dreptului de autoapărare și, pe cale de consecință, îndatorirea acordării unui sprijin internațional moral și material mișcărilor de eliberare, populațiilor din zonele eliberate, confirmarea calității organizațiilor care conduc lupta de eliberare ca reprezentanți autentici ai popoarelor din aceste teritorii și a statutului legal al combatanților care desfășoară lupta armată împotriva regimurilor colonialiste și rasiste. Astfel, o rezoluție adoptată la cea de-a XXVIII-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., reafirmînd legitimitatea luptei popoarelor împotriva dominației coloniale, precizează că „violarea statutului legal al combatanților care luptă într-un conflict armat împotriva dominației coloniale sau străine și împotriva regimurilor rasiste antrenează o deplină responsabilitate, în conformitate cu normele dreptului internațional“ [22].

Concomitent cu aceasta s-a afirmat, ca o componentă a obligației internaționale amintite, și îndatorirea statelor de a pune capăt intereselor străine în teritoriile dependente și chiar în noile țări, după obținerea independenței.

Programul de acțiune învedera, de altfel, încă din 1970, necesitatea unei campanii energice și continue împotriva activităților și practicilor intereselor străine, economice, financiare și de altă natură, care operează în teritoriile coloniale, preconizînd adoptarea, de către statele membre ale O.N.U., a unor măsuri pentru ca resortisanții și societățile care țin de jurisdicția lor să renunțe la aceste activități și practici. Necesitatea decolonizării economice a fost amplu fundamentată și dezvoltată în documentele țărilor neangajate, ale statelor în curs de dezvoltare, în Declarația de la Dakar, în Declarația și Programul de la Lima și în alte documente, întreaga problematică a făuririi unei economii și politici de sine stătătoare a țărilor noi încadrîndu-se în preocupările pentru restructurarea relațiilor internaționale, pentru așezarea lor fermă pe noile principii ale dreptului și eticii internaționale.

Sînt relevante în această privință dispozițiile art. 16 din Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, care subliniază obligația statelor de a acționa pentru eliminarea colonialismului, neocolonialismului și, în general, a tuturor formelor de dominație și constrîngere. Se stipulează, în același timp, că „Statele care practică astfel de politici de constrîngere sînt responsabile din punct de vedere economic față de țările, teritoriile și popoarele afectate, cărora trebuie să le restituie toate resursele naturale sau de alt fel și pe care trebuie să le compenseze integral pentru exploatarea, epuizarea și pagubele provocate acestor resurse“.

Evoluția conținutului obligației statelor de a acționa împotriva colonialismului și neocolonialismului dovedește însemnătatea deosebită a acestei obligații politico-juridice a statelor în etapa actuală, strînsa ei corelație cu procesul afirmării noilor principii ale relațiilor interstatale, necesitatea făuririi unei solidarități militante a tuturor popoarelor, în scopul generalizării principiilor dreptății și echității în viața internațională, a favorizării afirmării potențialului material și uman al fiecărei națiuni.

Respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

CONSECINȚĂ a marilor transformări progresiste intervenite în lume în ultimele trei decenii, obligația statelor de a respecta drepturile omului și libertățile sale fundamentale reprezintă una din realizările cele mai semnificative ale dreptului internațional în perioada postbelică. Traducerea în viață a acestei obligații este de natură a oferi un cadru prielnic manifestării plenare a capacității creatoare a tuturor oamenilor, asigurîndu-le condiții de viață și muncă echitabile, în măsură să permită concentrarea eforturilor tuturor indivizilor care alcătuiesc o națiune în vederea dezvoltării, progresului și prosperității propriei lor națiuni.

Reafirmînd în preambulul său „credința în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și valoarea persoanei, în egalitatea în drepturi a bărbaților și femeilor“, Carta Organizației Națiunilor Unite consfințește în mod expres, la art. 56, obligațiile statelor privind „respectarea universală și efectivă a drepturilor omului și libertăților fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie“.

Posterior intrării în vigoare a Cartei, în cadrul Națiunilor Unite au fost elaborate numeroase instrumente politico-juridice internaționale care dau expresie preocupării pentru realizarea unui standard minim de protecție a valorilor fundamentale ale omului, atributelor de bază ale personalității umane, drepturilor și îndatoririlor ce-i revin în raport cu semenii săi și comunitatea națională din care face parte. În rîndul acestor documente, se cuvin a fi menționate în special Declarația universală a drepturilor omului, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, ca și numeroase rezoluții ale O.N.U. care au condamnat colonialismul, discriminarea rasială, politica de apartheid, convențiile privind genocidul, interzicerea discriminării rasiale și a politicii de apartheid, imprescriptibilitatea crimelor de război și a crimelor contra umanității ș.a.

Prin aceste documente, comunitatea mondială recunoaște importanța universală a demnității inerente tuturor membrilor familiei umane, a drepturilor omului și libertăților fundamentale, a căror promovare și respectare este esențială pentru asigurarea dezvoltării și progresului națiunilor lumii, reprezintă un factor indispensabil al păcii, securității și colaborării internaționale.

Tuturor statelor le revine obligația de a respecta drepturile omului și libertățile fundamentale, inclusiv libertatea de gîndire, conștiință, religie sau convingere pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie. Ele au îndeosebi îndatorirea de a promova și încuraja exercitarea unor asemenea drepturi și libertăți fundamentale, cum sînt : dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei ; dreptul de muncă, la odihnă, la securitatea socială și la proprietate ; dreptul la educație ; dreptul de a alege și a fi ales, de a participa la conducerea treburilor publice ; dreptul de a lua parte la viața culturală ; libertatea gîndirii, a conștiinței, religiei sau convingerilor ; libertatea de opinie și asociere ; libertatea corespondenței și a presei. Statele sînt, de asemenea, datoare să asigure ca toți cetățenii lor să beneficieze în mod egal de aceste drepturi și libertăți fundamentale, în conformitate cu legea, fără discriminări și fără distincție de rasă, culoare, sex, limbă sau religie.

În virtutea declarației privind promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite în 1965, la inițiativa României, tuturor statelor le incumbă obligația de a adopta măsuri și programe în scopul educării tinerei generații în spiritul păcii, dreptății, libertății, respectului mutual și al înțelegerii, spre a promova drepturi egale pentru toți oamenii și toate națiunile, progresul economic și social, pacea, securitatea și justiția internațională. Tinerii trebuie să fie educați în spiritul demnității și egalității tuturor membrilor familiei umane, fără deosebire de rasă, culoare, origine etnică sau credință, în spiritul respectului drepturilor fundamentale ale omului și al dreptului popoarelor la libertate și independență.

Statele lumii sînt chemate să coopereze între ele și cu Națiunile Unite pentru a promova respectarea universală și efectivă a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, cu respectarea principiilor care guvernează relațiile dintre ele și în conformitate cu țelurile Cartei O.N.U. Ele sînt datoare, totodată, să respecte declarațiile și acordurile internaționale în acest domeniu, inclusiv Pactele internaționale referitoare la drepturile omului.

Înfăptuirea noii ordini politice și economice în lume, facilitînd dezvoltarea statelor suverane și independente, afirmarea lor deplină pe planul relațiilor internaționale, este de natură să contribuie la afirmarea drepturilor omului într-un context nou, al bunăstării materiale, independenței economice și politice a tuturor popoarelor, la adăpost de pericolul unei conflagrații mondiale, în măsură a cauza pagube incalculabile valorilor materiale și umane. Statornicirea principiilor noii ordini va oferi posibilitatea înfăptuirii dezideratelor de pace și progres ale tuturor națiunilor, favorizînd astfel asigurarea unei protecții reale și efective a drepturilor omului, fără nici o discriminare, în cadrul respectării universale a drepturilor fundamentale ale tuturor popoarelor.

dr. Nicolae ECOBESCU
dr. Victor DUCULESCU

---

[18] **Nicolae Ceaușescu.** Cuvîntare la marea adunare populară din municipiul Cluj-Napoca, 16 octombrie 1974, „Scînteia“ nr. 10001, 17 octombrie 1974.

[19] Rezoluția Adunării Generale a O.N.U. 1514 (XV).

[20] Rezoluția Adunării Generale a O.N.U. 2625 (XXV), 24 octombrie 1970.

[21] Rezoluția Adunării Generale a O.N.U. 2621 (XXV), 12 octombrie 1970.

[22] Rezoluția Adunării Generale a O.N.U. 3103 (XXVIII), 12 decembrie 1973.

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Producția industrială în țările O.C.D.E.

ULTIMUL NUMĂR al publicației semianuale a Organizației de colaborare și dezvoltare economică (Perspectives économiques de l'O.C.D.E., *18, Décembre 1975) prezintă grafic evoluția recentă a producției industriale în principalele șapte țări capitaliste dezvoltate, membre ale organizației: Franța, R.F.G., Italia, Anglia, Canada, S.U.A. și Japonia. Ușoara redresare ce se poate remarca pe ansamblul celor șapte țări se datorează mai ales tendințelor din S.U.A. și Japonia, în timp ce industria Canadei se află în continuare pe panta recesiunii iar semnele de reducere a creșterii în cele patru țări vest-europene incluse erau relativ puțin accentuate. Există dealtfel o diferențiere și între cele patru țări europene, dintre care redresarea producției industriale poate fi considerată amorsată la finele pericadei ilustrate de grafic numai în R.F.G. și Italia. Pentru 1976 experții O.C.D.E. prevăd o creștere mai lentă în țările europene membre ale organizației, în comparație cu S.U.A. și Canada.*

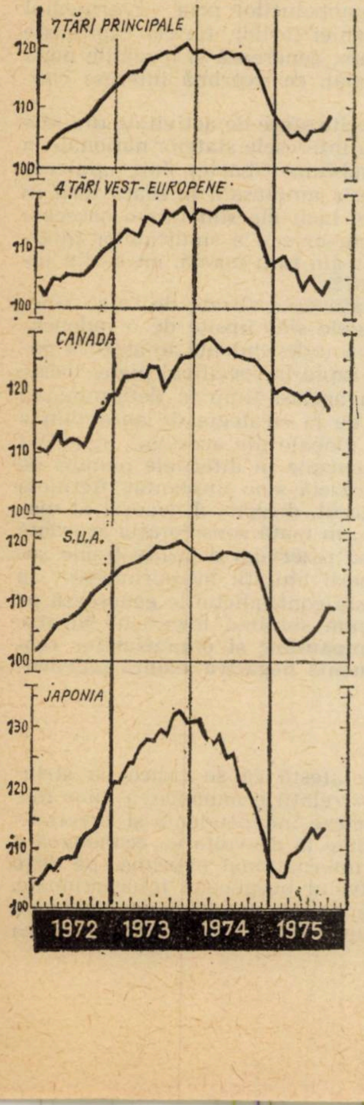

Progrese și rezerve ale cooperării industriale Est-Vest

CU TOATĂ VIGOAREA cu care s-a dezvoltat cooperarea industrială în ultimii ani, ea ocupă încă un loc modest în cadrul relațiilor economice Est—Vest, constată un studiu întreprins de Secretariatul Comisiei economice O.N.U. pentru Europa *pe un eșantion de 207 contracte de cooperare industrială. După unele evaluări recente, numărul contractelor de cooperare industrială încheiate în zona C.E.E./O.N.U. ar fi de circa 1 000, din care eșantionul respectiv acoperă deci ceva mai puțin de un sfert.*

Studiul relevă că acordurile de cooperare privesc îndeosebi ramuri industriale pentru care progresul tehnic este un factor foarte important al dezvoltării — industria constructoare de mașini, electrotehnică și electronică, a mijloacelor de transport și chimică.

Alături de formele mai vechi ale cooperării industriale — cedarea de licențe și furnizarea de uzine sau instalații complete cu livrarea în contrapartidă a produselor obținute pe baza acestor licențe sau în uzinele și cu instalațiile respective, ca și de acordurile de coproducție în baza specializării și de acordurile de subcontractare, o utilizare în creștere cunosc formele relativ mai noi ale cooperării industriale — operațiile în asociație și societățile mixte de producție, ultimele două reprezentînd acum aproape 20% din eșantionul citat.

Studiul permite de asemenea constatarea că fiecare formă de cooperare industrială este utilizată cu predilecție în anumite ramuri ale industriei. Astfel, licențele se întîlnesc foarte frecvent în industria constructoare de mașini și a materialelor de transport, în vreme ce livrarea de uzine și instalații complete este forma cea mai utilizată în industria chimică, iar subcontractarea este întîlnită mai ales în industria constructoare de mașini și anume în producția de mașini-unelte ; societățile mixte activează mai ales în anumite domenii de vîrf din industria chimică, electronică, electrotehnică.

Din punct de vedere al repartiției geografice a contractelor, studiul C.E.E./O.N.U. constată că țările care ocupă astăzi primele locuri în privința numărului contractelor de cooperare industrială — atît în estul cît și în vestul continentului — sînt și cele care au pășit mai de timpuriu pe această cale : Polonia, Ungaria, R.F.G., Franța.

Reducerea stocurilor de cherestea în Europa

DUPĂ REDUCEREA în 1975, mai amplă decît se aștepta, a cererii pentru produsele forestiere din partea țărilor capitaliste, este puțin probabil ca această cerere să cunoască o înviorare sensibilă în cursul anului curent, au apreciat experții Comitetului forestier al F.A.O./C.E.E. la cea de-a 33 sesiune anuală a acestui organism.

În ceea ce privește cheresteaua de rășinoase, evaluările comitetului fixează necesarul țărilor europene (fără U.R.S.S.) la 68,4 mil. mc, adică cu 3,3% mai mult decît volumul estimat pe anul 1975 circa 10 mil. mc sub nivelul consumului efectiv din 1973. Întrucît producția proprie a țărilor respective va spori prea puțin după reducerea cu 11,4 mil. mc în 1975, se consideră că nevoile lor de import la cheresteaua de rășinoase se vor mări la 22,1 mil. mc (față de 19,1 mil. mc în 1975). Totodată, în 1976 în rîndurile producătorilor vest-europeni se va manifesta în continuare tendința de reducere a stocurilor de cherestea, *care atinseseră un nivel foarte înalt la sfîrșitul anului 1974. Totodată, evoluția pieței vest-europene a cherestelei de rășinoase va fi considerabil influențată de perspectivele construcției de locuințe în țările respective.*

Piața orezului : destindere

CONFORM ESTIMAȚIILOR Departamentului Agriculturii al S.U.A., recolta mondială de orez va fi — în sezonul 1975/76 — cu circa 4% mai mare decît în sezonul precedent, depășind cu 2 mil. tone nivelul mediu anual din perioada 1960—1974. Ca urmare, și exporturile mondiale de orez ar fi crescut în 1975 cu 200 mii tone față de 1974, ajungînd la 7,6 mil. tone. După alte opinii, însă, exportul s-a menținut la același nivel ca în 1974 ; această apreciere ține seama de faptul că cererea potențială de orez a numeroase țări în curs de dezvoltare este limitată de penuria de devize, precum și de împrejurarea că — în ciuda scăderii considerabile, din ultimul an și jumătate, a prețurilor la orez — acestea rămîn încă net superioare celor la grîu și porumb. Ca urmare, în 1976 cererea pe piața orezului ar putea să fie inferioară ofertei, încît tendința de scădere a prețurilor să persiste.

De menționat, că în ultimii doi ani printre principalii exportatori de orez au fost S.U.A., Tailanda, Italia, Birmania, Pakistan, Japonia și Egipt, iar printre cei mai de seamă importatori se numără Indonezia, țările din Orientul Apropiat și Mijlociu, precum și Europa occidentală.

Plumb și zinc: optimism prudent

RECESIUNEA ECONOMICĂ din țările capitaliste a provocat, în anul 1975, serioase perturbări și în raportul dintre cererea și oferta de plumb și zinc pe piața mondială capitalistă — se subliniază într-un raport dat recent publicității de Grupul internațional de cercetări asupra problemelor acestor două metale. Se apreciază că consumul (vizibil) de plumb în lumea capitalistă a scăzut în 1975 cu circa 500 mii de tone față de nivelul din 1974, iar consumul de zinc — cu peste 1 mil. tone, în condițiile dublării și respectiv triplării stocurilor celor două metale la producători, în decurs de un an. În 1975 prețurile la plumb s-au redus aproape la jumătate, în timp ce prețurile la zinc s-au păstrat, în general, la nivelul din anul precedent.

Prevederile pentru 1976, *care — după cum consideră autorii raportului — trebuie abordate cu multă prudență, dictată de incertitudinea evoluției conjuncturii economice din țările capitaliste,* converg totuși spre o creștere cu 10% a consumului de plumb și cu 15% a celui de zinc, *fără a se atinge parametrii realizați în perioada 1973—1974. În aceste condiții, oferta pe piață va depăși și în anul 1976 cererea la cele două metale.*

Elveția: înviorarea întîrzie

O ANALIZĂ a evoluției economiei Elveției, publicată nu de mult de Uniunea băncilor elvețiene, aduce unele rectificări prognozelor efectuate în primăvara 1975. Se apreciază că — sub efectul prelungirii recesiunii economice în celelalte țări capitaliste — scăderea produsului național brut al Elveției în 1975 ar reprezenta 4%, și nu 2,7%, constituind cea mai puternică reducere din 1949 încoace.

Se consideră, de asemenea, că nu este de așteptat ca înviorarea economiei să se producă în cursul anului 1976. *Astfel, P.N.B. ar urma să rămînă la nivelul anului 1975, volumul investițiilor se va restrînge cu 2,1% (după o micșorare cu 13,2% în acest an), iar cererea internă pentru mărfurile de larg consum — cu 3,8% (—8,5% în 1975).*

TENDINȚE ALE EXPANSIUNII MONOPOLURILOR INTERNAȚIONALE

STUDIEREA monopolurilor internaționale, puternic integrate în diviziunea internațională a lumii capitaliste, devine tot mai importantă în contextul în care se ridică cu tărie necesitatea instaurării unei noi ordini economice și politice mondiale. Aceasta presupune, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „înlăturarea hotărîtă a vechilor relații de inechitate, a asupririi unor popoare de către altele, impune lichidarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste“ 1)**

Dezbaterile în jurul monopolurilor internaționale (nu ne propunem să analizăm acum diferențele dintre diferitele denumiri sub care sînt cunoscute) se înscriu ca preocupări de seamă ale partidelor comuniste și muncitorești din țările capitaliste dezvoltate, ale sindicatelor, precum și ale guvernelor din țările în curs de dezvoltare, ale unor foruri politice și științifice internaționale, inclusiv Organizația Națiunilor Unite, care a însărcinat un grup de personalități cu studiul efectelor monopolurilor internaționale asupra dezvoltării și asupra relațiilor internaționale.

Creșterea concentrării monopoliste a producției și capitalului, intervenția crescîndă a statului capitalist prin diverse pîrghii economice în direcția stimulării și susținerii acumulării monopoliste și a expansiunii monopolurilor, desfășurarea revoluției științifico-tehnice, au condus la întărirea potențialului lor economic și financiar, la accentuarea caracterului lor internațional și implicit la amplificarea formelor de confruntare și la modificări în strategia de expansiune a monopolurilor la scara economiei mondiale capitaliste.

● O nouă etapă pe calea monopolizării

ÎN CONDIȚIILE creșterii ponderii și importanței monopolurilor internaționale, lupta de concurență capătă noi dimensiuni la nivelul sistemului mondial capitalist. Confruntarea dintre aceste monopoluri internaționale ca expresie a unei „noi etape a mișcării de monopolizare a producției și schimburilor la scara întregii lumi capitaliste“ **(La nouvelle critique,** nr. 70/1974, p. 60—61) s-a transformat într-o componentă ce însoțește evoluția economiei capitaliste contemporane. După cum apreciază Henri Claude, se poate vorbi de „o fază nouă a luptei pentru împărțirea și reîmpărțirea pieței capitaliste, a surselor de materii prime, a sferelor de export de capital, pentru împărțirea și reîmpărțirea mîinii de lucru și a surselor de obținere a plusvalorii“.

Monopolurile internaționale folosesc în strategia lor ca principal mijloc de expansiune investiția directă, care permite prelungirea activității dincolo de granițele naționale cu deosebire în sectoarele ce se încadrează în strategia de ansamblu, urmărind cîteva obiective ca, de pildă, asigurarea unui profit ridicat, controlul asupra unor resurse naturale, sectoare de vîrf sau desfacerii produselor, eludarea taxelor vamale ridicate, avantaje de pe urma diferențierii de impunere etc.

Investițiile directe după 1950 au cunoscut un ritm mediu anual de creștere de 10%, superior celui de creștere a comerțului internațional, care se apreciază la 7%. În deceniul 1960—1970, în timp ce produsul național brut însumat al lumii capitaliste a crescut cu 119%, iar exportul de mărfuri cu 147%, investițiile directe private au sporit cu 167%. Se apreciază că valoarea reală totală a investițiilor directe s-ar ridica la 250—300 miliarde dolari, din care 80% sînt sub controlul a 200 firme nord-americane, 40 — vest-europene și 10 — japoneze. Aceste date evidențiază supremația monopolurilor nord-americane în expansiunea lor, prin intermediul investiției directe, ceea ce constituie și una din cauzele intensificării în ultima perioadă a contradicțiilor la nivelul economiei mondiale capitaliste (vezi tabelul nr. 1).

Deosebit de importante sînt modificările survenite în orientarea geografică a investițiilor directe în sensul reducerii lor relative în Canada și America Latină și creșterii lor în Europa occidentală. Multiplele avantaje pe care le oferă piața vest-europeană, diferența de salarizare, de impunere, precum și motive de ordin politic au condus la modificarea strategiei monopolurilor nord-americane în această privință.

În același timp se accentuează tendința Japoniei și a țărilor vest-europene de a-și majora investițiile directe în străinătate. Ni se pare concludentă incisivitatea monopolurilor japoneze în sud-estul Asiei, unde dispuneau în 1974 de investiții de 2,5 miliarde de dolari față de numai 48 milioane de dolari în 1960, reprezentînd 60% din totalul investițiilor nord-americane din această zonă.

● Predilecție pentru industriile de vîrf

O ALTĂ TENDINȚĂ ce se conturează în strategia monopolurilor internaționale și determină mărimea influenței lor asupra economiei țărilor în care se implantează este orientarea investițiilor directe cu precădere în ramurile prelucrătoare, de vîrf, participînd la exploatarea forței de muncă calificate din aceste țări, la comerțul cu produse prelucrate, integrîndu-se în tendințele actuale ale diviziunii internaționale a muncii (vezi tabelele nr. 2 și 3).

Deși implantate cu predilecție în ramuri care presupun desfășurarea unei activități de cercetare (construcția de automobile, prelucrarea petrolului, farmaceutică, electronică, electrotehnică și chiar unele subramuri ale industriei alimentare), societățile mamă sînt cele care concentrează de regulă activitatea de cercetare, desfășurată numai într-o măsură redusă la nivelul filialelor. Aceasta reiese din faptul că în timp ce aportul filialelor lui General Motors, I.B.M., I.T.T. reprezintă 30—50% din totalul cifrei de afaceri a societății-mamă. cheltuielile pentru cercetare destinate filialelor dețin o pondere de numai 4% din bugetul societății-mamă destinat acestui scop. Desigur că filialele beneficiază de rezultatele cercetării desfășurate de societatea-mamă, prin obținerea de brevete și licențe. Uneori însă societatea-mamă, în strategia sa, are în vedere ca anumite filiale, prin lansarea de tehnologii noi sau de produse noi, să ocupe o poziție care să le dea dreptul de a fixa un preț de monopol, să limiteze concurența din partea întreprinderilor autohtone, să compenseze unele pierderi determinate de stările de recesiune în unele perioade sau țări.

Creșterea și expansiunea geografică a monopolurilor internaționale — după cum se evidențiază în raportul Consiliului economic și social al O.N.U. — a fost în ultimele două decenii unul din fenomenele caracteristice pentru economia capitalistă. Desigur că această incisivitate a monopolurilor prin intermediul investiției directe în cadrul economiei țărilor, fie ele capitaliste dezvoltate sau în curs de dezvoltare, generează și o relație nouă monopol internațional—stat național, ce exprimă interese contradictorii.

Expansiunea capitalului în diferite sfere de activitate din alte țări vine adesea în contradicție cu interesele statelor naționale în care s-a implantat. După cum sublinia Charles Job, „puterea finală de adoptare a hotărîrilor este amplasată în afara țării în care acționează corporațiile, astfel încît ele sînt într-o oarecare măsură libere de influența guvernelor sau a sindicatelor internaționale și a consumatorilor, atît din țara-mamă, cît și din țările-gazdă“ **(Morning Star,** 20.X.1972).

Controlul și orientarea activității centralizate de către societatea-mamă nu înseamnă că filialele sînt lipsite de o independență de gestiune. Tocmai relativa independență le asigură posibilitatea de a se adapta cît mai rapid la specificul pieței locale ca și al altor piețe apropiate. În același timp în determinarea dezvoltării filialelor se pornește de la strategia de ansamblu a societății-mamă, de la interesele globale ale acesteia, ignorînd nu de puține ori orientările preconizate în diferitele planuri de dezvoltare ale țării pe teritoriul căreia s-au implantat. Reținem aprecierea lui Carl Arend Weingardt, directorul general al monopolului Unilever, care arată că „cu toată considerația acordată nevoilor naționale este necesar să rezervăm deciziile finale societății-mamă în vederea menținerii unității întreprinderii“. În legătură cu efectele pe care această contradicție le generează pe plan economic și politic, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „creșterea rolului companiilor și organismelor economice supranaționale are o influență negativă asupra independenței multor state“ 2).**

● Contradicții la altă scară

REALITĂȚILE contemporane atestă că se ridică cu stringență necesitatea instaurării unor relații economice, a unor forme de colaborare care să nu afecteze independența și suveranitatea altor țări și care să contribuie la dezvoltarea economică a tuturor statelor. Or, monopolul internațional exprimă, pe de o parte, unitatea de interese la nivelul burgheziei internaționale, pe de altă parte, strategiile sale nu se identifică pe deplin cu cele ale statelor capitaliste pe teritoriul cărora acționează, ceea ce face ca adesea ciocnirea să nu rămînă la treapta monopol autohton — monopol internaţional, ci să se ridice la scara stat naţional — monopol internaţional.

Pe de o parte distingem conflicte între statul din ţara de origine şi monopolul internaţional care, în goana după profit, transferă o parte din investiţii peste graniţă, ceea ce poate avea consecinţe nefaste asupra folosirii forţei de muncă, asupra dezvoltării unor ramuri sau regiuni adîncind decalajele din ţara de unde pleacă capitalul. Ele pot determina şi o deteriorare a balanţei de plăţi în cazul cînd sînt depăşite anumite limite ale exportului de capital. Pe de altă parte, monopolul internaţional intră în contradicţie şi cu interesele statului pe teritoriul căruia îşi implantează filialele în condiţiile în care acestea controlează ramuri cheie ale economiei, influenţează asupra politicii preţurilor, asupra condiţiilor de vînzare sau de utilizare a forţei de muncă.

În măsura în care strategiile companiilor internaţionale lezează interesele de ansamblu urmărite de statele naţionale şi situaţia conflictuală va fi mai puternică. Statul va introduce anumite măsuri de protejare a propriei economii, va declanşa o politică de restricţii care să reducă influenţa monopolurilor internaţionale. Asemenea măsuri sînt tot mai mult cerute atît de diferitele organizaţii patronale, cît mai ales de către clasa muncitoare şi alte forţe progresiste care resimt efectele sociale şi economice ale expansiunii acestor monopoluri.

În acelaşi timp, monopolurile internaţionale prezente în ţările în curs de dezvoltare sînt nevoite ca în strategiile lor să ţină seama într-o măsură tot mai mare de politicile economice naţionale. Cu toate acestea se ridică încă probleme deosebite legate de independenţă, mai ales pentru acele state unde monopolurile internaţionale deţin poziţii importante şi exercită un puternic control asupra economiei. După unele date ale O.N.U., numărul întreprinderilor aflate în proprietatea sau sub controlul monopolurilor internaţionale în ţările în curs de dezvoltare se ridică la 8000. Monopolurilor de origină americană le revin 50% din numărul acestora, celor engleze 25%, iar restul celor franceze, vest-germane şi japoneze. Aceleaşi date ale O.N.U. evidenţiază faptul că 40% din producţia industrială şi jumătate din exportul ţărilor în curs de dezvoltare aparţin filialelor monopolurilor internaţionale.

Tabelul nr.1

Partea filialelor nord-americane în totalul investiţiilor industriale în cîteva ţări capitaliste (%)

Tara	1966	1970
Anglia	16,3	20,9
Franţa	4,3	5,8
R.F.G.	9,2	12,3
Belgia-Luxemburg	17	14,1
Canada	42,7	32,2
Mexic	6,7	9,3

Sursa: Entreprise, 4 mai 1973.

Tabelul nr.2

Forţa de muncă ce lucrează în filialele americane în % din totalul forţei de muncă ocupate în industria prelucrătoare.

Ţara	1970
Canada	34
Anglia	8
Belgia-Luxemburg	13
Franţa	4
R.F.G.	5
Mexic	10

Sursa: Entreprise, 4 mai 1973.

Deşi dispun de o puternică forţă economică şi tehnică, prin politica de expansiune la baza căreia stau interese determinate de profitul de monopol, monopolurile internaţionale nu au atenuat inegalităţile, ci asistăm în unele zone chiar la o adîncire a decalajelor. Aceasta se datoreşte tendinţelor de concentrare a investiţiilor directe spre zone relativ mai dezvoltate ocolind adesea regiunile mai sărace, deoarece lipsa unei infrastructuri diminuează eficienţa investiţiilor monopolurilor străine.

● O cerinţă primordială

DIVERSIFICAREA extrateritorială a activităţii monopolurilor internaţionale constituie un factor important al dezvoltării lor, dacă ţinem seama atît de posibilităţile noi ce se creează în vederea participării la reîmpărţirea pieţelor, la redistribuirea veniturilor oamenilor muncii şi a unor părţi din plusvaloarea creată în întreprinderile autohtone. După cum se apreciază în unele publicaţii, rata medie a profitului obţinută la investiţiile monopolurilor nord-americane a cunoscut o tendinţă de creştere, fiind de 15,3% în 1970, 16,1% în 1971, de 17,3% în 1973. La nivelul ţărilor capitaliste dezvoltate în ansamblu rata profitului în 1973 a fost de 15%, iar la nivelul ţărilor în curs de dezvoltare — de 22,3%.

Chiar şi în condiţiile de criză economică monopolurile internaţionale au obţinut profituri ridicate şi aceasta s-a datorat tocmai strategiei de intensificare a diversificării extrateritoriale a activităţii, mai ales în condiţiile unei asincronizări a începutului şi sfîrşitului fazei crizei economice sau a unei perioade de recesiune. De pildă, în S.U.A. ponderea filialelor în profitul net al societăţilor-mamă a crescut de la 29% în 1967 la 43% în 1973, adică de aproape 1,5 ori. Pentru monopolurile din domeniul electrotehnicii aportul filialelor la profit este de 50%, iar pentru cele din domeniul petrolului — de aproape 70%. Nu aceeaşi tendinţă urmează şi finanţarea investiţiilor pe seama surselor societăţii-mamă. De pildă, dacă în 1959 societatea-mamă asigura investiţia filialelor implantate în Europa occidentală pe baza ieşirilor de capital într-o proporţie de 25%, în 1970 aportul ei era de numai 16%, crescînd în schimb aportul surselor de pe piaţa de capitaluri vest-europeană de la 29% la 47%. Paralel, are loc o diminuare a profiturilor reinvestite de la 15,9% la 8,9% (**Mondo economico**, nr. 35/1970, pag. 26—27 şi **Entreprise**, 4.V.1973). O asemenea politică de finanţare a investiţiilor, pe seama pieţei de capitaluri a ţărilor în care monopolurile de origine străină se implantează, dă naştere la serioase contradicţii de interese nu numai economice, dar şi politice.

Semnificative în ceea ce priveşte locul şi rolul monopolurilor internaţionale în economia mondială capitalistă sînt următoarele date : volumul producţiei filialelor monopolurilor internaţionale era estimat în 1970 la 450 miliarde de dolari (1/6 din produsul mondial brut), iar cel al filialelor ce aparţin monopolurilor S.U.A. reprezintă circa 45% din total.

Extinderea formei de expansiune prin investiţia directă afectează, fără îndoială, înseşi relaţiile de schimb dintre statele capitaliste. Transferul unei părţi din producţie prin intermediul filialelor pe teritoriul altor state se substituie în bună parte exporturilor. În 1972, de pildă, 75% din comerţul exterior cu produse industriale al lumii nesocialiste a fost făcut de către societăţi ce fabrică produsele în ţările în care exportau înainte, iar 65% din exporturile americane provin din schimburile între societăţile-mamă şi filialelor lor de pe glob. Are loc o integrare a companiilor monopoliste internaţionale, cu deosebire a celor nord-americane, prin vasta lor reţea de filiale, în relaţiile de schimb ale ţărilor pe teritoriul cărora îşi desfăşoară activitatea. (Aportul filialelor monopolurilor internaţionale în comerţul exterior al diferitelor state poate fi urmărit în tabelul nr. 3). Se poate vorbi în acelaşi timp de o veritabilă piaţă a societăţilor multinaţionale.

Tabelul nr.3

Partea filialelor americane în exportul diferitelor ţări capitaliste (%)

Tara	1966	1970
Canada	35%	42
Anglia	19%	17
Belgia	13%	13
Franţa	7%	9
R.F.G.	7%	8
Japonia	1%	2
Mexic	11%	45

Sursa: Problèmes économiques, nr.1322/1973, pag.23.

Această expansiune nu se desfăşoară fără conflicte şi puternice ciocniri de interese. Confruntarea în condiţiile contemporane se desfăşoară atît la nivelul oligarhiilor financiare naţionale cît şi al celor mai puternice grupuri financiare internaţionale, ceea ce conduce la o adîncire a contradicţiilor sistemului mondial capitalist. Prezenţa în economia mondială capitalistă a unui număr important de monopoluri internaţionale şi ofensiva acestora pe piaţa mondială a determinat o intensificare a preocupărilor, pe plan naţional şi internaţional, de a contracara efectele acestei expansiuni. Schimbarea raportului de forţe pe plan mondial în favoarea forţelor progresiste, antiimperialiste a determinat şi o îngustare a sferei de acţiune a monopolurilor internaţionale, adîncind şi mai mult criza sistemului capitalist.

Relaţiile ţărilor în curs de dezvoltare cu aceste monopoluri internaţionale trebuie să aibă la temelia lor principiile avantajului reciproc, al respectării depline a suveranităţii, independenţei, căci numai în asemenea condiţii colaborarea poate să constituie un factor de reducere şi lichidare treptată a decalajelor între ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare.

După cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în raportul la Congresul al XI-lea al partidului nostru, **„asigurarea progresului economico-social mai rapid al ţărilor rămase în urmă constituie o cerinţă primordială pentru dezvoltarea întregii omeniri“**[3]). Dar pentru aceasta este necesară democratizarea relaţiilor internaţionale, crearea cadrului politic al instaurării unor relaţii economice internaţionale care să favorizeze dezvoltarea, să înlăture orice tendinţe de dominare şi exploatare. Statele trebuie să intervină mai activ în vederea creării acelor instrumente şi pîrghii prin intermediul cărora să poată exercita un control asupra activităţii monopolurilor internaţionale.

conf. dr. Nedelea-Chira PĂRĂLUŢĂ

---

[1]) **Nicolae Ceauşescu**, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. Politică, 1974, p. 34.

[2]) **Nicolae Ceauşescu**, Interviu acordat publicistului englez Stan Newens, „Scînteia“, din 22. IX 1973.

[3]) **Nicolae Ceauşescu**, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. Politică, 1974, p. 33.

CONCERNELE MULTINAȚIONALE

CONCEPT, FORME, INFLUENȚE MACROECONOMICE

ÎN PREZENT, problemele de concentrare (sau de diviziune a muncii) internațională stau pe primul plan al intereselor economice deoarece concernele multinaționale și cartelurile internaționale au „posibilitatea“ să-și procure avantaje speciale. „Posibilitatea“, egal cu „puterea“, implică întotdeauna o rezistență — voința altor subiecți economici pe care o stăpînește. De aceea, o analiză a acestor probleme poate porni numai de la noțiunea de putere economică.

Noțiunea de putere economică

Comunitățile omenești tind spre forme de organizare a căror stabilitate garantează puterea politică. Puterea a fost un fapt încă de la începutul istoriei omenirii. Ea este un factor necesar pe orice treaptă a dezvoltării umane. Totodată, ea este și o experiență socială universală, în sensul că oricine — cu excepția doar a sihastrului desăvîrșit — vine în contact cu puterea.

După Max Weber, putere este orice șansă de a impune voința în cadrul unei relații sociale, chiar și în fața unei rezistențe, indiferent pe ce se bazează acea șansă. Modificată și lărgită pentru domeniul economic, această definiție sună astfel : Puterea economică este orice șansă de a impune voința proprie în cadrul unei relații economice între subiecți economici, chiar și împotriva unei rezistențe, indiferent pe ce se bazează această posibilitate — restrînsă la mijloace pașnice —, pentru a-și crea astfel avantaje economice pe seama altor subiecți, fără o contribuție corespunzătoare la produsul social.

Existența puterii economice este acceptată. Deoarece însă, peste tot, amenință pericolul abuzului (adică al obținerii de avantaje fără contraprestații corespunzătoare) — și acesta este obiectul analizei noastre — crește necesitatea de a dobîndi cunoștințe pentru exercitarea unui control asupra puterii.

Teoria economică pură, prin premisele alese de ea, exclude posibilitățile puterii, considerînd (1) curbele de cheltuieli ca date dinainte, (2) judecățile de valoare ale subiecților economici drept constanțe, (3) șansele tuturor subiecților economici drept egale (cu excepția monopolului), (4) o totală transparență a pieței și (5) normele impuse de stat ca date certe.

Premisele admise de teoria economică sînt, în realitate, variabile ale puterii economice. Astfel apar parametri de acțiune care (1) rezultă din dominarea unei piețe (cu privire la cantități, prețuri, calități, procedee tehnologice, vînzarea mărfurilor), (2) pot influența aprecierile relevante economicește, din partea unor parteneri economici, (3) pot forța alți concurenți să renunțe la o inițiativă proprie pe piața respectivă, (4) rezultă din exploatarea unor grade de informare diferite și (5) influențează asupra legilor și măsurilor sociale.

Tipurile de putere economică

1. Influențarea mărimilor economice și relațiile de dominație-dependență între partenerii economici.

Cel puternic este în stare să influențeze mărimile relevante pentru alți subiecți economici, cum ar fi : condițiile economice de producție, calitatea produselor (de exemplu micșorarea durabilității) și prețurile. În cazul monopolului și în special al cartelului (național sau internațional), posibilitățile de influențare sînt și mai mari.

Dominația este consecința unei dependențe, iar dependent este un subiect economic dacă este forțat de un altul — fără considerarea constelațiilor economice — să accepte reevaluări în interesul celui dominant.

2. **Reevaluări forțate ale concurenților.** În realitate poate exista și o piață nemonopolizată unde un subiect economic are inițiativa predominantă, iar ceilalți se supun. Politica prețurilor, respectiv a pieței — dacă nu este consimțită în mod liber de către ceilalți — este acceptată de frica aplicării mijloacelor de exercitare a puterii ale celui mai tare.

3. **Putere printr-un avantaj de informații.** Subiecții economici au grade de cunoaștere diferite, iar „cunoașterea înseamnă putere“. Folosindu-se un plus de cunoștințe, de exemplu în scopul controlului unei societăți pe acțiuni, se poate sustrage în mod neobservat o parte din averea societății prin diferite manipulări, dacă neștiutorii nu sînt protejați de norme legale.

4. **Variația organizării juridico-sociale.** În cazul cînd unii subiecți economici devin atît de puternici încît să poată ocoli separarea de principiu între stat și economie, influențînd statul sau sustrăgîndu-se legilor naționale sub formă de concerne multinaționale, cadrele legilor nu mai reprezintă date certe.

Diviziunea internațională a muncii și concernele multinaționale

Scopul diviziunii internaționale a muncii este dublu: el constă în maximizarea și repartizarea justă (noțiunea de justețe avînd problematica ei proprie) a produsului social mondial. Realizarea acestui scop presupune nefalsificarea concurenței. Obiectul analizei de față este influența concernelor multinaționale asupra realizării scopului arătat. Considerăm concerne multinaționale, acelea care cuprind întreprinderi juridic independente în mai multe țări și se angajează în acțiuni multinaționale care fac parte din sistemul de scopuri al concernului.

Concerne multinaționale au existat încă înaintea primului război mondial. Între cele două războaie, concerne multinaționale au jucat un rol important în Germania, în cadrul propagandei electorale și preluării puterii de către naziști. Tendința internaționalizării — în special a firmelor din S.U.A. — a continuat în mod accentuat după al doilea război mondial. Însă, cel puțin de la declanșarea crizei economice mondiale, din anii '30, economiștii privesc participarea la comerțul mondial prin perspectiva națională. Acest fapt cît și premisele teoriei economice i-au împiedicat pe economiști să analizeze pericolul concernelor multinaționale pentru comerțul mondial liber. Acestea din urmă, la fel ca și cartelurile internaționale, fiind un instrument de planificare a economiei în mîini particulare, sînt un element de perturbație pentru comerțul mondial bazat pe concurenți independenți.

Instrumente de putere ale concernelor multinaționale

Din punct de vedere formal, între sursele de putere ale concernelor multinaționale și ale altor unități economice nelegate nu există nici o deosebire. Mijloacele de exercitare a puterii diverg — din punct de vedere material — ca număr și efect. Astfel, un concern multinațional dispune, pe de o parte, de parametrii de acțiune ai societăților sale fiice pe o anumită piață interesantă (parametri prezentați anterior). În plus, datorită „extrateritorialității“ sale, un concern multinațional mai posedă și un arsenal important de mijloace suplimentare de putere — care vor face obiectul cercetării în continuare — pentru a-și maximiza beneficiul respectiv avantajul prin suma tuturor filialelor sale.

1. **Relația bilaterală de dominație-dependență.** Baza puterii concernelor multinaționale este relația de dominație-dependență între societatea mamă și filialele sale. Forma cea mai riguroasă a acestei dependențe există în cazul așa-numitului concern contractual (art. 291 din Legea societăților pe acțiuni a R.F. Germania). Conducerea filialei este subordonată societății dominante, adică, cu buna știință a legislatorului, filiala poate fi exploatată după bunul plac. În legislațiile altor țări mai există multe alte posibilități pentru orînduirea relațiilor între filiale și societatea-mamă din punct de vedere juridic și economic în așa fel încît unele filiale — și în cele din urmă elementele cele mai slabe : acționari, creditori și fiscul (respectiv contribuabilii) — să fie exploatați.

2. **Conglomerate și concerne multinaționale.** Datorită poziției lor extrateritoriale, concernele multinaționale își pot alege, pentru investițiile lor, țara cu climatul economic cel mai prielnic. O însemnătate deosebită au unii factori care intră în calculul de investiții al conducerii ca : recuperarea capitalului, politica (respectiv discriminarea) față de proprietatea străină, aprecierea stabilității valutei (mai ales a ratei inflației) și a sistemului politic, politica vamală, piața națională de capital etc. Rezultatele analizei șanselor de investiții și de desfacere, împreună cu forța financiară, dau concernelor multinaționale un instrument de putere care poate fi folosit împotriva guvernelor în momentul alegerii amplasamentelor.

Chiar și după efectuarea investițiilor, însă, concernele multinaționale se pot sustrage suveranității statelor, deplasînd fără mari dificultăți centrul activității lor economice — și prin urmare și crearea de valoare care este nemăsurabilă — dintr-o țară în alta. Caracterul problematic al unei politici economice naționale este atunci evident.

3. **Politica monetară și valutară autonomă.** Puterea concernelor multinaționale poate să împiedice ca fluxurile de capital să fie supuse neapărat regulilor pieței clasice a capitalului. Politica națională valutară și conjuncturală devine atunci problematică, deoarece concernele multinaționale duc o politică monetară autonomă. Nici Banca federală a R.F.G., nici Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A. nu pot împiedica mișcările de capital internaționale inițiate de concerne multinaționale, dacă importul și exportul nu sînt reglementate și dacă lipsește o „administrare“ a devizelor. Pentru aceasta există căi legale și ilegale. Numai o parte din fondurile lichide ale tuturor concernelor multinaționale (în total circa 30 miliarde dolari), ar ajunge să declanșeze crize valutare și să pună guvernele sub presiune.

Crize valutare pot fi provocate în mod conștient cu scopul de a obține devalorizări — în folosul concernelor multinaționale. Printr-o astfel de politică a concernelor, o politică valutară națională bazată pe sistemul Bretton Woods, cu cursuri valutare fixe poate fi privată de orice funcție. Circulația liberă de capitaluri devine o farsă.

4. **Crearea autonomă de credite.** Întreprinderile concernelor multinaționale sînt în măsură să creeze credite și să și le pună la dispoziție reciproc fără ca, de exemplu, Banca federală a R.F.G. s-o afle. Pentru crearea de credite de către concernele multinaționale nu există piedici naționale. Diferitele lor filiale pot emite polițe și cambii în orice valută care circulă apoi între firmele concernului și furnizorii acestora în interiorul țării și în străinătate, putînd fi scontate chiar la băncile concernului din alte țări. Banca federală nu are posibilitatea să limiteze creditele filialelor aflate în R.F.G., prin stabilirea unor rezerve minime,

ing. econ. E. LEITNER

(Continuare în pag. 32)

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

RETROSPECTIVĂ 1975

EVOLUȚIA PIEȚELOR MONETARE in 1975, in cadrul celei mai severe recesiuni din țările capitaliste după marea criză economică din anii '30, a reflectat din plin situația economică generală a fiecărei țări, măsurile pentru combaterea recesiunii și pentru crearea condițiilor favorabile unei relansări viabile.

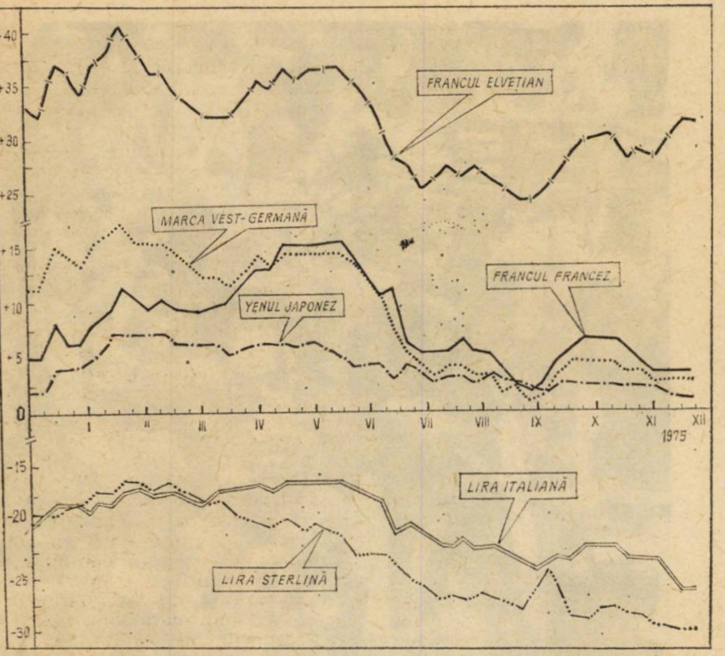

Graficul nr. 1 — **Evoluția principalelor valute față de dolarul S.U.A. in anul 1975. (Bază : cursurile centrale).**

Intervenția băncilor centrale pentru susținerea cursurilor monedelor naționale s-a făcut simțită de-a lungul anului 1975, atingînd uneori valori însemnate. O altă caracteristică au constituit-o influențele determinate de modificarea, de către unele țări membre ale OPEC a politicilor lor de fructificare a fondurilor încasate din vînzările de petrol, în vederea evitării pierderilor rezultate din slăbirea unor devize. Aceasta a determinat mișcări importante de capitaluri dintr-o valută în alta, cu consecințe asupra cursurilor.

După cum rezultă și din graficul nr. 1, în cursul anului 1975 **dolarul S.U.A.** a refăcut o parte importantă din terenul pierdut față de majoritatea devizelor occidentale la sfîrșitul anului 1974. Această evoluție a fost determinată în mare măsură de anihilarea rapidă a efectelor majorării substanțiale a prețurilor produselor petroliere asupra economiei americane. Relansarea acesteia a depins în mult mai mare măsură de schimbarea evoluției pieței interne decît de creșterea cererii pentru export. Totodată au fost realizate importante excedente ale balanței comerciale care, potrivit ultimelor previziuni, ar putea totaliza pentru întreg anul 1975 circa 12 miliarde dolari.

Concomitent cu îmbunătățirea progresivă a rezultatelor activității economice a S.U.A., dolarul s-a apreciat față de restul devizelor occidentale, atingînd nivelul maxim (circa 2,7595 franci elvețieni și 2,6 800 mărci vest-germane pentru un dolar) la sfîrșitul lunii septembrie. Aprecierea sa a fost favorizată și de factori tehnici ca de exemplu accentuarea în acea perioadă a ecartului între dobînzile în creștere de pe piața internă a S.U.A. și cele în scădere din diferite țări europene (Elveția, R.F. Germania, Olanda), ceea ce a determinat transferul unor capitaluri importante spre fructificare în dolari.

Francul elvețian și-a menținut în 1975 o parte importantă din poziția dobîndită față de dolarul S.U.A. În condițiile unei restrîngeri cu 4% a produsului național brut real (previziune), o contribuție la tendința fermă a francului elvețian a avut-o evoluția balanței de plăți a acestei țări, care înregistrează un excedent de circa 5 miliarde de franci. Acest rezultat a fost determinat, pe de o parte, de stabilizarea relativă a deficitului comercial la un nivel mult diminuat față de trecut, și pe de altă parte de aportul substanțial al încasărilor realizate de sectorul bancar. În linii mari se consideră însă că tendința fermă a francului elvețian a fost datorată în mare măsură factorilor speculativi, precum și caracterului său de monedă de refugiu atît față de evoluția factorilor politici cît și față de pericolul deprecierii care a amenințat constant și în 1975 unele devize.

Caracteristică evoluției francului elvețian in 1975 a fost și continua sa apreciere față de restul devizelor vest-europene și mai ales față de marca vest-germană, în raport cu care s-a situat spre sfîrșitul anului la paritate.

Marca vest-germană a înregistrat pe ansamblu o diminuare a poziției sale față de dolar, cît și față de partenerii săi din „șarpele valutar" vest-european. Această evoluție a reflectat greutățile întîmpinate de economia vest-germană, a cărei redresare depinde în mare măsură de volumul comenzilor pentru export. Astfel, se apreciază că pentru a putea realiza o creștere de 4% a produsului național brut in anul 1976, R.F.G. va avea nevoie de o creștere de 7—8% a volumului comenzilor pentru export. Peste 60% din volumul exporturilor R.F.G. este orientat către țările vest-europene, care au întîmpinat ele înseși serioase dificultăți economice în 1975, restrîngîndu-și cererea pentru produsele vest-germane.

Lira sterlină, sub presiunea unor dificultăți deosebite, legate între altele de rata foarte ridicată a inflației, de un nivel al șomajului în continuă creștere, precum și de neîncrederea manifestată de cercurile de afaceri din Anglia față de succesul programului de redresare propus de guvern, a înregistrat o diminuare accentuată față de toate devizele, atingînd un nivel minim record al tuturor timpurilor. La această evoluție au contribuit și o serie de factori tehnici determinați de mișcările de capitaluri inițiate de unele țări producătoare de petrol, care au renunțat să mai păstreze disponibilitățile rezultate din exportul de petrol în lire sterline, efectuînd conversiunea lor în alte devize și refuzînd viitoare încasări în această valută.

Dobînzile la **depozitele în eurovalute** au urmat o evoluție strîns legată de cea a dobînzilor pe piața internă. Recesiunea din țările occidentale a fost însoțită de dobînzi interne în continuă scădere, oglindind cererea scăzută de credit din partea economiei. Politica dusă de autoritățile financiare pe linia relansării economiilor naționale a avut în vedere, în primul rînd, crearea de condiții cît mai avantajoase de apelare la credite, printr-un nivel cît mai scăzut al dobînzilor, taxele oficiale ale scontului și nivelul rezervelor obligatorii fiind reduse de mai multe ori.

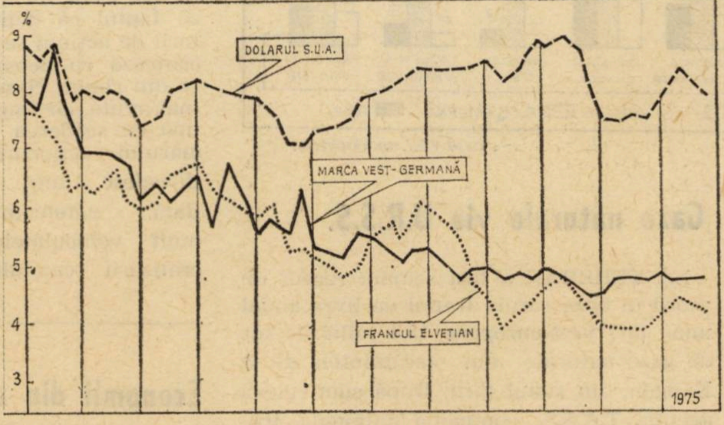

Graficul nr. 2 — **Evoluția dobînzilor pe piața eurodepozitelor în anul 1975**

Astfel, în prima parte a anului, dobînzile la depozitele în eurovalute la perioada de 6 luni (considerată ca mai semnificativă, influența unor factori tehnici de moment fiind mult atenuată) au scăzut atît la depozitele în eurodolari, cît și la cele în eurofranci elvețieni și euromărci vest-germane. Începînd cu luna iunie, odată cu apariția primelor semne ale relansării economiei americane, încrederea în valuta americană a început să crească, sporind atractivitatea investițiilor în această valută, fapt reflectat și de creșterea dobînzilor la depozitele în eurodolari. În ultima parte a anului Sistemul Federal de Rezervă, apreciind că nu se realiza rata considerată optimă de creștere a masei monetare în circulație (money supply), și-a revizuit politica față de dobînzile interne, acționînd în sensul diminuării lor, ceea ce a determinat schimbarea trendului dobînzilor la depozitele în eurodolari.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

Pieţele externe şi creşterea

SPORIREA exporturilor a avut un rol preponderent în creşterea producţiei industriale a R.F. Germania în anii 1970-1974. Datele din grafic arată că creşterea desfacerilor unor ramuri industriale pe pieţele externe a fost într-o serie de cazuri de două, trei sau patru ori mai mare decît creşterea vînzărilor pe piaţa internă. Interesant este şi faptul că fenomenul se înregistrează nu numai în ramurile industriei grele ale căror produse deţin de multă vreme poziţii solide pe piaţa mondială, ci şi în ramuri cum sînt industria textilă şi industria confecţiilor.

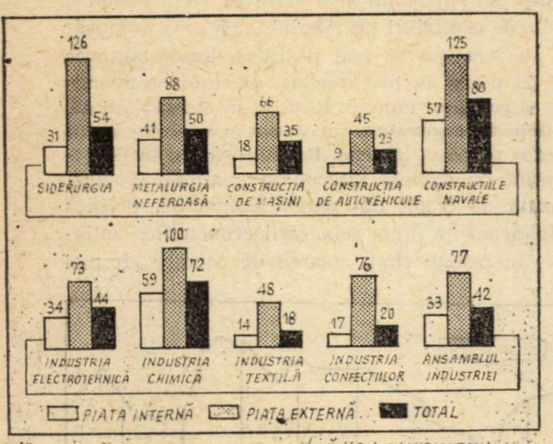

(după V.D.I. NACHRICHTEN)

Gaze naturale via U.R.S.S.

LA TEHERAN a fost semnat recent un acord în baza căruia Iranul va livra anual unor ţări vest-europene 13,4 miliarde mc de gaze naturale din zăcămintele de la Kangon, din sudul ţării. După cum relevă agenţia T.A.S.S., compania naţională iraniană de gaze va livra gazele naturale U.R.S.S. la frontiera irano-sovietică, urmînd ca U.R.S.S. să livreze o cantitate echivalentă de gaze în Europa occidentală. R.F.G. va primi 50% din cantitatea de gaze naturale amintită, Franţa va primi 33,33%, iar Austria 16,67%.

Durata contractului de vînzare a gazelor naturale către ţările vest-europene citate este de 20 de ani. La nivelul preţurilor actuale Iranul va obţine din exportul acestor gaze peste un miliard de mărci vest-germane. Preţul gazelor exportate a fost stabilit pe baza costului energiei echivalente în R.F.G. şi el va fi reglat în viitor în funcţie de modificarea preţurilor energiei echivalente.

Magistrale cubaneze

ÎN REPUBLICA CUBA se află în prezent în curs de executare un amplu program de extindere şi modernizare a transporturilor feroviare. În primul rînd este vorba de construcţia magistralei axiale Havana — Santiago, concomitent cu instalarea unor linii secundare în provinciile Havana, Matanzas, Las Villas, Camaguey şi Oriente. Este prevăzută, de asemenea, dezvoltarea bazei tehnico-materiale a transporturilor feroviare, prin construirea unei fabrici de traverse de beton (cu o capacitate de 1 milion de bucăţi pe an), construcţia sau modernizarea atelierelor de reparaţii, a depourilor de mărfuri etc., urmărindu-se mecanizarea crescîndă a operaţiunilor de transport şi transbordare a acestora. Pe de altă parte, programul prevede reconstrucţia şi modernizarea reţelei feroviare suburbane, care serveşte capitala ţării — Havana.

Recensămîntul acţionarilor

PENTRU PRIMA OARĂ din 1952 încoace, între două recensăminte întreprinse de bursa din Wall Street numărul americanilor deţinători de acţiuni a scăzut în perioada 1970—1975. Scăderea, care este importantă (18,3%), este explicată în primul rînd prin ritmul înalt al inflaţiei din ultimii ani. Recensămîntul evidenţiază în acelaşi timp creşterea vîrstei medii a deţinătorilor de acţiuni de la 48 de ani în 1970 la 53 de ani în 1975, ca şi faptul că venitul mediu anual al deţinătorilor de acţiuni întrece cu 61%, adică cu mai mult decît la recensămîntul anterior, venitul mediu al unei familii americane. Aceste cifre ilustrează faptul că deţinătorii de acţiuni se recrutează cu deosebire din rîndul claselor mai avute, iar împreună cu scăderea numărului acţionarilor dovedesc încă odată netemeinicia mult vehiculatelor teorii ale „democratizării capitalului" şi ale „capitalismului popular". Chiar dacă numărul deţinătorilor de acţiuni rămîne relativ ridicat (25,2 milioane în 1975), faţă de populaţia totală de 213 milioane a S.U.A. el nu este de dimensiuni extraordinare dacă se ţine seama că cele cîteva acţiuni cîte deţin majoritatea celor recenzaţi nu sînt decît echivalentul unui libret de economii.

Economii din apă fierbinte

ÎN CERCURILE de specialitate din Franţa se dezbate în prezent — pe linia politicii de economisire a energiei — utilitatea şi necesitatea modificării termocentralelor existente, pentru ca ele să furnizeze concomitent apă (la temperatura de 90—100°) în reţeaua de termoficare urbană. Chiar dacă prin aceasta producţia de curent electric ar scădea cu circa o şesime, în schimb randamentul global de utilizare a energiei primare ar creşte de la 30% la 90%. S-a calculat că, pe întreaga ţară, transformarea menţionată ar permite economisirea a circa 20 milioane tone de păcură. Desigur, pentru a realiza o asemenea reţea de termoficare regională şi apoi naţională (inclusiv a unor soluţii de stocare a apei fierbinţi) vor fi necesare ample investiţii, ţinîndu-se seama de faptul că în prezent doar 10—12% din necesităţile de încălzire în mediul urban sînt satisfăcute prin termoficare.

Raport despre capitalul străin

ÎNTR-UN RAPORT prezentat recent în faţa comisiei pentru cercetarea activităţii companiilor străine, creată de Congresul Naţional al Braziliei, se arată că, în perioada 1969—1974 s-a produs o apreciabilă modificare a structurii — după provenienţă — a investiţiilor străine în economia ţării ; în timp ce ponderea investiţiilor americane s-a redus cu 14%, a crescut ponderea investiţiilor ţărilor vest-europene (de la 30% la 40%), precum şi a celor japoneze (de la 3% la 10%).

În 1974, ponderea capitalului străin era de 100% în producţia de apartură de birou, de 99% în industria tutunului, de 87% în cea farmaceutică, de 72% în producţia mijloacelor de comunicaţii, de 69% în producţia articolelor de cauciuc şi mijloacelor de transport, de 60% în ramura construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor, de 52% în sectorul comerţului, de 48% în metalurgia neferoasă ş.a.m.d. Deşi guvernul brazilian intenţionează să atragă în continuare capital străin, în primul rînd pentru dezvoltarea industriei petroliere autohtone, raportul recomandă ca ponderea acestuia să nu depăşească 20% din ansamblul investiţiilor în economie.

Monetă sau monedă ?

FRECVENT în manuale și în presă întîlnim denumirile de **monedă și sistem monetar.** Este firesc atunci să ne punem întrebarea cum este corect să spunem: monetă sau monedă? Dacă se acceptă denumirea de monedă, de ce nu se acceptă atunci și cea de sistem monedar, tehnică monedară, unitate monedară, etalon monedar ș.a.m.d.?

Consultînd Micul dicționar enciclopedic, rămînem tot nelămuriți deoarece găsim pentru monedă următoarea explicație: „Semn bănesc cu formă, greutate și titlu stabilite, confecționat din metal (aur, argint, aramă etc.), apărut din funcția banilor ca mijloc de circulație". Este interesant faptul că tot Micul dicționar enciclopedic ne lămurește și de unde ne-a rămas denumirea de „monedă": „În Roma antică monedele se confecționau în templul zeiței Iuno Moneta, de unde și denumirea de monedă".

Și atunci din nou întrebarea: dacă denumirea vine de la zeița Iuno Moneta (lucru care este aproape unanim susținut de specialiști), de ce să spunem monedă și nu monetă? În „Tratatul de monetă" al prof. Ștefan Dumitrescu (vol. I, ed. II, 1948, pag. 162) se dă un citat edificator din „La monnaie dans l'antiquité" de Fr. Lenormant: „Un dinar celebru de argint al lui Titus Carisius purta pe o parte capul acestei zeițe ,cu inscripția numelui său Moneta, iar pe cealaltă parte avea instrumente de monetizare. Atelierul se găsea «ad monetam», iar magistrații care supravegheau și dirijau baterea, primeau numele de triumviri monetales sau monetarii, iar atelierul insuși fu numit prescurtat «moneta»".

Dacă specialiștii vor putea să ne prezinte alte argumente într-un sens sau altul, care să fie unanim acceptate, le vom primi, dar pînă atunci să folosim denumirea de „monetă", care în prezent pare a fi cea mai corectă.

prof. Gh. Enăchescu

Liceul economic de contabilitate și comerț
Galați

NR. — În numărul următor vom publica opinia academicianului Alexandru Graur în această problemă.

Centru O.N.U. privind societățile transnaționale

Iacob Cătoiu, Făgăraș — Dezvoltarea societăților multinaționale sau transnaționale, reprezintă una din trăsăturile caracteristice ale economiei mondiale postbelice. Producția lor depășește actualmente valoarea comerțului internațional. Totuși activitatea lor a rămas insuficient studiată și, cu atît mai puțin, supusă unor reguli codificate. Reflectînd această realitate, la 3 noiembrie 1975 și-a început activitatea la New York Centrul O.N.U. privind societățile transnaționale, creat în baza unor hotărîri ale Consiliului Economic și Social din 1974. Obiectivul noului centru îl constituie cercetarea aspectelor de ordin politic, juridic, economic și social ale activității corporațiilor transnaționale, elaborarea unui cod de conduită pentru acestea și a unor aranjamente și acorduri internaționale.

Centrul va reprezenta un organism autonom depinzînd direct de Secretariatul O.N.U. Ca director executiv al Centrului O.N.U. privind societățile transnaționale a fost desemnat fostul reprezentant permanent al Finlandei la Geneva, Klaus A. Sahlgren. Ambasadorul K. Sahlgren a fost, de asemenea, președinte al Consiliului G.A.T.T.

Cheltuieli de transport

Traian Pop, Zalău — Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în tonajul flotei comerciale mondiale este în prezent mai mică de 6%. Din cauza acestui aspect al decalajelor dintre nivelurile de dezvoltare economică ale țărilor lumii, cheltuielile de transport reprezintă cel puțin un sfert din totalul devizelor folosite de către țările în curs de dezvoltare. Acesta este și motivul pentru care o serie de țări în curs de dezvoltare fac eforturi pentru a-și crea și dezvolta o flotă comercială proprie, care să permită utilizarea încasărilor lor în devize în proporție mai mare în folosul dezvoltării.

Interviziune

I. Nicolescu, Caracal — 1) Interviziunea este o asociație internațională creată în anul 1960 în cadrul Organizației internaționale de radiodifuziune și televiziune. Din ea fac parte televiziunile din Bulgaria, R.D.G., România, Ungaria, Polonia, U.R.S.S., Finlanda și Cehoslovacia. În cadrul acestei asociații se fac schimburi de programe, de reportaje, se asigură tarnsmiterea în direct a unor competiții sportive și manifestări artistice etc.

2) În U.R.S.S. s-au produs anul trecut 1 119 000 de autoturisme, față de 344 000 în 1970 și 730 000 în 1972. După cum scrie revista sovietică **Temps nouveaux** (nr. 48/1975), dacă în anii '60, durata de așteptare pentru cumpărarea unui autoturism era de doi-trei ani, în prezent, ca urmare a creșterii mai rapide a producției, ea s-a redus la cîteva luni.

Tranzacții comerciale externe

Carol Kereji, Brăila — Revista noastră are în planul său înființarea rubricii de „Tranzacții comerciale externe", pe care o propuneți, cuprinzînd informații curente referitoare la exportul și importul țării noastre.

Ceasul „digital"

Adrian Vulpe, Ploiești — Revoluția produsă în lumea orei exacte de apariția ceasurilor cu cuarț cu cifre luminoase, zise și „digitale", menționată în nr. 46/1975 al „Revistei economice", se află abia la început. Ceasul „digital" funcționează pe baza oscilației de înaltă frecvență a unui cristal de cuarț și se remarcă printr-o mare exactitate (cîteva secunde de întîrziere pe an). Principiul său este următorul: în locul mecanismului clasic cu balansier (sau chiar cu cuarț), minutar și secundar, el dispune de o minusculă bară de cuarț, un circuit integrat, o baterie și un cadran cu diode luminescente pe care apar cifrele care indică ora exactă (vezi schema) doar atunci cînd se apasă pe un buton, pentru a reduce consumul de electricitate.

Primele ceasuri de acest fel, create în Elveția și în Franța, datează de 15 ani, rămînînd multă vreme prin prețul lor ridicat un produs de lux. După introducerea în lux. După introducerea în producția de serie mare de către firme electronice americane (Hughes Aircraft Co, Texas Instruments Inc., General Electric etc.), vînzările de ceasuri digitale au crescut substanțial: **300 000** în 1973, 1 milion în 1974, 2,5 milioane în anul 1975 și probabil 30 milioane în 1980 numai în S.U.A. (10—15% din piața mondială a acelui an). În același timp prețul acestora a coborît vertiginos: de exemplu la New York, el a scăzut de la echivalentul a 1 000 franci în 1974 la mai puțin de 200 franci în prezent, existînd convingerea că prețul lor va putea coborî curînd chiar sub 100 de franci (20 de dolari).

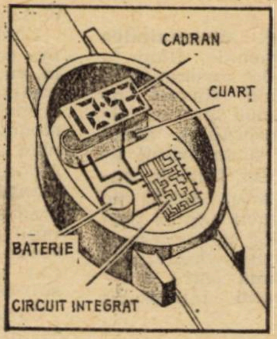

Marile firme elvețiene, surprinse de această ofensivă tehnică și comercială a celor 77 de firme americane producătoare de ceasuri digitale, sînt în întîrziere.

În Franța se estimează că în 1980 se vor vinde 2—3 milioane de ceasuri cu cuarț, din care două treimi vor fi „digitale", iar restul cu cadran obișnuit. Obișnuit acum, pentru că s-ar putea ca, peste zece ani, obișnuit să însemne ceea ce acum pare încă pentru unele firme elvețiene doar un „gadget" efemer.

Monorai

Gh. Belcin, Cernavoda — Prin monorai, în sens larg, se înțelege un vehicul care circulă pe o singură șină (deasupra ei sau suspendat de aceasta). În lume primele monoraiuri au fost construite în Irlanda (în 1888) și Germania (în 1901). Datorită aglomerației crescînde de pe șosele, monoraiul este tot mai frecvent utilizat ca mijloc de legătură fluentă și rapidă între centrul orașelor și anumite zone suburbane. Un exemplu îl constituie linia de 13,2 km dintre centrul capitalei nipone și aeroportul internațional Haneda, construită în 1964, a cărei parcurgere durează 15 minute (fotografia jos). Monoraiul amintit, este utilizat zilnic de 55 000 de călători, frecvența traficului în fiecare sens este de 6 minute, iar costul unei călătorii (230 de yeni) reprezintă numai o zecime din tariful unei călătorii cu taxiul pe aceeași distanță. În plus, soluția monoraiului a fost preferată și pentru că cheltuielile de construire a lui erau cu mult inferioare acelor pentru construirea unei linii de metrou pe traseul respectiv, iar zgomotul nu este excesiv. La Tokio există și alte monoraiuri, dintre care unul de tip suspendat (fotografia de sus), pe o distanță de 7 km. Datorită avantajelor monoraiului,

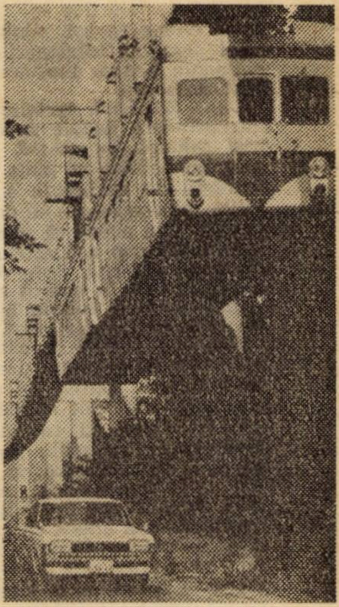

în Japonia sînt în pregătire numeroase proiecte, între care, după cum scrie revista **Le Japon,** la ora actuală, cel mai ambițios se anunță unul de 56 km, care ar lega două orașe din preajma Osakăi, chiar prin inima acestei metropole.

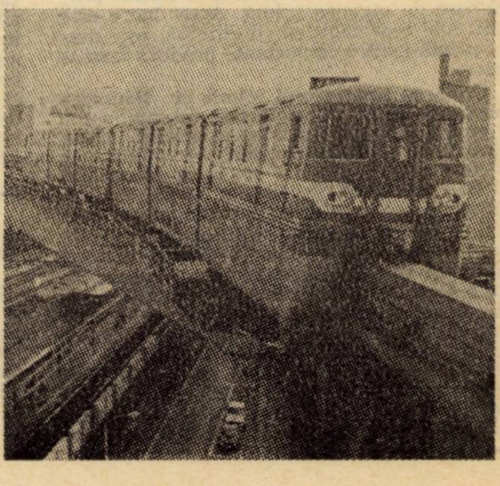

Concernele multinaționale

(*Urmare din pag. 28*)

legi privind depuneri în numerar etc. Ea este în mare măsură neputincioasă față de această planificare centrală internațională aflată în miini particulare.

5. **Beneficii manipulate și suveranitatea fiscală.** Concernele multinaționale, fiind în mare măsură independente de suveranitatea fiscală națională, pot ascunde fluxuri de capital și bani în spatele unor prețuri de decontare din interiorul concernului, astfel incît beneficiul și, totodată și impozitul asupra societăților al unora din filialele europene să se reducă la zero. Astfel de manipulații sînt permise în mod expres prin art. 308 din Legea societăților pe acțiuni a R.F.G. care îngăduie dispoziții dezavantajoase date de societatea-mamă către o filială, dacă acestea corespund intereselor concernului.

Cartelurile internaționale

Cartelurile internaționale ca și concernele multinaționale sînt fenomene ale ultimelor decenii. Mai ales după primul război mondial au existat multe înțelegeri cu privire la piețele de materii prime și produse industriale de anvergură mai mare sau mai mică. Politica de autarhie a statelor industriale după criza economică mondială a micșorat însemnătatea cartelurilor internaționale. După cel de-al doilea război, odată cu avîntul comerțului mondial, înțelegerile cartelurilor internaționale pentru limitarea concurenței au luat amploare.

După Sombart, cartelurile sînt reuniuni de întreprinderi juridic independente, din aceeași ramură, cu scopul reglării pe termen lung a relațiilor pe piața acestei ramuri și cu tendința de excludere a concurenței. Cartelurile internaționale se deosebesc de cele naționale prin aceea că membrii cartelului (întreprinderi sau subcarteluri naționale) provin din state diferite. Spre deosebire de cartelul internațional, în cadrul concernului multinațional există o relație internă de dominație. La cartelul internațional, aceasta lipsește.

Folosirea puterii de către cartelurile internaționale poate avea unele avantaje pentru consumatori. Astfel, de exemplu, cartelurile internaționale pot să ridice nivelul tehnic, productivitatea și calitatea produselor, să compenseze variațiile gradului de ocupație pe plan internațional, să micșoreze cheltuielile prin standardizări, să organizeze în comun publicitatea și vînzarea. Dar cartelarea internațională aduce cu sine și pericolul unui abuz de putere. Cartelurile internaționale pot face uz de puterea lor — prin diferite mijloace — spre dauna altora. Și unele din acestea urmăresc acest scop — faptele o dovedesc.

1. **Prețul.** Datorită puterii lor, cartelurile internaționale pot coborî prețurile pentru a alunga nemembrii de pe piață, pînă cînd se ajunge la monopol. Puterea economică ia locul eficienței ca criteriu de selecție. După ce a fost cucerită puterea monopolistă asupra pieței, prețurile vor fi ridicate în așa măsură încît să se creeze beneficii mari, disproporționate față de contribuția prestată.

Un exemplu de abuz de putere evident este activitatea din trecut a cartelului internațional al chininei. Cartelul nu numai că a împătrit prețurile, ci a micșorat totodată și producția la a patra parte, în dauna țărilor producătoare de materie primă. Acest lucru este cu atît mai regretabil cu cît chinina este materia primă pentru importante produse farmaceutice.

2. **Frînarea progresului tehnic și limitarea comerțului liber.** Cartelurile internaționale pot avea tendința de a frîna progresul, chiar și cînd este vorba de carteluri ce exploatează brevete : pentru acestea contează în primul rînd ca rezultatele cercetărilor să fie plasate. Pe lîngă intenția de a bloca piața pentru outsideri și pentru produse de substituire, aceste măsuri au ca scop și protecția împotriva unei îmbătrîniri rapide a instalațiilor — se urmărește o amortizare uniformă a capitalului. Din cauza lipsei de concurență se produce în continuare cu o tehnică depășită. Aceasta poate avea ca urmare scăderea productivității și cheltuieli ridicate, provocînd noi urcări de prețuri. Tehnica învechită se vinde la prețuri excesive. De pe urma unui cartel internațional, economia națională a unei țări poate să sufere, în timp ce membrii cartelului beneficiază de avantaje pe bază de înțelegere, de exemplu reducerea producției pe seama unui import mai ridicat. Tot așa, cotele odată fixate de cartelul internațional pot fi depășite de evoluție și pot îngrădi comerțul exterior.

Efectele cartelurilor internaționale asupra comerțului exterior echivalează, de regulă, cu o limitare a libertății : influențele care emană de aici privesc comerțul, producția și gradul de ocupare a forței de muncă pe plan mondial. Limitarea prin convenții internaționale a producției respectiv a distribuției înseamnă reducerea comerțului mondial și restringerea producției pînă la atingerea unui grad subnormal de ocupare pe plan național. Indiferent dacă comerțul exterior este restrîns din inițiativa unui stat sau din inițiativa particulară (internațională), efectele sînt aceleași.

Cartelurile internaționale pot modifica raportul de schimb, de regulă în dauna țărilor producătoare de materii prime respectiv a țărilor în curs de dezvoltare, deoarece cartelarea internațională poate fi folosită pentru coborîrea prețurilor de achiziție. Cei care lucrează în producția de materii prime sînt forțați să accepte venituri respectiv salarii mai reduse, raportul de schimb și totodată și șansele de import se înrăutățesc — exploatarea este evidentă.

În cadrul fiecărei organizații de cartel și concern acționează forțe centripete și centrifuge, astfel încît continuitatea existenței acestor organizații este problematică. În momentul însă în care apare o acumulare („spirală“) a puterii, un control devine absolut necesar. Concernele multinaționale, pe calea unor convenții de cartel pe plan mondial, își pot împărți piețele printr-o înțelegere specială. În felul acesta se stabilesc fluxuri ale comerțului mondial, fără ca statele să poată schimba ceva printr-o politică comercială clasică. Comerțul liber este desființat dacă concerne multinaționale și carteluri internaționale dictează din ce în ce mai mult comerțului exterior. (La aceasta se mai adaugă și faptul că cartelurile internaționale, în țările unde produc, nu sînt supuse legilor „antitrust“ sau legii asupra cartelurilor). Suma instrumentelor de putere ale concernelor multinaționale și cartelurilor internaționale, folosită într-o combinație simultană, înlocuiește eficiența prin putere.

Pentru concernele multinaționale, legile statelor nu sînt un dat în sensul teoriei economice pure, deoarece ele dispun de întreprinderi de sine stătătoare în mai multe țări și au posibilități de eschivare. Puterea concernelor multinaționale este mai greu de controlat decît cea a întreprinderilor naționale. Legislația antitrust americană cît și legislația vest-germană a cartelurilor suferă de faptul că nu au putere dincolo de granițe pentru a putea combate cu succes limitarea concurenței în străinătate, din partea unor întreprinderi din țara respectivă. De aceea, problemele legate de puterea unor concerne multinaționale nu pot fi rezolvate pe plan național, ci numai prin convenții internaționale.

Concernele multinaționale și cartelurile internaționale nu sînt compatibile nici cu reglementarea pieței prin concurență, nici cu principiul democratic al separării puterilor, deoarece ele încalcă, în mod evident, egalitatea șanselor. Concurența loială este desființată. Victimele sînt, bineînțeles, întreprinderile necartelate și consumatorii. Concernele multinaționale și cartelurile internaționale stăpînesc în prezent numai o parte a comerțului mondial. Dar rata lor de creștere și deci și cea a puterii lor este mai ridicată decît aceea a altor întreprinderi, astfel încît credibilitatea unui sistem economic și a unei democrații devine problematică.

Rectificare

În nr. 52 din 26 XII 1975, pag. 19, col. 1, la rîndul 28, de jos în sus, se va citi în continuare : **Echilibrul fragil al omenirii de astăzi nu este un echilibru impus de opinia publică științifizată și umanistă.**

La pag. 30, col. 4, rîndul 19 de jos în sus, se va citi : **De aceea factorii economici**, iar 3, de jos în sus, se va citi : **tehnicii.**

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 1 din 8 ianuarie 1976

– **Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu cu prilejul Anului Nou** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Investigație „R.E.“: Mașinile și utilajele – folosite la întreaga capacitate ! **(V. Boescu, L. Țintea).** 3

— Activitatea dinamică și creatoare a consiliilor populare, formă de manifestare a democrației socialiste. Planul în profil teritorial — instrument al dezvoltării armonioase a localităților **(Ioan Mocanu).** Planul financiar teritorial — element de fundamentare a deciziilor **(M. Dobrotă, Gică Andrei).** 5-7

– Comerț exterior: Promovarea unor forme complexe de cooperare internațională. Conceptul de cooperare în terțe țări (ing. **G. Cristea, I. Rusu)** 8

CONDUCERE • ORGANIZARE

– Centrala industrială și creșterea economică (I). Anchetă „R.E.“ Răspund : ing. **Petru Zimbran, Nicolae Vulcan,** ing. **Valeriu Momanu** (anchetă realizată de **V. Boescu** și **B. Pădure).** 10

DOCUMENTAR ECONOMIC

— În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Productivitatea muncii în industrie și căile creșterii ei. Sarcinile trasate de Congresul al XI-lea întreprinderilor și organizațiilor de partid pentru mobilizarea oamenilor muncii la îndeplinirea prevederilor cincinalului 1976—1980 privind creșterea productivității muncii. Productivitatea muncii și calitatea produselor. **(Gh. Răboacă).** 13

TEORII • IDEI

— Progresul tehnic în cumpăna dintre continuitate și discontinuitate. **(Ihor Lemnij).** 17

— Design-ul, o disciplină a dezvoltării ? **(Ileana Vasiliu).** 19

ECONOMIE MONDIALĂ.

– Codificarea drepturilor și obligațiilor fundamentale ale statelor – componentă esențială a noii ordini economice și politice internaționale (III) (dr. **Nicolae Ecobescu,** dr. **Victor Duculescu).** 23

– Tendințe ale expansiunii monopolurilor internaționale (conf. dr. **Nedelea-Chira Părăluță).** 26

— Concernele multinaționale. Concept, forme, influente macroeconomice (ing. econ. **E. Leitner).** 28

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

AFARĂ termometrul a coborît sub zero...
ÎN CASĂ, termometrul urcă dacă folosiţi unul din aparatele

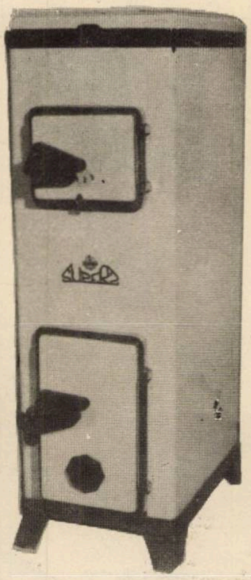

• SOBELE DE ÎNCALZIT CU COMBUSTIBIL SOLID : „Teleajen 25" = 342 lei, „Teleajen 35" = 385 lei, „Calorex" = 422 lei, „Super 2" = 804 lei ; SOBELE ELECTRICE DE ÎNCALZIT „TEREL" = 819 LEI ; RADIATOARE ELECTRICE CU VENTILATOR = 355 lei ; RADIATOARE ELECTRICE CU TURBINĂ = 395 lei ; RADIATOARE ELECTRICE STATICE, ALUNGITE, SOLARE „CĂMIN" = 150–450 lei. –

Pentru gătit, magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat, vă oferă : APARATE DE GĂTIT CU COMBUSTIBIL GAZE TIP ARAGAZ, CU 2, 3, 4 ochiuri ŞI CUPTOR, la următoarele preţuri : 865 lei (cu 2 ochiuri), 1384 lei (cu 3 ochiuri) 1630 lei (cu 4 ochiuri), 2020 lei (tip modern cu 4 ochiuri) :

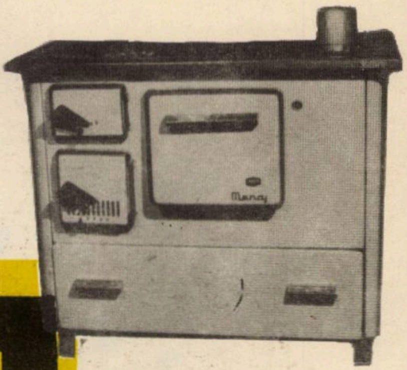

MAŞINA ELECTRICĂ DE GĂTIT CU 3 OCHIURI „ELECTROVESTA" – preţ 1370 lei ; MAŞINI DE GĂTIT CU COMBUSTIBIL SOLID, tipurile : „GUTIN" – 950 lei, „METEOR" – 1150 lei, „MENAJ" — 1334 lei ; PLITE ELECTRICE DE GĂTIT CU UNUL ŞI DOUĂ OCHIURI – preţuri 37,50 lei—320 lei.

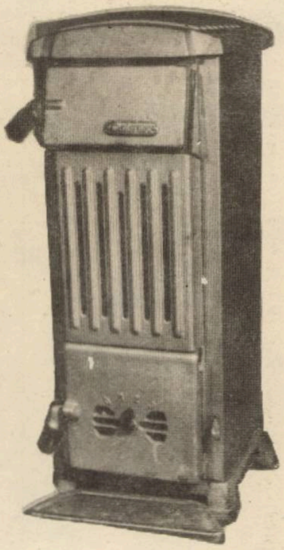

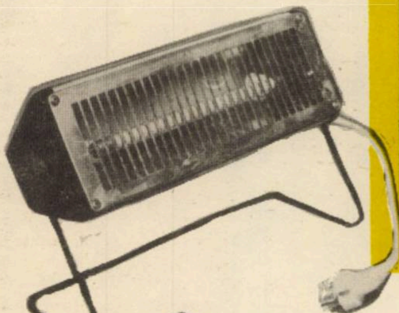

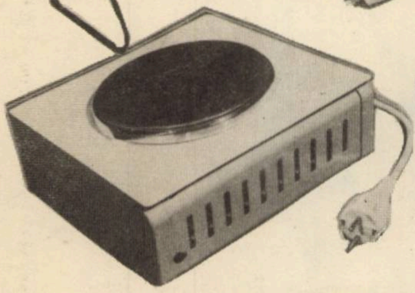

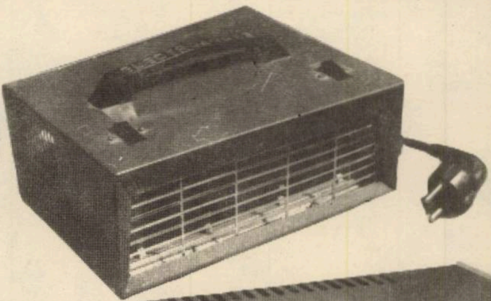

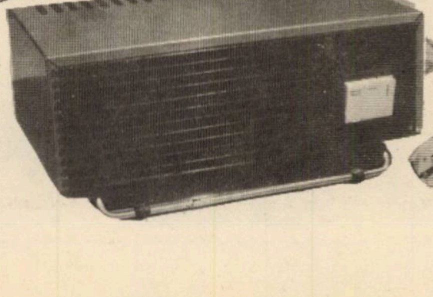

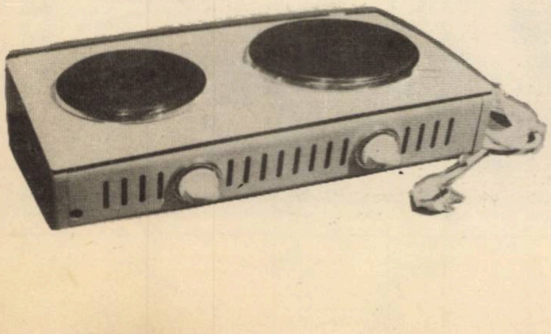

conserve carne
conserve carne

PLEXUL DE ÎNGRĂŞAREA PORCILOR
BRAILA
INDUSTRIA CARNII
BRAILA
EXPOZIŢIE-VINZARE
EXPOZIŢIE

1976 FEB 1 6

LA BRĂILA, PE STRADA MARE...

...adică pe Bulevardul Republicii, nouă din cei zece trecători, pe care i-am întrebat de unde se aprovizionează cu produse alimentare, ne-au răspuns :

MAGAZINUL „CENTRAL".

Pentru cel de al zecelea, care nu era din județ și care nu cunoștea deci unitatea, ca și pentru toți ceilalți cititori și cumpărători, l-am vizitat și noi și am găsit ; o autoservire gen Hala Unirii din București, foarte bine aprovizionată cu intreaga sortimentație de mărfuri și produse alimentare ; de menaj, uz casnic și gospodăresc ; o expoziție permanentă cu produse de panificație ; un raion tip „Gospodina", un altul cu produse de patiserie-cofetărie și un altul de pescărie.

Suplimentar, două mini-raioane de galanterie-confecții.

Rețineți, deci, pentru informarea dv. și a celor care vă vor solicita o astfel de informație că :

intre orele 6–11,30 și 15,30–20,30, in apropierea Halelor din Brăila, magazinul „CENTRAL" vă stă la dispoziție cu o bogată sortimentație de mărfuri alimentare și de alt gen.

Suplimentar, fără nici un tarif – o bună servire !

Lei 5

0646

revista economică

2 16·1 1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

MAREA ÎNTRECERE SOCIALISTĂ PE 1976 —
factor motor în accelerarea progresului
economico-social al patriei

1976 — ETAPĂ IMPORTANTĂ ÎN ÎNTRECEREA PENTRU ÎNFĂPTUIREA CINCINALULUI REVOLUŢIEI TEHNICO-ŞTIINŢIFICE

CHEMARILE LA ÎNTRECERE lansate pentru înfăptuirea exemplară a planului pe 1976, primul an din cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, etapă importantă în traducerea în viaţă a hotărîrilor Congresului al XI-lea al P.C.R., au mobilizat puternic pe toţi oamenii muncii, întregul nostru popor, pentru a pune întreaga capacitate şi putere de muncă în slujba dobîndirii unor noi succese în dezvoltarea economiei naţionale, pentru a face patria mai frumoasă, mai puternică. Dovadă grăitoare a acestui avînt însufleţit sînt realizările înscrise pe graficele întrecerii încă din prima decadă a lunii ianuarie, rezultate de bun augur într-o bătălie din a cărui final va avea de cîştigat întreaga ţară, întregul nostru popor. Ne întrecem pentru valorificarea mai din plin a inteligenţei şi puterii de muncă a tuturor, pentru valorificarea superioară şi eficientă a resurselor materiale, pentru a produce mai mult, mai bine, mai ieftin, în vederea creşterii avuţiei naţionale, a ridicării continue a nivelului de trai.

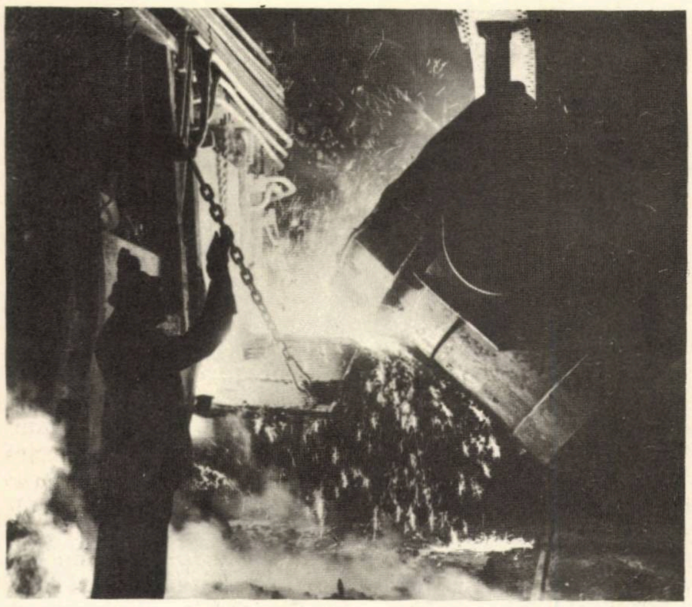

● Reşiţa, vatră unde focul nestins al cuptoarelor plămădeşte fără încetare metalul, a înregistrat în primele 10 zile din acest an cea de a 5 000-a tonă de produse siderurgice peste plan. Sporuri substanţiale s-au obţinut la laminoare, unde producţia zilnică a fost depăşită cu peste 130 tone de laminate finite pline, la oţelărie şi furnale, unde s-au elaborat în plus peste 100 tone oţel şi tot atîtea tone de fontă pe zi.

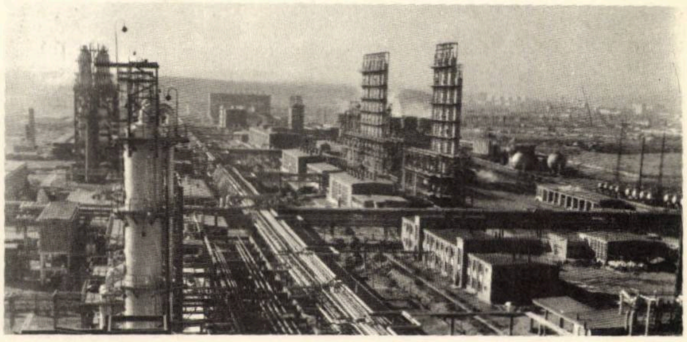

● Chimiştii din Borzeşti desfăşurind cu toate „pînzele sus" întrecerea pentru înfăptuirea exemplară a planului pe acest an, au înscris pe grafice primele realizări : numai în 10 zile din ianuarie a.c. au produs în plus zeci de tone de clorură de metilen, sodă caustică, insecticide şi clorură de aluminiu, produse a căror valoare se ridică la cîteva milioane de lei.

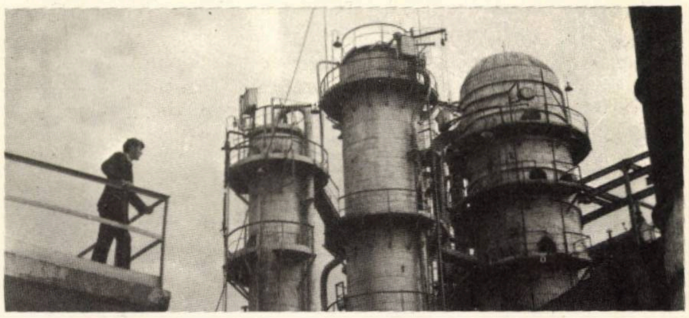

● Cu acelaşi potenţial tehnic dar, folosit la parametrii superiori, lucrătorii rafinăriilor prahovene au realizat la instalaţiile cu foc continuu, în primele 10 zile din acest an, derivate de ţiţei, furnizate în plus economiei naţionale, a căror valoare depăşeşte 6 milioane lei. Se evidenţiază în această rodnică activitate unităţile de la Brazi, Ploieşti şi Teleajen.

● Unităţile miniere din Valea Jiului — răspunzînd necesităţilor economiei privind sporirea producţiei de cărbune cocsificabil — au extras şi livrat Combinatului siderurgic Hunedoara, în prima decadă din ianuarie 1976, peste sarcinile stabilite aproape 2 000 tone de cărbune pentru cocs.

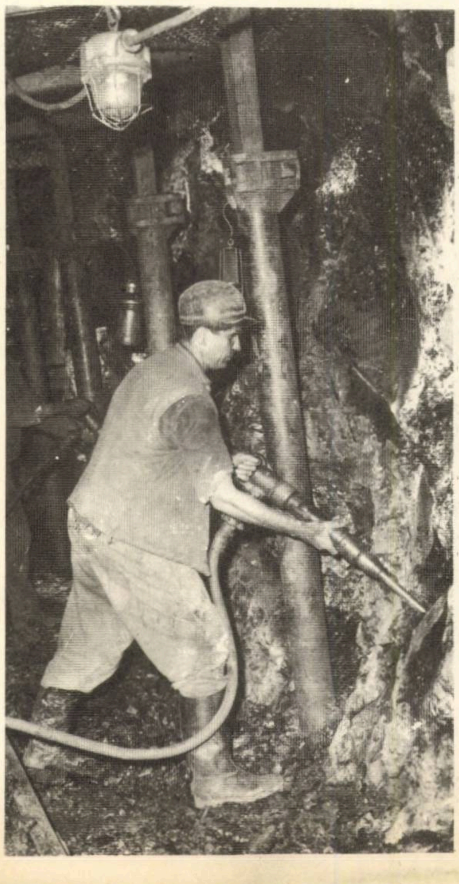

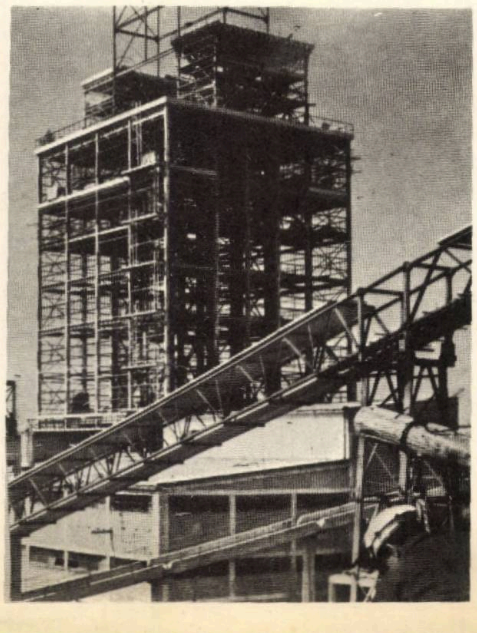

● În primele zile ale anului 1976, la Buzău şi Ploieşti au intrat în circuitul productiv două obiective destinate construcţiei de utilaj tehnologic chimic şi metalurgic, iar la Şantierul naval Brăila, încă două secţii în cadrul cărora vor putea fi construite 14 cargouri anual. Tot în primele zile ale lui ianuarie au intrat în exploatare la Turda, în cadrul Întreprinderii „Electroceramica" — un nou sector pentru fabricarea izolatorilor electrici ; la Combinatul pentru lianţi Fieni — instalaţia de calcar granulat; la Combinatul chimic Rîmnicu Vîlcea o nouă instalaţie pentru producerea policlorurii de vinil.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
1383

O ŢARĂ — AŞA CUM ŞI-O DORESC FIII EI...

ÎNGEMĂNAREA anului care trece cu cel care începe capătă în vremurile socialismului rezonanţa nobilă a vieţii care învinge, a muncii care se dăruie cu pasiune, a creaţiei umane care se întrece cu cea a naturii completîndu-se omul şi firea, conştiinţa cu forţa materiei, virtuţile omeneşti în acţiune cu planeta în mişcarea neîntreruptă a cosmosului.

Am încheiat un an care încununează totodată cel mai fecund deceniu din istoria poporului român şi deschidem o nouă epocă, înscrisă în viitor, ca ultimul sfert de veac cuprins în orizonturile anului 2 000 care pentru noi românii va însemna pragul societăţii comuniste, al desăvîrşirii năzuinţelor înscrise în Programul partidului, în minţile şi sufletele noastre.

Deschidem această nouă cronică a timpului cu dorinţa comună tuturor fiilor ţării noastre — strîns uniţi în jurul partidului şi al tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** — de a face din România ceea ce moşii şi strămoşii noştri au visat, ceea ce urmaşii lor de astăzi cuteează să înfăptuiască :

- cu focul nestins care dă pasiune, credinţă, idei şi tărie spiritului ;
- cu focul sacru al dăruirii în muncă fără preget, care dă forme şi calităţi noi materiei ;
- cu focul atotputernic al adevărului şi moralei comuniste care dau dimensiuni noi omului şi societăţii ;
- cu focul viu al iubirii de ţară, de oameni, de autoperfecţionare.

Dorim un viitor de aur ţării şi-l construim cu pasiunea cu care ciocîrlia se înalţă după o rază de soare şi cu rîvna cu care albinele culeg nectarul florilor.

„Cu mintea visînd în beţia ei trează“, sînt oare cuvintele unui poet genial sau sînt expresia lapidară a vieţii, a muncii, a năzuinţelor noastre ? Şi una şi alta, deoarece în visurile noastre comuniste sîntem conduşi de raţiune, luciditate, realism, într-un cuvînt de o busolă a sufletului şi năzuinţelor româneşti, de partid şi adevărurile ştiinţifice al căror purtător este şi le-a dat putere de acţiune, implantîndu-le organic în fiinţa naţiunii şi ţării.

Dorim ca în ţara noastră viitorii cinci ani să fie ani ai revoluţiei tehnice şi ştiinţifice, ani de avînt pe măsura puterii pe care am căpătat-o prin socialism şi pe măsura voinţei noastre nezdruncinate de a ne înălţa pe treptele civilizaţiei omeneşti, desăvîrşindu-ne ca oameni. Venitul nostru naţional va spori proporţional cu creşterea capacităţii noastre, nu numai de a ne adapta cerinţelor progresului tehnic“ al vremurilor noastre ci, şi de a devansa prezentul, a „vedea“ în viitor — capacitate pe care fiii ţării noastre au dovedit-o întotdeauna şi căreia socialismul i-a dat noi orizonturi. De la „cel ce gîndeşte singur“ şi în conflict cu rutina, cu lipsa de interes şi apreciere pe care le întîmpina adesea în trecut omul creator, astăzi o naţiune întreagă gîndeşte, creează şi făureşte într-o îmbinare strînsă a prezentului şi viitorului, a ideii cu cerinţele vieţii, a ştiinţei cu practica.

În aceste zile fiii întregii ţări răspund cu însufleţire la chemările la întrecere lansate pentru îndeplinirea exemplară a cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice, — chemări care constituie un îndemn pentru dezvoltarea spiritului creativităţii menit să dea un nou avînt societăţii româneşti, să o ridice pe noi trepte ale civilizaţiei materiale şi spirituale.

Dorim ca în ţara noastră toţi fiii ei să meargă uniţi în continuare în cadenţa vie a socialismului, neabătuţi de nici o forţă potrivnică, ori de unde ar putea veni, — pe apă sau pămînt — şi care aşa cum istoria a dovedit-o, s-ar face oricum o apă şi-un pămînt. Ţara noastră este astăzi o singură uzină vie, care ridică neîncetat calitatea vieţii oamenilor, a tuturor celor ce înalţă la rîndul lor uzine noi, ce dau pămîntului rodnicie, ce construiesc oraşe pentru generaţiile de astăzi şi cele de mîine, ce ţes în covorul ţării florile frumosului şi nobleţea artelor. Poeţii vieţii noastre nu sînt doar cei cîţiva care o descriu în versuri inspirate, ci şi, mai ales, milioanele celor ce făuresc viaţa, visînd-o şi proiectînd-o lucid, dar şi inspirat şi îndeplinind visele şi proiectele puse în slujba vieţii şi adevărului.

Dorim ca ţara noastră să-şi sporească neîncetat puterea sa economică, avuţia sa naţională, să lichidăm decalajele care ne despart de ţările dezvoltate şi astfel să înaintăm mai rapid pe calea progresului social şi economic. să ne consolidăm neîncetat baza materială a independenţei noastre naţionale, într-o lume în care interdependenţele economice se accentuează şi în care creşte conştiinţa solidarităţii umane faţă de destinele omenirii. Dar, vorbind de avuţia naţională a poporului nostru, dintotdeauna şi în principal în socialism, adăugăm, fără teama de a greşi, omenia, spiritul său de dreptate, echitate, întrajutorare — conţinut moral pe care l-a turnat în relaţiile de producţie socialiste, în specificul lor românesc. Astfel ţara noastră, deşi ca întindere geografică nu se situează printre cele mari deşi nu a atins încă nivelul economic al celor dezvoltate, are însă o forţă morală şi a dobîndit un prestigiu internaţional care creşte zi de zi datorită unităţii depline a naţiunii în jurul partidului şi a secretarului său general tovarăşul **Nicolae Ceauşescu.**

Acum, la începutul acestui nou an, la începutul unei noi epoci a rodniciei fecundate pe pămîntul românesc, ne ducem cu gîndul la milioanele de oameni din întreaga lume care trăiesc în stare de subdezvoltare, care mor flagelaţi de boli, foamete, mizerie cronică şi exploatare cu atît mai condamnabilă, într-o lume care capătă din ce în ce mai mult conştiinţa de sine, a condiţiei umane. Vibrează încă în minţile şi inimile noastre puternicul ecou al cuvîntării tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** rostite în cadrul Marii Adunări Naţionale şi al Mesajului adresat naţiunii cu prilejul Anului Nou.

Dorim ca ţara noastră să ducă mai departe politica sa umanistă, raţională, realistă privitoare la instaurarea în lume a noii ordini economice şi politice pentru care militează cu perseverenţă şi ardoare, cîştigîndu-şi larga apreciere a naţiunilor, care au putut să cunoască înaltele calităţi morale ale poporului nostru, dorinţa lui de cooperare echitabilă şi realistă.

★

Privim imensitatea albă — ce s-a aşternut peste ţară, peste munţi, păduri seculare, cîmpii întinse, peste uzine şi aşezările omeneşti, peste întreaga natură şi creaţie umană — din care însă străbate fiorul vieţii : al vegetaţiei care reia ciclul firii, al muncii care pune în mişcare energiile materiei şi ale omului, al sentimentelor de dragoste, satisfacţie faţă de tot ce este bun, drept, frumos şi este opera oamenilor uniţi prin socialism, în efortul de a făuri o ţară aşa cum şi-o doresc fiii ei : demnă, independentă, prosperă, comunistă.

Vasile PORUMBESCU

MAREA ÎNTRECERE SOCIALISTĂ PE 1976 — FACTOR MOTOR ÎN ACCELERAREA PROGRESULUI SOCIAL-ECONOMIC AL PATRIEI

A DEVENIT DE-ACUM O TRADIŢIE, o frumoasă şi rodnică tradiţie, ca la începutul fiecărui an să fie lansate înflăcărate chemări la întrecere pentru îndeplinirea la parametri superiori a sarcinilor planului unic de dezvoltare a economiei naţionale. Valoroase prin ele însele, dar mai ales prin amploarea şi calitatea obiectivelor pe care le conţin, chemările la întrecere din acest an, emanaţie a hotărîrii oamenilor muncii de a se autodepăşi, au o semnificaţie cu totul deosebită : 1976 este primul an din noul cincinal, cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, al noii etape de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România. Ele au fost lansate în momentul în care, răspunzînd vibrantului apel al secretarului general al partidului, întregul nostru popor, într-o impresionantă şi unanimă hotărîre, înfăptuieşte măreţele obiective stabilite de Congresul al XI-lea al partidului, a căror realizare va ridica patria noastră pe noi culmi de civilizaţie şi bunăstare.

Caracteristic chemărilor la întrecere, a angajamentelor asumate de numeroase colective de oameni ai muncii este înainte de toate realismul lor. Această calitate le este conferită atît de faptul că au la bază importantele succese obţinute în anul anterior, cît şi de acela că se întemeiază pe analize complexe asupra condiţiilor existente la fiecare loc de muncă, asupra posibilităţilor de a obţine realizări mai bune, pe o fundamentare ştiinţifică. Printre iniţiatorii întrecerii din acest an se află tocmai colective care s-au situat în fruntea acţiunilor pentru realizarea înainte de termen a planului pe 1975, a cincinalului recent încheiat. Capitala ţării a îndeplinit cincinalul 1971—1975 cu mai bine de şase luni mai devreme ; tocmai de aici, la iniţiativa Comitetului municipal de partid, a pornit şi chemarea la întrecere adresată organizaţiilor judeţene de partid, tuturor oamenilor muncii din industrie, construcţii, transporturi şi circulaţia mărfurilor pentru îndeplinirea şi depăşirea planului pe anul în curs. Judeţul Ialomiţa, din care la iniţiativa Comitetului judeţean de partid a pornit chemarea la întrecere pentru realizarea şi depăşirea sarcinilor planului de dezvoltare a agriculturii, a obţinut în 1975 cele mai mari producţii de porumb, floarea-soarelui şi soia din istoria sa. Alte unităţii teritorial-administrative, judeţe şi localităţi, unităţi economice sau institute de cercetare şi proiectare de la care au pornit chemări la întrecere, au obţinut la rîndul lor succese deosebite în înfăptuirea sarcinilor care le-au revenit şi pînă în prezent. Avem în aceasta o certitudine a faptului că obiectivele întrecerii din acest an sînt pe măsura faptelor celor ce le-au iniţiat şi că ele vor fi traduse în viaţă. Dar această certitudine ne-o dă şi faptul că angajamentele în întrecere au fost adoptate după o amplă analiză, după o profundă şi matură chibzuinţă, care a evidenţiat noi rezerve de sporire a producţiei şi îmbunătăţire a indicatorilor calitativi ai acesteia, cum şi hotărîrea tuturor oamenilor muncii de a pune întreaga lor capacitate creatoare în slujba mersului rapid înainte al societăţii socialiste româneşti.

Expresie a înaltei responsabilităţi comuniste pentru destinele economiei româneşti, cu o mare încărcătură patriotică şi cu profund ecou în rîndurile maselor largi muncitoare, chemările la întrecere din acest an vizează toate ramurile economiei naţionale şi domenii dintre cele mai diferite ale activităţii economice şi sociale, fiind concentrate în principal asupra livrării suplimentare a unor cantităţi însemnate de produse cerute de consumul productiv sau fondul pieţei, accelerării introducerii în producţie a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, creşterii eficienţei întregii activităţi economice şi sociale. Pe cît de diferite ca domenii, chemările au însă un numitor comun : ele constituie o reflectare a grijii necontenite a făuritorilor bunurilor materiale şi spirituale pentru înflorirea multilaterală a României socialiste. Întrecerea socialistă devine astfel, după cum cerea **tovarăşul Nicolae Ceauşescu**, un **„imbold de a ridica pe o treaptă superioară nivelul industriei, agriculturii, ştiinţei şi culturii, de a crea noi şi noi condiţii pentru creşterea bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor“**. Traducerea în viaţă a angajamentelor asumate în întrecere este menită să contribuie la o mai bună acoperire a cerinţelor economiei naţionale, la satisfacerea în condiţii superioare a necesităţilor populaţiei, la accelerarea în final a progresului economic şi social al patriei.

În aceste zile ţara întreagă trăieşte momente de puternică emulaţie, rod al entuziasmului cu care masele muncitoare şi-au însuşit şi înfăptuiesc politica partidului, al climatului propice manifestării depline a iniţiativei oamenilor muncii, valorificării plenare a ideilor creatoare menite să îmbogăţească tezaurul avuţiei naţionale. Primele sucecese obţinute în întrecerea socialistă din acest an dovedesc că harnicii constructori ai socialismului îşi mobilizează toate forţele pentru îndeplinirea integrală a planului pe 1976.

Stere GIOGA

CREŞTEREA APORTULUI CREATIVITĂŢII ROMÂNEŞTI LA DOTAREA ECONOMIEI NAŢIONALE

NOUL CINCINAL a început sub auspicii favorabile. Încă din primele zile ale anului 1976 colectivele de oameni ai muncii din unităţile productive au desfăşurat o activitate intensă — pregătită temeinic din vreme — pentru desfăşurarea în bune condiţiuni a procesului de producţie, pentru realizarea sarcinilor de plan la toţi indicatorii, urmărind reducerea costurilor, creşterea calităţii produselor, sporirea eficienţei de ansamblu.

Sarcinile de amploare ale planului pe acest an şi ale perspectivei pînă în 1980 impun în continuare o concentrare a eforturilor, un aport crescînd al iniţiativei creatoare, pentru ca în fiecare întreprindere cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice să devină o realitate cu implicaţii directe în creşterea bunăstării oamenilor muncii. Nivelul actual al economiei noastre, resursele de care dispunem, gradul de dotare tehnică, climatul social-politic, fac posibile şi necesare ridicarea la cote superioare a activităţii în toate domeniile. În lumina acestor cerinţe şi posibilităţi se impune perfecţionarea continuă a stilului de muncă, a metodelor şi mijloacelor pentru promovarea cu mai multă îndrăzneală a creativităţii tehnice româneşti.

În cadrul acţiunii consacrate îndeplinirii planului pe acest an, reducerea importurilor reprezintă un obiectiv de o deosebită însemnătate pentru activitatea desfăşurată în fiecare întreprindere industrială. Departe de o abordare simplistă, de a fi concepută ca o acţiune de separare a economiei naţionale de circuitul mondial de valori sau de a nonparticipare la diviziunea internaţională a muncii, această acţiune **este concepută ca o necesitate pentru creşterea gradului de valorificare a inteligenţei tehnice româneşti, îmbunătăţirea utilizării resurselor de care dispunem, creşterea exporturilor ş.a.**

Fără îndoială preocupările actuale în această direcţie sînt o continuare şi amplificare a experienţei bume acumulate în numeroase întreprinderi. Care sînt direcţiile principale de acţiune ? Cum vor fi continuate şi desfăşurate pe scară lărgită eforturile în această direcţie ? Iată ce relevă o analiză întreprinsă în unităţi economice din sectorul 6 al Capitalei.

Inițiativă și responsabilitate

ÎN CUVÎNTAREA rostită la Plenara Comună a Comitetului Central a Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iunie 1974, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** s-a referit pe larg la necesitatea adoptării în fiecare întreprindere și centrală industrială a unui complex de măsuri în vederea suplimentării exportului, diminuării continue a importurilor, asigurării unui comerț exterior dinamic, echilibrat și eficient. **„Trebuie să lichidăm cu desăvîrșire mentalitatea greșită care a domnit și se mai manifestă încă în unele sectoare, și care reflectă neîncredere în posibilitățile inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor din România. Aceștia au demonstrat și demonstrează că, atunci cînd li se acordă încredere, pot face lucruri foarte bune. Avem forțe, trebuie să avem încredere în ele, să punem oameni să lucreze. Eu sînt pentru o largă cooperare, pentru dezvoltarea comerțului exterior, dar nu pot accepta mentalitatea de ploconire față de ce vine din străinătate“.**

Urmărind transpunerea în viață a sarcinilor deosebit de importante stabilite în acest sens, în toate unitățile economice s-a acționat pentru crearea unei adevărate opinii de masă, menită să catalizeze inteligența miilor de ingineri, tehnicieni, cercetători și muncitori în cadrul unor acțiuni concrete privind diminuarea importurilor, eliminarea risipei, valorificarea maximă a creativității tehnico-științifice proprii. O contribuție importantă a avut-o repartizarea în întreprinderi a membrilor comitetului de partid al sectorului, a biroului, pentru a oferi posibilitatea sprijinirii efective a unităților economice, prin intervenții directe, prompte și competente, necesare înlăturării operative a greutăților care apăreau. În fiecare întreprindere s-au stabilit măsuri concrete pentru combaterea oricăror tendințe de a se apela cu ușurință la importuri, pentru suplimentarea producției de export.

Colectivele serviciilor de import-export, comitetele oamenilor muncii, cît și consiliile de control muncitoresc ale activității economice și sociale, sprijinite de organizațiile de partid ale întreprinderilor și centralelor industriale au întreprins acțiuni concrete, specifice fiecărui loc de muncă, astfel încît în 1975 și în continuare în acest an, în toate compartimentele de producție — începînd de la concepție și pînă la producția de serie — reducerea importurilor să devină o preocupare prioritară a fiecărui colectiv, a tuturor oamenilor muncii.

În întreprinderi, au fost constituite colective de analiză, s-au organizat „decade de luptă contra risipei“, s-au organizat echipe de ingineri și economiști cu o pregătire complexă care **au trecut la o veritabilă „triere“ a ceea ce era prevăzut la import și avea posibilitate de realizare în țară.** Peste tot în unitățile industriale, în institute de cercetări și proiectări au apărut panouri și grafice, care evidențiau desfășurarea acestei acțiuni, care stimulau inițiativa și o canalizau cu eficiență în direcția reducerii substanțiale a importurilor.

S-a urmărit și s-a realizat în primul rînd **o accentuare a rolului cadrelor tehnice românești din creația și cercetarea uzinală, cît și din institutele de cercetări** din sector — Institutul de fizică atomică, Institutul de fizică, Instiutul de cercetări și proiectări electrotehnice, Institutul de proiectări metalurgice, care alături de ceilalți specialiști din producție au desfășurat și trebuie să desfășoare în continuare o activitate susținută pentru valorificarea maximă a resurselor interne și crearea de noi produse, tehnologii, înlocuitori.

O bună parte a măsurilor adoptate s-a referit și **la reașezarea consumurilor unor materiale de import,** în special a unor metale (acțiune desfășurată în special la întreprinderile „Vulcan“, „Electromagnetica“, „INOX“ și Întreprinderea pentru echipamente de telecomunicații), a fibrelor, firelor, coloranților (la întreprinderile „Tricodava“, „Tînăra Gardă“, „Tricotajul Roșu“, Industria iutei, Fabrica de stofă mobilă), la piese de schimb ce puteau fi procurate din țară sau realizate prin autodotare. Rezultatul acestor acțiuni vorbește de la sine : economii de fonduri bănești evaluate — numai pînă la sfîrșitul anului 1975 la circa 10 470 mii lei valută.

Au fost inițiate, în paralel, analize în scopul **folosirii în grad cît mai înalt a capacităților de producție, întreținerea și repararea utilajelor, îmbunătățirea calității produselor, asigurarea bazei tehnico-materiale,** la care au participat și cadre din ministere, centrale industriale, întreprinderi de comerț exterior. Activitatea desfășurată a facilitat rezolvarea operativă a problemelor apărute pe linia reducerii importurilor, asigurarea concomitentă a unei producții sporite la export. Numai în 1975 producția de export a crescut în comparație cu 1974 cu 32%, în timp ce importurile au cunoscut o diminuare de circa 10%.

Un asemenea mod de abordare a problemelor complexe cu care erau confruntate întreprinderile și-a făcut simțită eficiența cu ocazia plenarei Comitetului de partid al sectorului din luna octombrie 1975, care a examinat modul de valorificare a capacității de gîndire și creație tehnico-științifică. Prezența unor cadre din cercetare, din ministerele economice, din întreprinderi de comerț exterior, a făcut ca măsurile economice și organizatorice adoptate cu acest prilej să aibă o bază sigură de aplicare, să permită realizarea unui control exigent și prin urmare o creștere a răspunderii fiecărui om al muncii.

Desigur că exemplele oferite nu epuizează bogatul program de acțiuni abordat în legătură cu reducerea importurilor. Prezentarea lor a avut însă rolul de a sublinia odată în plus atmosfera de efervescență creatoare existentă în colectivele din întreprinderi, hotărîrea de a îndeplini sarcinile trasate, în legătură cu promovarea largă a tot ceea ce gîndirea și iscusința tehnică a inginerilor, tehnicienilor și cercetătorilor noștri pot crea.

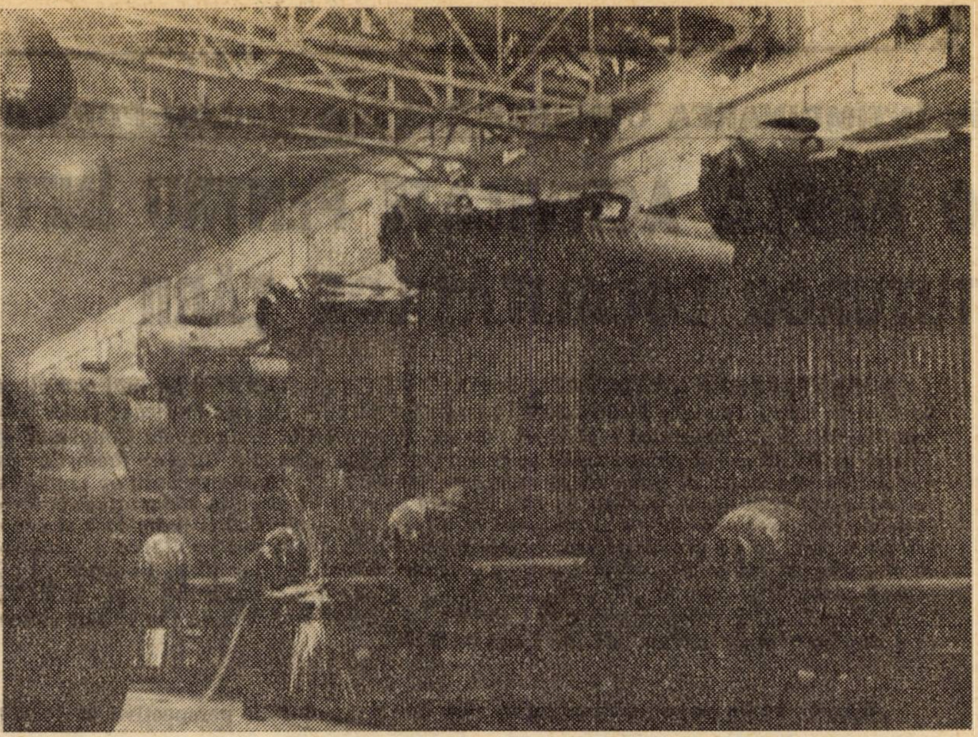

La Întreprinderea „Vulcan“ — instalație modernă de fabricație pentru cazanele cu pereți membrană, care se produc pentru prima dată în țara noastră. În imagine : linia de asamblare — flux tehnologic la cazanele de 10 tone/h.

Pe prim plan — cunoașterea mai bună a ceea ce se fabrică în țară

PRIVIND retrospectiv acțiunile întreprinse pînă în prezent, pot fi observate cu ușurință unele experimente edificatoare. La Consiliul de control muncitoresc al sectorului **a fost organizată o expoziție de lucru, în care au fost prezentate piese și produse care încă se importau** urmată de discuții purtate atît cu cadrele tehnice din propriile întreprinderi, cît și cu specialiști din institutele de cercetări și întreprinderi ale Capitalei, de la Institutul politehnic București. Cu această ocazie s-a constatat că **multe din piesele și produsele care se importau au similitudini constructiv-tehnologice cu utilajele fabricate în țară, și se încadrează perfect în profilul de fabricație al unor unități.** La Întreprinderea „Vulcan“, de pildă, se importau ventile electromagnetice, în timp ce Întreprinderea de aparate de măsuri și control Otopeni are unele dintre aceste ventile in fabricație ; de asemenea, se importau armături, deoarece Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște realiza în cantități limitate armăturile pentru a căror fabricație este posesoare a 2 licențe. Importam la „Vulcan“ anual circa 2 000 tone țeavă pe care nu le asigura Întreprinderea „Republica“ și procuram prin valută profile metalice aliate pe care ar trebui și ar putea să le fabrice Reșița și Hunedoara. Asemenea exemple am găsit și la utilajele importate de la Întreprinderea de piele sintetică, cea de mase plastice, de ventilatoare etc. Examinarea comună a acestor probleme conturează un punct de vedere ce trebuie mai mult supus atenției, și anume acela că rentabilitatea trebuie înțeleasă acum mai mult ca promovare a creației proprii, ca o posibilitate de obținere a unor beneficii sporite din valorificarea resurselor autohtone chiar dacă pentru început la asimilarea unui produs nou, costurile de fabricație sînt mari. Poate fi apreciată în acest sens, spre exemplu, preocuparea întreprinderii „Vul-

Marin NEDELCU
secretar cu probleme economice
Comitetul P.C.R. al sectorului 6
București

(Continuare în pag. 10)

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI CONSILIILOR POPULARE

O AMPLĂ ACTIVITATE PENTRU ÎNFLORIREA TUTUROR LOCALITĂŢILOR ŢĂRII

SOLUŢIONAREA PROBLEMELOR ECONOMICE ŞI SOCIALE tot mai complexe pe care le ridică evoluţia localităţilor în cadrul acţiunilor de sistematizare teritorial-administrativă şi economică a ţării — potrivit Programului elaborat de Congresul al XI-lea al P.C.R. — impune studierea şi aprofundarea atentă a tuturor factorilor ce pot influenţa această acţiune. După cum este cunoscut, la nivelul consiliilor populare judeţene, cît şi la nivel central, au fost iniţiate acţiuni în direcţia sistematizării teritoriului, în sensul organizării şi utilizării sale raţionale, repartizării judicioase şi echilibrate a forţelor de producţie etc., urmărindu-se prin aceasta dezvoltarea armonioasă şi creşterea economico-socială a tuturor judeţelor şi zonelor ţării. În legătură cu această deosebită acţiune, „Revista Economică“ *a adresat tovarăşului ing.* ROMEO DRAGOMIRESCU, *vicepreşedinte al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, rugămintea de a răspunde la cîteva întrebări.*

„R. E.“. În Programul Partidului Comunist Român se subliniază că una din direcţiile în care se va acţiona pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism o constituie sistematizarea teritorial-administrativă şi economică, amplasarea raţională a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, asigurînd dezvoltarea proporţională a tuturor judeţelor, ridicarea gradului de civilizaţie materială a întregului popor. În soluţionarea acestor obiective majore, sarcini importante revin consiliilor populare. V-am ruga, tovarăşe vicepreşedinte, să ne vorbiţi despre acţiunile întreprinse şi stadiul la care s-a ajuns în privinţa sistematizării teritorial-administrative şi economice a teritoriului ţării.

— Aşa cum prevăd hotărîrile adoptate de Congresul al XI-lea al partidului, în cincinalul 1976—1980 începe realizarea în practică a prevederilor cu privire la sistematizarea teritoriului, a oraşelor şi satelor, adoptarea măsurilor corespunzătoare pentru ca cel puţin 120 centre comunale să treacă pe calea modernizării, transformîndu-se în oraşe agricole sau agroindustriale. Totodată, urmează să se aplice în viaţă prevederile Legii sistematizării privind restrîngerea suprafeţelor construite, organizarea corespunzătoare a oraşelor şi comunelor, astfel încît acestea, devenind unităţi administrative moderne, să asigure utilizarea cît mai completă a perimetrului construibil prin sporirea densităţii construcţiilor, alegerea regimului raţional de înălţime a clădirilor. În acest sens, va trebui să se acorde mai multă atenţie folosirii optime a terenului, în funcţie de păstrarea construcţiilor existente şi integrarea acestora în cadrul nou construit, de costul lucrărilor edilitare, precum şi de mărimea, caracterul şi rolul în perspectivă al localităţilor, asigurînd astfel dotarea edilitar-gospodărească şi culturală a fiecărei localităţi, valorificarea tradiţiilor locale etc.

În baza acestor sarcini, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, împreună cu comitetele executive ale consiliilor populare şi comisiile locale de sistematizare, au întreprins ample măsuri şi acţiuni. Astfel, în domeniul sistematizării teritoriului naţional s-au elaborat studii şi cercetări privind : „Studiul profilării reţelei de localităţi din România“ ; „Studiul repartiţiei populaţiei urbane în reţeaua de localităţi în perioada 1976—1980, în funcţie de repartiţia teritorială a forţelor de producţie“ ; „Schema principalelor echipări majore ale teritoriului ţării, ca urmare a obiectivelor prevăzute a fi realizate în perioada 1976—1980“ ; „Studiul localităţilor rurale ce urmează a deveni centre urbane în perioada 1976—1980“ ; „Cercetare privind dezvoltarea în perspectivă a oraşelor din România în raport cu procesul de urbanizare şi satisfacerea cerinţelor mereu crescînde ale populaţiei“, precum şi altele. Au fost întocmite, de asemenea, studii de sistematizare pentru unele teritorii interjudeţene, cum ar fi „Valorificarea complexă a teritoriului Deltei Dunării“ etc.

În toate judeţele ţării s-au elaborat şi actualizat studiile de sistematizare teritorială, corelate cu prevederile cuprinse în planul de dezvoltare economico-socială pe perioada 1976—1980 ale fiecărui judeţ. De asemenea, au fost actualizate schiţele de sistematizare a municipiilor şi oraşelor reşedinţă de judeţ, în directă corelare cu sarcinile stabilite de Directivele cu privire la planul cincinal 1976—1980 şi liniile de dezvoltare economică şi socială în perioada 1981—1990, precum şi cu prevederile legii sistematizării. Ţinînd seama de volumul important de investiţii ce trebuie realizat în cincinalul 1976—1980, respectiv circa 2 700 capacităţi industriale şi agrozootehnice mai importante şi peste 1 milion de locuinţe, prin acţiunea de actualizare a schiţelor de sistematizare s-a urmărit folosirea optimă a terenului în stabilirea raţională a zonelor funcţionale şi, în cadrul acestora, asigurarea unor densităţi optime a construcţiilor.

„R. E.“. Ce efecte concrete au avut măsurile de actualizare a schiţelor de sistematizare ? Ne-aţi putea prezenta cîteva exemple în acest sens ?

— Desigur, acţiunea respectivă a avut o înrîurire pozitivă asupra valorificării mai eficiente a condiţiilor existente la nivelul ţării şi al fiecărui judeţ în parte. Actualizarea schiţelor de sistematizare a permis ca în lunile august şi septembrie 1975 să fie prezentate conducerii partidului şi statului propunerile de sistematizare şi machetele municipiilor şi oraşelor reşedinţă de judeţ, precum şi platformele şi zonele industriale, împreună cu propunerile de amplasare a obiectivelor de investiţii din cincinalul 1976—1980.

Analizele aprofundate efectuate de conducerea de partid şi de stat, personal de secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, au constituit, prin indicaţiile preţioase date, o şcoală de transpunere în practică a principiilor moderne de sistematizare stabilite prin hotărîrile Conferinţei Naţionale a P.C.R. şi Programul partidului, de folosire eficientă a resurselor şi de ridicare continuă a nivelului de trai, material şi spiritual, al întregului popor.

Cu prilejul dezbaterilor ce au precedat această acţiune, s-au făcut numeroase propuneri de îmbunătăţire a perimetrelor construibile, a zonărilor funcţionale, de echipare tehnico-edilitară eficientă a teritoriului, precum şi de amplasare a obiectivelor economice şi social-culturale şi de locuinţe în cincinalul 1976—1980. Ca urmare, la municipiile şi oraşele reşedinţă de judeţ, perimetrele construibile prezintă reduceri însumînd circa 31 000 ha faţă de cele stabilite în anul 1973, iar suprafaţa platformelor industriale — cu peste 4 800 ha.

Observaţiile, criticile şi preţioasele indicaţii ale tovarăşului **Nicolae Ceauşescu,** secretarul general al partidului, făcute cu prilejul vizitelor de lucru în judeţe, au constituit criteriul determinant în analiza modului în care au fost elaborate detaliile de sistematizare atît pentru zonele industriale, cît şi pentru cele de locuit.

În cadrul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare au fost analizate şi avizate în cursul anului 1973 circa 150 detalii de sistematizare, urmărindu-se ca propunerile cuprinse în cadrul acestora să asigure folosirea rațională a terenurilor, regimuri de înălțime optimă și densități corespunzătoare, îmbunătățirea organizării sistemului stradal și de circulație, cu păstrarea străzilor existente la dimensiunile actuale, realizarea unor fronturi închegate, cu aspect reprezentativ.

„R. E.“. V-am ruga să faceți și unele referiri cu privire la măsurile întreprinse în direcția sistematizării localităților rurale.

— Evident, și în această direcție au fost întreprinse multiple acțiuni. S-au elaborat o serie de studii și analize, fiind stabilite un număr de 326 localități rurale cu posibilități de a deveni centre urbane în următorii 15—20 ani, propunîndu-se ca, din cadrul acestora, 120 localități să devină, în perioada 1976—1980, viitoare orașe agricole sau agroindustriale. Pentru toate aceste viitoare orașe au fost actualizate schițele de sistematizare și s-au făcut machetele cuprinzînd și prevederile de sistematizare. De asemenea, pentru marea lor majoritate, au fost elaborate și detalii ale centrelor civice.

Au fost, totodată, actualizate sau elaborate schițe de sistematizare pentru sate, ajungîndu-se ca, în prezent, toate comunele să aibă precizate propunerile de sistematizare, iar din totalul de 10 000 sate cu perspectivă de dezvoltare, 7 000 să aibă întocmite schițe de sistematizare. În vederea desfășurării la un înalt nivel calitativ a acțiunii de sistematizare la sate, s-au înființat colective de specialiști, cadre cu munci de răspundere în unitățile județene, care să îndrume și să controleze modul de aplicare a legii sistematizării la sate.

Ținînd seama că acțiunea prezintă o deosebită importanță politică și socială, schițele de sistematizare ale comunelor, cu delimitarea perimetrelor construibile ale satelor și cu amplasarea tuturor obiectivelor de investiții ce se vor realiza în perioada 1976—1980, au fost expuse la sediile consiliilor populare, cămine culturale sau sediile unor unități economice, făcînd obiectul unor largi dezbateri și consultări cu cetățenii. Au fost elaborate schițe de sistematizare și machete pentru 3—4 comune-model din fiecare județ.

Și în cadrul acțiunii de sistematizare a satelor s-a urmărit restrîngerea perimetrelor construibile la strictul necesar, în vederea eliberării unor suprafețe cît mai mari de teren pentru agricultură. De asemenea, s-a avut în vedere utilizarea rațională a terenurilor cuprinse în perimetrele construibile ale localităților și realizarea unor densități corespunzătoare, construcțiile de locuit propuse urmînd a avea minimum parter și etaj, iar în centrele civice construcții cu mai multe niveluri.

„R. E.“. Desfășurarea eficientă a acțiunii de sistematizare a teritoriului țării în ansamblu și la nivelul fiecărui județ, implică, ca o premisă necesară, perfecționarea continuă a cadrului legislativ și organizatoric. Ce ne puteți spune în legătură cu aceasta ?

— Pentru crearea cadrului legislativ și organizatoric necesar dezvoltării activității de sistematizare, au fost adoptate legi de importanță deosebită, cum ar fi : Legea pentru sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale, Legea fondului funciar, Legea sistematizării, proiectării și realizării arterelor de circulație, Decretul privind organizarea și proiectarea zonelor industriale, precum și altele în domeniul îmbunătățirii construcțiilor locale.

Tot în 1975 au mai fost elaborate și o serie de instrucțiuni tehnice și metodologice privind activitatea de sistematizare, urmînd a fi definitivată pe baza unor observații făcute de organele centrale interesate. Au fost elaborate : „Directivele de proiectare cuprinzînd principii de sistematizare a stațiunilor climaterice și balneoclimaterice“ ; „Instrucțiuni pentru elaborarea studiilor de sistematizare a teritoriului țării, a zonelor funcționale și a județelor“ ; „Instrucțiuni privind elaborarea schițelor de sistematizare a localităților“ ; „Instrucțiuni privind elaborarea detaliilor de sistematizare pentru localități urbane și rurale“.

Cît privește crearea cadrului organizatoric privind activitatea de sistematizare și aducere la îndeplinire a sarcinii de organizare a comisiilor locale de sistematizare, potrivit prevederilor legii, funcționează pe lîngă comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, comisii de sistematizare județene, ale municipiilor, orașelor reședință de județ și comunale. În componența propusă s-a avut în vedere atragerea la această activitate a unor cadre competente de înaltă calificare, care să asigure o mai bună cuprindere pe plan local a activității de sistematizare.

Întregul cadru legislativ și organizatoric adoptat, cît și măsurile ce se vor lua, în continuare, în funcție de cerințe, urmăresc în totalitatea lor ridicarea pe noi trepte ale dezvoltării și gradului de civilizație a tuturor localităților țării, îmbunătățirea continuă a condițiilor materiale și culturale ale întregului nostru popor.

Interviu consemnat de
B. VASILE

ORGANELE LOCALE DE STAT ÎN DINAMISMUL DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor privind organizarea științifică a conducerii activității economico-sociale în societatea noastră, un loc important ocupă problema stabilirii celei mai potrivite subordonări a diferitelor unități de stat. Un tablou interesant ne oferă sub acest aspect evoluția subordonării unităților economice și social-culturale în sfera ierarhiei locale.

În perioada organizării administrativ-teritoriale bazată pe trei trepte — regiuni, raioane și unități de bază (comune și orașe) — o mare parte din unități funcționau în subordonare raională. Raioanele aveau o arie largă de competențe și dispuneau de un aparat de specialitate complex cu care acționau în diferite domenii de activitate. Aceasta se reflecta și în distribuirea mijloacelor bugetare, raioanele deținînd circa 40% din volumul acestora, restul împărțindu-se între comune, orașe și bugetul propriu al regiunilor.

Preluarea în subordonarea raională și a unor acțiuni și unități specifice comunelor, și corespunzător, absorbirea unor venituri realizate la nivel comunal, limita simțitor sfera competențelor și volumul bugetelor comunale și ale orașelor de subordonare raională. Partea principală a cheltuielilor social-culturale era concentrată la nivel raional, iar a celor economice la nivel regional (investițiile centralizate înscriindu-se în exclusivitate în bugetele regionale). Ne atrage atenția și volumul mare al cheltuielilor administrative la raioane, ca urmare a existenței la nivelul acestora a unui aparat de stat de specialitate complex.

Trecerea, începînd cu anul 1968, la noua organizare administrativ-teritorială pe două trepte — județe și unități de bază — a însemnat, după cum se știe, și o creștere a competențelor organelor locale. Problema care a provocat numeroase și îndelungate discuții și experimentări a fost aceea de a găsi soluția cea mai bună privind repartizarea competențelor stabilite în noile condiții create. Procesul de dezvoltare ce a urmat a pus în relief manifestarea a două tendințe : pe de o parte, tendința organelor județene de a menține în subordonarea lor numeroase acțiuni, de a concentra și acțiunile deținute înainte de raioane, deci o tendință de centralism, iar pe de alta, cea a unităților de bază de a intra în drepturile conferite de Legea nr. 57/1968 privind organizarea și funcționarea consiliilor populare. Presa anilor 1969—1972 a reflectat pe larg acest proces, punînd în lumină necesitatea ca unităților de bază, și mai ales municipiilor să li se definească poziția în ierarhia locală.

Anul 1969 a însemnat o deplasare substanțială de competențe de la județe la municipii privind domeniul economic, cultural, de sănătate etc. și, corespunzător, o creștere a volumului și ponderii bugetelor acestora din urmă.

În ceea ce privește descentralizarea acțiunilor și mijloacelor financiare la comune, în unele județe s-au manifestat rețineri, iar în altele s-a pășit cu curaj încă din 1969. La Consfătuirea pe țară a secretarilor comitetelor de partid și a președinților consiliilor populare comunale din decembrie 1971, problema sferei de competență a comunelor s-a bucurat de o atenție deosebită.

Definind politica partidului în problema competenței organelor locale comunale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a arătat în cuvîntarea ținută cu acest prilej că : **„Trebuie să lărgim mult atribuțiile consiliilor populare în așa fel încît bugetul comunei**

să asigure mijloacele necesare pentru desfășurarea normală a întregii activități“. Și mai departe : **„Comitetele executive ale consiliilor populare trebuie să acționeze cu mai multă hotărîre pentru trecerea efectivă a unor atribuții asupra consiliilor populare comunale, creînd, totodată, condițiile necesare ca acestea să-și îndeplinească în mod corespunzător sarcinile încredințate“.**

Drept urmare, în cursul anilor 1971 și 1972 acțiunea de descentralizare a atribuțiilor și a mijloacelor financiare necesare spre comune a fost mai atent abordată de către organele județene.

Începînd cu anul 1973, ca urmare a aplicării noilor structuri în sfera economiei locale, deci a organizării în toate ramurile acesteia a unor unități de nivel județean, precum și a preluării în subordonare directă județeană a unor unități de sănătate, s-a produs o deplasare masivă de mijloace bugetare de la municipii către bugetele proprii ale județelor, care încă în acel an au ajuns să dețină o pondere de circa 53% în bugetele centralizate. În anii ce au urmat această pondere a crescut continuu. Și bugetele comunale au fost influențate în măsura în care o serie de acțiuni au fost preluate în altă subordine (arondarea la spitale a unităților sanitare comunale etc.).

Realitățile ne arată că dificultatea principală a problemei repartizării competențelor pe plan local apare atunci cînd este vorba de stabilirea locului municipiilor în angrenajul vieții locale, și mai ales în domeniul economiei locale. A da în subordinea unui municipiu — așa cum s-a făcut în anii 1969—1970 — întreaga activitate economică locală, precum și alte activități ce se desfășoară pe teritoriul său, înseamnă a goli de conținut activitatea județelor mai ales cînd este vorba de județe unde aceste activități sînt concentrate în municipiul în care își au sediul. A proceda invers, trecînd în subordine județeană întreaga activitate economică precum și alte activități, înseamnă a îngusta considerabil sfera de competență a organelor municipale, a îndepărta organul de decizie de unitățile de bază.

Fără îndoială, măsura de a se trece activitatea economică în subordine județeană, de a organiza întreprinderi județene — unele chiar cu statut de centrale (așa-numitele grupuri de întreprinderi) — are avantajul concentrării mijloacelor de producție și manevrării lor pe o arie teritorială mai largă, evitînd în felul acesta imobilizările de mijloace la multe unități. Încadrarea diferitelor unități economice răspîndite în cuprinsul județului ca secții sau exploatări ale întreprinderilor județene unice sau ca întreprinderi subordonate, respectiv componente ale grupurilor de întreprinderi județene duce, desigur, la realizarea unor unități puternice din punct de vedere al înzestrării materiale și un nivel de eficiență economică mai ridicat.

În prezent, municipiile — aceste colectivități mari și complexe — nu mai au în subordinea lor unități cu caracter economic, nici măcar în ramura gospodăriei comunale și locative, ramură prin excelență legată de nevoile imediate ale acestor colectivități.

Noi credem că în stabilirea competențelor în domeniul economiei locale este necesar a nu se proceda global, ci diferențiat, selectînd acțiunile care au legătură imediată cu necesitățile municipale, de cele care au în vedere o arie mai largă de desfășurare, au o clientelă într-un perimetru mai extins. În acest sens, ne exprimăm părerea că în materie de gospodărire comunală viața locală cere ca accentul să se pună pe creșterea atribuțiilor unităților administrative de bază : municipiul, orașul, comuna. În cadrul acestora și în funcție de particularitățile fiecăreia se formulează cerințele de gospodărire comunală. Măsura de a integra gospodăria comunală a unității județene stă sub semnul riscului de pasivizare a organelor din unitățile de bază în cea mai specifică activitate a lor. Întreprinderea comunală nu este o unitate oarecare amplasată într-o anumită localitate, ci o întreprindere organic legată de necesitățile colectivității respective (de unde și denumirea de „întreprindere comunală“), a cărei conducere se poate realiza cu cei mai mari sorți de izbîndă de către organele de la nivelul respectiv. În stabilirea unui anumit sistem de subordonare, nu trebuie uitat adevărul că cerințele verigii administrative de bază nu pot fi cunoscute și rezolvate mai bine de alte organe decît cele legate imediat de colectivitățile respective.

În ceea ce privește acțiunile social-culturale credem că măsura de a scoate din subordinea municipiilor reședință de județ a întregii rețele sanitare și de a o trece în subordinea județelor este susceptibilă de perfecționare. Organizarea direcțiilor județene ca unități atît de conducere cît și operative, prin grefarea lor pe cea mai importantă instituție sanitară din județ, a fost fără îndoială, o măsură care s-a impus pe linia îmbunătățirii structurilor locale. A trece însă întreaga rețea sanitară din subordinea municipiului reședință de județ în cea a județului este o măsură care nu se justifică, atîta timp cît celelalte municipii din județ își păstrează competențele deținute mai înainte pe această linie.

Analizînd tabloul actual al repartizării competențelor în sfera locală, repartizare care este un atribut al organelor județene, putem face constatarea că în unele cazuri el nu reflectă întocmai prevederile Legii nr. 57/1968 privind organizarea și funcționarea consiliilor populare.

Am subliniat mai înainte că prin trecerea la organizarea administrativ teritorială în două trepte s-a produs și o creștere a competențelor organelor locale în diferite domenii de activitate. Această creștere nu s-a preconizat a se realiza numai la nivel de județ, ci la toate nivelele ierarhiei locale. Prevederile Legii nr. 57/1968 sînt foarte clare în această privință, ea acordînd o largă autonomie în soluționarea problemelor de interes local nu numai județelor, ci și orașelor și comunelor. Încă la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972 tovarășul **Nicolae Ceaușescu** atrăgea atenția asupra aplicării consecvente a prevederilor acestei legi **„...putem afirma acum, pe baza realității, că reorganizarea s-a dovedit pe deplin justă. Unul din principalele rezultate este întărirea rolului unităților de bază : orașul și comuna... Trebuie să spun însă că, din păcate, nu toate prevederile acestei legi au fost aplicate cu consecvență, se mai manifestă încă tendințe de centralism excesiv, atît la unele ministere și organe centrale, cît și la județe“.**

Desigur, apropiatul Congres al consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare va prilejui o abordare pe larg a modului in care s-au înfăptuit prevederile legii amintite.

Urmărind evoluția repartizării competențelor pe plan local între diferitele consilii populare, mai ales după 1968, în mod firesc ne punem întrebarea : ce este obiectiv și ce este subiectiv în soluționările luate ? Actuala situație ce probleme de îmbunătățire ridică ?

Încercînd o sistematizare a criteriilor care stau la baza deciziei privind trecerea unei unități sau acțiuni într-o subordonare sau alta, credem că răspunsul ar putea fi dat astfel :

a) în primul rînd, trebuie avută în vedere necesitatea creării unui cadru de activități care să asigure participarea activă a organelor locale și a colectivităților locale în ansamblul lor la rezolvarea treburilor locale, să permită realizarea în practică a autonomiei funcționale la fiecare nivel al ierarhiei locale și prin aceasta să favorizeze creșterea spiritului de inițiativă al cadrelor și în același timp să sporească răspunderea acestora față de întreaga activitate economico-socială din județele și localitățile respective. Ridicarea capacității de organizare și de inițiativă a cadrelor locale, evident că nu se poate realiza fără responsabilități concrete, cu implicații financiare într-un domeniu sau altul ;

b) în al doilea rînd, trebuie văzut la ce nivel există șansele cele mai mari de realizare optimă a unei acțiuni, cine poate mobiliza mai bine resursele locale, cine cunoaște mai bine și nemijlocit cerințele colectivităților respective. Cu alte cuvinte trebuie să se țină seama de ceea ce am putea denumi dependența strînsă a unei unități sau acțiuni de particularitățile unei colectivități. Am exemplificat mai înainte în această privință cu activitatea de gospodărie comunală care, credem, este terenul principal al afirmării organelor de conducere dintr-un oraș, municipiu sau comună ;

c) în al treilea rînd, este necesar să se țină seama de criteriul eficienței economice. Unele acțiuni, pentru motive de eficiență economică este indicat a fi subordonate județului, pentru a se realiza în cadrul unor unități mari, puternice. Desigur, nu orice acțiune se pretează la aceasta. Noi credem că dacă, de exemplu, unitățile industriale de stat din orașe și municipii se pot concentra în unități județene mari, industria sătească, comunală, cum sînt morile, daracele de lînă etc. au condiții de funcționare mai bune în subordine comunală, indiferent că funcționează în regim bugetar, extrabugetar etc. ;

d) în sfîrșit, trebuie avută în vedere și capacitatea cadrelor de la diferite nivele și în diferite etape ale dezvoltării. Măsurile luate după anul 1971 privind deplasarea de competențe la comune ne oferă și cazuri de exagerare în acest sens. (de exemplu, trecerea în subordonare comunală a unor licee, cămine de bătrîni etc.).

Criteriile amintite trebuie avute în vedere în ansamblul lor cînd se iau decizii în probleme de subordonare. A porni numai de la un singur criteriu înseamnă a greși. Importanța unui criteriu sau altul poate fi diferită în funcție de specificul acțiunilor sau unităților. Luarea în considerație a tuturor criteriilor în elaborarea unei decizii privind stabilirea subordonării nu exclude o anumită diferențiere, o anumită nuanțare în aprecierea lor.

În încheiere, adăugăm că repartizarea de competențe verigilor de bază — municipii, orașe, comune — nu poate fi făcută cu succes fără a crea aparatul necesar de specialitate la nivelul acestora. Credem că nu este nici un motiv obiectiv care să împiedice ca o parte din aparatul județean să fie deplasat la nivelul unităților administrativ-teritoriale de bază. A ține un aparat de specialitate prea mare la nivel de județ înseamnă a favoriza permanent fenomenul centralismului excesiv pe plan local care, fără îndoială, este expresia acțiunii unor factori subiectivi.

dr. Ilie RAMNICEANU
Cluj

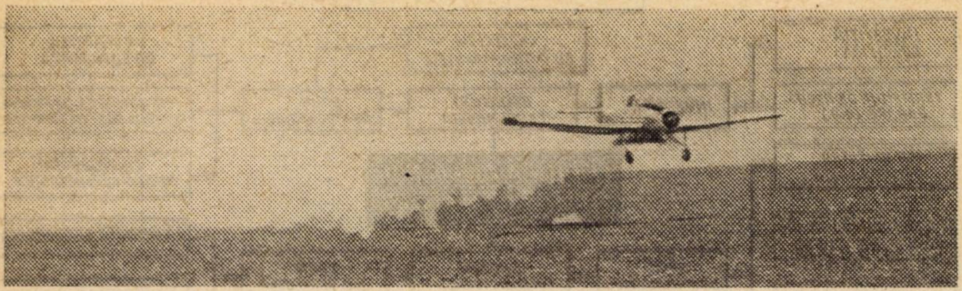

CHIMIZAREA — MIJLOC DE SPORIRE A EFICIENȚEI PRODUCȚIEI AGRICOLE

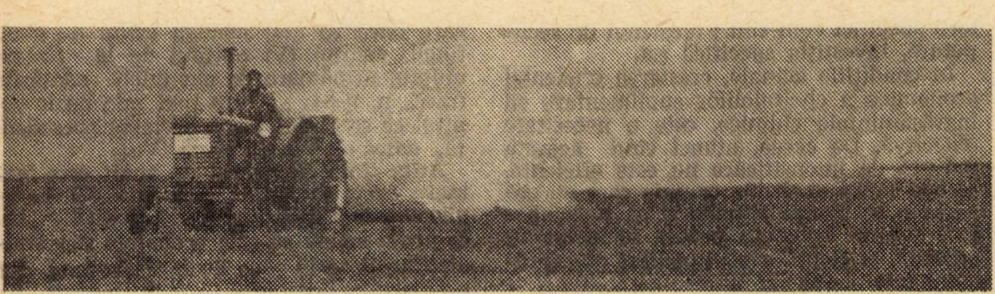

Realizările dobîndite în procesul de intensificare și modernizare a agriculturii, cerințele ei viitoare de dezvoltare și încadrarea acestei ramuri în cadența contemporană a progresului întregii economii, impun cu necesitate ridicarea calitativă a întregii activități, sporirea eficienței economice în toate unitățile agricole. Economisirea pe toate căile a resurselor materiale și umane, precum și utilizarea lor cît mai judicioasă pentru a obține rezultate maxime de producție și economice, constituie una din cerințele de bază ale perfecționării întregii activități din agricultură. Sporirea necontenită a eficienței economice a constituit și constituie un obiectiv central, un criteriu determinant în toate opțiunile și deciziile luate de către partid și stat privind dezvoltarea și modernizarea agriculturii noastre socialiste.

Eficiența chimizării — componentă a eficienței producției agricole

EFICIENȚA ECONOMICĂ a chimizării agriculturii se integrează organic în noțiunea de eficiență economică a producției în general. Ea exprimă în ce măsură eforturile financiare făcute cu folosirea îngrășămintelor și a altor substanțe chimice sînt „valorificate" în procesul de producție.

Chimizarea producției agricole, ca factor de intensificare, cere un anumit nivel de înzestrare tehnică, care să asigure efectuarea diferitelor lucrări, cum sînt : transportul, administrarea îngrășămintelor, recoltarea producției suplimentare etc. De asemenea, realizarea unui larg program de chimizare a agriculturii, impune o extindere simțitoare a lucrărilor de construcții, irigații etc., factori de care depinde însăși eficiența economică a acestui proces. În acest mod, creșterea gradului de chimizare determină investiții suplimentare care trebuie să fie reflectate în indicatorii economici. Prin urmare, reducerea continuă a cheltuielilor cu produsele chimice atît în procesul producerii lor, cît mai ales în procesul folosirii acestora, de către unitățile agricole, reprezintă un element important al creșterii eficienței economice a chimizării.

Obținerea unei eficiențe economice ridicate în domeniul chimizării agriculturii depinde însă în măsură hotărîtoare și de respectarea condițiilor de folosire propriu-zisă a produselor chimice în agricultură. Aceasta se referă la folosirea unor sortimente și doze în funcție de tipul de sol și plantă cultivată, la administrarea lor în sortimente și perioade corespunzătoare etc. De asemenea, eficiența economică a chimizării agriculturii presupune îmbunătățirea continuă a calității produselor agricole, componentă esențială a eficienței sociale generale. În acest sens, considerăm justă opinia de a se introduce în calculul sistemului de indicatori ai eficienței economice a fertilizării și indicatori care să exprime calitatea producției. Utilizarea oricărui produs chimic în agricultură trebuie să aibă în vedere atît îmbunătățirea indicilor de calitate a produselor agricole cît și prevenirea oricăror fenomene de poluare a aerului, apei și solului. Respectarea acestor cerințe este în deplină concordanță cu politica partidului nostru în domeniul protejării mediului înconjurător, concretizată în programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Sistemul de indicatori ai eficienței chimizării

DIRECȚIA PRINCIPALĂ în cadrul chimizării agriculturii o constituie folosirea îngrășămintelor chimice. Extinderea tot mai accentuată a utilizării acestor produse chimice, ca una din căile principale de intensificare a producției agricole, necesită și o fundamentare științifico-economică a sistemului de indicatori care să măsoare cît mai exact eficiența acestui proces.

Prin conținutul lor economic, întregul complex de indicatori ai eficienței economice a folosirii îngrășămintelor trebuie să reflecte aspectele multilaterale privind dezvoltarea tehnicii, volumul și structura investițiilor, creșterea producției și a productivității muncii, cheltuielile de muncă vie și materializată, precum și calitatea producției obținute. Analiza și aprecierea eficienței economice a folosirii îngrășămintelor presupun alegerea cît mai judicioasă a indicatorilor pe care dorim să-i optimizăm. Utilizarea unuia sau altuia dintre indicatori, nu ar fi de natură să ofere informații corecte în legătură cu această măsură de intensificare. De pildă, considerînd sporul de producție *) ca indicator de bază al eficienței economice, vom asista la o creștere nejustificată a cheltuielilor de producție cu îngrășămintele, precum și la o risipă de muncă vie și materializată, ceea ce ar duce, în ultimă instanță, la scumpirea produselor agricole. Pe de altă parte, minimizarea cheltuielilor de producție ar avea efecte negative asupra introducerii progresului tehnic și asupra creșterii producției agricole. Aceste neajunsuri pot fi înlăturate prin luarea în considerare a unui complex de indicatori care să oglindească concomitent obținerea unui spor cît mai mare de producție pe unitatea de suprafață cu cheltuieli cît mai reduse pe unitatea de produs.

Pentru caracterizarea eficienței economice a folosirii îngrășămintelor trebuie folosit un sistem de indicatori. Dintre aceștia, **sporul de producție** obținut ca urmare a aplicării îngrășămintelor față de parcela (varianta) nefertilizată poate fi considerat cel mai important.

Sporul de producție se poate exprima : **în unități fizice :**

Sporul de producție Q_s):

$$Q_s = Q_1 - Q_0 \text{ în care:}$$

Q_1 = producția obținută pe parcela îngrășată (kg, q, t/ha)
Q_0 = producția realizată pe parcela neîngrășată

Sporul de producție la unitatea de suprafață reprezintă baza de calcul a eficienței economice a folosirii îngrășămintelor.

Sporul de producție la 1 kg substanță activă sau brută (Q/s.a. sau Q/s.b.) :

$$Q/\text{s.a.} = \frac{Q_s}{\text{kg.s.a.}} \text{ în care}$$

kg.s.a. = doza de îngrășămînt substanță activă (în kg.).

În mod identic, se poate calcula și sporul de producție la unitatea de îngrășămînt substanță brută. Acest indicator arată eficiența tehnică a fiecărei unități de îngrășămînt exprimat în substanță activă brută. Același indicator calculat în unități valorice diferă ca mărime în funcție de nivelul prețurilor de valorificare la un moment dat. Aceasta înseamnă că aplicarea îngrășămintelor poate apare mai eficientă la unele produse și mai puțin eficientă la altele, în funcție de nivelul prețurilor. Mai mult, acest indicator poate denatura și alți indicatori care se calculează prin intermediul lui, cum sînt sporul de venit net şi rata rentabilităţii. De aceea, stabilirea pe baze ştiinţifice a preţurilor produselor agricole (ţinînd seama de cheltuielile sociale şi de producţie) prezintă o mare importanţă în aprecierea corectă a eficienţei economice a utilizării îngrăşămintelor.

---

*) Acest punct de vedere pornește de la concepția după care eficiența folosirii îngrășămintelor se diferențiază pe două planuri: eficiența tehnică și eficiența economică, deosebindu-se pe această bază două grupuri de indicatori. Pentru eficiența tehnică se preconizează ca indicator de bază sporul de producție la unitatea de suprafață, sporul de producție, la un kilogram de substanță activă sau brută, iar pentru eficiența economică se analizează sporul de venit net, rata rentabilității sporului, productivitatea muncii ș.a.

Sporul de cheltuieli (C_s) se calculează prin însumarea cheltuielilor efectuate cu aplicarea îngrăşămintelor (costul lor, transportul de la uzină la unitate şi la cîmp, costul manoperei, plata lucrărilor executate de S.M.A. etc) cu cheltuielile legate de recoltarea producţiei suplimentare (costul recoltării, a transportului şi înmagazinării producţiei). Sporul de cheltuieli se raportează : fie la unitatea de suprafaţă (ha) fie la unitatea de produs **(preţul de cost al sporului)**

$$P_c = \frac{C_s - V_{s.s.}}{Q_s} \quad \text{în care:}$$

C_s = sporul de cheltuieli (lei)

$V_{s.s.}$ = valoarea sporului producţiei secundare

În legătură cu raportul care se creează între mărimea cheltuielilor determinate de folosirea îngrăşămintelor şi mărimea producţiei obţinute (valoric) deosebim 3 cazuri :

a) cînd producţia suplimentară devansează cheltuielile suplimentare de producţie ($V_s > C_s$), sporeşte masa producţiei la hectar concomitent cu reducerea preţului de cost ;

b) cînd producţia suplimentară creşte în acelaşi ritm cu cheltuielile suplimentare ($V_s = C_s$), masa producţiei creşte, iar preţul de cost rămîne constant ;

c) cînd cheltuielile suplimentare făcute cu îngrăşămintele sînt mai mari decît producţia suplimentară ($V_s < C_s$), producţia scade sau rămîne la acelaşi nivel în condiţiile în care preţul de cost creşte.

Aşadar, cheltuielile de producţie pot determina o eficienţă economică crescîndă (cazul I), constantă (cazul II) şi o situaţie de neeficienţă (cazul III).

Pentru a oglindi eficienţa economică a investiţiilor determinate de extinderea chimizării agriculturii, se analizează indicatorii specifici cum sînt : termenul de recuperare, investiţia specifică ş.a.

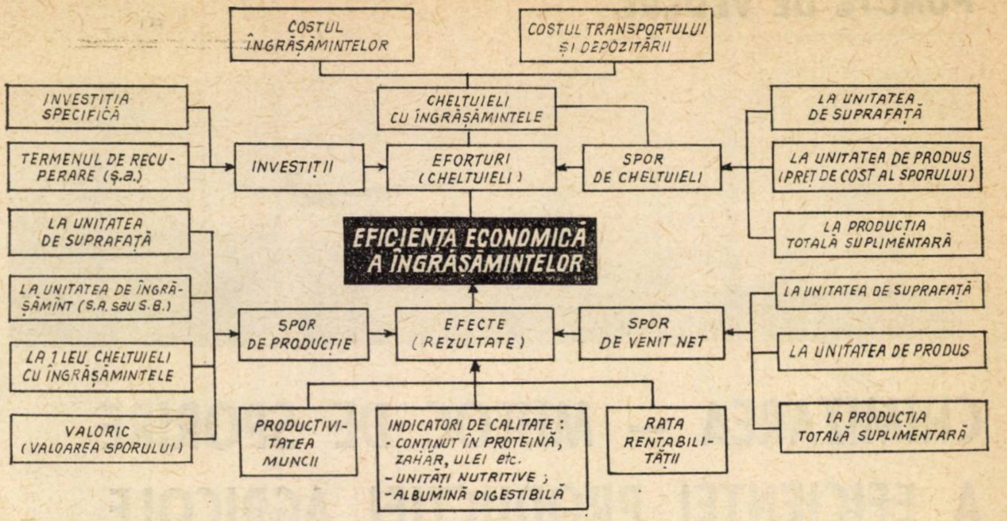
COSTUL ÎNGRĂŞĂMINTELOR
COSTUL TRANSPORTULUI ŞI DEPOZITĂRII
INVESTIŢIA SPECIFICĂ
CHELTUIELI CU ÎNGRĂŞĂMINTELE
LA UNITATEA DE SUPRAFAŢĂ
TERMENUL DE RECUPERARE (ş.a.)
INVESTIŢII
EFORTURI (CHELTUIELI)
SPOR DE CHELTUIELI
LA UNITATEA DE PRODUS (PREŢ DE COST AL SPORULUI)
LA UNITATEA DE SUPRAFAŢĂ
LA PRODUCŢIA TOTALĂ SUPLIMENTARĂ
EFICIENŢA ECONOMICĂ A ÎNGRĂŞĂMINTELOR
LA UNITATEA DE ÎNGRĂŞĂMÎNT (S.A. sau S.B.)
LA UNITATEA DE SUPRAFAŢĂ
SPOR DE PRODUCŢIE
EFECTE (REZULTATE)
SPOR DE VENIT NET
LA 1 LEU CHELTUIELI CU ÎNGRĂŞĂMINTELE
LA UNITATEA DE PRODUS
VALORIC (VALOAREA SPORULUI)
PRODUCTIVITATEA MUNCII
INDICATORI DE CALITATE :
- CONŢINUT ÎN PROTEINĂ, ZAHĂR, ULEI etc.
- UNITĂŢI NUTRITIVE ;
- ALBUMINĂ DIGESTIBILĂ
RATA RENTABILITĂŢII
LA PRODUCŢIA TOTALĂ SUPLIMENTARĂ

Sistemul de indicatori care caracterizează eficienţa economică a folosirii îngrăşămintelor chimice

În condiţiile actuale, creşterea eficienţei economice a cheltuielilor suplimentare cu îngrăşămintele chimice, este o necesitate obiectivă. De aceea, atunci cînd această măsură de intensificare nu este eficientă, trebue să fie analizate cauzele care au generat o asemenea situaţie şi să fie elaborate măsuri concrete pentru aducerea în stare de eficienţă a cheltuielilor cu îngrăşămintele chimice.

Sporul de venit net (V_{ns}) este un alt indicator de apreciere a eficienţei economice a folosirii îngrăşămintelor chimice. El se determină scăzîndu-se din valoarea sporului de producţie cheltuielile de producţie aferente acestui spor : $V_{ns} = V_s - C_s$

Acest indicator are un caracter sintetic întrucît include atît influenţa sporului de producţie la hectar, cît şi nivelul cheltuielilor de producţie. Pe măsură ce se fac cheltuieli cu folosirea îngrăşămintelor, se ajunge totdeauna la un punct dincolo de care dacă se mai adaugă astfel de cheltuieli, venitul (V) obţinut de la fiecare unitate următoare de cheltuieli adăugată (n—1, n, n+1, ...) este mai mic decît venitul ce se obţine de la unitatea precedentă, adică : $V_{n-1} > V_n > V_{n+1}$

Atîta timp cît sporul de venit este mai mare decît cheltuiala adăugată (C) cu aplicarea îngrăşămintelor chimice ($V > C$), se poate spune că este economic să administrăm doze în plus de îngrăşăminte, dar este neeconomic dacă venitul adăugat este mai mic decit costul adăugat ($V < C$).

Venitul net cel mai mare se obţine la acel nivel al dozei de îngrăşămînt la care ultima unitate adăugată se acoperă în întregime prin venitul net pe care îl produce.

dr. ing. Vidu BIDILEANU
Academia „Ştefan Gheorghiu"

(Continuare în pag. 10)

DATE DE PROGNOZĂ

MAŞINI ŞI UTILAJE AGRICOLE

O SINTEZĂ a previziunilor pe termen lung privind extinderea parcului de maşini agricole din ţările nesocialiste, precum şi a producţiei şi comerţului cu aceste mărfuri conduce la concluzii nuanţat optimiste, formulate concis în aprecierea că în pragul anului 2000 producţia tehnică agricolă ar putea juca un rol apropiat ca importanţă de cel al automobilelor sau avioanelor.

Previziunile sînt optimiste, sub incidenţa imperativului dezvoltării continue, susţinute a agriculturii, a producţiei alimentare îndeosebi în ţările în curs de dezvoltare, unde nivelul înzestrării tehnice a agriculturii este scăzut, ceea ce deschide perspectiva unei pieţe cu capacitate de absorbţie crescîndă pentru tehnica agricolă. Ele sînt nuanţate, dacă se ţine seama de tendinţele diferenţiate în acest domeniu.

Astfel, în timp ce pe ansamblul lumii nesocialiste se apreciază că parcul de tractoare ar putea să crească în ultimele trei decenii ale secolului de 2,5—3 ori, într-o serie de ţări ca S.U.A., Canada, Australia, Noua Zeelandă, Anglia, R.F.G., Norvegia, Suedia ş.a. nu se prevede o sporire a acestui parc (ca, de altfel, şi la alte maşini agricole), ci chiar o posibilă reducere. În ţările respective se pune problema înnoirii parcului de tractoare, prin înlocuirea maşinilor vechi cu altele noi, cu o productivitate mai ridicată.

În alte ţări, cu un nivel mai scăzut de mecanizare a agriculturii — cum sînt Franţa, Grecia, Italia, Spania, Japonia, Egiptul etc. — specialiştii în materie se aşteaptă la menţinerea unei cereri susţinute pentru tractoare (şi alte maşini agricole). În ceea ce priveşte ţările nesocialiste în curs de dezvoltare, care deţineau în 1970 doar 12% din parcul de tractoare al lumii capitaliste, ele sînt considerate ca o mare zonă potenţială de cerere pentru tehnica agricolă. Desigur, acest potenţial este influenţat de o serie de factori sociali şi economici ca : restructurarea unor economii naţionale în care există un surplus de braţe de muncă în agricultură, reorganizarea proprietăţii agrare (în sînul căreia predomină gospodării mici, slabe din punct de vedere economic), capacitatea de import a tehnicii agricole şi ritmul de dezvoltare a producţiei proprii de maşini agricole ş.a.

Prognoza pînă în 1990 a producţiei principalelor maşini agricole — tractoare şi combine — în industria celor mai de seamă ţări capitaliste producătoare este înfăţişată în tabelul alăturat. Se apreciază că, pe ansamblul acestor ţări, producţia de tractoare — după o creştere destul de marcată în primul deceniu din perioada examinată — se va dezvolta foarte lent în etapele următoare. După o reducere absolută în deceniul al şaptelea, producţia de combine a ţărilor menţionate se redresează în deceniul actual, avînd perspective de a creşte în continuare.

În sfîrşit, în cercurile de specialitate se apreciază că valoarea exporturilor mondiale nesocialiste de tractoare ar putea spori de la 1,5 miliarde dolari în 1970 la 7 miliarde în 1990, iar cea a exporturilor celorlalte maşini agricole — de la 1,2 miliarde la 9 miliarde dolari. În acest cadru global, principalele nouă ţări producătoare (S.U.A., R.F.G., Anglia, Japonia, Canada, Italia, Franţa, Belgia şi Suedia) ar putea să-şi sporească exporturile de la circa 2,1 la 12,5 mlrd. dolari, celelalte ţări capitaliste dezvoltate — de la 540 milioane la 3,2 miliarde dolari, iar ţările nesocialiste în curs de dezvoltare — de la 10 la 300 milioane de dolari. Astfel, chiar în condiţiile unei creşteri foarte rapide a exporturilor de maşini agricole ale acestui ultim grup de ţări (de aproximativ 30 de ori în două decenii), ponderea sa în ansamblul exporturilor respective ale ţărilor nesocialiste rămîne practic neglijabilă (circa 1,9%).

N. POPOV

Producţia de tractoare şi combine în principalele ţări capitaliste producătoare (în mii unităţi) 1)

Ţara	197c	198o	199o
	Tractoare		
S.U.A.	191,9	25o	26o
Japonia	8o,4	185	19o
Anglia	16o,2 2)	13o	15o
R.F.G.	1o5,1	115	14o
Italia	83,8	115	13o
Franţa	68,8	65	8o
	Combine		
Japonia	...	3o	4o
S.U.A.	21,o	3o	35
R.F.G.	22,5	25	3o
Canada	5,3	15	2o
Franţa	4,7	1o	15
Anglia	3,6	7	1o

1) Exclusiv tractoarele folosite în grădinărit.
2) Numai tractoare pe roţi.
Sursa: N.I.K.I., Suplimentul nr.6/1975 la B.I.K.I., pag.75.

CARNETUL CONSUMATORULUI

În dorinţa de a vă ajuta să economisiţi o resursă întotdeauna deficitară — TIMPUL — consemnăm în această rubrică informaţii utile privind oferta de bunuri şi servicii. Popularizînd noile produse, rubrica se doreşte a fi în acelaşi timp şi un sfătuitor al consumatorului.

CURTEA STICLARILOR LUCREAZĂ PENTRU DV.

VECHIUL vad comercial al Bucureștilor, dezvoltat în preajma palatului voivodal, găzduiește de cîțiva ani unitatea complexă de creație și prezentare cu nume de rezonanță medievală : Curtea sticlarilor.

Pe locul unde cercetările arheologice de reconstituire a palatului voievodal au depistat un vechi atelier de sticlărie a fost creat acest inedit laborator de creație, unde urmașii meșterilor sticlari de altădată, alături de tineri artiști plastici, dau sticlei cele mai neașteptate forme și culori.

Dar acesta nu este decît un aspect, ce-i drept foarte semnificativ, asupra modului în care Centrala Industriei Sticlei și Ceramicei Fine și-a gîndit întîlnirea cu consumatorii. Dînd dovadă de o lăudabilă inițiativă, centrala a preluat restaurarea unei întregi clădiri ce făcea parte din Curtea Veche, clădire care azi, reamenajată cu mult gust, găzduiește, pe lîngă atelierul propriu-zis, o bogată expoziție de prezentare a produselor fabricilor de sticlă, ceramică și porțelan, magazine de prezentare cu vînzare și întreprinderea de comerț exterior de profil.

Dar care este, de fapt, motivul pentru care revine astăzi în atenția noastră, a consumatorilor, Curtea sticlarilor ? Motivul îl constituie inaugurarea zilele acestea a două noi magazine de prezentare „Stirex“ în cadrul ansamblului cunoscut sub numele de „Curtea sticlarilor“. Aceste două premiere reprezintă, în fapt, actul final al unui program amplu de stimulare a creativității și de sondare a cererii realizat de centrală.

Astfel, Centrala industriei sticlei și ceramicii fine, împreună cu Uniunea Sindicatelor de ramură, au organizat în vederea contractărilor pentru 1976 un concurs de creație la care au participat, peste 250 de muncitori, tehnicieni, artiști plastici din fabricile centralei. Pentru concurs au fost prezentate 680 de propuneri, din care au fost selecționate pentru contractare 360 de produse. În cadrul concursului s-au remarcat în mod deosebit, fiind distinse cu premiul I : Întreprinderea de porțelan „Iris“ din Cluj-Napoca, care a prezentat serviciul de cafea cu decorație în maniera „Cucuteni“ din porțelan colorat ; Întreprinderea de sticlă-Avrig, pentru serviciul polifuncțional din sticlă colorată ; Întreprinderea de faianță-Sighișoara, pentru ramele de oglinzi modulate din faianță colorată prin decalcomanie.

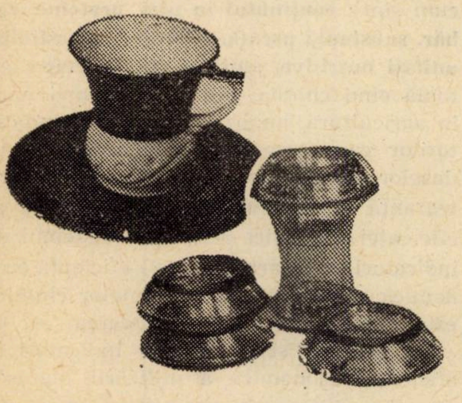

Produse premiate în 1975: Serviciul polifuncțional ambiental (jos) ; Eșantion din serviciul de cafea din porțelan (sus).

Noul magazin „Stirex-Unicat“ din str. Șelari nr. 11, ce-și deschide zilele acestea porțile, va prezenta spre vînzare tocmai astfel de modele și prototipuri elaborate pentru testare de colectivele de creație din fabricile de sticlă, faianță și porțelan ale Centralei, ca etapă prealabilă introducerii în fabricație a produselor, în ideea unui dialog sistematic cu publicul consumator. Schimbarea sortimentelor din magazin va fi integrală la intervale de circa o lună de zile, *spațiul magazinului fiind oferit prin rotație diferitelor fabrici ale centralei.*

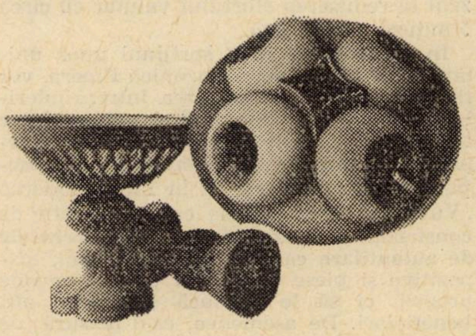

În magazinul Stirex-Unicat: Vase decorative din porțelan (300 lei ; 200 lei) ; Serviciu de fumat — faianță (31 lei).

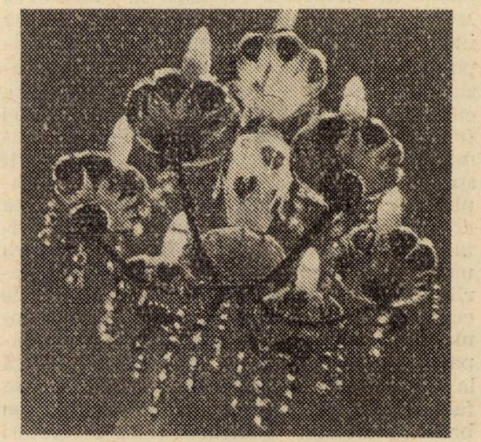

În magazinul Stirex-Corpuri de iluminat : Candelabru mare: 4 200 lei ; Candelabru mic : 1 980 lei.

Un alt punct în programul centralei l-a constituit concursul „Salonul luminii '75, care a reunit producători de globuri și corpuri de iluminat atît din industria ușoară, cît și din cooperație, industria locală, Uniunea artiștilor plastici etc. În cadrul concursului s-au primit circa 1 300 de propuneri, din care au fost admise și expuse publicului numai 900 eliminîndu-se modelele vechi sau cu consumuri mari de materiale deficitare. Decernarea premiilor s-a făcut însă numai după contractare, întrucît regulamentul de concurs prevedea, ca un criteriu de evidențiere, și cantitățile contractate. Locul I în acest concurs a fost cîștigat de Întreprinderea de industrie locală „Electrometal“-Cluj pentru diversitatea gamei de produse prezentate, calitatea lor și cantitatea contractată.

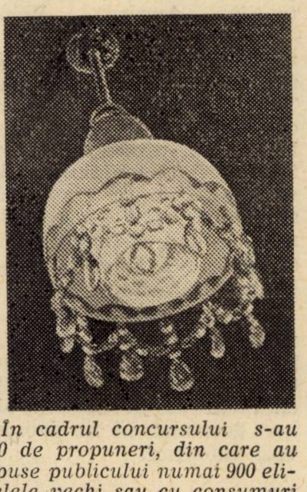

Largul interes de care s-a bucurat în rîndul publicului „Salonul Luminii '75“ a determinat centrala să deschidă în aceste zile un magazin de prezentare specializat (Stirex — corpuri de iluminat), str. Soarelui nr. 3) în imediata vecinătate a „Curții Sticlarilor“.

Vînzarea în acest magazin se va face pe bază pe comandă întocmită după alegerea modelului de cumpărător, cu livrare în maxim 30 de zile. Și în acest magazin se asigură exclusivitatea prin schimbarea permanentă a sortimentului expus.

Concomitent a fost realizată împreună cu Direcția Comercială a Municipiului București specializarea magazinului „Electrolux“ din Calea Victoriei pentru corpuri de iluminat, inițiativă, ce va fi lărgită și în alte orașe mari ale țării.

I. G.

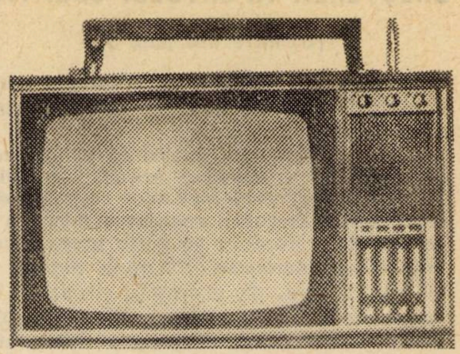

Puteți rezolva dilema : „vizionare TV sau excursie utilizînd televizorul portabil „SPORT“ (I.I.S. Electronica) care funcționează atît în locuință alimentat la rețeaua de 110 sau 220 V, cît și în camping alimentat la bateria de 12 V a automobilului. Diagonala — 31 cm. Greutate — 10 kg ; Preț 2 870 lei.

ȘTIRI DIN:

● Rețeaua comercială

În 1976 celor aproximativ 6 000 de unități comerciale ale Capitalei existente li se vor adăuga altele noi :

MARI MAGAZINE

Dintre obiectivele importante care urmează să intre în circuitul comercial în 1976, amintim magazinul Universal **„Bucur-Obor“**, cel mai mare din țară, magazinul universal **„Central“**, din Piața Unirii, precum și două magazine generale, unul pe șoseaua Pantelimon, altul pe calea Dorobanți. Un complex comercial, însumînd 10 000 mp, care va dispune de magazine de textile, încălțăminte, articole pentru sport și turism, pentru copii, produse alimentare, se va deschide la intersecția șoselei Pantelimon cu strada Socului. Un mare magazin de mobilă se va deschide pe Bulevardul 1 Mai. Urmează să înceapă lucrările de construcție a magazinului universal din Drumul Taberei, a unor noi complexe în Militari și Armata Poporului. Va continua acțiunea de dezvoltare a rețelei Big-urilor, de modernizare și extindere a piețelor, de recuperare a unor foste spații comerciale.

COMERȚUL STRADAL

În zonele centrale ale orașului București și în noile cartiere de locuințe, pentru modernizarea comerțului stradal se vor realiza, pe bază de proiecte tip, numeroase chioșcuri, tonete, cărucioare pentru vînzarea legumelor și fructelor, extinzîndu-se desfacerea preambalată a acestor produse.

TURISM, SERVICII

În București numai în anul 1975 au fost redate circuitului turistic peste zece hoteluri : Astoria, București, Opera, Grivița, Majestic, Minerva, Palas, Veneția, Rahova, Banat. Sînt în pregătire alte premiere.

CREȘTEREA APORTULUI CREATIVITĂȚII ROMÂNEȘTI

(Urmare din pag. 3)

can“ care s-a angajat să asimileze cinci cazane de 10 tone abur pe oră importate pînă acum.

Trebuie adăugat și faptul că **în acțiunea de asimilare a oricărui produs complex trebuie să mărească mai mult responsabilitatea producătorului, angajarea fermă a acestuia de a produce cu forțe proprii subansamblele necesare.** Exemple demne de evidențiat sînt, de exemplu, situațiile înregistrate la Întreprinderea „Electromagnetica“, în domeniul echipamentului pentru centralele telefonice automate, unde s-a continuat asimilarea în țară a ultimelor echipamente din cadrul licenței, la „Vulcan“, unde din totalul echipamentelor propuse spre asimilare se realizează fără nici un import peste 70% ș.a.

● Cooperarea cercetare — producție

ACTIVITATEA intensă de cercetare — desfășurată în cadrul Institutului de fizică atomică, a Centrului național de fizică, a Institutului de cercetări electrotehnice, la Institutul de cercetări pentru telecomunicații etc. — a fost organizată avînd ca o problemă centrală aspectul **scurtării ciclului de cercetare-proiectare-fabricație**, pentru înlăturarea acelor situații în care uneori soluții valoroase rămîn vreme îndelungată „în sertare“, în diferite stadii de avizare, sau cînd invenții premiate la expoziții internaționale nu sînt aplicate efectiv și se devalorizează prin uzură morală. În același timp, contribuția cercetătorilor la reducerea importurilor a fost amplificată și prin faptul că **în tot mai mare măsură portofoliul de produse noi al întreprinderilor se realizează prin strînsa colaborare a acestora cu unele institute specializate.**

De asemenea, pentru evidențierea amplorii și a dimensiunilor reale ale fenomenelor de integrare a cercetării cu producția, apare semnificativă semnalarea faptului că **valoarea micro-producției institutelor de cercetări amintite depășește 125 milioane.** Totodată, se poate sublinia că în perioada 1971—1975, la asimilarea și modernizarea celor 13 mii de produse și modele noi, care au depășit valoarea de 15 miliarde lei, în întreprinderile analizate o contribuție efectivă și-au adus-o și marea majoritate a cadrelor din cercetare.

Un exemplu edificator îl constituie participarea activă a specialiștilor de la Institutul de cercetări și proiectări electrotehnice la aplicarea unor procedee tehnologice noi la întreprinderea „Vulcan“, în realizarea unor materiale ceramice pentru întreprinderea „Electromagnetica“ ș.a. Cercetătorii de la acest institut au constatat totodată că un volum important de importuri pe economia națională privea tabla electrotehnică laminată la rece care era folosită de toate fabricile de motoare din țară. Cercetîndu-se noul tip de tablă ce se va asimila la o întreprindere din Tîrgoviște au fost reproiectate și omologate peste 30 tipodimensiuni de motoare electrice — care folosind tabla românească, nu mai necesitau importuri — și care au și intrat în fabricație etc.

● Priorități actuale și de perspectivă

SPIRITUL de înaltă exigență și responsabilitate în promovarea maximă a creativității originale, discuțiile organizate cu prilejul expoziției de lucru au fost corelate cu ajutorul efectiv acordat de învățămîntul superior. Iată, așadar, una din prioritățile foarte actuale căreia, în cadrul procesului integrării învățămînt-cercetare-producție, trebuie să-i acorde o maximă atenție. Institutul politehnic București, prin șefii de catedre și cadrele didactice în colaborare cu cercetarea s-a angajat să sprijine întreprinderile în asimilarea unor produse noi, care să diminueze importul (inelele ceramice pentru „Vulcan“, circuitele, instalațiile de automatizare ale utilajelor Fabricii de nasturi, înlocuirea coloranților la „Aurora“, Întreprinderea de piele sintetică, „Relon“-Panduri etc.). Efectul economic al acestei acțiuni se ridică pînă în prezent la reducerea efortului valutar cu circa 5 milioane lei valută.

În perspectivă, prin sprijinul unor unități de pe platforma electronică Pipera, vor fi examinate în majoritatea întreprinderilor panourile de comandă și automatizare ale utilajelor și instalațiilor și vor fi reproiectate prin concepții originale. Ne propunem, de asemenea, ca în Întreprinderea „Vulcan“, cît și la cele care au profil de construcții de mașini să dezvoltăm **centrele de autoutilare** care să fabrice mașini, dispozitive și piese nu numai pentru nevoile proprii, ci să le producă și pentru alți beneficiari. De asemenea, ca o măsură de amploare a perspectivei vor fi antrenate și mai mult întreprinderile în colaborarea cu baza de dispozitive și S.D.V.-uri a Institutului politehnic cu intenția de a reduce costurile pentru echiparea cu S.D.V.-uri a produselor pe care le asimilăm.

În prezent, cu sprijinul comisiilor de import-export din întreprinderi, un colectiv organizat la nivelul Comitetului de partid al sectorului lucrează la întocmirea unui caiet selectiv al produselor ce se importă, caiet ce va fi constituit pe principalele ramuri ale economiei și va fi difuzat ministerelor și institutelor de cercetări, cadrelor din învățămîntul superior, astfel încît la examinarea posibilităților de asimilare în țară să contribuie cît mai mulți specialiști. În același timp vor trebui amplificate preocupările pentru promovarea creativității proprii. Vor putea fi astfel evitate unele situații din 1975, cînd, pentru unele dintre noile produse ale Întreprinderii „Vulcan“, spre exemplu, Institutul de cercetări și proiectări electrotehnice recomandă în continuare folosirea unor echipamente din import, în loc să se gîndească la soluțiile din țară. Aceeași deficiență se face simțită și în echiparea tehnologică (pe baza proiectelor Institutului de proiectări pentru industria ușoară) a Întreprinderii de piele sintetică sau în asigurarea unor piese de schimb la întreprinderile „Munca textilă“, „Aurora“, „Relon“-Panduri etc.

De asemenea, va trebui acordată o mai mare atenție **informării și documentării mai ample și operative a cadrelor tehnice.** Timpul încă insuficient acordat acțiunii de documentare, atunci cînd pregătim asimilarea unui produs, face ca uneori proiectantul să fie tentat de cataloagele comerciale străine. În acest sens va trebui să sporească rolul publicațiilor selective ale ministerelor, al Institutului Central de Documentare Tehnică, al altor organe specializate în informare.

Desigur, neajunsurile arătate pot fi cu ușurință înlăturate dacă fiecare organizație de partid, fiecare cadru de conducere, toți oamenii muncii vor acționa astfel încît calitatea de producător și proprietar, de bun gospodar să fie demonstrată prin dovezi autentice.

Puternic dinamizate de activitatea politică desfășurată de organizațiile de partid, colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile analizate vor dovedi, cu siguranță, pricepere și inițiativă în stimularea în continuare a tot ceea ce creația tehnică românească poate produce, în ridicarea la un nivel calitativ superior a întregii activități.

CHIMIZAREA

(Urmare din pag. 8)

$$V = C \text{ sau } \frac{V}{C} = 1$$

Pentru ca folosirea îngrășămintelor să fie economică, raportul de mai sus trebuie să fie supraunitar. Cel mai mare venit net se realizează însă cînd acest raport este unitar. Sporul de venit net este influențat în condițiile diferite de vînzare a produselor, condiții care denaturează uneori aprecierea corectă a eficienței economice a îngrășămintelor. De aceea, el trebuie să fie analizat în strînsă corelație cu ceilalți indicatori, mai ales cu prețul de cost.

La alegerea sporului de venit ca indicator determinant al eficienței economice a folosirii îngrășămintelor chimice, s-a avut în vedere importanța acestuia în realizarea reproducției socialiste lărgite, știut fiind că venitul net constituie unica sursă a acumulării, a constituirii fondului de dezvoltare economico-socială.

Productivitatea muncii. În mod curent, acest indicator se determină prin raportarea sporului de producție (sau valoarea sporului) la timpul suplimentar de muncă cheltuit cu aplicarea îngrășămintelor, inclusiv cheltuielile de muncă cu recoltarea producției suplimentare. Stabilirea și compararea nivelului productivității muncii între diferite variante reprezintă metoda generală de urmărire a eficientei muncii.

Rata rentabilității sporului (R_s) reprezintă un alt indicator sintetic care reflectă eficiența folosirii îngrășămintelor chimice. Este cunoscut că elementul esențial al oricărei activități economice este determinat de necesitatea recuperării cheltuielilor de producție și de realizarea unui beneficiu pentru reluarea activității pe o scară lărgită. În cazul folosirii îngrășămintelor chimice, rata rentabilității sporului se calculează prin raportarea sporului de venit net la sporul de cheltuieli și arată cît venit net se obține la 100 lei cheltuiți cu îngrășămintele.

$$R_s = \frac{V_{ns}}{C_s} \cdot 100$$

Rata rentabilității sporului se poate calcula la nivelul întregului sector vegetal sau pentru fiecare produs în parte.

Pentru exprimarea calității produselor, ca urmare a folosirii îngrășămintelor se pot adopta o serie de indicatori specifici cum sînt : **conținutul în ulei, proteine, zahăr, substanță uscată, albumină digestibilă, unități nutritive, amidon etc.** În etapa actuală cînd chimia pătrunde tot mai mult în agricultură, analiza și studierea indicatorilor care caracterizează calitatea produselor agricole trebuie să facă parte integrantă din complexul de indicatori ai eficienței economice și sociale. (Sistemul de indicatori care caracterizează eficiența economică a folosirii îngrășămintelor chimice este redat în schema din pagina nr. 8).

Cunoașterea sistemului de indicatori ai eficienței economice a utilizării îngrășămintelor chimice în agricultură oferă organelor de decize o imagine de ansamblu și corelată, pe de o parte a eforturilor pe care le face unitatea cu acest mijloc de intensificare iar, pe de altă parte, în strînsă legătură cu ansamblul de factori, care permite luarea celor mai adecvate măsuri de îmbunătățire a folosirii îngrășămintelor chimice, în scopul realizării unei eficiențe economice sporite.

CO

CONDUCERE
ORGANIZARE

„ANCHETA R. E.“

CENTRALA INDUSTRIALĂ ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ (II)

CONTINUĂM să publicăm în numărul de față răspunsurile primite din partea altor cadre de conducere de centrale industriale la întrebările cuprinse, în ancheta întreprinsă de „Revista economică“ :

1. Ce a însemnat pentru dezvoltarea centralei dv. înfăptuirea înainte de termen a cincinalului 1971–1975 ? Ce niveluri au atins principalii indicatori ai producției și de eficiență economică, ce mutații s-au produs în tehnologii și structura producției ?

2. Pornind de la specificul activității centralei dv. v-am ruga să ne prezentați principalele măsuri aplicate sau în curs de aplicare privind îmbunătățirea organizării și conducerii producției, specializării și profilării întreprinderilor componente, diversificării producției, în vederea satisfacerii mai depline a nevoilor economiei și sporirii competitivității exportului.

3. Ce măsuri ați inițiat pentru demararea noului cincinal în ce privește înnoirea nomenclatorului de produse, modernizarea și perfecționarea tehnologiilor și proceselor de fabricație, stimularea creativității și inovației, dat fiind că el este definit drept „cincinal al revoluției tehnico-științifice“ ?

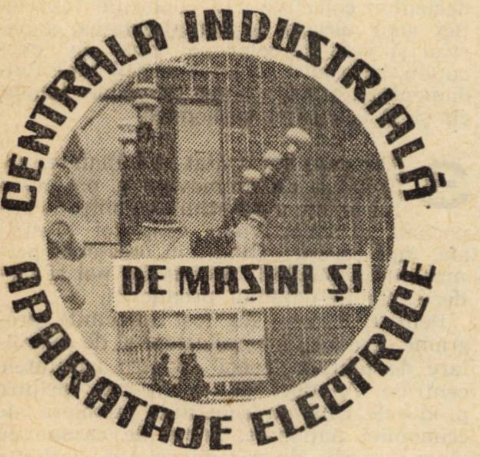

ing. I. LICU
director general

1 Cincinalul precedent, pe care l-am încheiat cu succes, a reprezentat pentru oamenii muncii din unitățile componente ale centralei noastre un nou pas înainte în sporirea și diversificarea producției de mașini și aparataje electrice, necesare, atît satisfacerii nevoilor economiei naționale, cît și pentru schimburile de valori materiale cu care țara noastră participă în comerțul exterior.

Desfășurînd o susținută întrecere socialistă, colectivele de muncă din unitățile centralei au realizat sarcinile planului cincinal 1971—1975 cu avansuri apreciabile față de timpul calendaristic. În 1974, colectivul Întreprinderii de celule prefabricate din Băilești a raportat realizarea sarcinilor întregului cincinal ; planul producției de aparataj de înaltă tensiune la „Electroputere“-Craiova a fost îndeplinit la începutul decadei a doua din ianuarie 1975 ; în luna mai și-a realizat planul și colectivul Întreprinderii „Electroceramica“ Turda ; constructorii de locomotive electrice de 5 100 kW au produs ultima mașină prevăzută în cincinal în luna august; la 30 octombrie 1975 a fost îndeplinit indicatorul de plan pentru motoare electrice, **iar la data de 7 noiembrie am raportat realizarea sarcinii de plan la producția globală pe întreaga centrală.** Constructorii noștri de mașini și aparataje electrice și-au creat astfel posibilitatea de **a depăși sarcinile planului cincinal cu peste 1 500 mil. lei la indicatorul aparataj electric de înaltă tensiune și cu 1 260 mil. lei la producția globală.**

Comparativ cu 1970, producția globală aproape s-a dublat în 1975, iar anumite sortimente fizice, solicitate mult pe plan intern și extern, au cunoscut sporuri și mai mari : la motoare electrice creșterea este de 149%, iar la aparataj de înaltă tensiune, unde eram tributari importurilor, s-a obținut un spor de 256%. Tot în perioada cincinalului trecut au fost puse în funcțiune noi și importante capacități de producție : Întreprinderea de celule electrice prefabricate la Băilești, Întreprinderea de transformatoare de puteri mici la Filiași, Întreprinderea de prototipuri și SDV-uri „Electrotimiș“ la Timișoara, mari laboratoare de înaltă tensiune și de mare putere în cadrul Întreprinderii „Electroputere“-Craiova și altele.

Dezvoltarea capacităților și a producției electrotehnice a determinat ca, în cei cinci ani, să se creeze în cadrul centralei noastre 8 000 de noi locuri de muncă, ceea ce reprezintă un spor de 47% față de nivelul atins la sfîrșitul anului 1970. Dar sporul de producție înregistrat s-a realizat, precumpănitor, pe seama creșterii **productivității muncii cu 31,2%**. De asemenea, valoarea fondurilor fixe a sporit considerabil. Paralel cu acțiunea de creștere a înzestrării tehnice a muncii, a sporit și eficiența fondurilor fixe cu 11%.

În noul cincinal, unităților centralei noastre le revin sarcini mult mai mari. Producția la motoarele electrice va spori cu 256,3%, la transformatoare de forță cu 148,7%, la aparataje de înaltă tensiune cu 330%, la locomotive electrice cu o dată și jumătate. În felul acesta, producția marfă, ca și producția globală a centralei noastre, se va ridica la nivele ce vor întrece cu peste 200% nivelul cincinalului precedent.

2 Pentru asigurarea realizării unei producții ridicate în toți anii cincinalului precedent cît și pentru viitorii ani, am luat și continuăm să luăm o serie de măsuri tehnico-organizatorice. În funcție de dotarea fiecărei unități, au fost și sînt stabilite nivele de producție suplimentare ce se pot obține în fiecare an(cu desfacere asigurată) prin mai buna organizare a producției, prin promovarea de tehnologii avansate.

Au fost puse la punct, de pildă, tehnologiile de sudare în mediu de argon, în bioxid de carbon. Este în curs aplicarea prelucrării cu fascicul laser și plasmă a unor repere, realizarea transformatoarelor de măsură în rășini epoxidice. A fost extinsă, de asemenea, folosirea calculatorului electronic — din dotarea I.E.P.C. — în activitatea de cercetare și proiectare (proiectări de mașini electrice și transformatoare, calculul repartiției tensiunii de impuls în transformatoare etc.).

Dar, atenție s-a acordat nu numai cantității, ci și diversificării și ridicării calității produselor. În acest sens, au fost luate, în funcție de situațiile existente, o serie de măsuri. În 1975, spre exemplu au fost realizate 30 sortimente noi de produse, s-a fundamentat planul de completare și dezvoltare a standurilor de probe și a laboratoarelor, s-au pus la punct noi metode de urmărire pe fluxul fabricației a calității diferitelor componente ale produselor.

Caracteristic producției noului cincinal este organizarea, începînd cu 1976, a activității de microproducție atît în unități, cît și în institut, pentru unicate și serii foarte mici de fabricație, destinată, în special reducerii importurilor.

3 Activînd într-un sector în care ritmul înnoirii produselor este accentuat, au fost stabilite sarcini deosebite pentru asimilarea produselor și tehnologiilor noi, pentru proiectarea și modernizarea celor învechite. Rezultatul a fost acela că, la sfîrșitul lui 1975, ponderea produselor noi și modernizate în totalul producției globale a centralei s-a ridicat la peste 67%. Reproiectările au urmărit îmbunătățirea performanțelor, reducerea consumurilor de materiale și manoperă, micșorarea dimensiunilor de gabarit, extinderea utilizării maselor plastice în locul metalelor etc.

În cincinalul 1976—1980 urmează să lărgim nomenclatorul de produse prin :

— asimilarea unei serii noi de locomotive cu puteri pînă la 4 000 CP. Dintre acestea, capul de serie LDE 4 000 CP a fost terminat, fiind în probe de omologare ;

— asimilarea pentru sistemul energetic național a unor echipamente electrotehnice grele. Au fost deja asimilate echipamente la tensiune de 400 kW (autotransformatoare și transformatoare bloc de 400 MVA pentru stații și centrale, precum și aparatajul aferent). Aceasta a permis trecerea transportului de energie electrică de la 220 kV la 400 kV ;

— elaborarea unor serii de mașini electrice, inclusiv mașini pentru destinații speciale (nave, foraj, mașini-unelte etc.);

— organizarea proiectării și asimilării în fabricație a echipamentelor complexe pentru foraj, alimentarea rețelelor de tensiune urbană etc.

Ceea ce preocupă în prezent centrala noastră, este transpunerea în viață a indicațiilor conducerii partidului privind promovarea progresului tehnic în acest cincinal al revoluției tehnico-științifice. Astfel, pe linie de cercetare sînt prevăzute teme pentru asimilarea unor noi mijloace de transport, și modernizarea celor existente (locomotivă diesel-electrică tiristorizată, locomotive cu tracțiune în curent alternativ). Se vor introduce noi materiale, printre care : izolație clasă H, oțeluri superioare, mase plastice și alți înlocuitori de metal. Se vor dezvolta cercetări în domeniul tehnicii tensiunilor înalte și puterilor mari (capacitate de comutație și stabilitate la scurt circuit). În acest cincinal, vom asimila stații capsulate în hexaflorură de sulf la 110 kV, care vor aduce mari avantaje beneficiarilor (reducerea volumelor și suprafețelor ocupate de circa 10 ori, eliminarea pericolului conturării izolației externe, simplificarea exploatării etc.).

Începînd cu 1976, ne-am propus să asimilăm o gamă foarte variată de produse pentru reducerea importurilor la beneficiari și la întreprinderile centralei noastre. Între acestea, aș menționa transformatoarele și celulele de 6 kV antigrizutoase, transformatoarele în construcție specială pentru alimentarea cuptoarelor de topit oțel și fontă etc.

Condițiile create, dezbaterea sarcinilor de plan cu toate colectivele întreprinderii, măsurile prevăzute, hotărîrea fermă a fiecărui colectiv de muncă, constituie tot atîtea garanții că sarcinile din acest nou cincinal vor fi nu numai îndeplinite, ci și depășite.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ ENERGETIC METALURGIC ŞI MAŞINI DE RIDICAT

Ing. Nicolae TEODORESCU
director general

1 Colectivul centralei noastre a reușit să realizeze producția globală a cincinalului recent încheiat la data de 23 septembrie 1975, creînd astfel premisele realizării unei producții suplimentare pe anul 1975 de cca. 3 miliarde lei. În ceea ce privește nivelurile de producție ale cincinalului menționez că volumul producției globale preliminat în anul 1975, pe total centrală industrială, este cu 86,5% mai mare față de realizările anului 1971, primul an al cincinalului trecut.

În structura producției întreprinderilor, o pondere însemnată o au utilajele tehnologice complexe : energetice, metalurgice chimice, refractare și alimentare, iar această pondere a crescut continuu în actualul cincinal, ajungînd să reprezinte acum aproape jumătate din valoarea producției. Subliniez că tehnicitatea utilajelor fabricate a crescut de la an la an, fapt ilustrat de cele peste 300 de produse asimilate și introduse în fabricație în perioada 1971—1975. Ca urmare a acestei activități, ponderea produselor noi și modernizate în producția globală a crescut de la 11,5% cît reprezenta în 1971, la 16% în anul 1975. Aș menționa, în cadrul produselor de mare tehnicitate realizate de întreprinderile centralei, grupurile turbogeneratoare de 330 MW de la Întreprinderea de mașini grele București, echipate cu cazane de 1 035 tone abur/oră, de la Întreprinderea „Vulcan“-București, din care — așa cum cunoașteți — primul agregat de 330 MW a fost pus în funcțiune zilele acestea la Rovinari. Aș mai adăuga că turbinele hidraulice — din care menționez pe cele de la Porțile de Fier, Argeș, Olt, Someș — sînt produse de centrala noastră, prin Întreprinderea de construcții de mașini Reșița. În paralel, o atenție deosebită s-a acordat problemelor legate de eficiența economică. Astfel, costurile de producție s-au redus în mod continuu, producția marfă a anului 1975 fiind realizată cu 128 lei la mie mai puțin decît în anul 1970.

În cincinalul care s-a încheiat volumul de export a crescut de peste 2 ori, din care de aproape 3 ori și jumătate pe relația devize libere. Exportăm echipamente și utilaje în peste 30 de țări de pe toate continentele. Nomenclatorul produselor s-a diversificat, crescînd totodată complexitatea acestora. Printre produsele exportului nostru figurează centrale electrice și de termoficare urbană, turbine și generatoare cu abur și hidraulice, fabrici de pîine, diverse utilaje metalurgice și altele.

Și în continuare avem sarcini deosebite, atît în ceea ce privește creșterea producției, cît și în ridicarea tehnicității utilajelor fabricate. Producția globală a anului 1976 va fi cu 26,6%, iar producița marfă cu 23,5% mai mari decît nivelul anului 1975. De asemenea, volumul utilajelor tehnologice va crește în 1976 față de ceea ce realizăm în anul acesta. Astfel, la turbinele cu abur avem planificat în 1976 cu aproape 40% mai mult decît în anul trecut, iar la celelalte sortimente de utilaje tehnologice creșterile planificate se situează între 65 și 100% față de nivelul pe care l-am realizat în 1975. Aș dori să adaug, ca un factor calitativ de importanță deosebită, că productivitatea muncii va crește cu peste 23% față de realizările anului 1975. Totodată, menționez că în cincinalul 1976—1980 și în perspectivă, centrala noastră va începe fabricația utilajelor pentru centrale nucleare, ceea ce demonstrează încă o dată gradul excepțional de tehnicitate pe care trebuie să-l atingă produsele întreprinderilor noastre.

2 Este de la sine înțeles că sporurile cantitative și calitative din activitatea centralei nu au putut — și nici nu vor putea fi atinse — fără un cadru organizatoric adecvat. Așa cum se cunoaște, pe baza hotărîrilor Congresului al X-lea al partidului și ale Conferinței Naționale din 1972, în această perioadă au fost elaborate o serie de acte normative, care au drept scop îmbunătățirea organizării și conducerilor unităților socialiste. Centrala noastră s-a aliniat acestor reglementări și a căutat permanent să găsească cele mai corespunzătoare soluții pentru perfecționarea organizării. În același timp în cadrul centralei au fost elaborate în această perioadă studii și proiecte de organizare a producției și muncii — în medie cca. 50 pe an — care au avut drept scop îmbunătățirea continuă a activității de conducere și de producție.

În structura centralei s-au produs modificări în perioada 1971—1975 în sensul creșterii numărului unităților componente, acestea ajungînd în prezent la 19, din care 15 întreprinderi de producție și 4 institute de cercetare-proiectare. Subliniem că atît prin dotarea inițială, cît mai ales prin dezvoltările ulterioare, s-a ajuns la o specializare și o profilare a unităților noastre în execuția utilajelor tehnologice și a mașinilor de ridicat, cu procese tehnologice de mare complexitate și precizie. Această situație a creat condițiile unei mai mari diversificări a producției și unei calități superioare a utilajelor fabricate, ceea ce a contribuit atît la satisfacerea mai deplină a nevoilor economiei naționale, cît și la sporirea competitivității exportului românesc în ramura construcțiilor de mașini.

Consider indicat să amintesc că în stilul și metodele de muncă ale conducerii centralei un loc primordial l-a ocupat aplicarea consecventă a principiului muncii și deciziilor colective ; în condițiile fabricației unor utilaje de complexitatea, gabaritul și valorile celor pe care le executăm, aceasta a asigurat decizii bine fundamentate, atît din punct de vedere tehnic, cît și al eficienței economice.

3 Așa cum am arătat mai înainte, activitatea de promovare a progresului tehnic a constituit un obiectiv important al colectivului centralei idustriale, fapt ce s-a oglindit în creșterea permanentă a ponderii produselor noi și modernizate în volumul producției.

Pentru aceasta, au fost întocmite programe de cercetare-proiectare și de dezvoltare de tehnologii noi pentru institutele centrale. Aș dori să menționez, printre produsele care au constituit premiere ale economiei naționale, gama de cazane cu abur și aceea de cazane de apă fierbinte pentru termoficare, turboagregatele de puteri mari, hidroagregatele pentru rîurile interioare și altele. Menționez că întreaga dotare a rîurilor interioare cu agregate hidaulice s-a realizat și se va realiza în continuare de către Intreprinderea de construcții de mașini Reșița, pe baza proiectelor elaborate de către Institutul de cercetări și proiectări pentru echipamente hidroenergetice din Reșița, ambele aparținînd centralei noastre industriale.

O preocupare a cercetătorilor și proiectanților noștri în această perioadă a constituit-o găsirea unor soluții tehnice și tehnologice corespunzătoare pentru construcția și funcționarea cazanelor și instalațiilor de ardere cu combustibil solid, cu randament ridicat, înlocuind astfel combustibilul lichid și gazele, la arderea în cazane. Pe această linie s-au obținut rezultate bune, dar consider că mai avem încă probleme de rezolvat în continuare.

Pentru pregătirea cincinalului viitor, s-a desfășurat, printre altele, o activitate susținută avînd drept obiect întocmirea unor studii privind asimilarea în țară a unui număr important de subansamble și produse necesare utilajelor pe care le fabrică întreprinderile constructoare de mașini, și care în prezent se aduc din import. Această activitate, pe lîngă faptul că va conduce la o tehnicitate mai ridicată a produselor noastre, va avea și consecințe economice din cele mai importante, care se vor reflecta în reducerea eforturilor valutare ale economiei noastre, obiectiv de importanță majoră pentru creșterea nivelului de trai al poporului. Totodată, pentru pregătirea cincinalului viitor s-au întocmit programe și s-au luat măsuri în scopul recrutării și asigurării cadrelor necesare pentru nivelurile de producție planificate, precum și în sensul creșterii calificării și pregătirii lor profesionale.

CENTRALA
INDUSTRIEI
CONFECȚIILOR

Iosif STEINBACH
director general

1 În raportul prezentat la cel de-al X-lea Congres al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, vorbind despre sarcinile ce revin industriei ușoare pe linia creșterii în ritm susținut a producției bunurilor de consum, în vederea îmbunătățirii aprovizionării, satisfacerii în măsură tot mai largă a cerințelor populației, a subliniat că trebuie să se asigure **„folosirea la maximum a capacităților existente și, cu deosebire, a unităților noi, moderne, create în ultimii ani, pentru sporirea și diversificarea producției de țesături, tricotaje, confecții, încălțăminte, articole pentru copii, pentru ridicarea calității și valorii lor de întrebuințare, în concordanță cu cerințele și gustul consumatorilor“.**

Aceste sarcini au fost concretizate în prevederile planului cincinal 1971—1975. Ca urmare a îndrumărilor conducerii partidului și statului nostru, a indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia frecventelor vizite de lucru în unități ale industriei de confecții, a fost conturat un amplu și mobilizator program de acțiune pentru dezvoltarea, modernizarea și creșterea eficienței activității întreprinderilor din sectorul nostru industrial. Principalele obiective ale acestui program au fost următoarele: creșterea în ritm constant, înalt a producției; adîncirea specializării și ridicarea nivelului de concentrare; extinderea capacităților de producție, în cadrul politicii generale a partidului de repartizare armonioasă, echilibrată a forțelor de producție pe teritoriul țării și a atragerii unui număr mai mare de femei în sfera producției; ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului de industrializare a producției de confecții; ridicarea la nivel superior a eficienței economice; îmbunătățirea substanțială a calității, diversificarea sortimentelor, alinierea permanentă și operativă la linia modei; extinderea exportului, consolidarea pe piețele tradiționale și pătrunderea pe noi piețe.

Aplicarea cu consecvență și în mod creator a prevederilor programului de acțiune, de către toate colectivele de oameni ai muncii din industria de confecții, a condus la realizarea planului cincinal pe centrală la data de 28 februarie 1975, respectiv cu 10 luni mai devreme.

În mod deosebit subliniem efortul colectiv de concepție și execuție privind aplicarea prevederilor programului de măsuri elaborat în urma ședinței de la Mangalia din 6 august 1973. Pe baza indicațiilor primite cu această ocazie din partea tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, a luat un avînt deosebit activitatea de **cercetare științifică aplicativă**, de proiectare a îmbrăcămintei și organizare a execuției producției, concretizată în înființarea „Centrului de cercetare și proiectare a îmbrăcămintei“, care concentrează cadrele cele mai valoroase din domeniul creației tehnice din întreaga țară. În mod practic, întregul efort de creație tehnică, depus de colectivele de muncă din întreprinderi, se reflectă în activitatea de reproiectare și asimilare de noi produse, care, în perioada 1971—1975 a condus la **reînnoirea a peste 95% din produsele fabricate.**

2 Măsurile principale care au condus la realizarea înainte de termen a cincinalului au fost următoarele:

a) Elaborarea și aplicarea unor **proiecte de reorganizare a întreprinderilor de confecții** cu participarea largă a specialiștilor din C.I.C., în colaborare cu cadrele tehnice din întreprinderi. Pe această cale, pe întregul cincinal 1971—1975 s-au obținut un spor de producție de 10 miliarde lei;

b) **Folosirea unor tehnologii unificate perfecționate.** Astfel, prin implementarea tehnologiei unificate în toate întreprinderile producătoare de cămăși s-a realizat o capacitate de producție suplimentară anuală, pe aceleași suprafețe industriale, de 3,5 milioane bucăți cămăși;

c) Aplicarea unor **procedee tehnologice avansate** ca: asamblarea detaliilor croite prin termocolare, introducerea sistemului de croit fix.

3 Muncitorii, tehnicienii și inginerii din întreprinderile de confecții, se angajează, în continuare, ca în **cincinalul revoluției tehnico-științifice** să răspundă cu fermitate la transpunerea în practică a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, concretizate în amplul **program de măsuri tehnico-organizatorice** elaborat la nivelul centralei și al fiecărei întreprinderi.

În cincinalul 1976—1980 se prevede o creștere a volumului producției globale de 82% față de realizările din cincinalul 1971—1975.

Prin specificul ei, industria de îmbrăcăminte realizează o producție diversă, de mare serie, adresată miilor de cumpărători. Aceasta, prin caracterul de **noutate și originalitate** trebuie să răspundă comandamentelor de eleganță, estetică și utilitate, prevenind fabricarea unor articole monotone, uniforme și demodate.

Au constituit și constituie o călăuză permanent actuală pentru lucrătorii, din industria de confecții, indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitei efectuate la a 20-a aniversare a I.C.T.B. cînd, în cuvîntarea rostită, sublinia necesitatea ca, odată cu sporirea producției, să acordăm mai multă atenție îmbunătățirii calității.

Programul nostru în domeniul **asimilării de noi produse** prevede elaborarea unei noi game sortimentale de îmbrăcăminte, prin care să se satisfacă orice cerință și exigență cu următoarele destinații: îmbrăcăminte pentru adolescenți; îmbrăcăminte pentru copii, îndeosebi pentru vîrsta 6—18 luni; îmbrăcăminte de interior, sortimente destinate pentru gospodărie și pentru odihnă acasă; îmbrăcăminte pentru petrecerea timpului liber, vacanță, sport, turism; îmbrăcăminte destinată mediului rural, funcție de specificul regiunilor; îmbrăcăminte de protecție și de lucru, în vederea diversificării și îmbunătățirii calității acestora, precum și a ridicării gradului de confort, — se preconizează realizarea de noi sortimente de echipament de protecție și de lucru, funcție de apariția unor noi meserii și a integrării femeilor în producție.

În activitatea de **cercetare** ne propunem să abordăm următoarele probleme principale: automatizarea operației de șpănuire și croire a țesăturilor și tricoturilor; trecerea de la etapa de mecanizare a execuției operațiilor de confecționare la aceea de semiautomatizare și automatizare complexă a procesului de lucru; extinderea procedeului de chimizare a execuției operațiilor de confecționare; cercetarea procedeelor de ansamblare a detaliilor croite ale produselor, prin sudare cu curenți de înaltă frecvență și ultrasunete; modernizarea tehnologiilor de finisare hidrotermică; diversificarea producției de stofe tricotate, prin dezvoltarea lucrărilor de cercetare, efectuate în perioada 1973—1974, în vederea realizării unor contexturi din fibre chimice în amestec; definitivarea lucrărilor de cercetare privind introducerea imprimării tricoturilor prin transfer; realizarea unor sisteme de depozitare a produselor finite prin „însilozare“.

Complexitatea tehnologiei de confecționare reclamă un înalt nivel de **organizare a producției.** De aceea, paralel cu activitatea de cercetare științifică aplicativă, se vor desfășura o serie de lucrări pe linia organizării producției și a muncii, care vizează următoarele domenii de activitate: continuarea acțiunii de unificare a proceselor tehnologice de confecționare; elaborarea unor lucrări de studiul muncii; dezvoltarea activității privind stabilirea timpilor predeterminați (MTM); efectuarea unor studii ergonomice privind perfectionarea organizării locurilor de muncă; extinderea procesului de prefabricare a detaliilor componente ale produselor.

Definirea noului cincinal ca **cincinal al revoluției tehnico-științifice** indică în mod direct și evident faptul că trebuie să se acorde o atenție deosebită **elementului uman** din contextul oricărei organizații productive, astfel incît aceasta să fie asigurată cu forța de muncă corespunzătoare, atît din punct de vedere al **competenței**, cît și din punct de vedere al **responsabilității** față de produsul muncii.

În acest scop, la nivelul centralei s-a elaborat un **program de pregătire și perfecționare a cadrelor de toate gradele**, pentru perioada 1976—1980, ținînd seama de dezvoltarea fiecărei întreprinderi, precum și de unitățile noi ce vor fi puse în funcțiune.

Cele arătate reprezintă numai cîteva aspecte din activitatea desfășurată în cincinalul 1971—1975, direcțiile de acțiune pentru 1976 și o perspectivă pînă în anul 1980. Vom continua să studiem experienta acumulată, plusurile și minusurile din activitate noastră, deoarece aceasta constituie o premisă absolut necesară pentru asigurarea progresului. În fond, practica este cea care verifică valabilitatea deciziilor, soluțiilor și tocmai de aceea vom face permanent apel la viață, la realizări pentru a completa și îmbunătăți planurile noastre de acțiune pentru viitor. La o asemenea viziune realistă ne îndeamnă Programul partidului, spiritul hotărîrilor Congresului al XI-lea, indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Sîntem ferm hotărîți, ca acționînd în acest spirit să obținem realizări superioare în noul cincinal în toate domeniile activității noastre, a industriei de confecții.

Anchetă realizată de
V. BOESCU, M. IONIȚĂ
C. COJOCARU

STRUCTURILE SOCIAL – ECONOMICE ȘI DEZVOLTAREA MULTILATERALĂ A OMULUI

ÎN ETAPA ACTUALĂ, deschisă de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, o trăsătură caracteristică a politicii generale a partidului nostru constă în faptul că problemele formării omului nou și a personalității sale se pun în mod explicit ca sarcini nemijlocite și imediate ale acțiunii politice. Formarea omului nou și a personalității sale, optimizarea condițiilor sale existențiale au trecut — mai mult ca oricînd — în prim planul practicii politice, social-economice ideologice. Așa cum se arată în Program „în centrul politicii generale a partidului și statului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, se află permanent ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului, satisfacerea cerințelor de viață ale oamenilor muncii, bunăstarea și fericirea omului, împlinirea multilaterală a personalității umane“.

Definind direcțiile principale pentru următorii 20—25 ani în care vor acționa partidul și întregul nostru popor, Programul statuează „făurirea omului nou, cu conștiința înaintată, făuritor al societății socialiste multilateral dezvoltate, al comunismului“, *ca obiectiv principal de acțiune inclus în însuși conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, împlinirea omului și a personalității sale fiind parte a procesului social general revoluționar, în strînsă legătură cu celelalte obiective și opțiuni politice, exprimînd sensul și finalitatea strădaniilor întregului popor ce-și făurește conștient calea spre bunăstare, spre progres.*

În viziunea partidului nostru procesul de edificare a omului nou, a omului societății socialiste — ca dealtfel întregul proces de construire a societății socialiste (comuniste) — trebuie să pornească de la condițiile concret istorice, specifice României contemporane, ce generalizează o anumită experiență concretă, unică, în cadrul căreia procesul de formare și devenire a omului și a personalității acestuia se realizează în modalități specifice fiecărei etape.

Desigur că în procesul de edificare a omului societății socialiste și comuniste nu pot fi omise valorile umanismului formate, cîștigate, în eforturile tuturor generațiilor, civilizația socialismului, inclusiv în țara noastră, fiind beneficiara unor trăsături ale umanului ca deziderat ideal, general acceptate de-a lungul veacurilor în efortul constructiv de creație și autocreație a omului. Umanismul socialist, ca teorie și practică, asimilează și integrează, astfel, într-o viziune revoluționară și științifică despre om și societate, tot ce s-a impus ca valoare autentică în plan moral, filozofic, cultural, politic, în întreaga evoluție spirituală a umanității.

Societatea totalei împliniri a omului

DAR DACĂ EFORTUL de făurire a omului nou, a omului societății socialiste și comuniste nu se poate lipsi de valorile autentice morale, filozofice, culturale, — rod al creației de veacuri — acest proces nu poate transcede decît din realitatea social concretă în care se petrece și care **condiționează și determină nemijlocit procesul de creație și autocreație.**

În istoria poporului nostru victoria socialismului deschide perspectivele formării unui tip uman superior tipului uman propriu orînduirilor presocialiste, a apropierii idealului uman de real și a realului, ca proces, de ideal. De aceea, dacă societatea socialistă este și va fi rodul acțiunii conștiente, constructive, creatoare, a omului înaintat — subiect — agent creator de istorie — el este, în același timp, și se formează ca obiect al istoriei produs al acestui tip de societate. Societatea socialistă multilateral dezvoltată este cadrul istoric, climatul social-politic care zămislește acest tip nou de om, leagănul în care se dezvoltă și se autodezvoltă într-un proces continuu, conștient, de devenire, de apropiere de esența umană, de ascensiunea permanentă, pe scara umanului, spre perfecțiune.

Așa cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XI-lea, **„Partidul nostru pornește de la concepția că socialismul trebuie să fie societatea totalei împliniri a personalității umane, în care fiecare cetățean să se simtă stăpîn pe destinul său, să poată gîndi și acționa nestingherit în folosul progresului societății“.**

În România socialistă procesul formării omului societății socialiste (comuniste) și a personalității acestuia se conturează ca rezultat al unor condiții și determinări obiective și subiective, concret-istorice, economice, social-culturale, și politice, specifice etapei actuale, rezultat al unui proces istoric îndelungat în perspectiva căruia — numai — putem înțelege acest proces de creație și autocreație, niciodată încheiat, mereu perfectibil. Societatea socialistă, ca ansamblu de condiții și situații obiective, la nivelul micro și macrogrupurilor sociale, determină direct formarea și transformarea sistemului personalității individului (a tuturor indivizilor), desigur, cu rezultate diferite de la individ la individ, funcție de structutra psihică a fiecărui individ, de capacitățile proprii, de contribuția fiecăruia la crearea propriei lor personalități, ca proces autocreator.

În țara noastră crearea condițiilor obiective sînt legate de victoria socialismului, de dispariția claselor exploatatoare, de dezvoltarea forțelor de producție, de crearea și dezvoltarea relațiilor de producție socialiste la nivelul întregii economii naționale, de asigurarea dreptului la muncă și cultură tuturor indivizilor.

Programul Partidului Comunist Român, trasează — după cum se știe — în perspectiva formării omului nou — direcțiile dezvoltării în continuare, într-un ritm susținut, a forțelor de producție, căile perfecționării în continuare a relațiilor sociale de producție, a mecanismelor și structurilor în care indivizii trăiesc și muncesc, dezvoltarea și perfecționarea democrației la toate nivelurile de structuri, instituții și activități, a sistemului de norme și valori care ghidează și validează conduitele și activitățile umane.

După cum se știe însă, socialismul asigurînd pe această bază condiții egale de formare și dezvoltare a personalității fiecărui individ și a tuturor indivizilor în muncă și prin muncă, menține în continuare, în condițiile concrete din țara noastră, o seamă de contradicții specifice etapei, generate de condiții obiective inegale și diferite de dezvoltare a indivizilor, în care aceștia trăiesc și muncesc, deosebiri cantitative și calitative, materiale și spirituale. Aceste deosebiri se manifestă printre altele în gradul diferit de profesionalizare cerut de diferite tipuri de activități, de unde și existența încă a forței de muncă calificată și a forței de muncă necalificată, în gradul diferit de dotare cu tehnică și tehnologii noi a aceluiași tip de activitate, dar în locuri diferite de muncă, fapt ce — în același tip de activitate — această situație diferențiată, potențează personalități de grade diferite de cultură profesională-tehnică, economică și de participare la crearea produsului social. Aceste deosebiri se manifestă de asemenea în condiții diferite de viață și muncă existente în mediul rural și cel urban, într-un oraș și altul, în condițiile diferite de viață și muncă a populației stabile și a unei mari părți din populația activă care migrează temporal de la sat la oraș, de la oraș la oraș, proces care în următorii 10—15 ani se va accentua, ca urmare a procesului de modernizare a economiei naționale. Condiții diferite de formare și dezvoltare a individului, a personalității acestuia sînt generate și de faptul că și în socialism nu toate tipurile de activități socialmente necesare, solicită în măsură egală forța creatoare a personalității, spiritul inventiv al individului, unele activități rămînînd activități de rutină, de care socialismul nu se poate dispensa, dar care — deocamdată — nu pot fi înlocuite — în totalitate — prin mecanizarea și automatizarea proceselor de producție.

În Programul partidului lichidarea condițiilor obiective, care mențin asemenea deosebiri în procesul formării și dezvoltării personalității, este legată direct de procesul de omogenizare a societății, a apropierii treptate dintre munca fizică și munca intelectuală, dintre oraș și sat, proces ce ne duce treptat la lichidarea deosebirilor esențiale dintre diferitele categorii sociale, dintre indivizi în cadrul aceleiași categorii, a deosebirilor teritoriale, în general a deosebirilor ce nu decurg direct din diviziunea muncii în condițiile progresului științific și tehnic contemporan. Acest proces obiectiv legic se va desfășura ca un proces conștient unitar, dialectic, ce va cuprinde — în cadrul unei interacțiuni profunde — toate mecanismele și structurile sociale — atît pe verticală cît și pe orizontală — fiind orientat și direcționat astfel încît să asigure cadrul obiectiv larg, atotcuprinzător, optim, de formare și manifestare plenară a personalității fiecărui individ și a tuturor, ca personalități cu un orizont spiritual larg : profesional, politic, cultural-științific.

Optimizarea mecanismelor și structurilor sociale

UN ASPECT IMPORTANT al optimizării cadrului obiectiv îl constituie în prezent perfecționarea continuă a mecanismelor și structurilor, organizațiilor și instituțiilor sociale, nu ca scop în sine, ci ca mediu de realizare a individului ca personalitate.

În condițiile în care procesul revoluționar, în țara noastră se dezvoltă pe o treaptă superioară, hotărîtoare este — pentru etapa actuală — creșterea receptivității față de nevoia de schimbare, profund calitativă, la toate nivelurile existențiale, inclusiv și în primul rînd, la nivelul structurilor sociale ca structuri de activități economice, politice, juridice, de cercetare, educație și învățămînt, obiectivate în organizații și instituții, prin care se realizează funcții ale sistemului social ca sistem autoreglator.

Pentru ca societatea ca sistem (global, parțial sau subsistem) să poată asigura integrarea individului-personalitate, ca integrare **activ-creatoare** și pe acest temei sistemul să-și realizeze funcțiile autoreglatoare, aceste structuri sociale (organizații, instituții etc.) trebuie să devină suficient de flexibile, dinamice încît să permită afirmarea și asimilarea invenției și inovației, dezvoltarea și afirmarea personalității ca agent inițiator și inventator de noi relații și structuri sociale, adecvate schimbărilor (calitative) și de nouă structură de personalitate (ca personalitate a sa).

În aceste condiții, nevoia perfecționării structurilor, organizațiilor și instituțiilor, dar mai ales a pregătirii oamenilor, pentru a asimila și a răspunde adecvat transformărilor, mutațiilor profunde care au loc în condițiile specifice ale țării noastre, este un factor hotărîtor pentru progresul economic și social. În țara noastră s-au cristalizat elementele fundamentale ale științei organizării și conducerii societății, relevîndu-se importanța elaborării unor criterii de optimizare a organizării : creșterea rolului integrator al organizațiilor și instituțiilor, perfecționarea normelor lor de funcționare, perfecționarea și simplificarea aparatului instituțional și creșterea gradului de competență a acestuia, o mai justă corelare — într-o viziune sistemică — a activităților instituționale, în cadrul unei organizări ierarhice pe temeiul centralismului democratic.

În această perspectivă, creșterea rolului conducător al partidului în etapa actuală în țara noastră și exercitarea controlului său asupra organelor de conducere statale, inclusiv cele locale, nu duc la o suprapunere a aparatului de partid și de stat. Conducerea de către partid la nivel sistemic (global, parțial sau subsistem) este o conducere politică, de elaborare a direcțiilor principale ale dezvoltării pe o traiectorie mai largă de timp, urmărește asigurarea îndeplinirii scopurilor și obiectivelor majore ale etapei imediate și de perspectivă, realizate cu metode adecvate principiilor umanismului socialist, în evaluarea diferitelor activități, adăugîndu-se criteriilor de eficiență satisfacerea optimului uman (într-o strînsă corelație cu asigurarea optimului economic) criterii generate de condițiile specifice de dezvoltare ale țării noastre.

De asemenea, dezvoltarea democrației socialiste — proces perfectibil, niciodată încheiat — cu întregul sistem de instituții, legi, regulamente, principii, normative, în cadrul și pe baza cărora se nasc (stimulează) noi idei înaintate, asigurîndu-se pe un plan larg realizarea inițiativelor sociale, participarea conștientă, liberă, activă, a individului la conducerea vieții sociale, la exercitarea controlului asupra realizării deciziilor luate la toate nivelurile, reprezintă unul din factorii cei mai importanți — în sensul multiplelor posibilități pe care le oferă — pentru perfecționarea continuă a mecanismelor și structurilor sociale și potențarea activităților creatoare ale maselor. De aceea, ține de optimizarea cadrului obiectiv procesul de perfecționare a mecanismului democrației socialiste la nivelul tuturor structurilor organizațiilor și instituțiilor, ca tipuri de activități, pentru a se crea condiții — așa cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — „ca oamenii muncii să-și poată manifesta din plin drepturile și obligațiile ce decurg din dubla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători, participînd activ cu spirit de inițiativă și răspundere la întreaga organizare și conducere a activității“**. Dezvăluirea și lichidarea deficiențelor în mecanismul de funcționare a democrației în sensul lichidării indiferentismului față de inițiativele venite de la mase, față de critica de jos făcută manifestărilor negative din activitatea socială, a manifestărilor de neconsiderare și neaplicare în practică a ideilor valoroase, lichidarea unor manifestări de obiectivism și arbitrar, la nivelul unor organisme economice, în luarea unor hotărîri privind întreprinderea și individul, sînt aspecte de o mare importanță pentru optimizarea mecanismului social.

Adaptarea la ritmul accelerat al progresului

DUPĂ CUM SE ȘTIE, în etapa actuală partidul nostru desfășoară o largă acțiune de transformare calitativă, revoluționară a întregului sistem de învățămînt și educație.

Se știe că într-o lume cu schimbarea accelerată (determinată astăzi, de rezultatele spectaculoase ale aplicării cuceririlor revoluției științifico-tehnice în activitățile de producție, cunoaștere și comunicare), progresul depinde — în ultimă instanță — de capacitatea individului de a se adapta acestui ritm (în creștere) de felul în care va ști să asigure formației sale calitățile cerute de creșterea ritmului schimbărilor tehnice și sociale. În aceste condiții, școlii îi revine principala sarcină de formare — în raport cu aceste cerințe — a individului, a personalității acestuia.

Realizarea acestei sarcini impune îmbunătățirea conținutului învățămîntului, adaptarea la cerințele viitorului, ceea ce înseamnă înlocuirea cunoștințelor faptice — tot mai repede demodabile — cu principii generale ale gîndirii științifice, cu metode și tehnici eficiente de folosire a cunoștințelor dobîndite, de reîmprospătare continuă, din proprie inițiativă, a stocului de cunoștințe de bază ; perfecționarea structurilor și instituțiilor de învățămînt în raport cu un ideal educativ pe termen lung ; perfectibil, în raport cu condițiile în schimbare, cu cerințele viitorului, a exigențelor și ritmului progresului social, adaptarea metodelor și mijloacelor pedagogice la schimbările în tehnica comunicării de masă.

În concepția partidului nostru școala este principalul factor de educație și formare a omului nou, de asigurare a cadrelor necesare progresului economiei și culturii, de ridicare a nivelului general de cunoștințe, a competenței profesionale a membrilor societății, de formare a conștiinței moral-politice, civice și patriotice a cetățenilor patriei noastre.

Sistem unitar închegat și dinamic — subsistem în cadrul sistemului social global — învățămîntul în țara noastră se dezvoltă — în conformitate cu cerințele concrete ale edificării civilizației socialiste și comuniste — tot mai ferm în direcția afirmării caracterului **prioritar formativ** (și nu preponderent informativ) asigurîndu-se în acest fel, în mai mare măsură, creativitatea teoretică și practică, capacitatea individului de a se adapta ușor la mutațiile de structură intervenite în producție și în viața socială, de a găsi soluții și de a putea lua hotărîri, operativ și eficient în situații schimbate, creșterea gradului de participare, a contribuției individului la procesul propriei sale formări profesionale și politico-morale.

În cadrul programului de perfecționare a învățămîntului procesul de integrare : învățămînt-cercetare-producție, va asigura orientarea mai directă a învățămîntului de toate gradele spre nevoile producției. În perspectiva dezvoltării personalității individului — procesul de integrare a învățămîntului cu cercetarea și cu producția va constitui premisa obiectivă, în perioada care urmează, pentru depășirea — încă în viitorul previzibil — a deosebirilor dintre munca fizică și intelectuală.

În acest cadru se înscrie preocuparea partidului nostru privind **perfecționarea învățămîntului superior economic** concretizată recent în indicațiile privitoare la modalitățile privind legarea mai strînsă a acestui învățămînt de realitățile și cerințele dezvoltării economice a țării noastre, de activitatea practică a întreprinderilor în specialitatea respectivă, de obiectivele concrete ale politicii economice a partidului.

Desigur, asemenea măsuri — impuse de necesitățile stringente ale dezvoltării economice și sociale ale țării noastre — vor contribui substanțial la procesul de perfecționare a experienței creatoare a cadrelor de specialiști din economie, la creșterea aportului lor la efortul de optimizare a mecanismelor și structurilor economice și sociale, cadru obiectiv de formare și afirmare a personalității umane.

*

DUPĂ CUM SE ARATĂ ÎN PROGRAMUL P.C.R. societatea comunistă presupune o organizare superioară a întregii activități economico-sociale, o administrare eficientă și suplă, simplă dar atotcuprinzătoare care să permită valorificarea maximă a potențialului material și uman, realizarea unei producții moderne în cadrul diviziunii comuniste a muncii, pe această bază societatea comunistă putînd satisface din plin toate necesitățile, determinate științific ale populației. Realizarea acestor cerințe presupune participarea conștientă a fiecărui membru al societății la activitatea socială, îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce-i revin decurgînd din funcția pe care o are potrivit rolului pe care societatea i l-a încredințat. În această perspectivă P.C.R. pune și soluționează diversele probleme ale procesului de optimizare a mecanismelor și structurilor sociale în spiritul umanismului socialist revoluționar, pentru asigurarea integrării optime a individului, a afirmării și valorificării potențialului său creator, largă deschidere spre întărirea unității și coeziunii întregului popor, a omogenizării crescînde a societății noastre, în eforturile întregii națiuni pentru edificarea socialismului și comunismului pe pămîntul patriei noastre.

Georgeta HĂLĂȘAN

HRANA — PROBLEMĂ VITALĂ A OMENIRII

Fără ca să fie nouă pentru omenire, problema alimentației sale a devenit în zilele noastre extrem de actuală datorită proporțiilor pe care le-a căpătat pe o mare parte a planetei noastre foametea, subnutriția, malnutriția, în condițiile în care suprafețe imense de pămînt nu sînt deloc sau sînt rudimentar cultivate, deși există numeroși factori care pot duce la creșterea randamentului la hectar, la o mai bună folosire a tuturor resurselor de hrană. Problema nu este numai de tehnologie, ea îmbracă numeroase aspecte sociale și economice, punînd în lumină necesitatea schimbărilor structurale în societate și în relațiile internaționale.

În documentele programatice ale Partidului Comunist Român, precum și în activitatea militantă pentru o nouă ordine economică internațională pe care țara noastră o desfășoară pentru instaurarea noilor principii de echitate în relațiile economice pe plan mondial, se evidențiază pregnant preocuparea pentru soluționarea problemei alimentației. Așa cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XI-lea al P.C.R., aceasta prezintă **„o importanță vitală pentru existența și progresul întregii omeniri“.**

În acest context, la Institutul de Științe Politice și de Studiere a Problemei Naționale, din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu" a avut loc o dezbatere interdisciplinară, cu tema : **„Hrana — problemă vitală a omenirii"**, organizată de Laboratorul „Problemele vitale ale omenirii și organizarea sistemului mondial", condus de prof. dr. Mircea Malița, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România. Laboratorul are în preocupările sale dezbaterea unei game largi de probleme vitale ale omenirii, cum sînt : noua ordine economică și politică internațională, habitatul, oceanele și mările, cosmosul etc.

Începînd cu acest număr al „Revistei economice" publicăm extrase din unele contribuții la dezbaterea pe tema alimentației pe plan mondial.

Mircea MALIȚA

DIMENSIUNILE CRIZEI. Așa cum este înfățișată uneori în dezbaterile actuale, poblema alimentației ar putea să apară ca un rezultat al conjuncturii nefavorabile. Într-adevăr, producția cerealieră mondială, care se ridica la 1,2 miliarde tone, în loc să crească cu cele 25 milioane tone impuse de creșterea gurilor de hrănit, a coborît brusc în 1972, pentru prima dată în două decenii, dînd înapoi cu 33 milioane tone. Tot pentru prima dată, timpul nefavorabil a afectat simultan recoltele în mai multe regiuni importante și a declanșat foamete în zona saheliană a Africii și în Etiopia. Într-un singur an rezervele au scăzut de la circa 50 milioane de tone la mai puțin de 30 milioane tone. Combinată cu creșterea prețului petrolului, cu marile întrebări puse de viitorul energiei în lume, criza alimentară a fost exprimată în termenii situației financiare la zi și ai resurselor așa cum se prezintă astăzi. Nu trebuie însă să mergem mai departe de 1963, cînd un congres mondial al alimentației a dat semnalul penuriei hranei în lume și a anunțat o situație îngrijorătoare. Cine nu-și amintește de cartea lui Josué de Castro „Geografia foamei“, de după război ? Problema nu este deci de dată recentă, nu este o criză de conjunctură, ci este o criză mai adîncă, caracterizată în scurte cuvinte în Declarația adoptată de Conferința mondială a alimentației din 1974 : țările în curs de dezvoltare unde trăiește majoritatea populației care suferă de foame și de subalimentație, deși reprezintă peste 2/3 din populația lumii, produc abia 1/3 din resursele alimentare ale globului. Sîntem în prezența unui dezechilibru de sistem care ține de ordinea veche care a dominat în relațiile mondiale și care a atribuit unor regiuni întregi un rol de subordonare, de producere de materii prime, condamnîndu-le la structuri specializate în care munca umană nu valorifică decît o infimă parte din resursele naturale, structuri vulnerabile la fluctuațiile pieței mondiale, prin lipsa lor de variabilitate și adaptabilitate. La aceasta se adaugă primejdia ca hrana să devină o armă politică în lupta dată de cercurile imperialiste pentru apărarea pozițiilor lor de dominație în lume.

Știrile bune care au fost anunțate cu intermitențe în ultimele două decenii în privința rezultatelor agricole nu s-au dovedit a oglindi o tendință ferm consolidată. S-a afirmat că în 22 din țările în curs de dezvoltare producția alimentară a crescut cu mai mult de $4^0/_0$ pe an, obiectiv fixat în al doilea deceniu O.N.U. pentru dezvoltare, că în 54 dintre ele producția de alimente a crescut mai repede ca populația, iar în 33 din 86 de țări, mai repede decît cererea ; în sfîrșit, că pentru totalitatea țărilor în curs de dezvoltare ea prezenta în 1972 o creștere de $20^0/_0$ față de 1966. A fost citată de asemenea cu speranță „revoluția verde“ care a făcut ca în două țări ale Asiei să se obțină în 1970 o creștere de mai mult de $50^0/_0$ față de 1972, ridicînd recolta de la 17 la 28 de milioane de tone. Cu toate acestea, timp de un deceniu, partea țărilor în curs de dezvoltare în schimburile mondiale agricole a scăzut de la 40 la $30^0/_0$; importurile lor au crescut pînă a ajunge la 60 de milioane de tone în anii 1973—1974. Deficitul anual care nu poate fi acoperit prin schimburile comerciale și care face obiectul unui ajutor internațional este de 10 milioane de tone pe an. Acesta este unul din obiectivele pe care F.A.O. încearcă să-l realizeze pentru a acoperi situațiile grave și urgente din lumea a treia.

La începutul anului 1975 prețul mondial al cerealelor a fost de trei ori mai ridicat decît acum trei ani, iar țările acestei lumi, care importă de trei ori mai mult decît acum 10 ani, plătind la noul preț, trebuie să găsească în loc de 600 milioane, peste 5 miliarde de dolari pentru asigurarea necesarului 3). Cum această cifră se ridică la totalul investițiilor anuale în agricultura lumii a treia, iată-ne în fapt în fața unui cerc vicios care perpetuează starea lor de criză. Este evident că orice dezbatere a problemei alimentației nu trebuie să o desprindă de totalitatea eforturilor care se fac în lume pentru depășirea stării de subdezvoltare. Problema alimentației este un memento al necesității analizei de sistem, angajînd profund alte discipline și activități umane. Un cercetător a arătat că din 27 factori legați direct de producția de alimente, numai 6 sînt asociați cu tehnologia, la care o raportăm în mod curent. Aceasta subliniază caracterul interdisciplinar și de sistem al dezbaterii uneia din problemele ce preocupă întreaga omenire 4).

În dezbaterea ce se desfășoară pe plan mondial în jurul hranei au căpătat circulație cîteva teze care trebuie de la început elucidate. Astfel, se pune în primul rînd problema resurselor, în care o literatură întreagă proiectează imaginea unui glob pămîntesc cu o populație în plină explozie, ce consumă totul, nemaiputînd să-și asigure minimul necesar. Perspectiva unor noi resurse este sumbră, ele fiind în curs de epuizare — după același punct de vedere. Asistăm de asemenea la afirmații care, punînd la îndoială rolul tehnicii moderne, cer o revenire la o tehnică simplă patriarhală, care să nu consume energie și să nu secătuiască resursele neregenerabile ale pămîntului.

„In cadrul eforturilor pentru instaurarea noii ordini economice internaționale, este necesar să se acorde o atenție deosebită soluționării urgente a crizei alimentare mondiale, prin dezvoltarea producției agricole în toate țările lumii, în special în cele în curs de dezvoltare, pe baza atragerii în circuitul agricol a suprafețelor necultivate, creșterii randamentului la hectar, sporirii gradului de înzestrare tehnică și chimică a agriculturii, a folosirii celor mai noi rezultate ale științei și tehnicii agricole". 2)

NICOLAE CEAUȘESCU

Alte tendințe ce reclamă o luare de poziție critică, limitează acțiunea internațională la aceea de ajutor în cazuri de dezastre, la satisfacerea necesarului neacoperit, la securitatea hranei prin stocuri suficiente și ajutor internațional. În acest fel țările în curs de dezvoltare primesc puține indicii practice asupra căilor în care trebuie rezolvată problema hranei, prin punerea în valoare a resurselor lor, pe baze proprii, prin mijloacele cele mai adecvate și cu soluțiile cele mai economice. Cooperarea internațională nu este deocamdată canalizată pentru soluționarea problemei. Iată de ce nu este fără folos să abordăm din dezbaterea problemei hranei, cîteva din faptele recente, care au adus noi argumente în favoarea unor teze corecte și a unei acțiuni eficace. Soluția nu constă în a deplînge faptul că pe lume zilnic apar 200 000 de noi pretendenți la hrană, ci în a găsi metodele prin care trebuie ridicată pînă în 1985 producția agricolă cu 25% în America Latină, cu 30% în Orientul Mijlociu, cu 40% în Asia și cu 50% în Africa.

EXISTENȚA RESURSELOR. În acest scop, experți F.A.O. estimează într-un studiu că pînă în 1985 țările în curs de dezvoltare ar trebui să adauge la aria cultivată (737 de milioane de hectare) încă 153 de milioane și să irigheze 23 de milioane de hectare noi, față de cele 90 milioane existente. Sînt aceste cifre exagerate și este acțiunea inabordabilă ? Voi cita mărturia pe care o aduc două întruniri organizate în anul 1975, una la Khartoum în Sudan (ianuarie) și alta la Alpbach, în Austria (iunie) care se înscriu în lanțul bogat de evenimente, dezbateri și analize consacrate problemei alimentare, nu numai sub egidă guvernamentală, ci și prin grija cercurilor științifice, universitare și economice. La seminarul de la Khartoum, cazul cel mai pertinent a fost furnizat de situația și perspectivele agriculturii în această țară. Din circa 300 milioane de hectare, cît reprezintă aria țării, 28% este teren neutilizabil și deșert, 7% este ocupat de suprafețe de apă și de teritoriul irigat. Din balanța de 65% care rămine, 12% sînt păduri, iar 120 milioane de hectare (48%) sînt pășuni, ceea ce face ca să rămînă circa 35 de milioane proprii culturilor în condițiuni de ploaie naturală. În prezent aria cultivată este numai de 6—7 milioane, rezervele sînt de ordinul deci a 500% și după unii, chiar 1 000%. Asociem de obicei Sudanului imaginea unei țări peste care s-a întins Sahara, dar Nilul care o străbate conține resurse considerabile pentru pămînturile sale irigate, care produc cel mai bun bumbac din lume. Celor 20,5 miliarde de mc care reprezintă partea Sudanului din apele Nilului, li se pot adăuga încă 16 miliarde. Această cantitate de apă face posibilă irigarea a 3,7 milioane de hectare. În prezent sînt irigate 1,4 milioane, iar în perspectivă încă 0,5 ceea ce face ca pe termen lung încă 1,8 milioane ha să fie susceptibile de irigație. Sudanul și-a propus creșteri considerabile pînă în 1985, cînd recolta de cereale va trebui să se dubleze față de cea din 1972—1973, dînd circa 800 de mii de tone în plus pentru export.

Datele sînt înscrise în planul pe termen lung care prevede un sistem anual de creștere de peste 5% a produsului social între 1975—1980 și de 8% între 1980—1985. O justă împletire între structura locală receptoare (aptă de modernizări), sursele de finanțare a unor investiții substanțiale și o tehnologie adaptată la nevoile proprii constituie soluția creșterii producției agricole, pentru care natura oferă un vast cîmp de inițiativă. Nu este de mirare că seminarul a ajuns la concluzia că există mari rezerve, unele neutilizate de loc și altele numai parțial valorificate. Raritatea alimentelor nu reflectă numai o criză a resurselor agricole. Pămîntul, apa, echipamentul, îngrășămintele naturale și artificiale, semințele, munca, priceperea, fondurile, conducerea și experiența sînt toate disponibile chiar dacă nu sînt împărtășite în egală proporție de toate țările. Prezente în balanța mondială și chiar în balanțele regionale, ele ar putea converge spre aplicații imediate, în cazul unei mai bune cooperări internaționale.

Au fost oare concluziile de la Khartoum influențate de condițiile locale care oferă vaste perspective pentru agricultură ? La Alpbach, o consfătuire organizată sub egida Clubului de la Roma, avînd ca temă **Hrana pentru o populație mondială care se dublează,** a fost axată pe cercetările profesorului olandez Hans Linnemann. Concluziile provizorii ale lucrărilor sale sînt că doar 40% din totalul terenurilor arabile de pe glob sînt efectiv cultivate. Aceasta înseamnă că există în balanță circa 2 miliarde de hectare suplimentare, de două ori mai mult decît luau în considerare studiile anterioare. Din acestea, țările în curs de dezvoltare dispun de o arie de expansiune agricolă de mai mult de 1,4 miliarde ha, cam cît se întinde terenul arabil actual din lume.

Regiunile care prezintă deficite grave de hrană au resurse mari nefolosite. Astfel procentele de utilizare actuală a terenurilor din potențial sînt pentru America Latină de 17,8%, iar pentru Africa tropicală de 27,1%. În țările industriale dezvoltate se folosește 53% din aria cultivabilă, iar în țările în curs de dezvoltare doar o treime.

În raportul său, dr. Linnemann utilizează proteina consumabilă ca unitate de măsură pentru producția de alimente. Concluziile lui în această privință sînt și mai revelatoare, căci, comparînd producția actuală cu producția teoretică posibilă, se observă că în lume nu este produsă decît 3,4% din potențialul de proteină consumabilă, țările industrializate realizînd 6,5%, iar țările în curs de dezvoltare 2,1%. Chiar și în țările cu randamentul agricol cel mai ridicat ca Statele Unite, Europa occidentală și Japonia, nu se realizează decît circa 10% din potențial. Discrepanțele cele mai strigătoare sînt în Africa tropicală (0,8%), America Latină (1%) și în totalitatea țărilor cu un venit sub 200 de dolari (1,9%). 5) Chiar dacă este vorba de un plafon maximal ideal, cifrele sînt grăitoare. Cu ajutorul lor, putem să reflectăm că, dacă țările în curs de dezvoltare ar produce la nivelul țărilor industriale, convertind 6,5% din proteina teoretic posibilă, am avea în lume o cantitate suplimentară de 170 miliarde de kilograme proteine consumabile, adică aproape încă o dată totalul mondial realizat în 1965.

Obiecția principală față de invocarea unor resurse agricole nepuse în valoare este costul considerat prohibitiv al deschiderii de noi terenuri de cultură, argument folosit și în lucrarea lui Mesaroviç-Pestel. După datele unor experți F.A.O. cele peste 150 milioane de hectare noi ar reprezenta în următorii zece ani o investiție de 70 miliarde de dolari, din care numai jumătate ar trebui acoperită din surse externe. Reprezintă oare 7 miliarde de dolari pe an o sumă prohibitivă într-un moment cînd înarmările în lume absorb peste 300 miliarde de dolari ? Raportate de asemenea la lichiditățile financiare suplimentare apărute din 1972 de pe urma scumpirii petrolului, estimate la 50—60 miliarde de dolari, pretențiile agriculturii mondiale nu par a fi deloc absurde. Atît resursele, cît și factorii necesari pentru punerea lor în valoare există în balanța generală a lumii. Întrunirea lor în aceeași formulă de producție este o chestiune de voință politică.

CE FEL DE TEHNICI ? Una din cele mai aprinse discuții legate de producția de alimente a globului, este aceea a tehnicilor pe care agricultura poate și trebuie să le folosească. „Revoluția verde" bazată pe utilizarea unor noi soiuri de semințe, descoperite de dr. Norman Borlaug, deținător al Premiului Nobel, a creat multe speranțe. Tehnicile ei au fost introduse în India și Pakistan în 1967. Varietățile noi care dădeau plantelor o tulpină mai scurtă, făcîndu-le mai apte pentru îngrășăminte, dîndu-le o maturație mai rapidă și deci lăsînd loc pentru a doua recoltă, răspunzînd mai bine la apă și lumină, au dus la o creștere de 4 ori a recoltei în medie. Dar în decurs de șase ani avantajele inițiale au fost pierdute, producția scăzînd de la un factor de 4 la 2,5 față de varietățile tradiționale. Au început criticile. În bilanțul făcut, s-a arătat că numai fermierii bogați au beneficiat și că disparitățile sociale au crescut, că odată cu prețurile au coborît și cîștigurile țăranilor. Mărirea șomajului rural a dus la acuzații generale la adresa „mecanizării care distruge posturi", deși nu face decît să le deplaseze. Modernizarea în sine și progresul au fost puse sub semnul întrebării, odată ce aduc cu sine mișcări sociale, agravînd inegalitatea. În această discuție asupra rezultatelor „revoluției verzi" s-a repetat deci reacțiunea față de o schimbare pe care au cunoscut-o toate societățile în momentele de inovație industrială. Sînt totuși unele observații care dau de gîndit și anume faptul că noile varietăți sînt mai vulnerabile la epidemii. Au fost distruse varietățile native care au rezistat timp de milenii și care prin diversitatea genetică au avut un grad mare de invulnerabilitate.

Mulți autori au găsit că „revoluția verde" în loc să fie o inovație crescută din nevoile reale ale țărilor în curs de dezvoltare, s-a redus la o tehnologie agricolă transferată din exterior, bazată exclusiv pe sistemul țării dezvoltate care a produs-o, cu un consum mare de energie cerut de îngrășăminte, de pesticide și de combustibil. Se știe că în Statele Unite cultivarea unui pogon de porumb cere 300 litri de petrol. Noua tehnologie a schimbat, de asemenea, viziunea fundamentală a agricultorilor, al căror scop a fost pînă acum nu maximalizarea profiturilor, ci minimalizarea riscurilor, ceea ce constituie un alt tip de optimalitate. 6)

Revoluția verde, după părerea unor experți, poate fi continuată, dar numai ca o emanație a cerințelor locale, adaptată la condițiile specifice, nu ca o implantație occidentală. Criticile exprimate au fost preluate de către curentul care adresează astăzi un rechizitoriu formelor supertehnicizate ale industriei occidentale, cerîndu-i să revină spre forme mici, spre unități mici de producție, părăsind gigantismul, complexitatea și consumul mare de energii pe care îl presupun. Afirmînd că tehnologia a devenit „violentă" la adresa mediului înconjurător, economistul Schumacher consideră că agricultura modernă nu mai respectă ritmurile naturii, nu studiază condițiile solului, jertfeşte sănătatea plantei şi calitatea hranei, în timp ce pătura subţire de sol care susţine toate culturile este obiectul unei otrăviri sistematice. El atrage atenţia că mecanizarea cu combustibilul său, îngrăşămintele care sînt petrol la patrat, atît ca materie primă cît şi ca energie consumată în timpul producţiei şi irigaţia cu pompele ei fac apel la petrol, o resursă neregenerabilă. Schumacher pledează reintoarcerea la o cultură organică, care ar fi de asemenea capabilă de productivitate înaltă, dacă ar fi puţin ajutată de cercetarea ştiinţifică.

S-a argumentat, cum face Lester Brown în cartea „By bread alone", că în sistemele de agricultură simplă, pentru o calorie de muncă umană investită se obţin 20 de calorii de energie-hrană. Cam acelaşi lucru se întîmplă şi în cultivarea orezului. Dar, pe măsură ce a apărut cultura intensivă, s-a văzut că energia consumată pe unitatea de calorie produsă a crescut în aşa fel că în 1910 ele se aflau, în Statele Unite, în situaţia de echilibru. În 1920 energia consumată depăşea pe cea conţinută în produse, socotind şi energia necesară prelucrării şi transporturilor. Iar în 1970, pentru 9 calorii consumate de sistem se producea o calorie de hrană produsă. Exemplul lui D. Pimentel este următorul : în 1945 în Statele Unite pogonul de porumb cerea un input de 925 mii de kilocalorii, din care jumătate era consumat de tractoare. În 1970 aceeaşi suprafaţă cerea aproape 3 milioane de kilocalorii, din care peste 900 de mii de kilocalorii, echivalentul energiei din 1945, era consumată numai şi numai pentru producerea nitrogenului necesar în îngrăşăminte. La aceste calcule, care urmăresc să pună la îndoială efectul şi randamentul tehnicii bazate pe consumuri mari de energie, alţi experţi răspund arătînd în mod corect că agricultura, chiar în ţările industrializate, nu consumă astăzi decît o foarte mică parte din producţia totală de energie. Revenirea la animale — spun ei — ar creşte biomasa consumatoare de hrană, iar avantajul lor în materie de îngrăşăminte naturale şi de tracţiune ieftină ar fi anulat de dezavantajul marilor arii care ar trebui să le fie rezervate. A te îndoi de avantajele tehnicii şi a refuza binefacerile ei pentru ţările în curs de dezvoltare însemnează a îngheţa situaţia de înapoiere şi a menţine problema hranei într-o stare de criză cronică.

Introducerea tehnicii în agricultură reprezintă un fenomen salutar cu repercusiuni globale, antrenînd schimbări în structura producţiei şi populaţiei, mărind randamentul agricol, dar răsfrîngîndu-se asupra progresului general al unei ţări. Cu toate acestea, semnele de întrebare şi dezbaterea critică asupra modului lui de aplicare au constituit un anumit stimulent în direcţia unor aplicaţii noi ale ştiinţei. Astfel, principala direcţie în care ştiinţa poate să dea rezultate este îmbunătăţirea fenomenului de fotosinteză, prin care plantele convertesc energia solară, apa, bioxidul de carbon şi azotaţii în materie organică.

Procesul biologic al celulei vii, cea mai mare uzină de energie de pe lume, plus energia solară, cantitatea cea mai mare de energie gratuită care ajunge pe pămînt, sînt două teme prin îmbinarea cărora ştiinţa poate pînă la sfîrşitul secolului să dea noi soluţii de creştere a producţiei de hrană, peste factorii de randament pe care îi oferă tehnica tradiţională.

ROLUL DE BAZĂ AL STRUCTURILOR. Faţă de poziţiile extreme — care coincid cu nişte strategii pure, cu alte cuvinte politici de investiţii mari, cu ţehnică de randament ridicat, dar consumatoare de energie şi soluţiile organice care pledează pentru resursele locale, forţele proprii şi formulele comunitare tradiţionale — există poziţii intermediare pe care le-am putea numi strategii mixte. Prima soluţie se poate baza numai pe unităţi mari, agro-industriale, a doua acceptă comunităţile ce se întreţin singure. Prima presupune comerţ intens, iar cealaltă o activitate de piaţă mai redusă. Dacă prima are avantajul unor randamente mari, deşi costisitoare, la celălalt capăt al spectrului se angajează complet mîna de lucru şi se obţine hrană pentru toţi. Cele mai multe ţări în curs de dezvoltare sînt în situaţia nu de a opta pentru o soluţie sau alta, ci de a forma politici echilibrate, căutînd soluţii proprii care să utilizeze din plin avantajele ambelor sisteme.

Prima soluţie intră în vigoare prin unităţile mari cu care ţările în curs de dezvoltare îşi asigură aprovizionarea oraşelor sau exportul din care îşi obţin cîştigurile necesare pentru finanţarea mai departe a industriei şi dezvoltării ţării. Pe de altă parte în regiunile rurale care sînt la un nivel coborît, sistemul angajării forţei de muncă disponibile cu echipamentul şi cu tehnologia existentă, nu trebuie neglijat ca soluţie imediată. Care este formula optimă de mobilizare a marilor rezerve de mînă de lucru din ţările in curs de dezvoltare ? Se poate afirma că ele se află într-o cursă plină de imaginaţie în îmbinarea tradiţiilor, în avantajul pe care-l oferă proprietatea colectivă asupra pămîntului, existenţa comunităţilor săteşti, cu posibilităţile unor tehnici intermediare uşor de asigurat pe planul unei industrii locale. Tanzania, Senegalul, Algeria, Republica Malgaşă, Mexicul sînt tot atîtea laboratoare de transformare rurală cu scopul depăşirii urgente a penuriei alimentare, prin mobilizarea resurselor existente. Este interesant de văzut că toate aceste experienţe sociale confirmă necesitatea găsirii unei noi structuri capabile să înmănuncheze factorii şi resursele care produc hrană. Vechile structuri ale economiei de subsistenţă s-au prăbuşit şi noi structuri sînt necesare care să fie valide socialmente, atractive pentru tineret, oferind avantajele aşezărilor urbane fără dezavantajele lor de înghesuială şi poluare. Este semnificativ că cele mai multe experienţe de reformă rurală sînt colectiviste, cooperativiste, bazate pe unirea forţelor în unităţi mai mari, capabile să preia avantajele tehnicii şi să se aşeze pe un făgaş de modernizare. În acest domeniu nu există o formulă gata făcută, pentru că tradiţiile, condiţiile şi experienţa proprie îndeamnă statele să-şi elaboreze propria soluţie. Acest lucru nu se poate face peste noapte şi nu poate fi decît obiectul unor planuri naţionale economice şi a unor programe adînc chibzuite. Numai plantele sînt sezonale, recoltele bune cer acţiune pe termen lung, se spunea în concluziile seminarului de la Khartoum.

POZIŢIA ROMÂNIEI. Angajată într-un efort vast de a construi o economie avansată şi în cadrul acesteia o agricultură eficientă, România şi-a manifestat sprijinul, pe măsura experienţei şi posibilităţilor sale, faţă de programele de dezvoltare a agriculturii din ţările lumii a treia. Politica română de a dezvolta o agricultură bazată pe cuceririle ştiinţei şi pe o tehnologie avansată constituie, în acelaşi timp, un exemplu de rezolvare a problemelor pe baza studiului posibilităţilor naţionale, a resurselor şi a condiţiilor obiective. În acest efort este acordat un loc important, pe lîngă dezvoltarea marilor unităţi intensive şi folosirii fiecărei parcele de pămînt, a fiecăruit lot, a fiecărui factor care poate mări producţia naţională, chiar dacă face apel la mijloace mai simple.

Locul important pe care îl ocupă modernizarea agriculturii şi rezolvarea problemei acute a alimentaţiei în noua ordine economică internaţională a fost explicat în termeni foarte clari de către tovarăşul **Nicolae Ceauşescu.** (1) Preşedintele României socialiste a văzut în tema alimentaţiei şi a agriculturii un subiect care întăreşte legăturile ţării noastre cu problematica ţărilor în curs de dezvoltare, relaţiile de cooperare economică concretă şi dialogul viu pe care îl susţine cu aceste ţări. Din experienţa ţării noastre rezultă cu tărie necesitatea studiului aprofundat al condiţiilor locale, elaborarea modelului propriu de dezvoltare, mobilizarea tuturor resurselor şi a înglobării agriculturii în planurile mai generale ale dezvoltării economice şi sociale a ţării, încrederea în ştiinţă şi tehnică şi dovada eficienţei lor. Împreună cu ţările în curs de dezvoltare, ţara noastră a creat organizaţii mixte pentru crearea de gospodării pe suprafeţe mari în scopul cultivării cerealelor, bumbacului, plantelor oleaginoase şi al creşterii animalelor, precum şi de întreprinderi de prelucrare a produselor agricole pentru piaţa naţională şi internaţională. Educarea şi formarea personalului local de tehnicieni şi de conducere a fost parte integrantă din aceste proiecte. Ca o parte a întreprinderilor mixte stabilite cu Republica Africa Centrală, cu Republica Populară Congo şi cu alte state, România a oferit, în cadrul creditelor sale, maşini, echipament şi specialişti, a întocmit studii şi proiecte. Asistenţa tehnică este furnizată în domeniul agriculturii multor ţări, printre care Maroc, Iran, Venezuela, iar specialiştii români sînt utilizaţi în cadrul organismelor internaţionale, ca în Sudan, Volta Superioară şi Mali. În materie de irigare, un acord cu Siria prevede construcţia unei reţele de irigaţii pe o arie de peste o sută de mii hectare.

Interesul ţărilor în curs de dezvoltare se îndreaptă spre experienţa românească şi în materie de cercetare ştiinţifică şi de formare de cadre. Într-adevăr, studiul condiţiilor proprii în vederea unui efort major de mărire a producţiei şi modernizare a agriculturii este esenţial, după cum este indispensabilă existenţa unui corp propriu de specialişti în măsură să conducă şi să gestioneze sistemele agricole nou create. Ca participantă activă în campania mondială pentru o nouă ordine economică internaţională, fără de care destinderea în lume nu se poate realiza, ţara noastră participă la dezbaterea acestei probleme vitale a omenirii, aducînd cu ea un optimism viguros şi rezultatul unei experienţe autentice. Adunarea Generală a Naţiunilor Unite a ales în Consiliul mondial al alimentaţiei, — care este forul suprem internaţional menit să supravegheze situaţia mondială alimentară, să estimeze tabloul general şi să elaboreze o strategie a hranei — România printre membrii săi. Activitatea internă în domeniul agriculturii ale cărei rezultate, probleme şi obiective au fost cu claritate expuse de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în documentele programatice ale Congresului al XI-lea al P.C.R. şi cu numeroase alte prilejuri, şi care ocupă un loc atît de important în planurile de dezvoltare ale ţării, constituie o probă semnificativă referitoare la modalităţile specifice de rezolvare a problemelor alimentaţiei care interesează toată omenirea.

BIBLIOGRAFIE

1) **Nicolae Ceauşescu,** Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Editura politică, Bucureşti, 1974.

2) **Nicolae Ceauşescu,** Expunere prezentată la Marea Adunare Naţională. „Scînteia", 19 decembrie 1975.

3) H. de Farcy. L'humanité voudra-t-elle vraiment lutter contre la faim ? Janv. 1975.

4) Ozbekhan H., The role of goals and planning in the solution of the world food problem. in Mankind 2000, Oslo, 1969.

5) Dr. Hans Linnemann. Food for a Doubling World Population. Preparatory Paper for the Club of Rome Conference, Alpbach, Tyrol, June 25—27, 1975.

6) Nicholas Wade. Green Revolution. A Just Technology, Often Unjust in Use. Science, 20 and 27 Dec. 1974, Vol. 186, Nr. 4169, 4170.

Şantier editorial

prof. I. Nicolae-VĂLEANU

Gîndirea economică din Transilvania în epoca modernă

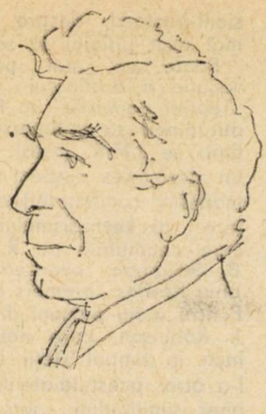

Desen de **Cik DAMADIAN**

● Anul trecut aţi publicat volumul „Gîndirea economică burgheză şi lumea contemporană", iar în acest an pregătiţi pentru tipar în Editura Academiei Republicii Socialiste România lucrarea „Gîndirea economică din Transilvania în epoca modernă". Cum aţi reuşit să treceţi atît de rapid peste timp şi spaţiu ?

— Trecerea nu-i de loc rapidă pentru că la ultima lucrare trudesc — împreună cu colegii şi colaboratorii mei clujeni, conf. dr. I. Ionescu şi I. Pinczes — de aproape un deceniu. Mai fac o precizare: alături de gîndirea economică ne-am simţit obligaţi să facem ample incursiuni în cea politică şi socială. Aşa că va trebui să aducem modificările de rigoare titlului pentru a reflecta cît mai fidel conţinutul. Lucrarea face parte din ampla acţiune de pregătire a unui tratat de „Istoria gîndirii economice din România".

● Tema dv. este vastă. Care a fost firul călăuzitor, dinamica ideilor ?

— În economia lucrării am căutat mai întîi să urmărim procesul ascendent — dar nu rectiliniu — de dezvoltare a gîndirii economice şi social-politice din Transilvania, legăturile acesteia cu stările reale de lucruri, umbrele şi contribuţiile de vîrf, influenţele şi confluenţele cu gîndirea europeană — îndeosebi cu cea din România, din Ungaria şi din Austria (apoi din imperiul austro-ungar) — confruntările de idei care au avut loc şi influenţele lor asupra soluţionării problemelor caracteristice fiecărei etape, rolul pe care l-au avut în stimularea (sau frînarea) progresului etc. Am căutat să surprindem, de altă parte, gîndirea economică şi social-politică a românilor şi a naţionalităţilor conlocuitoare — care au trăit şi creat împreună în perimetrul transilvănean nu numai în domeniul material dar şi în cel spiritual. Gîndirea marxistă ocupă un loc aparte. Volumul acordă o atenţie specială comunităţii şi schimbului de idei economice şi social-politice la românii de pe ambele versante ale Carpaţilor şi rolului lor în pregătirea spirituală a actului unirii de la 1918.

● Cu ani în urmă s-au purtat unele discuţii pe probleme de metodologie. Pentru ce soluţie aţi optat în lucrare ?

— Mi se pare că am găsit în această lucrare o soluţie cu privire la modalitatea de tratare a gîndirii economice din trecutul ţării noastre. Prof. G. Zane susţinea să realizăm tratarea gîndirii pe probleme, iar eu să mergem — pentru epoca modernă şi contemporană — pe curente de idei. În lucrare tratarea pe curente se îmbină armonios cu cea pe probleme, nu pentru că s-a dorit un compromis, o conciliere formală a punctelor de vedere, ci pentru că spre aceasta ne-au împins nevoile reale de punere în lumină a gîndirii economice şi social-politice din trecutul ţării noastre. Discuţiile metodologice din anii 1967—1970 ne-au prins bine în elaborarea lucrării.

A. S.

Viziune globală

JACQUES ATTALI

„...există o unitate între toate marile sisteme din natură şi societate. Această unitate cere o viziune globală : celula, ecologia, economia, oraşul, întreprinderea, organismul omenesc sînt, toate, „sisteme", adică mulţimi de elemente în interacţiune, în care circulă energie şi informaţie. Toate aceste sisteme pot fi „modelizate" (adică reprezentate) ca structuri capabile de a se reproduce şi de a se menţine într-un mediu ostil din care ele îşi extrag mijloacele supravieţuirii lor".

(A la recherche du temps futur — *relativ la cartea „Le Macroscope", de Joël de Rosnay,* în LE NOUVEL OBSERVATEUR, 22—28 *XII 1975)*

Posibilităţile biosferei trebuie calculate

prof. I. B. NOVIK

ВОПРОСЫ ФИЛОСОФИИ

„ELEMENTELE negative ale situaţiei ecologice pot fi împărţite în două grupe : nefundamentale *(manifestări tehnogene negative, pentru depăşirea cărora este necesar să schimbăm tipul de activitate şi să trecem de la procese tehnologice discontinue la continue)* şi fundamentale *(limitări principiale de tipul „barierei calorice", cunoaşterea cărora este încă cu totul insuficientă). Din instrument intelectual principal de stăpînire a naturii* (dobîndirea *de substanţă şi energie în tot mai mari cantităţi) fizica trebuie să se prefacă în instrumentul cel mai raţional de calcul a posibilităţilor biosferei, legate de activitatea productivă şi alte activităţi ale omului.*

(Buduşcee nauki i ekologhiceskaia problema, VOPROSÎ FILOSOFII, nr. 1/1975)

Un model de creştere „epuizat"?

Jean DENIZET

TIPUL de creştere pe care Europa occidentală şi Japonia l-au preluat de peste Atlantic şi aplicat în ultimii treizeci de ani s-a epuizat şi „există motive de îndoială că creşterea ar putea reîncepe vreodată după modelul precedent". Explicaţia : 1. cvasisaturarea cu echipamente menajere ; 2. contestarea populară a modelului consumatorist ; 3. supraîndatorarea întreprinderilor şi, în S.U.A., şi a gospodăriilor familiale şi chiar a statelor Noul model de creştere se va sprijini pe : 1. creşterea cererii de echipamente colective şi de dispozitive antipoluante ; 2 echiparea industrială a ţărilor în curs de dezvoltare. Noua creştere este şi ea industrială, însă încetinită. Ocuparea deplină a braţelor de muncă ar fi posibilă şi în condiţiile acestui tip de creştere : de o parte, pentru că unele din bunurile caracteristice acestui tip nou de creştere cer mai puţin capital şi mai multe braţe de muncă ; de altă parte, pentru că s-ar putea repartiza mai echitabil timpul de lucru, cu reducerea concomitentă a acestuia.

(Une autre croissance, *L'EXPANSION nr. 89/1975*)

Între analiza keynesiană şi cea ortodoxă

WASSILY LEONTIEF
PRIX NOBEL
ESSAIS D'ÉCONOMIQUES

„...rezultă că principala deosebire între analiza keynesiană şi cea ortodoxă se situează mai curînd la nivelul modului de abordare decît la cel al problemelor de fond. Cu ansamblul său de ipoteze de bază formulate fără referire la aspectele dinamice ale problemei, abordarea clasică suferă de ceea ce s-ar putea numi presbiţie teoretică : capacitatea de a aprecia corect tendinţele pe termen lung, asociate cu o curioasă incapacitate de a explica sau chiar de a descrie variaţiile şi fluctuaţiile pe termen scurt. Lentilele keynesiene aduc o anumită ameliorare, dar ele nu corijează în mod real viziunea analitică în măsura în care se referă la fenomene pe termen scurt. Şi, de altă parte, ele deformează total imaginile mai îndepărtate ale dezvoltării economice".

(Essais d'économiques, Calman Lévy, p. 238)

Inflaţie = impozit

Milton FRIEDMAN

CÎND guvernul cheltuieşte mai mult decît sumele pe care le adună prin impozite făţişe, balanţa trebuie să fie finanţată şi sînt numai două mijloace de a obţine aceasta. Unul — crearea de monedă nouă. Şi acest mijloc este o impunere, dar o impunere prin inflaţie. Celălalt mijloc este de a împrumuta de la populaţie, plătind dobînda necesară pentru a convinge publicul să acorde împrumuturi. Acesta pare să nu fie un impozit, dar în realitate... toată filozofia se reduce pînă la urmă la o schimbare a formei de percepere a impozitelor, în condiţiile unei creşteri totale a lor.

(Wonderland Scheme Newsweek, ianuarie 1975)

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

CONTROVERSE ÎN JURUL MESAJULUI KEYNESIAN [III]

TOT AȘA cum i s-a atribuit caracterul unei „revoluții" în gîndirea economică, încă după primele luni de la apariție, „Teoria generală" a fost supusă, începînd cu A. Hansen, unui examen de contestare. Aici trebuie evocată figura economistului neoliberal francez J. Rueff, vechi adversar al lui J.M.K., încă de pe vremea dezbaterilor pe tema reparațiilor germane de după primul război mondial. La circa un an de la moartea lui J.M.K., J. Rueff publică un articol sardonic despre „erorile Teoriei generale a lordului Keynes", calificînd magnumopusul keynesian ca „filosofie a unor indezirabile rigidități ale structurilor economice". În 1963, J. R. califică pe J.M.K. ca „sofist de geniu", care, spre sfîrșitul vieții, își reconsidera aversiunea față de tezele doctrinei clasice burgheze. În fața economiștilor burghezi francofoni, J.M.K. apare ca unul dintre responsabilii pentru politicile de naționalism economic, adevărată erezie teoretică și politică a zilelor noastre. Pentru R. Mossé, ca și pentru Fr. Perroux „Teoria generală" este un caz tipic de teorie particulară, poate chiar prea particulară, față de marile probleme ale contemporaneității. Este interesant că pe asemenea coordonate de judecată s-au înscris keynesieni declarați de felul Joanei Robinson, care consideră „Teoria generală" la răscrucea dintre cele două crize ale gîndirii economice burgheze contemporane. Optimistă, totuși, celebra doamnă de la Cambridge se obstinează a crede că „revoluția keynesiană rămîne de făcut" ! La ultima reuniune anuală a Asociației economiștilor americani din mai 1975, S. Fischer, R. Clower și Axel Leijonhufvud, R. Eisner și J. Tobin sugerează reinterpretarea teoriei și modelelor keynesiene „restituindu-i" maestrului ultimele sale cuvinte : „Mai devreme sau mai tîrziu, ideile și nu drepturile cîștigate sînt cele care se dovedesc periculoase, și în bine și în rău" (p. 385) ! Este de fapt, rebeliunea celor mai noi keynesieni-bastarzi, despre care am mai avut prilejul să scriem. 1)

Poate cea mai paradoxală vocație a destinului istoric al „Teoriei generale" va fi socotită atitudinea sa antimarxistă *). În timp ce J.M.K. însuși manifesta un dezinteres suspect față de marxism, comentatori de autoritate ai keynesismului, dintre care enumerăm pe R. Klein și B. Seligman, avansează ideea unui Keynes „premers de Marx". Pentru a nu pomeni din nou pe J. Robinson, care notează că, încă în timpul vieții lui J.M.K. i-a atras acestuia atenția asupra unor similitudini între analiza marxistă a reproducției și analiza keynesiană a producției și acumulării.

Remarcabile pasaje marxiste despre J.M.K. ne-a lăsat V. I. Lenin despre „contemporanul" său. Încă din 1920, V. I. Lenin citise cartea „Consecințele economice ale păcii", pe care o aprecia, așa cum făcuse la timpul lor cu lucrările lui J. A. Hobson și ale lui R. Hilferding, ca pe un izvor economic de semnificație majoră. Prin concluziile unui burghez notoriu, cum era J.M.K., adversar înverșunat al bolșevismului, se dovedea falimentul pertractărilor de la conferința de pace de la Versailles. Rusia revoluționară, remarca conducătorul primului stat socialist din lume, urma... „cu puțin înainte de apariția cărții lui Keynes... minunatul lui sfat" de a anula toate datoriile contractate de țarism ! Paginile în care J.M.K. demască wilsonismul în practică sînt apreciate de V. I. Lenin ca un pamflet viguros, care demonstrează că rădăcinile politicii lui Wilson se reduc la o simplă... frazeologie mic-burgheză, la o totală neînțelegere a luptei de clasă". Nu rare au fost prilejurile în care îndemnul leninist se adresa conducătorilor bolșevici cu recomandarea de a studia pe acest „savant economist, burghezul Keynes".

O cronică marxistă care va continua tradiția leninistă de gîndire în ce privește evaluarea teoriei keynesiene în punctul său de maximă concentrare ar permite să se constate că, o vreme, mesajul teoretic lansat de J.M.K. prin „Teoria generală" n-a fost, din capul locului, înțeles în toată amploarea sa de către exegeții comuniști. S-a considerat că, devreme ce mesajul ideologic principal – salvgardarea sistemului capitalist – a fost dezvăluit, este „inutil" a ne mai apleca asupra subtilităților metodologice și operaționale în care este drapat acest mesaj. De fapt, era vorba însă de o insuficientă evaluare a resurselor de raționalitate implicate în gîndirea keynesiană, de ignorarea ipostazei dialectice în care se află apologetica cea mai modernă a capitalismului – de îngemănare a raționalității cu dogmatica și cu reacționarismul – pe care tradiția marxist-leninistă de critică a adversarului de idei o pusese în circulație din cele mai vechi scrieri critico-istorice.

fișe

MARIA D. POPESCU

IMPERATIVELE
NOII ORDINI ECONOMICE
INTERNAȚIONALE
RAȚIUNEA ȘI STRATEGIA COOPERĂRII

• *Elaborarea lucrării* Imperativele noii ordini economice internaționale, *recent apărută în Editura Academiei Republicii Socialiste România (București 212 p.), a fost determinată, așa cum mărturisește autoarea, de faptul că „...O rezonanță deosebită în conștiința umanității a stîrnit mesajul de idei generoase și de înțelepciune cuprinse în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra relațiilor dintre state. Și tocmai sentimentul de mîndrie patriotică pentru faptul că România a devenit o adevărată platformă de lansare a ideilor umaniste, de înțelegere, colaborare și cooperare pentru progresul economico-social al umanității a dat imbold și a determinat scrierea acestei cărți".*

Participînd la ampla dezbatere ce are loc astăzi în lume, pe cele mai diferite planuri, privind conținutul și formele concrete în care prinde viață noua ordine economică, Maria D. Popescu concepe în lucrarea sa un model ipotetic de inserare a structurilor economiilor naționale în cadrul unei noi ordini economice mondiale. Pornind de la 4 tendințe esențiale ce se manifestă în sistemul economic mondial (amplificarea fluxurilor schimburilor economice mondiale, adîncirea interdependențelor mondiale, conturarea unor organisme economice interstatale zonale și creșterea rolului statelor naționale), se încearcă să se surprindă modalitățile de corelare a intereselor naționale cu cele ale organismelor zonale și cele ale umanității în ansamblu, pe fundalul noii ordini. Este scoasă în evidență cu pregnanță ideea după care, concomitent cu adîncirea interdependențelor dintre state, cu conturarea unor organisme interstatale zonale, crește tot mai mult rolul statelor naționale, atît în orientarea rațională, optimă a profilurilor specifice ale structurilor fiecărui complex economic național, cît și în participarea cu drepturi egale și suverane a fiecărui stat la rezolvarea problemelor de interes zonal și a celor de interes comun la nivel planetar.

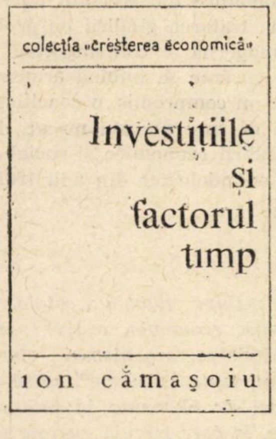
colecția «creșterea economică»

Investițiile
și
factorul
timp

ion cămașoiu

• *Autorul, Ion Cămășoiu, își propune în lucrarea sa, apărută în Editura politică (București 1975, 236 p.) să aducă o contribuție la cuantificarea influenței timpului asupra eficienței investițiilor. Pentru creșterea eficienței investițiilor este necesar – subliniază autorul – să se considere timpul ca un factor indispensabil calculelor de alegere a deciziei optime, întrucît neaplicarea imediată în practică a cuceririlor științifice duce, după cum se știe, la uzura morală prematură a utilajelor sau la intrarea în desuetudine a unor bunuri de consum realizate cu anumite instalații și tehnologii, cu alte cuvinte, la pierderi de muncă socială și la scăderea competitivității pe piața internațională a mărfurilor.*

Cartea are un caracter în primul rînd metodologic, autorul considerînd că, în condițiile efectuării unui volum ridicat de investiții în economie, ar fi oportună îmbunătățirea metodologiei actuale cu noi aspecte legate de factorul timp, care să servească în practica proiectării. Lucrarea are și implicații teoretice prin analiza legăturii dintre timp, eficiență și creștere.

Fetișul consumului și insuficiența de capital

• *Referindu-se la o declarație recentă, făcută de Willard C. Butcher, directorul general al lui Chase Manhattan Bank, revista franceză L'USINE NOUVELLE (nr. 45/1975) consemnează afirmația acestuia că țările industrializate occidentale riscă să trebuie să facă față în cursul următorilor zece ani unei insuficiențe de capital estimată la trei mii de miliarde de dolari.. După opinia sa, cauza acestei situații rezidă în faptul că „societatea*

Analiza atentă a fenomenului apologeticii capitalismului monopolist de stat a permis să se demonstreze că acesta este un fenomen prin excelență dialectic – diversele variante aflîndu-se într-o multiplă confruntare cu faptele istoriei și între ele –, dar mai ales s-a demonstrat că unele dintre cele mai „reușite" creații ale apologeticii, cum este „Teoria generală" keynesiană sînt expresii ale multiplelor controverse și divergențe ale autorilor respectivi cu izvoarele care i-au precedat, cu contemporanii, dar și CU EI ÎNȘIȘI ! Pe această linie, desfășurarea, începînd din 1969, în țara noastră, a unor dezbateri de idei economice contemporane animate de spiritul novator al gîndirii și acțiunii generat de Congresul al IX-lea, iar apoi de Programul ideologic al Partidului, a degajat un fascicol de idei nuanțate, care nu numai că nu estompează, ci, așa cum arată experiența, accentuează și aprofundează examenul ideologic. Primele sinteze sînt deja de uz curent în învățămîntul nostru superior și în publicistica de specialitate. **) Nivelul atins obligă, desigur, la avansarea cu mai mult curaj pe această linie.

Prilejul pe care-l oferă scurgerea celor patru decenii de la apariția „Teoriei generale" a lui J.M.K. poate permite evaluarea multilaterală a keynesismului, ca varietate de referință a gîndirii economice occidentale adaptate la specificul capitalismului monopolist de stat. J.M.K. a scris în cele două decenii de la „Consecințele economice ale păcii" (1919), pînă la „Cît costă războiul" (1939), punctul culminant atingîndu-l „Teoria generală", o operă, care se supune unui examen meritat de divergențe și controverse. După cum s-a văzut, aceste controverse și divergențe erau plăcerea spiritului lui J.M.K. și posteritatea dovedește că i-a înțeles mesajul : indiferent de concordanța sau, dimpotrivă, discordanța keynesismului cu faptele istorice reale – ba chiar, s-ar putea spune, stimulate de acestea –, teoreticienii și oamenii politici burghezi dezbat mesajul „Teoriei generale", ca pe mesajul capitalismului însuși. Judecînd după acest punct de referință care este „Teoria generală", unii pot trage concluzia că resursele de raționalitate ale apologeticii celei mai moderne rămîn importante. O asemenea concluzie nu este departe de realitate. Ne stau mărturie „valurile" de confirmări, infirmări, îndoieli, neliniști exprimate de gîndirea economică subordonată obiectivului perpetuării capitalismului – în strînsă, uneori nemijlocită legătură cu mesajul și aplicațiile „Teoriei generale". Dacă aplicațiile se dovedesc inadecvate intervine „refugiul" în resursele ideilor, dacă ideile se dovedesc inadecvate se reclamă „întoarcerea la fapte" ! Și una și cealaltă dintre „chemări" pot constitui simptome ale fenomenelor și proceselor evocate sub denumirea de criză a gîndirii economice occidentale. Cea mai pregnantă manifestare a acestei crize pare a fi, totuși, ceea ce se numește uneori „critica din interior" în multiplele sale ipostaze, „autocritica". Acesta este un semn de o covîrșitoare importanță pe care l-a făcut într-un mod ireversibil „Teoria generală" keynesiană. Pentru marxist-leniniștii zilelor noastre, această „autocritică" este și ea o expresie a dialecticii. **Pe de-o parte,** criza capitalismului ca sistem nu mai este acum doar o formulă marxistă, ci un termen care copleșește discuțiile cele mai autorizate ale economiștilor occidentali. Nu este nici o îndoială că, dacă ar fi trăit J.M.K. însuși ar fi participat la o asemenea discuție... Dar, **pe de altă parte,** „autocritica" înseamnă, în afară de apologetică, și un suprem efort de concentrare a raționalității, în primul rînd a raționalității critico-istorice, de care sînt capabili executorii mesajului testamentar al lui J.M.K. Și, după cum se vede, aceștia îi urmează mesajul în toate ipostazele sale : atît în continuitate și în discontinuitate, cît și în autocontestare. Semn că ei nu se resemnează la gîndul desuetudinii istorice a capitalismului. Pînă cînd „vom fi morți cu toții" – cum ar fi spus J.M.K. – nimic nu trebuie considerat iremediabil pierdut ! Numai că...

Dincolo de subtilitățile pe care le permite cuvîntul rostit sau scris de „confrați" se află „marele public", ignorat de Maestru. Masele populare, creatorii bunurilor materiale și spirituale, nu mai „asistă în tăcere" la discuțiile dintre specialiști, ci intervin în procesele istorice, pentru a le determina. Procesele istorice se sinchisesc mai puțin de „ceea-ce-a-vrut să spună" sau de „ceea-ce-a-vrut să-spună- de fapt" J.M.K. ; important este noul mod în care lumea judecă problemele economice. Religia creșterii economice s-a dovedit falimentară în condițiile capitalismului, rețelele de amăgire cu folosirea deplină a forței de muncă se dovedesc paralizante pentru autorii lor, efectele contradicțiilor capitalismului se dovedesc funeste pentru lumea de azi. Ele relevă că se cer ALTE soluții decît acum patru decenii, și nu „un nou Keynes" !

dr. Ioan CRISTESCU

---

1) Revista economică, nr. 29, 1975.

*) În Cuvîntul înainte al traducerii în limba română sînt pasaje persuasive în această privință (p. 22, de exemplu).

**) O dovadă recentă o constituie apariția cărții lui Ivanciu Nicolae-Văleanu, Gîndirea economică burgheză și lumea contemporană, Editura politică, 1975, care consacră un întreg capitol (cap. 3, secțiunea a II-a, p. 120—136) examinării keynesismului și neokeynesismului.

---

occidentală și-a făcut un fetiș din ideea de consum ca panaceu al tuturor neajunsurilor din economie și ca scop suprem al existenței sale, în dauna acumulării și a investițiilor".

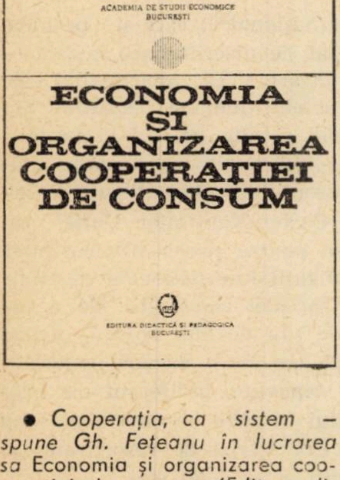

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Dr. GH. FEȚEANU

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE
BUCUREȘTI

ECONOMIA
ȘI
ORGANIZAREA
COOPERAȚIEI
DE CONSUM

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ
BUCUREȘTI

• *Cooperația, ca sistem – spune Gh. Fețeanu în lucrarea sa* Economia și organizarea cooperației de consum *(Editura didactică și pedagogică, București, 1975, 244 p.) – este o mișcare socială și economică cu caracter de masă, iar cooperativa este o întreprindere „sui generis", ale cărei scopuri, directe și indirecte, nu se limitează la sarcinile pur economice. În categoria economică a cooperației s-au îmbinat în mod strîns ideile de emancipare social-economică a maselor. Obiectul lucrării îl constituie prezentarea problemelor legate de caracterul de organizație economică, cît și de organizație obștească, de masă a cooperației de consum. Autorul se ocupă, după un istoric al mișcării cooperatiste în România, de organizarea și conducerea activității cooperației de consum, de activitatea ei comercială, de producție și prestări de servicii, de planificarea activității sale, de problemele ei financiare, de investiții, de comerțul ei exterior ș.a.*

Trebuințele umane și logica economiei politice a socialismului

• *După ce enumeră diferite puncte de vedere care s-au susținut ca răspuns la întrebarea : în ce constă relația primordială și fundamentală a economiei socialiste ? (proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, dezvoltarea planificată, caracterul colectiv al producției, forma socială a produsului ; produsul social global ; munca nemijlocit socială ; principiul repartiției după muncă ; subordonarea producției față de consum ; dirijarea producției ș.a.), relații din care ar urma să decurgă structura logică a economiei politice a socialismului, N. Kozelski observă că în articolul* Visșaia țel soțialisticeskogo proizvodstva i voprosî loghiki politekonomii soțializma. *(Scopul suprem al producției socialiste și problemele logicii economiei politice a socialismului), apărut în nr. 12/1975 al revistei* EKONOMICESKIE NAUKI, *că nici unul din partizanii punctelor de vedere enunțate nu leagă nemijlocit problema în discuție cu țelul suprem al producției socialiste. Trăsătura principală și deci baza, relația primordială a economiei socialiste – spune N.K. – este dezvoltarea relațiilor de producție socialiste în direcția satisfacerii tot mai depline a trebuințelor materiale și culturale ale oamenilor. Sistemul categoriilor economiei politice a socialismului ar trebui construit în accepția autorului, pornind de la trebuințele, nevoile dezvoltării multilaterale a principalei forțe productive a societății – omul.*

Dunărea în atenția cercetătorilor din turism

• *Zilele acestea, a avut loc, la București, cea de a III-a reuniune de lucru a reprezentanților instituțiilor de cercetări turistice din unele țări dunărene – Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, România, Ungaria și U.R.S.S., reuniune care a dezbătut aspectele legate de finalizarea studiului elaborat în comun referitor la valorificarea Dunării în turismul internațional. În cadrul lucrărilor reuniunii au fost dezbătute unele aspecte privind elaborarea sintezei de ansamblu a părții din studiu care analizează potențialul turistic existent în perimetrul Dunării din țările participante, unificarea principiilor metodologice ale prognozei referitoare la evoluția viitoare a turismului internațional în această zonă, stabilirea unor proiecte de programe comune care să fie valorificate experimental pe piața externă de întreprinderile organizatoare de călătorii turistice din fiecare țară și altele. Colaborarea între instituțiile de cercetare din țările dunărene se încadrează într-un program complex pe care aceste țări îl au în vedere în scopul valorificării raționale a Dunării pentru turism.*

fișe

> **„Așa cum am arătat și la Congresul al XI-lea al partidului, noi considerăm că instaurarea noii ordini trebuie să pornească în primul rînd de la lichidarea cu desăvîrșire a politicii de inegalitate, dominație și asuprire a unor popoare de către altele, a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste. Noua ordine cere ca în lume să fie instaurate relații noi, bazate pe deplina egalitate în drepturi între toate națiunile, pe respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn deplin pe bogățiile naționale, de a-și alege liber calea dezvoltării economico-sociale, fără nici un amestec din afară".**
>
> (Din expunerea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** la sesiunea Marii Adunări Naționale din decembrie 1975)

CODIFICAREA DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR FUNDAMENTALE ALE STATELOR — COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A NOII ORDINI ECONOMICE ȘI POLITICE INTERNAȚIONALE (IV)

Eliminarea discriminărilor rasiale

ÎNTR-O STRÎNSĂ CONEXIUNE cu îndatorirea respectării drepturilor omului se află obligația tuturor statelor de a combate discriminările rasiale, de a milita cu hotărîre pentru lichidarea deplină și definitivă a acestor discriminări.

Numeroase instrumente politico-juridice adoptate sub egida Organizației Națiunilor Unite și a altor organizații internaționale concretizează această obligație, fundamentînd din punct de vedere politic și juridic necesitatea eliminării discriminărilor rasiale, a eradicării definitive a acestui fenomen nociv și anacronic din viața și practica tuturor popoarelor.

Un document de mare însemnătate pentru definirea poziției statelor și a O.N.U. în această materie îl constituie Declarația Națiunilor Unite asupra înlăturării oricăror forme de discriminare rasială, adoptată la cea de-a XVIII-a sesiune a Adunării Generale a organizației 23). Menționînd că „orice doctrină întemeiată pe deosebire între rase sau pe superioritatea unei rase asupra alteia este din punct de vedere științific falsă, din punct de vedere moral condamnabilă și din punct de vedere social nedreaptă și periculoasă și că nimic n-ar putea justifica discriminarea rasială, nici în teorie, nici în practică", Declarația proclamă în mod solemn necesitatea de a se elimina rapid toate formele și toate manifestările de discriminare rasială în toate părțile lumii și de a se asigura înțelegerea și respectarea demnității persoanei umane.

În Declarație se arată că discriminarea între oameni pe motive de rasă, culoare sau origine etnică constituie o jignire a demnității umane și trebuie condamnată ca o nerecunoaștere a principiilor Cartei Națiunilor Unite, ca o încălcare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ca o piedică în calea relațiilor prietenești și pașnice dintre națiuni, fiind susceptibilă să tulbure pacea și securitatea popoarelor.

Documentul prevede că Organizația Națiunilor Unite, instituțiile specializate, statele și organizațiile neguvernamentale vor trebui să facă tot ce le este cu putință pentru a încuraja o acțiune hotărîtă care, îmbinînd măsurile juridice și orice măsuri cu caracter practic, să ducă la abolirea tuturor formelor de discriminare rasială.

Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială 24), intrată în vigoare în 1969, stabilește un întreg sistem de obligații internaționale, de natură a asigura traducerea efectivă în viață a luptei împotriva discriminărilor rasiale. 25). Astfel ea consacră obligația statelor de a nu recurge la acte sau practici de discriminare rasială, de a nu încuraja discriminarea rasială practicată de indivizi sau organizații, de a reexamina politicile guvernamentale în scopul de a abroga sau anula orice legi avînd drept efect crearea discriminării rasiale, de a adopta măsuri legislative, dacă împrejurările o cer, pentru a pune capăt discriminărilor de ordin rasial. De asemenea, potrivit prevederilor aceleiași convenții internaționale, statele se obligă a adopta măsuri concrete în domeniile social, economic, cultural, pentru a favoriza egalitatea rasială, de a condamna orice propagandă bazată pe ideea superiorității de rasă, de a asigura drepturi civile și politice depline, egalitatea tuturor în fața legii, fără deosebire de rasă, culoare, origine națională sau etnică. O prevedere importantă înscrisă în convenție este și obligația statelor părți de a asigura oricărei persoane supuse jurisdicției lor o protecție și o cale de recurs efective în fața tribunalelor naționale și a altor organe de stat competente, împotriva tuturor actelor de discriminare rasială.

Obligația statelor de a lupta împotriva discriminărilor rasiale este larg consacrată și fundamentată și de alte documente internaționale, cum sînt Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățămîntului, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și Convenția internațională asupra eliminării și reprimării crimei de apartheid.

Acest din urmă document internațional 26), care-și propune combaterea unui fenomen organizat de discriminare rasială — politica de apartheid — prevede, la art. I, că „apartheidul este o crimă contra umanității" și că actele inumane rezultînd din politicile și practicile de apartheid și alte politici și practici asemănătoare de segregare și de discriminare rasială „sînt crime care contravin normelor dreptului internațional și îndeosebi scopurilor și principiilor Cartei Națiunilor Unite", reprezentînd „o amenințare serioasă pentru pacea și securitatea internațională". Se prevăd, ca obligații internaționale esențiale ale statelor potrivit prevederilor acestei convenții : de a lua toate măsurile necesare, legislative sau de altă natură, pentru a împiedica manifestările de acest gen, de a urmări, judeca și pedepsi conform legii persoanele vinovate, indiferent dacă locuiesc sau nu pe teritoriul statului în care asemenea acte au fost săvîrșite și indiferent dacă este vorba de resortisanți ai statului în cauză sau de resortisanți ai unui alt stat.

Numărul mare de documente internaționale adoptate, în special în ultimii ani, pentru combaterea rasismului și a discriminărilor rasiale, luările de poziție tot mai numeroase în cadrul unor organizații, organisme și conferințe internaționale, atestă faptul că ne aflăm nu numai în fața unei cerințe de ordin etic și general uman, dar și în fața unei obligații internaționale cu un conținut precis conturat, legată nemijlocit de menținerea păcii și securității generale, de înfăptuirea deplină a dreptului tuturor popoarelor la independență și ființă națională.

Dezvoltarea colaborării internaționale

OBLIGAȚIA STATELOR de a colabora unele cu altele și de a extinde continuu această colaborare prezintă o însemnătate esențială în procesul edificării unei noi ordini economice și politice mondiale.

Importanța acestei obligații internaționale, consecință nemijlocită a progresului tehnico-științific și a complexității domeniilor în care se impune o acțiune conjugată a statelor, devine tot mai evidentă în condițiile lumii de azi. „În actuala etapă a revoluției tehnico-științifice — se arată în Programul Partidului Comunist Român — colaborarea, participarea la diviziunea internațională a muncii sînt o necesitate. Nici un popor nu se poate izola, nu poate renunța la colaborarea internațională fără grave urmări în dezvoltarea sa economico-socială“27).

Numeroase documente internaționale, îndeosebi cele adoptate în ultimii ani, au subliniat imperativul promovării unei largi cooperări internaționale în domeniile cele mai variate, în scopul asigurării progresului economic și social al tuturor popoarelor, al consolidării păcii și securității generale.

Declaratia celei de a VI-a sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale preconizează „cooperarea cea mai largă cu putință între toate statele membre ale comunității internaționale, întemeiate pe echitate și de natură să elimine disparitățile existente în lume și să asigure prosperitatea pentru toți“. La rîndul ei, Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor evidențiază că o cooperare reală între state, „întemeiată pe luarea in considerare împreună a problemelor economice internaționale și acțiunea comună în scopul rezolvării lor este indispensabilă pentru îndeplinirea dorinței comune a comunității internaționale de a realiza dezvoltarea justă și rațională a tuturor regiunilor lumii“.

Prin vocație și finalitate, cooperarea internațională trebuie să urmărească constant țelul propășirii și prosperității tuturor națiunilor, depășirea stadiului de subdezvoltare și egalizarea nivelurilor de dezvoltare a țărilor de pe toate continentele, promovarea justiției economice și sociale în întreaga lume, instaurarea unui veritabil climat de pace, înțelegere și prietenie între popoare.

Obligația cooperării se concretizează, în domeniul **economic**, în îndatorirea tuturor țărilor de a contribui la dezvoltarea armonioasă a comerțului internațional, fără bariere, restricții sau discriminări, ținînd seama, în mod special, de interesele țărilor în curs de dezvoltare ; în imperativul de a acționa prin toate mijloacele pentru accelerarea progresului economic și social al acestor țări, acordîndu-le sprijin și asistență activă, corespunzător cu necesitățile și obiectivele lor de dezvoltare ; în îndatorirea de a contribui la expansiunea echilibrată a economiei mondiale, ținînd seama de faptul că prosperitatea întregii comunități internaționale depinde de prosperitatea tuturor părților sale constitutive ; în cerința de a sprijini eforturile pentru democratizarea structurilor organizațiilor economice internaționale, pentru asigurarea participării tuturor țărilor la elaborarea deciziilor pe plan mondial.

Înfăptuirea obligației de cooperare a statelor în domeniul economic este corelată, de asemenea, în mod strîns, cu îndatorirea lor de a conlucra în realizarea unor raporturi echitabile de prețuri în comerțul internațional, a unor raporturi juste între prețurile produselor de bază și cele ale produselor industriale și a unor ajustări corespunzătoare la prețurile de export ale țărilor în curs de dezvoltare, în raport cu importurile lor, cu recunoașterea suveranității depline a fiecărui stat asupra resurselor sale naționale, cu asigurarea accesului tuturor țărilor la materiile prime și sursele de energie, cu favorizarea largă a schimbului de informații economice și comerciale, cu adoptarea unor măsuri eficace pentru promovarea largă a schimburilor și diversificarea structurii lor ș.a.

Esențial pentru înfăptuirea îndatoririi privind dezvoltarea colaborării economice a statelor este ca aceasta să se fundamenteze pe egalitatea în drepturi și avantajul mutual al partenerilor, să nu favorizeze unele țări sau grupuri de țări în detrimentul altora, să nu creeze cluburi închise și privilegiate, „să se desfășoare pe baze care să excludă orice presiune sau amestec al unor țări în treburile interne ale altora“28).

În domeniul **politic**, obligația de colaborare a statelor se împletește strîns cu obligația lor de a participa activ la procesul de democratizare a relațiilor internaționale, de a sprijini adoptarea unor măsuri eficace de dezarmare, de a contribui la edificarea unei lumi a păcii și securității, la împlinirea aspirațiilor de progres și libertate ale popoarelor de pretutindeni.

„Tot mai puternic se afirmă ca un imperativ arzător al întregii dezvoltări contemporane instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale, care să ducă la înlocuirea vechilor relații de dominație și asuprire, cu relații noi bazate pe principii de egalitate și echitate, să aibă ca rezultat lichidarea decalajelor dintre state și să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor popoarelor.

Se impune, de aceea o participare tot mai activă a tuturor popoarelor la lupta pentru înlăturarea vechii politici de dominație și inechitate, de amestec în treburile interne, de asuprire a unor popoare de către altele, pentru instaurarea în viața internațională a unui curs nou, întemeiat pe respectarea neabătută a legalității și eticii internaționale, a dreptului fiecărei națiuni de a-și decide singură destinele“29).

Înfăptuirea colaborării statelor în domeniul politic trebuie să se concretizeze în : adoptarea unor documente politico-juridice cu valoare obligatorie, pentru toate statele, prin care să fie reafirmate forța și obligativitatea noilor principii ale relațiilor dintre state ; luarea unor măsuri efective pentru excluderea forței și a amenințării cu forța ; elaborarea unui Cod de conduită cu caracter universal prin care să fie statuate drepturile și îndatoririle fundamentale ale statelor ; adoptarea unor măsuri efective de dezarmare, de promovare a încrederii și respectului între toate popoarele lumii ; perfecționarea mecanismului de funcționare al Organizației Națiunilor Unite și altor organizații internaționale, sporirea rolului lor în raport cu noile cerințe ale epocii noastre, lichidarea definitivă a colonialismului și neocolonialismului.

În aria **culturii**, obligația colaborării statelor trebuie să se concretizeze în dezvoltarea largă a contactelor și schimburilor, în difuzarea cunoștințelor, în dezvoltarea relațiilor pașnice și a înțelegerii reciproce, un obiectiv esențial al său fiind evidențierea ideilor și valorilor de natură a crea un climat de încredere, prietenie și pace între popoare.

Declarația asupra principiilor colaborării culturale, important document care definește bazele colaborării culturale internaționale a statelor30), înscrie o serie de idei generoase, de natură a contribui la fundamentarea rolului culturii în lumea de azi și de mîine, în spiritul prieteniei și înțelegerii între popoare. Remarcăm, astfel, acele prevederi conform cărora cooperarea culturală constituie un drept și o datorie pentru toate țările, care trebuie să împărtășească experiența și cunoștințele lor ; ea trebuie, prin influența pozitivă pe care o exercită, să favorizeze îmbogățirea culturilor naționale, respectînd totodată originalitatea fiecăreia dintre ele ; ea urmează să se desfășoare în interesul reciproc al tuturor națiunilor participante, să contribuie la statornicirea între popoare a unor raporturi stabile și durabile, la formarea noilor generații prin educarea tineretului în spiritul prieteniei, înțelegerii internaționale și păcii.

Pe plan **tehnico-științific**, obligația de cooperare a statelor se materializează în îndatorirea de a se asigura accesul tuturor popoarelor la cuceririle științei contemporane, la tehnologiile moderne, țările care dispun de asemenea tehnologii trebuind să ajute statele în curs de dezvoltare să-și organizeze activitatea pe baza cuceririlor celor mai noi ale științei și tehnicii contemporane, înlăturîndu-se definitiv practicile discriminatorii, barierele și obstacolele în calea circulației valorilor tehnico-științifice. În special, țările dezvoltate trebuie să coopereze cu țările în curs de dezvoltare la stabilirea, consolidarea și dezvoltarea infrastructurilor lor științifice și tehnologice, favorizînd dezvoltarea potențialului tehnico-științific al acestora și accelerarea transferului de tehnici către ele. Realizarea acestui aspect al cooperării internaționale este indisolubil legată de afirmarea unor economii naționale proprii independente, de ridicarea potențialului economic și de participarea cu drepturi depline a tuturor țărilor la circuitul mondial de valori.

Se afirmă tot mai mult, în zilele noastre, conceptul că statele trebuie „să dezvolte cooperarea internațională în scopul de a asigura utilizarea rezultatelor progresului științei și tehnicii în interesul întăririi păcii și securității internaționale, realizării dreptului popoarelor la autodeterminare și la respectarea suveranității naționale, la libertate și independență și în vederea dezvoltării economice și sociale și a ameliorării calității vieții pentru ansamblul populației“[31].

În sfera **financiar-valutară**, obligația colaborării își găsește expresia în preocupările pentru democratizarea mecanismului organizațiilor financiar-bancare internaționale, realizarea unei participări efective a țărilor în curs de dezvoltare la elaborarea și adoptarea deciziilor în aceste probleme, eliminarea factorilor care determină instabilitatea sistemului monetar internațional și edificarea unui nou sistem monetar internațional, mai echitabil, cooperarea tuturor statelor pentru adoptarea unor măsuri vizînd promovarea unor raporturi de schimb reale, stabilitatea cursurilor valutare și întărirea monedelor naționale.

Desigur, există încă numeroase alte direcții în care se poate manifesta în mod concret și materializa obligația de cooperare internațională. Există, așa cum arată însăși Carta O.N.U., o problematică a colaborării internaționale a statelor în domeniul social și umanitar, în cucerirea spațiului cosmic, în explorarea și exploatarea spațiilor submarine, în prevenirea și combaterea poluării mediului înconjurător ș.a.

Înfăptuirea obligației de colaborare în nenumăratele domenii concrete pe care viața și practica le impun atenției întregii umanități reclamă însă în mod concomitent o cooperare în **perfecționarea cadrului instituțional.** Democratizarea structurii și mecanismului de funcționare a organizațiilor internaționale, înfăptuirea consecventă a principiului egalității statelor, promovarea unor tehnici și metode noi, precum rotația, consensul, diversificarea tematicii de lucru și concretizarea măsurilor adoptate în programe și planuri precise de acțiune care să reflecte, într-o măsură tot mai mare, interesele tuturor statelor și, în mod special, ale țărilor în curs de dezvoltare, sînt tot atîtea mijloace prin care obligația de cooperare a statelor se întregește cu desăvîrșirea unui cadru instituțional propice edificării unei noi ordini economice și politice internaționale întemeiată pe respectul intereselor reciproce și luarea în considerare a aspirațiilor de pace și progres ale tuturor popoarelor lumii.

Îndeplinirea cu bună credință a obligațiilor asumate

TOATE STATELE au datoria să execute cu bună credință obligațiile ce le revin în conformitate cu dreptul internațional. Este vorba atît de obligațiile decurgînd pentru state din principiile și normele general recunoscute ale acestui drept, cît și de obligațiile născute din tratate sau alte acorduri la care ele sînt părți.

Buna credință este o cerință elementară a dreptului și echității ; ea trebuie să călăuzească constant conduita statelor în relațiile lor reciproce, în interpretarea îndatoririlor lor și în executarea obligațiilor ce le revin conform dreptului internațional. Încrederea în cuvîntul dat este indispensabilă pentru asigurarea cooperării pașnice între state, pentru triumful egalității și justiției, pentru statornicirea și generalizarea noilor raporturi pe care trebuie să se întemeieze viitoarea ordine politică și economică mondială.

Respectarea normelor de drept și îndeplinirea cu bună credință a angajamentelor asumate în mod liber constituie nu numai premisa logică, ci și condiția necesară asigurării trainiciei și stabilității relațiilor interstatale, întăririi legalității internaționale.

Prin conținutul său, buna credință — care privește nu numai comportamentul unui stat față de un altul, ci și față de toate celelalte state — implică executarea cu strictețe și desăvîrșită corectitudine, în litera și spiritul lor, a tuturor obligațiilor asumate, respectarea fermă a angajamentelor internaționale. În exercitarea drepturilor lor suverane, inclusiv a dreptului de a-și stabili legile și reglementările, statele au îndatorirea de a se conforma obligațiilor ce le revin în virtutea dreptului internațional.

Corelată acestei obligații este și executarea cu bună credință a tratatelor internaționale, cunoscută din cele mai vechi timpuri sub denumirea de **pacta sunt servanda**, ceea ce exprimă, pe planul dreptului, „regula morală generală care impune respectarea cuvîntului dat“ [32]. „Principiul bunei credințe cuprinde regula **pacta sunt servanda** dar nu coincide în întregime cu ea, în sensul că această regulă poate fi considerată ca o aplicare a principiului“[33].

De cea mai mare importanță este îndatorirea statelor de a observa în mod riguros principiile și normele generale ale legalității internaționale. Lecțiile desprinse din evoluția istorică demonstrează, incontestabil, că singura cale pentru asigurarea unor relații trainice, de înțelegere, stimă și prietenie între state, o constituie respectarea scrupuloasă și traducerea consecventă în viață, de către toate statele, a postulatelor universal valabile ale dreptului internațional. Experiența învederează, de altminteri, că ori de cîte ori aceste principii și norme au fost încălcate, s-au produs grave stări de tensiune internațională, care au periclitat pacea și securitatea omenirii.

În această lumină, se impune cu necesitate — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — ca **„Organizația Națiunilor Unite, toate statele și popoarele să acționeze consecvent pentru respectarea fermă a normelor și principiilor dreptului internațional în întreaga viață politică contemporană“** [34].

Concomitent cu respectarea principiilor și normelor dreptului internațional în vigoare, va trebui să crească preocuparea tuturor țărilor pentru elaborarea unor noi norme și principii, în conformitate cu cerințele actuale ale colaborării interstatale, cu imperativul făuririi unei noi ordini economice și politice mondiale.

După cum se arată în Programul Partidului Comunist Român, „Se impune îmbunătățirea normelor dreptului internațional, adoptarea de noi norme și principii internaționale corespunzătoare cerințelor conviețuirii popoarelor pe bază de deplină egalitate și respect mutual, ale asigurării progresului fiecărei națiuni în concordanță cu dorința și aspirațiile sale legitime, ale edificării unei păci trainice pe planeta noastră“[35].

Pentru a răspunde exigențelor epocii, marilor tendințe și adîncilor prefaceri ce au loc în lume, noile norme și principii trebuie să fie elaborate cu participarea directă a tuturor statelor. Devine tot mai evident că dezvoltarea dreptului internațional nu mai poate fi și nu mai este determinată exclusiv sau în principal de un grup restrîns de state ; asemeni altor domenii ale colaborării internaționale, normele, regulile și principiile de drept trebuie să rezulte din procesul unei strînse conlucrări a tuturor statelor, reflectînd în chip adecvat interesele umanității în ansamblul ei.

dr. Nicolae ECOBESCU
dr. Victor DUCULESCU

---

[23] Rezoluția Adunării Generale a O.N.U. 1904 (XVIII), 20 noiembrie 1963.

[24] Adoptată și deschisă pentru semnare prin rezoluția Adunării Generale a O.N.U. 2106/A (XX), 21 octombrie 1965.

[25] La art. 1, pct. 1 se arată că expresia „discriminare rasială“ are în vedere orice deosebire, excludere, restricție sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică, care are ca scop sau efect de a distruge sau compromite recunoașterea, folosirea sau exercitarea, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale în domeniile politic, economic, social și cultural sau în orice alt domeniu al vieții publice.

[26] Adoptat prin rezoluția Adunării Generale a O.N.U. 3068 (XXVIII), 30 noiembrie 1973.

[27] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică, 1975, p. 181.

[28] Ibid., p. 182.

[29] Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității Organizației Națiunilor Unite, la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice. Document prezentat la sesiunea Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, „Scînteia“, nr. 10 336, 13 noiembrie 1975.

[30] Adoptată de Conferința Generală a UNESCO, la 4 noiembrie 1966.

[31] Rezoluția Adunării Generale a O.N.U. 3 150 (XXVIII) : „Utilizarea progresului științei și tehnicii în interesul păcii și dezvoltării sociale“, 14 decembrie 1973.

[32] Grigore Geamănu, Principiile fundamentale ale dreptului internațional contemporan, Editura didactică și pedagogică, 1967, p. 280.

[33] Charles Chaumont, Cours général de droit international public, R.C.A.D.I., 1970, I., vol. 129, p. 381.

[34] „Scînteia“, nr. 10176, 10 mai 1975.

[35] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975.

Pentru o nouă ordine economică internațională

TRANSFERUL INTERNAȚIONAL DE TEHNOLOGII: SPRE NOI NORME ȘI PRINCIPII (I)

LA SESIUNEA din decembrie 1975 a Marii Adunări Naționale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, arăta că instaurarea unei noi ordini economice internaționale — în vederea lichidării subdezvoltării, a marilor decalaje economice din lumea contemporană — înseamnă, între altele, **„crearea condițiilor ca toate statele să poată beneficia, în cadrul colaborării internaționale, de cuceririle științei și tehnicii moderne. Aceasta presupune ca, odată cu sprijinirea eforturilor statelor mai puțin avansate pentru dezvoltarea unei baze proprii de cercetare-dezvoltare, să se asigure accesul larg și neîngrădit al acestora la tehnologiile moderne, în condiții de deplină egalitate și avantaj reciproc“.**

Între subdezvoltare, pe de o parte, și decalajele tehnologice, pe de altă parte, există o strînsă interdependență. Inventarul condițiilor creșterii economice în țările „lumii a treia“ consemnează ca un factor restrictiv primordial decalajul față de țările dezvoltate în ceea ce privește aplicarea științei și a tehnicii. După cum, un obstacol major în calea utilizării realizărilor tehnico-științifice de vîrf în țările în curs de dezvoltare îl constituie însuși fenomenul subdezvoltării.

În aceste condiții, comunitatea internațională a devenit conștientă de două probleme esențiale, pentru care este necesar să se găsească soluții: a) promovarea celor mai noi cuceriri ale cunoașterii în folosul tuturor țărilor, spre binele general al omenirii, implică, alături de efortul propriu al fiecărei țări, o amplă colaborare internațională; b) deși fluxul internațional de tehnologie este o componentă relativ recentă a circuitului economic mondial, mecanismele care stau la baza funcționării sale sînt în aceeași măsură inapte în actuala lor formă să răspundă intereselor specifice ale țărilor în curs de dezvoltare, ca și mecanismele componentelor „clasice“ (comerțul cu mărfuri „tangibile“, fluxurile de capital).

• Un chestionar și fondul problemei

DUPĂ MAI BINE DE PATRU ANI de la transmiterea către țările membre U.N.C.T.A.D. a unui chestionar referitor la transferul de tehnologie (TD/B/AC. 11/4), secretariatul acestui organism a difuzat recent studiul final întocmit pe baza răspunsurilor primite și intitulat „Probleme mari decurgînd din transferul de tehnici către țările în curs de dezvoltare“ („Grands problèmes découlant du transfert des techniques aux pays en voie de développement“, Nations Unies, New York, 1975).

Este semnificativ că studiul nu-și propune să releve „marile“, ci doar „mari“ probleme ale acestui domeniu. Unul dintre motivele imediate rezidă în puținătatea informațiilor cantitative obținute cu ajutorul chestionarului — fapt deloc singular dacă ne reamintim că toate obiectivele internaționale care vizează transferul de tehnologie au fost fixate pînă în prezent în expresie exclusiv calitativă. Dealtfel, ne putem întreba dacă imposibilitatea în care s-au aflat multe țări în curs de dezvoltare de a furniza informațiile cerute prin chestionarul amintit nu este tocmai un semn al existenței, cu adevărat, a unor probleme mari și grave pentru ele. Țările furnizoare de tehnologie au răspuns într-un număr relativ mai mare decît țările beneficiare, ceea ce a făcut ca studiul U.N.C.T.A.D. să sesizeze încă în introducere un aspect esențial: „Tăcerea majorității țărilor cel mai puțin dezvoltate este elocventă; ea permite să se creadă că aceste țări nu dispun de informații de bază asupra transferului de tehnici, sau că, pentru a strînge aceste informații, ar trebui să fie pus în funcțiune un nou mecanism“.

Dincolo de aspectul informațional, desigur, noul mecanism al transferului internațional de tehnologie trebuie astfel conceput încît toate statele să aibă un acces larg, fără discriminări sau bariere, la cuceririle științei și tehnicii contemporane. Așa cum se subliniază în Declarația difuzată la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., în care este expusă **„Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale“,** trebuie să se treacă la „măsuri concrete în direcția realizării unui larg transfer de tehnologie modernă, asigurarea asistenței tehnice în toate domeniile de dezvoltare“ (Document A/AC/176/3). România consideră că accesul tuturor țărilor la cuceririle științei și tehnicii moderne este unul dintre obiectivele de importanță vitală pentru dezvoltarea civilizației umane, obiective a căror realizare cere elaborarea unor programe speciale sub egida O.N.U., a altor organisme internaționale, care să concerteze eforturile statelor.

Ca și celelalte coordonate de bază ale procesului lichidării subdezvoltării, transferul de tehnologie către țările în curs de dezvoltare a făcut, în cadrul U.N.C.T.A.D., obiectul unor inițiative concrete. Nu este întîmplător faptul că, paralel cu elaborarea definitivă a studiului citat la început, U.N.C.T.A.D. dezbătea proiectul unui cod de conduită privind transferul de tehnologie (vezi „Revista economică“ nr. 20/1975). În luna mai 1975, Gamani Corea, secretarul general al acestei organizații, într-o declarație în fața Grupului interguvernamental de experți însărcinat cu pregătirea elaborării unui cod de conduită pentru transferul de tehnici, evidenția „rangul ridicat de prioritate acordat problemelor transferului de tehnici în activitățile U.N.C.T.A.D.“ și sublinia că „a sosit momentul formulării într-un document internațional, de tipul unui cod de conduită, a tuturor problemelor pertinente relative la transferul de tehnici“.

Este deci evident că punctul de vedere exprimat de țara noastră răspunde unor realități stringente și vine în întîmpinarea unor tendințe și acțiuni care se impun tot mai viguros. Urmărirea lor atentă în continuare stă la baza participării active la rezolvarea, în interesul țărilor în curs de dezvoltare, a problemelor transferului internațional de tehnologie. În cele ce urmează ne propunem să examinăm unele dintre aspectele cele mai dezbătute în legătură cu elaborarea codului de conduită respectiv.

• Tentațiile colonialismului tehnologic

STUDIUL secretariatului U.N.C.T.A.D. referitor la problemele mari decurgînd din transferul de tehnici către țările în curs de dezvoltare are în structura lui două părți, care se ocupă de experiența țărilor primitoare și, respectiv, a țărilor furnizoare de tehnici. Acest termen de „experiență“, folosit în studiu, are în cazul de față valențele unui adevărat concept, pentru că prin el se dorește să se surprindă un întreg proces din economia mondială. În aparență este pe deplin normal ca „experiența“ furnizorului să fie radical diferită de aceea a „beneficiarului“ tehnologiei, plasîndu-i în postura de subiecți ai unei operațiuni comerciale, ca oricare alta. În realitate, **natura** diferenței de poziție dintre cele două părți depășește sfera raționamentului comercial.

În primul rînd, furnizorul de tehnici nu are, nici pe departe, comportamentul unui simplu vînzător. Procesul transferului internațional de tehnologie a evoluat și evoluează în asemenea coordonate — economice, juridice, financiare — care-i permit posesorului unei tehnici să exercite un anumit grad de control asupra celui interesat în procurarea ei.

Gradul de control se poate apropia de absolut atunci cînd metoda de transferare a tehnicii este investiția privată directă. Cîteva monografii pe țări (Spania, Etiopia, Chile etc.), care au fost publicate de U.N.C.T.A.D. sub titlul general „Probleme principale care decurg din transferul de tehnici“, au scos în evidență concentrarea întreprinderilor aflate sub control străin în anumite sectoare, în principal în ramurile industriei prelucrătoare, mari consumatoare de tehnică, protejate de brevete și caracterizate prin însemnate obstacole la import. Deciziilor naționale li se substituie cele ale societății multinaționale, implicînd fixarea volumului producției, stabilirea politicii de import, a prețurilor, a beneficiilor și, în ultimă instanță, a tipului creșterii industriale și a distribuirii avantajelor care decurg din ea.

Este clar că forța pe care o conferă această formă de transfer de tehnologie nu derivă numai din caracterul secret — brevetat și nebrevetat — al tehnologiei, ci din îmbinarea acestuia cu aportul de capital, deținerea conducerii, deținerea „secretelor“ de marketing etc. De aceea, în multe țări în curs de dezvoltare își face loc în prezent tendința de a impune **deglobalizarea** contractelor privind transferul de tehnici. Aceasta este însă condiționată, în ultimă instanță, de o rată internă ridicată a acumulării, pentru că, dacă puterea investiției private directe străine este o rezultantă sistemică a factorilor antrenați, componenta sa financiară este totuși determinantă.

În cazul încheierii de acorduri de licență, gradul de control impus de furnizor este variabil, în funcție de condițiile și modalitățile negociate în contract. În această direcție, țările în curs de dezvoltare au fost puternic dezavantajate pînă în prezent atît de slaba lor putere de negociere, cît și de unele convenții internaționale în vigoare. Astfel, actualul sistem internațional de brevete nu răspunde nevoilor țărilor în curs de dezvoltare, dimpotrivă : „S-a observat că țările subdezvoltate care sînt parte a Uniunii de la Paris sînt obligate să protejeze procese originare din țările puternic industrializate, fără ca ele însele să aibă, în fapt, nici un proces care să fie protejat în acele țări industrializate“ [1]).

Această situație de tratament preferențial „invers“ în plan juridic a dus la o reacție și în planul schimburilor comerciale de brevete. Așa, remarca recent Ph. Laurent, țările în curs de dezvoltare nu sînt la început interesate în cumpărarea de brevete, considerate de ele ca inutile pentru nivelul industrial la care se află și ca un instrument sofisticat de colonialism tehnologic [2]). Se observă tendința unor țări în curs de dezvoltare de a cumpăra tehnici moderne care au fost deja verificate în țările industrializate și puse bine la punct printr-o funcționare de doi-trei ani. Este deci evident că cea mai mare importanță o are know-how-ul. Dealtfel, se apreciază că, în cadrul transferului, brevetele sînt fără incidență practică asupra prețului, avînd doar rolul de garanție juridică ; know-how-ul reprezintă 80% din preț, iar restul de 20% este deținut de așa-numitul „show-how“. Acesta este un nivel recent al transferului de tehnologie și constă, în general, în aranjamente contractuale temporare, cu o durată de la 6 luni la 2—3 ani, în decursul căreia specialiștii asigură punerea în acțiune și buna funcționare a instalațiilor, pregătesc tehnicieni locali etc.

● Asimilare și adaptare fără limitări

ÎN AL DOILEA RÎND, nici primitorul tehnicii nu poate avea comportamentul unui cumpărător obișnuit. Și aceasta, pentru că structurile de primire ale țărilor în curs de dezvoltare nu pot absorbi automat orice tehnologie, mai mult sau mai puțin avansată. Tehnologia, înțeleasă ca resursă a dezvoltării, este în fapt ea însăși un factor structural, susceptibil să antreneze transformări ale structurilor economice. „Transferul în sine, se arată în ultimul studiu al O.N.U.D.I. asupra dezvoltării industriale, are mai puțină importanță decît **repercusiunile dinamice** (subl. n.) pe care le poate avea dacă tehnica transferată este bine asimilată în țara beneficiară și dacă declanșează aici un proces autoîntreținut“[4].

Cu ocazia Colocviului interparlamentar cu tema „Un nou sistem de relații economice internaționale“ (București, mai 1975), parlamentarul britanic Ian Lloyd punea întrebarea : „Este posibil să se promoveze activ transferul unei tehnologii care nu este în mod esențial produsul derivat al structurii comerțului și investițiilor, așa cum rezultă ele din ansamblul politicilor economice și industriale urmate de țările în curs de dezvoltare interesate ?“ (Document Colloque/75/3, p. 13).

Experiența unor regiuni ale globului — de exemplu Europa — demonstrează fără putință de tăgadă că transferul de tehnici de la o țară la alta este o condiție a dezvoltării accelerate. Așa cum se arată într-un material al C.E.E./O.N.U., „tehnica nouă, dacă este difuzată pe scară internațională, are un alt efect important : ea duce la similitudini în structura unor vaste sectoare ale economiei în țări care diferă prin gradul lor de dezvoltare și prin sistemul lor economic și social. Unul din rezultatele difuzării cunoștințelor tehnice este că evantaiul produselor unei țări, și deci al exporturilor sale, se lărgește și se specializează“ [4]. Țările în curs de dezvoltare trebuie să depună un efort serios ca să conjuge acțiunea de căutare a tehnicii adecvate cu adaptarea și dezvoltarea ei în continuare. Mai presus de orice se află de aceea promovarea și stimularea cercetării științifice în țările în curs de dezvoltare. „Progresul tehnic, care a dus la mutații profunde în Europa în decurs de o generație, nu este rezultatul hazardului : el se datorează în mare măsură politicilor guvernamentale de încurajare a științei și tehnicii și cheltuielilor consacrate acestui scop“ [5].

Concomitent se impune luarea de măsuri efective împotriva tuturor încercărilor furnizorului de tehnici de a limita efectele de antrenare prezumate. În lista limitărilor aduse accesului țărilor în curs de dezvoltare la tehnici, limitări consemnate în studiul U.N.C.T.A.D. menționat la început, figurează expres „constrîngerile care limitează efectele dinamice ale transferului : folosirea excesivă a personalului străin și practicile de descurajare a dezvoltării competențelor locale în domeniul tehnic și al activităților de cercetare și dezvoltare“. În fond, și celelalte tipuri de limitări sînt de natură să diminueze sensibil efectele dinamice ale importului unei tehnologii. Este vorba de : 1) condiționarea vînzărilor (de factori de producție, materiale și piese importate de primitori) ; 2) restricții la export (interdicție absolută, limitare parțială, restricții de ordin geografic) ; 3) obligația de a da garanții contra modificărilor de importuri, taxe vamale și cursuri de schimb, apte să afecteze beneficiile, redevențele și ieșirile de fonduri ; 4) limitarea furniturilor concurente (restricții la importul produselor concurente, obținerea de brevete locale etc.).

Astfel de limitări, care oferă o ilustrare concretă a actualei ordini din domeniul transferului internațional de tehnologie, antrenează însemnate cheltuieli pentru balanța de plăți a importatorului. Din păcate, ceea ce s-a determinat cu exactitate în acest caz este numai **existența** unor categorii anume de costuri directe și indirecte. Asupra unora dintre costurile directe au fost făcute estimări, dar îmbunătățirea datelor în acest nou domeniu de studiu, care ține de tranzacțiile invizibile, rămîne încă un deziderat. Costurile indirecte nu pot fi încă estimate, dat fiind că prin sistemul de limitări impuse de furnizor nu se pot distinge plățile efectuate propriu-zis pentru tehnici, de costul materialului importat și al bunurilor intermediare. Totuși, se arată în studiul amintit al U.N.C.T.A.D., „distincția între plățile pentru tehnici și celelalte costuri care-i sînt asociate rămîne pur teoretică, în ultimă instanță toate cad în sarcina țărilor în curs de dezvoltare“, și deci se impune ca ele să fie corelate cu celelalte intrări și ieșiri în devize.

Pentru un număr de 19 țări în curs de dezvoltare din America Latină, Africa, Asia și Europa, costurile directe — plăți pentru utilizarea brevetelor, licențelor, know-how-ului, mărcilor de fabrică, serviciilor de gestiune și altor servicii tehnice — se ridicau, după cele mai recente date disponibile, la 0,32% din P.I.B. și 3,8% din exporturile lor cumulate (doc. TD/B/AC. 11/10/Rev. 2, tab. 10). Estimările U.N.C.T.A.D. pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării s-au bazat pe un ritm anual de creștere a costurilor directe de 20% — superior tuturor celorlalți indicatori —, ceea ce implică sporirea considerabilă a importanței lor absolute și relative, ele devenind o povară tot mai greu suportabilă pentru balanța de plăți a celei mai mari părți dintre țările în curs de dezvoltare.

NE OPRIM AICI cu trecerea în revistă a argumentelor care arată că, atît prin premisele cît și prin consecințele sale, transferul internațional de tehnologie necesită o nouă abordare, proprie naturii sale specifice. Remediile parțiale, ridicarea unor mijloace la rangul de scopuri nu fac decît să perpetueze vechile structuri. În această idee, partea a doua a articolului se va ocupa de strădaniile care se depun în cadrul U.N.C.T.A.D. pentru elaborarea de noi norme și principii ale accesului tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii.

C. VASILIADE
Gh. DUMITRU

---

[1] WIPO, The Role of Patents and Trade Marks in Industrial Development, with Particular Reference to the Transfer of Technology, BS/5, 18 septembrie 1975, p. 10.

[2] Vezi articolul „Le transfert de technologies“, „Projet“, martie 1975.

[3] Etude du développement industriel, Nations Unies, New York, 1974, p. 267.

[4] ECE, A key to economic cooperation. United Nations, New York, 1975, p. 12.

[5] Ibid.

PROGNOZE 1976:

Ansamblul țărilor industriale nesocialiste

DUPĂ ESTIMĂRILE unui studiu întocmit de societatea McGraw-Hill din S.U.A., 1976 va fi un an de „redresare economică treptată" pentru ansamblul țărilor industriale din lumea nesocialistă. Volumul total al produsului național brut din 28 de țări dezvoltate va spori probabil cu aproximativ 4,4%, după un declin de 0,6% în 1975. Rata inflației, deși încetinită față de 1975, va rămîne ridicată în multe țări, creșterea medie a prețurilor urmînd să fie pe aproape 9%, față de 12,2% în 1975.

Previziunile privind creșterea reală a PNB și rata inflației pentru unele țări sînt următoarele: în Statele Unite 5,2% și respectiv 5,6% (față de o scădere de 3% a PNB și o creștere de 8,8% a prețurilor în 1975); în Franța 3% și respectiv 12,5% (față de o scădere a PNB de 1,8% și o creștere a prețurilor de 10% în anul precedent); în Italia 2% și respectiv 12%(față de o scădere de 3,5% a PNB și o urcare a prețurilor de 20%). Se presupune că în R.F.G. PNB real va spori cu 4,6%, față de o scădere de 4% în 1975, iar ascensiunea prețurilor va fi de 5%, față de 8% în anul care a trecut. În Japonia creșterea reală a PNB în anul fiscal care începe la 1 aprilie 1976 este așteptată să reprezinte 5,2%, față de 1,2% în 1975, iar în Anglia se prevede că va avea loc o creștere de 1% a PNB, față de un declin de 2% în 1975.

Țările nordice

O PROGNOZĂ comună, prima de acest gen, a uniunilor patronale din industria Danemarcei, Finlandei, Norvegiei și Suediei, constată că adîncirea recesiunii din lumea capitalistă în cursul anului trecut a necesitat revizuirea în jos a previziunilor pe 1976. Pe ansamblul celor patru țări se contează pe o înviorare a activității economice la mijlocul anului care a început, dar în proporții modeste. Pentru Suedia și Finlanda se prevăd creșteri ale produsului național brut real de numai 1% și respectiv 1,5%. În Danemarca este așteptată o creștere de 4% ca urmare a măsurilor de stimulare luate de către stat, după scăderea cu 1% a PNB în 1975. Numai în Norvegia se contează pe o creștere economică mai susținută în 1976, și anume pe un spor al PNB real de 7% datorat în măsură apreciabilă măririi extracției de țiței în Marea Nordului. Aportul acestei din urmă ramuri la ansamblul creșterii economiei norvegiene rezultă din datele preliminare pe 1975, cînd din sporul total de 5% al PNB, 2% s-a obținut pe seama industriei petrolului. Dimensiunile reduse ale redresării conjuncturale scontate în țările nordice în 1976 reies din evoluția previzibilă a comerțului exterior. Importul urmează să crească cu 2% în Norvegia și 1,5% în Suedia, în timp ce în Finlanda este așteptată o scădere cu 2%. La export se prevede o creștere de circa 12% în Finlanda și Norvegia, dar sporuri sensibil mai mici în cazul celorlalte țări.

Japonia: reviriment în construcțiile navale?

ÎN CURSUL primei jumătăți (aprilie-septembrie) a anului financiar 1975/76 intrările de comenzi în portofoliul industriei de nave din Japonia au fost atît de reduse, încît asociația companiilor respective conta pe un coeficient de utilizare a capacității șantierelor de 65% în 1976 și de numai 24% în 1977. Ameliorarea survenită pe această linie în următoarele două luni (octombrie — noiembrie) și aprecierile privind intensificarea considerabilă a afluxului de comenzi în ansamblul celei de-a două jumătăți a anului financiar în curs au readus o notă de optimism. Au fost emise chiar opinii că anul 1977 considerat anterior că va reprezenta punctul cel mai de jos al recesiunii din industria japoneză a construcțiilor de nave ar putea să devină „an rentabil".

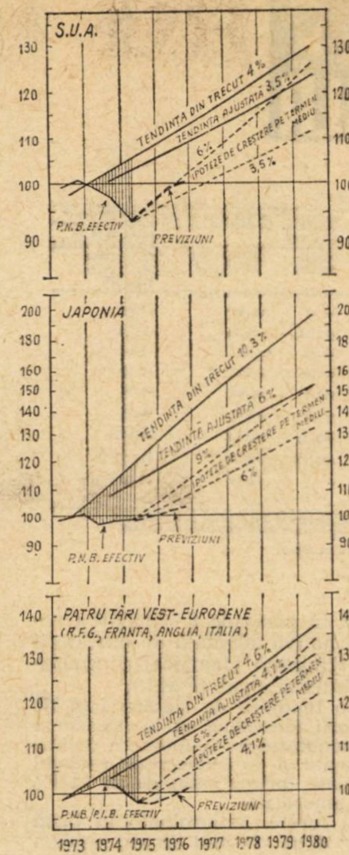

Subutilizarea resurselor în țările capitaliste dezvoltate

TENDINȚELE conjuncturale din principalele țări capitaliste dezvoltate, înregistrate în ultimii doi ani și prevăzute pentru anul care a început echivalează — în termenii celei mai recente analize a O.C.D.E. — cu o serioasă subutilizare a resurselor materiale și umane ale acestor țări. Graficul, reprodus după Perspectives économiques de l'OCDE *(nr. 18, decembrie 1975), compară evoluția efectivă a produsului național (sau intern) brut în expresie reală (1973=100) cu o serie de indicatori medii sau ipotetici. „Tendința din trecut" reprezintă media anuală a creșterii înregistrate între 1963 (trim. I) și 1973 (trim. IV). „Tendința ajustată" se bazează pe o ipoteză pesimistă privind incidențele negative ale unor evoluții recente asupra creșterii economice (criza petrolieră, variațiile mari ale unor prețuri pe piețele internaționale, uzura morală accelerată a unor capacități de producție). Dimensiunile subutilizării resurselor le înfățișează, ca ordin de mărime, zona hașurată dintre curbele reprezentînd aceste două tendințe, de o parte, și evoluția efectivă a PNB/PIB, pe de altă parte.*

Capacități de rafinare a țițeiului în lumea nesocialistă

RĂSTURNAREA tendințelor cererii de petrol, în sensul reducerii ei treptate în ultima vreme, s-a repercutat asupra proiectelor industriei de prelucrare a țițeiului în ceea ce privește amplificarea viitoare a capacității de rafinare. Pentru prima oară în ultimii ani, volumul anunțat al proiectelor noi și al extinderilor este inferior cifrei indicate cu 12 luni mai înainte. Capacitatea de rafinare în construcție, prevăzută sau luată în considerație în țările lumii nesocialiste, a scăzut de la 1 500 milioane la 1 250 milioane tone/an, terminările de lucrări și anulările cunoscute nefiind decît în parte compensate de cîteva proiecte nou anunțate. Pentru 1980 se prevede o majorare posibilă de ordinul a 44% în raport cu capacitatea instalată actuală, dar, după toate probabilitățile, multe din proiectele reținute nu se vor concretiza sau vor fi amînate pînă în momentul în care cererea se va redresa.

Productia de ceai: staționară

DUPĂ evaluarea experților Ministerului agriculturii din S.U.A., producția mondială de ceai (fără R.P. Chineză) a reprezentat în 1975 peste 1,26 mil. tone, stituîndu-se aproximativ la același nivel cu 1974. În timp ce în India se înregistrează o ușoară scădere a producției (de la 492 mii tone în 1974 la 480 mii tone), celelalte țări producătoare de frunte (Sri Lanka, Japonia, Indonezia, Kenya, etc.) cunosc ușoare creșteri.

În ceea ce privește prețurile la ceai, după o remarcabilă stabilitate timp de aproape un deceniu, acestea au sporit în 1974 cu 38% la vînzarile prin licitație pe piața londoneză, rămînînd la un nivel relativ ridicat și în cursul anului 1975. Cu toate acestea în cercurile de specialitate se apreciază că volumul exporturilor de ceai s-a mărit în 1975, sub efectul indirect al majorării prețurilor la cafea. Ca urmare, încasările țărilor exportatoare de ceai s-au menținut ridicate și în 1975.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

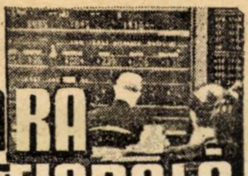

CURSURI[1)]

	Curs central	Curs la 20.12.1973	Curs la 5.1.1976	Curs la 9.1.1976	Abaterea[2)] în % a cursurilor valutelor în ziua de 9.1.76 față de: Cursul central	Nivelul din 28.12.1973	Abaterea[2)] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.12.1973–9.1.1976
Marca vest-germană	2.66904	2.6990	2.6175	2.6063	+2.41	+3.56	-3.43
Francul elvețian	3.3855	3.2500	2.6155	2.6060	+29.91	+24.71	-19.81
Francul francez	4.60414	4.7025	4.4755	4.4560	+3.32	+5.53	-5.24
Yenul japonez	308.00	280.20	305.10	305.95	+0.67	-8.42	+9.19
Florinul olandez	2.78117	2.8260	2.6826	2.6740	+4.01	+5.68	-5.38
Francul belgian	40.334	41.10	39.46	39.27	+2.71	+4.66	-4.45
Lira italiană	523.50	607.00	683.45	682.95	-23.35	-11.12	+12.51
Lira sterlină	2.8952	2.3250	2.0252	2.0303	-29.87	-12.67	+14.51
DST	-	1.2060[3)]	1.17066	1.17539	-	-2.54	+2.60
Prețul aurului la Londra[4)]	-	103.87	140.15	136.20	-	-	-

1)Cotațiile din prezentul tabel reprezintă unități de monedă națională față de un dolar SUA,cu excepția cursului lirei sterline și dreptului special de tragere,care sînt exprimate în dolari SUA pentru o unitate;
2)+ Revalorizare(apreciere de fapt);-Devalorizare(depreciere de fapt);
3)Curs la 1.7.1974
4)Prețul aurului în dolari SUS/uncie,primul fixing.-

EVOLUȚIA PIEȚELOR VALUTARE în perioada 5—9.1.1976 a reflectat în bună măsură poziția de expectativă adoptată de operatorii de devize în preajma reuniunii de la Kingston (Jamaica) a comitetului interimar al Fondului Monetar Internațional (F.M.I.).

Dolarul S.U.A. a avut în general o tendință de slăbire față de restul devizelor occidentale. Observatorii apreciază că la aceasta a contribuit, printre altele, continuarea tendinței de reducere a dobînzilor pe piața internă a S.U.A., confirmată și de reducerea în cursul acestei săptămîni, a dobînzii preferențiale (prime rate) de la 7 1/4% la 7% de către o serie de mari bănci americane.

Francul elvețian a avut o tendință fermă, determinată în bună măsură de cererea de natură „tehnică" după sfîrșitul de an, precum și datorită cererii comerciale situate la un nivel relativ important. Referindu-se la poziția fermă a francului elvețian față de marca vest-germană observatorii relevă că, în mod surprinzător, volumul exporturilor vest-germane în Elveția a înregistrat în ultima perioadă o scădere de cca. 25—30%, în condițiile menținerii la un nivel constant a exporturilor elvețiene în R.F.G.

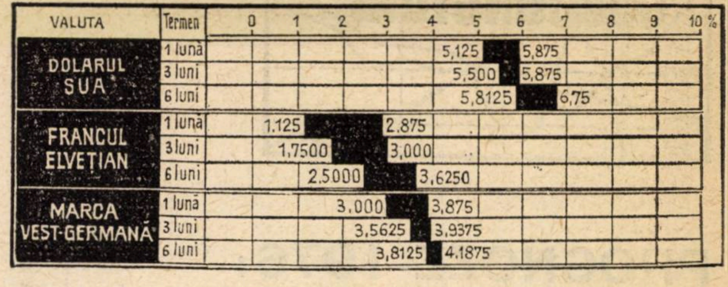

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 5—9 ianuarie 1976 (nivelul minim și maxim).

Dobînzile la depozitele în eurodolari, euromărci vest-germane și eurofranci elvețieni au avut o tendință de scădere la toate perioadele.

TAXA OFICIALĂ A SCONTULUI
în vigoare la 9.1.1976

Anglia *)	11%	R.F. Germania	3 ½%
Austria	6%	Italia	6%
Belgia	6%	Japonia	6 ½%
Canada	9%	Norvegia	5%
Danemarca	7 ½%	Olanda	4 ½%
Elveția	3%	Suedia	6%
Finlanda	9 ¼%	S.U.A.	6%
Franța	8%		

*) Dobînda minimă de imprumut.

Prețul aurului în perioada analizată a avut o tendință de scădere, la aceasta contribuind și hotărîrea luată de reuniunea de la Kingston de a vinde 25 milioane uncii de aur din stocul F.M.I. pentru crearea resurselor fondului fiduciar destinat ajutorării țărilor care au avut de suferit de pe urma crizei petrolului.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

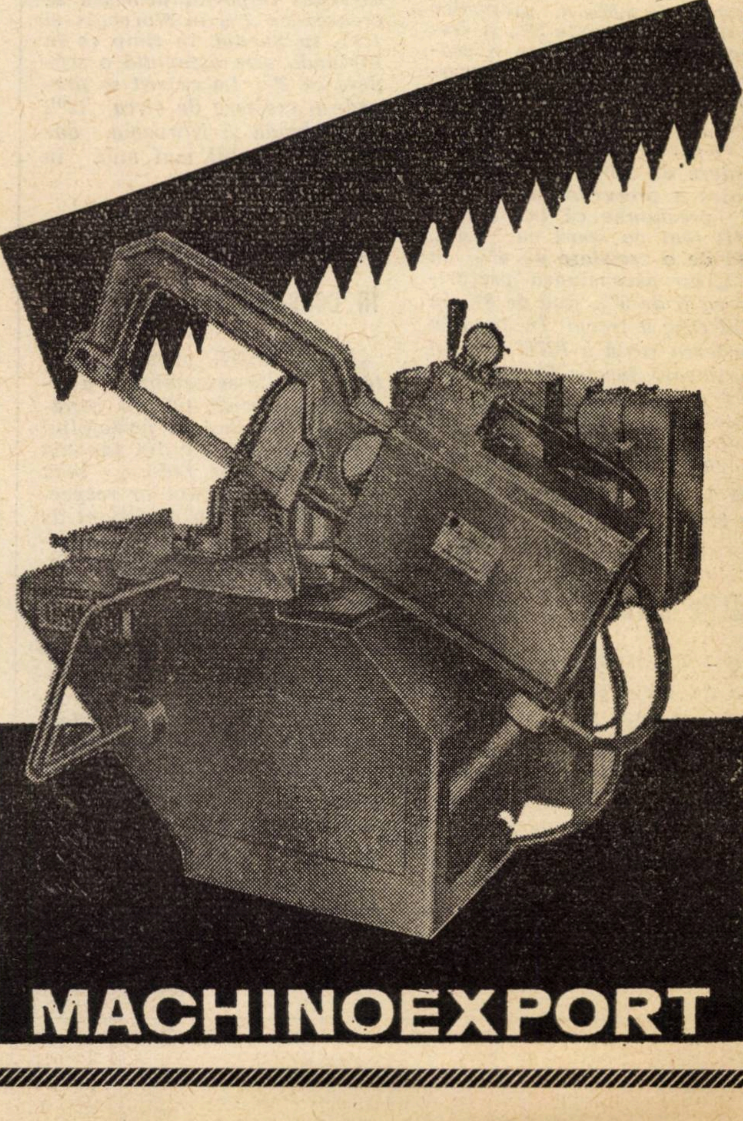
MACHINOEXPORT

BULGARIE

Exportator :

MACHINOEXPORT — S.A.R.L.

Sofia, str. Aksakov nr. 5
Tel. : 88 53 21
Telex : 022—425
Telegrame : MACHINOEXPORT — Sofia

FERĂSTRĂU MECANIC ON—163—01

Ferăstrăul mecanic ON—163—01 se folosește la tăierea profilurilor rotunde, drepte și corniere în metale feroase și neferoase, în cele mai obișnuite dimensiuni. Poate executa tăieturi oblice pînă la 45°. Transmisia complet mecanizată îndeplinește toate mișcările de lucru și avans.

ON—163—01 este o mașină de greutate redusă și ieftină și se poate folosi oriunde este nevoie de operații de tăiere, deoarece se manevrează foarte ușor. Se recomandă în special pentru utilizarea în întreprinderi mici, ateliere etc.

Caracteristici tehnice :

1. Secțiunea maximă de tăiere :	
— rotundă	**∅ 170 mm**
— pătrată	**∅ 150×150 mm**
2. Secțiunea maximă de tăiere sub 45°	**∅ 110 mm**
3. Lungimea ferăstrăului	**350 mm**
4. Cursa pînzei	**100 mm**
5. Numărul de curse duble ale pînzei	**160 curse duble/min.**
6. Puterea motorului electric principal	**0,75 KW**
7. Greutatea totală	**300 kg**

MACHINOEXPORT

PUBLICOM

DOCUMENTAR STATISTIC

FINANȚARE INTERNAȚIONALĂ PENTRU LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII

ULTIMUL RAPORT anual publicat de Banca Mondială (pe exercițiul financiar 1/VII 1974—30/VI 1975), ilustrează activitatea crescîndă a acestui organism internațional (denumirea oficială completă: Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, sau B.I.R.D.). În exercițiul 1974/75 banca a aprobat un număr de 122 de operațiuni de împrumut, volumul global al fondurilor împrumutate ridicîndu-se la 4,32 miliarde dolari, față de numai 37 de operațiuni aprobate și 839 milioane de dolari împrumutați în 1966. În aceeași perioadă, numărul operațiunilor aprobate de Asociația Internațională pentru Dezvoltare (A.I.D.), care își desfășoară activitatea paralel cu B.I.R.D., a sporit de la 12 la 68, iar volumul creditelor acordate — de la 284 la 1 576 mil. dolari.

În ansamblu, volumul fondurilor puse anual la dispoziția solicitatorilor de cele două organisme menționate s-a mărit în decurs de un deceniu de peste 5,2 ori, ritmul de creștere accelerîndu-se în ultimele două exerciții financiare. Dar, chiar și în condițiile unei extinderi susținute a fondurilor mobilizate și plasate de Banca Mondială, ele sînt departe de a putea face față necesităților tot mai ample de finanțare a expansiunii economice a țărilor în curs de dezvoltare. De menționat că ponderea țărilor beneficiare în curs de dezvoltare cu un venit național pe locuitor sub 200 dolari pe an, deși variază de la un exercițiu la altul, se menține sub 40% din ansamblul împrumuturilor și creditelor acordate.

În ceea ce privește modificarea structurală (pe sectoare și domenii de activitate) a împrumuturilor și creditelor acordate de cele două organisme, din tabel se remarcă — în condițiile variației inevitabile de la an la an — că de creșterea globală a alocațiilor au beneficiat în primul rînd proiectele din sectorul industrial, cel agricol și cel energetic, precum și fondurile puse la dispoziția diferitelor țări fără a fi legate nemijlocit de realizarea anumitor proiecte. („Altele"). Alături de menținerea ponderii însemnate a alocațiilor pentru infrastructură (transporturi, telecomunicații, aprovizionarea cu apă) și pentru învățămînt-educație, evoluția amintită se înscrie pe linia extinderii și modernizării unor sectoare cheie pentru ridicarea economiei țărilor în curs de dezvoltare.

N. P.

Evoluția împrumuturilor și creditelor acordate de B.I.R.D. și A.I.D., pe sectoare
(în milioane dolari, rotunjit, pe exercițiul financiar respectiv)

Destinația	1973	1974	1975
Aprovizionare cu apă și canalizare	278,8	173,7	145,1
Agricultură	937,7	955,9	1857,5
Asistență tehnică	4,0	21,0	—
Învățămînt-educație	276,1	153,1	223,8
Energie electrică	321,5	769,4	503,7
Industrie	67,2	418,8	790,3
Populație	21,5	17,0	40,0
Societăți financiare de dezvoltare	310,0	345,2	504,0
Telecomunicații	247,8	107,9	199,0
Turism	—	46,6	30,7
Transporturi	682,4	957,0	988,7
Urbanizare	36,0	113,0	93,0
Altele	225,0	235,0	520,0
Total	3408,0	4313,6	5895,0

Sursa : Banque Mondiale, Rapport Annuel 1975, p. 21.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Europa 2000

PONDEREA Europei în totalul populației globului este în prezent mai mică de 20%, față de 23% în 1950, ca urmare a ritmului mai lent de creștere demografică în comparație cu alte continente. Prognozele indică scăderea ponderii la mai puțin de 14% pînă la sfîrșitul acestui secol.

În pragul celui de al treilea mileniu Europa ar putea să aibă cu 135 milioane de locuitori mai mult decît astăzi. Experții C.E.E./O.N.U. estimează că în anul 2000 ponderea copiilor în totalul populației continentului nostru va fi mai redusă decît în prezent, în vreme ce un locuitor din 20 va avea 75 de ani sau mai mult — o pondere dublă celei înregistrate în 1950.

Spre o penurie de celuloză ?

CU OCAZIA Conferinței F.A.O. care a avut loc la Roma în noiembrie 1975 s-a manifestat un larg consens asupra faptului că lumea se poate aștepta la o penurie de celuloză către jumătatea deceniului viitor. Penuria ar afecta cel mai puternic țările în curs de dezvoltare, cu mijloace valutare insuficiente, care acum importă practic toată celuloza necesară. Deși dispun de 55% din pădurile lumii, aceste țări nu posedă decît 6,2% din capacitățile mondiale de producere a celulozei. Această situație evidențiază nu numai necesitatea sporirii investițiilor în ramura celulozei și hîrtiei, ci și nevoia de a crea o nouă tehnologie pentru a se putea utiliza în industria celulozei genul de arbori care constituie majoritatea pădurilor naturale din țările în curs de dezvoltare.

Țări socialiste : dezvoltarea transporturilor

CONFORM previziunilor elaborate de Comisia permanentă pentru trasporturi a C.A.E.R., traficul de călători și mărfuri dintre țările membre va spori de aproape două ori pînă în 1990.

În ceea ce privește transportul pasagerilor, efectivul acestora este evaluat la 51,6 milioane în 1980 și 79,8 milioane în 1990. Vor interveni modificări în repartizarea traficului pe principalele trei moduri de transport, ponderea transporturilor autorutiere urmînd să se accentueze. Deși transportul de pasageri pe cale ferată va spori de 1,5 ori în următorul deceniu și jumătate, ponderea sa va scădea, el păstrîndu-și importanța îndeosebi în călătoriile pe distanță medie. Traficul aerian se va tripla în aceeași perioadă, urmînd să preia treptat călătorii pe distanțele lungi.

În traficul de mărfuri, căile ferate își vor păstra primul loc atît în cadrul schimburilor dintre țările membre ale C.A.E.R., cît și în cadrul schimburilor acestora cu terțe țări. Pe linia modernizării rețelei feroviare, a sporirii capacității sale de transport se prevede ca pînă în 1990 să fie electrificate încă 10 000 km de căi ferate. Ample acțiuni de modernizare se preconizează și pentru rețeaua rutieră, inclusiv refacerea totală a unui număr de 36 șosele internaționale, însumînd 24 000 km. Se va îmbunătăți, de asemenea, baza tehnico-materială a transporturilor maritime : în 1975 marina comercială a țărilor membre ale C.A.E.R. cuprindea 2 300 de nave, iar activitatea sa se repartiza în proporție de 24% în traficul de mărfuri din cadrul C.A.E.R., de 44% în schimburile cu terți și de 32% în transporturile efectuate la comanda altor țări.

O atenție specială va fi acordată extinderii navigației fluviale internaționale, care include două căi navigabile importante : Dunărea (pe o distanță de 2 300 km) și sistemul Elba-Oder (2 100 km), în perspectiva realizării sistemelor navigabile transcontinentale Dunărea-Rin și Dunărea-Oder-Elba.

Populația aptă de muncă

CONFORM datelor publicate de O.I.M., în prezent în țările nesocialiste în curs de dezvoltare există aproximativ 300 milioane de șomeri totali și parțiali, iar în țările capitaliste industrializate — circa 20 milioane.

După opiniile experților O.I.M., pînă în anul 2000 populația aptă de muncă va crește deosebit de repede în America Latină (la 195 mil. persoane, față de 85 milioane în 1970), în Africa (la 277 mil. persoane, față de 132), în Asia (1 552 mil., față de 857) și în Oceania (15, față de 8), în timp ce în America de Nord (141 mil. persoane, față de 80) și în Europa (248, față de 203) această dinamică va fi mai lentă. Pe ansamblu, în ultimele trei decenii ale secolului efectivul populației apte de muncă ar urma să sporească cu peste 1 miliard de persoane.

Dependența de petrol în 1990

DUPĂ estimările unui studiu întocmit sub auspiciile firmei petroliere Exxon Corporation, cererea de petrol în lumea capitalistă va crește de la 49 mil. barili pe zi în 1974 la 78 mil. barili pe zi în 1990, un spor de aproape 60%. Sporul mediu anual va fi de 4% din care în principalele țări industrializate 3,3% și o creștere ceva mai mare în restul lumii. Autorii studiului consideră că, în ceea ce privește necesarul total de energie, exprimat în echivalent petrol, se va mări de la aproximativ 90 mil. barili pe zi în 1974 la 160 mil. barili în 1990, un spor de aproape 80%. Se prevede că energia nucleară și cărbunele vor avea un rol din ce în ce mai important, dar petrolul va continua să furnizeze 50% din necesarul mondial de energie, față de 55% în prezent. Contribuția gazului metan la oferta mondială de energie va scădea la 14%, față de 19% în 1975.

După Exxon Corporation, dependența Statelor Unite de importul de petrol va ajunge în 1990 la 49%, față de 39% în prezent. Studiul este mai puțin optimist decît unele evaluări precedente în ce privește posibilitatea de a reduce dependența S.U.A. de importul de petrol și contribuția unor surse de energie neconvențională, cum ar fi cea solară sau cea geotermică la asigurarea necesarului de energie.

Concluziile studiului se bazează pe presupunerea că nu vor avea loc modificări majore pe plan politic sau tehnologic și că prețul petrolului va crește aproximativ în pas cu rata inflației.

r.e. MONDORAMA

Decalaje economice în creştere

DATE PUBLICATE în ultima ediție a Atlasului Băncii Mondiale arată o nouă adîncire a decalajului între țările industriale și cele în curs de dezvoltare. Pe ansamblul țărilor industrializate venitul național pe locuitor a înregistrat în perioada 1970—1974 o creștere medie anuală de 3%, ajungînd la 4 550 dolari. În țările cel mai puțin dezvoltate, situate mai ales în Asia și Africa, peste 1 miliard de locuitori au avut în 1974 venituri medii anuale de 116 dolari, cunoscînd și o încetinire a creșterii.

În rîndurile țărilor industrializate au avut loc importante deplasări în ierarhia după venitul național pe locuitor. Astfel, în 1974 Statele Unite au rămas în urma Suediei și Elveției, cifrele respective fiind de 6 720 dolari în cazul Suediei, 6 650 dolari în cazul Elveției și 6 640 dolari în Statele Unitie. Urmează în ordine descrescîndă, Canada, R.F. Germania și Danemarca. Privind lumea nesocialistă în ansamblul său, pe primul loc se situează Emiratele Arabe Unite cu un venit național pe locuitor de 13 500 dolari și Kuweitul cu 11 640 dolari.

Comentînd la o conferință de presă datele publicate, Hollis Chenery, vicepreședinte al Băncii Mondiale, a relevat că noua adîncire a decalajului între țările industrializate și cele în curs de dezvoltare nu a fost provocată de urcarea prețurilor petrolului, ci a fost doar accentuată de aceasta. În 34 de țări considerate cel mai puțin dezvoltate, PNB pe locuitor a crescut în perioada 1968—1974 cu numai 0,08% anual, expresie a faptului că stagnarea creșterii a început cu mult înainte de urcarea prețurilor petroliere. Prețurile ridicate la alimente și alte produse au avut o influență mult mai puternică în sensul deteriorării situației economice a acestor țări, a apreciat vicepreședintele Băncii Mondiale.

R. P. D. Coreeană:

Paşii revoluţiei tehnice

PROMOVAREA multilaterală a revoluției tehnice, avînd sarcini ca : reducerea considerabilă a deosebirilor dintre condițiile de muncă din agricultură și cele din industrie, eliberarea femeii de sarcini casnice grele ș.a., a constituit unul din factorii realizării înainte de termen — în 1975 — a planului șesenal (1971—1976) de dezvoltare a economiei R.P.D. Coreene, precum și de modernizare a bazei sale tehnico-materiale.

Reconstrucția și lărgirea întreprinderilor industriale existente, precum și punerea în funcțiune (în perioada 1971 — august 1975) a unui număr de 1 055 uzine sau secții noi au permis nu numai îmbunătățirea structurii industriei, dar și realizarea unui important progres tehnic. Dezvoltarea prioritară a ramurilor constructoare de mașini, inclusiv punerea în funcțiune a cîtorva zeci de fabrici și uzine producătoare de aparatură de automatizare și elemente electronice, a făcut posibilă extinderea mecanizării lucrărilor grele sau care necesită un mare consum de forță de muncă, introducerea pe scară largă a semi-automatizării și telecomandării proceselor tehnologice. În metalurgie și în industria chimică din R.P.D. Coreeană mecanizarea și automatizarea au urmărit îndeosebi procesele care se desfășoară într-un mediu nociv pentru om, fiind eliminate astfel și o serie de surse de poluare a mediului înconjurător.

Codul la „al treilea război"

ȘI ÎN PRIMELE zile ale noului an, nave militare islandeze au retezat plasele unor vase de pescuit britanice care nu au respectat limitele apelor teritoriale nu demult extinse de Islanda la 200 de mile.

Un pește mult gustat de consumatori continuă astfel să întrețină ceea ce comentatorii numesc „al treilea război al codului", după cele două din 1958 și 1972.

Pentru Islanda chestiunea este una de supraviețuire economică, deoarece 80% din încasările sale din export provin din vînzarea peștelui și a produselor industriei pescuitului. Industria britanică de pescuit este și ea într-o situație grea, cu 100 de vase imobilizate din lipsă de lucru. Închiderea posibilităților de pescui în apele islandeze ar afecta 8 000 de locuri de muncă în porturile britanice. Negocierile începute între miniștrii de externe ai celor două țări au fost întrerupte atunci cînd Islanda a cerut Angliei ca pescarii săi să micșoreze cantitățile pescuite anual în apele teritoriale islandeze de la 130 000 tone la 65 000 de tone. Între timp a fost anunțată încheierea unui acord între Islanda și R.F. Germania prin care această din urmă țară a căzut de acord să-și limiteze pescuitul la 60 000 de tone anual în cadrul noilor limite ale apelor teritoriale. Pe de altă parte, cereri similare sînt prezentate Angliei de Norvegia, care anunță de asemenea că își va extinde apele teritoriale la 200 de mile. Dezbaterea de principiu în această problemă urmează să aibă loc în cadrul O.N.U. în luna martie.

Societăţi petroliere

DEȘI de creație relativ recentă (de regulă în ultimii 15 ani) societățile petroliere naționale din țările OPEC joacă un rol tot mai important atît în economia națională a țărilor respective, cît și în viața economică internațională. Potrivit statisticii OPEC, în anul 1974 societățile naționale din țările membre au produs 877 milioane (respectiv 57,1%) din producția totală de 1537 milioane tone a acestor țări. National Iranian Oil Company (NIOC), care este și cea mai veche și are cea mai mare producție dintre societățile petroliere ale țărilor OPEC, a ajuns să ocupe în anul 1974 locul 9 în lista celor mai mari 50 societăți din lumea capitalistă, întocmită de revista **Fortune** (august 1975) și locul 3 în lista celor mai mari 300 de societăți din afara SUA.

Față de datele din sursă OPEC prezentate în tabel, ponderile unor societăți naționale (din Venezuela, Irak ș.a.) au cunoscut recent creșteri importante ca urmare a naționalizării unor societăți străine devenind un factor important al asigurării deplinei independențe economice a țărilor respective.

Ponderea societăţilor petroliere naţionale în producţia de petrol a ţărilor OPEC, în 1974

Ţara membră a OPEC	Societatea şi anul înfiinţării	Ponderea societăţii naţionale		Producţia totală	
		în mil.t.	în %	în mil.t	în%
Iran	NIOC (1951)	290	96,3	301	19,6
Arabia Saudită	PETROMIN (1962)	248	58,5	424	27,6
Irak	INOC (1964)	76	76,8	99	6,4
Kuweit	KNPC (1962)	70	55,1	127	8,3
Libia	NOC (1971)*	46	60,5	76	4,9
Abu Dhabi	ADNPC (1971)	42	50,0	84	5,5
Algeria	SONATRACH (1963)	38	76,0	50	3,3
Nigeria	NNOC (1971)	25	22,1	113	7,4
Indonezia	PERTAMINA (1968)	21	30,4	69	4,5
Qatar	QNPC (1972)	16	61,5	26	1,7
Venezuela	CVP (1960)	3	2,0	149	9,7
Ecuador		2	22,0	9	0,3
Gabon		-	-	10	0,7
OPEC		877	57,1	1537	100,0

* LIPETCO - 1968, LINOCO - 1970.

Sursa: OPEC, Annual Statistical Bulletin 1974, Viena 1975, p.38-40 (reprodus în VDI Nachrichten nr.46/1975).

Pietonii şi comerţul

UN STUDIU publicat de un geograf vest-german, dr. Rolf Manheim, scoate în evidență unele avantaje precum și unele dezavantaje ale extinderii așa-ziselor zone rezervate pietonilor. Aceste adevărate oaze de liniște, în care circulația automobilelor este interzisă, au început să fie înființate în anii '50. Inițial ele au fost create în vederea reorganizării traficului urban ; mai tîrziu, s-a avut în vedere de asemenea necesitatea de a apăra mediul ambiant și de a prezerva patrimoniul istoric al orașelor.

După cum se constată în studiu, afluența de pietoni pe străzile rezervate lor a dus la o înflorire a comerțului pînă la 70%. Astfel la München, de exemplu, înainte de amenajarea noii artere comerciale „Kauffinger Strasse" special pentru pietoni, pe această stradă treceau 70.000 persoane. În prezent, trec 116.000. La Nürnberg, în noile zone traficul de pietoni a sporit cu aproximativ 250%.

Unele consecințe negative se manifestă totuși : chiriile și prețurile terenurilor au urcat vertiginos. Centrele respective devin inaccesibile micilor comercianți, care sînt treptat înlăturați de marile magazine. Pentru a remedia această situație dr. Manheim propune ca nu numai străzi izolate să fie rezervate pietonilor, ci spații cu mult mai mari, de exemplu întregul centru al unor orașe.

GLOSAR

„Monedă“, dar „monetar“*

Punctul de plecare al cuvîntului nostru **monedă** este latinescul **moneta,** care era un epitet al zeiței Iunona: însemna „sfătuitoarea“ (de la verbul **moneo).** Deoarece întîmplător atelierul în care se băteau banii era instalat în templul zeiței, cuvîntul a ajuns la înțelesul sub care îl cunoaștem astăzi.

Dar dacă forma latinească era **moneta,** de ce zicem **monedă?** În primul rînd vreau să atrag atenția că în materie de limbă avem un îndrumător pe care trebuie să-l respectăm : Îndreptarul ortografic și ortoepic, a cărui principală sarcină este aceea de a contribui la unificarea limbii. Cine crede că o formă indicată în această lucrare normativă nu este cea mai nimerită are dreptul să ceară o discuție și, dacă lumea se convinge de justețea criticii, în ediția următoare se va introduce îndreptarea cuvenită.

În al doilea rînd, în limba noastră **monedă** nu vine direct din latinește: l-am împrumutat din neogreacă, iar acolo a venit din dialectul venețian, unde se pronunță, conform normelor locale, **moneda.** Sub această formă termenul s-a generalizat la noi și acesta este cel mai bun argument ca să-l lăsăm așa.

Pe de altă parte **monetar** (ca și **monetărie)** apare peste tot cu **t,** pentru că a fost împrumutat (mai decurînd) din franțuzește, unde se zice **monétaire.** Este adevărat că prin aceasta s-a creat o oarecare complicație, căci cei care nu studiază etimologia pot fi convinși că **monetar** e format în românește de la **monedă** și că ar trebui să se zică **monedar.** Cazul nu e nicidecum neobișnuit: la fel se întîmplă lucrurile cu **mesaj** și **mesager** (nu **mesajer)** și cu foarte multe alte cuvinte împrumutate. Trebuie să ținem seamă de faptul că elementele moștenite din latinește s-au modificat în decursul timpului, iar dacă acum reluăm din latinește derivate ale lor, ne vom izbi de diferențe serioase. Să zicem, bunăoară, **măsea** și **maxilar.**

În franțuzește apar infinit mai multe exemple decît în românește, pentru că elementele moștenite din latinește au fost foarte mult transformate de francezi de-a lungul timpului, iar apoi au fost reluate foarte multe derivate din latinește cu forma lor originară. Cine ar putea ghici că **chaud** (pronunțat **șo)** are ceva comun cu **calorie?** Chiar **moneta** a devenit **monnaie,** cu care nu se mai leagă perfect derivatul **monétaire.**

Dar nu e nevoie să facem apel la modele din alte limbi. Găsim chiar la noi familii de cuvinte care grupează patru forme diferite: **mînă** (moștenit din latinește), **mănușă** (format în românește), **manual** (neologism care păstrează rădăcina sub forma ei latinească) și **menține** (împrumutat din franțuzește și românizat numai în ce privește partea finală). Să ne închipuim ce s-ar întîmpla dacă ne-am apuca să răscolim toate familiile de cuvinte mixte și să transformăm diversele lor elemente după cum i s-ar părea potrivit unuia sau altuia dintre noi. Încă acum aproape 2000 de ani poetul latin Horațiu spunea că „în materie de limbă, suveran este uzajul general“; pînă astăzi nimeni nu a izbutit să-l dezmintă. Îndreptarul de care am vorbit nu încearcă să corecteze alterările care au fost adoptate de intreaga masă a vorbitorilor.

AL. GRAUR

---

*) Vezi „Revista economică“ nr. 1/1976, p. 31. **Nota red.**

UNCTAD

Cristian Popescu, Cugir 1) Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (UNCTAD, după inițialele în limba engleză, sau CNUCED, după cele în limba franceză) este un organ permanent al Adunării Generale a O.N.U. a cărui preocupare specifică este sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare de a-și spori comerțul exterior și prin aceasta de a-și majora resursele necesare pentru o creștere de sine stătătoare. În acest sens, între principalele obiective ale UNCTAD se numără asigurarea unor prețuri remuneratorii, echitabile și stabile pentru produsele primare ale țărilor în curs de dezvoltare și îmbunătățirea accesului acestor produse pe piețele țărilor industrializate, sporirea exportului de produse industriale și de semifabricate al țărilor în curs de dezvoltare, intensificarea fluxului net de resurse financiare către țările în curs de dezvoltare, promovarea comerțului între țări cu sisteme economico-sociale diferite (a comerțului Est-Vest și a comerțului între țările în curs de dezvoltare și țările socialiste), adoptarea de măsuri speciale în favoarea țărilor cel mai puțin dezvoltate etc. Creat de către Adunarea Generală a O.N.U. în 1964, UNCTAD cuprinde actualmente 147 de state membre.

Organul de conducere al UNCTAD este Conferința pentru comerț și dezvoltare, care se desfășoară din patru în patru ani. Cea de a patra sesiune a sa va avea loc în mai 1976, la Nairobi.

Continuitatea activității între sesiunile Conferinței este asigurată de Consiliul pentru comerț și dezvoltare, compus în prezent din 68 de membri, aleși de Conferință, între care și România. Acesta cuprinde patru mari comisii : a produselor de bază, a produselor industriale, a transporturilor maritime, a invizibilelor și finanțării legate de comerț, ca și o serie de organisme subsidiare care se ocupă de preferințe tarifare, transfer de tehnologie etc. Între funcțiunile Consiliului se numără întocmirea de studii și rapoarte (reflectate frecvent în paginile revistei noastre) în domeniul comerțului internațional și problemelor conexe ale dezvoltării.

2) Sistemul generalizat de preferințe (SGP) a fost elaborat de către UNCTAD și a intrat în vigoare în anul 1971. În cadrul acestui sistem, cele mai multe dintre țările industrializate acordă în prezent un tratament tarifar preferențial pentru numeroase articole industriale exportate de către țările în curs de dezvoltare. Totuși, obstacolele netarifare, și cu deosebire contigentele și alte restricții cantitative, constituie încă o importantă piedică în calea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare. Suprimarea acestora este una dintre preocupările UNCTAD.

3) Centrul UNCTAD/GATT pentru comerțul internațional a fost înființat în anul 1968, cu scopul de a furniza țărilor în curs de dezvoltare date privind piețele de export și formele de comercializare, precum și asistență pentru promovarea exporturilor și formarea de personal de specialitate. În cadrul acestui program, centrul amintit, al cărui sediu se află la Geneva, editează trimestrial publicația „International Trade Forum“, în limbile engleză, franceză și spaniolă.

Prețul aurului

Dinu Fîntînaru, Timișoara — La sfîrșitul anului 1974 prețul aurului avea o tendință de creștere (punct maxim atins 197,50 dolari/uncie la 30 decembrie), stimulată între altele de iminenta intrare în vigoare în S.U.A. a unei noi legislații care permitea cetățenilor particulari să dețină și să negocieze aur pe piața liberă, precum și de acordul referitor la posibilitatea revalorizării stocurilor de aur ale băncilor centrale pe care îl realizaseră președinții Ford și Giscard d'Estaing. Această tendință a fost stopată de hotărîrea Trezoreriei S.U.A. de a vinde la 6.I.1975, prin licitație pe piața liberă, o cantitate de 2 milioane de uncii. Scăderea prețului aurului declanșată atunci a continuat apoi pe parcursul întregului an 1975, la aceasta contribuind, printre altele :

— constatarea că influența psihologică determinată de noua legislație americană referitoare la aur a condus la supraaprecierea cererii viitoare. Calculele făcute au arătat că investirea de fonduri în aur pe piața S.U.A. implică acceptarea unei pierderi importante, de circa 20% (costul comisionului bancar, al impozitelor asupra operației și al dobînzilor neîncasate la fondurile investite, aurul nefiind purtător de dobînzi), risc care a determinat și atitudinea mai moderată din partea celor interesați ;

— vînzarea a 500 000 de uncii de aur pe piața liberă efectuată de Trezoreria americană în luna iunie 1975;

— hotărîrea de principiu adoptată de F.M.I. în luna septembrie, referitoare la vînzarea pe piața liberă a unei șesimi din rezervele sale de aur în scopul constituirii unui fond special pentru sprijinirea țărilor slab dezvoltate ;

— creșterea, odată cu relansarea economiei S.U.A., a atractivității investițiilor în dolari și în hîrtii de valoare americane.

De asemenea, în cursul anului 1975 s-a remarcat o schimbare a atitudinii principalilor producători, care, pentru a contracara scăderea prețurilor, au redus relativ oferta de metal galben în bare și lingouri, stimulînd creșterea emisiunilor de monede de aur față de care cererea s-a menținut la un nivel ridicat.

Se apreciază că ponderea operațiilor speculative cu aur s-a diminuat, existînd părerea că, mai ales în ultima parte a anului trecut, evoluția a reflectat mai fidel raportul dintre ofertă și cererea pentru consumul industrial.

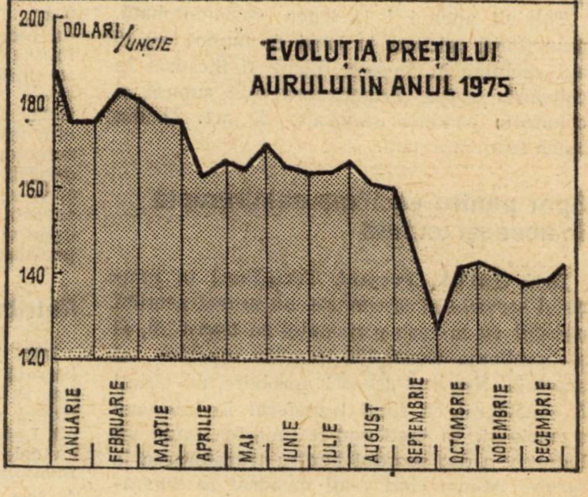

Participare la acorduri internaționale

Florea Coroianu, Pitești — 1) Acordul General pentru tarife și comerț (GATT) numără în prezent 83 de părți contractante (între care și România), ale căror schimburi reprezintă 85% din comerțul mondial. Alte trei țări (Filipine, Tunisia și Columbia) au aderat cu titlu provizoriu la GATT, ceea ce le asigură participarea la lucrările Acordului, dar nu le conferă drept de vot. Un număr de 21 de țări aplică regulile GATT în relațiile lor comerciale, fără a fi părți contractante ale Acordului. La actualele negocieri comerciale multilaterale care se desfășoară în cadrul GATT participă 92 de state, între care și țara noastră ; 2) România participă la acordurile internaționale privitoare la produse textile, cositor și cacao.

curier.....

Retribuția analiștilor

ILIE ȘERBĂNESCU, Timișoara — Retribuțiile tarifare prevăzute pentru funcțiile de analist și programator sînt stabilite pe un singur nivel de bază și pe mai multe gradații. Potrivit reglementării în vigoare nu este posibil să se stabilească mai multe niveluri de bază la aceeași funcție, în aceeași unitate.

Din scrisoarea dv. rezultă că ați confundat perioada celor doi ani de activitate efectivă a absolvenților învățămîntului superior cu examen de diplomă (licență) la împlinirea cărora aceștia sînt retribuiți la nivelul de bază a funcției ocupate în urma repartizării, cu perioada de stagiu de trei ani prevăzută în Decretul nr. 158/1970. În legătură cu terminarea stagiului, Legea nr. 12/1971 prevede că absolvenții au obligația să promomoveze proba practică la care sînt supuși în vederea definitivării, cei care nu reușesc la aceasta avînd obligația s-o repete la intervale de șase luni. Cit timp nu s-au prezentat la proba practică, absolvenții nu pot fi trecuti în gradația I-a și următoarele 5. Funcțiile de planificator simplu și principal sînt echivalente cu cele de statistician simplu și respectiv principal. Clasele de retribuire prevăzute pentru aceste funcții sînt aceleași. Conducerea unității are dreptul să treacă personalul de la un compartiment de muncă la altul din cadrul unității, în aceeași funcție sau într-una echivalentă, fără micșorarea retribuției.

Comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor din unitate, are competența să stabilească dacă activitatea prestată într-o anumită meserie poate fi considerată înrudită cu o altă meserie. În acest caz, în vederea promovării într-o categorie superioară, se ia în considerare în calculul vechimii minime necesară, în meserie, activitatea desfășurată în ambele meserii înrudite.

Menționăm că, ținînd seama de caracteristicile specifice total diferite ale proceselor tehnologice din industria de prelucrare a lemnului față de cele din industria sticlei, Ministerul Muncii a opiniat, pînă la aplicarea Legii nr. 12/1971, că meseriile respective nu sînt înrudite.

Potrivit anexei 1 la legea susmenționată, muncitorul calificat la locul de muncă, cu 10 ani vechime în meserie, poate fi încadrat în categoria a 5-a. Promovarea este supusă și celorlalte condiții prevăzute de art. 22 din legea susmenționată.

Spor pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate

ION ORIȚĂ, Focșani. Transferul în interesul serviciului presupune nu numai acordul unității de la care personalul se transferă, ci și aprobarea organului ierarhic superior al acestuia. Neavînd această aprobare, nu puteți fi considerat ca fiind transferat în interesul serviciului. În mod corect unitatea unde ați lucrat v-a dat acordul pentru transferarea la cerere. Atunci cînd v-ați încadrat la organizația unde ați fost transferat, trebuia să verificați condițiile în care are loc transferul. Chiar dacă vă adresați instanțelor jurisdicționale de muncă, nu este posibil să se modifice natura transferului în sensul solicitat. În consecință, vechimea dv. în muncă s-a întrerupt. (Citind și răspunsurile date tov. I. Florian din Bacău și N. Nicolae din București, veți afla soluțiile la celelalte două întrebări ale dv.).

Curs de specializare

DIDEL CROITORU, Galați — Fiind absolvent al învățămîntului mediu de cultură generală și avînd o vechime de peste cinci ani în funcții economice medii, puteți promova în funcția de contabil principal sau în funcții echivalente, numai dacă absolviți un curs de specializare cu profil economic.

Acest curs se organizează potrivit regulamentului cadru aprobat de Ministerul Educației și Învățămîntului cu nr. 2238 din 20 decembrie 1973. În acest regulament se prevăd condițiile de organizare a cursurilor, durata și programul acestora, precum și alte reglementări referitoare la desfășurarea și absolvirea cursurilor. În cazul în care unitatea unde lucrați n-a organizat asemenea cursuri, trebuie să vă adresați organului ierarhic superior.

Pensie I.O.V.R.

I. MUNTEANU, Timișoara — Fiind pensionar I.O.V.R., în vîrstă de peste 62 ani (invalid de război de gradul II de invaliditate), aveți dreptul ca, la încetarea activității, să beneficiați, pe lîngă pensia I.O.V.R. și de orice altă pensie, pentru activitatea depusă după invaliditatea în război. Față de prevederile art. 69 (2) din Legea 27/1966, în cazul reîncadrării în muncă, nu puteți cumula și pensia de asigurări sociale, în condițiile art. 57 din legea susmenționată.

Acordarea gradației

E. BUCUR, Craiova. La trecerea dv. în funcția de planificator a avut loc o promovare întrucît ați trecut dintr-o funcție administrativă, de calculator, într-o funcție economică medie. Ca atare, acordarea unei gradații superioare este condiționată de împlinirea vechimii în gradația în care sînteți în prezent încadrat, precum și de calificativele ce le veți obține în această perioadă. Data de la care se calculează vechimea în gradație, este — în cazul dv., — data promovării în funcție.

Alocația de stat

COLECTIVUL DE INGINERI AL ÎNTREPRINDERII DE VAGOANE Drobeta-Turnu Severin. Alocația de stat pentru copii se acordă în limita plafoanelor de venituri prevăzute de Decretul nr. 285/1960. În art. 2 al. 5 lit. g se prevede că la stabilirea dreptului de alocație se iau în considerare și sumele încasate pentru prestarea unei munci în afara sarcinilor funcției de bază, precum și veniturile realizate din plata cu ora fie la unitatea unde personalul este încadrat, fie la altă unitate. În lunile în care, prin încasarea sumelor cuvenite pentru prestarea orelor, ați depășit plafoanele de venituri în raport cu care se acordă alocația, n-aveți dreptul la aceasta. După cele două luni, dreptul la alocație vi se recunoaște, în condițiile anterioare prestării orelor.

Retribuire

ION MARINESCU, Buzău — Atit perioada lucrată ca învățător cît și aceea de funcționar la consiliul popular comunal, nu se consideră vechime în funcții economice : Întrucît Legea nr. 57/1974, nu prevede necesitatea ca cele 12 luni lucrate înainte de absolvirea învățămîntului superior, la cursuri de zi, să fi fost prestate în specialitatea pentru care absolvenții s-au pregătit. De la data promovării examenului de diplomă, sînteți îndreptățit la retribuția corespunzătoare anului doi de activitate, prevăzută pentru funcția pentru care v-ați pregătit, dacă ați promovat, între timp, examenul de stat (de diplomă).

★

DUMITRU CONSTANTIN, Ghimbav. — Reglementarea la care vă referiți, fiind de strictă interpretare, se aplică numai în cazul cînd — avînd o vechime de peste patru ani ca muncitor (lăcătuș) ați fi absolvit, cu examenul de diplomă, învățămîntul superior tehnic în specialitatea respectivă. Întrucît sînteți absolvent al învățămîntului superior economic, nu vi se poate aplica prevederea lit. C a art. 35 din Legea nr. 57/1974.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 2 din 16.I.1976

— O țară așa cum și-o doresc fiii ei **(Vasile Porumbescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Marea întrecere socialistă pe 1976. Factor motor în accelerarea progresului economico-social al patriei. **(Stere Gioga)**
— Creșterea aportului creativității românești la dotarea economiei naționale **(Marin Nedelcu)** 2
— În întîmpinarea Congresului Consiliilor populare. O amplă activitate pentru înflorirea tuturor localităților țării. (Interviu cu **ing. Romeo Dragomirescu**) ; Organele locale de stat în dinamismul dezvoltării economico-sociale (dr. **Ilie Râmniceanu**) 4—6
— Chimizarea — mijloc de sporire a eficienței producției agricole (dr. ing. **Vidu Bidileanu**)
— Date de prognoză : Mașini și utilaje agricole **(N. Popov)** 7
— Carnetul consumatorului 9

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Ancheta „R.E." : Centralele industriale și creșterea economică (II). Răspund : ing. **I. Licu,** ing. **N. Teodorescu, Iosif Steinbach** (anchetă realizată de **Vasile Boescu, Maria Ioniță** și **Constantin Cojocaru)** 11

TEORII — IDEI

— Ideologie — politică — educație : Structurile social-economice și dezvoltarea multilaterală a omului **(Georgeta Hălășan)** 14
— Omul, tehnica, mediul : Hrana — problemă vitală a omenirii. **(Mircea Malița)** 16
— Dinamica ideilor 19
— Școli — curente — economiști : Controverse în jurul mesajului keynesian (III) (dr. **Ioan Cristescu)** 20

ECONOMIE MONDIALĂ

— Codificarea drepturilor și obligațiilor fundamentale ale statelor — componentă esențială a noii ordini economice și politice internaționale (IV) (dr. **Nicolae Ecobescu,** dr. **Victor Duculescu)** 22
— Pentru o nouă ordine economică internațională. Transferul internațional de tehnologii : spre noi forme și principii (I) **(C. Vasiliade, Gh. Dumitru)** 25
— Tendințe — conjuncturi 27
— Piața monetară internațională 28

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

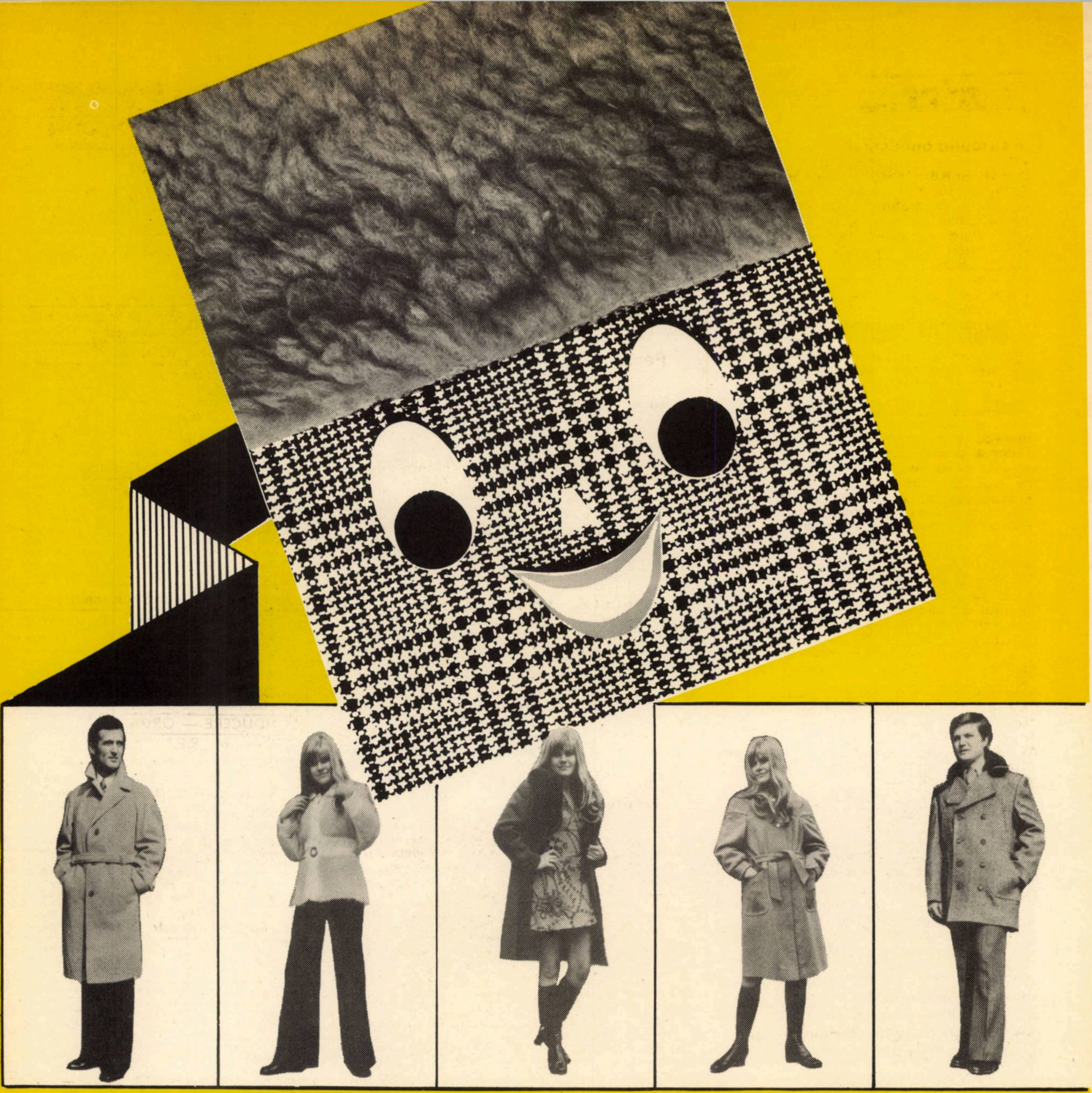

CULORILE ŞI MODELELE SEZONULUI ALB... ÎN GARDEROBA DUMNEAVOASTRĂ

În acest sezon, întreaga reţea de magazine ale comerţului de stat vă pune la dispoziţie şi vă oferă:

confecţii : paltoane pentru femei, bărbaţi şi copii, şi din imitaţie blană, pentru băieţi şi fete, scurte jachete căptuşite, matlasate, şi îmblănite ; rochii, taioare, pantaloni din stofă şi jerse, pentru fete şi femei; costume, sacouri şi pantaloni in modele şi culori adecvate sezonului alb ;

tricotaje : lenjerie scămoşată pentru adulţi, treninguri pentru copii, pulovere groase, ciorapi şi şosete din fire sintetice şi p.n.a. ;

ţesături : din lînă şi în amestec cu fibre sintetice pentru femei şi bărbaţi, ţesături imprimate pentru iarnă — broboade din lînă şi p.n.a., precum şi postavuri din lînă semigroasă şi groasă;

încălţăminte : cizme din piele şi cauciuc pentru femei; şoşoni şi galoşi de damă şi bărbăteşti :

AVANTAJOS !

Confecţiile de iarnă se vînd şi cu plata în rate, eşalonate în 6—8 luni.

Finite sau la ultima probă, cumpărarea cu plata în rate a confecţiilor de iarnă creează un avantaj substanţial pentru bugetul dv. şi al familiei dv.

MAGAZINUL UNIVERSAL „BUCUREŞTI"

Str. Bărăţiei nr. 2

vă oferă prin unităţile sale:

1976 FEB 7

— MAGAZINUL UNIVERSAL Str. Bărăţiei nr. 2, deschis zilnic, între orele duminica	7—22 8–13
— MAGAZINUL B.I.G. Piaţa Sudului – Berceni deschis zilnic între orele duminica	6,30—21,30 6,30—12,00
— MAGAZINUL OLIMPIC Str. Lipscani nr. 21 deschis zilnic între orele duminica	7—22 8—13
— MAGAZINUL BIJUTERIA Calea Victoriei nr. 22 deschis zilnic între orele duminica	8–20 8—12
— MAGAZINUL CLUB-SPORT Str. Băcani nr. 4 deschis zilnic între orele	8—20
— MAGAZINUL „ARTIZANAT" în complexul „Hanul lui Manuc" Str. 30 Decembrie nr. 62 deschis zilnic între orele	8—20

Un variat sortiment de ţesături din bumbac, lînă şi mătase ; tricotaje, confecţii şi încălţăminte pentru femei, bărbaţi şi copii, televizoare, aparate de radio, foto şi biciclete, articole sportive, bijuterii, articole pentru aero-navomodele, jucării.

Magazinul B.I.G. vă oferă în plus şi articole de sticlărie, porţelan, faianţă.

Magazinul Club-sport desface şi pe bază de virament articole pentru sport, turism şi aparatură de gimnastică.

Lei 5

D 646
R MC

revista economică
3 23.I 1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

- Documentar economic: Politica P.C.R. de promovare a științei și progresului tehnic.
- Un concept de bază al dezvoltării economice și sociale: SISTEMATIZAREA TERITORIALĂ
- Tehnica de vîrf ca factor de antrenare și accelerare
- HRANA — problemă vitală a omenirii
- MARXISMUL și ideologiile subdezvoltării
- Sistemul monetar internațional: după KINGSTON

o amplă mișcare de masă pentru îndeplinirea planului - demaraj impetuos

JUDEȚUL MUREȘ

Județele țării pe traiectoria progresului

MUREȘ

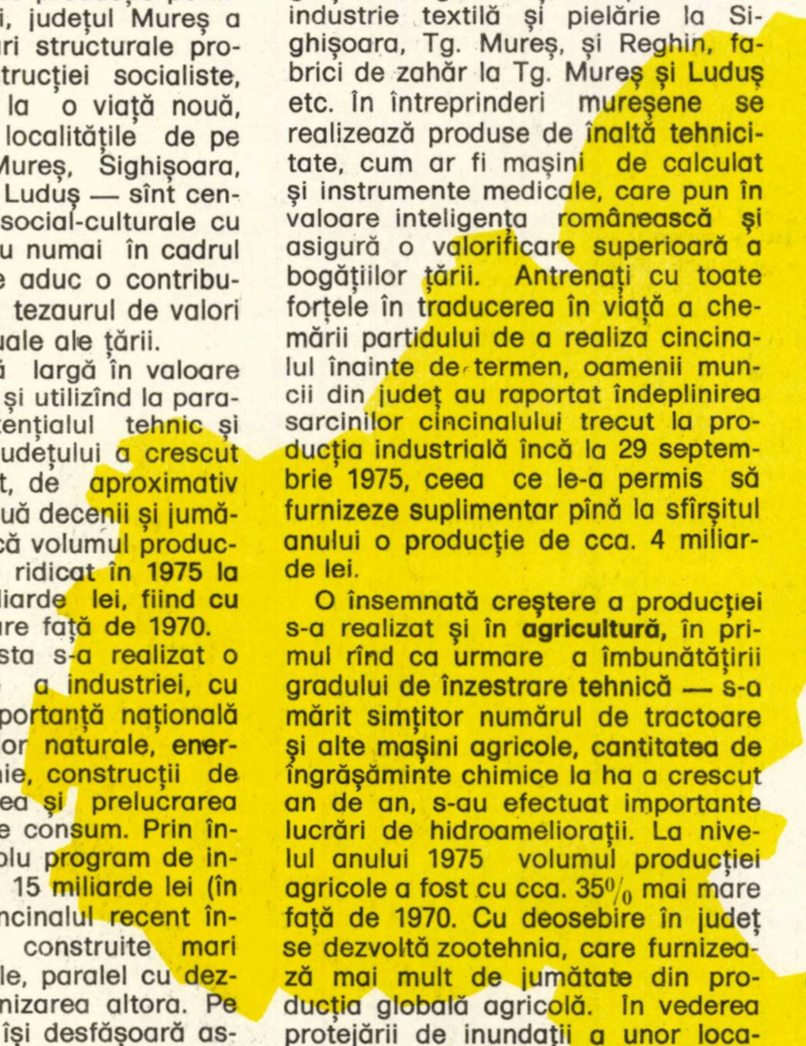

ÎN CONCORDANȚĂ cu politica partidului de industrializare socialistă, de dezvoltare impetuoasă, echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, județul Mureș a cunoscut schimbări structurale profunde în anii construcției socialiste, care au antrenat la o viață nouă, prosperă, toate localitățile de pe întinsul său. Tg. Mureș, Sighișoara, Tîrnăveni, Reghin, Luduș — sînt centre economice și social-culturale cu o mare pondere nu numai în cadrul județului, dar care aduc o contribuție de seamă și la tezaurul de valori materiale și spirituale ale țării.

Punînd pe scară largă în valoare resursele naturale și utilizînd la parametri ridicați potențialul tehnic și uman, **industria** județului a crescut într-un ritm ridicat, de aproximativ 14% în ultimele două decenii și jumătate. Așa se face că volumul producției industriale s-a ridicat în 1975 la aproximativ 15 miliarde lei, fiind cu circa 50% mai mare față de 1970.

Odată cu aceasta s-a realizat o largă diversificare a industriei, cu specializări de importanță națională — extracția gazelor naturale, energie electrică, chimie, construcții de mașini, exploatarea și prelucrarea lemnului, bunuri de consum. Prin înfăptuirea unui amplu program de investiții — aproape 15 miliarde lei (în total) numai în cincinalul recent încheiat — au fost construite mari obiective industriale, paralel cu dezvoltarea și modernizarea altora. Pe teritoriul județului își desfășoară astăzi activitatea mari întreprinderi, ca centralele termoelectrice de la Iernut și Fîntînele, Combinatul chimic de la Tîrnăveni, Combinatul de îngrășăminte „Azomureș" din Tg. Mureș (cea mai mare unitate industrială a județului), întreprinderile constructoare de mașini „Electromureș" și „Metalotehnica" din Tg. Mureș, întreprinderile de prelucrare a lemnului din Tg. Mureș și Reghin, cele de sticlărie și faianță din Tîrnăveni, Sighișoara, Tg. Mureș, întreprinderi de industrie textilă și pielărie la Sighișoara, Tg. Mureș, și Reghin, fabrici de zahăr la Tg. Mureș și Luduș etc. În întreprinderi mureșene se realizează produse de înaltă tehnicitate, cum ar fi mașini de calculat și instrumente medicale, care pun în valoare inteligența românească și asigură o valorificare superioară a bogățiilor țării. Antrenați cu toate forțele în traducerea în viață a chemării partidului de a realiza cincinalul înainte de termen, oamenii muncii din județ au raportat îndeplinirea sarcinilor cincinalului trecut la producția industrială încă la 29 septembrie 1975, ceea ce le-a permis să furnizeze suplimentar pînă la sfîrșitul anului o producție de cca. 4 miliarde lei.

O însemnată creștere a producției s-a realizat și în **agricultură,** în primul rînd ca urmare a îmbunătățirii gradului de înzestrare tehnică — s-a mărit simțitor numărul de tractoare și alte mașini agricole, cantitatea de îngrășăminte chimice la ha a crescut an de an, s-au efectuat importante lucrări de hidroameliorații. La nivelul anului 1975 volumul producției agricole a fost cu cca. 35% mai mare față de 1970. Cu deosebire în județ se dezvoltă zootehnia, care furnizează mai mult de jumătate din producția globală agricolă. În vederea protejării de inundații a unor localități precum și a unor întinse suprafețe agricole, se execută importante lucrări de amenajare a rîului Mureș la Tg. Mureș și Reghin, a Tîrnavei Mari la Sighișoara și a Tîrnavei Mici la Tîrnăveni.

Dezvoltarea economică și socială a adus și pe meleagurile mureșene o **îmbunătățire radicală a condițiilor de viață și de muncă.** A crescut an de an numărul persoanelor ocupate în industrie și în alte activități neagricole și, odată cu aceasta, s-au mărit veniturile din retribuție. În toate orașele județului a luat o mare amploare construcția de locuințe, numărul apartamentelor ridicate în cincinalul trecut depășind cifra de 12 000. Cultura, arta, învățămîntul și-au lărgit baza materială, cunoscînd o înflorire fără precedent.

La fel ca întregii țări, **cincinalul 1976—1980** deschide județului Mureș noi perspective de dezvoltare economico-socială. Industria, care va beneficia în continuare de însemnate investiții, își va îmbogăți zestrea tehnică prin construirea unor noi capacități de producție în ramurile construcției de mașini, chimiei, industriei ușoare și alimentare etc., dotate cu mașini, utilaje și instalații de înaltă tehnicitate. Și în agricultură sînt prevăzute măsuri care să asigure o substanțială creștere a producției agricole, prin mai judicioasa folosire a îngrășămintelor, a semințelor de înaltă productivitate, a bazei tehnico-materiale și a cadrelor. Totodată, se vor înfăptui multiple acțiuni pentru ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii: numărul locuințelor noi se va ridica la peste 17 000, se vor da în funcțiune noi locuri în cămine și grădinițe de copii, se vor construi un spital cu 1 200 paturi, o sală de sport polivalentă, cu bazin acoperit de înot etc.

Înfrățiți în muncă și în viață, locuitorii județului Mureș, români, maghiari, germani, fără deosebire de naționalitate, participă cu entuziasm la marea operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România, își pun întreaga pricepere și hărnicie în slujba progresului multilateral al patriei noastre.

S. G.

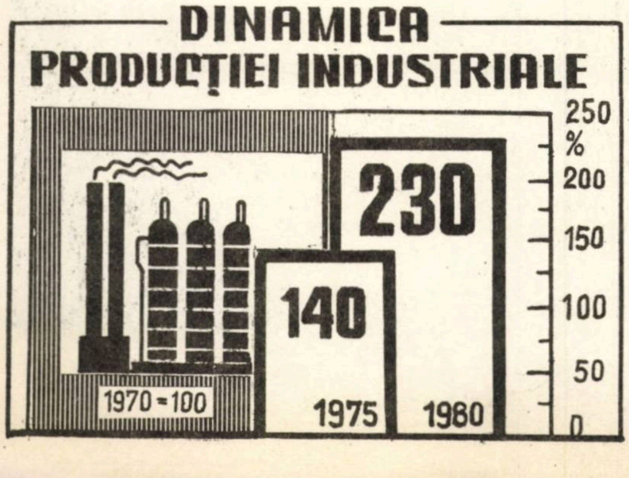

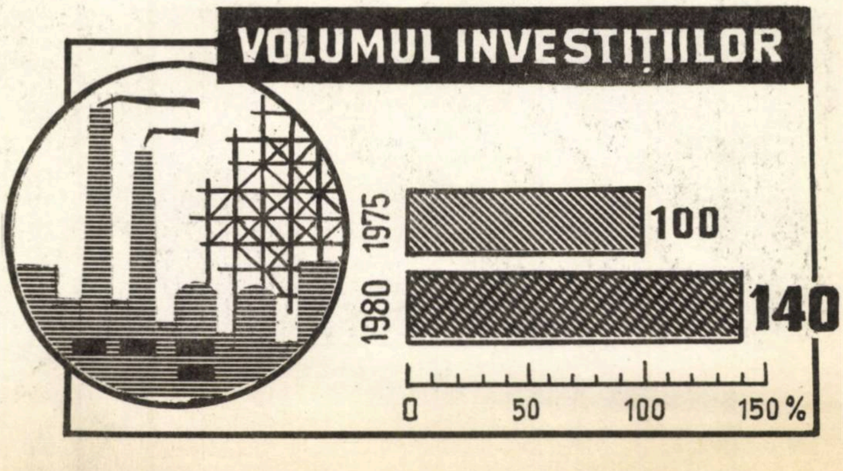

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1833

O AMPLĂ ŞI VIGUROASĂ MIŞCARE DE MASĂ PENTRU ÎNDEPLINIREA PLANULUI

ACTUALITATEA NOASTRĂ ECONOMICĂ este puternic dominată în acest început de an şi de cincinal, de ampla mişcare de masă consacrată realizării exemplare şi depăşirii sarcinilor planului pe 1976. Întrecerea socialistă pentru mai mult şi mai bine a fost viguros relansată prin chemările adresate de organizaţii judeţene de partid, consilii populare, unităţi economice, mesaje vii ale înaltei conştiinţe socialiste a maselor muncitoare. În adunările generale ale oamenilor muncii, care au loc în această perioadă, în spiritul largului democratism al societăţii noastre, se adoptă măsuri concrete pentru crearea tuturor condiţiilor necesare realizării integrale a planului. Întregul popor, conştient de adevărul că din această întrecere avem de cîştigat cu toţi, că ridicarea nivelului de trai material şi cultural al fiecăruia dintre noi se află într-o strînsă interdependenţă cu amplificarea avuţiei naţionale, munceşte cu pasiune şi dăruire pentru a urca noi trepte în istorica operă de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Sîntem mîndri de marile succese pe care le-am obţinut în cincinalul recent încheiat, de progresul general al ţării, dar sîntem în acelaşi timp pe deplin conştienţi că drumul spre un înalt nivel de dezvoltare economică şi socială cere în continuare încă multe eforturi, o intensă şi unanimă mobilizare a voinţei naţionale. Ne aflăm acum la începutul unei noi perioade, calitativ superioare, cu obiective ambiţioase, demne de idealurile unui popor care şi-a făcut din înflorirea patriei ţelul său suprem şi a căror realizare va proiecta ţara noastră pe noi culmi de progres şi civilizaţie. În această perioadă, după cum sublinia secretarul general al partidului, trebuie să acţionăm cu perseverenţă pentru unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii în realizarea sarcinilor de plan, pentru perfecţionarea conducerii şi planificării economiei, pentru dezvoltarea democraţiei socialiste, pentru traducerea în viaţă a hotărîrilor adoptate de Congresul al XI-lea al partidului.

Ne-am angajat, sub conducerea clarvăzătoare a partidului, într-o aspră bătălie cu timpul, vrem să-l comprimăm, să mergem mai repede înainte, să scurtăm cît mai mult distanţa care ne desparte de cei cărora împrejurări istorice favorabile le-au înlesnit atingerea unui înalt nivel de dezvoltare şi să se situeze astăzi înaintea noastră. Facem în acest scop, în mod conştient, mari eforturi materiale şi financiare, alocăm pentru dezvoltare aproximativ o treime din venitul naţional, ceea ce la nivelul anului 1976 înseamnă aproape 160 miliarde lei. Mergem repede înainte, însă nu o facem oricum. Realizăm un ritm înalt de creştere a producţiei materiale, dar vrem ca acesta să fie însoţit şi de sporirea corespunzătoare a eficienţei economice. În concepţia partidului nostru mersul înainte al societăţii româneşti contemporane presupune îmbinarea organică a laturilor cantitative şi calitative ale dezvoltării. Numai prin atingerea concomitentă a acestor obiective, numai prin creşterea rapidă a producţiei în condiţii de înaltă eficienţă economică se pot crea mijloacele necesare pentru accelerarea progresului nostru economic, pentru realizarea amplului program de ridicare a bunăstării materiale şi spirituale a maselor. Sînt obiective care plasează problemele de eficienţă pe planul central al întrecerii socialiste, şi a căror rezolvare necesită o abordare concretă a tuturor aspectelor de care depinde economisirea muncii sociale, soluţii operative şi temeinic fundamentate pentru fiecare situaţie în parte.

REFLECTÎND LA SCARĂ NAŢIONALĂ amplele preocupări existente în acest domeniu, planul pe anul în curs prevede sarcini importante în această direcţie. Cu deosebire se remarcă cele care se referă la creşterea cu 8,5% a productivităţii muncii în industria republicană, factor pe seama căruia urmează să se realizeze de altfel peste 70% din sporul producţiei industriale. Deşi este un ritm înalt de creştere, legea pentru adoptarea planului pe 1976 prevede că sarcina de creştere a productivităţii muncii este minimală şi că titularii de plan trebuie să stabilească prin programele speciale întocmite măsuri care să asigure realizarea unor niveluri îmbunătăţite la aceşti indicatori faţă de plan, acordînd atenţie deosebită perfecţionării organizării producţiei şi muncii, întăririi ordinei şi disciplinei, eliminării pierderilor de timp şi întreruperilor nejustificate în producţie. Aceeaşi prevedere este valabilă şi pentru micşorarea costurilor de producţie : ministerele, celelalte organe centrale şi locale, centralele industriale, întreprinderile împreună cu Ministerul de Finanţe şi băncile trebuie să instituie un regim sever de economii, de reducere a consumurilor de materii prime, materiale şi ambalaje, energie, combustibil, a cheltuielilor de manoperă şi a celor administrativ-gospodăreşti şi de combatere a oricărei forme de risipă. Atenţia acordată acestor probleme trebuie să fie cu atît mai mare cu cît reducerea costurilor de producţie şi în primul rînd a cheltuielilor materiale constituie calea principală de sporire a eficienţei întregii activităţi.

Astăzi, mai mult decît în trecut, creşterea eficienţei economice este concepută ca rezultat nemijlocit al unui spor de inteligenţă tehnică. Ne aflăm în cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, în care trebuie să acţionăm cu toată fermitatea pentru afirmarea în toate domeniile vieţii economico-sociale a tot ceea ce au mai bun ştiinţa şi tehnica. Concomitent cu consolidarea şi perfecţionarea bazei tehnice a producţiei, în anii construcţiei socialiste s-au format noi generaţii de cercetători, care au ridicat pe noi culmi ştiinţa românească, în timp ce cultura tehnică a pătruns larg în rîndul maselor muncitoare. Pe temelia condiţiilor create, a poziţiilor cîştigate, inteligenţa românească este chemată să investigheze noi domenii, dintre cele mai înaintate ale ştiinţei, să-şi sporească contribuţia la înzestrarea economiei naţionale cu tehnica modernă, la înflorirea multilaterală a patriei. Este un teren pe care iniţiativa, spiritul creator naţional se pot manifesta plenar.

TIMPUL A MARCAT SCURGEREA A TREI SĂPTĂMÎNI de la începutul anului. În contul acestui nou an şi cincinal, a cărui cronică o făuresc zi de zi, prin truda lor, milioanele de oameni ai muncii, au fost consemnate deja realizări remarcabile. Uriaşul angrenaj al economiei naţionale funcţionează din plin, numeroase fiind întreprinderile care au obţinut producţii de vîrf. Poporul nostru îşi manifestă astfel hotărîrea de a îndeplini în cele mai bune condiţii sarcinile planului pe 1976, îşi exprimă adeziunea totală şi unanimă faţă de chemarea secretarului general al partidului făcută de la înalta tribună a Marii Adunări Naţionale : **„Stă în puterile eroicei noastre clase muncitoare, ale ţărănimii şi intelectualităţii, ale întregului popor, ca prin muncă plină de abnegaţie, prin forţa minţii şi braţelor tuturor, să obţinem noi şi tot mai mari succese în sporirea avuţiei naţionale, în înflorirea civilizaţiei socialiste, în satisfacerea tot mai deplină a cerinţelor de viaţă ale întregii noastre naţiuni. Fără îndoială că harnicii constructori ai socialismului din patria noastră nu vor precupeţi nimic pentru realizarea în cele mai bune condiţii a prevederilor planului pe 1976 — primul an al noului cincinal — pentru înfăptuirea tuturor obiectivelor Programului partidului, a istoricelor hotărîri ale Congresului al XI-lea“.**

Stere GIOGA

Plan-angajamente : cum le realizăm ?

Un „barometru“ al calității muncii : îndeplinirea planului

CHEMARILE LA ÎNTRECERE pentru realizarea exemplară și depășirea sarcinilor de plan ale primului an al cincinalului revoluției științifice și tehnice s-au făcut auzite și au avut un puternic ecou în toate colțurile țării. Există, desigur, un interes de masă pentru ca, departe de a rămîne doar simple producții suplimentare „pe hîrtie“, angajamentele asumate să fie și corespunzător materializate la fiecare loc de muncă. În scopul evidențierii și analizei aspectelor complexe pe care le implică desfășurarea în bune condițiuni a acestui proces încă din primele zile ale anului, REVISTA ECONOMICĂ a efectuat un sondaj în cadrul unor întreprinderi care și-au asumat angajamente importante în cadrul chemărilor la întrecere pentru realizarea planului pe 1976.

1 Care au fost realizările obținute față de sarcinile de plan pe primele două decade ale lunii ianuarie ?

● **Întreprinderea de utilaj chimic „GRIVIȚA ROȘIE“—București** (care a lansat chemarea la întrecere pentru toate întreprinderile din industria constructoare de mașini) reprezintă un producător apreciat — pe plan național și internațional — de coloane cu talere, coloane de sinteză, preîncălzitoare, recipienți, cementatoare, peletizoare și multe altele. Pe primele două decade, planul producției globale a fost realizat în proporție de 101,1%, iar cel al producției marfă în proporție de 101,5%. Rezultate bune s-au obținut în desfășurarea unei activități productive ritmice la toate sortimentele pe care le realizează întreprinderea. Aceasta a favorizat onorarea corespunzătoare a obligațiilor față de partenerii interni și externi.

● **Întreprinderea textilă „DACIA“—București** (care a lansat chemarea la întrecere pentru toate întreprinderile din cadrul M.I.U.), unitate producătoare de fire și țesături tip bumbac pentru lenjerie, impermeabile, cămăși, rochii imprimate ș.a. a obținut, de asemenea, în primele 20 de zile ale lunii ianuarie, realizări bune (producția globală — 101,3% ; producția marfă — 101,5%), materializate în obținerea peste plan a unor produse cu valoare tot mai ridicată. Respectarea planului fizic, îndeplinirea integrală a sortimentației prevăzute a permis o satisfacere în bune condițiuni a cerințelor beneficiarilor.

2 Care au fost acțiunile prioritare întreprinse în vederea creării condițiilor pentru realizarea angajamentelor asumate pe întreg anul 1976 ?

● **Institutul de proiectare tehnologică de secții și uzine metalurgice** (care a adresat chemarea la întrecere către toate institutele de proiectare) are ca specific „de producție“ existența unor cicluri mai îndelungate de proiectare. Iată de ce nivelul unor realizări cifrice, pentru perioada a două decade, este mai greu de urmărit. Aceasta nu înseamnă însă că încă din primele zile ale acestui an nu s-a depus un efort deosebit pentru asigurarea unei ritmicități corespunzătoare în dozarea eforturilor, pentru sporirea nivelului calitativ al întregii munci de proiectare.

Sporirea capacității de proiectare și reducerea duratei de elaborare a proiectelor pentru asigurarea documentațiilor de execuție pentru obiectivele prevăzute în planul de investiții pe 1977 a reprezentat o principală direcție de mobilizare a eforturilor. Pe baza analizei programului privind elaborarea STE-urilor pentru obiective ale căror lucrări urmează să înceapă în 1977, s-au luat măsuri ca documentația necesară (la nivel de STE) pentru astfel de capacități să fie predată eșalonat în lunile ianuarie, februarie, martie a.c. **Întărirea asistenței tehnice acordată de către proiectant pe șantiere, la montajul instalațiilor tehnologice**, a reprezentat o altă caracteristică importantă a activității institutului în prima lună a acestui an.

S-a acționat pe o multitudine de planuri și în vederea **elaborării de studii tehnico-economice care promovează soluții tehnologice avansate, eficiente**, ce asigură reducerea suprafețelor de teren pentru amplasamentul obiectivelor, valorificarea superioară a materiilor prime indigene și a inteligenței proprii, reducerea consumurilor de combustibil și energie etc. Pe baza continuării pregătirilor intense desfășurate în luna ianuarie vor fi predate întreprinderilor constructoare de mașini, pînă la sfîrșitul trimestrului I, proiecte pentru minimum 3 000 tone de utilaje tehnologice, depășindu-se cu circa 20% angajamentele asumate prin contractele încheiate cu beneficiarii pentru această perioadă.

● **Întreprinderea de utilaj chimic „GRIVIȚA ROȘIE“** a fost centrul de desfășurare a unor acțiuni intense, desfășurate pe multiple planuri. Astfel, în obținerea sporurilor de producție și de productivitate înregistrate în aceste prime săptămîni ale anului o contribuție aparte au adus-o **utilajele și dispozitivele de mecanizare realizate prin autoutilare.** Printre ele se numără și instalația de sudat automat funduri de recipienți din petale, dispozitivul cu tijă glisantă pentru sudarea recipienților la interior și exterior, cel pentru asamblarea virolelor cap la cap și a fundurilor de virole etc. Aceste dispozitive asigură o creștere a productivității muncii de 25%. **Folosirea mai bună a suprafețelor, utilajelor din dotare, precum și a materiei prime reprezintă un alt „punct forte“ al angajamentului acestui colectiv.** Pentru atingerea unui indice de utilizare a mașinilor-unelte de bază de 90% (față de 85% planificat) s-a acționat energic pentru scurtarea duratei de reparare a mașinilor, prin perfecționarea organizării activității de reparații și asigurarea pieselor de schimb necesare. În fine, o activitate complexă se desfășoară pentru **înnoirea și modernizarea producției.** Pregătirile intense efectuate, acțiunile întreprinse în ianuarie vor permite ca pînă la sfîrșitul acestui an ponderea noilor utilaje tehnologice să crească cu 30% față de sarcina planificată și să ajungă la 80% în totalul producției marfă.

● **Întreprinderea textilă „DACIA“** poate adăuga la palmaresul acțiunilor de succes inițiate și pe aceea de a face din anul **1976 „anul calității“.** În această direcție, au fost luate măsuri pentru perfecționarea tehnologiilor pe fiecare secție și fază de producție, în paralel cu întărirea activității controlului tehnic de calitate la fiecare loc de muncă. Chiar de la începutul anului funcționalitatea și calitatea produselor s-a situat la cote înalte, prin realizarea unor tușee pentru țesături care să le confere o rezistență mai mare la spălare, o stabilitate îndelungată la confecții, precum și a unor variante de desen și culoare pe regiuni geografice și vîrste.

3 Ce aspecte deosebite trebuie evidențiate pentru ca angajamentul să fie realizat integral, în condiții de eficiență sporită ?

● **În cadrul Institutului de proiectare tehnologică de secții și uzine metalurgice au fost semnalate următoarele probleme :** a) apare necesar ca subproiectanții (din cadrul M.T.Tc., M.E.E. etc.) ce elaborează proiecte pentru lucrări conexe și colaterale la diferite obiective industriale să desfășoare o activitate mai energică pentru predarea documentației ce le aparține la termene corelate cu termenul de predare al STE-ului pentru lucrările de bază ; b) se impune o grăbire a elaborării (în cadrul I.C.P.E.T.) a proiectelor de execuție și a omologării diverselor tipuri de cazane pe cărbune pentru echiparea consumatorilor mici (de 5, 10 și 15 t abur/oră). Vor putea fi în acest fel mai operativ realizate importante economii de combustibil lichid și gazos.

● **La întreprinderea de utilaj chimic „GRIVIȚA ROȘIE“ :** a) îmbunătățirea funcționării mecanismului aprovizionării tehnico-materiale. În luna ianuarie a.c. repartițiile pentru anul 1976 la principalele materii prime și materiale erau primite în întreprindere în proporții de 90% la tablă, 60% la profile și 50% la țeavă. Aceasta a făcut ca în aceeași lună proporția de contractare a materiilor prime cu furnizorii interni pentru 1976 să fie încheiată doar în proporție de 56%, din care pentru semestrul I — 96% ; b) uneori, repartițiile primite s-au situat sub necesarul real (la rulmenți 210 t — cereri ; repartiții — 50 tone sau la țeavă 800 t — cereri ; repartiții — 538 tone) ; c) eliminarea operativă a restanțelor în livrări ale unor furnizori de materii prime și materiale (C.S. Galați, întreprinderea „Progresul“—Brăila) ; d) înlăturarea restanțelor în livrare ale unor parteneri de cooperare industrială. Este vorba de piesele forjate ce trebuiau livrate de Întreprinderea mecanică de utilaj greu București și întreprinderea „Progresul“—Brăila. De asemenea, un ajutor mai susținut și operativ este solicitat din partea I.M.G.B., în efectuarea unor tratamente termice și a unor prelucrări mecanice.

Aplicarea în practică a măsurilor semnalate, precum și generalizarea experienței bune acumulate reprezintă modalități necesare de materializare în termen a angajamentelor asumate, favorizînd ocuparea unui loc fruntaș în întrecerea socialistă.

Bogdan PĂDURE

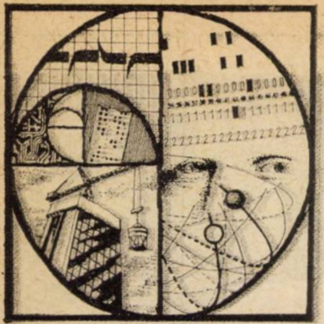

PROMOVAREA LARGĂ A TEHNICII ÎNAINTATE

Trandafir COCÎRLĂ
prim secretar al Comitetului județean
Caraș-Severin al P.C.R.

PORNIND de la înțelegerea profundelor și multiplelor implicații pe care le are revoluția tehnico-științifică contemporană asupra dezvoltării întregii activități economice și sociale, partidul nostru militează consecvent pentru investigarea, preluarea și introducerea operativă în producție a tot ceea ce este nou și valoros. O asemenea atitudine militantă față de tehnica nouă izvorăște din înțelegerea însemnătății și acțiunii funcției de bază a științei, ca forță de producție. Spre o asemenea înțelegere a fenomenului, a necesității creării condițiilor materiale promovării noului autentic în practica industrială ne îndeamnă secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu *cînd, în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea, sublinia:* „este necesar ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai înaintate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești“.

Accent pe laturile calitative ale creșterii economice

INTEGRÎNDU-SE în vastul proces de dezvoltare a întregii țări, județul Caraș-Severin va cunoaște în cincinalul 1976—1980 ritmuri înalte în dezvoltarea economică și, în special, în cea industrială : **în 1980 se va realiza o producție industrială de două ori mai mare decît în 1975.** Dublarea producției în decurs de numai cinci ani ilustrează pregnant ritmul înalt pe care urmează să-l atingă. Astfel, dacă în 1975 s-a realizat pe județ o producție cu circa 13,2% mai mare față de 1974, în primul an al actualului cincinal creșterea va fi de circa 21%. Elementul nou, semnificativ, îl constituie însă faptul că în cincinalul 1976—1980 **se vor accentua laturile calitative** ale creșterii economice. Astfel, **în timp ce nivelul productivității muncii va spori mai rapid decît cel al producției, volumul materiilor prime și materialelor atribuite nu va crește proporțional cu volumul producției,** aceasta datorită adîncirii gradului lor de prelucrare, diminuării permanente a pierderilor tehnologice.

Înfăptuirea unor asemenea cerințe majore, hotărîtoare pentru ridicarea eficienței întregii activități economice, impune ca o necesitate stringentă **identificarea și valorificarea cît mai deplină a rezervelor de care dispun întreprinderile.** Iată, de ce, la nivelul fiecărei unități, sub conducerea organizațiilor de partid și cu consultarea largă a specialiștilor, au fost examinați cu mult spirit de răspundere factorii care pot contribui la folosirea integrală a potențialului tehnic și uman de care dispun, condițiile care se cer create pentru valorificarea acestora. Toate elementele și propunerile valoroase au fost incluse în **programul de măsuri** pentru perioada 1976—1980, program care urmărește, în principal, promovarea largă a cuceririlor tehnico-științifice contemporane, atît prin însușirea celor mai noi procedee tehnice și tehnologice, cît și prin organizarea superioară a producției și a muncii.

Pentru județul Caraș-Severin introducerea rapidă în practica industrială a tot ceea ce este nou pe planul tehnicii și tehnologiei poate fi apreciată ca o necesitate de maximă stringență, drept elementul principal în procesul valorificării depline și superioare a zăcămintelor carbonifere și de minerale utile, de înnoire și modernizare a produselor executate.

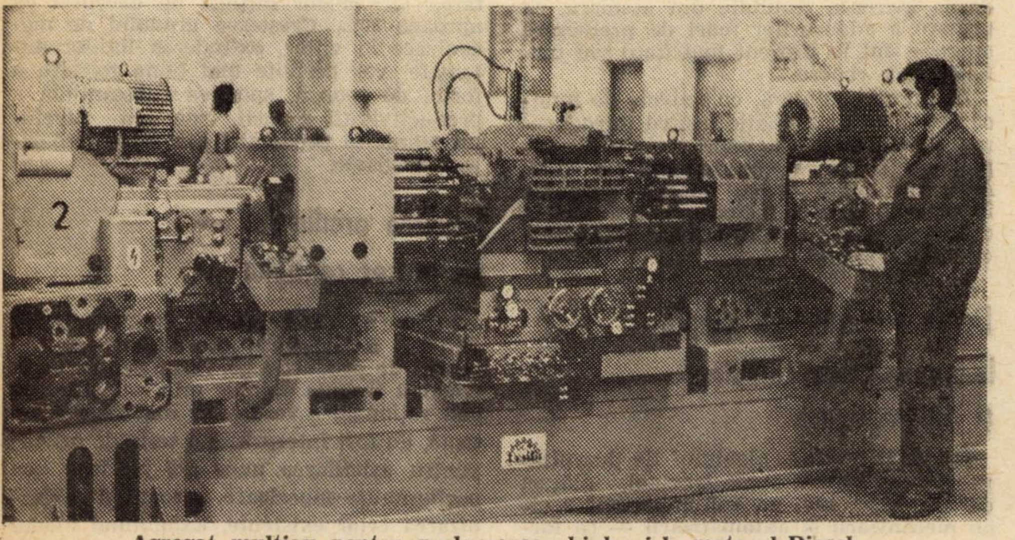

Agregat multiax pentru prelucrarea chiulasei la motorul Diesel

Actualmente unitățile industriale din județ, dispun de un număr mare de cadre cu pregătire superioară, tehnică și economică, capabile nu numai să stăpînească noile cuceriri ale științei și tehnicii, dar să le și îmbogățească cu noi și valoroase creații proprii. Totodată, în liceele de specialitate, în școlile post liceale și profesionale continuă să se pregătească muncitori și cadre medii, pentru a deveni buni cunoscători ai complicatelor procese tehnologice. Din punct de vedere al dotării tehnice, evidențiem faptul că unitățile industriale nou construite sînt înzestrate cu utilaje, mașini și instalații moderne, iar întreprinderile tradiționale — modernizate și reutilate. Majoritatea proceselor de transformare a materiilor prime în produse finite sînt organizate pe baza unor tehnologii ce se afirmă în practica mondială, fapt ce se concretizează într-o economicitate înaltă. Putem spune, așadar, că dispunem de condiții optime pentru promovarea, în continuare, a progresului tehnic, succesele viitoare fiind în bună parte legate de **activitatea politico-organizatorică** desfășurată de organele și organizațiile de partid pentru mobilizarea tuturor oamenilor muncii, la aplicarea cunoștințelor acumulate, a noilor cuceriri tehnico-științifice. Cum aceste sarcini nu se pot înfăptui peste noapte, Comitetul județean de partid militează pentru promovarea permanentă a metodelor înaintate de muncă, insistînd pe cunoașterea temeinică a fenomenelor și proceselor care au loc, pe selecționarea problemelor prioritare, cu implicații asupra unei largi sfere de activități. Examinarea sistematică a principalelor aspecte legate de dezvoltarea cercetării uzinale, aplicarea într-un termen scurt a soluțiilor originale, introducerea în practică a unor tehnologii moderne, de pildă, ne-a ajutat să orientăm activitatea organizațiilor de partid, a comitetelor oamenilor muncii spre direcțiile hotărîtoare legate de scurtarea termenelor de asimilare a noilor produse, reducerea simțitoare a importurilor, prin realizarea, cu forțe proprii, a unor mașini și utilaje complexe, prin sporirea gradului de folosire a bazei tehnice din dotare.

Modernizarea utilajelor și tehnologiilor de execuție

UNA DIN TRĂSĂTURILE ESENȚIALE ale dezvoltării industriei în județul Caraș-Severin rămîne și în viitor intensificarea activității de modernizare a utilajelor și a tehnologiilor de execuție. Aceasta, mai ales, în ramurile constructoare de mașini, metalurgică și minieră. În fiecare unitate cu asemenea specific există, de acum, pregătite programe de lucru, detaliate pe sectoare și faze de realizare. Siderurgiștii din Reșița, de pildă, și-au orientat activitatea spre modernizarea laminorului de bandaje, introducerea utilizării oxigenului ca intensificator la elaborarea fontei și oțelului, extinderea barbotării cu argon a

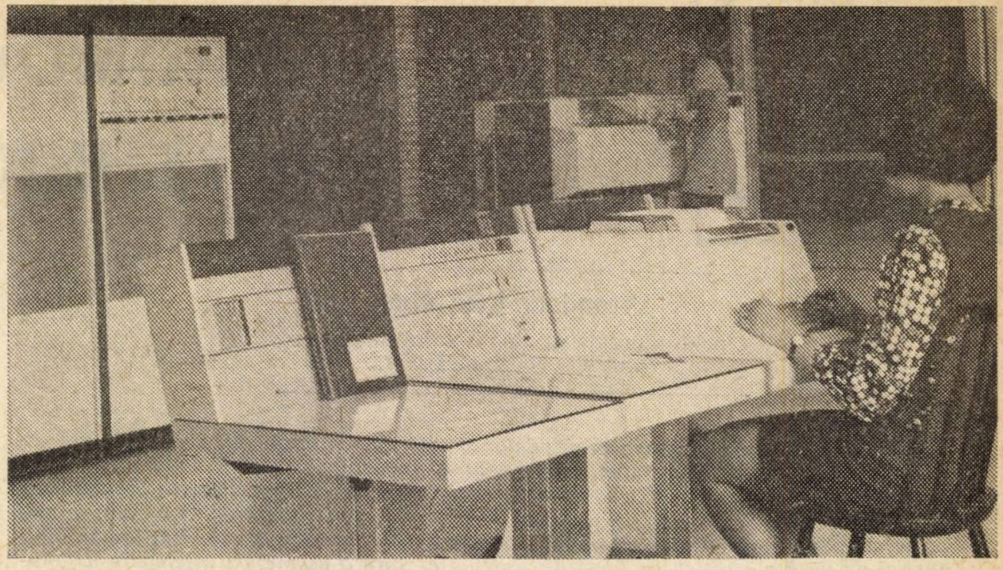

Aspect din sala de comandă a calculatorului electronic, cu care este dotat Combinatul siderurgic Reșița

oțelurilor prețioase etc., toate cu influențe din cele mai favorabile asupra sporirii cantitative și calitative a producției, în condiții de înaltă eficiență economică. Numai prin extinderea introducerii oxigenului la toate furnalele, precum și la cuptoarele Martin, se va obține cu 20% mai multă fontă și oțel. De asemenea, în acest nou cincinal, la Întreprinderea siderurgică din Oțelul Roșu se va introduce turnarea continuă, un procedeu modern, care contribuie substanțial la mărirea gradului de scoatere a metalului dintr- o șarje elaborată.

Programele noastre de viitor au la bază experiența și succesele dobîndite pînă acum. Bunăoară, în anii cincinalului pe care l-am încheiat, în industria județului a luat o mare extindere **acțiunea de autoutilare**. La Întreprinderea de construcții de mașini din Reșița, unde s-a format un colectiv puternic de concepție, ca urmare a unei activități fecunde de creație, pe un mare număr din mașinile agregate care sînt folosite la producția de motoare Diesel sau turbine, se poate citi marca de fabricație I.C.M.R., deși ele nu au făcut niciodată parte din profilul unității respective. Realizarea lor prin autoutilare a reprezentat nu numai economii de fonduri valutare, ci și o sporire a eficienței economice a operației respective. Așa, spre exemplu, este agregatul multiax (46 operații simultane) pentru prelucrarea chiulasei (găuriri și alezări) la motorul Diesel pentru locomotivele Diesel-electrice de 2 300 CP. Cu procesul tehnologic inițial, timpul de prelucrare a unei chiulase era de 6 ore, în timp ce pe această mașină-agregat timpul necesar prelucrării este de numai 40 minute. Prin executarea acestei mașini în țară s-a realizat o economie de 2 000 000 lei valută.

Rezultate bune obțin și celelalte unități constructoare de mașini, precum și cele siderurgice și miniere. Ca urmare, numai în 1975 au fost realizate zeci de utilaje, din care o bună parte trebuiau importate, valoarea autoutilărilor realizate cifrîndu-se la peste 20 milioane lei.

Cerința **creșterii**, în continuare, **în ritm înalt, a eficienței economice** a determinat și determină o reexaminare atentă a procedeelor tehnologice aplicate, militîndu-se consecvent pentru extinderea acelora care asigură reducerea duratelor de realizare a unui produs, precum și valorificarea mai bună a materiilor prime și a materialelor. Pentru 1976, specialiștii din sectorul de prelucrări la cald de la I.C.M.R. și-au propus să introducă **30 de procedee tehnologice noi**, care să permită, pe de o parte, o reducere substanțială a volumului manoperei, iar pe de altă parte, diminuarea substanțială a consumului de materiale deficitare. În sectorul prelucrări la rece se urmărește, de asemenea, găsirea unor soluții care elimină prelucrările complicate. În sectorul siderurgic, specialiștii din serviciile de concepție au urmărit asimilarea unor tehnologii de elaborare și laminare a oțelului pentru autoturisme, camioane și tractoare, precum și perfecționarea celor actuale, în așa fel încît să crească gradul de scoatere a laminatelor dintr-o tonă de oțel lingou. Măsurile aplicate pînă acum au permis să mărim această proporție la 78,6%, urmînd ca, pînă la 1980, să ajungem la cel puțin 80%.

Promovarea tehnologiilor- moderne presupune și o preocupare constantă pentru **transformarea laboratoarelor uzinale din unități de determinare a unor analize cerute de activitatea curentă, în micro-centre de cercetare, unde să se verifice justețea unor calcule.** De aceea, în întreprinderi s-au format grupe de cercetare complexe, cuprinzînd și lucrători din laboratoare. Fiecare unitate și-a întocmit programe de lucru pentru perioada 1976—1980, selecționînd problemele care pot fi rezolvate pe plan local, precum și cele care se vor realiza în colaborare cu unitățile de cercetare și de învățămînt superior.

O altă problemă majoră care preocupă azi toate colectivele este **reducerea consumurilor specifice și înlocuirea unor materiale deficitare** — sarcină deosebită pusă de Congresul al XI-lea al partidului în vederea diminuării cheltuielilor de producție, a sporirii beneficiilor. O experiență valoroasă a fost acumulată în acest sens la Combinatul siderurgic Reșița unde, în anii cincinalului 1971—1975, ponderea cărbunelui din import la fabricarea cocsului a scăzut de la 37% în 1971 la 26% în 1975. Datorită măsurilor luate la furnale pentru ridicarea presiunii la 0,8—0,9 atm., utilizării gazului metan și creșterii temperaturii aerului insuflat la 1 100° C, consumul de cocs pe tona de fontă a scăzut an de an, fiind în prezent cu peste 40 de kg mai mic decît cel din anul 1971.

Măsuri ferme au fost întreprinse și în alte întreprinderi, urmînd ca în anii ce urmează să se acționeze mai sistematic pentru **mărirea coeficientului de utilizare** a metalului. În acest scop se urmărește creșterea ponderii pieselor matrițate și turnate în cochile, pentru a se evita pierderile inerente rezultate din așchiere, ca urmare a adausurilor mari de prelucrare cu care sînt în prezent matrițate sau turnate unele repere.

În ramura minieră, colectivele de muncă acționează sistematic pentru introducerea și generalizarea unor metode de exploatare de mare randament. La I.M. Anina se folosește cu succes surparea în abataje scurte, metodă care a dus la creșterea productivității fizice în abataje cu 4 tone pe post.

De la mecanizarea simplă la mecanizarea complexă și automatizare

ÎN ATINGEREA nivelului de dezvoltare stabilit pentru acest cincinal, alături de alte elemente, un rol important revine **mecanizării și automatizării** — ca factori de bază pentru creșterea productivității muncii. Măsurile inițiate în ultimii ani pentru eliminarea operațiilor executate manual au demonstrat necesitatea continuării eforturilor pe această linie. În principal, se acționează pe linia mecanizării lucrărilor cu volum mare de muncă (încărcarea și descărcarea materiilor prime și materialelor, transportarea acestora prin containerizare sau paletizare). Experiența acumulată la oțelăriile din Reșița și Oțelul Roșu privind transportul paletizat al cărămizilor refractare demonstrează cu pregnanță eficiența economică a investițiilor în acest domeniu.

Un alt sector în care extinderea mecanizării se soldează cu rezultate economice din cele mai bune este cel al prelucrărilor la cald — forja și turnătoriile. Studiile inițiate de specialiști au condus la perfecționarea multor tehnologii, mărind ponderea pieselor formate pe liniile mecanizate sau prin matrițare. Dar, aici sînt încă însemnate rezerve de creștere a randamentului prin ridicarea gradului de mecanizare a muncii. Mari posibilități în această direcție sînt evidente și în ramura construcțiilor, mai ales la execuția lucrărilor de fundații. Cu ajutorul unor instalații realizate cu forțe proprii, Întreprinderea județeană de construcții-montaj a extins execuția fundațiilor de piloți. Azi, fundațiile unor construcții sociale, blocuri de patru nivele, se execută în bună parte după o asemenea tehnologie, fapt ce s-a soldat cu scurtarea termenelor inițiale de execuție cu aproape 30%. Creșterea gradului de mecanizare în viitor, extinderea liniilor automate, vor permite mai buna folosire a forței de muncă, sporirea substanțială a productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic al producției din toate ramurile industriale.

Înnoirea produselor — un proces continuu

PORNIND DE LA ÎNȚELEGEREA PROFUNDĂ a necesității că o bună parte din sporul de producție prevăzut pentru acest cincinal trebuie obținut prin valorificarea mai rațională a resurselor materiale existente, au fost întreprinse o serie de măsuri pentru **asimilarea unor noi produse cu performanțe superioare, precum și modernizarea celor existente.** Examinînd modul în care s-a desfășurat acest proces în perioada ultimilor 5 ani reținem că în întreprinderile din județul Caraș-Severin au fost asimilate mai bine de 150 de produse noi, necesare dotării și modernizării ramurilor de bază ale economiei naționale. În unitățile siderurgice s-a urmărit mărirea ponderii oțelurilor aliate și de calitate, venind în întîmpinarea solicitărilor industriei constructoare de mașini de a asigura o gamă variată de sorto-tipo-dimensiuni de laminate, cerință pe deplin justificată întrucît permite reducerea cheltuielilor materiale de producție prin micșorarea pierderilor tehnologice în construcția de mașini.

Dar, așa cum s-a desprins dintr-o analiză recentă a biroului Comitetului județean de partid, încă **nu putem fi mulțumiți de ritmul în care se desfășoară asimilarea noilor produse**, mai ales în faza de finalizare și omologare a prototipurilor. Uneori rămînerile în urmă s-au datorat și se datorează ușurinței cu care se aprobă decalarea unor termene sau chiar scoaterea din planul tehnic a sarcinilor nerezolvate. Rămîne, deci, ca o îndatorire a fiecărui colectiv de întreprindere să urmărească cu toată răspunderea asigurarea tuturor condițiilor tehnico-materiale necesare respectării întocmai a prevederilor cuprinse în planul tehnic.

În legătură cu **extinderea utilizării unor materiale noi** se ridică însă unele probleme economico-financiare, în sensul că **materialele recent asimilate sînt mai costisitoare, încărcînd cheltuielile de producție.** Așa, bunăoară, este mult mai rațional să folosești laminate livrate la dimensiuni fixe sau la multiplii lor. Întrucît pentru asemenea profile se percepe însă un preț mai mare, unitățile constructoare de mașini nu le solicită, neavînd prevăzut în planul financiar aceste costuri. Și atunci, se produc pierderi mari de metal, datorită deșeurilor și capetelor rezultate de la debitare. **Pentru a stimula accelerarea proceselor de înnoire a produselor ar fi util să se studieze posibilitatea ca o parte din beneficiul obținut suplimentar, ca urmare a introducerii unui produs nou de înalt nivel tehnic, să revină unității,** putînd fi folosit pentru stimularea celor care au participat nemijlocit la scurtarea perioadei de asimilare, la înfăptuirea anumitor programe de dezvoltare socială prevăzute în contractele colective de muncă.

Întrucît în acest cincinal va trebui să grăbim ritmul de înnoire a gamei sortimentale — unele unități își vor schimba aproape total profilul — în majoritatea întreprinderilor au fost demarate, lucrările de cercetare și experimentare. A fost demarat, de pildă, programul de asimilare a turbinelor Francis, și a altor tipuri, necesare la hidrocentralele aflate în execuție pe rîurile interioare ale țării. Un amplu program de lucru există și pentru modernizarea fabricației de motoare Diesel — urmează să intre în producția de serie motoarele din noua familie, acoperind puteri de la 1 000—4 500 cai putere, precum și motoarele navale de tip semirapid și lent. Asimilarea acestor produse va contribui la reducerea consumului de metal (un motor Diesel din noul tip are o greutate specifică de două ori mai redusă decît vechiul tip) și manoperă la executant, precum și de combustibil și ulei la beneficiar, asigurîndu-se astfel creșterea competitivității produsului și o lărgire a exportului de motoare Diesel sau de agregate care folosesc aceste motoare.

Preocupări multiple pentru organizarea superioară a producției

IN ARIA PREOCUPĂRILOR organizațiilor de partid, a comitetelor oamenilor muncii un loc central îl ocupă **organizarea superioară a producției și a muncii,** prin reorganizarea unor fluxuri tehnologice, amplasarea judicioasă a mașinilor, atragegerea în circuitul productiv a unor spații care aveau altă destinație. Acțiuni hotărîte s-au întreprins și în direcția folosirii mai depline a mașinilor și instalațiilor, prin îmbunătățirea coeficientului de schimburi, creșterea siguranței în exploatare și reducerea duratei întreruperilor pentru reparații, prin îmbunătățirea calității acestora și întreținerea corespunzătoare, a utilajelor de către muncitorii care-i deservesc. Concomitent, s-au luat măsuri pentru promovarea metodelor științifice de conducere. Astfel, se extinde utilizarea calculatoarelor electronice în conducerea activității economice, în optimizarea unor procese tehnologice, în programarea operativă a producției, se promovează o politică științifică de personal ; la orientarea și selectarea forței de muncă, a cadrelor, se ține seama de rezultatele furnizate de laboratoarele de psiho-sociologie, se fac numeroase studii socio-profesionale, de ergonomie, precum și cercetări sociologice privind relațiile umane în microgrupuri. Totodată, au fost stabilite măsuri pentru ridicarea nivelului de pregătire profesională a muncitorilor și cadrelor de conducere, prin organizarea de cursuri de reciclare a întregului personal.

Perfecționarea conducerii și organizării producției au determinat îmbunătățirea gradului de folosire a capacităților și spațiilor de producție — în cincinalul 1971—1975 crescînd indicii de utilizare intensivi și extensivi, precum și randamentele în abataje. Apreciem însă că în acest domeniu avem încă mari rezerve sau, mai corect spus, nu s-a reușit să se valorifice pe deplin, întregul potențial disponibil. Tocmai de aceea, se acționează în prezent hotărît pentru eliminarea cauzelor care determină unele neajunsuri în folosirea timpului de lucru, urmărind, în principal, defalcarea corespunzătoare a planului de producție pe trimestre, luni și decade, aprovizionarea ritmică cu materii prime, combustibil și materiale, asigurarea unui transport operativ al mărfurilor.

Condițiile create pentru introducerea tehnicii noi în practica industrială, experiența acumulată de diversele unități constituie rezerve potențiale pentru îndeplinirea marețelor sarcini ce revin economiei județului în acest nou cincinal. În același timp, ne îndeamnă să milităm mai consecvent pentru promovarea progresului tehnic, manifestînd o atitudine receptivă față de creația originală, urmărind în permanență valorificarea operativă a cercetărilor și studiilor întreprinse, a forței creatoare a oamenilor muncii.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE PESTE PLAN

- **Siderurgiștii Combinatului din Hunedoara,** care au lansat chemarea la întrecere pe acest an către toate colectivele de muncă din industria metalurgică a țării, înregistrează zilnic importante succese în activitatea productivă pe care o desfășoară pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate. Topitorii de la cuptoarele Martin și electrice, de pildă, au elaborat și furnizat laminoarelor de la 1 la 16 ianuarie a.c. 5 000 tone de oțel peste prevederile de plan.

- Pînă la jumătatea lunii ianuarie, **colectivele Electrocentralelor de la Iernut, Fîntînele și Tîrnăveni** — unități care furnizează peste 15% din întreaga producție de energie electrică a țării, au pulsat în Sistemul energetic național 250 milioane kWh energie electrică, cu 3 milioane mai mult decît prevederile de plan.

- **Chimiștii Combinatului Ișalnița,** autori ai chemării la întrecere socialistă adresată tuturor unităților de profil din țară, au realizat în plus, în prima jumătate a lunii ianuarie, o cantitate de îngrășăminte azotoase cu care se pot fertiliza 15 000 hectare, valoarea producției suplimentare ridicîndu-se la 3 000 000 lei.

- În prima jumătate a lunii ianuarie muncitorii, inginerii și tehnicienii **Combinatului de prelucrare a lemnului din Pitești** au realizat o producție marfă suplimentară evaluată la peste 500 000 lei, concretizată în fabricarea, peste prevederile de plan la zi, a 110 mc cherestea, 50 tone P.F.L., 1 000 mp uși-ferestre, precum și a altor însemnate cantități de produse destinate economiei naționale și beneficiarilor externi.

- La **Întreprinderea de rulmenți din Bîrlad** au fost lansate în producție tehnologiile pentru fabricarea a trei noi sortimente de rulmenți, utilizați în construcția de locomotive Diesel. Paralel s-a început construcția unor mașini speciale de strunjit, frezat și rectificat, care vor fi realizate prin autodotare, pe baza cercetărilor efectuate de specialiștii întreprinderii.

- Colectivele unităților Întreprinderii județene de industrie locală Argeș au realizat, în prima jumătate a lunii ianuarie, o producție globală de 900 000 lei peste sarcinile de plan, concretizată în mobilă, produse chimice, confecții din textile și alte bunuri de larg consum.

PERFECȚIONAREA TEHNICII

- În perioada ce s-a scurs de la începutul anului, la Combinatul de articole tehnice din cauciuc de la Pitești au fost introduse în fabricația de serie 110 noi repere componente ale autoturismelor de oraș și de teren, autocamioanelor și autobuzelor, care pînă acum se importau. Economiile valutare ce vor fi realizate pe această cale de către colectivul întreprinderii piteștene se vor ridica anual la 2 milioane lei.

- La cabinetul tehnic al Întreprinderii de autocamioane din Brașov au fost înregistrate — de la începutul anului — 10 propuneri de inovații. Una din acestea vizează confecționarea unui dispozitiv de încercare a rezistenței la presiune a chiulasei autocamionului Roman. Se apreciază că prin aplicarea ei se va obține o îmbunătățire a calității pieselor, asigurîndu-se, totodată, mecanizarea operației.

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI CONSILIILOR POPULARE

CA O ETAPĂ IMPORTANTĂ în pregătirea Congresului Consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare, în întreaga țară se desfășoară Conferințele județene ale consiliilor populare. Expresie a adîncirii democrației noastre socialiste, foruri de conducere a activității organelor locale ale puterii de stat, reunind mii de aleși ai maselor de cetățeni, Conferințele județene ale consiliilor populare analizează și dezbat cu înaltă responsabilitate, în lumina documentelor Congresului al XI-lea al P.C.R., căile de soluționare optimă a unor probleme de cea mai mare însemnătate privind întreaga dezvoltare economico-socială a țării, a județelor, a tuturor localităților în noul cincinal și într-o perspectivă mai îndelungată.

Prin importanța deosebită a problemelor abordate, prin amploarea participării la dezbateri, Conferințele județene ale consiliilor populare constituie o puternică manifestare a rolului activ al maselor populare în conducerea societății, a democratismului ce caracterizează întreaga noastră viață politică, economică și socială, o reflectare a creșterii conștiinței cetățenești și spiritului de responsabilitate civică. La lucrările Conferințelor, alături de deputații Consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale, sînt prezenți numeroși invitați – membri ai C.C. al P.C.R. și ai guvernului, deputați în Marea Adunare Națională, reprezentanți ai unor instituții centrale și organizații obștești, cadre de conducere din întreprinderi, șantiere, unități agricole, militari, precum și din unitățile de cercetare și cultură.

În județele țării unde au avut loc asemenea conferințe, reprezentanții obștilor, investiți cu votul cetățenilor, și-au manifestat din plin spiritul de inițiativă și responsabilitate, prin numeroase propuneri privind mobilizarea mai activă și valorificarea eficientă a tuturor resurselor locale — materiale și umane, – sporirea și diversificarea largă a producției, realizarea investițiilor, sistematizarea și buna gospodărire a orașelor și satelor. Alte propuneri s-au referit la perfecționarea stilului de muncă și întărirea spiritului de răspundere a consiliilor populare, la asigurarea unei participări tot mai largi și mai active a maselor la conducerea treburilor obștești. Spiritul constructiv în care s-au desfășurat și se desfășoară aceste forumuri județene, mijlocesc, totodată, valoroase schimburi de experiență pentru munca fiecărui consiliu popular, a tuturor deputaților.

Conferințele județene ale consiliilor populare, adoptînd hotărîri importante prin care își exprimă deplinul acord cu planul cincinal 1976–1980 și planurile de perspectivă, cu celelalte programe de măsuri supuse dezbaterii privind dezvoltarea economică și socială armonioasă a întregii țări, au adresat totodată chemări către toți locuitorii județelor, pe baza unor angajamente mobilizatoare, pentru participarea activă la înfăptuirea exemplară a sarcinilor înscrise în actualul cincinal.

O CERINȚĂ DE BAZĂ ÎN DEZVOLTAREA JUDEȚELOR ȚĂRII:

SISTEMATIZAREA TERITORIULUI ȘI A LOCALITĂȚILOR

Miu DOBRESCU
prim secretar al Comitetului județean
Suceava al P.C.R.

SISTEMATIZAREA TERITORIULUI ȘI A LOCALITĂȚILOR reprezintă — cum bine se știe — o operă de o complexitate deosebită, o componentă organică a grandiosului proces de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Importanța ei este în chip magistral relevată de conceptul care o fundamentează — cuprinzînd coordonate de o remarcabilă importanță teoretică, dar mai ales practică — la elaborarea căruia un rol hotărîtor l-a avut secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. *Faptul că, în Programul partidului, problemele esențiale ale sistematizării constituie substanța unui capitol distinct, că activitatea din acest domeniu este reglementată printr-o lege specială, că în repetate rînduri tovarășul* Nicolae Ceaușescu *a insistat asupra imperativelor ce trebuie avute în vedere la cristalizarea proiectelor, a schițelor de sistematizare a teritoriului și localităților, că a examinat personal schițele municipiilor și ale unor orașe, ilustrează tocmai însemnătatea, locul deosebit al muncii pe acest tărîm în ansamblul preocupărilor pentru edificarea civilizației socialiste în patria noastră, pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.*

Afirmarea puternică a funcțiilor economico-sociale ale fiecărei localități

NE AFLĂM ÎNTR-UN MOMENT în care problemele sistematizării prezintă o acută actualitate. Am pășit într-o nouă etapă a înfloririi țării, prefigurată clar și cutezător de documentele Congresului al XI-lea al partidului. O etapă impresionantă prin dimensiunile sale în planul dezvoltării economice și sociale, prin mutațiile cantitative și calitative în toate sferele de activitate. Actualul cincinal se recomandă, de pe acum — luînd în calcul izbînzile repurtate în perioada anterioară, obiectivele prevăzute, indicatorii, nivelurile de creștere — ca o perioadă în care avuția națională va spori considerabil, fiecare zonă și localitate a României socialiste se va dezvolta impetuos și echilibrat, pe baza materializării unui amplu program de investiții, a valorificării mai intense a resurselor materiale, a energiilor umane, a experienței dobîndite.

În acest context, ni se pare deosebit de semnificativă precizarea din Programul partidului : „**Dezvoltarea rapidă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, amplasarea de întreprinderi industriale în toate județele și centrele importante, crearea marilor unități agricole impun măsuri ferme pentru buna organizare și sistematizare teritorial-administrativă, a amplasării unităților economice, comerciale, de învățămînt, sănătate și altele în vederea dezvoltării armonioase a orașelor și comunelor**“.

Ținînd seama de toate acestea — și înainte de a mă referi la cîteva aspecte concrete ale procesului de sistematizare în județul Suceava, voi menționa, în consens cu rațiunile de căpătîi ale acestei ample acțiuni de esență politică, economică și socială, că **întreaga noastră activitate în domeniul pe care-l avem în vedere a ținut și ține seama de cerințele ridicării localităților rurale la nivelul civilizației urbane, valorificării intense a resurselor din vatra așezărilor și din zonă, astfel încît localitățile să devină puternice centre economice, bine și complex echipate, mai judicioasei folosiri a pămîntului, conservării și îmbogățirii frumuseților mediului ambiant, organizării mai bune a drumurilor și căilor de transport, valorificării la un grad superior a tradițiilor locale în materie de construcții și arhitectură etc.**

Cele precizate mai înainte sînt, firește, deziderate cu valoare obligatorie. În mod logic, însă, noi le raportăm, le aplicăm într-un ansamblu concret de relații, cu elemente ce țin de o anumită specificitate (generată de devenirea istorică a așezărilor noastre, de cursul dezvoltării economice și sociale de pînă acum), cu cerințe și exigențe care implică o anume particularitate. Sub acest raport, voi oferi cîteva date ce vor sugera, cred, imaginea, cadrul în care săvîrșim opera de sistematizare în teritoriul sucevean.

Județul nostru are o suprafață de 8 555

km^2 (din care 53% e acoperită de păduri), pe care se află 8 orașe și 396 localități rurale, constituite în 90 de comune.

Cadrul natural al teritoriului prezintă o varietate de forme de relief și resurse economice, ceea ce a influențat tipul de dezvoltare a așezărilor. Zona montană a județului, spre exemplu, cuprinde însemnate bogății ale solului și subsolului, determinante pentru perspectivele dezvoltării industriei și zootehniei, iar cea de podiș — pentru înflorirea agriculturii cu caracter mixt, la care se adaugă un însemnat potențial turistic, contextul general al funcțiilor economice conferind acestei părți a teritoriului un profil complex : industrial, agricol și turistic. Agricultura va constitui, și în viitor, temelia pe care se fundamentează dezvoltarea majorității centrelor de comună și satelor.

Stadiul actual al afirmării funcțiilor economice ale acestor meleaguri (ultimul an al cincinalului trecut a consemnat realizarea unei producții globale industriale de aproape 10 miliarde lei) **situează Suceava între județele cu o bază industrială medie,** întemeiată pe exploatarea și valorificarea superioară a lemnului, a unor zăcăminte miniere din zona montană, a resurselor alimentare, ca și pe activitatea din unități reprezentînd ramuri ca industria ușoară și metalurgică, sectoare cu o alcătuire mai complexă, în cadrul industriei locale, — profil economic în care se integrează principalele orașe ale județului și o serie de localități din zona montană, cum sînt Broșteni, Ostra, Iacobeni, Fundu Moldovei, Frasin, Vama și altele.

Funcționalitatea turistică a județului, conturată pregnant îndeosebi în ultimii ani, conferă valențe superioare dezvoltării așezărilor din teritoriul ce cuprinde inestimabile valori istorice și artistice cu caracter complex.

Încadrată în acest profil social-economic, rețeaua de așezări a județului prezintă o structură și înfățișare în care se disting realitățile moștenite din trecut, cît și cele ce țin de progresul general înregistrat în anii construcției socialiste. Este revelator, de pildă, faptul că această rețea cuprinde numeroase așezări rurale, din care multe cu un număr redus de locuitori, cu o densitate mică a populației în vetrele de sat, ceea ce constituie un impediment pentru dotarea localităților, pentru utilizarea eficientă a terenurilor. Astfel, din numărul total de sate, 117 au sub 500 de locuitori, iar 75 de localități rurale nu depășesc 5 locuitori la ha. Adăugăm la toate acestea că populația urbană nu depășește 23% din cea a întregului județ, situîndu-se sub media pe țară.

Iată, prezentate sumar, un întreg șir de particularități, de elemente care, în mod necesar, ne-au reținut atenția în fundamentarea planurilor economico-sociale în profil teritorial, a procesului de sistematizare a teritoriului și localităților.

Opera colectivă a tuturor celor ce muncesc și viețuiesc în așezările județului

FIREȘTE, ELABORAREA PROIECTELOR de sistematizare a localităților, în strînsă legătură cu ritmurile de înflorire complexă a județului, a început cu ani în urmă. Acțiunea a căpătat, însă, o amploare deosebită — cu reconsiderări de substanță —, ținîndu-se seama de criteriile ferme indicate de conducerea superioară a partidului, de prevederile Legii sistematizării teritoriului și localităților urbane și rurale, îndeosebi în perioada ce a precedat debutul în actualul cincinal. În această perioadă, cum se știe, în toate orașele și comunele, au fost dezbătute larg planurile economico-sociale în profil teritorial pe perioada 1976—1980, cît și, organic legat de ele, schițele de sistematizare a centrelor de comună, care presupun un proces ce acoperă o perioadă de timp mult mai îndelungată.

Deși, în mod normal, la conceperea acestor schițe o contribuție esențială și-au adus-o specialiștii în materie, larga participare a organelor de partid și de stat, a organizațiilor de masă și obștești, a cadrelor cu munci de răspundere în diverse domenii de activitate, a maselor de cetățeni la dezbaterea lor, la analiza lor pînă în detaliu, justifică afirmația că **proiectele de sistematizare au devenit realmente opera colectivă a celor ce muncesc și viețuiesc în așezările noastre.** Nu s-a realizat însușirea mecanică a unor propuneri, ci o deliberare activă a obștii, un dialog fructuos, cu valențe creatoare, din care au izvorît noi și valoroase soluții, deosebit de utile propuneri și sugestii, a căror aplicare în viață va permite mai buna utilizare a resurselor locale, materiale și umane.

Dacă ar fi să punctăm cîteva dintre concluziile majore ce s-au desprins din aceste dezbateri publice, ar trebui, în primul rînd, să arătăm că există **reale posibilități de valorificare mai gospodărească a pămîntului,** de creștere a densității locuințelor și restrîngere a vetrelor de sat, de accentuare a procesului de mutare în perimetrul acestora a gospodăriilor răzlețe, situate actualmente în grupări de locuințe fără perspective de a beneficia larg de pătrunderea viguroasă a elementelor civilizației. Un calcul arată, spre exemplu, că numai prin materializarea acestor cerințe ar putea intra în circuitul agricol o suprafață de peste 14 000 hectare teren.

Strîns legat de aceasta, a reieșit că, în unele localități de pe văile rîurilor Suceava, Siret, Moldova, și Bistrița, ca și din vecinătatea albiilor unor pîraie care, la ploi torențiale și persistente, își măresc brusc și amenințător debitele de apă, să se aibă în vedere evitarea unor noi construcții — să se întreprindă acțiuni energice de regularizare, de taluzări și îndiguiri trainice, folosindu-se mai intens decît pînă acum resursele materiale, forța de muncă locală.

S-au evidențiat, totodată, largile posibilități pe care le au unele localități rurale în planul devenirii lor dinamice, al dezvoltării economico-sociale, care să le confere **atributele urbanității.** Intr-o etapă mai apropiată — mai exact spus, în acest cincinal — se vor transforma în orașe, în centre polarizatoare, așezările Broșteni, Verești și Dolhasca, iar într-o perspectivă mai îndepărtată — Iacobeni, Fundu Moldovei, Frasin, Vama, Vicovu de Sus și Cornu Luncii. Aceasta implică atenția pe care avem datoria s-o acordăm amplasării în aceste localități a unor obiective economice care să faciliteze valorificarea pe un plan superior. în proporții mai largi, a resurselor locale, a forței de muncă, ridicării gradului edilitar-gospodăresc, dotării în domeniile serviciilor de utilitate publică, învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății etc.

Demnă de reținut este și o altă cerință izvorîtă din sensurile și problematica dezbaterilor. Ea privește deopotrivă **planul economico-social în profil teritorial,** cît și anumite detalii ale sistematizării centrelor de comună. S-au detașat, astfel, posibilitatea (în multe locuri) și imperativul grupării secțiilor prestatoare de servicii în complexe, în unități cu o largă funcționalitate. Aceasta în condițiile în care, pe cuprinsul județului, va fi mult diversificată gama serviciilor puse la îndemîna populației, vor fi reluate practici meșteșugărești tradiționale, deosebit de utile, solicitate, la care în mod nejustificat s-a renunțat pe parcursul anilor.

În fine, ca prioritară — dar cu permanență în aria preocupărilor din acest domeniu — s-a desprins și concluzia că trebuie să se facă mult mai mult pentru **valorificarea specificului local în construcții și arhitectură, în păstrarea acurateței acestuia,** eliminîndu-se orice tendință de contrafacere și artificialitate, ca și pentru asigurarea regimului rațional de înălțime a construcțiilor. Localitățile sucevene constituie în acest sens un veritabil tezaur, unele dintre ele reprezentînd adevărate muzee în aer liber, orice denaturare — și, de ce să nu recunoaștem, există pericole peste tot, determinate de „fantezia“ unor

Panoramic sucevean

meseriași neavizați — fiind neavenită. De aici, datoria organelor locale ale puterii de stat, a instituțiilor județene specializate de a veghea la configurația, la structura fiecărei componente a operei de sistematizare.

Largi deschideri valorificării superioare a resurselor naturale și umane

ANSAMBLUL PROCESULUI DE SISTEMATIZARE — ale cărui doar cîteva exigențe și cerințe le-am creionat mai înainte, în legătură cu dezbaterile de la sfîrșitul anului trecut — ridică probleme cu totul deosebite în cazul orașelor, în perimetrul cărora concentrarea forțelor de producție este mai mare, ca și a dotărilor de diversă natură. Oprindu-mă la acest capitol, înainte de orice, trebuie să relev faptul că în elaborarea, în îmbunătățirea schițelor de sistematizare a municipiului Suceava și ale celor 7 orașe din județ am primit un sprijin foarte prețios din partea conducerii superioare a partidului și statului, a secretarului nostru general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cu prilejul prezentării și discutării lor la Comitetul Central al P.C.R. Indicațiile valoroase ce ni s-au dat au fost în strînsă corelație cu perspectivele dezvoltării județului în cincinalul 1976—1980, cu programul de investiții ce urmează a fi înfăptuit, cu obiectivele economice ce se vor înălța pe meleagurile noastre și, firește, amploarea construcției de locuințe și a altor edificii social-culturale, amploare pe care o vor determina noile energii industriale ce vor prinde contur în județ.

În chip cu totul rațional, decurgînd din comandamente economice și sociale superioare, s-a stabilit ca, în contextul sistematizării, **actualele platforme industriale**, cum sînt cele din municipiul Suceava, **să se întregească cu noile obiective din acest cincinal**, iar în unele orașe, cum sînt Rădăuți, Fălticeni, Cîmpulung Moldovenesc și altele, să se contureze mai pregnant asemenea platforme, astfel încît să se abordeze soluții constructive mai economicoase, să se poată folosi în comun importante servicii de utilitate socială. Am primit, totodată, indicații deosebit de prețioase în privința **amplasării unor cartiere de locuințe**, ceea ce va duce la evitarea ocupării unor terenuri agricole și, concomitent, la închegarea mai armonioasă a localităților noastre urbane, la împlinirea zonelor de locuințe deja construite.

Perfecționările ce au fost aduse în configurația platformelor industriale, dar mai ales cîștigurile în consistența acestora echivalează cu un unghi larg deschis spre **valorificarea și mai puternică a resurselor materiale și umane de pe aceste meleaguri.** Lemnul, zăcămintele de minereuri, produsele animaliere, alte avuții sucevene vor cunoaște metamorfoze și mai complexe, în timp ce, prin construirea unor noi unități ale industriei ușoare, ale unor ramuri industriale de vîrf, cum este cea constructoare de mașini, forța umană a județului va fi antrenată în procese creatoare ce vor izvodi înalte valori materiale.

Întrucît, în actualul cincinal, în județul Suceava se vor construi peste 13 000 apartamente din fondurile statului și ale populației, rigorile ce decurg din indicațiile conducerii partidului, din Legea sistematizării ne rețin în același grad atenția. Iată de pildă precizarea făcută de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie 1975 : **„în procesul de sistematizare a orașelor se va avea în vedere folosirea cît mai completă a perimetrului construibil, sporirea densității construcțiilor, alegerea regimului rațional de înălțime a clădirilor, ținîndu-se seama de necesitatea utilizării optime a terenurilor, de caracterul și profilul de perspectivă al fiecărei localități“.**

Așa cum consemnam mai înainte, s-au operat unele modificări în schițele de sistematizare în ce privește amplasarea cartierelor de locuințe. Și nu ne vom opri aici, dinamica perfecționărilor fiind o cerință în crearea personalității așezărilor noastre.

Pentru folosirea mai rațională a terenurilor în ansamblurile de locuințe ce se vor proiecta, se va urmări evitarea supradimensionării spațiilor de circulație, realizarea unor distanțe judicios proporționale între fronturile la stradă ale clădirilor, construirea în regim închegat, într-o arhitectură reprezentativă, utilizînd de regulă primele niveluri ale clădirilor pentru magazine și alte dotări social-culturale. Precizînd aceasta, am în vedere și respectarea Legii privind sistematizarea, proiectarea și realizarea arterelor de circulație în localitățile urbane și rurale. Pe baza reglementărilor existente, ce se constituie, și ele, într-un concept unitar, s-a trecut la reactualizarea detaliilor de sistematizare ale ansamblurilor de locuințe ce urmează a se realiza începînd cu acest an. Tot în spiritul ei, s-a declanșat — cu sprijinul unor colective de specialiști — o largă acțiune de identificare a drumurilor secundare ce nu-și justifică utilitatea, pînă acum desființîndu-se aproape 70 dintre acestea, ceea ce înseamnă peste 130 000 mp teren economisit. În același timp, 23 de drumuri laterale din localități au fost închise, în scopul unei mai bune afluiri a traficului rutier. Un loc cu totul aparte în această sferă de preocupări îl constituie — ca urmare a sprijinului primit din partea conducerii superioare a partidului — pregătirea condițiilor materiale și trecerea la **executarea unei importante lucrări de investiție** în municipiul Suceava, care va asigura legătura orașului cu principala platformă industrială de aici printr-o a doua arteră de circulație.

Pe coordonatele unui progres general

ÎNTR-O ALTĂ ORDINE DE IDEI, precizez că multe dintre problemele sistematizării teritoriului și localităților sînt privite, în județul nostru, în strînsă legătură cu **funcția turistică** a acestor încîntătoare locuri. Este unanim recunoscut că în acest plai profund evocator pentru trecutul de glorie și legendă al poporului nostru, pentru geniul său creator, densitatea monumentelor istorice și de artă este mare, unele dintre ele atrăgînd vizitatori din întreaga lume. Ca urmare, Comitetul județean de partid a elaborat și adoptat — ca și pentru alte domenii — un program special de dezvoltare a turismului sucevean în actualul cincinal. Se prevăd, astfel, măsuri importante pentru amplificarea bazei materiale — construirea unor noi hoteluri, moteluri, campinguri —, pentru restaurarea și punerea în circuit a unor monumente istorice. Toate acestea, cum lesne se înțelege, în consens cu coordonatele de ansamblu ale sistematizării, cu cerința de a crea un cadru armonios constituit, în care valorile noastre perene să fie bine evidențiate.

Au fost inițiate, totodată, măsuri — vizînd atît **personalitatea orașelor noastre**, cît și **sporirea gradului lor de interes turistic** — pentru conservarea în forme moderne a tradițiilor arhitectonice valoroase, în cîmpul vizual intrînd, sub acest raport, străzi întregi din municipiul Suceava, ca și din orașele Fălticeni, Rădăuți, Gura Humorului, Cîmpulung Moldovenesc, Vatra Dornei și Siret — în configurația cărora orice intervenție și amplasare de construcții noi nu se vor putea face decît cu avizul forurilor de specialitate. Este de relevat că o mult mai mare atenție acordăm acum și protejării, conservării cadrului natural, căutării și aplicării unor soluții care să împiedice poluarea mediului ambiant.

Cheia de boltă — aș spune — a procesului complex de sistematizare o reprezintă reflexele ei pozitive în munca și viața oamenilor, în civilizația existenței lor. Menționam că această operă cuprinde în substanța ei **implementarea în teritoriu a unor noi forțe de producție**, care să permită valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, a unei game largi de dotări social-culturale. Din acest punct de vedere, și județul Suceava va fi — în actualul cincinal, și într-o perspectivă mai îndepărtată — un important beneficiar. Vor avea loc, ca urmare, mutații esențiale în structura populației. Numai ca urmare a înălțării, în perioada 1976—1980, a noilor obiective economice, în județ se vor crea aproape 20 000 noi locuri de muncă, întărindu-se astfel detașamentul muncitoresc de pe aceste locuri. Se va îmbogăți, paralel, nomenclatorul profesiilor de aici, se va ridica gradul de calificare al celor implicați în activitatea economică, va spori mult populația orașelor sucevene.

Pe ansamblu, acoperind toate așezările, toate domeniile de activitate, realizarea sistematizării înseamnă cucerirea unor noi „zone“ pe tărîmul civilizației, un important cîștig în bunăstare materială și spirituală. Din această importanță excepțională pentru destinele celor ce muncesc decurge atenția majoră pe care partidul și statul nostru le acordă sistematizării teritoriului și localităților urbane și rurale, faptul că, spre exemplu, apropiatul Congres al consiliilor populare și al președinților consiliilor populare va aborda, între multiplele probleme ale construcției socialiste, și cele referitoare la activitatea, cerințele și exigențele pe acest tărîm.

Este, de aceea, un motiv în plus pentru ca munca noastră în acest domeniu — și recenta conferință județeană a consiliilor populare a evidențiat acest lucru — să se situeze la un nivel superior, în coordonatele unei discipline ferme, pentru ca procesul de sistematizare să se realizeze pe tot cuprinsul meleagurilor sucevene așa cum o cer partidul și statul nostru, opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

„Este necesar să unim mai strîns eforturile cercetătorilor și specialiștilor cu ale oamenilor muncii din agricultură, să legăm mai strîns cercetarea cu producția. Să considerăm finalizate rezultatele cercetării numai în măsura în care obținem recolte superioare în producția mare !"

(Din Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la încheierea Consfătuirii activului de partid și de stat din agricultură, din cercetarea științifică, agricolă, din domeniul îmbunătățirilor funciare și din piscicultură — februarie 1975).

ANCHETA „R.E." ● ANCHETA „R.E."

GENERALIZAREA REZULTATELOR CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE — MIJLOC DE SPORIRE A PRODUCȚIEI AGRICOLE

DATĂ FIIND importanța economică a generalizării tehnologiilor elaborate de cercetarea agricolă în acest cincinal al revoluției tehnico-științifice, în care munca din agricultură urmează să devină o variantă a muncii industriale, invităm specialiștii și cadrele de conducere din unitățile de producție, cercetătorii din stațiunile experimentale să participe — în acest an — la un schimb de experiență organizat în paginile revistei noastre în care să prezinte metode și tehnici concrete, aplicate și aplicabile în practică.

În cadrul anchetei „R.E." am solicitat cadrelor de conducere din diferite domenii de cercetare agricolă să formuleze răspunsuri la următoarele trei întrebări :

1 Cum sînt extinse rezultatele cercetării științifice în unitățile agricole de producție?

2 Cum se reflectă prin intermediul indicatorilor economici eficiența cooperării dintre institut și unitățile agricole de producție?

3 Care sînt principalele orientări în domeniul de cercetare de care vă ocupați în următorii 5—10 ani ?

---

dr. Ion ARIȘANU
directorul Stațiunii centrale de cercetări pentru creșterea porcilor — Periș

1 Cercetarea științifică în domeniul creșterii porcilor și-a propus să răspundă — prin rezultate — la realizarea programului național de dezvoltare a zootehniei, intenționînd, cu precădere, să soluționeze problemele ce privesc creșterea porcilor în mari unități de tip industrial, sistem preponderent în producția porcină a țării noastre. Generalizarea rezultatelor cercetării în marea producție se realizează în forme variate, folosind cu deosebire cadrul organizatoric, asigurat de aceste mari unități specializate de tip industrial. Faptul că unitățile de tip industrial dispun de o puternică bază materială, atît sub aspectul calității genetice a animalelor, cît și a tehnologiilor moderne, că cercetarea și mai ales verificarea rezultatelor trebuie să se efectueze în condiții practic asemănătoare celor în care urmează a se aplica, o parte din lucrările de cercetare s-au efectuat chiar în aceste unități, reprezentînd, după părerea noastră, o formă directă și rapidă de introducere în producție a rezultatelor obținute.

Menționăm în acest sens cercetările din domeniul ameliorării porcinelor, care se execută, în cea mai mare parte, în cadrul unităților de elită specializate, aparținînd Departamentului agriculturii de stat, cum sînt complexele de selecție și testare Gornești-Mureș și Pădureni-Timișoara. O altă serie de cercetări și anume cele din domeniul tehnologiilor de creștere și îngrășare, care privesc ridicarea fertilității la scroafe, îmbunătățirea tehnicii de însămînțări artificiale, ameliorarea condițiilor de microclimat din adăposturi ș. a. s-au executat în complexele industriale producătoare de carne, cum sînt: Complexul intercooperatist Gherghița — Prahova, I.S.C.I.P. Ialomița (Căzănești), Bacău, Brăila, Giurgiu etc. O parte din aceste unități sînt considerate și stații pilot pentru verificarea rezultatelor cercetării, îndeplinind rolul unei adevărate rețele de preluare și extindere a rezultatelor pozitive în alte unități.

În afara formelor directe de cooperare între stațiunea noastră și unitățile de producție, s-au dovedit utile conlucrările pe plan central cu direcțiile de profil din MAIA și Departamentul agriculturii de stat, cu Centrul republican de reproducție și selecție, cu institutele de proiectări care, în diferite forme, preiau o parte din rezultatele cercetărilor noastre de ordin tehnic, metodologic sau tehnologic.

2 Eficiența aplicării în producție a rezultatelor cercetării este în funcție de valoarea intrinsecă a acestora, dar și de veriga unde aceasta se aplică. În cazul nostru, putem aprecia că, intervenind prin metode și tehnici de lucru care să ridice potențialul genetic al porcinelor în unitățile de elită, s-a accelerat progresul genetic general, pe toate treptele de ameliorare (creșterea diferenței de selecție, reducerea intervalului între generații, evitarea consangvinizării în condițiile creșterii porcilor prin izolare reproductivă). În urma acestor lucrări, numai în ultimii 3 ani, Complexul de selecție și testare Gornești — una din unitățile de bază pentru furnizarea de material porcin testat cu ridicată valoare biologică — a realizat diferențe anuale de selecție la sporul mediu zilnic în greutate între +99 gr și +162 gr cu un consum specific suplimentar de concentrate cuprins între 0,04 kg și 0,38 kg ; complementar, stratul de slănină s-a redus cu 0,15 cm. Luînd în considerare aceste progrese și cunoscînd că ele se transmit odată cu materialul de prăsilă livrat se poate estima un progres genetic în marea producție cu importante avantaje economice.

Dar nu numai prin aplicarea unor tehnici de lucru la nivelul central de cercetare se pot obține efecte economice importante. Unele unități industriale, cum este Complexul intercooperatist Gherghița — Prahova, introducînd în producție rezultatele cercetărilor privind îmbunătățirea tehnicii de însămînțări artificiale, a reușit să obțină pe primele 11 luni ale anului 1975 o fecunditate medie de 71,6%, superioară multor unități.

Interacțiunea cercetare-producție se reflectă în primul rînd în indicatorii tehnico-economici obținuți în unitățile de producție în care se aplică. Putem considera însă că este și un mare cîștig pentru cercetare, pentru satisfacția profesională a cercetătorilor materializarea eficientă a muncii investite, obținerea de venituri însemnate de către unitatea noastră.

3 În următorii 5 ani programul de cercetare pentru specia porcină prevede realizarea în stațiile pilot a următorilor parametri tehnico-economici :

- durata de creștere și îngrășare de la naștere la 100 kg : 160—170 zile ;
- consumul specific de concentrate pentru obținerea a un kg de spor : maximum 3 kg ;
- realizarea unei producții de carne în carcasă de 65—70% ;
- obținerea unei producții anuale de carne pe cap de scroafă de peste 1 400 kg.

Pornind de la aceste prevederi, cercetarea va fi orientată în următoarele direcții :

a) Ridicarea actualului potențial productiv al porcilor cît mai aproape de limita biologică. Aceasta presupune noi tehnici și metode de selecție și testare, trecerea la producerea de porci hibrizi, îmbunătățirea tehnicii de reproducție, creștere și îngrășare.

b) Optimizarea relației dintre animal și principalii factori de influență ai mediului. Această direcție înseamnă optimizarea factorilor de confort biologic, îmbunătățirea soluțiilor constructive, mecanizarea și automatizarea operațiunilor din fluxul de producție, anihilarea factorilor stresanți, reducerea gradului de poluare a mediului ambiant etc.

c) Îmbunătățirea cantității și calității producției finite (carne și carcasă). Pentru realizarea acestui obiectiv cercetările vor avea un grad ridicat de complexitate, trebuind să fie luați în considerare, atît factorii genetici, cît și cei de mediu, care să ducă la reducerea incidențelor de carne exudativă sau dură frecvent întîlnite în prezent. Sporirea producției de carne de porcine, se va putea realiza prin ameliorarea genetică, a metodelor și procedeelor tehnologice de creștere și concentrarea și specializarea producției în unități mari de tip industrial. Producția va putea fi intensificată prin stimularea proceselor anabolizante, obținerea de sporuri ridicate în creștere, și implicit scurtarea duratei de creștere și îngrășare de la naștere la sacrificare, corelată cu reducerea consumurilor specifice și totale de furaj. Reducerea consumurilor de furaje, prin îmbunătățirea tehnologiilor de preparare și valorificare a hranei, precum și prin optimizarea recepturii de nutrețuri combinate care să permită o cît mai judicioasă utilizare a sortimentelor de nutrețuri și materii prime existente vor transforma carnea de porcine într-un produs economic, din ce în ce mai solicitat. În acest sens va acționa și atragerea în circuitul productiv a unor importante surse furajere, cum sînt : dejecțiile de porc, resturile menajere, furajele de volum care, în forme tehnologice adecvate și în anumite proporții, pot substitui importante cantități de furaje cultivate sau industriale.

ing. Mihai MACICI
directorul Institutului de cercetări
pentru viticultură și vinificație —
Valea Călugărească

1 Cercetările din domeniul viticulturii și vinificației întreprinse la I.C.V.V. Valea Călugărească, de stațiunile experimentale viticole amplasate în cele mai importante podgorii și de catedrele de specialitate din învățămîntul superior urmăresc soluționarea problemelor pe care le ridică activitatea unităților de producție din diferite zone viticole ale țării.

În ultimii ani, verificarea și valorificarea muncii de cercetare se face, cu rezultate bune, prin aplicarea lor sub formă de tehnologii în cadrul fermelor pilot din întreprinderile agricole de producție și în plantații cu sarcini speciale de producție. În 1975, I.C.V.V. Valea Călugărească și stațiunile de cercetări viticole au acordat asistență tehnică și au îndrumat activitatea unui număr de 12 ferme pilot I.A.S. (cu o suprafață de 1 709 ha vie), 68 ferme etalon C.A.P. (cu o suprafață de 6 449 ha vie) și a unui număr de 468 unități C.A.P. (cu o suprarață de peste 22 000 ha vie) pentru care au fost stabilite sarcini speciale de producție. În sfera muncii de îndrumare prin unități etalon a fost cuprinsă și activitatea de producere a materialului săditor viticol, precum și cea de vinificație.

Producerea, în pepinierele institutului și stațiunilor experimentale, a unui material săditor viticol cu valoare biologică ridicată (elită și selecționat), care este furnizat unităților de producție pentru înființare de noi plantații, reprezintă unul din cele mai importante mijloace folosite pentru dezvoltarea patrimoniului viticol în unitățile de producție.

2 În cadrul multor ferme pilot și etalon care și-au desfășurat activitatea sub îndrumarea unităților de cercetare au fost obținute în 1975 rezultate de producție și economice bune. Astfel, ferma pilot a I.A.S. Ostrov a obținut, pe suprafața de 172 ha vii pe rod, o producție de struguri pentru masă de 17 340 kg/ha, cu cheltuieli totale de 1 255 lei/tonă. Producția medie la hectar a fost mai mare cu o treime decît cea planificată, iar cheltuielile de producție pe tonă au fost cu 17% mai reduse față de nivelul planificat ; pe seama îmbunătățirii celor doi indicatori s-a înregistrat o importantă depășire a planului de beneficii. Rezultate bune au obținut în condițiile anului 1975 și fermele pilot din cadrul I.A.S. Jidvei, I.A.S. Niculițel și I.A.S. Dealul viilor — Mehedinți.

Multe ferme etalon organizate în C.A.P.-urile din județele Buzău, Brăila, Constanța, Galați și Vrancea și-au încheiat activitatea pe 1975 prin realizarea și depășirea sarcinilor de plan. Poate fi menționată în mod deosebit producția record realizată de ferma etalon a C.A.P. Jariștea, județul Vrancea : 15 300 kg struguri/ha pe suprafața de 83 ha. Rezultate deosebite au fost înregistrate, de asemenea, de unitățile pepinieristice, care aplică pe scară din ce în ce mai largă tehnologia de producere a vițelor altoite elaborată de institut. Efectul aplicării în producție a rezultatelor științifice poate fi, desigur, și mai mare, el depinzînd în cea mai mare măsură de receptivitatea cadrelor tehnice din unitățile de producție față de promovarea metodelor avansate de lucru și de prezența cadrelor de cercetare în unitățile de producție.

3 Principalele orientări ale activității noastre de cercetare din perioada următoare — constituind preocupări prioritare pe linia soluționării și valorificării rezultatelor științifice obținute în producție — sînt următoarele :

- îmbunătățirea sortimentului viticol prin crearea de soiuri noi și de selecțiuni valoroase, înzestrate cu însușiri superioare de productivitate, calitate și rezistență ;
- optimizarea tehnologiilor de înființare și exploatare a plantațiilor viticole, cu asigurarea mecanizării complexe a lucrărilor și a reducerii consumului de brațe de muncă, în condițiile îmbunătățirii nivelului cantitativ și calitativ al producției de struguri ;
- îmbunătățirea calității vinurilor și a băuturilor obținute din struguri și vin, diversificarea gamei de produse vinicole și valorificarea complexă a subproduselor rezultate în procesul de vinificare.

Ancheta realizată de
Ion MANEA

UN PROGRAM ECONOMIC COMPLEX ÎN DEZBATEREA CONSILIULUI OAMENILOR MUNCII

POTRIVIT Directivelor celui de-al XI-lea Congres al P.C.R., agricultura — această ramură de bază a economiei noastre naționale — urmează să devină în cincinalul revoluției tehnico-științifice o variantă a activității industriale. Înfăptuirea acestui măreț obiectiv implică deopotrivă eforturi pe plan național și local, fiecărei întreprinderi și unități agricole revenindu-i sarcini complexe, corespunzătoare cu profilul său de activitate.

La I.A.S. Periam, la inițiativa consiliului oamenilor muncii, au fost întreprinse o serie de măsuri concrete din programul propriu de activitate, astfel încît actualul cincinal găsește unitatea noastră în plină dezvoltare. Pe baza sarcinilor stabilite la plenara Comitetului Central al partidului din iulie 1975 și în preajma Congresului Consiliilor Populare am acordat o atenție prioritară problemelor de fond funciar.

Valorificarea superioară a fondului funciar al întreprinderii urmează să se realizeze în acest an prin darea în folosință a unei importante rețele de canale de desecare pe 4 200 hectare pentru evacuarea apelor stagnante de suprafață, prin limitarea infiltrațiilor în zona limitrofă rîului Mureș și prin diminuarea proceselor de sărăturare secundară. Valoarea acestor lucrări depășește 2,5 milioane lei și se execută mecanizat, fiind completate cu lucrări de modelare, nivelare și scarificare a solurilor. În paralel, se efectuează lucrări de bonitare a solurilor de către Oficiul de studii pedologice și agrochimice-Timișoara în scopul aprecierii economice cît mai corecte a acestora și a aplicării măsurilor menite să asigure producții mari și constante. În urma acestor acțiuni a fost întocmit planul de fertilizare a culturilor pe o perioadă de patru ani în scopul utilizării eficiente a îngrășămintelor chimice și a urmăririi modului în care acestea răspund prin sporurile de producții ce se planifică pe fiecare parcelă și fermă în parte.

Odată cu definitivarea planului economic comunal, un colectiv de specialiști din unitatea noastră, împreună cu comitetul comunal de partid, au întocmit un studiu de creștere a rentabilității fermelor vegetale așezate pe terenuri sărăturate în care s-au făcut propuneri concrete, cu aplicabilitate în 1976.

La începutul acestui nou cincinal, în care zootehnia va lua o mare dezvoltare în întreprinderea noastră, vom executa lucrări de ameliorare și îmbunătățire cantitativă și calitativă a componenței floristice pe suprafața de 1 100 hectare de pășune. Lucrările preconizate sînt complexe și ele prevăd asigurarea de furaje la un nivel ridicat, constant pe toată perioada unui an, dat fiind caracterul sărăturat al solurilor. În ferma de ovine, căreia îi acordăm o importanță specială, pentru sporirea producției de lînă de la efectivul de 7 560 oi ne propunem să creăm un tip de oaie cu lînă fină, care să întrunească toate calitățile corespunzătoare mediului existent în cîmpia de vest a Banatului; prin îmbunătățirea parametrilor biologici și ridicarea taliei la întregul efectiv, prin asigurarea unei furajări raționale vom reuși să obținem producții superioare de lînă.

Atît în zootehnie, cît și în celelalte sectoare de producție, atenția colectivului nostru s-a orientat asupra aplicării unor ample lucrări de modernizare a fermelor și proceselor de producție. În ferma de creștere și exploatare a taurinelor de lapte, cu o investiție de 7 milioane lei pentru 1 000 capete taurine, vom asigura, în mod eșalonat, pe o perioadă de doi ani, întregul complex de utilități la cel mai ridicat nivel al tehnicii. În paralel cu investițiile ce se alocă, s-a procedat la o acțiune dirijată de sporire a producției de lapte. Prin încrucișarea animalelor de rasă Bălțată românească cu rasa Rothmunte vor fi asigurate primele linii de animale de mare producție de lapte.

În ultimii ani, pe o suprafață de 628 hectare, întreprinderea noastră a creat o plantație pomicolă de tip intensiv și superintensiv. Sistemul adoptat va asigura o încărăcătură de peste 6 000 de pomi la hectar.

La toate aceste lucrări se adaugă cele de electrificare, de extindere a căii ferate, de punere în funcțiune a instalațiilor de preparat soluții pentru combaterea dăunătorilor, etc. Încă din primul an al acestui cincinal baza tehnică materială a întreprinderii noastre se va lărgi prin construirea unei fabrici de gheață cu o capacitate de 50 tone în 24 ore și a unor hale de sortare ce vor servi și ca depozite de fructe pe perioadele de iarnă, lucrări care solicită investiții de peste 22 milioane lei.

Acțiunile întreprinse prin eforturi colective fac ca unitatea noastră să fie puternic ancorată pe linia progresului în cincinalul pe care l-am început.

ing. Ion OSTROVĂȚ
directorul I.A.S. Periam,
județul Timiș

PARAMETRII PRODUS-PIAȚĂ ÎN FORMULAREA STRATEGIEI EXPORTULUI MAȘINILOR-UNELTE

CONDUCEREA ȘTIINȚIFICĂ a activității de export reclamă tot mai mult existența și funcționarea eficientă a unui sistem informațional de marketing, care să furnizeze operativ informațiile necesare luării deciziilor.

Funcționalitatea acestui sistem este asigurată însă numai prin efectuarea sistematică de cercetări de marketing, de birou și de teren, care să asigure informațiile — „substanța“ vehiculată de sistem.

Cercetarea prezentată în continuare, ilustrează logica succesiunii etapelor în cadrul unei cercetări de marketing, ce-și propune să obțină informațiile necesare elaborării strategiei de export. Din metodologia cercetării de marketing, care include : (a) studiul pieței, *(b)* produsului, *(c)* prețului, *(d)* promovării *și (e)* distribuției, *sînt abordate numai primele două respectiv „studiul de piață“, care urmărește să orienteze asupra indicatorilor de utilizar„ datelor, surselor de date vizînd mai mult metoda și mai puțin actualitatea datelor conjuncturale și „studiul de produs“, care prezintă metodologia de disociere treptată a pieței conturate în prima parte pînă la identificarea segmentelor sau chiar firmelor interesate.*

PRODUSELE industriei constructoare de mașini reprezintă aproape un sfert din valoarea exporturilor românești. Această ramură industrială a beneficiat de un ritm de înnoire alert, în anii cincinalului 1971—1975, înnoindu-și nomenclatorul în proporție de aproape trei sferturi.

La realizarea acestui ritm de înnoire în domeniul mașinilor-unelte o contribuție importantă își aduce Institutul de cercetări și proiectări pentru mașini-unelte aflat pe aceeași platformă industrială cu Întreprinderea de Mașini-Unelte și Agregate-București (I.M.U.A.B.).

Cele două grupe de mașini — de găurit verticale și de rectificat cilindrice sînt realizate de I.M.U.A.B. la parametrii comparabili cu cele produse în S.U.A. și Europa de Vest, avînd la bază licențe cunoscute ca : Fortuna — R. F. Germania și Morando — Italia. Îmbunătățirile tehnologice românești aduse licențelor le creează însă condiții de competitivitate sporită în ceea ce privește : puterea motorului, sistemul de transmisie, sistemul de ungere automat.

Ca exportator specializat de mașini-unelte de peste 10 ani, I.C.E. Mașinexport-import are o experiență vastă în domeniu și relații de afaceri cu peste 45 de țări, printre care : U.R.S.S., R.D.G., Cehoslvacia, Polonia, R. F. Germania, Franța, Italia, Anglia, Japonia, Suedia, Argentina, Brazilia, Canada.

Lipsa Statelor Unite ale Americii dintre partenerii permanenți de afaceri ai Mașinexport-import, la acest produs, privează pe exportator de un segment important al pieței, cu un potențial de absorbție a mașinilor-unelte deosebit. În aceste condiții studiul de marketing și-a propus să investigheze următoarele aspecte :

1. Gradul de acoperire a cererii de către ofertă la mașini-unelte pe piața americană.

2. Poziția pe care o au din punct de vedere calitativ mașinile-unelte de fabricație românească comparativ cu cele de pe piața americană.

3. Canale de distribuție ce ar putea fi utilizate de exportatorii români pe piața S.U.A.

● Piața de mașini-unelte

ÎN CIUDA rolului ei vital în industria prelucrătoare, volumul total al producției industriei de mașini-unele din S.U.A. ocupă, valoric, un loc inferior față de cifra de afaceri a multor din marile corporații luate individual. Livrările ei totale au fost în 1973 de 1,42 miliarde dolari.

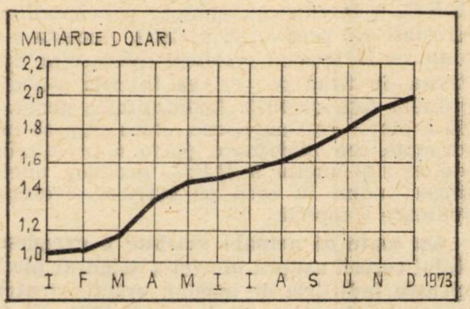

Graficul nr. 1 — Mașini unelte : S.U.A. Comenzi nesatisfăcute în 1973.

Tendința de încetinire a dezvoltării producției de mașini-unelte s-a accentuat în uzinele americane după al II-lea război mondial. În anul 1972 doar 62 cenți din fiecare 1 000 dolari din P.N.B. erau investiți în asemenea echipament. Investițiile în uzine și echipament de acest tip se situează ca pondere în P.N.B. cu mult sub cele ale oricărei alte țări industrializate (28 milioane dolari în 1972). Totuși, industria de mașini-unelte a S.U.A. produce mai multe tipuri și clase de mașini de așchiat și de prelucrarea metalelor decît oricare altă țară capitalistă. Această mare varietate vine în întîmpinarea celor mai diverse nevoi, inclusiv pentru mașinile cu control numeric. Unele întreprinderi, care prelucrează metal, în special cele mai mici, nu cumpără încă această tehnologie a controlului numeric sau prea puțin față de cît ar trebui.

Importurile reprezintă în medie aproximativ 11% din vînzările interne. Se poate aprecia că pe piața americană pe total cererea depășește oferta pentru mașini de găurit orizontal și vertical ca și pentru mașini de rectificat cilindrice, conducînd la scăderea exporturilor și creșterea importurilor. Comenzile pentru export, care reprezintă aproape 15% din comenzile totale ale industriei de mașini-unelte, au înregistrat creșteri cu 15% peste totalul din 1973. În mod concret, comenzile străine în segmentul tăierii metalelor au fost mai mari cu 75,6% în primele 3 luni ale anului 1974 față de aceleași luni ale anului 1973.

Comenzile nesatisfăcute au asigurat industriei de mașini-unelte o piață virtuală pentru toate mărfurile produse atît pentru 1974 cît și pentru 1975, mai mulți factori indicînd că volumul de comenzi nesatisfăcute s-ar putea chiar să crească. Acești factori sînt :

1. Industria de oțeluri, care este un mare consumator de mașini-unelte, nu a cumpărat mașini-unelte în mari cantități în ultima perioadă de 5 ani și este pe punctul de a începe să facă comenzi. (Această cerere este amplificată de nevoia acută a industriei de oțeluri de a se extinde în viitorul apropiat).

2. Industria de autovehicule deși în recul în prezent este într-o perioadă a ciclului de reutilare capitală.

3. 28% din toate instalațiile și stocurile de mașini-unelte din S.U.A. au o vechime mai mare de 20 de ani și numai 33% au o vechime mai mică de 10 ani.

În timp ce comenzile nesatisfăcute de mașini-unelte au ajuns la nivele record (vezi graficul nr. 1), este interesant de subliniat modul în care liderii industriei de mașini-unelte încearcă să satisfacă cererea efectivă.

În timp ce fiecare firmă de vîrf analizată a realizat un profit considerabil în 1973, aceasta nu lasă să se întrevadă o mișcare importantă spre investiții masive de capital cu scopul de a extinde capacitățile de producție, mai ales ținînd seama de conjunctura nefavorabilă a economiei americane în anii 1974 și 1975. Tendința dominantă în prezent pare să fie aceea de a utiliza la maximum capacitățile actuale.

Munca suplimentară grea sau în 3 schimburi a fost practicată în mai multe uzine. Sînt necesare noi capacități suplimentare, potrivit cererii anticipate, dar resursele realizării noilor instalații suplimentare nu sînt încă disponibile.

„Priviți la industria oțelului“, arăta Glen Kraus, președintele firmei „American Tool“ din Cincinnatti, „de cinci ani nu a întreprins nimic pentru a mai cumpăra și are nevoie... Pentru industria electrică este valabil același lucru... așa că noi sperăm să avem multe comenzi nu numai pentru cîteva luni, sperăm să avem cîțiva ani foarte buni“ după aprecierile din Iron Age, 2-2-74, vol. 213, nr. 5 pag. 32.

Este deci de așteptat că cererea în industria de mașini-unelte să rămînă puternică cel puțin în viitorul apropiat. Însă dinamica cerințelor pieței depinde de situația generală a economiei în anii următori.

Concluzia generală este că în perspectivă oferta internă va continua să nu satisfacă cererea internă, astfel că va fi nevoie să se apeleze la piața internațională.

Oportunitățile existente pe piața S.U.A. pentru exporturile românești de mașini-unelte sînt accentuate de unele neajunsuri ale industriei de mașini-unelte din S.U.A. Un grup de 50 de constructori americani de mașini-unelte au fost chestionați în scopul indicării unor probleme majore ce stau în fața industriei respective (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Cauzele creșterii mai încete a ofertei interne în raport cu cererea	Firme producătoare de mașini-unelte (Procent din eșantionul de 50 firme)
Lipsa forței de muncă	92
Lipsa de turnătorii	86
Greutăți în aprovizionarea cu materii prime	62
Lipsa de energie	14

Sursa : American Machinist vol. 118, nr. 3

O problemă specifică se referea la lipsa unor materii prime pentru mașini de rectificat. Institutul de mașini de rectificat a relevat că producătorii de abrazivi sînt în fața unei lipse de rășină fenolică, care este esențială pentru producția a circa 50 la sută din mașinile de rectificat. După cum afirmă institutul, industria petrochimică nu produce destul benzen pentru a satisface cererea în totalitate, benzenul fiind unul din principalele materii prime în fabricarea rășinii fenolice.

Lipsa forței de muncă este numitorul comun al dificultăților întîmpinate de industria de mașini-unelte (92%). Munca calificată a fost întodeauna o problemă în industrie, care a cunoscut o depresiune la fiecare 10 ani și este una din cauzele care continuă să pună în dificultate companiile de mașini-unelte. Se încearcă unele soluții : pregătirea la locul de muncă a cît mai mulți muncitori sau prin intermediul unor școli profesionale locale.

Diverse neajunsuri au dus la întîrzierea considerabilă a datei de livrare a utilajelor : „în timpurile cele mai bune după primirea comenzilor erau necesare șapte luni pentru a construi mașini-unelte complicate. Majoritatea companiilor au nevoie acum de termene de cel puțin 13 luni, iar termenele pentru echipament greu sînt acum de peste 20 de luni“.

● Atracția internațională pe care o suscită piața mașinilor-unelte

O ANALIZĂ a pieței internaționale duce la aceeași constatare și anume că cererea depășește oferta în întreaga lume.

U.R.S.S. a identificat această lipsă pe piață și s-a hotărît să acționeze pentru satisfacerea în măsură crescîndă a acestui segment de piață. Industria sovietică de mașini-unelte, care deține primul loc în Europa și e socotită a doua din lume, după S.U.A. avansează repede atît în nivelul tehnologic, cît și în volumul producției (Journal of Commerce 12—17—73, vol. 318, nr. 23), în perioada 1971—1975 pentru dezvoltarea acestei industrii s-au alocat fonduri bănești de două ori mai mari decît în anii 1966—1970.

Japonia a sesizat și ea această conjunctură favorabilă a pieței. „Japan Machine Tool Builders Association“ (J.M.T.B.A.) a încercat să mărească exporturile de mașini-unelte în 1974 la 20% din producția totală, în comparație cu 10% în anul 1973, și are în plan să ridice această pondere la 50% în viitor. J.M.T.B.A., la o întrunire a compartimentului său de export a scos în relief, că actuala criză petrolieră face necesară lărgirea exporturilor. Importul petrolului foarte scump trebuie să fie contrabalansat de Japonia prin mai multe exporturi. Se prevede că rata exportului de mașini-unelte ale Japoniei să crească în perspectivă la aproximativ 50% din producția sa totală, ajungînd aproape la nivelul R.F.G., sau Elveției. (O creștere a exporturilor pînă la 20% din valoarea producției ar totaliza 40 bilioane yeni, adică 133 mil. dolari). Pentru a atinge acest țel, J.M.T.B.A. a cerut guvernului să mărească fondurile de asistență pentru străinătate și, în special să sporească creditele pentru țările Americii Latine.

Datorită dificultăților economice survenite în Marea Britanie companiile engleze de mașini-unelte, de asemenea, caută să satisfacă cererea externă. Noile comenzi interne de mașini-unelte în Marea Britanie arată o tendință descendentă, dar este menținut totuși nivelul prin cererea mare, continuă de peste hotare.

Giganta industrie de mașini-unelte a R.F.G. a înregistrat, contrar previziunilor, creșteri ale producției în 1974. Aceasta s-a datorat în special creșterii debușeelor externe, în timp ce cererea internă s-a diminuat față de 1973. Instabilitatea generală a pieței vest-europene, către care se îndreaptă cea mai mare parte a producției de mașini-unelte a R.F.G. produce unele incertitudini în ceea ce privește evoluția viitoare a cererii.

Cu toate că actuala mărime a excedentului cererii asupra ofertei a asigurat piețe pentru industria de mașini, practic pentru toate produsele, atît în anul 1974 cît și pentru anul 1975, mai multe surse de informare arată că cererea cea mai importantă abia acum apare.

● Comportamentul recomandat exportatorilor

ETAPA URMĂTOARE studiului de piață a fost cercetarea de marketing vizînd cunoașterea gradului de familiarizare a clienților potențiali cu tehnologia de producție pe care o vinde Mașinexportimport, în particular determinarea competitivității licențelor Fortuna și Morando îmbunătățite de producătorii români. A fost efectuată o anchetă pentru a evalua posibila acceptare a acestor mașini și a determina aria aplicabilității lor tehnice. Pentru a realiza acest lucru au fost efectuate contacte cu producători și distribuitori în care de un real folos au fost datele furnizate de Asociația națională a producătorilor de mașini-unelte (N.M.T.B.A.) și Asociația distribuitorilor americani de mașini-unelte (A.M.T.D.A.)

Majoritatea companiilor din industria de prelucrare a metalele din S.U.A. trebuie să lucreze cu utilaje de toleranțe stricte, dar duc lipsă de forță de muncă calificată, pentru munca de precizie. Mașinile-unelte cu comandă-program ajutate de computere facilitează rezolvarea acestei probleme. Însă, asemenea mașini reprezintă în medie numai 20% din livrările industriei de mașini-unelte din S.U.A. Există un număr mare de companii de dimensiuni mici și medii care ar putea să le utilizeze. Sînt însă mai multe obstacole care împiedică absorbția mai mare a mașinilor-unelte moderne în Statele Unite între care trebuie menționate : (a) finanțarea, furnizarea, acordarea service-ului, instruirea și mediocritatea managamentului ; (b) firmele mici și atelierele de mașini nu sînt capabile să facă față costului ridicat al achiziției de mașini-unelte cu comandă program ; (c) multe companii ezită să achiziționeze echipament care nu va fi furnizat la timp creîndu-le dificultăți în executarea programelor imediate de producție ; (d) lipsa unor secții de service a dus la plăți suplimentare pentru piese de schimb și întreținerea mașinilor-unelte noi ca și ale celor în curs de utilizare.

În aceste condiții apar ca foarte adecvate unele forme speciale de comerț exterior și cooperare cum ar fi : cooperarea pe bază de licență, închirieri (leasing) și alte aranjamente, multiplicînd astfel segmentele pieței americane care ar putea absorbi cu interes deosebit o gamă largă din mașinile-unelte românești.

Vînzătorul acestor mașini-unelte perfecționate trebuie să asigure o livrare rapidă, service prompt și instructaj propriu privind manipularea utilajelor, condiții care sînt deja rezolvate spre exemplu în cazul unui echipament închiriat, avantaj pe care-l au în vedere o serie de importatori.

Anchetarea producătorilor americani de mașini-unelte a evidențiat că partea din vînzări făcute prin distribuitori este covîrșitoare — între 70—100%. Motivația a fost dată prin costul foarte mare al dezvoltării unor canale de distribuție proprii, față de comisionul uzual acordat distribuitorilor între 5—10%. Toți producătorii s-au declarat satisfăcuți de serviciile distribuitorilor. Continuînd ancheta în rîndul distribuitorilor de mașini-unelte am obținut datele prezentate în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

a) Răspunsuri de la firmele contactate (distribuitori)

Categoria	**procentaj**
— Firme contactate	100%
— Familiarizate cu mașinile-unelte românești	52,4%
— interesate imediat	14,3%
— nu au disponibilități financiare	4,8%
— nu le plac produse străine	9,5%
— au deja mașini	9,5%

b) Răspunsuri de la firmele familiarizate cu mașinile românești

— firme familiarizate	100%
— interesate imediat	27,3%
— nedecise	36,4%
— prețuri competitive	54,5%

Detalii privind interesul specific al diferiților distribuitori pot fi găsite în stadiul existent la Laboratorul de marketing — A.S.E.

Segmentele de consumatori finali depistați de piața americană au fost : constructorii de automobile și întreprinderile conexe, firmele din industria oțelului, atelierele mari, constructorii de nave, atelierele de căi ferate, producătorii de echipament greu.

Analize statistice specifice ale prețurilor pe segmentele de piață menționate nu au fost posibil de realizat în această etapă a studiului.

prof. dr. M. C. Demetrescu

Seminarul:
Probleme ale
politicii economice
interne și internaționale
a partidului
și statului nostru

Consultație la tema 5

În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

POLITICA PARTIDULUI DE PROMOVARE A ȘTIINȚEI ȘI PROGRESULUI TEHNIC. SARCINILE CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE PENTRU INTRODUCEREA PROGRESULUI TEHNIC ȘI PERFECȚIONAREA CONDUCERII ACTIVITĂȚII ECONOMICE ȘI SOCIALE. CINCINALUL 1976-1980 - CINCINALUL REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

EPOCA CONTEMPORANĂ s-a conturat ca o epocă nouă a transformărilor revoluționare pe toate planurile dezvoltării societății, fiind epoca revoluțiilor socialiste, epoca revoluțiilor de eliberare națională, epoca revoluției în știință și tehnică. Prin dimensiuni și consecințe revoluția științifico-tehnică are un caracter mondial. Cu toate acestea evoluția ei are un caracter inegal în dependență de orînduirea politică, nivelul dezvoltării economice ; structurile sociale. În țara noastră procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate se desfășoară în condițiile promovării de către P.C.R. a revoluției științifico-tehnice. În Programul P.C.R. *se subliniază că obiectivul primordial al politicii în etapa actuală este* „creșterea puternică a forțelor de producție pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, astfel încît să se poată asigura sporirea continuă a producției de bunuri materiale în vederea satisfacerii largi a necesităților de consum ale întregului popor, dezvoltarea multilaterală a societății". *În conformitate cu această orientare principială, cincinalul 1976—1980 va fi cincinalul revoluției științifico-tehnice, cincinalul calității.*

În concepția partidului nostru, idealurile socialismului pot fi realizate numai pe baza introducerii în viața societății a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Interacțiunea dintre revoluția științifico-tehnică și societatea socialistă capătă în țara noastră următoarele manifestări principale :

— revoluția științifico-tehnică are un rol determinant în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului ;

— relațiile de producție și sistemul politic al societății socialiste oferă baza socială cea mai adecvată pentru înfăptuirea revoluției științifico-tehnice ;

— revoluția științifico-tehnică determină o modificare calitativă în dezvoltarea industrială care își găsește deplina manifestare în contextul schimbărilor sociale socialiste.

1. Rolul conducător al partidului și statului în conducerea activității de cercetare științifică și valorificarea rezultatelor obținute

P.C.R. — forța conducătoare a întregului proces de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate — îndeplinește obligații majore în dirijarea activității de cercetare științifică. Aceste obligații derivă nu numai din rolul pe care îl are P.C.R. în sistemul societății socialiste, dar și din particularitățile dezvoltării științei moderne. În epoca contemporană știința constituie factorul primordial al progresului iar amploarea dezvoltării ei implică responsabilități social-politice fundamentale, o orientare și planificare a eforturilor de cercetare la scara întregii societăți.

În condițiile țării noastre politica științei se constituie ca o parte componentă a politicii P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

1.1. Politica P.C.R. de promovare a științei și progresului tehnic

Transformările calitative care s-au produs în dezvoltarea științei și tehnicii contemporane au făcut din acestea o forță socială, economică și culturală fără precedent. În aceste condiții : (1) dezvoltarea științei și tehnicii solicită eforturi financiare masive ; (2) consecințele progresului științific asupra mediului social și natural impun un control mai riguros ; (3) statele și popoarele sînt interesate să stimuleze cercetarea științifică în direcțiile care pot da cele mai bune rezultate pentru societate. În consecință, s-a impus necesitatea unei politici a științei și tehnicii capabile să orienteze importantele resurse financiare (în unele state, pentru cercetarea științifică, se alocă 3—4% din produsul social), să aleagă principalele direcții de interes pentru cercetare, să exercite un control al efectelor progresului tehnologic asupra societății și mediului natural.

Cincinalul 1976—1980, în care sub conducerea P.C.R. se va realiza afirmarea viguroasă a revoluției științifico-tehnice în țara noastră, solicită un important efort de mobilizare a resurselor științifice, de creare a condițiilor necesare pentru afirmarea lor deplină. Condițiile de realizare ale acestui cincinal impun o cît mai rațională utilizare a resurselor economice și umane, ceea ce cere elaborarea unei politici a științei și tehnicii în raport cu condițiile de dezvoltare proprii țării noastre. Politica P.C.R. de promovare a științei și a progresului tehnic este întemeiată pe următoarele idei fundamentale ;

- organizarea cercetării științifice în strînsă concordanță cu cerințele producției materiale și activității sociale asigurîndu-se dezvoltarea corespunzătoare atît a cercetării aplicative, cît și a cercetării fundamentale de perspectivă.

- cercetarea științifică trebuie să premeargă obiectivelor și necesităților dezvoltării societății prevăzute în Programul P.C.R. și să acționeze pentru soluționarea din timp a problemelor dezvoltării și oferind o perspectivă largă societății socialiste.

- orientarea cercetării științifice cu prioritate spre cunoașterea și valorificarea superioară a tuturor resurselor țării.

- cercetarea științifică trebuie să contribuie la soluționarea mai rapidă a problemelor complexe de care depinde dezvoltarea în ritm înalt a forțelor de producție a țării, creșterea eficienței economice, sporirea bunăstării poporului.

În concordanță cu aceste idei care ghidează politica științei din țara noastră s-au alocat fonduri importante care prin ponderea lor procentuală echivalează eforturile făcute de principalele state ale lumii pentru dezvoltarea științei.

Pe plan organizatoric s-a desfășurat în ultimii ani un important efort menit să asigure cadrul necesar unei dezvoltări propice gîndirii științifice, un cadru potrivit stimulării inovației și invenției.

Conducerea științei a constituit, de asemenea, obiectul unei preocupări constante din partea P.C.R. În acest sens, s-au elaborat forme noi de concentrare a forțelor științifice în cadrul unor institute centrale de cercetări, s-au stabilit relații strînse între cercetare-învățămînt și producție, s-a constituit un organ de coordonare a întregii activități de cercetare științifică și anume Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie.

Întregul sistem de conducere și promovare a științei și progresului tehnic urmărește amplificarea cercetării științifice proprii.

1.2. Necesitatea stimulării cercetării științifice proprii

Dinamica lumii contemporane pune în evidență două moduri de a beneficia de efectele revoluției științifico-tehnice. O modalitate constă în realizarea revoluției științifico-tehnice, în producerea efectelor acesteia prin propriile forțe. Cealaltă modalitate rezidă în transferarea rezultatelor sau produselor revoluției științifico-tehnice din țările puternic dezvoltate în cele aflate în curs de dezvoltare. Fără îndoială că în anumite limite restrînse vom constata că un asemenea transfer este necesar și inevitabil. Dar există și posibilitatea de a rămîne doar în postura de importator al produselor acestei revoluții. În acest ultim caz decalajele economice și tehnologice în loc să se reducă ar spori treptat. Totodată, trebuie să se țină seama de posibilitățile apariției unor noi forme de dependență tehnologică care pot submina independența unei națiuni. Astfel, actuala revoluție științifico-tehnică cere dezvoltarea unei industrii autohtone a cunoașterii, pentru a rămîne ferm pe picioarele proprii.

Prin potențele sale intelectuale, România se remarcă prin forțe științifice deosebite și deși este un stat mic poate realiza străpungeri spectaculoase în știință și tehnică cu urmări favorabile pentru dezvoltarea de ansamblu a economiei și societății.

Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din iulie 1975 a abordat la cel mai înalt nivel această chestiune punînd cu acuitate obligația desfășurării forțelor științifice și tehnice proprii în direcțiile impuse de revoluția științifico-tehnică și a lichidării stărilor de spirit caracteristice „subdezvoltării“, care generează atitudinea de ploconire față de produsele țărilor dezvoltate cu tradiție în tehnologie. În acest spirit se militează pentru structuri capabile să susțină creația autohtonă și să învingă lipsa de curaj, neîncrederea, birocratismul, care fiecare în felul său alimentează mentalități și practici lipsite de eficacitate economică. În același sens, se prevăd măsuri menite a scurta drumul aplicării în producție a realizărilor autohtone.

În cincinalul 1976—1980 circa 80% din totalul tehnologiilor noi și perfecționate vor fi de concepție proprie sau rezultatul perfecționării celor existente.

2. Influența revoluției tehnico-științifice asupra dezvoltării economice și sociale a țării. Trăsăturile revoluției tehnico-științifice și implicațiile ei.

REVOLUȚIA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ reprezintă o schimbare calitativă în știință și tehnică, care își găsește expresia în modificarea radicală a structurii și dinamicii forțelor de producție, a producției societății, în transformarea radicală a situației omului în sistemul forțelor de producție, precum și a condițiilor materiale ale vieții societății.

Prin dimensiuni și consecințe, revoluția științifică și tehnică nu este numai un proces global cuprinzînd în sfera sa de acțiune întreaga planetă, ci și un proces cu caracter societal, influențînd în mod profund întreaga viață economică, socială, culturală.

Revoluția științifico-tehnică acționează ca o forță motrice a progresului umanității în general și a progresului socialist în particular. Acest rol se face simțit prin influența pe care o exercită revoluția științifico-tehnică asupra dezvoltării economice și sociale a țării noastre.

2.1. Caracteristicile și direcțiile principale de desfășurare a revoluției științifice și tehnice

Desfășurarea revoluției științifico-tehnice a schimbat radical locul și rolul științei în înfăptuirea progresului. Știința deține acum un loc prioritar în realizarea modificărilor tehnice, tehnologice, în realizarea transformărilor sociale. Știința a devenit o forță nemijlocită de producție. Această transformare constă în faptul că științele naturii și științele tehnice prin realizările lor își găsesc întruchiparea în mijloacele de producție și în experiența de producție a oamenilor. La rîndul lor, științele sociale îndeplinesc un rol din ce în ce mai mare în soluționarea unor probleme importante pentru progresul social, cum ar fi stimularea interesului și randamentului în muncă, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, perfecționarea relațiilor sociale. În acest context, se dezvoltă noi discipline — economia resurselor umane, psihologia și sociologia muncii, știința conducerii.

Esența revoluției științifico-tehnice o constituie automatizarea și cibernetizarea proceselor de producție.

Actuala revoluție în știință și tehnică se deosebește de revoluția industrială care s-a desfășurat în condițiile făuririi societății capitaliste în apusul Europei, prin faptul că a împins mai departe procesul eliberării „mîinii“ (realizată parțial de mașinism) prin automatizarea producției și prin faptul că produce eliberarea „capului“ oamenilor prin preluarea unor funcții logice de către mașinile automate.

Prezentate într-o modalitate sistematică principalele direcții ale revoluției științifico-tehnice sînt următoarele :

- transformarea calitativă a forțelor de producție prin trecerea de la complexe de mașini mecanice la sisteme automatizate, conduse de instalații cibernetice de conducere și control a proceselor tehnologice pe baza unor programe prestabilite;

- modificarea obiectului muncii prin lărgirea gamei de materiale incluse în procesul de producție cu materiale sintetice care nu se găsesc în natură ;

- schimbarea treptată a surselor vechi de obținere a energiei electrice cu altele noi (energie nucleară, termonucleară, geotermică, solară, eoliană) ;

- lărgirea gamei de tehnologii de producție prin trecerea de la tehnologii fizico-mecanice care modifică forma (proprietățile fizice) substanțelor obținute de la natură sau sintetice, la tehnologii nemecanice (chimice, biologice) care modifică structura substanțelor sau creează produse cu proprietăți prestabilite. Se introduc metode **principial noi** de acțiune asupra obiectului muncii (prelucrarea prin laser, producerea de metale cu ajutorul microorgnismelor etc.) ;

- influențarea directă a ritmului dezvoltării economice prin încorporarea realizărilor gîndirii științifice în toate compartimentele activității economico-sociale ;

- contribuie la formarea de cadre cu înaltă pregătire pentru nevoile dezvoltării sociale inclusiv cadre de conducere, cadre științifice, tehnice și activiști sociali ;

- deschide noi perspective în sfera conducerii prin automatizarea conducerii proceselor tehnologice complexe și fundamentarea științifică a actelor de conducere economică și socială, cu urmări pozitive asupra organizării producției, a muncii în conducerea proceselor social-economice.

3. Conținutul activității de conducere planificată a economiei; știința conducerii și sferele ei de cuprindere, în corelare cu evoluția progresului tehnico-economic

PORNIND DE LA NECESITĂȚILE obiective ale dezvoltării sociale, P.C.R. acordă o deosebită atenție perfecționării conducerii și organizării tuturor sectoarelor de activitate corespunzător cerințelor și schimbărilor ce au loc în viața economico-socială.

În economie, măsurile adoptate în ultimii ani în țara noastră au urmărit crearea unui sistem de conducere cu o înaltă funcționalitate, corespunzător nevoilor pe care le impun revoluția științifico-tehnică, dinamismul viguros al forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție și sociale caracteristice etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Reducerea unor verigi intermediare între conducerea centrală și unitățile de bază ale producției, crearea centralelor industriale și regruparea unor întreprinderi, instituționalizarea conducerii colective, au produs importante modificări în configurația generală a mecanismului nostru economic, în distribuirea și exercitarea atribuțiilor pe diferite eșaloane organizatorice în sistemul de legături care se formează în procesul funcționării lui.

3.1. Principalele obiective ale perfecționării conducerii și organizării activității economice

În actuala etapă a dezvoltării societății socialiste în țara noastră, nivelul atins de dezvoltarea economică impune urmărirea următoarelor obiective :

- crearea unor puternice unități de bază care să asigure promovarea pe scară largă a profilării, specializării și cooperării în producție, în condiții de eficiență maximă ;
- apropierea conducerii de producție în vederea creșterii operativității și gradului de fundamentare a deciziilor, a responsabilității cadrelor de conducere pe baza cunoașterii rapide și mai aprofundate a fenomenelor și proceselor reale, în vederea implicării lucrătorilor în elaborarea și realizarea deciziilor ;
- amplificarea autonomiei operaționale și funcționale a unităților economice, creșterea rolului acestora în fundamentarea sarcinilor de plan, în condițiile organizării conducerii unitare a întregii economii ;
- ridicarea rolului pîrghiilor economico-financiare în activitatea productivă, a creditului și beneficiului în stimularea creșterii eficienței, pe baza gestiunii economice ;
- asigurarea unor condiții și sisteme organizatorice îmbunătățite pentru adaptarea producției la cerințele consumatorilor și promovarea vînzărilor atît pe piața internă cît și pe cea externă ;
- legarea tot mai strînsă a științei de producție în vederea accelerării progresului tehnico-științific, ridicarea calității produselor și intensificarea cooperării tehnice și economice internaționale ;
- perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere, dezvoltarea științei conducerii și îmbunătățirea întregii activități de conducere și planificare a activității economice.

A ridica nivelul conducerii activității productive la nivelul științei și tehnicii moderne și, odată cu aceasta, cel al conducerii activității sociale constituie în prezent o preocupare centrală. Se pune problema de a introduce tehnica electronică în procesele de producție, în domeniul neproductiv, cît și în însăși sfera organizării conducerii, deoarece prelucrarea cibernetică a datelor în vederea adoptării unor hotărîri schimbă radical atît condițiile, cît și premisele muncii de conducere la toate nivelele. Noul constă nu numai în aceea că dezvoltarea tehnicii de producție determină necesitatea adaptării continue a formelor de conducere și organizare la această dezvoltare a tehnicii, ci, totodată, și în aceea că existența noii tehnici cibernetice, care servește munca de conducere, impune, la rîndul ei, schimbări sistematice în formele și metodele activității de conducere, în structurile și funcțiile de organizare. Introducerea tehnicii electronice în producție și în conducerea proceselor de producție, în conducerea economiei și a vieții sociale în general reprezintă o treaptă calitativ superioară în evoluția tehnicii de producție și duce la o situație cu totul nouă în ce privește corelația dintre om și mașină, dintre subiect și obiect. Un rol deosebit, în raport cu îmbunătățirea activității de conducere, îl capătă sistemul informațional modern pentru conducere.

Este pe deplin justificat că, în țara noastră, în etapa actuală a dezvoltării economice și social-culturale alături de înfăptuirea revoluției științifice-tehnice, conducerea partidului pune un accent deosebit pe problema conducerii științifice în toate domeniile.

Noile forme și metode de conducere a economiei și vieții sociale reflectă concordanța dintre nivelul general și exigențele unei economii moderne în condițiile specifice ale societății românești ; ele reprezintă o contribuție la soluționarea marilor probleme pe care le implică adaptarea întregului mecanism economic și social la schimbările din sfera producției, pe linia integrării multilaterale și organice a științei în viața societății socialiste.

3.2. Conducerea planificată a economiei

Programul P.C.R. subliniază că în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și în edificarea comunismului partidul se călăuzește după legitățile obiective, acționînd pentru folosirea lor corespunzător condițiilor concrete din țara noastră. În acest spirit sistemul financiar, banii, producția de mărfuri, prețurile vor fi utilizate în concordanță cu sarcinile fiecărei etape de dezvoltare a țării. Acțiunea legilor obiective, ca și a diferitelor pîrghii economico-financiare își vor găsi oglindirea în cadrul politicii generale a partidului și statului, în planul național unic pe baza căruia se va desfășura întreaga activitate economico-socială.

Planul național unic asigură dezvoltarea proporțională — în conformitate cu legile obiective — a tuturor sectoarelor de activitate. Determinarea direcțiilor și volumului producției materiale se realizează în temeiul principiului socialist al dezvoltării forțelor de producție în vederea satisfacerii nevoilor de viață, determinate științific ale societății, atît pentru asigurarea reproducției lărgite cît și pentru acoperirea necesităților consumului.

În raporturile economice internaționale se ține seama permanent de acțiunea și cerințele pieții. Legea valorii, legile producției de mărfuri sînt folosite în mod conștient în concordanță cu necesitățile economiei naționale planice, cît și cu cerințele pieței internaționale. Pe plan național cîmpul și modul de acțiune al acestor legi sînt diferite de cele de pe plan internațional.

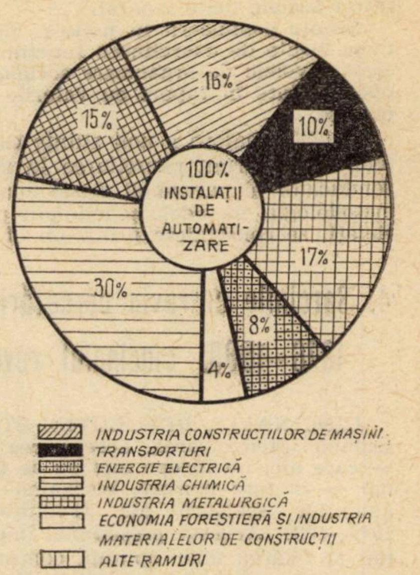

Ponderea valorică pe ramuri a instalațiilor de automatizare

În raport cu cerințele etapei actuale de dezvoltare ale țării, fundamentarea sarcinilor de plan se va concentra tot mai mult la nivelul întreprinderilor și centralelor, al județelor și celorlalte unități administrativ-teritoriale.

Un obiectiv major al conducerii planificate îl constituie împletirea organică a planificării în profil departamental cu planificarea pe ramuri și în profil teritorial pentru a se asigura dezvoltarea echilibrată a economiei naționale.

Militînd pentru înfăptuirea consecventă a principiului conducerii unitare, pe baza planului unic, se va acționa pentru extinderea autonomiei unităților economico-sociale în toate sectoarele de activitate.

3.3. Noile dimensiuni ale științei conducerii

În condițiile societății socialiste este imperios necesară asigurarea unei conduceri unitare a întregii activități economico-sociale. Din punctul de vedere al ariei cuprinse, conducerea unitară include atît sectorul de stat, cît și cel cooperatist, de asemeni cuprinde în egală măsură activitatea economică și toate celelalte compartimente ale societății.

Conducerea este un proces obiectiv necesar existenței și dezvoltării societății. Conducerea asigură coordonarea și structura acțiunilor colective spre țeluri comune.

În dependență de natura relațiilor sociale și de modul în care acestea se materializează într-un anumit loc și timp istoric, se constituie conținutul concret al proceselor de conducere, principiile și normele de desfășurare.

„În abordarea problemelor științei conducerii este de aceea necesar — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să avem în vedere deosebirile determinate de caracterul orînduirii sociale, de particularitățile relațiilor de producție. Fără îndoială există și legități generale care într-o formă sau alta acționează în toate orînduirile păstrîndu-și valabilitatea și în socialism ; aceste legități exprimă unele trăsături și cerințe comune ale organizării și conducerii vieții sociale. Dar chiar și acestea suferă schimbări în funcție de condițiile concrete date. Ele capătă forme și modalități deosebite de manifestare în raport cu dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție, a științei și culturii, cu progresul general al societății“...**

În socialism conducerea socială are ca obiect societatea în ansamblul ei, care în aceste condiții constituie un sistem cu un înalt grad de integrare datorat proprietății obștești asupra principalelor mijloace de producție, dezvoltării planificate și existenței unității social-politice. În aceste condiții se dezvoltă o știință a conducerii societății ca instrument de perfecționare a conducerii politice și social-economice.

Știința conducerii capătă astfel o nouă dezvoltare prin efortul de a elabora cunoștințe care depășesc limitele conducerii întreprinderilor (management) sau a unor instituții sau organisme sociale luate separat.

Știința conducerii în noile ei dimensiuni cercetează problemele legate de exercitarea funcțiilor de conducere politică, la toate nivelele de organizare socială, în condiții de eficiență și operativitate în raport cu valorile și scopurile societății socialiste.

Funcția majoră a noii științe constă în elaborarea cunoștințelor care permit exercitarea la un nivel mai înalt a rolului conducător al partidului clasei muncitoare. Cadrul conceptual, metodologia, metodele și tehnicile proprii științei conducerii societății se construiesc printr-un efort interdisciplinar.

4. Sarcinile ce revin cercetării științifice în cincinalul 1976 - 1980, cincinalul revoluției tehnico-științifice

CINCINALUL REVOLUȚIEI ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE înseamnă intensificarea, accelerarea acestui proces revoluționar — care nici nu începe nici nu se termină odată cu noul cincinal — în țara noastră, înseamnă materializarea și finalizarea anumitor sectoare ale revoluției științifice în perioada 1976—1980. Aceasta presupune, implicit, stabilirea unor priorități și fixarea unor opțiuni, concentrarea corespunzătoare a mijloacelor materiale și spirituale pe anumite direcții prioritare, în concordanță cu necesitățile și posibilitățile noastre de astăzi, cu tradițiile noastre, ținînd seama de nivelul atins de revoluția științifico-tehnică pe plan mondial.

La Plenara comună a C.C. al P.C.R. și C.S.D.E.S. din iulie 1975, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat că potențialul național de cercetare are sarcini importante în introducerea rapidă a cuceririlor revoluției științifice-tehnice în producție, în valorificarea resurselor creatoare ale inteligenței românești. Astfel, se spune în cuvîntarea la această plenară : **„După cum demonstrează viața însăși, pentru a avea succese, cercetarea trebuie să se lege realmente de producție, să se mute în întreprinderi, să-și desfășoare activitatea în strînsă unitate cu producătorii de bunuri materiale... Aceasta este problema esențială ce se pune în cercetare — atît în industrie cît și în agricultură“.** În politica de promovare a științei și progresului tehnic din Programul P.C.R. sînt stabilite direcții prioritare de dezvoltare a cercetării științifice.

4.1. Programe de cercetare științifică

Revoluția științifică-tehnică a modificat calitativ cercetarea științifică însăși. Locul activității științifice de mică amploare, desfășurată adesea în condiții artizanale de oameni de știință care lucrau ca individualități științifice remarcabile l-a luat activitatea de cercetare — dezvoltare înfăptuită de mari colective de cercetători în laboratoare științifice de dimensiuni industriale. În noile condiții, activitatea de cercetare — dezvoltare nu abordează numai probleme științifice, ci obiective de amploare și de perspectivă pentru dezvoltarea economică și socială pe baza unor programe.

În acest context se asigură o strînsă legătură între cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă, între oamenii de știință și inginerii și specialiștii din producție.

În țara noastră s-au stabilit pentru cincinalul 1976—1980 un număr de programe de cercetare științifică care răspund unor nevoi stringente ale dezvoltării interne și care sînt totodată în concordanță cu tendințele care își croiesc drum pe plan mondial. Principalele programe se referă la :

1) modernizarea industriei prin introducerea unor tehnologii de concepție proprie și perfecționarea celor existente ;

2) amplificarea spectrului de resurse materiale și energetice prin valorificarea superioară a resurselor interne ;

3) obținerea de modificări constructive calitative prin proiectarea și realizarea produselor ;

4) dezvoltarea cercetării fundamentale în domeniul matematicii, biofizicei, biochimiei, biologiei pentru a deschide orizontul pentru noi realizări spectaculoase cu caracter aplicativ ;

5) promovarea cercetărilor în domenii de mare perspectivă pentru economie și societate cum sînt electronica, chimia ;

6) dezvoltarea construcției de mașini pentru a se înnoi gama acestora în raport cu noile exigențe ale progresului tehnico-științific.

Aceste programe și altele vor contribui la atingerea gradului de eficiență economică și socială cerută de înfăptuirea cincinalului revoluției tehnico-științifice.

4.2. Dezvoltarea colaborării științifice internaționale

Programul P.C.R. menționează că în actuala etapă a revoluției științifico-tehnice colaborarea, participarea la diviziunea internațională a muncii sînt o necesitate. Nici un popor nu se poate izola, nu poate renunța la colaborare internațională fără grave urmări în dezvoltarea sa economico-socială. În corespundere cu acest punct de vedere partidul nostru militează pentru democratizarea relațiilor internaționale, pentru o nouă ordine politică și economică capabile să asigure dezvoltarea tuturor popoarelor, accesul neîngrădit la cuceririle științei și tehnicii. La rîndul său, fiecare popor are posibilitatea în cadrul cooperării să aducă aportul său la sporirea fondului mondial de cunoștințe și capacități tehnice. În acest context știința românească are și va avea în continuare un rol activ în promovarea colaborării internaționale. Un factor care acționează în acest sens este puternica dezvoltare — pe baza principiilor de egalitate și reciprocitate — a relațiilor economice, tehnice și culturale în primul rînd cu țările socialiste, cu statele în curs de dezvoltare, precum și cu alte țări indiferent de orînduirea lor socială.

Sergiu TAMAS
Ion ZARĂ

ÎNTREBĂRI

1. Cum se manifestă interacțiunea dintre revoluția științifico-tehnică și procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, sub conducerea P.C.R. ?

2. În ce constă importanța intensificării activității de cercetare științifică în România și care sînt căile de realizare, în concordanță cu necesitățile economiei naționale ?

3. Care sînt principalele funcții ale științei conducerii societății pentru promovarea progresului tehnico-economic?

4. Care sînt caracteristicile prin care cincinalul actual va fi un cincinal al afirmării revoluției științifico-tehnice ?

5. Care sînt prevederile din planul cincinal 1976—1980 referitoare la dezvoltarea cercetării științifice și introducerea în practică a rezultatelor acesteia ?

BIBLIOGRAFIE

Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, Ed. politică, București, 1974, p. 57—68 ; 78—92.

Lege privind organizarea activității de cercetare științifică în R.S. România, Legea nr. 28, din 1969 publicată în „Buletinul oficial“ nr. 148/1969.

Nicolae Ceaușescu — Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului, Ed. politică, București, 1975, p. 60—63.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării 25 octombrie 1974. Rezoluția Conferinței naționale a cercetării științifice și proiectării, Ed. politică, București, 1974, p. 7—44 ; 51—84.

Nicolae Ceaușescu — Expunere la deschiderea colocviului privind problemele conducerii societății, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Ed. politică, București, 1973, p. 33—50.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României 21—22 iulie 1975, Ed. politică, București, 1975, p. 44—48.

Alte recomandări

Revoluția științifico-tehnică și progresul. **Ed.** politică, București, 1974, p. 29—45, studiul „Necesitatea unei politici a științei și tehnicii în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane“. Probleme fundamentale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, Ed. politică, București, 1972, p. 228—252. Implicațiile revoluției tehnico-științifice asupra dezvoltării forțelor de producție, de L. Trăistaru, Ed. politică, București, 1973. Știința și marxismul, de Valter Roman, Editura enciclopedică română. București, 1973, p. 190—220, studiul „Știința și strategia dezvoltării“. „Munca de partid“ nr 3/1975, documentarul „Cincinalul 1976—1980 — cincinalul revoluției științifice și tehnice“ „Scînteia“ din 7 septembrie 1974, articolul „Cum va fi orientat și pe ce se va sprijini progresul tehnic în economie“. Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologiei în fața unui nou cincinal de Ion Ursu „Revista Economică“, nr. 52/1975.

TEORII IDEI

UNIREA PRINCIPATELOR – MOMENT IMPORTANT ÎN ISTORIA ROMÂNIEI

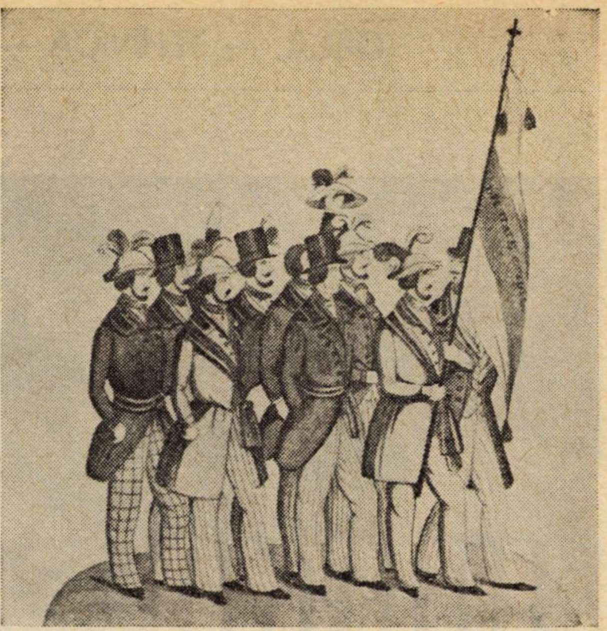

Grup de revoluționari români, manifestînd la București (acuarelă de **Kostake Petrescu**).

ÎN CONȘTIINȚA românească contemporană actul de la 24 ianuarie 1859 se bucură de o înaltă și unanim recunoscută prețuire. Expresia cea mai edificatoare a acestei prețuiri o găsim în Programul partidului care, referindu-se la momentul uniunirii, menționează: **„Un moment de o deosebită importanță istorică l-a constituit înfăptuirea în 1859 a statului național, prin unirea Munteniei și Moldovei sub domnia luminoasă a lui Alexandru Ioan Cuza".** Privit din perspectiva epocii noastre memorabilul act politic de acum 117 ani se înscrie durabil pe făgașul unui îndelungat proces obiectiv și care ulterior a exercitat o profundă înrîurire asupra României ca stat național unitar, liber și independent.

Idealul național al unirii a luat naștere în timpuri îndepărtate. La baza lui au stat comunitatea de obîrșie, de limbă, de viață economică și de interese a tuturor românilor care de veacuri au populat spațiul teritorial de est, vest și sud al Carpaților.

Asemenea puternice elemente de permanență istorică în viața poporului român au asigurat acestuia o dezvoltare unitară continuă, în pofida vicisitudinilor istoriei și a fărîmițării statale specifice evului mediu. Între țările române s-au statornicit în decursul timpului strînse legături și relații pe plan economic, politic și cultural-științific. În aceste condiții mințile cele mai înaintate ale neamului nostru au avut posibilitatea să dea un impuls și mai puternic și să întărească în conștiința poporului român ideea de unitate. Marele cărturar și domn al Moldovei, Dimitrie Cantemir, scria că **„neamul Moldovenilor, Muntenilor, Ardelenilor, cu toții cu un nume de obște Români se cheamă"** și că **„toți aceștia dintr-o fîntînă au izvorît și cură".**

La sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea în viața socială a țărilor române se produc adînci transformări. Procesul de destrămare al orînduirii feudale, de apariție și dezvoltare a relațiilor capitaliste determină prefaceri importante, în primul rînd, în economia acestor țări. Agricultura lor este orientată din ce în ce mai mult spre piață, industria cunoaște un impuls mai puternic, iar comerțul se intensifică într-un ritm mai viu decît pînă atunci. Către mijlocul secolului al XIX-lea fluxurile economice între țările române capătă o amploare fără precedent, lărgind și consolidînd procesul obiectiv necesar de statornicire a pieței naționale. Toate acestea se oglindesc și în frecvența nemaiîntîlnită pînă atunci a măsurilor și hotărîrilor guvernamentale similare ce se iau în Țara românească și Moldova, și a contactelor realizate, precum și a tratativelor încheiate între respectivele țări pentru reglementarea în comun a multiplelor probleme de natură economică.

Prefaceri mari au loc și în viața socială, iar pe plan extern se produc deplasări importante în privința raportului de forțe. În atari condiții istorice, ideea unității de neam se îmbogățește cu un conținut nou, de unitate națională, iar realizarea ei prin crearea unui stat național unitar ajunge un țel politic concret. Marile mișcări sociale care au precedat unirea din 1859 și-au înscris acest țel la loc de cinste în programele lor. Exponenții de frunte ai acestor mișcări au militat neobosiți pentru antrenarea și mobilizarea întregii națiuni la înfăptuirea unirii. Tudor Vladimirescu adresa chemări înflăcărate pentru unirea destinelor muntenilor cu ale moldovenilor **„ca unii ce sîntem de un neam, de o lege și subt aceeași stăpînire".** Cărvunarii moldoveni în cunoscuta lor constituție arătau necesitatea acțiunii pentru **„unirea tot trupul neamului nostru".** Ion Cîmpineanu, la 1838, cerea tuturor românilor **„de a întoarce o patrie slobodă și independentă către toate mădulările răspîndite ale neamului lor".**

Pașoptiștii români, fie că erau din Muntenia, fie din Moldova, fie din Transilvania, cereau, într-un singur glas unirea. C.A. Rosetti, la 1848, se adresa moldovenilor cu cuvintele: **„Uniți-vă cu noi, frați de dincolo de Milcov"... „Munteanu și Moldoveanu sînt toți Români, sînt frați, o singură nație."** Iar din Moldova se spunea: **„De datoria și interesul nostru este dar să întindem mîinile la frații noștri de peste Milcov, ca frați de același sînge și de aceiași soartă."** Pe Cîmpia Libertății din Blaj s-a făcut în unanimitate chemarea: **„Vrem să ne unim cu țara".** N. Bălcescu sintetizînd idealul politic major al generației sale scria: **„Unirea națională e singurul principiu de viață, singurul principiu de mîntuire pentru noi. Nu poate fi fericire fără libertate, nu poate fi libertate fără putere și noi românii nu vom putea fi puternici pînă cînd nu ne vom uni cu toții într-unul și același corp politic... Astăzi dar e vremea ...să ne stringem împreună inimă lîngă inimă și să ne organizăm, să ne concentrăm toate puterile, toate voințele într-o singură putere, într-o singură voință. Să ne unim, fraților, să ne unim ca să mîntuim patria comună."**

Unirea realizată în 1859 a fost opera unei generații animată de un fierbinte patriotism, a luptei maselor largi populare pline de abnegație. Tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: **„Victorie remarcabilă a maselor de țărani, meșteșugari, lucrători și tîrgoveți, a cărturarilor progresiști și patrioți, Unirea Principatelor a reprezentat actul care a pus bazele statutului național român modern."**

La 1859, prin unirea Munteniei cu Moldova, s-a deschis un capitol nou al istoriei poporului român. În Programul partidului în legătură cu semnificația actului unirii, se scrie: **„Aceasta a marcat intrarea țării noastre în noua etapă a evoluției ei capitaliste, a ridicat pe o treaptă superioară lupta de eliberare națională, mișcarea revoluționară a maselor muncitoare pentru drepturi și libertăți sociale."**

Unirea a creat condiții propice pentru asigurarea progresului întregii societăți românești pe toate planurile și în toate sferele vieții sociale: economic, politic, cultural. S-a abolit iobăgia, și s-a înfăptuit reforma agrară, s-a trecut nemijlocit la modernizarea căilor și mijloacelor de transport, schimburile economice cu străinătatea s-au mărit considerabil, iar industria națională a început să se dezvolte pe baza tehnicii mașiniste de fabrică. Economia țării a început să se diversifice, noi resurse naturale au fost atrase în circuitul economic, creșterii sale pe ansamblu i s-au asigurat ritmuri mai mari decît înainte. În general economia țării s-a impus ca sferă de activitate dinamizatoare a vieții sociale și politice a noului stat național unitar. Pe aceste baze s-au creat premisele înfăptuirii unor alte acte de crucială însemnătate pentru desăvîrșirea procesului de făurire a statului ctitorit de unioniști în 1859. Între acestea pe un loc de prim plan se situează cucerirea independenței de stat în 1877–1878 și apoi în 1918 desăvîrșirea statului național român.

Desigur epoca formării statului național unitar a fost puternic marcată de influența negativă exercitată asupra dezvoltării țării de către dominația claselor exploatatoare și de către penetrația în principalele ramuri ale economiei a capitalului monopolist străin. Avantajele care în mod obiectiv decurgeau de pe urma înfăptuirii statului național unitar au fost fofosite de aceste clase și de monopolurile străine pe seama și în dauna claselor exploatate și asuprite.

Dar epoca ulterioară unirii a însemnat în același timp ascensiunea rapidă a unor noi forțe sociale, afirmarea viguroasă pe scena vieții politice a clasei muncitoare, făurirea partidului ei marxist sub conducerea căruia lupta revoluționară a fost ridicată pe o treaptă calitativ superioară.

De pe această treaptă generația de constructori ai societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră încearcă nu numai satisfacția împlinirii și depășirii generoaselor năzuințe care au înflăcărat pe unioniștii români la 1859, dar și sentimentul datoriei de a le cinsti opera realizată prin noi și mărețe înfăptuiri pe calea trecerii spre comunism în România.

Gh. DOBRE

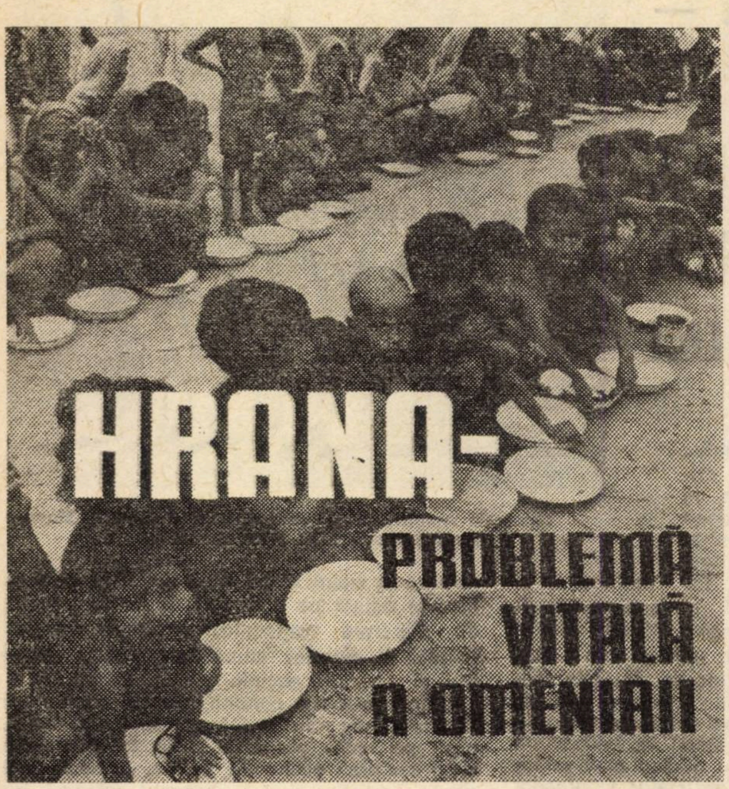

Publicăm în acest număr, în continuare, extrase din unele contribuții la dezbaterea pe tema alimentației pe plan mondial, dezbatere care a avut loc la Institutul de Științe Politice și de Studiere a Problemei Naționale din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu“, în organizarea laboratorului „Probleme vitale ale omenirii și organizarea sistemului mondial“.

DIMENSIUNI ECONOMICO-SOCIALE ALE PROBLEMEI MONDIALE A ALIMENTAȚIEI

dr. N. S. STĂNESCU

ÎN CIUDA FAPTULUI că referirea la așa-zisa „ecuație a lui Malthus“ — raportul dintre creșterea populației și cea a producției alimentare — nu este explicit prezentă în cele mai multe lucrări dedicate problemelor alimentației mondiale, ea se găsește în subtextul majorității acelora care vorbesc nu despre o criză de structură social-economică, ci despre o criză a resurselor agro-alimentare, o criză tehnică, bazată pe „imposibilitatea“ producerii unei cantități apreciabil mai mari de alimente pentru o populație aflată într-o continuă creștere numerică. Această „ecuație“ a inspirat, după opinia mea, pînă și încercările investigației de ansamblu a creșterii economice, așa cum a fost cazul binecunoscutei lucrări „Limitele creșterii“, ceea ce arată cît de actuală poate redeveni — sub forme mult mai subtile — chiar și o teorie atît de vădit desuetă ca aceea a lui Malthus, atunci cînd intră în joc interese fundamentale ale unei societăți date.

Motivul reactualizării „ecuației“ este cunoscut : în ultimele decenii a avut loc o „explozie demografică“ în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare. Fenomenele de foamete cronică, la fel ca și cele de subnutriție și malnutriție, au fost puse pe seama „exploziei demografice“ și a fost „uitată“ cealaltă latură a fenomenului : lipsa de dezvoltare reală care să facă din masa oamenilor de hrănit **o masă de forță de muncă utilizată.** Prin aceasta se încearcă estomparea cauzelor sociale sau, mai precis, social-economice, a responsabilității pentru fenomenele absurde ale foametei într-o lume a tehnicii moderne, și se transferă responsabilitatea asupra unor fenomene necontrolabile, cu caracter de „fatalitate“.

O serie de ani în care au existat calamități naturale în zone mai mult sau mai puțin întinse ale globului au prilejuit, o dată mai mult, folosirea „argumentării“ cu privire la secătuirea treptată a resurselor de hrană ale umanității. Totuși, chiar și în anii cu recolte sporite s-a apreciat că resursele nu acoperă necesarul de consum. Un exemplu tipic ni-l oferă interpretările date unor cifre publicate de către Departamentul Agriculturii al S.U.A. la 7 octombrie 1975 cu privire la balanța mondiale a cerealelor pentru sezonul I iulie 1975 — 30 iunie 1976. Aceste date se prezintă astfel :

Tabelul 1

Mondial :	milioane tone					
	grîu		cereale furajere		orez	
	1974/75	75/76	74/75	74/75	75/76	75/76
Producție	350,3	359,0	570,6	592,4	328,0	—
Consum	352,6	361,0	578,2	590,4	—	341,0

Sursa : informații de presă

După cum se vede, pentru sezonul ce a început la 1 iulie 1975, va continua să existe un deficit de grîu pe plan mondial de ordinul a 2 milioane de tone. Trebuie însă adăugat la aceste cifre un amănunt esențial : paralel cu deficitul de circa 1,7 miloane tone existent, în anul agricol 1974/1975 a existat la producători un imens stoc de 54,4 milioane tone de grîu, plus 45,7 milioane tone cereale furajere, cu alte cuvinte, circa 100 milioane tone cereale în total rezerve. În fapt, de-a lungul anilor au existat importante stocuri cerealiere, care au prezentat o tendință de reducere : de la 222 milioane tone în anul 1961 la 130 milioane în 1973, după cum reiese din lucrarea americanului Laster Brown („By bread alone“ — p. 60).

După opinia mea, existența acestor stocuri gigantice, și mai ales tendința lor de scădere pe parcursul ultimilor ani, demonstrează că, în fapt, problema alimentației are în primul rînd o dimensiune social-economic și nu una tehnică și că ea reflectă o criză social-economică și nu una a resurselor agro-alimentare.

În ciuda „exploziei demografice“ din perioada postbelică nu există o verificare globală a „ecuației lui Malthus“ și nici una regională. Iată, de pildă în tabelul 2 ritmul mediu anual de creștere a populației, a producției alimentare totale și a celei pe locuitor în diversele zone ale globului pe perioada celor două decenii dintre anii 1952 și 1972.

Evident este faptul că și în cazul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare, care au avut ritmurile cele mai înalte de creștere a populației — 2,4 și respectiv 2,5 la sută anual în cele două decenii —, s-a înregistrat un spor mai mare al creșterii producției alimentare totale, ceea ce a făcut ca și producția pe locuitor să sporească, chiar dacă această creștere a fost mică. În legătură cu aceste creșteri se poate sublinia concluzia la care ajunge Raportul F.A.O. din care sînt extrase datele de mai sus : o creștere a producției agricole în genere și a celei alimentare în special nu înseamnă neapărat o creștere a consumului alimentar mai ales în cadrul grupurilor și păturilor sociale cu venituri foarte reduse. (Vezi F.A.O., Examination de la situation alimentaire mondiale. Présent et future, 1974, p. 139). Țările în curs de dezvoltare, luate în totalitatea lor și raportate la țările dezvoltate, apar ca un grup social cu venituri scăzute, în care creșterile producției agro-alimentare nu sînt suficient de mari — din punct de vedere absolut — pentru ca să schimbe radical nivelul alimentației populației acestor țări. Tocmai de aceea se estimează în același Raport (cf. p. 6—7) că în anul 1985 vor continua să existe 34 de țări care vor suferi de pe urma malnutriției, deși numărul lor va fi mai mic decît în prezent (Raportul apreciază că populația din 61 de țări în curs de dezvoltare cunoaște deficite în alimentație).

Cu alte cuvinte, în realitate nu se constată o devansare a ritmurilor de creștere a populației față de creșterea producției alimentare mondiale, concluzie verificabilă chiar în cazul celor mai defavorizate regiuni. Malnutriția și subnutriția sînt cronice și sînt urmarea actualei repartiții a producției mondiale pe zone, ea înseși fiind nu o urmare a condițiilor pedo-climatice ci a diviziunii mondiale a muncii, a nivelului inegal de dezvoltare economică a diferitelor zone ale globului.

Examinată mai îndeaproape și pe o perioadă de mai mulți ani, producția agricolă a majorității țărilor lumii a înregistrat creșteri, întrerupte uneori de calamități naturale, dar care se înscriu în curbe ascendente. Dincolo, deci, de fenomenul calamității, eforturile depuse de politicile economice ale statelor în acest domeniu s-au materializat în creșteri, mai mari sau mai mici, ale producției agricole. Se poate spune că fenomenul este general dar că pentru anumite grupuri de state el este deosebit de pregnant. Astfel, țările socialiste au orientat importante fonduri și resurse materiale către agricultură, concepută ca bază a ridicării uneia dintre componentele nivelului de trai — alimentația —, dar și ca un furnizor de materii prime pentru o serie de ramuri industriale.

În ce le privește, mai toate țările capitaliste dezvoltate, îndeosebi cele care au pierdut imperiile coloniale și sursele ieftine de aprovizionare cu materii prime agro-alimentare ca urmare a decolonizării și a eforturilor noilor state naționale de a dobîndi o reală independență economică, s-au orientat fie către sporirea producției agricole proprii, fie spre substituirea importurilor lor cu materii prime sintetice sau înlocuitori mai accesibili. Ca urmare, țările socialiste — dezvoltate sau în curs de dezvoltare — ca și țările capitaliste dezvoltate, dețin în prezent ponderea cea mai mare în producția agricolă mondială — circa 66,8 la sută.

Tabelul 2

Ritm mediu anual de creștere

Țările :	1962—1972			1952—1962		
	Populaț.	Prod. alimentară		Populaț.	Prod. alimentară	
		Totală	pe loc.		Totală	pe loc.
a) capitaliste dezv.	1,2	2,5	1,3	1,0	2,4	1,4
b) socialiste europene + U.R.S.S.	1,5	4,5	3,0	1,0	3,5	2,5
c) în curs de dezv. nesocialiste	2,4	3,1	0,7	2,5	2,7	0,2
d) socialiste din Asia	1,8	3,2	1,4	1,9	2,6	0,7
MONDIAL	2,0	3,1	1,1	1,9	2,7	0,8

Sursa: F.A.O., Examen de la situation alimentaire mondiale Présent et future. E/ Conf. 65/3, 1974, p. 34.

Țările în curs de dezvoltare, specializate unilateral în cadrul diviziunii mondiale actuale a muncii — ca furnizori de materii prime agro-alimentare și minerale. se văd, pe de o parte, în situația de a trebui să-și sporească producția pentru a face față nevoilor alimentare ale propriei populații, iar pe de altă parte, să-și limiteze producția, dată fiind îngustarea pieței lor externe tocmai ca urmare a creșterii producției de mărfuri agro-alimentare și de substituienți în țările dezvoltate. În ce privește însă chiar stimulul pe care — în principiu — ar trebui să-l exercite necesitățile alimentare proprii asupra creșterii producției agro-alimentare, nu se poate ignora faptul că datorită structurii sociale — reflectată și în structura veniturilor populației. — ca și datorită nivelului general scăzut de dezvoltare economică, piața internă a țărilor în curs de dezvoltare nesocialiste cunoaște limite foarte restrînse. De-aceea, **în ciuda existenței unei cereri alimentare nesatisfăcute nu există o CERERE SOLVABILĂ suficientă în aceste țări** care să finanțeze fie dezvoltarea propriei agriculturi, fie importul produselor necesare alimentației populației proprii. Din această cauză se pune problema : acele țări în curs de dezvoltare în care populația suferă de pe urma malnutriției sau subnutriției nu au condițiile naturale care să le permită producerea necesarului de alimente sau nu au condițiile social-economice ale **absorbției** unor cantități mai mari de produse agro-alimentare ? Sîntem convinși că răspunsul corect la această întrebare este cel care explică fenomenul printr-o lipsă de putere de cumpărare, de cerere solvabilă, cu alte cuvinte, prin deficiențe determinate de condițiile social-economice.

Principalul argument în această direcție îl constituie, după opinia mea, faptul că fenomenele de cerere nesatisfăcută în privința produselor alimentare au loc pe fondul existenței unor prețuri relativ scăzute ale produselor agro-alimentare pe piața mondială și pe acela al unei deteriorări a raportului de schimb dintre prețurile produselor primare — inclusiv produse agricole — și prețurile produselor industriale. Este de observat, pe de o parte, că în raport cu venitul național pe locuitor — cifrat la sub 200 dolari — al celor mai puțin dezvoltate dintre țările în curs de dezvoltare — țări care suferă de fapt de subnutriție și malnutriție, — prețurile produselor agricole **sînt prea mari.** Pe de altă parte, raportate la cheltuielile de producție prețurile la export ale respectivelor produse alimentare **sînt prea scăzute.**

Prima consecință este faptul că țările cele mai puțin dezvoltate din rîndul țărilor în curs de dezvoltare își pot spori importul de cereale și alte produse alimentare numai pe baza ajutoarelor internaționale sau a deteriorării balanțelor lor comerciale și de plăți.

O altă consecință este aceea că țările dezvoltate din lumea nesocialistă își sporesc producția agricolă numai în limitele unor comandamente pe care le-am putea numi strategice — fie pentru asigurarea alimentației populației proprii, fie pentru prevenirea urmărilor unor calamități naturale sau evenimente sociale necontrolabile. Stocurile de produse alimentare devin un instrument politic atît pentru menținerea sau stabilirea unei influențe în țările cele mai afectate de subnutriție, cît și pentru exercitarea de presiuni politice sau economice asupra unor parteneri. În măsura în care producția agricolă depășește limitele — destul de labile de altfel — pe care le impune acest rol „strategic“, avem de-aface cu aplicarea unei politici deliberate de reducere sau măcar limitare a producției alimentare proprii. Un factor suplimentar care acționează în aceeași direcție a limitării sau reducerii propriei producții agricole este și acela al modificărilor în structura consumului populației țărilor dezvoltate : cheltuielile pentru alimente ocupă un loc relativ tot mai mic în totalul bugetelor familiale chiar în condițiile inflației. Modificările în structura consumului personal în favoarea bunurilor de consum îndelungat sînt de natură să influențeze într-o măsură importantă nivelul producției agroalimentare a țărilor dezvoltate. De asemenea, creșterea ponderii materiilor prime sintetice, menite să substituie produsele primare naturale — lînă, bumbac, etc — au o influență deloc neglijabilă.

În sfîrșit, se pune problema dacă unele state dezvoltate nu au dus sau nu duc încă o politică de „abținere“ în privința sporirii investițiilor în agricultura lor națională tocmai datorită nivelului actual al prețurilor de pe piața mondială. Nu au interes să sporească producția agricolă decît în anumite limite, nefiind stimulate să exporte surplusuri, ba chiar fiind interesate să importe la prețuri mai scăzute decît ar costa propria producție.

Creșterea costurilor producției agricole — masivitatea investițiilor, creșterea prețurilor la îngrășăminte, utilaje, ca și sporirea veniturilor agricultorilor, venituri care au o tendință tot mai accentuată de apropiere de nivelul veniturilor salariaților din industrie, și-aceasta cu atît mai marcant cu cît este mai dezvoltată țara respectivă, — ca și dezechilibrul general dintre prețurile produselor materiilor prime — inclusiv ale produselor agro-alimentare — și prețurile produselor industriale, joacă un rol hotărîtor pe plan mondial.

De aceea, stabilirea unui raport just între aceste categorii de prețuri nu este pur și simplu o problemă de „reamenajare“ tehnică a prețurilor ci, în primul rînd, o problemă politică-economică, o problemă cu ample implicații asupra producției mondiale și a comerțului mondial cu produse agro-alimentare. Stabilirea unui raport just între prețurile respectivelor categorii de mărfuri presupune o astfel de structurare a sistemului de prețuri pe piața mondială încît toți producătorii de mărfuri industriale, de materii prime, inclusiv de produse agro-alimentare, — să fie stimulați în sporirea producției.

Pe termen scurt, o asemenea „reașezare“ a prețurilor poate determina o apreciabilă înrăutățire a pozițiilor celor mai puțin dezvoltate dintre țările în curs de dezvoltare din cauza creșterii necesităților de mijloace internaționale de plată, chiar în condițiile în care volumul acestor importuri nu ar crește și deci problema subalimentației ar rămîne în continuare nerezolvată pentru ele. Aceasta face imperios necesară o acțiune internațională concertată în sensul propus de România în Declarația privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale și-anume al creării unui **Fond de produse agro-alimentare,** îndeosebi de cereale. Un astfel de Fond, administrat de un organism specializat al O.N.U. ar fi destinat să satisfacă necesitățile cele mai presante ivite pe plan mondial ca urmare a unor împrejurări imprevizibile.

Pe termen lung însă, o astfel de reașezare a prețurilor va juca rolul unui instrument de modificare a locului diverselor țări în producția și comerțul mondial de produse agro-alimentare, fiind stimulative pentru a determina o sporire a producției și în țările respective.

ASPECTE BIO-MEDICALE ŞI MEDICO-SOCIALE ALE ALIMENTAŢIEI

dr. Gheorghe JELEZOV

DEŞI ABORDAREA problemelor de alimentaţie şi de nutriţie sub raport ştiinţific, apare încă la sfîrşitul sec. XVIII, abia în ultimii 60 de ani s-a elucidat rolul biologic al acizilor aminaţi, al vitaminelor şi substanţelor minerale în metabolism.

Totodată, măsurile intensive care vizează asigurarea unui aport nutritiv optimal au apărut de puţin timp în cadrul forurilor şi acţiunilor de asistenţă medico-sanitară. În multe ţări nutriţia rămîne încă exclusiv o problemă care cade în sarcina sănătăţii publice, fiind ignorată de economişti, agronomi şi alte specialităţi tangente cu asigurarea unei nutriţii raţionale. Abordarea globală, multidisciplinară, poate să învingă acest deziderat şi să aducă soluţii aplicabile pe plan mondial.

În general, malnutriţia, care face obiectul preocupărilor sănătăţii publice, în sensul său cel mai larg, este definită ca o stare patologică rezultînd din carenţe sau exces, relativ sau absolut, a uneia sau mai multor substanţe nutritive esenţiale, fie că această stare prezintă manisfestări clinice evidente sau manifestări decelabile numai prin examene bio-chimice sau fiziologice.

Se disting patru forme de malnutriţie :

a. subalimentaţia, care este rezultată din consumul insuficient de hrană pe o perioadă îndelungată ;

b. carenţă specifică, rezultînd din privaţiunea totală sau parţială a unui aliment esenţial.;

c. supraalimentaţia, care este rezultantă consumului unor cantităţi excesive de hrană şi ca urmare a unui exces de calorii pe o perioadă îndelungată ;

d. dezechilibrul nutriţional rezultînd din disproporţia între alimentele esenţiale.

Aceste stări de malnutriţie prezente în diferite zone geografice ale lumii sau afectînd grupuri de populaţii generează importante cauze de morbiditate şi mortalitate, îndeosebi în ţările în curs de dezvoltare, pe primul plan situîndu-se de bună seamă categoriile afectate de subalimentaţie, carenţe specifice şi dezechilibre nutriţionale.

Problematica asupra alimentaţiei a devenit de o mare actualitate în ţările dezvoltate şi favorizate sub raport alimentar.

Una din problemele cele mai acute rămîne însă malnutriţia proteino-calorică a primei copilării atît sub raport bio-medical cît şi social. În ţările în curs de dezvoltare malnutriţia proteino-calorică a femeii însărcinate, a noului născut şi a copilului în primii ani de viaţă, pun cele mai stringente probleme care implică măsuri şi soluţii greu rezolvabile.

Din diferite anchete efectuate în zonele de foame cronică de pe glob, se estimează că numărul copiilor sub vîrsta de 5 ani suferind de un deficit proteic şi energetic grav şi permanent este de aproximativ 10 milioane din populaţia totală a globului. Dacă la această cifră se adaugă cazurile medii şi uşoare de malnutriţie, numărul celor suferinzi depăşeşte 100 milioane.

Toate fenomenele celulare fundamentale de creştere şi dezvoltare, fie că este vorba de formare, multiplicare, diferenţiere sau moarte celulară sînt puternic influenţate, inhibate sau grăbite de condiţiile proteino-calorice. În fapt, se demonstrează că aceste carenţe modifică esenţial aptitudinea organismului de a produce celule noi şi împiedică sinteza proteinelor. Ca urmare, capacitatea de reacţie a organismului la diverse agresiuni, fie că ele sînt exogene sau endogene, microbiene, toxice sau genetice este grav diminuată. Multe experienţe clasice au demonstrat consecinţele pe care privaţiunile alimentare le pot avea asupra creşterii şi dezvoltării organismului şi în special asupra creierului. Studii ulterioare efectuate în ultimii ani au demonstrat posibilităţile de anomalii permanente şi ireversibile în dezvoltarea creierului la animale şi la populaţiile subalimentate. Zonele creierului care prezintă cea mai rapidă diviziune celulară se pare că sînt cele mai vulnerabile. Din analizele făcute asupra populaţiilor subalimentate rezultă că există o asociere netă între întîrzierea naşterii cerebrale şi dezvoltarea psihică la copii care au avut în antecedent malnutriţie gravă în perioada primei copilării.

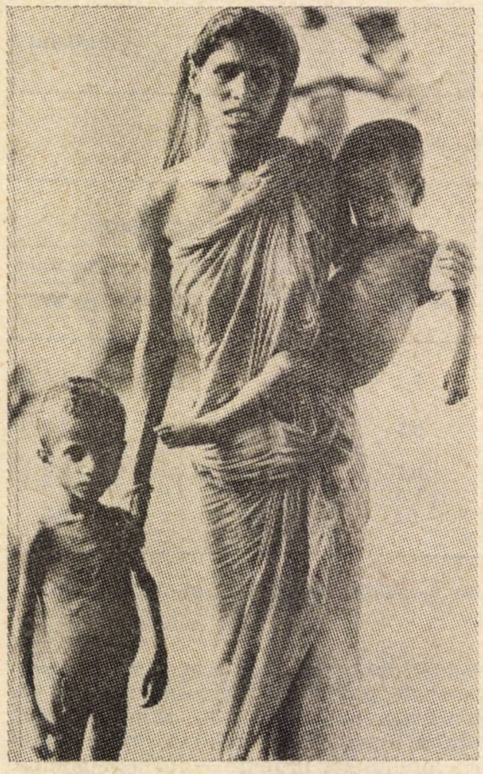

Cu toate acestea malnutriţia la copiii din ţările în curs de dezvoltare este asociată de regulă cu factorii care ţin şi de mediul ambiant. De aici concluzia că rolul carenţelor altele decît cele nutritive care se întîlnesc în colectivităţile defavorizate pot constitui tot atîtea cauze în dezvoltarea armonioasă a organismului. În fapt, sindromul de sărăcie caracterizat prin resurse reduse, condiţii sanitare precare, raţii alimentare insuficiente, instabilitatea familiei, situaţia socială inferioară în sînul colectivităţii constituie un cerc vicios care explică această „subdezvoltare inexorabilă". Ca o rezultantă a acestor agresiuni care acţionează în primii ani de viaţă, fiinţa umană rămîne să poarte stigmatele biologic şi comportamental care se manifestă sub formă de „carenţă socială". Asocierea dintre complexul nutriţiei — mediul ambiant pe de o parte şi creşterea şi dezvoltarea fizică şi mintală apare indubitabilă.

Din datele statistice pe anul 1970 furnizate de OMS şi FAO rezultă că din 97 ţări în curs de dezvoltare 61 suferă de un deficit alimentar. În majoritatea ţărilor din Africa şi Asia de Sud-Est, 25—30% din populaţie suferă de o denutriţie sensibilă, iar din totalul populaţiei globului, malnutriţia cuprinde peste 400 milioane de indivizi. Raţiile alimentare ale acestor populaţii reprezintă 50% din raţiile ţărilor dezvoltate.

În ţările în curs de dezvoltare, mai mult de jumătate din decesele copiilor sub vîrsta de 5 ani sînt direct sau indirect imputabile carenţelor nutritive.

Din datele clinice şi antropometrice privind copiii de vîrsta 0—5 ani din zonele cu carenţele alimentare cronice se estimează că 10 milioane suferă de malnutriţie gravă, 80 milioane de malnutriţie moderată şi 120 milioane de formă uşoară.

Se pune întrebarea dacă există o criză de proteine în lume ; dacă se iau în consideraţie cifrele privind posibilităţile de proteine disponibile în lume, răspunsul este negativ. Prospecţiunile făcute de FAO şi OMS pentrc produsele de consum alimentar, pentru deceniul 1970—1980, arată că proteinele disponibile în această perioadă pe glob depăşesc cu 70% indicele de securitate a unei alimentaţii raţionale, dar că aceste proteine sînt disproporţional repartizate în diferite zone ale lumii. Dacă există însă o problemă a proteinelor la această a doua întrebare se poate răspunde pozitiv, deoarece creşterea producţiei de cereale nu poate singură să rezolve această problemă, întrucît alimentele care conţin proteine de calitate superioară (cele de origine animală) sînt inegal repartizate între ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, între grupurile de populaţie favorizate sau defavorizate sub raport economic ceea ce face să se confrunte creşterea populaţiei globului cu creşterea în proporţie a producţiei de proteine.

Cauzele care generează aceste decalaje în asigurarea unor raţii alimentare optime sînt :

a. dificultăţile privind producţia de alimente bogate în proteine esenţiale (animale) datorită obstacolelor economice, sociale şi politice ;

b. absenţa unor sisteme eficace şi larg aplicabile de transformări, stocare şi distribuire a alimentelor care generează şi o risipă a resurselor alimentare ;

c. nivelul cultural scăzut, ignoranţa şi tradiţiile din unele zone carenţate.

Pentru a se învinge aceste obstacole este necesar să se rupă cursul vicios : şomaj — producţie alimentară slabă — productivitate redusă — venit redus, ori aceasta presupune o transformare radicală a structurilor socio-economice.

Criza actuală alimentară privită pe termen scurt este o criză de distribuire influenţată şi de o conjunctură de producţie cerealieră defavorabilă, pe termen lung ea este o criză de producţie legată de structura arhaică şi de slabă productivitate agricolă, de sistem monetar internaţional, precar, producţie depinzînd de capriciile anotimpurilor, de căi de comunicaţie deficitare, de mijloace de stocare, de preţuri scăzute şi inechitabile de anarhia pieţei.

Înfăptuirea unei noi oridini economice pentru care militează România este de natură să contribuie la statuarea unor noi relaţii internaţionale şi la rezolvarea echitabilă a problemei alimentaţiei pe glob care constituie în fapt unul din obiectivele majore ale solidarităţii internaţionale.

convorbiri economice

cu prof. dr. H. J. Zimmermann

directorul Institutului de Științe Economice din Aachen,
președinte al Asociației societăților europene de cercetări operaționale (EURO)

SPRE O TEORIE CÎT MAI PRAGMATICĂ

Printre domeniile de viitor ale cercetărilor operaționale se numără și studiul sistemelor nedeterministe, domeniu în care contribuțiile dv., după cum am constatat la Congresul de Cibernetică de la București, respectiv în cadrul grupului de lucru dedicat „Sistemelor fuzzy” pe care, l-ați condus, sînt remarcabile. V-am ruga să prezentați cititorilor noștri importanța acestei noi orientări în cercetările operaționale.

– Trebuie să precizez de la bun început că pe lîngă studiile teoretice, foarte mult a contribuit la formarea mea practica de 8 ani în industrie, după terminarea studiilor. Astfel se explică faptul că am căutat și ulterior să rămîn cît mai aproape de problemele practice, să caut rezolvarea unor probleme reale de analiza sistemelor, de conducere a producției, indiferent de metodologia și instrumentarul matematic folosit. În cadrul Institutului de științe economice din Aachen am organizat cercetări interdisciplinare pe tema teoriei deciziei, cu participarea unor matematicieni, ingineri de diferite specializări, economiști, specialiști în prelucrarea datelor, psihologi, etc. Precizez că la aceste programe de cercetări operaționale participă numai absolvenți ai învățămîntului superior cu titlu de master.

În urmă cu doi ani am început cercetările în domeniul sistemelor vagi (fuzzy), care s-au dovedit deosebit de interesante și fructuoase prin aplicațiile ce se pot realiza în urmărirea comportării sistemelor de producție.

Principalele avantaje ale teoriei mulțumilor vagi sînt : aparatul matematic relativ simplu, — ceea ce ușurează programarea pe calculator ; seriile de date necesare sistemelor de ecuații pot conține unele goluri sau erori, fără a influența negativ rezultatele calculelor.

Prin aceste caracteristici algoritmii vagi sînt net superiori modelelor deterministe, deoarece atît ca intrări **(admit serii de date așa cum se găsesc de regulă în viața practică)**, cît și ca ieșiri servesc mai bine nevoilor sistemelor de conducere cibernetice.

De curînd, am fost și în Statele Unite pentru a cunoaște realizările unor personalități de acolo. Posibilitățile pe care le deschid sistemele vagi în conducerea economică m-au fascinat și m-au determinat să abordez în institutul meu cercetări multilaterale asupra lor : din punct de vedere al informațiilor (datelor) necesare, al modelelor matematice folosite, ca și din punctul de vedere al conducătorului, al teoriei deciziei. Pregătim în prezent o revistă dedicată sistemelor vagi „Journal of Fuzzy Sistems”, care va prezenta aplicații diverse din economie, științele comportamentului, tehnică.

Aminteați de existența în cadrul institutului dv. a unor programe specializate de informatică. Cu ce probleme este confruntată dezvoltarea informaticii în țara dv. ?

– După cum probabil cunoașteți, în 1975 s-a încheiat cel de al II-lea Program de dezvoltare a informaticii, elaborat pentru perioada 1971–1975. Trei obiective le consider deosebit de importante în cadrul acestui plan : accelerarea procesului de introducere a prelucrării automate a datelor în economie ; introducerea de programe de știința calculatoarelor în universități ; stimularea dezvoltării industriei proprii de tehnică de calcul.

Fondurile alocate acestui program au fost de aproape 3 ori mai mari decît cele prevăzute pentru primul program (1967–1970). Ca domeniu prioritar în alocarea fondurilor a fost pregătirea cadrelor în învățămîntul superior ca și prin Centrele de pregătire a cadrelor. În cadrul universităților s-au introdus programe de știința calculatoarelor, sub forma unor grupe de cercetare ce studiază diferite probleme ca : teoria automatelor, limbaje, algoritmi, tehnica prelucrării automate a datelor, structura calculatoarelor și elementele de comutație, sisteme de operare, sisteme de gestiune a informațiilor, conducerea proceselor cu calculatorul, proiectarea asistată de calculator, utilizarea informaticii în medicină, învățămînt programat asistat de calculator, documentare automată. Ca un specific al învătămîntului informatic în R.F. Germania trebuie menționată dezvoltarea lui în strînsă legătură cu cel matematic. Este adevărat că informaticienii pregătiți în asemenea instituții cu tradiție matematică pot vehicula algoritmi sofisticați cu multă ușurință, dar în schimb pot mai greu să colaboreze cu specialiștii întreprinderilor în proiectarea de sisteme, să aplice cunoștintele la practica din economie. Formarea specialiștilor cu studii medii se realizează în cadrul unor centre de pregătire a cadrelor de asemenea subvenționate de stat.

Un alt domeniu ce a fost puternic încurajat îl constituie **cercetarea-dezvoltarea industrială**. Atenția acordată promovării progresului tehnic în acest sector este legată de efectele de antrenare pe care progresele în industria tehnicii de calcul le are asupra întregii dezvoltări tehnico-științifice, ca și în învățămînt, medicină, administrație publică. Pe de altă parte reducerea activității de cercetare-dezvoltare în domeniul tehnicii de calcul poate avea implicații negative asupra competitivității pe plan internațional a sectoarelor care livrează instalații complexe comandate de calculatoare electronice.

Ca direcții prioritare în cercetare se pot aminti : introducerea tehnologiilor avansate (circuite de comutație ultrarapidă, a memoriilor cu mari viteze de acces etc.), perfecționarea structurii sistemelor de calcul, studierea raportului om-calculator.

În ceea ce privește modul de utilizare a calculatoarelor se poate vorbi de o puternică creștere a utilizatorilor în industrie, administrație, servicii etc. Această creștere nu este însă însoțită și de o perfecționare a înzestrării, respectiv înlocuirea cu generații superioare de computere a echipamentelor în exploatare, sau de înnoirea soft-ware-ului cu altul avînd performanțe ridicate.

Calitatea pe care o dețineți de președinte al EURO vă desemnează ca un animator al cercetărilor operaționale pe plan european și internațional. Cum apreciați dezvoltarea colaborării internaționale în acest domeniu, participarea cercetătorilor români la această colaborare ?

– Desigur că evenimentul major al anului 1975 l-a constituit Congresul Internațional de Cibernetică și Sisteme de la București, în cadrul căruia, la invitația colegilor români am reușit să organizăm lucrările unui grup de lucru al Societății Europene de Cercetări Operaționale.

În cadrul lucrărilor recentei Sesiuni a Federației Internaționale pentru Cercetări Operaționale am reprezentat la Las Vegas Societatea Europeană pentru Cercetări Operaționale, care este de fapt Uniunea unor asociații europene de cercetări operaționale. Pînă în prezent avem 40 de membri — asociații naționale — și au solicitat aderarea încă două asociații naționale – din Ungaria și U.R.S.S.

În cadrul EURO ne desfășurăm activitatea pe grupe de lucru specializate cum ar fi : programare matematică, teoria deciziilor și, în ultimul timp, sistemele fuzzy.

Grupele de lucru organizează de cîteva ori pe an reuniuni științifice, în diferite centre europene. Spre exemplu, grupul de lucru pentru sisteme fuzzy care a avut cea de-a doua sa reuniune în capitala dv., în cadrul Congresului de cibernetică și sisteme, și care va avea următoarea sa întîlnire la Viena în aprilie 1976 în cadrul Simpozionului Internațional de Cibernetică și Sisteme, organizat de Asociația austriacă a ciberneticienilor.

Sperăm ca la această întîlnire să înregistrăm noi progrese, atît în domeniul teoriei, cît și în cel al aplicațiilor practice, în rapidă dezvoltare. Țin să remarc cu acest prilej că am fost deosebit de impresionat de stadiul atins de cercetările românești în domeniul sistemelor fuzzy, după cum am constatat din comunicările făcute în cadrul ultimei reuniuni a Grupului de lucru de la București.

Aceste cercetări au, de altfel, un cîmp deosebit de larg de aplicare în economia planificată, iar realizările țării dv. sînt primite cu viu interes în cadrul Societății europene. Așa cum am mai spus, sîntem convinși de utilitatea unui schimb cît mai larg de opinii și experiență științifică între țările noastre.

Ioan GEORGESCU

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

INSTRUMENTARUL ANALITIC MARXIST ÎN INVESTIGAREA IDEOLOGIILOR SUBDEZVOLTĂRII

(I)

MULTIPLELE valenţe congnitive ale metodei materialist dialectice şi confirmarea concluziilor fundamentale ale economiei politice marxist-leniniste referitoare la problematica contemporană – inclusiv subdezvoltarea – de către practica socială explică creşterea necontenită a prestigiului gîndirii marxiste în rîndurile gînditorilor cu vederi lucide.

Georges Labica, Christian Palloix, Tomas Amadeo Vasconi şi Marco Aurelio Garcia de Almeida. prezenţi cu trei studii în revista TIERS MONDE, la care ne-am referit într-un articol anterior,*) subliniind caracterul pozitiv al acestui fenomen, încearcă să semnaleze cîteva din erorile frecvente la gînditorii care preiau parţial sau folosesc în mod formal categoriile economice elaborate de ştiinţa marxist-leninistă.

Georges Labica admite ambiguitatea conceptului tradiţional de ideologie, dar apreciază că Marx i-a conferit o originalitate radicală, definindu-l ca „un factor de structură", ca o componentă esenţială a acelei „arhitecturi" complicate cu multe etaje care a fost denumită formaţiune social-economică (istoriceşte determinată), structură a cărei esenţă este modul de producţie. Gînditorii nemarxişti care au acceptat, într-o măsură, sau alta, explicaţia marxistă a ideologiei (printre care şi G. Caire, la care ne-am referit în articolul anterior) s-au limitat, în general, la formularea dată de K. Marx în 1859, în „Contribuţii la critica economiei politice", formulare, care, după părerea lui G. Labica, are un caracter programatic (arată scopul urmărit de Marx şi principalul rezultat obţinut), metodologic (aseamănă societatea omenească cu o arhitectură sau cu o construcţie cu multe etaje) şi problematic (invită la consideraţiuni metodologice şi teoretice suplimentare). Din această cauză, celebrul pasaj din „Prefaţa" menţionată ar constitui numai „ecranul" sau cadrul discuţiilor despre ideologie în general, despre ideologiile subdezvoltării în special, el ar conţine „schema" structurii interne a formaţiunii social-economice (forţe de producţie, relaţii de producţie, suprastructura politică şi juridică, formele de conştiinţă), dar nu ar arăta „cum se comunică între etaje". Pentru cei ce nu cunosc întreaga operă a lui Marx acest pasaj poate deveni „paravanul" care ascunde esenţa. Mai ales, schematizarea lui a dus la interpretări greşite, fie în sensul absolutizării, fie al interpretării metafizic mecaniciste, contopind unele din componentele ei (forţele de producţie şi relaţiile de producţie), sau ignorînd unele dintre acestea (exagerarea autonomiei ideologiei, uitînd caracterul relativ, determinat al acesteia).

Tocmai pentru a risipi aceste confuzii, Labica a considerat actuală abordarea critică a conceptului de ideologie, insistînd asupra elementului pe care gînditorii nemarxişti îl omit sau îl evită, chiar atunci cînd aderă (în mod real sau aparent) la principiul marxist al determinismului economic (problema claselor sociale şi a luptei de clasă). Conceptul marxist de clasă socială, respectiv de luptă de clasă, permite să se înţeleagă legătura dintre componentele arhitecturii complete a formaţiunii social-economice din fiecare ţară sau perioadă istorică, permite să se înţeleagă „cum se comunică de la un etaj la altul" al acestei „construcţii sociale". La obiecţiunea adversarilor marxismului că acest concept nu s-ar aplica la ţările subdezvoltate din zilele noastre, deoarece ele au „un caracter specific" în comparaţie cu epoca şi economia ţărilor în care a fost elaborat, G. Labica răspunde că „ştiinţa fundamentată de Marx n-are alt obiect decît specificităţile istorice", deci societatea omenească în toată diversitatea ei şi în continuă prefacere. G. Labica recomandă studierea ideologiilor subdezvol-

---

fişe

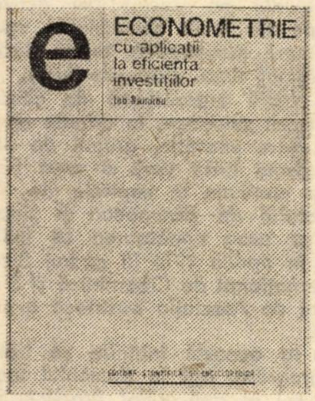

● *Situîndu-se în zona de frontieră dintre economie şi matematică (după unii autori, şi statistică) – scrie ing. Ion Românu, doctor în economie, în Introducerea amplei, documentatei şi originalei sale cărţi ECONOMETRIE* cu aplicaţii la eficienţa investiţiilor *(Editura ştiinţifică şi enciclopedică, 680 p.) – a existat din totdeauna posibilitatea ca una din cele două discipline – economia sau matematica – să prevaleze asupra celeilalte. Autorul se declară adept al primatului economiei, considerînd calculele matematice un instrument deosebit de util dar subordonat analizei economice destinate să fundamenteze adoptarea deciziilor optime. Combătînd limitarea preocupărilor econometriei doar la domeniul macroeconomiei, I.R. şi-a elaborat lucrarea în concepţia aplicării procedeelor econometrice la toate nivelele.*

Subtitlul „cu aplicaţii la eficienţa investiţiilor", reflectă axarea lucrării pe un singur domeniu, dar care, fiind, elementul fundamental al creşterii economice, permite o gamă largă de aplicaţii în condiţiile conferirii unui caracter de unitate şi omogenitate întregii lucrări. Tehnica de lucru prezentată în lucrare poate fi însă utilizată în diferite domenii de activitate şi nu numai pentru determinarea eficienţei investiţiilor.

Cîteva din elementele de originalitate ale lucrării, care incită deopotrivă interesul teoreticienilor şi practicienilor : stabilirea unui nou indicator pentru evaluarea eficienţei economice a investiţiilor ; construirea sistemului de indicatori pentru caracterizarea influenţei investiţiilor asupra volumului schimburilor economice internaţionale ; elaborarea unei noi metode de cuantificare a factorului timp, cu ajutorul produsului dintre fonduri şi timp ; elaborarea unei noi funcţii de producţie, care ţine seama de eficienţa factorilor ; îmbunătăţirea procedeelor de determinare a investiţiilor conexe pe baza modelului lui W. Leontief.

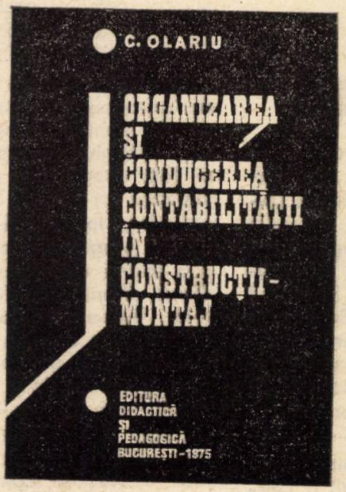
C. OLARIU
ORGANIZAREA ŞI CONDUCEREA CONTABILITĂŢII ÎN CONSTRUCŢII-MONTAJ
EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ
BUCUREŞTI-1975

● *Abordînd problemele complexe pe care le ridică organizarea şi conducerea contabilităţii în construcţii-montaj, lucrarea prof. dr. Cornel Olariu, apărută în Editura didactică şi pedagogică, tratează în mod distinct aspectele care privesc contabilitatea producţiei de cele ale contabilităţii întreprinderii „pentru a putea separa activitatea internă de producţie, desfăşurată pe şantiere, de activitatea generală a întreprinderii, desfăşurată pe principiul gestiunii economice cu personalitate juridică". Lucrarea furnizează o serie de elemente specifice pentru cunoaşterea particularităţilor acestei importante ramuri a producţiei materiale, precum şi a documentelor primare ce constituie o importantă sursă de informare a conducerii. Reţinem, din sumarul lucrării, structurată pe trei părţi, capitolele în care autorul se ocupă de : sfera şi conţinutul contabilităţii producţiei; contabilitatea consumului de valori materiale şi de muncă vie în procesul de producţie ; calculaţia costurilor de producţie în construcţii-montaj ; contabilitatea mijloacelor fixe, a mijloacelor circulante, a decontării producţiei şi a veniturilor realizate, a exportului de construcţii-montaj ; bilanţul în construcţii-montaj. Lucrarea beneficiază de un bogat material ilustrativ – în primul rînd scheme şi modele de documente.*

Completarea datelor istorice în sprijinul previziunii

● *În nr. 22 XII 1975 al revistei NEWSWEEK, Michael Ruby ne informează că prof. Jay W. Forrester şi grupul său de dinamică a sistemelor de la Massachusetts Institute of Technology se străduiesc să elaboreze un model al cărui ţel este să completeze numeroase date din istoria socio-economică a S.U.A. din ultimii 200 de ani, date necesare pentru cercetări previzionale. Forrester speră să obţină pînă în 1978 acest model, care ar îmbina informaţii din şase* țării, pentru a le descoperi „specificitatea lor istorică", respingînd „europocentrismul" și relevînd legătura dintre teoriile neocolonialiste și „reflexul" lor local.

Gînditorii marxiști latino-americani T.A. Vasconi și M.A. Garcia de Almeida pledează pentru distincția dintre ideologiile radicale (importante prin critica subdezvoltării, dar aflîndu-se, într-o măsură mai mare sau mai mică, sub influența ideologiilor dominante, mai ales în ce privește strategia dezvoltării) și ideologiile revoluționare, care, pe lîngă critica subdezvoltării, caută o cale revoluționară de lichidare a subdezvoltării, începînd cu forma de propietate și conducere a economiei naționale și sfîrșind cu statutul internațional al țărilor subdezvoltate. Cei doi gînditori latino-americani combat teoria superficială potrivit căreia doctrina liberalismului economic ar fi fost pur și simplu un „import" sau o „imitație" a doctrinelor economice din Europa occidentală, dezvăluind particularitățile și funcțiile distincte ale liberalismului economic practicat de clasele dominante (proprietarii funciari și burghezia comercială) din America Latină la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea (liberalism oligarhic) care, spre deosebire de pretinsul lor „model" străin, a ușurat relațiile burgheziei agrare și comerciale cu centrele internaționale capitaliste.

În funcție de modificările care au avut loc în fizionomia și structura formațiunilor social-economice din America Latină după criza economică din 1929/1933 și după cel de al doilea război mondial, cei doi autori au semnalat modificarea raportului de forțe dintre clasele sociale aflate în luptă și, pe acest fond, dau o explicație adecvată noilor strategii propuse pentru lichidarea subdezvoltării (protecționismul și industrializarea pentru substituirea importurilor), strategii determinate de dezvoltarea burgheziei industriale, relevă limitele și criza ideologiei burgheze a dezvoltării în legătură cu noile forme de dependență, cu întreprinderile multinaționale etc.

Pe fondul contradicțiilor ascuțite generate de dezvoltarea relațiilor sociale capitaliste din America Latină în condiții de dependență economică, autorii semnalează nașterea în ultimele decenii postbelice a „tendințelor ideologice contestatare, care, chiar dacă mai rămîn, adeseori, sub influența taberei ideologice dominante, prezintă deja elemente care implică o opoziție radicală față de sistem (societatea existentă, în ansamblul ei – n.ns.)".

Principala carență a ideologiei dominante (burgheze) a dezvoltării și a ideologiilor radicale (mic-burgheze și proletare spontane) care se mai găsesc într-o anumită măsură sub influența celor dintîi, ar consta în „caracterul parțial al criticii, în incapacitatea lor de a surprinde problematica sistemului de exploatare și dominație ca un tot închegat. În acest sens – conchid autorii citați – este neapărat necesar să distingem aceste tendințe ideologice – oricît de radicale ar putea să pară – de ceea ce noi numim ideologii revoluționare".

Caracteristica esențială a ideologiilor revoluționare este ruptura lor totală de ideologia dominantă a dezvoltării. Cei doi autori scriu că: „Reprezentînd o ruptură față de cîmpul ideologic dominant și un instrument de transformare, ideologia revoluționară are ca punct de plecare cunoașterea științifică a legilor care guvernează funcționarea sistemului. Această cunoaștere, cu regulile sale și specificitatea care îi este proprie, se îmbină cu mișcarea spontană a clasei dominate și, din această unire, se naște ideologia revoluționară.

Față de prezentarea globală a ideologiilor subdezvoltării cu caracter mai mult sau mai puțin critic și protestatar, pe care a făcut-o G.D. de Bernis sub denumirea (prea îngustă, în parte eclectică și lipsită de nuanțele necesare) de ideologii radicale, delimitarea făcută de cei doi latino-americani între ideologii radicale și ideologii revoluționare reprezintă evident un progres. „Studiul ideologiilor – conchid cei doi autori – nu poate să fie – și aceasta în mod necesar – decît o critică a ideologiilor. În acest sens, cercetarea ideologicului este strîns legată de lupta ideologică. Și această luptă ideologică este, la rîndul ei, o etapă necesară a oricărui proces revoluționar". Atît timp cît „cîmpul" ideologic dominant n-a fost supus criticii constructive, orice proiect revoluționar este amenințat de riscul constant de a rămîne prizonierul acestuia.

Sultana SUTĂ-SELEJAN

---

*) Subdezvoltarea — fenomen structural de „blocare" a creșterii, publicat în nr. 48/1975 al „Revistei economice", pag. 22-23.

---

sectoare principale – producție, muncă, finanțe, gospodării familiale, administrație și demografie – într-un mod care ar oferi un tablou pe cît de clar posibil al situației sociale și economice din America... Problema majoră care ar cere totuși un răspuns – comentează M.R. – este dacă modelul va aduce o contribuție reală la corpul cunoștințelor economice – sau dacă el va confirma doar ceea ce economiștii consideră că știu de pe acum.

Metode socio-psihologice de conducere

● *Asupra modului de funcționare a organizării producției – arată L. Fatkin în articolul* Soțialno-psihologhiceskie metodi upravleniia *(Metode socio-psihologice de conducere) publicat în* EKONOMICESKIE NAUKI *nr. 12/1975 – acționează un număr tot mai mare de factori tehnico-economici – de la capacitățile și suprafețele de producție, materii prime, pînă la condițiile de climă, finanțe și structura cadrelor. Evaluări estimative arată că numărul unor astfel de factori pentru o întreprindere industrială depășește cîteva zeci de mii. S-a presupus, arată în continuare L.F., că în principiu, prin introducerea automatizării complexe a tuturor proceselor de producție, toate funcțiile omului pot fi încredințate mașinii electronice de calcul și numai alcătuirea programelor în sistemele automatizate de conducere va rămîne în competența omului. Dar, orice mașină electronică rămîne nefolositoare dacă nu vom introduce în ea un model economic-matematic satisfăcător pentru sistemul de conducere. În teoria conducerii, menționează autorul, s-au remarcat două moduri distincte în abordarea optimizării conducerii producției : formal-organizatorică și socio-psihologică, care nu se contrazic, ci se completează reciproc. Întregul complex de măsuri în cadrul modului de abordare formal-organizatoric vizează punerea de acord a structurii sistemului cu funcțiile lui : reglementarea obligațiilor, a drepturilor și răspunderilor diferitelor nivele ale sistemului de conducere, încercarea de a le formaliza prin acte normative. Dar, condițiile reale nu coincid cu principiile abstracte, deoarece intervin elemente complexe, legate de psihologia oamenilor și de care trebuie să se țină seama pentru a putea combate cu succes neajunsurile organizatorice ale sistemelor ierarhice de conducere a producției.*

НАНСЕН БЕХАР
Съвременният капитализъм:
фактори и противоречия на икономическия растеж

● *Lucrarea cercetătorului bulgar Nansen Behar consacrată problemelor creșterii în capitalismul contemporan (Săvremenniat kapitalizăm : faktori i protivoreciia na ikonomiceskia rastej, Partizdat, Sofia, 1975, 200 p) încearcă să analizeze, printre altele, și actuala criză. Potrivit aprecierii lui Behar, în condițiile capitalismului contemporan funcțiile crizei ca element al creșterii economice s-au schimbat în mare măsură. Ca rezultat al revoluției științifice și tehnice și al transformării capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat, funcțiile crizelor economice se realizează prin îmbinarea mecanismelor vechi în formă modificată cu unele măsuri de reglare ale statului.*

În prezent cel mult 20–25% din capitalul fix este reprodus sub influența jocului liber al forțelor pieței. Pentru stimularea investițiilor particulare alături de politica dirijistă a statului factorul principal este, după părerea lui N. Behar, reorientarea marilor monopoluri, de la investițiile conjuncturale spre cele care au în vedere consumul viitor și modificările tehnice. Un alt factor este tendința spre diversificare, care face ca structura producției monopolurilor să nu mai fie strîns legată de un anumit gen de cerere. Cartea încearcă să dea și un răspuns la întrebări ca, de pildă : care sînt factorii de accelerare a creșterii economice postbelice într-o serie de țări din Europa occidentală și Japonia ? de ce S.U.A. și Anglia se dezvoltă în ritmuri mai lente ? care sînt cauzele ascuțitelor contradicții din economia capitalistă ? de ce ritmul inflației nu se atenuează în condițiile crizei ? în ce fel poluarea influențează ritmul de creștere economică ?

ECONOMIE MONDIALA

DUPĂ ACORDURILE DE LA KINGSTON

„UN NOU BRETTON WOODS“?

CEA DE-A CINCEA SESIUNE a Comitetului interimar al F.M.I. pentru reforma sistemului monetar și a Comitetului F.M.I.—B.I.R.D. pentru dezvoltare, ținută la Kingston (Jamaica) între 6 și 9 ianuarie 1976, *s-a încheiat cu rezultate apreciate contradictoriu de participanți — miniștri de finanțe sau guvernatori de bănci centrale din țările membre ale celor două principale organisme monetar-financiare internaționale. La conferința de presă care s-a ținut după sesiune, William Simon, ministrul de finanțe al S.U.A., a declarat : „Am efectuat reforma prin compromisuri din partea tuturor. Sînt satisfăcut, am realizat o operă fundamentală“. Ministrul de finanțe al Angliei, Denis Healey, și-a manifestat de asemenea satisfacția deplină : „S-a realizat un acord complet“. Ministrul economiei și finanțelor al Franței, Jean-Pierre Fourcade, a considerat acordul de la Kingston drept „începutul unei noi ere politice și monetare“. Într-un comentariu din Kingston, agenția D.P.A. arăta că maratonul monetar care a purtat pe miniștrii de finanțe dintr-un colț în altul al lumii în ultimii trei ani în căutarea unei reforme, s-a încheiat. După aproape cinci ani de la prăbușirea vechiului sistem de la Bretton Woods, Comitetul interimar a legalizat un sistem care reflectă necesitățile practice ale ultimilor ani și care va determina evoluția relațiilor monetare în viitorul previzibil. Potrivit acestei agenții, Otmar Emminger, vicepreședinte al băncii centrale a R.F.G. și cunoscută personalitate din lumea economică și financiară internațională, a declarat că rezultatul cel mai important al sesiunii din Jamaica a fost acela de a curăța terenul de dărîmăturile vechiului sistem monetar. „Die Welt“ a scris că acordul realizat oferă posibilitatea înapoierii la calm pe frontul monetar, pentru prima oară de la prăbușirea sistemului de la Bretton Woods.*

Aceste declarații lasă să se înțeleagă că la Kingston s-au pus bazele unui nou sistem monetar internațional, așa cum în 1944, la Bretton Woods, au fost puse bazele sistemului monetar internațional care a reglementat relațiile valutar-financiare internaționale timp de aproape trei decenii, pînă la prăbușirea lui în 1971.

Alte declarații au fost mai rezervate, încercînd să reducă rezultatele sesiunii la dimensiunile lor reale și să atragă atenția asupra unor aspecte care tempereazâ euforia succesului. Într-un comentariu din Jamaica, ziarul american „Baltimore Sun“ observă că „acordul istoric“ realizat la sesiune nu face altceva decît să oficializeze actuala situație de instabilitate a cursurilor valutare, ceea ce cu greu s-ar putea denumi „un sistem“. „Chicago Tribune“ este de părere că reformatorii întruniți la Kingston au legalizat cei patru ani și jumătate de încălcare a regulilor monetare. După opinia acestui ziar, Comitetul interimar, principalul organ politic al Fondului Monetar Internațional, a ajuns la un acord care „nu va schimba prea mult lumea reală în viitorul apropiat“. Într-o largă perspectivă, s-ar putea însă ca acordul să aducă mai multă stabilitate economiei mondiale. Agenția France Presse, analizînd acordul jamaican, arată că ceea ce unii consideră că ar fi „un nou Bretton Woods“ nu reprezintă de fapt decît „o deschidere de drum spre o reformă“ și nu reforma însăși. Alte comentarii relevă că la Kingston s-a convenit asupra unui „pachet modest“ de probleme ale reformei și că vor fi încă multe obstacole juridice și tehnice care vor trebui înlăturate. Un comentator consideră că „romul jamaican“ a putut crea o atmosferă de optimism în cursul sesiunii, însă după ce efectele lui se vor fi consumat, se va constata că pînă la un nou sistem monetar propriu-zis mai este o cale lungă de parcurs.

În cele ce urmează sînt abordate principalele probleme care au fost obiectul dezbaterilor la Kingston, pozițiile care s-au confruntat, acordurile la care s-a ajuns și semnificațiile lor esențiale.

Poziții divergente înlăturate de spiritul de cooperare

ESTE INCONTESTABIL că la sesiunea de la Kingston a existat atît din partea țărilor dezvoltate, cît și din aceea a țărilor în curs de dezvoltare, dorința de a se grăbi realizarea unui acord cu privire la unele probleme importante ale reformei sistemului monetar internațional. Această dorință nu s-a putut observa la sesiunile precedente, în care divergențele existente atît între „săraci“ și „bogați“ cît și în rîndurile „bogaților“ au împiedicat realizarea de progrese, fiecare rămînînd neclintit pe poziția lui.

Dorința de depășire a punctului mort al discuțiilor este explicabilă, deși are motive diferite. În unele țări dezvoltate, începînd cu Statele Unite, au apărut semne de ameliorare a situației economice : creșterea P.N.B., încetinirea, timidă, a ritmului inflației, evoluția pozitivă a balanței de plăți. Cu toate acestea, tendința șomajului este în continuare de creștere, inflația este departe de a fi sub control, iar perspectivele utilizării mai bune a capacităților de producție industriale sînt incerte. O îmbunătățire a puterii de cumpărare externe a țărilor în curs de dezvoltare ar constitui un factor însemnat de consolidare a acestui curs spre ieșirea din criză, astfel încît interesul țărilor „bogate“ este să găsească o cale de compromis cu țările „sărace“ în problemele reformei sistemului monetar internațional, îndeosebi sub aspectul sporirii resurselor de finanțare a dezvoltării.

În țările în curs de dezvoltare și, în primul rînd, în cele cu venitul național pe locuitor cel mai redus, criza occidentală a avut repercusiuni deosebit de serioase, situația lor economică se deteriorează. În 1975, deficitul balanței de plăți a țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol a ajuns la 35 miliarde de dolari S.U.A. Potrivit declarațiilor ministrului de finanțe al Angliei, unele țări subdezvoltate — îndeosebi dintre cele producătoare de materii prime al căror preț a scăzut pe piața mondială — au ajuns într-o situație dezastruoasă și au o nevoie imediată de sprijin financiar. Nici țările exportatoare de petrol nu sînt scutite de dificultăți, avînd în vedere că în urma crizei economice, importul de petrol al țărilor industriale s-a redus. Ca urmare, numai patru dintre țările producătoare de petrol mai au surplusuri de capital din vînzarea petrolului, celelalte redevenind importatoare de capital, întrucît încasările din petrol sînt insuficiente pentru finanțarea programului lor de investiții.

Aceste coordonate ale situației economice au determinat țările bogate să fie mai concesive în ce privește cererile țărilor sărace de sporire substanțială a resurselor și de îmbunătățire a condițiilor de finanțare a dezvoltării, iar țările sărace să renunțe la unele obiecții de fond în ce privește reforma sistemului monetar internațional în scopul realizării mai grabnice a unui acord asupra viitorului sistem și a majorării surselor de finanțare a dezvoltării.

Concesiile reciproce nu s-au clarificat la Kingston decît în urma unor dezbateri separate, îndelungate : ale grupului ministerial al celor 24 de țări — exponentul „celor 77“ de țări în curs de dezvoltare în problemele monetare internaționale ; ale grupului „celor 10“ puteri financiare occidentale ; ale altor formații ad-hoc.

Lupta principală de partea țărilor în curs de dezvoltare s-a dat pentru a determina țările dezvoltate să renunțe la politica lor obstrucționistă în problema lărgirii sprijinului pentru dezvoltare și să adopte o atitudine pozitivă față de obligațiile lor de a contribui, prin F.M.I. și B.I.R.D., la reducerea decalajelor economice existente în prezent în lume. Președintele grupului celor 24, Carlos Santisevan (Peru), a declarat în acest sens la Kingston că țările în curs de dezvoltare își vor exercita puterea de vot împotriva reformei, dacă țările dezvoltate nu-și vor revizui fundamental atitudinea față de cerințele țărilor în curs de dezvoltare.

De partea țărilor industriale și îndeosebi a S.U.A., efortul a fost acela de a tempera cererile de suplimentare a creditelor pentru dezvoltare și de a stabili condiții de creditare „acceptabile din punct de vedere politic“, avînd în vedere — au susținut ele — că țările industriale trebuie să fie precaute pentru a preveni o supra-finanțare a dezvoltării care să ducă la supraîncălzirea economiei mondiale și la o recrudescență a inflației. Totodată, țările industriale au încercat să acrediteze ideea că ar exista pericolul ca F.M.I. să-și piardă în viitor rolul de organism de supraveghere și sprijinire a aplicării sistemului monetar internațional, pentru a deveni un instrument de difuzare a ajutorului pentru dezvoltare. În sfîrșit, drept compensație pentru lărgirea finanțării țărilor în curs de dezvoltare, S.U.A. au cerut ca F.M.I. să aibă dreptul de a folosi în operațiunile lui de finanțare și monedele țărilor membre ale O.P.E.C.

În cele din urmă, spiritul de cooperare prezent la Kingston a înlăturat dificultățile care, la un moment dat, păreau să răstoarne pronosticurile optimiste, ducînd la un acord într-o serie de aspecte ale reformei sistemului monetar internațional.

Hotărîri în așteptarea definitivării

TREBUIE SUBLINIAT de la început că nici Comitetul interimar și nici Comitetul pentru dezvoltare nu sînt organe de decizie, astfel încît cele ce s-au hotărît la sesiunea din Jamaica se vor prezenta sub formă de propuneri mai întîi directorilor executivi ai F.M.I. și B.I.R.D., iar apoi Consiliilor guvernatorilor ale celor două organisme, spre aprobare. În problemele care afectează statutul Fondului Monetar Internațional, care este un act juridic in-

Aurul poate să contribuie la sporirea resurselor de finanțare a dezvoltării

ternațional, se va mai cere aprobarea parlamentelor țărilor membre și numai după aceea dispozițiile statutului vor intra în vigoare. În aceste cazuri, procedura de definitivare a dispozițiilor statutare durează circa un an și jumătate-doi ani.

Pe ordirea de zi a sesiunii Comitetului interimar au figurat întîi recomandările privitoare la **revizuirea generală a cotelor de participare ale țărilor membre la F.M.I.**, în sensul majorării lor cu 32,5%, precum și proporția acestor majorări pe fiecare țară. Recomandările au prevăzut dublarea ponderii globale a cotelor de participare ale țărilor producătoare de petrol, reducîndu-se corespunzător ponderea cotelor țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Propunerea Comitetului a ținut seama atît de dorința țărilor membre ale O.P.E.C. de a deține un rol mai mare în luarea deciziilor la F.M.I., cît și de dorința țărilor industriale de a vedea țările exportatoare de petrol participînd cu sume mai mari la constituirea mijloacelor de finanțare ale F.M.I.

Concomitent cu majorarea cotelor de participare, s-a pus **problema utilizării pe o scară mai largă a disponibilităților F.M.I. în monedă națională**, pentru operațiunile și tranzacțiile Fondului (75% din cota de participare se varsă în moneda țării membre). Pînă în prezent, numai monedele liber convertibile, adică o minoritate, erau utilizate de F.M.I., ceea ce îngusta lichiditatea lui. S-a propus ca într-o perioadă de 6 luni de la adoptarea unei rezoluții în acest sens, fiecare țară să ia măsuri care să înlesnească Fondului o asemenea utilizare. Măsura vizează țările care au o situație monetară puternică, exprimată prin excedente mari ale balanțelor de plăți și prin rezerve valutare substanțiale, în primul rînd — așa cum s-a arătat înainte — monedele țărilor membre ale O.P.E.C.

Aurul din nou obiect de controversă

O ALTĂ PROBLEMĂ în discuție a fost aceea a modalităților practice de **restrîngere a rolului aurului în sistemul monetar internațional și în F.M.I.** S-a convenit, încă la reuniunea anterioară a Comitetului interimar din august 1975, ca deocamdată o șesime din aurul F.M.I., adică 25 milioane uncii (o uncie = 31,1 g) de aur fin să fie restituită țărilor membre, iar o a doua șesime să fie vîndută pe piață. La sesiunea din Kingston s-a convenit ca vînzarea să se facă prin licitații publice, eșalonate pe o pericadă de 4 ani, și să înceapă cît mai curînd posibil după organizarea ei. La licitații se va putea prezenta orice persoană fizică și juridică, cu excepția băncilor centrale. Banca Reglementelor Internaționale de la Basel, la care majoritatea băncilor centrale sînt membre, va avea însă dreptul de a participa la ele.

Modul cum a fost redactat acest punct în comunicatul final al sesiunii din Jamaica ascunde o controversă care a provocat discuții aprinse atît înainte de sesiune, cît și în timpul ei. Potrivit actualului statut al F.M.I., băncile centrale nu au dreptul să cumpere aur la alt preț decît cel oficial (în prezent 42,2 dolari S.U.A. o uncie). Prin urmare, cumpărarea aurului la prețul pieței (în prezent, circa 130 dolari S.U.A. o uncie) este ilegală. Dacă însă Banca Reglementelor Internaționale va fi admisă la licitații, ea va putea cumpăra aur nu numai pentru sine, dar și pentru contul băncilor centrale membre ale B.R.I., iar F.M.I. nu va putea întreprinde nici o acțiune împotriva acestei operații.

În această privință, interesele sînt împărțite : vînzarea aurului, chiar prin licitație și eșalonată pe 4 ani, ar putea contribui la scăderea prețului de piață al acestui metal (fenomenul a și început dealtfel să se manifeste), ceea ce nu convine nici deținătorilor de aur — în principal țări dezvoltate — și nici țărilor în curs de dezvoltare, interesul acestora fiind ca prețul să fie cît mai ridicat, deoarece se prevede ca beneficiul din vînzare să fie utilizat pentru sporirea mijloacelor de finanțare a dezvoltării. Există deci interese deosebit de puternice pentru admiterea băncilor centrale la cumpărările de aur, deoarece aceasta ar constitui un factor de susținere a prețului aurului pe piață.

S.U.A. au însă interesul politic opus, al eliminării cît mai grabnice a aurului din sistemul monetar, deci și din băncile centrale, acest metal reprezentînd la ora actuală singurul concurent serios al dolarului în relațiile internaționale de plăți. Dacă băncile centrale sînt admise să cumpere aur, ele își vor reconstitui stocurile metalice și implicit vor deveni apărătoare ale aurului. Pentru a preveni o asemenea situație opusă intereselor americane, doi membri ai Congresului, Taft și Ribicoff, au inițiat de curînd o acțiune care, prin mijlocirea unei rezoluții a Congresului, să contracareze tendințele opuse eliminării aurului din rezervele băncilor centrale. La această acțiune s-a asociat și Henry Reuss, președintele Comitetului bancar al Congresului, care a declarat că vînzările de aur la prețul pieței sînt ilegale. Cele ce se petrec în Congresul S.U.A. nu pot lăsa indiferent pe nimeni, deoarece S.U.A. sînt principalii participanți la F.M.I. și dețin dreptul de veto, astfel încît o opoziție în Congres ar putea duce la blocarea hotărîrilor legate de reforma sistemului monetar internațional și a statutului F.M.I.

Așadar, atît legalitate operației de vînzare a șesimii din rezervele de aur ale F.M.I., cît și modul cum va reacționa piața în urma acestei operații, sînt probleme la care nu s-au putut da pînă acum răspunsuri asigurătoare. În ipoteza în care această vînzare va avea loc, beneficiul ei, adică diferența între prețul oficial și cel realizat prin vînzare, va fi repartizat de F.M.I. astfel : beneficiul realizat prin vînzarea șesimii din aurul vărsat drept cotă parte de către țările dezvoltate (18,5 mil. uncii) va fi folosit pentru constituirea Fondului de sprijin („Trust Fund") destinat țărilor în curs de dezvoltare, iar beneficiul realizat din aurul vărsat de țările în curs de dezvoltare (6,5 mil. uncii) va fi repartizat direct acestor țări, proporțional cu cota de participare a fiecăreia la F.M.I.

Restul de 2/3 din aurul deținut de F.M.I. rămîne să fie valorificat după modificarea statutului F.M.I. și în funcție de ceea ce va fi prevăzut în statutul modificat. Se preconizează ca Fondul să aibă dreptul ca, printr-o majoritate de 85% din totalul puterii de vot, să hotărască fie restituirea aurului, fie vînzarea lui la prețul pieței, beneficiul urmînd a fi utilizat pentru sporirea resurselor de finanțare în general ale organismului sau pentru finanțarea dezvoltării.

Pe ordinea de zi a sesiunii au figurat și **alte modalități de sporire a capacității F.M.I. de a acorda asistență financiară țărilor membre** pentru realizarea unuia din principalele obiective ale organismului : echilibrarea balanțelor de plăți. Una din modalitățile preconizate este aceea a lărgirii considerabile a așa-zisei finanțări compensatorii, destinată sprijinirii acelor țări care, fiind îndeosebi producătoare de materii prime, își văd diminuate veniturile din export din cauza scăderii prețurilor mondiale la aceste produse. Se prevăd majorări ale sumelor pe care țările membre le pot obține în contul finanțării compensatorii, precum și posibilitatea ca aceste sume să fie obținute chiar înainte de apariția deficitului de balanță.

O altă modalitate o constituie însuși **Fondul de sprijin**, amintit mai sus. S-a propus la Kingston ca acest fond să fie înființat imediat, din beneficiul obținut prin vînzarea aurului și din contribuțiile voluntare ale țărilor membre. Resursele Fondului urmează să fie folosite pentru echilibrarea balanțelor de plăți ale țărilor care au un venit foarte redus pe locuitor. În prima perioadă, mecanismul va funcționa pentru țările cu un venit sub 300 dolari pe locuitor în anul 1973.

În aceeași ordine de idei s-a convenit ca, înainte de data intrării în vigoare a modificărilor statutului F.M.I., volumul fiecărei tranșe de credit acordat de acest organism (statutul F.M.I. prevede dreptul fiecărei țări membre de a obține succesiv 4 tranșe de credit, fiecare din ele reprezentînd cîte 25% din cota de participare) să fie majorat cu 45%, ceea ce înseamnă că suma totală a tragerilor în cadrul tranșelor de credit se va putea ridica la 145% față de cotă, comparativ cu 100% în prezent. Condițiile de acordare a tranșelor de credit vor rămîne neschimbate.

Majorarea cu 45% a tranșelor de credit a constituit un compromis, greu obținut, între cererile țărilor în curs de dezvoltare și țările dezvoltate, de el depinzînd acceptarea sau respingerea de către țările în curs de dezvoltare a întregului „pachet" al reformei. Această majorare va permite F.M.I. să acorde cu circa 3,5 miliarde dolari mai multe credite tuturor țărilor membre. Măsura a fost considerată de conducerea F.M.I. drept „o foarte importantă contribuție la rezolva-

dr. Costin KIRIȚESCU

(Continuare în pag. 26)

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI 1)

	Curs central	Curs la 28.12.1973	Curs la 12.1.1976	Curs la 16.1.1976	Abaterea 2) în % a cursurilor valutelor în ziua de 16.1.1976 față de:		Abaterea 2) în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.12.1973-16.01.1976
					Cursul central	Nivelul din 28.12.1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5982	2,6012	+ 2,61	+ 3,76	− 3,62
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,5988	2,6020	+30,11	+24,90	−19,94
Francul francez	4,60414	4,7025	4,4480	4,4760	+ 2,86	+ 5,06	− 4,82
Yenul japonez	308,00	280,20	305,15	305,15	+ 0,93	− 8,18	+ 8,90
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6662	2,6710	+ 4,12	+ 5,80	− 5,48
Francul belgian	40,334	41,10	39,20	39,25	+ 2,76	+ 4,71	− 4,50
Lira italiană	523,50	607,00	681,70	683,60	−23,42	−11,21	+12,62
Lira sterlină	2,8952	2,3250	2,0330	2,0275	−29,97	−12,80	+14,67
DST	−	1,2060 3)	1,17341	1,17438	−	− 2,62	+ 2,69
Prețul aurului la Londra 4)	−	103,87	136,50	129,60	−	−	−

1) Cotațiile din prezentul tabel reprezintă unități de monedă națională față de un dolar SUA, cu excepția cursului lirei sterline și dreptului special de tragere, care sînt exprimate în dolari SUA pentru o unitate;
2) + Revalorizare (apreciere de fapt); − Devalorizare (depreciere de fapt);
3) Curs la 1.7.1974;
4) Prețul aurului în dolari SUA/uncie, primul fixing.

SĂPTĂMÎNA 12-16 ianuarie 1976 s-a caracterizat printr-o stabilitate relativă a cursurilor valutare, cu oscilații destul de mici ale cursurilor valutelor.

Scăderea dobînzilor a continuat pe piața americană (taxa scontului a fost modificată de la 6 la 5,5%, iar unele bănci și-au redus dobînzile preferențiale — „prime rate“ — de la 7 la 6,65%). Scăderea dobînzilor și în Europa — Banca centrală a Elveției a redus taxa scontului de la 3 la 2,5%, iar Banca Angliei a modificat dobînda minimă de împrumut de la 11 la 10,75% — arată că țările vest-europene fac și ele eforturi pe linia relansării economiilor naționale, căutînd să impulsioneze activitatea productivă prin noi facilități de apelare la credite. La acestea s-a adăugat și intervenția băncilor centrale pe linia punerii în practică a recentelor înțelegeri în materie de cursuri valutare (o flotare controlată, fără mișcări determinate de alte cauze decît cele economice importante). În acest context, operatorii de devize apreciază că, de la începutul anului, băncile centrale din Europa au intervenit cu peste 1 miliard de dolari.

Cercurile de afaceri interesate apreciază că viitoare mișcări importante de cursuri nu pot fi așteptate în curînd, atîta timp cît în toate țările occidentale se depun eforturi pe linia relansării viabile a economiilor aflate în recesiune sau pe cale de a ieși din recesiune.

Dobînzile la **depozitele** în eurodolari și eurofranci elvețieni au înregistrat scăderi la toate perioadele (mai accentuat la perioadele scurte), ca urmare a tendinței de scădere a dobînzilor la intern ; cele la euromărci vest-germane au înregistrat mici oscilații, cu ușoară tendință de scădere. Se așteaptă ca această tendință să continue și în viitoarele săptămîni, fiind greu deocamdată să se aprecieze nivelul minim pînă la care vor scădea.

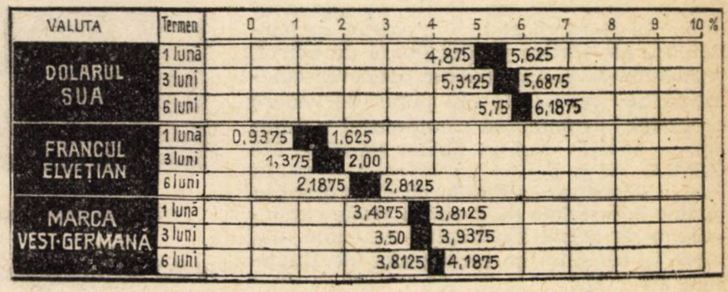

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 12—16 1 1976 (nivel minim și maxim)

Prețul **aurului** la Londra a înregistrat o tendință continuă de scădere, piața liberă a metalului galben fiind puternic influențată de recentele hotărîri concrete luate la reuniunea din Jamaica pe linia vînzării unei părți din aurul deținut de F.M.I. Faptul că oferta suplimentară de aur ce va apare pe piața liberă în următorii ani va trebui absorbită nu poate decît să contribuie la scăderea în continuare a prețului metalului galben.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

(Urmare din pag. 25)

rea problemelor dificile ale economiei mondiale actuale“, adăugîndu-se că ea constituie „sfîrșitul unei lungi etape de discuții“.

O altă contribuție importantă în direcția reformei sistemului monetar internațional a constituit-o, fără îndoială, acordul realizat între Franța și S.U.A. în **problema cursurilor valutare.** Se știe că multă vreme, lucrările privitoare la reformă au fost blocate între altele din cauza divergențelor existente în această problemă, vitală pentru viitoarea reglementare a relațiilor valutare internaționale, unele țări susținînd necesitatea stabilității cursurilor, altele demonstrînd imposibilitatea practică a stabilității în condițiile actuale și propunînd legiferarea flotării libere a cursurilor ca soluție pragmatică inspirată de actualele realități. Acordul dintre Franța și S.U.A., realizat la Rambouillet în noiembrie 1975, a stat la baza discuțiilor din sesiunea de la Kingston. Conținutul acordului este cunoscut : în esență, el prevede ca deocamdată țările să-și aleagă regimul valutar care le convine, inclusiv flotarea (evitînd însă flotarea dezordonată) și să-l exercite sub supravegherea F.M.I., iar mai tîrziu, atunci cînd condițiile economice și financiare vor permite, să se treacă la un sistem de parități și cursuri stabile, dar ajustabile, controlat de F.M.I. Acest compromis, așa cum a subliniat agenția „France Presse“, „nu înseamnă că cei doi foști adversari ar fi abandonat deosebirile filozofice dintre ei cu privire la flotare și parități fixe“, însă el constituie o formulă care satisface interesele atît ale unuia, cît și ale celuilalt.

Compromisul realizat la Rambouillet în problema cursurilor valutare a fost atacat la Kingston de țările în curs de dezvoltare, principalele victime ale flotării. S-a arătat că un sistem monetar internațional, bazat pe flotare pe o perioadă nedeterminată, nu are dreptul să fie denumit sistem. El satisface interesele țărilor dezvoltate care se vor servi și în viitor de flotare pentru a arunca dificultățile economice proprii pe umerii partenerilor de schimburi mai slabi.

ACORDURILE realizate la Kingston atît în domeniul finanțării dezvoltării, cît și în acela al reformei sistemului monetar internațional, reprezintă o contribuție pe de o parte la lichidarea treptată a decalajelor dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate economic, iar pe de altă parte la punerea bazelor unui sistem de relații care să asigure mai multă stabilitate și mai multă certitudine în desfășurarea raporturilor economice și financiare dintre state. Credem însă că a considera cele ce s-au convenit la Kingston drept „un nou Bretton Woods“, drept un „început al unei noi ere monetare“ constituie atît o inexactitate, cît și o exagerare retorică.

O inexactitate, pentru că la Kingston discuțiile s-au axat mai mult pe posibilitățile de amplificare a resurselor de finanțare a țărilor în curs de dezvoltare, în timp ce la Bretton Woods nu a existat o asemenea preocupare. Acesta este un semn bun al timpurilor noastre care dovedește din partea țărilor dezvoltate o apreciere mai realistă a nevoilor și cerințelor lumii contemporane, este o victorie a țărilor „sărace“ care, cu tenacitate și cu dîrzenie, cu unitate și coeziune, au imprimat un nou curs rezolvării problemelor monetare și financiare internaționale. România a sprijinit în mod consecvent poziția justă a țărilor în curs de dezvoltare. Asupra gradului în care resursele de finanțare a dezvoltării vor fi amplificate în urma discuțiilor din Jamaica, controversele vor continua însă, susținîndu-se cu argumente diferite atît capacitatea sistemului de a genera inflație pe plan mondial — teza unor țări industriale —, cît și insuficiența lui față de nevoile reale de finanțare ale țărilor subdezvoltate.

O exagerare retorică, pentru că cele propuse pînă acum de Comitetul interimar sînt departe de a constitui un sistem coerent de principii și reguli care să asigure din punct de vedere monetar desfășurarea normală a relațiilor economice dintre state, în timp ce la Bretton Woods a fost discutat și realizat un asemenea sistem, chiar dacă, pe parcursul aplicării, fisurile lui i-au fost fatale. Întrebarea care se pune este dacă în condițiile create de evoluția economiei capitaliste contemporane se mai poate gîndi cineva la un sistem monetar internațional în adevărata accepție a acestui termen, sau dacă lumea va trebui să se aștepte la mult mai puțin. Ceea ce dă de gîndit în această privință este că tocmai domeniul în care sînt necesare cele mai multe precizări — acela al drepturilor speciale de tragere ca pivot al întregului sistem — nu numai că nu a înregistrat progrese, dar nici măcar nu a fost menționat în ordinea de zi a sesiunilor.

În aceste condiții s-a putut face o paralelă între rezultatele celor două sesiuni de la Kingston și cadrul natural în care sesiunile s-au desfășurat. După cum frumusețea calmă și luxuriantă a naturii jamaicane nu poate ascunde sărăcia majorității locuitorilor și neliniștea socială de pe insulă, nici comunicatele și conferințele de presă apologetice de la încheierea sesiunilor Comitetului interimar și Comitetului pentru dezvoltare n-au putut ascunde caracterul relativ și fragil al hotărîrilor luate.

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, arăta la sesiunea din decembrie 1975 a Marii Adunări Naționale, că lichidarea subdezvoltării este una din problemele fundamentale ale epocii contemporane, de care depind nemijlocit destinderea, pacea și colaborarea internațională. Menținerea marilor decalaje economice din lumea contemporană este o sursă de tensiuni, de ascuțire a contradicțiilor, de posibile ciocniri. **„România, ca țară socialistă și, totodată, ca țară în curs de dezvoltare se situează în mod ferm de partea țărilor care luptă pentru a înlătura această stare de lucruri, pentru a lichida subdezvoltarea precum și vechile relații care au generat-o, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale care să asigure condiții pentru progresul mai rapid al tuturor popoarelor și, în primul rînd, al celor rămase în urmă, pentru accesul larg al tuturor națiunilor la cuceririle civilizației contemporane".** Accesul neîngrădit, fără discriminări și bariere, la tehnologiile moderne, în condiții de deplină egalitate și avantaj reciproc, este o importantă parte componentă a acestor cerințe ale contemporaneității.

Pentru o nouă ordine economică internațională

TRANSFERUL INTERNAȚIONAL DE TEHNOLOGII: SPRE NOI FORME ȘI PRINCIPII [II]

PRIMA PARTE a articolului, apărut în nr. 2/1976 al „Revistei economice", a trecut în revistă argumentele în sprijinul ideii că transferul internațional de tehnologie necesită în prezent o nouă abordare, corespunzătoare naturii sale specifice în condițiile persistenței decalajelor economice în lumea contemporană. România a afirmat și afirmă în forurile internaționale autorizate că sistemul drepturilor și îndatoririlor fundamentale ale statelor nu poate să nu cuprindă în zilele noastre accesul fără discriminări și bariere al tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii. Înfăptuirea acestui drept face parte în mod necesar din procesul traducerii în practică a principiilor noii ordini economice internaționale, menită să creeze o lume mai bună și mai dreaptă în folosul tuturor popoarelor.

Pentru elaborarea de noi norme și principii ale accesului la tehnologiile moderne, înaintate, se depun strădanii de mai mult timp, în cadrul UNCTAD. În luna mai 1975, experți din 43 de țări membre ale acestui organism reuniți la Geneva în cadrul Grupului de lucru pentru elaborarea textului preliminar al unui cod de conduită în domeniul transferului de tehnici, nu reușeau să ajungă — în pofida imperativelor evidente — nici măcar la un proiect unic ca bază pentru negocieri ulterioare. Or, definită ca un proces istoric și nu ca o poziție de circumstanță, cerința țărilor în curs de dezvoltare privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale — din care reglementarea tranzacțiilor cu tehnologii face parte integrantă — presupune negocieri serioase, pe teme bine definite și pe bază de principii democratice, țintind la realizarea de facto *a egalității de* jure *existente între țările participante la acest dialog.*

● Controverse asupra orientărilor de bază

ÎN CADRUL reuniunii Grupului de lucru, țările dezvoltate, fără excepție, deși au recunoscut posibilitatea realizării unui asemenea cod, au pus sub semnul întrebării încă de la start utilitatea acestuia ca factor al unei noi ordini economice internaționale, neacceptînd obligativitatea aplicării lui. Proiectul de text prezentat de Japonia în numele grupului țărilor capitaliste dezvoltate prevedea, ca unul din principiile de bază ale codului preconizat, că dispozițiile acestuia au caracter general și facultativ și că liniile lui directoare nu au un caracter imperativ. „Dată fiind diversitatea situațiilor și a partenerilor implicați, se arată în proiect, orice transfer de tehnici este o speță în sine. Orice reguli specifice ar avea, de aceea, ca rezultat imediat o nepotrivire cu scopurile pe care acestea (regulile) le urmăresc sau le-ar fi contrarii" (TD/B/C.6/1, Annexe 2, p. 2).

În declarațiile prezentate pe parcursul celor două săptămîni de dezbateri s-au putut întîlni și argumentări, aparent subtile, după care singura posibilitate de a se ajunge la un consens pe fondul unei asemenea diversități de poziții ar consta doar în „enunțarea de principii fundamentale, care să servească drept linii orientative atît statelor, cît și întreprinderilor, fie că sînt beneficiare fie că sînt furnizoare de tehnici". În acest sens au pledat tezele despre contradicția care ar exista între reglementarea și controlul transferului de tehnici, pe de o parte, și favorizarea acestui transfer, pe de altă parte. Un control prea strîns ar duce la o frînare a transferului de tehnici către țările în curs de dezvoltare. Or, prin măsurile de reglementare pe care le iau guvernele țărilor în curs de dezvoltare se urmărește realizarea transferului de tehnici către aceste țări în conformitate cu obiectivele lor economico-sociale. De altfel, și într-o serie de țări capitaliste dezvoltate sînt în vigoare legi și reglementări care stipulează înlăturarea sau evitarea practicilor comerciale restrictive în acest domeniu.

Includerea în cod a unei liste complete, pe cît posibil, a practicilor restrictive care trebuie abandonate relevă, implicit, modul de conduită just și rezonabil, condiție determinantă a realizării transferului de tehnici la prețuri echitabile și raționale. Sub pretextul că determinarea unor astfel de prețuri ar fi imposibilă adepții unui cod cu caracter general și facultativ cer în fapt excluderea acestei clauze. Este adevărat că, în prezent, prețul just și echitabil pentru trasferul unei anumite tehnologii nu poate fi stabilit nici exclusiv după criteriul cheltuielilor pe care le-ar face primitorul pentru a pune el însuși la punct tehnica respectivă, și nici numai criteriul cheltuielilor făcute de furnizor pentru crearea tehnicii. Se pune de exemplu, în ultimul caz, problema să se țină cont și de cheltuielile făcute cu cercetările nereușite. Dar totodată, adăugăm noi, trebuie ținut seama și de influența condițiilor în care o anumită tehnică devine economic exploatabilă, condiții care în numeroase cazuri au fost oferite de țările în curs de dezvoltare (materii prime și combustibili la prețuri scăzute, o piață de desfacere imensă etc.).

Dacă nu există încă un criteriu unic de determinare a prețurilor juste și echitabile în transferul tehnologiilor, nu înseamnă că nu se poate ajunge la un cadru favorabil realizării acestei condiții. Un aspect a fost deja menționat — înlăturarea practicilor restrictive, dintre care multe au fost și sînt generatoare de costuri „ascunse". Alt aspect ține de **deglobalizarea** transferului de tehnici, concept încă controversat. Afirmînd necesitatea deglobalizării, țările grupului „celor 77" se pronunță pentru clasificarea tehnicii transferate după componentele sale, și anume pentru două scopuri principale : 1) primitorii de tehnici să poată evalua cu o mai mare exactitate costul tehnicilor transferate, ceea ce nu este posibil la un transfer global în care costurile nu sînt specificate și pe componentele ansamblului ; 2) primitorii să poată distinge între elementele tehnologiei care sînt esențiale operației și cele care nu sînt. Experiența dovedește că în numeroase cazuri cînd beneficiarul nu a avut posibilitatea de a deglobaliza transferul, furnizorul a putut să impună o factură globală al cărei total depășea, uneori cu foarte mult suma costurilor de transfer pentru diversele elemente luate separat. Înlăturînd aceste costuri indirecte, deglobalizarea creează și posibilitatea unei participări locale sporite la transferul de tehnologie.

Existența și a altor puncte controversate a făcut ca dezbaterile din Grupul de lucru, reunit la Geneva în mai 1975, să se poarte pe marginea a două scheme preliminare pentru pregătirea codului de conduită în transferul de tehnici : aceea a experților grupului „celor 77“ și aceea a experților țărilor capitaliste dezvoltate. La sfîrșitul reuniunii, experții grupului „celor 77“ au prezentat o schemă preliminară revizuită. Faptul acesta s-a dovedit a fi un element de favorizare a continuării dezbaterilor atunci cînd s-a întrunit în sesiune Comisia UNCTAD pentru transferul de tehnici (noiembrie-decembrie 1975), sesiune care a marcat un nou pas pe calea pre-negocierii unui cod de conduită pentru transferul internațional de tehnologie.

● O schimbare de ton devine perceptibilă...

ATMOSFERA și perspectiva în care s-au desfășurat lucrările Comisiei au vădit o netă modificare, nu sub vreun aspect măsurabil, dar sub acela al tonului discuțiilor, devenit pozitiv, și reflectînd, credem, dorința de continuare a dialogului început la cea de a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. Concret, aceasta s-a tradus printr-un nou proiect de schemă preliminară a codului, de data aceasta al țărilor dezvoltate, care au prezentat un text într-o formă comparabilă cu ultima schemă a grupului „celor 77“. Dar, dacă forma fusese îmbunătățită, fondul lăsa să se întrevadă, chiar și la o examinare sumară, că nu intervenisera modificări substanțiale în concepția din care se inspira : textul urma, în continuare, să servească drept „model de comportament“ în tranzacțiile cu tehnologii, formulîndu-se „speranța“ că întreprinderile furnizoare i se vor conforma... ! Obiectivele, definițiile, prevederile cu caracter tehnic, aria de aplicare — chiar dacă erau redactate în alți termeni — nu puteau decît să confirme că nu se dorea o intervenție hotărîtă în jocul „forțelor pieței“, ci se voia perpetuarea aceluiași principiu de „laissez faire“.

Experții țărilor dezvoltate nu au adus argumente noi în favoarea a ceea ce ei numeau „filozofia“ pe care se baza acest ultim proiect prezentat. A fost din nou vorba despre „libertatea de acțiune“ a întreprinderilor particulare, despre „echivalența avantajelor“ între vînzători și cumpărători, despre incompatibilitatea dintre „reglementare“ și crearea unui „climat favorabil investițiilor“ etc., ceea ce părea să compromită orice efort întreprins pe calea negocierilor.

Decise, însă, să progreseze, țările în curs de dezvoltare n-au încetat să caute soluțiile unui acord posibil, cel puțin acolo unde punctele de vedere se arătau a fi mai apropiate. Lăsînd de o parte problemele cele mai controversate, ele s-au străduit să ajungă mai întîi la formulări comune măcar în privința titlurilor principalelor capitole ale viitorului cod. In ceea ce privește caracterul lui, conform rezoluției sesiunii a VII-a extraordinare a Adunării Generale, deciziile va trebui să le ia UNCTAD IV (Nairobi, mai 1976), inclusiv asupra caracterului juridic al acestui cod, pentru ca un cod de conduită să poată fi adoptat înainte de sfîrșitul anului 1977.

În cadrul aceleiași sesiuni a Comisiei UNCTAD pentru transferul de tehnici au fost continuate și lucrările privind revizuirea regimului proprietății intelectuale, fixat actualmente prin Convenția de la Paris, precum și cele referitoare la Legea tip pentru investiții destinată țărilor în curs de dezvoltare. Este îmbucurător faptul că, în această privință, s-a putut ajunge la un consens, exprimat în una dintre rezoluțiile adoptate, care trasează liniile principale ale acestui proces de revizuire, ținînd seama de competențele și rezultatele deja obținute de Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (O.M.P.I.). De factură complexă, dispozitivul rezoluției încadrează revizuirea regimului de proprietate intelectuală în aria mai largă a aspectelor economice și comerciale ale transferului de tehnici, preconizează o serie de măsuri vizînd ameliorarea infrastructurii științifice și tehnice în țările în curs de dezvoltare, determină volumul aproximativ al asistenței tehnice de care aceste țări ar avea nevoie în promovarea creșterii lor tehnologice naționale, postulează o strînsă cooperare între UNCTAD, O.M.P.I. și O.N.U.D.I. în studierea incidențelor pe care politici și legislații noi în materie de proprietate intelectuală le-ar avea asupra dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare.

Strîns corelate, codul de conduită și sistemul internațional al proprietății intelectuale vor forma la UNCTAD IV, alături de produsele de bază și problemele finanțării dezvoltării, un domeniu esențial al negocierilor.

● ...dar trebuie schimbate și concepțiile

REMANIEREA cadrului juridic internațional, pe care o presupune codul de conduită și revizuirea sistemului de proprietate intelectuală, nu poate fi decît un catalizator, ce-i drept indispensabil pentru eliminarea unor obstacole și realizarea unor premise de dezvoltare ulterioară. Etapa decisivă o va constitui întărirea potențialului tehnologic al țărilor în curs de dezvoltare, reducerea, și în acest domeniu, a dependenței lor față de țările dezvoltate din punct de vedere industrial.

Cîteva cifre pot ilustra în mod elocvent importanța și necesitatea de a se trece în această etapă. Țările în curs de dezvoltare cheltuiesc, în ansamblu, circa 600 milioane dolari pe an pentru cercetare și dezvoltare, în timp ce costurile în care se oglindește dependența lor tehnologică reprezintă de 20—30 de ori mai mult. Justificarea întăririi potențialului tehnologic al acestor țări se regăsește și în obiectivele fixate prin Declarația de la Lima (martie 1975) și aprobate de Adunarea Generală a O.N.U. la a VII-a sesiune extraordinară : este vorba de creșterea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială pînă la 25%, și aceasta înainte de sfîrșitul secolului. Acest ordin de mărime implică multiplicarea de 10—15 ori a volumului producției industriale a „lumii a treia“ în următorii 25 de ani. În condițiile actuale de dependență tehnologică, cheltuielile în devize cerute de o asemenea creștere ar fi de 25—30 de ori mai mari decît cele efectuate în prezent. Astfel privită, încercarea de realizare a obiectivelor fixate impune în mod vădit o

C. VASILIADE
GH. DUMITRU

(Continuare în pag. 32)

Tîrgul Internațional
de la Viena
10 — 14 martie 1976

Rotundengelände, Viena 2

produse ● idei ●
informații ● soluții ●
in asemenea varietate
și concentrare —
numai la VIENA

TÎRGURI SPECIALIZATE
1976 (extras)

Mobila'76 — 6.3—9.3.
Tîrgul specializat
austriac de mobilă
Centrul expozițional
Rotundengelände, Viena 2

Aqua-term'76 — 1.4.—4.4.
Tîrg specializat pentru
tehnica încălzirii,
climatizării sanitare și a mediului
ambiant,
Centrul expozițional
Rotundengelände, Viena 2

WDW International — 4.4.—6.4.
Săptămîna vieneză a
modei feminine
Centrul expozițional
Messepalast, Viena 7

Ifabo'76 — 18.5—22.5
Tîrgul internaținal specializat
pentru organizarea birourilor
Centrul expozițional
Rotundengelände, Viena 2

Informații și legitimații
Wiener Messe-Aktiengesellschaft
A-1017 Wien 7, Messeplatz
Postfach 124
Telefon (0 22 2) 93 15 24
Telex 01-3491

PUBLICOM

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Evoluția prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna decembrie 1975

TENDINȚA ușor descendentă a prețurilor pe principalele piețe internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România a continuat și în luna decembrie 1975 cînd, potrivit indicelui sintetic INSCIN, aceste prețuri au scăzut cu 0,5%.

a) La produsele agroalimentare tendința de scădere a prețurilor s-a încetinit, de la — 3,6% în noiembrie la — 1,5% în decembrie. Prețurile au scăzut în special la cereale (— 3,9%) și mai puțin la animale și carne (— 0,9%) și la semințe oleaginoase și grăsimi (— 0,6%). La zahăr și produse tropicale prețurile au înregistrat o ușoară creștere (+ 0,8%).

b) La materii prime industriale rata de creștere a prețurilor a fost mai mică în luna decembrie (+ 0,4%) decît în noiembrie (+1,5%). În luna decembrie prețurile au crescut la cauciuc (+8,3%), fibre animale și vegetale (+ 4,7%), metale (+ 0,5%) și au scăzut la piei (— 5,4%), minereuri (— 1,0%), lemn și produse din lemn (—1,0%).

Grupa de combustibili a fost singura la care prețurile au înregistrat în luna decembrie o rată de scădere similară cu cea din luna precedentă, respectiv — 1,2%. Această scădere a fost determinată de reducerea prețurilor la produse petroliere (—1,8%) și la cărbuni și cocs (—1,3%), în timp ce la țiței prețurile au fost practic neschimbate.

De remarcat că din decembrie 1974 și pînă în decembrie 1975 prețurile internaționale au scăzut pe ansamblul produselor de bază cu 10,3%. Cea mai pronunțată scădere a fost înregistrată la produsele agroalimentare (— 31,6%), cu toate că în cursul trimestrului III 1975 a existat o tendință de redresare a prețurilor. De asemenea, prețurile au scăzut la materii prime industriale (— 8,7%), sub influența recesiunii producției industriale din țările capitaliste dezvoltate. În schimb, prețurile la combustibili au crescut cu 6,9% datorită, în special, politicii țărilor membre ale O.P.E.C. de „înghețare“ a prețurilor de listă la țiței în primele trei trimestre ale anului 1975 și de majorare a acestora, cu 10%, incepînd cu 1 octombrie 1975.

INDICELE SINTETIC INSCIN AL PREȚURILOR INTERNAȚIONALE ALE PRODUSELOR DE BAZA CUPRINSE IN NOMENCLATORUL DE EXPORT-IMPORT AL R.S.ROMANIA IN ANII 1973-1975

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Nov.	Dec.
INDICE GENERAL	1973	170,3	.	
	1974	240,4	246,5	237,7
	1975	221,2 a)	214,1 a)	213,1 a)
1. Produse alimentare.	1973	160,6		
	1974	230,8	297,1	268,1
	1975	202,8 a)	186,1 a)	183,4 a)
– cereale	1973	195,5		
	1974	261,5	279,4	266,7
	1975	216,7	206,2	198,2
– semințe oleaginoase, prod. derivate, animale și vegetale	1973	150,2		
	1974	240,8	284,5	276,7
	1975	195,0	178,0	176,9
– animale, carne și produse animaliere	1973	135,7		
	1974	128,3	132,9	135,9
	1975	156,9 a)	163,4 a)	161,9 a)
– zahăr și produse tropicale	1973	179,3		
	1974	437,5	797,8	618,2
	1975	314,0	223,1	224,9
2. Combustibil	1973	209,2		
	1974	336,8	334,7	341,1
	1975	359,3 a)	369,0 a)	364,5 a)
– cărbuni și cocs	1973	149,1		
	1974	193,6	224,5	230,2
	1975	260,0 a)	247,1 a)	243,9 a)
– țiței	1973	146,0		
	1974	567,1	567,1	567,1
	1975	564,7 a)	599,8 a)	599,8 a)
– produse petroliere	1973	285,8		
	1974	380,9	349,4	358,5
	1975	373,9	394,3	387,1
3. Materii prime industriale	1973	162,5		
	1974	216,1	203,7	197,3
	1975	187,9 a)	179,4 a)	180,2 a)
– minereuri	1973	119,4		
	1974	139,6	135,9	138,6
	1975	168,0 a)	162,8 a)	161,2 a)
– metale	1973	156,2		
	1974	231,5	221,3	209,1
	1975	185,1 a)	173,7	174,5 a)
– cauciuc	1973	191,6		
	1974	210,3	136,4	157,6
	1975	159,8	162,1	175,6
– lemn și produse din lemn	1973	177,4		
	1974	232,1	226,5	233,2
	1975	227,9 a)	213,6 a)	211,4 a)
– fibre animale și vegetale	1973	188,0		
	1974	192,0	156,7	150,5
	1975	161,8 a)	165,4 a)	173,1 a)
– piei	1973	176,9		
	1974	122,3	90,2	80,5
	1975	114,8	142,9	135,2

a) Date provizorii pentru cocs de furnal, huilă, țiței, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă neagră, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, fibre celulozice, porci vii și vite cornute mari.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior I.N.S.C.I.N.

Ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate

PRODUSUL național brut al țărilor industriale din Occident ar urma să crească anul acesta cu circa 4,5% pe ansamblu, ritmurile înregistrate în diferitele țări situîndu-se între zero și + 6,0%. Această prognoză se bazează pe calcule ale O.C.D.E. și ale Asociației institutelor europene de conjunctură (A.I.E.C.E.), sintetizate și completate de Institutul austriac de cercetări economice din Viena. Atingerea ritmurilor de creștere prognozate ar echivala cu o redresare moderată după anul de criză 1975, cînd pe ansamblul țărilor O.C.D.E. produsul național brut a scăzut potrivit datelor preliminare cu 2%, iar în unele din aceste țări și în unele subzone în proporții mai însemnate (vezi tabelul). Cifrele pe 1976 sînt însă inferioare celor din anul 1973, premergător izbucnirii actualei crize economice, cînd sporul P.N.B. real pe ansamblul țărilor O.C.D.E. a fost de 6,3%.

Sporuri ale PNB real față de anul precedent, %

	1974	1975	1976
SUA	-2,1	-3,0	+5,5
Canada	+2,8	-1,0	+5,0
Japonia	-1,8	+1,5	+5,0
RFG	+0,4	-4,0	+4,0
Franța	+3,9	-2,5	+3,5
Anglia	+0,2	-1,0	+1,5
Italia	+3,2	-3,0	+2,0
Media pe 7 țări	-0,5	-2,0	+4,5
Belgia	+4,0	-2,0	+2,0
Danemarca	+1,5	-1,5	+4,5
Finlanda	+4,2	-1,0	+2,0
Irlanda	+0,2	-3,5	+0,0
Olanda	+3,0	-2,5	+3,0
Norvegia	+3,7	+4,0	+6,0
Austria	+4,4	-2,5	+1,5
Suedia	+4,2	+1,0	+1,5
Elveția	+0,9	-4,0	+1,0
Media pe 9 țări	+2,9	-1,5	+2,5
OCDE, total	+0,0	-2,0	+4,5
OCDE, țări europene	+2,1	-2,5	+3,0
Piața Comună	+1,9	-3,0	+3,0
AELS	+2,8	-1,0	+2,0

Sursa: Österreichischen Institut für Wirtschaftsforschung, Monatsbericht 11/1975

S.U.A.: evoluții pe ramuri

DEPARTAMENTUL Comerțului al S.U.A. a dat publicității la 12 ianuarie a.c. raportul anual asupra perspectivelor economiei americane în anul care a început („U.S. Industrial Outlook, 1976“). Potrivit raportului, creșterea producției reluată în S.U.A. de la mijlocul anului trecut este așteptată să continue în 1976, produsul național brut urmînd să înregistreze un spor real de 6—7%. În aceste condiții importurile sînt prognozate să crească într-un ritm mai rapid decît exporturile. Indicele prețurilor bunurilor de consum se va urca în decursul anului cu circa 6,5%. Șomajul ar urma să cunoască o oarecare reducere, reprezentînd în medie pe an 7,5—7,7% din totalul mîinii de lucru — în comparație cu rata de 8,3% în 1975 —, dar rămîne în acest fel la un nivel simțitor mai ridicat decît în majoritatea anilor postbelici. Experții Departamentului Comerțului scontează că producția de oțel a S.U.A. va atinge circa 122 mil. t, cu 13,4% mai mult decît volumul producției — afectat de recesiune — din 1975, și că producția de automobile va spori aproximativ în aceleași proporții. Se presupune că evoluția din aceste două ramuri va avea efecte stimulatoare asupra restului economiei, inclusiv prin programele de dezvoltare a lor care vor putea deveni necesare în cursul anului.

Anglia: optimism prudent

OBIȘNUITUL raport de sfîrșit de an asupra situației economice în țările Pieței Comune dat publicității în decembrie 1975 de Comisia acestui organism dă dovadă de un „optimism prudent“, cum îl caracterizează The Times.

În privința aprecierii perspectivelor economiei britanice, raportul Comisiei C.E.E. împărtășește opinia recent exprimată de experții O.C.D.E. că produsul intern brut al Angliei va cunoaște o creștere nulă în anul care a început, în vreme ce șomajul va spori încă, cel puțin în prima jumătate a acestui an, iar deficitul balanței de plăți curente nu se va reduce prea mult.

În privința ritmului inflației, raportul Comisiei estimează că el va continua să se reducă lent în cursul acestui an, pînă la 15% ca rată anuală după primele șase luni. În ciuda diminuării previzibile a ritmului inflaționist, raportul Comisiei apreciază că „nu există loc pentru măsuri generale reflaționiste“ și că „menținerea prețurilor la niveluri mult mai scăzute decît cele înregistrate în trecutul apropiat trebuie să rămînă încă obiectivul prioritar al politicii guvernamentale“.

După cum aprecia primul ministru, Harold Wilson, în mesajul său de Anul Nou, țara sa se află angajată „în cea mai mare bătălie economică care ne confruntă în cursul acestei generații“, exprimîndu-și speranța că anul 1976 va fi „anul în care ideea redresării trebuie să devină un fapt“.

r.e. MONDORAMA

Tinerii şomeri şi sentimentul inutilităţii

SĂPTĂMÎNALUL „L'Usine Nouvelle", ocupîndu-se recent de creşterea şomajului în Franţa în toamna anului trecut (în octombrie erau 1 015 600 de cereri de serviciu nesatisfăcute), evidenţiază că ponderea tinerilor sub 25 de ani în rîndurile şomerilor a sporit continuu, ajungînd să reprezinte circa două treimi. Cauzele acestei situaţii rezidă — după opinia revistei — atît în neconcordanţa dintre orientarea învăţămîntului şi structura posturilor existente în diferite sectoare ale economiei, cît şi în reticenţa manifestată de mulţi patroni la angajarea tinerilor „debutanţi în meserie", care au nevoie de o perioadă de formare, de adaptare la condiţiile de muncă etc. Arătînd că în acest mod „se dezvoltă un climat de descurajare, contrar dinamismului fără de care o naţiune este sortită pieirii", revista sugerează ca, odată cu apariţia primelor semne de înviorare economică, să fie căutate mijloace de a alunga din sufletul tineretului „sentimentul de inutilitate".

Migraţia forţei de muncă: avantaje îndoielnice, dezavantaje reale

UN STUDIU recent al Institutului de cercetări IFO din München ajunge la concluzia că actuala recesiune loveşte considerabil mai puternic în ţările de origine ale forţei de muncă migratoare decît în ţările gazdă.

De la război încoace numărul muncitorilor migranţi în Europa s-a ridicat la 30 milioane, estimează autorii studiului. Principalele ţări furnizoare de muncitori au fost Finlanda, Grecia, Islanda, Italia, Portugalia, Spania, Turcia, Iugoslavia, iar principalele ţări gazdă — Elveţia, Suedia şi cele 9 state membre ale Pieţei Comune vest-europene. Referindu-se la avantajele şi dezavantajele migraţiei studiul constată că pentru ţările gazdă migraţia a asigurat în perioadele de activitate economică intensă, o forţă de muncă voluminoasă, mobilă şi docilă, care poate fi relativ uşor înlăturată atunci cînd se produce recesiunea. Pentru ţările de origine, în cazul cărora se invocă de obicei printre avantaje atenuarea şomajului, ameliorarea situaţiei balanţei de plăţi ca urmare a transferurilor de devize de la muncitorii emigraţi şi posibilitatea de instruire a cadrelor naţionale, recesiunea actuală a demonstrat fragilitatea unor astfel de aşteptări. În unele ţări, şomajul s-a agravat brusc datorită întoarcerii unei părţi însemnate din muncitorii plecaţi în alte ţări. Proporţia acestora în ţările respective, în perioadele de vîrf ale migraţiei, fusese de cel puţin 5% din forţa de muncă, ajungînd în unele cazuri la cifre mult mai mari. Simultan s-au redus catastrofal încasările de devize din această sursă. Astfel, de exemplu, dacă în 1973 în cazul Italiei aceste încasări echivalau cu 12% din deficitul balanţei comerciale şi în cazul Turciei cu 150%, în 1975 încasările nu mai reprezentau decît 8% şi respectiv 18% din deficitele comerciale ale ţărilor menţionate.

Nici argumentul „instruirii" nu este considerat convingător de către autorii studiului, deoarece pleacă în străinătate în primul rînd muncitorii care au oarecare pregătire : între o treime şi o jumătate din muncitorii migranţi aveau o calificare încă înainte de plecarea din ţara de baştină. Cînd se întorc, mulţi din aceşti muncitori adoptă ocupaţii ad-hoc, deseori descalificîndu-se, iar acei care s-au calificat în ţara gazdă nu se mai întorc de obicei în satele lor, agravînd problema depopulării rurale.

Cuba: informatică şi zahăr

DEZVOLTAREA tehnicilor informaticii, automatizarea conducerii sînt planificate în Cuba ţinîndu-se seama de condiţiile specifice ale ţării. Marea majoritate a întreprinderilor industriale cubaneze au sub 2 000 de angajaţi şi dau o producţie pînă la 30 milioane de pesos pe an, făcînd astfel parte din categoria întreprinderilor mijlocii. Ca urmare, lucrările privind proiectarea şi fabricarea mijloacelor necesare au în centrul atenţiei minicalculatoarele.

Pe de altă parte, se preconizează ca eforturile de automatizare a conducerii să se concentreze asupra industriei zahărului — ramura cheie a economiei naţionale, precum şi asupra unei serii de ramuri de producţie sau prestatoare de servicii (învăţămînt, ocrotirea sănătăţii etc.). Planul pe termen mediu privind dezvoltarea producţiei naţionale de minicalculatoare prevede aplicarea sistemelor moderne de conducere în cel puţin 40 de întreprinderi, precum şi automatizarea procesului de producţie în 75 de fabrici de zahăr.

Rentabilitate subestimată

DACĂ PÎNĂ RECENT savanţii priveau cu scepticism posibilitatea de a găsi în viitorul apropiat alternative valabile petrolului ca sursă de energie, o descoperire recentă a Centrului de cercetări nucleare din Jülich dovedeşte că utilizarea energiei nucleare ar putea deveni curînd practicabilă.

Părerile sceptice se bazau în primul rînd pe calcule făcute anul trecut de cercetătorul englez Peter Chapman. Acesta susţinea că în primii ani după construirea centralelor nucleare ele vor consuma mai multă energie decît vor produce. O centrală cu o durată de funcţionare de 25 de ani, de exemplu, ar trebui să „restituie" în primii cinci ani energia pe care a împrumutat-o de la centrale, pentru a putea fi construită, cît şi pentru procurarea şi tratarea combustibilului său. Fizicienii de la Jülich au constatat însă că savantul englez nu a ţinut seama de noile procedee de îmbogăţire a uraniului care reduc considerabil costul producerii energiei. De exemplu, în procesul ultra-centrifugării este nevoie de numai 10% din energia care se consumă cînd se utilizează separarea izotopilor prin difuzarea gazoasă. Recurgerea la un reactor cu apă uşoară ar face ca volumul de energie necesară în prealabil centralei nucleare să reprezinte doar 1,25% din aceea calculată iniţial. Cu alte cuvinte, o centrală nucleară va deveni „rentabilă" — în sensul „restituirii" energiei împrumutate de la alte centrale — nu după cinci ani, cum se considera pînă acum, ci după numai 2,5 luni.

„Ziua EFTS"

PRINTRE EXPERŢII bancari din Statele Unite circulă cu tot mai mare frecvenţă cuvîntul „EFTS", prescurtarea engleză pentru sistem electronic de transfer al fondurilor. Acest sistem, care a fost introdus de „First National Bank of Chicago" şi urmează a fi extins în întreaga reţea bancară americană va însemna o simplificare radicală a operaţiunilor. Publicul nu va mai lua contact cu funcţionarii, ci nemijlocit, prin telefon, cu instalaţii terminale ale unor calculatoare electronice, amplasate în birouri, super-magazine sau alte locuri publice. Clientul va putea afla pe loc care este soldul contului său, îşi va achita notele de plată, va efectua transferuri, va contracta credite — toate fără completare de cecuri şi fără deplasări la bancă.

O tranzacţie tipică va avea loc în felul următor :

— clientul telefonează calculatorului ;

— cu ajutorul cifrelor de pe disc el indică numărul contului său, un număr special — secret — de identificare, ce i-a fost atribuit de bancă, precum şi un alt număr care arată tipul operaţiunii pe care doreşte s-o efectueze ;

— achitînd o notă de plată, de exemplu, clientul formează un număr care indică furnizorul său, precum şi suma de plată. Dacă nota de plată depăşeşte suma din cont, calculatorul (înzestrat cu voce) îl informează despre situaţie, întrebîndu-l dacă doreşte să recurgă la contul său de economii sau la un credit.

Printre avantajele introducerii EFTS se menţionează posibilitatea utilizării serviciilor bancare fără întrerupere, ziua şi noaptea, o reducere a personalului băncilor, accelerarea operaţiunilor şi în consecinţă sporirea volumului fondurilor disponibile. Simplificarea aparatului bancar va duce de asemenea la desfiinţarea a numeroase filiale mai mici. După opinia experţilor, „ziua EFTS" nu va întîrzia să sosească.

Poliţe care grevează viitorul

EFORTURILE care sînt actualmente în curs în ţările capitaliste dezvoltate pentru a se pune capăt crizei economice şi a întoarce din nou mersul conjuncturii spre reluarea creşterii, implică între altele sporuri substanţiale ale datoriei publice şi aşa ridicate. Săptămînalul vest-german „Die Zeit" a publicat în decembrie 1975 graficul alăturat care înfăţişează sugestiv nivelul datoriei în opt dintre cele mai dezvoltate ţări occidentale. În R.F.G., la care revista se referă în mod special, suma totală a datoriei publice a crescut în 1975 cu 24% şi urmează să sporească simţitor şi în 1976.

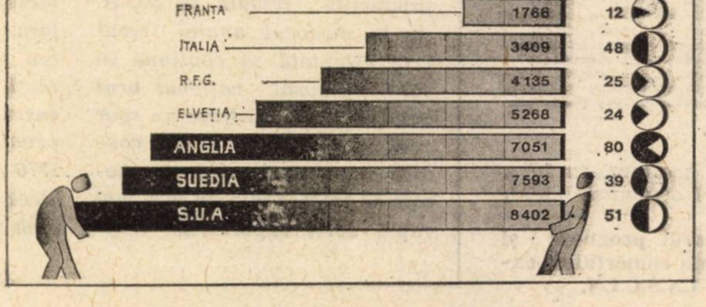

Ponderi în comerțul mondial

Titus Vîrtejanu, Predeal — Datele cele mai recente de care dispunem sînt cele cuprinse în **Anuarul statistic al comerțului internațional 1974**, publicat de Oficiul statistic al O.N.U. în noiembrie 1975. Potrivit acestei surse exporturile mondiale au însumat în 1974 circa 842 miliarde de dolari, fiind cu 46% mai mari decît în anul precedent. Totuși, în termeni reali (în prețuri constante) creșterea n-a depășit 6,5%, fiind cea mai redusă din 1967 încoace, cînd comerțul mondial a fost perturbat de închiderea Canalului Suez (redeschis, după cum se știe, în toamna anului trecut). Ca urmare a recesiunii, importurile țărilor capitaliste dezvoltate au rămas la același nivel, în vreme ce exporturile au sporit cu 6%, față de 13,6% în 1973. Reflectînd creșterea prețurilor la petrol, ponderea țărilor O.P.E.C. în totalul exporturilor țărilor în curs de dezvoltare a sporit de la 39,6% în 1973 la 57,9% în 1974, în vreme ce ponderea lor în totalul importurilor a rămas aproape neschimbată (20,5%). În 1974 exporturile țărilor O.P.E.C. au fost de 4,2 ori mai mari decît importurile (față de numai 2,3 ori în 1973), iar excedentul lor comercial a depășit 100 miliarde de dolari (față de numai 24,8 miliarde în 1973).

Pentru prima oară ediția 1974 (care este cea de a 23-a) a acestui anuar, publică tabele privind principalele 22 de țări exportatoare și 20 de țări importatoare ale fiecărui grup de produse din clasificarea standard a comerțului internațional (SITC), în ordinea descrescîndă a valorii comerțului lor.

Anuarul amintit conține date privind 147 de țări și teritorii, care realizează în total 98% din comerțul mondial. Dintre acestea numai circa 90 de țări transmit O.N.U. cu o anumită regularitate cifre privind comerțul lor exterior.

Începînd cu anul 1962, datele respective sînt introduse în calculator.

Oțelul chinez

Gheorghe Necșulescu, București — Producția de oțel a R. P. Chineze a crescut de la 160 000 t în '49 la 23 milioane t în 1972, scrie revista **China populară**. China produce astăzi peste 1 000 de tipuri de oțel și o largă varietate de oțeluri laminate necesare la fabricarea unei game largi de produse ale industriei constructoare de mașini.

O contribuție însemnată la creșterea și diversificarea producției de oțel a adus-o dezvoltarea pe baza tehnicii moderne a marilor combinate siderurgice de la Anșan, Uhan, Paoteu, ca și triplarea, între 1966 și 1973, a producției întreprinderilor siderurgice de mici dimensiuni. Numai la Pekin se obține în prezent o cantitate de oțel de zece ori mai mare decît întreaga producție a țării din anul 1949.

Rolul întreprinderilor mici este important și în alte ramuri ale industriei chineze. Astfel, spre pildă, în industria cimentului peste jumătate din producție se obține în peste 2 800 de asemenea întreprinderi, răspîndite în patru cincimi din districtele țării.

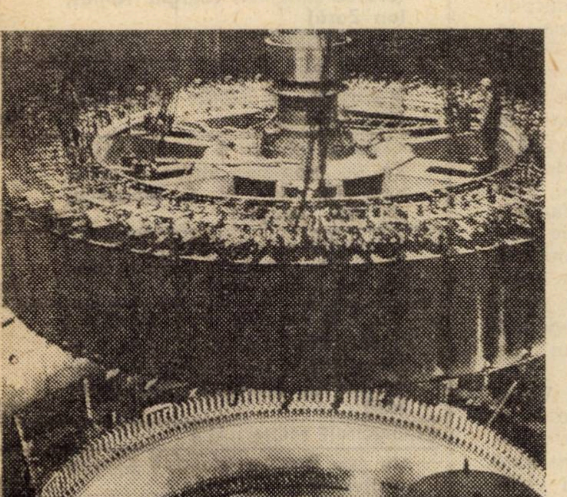

Instalarea unei turbine hidraulice de 300 MW, produsă în întregime în China.

Material rulant

Gheorghe Stoica, București — Țara noastră exportă, atît locomotive Diesel (121 în anul 1973, 203 în anul 1974, ultimul an pentru care cuprinde date „Anuarul statistic al R. S. România, 1975"), cît și vagoane de marfă și cisterne (6335 în 1973, 8027 în 1974). Privind destinația exporturilor românești la acest capitol, cele mai recente date publicate de care dispunem privesc anul 1972. De exemplu în cazul vagoanelor de marfă (în bucăți echivalente pe patru osii), din 3654 de vagoane exportate în acel an 1497 au fost destinate U.R.S.S., 1337 R.D.G., 336 Pakistanului, 288 R. P. Ungare etc.

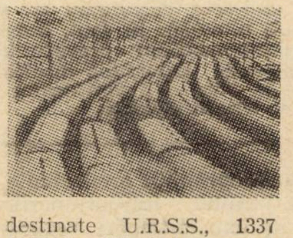

În legătură cu proiectele feroviare despre care ați citit în revista noastră și la care vă referiți, menționăm acordul privind cooperarea în domeniul construcției de căi ferate, semnat în timpul vizitei oficiale întreprinse cu două luni în urmă în Iran de președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu.

Insulele Falkland

Dorin Bontaș, Cluj-Napoca — Arhipelagul Falkland (sau Malvine), situat în sudul Oceanului Atlantic, este format din două insule mai mari și circa 200 de insulițe. Suprafața lor totală este de 11 961 km^2, iar populația de circa 2 000 de locuitori. Centrul administrativ al insulelor este Port Stanley, iar limba oficială este engleza. Insulele au fost descoperite în anul 1592 de navigatorul englez J. Davis. După ce în 1767—70 sînt ocupate de spanioli, iar în 1820 de Argentina, în 1833 insulele Falkland sînt proclamate de Marea Britanie colonie a coroanei, statut pe care îl au și astăzi. La rîndul lor autoritățile argentiniene consideră teritoriul respectiv ca aparținînd Argentinei. Exportul insulelor constă aproape în totalitate din lînă, de pe urma a circa 630 000 de ovine. Potrivit unor afirmații recente, în jurul insulelor Falkland ar exista zăcăminte submarine de petrol.

Presă și televiziune

George Marinescu, București — 1) Răspîndirea televiziunii nu împiedică un mare număr de oameni să citească cu regularitate presa. Cazul R.F. Germania, țară cu o televiziune dezvoltată, este concludent în această privință. Analiza audienței presei vest-germane întreprinsă în fiecare an scoate în evidență că în 1975 circa 73% din cetățenii în vîrstă de peste 14 ani ai acestei țări, citesc zilnic un ziar difuzat prin abonament. Aceeași anchetă relevă că 88% din populație citește cel puțin un periodic, iar o femeie din patru citește un săptămînal feminin.

2) În prezent, 80% din televizoarele color ale lumii funcționează în sistemul american N.T.S.C. (utilizat în S.U.A., Canada, Japonia, Mexic, Filipine etc.), 17,4% în sistemul vest-german PAL (utilizat pînă acum în 32 de țări, dintre care 15 în Europa — R.F.G., Anglia, Irlanda, Islanda, Norvegia, Suedia, Finlanda, Belgia, Olanda, Luxemburg, Danemarca, Elveția, Austria, Iugoslavia și Italia), iar 2,6% în sistemul francez SECAM (adoptat pînă în prezent în Europa de Franța, U.R.S.S., Polonia, R.D.G., Cehoslovacia și Bulgaria). În unele regiuni ale Europei se recepționează mai multe programe, ca de exemplu în nordul Italiei, unde pot fi urmărite atît programele franceze, în sistemul SECAM, cît și cele elvețiene, austriece și iugoslave, în sistemul PAL. Acesta din urmă reprezintă o dezvoltare a sistemului american N.T.S.C., realizată la începutul deceniului trecut — după un studiu îndelungat în S.U.A. și Japonia — de inginerul vest-german Walter Bruch, astăzi în vîrstă de 67 de ani, unul din pionierii televiziunii pe plan mondial. La Jocurile Olimpice din 1936, la care s-au realizat transmisiuni cu titlu experimental, Walter Bruch era unul din primii operatori.

Republica Populară Benin

Ion Vasilescu, București — Nu este vorba de un nou stat independent apărut pe harta Africii, ci de schimbarea, la 30 noiembrie 1975, a denumirii Republicii Dahomey — țară situată pe coasta de vest a Africii, la Golful Guineii — în Republica Populară Benin. Țara — fostă colonie franceză — își obținuse independența în anul 1960. Numele său actual vine de la regatul Benin care a existat în această regiune a Africii, cunoscînd înflorirea maximă în perioada secolelor XIV—XVII.

Calculatoare de buzunar

Gheorghe Vlase, Zalău — Concurarea riglei de calcul de către un instrument portativ mai rapid și mai exact — proces relatat în nr. 52/1975 al revistei noastre, la care vă referiți — vine în întîmpinarea unui vechi deziderat al specialiștilor din multe domenii de activitate. Primele calculatoare de buzunar efectuau numai cele patru operații de bază și nu întreceau rigla de calcul decît prin precizie (ele indicau, de exemplu, locul virgulei, ceea ce rigla nu face). De cîțiva ani ele pot efectua operații cum sînt calculul funcțiilor trigonometrice și exponențierea, care erau pînă atunci numai apanajul riglei de calcul, în timp ce prețul lor, coborît atît de mult încît ele au devenit un bun de larg consum.

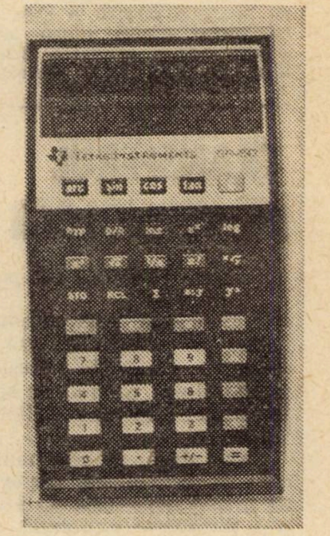

Apariția calculatoarelor de buzunar programabile — care preiau de la operator unele operații de rutină și permit rularea unor miniprograme înregistrate pe cartele magnetice — a însemnat un nou salt spectaculos înainte.

Stimulate de succesul calculatoarelor de buzunar programabile, firmele producătoare au diversificat gama acestora, diferențiindu-le după domeniile de utilizare (statistic, financiar, comercial, științific, pedagogic, transporturi maritime etc.) și gradul de complexitate. Astfel, unele din aceste calculatoare de buzunar sînt capabile să efectueze mai rapid (adică cu mai puține apăsări pe clape) operații cum sînt calcularea dobînzilor, convertirea valutelor, trecerea de la un sistem de măsuri și greutăți în altul etc.). Pentru a stimula extinderea utilizărilor, firmele constructoare au trecut la producerea unor calculatoare de buzunar cu mai puține posibilități (denumite uneori și microcalculatoare), însă tot programabile, la prețuri mai scăzute.

curier....

Reîncadrare

ION MODRESCU, Braşov — Reîncadrarea, după pensionare, la nivelul de bază a funcţiei ocupate corespunde reglementării în vigoare. Stabilirea retribuţiei tarifare nu se face în raport cu funcţia ocupată anterior pensionării, ci cu aceea în care pensionarul a fost reîncadrat.

Conducerea unităţii poate, fără a avea obligaţia, să dispună acordarea unui număr de gradaţii, după 30 de zile de la reîncadrarea pensionarului, ţinînd seama atît de calităţile şi aptitudinile sale profesionale cît şi de nivelul de retribuire avut anterior. Organul colectiv de conducere poate dispune această reîncadrare în termen de 90 de zile.

Retribuire

VICTORIA MITULESCU, Sibiu — Problema ridicată de dv. este soluţionată în art. 194 din Legea retribuirii. Personalul dintr-o unitate trecută din grupa a II-a de ramuri, în grupa a V-a, căruia i se acordă un număr de gradaţii pentru a i se menţine clasa de retribuire avută (dacă acestei clase nu îi corespunde o gradaţie, întrucît se situează între două gradaţii consecutive) i se stabileşte clasa de retribuire imediat următoare. Această reglementare priveşte personalul care a fost menţinut în aceleaşi funcţii.

Derogare

ILIE STĂNCULETE, Tîrgu Jiu — În aplicarea art. 36 din lege, H.C.M. nr. 69/1975 (anexa 4), stabileşte modul în care se face retribuirea personalului care nu îndeplineşte condiţiile de studii. Potrivit pct. 2, lit. b din pct. 13 al anexei sus-menţionate, personalul menţinut pe baza Legii nr. 12/1971, şi H.C.M. nr. 914/1968, în funcţii de conducere la care s-au modificat condiţiile de studii, prevăzîndu-se numai condiţia de studii superioare, se încadrează cu o clasă sub retribuţia tarifară prevăzută pentru funcţia respectivă, atunci cînd are studii de subingineri şi cu două clase cînd are studii medii ori postliceale.

Alocaţie

CONSTANTIN DINU, Bucureşti — Majorarea suplimentară a retribuţiei tarifare cu 60 lei lunar în baza Decretului nr. 74/1975 nu afectează acordarea alocaţiei de stat pentru copii (aceasta atît pentru copiii născuţi pînă la aplicarea decretului, cît şi pentru cei născuţi ulterior). În fapt, această majorare, corespunzătoare prevederilor legale sus-menţionate, determină modificarea, cu 60 lei — în plus — a plafoanelor în raport cu care se acordă alocaţia.

TRANSFERUL DE TEHNOLOGII

(Urmare din pag. 29)

altă abordare, prin prisma unor noi mijloace, pe măsura acestor perspective îndrăzneţe. De unde necesitatea dezvoltării potenţialului tehnologic şi a reducerii dependenţei tehnice a ţărilor în curs de dezvoltare.

Chiar dacă, în cele mai multe ţări în curs de dezvoltare, importurile de bunuri de primă necesitate au fost înlocuite printr-o producţie naţională, ponderea importurilor în volumul desfacerilor pe piaţa internă nu a scăzut, iar dezechilibrul balanţelor de plăţi s-a accentuat. S-au produs, de fapt, schimbări în **structura** plăţilor externe, deoarece importurile de tehnici, fie directe (import de know-how) fie indirecte (import de produse semifinite şi de echipamente), au crescut considerabil mai mult decît cele de bunuri de consum. Este evident că devine tot mai presant necesară aplicarea unei politici tehnologice bazate pe o efectivă şi echitabilă cooperare internaţională.

În acest spirit, secretariatul UNCTAD a trecut la elaborarea unui „program de acţiune global", în scopul întăririi capacităţii tehnologice a ţărilor în curs de dezvoltare, program ale cărui elemente principale le constituie acţiunile pe plan naţional, cooperarea între ţările în curs de dezvoltare, contribuţia ţărilor dezvoltate şi aceea a întregii comunităţi internaţionale.

De remarcat că, pe planul acţiunilor la nivel naţional, programul evidenţiază importanţa planificării dezvoltării tehnologice, „concepută ca parte integrantă a planificării naţionale a dezvoltării" (TD/B/-C.6/11), fără de care nu se poate stabili necesitatea de a face importuri sau posibilitatea de a utiliza tehnicile locale, şi nici determina ce anume tehnici se adaptează mai bine exploatării resurselor naţionale, necesităţilor consumului şi celor de protejare a mediului etc.

În cadrul planificării, realizarea unei coordonări între politicile de transfer şi dezvoltare a tehnicilor şi celelalte mari orientări economice devine esenţială ; sînt implicate, aşadar, în procesul de realizare a interdependenţei tehnologice, nu numai acordurile de licenţă, engineering-ul, cercetare-dezvoltare, legile şi practicile în domeniul proprietăţii intelectuale, ci şi investiţiile străine, întreprinderile mixte, politica de export-import, regimul devizelor, formarea cadrelor naţionale etc.

Strîns legată de primele două acţiuni este şi crearea de centre naţionale pentru transferul de tehnici, instituţii avînd ca obiect de activitate specific totalitatea problemelor complexe pe care le antrenează aplicarea planurilor şi politicilor integrate în acest domeniu.

Cadrul propice întăririi cooperării dintre ţările în curs de dezvoltare, inclusiv enunţarea măsurilor concrete aplicabile în domeniul cooperării lor tehnologice, a fost dat încă de UNCTAD III (1972). Dacă, pînă în prezent, nimic cu adevărat important nu a fost întreprins în această direcţie, condiţiile generale actuale sînt mult mai favorabile ; în unele cazuri, lipsa de fonduri, de forţă de muncă calificată şi de capacităţi tehnice a făcut loc unor excedente crescînde, au devenit disponibile mijloace tehnice, complementaritatea în diverse domenii permite aplicarea unor iniţiative mai îndrăzneţe.

Ţările în curs de dezvoltare îşi pot aplica reciproc un tratament preferenţial în transferul şi dezvoltarea tehnicilor, pot lărgi aria tratatelor sau acordurilor de cooperare regională prin aranjamente preferenţiale vizînd aporturile de capital, tranzacţiile cu tehnici, achiziţiile de stat etc. În unele domenii, cum sînt industria farmaceutică, agronomia, industria alimentară, industria chimică, în care anumite ţări în curs de dezvoltare au realizat progrese, ar putea fi iniţiate acţiuni de cooperare reciproc avantajoase.

Rezoluţiile sesiunilor a VI-a şi VII-a extraordinare ale Adunării Generale a O.N.U., ca şi concluziile examinării stadiului de îndeplinire a prevederilor Strategiei internaţionale a dezvoltării, au pus suficient în lumină posibilităţile ţărilor avansate din punct de vedere industrial de a contribui la întărirea capacităţii tehnologice a ţărilor în curs de dezvoltare. Cum, în această privinţă s-a făcut extrem de puţin, cîmpul de acţiune rămîne larg deschis. Pe acelaşi plan se situează şi sprijinul pe care comunitatea internaţională, prin programele sale de finanţare multilaterală, l-ar putea acorda unei activităţi permanente de asistenţă tehnică şi operaţională, concepută la o scară fără precedent, cu programe şi stagii de pregătire a cadrelor, servicii consultative şi ajutor direct în crearea de centre pentru transferul şi dezvoltarea tehnicilor.

---

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul numărului 3 din 23 ianuarie 1976

— O amplă şi viguroasă mişcare de masă pentru îndeplinirea planului **(Stere Gioga)** 1

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Plan — angajamente : Cum le realizăm? **(Bogdan Pădure)** 2
— Cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice. Promovarea largă a tehnicii înaintate **(Trandafir Cocîrlă)** 3
— În întîmpinarea Congresului consiilor populare. Sistematizarea teritoriului şi a localităţilor **(Miu Dobrescu)** 6
— Ancheta „R.E." : Generalizarea rezultatelor cercetării ştiinţifice, mijloc de sporire a producţiei agricole. Răspund : dr. **Ion Arişanu,** ing. **Mihai Macici.** 9
— Un program economic complex în dezbaterea consiliului oamenilor muncii (ing. **Ion Ostrovăţ)** 10

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Marketing : Parametrii produs-piaţă în formularea strategiei exportului maşinilor-unelte (prof. dr. **M. C. Demetrescu)** 11

DOCUMENTAR ECONOMIC

— În ajutorul participanţilor la învăţămîntul politico-ideologic de partid. Politica partidului de promovare a ştiinţei şi progresului tehnic. Sarcinile cercetării ştiinţifice pentru introducerea progresului tehnic şi perfecţionarea conducerii activităţii economice şi sociale. Cincinalul 1976—1980, cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice **(Sergiu Tamaş, Ion Zară)** 13

TEORII — IDEI

— Unirea Principatelor — moment important în istoria României. **(Gh. Dobre)** 17
— Omul ● tehnica ● mediul : Hrana — problemă vitală a omenirii (II) (dr. **N. S. Stănescu,** dr. **Gh. Jelezov)** 18—20
— Convorbiri economice cu prof. dr. **N. J. Zimmermann :** Spre o teorie cît mai pragmatică 21
— Şcoli ● curente ● economişti : Instrumentarul analitic marxist în investigarea ideologiilor subdezvoltării (I) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Un nou Bretton Woods ? **(Costin Kiriţescu)** 24
— Transferul internaţional de tehnologii: (II) **(C. Vasiliade, Gh. Dumitru)** 27

COLEGIUL DE REDACŢIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacţie), **Stere Gioga, Ioniţă Olteanu** (redactor şef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Şalapa** (redactor şef).

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti

ARTICOLE DESTINATE UŞURĂRII MUNCII GOSPODINELOR

Grătar de fript fără fum. Se deosebeşte de celelalte grătare de fript prin aceea că datorită formei în care este executat, carnea se frige în mod uniform, nu scoate fum, iar grăsimea se colectează într-o tavă fără a se pierde. Preţ de desfacere cu amănuntul : 32,35 lei, 30,25 lei, iar pentru minigrătar 28 lei/buc.

Oală fiert lapte, cu pereţi dubli şi avertizor. Este un vas modern simplu şi practic, realizat cu scopul ca laptele pus la fiert să nu dea în foc, avînd în plus principalul avantaj că laptele fiert într-o astfel de oală nu se afumă şi îşi păstrează în acelaşi timp vitaminele şi gustul mai plăcut de lapte crud, ca la sterilizarea prin pasteurizare. Această oală este recomandată pentru toate mîncărurile care se afumă uşor (cacao, făinoase, făinoase combinate cu lapte etc.). Prin fluier (avertizor) se aminteşte acustic că laptele sau mîncarea pusă la fiert trebuie luate de pe foc. Preţ : 45 lei ; 41,50 lei/buc.

Tocător ceapă şi legume. Se compune dintr-un corp din polistiren transparent sau sticlă asemănător unui pahar puţin coniac, pe fundul căruia se pune în partea interioară un disc din cherestea de diverse esenţe, o tijă cu arc din oţel pe care sînt fixate două cuţite inoxidabile sub formă de cruce şi un capac din material plastic. Prin apăsarea tijei, învîrtind-o într-o parte şi în alta, se toacă ceapa şi legumele după dorinţă.

Principalul avantaj pe care îl prezintă este acela că la tocat ceapă, prin fixarea capacului opreşte mirosul şi iuţeala, înlăturînd lăcrimatul ochilor. Preţ : 15 lei/buc.

Maşină de stors fructe şi roşii. Funcţionează pe principiul maşinii de tocat carne, deosebirea constă în aceea că dispune de un cilindru strecurătoare care are calitatea de a separa cojile şi seminţele fructelor de suc, obţinîndu-se astfel un suc de fructe şi roşii curat, fără impurităţi. Preţ : 63 lei/buc.

Dispozitiv scos sîmburi. Realizat pe principiul unui cleşte de zahăr sau prăjituri, este prevăzut la capete — braţul de jos cu un lăcaş în care se pune vişina, iar braţul de sus cu un ţumburuş. Prin simplă apăsare, ele se împreunează, obţinîndu-se astfel scoaterea sîmburilor din vişine cu mare uşurinţă. Fiind executat din bandă de oţel-nichel, se întreţine foarte uşor. Preţ : 10 lei/buc.

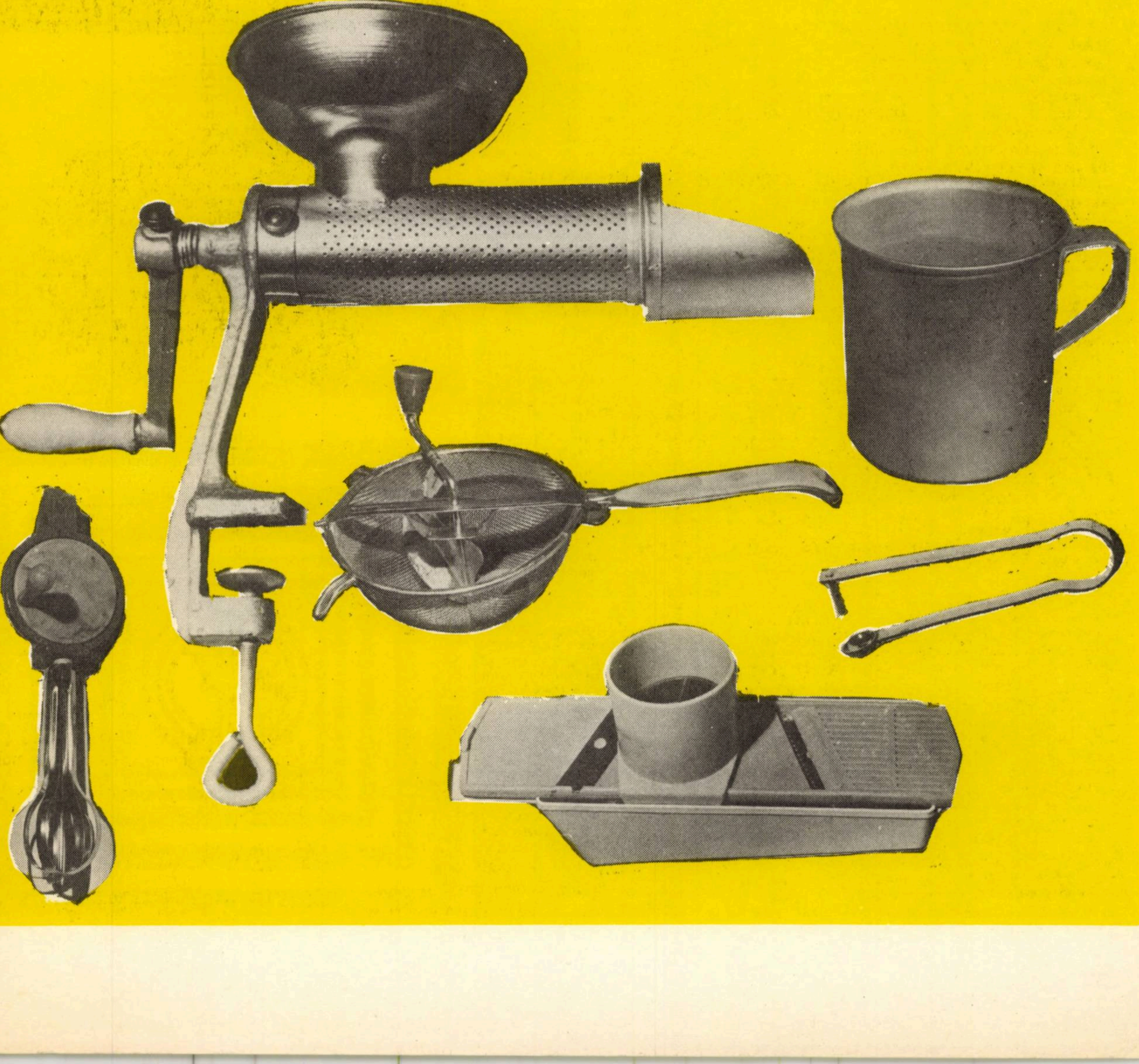

1976 MAR 12

A ÎNCERCA UN MOTOR
AL ÎNTREPRINDERII „ELECTROMOTOR",
ÎNSEAMNĂ A-L ADOPTA!

Încercați, deci:

- motoarele electrice asincrone trifazate cu rotorul în scurtcircuit
  - protecții IP 44, IP 54
  - puteri 0,25 kW – 45 kW
  - turații sincrone 750 ; 1 000 ; 1 500 ; 3 000 rot/min
- motoarele electrice asincrone trifazate cu rotorul cu inele de contact
  - protecții IP 44, IP 54
  - puteri 5,5 kW – 22 kW
  - turații sincrone 750 ; 1 000 ; 1 500 rot/min
- motoarele electrice asincrone monofazate cu condensator de pornire sau permanent conectat
  - protecție IP 44
  - puteri 0,12 kW – 2,2 kW
  - turații sincrone 1 500 ; 3 000 rot/min

ELECTROMOTOR
1900 Timişoara, Bd. Republicii 21
Telefon 13856 Telex 43223
ROMÂNIA

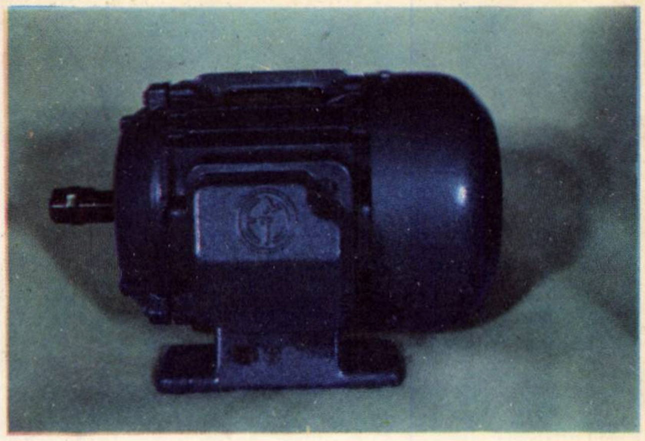

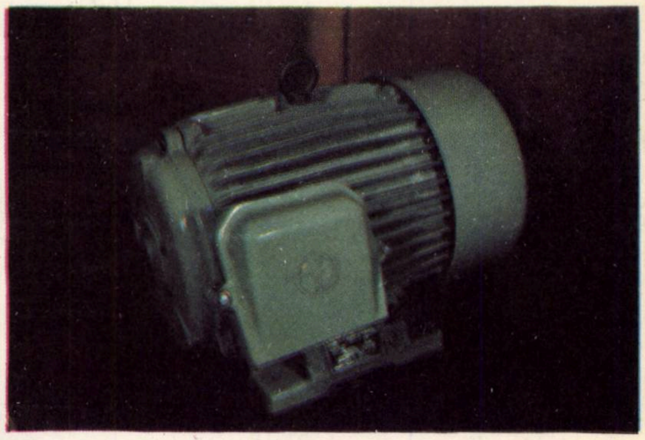

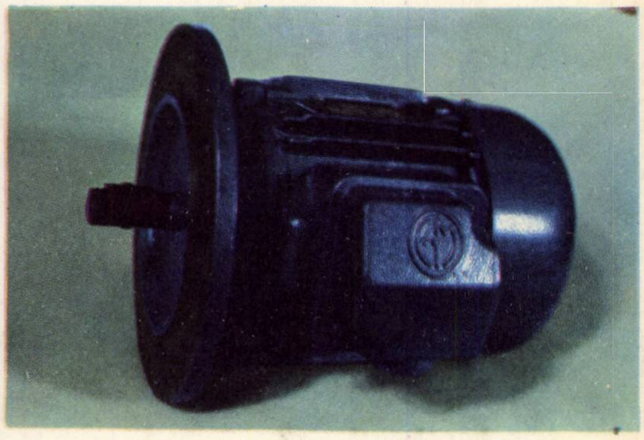

Lei 5

D 646

HQ

revista economică

4 30•I 1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

CONGRESUL CONSILIILOR POPULARE

În dezbatere:

DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ A ÎNTREGII ŢĂRI, SISTEMATIZAREA TERITORIULUI ŞI A LOCALITĂŢILOR

ÉCRITS POLITIQUES
NICOLAE CEAUŞESCU
POUR UNE
POLITIQUE DE PAIX
ET DE
COOPÉRATION
INTERNATIONALE
NAGEL

CEAUSESCU
Scritti scelti
1974
Edizioni del Calendario

Lucrările
preşedintelui
NICOLAE CEAUŞESCU
editate în străinătate constituie o expresie a pătrunderii ideilor sale umaniste de pace şi progres în conştiinţa omenirii, un omagiu adus spiritului său militant şi novator, activităţii sale neobosite pentru o lume mai dreaptă şi mai bună.

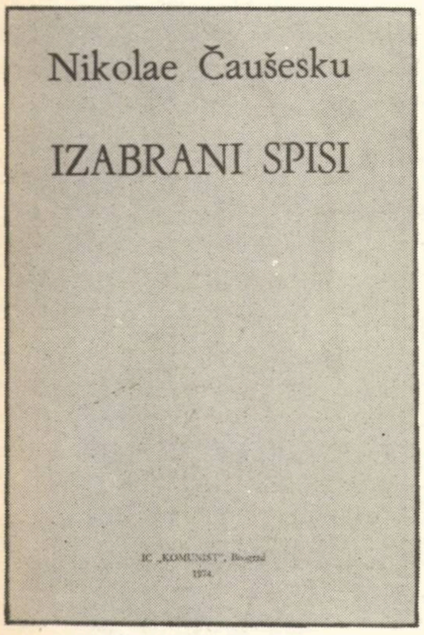
Nikolae Čaušesku
IZABRANI SPISI
IC „KOMUNIST", Beograd
1974

ΝΙΚΟΛΑΪ ΤΣΑΟΥΣΕΣΚΟΥ
ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΣΑΤΣΟΥ
ΔΩΡΙΚΟΣ

ルーマニア社会主義共和国大統領・ルーマニア共産党書記長
ニコラエ・チャウシェスク
平和と国際協力の政策

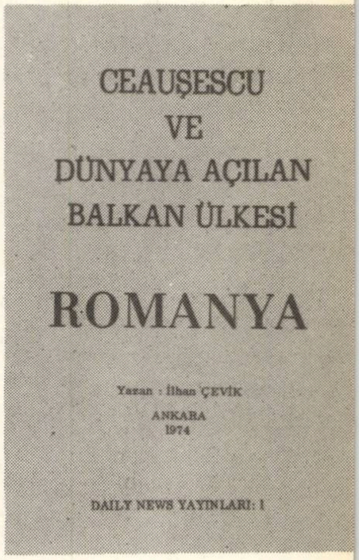
CEAUŞESCU VE DÜNYAYA AÇILAN BALKAN ÜLKESİ
ROMANYA
Yazan : İlhan ÇEVİK
ANKARA
1974
DAILY NEWS YAYINLARI: 1

CEAUSESCU
PRESIDENTE
PARA ONDE VAI A ROMÊNIA
PARALELO

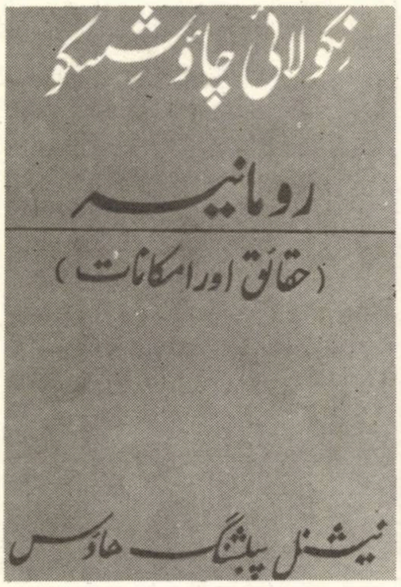
نکولائی چاؤشسکو
رومانیہ
(حقائق اور امکانات)
نیشنل پبلشنگ هاؤس

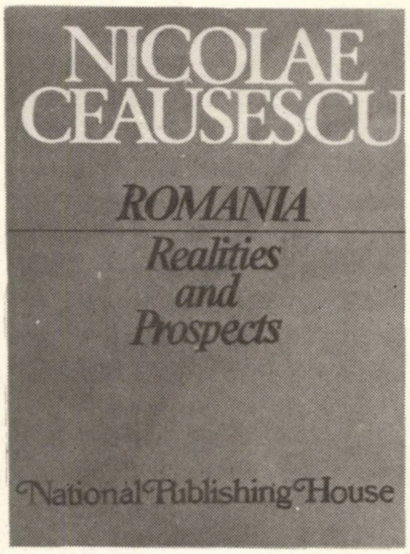
NICOLAE CEAUSESCU
ROMANIA
Realities and Prospects
National Publishing House

Nicolae Ceauşescu
Der rumänische Standpunkt
Thesen zur nationalen und internationalen Politik

Cîteva din lucrările preşedintelui României publicate peste hotare.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

CONGRESUL CONSILIILOR POPULARE

EXPRESIE ELOCVENTĂ A PROFUNDULUI DEMOCRATISM AL VIEŢII NOASTRE ECONOMICO-SOCIALE

NE MAI DESPART PUŢINE ZILE DE DATA ÎNCEPERII lucrărilor Congresului consiliilor populare judeţene şi al preşedinţilor consiliilor populare, moment deosebit de semnificativ al vieţii noastre politice, economice şi sociale, care polarizează atenţia întregii opinii publice româneşti. Prin reunirea, pentru prima oară într-o astfel de întîlnire, a miilor de aleşi ai cetăţenilor, deputaţii în consiliile populare judeţene şi primarii localităţilor ţării, congresul se constituie într-un larg forum de conducere socială, reflectînd preocuparea consecventă a partidului pentru adîncirea democraţiei socialiste.

Întrunindu-se în momentul în care naţiunea noastră se află în plin proces de înfăptuire a obiectivelor noului plan cincinal, de materializare în viaţă a îndrăzneţelor proiecte de înflorire multilaterală a patriei cuprinse în Programul partidului, congresul se înscrie în practica generală a conducerii partidului şi statului nostru, personal a tovarăşului **Nicolae Ceauşescu**, de a se consulta cu cadrele de bază de partid şi de stat, cu masele largi de oameni ai muncii, cu poporul, de a dezbate împreună problemele de importanţă majoră privind destinele ţării, măsurile preconizate pentru dezvoltarea armonioasă, de ansamblu a societăţii noastre, a unui sector sau altuia al activităţii social-economice, de a găsi, prin contribuţia tuturor, cele mai potrivite mijloace de soluţionare eficientă a problemelor complexe — imediate sau de perspectivă — cu care este confruntată societatea noastră socialistă în dinamicul proces al dezvoltării sale multilaterale.

Organizarea congresului reprezintă o expresie nemijlocită a profundului democratism al vieţii noastre economico-sociale, a cărei trăsătură esenţială o constituie participarea largă, tot mai activă a întregului popor la conducerea societăţii. În condiţiile complexităţii sarcinilor actuale ale construcţiei socialiste, creşterea rolului maselor populare, adîncirea democraţiei socialiste este considerată ca o latură inseparabilă şi o cerinţă obligatorie a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, a trecerii la construirea comunismului. **„Înfăptuirea marilor sarcini ale etapei următoare de dezvoltare, se spune în Programul partidului, impune participarea tot mai largă a maselor populare, a întregului popor, la elaborarea şi înfăptuirea politicii interne şi externe a partidului şi statului. Partidul va acţiona pentru crearea cadrului organizatoric cel mai potrivit participării întregului popor la conducerea vieţii economico-sociale, ţinînd seama de faptul că dezvoltarea democraţiei socialiste este un factor esenţial şi o necesitate obiectivă în făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate".**

Ca for colectiv al conducerii organelor locale ale puterii şi administraţiei de stat congresul vine să completeze sistemul existent de conducere colectivă. Se ştie că, în spiritul concepţiei partidului de dezvoltare a democraţiei socialiste, în conducerea economiei au fost instituţionalizate în ultimii ani noi forme şi structuri organizatorice menite să înlesnească participarea efectivă a oamenilor muncii la realizarea întregului ansamblu de conducere a societăţii, să facă din fiecare cetăţean un participant direct, activ şi responsabil la adoptarea deciziilor şi la înfăptuirea lor conştientă. Adunările generale ale oamenilor muncii, comitetele şi consiliile oamenilor muncii, consfătuirile pe sectoare de activitate, întîlnirile cu reprezentanţi ai organizaţiilor de masă, cu specialişti din diverse domenii, dezbaterile publice asupra unor hotărîri şi legi, iar în viitor Congresul consiliilor populare, sînt tot atîtea laturi ale democratismului societăţii noastre, care oferă un teren prielnic pentru valorificarea deplină a experienţei şi înţelepciunii colective a maselor, pentru afirmarea capacităţii creatoare a tuturor cetăţenilor ţării.

Problematica ce urmează a fi dezbătută în cadrul congresului, deosebit de bogată şi variată, prezintă o mare importanţă pentru dezvoltarea accelerată, armonioasă, în prezent şi în perspectivă, a întregii ţări, pentru activitatea organelor administrativ-teritoriale şi a celor centrale. Ea înfăţişează un tablou cuprinzător de probleme asupra cărora participanţii la congres vor fi chemaţi să-şi spună cuvîntul, să contribuie la elaborarea unor soluţii optime pentru rezolvarea lor. De altfel, aceste probleme au format deja obiectul unor ample discuţii în cadrul unor etape premergătoare congresului, care s-au încheiat de curînd.

Mai întîi au fost dezbătute, definitivate şi aprobate la faţa locului planurile de dezvoltare economico-socială în profil teritorial — a comunelor, a tuturor localităţilor şi schiţele de sistematizare a acestora. Procesul întocmirii unor planuri de dezvoltare a fiecărei localităţi, pe baza planului unic de dezvoltare a economiei naţionale, a solicitat o activitate susţinută din partea consiliilor populare, o largă mobilizare şi consultare a specialiştilor, a stimulat şi implicat gîndirea maselor de oameni ai muncii, contribuind la valorificarea potenţialului creativ al acestora. În cadrul adunărilor generale milioane de cetăţeni ai patriei de la oraşe şi sate au făcut numeroase propuneri de reală utilitate pentru activitatea desfăşurată pe plan local, pentru mai buna fructificare a resurselor naturale şi de muncă. În acelaşi timp s-au conturat răspunderile care revin fiecărei comune, fiecărui oraş într-o serie de probleme de interes obştesc, ca şi modalităţile de participare a cetăţenilor la înfrumuseţarea şi dezvoltarea localităţilor în care trăiesc şi muncesc.

Au avut loc apoi conferinţele judeţene ale consiliilor populare, care, în spiritul unei înalte responsabilităţi comuniste, au analizat, pe baza tematicii congresului, probleme de importanţă fundamentală pentru dezvoltarea economico-socială a ţării, a judeţelor, a tuturor localităţilor în anii actualului plan cincinal. În cadrul conferinţelor au fost evidenţiate pe larg posibilităţile existente în fiecare judeţ pentru îndeplinirea sarcinilor cincinalului, pentru realizarea în acest fel a unui nou avînt în dezvoltarea lor. Spiritul de iniţiativă al oamenilor muncii — exprimat prin propuneri realiste, bine chibzuite privitoare la atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor materiale şi umane şi la valorificarea lor superioară, la creşterea şi diversificarea producţiei, la realizarea investiţiilor şi la sistematizare, la executarea unor lucrări de desecare şi la mai buna folosire a fondului funciar, la amplasarea unor obiective economice şi sociale în localităţi mai puţin dezvoltate etc., s-a manifestat puternic şi cu acest prilej, confirmîndu-se pe deplin, în practică, utilitatea unor asemenea întîlniri, faptul că ele au întotdeauna capacitatea de a genera idei în stare să potenţeze valorile cele mai de preţ ale societăţii noastre. Prin modul în care s-au desfăşurat, conferinţele au devenit adevărate tribune de lucru şi de schimb de experienţă, prilejuind învăţăminte preţioase pentru activitatea viitoare a fiecărui consiliu popular, a fiecărui deputat.

CONGRESUL CONSILIILOR POPULARE JUDEŢENE şi al preşedinţilor consiliilor populare, prin importanţa problemelor ce vor fi discutate şi a hotărîrilor ce le va adopta, se înscrie ca un eveniment de însemnătate majoră în procesul dezvoltării noastre economico-sociale. El va marca, fără îndoială, un pas înainte în dezvoltarea democraţiei noastre socialiste, în înfăptuirea Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Stere GIOGA

> **„La sfîrșitul perioadei pe care o are în vedere Programul, înfățișarea orașelor și satelor, a întregii noastre țări se va schimba radical, purtînd amprenta unui standard de viață civilizat, modern, a bunăstării întregului popor".**
>
> (Din Programul Partidului Comunist Român)

PRIN CE VOR DIFERI ORAȘELE ȘI SATELE NOASTRE DE MÎINE DE CELE DE AZI?

CIFRELE spun multe și explică multe, celor care știu să le citească. Dinamica lor, evoluția lor în timp scoate în evidență dimensiunile reale ale realizărilor, cumulînd rezultatele muncii cotidiene, duse cu abnegație de milioane de oameni, concretizată prin modificări treptate, aparent mici, de la o zi la alta. Astfel, numărul locuințelor construite din fondurile și cu sprijinul statului a crescut de la cca. 15 mii în 1955, la 52 mii în 1966 și la cca. 120 mii de 1975. Dar chiar și aceste realizări spectaculoase pălesc în fața sarcinii care ne stă în față în următorii 15 ani : să construim mai multe locuințe (și totodată mai bune) decît există în prezent în întregul mediu urban al României, iată amploarea sarcinii trasate !

Legile dialecticii ne arată că astfel de schimbări cantitative implică și schimbări calitative. Într-adevăr, am asistat cu toții la trecerea de la construirea unor blocuri, la realizarea unor mari ansambluri, cartiere sau chiar orașe, înzestrate cu toate dotările social-culturale necesare, cu profunde implicații asupra modului de viață al populației.

In preocuparea continuă pentru creșterea nivelului de trai, pentru accelerarea transformărilor sociale, partidul nostru nu s-a limitat însă la atît. O acțiune de asemenea anvergură necesită previziuni, prognoze și planificare pe termen lung. Nu numai în ceea ce privește dezvoltarea orașelor sau reducerea treptată a diferențelor esențiale dintre oraș și sat, dar și în ceea ce privește restructurarea eșalonată a rețelei naționale de localități, schimbarea caracterului orașelor noastre, astfel încît, mentinînd elemente specifice tradiționale, să corespundă unui nou mod de viață, socialist.

Este explicabilă astfel marea actualitate a problemelor sistematizării teritoriului și localităților, *cărora Conferința Națională din 1972 și mai ales Congresul al XI-lea al P.C.R. le-au acordat o importanță cu totul deosebită. Ca întotdeauna, documentele de partid nu sînt numai generate de o evoluție, ci și prefigurează una viitoare, o direcționează și o accelerează prin măsurile concrete care decurg din ele. Șirul de legi și măsuri analize, dezbateri și conferințe, iar acum Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare adeveresc din nou acest lucru, în sensul legăturii indestructibile dintre teorie și practică, dintre program și acțiune.*

Așa după cum este cunoscut, în perioada actualului plan cincinal urmează să fie adusă la îndeplinire o primă etapă a Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale. *Directivele Congresului al XI-lea al partidului prevăd că în procesul de sistematizare a orașelor se va urmări, între altele, ca, odată cu valorificarea tradițiilor locale, arhitectura noilor construcții să confere o înfățișare modernă tuturor orașelor țării, să asigure îmbunătățirea ambianței generale a mediului orășenesc. Cît privește sistematizarea satelor, se va acorda o atenție deosebită restrîngerii teritoriului rural și grupării satelor în localități cu profil bine determinat, care să permită dotarea corespunzătoare din punct de vedere tehnic-edilitar și social-cultural.*

De la o sistematizare „curativă" la una „profilactică"

SISTEMATIZAREA TERITORIULUI ȘI a localităților are drept scop, după o definiție foarte larg răspîndită, crearea mediului construit și/sau amenajat în care se desfășoară viața umană, de la manifestările ei intime, respectiv individuale, pînă la cele colective sau publice. Avînd această destinație principală utilitară, structura urbanistică a unei localități, și mai ales rețeaua națională de localități, reflectă într-un mod specific relațiile modului de viață, relațiile sociale de pe teritoriul respectiv, în special relațiile de producție. Mai mult chiar : ele reflectă însăși unele caracteristici de bază ale producției. Astfel, caracterul individual sau social al producției, forma de proprietate — individuală sau colectivă — asupra mijloacelor de producție, asupra pămîntului, unele aspecte de bază ale diviziunii muncii, sînt reflectate de temele funcționale ale construcțiilor, de structurile urbanistice, de structura rețelei naționale de localități.

Este știut că evoluția locuinței ne povestește, pe limbajul ei, despre diferitele forme ale familiei, de la cele preistorice pînă la cea de azi ; că ea reflectă — prin eliminarea treptată a unui șir întreg de funcțiuni, întîi productive, apoi și altele — și anumite aspecte ale evoluției producției, ale diviziunii muncii, care duce printre altele la realizarea unor ateliere, apoi fabrici și în fine zone industriale complexe, și totodată la diferențierea satului de oraș.

Desigur, aceste exemplificări ar merita un spațiu mai amplu, o analiză mai detaliată, dar adîncirea lor ne-ar îndepărta de la obiectivul acestor rînduri. Mai importantă este însă în acest scop sublinierea unui aspect specific, de o deosebită însemnătate.

Datorită durabilității sale mari și a efortului considerabil necesar realizării acestui cadru construit și/sau amenajat, el reflectă modul de viață și mai ales relațiile sociale printr-o structură realizată în straturi suprapuse, rezultate din modificări treptate, mai mult sau mai puțin locale. Aproape jumătate din clădirile componente localităților noastre sînt realizate în ultimii treizeci de ani. Dar modificările structurale ale localităților sînt mai modeste, situație care nu este specifică numai României, ci tuturor țărilor din lume. Au apărut alte cerințe, alte relații sociale, alte funcțiuni, cărora vechile clădiri și localități li se adaptează cu modificări mai mici sau mai mari. Astfel, acest cadru construit exercită o influență deloc neglijabilă asupra desfășurării vieții umane, avînd în decursul istoriei un oarecare rol conservator.

Pentru ca viitorul cadru construit să poată exercita un rol activ de stimulare a viitoarei evoluții, trebuie cunoscută dezvoltarea socială în perspectivă, a modului de viață, nu numai în linii generale, dar și în detaliile care pot ridica cerințe față de cadrul construit, ceea ce se pare că în curînd va fi posibil, în limitele necesare, prin dezvoltarea teoriei prognozelor sociale ; de asemenea, trebuie cunoscut modul în care va trebui acționat în întîmpinarea și satisfacerea viitoarelor cerințe, ceea ce presupune numeroase studii și chiar experimentări realizate de echipe multidisciplinare.

Problema care se ridică este aceea de a accelera eforturile noastre de **transformare a sistematizării dintr-o activitate „curativă", de cercetare a deficiențelor apărute, într-una „profilactică"**, de întîmpinare a modului de viață viitor în măsura în care ni-l putem contura, proces început în ultimii ani și reflectat în bună măsură în schițele de sistematizare întocmite și analizate de conducerea superioară de partid și de stat în cursul anului trecut.

Sistematizarea și bugetul de timp al populației

O PROBLEMA CENTRALA A SISTEmatizării o constituie în consecință modul în care ne imaginăm viața generațiilor viitoare. Dispunem în prezent de date certe cu privire la modul de viață viitor, care să constituie elemente de bază ale oricărei sistematizări ?

Se pare că avem. Să pornim analiza noastră succintă de la activitățile casnice și gospodărești, care în prezent, împărțite într-o diviziune a muncii internă fiecărei gospodării familiale, specifică evoluției noastre, stadiului atins, însumează pe plan național un volum de muncă aproximativ egal (dacă nu mai mult) cu cel depus în toate ramurile economiei naționale, productive și neproductive. Cu toate rezultatele obținute pînă în prezent în simplificarea organizată a acestor activități, sîntem încă departe de acea „reconstrucție în masă a acestei gospodării și transformarea ei în gospodărie socialistă", cerută de Lenin pentru a desființa starea de „sclavă casnică" în care femeia mai continuă să rămînă, cu toate legile care o eliberează.

Un progres în acest sens, evident în ultima vreme în țara noastră, este legat de dezvoltarea anumitor rețele de servicii, în condiții de organizare industrială, de mare productivitate și înaltă calitate, competitive cu muncile casnice, descărcînd gospodăria familială de cît mai multe activități. Principalele rețele de acest fel ar fi alimentația publică în adevăratul sens al cuvîntului, deci accesibilă marii mase a populației, atît celor activi în cîmpul muncii, cît și membrilor lor de familie, pensionarilor ; ar fi mai departe spălătoriile — călcătorii ieftine, creșele, grădinițele și căminele de copii, școlile cu orar prelungit (un semi-internat) și probabil multe altele.

Aceste servicii, a căror eficiență ar consta în primul rînd într-o productivitate mai mare pe plan social, decît tradiționalul mod de rezolvare, ar putea fi denumite servicii creatoare de timp liber, spre deosebire de cele care sînt consumatoare de timp liber (în special cele culturale și sportive, dar și o parte a celor de alimentație publică) sau independente de problema timpului liber (cum ar fi cele sanitare sau altele). Dezvoltarea echilibrată a acestor categorii de servicii este o sarcină social-politică, în rezolvarea căreia sistematizării îi revine evident un rol însemnat.

Revenind la problema de bază a analizei, respectiv la diferențele viitorului nostru mod de viață față de cel actual, ne oprim la un alt capitol al bugetului de timp — cel ocupat cu transportul de la domiciliu la locul de muncă și înapoi, mai precis asupra a ceea ce sîntem obișnuiți să denumim navetism. Considerăm că prin înfăptuirea sistematizării teritoriului și a localităților, în procesul dezvoltării rapide a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, al amplasării de întreprinderi industriale în toate județele și centrele importante va fi rezolvată și această problemă a navetismului. Se știe că naveta se efectuează, în general, cu mijloace de transport în comun, altele decît cele urbane, deci după un orar anumit. Acest mod de circulație este deosebit de important în cazul unei rețele dispersate de localități mici, cum este și în marea majoritate a situațiilor existente din țara noastră. Fiecare din aceste localități putînd furniza doar relativ puține brațe de muncă, mijlocul de transport în comun este obligat fie să nu treacă prin toate (obligînd pe unii la parcursuri pietonale relativ lungi, incomode pe anotimp nefavorabil), fie să adopte trasee complicate, pentru a trece prin mai multe localități, lungind timpul transportului.

Nu credem că este cazul să insistăm prea mult asupra acestei probleme, care este de fapt un rezultat, o consecință a neconcordanței dintre distribuția teritorială a forței de muncă cu cea a locurilor de muncă. Aici se impune o precizare : de fapt nu va dispare orice formă de navetism ; el va rămîne, cu amploare mai mică și sub alte forme, rezolvate în condiții mai bune. Navetismul va dispare însă ca **fenomen de masă**, odată cu repartiția teritorială nouă, echilibrată a forțelor de producție care cuprind, după cum se știe, și forța de muncă.

Restructurarea rețelei de localități

NOTÎND DECI, ÎN TRECERE, CĂ SIStematizarea teritoriului, mai precis a întregii țări, are ca obiectiv principal realizarea acestei repartiții teritoriale echilibrate a forțelor de producție, să vedem prin ce anume ar trebui să difere viitoarea rețea națională de localități, de cea veche.

Structura actualei, respectiv a vechii rețele de localități este determinată de caracterul predominant al agriculturii organizate pe principiul proprietății private a loturilor de cultură, care a dus la o dispersare a acestor producători pe tot terenul agricol al țării caracterizată prin menținerea pînă azi a peste 13 000 de sate, deci în medie cîte o localitate la fiecare 18 km^2

In fața schiței de sistematizare a viitorului oraș Aghireș, județul Cluj

din teritoriul țării, peste două treimi din aceste așezări avînd sub o mie de locuitori. Această rețea de așezări, rezultată din amintitul caracter predominant al unei anumite agriculturi, nu mai corespunde în întregime cerințelor actualei dezvoltări a țării, în primul rînd celor ridicate de procesul industrializării socialiste.

Calea de transformare a rețelei noastre de localități ne apare clară, dacă pornim de la faptul că în viitor, respectiv în 1990, doar 12—15% din totalul populației ocupate va lucra în agricultură. De aici rezultă că viitorul „mediu rural", în sensul totalității localităților în care profilul de activitate predominant va fi cel agricol, nu va cuprinde mai mult de 20—25% din populație, restul urmînd să locuiască la orașe. Deci putem conta pe o populație rurală viitoare de cel mult 5—6 milioane de locuitori, și una urbană de 19—20 de milioane. De aici rezultă necesitatea regrupării populației în cadrul acțiunii de distribuire teritorială a forțelor de producție, proces care se desfășoară parțial și pe cale spontană, prin dispariția treptată a unor sate mici, prin mutarea locuitorilor în localități mai mari. Acest proces este dirijat în prezent prin trei pîrghii principale.

Prima care a intrat în acțiune și are cele mai mari efecte o constituie realizarea marilor investiții industriale, creatoare de noi locuri de muncă concentrate în anumite puncte, printre care mai ales marile platforme industriale, și ridicarea în paralel cu acestea și în apropierea lor a sute de mii de locuințe, cu dotările aferente acestora.

A **doua** acțiune este organizarea teritorial-administrativă, în cadrul căreia cu ocazia reformei din 1967 numărul comunelor a fost redus de la 4259 la 2706, mărindu-se treptat rolul reședinței de comună ca centru de gravitație, de atracție pentru restul satelor componente comunei, acționînd spre organizări teritoriale destul de însemnate.

A **treia** acțiune, în curs de desfășurare și ea în prezent, o constituie transformarea unei părți din aceste centre de comună în viitoare orașe. După cum se subliniază în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., pînă în 1980 cel puțin 100 centre comunale vor trece pe calea modernizării, transformîndu-se în orășele agricole sau agroindustriale, pentru ca pînă în 1990 numărul noilor centre orășenești să se ridice la 300—400 ; totodată, se va urmări ca așezările urbane să formeze centre de gravitație și de polarizare pentru zonele rurale înconjurătoare.

Este evident că, printr-o astfel de perspectivă, viitoarea noastră rețea națională de localități se va deosebi radical de cea moștenită, existentă încă în esența ei.

O nouă structură a orașelor

VOR APĂREA însă oare și modificări în structura însăși a orașelor ? Se poate spune că da. În primul rînd, va dispare fosta contradicție dintre centru și periferie, prin restructurarea unor cartiere, acțiune începută într-un șir de localități. În al doilea rînd, credem că vom realiza orașe care să fie altfel concepute, decît majoritatea ansamblurilor din occident, preluînd ceva din experiența străveche a arhitecturii noastre populare. Nu ne gîndim în acest sens la experiența din domeniul plasticii, de ordinul formelor, ci la probleme de conținut, care reflectă aspecte ale unui mod de viață.

În ansamblurile noastre de locuit țărănești, tradiționale, există o trecere gradată, nuanțată, între domeniul public al străzii și cel intim al locuinței. Această trecere începe cu banca de lîngă poartă, pe care se poate sta privind sau intrînd în vorbă cu trecătorii, ea continuă cu gardul cu portița cîntată de poeții noștri, cu curtea plantată, de unde se poate privi exteriorul, fără să fii văzut, decît cînd dorești, și se încheie cu prispa casei. Aceste elemente felurite de trecere între domeniul public și cel intim permit și prilejuiesc o gamă variată de contacte sociale, necesare individualităților diferite, dispozițiilor sufletești momentane, variate. Aceeași problemă a formelor de trecere gradată de la domeniul public la cel intim o găsim, rezolvată sub alte forme, și la casa meșteșugarului medieval sau în blocul de speculă de la finele secolului trecut, care în jurul unei curți interioare așeza la fiecare etaj galerii deschise de circulație, de pe care se intra în locuințe.

Cum se rezolvă această problemă acum ?

CERCETĂRILE efectuate în ultimii ani arată că în ansamblurile compuse în genul unor incinte relativ mici, ca primele ansambluri din Vatra Luminoasă sau din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, sau al celor compartimentate în mod judicios prin plantații majore, deci în cazurile în care apar unele spații semi-publice sau semi-private, situația creată constituie premise favorabile unei evoluții pozitive : apar relații sociale pe care le-am putea denumi „de vecinătate", oamenii se leagă între ei și de cartierul lor.

Merită de subliniat faptul că Legea privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale (nr. 58/1974) și Legea privind sistematizarea, proiectarea și realizarea arterelor de circulație în localitățile urbane și rurale (nr. 37/1975) cuprind o serie de prevederi care duc la realizarea unor astfel de ansambluri, cu incinte care pot forma spații intime. Se pare deci că se pot găsi soluții corespunzătoare, căutarea lor fiind doar la începuturile ei. Poate ar fi cazul să se extindă cercetările și experimentările în acest sens.

Desigur, ar fi încă multe de spus : despre dotările care favorizează realizarea unor contacte umane și — cu o temă mai largă — cele necesare în perspectiva sporirii timpului liber ; despre problemele bătrînilor, care constituie o pondere din ce în ce mai mare a populației, avînd cerințe specifice, care se cer rezolvate ; despre unele cerințe specifice tineretului ; despre evoluția viitoare a satelor și despre mărimea optimă a localităților. Iată o înșirare de cîteva probleme majore care trebuie să-și găsească rezolvarea în cadrul sistematizării.

dr. arh. Gh. SEBESTYEN

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE PESTE PLAN

● Desfășurînd o activitate susținută pentru înfăptuirea angajamentelor asumate în chemarea la întrecere adresată tuturor colectivelor de muncă din industria metalurgică, siderurgiștii Combinatului din Hunedoara au realizat peste prevederi în primele două decade ale lunii ianuarie mai mult de 10 000 tone de oțel, laminate finite și sîrmă. Cu cele mai bune rezultate se prezintă formațiile de lucru de la cuptoarele Martin și electrice care au asigurat funcționarea la parametri ridicați a agregatelor, reușind să elaboreze peste prevederi o cantitate de oțel echivalentă cu metalul necesar pentru fabricarea a circa 1 200 de tractoare.

● Colectivele termocentralelor electrice din județul Hunedoara au produs și pulsat în rețeaua sistemului energetic național cu 6 900 000 kWh energie electrică mai mult decît era stabilit. Creșterea producției de energie s-a obținut ca urmare a sporirii indicilor de utilizare a agregatelor și instalațiilor, în condițiile unor consumuri specifice de combustibil mai mici decît anul trecut.

● La rîndul lor, lucrătorii întreprinderilor județului Buzău au realizat în primele 20 de zile din ianuarie, peste plan, însemnate cantități de țiței, 8 000 mp geam tras, 520 t sîrmă, 20 tone produse din mase plastice, 150 tone zahăr. Succesele obținute demonstrează posibilitățile de sporire a producției industriale a județului, care va fi în acest an cu 29% mai mare decît în 1975, ca și hotărîrea colectivelor de aici de a face totul pentru îndeplinirea ritmică și integrală a sarcinilor ce le revin.

● Colectivele industriale brăilene răspund prin fapte de muncă chemării la întrecere adresate de oamenii muncii din Capitală pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor pe anul 1976. Metalurgiștii întreprinderii „Laminorul", de pildă, au expediat beneficiarilor de la începutul anului, peste prevederi, 200 tone de laminate, iar colectivul fabricii „Stînca" a livrat șantierelor de construcții cea de-a 5 000-a tonă de ciment fabricată în acest an.

● Muncitorii, inginerii și tehnicienii de la Întreprinderea „Unio" din Satu Mare — una din cele mai mari unități constructoare de utilaj minier din țară — au obținut o producție industrială peste plan, de la începutul acestui an, în valoare de 3 milioane lei. Întreprinderea a livrat suplimentar mașini de încărcat minereu, transportoare cu bandă, locomotive de mină, utilaj pentru industria chimică ș.a.

PE ȘANTIERELE DE CONSTRUCȚII

● Constructorii și montorii Centralei electrice Rovinari au demarat probele la primele subansamble componente ale grupului nr. 2 de 330 MW prevăzut să fie conectat pînă la sfîrșitul anului la sistemul energetic național. Simultan, continuă lucrările la agregatele următoare menite să sporească la 1 720 MW actualul potențial al centralei.

● În ritmuri intense se lucrează și pe șantierele Termocentralei de la Turceni și Complexului hidrotehnic și energetic Cerna-Motru-Tismana, obiective prin care Gorjului îi revine un loc important în investițiile destinate dezvoltării producției de energie electrică a țării. La Turceni, de exemplu, în primele două decade s-a realizat aproape 70% din planul lunar, în timp ce pe șantierele de pe Valea Cernei, Valea Mare, Scărișoara și Valea lui Iovan, din cadrul Complexului hidrotehnic și energetic Cerna-Motru-Tismana, prevederile planului la zi sînt depășite cu 2—5%.

CREȘTEREA CONTRIBUȚIEI CONSILIILOR POPULARE LA DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA AGRICULTURII

Ion STANCIU,

adjunct al ministrului agriculturii și industriei alimentare

DIRECTIVELE Congresului al XI-lea al P.C.R. au stabilit pe baza unor ample analize și a unei fundamentări științifice acțiunile și măsurile ce vor fi aplicate în actualul cincinal și în perspectivă în scopul dezvoltării și modernizării în continuare a agriculturii, încadrării organice a acestei ramuri de bază în dinamismul întregii economii naționale și creșterea contribuției ei la realizarea produsului social și a venitului național.

În actualul cincinal în agricultură producția globală trebuie să sporească cu 41,3-49,7% comparativ cu realizările obținute în perioada 1971-1975, respectiv cu un ritm mediu anual de 7,2-8,4%. Creșteri mai mari decît nivelul mediu pe țară sînt prevăzute în principal la cooperativele agricole, iar dintre ramurile de producție din agricultură, la plante tehnice, cartofi, legume și produse animaliere.

Pe baza sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român au fost elaborate *programe* concrete de dezvoltare a diferitelor ramuri de producție din agricultură : cereale și plante tehnice, cartofi și legume, pomicultură, viticultură, zootehnie, îmbunătățiri funciare, care cuprind, pe ansamblul țării, pe județe și unități, acțiunile și măsurile ce vor fi aplicate în actualul cincinal de la asigurarea materialului biologic, a bazei materiale, tehnologiilor de producție, formarea cadrelor și cointeresarea lor materială pînă la valorificarea superioară a fiecărui produs destinat consumului în stare proaspătă sau industrială. La înfăptuirea măsurilor cuprinse în aceste programe și la realizarea sarcinilor ce revin agriculturii își aduc contribuția sutele de mii de mecanizatori, muncitori și specialiști din întreprinderile agricole de stat și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, milioanele de cooperatori membri ai cooperativelor agricole de producție, toți locuitorii comunelor și satelor, precum și ai orașelor și municipiilor pe raza cărora există suprafețe de teren ce trebuie puse în valoare cît mai deplin.

Consiliile populare județene, municipale, orășenești și comunale, ca organe locale ale puterii de stat au, prin lege, îndatorirea de a se ocupa de rezolvarea problemelor pe care le ridică agricultura și de realizarea sarcinilor ce revin acestei ramuri în raza lor de activitate, atît la unitățile agricole de stat și cooperatiste, cît mai ales la gospodăriile populației. Ca urmare a acestor atribuții și răspunderi, la conferințele județene ale deputaților și la Congresul Consiliilor Populare sînt analizate — ca o problemă de importanță majoră pentru activitatea desfășurată de consiliile populare, de toți deputații — sarcinile ce revin acestora din planul cincinal 1976—1980 în domeniul agriculturii și industriei alimentare. Comitetele executive ale consiliilor populare, toți deputații pot aduce o contribuție directă și nemijlocită la realizarea sarcinilor ce revin agriculturii în numeroase domenii ale acestei ramuri de bază a economiei naționale.

FOLOSIREA JUDICIOASĂ A PĂMÎNTULUI, această mare avuție națională, reprezintă o sarcină principală, la realizarea căreia consiliile populare trebuie să contribuie în mod nemijlocit. În actualul cincinal, în condițiile în care prin amplasarea de noi obiective de investiții economice și social-culturale se scot anumite suprafețe din circuitul agricol, pe ansamblul țării terenul arabil trebuie să crească cu 125-150 mii hectare. De asemenea, pentru sporirea potențialului de producție al fondului funciar se vor executa amenajări pentru irigații pe mai mult de un milion de hectare, ample lucrări de îndiguiri, desecări, combaterea eroziunii solului, regularizarea cursurilor de apă. Alături de investițiile alocate de stat, ce au o pondere dintre cele mai ridicate în totalul sumelor destinate dezvoltării bazei tehnico-materiale a agriculturii, și de utilajele de îmbunătățiri funciare de mare capacitate cu care vor fi înzestrate unitățile specializate, în executarea acestor lucrări se impune ca să-și aducă un aport însemnat la realizarea programului de îmbunătățiri funciare toți locuitorii localităților ce beneficiază de asemenea lucrări. Potrivit programului stabilit pentru actualul cincinal se impune ca toate localitățile și întreaga populație să participe nemijlocit la executarea amenajărilor pentru irigații din surse de apă locale, la apărarea localităților de inundații, la prevenirea și combaterea eroziunii, a exce-

---

Din obiectivele întrecerii socialiste a lucrătorilor de pe ogoare

CONFERINȚELE județene ale consiliilor populare, premergătoare Congresului consiliilor populare, prilejuiesc o analiză exigentă a sarcinilor ce revin consiliilor populare în toate domeniile de activitate. Chemările la întrecere, angajamentele concrete asumate și schimbul de experiență realizat cu acest prilej dovedesc că întrecerea socialistă se desfășoară cu o intensitate fără precedent, că s-a generalizat ca fenomen economic și social-politic, la scara economiei naționale.

Obiectivele concrete propuse a fi atinse în 1976 și în acest nou cincinal de locuitorii satelor oferă o imagine a dinamicii întrecerii în agricultură :

● **ALBA.** În agricultură, eforturile vor fi îndreptate cu precădere spre obținerea, în 1980, a unei producții agricole globale de peste 2,2 miliarde lei, executarea lucrărilor de combatere a eroziunii solului pe 10 000 hectare, amenajarea pentru irigații a 1 400 hectare, creșterea efectivului de animale, ca și a producțiilor de lapte, carne, lînă, ouă.

● **ARAD.** Producția globală agricolă va spori pînă în anul 1980 cu circa 29,8 la sută față de anul 1975. În același an — 1980, suprafețele irigate vor totaliza peste 40 000 hectare, iar pe 90 000 hectare vor fi făcute lucrări de desecări și îndiguiri ; se vor construi 28 de obiective pentru creșterea producției agro-zootehnice ;

● **BISTRIȚA — NĂSĂUD.** Sporirea volumului producției agricole globale planificate cu 56 la sută față de 1975, pe baza efectuării la timp și de bună calitate a tuturor lucrărilor agricole, folosirii eficiente a fondului funciar, realizării integrale a programelor de desecări și îmbunătățiri funciare ; realizarea exemplară a tuturor sarcinilor din programele de modernizare a suprafețelor de livezi și vii, ca și în domeniul zootehniei ;

● **BOTOȘANI.** Se va urmări atingerea, pînă în 1980, a unei producții globale agricole de aproape 4 miliarde lei. Ponderea sectorului zootehnic va prezenta în 1980 circa 40 la sută din totalul producției agricole. Suprafața amenajată pentru irigații va crește cu 10 200 hectare, se vor executa lucrări pentru desecări pe 12 700 hectare și de combatere a eroziunii solului pe 39 000 hectare. Se estimează ca să se ajungă în 1980 la producții de grîu — 3 200 kg la hectar, la porumb — 3 950 kg, la sfeclă de zahăr — 38 tone, la cartofi — 23 tone, la floarea-soarelui — 1920 kg.

● **BRAȘOV.** Producția globală agricolă va fi cu 23,6 la sută mai mare în 1980 față de 1975 ; în întrecerea socialistă pe anul 1976, în județ se va realiza o producție globală suplimentară în valoare de 200 milioane lei, concretizată, între altele, în : 1 500 tractoare, 1 000 tone îngrășăminte chimice, însemnate cantități de produse ale industriei alimentare ;

● **CLUJ.** Realizarea în agricultură a unor producții medii superioare perioadei precedente : în sectorul vegetal — de cel puțin 2 700 kg grîu, 2 900—3 000 kg porumb și 16 000 — 17 000 kg cartofi la hectar ; în sectorul zootehnic — de cel puțin 2 700 litri lapte pe vacă furajată și 2,5 kg lînă de la fiecare oaie ; executarea peste prevederile planului pe 1976 a unor lucrări de prevenire și combatere a eroziunii solului pe cel puțin 3 000 ha, de desecare și eliminare a excesului de umiditate pe 700 ha, de îmbunătățire a pășunilor pe 300 ha, de întreținere a pajiștilor naturale pe 15 000 ha, redarea în circuitul agricol a 100 ha ;

● **CONSTANȚA.** Redarea în circuitul agricol productiv a 5 500 hectare teren : dezvoltarea producției de cartofi prin cultivarea unei suprafețe de peste 11 500 hectare anual, de pe care să se obțină producții de 30—40 de tone la hectar ; creșterea efectivelor de animale și a producției animaliere, astfel ca în 1980 să se ajungă la 177 650 taurine, 457 000 porcine, circa un milion de ovine și 2 200 000 găini ouătoare ; executarea unor lucrări de desecare și drenaj a căror valoare totală se va ridica la peste 380 milioane lei ;

● **COVASNA.** Realizarea, în anul 1980, a unei producții de 86 000 tone cereale, 417,8 mii tone cartofi și 207,8 mii tone sfeclă de zahăr ; sporul producției vegetale se va obține în special prin creșterea producțiilor medii la hectar, care vor trebui să ajungă la sului de umiditate deoarece pe această cale se creează condiţii pentru obţinerea unor producţii şi venituri mai mari.

În ultimii ani dotarea cu tractoare și mașini agricole într-o gamă mereu mai diversificată și asigurarea agriculturii cu erbicide a permis ca să se execute mecanizat nu numai lucrările de pregătire a terenului și de însămînțare, ci și cele de întreţinere a culturilor şi recoltare. Acest proces de mecanizare și chimizare complexă se va intensifica în următorii ani. Cu toate acestea, contribuția prașilelor manuale și a altor lucrări de întreținere şi recoltare la porumb, unele plante tehnice, la cartofi, legume, precum și în pomicultură și viticultură are încă un rol important în obținerea de producţii mari. Introducerea acordului global și a altor forme de cointeresare materială au stimulat participarea lucrătorilor din unitățile agricole de stat și a cooperatorilor la executarea la timp și de calitate a lucrărilor agricole, asigurîndu-se o sporire însemnată a producţiei. În unele unități și zone, anumite suprafețe nu sînt folosite în mod corespunzător, lucrările se execută cu întîrziere, iar producţiile sînt cu mult mai mici decît cele realizate de întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole cu condiții asemănătoare.

În acest domeniu consiliile populare trebuie să acţioneze permanent folosind atribuțiile și totodată răspunderile ce le revin prin lege, spre a antrena toate forţele pentru executarea lucrărilor în termenele și condițiile stabilite de tehnologia fiecărei culturi. Sporirea producţiei agricole în ritmurile prevăzute în actualul cincinal este condiţionată — alături de celelalte măsuri create în agricultură — de convingerea fiecărui locuitor al satelor asupra îndatoririi patriotice ce îi revine, de a contribui printr-o activă participare la gospodărirea rațională a fondului funciar, la executarea lucrărilor agricole și instaurarea în agricultură a disciplinei în muncă, mai buna organizare a producţiei și a muncii, obiective la care consiliile populare sînt chemate să-și aducă o contribuţie directă.

MARI RESURSE în sporirea producţiei agricole și în formarea fondului de stat îl au *gospodăriile populației*. Prin intensificarea producției în întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție și organizarea unui număr tot mai mare de complexe de creștere și îngrășare a animalelor, contribuția sectorului socialist, mai ales la formarea fondului de stat de produse agricole, devine din ce în ce mai hotărîtoare. În același timp gospodăriile populației au sarcina, în conformitate cu programul de dezvoltare a agriculturii, să mărească producţia și să valorifice cantități sporite de produse la fondul de stat mai ales la legume, fructe, carne, lapte și lînă. Potrivit programelor de dezvoltare a diferitelor ramuri de producție din agricultură, la nivelul anului 1980, gospodăriile populației urmează să contribuie la formarea fondului de stat cu însemnate cantităţi de carne, lapte, lînă, cartofi, legume, fructe și struguri.

Consiliile populare au datoria de a sprijini pe toţi cetăţenii să folosească rațional fiecare metru pătrat de teren pe care îl deţin în lotul personal sau gospodăria individuală în curţi şi grădini, în așa fel ca să obţină o producţie maximă. Experienţa multor comune cultivatoare de legume timpurii, care obţin în curţi şi gospodării în cultură de cîmp și în solarii producţii mari din a căror valorificare obţin venituri însemnate, precum și a comunelor care, prin sporirea efectivelor de animale, livrează peste 20 mii hl lapte de vacă, pun în evidenţă marile rezerve existente la gospodăriile populaţiei şi necesitatea de a fi luate măsuri pentru ca în toate comunele cu condiţii similare să fie organizate acţiuni de sporire a producţiei agricole şi a livrărilor la fondul de stat. Este o datorie principală a consiliilor populare, a tuturor deputaţilor ca în actualul cincinal în fiecare gospodărie din mediul rural să fie crescute porcine, ovine și păsări și cît mai multe gospodării să crească bovine și în principal, vaci cu lapte. Înfăptuirea acestui obiectiv important cu influenţe dintre cele mai pozitive pentru îmbunătăţirea alimentaţiei celor ce lucrează în mediul rural și sporirea veniturilor lor pe calea valorificării unor cantităţi însemnate de produse vegetale și animale la fondul de stat depinde în mare măsură de asigurarea furajelor pentru efectivele deţinute de gospodăriile populaţiei. Pentru bovine și ovine sursa principală de furaje o constituie pajiștile naturale. Pentru punerea în valoare a marilor resurse pe care le oferă cele peste 4 milioane de hectare pășuni și fînețe naturale s-a elaborat un amplu program care cuprinde mijloacele materiale și financiare alocate de stat — inclusiv mari cantităţi de îngrășăminte chimice — pentru îmbunătăţirea pajiștilor și creșterea producţiei acestora de la 4-5 tone masă verde, cît s-a obţinut în ultimii ani, la 15-20 tone. Eforturile făcute de stat în acest domeniu trebuie completate cu participarea directă la executarea lucrărilor de îmbunătăţire a pajiștilor, a tuturor cetăţenilor ce deţin efective de bovine și ovine. Comitetele executive ale consiliilor populare, toţi deputaţii să antreneze locuitorii comunelor și satelor în executarea volumului de lucrări de ameliorare a pajiștilor și să urmărească în același timp aplicarea unui pășunat raţional care să contribuie la folosirea eficientă a masei verzi ce se obţine pe fiecare hectar de pășune.

Domeniile de activitate în care pot acţiona consiliile populare pentru înfăptuirea programelor de dezvoltare a agriculturii sînt multiple și variate. Conferinţele judeţene și Congresul consiliilor populare, dezbătînd și problemele agriculturii, vor evidenţia numeroase și valoroase propuneri pentru punerea în valoare a resurselor din fiecare unitate și creșterea pe această cale — cantitativă și calitativă — a producţiei agricole. Aplicarea efectivă a acestor propuneri va contribui la realizarea și depășirea sarcinilor ce revin agriculturii în anul 1976 și pe întregul cincinal.

---

2 910 kg la grîu, 22 200 kg la cartofi și 37 100 kg la sfecla de zahăr. Ponderea producţiei animaliere va fi în anul 1980 de circa 50 la sută din producţia globală agricolă a judeţului ; regularizarea unor cursuri de apă care vor asigura apărarea împotriva inundaţiilor a unei suprafețe de 9 200 ha ; irigarea a peste 4 000 ha ; executarea de lucrări de desecări pe 22 500 ha și de combatere a eroziunii solului pe 6 150 ha ;

● **GALAŢI.** La nivelul anului 1980 se vor atinge în agricultură producţii medii de 3 275 kg grîu la hectar și 4 250 kg porumb boabe la hectar ; în zootehnie se vor livra în acest cincinal la fondul de stat 319 530 tone de carne, 3509,6 mii hl lapte, 5 509 tone lniă, 388 milioane ouă ; fiecare cooperativă agricolă va obţine cel puţin 2 000 litri lapte pe cap de vacă furajată ; se va reda în circuitul agricol o suprafaţă de cel puţin 3 100 ha ; se vor moderniza 13 000 ha vie ; se vor realiza lucrări de îmbunătăţiri funciare în valoare de peste 2,5 miliarde lei ;

● **GORJ.** Creșterea producţiei agricole cu 26 la sută faţă de cincinalul precedent ; realizarea tuturor lucrărilor de îmbunătăţiri funciare prevăzute, respectiv combaterea eroziunii solului pe 25 400 ha, desecări pe 5 600 ha, indiguiri pe 7 400 ha, modernizarea și extinderea sistemului de irigaţii pe 3 550 ha ; realizarea la nivelul anului 1980 pe întregul judeţ a unei producţii de cel puţin 260 mii tone cereale ; extinderea suprafeţei cultivate cu legume și zarzavaturi la 3 500 ha, construirea a cel puţin 130 ha sere și solarii ;

● **HARGHITA.** Extinderea suprafeţei arabile a judeţului pînă în 1980 cu cel puţin 1 700 ha ; depășirea planului pe acest an la producţia de cartofi în fiecare unitate agricolă cu cel puţin 3 la sută ; ajungerea, în 1980, la un efectiv de 199 000 bovine și 379 000 ovine ; depășirea planului de producţie la lapte de fiecare vacă furajată cu 100 litri în I.A.S. și 150 litri în C.A.P. ;

● **ILFOV.** Cele peste 6 miliarde lei investiţii vor fi folosite, în principal, pentru amenajări de irigaţii pe încă 73 400 ha, executarea de lucrări de desecare pe alte 63 500 ha, combaterea eroziunii solului pe 12 000 ha, darea în circuitul arabil a unor suprafeţe însumînd 4 700 ha, construirea a 10 complexe de tip industrial pentru creșterea bovinelor și păsărilor ; obţinerea în anul 1980 a unor producţii de 1,8 milioane tone cereale, 413 000 tone legume, 336 000 tone sfeclă de zahăr și a cîte 83 000 tone floarea-soarelui și soia ; sporirea efectivelor de animale, pînă în 1980, cu 17 la sută la bovine, 14 la sută la porcine, 16 la sută la ovine ; 22 la sută la păsări ouătoare și realizarea pe această cale a unei producţii totale de peste 204 000 tone carne faţă de 130 000 tone în 1975 ;

● **MEHEDINŢI**. Faţă de anul 1975, producţia globală agricolă va spori cu 31 la sută în anul 1980 ; producţia de cereale va spori în acest cincinal la peste 1,9 milioane tone ; anul acesta vor fi livrate în plus la fondul central al statului 5 000 tone grîu, 4 000 tone porumb, 500 tone floarea-soarelui, 1 000 tone carne, 500 hl lapte etc. ;

● **SĂLAJ.** Realizarea unor producţii medii la hectar de cel puţin 2 600 kg la grîu, 2 800 kg la porumb, 36 000 kg la sfeclă de zahăr, 16 300 kg la cartofi ; îmbunătăţirea activităţii din zootehnie pentru a obţine cel puţin 85 viţei la 100 de vaci și juninci și 95 miei la o sută de oi, precum și o producţie medie anuală de 2 600 l lapte pe vacă furajată ;

● **SUCEAVA.** Suprafaţa arabilă a judeţului va spori cu 3 000 ha ; se vor executa lucrări de desecări pe 27 300 ha, de combatere a eroziunii pe 29 000 ha ; suprafaţa irigată va ajunge la 12 000 ha ; se vor produce anual cel puţin 87 000 tone legume, din care 56 000 tone în gospodăriile populaţiei ; efectivele de animale vor crește cu 16,7 la sută la taurine, 12,7 la sută la porcine, 30,2 la sută la ovine și 9,8 la sută la păsări ; producţia globală în industria alimentară va spori cu 34 la sută ; la carne și produse din carne cu peste 23 la sută ; la lapte și produse din lapte cu 50 la sută ;

● **TULCEA.** Producţia medie anuală la hectar va fi de cel puţin 3 320 kg grîu, 4 340 kg porumb, 2 150 kg floarea-soarelui, 42 300 kg sfeclă de zahăr și 18 000 kg legume ;

● **VASLUI.** În cincinalul 1976—1980 producţia agricolă va crește cu 46 la sută faţă de 1975. Producţiile medii la ha vor fi de circa 3 200 kg grîu, 3 700 kg porumb, 2 000 kg floarea-soarelui, 37 000 kg sfeclă de zahăr, 21 000 kg legume, 8 000 kg struguri ; efectivele de animale vor crește cu 30 000 capete la bovine, peste 40 000 la porcine și peste 100 000 la ovine ; ponderea zootehniei în producţia globală agricolă a judeţului va fi de circa 40 la sută în 1980 ;

● **VÎLCEA.** Producţia globală agricolă va spori în acest cincinal cu 29 la sută, comparativ cu media anilor 1971—1975.

(În numărul următor vom cumpleta sinteza angajamentelor cu obiectivele propuse în celelalte conferinţe judeţene ale consiliilor populare).

> „Progresul societății noastre, înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate sînt condiționate de cadre, de oameni ! Omul este forța principală a tot ceea ce făurim și, de aceea, în primul rînd trebuie să ne îngrijim de pregătirea sa, de formarea cadrelor pentru toate domeniile de activitate. Dacă vom rezolva în mod corespunzător această problemă, vom avea siguranța că tot ceea ce ne propunem vom înfăptui în bune condiții".
>
> NICOLAE CEAUȘESCU

STRATEGII PRIVIND PREGĂTIREA ȘI UTILIZAREA RESURSELOR DE MUNCĂ

PORNIND de la realități de necontestat, Partidul Comunist Român și statul nostru înscriu politica formării cadrelor, a valorificării tot mai eficiente a resurselor umane, a dezvoltării și perfecționării învățămîntului de toate gradele, a educării prin muncă și pentru muncă pe un loc de frunte în ansamblul politicii de dezvoltare economică și socială a țării noastre.

Factor de o deosebită complexitate, care este influențat și la rîndul său influențează aproape toate domeniile vieții, forța de muncă, mai precis abordarea ei, obligă la o viziune sistemică, multilaterală și multidisciplinară.

Pornind de la ideea că pentru a putea stabili strategii optime în utilizarea unei anumite resurse trebuie, înainte de toate, să o cunoști temeinic, preocuparea celor ce au răspunderea gospodăririi resurselor umane începe, desigur, de la cunoașterea caracteristicilor demografice, a tendințelor de viitor ale creșterii și structurii populației, de care depinde, în mare măsură, mărimea și calitatea acestora și, care, la rîndul lor, condiționează sursele de acoperire a nevoilor crescînde de forță de muncă.

Fapt pozitiv pentru economia noastră este că resursele de muncă permit continuarea ritmurilor susținute de dezvoltare complexă și multilaterală, aceasta neînsemnînd, însă, că sarcina asigurării forței de muncă în următorii ani va fi ușoară. Este edificator faptul că pentru următorii cinci ani vor trebui asigurate peste 1 800 mii cadre calificate, din care cca. 1 550 mii muncitori calificați.

Cadre cu pregătire multilaterală

ESTE CUNOSCUT pentru toți că partidul și statul nostru acordă o deosebită atenție pregătirii școlare și profesionale, asigurării, în toate domeniile de activitate, a unor cadre care posedă temeinice cunoștințe, capabile să răspundă exigențelor tot mai înalte ale organizării, conducerii și realizării producției, într-o economie modernă, care se dezvoltă sub semnul înfăptuirii plenare a revoluției tehnice și științifice.

Formarea noilor detașamente de muncitori, maiștri, tehnicieni și specialiști cu studii superioare a constituit în țara noastră, în ultimii ani, obiectul unor profunde studii pe linie de partid și de stat, cristalizîndu-se soluții originale, rezultate din analiza condițiilor noastre concrete de dezvoltare, din experiența dobîndită pînă în prezent, care și-au găsit expresia în proiectul de program de asigurare, pregătire și perfecționare a forței de muncă pînă în anul 1990.

Privită, cu un îndreptățit temei, ca o adevărată problemă națională, pregătirea și perfecționarea forței de muncă, factor de o deosebită importanță pentru creșterea productivității muncii, a eficienței economice, polarizează astăzi eforturile unor valoroși specialiști din întreprinderi, centrale industriale, ministere, organe centrale de sinteză, care sub directa conducere și îndrumare a organelor de partid, în sfera cărora activează, elaborează programe de asigurare, pregătire și perfecționare a forței de muncă, care includ măsuri concrete pînă la nivel de secție, atelier și loc de muncă.

Să ne oprim doar asupra cîtorva mutații calitative oglindite în aceste programe, și anume : creșterea ponderii muncitorilor calificați în totalul muncitorilor de la 77,3% în 1975 la 80,8% în 1980 ; creșterea ponderii muncitorilor pregătiți prin școli și ucenicie, forma cea mai eficientă de calificare, de la cca. 35% în cincinalul încheiat, la peste 50% în cincinalul în curs ; toate acestea în condițiile creșterii. în totalul cadrelor calificate ce urmează să se asigure, a ponderii specialiștilor cu studii superioare. Un aspect inedit îl prezintă pregătirea cadrelor medii de specialitate în anii care urmează, inedit dat de faptul că pînă în anul 1990 toți tinerii vor absolvi, în mod obligatoriu, învățămîntul liceal. Aceasta înseamnă că toți muncitorii vor avea, din punct de vedere al nivelului de instruire, pregătirea medie. Înseamnă, în continuare, că după o practică de cîțiva ani în producție, cei dotați cu calități de organizatori, de conducători de colective, vor putea deveni cu ușurință, în condițiile și în dimensiunile cerute de viață, tehnicieni, maiștri sau alte cadre care ocupă o treaptă de nivel mediu pe scara ierarhică a locurilor de muncă. Totodată, acești muncitori vor constitui, în mai mare măsură, pepiniera viitorilor ingineri, proiectanți și cercetători. Este deosebit de însemnat faptul că în perioada 1976—1980 partea preponderentă — cca. 70% — a elevilor de liceu vor urma cursurile liceelor de specialitate.

Un început deosebit de bun este făcut în concepția legării învățămîntului liceal de practică, prin faptul că — fără a fi considerată o formă pregătitoare de cadre — treapta a I-a de liceu are un asemenea conținut care face din plin cunoscută elevilor lumea muncii, lumea meseriilor, care va reuși, sperăm, să le sădească în suflete dragostea pentru munca concretă, pentru munca creatoare și va diminua, treptat, tendința, azi încă destul de marcată, în multe familii și în rîndul multor tineri, de a se pregăti pentru domenii administrative, pentru locuri de muncă „călduțe" și pe cît posibil situate în centre mari urbane.

Așa cum este și firesc, problemele forței de muncă, ale pregătirii cadrelor s-au înscris și pe ordinea de zi a conferințelor județene ale consiliilor populare, cu care ocazie aleșii poporului, la rîndul lor lucrători în cele mai diferite domenii, au analizat, dînd dovadă de responsabilitate, lipsurile care s-au manifestat și au conturat cu claritate sarcinile de viitor.

Dintre neajunsurile mai frecvente am menționa că nu în toate cazurile s-a asigurat la timp personalul calificat și cu experiență pentru noile obiective de investiții ; instruirea muncitorilor prin cursuri de scurtă durată nu a corespuns, pe deplin, cerințelor tehnicii și tehnologiilor moderne ; s-a manifestat o insuficientă preocupare pentru atragerea și pregătirea de muncitori la anumite meserii din metalurgie, minerit sau construcții, și au fost întreprinse puține acțiuni în vederea calificării unui număr sporit de femei, care să permită încadrarea lor pe locuri de muncă de un nivel mai ridicat de calificare, încă din primii ani ai cincinalului.

Astăzi, fiecare județ cunoaște necesarul de forță de muncă ce trebuie să se asigure unităților de pe raza sa, pînă la detaliul meseriilor. Aceasta permite desfășurarea unei informări fundamentate a cetățenilor asupra direcțiilor și profilelor spre care se pot îndrepta ei sau copiii lor, în vederea calificării și de asemenea permite, organelor de resort o judicioasă profilare a bazei materiale a învățămîntului, înțelegînd prin aceasta nu numai alegerea celor mai potrivite profile pentru școlile profesionale și liceele industriale din fiecare localitate, dar și alegerea meseriilor și profilului lucrărilor practice, care se realizează în ultimii ani ai școlii generale și în liceele real-umaniste, corespunzător cu primele cunoștințe necesare pentru meseriile în care absolvenții acestora se vor putea califica în cazul în care nu vor urma alte forme mai variate de învățămînt.

Valorificarea cît mai judicioasă a potențialului de muncă existent

BAZĂ a unei bune orientări profesionale, informarea trebuie să se desfășoare la nivelul fiecărui județ, a fiecărui oraș și comună, în mod sistematic și continuu cu mobilizarea tuturor cadrelor didactice, înainte de toate a organelor locale ale Uniunii Tineretului Comunist, ale Consiliului Național al Femeilor și, bineînțeles, a organelor de specialitate în domeniul forței de muncă.

Ne-am oprit asupra acestei sarcini de perspectivă nu din întîmplare, ci datorită faptului că, drept urmare a industrializării intense a tuturor județelor țării, peste tot apare ca o sarcină de prim ordin valorificarea cît mai judicioasă a potențialului de muncă uman existent. Nu va exista nici un județ în care, în următorii cinci ani, necesarul suplimentar de forță de muncă să se situeze sub 20 mii și foarte puține județe în care acesta va fi sub 30 de mii persoane. Numărul personalului angajat va spori, concomitent cu creșterea productivității muncii, cu 58,1% în județul Bistrița-Năsăud, cu 44,0% în Sălaj, cu 37,3% în Covasna, cu 36,7% în Tulcea, cu 36.6 în Botoșani, cu 32,3% în Vaslui, cu 31,4% în Vrancea etc.

În același timp, înregistrînd valori relativ mai scăzute, numărul celor angajați va cunoaște creșteri absolute mari și în județe în prezent industrializate și care întîmpină chiar dificultăți în asigurarea forței de muncă necesare, cum sînt Brașov, Sibiu, Galați, Timiș, Constanța, Hunedoara, Prahova și municipiul București.

Aceste aspecte conturează de la sine o cerință de o deosebită importanță, valabilă în egală măsură în toate județele, la realizarea căreia comitetele executive ale consiliilor populare pot aduce un aport valoros, și anume cunoașterea și atragerea în muncă a tuturor resurselor umane.

O atenție deosebită trebuie acordată, în acest context, calificării și utilizării judicioase a resurselor feminine. Numeroase tinere fete se pregătesc azi, alături de băieți, în meserii în trecut inaccesibile lor, din domeniul construcțiilor de mașini, al electronicii și electrotehnicii, și de ce să nu o spunem, acolo unde lucrează au demonstrat, prin calitățile și aptitudinile lor, prin pricepere și perseverență că pot realiza performanțe și rezultate la nivelul celor mai înalte exigențe.

Pentru cele 2 400 noi obiective industriale care vor intra în funcțiune în cincinalul pe care abia l-am început, se impune urgentarea elaborării, în cadrul studiului tehnico-economic, a graficelor de asigurare cu forță de muncă, care să fie realist fundamentate, să cuprindă structuri raționale de categorii profesionale, de nivel de calificare. De asemenea, graficele trebuie să înscrie, după o temeinică analiză, numărul cadrelor de înaltă calificare ce urmează a se asigura prin transfer sau detașare de la unități existente, cu scopul de a constitui nuclee de bază pe lîngă care să-și desăvîrșească pregătirea profesională tinerii absolvenți și muncitorii calificați prin cursuri. Întreprinderile beneficiare trebuie să asigure acestora condițiile de viață, în general, și de locuit, în primul rînd, iar cele de la care pleacă, înlocuirea lor, temporară sau definitivă, după cum e cazul, cu alte cadre, existente în întreprindere sau pregătite special pentru acest scop.

O condiție esențială pentru buna asigurare a noilor obiective cu forța de muncă necesară este urmărirea corelată a execuției investiției cu îndeplinirea programului de pregătire pentru a se evita situații păgubitoare, atît pentru stat cît și pentru persoanele în cauză, determinate de decalarea intrării în funcțiune a unor obiective pentru care s-a pregătit forța de muncă. Utilizarea rațională a personalului care a absolvit forme de școlarizare sau specializare se poate realiza prin detașare, în condițiile prevăzute de lege, la constructor, sau prin transfer la întreprinderi care au nevoie de cadre în profilul respectiv. Luînd însă în considerare pericolul pe care-l prezintă această soluție, și anume de a nu mai dispune de forța de muncă necesară în momentul în care obiectivul intră în funcțiune, este desigur de preferat ca, în toate cazurile în care decalarea este previzibilă, să se coreleze, din mers, termenele din graficele de asigurare și pregătire a cadrelor cu noul termen de punere în funcțiune, sistînd încadrarea de personal sau, după caz, menținînd sau pregătind numai personalul strict necesar, potrivit cerințelor nou create. Policalificarea poate de asemenea, să ofere o soluție judicioasă, atît în situații ca cele menționate, cît și în cazuri în care schimbările structurii sau sortimentelor de produse, perfecționările organizării muncii și producției cer schimbarea conținutului sau a locului de muncă al unor muncitori sau chiar a unor specialiști existenți în unitate.

Înnoirea, care va caracteriza în acest cincinal nu numai conținutul locurilor de muncă sau desfășurarea producției a numeroase întreprinderi, ci chiar imaginea de ansamblu a multor județe, va face ca preocupările și îndeletnicirile tradiționale să lase locul unor noi meserii și specialități. După cum este însă firesc, nu în toate cazurile există asigurată rețeaua școlară sau chiar experiența productivă necesară pentru formarea cadrelor în structura profesională necesară. Sprijinul întreprinderilor de profil, din centre industriale apropiate sau, după caz, accelerarea construirii unor grupuri școlare adecvate pentru instruirea forței de muncă locale pot oferi opțiuni organelor de decizie, în funcție de timpul care le stă la dispoziție pentru pregătire, de numărul, varietatea și complexitatea meseriilor respective.

Perfecționarea continuă a calificării profesionale

DAR ASTĂZI, cînd schimbările au loc în ritmuri atît de rapide în toate domeniile, calificarea, oricît de temeinic ar fi ea făcută, nu mai oferă garanția competenței de lungă durată, pe aproape nici un loc de muncă. Educația permanentă sau perfecționarea profesională continuă sînt principii care-și găsesc o aplicare tot mai largă în practica formării cadrelor. Ținînd cont de evoluția numărului și structurii profesionale a personalului, programul de asigurare, pregătire și perfecționare a forței de muncă prevede pe total economie perfecționarea, în medie anuală, a cca. 1 750 mii lucrători, ceea ce înseamnă că pînă în anul 1980 toți angajații vor fi cuprinși, în mod organizat, cel puțin la una din formele de perfecționare prevăzute de lege. În paralel, se impune din ce în ce mai acut preocuparea pentru fiecare om al muncii de a-și actualiza cunoștințele profesionale și de a fi mereu la curent cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii din domeniul de activitate în care lucrează.

Plecînd de la ideea că în prezent în fiecare localitate, pînă la nivel de comună, sînt cunoscute sarcinile ce decurg din planul național unic de dezvoltare economică și socială, că acestea au constituit obiectul unor vii dezbateri în pregătirea Congresului consiliilor populare, ne exprimăm părerea că acum este momentul cel mai potrivit pentru a concretiza, în fiecare localitate și în fiecare unitate, măsurile menite să asigure realizarea programelor de pregătire a forței de muncă adoptate de conferințele județene. Înfăptuirea lor va aduce o contribuție însemnată nu numai la realizarea obiectivelor înscrise în plan, dar va determina și însemnate mutații calitative, de un bogat conținut, în gradul și structura de ocupare a populației, în structura socială și chiar în modul și concepția sa de viață.

Înregistrînd momentul în care, pentru prima dată în țara noastră, populația ocupată în industrie va depăși numărul și proporția celei ocupate în agricultură, în numeroase județe ponderea populației ocupate în industrie se va ridica în anul 1980 mult peste aceea realizată pe ansamblul economiei (36,3%) : Brașov — 55,0% ; Caraș-Severin — 43,2% ; Cluj — 42,1% ; Dîmbovița — 42,1% ; Hunedoara — 44,0% ; Prahova — 45,4% ; Sibiu — 52,4% ; Timiș 42,4%. Dar, poate nici nu este acesta elementul cel mai caracteristic pe teritoriu, ci schimbarea accentuată care are loc în acest sens, chiar în județele care nu se vor situa, încă, nici la nivelul anului 1980, peste nivelul mediu pe țară. Astfel, mi se pare deosebit de semnificativ faptul că în județul Bistrița-Năsăud ponderea populației ocupate în industrie va crește în anul 1980 la 26,8%, de la 14,6% în 1975 ; în Botoșani la 22,1%, de la 13,5% ; în Ialomița la 26,9% de la 15,1% ; în Teleorman la 24,4%, de la 14,7% ; în Vrancea la 26,7%, de la 13,3%. Implicit, în toate aceste județe numărul muncitorilor calificați necesar a se pregăti cunoaște valori între 20 și chiar peste 30 mii. Nu intenționez să revin la complexele probleme pe care le va ridica pregătirea acestora ; consider însă util să mă opresc la grija care va trebui acordată asigurării și calificării forței de muncă pentru agricultură.

Nu ni se mai pare ca ceva ieșit din comun să denumim munca în agricultură drept o nouă variantă a muncii industriale. Dar apreciem că nu în aceeași măsură ne-am schimbat optica atunci cînd e vorba de calificarea forței de muncă pentru această ramură. Este bine cunoscut pentru specialiști, și chiar pentru nespecialiști, că în agricultură, de unde s-a recrutat, în cursul anilor, o parte însemnată a lucrătorilor care azi muncesc în ramurile neagricole, cca. 60% din forța de muncă o constituie femeile și nu mult mai scăzută este proporția persoanelor care au pășit peste 40—45 de ani. De aici, o sarcină care se impune a fi realizată, dacă vrem cu adevărat să răspundem cu **da** imperativului de a făuri o Românie modernă și cu o înaltă productivitate socială a muncii. Care ? Aceea de a califica și pentru agricultură tineri, băieți și fete, care să îndrăgească varianta modernă a acelei meserii de la care au pornit majoritatea părinților sau bunicilor noștri și să aducă, aici, energia tinereții lor ca izvor de creștere și pe această cale a avuției noastre naționale.

Firesc este că mutațiile calitative pe care le va înregistra forța de muncă se vor reflecta profund și în structura socială a poporului, care va cunoaște un intens proces de omogenizare.

Muncitorul de tip nou, cu o temeinică bază de instruire școlară — științifică și culturală — dobîndită azi în 10 și mîine în 12 ani de învățămînt obligatoriu, pe care se suprapune o modernă și complexă pregătire profesională ; țăranul capabil să mînuiască agrotehnici avansate și să stăpînească legile naturii ; intelectualul gata să ridice mereu pe noi culmi toate domeniile științei românești, formează azi acel popor care, folosind în mod conștient forța sa creatoare, traduce în fapt obiectivele îndrăznețe înscrise în Programul partidului, program care are ca țel suprem acela de a făuri fiilor de azi și de mîine ai țării o viață mereu mai bună, fericită și demnă.

Ana DRĂGAN
director în Ministerul Muncii

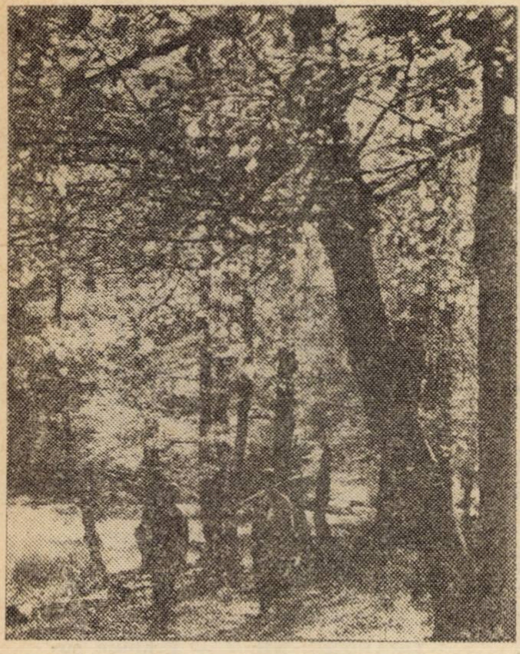

PĂDURILE — AVUȚIA ȘI „PLĂMÎNUL VERDE“ AL ȚĂRII

EXAMINÎND și aprobînd proiectul Programului de măsuri privind conservarea și dezvoltarea fondului forestier al țării în perioada 1976—2010, Plenara C.C. al P.C.R. din 16 decembrie 1975 a stabilit ca acesta să fie supus discuției conferințelor județene ale deputaților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale și Congresului consiliilor populare județene și președinților consiliilor populare, urmînd a fi apoi înaintat Marii Adunări Naționale spre legiferare. În legătură cu prevederile acestui document prețios, publicăm în cele ce urmează un studiu privind rolul pădurii, stadiul gospodăririi sale, principalele orientări de perspectivă definite cu rigoare științifică de documentele programatice ale Congresului al XI-lea al P.C.R.

ÎN ARSENALUL mijloacelor pentru menținerea echilibrului ecologic, pentru protecția și ameliorarea mediului înconjurător, pădurea constituie cel mai important factor natural, foarte eficient, stabil și inepuizabil. Pînă de curînd, pădurea a fost privită, aproape în exclusivitate, ca o sursă producătoare de lemn. Această atitudine a avut drept urmare defrișările masive, neraționale, făcute în trecut în unele țări ale Europei și ale Orientului Apropiat, cu tot cortegiul lor de consecințe nefaste. Odată cu dezvoltarea cunoștințelor în domeniul biologiei și al ecologiei, dar mai ales de cînd multe țări au început să simtă și unele efecte negative ale industrializării asupra mediului înconjurător, organele de specialitate și de decizie s-au aplecat cu grijă din ce în ce mai mare asupra funcției de protecție a pădurii. E vorba de protecția atmosferei împotriva poluării, protecția solului împotriva erodării, protecția rîurilor împotriva torențialității, protecția climei împotriva uscăciunii, protecția faunei și a florei specifice împotriva dispariției.

În legătură cu protecția atmosferei este edificator de subliniat faptul că **pădurea este cel mai puternic și eficient mijloc de purificare a atmosferei**, un adevărat plămîn verde. Din studiile efectuate în R.F.G. reiese că **un singur arbore matur de fag „produce“ 1,7 kg oxigen în fiecare oră și „prelucrează“ 2,35 kg bioxid de carbon emanat din țevile de eșapament ale mașinilor. În acest fel se purifică 4800 m^3 de aer pe oră, asigurîndu-se nevoile zilnice de oxigen ale unui număr de 64 oameni.** Totodată, **pădurea constituie un puternic filtru natural, care reține în coroanele arborilor particule fine de praf, cenușă, etc.**

Rolul protector al pădurii pentru menținerea și consolidarea solului poate fi ilustrat cu datele dintr-un studiu efectuat în Italia la începutul deceniului actual. Din acest studiu reiese că apele fluviului Arno transportă în fiecare an 2,67 mil. tone de sol, ceea ce corespunde cu reducerea anuală a straturilor de teren cu 2,5 cm. De altfel, dezastruoasele inundații care au avut loc în anul 1966 în Italia, țară cu suprafețe mari defrișate în trecut, au arătat că regiunile despădurite prezintă permanent pericolul fenomenelor de erodare și torențialitate. Aspectul deșertic de pe vastele întinderi ale Africii, ale Orientului Apropiat și ale altor părți ale globului, este datorat acțiunii inconștiente a omului, care a distrus pădurea, deschizînd astfel calea aridității, a secetei. Reinstalarea vegetației forestiere în aceste zone are loc într-un ritm foarte lent, cu mari dificultăți și cu cheltuieli însemnate.

„Starea“ pădurii pînă la naționalizare

ÎN TRECUT, pădurile țării noastre au ocupat suprafețe mult mai întinse decît în prezent. La începutul secolului XIX, pădurile reprezentau 35—40% din teritoriul țării. Pe măsura creșterii populației (și respectiv a așezărilor omenești, a agriculturii, a căilor de comunicație, a întreprinderilor industriale), suprafața fondului forestier s-a restrîns treptat, ajungînd în prezent la 27%. O diminuare considerabilă a suprafeței fondului forestier a avut loc imediat după primul război mondial, cînd circa 800 mii ha pădure au fost defrișate. La diminuarea continuă a suprafeței fondului forestier s-a adăugat înrăutățirea sa calitativă datorată, în special, următoarelor cauze : exploatarea nerațională, prădalnică, a pădurilor și, îndeosebi, a celor de rășinoase situate în locuri ușor accesibile ; pășunatul abuziv, favorizat de regimul de proprietate al pădurilor ; lipsa de preocupare pentru lucrările silviculturale necesare pădurii ; aplicarea unor regimuri de tăiere necorespunzătoare, mai ales în cazul pădurilor proprietate particulară.

Din acele timpuri țara noastră a moștenit bazine forestiere de rășinoase epuizate sau puternic degradate ca : Vrancea, Arieș, Sebeș, Lotru, Ampoi, Trotuș, Valea Vișeului, Valea Sadului ș.a. Totodată, au apărut și s-au accentuat fenomenele de eroziune a solului și de torențialitate în Valea Buzăului, Valea Lotrului, Valea Argeșului, Valea Ampoiului, Vrancea ș.a. Ca urmare, la naționalizare, fondul forestier preluat avea 700 000 ha terenuri forestiere despădurite și peste 600 000 ha păduri degradate și brăcuite. La aceasta se adaugă circa 700 000 ha terenuri agricole degradate, scoase din producția agricolă, precum și 2 300 000 ha terenuri agricole în curs de degradare — consecințe ale greșelilor și ale delăsării manifestate față de patrimoniul forestier.

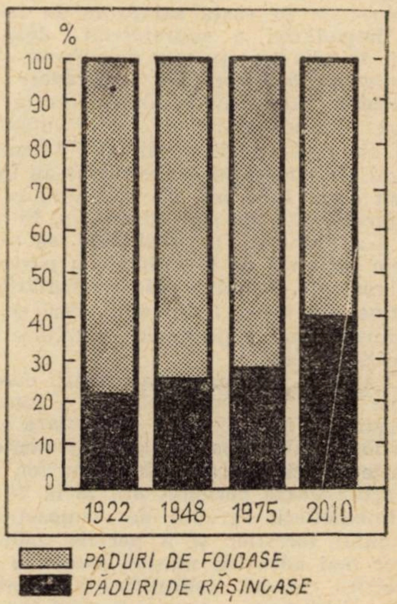

GRAFICUL NR. 1 —**Evoluția compoziției pădurilor pe principalele specii în perioada 1922—2010.**

Această stare de lucruri a făcut ca pădurile țării să aibă o productivitate relativ redusă (4,5 m^3/an/ha), sub posibilitățile oferite de condițiile naturale din țara noastră. Carențele manifestate timp îndelungat în atitudinea față de fondul forestier au făcut ca, la naționalizare, pădurile să prezinte serioase deficiențe de structură, care ar putea fi enunțate astfel :

a) **o compoziție nesatisfăcătoare pe specii**, în sensul că speciile valoroase (molid, duglas, stejar ș.a.) aveau o pondere prea mică în totalul fondului forestier, deși condițiile naturale de pe teritoriul țării permiteau extinderea suprafețelor cu aceste specii. Astfel, proporția rășinoaselor era în anul 1948 de numai 25% (graficul nr. 1) din totalul suprafeței pădurilor față de 58% cît era media europeană ;

b) **o structură necorespunzătoare a claselor de vîrstă**, situație care reiese pregnant din graficul nr. 2. Așa, de pildă, clasele IV și a V-a, formate din păduri exploatabile, suprasolicitate în trecut prin tăieri abuzive, aveau în 1948 o pondere sub normal, semn al dezechilibrului în care intrase pădurea din punctul de vedere al structurii pe clase de vîrstă ;

c) **lipsa de accesibilitate la întregul fond forestier,** consecință a neglijării construirii de drumuri forestiere în bazinele mai greu accesibile. Această lacună s-a oglindit în existența unor întregi bazine forestiere înfundate (Cerna, Sebeș, Vîlsan-Rîul Doamnei, Vrancea) în care pădurea de vîrstă exploatabilă se deprecia prin supraîmbătrînire, în timp ce alte bazine forestiere, accesibile, erau suprasolicitate la tăiere. Din graficul nr. 2 rezultă că la naționalizare, clasa a VI-a de vîrstă la pădurile de „codru" avea o pondere de peste 20% — evident peste proporția normală.

Rezultatele unei politici științifice

ÎNCĂ ÎNAINTE DE NAȚIONALIZARE, au fost luate unele măsuri pentru protecția și gospodărirea rațională a pădurilor, inclusiv a celor aflate în proprietate particulară.

O primă măsură importantă luată după naționalizare în legătură cu pădurea s-a concretizat în **vasta campanie de lucrări de împăduriri a suprafețelor dezgolite** prin tăierile neraționale din trecut și de **ameliorare a arboretelor degradate sau brăcuite.** Dacă împăduririle dintre cele două războaie mondiale au însumat 334 mii ha, revenind în medie cîte 18 mii ha anual, **în intervalul 1949—1964 s-au împădurit circa 1 200 mii ha**, revenind pe an, în medie, cîte aproape 80 mii ha. În acest fel s-a ajuns ca, **în anul 1964, să se încheie acțiunea de împădurire a parchetelor restante dezgolite prin exploatările abuzive din trecut ;** din anul 1965 se împăduresc doar suprafețele rezultate din tăierile curente.

O acțiune prin care s-a urmărit cunoașterea în detaliu, multilaterală a fondului forestier, a fost aceea de **amenajare a pădurilor. Elaborarea de amenajamente —** aceste adevărate cărți ale pădurilor, **care se actualizează periodic, din 10 în 10 ani, a îmbunătățit gradul de cunoaștere a fondului forestier și a permis aplicarea celor mai adecvate măsuri pentru o gospodărire corectă, științifică a pădurilor.** Prin încheierea acestei lucrări în anul 1955, România se situa printre primele țări din lume cu fondul forestier integral amenajat pe baze științifice.

Ținînd seama de condițiile specifice de relief și de climă în care se află și se dezvoltă fondul forestier al țării, în anul 1954 s-a aprobat **zonarea funcțională a pădurilor,** statornicindu-se împărțirea acestora pe grupe funcționale, și anume : **păduri de producție** (și protecție) și **păduri de protecție** cu rol deosebit. Prin păduri de protecție cu rol deosebit se înțeleg pădurile de protecție a resurselor de apă și a amenajărilor hidrotehnice, a solului contra eroziunilor, de protecție contra factorilor climatici dăunători, protecție de interes social, protecția faunei cinegetice, pădurile — monumente ale naturii, rezervațiile științifice și cele pentru semințiș ș.a. Politica dusă de statul nostru pentru amplificarea continuă a rolului de protecție al pădurilor se reflectă și în **creșterea ponderii pădurilor de protecție cu rol deosebit,** care în prezent a ajuns **la circa 22% din suprafața totală a pădurilor** (tabelul).

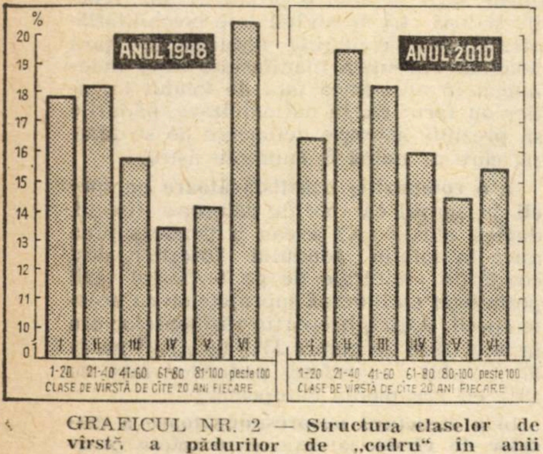

GRAFICUL NR. 2 — **Structura claselor de vîrstă a pădurilor de „codru" în anii 1948—2010.**

Suprafața pădurilor de protecție cu rol deosebit

UM	1955	1965	1975	2010
mii ha	822	945	1 350	2 000
Ponderea în suprafața totală a pădurilor %	**14,2**	**16,2**	**22,0**	**32,5**

Pentru îmbunătățirea compoziției pădurilor pe specii, s-a luat măsura de a se **împăduri suprafețe din ce în ce mai mari de specii cu valoare economică ridicată.** Începînd din anul 1951, împăduririle cu specii de rășinoase au devenit preponderente, ceea ce a contribuit ca proporția pădurilor de rășinoase în totalul suprafeței pădurilor să ajungă în prezent la peste 28% (graficul nr. 1). Totodată, **s-au extins plantațiile cu specii de foioase repede crescătoare** (plopul, salcia, salcîmul), iar în cadrul pădurilor de rășinoase — a speciilor de rășinoase repede crescătoare (pinul, laricele, duglasul). În prezent, suprafața plantațiilor cu specii repede crescătoare a ajuns la circa 9% din cea a pădurilor, majoritatea fiind plantații de rășinoase (graficul nr. 3).

În legătură cu necesitatea îmbunătățirii structurii pe clase de vîrstă a pădurilor, s-au întreprins măsuri hotărîte și constante, care au dus la ameliorarea situației. A fost nevoie, în primul rînd, să se construiască o întreagă rețea de drumuri forestiere care au permis pătrunderea în bazinele forestiere înfundate, punerea în valoare a resurselor de lemn, evitarea forțării în continuare a exploatărilor de masă lemnoasă în bazinele forestiere ușor accesibile. Pornindu-se numai cu 1 150 km drumuri preluate la naționalizare, s-a ajuns ca în anul 1975 să existe circa 65 000 km drumuri, din care 25 000 km drumuri forestiere permanente. În al doilea rînd, începînd cu anul 1966, s-a diminuat treptat volumul tăierilor de masă lemnoasă, pentru a permite redresarea structurii pădurilor noastre pe clase de vîrstă.

Programul gospodăririi multifuncționale a pădurii

CICLUL MARE DE PRODUCȚIE ce caracterizează economia forestieră (care la majoritatea pădurilor în regim de codru este de peste 100 ani, și rolul foarte important al pădurii atît în producția de lemn cît și în menținerea echilibrului ecologic al țării, impun ca măsurile ce se iau în legătură cu fondul forestier să îmbrățișeze o mare perioadă de timp și să țină seama de cerințele complexe ale unei silviculturi moderne, științifice.

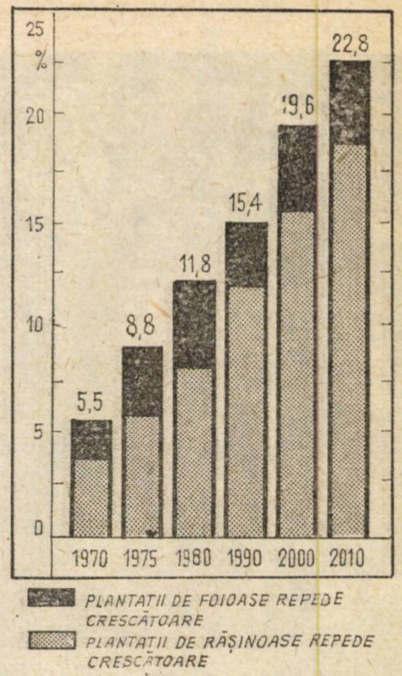

GRAFICUL NR. 3 — **Evoluția suprafețelor la plantațiile cu specii repede crescătoare — în % din suprafața totală a pădurilor**

Proiectul „Programului de măsuri pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010", răspunde pe deplin acestor cerințe. Cuprinzînd într-o concepție unitară măsurile care se impun pentru sporirea producției de masă lemnoasă, pentru ameliorarea funcțiilor de protecție ale pădurilor, îmbunătățirea, în continuare, a gospodăririi vînatului și pescuitului, amplificarea recoltării și valorificării superioare a produselor accesorii ale pădurii, înfăptuirea prevederilor Programului va contribui la ridicarea sectorului forestier la nivelul înalt de dezvoltare economico-socială spre care pășește țara noastră.

O premisă majoră de la care pornesc și pe care se sprijină măsurile propuse, este ca **suprafața fondului forestier să nu fie supusă diminuărilor de nici un fel.** Dimpotrivă, se preconizează ca, în cuprinsul fondului forestier, terenurile ocupate cu clădiri și curți, cu trasee de linii electrice și telefonice, cu instalații de transport și industriale, terenurile neproductive și înmlăștinate etc. să fie restrînse spre a spori, în schimb, suprafața împădurită.

Trebuie subliniat că prin efectul **cumulat de la an la an al măsurilor privind creșterea productivității pădurilor, volumul de masă lemnoasă ce se va putea exploata în anul 2010 va fi cu circa 30% mai mare decît media cincinalului 1976—1980, iar după un întreg ciclu de producție se va putea exploata cu 50—60% mai mult.** Creșterea constantă a potențialului de producție al pădurilor țării în condițiile unei exploatări raționale și a asigurării protecției mediului înconjurător, este strîns legată de aplicarea integrală a complexului de măsuri cuprinse în Program. Cele mai importante din aceste acțiuni și rezultatele ce vor trebui atinse pînă în anul 2010 sînt următoarele :

- **creșterea proporției pădurilor de rășinoase la circa 40%** (graficul nr. 1), în care scop ponderea speciilor de rășinoase în volumul total al împăduririlor anuale va reprezenta **65—66%** ;

- **sporirea suprafeţelor cu plantaţii de specii repede crescătoare** la 22,8% din suprafaţa totală a pădurilor ţării (graficul nr. 3) ;

- **îmbunătăţirea, aproape de situaţia normală, a structurii pe clase de vîrstă a pădurilor** (graficul nr. 2) ;

- **continuarea şi terminarea acţiunii de refacere a suprafeţei de 700 mii ha păduri slab productive** moştenite din trecut şi la care creşterea medie este de pînă la 2 m^3/an/ha ;

- **dotarea cu drumuri şi alte instalaţii forestiere de transport a tuturor pădurilor pînă la obţinerea unei densităţi optime la hectar ;**

- **creşterea suprafeţei culturilor irigate de plopi şi răchită** pînă la 15 mii ha (faţă de 500 ha în prezent) şi fertilizarea unor suprafeţe din ce în ce mai mari de plantaţii, cu sporuri de masă lemnoasă pe an şi hectar de 15—20 m^3 la culturile de plopi, şi de 1,5—2 m^3 la pădurile mature de răşinoase.

Totodată, se vor întreprinde acţiuni noi, eficiente, care să ducă la creşterea productivităţii pădurilor ca, de exemplu, crearea unor culturi silvice speciale pentru producerea lemnului de celuloză (în anul 1976 o suprafaţă de 19 000 ha, iar pînă în anul 2000, o suprafaţă de 450 mii ha), la care recoltarea lemnului se face la 30—50 ani pentru lemnul de răşinoase şi 10—15 ani pentru lemnul de foioase moi.

Valoarea unor produse accesorii

ANUAL, VALOAREA celorlalte produse ale pădurii reprezintă peste 40% din cea a masei lemnoase, iar obţinerea lor se face fără investiţii sau cu investiţii minime. Printre ele, **produsele accesorii ale pădurii** ocupă ponderea cea mai mare. Un loc aparte între acestea îl ocupă **fructele de pădure** şi **ciupercile comestibile.** Ca urmare a restrîngerii suprafeţelor ocupate cu vegetaţie spontană, care asigură producţia fructelor de pădure, există perspectiva descreşterii acestei producţii. Totuşi, pentru menţinerea unei producţii ridicate, constante, proiectul de Program prevede dezvoltarea, în compensare, a suprafeţelor cultivate cu arbuşti fructiferi, utilizîndu-se din plin terenurile de sub liniile electrice aeriene de pe lizierele pădurilor, din curţile cantoanelor şi a brigăzilor silvice etc.

Începutul modest al creşterii **viermilor de mătase** pe frunze de dud, stejar etc. în sectorul silvic va fi amplificat prin organizarea unor culturi speciale, astfel că, **în următorii 5 ani, să se asigure o triplare a producţiei de gogoşi de mătase,** cu tendinţă de creştere în continuare. Existenţa în cadrul fondului forestier a unor întinse suprafeţe melifere (tei, salcîmi etc.) a contribuit la dezvoltarea **stupăritului pastoral** şi obţinerea de miere şi alte produse apicole. Proiectul de Program prevede ca şi producţia acestor produse să crească în viitorii ani. Pentru asigurarea unei **producţii constante de răşină,** se va practica, în continuare, rezinajul unor arbori de răşinoase, dar va scădea treptat rezinajul „sălbatic" şi va creşte cel organizat. Poienile, zonele de pe lîngă căile de acces ş.a., propice creşterii **plantelor furajere,** vor fi valorificate în acest fel, recoltîndu-se de pe ele cantităţi substanţiale de furaje ce vor fi valorificate atît în sectorul silvic, cît şi în alte sectoare. **Păşunatul în păduri,** — practică veche pe meleagurile noastre — va fi admis şi în viitor, cu unele restricţii privind perioadele calendaristice şi categoriile de păduri, şi cu unele noi reglementări privind speciile de vite şi numărul lor admise la hectarul de pădure, spre a se evita orice perturbare a procesului de creştere şi dezvoltare a vegetaţiei forestiere.

O altă grupă importantă de produse provenite din exploatarea fondului forestier este cea care se obţine din **valorificarea fondului cinegetic** (carnea de vînat, blănurile, vînatul viu, vînătorile). Valorificarea acestei producţii a crescut treptat — de circa 4 ori între 1968—1975, în condiţiile păstrării fondului cinegetic în structură optimă din punct de vedere al claselor de vîrstă şi al sexelor. Pentru viitor se pune problema creşterii efectivelor la toate categoriile de vînat (graficul nr. 4).

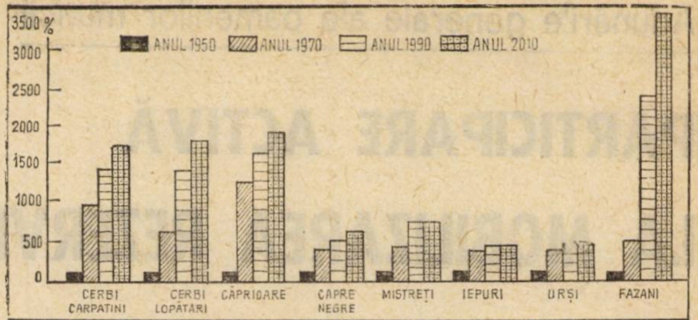

GRAFICUL NR. 4 — **Dinamica efectivelor la principalele specii de vînat.**

Activitatea de **piscicultură** în cadrul fondului forestier asigură cantităţi încă mici de peşte pentru consum pe calea pescuitului sportiv, cît şi ca producţie a păstrăvăriilor. Odată cu creşterea suprafeţelor de luciu de apă (lacuri alpine, de baraj şi iazuri din fondul forestier — de două ori în următorii 35 ani), cu crearea unor păstrăvării de mare capacitate şi cu amenajarea de iazuri, se va majora producţia de peşte de consum.

Totodată se va trece la pescuitul industrial, pentru producţie, în unele fonduri de pescuit de pe văile : Someş, Bistriţa, Mureş, Gurghiu etc.

Pădurea trebuie protejată

PENTRU CA PĂDUREA să-şi exercite în mod cît mai deplin funcţia de protecţie a mediului înconjurător, trebuie ea însăşi protejată, îngrijită potrivit anumitor cerinţe specifice, apărată de intervenţii dăunătoare în cursul vieţii ei.

Rezervarea unor zone păduroase din ce în ce mai întinse în regim de protecţie cu rol deosebit este de natură să asigure ocrotirea necesară vegetaţiei forestiere respective (care, la rîndul ei, are de îndeplinit o anumită protecţie în zonă). La nivelul anului 2010 pădurile de protecţie cu rol deosebit vor avea o întindere totală de 2 mil. ha., adică cca. o treime din pădurile ţării (tabelul nr. 1). O parte din această creştere revine pădurilor cu valoare ştiinţifică sau peisagistică, respectiv parcurilor naţionale şi rezervaţiilor. Astfel, pe lîngă parcurile naţionale Retezat — situat în munţii cu acelaşi nume, cu o suprafaţă totală de 12 mii ha, din care trei sferturi ocupat cu pădure — şi de parcul naţional din munţii Bihorului, care cuprinde o suprafaţă de pădure de 12 mii ha, va lua fiinţă parcul naţional din munţii Piatra Craiului (20 mii ha, din care 50 la sută acoperit cu păduri), parcul natural — forestier din munţii Bucegi, cu o suprafaţă de aproape 8 mii ha, parcurile naţionale sau rezervaţiile din alte zone cu specific forestier : Ceahlău, Rodna, Valea Cernei, Căliman, Vrancea, Cozia, versantul stîng al lacului de acumulare Porţile de Fier, precum şi în unele zone de deal şi de cîmpie unde cadrul natural, bogăţia florei şi a faunei, frumuseţea peisajului îndreptăţesc ocrotire specială. Sînt prevăzute **să crească în viitor suprafeţele forestiere din zonele preorăşeneşti, balneoclimaterice, de interes turistic.** În prezent, pentru agrementul populaţiei ţării, sînt rezervate circa 150 mii ha păduri, din care 45 mii ha în jurul Capitalei : complexele de păduri Băneasa-Tunari, Cernica-Pustnicul, Vlăsia-Snagov ş.a., dar la acestea se vor adăuga altele în curs de amenajare.

Trebuie făcută precizarea că şi pădurile de protecţie cu rol deosebit sînt incluse în planurile de producţie de masă lemnoasă, conform amenajamentelor, dar tratamentele de recoltare ţin seama de necesitatea ca astfel de păduri să aibă în permanenţă, predominant, arbori maturi. Un astfel de tratament este cel al tăierilor „grădinărite" care se aplică în jurul tuturor lacurilor de acumulare, a staţiunilor balneo-climaterice din zona montană, în zonele staţiunilor climaterice de pe Valea Prahovei, în zona Anina-Văliug din Banat ş.a. Proiectul de Program prevede ca pînă în anul 2010 suprafaţa parcursă cu astfel de tăieri să crească de 9 ori, ajungînd la circa 1 mil. hectare anual.

Pentru crearea condiţiilor naturale optime de dezvoltare a masivelor păduroase, vor spori cu 50 la sută tăierile de îngrijire a pădurilor tinere (degajări, curăţiri, rărituri, elagaj) şi cu 25 la sută operaţiile de igienă (scoaterea arborilor rupţi, căzuţi, doborîţi de vînt, bolnavi etc.), la intervale care să asigure liniştea pădurii şi a faunei (3—8 ani). Totodată, se va extinde cu peste 60 la sută volumul lucrărilor de prevenire a apariţiei dăunătorilor pădurii (insecte şi paraziţi vegetali) ; concomitent, va avea loc diminuarea volumului lucrărilor de combatere chimică şi creşterea celui de combatere biologică.

O măsură de protejare a solului necesar vegetaţiei forestiere o constituie **restrîngerea tăierilor rase,** de pe urma cărora solul rămîne cîţiva ani de zile supus eroziunilor. S-a stabilit ca asemenea tăieri să se practice numai în condiţii speciale şi anume în păduri pure de molid, plantaţii de plopi, păduri slab productive care se înlocuiesc cu altele valoroase, păduri de crîng din zona de cîmpie şi coline, care se regenerează prin lăstari. Tot în cadrul acestei măsuri, începînd chiar din anul 1976, suprafaţa parchetelor tăiate ras va fi de maximum 5 hectare în păduri cu funcţii speciale de protecţie şi în păduri pure de molid şi de maximum 10 hectare în celelalte păduri.

Nu se poate vorbi de gospodăriea multifuncţională a pădurilor fără a se avea în vedere şi lucrările de corectare a torenţilor, lucrări ce contribuie la echilibrarea regimului apelor în bazinele hidrografice în care sînt prevăzute amenajări hidroenergetice şi lacuri de acumulare, precum şi la protecţia mediului înconjurător, a obiectivelor industriale, a instalaţiilor de transport expuse viiturilor torenţiale, a aşezărilor omeneşti.

Petre CIOCLU
economist principal, C.S.P.

Adunările generale ale oamenilor muncii

PARTICIPARE ACTIVĂ LA MOBILIZAREA REZERVELOR INTERNE

ÎN CADRUL LARG DE FORME ȘI MODALITĂȚI care asigură participarea nemijlocită a maselor la adoptarea și înfăptuirea deciziilor, adunările generale ale oamenilor muncii s-au dovedit și se dovedesc a fi în practică o formă superioară de conducere colectivă a întreprinderilor, forul prin care clasa muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii participă în mod organizat la conducerea unităților economice, la dezbaterea și soluționarea problemelor privind valorificarea cît mai deplină a rezervelor interne, în scopul îndeplinirii și depășirii prevederilor de plan. Adunările generale reprezintă în fapt mijloace importante de dezvoltare a conștiinței socialiste, de întărire a responsabilității sociale, de stimulare a inițiativei creatoare a maselor pentru mai buna gospodărire a avutului obștesc. În cadrul lor, oamenii muncii exercită totodată și controlul muncitoresc asupra activității comitetelor și consiliilor oamenilor muncii.

Sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, **în perioada 20 ianuarie — 15 februarie a.c., comitetele sindicatelor impreună cu comitetele oamenilor muncii, organizează desfășurarea adunărilor generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților acestora în toate întreprinderile industriale, de construcții, transporturi, în institutele de cercetare și proiectare, comerț, prestări de servicii, în întreprinderile agricole de stat și pentru mecanizarea agriculturii.** În perioada premergătoare acestor adunări generale pe întreprinderi, au avut loc adunări pe ateliere, secții, uzine, exploatări, șantiere, ferme și alte unități similare. După încheierea adunărilor generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților acestora, au loc adunările generale la nivelul centralelor industriale.

Sînt analizate cu acest prilej rezultatele pe bază de bilanț obținute de către fiecare unitate economică, activitatea organului de conducere colectivă pentru realizarea planului și angajamentelor, precum și a prevederilor contractelor colective de muncă pe anul trecut. Ele dezbat, totodată, sarcinile planului pe anul 1976, adoptă programe de măsuri pentru realizarea lor în cele mai bune condiții, aprobă contractul colectiv de muncă pe anul 1976.

În anul de debut al cincinalului revoluției tehnico-științifice, adunările generale și-au concentrat preocupările spre valorificarea cît mai deplină a rezervelor interne în vederea îndeplinirii și depășirii planului de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1976, ca premisă importantă a realizării cincinalului 1976—1980. Cu deosebire sînt dezbătute problemele realizării ritmice și integrale a producției fizice, a programelor pentru creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, introducerea tehnicii noi, ridicarea calității produselor și pregătirea forței de muncă, îmbunătățirea condițiilor de muncă, respectarea și aplicarea în viață a hotărîrilor de partid și a legilor țării. Semnificativă este, de asemenea, hotărîrea cu care oamenii muncii dezbat și adoptă în cadrul adunărilor generale angajamentele în întrecerea socialistă pe acest an, răspunzînd cu entuziasm chemărilor la întrecere, lansate încă la începutul anului, de către întreprinderi din fiecare ramură de producție.

Problemele abordate în adunările generale vizează laturi majore ale activității economice ; ele sînt însă diferențiate, în funcție de specificul de activitate ale fiecărei ramuri.

Astfel, în întreprinderile industriale, adunările generale și-au concentrat atenția asupra stabilirii și adoptării măsurilor ce se impun pentru asigurarea bazei tehnico-materiale necesare depășirii sarcinilor de plan în expresie fizică, îmbunătățirii aprovizionării cu materii prime și materiale, întăririi disciplinei de plan și a celei contractuale, perfecționării cooperării în producție. Un loc important în cadrul dezbaterilor îl ocupă stabilirea măsurilor pentru folosirea deplină a capacităților de producție, îmbunătățirea activității de întreținere și reparație a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, cum și celei care privește ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, asimilarea de produse noi, diversificarea gamei sortimentale, respectarea disciplinei tehnologice, întărirea controlului de calitate în toate fazele de fabricație.

Reducerea cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale, a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie electrică, extinderea utilizării înlocuitorilor, folosirea pe scară largă a deșeurilor, utilizarea judicioasă a fondurilor materiale și bănești constituie, de asemenea, probleme importante abordate. Totodată, realizarea exemplară a producției destinate exportului, respectarea întocmai a contractelor încheiate cu partenerii externi, creșterea eficienței exportului și reducerea importurilor prin asimilarea în țară de noi materii prime, materiale, utilaje a solicitat din plin atenția participanților la discuții.

Adunările generale ale oamenilor muncii din organizațiile de construcții își axează dezbaterile pe asigurarea condițiilor necesare respectării și scurtării duratelor de execuție planificate și a termenelor de punere în funcțiune a noilor obiective, extinderii proceselor de industrializare a lucrărilor și ridicării calității acestora. Sînt adoptate cu acest prilej măsuri care să ducă la îmbunătățirea organizării lucrărilor de execuție și montaj, la utilizarea mai bună a utilajelor, folosirea eficientă a forței de muncă, extinderea acordului global, creșterea productivității muncii, gospodărirea judicioasă și reducerea consumurilor de materiale — îndeosebi la ciment, fier-beton, cherestea etc.

În unitățile de transporturi și telecomunicații oamenii muncii dezbat și adoptă programe complexe de măsuri în vederea utilizării raționale, la întreaga capacitate, a mijloacelor de transport, eliminării imobilizărilor și asigurării unor transporturi rapide și eficiente, întăririi disciplinei și creșterii siguranței în circulație, reducerii consumurilor de combustibil și lubrifianți, extinderii mecanizării la operațiile de încărcare-descărcare, îmbunătățirii calității prestațiilor către populație ș.a.

În cadrul adunărilor generale din unitățile agricole de stat, sînt dezbătute și stabilite măsurile și acțiunile necesare pentru sporirea producției vegetale și animale, folosirea judicioasă a fondului funciar, întreținerea și exploatarea la parametrii proiectați a amenajărilor pentru irigații, pregătirea temeinică a campaniilor agricole, creșterea, ameliorarea și păstrarea efectivelor de animale, asigurarea și folosirea rațională a furajelor, executarea la timp și de bună calitate a lucrărilor de către stațiunile de mecanizare a agriculturii, folosirea judicioasă a mijloacelor mecanizate și carburanților, întărirea ordinei și disciplinei în muncă.

Pentru adunările generale din unitățile de comerț, alimentație publică, turism, prestări de servicii, esențială este analiza modului în care se înfăptuiesc hotărîrile adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind îmbunătățirea aprovizionării populației cu mărfuri alimentare și industriale ; pe această bază se stabilesc măsuri care să ducă la gospodărirea rațională a fondului de marfă, diversificarea activităților, modernizarea rețelei comerciale, sporirea volumului prestărilor de servicii către populație etc.

Cît privește institutele de cercetare și proiectare dezbaterile și măsurile stabilite se axează în principal pe scurtarea duratei de introducere în circuitul economic a rezultatelor cercetării, producerea de noi materiale, mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, elaborarea de tehnologii moderne de mare randament și eficiență, valorificarea superioară a rezervelor de materii prime și combustibili, reducerea importurilor și creșterea exporturilor.

Și în cooperativele agricole de producție, în unitățile cooperației de consum se analizează temeinic activitatea desfășurată, se stabilesc măsuri care să ducă la valorificarea mai deplină a rezervelor interne în scopul îndeplinirii și depășirii sarcinilor de plan.

ADUNĂRILE GENERALE ALE oamenilor muncii sînt în curs de desfășurare. Ele oferă posibilitatea de a dezbate activitatea întreprinderilor și organelor colective de conducere, de a stabili noi măsuri eficiente care să contribuie la îndeplinirea exemplară a planului de stat și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă pe anul 1976.

Petru DESPOT
prim-adjunct al președintelui
Consiliului pentru problemele
economice și pregătirii profesionale
al Consiliului Central al U.G.S.R.

O REŢEA COMERCIALĂ CU 13 MILIOANE DE CUMPĂRĂTORI

Astăzi se deschid lucrările celui de AL VI-LEA CONGRES AL COOPERAŢIEI DE CONSUM DIN ROMÂNIA, prilej de analiză a înfăptuirilor prezente și dezvoltării viitoare a activității organizației.

Este semnificativ faptul că acest Congres are loc la un sfert de veac de la cel din 1950, denumit pe bună dreptate primul congres al cooperației de consum din România, ca organizație economică cu caracter obștesc, reorganizată structural pe baza Rezoluției Plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949.

Integrată organic în sistemul economiei naționale, îndeplinind funcții cu caracter economic și social, cooperația de consum își desfășoară activitatea pe planuri multiple : comerț interior, turism, producție industrială și prestări servicii, achiziții de produse agroalimentare, producție zootehnică și prelucrare a unor produse agricole, comerț exterior, construcții și proiectări pentru dezvoltarea bazei materiale proprii *etc. În aceste condiții, cooperația de consum își aduce contribuția la ridicarea bunăstării materiale a unui număr important din populația țării — aproape două treimi. Cei peste 7,6 milioane de membri, asociați în 2 520 cooperative de consum comunale și 337 cooperative zonale, participă în calitate de cooperatori la conducerea treburilor obștești, la întreaga activitate a cooperativelor.*

Cooperativele de consum dispun de peste 61 000 unități economice, din care aproape 33 000 magazine și unități de alimentație publică, circa 24 000 unități de producție și prestări de servicii, peste 1 000 de brutării și peste 3 000 centre și puncte de achiziții. În anii cincinalului 1971—1975 volumul total al activității economice a cooperației de consum a însumat peste 190 miliarde lei, depășind cu aproximativ 40 la sută volumul realizat în cincinalul anterior. În această perioadă, baza tehnico-materială a cunoscut o puternică dezvoltare, fondurile investite în acest scop depășind cu aproape un miliard prevederile celui de al V-lea Congres al cooperației de consum.

Aceste cîteva date ilustrează, rolul, volumul și sfera de activitate a cooperației de consum, exprimă forța și capacitatea ei organizatorică, precum și contribuția sa la înfăptuirea obiectivelor programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

● Concepția de dezvoltare — convergentă obiectivelor sistematizării

UNUL DINTRE PRINCIPALELE OBIECTIVE ale activității economice a cooperației de consum îl constituie aprovizionarea cu mărfuri a cooperatorilor și a celorlalți locuitori, precum și servirea lor prin unitățile de alimentație publică și turism.

Pe baza dezvoltării producției de bunuri materiale și a creșterii puterii de cumpărare, s-a mărit și s-a diversificat fondul de mărfuri, în rețeaua cooperației, îmbunătățindu-se continuu aprovizionarea populației din mediul rural. În anul 1975, volumul desfacerilor de mărfuri prin rețeaua comercială a cooperației de consum era cu 38,4 la sută mai mare decît în 1970. Totodată, în structura vînzărilor s-au produs importante schimbări calitative, o pondere tot mai mare căpătînd mărfurile de folosință îndelungată.

În strînsă legătură cu noua configurație a așezărilor rurale pe harta țării, ca urmare a sistematizării teritoriale, s-au asigurat și continuă să se creeze condiții pentru perfecționarea organizării rețelei de desfacere care să favorizeze o mai bună aprovizionare a populației.

Extinderea rețelei comerciale a cooperației de consum este ilustrată convingător și de faptul că ea reprezintă peste 45 la sută din totalul rețelei comerțului socialist din România. În anii cincinalului 1971—1975, suprafața comercială a crescut cu circa 500 mii metri pătrați, numărul obiectivelor de tip „Supercoop“, „Supermagazin“ și, în general, al unităților de dimensiuni mari a sporit simțitor, cooperația de consum contribuind și pe această cale la urbanizarea peisajului localităților rurale.

Îndeplinindu-și în condiții tot mai bune funcția social-economică încredințată, rețeaua de alimentație publică a cooperației de consum s-a dezvoltat și diversificat continuu. Astfel, în ultimii cinci ani au fost înființate peste 800 de birturi și ospătării și s-au organizat noi carmangerii și laboratoare de cofetărie, numărul unităților centrale de producție ajungînd la 450. În anul 1975, vînzările în acest sector au crescut cu peste 80 la sută față de 1970, iar cele de preparate din producție proprie de 2,6 ori. De asemenea, în domeniul prestărilor de servicii turistice s-au construit peste 100 de hanuri, moteluri, cabane și campinguri, cu o capacitate de 20 mii locuri la mese și 5 000 locuri de cazare, unități cunoscute și apreciate de turiștii români și străini.

Metodologia de organizare, amplasare și dezvoltare a rețelei comerciale are în vedere importanța actuală și în perspectivă a fiecărei așezări în parte, mărimea și structura așezărilor. O importanță deosebită o are aplicarea prevederilor Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la sistematizarea teritoriului țării, a orașelor și satelor, care conduce la dezvoltarea impetuoasă a unor așezări. În perioada 1976—1980, un număr de peste 100 de comune se vor transforma în orășele agricole sau agroindustriale, iar pînă în 1990 vor apărea 300—400 noi centre orășenești, în jurul cărora vor gravita localitățile rurale. Ca urmare, **în organizarea comerțului rural se va lua în considerare tripticul sat-comună-oraș.** în raport de care se creează și un triptic al cererii de mărfuri în funcție de frecvența de cumpărare și convergența populației spre anumite centre pentru efectuarea cumpărăturilor, respectiv o cerere pentru mărfuri curente, periodice și de cerere

---

BILANȚ ȘI PERSPECTIVĂ ÎN ACTIVITATEA COOPERAȚIEI DE CONSUM DIN ROMÂNIA

„CE ESTE COOPERAȚIA DE CONSUM și care este rolul și locul ei în economia țării noastre ?“. Răspunsul la această întrebare și l-a propus să-l dea dr. Gh. Fețeanu în lucrarea recent apărută, intitulată „Economia și organizarea cooperației de consum“. *) Alături de celelalte forme cooperatiste, cooperația de consum contribuie la înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate, în special prin activitatea ce o desfășoară pe linia ridicării nivelului de viață al țărănimii și lărgirii democrației socialiste, prin stimularea participării cît mai active a milioanelor de membri la conducerea treburilor obștești, la întreaga activitate a cooperativelor. Lucrarea consemnează bilanțul și perspectivele cooperației de consum, rolul și locul ei în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. Incursiunea în istoria mișcării cooperatiste de la noi din țară și din străinătate, pune în evidență conținutul diferit al cooperației de consum după reorganizarea ei pe baza documentelor Plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949.

Trecerea în revistă a răspîndirii ideilor cooperatiste în România este un prilej de a lua cunoștință de susținătorii acestor idei, ca Teodor Diamant, Ion Ghica, Ion Ionescu de la Brad, P.S. Aurelian, Visarion Roman, ca și a unor reprezentanți ai naționalităților conlocuitoare, cum a fost Karl Wolf și A. Kyraly, care au desfășurat o activitate meritorie în Transilvania. Aflăm, printre altele, că primul președinte de onoare al Alianței Cooperatiste Internaționale, în anul 1895, a fost românul D. C. Butculescu, militant al mișcării cooperatiste din România. Cu toată activitatea desfășurată înainte de 23 August 1944, mișcarea cooperatistă nu căpătase un caracter de masă. Astăzi, ca urmare a măsurilor luate de partid și de stat, cooperația de consum dispune de condiții optime de dezvoltare și prin întreaga ei activitate aduce o contribuție importantă la ridicarea satului românesc pe noi trepte de civilizație.

În lucrare este prezentat modul de organizare a cooperației de consum și respectiv locul ei în cadrul economiei noastre naționale, activitatea social-culturală și de masă a cooperației de consum.

Datele cuprinse în volum ilustrează elocvent dinamica realizărilor cooperației de conrară. Astfel, în centrele comerciale zonale, în medie 10—15 în fiecare județ, se vinde toată gama de mărfuri (de cerere curentă, periodică și rară), în centrele comerciale comunale o gamă de mărfuri axate de regulă pe cererea curentă și periodică, iar în centrele comerciale sătești, îndeosebi mărfuri de cerere curentă.

Construcțiile de magazine, se organizează în raport de aceste criterii, respectiv supermagazine și supercoop-uri în **centrele comerciale zonale**, supermagazine și magazine universale în **centrele comerciale comunale**, magazine cu caracter mixt în **centrele comerciale sătești.**

Prin investițiile ce se vor realiza pe linia desfacerii mărfurilor și alimentației publice, precum și a prestărilor de servicii și producției, **cooperația va contribui la crearea centrului civic al viitoarelor orășele și comune.** Este desigur lesne de înțeles că realizarea unor unități comerciale (magazine, restaurante, cofetării etc.) și unități de prestări servicii cu suprafețe între 1 000—4 000 mp, cu mai multe nivele, precum și realizarea de spații comerciale la parterul unor blocuri de locuințe, contribuie la imprimarea caracterului urban prin construcțiile moderne implantate în centrul civic al acestor localități, și la îmbunătățirea condițiilor de viață ale cetățenilor din mediul rural.

Dezvoltarea diferențiată a rețelei comerciale în aceste trei trepte — centru zonal, comunal și sătesc — va grăbi procesul de urbanizare a unor localități rurale și va avea totodată un efect economic deosebit de important în ceea ce privește așezarea pe teritoriu a fondului de mărfuri. Astfel, o serie de mărfuri de sortiment complex (confecții, țesături, încălțăminte etc.) sau de o valoare mai mare (televizoare, aparate de radio, frigidere etc.) se vor găsi într-un sortiment variat îndeosebi în magazinele mari, așezate în centrele de convergență a populației, ceea ce va permite, în același timp, și o mai bună aprovizionare a populației care va avea de ales dintr-o varietate mai mare de sortimente.

● Forme moderne de desfacere a mărfurilor

ORGANIZAREA REȚELEI COMERCIALE după principiile prezentate va face tot mai mult simțită necesitatea introducerii unor **forme moderne de vînzare.** Astfel, desfacerea către populația de la sate a unor produse ca aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, mobilă etc. se vor efectua tot mai mult **pe bază de comenzi** prealabile depuse la magazinul sătesc respectiv. De asemenea, consumatorii din mediul rural se vor putea adresa într-o măsură tot mai mare pentru unele mărfuri prin corespondență la Universalcoop — întreprindere centrală a Centrocoop pentru comerțul prin coletărie. Desigur, că treptat **se vor dezvolta și o serie de servicii, așa-zise „post vînzare“** pentru consumatori, cum ar fi transportul la domiciliul cumpărătorilor de la sate a unor mărfuri voluminoase cumpărate din unitățile situate în centrele zonale, instalarea unor aparate de radio, televizoare, montarea unor piese de mobilă etc.

Dacă avem în vedere că **sporul vînzărilor de mărfuri prin rețeaua cooperației de consum se realizează anual în proporție de peste 50 la sută pe baza unei mai bune utilizări a spațiilor comerciale și prin creșterea productivității muncii,** apare limpede că promovarea tehnicii noi de vînzare constituie o nouă treaptă în organizarea calitativă a comerțului. Magazinul este — într-un anumit sens — un „mijloc de vînzare“ și, ca oricare mijloc, el trebuie să răspundă funcțional cerinței de a expune și de a vinde cît mai mult pe fiecare mp. În acest domeniu sînt încă mari rezerve nevalorificate, numeroase posibilități de creștere a gradului de expunere a mărfurilor în magazine, de introducere a tehnicii moderne, care să permită servirea consumatorilor într-un timp cît mai scurt.

Rezultă deci fără echivoc concluzia că modernizarea rețelei comerciale și introducerea tehnicii noi este un imperativ al comerțului contemporan, o necesitate obiectivă ce derivă din relația consum-producție. Ținînd seama tocmai de aceste cerințe în cadrul sistemei cooperației de consum, în perioada 1971—1975 s-au modernizat aproape 1 000 magazine, ce a condus la un spor al desfacerilor echivalent unei suprafețe comerciale de circa 200 000 mp.

Printr-o prezentare îngrijită, printr-o etalare estetică a mărfurilor, după principiile tehnicii moderne, prin introducerea formelor rapide de vînzare, care permit accesul direct al consumatorilor la marfă (autoservirea se practică în prezent în peste 50 la sută din unități), modernizarea are și un important rol social-educativ. Localul de comerț (obiectivul comercial) trebuie privit nu numai din punct de vedere utilitar, ci și din unghiul de vedere al înfăptuirii unor funcțiuni sociale și deziderate estetice.

★

ÎN ANII CINCINALULUI 1976—1980 organizațiile cooperației de consum vor înregistra noi succese în toate domeniile de activitate.

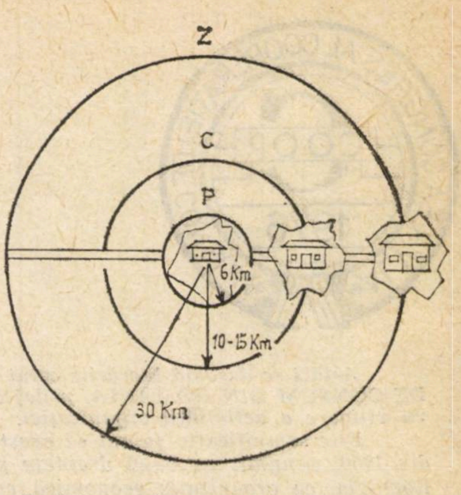

P = limita maximă la punct comercial
C = limita maximă la centru comercial comunal
Z = limita maximă la centru comercial zonal

Volumul desfacerilor prin unitățile comerciale și de alimentație publică ale cooperației de consum va crește într-un ritm mediu anual de 7,5 la sută, iar valoarea mărfurilor ce se vor vinde în această perioadă va fi cu 80 miliarde lei mai mare față de cea realizată în perioada 1971—1975. Pe baza orientărilor generale prevăzute în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., desfacerile de mărfuri nealimentare vor fi în anul 1980 cu 47 la sută mai mari decît în 1975. O creștere mai accentuată — de 60 la sută — vor cunoaște vînzările prin unitățile de alimentație publică, unde ponderea o va deține producția proprie care va fi de peste două ori mai mare decît în anul 1975. În acest cincinal rețeaua comercială a cooperației de consum se va îmbogăți cu noi supermagazine și supercoop-uri însumînd peste 700 mii mp, cu noi unități, de alimentație publică și turism care vor dispune de peste 5 000 locuri la mese și 1 200 locuri de cazare, cu peste 350 noi laboratoare de cofetărie și carmangerie. Pînă în anul 1980, întreaga rețea comercială a cooperației de consum va fi modernizată și dotată cu mobilier și utilaje adecvate.

Beneficiind de îndrumarea permanentă a Partidului Comunist Român și de sprijinul neprecupețit al statului, cooperația de consum va continua să se dezvolte și să se întărească, să desfășoare o activitate economică multilaterală, pentru a-și spori contribuția la transpunerea în viață a însuflețitoarelor obiective stabilite de istoricele hotărîri ale Congresului al XI-lea al partidului.

Gh. LOVIȘTEANU

---

sum în principalele sectoare (producție, prestări servicii, comerț, turism, alimentație publică, contractări — achiziții) obținute printr-o susținută muncă economică, politică, organizatorică sub îndrumarea prețioasă a Partidului Comunist Român, cu sprijinul permanent al statului, astfel că :

— **numărul membrilor** cooperativelor a crescut de la 4,7 mil. în 1950 la 7,6 mil. în 1975, lărgindu-și considerabil caracterul de organizație economică de masă ;

— **aportul membrilor** la formarea fondurilor proprii a sporit de circa 6 ori în 1975 față de anul 1950 ;

— **activitatea comercială** a cooperației de consum, care deține o pondere însemnată în totalul activității economice a Centrocoop a cunoscut o dezvoltare spectaculoasă de la 4 miliarde în 1950 la 37,6 miliarde în 1975, creșterea fiind de peste 9 ori ;

— **rețeaua de desfacere** cu amănuntul a sporit ca număr, de la 19 805 în 1950 la aproape 33 000 în anul 1975. În aprecierea acestui ritm trebuie ținut seama că, îndeosebi în ultimii ani, s-a pus un accent deosebit pe organizarea unor obiective comerciale cu suprafețe mari (magazine cu etaj, complexe comerciale, supermagazine, supercoop-uri) ; de asemenea, s-a construit noi tipuri de obiective turistice (hoteluri, moteluri, cabane, campinguri) ;

— **volumul de produse agroalimentare** realizat prin contractări — achiziții a înregistrat în 1975 o creștere de 7,8 ori, față de anul 1950 la o serie de produse de bază (ouă, păsări, miere etc.)

— **în domeniul producției și prestărilor de servicii** s-a obținut un ritm de dezvoltare ridicat, volumul lor crescînd de circa 17 ori în 1975 față de 1950 ;

— **baza tehnico-materială** s-a dezvoltat într-o măsură însemnată, astfel încît să asigure condiții cît mai bune pentru îndeplinirea sarcinilor economice ale cooperației de consum ; față de anul 1950 volumul investițiilor a fost în 1975 de peste 15 ori mai mare ;

— **dezvoltarea activității economice**, concomitent cu preocuparea pentru îmbunătățirea structurii organizatorice și buna gospodărire a bunurilor proprii, a condus la creșterea de aproape 18 ori a fondurilor proprii.

Apariția acestei lucrări în preajma celui de al VI-lea Congres al Cooperației de Consum are semnificația unui omagiu adus muncii harnice a cooperatorilor, bilanțului rodnic pe care-l fac azi membrii cooperativelor de consum.

dr. Al. PUIU

---

*) Gh. Fețeanu, „Economia și organizarea cooperației de consum", Editura didactică și pedagogică, București, 1975, 244 p.

SUB PATRONAJUL zeului comerțului, „Hermes“, Centrala de producție, prestări și construcții a Centrocoop și-a dezvoltat în întreaga țară, in ultimii ani, o rețea puternică de magazine de prezentare și desfacere, prin care sint vîndute produsele, realizate de regulă în condiții artizanale, ale unităților din centrală.

CONFECTII
COVOARE

Celor patru magazine „Hermes“ din București (str. Șepcari nr. 16, str. C-tin Exarhu nr. 1, str. Cosmonauților nr. 7, str. N. Golescu nr. 20) li se vor adăuga zilele acestea un nou magazin modern în Bd. Titulescu Bloc 13, care pe lîngă artizanat va desface produse de uz casnic din ceramică, lemn, metal, răchită, papură, foi de porumb ca și unele piese de mic mobilier.

Luminări ornamentale (între 8—15 lei/buc.)

Coș de răchită pentru piine (24 lei): coș de răchită pentru piață (52 lei).

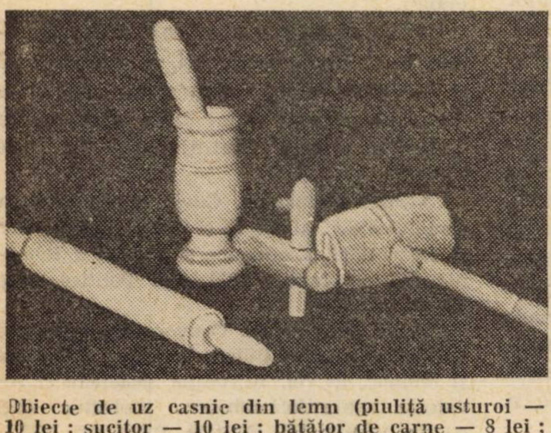

Obiecte de uz casnic din lemn (piuliță usturoi — 10 lei ; sucitor — 10 lei ; bătător de carne — 8 lei ; canea — 12 lei).

Coș de papură (29 lei)

Sacoșe împletite din foi de porumb (între 21 și 32 lei/buc.)

Produse noi

● *Industria locală argeșeană și-a diversificat continuu gama produselor oferite populației. În prezent sint binecunoscute elementele decorative pentru construcții din piatră de Albești, articole din sticlă și ceramică decorate cu motive folclorice argeșene. Prezentăm mai jos două noi articole cu pronunțat caracter utilitar :*

Un adevărat fotograf amator găsește timp și pentru transpunerea pe hîrtie a peliculei. Aparatul de mărit foto popular II-R, **(foto jos), produs de întreprinderea de industrie locală Argeș vă poate ajuta în obținerea copiilor fotografice alb-negru după negative de 35 mm, la dimensiuni între 4,5×6 cm și 18×24 cm. (650 lei).**

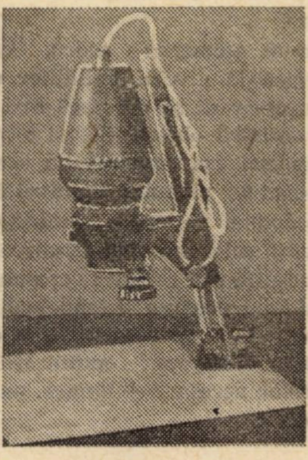

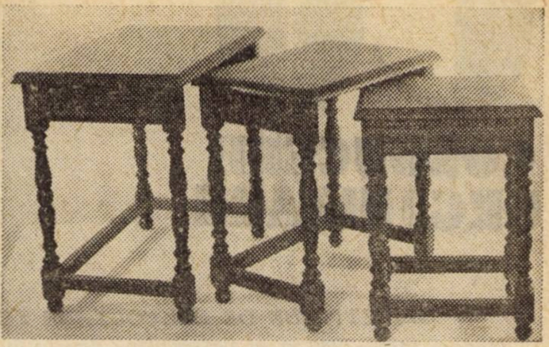

Garnitură miniset stejar (747 lei).

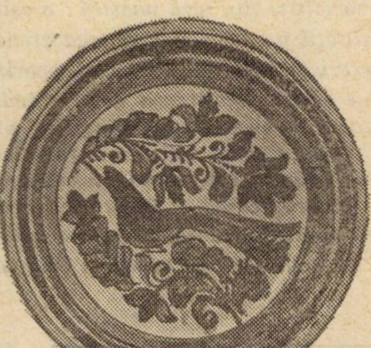

Vase de ceramică Corund (farfurie 33,50 lei ; vas 37 lei)

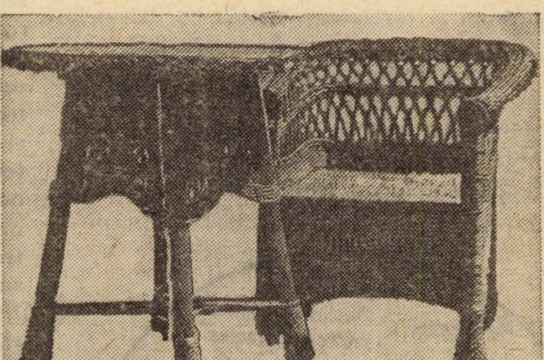

Masă și fotoliu din răchită (masă 500 lei/buc.; fotolii diferite modele între 200—500 lei/buc.).

Vă puteți completa echipamentul de excursie cu un alt produs al I.I.L. Argeș, grătarul de camping pliant (foto dreapta) cu combustibil solid (cărbune de lemn). (33 lei).

CONDUCEREA STRATEGICĂ ȘI EFICIENTIZAREA POTENȚIALULUI DE INOVARE

OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ a ȚĂRII în cincinalul 1976—1980 și în perspectiva deceniului următor sînt axate pe realizarea unor indicatori calitativi, care conturează din ce în ce mai mult caracterul intensiv al reproducției socialiste din țara noastră : creșterea productivității muncii sociale, îmbunătățirea calității produselor, creșterea eficienței economice, reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, sporirea mai rapidă a venitului național decît a produsului social. Realizarea acestor indicatori, implică adoptarea unei strategii corespunzătoare, o strategie de progres, *printre ale cărei componente ar putea fi menționate : punerea în valoare a funcției de creativitate economică, accentuarea preocupărilor privind cercetarea tehnologică și valorificarea politicii inovaționale. Adoptarea, materializarea și integrarea acestei strategii în conducerea concretă a unităților economice presupune, printre altele, o serie de clarificări conceptuale, asupra cărora ne vom opri, pe scurt, în cele ce urmează.*

Conținutul conducerii strategice

CONDUCEREA STRATEGICĂ ar putea fi reprezentată de totalitatea acțiunilor de conducere capabile să eficientizeze activitatea sistemului unei unități economice, precum și corelarea acestuia cu diversele sale medii de context, în perspectivă.

Într-un asemenea context strategic, este necesar să ținem seama de faptul că acțiunile de conducere corespund unor anumite etape, fiind subordonate sarcinilor fundamentale de realizat în aceste etape pentru atingerea obiectivelor economico-sociale. De asemenea, este de relevat și faptul că fiecare etapă de dezvoltare are o anumită caracteristică particulară, o direcție principală de acțiune în jurul căreia se cer concentrate toate eforturile.

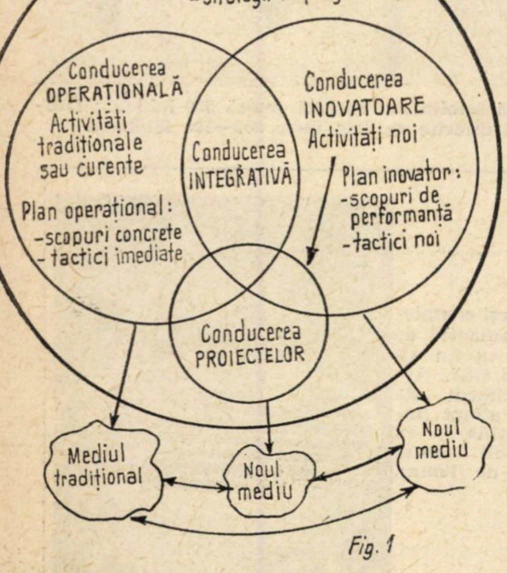

Fig. 1

În cuvîntarea sa la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** referindu-se la planul cincinal 1976—1980, spunea : **„Într-adevăr, planul creează toate condițiile pentru dezvoltarea în continuare, în ritm intens a tuturor ramurilor economiei naționale, valorificarea la un nivel superior a resurselor naționale, introducerea largă în economie și în viața socială a cuceririlor științei și tehnicii moderne, creșterea eficienței economice a producției materiale, ridicarea nivelului de bunăstare și civilizație al întregului popor... După cum se știe, Congresul al XI-lea a definit cincinalul 1976—1980 drept cincinalul dezvoltării și afirmării ample a revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele economiei românești“** [1]).

În sublinierea făcută de secretarul general al P.C.R. sînt evidențiate, sintetic, caracteristicile etapei următoare pe care o vom avea de parcurs în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, precum și direcția principală a acțiunilor noastre.

Într-un asemenea cadru, conducerea strategică la nivelul unităților economice este necesar să se oprească mai ales asupra : definirii obiectivelor și strategiei întreprinderii așa cum rezultă acestea din coordonatele planului la nivelul ramurii, al economiei naționale ; selecționării și rezolvării celor mai semnificative probleme care rezultă din relația : cercetare, proiectare de noi produse și tehnologii, de mare productivitate, economicitate și competitivitate în desfacere ; optimizării alocării resurselor necesare — umane, materiale și financiare.

Elemente de agregare a conducerii strategice

CONDUCEREA STRATEGICĂ se poate prezenta la diferite nivele de agregare într-o unitate economică. Aceste nivele sînt următoarele :

a) **conducerea operațională** care se referă la acțiunile curente de conducere, desfășurate de regulă într-un mediu tradițional, cunoscut. Dacă am lua, de exemplu, pentru acest nivel de agregare, cazul realizării unor produse, conducerea operațională s-ar referi la acțiunile de fabricare a acestor produse pentru un număr stabil de beneficiari. Deși pronunțat statice, ca nivel de performanțe tehnologice și economice, randamentele acțiunilor operaționale se pot ameliora mai ales prin ridicarea nivelului de calificare a personalului și a celui de dotare tehnico-materială.

b) **conducerea inovatoare** care se referă la eficacitatea și randamentul noilor acțiuni de conducere, a unor noi operații realizate în cadrul unui mediu în schimbare și parțial necunoscut. Aceasta ar însemna, pentru exemplul luat, realizarea unor noi produse cu parametrii constructivi, tehnologici, funcționali și economici superiori, care urmează să se producă pentru beneficiari cunoscuți sau pentru beneficiari cu care nu s-a lucrat pînă în etapa respectivă.

Este necesar să menționăm că elementele inovatoare, modul inovator se repercutează nu numai pe plan material, în componentele modului de producție, ci și sub forma unor fapte de cultură și a unui stoc de cunoștințe utilizabil la scară socială[2]).

După cum se poate vedea din fig. 1, sferele celor două conduceri — operațională și inovatoare— se intersectează, asigurîndu-se pe această cale : integrarea noilor activități, a celor inovaționale, cu cele existente, operaționale; transformarea activităților inovatoare în operaționale și asigurarea rapidității pe care o determină cerințele procesului permanent al producției materiale ; asigurarea interacțiunii dintre mediile tradiționale și mediile noi.

---

[1] **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 21—22 iulie 1975, Ed. Politică, pag. 17—18, 44.

[2] Mihai Drăgănescu, Convergența cercetării științifice în condițiile revoluției științifice și tehnice, în vol. Revoluția socialistă și revoluția științifică-tehnică, Colecția Idei contemporane, Ed. Politică, București 1975.

Se obține în acest fel **conducerea integrativă** care acționează mai ales pe planul optimizării proceselor, folosirii unui sistem de control și de decizii de corecție, atît de necesare pentru continuitatea procesului de conducere. În cazul realizării unor produse noi ca urmare a acțiunilor inovatoare, conducerea integrativă asigură armonizarea realizării paralele a acestor produse cu cele tradiționale, ceea ce poate să conducă, printr-un efect propagator, la ameliorarea unor produse tradiționale care-și pot revitaliza ciclul de viață. Conducerea integrativă este chemată să valorifice cîțiva factori favorizatori și anume: motivarea pentru actul de inovare, folosirea experimentelor la scară redusă — importante pentru finalizarea inovării și pentru asigurarea certitudinii necesare generalizării acesteia — stimularea morală și materială, adeziunea la procesul educațional permanent, integrarea activității de cercetare în producția propriu-zisă etc.

Conducerea proiectelor

DUPĂ CUM se poate observa în fig. 1, elementele de influență ale tuturor tipurilor de conducere menționate se materializează pînă la urmă în proiecte. De fapt, pe un plan mai general, orice proces de dezvoltare se finalizează într-o serie de proiecte, la care distingem două faze mai importante : (A) Faza de gîndire creatoare, de valorificare a mecanismului creativității, care ne conduce la apariția ideii de proiect și ne obligă în același timp să parcurgem cîteva teste de realitate și (B) faza de concretizare a proiectului, în care se definește structura și infrastructura acestuia, corelarea cu alte proiecte în funcțiune și se ia în final decizia de aplicare a proiectului.

Pornind de la aceste două faze și de la interpretarea procesului de dezvoltare, o serie de specialiști susțin valabilitatea relației după care :

(A) + (B) = DV în care DV = dezvoltare virtuală, care nu este însoțită de creștere.

Pentru ca să se obțină, prin proiectele respective, o dezvoltare reală (DR), însoțită totdeauna de creștere, este nevoie de intervenția conducerii (C) :

DV———C———DR

Un asemenea proces își găsește materializarea sub forma conducerii proiectelor.

O analiză în continuare a conducerii strategice și a elementelor sale componente, ne permite să evidențiem că aplicarea acestui concept, susținerea componentei sale inovatoare, poate contribui la configurarea unei adevărate culturi a întreprinderii, care presupune printre altele : atitudini profesionale în conducere și organizare, perfecționarea structurilor de autoritate, promovarea unui sistem autentic de valori, îmbunătățirea climatului motivațional și de participare la conducere, responsabilitate socială.

prof. univ. dr. ing.
Mihail DUMITRESCU

SINOPTIC

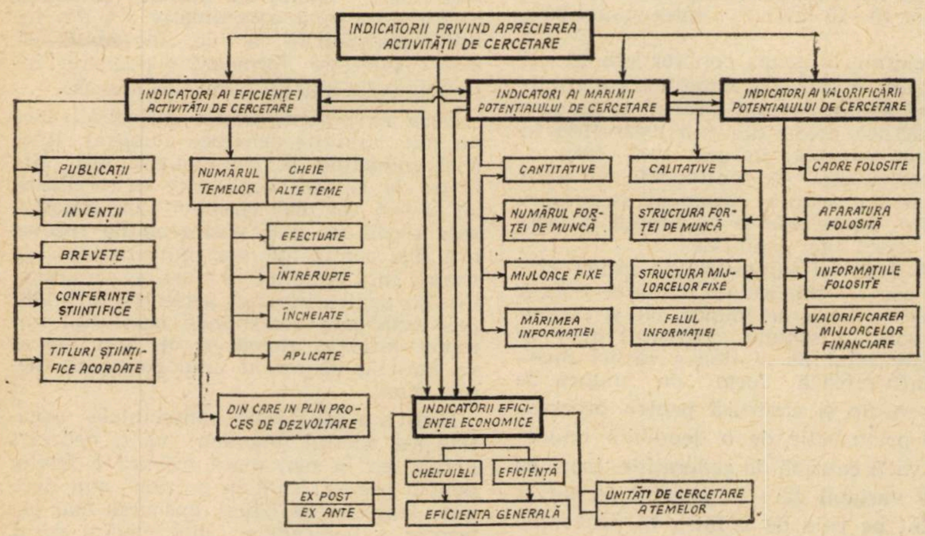
INDICATORII PRIVIND APRECIEREA ACTIVITĂȚII DE CERCETARE
INDICATORI AI EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII DE CERCETARE
INDICATORI AI MĂRIMII POTENȚIALULUI DE CERCETARE
INDICATORI AI VALORIFICĂRII POTENȚIALULUI DE CERCETARE
PUBLICAȚII
INVENȚII
BREVETE
CONFERINȚE ȘTIINȚIFICE
TITLURI ȘTIINȚIFICE ACORDATE
NUMĂRUL TEMELOR
CHEIE
ALTE TEME
EFECTUATE
ÎNTRERUPTE
ÎNCHEIATE
APLICATE
DIN CARE IN PLIN PROCES DE DEZVOLTARE
CANTITATIVE
CALITATIVE
NUMĂRUL FORȚEI DE MUNCĂ
STRUCTURA FORȚEI DE MUNCĂ
MIJLOACE FIXE
STRUCTURA MIJLOACELOR FIXE
MĂRIMEA INFORMAȚIEI
FELUL INFORMAȚIEI
CADRE FOLOSITE
APARATURA FOLOSITĂ
INFORMAȚIILE FOLOSITE
VALORIFICAREA MIJLOACELOR FINANCIARE
INDICATORII EFICIENȚEI ECONOMICE
CHELTUIELI
EFICIENȚĂ
EFICIENȚA GENERALĂ
EX POST
EX ANTE
UNITĂȚI DE CERCETARE
A TEMELOR

Sistem de indicatori pentru aprecierea activității unităților de cercetare științifică

DUPĂ opinia specialiștilor polonezi L. Bialon și Z. Kaczmarek (Gospodarka Planowa, nr 2, 1975), instituirea unui sistem de indicatori pentru aprecierea activității unităților de cercetare științifică trebuie să îndeplinească următoarele funcții : (a) să constituie mijlocul de bază pentru informarea conducerii unităților, ca și a organelor ierarhice cu privire la efectele obținute, cheltuielile alocate și eficiența lucrărilor de cercetare și dezvoltare ; (b) să fie unul din principalele criterii de alegere a temelor de cercetare avînd în vedere că rezultatele negative (deci lipsa de eficiență) nu sînt echivalente cu renunțarea la tema de cercetare respectivă ; (c) să reprezinte instrumentul de control interfazic al lucrării de cercetare (al diverselor etape) și să servească în efectuarea de eventuale corecții, în special în sfera angajării sau eliberării de resurse alocate ; (d) să stimuleze pe cercetători în găsirea de soluții noi, originale și eficiente ; (e) să stimuleze valorificarea optimă a potențialului de cercetare ; (f) să stea la baza proiectării sistemului de stimulare materială și morală a cercetătorilor și de ridicare sistematică a calificării acestora.

Luînd drept criteriu de clasificare a indicatorilor privind aprecierea activității de cercetare științifică — componentele acesteia — autorii grupează respectivii indicatori astfel : (1) **Indicatori privind potențialul de cercetare științifică** — ei trebuie completați cu aprecieri calitative și descrieri ca, de pildă, dacă există continuitate în cercetarea respectivei probleme, dacă au loc frecvente schimbări ale temei etc ;

(2) Indicatorii privind valorificarea potențialului de cercetare ; (3) Indicatori ai eficienței activității unității de cercetare ; (4) Indicatorii eficienței economice a unității de cercetare sau a temelor. Ei se aplică în special la institutele care lucrează nemijlocit pentru nevoile sferei productive și prestează ciclul complet de cercetare (cercetare fundamentală — aplicată — de dezvoltare — introducere în producție). Schema de sus redă sintetic conținutul acestor categorii de indicatori.

În funcție de etapa de realizare a progresului tehnico-științific se apreciază ca necesară și folosirea **indicatorilor de apreciere parțială** privind : (a) cercetările fundamentale în domeniul științelor umanistice, sociale, matematicii și a celor organizate de institutele academiilor ; (b) cercetările fundamentale în domeniul științelor tehnice și ale naturii, efectuate în special pentru sfera productivă ; (c) cercetările aplicative ; (d) lucrările de dezvoltare ; (f) introducerea în producție a rezultatelor cercetărilor ; (g) producția de masă și modificările structurii ei ca urmare a aplicării rezultatelor cercetării științifice ; (h) rezultatul final al progresului tehnico-științific determinabil la beneficiarul produselor noi.

In căutare de casete-program

Urmare firească a indicațiilor date pe linie de partid și de stat de dotare a economiei naționale cu echipamente moderne de prelucrare automată a datelor, majoritatea unităților economice din țara noastră, dispun în prezent de mașini electronice de facturat — contabilizat de tipul FELIX FC-15 și FELIX FC-30, unele din ele prezentînd în construcția lor și perforator de bandă. Prin modul de prezentare și expoatare al acestor mașini sînt considerate, cu legitimă mîndrie, o frumoasă realizare a industriei noastre electronice.

Mobilitatea utilizării acestor mașini este însă îngreuiată de faptul că în momentul livrării lor către beneficiari de către Intreprinderea de calculatoare electronice București sînt însoțite doar de o singură casetă program și o bară cu călăreții de contact. Aceasta nu face decît să limiteze foarte mult capacitatea de exploatare, determinînd unitățile economice să facă tot posibilul să mai cumpere încă o mașină doar pentru faptul de a mai intra în posesia unei... casete program ?! Semnificația acestui fapt o putem deplin înțelege dacă avem în vedere că prețul unei mașini depășește de peste 30 de ori pe cel al unei casete program.

În plus, ar mai fi necesar înlocuirea actualului car de la mașini, cu un car contabil, ceea ce ar conduce la mărirea rapidității de manipulare a fișelor de cont și a jurnalelor, mărind în felul acesta aria problemelor ce pot fi realizate cu ajutorul acestor mașini.

CÎŢI TINERI VOR FI ÎN URMĂTORUL DECENIU ?

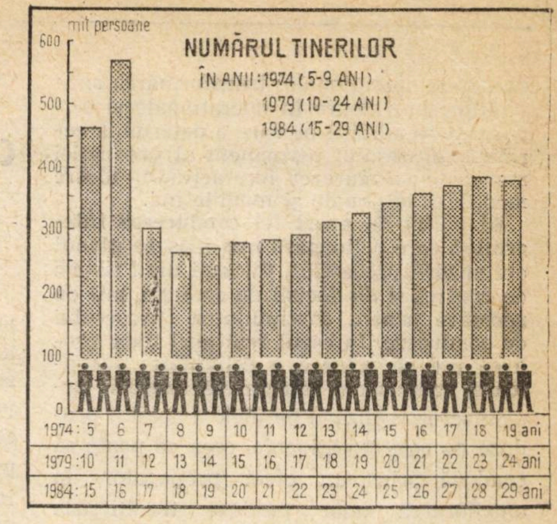

CUNOAŞTEREA evoluţiei probabile a numărului şi structurii populaţiei constituie un element de bază în elaborarea planurilor de dezvoltare economică. În aceste planuri populaţia apare pe de o parte ca realizator al obiectivelor economice şi sociale, iar pe de altă parte ca beneficiar al rezultatelor obţinute şi consumator al bunurilor produse.

Sub primul aspect prezintă interes cunoaşterea numărului şi structurii populaţiei active, precum şi a numărului tinerilor care vor intra în cîmpul muncii în anii viitori.

Sub cel de al doilea aspect interesează mai ales numărul total al populaţiei şi structura ei pe grupe mari de vîrstă — copii, tineri, adulţi, vîrstnici — pentru a avea posibilitatea de a prevedea consumul probabil de bunuri — alimente, produse durabile, locuinţe etc., precum şi mijloace de asistenţă.

Trebuie remarcat că structura populaţiei din ţara noastră prezintă unele neregularităţi care se datoresc variaţiei în natalitate şi mortalitate, intervenite în timp.

Astfel în primele decenii ale acestui secol natalitatea din ţara noastră a fost foarte ridicată, mai ales în mediul rural, contracarînd mortalitatea infantilă, care se afla la cel mai înalt nivel din Europa.

După instaurarea regimului de democraţie populară s-a trecut la promovarea consecventă a politicii de industrializare în vederea creării bazei tehnico-materiale a socialismului şi dezvoltării forţelor de producţie, ceea ce a avut ca urmare crearea unei economii complexe şi armonioase.

Construirea socialismului a dus la creşterea importantă a nivelului de trai al oamenilor muncii. Aceste schimbări cu caracter economic şi social s-au reflectat în modificări de ordin demografic : s-a înregistrat o scădere puternică a mortalităţii generale şi a celei infantile, şi anume la mai puţin de jumătate din nivelul său iniţial. Concomitent a intervenit şi o scădere a natalităţii, ca urmare a migraţiei intense a tinerilor din mediul rural în cel urban, ridicării vîrstei medii de căsătorie — consecinţa şcolarizării prelungite, generalizate pentru toate categoriile de populaţie, etc. Sporul natural al populaţiei a rămas însă la nivel aproape neschimbat, scăderea mortalităţii compensînd micşorarea indicelui de natalitate.

Aceste schimbări ale indicilor demografici au dus la modificarea structurii pe grupe de vîrstă a populaţiei în sensul măririi ponderii grupei vîrstnice în dauna celei tinere. Asupra structurii pe grupe de vîrstă a populaţiei au avut influenţă şi cele două războaie mondiale care au cauzat scăderea natalităţii în perioadele respective (1916—1919 : 1941—1944), precum şi scăderea natalităţii din perioada 1957—1966. În anul 1966 natalitatea a atins nivel minim, redresîndu-se în anii următori datorită măsurilor luate în vederea protecţiei mamei şi copilului.

Ca urmare a acestei situaţii piramida vîrstelor din ţara noastră a suferit unele goluri şi anume (1975) :

— grupa 55—59 ani . . . aproximativ 30%
— grupa 30—34 ani . . . aproximativ 30%
— grupa 10—15 ani . . . aproximativ 30%

În schimb, la grupa copiilor sub 10 ani s-a produs o depăşire importantă a contigentului mediu de copii născuţi şi anume de la 265.000, media din anii 1962—1966, la circa 500.000 copii în anii 1967—1968.

Aceste variaţii de contingente vor avea repercusiuni asupra structurii populaţiei în viitor, deplasîndu-se cu timpul la grupe de vîrstă mai înaintate.

Dacă deficitul înregistrat la grupa vîrstnică are o importanţă relativ redusă atît pentru forţa de muncă, cît şi pentru procreaţie, în schimb deficitul care se datoreşte celui de al doilea război mondial influenţează forţa de muncă de vîrsta medie şi contează pentru procreaţie. O perturbaţie de o deosebită importanţă va fi cauzată de generaţiile tinere cu efectiv variabil care în prezent au intrat sau sînt pe cale de a intra în producţie.

Ca urmare a creşterii natalităţii în primul deceniu de după război (1945—1955), numărul tinerilor (contingente anuale) a crescut neîntrerupt, atingînd maximum în anul 1955. Tinerii născuţi în acel an au absolvit şcoala generală (au împlinit 17 ani) în anul 1972, iar în anul 1975 fiind de 20 ani sînt în majoritate în cîmpul muncii.

În anii ce vin vor urma unsprezece contingente din ce în ce mai reduse. Astfel, în anul 1976 numărul tinerilor de 17 ani va fi cu cca 20% mai mic comparativ cu situaţia din 1972, iar în anul 1983 deficitul respectiv va atinge 34% (adică o treime). În oarecare măsură acest deficit va fi atenuat prin faptul că vor termina şcoala generală şi copiii care au fost şcolarizaţi la vîrsta de 6 ani. În schimb, în anii 1984—1985 vor absolvi şcoala generală contingente maxime de copii (născuţi în anii 1967—1968), cu un efectiv care va depăşi cu 80—90% pe cel precedent. Dacă între timp se va generaliza învăţămîntul de 12 ani, fenomenul va avea loc în anul 1986.

Variaţii similare vor avea loc în decursul anilor şi la alte grupe de populaţie, pe măsură ce contingentele respective vor înainta în vîrstă (vor influenţa natalitatea, cerinţe pentru locuinţe noi etc.).

Aceste variaţii de ordin demografic atrag după sine probleme corespunzătoare de ordin economic privind, printre altele, recrutarea numărului necesar de muncitori tineri. Ştiind că fiecare generaţie tînără reprezintă aproximativ 3% din totalul persoanelor active, înseamnă că, 3—4 generaţie formează o pondere însemnată din totalul forţei de muncă.

Dacă în prezent aceste dificultăţi încă nu sînt resimţite deoarece numărul tinerilor muncitori se completează atît din tineri de 17 ani(contigente mai reduse), cît şi din cei mai vîrstnici care desăvîrşesc studii în şcoli post-generale (proveniţi din contigente mai numeroase), cu timpul însă deficitul de tineri se va accentua, iar pentru întreaga perioadă, 1975-1984 (perioada care corespunde natalităţii minime) deficitul global pe cei zece ani se va apropia de cel al unui contigent mediu anual.

Pentru a contracara consecinţele negative ale acestui fenomen va fi necesară pregătirea în mai mare măsură a fetelor pentru profesii care în prezent sînt deţinute mai ales de băieţi, drenarea mai puternică a persoanelor din mediul rural, atragerea în activitate a pensionarilor valizi şi a femeilor care se limitează la munca casnică, dar mai ales se va pune accent pe creşterea productivităţii muncii.

Acest fenomen va înceta în anul 1984, cînd vor atinge vîrsta de 17 ani copiii născuţi în anul cu natalitatea maximă. O parte din ei vor intra direct în producţie. Numărul persoanelor din acest contigent va fi cu aproape 80—90% mai mare comparativ cu cel anterior.

Intrarea în producţie a acestor tineri, precum şi a celor din contingente următoare, aproape tot atît de numeroase, va permite îndeplinirea ritmurilor de dezvoltare sporite a întregii economii naţionale, crearea şi dezvoltarea noilor ramuri de producţie, servicii etc., conform programului de realizare a unei societăţi socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră.

Roman CRESIN

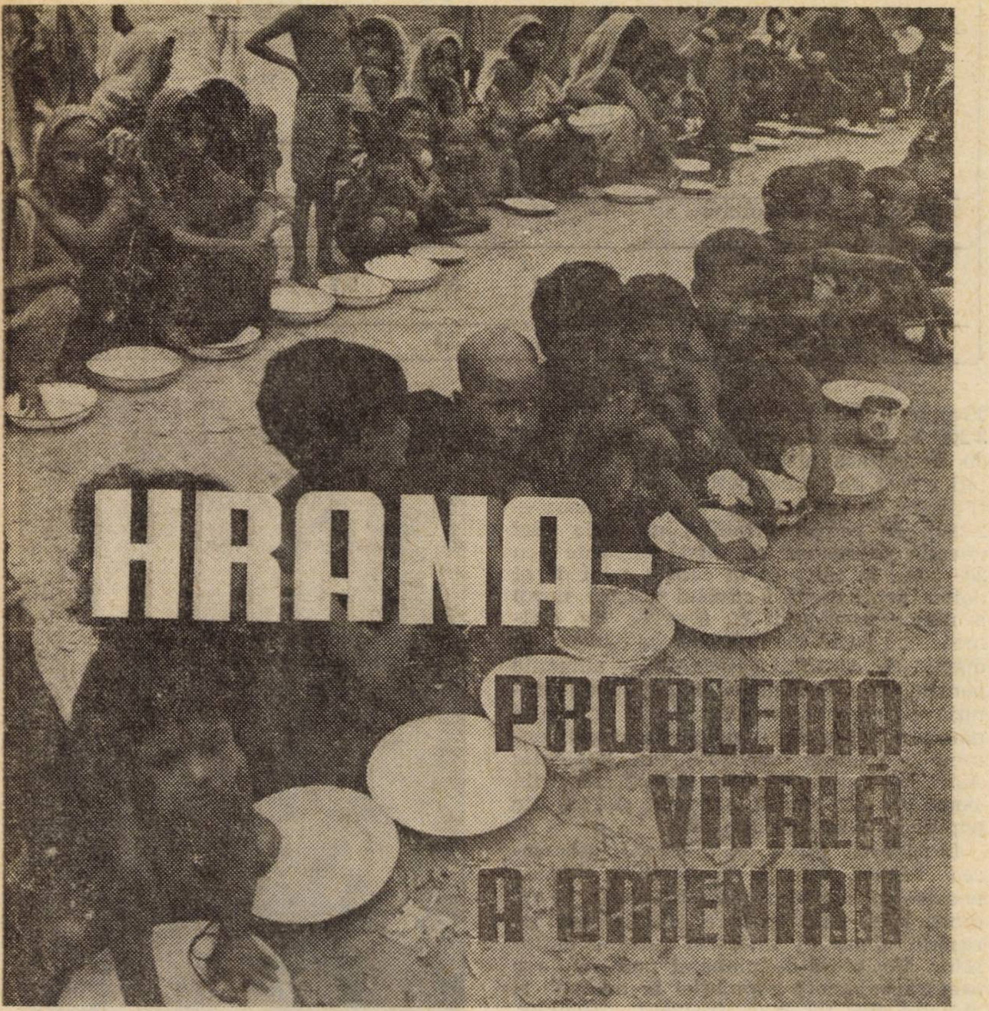

HRANA – PROBLEMĂ VITALĂ A OMENIRII

HRANA ȘI RAȚIONALITATEA SOCIALĂ

prof. univ. dr. Sergiu TAMAȘ

IMAGINILE au adeseori o forță de sugestie și chiar de convingere mai mare decît cuvintele. În metroul din Paris un afiș publicitar recomanda un nou produs alimenar pentru cîini. Cineva a lipit peste figura animalului satisfăcut fotografia unor copii din Sahelul african, deformați din cauza subalimentației. Hrana devenea astfel, prin intermediul imaginilor, expresia cea mai crudă a decalajelor lumii contemporane și un pretext serios pentru dezbaterea problemelor dezvoltării. Cantitatea și calitatea hranei aflată la dispoziția unei populații ne atrage atenția asupra naturii și consecințelor unor mecanisme economice, ne aduce în fața valorilor care definesc obiectivele dezvoltării și ne permite să stabilim în ce măsură aceste valori corespund nevoilor și aspirațiilor indivizilor și ale comunității umane. O asemenea dezbatere este astăzi cu atît mai necesară cu cît se aud voci care consideră că principala cauză a neajunsurilor întîmpinate de omenire în domeniul alimentației s-ar datora creșterii populației. Calculele experților ne dezvăluie însă capacitatea încă neutilizată a Terrei de a hrăni o populație mult mai numeroasă decît cea existentă astăzi. Prin urmare, investigarea stărilor din domeniul alimentației ne poate permite să găsim adevăratele motive ale neajunsurilor și nicidecum cele aparente.

Se știe astăzi care este volumul total al cerealelor disponibile pentru hrana oamenilor și animalelor, dar nici o considerație de ordin politic, economic sau social nu se poate întemeia pe cifre care ar rezulta din împărțirea acestui volum cu numărul locuitorilor de pe glob. Lipsa de omogenitate a reliefului politic și cultural al planetei intră în contradicție cu orice abordare a problemei alimentației care ar încerca să transforme aceste diferențe în „valori medii mondiale“. Statisticele ne aduc la cunoștință că locuitorii unor zone aflate în stare de subdezvoltare sau în curs de dezvoltare din Asia și Africa consumă în medie, zilnic, de la 5 pînă la 35 grame de proteine, în timp ce într-o țară scandinavă acest consum se ridică la 110 grame. Tot datele statistice ne arată că deșeurile alimentare ale unui menaj, de mărime medie dintr-o țară dezvoltată, au o valoare calorică egală cu cea necesară supraviețuirii unei familii sărace din zone subdezvoltate ale lumii. În aceste condiții soluționarea problemei hranei pe plan global este dependentă de rezolvarea situațiilor generate de diferențierile existente între situațiile economice, sociale, politice și culturale dintre națiuni și popoare. Hrana este necesară tuturor și fiecare popor are dreptul de a se dezvolta pentru a-și asigura cele necesare existenței. În această perspectivă calculele de natură statistică sînt necesare, dar nu sînt suficiente.

Un rol, deloc neglijabil, îl are **raționalitatea socială** a procesului de dezvoltare economică și socială în raport cu nevoile și aspirațiile unei populații, cadrul geografic în care evoluează, mediul politico-cultural, experiența acumulată în rezolvarea unor probleme fundamentale ale existenței legate de hrană, îmbrăcăminte și locuință. În acest context elementele de progres tehnico-științifice nu trebuie să ducă la o nivelare a experiențelor sociale locale, ci la o nouă potențare a lor, astfel încît **diversitatea** să contribuie la învingerea într-un interval istoric mai scurt a decalajelor și a neajunsurilor subdezvoltării.

Stimularea artificială a unei „societăți de consum“, abuzul și risipa în domeniul resurselor alimentare sînt practici care intră în conflict cu nevoile mereu crescînde ale omenirii.

La aceste aspecte negative trebuie să adăugăm și efectele dăunătoare asupra producției de alimente, a cursei înarmărilor și a zonelor de conflict militar. Considerăm că niciodată nu poate deveni un „fapt banal“ relevarea echivalențelor dintre costul unui bombardier și numărul de 60 000 mii de tractoare care îi corespunde, sau între un port-avion și numărul paturilor de spital echivalent (30 000) etc. Acțiunile militare scot din circuitul economic mari suprafețe de teren agricol, iar experiențele cu „arme ecologice“ pun serios sub semnul întrebării destinul populației vegetale și animale.

La toate acestea trebuie să adăugăm neajunsurile existente în domeniul producției și circulației produselor alimentare. O practică negativă o constituie extracția unor componente din plante sau carnea animalelor, care prezintă un interes comercial mai mare, resturile aruncîndu-se deși conțin proteine utile. De asemenea, se produc pierderi de produse alimentare, evaluate la aproximativ 30%, datorită manipulării neglijente pe căile ce duc de la producător la consumator sau datorită rozătoarelor sau altor cauze.

Faptele relatate pledează pentru afirmarea rolului major al judecăților de valoare, al raționalității obiectivelor dezvoltării, în efortul de a obține o anumită „calitate a vieții“. În mod deosebit se impune ca promovarea ideilor progresului și dezvoltării să nu se identifice cu efortul de a extinde „modele“ care s-ar suprapune peste inițiativele regionale și locale, care ar anihila diversitatea experiențelor popoarelor în lupta lor pentru libertate și o viață mai bună. Creativitatea socială capătă în acest context un cîmp larg de acțiune și poate contribui la îmbogățirea formelor de viață, comportament și atitudine față de probleme reale ale progresului.

Creativitatea poate juca și trebuie să joace un rol important în introducerea rațiunii și echilibrului în domeniul satisfacerii cerințelor membrilor societății față de o anumită calitate a vieții, respectiv față de ansamblul îmbunătățirilor posibile în domeniul condițiilor sociale și naturale de existență. Experiența propriei noastre țări este semnificativă în această privință. Așa cum se arată în raportul tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XI-lea al P.C.R. ceea ce-și propune poporul român în perspectivă este un cadru de viață **„în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane“.** În termenii discuției despre hrană ca necesitate vitală a omenirii acest obiectiv este expresia unei orientări conștiente spre un mod de viață ferit de exagerări și risipă capabil să orienteze atenția populației spre calitatea alimentației. O asemenea atitudine activă urmărește nu numai îmbunătățirea gamei de produse alimentare care va sta la dispoziția populației, ci și modificarea practicilor alimentare pe linia introducerii în masă a elementelor de raționalitate științifică.

În fiecare zonă a lumii popoarele pot aduce soluții proprii rezolvării problemelor alimentației cu condiția de a se deschide cîmp larg dezvoltării economice și sociale.

În această direcție poate acționa cu efecte pozitive procesul făuririi unei noi ordini politice și economice în lume, întărirea colaborării internaționale prin respectarea independenței tuturor statelor, stimularea creativității sociale în căutarea de noi surse de hrană, accesul liber al tuturor popoarelor la progresul tehnico-științific pentru a se asigura hrana necesară întregii omeniri.

POPULAȚIA — HRANA — AGRICULTURA

prof. univ. dr. Marin POPESCU

1. ESTE UN FAPT : omenirea înregistrează azi cei mai înalți coeficienți de creștere a populației din întreaga sa istorie. Cum e și firesc, un asemenea ritm de creștere a populației a menținut lupta pentru hrană printre cele mai arzătoare probleme mondiale. Cu toate realizările remarcabile obținute în agricultura mondială, și, în special, în agricultura țărilor dezvoltate, sub impulsul progresului industrial, omenirea este încă departe de a fi cîștigat bătălia împotriva foametei. Mai mult, în ultimii ani, raportul populație-producție alimentară a marcat — pe plan mondial — o simțitoare înrăutățire relativă, lucru ce reiese limpede din tabelul

Ritmul anual de creștere a producției alimentare și a populației în lume, 1952—1962 și 1962—1972*)

	1952—1962			1962—1972		
	Populația	Producție alimentară		Populația	Producție alimentară	
		Total	Pe locuitor		Total	Pe locuitor
Total țări dezvoltate	1,3	3,1	1,8	1,0	2,7	1,7
Total țări în curs de dezvoltare	2,4	3,1	0,7	2,4	2,7	0,3
Total mondial	2,0	3,1	1,1	1,9	2,7	0,8

Rezultă că în ambele decenii analizate producția alimentară a devansat populația, atît pe plan mondial cît și pe cele două grupe de țări, dar se observă că în ultimul deceniu indicele de devansare este mai mic, ceea ce face ca procentul de creștere a producției de alimente pe locuitor să scadă, în comparație cu deceniul anterior. Această scădere este relativ mai mare în țările în curs de dezvoltare, ceea ce duce la sporirea decalajului existent față de țările dezvoltate în nivelul și structura alimentației. Tendința menționată a contribuit — alături de alți factori — la declanșarea crizei alimentare. In 1972 pentru prima dată după mai bine de două decenii s-a înregistrat o diminuare a producției alimentare mondiale ; stocurile mondiale de cereale s-au redus considerabil, mărind dependența alimentației de producția fiecărui an ; creșterea costurilor energiei și efectele propagate ale acestui fenomen asupra factorilor de producție și, îndeosebi asupra îngrășămintelor chimice, apoi inflația și creșterea prețurilor — toate au agravat criza agrară.

Decalaje cantitative și calitative

2. EXISTĂ, firește, mari deosebiri de la o țară la alta în nivelul consumului alimentar. Astfel, în timp ce în țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic, în perioada 1969—1971, disponibilitățile au fost în jur de 3 200 kilocalorii pe persoană și pe zi (3 330 în S.U.A., 3 180 în Canada, 3 240 în Danemarca, 3 210 în Franța, 3 180 în Italia, 3 190 în Anglia, 3 200 în Noua Zeelandă), în țările în curs de dezvoltare nivelul acestor disponibilități a fost de aproximativ 2 000 kilocalorii (Filipine — 1 940, India — 2 070, Maroc — 2 220). În cadrul primului grup de țări nevoile energetice au fost depășite cu 20—25%, în timp ce în cadrul celui de al doilea grup de țări nivelul acestor nevoi a rămas neacoperit cu 6—14%. Se estimează că peste 460 milioane de oameni nu dispun de cantități suficiente de alimente pentru asigurarea nevoilor lor. Subalimentația cuprinde zone întinse ale globului pămîntesc. Cei care suferă de subalimentație alcătuiesc azi 30% din populația Asiei, 25% din populația Africii, 18% din populația Orientului Apropiat și 13% din populația Americii Latine.

Lichidarea lipsei de alimente, asigurarea hranei întregii populații a planetei noastre constituie un obiectiv acut, la ordinea zilei, care își cere soluționarea corespunzătoare în interesul tuturor națiunilor. Posibilitățile planetei noastre de a asigura existența populației în evoluția ei viitoare sînt tot mai frecvent discutate, formulîndu-se atît opinii optimiste cît și opinii pesimiste.

Aș menționa înainte de toate opinia potrivit căreia între hrană și populație s-ar stabili **un echilibru în mod automat:** „Dacă hrana se reduce atingînd un punct critic, foametea va reduce populația pînă cînd se restabilește un nou echilibru. Dacă hrana devine abundentă, o concentrăm, o rafinăm, o facem de o calitate mai bună și îi reducem astfel volumul încît să corespundă numărului stomacelor oamenilor“ (Don Pearlberg, prof. la Universitatea Purdue, S.U.A.). Firește, rolul automatismului chiar dacă se bazează pe experiența trecutului, nu poate constitui o soluție nici pentru prezent și cu atît mai mult pentru viitor. De altfel, acțiunile care se întreprind pe scară națională și internațională, mondială sînt cea mai elocventă dovadă a atitudinii conștiente a societății pentru îmbunătățirea relației populație-hrană.

Aș menționa, în al doilea rînd, opiniile care pun accentul pe **modificarea cererii :** controlul fertilității; reducerea rației alimentare, îndeosebi în țările dezvoltate în care nevoile energetice sînt depășite în procente care se ridică pînă la 20—25%; **modificarea structurii** alimentației și în consecință și a producției în sensul renunțării la produse animaliere sau reducerea acestora (știut fiind că pentru o unitate nutritivă de origine animală se consumă 7 unități de origine vegetală) etc. Nu de puține ori se vede ieșirea din impas numai prin acțiuni unilaterale, îndeosebi referitoare la problemele demografice.

După părerea mea asemenea poziții nu pot fi acceptate îndeosebi de statele aflate în curs de dezvoltare, cu atît mai mult cu cît omenirea dispune de mari suprafețe de teren care ar putea fi atrase în circuitul agricol, precum și de mari posibilități de sporire a producției pe suprafețele deja cultivate în prezent.

În al treilea rînd am în vedere opiniile referitoare la **modificarea ofertei**, respectiv la sporirea resurselor alimentare, a hranei. Aici consider că este principalul teren de luptă contra foametei. Nu oprirea sau frînarea creșterii populației, nu renunțarea la consumul de produse animaliere, bogate în proteine superioare, ci sporirea producției alimentare, a hranei, în așa fel încît să devanseze creșterea populației — aceasta va fi dovada uneia dintre cele mai mari cuceriri ale omului, dovada dominației lui asupra resurselor lumii. Se va putea realiza această creștere a producției alimentare, mai concret, se va asigura cel puțin dublarea producției alimentare în următorii 25—30 de ani pentru a face față dublării scontate a populației și creșterii standardelor de hrănire ?

Analiza datelor statistice pe ultimii 30 de ani arată că în multe țări producțiile au fost mai mult decît dublate. Mai mult, cu toate amenințările lui Malthus și ale urmașilor lui, producția agricolă privită la scară mondială n-a fost devansată de populație, ci, dimpotrivă, fapt care a asigurat o creștere a standardului de hrănire, ce-i drept, foarte diferită de la o zonă la alta, dar totuși o creștere. Combătînd teoria lui Malthus, Engels arăta: „Știința crește cel puțin la fel ca populația ; populația crește proporțional cu numărul ultimei generații ; știința progresează proporțional cu masa cunoștințelor care i-au fost lăsate de generația anterioară, așadar, poate înainta și ea în progresie geometrică în împrejurările cele mai obișnuite, și ce este imposibil pentru știință ?“ Într-adevăr, ce este imposibil, mai ales astăzi, în condițiile revoluției științifico-tehnice? În ultimele decenii științele agricole au făcut mari progrese, rezultatele obținute reflectîndu-se în îmbunătățirea materialului biologic, în perfecționarea mijloacelor tehnice, tehnologiilor de producție, modului de organizare și de conducere din agricultură etc. Randamentul la hectar a sporit de 2—3 ori pe suprafețele irigate și de zeci de ori în condiții de seră ; pe de altă parte în complexele zootehnice de tip industrial s-a făcut un progres enorm în direcția scoaterii creșterii animalelor de sub influența factorilor naturali. Pe baza descoperirilor științei și aplicării lor în producție, într-o serie de țări capitaliste și socialiste, producția agricolă a înregistrat creșteri și a atins nivele greu de conceput cu cîteva decenii în urmă. La ora actuală se poate aprecia fără nici un pericol de eroare că omenirea dispune de un imens stoc de realizări ale științei care sînt insuficient valorificate, fiind aplicate într-un număr redus de țări, deci pe o suprafață relativ mică din suprafața de teren de care dispune omenirea. Iată de ce împărtășesc teza potrivit căreia cantitatea de alimente necesară în anul 2 000 va putea fi obținută prin aplicarea mijloacelor tehnice și a metodelor cunoscute pentru creșterea plantelor și animalelor și prin aplicarea altor cuceriri ale științei și tehnicii care fără nici o îndoială vor apare.

Studiile științifice arată că lumea dispune de uriașe rezerve nepuse încă în valoare. Pe glob există mari suprafețe care ar putea fi atrase în circuitul agricol. După unele calcule, suprafața potențial cultivabilă a globului ar fi de 3,2 miliarde ha, adică 24% din suprafața totală a uscatului. Cele 1,4 miliarde ha, suprafață aflată în prezent sub cultură, reprezintă de-abia 10% din terenurile neacoperite cu apă. Cele mai întinse suprafețe potențial cultivabile se află în Africa și America de Sud.

Există, de asemenea, imense posibilități de a spori producțiile pe suprafețele deja cultivate. Este suficient să ne gîndim la nivelul producțiilor medii pe hectar și pe animal obținute în țările cu agricultură dezvoltată (care și el mai poate fi încă sporit), pentru a ne da seama ce salt ar putea face producția agricolă mondială dacă și țările în curs de dezvoltare s-ar apropia de acest nivel.

Atît extinderea suprafețelor agricole cît și intensificarea producției în țările în curs de dezvoltare reclamă mai ales o adaptare la condițiile locale și o aplicare a mijloacelor tehnice și tehnologiilor deja cunoscute în țările dezvoltate. Creșterea producției alimentare presupune dezvoltarea și perfecționarea factorilor de producție — extinderea irigației (în prezent abia 4% din debitul total al apelor curgătoare udă cca 1% din totalul uscatului — 160 milioane hectare), o sporire considerabilă a folosirii îngrășămintelor și a produselor fitofarmaceutice (fiecare tonă de îngrășăminte chimice poate aduce în medie un spor de aproximativ 8 tone de producție cerealieră), răspîndirea mașinismului și creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, utilizarea soiurilor de plante de mare randament. Principalul obstacol în creșterea rapidă a producției alimentare nu constă în imposibilitatea pămîntului de a produce mai mult, nu constă în imposibilitatea științei de a potența forța productivă a pămîntului ; principalul obstacol îl constituie starea de înapoiere a majorității țărilor lumii, concretizată printre altele în lipsa mijloacelor materiale și financiare, structuri învechite, constrîngeri sociale, interdicții religioase, incultură, analfabetism etc, stare de înapoiere de care se fac vinovate în mare măsură țările capitaliste dezvoltate.

Soluționarea cît mai grabnică a problemelor complexe ale alimentației impune instaurarea unor noi relații economice bazate pe etică și egalitate deplină între toate statele. Firește, nici o țară nu trebuie să aștepte ca altcineva să rezolve pentru ea problemele legate de modernizarea agriculturii, de intensificarea proceselor de exploatare a pămîntului. Dimpotrivă, în cadrul fiecărui stat trebuie mobilizate toate resursele umane și materiale în lupta pentru continua creștere a producției agroalimentare.

În același timp, este necesar să se asigure un sprijin mult mai substanțial țărilor în curs de dezvoltare, creîndu-se condiții pentru accesul lor neîngrădit la tehnologiile moderne, realizîndu-se programe de dezvoltare multilaterală a acestor țări și, îndeosebi, de dezvoltare a producției agricole și alimentare, care va deveni una din problemele cele mai complicate în anii viitori.

Creșterea producției agricole nu trebuie urmărită numai în țările în curs de dezvoltare, ci și în țările cu agricultură dezvoltată în care cu toate rezultatele obținute, nivelul producțiilor realizate este încă departe de cel posibil de realizat, chiar și în condițiile actualei tehnici și tehnologii.

În legătură cu sporirea ofertei de hrană ar mai fi de subliniat **sursele alimentare extraagricole** — pescuitul, algele marine, alimentele sintetice cărora li se atribuie un mare rol în perspectiva următoarelor decenii și **alți factori** de care se vorbește mai puțin. Am în vedere :

— reducerea sarcinilor agriculturii pentru produse nealimentare (prin apariția detergenților, firelor și fibrelor sintetice, cauciucului și pieilor sintetice etc.). Industria preia tot mai mult sarcinile agriculturii, creîndu-i acesteia posibilități sporite pentru a se concentra asupra producerii de hrană ;

— prelucrarea industrială a produselor agricole care pe lîngă îmbunătățirea conținutului produselor respective, facilitează păstrarea lor o perioadă mai îndelungată de timp și utilizarea în tot timpul anului și acolo unde este nevoie. Efectele negative ale sezonalității și zonalității producției agricole sînt în mare măsură diminuate prin industrializare.

— modernizarea transportului, care permite deplasarea rapidă și la mari distanțe a produselor alimentare.

Experiența românească și soluționarea problemei alimentației

SPUNEAM mai înainte că la rezolvarea problemelor alimentare trebuie să contribuie fiecare țară. În acest sens statul nostru a acordat și acordă o atenție de prim ordin creării unei agriculturi naționale care să satisfacă necesarul de produse agroalimentare al populației și al economiei. Reorganizarea socialistă a agriculturii a fost însoțită și urmată de o susținută dezvoltare a bazei tehnico-materiale. Ca urmare, în anii construcției socialiste, **producția agricolă a sporit în România mai repede decît populația.**

Dacă față de anul 1948 populația în 1974 a crescut cu 32,7%, producția agricolă a sporit în același răstimp de 3,38 ori.

În aceste condiții sporirea producției agricole vegetale și animale a asigurat aprovizionarea mereu mai bună a populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime agricole, crearea rezervelor de stat, precum și unele disponibilități pentru export. Toate acestea au constituit un factor important pentru dezvoltarea echilibrată a economiei României, pentru creșterea nivelului de trai al populației.

Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român a subliniat necesitatea dezvoltării în continuare a agriculturii și creșterea în perspectivă a producției agricole. În perioada 1976—1980 producția agricolă va spori cu 41,3—49,7% față de media anilor 1971—1975, realizîndu-se un ritm mediu anual de creștere de 7,2—8,4%. Întrucît rezervele de terenuri arabile sînt limitate, calea principală pentru sporirea producției este creșterea producției medii la hectar, dezvoltarea pe baze intensive a agriculturii.

Pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale agriculturii românești îi vor fi puse la dispoziție investiții de aproximativ 110 miliarde lei. O parte importantă a acestor investiții va fi utilizată la sporirea suprafeței amenajate pentru irigații cu 1 000 000 ha, pentru executarea lucrărilor de desecări pe 1 000 000 ha ca și pentru acțiuni de combaterea eroziunii solului pe o suprafață de peste 800 000 ha. Agricultura va dispune la sfîrșitul cincinalului de 125—130 mii de tractoare într-o gamă diversificată și cu un grad ridicat de universalitate. Pînă la sfîrșitul cincinalului se vor asigura agriculturii 250—280 kg de îngrășăminte (în substanță activă) la un hectar de teren arabil, vii și livezi. Totodată, cercetarea științifică va contribui la crearea de noi soiuri de plante și hibrizi, precum și la îmbunătățirea raselor de animale existente și crearea de rase noi, la îmbunătățirea tehnologiilor de producție etc.

Deceniul următor va marca noi progrese în dezvoltarea agriculturii românești. Producția globală agricolă (media anuală) în perioada 1980—1990 va fi de 1,5—1,8 ori mai mare decît media anuală a perioadei 1971—1975. Întrucît pentru anul 1990 populația țării este estimată la aproximativ 25 mililoane (față de peste 21 milioane în 1975), **creșterea producției agricole va continua să devanseze populația.**

O asemenea dezvoltare a agriculutrii și a producției agroalimentare a fost și este posibilă în contextul dezvoltării de ansamblu, globale, a economiei naționale, în cadrul căreia rolul hotărîtor revine industrializării țării, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Depunînd eforturi mereu sporite pentru rezolvarea problemelor complexe legate de dezvoltarea agriculturii naționale, România este conștientă de faptul că rezolvarea pe plan mondial a acestor probleme este posibilă numai prin instaurarea unei noi ordini economice și politice.

Înfăptuirii unei noi ordini economice România îi consacră eforturi deosebite care — și pe linia problemelor agriculturii și alimentației — duc la dezvoltarea colaborării și cooperării internaționale, în vederea progresului economico-social al întregii omeniri.

---

*) „Examen de la situation alimentaire mondiale. Présent et future“, p. 34 (Punctul 8 al ordinei de zi la Conferința mondială a alimentației, Roma, 5—16 noiembrie 1974).

ŞANTIER EDITORIAL

Sistem şi civilizaţie

(Editura politică)

Mihai DRĂGĂNESCU

Desen de CIK Damadian

● Ce vă propuneţi să demonstraţi în lucrarea ce o pregătiţi?

— Creşterea rolului ştiinţei în întreaga viaţă socială contemporană, constituirea de sisteme socio-tehnice cum sînt sistemele informatice, care implică modul de muncă al omului, relaţiile sale cu obiectele tehnice pe care le-a creat dar şi relaţiile cu semenii săi ridică o serie de probleme noi. Calculatoarele şi sistemele informatice scot în evidenţă rolul **modului de conducere** al societăţii ca una din realităţile fundamentale ale vieţii sociale. Şi ceea ce este mai important, modul de conducere nu înseamnă numai sisteme informatice, matematică şi calculatoare electronice căci acestea oferă numai instrumente şi metode, nu şi principii sociale. Modul de conducere înseamnă reflectarea aspiraţiilor umane, a conştiinţei sociale în activitatea de conducere, înseamnă partid, stat, problema democraţiei şi libertăţii, iar pentru omul de ştiinţă principiile general valabile, precum şi specifice socialismului şi mai ales ale viitorului comunist. Lucrarea caută să sublinieze că în esenţă asupra **sistemului** social îşi pune amprenta şi modul de conducere şi caută să aducă unele contribuţii la dezbaterea acestei teme.

● Cum explicaţi sub acest raport dinamica socială ?

— Ştiinţa şi tehnologia scot în evidenţă, după părerea mea, existenţa unui **mod de inovare** sau de schimbare nu numai al industriei şi economiei, ci, în general, al vieţii sociale. Acest mod ca şi modurile de producţie şi de conducere a existat întotdeauna şi am putea spune că Marx teoretizînd rolul revoluţiei sociale a scos în evidenţă unul din aspectele majore ale modului de schimbare. Modul de inovare implică efortul de creare şi introducere a noului, fiind o componentă esenţială a sistemului social, care asigură acestuia progresul şi viitorul său. Efortul amintit implică un anumit rol economic acestui mod, prin consumul unei părţi din venitul naţional şi prin introducerea în circuitul economic şi social de noi produse, tehnologii, metode şi idei. Asemenea aspecte, în corelaţie cu procesele economice de acumulare şi în relaţie cu mediul înconjurător sînt examinate în acest volum.

● Titlul lucrării ce o proiectaţi se referă şi la „civilizaţie". Ce loc îi atribuiţi în sistemul dv. noţional?

— Sociologia contemporană consideră societatea ca un tot integral, prima viziune integrată, sistemică, aparţinînd lui Marx şi Engels, concepţia lor rămînînd în esenţă valabilă şi astăzi, fiind o cucerire fundamentală a ştiinţei. În acest cadru integralist, sistemic, trebuie să se reţină şi importanţa vieţii spirituale a societăţii şi omului. În lucrare se ia în considerare noţiunea de mod de viaţă social-culturală în comparaţie cu noţiunea de mod de viaţă spirituală. Întrucît fenomenele culturale nu se pot reduce numai la viaţă spirituală, ele îmbrăţişînd întreaga activitate a omului, munca sa, şi ştiinţa, pe lîngă literatură, artă etc, cultura fiind nu numai depozit de valori ci şi acţiune, rezultă ca urmare a examinării acestor aspecte în cîteva eseuri din volum, unele puncte de vedere care pot închega o anumită viziune asupra societăţii ca sistem şi civilizaţie. **Sistemul** cuprinde modurile amintite, inclusiv modul de viaţă spirituală, **cultura** asigură articulaţia firească dintre conştiinţa şi existenţa socială, **civilizaţia** se referă la relaţiile umane care implică întreaga societate, toate modurile, instituţiile ei şi bineînţeles viaţa fiecărui om în parte. Omul trebuie să resimtă societatea nu numai ca sistem, ci ca civilizaţie, dar trebuie să şi contribuie la aceasta.

A. S.

Economia şi calitatea vieţii

Pierre DROUIN

Le Monde

ASISTĂM de o parte la o umflare execesivă a terţiarului, datorită mai ales tehnicilor de tratare a informaţiei. Evoluţia ar fi normală dacă proliferarea tehnicii de calcul nu ar fi însoţită de o inflaţie enormă a datelor, ceea ce împiedică reducerea efectivului personalului de birou. De altă parte, apar trebuinţe noi, tot mai prost satisfăcute. Un sector nou — cuaternar — al economiei ar avea ca obiectiv să adauge supleţe, afabilitate, în această civilizaţie din ce în ce mai dură pe care o cunoaştem... pentru a reda oamenilor încredere, a-i ajuta să se realizeze..., a ameliora calitatea vieţii... Criza economică ar putea să ducă la „degresarea" întreprinderilor, debarasîndu-le de prea-plinul terţiarului, care are „costuri induse" considerabile. Costul „cuaternarului" ar fi redus, deoarece ar face apel şi la muncă benevolă. „Era cuaternară" — nu este o eră post-industrială, căci industria, chiar dacă trebuie să se restructureze ca urmare a cerinţelor legate de dezvoltarea „lumii a treia", a nevoii de bunuri mai durabile ş.a. este indispensabilă. În epoca supraorganizării este nevoie de un sector „de mare rentabilitate socială şi afectivă".

(L'ère quaternaire. *LE MONDE, 18 XII 1975)*

Eficienţă economică — eficienţă socială

V. JAMIN

ВОПРОСЫ ЭКОНОМИКИ

ESTE FOARTE IMPORTANT să se ia în considerare nu numai eficienţa economică, dar şi socială a producţiei. Avuţia naţională trebuie să se măsoare ţinîndu-se seama şi de „costul de refacere" a mediului biologic deteriorat. Apare încă o problemă a teoriei reproducţiei — o tot mai mare însemnătate dobîndind-o, în afară de subdiviziunile I şi II, subdiviziunea III, care adesea este definită ca infrastructură. În componenţa ei ar intra toate tipurile de întreprinderi avînd ca obiectiv ocrotirea naturii şi marile echipamente cu această destinaţie (de ex. tipuri speciale de întreprinderi de construcţie de maşini şi produse chimice pentru înlăturarea poluării ş.a.)"

(„Ekologhia i ekonomika" Voprosî ekonomiki, nr. 7/1975)

Finalitatea creativităţii

Ronald WHITFIELD

NU MĂ INTERESEAZĂ în mod deosebit creativitatea luată în sine sau ideile doar de dragul lor... Ca inginer, îmi place să văd o idee transformată într-un produs final care funcţionează... Unii oameni nu pot să-şi adaptaze comportarea la cerinţele situaţiei. Aceştia sînt de obicei „oamenii de idei", care zboară de la un gînd nou la altul şi pe care este bine să-i ai în jurul tău cînd inspiraţia lîncezeşte, dar care încep s-o ia razna cînd lucrarea trebuie încheiată. Alţii sînt oamenii rigizi, care vor să distrugă orice idee de la prima vedere. Cel mai bine ar fi să fie integrate ambele tipuri de oameni la timpul potrivit într-o echipă... În creativitate nu începi cu o problemă a cărei soluţie nu o cunoştri. Dimpotrivă, pentru a fi cu adevărat creativ trebuie să ai şi o soluţie în afară de o problemă. Creativitatea se află între problemă şi soluţie".

(Creativity in Industry. Penguin Books Ltd., 216 p.)

Newsweek

„Ne lipsesc idei"?

Eşecul abordării tradiţionale

Robert LEKACHMAN

City University of New York

„PROBLEMA este eşecul curbei lui Philips care exprima posibilitatea de a jongla între inflaţie şi ocupare. Noi am avut destul şomaj pentru ca inflaţia să fi putut pînă acum să scadă — şi nu a scăzut. Nu s-a petrecut acest lucru deoarece există o enormă putere economică concentrată. Astfel, concurenţa de piaţă devine tot mai puţin semnificativă şi ne putem aştepta la tot mai puţin ajutor din partea politicilor tradiţionale".

Eşecul abordării non-tradiţionale

Herbert STEIN

University of Virginia

„EROAREA GENERAŢIEI noastre a fost că a respins înţelepciunea tradiţională, nu că ne-am cramponat de ea... Acum 30 sau 40 de ani unii economişti de modă veche ne spuneau că orientarea spre ocuparea deplină, combinată cu o dirijare politică a orientării fiscale şi monetare, ne va duce la impasul prezent — inflaţie fără ocupare deplină.... Ei bine, este exact ceea ce s-a întîmplat".

ECONOMIE MONDIALA

Pentru o nouă ordine economică internațională

DETERMINĂRI ŞI COORDONATE GENERALE ALE CONCEPŢIEI ROMÂNEŞTI

Gheorghe DOLGU

PE FONDUL crizei materiilor prime și al fenomenelor grave din economia mondială, sesiunile extraordinare din 1974 și 1975 ale Adunării Generale a Națiunilor Unite inaugurau printr-o abordare directă și cuprinzătoare dezbaterile privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Sub presiunea țărilor în care trăiește majoritatea, defavorizată, a populației globului stabilirea unei noi ordini s-a înscris ca o problemă prioritară pe agenda politică a lumii.

În acest context, în noiembrie 1974, președintele Ceaușescu expunea într-o formă sintetică, în raportul pe care în calitate de secretar general al Partidului Comunist Român îl prezenta la Congresul al XI-lea al partidului, concepția sa despre o nouă ordine economică internațională. Această concepție avea să-și găsească oglindirea în Programul partidului, adoptat de Congres, precum și în trei documente, difuzate la Națiunile Unite, cuprinzînd poziția României în problema noii ordini, a dezarmării generale, a creșterii rolului Națiunilor Unite. Doresc să subliniez însă că, atît sub raportul contribuției teoretice cît și al celei practice, aceste documente reprezintă **o continuare și dezvoltare logică a gîndirii și acțiunii politice românești, o concretizare într-o viziune unitară a unor teme de bază promovate de România pe arena internațională.** Acest lucru este demn de reținut pentru că ideea de nouă ordine economică și politică internațională nu s-a născut nici din senin și nici pe un loc gol, ci a reprezentat rezultatul unui proces mai mult sau mai puțin îndelungat de clarificare la scară națională și internațională, de penetrare în conștiințe a imperativului unei restructurări fundamentale a relațiilor internaționale. Între crearea în 1964 a U.N.C.T.A.D., care avea să marcheze recunoașterea existenței subdezvoltării ca una din marile probleme care confruntă comunitatea internațională și să afirme, prin „strategia globală“, necesitatea acțiunii internaționale concertate pentru lichidarea ei, și adoptarea de către Adunarea Generală în mai 1974 a Declarației și Programului de acțiune cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, se află nu pur și simplu un deceniu, ci o întreagă perioadă istorică. Perioada înmulțirii disfuncțiilor mecanismelor de relații internaționale, a adîncirii drastice a decalajelor între state, a spulberării iluziilor că tendințele seculare de polarizare a bogăției și sărăciei în lume ar putea fi eliminate prezervînd sistemul existent de raporturi între națiuni, perioada unor mari modificări în raportul mondial de forțe. O perioadă și de înfrîngeri, de evoluții negative, dar și de mari victorii și de evoluții progresiste ireversibile, dătătoare de speranțe. O perioadă de confruntare a ideilor politice cu realitățile, de disociere de mituri — vechi sau noi, de lărgire a sferei posibilului.

În această perioadă se situează și activitatea deosebit de intensă desfășurată de România pe plan internațional, participarea ei activă și responsabilă, alături de alte națiuni, la tratarea tuturor marilor probleme care se ridică în fața omenirii, pe scurt, afirmarea României pe arena internațională. Dinamizată de gîndirea președintelui Nicolae Ceaușescu, politica externă românească s-a remarcat și se remarcă prin poziții clare și hotărîte împotriva oricăror manifestări ale politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de inegalitate, forță și dictat, prin inițiative inovatoare vizînd promovarea unor principii noi, relații noi între state, a unor politici noi, democratizarea vieții internaționale. Dealtfel, cu deplin temei, în imaginea opiniei publice mondiale, activitatea externă a țării noastre se asociază strîns cu afirmarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî destinele singur, fără nici un amestec din afară, cu proclamarea „urbi et orbi“ a necesității de a așeza relațiile internaționale pe temelia egalității suverane între state. Promovarea unor idei și acțiuni în contrast puternic cu mecanisme, relații și concepții marcate determinant de marile decalaje economice și militare, de existența blocurilor opuse, a unor idei și acțiuni contrare tendințelor integraționiste supranaționale, a fost întotdeauna receptată ca un act de curaj, dar și cu rezervele pe care le inspiră inițiativele și întreprinderile noi și îndrăznețe, care ies din tiparele comune și care au drept țel schimbări radicale, revoluționare ale ordinii existente. Dar ceea ce ieri încă le putea apare unora drept romantic, este astăzi substratul unor scheme realiste de restructurare a lumii contemporane.

Expresie a năzuințelor poporului român

Este deci momentul să ne întrebăm : ce reprezintă demersul românesc în curentul de idei și acțiuni politice vizînd restructurarea relațiilor internaționale ?

El este, **înainte de toate**, o expresie a năzuințelor poporului român, popor care, de-a lungul secolelor și-a conservat în condiții extrem de dure ființa națională, un popor care și-a cîștigat, doar relativ recent, în cadrul statului său național, o **deplină** independență politică și economică. El dă expresie aspirațiilor de realizare națională deplină pe plan politic, economic, social și cultural ale poporului său într-o epocă istorică în care, ca urmare a accesiunii la viața politică independentă a numeroase popoare, această problemă este de o arzătoare actualitate pentru majoritatea covîrșitoare a populației globului.

El este, **în al doilea rînd,** un fenomen izvorît din solul României de astăzi. **O țară socialistă,** în care participarea, egalitatea și echitatea sînt puse la temelia ordinii interne și în care, să o spunem deschis, datorită gîndirii și acțiunii președintelui Ceaușescu, politica externă, inspirîndu-se din aceleași principii, este realmente o prelungire a politicii interne. O țară care a realizat, de la eliberare, progrese imense pe toate planurile, dar care după volumul venitului pe locuitor, distribuția pe medii a populației, structura utilizării forței de muncă, structura exportului, problemele cu care se confruntă în raport cu mediul internațional, rămîne **o țară în curs de dezvoltare,** întîmpinînd numeroase probleme economice similare celor care se pun țărilor din „lumea a treia“ și deci cu vocația de a înțelege mai bine, dinăuntru, aceste probleme și de a contribui la soluționarea lor. Că o țară poate fi în același timp și socialistă, prin structuri, și în curs de dezvoltare, prin nivelul dezvoltării economice — pare un adevăr elementar. Dar oare adevărul lui Galilei nu era un adevăr elementar. Și cîte alte adevăruri elementare nu și-au croit drumuri prin bariere de neîncredere în decursul existenței umane ? Iată de ce, trebuie, cred, să subliniem că dacă România se consideră țară socialistă și în curs de dezvoltare și acționează ca atare, ideea și impulsul promovării acestui adevăr vine de la președintele Nicolae Ceaușescu.

Continuînd prezentarea impulsurilor obiective ale unei gîndiri și acțiuni politice, voi menționa că România face parte din categoria **țărilor mici și mijlocii,** adică a acelor țări, dezavantajate de structurile asimetrice ale lumii contemporane, de „regulile de joc“ existente, de mecanismele actuale de adoptare a deciziilor pe plan internațional, din acea majoritate de națiuni care are dreptul și nu dorește să rămînă silențioasă. În sfîrșit, voi adăuga că o trăsătură a specificității românești o constituie faptul că România, care în virtutea evoluției istorice face parte din categoria țărilor angajate, își exercită plenar atributele suveranității dezvoltînd larg relațiile economice, politice, culturale cu toate statele, indiferent de sistemul social-economic, de apartenența la grupări economice și militare, își elaborează politica internațională **în mod independent** pornind cu consecvență de la considerente principiale, în acord cu interesele progresului și păcii în întreaga lume.

Din aceste fapte, tendințe, particularități izvorăsc concepțiile de politică externă care ar putea fi numite doctrina românească, doctrina Ceaușescu. Caracterizat printr-un ascuțit simț al istoriei, prin capacitatea de a identifica schimbările necesare și, totodată, ceea ce este posibil în fiecare moment dat, acest sistem de gîndire și acțiune poartă amprenta personalității președintelui român. A gînditorului care stăpînind perfect metoda materialismului dialectic și materialismului istoric este detașat de dogme și mituri, deschis spre nou, abordează sistemic problemele lumii contemporane și își forjează principii metodologice proprii de analiză. A militantului revoluționar, perseverent în urmărirea țelurilor principiale, a omului de stat cu o îndelungată și bogată experiență politică, înzestrat cu supleţea cerută de luarea în considerare a realităților.

Aceste cîteva elemente — obiective și subiective — fac de înțeles faptul că, în ultimul deceniu, România s-a afirmat ca unul dintre cei mai activi și consecvenți deschizători de drumuri și promotori ai ideilor restructurării radicale a relațiilor internaționale. Gîndirea a izvorît din acțiunea politică și și-a găsit reflectarea în acțiunea politică. Și chiar dacă termenul încă nu se încetățenește, edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale apare ca unul din țelurile demersurilor românești pe arena mondială. Forța lor de iradiere, impactul lor a fost sporit de două împrejurări.

1. Președintele Ceaușescu a desfășurat o activitate personală de relații externe, de o amploare neobișnuită. În străinătate sau în țară a purtat convorbiri și a dus tratative cu zeci de șefi de stat din Europa, Asia, Africa, America de Nord și de Sud, cu sute de lideri ai partidelor comuniste, democratice și ai mișcărilor de eliberare națională. Idei de bază ale restructurării relațiilor internaționale și-au găsit oglindirea în numeroase declarații comune, convenții și tratate bilaterale, în practica relațiilor dintre România și alte state.

2. Teme de bază cum sînt suveranitatea, egalitatea deplină în drepturi, neamestecul în afacerile interne ale altor state, dreptul fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele au fost promovate de România nu numai ca obiective și principii generale, ci și în raport de o serie de evenimente și acțiuni internaționale de anvergură cum au fost Conferința pentru securitate și cooperare europeană, adevărat test al posibilităților de a introduce schimbări progresiste în conținutul și formele relațiilor dintre state.

Dacă ar fi să ne întrebăm acum în ce zone se plasează contribuția României la promovarea conceptului de nouă ordine internațională, aș indica : 1) fundamentarea necesității și posibilității schimbării ; 2) precizarea conținutului procesului de schimbare ; 3) precizarea metodelor schimbării.

Imperativul schimbării

1. Potrivit concepției României schimbarea ordinii internaționale este o condiție inexorabilă a dezvoltării tuturor națiunilor în actuala epocă istorică.

Într-adevăr, revoluția științifică și tehnică contemporană, și procesele determinate de ea sau adiacente — procese economice, demografice, sociale, etc. — pun noi cerințe de organizare, de raționalitate și reclamă noi finalități subsistemelor naționale și sistemului economiei mondiale. Aceste noi cerințe se izbesc de cadrul actualelor relații economice internaționale. Fiind dominate cantitativ de țările capitaliste, aceste relații constituie în mare măsură, atît în conținut cît și în formă, o prelungire a ordinii interne capitaliste. Bazate pe piață, ele asigură dominația centrelor dezvoltate asupra periferiilor, perpetuează și adîncesc decalajele economice, sînt un mediu bun conducător de perturbări și acțiuni speculative. Mecanismele comerciale, valutare și celelalte mecanisme de cooperare multilaterală sînt lipsite de universalitate și inadaptate abordării și rezolvării într-un spirit nou a problemelor globale, a problemelor **cooperării** economice între națiuni astfel încît să se concilieze echilibrul subsistemelor naționale cu cel al sistemului mondial, dezvoltarea pe termen scurt cu cea pe termen lung, economia cu ecologia. În condiții cînd numeroase popoare s-au ridicat la viața statală proprie, multiplicîndu-se astfel, pe plan internațional, centrele naționale de decizie, cînd faza dezvoltării în contextul abundenței relative tinde să fie înlocuită de o fază de dezvoltare în contextul penuriei relative a resurselor, cînd sub toate raporturile interdependențele s-au ridicat pe o treaptă nouă, sistemul mondial nu mai poate fi fondat pe structuri asimetrice, pe imense decalaje în distribuția forțelor de producție, consumului, avuției, pe articulații spontane ale părților componente, el nu mai poate tolera dezvoltarea unor componente naționale pe seama altora, absența unor finalități integratoare, izvorîte dintr-un larg orizont temporal, din noi criterii de eficiență și raționalitate*).

Perpetuarea acestei stări de lucruri implică mari primejdii pentru toate componentele naționale ale economiei mondiale, indiferent de forță sau nivel de dezvoltare economică. Înlăturarea ei este o necesitate obiectivă : **„Realizarea unei noi ordini economice internaționale este un factor determinant în dezvoltarea întregii civilizații umane contemporane, în asigurarea reală a unei păci tranice în lume“** [1]) Totodată, o sarcină urgentă, orice temporizare putînd să ducă la situații explozive, dat fiind că pragul critic a și fost depășit în numeroase domenii.

Odată stabilită necesitatea obiectivă, o întrebare se impune : necesară, edificarea noii ordini este ea și posibilă, ținînd seama de multitudinea intereselor economice și politice divergente, de împărțirea lumii în sisteme sociale diferite ?

În concepția României răspunsul trebuie să fie afirmativ, în favoarea unui asemenea răspuns pledînd cel puțin două rațiuni.

Primo. Raportul de forțe pe plan mondial este favorabil schimbărilor înnoitoare. Țările socialiste cu ponderea lor crescîndă pe arena mondială, țările în curs de dezvoltare, mai puternice prin procesele care au avut loc în cadrul lor cît și în cadrul economiei mondiale, prin conștiința intereselor lor specifice și a forței frontului lor, mișcările de eliberare națională, mișcarea țărilor nealiniate, activitatea țărilor mici și mijlocii, ascensiunea forțelor de stînga, a mișcărilor democratice și progresiste în multe țări vestice sînt tot atîtea forțe potențiale sau reale ale schimbării. Testele au fost numeroase și grăitoare. Să amintim, exempli gratia : restabilirea drepturilor Chinei populare la O.N.U., victoria poporului vietnamez și a celorlalte popoare din Indochina în războiul drept de apărare a independenței împotriva imperialismului și a agresiunii, prăbușirea regimurilor reacționare din Grecia și Portugalia. Și nu sînt oare chiar numeroși analiști occidentali de părere că în timpul crizei petrolului, țările în curs de dezvoltare au provocat țărilor capitaliste dezvoltate prima mare înfrîngere economică, o înfrîngere cu semnificație istorică, cu un incalculabil impact psihologic și politic ?**).

Iată de ce președintele **Nicolae Ceaușescu** are solide temeiuri să sublinieze că **„cu toate greutățile ce vor mai sta în calea făuririi unei noi ordini economice și politice, a destinderii, avem deplina convingere că masele largi, popoarele vor triumfa în această luptă măreață. Neîndoios, această luptă, istoricește, va învinge. Nu există forță în lume care să oprească mersul triumfal al popoarelor spre eliberarea deplină de sub orice asuprire — socială și națională — spre o societate de națiuni egale, de oameni egali“** [2]).

Secundo .Edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale este o componentă a coexistenței pașnice. Și nu pur și simplu între două sisteme sociale opuse, ci a coexistenței pașnice între națiuni pe planeta noastră, în general.

Unii gînditori se întreabă dacă o nouă ordine economică internațională întemeiată pe egalitatea între națiuni și echitate, deci un sistem de relații care, în anumite privințe, transgresează cadrul capitalismului, este posibil în condițiile coexistenței sistemelor sociale diferite.

Coexistența statelor care edifică societatea socialistă și comunistă, a țărilor în curs de dezvoltare care trec pe calea propășirii economico-sociale independente și a țărilor capitaliste dezvoltate va rămîne o lungă perioadă de timp una din trăsăturile caracteristice fundamentale ale lumii. Dar dacă coabitarea pe planetă a țărilor cu sisteme diferite este un fapt, coexistența lor pașnică nu poate fi decît rezultatul unui proces de creare a condițiilor corespunzătoare. Dacă alternativa creării acestor condiții este o confruntare nimicitoare, prețul coexistenței este acomodarea reciprocă, eforturile tuturor pentru a înlătura tot ceea ce poate submina o conviețuire pașnică, deci vechile relații între state, vechea politică imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, structurile mondiale inechitabile, mecanismele inechitabile. Să recitim prognozele, chiar pe cele moderate, pentru anul 2 000. Este de conceput că sute de milioane de oameni, de pildă din Sudul asiatic, vor accepta să moară „pașnic“ de foame ? Improbabil.

De altfel, edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale este de dorit cu atît mai mult cu cît are un conținut antiimperialist, ceea ce va stimula activizarea și acțiunea unită a tuturor forțelor revoluționare, democratice, progresiste. În ultima analiză, articularea entităților naționale pe baza unor principii noi va crea condiții mai favorabile pentru autodeterminarea popoarelor, transformări democratice, pentru progres social în toate țările lumii.

Spre o nouă ordine economică și politică

2. În ceea ce privește conținutul procesului de edificare a noii ordini internaționale și la planul cel mai general, deosebit de semnificativ pentru contribuția președintelui Ceaușescu ni se

pare, înainte de toate, accentul pe care îl pune pe elementul politic. În scrierile și cuvîntările sale apar frecvent referiri la o nouă ordine economică și **politică** internațională. De altfel, istoricește, în urmă cu 9—10 ani preocupările președintelui Ceaușescu în domeniul noii ordini economice internaționale au început cu afirmarea necesității de a restructura relațiile politice dintre state. În concepția românească o nouă ordine politică este nu numai una din componentele esențiale ale unui nou sistem de relații între state, dar și o condiție a realizării unei noi ordini economice internaționale. Ea înseamnă edificarea relațiilor dintre state pe fundamentul unor principii, norme, politici și mecanisme decizionale care **să garanteze și să asigure în fapt** deplina egalitate în drepturi a națiunilor, respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc.

Cheia de boltă a edificiului unei noi ordini politice este respectarea independenței și suveranității naționale, definirea neechivocă a acestui concept, promovarea de către toate statele a unei politici corespunzătoare. Iată de ce șeful statului român sublinia recent că **„trebuie să se pornească în toate împrejurările de la adevărul că principiul suveranității este universal valabil și același pentru toate statele, indiferent de mărimea sau de orînduirea lor socială, că el nu poate fi conceput decît într-un singur sens și în nici un caz nu poate fi aplicat sau interpretat în mod diferit față de o țară sau alta“3).** Aplicarea universală a principiului suveranității, asigurarea în fapt a dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn în țara sa, trebuie să aibă drept corolar, într-o nouă ordine politică participarea efectivă a tuturor statelor la deciziile care privesc comunitatea internațională. Concepția după care soarta omenirii stă exclusiv în mîinile marilor puteri nu mai corespunde noilor condiții ale dezvoltării sociale, spunea în 1967 președintele român. **„Desigur,** sublinia **el, datorită potențialului și influenței lor, marile puteri poartă o răspundere însemnată față de soarta păcii, pot aduce o contribuție esențială la preîntîmpinarea unui nou război, la asigurarea păcii și colaborării internaționale. Rolul lor pozitiv în dezvoltarea mondială se află în raport direct proporțional cu responsabilitatea pe care o dovedesc în apărarea normelor de justiție internațională, în promovarea egalității în drepturi între state, a principiilor independenței și suveranității popoarelor, a neamestecului în treburile interne. În același timp trebuie arătat că nesocotirea sau subaprecierea aportului pe care statele mici și mijlocii îl pot aduce în viața internațională îngreunează rezolvarea problemelor actuale, dăunează cauzei păcii și colaborării între popoare“4).**

Accentul pe politic, pe necesitatea schimbărilor relațiilor politice intre state este dictat de realism. Orice schimbare în mecanismele de cooperare bi și multilaterală nu poate fi decît rezultatul manifestărilor voinței politice a statelor. O nouă ordine **economică** devine de neconceput fără democratizarea reală, efectivă a vieții internaționale, fără egalitatea deplină între națiuni, fără aranjamente regionale și mondiale care să garanteze exercitarea liberă și deplină a suveranității naționale de către fiecare popor, fără participarea activă a tuturor statelor la adoptarea deciziilor care privesc întreaga comunitate internațională. **„Noua ordine economică,** sublinia președintele român, **nu se poate asigura prin unele schimbări formale, care în realitate să perpetueze însă vechile principii și vechea politică de dominație și inechitate. Noua ordine presupune o schimbare revoluționară a raporturilor internaționale, intemeierea colaborării pe principii noi, astfel ca fiecare națiune — independent de mărimea ei — să-și poată aduce contribuția activă și să participe în deplină egalitate la soluționarea tuturor problemelor care preocupă lumea contemporană“5).**

Dezideratului democratizării, președintele Ceaușescu îi asociază, de asemenea, dezideratul excluderii utilizării forței și a amenințării cu forța din viața internațională, edificării unei păci durabile pe planeta noastră. Continuarea cursei înarmărilor, menținerea unor vaste dispozitive militare naționale și internaționale alimentează suspiciunea între state, creează mari obstacole în calea rezolvării problemelor complexe ale edificării unui nou sistem de relații internaționale, pune sub semnul întrebării toate rezultatele pozitive deja obținute. Cred că se poate aprecia că prin consecvența cu care a orientat politica externă a României spre acțiuni sistematice și ferme vizînd democratizarea relațiilor internaționale, încetarea cursei înarmărilor, desființarea blocurilor militare, a bazelor militare pe teritorii străine, retragerea tuturor trupelor străine în granițele naționale, reducerea bugetelor militare și armamentelor, dezarmarea generală și în primul rînd dezarmarea nucleară, președintele Nicolae Ceaușescu a adus și aduce o contribuție teoretică și practică de o mare valoare la eforturile de gîndire și acțiune ale popoarelor pentru restructurarea relațiilor internaționale.

Cooperare, universalism democratic, participarea maselor

3. În problema **metodei** edificării unei noi ordini mondiale, documentele de partid și de stat, demersurile românești pe arena mondială scot în relief o serie de idei, care, de altfel, reprezintă și principii directoare de politică externă a României. Le relev pe cele mai semnificative.

Cooperare, nu confruntare. Este în avantajul tuturor popoarelor ca problemele care confruntă astăzi omenirea să fie tratate prin dialog și cooperare și nu prin confruntare. Pe de o parte, așa cum rezultă din analiza teoretică și chiar din demonstrația matematică făcută de unii oameni de știință, pe termen lung, edificarea unei noi ordini economice internaționale răspunde intereselor tuturor popoarelor***). Pe de altă parte, confruntarea nu poate decît să amîne găsirea de soluții, realizarea de progrese substanțiale și continue în toate numeroasele domenii ale reconstrucției internaționale. Negocieri — numeroase și răbdătoare, avînd drept țel degajarea consensului, aceasta trebuie să fie calea elaborării soluțiilor. „Explozia negocierilor“ pe care o prevăd unii analiști va fi de aceea unul din indiciile că omenirea a intrat într-o nouă eră.

Universalism democratic, nu cluburi restrînse. Este de prevăzut că și în viitor vor exista tentații și tendințe de a rezolva marile probleme ale lumii prin reuniuni de grup. Regulă absolută în trecut și practică încă larg întîlnită astăzi, acest sistem, utilizat în forme chiar atenuate, prezintă riscul divizării forțelor înnoirii și al adoptării de soluții de natură să favorizeze apariția de noi privilegiați. Întrucît problemele noii ordini privesc toate țările, soluții reale și eficiente nu pot fi găsite decît cu participarea tuturor țărilor****).

Strategie maximalistă, dar și tactică a măsurilor politice Țelul eforturilor popoarelor trebuie să fie o schimbare radicală a ordinii internaționale existente și deci adoptarea în fiecare problemă a unor soluții care să asigure o asemenea schimbare. Acest lucru nu este posibil în toate cazurile dintr-o dată. De aceea, continuînd eforturile pentru atingerea obiectivelor maxime se pot avea în vedere și măsuri parțiale, dacă acestea se înscriu pe linia obiectivelor maxime și facilitează atingerea lor.

O.N.U. ca instrument al schimbării. Adîncirea interdependențelor și creșterea importanței problemelor globale impun perfecționarea instrumentelor de cooperare globală. În concepția președintelui Nicolae Ceaușescu este imperios necesar să se asigure perfecționarea și democratizarea Organizației Națiunilor Unite și creșterea rolului ei în rezolvarea tuturor marilor probleme care confruntă omenirea. Reamintesc că rezoluția adoptată în acest sens de Adunarea Generală a O.N.U. în 1973 este rezultatul unei inițiative a țării noastre.

În fața popoarelor și cu participarea tuturor forțelor sociale. Întrucît noua ordine economică internațională se referă la viața fiecărui om, a fiecărui locuitor al planetei, dezbaterile, negocierile, căutările de soluții ca și aplicarea soluțiilor convenite trebuie să se desfășoare deschis, să se bucure de cea mai largă publicitate. Dacă părerile și acțiunile sînt izvorîte din bună credință, dacă există voința politică de a se ajunge la soluții unanim acceptabile, nu poate fi nimic de ascuns. Pe de altă parte, conștiința în rîndul maselor a necesității unor schimbări radicale, a sensurilor schimbării, a dificultăților existente, existența unei hotărîri colective de a acționa pentru a crea o lume mai dreaptă, mai bună poate accelera considerabil progresul pe linia edificării unei noi ordini economice internaționale. De aceea, în concepția României, a președintelui Ceaușescu, participarea largă și activă a forțelor politice democratice și progresiste, a parlamentelor, a mișcărilor de tineret, de femei, a bisericii și școlii, constituie un element cheie pentru succesul giganticii intreprinderi constructive care stă în fața comunității internaționale.

În concluzie : a concilia independența tuturor statelor cu cerințele unor interdependențe crescînde, a construi un veritabil **sistem** al relațiilor internaționale în care componentele naționale să se articuleze armonios și să găsească cel mai propice teren de progres, a înlocui inechitatea prin echitate, a dezvolta larg cooperarea între popoare în libertate și egalitate, a da o nouă dimensiune politicilor naționale în spiritul solidarității și responsabilității internaționale. Esențial este ca asupra acestor probleme să se reflecteze cu simț de răspundere față de propriile

→

←

popoare și față de cauza umanității, să se confrunte cu bună credință și în spirit de cooperare punctele de vedere, să se degajeze soluții reale, eficiente, valabile, să se treacă de urgență la acțiune. Pentru că în joc este însuși viitorul omenirii.

---

1) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrată celei de a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, 22 august 1974, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10. Editura politică, 1974, pag. 666.

2) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la marea adunare populară din municipiul Cluj-Napoca, 16 octombrie 1974, Ibidem, pag. 860.

3). **Nicolae Ceaușescu,** Expunerea la Marea Adunare Națională, 18 decembrie 1975, Editura politică, 1975, pag. 25.

4). **Nicolae Ceaușescu.** România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, Editura politică, 1968, p. 416.

5). **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la adunarea solemnă consacrată celei de a XXX-a aniversări a armatei Republicii Socialiste România — 24 octombrie 1974, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, 1974, pag. 910.

*) Concluzii similare pot fi întîlnite astăzi în numeroase lucrări ca și în dezbaterile unor simpozioane și conferințe internaționale organizate în ultima perioadă. Astfel, la Simpozionul pe tema : „Noua ordine economică internațională“, ținut la Haga între 22—24 mai 1975 Joop den Uyl, primul ministru al Olandei, constata în cuvîntul său de deschidere : „Dacă nu vom considera distribuția inegală a venitului drept o carență fundamentală a sistemului actual, răspunsul la problemele economice contemporane și la revendicarea de către lumea a treia a unei noi ordini economice internaționale va fi doar o continuare a sistemului actual cu rectificări marginale. Alegerea reală pe care trebuie să o facem este între a ne crampona de sistemul nostru actual, care în mare măsură este dirijat și manipulat în avantajul țărilor bogate, și a opta pentru un sistem orientat spre găsirea de soluții la problemele unei distribuții echitabile a venitului proprietății, ale penuriei de resurse naturale și ale degradării mediului“.

**) „Anul 1973, apreciază Z. Brzezinski, a fost anul în care pentru prima dată noile națiuni afro-asiatice au provocat, ca să spunem așa, o răsturnare politică împotriva lumii avansate, ceea ce a generat un nou sentiment de încredere ,un nou sentiment de conștiință, un nou set de aspirații, marcînd, în sine, o schimbare fundamentală în caracterul lumii în care trăim, o schimbare politică și psihologică ale cărei efecte ulterioare vor fi resimțite o lungă perioadă de timp“.

***) Încercări de cuantificare a convergenței intereselor economice pe termen lung găsim, de pildă, la Mesarovič și Pestel în lucrarea **„Omenirea la răspintie“.**

****) In numeroasele comentarii consacrate în presa mondială „Conferinței Nord-Sud“ nu lipsește observația că țări a căror populație reprezintă o treime din populația globului nu sînt reprezentate în cadrul ei. Astfel, în revista franceză **„Le nouvel observateur“**, citim într-un cartuș cu titlul „Un miliard de absenți la Conferință“ : „Oricare ar fi motivele acestei situații, este regretabil că o tentativă de a elabora **«o nouă ordine economică internațională»** privind întreaga planetă se face în absența reprezentanților unui miliard de oameni“. În același număr, într-un articol dedicat Conferinței se scrie : „Conferința Nord-Sud urmează să favorizeze constituirea unei noi majorități internaționale ale cărei elemente de frunte ar fi țările industriale, Statele Unite în primul rînd, și «moderații» din lumea a treia. Guvernele «progresiste» din lumea a treia care se situează în avanscenă la Națiunile Unite și pretutindeni in cursul ultimilor ani, ar fi astfel neutralizate“. În subtitlul articolului figurează următoarea notație : „Pentru a armoniza dezvoltarea economică mondială, țările bogate sînt hotărîte să se înțeleagă cu națiunile subdezvoltate. Cel puțin cu acelea dintre ele care vor fi «cuminți»“... (Le nouvel observateur, nr. 580, 1975).

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Decalajul înzestrării energetice

RECENTA criză petrolieră a scos în relief contrastele existente între diferitele țări și zone de pe glob în ceea ce privește producția și consumul de energie. În timp ce în țările capitaliste dezvoltate consumul de energie (considerat pe locuitor) a atins valori înalte, uneori în condiții evidente de risipă, în marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare consumul de energie se află la un nivel comparativ foarte scăzut, iar structurarea consumului este de multe ori nerațională. Se poate spune că această situație constituie un însoțitor inevitabil al subdezvoltării și, totodată, o frînă în calea progresului economic și social al țărilor respective.

Paradoxal apare și faptul că țările în curs de dezvoltare, în pofida unui nivel scăzut al consumului de energie (sau tocmai în virtutea acestuia) sînt exportatoare nete de purtători de energie, deși — la nivelul actual al explorărilor geologice — dispun de resurse mult mai modeste de energie decît alte grupuri de țări. Astfel, în ceea ce privește rezervele economicește exploatabile de resurse energetice (de exemplu, la oxidul de uraniu pînă la costul de 26 dolari per kg), țările nesocialiste în curs de dezvoltare dețin rezerve considerabile doar la țiței și gaze naturale, în timp ce la cărbune, șisturi și nisipuri bituminoase sau uraniu rezervele lor sint cu mult inferioare, de pildă, celor deținute de țările membre ale O.C.D.E.

Rămînerea în urmă a țărilor în curs de dezvoltare se manifestă, însă, și în domeniul prospectării de noi resurse de energie pe teritoriul lor. Conform datelor publicate de revista „Le nouvel économiste“, criza petrolului a stimulat în mod deosebit activitatea de foraj petrolier ; în timp ce în 1973 în lumea nesocialistă au fost forate în total 35 579 de sonde, în anul următor cifra acestora s-a ridicat la 42 802, iar în 1975 se apreciază că au fost forate circa 45 560 de sonde. Dar, aproape 80% din numărul total de sonde au fost forate pe teritoriul S.U.A., iar 9% pe teritoriul Canadei și Mexicului. Celorlalte țări nesocialiste le-au revenit prin urmare doar 11% din numărul total al forajelor petroliere, executate anul trecut. Fapt care ilustrează că insuficiența fondurilor alocate pentru prospecțiunile geologice, penuria de echipament tehnologic costisitor și de specialiști, precum și alți factori, frînează în țările în curs de dezvoltare constituirea unei baze energetice de perspectivă, corespunzătoare cerințelor industrializării complexe a economiei lor.

N. POPOV

Rezervele exploatabile de resurse energetice nereînnoibile din lumea nesocialistă
(conținut de energie în milioane de terajouli)1)

	Combustibili solizi	Țiței	Gaze naturale	Șisturi și nisipuri bitiminoase	Total combustibili fosili	Uraniu 2)
Țările membre ale O.C.D.E.	7145	339	553	9736	17773	595
Țările membre ale O.P.E.C.	25	2941	596	0	3563	18
Alte țări nesocialiste	779	229	129	122	1259	211
Total	7949	3509	1278	9858	22595	824

1) Un terajoule (un trilion de jouli) = 277800 kWH; 2) Randamentul aproximativ al rezervelor exploatabile de uraniu în reactoarele clasice (bazate pe fisiunea nucleară).

Sursa: World Energy Conference, Survey of Energy Resources 1974.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Cupru : orizontul 1978

UN STUDIU elaborat de firma engleză „Amalgamated Metal Trading Corp.“ asupra evoluției pieței cuprului din țările capitaliste apreciază că — ținîndu-se seama de stocurile în creștere ale acestui metal — producția lor de cupru rafinat va crește pînă în 1978 cu 18% față de nivelul anului 1975, respectiv la 7,3 mil. tone. În ceea ce privește consumul de cupru rafinat în lumea capitalistă, după o scădere de 6,6% în anul 1974 și — probabil — de 17,3% în 1975, este de așteptat o creștere de 34% (la 7,2 mil. tone) pînă în 1978 comparativ cu 1975. Stocurile de cupru rafinat, estimate pentru 1975 la 2,3 mil. tone, ar ajunge la sfîrșitul anului 1978 la 3,2 mil. tone, reprezentînd echivalentul consumului pe patru luni și jumătate (față de șapte săptămîni, în perioada 1970—1974).

Într-o asemenea conjunctură — consideră experții firmei — este greu să se conteze pe o majorare a prețurilor la cupru pe piața mondială capitalistă. O majorare ar putea interveni numai dacă — în condițiile creșterii cheltuielilor pentru extracția și rafinarea cuprului — în următorii ani ar scădea gradul de utilizare a capacităților de producție respective (inclusiv închiderea unor întreprinderi), ceea ce ar crea condițiile pentru o evoluție ascendentă a prețurilor începînd din 1978.

Producția și consumul de aluminiu

DUPĂ restrîngerea consumului de aluminiu din țările capitaliste în 1975 cu circa 20% (în special în S.U.A. și Canada), se poate conta pe o înviorare pe piața respectivă în cursul anului viitor — s-a apreciat la o dezbatere organizată nu demult de revista de specialitate „American Metal Market“. Sub efectul creșterii cererii din partea industriei de automobile, a construcțiilor, a producătorilor de ambalaje etc., consumul de aluminiu primar ar putea să revină în 1976 la nivelul înregistrat în 1974.

Se consideră, de asemenea, că stocurile de aluminiu (la producători), care au atins — în pofida utilizării incomplete a capacităților de producție — un nivel deosebit de ridicat la sfîrșitul acestui an, vor putea să scadă la un volum „acceptabil“ la finele anului 1977, iar în cursul lui 1978 este posibil să se manifeste o penurie de aluminiu.

La aceeași dezbatere s-a menționat că, dacă se ia ca bază o rată medie anuală de creștere a consumului de aluminiu egală cu 5%, în perioada 1978—1990 în țările capitaliste vor trebui puse în funcțiune noi capacități de producție însumînd cel puțin 10 mil. tone de aluminiu pe an, resursele cunoscute de bauxită putînd acoperi nevoile industriei cel puțin încă o jumătate de secol.

Economia țărilor capitaliste în 1976

ȘANSELE UNEI CREȘTERI MODERATE

ÎN DOUĂ NUMERE consecutive de la începutul acestui an, săptămînalul londonez The Economist *își exprima jumătate în glumă, jumătate în serios, temerile în fața posibilității unui nou boom în economia țărilor occidentale. Deși sună paradoxal, asemenea temeri reflectă — nu de azi, de ieri, dealtfel — aprehensiunile cercurilor de afaceri în fața neînduplecatei ciclicități a economiei capitaliste, a oscilațiilor conjuncturale în cadrul cărora boom-ul poartă în sine germenii crizei următoare. Teama de boom, de un avînt economic „excesiv", este în realitate teama de criză și mai ales de o depresiune prelungită care ar putea să-i urmeze. Acest din urmă aspect a avut un rol însemnat, deși nu a apărut totdeauna pe primul plan, în numeroasele analogii care s-au făcut în ultimul timp cu criza din 1929—1933.*

Dar care sînt în momentul de față aprecierile occidentale predominante asupra perspectivei pe termen scurt a conjuncturii ? Se pune oare, cel puțin imediat, problema unui boom care ar justifica aprehensiunile amintite ? *Indicii lămuritoare în această privință sînt cuprinse în prognoza pe 1976 a Organizației pentru colaborare și dezvoltare economică (OCDE), ale cărei judecăți și cuantificări principale asupra producției și consumului din cele 24 de țări membre sînt prezentate în cele ce urmează (după ultimul număr al publicației semianuale* Perspectives économiques de l"OCDE, *18, Décembre 1975).*

O notă de mare prudență

ÎN MOMENTUL cînd cîteva țări occidentale au început să cunoască semnele unei redresări conjuncturale, iar în altele sînt așteptate să-și facă efectul măsurile de politică economică întreprinse, autorii prognozei nu pot anunța decît o „creștere moderată, de ordinul a 4 la sută pentru ansamblul zonei OCDE, între semestrul II/1975 și semestrul II/1976. Această evoluție ar putea fi însoțită de o rată aproape neschimbată a inflației și de o nouă sporire moderată a șomajului".

Se poate spune că, alături de noțiunea de „incertitudini", calificativul „moderat" este unul din cuvintele cheie ale acestei prognoze. Dealtfel, nota de mare prudență care se degajează din lucrare, reiese și din faptul că previziunile oficiale ale autorităților naționale pe 1976 indică în medie creșteri mai ridicate cu un punct procentual față de cele adoptate de experții OCDE, cu diferențe mai accentuate în cazul unora dintre țări.

Unul din temeiurile prognozei aici prezentate îl constituie principiul „politicii economice neschimbate" și anume într-o interpretare riguroasă, cum precizează autorii : este desprinsă evoluția cea mai probabilă în sensul măsurilor cunoscute în perioada întocmirii prognozei. Sub rezerva, deci, că nu intervin alterări notabile în politica economică a statelor, experții OCDE atrag atenția că redresarea pe care o întrevăd „prezintă două aspecte deosebit de remarcabile : **încetineala sa** (dacă se iau în considerare perioadele precedente de redresare) și **incapacitatea sa de a se accentua** în cursul anului 1976, fapt care poate fi pus pe seama dispariției probabile a anumitor factori de susținere actuali". Socotind că această previziune poate să pară surprinzătoare la prima vedere, ei se explică : înviorarea activității economice după recesiunea din 1974—1975 rezultă înainte de toate din impulsul dat cererii prin măsuri bugetare de stimulare și din oprirea procesului de reducere a stocurilor ; or, acești doi factori sînt expuși unei pierderi de vigoare în cursul anului.

În primul rînd, politicile actuale de stimulare sînt apreciate ca fiind „mai circumspecte" decît în perioadele de relansare premergătoare, autoritățile dorind să preîntîmpine „cererea excesivă" din faze analoge ale altor cicluri conjuncturale. Politica monetară și de credit ar putea fi de aceea mai puțin expansionistă decît în faze comparabile precedente, iar stimulentele fiscale ar putea fi reduse încă în cursul acestui an, contîndu-se pe declanșarea factorilor de susținere autonomi. În al doilea rînd, însă, apariția și acțiunea acestor factori autonomi, meniți să ia locul măsurilor temporare de încurajare, se află încă sub semnul întrebării. Totul depinde de aprecierea modului cum va evolua în viitorul imediat „climatul de încredere". Or, „incertitudinea este mare în această privință. În ansamblu, previziunile actuale nu presupun o modificare profundă a climatului de încredere în cursul perioadei considerate".

Pornind deci de la premisa că politicile economice nu vor suferi modificări față de orientările imprimate în prezent, experții OCDE consideră îndreptățită aprecierea că „redresarea va avea o amploare relativ modestă și nu se va accelera, poate, în cursul anului 1976". Într-un sens care amintește cele arătate mai înainte despre aprehensiunile față de boom ce se manifestă în Occident, ei declară : „O relansare mult mai moderată, de un caracter neobișnuit dacă se are în vedere trecutul, ar putea în definitiv să nu fie chiar atît de defavorabilă țărilor interesate. Guvernele țărilor membre ale OCDE au indicat că ele acordă cea mai mare importanță asigurării redresării și că doresc să reducă treptat șomajul ; în același timp, însă, ele nu pot ignora persistența unei rate ridicate a inflației și nici riscurile de a-i da acesteia un nou impuls".

Tabelul nr.1

Creșterea volumului PNB/PIB în zona OCDE, variația procentuală față de anul precedent

	Ponderea[a] în totalul zonei, %	Media anuală 1959/1960–1972/1973	Ritm anual 1974	1975	1976
Canada	4,0	5,1	2,8	-1	4,2
SUA	39,6	4,2	-2,1	-3	5,7
Japonia	12,6	10,9	-1,8	1,2	4,2
Franța	7,6	5,9	3,9	-2	3
RFG	10,7	4,9	0,4	-3,7	3,2
Italia	4,2	5,6	3,2	-4,5	1,5
Anglia	5,2	3,3	0,1	-2,2	0
Total 7 țări	83,9	5,5	-0,6	-2,2	4,2
Celelalte țări din zonă	16,1	5,5	2,7	-1	1,7
Australia	2,2	4,9	1,0	1,7	4,2
Noua Zeelandă	0,4	3,5	4,5	1	-0,5
Total OCDE - Europa	41,4	5,1	2,1	-2,5	2
Principalele 4 țări[b]	27,7	5,0	1,7	-3	2,2
CEE	32,2	5,0	1,9	-3	2
Intreaga zonă	100,0	5,5	-0,1	-2	4

a Pe baza cursurilor de schimb din 1974

b Franța, RFG, Italia, Anglia.

Sursa: tabelelor: Perspectives économiques de l'OCDE, 18 Décembre 1975

În căutarea ieșirii din cercul vicios

O DATĂ MAI MULT, așadar, responsabilii politicii economice a țărilor capitaliste navighează, potrivit acestei analize, între Scila și Caribda — între stînca amenințătoare a șomajului și abisurile inflației. Dar dificultatea de a decide care dintre cele două primejdii trebuie evitată cu precădere este considerabil mai mare în prezent decît în alte perioade de după al doilea război mondial, tocmai din cauza „climatului de încredere" nesatisfăcător, mai precis din cauza slăbiciunii unor piloni principali ai conjuncturii cum sînt cererea de consum a populației și proiectele de investiții ale întreprinderilor.

„Ar putea să fie greu de restabilit un climat de încredere, apreciază experții OCDE, atîta timp cît perspectivele pentru stabilitatea prețurilor nu se vor fi îmbunătățit simțitor. Pe de altă parte, însă, va fi poate dificil de restabilit încrederea consumatorilor (și deci de ameliorat comportamentul întreprinderilor în materie de investiții) dacă șomajul nu începe să scadă. S-ar putea, prin urmare, ca aici să existe un cerc vicios care va trebui spart...".

Pe ce factori de susținere a creșterii economice moderate din 1976, așa cum este cuantificată în datele tabelului nr. 1, se contează în momentul de față în țările capitaliste dezvoltate ? Pentru primele 7

Tabelul nr.2

Contribuții la variația volumului PNB/PIB al principalelor 7 țări membre ale OCDE[x], modificarea procentuală față de perioada precedentă

	Ritmuri anuale 1974	1975	1976	Ritmuri semestriale 1974/II	1975/I	1975/II	1976/I	1976/II
Consumul populației	-0,2	0,75	2	0,1	0,3	2,5	2	2
Cheltuieli publice	0,3	0,5	0,5	0,3	0,9	0,5	0,5	0,5
Construcția particulară de locuințe	-0,7	-0,5	0,5	-0,5	-0,8	0,5	0,5	0,5
Alte investiții	-0,4	-1,5	0	-1,1	-2,0	-0,5	0	0,25
Formarea de stocuri	-0,4	-2	1,75	-0,6	-4,9	2	1,75	0,75
Balanța externă	0,8	0,25	-0,25	0,1	0,8	-0,75	-0,25	0
PNB/PIB	-0,6	-2,25	4,25	-1,7	-5,8	4,5	4,25	4

x Canada, SUA, Japonia, Franța, RFG, Italia, Anglia.

dintre acestea, răspunzătoare de 83,9 la sută din produsul național brut al întregii zone, se găsește un răspuns relativ detaliat în tabelul nr. 2. În timp ce amploarea impulsului furnizat de cheltuielile bugetare și-a depășit cota maximă atinsă în semestrul I 1975, cînd reducerea obișnuită a stocurilor în perioadele de recesiune a ajuns de asemenea la dimensiuni extreme în cadrul intervalului oglindit în tabel, componentele „autonome" ale cererii rămîn în continuare prea puțin active. Cea mai remarcabilă dintre evoluțiile prognozate pe 1976 este în acest sens „creșterea zero" a investițiilor altele decît în construcția de locuințe, domeniu care și el se animează nu cu mult mai repede.

Slăbiciunea proiectelor de investiții ale întreprinderilor este nemijlocit legată de existența unor considerabile capacități de producție care nu-și găsesc în prezent utilizarea. „Gradul actual de subutilizare a resurselor productive — echipamente și mînă de lucru — se constată în prognoza OCDE, permite să se aprecieze că nu există cîtuși de puțin riscul de a se vedea reapărînd în 1976 o cerere excesivă pe ansamblul economiei. De fapt, chiar dacă se ține cont amplu de împrejurarea că creșterea potențială rămîne inferioară ritmurilor atinse în trecut, este probabil că țările OCDE vor putea să cunoască timp de cîțiva ani, în medie, un ritm de creștere simțitor mai ridicat decît cel sugerat în previziunile de față, fără a se lovi de insuficiențe generalizate ale capacităților productive". Chiar și din această formulare ocolită se poate deduce că fenomenul de folosire incompletă a potențialului de producție atinge dimensiuni preocupante pentru cei răspunzători de politica economică în țările capitaliste dezvoltate.

Dificultatea ieșirii din cercul vicios al restabilirii unui „climat de încredere" conjunctural pe fondul coexistenței inflației și a șomajului nu este bineînțeles cu nimic atenuată de faptul că ambelor acestor fenomene li se prevede o tendință de accentuare în cursul anului, într-o măsură sau alta. Cu privire la inflație autorii prognozei apreciază că ea riscă să rămînă puternică, menținîndu-se în multe țări peste pragul de 10 la sută anual, și că într-o serie de cazuri ar putea să manifeste o tendință de a se accelera din nou în a doua jumătate a anului (vezi tabelul nr. 3). Cît despre șomaj, el va putea să fie la sfîrșitul anului ceva mai ridicat decît este în prezent, cînd afectează direct, pe ansamblul zonei, 15 milioane de persoane, adică 5,5 la sută din populația activă. Evoluția șomajului în principalele 7 țări ale OCDE este oglindită în tabelul nr. 4.

Tabelul nr.3

Indicele prețurilor bunurilor de consum, variația procentuală față de perioada precedentă

	Media anuală 1959/1960–1972/1973	Ritmuri anuale			Ritmuri semestriale	
		1974	1975	1976	1976/I	1976/II
Canada	2,6	10,5	11	9,2	9,5	9
SUA	2,6	11,4	8	7	7	7
Japonia	6,0	24,4	12,2	9,7	9,5	10,7
Franța	4,5	13,7	11,7	11	11,2	12,2
RFG	3,3	7	5,7	4,7	4,5	4,5
Italia	4,6	19,1	16,7	11,5	11	14,2
Anglia	4,1	15,1	21,5	15,2	14,5	10,7
Total 7 țări	3,6	13,6	10	8,2	8,2	8,5
Celelalte țări din zonă	4,7	13,1	12,2	10,5	...	...
Australia	3,9	15,1	15	13	...	...
Noua Zeelandă	4,5	11,6	15	17	...	...
Total OCDE - Europa	4,3	12,4	12	9,5	...	...
Țările mai mici[a]	4,9	12,8	11,7	10	...	...
CEE	4,1	12,2	12	9,5	...	...
Intreaga zonă	3,8	13,5	10,5	8,5	...	...

[a] Fără Franța, RFG, Italia, Anglia.

Relansarea sub semnul fragilității

LA SECTOARELE trecute în revistă pînă aici, care oferă indicii cu privire la șansele și dimensiunile redresării conjuncturii în țările OCDE în 1976, trebuie adăugat firește și acela al schimburilor externe. După aprecierea autorilor prognozei, perspectivele în această sferă rămîn mediocre. Așa cum se poate vedea în tabelul nr. 5, volumul fizic al importurilor pe ansamblul zonei ar putea să înregistreze o creștere de circa 6 la sută, deci cu 3 puncte procentuale sub media pe termen lung. Exporturile au o perspectivă și mai modestă, în special sub influența dificultăților pe care le întîmpină țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol în finanțarea importurilor. Acest din urmă fenomen contrabalansează creșterea susținută a exporturilor spre țările membre ale OPEC.

Tabelul nr.5

Comerțul exterior al zonei OCDE, variație procentuală față de perioada precedentă

	Ritmuri anuale			Ritmuri semestriale	
	1974	1975	1976	1976/I	1976/II
In prețurile curente (monede naționale)					
Importuri, total	44,7	- 2	13,2	14,5	13,2
Din afara zonei	94	- 2,2	18,2	14,2	12,5
Exporturi, total	35,5	4	11,5	13,2	13
In afara zonei	53,5	20,5	12	12,5	9,5
Valori medii (monede naționale)					
Importuri, total	42,5	8,2	6,7	7,7	7
Exporturi, total	26,2	9,7	7	8	8
Valori medii (dolari)					
Materii prime, afară de petrol	30	- 9,5	1	7,2	6
Mărfuri industriale finite	20,5	13,7	4	7,2	8,2
In prețuri constante (monede naționale)					
Importuri, total	1,5	- 9,5	6	6	5,7
Petrol	-3,5	- 8	6	4,7	2,5
Altele	2,7	- 9,5	6	6,2	6,5
Exporturi, total	7,5	- 5,5	4,2	5	4,5
Intra-OCDE	1	-11	5,5	5,7	5,7
Spre țările OCDE	42	48	20	20	15
Spre țările nepetroliere în curs de dezvoltare	17	- 4	- 4,5	- 2,7	3
Spre celelalte țări	17	2,5	- 4,7	1	-14,5

Tabelul nr.4

Variația folosirii mîinii de lucru, modificarea procentuală față de anul precedent

	1964–1973, medie anuală	1974	1975	1976
Canada	3,2	4,3	1,7	2
SUA	2,2	1,8	-1,2	2
Japonia	1,3	-0,6	-0,5	1
Franța	1,1	1,1	-0,5	-0,5
RFG	0	-1,9	-3,7	-1,2
Italia	-0,6	2,2	0	-2
Anglia	0,1	0,4	-2,2	-2,7

În cadrul tabloului general al șanselor unei creșteri economice moderate în zona OCDE în 1976 mai reține atenția și o anumită discrepanță care apare între ritmurile de creștere din S.U.A. și Japonia, pe de o parte, și țările europene membre ale Organizației, pe de altă parte — discrepanță care le favorizează pe cele dintîi. Autorii prognozei trag de aici concluzia că transmiterea pe plan internațional în special a cererii originare din S.U.A. va putea să aibă o anumită importanță pentru subzona europeană. Această apreciere stă în cadrul prognozei alături de constatarea că în înseși S.U.A. nu se prevede o accelerare în 1976 a cererii interne finale, care pînă la sfîrșitul anului va putea doar să atingă din nou nivelul înregistrat cu trei ani mai înainte. În Canada redresarea va avea probabil un profil similar cu cel din S.U.A., în timp ce în Japonia este așteptată o ușoară accelerare a creșterii în cursul perioadei pe care o îmbrățișează prognoza, dar fără a se putea apropia de ritmurile pe care le-a cunoscut în anii premergători acestei țări.

În ansamblu, prognoza OCDE este marcată, alături de marea prudență relevată anterior, și de o notă incontestabilă de decepție în fața slăbiciunii performanțelor la care se pot aștepta țările din zonă în cursul acestui an. „Relansarea fragilă prevăzută aici, se constată în lucrare, nu corespunde experienței fazelor conjuncturale analoge din trecut...". Această constatare este explicată prin două trăsături distinctive ale recesiunii din 1974—1975.

În primul rînd, este vorba de faptul că această recesiune a fost provocată, potrivit analizei citate, într-o măsură mult mai mare decît în trecut de evoluțiile consumului populației. Mărimea cheltuielilor de consum s-a resimțit serios de pe urma incertitudinilor generate de inflație și șomaj, mărindu-se economiile zise „de precauție". În măsura în care șomajul prezintă un decalaj temporal față de relansarea producției, acesta este un element de prelungire a economiilor de tipul menționat și deci de frînare a cheltuielilor de consum. Pe acest fond, în prezent este nevoie de o doză mai puternică de stimulare pentru a se obține un anumit efect în domeniul cererii. În al doilea rînd, de teama renașterii presiunilor inflaționiste politica economică este mai puțin pronunțat expansionistă decît în fazele conjuncturale comparabile din trecut.

Ca un fel de concluzie la aceste raționamente din prognoza OCDE, se poate reține de aceea că, potrivit autorilor ei, „gradul foarte însemnat de subutilizare a resurselor, care a apărut în zona OCDE de la începutul recesiunii, nu va începe să se resoarbă în perioada considerată ; în cel mai bun dintre cazuri, el se va putea stabiliza în cursul anului 1976".

I. P.

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Ritmurile inflației

CU TOATE CĂ deprecierea monetară din țările capitaliste dezvoltate are tendința de a se încetini anul acesta, creșterea prețurilor va continua în ritmuri mai înalte decît cele ale creșterii economice reale. Graficul, bazat pe prognoze ale Consiliului experților economici din R.F. Germania, este sugestiv în acest sens. „O grea ipotecă pentru redresarea economiei“, astfel este calificat fenomenul de publicația din care extragem graficul. Raportul între ritmul creșterii economice reale și rata inflației variază de la o țară la alta, însă în numeroase cazuri ritmul inflației este un multiplu al ritmului de creștere a produsului național brut.

PERSPECTIVE PENTRU 1976

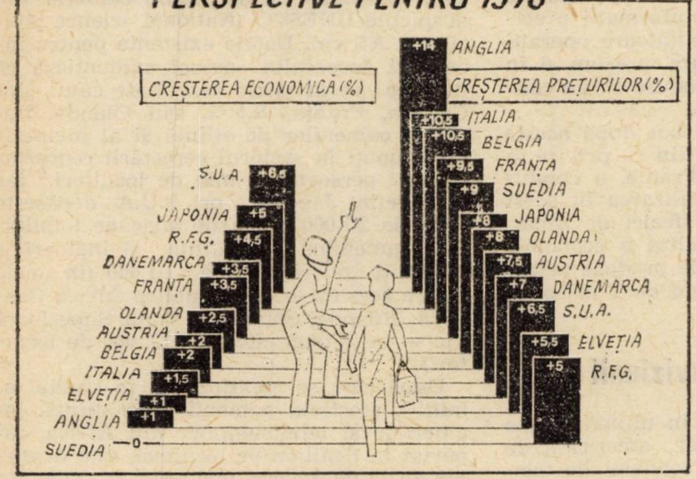

(după VDI NACHRICHTEN)

1975: Recoltă cerealieră satisfăcătoare

DIFERITELE evaluări ale recoltei mondiale de cereale din 1975, efectuate în Occident, converg spre aprecierea că aceasta a depășit cu circa 2% nivelul din 1974. Dacă recolta de grîu a rămas constantă, au sporit în schimb cantitățile recoltate la cereale furajere și orez (cu 3—4%) precum și la semințe oleaginoase. Ca urmare, se consideră că resursele de grîu și cereale furajere din actualul sezon agricol sînt suficiente pentru acoperirea necesarului de consum.

Arătînd că rezultatele obținute în 1975 în producția de alimente pe plan mondial se află sub nivelul așteptărilor anterioare (respectiv un spor mai mic de 5%), specialiștii F.A.O. subliniază totuși că recolta la culturile agricole din țările în curs de dezvoltare se situează la un nivel satisfăcător. Rezervele existente de alimente se mențin însă la un nivel scăzut și nu vor putea fi completate decît în condițiile unei recolte abundente în acest an.

Ungaria: societăți mixte

LA SFÎRȘITUL anului trecut la Budapesta a luat ființă întreprinderea mixtă ungaro-americană „Radelcor Instrument Ltd.“, la care participă cooperativa ungară „Radelkis“ din industria de instrumente și electrochimie, societatea ungară pentru comerț exterior „Metrimpex“ și firma „Corning International Corp“. din S.U.A. În 1976 întreprinderea urmează să fabrice 600 de instrumente de precizie pentru analiza sîngelui, care vor fi exportate și vîndute în proporții egale de cele două părți, ulterior fiind proiectată construirea și a altor instrumente de precizie.

După cum informează buletinul „Budapress“, aceasta este cea de a treia întreprindere mixtă cu participarea unei firme capitaliste și avînd sediul la Budapesta. Primele două au fost create în 1974, cu participarea societății constructoare de automobile „Volvo“ (Suedia) și respectiv a societății „Siemens“ (R.F.G.).

Cuprul: politica țărilor exportatoare

CEA DE-A OPTA SESIUNE — de la Lima — a Consiliului interguvernamental al țărilor exportatoare de cupru (C.I.P.E.C.) a fost marcată de admiterea în sînul său a Indoneziei (ca membru cu drepturi depline), precum și de asocierea altor două țări exportatoare — Australia și Papua-Noua Guinee. La această sesiune țările membre, cărora le revin peste 70% din exportul de cupru din lumea nesocialistă, au dezbătut o serie de probleme ca: stabilirea prețului cuprului pe piața mondială capitalistă, nivelul producției și exportului acestui metal, posibilitățile de creare a unui stoc tampon de cupru ș.a.

A fost evocat, între altele, rolul negativ pe care-l are actualul sistem de formare a prețurilor de cupru la bursa metalelor de la Londra, care dă naștere la oscilații frecvente chiar în condițiile reducerii cu 15% a producției de cupru, aplicată de țările membre ale C.I.P.E.C. S-a stabilit de asemenea necesitatea studierii posibilităților de realizare a unui stoc tampon de cupru (evaluat la 800 mii tone) care să permită acțiuni de stabilizare a livrărilor și a prețurilor cuprului pe piața mondială, în acest scop urmînd să se desfășoare tratative cu F.M.I. și țările importatoare de cupru.

Italia: Închiderea pieței de schimb

EVENIMENTUL central al evoluției pieței monetare în perioada 19—23 ianuarie l-a constituit decizia autorităților italiene de a închide cu începere din 21 ianuarie 1976 piața de schimb italiană. În ultima perioadă incertitudinea provocată de izbucnirea crizei guvernamentale a accentuat efectul datelor nefavorabile anterioare legate de evoluția situației economice și sociale a țării, fapt ce a dus la accentuarea mișcărilor speculative și a fugii de capital din această țară. Aceasta a determinat Banca Italiei să intervină masiv pentru a contracara scăderea continuă a cursului lirei. Nivelul acestor intervenții în ultimele trei luni — apreciat la circa 1,4 miliarde de dolari, din care peste 500 milioane în primele 20 de zile ale anului curent — a fost caracterizat de guvern ca atingînd „dimensiuni inacceptabile“, ce au determinat hotărîrea închiderii pieței de schimb în scopul protejării rezervelor valutare ale țării.

După anunțarea hotărîrii guvernului italian, lireta a fost cotată pe piețele de schimb din celelalte țări la circa 745 lire pentru un dolar S.U.A., față de 689 lire în ajun, situîndu-se la sfîrșitul săptămînii la un nivel de circa 739 lire pentru un dolar S.U.A.

Ca măsuri posibile de soluționare a crizei sînt amintite fie devalorizarea liretei însoțită sau nu de o integrare în „șarpele“ valutar vest-european, fie elaborarea unor măsuri de natură să asigure stabilitatea liretei pînă la momentul rezolvării crizei politice, amintindu-se că o hotărîre majoră nu va fi luată înaintea instalării unui nou guvern.

Instalații pentru forajul submarin

ÎN LUMEA NESOCIALISTĂ se constată, în ultima perioadă, o creștere simțitoare a numărului țărilor și firmelor producătoare de nave și platforme pentru forajul submarin, de macarale plutitoare și alte echipamente utilizate în acest domeniu. În Europa occidentală se fac remarcate în ultima perioadă în acest sector al construcțiilor de mașini Franța, R.F.G. și Spania. În Asia și Extremul Orient se manifestă o concurență crescîndă între firmele constructoare din Japonia și cele din Singapore. După opinia cercurilor de specialitate, firmele japoneze care pe de o parte sînt nevoite să-și diversifice producția din cauza scăderii comenzilor în domeniul construcțiilor de nave, dar care — pe de altă parte — dispun de o vastă experiență tehnică și încheie contracte de livrare la prețuri sub cele mondiale, dețin atuuri importante în cadrul concurenței pe piața internațională a instalațiilor pentru forajul submarin. Pînă la sfîrșitul sem. I 1975 ele construiseră în total 25 de platforme de foraj, iar către finele anului trecut aveau pe șantier un număr de 22 de platforme sau nave de foraj.

„Metode comerciale" neechitabile

ÎN TRANZACȚIILE dintre Japonia și țările membre ale C.E.E. (Piața Comună vest-europeană), deficitul comercial al acestora din urmă a crescut continuu în ultimii cinci ani, ajungînd în prezent la 2 miliarde dolari anual. În luna decembrie reprezentanți ai C.E.E. și ai Japoniei s-au reunit pentru a discuta această situație. Comisia Pieței Comune și-a exprimat categoric nemulțumirea pentru utilizarea de către Japonia a unor „metode comerciale neechitabile" într-o perioadă de recesiune. În opinia Comisiei, cauza principală a deficitului C.E.E. ține de comerțul cu automobile. În calea importului acestora Japonia utilizează bariere netarifare care se dovedesc extrem de eficiente. Ca urmare a modificării permanente a standardelor, firmele producătoare vest-europene susțin că devine practic imposibil să vîndă automobile în Japonia. Anul trecut toate țările membre ale C.E.E. laolaltă nu au reușit să vîndă decît 22 mii automobile în Japonia, în timp ce firmele japoneze, au vîndut 269 mii automobile în țările respective. O a doua cauză a deficitului, în opinia Comisiei Pieței Comune, ține de construcțiile navale, o industrie puternic lovită de recesiune, care, conform prevederilor, nu va ajunge înainte de 1985 să-și utilizeze pe deplin capacitățile. Constructorii vest-europeni afirmă că ofertele japoneze pentru construcții de nave cu prețuri cu 30—40% sub cele mondiale). Drept răspuns la cererile Comisiei, partea japoneză a cerut specificarea mai în amănunt a nemulțumirilor respective, dar nu s-a angajat să pună capăt politicii actuale de prețuri.

URSS: Institut pentru accelerarea progresului tehnic

ÎN UNIUNEA SOVIETICĂ funcționează din 1969 un institut cu profil inedit, cunoscut sub denumirea de Institutul unional pentru ridicarea calificării lucrătorilor cu funcții de conducere, și a inginerilor din domeniul standardizării, calității și metrologiei (prescurtat, în limba rusă, V.I.S.M.). În cadrul acestui institut se reciclează permanent aproximativ 18 000 de specialiști din diferite ramuri industriale —conducători de mari întreprinderi și de secții, ingineri, proiectanți și tehnologi. În cadrul facultăților de standardizare sînt studiate metode avansate de organizare a producției pe bază de standarde, în cadrul catedrelor facultății de metrologie se predă teoria și practica măsurării mărimilor mecanice, magnetice, termotehnice, fizicochimice, electrotehnice. Totodată, cursanții studiază economia țării și economiile de ramură, aspectele juridice ale standardizării și metrologiei, problemele respectării standardelor și ale controlului respectiv. În general, în tematica institutului figurează 62 de specialități, îmbrățișînd tot ce este necesar pentru accelerarea progresului tehnic, pentru asigurarea calității înalte a produselor și a competitivității lor, ținînd seama de standardele internaționale.

Economii energetice pe etape

CENTRUL FRANCEZ de studii regionale asupra economisirii energiei a început nu de mult studierea metodologiei de determinare a consumului de energie în fabricarea diferitelor produse. Întrucît evaluările efectuate în ultimii doi-trei ani în diverse sectoare au dus la concluzii contradictorii, a apărut necesar ca cercetarea să se extindă asupra cheltuielilor de energie efectuate în toate etapele (inclusiv transportul și depozitarea produsului), și nu numai în faza tehnologiei de fabricație. Specialiștii apreciază că pe această cale se vor putea obține informații precise asupra celor mai promițătoare operații de recuperare sau reciclare, precum și în legătură cu trecerea la produse cu un consum mai redus de energie.

Un studiu concret, efectuat după aceste principii de societatea Bertin cu privire la producția de alcool din Franța, a condus la concluzia că prin utilizarea în acest scop a paielor (în locul sfeclei de zahăr, de pildă) s-ar putea realiza o economie de aproape 400 000 tone de produse petroliere, la o producție anuală de 7 milioane hl de alcool.

Scade audiența televiziunii ?

SONDAJE întreprinse în ultima vreme în rîndul telespectatorilor americani de serviciile de reclamă ale rețelelor de televiziune relevă o scădere de 9—14 minute față de anul precedent a mediei zilnice de vizionare a programelor, prima scădere semnificativă de cînd televizorul a devenit practic un „membru al familiei" și încă cel mai vorbăreț. (În 1972 în S.U.A. existau 474 de televizoare la 1 000 de locuitori).

După cum semnalează revista *Newsweek*, o scădere a audienței principalului mijloc de petrecere a timpului liber se înregistrase și în 1974, dar ea a fost de mică importanță (de numai un minut), față de media națională de vizionare din 1973 de 6 ore și 15 minute pe zi, dintr-un program pe mai multe canale care durează o mare parte nu numai din zi, dar și din noapte.

În toți anii postbelici — ani de răspîndire în masă a televiziunii în S.U.A. —, cu excepția ultimilor doi, timpul petrecut în medie zilnic acasă în fața televizorului a cunoscut o creștere.

Decalaje științifice

RĂMÎNEREA în urmă a economiilor țărilor în curs de dezvoltare se manifestă pregnant și în domeniul activității de cercetare științifică. Este ilustrativă în acest sens situația din țările continentului african, dezvăluită de un studiu elaborat sub auspiciile UNESCO (National science policies in Africa). Datele existente pentru începutul deceniului actual evidențiază că în timp ce în țările dezvoltate cum sînt Canada, Franța, R.F.G. sau Olanda, numărul oamenilor de știință și al inginerilor ocupați în sectorul cercetării reprezintă 1—2 persoane la mia de locuitori, iar în Elveția, Japonia ori S.U.A. depășește cifra de 2/1 000, în țările africane totalitatea oamenilor de știință și inginerilor existenți nu reprezintă 1/1 000 (în unele dintre acestea — ca Republica Africa Centrală, Ruanda, Somalia, Volta Superioară ș.a. — nu ajunge nici la 0,1/1 000 de locuitori).

După cum se menționează în studiul amintit, efectivul oamenilor de știință, inginerilor și tehnicienilor din Africa, raportat la 1 milion de locuitori, este în medie de 30 de ori mai mic decît în țările din Europa. În plus, o parte apreciabilă din aceste cadre cu calificare superioară sînt străini, care lucrează pe bază de angajament în țările respective.

O situație similară apare și în domeniul cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare. În timp ce în țările dezvoltate din lume volumul investițiilor respective reprezintă în general între 1% și 3% din P.N.B., în țările africane ele se situează sub 1% (0,8% în Kenya, 0,5% în Malawi și Volta Superioară, 0,4% în Coasta de Fildeș — la începutul actualului deceniu).

2100 miliarde tone de lignit

SCUMPIREA petrolului și a gazelor naturale, repunînd în actualitate cărbunele, a acordat o nouă șansă și lignitului, ale cărui rezerve pe plan mondial sînt estimate la circa 2 100 miliarde de tone, din care 155 miliarde în Europa. Una din marile producătoare europene de lignit este R.F. Germania (cu peste 120 milioane t pe an), extracția făcîndu-se mai ales în carieră. Totuși, în proporție din ce în ce mai mare zăcămintele exploatate sînt subterane, ceea ce mărește volumul masei de pămînt ce trebuie evacuată pentru a se ajunge la stratul de lignit. Astfel, dacă la începutul secolului raportul dintre masa de pămînt evacuată și lignitul extras era de 0,3 : 1, astăzi el a ajuns în medie de 3 : 1, iar în unele straturi chiar de 6 : 1.

În perspectivă, se apreciază că centralele nuclearo-electrice vor înlocui termocentralele pe bază de lignit, a cărui importanță totuși nu se va diminua : cu ajutorul căldurii degajate în timpul funcționării reactoarelor lignitul va putea fi gazeificat. Prima instalație gigant menită să producă gaz metan de o mare puritate prin această metodă este așteptată să intre în funcțiune în R.F.G. în jurul anului 1985.

P.I.B. și puterea de cumpărare

Dragoș Luchian, Rădăuți — Cifrele date publicității in fiecare an de Banca Mondială privind produsul național brut pe locuitor al diferitelor țări ale lumii și comparațiile internaționale care se fac pe această bază (vezi „Revista economică“ nr. 2/1976, p. 30) sint obținute prin convertirea sumelor respective exprimate în monede naționale in dolari S.U.A. pe baza cursului valutar.

În ultima vreme se utilizează cu frecvență crescindă la convertirea cifrelor naționale în dolari S.U.A. așa-numitul sistem al parității puterii de cumpărare („PPP“. după inițialele în limba engleză), la care vă referiți în scrisoarea dv., subliniindu-i însemnătatea ce i se atribuie pentru o evaluare exactă a nivelurilor de dezvoltare ale diferitelor țări.

Calculul menționat urmărește să releve cantitatea de bunuri și servicii care se poate procura pe piața internă a fiecărei țări pentru fiecare liră sterlină, franc, yen etc. in loc de a recurge la convertirea pe baza cursului valutar. Revista **The Economist** (27 decembrie 1975) relevă astfel că, datorită prețurilor diferite, cu o liră sterlină se poate cumpăra în Anglia mai multă piine decit cu echivalentul său (5,5 mărci) în R.F.G.

Argumentele promotorilor acestei metode de calcul (dintre care dv. vă referiți la I.B. Kravis, Z. Kenessey, A.W. Heston, R. Summers intr-o lucrare apărută anul trecut în S.U.A.) sînt că, din moment ce multe din bunurile și serviciile procurate cu amănuntul nu formează obiectul comerțului internațional, modificarea prețurilor lor afectează nivelul de trai din fiecare țară, fără a se reflecta imediat în evoluția cursurilor valutare, deși acestea sînt acum flotante. În mod reciproc, unele din fluxurile monetare internaționale care contribuie la definirea traiectoriei cursurilor valutare nu au mare legătură cu evoluția puterii de cumpărare pe piața internă. Graficul alăturat prezintă produsul intern brut al cîtorva țări capitaliste dezvoltate convertit în dolari S.U.A. pe baza ambelor metode.

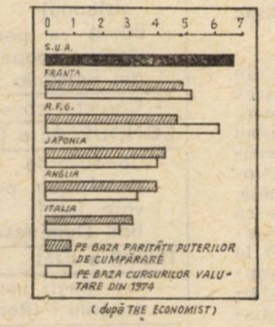

(după THE ECONOMIST)

P.I.B. pe locuitor, din 1974, convertit în dolari S.U.A. (mii).

Inflație

Nicu Scuturici, Buzău — Între țările capitaliste dezvoltate una din cele mai inalte rate ale inflației se înregistrează în continuare in Anglia (13,5% ritm anual, în semestrul II 1975). După ce atinsese un ritm anual de 36% în mai și iunie anul trecut, ea a început să cunoască o scădere care continuă și în prezent.

Ritmul inflației în Anglia reprezintă încă peste dublul celui din R.F.G., dar a ajuns la mai puțin decît dublul celui din majoritatea celorlalte țări industrializate din Occident. Cea mai redusă rată a inflației dintre țările capitaliste dezvoltate se înregistrează în prezent în Elveția (3,4% ca ritm anual, adică mai puțin de jumătatea celei de la sfirșitul anului 1974, de 7,6%, și cea mai scăzută din 1969 încoace), intr-un moment în care în cele mai multe țări occidentale rata inflației se exprimă în continuare prin două cifre intregi. Evoluția din Elveția se explică între altele prin ieftinirea importurilor ca urmare a creșterii cursului francului elvețian în raport cu celelalte valute occidentale.

Contribuții

I. Niculescu, Craiova — 1) Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare (P.N.U.D.) este finanțat pe baza contribuțiilor voluntare ale membrilor O.N.U. și ai organismelor sale specializate. Suportul financiar al acestui organism — care este cel mai important canal internațional de asistență tehnică multilaterală și de preinvestiții pentru țările în curs de dezvoltare — a sporit de la 55,2 milioane de dolari în 1959 la 360 milioane dolari in 1974 și la 405,8 milioane in 1975. Valoarea contribuțiilor anunțate pentru anul 1976 însumează echivalentul a 314,5 milioane de dolari.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, înțelege să participe activ la cooperarea economică internațională promovată prin intermediul organizațiilor din sistemul O.N.U., atît în calitate de donator cit și in calitate de beneficiar. Contribuția țării noastre la P.N.U.D. a fost de 2 milioane de lei în 1974, 2,4 milioane de lei în 1975 și a fost majorată la 2,88 milioane de lei pentru anul 1976. Aceasta constituie o expresie a dorinței țării noastre de a contribui la eforturile întreprinse pe plan internațional pentru accelerarea progresului economic și social al tuturor țărilor în curs de dezvoltare.

Activitatea P.N.U.D. privește domenii foarte variate ca agricultura, pescuitul, silvicultura, industria extractivă, energetica, transporturile, telecomunicațiile, construcțiile, comerțul, turismul, planificarea economică și administrația publică. În ansamblu, țările care beneficiază de asistența P.N.U.D. suportă peste jumătate din costul proiectelor sub forma plății salariilor personalului național, furnizării clădirilor, a unor servicii și a altor facilități.

P.N.U.D. execută direct numai un număr limitat de proiecte, cele mai multe fiind realizate împreună cu 16 organisme specializate din sistemul O.N.U.

2) Contribuțiile voluntare la O.N.U.D.I. pentru anul 1976 anunțate oficial în toamna acestui an de 66 de state se ridicau la echivalentul a 3.373 milioane de dolari. În tabloul cooperării dintre România și O.N.U.D.I., alături de contribuția voluntară a țării noastre la activitatea acestui organism (300 mii de lei pentru 1976), se înscrie și activitatea Centrului comun O.N.U.D.I. — România de cooperare internațională în domeniul industriilor chimică și petrochimică pentru țările în curs de dezvoltare.

Washington

Monica Moisescu, Bistrița — Orașul Washington a devenit efectiv capitala Statelor Unite ale Americii in timpul președintelui Thomas Jefferson, la 1 decembrie 1801, adică la un sfert de secol de la proclamarea independenței acestora (la 4 iulie 1776). Capitală temporară a S.U.A. fusese anterior Philadelphia S.U.A. se compuneau în acel moment din 13 state.

Orașul Washington are avantajul de a fi fost gindit din punct de vedere urbanistic din momentul creării sale, hotărită de Congres în anul 1790. Planul capitalei federale (datînd din 1791) aparține arhitectului francez Pierre Charles L'Enfant, la inițiativa lui George Washington. Orașul care poartă numele primului președinte al S.U.A. (în perioada 1789—1796) se remarcă și astăzi prin armonia construcțiilor sale și prin intinsele zone verzi pe care le cuprinde.

În luna martie a acestui an in capitala federală a S.U.A. se va inaugura cel mai modern (dar și cel mai costisitor : în final 4,6 miliarde de dolari) metrou din S.U.A. Primele linii care se vor deschide totalizează peste 7 km cu cinci stații. În iulie metroul va asigura legătura și cu Aeroportul Național, pe sub fluviul Potomac. În final, rețeaua metroului va însuma peste 160 km, legînd orașul cu mai multe din suburbiile sale.

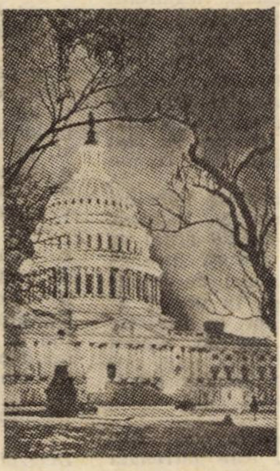

În fotografie : Clădirea Congresului american. Piatra sa fundamentală a fost așezată de președintele Washington în 1793. Prima sesiune a Congresului a avut loc într-o aripă a acestei clădiri în anul 1800. Cele 36 de coloane corintice ale fațadei simbolizează statele membre ale federației în momentul proiectării sale.

Petrol 1975

Gheorghe Moroșanu, Băicoi — Potrivit datelor preliminare, publicate de revista **Petroleum Economist,** producția mondială de petrol a cunoscut anul trecut prima reducere substanțială din ultimele decenii. Nivelul ei de 2,7 miliarde de tone din 1975 este cu 6% mai scăzut decit cel înregistrat în anul 1974.

Concorde : botezul curselor regulate

Decolarea avionului supersonic Concorde de pe planșetă în zboruri experimentale și, de la 21 ianuarie, în curse regulate a pus la încercare și inventivitatea caselor de modă. În fotografie : o stewardesă de pe un avion Concorde al companiei Air France.

CONCORDE
AIR FRANCE
PARIS - RIO

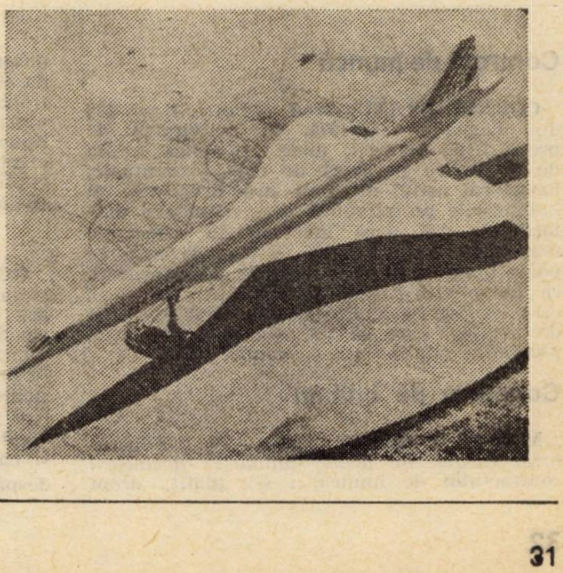

curier

Din practica judiciară a Colegiului de jurisdicție și minister public al Curții Superioare de Control Financiar (I)

Decizie de imputare. Schimbarea temeiului

INVESTIREA ORGANULUI DE JURISDICȚIE a muncii în examinarea legalității și temeiniciei deciziei de imputare se face în raport cu motivarea conținută în titlul executor atacat, care stabilește elementele vinovăției și deci cadrul răspunderii materiale implicate, cenzura organului jurisdicțional neputînd purta decît asupra temeiurilor de fapt anume indicate și care au stat la baza emiterii titlului, făcînd corp comun cu el.

Modificarea ulterioară a acestor temeiuri rămîne lipsită de orice eficiență juridică, față de titlul examinat. A decide altfel ar însemna să se nesocotească natura juridică și cîmpul de aplicație a deciziei de imputare, precum și să se ajungă, în ultimă analiză, la eludarea dispozițiilor cu caracter imperativ prevăzute de art. 108 din Codul muncii, permițîndu-se substituirea unei decizii cu alta (sau altele) după epuizarea termenului legal stabilit de textul citat.

Paguba născută din neexecutarea unui contract civil. Condițiile în care este antrenată răspunderea materială

În conformitate cu dispozițiile art. 969 din Codul civil, convențiile regulat încheiate au putere de lege. Creditorul are dreptul — potrivit art. 1073 din același cod — de a dobîndi îndeplinirea exactă a obligației și, în caz contrar, dreptul la dezdăunare.

În cazul în care unitatea (în speță, biroul executiv al consiliului popular comunal) a încheiat, în condiții legale, un contract civil de antrepriză de lucrări cu o persoană care conducea o echipă de muncitori constructori, care nu și-au îndeplinit însă integral obligațiile asumate, unitatea are la dispoziție mijloace juridice adecvate pentru a obține, fie executarea contractului, fie dezdăunarea sa.

Pînă la epuizarea acestor căi legale împotriva debitorului obligației de a face nu este antrenată răspunderea materială a persoanelor care au dispus efectuarea plății — prevăzută în contract — întrucît prejudiciul, eventual, suferit de unitate prin neexecutarea integrală a lucrărilor poate și trebuie reparat cu prioritate pe seama celeilalte părți contractante, prin mijloacele puse la dispoziție de lege. Numai în măsura în care nu s-ar putea dobîndi îndeplinirea acelor obligații, din cauză că acțiunea izvorîtă din contract este prescrisă ori pentru că, obținîndu-se rezoluția convenției încheiată și, pe cale de consecință, restituirea sumelor încasate fără contraprestație, debitorii s-ar găsi insolvabili, s-ar putea trece la recuperarea prejudiciului de la persoanele care, din culpă, au înlesnit producerea pagubei.

Stabilirea culpei în atare condiții este desigur o problemă de fapt. Se pot reține totuși ca elemente conturînd existența vinovăției, împrejurarea că la încheierea contractului s-ar fi procedat cu o gravă ușurință în alegerea celeilalte părți contractante, ori, situația din speță, că s-a onorat integral valoarea contractului, deși executantul nu-și îndeplinise în momentul efectuării plății decît parțial obligațiile asumate.

Anularea deciziei de imputare. Condițiile în care operează

ESTE de principiu că organul în drept să ia măsura recuperării poate reveni, total sau parțial, asupra imputării. Pentru ca o atare dispoziție să-și producă efectele, este necesar ca anularea — totală sau parțială — să fie dispusă de însuși acest organ (ori de organul ierarhic superior), iar nu de către un reprezentant al său. În speță, deciziile de imputare contestate fiind emise, potrivit dispozițiilor Statutului C.A.P., în temeiul hotărîrii adunării generale a membrilor cooperatori, revocarea acestei hotărîri și, pe bază de consecință, anularea parțială a imputațiilor, nu putea fi decisă decît tot de către adunarea generală a membrilor cooperatori.

Prin urmare declarația făcută de jurisconsultul cooperativei, care a cerut să se ia act că unitatea își „menține“ deciziile în limita sumelor indicate printr-o adresă înaintată Colegiului, semnată de președintele (în funcție) și inginerul-șef al cooperativei, neexprimînd punctul de vedere al organului emitent al dispozițiilor de reținere nu poate fi luată în considerare ca o anulare parțială a imputațiilor contestate.

Decizie de imputare. Retribuția tarifară de încadrare în raport cu care se stabilește imputația

POTRIVIT dispozițiilor art. 105 alin. 2 din Codul muncii și art. 36 alin. 2 din Hotărîrea UCECOM nr. 5/1974, dacă măsura în care fiecare a contribuit la provocarea pagubei nu poate fi determinată, răspunderea fiecăreia dintre persoane se stabilește proporțional cu retribuția tarifară de încadrare netă, la data constatării pagubei. Împrejurarea că una din persoanele față de care s-a emis decizia de imputare nu mai era încadrată la data constatării pagubei în unitatea prejudiciată, este nerelevantă în raport cu dispozițiile legale citate, care nu fac nici o distincție în ce privește criteriul aplicabil la stabilirea răspunderii materiale după cum persoana răspunzătoare mai este sau nu încadrată în unitatea păgubită. Așadar, în ipoteza în care s-a încadrat într-o altă unitate socialistă, urmează a se lua în considerare la repartizarea daunelor și stabilirea sumelor imputabile celor vinovați, retribuția tarifară de încadrare lunară — inclusiv indemnizațiile, sporurile și majorările care, potrivit legii, fac parte din această retribuție — pe care o primește la noul loc de muncă.

Material întocmit de un colectiv de judecători financiari și procurori financiari din Colegiul de jurisdicție și ministerul public al Curții Superioare de Control Financiar

Contract de muncă

CORNEL BRATU, Arad — Potrivit art. 108 din Legea nr. 57/1974, în activitatea de prestări de servicii, unde se aplică forma de retribuire pe bază de cote procentuale, lucrătorul astfel retribuit are drepturile și îndatoririle personalului permanent din unitățile de stat, dacă lucrează în condițiile respective. Criteriul, în funcție de care se poate aprecia, în activitatea ce o desfășurați, că îndepliniți condițiile prevăzute de lege, este realizarea unui volum de activitate și de încasări care să vă asigure, cel puțin, retribuția minimă pe economie.

Concediu de odihnă

MAGDA DOMINIC, Iași — Pentru lucrătorul căruia, în urma anulării desfacerii contractului de muncă, i s-a plătit, drept despăgubire, retribuția neîncasată în perioada cît n-a lucrat ca urmare a desfacerii contractului de muncă, dispozițiile legale în vigoare îi recunosc dreptul la concediul anual de odihnă, întrucît perioada nelucrată efectiv se consideră atît vechime neîntreruptă în muncă, cît și în aceeași unitate (Legea nr. 1/1970 și Legea nr. 27/1967).

★

OCTAVIAN ANDREESCU, București — În situația relatată de dv. lucrătorul în cauză are dreptul la concediul corespunzător perioadelor lucrate în acest an și anume 1 ianuarie — 10 februarie 1975 și 1 octombrie — 31 decembrie 1975. Sumele ce se iau în calcul pentru stabilirea indemnizației de concediu, sînt cele primite ca retribuție în perioadele cît a lucrat efectiv, excluzîndu-se și ca timp și ca sume perioadele pentru care a primit despăgubire.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

SUMARUL NR. 4 DIN 30 IANUARIE 1976

— Congresul consiliilor populare. Expresie elocventă a profundului democratism al vieții noastre economico-sociale **(Stere Gioga)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Prin ce vor diferi orașele și satele noastre de mîine de cele de azi? (arh. dr. **Gh. Sebestyén**) 2
— Creșterea contribuției consiliilor populare la dezvoltarea și modernizarea agriculturii **(Ion Stanciu)** 5
— Strategii privind pregătirea și utilizarea resurselor de muncă **(Ana Drăgan)** 7
— Pădurile, avuția și „plămînul verde" al țării **(Petre Cioclu)** 9
— Adunările generale ale oamenilor muncii. Participare activă la mobilizarea rezervelor interne **(Petru Despot)** 12
— O rețea comercială cu 13 milioane de cumpărători **(Gh. Lovișteanu)**
— Bilanț și perspectivă în activitatea cooperației de consum din România (dr. **Al. Puiu**) 13
— Carnetul consumatorului 15

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Conducerea strategică și eficientizarea potențialului de inovare (prof. univ. dr. ing. **Mihail Dumitrescu**) 16

TEORII • IDEI

— Cîți tineri vor fi în următorul deceniu ? **(Roman Cresin)** 18
— Omul, tehnica, mediul. Hrana și raționalitatea socială (prof. univ. dr. **Sergiu Tamaș**); Populația, hrana, agricultura (prof. univ. dr. **Marin Popescu**) 19—21
— Dinamica ideilor 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru o nouă ordine economică internațională. Determinări și coordonate generale ale concepției românești **(Gheorghe Dolgu)** 23
— Statistică internațională 26
— Economia țărilor capitaliste în 1976. Șansele unei creșteri moderate **(I. P.)** 27
— Tendințe • conjuncturi 29
— Mondorama 30
— Curier: Întrebări • Răspunsuri 31

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ASIGURAREA FACULTATIVĂ DE ACCIDENTE A CONDUCĂTORILOR DE AUTOTURISME ŞI A ALTOR PERSOANE AFLATE ÎN AUTOTURISME

adas
ADMINISTRATIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Intensificarea continuă a traficului rutier determină în mod inevitabil şi creşterea pericolului producerii de accidente, cu toate măsurile ce se iau pentru prevenirea şi combaterea cauzelor care le pot pricinui şi cu toată grija crescîndă pe care o manifestă conducătorii de autovehicule pentru evitarea accidentelor.

Ca urmare, pentru a răspunde cerinţelor deţinătorilor de autoturisme în vederea realizării unor mijloace suplimentare de prevedere în condiţiile intensificării circulaţiei rutiere, Administraţia Asigurărilor de Stat a introdus asigurarea facultativă de accidente a conducătorilor de autoturisme şi a altor persoane aflate în autoturisme.

Această asigurare poate fi încheiată de către persoanele fizice cu domiciliul în R.S. România, deţinătoare de autoturisme (înmatriculate în ţara noastră) şi acoperă cazurile de accidente produse în timpul în care conducătorul sau alte persoane (nenominalizate) se aflau în autoturism, inclusiv în remorca trasă de acesta.

Asigurarea poate fi încheiată şi de către conducătorii amatori care conduc autoturismele altor persoane, numai dacă pentru perioada în care conduc autoturismele respective au încheiat şi asigurarea, pusă la dispoziţia lor, pentru despăgubiri datorate proprietarului sau deţinătorului autoturismului ca urmare a pagubelor de avarii produse din culpa conducătorului amator autoturismului condus.

Asigurarea se încheie, de regulă, pe o perioadă de un an, însă, la cererea asiguratului, se poate încheia şi pe o perioadă mai mică, dar cel puţin de 6 luni, fiind valabilă atît pentru accidentele produse pe teritoriul R. S. România, cît şi în afara acestui teritoriu, inclusiv în timpul în care autoturismele sînt utilizate la concursuri, întreceri sau antrenamente pentru acestea.

Asigurarea se poate încheia, la alegerea asiguraţilor, la următoarele sume asigurate:

a) pentru fiecare persoană accidentată, dar cel mult numărul persoanelor corespunzător numărului de locuri stabilit în certificatul de înmatriculare al autoturismului, pe toată perioada asigurării:

— pentru cazul de invaliditate permanentă totală: 10 000 lei;

— pentru cazul de invaliditate permanentă parţială, o parte din suma de mai sus, proporţională cu gradul de invaliditate;

— pentru cazul de deces: 5 000 de lei;

b) la dublul sau la triplul sumelor asigurate prevăzute la lit. a. de mai sus.

În caz de producere a evenimentelor cuprinse în asigurare, sumele asigurate se plătesc persoanelor care au devenit invalide, iar în caz de deces, moştenitorilor legali ai persoanelor decedate, independent de despăgubirile ce se acordă în baza asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto sau a altor asigurări facultative.

Prima de asigurare anuală pentru această asigurare este de 80 de lei de fiecare autoturism, la asigurările încheiate pentru sumele asigurate prevăzute la lit. a. de mai sus şi respectiv de 160 de lei sau 240 de lei la asigurările încheiate pentru dublul, respectiv triplul sumelor asigurate prevăzute la litera a.

Asigurarea poate fi încheiată prin organele împuternicite de ADAS, inclusiv prin filialele A.C.R.

Avînd în vedere avantajele pe care le oferă această asigurare, precum şi faptul că primele anuale de asigurare, care sînt accesibile, pot fi plătite şi în rate subanuale, recomandăm deţinătorilor de autoturisme, încheierea acestei asigurări, considerînd acest lucru ca o necesitate obiectivă de luare a unor măsuri suplimentare de prevedere pentru timpul în care se exploatează autoturismele.

CLUB SPORT
Str. Băcani 4
DESCHIS
8 · 20

I.C.S. MAGAZINUL UNIVERSAL
» **BUCUREȘTI** «
Str. Bărăției 2 DESCHIS 7•22 DUMINICA 8•13

OLIMPIC
Str. Lipscani 21
DESCHIS ZILNIC 7•22 DUMINICA 8•13

BIJUTERIA
Calea Victoriei 22
ZILNIC 8•20 DUMINICA ÎNCHIS

BIG BERCENI
DESCHIS ZILNIC 6³⁰•21³⁰ DUMINICA 6³⁰•12

magazinul tuturor

1976 MAR 12

Lei 5

D646

revista
economică

5 6 II
1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

~~R~~ MO

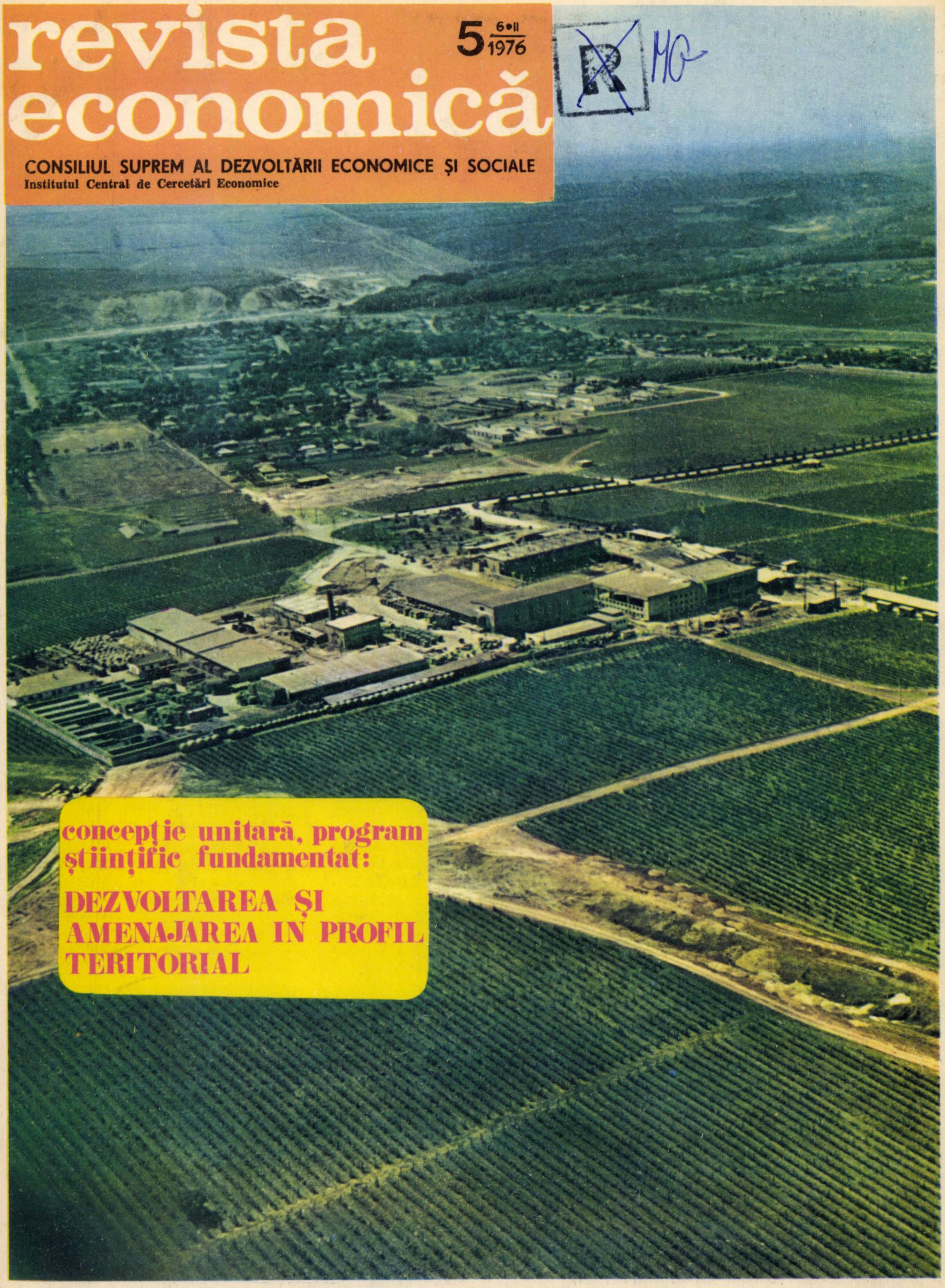

concepţie unitară, program ştiinţific fundamentat:

DEZVOLTAREA ŞI AMENAJAREA IN PROFIL TERITORIAL

JUDEȚUL NEAMȚ

Județele țării pe traiectoria progresului

NEAMȚ

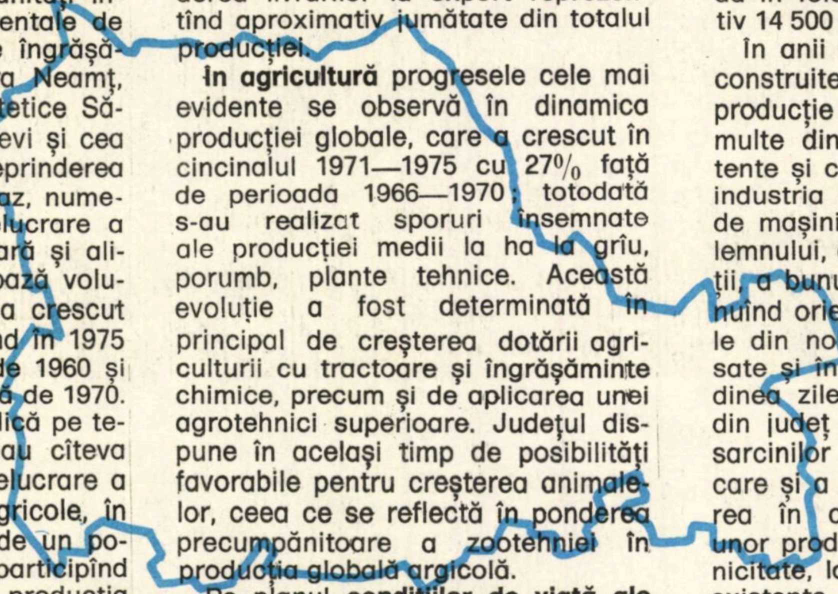

ÎNCĂ DIN PRIMII ANI AI CONSTRUCȚIEI socialiste județul Neamț a constituit obiectul unei atenții deosebite din partea statului, beneficiind de importante investiții menite să pună în valoare resursele naturale și de muncă din această zonă. Datele ne arată că în primele două cincinale Neamțul s-a plasat pe locul trei, respectiv patru între județele țării în ceea ce privește volumul investițiilor. Așa se face că de-a lungul anilor au fost construite aici mari unități industriale: salba de hidrocentrale de pe Bistrița, Combinatul de îngrășăminte chimice de la Piatra Neamț, Intreprinderea de fibre sintetice Săvinești, Întreprinderea de țevi și cea mecanică din Roman, Intreprinderea de lianți și azbociment Bicaz, numeroase întreprinderi de prelucrare a lemnului, de industrie ușoară și alimentară etc. Pe această bază volumul producției industriale a crescut în ritm rapid an de an, fiind în 1975 de 6,5 ori mai mare față de 1960 și cu peste 80% mai mare față de 1970.

Dacă în perioada antebelică pe teritoriul județului funcționau cîteva mici întreprinderi de prelucrare a lemnului și produselor agricole, în prezent Neamțul dispune de un potențial **industrial** puternic, participînd cu o pondere ridicată în producția unor produse ale țării; în 1974 în județ se realiza aproape 60% din producția de fibre și fire sintetice a României, aproape 50% din cea de țevi din oțel, 12% din producția de ciment, 19% din producția de îngrășăminte, produse care nu se fabricau de loc înainte de 1950.

Ramura principală a industriei județului este acum chimia, care a furnizat în 1975 cca. 45% din totalul producției industriale, urmată de metalurgie și construcții de mașini; industriile tradiționale ale județului, în primul rînd exploatarea și prelucrarea lemnului, și-au micșorat ponderea, deși au înregistrat importante creșteri absolute. Multe din produsele fabricate aici se bucură de faimă nu numai în țară, ci și peste hotare, pentru calitățile lor superioare. Astfel, produsele Întreprinderii de țevi din Roman sînt cunoscute în mai mult de 20 de țări ale lumii, ponderea livrărilor la export reprezentînd aproximativ jumătate din totalul producției.

În agricultură progresele cele mai evidente se observă în dinamica producției globale, care a crescut în cincinalul 1971—1975 cu 27% față de perioada 1966—1970; totodată s-au realizat sporuri însemnate ale producției medii la ha la grîu, porumb, plante tehnice. Această evoluție a fost determinată în principal de creșterea dotării agriculturii cu tractoare și îngrășăminte chimice, precum și de aplicarea unei agrotehnici superioare. Județul dispune în același timp de posibilități favorabile pentru creșterea animalelor, ceea ce se reflectă în ponderea precumpănitoare a zootehniei în producția globală agricolă.

Pe planul **condițiilor de viață ale oamenilor muncii** cincinalul recent încheiat a adus noi îmbunătățiri. Populația ocupată în industrie și alte activități neagricole reprezintă mai mult de jumătate din totalul populației ocupate; în aceeași perioadă s-au dat în folosință 11 200 apartamente din fondurile și cu sprijinul statului, cca. 1 000 de paturi în spitale, peste 1 600 locuri în creșe și grădinițe, sute de locuri în internate etc. Totodată, s-a extins și modernizat dotarea edilitar gospodărească a localităților.

Prevederile pentru **perioada 1976—1980** au fost astfel întocmite încît să asigure o dezvoltare puternică a tuturor laturilor activității economice și sociale ale județului. Astfel, volumul producției industriale va crește în 1980 față de 1975 cu cca. 44%, al producției agricole cu cca. 45% (anii 1976—1980 față de perioada anterioară corespunzătoare), se vor da în folosință populației aproximativ 14 500 apartamente etc.

În anii acestui nou cincinal vor fi construite numeroase capacități de producție industriale, dezvoltîndu-se multe din marile întreprinderi existente și construindu-se altele noi, în industria metalurgică, constructoare de mașini, chimică, a prelucrării lemnului, a materialelor de construcții, a bunurilor de consum. Continuînd orientările de pînă acum, unele din noile obiective vor fi amplasate și în localități mai mici. La ordinea zilei în cadrul întreprinderilor din județ se află acum îndeplinirea sarcinilor planului pe 1976, între care și a celor care privesc asimilarea în continuare în producție a unor produse de cea mai înaltă tehnicitate, la nivelul celor mai bune existente pe plan mondial, care să asigure integral necesitățile interne în domeniile respective și, în același timp, valorificarea superioară a materiilor prime supuse prelucrării.

Parcurgînd o nouă etapă de înflorire, de transformări înnoitoare în viața economică și socială, județul Neamț își aduce o contribuție prețioasă la progresul multilateral al societății românești, la îmbogățirea tezaurului național de valori materiale și spirituale.

S. G.

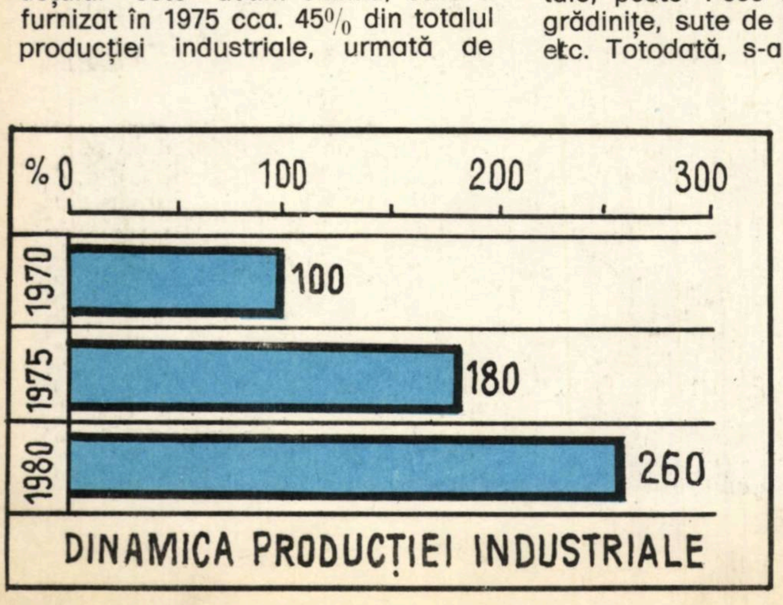

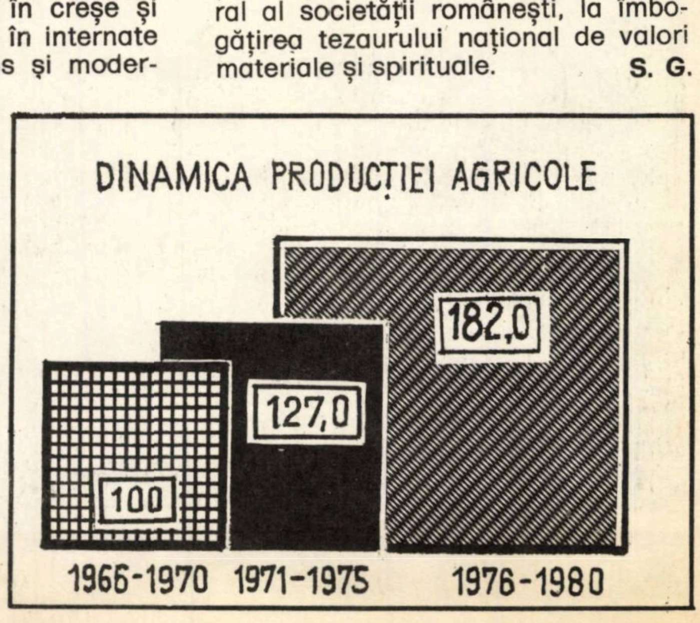

ORSZ KÖNYVTÁR ÉS DOKUM KÖZPONT

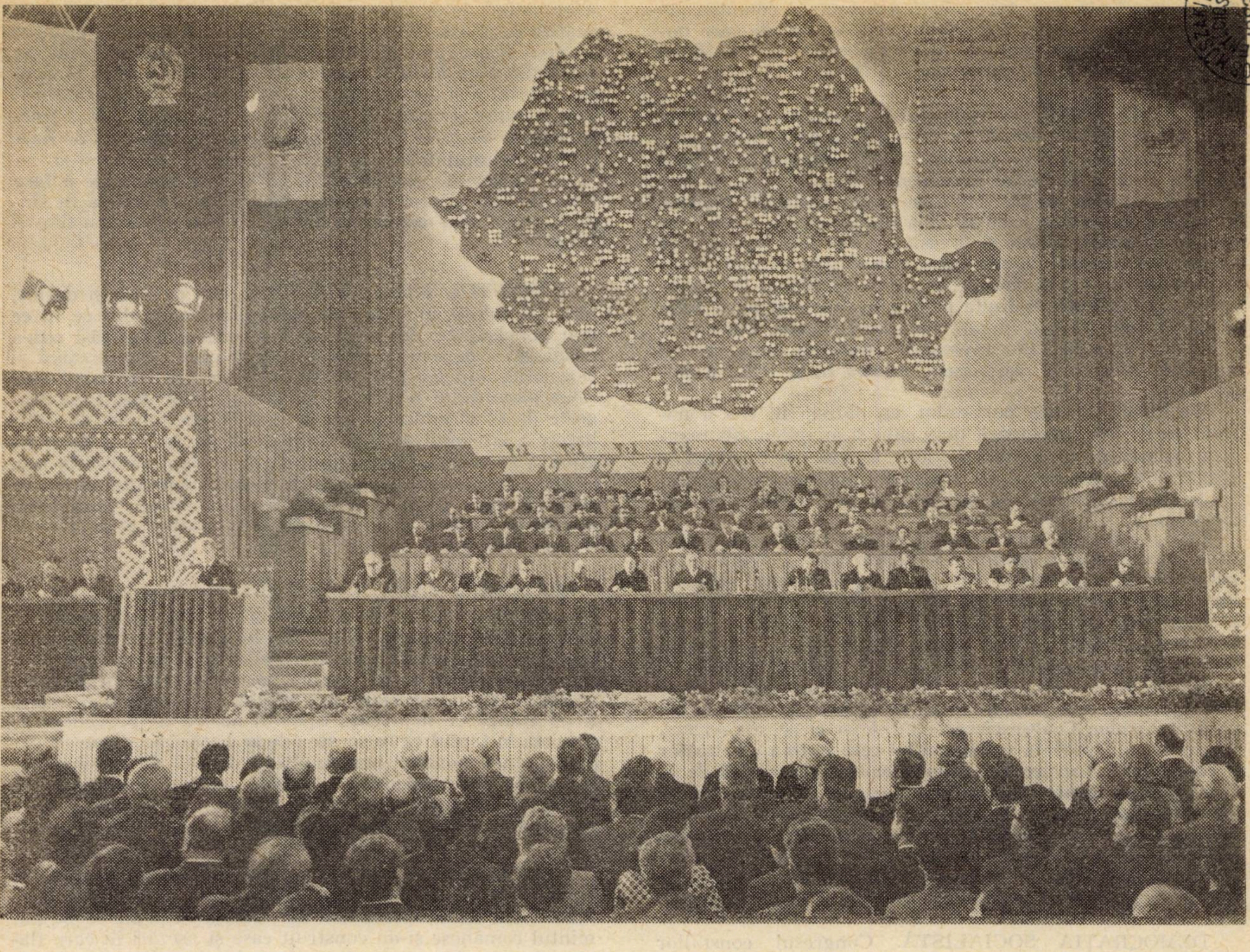

4 — 7 februarie 1976

Primul Congres al

consiliilor populare

> **„Actualul Congres al consiliilor populare constituie o dovadă a superiorității orînduirii noastre, reprezintă o formă nouă a democrației socialiste din România, o modalitate superioară de manifestare liberă a opiniei maselor în problemele esențiale ale dezvoltării societății, de guvernare a statului de către popor, de conducere a țării pe baza și în spiritul voinței clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

APA VIE A ÎNȚELEPCIUNII OBȘTEI

DACĂ ÎN FIECARE CLIPĂ prezentul devine trecut, tot așa, clipă de clipă, el devine viitor, un viitor pe care-l putem întrevedea atît cît mintea omenească poate cuprinde, dar pe care-l putem determina atît cît înțelepciunea maselor îl poate îndrepta în sensul voinței, științei și conștiinței lor comuniste, în funcție de puterile lor, neapărat unite prin năzuințele-țeluri ale partidului.

Pentru o asemenea „lucrare" s-au adunat zilele acestea la primul Congres al Consiliilor populare, la marele sfat trimișii țării, cei aleși în fruntea județelor și comunelor țării. Aproape 7 000 din peste 21 milioane de oameni, cei mai chibzuiți, cei mai gospodari reprezentanți ai tuturor celor ce trăiesc pe pămîntul românesc — animați de ideile înaintate ale comunismului, purtători ai tradițiilor românești de luptă pentru viață liberă de orice fel de exploatare a omului și a țării.

O UNDĂ A ISTORIEI plutește în lăcașul Congresului și străbate mințile celor prezenți dar și ale celor ce i-au trimis aici să dea glăsuire vrerilor lor, ale istoriei devenirii poporului nostru.

Astfel, istoria și-a trimis nu numai fiorul și învățămintele ei, ci și chemarea unuia din reprezentanții ei de seamă, a lui Tudor Vladimirescu, a celui ce prin revoluția din „Ghenarie" 1821 a dezlănțuit acea mișcare de mase ce — se arată în Programul Partidului — „marchează începutul istoriei moderne a României : (...) Deși înfrîntă, ea a zdruncinat puternic vechea orînduire, vestind transformările revoluționare viitoare".

Peste veac, revoluțiile și revoluționarii care au preluat steagul de luptă națională și socială —ridicîndu-le pe culmile socialismului științific — au izbîndit să facă din dorințe și speranțe fierbinți — fapte, dintr-o țară obidită, jefuită și ciopîrțită — o țară aflată sub semnul comunismului, în care se făurește „obșteasca fericire, făr' de care norocire în parte (individuală n.a.) nu poate fi“ — după cum scria însuși Tudor din comuna Vladimiri.

ÎN ACESTE ZILE în adunarea de mare sfat, glasul istoriei a fost din nou ascultat cu emoție : înțelepciunea adunată de oamenii acestui pămînt în două milenii și-a făcut din nou ecou în cuvîntul amplu și de mare anvergură teoretică și practică de Președintele țării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** cuvînt în care se află dezlegări „la toate cele obștești și pentru binele și folosul a toată țara“, și în care se exprimă totodată voința poporului nostru de a-și aduce în continuare — așa cum se arată cu fermitate în cuvîntare — **„contribuția la lupta pentru instaurarea unor relații noi în lume“**, luptă în care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** își aduce aportul său prestigios militînd activ pentru umanism, progres și conlucrare pașnică între toate națiunile lumii.

Voință din voința partidului, cu obîrșie în cea a națiunii, cei de față raportează țării cum și-au îndeplinit mandatul primit de la cei ce i-au ales, așează noi cărămizi la temelia orînduirii socialiste și a însăși vieții poporului nostru în viitorul pe care și-l proiectează și-l făurește în mod conștient.

Într-o vreme în care în mai multe țări ale lumii „spasmele“ ecologice pun mari semne de întrebare privind viitorul a sute de milioane de oameni, la noi Congresul primarilor chibzuiește cu temei, cum să dezvolte economia țării, să se folosească mai bine pămîntul, apele și pădurile, cum să-și facă așezările cît mai umane, mai prospere, cum viața tuturor să se înscrie din ce în ce mai mult în parametrii civilizației comuniste, ai unei democrații largi, reale, efective și prospective, ținînd seama de indicațiile date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** accentuate și la acest Congres, și anume că : **făurirea socialismului cere unirea eforturilor și energiilor creatoare ale tuturor oamenilor muncii de la orașe și sate, pentru dezvoltarea forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, făurindu-se astfel deplina egalitate în ceea ce privește condițiile de muncă și viață în întreaga țară** ; aceasta este o parte inseparabilă a îndeplinirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

DEMOCRAȚIA SOCIALISTĂ. Congresul consiliilor populare este în fapt el însuși o platformă a democrației în care dialogul se poartă între conducătorii țării cu țara, între prezentul și viitorul ei. Această vastă consultare a țării prealabilă Congresului, și care continuă în aceste zile ale creativității de mase, constituie cea mai largă acțiune de fundamentare democratică a Planului dezvoltării viitoare social-economice în profil teritorial, ceea ce dă un caracter profund realist și deplină certitudine și în îndeplinirea prevederilor actualului cincinal.

Apreciind în lumina retrospectivei istorice însemnătatea primului Congres al consiliilor populare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a arătat cu deplin temei că acesta **„marchează o etapă nouă în creșterea rolului organelor locale ale puterii și administrației de stat, în dezvoltarea și perfecționarea democrației socialiste, în asigurarea participării active a maselor populare la conducerea conștientă a întregii noastre societăți“.**

În acest sens, ideea creării unui **„adevărat parlament al organelor locale ale puterii și administrației de stat“**, — prin care se completează sistemul instituționalizat al democrației socialiste în România — preconizată în expunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** este un rezultat al concepției originale a partidului nostru privind construcția socialismului în România, izvorît din realitățile concrete sociale, politice, economice ale etapei actuale, și constituie o necesitate imperioasă a dezvoltării democrației socialiste, a însăși victoriei societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ȚĂRII înseamnă în fapt dezvoltarea echilibrată a fiecărei comune și oraș în parte, punerea în valoare a tuturor resurselor materiale și umane, ceea ce a constituit obiectul unei analize de masă, fără precedent. Întreaga obște și-a spus părerea despre cum și unde se poate dezvolta economia pe teritoriu, dînd mandat reprezentanților lor să ducă la Congres cuvîntul și dorința lor de a nu rămîne mai prejos decît alte comune și orașe, de a desțeleni noi brazde ; de a amenaja toate bazinele hidrografice, pentru ca apele să fie limpezi și îndestulătoare, să fie atît surse ale vieții cît și resurse bogate ale economiei ; de a crea industrii, de a face totul pentru creșterea avuției țării și de a o ridica în rîndurile celor mai dezvoltate din lume, în întrecere cu timpul însuși.

PĂMÎNTUL ȚĂRII NOASTRE, atît de bun și darnic, poate fi folosit încît să dea oamenilor roade din ce în ce mai îmbelșugate, dar și în așa fel încît oamenii să-i redea rodnicia — pe care secole de exploatare moșierească și ciocoiască i-au pus-o în primejdie — în așa fel încît bunătatea pămîntului nostru și cea a oamenilor legați cu dragoste de el să aducă prisos în țară. Vaste lucrări de combatere a eroziunii solului, milioane de hectare irigate, indiguiri și desecări au fost obiectul a îndelungi analize la fața locului, iar propunerile pline de responsabilitate, oglindesc noul fel de a gîndi al oamenilor în societatea socialistă, coeziunea tuturor în învingerea dificultăților și în mersul înainte spre viitor.

PĂDURILE ȚĂRII NOASTRE — codrii cei deși ce au fost dintotdeauna „frați cu românii“ — care i-au apărat în momente de izbeliște — dar au fost și ele apărate de la pieire datorită cumințeniei oamenilor care le-au proteguit, conservînd odată cu ele o climă prielnică vieții și peisajul românesc de neconceput fără păduri — o resursă de viață și de muncă de neprețuit. Spiritul nostru de prevedere se reflectă în faptul că în aceste zile se hotărăște și soarta pădurilor țării noastre, pentru cîteva decenii de aici înainte, în așa fel încît splendida bogăție națională de care se bucură generațiile prezente să formeze un adevărat parc național, o avuție și mai mare pentru viitor.

AȘEZĂRILE UMANE caracterizează oamenii înșiși, felul lor de a gîndi, de a concepe frumosul , de a trăi și de a munci. Cu toată opresiunea din trecut, oamenii de pe pămîntul românesc și-au construit case și așezări în care flacăra frumosului pîlpîia în negura localităților sărăcite de asuprire, de neglijența, nepăsarea și prostia exploatatorilor ce se instalau ca dregători ai comunelor și orașelor. De aici nevoia unei sistematizări a teritoriului, a localităților în care, păstrînd frumoasele tradiții specifice românești, să se introducă în toate așezările confortul vieții moderne. Opera de sistematizare în profil teritorial ce se discută la Congres este o acțiune profundă și amplă, atît în concepție, execuție, cît și în consecințele sale umane. Este o operă de sistematizare, dar nu numai atît, ci de dezvoltare armonioasă, sistemică, posibilă în și proprie socialismului. Înfăptuirea programului național de sistematizare va contribui — așa după cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la acest Congres — la dispariția treptată a deosebirilor dintre sat și oraș, la ridicarea generală a gradului de cultură și civilizație.

Dezvoltarea economico-socială, pămînt, ape, așezări umane, democrație, sînt teme ale Congresului, ale comunelor ce devin orașe, ale orașelor ce devin centre ale vieții noi pe glia românească. Iar răspunsul cel mai convingător la toate acestea, pe care-l dau cei ce reprezintă oamenii din comune și orașe, se desprinde cu puterea adevărului istoric: **Aici sîntem începînd de la izvoarele neamului românesc și ne împrospătăm mereu cu apa vie a statorniciei, înțelepciunii obștei, dîrzeniei și hărniciei noastre și ceea ce am moștenit de la bunii și străbunii noștri, ceea ce am făurit noi înșine lăsăm celor ce vin după noi : o singură și nepieritoare moștenire, o țară comunistă — România.**

Vasile PORUMBESCU

MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

CINCINALUL 1971 — 1975

ETAPĂ DE MARI PROGRESE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI

EVOLUȚIA societății românești în intervalul 1971—1975 poate avea, ca cea mai semnificativă și sintetică caracterizare, desfășurarea unei extrem de active, permanente și rodnice activități politice și social-economice. Perioada celor cinci ani a fost puternic marcată de desfășurarea lucrărilor Conferinței Naționale și ale Congresului al XI-lea al P.C.R., evenimente de o deosebită însemnătate pentru prezentul și viitorul întregului nostru popor. Ele au prilejuit ample dezbateri și aprofundate analize la scară națională a problemelor majore ale perfecționării construcției socialiste în România, ale creșterii economico-sociale pe multiple planuri.

Se poate spune pe drept cuvînt că a fost o perioadă de transformări profunde, ce și-au găsit fecunde rezonanțe pe planul fundamentării unor noi concepte. Atît la Conferința Națională din iulie 1972 cît mai ales la Congresul al XI-lea al P.C.R. au fost aduse contribuții deosebit de valoroase la definirea conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată — obiectiv fundamental al partidului, ce va fi materializat în dezvoltarea multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale și economice, a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste.

Programul partidului, document de o excepțională însemnătate al Congresului al XI-lea, stabilește — odată cu linia generală de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare pe calea comunismului în România — și modalitățile de participare activă a țării noastre la viața internațională, la lupta pentru transformarea pe baze noi a omenirii, pentru făurirea unei lumi mai drepte și mai bune, a unei lumi a păcii și colaborării. Ele se regăsesc înmănunchiate într-un mod original și creator, reprezentînd un aport substanțial la fundamentarea conceptului noii ordini economice și politice internaționale și în definirea unor căi concrete de realizare a acesteia. Aspectele relevate trebuie completate cu evidențierea unei alte probleme, de o deosebită însemnătate. Elaborarea Programului P.C.R. — perspectivă unitară, temeinic fundamentată a dezvoltării României în următorii 20—25 de ani — a demonstrat cu prisosință maniera profund științifică, clarvăzătoare în care partidul știe să îmbine într-o viziune integrată, prezentul cu viitorul.

Cincinalul pe care l-am încheiat de curînd a însemnat — așa cum rezultă din Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în perioada 1971—1975 — o perioadă extrem de dinamică în progresul multilateral al țării. In acești ani a fost asigurată, după cum se subliniază în Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la îndeplinirea planului cincinal 1971—1975, o „puternică dezvoltare a forțelor de producție, transformări înnoitoare și progrese însemnate în toate domeniile economiei și vieții sociale, creșterea nivelului de trai al întregului nostru popor“.

Trăsăturile definitorii ale unei perioade de mari realizări

ÎN CINCINALUL 1971—1975 **a fost continuată în ritm susținut și pe un plan mai înalt politica partidului de industrializare socialistă a țării**, cu rezultatul său direct — creșterea rolului industriei în dezvoltarea economică și socială. Ponderea industriei în venitul național a ajuns în 1975 la peste 57% față de 48,9% în anul 1965. Ritmul înalt de creștere a industriei situează România printre țările cu cea mai dinamică dezvoltare industrială. Trăsătura definitorie a dezvoltării industriei a constituit-o modernizarea structurii sale, valorificarea pe un plan superior a resurselor materiale și de muncă.

În strategia dezvoltării economico-sociale a țării din ultimii 10 ani, partidul a optat pentru **alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru fondul național de dezvoltare.** Și în cincinalul 1971—1975 menținerea unei rate înalte a acumulării a constituit o orientare justă, verificată de practică, de însemnătate fundamentală pentru dezvoltarea forțelor de producție și creșterea sistematică a nivelului de trai.

În cursul ultimelor două cincinale s-a aplicat cu mai multă fermitate politica de **repartizare rațională pe teritoriu a forțelor de producție.** Elaborarea planului și în profil teritorial a dat organelor locale posibilitatea să participe activ la îndeplinirea lui, să dispună de un instrument efectiv în dezvoltarea economică a fiecărui județ.

Îndeplinirea cu succes a obiectivelor stabilite în cincinalul 1971—1975 demonstrează succesul măsurilor de perfecționare a activității de conducere planificată a economiei, consecvența cu care s-a urmărit aplicarea lor în viață. Ultimele două cincinale (1966—1970 și 1971—1975), aprobate prin lege de către Marea Adunare Națională și repartizate de la început pe ani, pe ministere, centrale și întreprinderi, au creat condiții pentru o bună organizare a îndeplinirii sarcinilor stabilite. Un rol important au avut în această perioadă programele speciale pe ramuri și pe activități care au detaliat și fundamentat sarcinile de bază.

Perioada anilor 1971—1975 se detașează pregnant față de celelalte cincinale prin **sporirea aportului cercetării științifice proprii la modernizarea producției și introducerea tehnologiilor avansate,** la valorificarea superioară a resurselor naturale, la creșterea eficienței economice în toate ramurile producției materiale. În același timp, în cincinalul 1971—1975, ca și în cel anterior, s-a realizat o cotitură în **gospodărirea și utilizarea fondurilor materiale și bănești, a forței de muncă,** acțiuni care, alături de creșterea susținută a productivității muncii, au reprezentat baza de sporire a eficienței economice generale.

Marile succese obținute în dezvoltarea economică a țării, în **creșterea venitului național,** au constituit baza ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — țelul suprem al întregii activități a partidului și statului nostru.

Ritmuri accelerate, structuri moderne

CINCINALUL 1971—1975 a pus în evidență potențialul de dezvoltare într-o dinamică accelerată a economiei noastre. În acest sens pot fi prezentate cîteva dinamici semnificative. Dacă produsul social al României s-a mărit în întreaga perioadă 1951—1975 cu 780 miliarde lei, peste jumătate din această creștere s-a realizat în perioada 1971—1975. Un ritm accelerat de creștere a cunoscut și venitul național, care, față de 1970, era în 1975 mai mare cu 150 miliarde lei. Aceste realizări au fost posibile în primul rînd, datorită continuării în ritm susținut a dezvoltării industriei.

Prevederile Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R. au fost realizate — în industrie — cu 6 luni mai devreme, iar limita maximă din planul cincinal cu 2 luni în avans. Producția globală industrială realizată în perioada 1971—1975 depășește cu 100 miliarde lei limita superioară prevăzută în planul cincinal. Creșterea absolută realizată în anul 1975 față de 1970 (tabelul nr. 1) se ridică la peste 260 miliarde lei, ceea ce depășește

„Cincinalul 1971 — 1975 se caracterizează prin dezvoltarea impetuoasă a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, prin creşterea puternică a bogăţiei naţionale, a avuţiei întregului nostru popor".

NICOLAE CEAUSESCU

întreaga producţie realizată în anul 1968. Pentru a ilustra potenţialul atins de industria noastră în anul 1975 este suficient să arătăm că producţia globală industrială obţinută în ultimul an al cincinalului este egală cu cea realizată în întreg deceniul 1951—1960.

O contribuţie de seamă la îndeplinirea şi depăşirea prevederilor cincinalului în domeniul industriei a avut-o marea întrecere socialistă la care au participat toate judeţele ţării, unităţile economice şi toţi oamenii muncii. Un număr de 28 de judeţe şi municipiul Bucureşti au realizat înainte de termen sarcinile cincinalului la producţia industrială.

În ce priveşte structura pe subramuri a industriei şi evoluţia diferitelor sale componente, se cer subliniate, ca punct de plecare, realizările deosebite ale siderurgiei, metalurgiei feroase şi neferoase.

Producţia de oţel a sporit în ultimii 10 ani de la 3 400 mii tone la cca. 9 600 mii tone. Paralel cu dinamica ridicată a producţiei, a avut loc orientarea consecventă a metalurgiei spre produse superioare, care să satisfacă nevoile economiei în general şi ale construcţiilor de maşini în special. În ultimii 5 ani producţia de oţel aliat şi aliat superior s-a dublat, ponderea acesteia în totalul producţiei de oţel sporind de la 6,4% la 9,1%.

În cadrul industriei construcţiilor de maşini s-au dezvoltat în ritmuri superioare ramurile care valorifică la un nivel mai înalt resursele materiale şi de muncă ale ţării. La un ritm mediu anual în construcţia de maşini şi prelucrarea metalelor de 18,4%, creşterea anuală a fost de 18,7% în industria electrotehnică, de 26,8% în industria electronică, de 32% la maşini-unelte pentru aşchierea metalelor, de 27,3% la produsele mecanicii fine şi opticii.

	Nivelul anului 1975 faţă de 1970		
	Prevederi		Realizări
	Directivele Congresului al X-lea	Plan cincinal	
Produsul social	–	–	165,0
Venitul naţional	145-150	169-176	170,6
Producţia globală industrială	150-157	169-176	184,7
Producţia globală agricolă (media anuală 1971-1975, faţă de 1966-1970)	128-131	136-149	125,4
Volumul total al comerţului exterior (perioada 1971-1975, faţă de 1966-1970)	140-145	161-172	206,1
Volumul total al investiţiilor din fondurile centralizate ale statului (perioada 1971-1975, faţă de 1966-1970)	148-153	165	168,3
Valoarea fondurilor fixe puse în funcţiune din fondurile centralizate ale statului (perioada 1971-1975, faţă de 1966-1970)	–	–	167,8
Volumul total al traficului de mărfuri	–	194-211	154,8
Creşterea numărului de personal în economia naţională	107,8-109,8	119,6-	123,3
Productivitatea muncii pe un lucrător în :			
- industrie	137-140	142	137,0
- construcţii-montaj	127-131	135	146,1
- transporturile feroviare	133-135	133	127,2
Reducerea cheltuielilor de producţie la 1000 lei producţie marfă în industria republicană	6-7	11-12	9,2
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerţul socialist	130-135	140-147	148,3
Volumul serviciilor pentru populaţie	140-145	155-161	168,6
Retribuţia reală	116-120	120	circa 120
Veniturile reale totale ale populaţiei	–	140-146	146
Venitul naţional pe locuitor	137-142	–	162,6

TABELUL nr. 1 — Dinamica principalelor indicatori (în procente)

Industria chimică nu numai că şi-a păstrat caracterul de cea mai dinamică ramură a economiei, dar a ajuns să satisfacă în mare măsură nevoile de materii prime pentru industria uşoară şi alte ramuri şi să contribuie substanţial la intensificarea producţiei agricole. S-a accelerat procesul de modernizare a structurii pe ramuri a industriei chimice, prin fabricarea cu precădere a produselor cu un înalt grad de prelucrare. În anul 1975, producţia de fibre şi fire chimice a crescut de 7,6 ori faţă de 1965, la materiale plastice şi răşini sintetice de 4,6 ori, iar la cauciuc sintetic de peste 3,2 ori. O atenţie deosebită s-a acordat producţiei de sinteză fină şi de mic tonaj, care numai în ultimii 5 ani a crescut de peste 2,3 ori. În cadrul producţiei de îngrăşăminte chimice, care a ajuns în 1975 la 1 729 mii tone — aproape de 6 ori mai mare decît în 1965 — a crescut ponderea sortimentelor cu conţinut ridicat de substanţă activă. În scopul valorificării superioare a resurselor de petrol şi gaze naturale a fost dezvoltată cu precădere petrochimia, care în ultimii 5 ani a crescut de 2,4 ori, deţinînd astăzi 48,7% din producţia industriei chimice.

O dezvoltare accentuată a fost imprimată **industriei bunurilor de consum**, acoperindu-se în condiţii mai bune cererile mereu crescînde ale populaţiei. În perioada 1971—1975 producţia industriei uşoare a crescut în medie anual cu 13,4%, ritm superior prevederilor planului, precum şi ritmurilor realizate în toate cincinalele precedente. Gama de ţesături, confecţii, tricotaje, încălţăminte, articole de menaj a crescut şi s-a diversificat, industria uşoară realizînd în 1975 peste 125 mii articole, modele şi contexturi. În industria alimentară producţia a crescut cu 46,9% în ultimii 5 ani, îndeosebi pe seama sporirii cantităţilor de produse de bază în alimentaţia populaţiei. Valorificarea mai bună a materiilor prime, diversificarea, fabricarea de sortimente superioare din punct de vedere calitativ şi cu valoare nutritivă ridicată, au asigurat condiţii pentru îmbunătăţirea continuă a aprovizionării populaţiei.

Realizări însemnate au fost obţinute şi în ceea ce priveşte gradul de ocupare a populaţiei. În anul 1975 lucrau în industrie circa 2,8 milioane persoane, cu peste 730 mii mai multe decît în 1970. Aceasta înseamnă că aproape două treimi din sporul total al lucrătorilor din economie sînt reprezentaţi de personalul angajat în această perioadă în întreprinderi industriale. Creşterea numărului muncitorilor industriali şi a pregătirii lor tehnico-profesionale a multiplicat şi consolidat rolul clasei muncitoare de clasă conducătoare a societăţii noastre socialiste.

În ultimele două cincinale şi cu deosebire în anii 1971—1975 **agricultura şi-a recăpătat poziţia de ramură de bază a economiei naţionale — modernă, intensivă şi de înaltă productivitate.** În cincinalul 1971—1975 a fost obţinută o producţie medie anuală de cereale de 14,8 milioane tone, cu 2,1 milioane tone mai mult decît în perioada 1966—1970 şi cu 3,9 milioane tone mai mult decît în 1961—1965. Sporul producţiei animaliere a depăşit sarcinile stabilite prin Directivele Congresului.

Crearea unei baze tehnico-materiale moderne şi accelerarea creşterii producţiei agricole au fost considerate ca o problemă vitală pentru economia noastră, obiectivele dezvoltării agriculturii pe o perioadă îndelungată — de 10 ani — fiind concretizate în **programe naţionale.** Programul naţional privind dezvoltarea zootehniei şi creşterea producţiei animaliere, elaborat pentru perioada 1971—1980, a direcţionat măsurile menite să îmbunătăţească activitatea de dezvoltare a şeptelului şi de ameliorare a acestuia. În ultimii ani s-au dezvoltat într-un ritm rapid metodele industriale de creştere şi îngrăşare a animalelor, contribuind în mod substanţial la sporirea producţiei animaliere. La sfîrşitul cincinalului, agricultura dispunea de 118 mii tractoare (cu aproape 11 mii mai mult decît în anul 1970), de 18 mii combine autopropulsate (de aproape 14 ori mai multe decît în anul 1970), ceea ce a permis efectuarea lucrărilor în perioade mai scurte şi de calitate superioară. Prin dezvoltarea industriei de produse chimice pentru agricultură, în perioada

1971—1975 s-au pus la dispoziția acesteia 4,5 milioane tone îngrășăminte chimice substanță activă cu 1,7 milioane tone mai mult decît în cincinalul precedent.

În mod complex au fost tratate problemele privind îmbunătățirile funciare într-o perspectivă mai largă, în cadrul Programului național privind gospodărirea rațională a resurselor de apă, extinderea lucrărilor de irigații, îndiguiri, desecări și de combatere a eroziunii solului. Eforturile pentru extinderea irigațiilor s-au concretizat în amenajarea numai în cursul acestui cincinal a unei suprafețe de circa 800 mii hectare. În primăvara anului 1976 agricultura va dispune de 1 730 mii hectare amenajate pentru irigații (față de numai 230 mii hectare în 1965), țara noastră situîndu-se astfel printre țările europene cu o pondere ridicată a suprafeței amenajate pentru irigații în totalul suprafeței arabile.

În perioada 1971—1975, recolta pe întregul cincinal a fost mai mare decît în cincinalul precedent, iar producția animalieră a marcat un curs continuu ascendent, astfel încît pe ansamblu întregii agriculturi producția a fost cu peste 25% mai mare față de cea din cincinalul 1966—1970 și cu 55% față de perioada 1961—1965 (tabelul nr. 2).

mii t

	Realizat 1975	Medii anuale Realizat 1971-1975	Diferențe (±) față de realizat: 1966-1970	1961-1965
Cereale-boabe	15219	14804	+ 2077	+ 3918
Floarea-soarelui	724	760	+ 33	+ 257
Sfeclă de zahăr	4902	4757	+ 1244	+ 2120
Cartofi de toamnă	2319	2927	+ 432	+ 622
Legume de cîmp	2364	2549	+ 496	+ 892
Fructe	1051	1086	− 236	+ 168
Struguri	1167	1199	+ 203	+ 292

TABELUL nr. 2 — Dinamica producției de cereale (realizări medii anuale).

Rezultatele bune obținute în sfera producției materiale au permis ca **volumul comerțului exterior al României în cincinalul 1971—1975 să fie de 2,3 ori mai mare decît cel realizat în perioada 1966—1970.** Caracteristic este faptul că ritmul comerțului exterior devansează creșterea venitului național și produsului social, o pondere tot mai importantă reprezentînd-o produsele cu un grad ridicat de prelucrare. Exportul la mașini, utilaje și mijloace de transport a crescut față de anul 1970 de 2,7 ori, la produse chimice, îngrășăminte și cauciuc de 3,7 ori, la mărfuri industriale de larg consum de peste 2 ori, aceste produse deținînd 52,2% din volumul exportului. Dacă în anii antebelici țara noastră exporta 8—10 tone de produse pentru a importa numai o tonă, astăzi acest raport a devenit o tonă la export pentru o tonă la import.

În perioada cincinalului 1971—1975 se remarcă extinderea cooperării în producție, formă modernă a dezvoltării relațiilor economice care deține în prezent circa 25% din volumul comerțului exterior al țării noastre.

Modificări în repartiția teritorială a forțelor de producție

CREȘTEREA în ritm înalt a venitului național și alocarea unei părți însemnate pentru dezvoltare au permis **înfăptuirea unui amplu program de investiții,** îndeosebi pentru dezvoltarea producției materiale. În același timp, investițiile au constituit principalul instrument al îmbunătățirii repartizării teritoriale a forțelor de producție.

Investițiile realizate în perioada 1971—1975 au însumat 544,7 miliarde lei, reprezentînd un volum mai mare decît cel realizat în cele două cincinale precedente. În cincinalul trecut s-au realizat unele din cele mai importante obiective pentru dezvoltarea forțelor de producție ale țării, pentru construirea bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate. Au fost construite și date în folosință 2 257 capacități industriale și agrozootehnice, fiind totodată dezvoltate și reutilate numeroase întreprinderi și unități economice. Numărul locurilor de muncă noi create în anii 1971—1975 este aproape egal cu realizările din perioada 1956—1965.

Expresia cea mai elocventă a materializării investițiilor o reprezintă creșterea susținută a fondurilor fixe din economie care, la sfîrșitul anului 1975, însumau aproximativ 1 200 miliarde lei. Din acestea, peste două treimi au fost puse în funcțiune în ultimii 10 ani, ceea ce demonstrează procesul rapid al înnoirii bazei tehnico-materiale a economiei naționale ; la sfîrșitul anului 1975 peste 44% din totalul fondurilor fixe aveau o vechime mai mică de 5 ani și 33% o vechime de peste 10 ani. Această structură modernizată a fondurilor fixe evidențiază rolul hotărîtor al cincinalului 1971—1975 în dezvoltarea mijloacelor de producție, vigoarea economiei noastre din punct de vedere al capacității sale tehnice.

Un fapt de o deosebită însemnătate în cadrul politicii de investiții a fost **perfecționarea modului de repartizare a fondurilor alocate pe județe.** În cincinalul trecut fondurile de investiții alocate județelor Bistrița-Năsăud, Covasna, Gorj, Harghita, Sălaj, Dîmbovița, Tulcea, Vîlcea, Vaslui și Botoșani au sporit în ritmuri mai accentuate. Aceasta a adus schimbări importante în gruparea județelor după valoarea fondurilor fixe productive.

Politica de amplasare a noilor obiective în cincinalul 1971—1975 a asigurat în județele rămase în urmă realizarea unor ritmuri mai ridicate de creștere economică și, în primul rînd, a industriei, accelerarea procesului de apropiere a județelor în ce privește gradul de industrializare. În această perioadă un număr de 10 județe mai puțin dezvoltate în trecut — Buzău, Covasna, Dîmbovița, Mehedinți, Olt, Teleorman, și Vaslui — au realizat ritmuri medii anuale de creștere a producției industriale de 16—20%, mult superioare celor pe ansamblul industriei.

Înfăptuirea politicii de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu este însoțită de o serie de schimbări importante pe planul folosirii forței de muncă. A crescut numărul personalului angajat ce revin la 1 000 locuitori. Un fenomen pozitiv, cu multiple implicații îl reprezintă procesul de apropiere treptată, între județe în ceea ce privește structura forței de muncă, în sensul creșterii greutății specifice a muncitorilor. În intervalul 1966—1974, în timp ce pe întreaga țară numărul muncitorilor la 1 000 locuitori a crescut cu 38, în județele slab dezvoltate în trecut sporul a ajuns pînă la 84.

Promovarea progresului tehnic și creșterea eficienței

PRIN PROGRAMELE speciale de dezvoltare a cercetării științifice adoptate **în cursul ultimului deceniu s-a realizat o mai mare concentrare a capacității de cercetare.** Rețeaua unităților dispunea, la sfîrșitul anului 1975, de circa 100 mii cadre de cercetare, ceea ce s-a reflectat pozitiv în scurtarea ciclului de finalizare a obiectivelor și de aplicare în producție a rezultatelor cercetării. În această perioadă cercetarea științifică și-a adus o contribuție concretă la realizarea de noi tehnologii în industria chimică și minieră, în domeniul materialelor de construcții și industriei ușoare, în crearea de noi echipamente, mașini și utilaje de mare productivitate.

Dezvoltarea cercetărilor și a bazei materiale a cercetării a determinat **sporirea numerică și ridicarea gradului de competență al personalului tehnic, de specialitate**, a sporit rolul intelectualității și îndeosebi al intelectualității tehnice în progresul general al societății noastre. Intelectualitatea și-a adus o contribuție mai mare la buna organizare a producției și a muncii, la introducerea tehnicii avansate în toate ramurile economiei naționale.

Pe baza dezvoltării cercetărilor în toate ramurile productive, **în perioada 1971—1975 au fost asimilate circa 5 400 tipodimensiuni de mașini, utilaje și instalații, aproape 500 sortimente de materiale, precum și o gamă largă de produse și sortimente de bunuri de consum.** Pe ansamblul industriei, ponderea produselor noi sau reproiectate puse în fabricație de la începutul cincinalului a reprezentat circa 44% din valoarea producției realizate în anul 1975.

În industria electrotehnică s-a dezvoltat producția de aparate de măsură și control electrotehnice, mijloace de automatizare, s-a organizat și s-a extins producția de aparate pentru radiocomunicații, s-au asimilat în fabricație mașinile electrotehnice de calcul și calculatoarele electrotehnice de capacitate medie. Industria a asimilat sortimente moderne de aparatură necesare electrificării și utilaj energetic de mare capacitate pentru dotarea marilor centrale electrice. S-a realizat o gamă diversificată de mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor și de mașini automate cu comandă numerică, familie de instalații de foraj pentru țiței și gaze și prospecțiuni geologice pînă la 6 000 metri. S-a trecut la fabricația de mijloace de transport terestre și maritime de mare capacitate, a fost extinsă producția de utilaje tehnologice pentru diferite ramuri ale economiei.

Nivelul tehnic al producției a fost ridicat prin introducerea unui număr sporit de tehnologii noi de fabricație, cu efecte pozitive asupra creșterii productivității muncii și reducerii costurilor. În perioada 1971—1975 au fost aplicate în producție 156 tehnologii noi, din care circa 70% se bazează pe concepție proprie.

Un aspect caracteristic cincinalului pe care de curînd l-am încheiat îl reprezintă **creșterea eficienței în întreaga activitate economică, crearea condițiilor pentru sporirea rodniciei muncii.**

Aplicarea metodelor moderne de organizare a producției și a muncii într-un număr tot mai mare de unități economice, introducerea de tehnologii avansate a lărgit mult posibilitățile de creștere a productivității muncii. Perfecționarea și modernizarea proceselor de producție, folosirea mai bună a capacităților de producție, organizarea la nivel superior a producției și a muncii și creșterea calificării și specializării cadrelor, au reprezentat factorii principali ai ridicării productivității muncii în toate ramurile producției materiale, ai sporirii forței productive a muncii. Pe seama creșterii productivității s-a obținut peste jumătate din sporul producției industriale realizat în cursul cincinalului.

În anii 1971—1975 s-a realizat totodată și **o mai eficientă folosire a fondurilor fixe.** În industrie, producția globală la 1 000 lei fonduri fixe a crescut în anii cincinalului cu circa 8%. În toate ramurile se realizează în prezent un indice de utilizare a capacităților de producție cu mult superior perioadelor anterioare. Sporul producției industriale obținut pe seama îmbunătățirii folosirii capacităților de producție față de anul 1970 însumează 160 miliarde lei.

Cheltuielile materiale au scăzut în toate ramurile industriale ; consumul de energie electrică ce a revenit la 1 000 lei venit național s-a redus cu 8%. Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social s-a redus de la 59,4% în 1970 la 58,0% în 1975, venitul național înregistrînd un ritm mediu anual de creștere superior ritmului mediu de creștere a produsului social.

Ridicarea permanentă a nivelului de trai

SCOPUL FINAL al întregii activități desfășurate în perioada analizată, ca și al întregii politici a partidului îl reprezintă creșterea substanțială a nivelului de trai, crearea tuturor condițiilor pentru afirmarea plenară a personalității umane.

Cincinalul 1971—1975 este perioada cu cele mai mari realizări în domeniul creșterii bunăstării oamenilor muncii : **veniturile reale totale ale populației au sporit** cu 46%, ceea ce reprezintă un spor de 74 miliarde lei. Această creștere depășește sporurile realizate în toate celelalte cincinale anterioare. În 1975 față 1970 retribuția reală a crescut cu cca. 20%. Retribuția medie nominală lunară a ajuns la sfîrșitul anului 1975 la 1 975 lei, față de 1 434 lei cît s-a realizat în anul 1970. Retribuția minimă a muncitorilor necalificați este în prezent de 1 200 lei lunar și a sporit față de anul 1970 cu 50%, depășindu-se cu 100 lei prevederile din cincinal.

Un rol tot mai însemnat în realizarea programului de măsuri privind creșterea nivelului de trai l-au avut resursele alocate de societate în scopuri social-culturale. Dezvoltarea potențialului economic al țării, creșterea venitului național au creat premisele necesare care au permis sporirea considerabilă a acestor alocații.

Fondurile sociale de consum de la bugetul de stat au fost în anul 1975 de aproape 8 ori mai mari decît în 1955 și de aproape 4 ori mai mari decît în 1960. Pe întregul cincinal 1971—1975 cheltuielile de la bugetul de stat pentru finanțarea acțiunilor social-culturale au fost de cca. 220 miliarde lei. Calculate pe o familie cheltuielile pentru finanțarea acțiunilor social-culturale de la bugetul de stat au fost în anul 1975 de 7 420 lei față de 5 200 lei în 1970.

Realizări importante prezintă și creșterea nivelului de trai al țărănimii. Veniturile reale ale țărănimii au fost la sfîrșitul cincinalului cu peste 60% mai mari decît în 1970.

Creșterea veniturilor populației a fost însoțită de asigurarea în cantități sporite a mărfurilor de consum. În anii 1971—1975 comerțul socialist a desfăcut populației cantități mai mari de produse decît în perioada 1951—1960, la majoritatea produselor alimentare de bază (carne și produse din carne, pește, ulei comestibil, lapte, brînzeturi, zahăr și altele). Semnificativ pentru realizările din domeniul îmbunătățirii condițiilor de viață ale populației din acest cincinal este și volumul desfacerilor de bunuri nealimentare. Vînzările de mobilă realizate în cincinalul 1971—1975 prin unitățile comerțului socialist sînt mai mari decît cele din întreaga perioadă 1950—1965. Numărul radioreceptoarelor vîndute populației în cincinalul 1971—1975 este aproximativ la nivelul vînzărilor realizate în întreaga perioadă 1950—1965. Pe ansamblu, volumul mărfurilor desfăcute populației în cincinalul 1971—1975 depășește volumul realizat în întreaga perioadă 1951—1965.

CINCINALUL ÎNCHEIAT DE CURÎND REPREZINTĂ O etapă deosebit de importantă în dezvoltarea social-economică a României. Realizarea în bune condițiuni, înainte de termen, a prevederilor sale a demonstrat energia și capacitatea creatoare a celor ce muncesc, conștiința și angajata lor participare la materializarea în viață a sarcinilor fiecărei etape. A fost acumulată, totodată, o deosebit de valoroasă experiență în producție, s-a realizat o consolidare efectivă a bazei tehnico-materiale a producției și s-a îmbogățit cu noi valențe potențialul creator al specialiștilor noștri. Toate acestea asigură un fundament solid pentru realizarea cu succes a noilor sarcini de amploare ale cincinalului revoluției tehnico-științifice, la a căror înfăptuire sînt angrenate în prezent toate forțele creatoare ale poporului nostru.

S. ILIESCU

DEZVOLTAREA ECONOMIEI ROMÂNEȘTI ÎN PROFIL TERITORIAL

CEL DE-AL XI-LEA CONGRES AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN a trasat coordonatele majore ale dezvoltării economico-sociale a țării în perioada 1976—1980, stabilind direcțiile, sarcinile și proporțiile care asigură ridicarea României pe o treaptă superioară de dezvoltare. Pentru prima dată planul cincinal în profil teritorial a fost întocmit pe județe, pe municipii, orașe și comune, iar obiectivele economice stabilite prin plan și-au găsit de la început o reprezentare spațială, fiind așezate, în urma unor studii și schițe de sistematizare, pe amplasamente concrete, în cadrul platformelor industriale sau zonelor funcționale specifice ale localităților.

În activitatea de elaborare a planului cincinal, consiliile populare, sub îndrumarea comitetelor județene de partid, și-au manifestat plenar capacitatea politico-organizatorică. Se poate afirma cu tărie că elaborarea planului în care am pășit este opera colectivă a întregului nostru popor, dezbaterile asupra planului și schițelor de sistematizare, care au avut loc la comune, în Conferințele județene ale deputaților consiliilor populare și acum în Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare, prilejuind manifestarea hotărîrii tuturor oamenilor muncii de a îndeplini în mod exemplar sarcinile planului cincinal, deplina adeziune a întregului nostru popor la politica partidului.

Strategia unei dezvoltări dinamice, armonioase

ÎN PROCESUL înfăptuirii obiectivelor majore ale construcției socialiste, îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție și făurirea unei structuri teritoriale eficiente a constituit o preocupare constantă a Partidului Comunist Român, una dintre sarcinile de bază ale planurilor de dezvoltare economico-socială a țării.

Elaborînd politica de repartizare pe teritoriu a forțelor de producție, partidul a pornit de la cerințele generale ale creșterii economice și de la necesitatea asigurării echității sociale, luînd în considerare atît condițiile economice și naturale existente pe teritoriu, cît și nivelul de dezvoltare economico-socială a diferitelor zone ale țării. În acest sens, s-a avut în vedere, pe de o parte, faptul că țara noastră a moștenit de la capitalism mari disparități în ce privește nivelul de dezvoltare a forțelor de producție pe teritoriu, lichidarea acestora constituind o necesitate pentru realizarea deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor patriei noastre socialiste. Pe de altă parte, s-a avut în vedere că toate județele țării dispun de o serie de bogății ale subsolului, de un anumit fond agricol și forestier, de resurse de muncă și de alte condiții economice și naturale favorabile unei dezvoltări accentuate, unui progres multilateral. **„Amplasarea teritorială judicioasă a diferitelor activități industriale, dezvoltarea forțelor de producție în toate zonele țării,** spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, merg tocmai în direcția creării condițiilor pentru ridicarea tuturor localităților, a tuturor comunelor la un nivel superior de civilizație materială și spirituală“.**

Îndeplinindu-și funcția sa economico-organizatorică statul socialist a intervenit în mod activ în direcția formării unei structuri teritoriale eficiente și armonioase a forțelor de producție, orientînd prin plan mijloacele necesare dezvoltării bazei tehnico-materiale, asigurînd accelerarea ritmului de creștere a producției în județele cu un potențial industrial mai scăzut și completarea sau lărgirea bazei energetice și de materii prime în toate județele. O astfel de strategie a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial, înfăptuită în contextul general al industrializării socialiste, și-a afirmat în mod plenar rolul de pîrghie de bază în ridicarea tuturor județelor țării și în echilibrarea pe teritoriu a potențialului economiei naționale.

Pornind de la faptul că industria constituie ramura principală de antrenare a creșterii economice generale și pîrghia hotărîtoare în dezvoltarea economico-socială în profil teritorial, partidul nostru a acordat o deosebită atenție amplasării noilor obiective industriale. Potrivit directivelor și orientărilor stabilite de partid, la amplasarea noilor obiective industriale s-a avut în vedere în permanență îmbinarea criteriilor de eficiență economică cu considerente politico-sociale, în condiții echivalente de eficiență acordîndu-se prioritate amplasării unor obiective industriale în județe și respectiv localități mai puțin dezvoltate. Aplicarea criteriilor generale de amplasare se face diferențiat în funcție de nivelul de dezvoltare a județelor, de condițiile economice și naturale favorabile existente, proprii fiecărei zone sau localități și ținînd seama de particularitățile repartizării teritoriale specifice diferitelor ramuri ale industriei. Astfel, se ia în considerare, pe de o parte, faptul că județele și centrele industriale avansate dispun de capacitate tehnico-științifică, de experiență în producție, de posibilitatea redistribuirii cadrelor calificate existente și de alte condiții care oferă posibilitatea creșterii importante a producției, în termene scurte, cu investiții relativ mai mici. În acest fel creșterea producției în aceste județe se face în principal pe baza dezvoltării, modernizării, completării și integrării cu noi secții a întreprinderilor existente și prin construirea unor întreprinderi noi din industria de vîrf, care prin nivelul lor tehnic necesită asistența tehnică a întreprinderilor, institutelor de învățămînt și instituțiilor științifice existente.

Ritmul creșterii producției industriale pe județe

Județul	Ritmul mediu anual de creștere a producției			Ponderea în producția globală industrială a țării			
	1951–1960	1961–1970	1971–1974	1950	1960	1970	1974
Total industrie, din care	13,0	12,8	13,2	100,0	100,0	100,0	100,0
Argeș	13,9	10,7	16,3	1,7	2,0	3,2	3,6
Constanța	16,6	16,7	15,5	1,1	1,6	2,1	2,2
Dolj	15,4	20,3	12,8	1,4	1,8	3,2	3,1
Galați	12,4	21,1	20,7	1,8	1,8	3,2	4,3
Iași	12,6	20,6	18,6	1,5	1,6	2,8	3,3
Mureș	15,7	14,9	9,6	2,3	3,1	3,4	3,0
Olt	7,1	27,9	29,4	0,6	0,4	1,1	2,0

Pe de altă parte, județele și localitățile mai puțin dezvoltate dispun, pe lîngă forța de muncă necesară, și de anumite surse de materii prime agricole, de anumite bogății ale subsolului și surse de apă neangajate sau amenajabile în condiții tehnice și economice avantajoase și în unele cazuri de un anumit fond locativ, de dotări tehnico-edilitare și social-culturale și de alte condiții economice și naturale favorabile unei dezvoltări accelerate. Experiența a dovedit că, chiar dacă în prima etapă a dezvoltării unor noi platforme industriale se fac concesii de moment, ulterior, prin valorificarea condițiilor favorabile existente concesiile economice făcute în prima etapă sînt compensate pe deplin, localități cum sînt : Craiova, Pitești, Buzău, Slatina, Suceava, Alba Iulia, Turnu Măgurele, Iași și multe altele, în trecut aproape lipsite de industrie, transformîndu-se treptat în centre de polarizare a noi întreprinderi industriale.

La amplasarea noilor obiective industriale se iau în considerare în consecință o multitudine de elemente și factori determinanți în obținerea unei efeciențe economice cît mai ridicate, prin valorificarea bogatelor resurse de materii prime și utilizarea rațională a forței de muncă.

Mutații teritoriale fundamentale

APLICAREA consecventă a politicii partidului de industrializare socialistă a țării și de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu a făcut ca în prezent industria să devină ramură preponderentă în toate zonele țării, producția globală industrială pe un locuitor depășind pe cea agricolă în fiecare județ.

Pe baza executării unui vast program de prospecțiuni geologice și studierii potențialului hidroenergetic, ramurile industriei energetice și extractive de minereuri și alte substanțe minerale utile au cunoscut o puternică dezvoltare de ansamblu și expansiune teritorială.

Astfel, au fost descoperite și puse în exploatare noi structuri petroliere și zăcăminte de gaze, precum și zăcăminte de lignit, asigurîndu-se, astfel, dezvoltarea importantă a bazei **energetice** și de **materii prime** pentru chimizare în toate zonele țării. Pe această bază au fost construite noile rafinării de la Dărmănești, Gheorghe Gheorghiu-Dej, Pitești, Brazi și Suplacul de Barcău, precum și centralele termoelectrice de mare capacitate de la Craiova, Borzești, Paroșeni, Iernut, Fîntînele, Ploiești Sud, București, Doicești, Galați, Iași, Suceava, Oradea, Rogojelu, Turceni, Deva-

Mintia, Brăila, Rm. Vîlcea și altele. Concomitent, pe baza studiilor efectuate, s-a trecut la punerea în valoare a potențialului hidroenergetic al Bistriței, Dunării, Argeșului, Lotrului, Oltului, Someșului, Sebeșului și al altor rîuri. Ca urmare, industria combustibilului și-a modificat într-o măsură însemnată proporțiile teritoriale, în condițiile unei dezvoltări accentuate a producției. O serie de județe, în care în trecut industria combustibilului era inexistentă sau puțin dezvoltată, își aduc o contribuție din ce în ce mai mare la asigurarea necesarului economiei naționale ; între acestea Argeșul dădea în 1974 circa 8,5% din producția de combustibil a țării (față de 0,7% în 1950), Bacăul — 10,1% (față de 3,1%), Gorjul — 8,7% (față de 0) etc. Concomitent, a scăzut ponderea unor județe ca Hunedoara și Prahova, care însă se mențin în continuare pe primele două locuri.

În industria **metalurgiei feroase**, într-o primă etapă au fost reconstruite și dezvoltate unitățile existente, pentru ca mai apoi să se construiască Combinatul siderurgic de la Galați, uzinele de țevi de la Roman și București, Uzina metalurgică Iași, Uzina de sîrmă și produse din sîrmă Buzău. Ca urmare și în această ramură de bază a industriei s-au realizat mutații teritoriale importante, cea mai concludentă fiind creșterea ponderii județului Galați — de la 3,3% în 1950 la 31,8% în 1974. În industria **metalurgiei neferoase**, ca urmare a construirii uzinelor de alumină de la Oradea și Tulcea și a Uzinei de aluminiu de la Slatina, cît și a deschiderii de noi exploatări miniere în județele Suceava, Tulcea și Caraș-Severin, repartizarea teritorială a producției s-a modificat, afirmîndu-se în mod deosebit județul Olt, care deținea în anul 1974 aproape o treime din producția globală a ramurii (32,3%) și județele Bihor (4,8%), Tulcea (1,9%), Suceava (1,6%).

Dezvoltarea industriei **construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor** oferă posibilități favorabile pentru îmbunătățirea generală a repartizării teritoriale a forțelor de producție. În anii construcției socialiste această ramură a cunoscut o puternică expansiune teritorială, practic în toate județele țării fiind construite noi întreprinderi. Așa se face că odată cu creșterea producției într-o serie de județe cu tradiție, s-a mărit și producția în județe în trecut lipsite de uzine constructoare de mașini și, drept urmare, și ponderea acestora în totalul ramurii. Astfel, Argeșul avea în 1974 o pondere de 5,1%, Dîmbovița — 3,1%, Doljul — 3,8%, Mureșul — 2,1% în timp ce ponderea acestor județe, luate împreună, în 1950, nu depășea 4,1%.

În industria **chimică** s-au construit și pus în funcțiune o serie de obiective de importanță națională, cum sînt întreprinderile de îngrășăminte chimice de la Craiova, Roznov, Făgăraș, Tg. Mureș, Năvodari, Tr. Măgurele ; combinatele chimice și petrochimice de la Brazi, Pitești, Victoria, Făgăraș, Rm. Vîlcea, Gheorghe Gheorghiu-Dej ; întreprinderile de fire și fibre sintetice și chimice de la Săvinești, Iași și Brăila, Întreprinderea de produse sodice Rm. Vîlcea. Ca urmare, o serie de județe s-au afirmat în ultimii ani cu ponderi însemnate în producția globală a industriei chimice (1974) : Argeș — 3,5%, Bacău — 6,1%. Iași — 12,9% Neamț — 9,7%, Vîlcea — 3,5% etc.

În **exploatarea** și **prelucrarea lemnului** au fost realizate o serie de combinate moderne de industrializare a lemnului, amplasate de regulă în orașe către care gravitau exploatările forestiere. De asemenea, toate județele țării dispun de fabrici de mobilă ale industriei republicane sau industriei locale de stat și cooperatiste. Pe linia valorificării superioare a lemnului și economisirii masei lemnoase au fost construite noi combinate de celuloză și hîrtie la Dej, Suceava, Drobeta-Turnu Severin, la Călărași și Palas-Constanța utilizîndu-se drept materie primă paiele, iar la Brăila, stuful. Numai aceste combinate de mare capacitate, amplasate în județe în care ramura a fost creată în anii construcției socialiste, dețineau 61,7% din producția globală a industriei celulozei și hîrtiei pe anul 1974.

O largă difuziune în teritoriu au cunoscut și ramurile industriei materialelor de construcție, industriei ușoare și alimentare, asigurîndu-se o importantă îmbunătățire a gradului de ocupare a forței de muncă, îndeosebi a femeilor.

Îmbunătățirea repartizării teritoriale a ramurilor de bază ale industriei a determinat schimbări esențiale în proporțiile teritoriale ale industriei atît în ce privește ponderea județelor în producția industrială a țării, cît și în sensul diversificării și îmbogățirii structurii pe ramuri a tuturor județelor țării.

O caracteristică a îmbunătățirii repartizării teritoriale a industriei o constituie accelerarea procesului de ridicare a județelor mai puțin dezvoltate în ultimul deceniu și îndeosebi în perioada cincinalului trecut. Astfel, producția globală industrială a crescut în perioada 1971—1974 într-un ritm mediu anual de 13—15% în județele Alba, Bihor, Bistrița-Năsăud, Gorj, Ialomița, Neamț, Satu-Mare, Tulcea și Vîlcea, cu 15,1—20% în județele Constanța, Covasna, Dîmbovița, Iași, Teleorman, Vaslui și Vrancea și cu peste 20% în județele Olt, Mehedinți, Buzău și Sălaj. Unele dintre județele în trecut cu un nivel scăzut sau mijlociu de dezvoltare și-au sporit în mod considerabil ponderea în producția globală industrială a țării (vezi tabelul), apropiindu-se sau înscriindu-se încă de pe acum în rîndul județelor cu un potențial industrial ridicat. Numărul județelor cu o producție globală industrială de peste 10 miliarde lei (21 județe) a devenit preponderent încă din anul 1975, în alte 13 județe realizîndu-se o producție globală de 5—10 miliarde lei.

Schimbări structurale calitative, determinate de procesul industrializării socialiste a țării, au intervenit și în ceea ce privește gradul și structura de ocupare a forței de muncă, urbanizarea și dezvoltarea rețelei de orașe, veniturile și nivelul de trai și civilizație a populației de pe întreg cuprinsul țării. Populația ocupată în activități neagricole a depășit încă din anul 1970 pe cea ocupată în agricultură în cea mai mare parte a județelor. Numărul personalului angajat în industrie tinde de asemenea să devină preponderent. Populația urbană a reprezentat la mijlocul anului 1975 peste 43% din totalul populației.

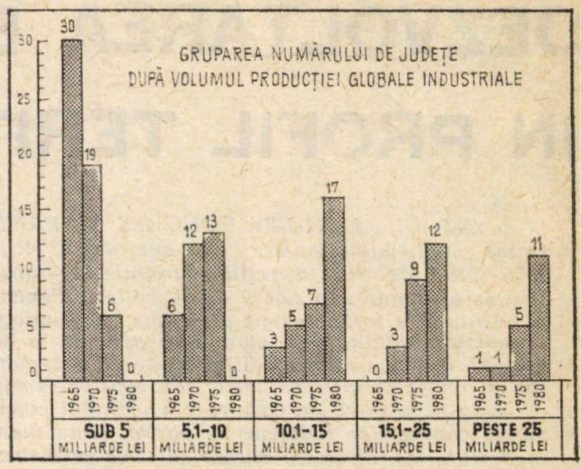

Semnificația unor priorități

PLANUL NAȚIONAL UNIC de dezvoltare economico-socială a țării în perioada 1976—1980 asigură accentuarea procesului de creștere economică a tuturor zonelor țării. Înfăptuirea acestui obiectiv se va face prin îmbunătățirea în continuare a repartizării teritoriale a forțelor de producție, în principal prin amplasarea unor noi obiective industriale în județele cu un potențial economic mai scăzut, astfel încît în anul 1980 fiecare dintre aceste județe să realizeze o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei. În acest fel, cele 18 județe care au avut în anul 1975 o producție mai mică de 10 miliarde lei, deținînd împreună 18% din producția industrială a țării, vor avea în anul 1980 — luate la un loc — o pondere de circa 23%.

Realizarea acestui obiectiv impune pentru unele județe ca Bistrița-Năsăud, Botoșani, Covasna, Sălaj, Tulcea sporirea producției industriale de 2,5—5 ori, adică într-un ritm mediu anual de creștere deosebit de accentuat. După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, aceasta **„nu constituie o simplă cifră, ci reprezintă o cotitură calitativă deosebită în dezvoltarea tuturor zonelor și județelor țării noastre, în ridicarea nivelului de civilizație a întregii noastre țări“.**

Vor interveni modificări importante în ceea ce privește gruparea județelor după volumul producției globale industriale. Astfel, în 1980 numărul județelor cu o producție industrială de peste 15 miliarde lei va fi de 23, în timp ce în 1965 din această categorie făcea parte un singur județ, mai precis municipiul București, iar în 1975 — 14. Dar modificarea cea mai importantă este aceea că la sfîrșitul cincinalului toate județele vor realiza o producție de peste 10 miliarde lei. Este semnificativ și faptul că între județele care în anul 1980 vor realiza o producție industrială de peste 25 miliarde lei, alături de Brașov, Prahova, Timiș, Cluj și Hunedoara se află o serie de județe în trecut slab dezvoltate din punct de vedere industrial, ca Argeș, Constanța, Dolj și Iași.

Realizarea pînă în anul 1980 a circa 2 700 noi capacități de producție principale asigură, de asemenea, dezvoltarea și profilarea economică în perspectivă a fiecărui județ și a unui mare număr de localități, urmărindu-se ca în decursul actualului cincinal un număr de circa 100 centre comunale să treacă pe calea modernizării, transformîndu-se în orășele agricole sau agro-industriale.

Amplasarea obiectivelor industriale (noi și dezvoltări) ce urmează a se realiza în viitorul cincinal s-a făcut în conformitate cu criteriile stabilite de cel de-al XI-lea Congres al partidului, astfel :

— în cazul unor noi unități consumatoare de materii prime cu volum mare de transport, ca noile fabrici de zahăr și de conserve de legume și fructe, centralele electrice pe bază de lignit sau șisturi bituminoase, noi capacități siderurgice etc., amplasarea s-a făcut ţinînd seama de zonele de materii prime şi combustibil. Tot în vederea reducerii volumului de transport şi evitării pierderilor din perisabilităţi, noile fabrici de bere, produse agroalimentare proaspete de consum zilnic, produse de panificaţie etc. au fost amplasate ţinînd seama de centrele de consum ;

— întreprinderile din industria de vîrf, cu tehnicitate ridicată, purtătoare de progres tehnic, cum sînt : fabricile de electronică industrială, maşini de calculat, aparate electrice de măsură şi control, scule speciale, componente electronice active, echipamente periferice etc. au fost amplasate în marile centre industriale şi ştiinţifice : Bucureşti, Cluj, Timişoara, Iaşi şi altele ;

— o serie de întreprinderi care ocupă un mare număr de angajaţi, cum sînt cele din industria chimică, industria construcţiilor de maşini, industria uşoară au fost amplasate în zone şi oraşe mai puţin dezvoltate, în vederea îmbunătăţirii gradului şi structurii de ocupare a forţei de muncă ;

— o deosebită atenţie a fost acordată ocupării în muncă a femeilor, în special în centre industriale ca Gheorghe Gheorghiu-Dej, Reşiţa, Hunedoara, Deva, Petroşani, Lupeni, Bîrlad, Baia Mare, Motru şi alte oraşe în care predomină ramurile industriei grele, şi extractive, care ocupă în principal bărbaţi ;

— o serie de obiective industriale au fost amplasate în oraşele reşedinţă de judeţ mai puţin dezvoltate, ca Slobozia, Vaslui, Bistriţa, Zalău, Sf. Gheorghe, Miercurea Ciuc, Slatina, Alexandria în vederea ridicării lor treptate la nivelul funcţiilor politico-administrative ce le revin, urmărindu-se în acelaşi timp ridicarea economică a unui număr de circa 50 oraşe care se situează încă la un nivel mai scăzut de dezvoltare ;

— obiectivele mari consumatoare de apă, au fost orientate către oraşele dunărene (Călăraşi, Giurgiu, Olteniţa, Brăila, Corabia etc.) ;

— ţinînd seama de avantajele economice pe care le oferă, s-a urmărit gruparea mai multor obiective industriale pe aceeaşi platformă industrială în vederea prelucrării succesive a unor materii prime şi semifabricate, folosirii în comun a unor instalaţii (fabrici de oxigen, forje, turnătorii, matriţerii, secţii auxiliare, ateliere mecanice etc.), a surselor de alimentare cu apă şi energie electrică şi termică, a căilor de acces, a unor dotări social-culturale. Dezvoltarea industriei în ritmurile şi proporţiile teritoriale stabilite va atrage după sine modernizarea în continuare a agriculturii, transporturilor şi telecomunicaţiilor, dezvoltarea reţelei de servire economică şi social-culturală. Repartizarea pe judeţe şi localităţi a obiectivelor economice şi a dotărilor social-culturale s-a făcut în strînsă concordanţă cu prevederile privind dezvoltarea industriei, creşterea numărului personalului angajat şi creşterea previzibilă a populaţiei urbane, urmărindu-se şi lichidarea unor rămîneri în urmă existente. Se prevede ca în anul 1980 aproximativ 51% din populaţia ţării să lucreze în oraşe beneficiind de condiţii de confort şi civilizaţie pe care le conferă urbanismul. În acelaşi timp satele vor prezenta condiţii de muncă şi de viaţă apropiate de cele existente în oraşe.

Realizarea tuturor prevederilor planului cincinal va reprezenta o etapă hotărîtoare pentru ridicarea fiecărui judeţ la un nivel superior de viaţă şi civilizaţie.

Marin CEOPONEA
C.S.P.

AMENAJĂRILE HIDROTEHNICE ÎN PERSPECTIVA CINCINALULUI 1976 – 1980

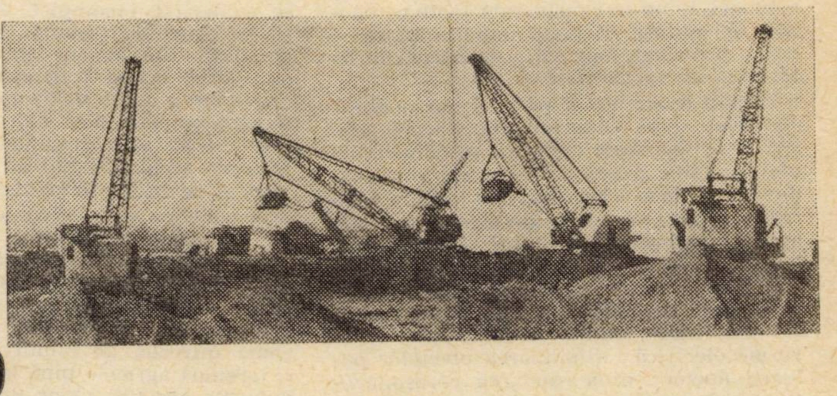

PROBLEMA stăpînirii, folosirii raţionale şi protecţiei calităţii apelor a constituit obiectul unei atenţii deosebite în ultimii ani din partea conducerii partidului şi statului nostru. Includerea ei pe ordinea de zi a conferinţelor judeţene şi a Congresului Consiliilor populare pune încă o dată în evidenţă această preocupare şi marchează o etapă nouă în perfecţionarea sistemului naţional de control al apelor, de amenajare şi ameliorare a bazinelor hidrografice ale ţării.

După apariţia Legii Apelor în 1974, care reglementează cadrul general al activităţii în acest domeniu economic de primă importanţă, a fost elaborat în 1975, decretul privind organizarea şi înfiinţarea Consiliului Naţional al Apelor, direcţiilor apelor pe bazine hidrografice şi oficii judeţene de gospodărire a apelor.

Ideea de bază a acestor acte normative este tratarea unitară a problemei gospodăririi resurselor de apă, rămînînd în preocuparea altor organe centrale numai amenajări specifice, cum sînt : amenajările hidroenergetice (în sarcina M.E.E.), amenajările de îmbunătăţiri funciare (în sarcina M.A.I.A.) etc.

Sarcini sporite, în concordanţă cu programul economic naţional

POTRIVIT actelor normative menţionate se extinde sfera de preocupări a Consiliului Naţional al Apelor atît la problemele de ape, cît şi la cele de meteorologie. Prin aceasta se corelează acţiunile de apărare împotriva inundaţiilor, de apărare împotriva înzăpezirilor, viscolelor, îngheţului timpuriu şi tîrziu, chiciurei şi altor fenomene meteorologice periculoase, cu toate celelalte acţiuni de amenajare a bazinelor hidrografice ale ţării.

În acest sens o primă sarcină majoră ce a revenit C.N.A. a fost elaborarea în cursul anului 1975 a Programului Naţional pentru amenajarea bazinelor hidrografice, lucrare aprobată în cadrul şedinţei Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 26. XII. 1975. Programul Naţional de amenajare a bazinelor hidrografice cuprinde întreaga gamă de lucrări de amenajare pe cursurile de apă din ţara noastră pînă în anul 1990, cu defalcarea cincinalului 1976—1980 şi prevede lucrările ce se vor executa din fondul centralizat al statului pentru construcţia de acumulări şi de acoperire a consumului de apă în perioadele deficitare, lucrări de regularizare a cursurilor de apă, de navigabilizare a rîurilor şi de folosire a resurselor de apă, în interesul tuturor ramurilor economice. Programul prevede executarea unui mare număr de staţii de epurare a apelor reziduale. Mijloacele financiare puse la dispoziţie din fondul de stat în acest scop sînt deosebit de mari. Ele depăşesc de patru ori investiţiile din cincinalul precedent în acest domeniu. Numai în primul an al cincinalului se vor executa lucrări de amenajare a apelor în valoare de 1,9 miliarde lei.

Lucrările prevăzute în Programul Naţional de amenajare a bazinelor hidrografice, defalcate pe judeţe, au făcut obiectul analizei şi aprobării conferinţelor judeţene ale deputaţilor. Cu această ocazie au fost nominalizate şi lucrările mici, locale, dar nu lipsite de importanţă, ce se vor executa prin munca contributivă a populaţiei, care sînt, în medie, de 80 mil. lei pe judeţ.

În corelare cu Programul Naţional de amenajare a bazinelor hidrografice se găseşte şi recenta hotărîre privind conservarea şi dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010. Se cunoaşte rolul deosebit de important al pădurilor pentru reglarea regimului hidrologic al cursurilor de apă şi pentru diminuarea transportului aluvionar şi degradarea versanţilor cu pante mari. De aceea, în conferinţele consiliilor populare judeţene, ca şi la Congresul consiliilor populare s-a acordat o atenţie deosebită corelării prevederilor de plan, în contextul mai general al protecţiei mediului ambiant, în care apele şi pădurile au un rol primordial.

O necesitate imediată : crearea sistemului de avertizare-alarmare

UNA DIN PROBLEMELE principale, rezolvate prin Programul naţional de amenajare a bazinelor hidrografice, o constituie apărarea împotriva inundaţiilor şi a efectului distructiv al apelor. Inundaţiile, ca fenomene naturale, se supun legilor teoriei probabilităţii, putînd provoca mari pagube materiale direct sau indirect. Ele creează o stare de neliniște și au o influență negativă asupra mediului înconjurător.

Crearea unui sistem informațional operativ de avertizare-alarmare, așa cum a stabilit Comitetul Politic Executiv în luna iulie 1975, care să elimine pe cît posibil elementul aleator și să facă posibilă luarea de măsuri apriorice de către consiliile populare comunale, orășenești și municipale sau de către consiliile și comandamentele locale de apărare constituie o măsură primordială. Acestea vor putea acționa operativ în conformitate cu legile existente la noi, precum și în aproape toate statele europene. Din acest punct de vedere, efectul economic al sistemului de avertizare-alarmare pentru beneficiari, luînd în considerare toate categoriile de unități, cu toată importanța sa — este o problemă mai puțin dezbătută în literatura de specialitate.

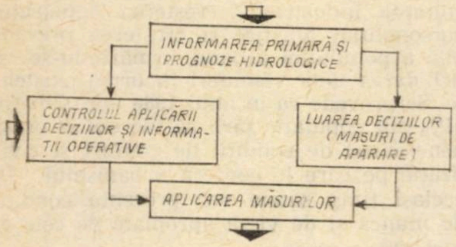
INFORMAREA PRIMARĂ ȘI PROGNOZE HIDROLOGICE
CONTROLUL APLICĂRII DECIZIILOR ȘI INFORMAȚII OPERATIVE
LUAREA DECIZIILOR (MĂSURI DE APĂRARE)
APLICAREA MĂSURILOR

Fig. 1

Efectul economic al prognozelor poate fi clasificat, după criteriul gospodăririi apelor, în următoarele categorii principale, de unde rezultă și sfera interesului și a răspunderilor la nivel central sau local.*) Apărarea împotriva efectelor distructive ale apelor ; apărarea mediului înconjurător împotriva degradării ; apărarea împotriva secetei ; optimizarea exploatării acumulărilor artificiale de apă de suprafață și subterane ; obținerea unui spor de energie electrică ; diminuarea efectelor poluării apelor ; dimensionarea corespunzătoare a lucrărilor hidrotehnice ; amplasarea corectă a obiectivelor social-economice în raport cu apele. (Sub aspectul problemelor enunțate, studiul de față este o încercare de sistematizare a problemelor și de cuantificare a efectelor economice a prognozelor.)

O parte din aceste aspecte — tratate izolat — au făcut obiectul unor publicații de specialitate și se află în permanenta actualitate pe agenda organizațiilor internaționale de profil, cum este cazul ONU și UNESCO (Programul Hidrologic Internațional). Mai mult, luînd în considerare cadrul geografic al țării noastre, considerăm că este util ca în cadrul viitoarelor conferințe de prognoze pentru Dunăre (fluviul care a provocat în ultimii ani importante pagube materiale în țările pe care le străbate) să prezentăm efectele economice ale prognozelor hidrologice pentru a acționa împotriva pagubelor și a proteja apele Dunării ca una din condițiile protejării mediului înconjurător pe cuprinsul întregii țări.

Prognozarea și cunoașterea la timp a mărimilor hidrologice care provoacă distrugeri devine esențială în special pentru eliminarea efectului de surpriză și pentru aplicarea planurilor de apărare dinainte stabilite. O primă constatare statistică : pe măsura dezvoltării social-economice a unui anumit teritoriu și odată cu creșterea influenței antropice asupra naturii, pagubele provocate de inundații cresc în timp, la aceiași parametri hidrologici ai viiturilor. Aceasta se datorește : a) numărului și importanței obiectivelor situate în zonele inundabile și b) admiterii factorilor de risc la dimensionarea construcțiilor hidrotehnice de apărare și de redistribuire a stocului de apă. De aceea, apărarea împotriva inundațiilor în zonele dens populate, cu o industrie și agricultură dezvoltată, devine din ce în ce mai complexă și mai costisitoare, solicitînd o bună organizare atît pentru măsurile pregătitoare cît și pentru cele operative în timpul apelor mari.

Pentru a putea cuantifica funcția economică a prognozelor hidrologice (în general a prognozelor hidrometeorologice) este necesară în primul rînd o clasificare a efectelor negative directe și indirecte ale inundațiilor. Cunoașterea acestor efecte are o importanță deosebită pentru luarea măsurilor de apărare, ele stau la baza calculelor economice pentru dimensionarea construcțiilor hidrotehnice cu rol de apărare și pentru alegerea regimului optim de exploatare în perioada apelor mari. Totodată, cunoașterea pagubelor directe și indirecte va justifica alegerea unui sistem informațional — decizional adecvat.

Din datele de care dispunem se înregistrează, de regulă, numai o categorie de pagube, cele economice și în special cele directe **). Pagubele indirecte, generate de legăturile în lanț în cadrul economiei naționale, sînt greu cuantificabile și adesea se evaluează incomplet. Aspectele sociale și ecologice nu trebuie deloc neglijate, populația din zonele respective fiind direct implicată și interesată la acțiuni de prevenire a unor influențe negative la amenajarea bazinelor hidrografice. De aici responsabilitatea crescîndă a organelor locale ale administrației de stat, a dezbaterilor și deciziilor în aceste probleme în cadrul conferințelor județene și a Congresului Consiliilor populare.

În practica noastră există un sistem normat de înregistrare a pagubelor directe, care privesc obiectivele social-economice afectate, fizic și valoric. Ele cuprind o gamă întreagă de bunuri, de la locuințe și terenuri agricole pînă la animalele pierdute. Se practică chiar un sistem de preevaluare a pagubelor potențiale directe, care se leagă de mărimi hidrologice caracteristice și se cuprind în planurile de apărare județene care se întocmesc anual. Acestea au la bază la rîndul lor planurile de apărare ale tuturor obiectivelor afectabile.

Pentru pagubele indirecte se iau în considerare pierderile provocate de stagnarea unităților industriale, diminuarea producției destinate pieței interne și exportului, întreruperea transportului, cheltuielile legate de acțiunile de apărare, precum și cheltuielile de refacere a lucrărilor distruse sau avariate și de revenire la normal. Pentru mai multă operativitate în cunoașterea situației hidrologice la un moment dat, este în curs de implementare un sistem informațional, care dispune de o bancă de date asupra apelor, inclusiv asupra pagubelor provocate de acestea. Pînă acum înregistrările au fost făcute în documentațiile cadastrului apelor.

Legătura dintre pagubele provocate de inundații și parametrii hidrologici ai scurgerii au o importanță esențială și poate fi exprimată printr-un sistem specific de indicatori. Determinarea pagubelor potențiale la diferite cote ale apelor este foarte importantă din punct de vedere economic deoarece este indicatorul care justifică efectuarea investițiilor pentru amenajarea rîului respectiv sau dă posibilitatea alegerii variantelor de amenajare în funcție de importanța obiectivului economic, de mărimea localității, de fondurile alocate etc. Aceștia constituie și „termenii“, în care trebuie discutate și judecate problemele pe plan local.

Sistemul adoptării deciziilor în prevenirea inundațiilor

ORGANELOR LOCALE ale administrației de stat, populației le revin un rol important în amenajarea bazinelor hidrografice și îndeosebi în efectuarea unor lucrări pe plan local pentru apărarea împotriva inundațiilor. Sigur aceste probleme sînt abordate în contextul general, mai larg, al problemelor gospodăririi apelor. În acțiunile de apărare împotriva inundațiilor, un rol determinant îl are, așa cum s-a arătat, sistemul informațional hidrometeorologic de alarmare-prognozare a fenomenelor periculoase, precum și legătura acestui sistem cu organele de decizie. În procesul luării deciziilor privind apărarea împotriva inundațiilor se aplică o schemă circulară de tipul celei din fig. 1. Se observă că pentru luarea deciziilor este necesar să avem un sistem informațional inițial bazat pe situația și prognoza hidrologică, precum și pe starea lucrărilor hidrotehnice de apărare. Informațiile ajung la organul de decizie care este de regulă organul teritorial al administriației de stat și organele de exploatare hidrotehnică. După aplicarea deciziei se obțin informații suplimentare care duc la corectarea acesteia. O schemă orientativă a sistemului informațional-decizional aplicată în condițiile noastre se prezintă în fig. 2. Pentru luarea unor decizii corecte și operative sînt necesare următoarele :

- orice obiectiv cuprins în planurile de apărare trebuie să dispună de o sursă de informare avertizare-prognozare, fie de un sistem de cote de apărare bazate pe instalații hidrometrice situate în aval, fie de o simplă mărime critică a precipitațiilor.

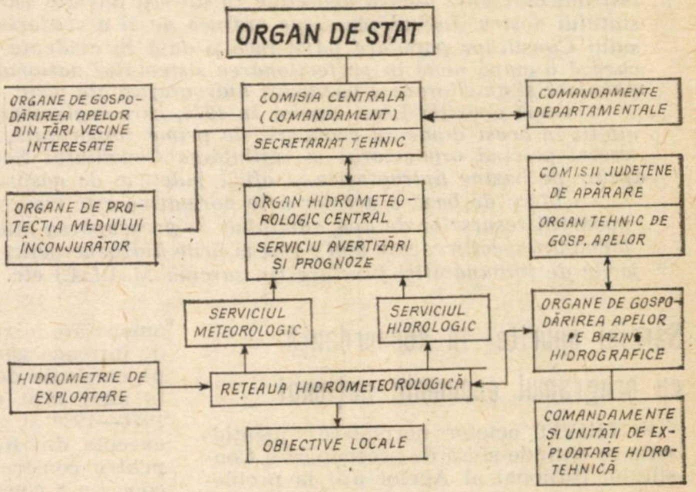
ORGAN DE STAT
ORGANE DE GOSPODĂRIREA APELOR DIN ȚĂRI VECINE INTERESATE
COMISIA CENTRALĂ (COMANDAMENT)
SECRETARIAT TEHNIC
COMANDAMENTE DEPARTAMENTALE
ORGANE DE PROTECȚIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR
ORGAN HIDROMETEOROLOGIC CENTRAL
SERVICIU AVERTIZĂRI ȘI PROGNOZE
COMISII JUDEȚENE DE APĂRARE
ORGAN TEHNIC DE GOSP. APELOR
SERVICIUL METEOROLOGIC
SERVICIUL HIDROLOGIC
ORGANE DE GOSPODĂRIREA APELOR PE BAZINE HIDROGRAFICE
HIDROMETRIE DE EXPLOATARE
REȚEAUA HIDROMETEOROLOGICĂ
OBIECTIVE LOCALE
COMANDAMENTE ȘI UNITĂȚI DE EXPLOATARE HIDROTEHNICĂ

Fig. 2

- sistemul de valori caracteristice pen-

conf. dr. ing. Mircea PODANI

Inspector general în Consiliul
Național al Apelor

(Continuare în pag. 32)

Adunările generale în C.A.P.

PRILEJ DE ANALIZĂ APROFUNDATĂ A ACTIVITĂȚII ECONOMICO-FINANCIARE

PESTE CÎTEVA ZILE vor începe în cooperativele agricole de producție adunările generale de dări de seamă și de alegere a organelor de conducere, eveniment major în viața țărănimii cooperatiste. Semnificația deosebită a adunărilor generale din acest an este marcată de faptul că oamenii muncii din agricultura cooperatistă, ca și întregul nostru popor, încheind cu succes cincinalul 1971—1975 au pășit într-o nouă etapă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

Planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1976 prevede sarcini deosebite pentru agricultura cooperatistă, corespunzătoare cerințelor unei mai bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare, satisfacerii altor nevoi ale economiei naționale și amplul proces de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale a agriculturii.

ÎNTREAGA activitate de organizare și desfășurare a procesului de producție din fiecare unitate este organic legată de rezultatele economico-financiare, de experiența acumulată în anii precedenți. Iată de ce, cooperativele agricole de producție, consiliile lor de conducere, sub îndrumarea organelor și organizațiilor de partid, trebuie să acorde o importanță deosebită dezbaterii temeinice a activității desfășurate în anul 1975 în cadrul adunărilor generale ale cooperatorilor și a celor pe formații de muncă

Succesul acestor analize depinde, în mare măsură, **de problematica care va constitui obiectul dărilor de seamă** ce se prezintă de către consiliile de conducere în fața cooperatorilor. Pentru a veni în sprijinul consiliilor de conducere, a colectivelor care întocmesc dările de seamă, a tuturor cooperatorilor, care sînt chemați să dezbată diversele aspecte ale activității desfășurate și să stabilească, pe această bază, noi măsuri concrete și eficiente, ne propunem să subliniem principalele probleme economice, financiare, de organizare și retribuire a muncii care să constituie obiective de analiză în dările de seamă și dezbateri.

Principala problemă căreia, în darea de seamă și în dezbateri, trebuie să i se acorde o atenție deosebită o constituie analiza profundă, la obiect, **a situației economico-financiare a unității.** Analiza trebuie să facă bilanțul gradului de realizare a **valorii producției globale**, pe cooperativă și pe fiecare subunitate de producție în parte. Este necesar ca, analiza acestui indicator să se refere la producțiile medii și totale, cu accent pe principalele culturi și produse animaliere, subliniindu-se cauzele care au determinat, atît sporurile de producție, în vederea generalizării metodelor și experienței fruntașilor, cît și nerealizările datorate deficiențelor în organizarea și desfășurarea activității. Cel de-al doilea element al producției globale ce trebuie analizat îl constituie, calitatea producției realizate, concretizată în prețurile medii de realizare. Analiza acestui element se impune cu atît mai mult cu cît, în practica unor unități dăinuie încă serioase neajunsuri în **activitatea de valorificare a producției obținute.** Practica cooperativelor agricole fruntașe a dovedit că printr-o bună activitate de valorificare a produselor se obțin venituri superioare la aceleași cantități de producție vîndute. O asemenea activitate presupune încheierea cu maximă răspundere a contractelor economice, a graficelor de livrare a producției marfă și respectarea riguroasă a obligațiilor asumate de cooperative și beneficiarii produselor. Cu precădere, se vor analiza aspecte privind livrarea ritmică a produselor, în cantitățile și la calitatea prevăzută în grafice, măsura în care s-au respectat condițiile de recepție a produselor, determinarea corectă a calității produselor, a prețurilor și a sporurilor cuvenite,

---

DIN OBIECTIVELE ÎNTRECERII SOCIALISTE A LUCRĂTORILOR DE PE OGOARE

În numărul trecut am prezentat o sinteză a angajamentelor luate în cadrul primelor 18 conferințe județene ale consiliilor populare. În continuare, prezentăm obiectivele întrecerii socialiste pentru 1976 și cincinalul 1976—1980 în agricultură și industria alimentară în celelalte județe.

ARGEȘ. — Realizarea și predarea la termen a 430 noi obiective de investiții în agricultură ; în sectorul zootehnic, a cărui pondere în producția totală agricolă se va ridica la aproape 50 la sută, se vor construi 15 mari complexe de tip industrial care, împreună cu cele existente, vor asigura — în 1980, față de 1975 — cantități mai mari cu 43 la sută la carne, 35 la sută la lapte, 47 la sută la ouă ;

BACĂU. — Producția agricolă va crește cu 44,5—54.6 la sută față de cincinalui precedent ; suprafața arabilă în cooperativele agricole de producție va crește în cincinal cu 3 000 hectare, se vor executa lucrări de combatere a eroziunii solului pe 45 600 hectare, desecări pe 4 500 ha, se vor amenaja pentru irigații încă 4 540 ha ; producția pomicolă și viticolă va crește cu 122 și, respectiv, 59 la sută, iar cea legumicolă cu 55 la sută ; în zootehnie, efectivele vor crește, pînă în 1980, cu 44 400 taurine, 60 000 porcine, 117 000 ovine, peste 400 000 păsări ouătoare ;

BIHOR. — Volumul total al producției agricole în anul 1980 va fi cu peste 25 la sută mai mare decît nivelul pe anul 1975 ; producțiile medii la hectar vor ajunge, în anul 1980, la 3 300 kilograme la grîu, 3 600 kg la porumb, peste 39 000 kg la sfecla de zahăr, cel puțin 2 750 litri de lapte pe vacă furajată și peste 5 kg lînă de la fiecare oaie ; în 1980 suprafețele irigate vor depăși cu 80 la sută pe cele din anul 1975, iar solul județului va fi fertilizat cu 180 la sută mai multe îngrășăminte chimice ; pe harta județului vor apare 20 de obiective în agricultură ;

BRĂILA. — Producția globală agricolă va crește în acest cincinal cu circa 7 miliarde lei față de realizările din perioada 1971—1975 ; prin folosirea eficientă a investițiilor alocate de stat în acest scop se vor obține în anul 1 980 peste 1.1 milioane tone cereale, din care 284 000 tone grîu și 758 000 tone porumb. Vor fi extinse irigațiile și desecările pe o suprafață de încă 117 800 și, respectiv, 96 000 hectare, vor fi atrase în circuitul productiv circa 3 000 hectare ;

BUZĂU. — Producția medie în agricultură va crește într-un ritm mediu anual de 4,3—5.6 la sută ; producția de cereale va fi în 1980 cu peste 37 la sută mai mare față de cea obținută în 1975 ; sporirea efectivelor de animale pînă în anul 1980 cu 15 000 taurine, 84 000 porcine și 66 500 ovine ; se vor executa în acest cincinal lucrări de combatere a eroziunii solului, de prevenire a degradării și alunecărilor de teren pe 38 000 hectare și scoaterea de sub influența excesului de umiditate a unei suprafețe de 27 000 hectare ;

CARAȘ-SEVERIN. — Producțiile medii la principalele culturi trebuie să ajungă în 1980 la 2 800 kg grîu la hectar, 3 000 kg porumb, 1 730 kg floarea-soarelui, 1 800 kg fasole, 17 350 kg cartofi, 17 100 kg legume. În sectorul creșterii animalelor există condiții favorabile pentru a se ajunge în 1980 la 700 000 capete ovine, 160 000 capete taurine, 170 000 capete porcine, 735 000 păsări ouătoare ;

DÎMBOVIȚA. — Încheierea, pînă la finele anului 1977, a acțiunii de îmbunătățire a potențialului productiv al solurilor podzolice pe întreaga suprafață de 47 000 hectare ; sporirea producției animaliere în cooperativele agricole cu 27 la sută în 1980 față de anul 1975 ; pînă în 1980 vor fi amenajate pentru irigații 7 640 hectare, vor fi executate lucrări de desecare pe 26 800 hectare și de combatere a eroziunii solului pe 10 800 hectare ;

DOLJ. — În 1980 producțiile medii în agricultură vor ajunge la 3 465 kg grîu și secară, 4 400 kg porumb boabe, 2 200 kg floarea-soarelui, 43 000 kg sfeclă de zahăr, 18 000 kg legume ; în zootehnie, producția medie de lapte pe vacă furajată se va ridica la 2 589 litri, iar cea de carne la un total de 110 035 tone. La sfîrșitul anului 1980 suprafața irigată va reprezenta peste 80 la sută din potențialul irigabil al județului ;

HUNEDOARA. — Producția globală agricolă va fi în 1980 de cel puțin 2.2 miliarde lei ; circa 60 la sută din această producție va reveni sectorului zootehnic. În anul 1980 se va ajunge la un efectiv de 191 000 bovine, 332 000 ovine și 225 000 porcine. Se vor reda circuitului arabil cel puțin 1 300 ha, se vor efectua desecări pe 14 200 ha și lucrări de combatere a eroziunii solului pe 12 000 ha ;

IALOMIȚA. — Obținerea unor producții totale în 1976 de 1 377 200 tone cereale, 648 000 tone plante tehnice, 172 800 tone legume, 117 300 tone carne, 1.2 milioane hl lapte ; se vor realiza producții de cel puțin 4 200 kg grîu și 6 000—6 500 kg porumb la hectar. În 1980, producția animalieră va fi mai mare cu 27 la sută față de 1975. Suprafețele amenajate pentru irigat vor fi extinse cu încă 140 000 ha. ;

IAȘI. — Producția agricolă va crește cu 35—55 la sută față de media producțiilor din cincinalul precedent ; se va ridica ponderea sectorului zootehnic la cel puțin 40 la sută din valoarea producției agricole. Construcdecontarea la termen a valorii produselor și a costului transportului etc.

Ținînd seama de obiectivul major al întregii economii naționale, și anume creșterea continuă a eficienței economice a producției, dările de seamă și dezbaterile trebuie să accentueze asupra importanței deosebite pe care o reprezintă **reducerea ponderii cheltuielilor materiale în valoarea producției globale**, gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și financiare. Această problemă este deosebit de actuală în agricultura cooperatistă unde, după cum se cunoaște, sporește an de an volumul cheltuielilor materiale ca urmare a creșterii gradului de mecanizare, sporirii cantităților de îngrășăminte, furaje etc. Esențial este ca în fiecare cooperativă analiza să aibă în vedere în ce măsură a existat o **corelare corespunzătoare între producție, venituri și cheltuieli**, în scopul eliminării oricărei tendințe de risipă a resurselor materiale și financiare, a asigurării unei activități cît mai eficiente în toate sectoarele.

Problema cheltuielilor materiale **nu trebuie privită global, ci pe elementele componente** și, îndeosebi, a acelora cu pondere în totalul cheltuielilor : lucrări SMA, îngrășăminte chimice, furaje.

Este cunoscut faptul că, pentru creșterea puterii economice a cooperativelor agricole și asigurarea reproducției socialiste lărgite — baza ridicării nivelului de trai al cooperatorilor — de maximă importanță este **asigurarea unui raport corespunzător între fondul de dezvoltare și fondul de consum.** Din păcate, mai sînt conduceri de cooperative care, dovedind un grad redus de înțelegere a rolului fondului de dezvoltare în întărirea economico-organizatorică a unităților și în creșterea nivelului de trai al cooperatorilor, nu alocă la acest fond mijloacele materiale și bănești prevăzute de statut, cu consecințe negative asupra dezvoltării în perspectivă a cooperativelor și a nivelului de retribuire a cooperatorilor.

Acordînd atenția cuvenită proporției juste dintre aceste două fonduri, darea de seamă trebuie să analizeze, totodată, **modul de utilizare cît mai judicioasă a fondului de dezvoltare**, orientarea investițiilor spre obiective productive, realizarea acestora în termene cît mai scurte și la costuri reduse, utilizarea lor la întreaga capacitate, astfel ca fiecare leu investit să asigure sporuri cît mai mari de producție și venituri. Totodată, pentru evitarea risipei de fonduri, trebuie să se analizeze cum se folosesc capacitățile de producție existente, posibilitățile de reutilare și modernizare a acestora, spre a se evita noi investiții, fără justificare economică.

Din darea de seamă nu trebuie să lipsească asemenea probleme cum sînt **contribuția la Casa de pensii și asigurări sociale**, plata drepturilor sociale ale cooperatorilor, constituirea și folosirea **celorlalte fonduri bănești : fondul social-cultural, de ajutor pentru bătrîni, de rezervă și fondul de intrajutorare intercooperatistă.**

Un capitol important al analizei și dezbaterilor din adunările generale trebuie să-l constituie **organizarea și retribuirea muncii.** Este necesar să se analizeze cu exigență gradul de participare la muncă al cooperatorilor, executarea de calitate și în timp optim a tuturor lucrărilor, aspectele legate de disciplina și răspunderea în muncă a fiecărui cooperator, indiferent de atribuțiile și locul de muncă. Un accent deosebit va trebui pus pe modul cum a fost organizată și retribuită munca în acord global, subliniindu-se atît rezultatele bune, dar și deficiențele constatate pe parcursul anului. Prin compararea rezultatelor obținute pe ferme, brigăzi și sectoare, iar în cadrul acestora pe echipe se asigură posibilitatea unei analize cuprinzătoare și concrete, care permite evidențierea cooperatorilor harnici, cu răspundere pentru soarta producției și a cooperativei, precum și criticarea cu fermitate a delăsării, neglijenței și risipei.

În condițiile aplicării experimentale a proiectului de lege privind retribuirea muncii în C.A.P., atît organizarea muncii pe formații și locuri de muncă cît și stabilirea nivelurilor și a formelor concrete de retribuire trebuie să ocupe un loc deosebit de important în documentele supuse dezbaterii cooperatorilor. Succesul dezbaterilor din adunările generale depinde, nemijlocit, de cuprinderea în darea de seamă a consiliului de conducere a problemelor privind retribuirea muncii, în așa fel ca oamenii să înțeleagă că **nivelul retribuirii este nemijlocit legat atît de cantitatea și calitatea muncii fiecăruia, cît și de rezultatele întregii obști.** O astfel de analiză dă posibilitate conștientizării participanților privind rolul opiniei colective față de dezvoltarea economică, susținută, a cooperativei, împotriva oricăror fenomene negative, ale căror efecte se răsfrîng asupra nivelului de retribuire din fiecare unitate.

Experiența din numeroase unități a do-

Gh. POPA
vicepreședinte al Uniunii Naționale
a Cooperativelor Agricole de
Producție

(Continuare în pag. 32)

țiile de sere și solarii în cincinalul actual vor fi extinse pînă la 250 ha ; se vor executa lucrări de îmbunătățiri funciare în valoare de circa 1,4 miliarde lei ;

MARAMUREȘ. — Producția agricolă vegetală și animală va spori, în ultimul an al cincinalului, cu 71 la sută față de realizările anului 1975. Efectivele de animale vor ajunge la 197 600 bovine, 235 000 porcine și 347 000 ovine. Prin extinderea plantațiilor intensive și întreținerea corespunzătoare a livezilor existente recolta de fructe va crește cu 80 la sută ;

MUREȘ. — Livrarea suplimentară, în 1976, la fondul central al statului a următoarelor produse : 2 000 tone cereale, 30 000 tone sfeclă de zahăr, 2 200 tone legume, 2 000 tone fructe și struguri ; redarea în circuitul agricol, în anii cincinalului, peste prevederi, a 1 200 ha., desecarea unei suprafețe de 2 000 ha și combaterea eroziunii solului pe 1 000 ha ; sporirea pînă în 1 980 a efectivelor de bovine la 267 000, de porcine la 351 000 și de ovine la 520 000 ; creșterea în 1976 cu 5 la sută, față de prevederi, a greutății de sacrificare a tuturor bovinelor ;

NEAMȚ. — Creșterea suprafeței arabile, în actualul cincinal, cu 5 000 ha, extinderea suprafeței irigate cu circa 4 000 ha, realizarea lucrărilor de desecări pe 8 000 ha și combatere a eroziunii solului pe 14 000 ha ; obținerea în medie de pe fiecare hectar a peste 3 100 kg grîu, 3 600 kg porumb boabe, 38 000 kg sfeclă de zahăr, 22 000 kg cartofi, 21 000 kg legume și 4 500 kg fructe ;

OLT. — În cincinalul 1976—1980 agricultura județului va livra la fondul de stat 984 000 tone grîu, 1 164 000 tone porumb, 275 000 tone floarea-soarelui, 2 560 000 tone sfeclă de zahăr, 200 000 tone fructe, 780 000 tone legume, 288 913 tone carne, 4 074 900 hectolitri lapte de vacă etc. ; se prevede sporirea producțiilor medii la hectar în fiecare an din noul cincinal cu 100 kg grîu, 200 kg porumb, 1 500 kg sfeclă de zahăr etc. În următorii 2—3 ani se vor planta pe terenuri în pantă și degradate peste 1 milion de nuci ; fiecare gospodărie sătească să crească o vacă cu lapte, 3 porci, 7—8 oi și un număr mare de păsări ;

PRAHOVA. — Suprafața de teren amenajată pentru irigat va crește în acest cincinal cu 5 900 de hectare ; totodată, se vor efectua lucrări de desecări pe 33 900 hectare și de combatere a eroziunii solului pe 29 300 hectare. Producția agricolă, în medie pe cincinal, va fi cu 35 la sută mai mare față de realizările perioadei 1971—1975 ; la producția vegetală se vor obține, în medie, la hectar, cel puțin 3 500 kg la grîu, 3 550 kg la porumb, 36 000 kg la sfecla de zahăr, 16 400 kg la cartofi și 21 000 kg la legume ; efectivele de animale vor spori în 1980, față de 1975, cu 16 000 bovine, 36 000 porcine și 35 000 ovine, iar ponderea zootehniei va ajunge la 45 la sută din valoarea producției agricole.

SATU MARE. — Valoarea producției globale agricole va fi, în 1980, cu 26 la sută mai mare decît la sfîrșitul cincinalului precedent. În aceeași perioadă, suprafața arabilă a județului va crește cu 14 000 ha ; în ultimul an al cincinalului se vor livra statului, față de 1975, cu 21 la sută mai mult porumb boabe, cu 88 la sută mai multă carne, cu 116 la sută mai mult lapte ;

SIBIU. — Creșterea producției agricole a județului în cincinalul 1976—1980 cu 32 la sută față de media anilor 1971—1975, sporirea producției legumicole cu 115 la sută, efectuarea de plantații și modernizări de vii și livezi pe o suprafață de 2 700 hectare. Creșterea efectivelor de animale la 155 000 bovine, 505 000 ovine, 249 000 porcine, îmbunătățirea raselor, a bazei furajere etc. ; executarea unor lucrări de desecări și combatere a eroziunii solului pe 30 000 ha, redarea în circuitul agricol a 1 300 ha arabile ;

TELEORMAN. — Pentru dezvoltarea agriculturii s-a prevăzut un volum de investiții de 4,7 miliarde lei. În 1980, recoltele la hectar trebuie să ajungă la cel puțin 3 500 kg grîu, 4 600 kg porumb boabe, 23 tone legume. Suprafețele irigate vor fi extinse cu încă 110 000 hectare. Efectivele de animale în unitățile agricole socialiste și în gospodăriile personale vor ajunge, în 1980, la 176 000 taurine, 462 000 porcine, 427 000 ovine și 1,5 milioane păsări ouătoare. Se vor construi încă 6 complexe zootehnice de tip industrial pentru porcine și taurine, 14 ferme de vaci și noi capacități pentru sectorul avicol.

TIMIȘ. — Producția globală agricolă va ajunge în anul 1980 la 7,3 miliarde lei, obținîndu-se în medie la hectar cel puțin 3 580 kg grîu, 4 360 kg porumb, 40 600 kg sfeclă de zahăr, 2 020 kg floarea-soarelui ; se va realiza o creștere de 36,4 la sută la producția globală de carne, 50,7 la sută la lapte de vacă, 56 la sută la lînă și 51,8 la sută la ouă. Livrările la fondul de stat vor fi mai mari față de media cincinalului precedent cu 64,5 la sută la cereale, 55,7 la sută la sfecla de zahăr, 54,8 la sută la legume, 61,2 la sută la carne și 57,8 la sută la lapte ; în perioada actualului cincinal se va realiza desecarea a încă 52 500 ha și lucrări antierozionale pe 20 900 ha ;

VRANCEA. — Livrările de produse agricole la fondul de stat vor fi suplimentate în 1976 cu 1 530 tone grîu, 3 500 tone porumb, 890 tone floarea-soarelui, 4 000 tone sfeclă de zahăr, 1 600 tone legume, 2 600 tone struguri, 465 tone carne, 7 700 hl lapte de vacă, 1 460 000 ouă ; efectivele de animale vor spori, peste sarcinile de plan din acest an, cu 1 650 capete taurine, 3 800 porcine, 4 300 ovine, 25 000 găini ouătoare ; în 1976 se vor fertiliza, în plus față de plan, 1 000 ha cu îngrășăminte chimice și organice. Producția globală agricolă va fi în acest cincinal cu 33 la sută mai mare față de nivelul realizărilor din perioada 1971—1975 ;

CENTRALA INDUSTRIALĂ ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ (III)

CONTINUĂM să publicăm în numărul de față răspunsurile primite din partea altor cadre de conducere de centrale industriale la întrebările cuprinse în ancheta întreprinsă de „Revista economică“:

1 Ce a însemnat pentru dezvoltarea centralei dv. înfăptuirea înainte de termen a cincinalului 1971—1975? Ce niveluri au atins principalii indicatori ai producției și de eficiență economică, ce mutații s-au produs în tehnologii și structura producției?

2 Pornind de la specificul activității centralei dv., v-am ruga să ne prezentați principalele măsuri aplicate sau în curs de aplicare privind îmbunătățirea organizării și conducerii producției, specializării și profilării întreprinderilor componente, diversificării producției, în vederea satisfacerii mai depline a nevoilor economiei și sporirii competitivității exportului.

3 Ce măsuri ați inițiat pentru demararea noului cincinal în ceea ce privește înnoirea nomenclatorului de produse, modernizarea și perfecționarea tehnologiilor și proceselor de fabricație, stimularea creativității și inovației, dat fiind că el este definit drept „cincinal al revoluției tehnico-științifice“?

CENTRALA CIMENTULUI

ing. Silviu OPRIȘ
director general

1 Cincinalul recent încheiat a marcat progrese remarcabile în dezvoltarea producției de lianți și azbociment: **în 1975, față de anul 1970, valoarea producției globale pe ansamblul centralei a crescut cu peste 60%, din care la ciment cu 50%, la var cu 80%, la azbociment de peste 2 ori, iar la exportul de ciment cu 140%.** Creșterea producției de ciment a fost asigurată atît prin lărgirea și modernizarea fabricilor existente, cît și prin construcția de noi combinate, cum sînt cele de la Aleșd și Cîmpulung.

Începînd cu 1970 s-a trecut la proiectarea și executarea de linii tehnologice cu performanțe de vîrf pe plan mondial. Ne numărăm printre primele țări din lume care au trecut la proiectarea, asimilarea și introducerea în producție a liniilor de mare performanță — de 3 000 t. klinker pe zi — dotate cu calculator de proces pe baza cărora s-a pus în funcțiune, în 1974, o primă linie la Fieni. Pe această bază este prevăzută întreaga noastră dezvoltare pentru viitorii 5—10 ani.

Merită, de asemenea, subliniate, unele mutații calitative, schimbări structurale intervenite în această perioadă în industria lianților și azbocimentului:

— **creșterea ponderii cimenturilor superioare, de la 22% în 1970, la 36% în 1975;**

— dat fiind faptul că industria cimentului este o mare consumatoare de combustibil, eforturile noastre au fost îndreptate spre diminuarea substanțială a acestuia, reușind ca, în 1975, **să reducem consumul specific cu circa 15% față de 1970;**

— **productivitatea muncii în expresie fizică pe liniile mari** (exprimată în ciment pe un muncitor de pe linia tehnologică) **este cu 80% mai mare decît pe liniile mici.**

Dezvoltarea producției în industria cimentului a fost însoțită și de o creștere corespunzătoare pe planul calității și al diversificării producției. Industria românească de ciment se numără printre puținele din lume care produce, practic, **întreaga gamă sortimentală de ciment necesară lucrărilor de construcții.** Am livrat și livrăm ciment în zeci de țări ale lumii (Egipt, Sudan, Iran, Nigeria, Polonia, U.R.S.S., Ungaria, Austria, Anglia, S.U.A. ș.a.), pentru o varietate mare de lucrări — construcții rutiere, industriale, hidrotehnice — ce se exploatează în condiții de climă și de agresivitate a mediului de o largă diversitate.

2 Centrala noastră a fost permanent preocupată de **îmbunătățirea organizării și conducerii producției, specializării și profilării întreprinderilor sale.** Caracteristic pentru industria cimentului, ca de altfel întregii economii naționale, este perfecționarea continuă a procedeelor tehnologice și, în mod deosebit, promovarea tehnologiilor de fabricație în cadență cu progresul mondial. În același timp, atenția noastră a fost îndreptată spre probleme majore ca:

— pregătirea, programarea, urmărirea și desfășurarea producției în ritmul și la nivelul capacităților în funcțiune;

— pregătirea, execuția și punerea în funcțiune a noilor capacități de producție din planul de investiții;

— pregătirea și perfecționarea cadrelor în concordanță cu schimbările calitative intervenite în conducerea proceselor tehnologice.

În acest scop a fost adaptată la specificul de activitate al centralei noastre metoda de conducere prin obiective, elaborîndu-se programul de obiective principale anual și pe întregul cincinal. Compartimentele tehnic și mecano-energetice din întreprinderi au fost redimensionate și consolidate, pentru a fi în măsură să conducă activitatea tehnică și organizatorică și să asigure funcționarea utilajelor și instalațiilor la parametrii prevăzuți.

Dezvoltarea producției în cincinalul precedent a fost dominată de construirea unor linii tehnologice pe procedeu uscat, de înaltă performanță, de introducerea calculatoarelor de proces și a altor tehnici moderne în conducerea principalelor procese tehnologice, de concentrarea producției în mari unități, în condițiile asigurării unui echilibru optim între repartiția și mărimea zăcămintelor de materii prime, pe de o parte, și repartiția teritorială a consumului, pe de altă parte. Liniile tehnologice pe procedeul uscat se remarcă nu numai prin mărirea capacităților de producție, ci și prin reducerea greutății specifice a utilajelor, a volumului de construcții, a suprafeței totale ocupate de o fabrică. **Față de procedeul umed, consumul specific de combustibil este cu 45% mai mic.**

3 Întreaga dezvoltare actuală și pentru următorii ani este asigurată pe bază de tehnologii moderne, ceea ce determină **creșterea ponderii producției pe procedeu uscat de la 60% în 1975, la peste 80% în 1980 și asigură reducerea consumului mediu de combustibil pe întreaga industrie de ciment, în 1980 față de 1975, cu circa 25%.** De asemenea, se vor introduce echipamente moderne pentru combaterea poluării mediului înconjurător.

Programul centralei noastre prevede, în același timp, extinderea cercetărilor pentru omologarea unor noi zăcăminte de materie primă, care să asigure baza dezvoltării de după anul 1980. În condițiile țării noastre, ne preocupăm să asigurăm concentrarea producției în jurul a 3—4 mil. t/an pe fabrică, ceea ce asigură o eficiență optimă producției și desfacerii cimentului.

Avem în vedere să aducem îmbunătățiri continue liniilor tehnologice de 3 000 tone klinker/zi pentru a ține pasul cu performanțele și tendințele mondiale în acest domeniu. Pe planșetele proiectanților noștri se găsesc noi soluții, mai ieftine și mai eficiente, pentru silozurile de omogenizare a făinii și pentru alimenetarea cuptoarelor. Ținînd seama de tendințele de creștere continuă a capacităților unitare a liniilor de ciment, avem în vedere elaborarea studiilor pentru linii tehnologice de capacități mai mari. De asemenea, vom finaliza cercetările — pentru o nouă variantă a procedeului uscat, cu precalcinator, a cărei eficiență se întrevede pentru capacitățile de peste 3 000 t klinker/zi și care reclamă diametre ale cuptoarelor peste 6 m.

Ca urmare a tehnicității și complexității tehnologiilor noi, am luat măsuri speciale de pregătire a cadrelor. **Numărul cadrelor pregătite superior va crește cu peste 50%, mai ales în domeniul tehnologiei, electronicii și al automatizării.**

O atenție aparte este acordată ridicării și diversificării performanțelor cimentului, creării de noi sortimente. O dată cu aceasta **preocupările noastre se îndreaptă spre restrîngerea numărului de sortimente prin crearea unor cimenturi cu însușiri complexe, care să aibă calități necesare utilizării în domenii mai largi.** Intreprindem cercetări pentru investigarea mai aprofundată a relației dintre procesul de mărunțire, dimensionarea pulberii de ciment și rezistența lui, pentru a descoperi noi piste pentru îmbunătățirea performanțelor lui.

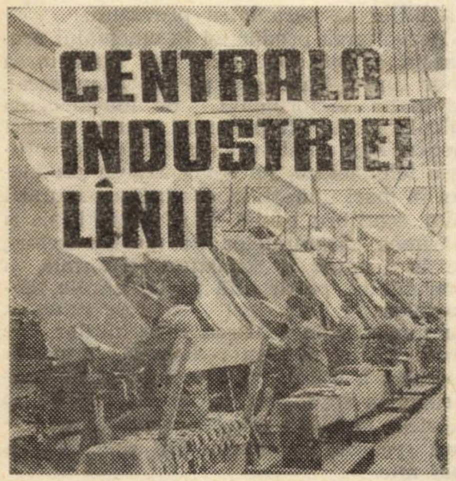

ing. I. TOPOLOVEANU
director general

1

Activitatea fructuoasă desfășurată de întreprinderile din centrala noastră, care reprezintă, de altfel, întrega subramură a industriei lînii, s-a aliniat efortului general al țării, sarcinile cincinalului 1971—1975 fiind realizate încă la data de 22 august 1975, respectiv cu mai bine de 4 luni mai devreme. Acest succes a însemnat o contribuție deosebită adusă la satisfacerea mai bună a nevoilor mereu crescînde ale consumatorilor interni, la lărgirea participării țării noastre la schimburile de valori materiale pe plan mondial.

În perioada 1971—1975 și, mai ales, după analiza din august 1973 de la Mangalia, ținută de conducerea partidului cu cadrele cu munci de răspundere din industria ușoară, moment de referință în dezvoltarea imediată a întregii industrii ușoare, unitățile componente ale centralei noastre au acționat în direcția mai bunei utilizări a capacităților de producție, folosirii raționale a spațiilor de producție, valorificării superioare a materiilor prime, cît și utilizării eficiente a fondurilor de investiții alocate. Dacă în perioada 1971—1973, de pildă, din volumul total de investiții alocate subramurii industriei lînii, s-au utilizat numai 71,3% pentru dezvoltări și reutilării, în anii 1974 și 1975, ca urmare a indicațiilor date de conducerea de partid, din volumul de investiții alocate, 95,7% au fost destinate reutilării și dezvoltării întreprinderilor existente. În perioada 1974—1975, prin măsurile elaborate și finalizate în întreprinderi, a fost obținută o înaltă eficiență economică datorită, mai ales, utilizării raționale a spațiilor construite. În aceste spații s-au montat utilaje a căror capacitate a însumat 2 881 tone fire pieptănate tip lînă și 4 050 mii mp țesături tip lînă.

Acțiunile desfășurate au permis ca producția de țesături tip lînă, care în anul de referință 1973 a fost de 77 milioane mp, să ajungă în 1975 la peste 94,5 milioane mp. Pentru 1980 preconizăm să atingem la aceste produse un nivel de 111,8 milioane mp. Paralel a sporit și producția de fire tip lînă. Dacă în 1973 aceasta însuma 46 000 tone, în 1975, s-a ridicat la 56 000 tone, urmînd ca la finele anului 1980 să înregistreze 78 500 tone. În cincinalul trecut s-au produs mutații serioase și în structura producției. Concomitent cu producția de țesături și fire tip lînă, s-a dezvoltat și producția de textile nețesute (una din premierele cincinalului 1971—1975), de la 28,6 milioane mp în 1973 la 34,5 milioane mp în 1975. Pentru 1980 este prevăzută o creștere a producției acestui sortiment la 71,3 milioane mp.

2

Realizările prezentate, creșterea eficienței activității fiecărei întreprinderi, sînt și o consecință a măsurilor luate de către conducerile colective ale centralei și întreprinderilor pe linia perfecționării organizării producției, profilării mai bune a activității, valorificării superioare a materiilor prime. Pe această linie se situează măsurile pentru pregătirea din vreme a colecției de modele pentru încheierea contractărilor la termene favorabile — în sensul ca produsele să apară pe piață în momentele corespunzătoare (anotimp, modă etc.) și, totodată, să satisfacă din aceleași puncte de vedere și exportul. De asemenea, au fost luate măsuri de întărire a legăturilor cu reprezentanții comerțului, cu marii consumatori, stabilindu-se astfel, o mai rațională activitate pe linia producție-desfacere.

Măsuri deosebite au fost luate pentru folosirea cu eficiență maximă a materiilor prime, reducerea greutății pe metru pătrat a diferitelor țesături. În prim plan s-a situat găsirea de noi soluții pentru utilizarea cu eficiență maximă a lînurilor, fibrelor sintetice, coloranților etc., pentru a reduce la minimum posibil importul lor. Dacă în 1973 importul de astfel de materii prime reprezenta 13,6% din consumul total, în 1975 el a fost de numai 11,3% și acționăm, în continuare, pentru ca în 1980 să scadă la 6,4%.

Atît la nivelul centralei, cît și al fiecărei întreprinderi au fost întreprinse acțiuni în direcția ridicării continue a calității produselor și, în special, îmbunătățirii finisajului. În acest scop, în fiecare unitate s-au verificat tehnologiile de fabricație, s-au înlocuit și s-au modernizat cele învechite și introdus noi tehnologii, rezultate în bună parte din activitatea de cercetare proprie și prin dotări suplimentare.

Abordînd problema calității, reliefez că pentru îmbunătățirea aspectului și purtabilității țesăturilor realizate din fire de poliester, au fost luate măsuri ce vor permite ca, începînd cu 1976, întreaga producție să fie supusă operației de pîrlire, comparativ cu 1973, cînd numai aproape jumătate din producția realizată era supusă acestei operații. De asemenea, pentru îmbunătățirea tușeului și revenirea din șifonabilitate, oprerațiunea de decatare a cuprins 86% din producția anului 1975, iar începînd din 1976, întreaga producție de țesături din 100% lînă și din poliester cu lînă va fi supusă, practic, acestei operații.

3

Evident, pentru înfăptuirea sarcinilor ce revin centralei noastre în actualul cincinal am stabilit din vreme măsurile ce se impuneau. Alături de acțiunile privind utilizarea mai deplină a zestrei tehnice de care dispunem, ne-am orientat de așa natură activitatea încît să lărgim nomenclatorul de produse, prin realizarea de noi sortimente, de calitate superioară, care să satisfacă și mai bine exigențele cumpărătorilor și totodată să fie competitive la export. Ținînd seama de materiile prime de care dispune țara noastră, ne-am îndreptat atenția spre utilizarea cu precădere a fibrelor sintetice, a realizării de țesături tip lînă în amestec cu 70% poliester, față de amestecurile clasice care prevedeau 55—60% poliester. De asemenea, am realizat și vom extinde gama sortimentală a țesăturilor din fibre pieptănate din 100% melană, țesături pentru paltoane cu greutate redusă, țesături fantezi cu fire de efect, covoare tufting din poliamidă texturată și altele. Toate acestea au determinat specialiștii noștri să experimenteze tehnologii noi sau să perfecționeze pe cele existente.

Datorită acestor preocupări, la contractările pentru 1976, colecțiile oferite beneficiarilor au totalizat 14 086 sortimente (desene și poziții coloristice) din care 5 486 sînt poziții noi cu care am venit în întîmpinarea cerințelor consumatorilor. Mai menționez că nomenclatorul de produse pentru 1976 conține 364 diferite articole, din care 111 sînt noutăți absolute, iar restul de 253 sînt cu conținut de fibre sintetice. La aceste realizări și-au adus contribuția cercetători, specialiști, colective de muncă din fiecare întreprindere.

O preocupare deosebită acordăm stimulării activității creative, perfecționării producției, astfel încît să asigurăm concomitent cu diversificarea producției și o eficientă valorificare a materiilor prime, a produselor în ansamblu. În direcția valorificării mai eficiente a țesăturilor, de pildă, ne-am orientat spre diminuarea exportului de țesături-metraj de la 10% cît totalizează azi, la 2,4% în anul 1980. Totodată, vor spori cantitățile de țesături sub formă de confecții, care în 1980 prevedem să atingă 43,9 milioane mp față de numai 27,2 milioane mp în 1973.

Paralel cu măsurile luate pentru îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație și de introducere a progresului tehnic acționăm și în direcția pregătirii și perfecționării cadrelor la toate nivelele. În fiecare unitate ființează cursuri pentru calificarea, cît și pentru ridicarea nivelului de pregătire.

Sîntem ferm hotărîți ca prin muncă perseverentă, prin utilizarea puternicului potențial productiv de care dispunem, să ne înregimentăm plenar în efortul întregii națiuni în munca de transpunere în fapte a Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R., pentru a îndeplini exemplar prevederile actualului cincinal.

Anchetă realizată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

CURSUL:
Studierea politicii
economice interne
și internaționale
a P. C. R.

Consultație
la tema 7

Pentru cursanții
din industrie

Cincinalul 1976-1980, cincinalul revoluției tehnico-științifice. Sarcinile întreprinderilor și organizațiilor de partid din industrie, privind aplicarea în practică a rezultatelor cercetării științifice, ridicarea nivelului tehnic al producției. Îmbunătățirea performanțelor produselor românești. Direcțiile dezvoltării comerțului exterior cu produse industriale

ÎN PROCESUL FĂURIRII ECONOMIEI SOCIALISTE, al înfăptuirii politicii partidului de industrializare socialistă a țării, au avut loc mutații profunde în structura economiei naționale, s-au creat premisele necesare pentru trecerea în cincinalul 1976—1980 la un adevărat salt calitativ în ceea ce privește valorificarea la maximum în toate ramurile economiei a rezultatelor științei și tehnicii contemporane. Proclamarea cincinalului actual de către Congresul al XI-lea al P.C.R. ca cincinal al revoluției tehnico-științifice, înseamnă, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, **„introducerea largă în economie și în viața socială a cuceririlor științei și tehnicii moderne“.**

I. Influența revoluției tehnico-științifice contemporane asupra dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului

FĂURIREA bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate presupune în primul rînd înfăptuirea pe o scară tot mai largă a progresului tehnico-științific, valorificarea la maximum a rezultatelor revoluției tehnico-științifice care se desfășoară în prezent în lume, modernizarea continuă a aparatului de producție în pas cu progresul tehnic mondial, aplicarea în producție a celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii, creșterea aportului cercetării proprii la accelerarea progresului multilateral al economiei.

În epoca contemporană cînd are loc contopirea tot mai strînsă a științei cu producția, progresul societății este de neconceput fără folosirea largă a cuceririlor științei.

Intensificarea procesului de contopire a științei cu producția, sporirea rolului transformator al științei care determină schimbări radicale nu numai în uneltele de producție și în obiectele muncii, ci și în însăși tehnologia și organizarea producției, reprezintă condiția necesară pentru făurirea bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Caracteristica esențială a dezvoltării bazei tehnico-materiale a societății socialiste în țara noastră, în etapa actuală, constă în introducerea pe un front larg a celor mai noi realizări ale științei moderne în toate ramurile producției materiale. Aceasta este firesc, deoarece numai introducerea în producție a științei înaintate poate asigura cea mai rapidă creștere a productivității sociale a muncii și a venitului național în ritmul corespunzător necesităților dezvoltării societății noastre pe calea belsugului de bunuri materiale și a îmbunătățirii necontenite a condițiilor de trai. În cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea industrializarea înseamnă folosirea științei și tehnicii celei mai înaintate pentru dezvoltarea producției bunurilor materiale și în primul rînd a producției și mijloacelor de producție. Atît teoria economică cît și practică nemijlocită au demonstrat că nivelul de dezvoltare a științei și gradul aplicării tehnologiei ei în producție constituie un factor extrem de important care determină eficacitatea muncii sociale. Totodată numai pe această bază se pot atenua treptat și lichida decalajele economice și tehnologice dintre țara noastră și țările industrializate.

Propria noastră experiență a demonstrat că orînduirea socialistă oferă un cîmp larg pentru dezvoltarea științei și tehnicii noi, pentru folosirea lor conștientă ca pîrghii ale progresului forțelor de producție, ale întăririi puterii economice a țării. **În epoca noastră progresul industrial și al producției agricole, pe de o parte și progresul științei, pe de altă parte, sînt indisolubil legate între ele.** Știința nu se poate dezvolta fără să se sprijine pe producție, iar producția nu se poate dezvolta fără să se bazeze pe realizările științei.

Succesele obținute de țara noastră în dezvoltarea energeticii, chimiei, construcțiilor de mașini, agriculturii, în descoperirea de noi resurse mineraliere etc. sînt indisolubil legate de realizările științei. În prezent, nu se pot obține schimbări radicale în domeniul tehnicii și producției fără aplicarea celor mai noi realizări ale fizicii, chimiei, matematicii, mecanicii. Deci se poate afirma că știința a încetat să fie numai un slujitor al producției, ea s-a transformat într-un element indispensabil. Astfel, dezvoltarea științei se împletește organic cu producția materială, constituie una din trăsăturile principale ale dezvoltării sale.

În analiza rolului științei în progresul societății trebuie să avem în vedere în mod obligatoriu faptul că asupra dezvoltării științei își exercită influența, într-un fel sau altul, cerințele producției materiale, practica social-istorică, natura orînduirii sociale. Trăsătura caracteristică a bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate constă în aceea că, știința devine unul din componentele sale esențiale. **„Aplicarea în practică a rezultatelor sale face ca știința să devină o insemnată forță de producție** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — un factor hotărîtor al mersului înainte al economiei și culturii, al întregii societăți socialiste“.**

Condiția cea mai importantă a transformării științei într-o forță de producție specifică, nemijlocită, a fost **schimbarea cu caracter calitativ a locului ei în procesul producției materiale și în viața societății în general.**

Dacă în trecut știința era slujitoarea producției materiale, în epoca contemporană a devenit forța conducătoare a progresului tehnic, a noilor produse tehnologice, dînd naștere unor noi ramuri ale producției. Știința contemporană reprezintă o adevărată forță motrice a dezvoltării producției, izvor al asigurării progresului tehnic.

Unitatea dintre știință și tehnică, îngemănarea științei cu producția constituie caracteristica cea mai importantă a revoluției tehnico-științifice contemporane. Cerințele crescînde ale perfecționării continue a producției, ale dezvoltării pe treapta calitativ superioară a bazei tehnico-materiale a socialismului, pot fi rezolvate numai prin îmbunătățirea necontenită a procesului de producție pe baza utilizării ample și imediate a progresului științific. Pe scurt, interdependența activă dintre știință și tehnică se concretizează în fapul că revoluția care are loc în știință este strîns legată de revoluția din tehnică, determină o revoluționare a tehnicii în producție. De aceea, putem afirma fără să greșim că știința de astăzi este tehnica zilei de mîine, iar decalajul dintre descoperirea științifică și realizarea ei tehnică se reduce continuu. Această contopire neîntreruptă dintre știință și producție, care impulsionează atît dezvoltarea științei cît și a producției, revoluționează treptat conținutul științelor naturii și pe cel al producției, reprezentînd esența procesului de transformare a științei într-o forță nemijlocită de producție. Tocmai ca urmare a interacțiunii active dintre știință și tehnică, a condiționării lor reciproce, revoluția din știința și tehnica contemporană a căpătat denumirea de revoluție tehnico-științifică. Știința contemporană joacă un rol activ de forță motrice în dezvoltarea producției, în accelerarea progresului tehnic și conduce la economisirea muncii sociale, la creșterea într-un ritm vertiginos a productivității muncii. Utilizarea rezultatelor științei în producție determină atît schimbarea laturilor și conținutului tehnic al producției, cît și raționalizarea și perfecționarea formelor de organizare a producției.

Prin amploarea și consecințele ei asupra producției materiale, revoluția tehnico-științifică contemporană nu are egal în istoria dezvoltării științei și tehnicii. Deosebirea de fond dintre revoluția tehnico-științifică contemporană și revoluțiile din trecut în aceste domenii, constă în aceea că în timp ce revoluțiile științifice care au mai avut loc au cuprins numai anumite ramuri, domenii ale științei și se răsfrîngeau doar parțial și lent asupra progresului tehnic, **revoluția tehnico-științifică contemporană se desfășoară pe un fond foarte larg, determină schimbări calitative în dezvoltarea forțelor de producție, care au loc concomitent în mijloacele de muncă, în obiectele muncii, în locul pe care omul în ocupă în procesul producției materiale și are repercursiuni imediate, nemijlocite și extrem de profunde asupra progresului tehnic, asupra producției și asupra vieții sociale în ansamblul ei.**

Revoluția tehnico-științifică contemporană determină dezvoltarea fără precedent a industriei. Se știe că prosperitatea unei țări este determinată în epoca noastră de cantitatea și calitatea producției industriale. Producția agricolă depinde, în ultimă instanță, de nivelul industriei. Or, în secolul nostru, nu se poate concepe făurirea bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate fără aplicarea din ce în ce mai intensă a metodelor și rezultatelor științei în producție.

Succesele obținute în dezvoltarea în ritm rapid a economiei naționale, realizarea prevederilor cincinalului 1976—1980 înainte de termen, progresele realizate în crearea unei structuri moderne a economiei, dezvoltarea prioritară a ramurilor de vîrf ale progresului tehnico-științific, contemporan, confirmă faptul că partidul nostru în elaborarea planurilor de dezvoltare a economiei naționale, în stabilirea direcțiilor de dezvoltare a bazei tehnico-materiale, a ținut seama de tendințele progresului tehnic contemporan și de implicațiile lui asupra dezvoltării forțelor și relațiilor de producție, de situația obiectivă, concretă a țării noastre, de necesitățile și posibilitățile economiei noastre naționale. Aceasta rezultă pe de o parte din preocuparea permanentă de a se introduce în producție tehnica cea mai nouă, de a se folosi tot ceea ce știința și tehnica mondială au creat mai bun, cît și din atenția acordată dezvoltării necontenite a științei românești, creării celor mai bune condiții pentru aceasta.

Trebuie subliniat că organizarea economiei naționale pe baza celui mai înalt nivel al științei și tehnicii, folosirea pe scară largă a celor mai noi cuceriri ale tehnicii pe plan mondial în toate ramurile producției materiale reprezintă un obiectiv central al politicii economice a P.C.R. de industrializare socialistă a țării. Se remarcă preocuparea partidului nostru, mai ales după Congresul al XI-lea al P.C.R., de a valorifica la maximum faptul că industrializarea socialistă a țării are loc în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. Această orientare permite făurirea bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate corespunzător cerințelor tehnicii moderne, crearea de noi capacități de producție, uzine, ramuri întregi industriale situate la nivelul mondial în domeniul respectiv. De aceea, factorul hotărîtor al făuririi și dezvoltării bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră îl constituie progresul tehnico-științific neîntrerupt, așezarea pe baza tehnicii celei mai avansate a tuturor ramurilor economiei naționale, creșterea aportului științei, cercetării științifice proprii la înscrierea României pe cele mai înalte culmi ale tehnicii contemporane. În vederea asigurării unei concordanțe cît mai depline între obiectivele făuririi bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate și direcțiile și ritmul revoluției tehnico-științifice, Congresul al XI-lea al P.C.R. a trasat sarcina intensificării promovării progresului tehnic în toate sectoarele activității productive, extinderii proceselor de mecanizare și automatizare, dezvoltării cu prioritate a ramurilor de vîrf promovate de revoluția tehnico-științifică contemporană, îmbinarea strînsă a științei și tehnologiei cu învățămîntul și producția, extinderea formelor și metodelor avansate de organizare și desfășurare a activității de cercetare și dezvoltare tehnologică.

II. Rolul cercetării științifice și tehnologice în dezvoltarea social-economică a țării

ÎN PROGRAMUL P.C.R., intensificarea atît a cercetării științifice aplicative, cît și a cercetării fundamentale de perspectivă, constituie, una din direcțiile de importanță majoră, în care va acționa partidul nostru pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Dezvoltarea și perfecționarea activității de cercetare științifică și de introducere în producție a tehnologiilor moderne, a progresului tehnic în toate ramurile producției materiale, a stat la baza întregii politici de industrializare socialistă a țării, și reprezintă o coordonată de bază a concepției partidului și statului nostru de construire a societății socialiste. Trebuie menționat, că, după Congresul al IX-lea al P.C.R., s-a acordat o atenție prioritară diversificării rețelei de cercetare, orientării acesteia spre soluționarea problemelor legate nemijlocit de producția materială, de dezvoltarea economică și socială, de sporirea aportului științei și tehnicii românești la dezvoltarea pe baze moderne a economiei românești, la dezvoltarea și întărirea bazei materiale a cercetării, la dotarea cu aparatură modernă a laboratoarelor din ramurile de vîrf promovate de revoluția tehnico-științifică contemporană. În această perioadă, au fost adoptate o serie de măsuri menite să conducă la îmbunătățirea organizării și perfecționării activității de cercetare. Printre acestea menționăm :

- s-a reorganizat în general întreaga rețea de cercetare și proiectare în vederea integrării mai strînse între cercetare și practică ;
- s-a asigurat împletirea organică a cercetării, învățămîntului și producției ;
- s-a dezvoltat baza materială a cercetării și proiectării. Față de circa 800 milioane lei investiție în acest domeniu în perioada 1961—1965, în cincinalul 1971—1975 s-au investit, pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a cercetării, circa 4 miliarde lei ;
- a fost impulsionată cercetarea proprie, precum și creșterea aportului acesteia la înzestrarea cu tehnică nouă și tehnologii moderne a economiei naționale ;
- s-au extins relațiile de cooperare științifică și tehnică cu alte state.

În vederea optimizării relației cercetare-producție, asigurării concentrării forțelor de cercetare spre problemele majore ale economiei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă de la Conferința Națională a partidului în 1972, a arătat necesitatea unificării în cel mai scurt timp a forțelor de cercetare din țara noastră, pentru concentrarea eforturilor tuturor cercetătorilor pe baza unui program unic, într-o direcție unică, indiferent dacă lucrează în producție, în învățămînt sau în institute de cercetare departamentală.

Procesul de asimilare a produselor noi nu este simplu, uneori apar neajunsuri serioase, îndeosebi prin întîrzieri în punerea în fabricație a unor produse, deficiențe tehnice și de calitate la anumite mașini și utilaje noi, întîrzieri în realizarea integrării la unele produse asimilate pe bază de licențe.

Or, pentru a se putea realiza sarcinile prevăzute în cincinalul actual, trebuie să se pună definitiv capăt unor asemenea stări de lucruri. Pentru aceasta trebuie să se schimbe modul de a gîndi și acționa în domeniul asimilării de produse noi, în promovarea progresului tehnic. De aceea este necesar ca în toate compartimentele de concepție, în toate întreprinderile și centralele să se asigure condițiile necesare pentru rezolvarea operativă și într-un timp cît mai scurt a acestor neajunsuri, să se asigure premisele îndeplinirii în bune condițiuni a actualului plan cincinal. O atenție deosebită va trebui să se acorde dezvoltării atelierelor de prototipuri și sculăriilor, al căror deficit de capacitate a provocat dese întîrzieri în realizarea asimilărilor.

În compartimentele de concepție și pregătire tehnică se cer repartizate cele mai bune cadre de specialiști ; de asemenea trebuie ca întreaga activitate să fie astfel organizată încît pe linia integrării cercetării cu producția să fie posibil, ca ori de cîte ori este necesar, să se asigure asistența tehnică a unor specialiști de înaltă calificare din institutele de cercetări și proiectări și din învățămîntul superior. Se impune îmbunătățirea planificării sarcinilor de asimilare în ceea ce privește eșalonarea lor echilibrată pe întregul an, asigurarea unei corelații mai bune între capacitatea tehnică a unității și aprovizionarea tehnico-materiale. Trebuie să crească răspunderea ministerelor pentru accelerarea integrării în producție a licențelor și perfecționarea tehnologiilor în ritm cu progresul tehnico-științific contemporan.

Cincinalul actual oferă prilejul cercetării științifice din țara noastră de a-și dovedi maturitatea, capacitatea creatoare, de a-și valorifica din plin rezultatele obținute. În studiile de fundamentare a planului pe ramuri, centrale, întreprinderi, produse s-a avut în vedere ca circa 50% din creșterea productivității muncii să se realizeze pe seama progresului tehnic, iar în unele ramuri industriale ca energia electrică, mine, petrol și geologie, construcțiile de mașini peste 60%. În această direcție sarcini de mare răspundere revin nu numai ministerelor economice la care se concretizează sarcinile de sporire a productivității muncii, ci și tuturor întreprinderilor industriale care trebuie să-și aducă aportul sporit la acelerarea progresului tehnic în perioada 1976—1980, la scurtarea ciclului cercetare-dezvoltare-producție, la asimilarea într-un ritm mai rapid de noi produse și tehnologii, la valorificarea cît mai eficientă a materiilor prime și crearea de înlocuitori, la reducerea importului, creșterea gradului de automatizare și mecanizare, producerea de noi mașini și utilaje de înaltă tehnicitate.

(Se recomandă propagandiștilor și tuturor cursanților să analizeze concret și să dezbată problemele întreprinderii, secțiilor și tuturor locurilor de muncă sub aspectele menționate la acest capitol.)

III. Politica de promovare a științei și a progresului tehnic în cincinalul 1976-1980

ÎN PLANUL DE DEZVOLTARE A ECONOMIEI NAȚIONALE pe perioada 1976—1980 sînt cuprinse, mod detaliat și obiectivele cercetării științifice precum și modul de valorificare a rezultatelor acesteia. Actualul plan cincinal, elaborat în concepția partidului și statului nostru de integrare organică a cercetării cu producția, asigură înfăptuirea unitară a politicii în domeniul științei și tehnologiei, creează cadrul necesar pentru soluționarea unitară și concomitentă a diferitelor probleme de care depinde punerea în valoare în cel mai scurt timp a rezultatelor cercetării. Planul de introducere a tehnologiilor moderne și a tehnicii noi, a devenit un component organic al planului național unic. Se prevăd sarcini concrete pe ministere, centrale, întreprinderi privind asimilarea de produse noi, punerea în fabricație de materiale noi și reproiectate, desfășurarea acțiunilor de tipizare, mecanizare și automatizare a proceselor de producție, introducerea și extinderea tehnologiilor avansate. Prin prevederile planului cincinal 1976—1980, și ale planului național unic pe 1976 se asigură intensificarea activității de cercetare științifică și de dezvoltare tehnologică în toate compartimentele economiei naționale, orientarea fermă a cercetării științifice spre nevoile concrete ale industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice, spre utilizarea superioară a resurselor de materii prime și energie, modernizarea tehnologiilor, ridicarea parametrilor calitativi ai produselor, creșterea productivității muncii sociale, în conformitate cu Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R

a În politica tehnico-științifică a partidului și statului nostru, direcția principală o constituie **mecanizarea și automatizarea producției.** Acest lucru este firesc, întrucît făurirea bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate, realizarea obiectivului de importanță majoră al strategiei dezvoltării economiei românești pînă în 1990, de apropiere și egalizare relativă față de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, cere introducerea mecanizării complexe și a automatizării în toate ramurile producției materiale.

Partidul și statul nostru au acordat în politica sa tehnică prioritate introducerii și extinderii treptate a automatizării producției în toate cazurile în care ea se justifică din punct de vedere economic și mai ales în sectoarele în care are eficacitatea cea mai înaltă. Se știe că eficacitatea maximă a automatizării se obține în ramurile industriale cu procese de fabricație continue.

Aceasta nu înseamnă că automatizarea nu poate fi introdusă și în celelalte ramuri ale economiei naționale. Prin crearea instalațiilor de automatizare cu o înaltă maleabilitate, domeniul de aplicare al automatizării se lărgește în mod substanțial și apare posibilitatea automatizării a înseși producției aparaturii de automatizare.

Trebuie precizat că problema oportunității introducerii instalațiilor de automatizare într-un fel se pune atunci cînd este vorba de construirea noilor obiective industriale și altfel cînd e vorba de modernizarea mașinilor și utilajelor aflate în funcțiune. În primul caz automatizarea este impusă de necesitatea de a realiza procese de fabricație la nivelul tehnicii mondiale, în cel de-al doilea caz se urmărește perfecționarea mașinilor și utilajelor, mai ales prin mecanizarea și automatizarea unor operații sau elemente de operații cu volum mare de muncă, prin mărirea vitezelor de funcționare și a preciziei de lucru, fapt ce se concretizează în reducerea consumului de muncă manuală și înlocuirea acesteia cu lucrul mașinilor.

b O altă latură importantă a revoluției tehnico-științifice contemporane o constituie **perfecționarea sau transformarea fundamentală a proceselor tehnologice**. Necesitatea perfecționării sau transformării proceselor tehnologice decurge în mod obiectiv din revoluționarea mijloacelor de muncă și în primul rînd a uneltelor de muncă, din marile realizări obținute în știință și tehnică. Spre pildă, introducerea tehnicii automate este de neconceput în condițiile vechilor procedee tehnologice. Perfecționarea tehnologiei reprezintă una din cele mai importante direcții ale ridicării nivelului tehnic al producției, ale dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului.

În introducerea și extinderea tehnologiei avansate în diferite ramuri ale industriei, se au în vedere mai multe criterii de bază : **creșterea productivității muncii, economisirea materialelor, valorificarea superioară a resurselor naturale, sporirea producției și îmbunătățirea calității producției.** Construirea unor obiective industriale înzestrate cu mașini și instalații moderne a creat condițiile necesare pentru însușirea unor tehnologii noi, ale căror performanțe și indici tehnico-economici sînt la înalt nivel tehnic. În această direcție menționăm instalațiile de producere a maselor plastice, firelor și fibrelor sintetice, noile instalații pentru producerea celulozei din stuf, echipamentele pentru fabricarea dispozitivelor semiconductoare, utilajele de producție a tuburilor fluorescente, instalațiile pentru fabricarea aglomeratului utilizat în siderurgie etc.

c În făurirea bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate, în realizarea progresului tehnic, un rol primordial revine **chimizării producției.** Evidențierea chimizării producției ca o direcție de sine stătătoare a progresului tehnic, se bazează pe faptul că, în prezent, chimizarea a depășit granițele industriei chimice propriu-zise, iar folosirea în toate ramurile economiei naționale a realizărilor chimiei moderne lărgește într-un grad înalt posibilitățile creșterii și perfecționării producției sociale. Cu ajutorul chimiei se accelerează procesele de producție. Chimizarea lărgește baza de materii prime a economiei naționale. A crescut în mod substanțial însemnătatea chimizării și pentru agricultură. Introducerea în practică a celor mai eficiente metode agrozootehnice nu se poate face fără folosirea îngrășămintelor minerale, a produselor chimice pentru combaterea dăunătorilor.

Ritmurile înalte în care se dezvoltă industria chimică în țara noastră și mai ales ramurile ei moderne, ilustrează modul în care P.C.R. a luat în considerare în politica sa economică chimizarea ca direcție importantă a modernizării bazei tehnico-materiale a societății noastre socialiste (ca factor de accelerare și extindere a progresului tehnic în toate sectoarele economiei naționale).

Aceste cîteva direcții ale progresului tehnic, se materializează în cincinalul revoluției tehnico-științifice contemporane așa cum se arată în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. în următoarele orientări prioritare :

- creșterea potențialului național de rezerve de materii prime și energetice ;
- elaborarea de noi tehnologii care să conducă la valorificarea superioară a tuturor categoriilor de resurse naturale, la reducerea consumurilor specifice și creșterea generalizată a eficienței ;
- crearea de mașini, utilaje și instalații noi, pentru susținerea introducerii și difuzării largi a progresului tehnic și tehnologiilor avansate ;
- crearea de noi materiale apte de a se substitui materialelor scumpe și deficitare și să contribuie la reducerea continuă a cheltuielilor materiale ;
- susținerea dezvoltării și perfecționării producției agricole și vegetale, a realizării cît mai eficiente a programului de îmbunătățiri funciare ;
- sprijinirea acțiunilor îndreptate spre îmbunătățirea calitativă a vieții, a stării de sănătate a populației și spre protejarea mediului înconjurător ;
- promovarea cercetărilor fundamentale orientate în domenii de mare actualitate, necesare dezvoltării și perfecționării științei și tehnologiei.

Totodată, se prevăd sarcini concrete privind dezvoltarea ramurilor și domeniilor de vîrf, cum sînt : chimia, fizica, electronica, automatica, tehnica de calcul, informatica, mecanica fină și altele, care deschid largi perspective pentru realizarea, pe baze noi, de tehnologii și produse de înaltă calitate, care să reprezinte priorități românești pe plan mondial. În programele elaborate privind promovarea cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane în domeniul construcțiilor de mașini se prevăd sarcini concrete pe produse, de creare de noi tipuri de mașini-unelte, de înalt randament, cu comandă program, utilaje și instalații, de aparate de măsură și control, precum și de noi sisteme de automatizare, competitive pe plan mondial, care să încorporeze în măsură sporită inteligența proprie, să ducă la perfecționarea în continuare a structurilor economice și la înnoirea produselor.

Trebuie menționat că pentru prima dată s-a elaborat o strategie de durată, corelată cu obiectivele și etapele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, de promovare a științei și progresului tehnic. În vederea afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei, a creșterii contribuției cercetării proprii la înzestrarea cu tehnica și tehnologia modernă, în planul cincinal 1976—1980 sînt cuprinse circa 600 teme de cercetare ; o parte importantă dintre acestea se vor aplica în cursul cincinalului actual, iar restul vor asigura soluții tehnico-științifice pentru obiectivele de bază ale cincinalului 1981—1985.

Dimensiunile valorificării în producție a rezultatelor cercetărilor științifice în țara noastră în cincinalul actual, sînt ilustrate de următorii indicatori sintetici : tehnologiile noi, de concepție proprie, și tehnologiile perfecționate care se vor aplica în producție, vor asigura 80% din totalitatea tehnologiilor prevăzute pentru obiectivele de investiții planificate ; produsele noi și perfecționate vor reprezenta către sfîrșitul cincinalului circa 45% din valoarea producției industriale pe ansamblul economiei naționale, iar în unele ramuri de vîrf — cum sînt mijloacele de automatizare și tehnica de calcul — ponderea produselor noi la nivelul anului 1980 urmează să asigure circa 70% din valoarea producției globale ; se prevede un amplu program de asimilări ale unor produse noi în domeniul mijloacelor de automatizare și de conducere a producției, extinderea tipizării instalațiilor de automatizare pentru linii tehnologice complete sau de utilaje tipizate pentru industria chimică, metalurgică, energetică. Trebuie subliniat că în cincinalul actual s-a asigurat o întrepătrundere structurală mai eficientă între planul național unic de dezvoltare economică și socială a României și întreaga activitate de cercetare.

IV. Cooperarea economică și tehnico-științifică formă avansată a relațiilor economice internaționale

DUPĂ CUM SE ȘTIE, lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii reprezintă o coordonată de bază a politicii externe a partidului și statului nostru ; o necesitate obiectivă a progresului accelerat al economiei noastre naționale. „**Partidul** — se arăta în **Programul P.C.R.** — **va acționa pentru amplificarea relațiilor economice și a cooperării în domeniul producției și tehnicii cu toate celelalte popoare**“.

În perioada 1976—1980, se prevede ca volumul comerțului exterior să crească cu 80% față de anii 1971—1975, din care circa 90% exportul și circa 60% importul. Planul de comerț exterior pentru perioada 1976—1980 este astfel conceput încît să asigure echilibrarea balanței comerciale și de plăți, lichidarea în linii generale a datoriei externe și crearea unei rezerve de valută. În funcție de aceste obiective au fost stabilite sarcinile de export și redimensionarea importului.

În vederea îndeplinirii planului de export, un rol important revine industriei, iar aceasta nu-și va putea onora obligațiile dacă cercetarea științifică nu-și va realiza integral sarcinile ce-i revin prin planul național unic de dezvoltare social-economică a țării. Conform prevederilor planului de export, în cincinalul 1976—1980 industria constructoare de mașini și chimia vor trebui să livreze circa 50% din volumul total al exportului. Pentru realizarea integrală a planului de comerț exterior, centralele, întreprinderile au elaborat în colaborare cu institutele de cercetări programe speciale de impulsionare a exporturilor și diminuare a importului.

O pîrghie importantă de sporire a producției destinată exportului o reprezintă asimilarea de produse noi, cu caracteristici tehnico-economice situate la nivelul celor mai bune realizări înregistrate pe plan mondial. Ridicarea calității produselor destinate exportului, constituie o altă cale importantă de creștere a competitivității produselor românești în circuitul mondial de valori. Aceasta înseamnă că la nivelul fiecărei întreprinderi, centrale industriale, pe întreaga economie națională, să fie elaborate strategii de lungă durată, cu obiective precise de atingere și depășire pe fiecare produs a parametrilor tehnico-economici existenți pe plan mondial. Pe baza folosirii la maximum a rezultatelor revoluției tehnico-științifice contemporane va trebui să crească ponderea produselor de calitatea I în totalul producției, să se accelereze procesul de înnoire și modernizare a producției. Toate acestea se pot realiza numai în condițiile în care proiectarea și crearea de noi produse se va face la nivelul celor mai bune performanțe pe plan mondial.

Sarcini importante revin industriei și în ceea ce privește diminuarea importurilor. „**Industria noastră**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României — **trebuie să-și facă un titlu de cinste din a asigura, cu forțe proprii, mașinile și instalațiile, aparatura de măsură și control, utilajele de cercetare și piesele de schimb necesare economiei naționale, într-o măsură tot mai mare.**“ Trebuie arătat că deja o serie de colective de întreprinderi au acumulat o bogată experiență în dotarea cu mașini, utilaje și instalații prin efort propriu, fără a mai recurge la importuri, prin valorificarea într-un grad mai înalt a inteligenței și creativității specialiștilor, a tuturor cadrelor cu înaltă pregătire profesională.

Această acțiune trebuie generalizată. Totodată, intensificarea eforturilor pentru producerea în țară a mașinilor, utilajelor și instalațiilor va trebui să compenseze cheltuielile pe care economia le face cu importurile unor materii prime de bază.

Ca urmare a măsurilor întreprinse, realizarea planului de import trebuie îndeplinită în strînsă corelație cu îndeplinirea planului de export. Pentru realizarea acestui obiectiv centralele, întreprinderile au elaborat în colaborare cu Institutele de cercetare și proiectare planuri, programe de valorificare a tuturor posibilităților de a se executa în țară o serie de materii prime, produse, mașini și utilaje sau componente ale acestora.

Se impune ca la toate nivelele, de la ministere pînă la secția producătoare, să se examineze problema realizării în țară a unor produse de import, pentru a se găsi soluțiile corespunzătoare. Acesta este un domeniu în care cercetarea, activitatea de concepție proprie va trebui să-și aducă din plin aportul.

În al doilea rînd, trebuie să găsim formele, metodele, soluțiile de promovare a exporturilor noastre, mai ales de mașini și utilaje. Pentru aceasta este necesar să se acționeze cu toată fermitatea pentru realizarea de mașini și utilaje, produse cu parametrii tehnico-calitativi competitivi pe plan mondial, să nu se mai admită contractarea la export a unor produse care nu au fost omologate încă în țară, să se întărească controlul de calitate, începînd de la muncitorul din secție, încît să ajungem, în termenul cel mai scurt, la situația ca lansarea acestora în producție să se facă numai în concordanță cu contractele încheiate, să se acorde prioritate la export acelor produse, mașini și utilaje care au pe piața mondială prețuri competitive. Industria, întreprinderile constructoare de mașini trebuie să manifeste mai multă mobilitate, capacitate de adaptare la cerințele pieței externe, întreprinderile, centralele să-și organizeze astfel producția, încît să poată cu ușurință să treacă de la un produs la altul. Totodată, este necesar să se acționeze cu toată răspunderea, așa cum s-a indicat de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, pentru depistarea de urgență a acelor produse care se cer la export și pot fi folosite în țară pentru a se asigura creșterea exportului, mai ales pe devize libere. Deja în unele județe, întreprinderi, colectivele constituite în acest sens au depistat o serie de produse cerute la export care pot fi realizate în țară. Totodată, va trebui să elaborăm, pe ani și pe cincinal, programe speciale de export pe produse și țări, acordîndu-se prioritate exporturilor în țările cu care avem solduri pasive.

Pentru extinderea exportului de mașini și utilaje și alte produse de înaltă tehnicitate, va trebui să se diversifice producția, să realizăm cu sprijinul direct al cercetării produse noi, cu caracteristici tehnice superioare, în care România să dețină o seamă de priorități pe piața mondială.

Totodată, se impune să se acționeze în continuare pentru îmbunătățirea activității de cooperare în producție și tehnico-științifice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și cu toate țările industrializate. În cincinalul actual dezvoltarea cooperării în producție și tehnico-științifică cu alte state va aduce o contribuție sporită la creșterea și modernizarea forțelor de producție, la facilitarea accesului larg la cuceririle științei și tehnicii contemporane, la extinderea exportului nostru prin dezvoltarea în special a livrărilor românești către societățile mixte de producție în străinătate sau pentru obiective economice realizate prin cooperare.

prof. univ. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

ÎNTREBĂRI

1. Cum acționează știința ca forță nemijlocită de producție asupra direcțiilor de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate ?

2. În ce constă impactul dintre revoluția științifico-tehnică contemporană și producție ? Conceptul P.C.R. de integrare a producției, proiectării și cercetării.

3. Care este semnificația economică a cincinalului revoluției științifico-tehnice contemporane ?

4. Ce priorități ale cercetării științifice s-au stabilit, în țara noastră, în cincinalul 1976—1980 ?

5. Cum se afirmă rolul cercetării științifice proprii în realizarea obiectivelor stabilite pentru export în perioada 1976—1980 și diminuarea importului ?

BIBLIOGRAFIE

— **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism**, Ed. politică, București 1974, partea a III-a, p. 75—77.

— **Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990**, Ed. politică, București, 1974, p. 55—72.

— **Nicolae Ceaușescu**, Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului, Ed. politică, București 1974, p. 60—63

— **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la consfătuirea cu activul de partid și de stat în domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, Ed. politică, București 1974, p. 5—35.

— **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării, Ed. politică, București 1974, p. 7—44.

— **Alte recomandări :** Politica economică a Partidului Comunist Român. Industrie, Construcții, Culegere de lecții, Ed. politică, București 1972, p. 237—245 ; Politica P.C.R. de dezvoltare și perfecționare a bazei tehnico-materiale, de : I. Dinu, Ed. politică, București, 1973 p. 48—56. Politica partidului de promovare a științei și progresului tehnic, de Sergiu Tamaș, în „Revista economică“ nr. 3/1976 ; Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologiei în fața unui nou cincinal de Ion Ursu, în „Revista economică“ nr. 52/1975.

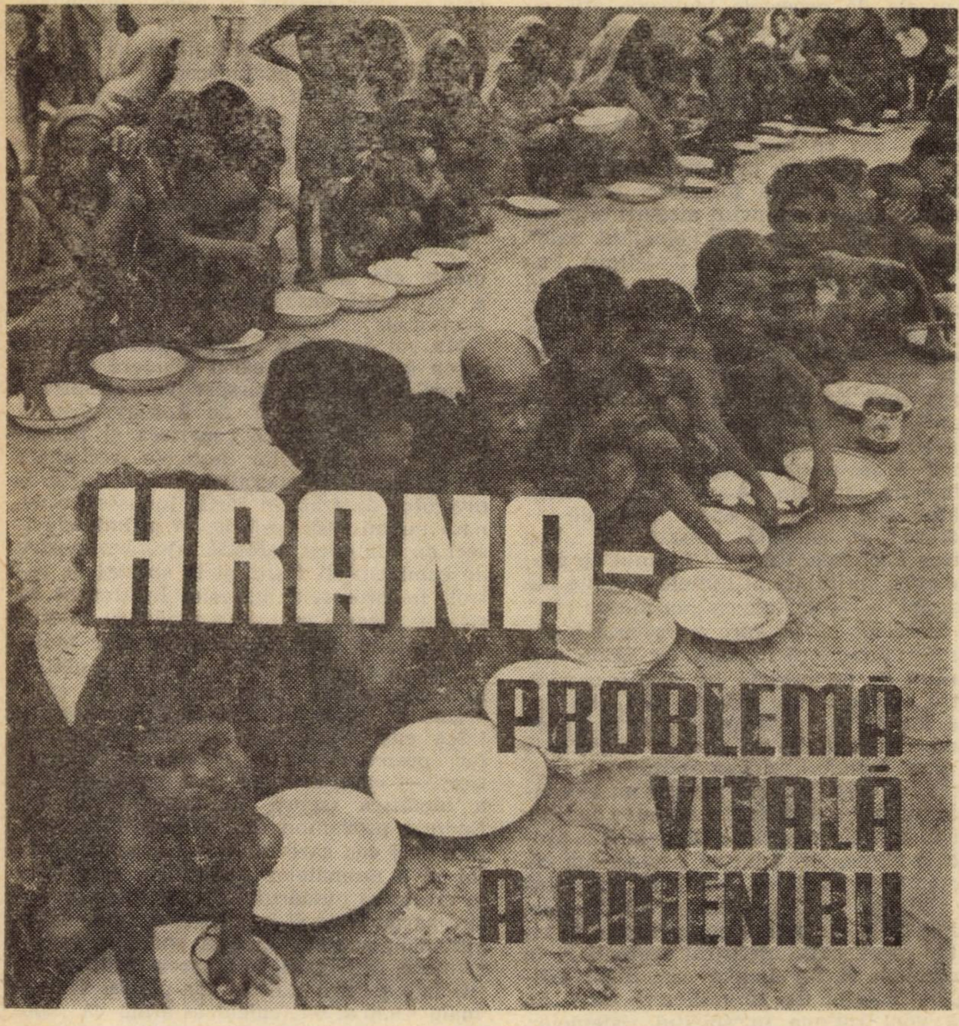

HRANA CA VARIABILĂ A SISTEMULUI MONDIAL

Mihai C. BOTEZ

Hotărît lucru, în ansamblul problemelor economice și politice mondiale, **hrana** nu joacă rolul unei resurse sau unei mărfi obișnuite. Imputînd cu altă ocazie lui Ricardo că „nu face nicio deosebire între comerțul cu grîu și cel cu indigo“, Robespierre proclama solemn, în fața Convenției, la 2 decembrie 1792, că „alimentele necesare vieții omului sînt la fel de sacre ca viața însăși“. Iar F.A.O. își propunea, la constituire, în 1945, să demonstreze că hrana nu este o „marfă obișnuită“.

Sîntem oare totdeauna conștienți de acest fapt ? Analistul care se apropie de modelarea (retrospectiv-explicativă, explorativ-predictivă sau normativă) problemelor alimentației este de la început șocat de caracterul insolit al gestiunii resurselor vitale. Să menționăm astfel că **mediile** (naționale, regionale sau globale) cu care operează, de regulă, statisticienii, sînt departe de a acoperi realitatea, și că **împrăștierile** în jurul mediilor pot ascunde nu numai inechitate, ci chiar catastrofe. **Mediile în timp** (chiar anuale) își pierd de asemenea mult din caracterul reprezentativ : nu este vorba de a „încheia“ la anumite date bilanțul hranei, ci de a asigura un flux neîntrerupt capabil să acopere nevoile (cel puțin minimale). **Siguranța** stocurilor și costurile rezervelor de hrană (asigurarea stocurilor, ruperea stocurilor ș.a.m.d.) capătă astfel semnificații ce nu caracterizează alte tipuri de resurse și consum. Nu este apoi vorba de bani sau resurse (convenționale) pentru hrană, ci de **hrana însăși** — în forme variate și adesea imposibil de substituit prin unități convenționale. Varietatea dietelor alimentare la nivel regional, național sau local — rezultînd din condiții climaterice și biologice deosebite, dar și din tradiții sau prejudecăți culturale, familiale ori religioase — introduce de asemenea elemente de care analiza trebuie să țină seama : căci nevoile de proteine, de pildă, nu pot fi acoperite prin orice formă de proteină (chiar animală), ci numai prin anumite tipuri, ce nu contrazic dogmele religioase sau tradițiile locale (cum sînt cele prescrise în țările islamice). Iar problemele de repartiție și distribuție reclamă nivele de dezagregare neobișnuite în alte contexte. Într-adevăr repartiția altor tipuri de resurse se oprește, de regulă, în mod mai mult sau mai puțin explicit, la nivelul statelor (eventual, regiunilor sau orașelor) ; mai departe, problemele se încadrează în rîndul celor ce intră exclusiv în sfera competenței statelor respective. Nu se interesează nimeni de modul în care statul își folosește resursele energetice, de pildă după ce acesta este eventual ajutat să și le procure. Cu hrana este însă altceva. Evident, prima problemă este ca ea să fie produsă, și să existe — ceea ce antrenează aspecte agricole, hidrologice — foarte dificile și importante — biologice etc. Aceasta însă nu este totul. Nu este suficient să existe undeva, în lume, o cantitate de alimente (și, mai puțin, de calorii abstracte) care, împărțită ipotetic locuitorilor planetei, să le **poată** (teoretic) acoperi nevoile primare de hrană (mai mult sau mai puțin riguros determinate, așa cum s-a subliniat anterior), după cum nu este suficient ca locuitorii să posede, teoretic, mijloacele bănești necesare spre a și le putea procura prin intermediul statelor respective : caloriile respective trebuie să **și** ajungă efectiv, în fluxuri continue, la înșiși locuitorii planetei — ceea ce antrenează dificile probleme de transport, de stabilire a unor rețele comerciale de distribuție — ș.a.m.d. Comunitatea internațională ar trebui poate să se simtă vinovată de faptul că în deșert oamenii mor de foame, chiar dacă, oficial, statului respectiv i-au fost acordate ajutoarele în alimente, rămase însă, din motive de ordin tehnic sau administrativ, în depozitele centrale. Lucrurile sînt foarte complicate dacă se ține seama de o serie de situații specifice din multe țări în curs de dezvoltare (nomadism, urbanizare anarhică, lipsa unei autorități centrale și existența conflictelor regionale etc.). Iar faptul că unele state întîmpină dificultăți în rezolvarea **acestor** probleme (nu de procurarea hranei, ci de distribuirea ei) nu trebuie ignorat, ci trebuie introdus cu curaj în însăși modelarea alimentației, iar statele respective pot fi sprijinite să găsească soluții eficace și realiste unor probleme în afara cărora aspectele **concrete** ale hranei își pierd relevanța.

Trebuie luate în considerație aspectele social-politice ale problemei : în ultimii ani au fost modificate structurile nomade, au apărut aglomerări urbane eterogene, au avut loc revoluții sociale. Hrana a fost și continuă să fie folosită uneori și ca armă politică, de presiune a unui stat asupra altui stat sau a unei clase sociale asupra altora în condițiile capitalismului. Ținînd seama de conflictele dese și instabilitatea politică ce caracterizează încă multe regiuni în curs de dezvoltare, problema este foarte serioasă : căci, așa cum scria K. Waldheim, nu putem lăsa ca dreptul inalienabil al popoarelor de a dispune de ele însele să se transforme în dreptul unor guverne antipopulare de a dispune de popoarele lor (utilizînd eventual hrana poporului ca mijloc de rezolvare a răfuielilor interne sau conflictelor pentru putere politică). Ca să nu mai vorbim de implicațiile posibile ale unui embargo asupra hranei sau alte politici de forță întemeiate nu pe forța militară, ci pe „șantaj“ cu produse alimentare...

În sfîrșit, să remarcăm și faptul că unele politici locale, naționale sau regionale, se bazează exclusiv pe criteriile raționalității sau optimalității, în sensul analizei cost-beneficiu. De pildă, politica producției alimentare a unor state capitaliste dezvoltate economic este optimală, din punct de vedere al beneficiului economic propriu realizat ; dar această politică **nu** folosește toate resursele disponibile pentru acoperirea nevoilor globale sau chiar locale de hrană ; în virtutea unor argumente de natura pieței, producția rămîne

sub posibilități — în timp ce penuria mondială de alimente crește. Justifică oare aceste politici calificativul global de optimale, în virtutea succesului economic ? Răspunsurile se impun de la sine. Iar în cele din urmă va trebui să ne amintim și că problemele hranei se leagă mai mult ca altele de universul biologic și ecologic, cu ritmuri de transformare relativ lente, ținînd de „tacte“ ce nu ascultă imediat și totdeauna de dorințele și cerințele noastre.

Tehnologiile antrenate în „revoluția verde“ oferă, prin efectele lor secundare — încă destul de puțin cunoscute și testate — alte temeiuri unor îngrijorări ce se manifestă deja în cercurile științifice și în organizațiile internaționale. În regiunile tropicale, de pildă, utilizarea masivă a îngrășămintelor chimice a dus la proliferarea catastrofică a ierburilor acvatice : acestea au blocat canalele și barajele, provocînd perturbări grave ale sistemului de irigații și generînd inundații dramatice (de pildă, în Bengal ; cf. Environment, septembrie 1974). Iar problemele agriculturii biologice sau manipulările genetice sînt departe de a oferi numai argumente liniștitoare.

Ce rezultă din toate aceste observații? În primul rînd, că sistemul alimentației mondiale — în care îmi voi dezvolta de aici înainte considerațiile, fidel singurului mod realist (după părerea mea) de a reprezenta realitatea zilelor noastre — reclamă, la rîndul său, **tratări efective de sistem.** Cu alte cuvinte, nu este suficient să arătăm că problemele sînt dificile, că legăturile și interdependențele sînt complicate, că, așa cum demonstrează J. W. Forrester, intuiția rămîne necesară, dar nu mai este suficientă pentru descrierea corectă a comportamentului alimentar al lumii, ci să încercăm să descoperim modul concret în care se manifestă complexitățile și, mai ales, ce trebuie făcut în aceste condiții. Ceea ce ar însemna să renunțăm la reducțiile simpliste, să nu ne mulțumim cu demonstrațiile „prin exemple“ și să promovăm analizele multilaterale și integrate ale sistemului alimentației mondiale, retrospective și prospective, urmărind elementele proiectării unei **strategii** în rezolvarea acestor probleme vitale.

Foarte multe cercetări interesante abordează din punct de vedere alternativ, problematica hranei. Sau **modele**. Modelul introduce, în reprezentarea unui sistem, un punct de vedere explicit ; și am avut prilejul să urmărim o serie de interesante construcții alternative ale problematicii hranei, din punctul de vedere al biologiei nutriției, al medicinii sociale, al aspectelor economice și econometrice (prețuri etc.), drept comentarii avizate la ampla prezentare ce se așează sub unghiul politologiei generale a dezvoltării.

Elementele unei tratări de sistem se află toate, cred, în aceste modele. Aș vrea să punctez numai cîteva aspecte.

Care sînt nivelele la care trebuie să apeleze o abordare de sistem a problemelor alimentației mondiale ? După părerea mea, acestea sînt nivelul **nevoilor** (reale) de hrană, nivelul **cererilor** (explicite) de hrană, nivelul **resurselor** necesare spre a asigura, prin **producție**, un anumit nivel de acoperire a cererii ; **obiectivele** alimentare se referă la această corelare a cererii cu producția și resursele, în perspectiva satisfacerii nevoilor.

În spiritul științei sistemelor, fiecare din aceste nivele reclamă, la rîndul său, tratări globale. Astfel, nevoile de hrană trebuie considerate în toată diversitatea lor, ca și cererile explicite, iar interacția acestor nivele dă aspectele biologice atît de convingător expuse aici, și care subliniau caracterul incomplet sau chiar incorect al estimărilor uzuale ; aș cita, în prelungirea pledoariei prezentate, opinia prof. G. Debry, care scrie că „sub presiunea unei situații ecologice din ce în ce mai complexe și restrictive, datorate evoluției structurilor economice, sociale și familiale, omul își sufocă progresiv instinctul alegerii alimentare, garanția conservării sănătății sale“ (Cahiers de nutrition et de diététique, Paris, 1, 1974). Aceasta se referă, evident, în special la țările dezvoltate ; în același timp, nu lipsa instinctului de alegere, ci lipsa însăși a produselor alimentare face ravagii în unele țări în curs de dezvoltare ; și, așa cum s-a subliniat, malnutriția limitează dezvoltarea intelectuală și activitatea fizică — implicit calitatea forței de muncă —, agravează receptivitatea la accidentele de sănătate ș.a.m.d. Instabilitatea situației este iarăși un serios motiv de îngrijorare : o anchetă lansată de „Far Eastern Economic Review“ în anul de foamete 1974, intitulată „Ultimele grăunțe ale speranței“ (!), conclude că „un muson rău“ este suficient astăzi spre a provoca o catastrofă alimentară în Asia. Ca să nu mai amintim de importanța pe care o capătă, pentru oamenii care folosesc 80% din venitul lor în scopul acoperirii nevoilor de hrană, fluctuațiile de prețuri și inflația pe plan mondial. Aproximațiile în evaluarea nevoilor, pe care nimeni nu le contestă, nu pot altera însă realitatea inechității în actuala repartiție **planetară** a produselor alimentare : nu se poate nega că, în vreme ce în S.U.A., conform unui studiu elaborat la Universitatea din Tucson, pînă la 20% din hrana cumpărată este risipită (aruncată), deficitul cerealier în Bangladesh și Sri Lanka era, după estimațiile F.A.O., de 12 milioane tone. Și, dacă vom raționa în spiritul sistemelor, vom descoperi și inechități pe care statisticile nu par să le înregistreze, dar pe care tratarea globală a problemelor hranei le scoate în evidență. Un exemplu la nivelul **producției** este poate edificator. * Consumul de cereale, în lumea a treia, era în 1974 în medie, pe cap de locuitor, de 190 kg/an, în timp ce în țările dezvoltate (America de Nord, Europa de Est și Vest, U.R.S.S. și Japonia) era de 5 ori mai mare, marea pondere revenind produselor furajere. Aceasta provine din insuficiența producției de carne „din iarbă“ de a acoperi nivelul ridicat al consumului în țările industrializate. Rezultă că în aceste țări, creșterea vitelor întîmpină condiții favorizante. Crearea, în țările în curs de dezvoltare, a unor condiții comparabile, care să ducă la produse competitive pe plan mondial (și, în principal, pe piața țărilor industrializate), necesită prin urmare sacrificii pentru populația țărilor în curs de dezvoltare. Cu alte cuvinte, cu cerealele care ar fi necesare acestei populații, sînt îngrășate animale care apoi se exportă (este drept, uneori în condiții economice avantajoase) în țările industrializate. Procedeul este economic justificabil și justificat dar nu putem vorbi de reală echitate sau chiar de dezvoltare.

Tratarea de sistem a problemei hranei reclamă așadar o abordare **spațială**, ce duce la o **hartă** mondială a nevoilor de hrană, a cererii de hrană, a producției de hrană, a **nivelului de satisfacere** a nevoilor de hrană ș.a.m.d. O problemă care pare să fi fost pusă pînă acum se referă la implicațiile **psihosociale** ale nesatisfacerii cererii de hrană — chiar în condițiile în care această cerere nu este corelată riguros cu nevoile alimentare reale ; operăm însă la nivel uman și social, convingerile științifice își fac cu greu loc printre prejudecăți și tradiții, și „costul“ adaptării la alimentație rațională trebuie introdus cu curaj în modelele ce urmăresc descrieri realiste ale comportamentului sistemului mondial.

Nivelele **producției** și **resurselor** pun în evidență legăturile dintre sistemul alimentației și celelalte elemente ale sistemului mondial. Problema a fost mult dezbătută și nu voi insista asupra ei.

Mă voi opri însă asupra unui aspect adesea ignorat, și a cărui pondere este de natură să schimbe perspectivele intuitive : aspectul energetic. J. de Rosnay observă pe bună dreptate că „sporirea și menținerea randamentelor agricole reclamate de presiunea demografică și de creșterea nivelului de trai (în țările industrializate, n.n.) nu au fost posibile, în ultimii cincizeci de ani, decît datorită injectării masive de combustibili fosili, și în special de petrol, în procesele agricole. În tratare de sistem, aceasta revine la a adăuga caloriilor „solare“ naturale, mereu mai multe calorii „fosile“ la intrare, pentru a obține, la ieșire, calorii „consumabile“ de către organism. Analiza energetică și contabilitatea energetică, prin costuri energetice, fac posibil studiul „subvenției energetice“ — cantitatea de kcal necesară spre a modifica (spori) randamentul la ha. Energia provenind din combustibilii fosili este deci cea care înlocuiește munca omului și a animalelor domestice, care duce la creșterea numărului de tractoare și mașini agricole, ca și la micșorarea populației agricole ; această energie apare în îngrășăminte, în irigații, în crearea mediilor artificiale pentru culturi de plante și animale ș.a.m.d. Or, calculele arată că sporirile de producție care fac gloria agriculturii moderne au necesitat „aporturi“ energetice disproporționate. Mai mult decît atît, dacă vom pune în evidență aporturile energetice globale — deci nu numai tehnicile agricole propriu-zise, ci și industria alimentară, stocarea, conservarea, distribuirea produselor alimentare — vom găsi că, în S.U.A., de plidă, consumul de energie antrenat în agricultură și alimentație crește cu 3,3% anual (dublul ratei de creștere a populației) și că randamentul energetic al producției alimentare scade îngrijorător. ** Dacă ținem seama că, în zilele noastre, numai America de Nord și Australia rămîn exportatori agricoli constanți, aceste calcule sînt de natură să ofere noi perspective asupra problemei. Într-adevăr, agricultura „modernă“ folosește 5—10 cal. de combustibil fosil pentru a produce 1 cal. de hrană (în S.U.A. raportul este mai nefavorabil), în timp ce în agricultura „naturală“, 1 cal. investită produce 5—10 cal. alimentare („Scientific American“, iunie 1974). Rezervele energetice de care dispunem sînt oare în măsură să suporte dezvoltarea agriculturii intensive pe toate meridianele ? Este foarte departe de mine gîndul de a pleda **impotriva** modernizării. Cred însă că aceste probleme nu pot fi rezolvate numai după intuiție, sau prin analogie (că „așa au făcut alții, pînă acum“), ci reclamă eforturi competente și originale de modelare structural-cantitativă, care pot conduce la soluții surprinzătoare pentru intuiția noastră educată în timpuri **de continuă** profuziune tehnologică ***).

Verifică oare modelele propuse pînă acum pentru studiul alimentației mondiale condițiile efective ale unei tratări de sistem ? Or, în ce măsură reducțiile inerente proceselor modelării au deformat sau chiar falsificat realitatea modelată ?

În perspectiva abordărilor integrate, primele aproximații care își dezvăluie limitele sînt, desigur, cele întemeiate pe reducțiile agricultură-populație. Profețiile catastrofice — ca cele ale lui C. P. Snow, care vede în viitor oameni ce pier de foame în fața televizoarelor în culori, sau cele ale lui O. Freeman, care afirmă că singura alternativă se află între foamete și planificare familială — își pierd astfel, de la început, „suportul“ raționamentelor. După părerea mea, nici optimismul tehnologic excesiv nu este mult mai aproape de realitate. Nimeni nu se îndoiește că planeta noastră conține încă multe resurse (terenuri, tehnologii etc.) ce nu sînt explorate și exploatate suficient, în scopul satisfacerii nevoilor de hrană. Acestea sînt însă, poate, condiții **necesare**, dar nu **suficiente**, pentru analiza problemei. Căci într-o vreme în care „se moare de foame“ lîngă terenuri ce ar putea fi cultivate, ne putem întreba pe bună dreptate dacă „frînele“ — sociale, economice, tehnologice, psihologice etc. — ce acționează acum împotriva activizării acestor resurse, vor putea fi îndepărtate în timp util, sub presiunea noului spirit al dezvoltării economice și sociale. „Timpul de reacție“ al sistemelor economico-sociale rămîne mare, în raport cu urgența pe care o reclamă găsirea unor soluții efective și concrete. Același lucru se poate afirma și despre rolul pe care îl poate avea progresul tehnic în aceste probleme. Evident, progresele biologiei sînt mari, apar substitute de alimente (proteine de sinteză), există rezerve în agricultura oceanică — dar drumul de la experiența reușită în laborator la producția de masă rămîne lung și costisitor, mai ales pentru cei în nevoie. Aceasta nu înseamnă, desigur, neîncredere în puterea inteligenței de a produce soluții noi, ci impune realism în măsurarea dificultăților autentice cu care sîntem confruntați.

Tratările de sistem scot în evidență și caracterul simplist al unor concluzii întemeiate exclusiv pe luarea în considerare a problemelor alimentației, pentru analiza acestor aspecte. Este ușor să descoperim aproximațiile din afirmațiile lui C. Weitz, directorul Biroului de legătură al F.A.O. la O.N.U., la Conferința de la Roma din 1974, că „vinovată“ de criza alimentară este în special „politica greșită a majorității țărilor în curs de dezvoltare care și-au concentrat eforturile asupra industrializării“, și că soluția este „triplarea investițiilor în agricultură“ și rezolvarea dificultăților legate de „repartiția resurselor hidraulice“. Mai degrabă credem, cu R. Revelle, că, deși „modernizarea agriculturii este, cu siguranță, posibilă în țările sărace, trebuie (**și**, am adăuga noi) altceva decît tehnologie pentru reușita revoluției verzi ; agricultorii trebuie să fie în măsură să cumpere fertilizanți, semințe cu randament ridicat, să-și irige și să-și protejeze culturile ; ei trebuie să învețe să-și amelioreze producția ; iar avantajele și beneficiile ar trebui să fie suficient de ridicate spre a justifica investițiile și creșterea continuă a producției. Transporturile, instalațiile de stocare, rețelele comerciale, prețurile avantajoase sînt componente esențiale ale modernizării, ca si reformele agrare, securitatea utilizării forței de muncă și existența mecanismelor de transfer tehnologic către agricultor“ („Science“, iunie 1974). Autorul se referă, evident, la structuri agricole bazate pe proprietate individuală ; aspectele de sistem sînt însă evidente, și, cred, multe din problemele ridicate își păstrează relevanța și în alte contexte, la nivelul producătorilor agricoli (cooperative, regiuni, poate chiar țări).

Cum apare variabila „hrană“ în modelele **globale** elaborate pînă acum ? Să trecem peste proiecțiile tendențiale, saturate de optimism tehnologic, pe care H. Kahn și A. Wiener și-au întemeiat „speculațiile“ asupra anului 2000 ; în perspectiva sistemică definitiv cîștigată azi, aceste proiecții se așează în grupul — foarte larg — al tratărilor pe care, într-un gest polemic rafinat, un autor american le numea candide (și le ortografia kahn-dide).

Modelele prezentate Clubului de la Roma sînt primele care introduc — în forme și sub unghiuri diferite — problemele alimentației într-o abordare de sistem. În modelele Forrester-Meadows, parametrii alimentației sînt tratați, e drept, în interdependență cu toți ceilalți luați în considerație (resurse naturale, industrie, populație, poluare) ; dar caracterul relativ mecanicist și uniform al interacțiunilor, ca și mediile mondiale cu care se operează, sînt factori care micșorează relevanța operațională a rezultatelor. Modelele elaborate la Fundația Bariloche introduc explicit, drept restricție fundamentală în orice strategie de dezvoltare, condiția ca, pe cap de locuitor, consumul alimentar să nu scadă (în timp) ; problemele raportării la nevoile de hrană, ca și problemele legăturilor cu ceilalți parametri (chiar cu cei ce asigură **producția** de hrană !) rămîn însă deschise, cel puțin în actuala fază a proiectului. Modelul Mesarovic-Pestel al „creșterii organice“ oferă, evident, tratarea cea mai elaborată a acestei problematici. Personal, aș avea poate, încă obiecții privind însuși modul de punere a problemei alimentației în context mondial ****) ; nu se poate însă nega că cele 5 scenarii construite cu profesionalitate și rigoare de autori propun un nivel de analiză ce poate descuraja încă multă vreme comentariile pur intuitive și descriptive. Iar concluziile acestor scenarii sînt categorice : numai **combinarea** unor măsuri privind tratările globale, prioritățile în investiții, dezvoltarea economică echilibrată a regiunilor globului, diversificarea și difuzarea industriei pe plan mondial ar putea duce la rezolvarea problemelor alimentației, în perspectiva eticii și conștiinței planetare. Ajungem astfel, din nou, la „modul“ problematicii mondiale : **dezvoltarea economico-socială, în spiritul noii ordini economice și politice** *****).

Ce rămîne de făcut ? Orice analist poate sugera un plan de studiu al problemei. Într-o primă etapă, acesta ar trebui să cuprindă estimarea nevoilor reale de hrană, în perspectivă ; studiul „tehnologiilor de suport“ ar trebui să completeze cercetarea complexă a resurselor necesare spre a acoperi, prin producția mondială, nevoile estimate — cu limite acceptate de satisfacție. Modelarea producției și alocării resurselor de hrană și-ar găsi astfel un teren ferm de analiză.

Numai în acest context se poate vorbi, cred, de probleme corect formulate. Și numai astfel pot fi elaborate elementele unei **strategii** alimentare mondiale, care să depășească aproximările artizanale.

Sîntem, însă, încă departe de astfel de tratări. La Adunarea Generală a organizației „Viitorul Societății“, desfășurată la Washington în vara anului 1975, în cadrul unei sesiuni consacrate „Proiectului de măsurare a efortului pentru soluționarea problemelor globale“ (al națiunilor și organizațiilor internaționale), experții au convenit că pierderile ce provin din graba de a „rezolva“ probleme incomplet sau incorect formulate — justificată de presiunea realității — nu trebuie ignorate, ci introduse cu probitate în modele. Căci nu este un secret că în multe locuri se consumă multă energie căutînd răspunsuri unor întrebări greșit puse, și că trebuie încă mult pledat spre a demonstra eficiența supremă a eforturilor necesare pentru **descoperirea** și **formularea științifică** a **adevăratelor** probleme ale dezvoltării. Aceste aspecte depășesc însă frontierele explicite ale științei, și chiar ale științelor politice.

Soluțiile operaționale par să fie, în aceste condiții, cele ce se bazează la început pe analize locale și pe termen scurt. Dar ca paliativele de moment să nu devină frîne în găsirea adevăratelor soluții, trebuie să raționăm măcar intuitiv în contextul propriu acestei problematici, care reclamă prin esența ei, așa cum am văzut, tratări sistemice globale și autentic spirit prospectiv.

---

*) Exemplul este dat într-o lucrare a prof. M. Cépède, fost Președinte independent al F.A.O. (pînă în 1973).

**) Poate în intuirea acestei situații trebuie căutate explicațiile comportamentului alimentar al publicului în unele țări industrializate. În S.U.A., de pildă, se constată tendința reîntoarcerii la producția domestică de alimente — care evită conservarea, stocarea, transportul și alte „verigi“ consumatoare de energie.

* * *) Astfel, este greu de spus dacă sporirea producției de ouă cu ajutorul clocitoarelor — consumatoare de energie — este totdeauna de preferat sporirii producției prin utilizarea „găinilor pitice“, create în U.R.S.S. (o astfel de găinușă consumă cam 2/3 din hrana unei găini obișnuite, dar „produce“ ouă de dimensiuni normale).

* * * *) Astfel, de pildă, aspectele energetice nu sînt, după părerea mea, suficient analizate, ca și problemele de repartiție, distribuție spațială etc.

* * * * *) În legătură cu acest aspect, menționăm rolul deosebit al problemelor nutriției în teoria dezvoltării. J. Trémolières scrie astfel că „rolul nutriției în dezvoltare este cu totul fascinant, [deoarece] antrenează sectoarele cele mai fundamentale ale științelor biologice în sectorul politic și uman cel mai obiectiv al societății : alimentația“. (Cahiers de nutrition et diététique, 2, 1974).

ŞCOLI—CURENTE—ECONOMIŞTI

INSTRUMENTARUL ANALITIC MARXIST ÎN INVESTIGAREA IDEOLOGIILOR SUBDEZVOLTĂRII (II)

ECONOMISTUL FRANCEZ Christian Palloix consideră că problema decisivă a criticii economiei politice burgheze şi a explicării genezei, esenţei şi persistenţei subdezvoltării şi în perioada postbelică (în ciuda eforturilor depuse de tinerele state naţionale, care şi-au cucerit independenţa politică, în direcţia dezvoltării lor) este problema dezvăluirii fenomenelor şi trăsăturilor noi care caracterizează imperialismul postbelic şi pe care-l denumeşte neoimperialism, prin simetrie cu neocolonialismul practicat în această perioadă. În această privinţă, analiza ar urma să fie făcută „sub semnul conceptului teoretic marxist de capital" (definit ca raport social istoriceşte determinat), iar economia mondială capitalistă şi relaţiile economice internaţionale din capitalismul contemporan să fie analizate în funcţie de procesul de valorificare, de internaţionalizare a capitalului şi a acumulării capitaliste.

Specificul internaţionalizării acumulării capitalului în perioada postbelică (a „neoimperialismului") constă, după părerea lui Palloix, în faptul că locul prioritar în care se realizează ea este circuitul capitalului **productiv** (prin intermediul investiţiilor productive făcute direct de către întreprinderile multinaţionale), spre deosebire de timpul lui Lenin (cînd era vorba cu precădere de circuitul capitalului bănesc, a exportului de capital financiar, mai ales sub formă de împrumuturi şi mai puţin de investiţii directe în producţie).

Economistul francez semnalează două componente şi urmări caracteristice ale modului neoimperialist de internaţionalizare a acumulării capitalului şi anume : pe de o parte, apariţia de **noi forme funcţionale ale capitalului** comparativ cu cele cunoscute şi analizate de Marx şi Lenin (de exemplu, capitalul investit în întreprinderile internaţionale de engineering), care constituie pîrghii suplimentare de lărgire a sferei exploatării şi oferă posibilităţi noi de extragere sau reţinere a plusvalorii, iar, pe de altă parte, apariţia şi generalizarea **muncitorului simplu** (necalificat sau descalificat) şi **adîncirea prăpastiei dintre munca calificată şi cea necalificată**, amîndouă avînd importante urmări în ce priveşte forma concretă de acţiune şi manifestare a legii valorii pe plan naţional şi mondial. În capitalismul internaţional contemporan, scrie Palloix, operaţiunile de metamorfoză a capitalului — deci legea valorii — parcurg un drum foarte complex, în virtutea „mutării valorificării în aval, spre ceea ce eu numesc „marfa în totalitatea ei" („l'ensemble-marchandise")". Din această cauză, fracţiunile tradiţionale de capital, care constituie purtătorii metamorfozei, cum sînt capitalul industrial, capitalul comercial, capitalul bancar, pierd capacitatea de a înfăptui toate operaţiunile pe care le presupune această metamorfoză. Este necesar să apară noi fracţiuni (forme funcţionale ale capitalului), fracţiuni care par a fi legate de activităţi din domeniul serviciilor, dar care nu fac altceva decît să administreze condiţiile producţiei şi ale dirijării mărfii pornind de la un proces de circulaţie din ce în ce mai dominant şi mai complex în comparaţie cu procesul de producţie însuşi. Este important de observat că tocmai aceste fracţiuni noi ale capitalului sînt fracţiuni internaţionale chiar din momentul constituirii lor... aceste fracţiuni intervin într-un mod hotărîtor în operaţiunile de acumulare, de valorificare şi devalorizare a capitalului. (pag. 240).

Palloix atrage atenţia asupra **dualităţii acumulării capitaliste**, care se manifestă deosebit de puternic în epoca contemporană şi de care se leagă în mod nemijlocit persistenţa decalajelor din economia mondială, precum şi subdezvoltarea.

Datorită contradicţiilor care sînt inerente capitalismului (mai ales între caracterul producţiei şi caracterul repartiţiei), realizarea produsului şi, implicit, metamorfozarea capitalului în toate fazele circuitelor lui, presupun includerea unui element exterior lui (a produselor altor formaţiuni social-economice), iar pe de altă parte, acest element exterior este apoi transformat după logica şi legile proprii capitalismului, ceea ce mai pe scurt înseamnă : acumularea capitalului „la centru" (în ţările capitaliste dezvoltate) şi valorificarea capitalului într-o măsură crescîndă „la periferie" (în ţările producătoare de materii prime şi dispunînd de mînă de lucru ieftină). Rezultatul la care se ajunge într-o perspectivă istorică mai mult sau mai puţin îndelungată este tocmai agravarea dezvoltării inegale a diferitelor categorii de ţări (industriale, agrare etc.) din sistemul mondial capitalist, respectiv dezvoltarea rapidă (supradezvoltarea) a unei minorităţi şi subdezvoltarea majorităţii ţărilor lumii. „Mişcarea duală a acumulării, care transformă orice lucru exterior într-un element al capitalului şi care-l antrenează în orbita şi finalitatea lui, defineşte cadrul expansiunii acestuia : economia mondială".

Ocupîndu-se de formele actuale ale acumulării internaţionale a capitalului (mai ales prin intermediul internaţionalizării cir-

fişe

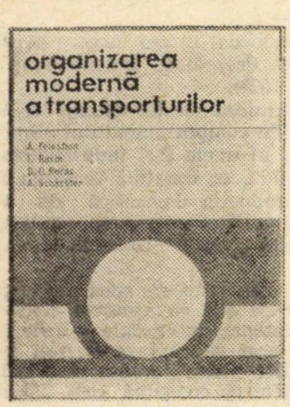
organizarea modernă a transporturilor

• Lucrarea, apărută în Editura ştiinţifică, Bucureşti, 1975, 236 p., are ca obiectiv fundamentarea principalelor laturi ale organizării moderne a activităţii de transport în domeniul traficului de mărfuri, propunîndu-şi să stabilească în acest scop factorii care influenţează major găsirea unor soluţii eficiente, fundamentate ştiinţific. În acest context, în lucrare se tratează problemele : diviziunea muncii în transporturi, optimizarea fluxurilor de transport şi a unor activităţi legate de efectuarea transporturilor, cooperarea mijloacelor de transport, perfecţionarea planificării transporturilor, perfecţionarea sistemului tarifar şi corelarea tarifelor de transport cu preţul de cost, introducerea tehnologiilor moderne de transport.

Încercări de precizare a conceptului de productivitate a muncii

• Observînd că în literatura economică există puncte de vedere diferite, uneori contradictorii, în legătură cu noţiunea de productivitate a muncii, Ghencio Ghencev, în articolul Proizvoditelnost na truda i efektivnost na soţialisticeskovo proizvodstvo *(Productivitatea muncii şi eficienţa producţiei socialiste), publicat în NOVO VREME Nr. 12/1975, consideră că la delimitarea noţiunii de productivitate a muncii în socialism trebuie să se pornească de la : 1) gradul de comparabilitate a rezultatului (efectului) muncii, avîndu-se în vedere dublul caracter al acesteia (manifestarea ei ca muncă concretă şi ca muncă abstractă) ; 2) funcţia socială pe care o îndeplineşte, în legătură cu nivelul la care se stabileşte şi 3) forma în care se manifestă munca socială în fiecare stadiu de dezvoltare a producţiei. La baza primului criteriu (gradul de comparabilitate), productivitatea muncii poate fi examinată ca productivitate specifică a muncii (care este comparabilă numai cu valori de întrebuinţare similare) şi ca productivitate sintetică a muncii (care poate fi comparabilă pentru toate producţiile şi la toate nivelele).*

„Un an pe credit"

• Este titlul (Économie : une année à crédit) unui articol de bilanţ de sfîrşit de an, scris de Marc Ullman în revista L'EXPRESS (29 dec. 1975 – 4 ian. 1976). Autorul se referă, printre altele – la cartea lui Albert Meister „L'Inflation créatrice", P.U.F., noiembrie 1975, în care acesta ar dezvălui mecanismul a ceea ce numeşte „inflaţie de complicitate" („inflation de connivence"). „Jocul" ar consta în a transfera asupra viitorului consecinţele cele mai penibile ale ajustărilor prezente. În felul acesta „relativa pace socială a fost cumpărată cu preţul reportului pe 1976 a dificultăţilor din 1975". Această viaţă pe credit, spune M.U., inseparabilă de ceea ce se numeşte a naviga orbeşte, este, prin definiţie, tot atît de nefastă ca şi sistemul fiscal : „dacă salariaţii plătesc greul impozitelor, inevitabil pe ei cade şi povara cea mai mare a subvenţiilor". În general, conchide autorul, ţările cele mai sărace, lovite concomitent în importurile lor prin creşterea preţului petrolului şi în exporturile lor prin scăderea activităţii economice în Occident, şi-au epuizat posibilităţile lor de a se mai îndatora.

cuitului capitalului productiv) și de coexistența lor cu forme premergătoare (exportul de mărfuri și de capital sub formă de împrumuturi externe etc), Palloix semnalează o serie de aspecte iraționale și contradicții, care însoțesc acumularea internațională a capitalului în perioada postbelică, generînd în continuare subdezvoltarea sub cele mai diverse forme. Printre acestea el menționează : repartiția geografică a activităților productive după logica proprie capitalului (industriile de vîrf în metropole, celelalte mai ales cele poluante, energofage și mari consumatoare de materii prime în țările subdezvoltate sau în curs de dezvoltare), preponderența muncii calificate în țările capitaliste dezvoltate și celei necalificate sau descalificate în țările subdezvoltate, generalizarea muncitorului simplu (necalificat sau descalificat), în ciuda faptului că epoca noastră se caracterizează printr-un ritm accelerat al progresului tehnic și științific. Pe baza acestei trăsături esențiale a formei actuale de acumulare internațională a capitalului, Palloix semnalează contradicția care se dezvoltă între „organizarea științifică a procesului de circulație ca loc de reținere a valorii și producerea unui proces de muncă din ce în ce mai „brut". Noul mod de acumulare internațională a capitalului are însă limite care devin tot atît de vizibile, fie că este vorba de folosirea unor pîrghii și metode cu efecte contradictorii, fie că e vorba de fragilitatea sistemului financiar capitalist internațional, datorită generalizării inflației. Referindu-se la primul aspect, Palloix scrie că „De la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial și mai ales după 1960... acumularea s-a instalat cu ușurință la nivel mondial cu scopul de a rezolva problema ei esențială, lărgirea bazelor de extragere a plusvalorii absolute și relative (de a intensifica exploatarea), de a restrînge și mai mult limitele folosirii mașinilor în raport cu munca vie, de a intensifica, în mod contradictoriu și paradoxal, exploatarea muncii vii, limite care arată, în esență, contradicția dintre relațiile de producție și forțele de producție". Referindu-se la cel de-al doilea aspect, Palloix adaugă că „Sistemul financiar internațional, de finanțare a internaționalizării producției, are o importanță din ce în ce mai decisivă, dar în același timp dobîndește o fragilitate deosebită, în condițiile inflației mondiale, a crizelor sistemului monetar internațional. Aceste crize arată, în esență, includerea tot mai dificilă a valorificării capitalului bănesc la nivel mondial, date fiind limitele condițiilor de extragere a plusvalorii relative".

Schimbările care au avut loc în formele concrete de manifestare ale modului internațional de acumulare a capitalului în perioada postbelică au importante implicații social-politice. Autorul citat apreciază că inițiativa luptei a aparținut capitalului și că numai în ultimul timp s-au manifestat inițiative mai substanțiale, atît din partea proletariatului din țările dezvoltate, cît și din partea mișcărilor de eliberare națională.

Atît acumularea internațională a capitalului cît și generalizarea muncii simple la nivel mondial, constituie — arată Palloix — temeiul pentru avîntul luptei celor asupriți, și în primul rînd, a luptei proletariatului, într-un cadru unificat, la scară mondială, dar, în același timp ținînd seama de particularitățile dominației imperialiste în diferitele verigi ale lanțului care leagă toate țările acestui sistem mondial și, implicit de particularitățile luptei de clasă la nivel național. Pentru toate aceste motive, problema imperialismului, a modului internațional de acumulare a capitalului, a decalajelor din economia mondială și a subdezvoltării — este din ce în ce mai mult problema care se află pe ordinea de zi a luptelor proletariatului.

Palloix sugerează cîteva direcții de cercetare, semnalînd probleme care își așteaptă rezolvarea cu ajutorul metodei materialist-dialectice, printre care : **clarificarea deosebirii dintre internaționalizarea valorificării capitalului și internaționalizarea capitalului ; analiza raportului dintre imperialism și legea valorii, respectiv analiza legii valorii internaționale în epoca contemporană sau deosebirea dintre acțiunea legii valorii pe timpul lui Marx și acțiunea legii valorii în zilele noastre ; aprofundarea analizei comparative dintre diferite moduri și modele de acumulare a capitalului în decursul existenței capitalismului ; dezvăluirea contradicțiilor pe care le generează imperialismul contemporan și a urmărilor lor social-politice și ideologice ; analiza diferitelor fațete ale noului mod de acumulare mondială a capitalului și a limitelor lui obiective ; analiza factorilor care conduc spre unitatea luptei împotriva imperialismului pe plan mondial.**

Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că în prezent, în lume se formulează tot felul de interpretări denaturate, falsificatoare ale unor procese și realități istorice, în scopul justificării unor stări de lucruri inechitabile atît din trecut, cît și din prezent. Astfel, pe plan mondial se fac frecvente încercări de a prezenta istoria dominației imperialiste, colonialiste, politica de asuprire și jefuire a altor popoare, promovată timp de secole, drept manifestări progresiste care au venit în sprijinul dezvoltării popoarelor asuprite.

Printre sarcinile importante care stau în fața teoriei economice în vederea edificării unei noi ordini economice și politice internaționale se numără așadar și studierea științifică, istorică și critică, a economiei mondiale și a relațiilor internaționale combătînd teoriile neștiințifice referitoare la aceste probleme.

Sultana SUTĂ SELEJAN

KÖZGAZDASÁGI ISMERETEK
KI
LOVAS MÁRTON
Mezőgazdaságunk fejlődése és távlatai
KOSSUTH

• *În lucrarea* Dezvoltarea agriculturii Republicii Populare Ungare și perspectivele ei *(Mezögazdaságunk fejlödése és távlatai), Ed. Kosuth, Budapesta, autorul – Lovas Márton – încearcă o prezentare complexă a agriculturii, ramură de bază a economiei naționale a R.P.U. Documentarea minuțioasă a permis autorului o analiză a ramurii în întregul complex de legături cu alte ramuri ale economiei naționale, în primul rînd cu industria, precum și rolul ei în comerțul exterior al țării, ca principală sursă de venituri în devize : circa 35–40% din exportul de mărfuri în țările nesocialiste îl dețin produsele de proveniență agricolă (p. 37). Capacitatea de a asigura satisfacerea cerințelor interne cît și exportul de produse agricole a fost realizată – afirmă L.M. – ca urmare a transformării agriculturii dintr-o ramură înapoiată într-o ramură cu un grad ridicat de industrializare. Aceasta, la rîndul său, a atras după sine o dezvoltare importantă a industriei alimentare și a permis, totodată, un transfer substanțial de forță de muncă din agricultură în industrie și alte ramuri ale economiei. Autorul apreciază că există încă serioase rezerve, atît de creștere a producției vegetale și animale, – care poate să crească încă de trei ori pînă să fie atinse limitele biologice respective – cît și de continuare a trecerii forței de muncă în alte ramuri.*

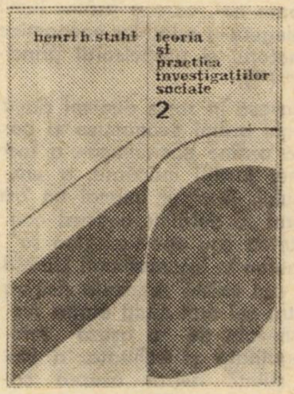

• *După ce, într-un prim volum, Henri H. Stahl a prezentat o serie de tehnici elementare considerate necesare oricărui cercetător al fenomenelor sociale, care lucrează singur, sau ca membru al unei echipe multidisciplinare, și oricare ar fi scopul urmărit, teoretic sau de imediată aplicație practică, în acest al doilea volum – apărut recent în Editura științifică și enciclopedică, București, 1975, 236 p. – autorul insistă asupra necesității de a se ține seama de corelațiile care există între multiplele aspecte ale vieții, micro – sau macrosociale, pe care le avem în vedere. Ele pledează pentru o treptată, dar sistematic urmărită, ștergere a barierelor care există încă între diversele discipline sociale, în vederea viitoarei lor sinteze într-o singură „Știință socială", avînd un singur obiect de studiu – anume viața socială a oamenilor – și o singură metodă – materialismul istoric. Volumul cuprinde două părți : I. Teoria cercetărilor interdisciplinare ; II. Tehnicile cercetărilor zonale.*

fișe

ECONOMIE MONDIALA

Pentru o nouă ordine economică internațională

EXIGENȚE CONCEPTUALE ȘI CÎTEVA FALSE DILEME (I)

ISTORIA S-A ACCELERAT. Ea este în creștere de viteză în acest ultim pătrar de secol și de mileniu. Aceasta, atît sub influența „gravitației", a puterii de atracție a progresului tehnic, cît și a gravității unor realități. S-au acumulat astăzi în lume o serie de fenomene grave și cu implicații atît de profunde pentru omenire încît ele au devenit nu numai **preocupante,** ci și **presante.** Stau mărturie reuniunile internaționale ale specialiștilor, ale oamenilor de știință sau politici, care au devenit tot mai frecvente în ultimul timp, ca și diferitele rapoarte ale unor foruri internaționale. Dar poate cea mai elocventă pentru „starea vremurilor", este activitatea Organizației Națiunilor Unite, care realmente constituie un „barometru" pentru marile probleme ce preocupă omenirea. Evoluțiile sînt explicabile dacă ne gîndim că întregul context decizional devine tot mai complicat dacă nu se acționează **acum** pentru găsirea unor soluții rezonabile și de fond.

Poziția constructivă și angajată a României, responsabilitatea și preocuparea ei pentru destinele omenirii rezultă din înțelegerea profundă a realităților și implicațiilor, a faptului că astăzi este necesar ca toate statele să participe activ la rezolvarea marilor probleme ale lumii contemporane. În cadrul celui de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„este necesar să se pornească în mod consecvent de la faptul că soluționarea tuturor problemelor complexe – economice și politice – ale zilei de azi nu se poate realiza doar de cîteva state ; rezolvarea lor reclamă în mod imperios participarea activă a tuturor țărilor, cu drepturi egale depline"([1]).**

Poziția României, pornind nu numai de la interesele fundamentale ale poporului nostru, ci ale tuturor popoarelor lumii, ca urmare a unei analize atente a realităților, jalonează principalele componente ale conceptului privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale([2]). La baza concepției românești stă îndelungatul și neobositul efort de investigație profundă și obiectivă a fenomenelor și proceselor lumii de azi, desfășurat de partidul nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Activitatea sa dinamică și consecventă dusă pe plan internațional, animată de un spirit de adînc umanism și înțelegere a proceselor ce au loc în lume a rodit atît pe planul practicii, cît și pe cel teoretic, conceptual. Contribuția novatoare adusă de președintele țării noastre pe plan teoretico-conceptual, dar mai ales al instaurării în practică a unor noi relații internaționale, mai juste, a unui climat de pace și colaborare, care dă noi speranțe omenirii, se bucură de o largă recunoaștere și apreciere internațională, a adus României socialiste multă stimă și prietenie. Ca un omagiu adus contribuției active, creatoare, a tovarășului Nicolae Ceaușescu la instaurarea unor principii și a unui tip nou de relații între state, acțiunilor sale politice neobosite pe plan internațional, președintele țării noastre este adesea apreciat ca „principalul făuritor al unei politici externe noi, care a arătat lumii întregi un mod diferit și mai just de înțelegere a relațiilor economice internaționale" (*), ca „făuritorul, animatorul și propulsorul principiilor noii odini economice internaționale" (**).

Sînt tot mai puțini cei care mai zăbovesc în zona dilemei dacă este sau nu necesară instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale. „Conceptul «o nouă ordine economică» a fost un succes imediat, evocînd viziunea unei justiții întîrziate, a unei generozități internaționale și a altruismului. Desigur, numai un om rău intenționat și un mizantrop ar îndrăzni să defăimeze acest concept nobil punînd la îndoială inevitabilitatea sau oportunitatea sa", spunea un ziarist occidental (vezi Yves Laulan în **International Herald Tribune,** din 28 nov. 1975). Chiar dacă mai există reticențe asupra „succesului imediat" al conceptului, pentru cei mai mulți etapa pledoariilor și a argumentelor privind nevoia de a așeza relațiile internaționale pe baze noi, de egalitate și echitate, a fost depășită. Mesarovic, ca un om de știință avizat asupra cadrului de evoluție a problemelor, releva că noua ordine nu este numai **dezirabilă,** ci **inevitabilă.** Dealtfel cred că realmente interesul examinării problematicii unei noi ordini economice internaționale s-a deplasat rapid din zona **argumentelor,** în cea a studierii și dezvoltării **componentelor.**

Ceea ce frămîntă astăzi omenirea, pe specialiști, pe oamenii de știință și pe cei politici deopotrivă, este **cristalizarea conceptelor** care definesc noua ordine economică internațională, **strategia** de urmat pentru punerea ei în operă. „Pe ce căi se poate ajunge la o nouă ordine economică ? Ce strategie trebuie urmată ?" sînt două din întrebările de bază la care se caută răspunsuri (3). Cu alte cuvinte interesul se deplasează în măsura crescîndă, după părerea mea, urmînd filiera **PROBLEME–OBIECTIVE–ACȚIUNE,** deci, din zona întrebărilor asupra marilor probleme care confruntă omenirea: Ce este rău în situația actuală ? și de ce ? ele se deplasează în mod logic în zona precizării obiectivelor și a acțiunilor de întreprins : ce trebuie făcut ? și cum trebuie acționat ?

Tabloul sinoptic pe care l-am imaginat urmează o asemenea logică. Pornind de la analiza „mediului" actual, a **identificării problemelor** celor mai urgente cu care este confruntată omenirea în prezent (pe verticală), să poată fi degajate **obiectivele prioritare** ce decurg din aceste probleme (pe orizontală) și implicit, pe baza acestor elemente, să putem identifica **direcțiile de acțiune,** componentele „vectorului de acțiune" (pe diagonală). Corolarul componentelor „vectorului de acțiune" îl constituie instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale. O tratare mai detaliată a acestui tablou sinoptic, care inevitabil cuprinde o anumită doză de convenționalism, am făcut-o într-un studiu în cadrul unui volum în curs de editare la Editura Politică.

OBIECTIVE PROBLEME	LICHIDAREA STĂRII DE SUBDEZVOLTARE-ÎNLĂTURAREA TREPTATĂ A DECALAJELOR	BUNĂSTARE PENTRU TOȚI OAMENII	DEZVOLTARE ECHILIBRATĂ – CREAREA UNOR NOI STRUCTURI ECONOMICO-SOCIALE	O NOUĂ CONȘTIINȚĂ ȘI RESPONSABILITATE MONDIALĂ	↓ CRITERII
SUBDEZVOLTARE-ADÎNCIREA DECALAJELOR	STIMULAREA ȘI ACCELERAREA DEZVOLTĂRII ȚĂRILOR MAI PUȚIN DEZVOLTATE				EFICIENȚĂ
CREȘTEREA DEMOGRAFICĂ		REALIZAREA UNOR CORELAȚII DEMO-ECONOMICE OPTIME			ECHITATE
CRIZA ALIMENTARĂ, DE MATERII PRIME ȘI DE ENERGIE			UN NOU TIP DE CREȘTERE		PARTICIPARE + CREATIVITATE
POLUAREA MEDIULUI				O NOUĂ ORDINE ECONOMICĂ ȘI POLITICĂ INTERNAȚIONALĂ	REPARTIȚIE
COMPONENTE	PROMOVAREA UNOR NOI RELAȚII INTERNAȚIONALE	CREAREA UNUI MECANISM EFICIENT ȘI ECHITABIL DE RELAȚII INTERNAȚIONALE	AMELIORAREA CADRULUI INSTITUȚIONAL	DEMOCRATIZAREA SISTEMULUI FUNCȚIONAL	←

Bineînțeles că în cele ce urmează avem mai mult de-a face cu reflecții, teze sau ipoteze, unele încă pline de căutări. Nicidecum nu ne aflăm numai în fața unor concepte, deplin clarificate sau elaborate și cu atît mai puțin a unor rețete gata de „ordonanțat". Mai este nevoie încă de o laborioasă muncă de forare în adîncime, iar opțiunile și alegerile nu se vor cristaliza probabil decît în decursul unor perioade mai lungi de încercări și dezbateri, de ajustări și reajustări, de confruntări și infirmări în practică, de consensuri și divergențe ale factorilor implicați, de evoluții ce vor avea loc pe planul raporturilor internaționale de forță. Dar procesul a fost declanșat și cum spune un vechi proverb **și drumul cel mai lung începe cu primul pas...**

Lumea trebuie radical schimbată

O primă dilemă. **În etapa actuală o problemă se pune cu acuitate: încotro trebuie concentrat efortul principal : în direcția stabilirii unor** măsuri concrete, **a unor acorduri, convenții etc., care să soluționeze diferitele probleme specifice sau a formulării și clarificării unor** concepte directoare ?

În contextul actual, cînd numeroase probleme au dus sau pot să ducă la crize grave ca cea energetică, alimentară etc., stabilirea unor măsuri, acorduri, convenții, echitabile și acceptabile, care pot contribui la soluționarea lor nu pot fi decît salutare. Nu pare deloc logic ca avansarea pe această cale să fie oprită pînă la rezolvarea tuturor aspectelor conceptuale privind conturarea arhitecturii de ansamblu a unei noi ordini economice și politice internaționale. Dimpotrivă, înaintarea simultană pe terenul conceptual și al practicii îmi pare mai rațională. Continuarea preocupărilor de a formula și clarifica conținutul unor concepte directoare, concomitent cu eforturile de a ajunge la unele consensuri și convenții pentru probleme specifice și presante, este o cale realistă și mai fructuoasă. Dialectica este evidentă : nu vor putea fi găsite soluții corespunzătoare și de durată fără clarificarea conceptelor generale, valabile, iar conceptele vor fi fără finalitate în afara unor măsuri concrete și angajante.

Ne aflăm în fața unei probleme de fond. Pentru că există oameni politici care își declară acordul în principiu față de necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale, dar atunci cînd își expun concepția asupra acesteia, își sprijină doctrina doar pe doi piloni : creșterea ajutorului pentru țările în curs de dezvoltare și deschiderea piețelor pentru produsele acestora. În concepția lor măsurile preconizate pentru instaurarea unei noi ordini economice sînt cel mai adesea limitate la cele privind stabilizarea piețelor, asigurarea aprovizionării, împotriva fluctuației excesive a prețurilor, la încercarea de a accelera industrializarea țărilor în curs de dezvoltare și asta adesea prin intermediul societăților multinaționale ; creșterea producției alimentare și a fluxului de capital spre aceste țări și mai ' multă ordine în domeniul monetar. Sigur, măsurile sînt necesare, întrebarea este dacă sînt și suficiente ? Poate oare fi instaurată o nouă ordine economică internațională, fără modificări structurale, de fond, fără a așeza relațiile internaționale pe principiile noi ale unei egalități și echități depline, fără modificarea actualelor mecanisme internaționale în concordanță cu aceste principii ?

Președintele țării noastre, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** a atras atenția că **„noua ordine economică nu se poate asigura prin unele schimbări formale, care în realitate să perpetueze însă vechile principii și vechea politică de dominație și inechitate"(4).** Modul în care sînt abordate aceste probleme în documentele partidului nostru, poziția României exprimată în numeroase documente și prilejuri, stau mărturie pentru efortul desfășurat pe plan conceptual și al acțiunii pentru realizarea unor schimbări de fond în viața internațională, pentru edificarea unei lumi mai drepte și mai bune.

Obiectivele Seminarului de cercetări privind avuția națională și avuția națiunilor din cadrul Academiei de Studii Economice ,ale laboratorului de economie mondială și ale celui pentru problemele vitale ale omenirii și organizarea sistemului mondial din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", studiind aspecte concrete ale proceselor, fenomenelor și mecanismelor din economia mondială, își aduc o contribuție valoroasă la elaborarea și clarificarea componentelor concrete ale unei noi ordini economice internaționale(5).

Luarea unor măsuri parțiale, cu eficiență discutabilă, nu poate genera un optimism prea robust. Raportul pregătit pentru sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. din toamna anului trecut, analizînd bilanțul perioadei scurse din cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării, constata că, în pofida atingerii unora din obiective, „rezultatele au dat naștere unui sentiment general de decepție și frustrare" (6).

Spuneam că activitatea O.N.U. este realmente (și nici nu s-ar putea altfel) un „barometru", care ne dă o imagine asupra problemelor majore ce frămîntă omenirea în fiecare etapă. Dar acest lucru nu este suficient. Cu cît „indicatoarele" sale oscilează spre „vreme rea", cu atît mai mult se resimte în mod obiectiv necesitatea, ca organizația mondială să-și asume responsabilități crescînde(7). Lumea trebuie într-adevăr radical schimbată. Violența, sărăcia, represiunea și deteriorarea mediului trebuie înlocuite, cum arăta un specialist, cu pace, dezvoltare economică, justiție socială și echilibru ecologic. Se cere abolită nu numai sărăcia absolută dar și structurile care au creat-o, „violența de structură", exploatarea și inechitatea ce rezultă din împărțirea lumii în „centre" bogate și o imensă „periferie" pauperă. Nu este vorba deci numai de a încheia unele acorduri sau convenții asupra materiilor prime, energiei sau problemelor valutare.

Analiza mai aprofundată a realității, a subdezvoltării și sărăciei, a subocupării populației, crizei alimentare, energetice și de materii prime, deteriorarea mediului ne aduce în fața numitorului comun : **distribuția inechitabilă a dezvoltării și a veniturilor.** Și la o altă realitate : că prosperitatea unei minorități de țări dezvoltate se bazează în mare măsură pe exploatarea unei majorități, a țărilor în curs de dezvoltare. Partidul Comunist Român consideră pe bună dreptate că **„starea de subdezvoltare a unor state este rezultatul nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de dominație și asuprire a popoarelor, de jefuire a bogățiilor lor naționale, consecința relațiilor economice inechitabile" (8).** Recunoașterea acestei realități de necontestat este esențială. Cum se menționa în deschiderea colocviului de la Haga, „dacă nu vom privi inegalitatea distribuției venitului ca un eșec al actualului sistem, răspunsul la problemele economice contemporane și la cererea lumii a treia de instaurare a unei noi ordini economice va fi o simplă continuare a actualului sistem cu unele corective neesențiale"(9). Aceasta nu înseamnă că eșecul actualului sistem se află doar în domeniul distribuției.

Privite lucrurile în această optică, ne apare mai limpede că nu pot fi elaborate soluții veritabile și durabile fără schimbări de fond, structurale, instituționale, conceptuale și categoriale, soluții care nu se găsesc doar în zona creșterii economice.

Vectorul creștere – dezvoltare – progres

O a doua dilemă. Putem oare analiza problemele dezvoltării numai în termenii **creșterii economice,** adică aplicîndu-ne numai asupra **mecanismelor creșterii economice, cum se procedează adesea, sau trebuie să avem în vedere interrelațiile lor cu** dezvoltarea și progresul ?

Mult timp cîmpul de investigație a creșterii s-a limitat, în teorie, la cel acoperit de disciplinele economice, neglijînd unele elemente indispensabile descifrării acestor procese cum sînt : relațiile om-natură, om-societate, structurile sociale și politice, cadrul instituțional și organizațional etc. Dacă creșterea economică este considerată în mod justificat drept cheia progresului, ea nu poate fi privită rupt de contextul social și al finalității ei umane, de interrelația :

CREȘTERE → DEZVOLTARE → PROGRES

În concepția Partidului Comunist Român asupra edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, se poate urmări ideea cuplării, agregării **creșterii economice** cu **dezvoltarea** și **progresul social.** În modul cel mai general și mai elocvent, ideea este ilustrată de subordonarea întregii politici economice a partidului țelului suprem de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, de creare a unui om nou și a unor structuri sociale și politice adecvate. Faptul că omul este considerat scop, iar creșterea economică mijloc, își pune amprenta atît pe tipul dezvoltării, cît și pe mecanismul prin care se realizează și care determină un „fascicol" larg de transformări și inovări sociale, producția și tehnologia primind orientările socialmente acceptabile și dorite. Concepția partidului nostru asupra **dezvoltării multilaterale** a societății românești se înscrie printre conceptele științifice de avangardă privind progresul. Profundele semnificații și implicații ale acestei idei directoare dovedesc forța creatoare și novatoare în conducerea vieții sociale, care își etalează pe deplin valențele, adevărata măsură a valorii, în procesul punerii ei în operă, în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în România. „Este legitim să considerăm — cum se remarca în unele reflecții pe marginea acestui concept – că, în specificul contribuției noastre la îmbogățirea teoriei marxist-leniniste un rol important l-a avut adeziunea constantă, perseverentă și creatoare la conceptul de multilateralitate" (10).

O asemenea idee nu poate fi neglijată nici în cadrul efortului de instaurare a unei noi ordini economice internaționale pentru că, dacă creșterea realizează schimbări semnificative și de durată, cantitative, calitative și structurale în economie, dezvoltarea este aceea care determină transformările sociale, politice și instituționale ce favorizează creșterea și conduc la progres. În fapt, însuși progresul este condiționat de natura rezultatelor finale complexe ale dezvoltării ce se manifestă pe toate planurile vieții economico-sociale, spirituale, culturale, etice etc., prin care se realizează o îmbunătățire evidentă a situației materiale și spirituale a tuturor membrilor societății, o mai mare justiție, echitate și eficacitate a colectivității.

Înțelegerea semnificațiilor și implicațiilor vectorului **creștere–dezvoltare–progres** deplasează cîmpul de investigație de pe terenul creștere-resurse-mediu, în sfera mai largă **economic-social-politic-ecologic.** Faptul că astăzi este tot mai mult acceptată și în țările capitaliste ideea că dezvoltarea este un tot care înglobează producția, consumul, repartiția, schimbul, dar și raporturile sociale, mediul natural, educația etc. (11), constituie o premisă încurajatoare care mai curînd sau mai tîrziu își va pune amprenta și pe natura soluțiilor alese. Acest aspect interesează în mod particular în contextul de față, pentru că însuși conceptul de nouă ordine economică internațională nu se reduce numai la componenta economică. El implică și componenta socială, politică, juridică, etică etc.

De la triunghiul creștere – resurse – mediu, la pătratul economic — social — politic — ecologic

O a treia dilemă. **Este satisfăcătoare abordarea problemelor care confruntă în prezent omenirea în cadrul triunghiului** creștere, resurse, mediu **sau ele se cer analizate în aria mai largă a pătratului** economic, social, politic, ecologic ?

Pe agenda de lucru a oamenilor de știință occidentali figurează tot mai des în ultimul deceniu studierea problemelor creșterii economice, a căilor, direcțiilor și ritmurilor sale, a constrîngerilor pe care i le creează resursele și mediul, a costurilor și beneficiilor sale, a mecanismelor și politicilor de creștere, a limitelor sale etc. Cu toate că încă în anii 1966–67 Kenneth Boulding și alți autori au sesizat că procesul creșterii economice nu poate fi abordat în termeni pur economici, privit în sine și că succesul economic nu poate fi măsurat numai în componentele producției și consumului, în genere, terenul de investigație s-a situat, nu întîmplător, doar în limitele triunghiului creștere-resurse-mediu. Se poate aprecia că, în ansamblu, aceasta este și optica rapoartelor Clubului de la Roma. Nici „alternativa sa anglo-saxonă", cele trei conferințe internaționale organizate de Fundația Ditchley din Anglia și Centrul Woodrow Wilson din S.U.A., nu au ieșit prea mult din limitele perspectivei triunghiulare :

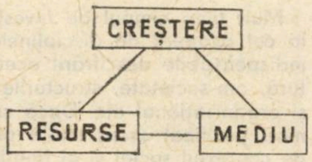

Investigația în cadrul poligonului limitat de cele trei laturi, creștere-resurse mediu, eludează, deliberat sau nu, componentele și structurile sociale și politice implicate. De aici am încercat să desprind o concluzie de bază, care după părerea mea își pune amprenta pe întregul mod de abordare al acestor probleme : **optica triunghiului este prea îngustă pentru a permite să se găsească în limitele sale soluții de fond problemelor grave cu care este confruntată omenirea.**

Și Alvin Toffler se lasă prizonierul opticii triunghiulare. Pornind de la premisa adevărată, după care actuala criză economică din lumea capitalistă nu este de tip obișnuit, în ultima sa carte, „The Eco-spasm Report" (p. 16–17), el o interpretează ca o manifestare a unei „crize generale a industrialismului". Soluția preconizată de el : o ordine socială cu totul nouă, „o civilizație super-industrială, care va fi tehnologică și industrială", cum o denumește. Se naște însă întrebarea : poate oare constitui făurirea unei societăți super-industriale, alături de menținerea unei societăți sub-industriale, în care trăiește majoritatea omenirii, un răspuns rezonabil marilor probleme ale contemporaneității ?

O precizare se cere făcută ; nu este vorba numai de a găsi remedii pentru ieșirea lumii capitaliste din actuala criză economico-financiară sau de a stabili căile pentru rezolvarea problemelor energetice, alimentare, ale materiilor prime, valutar-financiare sau ecologice. Trebuie ajuns la cauzele profunde care creează dezechilibre, decalaje, inechitate și injustiție, examinînd actualele structuri economice, sociale și politice.

Numărul teoreticienilor din țările capitaliste, care reproșează gîndirii economice burgheze că tratează economia ca și cum ar fi separată de sistemul social, sporește mereu. Abordînd creșterea economică în cadrul vectorului creștere-dezvoltare-progres, devine mai evident faptul că nu putem privi economia ca un scop în sine. „Economia nu este un sistem închis", o spune și Toffler. El are perfectă dreptate afirmînd că fenomenele economice sînt fenomene sociale și că trebuie situate în contextul vieții sociale.

Finalitatea social-umană a creșterii pune în evidență exigența de a-l privi pe om în complexitatea ipostazelor sale multiple, de ființă biologică, de individualitate și membru al colectivității sociale, de producător și consumator, care trăiește concomitent în mediul natural, în cel economic, social și politic. În aceste condiții se poate spera ca remediile de ameliorare a condiției umane să fie găsite numai în sfera creșterii economice ? Poate fi restrînsă aria de investigație în limitele acestei verigi ? Din nou problema ni se pare de fond, pentru că ea vizează optica de abordare, soluțiile la care se ajunge și chiar categoriile cu care operăm. După părerea mea depășirea viziunii triunghiulare creștere-resurse-mediu deplasează terenul de cercetare a problemelor instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale în cadrul conceptual al pătratului :

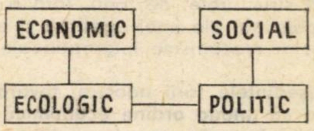

Examinînd lucrurile în această sferă mai largă, aproape implicit ne găsim în fața celei de-a patra dileme.

Criză de resurse sau criză de structură ?

Elaborarea unor soluții de fond problemelor care confruntă astăzi omenirea – fie că este vorba de subdezvoltare sau de cele alimentare, energetice, ale materiilor prime sau mediului înconjurător – nu poate ocoli dilema dacă avem de-a face cu o criză de resurse **sau** o criză de structură.

Marile decalaje actuale economice și tehnologice, fenomenul subdezvoltării se datoresc oare numai lipsei unor resurse financiare, tehnologice sau de calificări umane? Inadmisibila sărăcie, degradanta foamete, condițiile precare de adăpost și îmbrăcăminte, lipsa de asistență medicală și învățămînt pentru o mare parte a populației globului se datoresc numai unei crize de resurse? Se poate vorbi în mod serios de o criză de resurse financiare sau tehnologice cînd în prezent se cheltuiesc 300 de miliarde de dolari pentru înarmare, cînd se trimit sateliți în cosmos și oameni pe alte planete? Greu de susținut o asemenea ipoteză.

Chiar și foametea se datorește ea oare unei crize de resurse ? O analiză mai atentă a cauzelor actualei crize alimentare relevă că și în acest caz de fapt este vorba în fond de o criză de structură. În realitate omenirea nu este confruntată cu epuizarea posibilităților de sporire a producției agroalimentare. Există încă imense rezerve potențiale, atît în ceea ce privește extinderea terenurilor cultivabile, cît și creșterea randamentelor în țările în curs de dezvoltare (care se situează uneori sub 1/3 față de cele din țările dezvloatte). O investigație mai aprofundată conduce la aceleași cauze: existența subdezvoltării și a unor relații economice inechitabile, în cadrul unor structuri inadecvate.

Ce înseamnă oare circulația materiilor prime în principal din țările în curs de dezvoltare spre cele dezvoltate în timp ce produsele manufacturate parcurg drumul în sens contrar ? Dar fenomenul transferului invers de competențe tehnice, masiva emigrare a cadrelor de specialiști din țările în curs de dezvoltare, spre cele dezvoltate, în timp ce ele resimt o lipsă acută de cunoștințe tehnologice și de cadre ? Nu sînt oare aceste procese manifestări ale crizei de structură, ale existenței unor relații inechitabile?

Tratarea unei crize de structură ca o criză de resurse și încercarea de a edifica o nouă ordine economică internațională bazată, în principal, pe un flux ceva mai substanțial de resurse financiare, fără modificări structurale de fond, nu va putea conduce la rezolvări de fond și de durată. Nu trebuie uitat nici o clipă că interesele țărilor dezvoltate nu pot fi disociate pe termen lung de cele ale țărilor în curs de dezvoltare și în nici un caz nu trebuie contrapuse. Cum se arată și în Declarația Adunării Generale a O.N.U. asupra creării unei noi ordini economice internaționale, există „o strînsă interdependență între prosperitatea țărilor dezvoltate și creșterea și dezvoltarea țărilor în curs de dezvoltare" (12).

Astăzi nimeni nu se mai îndoiește de necesitatea stringentă de a aboli sărăcia absolută și structurile care au generat-o și o mențin. Dar trebuie să fim totodată conștienți că adevăratele dimensiuni ale crizei subdezvoltării depășesc parametrii economici și tehnici. O evaluare reală a posibilităților de soluționare de fond a marilor probleme actuale, ale instaurării unei noi ordini economice internaționale, nu poate prezerva structurile existente ocolind factorii sociali și politici.

Ioniță OLTEANU

---

(1) **Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român,** București, Editura Politică, 1974, p. 37.

(2) **Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român,** Editura Politică, București, 1975, p. 35—37 și 725—728. Documentele privind poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, la dezarmare și la îmbunătățirea și democratizarea activității O.N.U.

(3) Vezi „Symposium A new international economic order", report The Hague, the Netherlands, 22—24 mai 1975, p. 67.

(4) **Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate,** vol. 10, București, Editura Politică, 1974, p. 910.

(5) Seminarul de cercetări privind avuția națională și avuția națiunilor din cadrul A.S.E., condus de tovarășul profesor Manea Mănescu, prin studierea factorilor esențiali de creștere a avuției națiunilor, optimizarea diferitelor fluxuri dintre economiile naționale și tendințe în apropierea nivelurilor de dezvoltare a națiunilor și mai ales prin munca laborioasă de elaborare a modelelor principalelor părți constitutive ale economiei mondiale (optimizare a utilizării resurselor — umane, energetice, de materii prime — a prețurilor, fluxurilor, nivelului de trai etc.) își aduce o contribuție de o importanță particulară la elucidarea componentelor și direcțiilor de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale (vezi Revista economică nr. 50/1975 p. 25 și 26). În cadrul laboratorului de economie mondială din Academia „Ștefan Gheorghiu" condus de tovarășul Cornel Burtică au avut loc dezbateri ample asupra conceptului de nouă ordine economică internațională (a se vedea și studiul prof. dr. Constantin Moisuc).

(6) Doc. E/AC. 62/8, din 5 mai 1975, p. 5.

(7) Vezi **Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității Organizației Națiunilor Unite, la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice,** document prezentat la sesiunea Adunării Generale a O.N.U., în „Scînteia" din 13 nov. 1975.

(8) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism,** Ed. Politică, București, 1975, p. 148—149.

(9) Vezi cuvîntul de deschidere al primului ministru al Olandei Joop den Uyl, în cadrul simpozionului citat, p. 3.

(10) Vezi Mircea Malița, studiul „Multilateralitate și armonie" din volumul „Idei în mers", București, Editura Albatros, 1975, p. 8—20.

(11) Vezi și Rapport Dag Hammarskjöld, 1975, „Que faire" preparé à l'occasion de la Septième session extraordinaire de l'Assemblée générale des Nations Unies, p. 7.

(12) Declarație asupra creării unei noi ordini economice internaționale, Rezoluția 3201 (S-VI) din 1 mai 1974, adoptată la a VI-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U.

(*) Citat din textul telegramei trimisă tovarășului Nicolae Ceaușescu de conducerea Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaționale de la Paris, în „Scînteia" nr. 10306, din 9 octombrie 1975.

(**) Citat din cuvîntul lui Giancarlo Elia Valori, „Scînteia" nr. 10356, din 6 decembrie 1975.

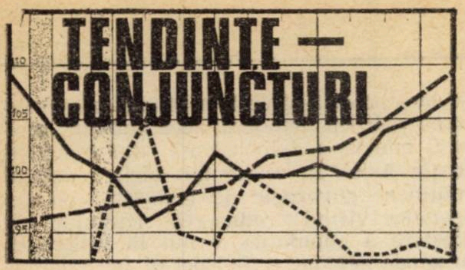

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Prognoze 1976

Ponderi în comerțul mondial

DINTRE principalele țări capitaliste, numai Japonia are anul acesta perspective să-și mărească întrucîtva participarea la comerțul mondial. În cazul R.F.G. ca și al S.U.A. progresul se anunță a fi de-abia perceptibil, în timp ce alte țări stagnează sau sînt în regres. Aceasta rezultă din calcule O.C.D.E. cu privire la așa-numitele „părți de piață“, reprezentînd diferența — exprimată în puncte procentuale — între ritmul de creștere al exporturilor și ritmul de creștere al capacității piețelor respective. Cifrele cu semnul minus indică deci scăderi, în timp ce celelalte arată creșteri, ale ponderii țărilor respective în ansamblul comerțului. Prognoza pe 1976 și evoluțiile recente în cazul principalelor 7 țări capitaliste dezvoltate membre ale O.C.D.E. se prezintă astfel :

	1960—1972, medie anuală	1974	1975	1976
Canada	– 1,75	— 1,5	4	— 1,5
S.U.A.	– 2	— 0,75	2,25	0,25
Japonia	7,75	3,5	3,75	2
Franța	2,5	2,75	— 0,25	0
R.F.G.	0,5	4,5	— 3,75	0,25
Italia	3,5	— 1,5	1,75	0
Anglia	— 3,25	— 4,5	3	— 1,75

1976/77:

recoltă bună de grîu

DUPĂ aprecierea specialiștilor Comisiei Pieței Comune vest-europene, pînă la sfîrșitul sezonului agricol 1975—76 cererea și oferta pe piața cerealelor se vor afla într-un echilibru relativ. Nivelul foarte scăzut al stocurilor de cereale la finele perioadei va determina, însă, o instabilitate a prețurilor, care vor fi supuse oscilațiilor în funcție de modificările cererii și ofertei.

Pe de altă parte, se estimează că producția mondială de grîu din sezonul 1976—77 ar putea să depășească ușor nivelul consumului mondial, estimat la 370 mil. tone, în cazul în care condițiile atmosferice vor fi favorabile sau cel puțin medii.

Austria: înviorare lentă

SPECIALIȘTII de la Oesterreichisches Institut für Wirtschaftsforschung din Viena consideră că rămîne în continuare deschisă problema dacă ușoara înviorare a economiei austriece, prevăzută de ei pentru 1976, se va transforma într-o creștere susținută. După evaluările lor, produsul național brut va înregistra în Austria un spor de 1,5% în decursul acestui an, față de o scădere cu 2,5% în 1975. Sporul ar urma să aibă loc în condițiile unei urcări cu 7,5% a prețurilor bunurilor de consum. Se așteaptă ca un sprijin relativ însemnat pentru conjunctură să-l constituie consumul individual, dar sporul scontat al acestuia (+2,5%) este inferior celui de 3% din 1975. Pe de altă parte, investițiile continuă să nu susțină conjunctura : scăderea din 1975 (—7%) face loc anul acesta unui spor extrem de redus (0,5%). Înviorarea, constată economiștii citați, se anunță în aceste condiții a fi mult mai slabă decît la începutul avîntului conjunctural precedent, din anul 1968.

R.F.G.: creșterea reală

PRODUSUL social brut al R.F.G. calculat în prețurile constante din 1970, va rămîne în cursul anului 1976 aproximativ la nivelul său din 1974 și va fi doar cu puțin superior celui din 1975. Aceasta rezultă din graficul alăturat, reprodus după VDI-Nachrichten, *care înfățișează influența mișcării prețurilor, mai precis a fenomenului inflaționist, asupra produsului din fiecare an.*

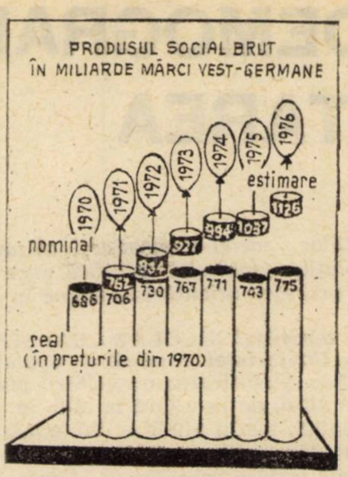

Deși în prețurile curente produsul brut al economiei vest-germane în acest an depășește simțitor pragul de 1 000 miliarde mărci, în expresie reală el va reprezenta numai 775 miliarde, față de 771 miliarde mărci vest-germane în 1974 și 743 miliarde anul trecut.

Export de carne

ÎN cercurile de specialitate se apreciază că exporturile argentiniene de carne de vacă ar putea atinge în 1976 nivelul de 400 000 de tone. În majoritatea lor, acestea sînt destinate țărilor Pieței Comune vest-europene și S.U.A.

Pe de altă parte, în Australia — alt important exportator de carne pe plan mondial — perspectivele exportului de carne de vită sînt apreciate ca favorabile în cursul acestui an. După opinia exportatorilor australieni, în Japonia și S.U.A. se resimte în prezent o insuficiență de carne de vită, ceea ce ar conduce la atenuarea măsurilor de limitare a importurilor respective, o asemenea evoluție fiind scontată și în cazul Pieței Comune.

Bulgaria: dezvoltarea cooperării industriale

UN BILANȚ provizoriu al desfășurării comerțului exterior al Bulgariei în cursul anului trecut indică o creștere cu 16% a volumului total al schimburilor. Paralel cu dezvoltarea susținută a schimburilor cu țările socialiste, după cum semnala recent agenția B.T.A. se manifestă o tendință tot mai accentuată de cooperare între Bulgaria și firme din țări capitaliste în domeniul livrărilor de echipamente complete. Astfel, uniunea economică bulgară „Tehnoexport“ a încheiat acorduri de cooperare pentru exportul de uzine complete către țări în curs de dezvoltare cu o serie de firme, ca „Foscamp“ (Olanda), „Rutner“ (Austria), „Huure“ (Finlanda) etc. *De asemenea, centrala bulgară de comerț exterior „Mașinoexport“ întreține relații de colaborare cu societățile vest-germane „Henschel“, „Krupp“, „Mannesmann“ și „FAG“, iar un acord general de cooperare a fost încheiat de firma „Daimler-Benz“ cu partea bulgară în domeniul producției și vînzării de electrocare și transportoare avînd motor cu combustie internă, precum și pentru vînzarea și întreținerea de automobile.*

Evoluții monetare

PRINCIPALUL factor care a contribuit la ușoara slăbire a dolarului S.U.A. față de celelalte devize vest-europene în ultima săptămînă a lunii ianuarie a fost anunțarea de către R.F.G. a unui excedent al balanței comerciale pe luna decembrie 1975 de 3,2 miliarde mărci vest-germane (față de 3,1 miliarde în noiembrie), comparat cu excedentul S.U.A de numai 578,6 milioane dolari (1 110 milioane de dolari în noiembrie).

Lira italiană a continuat să fie slabă față de dolarul S.U.A. (atingînd un punct minim de circa 758 lire italiene pentru un dolar S.U.A.), nivelul deprecierii sale în raport cu cursul dinaintea închiderii pieței oficiale în Italia fiind de peste 10%. La aceasta a contribuit, atît continuarea crizei guvernamentale, cît și situația economică dificilă a acestei țări (producția industrială a scăzut în 1975 cu 10%, iar P.N.B. cu 4,5%, în vreme ce indicele prețurilor de consum a crescut cu 16,75%).

Dobînzile la depozitele de eurodolari au avut o ușoară tendință de scădere, în așteptarea unei noi reduceri a dobînzilor interne la dolar. Tendința de continuare a scăderii dobînzilor pe piața S.U.A. a fost confirmată de hotărîrea lui First National City Bank din New York de a reduce dobînda preferențială („prime rate“) de la 6 3/4 la 6 1/2 p.a. O tendință de ușoară scădere au manifestat și dobînzile la depozitele în eurofrancul elvețian și euromarca vest-germană.

Banca Angliei a anunțat reducerea dobînzii minime de împrumut de la 10 1/2% la 10% (cu începere de luni 2 februarie a.c.), banca Suediei a redus taxa oficială a scontului de la 6% la 5 1/2%, iar banca Olandei de la 4 1/2% la 4%.

Prețul aurului a crescut de la 126,65 dolari/uncie la 26 ianuarie la 129 dolari/uncie la 29 ianuarie a.c.

POLITICA DEMOGRAFICĂ ŞI DEZVOLTAREA

Marea diversitate a condiţiilor social-economice, alături de situaţia diferită din punct de vedere al evoluţiei populaţiei specifică unor ţări sau zone geografice, determină şi face obiectiv necesare orientări specifice în domeniul politicii demografice.

Referindu-se la acest aspect, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU *sublinia în cuvîntarea ţinută cu ocazia deschiderii Conferinţei Mondiale a Populaţiei (Bucureşti, 19 august 1974) că :* „Problemele demografice, planificarea dezvoltării populaţiei se pun în mod diferenţiat de la un continent la altul, de la o ţară la alta, în unele fiind necesară o creştere mai accentuată a populaţiei, iar în altele o diminuare a creşterii". *O analiză concretă a situaţiei mondiale din acest punct de vedere confirmă întru totul această apreciere. Ca şi legăturile strînse care există între politicile demografice, economice şi sociale.*

Deosebiri şi inegalităţi

O CERCETARE întreprinsă de O.N.U. cu privire la orientarea politicii demografice a statelor lumii scoate în evidenţă o serie de aspecte care atestă existenţa unor concepţii independente în materie de politică demografică, indiferent de gradul de dezvoltare economică a acestor state. Astfel, guvernele a 21 de ţări dintr-un total de 148 consideră că ritmurile creşterii populaţiei ţărilor lor sînt „insuficiente", guvernele a 42 de ţări le apreciază ca „exagerate", iar în 85 de ţări aceste ritmuri sînt considerate ca „acceptabile"*).

În ţările care consideră ritmul creşterii populaţiei lor ca exagerat trăiesc 57% din populaţia lumii şi 81% din populaţia ţărilor în curs de dezvoltare. Există însă un număr de ţări din categoria celor în curs de dezvoltare care, deşi au indici ridicaţi de creştere a populaţiei, îi consideră totuşi ca „acceptabili" sau chiar ca „insuficienţi". Nu există, deci, şi nu poate exista în acest domeniu o relaţie directă, automată, între gradul de dezvoltare economică şi orientarea sau scopurile politicii demografice.

Toate ţările lumii duc, pe de altă parte, o politică de creştere a duratei vieţii populaţiei. Rezultatele acesteia sînt însă puternic influenţate, atît de situaţia economico-socială actuală, cît şi de evoluţia acesteia în domeniile sau chiar în secolele precedente. În prezent, speranţa medie de viaţă la naştere este mai mică de 50 de ani în 50 de ţări ale lumii, din care 34 se află în Africa şi 11 în Asia şi Extremul Orient. În ţările dezvoltate acest indicator oscilează în jurul a 70 de ani. Se poate deci afirma că, datorită marilor deosebiri existente între nivelurile de dezvoltare a unor ţări,populaţia acestora este inegală nu numai în faţa vieţii, ci şi în faţa morţii, şi aceasta chiar din momentul naşterii. Menţinerea şi pe viitor a decalajelor existente în ceea ce priveşte dezvoltarea ar însemna condamnarea la moarte prematură a multor generaţii din ţările în curs de dezvoltare.

Populaţie şi teritoriu

PRINTRE factorii determinanţi ai politicii demografice se consideră adesea şi gradul de populare sau densitatea populaţiei unor ţări. Şi anume, subpopularea ar pleda în favoarea unor măsuri de stimulare, iar densitatea ridicată în favoarea reducerii ritmului de creştere a populaţiei. Deşi în general valabilă, această regulă nu poate fi totuşi absolutizată, neputîndu-se ignora situaţia altor factori care caracterizează nivelul de dezvoltare a unei ţări.

Densitatea populaţiei exprimată prin raportul matematic populaţie/teritoriu este o abstracţie dacă nu se ia în considerare cel puţin **calitatea** teritoriului, respectiv gradul în care aceasta este sau nu **utilizabilă din punct de vedere economic.** Adoptînd o optică particulară care ar permite din unele puncte de vedere o apreciere mai realistă, în cele ce urmează vom utiliza indicatorul „densitatea populaţiei agricole", respectiv numărul populaţiei agricole la 1 km/p de teren agricol. Constatările cu privire la relaţia dintre acest indicator şi politica demografică sînt susţinute de datele statisce din tabelul nr. 1.,

Tabelul nr. 1

Densitatea agricolă în 1950 şi 1970 în cîteva mari regiuni geografice ale lumii

Regiunile	Populaţia agricolă la 1 kmp teren agricol	
	1950	1970
Total mondial	129	132
Regiuni dezvoltate	46	31
Regiuni mai puţin dezvoltate	221	226
Asia de Sud	227	235
Asia de Est	493	453
Europa	87	60
Africa	92	117
U.R.S.S.	45	33
America de Nord	10	5
America Latină	104	96
Oceania	19	18

Sursa : Demographic trends in the world and its major regions, 1950—1970. (E/CONF. 60/CBP/14).

Inegalitatea pe planul dezvoltării indică şi o puternică presiune a populaţiei zonelor mai puţin dezvoltate, care este agricolă în proporţie de circa 80%, asupra terenurilor şi suprafeţelor cultivabile. Măsura în care această situaţie influenţează orientarea politicii demografice a statelor, poate fi mai uşor demonstrată examinînd situaţia Asiei. În multe din ţările acestui continent guvernele au elaborat politici specifice vizînd reducerea ritmului de creştere a populaţiei, avînd în vedere că în unele regiuni şi în special în Asia răsăriteană dimensiunea medie a familiei se apropie de 6 persoane. Astfel, 25 din cele 31 de ţări ale continentului au adoptat în cursul anilor '60 o politică oficială bazată pe un program de reducere a sporului de populaţie. Printre ţările care au **programe naţionale** orientate în această direcţie se numără R.P. Chineză, India, Indonezia, Iranul, Pakistanul, Coreea de Sud, Filipine, Tailanda.

Gradul de populare a unor ţări nu duce însă, după cum am menţionat deja, în mod inevitabil la orientări similare în politica demografică. Este concludent în acest sens cazul Americii Latine. Pe acest continent, ţări ca Argentina şi Uruguay se pronunţă pentru o creştere mai rapidă a populaţiei, iar altele consideră ca acceptabil un ritm de creştere a populaţiei de 2,9% anual (cu mult peste media mondială de 2%) cum este de exemplu cazul în Peru, Brazilia, etc. În acelaşi timp, ţări ca Salvador, Republica Dominicană, Honduras etc, care au o densitate redusă a populaţiei, se orientează în direcţia reducerii ritmului de creştere a acesteia.

Diversificarea în orientare ar putea fi exemplificată şi cu situaţia altor ţări sau regiuni geografice. Ne limităm la menţionarea faptului că în multe din ţările dezvoltate din Europa şi America de Nord, politica demografică este orientată oficial către stabilizarea, respectiv către creşterea zero, a populaţiei. Evident, în acest caz orientarea respectivă nu mai este dictată de presiunea populaţiei agricole, dat fiind gradul înalt de dezvoltare a acestor ţări, ci de cu totul alte raţiuni printre care specialiştii menţionează adesea presiunea asupra resurselor în general, poluarea multiplă, scăderea calităţii vieţii etc. În toate cazurile, fie că este vorba de o politică de favorizare a creşterii populaţiei, fie de una de frînare a ei, la bază stau considerente de interes naţional, şi întrucît politica demografică este un atribut exclusiv al suveranităţii statelor aceste considerente nu pot forma obiect de discuţie.

Relaţia politică demografică-resurse

AM MENŢIONAT mai sus, printre altele, ca element determinant al politicii demografice şi resursele (de diferite categorii) ale unor ţări. În ce măsură influenţează acestea orientarea politicii demografice a statelor ? Informaţiile disponibile permit o caracterizare globală, dar suficient de concludentă a situaţiei rezervelor la unele resurse. Să luăm de exemplu cazul combustibililor fosili. La o primă vedere, între situaţia unor ţări din acest punct de vedere şi orientarea politicii lor demografice cu greu s-ar putea face o corelaţie, tabloul fiind foarte neomogen : ţări bogate în resurse şi cu densitate redusă a populaţiei duc o politică de reducere a ritmului de creştere a acesteia, sau invers, ţări sărace în resurse stimulează creşterea populaţiei etc.

Datele existente permit în ansamblu o

concluzie destul de optimistă și realistă în același timp : majoritatea țărilor lumii, printre care și țări cu populație numeroasă, au o situație bună în ceea ce privește rezervele de combustibili fosili, deci un raport favorabil între populație și resurse. Detaliind puțin, se pot face următoarele constatări mai importante :

a. Marea majoritate a țărilor dezvoltate se află în grupa celor bogate în rezerve de combustibili fosili (peste 100 tone pe un locuitor).

b. Cu unele excepții, țările bogate în resurse, atît cele dezvoltate cît și cele în curs de dezvoltare și care au și o populație numeroasă (R. P. Chineză, India, S.U.A., Japonia, R.F.G. etc), duc o politică de frînare a creșterii populației. În unele din aceste țări, însă, bogăția în resurse este dublată de o ridicată densitate a populației (Japonia, R.F.G., India, R. P. Chineză etc.).

c. Din categoria țărilor mai puțin bogate în resurse fac parte cu prioritate țări în curs de dezvoltare care, cu unele excepții (Coreea de Sud, Filipinele), au o densitate relativ redusă a populației. Politica demografică oficială este însă orientată și în majoritatea acestor țări către încetinirea ritmului de creștere a populației.

d. Din categoria țărilor care stimulează și favorizează creșterea populației fac parte atît unele bogate în resurse cît și altele mai sărace, atît țări dezvoltate cît și țări în curs de dezvoltare. Fără a face o enumerare limitativă, dintre acestea fac parte : Bulgaria, Ungaria, R. D. Germană, Cehoslovacia, România, Argentina etc.

Prin urmare, și din punctul de vedere al relației „populație-resurse“ orice uniformitate în orientarea politicii demografice este exclusă. Rațiuni de altă natură guvernează, de la stat la stat, această orientare și în primul rînd scopurile și obiectivele dezvoltării social-economice în perspectivă, interesele naționale ale fiecărei țări.

Prospectivă asupra populației României

PRIVITĂ în contextul de mai sus, politica demografică a României apare ca o politică puternic ancorată în realitate, avînd o fundamentare economică solidă și corespunzînd pe deplin intereselor actuale și de perspectivă ale țării. Rezultatele acestei politici nu au doar o expresie cantitativă, ci se caracterizează în același timp printr-o serie de **parametri calitativi**. Întrucît atît evoluția anterioară cît și situația actuală a acestora sînt în general cunoscute, ne vom opri pe scurt asupra unor aspecte prospective ale evoluției populației României, în contextul mai larg al dezvoltării economico-sociale.

În primul rînd, **volumul și structura forței de muncă**, important parametru al dezvoltării, va evolua pînă în anul 1990 exclusiv în funcție de nivelul mortalității, dat fiind că toate persoanele care în acel an vor fi în vîrstă de muncă sînt deja în prezent în viață. **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism** prevede în acest sens dezvoltarea activității medicale preventive și asigurarea mijloacelor de apărare și refacere a sănătății. În aceste condiții, volumul și structura forței de muncă ar putea avea după calculele noastre, în 1990 comparativ cu 1973, configurația înfățișată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Volumul și structura forței de muncă a României în 1973 și 1990

	1973		1990	
	în mii	în%	în mii	în%
Total	12 670	100,0	14 281	100,0
15 — 19 ani	1 863	8,9	1 807	7,8
20 — 24 „	1 738	8,3	1 995	8,6
25 — 29 „	1 310	6,3	1 397	6,0
30 — 34 „	1 385	6,6	1 758	7,6
35 — 39 „	1 563	7,5	1 762	7,6
40 — 44 „	1 532	7,3	1 455	6,3
45 — 49 „	1 417	6,8	1 228	5,3
50 — 54 „	1 085	5,2	1 476	6,3
55 — 59 „	777	3,7	1 408	6,0

Creșterea cu 12,7% a volumului total al forței de muncă în 1990 față de 1973 se datorește în parte sporirii unor contingente tinere (20—24 și 30—34 ani) care în prezent se află în mare majoritate în curs de formare profesională (instruire), și în parte dublării (aproape) a contingentului de 55—59 ani care în prezent este în plină activitate.

În al doilea rînd, ne referim la **stocul de învățămînt**, element calitativ al evoluției populației, avînd semnificații economice deosebit de importante. Examinarea evoluției acestuia arată că politica demografică și cea social-economică a României nu a urmărit și nu s-a limitat la realizarea numai a unor obiective cantitative. Înțelegînd prin stoc de învățămînt cantitatea totală a anilor de studii de care dispune societatea la un moment dat, putem aprecia că, în lumina prevederilor Programului P.C.R., acesta va spori considerabil avînd în vedere că :

— în perioada 1976—1980 se va generaliza prima treaptă a liceului, iar pînă in 1990 întregul tineret va fi cuprins treptat în învățămîntul de 12 ani ;

— învățămîntul superior va continua să se dezvolte, asigurînd satisfacerea deplină a necesităților de cadre pentru toate sectoarele activității economico-sociale.

Dealtfel, necesitatea cunoașterii stocului de învățămînt este subliniată, printre altele, și de faptul că în condițiile economiei moderne teza după care investițiile în învățămînt reprezintă o importantă forță de propulsie social-economică este unanim acceptată. Ne referim în acest sens la rezultatele unor cercetări care au demonstrat că între nivelul educațional și venitul național există o corelație foarte strînsă, respectiv de peste 0,8 în cazul unor țări occidentale. În același sens pledează și concluziile unui raport întocmit pentru B.I.T. cu privire la 52 de țări. Din acesta rezultă că diferența dintre nivelul de dezvoltare economică a diferitelor țări — la același ritm de creștere a investițiilor — provine din diferența în calitatea forței de muncă, coeficientul de corelație fiind de 0,84. După aprecierile lui S. G. Strumilin, care a făcut o încercare de cuantificare a avantajelor economice ale instruirii, un lucrător care știe să scrie și să citească poate mări productivitatea muncii cu 30%. După calculele lui Edward Denison, în perioada 1929—1957 creșterea produsului național brut al S.U.A. s-a datorat în proporție de 25% nivelului crescut al învățămîntului, 20% progresului general al cunoștințelor și numai în proporție de 15% creșterii volumului capitalului fix.

În lumina celor de mai sus, importanța evoluției stocului de învățămînt ca element al politicii economico-sociale și demografice a României este deosebită. Datele disponibile ne permit următoarea caracterizare a evoluției sale pentru o perioadă precedentă (în mii de ani de studii) :

	1956	1969
— stoc total brut	55 312	89 569
— stoc superior brut	962	1 805
— stoc mediu brut	3 369	10 519
— stoc elementar brut	50 922	77 245
— ponderea stocului superior (ponderat) (%)	14,3%	14,5%
— ponderea stocului mediu (ponderat) (%)	17,8%	30,0%
— ponderea stocului elementar (%)	67,9%	55,5%
— durata medie globală de școlarizare (ani)	4,82	5,56

Luînd în considerare prevederile înscrise în Programul Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea multilaterală a României în deceniile următoare, se pot face unele aprecieri prospective și asupra evoluției stocului de învățămînt ca element calitativ al politicii demografice. Astfel, volumul global al stocului va crește în anul 2000 față de 1975 cu 53%, adică mult mai rapid decît populația. Componenta cea mai dinamică a stocului este categoria de nivel mediu care crește de peste 12 ori, ca urmare atît a sporirii contingentelor școlare născute după 1966 cît și a generalizării învățămîntului liceal. Stocul de nivel superior crește de 6,5 ori. Ponderea stocului (ponderat) de studii generale scade de la 67,9% în 1956 la 36,1% în anul 2000, iar cea a studiilor medii crește corespunzător de la 17,1% la 44,5%, în timp ce ponderea stocului de nivel superior crește de la 14,3% la 19,4%.

Durata medie de școlarizare, parametru important al dezvoltării unei țări, va evolua după calculele noastre astfel :

1975	6,36 ani	1990	7,64 ani
1980	6,64 „	1995	7,91 „
1985	7,10 „	2000	8,47 „

Spre finele secolului XX un tînăr de 25—34 ani din România va fi posesorul unui stoc de învățămînt de 12—13 ani (pentru comparație, un exemplu : în 1978 acest indicator se apreciază că va fi în Franța de 11,17 ani pentru persoanele în vîrstă de 25—29 ani).

Prin urmare, politica demografică a României, departe de a fi urmărit sau de a urmări doar o creștere cantitativă, numerică, a populației, este orientată spre o dezvoltare complexă, multilaterală a acesteia cu o finalitate economică și socială fundamentată științific. O asemenea orientare se prezintă ca unica posibilă în condițiile trecerii de la un stadiu mai puțin dezvoltat al economiei la stadii superioare, corespunzătoare celui către care se îndreaptă în prezent România.

Emil MESAROȘ

---

*) Doc. E/Conf. 60 / CBP / 21 iunie 1974

Cheltuielile militare : dimensiunile unei risipe

150,62 MILIARDE de dolari : la atîta s-au ridicat cheltuielile militare ale țărilor membre ale N.A.T.O. în cursul anului trecut. Presa occidentală publică date pe diferitele țări, care înfățișează dimensiunile acestei uriașe risipe cît și expresia ei pe cap de locuitor. Le reproducem după **Die Zeit** din 23 ianuarie (tabelul nu cuprinde Islanda) :

	Cheltuieli militare	
	suma totală, mil. dolari	pe 1 locuitor, dolari
S.U.A.	92 700	432
R.F.G.	16 200	264
Franța	13 000	244
Anglia	11 300	200
Italia	4 700	84
Olanda	3 000	216
Canada	2 900	128
Belgia	1 900	193
Turcia	1 400	35
Norvegia	900	219
Portugalia	900	103
Grecia	900	96
Danemarca	800	161
Luxemburg	20	63

Leasing în expansiune

LUÎND în considerare importanța leasing-ului atît pentru marea industrie, cît și pentru întreprinderile mici și mijlocii (o anchetă în rîndul acestor întreprinderi a arătat că mai mult de jumătate dintre ele sînt interesate în leasing), Ministerul comerțului exterior și industriei din Japonia a pus în aplicare un program de finanțare a operațiunilor respective în anul financiar 1975/76. Cele mai mari ponderi în valoarea globală a contractelor de leasing încheiate în exercițiul 1974/75 le dețin aparatele și mașinile de birou (29,1%), echipamentul industrial (17,9%) și cel comercial (14,7%), mijloacele și instalațiile de transport (10,6%) etc.

Volumul operațiunilor de leasing (în miliarde yeni)

1968 = 45
1969 = 120
1970 = 211
1971 = 280
1972 = 372
1973 = 528
1974 = 529

Sub efectul crizei economice, volumul tranzacțiilor de leasing a rămas practic staționar în 1974, dar pînă în 1973 el crescuse într-un ritm mediu anual de peste 50%. Dacă în 1964 în Japonia se numărau doar trei societăți specializate în operațiuni de leasing, după un deceniu făceau deja parte din asociația de specialitate 48 de mari firme.

Cehoslovacia: baza energetică

ÎN PERIOADA postbelică baza energetică a economiei cehoslovace a cunoscut un ritm intens de dezvoltare, producția de energie primară (raportată pe locuitor) dublîndu-se în ultimele două decenii. Extracția de cărbune a crescut de la 40 mil. tone în 1948 la 113 mil. tone în 1975, livrările de gaze (pentru încălzit) — de la 600 milioane la 8 miliarde mc, iar producția de energie electrică — de la 7,5 la 59 mlrd. kWh (în condițiile creșterii de peste cinci ori a capacităților instalate). Totodată, sporește importanța importului de petrol și gaze naturale ; dacă în 1955 importul contribuia cu 12% la balanța energiei primare, în 1970 ponderea sa a fost de circa 26%, iar anul trecut a reprezentat 35%.

Evoluții răsturnate

RECESIUNEA economică recentă din R.F.G. a accentuat și unele modificări în structura și dinamica populației sale. Între altele, amploarea crescîndă a șomajului a determinat nu numai sistarea imigrării de forță de muncă străină în această țară, dar și un reflux al muncitorilor străini, dintre care unii se stabiliseră de mai mult timp, împreună cu familiile lor, în R.F.G. Totodată, după cum evidențiază statisticile oficiale vest-germane, natalitatea a scăzut treptat din a doua jumătate a deceniului trecut, îndeosebi ca efect al liberalizării măsurilor contraceptive, curba natalității ajungînd în anii 1973—1974 să se situeze sub cea a mortalității (vezi graficul). Conjugarea acțiunii acestor doi factori a condus la răsturnarea evoluției demografice în R.F.G. : dacă populația sa a crescut continuu din 1946 pînă în noiembrie 1973, ea a înregistrat o ușoară reducere absolută în cursului anului următor.

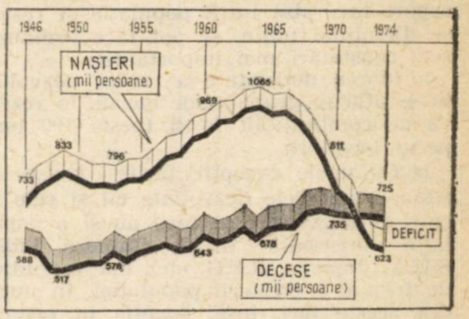

Oțel: exportatori și importatori

PRINCIPALA țară exportatoare de oțel din lumea capitalistă este Japonia, în vreme ce cel mai mare importator se dovedesc a fi S.U.A. Graficul de mai jos se referă la cele 28 de țări membre ale Institutului internațional al fierului și oțelului (IISI), care furnizează circa 98% din producția de oțel a lumii capitaliste.

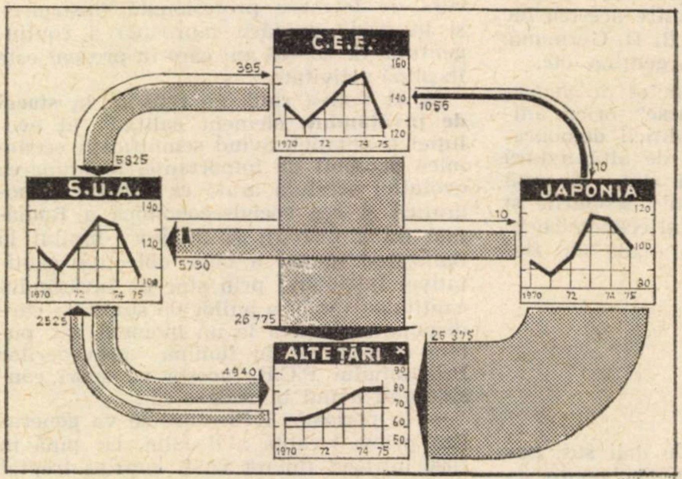

x) CELELALTE 17 ȚĂRI MEMBRE ALE I.I.S.I.

Graficele prezintă producția internă de oțel brut (în milioane tone)
Fluxurile comerciale de produse finite și semifinite din oțel privesc anul 1974 (în mii tone)
(după „The Economist")

Prevalîndu-se de reducerea producției americane de oțeluri speciale cu 45% în 1975 față de anul precedent și de scăderea cu 30% a forței de muncă utilizate în acest sector, Administrația S.U.A. ar putea decide (pînă la 18 martie) să impună cote asupra importului de oțeluri speciale (astfel ca acesta să nu depășească 146 mii t pe an în a doua jumătate a acestui deceniu). În primele 11 luni ale anului trecut importurile americane de oțeluri inoxidabile au scăzut cu 28%, nivelul atins reprezentînd totuși mai mult decît dublul celui din 1973.

Ultima enigmă a Agathei Christie

SE PARE că dintre toate „misterele" create de celebra autoare engleză de romane polițiste, decedată de curînd, enigma propriei sale succesiuni are cele mai mici șanse de a fi dezlegată vreodată. „Chiar și Hercule Poirot sau Jane Marple (eroi-detectivi ai scriitoarei — n.n) ar fi derutați de încurcăturile moștenirii comerciale lăsate de Agatha Christie", scrie **The Financial Times** (19 ianuarie). În primul rînd, este vorba de însăși vastitatea operei : peste 80 de volume publicate al căror tiraj mondial (în 28 de limbi) este evaluat la circa 400 milioane de exemplare și care reprezintă astăzi la prețurile de librărie circa 500 milioane l.st. (1 miliard de dolari). La aceasta se adaugă drepturile pentru cîteva piese (una din ele, „Cursa de șoareci", se joacă la Londra de 24 de ani fără întrerupere), pentru filme, scenarii radiofonice etc., etc. În al doilea rînd, autoarea a înțeles dintotdeauna să-și apere veniturile de curiozitatea și apetitul fiscului, recurgînd în timpul vieții la numeroase donații care sînt scutite de impozite, creînd societăți de administrare a drepturilor, cedînd perceperea drepturilor contra unor sume forfetare etc. Cum relatează ziarul amintit, „este imposibil de a calcula exact volumul de vînzări ale operelor Agathei Christie, și cu atît mai puțin de a descurca ițele complicate ale rețelei de redevențe și copyright-uri, țesută de-a lungul a 56 de ani". Ultima enigmă a autoarei se dovedește astfel, cel puțin pînă în prezent, și cea mai rezistentă la eforturile dezlegătorilor profesioniști și amatori deopotrivă.

Cooperarea economică în Balcani

Emilia Tomescu, Boldești — Conferința pentru cooperare economică în Balcani, care a început la 26 ianuarie la Atena, reprezintă prima reuniune la nivel ministerial din perioada postbelică a țărilor din Peninsula Balcanică. Ea și-a propus identificarea de noi posibilități și forme de cooperare economică și tehnică multilaterală în domenii de interes comun pentru toate țările participante.

Pornind de la interesul firesc al tuturor popoarelor și statelor din Balcani — fără deosebire de orînduire socială — de a intensifica și diversifica colaborarea bilaterală și multilaterală dintre ele, care pot avea un rol important în dezvoltarea accelerată a fiecărei țări, ca și de la interdependența între înfăptuirea securității și cooperării în Balcani și cea la scara întregii Europe, România s-a pronunțat și a acționat în mod statornic pentru stabilirea unor relații de prietenie și bună vecinătate în Balcani, pentru transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii și colaborării. De aceea, ea a sprijinit călduros de la început inițiativa organizării acestei prime reuniuni la nivel ministerial, propusă de Grecia în august 1975.

Concepînd — așa cum ne obligă istoria — cooperarea în Balcani ca parte integrantă a securității și colaborării în Europa, este de la sine înțeles că transformarea Balcanilor într-o asemenea zonă a păcii, departe de a fi îndreptată împotriva cuiva sau de a dăuna vreunei țări sau grupuri de țări, constituie o contribuție concretă la aplicarea în practică, pe plan multilateral și la nivel guvernamental a principiilor și obiectivelor convenite unanim în Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa.

Desigur că nici în prezent relațiile economice dintre țările balcanice nu se limitează numai la relații comerciale. Totuși, ne vom opri pentru moment la acestea. În cazul țării noastre, relațiile comerciale cu țările balcanice reprezentau în 1974 5,3% din totalul comerțului exterior (totalizînd 2 866 milioane lei-valută), în cazul Greciei (260 milioane de dolari în același an) — 4%, în cel al Iugoslaviei (peste 9 760 milioane de dinari) — circa 5,1% etc. Cifrele sugerează existența unor destul de ample rezerve de dezvoltare a acestor relații.

Comerțul României cu țările balcanice (milioane lei-valută)

	Export		Import	
	1973	1974	1973	1974
Albania	39.6	55,1	40.9	52.9
Bulgaria	369.6	446,2	341,3	509,8
Grecia	337,3	281,1	146,1	131,5
Iugoslavia	388.6	641,9	405.6	596,5
Turcia	40,2	129,2	49,8	22,1
Total	1 175,3	1 553,5	983,7	1 312,8

În cazul Bulgariei, schimburile comerciale cu Turcia au sporit de la 8,6 milioane de dolari în 1970, la 34,5 milioane dolari în 1974 și 24,2 milioane de dolari numai în primul semestru al anului trecut ; relațiile comerciale cu Iugoslavia (157,7 milioane de dolari în 1974) urmau să depășească anul trecut 200 milioane de dolari etc.

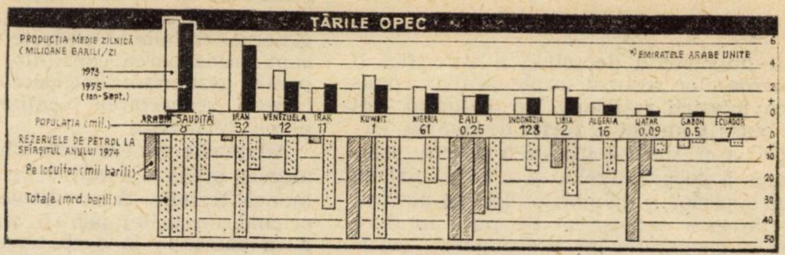

(după **The Economist**)

OPEC

Mihai Mitrică, Iași — Organizația țărilor exportatoare de petrol (OPEC) numără 13 membri (vezi graficul). Țările care solicită în prezent intrarea în OPEC, cererile lor urmînd a fi discutate sau rediscutate, sînt Trinidad — Tobago, R. P. Congo și Siria.

Potrivit statutului OPEC, pentru a adera la această organizație o țară trebuie să fie un exportator net „substanțial" de petrol și să aibă „interese petroliere similare cu cele ale țărilor fondatoare" (Venezuela, Iran, Irak, Kuweit și Arabia Saudită). De asemenea, ea trebuie să obțină sprijinul a 75% din numărul total al membrilor, inclusiv al celor cinci membri fondatori.

Tabelul care urmează, apărut în **Oil and Gas Journal and World Oil,** prezintă rezervele și producția de petrol a unor țări nemembre ale OPEC în anul 1974.

Datele tabelului au suferit modificări anul trecut la toate coloanele. Egiptul, de pildă, produce în prezent 340 mii de barili pe zi (inclusiv din zăcămintele redobîndite în Sinai), cu perspectiva de a atinge 1 milion de barili pe zi în 1980.

Țara	Rezerve (mrd. barili)	Producția (mii barili/zi)
Anglia	15,7	2
Mexic	13,6	575
Canada	9,4	1647
Norvegia	7,3	36
Oman	6,00	291
Congo	4,9	47
Egipt	3,7	147
Malaezia	2,5	275
Peru	2,5	77
Trinidad-Tobago	2,3	187
Argentina	2,5	414
Australia	2,3	386
Siria	1,5	123
Angola	1,2	173
Tunisia	1,1,	86
Columbia	0,9	167
Brazilia	0.8	177
India	0,8	153

*) Pentru explorare și producție.

Țările membre ale OPEC nu beneficiază de sistemul generalizat de preferințe din partea S.U.A.

„Grupul celor 77"

Florin Ichim, Buzău — „Grupul celor 77", a cărui reuniune ministerială se desfășoară zilele acestea la Manila, este constituit din țări în curs de dezvoltare participante la UNCTAD. Denumirea sa reflectă numărul țărilor care au format acest grup după prima Conferință a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare din 1964. Reunit în octombrie 1967 la Alger pentru discuții în vederea celei de a doua conferințe UNCTAD, „grupul celor 77" a elaborat Carta de la Alger în care se precizau doleanțele acestor țări în curs de dezvoltare. Denumirea s-a păstrat cu toate că astăzi numărul membrilor „grupului celor 77" a ajuns la 108. Între ei a fost admisă la 27 ianuarie, ca membru cu drepturi depline, și Organizația pentru Eliberarea Palestinei. România participă la lucrările reuniunii de la Manila ca invitată.

Grecia și C.E.E.

Dan Dumitru, elev, București — Grecia a cerut într-adevăr aderarea imediată și cu drepturi depline la Piața Comună. În baza tratatului de asociere semnat la 9 iulie 1961, Grecia are de la 1 noiembrie 1962 statutul de membru asociat al Pieței Comune. Asocierea era concepută ca o treaptă intermediară spre intrarea ca membru plin al C.E.E. Ani de-a rîndul însă relațiile Greciei cu această organizație s-au limitat la un minimum de activități. În luna ianuarie a.c. Comisia C.E.E. s-a pronunțat pentru aderarea Greciei la Piața Comună, considerînd totuși necesar ca intrarea acestei țări în C.E.E. să fie precedată de o etapă cu o durată neprecizată, de „preaderare", în cursul căreia Grecia ar urma să beneficieze de unele dispoziții comunitare. Unul din argumentele partizanilor amînării aderării Greciei este acela că situația ei economică nu i-ar permite să suporte sarcina suplimentară pe care o reprezintă obligațiile C.E.E. față de terțe țări. Deschiderea negocierilor cu Grecia în vederea aderării poate avea loc dacă Consiliul ministerial al C.E.E. este de acord, punctul de vedere al Comisiei avînd, după cum se știe, numai valoarea unei recomandări. Primul ministru al Greciei, referindu-se la recomandarea Comisiei, care condiționează aderarea de rezolvarea unor probleme externe ale guvernului grec, a declarat că argumentele acesteia sînt „inacceptabile din punct de vedere moral și politic". El și-a exprimat speranța că guvernele țărilor C.E.E. vor corija „eroarea făcută de Comisie".

Revînzare

Ilie Munteanu, Cîmpina — În diferite țări se au în vedere măsuri care să limiteze riscul înșelării cumpărătorilor de către vînzătorii de autoturisme și camioane de ocazie. În S.U.A., de exemplu, Comisia Federală pentru Comerț a propus la începutul acestui an afișarea de informații precise despre mașinile uzate puse în vînzare (reparațiile efectuate, numărul celor care le-au utilizat și pentru ce anume etc.), ca și acordarea posibilității de a se solicita o expertiză independentă de către cumpărătorul potențial. Firmele angajate în acest comerț ca și societățile de asigurări se opun unor asemenea reglementări, a căror severitate le-ar diminua substanțial profiturile obținute pe seama cumpărătorilor.

Printre oponenți se numără firmele care cumpără la licitație, pentru a le revinde, automobile scoase în vînzare de societăți care închiriază mașini. Aplicarea noilor reglementări ar însemna dezvăluirea faptului că un autoturism scos în vînzare de societatea Hertz, de exemplu, a fost închiriat anterior la 90 de persoane (cît este media închirierilor la această companie), ceea ce l-ar face mai puțin atractiv, în ciuda operației „cosmetice" la care este supus. La rîndul lor, companiile de asigurări își văd reduse posibilitățile de a plasa „epavele", rezultate în urma unor accidente firmelor care achiziționează fiare vechi în intenția de a le reasambla și a le vinde apoi ca autovehicule demne de încredere, în fapt o sursă permanentă de accidente.

A, C, P etc.

Cred că ar fi posibil ca în locul firmelor lungi pe care scrie „Alimentara" să figureze doar un simplu „A", înconjurat de un cerc vopsit ori luminos. În mod analog am putea înlocui firmele „Carne" cu C, „Pîine" cu P, „Legume și fructe" cu L.F. S-ar putea face, astfel, economie de materiale și de spațiu, fără a diminua cu nimic funcția de informare pe care o îndeplinește respectivul semn, mai ales dacă ar fi însoțit și de un simbol al produsului sub formă de desen.

Petre Danciu
Cluj-Napoca

ADUNĂRILE GENERALE ÎN C.A.P.

(Urmare din pag. 12)

vedit importanța deosebită a valorificării numeroaselor resurse locale pentru asigurarea folosirii raționale, pe o durată cît mai mare a anului, a forței de muncă, garanție a creșterii continue a puterii economice a cooperativelor și a retribuirii la nivel superior a membrilor lor. În această direcție este necesar să fie pusă în dezbaterea cooperatorilor preocuparea consiliilor de conducere pentru **dezvoltarea activităților de producție industrială și a prestărilor de servicii.** Analiza acestei activități trebuie să vizeze nu numai volumul producției și serviciilor, dar mai ales diversificarea acestora în funcție de resursele locale de materii prime și materiale, de necesitățile concrete ale cooperativelor și ale populației rurale, precum și de gradul de eficiență al acestor activități.

Problemele care fac obiectul dării de seamă trebuie **analizate în directă legătură cu activitatea membrilor consiliilor de conducere, a președintelui, specialiștilor, șefilor de formații,** subliniindu-se aportul fiecăruia dintre aceștia, dar, mai ales, lipsurile din activitatea lor, care au influențat negativ rezultatele de ansamblu ale unității. În acest fel, adunarea va constitui un prilej de învățăminte pentru întreaga obște și, îndeosebi, pentru acei cooperatori care vor primi mandatul să facă parte din organele de conducere.

La dezvăluirea neajunsurilor din unități, a aspectelor de proastă gospodărire a averii obștești, un rol însemnat revine **comisiilor de revizie.** Rapoartele acestora ce urmează să fie prezentate în adunările generale trebuie să reflecte concret și exigent preocuparea consiliilor de conducere pentru gestionarea mijloacelor materiale și bănești, respectarea legalității și a disciplinei financiare.

Adunările generale de dări de seamă și alegeri, precum și adunările pe formații de muncă trebuie să constituie mai mult ca oricînd un prilej pentru toți cooperatorii de a participa la dezbaterea tuturor problemelor economico-organizatorice, sociale și de educație din unitatea respectivă, de a contribui efectiv la îmbunătățirea activității și mobilizarea tuturor resurselor pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor planului de stat pe 1976.

În buna pregătire și desfășurare a adunărilor generale, un aport substanțial trebuie să-și aducă **uniunile județene ale cooperativelor agricole de producție** în colaborare cu direcțiile generale pentru agricultură și industrie alimentară. În toată această perioadă, membrii birourilor executive și activiștii uniunilor trebuie să fie prezenți în unități, să sprijine efectiv consiliile de conducere și comisiile de revizie în pregătirea documentelor ce se prezintă în adunările generale și în crearea tuturor condițiilor care să asigure participarea plenară a cooperatorilor la dezbaterea problemelor și la adoptarea unor asemenea hotărîri care să conducă la întărirea economico-financiară a cooperativelor, la ridicarea nivelului de viață a țărănimii.

AMENAJĂRILE HIDRO TEHNICE

(Urmare din pag. 10)

tru apărare trebuie cunoscute dinainte, iar personalul din rețea trebuie să cunoască precis obligațiile ce-i revin ;

- în planurile de apărare trebuie să apară explicit timpul mediu de propagare a mărimii hidrologice periculoase de la sursa de informare și pînă la obiective ;
- datorită duratei mici de propagare a viiturilor în special în zona superioară a bazinelor, se impune un sistem de telecomunicații rapid și independent de rețeaua electroenergetică, fiind recomandate radio-emițătoare-receptoare cu autonomie suficientă în funcționare ;
- organele hidrometeorologice de avertizare-prognozare trebuie să dispună de datele necesare de la construcțiile hidrotehnice care modifică substanțial regimul natural de scurgere a apelor. În acest sens este de neconceput o necorelare a hidrometriei de exploatare cu rețeaua de bază hidrologică ;
- marile acumulări de apă trebuie să dispună de un sistem propriu de urmărire a fenomenelor hidrometeorologice periculoase, care de regulă este mai dezvoltat decît sistemul rețelei hidrometeorologice de bază, axată pe o anumită densitate hidrografică.

Pentru materializarea efectului prognozelor hidrologice în condițiile țării noastre este util să prezentăm cîteva comparații. Costul global al întreținerii rețelei hidrometeorologice și de dezvoltare uzuală este de circa 100 mil. lei pe an. Efectul economic direct estimat al măsurilor de apărare (în comparație cu situația ipotetică cînd totul s-ar fi desfășurat la întîmplare) este de circa 1,8 miliarde lei pe an. În această valoare se cuprind bunuri salvate, producția întreprinderilor apărate, și alte rezultate cuantificabile ale măsurilor de apărare din care s-au scăzut cheltuielile propriu-zise cu apărarea. Rezultă că o dezvoltare corespunzătoare poate fi acoperită de numai cîteva procente din pagubele diminuate printr-o avertizare mai bună și la timp. Este deci evidentă eficiența economică a prognozelor hidrologice pentru economia națională.

Importanța amenajărilor hidrotehnice pentru economia națională în ansamblu, și a prognozelor hidrologice ca primă etapă în perfecționarea sistemului de control al apelor, este reflectată de dezbaterile și hotărîrile adoptate în adunările comunale și orășenești ale consiliilor populare, în conferințele județene și la Congresul consiliilor populare. Influența amenajării bazinelor hidrografice asupra întregii activități social-economice, fie că se referă la asigurarea securității populației, producției agricole și industriale, fie că se referă la asigurarea debitelor de apă necesare localităților și întreprinderilor justifică eforturile populației și fondurile importante alocate de stat pentru finalizarea lor în timp optim.

---

*) Începem abordarea problematicii amenajărilor hidrografice cu acest aspect deoarece, în practică, tot cu rezolvarea acestuia trebuie pornit. Ținînd seama de sarcinile stabilite la Congresul Consiliilor populare, de fondurile mari alocate de stat în acest scop și de contribuția populației la finalizarea grabnică a lucrărilor de amenajare a apelor interioare, sugerăm continuarea și aprofundarea tratării acestei problematici într-un studiu cu un conținut corespunzător.

**) Pagubele generale se divid în cele trei mari grupe : economice, sociale și ecologice. Pagubele economice se clasifică la rîndul lor in pagube directe și indirecte, acestea putînd avea o exprimare cantitativă și valorică.

***) Această condiție își pierde sensul cînd este vorba de salvarea vieților omenești.

revista
economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

SUMARUL NUMĂRULUI 5 DIN 6 FEBRUARIE 1976

— 4—7 februarie 1976 : Primul Congres al consiliilor populare. Apa vie a înțelepciunii obștei. **(Vasile Porumbescu).** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cincinalul 1971—1975 : Etapă de mari progrese in dezvoltarea economico-socială a României. **(S. Iliescu).** 3
— Dezvoltarea economiei românești în profil teritorial **(Marin Ceoponea).** 7
— Amenajările hidro tehnice în perspectiva 1976—1980 (conf. dr. ing. **Mircea Podani**). 9
— Adunările generale în C.A.P. — prilej de analiză aprofundată a activității economico-financiare. **(Gheorghe Popa).** 11

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Ancheta „R.E." : Centrala industrială și creșterea economică (III) Răspund : ing. **Silviu Opriș,** ing. **I. Topoloveanu.** 13

DOCUMENTAR ECONOMIC

— In sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Cursul : Studierea politicii economice interne și internaționale a P.C.R. Consultație la tema 7. Pentru cursanții din industrie. Cincinalul 1976—1980 — cincinalul revoluției tehnico-științifice. Sarcinile întreprinderilor și organizațiilor de partid din industrie privind aplicarea în practică a rezultatelor cercetării științifice, ridicarea nivelului tehnic al producției .Îmbunătățirea performanțelor produselor românești. Direcțiile dezvoltării comerțului exterior cu produse industriale (prof. univ. dr. **Mihai Părăluță**). 15
— Omul, tehnica, mediul. Hrana — problemă vitală a omenirii. Hrana ca variabilă a sistemului mondial **(Mihai C. Botez).** 19
— Școli, curente economiști : Instrumentarul analitic marxist în investigarea ideologiilor subdezvoltării (II) **(Sultana Sută-Selejan).** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru o nouă ordine economică internațională. Exigențe conceptuale și cîteva false dileme (I) **(Ioniță Olteanu).** 24
— Politica demografică și dezvoltarea. **(Emil Mesaroș).** 28

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Buletinele de inscriere a expozanților se primesc pînă la data de 31 martie 1976
Pentru detalii, adresați-vă la :
BVV — Tîrguri și Expoziții Internaționale BRNO, Vystaviště 1, 602 00 Brno, Cehoslovacia. Telefon : 314. Telex : 062294, 062295.

Telegramă : FAIRBRNO BRNO.

Continuind seria succeselor

a 18-a ediție a

TÎRGULUI INTERNAȚIONAL
DE CONSTRUCȚII MECANICE
BRNO – CEHOSLOVACIA
15–22 septembrie 1976

își va dovedi incă o dată prestigiul
și eficiența.

PUBLICOM

1976 OKT 26

CULORILE ŞI MODELELE SEZONULUI ALB...

în garderoba dv., puse la dispoziţie de intreaga reţea de magazine ale comerţului de stat, care în acest sezon vă oferă :

- **CONFECŢII** : paltoane de stofă şi din imitaţie blană, pentru femei, bărbaţi şi copii ; scurte şi jachete căptuşite, matlasate şi îmblănite din stofă şi jerse, pentru fete şi femei ; costume, sacouri şi pantaloni în modele şi culori adecvate sezonului alb.
- **TRICOTAJE** : lenjerie scămoşată pentru adulţi, treninguri pentru copii, pulovere groase, ciorapi şi şosete din fire sintetice şi p.n.a. ;
- **ŢESĂTURI** : din lînă şi în amestec cu fibre sintetice pentru femei şi bărbaţi, ţesături imprimate pentru iarnă, broboade de lînă şi p.n.a., precum şi postavuri din lînă semigroasă şi groasă ;
- **ÎNCĂLŢĂMINTE** : cizme din piele şi cauciuc, şoşoni şi galoşi de damă şi bărbăteşti.

AVANTAJOS!

Confecţiile de iarnă se vînd şi cu plata în rate, eşalonate în 6–8 luni.

Cumpărarea cu plata în rate a confecţiilor de iarnă, finite sau la ultima probă, creează un avantaj substanţial pentru bugetul dv. şi al familiei dv.

1976 MAR 12

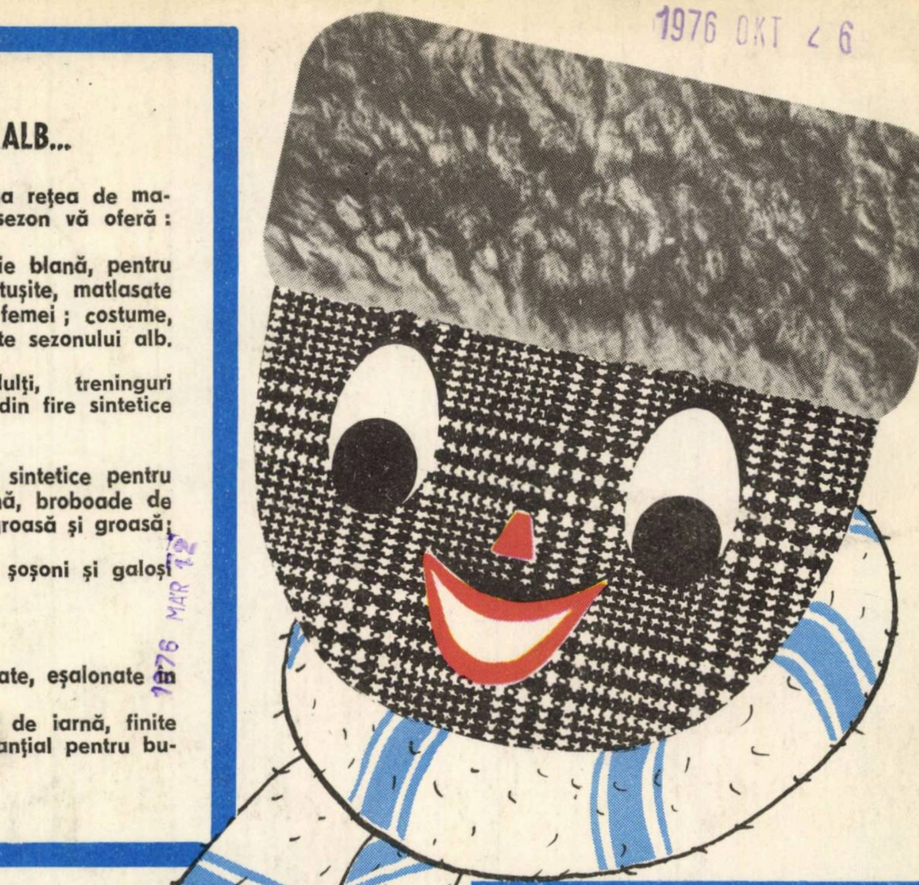

0646

revista economică

6 13 II
1976

R 116

ONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
titutul Central de Cercetări Economice

„Congresul constituie o puternică demonstraţie a unităţii intregului popor, a hotăririi sale de a infăptui neabătut politica internă şi externă a partidului şi statului nostru, noul plan cincinal, liniile directoare de perspectivă privind făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi inaintarea României spre comunism".

NICOLAE CEAUŞESCU

(Din Cuvîntarea rostită la încheierea
Congresului consiliilor populare)

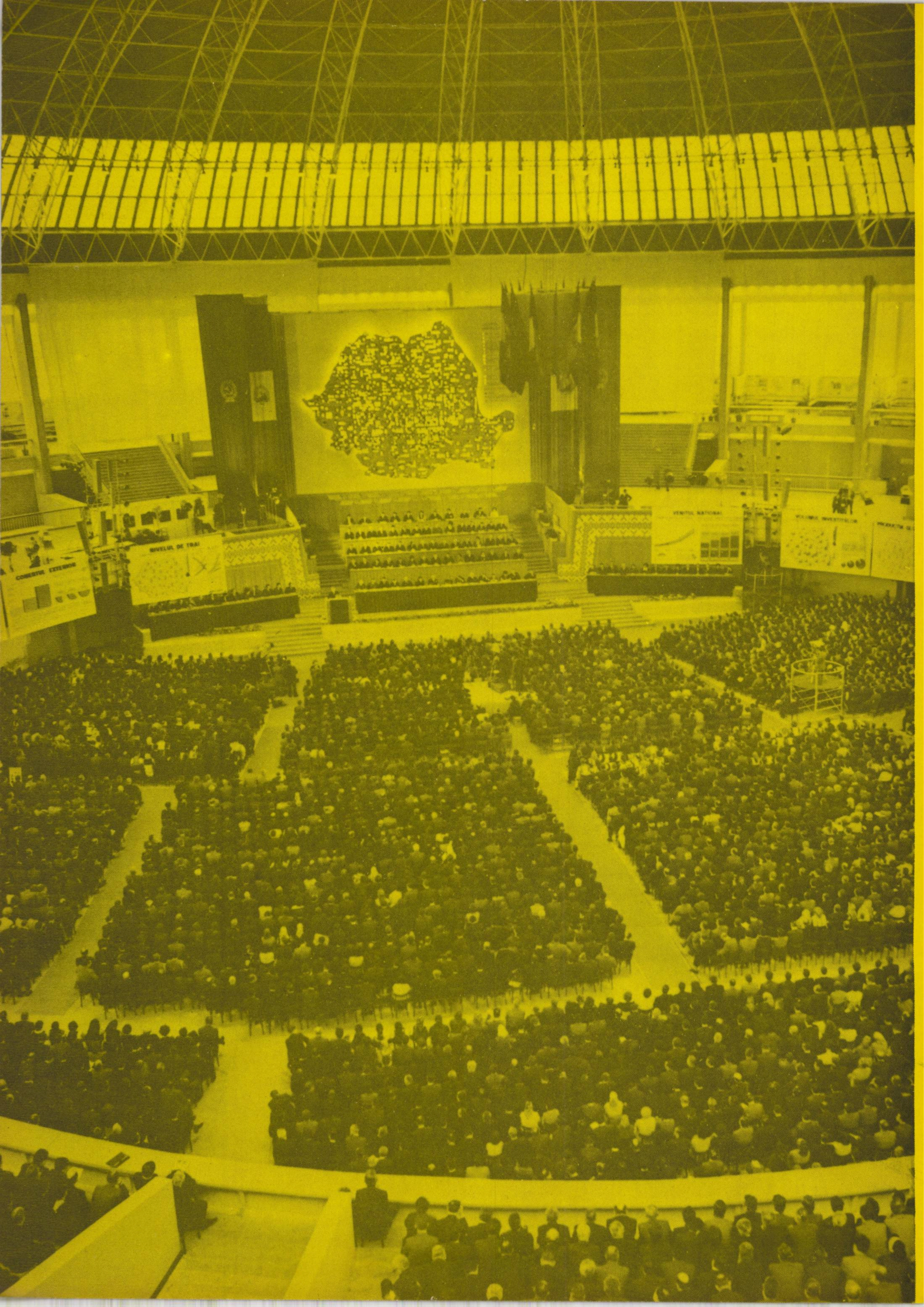
COMERTUL EXTERIOR
NIVELUL DE TRAI
VENITUL NATIONAL
VOLUMUL INVESTITIILOR

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

Primul Congres al consiliilor populare

Înfăptuirea în cele mai bune condiții a programelor și orientărilor de viitor, înfățișarea pe care o vor căpăta în perspectivă comunele și orașele, județele, întreaga țară depind de elanul patriotic, de energia și spiritul de inițiativă cu care fiecare organizație de partid, fiecare consiliu popular, toți cetățenii patriei vor acționa pentru realizarea hotărîrilor adoptate, pentru înfăptuirea politicii generale a partidului și statului. Putem spune că fiecare locuitor va avea condițiile și va trăi așa cum va acționa pentru a ridica comuna, orașul și județul său la nivelul cerințelor. De aceea trebuie acționat, într-o unitate deplină, pentru a face din fiecare oraș, din fiecare comună, din fiecare județ, o unitate puternică din toate punctele de vedere, care să asigure condiții de viață demne de epoca societății noastre, demne de comunism !

NICOLAE CEAUȘESCU

FORȚA CREATOARE A CELOR CE GÎNDESC ÎMPREUNĂ

A GÎNDI e o chestiune de demnitate și curaj — spunea un scriitor contemporan. O pregnantă imagine a forței pe care o reprezintă gîndirea, a sensurilor și rolului ei în impulsionarea acțiunii a oferit de curînd primul Congres al reprezentanților poporului român în forurile locale ale puterii de stat, adunați să gîndească împreună cu conducerea superioară a țării și să hotărască asupra rosturilor prezente și a celor viitoare !

Prin întreaga sa desfășurare, congresul s-a afirmat ca cel mai larg, mai democratic și mai reprezentativ forum al gîndirii poporului și totodată ca o formă nouă de afirmare a puterii politice a oamenilor muncii, în care reprezentanții desemnați de muncitori, țărani, intelectuali, fără deosebire de naționalitate, au dezbătut probleme de cel mai larg interes național privind orientările și căile dezvoltării economico-sociale a României socialiste, transpunerea în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al XI-lea al partidului. Formă nouă, perfecționată, a democratismului socialist, primul Congres al consiliilor populare oglindește profunda încredere a partidului în capacitatea inovatoare a poporului, în faptul că de el depinde însăși eficacitatea sistemului social-politic al țării. Spiritul creator al maselor populare, posibilitatea lor de a prevedea cerințele și contururile viitorului, de a desprinde învățăminte din experiența acumulată, sînt o sursă inepuizabilă de perfecționare a activității de organizare și conducere a economiei și societății.

În acest mare sfat al țării au răsunat mii de mesaje de inteligență creatoare. Sintetizînd cu îndrăzneală și forță de generalizare gîndirea și experiența istorică a poporului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a extras trăsăturile caracteristice, esențiale ale practicii construcției socialiste în România și a dezvăluit sensurile noi ale evoluției sale pe calea comunismului. Expunerea făcută la acest congres cuprinde o multitudine de idei și teze teoretice creatoare cu care se îmbogățește tezaurul gîndirii marxiste contemporane, aprecieri de mare profunzime și largă perspectivă asupra posibilităților de soluționare constructivă a marilor probleme ale epocii noastre. Expunerea președintelui României formulează concluzii generalizatoare referitoare la perspectivele evoluției societății omenești și jalonează direcții de acțiune pentru ridicarea pe o treaptă superioară a operei de făurire a socialismului multilateral dezvoltat în țara noastră. Formulînd concluzii de mare importanță pentru teorie și practică, această nouă Expunere impulsionează căutarea de noi soluții pentru perfecționarea activității de conducere, organizare, planificare a țării. Ea reprezintă o demonstrație de creativitate materialist-dialectică și în același timp un stimulent al creativității.

În Chemarea Congresului consililor populare județene, și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale se subliniază faptul că „Congresul a apreciat în mod deosebit expunerea prezentată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, ca un document de o excepțională valoare teoretică și practică, care cuprinde o profundă și multilaterală analiză a obiectivelor și sarcinilor noii etape de dezvoltare a societății românești în care ne aflăm, a problemelor fundamentale ale întăririi rolului statului socialist în opera de edificare a socialismului și comunismului în România, ale perfecționării democrației socialiste pentru participarea activă și conștientă a întregului popor la făurirea propriului destin. Prezentînd în fața oamenilor muncii, a deputaților consiliilor populare și a tuturor organelor locale ale puterii și administrației de stat un amplu și luminos program de muncă și de creație, expunerea mobilizează puternic energiile și voința întregii noastre națiuni de a acționa cu abnegație și responsabilitate, de a-și consacra întreaga pricepere și inițiativă realizării măreților obiective ale Programului partidului, îndeplinirii obiectivelor și sarcinilor noului cincinal, mersului ferm înainte al României pe calea progresului și înfloririi sale multilaterale".

Superioritatea noastră — oamenii noștri

TĂRIA partidului nostru — oglindită și cu prilejul organizării și a întregii desfășurări a Congresului consiliilor populare — rezidă, în primul rînd, în aceea că acordă o atenție deosebită principalei resurse a țării, pe care o constituie omul. Și de aceea valorificarea potențialului productiv al omului, înflorirea talentelor și aptitudinilor sale novatoare, dezvoltarea spiritului său gospodăresc, a capacității sale de a-și închina eforturile scopului nobil de propășire a patriei socialiste, a capacității sale de a se instrui continuu și a se autoperfecționa constituie preocuparea principală a partidului nostru.

Dealtfel toate realizările cu care ne mîndrim azi, industria noastră în impetuoasă dezvoltare, agricultura socialistă, înflorirea noii culturi, nivelul din ce în ce mai civilizat al satelor și orașelor țării și în același timp perfecționarea relațiilor de producție și sociale, adîncirea democrației socialiste, lărgirea cadrului participării maselor la conducerea vieții economico-sociale, promovarea principiilor eticii și echității socialiste în întreaga viață socială, sînt opera muncii neobosite a întregului nostru popor condus cu pricepere și consecvență de partid.

Tot ceea ce ne propunem a înfăptui în noul cincinal urmărește ridicarea nivelului de trai al tuturor cetățenilor țării — țelul fundamental al întregii politici a partidului

TOVARĂŞI ŞI TOVARĂŞE ! OAMENI AI MUNCII DE LA ORAŞE ŞI SATE ! DEPUTAŢI AI CONSILIILOR POPULARE !

Strins uniţi in jurul partidului, al secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, insufleţiţi de cele mai profunde sentimente patriotice, să dăm viaţă, prin munca noastră, istoricelor hotăriri ale Congresului al XI-lea, luminoaselor prevederi inscrise in Programul partidului, să inălţăm tot mai mindru şi strălucitor măreţul edificiu al socialismului in România, să facem ca patria noastră scumpă să devină tot mai imbelşugată şi prosperă, să ocupe un loc demn in rindul naţiunilor lumii, afirmindu-se ca un detaşament activ al luptei mondiale pentru socialism, pentru colaborare şi pace.

(din Chemarea Congresului consiliilor populare)

şi statului nostru. Pe baza înfăptuirii măreţelor planuri de dezvoltare a economiei naţionale se va asigura sporirea veniturilor oamenilor muncii, creşterea volumului desfacerilor de mărfuri, înfăptuirea unui amplu program de construcţii de locuinţe, se va dezvolta baza materială a învăţămîntului, ocrotirii sănătăţii, culturii şi artei. Şi pentru ca omul noii societăţi să-şi poată dezvolta multilateral personalitatea, un obiectiv central al acestui cincinal îl constituie reducerea săptămînii de lucru.

Gîndirea creatoare va fertiliza experienţa constructivă şi revoluţionară de pînă acum ridicînd pe noi trepte de competenţă şi elan efortul de înălţare a edificiului socialist şi comunist. Cei şapte mii de reprezentanţi ai poporului adunaţi în Congres cunosc bine roadele muncii oamenilor din fiecare colţ de ţară şi preţul în eforturi al fiecărei înfăptuiri, ei simt direct dificultăţile ce se cer învinse pentru a se putea realiza ceea ce-şi doresc mai mult oamenii locurilor pe care i-au reprezentat. Ei au trăit o experienţă istorică importantă : au realizat un amplu şi profund schimb de experienţă şi de idei, au participat direct la procesul de osmoză a ideilor politicii partidului cu năzuinţele intime ale poporului. Au marcat demarajul unei noi forme a democraţiei socialiste în acţiune, au contribuit la deschiderea perspectivei adîncirii şi lărgirii participării maselor populare la conceperea şi înfăptuirea politicii ţării.

În ampla expunere a secretarului general al partidului, în hotărîrile şi în Chemarea Congresului consiliilor populare descifrăm direcţiile în care se va dezvolta economia şi ansamblul vieţi sociale a ţării, descifrăm...

...Viitorul de aur al României socialiste

IDEALUL de înflorire a pămîntului românesc este concretizat în ample proiecte şi planuri ce prefigurează contururile unei economii moderne şi eficiente, dezvoltarea economico-socială a tuturor judeţelor şi localităţilor, valorificarea superioară a resurselor naturale, gospodărirea raţională a pădurilor şi amenajarea complexă a apelor, sistematizarea localităţilor, orientările şi căile dezvoltării generale ale ţării în cincinalele viitoare, perioadă istorică hotărîtoare în opera de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi trecerii la comunism.

Liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a patriei pînă în 1990 iar pentru unele domenii pînă la sfîrşitul secolului, elaborate de Congresul al XI-lea al partidului prevăd creşterea şi modernizarea susţinută a industriei astfel ca pînă în 1990 producţia ei să fie de 6,5—7,5 ori mai mare decît în 1970 şi de 70—80 ori mai mare decît în 1950 ; procesul de dezvoltare intensivă a agriculturii va determina realizarea unei producţii totale de 2 ori mai mare în cincinalul 1986—1990 decît în perioada 1971—1975.

Cincinalul 1976—1980 este menit să continue consecvent politica de industrializare — producţia globală a industriei urmînd să sporească în ritm mediu anual cu circa 11 la sută. Vor fi valorificate superior resursele de materii prime şi energetice ale ţării, vor creşte impetuos metalurgia, construcţia de maşini, chimia, industria materialelor de construcţii va acoperi integral cerinţele constructive ale ţării, iar dezvoltarea în ritm de 9 la sută a industriei bunurilor de consum va asigura cerinţele realizînd o tot mai accentuată diversificare a produselor.

Aplicarea principiului echităţii socialiste se va concretiza şi în realizarea exemplară a planurilor în profil teritorial menite să asigure dezvoltarea economică şi socială a tuturor judeţelor şi a fiecărei localităţi a patriei. Planurile teritoriale, programele de dezvoltare a platformelor industriale ale localităţilor, programele de creştere a producţiei agricole au fost dezbătute în toate comunele şi oraşele şi apoi la Congresul consiliilor populare ; ele exprimă atît cerinţele generale ale economiei naţionale cît şi iniţiativa şi spiritul gospodăresc al oamenilor muncii.

Problemele înfăptuirii vastului program de sistematizare a localităţilor au fost amplu dezbătute în cadrul congresului. În expunerea sa, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a atras atenţia asupra tezaurului de experienţă constructivă de care dispune poporul nostru şi care se cere valorificat în noile condiţii. Dragostea pentru frumos, simţul artistic şi măiestria constructorilor români şi-au pus amprenta de-a lungul veacurilor asupra unor zidiri trainice şi de mare meşteşug. Edificii impunătoare şi modeste locuinţe din oraşe şi sate poartă pecetea simţului proporţiilor, al echilibrului, al ştiinţei de a îmbina materialele, piatra ori lemnul, de a sculpta stîlpii ori porţile, ele au imprimat ceea ce se cheamă specificul construcţiei româneşti, cu multitudinea lui de variante proprii fiecărui colţ de ţară. Tocmai de aceea trebuie respectate întocmai indicaţiile date de preşedintele ţării ca **„În activitatea de sistematizare a localităţilor urbane şi rurale va trebui să se aibă în vedere îmbinarea armonioasă a arhitecturii moderne cu trăsăturile specifice ale arhitecturii tradiţionale a poporului nostru, urmărindu-se ca fiecare oraş şi fiecare comună să aibă o personalitate proprie, distinctă“.**

Concepţia unitară, de ansamblu, înalta responsabilitate ce caracterizează politica partidului nostru în general se reflectă şi în amploarea programelor naţionale de conservare şi gospodărire raţională a pădurilor, de amenajare a bazinelor hidrografice şi folosirea complexă a apelor. Într-o epocă în care procesul poluării provoacă îngrijorarea întemeiată a omenirii, România demonstrează prin fapte acţiunea conştientă şi proiectată pe perioada pînă în 2010 în vederea protejării şi amplificării patrimoniului forestier al ţării. Codrul care a fost de veacuri frate cu românul, care i-a fost leagăn şi adăpost în vremuri de restrişte devine din obiect de exploatare neraţională, un obiect protejat de întregul popor.

Natura atît de frumoasă şi darnică a României este obiect de preocupare pentru generaţia noastră care se străduieşte astfel să o transmită viitorului neîntinată şi mereu mai bogată.

Gîndire şi acţiune

FOR DE GÎNDIRE COLECTIVĂ, Congresul consiliilor populare judeţene şi-a concretizat concluziile dezbaterilor în documente de mare însemnătate pentru întreaga activitate economico-socială a ţării.

Întreaga desfăşurare a lucrărilor congresului a constituit o puternică demonstraţie a unităţii indestructibile dintre poporul nostru şi partid, o manifestaţie fermă a dragostei şi devotamentului cu care poporul român urmează politica înţeleaptă a P.C.R. Chemarea Congresului consiliilor populare judeţene şi al preşedinţilor consiliilor populare municipale, orăşeneşti şi comunale, adresată tuturor oamenilor muncii de la oraşe şi sate este pătrunsă de un vibrant apel la simţămintele patriotice ale poporului nostru, un îndemn la acţiune în direcţiile esenţiale ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Congresul a dovedit încă odată că avantajele social-politice decurgînd din natura orînduirii noastre sociale şi acţiunea conştientă a poporului nostru constituie premisele sigure ale înfloririi unei civilizaţii noi, comuniste pe pămîntul României.

dr. Maria D. POPESCU

SISTEMATIZAREA TERITORIULUI NAȚIONAL — FACTOR FUNDAMENTAL AL DEZVOLTĂRII SOCIAL-ECONOMICE

TRANSFORMĂRILE ECONOMICE ȘI SOCIAL-CULTURALE, urmare firească a procesului de dezvoltare a societății contemporane, determină mutații în toate laturile, în structură și suprastructură în toate regiunile globului pămîntesc. Asemenea mutații generează un interes crescînd manifestat în ultimul timp față de modul cum este structurată fizionomia de ansamblu a spațiului, față de influențele dezvoltării industriale, social-economice, efectele acestora asupra dimensiunilor infrastructurilor naționale sau regionale. În acest sens fiecare țară este angajată sau interesată în adoptarea unor acțiuni cu caracter continuu urmărind organizarea și echiparea complexă a teritoriului. Ansamblul unor astfel de acțiuni poate răspunde necesităților firești de restructurare și remodelare a organismului teritorial, potrivit posibilităților economice, specificului cadrului social și natural din interiorul fiecărui stat.

„Făurirea socialismului — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea sa la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale — **presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării într-o concepție unitară și de largă perspectivă“.** Un rol de seamă în realizarea acestui obiectiv fundamental îl are organizarea și sistematizarea teritoriului și a localităților.

Gestiunea științifică a avuției naționale

AȘA CUM REZULTĂ din Programul partidului, factorul esențial care va avea o influență hotărîtoare în realizarea vastului program de sistematizare a județelor și localităților țării, de dezvoltare a tuturor zonelor geografice, va fi politica Partidului Comunist Român de repartizare echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării.

Rezultatele obținute pînă acum sînt remarcabile, mai ales dacă ținem seama de situația din trecut care a generat inegalități teritoriale profunde în acest domeniu. Partidul nostru a dovedit o înaltă înțelegere a condițiilor și specificului geografic pe care îl reprezintă teritoriul țării noastre, precum și răspundere permanentă pentru ridicarea nivelului economic și social al tuturor zonelor patriei noastre. Este cunoscut faptul că în anumite condiții istorice și în confruntarea cu restricțiile caracteristice uneori reliefului, climei, solului, activitățile economice s-au grupat în trecut în anumite zone geografice sau centre mari. Asemenea situații, precum și alte practici potrivit cărora prioritate în amplasamente au avut văile și luncile rîurilor, terenurile agricole productive etc. au generat, la un moment dat, anumite greutăți în dezvoltarea echilibrată a producției, în realizarea cerințelor eficienței economice și sociale scontate.

Potrivit orientărilor cuprinse în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., indicațiilor permanente ale conducerii superioare de partid și de stat, se acordă o atenție deosebită amplasării în teritoriu a tuturor obiectivelor economice.

Se urmărește astfel asigurarea respectării unor cerințe prioritare de natură geografică — teritorial economică și socială. Scopul acestor preocupări este de a asigura pentru fiecare amplasament economic o poziție economică geografică prin care să se obțină atît un echilibru în teritoriu cît și eficiență economică sporită, la nivelul tuturor unităților administrativ-teritoriale.

Numai în acest fel se va putea ca în cincinalul 1976—1980 să se asigure, în județele rămase în urmă, sporirea producției industriale în ritmuri mult mai înalte decît media pe țară, ceea ce va contribui nemijlocit la preponderența industriei, atît pe întreaga economie, cît și în fizionomia fiecărui județ, fiecărei zone geografice.

Repartizarea rațională, echilibrată, a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, în cadrul planului național unic de dezvoltare economică și socială, se realizează prin îmbinarea organică a criteriilor fundamentale, adică a celor teritoriale economice și a celor sociale, ca premisă indispensabilă a dezvoltării județelor și localităților. În practică, aceasta impune o corelare organică a tuturor caracteristicilor fiecărui județ, a gradului de concentrare a potențialului material și uman, a modului de utilizare a forței de muncă.

Realitățile deja cunoscute confirmă faptul că majoritatea județelor patriei noastre, marile zone geografice, dispun de resurse de bază necesare dezvoltării lor economice și sociale. Esențialul constă în a asigura prin procesul de amplasare a unităților productive un profil specific fiecărei zone, cu împletirea corespunzătoare a principalelor sectoare de activitate.

Asemenea echilibru se realizează în practică datorită politicii și concepției clare cuprinse în Programul partidului nostru în legătură cu problemele demografice, cu gestiunea resurselor naturale, cu gospodărirea chibzuită a avuției naționale. Este grăitoare în acest sens politica judicioasă de punere în circuitul economic a resurselor de toate tipurile și din toate zonele țării, realizîndu-se o dezvoltare echilibrată, printr-o serie de acțiuni prioritare.

Înscriem în acest sens, pe primul plan, dezvoltarea industriei ca ramură preponderentă și diversificarea ei nu numai în regiuni geografice mari, ci în toate zonele țării, conjugată cu implantarea în fiecare județ a unor industrii de vîrf de înaltă tehnicitate, de un ridicat grad de modernizare și de o mare eficiență economică. Avem în vedere industrii cum sînt : chimică, electronică, electrotehnică sau construcții de mașini. Este de specificat faptul că poziția economico-geografică a țării noastre, preocuparea continuă pentru valorificarea superioară a avuției naționale — resursele naturale — au permis și permit construirea — atît a complexelor de producție de dimensiuni corespunzătoare capacităților unităților productive caracteristice economiei moderne, cît și a unor întreprinderi de dimensiuni mai mici, care prin gradul de tehnicitate și eficiență economică, joacă un rol prioritar în valorificarea complexă a resurselor naturale. În acest proces complex de repartizare a forțelor de producție în teritoriu, o însemnătate din ce în ce mai mare o are împletirea armonioasă a activității industriale cu procesul de modernizare a agriculturii pe baza unui vast program de irigații și îmbunătățiri funciare.

Amplasarea rațională în teritoriu a forțelor de producție asigură totodată crearea condițiilor tot mai bune în vederea desfășurării legăturilor de cooperare între localitățile unui județ și localitățile județelor limitrofe, asigură deplina funcționalitate a așezărilor umane.

Asemenea acțiuni asigură în final creșterea nivelului de complexitate a activității economice și ca urmare firească, se asigură stabilitatea populației și diminuarea migrațiilor — sezoniere sau navetiste — folosirea eficientă a forței de muncă.

Dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor țării

REZULTATUL firesc al politicii de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor țării — principiu fundamental al procesului de sistematizare — constă în specializarea diferențiată, dar nu absolutizată a producției în profil teritorial, fapt ce duce la materializarea reală a sarcinilor planului național unic.

Se asigură astfel dezvoltarea capacităților de producție la nivelul exigențelor tehnicii moderne, precum și participarea marilor unități productive la procesul continuu ascendent de cooperare internațională. Trebuie totodată reținut faptul că datorită moștenirilor din trecut, în diferitele zone ale țării există încă suficient loc pentru realizarea unor structuri absolut necesare, pentru optimizarea valorificării resurselor materiale și umane, dezvoltarea macro și microproducției, fapt ce, în mod firesc, duce la ritmuri înalte de dezvoltare economico-socială a tuturor zonelor țării.

Este fără îndoială un atribut al înaltei responsabilități comuniste de a valorifica la maximum potențialul economic național, întreaga avuție națională, asigurînd condiții de viață egală pentru toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate, în spiritul principiilor echității socialiste, ștergerii treptate a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat.

Realitățile obiective, relevă ca un imperativ al epocii contemporane tocmai necesitatea dezvoltării armonioase a tuturor ramurilor în cadrul economiilor naționale, asigurîndu-se raporturi juste între industrie și agricultură, sudarea lor organică în teritoriu, în cadrul planului economic național.

Crearea unei industrii puternice proprii în fiecare stat este factorul hotărîtor al făuririi societății socialiste. În acest fel se asigură ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, se asigură independența și suveranitatea fiecărei țări. Despre modul în care se reflectă în teritoriu o astfel de politică economică aș cita doar un exemplu, al județului Vaslui.

Județul Vaslui, cu toată poziția lui geografică favorabilă din multe puncte de vedere, a cunoscut o dezvoltare reală doar în ultimii ani, tocmai ca urmare a politicii raționale de dezvoltare în profil teritorial a economiei noastre stabilită la Congresul al IX-lea al P.C.R. Față de anul 1965, de la o producție de 1,250 miliarde lei s-a ajuns în 1970 la o producție de 2,150 miliarde, în 1974 la 4 miliarde, iar în 1975 la aproape 5 miliarde lei. Aceasta înseamnă că în zece ani s-a realizat o creștere a producției de aproape 4 ori, ceea ce fără îndoială constituie un ritm înalt de creare de noi structuri economice. Este unul din multiplele exemple care demonstrează încă o dată preocuparea partidului nostru de a asigura dezvoltarea tuturor zonelor țării, ilustrează justețea politicii de industrializare a țării, politica de ridicare a bunăstării întregului nostru popor.

Asemenea exemplu ilustrează cu pregnanță faptul că nu poziția geografică — centrală sau de graniță — a unor zone sau unități administrative influențează asupra ritmului dezvoltării structurilor teritoriale, ci modul în care fiecare țară realizează sarcinile majore ale construcției societății noi. Evident că aceasta nu exclude și nu limitează cooperarea bilaterală sau cu mai multe state în cazul în care în zonele respective există posibilități reale de colaborare.

Marile realizări ale Republicii Socialiste România, în cadrul planului său unic de dezvoltare reflectate în teritoriu demonstrează eficiența valorificării unor resurse prin cooperare între diverse state — cum este potențialul hidroenergetic al Dunării. Rezultatele colaborării R. S. România și R.S.F. Iugoslavia sau cu R.P. Bulgaria, sînt exemple destul de convingătoare. Deci practic, nu poate fi vorba de vreun fel de integrare între raioanele de graniță, acțiune care ar putea duce mai degrabă la apariția unor inegalități în dezvoltare, ci de crearea unor noi structuri economice în profil teritorial în limitele fiecărui stat și în cadrul prevederilor Planului unic național și al acțiunilor de cooperare între diverse state.

Pentru fiecare unitate administrativ teritorială, în marile zone geografice ale țării se conturează astfel un profil corespunzător specificului și cerințelor dezvoltării economiei naționale.

Litoralul românesc al Mării Negre, zone întinse din Oltenia sau Moldova de exemplu, mult rămase în urmă în trecut, au devenit în zilele noastre zone cu o economie complexă, zone în plină dezvoltare. Se dezvoltă, o puternică bază industrială în strînsă interdependență cu o agricultură intensivă. Cine mai poate gîndi acum la reprofilarea unor astfel de zone într-o altă direcție prin implantarea artificială de sisteme și structuri inadaptabile cerințelor solicitate de planul unic de dezvoltare social-economic al țării ? Anacronic și totuși există unii geografi care amplificînd rolul unor aspecte geografice teritoriale în dezvoltarea structurilor economice, cum ar fi distanțele între țări, denaturează esențialul în relațiile de colaborare între state. Este inutil de demonstrat că lărgirea schimburilor economice, cooperarea în producție pe care țara noastră o promovează cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii nu depind de distanțe.

Țările socialiste sînt situate în poziții geografice și la distanțe destul de diferite unele de altele. Așa cum se arată în Programul Partidului Comunist Român, „extinderea cooperării în producție între țările socialiste în cadrul C.A.E.R. nu trebuie să aibă ca rezultat formarea unei grupări economice închise ci, dimpotrivă, să favorizeze participarea fiecărei țări socialiste la diviziunea internațională a muncii, la schimburile economice între state“, indiferent de distanțele sau zonele geografice în care acestea se află situate. De altfel, în cooperarea cu țările membre ale C.A.E.R., participarea Republicii Socialiste România la asigurarea comunicațiilor, transporturilor fluviale și maritime, la folosirea liniilor electrice de înaltă tensiune, participarea comună la crearea de mari obiective economice constituie un exemplu pozitiv de participare activă, într-un cadru corespunzător, la extinderea relațiilor economice și de cooperare în producție și tehnico-științifică cu toate țările socialiste.

Evident că asemenea idei nerealiste ca cele menționate nu au nimic comun cu înalta eficiență și folosire rațională în comun a potențialului economic și social într-o zonă sau alta, nu rezolvă marile cerințe ale cooperării între state, ba, mai mult, ar putea duce la încălcarea flagrantă a atributelor independenței și integrității teritoriale ale statelor.

În documentele noastre de partid și de stat sînt cuprinse elemente realiste, științifice pe care se bazează organizarea social-economică a teritoriului, rolul acestei înalte opere naționale, pentru asigurarea dezvoltării armonioase a economiei în profil teritorial, pentru dezvoltarea colaborării tehnico-științifice, economice și culturale cu țările socialiste apropiate sau mai depărtate, cu toate țările lumii. În asemenea condiții, pornind de la aprofundarea cunoașterii realităților complexe din teritoriu desprindem direcțiile fundamentale care orientează repartiția forțelor de producție, rolul lor, în măreața operă de transformare continuă, superioară, a teritoriului țării, localităților urbane și rurale, în așa fel încît să răspundă în cel mai înalt grad cerințelor actuale și de perspectivă ale societății socialiste multilateral dezvoltate.

Structurile economice și specificul geografic

SISTEMATIZAREA teritoriului prin dimensiunile și atributele ei contribuie din plin la realizarea cerințelor contemporane, ale diviziunii muncii în cadrul național, precum și ale diviziunii internaționale a muncii.

În cadrul național sistematizarea teritoriului contribuie activ la cunoașterea cît mai complexă a resurselor, potențialului în general al teritoriului, la dezvoltarea multilaterală și armonioasă a economiei naționale, la orientarea științifică a investițiilor, avînd în vedere o repartiție teritorială cît mai rațională și eficientă a forțelor de producție.

De altfel, dezvoltarea armonioasă a economiei României în profil teritorial se constituie drept una din cele mai importante laturi ale politicii noastre economice. **„Numai pe această cale**, se arată în cuvîntarea menționată a tovarășului **Nicolae Ceaușescu — se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale...“**. Asemenea politică consecventă contribuie direct la ridicarea nivelului de trai al întregului popor. Fiecare cetățean al țării, indiferent de naționalitate, se bucură astfel din plin de realizările civilizației noastre socialiste. Se creează condiții adecvate pentru participarea largă, directă la rezolvarea problemelor economice și sociale specifice așezărilor și zonelor geografice în care trăiesc oamenii și, implicit, pentru participarea lor la conducerea întregii societăți, toate acestea în cadrul liniilor directoare din vastul Program al partidului și în sensul umanismului socialist de care este animat.

Politica economică consecventă a partidului nostru demonstrează cu prisosință necesitatea dezvoltării proporționale a tuturor județelor și regiunilor geografice, în vederea ridicării continue a gradului de civilizație materială a întregului popor, asigurînd astfel un rol din ce în ce mai activ sistematizării teritorial-administrative și economice. La finele cincinalului revoluției tehnico-științifice, în 24 din județele patriei noastre (inclusiv Municipiul București), valoarea producției industriale va depăși cifra de 15 miliarde și numai 16 vor da o producție industrială în valoare de 10,1—15 miliarde lei. De remarcat, de asemenea, că circa 700 localități vor dispune de unități industriale de subordonare republicană, cu o producție de peste 10 milioane lei. Frecvența unităților industriale de stat locale și cooperatiste va cuprinde, de asemenea, peste 2 900 localități. Amintind că satele noastre sînt grupate în 2706 comune, alături de cele 236 orașe, înseamnă că de fapt fiecare unitate administrativă, dar mai ales comunele vor beneficia de avantajele acestui ritm al realizării planurilor în profil teritorial.

Potrivit Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților fiecare unitate administrativă — județ, oraș și comună — trebuie să se dezvolte pe bază de plan, în strînsă corelare cu programul general al țării. O asemenea cerință fundamentală solicită sistematizarea la o acțiune de amploare concretizată la nivelul celor mai mici unități administrativ-teritoriale — comunele. Aceasta înseamnă, pe de o parte, planuri de acțiune concrete, reale prin care se asigură lichidarea moștenirii din trecut — localități dezvoltate anarhic, dispersarea de sate etc. — promovîndu-se o politică fermă de dezvoltare de centre puternice din punct de vedere economic și social, o dezvoltare deci echilibrată în profil teritorial a forțelor de producție.

Experiența partidului nostru, așa cum a fost concepută în documentele Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie 1972 și fundamentată în documentele programatice ale Congresului al XI-lea, demonstrează că un proces de asemenea amploare și complexitate nu poate fi lăsat să se desfășoare de la sine ; restructurarea teritoriului, dezvoltarea rațională a localităților trebuie dirijată conștient, corespunzător intereselor generale ale fiecărei țări. Realizarea unei astfel de cerințe duce, implicit, la definirea profilului predominant al fiecărei zone a țării în funcție de resursele locale existente, un principiu fundamental care asigură o repartizare rațională a forțelor de producție, iar pe de altă parte, arată căile actuale și de perspectivă de dezvoltare regională, de accelerare a procesului de egalizare, de armonizare a nivelurilor economice în toate zonele geografice ale țării. Pentru a da viață unui asemenea principiu trebuie cunoscut îndeaproape potențialul fiecărei zone : resursele naturale, potențialul uman, căile de comunicație, profilul agricol, silvic etc. Este vorba, în esență, de un adevărat „bilanț geografic“ pe baza căruia să se grefeze acțiunile concrete de sistematizare, bilanț care nu poate fi compilat, improvizat din birou.

Trebuie să se țină seama riguros de legăturile și influențele reciproce dintre structurile economice și specificul zonelor în care ele se află. În concepția și practica partidului nostru realizarea unui astfel de obiectiv asigură o dezvoltare armonioasă a întregului teritoriu — cerință obiectivă a evoluției contemporane. Asemenea viziune, verificată de realitatea vie, infirmă de la sine ideile unor specialiști „de cabinet“ care subapreciază semnificațiile structurilor teritoriale naționale, specificul lor regional, se mențin pe linia abordării formale, superficiale a aspectelor teritoriale ale dezvoltării economiei socialiste. Este un adevăr bine cunoscut că formarea unei structuri teritoriale optime a economiei este posibilă numai în condițiile rezolvării decalajelor interne care mai există în interiorul țărilor, fapt ce determină, în mod obiectiv, ritmuri mai accentuate în schimbările din structura teritorială a producției, situație caracteristică în etapa actuală de dezvoltare a țării noastre.

Viața confirmă pe deplin eficiența măsurilor adoptate în ultimii ani de partidul nostru în direcția întăririi rolului organizatoric al statului, înlăturării verigilor intermediare și ca urmare asigurarea unei legături directe între organele de conducere și unitățile de bază — calea cea mai sigură pentru lichidarea diferențierilor economice în teritoriu.

Primul Congres al consiliilor populare a avut în acest sens o menire pe care și-a îndeplinit-o cu succes și anume de a dezbate și aproba — pe baza studiilor prealabile făcute cu participarea întregului popor — o serie de măsuri privind dezvoltarea economico-socială a țării, realizarea planului în profil teritorial și totodată, punerea în valoare a tuturor resurselor umane și materiale din cadrul fiecărei așezări umane și a zonei teritoriale în care se află.

În acest spirit statul nostru militează cu fermitate și pe planul relațiilor internaționale, pentru abolirea definitivă a vechilor relații care au generat marile decalaje dintre state și pentru instaurarea noii ordini economice și politice internaționale. De la sine înțeles că marile diferențieri care mai există între nivelurile de dezvoltare economică a statelor nu se rezolvă pe calea unor integrări formale a unor grupuri de țări, care nu ar putea decît menține și chiar accentua împărțirea lumii în săraci și bogați, ar menține zone imense ale globului în starea lor actuală de subdezvoltare. Este, în esență, vorba ca prin îmbinarea dintre planificarea fizică și cea economică să se asigure o politică consecventă de amplasare rațională a forțelor de producție în propriile teritorii, realizînd dezvoltarea proporțională a tuturor regiunilor, ridicarea gradului de civilizație materială a popoarelor respective. În acest fel, prin planificarea fizică se asigură dezvoltarea rapidă a forțelor de producție în fiecare țară accelerîndu-se progresul lor industrial și procesul de egalizare a nivelurilor economice. În acest sens țara noastră se pronunță cu fermitate pentru o politică care să permită lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre nivelele economiilor naționale, cerință care trebuie să preocupe permanent atît fiecare stat cît și omenirea în general.

În această accepțiune, prin sistematizarea teritorială-administrativă și economică în țara noastră fiecare oraș și chiar comună, încadrată în planul unic de dezvoltare social-economică joacă un rol predominant în transformarea calitativă a peisajului geografic. Dacă economistul poate privi, de exemplu, orașul doar ca un fenomen economic sau sociologul poate face abstracție de anumite însușiri cantitative sau teritoriale, în practică orice localitate — oraș sau sat — trebuie văzută, înainte de toate, ca pe un „peisaj“, ale cărui trăsături exterioare și interioare reflectă manifestarea tuturor elementelor activității umane acumulate într-un anumit teritoriu, de-a lungul vremurilor, în strînsă corelare cu complexitatea factorilor naturali. În acest fel, noțiunea însăși de așezare urbană sau rurală este organic sudată de specificul zonelor și gradul de organizare a peisajului geografic. Nu sînt puține cazuri cînd, ignorîndu-se asemenea realități obiective, s-au înregistrat eșecuri vizibile în dezvoltarea unui oraș sau altul, în sistematizarea sau remodelarea rurală și urbană, în amplasarea unor obiective economice și ca urmare în configurarea unor structuri economice teritoriale. Iată de ce credem că nu greșim dacă afirmăm că un asemenea principiu de bază pe care trebuie să-l respecte sistematizarea „va stimula“, considerabil, întreaga activitate de cercetare științifică, acordîndu-se atenție sporită studiilor privind poziția în teritoriu și ierarhizarea centrelor precum și zonele de influență ale localităților care au condiții favorabile de transformare în centre urbane.

În acest amplu proces de sistematizare și ca urmare a dezvoltării economiei în profil teritorial, un rol sporit revine comunicațiilor — arterele de corelare a funcțiilor pe plan teritorial. Practica solicită o perfecționare continuă a mijloacelor de comunicație, diversificarea lor în funcție de profilul centrelor rurale sau urbane, de legăturile dintre structurile teritoriale, de relațiile de colaborare și schimburile cu statele vecine. Ca urmare, orice amenajare în teritoriu (regularizare a cursurilor de ape, baraje, canale navigabile, irigații etc.) se efectuează în strînsă legătură cu dezvoltarea în continuare a transporturilor, a comunicațiilor în general în interiorul cît și în exteriorul țării.

În acest sens se subliniază în documentele de partid principiul potrivit căruia sistematizarea va trebui să asigure dezvoltarea într-o concepție unitară a întregii rețele naționale de căi de comunicație, fapt ce va avea o influență de prim ordin în obținerea eficienței economice a repartiției teritoriale a forțelor de producție.

Optimizarea întregului sistem de transporturi potrivit cerințelor planului național unic de dezvoltare economică și socială asigură eficiența economică maximă, evită încrucișările și transporturile la distanțe mari, asigură reducerea substanțială a cheltuielilor de transport. În acest fel se realizează o mai bună participare la funcționalitatea sistemului de transport internațional. Transporturile, comunicațiile în general devin astfel factorii de înaltă eficiență economică, socială și culturală, de sudură organică între diferite centre și zone ale țării. Magistralele feroviare și rutiere, fluviale de interes internațional jucînd astfel un rol din ce în ce mai activ, operativ în cooperarea dintre state, asigură o intensitate crescîndă a fluxurilor și ca urmare, realizarea în mod cît mai eficient a diferitelor forme de colaborare reciprocă.

Pornind de la asemenea realități, verificate în practica relațiilor de colaborare multilaterală între țările membre ale C.A.E.R., de exemplu, noi considerăm că așa zisele „avantaje ale unirii pe bază geografică“ a transporturilor de pe teritoriile țărilor socialiste europene, propagate în unele lucrări din literatura geografică sau economică a unor țări, subestimează responsabilitatea fiecărui stat în gospodărirea avuției naționale ducînd la încălcarea atribuțiilor suveranității naționale.

Este important de reținut atenția asupra responsabilităților ce ne revin din Programul național de amenajare a bazinelor hidrografice și folosirea complexă a apelor, pentru ocrotirea tuturor apelor țării noastre. În același timp este de la sine înțeles că apa marilor fluvii care străbat poate chiar aproape un continent sau a mărilor care scaldă mai multe state devin un „bun“ care dă noi dimensiuni colaborării internaționale și se impun responsabilități sporite de ocrotire din partea fiecărui stat. Asemenea realități exclud „drepturi de grup de țări“. Dunărea, bunăoară, prin marile canale ce se vor crea — Rin — Main — Dunăre, Oder — Elba — Dunăre, prin rolul ei de magistrală europeană supusă unor puternice presiuni de poluare din foarte multe direcții nu poate fi concepută simplist, așa cum preconizează unii specialiști doar un „ax integraționist“ important al unor țări europene. În asemenea cazuri, este de la sine înțeles rolul pe care îl are fiecare țară în elaborarea și realizarea de planuri efective în vederea evitării poluării, folosirii raționale a unui astfel de potențial. Iată de ce și în planul nostru național de gospodărire a apelor, de amenajare complexă și sistematizare a teritoriului, Dunărea și zona ei aferentă ocupă un loc important.

Calitatea vieții și dezvoltarea așezărilor umane

RIDICAREA ECONOMICĂ, culturală și mai buna înzestrare edilitară a tuturor localităților rurale care au perspectivă de dezvoltare apare, de asemenea, în rîndul principiilor de bază ale sistematizării, ca o consecință firească a dezvoltării economiei în profil teritorial.

Se are în vedere creșterea preocupărilor pe linia ampli-

prof. univ. dr. Vasile S. CUCU

(Continuare în pag. 7)

PLAN — ANGAJAMENTE: CUM LE REALIZĂM ?

EFORTURI CONCERTATE PENTRU ÎNFĂPTUIREA INTEGRALĂ A INVESTIȚIILOR

AMPLUL PROGRAM DE INVESTIȚII pentru anul 1976, în valoare de aproape 160 miliarde lei, prezintă o creștere de aproape 20% față de realizările anului 1975. Orientarea a circa 90% din efortul de investiții din acest an către ramurile producției materiale reflectă politica consecventă a partidului și statului nostru de a aloca an de an volume tot mai mari de resurse materiale, umane și financiare, ramurilor în care se produc bunuri materiale destinate producției și consumului, produse absolut necesare pentru dezvoltarea în continuare, în ritmuri înalte, a economiei și societății românești. Realizarea planului de investiții prevăzut în acest an se va materializa într-o creștere a potențialului de producție al țării cu 355 noi capacități de producție industriale și agrozootehnice mai importante, la care se adaugă un număr de peste 130 capacități reprogramate din 1975. În același timp, un însemnat volum de investiții va contribui la extinderea și modernizarea bazei materiale a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății și îmbunătățirii condițiilor de muncă și de locuit ale populației.

Capacitățile de producție și obiectivele social-culturale planificate să fie puse în funcțiune în anul 1976, împreună cu cele rămase de realizat din anul trecut vor contribui la creșterea producției industriale și agricole față de anul precedent, la sporirea volumului exportului și a desfacerilor de mărfuri către populație, la ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului nostru.

Înfăptuirea exemplară a sarcinilor sporite ale acestui an în domeniul investițiilor impune tuturor factorilor implicați — beneficiari de investiții, proiectanți, organizații de construcții, furnizori de utilaje tehnologice — să-și sporească eforturile, să colaboreze mai eficient decît în anii precedenți, să perfecționeze experiența acumulată în cincinalul trecut, pentru a realiza în mod ritmic — zi de zi, decadă cu decadă — volumele de investiții și de construcții-montaj planificate.

Accelerarea punerilor în funcțiune

MATERIALIZAREA finală a oricărei activități de investiții — punerea în funcțiune a noilor capacități de producție — este cu atît mai eficientă cu cît ea se realizează mai operativ, ceea ce permite o creștere a volumului valorilor de întrebuințare puse la dispoziția societății la un moment dat, micșorarea imobilizărilor neproductive în investiții neterminate, sporirea aportului investițiilor la realizarea venitului național. Care erau, la începutul anului principalele aspecte privind problema punerilor în funcțiune ?

La sfîrșitul lunii decembrie din 1975, pe lîngă numărul mare de capacități productive puse în exploatare, au mai rămas unele, care, aflîndu-se într-un grad înaintat de execuție, puteau fi date într-un timp scurt în funcțiune. Pentru integrarea lor cît mai rapidă în circuitul productiv toate forțele beneficiarilor de investiții și ale organizațiilor de construcții au fost îndreptate spre accelerarea lucrărilor de construcții și instalații, pentru montarea utilajelor și aparatajelor, efectuarea probelor tehnologice și scurtarea, în acest fel, a perioadei rămase pînă la punerea lor în funcțiune. O atenție deosebită a fost acordată, de asemenea, **obținerii unor ritmuri corespunzătoare în realizarea investițiilor la obiectivele cu termene de punere în funcțiune planificate în cursul primului trimestru din anul curent.**

Înțelegînd importanța deosebită a respectării termenelor prevăzute de dare în exploatare, numeroase colective ale beneficiarilor de investiții, în strînsă colaborare cu cele de la șantierele organizațiilor de construcții executante, au luat măsuri ca, încă din prima lună a anului, întreaga activitate de pe șantiere să se desfășoare ritmic. Printr-o urmărire permanentă a mersului lucrărilor, **beneficiarii de investiții au acționat operativ pentru aducerea pe șantier a utilajelor tehnologice, în timp ce constructorii, la rîndul lor, au asigurat o bună organizare a formațiilor de lucru și o riguroasă disciplină tehnologică și de muncă în executarea lucrărilor,** potrivit graficelor. Acționînd în acest fel s-a reușit, la Întreprinderea de șuruburi din Sighetul Marmației, de exemplu, ca la capacitatea de producție dată în funcțiune în devans, în decembrie 1975, să se adauge în acest an un nou spor de capacitate, fapt care a permis — pe acest șantier — realizarea integrală a sarcinii planificate de punere în funcțiune pe luna ianuarie 1976. De asemenea, colectivul de la Atelierul mecanic din cadrul Întreprinderii de alumină Slatina a reușit să pună în funcțiune în luna ianuarie, în devans cu 6 luni, o parte din capacitatea de producție de piese de schimb. Măsuri de aceeași natură au fost întreprinse și la capacitatea (reprogramată din 1975) „Secția de zincare din cadrul laminorului de benzi la rece de la Combinatul siderurgic Galați“, urmărindu-se punerea în funcțiune integrală în luna ianuarie 1976, reducerea perioadei cu care a fost depășit termenul planificat în anul trecut. Rezultate bune privind punerile în funcțiune s-au obținut în luna ianuarie a.c. și la Instalația de ortosecundar butilfenol din cadrul Combinatului petrochimic Brazi, la Întreprinderea de echipamente periferice București, în cadrul Țesătoriei de bumbac și finisaj Buzău și la Turnătoria de fontă Tîrgoviște din cadrul Consiliului popular județean Dîmbovița etc.

Este de subliniat faptul că **un efort și mai susținut, bine organizat și urmărit zi de zi, ar fi putut grăbi punerea în funcțiune și a altor obiective industriale** aflate — e drept — într-un stadiu înaintat de realizare, dintre care unele foarte importante pentru economia națională ca, de exemplu, Instalația de turnare continuă a oțelului de la Galați, capacitățile de oxid de etilenă, benzină, petrol și motorină și clorură de cianuri de pe platforma chimică de la Pitești, capacitatea de pentoxid de fosfor de la unitatea de îngrășăminte complexe Craiova, alimentarea cu apă a orașului Sebeș ș.a.

Sarcinile de investiții ale trimestrului I 1976 reprezintă 20,9% din planul anual. Realizările pe luna ianuarie au marcat un ritm de 4,7% din planul anual, respectiv 22,5% din sarcinile trimestrului I. Este un fapt care impune necesitatea ca, în lunile februarie și martie, ritmul lunar să crească la minimum 8,1—8,5% din planul anual, pentru a asigura realizarea în întregime a sarcinilor de plan pe primul trimestru al cincinalului. De asemenea, nu trebuie uitat faptul că realizările obținute în luna ianuarie a.c. se datoresc în mod deosebit eforturilor făcute de oamenii muncii de pe șantierele metalurgiei, energiei electrice, construcțiilor de mașini și transporturilor și telecomunicațiilor care, prin depășirile de plan obținute, au reușit să acopere nerealizările de pe unele șantiere ale chimiei, agriculturii și ale unor consilii populare. Avînd în vedere situația semnalată, apare necesar ca, în luna februarie, colectivele de pe toate șantierele să ia măsuri de urmărire zilnică a îndeplinirii planului și, concomitent, cele care n-au realizat sarcinile lunii ianuarie, să realizeze și volumele restante. **Ca urmare, se impune adoptarea unor noi programe de măsuri privind buna organizare a lucrului pe șantiere, corelarea și sincronizarea mai adecvată a sarcinilor de plan ale beneficiarilor de investiții cu cele ale organizațiilor de construcții și furnizorilor de utilaje,** pentru stabilirea și urmărirea realizării ritmurilor care trebuie atinse în îndeplinirea planului de investiții. În acest fel se va asigura respectarea noilor termene reprogramate și, în același timp, a termenelor planificate de dare în exploatare.

Eforturi susținute pentru punerea în funcțiune a capacităților de producție prevăzute în trimestrul I 1976 trebuie depuse în continuare în special pentru obiectivele industriale de pe platformele chimiei (din Pitești, Borzești, Rîmnicu-Vîlcea, Rîșnov, Arad, Copșa-Mică și Turnu-Măgurele), ale siderurgiei (din Galați, Reșița, Tîrgoviște, Oțelul-Roșu), ale construcției de mașini (din București, Brașov, Arad) și ale industriei ușoare (din Cluj-Napoca și București), ramuri care, împreună, dețin 70% din totalul capacităților rămase a fi puse în funcțiune din anul precedent și a celor planificate pentru trimestrul I a.c. Acestor ramuri și șantiere trebuie să li se acorde întîietate și sprijin de către toți factorii angrenați în activitatea de investiții și, în primul rînd, de furnizorii de utilaje tehnologice și de către organizațiile de construcții.

În centrul atenției: asigurarea operativă a documentației

ASIGURAREA în continuare a unor ritmuri susținute în realizarea planului de investiții impune rezolvarea de urgență a unor probleme legate de începerea imedlată a lucrărilor pe șantierele noi. La loc de frunte se situează asigurarea operativă a documentației necesare. Astfel, la un număr de lucrări care au documentațiile tehnico-economice aprobate și la care ar fi trebuit ca în luna ianuarie finanțarea să fi fost deschisă și lucrările atacate, acest lucru nu s-a întîmplat din pricina nerezolvării unor probleme care privesc fie aprobarea scoaterii terenului din circuitul agricol, fie a demolării unor construcții aflate pe amplasamentele viitoarelor obiective de investiții. Este necesar ca titularii de investiții să se preocupe zilnic de întocmirea corespunzătoare a documentațiilor necesare obținerii aprobărilor legale arătate și să urmărească luarea tuturor celorlalte măsuri necesare pentru începerea la termenele prevăzute a lucrărilor.

O problemă deosebit de importantă, care necesită rezolvare urgentă, pentru a nu avea repercusiuni negative asupra realizării volumului de investiții prevăzut în acest an o constituie asigurarea tuturor studiilor tehnico-economice pentru obiectivele noi din planul pe anul 1976. Numărul cel mai mare de studii neaprobate se localizează la ministerele Industriei Chimice (24% din total), Agriculturii și Industriei Alimentare (21%), Industriei Construcțiilor de Mașini (16%) și Industriei Metalurgice (13%), fapt care impune desfășurarea grabnică a unei cît mai adecvate acțiuni de urmărire susținută a întocmirii, avizării și aprobării lor. Asemenea situații se regăsesc, de exemplu, la documentația privind bateriile 7 și 8 de la uzina cocso-chimică și secția cositorie din cadrul Combinatului siderurgic Galați, unde studiile se află abia în stadiu de elaborare. De asemenea, poate fi citat și cazul Întreprinderii de piese auto și forjă Sf. Gheorghe, al Întreprinderii de utilaj minier Tg. Jiu, Complexul petrochimic Năvodari, Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc și matrițeria Botoșani ș. a. unde documentația se află încă în faza de elaborare, deși lucrările sînt planificate să înceapă în trim. II a.c. Situația se datorește unei preocupări insuficiente din partea beneficiarilor și titularilor de investiții de a pregăti, încă din faza anterioară anului de plan, condițiile materiale necesare și în primul rînd documentația tehnico-economică.

Această situație solicită **proiectanții, organele de avizare din ministere, consiliile de conducere ale ministerelor să depună o activitate susținută pentru întocmirea, aprobarea sau supunerea cît mai operativă la aprobare a tuturor acestor documentații deoarece, la data adoptării planului pe 1976, se impunea ca acestea să fi fost legal întocmite și aprobate.** În vederea rezolvării într-o perioadă scurtă a acestei probleme, fiecare minister a întocmit grafice cu termene concrete pentru fiecare activitate legată de elaborarea, avizarea și aprobarea studiilor tehnico-economice. Este necesar ca aceste grafice să fie urmărite însă zilnic de către organele de conducere colectivă din proiectare și din ministere. Această sarcină este mult ușurată de faptul că 58% din studiile tehnico-economice neaprobate sînt deja elaborate și se află în diferite stadii de avizare și aprobare, precum și ținînd seama că 64% din acestea se referă la lucrări din competența de aprobare a ministerelor. Concomitent cu rezolvarea aprobării studiilor tehnico-economice trebuie să se treacă la întocmirea proiectelor de execuție, pentru ca imediat după aprobarea acestor studii să se poată deschide finanțarea și atacarea lucrărilor.

Livrarea utilajelor tehnologice — între termenele din contracte și realizări

O ALTĂ PROBLEMĂ importantă de care depinde realizarea ritmică a planului de investiții pe anul 1976 o constituie **îmbunătățirea în continuare a activității de prospectare, contractare și livrare a utilajelor tehnologice.** Este necesar ca în acest an să se asigure o mai bună corelare a termenelor de livrare a utilajelor cu termenele de dare în funcțiune a capacităților de producție. Furnizorii de utilaje din țară trebuie să-și coreleze îndeplinirea sarcinilor de producție cu necesitățile de montaj a utilajelor de pe șantierele de investiții. Și aceasta deoarece sînt încă mulți furnizori de utilaje care nu au livrat toate utilajele tehnologice cu termene încă în anul precedent, fapt ce a împiedicat realizarea la termen a unor capacități de producție importante. Astfel, nelivrarea la termen a utilajelor de către Întreprinderea metalurgică Aiud, cu termene în semestrul I 1975, a împiedicat, pînă în prezent, punerea în funcțiune a fabricii de var de la întreprinderea „Oțelul Roșu". La întîrzierea în punerea în exploatare a Instalației de sodă caustică electrolitică de la Borzești, a contribuit și nelivrarea la termenele contractate a vaporizatoarelor-separatoare și a condensatoarelor, de la Întreprinderea de utilaj alimentar Slatina și a filtrelor de clor de la Întreprinderea de utilaj chimic Borzești. Nelivrarea mașinilor de trefilat de către Întreprinderea „Independența"-Sibiu a împedicat punerea în funcțiune a capacității planificate la Întreprinderea de sîrmă și lanțuri Galați. De asemenea, fabricile de uleiuri de la Buzău și Carei n-au putut fi date în exploatare la termen din cauza nelivrării prijitoarelor de către furnizorii din cadrul industriei construcțiilor de mașini ș.a.

Planul de investiții pe luna ianuarie putea fi realizat în condiții și mai bune dacă se livrau întreprinderilor de construcții, utilajele, mecanismele de construcții și mijloacele de transport necesare potrivit prevederilor planului. Exemplele de mai sus exprimă în mod convingător rolul important pe care îl are activitatea de asigurare cu utilaje a investițiilor. **Tot atît de important este însă ca utilajele tehnologice, odată ajunse pe șantiere, să fie montate cu toată urgența și aduse în stadiul de a putea produce.** Aici intervine rolul organizațiilor de construcții-montaj și al beneficiarilor de investiții care trebuie să organizeze echipe proprii de montori. Trebuie desfășurată o activitate susținută pe toate șantierele pentru lichidarea stocurilor de utilaje sosite. Grăbirea montării utilajelor se impune cu atît mai mult cu cît peste 30% din volumul acestora a depășit durata de staționare pe șantiere. Măsuri deosebit de urgente pentru grăbirea montării utilajelor se impun pe șantierele siderurgiei și cele ale chimiei de la Turnu Măgurele, Arad și Craiova.

Urmărirea permanentă, zi de zi, a rezolvării în termen a asigurării documentației și utilajelor pentru investiții constituie acțiuni necesare în realizarea unor ritmuri înalte de investiții, garanție a dării în funcțiune la termen a obiectivelor industriale și social-culturale prevăzute în programul de investiții din primul an al noului cincinal.

Gh. RUSCANU

Sistematizarea teritoriului național

(Urmare din pag. 5)

ficării și intensificării funcțiilor — primare, secundare, terțiare — la nivelul comunelor, aceasta pentru a crea condițiile necesare valorificării superioare a materiilor prime locale, a produselor agricole, vegetale și animale.

Pornindu-se de la realitățile actuale — resursele materiale și umane, poziția geografică a unor localități — este necesar ca în următorii ani să se creeze noi centre economice și sociale cu caracter urban. Se are în vedere crearea unor centre „tranzitorii", cu caracter industrial-agrar sau agrar-industrial, după condițiile specifice, centre care să asigure urbanizarea întregului teritoriu.

În cincinalul 1976—1980, pe lîngă preocupările de dezvoltare în continuare a tuturor categoriilor de orașe, un număr de 120 din comunele actuale se vor transforma în orășele agricole sau agroindustriale revenind în medie cîte 2—4 pentru fiecare județ. Este vorba de centre cu peste 5 000 locuitori aflate la o distanță rezonabilă, care să aibă capacitatea se servească pe un plan superior populația din 4—5 comune apropiate.

Printre principiile fundamentale ale organizării armonioase a teritoriului se înscrie cerința majoră, consemnată deja în legile țării noastre, potrivit căreia sistematizarea trebuie să asigure apărarea cu strictețe și buna gospodărire a fondului funciar, urmărindu-se prin toate mijloacele economisirea terenului, această importantă avuție națională.

Mediul ambiant intră, de asemenea, din ce în ce mai mult în preocupările actuale de repartiție în teritoriu a forțelor de producție. Activitatea de sistematizare poate să preîntîmpine multe fenomene negative, printr-o concepție clară asupra ;

— amplasării judicioase a zonelor funcționale ;

— amplasării obiectivelor economice de producție în cadrul unor zone industriale ;

— relațiilor armonioase dintre rezidență, locul de muncă și odihnă și factorii de mediu ;

— organizării judicioase a spațiului construit ș.a.

Este vorba deci de o abordare cuprinzătoare a problemelor mediului ambiant, prin corelarea elementelor cadrului natural cu cele demografice, economico-sociale etc.

În toată problematica tratată în cele de mai sus, lucrările primului Congres al consiliilor populare, expunerea strălucită și profundă a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** au dat soluții a căror realizare practică a devenit o sarcină a întregului popor, asumată în mod conștient, deoarece corespunde necesităților națiunii care este interesată în dezvoltarea economico-socială a întregului teritoriu al țării, în ridicarea calității vieții în toate sectoarele ei.

CINCINALUL
REVOLUȚIEI
TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

ANCHETA „R. E.“

Autoutilarea — în fața progresului tehnic și a eficienței

NICICÎND, CA ÎN ACEȘTI ANI ai marii ofensive pentru ridicarea țării pe noi culmi ale progresului și civilizației, nu s-a afirmat cu atîta vigoare și pregnanță spiritul creativ al celor ce muncesc, marea lor putere de a rezolva, prin efort propriu, diferitele cerințe impuse de progresul neîncetat al științei și tehnicii. Se poate aprecia că fiecare colectiv de întreprindere a dobîndit o asemenea experiență, și-a creat o asemenea „școală“ proprie, care îi dă putința să acționeze cu maximum de siguranță și eficiență, să rezolve cele mai complicate probleme pe care le ridică procesele tehnologice de fabricație, promovarea tehnicii înaintate. O asemenea „școală“, este, și cea a autodotării *sau* autoutilării *— în care se realizează mașini și utilaje, dispozitive și instalații, multe de concepție originală, brevetate ca invenții — recunoaștere fără echivoc, nu numai în țară, ci și în străinătate, a calităților lor.* „Industria noastră *— arăta tovarășul* Nicolae Ceaușescu — trebuie să-și facă un titlu de cinste din a asigura, cu forțe proprii, mașinile, instalațiile, aparatura de măsură și control, utilajele de cercetare și piesele de schimb necesare economiei naționale“.

O experiență valoroasă în acest sens au dobîndit, alături de multe alte colective de muncă din țară, și cele din județul Arad. *Despre realizările de aici, despre experiența acumulată, ca și despre direcțiile de acțiune privind amplificarea preocupărilor pe linia autoutilării acum în acest început de drum din noul cincinal ne propunem să scriem în cele ce urmează. Ancheta întreprinsă de* Revista economică *s-a bucurat de un sprijin substanțial din partea Comitetului județean Arad al P.C.R.*

Cînd ingeniozitatea tehnică are cîmp larg de afirmare

OAMENII MUNCII DIN JUDEȚUL Arad — județ care a îndeplinit sarcinile cincinalului 1971—1975 la producția globală industrială cu 45 de zile mai devreme și a dat în plus o producție suplimentară de peste 1,5 miliarde lei — au început noul an de muncă cu dorința fermă de a înscrie noi și importante realizări în întrecere.

Printre factorii care au determinat realizările remarcabile din cincinalul trecut se numără și **acțiunea de autoutilare** — acțiune pe care, așa după cum am putut desprinde din părerile multor interlocutori care au luat parte la anchetă, fiecare unitate arădeană este hotărîtă s-o amplifice în continuare, pentru a valorifica, pe de o parte, mai bine rezervele de creștere a producției și productivității muncii, de reducere a costurilor de producție, de ridicare a eficienței economice a întregii activități productive, iar, pe de altă parte, de a economisi importante fonduri valutare. Ce temeiuri stau la baza acestei aprecieri ? Prezentăm în tabelul nr. 1 cîteva cifre semnificative, care demonstrează nu numai dimensiunile autoutilării, ci și eficiența ei, mai ales în ce privește economisirea unor importante fonduri valutare.

Tabelul nr.1

Eficiența acțiunii de autoutilare(în perioada 1971-1975)

Unitatea	Numărul de mașini realizat	Valoarea acestora (mii lei)	Fondurile valutare economisite (mii lei valută)
Intreprinderea de strunguri	844	16566	10500
Combinatul de prelucrare a lemnului	1000	8000	900
I.I.C. "Libertatea"	35	659	90
Intreprinderea de ceasuri "Victoria"	14	465	450
I.F.E.T-Arad	35	477	-
Intreprinderea de spirt și drojdie	78	12329	-

Așa cum rezultă din tabel, numai Întreprinderea de strunguri și Combinatul pentru prelucrarea lemnului din Arad au realizat, în anii cincinalului, 844 și, respectiv, 1 000 de mașini, utilaje și dispozitive, care au depășit valoarea de 24 milioane lei. Dacă aceste mașini și utilaje ar fi fost comandate la întreprinderi specializate din țară sau aduse din import, ar fi trecut un timp îndelungat pînă la procurarea lor, s-ar fi cheltuit importante fonduri valutare, fapt care s-ar fi reflectat nefavorabil atît asupra activității de producție, cît și asupra eficienței economice. Or așa, numai 4 din cele 6 întreprinderi menționate în tabelul nr. 1 au economisit fonduri de aproape 12 milioane lei valută. La scara întregului județ economia dobîndită prin extinderea acțiunii de autoutilare în anii cincinalului precedent se estimează la mai bine de cîteva sute de milioane de lei.

Principalul în acțiunea de autoutilare este nu numai stabilirea numărului de mașini, utilaje sau agregate ce urmează a fi realizate ci, mai ales, a priorităților, în funcție de cerințele stringente ale producției pentru a putea fi cît mai operativ încadrate în fluxurile tehnologice de fabricație. Aceste principii au stat, de altfel, la baza întocmirii programelor de autoutilare din aproape toate întreprinderile arădene investigate. În mod deosebit s-au remarcat în această acțiune **Întreprinderea de strunguri,** unde a fost promovată o gîndire înaintată în stimularea activității creative.

De fiecare dată, în lumina sarcinilor anuale de plan, a nivelurilor indicatorilor calitativi, aici au fost și sînt analizate în mod amănunțit, cu sprijinul larg al întregului colectiv, posibilitățile fiecărei secții productive în parte, locurile „înguste“ în care se cer introduse noi mașini, utilaje sau dispozitive pentru ca producția să se desfășoare în mod optim. În acest fel se ajunge la **întocmirea programelor anuale de autoutilare** și, în cadrul lor, la stabilirea priorităților ce se cer acordate executării unor mașini, utilaje sau agregate. Pentru 1971, de pildă, s-a prevăzut executarea unor mașini și utilaje în valoare de 3 283 mii lei, în 1972 de 3 275 mii lei, în 1973 de 3 730 mii lei, în 1974 de 6 026 mii lei, iar în 1975 de 6 000 mii lei. Prevederile respective au fost în fiecare an nu numai înfăptuite, ci și depășite.

În stabilirea numărului de mașini și utilaje ce urmau a fi executate **s-a ținut seama atît de forțele de proiectare proprii, cît și de sprijinul ce urma să fie cerut Institutului de cercetări și proiectări al centralei industriale** respective, de **nucleele de execuție** existente în cadrul secției mecanic-șef al întreprinderii, de cooperările cu alte unități, de posibilitățile de aprovizionare etc. De exemplu, în ce privește forțele proprii de proiectare privind autoutilarea, pînă în primăvara anului 1973 a existat în întreprindere un nucleu compus din 11 ingineri și tehnicieni ; în paralel, au acționat și colective de inovatori, care au realizat proiecte de utilaje de complexitate deosebită și, în plus, s-a primit un sprijin prețios din partea Institutului de cercetări și proiectări mașini-unelte și agregate București. Din 1973, există la Arad o filială a acestui institut, care execută o parte din proiecte.

Dat fiind faptul că nucleele speciale proprii de execuție s-au dovedit insuficiente, întreprinderea a încheiat, în toată această perioadă, **contracte de cooperare pentru executarea de piese sau subansamble cu Întreprinderea „Balanța“ — Sibiu, Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, „Hidromecanica“ — Brașov și altele.** Important de subliniat este faptul că **eforturile depuse de întreprindere pentru rezolvarea diverselor probleme ce se iveau în domeniul proiectării, execuției, cooperării, aprovizionării, au fost puternic susținute de Centrala de mașini-unelte și mecanică fină din care face parte.** Așa se face că, în cincinalul trecut, Întreprinderea de strunguri Arad a izbutit să realizeze peste 800 de mașini și utilaje.

Fără îndoială, o bună experiență în organizarea și derularea acțiunilor de autoutilare au dobîndit și alte colective din județ. Ca o caracteristică aparte distingem următoarele elemente ce merită a fi și în viitor dezvoltate : **cooperarea** statuată între diferitele unități în valorificarea unor posibilități, **schimburile de experiență** organizate de organele locale de partid, **analizarea de către specialiști,** la nivel de județ, **a celor mai complicate probleme** din unele unități pentru găsirea de soluții cît mai raționale etc. — toate soldîndu-se cu rezultate remarcabile.

Eficiența — criteriul nr. 1 de apreciere

CA ÎN ORICE DOMENIU DE ACTIVITATE și în acțiunea de autoutilare trebuie ținut seama ca **fondurile bănești cheltuite pentru fabricarea de noi mașini, utilaje sau dispozitive prin forțe proprii să influențeze pozitiv eficiența întregii activități a întreprinderii.** Acest principiu a călăuzit și majoritatea întreprinderilor arădene. De aceea, încă în faza de stabilire a necesităților și a fundamentării costurilor fiecărui utilaj în parte, au fost luate în calcul efectele pozitive pe care le vor avea asupra creșterii producției, productivității muncii, cît și asupra diminuării costurilor de producție. Iată cum s-a reflectat la încheierea bilanțului, în unele întreprinderi, pe perioada 1971—1975, efectul construirii noilor mașini, utilaje și dispozitive introduse în circuitul producției, la cîțiva indicatori principali de plan (tabelul nr. 2).

Analizînd cifrele din tabelul nr. 2 rezultă că, în unele cazuri ca, de pildă, la I.F.E.T. Arad, au fost dobîndite realizări de-a dreptul spectaculoase atît în ce privește creșterea producției și productivității muncii, cît și în domeniul reducerii costurilor de fabricație. De altfel, din analizarea situației pe întregul județ rezultă că fiecare unitate a obținut în ultimii 5 ani economii de sute de mii și chiar milioane de lei datorită lărgirii acțiunii de autoutilare. Ceea ce se cere subliniat este însă faptul că introducerea în producție a noilor mașini și utilaje executate prin autoutilare a creat posibilitatea de a se valorifica noi și importante rezerve interne, de a se folosi mai bine, mai productiv, timpul de lucru, de a se utiliza mai judicios, materiile prime și materialele.

Sînt, fără îndoială, și situații care reflectă și unele aspecte nefavorabile. Bunăoară, **sînt cazuri cînd s-au cheltuit fonduri bănești și inteligență pentru realizarea unor mașini și utilaje într-o unitate cînd, de fapt, acestea se fabricau fie în mod curent, fie în cadrul programelor de autoutilare, de către alte întreprinderi.** Lipsa de informare cît și de cunoaștere a acestora (lipsă atît a unităților în cauză, care nu-și popularizează operativ produsele, cît și a centralelor industriale, care încă nu conduc în mod satisfăcător acțiunile de autoutilare în întreprinderile ce le au în subordine) a determinat ca Întreprinderea de vagoane, „Tricoul Roșu“, Combinatul de prelucrare a lemnului etc. din Arad, să se găsească în situația de a avea realizate unele produse, concomitent sau mai tîrziu cu alte unități din țară. Firește, în toate cazurile s-au consumat bani, timp, eforturi etc.

Unele deficiențe care au influențe asupra creșterii costurilor unor mașini și utilaje realizate prin autoutilare sînt și cele care privesc **insuficienta cooperare dintre unitățile specializate din țară și întreprinderile beneficiare.** Deseori, solicitarea de către cei interesați a unor ansamble sau subansamble de mașini de la unități cu profil specializat (Întreprinderea de mașini-unelte și agregate — București, Întreprinderea de strunguri Arad, Întreprinderea constructoare de mașini Reșița, Întreprinderea de mașini unelte „Automatica“ din București etc), nu s-a soldat cu rezolvări favorabile. La fel stau lucrurile și cu procurarea suplimentară a unor organe de asamblare metalice, de cauciuc și mase plastice. Faptul respectiv a condus și conduce la cheltuirea de fonduri materiale adesea mult mai mari decît este necesar în unitățile care trebuie să realizeze ansamblele sau subansamblele de mașini și utilaje care se fabrică în mod curent în unitățile specializate.

Sînt și situații contrare. Unele unități irosesc în cadrul acțiunii de autoutilare, forță de muncă și fonduri bănești pentru realizarea unor mijloace de transport, tablouri automate de comandă sau aparataj electrotehnic, cînd, asemenea produse pot fi obținute fără greutăți sau formalități îndelungate de la unitățile specializate din țară.

Tabelul nr.2

Influența acțiunii de autoutilare asupra principalilor indicatori (în perioada 1971-1975)
- % -

Unitatea	Creșterea producției industriale	Sporirea productivității muncii	Reducerea prețului de cost
Intreprinderea de strunguri	8,00	15,00	7,00
Combinatul de prelucrare a lemnului	5,00	15,00	1,00
Intreprinderea de articole metalice pentru mobilier și binale	2,47	3,59	0,23
Intrep. de ceasuri "Victoria"	-	5,00	2,00
I.F.E.T.-Arad	32,80	21,20	5,40
Intreprinderea "Arădeanca"	15,00	1,50	1,00

Noile sarcini reclamă acțiuni și eforturi convergente

IN ACTIVITATEA pe care urmează s-o desfășoare fiecare colectiv de muncă, în anii acestui cincinal, acțiunea de autoutilare are de jucat un rol important. Pe baza experinței acumulate, va fi necesar să se concentreze eforturile spre realizarea unor noi mașini și utilaje. Concomitent, este necesar să se stimuleze mai mult activitatea inovațională, astfel încît prin modernizarea sau înnoirea unor mijloace fixe din dotare să se ajungă la randamente de muncă mai înalte, la micșorarea efortului fizic, la valorificarea maximă a rezervelor interne. Ce s-a întreprins sau ce se va întreprinde în acest scop în întreprinderile arădene ?

Este meritoriu faptul că în majoritatea unităților cuprinse în anchetă **au fost stabilite din timp, pe baza unor studii și analize, programele de autoutilare, direcțiile și coordonatele unor acțiuni menite să reducă importurile, să faciliteze încă din primul an al acestui nou cincinal obținerea de cît mai însemnate economii materiale și bănești.** Un exemplu edificator îl oferă în acest sens **Intreprinderea de strunguri.** Volumul de autoutilări ce urmează a fi realizat aici în 1976 se ridică la circa 7 milioane lei. Tipurile de mașini și utilaje au fost nominalizate pentru întregul an și au fost luate măsuri încă din ultimele luni ale anului trecut, pe linie de proiectare, execuție, cooperare și aprovizionare, pentru a se asigura realizarea lor la termenele fixate. În alte locuri, cum este cazul **Intreprinderii de ceasuri „Victoria“**, pentru mașinile și utilajele figurînd în planul de autoutilare pe acest an, proiectele au fost executate încă din 1975. De asemenea, la **Combinatul de prelucrare a lemnului,** unde urmează să se înfăptuiască în acest an, în cadrul autoutilării, cîteva mașini de strunjit și de șlefuit pentru profile din lemn, s-a făcut din timp aprovizionarea cu materiale, rămînînd să mai fie procurate doar unele elemente de automatizare. Acțiuni similare au fost stabilite și la Întreprinderea de vagoane, „Tricoul Roșu“, Uzinele textile etc.

Cu toată activitatea pozitivă trebuie să arătăm că ancheta a dezvăluit și unele neajunsuri, care vor trebui înlăturate cît mai operativ acolo unde ele se mai manifestă. La cîteva din acestea ne vom referi în rîndurile ce urmează.

Incontestabil, existența centralelor industriale a facilitat și facilitează mult desfășurarea în bune condițiuni a programelor de autoutilare. Totuși, nu de puține ori, întreprinderile întîmpină greutăți fie în domeniul aprovizionării cu unele materii prime și materiale, fie în cel al cooperării cu alte întreprinderi. Practic, ce trebuie făcut pentru ca asemenea deficiențe să nu se mai repete ? Din experiența unor colective de muncă rezultă că fiecare din cei interesați va trebui să-și contureze **o strategie proprie privind autoutilarea,** stabilindu-și din vreme nevoile de materiale, partenerii de cooperare. Avînd timpul necesar, se pot face investigații pentru a se ajunge la statornicirea de legături bune între diferite unități, la colaborare și sprijin reciproc.

Un alt neajuns este acela că în domeniul execuției, nu există întotdeauna **condiții optime de finalizare a acțiunilor de autoutilare.** Existînd nuclee restrînse de execuție care, în general, lucrează în cadrul serviciului mecanic-șef, acestea nu au posibilitatea să execute la timp și în bune condițiuni toate reperele, ansamblele și subansamblele, o parte din acestea fiind executate de către secțiile de producție. Or, de cele mai multe ori, acestea acordă prioritate îndeplinirii planului de producție la „zi“ rămînînd să execute printre „picături“ piesele sau ansamblele necesare pentru autoutilare. De aceea, socotim judicioasă propunerea făcută de unii specialiști de la Întreprinderea de strunguri care opinează ca, **pentru unitățile mari, care se află în construcție, atelierele de autoutilare să fie prevăzute chiar din faza de S.T.E.** Pentru celelalte cazuri să **se prevadă prin planul intern de producție al fiecărei unități capacitățile ce urmează a fi utilizate în diferite perioade pentru lucrări de autoutilare în secțiile productive, mecanic-șef, energetic-șef etc.** Aceasta ar înlătura „tîrguielile“ cu unii șefi de compartimente, care nu dau totdeauna dovadă de solicitudine cînd este vorba de îndeplinirea unor sarcini provenite în afara celor de producție cuprinse în plan.

În sfîrșit — și poate nu în ultimă instanță — se pune în mod acut problema **existenței unui mai bun și operativ sistem informațional,** în vederea evitării paralelismelor în executarea unor mașini și utilaje sau chiar a unor ansamble sau subansamble. În ultimii ani — ce-i drept — în unele județe și ramuri de producție au fost făcute pentru progrese în această direcție. Cu toate acestea sînt încă multe întreprinderi care acuză faptul că nu știu cine realizează în țară elemente tipizate hidraulice sau pneumatice, care sînt unitățile care execută curelele de transmisie speciale etc., etc. Iată de ce se simte nevoia îmbunătățirii sistemului informațional în ce privește realizarea de noi produse sau materiale în cadrul fiecărui minister, iar publicațiile ce apar să fie cunoscute și în întreprinderile din celelalte ministere. În acest fel se va putea mijloci o cunoaștere temeinică a ceea ce s-a făcut în domeniul autoutilării, iar multe paralelisme ar putea fi evitate.

S-ar mai putea aminti ca o necesitate de viitor și **coordonarea mai bună a acțiunilor de autoutilare din întreprinderi de către fiecare centrală și minister.** Așa cum s-a subliniat de nenumărate ori în documentele de partid, este necesar să se **ajungă și în domeniul autoutilării la o specializare a întreprinderilor pe unul sau mai multe produse,** permițîndu-se astfel acoperirea cu asemenea mijloace a nevoilor economiei, creîndu-se chiar posibilități și pentru export. Apare, așadar, concludent faptul că **dintr-o acțiune declanșată în scopul rezolvării mai operative și eficiente a unor nevoi interne** (renunțări la importuri) **autoutilarea poate deveni** (sînt cazuri cînd a și devenit) **o sursă însemnată pentru lărgirea exportului.** Pentru aceasta se cere acționat cu grijă și răspundere, fiecare nouă mașină sau utilaj fabricat să poarte pecetea tehnicii contemporane, să se înscrie în parametri competitivi.

Există condiții ca, în acest cincinal al revoluției tehnico-științifice, să demonstrăm cu puterea faptelor că ingeniozitatea, spiritul inovațional și cutezanța fiecărui colectiv de muncă pot aduce noi și noi plusuri la sporirea tezaurului realizărilor țării — în tehnică, tehnologie și știință.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

CINCINALUL
REVOLUŢIEI
TEHNICO-ŞTIINŢIFICE

DIVERSIFICARE – UNIFICARE, UN PARADOX CONTEMPORAN!

DIVERSIFICAREA este, fără îndoială, un aspect caracteristic al revoluției tehnico-științifice contemporane. „Excesul de opțiuni", „Flexibilitate tehnologică", „Piață segmentată" nu sînt decît denumiri diferite ale aceluiași fenomen : societatea modernă are nevoie de bunuri din ce în ce mai diferențiate. Diversificarea, înnoirea producției prin crearea de noi resurse de energie și materii prime, de noi materiale tehnice, de noi tehnologii, de noi utilaje tehnologice constituie — conform prevederilor Programului partidului — o orientare prioritară a cercetării științifice, în strînsă legătură cu cerințele producției materiale și activității sociale. În dezvoltarea impetuoasă a industriei noastre socialiste, efectele diversificării sînt evidente.

Poate mai semnificativ decît prin numărul de sortimente diferite, diversificarea se manifestă prin noi caracteristici calitative ale bunurilor materiale fabricate, prin inovații în funcționalitatea și structura produselor. Însăși noțiunea globală de calitate — și cu atît mai mult localizarea ei la fiecare produs în parte — a parcurs transformări revoluționare, înglobînd caracteristici noi, ca „fiabilitate", „disponibilitate", „mentenabilitate" și apropiindu-se de conceptul ideal al ansamblului de performanțe care asigură satisfacerea optimală a unor anumite cerințe umane. Ținînd seama și de viteza crescîndă cu care se propagă aceste schimbări, nu sînt greu de înțeles criticile care se aduc activității de standardizare, pentru că nu a reușit să se posteze întotdeauna în pas cu faptele concrete. Ba, dacă ar fi să-i credem pe unii autori de lucrări de prognoză — „sfîrșitul standardizării se profilează deja la orizont" !

Diversificarea își găsește explicația obiectivă în două fenomene cu mare influență asupra comportării omului modern : **proliferarea informațiilor** și **limitarea resurselor materiale.** În fig. 1 am schițat un model simplificat al sistemului „știință-tehnologie" care stă la baza producției de bunuri materiale. Modelul arată legătura printr-o buclă pozitivă între cercetare-dezvoltare pe de o parte și metodele de producție, respectiv mijloacele de producție pe de altă parte. Fiecare din aceste bucle comportă o reacție inversă, în sensul că prin crearea de noi tehnologii și utilaje tehnologice cercetarea e alimentată cu un volum sporit de informații, care generează, la rîndul lor, alte surse de inovare a proceselor sau a echipamentelor de producție. Conform teoriei modelării dinamice a sistemelor în care mărimile evoluează exponențial, creșterea oricărui element în circuit declanșează o secvență de modificări care au drept rezultat o dezvoltare și mai mare a elementului inițial modificat. În cazul nostru, un anumit ritm de creștere a informațiilor tehnice utile determină o creștere mai accentuată a ritmului de diversificare a produselor și tehnologiilor, ceea ce face ca — la rîndul lui — ritmul de creștere a prelucrării informațiilor prin cercetare să sporească peste nivelul inițial.

Practic, este cunoscut faptul că, pe plan mondial, ritmul de diversificare sau de inovare în diferite zone ale economiei (definit de exemplu prin „ponderea produselor sau tehnologiilor noi", care nu existau în perioada de referință) s-a accelerat mult, atît în sectoarele de vîrf, caracterizate prin ritmuri foarte dinamice, cît și în alte setcoare, considerate „statice". Ritmurile de inovare de 4—5% pe an, care reprezentau o medie în industria constructoare de mașini a țărilor avansate în perioada 1955—1960, au crescut, în ultimii ani, de 2—3 ori, atingîndu-se în unele sectoare, ca de exemplu în electronică, ritmuri de peste 20%. Se știe că și industria noastră constructoare de mașini a realizat în ultimii ani ritmuri similare (în medie peste 15% pe an), ceea ce a contribuit în măsură însemnată la sporirea calității și competitivității mașinilor și utilajelor românești pe piața internațională și la satisfacerea crescîndă a cerințelor de dotare cu utilaje tehnologice a propriei noastre economii.

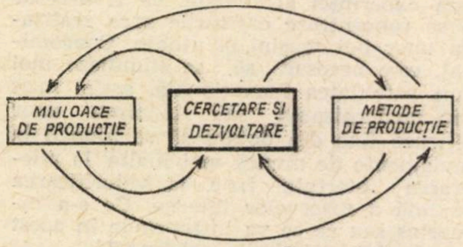

Fig. 1 - SISTEMUL „ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE"

Diversificarea este promovată și de tendințele de optimizare a proceselor de producție, în special sub aspectul reducerii consumurilor de materiale și de energie. Există o corelație strînsă între gradul de utilizare a capacităților de producție sub aspect intensiv și nivelul de diferențiere a tipurilor de utilaje disponibile pentru echiparea unei anumite linii de fabricație. Astfel, utilizarea unui echipament tehnologic pentru tacte de producție inferioare posibilităților sale, deoarece nu a fost disponibil unul cu o capacitate de producție mai redusă, înseamnează de fapt o risipă de fonduri fixe. La fel se poate considera risipă utilizarea incompletă a posibilităților „calitative" ale mijloacelor de producție. E limpede că pentru a atinge un optim economic în exploatarea mijloacelor de producție, e necesar ca acestea să prezinte caracterisici cît mai apropiate obiectului propriu-zis al muncii. Deci, din acest punct de vedere, nu e nevoie de utilaje cu calități multiple, ci de **mașini și echipamente cu calități diferențiate.**

Dacă în sfera exploatării mijloacelor de producție efectele economice ale diversificării acestora sînt pozitive, în sfera producției mijloacelor de producție reacția diversificării este negativă. În fig. 2 este dată schematic componența principalelor cheltuieli pentru lansarea unui produs nou .E limpede că prin fracționarea volumului prevăzut de producție asupra unui număr crescînd de sortimente, cota parte a cheltuielilor de pregătire care trebuie suportată de fiecare produs crește în aceeași proporție. De altfel, ponderea importantă a cheltuielilor de cercetare-proiectare în valoarea unor produse de vîrf, ca de exemplu aparatură electronică profesională sau mașini-unelte speciale, mult peste media pe ramură, se explică mai puțin prin dinamismul tehnic al soluțiilor folosite, cît prin caracterul de „lucru pe măsură", de unicat sau foarte mică serie a producției.

Această influență negativă a constituit și constituie în continuare o frînă puternică în calea promovării industriale a progresului tehnic. Tendința de a amîna scoaterea din uz a unor mijloace de producție pentru a le prelungi durata de amortizare a lungit considerabil termenul de generalizare a aplicării unor inovații revoluționare, ca, de exemplu, locomotiva Diesel în raport cu cea cu abur și tranzistorul în raport cu tubul electronic. Ultimii ani au confirmat însă victoria deplină a dinamismului industrial față de tradiționalism, a flexibilității tehnologice față de rigiditate. Industria țării noastre a urmat în mod consecvent acest curs, demonstrînd succesul unei politici de industrializare bazată pe dezvoltarea cu precădere a sectoarelor reprezentative pentru evoluția tehnicii contemporane. Pe plan mondial, industria (ne referim în principal la industria constructoare de mașini) a reacționat puternic la semnalul diversificării. Se poate afirma că **nevoia de diversificare a produs mutații profunde în tehnica de producție a zilelor noastre, că „adaptabilitatea" a devenit un criteriu esențial de competitivitate industrială.** Există cîteva direcții de bază care orientează aceste mutații și care contribuie astfel din plin la accelerarea revoluției tehnico-științifice contemporane ; asupra a două dintre ele ne vom opri în cele ce urmează.

Standardizarea — într-un cadru nou

PROFEȚII „sfîrșitului standardizării" avansează preziceri care nu pot fi acceptate decît de o viziune idealistă asupra noțiunii de progres. Evident că în condițiile diversificării accelerate a produselor industriale este tot mai greu ca standardizarea să-și îndeplinească toate acele funcții care i-au fost atribuite în etapele premergătoare revoluției tehnice contemporane. Practic, s-au dovedit ineficiente, chiar dăunătoare, încercările de a rigidiza prin standarde sau norme diferite forme constructive sau particularități tehnologice, în afara detaliilor dimensionale strict necesare interschimbabilității. În standardizarea condițiilor de calitate, unificarea metodelor de încercare s-a dovedit în mutle cazuri mai utilă decît stabilirea unor limite, deoarece astfel de limite pot constitui și ele o frînă în evoluția produselor. Astfel funcția „descriptivă" a standardizării a devenit treptat desuetă și ne exprimăm părerea că acest proces se va accentua în viitor. În schimb, a ieșit în evidență că standardizarea a acționat insuficient în direcția raționalizării sortimentale a produselor, că nu s-a pus destul în valoare funcția „selectivă“ a tipizării și unificării industriale. Dacă acceptăm ideea că diversificare nu înseamnă creșterea haotică a sortimentului de produse, ci realizarea acelor sortimente care pot asigura satisfacerea în condiții optime a cerințelor științific fundamentate ale beneficiarilor, trebuie să concludem că — în actuala etapă — tocmai **funcția „selectivă“ a standardizării cîștigă în importanță,** fiind necesară, totodată, consolidarea bazelor științifice ale modului de efectuare a opțiunilor.

Tratarea exhaustivă a modalităților de aplicare practică a acestei teze ar depăși mult cadrul fixat articolului de față. E suficient să spunem că în prezent se desfășoară, în cele mai importante ramuri economice, o **acțiune amplă de tipizare și unificare,** în cadrul căreia accentul e pus, în mod perfect justificat, tocmai pe latura selectivă. E încă o dovadă a caracterului științific al muncii noastre de planificare faptul că această acțiune este integrată în Planul unic de dezvoltare a economiei, fiind îndrumată și urmărită de organele centrale de sinteză și de guvern.

Asupra unui singur aspect vom insista în continuare, subliniind tocmai necesitatea ridicării muncii de standardizare pe o nouă platformă, prin studierea „integrată“ a problemelor, pe baza teoriei sistemelor. In acest sens, una din sarcinile cele mai importante puse de conducerea partidului în fața diferitelor ramuri economice constă în **elaborarea sistemelor de mașini** necesare dotării economiei, începînd cu actualul cincinal.

Prin sistem de mașini trebuie să înțelegem un complex de utilaje și echipamente destinate îndeplinirii unei anumite sarcini economice, ca de exemplu producerea unui bun material sau efectuarea unui anumit serviciu pentru populație. Conform teoriei, orice **sistem** se caracterizează prin **„funcție“** și **„structură“.** Funcția sistemului constă în general din efectuarea unui **lanț de acțiuni,** de operații ; cu alte cuvinte, noțiunea de sistem trebuie privită întotdeauna strîns legată de noțiunea de tehnologie, înțelegînd prin „proces tehnologic“ tocmai succesiunea operațiilor care vor conduce, în condițiile date, de la „intrarea“ la „ieșirea“ din sistem. Structura sistemului constă din sortimentul de mașini, aparate, echipamente în general, necesare executării diferitelor operații și efectuării legăturii între ele.

Stabilirea sistemelor de mașini și utilaje, pornind de la concepția teoretică de „sistem“ reprezintă un mare progres în fundamentarea științifică a diversificării raționale a producției mijloacelor de producție. Sînt cunoscute cazuri cînd ministere economice au cerut asimilarea unor utilaje pe bază de analize nesistematice, care n-au precizat suficient de clar locul utilajelor respective în procesul tehnologic deservit, n-au identificat în mod satisfăcător caracteristicile materialelor sau serviciilor care făceau obiectul operațiilor efectuate de mașină, gama capacităților de producție coordonată cu utilajele din amonte și din aval ș.a. În final, asimilarea s-a dovedit nerentabilă, prin scăderea numărului de utilaje comandate în raport cu cantitățile preliminate în studiul de fundamentare. Astfel de situații s-au produs în domeniul utilajelor de construcții, dar exemplul nu e unic. Spre deosebire, **concepția integrată a sistemului, pornind de la funcția pe care trebuie să o îndeplinească, de la tehnologia tipizată a procesului, permite eliminarea dezvoltărilor paralele, a redundanțelor în asimilarea utilajelor, precum și o judicioasă corelare a caracteristicilor funcționale ale diferitelor elemente componente ale sistemului, astfel ca în final exploatarea să se poată desfășura în condiții optime.**

Analiza structurii sistemului permite — pe de altă parte — identificarea subsistemelor cu funcționalitate comună. Așa, de exemplu, aproape în fiecare sistem de mașini există utilaje care sînt destinate transportului între diferitele operații, sau altor funcții comune ca de exemplu acționarea, reglajul automat ș.a. Analiza în comun a subsistemelor cu funcții similare întîlnite în mai multe sisteme, permite industriei constructoare de mașini de specialitate să extindă proiectarea de **familii de mașini și utilaje,** prin această denumire înțelegînd grupe de utilaje cu funcționalități similare, concepute unitar, deci înrudite constructiv. Un exemplu tipic îl constituie familiile de tractoare sau de autocamioane, ale căror caracteristici trebuie să rezulte din analiza sistemelor de mașini care folosesc mijloace de transport și tracțiune pe roți, și nu invers. Să nu vorbim deci de „sistemul de mașini pentru tractoarele de 180 CP“, ci de familii de tractoare corespunzătoare cerințelor rezultate din sistemele de mașini pentru mecanizarea diferitelor feluri de culturi.

Dacă în domeniul menționat concepția integrată a utilajelor în sisteme și subsisteme este tradițională, nu același lucru se poate spune despre unele grupe de utilaj tehnologic, ca utilajul chimic, metalurgic ș.a. Pentru a da numai un exemplu, elaborarea sistemului de utilaje pentru producerea laminatelor ar permite industriei constructoare de mașini să execute nu numai unele caje de laminor și alte utilaje disparate, ci să organizeze întreprinderi specializate pentru producția familiilor de utilaje pentru laminarea propriu-zisă, transport, ajustaj ș.a.

Descompunerea sistemelor de mașini în subsisteme poate și trebuie adîncită, pînă la identificarea organelor de mașini de uz general care se pretează la tipizare constructivă, permițînd, de asemenea, producerea centralizată a acestora în familii sau serii unitare. În prezent, în conformitate cu directivele Congresului al XI-lea, este în curs extinderea unor astfel de acțiuni în domeniul aparaturii hidraulice și pneumatice, mecanismelor de acționare, armăturilor ș.a. Lucrările desfășurate pînă acum demonstrează eficiența economică ridicată obținută în acest fel, prin reducerea cheltuielilor de fabricație și îmbunătățirea calității organelor de mașini.

Iată deci standardizarea intrată într-o nouă etapă, aceea a **„standardizării prin integrare“**, a construirii sistemelor de mașini. Ideile expuse nu urmăresc decît să sublinieze importanța lucrărilor inițiate pe această linie în cadrul planului de stat, sugerînd, de asemenea, angrenarea tuturor forțelor de concepție, din toate ministerele tehnologice, în acțiunea de elaborare a sistemelor de mașini. Ar putea fi luată în considerare, de asemenea, o activitate de îndrumare metodologică a acestei acțiuni din partea Institutului român de standardizare.

Încheiem analiza noastră cu mențiunea că efectele economice ale acestui mod de aplicare a standardizării în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane nu se manifestă numai prin eliminarea redundanțelor, prin limitarea diversificării la ceea ce este efectiv necesar. Trebuie scoase în evidență efectele pozitive asupra vitezei de reacție la nou. Într-adevăr, **secretul ciclurilor scurte în realizarea unor produse noi nu trebuie căutat numai în „sărirea etapelor“, care comportă totdeauna o mare doză de risc, ci mai degrabă în realizarea produselor noi, pe baza concepției de sistem, care folosește în structura sa o combinație de subsisteme cunoscute.** Disponibilitatea unui sortiment vizat de astfel de subsisteme, în cazul nostru ansamble sau organe de mașini tipizate, constituie deci cheia adaptabilității industriei în procesul revoluționar pe care îl parcurgem.

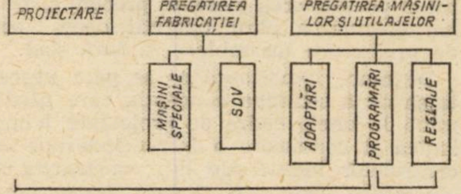

Fig.2 - CHELTUIELI PENTRU LANSAREA UNUI PRODUS NOU

Sisteme de fabricație flexibile

ÎN GENERAL cînd încercăm să definim revoluția tehnico-științifică actuală ne gîndim la **automatizare,** dar nu la automatizare ca fenomen, deoarece ea s-a aplicat industrial încă din deceniile precedente, ci la dinamica automatizării, la extinderea în toate ramurile economice și la pătrunderea ei chiar în zona producției în loturi, a seriilor mici. Acest ultim aspect reprezintă o particularitate a revoluției tehnico-științifice contemporane în industria constructoare de mașini și asupra lui vom insista în cele ce urmează.

Metoda uzuală de proiectare a unui proces tehnologic automatizat se bazează întotdeauna pe descompunerea procesului într-o succesiune de „operații“. „faze“ și „mînuiri“ după care urmează elaborarea mijloacelor tehnice necesare înlocuirii muncii manuale cu operații efectuate automat pentru fiecare astfel de subdiviziune în parte. Dintre aceste elemente componente ale procesului, avînd fiecare funcții de execuție, de manevrare sau auxiliare, unele se pretează mai mult, altele mai puțin la execuția fără contribuția omului, astfel încît orice proiect se oprește la o anumită „treaptă“ de automatizare, considerată optimă pentru condițiile date. Independent însă de treapta de automatizare, din considerentele arătate rezultă că proiectarea oricărei mașini sau instalații tehnologice care să se preteze la funcționarea într-un ciclu mai mult sau mai puțin automatizat, trebuie să se facă ținînd seama de apartenența ei la un sistem de fabricație. Dacă legătura dintre noțiunile „tehnologie“ și „automatizare“ a devenit de multă vreme un loc comun, este surprinzător faptul că relația derivată dintre **„tehnologie“** și **„sistem de fabricație“** nu a ieșit în evidență — în industria constructoare de mașini — decît în ultimul timp. Această relație atrage atenția asupra cerinței de a conduce tehnologia de fabricație a unui produs sau a unei piese — sub forma integrării într-un sistem a întregului echipament tehnologic necesar.

Desigur, sisteme de fabricație s-au realizat și în trecut. Astfel industria de automobile este echipată în mare parte cu mașini speciale și linii de transfer, care constituie sisteme de prelucrare sau montaj a unor anumite piese sau ansamble, fabricate în serii toate mari. În schimb, în cele mai multe întreprinderi constructoare de mașini în care este dominant caracterul de serie mică a producției, dotarea tehnologică s-a efectuat în mod preponderent cu mijloace de producție „universale" ; considerînd echipamentele specializate un apanaj exclusiv al producției de masă, în aceste fabrici s-a recurs la organizarea tehnologică a producției în sectoare profilate pentru a executa un anumit gen de operații (strungărie, frezare, sudare, montaj ș.a.), diferitele piese și produse trebuind să parcurgă un „itinerar tehnologic" complicat, cu pierderi mari de timp în transport și așteptare, cu continua intervenție a omului în execuție, comandă și supraveghere.

Accepția noțiunii de „sisteme de fabricație" face un mare pas mai departe atunci cînd e pusă în legătură cu noțiunea de „flexibilitate", prin care înțelegem capacitatea unui sistem de fabricație de a se adapta fără dificultate la trecerea de la o sarcină tehnologică la alta. **În condițiile diversificării continue a producției, deosebit de activă mai ales în industria mijloacelor de producție, realizarea sistemelor de fabricație flexibile constituie probabil cea mai importantă manifestare a revoluției tehnico-științifice în metodele de fabricație specifice industriei constructoare de mașini.**

Înțelegem deci, prin sistem de producție flexibil un complex de mașini-unelte și echipamente tehnologice special constituit pentru a produce în condiții de automatizare mai mult sau mai puțin avansată, o anumită categorie de piese sau ansamble, capabil de a se adapta cu relativă ușurință la schimbarea piesei sau ansamblului executat. În general un astfel de sistem e constituit din subsistemul de „lucru", compus din mașini-unelte și scule, subsistemul de „mișcare", care cuprinde dispozitivele de transfer, alimentar, poziționare, și evacuare, subsistemul de „comandă", care asigură funcționarea coordonată a tuturor elementelor componente și subsistemul de „control de calitate", compus din aparate de măsură și alte dispozitive de verificare a operațiilor efectuate. În cadrul fiecărui subsistem pot coexista atît elemente „de catalog", ca de exemplu mașini-unelte universale, dispozitive și scule tipizate, cît și elemente speciale, proiectate anume pentru sistemul respectiv.

Fără a intra în detalii în legătură cu teoria proiectării sistemelor de producție flexibile, vom arăta doar că la realizarea lor se au în vedere următoarele caracteristici de bază :

1. constituirea unor grupe de piese sau de ansamble cu caracteristici constructiv-tehnologice similare și organizarea producției pe principiul „celulelor de producție", în conformitate cu regulile „tehnologiei de grup" ;
2. dispunerea operațiilor și înlănțuirea lor în cadrul unor linii de fabricație specializate pentru grupul respectiv de piese sau ansamble. În acest fel operațiile de transport și manipulare a pieselor capătă o importanță deosebită ;
3. sistemul de fabricație e constituit pe principiul „modular", în cea mai mare parte din blocuri tipizate. Realizarea lui presupune deci disponibilitatea unor „familii" de astfel de blocuri, avînd funcții de prelucrare, asamblare, transfer, poziționare, control ș.a. ;
4. adoptarea unui sistem flexibil la o nouă sarcină de producție se face fie prin recombinarea modulelor din care e compus sistemul, cu introducerea — dacă e necesar — a unor noi module și eliminarea altora, fie prin reglarea diferitelor subsisteme, respectiv a mașinilor și echipamentelor care îl compun ;
5. pentru asigurarea funcționării sistemului în condiții optime e nevoie să fie programate accesele și parcursul în funcție de anumite programe de producție date. Pentru programare, ca și pentru întreaga conducere a procesului de producție se recurge din ce în ce mai mult la calculatoare electronice.

Proiectarea unor astfel de sisteme concrete, începută în cadrul Institutului de cercetări și proiectări de tehnologie pentru industria construcțiilor de mașini, a scos în evidență avantajele tehnico-economice însemnate pe care le aduce cu sine introducerea lor în industrie. Pe baza primelor rezultate obținute se poate susține necesitatea introducerii sistemelor de producție flexibile în următorii ani în toate sectoarele a căror producție se desfășoară în serii mijlocii, ca de exemplu mașini agricole, utilaje de construcții, organe de mașini de uz general ș.a. Deși este greu de apreciat cantitativ efectul economic al sporirii gradului de flexibilitate al dotării unui atelier, e suficient să spunem că valoarea investițiilor suplimentare necesare pentru realizarea sistemelor proiectate pînă în prezent s-a dovedit amortizabilă în timp scurt exclusiv din economiile de manoperă, ca urmare a introducerii unei tehnologii de grup și a sporirii nivelului de automatizare. Chiar în producția de serie mare a autovehiculelor va trebui să se evite în viitor dotarea cu linii și mașini automate rigide, în favoarea sistemelor de producție flexibile, ceea ce va reduce sensibil cheltuielile de dotare și durata pregătirii introducerii în fabricație a produselor noi. Faptul că industria noastră de mașini-unelte asimilează fabricația mașinilor-unelte cu comandă numerică, inclusiv a centrelor de prelucrare, creează condiții deosebit de favorabile pentru dezvoltarea sistemelor de prelucrare flexibile folosind în componența lor mașini comandate cu bandă perforată sau cu calculator de proces. Apreciem că **dezvoltarea pe scară largă a sistemelor flexibile de fabricație trebuie să constituie o sarcină prioritară a aparatului de concepție tehnologică care lucrează în industria constructoare de mașini.**

Pentru a facilita realizarea unor astfel de sisteme apar necesare completări ale programului de dezvoltare a producției de mașini unelte, punînd accentul mai puțin pe creșterea volumului de mașini-unelte universale și mai mult pe producția unui **sistem larg de elemente componente tipizate, necesare construirii subansamblelor de „prelucrare", „manipulare", „control".** Ținînd seama că astăzi chiar sortimentul produs în țară de elemente tipizate clasice, folosite în construcția liniilor de transfer și mașinilor agregat rigide, este prea redus, **se impune cu atît mai mult diversificarea fabricației de module de strunjire, freze și alezare-găurire, de diferite gabarite și clase de precizie, mese și suporți de scule cu indexare, magazii de scule, dispozitive pentru control dimensional „activ"** ș.a. Un capitol aparte pentru care vor trebui afectate noi capacități de producție îl formează **echipamentele tipizate „integrabile"** pentru transportul și poziționarea pieselor, precum și pentru efectuarea altor operații decît cele de prelucrare (asamblare, sudură ș.a.).

De mare importanță ni se pare necesitatea de a schimba concepția care predomină la unele cadre de proiectare tehnologică și conducere a întreprinderilor și centralelor industriale din construcția de mașini cu privire la dotarea întreprinderilor, preferința care se dă echipamentelor universale, costisitoare și complicate, în convingerea că seriile mici de fabricație nu permit o dotare specializată. Scopul expunerii de pînă aici a fost să demonstreze că sistemele de prelucrare flexibile tind să realizeze o sinteză armonioasă între universalitate și specializare. **Sistemele flexibile reprezintă fără îndoială linia nouă în echiparea industriei constructoare de mașini sub impactul revoluției tehnico-științifice contemporane.** Ele introduc în locul conceptului static care predomină astăzi un concept dinamic, revoluționar asupra echipării proceselor de producție, în sensul adaptării flexibile a dotărilor la cerințele fabricației și optimizării pe această cale a procesului de producție.

ing. Ion CRIȘAN

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUCȚII SUPLIMENTARE

- **La Combinatul siderurgic din Hunedoara** s-a realizat, de la începutul anului, o producție marfă suplimentară în valoare de peste 1,5 milioane lei. Sporul de producție s-a obținut pe seama folosirii mai eficiente a capacităților productive și a potențialului tehnic și material.
- Sporul producției marfă realizat la **Întreprinderea „Ciocanul" din Nădrag** de la începutul anului și pînă acum se ridică la peste 1 milion lei. Au fost livrate în plus importante cantități de tablă subțire, piese turnate și alte produse metalurgice, precum și un număr de peste 100 de mașini de gătit de tip „Electrovesta".
- **Colectivul Hidrocentralei de la Porțile de Fier** a realizat peste plan de la începutul anului 10 milioane kilowați-oră energie electrică. Acest spor de producție a fost obținut prin mai buna folosire a hidrogeneratoarelor și potențialului energetic al Dunării, factori ce s-au concretizat în depășirea cu aproape 2,5% a indicatorului de putere planificat.
- **Unitățile Centralei industriale de rafinării și petrochimie Ploiești** au înregistrat la producția marfă un spor evaluat la circa 20 milioane lei, rod al unui complex de măsuri și perfecționări tehnice aplicate în scopul creșterii productivității muncii și a indicilor de folosire a agregatelor și instalațiilor.

PENTRU CONSUMUL POPULAȚIEI

- **La Combinatul de prelucrare a lemnului din Arad** au intrat în fabricație noi tipuri de mobilă printre care se numără o garnitură cu motive decorative românești, dormitoare, sufragerii stil, piese de mic mobilier, toate realizate după proiectele elaborate de specialiștii unității.
- **Întreprinderile industriei ușoare** au livrat unităților comerciale în acest an, peste prevederile contractuale, aproape 400 000 mp țesături, 46 000 mp covoare, mai mult de 500 000 tricotaje, un însemnat volum de confecții, încălțăminte, jucării și alte produse. În acest an numai industria textilă va pune la dispoziția cumpărătorilor mai mult de 56 000 de articole în desene și poziții coloristice variate, din care 60% vor fi produse noi.
- Creșterea nivelului de tehnicitate a producției, mecanizarea proceselor tehnologice, folosirea rațională a suprafețelor de producție vor permite **industriei locale prahovene** să producă anul acesta, pe lîngă utilaje tehnologice și mobilier, obiecte de uz casnic, articole de menaj și alte bunuri materiale a căror valoare depășește un miliard lei. Întreprinderile de industrie locală din județele Bacău, Neamț și Vrancea livrează la ora actuală fondului pieței, industriei republicane și comerțului peste 4 000 de produse.

DEZBATERE „R.E."

ROLUL ȘI FUNCȚIILE PRODUCȚIEI NETE ÎN SISTEMUL INDICATORILOR VALORICI [I]

ÎN CADRUL ECONOMIEI NAȚIONALE, sistemul de indicatori este chemat să exprime cît mai riguros aspectele esențiale ale întregii activități economico-sociale, să stimuleze desfășurarea unei activități economice cît mai eficiente, să asigure echilibrul material, financiar și valutar al planului național unic. De aceea, sistemul de indicatori este supus, îndeosebi în ultimii ani, unei permanente perfecționări și raționalizări, în vederea ridicării la un nivel calitativ superior a întregului proces de conducere și planificare a economiei naționale.

În practica economică, alături de indicatorii de maximă sinteză (produsul social, cheltuielile materiale de producție, venitul național, productivitatea muncii), comensurarea volumului de activitate și a rezultatelor economico-financiare obținute se realizează în lucrările de plan și statistice și prin intermediul indicatorilor : producția globală, producția-marfă, producția-marfă vîndută și încasată, beneficiul, venitul net și producția netă.

În ultimii ani au sporit preocupările specialiștilor de a găsi soluții pentru folosirea indicatorului producției nete în mod curent, nu numai anual la nivel macroeconomic, ci și în cursul anului la diferite niveluri, în planificarea activității economice din industrie. Rezultatele experimentării acestui indicator au demonstrat utilitatea folosirii lui în activitatea de planificare și analiză economică în industrie și în alte ramuri ale economiei naționale.

În scopul de a face cunoscute cititorilor revistei noastre și a supune analizei organelor de decizie principalele probleme în legătură cu conținutul, rolul, funcțiile și metodologia de calculare și raportare a indicatorului producția netă, redacția Revistei economice *a organizat o dezbatere la care a invitat specialiști din organe de sinteză, învățămînt superior, centrale industriale și unități productive, ale căror păreri și sugestii le publicăm succint în rîndurile ce urmează, însoțite de unele concluzii ce se pot desprinde.*

Participanți la dezbatere :

Anton CIOBANU, director economic în **Centrala industrială de tractoare și mașini agricole ; Vasile DUMITRESCU**, director adjunct în **Direcția Centrală de Statistică ; Dumitru DUMITRU**, inginer economist în **Centrala industrială a viei și vinului ; Alexandru GHEORGHIU**, profesor universitar la **Academia de Studii Economice ; Traian HAȘNAȘ**, șef de serviciu în **Ministerul Finanțelor ; Polixenia NICOLESCU**, economist preț de cost în **Centrala industrială de prelucrări metalurgice ; Dumitru OCHEANĂ**, inspector principal în **centrala BĂNCII NAȚIONALE ; Ion VASILE**, șef de serviciu la întreprinderea **„Semănătoarea"**.

Locul și funcțiile indicatorului

1. **Producția globală — instrument de exprimare valorică a întregului volum al producției.**
2. **Producția-marfă oferă posibilitatea de apreciere a randamentului și rentabilității activității productive.**

Vasile Dumitrescu : După cum se știe, acest indicator reprezintă valoarea nou creată în activitatea productivă calculată în prețuri curente de producție și cuprinde : fondul de retribuire a muncii, contribuțiile pentru asigurările sociale, beneficiile, impozitul pe circulația mărfurilor inclus în prețul de producție*), alte impozite și taxe, cheltuielile de deplasare, precum și alte elemente de muncă vie.

În ceea ce privește metoda de calcul, studiile întreprinse au urmărit, în principal, două obiective de bază: în primul rînd, să se asigure calculul și raportarea producției nete cu un volum de muncă minim la nivelul unităților productive și, în al doilea rînd, metoda să permită un calcul cît mai exact al indicatorului.

Soluția la care s-a ajuns a fost de a se folosi așa-numita metodă indirectă, care constă în aceea că din producția globală industrială se scad cheltuielile materiale de producție aferente, această metodă avînd asigurată baza de calcul: producția globală existentă în planul întreprinderii și cheltuielile materiale, care se planifică și se raportează în mod curent. Totodată, metoda oferă posibilitatea determinării relativ ușoare a producției nete și nu necesită eforturi prea mari pentru punerea la punct a evidenței, deoarece la baza determinării producției globale industriale stau prețurile curente de producție.

Calculul producției nete poate fi efectuat și prin metoda **directă** sau de **repartiție,** respectiv prin însumarea elementelor sale componente. Există părerea — exprimată atît în presa de specialitate, cît și cu prilejul diferitelor dezbateri cu caracter științific, consfătuiri de lucru cu specialiștii din unități, centrale și ministere — că această metodă ar oferi o serie de avantaje, printre care amintim: un volum de muncă mai redus pentru calcularea și raportarea acestui indicator și o operativitate sporită. În această privință, mă asociez opiniilor potrivit cărora indicatorul producția netă ar trebui să se calculeze pe baza **metodei de repartiție,** întrucît asigură o delimitare precisă a fiecărui element component menționat mai sus și oferă posibilitatea unei grupări a acestora în producția netă pentru sine și cea pentru societate. În acest fel, fiecare unitate cunoaște precis cît îi revine ei din producție și cît datorează statului. După părerea mea, în stadiul în care ne aflăm este prematur să tragem o concluzie cu caracter definitiv cu privire la utilizarea producției nete în planificarea economică și urmărirea rezultatelor activității productive. Cu sprijinul specialiștilor din unitățile economice se poate stabili în ce măsură producția netă poate răspunde unor cerințe în planificarea și aprecierea rezultatelor activității productive a întreprinderilor. Experimentările de pînă acum au scos în evidență faptul incontestabil că indicatorul producția netă are unele calități, care i-ar conferi un rol important în cadrul sistemului de indicatori care caracterizează activitatea productivă.

Cît privește funcțiile pe care trebuie să le îndeplinească, după cum se știe, în experimentările de pînă acum producția netă se folosește ca indicator de măsurare a volumului activității productive în funcție de care se stabilesc anumite stimulente. În prezent, la 145 de întreprinderi din industrie se eliberează fondul de retribuire pentru muncitori și se acordă retribuția individuală cadrelor de conducere în funcție de gradul de îndeplinire a planului la producția netă.

După cîte cunosc, există unele dificultăți în îndeplinirea acestui rol de către producția netă, datorită faptului că și acest indicator, ca și alții, este influențat de factori care nu sînt legați direct de efortul propriu-zis al întreprinderii. Unul dintre aceștia se referă la influența factorului structural, care face ca producția netă să oscileze în funcție de sortimentul produselor care se fabrică și de rentabilitatea diferențiată a acestora.

Mai există și unele probleme legate de stabilirea planului lunar. Planul cheltuielilor materiale de producție, care constituie element de fundamentare a sarcinilor la producția netă, este determinat trimestrial, iar întreprinderile îl defalcă pe luni destul de aproximativ. Din această cauză, orice factor conjunctural care apare în cursul trimestrului are influențe de ordin structural cu implicații asupra volumului producției nete realizate în perioada respectivă, ceea ce face ca gradul de îndeplinire a planului la acest indicator să prezinte variații foarte mari. De aceea, cred că **producția netă este un indicator mai expresiv cînd este folosit pe o perioadă de timp mai mare, de exemplu la nivelul unui trimestru și nu lunar.**

Avînd în vedere faptul că producția netă exprimă în bună măsură latura calitativă a activității unităților, influențată de factori cum sînt: utilizarea capacităților de producție, consumurile specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, sursele de aprovizionare etc., care depind în mare parte de activitatea cadrelor cu putere de decizie, **consider că ea poate servi ca indicator de acordare a retribuției individuale numai pentru personalul de conducere.**

În concluzie, îmi exprim părerea că pentru măsurarea activității productive în industrie și stabilirea cuantumului stimulentelor materiale în funcție de realizări, **cercetările trebuie orientate în di-**

cepția alcătuirii unui sistem de indicatori în cadrul căruia fiecare indicator să aibă funcții bine definite și diferențiate, astfel încît el să asigure o măsurare cît mai exactă a volumului de activitate, a mijloacelor alocate, precum și a rezultatelor economico-financiare obținute în raport direct cu fondurile ce au fost puse la dispoziția fiecărei unități economice.

Puterea cognitivă

1. Esențial în delimitarea rolului unui indicator este raportul : scop — mijloc.
2. Producția netă exprimă valoarea nou creată.
3. Influența modificărilor structurale.

Alexandru Gheorghiu: Raportul care există între scop și mijloc este o idee utilă în ceea ce privește conceperea sistemului de indicatori cu care se operează în practică. Adesea se confundă o problemă de tip „și", cu o problemă de tipul „sau", pentru că nu se analizează puterea cognitivă a indicatorilor în raport cu scopul urmărit. De pildă, se merge pe ideea de a critica utizarea unui indicator ca producția globală pentru că nu răspunde scopului de comensurare a efortului propriu și se vine cu propunerea de a-l înlocui cu alt indicator cum este producția netă. Mai întîi, trebuie să determinăm foarte precis scopul pe care-l urmărim și în funcție de acesta să alegem mijloacele cu care operăm, Puterea cognitivă a indicatorilor nu este identică, nu toți pot răspunde aceluiași scop. Nu este o problemă de tipul „sau" (sau indicatorul producția globală sau indicatorul producția netă). Cu mult discernămînt este necesar să se studieze care este puterea cognitivă a fiecăruia dintre indicatorii cu care operăm, apoi să fixăm scopul sau scopurile urmărite, în funcție de care trebuie să se aleagă indicatorii ce vor fi folosiți. Desigur că, sub acest aspect, indicatorul producția globală nu satisface sau nu răspunde aceluiași scop căruia îi răspunde indicatorul producția netă. Este cunoscut că producția globală măsoară consumul total de muncă vie și materializată. Deci puterea sa cognitivă nu-i permite să răspundă scopului de a urmări efortul propriu. Producția globală poate să crească, pe baza schimbării raportului dintre munca vie și cea materializată, fără să existe efort propriu. Dar este evident că producția globală răspunde scopului de a comensura consumul total de muncă.

În ce privește producția netă, conținutul acestui indicator este munca vie. Consumul de muncă vie se apropie de efortul propriu, dar este supus și unei serii de influențe străine de efortul propriu. Ceea ce măsurăm prin producția netă nu este efortul propriu al întreprinderii, ci consumul de muncă vie, care la rîndul său se compune din munca pentru sine și o parte din munca pentru societate.

Pentru calculul venitului național avem nevoie de indicatorul producția netă. Dacă ne referim la calculul efortului propriu al întreprinderii în activitatea productivă, trebuie subliniat că indicatorul producția globală și producția-marfă, ca și producția netă, nu cuantifică volumul acestui efort. Concluzia care se degajă este că de fapt nu putem atinge un asemenea scop decît printr-o analiză specială, care să elimine influențele străine de efortul propriu.

În legătură cu problema funcțiilor indicatorilor, trebuie arătat că un indicator poate să îndeplinească una, două sau mai multe funcții simultan. Indicatorul în cauză poate fi instrument în planificare sau numai mijloc de reflectare (calcul statistic), poate să aibă funcție de cointeresare a unui colectiv mai restrîns sau mai larg (conducerea întreprinderii sau întregul personal al întreprinderii). Este evident că transpunerea în practică a unor asemenea funcții atrage un lanț de consecințe pe care se impune să le cunoaștem, astfel încît să dirijăm eforturile către rezultate superioare din punct de vedere economic.

Fiecare dintre indicatorii : producția globală, producția marfă și producția netă are limitele sale derivate din proprietățile sale cognitive. Nu putem pretinde ca un indicator (producția globală sau producția netă) să răspundă unui scop pentru care nu are putere informativă. Mă refer, în special, la urmărirea efortului propriu al întreprinderilor în obținerea producției. Atunci cînd aceste probleme nu sînt pe deplin limpezite și apar unele rezultate nedorite, se consideră de către unii specialiști că indicatorii sînt de vină. Este evident că o asemenea situație este dependentă și de funcțiile pe care le-a îndeplinit indicatorul în cauză.

De pildă, în ce privește producția netă, părerea mea este că nu trebuie să fetișizăm laturile sale pozitive comparativ cu producția globală. Trebuie să fim atenți la influențele sale, în primul rînd la influențele structurale. Acest indicator nu este ferit de modificările de structură care au loc în producția materială, cum ar fi raportul dintre retribuție și beneficii. De pildă, o deplasare în structura producției în favoarea produselor cu o rată mai ridicată a rentabilității sau a retribuției atrage după sine o majorare a producției nete.

Există un grup întreg de factori extrem de importanți în legătură cu funcțiile, cu rolul producției nete în conducerea economiei, și anume factorii privind progresul tehnic care trebuie avuți în vedere pentru ca indicatorul producția netă să nu aducă deservicii economiei naționale printr-o utilizare inadecvată. Așa bunăoară, se știe că introducerea progresului tehnic conduce la reducerea ponderii cheltuielilor cu munca vie pe unitatea de produs. Aceasta înseamnă reducerea producției nete. Chiar dacă, o dată cu reducerea costurilor cu retribuția, crește beneficiul (prețul de producție rămînînd constant), trebuie să avem în vedere faptul că introducerea progresului tehnic atrage după sine, în genere, creșterea costurilor privind amortizarea și, în consecință, producția netă se reduce. De asemenea, asimilarea de produse noi poate să însemne introducerea în fabricație a unor produse cu o rată a rentabilității mai scăzută. Or, întreprinderile sînt interesate să promoveze acele produse la care rentabilitatea este mai ridicată și în acest mod indicatorul producția netă frînează introducerea progresului tehnic.

Mai există și intervenția altor factori, legați de măsura în care producția netă depinde de efortul propriu, și anume unele abateri de la buna gospodărire, care atrag după sine o serie de costuri cum sînt : dobînzi majorate la credite restante, amenzi, penalizări, locații CFR etc.

S-a făcut remarca că s-ar putea calcula o producție netă curățată de aceste elemente. Nu este suficientă eliminarea acestor elemente, ca să considerăm că am calculat producția netă bazată pe efort propriu. Este necesar să soluționăm și alte probleme ca : influența progresului tehnic, schimbările structurale ale producției, alte schimbări structurale legate de factori care acționează în procesul de producție (utilaje, materiale, forța de muncă), influența cooperării cu alte întreprinderi, influența reașezărilor de prețuri ș.a.

O altă problemă este cea în legătură cu diferitele variante de calculare a producției nete după elementele componente. Astfel, indicatorul se poate calcula ca :

— **o producție netă completă,** în care intră elementele consumului de muncă vie menționate plus impozitul pe circulația mărfurilor ;

— **o producție netă comparabilă cu planul și cu indicatorii financiari** (deci fără impozitul pe circulația mărfurilor) ;

— **o producție netă utilă calculului efortului propriu,** din care se elimină unele elemente străine de efortul propriu.

Aici subscriu la cele spuse de tovarășul Vasile Dumitrescu, și anume că la calculele la scară macroeconomică elementul impozitului pe circulația mărfurilor nu poate fi omis. În același timp, este de semnalat că includerea impozitului pe circulația mărfurilor la scara microeconomică ar mări influențele unor elemente străine de efortul propriu. Cu alte cuvinte, scopurile sînt diferite : unul este scopul la scara microeconomică și altul la scara macroeconomică. Și nu se poate ca unul și același indicator să satisfacă deopotrivă două scopuri.

În legătură cu urmărirea activității întreprinderilor sub aspectul contribuției lor la realizarea producției, apreciez că un indicator care ar putea să rețină atenția este producția adăugată sau **valoarea adăugată**. Este indicatorul cu care se operează preponderent în calculul venitului național, produsului național brut etc. în țările capitaliste. Aceasta înseamnă, în principal, o combinare între producția netă și amortizări. Producția adăugată reflectă munca consumată de întreprindere fără adaosul a ceea ce primește din afară (materii prime, materiale, combustibil etc.). Un asemenea indicator răspunde unui anumit scop, acela de a măsura ce adaugă ca valoare întreprinderile în procesul de producție, care nu se suprapune cu cel al producției nete.

Producția netă prezintă multe avantaje din punctul de vedere al urmăririi aspectelor de eficiență economică. Totodată, este de semnalat că nefiind în afara unor influențe străine de efortul propriu, utilizarea acestui indicator nu înlătură analiza economică în scopul urmăririi efortului propriu în obținerea producției.

Doresc, de asemenea, să mă refer și la problema indicatorilor de analiză care se pot calcula pe baza producției nete. Poate fi construită o scară largă de indicatori atît privind rezultatele de ansamblu, cît și cele parțiale în utilizarea unor factori ai procesului de producție, ca de pildă : ponderea producției nete în producția globală, productivitatea muncii calculată pe baza producției nete, randamentul fondurilor fixe etc. În funcție de scopul urmărit, asemenea indicatori sînt utili și oferă posibilități de informare, în unele cazuri impunîndu-se corelarea lor cu alți indicatori ai activității întreprinderilor.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

---

*) Odată cu aplicarea prețurilor de producție reașezate, impozitul pe circulația mărfurilor a fost eliminat din aceste prețuri.

O pîrghie în realizarea planului de export și cooperare internațională

ACȚIUNILE PROMOȚIONALE

PORNIND DE LA IMPORTANȚA pe care o capătă azi, în condițiile „exploziei produselor noi“, informarea cît mai completă asupra nomenclatorului de produse pentru export a beneficiarilor potențiali externi, Revista economică și-a propus să realizeze o investigație în rîndul unor centrale industriale și întreprinderi de comerț exterior (I.C.E.) privind modul în care activitatea de publicitate externă se integrează strategiei de ansamblu a exportului.

Pentru a obține o imagine cît mai completă asupra fenomenului de publicitate externă, punînd accent pe laturile calitative, alături de datele statistice obținute prin ancheta-sondaj, bazată pe chestionar, sînt prezentate și opiniile unor specialiști din sistemul de comerț exterior și din învățămîntul economic superior.) Această a doua latură a materialului dă posibilitatea relevării cu mai multă exactitate a punctelor din mecanismul publicității externe unde trebuie prioritar acționat în vederea creșterii randamentului global.*

Produs — preț — distribuție — promovare

UNA DIN SARCINILE subliniate cu tărie în ultima perioadă de documentele de partid și de stat în domeniul comerțului exterior este creșterea eficienței — sporirea aportului comerțului exterior la creșterea economică, eliminarea tuturor posibilităților de scurgere a venitului național pe calea schimburilor economice externe. Aceasta înseamnă în primul rînd programe de export competitive, alinierea la cerințele pieței mondiale sub toate aspectele, respectiv după coordonatele marketingului: **cu produsul, cu prețul, cu distribuția** și **cu promovarea.** Se înțelege că alinierea se face prin afirmarea relațiilor de producție socialiste și nu prin concesii făcute practicilor capitaliste, exceselor societății de consum. Nu poate fi vorba de produse cu fiabilitate intenționat redusă, de umflarea rețelei de distribuție sau de cheltuieli publicitare pînă la 20% din cifra vînzărilor.

În privința publicității, de care ne ocupăm în acest studiu, atenția trebuie concentrată pe latura sa informativă, de construcție a pieței și de diferențiere a produsului prin forța de convingere a argumentelor calității și parametrilor tehnico-economici. Discrepanței recunoscute între bugetele publicitare trebuie să i se opună caracterul planificat, cadrul coordonat în care se desfășoară întreaga noastră activitate de comerț exterior, inclusiv publicitatea ca un element al strategiei de promovare.

Publicitate — în pas cu economia

AȘA CUM ARĂTA tovarășul **prof. dr. Alexandru Puiu**, șeful catedrei de Relații Economice Internaționale a Academiei de Științe Economice, în deschiderea dezbaterii amintite, în România, instituirea monopolului de stat asupra comerțului exterior a creat premisele dezvoltării planificate a acestei activități inclusiv a publicității externe. Coordonată centralizat de sectorul de specialitate din cadrul Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, activitatea de promovare a exportului se desfășoară îmbinînd armonios acțiunile la nivel macroeconomic cu cele desfășurate de întreprinderi — la nivel microeconomic. Printre factorii ce au impulsionat în mod deosebit activitatea de promovare se aminteau:

— modificarea radicală în anii socialismului a ofertei de export a României, care a impus desfășurarea unei activități susținute de prezentare a acestor succese economice, a noului potențial comercial al țării noastre;

— politica externă a României, care își găsește aprecieri elogioase pe toate meridianele globului, ne-a atras mulți prieteni, dornici să cunoască și realizările economice ale României socialiste;

— dezvoltarea schimburilor și a cooperării economice cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, pe baza principiului avantajului reciproc, își găsește finalitatea în stabilirea de tranzacții economice cu firme din toate cele cinci continente.

Camera de Comerț și Industrie a R. S. România a răspuns acestei cereri în continuă creștere, prin diversificarea activității sale editoriale, prin crearea de întreprinderi specializate: Întreprinderea de tîrguri și expoziții și Agenția Internațională de Publicitate „Publicom“; începînd din 1970 Bucureștiul este gazdă a unui Tîrg internațional bienal; sînt organizate în țară numeroase alte expoziții internaționale pe ramuri, subramuri sau grupe de produse, la care se adaugă participările la tîrguri și expoziții peste hotare. O gamă variată de activități promoționale solicitînd multă energie, pricepere și fonduri, care s-au dezvoltat cu dinamismul caracteristic economiei românești.

Cunoașterea imaginii produselor

UN PRIM ASPECT investigat prin anchetă s-a referit la cunoașterea imaginii pe piața externă a produselor comercializate. Compararea răspunsurilor obținute de la reprezentanții celor două verigi ale sistemului de comerț exterior — producător de mărfuri pentru export și exportator — permite să se tragă unele concluzii nu numai strict asupra problemei investigate, dar și asupra funcționării sistemului de relații dintre cele două verigi. Astfel, dacă exportatorii declară, în proporție de 100%, că cunosc imaginea produselor comercializate, producătorii numai în proporție de 85% au dat răspuns afirmativ la această întrebare, ceea ce semnifică, pe de o parte funcționarea deficitară a sistemului informațional între producător și exportator, iar pe de altă parte lipsa, în unele cazuri, a unor preocupări sistematice în acest sens. Demn de reținut în legătură cu prospectarea pieței produsului este remarca pe care o făcea la o recentă sesiune a Asociației Române de Marketing (AROMAR) tovarășul ministru, secretar de stat **Nicolae Nicolae**, președintele Asociației, în legătură cu buna cunoaștere a pieței pe care o dovedesc inventatorii noștri, ce desfășoară pe cont propriu cercetări de marketing. **Oare nu toți producătorii au această curiozitate să-și cunoască locul în ansamblul producției mondiale?** Răspunsul la această întrebare îl constituie probabil faptul că „utilizarea marketingului ca o cale de promovare a exporturilor“ este — după cum a arătat ancheta — o activitate desfășurată de numai două treimi din producători, față de 100% întreprinderi de comerț exterior.

Tabelul nr.1

(%)

Forme de promovare	Producători	Exportatori
1. Campanii publicitare	35	15
2. Ambalare, design	25	60
3. Metode de promovare a vînzărilor	35	50
4. Facilități de credit acordate	55	50
5. Participări la tîrguri, expoziții	65	85
6. Relații publice	35	25

Experiența I.C.E. Romano-export

O EXPERIENȚĂ interesantă în obținerea informațiilor de marketing necesare fundamentării strategiei publicitare deține I.C.E. Romanoexport. În elaborarea programelor de promovare pe mărfuri se utilizează fișe întocmite de către reprezentanții întreprinderii la agențiile economice, cuprinzînd date statistice cu privire la importul produsului pe piața respectivă, caracteristicile cererii, posibilitățile de introducere ale produselor, etc. Utilitatea deosebită a acestui sistem de fișe a determinat întreprinderea, după cum arăta tovarășa **Elena Barbu**, șefa serviciului conjunctură-marketing, să-și propună pentru acest an extinderea sistemului pe toate piețele de interes. Programul de promovare a exporturilor Romanoexport pe piața S.U.A. elaborat după acest sistem, a dat rezultate foarte bune. Pregătirea pe această bază a delegațiilor de contractare a eliminat eventualitatea ca acestea să fie confruntate cu cereri complet necunoscute, a permis pregătirea unor mostre adecvate ce au fost prezentate în expoziția special organizată pentru contractări, iar publicitatea făcută din timp în jurul expoziției a atras firmele de specialitate cu care s-au încheiat importante contracte. Iată deci cum se poate realiza cu mijloace la îndemîna fiecărei întreprinderi de comerț exterior, o fundamentare solidă a programelor de promovare.

Relația promovare — înnoire

BAZA DE DATE necesară elaborării strategiei publicitare trebuie să conțină în primul rînd date privind politica de pla-

---

*) Opinii exprimate în cadrul dezbaterii: „Promovarea exportului și cooperării economice internaționale prin publicitate și relații publice“ organizată de Facultatea de comerț — A.S.E. împreună cu Filiala București a Asociației Române de Marketing și Camera de Comerț și Industrie a R.S. România — decembrie 1975.

● Cum puteți afla imaginea produselor dv. pe piața externă? ● Sînt oare rentabile investițiile în „construcția pieței“? ● De ce nu este posibil să faci publicitate fără marketing? ● Care sînt regulile comunicării publicitare?

nificare și dezvoltare a produselor. În acest sens specialiștii din întreprinderile de comerț exterior au arătat că în practica curentă nu există o corelare sistematică între programele de promovare ale I.C.E.-urilor și planul de produse noi ale producătorului. De aceea își pun pe bună dreptate întrebarea : **„Cînd trebuie începută promovarea unui produs?“**, avînd în vedere termenele impuse de unitățile ce elaborează materialele publicitare (agenții de publicitate, tipografii, etc.)

Tabelul nr.2

Natura serviciului de asistență	MCECET^x	Direcțiile specializate din ministere	Camera de Comerț și Industrie^xx	BRCE	Invățămîntul economic superior de specialitate	AROMAR
a. Informații privind legislația și uzanțele comerciale	I		II	III		
b. Informații privind principalii importatori și exportatori pe grupe de mărfuri	I		II			III
c. Intocmirea de studii de conjunctură mondială pe mărfuri și privind piața unei țări pentru o marfă	I		II		III	
d. Intocmirea de programe de marketing pe produse	I		III			II
e. Elaborarea unor programe de promovare a exporturilor	I	II				III
f. Conceperea programului de publicitate externă	II	III	I			
g. Organizarea activității proprii de cercetare a pieței	I	II				III
h. Contactarea firmelor străine pe diferite piețe	I	II	III			
i. Determinarea momentului optim de lansare a ofertei la export sau a comenzii la import	I	II			III	
j. Intocmirea documentației de ofertare, contractare, derulare	I	III		II		
k. Pregătirea cadrelor de specialiști	II					III

x Inclusiv INSCIN, Agențiile comerciale din străinătate, Centrul de promovare a comerțului exterior, Centrul de perfecționare a cadrelor MCECET
xx Inclusiv Publicom și Intreprinderea de tîrguri și expoziții.

Analiza ciclului de viață al unui produs relevă, ca soluție optimă pentru lansarea sa publicitară, efectuarea în faza „de lansare“ de investiții pentru construcția pieței produsului respectiv. Amînarea sau renunțarea la cheltuielile de lansare publicitară în această fază se răsfrîng ca un bumerang asupra întregului ciclu de viață al produsului, ducînd la aplatizarea curbei în faza „de ascensiune“ și chiar la „declinul“ prematur al produsului.

Cauza o găsim în dezechilibrul creat strategiei întreprinderii unde alături de : calitate tehnică, preț competitiv și distribuție eficace nu găsim o publicitate comparabilă cu cea efectuată de celelalte firme prezente pe piață. În acest sens a lăsa în voia hazardului întîlnirea produsului cu beneficiarii săi potențiali poate fi considerată ușurință față de realizarea scopului final al producției — satisfacerea unor nevoi de consum.

Exportul pe piețele capitaliste, caracterizate printr-o dură concurență, amplifică pînă la rangul de prioritate necesitatea eforturilor de lansare publicitară, date fiind cheltuielile mari pe care firmele capitaliste le fac pentru publicitatea produsului, diversitatea de forme de publicitate sub care se urmărește persuasiunea consumatorului — industrial sau individual.

După aprecierea tovarășului **Emanoil Tudori**, (șef serviciu conjunctură I.C.E. Uzinexport), soluția ar fi introducerea în planul tehnic de asimilare de produse noi a unor obligații pentru proiectant și producător de a pune la dispoziția exportatorului în timp util elementele necesare prezentării noului produs. Eventual să se elaboreze o documentație special destinată exportatorului, astfel ca la realizarea seriei zero materialul publicitar să fie deja elaborat.

Cunoașterea concurenței

UN ALT GEN de informații necesare elaborării programelor de promovare îl constituie — publicitatea concurenței. În acest sens, ancheta a relevat că producătorii numai în proporție de 50 la sută și exportatorii în proporție de 60 la sută dețin date asupra activității de promovare desfășurate de principalii concurenți.

Pe forme de promovare situația se prezintă conform datelor din tabelul nr. 1

Ca o caracteristică de ansamblu se poate spune că în întreprinderile de comerț exterior în mod firesc există o informație mai bogată asupra concurenței, lucru facilitat în ultima vreme și de profilul dublu import-export al multor întreprinderi de comerț exterior.

Pe de altă parte, se pare că publicitatea concurenței este bine făcută, în publicații de specialitate, penetrante, astfel explicîndu-se faptul că uneori campaniile publicitare ale concurenței sînt mai bine cunoscute de producător decît de exportator. Promovarea susținută a imaginii de firmă prin acțiuni de relații publice cum sînt : simpozioane și conferințe tehnice, demonstrații, filme, adresate specialiștilor, fac ca activitatea de relații publice a concurenței să fie relativ mai bine cunoscută la producător.

„Programele promoționale“, — cum le perfecționăm ?

CUM ÎNTREAGA activitate de marketing are încă numeroase căi de perfecționare în întreprinderile noastre, ni s-a părut interesant să vedem dacă apare necesară asistența tehnică în rezolvarea diferitelor aspecte ale elaborării și înfăptuirii programelor promoționale, iar dacă răspunsul este afirmativ care sînt forurile chemate să acorde această asistență. În tabelul nr. 2 sînt exprimate prin cifre romane prioritățile exprimate de eșantion.

Desigur că acestor cerințe exprimate trebuie să li se răspundă la un nivel de exigență cît mai ridicat, și în acest sens, trebuie văzut în ce măsură organismele respective sînt pregătite să acorde asistența solicitată lor. Dar asupra acestei probleme vom reveni în partea a doua a materialului.

Locul și rolul studiilor de oportunitate

AVÎND ÎN VEDERE multiplele criterii ce trebuie luate în considerație la oferirea la export a unui nou produs, ne-a interesat **„Dacă se întocmesc studii de oportunitate privind introducerea în nomenclatorul de export a unui nou produs“.** Afirmativ la această întrebare — au răspuns 60 la sută din producători și 25 la sută din exportatori, cifre ce denotă lipsa unor preocupări organizate în unele unități economice. În ceea ce privește capitolul de marketing al studiului tehnico-economic, în cazul în care produsele sînt rezultatul unei noi investiții, atunci cînd apare produsul nou studiul tehnico-economic este deja învechit — după cum arăta Centrala de electronică și tehnică de calcul, și nu mai poate satisface nevoia informării de marketing.

Motivația ofertării la export de noi produse se sprijină, în ordinea de prioritate indicată de respondenți, pe următorii factori : **(I.) Cereri formulate de clienții externi ; (II.) Necesitatea echilibrării balanței import/export a centralei ; (III.) Dimensiunea seriei economice ; (IV.) Prioritatea tehnică.**

Această ordine de prioritate indică oarecare pasivitate în orientarea strategiei de înnoire a nomenclatorului de export, nota dominantă fiind încă acțiunea reflexă de a răspunde unor cereri și nu inițiativa producătorului de a-și impune pe piață produsele sale originale. Semnificativ este faptul că și în I.C.E.-uri pe primul loc în motivația alegerii partenerilor este tot „răspunsul la cererile primite“.

În această primă parte nu au putut fi atinse unele aspecte deosebit de interesante cum sînt : publicitatea prin mass-media, prin tîrguri și expoziții, problemele organizării activității de publicitate, ale pregătirii cadrelor. Aceste aspecte vor fi prezentate într-un număr viitor al revistei.

Ioan GEORGESCU

Instrumente de organizare și conducere în sprijinul eficienței

CIBERNETICA ȘI INFORMATICA

– O analiză de caz, cu un potențial de eficiență de peste 7 milioane lei –

LA NIVELUL ÎNTREPRINDERII INDUSTRIALE ca sistem complex integrat, informatica își poate dovedi capacitatea de a contribui la realizarea unor parametri economici înalți, la funcționarea stabilizată în acești parametri, ca și la depistarea și punerea în valoare a unor importante resurse interne.

Prin natura muncii sale proiectantul de sisteme informatice se află undeva între problemele de conducere economică de rezolvat și instrumentele de rezolvare. In această poziție specifică el trebuie să înțeleagă problematica viitorului beneficiar de servicii informatice prin prisma capacității de rezolvare a instrumentului informatic urmărind maximizarea contribuției acestuia la rezolvarea problemelor de conducere economică.

Informatica poate fi de folos în majoritatea actelor de conducere, dar are un rol preponderent în pregătirea deciziei de conducere. Dacă se consideră o problemă de conducere oarecare, se poate imagina o distribuție a efortului de conducere pentru rezolvarea problemei pe diferitele instrumente implicate, distribuție în cadrul căreia informaticii îi revine o cotă deloc neglijabilă de participare la soluționare. Creșterea calității deciziei prin utilizarea instrumentului informatic reprezintă pentru proiectantul de sisteme un potențial de eficiență latent ce poate fi pus în valoare cu ajutorul unor metode și mijloace de informatică. Proiectantul unui sistem informatic de conducere trebuie să orienteze, așadar, concepția de realizare implicit efortul informatic, către potențialele de eficiență specifică.

Delimitarea potențialului

CUM POT FI PUSE în evidență potențialele de eficiență și cum poate fi apreciată contribuția reală a informaticii la descătușarea lor ?

Figura 1(a)

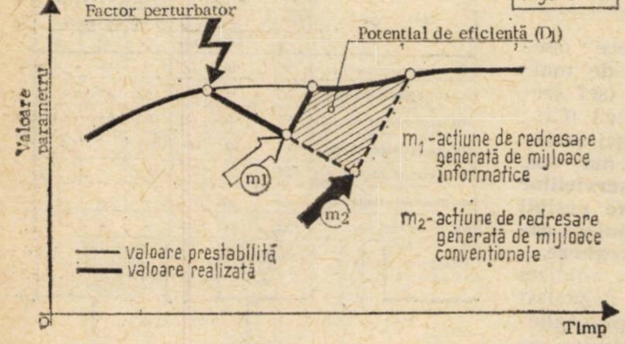
Factor perturbator
Potential de eficientă (D1)
Valoare parametru
m1 -actiune de redresare generată de mijloace informatice
m2- actiune de redresare generată de mijloace conventionale
m1
m2
valoare prestabilită
valoare realizată
0
Timp

Figura 1(b)

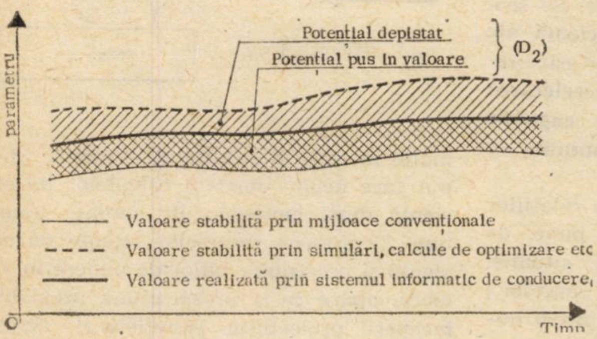
Valoare parametru
Potential depistat
Potential pus in valoare
(D2)
Valoare stabilită prin mijloace conventionale
Valoare stabilită prin simulări, calcule de optimizare etc
Valoare realizată prin sistemul informatic de conducere
0
Timp

O primă etapă constă în definirea domeniilor posibile de existență a acestor potențiale. Dacă acceptăm ca punct de plecare logic, concepția cibernetică despre întreprinderea industrială, în care regulatorului (conducerea întreprinderii) i se atribuie două funcțiuni complexe : a) funcțiunea de corectare a abaterilor față de valori prestabilite ale parametrilor urmăriți; b) funcțiunea de autoadaptare, de perfecționare, în sensul optimizării valorilor parametrilor urmăriți ; atunci domeniile unde trebuie căutate potențialele de eficiență sînt : spațiile generate de abaterile parametrilor sub valorile nominale prestabilite (căderi) ; spațiile de deasupra valorilor nominalizate la un moment dat ale parametrilor, în limita unui plafon al unor valori maxim admisibile. (fig. 1 a, b).

Sarcinile ce revin conducerii unităților economice sînt în primul caz urmărirea cît mai aproape a alurei parametrilor de control și corectarea cît mai rapidă a abaterilor (căderilor) intervenite, iar în al doilea evidențierea prin modele de simulare și calcule de optimizare a posibilităților de a ridica valorile parametrilor peste valorile curente acceptabile, generate de practica curentă.

Construcția logică pentru **cercetarea contribuției instrumentului informatic la creșterea eficienței sistemului condus** este relativ simplă : (a) se compară valoarea prescrisă a parametrului în cauză cu valoarea realizată ; (b) se înregistrează abaterile negative (căderile) ; (c) se face analiza și se inventariază cauzele (factorii determinanți) care au provocat căderile ; (d) se face analiza modului în care se poate acționa asupra efectului produs ; (e) se stabilește capacitatea instrumentului informatic de a contribui la evitarea apariției factorului perturbator sau la eliminarea efectului său.

Necesitatea de a se face legătura între cauză și efect, între factorul perturbator și apariția căderilor parametrului, duce din nou la imaginea cibernetică a întreprinderii industriale sau a unității de producție luată în considerare.

FACTORI	Din cauza %				Pondere TI in CS					
	Ext.	CG	CI	CS	TA	TI1	TI2	TI3	ΣTI	%TI
001 Lipsă materie primă	30	30	20	20	58	0	4	38	42	42
002 Defecțiuni accidentale	–	–	–	100	71	20	4	5	29	29
003 Lipsă energ. electrică	40	–	–	60	62	0	31	7	38	38
004 Opriri tehnologice 100%	–	–	–	100	100	–	–	–	–	–
005 Opriri tehnologice 75%	–	–	–	100	100	–	–	–	–	–
006 Reparații planificate	–	100	–	–	–	–	–	–	–	–
007 Invoire muncitor	–	–	–	100	100	–	–	–	–	–

Tabel Nr. 1

Modelul analogic al procesului condus

TRANSPUNEREA buclei de reglare din imaginea cibernetică generală, în configurația tipică și uzuală a sistemelor economice de producție, este reprezentată de circuitul de reglare alcătuit din : operatori umani, circuite informaționale și acționale și diferite instrumente de conducere. Din punct de vedere informațional acest circuit este vulnerabil la cel puțin trei surse de perturbații, generate de subiectivitatea inerentă a celor trei tipuri de operatori, surse care se asociază într-o manieră combinatorie, făcînd comportamentul ansamblului : reglator-obiect reglat, greu de desprins prin relații matematice. Construirea unui model analogic al relațiilor de conducere ar putea avea anumite șanse de succes. O imagine prealabilă a modelului analogic reprezentînd microsistemul de producție industrială, o putem face păstrînd concepția cibernetică prin care funcționarea subsistemului la nivelul propus al parametrului urmărit, este condiționată de existența simulată a unei sume de condiții de intrare, condiții controlate prin valoarea parametrului de ieșire și reglate de bucle specializate care constituie în ansamblu subsistemul de conducere. Modelul analogic apare astfel ca un circuit cu mai multe intrări, reglat printr-un sistem de reacție inversă.

Tehnica de construcție a unor astfel de modele analogice este dificilă, laborioasă, implică analize amănunțite ale relațiilor între elemente și a comportamentului lor în timp, dar oferă posibilitatea, la un nivel de precizie acceptabil, de a studia legăturile între mărimile de ieșire (efect) și cele de intrare (cauze) și, la fel de important, de a se aprecia contribuția diferitelor elemente, ce constituie aparatul de conducere în speță, a instrumentelor informaționale și informatice, la îmbunătățirea acestor legături.

Să încercăm să **ilustrăm această tehnică pe un caz** mai simplu. Să considerăm un proces de producție la care produsul, în stare semifabricată se realizează pe utilaje individuale, în mod continuu și proporțional cu :

kp = norma specifică a produsului ;
tf = timpul de funcționare al utilajului.
P = tp . tf
P = Parametru urmărit ; în cazul nos-

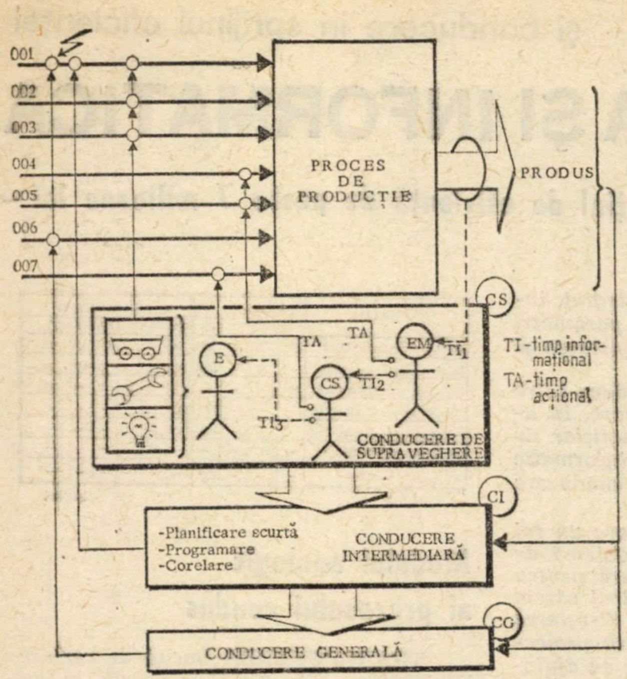

Figura Nr. 2

tru, coeficientul de utilizare în timp a utilajelor (CU).

Modalitatea clasică de îmbunătăţire a coeficientului de utilizare a utilajelor (CU) se bazează în special pe acţiuni de impulsionare realizate de conducerea de supraveghere şi pe organizarea asigurării condiţiilor de funcţionare, realizate de conducerea intermediară şi generală a fabricii. Procedelele uzitate la nivelul conducerii de supraveghere include un important coeficient de subiectivism, devenit impropriu pentru concentrări industriale mari şi ascunde, de asemenea, anumite rezerve de eficienţă. Un procedeu de conducere mai evoluat, care realizează un reglaj mai fin pe traiectoria parametrului urmărit, constă în controlul perturbaţiilor şi definirea unor cauze tip, continuată cu analiza perturbaţiilor pe cauze, operativ, rapid, precis, centralizat şi corelat, prin utilizarea serviciilor de imformatică.

Analiza statistică a perturbaţiilor a pus în evidenţă existenţa a şapte cauze tip care conduc la staţionări, cauze prezentate în tabelul nr. 1.

Modelul analogic simplificat, prezentat în fig. 2, configurează alura buclelor de reglaj la nivel de conducere de supraveghere (CS) specifice fiecărei cauze tip ce provoacă staţionarea utilajelor, bucle alcătuite de circuite de transmitere a informaţiilor privind apariţia perturbaţiei şi declanşarea acţiunilor corespunzătoare de corecţie (circuite informaţionale) precum şi circuitele de desfăşurare a acţiunii de corecţie (circuite acţionale).

Pe fiecare buclă, se poate pune în evidenţă prin experienţe şi date statistice, faţă de timpul total de răpuns al circuitului, ponderea afectată activităţilor informaţionale (TI ; timpi informaţionali) şi cea afectată acţiunii de corecţie propriu-zisă (TA ; timpi acţionali ;) vezi tabelul nr. 1'!

Ordinul de mărime al economiilor potenţiale

SĂ URMĂRIM în continuare **aplicarea acestui model** la analiza potenţialelor de eficienţă susceptibile de a fi puse în valoare prin metode şi mijloace de informatică, **în cazul real al unei întreprinderi de industrie uşoară — o ţesătorie.** Procesul de producţie se realizează în premisele puse, respectiv, este vorba de o întreprindere de mărime medie bine organizată prin procedeuri convenţionale, coeficientul de utilizare în timp a utilajelor (CU) fiind 78,4% (fig. 3).

Privit probabilistic, pe o durată de un schimb (8 h.) o maşină este vulnerabilă să staţioneze 1,7 h din însumarea cauzelor 001—007 în distribuţia prezentată în fig. 3, distribuţie rezultată dintr-o cercetare statistică. Distribuţia timpilor probabili de staţionare pe cauze, asociată cu repartizarea pe cele trei nivele de conducere : operativă de supraveghere (ajutorii de maiştri, maiştri) (CS) ; intermediară (şef secţie, serv, producţie, serv. plan, etc.) (CI) ; generală (CG), făcută tot pe criterii statistice a condus la rezultatele de mai sus.

C.S.	83,4 min.	adică	=	80%
C.I.	3,3 „	„	=	4%
C.G.	9,7 „	„	=	10%
din cauze externe	5,6 „	„	=	6%
Total	102 minute			100%

O primă concluzie : **orientarea serviciilor informatice, dacă acest lucru este posibil şi convenabil, trebuie făcută cu putere către servirea conducerii de supraveghere.**

Un al doilea pas pe drumul, analizei comportării modelului analogic, dezvoltat pentru nivelul conducerii de „supraveghere, pune în evidenţă raportul „timpilor informaţionali“ faţă de „timpi acţionali“, pe fiecare cauză tip de perturbaţie. Se scot astfel în relief **rezerve de eficienţă ale unor circuite informaţionale lente care au prin canalul de valorificare „accelerarea circulaţiei informaţionale“, sînt capabile să pună în valoare importante minute de funcţionare.**

O analiză şi mai aprofundată a relaţiilor şi comportamentului modelului pune, de asemeni, în evidenţă următoarea situaţie. Bucla de reglare caracteristică cauzelor ; 004 şi 005, funcţionează scurt şi direct numai prin intermediul lucrătorului ce serveşte utilajul.

— 004 sînt „opriri tehnologice“ pentru reglaje, curăţirea dispozitivelor, operaţii făcute de lucrători şi plătite pe toată durata lor cu 100%.

— 005 sînt tot „opriri tehnologice“, dar care sînt o funcţie mai directă de îndemînarea şi pregătirea profesională a lucrătorului (ruperi de fire, apariţii de defecte, în produse etc), plătite numai cu 75%.

Faptul că lucrătorul nu este controlat (bucla de reglaj se închide numai prin el), face posibil ca prin subiectivitatea proprie, inerentă, minute din categoria 005 să se scurgă în 004. Deschiderea buclei şi intercalarea unui factor obiectiv de control, fără însă a lungi circuitul informaţional, poate contribui la creşterea gradului de utilizare a utilajelor. Este un obiectiv foarte important dacă avem în vedere că „1 minut“ de funcţionare la nivelul acestei fabrici de mărime medie, considerînd un produs de valoare medie cu norma sa de timp, reprezintă 1 minut/fabrică/schimb = 744 000 lei/an. Iar în decurs de un an, după cum se poate vedea în fig. nr. 3, **potenţialul de eficienţă valorificabil prin informatică atinge 7 600 000 lei.** Dar sînt situaţii în care avem de a face cu o fabrică de cca 10 ori mai mari decît cea analizată, mărime ce dă proporţional greutate minutului cîştigat. De asemenea potenţialul pus în valoare a fost numai la nivelul conducerii operative de supraveghere.

Şi acum răspunsul la o ultimă posibilă întrebare. **Care este valoarea practică a acestor „potenţiale de eficienţă“ ?**

Punerea în valoare a acestor „potenţiale“ se face cu ajutorul unui efort informatic care creşte exponenţial şi tinde asimptotic către plafonul potenţialului de eficienţă.

Echilibrul între valoarea efortului informatic investit şi rezultatul economic obţinut face acum obiectul calculelor de eficienţă după metodologiile curent acceptate. Depistarea resurselor latente de eficienţă şi precizarea căilor de punere în valoare, apare ca o prospecţiune prealabilă începerii proiectului. Beneficiarul acestei prospecţiuni este, incontestabil, proiectantul de sistem informatic care are astfel la dispoziţie criterii logice şi argumente pentru decizia orientării efortului, informatic cu mai mare precizie către sursele de eficienţă.

ing. Mircea ŞUŞELESCU
Institutul de proiectări tehnologii
pentru industria uşoară

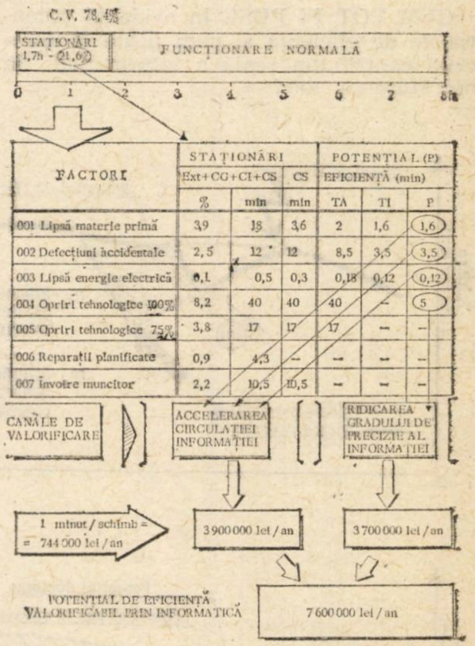
C.V. 78,4%
STAȚIONĂRI 1,7h - 21,6%
FUNCȚIONARE NORMALĂ
0
1
2
3
4
5
6
7
8h
CANALE DE VALORIFICARE
ACCELERAREA CIRCULAȚIEI INFORMAȚIEI
RIDICAREA GRADULUI DE PRECIZIE AL INFORMAȚIEI
1 minut / schimb = = 744 000 lei / an
3 900 000 lei / an
3 700 000 lei / an
POTENȚIAL DE EFICIENȚĂ VALORIFICABIL PRIN INFORMATICĂ
7 600 000 lei / an

FACTORI	STAȚIONĂRI			POTENȚIAL (P)		
	Ext+CG+CI+CS		CS	EFICIENȚĂ (min)		
	%	min	min	TA	TI	P
001 Lipsă materie primă	3,9	18	3,6	2	1,6	1,6
002 Defecțiuni accidentale	2,5	12	12	8,5	3,5	3,5
003 Lipsă energie electrică	0,1	0,5	0,3	0,18	0,12	0,12
004 Opriri tehnologice 100%	8,2	40	40	40	–	5
005 Opriri tehnologice 75%	3,8	17	17	17	–	–
006 Reparații planificate	0,9	4,3	–	–	–	–
007 Învoire muncitor	2,2	10,5	10,5	–	–	–

Figura Nr. 3

TEORII IDEI

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ ȘI ACȚIUNEA LEGII VALORII

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A ȚĂRII — una din categoriile economiei politice a socialismului, elaborată de către P.C.R. pe baza experienței de construire a socialismului în țara noastră — joacă un rol esențial în legarea producției sociale de nevoia socială, corelație de cea mai mare importanță într-o economie conștient dirijată. Tocmai de aceea examinarea cerințelor legilor economice în legătură cu constituirea și utilizarea fondului național de dezvoltare este o problemă nu numai necesară, dar și foarte importantă. În felul acesta se creează posibilitatea de a investiga și mai profund, de a înțelege și mai bine cerințele legilor economice în socialism, dintre care face parte și legea valorii, în cadrul vastului proces de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de al XI-lea Congres al P.C.R. arăta: **„Va trebui acordată o deosebită atenție cunoașterii și analizei cerințelor legilor economice obiective, acționindu-se pentru a nu se lăsa cîmp liber acțiunii lor spontane, anarhice, ci, urmărindu-se utilizarea conștientă a acestora, în scopul dezvoltării echilibrate și unitare a forțelor de producție, a întregii societăți, evitării apariției de fenomene negative și disproporții"** 1).

Acumularea în lumina cerinței legii valorii

PRODUCȚIA DE MĂRFURI reprezintă forma social-economică de existență a producției, adică, ea, ca fenomen social-istoric, are menirea de a face legătura între nevoia socială și producția socială; între cantitatea, varietatea și calitatea valorilor de întrebuințare create și timpul cheltuit pentru producerea acestora; între producție, repartiție, circulație și consumație. Și tocmai datorită acestui rol de legătură a relațiilor marfă-bani, legea valorii în cerința sa, reflectă „comenzile" nevoii sociale și le transmite asupra producției, ceea ce determină ca orice modificare în rata acumulării să se oglindească și în procesul de utilizare a ei.

În procesul de producere a valorilor de întrebuințare și de repartizare a timpului de care dispune societatea asupra acestor valori, un rol foarte mare îl are deci împărțirea venitului național în fond de acumulare și în fond de consum, ceea ce și explică acea legătură strînsă și reciprocă ce se stabilește între cerințele legii valorii și împărțirea venitului național în cele două fonduri mari.

De pildă, o rată permanent crescătoare de acumulare nu poate să satisfacă, în ultimă instanță, cerințele legilor economice și, ca urmare, nici ale legii valorii, deoarece nu se va putea acumula întregul venit național, așa cum nu se poate face abstracție de cele două feluri de nevoi — productivă și neproductivă — sau nu se poate menține echilibrul economic, în care relațiile marfă-bani joacă un rol foarte important etc.

Dar, toate acestea, desigur, nu înseamnă că, într-un interval de timp, nu poate să aibă loc o creștere a ratei de acumulare, cerută de condițiile economice și social-politice existente într-o țară. De exemplu, în procesul dezvoltării unei țări apar asemenea perioade, cînd se pune problema optimizării ratei de acumulare, deoarece aceasta nu se găsește la nivelul posibilităților existente, și devine absolut necesară mărirea ei, cu scopul de a crea condiții din cele mai favorabile pentru dinamizarea întregii vieți economice, pentru intensificarea acțiunii tuturor legilor social-economice.

O asemenea perioadă a avut loc și la noi în țară, începînd cu Congresul al IX-lea al P.C.R., cînd acestei probleme cheie a economiei i-a fost acordată o atenție de maximă importanță. De exemplu, rata acumulării pentru perioada 1966—1970 a fost stabilită la nivelul de 29—30% față de 17—18%, cît era în anii 1954—1960 și 25,5% din perioada 1961—1965. Vorbind despre această perioadă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia: **„În cincinalul 1966—1970, cînd am alocat circa 29—30 la sută din venitul național pentru dezvoltare, am asigurat realizarea unor capacități moderne, am pus de fapt bazele dezvoltării noi a industriei românești, pe baza tehnicii celei mai avansate“** 2).

Sînt evidente avantajele ce decurg din existența, într-o perioadă dată, a unei rate crescînde de acumulare.

Dar, într-un anumit sens, la fel se pune problema și în cazul existenței unei rate descrescînde de acumulare. În primul rînd, ea nu poate să aibă un caracter permanent, deoarece acesta ar avea drept consecință diminuarea treptată a fondului de acumulare și trecerea la o reproducție simplă, adică ar apare fenomene negative și nedorite datorită ignorării cerințelor legilor economice obiective ale reproducției socialiste lărgite. În al doilea rînd, se poate stabili, de asemenea, o rată descrescîndă de acumulare în cadrul anumitor limite, condiții — așa cum poate exista și una crescîndă într-o perioadă dată — datorită unor anumite avantaje ce decurg dintr-o asemenea situație. Dar despre ce este vorba?

Se știe că scopul final al producției este consumul neproductiv al membrilor societății, iar acea cantitate de timp — de muncă vie și trecută de care dispune societatea și care în ultimă instanță este destinată satisfacerii nevoilor, este dată și limitată, de unde decurge și necesitatea de a o gospodări eficient și chibzuit în sensul că fiecare unitate de obiect de consum neproductiv să fie produs cu cheltuieli minime de acumulare. Dar acest deziderat se poate realiza cel mai rapid, într-o perioadă dată, cu ajutorul unei rate descrescînde de acumulare, cînd cu o anumită cheltuială de acumulare se obține o cantitate de obiecte de consum relativ mai mare. Aici este vorba nu de volumul absolut al obiectelor de consum, ci numai de cheltuielile de acumulare pe unitate de obiect de consum.

Așadar, dacă o rată crescîndă de acumulare duce, după o anumită perioadă, la niște corelații imposibile, la fel și una continuu descrescîndă va avea același efect. Fiecare tendință, în ultima instanță, va avea drept consecință subminarea acțiunii legilor economice, și ca urmare, și a legii valorii în socialism. Deci, existența unei rate optime de acumulare este cerută și de legea valorii, ca parte componentă a sistemului de legi, care, stabilită pe o perioadă mai mare, este în linii generale constantă, îmbinînd avantajele ratelor crescînde și descrescînde. Și în această privință experiența țării noastre este semnificativă.

Cota din venitul național alocată fondului de dezvoltare în țara noastră — în perioada 1971—1975 a fost de 33%, pentru etapa 1976—1980 este de 33—34%, iar pe o perioadă mai mare, adică între anii 1976—1990, este prevăzută la nivelul de 30—32% — ceea ce scoate în evidență caracterul științific al politicii partidului nostru, bazat pe utilizarea cerințelor legilor economice obiective. Ele evidențiază și necesitatea de a ajunge din urmă, într-o perioadă istorică relativ scurtă, țările dezvoltate din punct de vedere industrial, de a asigura creșterea continuă și rapidă a nivelului de trai al celor ce muncesc, de a realiza întocmai cerințele revoluției tehnico-științifice, de a pregăti premisele materiale necesare trecerii la comunism etc.

În condițiile actuale de dezvoltare a țării noastre, este din ce în ce mai important ca practica economică să țină cont, în permanență, de legătura reciprocă ce se stabilește între legea acumulării socialiste și legea valorii. Este evident, că nu este același lucru în utilizarea conștientă a relațiilor marfă-bani, să avem, de exemplu, o rată de acumulare de 10, 20 sau de 30%, deoarece, în fiecare caz concret vor apare și fenomene specifice, probleme deosebite care vor solicita și metode, mijloace sau căi corespunzătoare, specifice de rezolvare a lor.

Așadar, ratele de acumulare stabilite, în mod științific de către documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., atît pentru perioada actuală, cît și pentru viitor, impun sarcini sporite întreprinderilor socialiste, centralelor și ministerelor în toate domeniile de activitate tehnico-economică, cer să fie depistate și abordate, în mod științific, nu numai acele probleme tehnico-economice cu care unitățile noastre sînt confruntate în momentul de față sau într-un viitor apropiat, dar și acele care vor apare în perspectiva unei perioade mai îndelungate, în legătură cu: reînnoirea producției în concordanță cu ritmul de desfășurare a progresului tehnic, îmbunătățirea permanentă a calității produselor, studierea pieții interne și externe cu ajutorul marketingului, creșterea substanțială a eficienței economice, modernizarea procesului tehnologic etc.

De asemenea, dacă se are în vedere că, în stabilirea ratei de acumulare, punctul de plecare este maximizarea, pe întreaga perioadă, a fondului de consum, criteriu fundamental în alegerea variantei optime de acumulare, atunci, asemenea fenomene și corelații cum sînt: echilibrul dintre cerere și ofertă, dintre volumul de bunuri de consum și veniturile populației, dintre cantitatea de bani necesari circulației și volumul mărfurilor și serviciilor, dintre nivelul mediu al retribuției și structura fondului de mărfuri pe calități etc., vor cunoaște o dinamică foarte accentuată și refacerea lor în permanență, pe un plan superior, vor ridica probleme noi, deosebite, de care practica economică va fi obligată să țină cont, să se pregătească din timp pentru a face față noilor corelații, situații, sarcini care vor apare în mod inerent, datorită existenței unei rate optime de acumulare pe o perioadă de cîteva cincinale.

Acțiunea legii valorii și procesul de amortizare a fondurilor fixe

O ALTĂ SURSĂ importantă a fondului național de dezvoltare în condițiile socialismului și ale revoluției științifico-tehnice o constituie fondul de amortizare, a cărui formare se poate înțelege și explica numai pe baza acțiunii legii valorii.

Specificul acțiunii legii valorii, în legătură cu mijloacele de muncă în acțiune, decurge din faptul că între valoarea inițială, cu care a intrat în funcțiune noul fond fix, și valoarea finală, cu care se încheie procesul de producție, după o anumită perioadă, din cauza uzurii fizice, nu numai că apar deosebiri cantitative, dar între ele se stabilesc și deosebiri calitative ca rezultat al progresului tehnic, al uzurii morale. Reevaluările periodice ale fondurilor fixe, în conformitate cu noile condiții create, scot în evidență acest specific al acțiunii legii valorii.

Examinînd procesul de uzură morală a mijloacelor de muncă, este foarte important să înțelegem corect faptul că apariția unui nou fond fix, cu performanțe superioare și cu cheltuieli de producție mai mici pe unitate de valoare de întrebuințare, încă nu duce la devalorizarea fondurilor existente în funcțiune, ci aceasta va avea loc în măsura în care are loc înzestrarea economiei naționale cu fonduri noi. De aceea timpul de muncă socialmente necesar al tuturor fondurilor fixe de același fel este o mărime medie ponderată între valorile noi create și cele deja existente.

Raportul dintre uzură — proces de transmitere treptată a valorii mijloacelor de muncă asupra produselor create — și amortizare — expresie bănească a uzurii — se stabilește ca și între valoare și preț, adică de la abstract la concret și de la conținut la formă. În fond este vorba de faptul că relația valoare-preț stă la baza raportului uzură-amortizare și ca urmare, toate legile mai importante ale ei sînt „aplicabile“ și la raportul uzură-amortizare.

Prin urmare, amortizarea — acest preț special al fondurilor fixe în funcțiune — cu cotele sale, stabilite în mod conștient, nu poate să fie ruptă de procesul real de transmitere a valorii mijloacelor de muncă asupra noului produs, așa cum și prețul mărfurilor, în ultimă instanță, trebuie să urmărească evoluția valorii mărfii. De asemenea, ca și orice preț, și cota de amortizare este un instrument conștient de redistribuire a venitului net creat în interesul construcției socialiste, o pîrghie economică-financiară care este folosită pentru stimularea progresului tehnic, în vederea valorificării superioare a resurselor etc.

Deci, în cadrul politicii generale de prețuri este absolut necesar să vorbim și de politica de amortizare, al cărei conținut a fost cu foarte mare claritate precizat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cu ocazia elaborării de către P.C.R. a tezei despre fondul național de dezvoltare economico-socială a țării: **„Este necesar să sporească preocuparea pentru modul de constituire și utilizare a fondului de amortizare — parte componentă a fondului național de dezvoltare. În acest sens va trebui să se stabilească normative precise care să determine folosirea amortizărilor îndeosebi pentru achiziționarea de mașini și utilaje — și nu în scopul construirii de clădiri — pentru dezvoltarea mai accentuată a forțelor de producție, reînnoirea calitativă a fondurilor fixe productive“** [3]).

Examinînd corelația uzură-amortizare, se poate constata preocuparea permanentă din partea societății de a ține cont în măsură tot mai mare și de uzura morală, de a recupera valorile fondurilor fixe mai devreme, față de uzura lor fizică.

Dar, totodată, este necesar să subliniem și faptul că în condițiile socialismului recuperarea valorilor fondurilor fixe mai devreme decît are loc uzura morală nu este fundamentată și nici nu este necesară. Orice încercare de a amortiza mai rapid valoarea fondurilor fixe, față de ritmul real al progresului tehnic, va însemna o redistribuire nefundamentată a venitului net creat între factorii producției, ceea ce poate provoca deformarea unor procese economice.

În condițiile actuale apar, deci, contradicții între uzura fizică și cea morală, iar depășirea lor, prin scoaterea din funcțiune a unui mijloc de muncă înaintea uzurii lui complete din punct de vedere natural-material, înseamnă o rezolvare simplistă a lor. Calea cea mai corectă, principială, este de a ține cont, în măsura posibilităților existente, la proiectarea mijloacelor de muncă, de progresul tehnic, cu scopul de a reduce decalajul între uzura fizică și cea morală, adică, este necesar de a acționa în direcția „adaptării“ uzurii fizice la cea morală.

Apariția deosebirilor dintre uzura fizică și cea morală pune o serie de probleme și în fața celor care lucrează în domeniul cercetării și proiectării ; devine o necesitate vitală de a se ține cont în măsură tot mai mare de progresul tehnic, de noutățile ce apar în acest domeniu ca proiectele, soluțiile elaborate să fie executate la nivelul tehnicii celei mai înaintate, numai în așa fel vom putea realiza sarcinile cuprinse în documentele istorice ale Congresului al XI-lea al P.C.R.

Investițiile — nevoia socială și legea valorii

EFECTELE acțiunii Legii valorii sînt prezente nu numai în faza constituirii fondului național de dezvoltare, dar și în cea a utilizării lui, proces în care investițiile joacă un rol principal.

Așa cum este cunoscut, una dintre trăsăturile caracteristice ale dezvoltării economiei noastre naționale se referă la volumul tot mai mare al investițiilor, care în planul cincinal 1976—1980 va însuma aproape 1 000 miliarde lei. Acest impresionant volum de investiții oglindește schimbările profunde, cantitative și calitative, care au avut loc atît în producția socială, cît și în nevoia socială, dar ele reprezintă totodată, nu numai trecutul ci prin ele noi definim, în primul rînd, viitorul, dezvoltăm baza tehnico-materială a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Cu ajutorul investițiilor se realizează sporul de producție, necesar satisfacerii nevoilor productive și neproductive ale societății mereu în creștere, adică se creează acele valori de întrebuințare, într-o cantitate, varietate și calitate, care trebuie să corespundă nevoii sociale. Totodată, în stabilirea volumului, structurii și calității valorilor de întrebuințare, societatea socialistă trebuie să pornească de la minimizarea cheltuielilor de muncă sociale, adică de la acel timp de care dispune. Cu alte cuvinte, societatea socialistă, producînd mărfuri — valori și valori de întrebuințare —, înainte de toate, are în vedere optimul macroeconomic relativ, adică obținerea celui mai preferabil produs final cu programul de producție care asigură minimizarea cheltuielilor de muncă sociale*).

Evidențierea produselor preferabile, atît pe piața internă cît și la export, este posibilă numai cu ajutorul categoriilor, relațiilor marfă-bani, adică cercetînd efectele legii valorii. Deci, se pune problema ca orice spor de producție, obținut în urma investițiilor, să se înscrie întocmai pe traiectoria corelației nevoie-surse-producție.

Dacă structura produselor create nu corespunde cu structura nevoii, atunci o parte din produse vor rămîne nerealizate —, munca cheltuită pentru producerea lor nu se va putea recupera în întregime. Din aceste motive, valoarea mărfurilor nu va putea scădea în proporțiile cerute de condițiile existente ; timpul de muncă socialmente necesar pe ansamblul economiei naționale, poate să nu cunoască un proces de micșorare, ci o stagnare. De aceea, repartizarea investițiilor pe ramuri, subramuri și produse, în conformitate cu nevoia socială, este cerută și de legea valorii.

În creșterea eficienței investițiilor un rol foarte mare îl au asemenea procese și activități ca : reducerea investițiilor specifice, înlăturarea tendințelor de gigantism, de supradimensionare a construcțiilor, renunțare la finisajele inutile, amplasarea în aer liber a instalațiilor și realizarea unor construcții simple, ușoare, care să răspundă strict nevoilor funcționale.

Atunci, cînd examinăm rolul relațiilor marfă-bani în procesul de înfăptuire a investițiilor, este necesar să ne referim nu numai la asemenea probleme majore cum sînt : legarea tot mai strînsă cu ajutorul investițiilor a producției sociale de nevoia socială, ieftinirea în permanență a construcțiilor, precum și recuperarea va-

dr. KISS Francisc
Institutul politehnic Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 32)

---

*) Vezi : Em. Dobrescu, „Corelația dintre acumulare și consum“, E.P. București, 1971.

Șantier editorial

Productivitatea muncii și factorul uman

Viorel CORNESCU

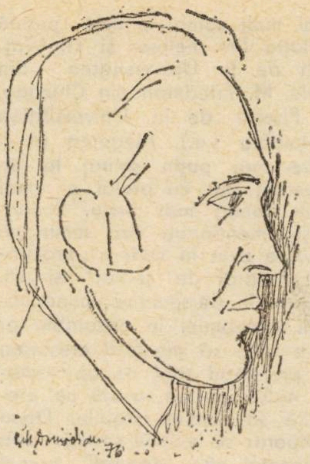

● V-am ruga să ne schițați problemele teoretice ale categoriei economice „productivitatea muncii“, pe care v-ați propus să le elucidați în cartea dv.

— Am încercat să pun în evidență o serie de elemente în sprijinul tezei că productivitatea muncii reprezintă în ultimă instanță, o expresie teoretică a unor relații de producție, avînd totodată o anumită funcționalitate în cadrul mecanismului economic. Pornind de aici și avînd în vedere unitatea existentă între munca concretă și munca abstractă, mă străduiesc să demonstrez că, deși productivitatea se referă în mod direct și nemijlocit la munca concretă, ea influențează în realitate și procesul de formare și încasare a valorii de către producători. Cred că, în condițiile actualului tip de progres tehnic, poate avea loc atît o reducere absolută cît și o reducere relativă a cheltuielilor materiale și deci o schimbare a corelației dintre cele două componente ale valorii — munca vie și cea materializată.

● Sub ce unghi tratați factorii care influențează creșterea productivității muncii ?

— M-am oprit asupra unor factori cum ar fi : integrarea în munca industrială, stabilitatea forței de muncă, nivelul pregătirii profesionale a acesteia, participarea la conducere etc., factori care consider că au un rol deosebit de important, deoarece acțiunea lor se repercutează direct asupra factorului uman, fără de care mașinile, instalațiile și utilajele cele mai perfecționate sînt incapabile să producă ceva. Factorii de natură psihosocială apar, fără nici o îndoială, ca factori a căror acțiune se repercutează nemijlocit asupra economisirii muncii vii. Am analizat și interacțiunea dintre factori, corelațiile ce se stabilesc între aceștia.

● Și rolul conducerii ?

— O conducere cu adevărat științifică a unităților economice trebuie să se reflecte nemijlocit în sporirea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, sporirea beneficiilor etc. Toți ceilalți factori ai creșterii productivității muncii pot fi anulați, în cea mai mare parte, de o conducere deficitară a întreprinderii, sau dimpotrivă, pot fi activați în acțiunea lor de o conducere științifică. Există și o interdependență între nivelul productivității muncii și gradul de participare la conducere.

Aș dori să menționez, că punerea în evidență a modului și intensității de acțiune a factorilor de natură economică și psihosocială pe care i-am tratat, s-a fundamentat pe analiza concretă întreprinsă în două unități industriale.

A. S.

Autoironie

Neue Zürcher Zeitung

„...NU ESTE o noutate, dar a devenit din nou actuală vorba că prognoza constă din două părți : una, evaluarea perspectivelor de dezvoltare; alta, explicarea ulterioară a cauzelor pentru care evoluția reală nu a mers pe linia scontată. In acest cadru, în sprijinul viitorologilor vine un fenomen pe care bine cunoscutul economist Friedrich A. Lutz, decedat nu de mult, l-a descris în următoarele cuvinte caracterizate de un sarcasm fin: «Oamenii de știință care se aventurează pe terenul lunecos al prognozelor și cad, își riscă în mod normal reputația, autoritatea științifică ; de la această regulă nu este exclusă decît o singură profesie și anume aceea a economiștilor. Aceștia își pot permite să producă orice cantități de prognoze greșite, fără să-și vadă micșorată credibilitatea. Subiecții economici sînt atît de avizi de prognoze încît calitatea acestora aproape nu mai contează»“.

(Enttäuschte Hoffnungen 27/28 decembrie 1975)

Conținutul energetic al PNB

Fremont FELIX

DIFERITELE IPOSTAZE ale raportului : consum de energie în kg echivalent-cărbune (produs național brut în dolari S.U.A. (adică diferite ipostaze ale „conținutului energetic al PNB“), scot în evidență în mod empiric poziții surprinzătoare în context internațional, în sensul că țări cu nivele de dezvoltare economică discrepante ocupă, uneori, poziții apropiate din acest punct de vedere... Este eronată teza creșterii economice exponențiale, lansată în primul raport al Clubului de la Roma. Se impun analize novatoare în domeniile foarte complexe ale problematicii interacțiunilor dintre energie, hrană, populație etc. Există între acești factori o „variabilă auto-reglatoare“. Tocmai neluarea în considerație a acestei variabile a stat la baza erorilor, „apocaliptice“, ale raportului menționat.

(Futuribles, nr. 4/1975)

Un privilegiu arbitrar

Branko HORVAT

THE GAP BETWEEN THE RICH
AND THE POOR NATIONS FROM
THE SOCIALIST VIEWPOINT

„SE ÎNTÎMPLĂ ca unii dintre noi să se nască în țări bogate, în timp ce alții aparțin de țări sărace ; aceasta înseamnă doar că unii dintre noi sînt privilegiați în timp ce alții sînt neprivilegiați. Privilegiul omului într-o țară bogată nu este un merit al său, el este tot atît de arbitrar ca și privilegiul legat de o proprietate moștenită sau de titluri feudale moștenite.

...putem ajunge la o concluzie destul de evidentă : pentru ca să se producă schimbări substanțiale, pentru ca țările subdezvoltate să înceapă să ajungă din urmă vecinii lor industrializați, trebuie întreprinsă o acțiune internațională concertată“.

STRATEGIA TEHNOLOGICĂ ȘI PROTECȚIA MEDIULUI

„Nerv“ și „umilință“

Roy AMARA

președintele Institutului
de viitorologie din Menlo Park,
California

FUTURES
the journal of forecasting and planning

ÎN ORIENTAREA tehnicii în deceniul viitor și mai departe, întîmpinăm două pericole principale. Primul — să revenim la un punct de vedere neo-malthusian și să încercăm să frînăm tehnica. Al doilea — să devenim optimiști neo-tehnici, crezînd că știm destul pentru a prevedea și controla în mod complet consecințele sociale ale tehnologiei.

Pentru a evita aceste două extreme, ar fi necesară pentru următorul deceniu o strategie care să ne permită : (a) să punem accentul principal pe o tehnică de avertizare ; (b) să ridicăm nivelul participării generale la evaluarea tehnicii ; (c) să abordăm înțelegerea tehnologiei și a societății atît cu „nerv“, cît și cu „umilință“, întreprinzînd o explorare înțeleaptă a alternativelor tehnologice cu un simț ascuțit al limitelor uneltelor noastre de previziune, planificare și analiză.

(decembrie 1975)

„Contestare ecologică a progresului tehnic“

Jacques-François SIMON

Le Monde

DE CE să se refuze înțelegerea faptului că Concorde a devenit acolo (în S.U.A. n.r.) și un simbol, picătura de apă care face să debordeze paharul, o ocazie spectaculoasă de a spune un nu definitiv agresiunilor tehnicii ? Aceasta cu atît mai mult cu cît, pe un alt plan, finalitatea acesteia, și nu numai performanțele sale, sînt puse în cauză ? Considerentele economice se nuanțează din zi în zi mai mult cu preocupări ecologice.

(12 ianuarie 1976).

Inovația și acțiunea inhibantă a reglărilor

Etcyl M. BLAIR

director la Dow Chemical S.U.A.

DIFERITELE reglementări introduse în vederea protecției mediului înconjurător pot exercita pînă la urmă influențe inhibante. Un timp reglementările și-au atins obiectivul, dar nu cumva determină ele o reacție exagerată și au și început să împiedice fluxul atît de necesar al inovațiilor ? Primul pas în restaurarea caracterului conducător al științei este recunoașterea faptului că omul de știință are nu numai un rol în dezvoltarea și perfecționarea inovațiilor tehnologice, dar și în stabilirea modului de folosire a lor în viața noastră.

International Herald Tribune

(Threats and Inhibitions. Regulators vs. Science, 24—25 ianuarie 1976).

SCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

OCOLIREA SIMPTOMATICĂ A CAUZELOR REALE ÎN TEORIILE ASUPRA ȘOMAJULUI

PERSISTENȚA procentului ridicat al șomajului în țările capitaliste, dezvoltate industrial, a reactivat unele teorii asupra ocupării brațelor de muncă.

În perioada anilor 1957–1964 opoziția principală printre economiștii occidentali în problema cauzelor șomajului s-a manifestat între adepții teoriei lui Keynes a **„cererii insuficiente"**, în frunte cu Walter Heller, și cei ai teoriei **„șomajului structural"**. Ambele explicații aveau o importanță capitală pentru politica de urmat. Primii susțineau că persistența unei rate ridicate a șomajului (în jur de 6%) se datora unei redresări incomplete după criza economică din anii 1957–1958. Soluția propusă consta într-o politică fiscală mai „expansionistă" (impozite mai mici în special asupra corporațiilor și cheltuieli guvernamentale mai mari). „Structuraliștii" considerau că șomajul apărea ca urmare a cerințelor unor calificări noi și de un nivel superior față de nivelul existent. Ei afirmau că nepotrivirea dintre cerere și ofertă sub aspectul specializării și al nivelului calificării apare pe piața muncii indiferent de nivelul „cererii globale" de bunuri și servicii, din cauze diverse, de exemplu, schimbarea tehnologiei, dispariția cererii unor anumite produse, epuizarea unor materii prime într-o zonă etc. Atîta timp cît forța de muncă reușește să se adapteze schimbărilor survenite, susțin „structuraliștii", nu există probleme[1]). În consecință, ei propuneau o politică de „adaptare a șomerilor la cerințele locurilor de muncă libere existente", susțineau că o încercare de a reduce șomajul printr-o majorare a „cererii globale" va da rezultate numai cu prețul unei inflații însemnate și periculoase.

Teoria cererii globale nesatisfăcute a avut cîștig de cauză în 1964. Autoritățile S.U.A. au adoptat măsuri de stimulare a cererii globale. În aceeași perioadă cheltuielile militare legate de intensificarea intervenției S.U.A. în războiul din Vietnam au crescut. Șomajul a scăzut într-adevăr, ajungînd la 5% în 1965 și chiar sub 4% pentru o perioadă scurtă de timp (anii 1966–1969), dar și ritmul inflației a sporit înregistrînd constant peste 3% pe an.

După unii economiști nu ar exista posibilitatea unei alegeri permanente între mai puțin șomaj și mai multă inflație sau mai mult șomaj și mai puțină inflație (W. Fellner și H. Wallich de la Universitatea din Yale, M. Friedman din Chicago, E. Phelps de la Universitatea Columbia ș.a.). Alegerea ar fi între mai puțin șomaj la un moment dat cu prețul a mai mult șomaj mai tîrziu. Economiștii menționați mai susțin că trebuie avut în vedere „procentul natural de șomaj" și că, privind în perspectivă, conducătorii economiei în ansamblu ar face bine să mențină creșterea la procentul real de aproximativ 4–5% pe an, astfel ca prețurile să rămînă stabile. Dacă temporar se reduce șomajul sub procentul său „natural", atunci se va accelera inflația, dacă șomajul va fi adus temporar peste procentul său natural, atunci creșterea prețurilor va avea un ritm mai scăzut. Profesorul Paul A. Samuelson susține că un punct de vedere atît de categoric și pesimist nu se justifică și că este mai bine să se mențină șomajul scăzut, cînd și atît este posibil. Evident că într-o economie „mixtă", spune Samuelson, aceasta are drept rezultat o tendință de transformare a inflației tîrîtoare într-una galopantă. Pentru a evita aceasta ar trebui găsite alte mijloace, cum ar fi anumite politici ale veniturilor, și nu să se oprească stimulentele monetare și fiscale.

Pornind de la faptul că și în perioada anilor 1966–1969, cînd s-a considerat că economia a funcționat cu întreaga capacitate, s-a menținut un șomaj de 4%, procent mult mai ridicat însă pentru anumite categorii ale populației (negri, tineri, ș.a.), unii economiști din S.U.A. au pus întrebarea de ce procentul șomajului este atît de ridicat în perioada de folosire integrală a forței de muncă[2]). (Termenul de folosire integrală a forței de muncă (full employment) a fost acceptat de unii economiști burghezi din S.U.A. pentru desemnarea perioadei în care nivelul șomajului era între 3–4%. Unii au ridicat ștacheta la 5%).

Căutarea unui cadru teoretic pentru limitarea „luptei împotriva șomajului" la unele măsuri administrative a dat naștere la trei noi teorii :

Teoria circulației miinii de lucru, a căutării unui loc de muncă (the job-search, labor turnover theory). Această teorie este considerată a fi dezvoltarea și generalizarea noțiunii de șomaj (temporar, legată de perioada necesară pentru găsirea sau schimbarea locului de muncă (frictional unemployment). Autorii acestei teorii consideră într-adevăr că șomajul este rezultatul unui proces de căutare[3]). Ei susțin că un salariat care caută un loc de muncă, fie că nu a mai lucrat, fie că a avut o slujbă și vrea alta mai bună, nu este interesat economic să accepte primul loc de muncă ce i se oferă. El va căuta să capete informații corespunzătoare calificării sale, despre mai multe locuri de muncă – condițiile de lucru, de salariu ș.a. El va pierde timp – fiind de fapt șomer — pentru căutarea sau doar așteptarea unor oferte de locuri de muncă mai bune. Această perioadă ar fi relativ lungă din cauza lipsei unei informări corespunzătoare asupra posibilităților existente pe piața muncii. Deci șomajul ar putea fi substanțial redus – după părerea autorilor acestei teorii – printr-un program corespunzător, printr-o

fișe

C. V. OPREA
N. LUPEI
ECHILIBRE ȘI DEZECHILIBRE ÎN BIOSFERĂ
EDITURA FACLA

● În Editura Facla a apărut cartea prof. univ. dr. C. V. Oprea și prof. univ. dr. Nestor Lupei, purtînd titlul Echilibre și dezechilibre în biosferă *(1975, 220 p,), în care autorii și-au propus să înfățișeze „bolile" mediilor de viață – aer, sol și apă – care nu numai că înregistrează și acumulează – în masa lor – efectele noxelor, dar le și transmit omului prin intermediul plantelor și animalelor. În lupta de opinii pentru combaterea poluării – spun autorii – nu se pune problema renunțării la industrializare, ci la adaptarea acesteia la cerințele ecologice. Apare astfel un „umanism prospectiv", care se manifestă tot mai pregnant. „Omul, de multă vreme, a luat ceva din tehnologiile naturii. Instrumente, piese mai grele și ansamble chiar, repetă matrițe create de natură. Și omul continuă să învețe de la acest mare și ingenios dascăl. În legătură cu poluarea prin deșeuri, tot de la ea se poate învăța. Natura nu supără pe nimeni cu deșeurile ei... în starea lor simplă sau complexă, natura le reintroduce în circuitele sale – geologic și biologic..."*

„Se cumpără tot atît ambalaj, cît și produs"

● După cum relatează revista EMBALLAGES (dec. 1975), în cadrul mesei rotunde organizate cu prilejul celui de-al 24-lea Congres al Ambalajului, care a avut loc la Paris la 18 și 19 nov. 1975, s-a discutat despre apărarea consumatorului, evacuarea ambalajelor goale, returnarea ambalajelor consemnate și stabilirea unei taxe asupra producției de ambalaje. Printre altele, s-a arătat că fabricanții, încurajați de rețeaua de distribuție, căutînd să pună mai bine în evidență produsul, maximizează panoul frontal al ambalajului, măresc dimensiunile acestuia ; se creează astfel iluzia că înăuntrul ambalajului se află un conținut mai mare decît este în realitate. Pentru unele produse, ambalajele sînt umplute pe jumătate sau două treimi din volumul lor. Supradimensionarea ambalajului, pe lîngă risipirea unor mari cantități de materii prime, obligă cumpărătorul să suporte cheltuieli suplimentare pentru ceva ce nu-i este de nici o trebuință. După cum afirma un participant „se cumpără tot atît ambalaj, cît produs". Un rol nefast îl joacă adesea și reclama ce se face cu ajutorul ambalajului. Unele informații necesare pentru orientarea consumatorului sînt scrise „foarte discret" sau lipsesc, în timp ce alte informații, mai puțin necesare, sînt scoase puternic în evidență. Una din concluziile semnalate în prezentarea făcută de revista Emballages este formulată astfel : „este incontestabil că timpurile s-au schimbat și că consumerismul activ va forța fabricanții de produse de orice natură să-și revadă concepția privind ambalajul și condiționarea produselor."

Dezbatere despre șomaj

● Anglia și într-o anumită măsură întreaga lume occidentală – se arată în The Financial Times*, din 30 I. 1976 – sînt în-*

„politică a forței de muncă". Aceasta ar presupune stimularea înregistrării perioadelor vacante, a solicitanților, îmbunătățirea serviciilor de consultații privind vocațiile pentru diverse munci, organizarea unor specializări mai ales pentru tineri, măsuri organizatorice în fabrici spre a se reduce calificarea necesară, sprijin pentru transferarea șomerilor dintr-o zonă greu încercată într-o regiune unde se caută mînă de lucru etc. Toate aceste măsuri se bazează pe convingerea că o îmbunătățire în relația șomaj-inflație poate fi obținută prin reducerea „neînțelegerilor" de pe piața muncii. Totuși, R. Hall și alți economiști, adepți ai sus-numitei teorii admit că tinerii, femeile și în special muncitorii necalificați au o situație deosebită. Aceste categorii ar manifesta ceea ce pare a fi o „instabilitate patologică" în păstrarea unui loc de muncă[4]).

Teoria capitalului uman extinde în domeniul șomajului tezele moderne ale „comportamentului uman. Omul, ca ființă rațională, ar lua hotărîrile pe bază de calcule economice bine gîndite. Alegerea individuală ar avea un rol primordial și în problema șomajului : „distribuirea existentă a veniturilor și șomajul reflectă diferențele în nivelul pregătirii și școlarizării care, la rîndul lor, sînt rezultatul direct al hotărîrilor luate de fiecare persoană dacă să investească sau nu în ea însăși"[5]). Se deduce astfel că șomajul, mare în rîndurile unor categorii de muncitori denumiți „dezavantajați", izvorăște din vina lor : ei nu au investit suficient în propriul lor „capital uman".

În consecință se propune o extindere a școlarizării și specializării acestor categorii de muncitori „dezavantajați", care formează masa șomerilor. Propunerea este asemănătoare cu aceea a structuraliștilor deși se pornește de la o altă premisă.

Ipoteza dublei piețe a forței de muncă. Pentru un alt grup de economiști, atît teoria „circulației-căutare" cît și aceea a „capitalului uman" ar avea un mare neajuns. Ambele pornesc de la convingera că piața muncii este orînduită de forțe economice într-un cadru în esență al competitivității. „Salariile sînt presupuse a fi flexibile, patronii — dornici și în stare să adapteze locul de muncă la schimbările în nivelul salariilor și al productivității, iar muncitorii — că ar face investiții pentru școlarizare și informații cu ușurință, ca răspuns la posibilitățile de obținere a unor salarii mai bune"[6]). Susținînd că aceste premise sînt nerealiste și înșelătoare, unii economiști au dezvoltat o variantă pornind de la „comportarea pieței muncii". Susținătorii acestei teorii[7]) pretind că, din punctul de vedere al pieței muncii ar exista un sector primar caracterizat prin locuri bune de muncă, salarii ridicate, condiții de lucru satisfăcătoare, stabilitate și perspective de promovare, și un sector secundar caracterizat, dimpotrivă, prin locuri de muncă proaste, salarii mici, concedieri, șanse puține de avansare și o fluctuație foarte mare. Cînd un muncitor din sectorul primar devine șomer, aceasta se întîmplă în mod involuntar — în sensul descris de Keynes. Chiar dacă acest muncitor acceptă temporar o altă muncă, el în fapt așteaptă să-și recapete locul de muncă inițial. În sectorul secundar, oamenii nu așteaptă, în general, să-și recapete locul de muncă ci trec mai degrabă de la o muncă prost plătită la alta. Potrivit analizelor făcute de autorii acestei teorii, în S.U.A. bărbații albi sînt în mod obișnuit angajați în sectorul primar, în timp ce femeile, tinerii și în special muncitorii aparținînd „minorităților" lucrează în sectorul secundar. Or, în acest sector, muncitorii nu sînt stimulați să stea mult timp într-un loc de muncă sau să caute să obțină rezultate deosebite. Ei ar căpăta chiar deprinderi proaste, „nu sînt devotați locului de muncă, întîrzie sau în unele zile nu vin deloc și părăsesc slujba adesea fără motiv după cîteva luni de la angajare"[8]). Aeceste deprinderi fac ca trecerea muncitorilor din sectorul secundar în cel primar să fie foarte grea. Unii susținători ai teoriei dualității pieței muncii, subliniind caracterul discriminatoriu al menținerii anumitor categorii de muncitori în sectorul secundar, propun măsuri pe care statul ar trebui să le adopte. Această teorie a dublei piețe a muncii, a suscitat mult interes și este discutată în cercuri mai largi decît cele economice de specialitate.

În realitate, majoritatea economiștilor occidentali admit că toate aceste teorii asupra șomajului și a persistenței sale nu prezintă problema în toată complexitatea ei și nici nu dezvăluie cauzele adevărate ale șomajului. Mulți economiști burghezi susțin că, în condițiile actuale, este mult mai important să se descopere căile de asigurare a reîncadrării în muncă a șomerilor, decît cauzele șomajului. Cauzele ar fi „de mai mică importanță"[9]). Evident, cauzele nu sînt importante prin ele însile. Ele sînt implicate doar pentru că efectele țin de ele și acestea nu pot fi înlăturate cu adevărat atît timp cît cauzele continuă să acționeze. Dar pentru economia politică burgheză cauzele reale sînt inabordabile. Ele sînt indestructibil legate de natura intimă polarizantă — pe plan național și mondial — a modului capitalist de reproducție, de exploatarea capitalistă, și orice încercare de a aborda problema sub acest aspect ridică îndoieli asupra însăși viabilității istorice a orînduirii capitaliste.

Dorel OPRESCU

---

[1] Richard Perlman. Labor Theory. New York 1969, p. 167.

[2] Robert Hall. Why is the Unemployment Rate so High at Full Employment ?. Brookings Papers on Economic Activity, nr. 3/1970.

[3] Robert E. Hall. Prospects for Shifting the Phillips Curve Through Manpower Policies, 1971 ; Charles Holt. Manpower Proposals for Phase III, 1971

[4] R. Hall, „Why is the Unemployment Rate so High... ?" p. 389.

[5] Peter B. Doeringer, Michael J. Piore, „Unemployment and the Dual Labor Market". The Public Interest nr. 18/1975.

[6] Doeringer și Piore, op. citat pag. 71.

[7] Peter B. Doeringer și Michael J. Piore, Internal Labor Market and Manpower Analysis, New York 1971 ; Michael L. Wachter, „Primary and Secondary Labor Market", Brookings Papers on Economic Activity, nr. 3 — 1974.

[8] R.E. Hall, „Prospects for Shifting the Phillips Curve through Manpower Policies", p. 683.

[9] Eleanor G. Gilpatrick. Structural Unemployment and Aggregate Demand, Baltimore, 1966, p. 2.

---

tr-o fază a ciclului economic în care în mod tradițional s-au făcut cele mai mari greșeli. Este o perioadă în care șomajul este ridicat și încă în creștere. În această fază a ciclului, în trecut fiecare guvern a fost cuprins de panică și a injectat o cerere sporită în economie. Stimulentul avea efect cînd economia cunoștea deja o puternică înviorare, astfel încît efectul principal nu a fost de a reduce șomajul în punctul maxim al recesiunii, ci de a spori presiunile inflaționiste în timpul fazei de boom care urma. Efectul cel mai negativ a fost sporirea ratei inflației de la un ciclu la altul.

Dinamism economic

● *Dinamismul dezvoltării economice a Bulgariei și politica sa de modernizare și reechipare a industriei presupun o sporire substanțială a exportului și importului, relevă prof. Dimităr Vasiliev în publicația* INFORMATIONS ECONOMIQUES DE BULGARIE, *(nr. 11/1975). În perioada 1970–1974 scrie el, în condițiile climatului de destindere și al noului spirit de colaborare internațională existent în Europa și în lume, schimburile comerciale ale Bulgariei cu țările capitaliste dezvoltate au cunoscut un ritm de dezvoltare superior celui al ansamblului comerțului său exterior. Numai în 1974 Bulgaria a importat din aceste țări mașini, instalații, metale, produse chimice și alte produse finite în valoare de aproape 1 miliard de leva. Deși sensibil mai reduse (de circa 435 milioane de leva), exporturile bulgare spre țările amintite au cunoscut și ele o creștere. Această tendință a continuat să se manifeste și în 1975, cînd, spre exemplu, volumul schimburilor comerciale bulgaro-americane a sporit la mai mult decît dublu.*

Relațiile economice multilaterale devin un proces ireversibil, în avantajul reciproc, subliniază în încheiere profesorul bulgar, relevind că în ultimii ani au fost încheiate cîteva tranzacții denumite pe drept cuvînt „contractele secolului".

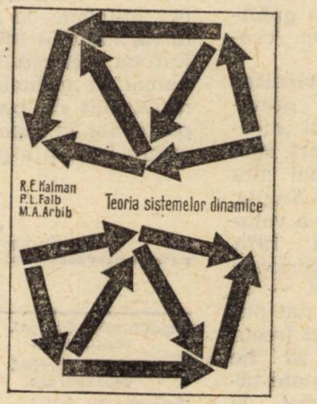

● *Apărută recent în Editura tehnică (București, 326 p.),* Teoria sistemelor dinamice, *de R.E. Kalman, P. L. Falb, M. A. Arbib este traducerea lucrării „Topics in mathematical system theory", care are drept nucleu prelegerile celor trei autori la cursurile de vară de la Universitatea Stanford. În lucrare se tratează : problema sistemelor liniare și a conceptului de conexiune inversă ; conceptul de optimalitate, exprimînd la nivel de model dinamica sistemului ; eliminarea prin modelul matematic și conceptual creat a discrepanței dintre sistemele continue și discrete ; reducerea proprietăților sistemelor dinamice la proprietăți algebrice, facilitînd algoritmizarea modelării. Pentru autori „un SISTEM sau mai corect un SISTEM DINAMIC este un concept matematic precis, studiul teoriei sistemelor fiind în mare parte, dar nu în întregime, o ramură a matematicilor". Cartea cuprinde și un dicționar român-englez de noțiuni și subiecte.*

> **„În cadrul politicii noastre externe acordăm un loc important și militäm în mod susținut pentru întărirea colaborării și securității în Europa, pentru aplicarea în viață a principiilor înscrise în documentele Conferinței general-europene de la Helsinki... România este hotărîtă să facă totul în continuare pentru a contribui la realizarea securității, păcii și colaborării în Europa".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (din Expunerea la Congresul consiliilor populare)

Relația colaborare-dezvoltare-securitate în Europa

SCHIMBURILE COMERCIALE INTRAEUROPENE: IMPULSURI CONTRADICTORII

CONSEMNIND în Actul final „rolul crescînd al comerțului internațional ca unul din factorii cei mai importanți ai creșterii economice și ai progresului social", ca și rolul sporirii schimburilor dintre țări și al diversificării structurii lor ca mijloc de „a depăși neîncrederea și a crește încrederea, de a rezolva problemele care le separă și de a coopera în interesul umanității", Conferința pentru securitate și colaborare în Europa – de la încheierea cu succes a căreia s-au împlinit de curînd șase luni — marca începutul unei etape noi. Caracterizînd această etapă nouă drept hotărîtoare pentru înfăptuirea securității și păcii în Europa, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„esențial este acum să fie concentrate toate eforturile pentru traducerea în viață, prin acțiuni concrete, a principiilor înscrise în documentele semnate, a tuturor angajamentelor asumate de către statele participante la conferință".** [1]

Actualitatea acestei necesități rezultă cu atît mai clar cu cît, așa cum se arată în Actul final al conferinței general-europene, „volumul și structura schimburilor comerciale între statele participante nu corespund în toate cazurile posibilităților care sînt oferite de nivelul prezent al dezvoltării lor economice, științifice și tehnologice". Relativa rămînere în urmă a schimburilor comerciale a fost amplificată de criza economică ce a cuprins, în ultimii ani, lumea capitalistă în ansamblu, accentuînd în mod profund instabilitatea acesteia. **„După cum se știe** — spunea de curînd tovarășul **Nicolae Ceaușescu — criza economică a luat proporții mondiale, afectînd întregul ansamblu al schimburilor dintre state, sistemul monetar internațional, generînd escaladarea prețurilor, provocînd grave perturbații în comerțul internațional. Un fenomen mondial de asemenea dimensiuni nu putea să nu se repercuteze — într-o formă sau alta — asupra tuturor țărilor, ținînd seama de faptul că epoca noastră se caracterizează printr-o interdependență crescîndă a economiilor naționale, prin extinderea cooperării și adîncirea diviziunii internaționale a muncii".** [2]

Ce i-a surprins pe observatori

Gravitatea crizei în care a intrat economia vest-europeană spre jumătatea anului 1974 a fost mult subestimată de majoritatea guvernelor, relevă un studiu publicat recent de Secretariatul Comisiei economice O.N.U. pentru Europa [3].

Subestimarea a dus la revizuirea în jos, în cîteva rînduri, a previziunilor privind evoluția comerțului internațional. Reducerea cererii de import, survenită în toamna anului 1974, mai ales în S.U.A., Franța, Italia, Japonia și Anglia, s-a soldat cu o scădere substanțială a volumului comerțului internațional în 1975, prima de asemenea proporții din perioada postbelică. „În Europa occidentală — se poate citi în studiul C.E.E./O.N.U., dat publicității în luna noiembrie a anului trecut — volumul importurilor urmează să fie inferior în 1975 celui din 1974 în toate țările cu excepția Norvegiei și Suediei, și este posibil ca nici o țară să nu fi putut evita o scădere a volumului exporturilor. În primul semestru din 1975, în raport cu primul semestru al anului anterior, importurile par să fi scăzut cu 15—20% în Danemarca, Franța, Italia, Elveția, iar exporturile cu 13% în R.F.G., cu 16% în Norvegia, cu 24% în Finlanda" (p.5).

Ceea ce i-a surprins pe observatori a fost nu numai amploarea recesiunii și rapiditatea cu care ea s-a propagat în celelalte țări — făcînd ca șomajul să se agraveze atingînd „niveluri nemaivăzute după război în perioadele ciclice de depresiune" (4,2 milioane de șomeri înregistrați oficial în vara anului 1975 în țările industriale din Europa occidentală, față de 2,5 milioane cu numai un an înainte) —, ci și amplitudinea neobișnuit de pronunțată a reducerii importurilor în raport cu scăderea produsului intern brut și a producției industriale. Coeficientul de elasticitate a importurilor în raport cu produsul intern brut înregistrat în prima jumătate a anului 1975 a fost neobișnuit de ridicat și anume 4, față de numai 1,8 în perioada 1955—1969. „În timpul precedentelor recesiuni — subliniază experții C.E.E./O.N.U. — importurile înregistraseră numai o stagnare, dar niciodată în ultimii douăzeci de ani volumul lor nu a scăzut de la un an la altul în țările industriale" (p. 6).

Tabelul nr. 1

Comerțul Est[x]- Vest 1973-1975

(creșteri procentuale față de perioada precedentă)

	1973			1974			ian.-martie 1975		
	Valoare	Prețuri	Volum	Valoare	Prețuri	Volum	Valoare	Prețuri	Volum
Exporturile Europei occidentale	44	22	18	50	22	23	48	26	18
Importurile Europei occidentale	42	30	9	43	65	-13	16	10	6
Exporturile S.U.A., Canadei și Japoniei	56	36	15	10	22	-10	76	19	48
Importurile S.U.A., Canadei și Japoniei	68	34	25	48	50	-1	-15	2	-13
Total exporturi	47	25	18	42	22	16	52	24	23
Total importuri	45	31	11	44	62	-11	11	9	2

x) Țările socialiste europene.

Sursa tabelelor : Bulletin économique pour l'Europe. Vol. 27. Nations Unies, New York, 1975.

Explicațiile probabile ale acestei reduceri fără precedent a importurilor sînt considerate de autorii studiului a fi reducerea generală și substanțială a stocurilor, constituite în bună parte din produse importate anterior, ca și creșterea anormal de rapidă a importurilor în cursul fazei ascendente a ciclului precedent (1972—1973).

Redresarea sensibilă (cu peste 9 miliarde de dolari) a balanței comerciale globale a țărilor industriale vest-europene în semestrul I 1975, după deficitul înregistrat în semestrul I 1974 ca urmare a creșterii prețului la petrol și la alte produse de bază, se explică atît prin reducerea cererii interne în țările respective, cît și prin creșterea rapidă a livrărilor lor mai ales către țările O.P.E.C. și U.R.S.S. și prin îmbunătățirea raportului de schimb.

Balanța comercială a țărilor industriale vest-europene continuă totuși să fie deficitară, ameliorarea situației ei pe unele zone fiind parțial neutralizată de creșterea deficitului cu S.U.A. și cu alte țări capitaliste dezvoltate. Reducerea cererii de produse exportate de Europa meridională a afectat puternic țările în curs de dezvoltare din această regiune a continentului nostru, al căror deficit comercial s-a accentuat.

În general volumul micșorat al cererii interne în țările industriale vest-europene a influențat și nivelul prețurilor la o serie de produse de bază exportate de țările în curs de dezvoltare și prin aceasta situația balanței comerciale cu acest din urmă grup de țări, al cărui deficit comercial cu Europa occidentală a sporit substanțial. Între aprilie 1974 și iunie 1975 indicele global UNCTAD al prețurilor produselor primare altele decît petrolul a scăzut cu circa 30%.

O altă tendință semnificativă care se degajă din evoluțiile recente (și pe care reducerea excedentului comercial al țărilor O.P.E.C. cu țările industriale vest-europene o lasă să se întrevadă) o constituie faptul că sursele de finanțare la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de petrol ar putea deveni insuficiente pentru ca aceste țări să-și poată menține volumul importurilor la nivelul atins în trecutul apropiat. „Importurile lor totale provenind din Europa occidentală și America de Nord au început deja să scadă (chiar exprimate în dolari curenți), în ciuda persistenței inflației" (p. 31).

În sfîrșit, deși afectate și ele de recesiune, exporturile de produse industriale ale țărilor în curs de dezvoltare către țările industriale vest-europene au rezistat mai bine, în prețuri constante, în timpul acestei crize decît în cursul fazei descendente a ciclurilor precedente. Totuși, importanța faptului nu trebuie supraestimată, dat fiind că „circa 70% din acest curent comercial provine din cel mult zece țări exportatoare, care, astfel, constituie un grup aproape la fel de distinct ca cel al țărilor exportatoare de petrol" (pag. 34).

Evoluții diferențiate în comerțul Est-Vest

ANALIZÎND comerțul exterior al țărilor socialiste europene, studiul C.E.E./O.N.U. relevă că în aceste țări evoluția economică ascendentă a favorizat atît creșterea schimburilor lor reciproce, cît și creșterea volumului importurilor provenind din alte regiuni ale lumii. În 1974 volumul exporturilor ca și cel al importurilor țărilor socialiste europene a sporit cu circa 14%, adică de peste două ori mai rapid decît producția națională (în acel an producția globală a țărilor socialiste europene a crescut cu 5,9%, după se sporise cu 8,8% în 1973). În cursul semestrului I 1975 valoarea schimburilor comerciale între țările socialiste europene a sporit într-un ritm mult mai rapid decît cel care era prevăzut în acordurile comerciale dintre aceste țări. România a situat și în această perioadă pe primul plan extinderea relațiilor economice și tehnico-științifice cu toate țările socialiste, care au continuat să dețină ponderea principală în comerțul său exterior (circa 44%).

În anul 1974, pentru care studiul amintit oferă pentru prima dată cifre complete, exporturile țărilor socialiste spre țările capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ca și importurile țărilor socialiste din cele două grupuri de țări (în ambele cazuri în prețurile curente) au fost fluxurile comerciale care au sporit cel mai rapid în cadrul schimburilor lor externe, fără să existe mari diferențe între țările socialiste în această privință (p. 41). Rezultă, de asemenea, că în ultimii ani volumul comerțului Est-Vest a sporit mai rapid decît volumul total al comerțului țărilor capitaliste dezvoltate. În ultimii cîțiva ani structura pe mărfuri a comerțului Est-Vest a suferit importante transformări, datorită prețurilor relative, care în 1973 și 1974 s-au modificat în favoarea materiilor prime și a produselor alimentare, dar începînd cu ianuarie 1975 din nou în favoarea produselor industriale finite.

La dezvoltarea în ultimii ani a schimburilor dintre țările socialiste europene și țările în curs de dezvoltare au contribuit printre altele și creditele puse la dispoziție de țările socialiste, acordurile de cooperare industrială (al căror număr a crescut de la mai puțin de 200 în 1970 la aproape 600 în 1974), preferințele tarifare și netarifare acordate țărilor în curs de dezvoltare. În dezvoltarea, calificată în studiul C.E.E./O.N.U. drept considerabilă în 1975, a cooperării țărilor socialiste europene cu țările exportatoare de petrol, un rol il au capitalurile acestora din urmă utilizate pentru construirea unor obiective industriale în țările partenere.

Pe linia politicii sale ferme de intensificare a schimburilor economice și cooperări cu țările în curs de dezvoltare, cu statele care au pășit pe calea dezvoltării economico-sociale independente, România întreține în prezent relații economice strînse cu peste 90 de state din Asia, Africa, America Latină; volumul schimburilor cu aceste țări era în anul 1975 de peste 5 ori mai mare decît în anul 1970.

Referindu-se la schimburile dintre țările socialiste europene și țările capitaliste dezvoltate, studiul C.E.E./O.N.U. relevă că în 1974 valoarea comerțului Est-Vest a continuat să sporească rapid în ambele sensuri (vezi tabelul nr. 1). Această creștere, atît ca valoare (în prețuri curente), cît și ca volum (în prețuri constante) își găsește explicația în primul rînd în faptul că, în perioada analizată, care în Occident a fost o perioadă de criză, țările socialiste — angajate în îndeplinirea planurilor lor cincinale de dezvoltare — au promovat o politică comercială subordonată obiectivului menținerii unui ritm ridicat de creștere a economiei și în special a producției industriale, continuării programelor de dezvoltare a industriei pe baza tehnicii moderne și îmbunătățirii aprovizionării populației cu bunuri de consum.

Volumul importurilor țărilor capitaliste dezvoltate din țările socialiste europene a scăzut însă (cu 11%, iar în cazul Europei occidentale chiar cu 13%), rămînînd probabil staționar în primul semestru al anului 1975. Această evoluție divergentă a avut loc sub efectul crizei din economia occidentală, cea mai profundă din întreaga perioadă postbelică, al accentuării protecționismului agricol al țărilor Pieței Comune și al adoptării de către aceastea a unor noi măsuri pentru frînarea creșterii importurilor lor de textile și încălțăminte.

Tabelul nr.2

Importurile țărilor occidentale industriale din țările socialiste europene

	1974 (mil.dol.)		Variația (%)			
	Țările soc. eur.	din care: U.R.S.S.	1974/1970		ian.-mart.1975/ ian.-mart.1974	
			Țările soc. eur.	U.R.S.S.	Țările soc. eur.	U.R.S.S.
Ansamblul țărilor occidentale industriale - Total	18505	9031	29	32	19	14
Produse industriale de bază	3803	1728	24	24	-4	-25
Mașini	1384	279	26	25	38	85
Produse chimice	1066	345	32	40	21	22
Materii prime	3292	2350	25	28	8	9
Combustibili minerali	5463	3908	44	45	40	80
Produse agricole	2157	337	17	17	12	61
Alte produse	1340	84	33	16	34	34
Europa occidentală - Total	15735	7328	28	32	25	23
Produse industriale de bază	2999	1220	22	20	2	-21
Mașini	1287	264	26	25	38	86
Produse chimice	938	282	30	39	26	26
Materii prime	2438	1522	24	27	15	24
Combustibili minerali	4977	3588	43	45	45	35
Produse agricole	1944	292	17	-8	11	60
Alte produse	1152	70	32	17	41	48
S.U.A. și Canada - Total	1073	372	39	46	-6	-20
Japonia - Total	1696	1420	30	31	-8	-11

„**Fără îndoială** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea prezentată săptămîna trecută la Congresul consiliilor populare — **că urmările crizei și escaladării prețurilor au fost resimțite, într-o măsură mai mare sau mai mică, și în țările socialiste, acestea neputînd însă afecta în mod grav procesul dezvoltării lor ascendente, economice și sociale. Este semnificativ faptul că în perioada 1971—1975, pe ansamblul statelor socialiste s-a înregistrat un ritm mediu anual de creștere a producției industriale de 8—9%, ceea ce a dus la sporirea ponderii țărilor socialiste în economia mondială, la creșterea influenței și prestigiului lor în lume. Aceasta demonstrează, încă o dată, superioritatea economiei socialiste planificate, capacitatea ei de a evita sau diminua influențele negative ale vieții economice internaționale, de a asigura stabilitatea dezvoltării multilaterale a societății".**

În acest context se cuvin cu atît mai mult subliniate succesele obținute în cincinalul 1971—1975 în dezvoltarea țării noastre, ilustrate elocvent de sporirea venitului național într-un ritm mediu anual de 11,3%, a producției industriale într-un ritm de 13,1%, a comerțului exterior într-un ritm de 18,4%, ca și de sporirea retribuției reale cu circa 20% față de 1970.

Resursele cooperării

CRIZA și inflația care se manifestă pe piața mondială au atras exigențe sporite atît în ceea ce privește exportul cît și importul țărilor socialiste, în condițiile în care, conform planurilor, volumul comerțului lor exterior a continuat și va continua să sporească într-un ritm (în cazul țării noastre de 12,4% în medie pe an în actualul cincinal) mai rapid decît producția industrială și venitul național. Astfel, experții C.E.E./O.N.U. menționează măsurile adoptate în diverse țări, atît pentru sporirea volumului și eficienței exportului, cît și pentru reducerea consumului de materii prime și energie, eliminarea importurilor care nu sînt esențiale, mai buna corelare a importului de bunuri de echipament cu diferitele etape de realizare a investițiilor cărora le sînt destinate.

Consemnînd evoluția mai puțin favorabilă a comerțului Est-Vest în condițiile crizei economice din Occident, studiul C.E.E./O.N.U. relevă totodată că „numeroase alte activități destinate să promoveze comerțul Est-Vest au luat progresiv amploare și au avut tendința de a încetini regresul schimburilor de fiecare dată cînd el s-a produs". Printre aceste activități care urmează să aibă un efect „deosebit de favorabil asupra comerțului, odată recesiunea terminată", studiul citează în mod deosebit acordurile pe termen lung de comerț și cooperare între guvernele țărilor din estul și din vestul continentului nostru. La sfîrșitul anului 1974 numărul acestor acorduri depășea o sută. Aceste acorduri prevăd, între altele, crearea unor comisii mixte însărcinate să elaboreze programe concre-

Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 32)

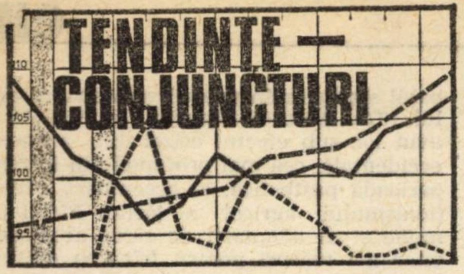

Prognoze 1976

Stocurile de cereale

DUPĂ estimații publicate de F.A.O., stocurile mondiale de cereale vor putea înregistra în 1976 o ușoară redresare, după trei ani consecutivi de scădere.

Datele din tabel sugerează că redresarea se produce îndeosebi la orez și la grupul „Alte cereale“, în timp ce la grîu stocurile deținute de principalele țări exportatoare riscă să înregistreze din nou o scădere. Pe total, procentul de acoperire a consumului revine anul acest la nivelul din 1974.

	Stocuri, în milioane tone, în anul agricol încheiat în:				
	1972	1973	1974	1975 (eval.)	1976 (progn.)
Grîu:	67	44	39	42	...
la principalii exportatori	49	29	26	26	25
la principalii importatori	11	8	7	8	...
la alții	7	7	6	8	...
Orez:	21	13	14	13	15
la principalii exportatori	6	4	4	4	...
la principalii importatori	8	5	6	6	...
la alții	7	4	4	3	...
Alte cereale:	74	59	48	45	...
la principalii exportatori	54	39	28	23	26-30
la principalii importatori	11	11	12	14	...
la alții	9	9	8	8	...
Total	162	116	101	100	104-108
% din consum	19	13	12	11	12

Sursa: IMF Survey, 5 ianuarie 1976.

Turismul internațional: plus 2 la sută

NUMĂRUL participanților înregistrați anul trecut în cadrul turismului internațional se ridică la 213 milioane, marcînd un spor de circa 2% față de 1974, informează Organizația mondială a turismului. În ceea ce privește volumul încasărilor de pe urma turismului internațional acesta a sporit cu 10% (respectiv la circa 31,9 miliarde dolari), creșterea fiind generată îndeosebi de majorarea prețurilor la diferite servicii și de fluctuația dolarului. Relativ la activitatea de turism intern, care nu este cuprinsă în statisticile O.M.T., se apreciază că în unele țări dezvoltarea sa a fost mai dinamică decît a turismului internațional.

Japonia: înfruntări pe piața electronicii

LA SFÎRȘITUL anului trecut în Japonia au fost adoptate două măsuri de politică economică — liberalizarea investițiilor străine directe în industria electronică autohtonă și liberalizarea importului de calculatoare electronice — care pun, practic, capăt protecționismului în acest sector de activitate. Se apreciază că, anul trecut, în Japonia funcționau peste 30 mii de calculatoare, iar parcul lor sporește cu aproximativ 30% pe an.

După cum se subliniază în cercurile de afaceri, industria electronică japoneză s-a pregătit intens în ultimii ani pentru a putea face față concurenței străine ; și aceasta în pofida ponderii sale reduse pe piața respectivă a țărilor nesocialiste (de 3,4%, față de 4,1% pentru firmele vest-germane și circa 91% pentru companiile americane, în frunte cu I.B.M). Autoritățile caută să orienteze societățile autohtone de specialitate către o colaborare strînsă pentru elaborarea de noi modele, perfecționate, de calculatoare electronice, capabile să concureze în primul rînd pe cele americane, astfel ca industria japoneză să poată controla cel puțin 50% din piața internă a acestor produse.

Evoluții monetare

PERIOADA 2—6 februarie 1976 a fost caracterizată printr-o scădere a cursului dolarului S.U.A. față de celelalte devize vest-europene. Vînzările de dolari S.U.A. efectuate de băncile centrale din Europa occidentală au contribuit la întărirea devizelor vest-europene față de dolarul S.U.A., francul elvețian și marca vest-germană atingînd punctul maxim de 2,5880 franci elvețieni, respectiv 2,5708 mărci vest-germane pentru un dolar S.U.A.

Zvonul potrivit căruia Italia va contracta noi împrumuturi externe care vor prejudicia serios standingul de credit al Italiei (datoria externă a Italiei este apreciată deja la circa 14 miliarde dolari, ceea ce depășește valoarea rezervelor ei valutare și în aur) a contribuit la slăbirea în continuare a cursului lirei italiene față de dolarul S.U.A. Raportul dolar S.U.A./liră italiană a atins punctul maxim în perioada analizată, de 777 lire italiene pentru un dolar.

Înțelegerea neoficială intervenită între unele bănci europene de prima mărime de a garanta lira italiană în contractele comerciale la un curs dinainte stabilit, este considerată ca un fenomen valutar nou intervenit pe piața monetară.

În legătură cu situația francului francez, oficialitățile declară că economia acestei țări trebuie să găsească noi debușee pe piețele externe.

Cursul lirei sterline în perioada analizată a avut o ușoară tendință de scădere, la aceasta contribuind în mare măsură hotărîrea băncii Angliei de a reduce dobînda minimă de împrumut de la 10% la 9 1/2%, cu începere din 9 februarie a.c.

Dobînzile la depozitele în eurodolari au avut o ușoară tendință de creștere, iar cele la depozitele în eurofranci elvețieni și euromărci vest-germane nu au suferit modificări prea importante față de săptămîna precedentă.

Prețul aurului a crescut în perioada analizată de la 128,40 la 131,15 dolari/uncie.

Producția de petrol în 1975

CONFORM evaluărilor publicate de revista „Petroleum Economist“, volumul extracției mondiale de țiței a scăzut anul trecut cu 6% față de nivelul atins în 1974 ; în ceea ce privește țările socialiste producătoare de petrol, revista apreciază că ele și-au sporit extracția cu peste 8%. Urmărind datele pe zonele și principalele țări producătoare din lumea nesocialistă, înfățișate în tabelul de mai jos, se remarcă o scădere mai accentuată a extracției în țările membre ale O.P.E.C. (în ansamblu, cu 12,9%).

În ceea ce privește evoluția cererii pe piața petrolului, statisticile indică o reducere cu 16,2% a importurilor de țiței în țările membre ale Pieței Comune vest-europene în perioada noiembrie 1974 — octombrie 1975. Unele previziuni pentru anul în curs se opresc la o creștere cu 4—5% a cererii mondiale de țiței, nivelul record înregistrat în 1973 urmînd a fi atins din nou abia în 1977.

	1975	1975/1974 (în %)
Total extracție	2110520	- 9,3
Din care:		
America de Nord	548500	- 6,4
- S.U.A.	468500	- 4,7
- Canada	80000	-15,2
Zona Antilelor	142000	-19,1
- Venezuela	124000	-20,0
Alte țări din America	80200	+ 6,0
- Mexic	375600	+26,3
Orientul Mijlociu	982700	-11,1
- Arabia Saudită	337300	-20,0
- Iran	268700	-10,7
- Irak	111300	+21,5
- Kuweit	93300	-18,4
- Abu-Dhabi	64300	- 5,1
Africa	226210	-13,1
- Nigeria	87800	-21,0
- Libia	71000	- 5,0
- Algeria	42600	-12,4
Extremul Orient	106600	- 3,6
- Indonezia	63000	- 7,7
Europa occidentală	23810	+51,7

Pentru o nouă ordine economică internaţională

EXIGENŢE CONCEPTUALE ŞI CÎTEVA FALSE DILEME (II)

Împotriva „violenţelor de structură"

Pot fi tratate problemele instaurării unei noi ordini economice şi politice internaţionale menţinînd actualele structuri **economice, sociale şi politice sau acestea se cer abordate într-un context** structural diferit? **Iată o a cincea falsă dilemă.**

„Realizarea unei noi ordini economice internaţionale este, după părerea noastră – sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu – un factor determinant în dezvoltarea întregii civilizaţii umane contemporane, în asigurarea reală a unei păci trainice în lume"** (13). Există o strînsă interdependenţă între problemele politice, ale cursului spre destindere, şi progresul economic general. Prezervarea păcii presupune realizarea unei dezvoltări echilibrate şi echitabile şi instaurarea unor noi relaţii economice şi politice internaţionale. Ideea că dezvoltarea este noul nume al păcii este tot mai des evocată.

Adîncirea decalajelor, aşa cum se arată în documentul românesc asupra noii ordini economice internaţionale, „generează tensiuni şi animozităţi, creează pericolul agravării instabilităţii politice şi creşterii încordării internaţionale, determinînd mari primejdii pentru pacea mondială" (14). Teoria structurală a imperialismului elaborată de J. Galtung confirmă această apreciere. Împărţirea lumii în „centre" bogate şi o imensă „periferie" cufundată în sărăcie, în cadrul unor structuri în care unii cîştigă întotdeauna, iar alţii pierd întotdeauna, conţine în ea însăşi o „injustiţie socială" sau o „violenţă de structură", un continuu pericol la adresa păcii şi stabilităţii relaţiilor economice şi politice internaţionale.

Abolirea „violenţei de structură", esenţială pentru menţinerea păcii, nu se poate realiza decît prin instaurarea unei noi ordini economice şi politice internaţionale. Dacă unii autori doresc să înţeleagă edificarea unei noi ordini economice internaţionale, păstrînd sau aducînd modificări neesenţiale actualelor structuri, atunci cel puţin să fie conştienţi că problemele rămîn nerezolvate, mai ales pe termen lung. Cum recunosc chiar şi analişti din ţările occidentale, „ceea ce lumea economică a cunoscut în anii din urmă este mai curînd un echilibru precar între naţiuni, unele dominante, altele dominate. Sistemul nu a fost unul de ordine şi stabilitate, ci mai curînd unul de continuă schimbare sau, altfel spus, de dezvoltare dinamică" (vezi articolul citat din International Herald Tribune).

Dubla împărţire a lumii – aşa cum se arăta într-un articol recent în ziarul Le Monde – pe „verticală între puteri şi pe orizontală între bogaţi şi săraci, deopotrivă de imposibil de justificat prin raţiune şi morală, nu poate să dăinuie etern" (André Fontaine, Le dernier quart de siècle, Le Monde din 15 ian. 1976). Perpetuarea ei n-ar face decît să atragă omenirea într-o periculoasă vîltoare, un cerc vicios al polarizării în continuare a bogăţiei şi sărăciei, al acumulării de putere, al ameţitoarei curse a înarmărilor, înghiţind sume fabuloase în loc de a stimula dezvoltarea. Paradoxurile apar inevitabil: existenţa foametei şi subdezvoltării în timp ce sume imense se cheltuiesc pentru înarmare, iar alimentele sînt folosite uneori ca armă politică.

Poziţia României pune în evidenţă foarte clar consecinţele nefaste ale cursei înarmărilor şi cheltuielilor militare care „reprezintă o grea povară pentru toate popoarele lumii; ea frînează progresul economic şi social, dezvoltarea cooperării între state şi constituie un obstacol în calea eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării". (15) În acest context, aforismul lui Francis Bacon, după care „remediile violente generează un rău nou", ne aduce în faţa unei serioase teme de reflecţie.

Ţările în curs de dezvoltare nu mai doresc protectori, pentru că, aşa cum se spune, naţiunile care-şi doresc protectori pînă la urmă îşi găsesc stăpîni. Ele doresc independenţă şi o reală suveranitate, fiind acut preocupate să intre în posesia şi să exercite controlul asupra resurselor naţionale, să le asigure o valorificare cît mai bună, prin adîncirea prelucrării lor la faţa locului şi obţinerea unor preţuri echitabile corelate cu cele ale produselor industriale, şi acţionează în acest sens. Asemenea obiective implică necesitatea creării unor noi structuri social-economice. Depăşirea actualelor decalaje nu poate fi imaginată decît în cadrul unor profunde modificări structurale, prin crearea de noi structuri agrare, industriale, organizaţionale, instituţionale, pe plan intern şi internaţional, inclusiv în componenta socială, politică şi juridică. Este nevoie, aşa cum se arăta şi în raportul Dag Hammarskjöld, „de o transformare profundă a structurilor socio-economice şi politice care să favorizeze egalitatea şi să elibereze energia creatoare a maselor" (op. cit., p: 8). Asemenea limbaj era pînă nu demult propriu militanţilor pentru socialism. Marşul înainte al vremii l-a adoptat: „Speranţele omenirii stau în comunism şi ştiinţă", cum se exprima de curînd un eseist român (16).

Astăzi este acceptată cvasiunanim necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaţionale. Dar simpla recunoaştere şi declaraţie nu sînt suficiente. Clarificarea componentelor şi **acţiunea** devin necesare deopotrivă. Un economist ungur arăta în cadrul colocviului de la Haga că fără realizarea unor noi structuri, a unei noi diviziuni internaţionale a muncii, a eliminării injustiţiei şi sărăciei, noua ordine rămîne doar un slogan cu un set de principii frumos formulate (op. cit. p. 30–38). Participînd la amplul proces de investigare şi dezbatere ce are astăzi loc în lume, privind conţinutul şi formele concrete în care trebuie să se manifeste noua ordine economică, într-o recentă cercetare se prezintă un model ipotetic de inserare a structurilor economiilor naţionale în cadrul unei noi ordini economice internaţionale. (17).

Întrebarea care se pune este dacă noua ordine economică şi politică internaţională poate fi instaurată fără a introduce mai multă echitate şi pe plan naţional. Am ajuns astfel în faţa unei alte false dileme, a şasea.

Un eşec al actualului sistem : repartiţia inechitabilă

Se poate imagina instaurarea unei noi ordini economice şi politice mondiale fără a introduce mai multă echitate pe plan internaţional, **dar** şi pe plan naţional ?

Inechitatea actualei ordini economice şi politice internaţionale a situat o mare parte din populaţia lumii în condiţii de flagrantă sărăcie şi subdezvoltare. (18). S-a ajuns însă să se înţeleagă că hrana, hainele, adăpostul nu sînt numai mărfuri, ci şi drepturi umane. Deci este vorba şi de echitate. Profesorul Tinbergen o recunoaşte explicit spunînd că problema alimentară, cea mai gravă pentru omenire, este „intim legată de instaurarea unei noi ordini internaţionale cu focarul său de bază, o mai bună distribuţie a veniturilor **între ţări şi în cadrul lor"** (subl. ns.) (19).

Existenţa fenomenului de foamete în acest final de secol XX este intolerabilă şi degradantă. Ea împinge în prim planul acţiunii necesitatea abolirii sărăciei absolute, ceea ce înseamnă implicit că nu putem absolutiza criteriul eficienţei, ignorîndu-l pe cel al echităţii. Raportul pregătit pentru Conferinţa generală a ONUDI de la Lima din primăvara anului trecut sesiza pericolul unei astfel de abordări: „Dată fiind natura presantă a problemelor umanitare, o structură internațională care subliniază eficiența, dar ignoră distribuția internațională a beneficiilor economice ar fi într-adevăr fragilă" (20). După cum se apreciază în documentul citat, o nouă ordine internațională se poate realiza numai pe baza sprijinului reciproc și a unei distribuții echitabile a beneficiilor, astfel încît **să prospere** și cei slabi. (21)

---

(13) **Nicolae Ceauşescu, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate,** vol. 10, Bucureşti, Editura politică, 1974, p. 666.

(14) vezi **Poziţia României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaţionale. Declaraţie difuzată la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U.,** document A/AC.73/3, publicat în Scînteia, din 6 septembrie 1975.

(15) vezi **Poziţia României în problemele dezarmării, în primul rînd ale dezarmării nucleare, şi în instaurarea unei păci trainice în lume. Document difuzat la sesiunea Adunării Generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite,** în Scînteia din 10 noiembrie 1975.

(16) Mihai Drăgănescu, Spre un echilibru dinamic ştiinţific şi umanist, în Revista economică, nr. 52 din 26 decembrie 1975, p. 18.

(17) vezi Maria D. Popescu, Imperativele noii ordini economice internaţionale, Bucureşti, Editura Academiei, 1975, p. 120.

(18) Peste o treime din populaţia globului — 36% — trăieşte în ţări cu un venit de pînă la 100 de dolari pe locuitor; aproape un sfert din omenire — 24% — cu pînă la 300 dolari; un alt sfert — 24% — pînă la 850 dolari, iar unui procent de circa 16% trăind în ţări dezvoltate le revin peste 3 000 de dolari pe locuitor. Vezi G. Adler-Karlsson, New way of life in developed countries, în report The Hague, op. cit. p. 67.

(19) Reviewing the International Order (RIO), Interim Report, prepared during the second general meeting, 17—20 june 1975, Rotterdam, Anexa A4, pct. A4. 1, p. 1.

Impasul actual al societății de consum a arătat o dată în plus cît de șubredă este aceasta și în același timp cît de contestată este în lumea de azi inechitatea. Nu trebuie să se înțeleagă de aici că țările dezvoltate să-și reducă nivelul de trai. Este însă necesar ca cele subdezvoltate să fie ajutate să-și dezvolte accelerat economia, pentru a putea să trăiască și ele mai bine. Și aceasta nu numai prin sprijin financiar, ci să fie ajutate în primul rînd să-și asigure un adevărat demaraj, o creștere economică susținută și de durată, prin crearea unor structuri economice și instituționale care să le asigure punerea în valoare a tuturor factorilor și resurselor de care dispun, concomitent cu **amplificarea substanțială a efortului propriu.** Cum spune înțelepciunea populară, dacă dai unui om un pește, îl hrănești o zi, dacă îl înveți însă să pescuiască îl hrănești o viață întreagă.

Știm cu toții că demarajul și mai ales asigurarea unei creșteri economice semnificative pe o perioadă lungă de timp trebuie susținute în primul rînd din interior, prin crearea unor structuri economice și nu numai economice, ci și sociale, politice, organizaționale, instituționale etc. Cum sublinia un economist român, „o dezvoltare economico-socială reală nu poate fi exportată sau importată. Ea se aseamănă cu procesul de creștere al unui organism viu care poate fi influențat, dar nu determinat din afară". (22) Spiritul de echitate și rațiunea lucidă aduc în discuție problema înlăturării subdezvoltării și decalajelor, a necesității echilibrării la scară planetară, dar și la nivel național.

Echilibrul fragil al economiei capitaliste a fost profund perturbat de crizele actuale. Nu este vorba însă numai de criza economico-financiară, energetică și a materiilor prime, ci și de multe crize de altă natură cum sînt cea a mediului înconjurător, a aglomerărilor urbane, a învățămîntului și tineretului. Asistăm la o adevărată și gravă patologie socială, care se manifestă prin expansiunea criminalității, sinuciderilor, traficului de droguri, terorismului urban etc.

Dacă ne referim numai la criza economică propriu zisă, deși ea nu poate fi ruptă de contextul ei social-politic, constatăm că numeroși economiști occidentali pleacă de la premisa justă după care: **criza economică actuală nu este o criză de tip obișnuit.** De aceea, nici vechea dispută clasică a gîndirii economice burgheze dintre orientarea liberalistă și cea dirijistă, care apare cu o nouă virulență la fiecare criză, nu are perspectiva de a găsi remedii de fond. Cauzele actualei crize structurale sînt multiple. Rădăcinile lor trebuie localizate cel puțin pe cele două planuri: al naturii societății și al sistemului economiei capitaliste, ca și al prelungirilor sale în cadrul vechii ordini economice internaționale (în toate componentele sale: **relații, mecanisme, cadru instituțional** și **funcțional).**

Mult disputatul prim raport al Clubului de la Roma prezintă un interes particular pe care nu trebuie să-l trecem cu vederea. El a convins că omenirea nu poate să-și plămădească viitorul pe baza unui model care reproduce actualul tip de dezvoltare, adică evoluînd pe curbe care extrapolează drumul urmat pînă în prezent de țările occidentale. Viziunea autorilor este apocaliptică: omenirea ar ajunge la epuizarea rapidă a resurselor energetice și de materii prime. Actualul tip de creștere urmat de țările capitaliste dezvoltate nu poate fi însă continuat, nu numai pentru că duce la o risipă inadmisibilă a resurselor, ci poate în primul rînd pentru că el a făcut să se acumuleze o sumedenie de probleme grave, ca subdezvoltarea, poluarea, adîncirea decalajelor, declanșarea unor crize economice, financiare, sociale și politice. Nimic nu îndreptățește speranța că urmînd aceeași cale vor putea fi soluționate aceste probleme în perspectivă. Ba dimpotrivă, este tot mai evident că ceva trebuie schimbat și tot mai multe țări refuză să pășească pe calea capitalistă de dezvoltare.

În recenta sa expunere la Marea Adunare Națională, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia din nou ideea că **„existența, pe de o parte, a unui grup de țări bogate, puternic dezvoltate, și, pe de altă parte, a unor țări sărace, slab dezvoltate, este o problemă fundamentală a zilelor noastre; acumularea la un pol a unor bogății uriașe și adîncirea la celălalt pol a sărăciei și mizeriei nu pot continua la infinit".** (23). Sesizînd că opțiunile nu mai pot fi amînate, frămîntarea unor oameni de știință occidentali și-a găsit uneori forme de expresie care nu lasă loc nici unui echivoc, spunînd că: „trebuie să ne hotărîm acum pentru una dintre alternative : 1) sau statu quo-ul – un sistem economic care oferă profituri pe termen scurt unui pumn de oameni și dezastru în decurs de cîteva generații, dacă nu chiar decenii (pentru unii acest dezastru a și sosit); 2) sau un sistem economic care prevede posibilitatea supraviețuirii omenirii într-o perspectivă îndelungată cu un nivel de trai mulțumitor". (24).

Opțiunea pentru un nivel de trai mulțumitor pentru toți, presupune aproape implicit instaurarea echității pe **plan internațional,** dar și pe **plan național.** Este și motivul pentru care Strategia internațională a dezvoltării și Programul de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale prevăd necesitatea corectării injustițiilor sociale și asigurării unei repartiții mai echitabile a veniturilor între țări și în interiorul fiecăreia, inclusiv problema unor reforme sociale. (25).

Deci, crizele care au cuprins țările capitaliste în ultimul timp nu sînt nici accidentale, nici pasagere, ci de structură și de durată, apărute ca o urmare logică a dezvoltării de pînă acum. Faptul este recunoscut de numeroși oameni de știință occidentali. Teoriile echilibrului economic (printre ai căror susținători mai vechi și mai noi se numără V. Pareto, A. Pigou, J. Hicks, P. Samuelson), care atribuie pieței rolul unui „barometru al optimului economiei naționale", modul defectuos de a stabili prețurile sau „neutralismul" crescînd al pieței față de exploatarea prădalnică a resurselor biosferei și incapacitatea ei de a preîntîmpina criza ecologică, sînt supuse pe bună dreptate unui rechizitoriu tot mai larg și mai aspru. Reprezentanți ai gîndirii economice occidentale, cum este și Toffler, n-au întîrziat să sesizeze că „vechile reguli nu mai funcționează", că „stabilizatorii" economiștilor din cadrul societății „actuale" (capitaliste — n.n.) sînt uzați. Ar fi o gravă eroare dacă în euforia produsă de o efemeră relansare a economiei occidentale s-ar uita din nou cauzele de fond ale actualei crize. O asemenea ușurință s-ar plăti mai tîrziu, mai scump.

În contextul problemelor care ne interesează, logica și intuiția conduc deopotrivă la constatarea că nu este posibilă instaurarea unei mai mari echități pe plan internațional fără introducerea ei în egală măsură pe plan intern.

Semnificații și implicații ale binomului „omul-scop", „economia-mijloc"

Se pune problema dacă în contextul actual, cînd lumea occidentală este confruntată cu probleme ale unei crize de structură, se poate imagina instaurarea unei noi ordini economice internaționale menținînd intact conținutul categoriilor și noțiunilor operaționale **implicate în acest proces complex sau dacă ele se cer** reconsiderate? **Iată o a șaptea falsă dilemă.**

Cum se arăta în cadrul lucrărilor recentului colocviu organizat la București împreună cu Institutul din Paris pentru problemele unei noi ordini economice internaționale, starea de insecuritate economică de pe piața mondială constituie o dovadă că lucrurile nu se mai pot remedia cu jumătăți de măsură sau cu expediente. „Situația este de așa natură, încît a devenit imperios necesară **revizuirea fundamentală a teoriilor și practicilor** (subl. ns.) care au stat la baza sistemului economic internațional pînă acum..." (26).

Investigarea problemelor în cadrul pătratului **economic, social, politic, ecologic,** înseamnă implicit o optică sistematică, în care economia nu mai poate fi privită în sine. De asemenea, abordarea creșterii economice în cadrul vectorului **creștere—)dezvoltare—)progres,** deci în strînsă legătură cu mediul social-politic, natural, instituțional și cu finalitatea ei, pune în mod concludent în evidență că economia nu constituie un scop în sine, ci doar un mijloc. Cu alte cuvinte, în momentul în care privim creșterea economică cuplată cu dezvoltarea și progresul ne apare evidentă finalitatea social-umană a creșterii. O asemenea viziune ne aduce în fața **binomului „omul-scop", „economia-mijloc".** Semnifciațiile și implicațiile profunde ale acestui binom nu pot fi trecute cu vederea nici în contextul de față.

Pentru construcția socialistă acest binom este fundamental nu numai din punct de vedere conceptual, ci și practic, privit prin prisma modelului de dezvoltare economico-socială, a tuturor opțiunilor strategice ale creșterii, dezvoltării și progresului. Întreaga politică a Partidului Comunist Român se fundamentează pe sistemul de referință om-societate și pe un sistem de valori morale proprii societății socialiste, în care omul constituie scopul suprem al dezvoltării și progresului, iar economia mijlocul de atingere a obiectivelor stabilite. O asemenea viziune își pune amprenta pe întreaga politică economică a partidului nostru. Dacă privim, de exemplu, principalele opțiuni strategice de dezvoltare, inclusiv pe cea de optimizare a raportului consum-acumulare, care deține un rol esențial în cadrul vectorului creștere—)dezvoltare—)progres, vom constata că scopul principal, criteriul optimizant, îl constituie asigurarea creșterii nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, progresul social-economic al țării pe o perioadă de timp îndelungată.

---

(20) vezi Industrial Development Survey. Special issue for the Second, General Conference of UNIDO (12—26 March, 1975), p. 278.

(21) Ibidem, p. 280.

(22) vezi Gheorghe Dolgu, Independență și interdependență. Obiective și căi ale edificării unei noi ordini economice internaționale, în Revista economică nr. 50, din 12 decembrie 1975.

(23) **Nicolae Ceaușescu, Expunere prezentată la Marea Adunare Națională cu privire la mărețele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României pusă în slujba păcii și colaborării internaționale,** în Scînteia, nr. 10 367, din 19 decembrie 1975.

(24) B. Murray. Ce pot ecologii să-i învețe pe economiști, în revista Dialog, vol. 2, nr. 3, 1973, p. 38.

(25) doc. O.N.U. E/AC. 62/8, p. 15.

(26) Gheorghe Rădulescu. Factorul monetar în restructurarea relațiilor economice internaționale, în Revista economică nr. 50, din **12 XII 1975.**

Abordînd problemele în viziunea pe care o enunțam mai înainte (în cadrul pătratului economic-social-politic-ecologic și al vectorului creștere—)dezvoltare—)progres)., ceea ce presupune implicit să privim economia ca un „mijloc", finalitatea obținerii profitului maxim, ca funcție obiectiv de optimizare a modelului de creștere de tip capitalist, apare ca nesatisfăcătoare. Din această zonă, a modelului de creștere și a celui de consum al societății capitaliste, a consecințelor lor nefaste, a lipsei de echitate, provin multe din criticile care le contestă, ca și rezervele crescînde ale țărilor în curs de dezvoltare de a urma modelul occidental.

Privind economia, ca și procesele economice în general, nu în sine, ci în contextul mai larg amintit (cuplate cu dezvoltarea și progresul), chiar conceptul de maximizare a eficienței economice se cere reconsiderat și corectat cu „externalitățile" ecologice, sociale, etice etc., care decurg din funcția obiectiv „omul-scop", din finalitatea social-umană a dialecticii fenomenului. Din cele două premise, **optica sistemică** și **optica pe termen lung,** decurge implicit necesitatea reconsiderării finalității creșterii economice. Deci nu profitul, nu numai eficiența economică, ci și cea socială, într-un cuvînt se impune finalitatea social-umană, omul privit în multidimensionalitatea sa.

Cercetători din țările capitaliste sînt preocupați în măsură crescîndă de eliberarea lor de optica și analiza conjuncturală și „pur" economică, de abordarea „clasică" a problemelor creșterii. Sesizînd că alegerea tipului de creștere economică ca un obiectiv politic poate să aducă unei societăți tot atîta rău, cît și bine, un specialist occidental conchidea că „în mod cert nu poate exista o justificare **pur economică** (subl. ns.) pentru o politică a creșterii economice în sine", (vezi E. Mishan, The Costs of Economic Growth, Penguin Books, London, 1967). Iar un alt autor considera că „deprinderile și instituțiile noastre (capitaliste n. ns.) trebuie să renunțe la înclinația lor de a raționa numai în termenii avantajelor imediate". (vezi Herman Daly, Toward a Steady Economy, W. H. Freeman, San Francisco, 1973) Logica lucrurilor, formele mai violente sau mai puțin violente de contestare a actualului tip de dezvoltare occidental sînt și ele argumente care confirmă că se resimte necesitatea unor reconsiderări, a găsirii unui alt tip, care să poată concilia politicile economice cu cele sociale, viziunea pe termen scurt cu cea pe termen lung și care să introducă mai multă echitate pe plan intern, ca și pe cel al relațiilor internaționale. Asupra acestor aspecte voi reveni.

Continuînd investigația pe aceeași pistă, în mod firesc îmi apare întrebarea: dacă nu putem privi economia în sine, ruptă de mediul politic, social, ecologic, pot fi abordate unele fenomene sau procese economice în genere în termenii **producție-consum ?** Însăși producția nu poate fi privită rupt de mediul natural, social și politic. Iar consumul a depășit modelul tradițional, redus la un consum nemijlocit de bunuri materiale. Ipostazele multiple ale omului ca ființă biologică și socială, ca producător și consumator, diferitele sale medii de viață, de producție, de locuit, de recreere, spiritual, social, politic, creează valențe multiple modelului de consum care depășește componenta pur economică. S-ar putea face încă numeroase reflecții pe marginea accepțiunii clasice a relației producție-consum în teoria economică capitalistă. Dar în contextul de față ne mulțumim să reținem ideea necesității reconsiderării conținutului și funcțiilor acestui binom.

De aici, făcînd un pas mai departe, vom constata desigur că problema analizei rolului și acțiunii legii cererii și a ofertei, a mecanismelor pieței, ca și a altor categorii poate fi atacată din foarte multe unghiuri. Dar simplificînd lucrurile și urmînd aceeași logică, cîteva întrebări îmi par legitime: dacă trebuie să reconsiderăm relația producție-consum, oare aceste reconsiderări nu afectează și concepția actuală a teoriei economice capitaliste asupra rolului și acțiunii legii cererii și ofertei ca regulator de bază al procesului de producție și consum? Poate ea să aibă în vedere și cerințele unor „externalități" ecologice, sociale, spirituale sau ale viziunii pe termen lung? Se poate avea încredere în continuare în „barometrul optimizant și echilibrator" al pieței? Cum rămîne atunci cu explicațiile oscilațiilor și evoluțiilor prețurilor materiilor prime și ale petrolului ? Poate fi instaurată stabilitate în relațiile economice internaționale lăsînd neschimbate mecanismele economice ale vechii ordini?

Din nou nu ne găsim în fața unor întrebări pur retorice. O persoană politică oficială occidentală sublinia că „numai reforma ordinei existente, a economiei de piață (occidentale), va putea micșora prăpastia dintre Nord și Sud" (în Frankfurter Rundschau din 3 IX 1975). Pornind de la viziunea și premisele enunțate îmi pare cel puțin dificil, dacă nu imposibil (și înclin spre această a doua alternativă) să poată fi instaurată o nouă ordine (o adevărată ordine) economică internațională, în care modul actual în care funcționează mecanismele internaționale ale pieței, de prețuri, valutar-financiare etc., să rămînă neschimbat. Nu este vorba aici numai de un aspect polemic, abordat pe planul ideologiei. Privind lucrurile prin prisma cea mai pragmatic posibilă, mecanismele pieței prezintă numeroase deficiențe, chiar de ar fi să ne referim numai la neajunsurile care decurg din optica sa pe termen scurt sau cel mult mediu. Aceste neajunsuri se manifestă atît în sistemul de alocare a resurselor și de optimizare a deciziilor, cît și prin neluarea în considerare a unora din factorii implicați.

Rolul pieței de „barometru al optimului economiei naționale" este tot mai des infirmat și chiar contestat. Nu mai putem crede că ne aflăm în universul ireal al echilibrului perfect walrasian. Sînt astăzi destule argumente care pledează pentru necesitatea de a imagina un sistem mai complex și mai adecvat de reglare a economiei, în funcție de rolul ce-i revine, de scopul creșterii economice și de interdependențele acesteia, care nu mai pot fi neglijate. Prin modul său de funcționare și sistemul de prețuri cu care operează, piața reacționează, de regulă, la impulsuri pe termen scurt, oscilațiile lor ducînd adesea la dezorganizarea pieței. Exemplul evoluției prețurilor petrolului este elocvent, atît în ceea ce privește orientarea consumului, cît și procesul de substituție sau de exploatare a lui din unele zăcăminte mai greu accesibile, procese dereglate de oscilațiile prețului său.

Nici alocarea resurselor pentru dezvoltare nu se poate face numai după mecanismele pieței. Deciziile privind marea majoritate a problemelor dezvoltării, fie că este vorba de cea industrială, regională, urbană sau rurală, nu pot fi luate decît ținînd seama de perspectiva pe termen lung și de criteriile de eficiență economică, talonate strict de cele ale eficienței sociale. Marile dificultăți ale politicilor de dezvoltare regională din cele mai multe țări occidentale, marile discrepanțe existente în nivelul de trai între diferite regiuni, subutilizarea forței de muncă alături de cazuri de lipsă de forță de muncă, durerosul fenomen de migrație, de dislocare a populației din unele zone sînt tocmai rezultate ale unor politici de investiții bazate numai pe criterii pur economice și privite într-o optică pe termen scurt.

Piața a dovedit că **singură** nu poate fi eficace în deciziile de alocare a resurselor pentru dezvoltarea serviciilor publice. Dezvoltarea sistemelor de sănătate, de educație, conservarea resurselor și a mediului, dezvoltarea urbană rațională nu se pot asigura satisfăcător prin mecanismele pieței. Neutralismul pieței față de o serie întreagă de „externalități", cum sînt poluarea apei, aerului, exploatarea prădalnică a unor resurse ale biosferei ca și viziunea pe termen scurt și limitarea la criterii pur economice, fără a lua în seamă criteriile sociale, echitatea etc., sau consecințele ce pot apărea pe termen lung, au determinat și în trecut și acum „costuri" sociale extrem de ridicate creșterii. S-a ajuns la asemenea rezultate tocmai prin neluarea în calcul a „costurilor" sociale, datorită incapacității de a le „internaliza". Mecanismele pieței și mobilul profit au făcut ca singura responsabilitate a întreprinzătorului capitalist să fie realizarea acestui țel. Or, cel mai adesea el a fost atins pe seama și împotriva resurselor naturale, a mediului, a forței de muncă utilizate, creînd grave disproporții, inechități și un lanț întreg de consecințe nefaste de ordin ecologic, social și politic.

În genere piața singură nu poate conduce la optimizarea deciziilor cel puțin pentru că: a) **este tributară opticii pe termen scurt ;** b) **prezintă deficiențe de fond în sistemul oscilator al prețurilor, care constituie rețeaua informațională dominantă;** c) **dispune de o constelație informațională incompletă** (sînt foarte greu de prevăzut reacțiile și contrareacțiile consumatorilor și ale concurenței) și **cu un grad ridicat de incertitudine;** d) **nu poate să țină seama de numeroase „externalități" ecologice, sociale etc.** „Piața — spune J. Kornái în al său „Anti-equilibrium" (p. 313) – este un sistem adaptiv care învață, ai cărui participanți trag învățăminte din propriile lor eșecuri anterioare... Aceasta este o taxă scumpă... suportată de societate. Planificarea este mai ieftină".

Referindu-se la necesitatea conducerii conștiente a societății socialiste românești, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** atrăgea atenția asupra necesității de a combate acele **„teorii sau tendințe după care ar trebui să lăsăm reglementarea vieții economice și sociale la voia întîmplării, la discreția pieței, a legii cererii și ofertei".** (27) Planificarea poate constitui acel sistem complex de reglare a procesului de creștere—)dezvoltare—)progres privit în unitatea sa, îmbrățișînd componenta economică, ecologică, socială și politică, adică dezvoltarea societății în ansamblul său. Aceasta presupune desigur abordarea într-o optică globală, bazată pe un sistem coerent de indicatori economici și sociali, pe un instrumentar adecvat și mai ales, pe un nou etos al creșterii cu o finalitate social-umană. O asemenea viziune tinde să se răspîndească tot mai mult, mai ales în rîndul țărilor care și-au dobîndit de curînd independența și care urmăresc să edifice o societate modernă. John Kenneth Galbraith are perfectă dreptate afirmînd: „Condițiile, este evident, nu sînt plăcute pentru cei ce se consideră păzitorii economiei de piață, inamicii socialismului. Și deoarece condițiile și nu preferințele ideologice sînt cele care forțează ritmul în acest sens, încercarea de a te opune nu prea poate avea succes".

Iată-ne astfel în fața unei a opta dileme, a cărei falsitate este parcă mai transparentă : „creștere zero", „creștere încetinită" sau alt tip de creștere.

(Va urma)

Ioniță OLTEANU

---

(27) **Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate,** vol. 5, Ed. politică, 1971, p. 897.

Exportul de capital al S. U. A.

INVESTIŢIILE filialelor din străinătate ale întreprinderilor americane în instalaţii, utilaje şi clădiri sînt aşteptate să crească anul acesta cu 12%, ajungînd la 30,4 miliarde dolari. Aceasta rezultă dintr-o anchetă a Departamentului comerţului S.U.A. de la sfîrşitul lui 1975. Anul trecut creşterea a fost de circa 4%, cu mult sub estimaţia de +17% stabilită în decembrie 1974, diferenţa explicîndu-se prin condiţiile de criză economică şi reducerea corespunzătoare a volumlui operaţiunilor. În 1976, se contează pe o creştere a investiţiilor respective mai mare decît media, şi anume de 20%, în ţările în curs de dezvoltare. Un spor asemănător este aşteptat să-l înregistreze investiţiile peste hotare ale firmelor din industria petrolului. Structura pe ramuri a ansamblului investiţiilor proiectate poate fi urmărită în grafic.

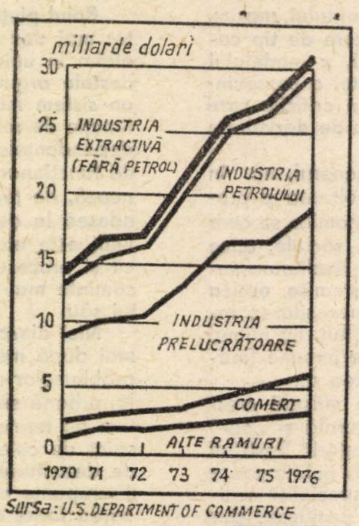

Sursa: U.S. DEPARTMENT OF COMMERCE WASHINGTON

Amenajarea Vistulei

ANUL TRECUT în Polonia a început aplicarea programului de amenajare a cursului superior al Vistulei ; după terminarea (în 1984) a primei etape a lucrărilor de canalizare şi amenajare, capacitatea anuală de transport în acest sector al fluviului va spori la 25,7 mil. tone (din care cărbunele va reprezenta aproximativ jumătate). Executarea lucrărilor amintite, inclusiv construirea unei cascade de 15 baraje (cu ecluze), pe lîngă cele trei existente, va determina reducerea lungimii căii navigabile în acest sector al Vistulei de la 266 la 234 km, va asigura traficul timp de 330—350 zile pe an şi va face posibilă irigarea unei suprafeţe agricole de 50000 ha. Amenajarea cursului superior al Vistulei va permite intensificarea schimburilor între bazinul carbonifer şi metalurgic din Silezia superioară şi între regiunile industriale din valea Vistulei, precum şi racordarea acestei zone la reţeaua fluvială europeană.

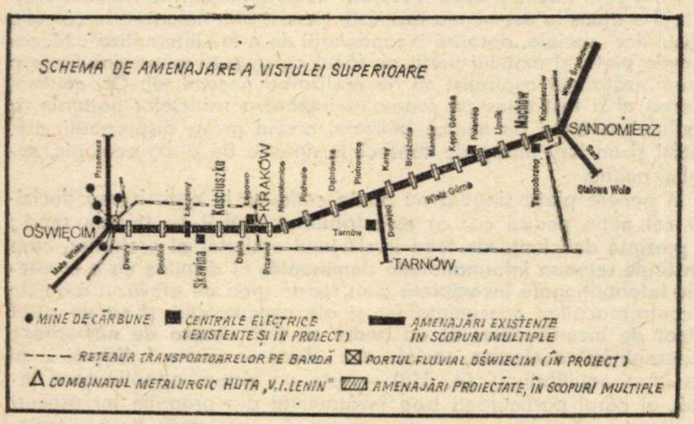
SCHEMA DE AMENAJARE A VISTULEI SUPERIOARE
OŚWIĘCIM
Przemsza
Mała Wisła
Dwory
Smolice
Łączany
Skawina
Kościuszko
Dąbie
Łęgowo
KRAKÓW
Przewóz
Niepołomice
Podwale
Dąbrówka
Piotrowice
Karsy
Brzeźnica
Mamów
Kępa Gorecka
Połaniec
Lipnik
Machów
Koćmierzów
Wisła Środkowa
SANDOMIERZ
San
Stalowa Wola
Tarnobrzeg
Wisła Górna
Dunajec
Tarnów
TARNÓW
● MINE DE CĂRBUNE
CENTRALE ELECTRICE (EXISTENTE ŞI ÎN PROIECT)
AMENAJĂRI EXISTENTE ÎN SCOPURI MULTIPLE
---- REŢEAUA TRANSPORTOARELOR PE BANDĂ
☒ PORTUL FLUVIAL OŚWIECIM (ÎN PROIECT)
△ COMBINATUL METALURGIC HUTA „V.I.LENIN"
▨ AMENAJĂRI PROIECTATE, ÎN SCOPURI MULTIPLE

Aluminiul pe piaţa mondială şi pe locuitor

UNIUNEA SOVIETICĂ se numără printre principalii furnizori de aluminiu pe piaţa mondială ; după cum arăta recent revista „Vneşneaia torgovlia", în 1974 exporturile sale au totalizat 528,7 mii tone, după Canada (694 mii tone) şi Norvegia (586 mii tone). În perioada 1960—1973 exporturile sovietice de aluminiu au sporit într-un ritm mediu anual de 17% ; împreună cu aliajele şi laminatele din aluminiu, ele reprezintă aproape jumătate din exportul de metale neferoase al U.R.S.S. Printre principalii beneficiari figurează R.D.G., Ungaria, Cehoslovacia, Japonia, Polonia etc.

În ceea ce priveşte consumul de aluminiu, cele mai dinamice creşteri în lumea nesocialistă le-au înregistrat — în aceeaşi perioadă — Japonia (de 10,5 ori), India (de 7 ori), Finlanda şi Mexic (de 4,7 ori), Australia (de 4,6 ori) ş.a. Ca nivel al consumului — calculat în kg pe locuitor —, în 1973 se situau în frunte S.U.A. (30), R.F.G. (18), Japonia (17), Canada (16), Elveţia (14), Australia şi Norvegia (13), Anglia (12), Franţa (11) şi Italia (10 kg).

Ungaria: sporul natural şi reamplasarea forţei de muncă

ÎN următorii ani se preconizează ca prioritatea în dezvoltarea industriei ungare să fie acordată unor subramuri cum sînt chimia, producţia de instrumente de precizie, de echipament pentru teletransmisiuni, de tehnică a vidului etc., care ocupă mai puţină forţă de muncă. De asemenea, se va acorda o atenţie susţinută organizării ştiinţifice a muncii, mecanizării pe scară largă a operaţiunilor de transport şi încărcare-descărcare, în scopul de a elibera o parte din forţa de muncă ocupată în activităţile respective.

Previziunile demografice din Ungaria pe următorul deceniu şi jumătate consemnează între altele posibilităţi de deplasare a forţei de muncă din unele sectoare ale economiei (îndeosebi agricultura) în altele, cum sînt prestările de servicii, construcţiile şi industria. Pînă în 1990 efectivul total al persoanelor ocupate în economie s-ar putea mări cu 150—170 mii pe seama sporului natural al populaţiei, iar circa 300 mii de persoane ar putea deveni disponibili în agricultură prin mecanizarea acesteia.

Nessie şi publicitatea

O FIRMĂ BRITANICĂ de electronică pare a fi pe cale de a elucida unul din misterele zoologiei actuale : monstrul ce se spune că ar trăi în străfundurile lacului scoţian Loch Ness. Firma pretinde că a identificat un corp viu de dimensiuni impresionante în Loch Ness cu ajutorul undelor de înaltă frecvenţă „electro-video sonore" şi plănuieşte să captureze monstrul — Nessie, cum este răsfăţat — atrăgîndu-l într-o „capcană sonoră". Aceasta s-ar baza pe descoperirea întîmplătoare, în cursul unor testări, a efectului neobişnuit, plăcut sau neplăcut, pe care aparatul l-ar avea asupra unui cîine sau asupra unor peşti dintr-un acvariu. S-a constatat de exemplu, că Simfonia a 5-a a lui Beethoven a încîntat nespus bancurile de babuşcă dintr-un rîu, atrăgînd peştii la suprafaţă, în timp ce melodiile lui Elvis Presley au produs un efect contrar....

După descoperirea uriaşului „obiect" din străfundurile lacului, scrie **The Times**, organizatorii expediţiei de capturare a lui Nessie speră ca acesta să se lase sedus de noua tehnică video-sonoră şi să pornească vrăjit spre suprafaţă, în vreme ce publicul va fi şi el sedus de tehnica publicitară a firmei Videomaster Ltd.

Scumpete

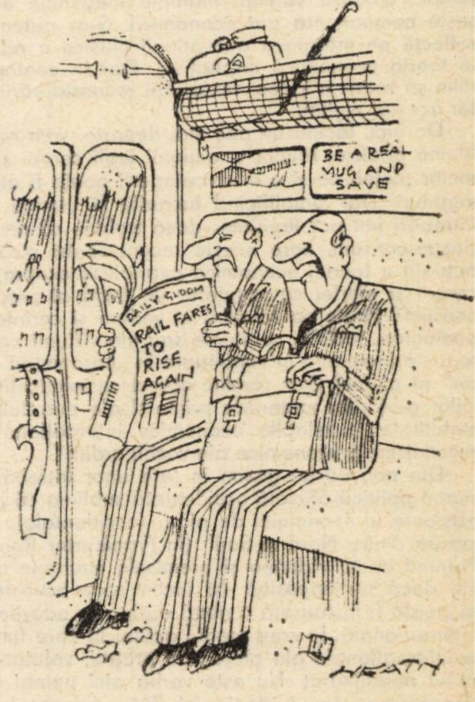
BE A REAL MUG AND SAVE
DAILY GLOOM
RAIL FARES TO RISE AGAIN
HEATH

„Un bilet de clasa a doua costă astăzi tot atît cît costa un bilet de clasa întîi cînd m-am decis eu să călătoresc în clasa a doua pentru că nu mai puteam să-mi permit să merg cu clasa întîi".

(După **The Spectator**, Londra)

Commonwealth

I. Vlad, Tirgoviște — Commonwealth-ul este o asociație economică, politică, culturală etc. internațională constituită între Anglia și state care au fost în trecut posesiuni ale acesteia. Între țările membre ale Commonwealth-ului se desfășoară activități cu caracter consultativ cît și de cooperare efectivă în diverse domenii (economic, învățămînt, juridic, radiodifuziune, asigurări sociale, medicină, apărare etc.). În domeniul comercial țările membre își acordă reciproc tarife vamale preferențiale (în baza hotărîrii adoptate la Conferința de la Ottawa din 1932). După aderarea Angliei la Piața Comună (intrată în vigoare în 1973), 21 de țări independente în curs de dezvoltare, membre ale Commonwealth-ului din Africa, zona Caraibilor, a Oceanului Indian și a Pacificului, alături de alte 25 de state, au încheiat la Lomé o convenție de asociere cu Piața Comună. În baza acestei convenții, celor 46 de țări în curs de dezvoltare semnatare li se asigură liberul acces pe piețele celor nouă state ale C.E.E., fără obligația reciprocității, pentru 99,2% din produsele exportate de ele. Kenya, Uganda și Tanzania, de asemenea membre ale Common-Wealth-ului erau asociate anterior cu Piața Comună.

Totuși, în cifre relative comerțul Angliei cu țările membre ale Commonwealth-ului a scăzut în ultimii ani sub 18%, față de 29% cît era în 1962.

Activitatea în cadrul Commonwealth-ului are la bază deciziile care se iau la conferințele primilor miniștri ai țărilor membre, precum și la conferințe care reunesc pe miniștrii de externe, de finanțe etc. ai acestor țări.

Statele independente membre ale Commonwealth-ului sînt în momentul de față următoarele : Canada, Australia, Noua Zeelandă, India, Bangladesh, Sri Lanka, Ghana, Malaezia, Nigeria, Cipru, Sierra Leone, Tanzania, Jamaica, Trinidad-Tobago, Uganda, Kenya, Malawi, Malta, Zambia, Gambia, Singapore, Guyana, Botswana, Lesotho, Barbados, Mauritius, Swaziland, Tongo, Samoa de Vest, Fiji, Bahamas și Grenada. Nauru (stat insular în sud-vestul Oceanului Pacific, cu 21,4 km² și 6 700 de locuitori) are un statut special, participînd la activitățile Commonwealth-ului, dar nu și la reuniunile șefilor de guvern din țările membre.

La 28 iunie 1976 Commonwealth-ul va primi un nou membru, Insulele Seychelles din Oceanul Indian, care au fost colonie britanică din 1794 și care se vor proclama atunci republică independentă. Arhipelagul Seychelles se compune din 92 de insule, din care numai 33 populate (de 60 mii de locuitori) și exportă copra, scorțișoară, fosfați.

Volvo

Cincinat Antonescu, Cîmpulung — Creată acum o jumătate de secol de A. Gabrielsson și ing. H. Larson, firma suedeză Volvo s-a transformat treptat dintr-un atelier pentru montajul automobilelor în cel mai mare concern din Europa de nord. În 1974 cifra sa de afaceri a depășit 10 miliarde coroane suedeze, el fabricînd circa 100 de tipuri de produse, care sînt exportate în 120 de țări ; întreprinderile sale aveau, în același an, circa 57 mii de salariați, din care 10,5 mii lucrau în filialele din străinătate.

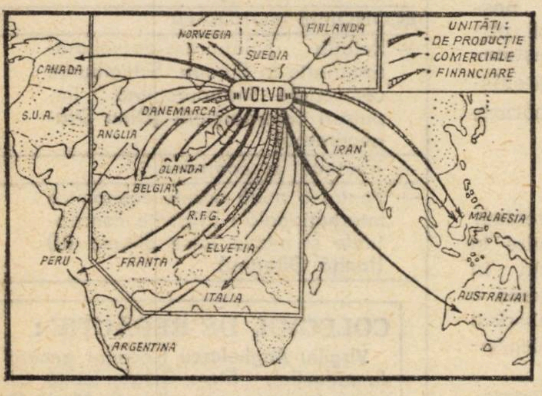

Din nomenclatura producției sale fac parte — alături de autoturisme, autocamioane și autobuze, care dețin ponderea cea mai mare în cifra de afaceri — motoare pentru nave, avioane și cu destinație industrială, mașini și utilaje de construcții forestiere și agricole, tractoare, echipament sportiv ș.a.

Deși în cadrul concernului Volvo predomină capitalul suedez, el își internaționalizează din ce în ce mai mult activitatea de producție și comercială. Conform bilanțului pe 1973, filialele sale din străinătate au furnizat 27% din veniturile concernului. Orientarea implantărilor sale internaționale poate fi urmărită pe harta de mai jos.

Energie nucleară

Aldea Stănculescu, Bacău — 1) Prima reacție în lanț de fisiune a nucleelor de uraniu a fost realizată de fizicianul italian (emigrat în S.U.A. în 1939) Enrico Fermi la 2 decembrie 1942 într-un reactor instalat într-o sală de tenis de sub o tribună a unui stadion din Chicago. Prin acest tip de reacție controlată s-a obținut materialul fisionabil — plutoniul — necesar realizării bombei atomice. Fondurile (două miliarde de dolari) necesare proiectului „Manhattan", cum au fost denumite lucrările de cercetare și industriale în scopul creării bombei atomice, au fost puse la dispoziție de guvernul american, la sugestia lui Albert Einstein. Enrico Fermi era laureat al Premiului Nobel din anul 1938.

Prima încercare a unei bombe atomice (produsă în laboratoarele de la Los Alamos) a avut loc în luna iulie 1945, deci după capitularea Germaniei naziste, într-un deșert din statul New Mexico.

În al doilea război mondial bomba atomică a fost utilizată de două ori : la 6 august 1945 la Hiroșima (cu uraniu 235), iar trei zile mai tîrziu la Nagasaki (cu plutoniu). Bilanțul imediat al acestor explozii a fost de 78 150 de morți și 13 983 de dispăruți, cîteva zeci de mii de răniți și numeroase cazuri de boală de iradiație, care a continuat să facă victime mulți ani după exploziile amintite.

2) La începutul anului 1945, Germania avea în construcție un reactor nuclear în munți, la o mare adîncime sub pămînt, la a cărui punere la punct a lucrat un grup de fizicieni germani în frunte cu Werner Heisenberg (unul din întemeietorii mecanicii cuantice, și el laureat al Premiului Nobel — din 1932 — și decedat la 1 februarie a.c.), Otto Hahn și Weizsäcker. Reactorul a fost aruncat în aer de armata americană, iar grupul de fizicieni a fost luat prizonier. Dacă nu ar fi ajuns la concluzia greșită că grafitul nu poate fi folosit ca încetinitor de neutroni (procedeu folosit de Enrico Fermi), oamenii de știință germani ar fi fost mult mai avansați în lucrările de creare a bombei atomice, scrie I. I. Koriakin în lucrarea sa „Biografia atomului" apărută și la noi în Editura științifică.

3) Prima centrală nucleаro-electrică din lume a fost construită în U.R.S.S. și avea o putere de 5 MW. Ea a început să livreze energie electrică la 27 iunie 1954 și a permis dobîndirea unei experiențe prețioase pentru rezolvarea problemelor legate de construirea ulterioară a altor centrale nuclearo-electrice mai puternice. Astăzi centrale nuclearo-electrice există, sînt în construcție sau în proiectare în numeroase țări. De exemplu, în S.U.A., la 30 iunie 1974 (după **The World Almanac 1975**), erau în funcțiune 69 de centrale nuclearo-electrice cu o putere totală de 29 123 MW, iar în construcție sau proiectare centrale cu o putere totală de 174 000 MW.

„Grupul celor 77"

Nic. Ganea, Constanța — Dintre țările socialiste, alături de România, din „grupul celor 77" fac parte de asemenea Iugoslavia (de la constituirea grupului în anul 1964, la Geneva) și Cuba (de la o doua Conferință ministerială a „grupului celor 77" desfășurată la Lima în 1971). „Grupul celor 77", care nu este o instituție internațională propriu-zisă, s-a format cu scopul de a contribui la armonizarea punctelor de vedere ale țărilor în curs de dezvoltare, și de a formula programe comune de acțiune în problemele privitoare la comerț și dezvoltare. În cadrul grupului hotărîrile sînt adoptate prin consens.

Decizia de a primi ca membră România, adoptată în unanimitate la cea de a treia Conferință ministerială a „grupului celor 77", care s-a încheiat la 7 februarie la Manila, consacră cooperarea existentă de-a lungul anilor între România și „grupul celor 77", de care este strîns legată prin aspirațiile comune pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Monedă

Prof. **Gh. Enăchescu,** Galați — Fără a subestima numele ilustre și contribuția științifică a economiștilor români la care vă referiți în scrisoarea dv., este totuși de luat în considerare opinia lui Horațiu (citată de acad. Al. Graur — vezi Revista economică nr. 2/1976) potrivit căreia „în materie de limbă, suveran este uzajul general". Or, acest uzaj s-a schimbat în decursul timpului, de cînd au fost scrise lucrările la care vă referiți. În plus, nu credem că „am contribui la simplificarea limbii române" dacă ne-am abate de la uzajul general, spunînd „monetă" în loc de „monedă". Sîntem de aceea de părerea ca această problemă să fie lăsată pe seama filologilor.

Bursă de cereale

Ion Mereanu, Slobozia — Cea mai mare bursă de cereale din lumea capitalistă este cea din Chicago, întemeiată în anul 1848, zece ani după ce Chicago a devenit oraș. Publicul are acces la bursă dar nu în sălile cu podiumuri special amenajate, în care se desfășoară efectiv tranzacțiile, ci numai în balcoane anume destinate acestui scop, care la Chicago sînt închise cu sticlă (vezi fotografia).

Activitatea tranzacțională la bursă se desfășoară în baza unor reguli bine precizate, pe care le vom prezenta într-un număr viitor.

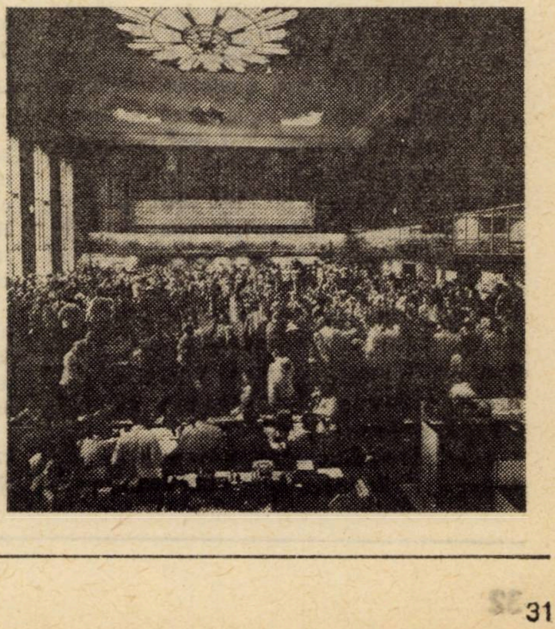

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE

(*Urmare din pag. 20*)

lorică, într-un termen optim și în conformitate cu cerințele progresului tehnic și cu nevoile economiei naționale, a sumelor investite, dar și la acele procese, care se găsesc, de asemenea, în centrul preocupării partidului și statului nostru în condițiile actuale.

Așa de exemplu, în condițiile revoluției științifico-tehnice, primește o importanță deosebită urmărirea creșterii eficienței investițiilor și prin prisma corelației dintre timpul de muncă vie și trecută, cuprinse în fiecare produs, în care ponderea timpului muncii vii trebuie să cunoască o creștere mai rapidă față de ponderea timpului muncii trecute, care se reduce. Este vorba de o corelație foarte importantă pe care trebuie să o avem în vedere în alegerea variantei optime a investițiilor. De exemplu, repartizarea investițiilor pe ramuri, subramuri și întreprinderi, bazîndu-se numai pe corelația valoare de întrebuințare — nevoia socială, sau valoare de întrebuințare — calitate nu se va solda cu eficiența maximă. Ignorarea raportului dintre munca vie și munca trecută, poate duce în mod inevitabil la pierderi.

În același timp și reversul problemei este adevărat, adică repartizarea investițiilor, bazîndu-se exclusiv pe sporul maxim absolut de venit național ce se poate obține la fiecare produs, poate să ducă la „ieftinirea“ producției, dar acest lucru se va petrece numai în aparență, deoarece se vor produce multe produse în afara structurii nevoilor solvabile, ceea ce se va solda, de asemenea, cu pierderi, cu scumpirea produselor. Este evident că astfel sînt ignorate cerințele legii valorii dar și cele ale legii satisfacerii crescînde a nevoilor raționale de consum științific stabilite.

Societatea socialistă are nevoie de un spor de venit național relativ mai mare, în condițiile respectării structurii nevoii sociale, care este aspectul fundamental al eficienței economice, al acțiunii legii valorii în socialism.

Desigur, urmărirea acestor probleme, corelate la nivelul economiei naționale cere elaborarea planului de investiții în mai multe variante, din care să rezulte și efectele economice și sociale principale atît la nivelul macroeconomic, cît și la nivelul microeconomic. Realizarea acestui deziderat presupune folosirea, într-o măsură tot mai mare a mașinilor electronice de calcul care vor permite trecerea la un nivel superior de folosire a relațiilor marfă-bani, a acțiunilor legii valorii în etapa actuală de dezvoltare a țării pe drumul societății socialiste multilateral dezvoltate.

BIBLIOGRAFIE :

1) **Nicolae Ceaușescu :** Raport la cel de al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, București, 1974, p. 58—59.

2) **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 29 iulie 1974, Ed. politică, București, p. 21.

3) **Nicolae Ceaușescu :** Raport la Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie 1972, Ed. politică, București, 1972, p. 23.

Relația colaborare-dezvoltare-securitate în Europa

(*Urmare din pag. 25*)

te indicînd sectoarele cele mai promițătoare pentru cooperare. Ca urmare a activității comisiilor amintite, numărul acordurilor de producție pe diferite ramuri a sporit de patru ori față de anul 1972, depășind încă anul trecut cifra de o mie. În baza acestor acorduri se asigură, de exemplu, tot mai frecvent livrarea unor instalații pe credit pentru realizarea unui obiectiv industrial, în schimbul livrării ulterioare a produselor realizate de acesta (este vorba la origine de o cunoscută inițiativă românească). De asemenea, transferul de tehnologie devine tot mai adesea un schimb în ambele sensuri (de exemplu, în perioada 1969—1973, încasările și plățile Cehoslovaciei în baza acordurilor de licență încheiate cu țările industriale din Occident s-au ridicat la 172 și respectiv 65 milioane de dolari, iar Uniunea Sovietică participă cu tehnică proprie la construirea de oțelării în țări occidentale). Tot mai frecvente, relevă experții C.E.E./O.N.U., devin și acțiunile de cooperare pe terțe piețe. În prezent, cooperarea industrială contribuie în proporție de 4—5% la schimburile comerciale dintre Estul și Vestul continentului european, dar această cifră ar urma să se dubleze în viitorul apropiat. În cazul țării noastre activitatea de cooperare deține actualmente circa 25% din volumul total al comerțului exterior.

Avînd în vedere această experiență de colaborare, Actul final al Conferinței pentru securitate și colaborare în Europa consemnează că „statele participante recunosc importanța acordurilor bilaterale și multilaterale interguvernamentale și a altor acorduri pentru dezvoltarea pe termen lung a schimburilor comerciale“, ca și pentru dezvoltarea unor relații normale și prietenești în toate domeniile.

În ceea ce privește țara noastră, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** declara în fața Marii Adunări Naționale : **„Doresc să reafirm cu toată tăria hotărîrea României de a face totul pentru realizarea celor convenite la Helsinki, pentru accelerarea destinderii și întărirea colaborării pe continentul nostru“**. Este contribuția activă, concretă, plină de responsabilitate a unei țări conștiente de interdependența tot mai strînsă existentă în epoca noastră între colaborare, dezvoltare și securitate.

---

[1] **Nicolae Ceaușescu**. Expunere prezentată la Marea Adunare Națională cu privire la mărețele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României pusă în slujba păcii și colaborării internaționale, Scînteia nr. 10367, 19 decembrie 1975.

[2] **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, Scînteia nr. 10406, 5 februarie 1976.

[3] Bulletin économique pour l'Europe. Vol. 27. Evolution récente du commerce européen. Nations Unies, New York, 1975.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL NUMĂRULUI 6 DIN 13 FEBRUARIE 1976

— Primul Congres al consiliilor populare. Forța creatoare a celor ce gîndesc împreună (dr. **Maria D. Popescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Sistematizarea teritoriului național — factor fundamental al dezvoltării social - economice (prof. univ. dr. **Vasile S. Cucu)** 3
— Plan-angajamente : Cum le realizăm ? Eforturi concertate pentru înfăptuirea integrală a investițiilor **Gh. Ruscanu)** 6
— Cincinalul revoluției tehnico-științifice. Ancheta „R.E.“ Autoutilarea — în fața progresului tehnic și a eficienței **(V. Boescu, L. Țintea)** 8
— Cincinalul revoluției tehnico-științifice. Diversificare-unificare, un paradox contemporan! (ing. **Ion Crisan)** 10
— Dezbatere „R.E.“: Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor valorici (I) 13
— Investigație „R.E.“ : O pîrghie în realizarea planului de export și cooperare internațională : Acțiunile promoționale **(Ioan Georgescu)** 15

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Instrumente de organizare și conducere în sprijinul eficienței : Cibernetica și informatica (ing. **Mircea Șușelescu)** 17

TEORII • IDEI

— Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Fondul național de dezvoltare economico-socială și acțiunea legii valorii (dr. **Kiss Francisc)** 19
— Dinamica ideilor 21
— Școli — curente — economiști : Ocolirea simptomatică a cauzelor reale în teoriile asupra șomajului **(Dorel Oprescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Relația colaborare-dezvoltare-securitate în Europa. Schimburile comerciale intraeuropene : impulsuri contradictorii **(Dinu Dragomirescu)** 24
— Tendințe • conjuncturi 26
— Pentru o nouă ordine economică internațională : Exigențe conceptuale și cîteva false dileme (II) **(Ioniță Olteanu)** 27

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

adas
ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Printre formele de asigurare, pe care ADAS le pune la îndemîna cetăţenilor, se află şi Asigurarea de accidente.

Ea se poate încheia pentru sume fixe sau pentru sume convenite.

Asigurările de accidente pot fi încheiate de orice persoană în vîrstă de la 16 ani împliniţi, indiferent de profesia şi de locul de muncă. Persoanele care realizează venituri din muncă proprie pot încheia asigurări de accidente de la vîrsta de 14 ani. Dintre evenimentele neprevăzute, pentru urmările cărora ADAS plăteşte sumele asigurate, amintim : explozia, lovirea, căderea, alunecarea, prăbuşirea de teren, trăsnetul, electrocutarea, arsura, accidentele produse de funcţionarea sau folosirea maşinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întîmplate ca urmare a circulaţiei mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

Asigurările de accidente pentru sume fixe (10 000 de lei pentru invaliditate permanentă totală şi 5 000 de lei pentru deces, ambele din accidente) se încheie pe durate de 3 sau 6 luni (în funcţie de profesia asiguratului şi de felul întreprinderii în care lucrează) sau pe durate constituind multiplul acestora.

Asigurările de accidente pentru sume convenite se încheie pe durata de la 1 la 5 ani, la alegerea cetăţenilor.

Primele de asigurare, la ambele forme de asigurare, se stabilesc în funcţie de mărimea sumei pentru care solicitantul doreşte să se asigure, de profesia şi felul unităţii în care acesta lucrează, precum şi de durata contractului (de exemplu : la asigurarea cu sume fixe, primele de plată reprezintă, de regulă, 12 ori 15 lei pe 3 sau 6 luni, putîndu-se încheia pe aceeaşi perioadă şi două sau trei asigurări cu sume fixe ; la asigurarea cu sume convenite, primele de plată reprezintă, de regulă, 1,60 ori 4 lei pe an, pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, acestea putîndu-se achita şi în rate).

MAGAZINUL UNIVERSAL VICTORIA

50 DE MAGAZINE ÎNTR-UN SINGUR MAGAZIN

1976 APR 05

MAGAZINUL UNIVERSAL VICTORIA

O unitate modernă, bine aprovizionată, cu servire promptă, ireproșabilă.

O vizită la magazinul VICTORIA vă scutește de vizitarea altor 49 magazine, vă economisește, deci, timpul !

● Confecții ● Țesături ● Obiecte de artizanat ● Tricotaje ● Articole de galanterie ● Încălțăminte ● Aparate electrotehnice ● Articole de menaj ● Cosmetice ● Articole muzicale, de sport, foto ● Articole pentru decorațiuni interioare ● Bijuterii și multe, multe altele.

MAGAZINUL VICTORIA este deschis zilnic de la 7 la 22, miercuri de la 9 la 21, iar duminica de la 7,30 la 13.

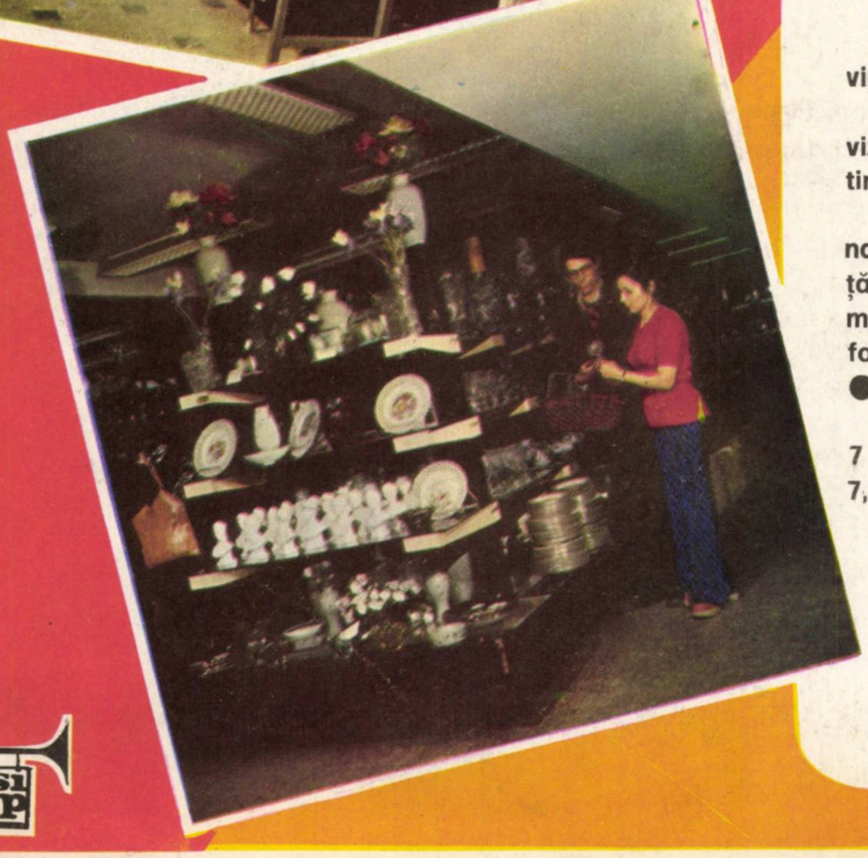

isi ap

Lei 5

D 646
R MG d.

revista economică

7 20•II 1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

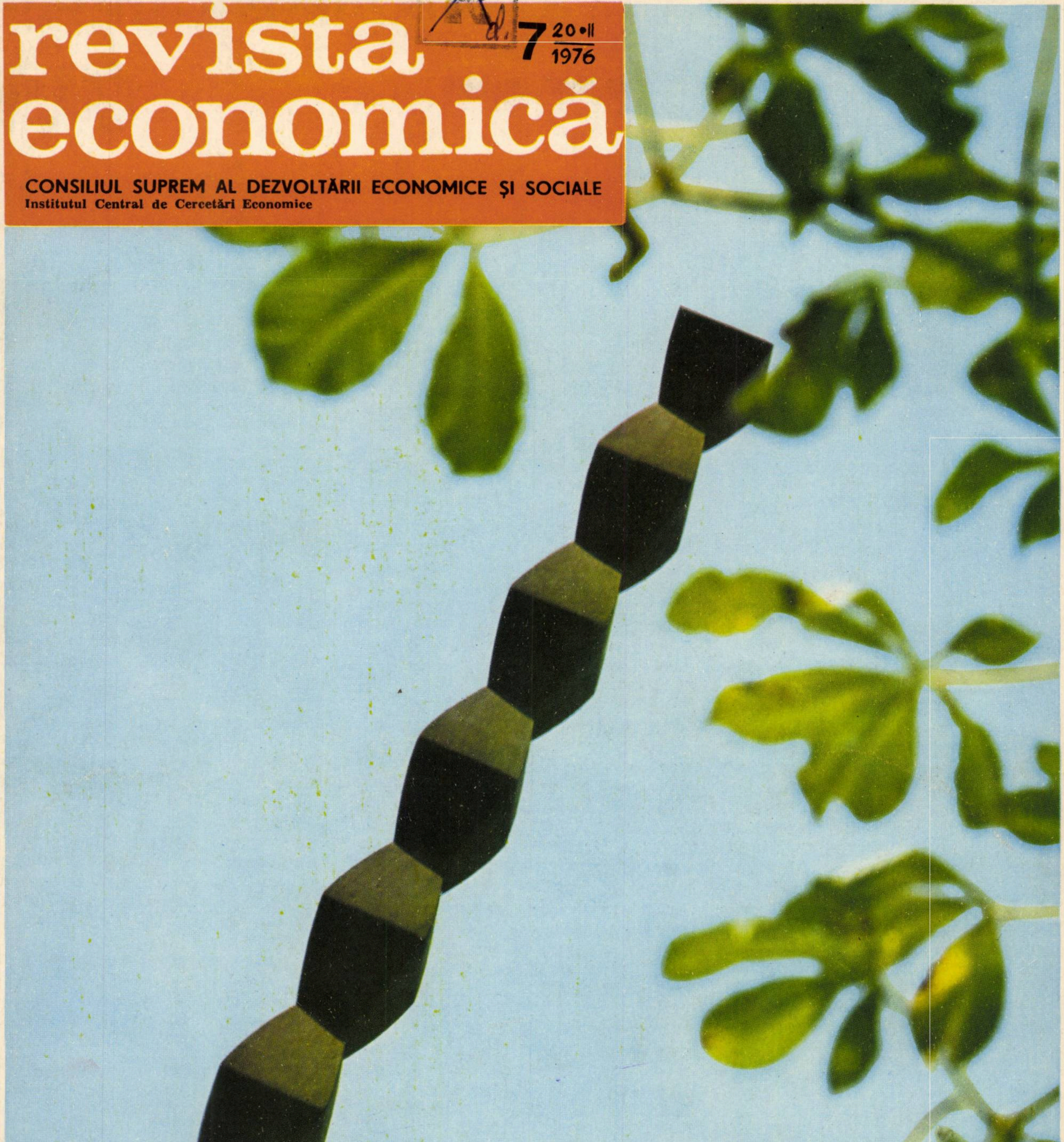

Judeţele ţării pe traiectoria progresului

OLT

JUDEŢUL OLT

Oltul face parte din categoria judeţelor care au intrat pe orbita unei intense dezvoltări economico-sociale ceva mai tîrziu în comparaţie cu alte zone ale ţării ; vigoarea acestei dezvoltări este însă atît de puternică încît a determinat deja profunde schimbări în profilul economic şi în viaţa oamenilor, judeţul depăşind în mod practic condiţia de „rămas în urmă".

Dezvoltarea **industriei,** cu multiplele ei implicaţii economico-sociale, a fost rampa de lansare a creşterii accelerate a forţelor de producţie din întreaga economie a judeţului. De fapt, a fost necesar să se pună bazele unei adevărate industrii, pentru că unităţile ce existau pe acest teritoriu pînă la instaurarea puterii populare cu greu puteau fi considerate ca industrie. Treptat, beneficiind de roadele politicii partidului de repartizare teritorială armonioasă a forţelor de producţie, harta economică a judeţului a început să se îmbogăţească cu noi şi importante obiective industriale, cu deosebire în perioada ultimului deceniu. Judeţul se mîndreşte astăzi cu unităţi ca întreprinderile de aluminiu şi de prelucrare a aluminiului din Slatina, Întreprinderea de produse cărbunoase, Întreprinderea de vagoane Caracal, Întreprinderea de osii şi boghiuri Balş, Întreprinderea textilă Slatina, Întreprinderea de zahăr Corabia, întreprinderi de conserve, de panificaţie, de industrializare a cărnii şi a laptelui etc.

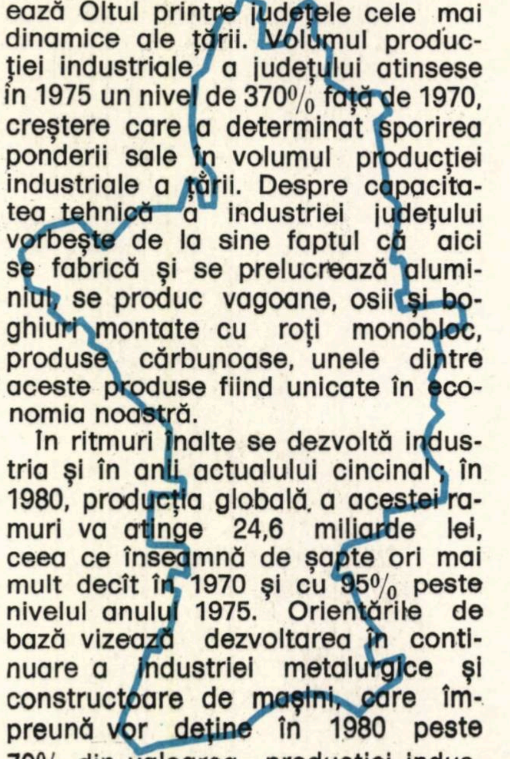

Ritmul mediu anual de creştere a producţiei industriale de 29% înregistrat în perioada 1971—1975 situează Oltul printre judeţele cele mai dinamice ale ţării. Volumul producţiei industriale a judeţului atinsese în 1975 un nivel de 370% faţă de 1970, creştere care a determinat sporirea ponderii sale în volumul producţiei industriale a ţării. Despre capacitatea tehnică a industriei judeţului vorbeşte de la sine faptul că aici se fabrică şi se prelucrează aluminiul, se produc vagoane, osii şi boghiuri montate cu roţi monobloc, produse cărbunoase, unele dintre aceste produse fiind unicate în economia noastră.

În ritmuri înalte se dezvoltă industria şi în anii actualului cincinal ; în 1980, producţia globală a acestei ramuri va atinge 24,6 miliarde lei, ceea ce înseamnă de şapte ori mai mult decît în 1970 şi cu 95% peste nivelul anului 1975. Orientările de bază vizează dezvoltarea în continuare a industriei metalurgice şi constructoare de maşini, care împreună vor deţine în 1980 peste 70% din valoarea producţiei industriale a judeţului. În anii cincinalului vor fi construite 33 întreprinderi industriale şi secţii noi, între care noi capacităţi pentru industria metalurgică şi constructoare de maşini, hidrocentralele de la Strejeşti, Arceşti şi Slatina, întreprinderi textile şi de confecţii etc. În volumul total al producţiei globale industriale ponderea judeţului se va ridica la cca. 2,5% în 1980, faţă de aproape 2,2% în 1975 şi 1,1% în 1970.

În **agricultură** procesul de intensificare a producţiei, în primul rînd pe baza creşterii gradului de mecanizare a lucrărilor şi folosirii unor cantităţi importante de îngrăşăminte chimice, a determinat creşterea simţitoare a producţiei globale. Iată cîteva realizări semnificative pentru progresul agriculturii în cincinalul trecut : producţia medie de grîu şi porumb la ha a fost cu peste 1 000 kg mai mare faţă de perioada 1966—1970 ; anual au fost livrate la fondul de stat peste 260 000 t cereale ; lucrările de îmbunătăţiri funciare au fost extinse pe 85 000 ha. Pentru sporirea în continuare a producţiei agricole în anii actualului cincinal se vor executa noi lucrări de îmbunătăţiri funciare ; astfel, se vor amenaja pentru irigaţii 48 000 ha, iar pe alte 50 000 ha se vor executa lucrări de desecări şi combatere a eroziunii solului.

Concomitent cu dezvoltarea economiei s-au produs modificări esenţiale în condiţiile de viaţă ale oamenilor muncii. A crescut — şi este în continuă creştere — numărul celor ocupaţi în industrie şi alte activităţi neagricole ; la sfîrşitul actualului cincinal ponderea acestora va reprezenta aproximativ jumătate din totalul populaţiei ocupate, în timp ce în 1970 era de 29%. Numai în perioada 1976—1980, prin înfiinţarea unor noi întreprinderi şi unităţi de servire, se vor crea aproape 20 000 noi locuri de muncă. Celor peste 9 000 apartamente realizate în cincinalul trecut din fondurile şi cu sprijinul statului, li se vor adăuga în anii 1976—1980 alte peste 13 300. Se îmbunătăţeşte continuu gradul de dotare social-culturală şi edilitară a satelor şi oraşelor, în anii actualului cincinal urmînd ca trei localităţi — Scorniceşti, Radomireşti şi Vădastra — să devină oraşe.

Valorificînd în mod complex şi eficient resursele materiale şi umane de care dispune, judeţul Olt aduce o contribuţie tot mai însemnată la progresul general al ţării.

S. G.

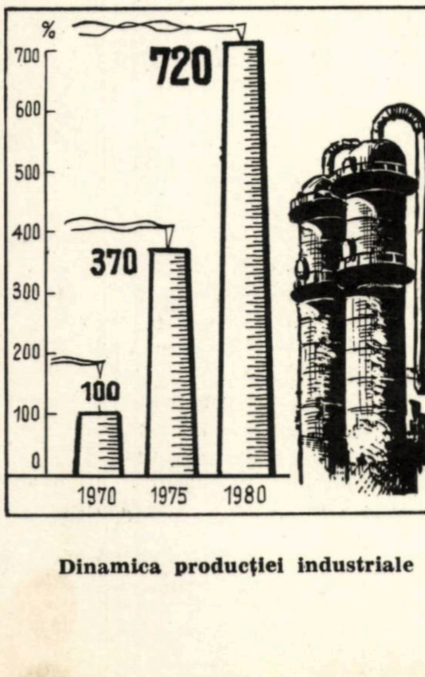

Dinamica producţiei industriale

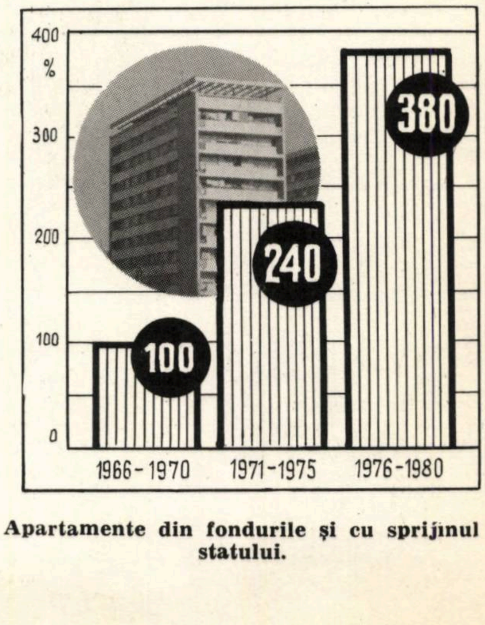

Apartamente din fondurile şi cu sprijinul statului.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

PĂDUREA ROMÂNĂ

„Pentru a se pune capăt exploatării neraționale a acestei bogății și a se asigura valorificarea ei superioară, a fost întocmit Programul național de conservare și dezvoltare a fondului forestier pe perioada 1976—2010. Acest program stabilește pentru prima dată, într-o concepție unitară, de lungă perspectivă, luîndu-se în considerare multiplele funcții pe care le îndeplinesc pădurile, măsuri privind aplicarea unui regim normal de exploatare și regenerare a fondului nostru forestier.“

NICOLAE CEAUȘESCU

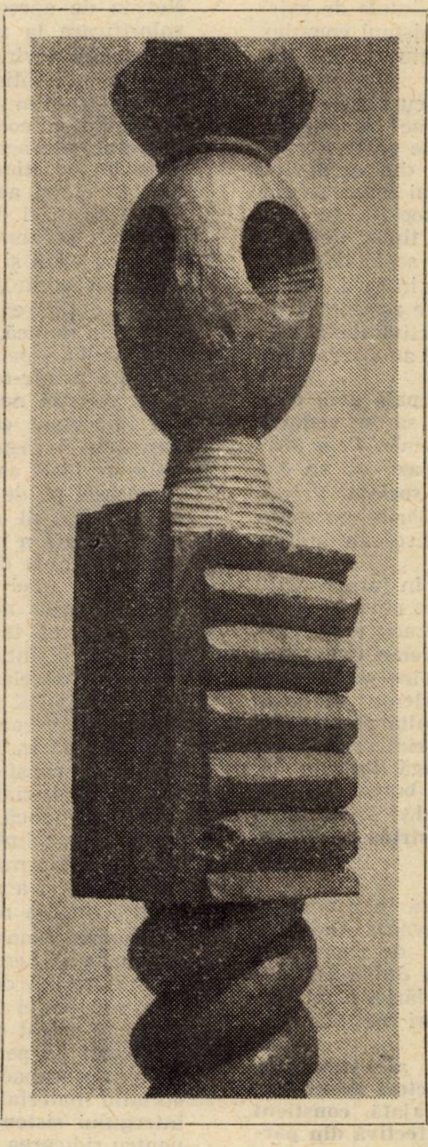

CODRU-I FRATE cu românul, pădurea-i pe jumătate casă — proverbe exprimînd adevărul milenar al trăirii românilor în trainică și tainică frăție cu codrul. Pădurile noastre au servit nu numai ca mediu de viață pentru poporul român, ca leagăn și adăpost în epoca genezei lui și a luptelor pentru apărarea statului — și prin aceasta ca suport al continuității ființei noastre naționale — ci și ca bază a dezvoltării meșteșugurilor și industriilor și ca puternic izvor de inspirație artistică. În cuprinzătoarea sa „Istorie a pădurii românești din cele mai vechi timpuri pînă astăzi“ Constantin C. Giurescu ne oferă o imagine pregnantă a complexității rolului pe care codrul l-a îndeplinit în istoria neamului nostru, în formarea civilizației sale materiale precum și locul pădurii în viața spirituală și reflectarea ei în toponimie, în literatura și arta populară și cultă. El apreciază că „A existat timp de peste un mileniu o civilizație românească a lemnului“, civilizație care a cuprins cu adevărat întreaga viață a înaintașilor, începînd cu locuința și mobilierul, cu uneltele de muncă și mijloacele de transport și comunicație, cu armele de vînătoare și de luptă și terminînd cu influența exercitată asupra vieții sufletești.

PRINTRE cele mai vechi meșteșuguri ale românilor sînt cele ale fasonării și sculptării lemnului. Comerțul intern și exportul lemnului și produselor din lemn, au constituit de asemeni îndeletniciri cunoscute din cele mai vechi timpuri. Vînatul în pădurile noastre, fructele de pădure și plantele medicinale — oferă multiple posibilități de valorificare. Casele din satele noastre de munte, împodobite cu adevărate dantele de lemn, cu sculpturi și decorații de mare măiestrie, bisericile din lemn, cu turle înalte de zeci de metri — parcă sfidînd legile gravitației — dovedesc faptul că cei ce le-au construit au fost și sînt „perfecți tehnicieni și totodată artiști înnăscuți, avînd într-un grad înalt simțul proporțiilor“. Obiceiul de a-și împodobi casele, porțile, uneltele de muncă, mobilierul cu motive cizelate în lemn s-a transmis de-a lungul mileniilor din generație în generație și constituie o bogată sursă de inspirație pentru artiști.

UNUL din piscurile geniului artistic al poporului român de la a cărui naștere se împlinesc 100 de ani, Constantin Brâncuși — cel care a dus în întreaga lume faima țării și al cărui nume este înscris în Calendarul marilor Aniversări alcătuit de UNESCO a lucrat primele versiuni ale „Coloanei infinitului“ în lemn inspirîndu-se din „stîlpul cerului“ pe care se afla „pasărea sufletului“ sculptat încă din cele mai vechi timpuri de locuitorii acestor meleaguri. Și azi artiștii împletesc izvoarele inspirației din contemporaneitate cu cele din perioada civilizației românești a lemnului.

Pe fundalul preocupărilor partidului și statului nostru privind ocrotirea și dezvoltarea acestei bogății, publicarea „Istoriei pădurii românești“ constituie un îndemn la abordarea sistemică a acestui potențial de vitalitate și vitalizare considerat ca sursă de multiple bogății și, în același timp, sursă de purificare a aerului ; un îndemn la corelarea eforturilor de exploatare rațională cu cele de replantare a pădurilor, de corelare a ritmului exploatării cu cel al dezvoltării capacităților de prelucrare, îndemn la prețuirea înaltă a lemnului și la prelucrarea integrală și superioară a tuturor resurselor pădurii și, în același timp, la punerea în valoare a măiestriei poporului nostru transmisă din mileniul civilizației românești a lemnului.

RECENTUL Congres al consiliilor populare — prin ampla dezbatere asupra multiplelor probleme ale dezvoltării economice în teritoriu, a acordat o atenție deosebită experienței de pînă acum în îngrijirea, dezvoltarea și exploatarea avuției pădurilor, în orientarea industriilor prelucrătoare spre realizarea unor produse de mare valoare în care să se îmbine calitățile deosebite ale lemnului și meșteșugul popular ; mobilele românești sculptate, instrumentele muzicale, ușoarele și rezistentele materiale sportive realizate de industria noastră socialistă, întrunesc prețuirea înaltă în țară și în străinătate. Hotărîrile adoptate la acest congres, programul de conservare și dezvoltare a fondului forestier în perioada 1976—2010, legislația pădurilor, concretizează directivele cuprinse în documentele programatice ale Congresului al XI-lea al partidului în care s-au trasat liniile directoare ale evoluției României pînă dincolo de fruntariile anului 2000.

MĂSURILE ADOPTATE în acest domeniu ilustrează preocuparea deosebită a statului pentru ridicarea gradului de conștientizare a generației noastre asupra responsabilității pe care o are de a asigura condiții de îngrijire și dezvoltare a pădurii ca pe un leagăn sfînt al neamului românesc și în același timp sursă de vigoare pentru înflorirea economică a României pe calea comunistă.

Pentru că — așa cum arăta pe bună dreptate C. Giurescu — pădurea înseamnă pentru noi nu numai bogăție și un puternic izvor de sănătate, dar și o parte a ființei noastre sufletești, o notă constitutivă a noțiunii de român.

Maria D. POPESCU

ÎMPLETIREA STRÎNSĂ A STIMULILOR MORALI CU CEI MATERIALI ŞI CU EDUCAŢIA SOCIALISTĂ

ÎN CADRUL larg al educației marxist-leniniste a oamenilor muncii, problema stimulilor materiali și morali se încrie în sistemul cointeresării și se impune cu necesitate în conducerea și desfăşurarea activității sociale. Necesitățile, trebuințele de existență şi dezvoltare umană se satisfac prin mecanismul complex al cointeresării tuturor membrilor societății structurați în organisme sociale, economice, politice, culturale.

Cointeresarea — ca fapt general în care sînt cuprinși și stimulii morali — este expresia creării unor forme comune de interes între individ și colectivitatea din care face parte. Cu cît între interesele individului și ale organizației din care face parte sînt interferențe mai mari, cu atît este mai mare potențialul de integrare a individului în activitățile sociale. În același timp, coincidența crescîndă dintre cele două tipuri de interese exprimă și posibilitățile pe care le exprimă societatea, colectivitatea, în cazul de față, de a se apropia de individ, de a-i asimila trebuințele sale. Dacă prin cointeresare se realizează un beneficiu de ambele părți ale relației individ-colectivitate, atunci stimulii morali alături și după stimulii materiali au aportul lor la acest beneficiu reciproc.

Stimularea morală constituie o pîrghie principală prin care societatea socialistă contribuie la autoreglarea sa în vederea creșterii producției și perfecționării relațiilor sociale. Prin atributele sale intrinseci stimularea morală acționează ca un catalizator în diferitele compartimente ale vieții sociale. Proces complex, în continuă evoluție ea reflectă schimbările survenite în existența și în conștiința socială, în sfera intereselor individuale, de grup și generale.

În întreaga perioadă de construcție socialistă în țara noastră s-a avut în vedere utilizarea unei palete largi de stimulente în vederea educării oamenilor muncii în spiritul unor valori superioare. În legătură cu acest fapt, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arată **„Trebuie să înțelegem că întotdeauna, în orice societate — și cu atît mai mult în societatea socialistă — stimulentul material nu este unicul. Este necesar să acordăm mai multă atenție atît stimulării morale cît și activității educative de ridicare a conștiinței oamenilor muncii, care trebuie să înțeleagă limpede că lucrează pentru ei, pentru a-și făuri o viață mai bună, așa cum doresc. Numai stimulentul material de orice fel,și oricît ar fi acesta, nu rezolvă problema. El trebuie împletit strîns cu stimulentul moral, cu educația socialistă“ 1).**

★

STIMULAREA MORALĂ deși complementară în raport cu cea materială este tot atît de necesară în cultivarea unor noi trăsături, în formarea și dezvoltarea conștiinței de coproprietari și producători a cooperatorilor. În această dublă calitate ei trebuie să simtă nevoia unei mai bune gospodăriri a mijloacelor de muncă, a pămîntului, a unei raționalizări mai eficiente a timpului de muncă.

Încercarea de definire a unor caracteristici ale **stimulilor morali ne-a dus la concluzia că aceștia sînt factori generatori de satisfacție care determină o participare angajată, conștient motivată, cu o puternică încărcătură psihică și afectivă din partea unui individ sau a unui ansamblu de indivizi. Sînt factori externi care potențează participarea la muncă a indivizilor sau organizațiilor cărora le sînt destinate, presupun existența a cel puțin doi subiecți : a celui care stimulează și a celui stimulat. Prin ei se evidențiază sensul social, etic al muncii, posibilitatea și necesitatea afirmării personalității umane.**

Stimulii morali relevă complexitatea nevoilor umane care sînt nu numai de ordin economic, dar și spiritual. Pentru cooperatorii studiați se relevă că participarea la muncă cu o mai mare satisfacție este determinată, pe lîngă alți factori, și de modul de apreciere de către cadrele de conducere, de corectitudinea evidențierii celor merituoși, de calitatea relației dintre șefi și subalterni.

Examinarea problemei stimulilor materiali și morali în agricultura cooperatistă poate evidenția legătura puternică, de ordinul esenței dintre cele două categorii de stimuli și astfel să ofere posibilitatea formulării unor aprecieri critice, a unor propuneri și soluții de perfecționare în acest domeniu.

Or, stimularea morală în cooperativele agricole de producție are tocmai această calitate de a întregi aprecierea cooperatorului. Studiul nostru efectuat asupra celor cinci cooperative arată că cei mai mulți cooperatori reclamă necesitatea utilizării ei în vederea realizării bunăstării spirituale, a acelui confort moral și afectiv sporit în condițiile de viață și de muncă în colectiv. Nevoia de apreciere, de considerație a demnității umane, de valorificare la maximum a capacităților fizice și intelectuale de muncă devine din ce în ce mai mult o nevoie tot atît de necesar a fi satisfăcută ca și nevoile materiale.

Studiul stimulilor morali, al locului și rolului lor în viața și mentalitatea cooperatorilor și a cadrelor de conducere din cooperativele agricole de producție implică cu necesitate **corelarea lor cu stimulii materiali.** Receptivi la stimulii morali, totuși, în etapa actuală membrii cooperatori studiați rămîn puternic legați și de stimulii materiali. Pe măsură ce problemele de ordin economic, organizatoric sînt rezolvate cu competență crește și rolul și importanța acordată stimulilor morali. În prezent însă stimulii materiali rămîn principalii factori mobilizatori în obținerea unor rezultate sporite în producție și a satisfacției în muncă, concluzie rezultată și din analiza propunerilor de stimulare pentru viitor, din care stimulentele materiale exprimate printr-o mai bună retribuire dețin o pondere însemnată. Acestei necesități izvorîte din realitatea socială, din locul important ce îi revine agriculturii în sistemul economiei naționale îi răspunde Proiectul legii retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste, (din decembrie 1975), prin care se urmărește pe de o parte, retribuirea muncii pe baza principiului socialist al repartiției după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate, precum și în funcție de rezultatele obținute de fiecare unitate în parte, iar pe de altă parte, asigurarea unei proporții corespunzătoare între veniturile minime și cele maxime.

Faptul că în raportul dintre stimulii materiali și stimulii morali locul întîi îl ocupă stimulii materiali este pe deplin explicabil. Cauzele rezidă în gradul atins de dezvoltare economică ca și în nivelul de dezvoltare al conștiinței socialiste în general și al celei morale în special. Atitudinea înaintată față de muncă se formează însă cu timpul printr-un proces istoric îndelungat și condus conștient de partid și de stat. Satisfacția oferită de stimulii materiali — venituri materiale și sociale corespunzătoare, de muncă, pensii, asigurări sociale, alocații de stat pentru copii — este îmbogățită de cea obținută prin stimulii morali și în cele din urmă, într-un stadiu avansat de dezvoltarea social-economică și a conștiinței se poate presupune o trecere masivă la exprimarea necesității mai mari pentru stimulii morali.

Analiza fenomenului de insatisfacție duce, de asemenea, la concluzia că nemulțumirea este mai mare în cazul lipsei stimulilor materiali decît a celor morali. Insatisfacția față de mărimea retribuției este de proporții mai mari decît dacă cooperatorul nu a fost evidențiat în adunările generale de brigadă sau la gazeta de perete. Deci, stimulii morali prin ei înșiși au în prezent o capacitate mai mică de mobilizare la muncă decît stimulii materiali. Prin aceasta se confirmă necesitatea utilizării întregului sistem de cointeresare, atît materială cît și morală pentru ridicarea nivelului de viață material și spiritual al cooperatorilor cît și pentru educarea lor în spiritul unei munci angajate, conștiente și cu mare eficiență socială.

Recunoscînd rolul și locul secund al stimulilor morali față de cei materiali nu înseamnă că cercetarea nu a dezvăluit și alte aspecte ale semnificației și importanței intrinseci a stimulilor morali în munca și în viața cooperatorilor. Munca în comun, atașamentul față de cooperativă, relațiile bazate pe etică și echitate antrenează mai devreme sau mai tîrziu schimbări corespunzătoare în viața psihică, intelectuală, în exigențele morale. Satisfacerea nevoilor materiale și spirituale este urmată de apariția a noi necesități, de îmbogățirea subiectivității. Socialismul nu poate schimba conținutul și exigențele vieții subiective dintr-o dată, ci printr-un proces educativ-complex și o muncă ideologică, de lungă durată. Restructurarea firelor subiectivității țăranilor cooperatori ridică problema învingerii factorilor de inerție în care au trăit secole și a canalizării energiei și potențialului social într-o participare deplin angajată la munca și la viața socială, politică a colectivității.

O primă idee care s-a desprins din studiul stimulilor morali a fost aceea că fiind **conjugați și bazați pe stimuli materiali,**

stimulii morali dobîndesc un loc important în formarea unei noi conștiințe, a unei spiritualități moderne la membrii cooperatori ; îi apropie de celelalte categorii de oameni ai muncii, le dă sentimentul unei considerări generale pozitive de care se bucură din partea societății, îi mobilizează în perfecționarea propriei personalități.

Dacă studiul a reliefat cooperatori interesați în stimularea morală, satisfacție — acolo unde există — sau insatisfacție — acolo unde sînt deficiențe în utilizarea ei, totuși a semnalat și cooperatori indiferenți. Deși în pondere mică, ei reflectau două stări de lucruri : fie că erau în mod preponderent preocupați de problemele materiale, de necesitatea satisfacerii lor prin stimulente materiale și considerau stimularea morală un „lux“ la care încă nu s-au gîndit, nu s-au ridicat ; fie că nu se crease obișnuința de stimulare și ca atare nu știau să-i aprecieze valențele, efectele.

Cei mai satisfăcuți de modul de apreciere morală au fost cooperatorii din Pecineaga — unde stimularea morală prin mijloace vizuale — gazetă de perete, panou, era ținută la zi. Rezultate relativ bune în această problemă se înregistraseră și la Eftimie Murgu, Băicoi și Leordeni, dar în ultimele două — datorită faptului că unitățile erau rezultatul comasării unor cooperative mai mici — o pondere mai mare de cooperatori erau nemulțumiți de modul de stimulare morală.

La întrebarea „Dacă ați fi evidențiați ați lucra cu mai multă plăcere, tragere de inimă ?“, remarcăm preponderența covîrșitoare a ponderii celor care muncesc cu mai multă plăcere dacă sînt evidențiați, dar merită să stăruim puțin asupra semnificației răspunsului „la fel“. Dacă pentru unii răspunsul „la fel“ reda acea indiferență de care am vorbit înainte, pentru alții, mai ales de la Eftimie Murgu, semnifica deprinderea de a munci cu plăcere indiferent dacă sînt stimulați moral sau nu. Pentru această ultimă categorie munca devenise o necesitate firească, o obișnuință căreia i se dăruiau necondiționat. Ea relevă astfel, o perspectivă pe care viitorul presupunem că o va contura mai mult : munca de dragul muncii, munca efectuată cu plăcere, din bucuria interioară a creației, a producerii bunurilor necesare pentru tine și semenii tăi. Stabilirea unui raport între gradul de dezvoltare a conștiinței și stimularea morală văzut în dinamică și din perspectiva de mai sus ar putea duce la ipoteza că în viitor odată cu creșterea nivelului de conștiință scade nevoia de stimulare morală. Aceasta este însă numai o ipoteză pentru că tot atît de bine se poate presupune că ea va rămîne singura formă de stimulare după ce toate nevoile materiale ale indivizilor vor fi satisfăcute datorită belșugului de bunuri realizat. Viitorul va decide care din alternative va fi viabilă. Studiul reliefîndu-le pe ambele a încercat și interpretarea lor.

Cert este că stimularea morală constituie, și numai prin sine însăși, un prilej de satisfacții interioare, creînd o ierarhie de merit și conferind un prestigiu înalt celor care beneficiază de ea.

Stimularea morală este prin definiție atributul organelor de conducere centrale sau locale. Prin mecanismul ei acestea pot să determine creșterea inițiativei, depășirea unor dificultăți sau pur și simplu funcționarea la un nivel ridicat a unității de producție. Referindu-se la organele de conducere locală, consiliile de conducere și șefii formațiunilor de lucru, cercetarea a evidențiat persistența unor carențe în realizarea acestei sarcini care le este atribuită : inconsecvențe, în timp, uneori aprecieri subiectiviste. Stimularea morală nu a devenit o activitate constantă și ca atare o deprindere pentru toate cadrele de conducere locale. Unele chiar manifestă neîncredere față de efectele ei și de aceea o neglijează.

Promovarea sistematică după rezultatele muncii a stimulării morale de sus în jos, de la organele centrale pînă la producătorii nemijlociți ai bunurilor materiale și spirituale devine o normă obișnuită a eticii muncii avînd în vedere capacitatea ei de a pune în valoare în întregime resursele umane.

Nivelele sistemului de stimulare morală presupuse de studiu : 1) cooperativa ca sistem de producție, colectivitate de muncă ; 2) corpul de decizie și 3) membrii cooperatori ; s-au dovedit a fi structuri reale cu particularități distincte în privința stimulării. Stimularea morală a cooperativei se exprimă în diplomele, ordinele, mențiunile și medaliile conferite de organele județene sau centrale pentru depășirile de plan obținute, pentru calitatea produselor.

Despre cooperativă se mai fac aprecieri în materialele scrise ale organelor județene. — Direcțiile agricole, în ședințele Consiliilor de conducere sau în adunările generale, de către delegați județeni. La C.A.P. Jurilovca — se menționează în procesele verbale ale ședințelor de consiliu de conducere despre prezența delegaților de la Direcția agricolă județeană Tulcea care fac aprecieri pozitive sau critice cu privire la activitatea cooperativei.

Studiul materialelor adunărilor generale și ședințelor de consiliu arată că stimularea morală ca problemă de sine stătătoare nu apare niciodată în obiectivele acestora, pe ordinea de zi. Stimulări, aprecieri pozitive se fac mai puține și printre alte probleme mai mult loc ocupînd critica.

Unul din motivele de inspirație ale lui Brâncuși

Practica de stimulare a corpului de decizie — ca al doilea nivel de structură socială — arată multe posibilități neepuizate și aici. Nici în adunările generale, nici în ședințele de consiliu cadrele de conducere cele mai merituoase, cu rezultate deosebite în organizarea muncii, în mobilizarea oamenilor la participarea la activitățile cooperativei nu sînt întotdeauna evidențiate. Acest fapt creează o stare de insatisfacție și în rîndul lor deși nu întotdeauna o exprimă.

Dar aici apare și dificultatea dată de faptul că membrii corpului de decizie nu se pot stimula între ei, aceasta trebuind să vină din afara lor, de la cadrele superioare, de la județ. O cale de apreciere a cadrelor de conducere ar fi întrunirile județene cu specialiștii, ziarele județene etc.

Cercetarea pe bază de chestionar și discuțiile libere purtate cu președinții cooperativelor de producție, vicepreședinți, membrii consiliului de conducere, au dezvăluit totuși că mulți dintre ei erau medaliați, decorați, sau, ca urmare a recunoașterii meritelor lor, aleși membri ai organelor județene de partid și în consiliile uniunilor intercooperatiste. Acordarea stimulilor morali membrilor consiliului de conducere și șefilor formațiunilor de lucru prezintă o deosebită importanță pentru angajarea conștientă și totală a acestora față de soarta producției. Creșterea atașamentului lor față de unitate și dezvoltarea spiritului competitiv — sînt de asemenea, valențe ale stimulării morale. Avînd în vedere permanenta lor legătură cu cooperatorii în procesul muncii nemijlocite se poate sconta că prin modelul pe care îl reprezintă vor antrena după ei și masa cooperatorilor cărora le va forma, educa mîndria de fruntaș.

În perspectivă se profilează aspirația cooperatorilor pentru a se utiliza, pe lîngă mijloacele locale și mijloacele centrale, mai mult decît pînă acum : radio, T.V., presă, medalii, ordine, mențiuni, drapele. La formele de stimulare morală au fost sugerate și forme cu caracter material : bilete de odihnă și tratament, excursii. Unele din acestea fac parte din stimulentele materiale indirecte pe care le acordă cooperativa, dar menționarea lor la acest capitol exprimă că ele au și o puternică încărcătură morală.

Stimularea morală directă poate fi completată cu formele indirecte exprimate în comportarea civilizată, principială, bazată pe normele eticii și echității socialiste. Cooperatorii așteaptă de la președinte, ingineri, tehnicieni nu numai aprecieri în public, dar și un respect personal, o considerație individuală manifestată printr-un sfat prietenesc, o vorbă amicală, o încurajare, un gest de aprobare. Aceste mijloace sînt cele mai simple și la îndemîna oricui. Delicatețea, bunacuviința — ca expresie a respectării omului și a calităților sale alese — predispun la muncă, la un climat social și moral confortabil activității în comun.

Considerația morală de care se bucură cooperatorii a fost studiată și prin intermediul unei întrebări privind modul de

Maria COBIANU

(Continuare în pag. 13)

---

[1] **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la încheierea lucrărilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 25—26 martie 1974. Edit. pol. Buc., 1974, p. 16.

CINCINALUL 1976-1980: orientări, structuri, eficiență

ECONOMISIREA ȘI VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR MATERIALE

PROGRAMUL P.C.R. ȘI DIRECTIVELE CONGRESULUI AL XI-LEA al partidului au stabilit că obiectivul fundamental al cincinalului 1976—1980 este continuarea dezvoltării rapide a bazei tehnico-materiale a economiei naționale, astfel încît să se asigure mersul ferm înainte al României pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului. Aceasta presupune nu numai ritmuri înalte de creștere a forțelor de producție în fiecare ramură a economiei, amplasarea lor rațională pe întregul teritoriu al țării, ci și anumite schimbări de ordin calitativ, care să asigure ridicarea eficienței economice în toate sectoarele de activitate. **„O problemă de bază a dezvoltării noastre economice în ritm intens, în anii ce vin, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, este sporirea eficienței întregii activități de producție, realizarea unor rezultate maxime cu eforturi materiale cît mai mici" 1).** Relevînd, și cu această ocazie, importanța capitală pe care o are creșterea eficienței în toate domeniile pentru accelerarea progresului economic și social al țării, secretarul general al partidului a formulat, totodată, cu claritate și direcțiile majore în care trebuie să se acționeze pentru realizarea acestui obiectiv, calea principală constituind-o **reducerea costurilor de producție și în special a cheltuielilor materiale.** Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social global urmează să se micșoreze în anii cincinalului cu peste trei puncte.

În condițiile societății moderne, economisirea și valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale implicate în procesul de producție se manifestă ca o tendință pe plan mondial, fiind o cerință esențială pentru a putea dezvolta producția pe scară tot mai largă. Pentru țara noastră intensificarea acțiunii de economisire și valorificare superioară a resurselor materiale este amplificată de **mobilurile** și **scopurile** imediate și de perspectivă ale politicii economice a partidului nostru — realizarea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Socialismul și spiritul de bun gospodar sînt două noțiuni inseparabile. Formînd o societate de oameni uniți, care urmăresc același țel — făurirea unei economii moderne și creșterea bunăstării poporului — sîntem direct interesați și direct răspunzători de buna funcționare a mecanismului economic în ansamblu. Ca cetățeni ai patriei, producători și proprietari ai mijloacelor de producție, sîntem permanent în situația de a lua decizii de ordin economic. Este necesar, așadar, să înțelegem în profunzime cerințele concrete la fiecare loc de muncă, să fim în permanență conștienți de efectele economico-sociale ale comportamentului nostru. Astăzi, mai mult ca oricînd, fiecare om al muncii trebuie să înțeleagă nu numai necesitatea, importanța și semnificația acțiunilor întreprinse de conducerea partidului pentru folosirea rațională a tuturor materialelor, de a economisi orice formă de energie, de a cheltui în mod judicios fondurile și de a înlătura orice formă de risipă, dar să cunoască și căile prin care se poate realiza acest obiectiv, astfel încît cu cheltuieli minime să se obțină maximum de eficiență în fiecare sector de activitate.

Micșorarea consumurilor specifice

UN LOC DE PRIM ORDIN ÎN CADRUL măsurilor pentru promovarea unui regim de economisire a resurselor materiale îl ocupă diminuarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, aceasta constituind rezerva cea mai importantă și principala cale de reducere a cheltuielilor materiale pe unitate de produs. O condiție esențială pentru micșorarea acestor consumuri specifice o constituie normarea pe criterii tehnico-științifice a tuturor consumurilor de materiale.

În această direcție au fost obținute însemnate succese. În tabelul nr. 1 se redă, spre exemplificare, evoluția consumurilor specifice la principalele categorii de materii prime și materiale în industria noastră, în perioada 1965—1975, cît și prevederile pentru anul 1980. Consumurile specifice de materii prime și materiale prezintă, la majoritatea ramurilor și produselor, o tendință constantă de micșorare ; nivelul atins pînă în prezent nu poate fi considerat însă satisfăcător nici în raport cu realizările obținute pe plan mondial și nici față de tehnica cu care sînt înzestrate întreprinderile din industria noastră.

În practica unor întreprinderi, unele norme ascund mari rezerve ; în alte cazuri se mai folosesc așa-numitele norme statistice. Elaborarea unor norme de consum științifice, fundamentate realist, cere, fără îndoială, un efort susținut ; considerăm, însă, că acest efort este imperios necesar, fiind impus de cerințele economisirii resurselor materiale la nivel de întreprindere și al economiei naționale.

Cauzele menținerii unor consumuri specifice mari, a unor norme de consum „largi", cît și ale depășirii acestora sînt multiple ; se aprovizionează de către unele întreprinderi și se eliberează din depozitele acestora materiale supradimensionate sau nu în lungimi fixe și multiple, ceea ce duce la pierderi de metal în secțiile de prelucrare ; se „produc" rebuturi ca urmare a prescrierii unor procese tehnologice greșite, nerespectării disciplinei tehnologice, folosirii de S.D.V.-uri necorespunzătoare ; se ignoră folosirea înlocuitorilor ieftini de materiale „clasice", mai scumpe ; se neglijează posibilitățile de diminuare a consumurilor de materiale pe care le oferă adoptarea de soluții constructive mai economicoase, cît și a unor tehnologii moderne etc.

După cum se știe, balanțele materiale pe economie se întocmesc pe baza consumurilor specifice normate. Orice încălcare a acestor norme poate duce la goluri în aprovizionarea cu unele materii prime și materiale pentru întreprinderile care consumă astfel de materiale. Totodată, depășirea normelor de consum duce la situația ca întreprinderile în cauză să-și epuizeze înainte de vreme propriile stocuri de materiale și să nu-și mai poată desfășura în mod ritmic activitatea productivă. Nu trebuie omis, de asemenea, nici faptul că prin depășirea normelor de consum se încarcă în mod nejustificat costurile de producție ale întreprinderii respective.

Iată de ce la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din iulie 1975, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că : **„În condițiile actuale, cînd pe plan mondial problema materiilor prime capătă un caracter tot mai acut, cînd la o serie de produse prețul continuă să crească, trebuie acționat cu toată fermitatea pentru reducerea substanțială a consumurilor specifice la cocs metalurgic, metal, combustibil, produse chimice, celuloză, la produse din industria ușoară" 2).** Cu această ocazie s-a arătat că, chiar cu reducerile prevăzute la aceste materiale vom rămîne în urma altor state și, ținînd seama că nici acestea nu se vor menține la nivelul anilor 1974—1975, prevederile de plan trebuie considerate minime, fiind necesar să se ia în continuare măsuri hotărîte pentru noi reduceri.

Neîndoios, diminuarea consumurilor specifice reprezintă, în primul rînd, o problemă de ordin tehnic și tehnologic ce privește cu precădere compartimentele de concepție din centrale industriale și întreprinderi. O atare problemă trebuie să preocupe în cel mai înalt grad conducerile de unități, organismele economico-financiare. Toate aceste organe, în strînsă conlucrare cu sectoarele de concepție, au datoria de a trece la analiza fiecărui element al cheltuielilor materiale inclus în costul produselor pentru a identifica noi soluții, noi căi de reducere a consumurilor, de obținere a unor economii în plus față de cele stabilite prin plan, știut fiind că aceasta va conduce la sporirea mai rapidă a producției.

Pentru a releva eficiența ridicată a acțiunii respective la dinamizarea producției materiale în cincinalul 1976—1980, subliniem că — din calculele efectuate — micșorarea numai cu 1% a normelor de consum, la total metal, prevăzute pe această perioadă pentru întreaga producție globală a ramurii industriei constructoare de mașini și prelucrării metalelor ar echivala, la nivelul anului 1980, cu o producție suplimentară de circa 34 000 tractoare cu simplă tracțiune U-650 M, sau cu circa 26 000 autocamioane cu dublă tracțiune tip SR-114, sau cu circa 2 800 vagoane de călători clasa a II-a (tabelul nr. 2). Datele din tabel demonstrează faptul că eficacitatea reducerii cu 1% a consumurilor specifice de metal în viitorul cincinal este mult mai ridicată, permițînd obținerea în 1980 a unei producții suplimentare de circa 1,71—1,75 ori mai mari comparativ cu cea aferentă anului 1975 și de circa 2,71—3,20 ori decît cea corespunzătoare anului 1970.

---

1) **Nicolae Ceaușescu.** Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 21—22 iulie 1975, Editura Politică, București, 1975, pag. 29.

2) Idem pag. 22.

Norme de consum fundamentate

CIFRELE PREZENTATE constituie cîteva argumente de natură să sublinieze semnificația unui procent de reducere a consumului de materiale, că în spatele economisirii fiecărui gram sau milimetru de materie primă, a fiecărui kilowat/oră de energie se ascund de multe ori, la fiecare tip de produs, multe sute de kilograme, care la nivelul economiei naționale echivalează cu zeci și sute de mii de tone de materiale. De aici derivă, ca o necesitate imperioasă pentru fiecare conducător de întreprindere, pentru fiecare muncitor, tehnician, inginer sau economist, întărirea disciplinei privind reducerea consumurilor de orice fel, a disciplinei muncii în toate locurile și la toate eșaloanele pentru înlăturarea risipei.

Ținînd seama că normarea consumurilor de materii prime și materiale constituie factorul principal în determinarea planurilor de aprovizionare, preț de cost și financiar și a balanțelor materiale pe întreaga economie națională, avînd multiple legături în ansamblul activității de planificare și conducere a economiei, de asigurare a echilibrului planului și de creștere a eficienței economice, apare necesară întărirea rolului planului la toate nivelurile — în micșorarea consumurilor specifice. Acest lucru presupune, în primul rînd, lărgirea substanțială a numărului de norme și indici de consum care să fie prevăzute ca sarcini obligatorii în plan.

Totodată, pentru ca normele de consum să aibă un rol activ asupra economisirii resurselor materiale, este necesar ca problema normelor de consum să nu fie abordată în sensul de a se merge numai pe linia unei simple „revizuiri", la nivelul unor posibilități relative ale întreprinderilor, ci să aibă la bază o fundamentare tehnico-științifică, ținîndu-se seama de progresul tehnic contemporan și de realizările cele mai bune obținute de țările cu o industrie dezvoltată. În acest scop, este deosebit de important ca în întreprinderi, institute de cercetări și proiectări, la nivelul combinatelor, centralelor industriale sau grupurilor de uzine să se lărgească și aprofundeze calculele tehnico-analitice care fundamentează normele de consum și să se studieze amănunțit dimensiunile sau greutatea produsului finit și a pieselor, mărimea pierderilor tehnologice și a celor netehnologice, posibilitățile de micșorare a greutății nete a produsului și de reducere a acestor pierderi, ținînd seama de tendințele de dezvoltare a progresului tehnic din fiecare întreprindere, de măsurile tehnico-organizatorice, cît și de diferite metode ce trebuie aplicate, în vederea realizării economiei planificate la consumul de materiale. Calculele respective trebuie făcute pe fiecare produs și pe fiecare material în parte. Acest lucru prezintă o mare importanță, întrucît stimulează cadrele de concepție să găsească soluții tehnice și organizatorice care să ducă la micșorarea consumurilor pe fiecare fel de material și pe fiecare produs; se evită astfel riscul ca la unele produse să se utilizeze o cantitate mai mare dintr-un anumit fel de material decît norma indicată, iar consumul suplimentar respectiv să fie compensat prin reducerile obținute la alte produse.

Pentru realizarea acestei cerințe, apare oportună antrenarea în măsură mult mai mare a institutelor și sectoarelor de cercetare și proiectare, asigurarea unei temeinice colaborări între acestea și diferitele întreprinderi industriale în proiectarea normelor de consum. Avem în vedere participarea nemijlocită a institutelor respective îndeosebi la elaborarea propunerilor de norme pentru produsele cele mai reprezentative care au consumuri hotărîtoare pentru economia națională. Aceste institute, avînd pe planșetă noile produse și tehnologii, sînt cele mai în măsură ca, odată cu parametrii tehnico-funcționali ai noilor produse, să determine și nivelul consumurilor specifice de materiale pentru produsele respective.

Orientarea pozitivă și eficace a activității de normare a consumurilor specifice pe baze tehnico-analitice și extinderea normării prin plan a consumurilor de materiale fac necesară creșterea rolului centralelor industriale și a forurilor tutelare în această activitate importantă. In acest scop, apare util ca organele respective să analizeze cu cea mai mare atenție propunerile de elaborare a normelor și de reducere a consumurilor specifice prezentate de întreprinderi, astfel încît aceste propuneri să corespundă posibilităților reale ale fiecărei întreprinderi. În sprijinirea acestei acțiuni, ar fi util ca organele de resort din centrale industriale și ministere să intervină sistematic în procesul de elaborare a normelor de consum, sporindu-și contribuția la realizarea economiilor de materiale. Aceste organe au posibilitatea să determine generalizarea procedeelor și metodelor avansate, ridicarea performanțelor, specializarea eficientă a producției și chiar unificarea normelor la produsele similare care se fabrică în întreprinderi diferite etc.

Tabelul nr.1

- în % -

Evoluția consumului specific

Materialul	Ramura sau produsul	U.M.	1965 = loo 197o	1965 = loo 1975	1965 = loo 198o	1975=1oo 198o
Consumul de combustibil convențional	Industria energiei electrice	tone cc / 1 mil.lei prod.ind.	87,9	62,8	5o,2	8o,o
Consumul de energie electrică	Industria metalurgică	mii kWh / 1 mil.lei prod.ind.	1o6,2	92,3	81,1	88,o
Consumul de cocs de furnal pe tona de fontă	Industria metalurgică	t / t	84,2	73,5	66,2	9o,o
Consumul de masă lemnoasă	Industria prelucrării lemnului	mc / 1 millei prod.ind.	82,9	59,7	41,3	69,1
Consumul de bumbac la producția de țesături tip bumbac	Industria textilă	tone / 1 mil.lei prod.ind.	1oo,o	71,2	6o,6	85,1
Consumul total de metal	Industria Construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor	tone / 1 mil.lei prod.ind.	76,3	55,7	4o,3	62,4
din care: - consumul de laminate feroase			68,6	47,5	33,7	7o,9
Consumul total de metal	Tractor cu simplă tracțiune U-65o M	t / buc.	95,5	93,7	74,9	79,9
din care: - consumul de laminate feroase			96,2	94,3	75,4	8o,o
Consumul total de metal	Autocamion cu simplă tracțiune de 5 tone SP-113	t / buc.	8o,3	75,3	6o,2	79,9
din care: - consumul de laminate feroase			75,3	69,3	55,4	79,9
Consumul total de metal	Vagon de călători clasa II-a	t / buc.	96,6	1o5,2	84,o	79,8
din care: - consumul de laminate feroase			96,4	1o7,1	85,5	79,8

Dimensionarea judicioasă a stocurilor de materiale

DETERMINAREA CÎT MAI JUDICIOASĂ A STOCURILOR de materii prime, materiale și semifabricate în strînsă concordanță cu volumul producției și reintroducerea în circuitul economic a tuturor resurselor imobilizate în stocuri supranormative constituie o cale importantă de gospodărire rațională a resurselor materiale.

Realitatea dovedește că în unele întreprinderi se mai creează și formează încă stocuri materiale, în majoritatea cazurilor datorită unor deficiențe în activitatea întreprinderilor respective ca: aprovizionarea cu materii prime și materiale în cantități ce acoperă nevoile producției pe perioade exagerat de lungi, fără motivare tehnică și economică; lansarea în fabricație a unor produse fără contracte sau comenzi ferme etc. Iată de ce documentele partidului nostru stabilesc sarcini pentru toate organele centrale, ministere instituții bancare, centrale industriale și întreprinderi să acționeze cu fermitate pentru reintroducerea rapidă în circuitul economic a tuturor resurselor, cu deosebire de materii prime și materiale, imobilizate în stocuri supranormative.

În legătură cu aceasta, se cuvine a se sublinia că, la nivelul fiecărei unități, problema asigurării unei bune gospodăriri a mijloacelor materiale, combustibilului și energiei, a imobilizărilor în stocuri supranormative, a depistării cauzelor formării acestora, cît și a măsurilor ce sînt necesare a fi luate pentru lichidarea lor, nu trebuie să constituie o sarcină ce revine numai serviciilor de aprovizionare, de producție, desfacere, financiar, ci aceasta constituie o problemă importantă a unității economice în ansamblul ei, readucerea în circuitul economic a acestor valori fiind sarcina conducerii unității economice respective.

Îmbunătățirea structurii calitative a producției

O IMPORTANȚĂ DEOSEBITĂ PENTRU REDUCEREA mai accentuată a consumurilor de materii prime și materiale, cît și pentru utilizarea mai rațională a energiei și combustibililor are îmbunătățirea continuă a structurii calitative a producției, înnoirea și modernizarea ei, cît și ridicarea nivelului tehnic al produselor. În legătură cu aceasta, indicațiile date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în noiembrie 1973 la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și

Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României au o valoare excepțională : **„În procesul îmbunătățirii permanente a structurii ramurilor și subramurilor industriale, este evident că în viitor va trebui să dezvoltăm cu precădere industriile cu consumuri energetice reduse, cu produse de înaltă valoare, ce încorporează muncă complexă, calificare tehnică superioară, reducînd continuu producția ce înglobează un mare consum de materii prime și energie și cu o valoare mică, precum și tehnologiile învechite, care determină consumuri ridicate de combustibil și energie“.**3).

O problemă deosebit de importantă ce se ridică în legătură cu îmbunătățirea continuă a structurii calitative a producției o constituie creșterea substanțială a ponderii produselor de înaltă tehnicitate și complexitate, cu parametrii constructivi și funcționali de vîrf — randament înalt, grad sporit de automatizare etc. — și competitivitate ridicată. Orientarea spre asimilarea de mașini și utilaje cu astfel de caracteristici creează cadrul favorabil pentru realizarea unui înalt grad de prelucrare industrială, conducînd la mărirea valorii nou create, încorporate în produse. În același timp, fabricarea produselor de înalt nivel calitativ, care cuprind într-o proporție mult mai mare inteligență, forță de muncă de calificare superioară permite realizarea unui înalt grad de înnobilare a resurselor materiale și de muncă, încorporarea în noul produs a unei cantități tot mai mari de muncă complexă, ceea ce exprimă creșterea valorii obținute pe unitatea de materie primă supusă prelucrării.

Una din direcțiile principale menite să conducă la realizarea acestei sarcini o constituie dezvoltarea prioritară a unor domenii caracterizate printr-un grad superior de valorificare a materialelor. Tocmai în acest sens, Directivele Congresului al XI-lea subliniază că în cadrul ramurilor construcții de mașini și chimie se prevede o dinamică mai accentuată de creștere pentru electronică, mecanică fină și optică, mașini-unelte și utilaje tehnologice, petrochimie, sectoare care în următorii cinci ani își vor dubla sau tripla producția și care vor crea premise mai bune pentru valorificarea superioară a bazei de materii prime. Dezvoltarea cu prioritate a unor astfel de ramuri și subramuri, modernizarea acestora, cît și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor oferă posibilitatea utilizării multilaterale și complexe a resurselor materiale, creșterea gradului de complexitate a muncii utile încorporate în unitatea de materie primă prelucrată.

Evoluția progresului tehnic pe plan mondial evidențiază în mod pregnant tendința de a se asimila și fabrica mașini și utilaje — în general orice produs — cu performanțe tehnice-constructive și funcționale superioare, concomitent cu micșorarea greutății și gabaritului lor, aceasta constituind una din direcțiile fundamentale în acțiunea de economisire a resurselor materiale. În conformitate cu aceste evoluții în numeroase întreprinderi din țara noastră eforturile proiectanților și constructorilor pentru înnoirea produselor s-au concretizat în ridicarea performanțelor tehnice ale acestora în condițiile reducerii greutății și gabaritului lor. De pildă, motoarele electrice produse de Întreprinderea „Electromotor“-Timișoara, deși au performanțe energetice superioare, necesită consumuri mai reduse de metal cu pînă la 20% față de tipurile fabricate anterior, iar transformatoarele de distribuție de 100 — 1 600 KVA reproiectate necesită consumuri diminuate de materiale cu pînă la 8%. Fabricarea de produse cu greutăți (proprii și specifice) reduse și caracteristici tehnice-funcționale superioare presupune creșterea aportului cercetătorilor, proiectanților și constructorilor din institute și întreprinderi și legarea mai strînsă a activității acestora cu programele de diversificare a producției. Pentru a releva contribuția deosebit de importantă a acestora, menționăm că, după datele unor institute din diferite țări dezvoltate industrial (care se referă la rolul proiectanților din construcția de mașini), circa 75% din economiile de metal obținute prin reducerea consumurilor specifice sînt determinate pe faza de concepție, 13% de tehnologiile utilizate și numai 12% de măsurile ce se iau în procesul de fabricație propriu-zis. Iar în cazul cînd două mașini comparate între ele au aceleași performanțe și sînt similare din punct de vedere al exploatării, atunci greutatea mașinilor respective rămîne principalul indicator prin care se apreciază măiestria proiectanților și constructorilor.

Tabelul nr.2

Echivalentul în producția suplimentară ce se poate obține, pe ansamblul ramurii industriei construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor prin reducerea consumurilor specifice de metal cu 1%

Denumirea produsului	- bucăți - 1965	1970	1975	1980	- % - 1970/1965	1975/1970	1980/1975	1980/1970	1980/1965
Tractoare cu simplă tracțiune U-650 M, sau	6400	11200	19900	34100	175,0	177,4	171,4	304,5	532,8
Tractoare cu dublă tracțiune U-650 M, sau	5600	10000	17600	30200	178,6	176,0	171,6	302,0	539,3
Autocamioane cu simplă tracțiune de 5 tone tip SR 113, sau	5300	11000	20500	35200	207,5	186,4	171,7	320,0	664,1
Autocamioane cu dublă tracțiune de 4 tone tip SR 114, sau	-	8600	15500	26600	-	180,2	171,6	309,3	-
Vagoane de călători clasa a II-a	600	1030	1600	2800	171,7	155,3	175,0	271,8	466,7

Pornind de la realizările „de vîrf“ existente la un moment dat pe plan mondial, și pe baza studierii tendințelor progresului tehnic, cercetătorii și proiectanții din institute și întreprinderi trebuie să prevadă posibilitățile de perfecționare ulterioară a produselor proiectate, ținînd seama de faptul că în realitate nu există un nivel tehnic „absolut“, progresul tehnic avînd, și în acest domeniu, un caracter continuu, neîntrerupt. Pentru realizarea acestei cerințe economice majore, considerăm necesar ca în cadrul fiecărei centrale industriale, institut sau întreprinderi să se desfășoare în permanență o acțiune amplă și bine organizată de depistare a tuturor produselor care au greutăți proprii sau specifice mai mari decît cele similare străine, cu coeficienți de utilizare mai slabi, învechite din punct de vedere tehnic, acordîndu-se prioritate produselor grele, cu un consum mare de metal, al celor care au o pondere mare în consumul de metal și a căror producție crește în perioada de perspectivă, cît și produselor și tehnologiilor care determină consumuri ridicate de combustibil și energie. După opinia noastră, acțiunea de micșorare a greutății produselor paralel cu îmbunătățirea nivelului lor tehnic calitativ, nu trebuie să se limiteze numai la produsele care au greutăți și gabarite mai mari decît cele similare străine, ci să se extindă și asupra acelor produse care, deși în prezent se situează la nivelul tehnicii mondiale, oferă posibilitatea ca prin adoptarea unor soluții constructive să se realizeze economii importante de metal sau alte materiale.

Înfăptuirea acestei sarcini ridică, desigur, probleme dificile pentru cercetători, proiectanți și constructori. Ea presupune un complex de măsuri și activități calitativ superioare, adoptarea unor soluții tehnice — după caz, fie de proiectare și asimilare de noi produse, fie de reproiectare a produselor existente în fabricație — care să asigure o eficiență ridicată în utilizarea resurselor materiale. În acest scop, la îndemîna proiectanților și constructorilor stau o multitudine de căi și posibilități, ca de pildă : raționalizarea schemei cinematice și constructive a mașinilor și utilajelor ; introducerea unor calcule precise, riguros științifice de rezistență ale pieselor de mașini și stabilirea unor coeficienți de siguranță și rezistență admisibili raționali, evitîndu-se metodele de calcul aproximativ ; alegerea corectă a materialelor pentru fabricarea pieselor componente, astfel încît aceste materiale să fie în concordanță cu formele constructive ale pieselor și cu condițiile concrete de exploatare a lor ; tipizarea și unificarea pieselor, subansamblelor și a proceselor tehnologice etc. Se cere, însă, din partea lor să valorifice la maximum aceste căi și posibiltăți.

ASPECTELE PREZENTATE MAI SUS ne permit să desprindem concluzia că este necesar ca spiritul gospodăresc să se concretizeze într-o atitudine patriotică, responsabilă, bazată pe o gîndire profundă asupra consecințelor și efectelor finale ale actelor noastre individuale, privite prin prisma multiplicării lor la scara economiei naționale. Așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, folosirea cu maximă eficiență a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, a fiecărui leu trebuie să devină o acțiune de masă cu caracter permanent, să constituie o obligație a fiecărui cetățean, aceasta decurgînd din dubla calitate pe care o au oamenii muncii de producători și proprietari ai mijloacelor de producție. În același timp, este necesar să crească rolul organelor de conducere colectivă, al comitetelor oamenilor muncii, al adunărilor generale ale oamenilor muncii, astfel încît acestea să dezbată în spirit critic, cu exigență, problemele principale ale producției, să creeze o puternică opinie colectivă, de masă, pentru promovarea unui regim sever de economii la energie, combustibili, materii prime și materiale, pentru folosirea chibzuită a fiecărui leu.

dr. Vasile M. POPESCU

---

3) **Nicolae Ceaușescu.** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Editura Politică, București 1974, vol. 9, pag. 633.

Plan-angajamente: cum le realizăm?

ACŢIUNI CONVERGENTE PENTRU CREŞTEREA ACCELERATĂ A PRODUCTIVITĂŢII MUNCII

O CARACTERISTICĂ de bază a actualului cincinal constă în aceea că sporirea volumului producţiei materiale se bazează, într-o măsură hotărîtoare, pe creşterea accentuată a productivităţii muncii. Aceasta are o importanţă deosebită pentru progresul accelerat al economiei naţionale, pentru ridicarea României în rîndul ţărilor avansate, deoarece creşterea productivităţii muncii asigură sporirea randamentului muncii fiecărui lucrător, realizarea de mai multe produse în aceeaşi unitate de timp, mărirea venitului naţional şi crearea, pe această bază, a unui înalt nivel de trai, material şi spiritual, al întregului popor.

Lărgirea, an de an, a bazei tehnice, ca urmare a alocării în acest scop a unor sume tot mai mari din fondul de dezvoltare, creşterea gradului de înzestrare a muncii, transformările adînci care au avut loc în structura economică a ţării au creat condiţii mereu mai bune pentru obţinerea unei părţi însemnate din sporul producţiei industriale cu aceeaşi cheltuială de muncă. Elocvent în acest sens este faptul că, în cincinalul 1971—1975, aproape 55% din sporul producţiei industriale s-a realizat pe seama creşterii productivităţii muncii.

În acest an — primul din actualul cincinal — productivitatea muncii este planificată să crească cu 8,5% faţă de 1975. Subliniind faptul că această sarcină trebuie considerată minimală, la recentul Congres al consiliilor populare tovarăşul Nicolae Ceauşescu *a insistat din nou asupra* necesităţii de a se lua toate măsurile pentru creşterea mai accelerată a productivităţii muncii. *Recent, dintr-o analiză făcută, am încercat să desprindem modul în care întreprinderile aparţinînd de Centrala industrială maşini-unelte, mecanică fină şi scule s-au aliniat în luna ianuarie cerinţelor puse de partid privind creşterea productivităţii muncii, metodele şi căile folosite, dar, mai ales, rezervele ce pot fi puse în valoare în perspectivă în această direcţie.*

Un start bun din prima lună a anului

ALĂTURI DE COVÎRŞITOAREA majoritate a colectivelor de muncă din ţară, şi muncitorii, tehnicienii şi inginerii din cele 17 întreprinderi componente ale Centralei industriale maşini-unelte, mecanică fină, şi scule au demarat bine producţia pe 1976, încă din prima lună de activitate. Deşi planul producţiei globale pe acest an marchează o creştere de 18%, iar cel al producţiei-marfă, de 17,5% faţă de 1975, totuşi sarcinile ce au revenit centralei în luna ianuarie au fost nu numai îndeplinite, dar şi depăşite. **Planul producţiei globale a fost realizat în proporţie de 102,1%, iar cel al producţiei marfă — de 102,0%.**

Depăşirea sarcinilor de plan s-a materializat în numeroase produse realizate suplimentar — produse deosebit de importante pentru dotarea unor întreprinderi cu tehnică modernă. Au fost date peste plan : **10 strunguri cu diametru maxim 600 mm, 8 strunguri cu diametru maxim de peste 600 mm, 2 strunguri Carusel, 7 strunguri automate, 28 tone de maşini şi utilaje pentru industria lemnului, 50 tone de maşini şi utilaje pentru industria uşoară ş.a.**

Ceea ce merită reliefat în mod deosebit este faptul că toate întreprinderile centralei au reuşit să realizeze — iar unele chiar să depăşească — sarcinile de plan atît la producţia globală, cît şi la producţia marfă. Acest fapt a creat condiţii favorabile pentru ca, în luna ianuarie, **toate contractele economice care aveau termene scadente de livrare în această perioadă să fie onorate exemplar.**

Sporeşte rodnicia muncii

FENTRU A PUTEA ÎNCHEIA prima lună de activitate cu un bilanţ cît mai bogat în realizări, în fiecare întreprindere, în fiecare secţie şi loc de muncă s-a pus un accent deosebit pe valorificarea într-un grad mai înalt a rezervelor interne de creştere a productivităţii muncii, ţinînd seama că acest indicator de bază este în 1976 mai mare, pe ansamblul centralei, cu 9,56% în comparaţie cu anul trecut. Drept urmare, în luna ianuarie, **sarcina de plan la productivitatea muncii, pe ansamblul centralei, a fost îndeplinită în proporţie de 106,3%, în condiţiile existenţei unui număr mai mic de lucrători, în comparaţie cu numărul mediu scriptic planificat**. Ca şi la primii doi indicatori, sarcina de plan la productivitatea muncii a fost îndeplinită de către fiecare întreprindere şi, în multe cazuri, chiar depăşită.

Realizarea producţiei globale în luna ianuarie, pe decade, în unele întreprinderi şi pe ansamblul centralei

%

Unitatea	DECADA		
	I	II	III
Intreprinderea „Balanţa“ Sibiu	23,9	60,0	16,1
Intreprinderea de scule Rîşnov	23,0	62,0	15,0
Intreprinderea de mecanică fină — Bucureşti	21,4	50,2	28,4
Intreprinderea „Înfrăţirea“ — Oradea	22,6	54,4	23,0
TOTAL CENTRALA	22,4	55,0	22,6

Care au fost, în esenţă, factorii şi metodele care au facilitat, în marea majoritate a cazurilor, obţinerea unor astfel de rezultate ?

- CUNOAŞTEREA DIN TIMP A SARCINILOR DE PLAN. Pentru a putea pregăti temeinic, în toate compartimentele, producţia pe acest an, fiecare întreprindere a primit sarcina de plan încă din luna august 1975, cu sortimentele nominalizate integral pe primul trimestru. Aceasta a permis ca, în fiecare întreprindere, să se facă **o judicioasă eşalonare a sarcinilor de plan pe luni şi, în cadrul lor, pe decade, ţinîndu-se seama atît de zilele de lucru din fiecare decadă, cît şi de termenele de livrare a produselor prevăzute în contractele economice încheiate cu beneficiarii**. De pildă, ţinîndu-se seama că în prima decadă a lunii ianuarie, numărul zilelor lucrătoare a fost mai mic, în fiecare întreprindere au fost planificate sarcini de plan sporite în decada a II-a, pentru a se evita aglomerarea producţiei în ultima decadă, respectiv spre sfîrşitul lunii. Iată, de altfel, cum au fost realizate sarcinile de plan pe fiecare decadă (vezi tabelul).

Aşa cum rezultă din tabel, realizările minime din decada I (fiind puţine zile de lucru), au fost substanţial compensate în decada a II-a. În schimb, în această decadă s-a lucrat încordat, pentru ca, în cea de-a III-a, realizările din unele întreprinderi să fie chiar mai mici decît în decada I-a.

- ASIGURAREA BAZEI MATERIALE. Cunoscînd precis sarcinile de plan, întreprinderile au putut să facă la timp **comenzile de materii prime şi materiale** (în funcţie de cerinţe) şi să încheie contractele economice cu întreprinderile furnizoare. Tot pentru asigurarea bazei materiale au fost încheiate şi contractele de cooperare atît între întreprinderile din cadrul centralei, cît şi cu unele întreprinderi din cadrul Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini şi din cadrul altor ministere. Ţinînd seama de nevoile efective ale producţiei, în cadrul planurilor de cooperare au fost stabilite grafice de livrare a diferitelor ansamble sau subansamble.

- ORGANIZAREA PRODUCŢIEI ŞI A MUNCII. Un accent deosebit a fost pus, în acelaşi timp, pe **organizarea mai judicioasă a producţiei şi a muncii**, ţinîndu-se seama de deficienţele manifestate în unele locuri anul trecut. Desfăşurarea producţiei a fost astfel organizată încît să asigure, în primul rînd, decalajul necesar între piesele turnate şi prelucrate pentru secţiile de montaj. Aceasta a creat, pe de o parte, premise favorabile pentru folosirea mai din plin a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor, precum şi a timpului de lucru al muncitorilor, iar pe de altă parte, pentru ca la secţiile de montaj să se evite „asaltul“ de sfîrşit de lună — fenomen care a caracterizat, în unele întreprinderi, activitatea în 1975.

Toate acestea au avut o influenţă pozitivă asupra **indicelui de utilizare a maşinilor.** Astfel, la Întreprinderea „Strungul“-Arad, maşinile şi utilajele din secţiile de bază au atins un indice de utilizare de 90,1%, la Intreprinderea mecanică Suceava — de 87,6%, iar la Intreprinderea de scule Rîşnov — de 87,1%. De asemenea, avînd create condiţii mai bune de lucru, o aprovizionare ritmică cu materiale sau piese, s-a putut asigura un **indice mai ridicat de utilizare a fondului de timp disponibil.** De pildă, la Intreprinderea „Balanţa“ — Sibiu, acesta s-a ridicat la 96,8%, la Întreprinderea „Unirea“ Cluj-Napoca la 95,7%, la Întreprinderea de maşini şi agregate Bucureşti la 95,5% etc.

Am redat, succint, pîrghiile folosite, precum şi efectele pozitive pe care le-au avut în întreprinderile centralei asupra creşterii productivităţii muncii în luna ianuarie. Un rol nu mai puţin important l-a avut însă activitatea prodigioasă desfășurată de organizațiile de partid, care au intensificat munca politico-educativă în rîndul lucrătorilor, ceea ce a avut drept efect dezvoltarea inițiativei creatoare, creșterea răspunderii în muncă în toate verigile producției, întărirea disciplinei și folosirea mai productivă a timpului de lucru.

Rezerve și posibilități în perspectivă

ÎNCHEIEREA cu rezultate bune a lunii ianuarie a avut darul să dea un impuls activității în fiecare întreprindere, în vederea obținerii de rezultate mai bune în luna februarie și, în general, pe întregul an în acțiunea de creștere a productivității muncii. Aceasta mai ales pentru faptul că rezervele interne existente n-au fost nici pe departe epuizate în toate întreprinderile.

Una din aceste rezerve o constituie **mai buna folosire a mașinilor și utilajelor**. Dacă unele unități au dobîndit rezultate bune în această direcție, în schimb altele, printre care Intreprinderea de strunguri Tîrgoviște și Intreprinderea de accesorii și mașini-unelte Blaj nu s-au situat pe aceeași linie. În aceste întreprinderi, locurile de muncă n-au fost aprovizionate ritmic, în tot cursul lunii, cu materii prime și materiale, iar la unele mașini s-au înregistrat stagnări, ca urmare a defecțiunilor mecanice și electrice. Aceasta a determinat ca indicele de utilizare a mașinilor și utilajelor în secțiile de bază să nu atingă nivelul planificat. De aceea, este necesar să se ia măsuri, în continuare, atît pe tărîm tehnic, cît mai ales organizatoric, astfel încît **fiecare mașină și utilaj să atingă un randament mai înalt,** acesta constituind un factor de seamă pentru obținerea unei productivități mai înalte a muncii.

O altă rezervă — nu mai puțin importantă — o reprezintă **folosirea deplină și în mod cît mai productiv a timpului de lucru al muncitorilor**. Și în acest domeniu, cu toate progresele înregistrate în întreprinderi, s-a mai înregistrat, în unele locuri, o mai slabă utilizare a fondului de timp disponibil, ca urmare a întîrzierilor de la lucru, absențelor nemotivate și concediilor fără plată. În luna ianuarie, la Intreprinderea de dispozitive, stanțe și matrițe Focșani — ca să nu dăm decît un singur exemplu — indicele de utilizare a fondului de timp disponibil a fost realizat în proporție de numai 91%. Este evidentă necesitatea creării unor condiții optime de lucru, a adoptării măsurilor tehnico-organizatorice necesare astfel încît fiecare minut să fie folosit eficient.

În luna ianuarie, s-au înregistrat rezultate bune în ce privește îndeplinirea ritmică a sarcinilor de plan la producția globală pe fiecare întreprindere și pe ansamblul centralei. Dar nu același lucru s-a întîmplat și cu **realizarea producției-marfă**. În acest domeniu au existat unele discrepanțe în ce privește nivelele atinse pe decade — **mai bine de jumătate din sarcina lunii respective fiind împinsă spre ultima decadă**. Este drept, acest lucru n-a afectat respectarea contractelor economice în ianuarie, deoarece, pînă la urmă, indicatorul producției-marfă a fost nu numai îndeplinit, dar și depășit. Important este însă ca, în fiecare întreprindere, să se pună accentul, în primul rînd, pe **îndeplinirea ritmică a producției-marfă, pe realizarea producției fizice și pe sortimentele planificate** — aceasta constituind singura cale ca ele să poată onora la termen contractele economice, atît la intern cît și la export.

Neîndoielnic, în afară de unele neajunsuri proprii, care se cer cît mai grabnic înlăturate, de faptul că ciclul de fabricație la unele mașini sau utilaje este lung, la nerealizarea în proporții mai uniforme, pe decade, a producției-marfă au contribuit și **greutățile întîmpinate de unele întreprinderi în asigurarea bazei materiale**. De pildă, în perioada analizată, activitatea Intreprinderii de scule Rîșnov și a altora aparținînd centralei, a fost serios stînjenită de faptul că atît întreprinderea „23 August“ — București, cît și Intreprinderea de oțeluri aliate din Tîrgoviște n-au respectat în întregime contractele economice privind livrarea oțelurilor rapide, avînd unele restanțe la livrare. De asemenea, Intreprinderea de mașini-unelte și agregate București n-a primit panourile electrice, necesare echipării mașinilor-unelte pe care le produce, pentru faptul că atît Intreprinderea de aparataje electrice Alexandria, cît și Întreprinderea „Automatica“ — București n-au livrat în termen comenzile respective (în luna ianuarie, întreprinderea din București n-a livrat nici un panou).

Asigurarea bazei materiale pentru înfăptuirea mai uniformă, pe decade, a producției-marfă și, deci, pentru sporirea într-un grad mai înalt a productivității muncii, a fost îngreunată și de faptul că unele întreprinderi aparținînd de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini **nu și-au respectat întru totul obligațiile ce au decurs din planul de cooperare**. Este vorba, mai ales, de Intreprinderea mecanică Mija și Intreprinderea mecanică Plopeni, care ar trebui să facă eforturi mai mari în asigurarea cutiilor de viteză și de avans pentru strunguri, precum și a cilindrilor panourilor hidraulice pentru mașinile de rectificat pe care le produc Întreprinderea „Unirea“ - Cluj-Napoca și Intreprinderea de strunguri Tîrgoviște.

Atît deficiențele interne, cît și greutățile întîmpinate în aprovizionarea tehnico-materială au făcut, de fapt, și obiectul unor profunde analize și dezbateri în adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderile aparținînd centralei. Cu aceste prilejuri au fost făcute valoroase propuneri privind îmbunătățirea producției și a muncii din întreprinderile respective, manifestîndu-se din plin inițiativa creatoare a maselor, hotărîte să folosească din plin și cu rezultate cît mai bune importantele rezerve interne existente pentru a putea ridica la cote mai înalte nivelul productivității muncii. Tot cu prilejul adunărilor generale ale oamenilor muncii s-a subliniat necesitatea ca atît **conducerile întreprinderilor respective, cît și centrala să se preocupe în mai mare măsură de aprovizionarea tehnico-materială, să facă toate diligențele pe lîngă întreprinderile furnizoare pentru livrarea la timp și în condiții de calitate a materialelor, ansamblelor sau subansamblelor prevăzute în contractele economice încheiate.**

MOBILIZAREA rezervelor interne din întreprinderi, ca și eliminarea greutăților care se mai manifestă sînt de natură să contribuie la realizarea și depășirea sarcinilor de sporire a productivității muncii atît în lunile următoare, cît și pe întreg anul 1976.

L. ȚINTEA

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE PESTE PLAN

● Acțiunile inițiate **în industria județului Timiș** pentru folosirea cu eficiență ridicată a mașinilor și utilajelor tehnologice în toate schimburile se materializează în realizarea unei producții sporite. Pe această cale, unitățile Schelei de extracție Timișoara au înregistrat un spor față de prevederile planului în perioada 1 ianuarie—16 februarie a.c. de peste 110 tone țiței, iar constructorii de mașini de la Întreprinderea mecanică au realizat suplimentar 19 poduri rulante. La rîndul lor, întreprinderile industriei chimice au depășit planul cu peste 50 tone produse, iar cele ale industriei alimentare cu mai bine de 90 tone de preparate de carne, brînzeturi și unt.

● **Siderurgiștii de la Galați** au elaborat de la începutul anului și pînă la 15 februarie, peste prevederile planului, 11 000 tone fontă. La rîndul lor, oțelarii au produs suplimentar circa 7 000 tone oțel.

● **La Combinatul de lianți și azbociment Birsești** — Tg. Jiu a fost realizată în perioada 1 ianuarie—15 februarie a.c., cea de-a 7 000-a tonă de ciment peste prevederile de plan din acest an.

● **Colectivul Centralei termoelectrice Mintia,** județul Hunedoara, a produs și pulsat în rețeaua Sistemului energetic național, peste sarcinile de plan în perioada 1 ianuarie—15 februarie a.c., 12 milioane kWh energie electrică. Creșterea producției s-a înfăptuit în condițiile economisirii a peste 1 000 tone combustibil convențional.

● **Energeticienii de la Iernut, Fîntînele și Tîrnăveni** au ridicat în primele 6 săptămîni ale anului la 25 milioane kilowatore producția de energie electrică livrată Sistemului energetic peste prevederile de plan. Aici, acțiunile de gospodărire cu eficiență a fiecărui gram de combustibil s-au materializat în economisirea a peste 500 tone combustibil.

● La peste 100 milioane lei se ridică producția obținută peste prevederile de plan de oamenii muncii din **industria prahoveană,** în perioada 1 ianuarie—15 februarie a.c. Lucrătorii din industria extractivă și de prelucrare a țițeiului, cei din sectorul construcții de mașini și materiale de construcții au adus o contribuție deosebită la obținerea acestui spor, punînd la dispoziția economiei naționale, în perioada care a trecut din acest an, importante cantități de bunuri materiale cu caracteristici superioare.

● **Industria județului Teleorman** a înscris în bilanțul activității din prima lună a anului o producție-marfă suplimentară evaluată la 12,5 milioane lei. Au fost obținute în plus, între altele, 16 tone utilaje tehnologice pentru industria chimică, 500 tone acid sulfuric, 368 tone îngrășăminte cu azot și pe bază de fosfor substanță activă. Pe ansamblul județului, planul la export a fost realizat în proporție de 143 la sută.

● În prima lună din acest an **unitățile cooperației meșteșugărești** au realizat cu aproape 45 la sută mai multe țesături, cu 11 la sută mai multă mobilă față de prevederi, precum și circa 330 000 perechi încălțăminte cu fețe din piele și înlocuitori, tricotaje și confecții în valoare de peste 190 milioane lei. Succesele obținute au permis cooperației meșteșugărești să livreze unităților comerciale o cantitate de mărfuri a cărei valoare depășește cu mult livrările din prima lună a anului trecut.

DEZBATERE
„R.E."

ROLUL ȘI FUNCȚIILE PRODUCȚIEI NETE ÎN SISTEMUL INDICATORILOR VALORICI [II]

CONTINUĂM în numărul de față publicarea dezbaterii privind conținutul, rolul, funcțiile și metodologia de calculare și raportare a indicatorului producției nete.

III. Progresul tehnic — generator de mutații în structura valorii

1. **Relații de intercondiționare între elementele valorii produselor.**
2. **Producția netă pe lucrător — indicator cu avantaje certe.**
3. **Progresul tehnic, cooperarea industrială și producția netă.**

Dumitru Dumitru : În intervenția mea voi insista asupra unei probleme atinse de tovarășul prof. Al. Gheorghiu, și anume asupra factorilor legați de progresul tehnic, care trebuie avuți în vedere, pentru ca indicatorul producția netă să nu aducă deservicii economiei naționale. După cum se cunoaște, cincinalul 1976—1980 reprezintă pentru dinamica economiei noastre cincinalul afirmării plenare a revoluției științifice și tehnice în toate domeniile de activitate, îndeosebi în ramurile producției materiale.

Industrializarea socialistă, în contextul aplicării cuceririlor de vîrf ale acestei revoluții, produce evidente mutații cantitative și calitative în structura fondurilor fixe și, ca o consecință, în ponderea elementelor de cheltuieli din structura valorii. Mutațiile cantitative se concretizează în dotarea economiei naționale, și în special a ramurilor producției materiale, cu noi și sporite cantități de mașini și utilaje, în funcție de potențialul financiar și uman al perioadei de referință și de obiectivele pe care ni le-am propus în dinamică. Mutațiile calitative se produc prin penetrarea tot mai accentuată a automaticii și ciberneticii în activitatea productivă, care determină preluarea de către acestea a numeroase funcții — fizice sau intelectuale — ale forței de muncă în procesul de producție. Desigur că automatizarea și cibernetizarea producției, care reprezintă în esență procesul de creștere a înzestrării tehnice a muncii, contribuie în mod hotărîtor la sporirea eficacității muncii și a costului unui nou loc de muncă.

După cum se cunoaște, structura valorii oricărui produs, inclusiv a produsului social total, cuprinde patru elemente de cheltuieli :

1. Valoarea materiilor prime, a combustibilului, energiei și a materialelor auxiliare $(\bar{c})$;
2. Uzura fondurilor fixe, denumită cotă de amortizare $(\bar{a})$;
3. Fondul de retribuție, inclusiv cota de asigurări sociale $(\bar{r})$;
4. Venitul net al întreprinderii $(\bar{v})$.

Cu ajutorul acestor patru elemente, valoarea oricărui produs se poate exprima matematic cu următoarea relație : $\bar{c}+\bar{a}+\bar{r}+\bar{v}=P$, care în cazul folosirii ponderii fiecăruia, devine : $c+a+r+v=100$ (1).

În condițiile etapei pe care o parcurge economia țării noastre, și în conformitate cu teoria lui Marx cu privire la factorii care influențează productivitatea muncii, mutațiile caracteristice care se produc de la an la an în ponderea elementelor de cheltuieli din structura valorii la nivel macroeconomic, precum și la nivelul majorității întreprinderilor din ramurile producției materiale, sînt următoarele :

— cazul întîi, cînd se majorează ponderea cotei de amortizare (a) aproximativ direct proporțional cu sporirea costului unui loc de muncă pe ansamblul ramurilor producției materiale (respectiv al întreprinderii) :

$$a_1 = a_0 + \Delta a;$$

— se reduc ponderile cheltuielilor materiale (c) și ale fondului de retribuire (r) :

$$c_1 = c_0 - \Delta c; \quad r_1 = r_0 - \Delta r;$$

— se majorează ponderea venitului net cu diferența dintre reducerea ponderii cheltuielilor materiale însumată cu reducerea ponderii fondului de retribuire și majorarea ponderii cotei de amortizare :

$$v_1 = v_0 + \Delta v; \qquad \Delta v = (\Delta c + \Delta r) - \Delta a;$$

$$v_1 = v_0 + \Delta c + \Delta r - \Delta a.$$

Ca urmare a acestor mutații, relația de calcul (1) a valorii produsului, respectiv a produsului social total, va deveni :

$$(c_0 - \Delta c) + (a_0 + \Delta a) + (r_0 - \Delta r) + (v_0 + \Delta c + \Delta r - \Delta a) = 100$$

Pentru ca producția netă să sporească în dinamică, adică $Pn_1 > Pn_0$ este necesar ca : $r_1+v_1>r_0+v_0$. Înlocuind în această inegalitate valorile lui r_1 și v_1 de mai sus obținem : $(r_0 - \Delta r) + (v_0 + \Delta c + \Delta r + \Delta a) > r_0 - v_0$; de unde rezultă : $r_0 + v_0 + \Delta c - \Delta a > r_0 + v_0$

Din rezolvarea acestei inegalități rezultă și condiția care trebuie respectată pentru ca producția netă să sporească de la an la an și anume : $\Delta c > \Delta a$. Cu alte cuvinte, reducerea ponderii cheltuielilor materiale trebuie să fie mai mare decît majorarea ponderii cotei de amortizare.

Din datele publicate privind structura valorii produsului social total și principalii indicatori economici de maximă sinteză ai dezvoltării țării noastre pentru anul 1980, comparativ cu realizările preliminate ale anului 1975 — rezultă că această condiție se va respecta în cincinalul următor. Evident că la nivelul întreprinderilor această condiție nu se poate respecta întotdeauna — în special acolo unde se înlocuiesc fondurile fixe vechi cu altele cu un grad înalt de automatizare și cibernetizare, a căror cotă de amortizare poate să sporească mai mult decît se reduc cheltuielile materiale — ceea ce implicit va conduce la reducerea producției nete ;

— cazul al doilea, cînd sporește costul materialelor concomitent cu cota de amortizare, însă se reduce fondul de retribuire mai mult decît sporul muncii trecute, ceea ce determină o sporire a venitului net. În acest caz relația de calcul (1) va deveni :

$$(c_0 + \Delta c) + (a_0 + \Delta a) + (r_0 - \Delta r) + (v_0 - \Delta r - \Delta c - \Delta a) = 100$$

iar condiția ca producția netă să sporească de la an la an rezultă din rezolvarea inegalității :

$$(r_0 - \Delta r) + (v_0 + \Delta r - \Delta c - \Delta a) > (r_0 + v_0)$$

și este $-\Delta c - \Delta a > 0$; *adică o imposibilitate.*

Din această condiție rezultă clar că în întreprinderile care, pentru ridicarea calității produselor, folosesc materii prime sau materiale mai scumpe, reducînd totuși, cu ajutorul utilajelor moderne cu care se dotează, forța de muncă pe unitatea de produs cu o valoare mai mare decît aceea cu care sporesc cheltuielile materiale, ceea ce determină deci o creștere a venitului net al întreprinderii, producția netă se va micșora ;

— în fine, al treilea caz caracteristic care poate să aibă loc în unele întreprinderi : costul materiilor prime sau al materialelor pe unitatea de produs nu se poate reduce, însă noile mașini și utilaje determină o reducere a consumului de muncă mai mare decît majorarea cotei de amortizare, ceea ce implicit contribuie la sporirea venitului net.

Relația de calcul (1) va deveni în acest caz : $c_0 + (a_0 + \Delta a) + (r_0 - \Delta r) + (v_0 + \Delta r - \Delta a) = 100$,

iar condiția ca producția netă să sporească de la an la an rezultă din rezolvarea inegalității : $(r_0 - \Delta r) + (v_0 + \Delta r - \Delta a) > (r_0 + v_0)$ și este $-\Delta a > 0$, *adică din nou o imposibilitate.*

Evident că — în conformitate cu legislația în vigoare — activitatea unor asemenea întreprinderi ar putea fi considerată ca nesatisfăcătoare.

Iată deci că ne aflăm în fața unei contradicții. Pe de o parte, factorii de decizie urmăresc dotarea întreprinderilor sau introducerea în fabricație a mașinilor și utilajelor cu un grad cît mai înalt de automatizare și cibernetizare a procesului de producție, care să reducă cît mai substanțial consumul de muncă pe unitatea de produs. Pe de altă parte, prin reducerea consumului de muncă vie pe unitatea de produs se reduce și volumul producției nete, ceea ce atrage după sine consecințele prevăzute de legislația în vigoare.

Considerăm util ca indicatorul „producție netă" să fie înlocuit cu indicatorul „producția netă pe lucrător", ca indicator principal de plan, iar indicatorul „producția netă" să se mențină numai ca indicator informativ, constituind desigur unul dintre parametrii de calcul ai „producției nete pe lucrător".

Înlocuirea indicatorului „volumul producției nete" cu indicatorul „producția netă pe lucrător" va elimina contradicția menționată mai sus, deoarece reducerea volumului producției nete, ca urmare a introducerii progresului tehnic, nu conduce la reducerea producției nete pe lucrător, ci, dimpotrivă, la sporirea acesteia.

Într-adevăr, între tendințele de mișcare ale parametrilor din conținutul relației de calcul al indicatorului „producția netă pe lucrător“ există sincronism și intercondiționare reciprocă, care asigură reflectarea și cuantificarea corectă a efortului propriu al fiecărui lucrător (implicit al întregului colectiv al întreprinderii), și nu conține contradicții cu caracter antagonic :

$$Pn1_1 = \frac{Pn1}{N_1} = \frac{r1 + v1}{N_1} = \frac{r1}{N_1} + \frac{v1}{N_1} = $$
$$= \frac{r_0 - \Delta r}{N_0 - \Delta N} + \frac{v_0 + \Delta v}{N_0 - \Delta N}$$

După cum rezultă din această relație, în timp ce, odată cu introducerea tehnicii noi în procesul de producție, se reduce consumul de muncă pe unitatea de produs, reducîndu-se deci — concomitent și proporțional — atît fondul de retribuire (r) cît și numărul de personal (N), venitul net (v) sporește (așa cum s-a demonstrat mai sus), ceea ce asigură creșterea acestui indicator.

„Producția netă pe lucrător“ mai prezintă și avantajul că exprimă și complexitatea medie a muncii cheltuită în fiecare întreprindere (pe măsura introducerii progresului tehnic întreprinderile sînt obligate să utilizeze cadre cu calificare tot mai complexă, a căror retribuire se regăsește și în nivelul producției nete pe lucrător).

Ion S. Vasile : Analizînd influența pe care o exercită, așa după cum arăta și tovarășul D. Dumitru, progresul tehnic asupra indicatorului producția netă, constatăm că acesta reduce valoarea manoperei și mărește cota de amortizare. În condițiile progresului tehnic continuu se produc mutații caracteristice în ponderea elementelor de cheltuieli, între care :

— se reduce manopera pe reper produs și se realizează o calitate mai ridicată a produselor ;

— se majorează ponderea cotei de amortizare și prin aceasta se reduce volumul producției nete ;

— se majorează ponderea venitului net printr-o productivitate mai mare.

Din datele statistice ale întreprinderii „Semănătoarea“ rezultă că în timp ce producția globală și marfă, comparativ cu perioada 1974, a prezentat în primele două trimestre ale anului 1975 o creștere de peste 20%, volumul producției nete a scăzut față de 1974 cu 5 pînă la 30%. Acestea confirmă că producția netă nu se corelează cu indicatorii de plan din cauza unor factori care acționează în permanență asupra acestui indicator ; dintre aceștia menționăm, în cazul întreprinderii noastre, îndeosebi colaborările care se fac cu alte unități economice. De pildă, în luna noiembrie 1975, din totalul materialelor care se consumă pe produs, 72,3% reprezintă cele provenite din colaborare. Un alt factor care a acționat negativ asupra producției nete în anul 1975 a fost reașezarea prețurilor materialelor metalurgice, al căror volum este destul de însemnat pe produs.

Volumul dobînzilor, amenzilor, cheltuielilor de judecată și casărilor este destul de însemnat în anul 1975. Aceste sume importante se datoresc unor defecțiuni în activitatea întreprinderii generate de aprovizionările făcute peste normativ și pentru care sîntem obligați a apela la credite cu dobînzi penalizatoare, lipsa de ritmicitate din procesul de producție din cauza rămînerilor în urmă în unele compartimente ale procesului de fabricație sau de sosirea cu întîrziere a pieselor ce ne vin din colaborare și livrărilor făcute unor beneficiari care n-au capacitate de plată sau n-au finanțări deschise. Precizăm că acest capitol de dobînzi și penalizări acționează aparent pozitiv asupra indicatorului producției nete.

Analizînd componentele cheltuielilor materiale la 1000 lei producție-marfă, pe de o parte, și separat cheltuielile materiale încorporate pe 1000 lei produs fabricat se verifică existența unui volum mare de cheltuieli materiale datorită pieselor și subansamblelor venite în proporție de peste 70% din colaborare. Specializarea întreprinderilor pe piese, subansamble, care accelerează sporirea eficienței muncii, nu se oglindește și în sporirea indicatorului producția netă.

În conformitate cu actuala metodologie rezultă că în cadrul serviciului contabilitate timpul afectat pentru întocmirea anexelor 1 și 2 necesare stabilirii producției nete determină reducerea timpului afectat pentru întocmirea și finisarea bilanțului economic. Iată de ce **se cere imperios renunțarea la această metodă indirectă și aplicarea metodei directe sau a metodei indirecte însă substanțial îmbunătățită.** În același timp, **opinez pentru eliminarea dobînzilor, penalizărilor, majorărilor de prețuri la materiale etc. din calculul producției nete. Propun,** de asemenea, **ca pînă la definitivarea și completarea metodologiei actuale, indicatorul producția netă să fie raportat ca indicator informativ și nu de plată a retribuției.**

IV Influența reducerii costurilor asupra producției nete

1. **Cooperarea.**
2. **Structura sortimentală.**
3. **Variația stocurilor de producție neterminată.**

Anton Ciobanu : Începînd din anul 1974, Întreprinderea „Tractorul“ — Brașov și Întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea“ — București din centrala noastră aplică în mod experimental indicatorul „producția netă“, care stă la baza recalculării fondului de retribuire admisibil pentru activitatea industrială și retribuire a unor cadre de conducere și din servicii funcționale.

La calculul nivelului producției nete stau ca bază următorii indicatori de plan : producția globală în prețuri curente ; nivelul de costuri materiale pentru producția marfă ; nivelul de costuri materiale pentru variația stocurilor de producție neterminată($\mp$).

Datele statistice din ultimii ani evidențiază o tendință de creștere a cheltuielilor materiale, deși produsele realizate de Centrala industrială de tractoare și mașini agricole sînt de tradiție și au o vechime în fabricație între 5 și 50 ani. Printre factorii care au contribuit la creșterea cheltuielilor materiale amintim : înlocuirea metalului cu materialele plastice, specializarea producției etc. Astfel, profilarea întreprinderilor pe anumite ansamble, subansamble și repere a condus la creșterea volumului cooperărilor și prin aceasta la creșterea cheltuielilor materiale realizate. Pentru a ilustra aceasta amintim că ponderea colaboratorilor în consumurile de materii prime și materiale la întreprinderea „Tractorul“ — Brașov a fost următoarea : 63,2% în 1971, 65,1% în 1972, 66,5% în 1973, 69,5% în 1974 și 73,8% în 1975. Volumul în creștere al cheltuielilor materiale de producție, stînd la baza calculului producției nete și influențînd direct nivelul acestui indicator, a condus în anul 1975 la nerealizarea indicatorului producției nete atît pe centrală, cît și pe întreprinderi.

Pe de altă parte, nivelul cheltuielilor materiale planificat pentru variația stocurilor de producție neterminată este în mare măsură necorespunzător, cunoscînd că, în general, creșterea stocurilor de producție neterminată se produce în faza de debitare, unde costurile cu materialele dețin o pondere de 97%. Practic, chiar de la întocmirea planului producției nete există o neconcordanță a nivelelor de cheltuieli materiale planificate pentru producția-marfă și variația stocurilor de producție neterminată.

Asupra cheltuielilor materiale exercită o influență și schimbarea structurii sortimentelor (de la an la an) sau realizarea unei structuri de producție diferite față de aceea planificată, datorită unor condiții obiective. Nu este același lucru a produce tractoare, combine de recoltat, semănători sau remorci, cu a produce pluguri sau greble, pentru că la fiecare din ele ponderea materialelor este diferită. De exemplu, la combina C-12 ponderea cheltuielilor cu materiile prime reprezintă 58%, la tractoare U—445 — 69,5% la tractoare U—650 — 74,8%.

Avînd în vedere aceste aspecte rezultă că producția netă este un indicator foarte sensibil ; orice necorelare cu cheltuielile materiale necesare — indiferent dacă acestea provin din planificarea unui nivel de costuri materiale necorespunzător pentru variația stocurilor de producție neterminată, din extinderea cooperărilor ca urmare a specializării întreprinderilor sau din schimbarea în structură a sortimentelor etc. — determină devieri importante și obiective în realizarea acestui indicator.

Apreciez că producția netă este un indicator sintetic care reflectă aportul întreprinderilor la crearea venitului național ; totuși, **în condițiile actuale, în industria construcțiilor de mașini el nu poate constitui element pentru determinarea volumului fondului de retribuire. Iată de ce propun menținerea acestui indicator, care reprezintă o formă înaintată de evaluare a efortului întreprinderilor, însă în mod experimental, statistic pînă la o mai bună corelare a nivelului cheltuielilor materiale cu cheltuielile efectiv necesare atît pentru producția-marfă cît și pentru variația stocurilor producției neterminate, ca și pînă la stabilizarea sortimentală a producției fiecărei întreprinderi, fără a constitui factor pentru determinarea fondului de retribuire în activitatea din industrie și a personalului de conducere etc.** Pînă la îndeplinirea unor cerințe ca cele formulate mai sus, sînt de părere ca **fondul de retribuire să se elibereze în funcție de indicatorul producției globale pentru muncitori, iar pentru restul personalului în funcție de ceilalți indicatori de plan existenți.**

Polixenia Nicolescu : Nivelul producției nete este influențat în mod hotărîtor de scăderea cheltuielilor materiale de producție. Realizarea acestui obiectiv satisface atît interesul general, de economisire a resurselor interne, care sînt limitate, sau de reducere a importurilor, cît și interesul întreprinderii de reducere a prețului de cost pe seama scăderii consumului de materii prime, combustibili, energie etc. pe unitatea de produs, deoarece o parte din aceste economii revin colectivelor care au contribuit la obținerea lor.

Nu este lipsit de interes de arătat că scăderea consumului de manoperă pe unitatea de produs duce numai aparent la scăderea producției nete ; în fapt aceasta se regăsește integral în creșterea beneficiului care constituie, de asemenea, un element al producției nete.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚA

(Continuare în pag. 15)

> **„Făurirea socialismului presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație al tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale)

SERVICIILE — COMPONENTĂ A DEZVOLTĂRII ÎN PROFIL TERITORIAL

„MARELE FORUM AL POPORULUI", Congresul consiliilor populare,a relevat odată mai mult rolul deosebit pe care sînt chemate să-l joace în perioada următoare aceste organe, profund democratice, în conducerea tuturor domeniilor vieții economico-sociale, în mersul înainte al țării pe drumul progresului și civilizației.

Unul din sectoarele ce constituie, prin excelență, domeniul de acțiune și inițiativă al organelor locale ale puterii de stat îl constituie serviciile. Ritmul deosebit de alert prevăzut în actualul plan cincinal pentru dezvoltarea serviciilor către populație creează premisele materiale ale înregistrării unui reviriment în dezvoltarea rețelei de servicii, în creșterea calității prestațiilor către populație.

Ca secțiune distinctă a planurilor în profil teritorial, planul dezvoltării serviciilor cuprinde un sumum de obiective, stabilite pe baza cunoașterii nevoilor variate ale populației și a formelor celor mai potrivite de satisfacere a acestor nevoi. Responsabilitatea pe care o incumbă înscrierea acestor obiective în plan, alocarea cît mai judicioasă a fondurilor, l-au determinat pe autorul articolului să gîndească la elementele unei strategii a dezvoltării regionale pentru acest sector, ca primă etapă în întocmirea planului.

Factori antrenanți ai dezvoltării serviciilor

MODERNIZAREA structurilor economice și sociale din țara noastră s-a reflectat în sfera serviciilor în primul rînd, prin dezvoltarea deosebită a serviciilor de producție, care sînt, în mare parte, creații ale economiei socialiste, apărute din necesitatea satisfacerii cerințelor tot mai mari ale producției de bunuri materiale. Printre acestea pot fi enumerate majoritatea serviciilor agricole (serviciile întreprinderilor de mecanizare a agriculturii, serviciile de selecție a animalelor, sanitar -veterinare, de sistematizare a teritoriului agricol, de gospodărire a apelor), serviciile de cercetare, proiectare și dezvoltare tehnologică, serviciile de informatică, pregătirea cadrelor, o parte însemnată a serviciilor de transport și telecomunicații etc.

În același timp, sporirea continuă a veniturilor bănești ale populației, a permis ca o parte din ce în ce mai însemnată din aceste venituri să fie destinate consumului de servicii, ceea ce a impus dezvoltarea continuă a rețelei unităților prestatoare de servicii (Ucecom, Centrocoop, industriei locale). De la an la an au crescut fondurile bugetare alocate pentru dezvoltarea serviciilor gratuite oferite populației.

Așadar, sfera serviciilor s-a conturat ca un sistem cu 3 principale subsisteme: *serviciile de producție, serviciile cu plată pentru populație* și *serviciile pentru populație suportate din fondul de consum social.*

Fiecare dintre subsisteme se compune dintr-o serie de activități. Subsistemul serviciilor cu plata pentru populație cuprinde, spre exemplu, activități cum sînt : confecții și lucrări de diferite obiecte pentru populație, întreținerea și repararea bunurilor de folosință îndelungată, servicii de poștă și telecomunicații, servicii de transport, servicii de distribuție a energiei electrice și termice, servicii de administrație a spațiului locativ, servicii de turism și agrement etc. În același timp, fiecare subsistem se intercondiționează cu celelalte sisteme și subsisteme din cadrul economiei naționale, atît la nivel macroeconomic, cît și la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale. Rezultă deci că dezvoltarea dinamică și echitabilă a economiei naționale în ansamblu, ca și a fiecărui județ oraș sau comună necesare, inclusiv a celor dintre volumul și structuraofertei de servicii, pe de o parte și a cererii de servicii pe de altă parte. Optimizarea acestor corelații este cu atît mai necesară, cu cît cererea de servicii ocupă un loc tot mai însemnat în totalitatea cererii sociale.

Modificările care se produc în structurile economiei românești și implicit în structurile sociale, determină amplificarea factorilor de antrenare a serviciilor. Astfel, sporirea ponderii populației ocupate în totalul populației, mutațiile survenite în repartizarea populației pe ramuri ale economiei naționale, respectiv transferul masiv de forță de muncă din agricultură în ramurile neagricole, ridicarea nivelului de cultură al populației, procesul de urbanizare și, în general, de modernizare a condițiilor edilitare, au generat apariția de noi cerințe sociale, care nu puteau fi satisfăcute decît prin dezvoltarea ofertei de servicii. În consecință, ponderea serviciilor -marfă în totalul cumpărărilor populației de mărfuri și servicii din sectorul socialist a sporit de la 11,9% în anul 1965, la 16,5% în anul 1975, în timp ce ponderea cumpărărilor de mărfuri s-a redus în perioada respectivă cu 4,6 procente (deși volumul desfacerilor de mărfuri în cei 10 ani a crescut de la 63,7 miliarde lei, la 140,8 miliarde lei, adică de peste 2,2 ori).

Devansarea ritmului de creștere a desfacerilor de mărfuri de către ritmul de creștere a serviciilor marfă pentru populație se va menține și în perioada următoare. În anul 1980 desfacerile de mărfuri cu amănuntul vor spori față de anul 1975 cu 47%, în timp ce prestările de servicii pentru populație vor crește cu 71,5%. În mod corespunzător ponderea serviciilor în totalul cumpărărilor de mărfuri și servicii va atinge circa 19 procente, diminuîndu-se greutatea specifică a desfacerilor de mărfuri.

Așadar, în condițiile creșterii substanțiale a fondului de consum, ponderea desfacerilor de mărfuri se va reduce (sporind volumul absolut al vînzărilor de mărfuri), în timp ce ponderea prestărilor de servicii va marca o ușoară majorare.

Cele de mai sus demonstrează cu prisosință creșterea rolului serviciilor și deci, necesitatea intensificării preocupărilor pentru studierea factorilor de dezvoltare a cererii de servicii, a tendinței și dimensiunilor cererii și a modalităților de satisfacere a acesteia.

De ce este exclusă abordarea nediferențiată a cererii

PROMOVAREA unor cercetări ale sferei serviciilor face necesară încă de la început, evidențierea unor trăsături specifice acesteia, care o diferențiază de piața mărfurilor, trăsături care au o importanță deosebită în programarea și realizarea rețelei de distribuție a serviciilor.

Spre deosebire de mărfuri, în domeniul serviciilor, în foarte multe cazuri nu este posibilă o migrație a cererii. Spre exemplu, într-o localitate neelectrificată sau lipsită de servicii de distribuție a apei, energiei electrice sau gazelor, canalizare, transport în comun or alte servicii publice, chiar dacă se manifestă o cerere de servicii, aceasta nu va putea fi satisfăcută. Este evident că în asemenea situații nu este posibil nici fenomenul de migrare a cererii. Alte componente ale sferei serviciilor admit migrația cererii, dar în anumite limite ca, de exemplu, cererea pentru întreținerea sau repararea unor bunuri de folosință îndelungată. În sfîrșit, o altă categorie de servicii pot fi realizate numai pe seama cererii migratoare, cum sînt de exemplu serviciile de turism și cazare hotelieră.

Așadar, în funcție de modul de întîlnire a cererii cu oferta, serviciile pot fi grupate în 3 categorii : a) servicii care nu admit migrația cererii ; b) servicii care admit migrația cererii ; c) servicii care se realizează îndeosebi pe seama cererii migratoare.

Se poate afirma că această împărțire prezintă o importanță metodologică deosebită pentru determinarea cererii potențiale de servicii, pentru stabilirea contingentelor care trebuie avute în vedere la calcularea capacității rețelei. Totodată, această caracteristică demonstrează că, în cazul serviciilor nu ne putem limita la o studiere globală a cererii ; prospectarea ei trebuie efectuată segmentat, pe grupe și genuri de servicii. Modul de exprimare a ofertei de servicii, reprezintă un alt factor de diferențiere a serviciilor de mărfuri. Astfel, dacă în cazul mărfurilor, oferta reprezintă cantitatea de mărfuri existentă sau care poate fi adusă pe piață, în sfera serviciilor oferta este o noțiune potențială, exprimată de *capacitatea organizatorică a rețelei de prestări servicii de a satisface în anumite termene și condiții de calitate, cerințele populației.* Capacitatea rețelei este determinată de baza tehnico-materială, forța de muncă și eventualele stocuri necesare de materii prime, piese de schimb, etc. Această trăsătură specifică sferei serviciilor are mare însemnătate pentru amplasarea rațională a rețelei de distribuție.

Implicații asupra amplasării rețelei

CUNOSCÎND că oferta de servicii nu poate fi stocată, ca în cazul ofertei de mărfuri, rezultă că o anumită ofertă de servicii nerealizată nu va putea fi utilizată în viitor pentru satisfacerea unor cerințe. În aceste condiții, pentru o serie întreagă de servicii, îndeosebi din categoria celor care nu admit migrația cererii, este dificil, dacă nu chiar imposibil și în orice caz nerațional din punct de vedere economic, să se organizeze o rețea de servicii în localități cu un număr prea scăzut de locuitori. Costurile de realizare a ofertei (linii de transport de energie, conducte de gaze, apă, canalizare, modernizarea drumurilor, etc.), în condițiile unei cereri reduse ca volum, nu ar putea fi recuperate. În lumina acestor aspecte se poate aprecia la întreaga ei valoare rațiunea sistematizării localităților, a eficienței acestei acțiuni de mare anvergură, pentru asigurarea unor condiții tot mai bune de viață și de muncă pentru toți locuitorii patriei.

Pentru o serie de servicii îndeosebi din grupa lucrărilor la comanda populației și executării întreținerii și reparării unor produse, dificultățile determinate de specificul serviciilor în amplasarea rețelei de distribuție, pot fi înlăturate, prin amplasarea concentrică a rețelei, în trepte. În orașe și în centrele zonale în curs de urbanizare se va amplasa o rețea care să execute întreaga gamă de servicii, pentru populație din întreaga zonă care gravitează din punct de vedere economic și social în jurul centrului zonal. O a doua treaptă de organizare a rețelei trebuie să o constituie comuna, în care să se organizeze unități pentru servicii curente și de cerere mai rară, iar cea de a treia treaptă -satul, cu unități mici de cerere curentă. Așadar, rețeaua se dispune pe trei niveluri concentrice (centrul sătesc, centrul comunal și centrul zonal), ultimele două fiind determinate în funcție de convergența populației ; numărul genurilor de servicii oferite va crește de la centrul sătesc spre centrul zonal.

	Servicii curente	Servicii rare.	Servicii foarte rare
Centru sătesc	▨ ■	■	■
Centru comunal	▨	▨ ■	■
Centru zonal	▨	▨	▨

Legenda:

▨ Unități permanente

■ Puncte de primire a comenzilor

Alături de rețeaua cu program permanent, trebuie să se organizeze și o rețea de puncte de primire a comenzilor de lucrări și servicii, care să funcționeze după un program adecvat (cîteva zile pe săptămînă, cîteva ore din zi, etc.) Aceste centre de primire a comenzilor, afiliate unităților mari, cu program permanent și cu activitate complexă, trebuie să asigure satisfacerea cererilor populației din localitățile mici, sau din zonele periferice ale comunelor și orașelor, pentru genurile de servicii la care nu sînt întrunite condițiile, care să permită organizarea de unități cu caracter permanent (servicii de cerere rară sau foarte rară). De asemenea, prin asemenea centre se pot colecta și comenzi de eficiență mai ridicată, precum și pentru executarea unor lucrări sau servicii caracterizate printr-un grad mai redus de mobilitate a cererii (cum sînt, de exemplu, serviciile de depanare a aparatelor electrocasnice ; condițiile de transport și dimensiunile obiectelor influențează puternic migrația cererii pentru astfel de servicii).

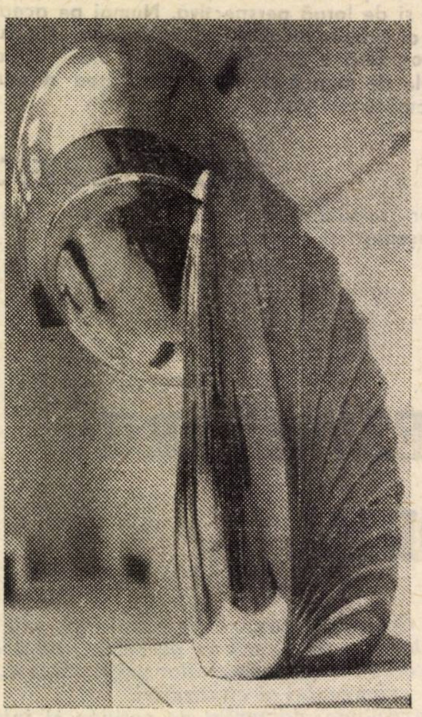

Aceste centre pot fi utilizate și în vederea sondării cererii populației. În condițiile sporirii cerințelor și asigurării unui volum de lucrări suficient pentru un lucrător, punctele respective pot fi transformate în unități cu program permanent ; acest proces poate avea loc datorită tendinței generale de transferare a cerințelor din categoria celor care se mainfestă la intervale mai mari, în categoriile celor mai frecventate.

Concepția de amplasare a rețelei expusă mai sus, ar putea fi reprezentată ca în graficul alăturat.

Planul — corolarul unei temeinice activități de fundamentare

DETERMINAREA volumului și structurii ofertei de servicii, stabilirea modului de amplasare a rețelei de distribuție astfel încît să se asigure satisfacerea cît mai deplină în prezent și în perspectivă a cererii, necesită promovarea unei concepții de planificare a dezvoltării, care să cuprindă un sistem de cercetare a cererii, de prospectare a pieței în general, capabil să furnizeze organelor de decizie elementele necesare privind dezvoltarea și amplasarea bazei materiale pe genuri de servicii și pregătirea forței de muncă pe meserii — elemente principale ale ofertei de servicii.

Alături de metodele generale de evaluare a cererii cum sînt ritmul mediu, ajustarea matematică a seriilor de date dinamice, coeficienții de elasticitate și altele, în cazul serviciilor pot fi folosite și o serie de metode specifice, sau pot fi adaptate unele metode generale la specific. În cele ce urmează ne vom opri asupra unora dintre aceste metode.

Analiza utilizării capacității unităților prestatoare de servicii este o metodă care permite stabilirea oscilațiilor sezoniere ale cererii pentru acele servicii, care își regăsesc corespondentul în structura ofertei. Variația cererii (satisfăcute) și deci gradul de realizare a ofertei de servicii pot fi determinate prin raportarea volumului de servicii din fiecare trimestru sau din fiecare lună la volumul anual, stabilind greutatea specifică a fiecărui trimestru sau lună în totalul anual, ori prin raportarea la volumul din luna sau trimestrul cu cele mai mari realizări a desfacerilor de servicii din celelalte luni sau trimestre. Capacitatea bazei tehnico-materiale și a celorlalte elemente ale ofertei de servicii pot fi menținute constante întregul an. Rezultă însă că ele sînt utilizate integral numai în anumite sezoane. În restul sezoanelor activitatea se restrînge, fie prin punerea în conservare a unei părți din baza tehnico-materială a ofertei (de exemplu, capacitatea de cazare a campingurilor, a unor moteluri sau hoteluri) fie prin utilizarea capacităților productive în alte scopuri (atelierele pentru lucrări și reparații la comanda populației, vor executa, de exemplu, produse de mică serie : confecții, tricotaje, încălțăminte, piese de mobilier casnic etc. Această metodă poate fi utilizată pentru analiza potențialului de satisfacere a cererii pe perioade scurte și îndeosebi în structura microeconomică (analiza utilizării capacității unei spălătorii, a unui autobuz care face legătura între două localități, a unui cinematograf, a unui atelier care execută lucrări sau servicii de confecții și reparații etc), dar nu reflectă cererea potențială nesatisfăcută. Atingerea plafonului maxim al ofertei în astfel de cazuri poate să însemne în același timp o satisfacere parțială a cererii, respectiv existența unei cereri nesatisfăcute datorită ofertei insuficiente. În astfel de cazuri este necesar să se ia măsuri pentru sporirea ofertei prin : introducerea schimbului II sau III la spălătorie, majorarea numărului de curse de autobuz pe traseul respectiv, sporirea numărului de programe la cinematograf, încadrarea de noi meseriași în atelierele pentru confecții și reparații etc., acțiuni care, în general, se pot realiza cu aceiași bază tehnico-materială, sau în orice caz cu investiții minime, elementul oscilant fiind, de regulă, forța de muncă, numărul de lucrători. Dacă aceste măsuri se dovedesc insuficiente, evident trebuie să se extindă capacitatea bazei tehnico-materiale a aparatului de servicii.

Metoda normativă poate fi utilizată pentru determinarea cererii unor categorii largi de servicii și îndeosebi a serviciilor de distribuție, al căror consum mediu poate fi stabilit pe locuitor sau pe o gospodărie (gaze, apă, electrcitate, etc.). În cazul serviciilor de distribuție cererea potențială poate fi exprimată în două moduri : cerere potențială calculată la nivelul întregii populații, de exemplu, a județului (cerere potențială absolută) ; cerere potențială determinată în funcție de nevoile populației din localitățile care dispun de rețele de distribuție (energie și apă), sau sînt situate pe traseul acestor rețele, putînd fi racordate.

Cererea totală se determină *în funcție de numărul populației sau al gospodăriilor și de norma optimă sau medie de consum.*

Pentru o gamă largă de servicii capacitatea respectiv dimensiunea cererii de servicii se poate determina folosind *metoda corelației.* Este vorba, de exemplu, de servicii de întreținere și depanare a bunurilor de uz îndelungat. Evident că există o strînsă legătură între cele două fenomene : cantitatea de bunuri de uz îndelungat din dotarea gospodăriilor populației și cererea de servicii de întreținere și reparare a acestor bunuri. Intensitatea acesteia depinde în primul rînd de fiabilitatea produselor. Desigur că există și o relație inversă : înzestrarea gospodăriilor poate fi accelerată într-o oarecare măsură și de existența unei oferte corespunzătoare de servicii.

Cunoscînd *evoluția desfacerilor* și a *gradului de dotare în perspectivă* și extrapolînd *tendința valorii medii a serviciilor care revine pe un aparat,* se poate estima cererea previzibilă a serviciilor de întreținere și reparare a produselor respective.

Modelul consumului de servicii, poate fi, de asemenea, utilizat în vederea estimării volumului cererii de servicii. Un model al consumului de servicii în perspectivă ar putea avea drept bază gruparea populației în funcție de nivelul veniturilor și cheltuielile pentru servicii pe o persoană la o anumită dată.

Întrucît de la etapă la alta are loc transferarea anumitor contingente ale populației dintr-o grupă de venituri în alta, se va produce implicit și o redimensioanare a cererii pentru servicii și deci o remodelare a cheltuielilor.

Modelul dinamic ar putea avea forma din tabelul de jos.

Contingentele populației se vor transfera după o anumită perioadă de timp, din grupa de venit (x_0) în grupa (x_1). În consecință și cheltuielile totale și pe genuri de servicii vor marca evoluții similare, corespunzător intensității relației cerere -venit (coeficienților de elasticitate).

Un astfel de model poate fi elaborat, utilizîndu-se datele din bugetele de familie (x_0 și respectiv y_0) -total și pe genurile de serivcii, care se înregistrează în aceste bugete.

Desigur că elaborarea unui astfel de model presupune menținerea în continuare a unor corelații existente în perioada de bază. Astfel, se consideră valabilă și în viitor relația cerere -venit existentă în perioada de bază. De asemenea, se presupune că nu se va modifica structura cererii de servicii, iar capacitatea acestora de a satisface anumite nevoi se va menține și în continuare la același nivel. In același timp un astfel de model nu poate ține seama de faptul că noile cerințe sociale ar putea genera apariția de noi modalități de satisfacere, deci noi servicii. Pentru verificarea rezultatelor, se pot utiliza desigur, mai multe metode concomitent.

Stabilirea cererii reprezintă în cazul serviciilor, o primă etapă a activității de prospectare. Studiile trebuie extinse, în continuare, nu numai asupra structurii cererii pe genuri de servicii, ci și asupra structurii ofertei pe elemente componente, problemă care prezintă o importanță deosebită, date fiind natura și caracteristicile ofertei. Dar asupra acestor aspecte vom reveni într-un număr viitor.

Grupe (contingente) ale populației	**Venit pe o persoană**		**Cheltuieli pentru servicii (y)**						
			Total		**Pe grupe de servicii**				
					A		B		etc
	x_0	x_1	y_0	y_1	y_0	y_1	y_0	y_1	
M_0									
M_1									
M_2									
......									
Mn									

Ioan MĂRCULESCU

Împletirea strînsă a stimulilor morali cu cei materiali și cu educația socialistă

(Urmare din pag. 3)

rezolvare a problemelor social-umane ale cooperatorilor, prin acestea înțelegîndu-se ajutorarea bătrînilor și întocmirea la timp a dosarelor de pensie, acordarea ajutoarelor de boală pentru cei inapți și pentru cei cu incapacitate temporară de muncă, înființarea de grădinițe și creșe pentru copii, acordarea loturilor în folosință personală, rezolvarea unor nevoi personale ale cooperatorilor, asigurarea concediilor de boală și a asistenței medicale etc.

Analiza și modul de rezolvare a problemelor care frămîntă pe cooperatori am apreciat-o ca fiind unul din indicatorii cei mai veridici ai considerației de care se bucură cooperatorul ca om. Răspunsurile primite reflectă preocupări mai intense la unele cooperative și mai puțin satisfăcătoare la altele. La C.A.P. Pecineaga, cooperativa este apreciată ca „gospodăria" căreia i se adresează toți cooperatorii pentru soluționarea problemelor, pentru a fi ajutați, iar conducerea cooperativei reprezentată prin președinte, contabil șef, ingineri recunoscută ca purtîndu-se „omenește". La celelalte cooperative manifestîndu-se mai multe deficiențe s-au făcut și numeroase propuneri de perfecționare a activității cadrelor de conducere în acest palier al relațiilor moral-politice. Propunerile vizează respectarea normelor democrației cooperatiste, aspectul moral al raporturilor dintre conducerea cooperativei și cooperatori, aspectul organizatoric al raporturilor ierarhice.

În spiritul propunerilor se impune lărgirea din ce în ce a bazelor democratice în conducerea cooperativelor de producție, crearea unui cadru organizatoric mai suplu și a unor forme de conducere mai adecvate marilor confruntări la care sînt supuse, forme care să îmbine conducerea științifică cu experiența concretă a cooperatorilor.

Criteriile de stimulare morală utilizate, cantitatea și calitatea producției obținute, în volumul participării la muncă etc. se referă atît la finalitatea materială a muncii cît, și la cea morală, perfecționarea multilaterală a omului.

Pentru perfecționarea sistemului de stimulare morală, studiul nostru propune o viziune mai largă asupra criteriilor pe baza cărora se face aprecierea, viziune care să prindă, să surprindă și efectul uman de depășire, de autodepășire pentru realizarea sarcinilor, și tensiunea umană pentru a smulge naturii cît mai mult acolo unde condițiile sînt mai vitrege. Criteriile să se refere și la calitățile morale ale oamenilor, la comportarea lor în munca pe care o prestează. Numai astfel se ajunge la a se conferi un stimulent moral și pentru „realizări" de ordin moral care sînt mai complexe și de lungă durată.

Schimbarea opticii despre criterii prin trecerea de la cele care presupun comensurabilitate la cele care sînt necomensurabile cantitativ, dar superioare calitativ, menținîndu-se în continuare finalitatea materială crescîndă a muncii, este o mutație de conținut care își face loc în sistemul de cointeresare morală actuală. Ea verifică identitatea morală dintre stimulente, criterii și realizări în multe din cooperativele agricole de producție.

În studiul problemei stimulentelor morale un capitol deosebit îl constituie obiectivitatea, operativitatea și oportunitatea ca atribute și deziderate ale stimulării. În general, stimularea este obiectivă, corectă, dreaptă, după criteriul muncii, se face la timp și păstrîndu-se un echilibru între ea și cea materială. Analiza strategică a stimulării morale ridică problema utilizării oportune a celor două feluri de stimuli. Utilizarea unilaterală numai a stimulilor materiali poate fi la fel de dăunătoare pentru educarea oamenilor muncii ca și simpla utilizare numai a stimulilor morali. Dacă prima, duce la crearea mentalității că pentru orice muncă în plus trebuie să fii plătit, a doua rămîne nesatisfăcătoare prin sine înseși datorită cerințelor materiale mereu crescînde cărora indivizii trebuie să le răspundă.

CONDUCERE ORGANIZARE

CONTRIBUȚIA CABINETELOR DE ORGANIZARE

CARE ESTE CONTRIBUȚIA CABINETELOR TERITORIALE DE ORGANIZARE la realizarea obiectivelor de eficiență ale unităților economice, ale județelor? Cum se manifestă și cum poate fi măsurată concret această contribuție? Specialiștii cabinetului teritorial de organizare Brașov au elaborat și aplicat la propria activitate o concepție și un instrument de calcul care dă răspunsuri clare și convingătoare la cele două întrebări. Publicăm articolul lor, urmărind nu numai să punem la dispoziția celor interesați acest instrument de lucru, dar și să facem cunoscute rezultatele bune obținute de cabinetul brașovean în anii cincinalului 1971—1975.

DUPĂ CUM SE ȘTIE, la început, cabinetele de organizare au avut ca sarcină principală propagarea cunoștințelor și noutăților apărute în domeniul organizării conducerii, producției și muncii, popularizarea experienței și realizărilor obținute în țară și străinătate în acest domeniu.

Un moment hotărîtor în evoluția activității cabinetelor a fost marcat de indicația dată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în anul 1969, în sensul că acestea, cabinetele, să devină „instrumente active, care să ajute întreprinderile în organizarea producției, să asigure îndrumarea tehnică, să ofere ajutor și soluții de organizare mai bună a activităților întreprinderilor". Pe baza acestei indicații și a Hotărîrii Consiliului de Miniștri nr. 1 324 din 1970, cabinetele, pe lîngă activitățile de răspîndire a cunoștințelor în domeniul organizării, au început să presteze servicii organizatorice întreprinderilor economice din județe, încheind contracte în vederea executării de studii și proiecte în domeniul organizării.

Noua formă de activitate a generat contractul bilateral între unitățile economice solicitante și cabinet, pe de o parte, și între cabinet și colaboratorii specialiști în probleme de organizare — pe de altă parte,marcînd trecerea cabinetelor la etapa efectuării de activități pe principii economice.

În prezent considerăm că a sosit momentul pentru a pune la punct un instrument adecvat de analiză a activității cabinetelor care să permită o evaluare corectă și o justă orientare a activității lor în viitor.

Pentru aceasta, este necesar, mai întîi o clară înțelegere a cadrului general de relații ale cabinetului, relații ce izvorăsc din rolul și atribuțiile încredințate. (vezi schema alăturată).

În al doilea rînd, trebuie definit un sistem de indicatori specifici activității desfășurate de cabinete.

În ceea ce ne privește, propunem următorii indicatori :

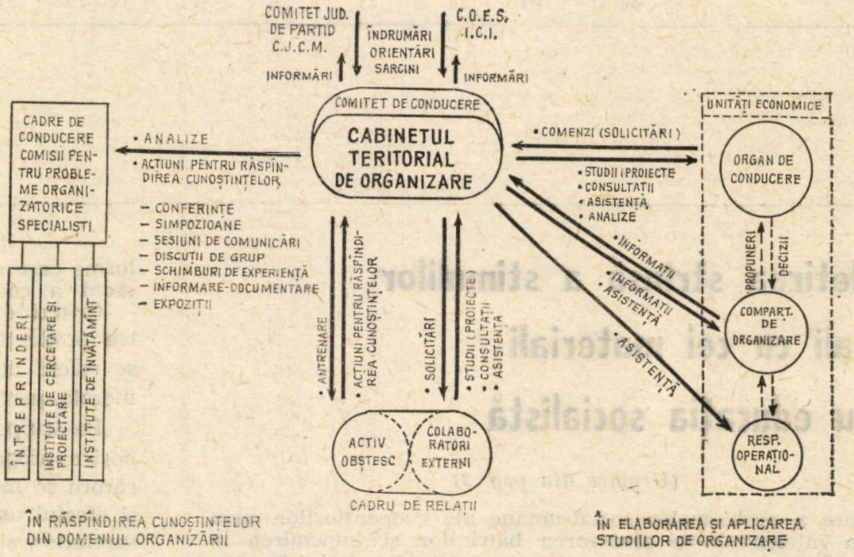
COMITET JUD. DE PARTID C.J.C.M.
INFORMĂRI
ÎNDRUMĂRI ORIENTĂRI SARCINI
C.O.E.S. I.C.I.
INFORMĂRI
COMITET DE CONDUCERE
CABINETUL TERITORIAL DE ORGANIZARE
CADRE DE CONDUCERE COMISII PENTRU PROBLEME ORGANIZATORICE SPECIALIȘTI
ÎNTREPRINDERI
INSTITUTE DE CERCETARE ȘI PROIECTARE
INSTITUTE DE ÎNVĂȚĂMÎNT
• ANALIZE
• ACȚIUNI PENTRU RĂSPÎNDIREA CUNOȘTINȚELOR
— CONFERINȚE
— SIMPOZIOANE
— SESIUNI DE COMUNICĂRI
— DISCUȚII DE GRUP
— SCHIMBURI DE EXPERIENȚĂ
— INFORMARE-DOCUMENTARE
— EXPOZIȚII
• ANTRENARE
• ACȚIUNI PENTRU RĂSPÎNDIREA CUNOȘTINȚELOR
• SOLICITĂRI
• STUDII (PROIECTE)
• CONSULTAȚII
• ASISTENȚĂ
ACTIV OBȘTESC
COLABORATORI EXTERNI
CADRU DE RELAȚII
UNITĂȚI ECONOMICE
• COMENZI (SOLICITĂRI)
• STUDII (PROIECTE
• CONSULTAȚII
• ASISTENȚĂ
• ANALIZE
• INFORMAȚII
• INFORMAȚII
• ASISTENȚĂ
• ASISTENȚĂ
ORGAN DE CONDUCERE
PROPUNERI
DECIZII
COMPART. DE ORGANIZARE
RESP. OPERAȚIONAL
ÎN RĂSPÎNDIREA CUNOȘTINȚELOR DIN DOMENIUL ORGANIZĂRII
ÎN ELABORAREA ȘI APLICAREA STUDIILOR DE ORGANIZARE

$\sum B$. = sumă de beneficii, avînd ca sursă, într-un anumit an, studiile aplicate în anul respectiv, precum și studiile aplicate în anii anteriori, elaborate în sistem contractual prin cabinet, în mii lei ;

B = beneficii anuale, realizate într-un anumit an numai pe seama studiilor aplicate în anul respectiv, elaborate în sistem contractual prin cabinet, în mii lei ;

C.E. = costuri cu elaborarea studiilor, plătite cabinetului de unitățile economice în anul de predare, în mii lei ;

C.I. = costuri suportate de unitățile economice pentru aplicarea soluțiilor reieșite din studiile contractate cu cabinetul, efectuate în anul de implementare, în mii lei ;

C.E.I. — costuri de elaborare, aferente anului de predare, însumate cu cheltuielile suportate de unitățile economice pentru aplicarea soluțiilor reieșite din studii contractate cu C.T.O. efectuate în anul de implementare, în mii lei ;

T = funcția de transfer a costurilor în beneficii exprimată prin raportul dintre suma beneficiilor și suma cheltuielilor, respectiv :

$$T = \frac{\sum \Delta B}{\sum \Delta CEI}$$

S.E. = numărul studiilor elaborate și predate unităților economice ;

S.A. = numărul studiilor aplicate, indiferent de anul de predare.

K. = coeficient de aplicare a studiilor elaborate din anul respectiv, precum și din anii anteriori.

$$K = \frac{\sum SA}{\sum SE} \times 100$$

K.L. = calitatea studiilor aplicate în anul respectiv, estimată ca raport între beneficiile anuale și numărul studiilor aplicate, în mii lei.

$$KL = \frac{\sum \Delta B}{\sum SA}$$

B.E. = beneficiul preconizat în studiile predate în mii lei.

D.E. = durata de elaborare a studiilor, în zile.

N.C. = numărul mediu de colaboratori pe contract.

D.I. = durata de implementare a studiilor predate de cabinet unităților economice, în zile.

N.R.C.A. = numărul acțiunilor de răspîndire a cunoștințelor în domeniul organizării și analizelor efectuate pentru și în unitățile economice.

Aplicarea acestui sistem de indicatori la activitatea desfășurată de cabinetul nostru în anii cincinalului 1971—1975 ne-a permis formularea unor observații și corelații semnificative (vezi graficul de la pag. 15).

Se observă că indicatorul esențial pentru caracterizarea activității („B" — volumul de beneficii anuale obținute de unitățile economice pe seama studiilor de organizate elaborate în sistem contractual) a cunoscut o creștere permanentă. Ca urmare, beneficiile însumate„$\sum B$", au urmat și ele o linie ascendentă. Observăm, de asemenea, că ritmul de creștere s-a accelerat în ultimii ani.

Putem afirma că un rol important în imprimarea acestui ritm l-au avut „Instrucțiunile nr. 51 din martie 1974" ale

MATRICEA DETERMINAȚIILOR PARȚIALE

	ΣB	B	SA	SE	K	KL	BE	NC	T	CE	DI	NRCA
ΣB	100,00											
B	93,17	100,00										
SA	45,36	71,06	100,00									
SE	40,54	63,07	88,50	100,00								
K	91,52	99,12	72,31	68,91	100,00							
KL	77,72	53,46	6,28	5,42	50,54	100,00						
BE	33,01	49,69	61,67	55,68	47,76	9,42	100,00					
NC	24,70	11,74	0,61	5,66	7,36	55,37	6,12	100,00				
T	89,29	76,92	27,46	21,96	72,26	86,18	39,75	51,57	100,00			
CE	73,38	85,01	70,02	77,17	87,37	37,07	72,80	4,77	65,52	100,00		
DI	65,11	86,38	91,01	91,27	88,82	19,69	63,35	0,10	45,32	87,46	100,00	
NRCA	78,56	73,86	38,43	53,22	80,08	55,22	17,82	1,74	55,85	69,36	60,90	100,00

TABELUL 1

Consiliului Organizării Economico-Sociale, care,de fapt, prin prevederile lor, au ridicat nivelul de exigenţă în ce priveşte aplicarea studiilor efectuate în sistem contractual de cabinete.

Pentru a determina intensitatea legăturilor dintre principalii indicatori, au fost calculaţi coeficienţi de corelaţie simplă şi respectiv determinaţiile parţiale, care pot fi prezentate într-o matrice de forma celei din tabelul 1.

Valorile din matrice ne permit să afirmăm că :

1. Există o legătură strînsă între creşterea valorilor indicatorului „$\sum B$“ — suma de beneficii — şi : beneficiul anual ; coeficientul de aplicare a studiilor ; funcţia de transfer a costurilor în beneficii ; numărul acţiunilor de răspîndire a cunoştinţelor şi analizelor ; calitatea studiilor aplicate.

2. O legătură intensă se manifestă, de asemenea, între creşterea valorilor indicatorului „B“ — beneficiu anual — şi : coeficientul de aplicare a studiilor ; durata de implementare ; costul elaborării ; funcţia de transfer a costurilor în beneficii ; numărul acţiunilor de răspîndire a cunoştinţelor şi analizelor.

Desigur, din matrice pot fi degajate o mulţime de alte concluzii referitoare la legăturile dintre diferiţii indicatori analizaţi. Pe noi ne-a interesat îndeosebi influenţele asupra volumului de beneficii.

În scopul stabilirii caracterului legăturilor dintre factorii de creştere a beneficiului şi a exprimării cantitative a acestor legături, am utilizat metoda de corelaţie şi regresie. În esenţă, am urmărit să stabilim o ecuaţie de regresie multiplă care să caracterizeze legătura dintre indicatorul rezultativ (beneficiu) şi alţi cîţiva factori (indicatori), consideraţi principali, făcînd, deci, abstracţie de ceilalţi factori. În acest scop, am ales ecuaţiile de regresie multiplă al căror coeficient de determinaţie multiplă a atins o valoare cît mai apropiată de 1, pentru că el ne dă răspunsul exact la întrebarea : cît din creşterea beneficiilor revine indicatorilor analizaţi.

Astfel, cu o determinaţie multiplă de 99,64 la sută, modelul de regresie multiplă pentru indicatorul „$\sum B$“ — sumă de beneficii — este :

$$\sum B = -21{,}96 + 1{,}55B + 21{,}29KL + 0{,}02NRCA$$

Pentru indicatorul „B“ — beneficii anuale — la o determinaţie multiplă de 98,79 la sută, modelul se prezintă în felul următor :

$$B = -2{,}71 + 0{,}43\,K + 2{,}27\,KL - 0{,}03\,NRCA.$$

Utilitatea aplicării acestor modele matematice constă în aceea că ele ne permit să cunoaştem operativ şi exact contribuţia diferiţilor factori la realizarea obiectivului de sporire a volumului de beneficiu obţinut ca urmare a activităţii cabinetelor, ca şi contribuţia cabinetelor la sporirea eficienţei activităţii unităţilor economice din judeţe.

După cum se observă din graficul nr. 1, ponderea beneficiilor obţinute în unităţile beneficiare pe seama studiilor elaborate prin cabinet în volumul total al beneficiilor peste plan realizate anual în industria judeţului ajunge în 1975 la 29,04 la sută pentru beneficiul anual şi la 71,36 la sută pentru suma de beneficii cumulate pe cincinal. Aceasta demonstrează că serviciile organizatorice oferite întreprinderilor prin cabinetele teritoriale reprezintă o formă superioară de valorificare a inteligenţei organizatorice şi contribuie la sporirea eficienţei activităţii întreprinderilor beneficiare.

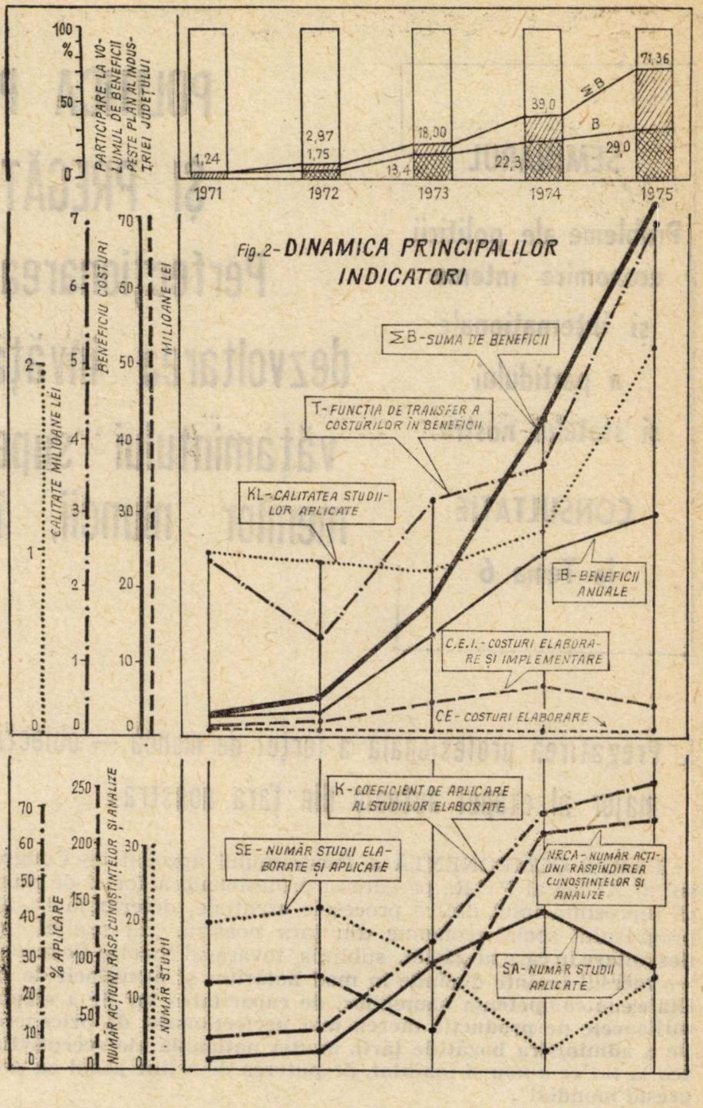

Fig.2-**DINAMICA PRINCIPALILOR INDICATORI**

dr. ing. Liviu ŞTEFĂNESCU
ec. Nicolae FEREZAN
Cabinetul teritorial de organizare — Braşov

PRODUCŢIA NETĂ

(Urmare din pag. 10)

Reducerea cheltuielilor materiale este factorul determinant de influenţă al producţiei nete, astfel că se poate afirma că acest indicator trebuie să stimuleze deplasarea preocupării întreprinderilor pentru scăderea consumului specific de materii prime şi materiale. În acelaşi timp însă, datorită acţiunii altor pîrghii economico-financiare, întreprinderile sînt stimulate să realizeze şi să depăşească beneficiul planificat, astfel că apare necesitatea de a acţiona convergent, pe toate căile, pentru reducerea preţului de cost, indiferent pe ce cale se realizează aceasta sau de indicatorul care se aplică în etapa respectivă.

Pe ansamblul Centralei industriale de prelucrări metalurgice, în cincinalul 1971—1975 cheltuielile materiale au prezentat o scădere continuă, cu excepţia anului 1975, în care a avut loc reaşezarea preţurilor în industria metalurgică. În aceeaşi perioadă, la întreprinderile la care indicatorul producţia netă constituie condiţie pentru plata retribuţiei muncii, cheltuielile materiale prezintă diferenţe însemnate de la o perioadă la alta. Datele statistice nu trebuie să conducă la concluzia că indicatorul producţia netă nu a avut un rol pozitiv, deoarece la unităţile în cauză („Industria sîrmei“ — Cîmpia Turzii) creşterea cheltuielilor materiale este influenţată de faptul că preţurile de aprovizionare la principalele materii prime (în special cupru) au crescut într-o proporţie mult mai mare decît la materiile prime (exemplu : ţagle) utilizate de celelalte întreprinderi. Rezultă că analiza în dinamică a indicatorului producţia netă trebuie să ţină seama şi de modificările intervenite în nivelul preţurilor, atît al celor de aprovizionare, cît şi al celor de desfacere.

Şi pentru întreprinderile din cadrul centralei noastre este pe deplin valabilă afirmaţia care s-a făcut aici că indicatorul producţia netă este mai sensibil, reflectînd modul cum se realizează normele de consum la materii prime şi materiale, efectul întreruperilor şi stagnărilor în producţie, al schimbării structurii sortimentelor etc. Dacă ne referim numai la influenţa din schimbarea structurii sortimentelor trebuie să arăt că deşi centrala noastră are în profil produse considerate „tradiţionale“, există largi posibilităţi pentru sporirea producţiei de calitate superioară, la care se realizează rentabilităţi mai mari, precum şi pentru asimilarea unor sortimente cu caracteristici tehnico-funcţionale mult îmbunătăţite (exemplu : ţevi din oţel aliat), care prezintă o eficienţă sporită atît pentru producători cît şi pentru beneficiari.

Experienţa relativ redusă în aplicarea indicatorului „producţia netă“, modificările intervenite ca urmare aplicării preţurilor reaşezate, consider că recomandă prudenţă în aprecierea efectului acestui indicator.

SEMINARUL

Probleme ale politicii economice interne și internaționale a partidului și statului nostru

CONSULTAȚIE

la Tema 6

POLITICA PARTIDULUI ÎN DOMENIUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI PREGĂTIRII PROFESIONALE A FORȚEI DE MUNCĂ

Perfecționarea instrucției publice de toate gradele, dezvoltarea învățămîntului profesional, perfecționarea învățămîntului superior, organizarea reciclării tuturor oamenilor muncii, integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția.

I. Pregătirea profesională a forței de muncă — obiectiv major al etapei actuale din țara noastră.

PARTE COMPONENTĂ a Programului aprobat de Congresul al XI-lea al P.C.R., pregătirea profesională a forței de muncă reprezintă unul dintre procesele esențiale, determinante, ale progresului social-economic din țara noastră. „În stadiul **de dezvoltare în care ne găsim,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu —, mersul înainte depinde în mod hotărîtor și nemijlocit de calitatea și competența oamenilor, de capacitatea lor de a stăpîni mijloacele de producție mereu mai perfecționate, de priceperea de a administra bogățiile țării, avuția națională, de receptivitatea la tot ce e nou și înaintat, de puterea de a ține pasul cu progresul mondial".**

Conceput și organizat pe baza cunoașterii legilor obiective ale dezvoltării sociale, a realităților concrete existente, precum și a necesităților prezente și viitoare, procesul de pregătire profesională a forței de muncă din țara noastră se caracterizează prin cîteva trăsături cu semnificații deosebite. Ceea ce exprimă esența întregii politici a partidului nostru în domeniul pregătirii forței de muncă este **concepția științifică corespunzător căreia omul în societatea noastră nu este o simplă anexă a mașinii, subordonat și dominat de aceasta, ci el reprezintă, factorul social hotărîtor a cărei acțiune presupune nu numai folosirea conștientă a mijloacelor de muncă, ci și creșterea continuă a capacității sale de creație și inovație, ridicarea neîntreruptă a eficienței muncii prestate**. Rolul determinant al forței de muncă în sistemul producției materiale, înseamnă, în același timp, participarea activă a acesteia la întreaga viață socială, ceea ce presupune **dezvoltarea multilaterală a personalității umane**. Această viziune asupra rolului forței de muncă imprimă pregătirii profesionale un conținut complex, menit să asigure instruirea tehnico-productivă de specialitate pe baza celor mai noi realizări ale științei și tehnicii contemporane, însușirea cunoștințelor necesare pentru buna organizare și conducere a producției, ridicarea continuă a nivelului politico-ideologic al fiecărui membru al societății.

Dubla calitate a oamenilor muncii — proprietari și producători — activitatea complexă a acestora în producție și în întreaga viață socială, determină, ca în societatea noastră, **pregătirea profesională a forței de muncă să constituie o problemă de interes general, ale cărei condiții, mijloace și forme de soluționare sînt asigurate în permanență de către stat, în mod organizat și planificat**. În acest context prezintă o deosebită importanță activitatea desfășurată de către partidul și statul nostru pentru elaborarea planurilor și programelor pregătirii forței de muncă în vederea corelării ritmurilor de pregătire profesională a oamenilor muncii cu ritmul dezvoltării economice, a gradului de calificare cu ritmul aplicării în producție a progresului tehnico-științific, asigurării tuturor zonelor și județelor țării cu personal calificat, pe categorii, nivele de pregătire, meserii și specialități, corespunzător necesităților producției și altor activități sociale-utile.

Se impune a se menționa, totodată, că în concepția partidului nostru, **pregătirea și perfecționarea forței de muncă nu constituie o acțiune temporară, limitată la o anumită perioadă, ci este un proces continuu**, determinat, în principal, de ritmurile și dimensiunile tot mai mari ale progresului tehnico-științific contemporan, de necesitatea cresterii rapide a eficienței muncii sociale din țara noastră, de cerințele formării personalității umane multilateral dezvoltate. Realizarea optimă a acestui proces de **instruire și educație permanentă**, presupune, odată cu perfecționarea formelor de pregătire organizate de către stat, și preocupări intense din partea fiecărui lucrător pentru însușirea continuă a celor mai noi cunoștințe din domeniile care definesc profilul specialității sau al meseriei sale și creșterea răspunderii proprii privind pregătirea și perfecționarea sa la nivelul cerințelor impuse de progresul social.

Înfăptuirea obiectivelor economico-sociale stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R. pentru etapa actuală se va concretiza în modificări cantitative și calitative deosebite în ce privește pregătirea profesională a forței de muncă din țara noastră. Continuarea neîntreruptă a industrializării, dezvoltarea bazei tehnico-materiale în toate ramurile economiei naționale vor determina profunde mutații în structura populației ocupate. Astfel, în cursul cincinalului actual, **ponderea populației ocupată în industrie va depăși, pentru prima dată în istoria țării, pe cea din agricultură ;** în 1980 în industrie vor lucra 37 la sută din totalul populației ocupate, iar în agricultură 27 la sută. La sfîrșitul cincinalului numărul personalului din industrie, din celelalte ramuri neagricole, din agricultura de stat și stațiunile de mașini agricole va fi de circa 7 600 000, ceea ce va însemna 72 la sută din populația ocupată a țării, față de 63 la sută în 1975. Pentru acoperirea noilor locuri de muncă prevăzute, în număr de peste 1 100 000, precum și pentru înlocuirea pierderilor de personal ce vor interveni (pensionări și alte cauze), în perioada 1976—1980 vor fi pregătite circa 1 900 000 de cadre din care : 1 500 000 noi muncitori calificați 130 000 tehnicieni și maiștri și peste 190 000 personal cu calificare superioară și postliceală. Ca urmare a încadrării în producția socială a noilor eșaloane de cadre calificate, structura personalului din economie în 1980, în funcție de nivelul de pregătire, comparativ cu anul 1975 va fi cea redată în tabelul 1.

TABELUL 1

Nivelul de pregătire	1975	1980
— Muncitori calificați	60,7	64,3
— Muncitori necalificați	17,9	15,2
— Cadre cu pregătire medie de specialitate	10,7	10,0
— Cadre cu pregătire superioară	7,0	7,3
— Personal administrativ și de deservire	3,7	3,2

Se remarcă în mod deosebit **creșterea sensibilă a ponderii muncitorilor calificați și scăderea ponderii muncitorilor necalificați.** Este necesar a se sublinia, totodată, că într-o serie de ramuri ale industriei și mai ales în subramurile purtătoare ale progresului tehnic (electronică, electrotehnică, optică, mașini-unelte, chimie și altele), ponderea muncitorilor calificați și a personalului cu calificare medie și superioară este cu mult mai mare decît media pe țară, atingînd proporții de peste 95 la sută.

Ținîndu-se seama de necesitățile sporite, de forță de muncă calificată, în condițiile dezvoltării armonioase a tuturor județelor țării, și creșterea gradului de industrializare a acestora, au fost elaborate programe speciale și în profil teritorial și pe ansamblul economiei privind pregătirea și perfecționarea forței de muncă pentru întregul cincinal, care în principal, urmăresc următoarele obiective : acoperirea necesarului de forță de muncă, pe cît posibil, pe baza resurselor existente pe plan local ; pregătirea de muncitori calificați pentru meseriile în care există un deficit de forță de muncă ; asigurarea noilor obiective economice cu nuclee de cadre calificate și cu experiență, prin redistribuire în condițiile legilor în vigoare, de la alte unități ; integrarea și calificarea corespunzătoare a femeilor, asigurarea condițiilor de lucru și de protecția muncii acestora, în așa fel încît în **1980** ponderea femeilor în totalul personalului angajat să reprezinte 39.5% ; pregătirea forței de muncă calificată pentru agricultură corespunzător cerințelor dezvoltării bazei tehnico-materiale a acestei ramuri. Este deosebit de important faptul că, în conformitate cu prevederile acestor programe din cei 1.550.000 de muncitori prevăzuți a fi calificați în cincinalul actual peste **60%** vor fi pregătiți în unitățile de învățămînt, ceea ce marchează o creștere însemnată față de perioada planului cincinal precedent cînd ponderea muncitorilor calificați în școli a fost de 30—35% din total.

II. Perfecționarea învățămîntului de toate gradele — componentă esențială a politicii Partidului Comunist Român

ÎNCADRAT ORGANIC în întreaga viață socială, învățămîntul din țara noastră reprezintă unul din domeniile principale ale procesului făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la comunism. Subliniind menirea deosebită a învățămîntului în etapa actuală, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Rolul primordial în realizarea prevederilor de pregătire a forțelor de muncă, a cadrelor necesare tuturor sectoarelor de activitate îl are învățămîntul — factorul principal de educație și formare a tineretului, a întregului popor“.**

În stabilirea obiectivelor și direcțiilor perfecționării învățămîntului, pentru îndeplinirea acestui rol complex, partidul nostru pornește de la cîteva considerații cu semnificații deosebite :

1 Învățămîntul, este un sistem organizat de instrucție și educație, care cuprinde toate generațiile, pe o perioadă de timp însemnată (15—20 de ani) din viața fiecăruia și acționează asupra unor subiecți eterogeni, care trec prin perioadele copilăriei și adolescenței și intră în prima etapă a maturității. Prin locul, rolul, gradul de cuprindere și durata sa de acțiune, **învățămîntul reprezintă sfera primordială, în care se formează și dezvoltă capacitatea de gîndire și acțiune a fiecărei generații, iar în continuitatea și unitatea generațiilor, el este domeniul propulsor al întregii civilizații sociale.**

2 În concepția partidului nostru învățămîntul nu este un „sector de investiții de cunoștințe“ a cărui funcție s-ar reduce la simpla transmitere a unor informații din partea corpului didactic și acumularea pasivă a acestora de către elevi sau studenți. **Instruirea și educarea tineretului pe fondul și în condițiile desfășurării unor activități productive, social-utile care să asigure o eficiență maximă posibilă a funcționării forței de muncă pe întreaga durată a existenței sale, constituie funcții esențiale ale întregului sistem de învățămînt.** Pentru înfăptuirea acestora, revoluționarea învățămîntului în conținut, structură și organizare, cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, integrarea organică a lui în producția socială, asimilarea funcțiilor specifice sferelor productive** reprezintă premise și garanții sigure ale acțiunii rodnice viitoare a forțelor de muncă, pregătite în școală, ale creșterii capacității lor de creație și inovație și adaptării continue la progresul tehnico-științific viitor.

3 Învățămîntul, prin conținutul și funcțiile sale complexe, trebuie să asigure **pregătirea multilaterală a tineretului pe baza concepției științifice, materialist-dialectice, despre lume și viață, a însușirii temeinice a politicii partidului nostru.** În aprecierea importanței acestui obiectiv se impune a se ține seama de cîteva aspecte deosebit de importante. Școala (în înțelesul larg al noțiunii) este prima instituție în care orice membru al societății este încadrat într-unul dintre sistemele organizate ale aplicării practice a concepției științifice a partidului nostru. Școala este instituția care pregătește cadre pentru toate domeniile vieții sociale, ale căror obiective și direcții de dezvoltare sînt stabilite de către Partidul Comunist Român, pe baza cunoașterii legilor generale obiective ale progresului social și în funcție de condițiile concrete din țara noastră. Învățămîntul, ca sistem integral, se caracterizează și prin aceea că în cadrul său există toate organizațiile de tineret : Organizația pionierilor, U.T.C. și A.S.C.R., conduse și îndrumate de organizațiile de partid. Această situație specifică amplifică rolul învățămîntului în ce privește înfăptuirea procesului de educație revoluționară a tineretului, în primul rînd prin conținutul activităților instructive pe care le desfășoară, precum și prin toate celelalte forme politico-organizatorice, care se organizează în școală.

4 In societatea noastră **învățămîntul**, ca sistem organizat de pregătire a cadrelor este, în același timp, **una dintre principalele instituții științifice, politice și culturale ale țării și**, ca urmare, **creșterea rolului său în întreaga viață socială, constituie o sarcină permanentă a acestui domeniu**. Înfăptuirea acestei sarcini presupune sporirea capacității de receptare a noului, de analiză, sinteză și previzionare, perfecționarea continuă a modalităților de acțiune complexă a tuturor factorilor instructiv-educaționali, întărirea și dezvoltarea raporturilor de conlucrare dintre învățămînt și unitățile economice, sociale, politice și culturale, participarea directă a corpului didactic, a elevilor și studenților la activitățile politice, culturale și științifice din fiecare zonă sau localitate de reședință a unităților de învățămînt.

Conceput și orientat corespunzător acestor coordonate majore, învățămîntul din țara noastră a cunoscut în decursul construcției socialismului o continuă dezvoltare și perfecționare. O retrospectivă asupra evoluției gradului de cuprindere a populației în diferite forme ale învățămîntului evidențiază modificări deosebit de importante. Tabloul sintetic al acestora este conturat de următoarele date :

TABELUL 2

	Anii școlari	
	1938/1939	1975/1976
Populația țării	15 601 000 *	21 245 103 **
Populația școlară	1 781 290 *	5 082 947
Ponderea populației școlare în totalul populației, în %	11,4	23,0
Copii în grădinițe	90 784	812 420
Procentul de cuprindere în grădinițe a copiilor în vîrstă de 3—5 ani	6,4	68,4
Elevi în învățămîntul general	1 575 477	3 019 776
Elevi în învățămîntul liceal	49 287	901 977
Elevi în învățămîntul profesional, de maiștri și postliceal	39 250	189 178
Studenți	26 489	159 596

*) anul 1938.
**) anul 1975, 1 iulie.

După cum se observă, aproape o pătrime din populația țării este cuprinsă într-una din formele de învățămînt. Totodată, sînt deosebit de expresive, pentru caracterul de masă al învățămîntului nostru, creșterile considerabile, față de 1938/1939, ale numărului celor care urmează diferite grade de învățămînt : copii în grădinițe de aproape 9 ori, elevi în învățămîntul general de cca. 2 ori, elevi în învățămîntul liceal — de peste 18 ori, elevi în învățămîntul profesional, de maiștri și postliceal — de peste 4,8 ori, studenți de peste 6 ori.

Paralel cu extinderea gradului de cuprindere a învățămîntului asupra populației țării, au avut loc **modificări radicale**, calitative, în structura și conținutul acestuia, urmărindu-se, în principal următoarele obiective :

— **creșterea caracterului formativ al fiecărei trepte de învățămînt**, în vederea obținerii unei eficiențe maxime a procesului unitar de pregătire a cadrelor, corespunzător cerințelor dezvoltării economico-sociale ;

— **instruirea și educarea tineretului în toate treptele învățămîntului pentru muncă**, pentru integrarea lor în activități social-utile încă din perioada școlarizării ;

— **modernizarea continuă a conținutului activităților instructive și a metodelor de transmitere a cunoștințelor**, corespunzător cerințelor procesului unitar —integrat al învățămîntului, cercetării științifice și practicii sociale ;

— **dezvoltarea acțiunilor de democratizare a întregului învățămînt ;**

— **participarea crescîndă a școlii la activitatea de ridicare a nivelului de cunoaștere al întregii populații, la extinderea educației permanente și la perfecționarea pregătirii profesionale a oamenilor muncii.**

Rezultate deosebite au fost obținute în urma analizei profunde efectuată de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973, prin aplicarea în practică a hotărîrilor acesteia, privind modalitățile de dezvoltare și perfecționare a învățămîntului din țara noastră. Astfel, reflectîndu-se științific dimensiunile reale ale procesului de pregătire a tineretului a fost reconsiderat rolul **învățămîn-**

tului preșcolar, în sensul integrării acestuia ca parte componentă a întregului sistem de învățămînt, extinderea acestei trepte de învățămînt, îmbunătățirea radicală a conținutului activităților instructiv-educative organizate în grădinițe. Pentru ridicarea calitativă a gradului de instruire a tineretului, pe baza măsurilor adoptate, **învățămîntul obligatoriu s-a extins de la 8 la 10 ani, prin generalizarea primei trepte a învățămîntului liceal** (cu durata de 2 ani), și, totodată, s-au stabilit formele instructiv-educative prin care să se asigure pregătirea elevilor atît pentru activități productive cît și pentru continuarea studiilor pe treptele următoare ale învățămîntului. Pornindu-se de la cerințele actuale și de perspectivă ale pregătirii forței de muncă din țara noastră, **învățămîntul liceal** a cunoscut schimbări calitative însemnate. Au fost dezvoltate liceele de specialitate, numărul lor în acest an fiind de 631 din totalul de 1059 de licee. Ca urmare, **învățămîntul liceal a început să devină principala cale de pregătire a muncitorilor calificați**, în prezent peste 73% din totalul absolvenților clasei a VIII-a fiind cuprinși în licee de specialitate. Fiecare din tipurile de liceu (industrial, real, umanist și altele) are ca obiectiv principal pregătirea complexă (generală, științifică, tehnică) a elevilor în așa fel încît după absolvire să le permită încadrarea într-o activitate social-utilă, cu prioritate în producția materială ca muncitori calificați, precum și continuarea studiilor în învățămîntul superior. Potrivit orientărilor date de partidul nostru s-a dezvoltat și perfecționat continuu **învățămîntul superior.** Față de 4 centre universitare cîte existau în România antebelică, astăzi funcționează 42 institute de învățămînt superior în 19 orașe ale țării, în care se pregătesc cca. 160 000 de studenți din țara noastră și aproximativ 5000 de studenți din alte țări. S-au îmbunătățit profilele de pregătire a cadrelor, o atenție deosebită acordîndu-se specialităților din domeniile de vîrf ale științei și tehnicii contemporane. Pentru formarea cadrelor necesare conducerii nemijlocite a proceselor de producție s-a dezvoltat învățămîntul superior de scurtă durată ; au fost create 56 de secții de subingineri pe lîngă marile întreprinderi industriale.

Programul Partidului Comunist Român, adoptat la Congresul al XI-lea, apreciind învățămîntul ca unul dintre factorii principali ai edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii spre comunism, previzionează noi coordonate ale evoluției viitoare a acestui domeniu. Astfel, la sfîrșitul cincinalului 1976—1980, gradul de cuprindere în grădinițe al copiilor în vîrstă de 3—5 ani va fi de cel puțin 80%, iar **învățămîntul preșcolar pentru copii de 5 ani va fi generalizat**. În următorul deceniu se va trece la **generalizarea celei de-a doua trepte a liceului**, ceea ce va însemna cuprinderea întregului tineret în învățămîntul de 12 ani. Învățămîntul liceal va fi orientat, în continuare, în cea mai mare parte spre profiluri industriale, agricole și economice. Se va îmbunătăți rețeaua liceelor (număr și profile) urmărindu-se realizarea unei concordanțe între planurile de dezvoltare economico-socială și cerințele de cadre ale județelor și zonelor țării. În liceele de specialitate **pregătirea elevilor se va realiza pe profile largi** care să corespundă principalelor domenii ale activităților economice și sociale și care să permită o ușoară mobilitate profesională a absolvenților, folosirea acestora, pe baza cunoștințelor multilaterale obținute în liceu, în diferite activități industriale și agricole. În **învățămîntul profesional**, unde se vor școlariza absolvenți ai primei trepte de liceu, se va pune accent, în mod deosebit, pe instruirea tehnico-productivă a elevilor prin îmbinarea armonioasă a cunoștințelor despre sistemele de funcționare, exploatare și întreținere a utilajelor și instalațiilor cu pregătirea practică-productivă, în vederea calificării muncitorilor, pentru toate sectoarele de activitate, la nivelul înzestrării tehnice a unităților economice. Se vor organiza, totodată, forme de învățămînt cu un conținut adecvat pentru lucrătorii din agricultură și pentru întreaga țărănime. **Învățămîntul superior** se va dezvolta pe baza unor programe de perspectivă care vizează o perioadă mai mare și, care, prin aplicare, să asigure satisfacerea deplină a necesităților de cadre pentru toate sectoarele vieții sociale. Se va acorda prioritate dezvoltării învățămîntului superior tehnic, iar în cadrul acestuia, specialităților reprezentative pentru sectoarele purtătoare ale progresului tehnico-științific.

O atenție deosebită se va acorda îmbunătățirii conținutului procesului instructiv-educativ corespunzător necesităților impuse de **integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică**. Corespunzător concepției partidului nostru, integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea, conform Decretului din 11. febr. 1975, este **un proces care cuprinde toate treptele învățămîntului**, începînd cu învățămîntul preșcolar și terminînd cu învățămîntul superior. Sigur că dimensiunile, formele și sarcinile concrete ale acestui proces sînt diferite pentru fiecare treaptă a învățămîntului, dar ele formează, în totalitate, **un sistem unitar, cu obiective comune care trebuie să se realizeze în toate unitățile de învățămînt.** Dintre aceste obiective se impun a fi menționate următoarele:

— ridicarea continuă a conținutului științific al procesului instructiv-educativ pe baza celor mai noi realizări ale științei și tehnicii, precum și a practicii sociale ; dezvoltarea formelor și metodelor moderne de transmitere a cunoștințelor care asigură unitatea organică dintre instruire, gîndire creatoare și acțiune concretă ;

— cultivarea, formarea și dezvoltarea dragostei față de munca utilă, a îndemînărilor și a deprinderilor tehnico-productive ;

— dezvoltarea gîndirii, a capacității de investigare a elevilor și studenților, precum și pregătirea acestora pentru aplicarea în practică a celor învățate ;

— instruirea tineretului corespunzător necesităților organizării și conducerii științifice a muncii și producției sociale ;

— participarea concretă, efectivă a tineretului școlar, în funcție de capacitățile sale și finalitatea fiecărei trepte de învățămînt, la înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială a țării ;

— creșterea aportului corpului didactic la cercetarea științifică, la soluționarea problemelor ridicate de practica socială concretă, imediată, cît și ale dezvoltării viitoare a societății noastre.

După cum se observă, integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea nu înseamnă simpla lărgire a informațiilor transmise elevilor sau studenților sub forma unor exemplare răzlețe din diferitele domenii ale științei, tehnicii sau practicii sociale. În același timp, această integrare nu presupune pregătirea îngustă „meșteșugărească“ a forțelor de muncă, oricare ar fi specialitatea sau meseria acestora. Dimpotrivă, **integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică, este un proces complex care trebuie să asigure pregătirea forței de muncă corespunzător necesităților concrete ale vieții sociale, pe fondul dezvoltării multilaterale a personalității umane, în forme și cu un conținut adecvat fiecărei trepte de învățămînt, gradat și armonios eșalonate**. Această integrare presupune, totodată, **transformarea învățămîntului într-un factor de creație științifică și de producție materială efectivă**, astfel încît funcțiile sale instructiv-educative să se realizeze nu numai pe fondul asimilării și transmiterii cunoștințelor furnizate de practica socială generală și de cercetarea științifică națională și mondială, dar și pe baza rezultatelor concrete, proprii obținute în aceste domenii.

În procesul integrării învățămîntului cu producția și cercetarea, un rol însemnat revine învățămîntului superior. Subliniind acest aspect, Programul P.C.R. aprobat de Congresul al XI-lea menționează : **„Întregul proces de pregătire în școlile superioare trebuie astfel organizat încît profesorii și studenții să participe atît la activitatea de învățămînt, cît și la cercetare și producție, facultățile devenind puternice centre de învățămînt, cercetare și producție, capabile să aducă o contribuție însemnată la dezvoltarea generală a societății“.**

Principalele forme ale integrării învățămîntului superior cu producția și cercetarea organizate sau în curs de organizare în țara noastră sînt următoarele :

— efectuarea unor activități didactice și de cercetare pe platforme industriale, în agricultură, în institute de cercetare și proiectare ;

— înființarea unor unități productive și de cercetare științifică în cadrul institutelor sau facultăților ; amplasarea unor facultăți pe platforme industriale ;

— efectuarea pe bază de plan de stat în ateliere, stații pilot, laboratoare a producției de aparatură științifică și de laborator, prototipuri, producție de serie mică ș.a. ;

— extinderea activităților pe bază de contract între instituțiile de învățămînt superior și organizațiile economice pentru rezolvarea unor probleme ale producției ;

— participarea studenților la activitățile direct productive, precum și la cercetarea științifică și proiectare, în forme corespunzător organizate pe întreaga perioadă a studiilor ; orientarea proiectelor și lucrărilor de diplomă spre rezolvarea unor probleme concrete ale producției, ale activității sociale, politice și culturale ;

— folosirea în învățămînt a unor specialiști din producție, cercetare, proiectare, din aparatul de partid și de stat, în calitate de cadre didactice asociate.

Ca rezultat al preocupărilor intense din partea conducerii de partid, și în mod deosebit din partea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** — secretarul general al partidului —, al acțiunii permanente desfășurată de organele de partid și de stat județene, de organizațiile de partid și conducerile unităților de învățămînt, de Ministerul Educației și Învățămîntului și celelalte ministere și instituții centrale în toate centrele universitare se desfășoară în prezent o muncă susținută pentru transpunerea în practică a programelor complexe de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția, programe elaborate pentru fiecare unitate de învățămînt superior. Cu toate că perioada parcursă de la trecerea la integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția, într-o concepție unitară și atotcuprinzătoare, este relativ redusă, aproape în toate centrele universitare s-au obținut realizări însemnate și experiențe pozitive deosebite. Astfel, se impune a fi menționată integrarea Facultății de fizică a Universității din București în complexul de cercetare, proiectare, producție și învățămînt pe platforma Centrului național de fizică. În Institutul politehnic din București a fost organizată o întreprindere cu 4 mari unități de producție, cercetare și proiectare de profil mecanic, electric, chimic și metalurgic, în care se desfășoară activitate de microproducție și de proiectare, pe bază de comenzi, pentru industrie sau pentru autodotare. La Institutul politehnic din Timișoara funcționează atelierul de prototipuri cu profil mecanic și electric, cu caracter de unitate de proiectare și de fabricație a unor aparate și dispozitive pentru industrie, stație-pilot pentru Facultatea de chimie și atelierul-școală de proiectare pentru Facultatea de construcții.

Realizări însemnate s-au obținut de către unele colective în domeniul cercetării științifice, prin soluționarea unor probleme practice deosebite, cum sînt : valorificarea unor metale rare și neferoase prin tehnologii de metalurgia pulberilor (Institutul politehnic Cluj-Napoca), noi modele de sape de foraj cu trei conuri (Institutul de petrol și gaze din Ploiești), obținerea unor noi tipuri de hîrtie (Institutul politehnic Iași), substituirea bioxidului de sulf din procesul de vinificație (Universitatea din Galați), valorificarea superioară a resurselor de masă lemnoasă (Universitatea Brașov) și altele. De asemenea, în toate facultățile s-au îmbunătățit radical planurile și programele de învățămînt, au fost introduse discipline moderne, a sporit ponderea activităților aplicative, au fost elaborate noi cursuri, manuale și materiale didactice ajutătoare, s-a reorganizat întregul sistem de practică productivă și socială a studenților.

Aspectele menționate, care au caracter exemplificativ și deci nu epuizează realizările pozitive obținute pînă în prezent, pot fi considerate ca semnalizatoare sigure ale unei eficiențe maxime care se va realiza prin integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică. Pentru obținerea acestei eficiențe este necesar însă să se elimine neajunsurile, insuficiențele care s-au manifestat în decursul experienței practice de pînă acum. Din acest punct de vedere se impune a se acționa, cu hotărîre, pentru înfăptuirea integrării învățămîntului cu producția și cercetarea în toată complexitatea sa. Este cu totul insuficient de a se reduce preocupările numai la organizarea și desfășurarea unor activități în atelierele-școală (uneori și acestea sub forma unor operațiuni extrem de simple) sau numai la practica studenților. De asemenea, integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea necesită eliminarea unor fenomene de formalism, espectativă și rutină care se manifestă uneori chiar și în formele noi organizate cum sînt amplasarea unor catedre pe platforme industriale, trecerea unor institute de cercetări în facultăți, formarea unor colective interdisciplinare și altele. Totodată, constituie o necesitate ca, pentru realizarea integrării învățămîntului cu cercetarea și producția, să existe o angajare fermă, un sprijin reciproc și permanent din partea tuturor factorilor direct implicați, respectiv : unitățile de învățămînt, întreprinderile, centralele și ministerele economice, institutele de cercetări științifice. În această conlucrare trebuie să se țină seama că integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea nu este o problemă a unui singur domeniu, ci este o problemă de interes național, a cărei rezolvare solicită acțiunea comună a tuturora.

III. Perfecționarea continuă a pregătirii profesionale a forței de muncă.

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ în ritm înalt a țării noastre, dimensiunile revoluției tehnico-științifice contemporane și modificările provocate de aceasta în diviziunea socială a muncii, în diversificarea continuă a specialităților și meseriilor, necesitatea folosirii cît mai eficiente a forței de muncă determină, odată cu formarea de noi cadre, desfășurarea procesului de **instruire și educație permanentă** a tuturor oamenilor muncii. **„Lărgirea continuă a orizontului politic profesional, tehnic și de cultură generală al tuturor oamenilor muncii** — se menționează în **Programul aprobat de Congresul al XI-lea al P.C.R. — constituie o condiție principală a îndeplinirii cu succes a sarcinilor ce le stau în față, o latură esențială a învățămîntului, a întregii activități de pregătire a cadrelor".**

Pornind de la aceste considerente partidul nostru a inițiat și organizat un sistem național de perfecționare a pregătirii profesionale, a lucrătorilor din unitățile socialiste, care are următoarele obiective :

— împrospătarea și îmbogățirea sistematică a cunoștințelor profesionale, aprofundarea unui anumit domeniu al specialității de bază, însușirea noilor realizări ale științei, tehnicii, culturii din specialitatea respectivă sau din cele înrudite (reciclarea) ;

— obținerea unei calificări suplimentare pe lîngă profesia de bază (policalificarea) ;

— calificarea lucrătorilor în noi profiluri, în cazurile cînd profesia de bază a acestora nu mai corespunde cerințelor tehnicii moderne și structurii economiei, sau nu mai poate fi exercitată din cauza unor modificări ale capacității de muncă (recalificarea) ;

— însușirea unor metode și procedee moderne în domeniul conducerii și organizării științifice a producției și muncii, precum și a cunoștințelor economice necesare executării sarcinilor de serviciu.

În același timp, a fost organizat un sistem de perfecționare a pregătirii tuturor cadrelor cu munci de răspundere, din economie, din organele și aparatul de partid și de stat, din organizații de masă, din presă și edituri în vederea însușirii cunoștințelor necesare pentru conducerea științifică a activităților economice și sociale, a metodelor moderne de organizare a producției și a celorlalte domenii ale vieții sociale, pentru pregătirea continuă politico-ideologică a acestor cadre.

Implicațiile complexe ale perfecționării pregătirii tuturor oamenilor muncii din țara noastră impun aplicarea și înfăptuirea deplină a hotărîrilor și măsurilor stabilite de partidul și statul nostru, creșterea responsabilității și exigenței tuturor factorilor care participă la acest proces, în vederea obținerii unor rezultate maxime posibile. Au o deosebită importanță indicațiile formulate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea ținută la Plenara Comitetului Central al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din 21—22 iulie 1975, corespunzător cărora : **„Orice curs de perfecționare, sub orice formă, trebuie să ducă la creșterea nivelului de cunoștințe, de pregătire, trebuie să se încheie cu probe practice, spre a vedea în ce măsură a dat sau nu rezultate.Trebuie să lichidăm superficialitatea care își face puternic loc în acest domeniu ! Angajarea fermă a tuturor instituțiilor și unităților care organizează cursuri de perfecționare, precum și a participanților la aceste cursuri, pentru înfăptuirea acestor indicații, constituie factorul determinant al ridicării gradului de calificare al tuturor oamenilor muncii și, pe baza acesteia, al sporirii eficienței întregii activități sociale din țara noastră".**

prof. univ. dr. Ioan TOTU

În cadrul dezbaterilor se va acorda o atenție deosebită tuturor indicațiilor concrete date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia vizitelor de lucru în unitățile economice din județe și se va analiza modul cum se înfăptuiesc aceste indicații ;

În toate unitățile se vor dezbate pe larg modul cum se înfăptuiesc programele proprii de pregătire și perfecționare a forței de muncă, conținutul activităților organizate în cadrul acestor forme.

ÎNTREBĂRI

1. Conținutul și direcțiile principale ale pregătirii profesionale a forței de muncă din țara noastră în etapa actuală ?

2. Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. privind principalele obiective ale învățămîntului din țara noastră și căile înfăptuirii acestora ?

3. Căile și modalitățile concrete ale înfăptuirii integrării învățămîntului cu cercetarea și producția ?

4. Direcțiile principale ale perfecționării pregătirii profesionale a forței de muncă ?

BIBLIOGRAFIE

— **Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism,** în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Ed. politică, București, 1975, p. 666—668 ; sau în broșură, pag. 93—95.

— **Hotărîrea Conferinței Naționale a P.C.R. cu privire la pregătirea forței de muncă și creșterea nivelului de trai al populației,** în volumul Conferința Națională a P.C.R. 19—21 iulie 1972, Ed. politică, București, 1972, pag. 470—475.

— **Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului în R.S. România,** Ed. politică, 1973.

Nicolae Ceaușescu — Raportul C.C. cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului, în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Ed. politică, București, 1975, pag. 53—55 ; sau în broșură pag. 60—63.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului, în volumul România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 8, Ed. politică, București, 1973, pag. 630—645 ; sau în broșură, pag. 7—23.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Conferința cadrelor și activiștilor de partid din învățămîntul superior, 13 septembrie, 1974, Ed. politică, 1974.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la întîlnirea cu prima promoție de absolvenți ai Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", 13 iulie 1973, în „Scînteia" din 14 iulie, 1973, sau în broșură, Ed. politică 1973.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R., și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, 21—22 iulie 1975, Ed. politică, București, 1975, pag. 44—48.

Alte recomandări :

— Documentare ale cabinetelor de științe sociale privind dezvoltarea economică a fiecărui județ ; A. M. Lupan ș.a. : Productivitatea muncii și selecția profesională, Revista Economică nr. 45/1975 ; M. Anastasescu : Direcția de perfecționare a pregătirii cadrelor, Revista Economică nr. 11/1975.

ŞCOLI — CURENTE — ECONOMIŞTI

CONFRUNTATE CU INFLAŢIA ŞI ŞOMAJUL, SUBTILITĂŢILE MONETARISTE SE RECUNOSC INEFICIENTE

REINNOIREA teoriei cantitative a banilor, suscitată de lucrările lui Milton Friedman și ale discipolilor săi de la școala din Chicago, pare să inspire de cîțiva ani din ce în ce mai mult politicile monetare puse în aplicare atît în S.U.A. cît și în Europa. Accelerarea inflației și inadecvarea relativă a remediilor preconizate de keynesiști explică în mare parte influența crescîndă a tezelor monetariste.

Accentul care se pune astăzi aproape pretutindeni asupra controlului evoluției masei monetare își găsește originea și justificarea în teoria „venitului permanent". Lansată de Milton Friedman, ca răspuns la tezele keynesiștilor privitoare la tendința pe termen lung de descreștere a înclinării spre consum, noțiunea de venit permanent este o abstracție elaborată în vederea analizei cererii de bani și preconizării unui anumit tip de politică monetară. Analiza cererii de bani constituie o tentativă de explicare a fenomenelor macro-economice prin comportamente individuale ; pe plan mai larg ea caută să concilieze teoria patrimonială a încasărilor (microeconomică prin definiție) cu observațiile statistice, referitoare la evoluția veniturilor și a vitezei de circulație a banilor (macroeconomică prin esență). Teoria patrimonială a încasărilor la care se referă adesea Milton Friedman se poate rezuma astfel : obiectivul oricărui agent economic (gospodărie sau întreprindere) este de a repartiza bogăția sa sau patrimoniul său între diferite active în scopul maximizării utilității lui ; banii sînt un element al patrimoniului cu același drept ca și activele financiare (acțiuni și obligațiuni), reale sau umane ; ca atare, cererea de bani a unei unități economice depinde de activitatea proprie, comparată cu utilitatea altor active și ținîndu-se cont de suma patrimoniului său. Definiția mai largă a patrimoniului (decît cea care este îndeobște admisă) reține cinci tipuri de active : banii, acțiunile, obligațiunile, activele reale și activele umane. Originalitatea lui Friedman în teoria sa nu ține atît de luarea în considerare a banilor, ca element al patrimoniului, cît de includerea în acesta a activelor umane. Legată de capacitatea de muncă a individului, valoarea activului uman este apreciată prin „salariul" său. Această definiție a patrimoniului îi permite lui Friedman să evalueze, aproximativ, bogăția individului prin venitul său permanent și să susțină că, creșterea acestuia necesită un volum crescînd al încasărilor și o modificare în cantitatea de bani și a vitezei lor la nivel macroeconomic. Confruntarea teoriei venitului permanent cu faptele nu constituie pentru Milton Friedman decît o etapă în scopul pe care el îl urmărește. După cum el însuși a precizat în lucrarea „Studies in the quantity theory of money", apărută la Chicago „teoreticianul cantitativist nu consideră funcția cererii de bani ca o funcție stabilă, ci o consideră ca jucînd un rol vital și în determinarea variabilelor de o mare importanță pentru analiza economică, în ansamblul ei, de exemplu : pentru nivelul venitului bănesc sau al prețurilor" [1]).

Împotriva teoriilor neokeynesiștilor americani, potrivit cărora mijlocul cel mai eficient de a acționa asupra conjuncturii economice l-ar constitui politica bugetară, Milton Friedman și școala sa susțin că pentru relansarea creșterii și prosperității economice generale nu există decît o singură politică macroeconomică și anume aceea care constă în reglarea în permanență de către banca centrală a ritmului creșterii masei monetare, care nu trebuie să depășească un anumit procent anual, convenit și anunțat dinainte, de exemplu 4–6% pentru cazul S.U.A.

Suportul teoretic principal al teoriilor monetariste friedmaniene și al Școlii de la Chicago îl reprezintă teoria cantitativă a banilor. Potrivit acestei teorii, lărgirea circulației bănești provoacă creșterea prețurilor mărfurilor, ceea ce atrage după sine creșterea profiturilor și stimulează inițiativa întreprinzătorilor ; în felul acesta s-ar da un impuls înviorării și avîntului economic în cadrul ciclului industrial. Dimpotrivă, restrîngerea circulației bănești este apreciată ca o măsură care duce la scăderea prețurilor mărfurilor, ceea ce stîrnește declinul activității economice. Prezentînd schimbarea prețurilor mărfurilor nu ca pe un simptom, ci ca pe o cauză a alternanței fazelor ciclului industrial, economiștii burghezi vor să înfățișeze lucrurile ca și cum cauza crizelor economice ar rezida în sfera circulației și nu în modul de producție capitalist. Teoria cantitativă a banilor, ignorînd și încălcînd legea valorii, a fost supusă, la vremea ei, unei vehemente critici din partea lui Karl Marx. Astfel, în lucrarea sa „Contribuții la critica economiei politice", Marx a arătat că partizanii acestei teorii pun în circulație mărfurile fără preț, banii fără valoare, iar apoi împart în mod mecanic grămada de bani la grămada de mărfuri. La teoria cantitativă a banilor în forma contemporană (formulată de Irving Fisher și reluată de autorii Școlii din Cambridge) Milton Friedman a adăugat că orice variație a ofertei de bani se va repercuta nu numai asupra nivelului prețurilor, ci și asupra nivelului activității economice prin intermediul unui „efect de lichiditate generalizat".

„Noul monetarism" sau „friedmanismul" — cum i se mai spune în practică — susține în esență că, prin simpla reglementare a cantității de bani pusă în circulație, economiei capitaliste i se poate asigura un anumit

---

fişe

ep
CĂILE SPORIRII PRODUCTIVITĂŢII MUNCII ÎN AGRICULTURĂ
EDITURA POLITICĂ

• În lucrarea sa, apărută recent în Editura politică (București, 1976, 108 p.), Ileana Stănescu tratează : conceptul de creștere a productivității muncii, metode de măsurare a productivității muncii agricole, rolul în creștere a productivității muncii, al progresului tehnico-științific în agricultură, al promovării profesionale și al ridicării calificării forței de muncă, al perfecționării conducerii și organizării producției și a muncii, al stimulării materiale și morale a lucrătorilor agricoli. Împotriva unor formulări din trecut cu caracter depreciativ, autoarea evidențiază rolul agriculturii de factor major al creșterii economice. Dar rolul agriculturii de ramură vitală a economiei ar fi apreciat unilateral — spune autoarea — dacă ne-am raporta numai la trebuințele materiale ale societății și ale indivizilor ; ea are un rol covîrșitor în menținerea echilibrului biologic și ecologic, condiționează tot mai mult echilibrul fiziologic și spiritual al ființei umane.

Criza economică și concentrarea întreprinderilor

• Revista PROBLÈMES ÉCONOMIQUES, din 21 ianuarie a.c., reproduce un articol apărut în „Business Weck" sub titlul The big consumer goods companies get bigger *(Marile societăți de bunuri de consum devin mai mari). În articol se arată că economiștii și juriștii specializați în legislația anti-trust observă că, pe măsură ce recesiunea economică se prelungește, partea din piață care se află în mîna unor giganți ca General Electric, I.B.M. ș.a. își sporește serios proporțiile. Criza aduce prejudicii societăților de talie mijlocie, în concurență cu giganții din ramura lor, dar, mai ales, micilor întreprinderi, care luptă pur și simplu pentru supraviețuire. Se reproduce următoarea declarație a lui F.M. Scherer, director de studii economice la Federal Trade Commission : „Marea depresiune din anii 1930 a sporit puternic concentrarea, dar boom-ul celui de-al doilea război mondial a fost favorabil micilor întreprinderi. După război — sau cel puțin pînă a survenit prezenta recesiune — ciclurile economice au avut o amplititudine slabă și nu s-a observat vreo tendință accentuată spre concentrare. Dar, de această dată, recesiunea este mult mai profundă și ea este însoțită de restricții de credit, ceea ce avantajează financiar marile întreprinderi". După Willard F. Mueller, de la Universitatea Wisconsin, această concentrare implică pericolul ca o înviorare moderată să sporească din nou ritmul inflației. Amploarea tendinței spre concentrare — se conchide în articol — este manifestă în viitorul apropiat. O re-*

ritm de creștere economică, influențîndu-se astfel conjunctura economică. „Efectul de lichiditate generalizată", pe care-l preconizează Milton Friedman, are ca „efect" faptul că orice variație a cantității și a prețurilor unui activ modifică randamentul său, făcîndu-l astfel mai mult sau mai puțin atrăgător decît alte active. Astfel, o modificare a cantității banilor pusă la dispoziția agenților economici va avea drept consecință incitarea lor de a se descotorosi de „excedentele de încasări" efectuînd plasamente financiare sau consumîndu-le, ceea ce încurajează activitatea economică și contribuie la ridicarea nivelului general al prețurilor. Formularea acestui mecanism este cunoscută sub numele de „multiplicator monetar". Politica monetară preconizată de M. F. – denumită și politica de „pilotaj automat" a economiei se referă tocmai la acest mecanism. Rezultatele studiilor empirice făcute de șeful școlii monetariste au relevat existența unui timp de întîrziere lung și variabil – de la 6 la 18 luni –, între variațiunile masei monetare și cele ale reacțiilor activității economice. Existența unui astfel de decalaj, destul de important, constituie un obstacol major pentru punerea în aplicare a oricărei politici monetare anticiclice deoarece, între aplicarea măsurilor hotărîte de autorități și reacția economiei, poate să se producă o schimbare a conjuncturii, ceea ce va amplifica într-o manieră incontrolabilă efectele scontate. Tocmai de aceea Milton Friedman opinează pentru menținerea constantă a ritmului de creștere a masei monetare la un nivel egal cu cel al venitului național calculat pe o perioadă mai îndelungată.

Conform acestor precepte, cauza principală a „accidentelor" de conjunctură (inflație și șomaj de pildă) pare să fie dezechilibrul între faptele reale și monetare ale economiei. Întrebîndu-se despre cauzele unei astfel de dereglări, economiștii și autoritățile publice vor căuta să cerceteze, atît de pe pozițiile ofertei de bani cît și de pe pozițiile cererii, factorii adevărați care au dus la dezechilibrul economic. Însuși Milton Friedman a devenit conștient, datorită actualei dezordini financiare din lumea capitalistă, de rolul parțial exercitat de bani în fluctuațiile economice, deoarece el atribuie 50$^0/_0$ din mișcările ciclice actuale altor factori decît monetari. Totuși, el rămîne convins că o politică monetară, dusă consecvent, cu o rată constantă, are mari șanse în limitarea amplitudinii și duratei dezechilibrelor. Dacă autoritățile sînt în măsură să conducă evoluția masei monetare și dacă cererea de monedă este stabilă, „responsabilitatea acestor dereglări — susțin Philippe Bruneau și François Eck — este în principiu de ordin politic". [2]).

În articolul „The influence of monetarism on the Federal Reserve", din iulie 1975 al revistei „The Banker", William Piggot și Robert Scott, după ce fac o trecere în revistă a schimbărilor intervenite în politica monetară dusă de Sistemul Federal de Rezerve al S.U.A. de la începutul secolului și pînă în prezent și după ce subliniază că „în aceste timpuri de dezordine financiară în care economiștii de opinii diferite pretind că ei, și numai ei, dețin panaceul în materie de politică monetară" [3]), arată că „recent a devenit caracteristic să se susțină că trebuie să se lase masa monetară să progreseze într-un ritm relativ constant fără să se țină cont de inflație sau de recesiune și nici de ceea ce s-ar putea produce în lume". În ciuda actualității și marei popularități a acestei concepții și pe baza analizei faptelor oferite de marasmul și dezordinea financiară actuală din lumea capitalistă, William Piggot și Robert Scott au convingerea că „apogeul monetarismului a fost deja atins" și „prevăd declinul său progresiv în decursul viitorilor ani".

Principalele cauze ale reculului influenței tezelor monetariste au ca origine dificultățile în obținerea ritmurilor de expansiune monetară, alese drept obiectiv, care rămîn relativ stabile și recentele evenimente economice. În 1974, de pildă, ritmul accelerat al inflației a dus ratele dobînzii la niveluri care au suscitat preocupări intense privitoare la situația piețelor financiare și la viabilitatea sistemului bancar american. Repercusiunile unei creșteri a ratelor dobînzii pieței asupra instituțiilor de economisire și asupra fluxului de resurse către sectorul în construcții au constituit unul din motivele de profundă neliniște. Alt exemplu l-a constituit incidența împrumuturilor în bani asupra întreprinderilor mici, asupra finanțelor colectivităților publice. În sfîrșit, băncile comerciale și-au văzut beneficiile și lichiditățile micșorate în timp ce resursele împrumutate și instabilitatea depozitelor lor ridicau serioase îndoieli asupra nivelului apropiat de resursele lor proprii și alimentau temeri de pierdere pentru deponenții lor.

Motivul hotărîtor însă îl constituie profunzimea și generalizarea recesiunii, care a antrenat reduceri de impozite și majorarea cheltuielilor federale care au dat apă la moară politicii bugetare. Astfel, autoritățile acestei țări au ajuns la concluzia că o politică de expansiune în viitor bazată pe un ritm constant al masei bănești este un lucru nu numai dificil de realizat, ci în egală măsură inadaptabil nevoilor economiei americane așa cum ea se prezenta în anul 1975. De aceea, William Piggot și Robert Scott consideră că „influența monetarismului pare să fi ajuns la zenit din moment ce Rezervele Federale au decis să aducă agregatele monetare și rezervele la un nivel care să corespundă, mai mult sau mai puțin, condițiilor de pe piața monetară. Noi presupunem, – conchid ei –, că cel puțin pentru moment, frumoasele zile ale monetarismului aparțin deja trecutului". De altfel, în condițiile actualei recesiuni economice, care a provocat un marasm economic extraordinar, concretizat în încetinirea ritmului de creștere economică, subutilizarea capacităților de producție, șomaj pronunțat, inflații accentuate, dezechilibre în plăți internaționale etc., politicile monetare sau chiar bugetare se dovedesc ineficiente.

dr. Constantin BICHI

---

[1]) Citat după Revista „Banque" nr. 326, februarie 1974, pag. 122

[2]) Vezi, Revista, „Banque" nr. 326, februarie 1974, p. 123.

[3]) Citat după Revista „Problèmes Économiques" nr. 1438 din septembrie 1975, pagina 27.

---

lansare puternică și rapidă a economiei ar înlătura întrucîtva consecințele recesiunii în această privință, dar o criză economică prelungită „riscă să lase o amprentă permanentă asupra structurii industriale a Statelor Unite".

Producția netă și măsurarea productivității muncii

● *În articolul* Metodologhiceskie problemî izmerenia proizvoditelnosti truda *(Probleme metodologice ale măsurării productivității muncii), publicat în revista VOPROSÎ EKONOMIKI nr. 1/1976, E. Kapustin consideră că indicatorul complex al productivității muncii în industrie, care implică măsurarea acesteia pe baza producției marfă (globale) pe un muncitor, nu corespunde cerințelor și frînează progresul tehnic și creșterea eficienței producției. Relevînd faptul că în ultimul timp sînt tot mai frecvente propunerile de măsurare a productivității muncii pe baza producției nete (după scăderea tuturor cheltuielilor materiale), E.K. este de părere că această metodă de determinare a nivelului și dinamicii productivității muncii permite ca, alături de economisirea timpului de muncă, să se evidențieze mai deplin economia de muncă materializată și îmbunătățirea calității producției, să se compare în mod mai fundamentat creșterea productivității cu creșterea salariului mediu, să se evite în măsură însemnată influența denaturantă a modificărilor în consumul de materiale și în livrările prin cooperare. Datele calculate prin această metodă, opinează E. Kapustin, pot servi drept criteriu (indirect) unic pentru aprecierea activității fiecărei întreprinderi și pot oferi o apreciere calitativă a economiei naționale.*

Sensul falimentelor

● *Care sînt cauzele dezorganizărilor sistemelor productive, consecințele lor asupra creșterii naționale, asupra ocupării forței de muncă sau a diviziunii internaționale a muncii ? Putem să le acceptăm sau trebuie să le refuzăm, „socializînd" toate pierderile ? La aceste întrebări, pe care și le pune într-un articol apărut în nr. 91 din dec. 1975 al revistei L'EXPANSION, Jacques Attali observă că teoria economică ortodoxă, temîndu-se să nu evoce prea mult cealaltă față a capitalismului, evită cu grijă să răspundă. Pentru ea, falimentul nu este decît sancțiunea potrivită a noncompetitivității întreprinderii sau a erorilor gestionarilor... Totuși, scrie Attali, realitatea este cu totul alta, căci, și aici, mitologia economiei de piață maschează realitatea mecanismelor centrale ale economiei capitaliste moderne : astăzi, de fapt, falimentele nu sînt numai sancțiunea unei proaste gestiuni într-o întreprindere, ci revelatorul dereglărilor de ansamblu ale economiei. „In absența unei politici industriale de stat, se pun în loc, astăzi, condițiile unei organizații economice dezarticulate, structural îndatorate, care nu garantează nici competitivitatea economiei, nici echilibrul ocupării forței de muncă".*

Ioan L. Ciolan
OPTIMIZAREA DECIZIILOR ÎN INVESTIŢII
PREGĂTIRE
DECIZIE
REALIZARE

Optimizarea deciziilor

PRINTR-O selectare riguroasă şi o analiză temeinică a aspectelor celor mai importante într-un sector vast de investigare, dr. Ioan L. Ciolan îşi aduce în cartea sa aportul la fundamentarea opţiunilor şi la stabilirea priorităţilor, atît pentru fiecare obiectiv de investiţii în parte, cît şi pentru asigurarea proporţiilor dezvoltării economiei naţionale în ansamblu. Eforturile autorului sînt concentrate în direcţia aprofundării ; deciziei şi particularităţilor ei în investiţii ; indicatorilor relevanţi ai eficienţei obiectivelor de investiţii care să stea la baza adoptării deciziilor ; specificului acţiunii legii economiei de muncă în acest sector şi a metodelor celor mai eficace de optimizare a deciziilor.

Analizînd rezultatele economiei pe o perioadă îndelungată şi anume pe durata a trei şi patru cincinale, autorul demonstrează, prin indicatori sintetici, creşterea susţinută a eficienţei economice prin orientarea prioritară a investiţiilor în sectoarele productive, prin proporţionalitatea repartizării lor pe ramuri economice, prin reducerea continuă a investiţiei specifice, introducerea progresului tehnic reflectat în creşterea productivităţii muncii, dezvoltarea în ritmuri înalte a capacităţilor producătoare de utilaje şi instalaţii tehnologice, precum şi alte aspecte.

Mult interes prezintă analiza particularităţilor şi cerinţelor de bază ale deciziei în investiţii, acestea din urmă fiind concentrate într-un graf funcţional care subliniază intuitiv importanţa — pentru fundamentarea hotărîrilor — a cercetării folosirii depline a capacităţilor existente, a justificării, pe baza necesităţilor reale ale economiei, a sporului de producţie, a încadrării noilor capacităţi în planul de dezvoltare.

În tematica deosebit de complexă a eficienţei investiţiilor, dezbătută sistematic de autor, un loc aparte este rezervat unor laturi deseori neglijate în fundamentarea investiţiilor cum sînt studiile de marketing, cele privitoare la competitivitatea exportului şi mai ales evaluării efectelor economice pe care le are factorul timp în crearea şi utilizarea fondurilor fixe de producţie, începînd cu perioada de pregătire şi execuţie a obiectivelor, pînă la realizarea parametrilor proiectaţi.

Pot fi apreciate ca deosebit de utile procedeele de actualizare a efortului pentru investiţii şi a efectelor viitoare ale acestora. Calculele de actualizare sînt aplicate la indicatorii ce caracterizează eficienţa investiţiilor şi anume la costurile de investiţii şi de exploatare şi la rezultatele financiare obţinute, reflectate în beneficii.

Ultima parte a lucrării, optimizarea deciziilor, sintetizează ca o concluzie şi integrează în mod unitar toate rezultatele cercetării, precum şi procedeele menite să ducă, prin adoptarea de hotărîri fundamentale, la promovarea criteriilor multiple de optimizare, în cadrul cărora ocupă un loc central maximizarea venitului naţional şi a volumului producţiei sociale, maximizarea beneficiului şi minimizarea cheltuielilor.

Modalităţile de fundamentare a opţiunii pentru varianta de realizare a obiectivelor de investiţii ce întruneşte eficienţa maximă, sînt de asemenea amplu dezbătute în acest cadru, oferind şi metodele de calcul pentru însuşirea şi compararea efectelor economice ale parametrilor tehnici şi alternativelor propuse.

O preocupare a autorului ce se regăseşte în întreaga lucrare, o constituie îmbinarea gîndirii economice cu gîndirea tehnică, singura în măsură să ducă la creşterea eficienţei economice în condiţiile înfăptuirii revoluţiei tehnico-ştiinţifice.

Prezentarea concretă a caracteristicilor unor tehnologii din diferite subramuri ale industriei, în aşa fel încît să asigure adoptarea celor ce au randamente economice ridicate, constituie un exemplu. Este evidentă în această privinţă experienţa îndelungată a autorului în domeniul investiţiilor şi atenţia pe care a acordat-o, în mod consecvent, dublului aspect al analizei fiecărei investiţii — tehnic şi economic.

O pondere importantă deţin în analiza economică metodele cantitative în măsură să asigure evaluarea fenomenelor şi proceselor economice în domeniul investiţiilor şi să dea conţinut ştiinţific activităţii de conducere.

Un instrument de lucru folositor, îl constituie indicatorii, normele şi reglementările concentrate în anexe, privind calculul eficienţei investiţiilor, al taxelor asupra terenurilor, elementele de structură ale devizului general al studiului tehnico-economic şi altele.

Lucrarea „Optimizarea deciziilor în investiţii“ aduce un plus de cunoaştere şi o contribuţie la perfecţionarea conducerii ştiinţifice a activităţii de investiţii în procesul de dezvoltare economico-socială a patriei noastre.

prof. dr.
Constantin IONETE

---

*) Dr. Ioan L. Ciolan, Optimizarea deciziilor în investiţii. Editura Academiei R. S. România, Bucureşti, 1975.

MINISTERUL EDUCAŢIEI ŞI ÎNVĂŢĂMÎNTULUI
ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE
Marketing
EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ
BUCUREŞTI, 1975

Marketingul şi scopul producţiei socialiste

ÎN EDITURA didactică şi pedagogică a apărut de curînd lucrarea „Marketing“ sub redacţia profesor dr. Constantin Florescu, şeful Catedrei de Marketing de la Academia de Studii Economice din Bucureşti *).

Iniţiativa se impune a fi subliniată cu atît mai mult cu cît disciplina Marketing s-a introdus în învăţămîntul economic de la noi doar de cîţiva ani. Acest fapt explică, credem, atît dificultăţile întîmpinate, cît şi importanţa eforturilor depuse de autori, care au reuşit în cîţiva ani să elaboreze un curs pentru o disciplină relativ nouă în ţara noastră. Căutările lor sînt meritorii, lucrarea, prin ţinuta ştiinţifică corespunzătoare la care se prezintă, ridicîndu-se la nivelul exigenţelor.

După cum înşişi autorii arată în prefaţă, lucrarea abordează în principal următoarele probleme : teoria economică privind piaţa, categoriile ei — cererea şi oferta de mărfuri, consumul ; metodologia studierii nevoilor şi consumului, a manifestării lor în cadrul fenomenelor şi proceselor pieţei socialiste ; fundamentarea alocării şi folosirii optime a resurselor societăţii şi ale fiecărei întreprinderi, în vederea satisfacerii cerinţelor de consum şi obţinerii unei eficienţe economice maxime, în contextul politicii economico-sociale a statului socialist ; politica şi strategia de piaţă a unităţilor economice socialiste, tehnicile şi procedeele de orientare eficientă, în concordanţă cu cerinţele pieţei, a producţiei şi circulaţiei bunurilor materiale.

Autorul acestor rînduri subliniază, ca unul din meritele lucrării, abordarea problemelor de marketing în strînsă concordanţă cu preocupările partidului şi statului nostru pentru perfecţionarea conducerii şi organizării activităţii economico-sociale. Sub acest aspect, după opinia noastră, autorii au reuşit să fixeze locul şi rolul marketingului în economia socialistă şi cu deosebire în economia ţării noastre.

Se impune, în acelaş timp, a fi relevat faptul că prezentarea problemelor teoretice şi metodologice ale marketingului se sprijină pe un material faptic, aplicativ, izvorît din realităţile concrete ale economiei ţării noastre, ceea ce conferă lucrării un plus de interes în rîndul specialiştilor. Multe din aceste aplicaţii sînt rodul cercetărilor profesorului Constantin Florescu.

Pornind de la importanţa cunoştinţelor de marketing pentru activitatea practică a economiştilor care lucrează în cele mai diverse domenii, considerăm că autorii au reuşit să elaboreze un curs care se adresează în egală măsură atît studenţilor şi cadrelor didactice din învăţămîntul nostru economic şi cu deosebire de la facultăţile de profil cît şi specialiştilor din producţie.

În încheiere, am dori să menţionăm că lucrarea s-a bucurat de controlul ştiinţific din partea a doi cunoscuţi specialişti : prof. dr. Alexandru Albu şi dr. Aurel Vainer.

Vasile SMĂRĂNDESCU

---

*) Lucrarea a fost elaborată de un colectiv al Catedrei format din : prof. Dr. C. Florescu, lector dr. C. Patriche, lector R. Emilian, asistenţi V. Danciu, N. Pop, V. Adăscăliţei, Gh. Dumitru şi M. Ispăşescu.

convorbiri economice

cu prof.
dr. ing.
V. HARNAJ,
președintele
APIMONDIEI

APICULTURĂ, ECONOMIE, ECOLOGIE

• În cursul anului 1975, APIMONDIA a organizat la Grenoble cel de al XXV-lea Congres internațional de apicultură. Ce a însemnat această reuniune pentru apicultura mondială?

— Ca la toate manifestările internaționale organizate în cei 83 de ani de ființare a Federației Internaționale a Asociațiilor de Apicultură (APIMONDIA), acest Congres jubiliar a întrunit pe reprezentanții a milioane de apicultori răspîndiți pe toate continentele lumii. El a reflectat dorința lor de a identifica și conveni căile de acțiune în scopul ocrotirii și dezvoltării acestei străvechi îndeletniciri umane în condițiile mutațiilor intervenite în epoca contemporană. Lucrările Congresului s-au desfășurat în jurul temei „Albina și mediul înconjurător", ca una din problemele de mare actualitate, cu efecte îngrijorătoare asupra apiculturii și albinelor sale. Punînd în lumină tendințele de scădere a efectivului de albine și, implicit, a numărului de apicultori, ca efect direct al degradării mediului ambiant, Congresul a stabiliat sarcina de mare răspundere a APIMONDIEI de a iniția, prin acțiunile organizațiilor naționale afiliate, o serie de măsuri menite să asigure apiculturii din toate țările lumii condiții de supraviețuire și de dezvoltare normală.

Prin abordarea problematicii mediului ambiant, ca element integrant al ciclului vital al omului, în interdependența sa cu regnul vegetal și animal, Congresul APIMONDIEI s-a conjugat cu eforturile și acțiunile ce se întreprind în cadrul diferitelor organe deliberative și instituții specializate ale ONU, în vederea ameliorării condițiilor de viață, a promovării în lume a procesului de dezvoltare economică și socială, sub toate laturile sale interdependente.

În acest context, aș dori să relev că APIMONDIA, ca organizație internațională neguvernamentală, cu statut consultativ pe lîngă FAO, ECOSOC și UNCTAD, își desfășoară activitatea specifică — promovarea apiculturii, a cooperării internaționale între asociațiile apicole naționale, ca și între toate țările cu apicultură dezvoltată sau cu potențial apicol susceptibil de dezvoltare — în concordanță cu programele mondiale de acțiune legate de dezvoltarea alimentației și agriculturii, de promovarea comerțului cu produse agro-alimentare și, în general, cu obiectivele de strategie prospectivă care vizează lichidarea decalajelor și a fenomenelor de subdezvoltare în lumea contemporană.

• Cum se îmbină activitatea APIMONDIEI cu aceste acțiuni de dezvoltare?

— Articularea activității APIMONDIEI cu acțiunile prioritare avute în vedere pe plan internațional se realizează, în principal, prin Institutul Internațional de Tehnologie și Economie Apicolă, cu sediul în București, ca unitate economică anexă a Federației. Sprijinindu-se pe potențialul și mijloacele instituțiilor naționale de cercetare științifică, respectiv ale asociațiilor membre, ale întreprinderilor apicole specializate din diferitele țări, precum și ale sectoarelor și unităților proprii de producție și cercetare, ca și pe specialiștii săi, Institutul desfășoară o serie de activități economice și de asistență tehnică pe plan mondial. Sînt activități legate de dezvoltarea și rentabilizarea apiculturii, atît la nivelul țărilor membre, respectiv al asociațiilor afiliate, cît și direct prin colaborare și cooperare între APIMONDIA și unele organe și organizații ale O.N.U. În această privință, un exemplu concludent îl constituie acordul de cooperare FAO/APIMONDIA, cadru juridic ce oferă posibilități practice de realizare a unor acțiuni de cooperare cu și între țările în curs de dezvoltare pentru desfășurarea deplină a potențialului lor apicol. Avînd în vedere importanța consumului de miere și alte produse apicole, alimentare și nealimentare, în ocrotirea sănătății omului, rolul apiculturii în polenizarea unor culturi — deci în sporirea randamentelor, locul ei în mobilizarea resurselor umane și materiale din mediul rural, în dezvoltarea pe plan local a unor unități de prelucrare și condiționare a produselor apicole, ca și importanța promovării exportului de produse apicole (în special miere și ceară), ca sursă suplimentară de valută, se poate afirma că acțiunile APIMONDIEI contribuie în mod nemijlocit la realizarea unor stringente obiective de dezvoltare economică.

• Cum a contribuit APIMONDIA la lucrările celei de a 19-a sesiuni a Conferinței FAO, care s-a desfășurat la Roma?

— Cu prilejul acestei Conferințe APIMONDIA a prezentat un memorandum referitor la posibilitățile de cooperare internațională FAO/APIMONDIA. Situînd problematica apiculturii în contextul larg al cooperării internaționale pentru lichidarea foametei, a malnutriției și a subdezvoltării, subliniind rolul și locul ei în strategia de dezvoltare a agriculturii mondiale, acest memorandum a fost primit cu mult interes de către secretariatul FAO și delegațiile prezente la Conferință.

• Ca reprezentant al Asociației Crescătorilor de Albine din România și ca președinte, reales mereu de peste zece ani, al APIMONDIEI, ce ne puteți spune despre aportul țării noastre la soluționarea problemelor apiculturii mondiale?

APICULTURA ÎN LUME

APIMONDIA = Federația Internațională a Asociațiilor de Apicultură, constituită în 1893.

Membri afiliați : 62 de organizații naționale din 53 de țări.

Numărul apicultorilor : peste 5 milioane înscriși.

Colonii de albine — total mondial : 50 milioane, din care 60% aparținînd apicultorilor amatori.

Producția de miere — total mondial : aproximativ 400 mii tone. Valoare estimativă medie: 500—700 milioane dolari S.U.A.

Producători principali: S.U.A., U.R.S.S., (peste 100 mii tone), Mexic, Argentina, Australia, R.F.G., Franța, Spania, Suedia, România, Polonia, (10 mii — 30 mii tone).

Comerț mondial (export) : 130—160 mii tone.

Exportatori principali : Argentina, Mexic (18—20 mii), Australia, Spania (9—12 mii tone), România (8—10 mii tone).

Importatori principali : R.F. Germania (70 mii tone), Anglia (20 mii tone), S.U.A. (18—20 mii tone), Japonia (16—17 mii), Franța (4 mii tone).

Consum mediu pe locuitor : 0,3—1,0 kg pe an în țările dezvoltate și (sau) mari producătoare și 20—200 grame în țările în curs de dezvoltare.

Valoarea sporului mediu anual de produse agricole (fructe, semințe oleaginoase etc.), pe plan mondial, ca efect al polenizării culturilor entomofile cu ajutorul albinelor : 5.0—7,0 miliarde dolari (de 10 ori valoarea mierii).

— Integrată organic în planul unic de dezvoltare economico-socială a țării, apicultura românească se prezintă ca o activitate economică în plină dezvoltare. Cele circa 1 milion de familii de albine și producția de miere de aproximativ 11 kg/familie, producția crescîndă de utilaj apicol, nivelul tehnico-științific al practicienilor, cercetătorilor, cadrelor didactice în materie de apicultură, au făcut ca România să se situeze pe primele locuri în rîndul exportatorilor de miere și în fruntea furnizorilor internaționali de utilaj apicol. Țara noastră își aduce contribuția și în cadrul diferitelor aranjamente de cooperare cu țările în curs de dezvoltare — asistență tehnică, livrarea și construirea de instalații apicole, furnizarea de material biologic și organizarea de centre de reproducere, combaterea bolilor, proiecte de organizare și altele. România este una din primele țări din lume unde a fost creat un cadru juridic corespunzător care reglementează rolul albinei în polenizarea culturilor entomofile, organizarea și conducerea apiculturii și — un fapt important — preocuparea foarte actuală pentru reglementarea, sub raportul apiculturii, a modului de folosire a insecticidelor și pesticidelor, în scopul prevenirii fenomenelor de poluare.

Ar fi încă multe de spus despre rolul și prestigiul internațional al apiculturii noastre. În această privință, alegerea Bucureștiului ca sediu al Institutului Internațional de Tehnologie și Economie Apicolă al APIMONDIEI constituie o expresie elocventă a recunoașterii aportului României la dezvoltarea apiculturii mondiale.

H. I.

EXIGENȚE CONCEPTUALE ȘI CÎTEVA FALSE DILEME (III)

Pentru un nou etos al creșterii

O a opta falsă dilemă : „creștere zero", „creștere încetinită", **sau** alt tip de creștere. **Transparența falsității acestei dileme este parcă mai evidentă.**

„Creștere zero", „creștere încetinită", „un nou tip de creștere" sînt formule care de cîțiva ani au făcut înconjurul lumii. Ele au stîrnit dezbateri extrem de vii, chiar înainte de a fi fost suficient analizate semnificațiile și mai ales implicațiile lor. Un lucru pare evident: să recomanzi „creșterea zero" sau o „creștere încetinită" unor țări care au un nivel de venit pe locuitor de 30 de ori, de 50 de ori sau chiar de 70 de ori mai scăzut decît țările cele mai dezvoltate este cel puțin nerealist, dacă nu imoral.

În ampla expunere la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a evidențiat din nou ideea că **„existența, pe de o parte, a unui grup de țări bogate, puternic dezvoltate, și, pe de altă parte, a unor țări sărace, slab dezvoltate, este problema fundamentală a zilelor noastre; acumularea la un pol a unor bogății uriașe și adîncirea la celălalt pol a sărăciei și mizeriei nu pot continua la infinit"** (28). Și în cadrul lucrărilor colocviului internațional „Problemele unei noi ordini economice internaționale. Modul în care este concepută noua ordine de către președintele Nicolae Ceaușescu", se arăta pe drept cuvînt că „Nu se poate concepe în termeni noi viitorul unui real progres comun al omenirii fără a respinge ab initio o falsă alternativă: sau o restrînsă societate de consum, bazată pe irosirea de resurse ieftine importate dintr-o imensă periferie mondială pauperă, sau o creștere limitată pînă la zero—stagnare" (29).

Marile decalaje dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare nu vor putea fi înlăturate decît printr-o creștere economică mai accelerată a celor mai puțin dezvoltați. Sigur, amorsarea unui asemenea proces presupune, în primul rînd, ca aceste țări să se bazeze pe efortul propriu, dar și sporirea ajutorului financiar, tehnologic etc. al celor dezvoltați și instaurarea unor noi relații economice internaționale, bazate pe justiție și echitate deplină, care să le favorizeze creșterea. Spuneam că în primul rînd să se bazeze pe efortul propriu pentru că proiecțiile și reflecțiile mai profunde asupra experiențelor naționale, mai noi și mai vechi, ale creșterii economice confirmă această cerință. Experiența României, dezvoltarea sa dinamică, îndeosebi din ultimul deceniu, constituie un strălucit exemplu al tezei (30). De altfel, se exprima un istoric, pe termen lung, „națiunile au soarta pe care și-o fac. Nimic fericit nu le vine din întîmplare".

Faptul că dezvoltarea este condiționată de cantitatea de resurse existente în mediu — îndeosebi materii prime și resurse energetice — și că acestea nu sînt nelimitate, este real. Ar fi însă prea simplist să considerăm că o asemenea premisă trebuie să ducă inevitabil la soluția de oprire sau de diminuare substanțială a creșterii ca singură alternativă. Avem la îndemînă cel puțin două căi principale pe care se poate acționa: a) extinderea resurselor cunoscute și utilizate astăzi, b) eliminarea risipei și introducerea unui consum rațional de resurse.

Tehnologia ne-a dovedit deja că ea ne poate ajuta să rezolvăm problemele dificile ale creșterii, găsind noi resurse, trecînd de la o resursă mai puțin abundentă la una mai abundentă, să extindem resursele prin reciclare, să reducem sau să eliminăm deșeurile și să micșorăm poluarea. Dar nici o clipă nu trebuie să credem că prin sporirea rolului științei sau tehnicii, printr-o mai bună orientare a tehnologiei, putem să rezolvăm toate problemele, să ajungem la un tip de creștere satisfăcător din toate punctele de vedere.

Sînt sigur că tehnologia va juca și în viitor un rol crescînd în modelele de creștere. Dar chiar dacă ea va reuși să rezolve unele probleme importante, cum sînt sporirea producției alimentare, lărgirea bazei de materii prime și energetice sau diminuarea poluării, sînt tot atît de sigur că ea singură nu va putea soluționa numeroase aspecte legate de inegalitățile și inechitățile economice și sociale, de satisfacerea unor cerințe economice, dar mai ales sociale și politice, a căror soluționare implică profunde schimbări structurale. Tehnologia singură nu va putea reconcilia actuala dezvoltare cu noile aspirații umane și sociale, de egalitate, de echitate, de participare, de securitate economică și socială etc.

Contestarea modelului de producție și consum capitalist datează de foarte multe decenii atît în teoria marxist-leninistă, cît și pe tărîmul practicii, unde stă mărturie instaurarea într-un număr tot mai mare de țări a unei noi societăți, societatea socialistă. Este adevărat că mulți oameni de afaceri occidentali au sesizat abia de curînd și recunosc că contestarea modelului de producție și consum capitalist, născută după părerea unora în 1968, a cîștigat rapid pături din ce în ce mai largi ale populației (vezi J. Denizet, în revista **L'Expansion,** nr. 89 din 1975, p. 30). În termeni tehnocratici se vorbește astăzi chiar despre o epuizare a modelului de creștere al ultimilor treizeci de ani, care a traversat Atlanticul după cel de-al doilea război mondial. Rețetele de stimulare a unor consumuri artificiale, bazate adesea pe mecanismul creditului, au început să dea de mai mulți ani semne de oboseală.

Este de acceptat ipoteza că în mod justificat fiecare societate urmărește să-și asigure o „abundență" cît mai deplină. Dar se ridică întrebarea: ce fel de „abundență"? Acceptăm și ipoteza că venitul pe locuitor este necesar să crească, dar atunci cînd ne referim la țările cele mai dezvoltate, poate la un moment să devină legitimă întrebarea, pînă la ce nivel? Sau mai exact, pentru că nu sîntem partizanii creșterii zero, se pune problema ca venitul pe locuitor să fie reconvertit numai în consum material și nemijlocit individual? Este oare rațional, așa cum se întîmplă în prezent în țările dezvoltate, să se stimuleze cu orice preț, în mod artificial, un consum material? Nu cumva un asemenea tip de creștere economică duce la risipă și la devorarea nerațională a resurselor? Nu cumva un asemenea etos al creșterii a creat actualele dezechilibre și inechități flagrante în dezvoltare?

Mesarovič și Pestel arătau în lucrarea lor „Omenirea la răspîntie" că: „Este binecunoscut faptul că în regiunile dezvoltate industrializate ale lumii, consumul material a atins proporțiile unei risipe absurde"... (p. 13). Faptul este prea evident și prea important pentru a putea fi trecut cu vederea. În condițiile intolerabilelor decalaje între bogăție și sărăcie, cînd o parte majoritară a omenirii suferă încă de pe urma subdezvoltării și sărăciei, iar consumul de resurse în actualele interdependențe devine o constrîngere din ce în ce mai presantă, **risipa** este inadmisibilă, iar instaurarea unei echități, care să asigure dezvoltarea tuturor țărilor, tot mai imperioasă.

Impasul așa-zisei societăți de consum a arătat încă o dată cît de șubredă și în același timp, cît de inadmisibilă este în lumea de astăzi supradezvoltarea unora alături de subdezvoltarea altora. Spiritul de echitate și rațiunea lucidă au adus în discuție însăși problema necesității echilibrării dezvoltării la scară planetară, a înlăturării treptate a subdezvoltării și a marilor decalaje și instaurarea unor noi relații economice și politice internaționale. Un asemenea obiectiv nu poate fi realizat fără a introduce o mai mare raționalitate în creșterea economică a țărilor occidentale, fără a adopta o creștere bazată nu numai pe rațiuni pur economice, ci și pe o justificare socială, avînd finalitatea social-umană asupra căreia am insistat atîta.

Creșterea economică ghidată de obținerea profitului maxim a dus la o dezvoltare unilaterală. Aceasta se manifestă și în țări capitaliste dezvoltate — disproporții între sectoare, ramuri și regiuni economice, utilizare abuzivă a resurselor materiale și umane, consum irațional, discrepanțe în veniturile diferitelor grupuri sociale, supraaglomerări urbane, poluarea și degradarea mediului ambiant și a condiției umane, alienare etc. — dar mai ales în țările subdezvoltate, victime ale acestei dezvoltări unilaterale, inechitabile, cu rol de furnizoare de materii prime, cu structuri economice unilaterale și o neglijare păgubitoare a celorlalte structuri ale vieții sociale, educaționale, culturale.

---

(28) **Nicolae Ceaușescu, Expunere prezentată la Marea Adunare Națională cu privire la măreţele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României pusă în slujba păcii și colaborării internaționale**, în Scînteia, nr. 10367, din 19 decembrie 1975.

(29) Costin Murgescu, Probleme de bază ale comerțului internațional în perspectiva făuririi unei noi ordini mondiale, în Revista economică, nr. 50, din 12 decembrie 1975.

(30) În acest sens, a se vedea un recent și aprofundat studiu al acad. prof. Manea Mănescu „Avuția națională a României socialiste", în „Era socialistă" nr. 11 și 12 din 1975.

Adesea încă și astăzi rolul creșterii economice este înțeles limitat la a crea mai multe locuri de muncă și a spori veniturile reale ale populației. Ea nu poate fi privită în sine, numai ca aducătoare de mai multă bunăstare economică. **Creșterea trebuie să aducă în mod echitabil mai multă bunăstare economică, pentru toți, dar și mai multă bunăstare socială.** Creșterea economică se cere reconsiderată privind-o în cadrul interconexiunii sale cu dezvoltarea și progresul, atribuindu-i un nou etos, acela marcat de finalitatea social-umană. Aceasta înseamnă ca ea să conducă nu numai la o creștere a veniturilor reale, ci la o satisfacere optimală a unor cerințe multiple social-economice. Se simte nevoia de mai multe bunuri de consum colectiv, de mai multă educație, sănătate, securitate, demnitate, participare. Aceasta implică necesitatea menținerii unei creșteri economice susținute, capabile să asigure satisfacerea tuturor acestor cerințe. O asemenea optică presupune însă o creștere dirijată, controlată, planificată într-o viziune globală, bazată pe un sistem de indicatori social-economici adecvat.

Economia capitalistă de piață a determinat o creștere necontrolată și adesea rău orientată, cu consecințe nefaste asupra mediului social și ecologic. Societatea nefiind un conglomerat, ci un organism, creșterea nu poate fi browniană, ci una organică, dirijată. Studiul lui Mesarovič și Pestel face un ascuțit rechizitoriu al mersului la întîmplare generator de dezechilibru în viața societății, arătînd că fără control uman, situația nu se stabilizează în stări de echilibru, ci de dezastru. O asemenea dezvoltare **dirijată** și **controlată** pe plan național, nu poate fi decît o prerogativă a statelor naționale independente și suverane, în concordanță cu aspirațiile societății respective. Dezechilibrele economice, demografice, sociale și ecologice nu pot fi depășite fără instituirea pe plan național a unor pîrghii, mecanisme și instituții, capabile să atenueze contradicțiile reproducției și să asigure o dezvoltare armonioasă, planificată, iar pe plan internațional a unor relații juste și echitabile.

Dacă ar fi să apelăm din nou la experiența românească este relevant că politica Partidului Comunist Român de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, pornind de la ideea omogenității și cerința asigurării unui sincronism controlat al propagării dezvoltării, ia în considerare interdependențele structurale și necesitatea creșterii echilibrate a diferitelor sectoare în care economicul, socialul, politicul, culturalul, eticul, ideologicul, științificul, juridicul etc. nu sînt procese paralele, ci corelate și intercondiționate în procesul unitar de dirijare a creșterii, dezvoltării și progresului. Multilateralitatea nu este numai o antiteză a unilateralității, ci pornind de la finalitatea social-umană a vectorului creștere-dezvoltare-progres, ea constituie edificarea unei complexe arhitecturi umane și a mediului său natural, de locuit, de muncă, de recreere, social, spiritual, politic.

Progresul nu este reductibil doar la componenta sa economică, deși ei îi revine un rol hotărîtor. Din această cauză planificării **globale,** care modelează nemijlocit **ansamblul** mecanismelor progresului social, îi revine rolul integrator al subsistemului economic în procesul creștere-dezvoltare-progres, prin angajarea deplină a aparatului social de deliberare și **decizie.** Recentul congres al consiliilor populare constituie o expresie elocventă atît în ceea ce privește fizionomia structurilor și funcționalitatea profundului democratism, cît și asupra viziunii integratoare a componentelor economice, sociale, umane, ecologice și politice în care este abordată dezvoltarea. Procesul unitar al dezvoltării **economice** și **sociale** a societății românești își găsește expresia în acest concept înaintat de **plan național unic,** ce include ansamblul de nevoi pe care îl implică, în diferite etape, obiectivul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, cu scopul său umanist — omul multilateral dezvoltat, trăind într-un mediu în concordanță cu aspirațiile sale, bazîndu-se pe un model de consum corespunzător unui nou etos.

Consum individual — consum colectiv

Pot fi instaurate noi relații economice internaționale și un nou tip de creștere economică fără a modifica actualele concepții, atitudini și deprinderi de consum sau se cere reconsiderat și modelul de consum ? Aceasta ar constitui o a noua falsă dilemă.

O privire nouă asupra viitorului bulversează multe din datele actuale ale problemei și îndeosebi cele privind filozofia așa-zisei „societăți de consum". Arătam că este tot mai mult contestat modelul de creștere urmărit de clasele favorizate din țările dezvoltate (vezi studiul lui V. Scardigli, Comment vous vivrez dans dix ans, în revista **L'Expansion,** nr. 89 din 1975, p. 96). Mulți specialiști occidentali nu ezită în a recunoaște răspicat că el nu mai poate fi urmat. Profesorul Alain Cotta de la Universitatea din Paris arată că „ceea ce a alimentat creșterea postbelică a fost larga difuzare a bunurilor de consum de folosință îndelungată (automobile, televizoare, aparate electrocasnice etc.). Saturarea relativă a pieței cu astfel de bunuri determină o schimbare a modelelor de consum"... (vezi **Le Monde** din 25 sept. 1975). El recomandă ca o soluție posibilă creșterea bunurilor de consum colectiv, arătînd că țările occidentale trebuie să încurajeze acest tip nou de creștere...

Filozofia și mecanismele economice ale țărilor capitaliste dezvoltate încurajează risipa de resurse prin intermediul unui consum rău orientat, prin produse concepute și fabricate astfel încît să fie schimbate cît mai des, prin stimularea unui consum artificial și achiziționarea unei imense cantități de bunuri de consum individual, adesea inutile. Analizînd aceste aspecte în contextul actualei crize a capitalismului contemporan, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că: **„Se poate spune că această criză evidențiază într-un mod pregnant falimentul așa-zisei societăți de consum, faptul că ea a devenit de fapt o societate a risipei, pe care o recunosc astăzi înșiși liderii lumii capitaliste. Viața a demonstrat că chiar și în cele mai dezvoltate țări risipa are pînă la urmă o limită; ea se răzbună cînd te aștepți cel mai puțin" (31).**

Admițînd necesitatea unei alte finalități a creșterii economice decît profitul, stimulat adesea și printr-un consum artificial, și anume finalitatea social-umană, consumul nu mai poate fi privit îngust, numai ca un consum individual și nemijlocit material. „Omul-scop" înseamnă omul multidimensional, privit în ipostazele sale multiple de ființă biologică care trăiește în strînsă interdependență cu mediul său natural, de homo faber, de homo oeconomicus, dar și de homo socialis. Noțiunea de „calitate a vieții" nu poate fi în nici un caz redusă numai la consumul de bunuri materiale. Omul zilelor noastre simte tot mai mult nevoia nu numai de hrană, de îmbrăcăminte sau de adăpost, ci și de educație, de asistență socială, de comunicație, de justiție socială, de participare, de o mai mare puritate a aerului și a apei, într-un cuvînt de numeroase noi cerințe colective. Autorii raportului "Que faire" citat sesizau că „de îndată ce oamenii au dreptul la hrană, ei resimt o nevoie socială, de a ști, de a înțelege sensul muncii lor, de a participa la treburile publice sau de a-și apăra opiniile lor. Dreptul la educație, la a-și expune opiniile, la a fi informați, la conducerea producției : acestea sînt drepturi care enunță nevoia de socializare" (p. 27). Constatările nu sînt singulare. Studiul amintit, privind modul de viață peste zece ani în Franța, sesizează degajarea a două tendințe directoare: (a) o explozie a aspirațiilor pentru înflorirea personalității și (b) o dezvoltare a peocupărilor pentru justiție socială (vezi Scardigli, art. cit. p. 93).

Concepția strategică a partidului nostru de dezvoltare **multilaterală** a societății și a personalității umane pornește de la considerarea omului ca țel suprem, privit nu numai în cadrul sistemului său material, ci și al celui social, politic, spiritual, al valorilor morale etc. Progresul social-economic accelerat al României socialiste se bazează tocmai pe concepția de largă perspectivă și deplin coerentă a multiplelor laturi componente ale promovării unor noi valori etice și morale, a transformării omului din „homo oeconomicus" în „homo socialis", cu responsabilități crescînde în conducerea societății românești și beneficiar deplin al rezultatelor activității sale. **O analiză atentă a conceptelor și opțiunilor politicii partidului nostru privind progresul societății românești prilejuiește satisfacția de a găsi numeroase răspunsuri, și soluții novatoare de fond, problemelor care frămîntă omenirea.** Aceasta constituie cu siguranță una din rațiunile marelui interes internațional, pe tot mai multe meridiane ale globului, față de opera președintelui **Nicolae Ceaușescu.** Privind lucrurile într-o asemenea optică economiștii, sociologii, politologii, filozofii au un cîmp larg de investigație în această zonă.

Un model de consum, care de fapt furnizează o mare parte din constelația informațională de bază care orientează opțiunile vectorului creștere-dezvoltare-progres, nu poate fi decît specific, pentru o anumită colectivitate socială națională și etapă de dezvoltare, avînd deci un caracter extrem de dinamic care trebuie să-și găsească o formă de expresie concretă în opțiunile și măsurile de politică economico-socială, în planificarea dezvoltării social-economice. Alături de existența componentelor clasice de consum, de hrană, îmbrăcăminte, locuință, obiecte de uz individual, ca direcții de evoluție pot fi sesizate: (a) **tendința de sporire a cererii de consum colectiv, de educație, de sănătate, de comunicații, de echipamente de transport în comun, de sport, servicii de recreere etc. ;** (b) **de mai multă justiție socială, de reducere a inegalității economice și sociale, de demnitate, de echitate, de etică, condiții de afirmare a personalității umane, de creativitate;** (c) **de creștere a gradului de participare la viața social-politică, la decizii, de asumare a unor responsabilități crescînde în societate etc.**

---

(31) **Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate,** vol. 10. Editura Politică, 1974, p. 829.

Pledoariile pentru un mod de viață hedonist n-au „prins" la scară planetară. Aminteam că o euforie a relansării creșterii economice în Occident ar putea pentru un moment să facă să se uite pericolele exceselor societății de consum. Ar fi o mare greșeală. Țările în curs de dezvoltare, și nu numai ele, trebuie să reflecteze serios la viitor, eliberîndu-se de capcanele trecutului. și cu atît mai mult trebuie să fugim de „un potop de cuvinte peste un pustiu de idei". Avem nevoie de acțiune, de plămădirea arhitecturii unor noi edificii, mai juste și mai echitabile.

Întrebările pe care le pune Lester Brown mi se par pe deplin justificate în acest context: „Pot oare aspira țările sărace, care cuprind mai bine de 2 miliarde de oameni, la stilul de viață american, în timp ce țările superbogate absorb o cantitate mereu mai mare de resurse? Care sînt consecințele pentru țările sărace ale lumii dacă se va mai continua urmărirea unor niveluri tot mai ridicate de bogăție în sînul țărilor bogate? (32)). Așa cum spuneam, nu este vorba ca cei care pînă nu de mult au avut o situație privilegiată să trăiască mai rău, ci ca cei defavorizați de structurile politice și economice ale vechii ordini internaționale să fie ajutați să-și dezvolte accelerat economia, pentru a putea să trăiască și ei mai bine.

În contextul inegalităților existente, pornind de la finalitatea uman-socială a creșterii, deci a ridicării nivelului de trai, material și spiritual al tuturor locuitorilor planetei noastre, două probleme mari apar ca fundamentale pentru etapa actuală: (a) stabilirea în mod **științific** și **etic** a unor limite minime admisibile și maxime posibile în condiții rezonabile, ale venitului național pe locuitor: (b) elaborarea unor „modele de consum" raționale, specifice colectivităților naționale, dar care privesc omul în ipostaza sa multidimensională, în strînsă conexiune cu mediul său economic, social, politic, de muncă, de recreere, de locuit, ecologic, moral, spiritual, etic și care să ajute la orientarea creșterii, dezvoltării și progresului în funcție de aceste obiective multilaterale.

În cadrul simpozionului pe tema „Noua ordine economică internațională" de la Haga, pornindu-se de la distribuția inechitabilă a veniturilor pe grupe de țări, a fost dezvoltată ideea necesității stabilirii unor venituri minime pe locuitor pentru țările în curs de dezvoltare și a nivelului maxim pentru cele dezvoltate (op. cit. p. 67 și următ.). Ideea că la un moment dat se ajunge la situația în care orice consum începe să devină o risipă și că trebuie stabilit acest punct și oprită sporirea consumului peste „pragul critic", o găsim și la Mesarovič și Pestel. Preocupările diferitelor grupuri de lucru de a defini nevoile minimale ale oamenilor, cum este cel al Fundației Bariloche (Argentina) sau de a stabili limite ale unor nevoi raționale maximale, cum sînt cele din Suedia (33) sînt pe cît de dificile, pe atît de utile în această etapă.

Remodelarea consumului se cere evident abordată în contextul determinării aspirațiilor maselor largi ale populației, al nevoii de a raționaliza utilizarea resurselor materiale, financiare și umane, ca și al imperativului etic, al realizării în perspectivă a unui nivel de trai acceptabil pentru toți oamenii, al restricțiilor pe care le impune modelului de producție și de consum păstrarea unor echilibre între diferitele medii de viață.

Creștere „poluantă", creștere „nepoluantă" sau relația economie—ecologie.

Industrializarea nu poate fi oare decit poluantă și singurul remediu ar fi de a stopa dezvoltarea ei sau există și alte remedii ? Iată o a zecea falsă dilemă

Societățile industrializate capitaliste, al căror eșafodaj a fost construit pe ideea obținerii profitului maxim, au neglijat adesea, o bună parte din timp, costurile sociale ale dezvoltării. Încurajate de mecanisme și de un sistem de prețuri inadecvat, ele au devenit în mod inevitabil consumatoare de resurse într-o manieră neechilibrată, cu efecte perturbatoare, adesea chiar distructive. „În condițiile conservării suveranității capitalului — cum sesiza profesorul S. Tsuru — acesta tinde spre utilizarea maximă a factorilor de producție «externi» (ce nu-i aparțin) și a mediului înconjurător, fără a lua în considerare distrugerea și epuizarea resurselor atrase în circuitul economic". Sau cum se exprima un specialist englez, „atunci cînd singurul interes este profitul maxim, produsul final va fi maxima poluare". Mobilul profit a făcut adesea ca singura responsabilitate a întreprinzătorului capitalist să fie atingerea acestui țel, deseori împotriva resurselor naturale, a mediului și bineînțeles a forței de muncă. Într-o asemenea viziune este de înțeles remarca unor contestatari ai „modelului" capitalist ca H. Marcuse, după care poluarea în țările occidentale este mai mult de natură socială, politică și economică și mai puțin de natură tehnică (34).

Mediul trebuie înțeles în accepțiunea cuprinzătoare a termenului, în unitatea sa indisolubilă: Om-Natură-Tehnică-Societate (vezi și Maria D. Popescu, op. cit., p. 106). Deci nu este vorba numai de aspectele tehnice ale rezolvării problemei resurselor (nereproductibile sau greu reproductibile) sau a poluării. Discuția nu poate fi limitată numai la posibilitățile pe care le avem pentru a înlocui actuala tehnologie poluantă printr-una nepoluantă și de a asigura o exploatare rezonabilă resurselor naturale sau de a aplica secretul, de mult descoperit de natură, al reciclării în tehnologiile de producție. Fie că este vorba de goana după resurse naturale ușor exploatabile și ieftine sau de implantarea industriei numai după criteriile obținerii unor profituri maxime, fie că este vorba de mediul construit, de supraaglomerări urbane poluante, problemele sînt mai mult de natură economico-socială, decît tehnică. Așa se explică și faptul că în „Declarația Conferinței Națiunilor Unite asupra mediului înconjurător" (Stockholm 1972) se apreciază că în țările în curs de dezvoltare majoritatea problemelor mediului înconjurător sînt cauzate de subdezvoltare (35).

În principiu dezvoltarea nu este opusă mediului. Este adevărat că mediul natural este format din ecosisteme complexe, uneori fragile și nu întotdeauna suficient de bine cunoscute. Omenirea poate să-și procure însă mijloacele necesare unei dezvoltări mai armonioase și nepoluante. Nu întotdeauna deteriorarea mediului trebuie să fie un tribut plătit industrializării. Din contră, adesea tocmai industrializarea și tehnologia antrenată de dezvoltarea ei constituie unele din mijloacele de bază care contribuie la organizarea și ameliorarea mediului construit, a celui de viață și chiar natural. Se cer schimbate însă nu numai tehnologiile poluante, ci ceva mai radical: atitudinile, concepțiile și instituțiile incompatibile cu o dezvoltare echilibrată și rațională din punct de vedere etic, al finalității social-umane, cu crearea echilibrului necesar între diferite medii de viață — natural, economic, social, spiritual etc. —, de a asigura un nou tip de creștere, de dezvoltare și progres și un nou cadru structural adecvat. Deci, după părerea mea, nu este vorba numai de un cadru bio-geo-economic, cum sînt tentați să privească lucrurile numeroși specialiști, ci de un cadru coerent mai larg. Am ajuns astfel din nou la o idee exprimată anterior și anume contestarea opticii triunghiului creștere-resurse-mediu și la necesitatea de a aborda problemele în cadrul pătratului **economic-social-politic-ecologic.**

★

Trăim într-o epocă în care am învățat să privim lucrurile într-o optică de perspectivă și sistemică. Este o cucerire a științei și, aș zice, și a conștiinței contemporane, care mărește enorma forța de pătrundere a minții omenești, înzestrînd-o cu un sistem conceptual și cu un instrumentar de analiză și sinteză mai adecvat. Nu mai putem să ne mulțumim să ridicăm probleme. Cercetătorii științifici, oamenii politici trebuie tot mai mult să formuleze răspunsuri valabile unei întrebări care revine obsesiv: Omenirea încotro? O responsabilitate elementară ne obligă ca, trăind ancorați în prezent, să scrutăm permanent și atent viitorul pe care îl plămădim de fapt azi. Trebuie să pătrundem sensul existenței și devenirii noastre, mai ales astăzi cînd omenirea este confruntată cu probleme grave, de soluționarea cărora depinde însuși viitorul. În ampla și magistrala analiză făcută la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale fenomenelor și proceselor ce au loc în lumea contemporană, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a exprimat cu maximă concentrare sensul major al evoluției și cerințelor timpului nostru, arătînd că: **„În epoca în care trăim, și care este guvernată de marea revoluție tehnico-științifică mondială, de uriașele procese revoluționare de eliberare națională și socială a popoarelor, de creșterea fără precedent a forțelor progresiste, democatice, se cere în mod imperios și promovarea unei politici internaționale noi, cu adevărat revoluționare, care să schimbe în mod radical raporturile dintre state, principiile politicii mondiale, să instaureze dreptatea și echitatea, colaborarea și pacea pe planeta noastră"** (36). Iată într-adevăr jaloane de bază care trebuie să ne ghideze căutările de soluții și acțiunile.

Ioniță OLTEANU

---

(32) Lester Brown, O criză de proporții mondiale, în revista Dialog, vol. 2, nr. 3, 1973 p. 19.

(33) Vezi Rapport Dag Hammarskjöld 1975, Que faire, preparé à l'occasion de la septième session extraordinaire de l'Assemblée générale des Nations Unies, cap. "Une autre Suède ?", pag. 45—57.

(34) Vezi opiniile lui H. Marcuse exprimate în cadrul dezbaterii „Ecologie și revoluție", în revista „Le Nouvel Observateur" nr. 396/1972.

(35) Vezi doc. A/Conf. 48/14/Rev. 1.

(36) **Nicolae Ceaușescu, Expunere prezentată la Marea Adunare Națională cu privire la măreţele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României pusă în slujba păcii și colaborării internaționale**, publicată în Scînteia nr. 10367, din 19 decembrie 1975.

U. R. S. S.

PROGRESUL TEHNIC — „MOTOR“ AL CINCINALULUI

ÎNCHEIND CU SUCCES realizarea celui de-al nouălea plan cincinal de dezvoltare a economiei naţionale, poporul sovietic a trecut la înfăptuirea obiectivelor unei noi etape importante pe calea construirii bazei tehnico-materiale a comunismului în U.R.S.S. : al zecelea cincinal (1976—1980). În anii 1971—1975 volumul producţiei industriale a crescut cu 43 la sută, volumul producţiei globale a agriculturii — cu 13 la sută, fondurile fixe de producţie au sporit de 1,5 ori, iar volumul global al investiţiilor capitale s-a ridicat la 500 miliarde ruble. Venitul naţional s-a mărit cu 28 la sută, şi anume în proporţie de aproximativ patru-cincimi pe seama ridicării productivităţii muncii.

Eficienţă şi calitate

PRINCIPALELE jaloane cantitative, stabilite prin proiectul noului plan cincinal care urmează a fi dezbătut de apropiatul Congres al P.C.U.S., — cel de-al XXV-lea —, reflectă continuitatea procesului de dezvoltare social-economică a ţării, de ridicare a bunăstării poporului sovietic. Astfel, pentru perioada 1976—1980 se preconizează faţă de nivelul atins în 1975 creşteri a căror expresie cifrică este oglindită în tabelul din această pagină.

De pe acum noua perioadă de plan a căpătat denumirea de „cincinal al eficienţei şi calităţii“, fiind caracterizată printr-o şi mai mare intensificare a producţiei sociale, prin folosirea mai deplină a posibilităţilor pe care le oferă economia pentru sporirea avuţiei naţionale, pentru dezvoltarea forţei economice. În limbajul concret al acţiunilor şi obiectivelor urmărite, aceasta înseamnă creşterea stabilă şi perfecţionarea producţiei sociale, sporirea pe toate căile a eficienţei sale (inclusiv întărirea regimului de economii), accelerarea ritmului progresului tehnico-ştiinţific, perfecţionarea conducerii economiei naţionale, folosirea raţională şi reînnoirea resurselor naturale, protejarea mediului ambiant, adîncirea colaborării multilaterale cu ţările socialiste ş.a.

Criteriul **eficienţei** este omniprezent la stabilirea sarcinilor planului cincinal, atît în sectorizarea sa, pe ramuri şi domenii de activitate, cît şi în plan teritorial. Luînd numai exemplul dinamicii productivităţii muncii, se prevede ca aceasta să asigure 85—90% din sporul venitului naţional, aproximativ 90% din cel al producţiei industriale, cel puţin 95% din creşterea volumului transporturilor pe calea ferată şi întregul spor de producţie din agricultură sau din sectorul construcţii-montaj.

Aceeaşi atenţie susţinută se acordă şi problemei **calităţii** producţiei, privită sub multiple unghiuri. Este vorba în primul rînd de perfecţionarea standardizării producţiei, care să permită, încă în cincinalul actual, dirijarea pe baze ştiinţifice a calităţii producţiei finite, accelerarea introducerii progresului tehnic. De pe acum cunosc o extindere continuă şi capătă contururi tot mai precise aşa-numitele sisteme teritoriale de conducere a calităţii producţiei şi muncii. Dar nu mai puţin importantă este ridicarea ştachetei calităţii la un înalt nivel : printre obiectivele trasate oamenilor de ştiinţă, inginerilor şi tehnicienilor din industria constructoare de maşini, de pildă, figurează şi sarcina de a crea, în actualul cincinal, maşini, utilaje şi aparatură care — prin parametrii tehnico-economici (raportaţi la o unitate de productivitate sau alt efect util) — să depăşească cele mai bune realizări autohtone şi pe plan mondial.

Pîrghia principală pentru traducerea în viaţă a acestor prevederi o constituie introducerea complexă a progresului tehnic, în contextul mai larg al soluţionării consecvente a problemei îmbinării organice a realizărilor revoluţiei tehnico-ştiinţifice cu avantajele sistemului economic socialist.

Direcţii prioritare

ÎN PROIECTUL actualului plan cincinal sarcina acestei „îmbinări organice“ capătă expresia cifrică a unor indicatori tehnico-economici, superioară nivelului atins în cel de-al nouălea cincinal, sau a unor premiere calitative.

Una dintre orientările cardinale în introducerea progresului tehnic o constituie **reducerea continuă a consumurilor specifice** de materii prime, combustibili şi materiale, prelucrarea mai adîncă şi complexă, prin aplicarea unor soluţii constructive avansate, perfecţionarea proceselor tehnologice şi îmbunătăţirea normării consumurilor respective. Astfel, se prevede ca în anii 1976—1980 consumul specific de laminate feroase (în construcţiile de maşini) să scadă cu 14—16%, cel de ciment, (în construcţii) — cu 5—6%, cel de benzină şi combustibil pentru motoare diesel (în transporturile auto) — cu 8% etc.

Asemenea economii urmează a fi realizate, concomitent, pe baza **diversificării producţiei de materii prime şi materiale, a orientării către sortimentele şi calităţile care permit realizarea unei eficienţe superioare.** În siderurgie, de pildă, se prevede majorarea de 1,5—2 ori a producţiei de tablă şi benzi laminate la rece, de metal cu rezistenţă sporită datorită prelucrării termice, de laminate cu acoperire anticorozivă, de ţevi şi conducte cu rezistenţă superioară (în primul rînd pentru industria petrolului şi gazelor) etc.

Un rol important în introducerea progresului tehnic revine construcţiilor de maşini şi industriei chimice. Aici nu este vorba numai de creşterea producţiei în ritm mai rapid decît pe ansamblul industriei, ci de importante progrese calitative în însăşi concepţia şi structura producţiei.

Dinamici în cincinalul 1976-1980

Indicatorul	în %
Venitul naţional	24 - 28
Producţia industrială	35 - 39
- de mijloace de producţie	38 - 42
- de bunuri de consum	30 - 32
Producţia agricolă (volumul mediu anual, în comparaţie cu cincinalul precedent)	14 - 17
Productivitatea muncii în industrie	30 - 34
Productivitatea muncii în colhozuri şi sovhozuri (nivelul mediu anual)	27 - 30
Volumul mărfurilor transportate cu toate tipurile de transport	circa 30
Transportul de pasageri	23
Volumul investiţiilor capitale	24 - 26
Vînzările de mărfuri cu amănuntul în comerţul de stat şi cooperatist	20 - 22

Sursa: "Osnovnîe napravlenia razvitia narodnogo hozeaistva S.S.S.R. na 1976-1980 godî", Ekonomiceskaia gazeta, nr.51/1975.

După cum se arată în proiectul planului cincinal, realizarea reutilării tehnice la un nivel înalt a producţiei în diferite ramuri ale economiei naţionale presupune „trecerea de la crearea şi introducerea unor maşini şi procese tehnologice singulare la proiectarea, producţia şi utilizarea în masă a unor sisteme de maşini, instalaţii, aparate şi procese tehnologice de mare eficienţă, care asigură mecanizarea şi automatizarea tuturor proceselor de producţie şi mai ales a operaţiunilor ajutătoare, de transport şi depozitare“, în condiţiile măririi durabilităţii şi a fiabilităţii maşinilor şi utilajelor respective.

Numai în cursul anului trecut, în această ramură au fost create circa 4 000 de noi produse, iar numărul celor asimilate şi lansate în producţia de serie se cifrează la 3000. Concomitent, în întreprinderi industriale au fost montate aproximativ 10 000 de benzi rulante mecanizate şi 1 800 de linii automatizate, au fost create 800 de sisteme automatizate de evidenţă, conducere şi planificare etc.

Penetraţia largă a progresului tehnic nu vizează numai industria, ci — în aceeaşi măsură — agricultura şi alte ramuri ale economiei Uniunii Sovietice. Industriei chimice îi revine, între altele, sarcina de a aduce o contribuţie sporită la **intensificarea chimizării producţiei agricole.** Se prevede, astfel, ca în anul 1980 agriculturii să-i fie livrate 115 milioane tone de îngrăşăminte chimice şi 5 milioane tone de adaosuri nutritive (faţă de 72,2 milioane şi — respectiv — 2,2 milioane tone în 1975), cu îmbunătăţirea concomitentă a sortimentului acestor îngrăşăminte. Pe de altă parte, în cincinalul actual se desfăşoară un proces de ridicare a nivelului şi eficienţei chimizării agriculturii prin edi-

⟶

DATE DE PROGNOZĂ

ENERGETICA NUCLEARĂ

DEZVOLTAREA energeticii nucleare, stimulată de creşterea în ultimii ani a preţurilor la combustibilii clasici, şi în primul rînd la produsele petroliere, pare a avea perspective largi în deceniul următor, singura frînă în calea acestei expansiuni fiind considerate eventual disponibilităţile previzibile de uraniu.

O prognoză de acest gen, elaborată pe ansamblul ţărilor O.C.D.E., stabileşte volumul capacităţilor instalate (la finele fiecărui an) la 206—223 mii MW în 1980 şi la 522—571 mii MW în 1985, faţă de 80—85 mii MW în 1975. Datele din tabel detaliază această prognoză pe ţările O.C.D.E.

Evoluţia conjuncturii pe piaţa energetică mondială în cursul anului 1974 a determinat o revizuire a acestei prognoze de către experţi O.C.D.E. pentru energia nucleară. Noile previziuni stabilesc suma capacităţilor nucleare instalate în 1985 la 690 mii MW (cu circa 30% mai mult decît în prognoza precedentă), iar pentru anul 1990 indică cifra de 1400 mii MW. Dacă aceste previziuni se vor realiza, ponderea energiei electrice de origină nucleară în cadrul producţiei totale de energie electrică a ţărilor membre ale O.C.D.E. va spori de la 5% în 1974 la 45% în 1985. Se apreciază că realizarea programului amintit va necesita investiţii cumulate (în preţurile constante din 1972) de 74 miliarde dolari în 1975, de 212 mlrd. în 1980, de 464 mlrd. în 1985 şi de 820 mlrd. dolari în 1990 (pentru comparaţie, menţionăm că în 1973 venitul naţional al S.U.A. se ridica la 1041 miliarde dolari).

Pe plan mondial se profilează în perspectivă o modificare a repartizării geografice a capacităţilor nucleare, urmînd să sporească ponderea ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare. Dacă la sfîrşitul anului 1974 numai India, Pakistan şi Argentina dispuneau de centrale nucleare, în prezent Brazilia şi Iranul au elaborat ample programe de dotare cu asemenea centrale, iar alte ţări în curs de dezvoltare se pregătesc să le urmeze exemplul. Pe de altă parte, se apreciază că în deceniul următor — pe lîngă S.U.A. — un efort mai intens în acelaşi sens vor depune ţările capitaliste industrializate, aflate într-o accentuată dependenţă de importul de petrol.

Realizarea programului în cadrul O.C.D.E. va necesita cantităţi sporite de oxid de uraniu, evaluate la 29 mii tone în 1975, la 77 mii t în 1980, la 153 mii t în 1985 şi 221 mii t în 1990, ceea ce reclamă intensificarea activităţii de prospectare a unor noi zăcăminte. Rămîne însă sub semnul întrebării concordanţa dintre capacităţile uzinelor de îmbogăţire a uraniului şi cerinţele crescînde din partea centralelor nucleare ce vor intra în funcţiune.

N. P.

CAPACITATI NUCLEARE INSTALATE
(mii MW)

Tara	1975	1980	1985
Total ţări O.C.D.E.	80-85	206-223	522-571
Din care:			
Piaţa Comuna vest-europeană	20,3	51,2	150
- R.F.G.	4,0	20,0	50
- Franţa	4,1	13,4	42-50
- Anglia	8,8	12,0	30
- Italia	1,5	3,4	18
- Belgia	1,4	2,3-3,2	5-7,7
- Olanda	0,5	0,5	3,7
- Danemarca	-	-	1,5
- Luxemburg	-	-	1,2
- Irlanda	-	-	0,7
Alte ţări vest-europene			
- Spania	1,1	9,7	25
- Elveţia	1,0	3,8	4,7
- Finlanda	-	1,5	4,6
- Austria	-	0,7	3,0
- Suedia	3,1	8,3	...
- Grecia	-	-	1,5
- Portugalia	-	-	1,2
- Turcia	-	-	1,0
- Norvegia	-	-	0,9
Alte ţări membre ale O.C.D.E.			
- S.U.A.	47,3-52	102-112	260-275
- Japonia	4,6	22-288	37-660
- Canada	2,4	6,5	15
- Australia	-	-	1
- Noua Zeelandă	-	-	1

Sursa: "Atomwirtschaft-Atomtechnik", nr.1/1975

←

ficarea unui sistem specializat de deservire agrochimică a colhozurilor şi sovhozurilor, reprezentînd o latură a sistemului unic, complex de asigurare în perspectivă a unor recolte superioare în agricultură.

Sporirea „randamentului" progresului tehnic

AVANTAJELE introducerii chibzuite a progresului tehnic pot fi ilustrate prin graiul cifrelor : anul trecut economiile realizate de pe urma aplicării diferitelor invenţii şi inovaţii au însumat în Uniunea Sovietică 4,7 miliarde ruble. După calculele economiştilor sovietici eliberarea — prin operaţiuni de mecanizare şi automatizare — a numai 10% din personalul ocupat în lucrările auxiliare şi ajutătoare din industrie (transport, încărcare şi descărcare etc.) ar permite generalizarea schimbului doi pe ansamblul ramurii, şi deci ridicarea substanţială a gradului de folosire a maşinilor şi utilajelor. Iar în domeniul invenţiilor şi raţionalizărilor, fiecare rublă cheltuită pentru această activitate se amplifică în medie de patrusprezece ori sub forma economiilor realizate.

După cum se apreciază în cercurile de specialitate, avansul progresului tehnico-ştiinţific se măsoară nu numai prin gradul de înzestrare a proceselor de producţie cu energie electrică şi cu tehnică modernă, ci şi — în măsură crescîndă — prin realizarea unui flux informaţional corespunzător. În acest domeniu, în cursul celui de-al nouălea cincinal în Uniunea Sovietică sistemul informaţional a fost extins şi completat. A apărut o verigă deosebit de importantă, şi anume: sistemului de informare a întreprinderilor şi organizaţiilor asupra realizărilor tehnico-ştiinţifice din ramura respectivă i s-a adăugat informarea asupra realizărilor şi experienţei avansate din alte ramuri şi sectoare. În acelaşi scop se află în curs de edificare banca automatizată de date asupra traducerilor din publicaţiile străine de specialitate. Astfel, treptat, se înfăptuieşte un sistem de informare unic în lume prin proporţiile sale. Despre rosturile acestui sistem în accelerarea introducerii progresului tehnic şi eficientizarea sa vorbeşte, de pildă, faptul că — după evaluările economiştilor — pierderile rezultînd din utilizarea incompletă a rezultatelor cercetării sau din obţinerea repetată a acestora echivalează cu 40—70% din ansamblul cheltuielilor pentru dezvoltarea ştiinţei.

Dezbaterile legate de ridicarea eficienţei activităţii economice în cincinalul 1976—1980 au scos în evidenţă necesitatea **abordării complexe a problemelor dirijării progresului tehnico-ştiinţific.** După cum se semnala nu demult într-un amplu articol pe această temă, în etapa actuală se poate vorbi de două tendinţe în perfecţionarea conducerii progresului tehnico-ştiinţific*). În primul rînd, este vorba de consolidarea unităţii tuturor verigilor sistemului „ştiinţă-tehnică-producţie". O a doua tendinţă constă în strînsa corelare dintre progresul tehnico-ştiinţific şi dezvoltarea generală a economiei naţionale, înainte de toate a principalei sale ramuri — industria.

Cea mai actuală sarcină, se sublinia în articolul menţionat, rezidă în asigurarea integrării planului de dezvoltare a ştiinţei şi tehnicii cu planul economiei naţionale, cel dintîi trebuind să devină nu o simplă secţiune a celui de-al doilea, ci fundamentul lui. După cum a evidenţiat experienţa înfăptuirii celui de-al nouălea cincinal, numai un plan complex privind progresul tehnico-ştiinţific, elaborat pe baza analizei situaţiei şi a perspectivelor dezvoltării ştiinţei şi tehnicii, poate asigura o eficienţă înaltă în acest domeniu, valorificarea optimă a resurselor şi rezervelor pe care ştiinţa şi tehnica le dezvăluie continuu şi le pun la dispoziţia omului. Efortul creator al colectivului de peste un milion de cadre ştiinţifice din Uniunea Sovietică, avîntul întrecerii socialiste de masă în cinstea Congresului al XXV-lea al P.C.U.S. pentru îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor de plan oferă — încă de la primii paşi în direcţia realizării cincinalului 1976—1980 — premisele necesare pentru încetăţenirea trainică, în toate sectoarele de activitate, a principiilor eficienţei şi calităţii.

N. POPOV

---

*) Vezi „Soţialisticeskaia industria", nr. 227/1975

TENDINȚE — CONJUNCTURI

PROGNOZE 1976

Diferențieri între țări și zone

O DETALIERE a prognozei conjuncturale pe acest an întocmită de Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung scoate în evidență că factorul de creștere cel mai slab în țările capitaliste dezvoltate continuă să fie investițiile productive. Cu diferențieri destul de însemnate între țările și zonele geografice incluse în tabel, consumul intern și comerțul exterior cu bunuri și servicii (toți indicatorii în expresie reală) vădesc semne de redresare în 1976 față de cei doi ani precedenți. Investițiile, însă, nu numai că au cel mai scăzut ritm de creștere pe ansamblul țărilor cuprinse în tabel, dar într-o serie de cazuri continuă să regreseze. De notat că și prognoza DIW consemnează avansul relativ al redresării conjuncturale în țările capitaliste extraeuropene, față de cele din Europa occidentală.

Elemente ale creșterii PNB în țările capitaliste dezvoltate, modificarea procentuală față de anul precedent

	Consum individual			Consum public			Investiții brute			Export			Import		
	1974	1975	1976	1974	1975	1976	1974	1975	1976	1974	1975	1976	1974	1975	1976
RFG	0,2	2	3	4,7	2,5	2	-8,1	-6,5	3	13,3	-9	8,5	4,8	0,5	9,5
Franța	4,3	1	2,5	3,5	2	3	2,3	-5,5	2,5	13,9	-3	6,5	11,1	-8	6
Anglia	-0,6	-1,5	0	3,2	3	4	-2,0	-6	-3	6,8	-3	2	0,3	-6	3
Italia	2,3	-3	3	1,9	1	2	4,2	-9	-1	10,8	-1	4	2,3	-5	4
Olanda	2,6	1	3	0,4	4	2	-4,2	-6,5	-3	2,2	-4,5	6	-1,3	-4	5,5
Belgia	2,7	-1	1	2,7	4	5	6,4	-6,5	-2	13,2	-3	6	13,6	-2	4
Danemarca	-3,5	2	3,5	2,6	2	2	-6,7	-12	2,5	5,1	-2	4	-3,5	-5	5
Irlanda	-1,5	-1	1	6	2	2	-3	-5	0	4	0	2	4,5	-2	2
CEE	1,5	0	2,5	3,5	2,5	2,5	-1,9	-6,5	1	10,5	-5	6	4,7	-4	6
Suedia	4,4	1	2	3,9	3	3	1,1	1	2	4,7	-1	4	12,4	0	3
Elveția	2,0	-2,5	0	2,5	5	8	-7,4	-6,5	-2	3,9	-6	3	0,3	-8	2
Austria	3,7	3	3	4,0	3	2	1,2	-8	-1	8,6	-7,5	3	8,0	-7	3
Norvegia	3,2	4	4	3,9	3,5	4	6,9	8	3	0,5	-2	8	4,8	2	4
Total Europa	1,7	0,5	2	3,5	2,5	3	-1,7	-6	1	9,6	-4,5	5,5	5,0	-3,5	5,5
SUA	-2,3	0	5,5	0,5	3	4	-5,7	-12	2	8,0	-2	6,5	1,5	-5	7
Canada	4,2	0	5	8,0	3	4	5,4	-2	3	-3,8	1	6	8,6	-2	5
Japonia	1,6	2	5,5	3,1	5	5	10,8	2	6	21,2	0	7	12,2	-2	6
Țări extra-europene	-1,1	0,5	5,5	1,4	3,5	4	-6,7	-6	3,5	9,7	-1	6,5	5,7	-3,5	6,5
Total țări capitaliste dezvoltate	0	0,5	4	2,3	3	3,5	-4,6	-6	2,5	9,7	-3,5	6	5,2	-3,5	6

Sursa : DIW, Wochenbericht 3—4/76.

S.U.A.: perspective comerciale

ÎN acest an se așteaptă o diminuare a excedentului comercial al S.U.A. Aceasta deoarece — așa cum arăta recent Sidney L. Jones, ministru adjunct al finanțelor al acestei țări — concomitent cu sporirea exportului, importurile vor marca un progres și mai rapid, datorită intensificării cererii interne. (Anul trecut excedentul comercial al S.U.A. s-a ridicat la 11 miliarde de dolari). Pentru țările europene aceasta va însemna o piață de export de circa 25 miliarde de dolari, a relevat S. L. Jones.

Depunînd mărturie în fața comitetului financiar al Senatului american, secretarul de stat Henry Kissinger a evidențiat ponderea crescîndă a țărilor în curs de dezvoltare în comerțul exterior al S.U.A. și anume de circa o treime. Pornind de la faptul că 90% din excedentul comercial american din ultimii ani s-a realizat în schimburile cu țările în curs de dezvoltare, Henry Kissinger a afirmat că fără o sporire a posibilităților de export ale acestor țări ca mijloc de a-și spori încasările valutare nu se va putea asigura majorarea ponderii lor în exportul S.U.A.

Creșterea prețurilor în țările O.C.D.E.

DATELE cele mai recente difuzate de O.C.D.E. cu privire la evoluția prețurilor la consumator în țările membre arată că în decembrie 1975 s-a manifestat o tendință de încetinire a creșterii scumpetei. În ultimul trimestru al anului trecut, rata inflației s-a situat în jurul unui nivel anual de 8 la sută. Cum arată experții O.C.D.E., o serie de factori sezonieri favorabili au contribuit la această evoluție, a cărei menținere în lunile următoare nu poate fi socotită actualmente ca asigurată. Dintre evoluțiile pe țări, rețin atenția revenirea ratei inflației în Elveția și Danemarca sub media anuală din perioada 1962—1972, și pe de altă parte, menținerea ei la niveluri de circa sau peste 15 la sută anual în 10 țări membre ale organizației.

Prețurile la consumator în țările OCDE, modificarea procentuală față de perioada precedentă, înainte de eliminarea oscilațiilor sezoniere

	1962-1972 media anuală	1973	1974	12 luni încheiate în dec. 1975
Canada	3,3	7,6	10,9	9,5
S.U.A.	3,3	6,2	11,0	7,0
Japonia	5,7	11,7	24,5	7,5
Australia	3,4	9,5	15,1	14,1
Noua Zeelandă	5,1	8,3	11,0	15,7
Franța	4,4	7,3	13,7	9,6
R.F.G.	3,2	6,9	7,0	5,4
Italia	4,3	10,8	19,1	11,2
Anglia	4,9	9,2	16,0	24,9
Belgia	3,8	7,0	12,7	11,0
Luxemburg	3,4	6,1	9,5	10,9
Olanda	5,4	8,0	9,6	9,2
Danemarca	6,0	9,3	15,3	4,3
Irlanda	5,8	11,4	17,0	16,8
Austria	3,9	7,6	9,5	6,8
Finlanda	5,7	11,7	17,5	18,1
Grecia	2,7	15,5	26,9	15,2
Islanda	11,9	20,6	42,9	43,6
Norvegia	5,1	7,5	9,4	11,0
Portugalia	6,3	12,9	25,0	14,7
Spania	7,1	11,4	15,7	14,0
Suedia	4,7	6,7	10,1	10,2
Elveția	4,0	8,7	9,8	3,4
Turcia	8,6	14,0	23,8	18,1
Total OCDE	3,9	7,9	13,4	9,2
OCDE Europa	4,5	8,6	13,2	11,7
CEE	4,2	8,1	12,7	11,7

Sursa : OCDE, Communiqué de presse, 5 februarie 1976.

Evoluții monetare

SĂPTĂMÎNA 9—13 februarie 1976 s-a caracterizat printr-o evoluție contradictorie a cursului dolarului american.

Devalorizarea cu 11 la sută a pesetei spaniole față de dolarul american ; continua depreciere a lirei italiene (în ciuda faptului că deficitul balanței de plăți italiene pe anul 1975 a fost de peste 4 ori mai mic decît cel pe 1974) ; atacurile puternice asupra francului francez în speranța operatorilor de devize că actualul raport franc francez/marcă vest-germană din cadrul „șarpelui“ valutar vest-european se va modifica în sensul revalorizării mărcii vest-germane — acești factori ar fi trebuit să ducă la întărirea valutei americane.

Întrucît însă dolarul american a fost folosit în toată această perioadă ca o valută „vehicul“ pentru transferarea capitalurilor din valutele considerate în prezent ca slabe (lira italiană, peseta spaniolă, francul belgian, francul francez) în valutele considerate tari sau în întărire (marca vest-germană, francul elvețian, florinul olandez), pe ansamblu el a înregistrat o scădere. Dealtfel, dacă la începutul perioadei 1 D.S.T. era egal cu 1,17064 dolari S.U.A., la sfîrșitul perioadei această relație era de 1 D.S.T.=1,17216 dolari S.U.A., ceea ce arată că în comparație cu „coșul“ celor 16 valute care formează cursul D.S.T., dolarul S.U.A. a înregistrat o scădere.

În perioada analizată băncile centrale vest-europene au fost nevoite să intervină cu peste 5 miliarde dolari pe piața valutară pentru a „calma“ fluctuațiile mari de cursuri cu un pronunțat caracter speculativ. În cercurile de afaceri se apreciază că în cazul cînd autoritățile americane nu vor colabora cu băncile centrale europene pe linia acordului de la Rambouillet din noiembrie 1971, acesta va fi pus la grea încercare, cu urmări imprevizibile pe piața valutară.

Dobînzile la depozitele în eurovalute nu au suferit mișcări importante : staționar la depozitele în eurodolari, ușoară tendință de scădere la euromarca vest-germană și eurofrancul elvețian.

Prețul aurului la Londra a înregistrat ușoare oscilații, de 2—3 dolari, în jurul nivelului de 130 dolari uncia.

Petroliere neutilizate

ȘANTIERELE navale mondiale au pierdut începînd din toamna trecută comenzi de petroliere în valoare de aproape 48 milioane tdw ca urmare a anulării unor comenzi. Potrivit unor surse citate de ziarul The Times, la sfîrșitul lunii noiembrie 1975 tonajul petrolierelor neutilizate ajunsese la aproape 38 milioane tdw, iar dacă se ține seama și de tonajul cargourilor mixte neutilizate — la 44 milioane tdw. La sfîrșitul anului trecut 368 de petroliere, reprezentînd 11% din capacitatea întregii flote mondiale, se aflau imobilizate în diferite regiuni ale globului. Totuși în baza unor comenzi anterioare șantierele navale au livrat anul trecut armatorilor petroliere cu un tonaj total de peste 37 milioane de tone dintre care unele de foarte mare tonaj. Intre acestea se numără și cel mai mare petrolier produs vreodată în lume — și anume „Nessei Maru“ (484 337 tdw) — realizat de un șantier naval din Japonia, ca și „gigantul mărilor“ din imaginea alăturată (380 000 tdw, 360 m lungime, 64 m lățime, cu un echipaj format din 35 de persoane), lansat de șantierele navale AG Weser din Bremen (aparținînd concernului Krupp). De curînd șantierele vest-germane amintite au lansat un petrolier identic, ambele comenzi venind din partea armatorului grec Stavros Niarchos.

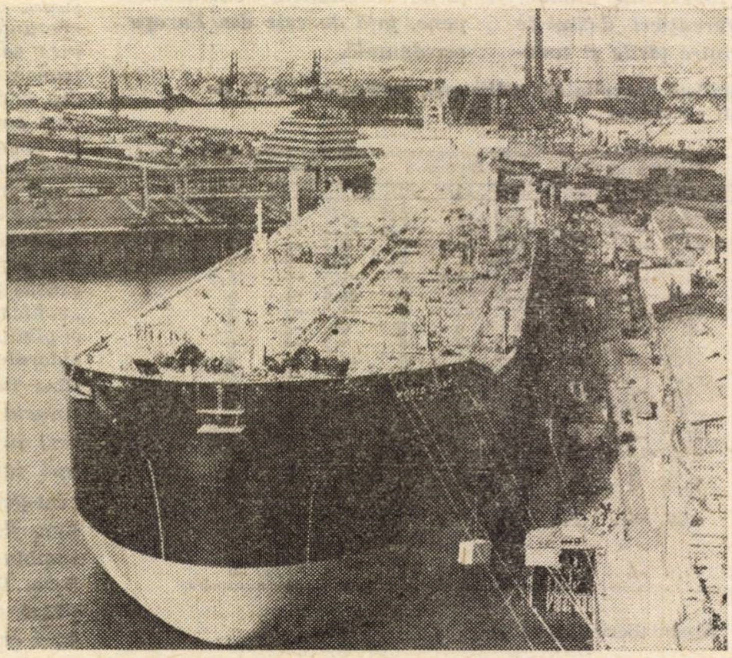

Comerțul Poloniei cu țările capitaliste dezvoltate

DATE STATISTICE pe o perioadă mai îndelungată evidențiază creșterea comerțului Poloniei cu țările capitaliste dezvoltate : în perioada 1960—1974 volumul schimburilor reciproce a sporit (în prețurile curente) de 8,2 ori. Dinamica a fost mai susținută în ultimii ani, cînd ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în volumul total al schimburilor comerciale ale R.P. Polone s-a majorat de la 27,1% în 1970 la 44,3% în 1974. Principalii parteneri occidentali ai Poloniei sînt țările europene (R.F.G., Anglia, Franța, Italia, Suedia ș.a.), urmate de S.U.A. În ceea ce privește structura schimburilor de mărfuri, datele din tabel evidențiază creșterea ponderii combustibililor și energiei cît și a produselor industriei constructoare de mașini, concomitent cu reducerea ponderii celulozei și hîrtiei, a produselor industriei ușoare și alimentare, a celor agricole etc.

	Export		Import	
	1970	1974	1970	1974
Valoarea totală (miliarde zloți)x	4,0	10,0	3,7	17,7
Din care (în %):				
Combustibil și energie	18,6	26,7	1,3	3,6
Producția industriei prelucrătoarexx	70,4	67,1	86,7	87,2
- metalurgie	12,1	12,0	16,9	20,1
- construcții de mașini	7,8	12,0	28,1	35,4
- chimie	7,1	11,3	18,0	15,4
- materiale de construcții, sticlă și ceramică	1,9	1,4	2,7	1,3
- celuloză și hîrtie	7,0	4,6	4,5	2,6
- industria ușoară	6,4	6,8	5,1	4,2
- industria alimentară	27,1	18,2	9,4	6,6
Producția agriculturii și silviculturii	11,0	6,2	12,0	9,2

x In prețuri curente. xx Inclusiv materiile prime pentru ramurile respective.

Sursa: B.I.E.I., nr. 54/1975.

O dobîndă negativă și elucidarea ei

DUPĂ ESTIMAȚIILE băncilor elvețiene, veniturile realizate de ele în primele 11 luni ale anului trecut de pe urma aplicării dobînzii negative la depunerile din străinătate în valuta elvețiană însumează circa 13 milioane de franci. Această dobîndă negativă — inițial de 8% pe an — a fost introdusă în 1972, iar de la 22 ianuarie 1975 a fost majorată pentru a constitui o frînă mai eficientă în calea depunerilor în franci elvețieni.

În cercurile de specialitate se apreciază că suma relativ redusă a încasărilor din dobînzi negative relevă efectul limitat al acestei măsuri de frînare a acțiunilor speculative cu francul elvețian, cei interesați găsind o „portiță“ pentru eludarea ei. Astfel, deținătorii străini de franci elvețieni nu-i mai depun la băncile elvețiene, ci îi schimbă contra alte devize liber convertibile, iar pe acestea le vînd la termen (de pildă, de 3 luni) iarăși contra franci elvețieni. Pînă la scadența respectivă, deținătorul străin depune devizele la băncile elvețiene, care îi plătesc dobînda, în loc de a încasa de la el dobînda negativă (în cazul în care depunerea s-ar fi efectuat în franci elvețieni).

Proliferare surprinzătoare

PENTRU PRIMA OARĂ de șapte decenii încoace se constată în Marea Nordului o puternică creștere a cantității de pești. Anul trecut producția a depășit 3 milioane de tone, în timp ce la începutul secolului se pescuiau numai 1—1,5 milioane tone pe an. Această evoluție este considerată surprinzătoare, cu atît mai mult cu cît pînă recent rezervele de pește în Marea Nordului erau considerate a fi deosebit de amenințate datorită exploatării lor abuzive și poluării apelor. O explicație posibilă este reducerea numărului de heringi și de macrouri, care consumă multe larve de pește, iar alta este „amendarea“ zonei de coastă cu fosfați provenind din detergenții aduși de rîuri în mare. Numai Rinul aduce 30 000 tone de detergenți în fiecare an. Consecința este proliferarea algelor verzi care aduc cu sine o proliferare a diverselor specii de pești mici care se hrănesc cu alge. Cum totul în lume se înlănțuie, aceasta atrage pești mari care urmăresc să-i înghită pe cei mici.

Heringii (ierbivori) tind să dispară, între altele pentru că se înmulțesc bancurile de ton (carnivori). În afară de aceasta, planctonul vegetal, care le servește drept hrană, este în scădere în Marea Nordului ca urmare a poluării prin hidrocarburi.

Agricultură fără arat

DUPĂ 5 000 DE ANI de la inventarea plugului fermierii au perspective să se poată lipsi de el.

Peste 1 500 experți în agricultură s-au întîlnit în luna ianuarie la Hershey (S.U.A.) pentru a discuta metoda denumită „agricultura fără arat“, care se utilizează acum pe o întindere de aproximativ 2% din terenul cultivabil al țării. Departamentul agriculturii prevede că peste 30 de de ani, mai mult de jumătate din terenurile arabile din Statele Unite vor fi cultivate în acest fel. După strîngerea recoltei de toamnă se plantează pe terenul agricol o „plantă protectoare“, de obicei, secara. Primăvara secara este distrusă cu ierbicide și planta principală este semănată în stratul de putregai. Pămîntul nu se ară de loc și nu mai este nevoie de nici un fel de lucrări pînă în momentul recoltării, cînd ciclul este luat de la început. Economiile de timp și bani, în comparație cu agricultura tradițională sînt foarte mari. Experiențele dovedesc că prin această metodă se consumă doar între o treime și o șesime din volumul combustibilului necesar pentru aceeași suprafață de teren în vechile condiții. Pămîntul reține cu 50% mai multă umezeală decît un teren arat, iar eroziunea se reduce cu pînă la 90%. Deoarece cultivarea fără arat împiedică eroziunea, aceasta înseamnă că milioane de hectare pe terenuri deluroase vor putea fi folosite pentru agricultură. Recoltele obținute prin cultivarea fără arat s-au dovedit a fi la fel de bune sau chiar ceva mai bune decît cele obișnuite. Dintre dezavantaje se menționează de pildă, proliferarea insectelor în stratul de putregai, ceea ce va necesita găsirea unor antidăunători adecvați.

GLOSAR

Produse de bază

ÎN literatura de specialitate se utilizează cu semnificații asemănătoare termenii : materii prime, materii prime de bază, produse de bază, produse primare ș.a.

Atributul de **materie primă** poate fi asociat de regulă oricărui material sau produs care, la concurență cu alte materiale, este utilizat în ciclul de fabricație al unui viitor produs (finit sau nu). Pe de altă parte, deseori termenul respectiv este utilizat pentru a menționa produse cu un grad redus de prelucrare și care sînt grupate într-o categorie ce precede pe cea a semifabricatelor.

În prezent, acest conținut general al noțiunii este modelat și adaptat conform realităților circuitului economic mondial. Este vorba de faptul că pentru țările în curs de dezvoltare în general, ponderea principală a încasărilor din export este realizată pe seama produselor cu un grad scăzut de prelucrare, constituind în acest context **produse de bază.** Ceea ce poate da naștere unor întrebări este concretizarea nominală a produselor care intră în sfera de cuprindere a noțiunii.

O altă semnificație atribuită acestui termen este aceea că produsele de bază sînt cele care constituie baza producției de manufacturate, ele fiind deci caracterizate printr-un grad redus de prelucrare. Sub acest unghi trebuie remarcat că produsele de bază pot fi caracteristice exportului sau importului oricărei țări, indiferent de gradul de dezvoltare economică. De regulă, în lucrările de specialitate, inclusiv în cele elaborate în cadrul unor organizații internaționale se tinde la consolidarea termenului în acest din urmă înțeles.

Un element care contribuie la clarificarea conținutului termenilor folosiți este faptul că produsele cu un grad scăzut de prelucrare sînt rezultatul activității în agricultură sau în industria extractivă, cele două domenii fiind reunite sub denumirea de „sectorul primar". În consecință și produsele obținute sînt denumite **produse primare.** Trebuie însă remarcat că atît în documentele O.N.U., cît și în cele G.A.T.T. se tinde către lărgirea ariei de cuprindere a termenului, incluzînd atît produse ale industriei alimentare, cît și unele produse metalurgice (în special laminate neferoase) și piei.

Se poate deci trage concluzia că în sens larg conținutul noțiunilor „produse primare" și „produse de bază" exprimă aceeași realitate.

De exemplu, în documentele G.A.T.T., prin produse primare se înțeleg : produse alimentare (inclusiv materii prime agroalimentare) ; materii prime (de uz industrial) : piei, cauciuc, lemn, fibre textile ; minereuri și metale, inclusiv îngrășăminte minerale, deșeuri și concentrate metalice ; combustibili și carburanți.

Documentele Secretariatului U.N.C.T.A.D. cuprind următoarele produse în categoria celor de bază : produse alimentare, băuturi și tutun ; materii prime agricole ; minereuri și metale ; combustibili.

Calculele efectuate de către secretariat pentru a releva importanța produselor de bază au cuprins 64 de produse, care în anul 1970 au reprezentat 3/4 din comerțul internațional cu produse de bază. Ulterior, pe măsura elaborării Programului integrat, secretariatul a divizat produsele de bază în două mari categorii : produse de bază esențiale („core commodities") și neesențiale. Din prima categorie fac parte în accepția largă 18 produse (grîu, porumb, orez, zahăr, cafea, cacao, ceai, bumbac, fibre textile dure, iută, cauciuc, cupru, cositor, plumb, zinc, minereu de fier, aluminiu, lînă). Cea de-a doua categorie este divizată în alte cereale și celelalte produse de bază (în principal copra, tutun, condimente, uleiuri, piei, tungsten).

Criteriul de clasificare utilizat este cel al importanței acestor produse pentru economia și exportul țărilor în curs de dezvoltare. Se poate deci menționa tendința secretariatului U.N.C.T.A.D. de a considera ca produse de bază cu prioritate pe cele care sînt determinante pentru evoluția economică a țărilor în curs de dezvoltare.

Marian DINU

Reevaluare

Traian Vulpe, Craiova — Reevaluarea unilaterală a rezervelor de aur monetar efectuată de Franța la 7 ianuarie a.c. are la bază hotărîrea adoptată de ea cu un an în urmă — cînd a abandonat prețul oficial al aurului de 42,22 dolari uncia — de a realiza semestrial această operațiune contabilă pe baza prețurilor curente de pe piața Londrei. Astfel, noul preț utilizat pentru calcularea valorii celor 3 140 tone de aur ale Franței, cu valabilitate pînă la sfîrșitul lunii iunie a.c., este de 20 123 franci kilogramul, față de 22 039 franci în cele șase luni anterioare. Cu acest prilej Franța a recalculat și valoarea rezervelor sale valutare în baza cursului de 4,47 franci pentru un dolar curs înregistrat la 29 decembrie 1975 (față de 4 franci pentru un dolar, cît a fost cursul valabil pentru semestrul II anul trecut). Ca urmare, în vreme ce valoarea rezervelor franceze de aur s-a redus, cea a rezervelor de devize a sporit.

Schimburi comerciale intraeuropene

Vasile Cosma, Focșani — Potrivit unor date citate într-o conferință ținută recent la București de Sir Christopher Soames, vicepreședinte al Comisiei Comunității Economice Europene, cele nouă țări membre ale C.E.E. efectuează circa 40% din comerțul mondial (dacă nu se ține seama de comerțul dintre țările socialiste), din care circa jumătate (respectiv 20%) cu țările terțe.

Deși au crescut ca volum în ultimii ani, schimburile comerciale dintre țările socialiste europene și cele ale Pieței Comune reprezintă mai puțin de 10% din totalul comerțului extracomunitar al acestora din urmă, adică mult sub nivelul posibilităților existente.

Recunoașterea deosebirilor dintre țările vest-europene și cele socialiste, spunea vicepreședintele Comisiei C.E.E., nu exclude și nu trebuie să excludă dezvoltarea unor relații constructive și de cooperare între aceste țări, vorbitorul arătînd că nu vede nici un motiv pentru care ele n-ar putea colabora prin modalități care să nu compromită principiile și aspirațiile lor esențiale.

Arturo Frondizi

Margareta Filimon, Iași — Dr. Arturo Frondizi, președintele Consiliului de administrație al Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaționale, creat la Paris în toamna anului trecut, s-a născut în 1908 și și-a făcut studiile juridice la universitatea din capitala țării sale, Buenos Aires, la care a ocupat și funcții didactice începînd din 1932. A fost ales președinte al Republicii Argentina la 22 februarie 1958, ocupînd această înaltă funcție pînă în martie 1962. Printre lucrările sale se numără : „Petrol și politică" (1955), „Interesele muncitorilor și soarta naționalizării" (1957), „Politica economică națională" (1963), „Petrol și națiune" (1964), „Problema agrară argentiniană" (1965). Cu ocazia sesiunii de la București a Institutului din Paris pentru problemele unei noi ordini economice internaționale, revista noastră a publicat (în nr. 50/1975) textul comunicării dr. A. Frondizi intitulate „Noua ordine economică internațională : experiența României".

Orașe noi în România

Ion Matache, Turnu Măgurele — Cînd vorbim de orașe noi, avem în vedere de fapt două aspecte : decretarea de localități rurale ca orașe (pe această bază în perioada 1966—1968 au fost declarate 53 de orașe) și apariția de orașe noi, prin care înțelegem acele centre urbane care au apărut pe locuri fără antecedente de așezări rurale. Tipic pentru această din urmă situație este **orașul Victoria** (7 492 locuitori la 1 iulie 1974), unul dintre primele orașe noi apărute pe harta țării (în anul 1949), pe un loc unde exista un șes cultivat devenit un puternic centru al industriei chimice. Din aceeași categorie face parte și **orașul Gh. Gheorghiu-Dej** (40 029 locuitori), așezat pe Valea Trotușului, construit parțial pe vatra vechiului sat Onești, atestat din secolul al XV-lea. Aici s-a ridicat un puternic complex industrial ce cuprinde rafinăria de petrol nr. 10, o termocentrală, un combinat de cauciuc sintetic și un combinat chimic alimentat printr-un saleduct de la Tg. Ocna. Alte exemple le constituie **orașul Motru** (12 480 locuitori), ridicat în bazinul de exploatare a lignitului din Podișul Getic, și, în ciuda vechimii așezării pe care a înlocuit-o, **orașul-port Orșova** (12 797 locuitori), complet nou ca urmare a strămutării locuitorilor din zona inundată a lacului de la Porțile de Fier.

Din prima categorie putem menționa o serie de localități a căror evoluție este legată de dezvoltarea industriei extractive, cum ar fi **orașul Dr. Petru Groza** (6 201 locuitori), în apropiere de Beiuș, **Uricani** (8 457 locuitori), oraș minier în regiunea carboniferă din Valea Jiului, sau **Bălan** (11 498 locuitori), situat în zona de exploatare și prelucrare a minereului de cupru din județul Harghita.

Apariția continuă de noi orașe în România este un fenomen firesc, rezultat al dezvoltării și îmbunătățirii permanente a repartizării teritoriale a forțelor de producție, al întăririi rolului orașelor și al poziției lor în teritoriu.

În cincinalul în curs — concomitent cu dezvoltarea în continuare a actualelor orașe, îndeosebi a celor rămase în urmă — va începe transformarea treptată în orășele agricole sau agroindustriale a unui număr de 120 de centre comunale, cîte 2—4 în fiecare județ.

Printre comunele care vor deveni centre urbane în actualul cincinal se numără Scornicești, Radomirești și Vădastra în județul Olt, Nehoiu, Berca și Pogoanele în județul Buzău, Verești, Dolhasca și Broșteni în județul Suceava, Cudalbi, Pechea, Liești, Ivești în județul Galați etc. Potrivit prevederilor Programului partidului, în perspectivă vor trebui create 300—400 noi centre orășenești.

asist. univ.
Ion VASILE

Poluare și specii

Ștefan Maciu, București — Astăzi ar fi amenințate de dispariție circa 20 000 de specii vegetale. De asemenea, după unele calcule, între 1600 și 1970 în lume au dispărut circa 1 000 de specii de păsări și mamifere, altele fiind amenințate de dispariție în lipsa unor măsuri care să combată cauzele acestui fenomen. De remarcat că există încă destule specii de viețuitoare nestudiate, a căror interdependență cu celelalte specii, rol în echilibrele din biosferă și însemnătate finală pentru om rămîn încă de cercetat. Astfel, în prezent se cunosc peste 800 000 de specii de insecte, dar se apreciază la mai multe milioane numărul celor încă nestudiate. Din literatura științifică românească vă recomandăm lucrarea profesorilor C.V. Oprea și Nestor Lupei „Echilibre și dezechilibre în biosferă", Editura Facla, 1975, din care am extras de altfel datele de mai sus.

curier

DIN PRACTICA JUDICIARĂ A COLEGIULUI DE JURISDICȚIE ȘI MINISTER PUBLIC AL CURȚII SUPERIOARE DE CONTROL FINANCIAR (II)

AUTORITATE DE LUCRU JUDECAT. EMITEREA DECIZIEI DE IMPUTARE DE CĂTRE ORGANUL IERARHIC SUPERIOR AL UNITĂȚII PĂGUBITE CARE A FIGURAT CA PARTE CIVILĂ ÎN PROCESUL PENAL. ÎNLOCUIREA RĂSPUNDERII CIVILE CU RĂSPUNDEREA MATERIALĂ.

ÎN CONFORMITATE cu dispozițiile art. 1201 din Codul civil este lucru judecat atunci cînd a doua cerere în judecată are același obiect, este întemeiată pe aceeași cauză și este între aceleași părți, făcută de ele și în contra lor în aceeași calitate.

Hotărîrea definitivă a instanței penale are — potrivit art. 22 din Codul de procedură penală — autoritate de lucru judecat în fața instanței civile care judecă acțiunea civilă, cu privire la existența faptei, a persoanei care a săvîrșit-o și a vinovăției acesteia.

Dacă în cadrul procesului penal nu a fost obținută de către unitatea prejudiciată, instituită parte civilă, repararea integrală a pagubei, nu se poate recupera diferența neacordată, pe calea unei decizii de imputare, existînd autoritate de lucru judecat dedusă din hotărîrea penală.

Împrejurarea că în procesul declanșat prin contestarea deciziei de imputare, cu judecarea căruia se află investită Curtea Superioară de Control Financiar, figurează ca parte emitentul deciziei, în speță, o direcție generală de resort dintr-un minister, iar nu unitatea păgubită — o bază de aprovizionare — care se constituise parte civilă în procesul penal, își găsește explicația în aplicarea regulei speciale de competență instituită de art. 108 (2) din Codul muncii, care prevede că atunci cînd plata urmează a se face de conducătorul unității, decizia de imputare se dă de către organul ierarhic superior.

În orice caz nu poate fi considerată ca neîndeplinită condiția identității de persoană — dat fiind că acțiunea civilă a fost exercitată în procesul penal de o altă persoană (juridică) decît cea care a declanșat procedura de recuperare — deoarece pentru existența autorității de lucru judecat decisiv este ca daunele să se fi produs în patrimoniul uneia și aceleiași unități, indiferent că recuperarea pagubei s-a făcut direct de unitatea păgubită, ori de către altă unitate (mandatara sa legală), care a acționat în beneficiul primei, urmărind reîntregirea patrimoniului acesteia.

Pe de altă parte, în situația dată, emiterea deciziei de imputare contravine și dispozițiilor art. 103 (2) din Codul muncii care prevăd că pentru pagubele cauzate unității printr-o faptă ce constituie infracțiune răspunderea se stabilește potrivit legii penale, răspunderea civilă, născută în atare condiții, neputînd fi completată sau înlocuită cu răspunderea materială.

DECIZIE DE IMPUTARE. PAGUBA PRODUSĂ DE PREȘEDINTELE C.A.P. AVÎND ȘI CALITATEA DE SPECIALIST AGRICOL

POTRIVIT art. 20 lit. d al. 2 din Legea nr. 4/1970, privind organizarea producției și muncii în agricultură, specialiștii agricoli care lucrează în cooperativele agricole de producție răspund față de acestea pentru pagubele materiale aduse din vina lor și în legătură cu munca lor, dispozițiile de recuperare a daunelor fiind emise de direcțiile agricole județene la propunerea consiliilor de conducere ale cooperativelor agricole de producție.

Textul citat reglementează modalitatea de recuperare a daunelor provocate de specialiștii agricoli ca participanți în procesul tehnologic de producție. Procedura respectivă nu este aplicabilă specialiștilor care dețin funcția eligibilă de președinte al unei cooperative agricole de producție, deoarece statutul juridic și profesional al acestor două categorii este total deosebit.

A admite că față de președintele cooperativei agricole de producție, fie și specialist agricol, se poate lua măsura imputării unor pagube de către organul administrativ — direcția agricolă județeană — ar însemna să se eludeze conținutul și finalitatea prevederilor Statutului C.A.P., scoțîndu-se de sub competența adunării generale tocmai persoana care, prin natura funcției și atribuțiile specifice, are conducerea operativă a unității, fiind deci primul chemat să răspundă față de organul suprem al cooperativei de modul în care își aduce la îndeplinire obligațiile.

Faptul că un specialist agricol, ales președinte al cooperativei agricole de producție, continuă să primească o retribuție din partea organului administrativ, este nerelevant sub aspectul analizat, în primul rînd pentru că la această retribuție fixă se adaugă o cotă procentuală aferentă drepturilor bănești cuvenite președintelui, care se suportă din fondurile unității cooperatiste, dar mai ales pentru că hotărîtor în stabilirea regimului juridic aplicabil este modul de încadrare și eliberare din funcție, precum și natura raporturilor de muncă existente, atrase de calitatea de președinte — dobîndită — a specialistului agricol.

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ. CONDUCĂTORUL UNITĂȚII

ÎN CONFORMITATE cu dispozițiile art. 229 din Legea nr. 9 din 22 noiembrie 1972, conducătorul unității socialiste de stat, la numirea sa în funcție, preia răspunderea administrării patrimoniului încredințat de stat, asumîndu-și prin contract angajamentul și răspunderea de a gospodări cu grijă și eficient și de a dezvolta mijloacele materiale și bănești ale instituției.

Conducătorul compartimentului financiar contabil răspunde — potrivit art. 230 din aceeași lege — de activitatea financiar-contabilă, avînd, printre altele, și obligația de a efectua analiza cheltuielilor de producție și de circulație, a utilizării mijloacelor circulante, asigurînd, de asemenea, îndeplinirea atribuțiilor ce revin compartimentului financiar contabil pentru păstrarea integrității avutului obștesc și cele cu privire la controlul preventiv și la controlul operativ curent.

În aplicarea acestor dispoziții legale și a principiilor ce se degajă din ele, apare inadmisibil ca persoanele care au răspunderea administrării generale a unor fonduri și valori — dar îndeosebi conducătorul unității — să se supună fără discernămînt și simț gospodăresc inițiativelor venite fie și din partea unui organ ierarhic superior, atunci cînd apreciază că sînt păgubitoare patrimoniului unității.

Colegiul a constatat — într-o cauză dedusă judecății — că, deși la pregătirea unui contract încheiat de o cooperativă pentru achiziționarea de geamuri trase a contribuit și organul ierarhic superior prin recomandări greșite în ce privește cantitatea, totuși, întrucît contractul cu furnizorul a fost semnat de reprezentanții cooperativei, care au angajat valabil patrimoniul unității, aceștia trebuie să răspundă pentru toate consecințele decurgînd din aplicarea contractului (de exemplu, imobilizare de lungă durată a unor mărfuri greu vandabile), deoarece, în raport cu competențele ce le au, potrivit legii, puteau și erau în drept să nu încheie contractul dacă îl socoteau prejudiciabil.

Material întocmit de un colectiv de judecători financiari și procurori financiari din Colegiul de jurisdicție și ministerul public al Curții Superioare de Control Financiar.

revista economica

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL

numărului 7 din 20 februarie 1976

— Pădurea română (**Maria D. Popescu**) 1

— Ideologie • politică • educație : Împletirea strînsă a stimulilor morali cu cei materiali și cu educația socialistă (**Maria Cobianu**) 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cincinalul 1976—1980: Economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale (dr. **Vasile M. Popescu**) 4

— Plan-angajamente. Acțiuni convergente pentru creșterea accelerată a productivității muncii (**L. Țintea**) 7

— Dezbatere „R.E." Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor valorici (II) 9

— Serviciile — componentă a dezvoltării în profil teritorial (**Ioan Mărculescu**) 11

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Contribuția cabinetelor de organizare (dr. ing. **Liviu Ștefănescu**, ec. **Nicolae Ferezan**) 14

DOCUMENTAR ECONOMIC

— În sprijinul cursanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Politica partidului în domeniul învățămîntului și pregătirii profesionale a forței de muncă. (prof. univ. dr. **Ioan Totu**) 16

TEORII • IDEI

— Școli • curente • economiști : Confruntate cu inflația și șomajul, subtilitățile monetariste se recunosc ineficiente (dr. **Const. Bichi**) 20

— Recenzii: Optimizarea deciziilor (prof. dr. **Constantin Ionete**) • Marketingul și scopul producției socialiste (**Vasile Smărăndescu**) 22

— Convorbiri economice cu prof. dr. ing. **V. Harnaj**, președintele Apimondiei. 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru o nouă ordine economică internațională : Exigențe conceptuale și cîteva false dileme (III) (**Ioniță Olteanu**) 24

— U.R.S.S. : Progresul tehnic — „motor" al cincinalului (**N. Popov**) 27

Ilustrațiile de pe coperta I, paginile 1 și 12 prezintă cunoscute opere de Constantin Brâncuși

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

1 — 8 MARTIE — MĂRŢIŞOR

BROŞE SIMPLE DE METAL
SAU CU PIETRE COLORATE,
ORI CU STRASURI, NESTEMATE
CU LUCIRE DE CRISTAL.

COLIERE ŞI INELE
ŞI BRĂŢĂRI FERMECĂTOARE,
CLIPSURI — TOATE-S PENTRU ELE
MINUNATE MĂRŢIŞOARE !

MĂRȚIȘOR

1976 APR - 8

MĂRȚIȘOARE,
MĂRȚIȘOARE:
SCURTE, ROCHII
ȘI TAIOARE
ȘI COMPLEURI
COLORATE,
GATA CONFECȚIONATE
LENJERIE, GENȚI,
POȘETE,
ORI PULOVERE,
JACHETE,
O EȘARFĂ COLORATĂ
SAU O PIJAMA
PLUȘATĂ,
CIZMULIȚE ȘI BATICURI,
DRESURI, PE MĂSURI,
ÎN PLICURI
ORI MĂNUȘI, BLUZE,
FUROURI
MĂRȚIȘOARE
ȘI CADOURI
— Bumbac, PNA sau
lînă —
ORIȘICUI, LA ÎNDEMÎNĂ.
MARTIE ÎN GALANTARE,
EXPUI MÎNDRE
MĂRȚIȘOARE —
SIMBOLURI PE ACEST
PĂMÎNT
PENTRU CEI CE DRAGI
NE SÎNT.

'76

Lei 5

D646
IX MC

revista economică
8 27-II 1976
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

strategia înnoirii şi modernizării produselor

Universal 445 DC
C.I.M.A.

Judeţele ţării pe traiectoria progresului

PRAHOVA

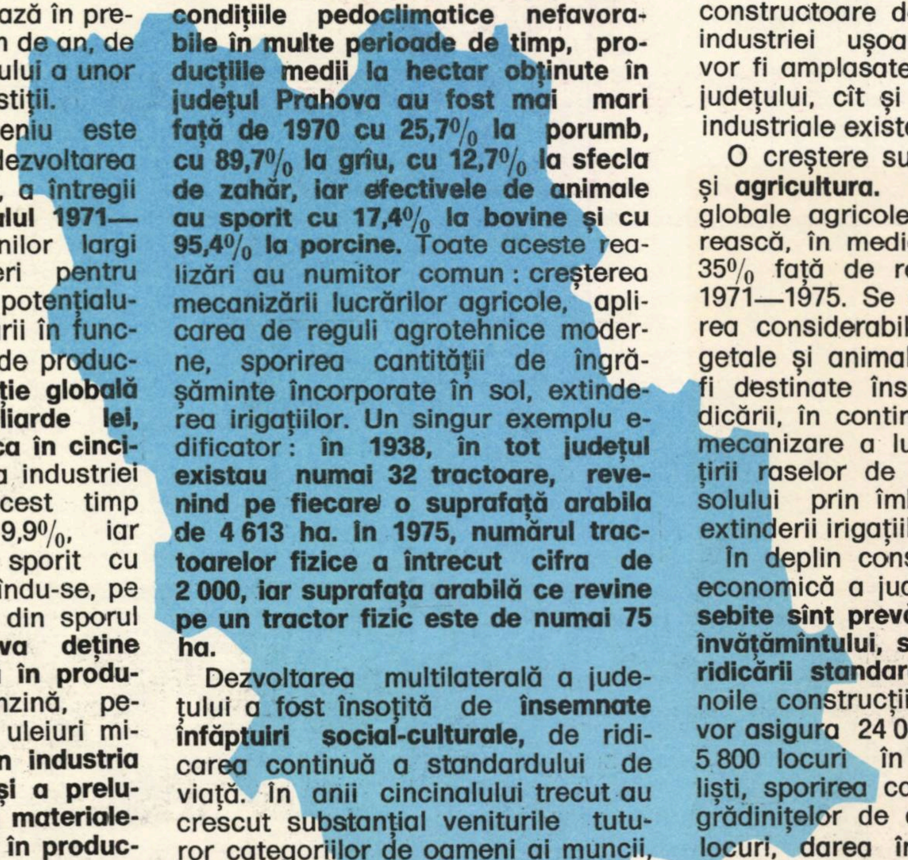

DISPUNÎND DE BOGATE RESURSE NATURALE, (petrol, gaze naturale, lemn, materiale de construcţii etc.), a căror valorificare superioară s-a intensificat tot mai mult în anii socialismului, judeţul Prahova a cunoscut un puternic proces de industrializare şi, odată cu aceasta, o intensă dezvoltare social-economică. Pentru atingerea nivelului înalt de dezvoltare la care se situează în prezent judeţul s-a bucurat, an de an, de alocarea din partea statului a unor însemnate fonduri de investiţii.

Perioada ultimului deceniu este cea mai dinamică în dezvoltarea Prahovei, ca, de altfel, a întregii ţări. Bunăoară, **în cincinalul 1971—1975,** ca urmare a acţiunilor largi desfăşurate în întreprinderi pentru mai buna valorificare a potenţialului tehnic şi uman, a intrării în funcţiune a 78 noi capacităţi de producţie, **s-a realizat o producţie globală suplimentară de 2,648 miliarde lei, cu peste 50% mai mare ca în cincinalul anterior.** Dezvoltarea industriei prahovene a marcat în acest timp un ritm mediu anual de 9,9%, iar productivitatea muncii a sporit cu 37,7% faţă de 1970, obţinîndu-se, pe această cale, peste 74% din sporul producţiei globale. **Prahova deţine astăzi primul loc pe ţară în producerea combustibililor** (benzină, petroluri, motorine, păcură, uleiuri minerale etc.), **locul III în industria construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalului, chimiei şi materialelor de construcţii, locul V în producţia de sticlă, porţelanuri şi cărbune extras, locul VI în industria celulozei, hîrtiei, textilelor etc.**

Ca o expresie a puternicului potenţial tehnic, a capacităţii creatoare a celor ce muncesc, a spiritului lor inventiv, în întreprinderile prahovene se realizează numeroase produse de înalt nivel tehnic, bine apreciate atît pe piaţa internă, cît şi de beneficiarii externi. La tîrgurile internaţionale de la Leipzig şi Brno, de pildă, instalaţiile de forat 3 DH-200, F-200, 2-DH, prevenitorul de erupţie de 350 de atmosfere au fost distinse cu medalia de aur, confirmînd locul de frunte pe care-l ocupă pe plan mondial utilajele petroliere româneşti realizate de industria prahoveană.

Succese de seamă au fost dobîndite şi în dezvoltarea agriculturii. Este ilustrativ de menţionat că, **în anii cincinalului 1971—1975, cu toate condiţiile pedoclimatice nefavorabile în multe perioade de timp, producţiile medii la hectar obţinute în judeţul Prahova au fost mai mari faţă de 1970 cu 25,7% la porumb, cu 89,7% la grîu, cu 12,7% la sfecla de zahăr, iar efectivele de animale au sporit cu 17,4% la bovine şi cu 95,4% la porcine.** Toate aceste realizări au numitor comun: creşterea mecanizării lucrărilor agricole, aplicarea de reguli agrotehnice moderne, sporirea cantităţii de îngrăşăminte încorporate în sol, extinderea irigaţiilor. Un singur exemplu edificator: **în 1938, în tot judeţul existau numai 32 tractoare, revenind pe fiecare o suprafaţă arabilă de 4 613 ha. În 1975, numărul tractoarelor fizice a întrecut cifra de 2 000, iar suprafaţa arabilă ce revine pe un tractor fizic este de numai 75 ha.**

Dezvoltarea multilaterală a judeţului a fost însoţită de **însemnate înfăptuiri social-culturale,** de ridicarea continuă a standardului de viaţă. În anii cincinalului trecut au crescut substanţial veniturile tuturor categoriilor de oameni ai muncii, **au fost date în folosinţă peste 16 450 apartamente fizice, 4 050 locuri în creşe şi grădiniţe, 210 săli de clasa şi laboratoare, un spital judeţean cu 700 locuri, 45 000 mp. spaţii comerciale** etc. Nu există localitate în cadrul judeţului unde înnoirile, modernizarea edilitară, să nu-şi fi pus din plin amprenta.

Şi în viitorii ani judeţul Prahova va continua să se dezvolte puternic. **Volumul producţiei globale industriale în perioada 1976—1980 urmează să crească cu aproape 64%, circa 88% din sporul acestei producţii urmînd să se realizeze pe seama creşterii productivităţii muncii.** Va continua procesul înnoirii fondurilor fixe, dezvoltării de capacităţi de producţie, se vor construi 25 noi unităţi industriale şi se vor moderniza 65 din obiectivele existente. Noile obiective — unităţi chimice, constructoare de maşini, unităţi ale industriei uşoare şi alimentare — vor fi amplasate în diferite zone ale judeţului, cît şi în marile platforme industriale existente.

O creştere susţinută va cunoaşte şi **agricultura.** Volumul producţiei globale agricole urmează să sporească, în medie, pe cincinal, cu 35% faţă de realizările perioadei 1971—1975. Se are în vedere sporirea considerabilă a producţiei vegetale şi animale, în care scop vor fi destinate însemnate investiţii ridicării, în continuare, a gradului de mecanizare a lucrărilor, îmbunătăţirii raselor de animale, ameliorării solului prin îmbunătăţiri funciare, extinderii irigaţiilor etc.

În deplin consens cu dezvoltarea economică a judeţului, **creşteri deosebite sînt prevăzute şi în domeniul învăţămîntului, sănătăţii, culturii, al ridicării standardului de viaţă.** Prin noile construcţii social-culturale se vor asigura 24 000 de apartamente, 5 800 locuri în cămine de nefamilişti, sporirea capacităţii creşelor şi grădiniţelor de copii cu circa 7 400 locuri, darea în folosinţă a circa 290 noi săli de clasă; se va extinde considerabil suprafaţa utilă a Institutului de petrol, vor fi ridicate 3 cinematografe, 2 spitale cu 680 paturi, 7 hoteluri turistice etc.

Realizarea acestor prevederi cît şi a multor altora va face ca judeţul, toate localităţile sale, să se afirme în viitor şi mai puternic pe toate tărîmurile.

V. B.

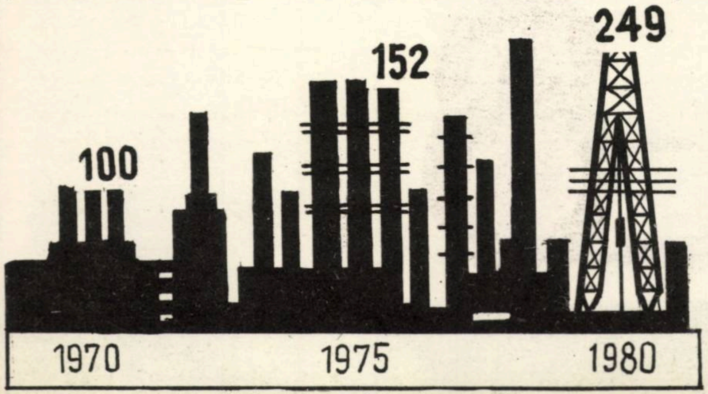

Dezvoltarea producţiei globale industriale (%)

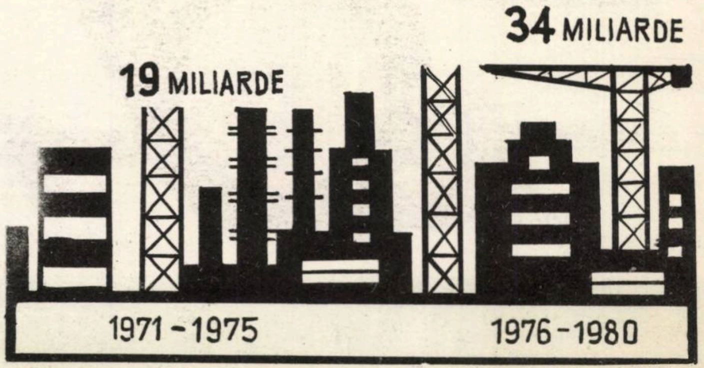

Volumul investiţiilor

PRIORITĂŢI ÎN „CAMPANIA“ AGRICOLĂ

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
1983

SARCINILE privind sporirea producţiei agricole în acest an impun adoptarea unor măsuri organizatorice corespunzătoare în campania de pregătire a recoltei. Realizarea randamentelor prevăzute aduce în actualitate problema executării în această perioadă a unui mare volum de lucrări agricole : pregătirea terenului şi semănatul pe aproape 5 milioane de hectare, acţiuni de fertilizare, lucrări în legumicultură, pomicultură şi viticultură, pregătiri în vederea aplicării udărilor în perimetrele amenajate pentru irigat ş.a.

Specificul agriculturii în momentul de faţă, datorită mutaţiilor care au intervenit în tehnologiile şi în particularităţile organizării muncii în agricultură, face ca această ramură să aibă tot mai puţin caracterul unei activităţi sezoniere. Mecanizarea, chimizarea agriculturii, diferitele acţiuni şi activităţi pe care le implică aceste procese, îmbunătăţirile funciare, hidroamelioraţiile, ca şi numeroase alte procese pe care le implică o agricultură modernă, de înalt randament, împreună cu diversificarea structurii activităţilor agricole şi integrarea lor cu cele agroindustriale determină o aplatizare a vîrfurilor curbei utilizării forţei de muncă, necesitatea unei organizări mai judicioase a folosirii ei în tot cursul anului. În etapa actuală, de transformare a agriculturii într-o variantă a muncii industriale, deci cînd tendinţele relevate se vor accentua şi amplifica, vechile concepţii asupra specificului activităţii în agricultură trebuie să facă loc unor mentalităţi şi concepţii noi asupra specificului tehnologic al fiecărei perioade a anului, asupra conţinutului şi modalităţilor de organizare a muncii în aceste momente ale procesului integrat al tuturor verigilor pe care le implică în timp, pe verticală şi pe orizontală. O bună organizare a campaniei agricole impune o bună coordonare a unităţilor de deservire a agriculturii şi a activităţilor de sezon.

Ca orientare generală, în funcţie de condiţiile agrometeorologice specifice acestui an şi acestei perioade, lucrările de pregătire a terenului şi semănatul trebuie să urmărească, în principal, menţinerea apei în sol, prin executarea de lucrări agrotehnice corespunzătoare, executarea semănatului într-o perioadă cît mai scurtă, în cadrul epocii optime, specifice fiecărei culturi. În sudul ţării, unde se manifestă un deficit de apă în sol, trebuie să se aplice udări de aprovizionare, atît pentru culturile perene, cît şi pentru culturile care se însămînţează în primăvară. În funcţie de numărul de tractoare şi maşini agricole, de condiţiile specifice fiecărui judeţ se vor putea realiza viteze zilnice de lucru, care să asigure înscrierea în perioadele optime recomandate, astfel : grăpatul arăturilor să se execute în 8 zile, pregătirea terenului şi semănatul porumbului în 8—12 zile, pregătirea terenului şi semănatul florii-soarelui în 3—5 zile.

ÎN TOATĂ ŢARA, lucrările de reparare a tractoarelor şi maşinilor agricole care participă în campania de primăvară sînt practic încheiate încă de la 20 februarie. Totuşi, este necesar ca în aceste zile, unităţile de mecanizare să facă ultimele verificări maşinilor, proba lor, să instruiască specialiştii, mecanizatorii şi formaţiile de lucru cu privire la exploatarea tractoarelor şi maşinilor agricole care vor lucra în campania de primăvară. Este necesar să se insiste în mod deosebit asupra folosirii şi aplicării corecte a erbicidelor. Organele agricole judeţene trebuie să urmărească aprovizionarea unităţilor de mecanizare cu piese de schimb, cu care să se intervină operativ la remedierea defecţiunilor ce pot să apară în timpul funcţionării maşinilor, să se urmărească asigurarea cantităţilor necesare de carburanţi şi lubrifianţi.

O lucrare de mare importanţă căreia trebuie să i se acorde atenţie în această perioadă este continuarea şi încheierea în scurt timp a acţiunii de fertilizare suplimentară a semănăturilor de toamnă. Această lucrare trebuie să se execute diferenţiat, de la o parcelă la alta, ţinîndu-se seama dacă cultura respectivă a fost fertilizată în toamnă cu fosfor sau numai cu azot şi în general de starea de dezvoltare a culturii ; în funcţie de aceşti factori se vor stabili dozele de îngrăşăminte cu azot ce se vor aplica. Pînă la începerea lucrărilor în cîmp trebuie să se intensifice şi să se încheie transportul îngrăşămintelor organice, urmărindu-se realizarea programelor stabilite pentru fiecare judeţ, fiecare unitate.

Prin măsurile luate de ministerul de resort, de direcţiile agricole şi trusturile I.A.S., unităţile de producţie au fost asigurate din timp cu cantităţile necesare de seminţe. Pentru aceasta este însă necesar ca în decurs de cîteva zile unităţile agricole să se aprovizioneze cu seminţele din epoca I, repartizate prin întreprinderile judeţene de valorificarea cerealelor, iar pînă la 10 martie, cu seminţele ce se însămînţează mai tîrziu.

Se recomandă ca lucrările de pregătire a patului germinativ pentru însămînţările de primăvară să se facă în aşa fel încît să se reducă la minimum pierderile de umiditate din sol. Pentru culturile din epoca I pregătirea terenului se va face în aceste zile, pentru ca atunci cînd timpul va fi considerat optim, să se treacă direct la semănat.

Direcţiile agricole judeţene, trusturile I.A.S., oficiile de îmbunătăţiri funciare, proiectare şi construcţii agricole, împreună cu întreprinderile agricole de stat şi cooperativele agricole de producţie trebuie să ia măsuri pentru executarea în termen a noilor amenajări prevăzute a fi irigate, în aşa fel încît pînă la 1 mai a.c. să fie date în folosinţă. Atît pentru această acţiune cît şi pentru punerea în funcţiune a sistemelor vechi de irigaţii, este necesar să se întocmească programe de lucru pentru fiecare unitate în parte, cu termene şi responsabilităţi.

Pentru executarea acestui mare volum de lucrări la timp şi în condiţii calitative cît mai bune este necesară organizarea cît mai temeinică a fiecărei acţiuni. Fiecare direcţie agricolă judeţeană, trust I.A.S., fiecare unitate agricolă de producţie trebuie să urmărească realizarea planurilor operative pe care şi le-au întocmit, să întărească responsabilitatea tuturor factorilor care au obligaţia să contribuie la realizarea acţiunilor. În scopul folosirii cît mai depline a tractoarelor şi maşinilor agricole este necesar ca inginerii şefi din I.A.S. şi C.A.P. să întocmească săptămînal programul de lucru al secţiei de mecanizare, care să cuprindă : lucrările specifice, volumul acestora, condiţiile de agrotehnică şi termenele de realizare. Pentru fiecare lucrare în parte să se emită „ordin de lucru“ către mecanizatori, cu specificarea principalilor indici de calitate agrotehnică a lucrărilor şi termenele de execuţie. Recepţionarea lucrărilor agrare într-o asemenea succesiune ca o acţiune obligatorie. Deci activitatea în agricultură „preia“ în măsură crescîndă instrumente, metode şi concepte cu care se operează curent în organizarea şi planificarea activităţii în industrie.

Organizarea muncii pe baza acordului global, atît în cooperativele agricole, cît şi întreprinderile agricole de stat, constituie, ca şi în industrie, păstrînd bineînţeles specificul, o măsură care să asigure realizarea la timp a tuturor lucrărilor agricole, avînd la bază o mai mare cointeresare a tuturor lucrătorilor, mecanizatorilor ; în final, de acestea depinde realizarea nivelelor de producţie prevăzute. Conducerile unităţilor agricole au obligaţia să dea în primire, încă de la începutul anului, suprafeţele de teren formaţiunilor de lucru ce se angajează să lucreze în acord global, avînd totodată grijă să asigure baza materială şi toate celelalte condiţii necesare desfăşurării procesului normal al muncii, pe întreg ciclul de producţie.

ing. M. SPĂTARU

ECHITATEA – PRINCIPIU FUNDAMENTAL AL REPARTIŢIEI ÎN SOCIALISM

ECHITATEA constituie o trăsătură de bază, un principiu fundamental al politicii Partidului Comunist Român în toate domeniile vieţii economice şi sociale, proprie ansamblului relaţiilor din societatea noastră socialistă.

Importanţa deosebită a promovării lui în domeniul economic şi în cadrul acestuia în cel al repartiţiei, rezultă din faptul că relaţiile de repartiţie se află în strînsă legătură cu ansamblul intereselor economice şi sociale prezente în socialism, că repartiţia, politica, principiile promovate în cadrul acesteia influenţează în mod direct şi nemijlocit, accelerînd întreaga dezvoltare economico-socială.

Promovînd cu consecvenţă acest principiu în domeniul repartiţiei, politica partidului transformă relaţiile de repartiţie într-un adevărat motor al dezvoltării producţiei, al întregului edificiu economico-social.

Promovarea acestui principiu, componentă esenţială a eticii socialiste, expresie a umanismului socialist, conferă în acelaşi timp un caracter profund ştiinţific politicii partidului, care, în felul acesta devine expresia unei necesităţi obiective, imperioase, izvorîtă din esenţa cea mai profundă a orînduirii social-economice socialiste.

Echitatea — trăsătură obiectivă a procesului de ansamblu al repartiţiei socialiste

Echitatea constituie, înainte de toate, o trăsătură obiectivă, izvorîtă din caracterul, natura repartiţiei socialiste.

Trăsăturile repartiţiei nu sînt rezultatul întîmplării sau al arbitrarului, ele sînt obiectiv determinate de caracteristicile, de natura social-economică a producţiei. Subliniind rolul primordial al producţiei şi caracterul determinat, secund al repartiţiei, K. Marx arăta că, prin natura ei, repartiţia este un „revers al producţiei", şi că „o anumită producţie determină un anumit consum, o anumită repartiţie, un anumit schimb şi anumite relaţii între aceste momente diferite"[1].

În virtutea rolului său hotărîtor, producţia determină, înainte de toate, **conţinutul natural-material** al repartiţiei, furnizînd obiectul ei. Producţia determină, de asemenea, şi **formele social-economice** pe care le îmbracă diferitele părţi ale produselor repartizate, adică face ca aceste resurse să îmbrace forma salariului în capitalism, a retribuţiei în socialism etc. Producţia va determina însă, înainte de toate, **caracterul, natura social-economică a repartiţiei**, şi prin urmare, legile sociale care definesc **volumul** resurselor repartizate membrilor societăţii.

Caracterul, natura, legile repartiţiei fiind determinate de caracterul, natura producţiei, este firesc ca **echitatea socială**, trăsătură caracteristică a producţiei socialiste, a relaţiilor care se statornicesc între membrii societăţii în procesul de producţie, să fie în acelaşi timp, trăsătura iminentă, caracteristică, cea mai importantă, esenţială, şi a ansamblului, a totalităţii relaţiilor de repartiţie socialistă.

Caracterul profund echitabil al producţiei socialiste constă, în esenţă, în faptul că pe baza proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie, în raport cu aceste mijloace, membrii societăţii au o poziţie egală, că este înlăturată pe baza acestei forme de proprietate situaţia privilegiată, inechitabilă, nedreaptă, poziţia dominantă a reprezentanţilor claselor exploatatoare care deţineau mijloacele de producţie.

„**Principiile eticii socialiste** — subliniază **Programul Partidului Comunist Român — pornesc de la lichidarea proprietăţii capitaliste asupra mijloacelor de producţie, a oricărei exploatări şi inegalităţi sociale şi naţionale. Ele se bazează pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie**"[2].

Echitatea în determinarea volumului surselor destinate consumului membrilor societăţii

Echitatea are un sens şi o semnificaţie profundă în procesul determinării volumului resurselor destinate consumului oamenilor muncii.

În societăţile presocialiste volumul acestor resurse era redus la strictul — uneori numai la cel fizic — necesar reproducerii unuia dintre elementele procesului de producţie, a forţei de muncă. Volumul acestor resurse reprezenta un element al cheltuielilor de producţie, un cost al producţiei pe care clasele exploatatoare încercau să-l împingă la limita cea mai scăzută posibilă şi să-l menţină la acest nivel. Volumul redus al resurselor destinate consumului oamenilor muncii, stabilit în mod profund inechitabil, existenţa celor „săraci", alături de cei „bogaţi", era prezentat ca un fapt, o realitate de origine divină, sau era pusă pe seama „păcatului originar", conform căruia, cei săraci se află în această situaţie deoarece nu au tăria, perseverenţa celor „bogaţi" de a-şi agonisi cele necesare unui trai decent.

În societatea noastră socialistă echitatea în determinarea volumului resurselor destinate consumului, politica promovată în acest sens porneşte de la om, de la individ, nu ca membru al unei clase, grupuri privilegiate, ci ca membru al unei societăţi bazate pe clase prietene, clase care au în esenţă o situaţie identică în raport cu mijloacele de producţie.

În problema determinării volumului resurselor destinate consumului, adică a repartizării unor părţi din venitul naţional la fondul de consum şi la fondul de acumulare-dezvoltare, se porneşte de la om, nu numai ca factor de producţie, ci ca scop al întregii activităţi economico-sociale. Volumul resurselor destinate consumului va fi determinat, pe de o parte, de cele necesare membrilor societăţii, asigurării-dezvoltării multilaterale a acestora, creării unor condiţii de trai demne omului societăţii socialiste, iar pe de altă parte, de gradul, nivelul de dezvoltare al forţelor de producţie, de nivelul productivităţii muncii, de volumul venitului naţional pe locuitor.

Echitatea este caracteristica dominantă şi a dinamicii volumului acestor resurse. Volumul acestora sporeşte pe măsura dezvoltării forţelor de producţie. Fiecare pas făcut în domeniul sporirii productivităţii muncii, a venitului naţional, constituie un nou prilej pentru ridicarea nivelului de trai, a condiţiilor de viaţă materiale şi spirituale ale tuturor membrilor societăţii.

Echitatea este prezentă în determinarea volumului resurselor destinate consumului omenilor muncii şi prin faptul că, prin opţiunea făcută în acest sens, se rezolvă, în mod echitabil, o problemă esenţială, se stabileşte un raport echitabil între consumul generaţiilor prezente şi viitoare, între interesele momentane şi de perspectivă ale naţiunii noastre socialiste. Supradimensionarea volumului resurselor destinate consumului din prezent, ar constitui o inechitate faţă de generaţiile viitoare, de interesele de perspectivă ale ţării. Subdimensionarea volumului acestor resurse ar fi, de asemenea, inechitabilă faţă de cei care, prin munca lor de astăzi construiesc viitorul ţării.

Echitatea — trăsătură fundamentală a repartizării resurselor destinate consumului individual şi social

Echitatea constituie o prezenţă vie şi în problema dificilă a opţiunii privind repartizarea fondului de consum în fond de consum individual şi în fond de consum social.

În condiţiile create în cadrul societăţii noastre socialiste, membrii societăţii sînt egali prin faptul că : a fost lichidată în egală măsură pentru toţi proprietatea privată asupra mijloacelor de producție ; a fost lichidată, în egală măsură pentru toți exploatarea ; că este asigurat, în mod egal pentru toți, dreptul la muncă ; și, de asemenea, dreptul de a participa la repartizarea fondului de consum individual după un criteriu unic : munca.

---

[1] **K. Marx, Fr. Engels,** Opere, vol. 13, pag. 673

[2] **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.** Editura politică, 1975, pag. 157.

Aplicarea în mod egal pentru toți a aceluiași criteriu de repartiție în socialism : după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, nu înlătură însă inegalitățile la accesul bunurilor destinate consumului personal.

Încercarea de a înlătura inegalitățile rezultate din repartiția după muncă a fondului de consum personal prin tendințe egalitariste ar fi profund greșită, deoarece, în felul acesta, retribuția obținută după muncă și-ar pierde rolul de pîrghie economică principală a cointeresării materiale personale.

Inegalitățile generate de repartiția după muncă sînt în parte înlăturate — în limitele impuse de cerințele principiului echității socialiste — prin faptul că, o parte însemnată și crescîndă a resurselor destinate consumului — în prezent cca. 20% a acestora — sînt repartizate membrilor societății nu după muncă, ci în funcție de nevoi, adică în conformitate cu sarcinile sporite rezultate dintr-o familie mai numeroasă, sau legate de îngrijirea, refacerea sănătății, de asigurarea unor condiții corespunzătoare de locuit etc.

Departajarea fondului de consum în fond de consum individual și social este în același timp și o problemă, o chestiune de echitate, privind raporturile, relațiile dintre individ și societate. Societatea împarte astfel resursele destinate consumului din considerente de echitate, de justiție față de societatea luată în ansamblu și prin aceasta, din considerente de echitate față de interesele fundamentale ale individului. În legătură cu o anumită parte a resurselor destinate consumului — cu a celor incluse în fondul de consum social, primează interesele generale, de ansamblu ale societății, societatea fiind asigurată prin plan că resursele în cauză — ca de exemplu, cele acordate membrilor societății prin asigurarea învățămîntului gratuit — vor avea o destinație precisă, dinainte determinată și că aceste resurse nu vor putea fi folosite în alte scopuri.

Echitatea — principiu fundamental al repartiției fondului de consum individual

Echitatea se impune în procesul repartiției fondului de consum personal prin însăși faptul că această parte a resurselor destinate consumului membrilor societății se repartizează în conformitate cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii.

Repartiția după muncă constituie o repartiție echitabilă, înainte de toate, deoarece determină ca obținerea tuturor veniturilor, bineînțeles, în afara celor provenite din fondul de consum social, să fie legată de muncă, ca să se respecte cu strictețe cerința obiectivă izvorîtă din esența socialismului, conform căreia „cine nu muncește nu mănîncă“.

Transformarea muncii în unicul izvor al veniturilor, rezultă din esența orînduirii socialiste, din lichidarea exploatării și vizează îndatorirea fundamentală a fiecăruia de a efectua o muncă utilă societății. Transpunînd în practică sarcinile trasate în documentele de partid, Codul muncii statuează : „În condițiile societății socialiste în care dreptul la muncă este garantat, fără nici un fel de discriminare, și în care se înfăptuiește vechiul deziderat al clasei noastre muncitoare — „nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă“ — fiecare cetățean apt de muncă are, potrivit Constituției, îndatorirea de onoare de a munci. **Nimănui nu-i este îngăduit să realizeze venituri ca urmare a muncii altora, fiind interzisă obținerea de cîștiguri pe altă cale decît prin muncă proprie, utilă societății.“ 3)**

Repartiția după muncă, are un caracter profund echitabil, și pentru faptul că presupune asigurarea și respectarea unei concordanțe riguroase între retribuție și muncă, între ceea ce dă fiecare societății și ceea ce obține de la aceasta. **„Un obiectiv central al partidului nostru este ca, pe baza puternicei baze tehnico-materiale pe care o făurim, să asigurăm creșterea în continuare a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, realizarea deplină a principiului socialist „de la fiecare după capacitate, fiecăruia după muncă“, afirmarea în viață a principiilor eticii și echității socialiste“ 4)** — se subliniază în documentele Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din iulie 1972. Și într-adevăr, este profund echitabil și corespunde pe deplin spiritului acestui principiu, ca cel care contribuie într-o măsură mai mare la crearea și valorificarea mijloacelor de producție aflate în proprietate socialistă în interesul societății să și obțină o parte mai mare din rezultatele în care se materializează această activitate.

Corelarea judicioasă a aportului adus și a retribuției primite este asigurată prin aplicarea consecventă a principiilor repartiției după muncă, prin perfecționarea continuă a instrumentelor pîrghiilor de politică economică folosite în acest scop, prin perfecționarea continuă a sistemului de retribuire, transpusă în formele juridice actuale.

Echitatea în repartiția fondului de consum individual se impune, de asemenea, și prin măsurile îndreptate de partid spre menținerea unui raport corespunzător între veniturile mici și cele mari, spre înlăturarea discrepanțelor nejustificate dintre veniturile diferitelor categorii de oameni ai muncii. Trebuie să **„avem în vedere ca repartiția fondului pentru consum să se facă într-un spirit de echitate socialistă, desigur, menținîndu-se principiul repartiției după munca depusă și după importanța acestei munci din punct de vedere social, dar micșorînd decalajul între veniturile mari și cele mici, păstrînd o proporție echitabilă, rațională.“ 5)**

Acționînd în spiritul celor subliniate, a respectării echității în repartiție, raportul dintre retribuția netă minimă și maximă s-a îmbunătățit continuu, reducîndu-se distanța de la 20 : 1 în 1955, la 12 : 1 în 1965 și la 6 : 1 în prezent. Incluzînd în calcul cheltuielile sociale, resursele provenite din fondul de consum social care se adaugă la veniturile provenite din muncă, decalajul de 6 : 1 între retribuția netă minimă și maximă se reduce de fapt la 4 : 1.

Reducerea discrepanțelor dintre nivelul veniturilor individuale, apropierea lor nu se face în mod arbitrar. Ea are o bază obiectivă, este rezultatul, consecința unui proces care se petrece în etapa actuală în țara noastră și care constă în apropierea muncii fizice și intelectuale, reducerea deosebirilor esențiale dintre ele.

Dispariția treptată a desebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, baza obiectivă a apropierii veniturilor oamenilor muncii, este înainte de toate, rezultatul schimbărilor petrecute în domeniul forțelor de producție, al creșterii înzestrării tehnice a muncii în toate ramurile economiei naționale, al dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului și al creșterii nivelului de pregătire profesională a forței de muncă corespunzătoare acestei înzestrări. În urma acestui fapt se micșorează treptat numărul profesiunilor bazate în exclusivitate sau în bună parte pe munca de calificare inferioară, și apar o serie de profesiuni noi generate de tehnica nouă, profesiuni care presupun muncă de o calificare medie și superioară și perfecționarea neîncetată a pregătirii profesionale.

Producția, cunoștințele de specialitate nu constituie unicul domeniu de apropiere între lucrătorii muncii fizice și intelectuale. Acest proces are la bază și lărgirea orizontului cultural al maselor de oameni ai muncii, ridicarea nivelului culturii lor generale, a conștiinței lor, în conformitate cu cerințele socialismului. În felul acesta, apropierea are la bază, în principal, relațiile de producție socialiste care presupun ca lucrătorul să nu rămînă un simplu executant, ci să devină și un conducător al producției, al proceselor economice, să participe și la conducerea întreprinderii, ramurii, economiei. Ca urmare, oamenii muncii care în socialism au devenit proprietari ai mijloacelor de producție, în virtutea egalității economice și sociale instaurate, trebuie să participe în întregime nu numai la înfăptuirea, dar și la elaborarea, dezbaterea și adoptarea deciziilor privind viitorul poporului, iar pentru aceasta trebuie să se ridice la un nivel profesional și cultural din ce în ce mai ridicat. Acest fapt constituie și baza obiectivă, necesară, a procesului de apropiere treptată a veniturilor oamenilor muncii din țara noastră.

Lector univ. Ana-Maria LUPAN
Cluj-Napoca

---

3) Codul Muncii, 1972. Partea introductivă.

4) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, iulie 1972, Editura politică, București, 1972, pag. 85.

5) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural educative, 9 iulie 1971, Editura politică, București, 1971 pag. 36.

ECONOMIE NATIONALA

CINCINALUL REVOLUŢIEI TEHNICO-ŞTIINŢIFICE

ÎNNOIREA PRODUCŢIEI — O CERINŢĂ, DAR ŞI O STRATEGIE A PRODUCĂTORULUI

ÎNNOIREA ŞI MODERNIZAREA PRODUCŢIEI — proces continuu impus de viteza cuceririlor tehnico-ştiinţifice — constituie una din principalele preocupări ale fiecărei unităţi industriale, prin care produsele sînt menţinute în pas cu evoluţia progresului tehnic contemporan. Cincinalul pe care l-am încheiat constituie o dovadă elocventă a însemnatelor realizări dobîndite pe această linie în întreaga noastră economie. Au fost înnoite şi modernizate o mare parte din produse, astfel încît aproape 70 la sută din producţia cu care am debutat în acest an este nouă şi modernizată. De altfel, şi în cincinalul 1976—1980, definit în documentele de partid drept cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, acest proces de ridicare a nivelului de competitivitate a întregii producţii, de diversificare a gamei sortimentale prin noi asimilări de produse, constituie una din coordonatele permanente, principale ale activităţii economice. Numai în 1976, primul an din actualul cincinal, valoarea produselor noi şi reproiectate introduse pentru prima dată în fabricaţie va reprezenta minimum 11 la sută din producţia valorică a industriei republicane prelucrătoare. Vor fi introduse în fabricaţie 438 produse noi şi reproiectate, din care 220 maşini, utilaje, aparate şi instalaţii, 218 materiale şi bunuri de consum.

Ce experienţă au acumulat unităţile economice pentru menţinerea întregii producţii la un nivel competitiv, ce acţiuni majore vor fi întreprinse în acest an pentru perfecţionarea mecanismului existent, pentru scurtarea perioadelor de însuşire a produselor — respectiv de la cercetare pînă la finalizarea acesteia în produse de serie? Acestor întrebări încearcă să le răspundă ancheta de faţă întreprinsă de „Revista economică", *cu sprijinul* Comitetului judeţean de partid Timiş, *în principalele întreprinderi industriale ale judeţului Timiş.*

Programe ferme — acţiuni eficiente

ANII CINCINALULUI 1971—1975 s-au dovedit a fi şi pentru întreprinderile timişene extrem de fertili în ce priveşte îmbogăţirea nomenclatorului de produse. Noile asimilări şi modernizări de produse au înregistrat în toţi aceşti ani o dinamică ascendentă în majoritatea întreprinderilor (cîteva exemple le prezentăm în tabelul nr. 1). Din tabel rezultă că în anul 1975 s-a înregistrat o pondere ridicată a produselor noi şi modernizate, atingînd în cele mai multe întreprinderi între 35—90% din totalul producţiei, ceea ce dovedeşte desfăşurarea unei activităţi fecunde atît pe tărîmul creaţiei, cît şi pe cel al execuţiei. Procesul constant de înnoire şi modernizare a produselor este ilustrat şi de **creşterea ponderii produselor cu o vechime de pînă la 2—3 ani.** La **Întreprinderea „Arta textilă"**, de pildă, ponderea produselor cu o vechime pînă la 2 ani s-a ridicat în 1971 la 11,7% pentru ca ea să ajungă în 1975 la 35%. În ce priveşte produsele cu o vechime de 2—5 ani, ponderea în 1971 a fost de 30,9% pentru ca, în 1975, să scadă la 18,5%. În sfîrşit, produsele cu o vechime de peste 5 ani aveau, în 1971, o pondere de 29,1% pentru ca, în 1975, aceasta să scadă la 14,3%. O altă constatare pe linia înnoirii şi modernizării producţiei este aceea a **spiritului angajant, concretizat în programe ferme şi acţiuni eficiente,** transpuse în viaţă în mod sistematic. Am reţinut, spre exemplificare, două întreprinderi care, prin soluţiile adoptate, prin înnoirea aproape totală a producţiei în cincinalul trecut, se detaşează faţă de celelalte. Este vorba de Întreprinderea „Electromotor" şi Întreprinderea mecanică.

Unitate de frunte a industriei noastre electrotehnice, **Întreprinderea „Electromotor"** şi-a cîştigat o faimă binemeritată atît în ţară cît şi peste hotare (exportă produse în peste 30 de ţări), datorită, în primul rînd, **nivelului tehnic ridicat al produselor** ce le fabrică. La sfîrşitul lui 1975 ponderea produselor noi şi reproiectate în totalul producţiei se situa la 91%. Se poate considera — aşa cum apreciază specialiştii întreprinderii respective — că, practic, **în cincinalul trecut, a fost înnoită şi modernizată întreaga producţie de bază a întreprinderii.** Analizînd programul de cercetare şi modernizare a producţiei pe anul 1975 care a prevăzut însuşirea a 138 produse noi, a rezultat că toate obiectivele au fost realizate în termenul prevăzut. Au fost executate electromotoare asincrone trifazate cu cuplu mărit, electromotoare cu un nivel redus de vibraţii, s-au introdus în fabricaţia de serie noile tipuri de electromotoare pentru pompele de vehiculare a lichidului de răcire la maşinile-unelte (11 tipuri), electromotoare pentru maşini de filat şi răsucit etc. Mai bine de 20 de tipuri de produse noi realizate au contribuit la diminuarea accentuată a unui volum însemnat de importuri.

Tabelul nr.1

Dinamica înnoirii şi modernizării produselor în anii 1971-1975 în unele întreprinderi din judeţul Timiş

- % -

Unitatea	Anii				
	1971	1972	1973	1974	1975
Intreprinderea "Electromotor"	29,0	50,1	72,0	80,0	91,0
Intreprinderea mecanică	20,0	50,0	70,0	75,0	80,0
Intreprinderea "Industria lînii"	46,0	64,0	73,0	76,0	77,0
Grupul întreprinderilor de industrie locală	14,0	25,0	33,0	44,0	73,0
Intreprinderea "Electrobanat"	33,2	37,0	54,0	58,0	60,0
Intreprinderea de tricotaje "1 Iunie"	40,9	48,0	49,7	50,2	57,0
Intreprinderea "Dermatina"	6,5	17,3	36,8	48,0	50,0
Intreprinderea "Tehnometal"	2,1	45,5	42,9	47,9	46,6
Intreprinderea "Arta textilă"	28,3	26,5	30,3	34,0	32,2

Un alt fapt semnificativ este că, **aproape în totalitate, produsele realizate de această întreprindere poartă amprenta concepţiei proprii** — rezultat al gîndirii colectivului de muncă, al specialiştilor unităţii, cît şi al unor institute de specialitate din ramură. Fiecare program de cercetare şi asimilare de produse noi întocmit anual a fost dezbătut cu întregul colectiv de muncă, devenind astfel programul propriu de activitate pentru fiecare formaţie, atelier sau secţie. Pentru rezolvarea unor obiective sau găsirea de soluţii cît mai raţionale şi eficiente, s-a apelat la **sprijinul oamenilor de ştiinţă, al cercetătorilor din institutele specializate pe ramură.** Bunăoară, cu sprijinul Institutului de cercetări şi proiectări electrotehnice Bucureşti a fost însuşit procedeul tehnologic de impregnare prin picurare a statoarelor şi cel de încercare a motoarelor în instalaţii de climatizare. De asemenea, cu contribuţia institutului „Electrouzinproiect" s-a elaborat proiectul pentru standul de probă al motoarelor din gabaritul 0—4. Un sprijin efectiv în promovarea produselor noi, în modernizarea celor existente, l-a primit Întreprinderea „Electromotor" din partea catedrelor de specialitate ale Facultăţii de electrotehnică din Timişoara care, practic, desfăşoară activitatea de cercetare-producţie în cadrul acestei unităţi.

Semnificative sînt şi realizările **Întreprinderii mecanice.** Şi aici peste 80% din totalul produselor fabricate în cincinalul precedent sînt noi şi modernizate. Între cele mai recente realizări se află noi tipuri de poduri rulante, stivuitoare, motoîncărcătoare, macaralele de 6 şi 8 tone forţă etc. Meritul acestui colectiv în atingerea performanţei de a avea la încheierea cincinalului trecut **aproape întreaga producţie de bază nou asimilată şi modernizată** rezidă în preocuparea permanentă pentru găsirea de soluţii noi constructive, selectarea principalelor obiective de însuşit şi introducerea lor în programe ferme, în acţiunile eficiente desfăşurate în fiecare an din cincinal pentru mobilizarea efortului creativ. Analizele periodice făcute în legătură cu stadiile de înfăptuire a obiectivelor din program, antrenarea tuturor specialiştilor şi muncitorilor cu experienţă la soluţionarea prin concursuri a diferite probleme-cheie, asigurarea de condiţii pentru realizarea şi verificarea unor soluţii sau elemente constructive noi etc., sînt mijloace care au asigurat un climat propice pentru ca întreaga producţie să ţină pasul cu cuceririle tehnico-ştiinţifice contemporane.

Se poate spune că, în general, caracteristica activităţii majorităţii întreprinderilor este preocuparea pentru nou, pentru promovarea de produse competitive. Merită relevat, îndeosebi faptul că, în **toate întreprinderile industriale din judeţ, a fost creată, în decursul anilor, o puternică bază tehnico-materială** (ateliere sau secţii proprii de concepţie şi proiectare), **care**

permite asimilarea de produse noi în termene mai scurte cu 1—3 luni față de 1970.

Lucrurile se prezintă bine și sub raportul posibilității de **a realiza în bune condiții prototipurile**, fie în ateliere speciale de prototipuri, fie în colaborare cu celelalte secții productive din întreprinderi. La **Grupul întreprinderilor de industrie locală** prototipurile produselor noi sau modernizate se execută în cadrul unui atelier special amenajat, sub directa coordonare tehnică a secției de cercetare-proiectare, care urmărește materializarea soluțiilor constructive adoptate. La **Întreprinderea „Dermatina"**, unde nu există o secție distinctă de prototipuri, noile produse se execută în secțiile productive, dar acestea se urmăresc pe bază de plan, evitîndu-se astfel întîrzierile sau tergiversările în realizarea unor piese sau subansamble.

Pentru asigurarea calității noilor produse, în majoritatea întreprinderilor, potrivit sarcinilor trasate de partid, **au fost reamenajate sau construite standuri de probă.** Întreprinderea „Electrotimiș", de exemplu, s-a autodotat cu standuri de încercare proprii și mai are în execuție o serie de standuri cu caracter universal și special. În situația în care standurile nu sînt satisfăcătoare pentru anumite genuri de măsurători, întreprinderea respectivă, cît și celelalte, au posibilitatea să le efectueze, pe bază de comandă, la institutele de specialitate din localitate sau din țară.

Multiple efecte economice favorabile

PREOCUPAREA DE A ÎNNOI și moderniza continuu produsele pentru ca ele să țină pasul în permanență cu cuceririle tehnico-științifice contemporane, permite și obținerea unei înalte eficiențe economice. Dintre multiplele efecte economice favorabile ce decurg din aceasta, ne vom opri, succint, asupra cîtorva :

- **lărgirea exporturilor și diminuarea importurilor.** În susținerea acestei afirmații pledează realizările multor unități. Luînd ca exemplu Întreprinderea „Electromotor", trebuie arătat că în decursul cincinalului încheiat ea și-a dublat producția, ceea ce a permis unor beneficiari să-și poată procura din țară majoritatea tipurilor de motoare electrice de care aveau nevoie. Pe de altă parte, obținînd un asemenea nivel de producție și avînd posibilitatea să ofere produse cu indici tehnico-economici înalți, întreprinderea respectivă a reușit totodată să-și sporească exportul, acesta reprezentînd în prezent peste 55% din întregul volum al producției globale. Deosebite rezultate pe linia sporirii exporturilor de produse, datorită calității lor constructive și funcționale, au dobîndit și Întreprinderea mecanică, „Electrotimiș", „Electrobanat", „Tehnometal" etc. Lărgirea gamei sortimentale, însușirea unei noi familii de produse de către aceste întreprinderi a permis diminuarea unor importuri ;
- **utilizarea eficientă a materiilor prime și a materialelor.** Realizînd produse cu indici tehnico-economici înalți, dar cu gabarite și greutăți proprii mai reduse, întreprinderile producătoare au avut și au posibilitatea să utilizeze mai bine materia primă și materialele, să reducă consumurile specifice. Prin optimizarea constructivă a unui mare număr de produse, prin aplicarea unor tehnologii înaintate, Întreprinderea „Electromotor" a reușit, de pildă, să economisească importante cantități de tablă silicioasă și cupru, care se aduceau din import, valoarea acestora ridicîndu-se, numai în 1975, la circa 50 milioane lei. Acționînd pe aceeași linie, Grupul întreprinderilor de industrie locală, însușind în fabricație noi tipuri de robot de bucătărie-cofetărie, mașini de spălat și curățat cartofi și zarzavat etc., cu capacități mărite și parametri calitativi și tehnici superiori față de tipurile vechi, a reușit să reducă consumul de metal pe unitatea de produs cu 15—20%. De altfel, ansamblul de măsuri luate în această unitate pe linia înnoirii și modernizării produselor s-a concretizat în îmbunătățirea indicelui de valorificare a metalului care, la sfîrșitul anului 1975 a ajuns la 35,4 lei/kg, față de numai 27 lei/kg în 1973 ;

Tabelul nr.2

Ponderea produselor noi și modernizate în 1976 în unele întreprinderi din Timișoara

Unitatea	Ponderea produselor noi și modernizate în valoarea totală a producției marfă din 1976 (%)
Intreprinderea "Arta textilă"	34,9
Intreprinderea "Dermatina"	24,o
Intreprinderea de piele și mănuși	24,o
Intreprinderea "Tehnometal"	15,o
Intreprinderea "Electrobanat"	11,4
Intreprinderea de detergenți	1o,5
Intreprinderea "Azur"	6,1
Intreprinderea chimică "Solventul"	5,1

- **extinderea înlocuitorilor.** În cadrul studiilor și cercetărilor pentru înnoirea și modernizarea produselor, un obiectiv principal urmărit a fost fie înlocuirea unor materii prime aduse din import cu altele indigene, fie extinderea înlocuitorilor, pentru a se economisi o serie de materii prime de care economia națională nu dispune în cantități nelimitate. Întreprinderea „Dermatina", de pildă, a pus la îndemîna unităților de încălțăminte înlocuitori de piele din materiale sintetice, iar Întreprinderea „Azur", diferiți coloranți care nu de mult se aduceau din import.

Parametrii înnoirii în 1976

PORNIND de la condițiile tehnico-materiale create de la experiența acumulată, în acest an se va înregistra în toate întreprinderile industriale timișene **o intensificare a acțiunii de înnoire și modernizare a produselor.** Așa cum se desprinde din cifrele tabelului nr. 2, în unele întreprinderi ponderea produselor noi și modernizate va reprezenta între 5,1—34,9% în totalul producției-marfă. Pentru a situa realizările la cote cît mai înalte, în aproape toate întreprinderile timișene au fost luate, încă din cursul anului trecut, o serie de măsuri menite să faciliteze îndeplinirea întocmai a prevederilor din planul tehnic pe 1976. La Întreprinderea „Tehnometal", de pildă, unde urmează a fi asimilate noi și importante produse pentru mecanizarea unor lucrări agricole, s-a prevăzut, printre altele, de pildă, mărirea capacității sculăriei și dotarea cu noi utilaje, astfel încît să se creeze condiții optime pentru executarea în bune condiții a seturilor de S.D.V.-uri necesare. La Întreprinderea „Electrotimiș" au fost extinse contractele de cercetare și proiectare cu institutele de specialitate și urmează să se înființeze, în cadrul secției proprii de cercetare și proiectare, laboratoare, care să aducă un aport mai substanțial la urmărirea în fază de prototip a soluțiilor adoptate.

O deosebită atenție pentru activitatea de diversificare și înnoire a producției din primul an al acestui cincinal a acordat și colectivul de la Întreprinderea „Electromotor". În acest scop, a fost întocmit din timp un program ferm, cu acțiuni concrete, pe etape de finalizare. S-a prevăzut, de pildă, ca în 1976 să fie asimilate 32 tipuri de motoare care, în prezent, se aduc din import, precum și alte tipuri solicitate de economia națională.

Un program amplu de însușire de produse noi și-au prevăzut și întreprinderile producătoare de bunuri de larg consum (Întreprinderea de piele de mănuși, Întreprinderea de încălțăminte „Banatul", Întreprinderea de tricotaje „1 Iunie", Industria lînii etc.). În toate unitățile au fost executate, omologate și transmise la beneficiarii interni și externi noile produse și articole ce urmează a fi asimilate în acest an și pregătite din vreme colecțiile de produse pentru 1976 și 1977.

Privind în ansamblu situația, se poate afirma că în acest an în întreprinderile timișene au fost create condiții bune pentru realizarea prevederilor planului de înnoire și modernizare a produselor. Totuși, în unele cazuri, eforturile depuse în acest scop se mai lovesc de o serie de greutăți și deficiențe.

Dacă și unele neajunsuri ar fi înlăturate...

AM REȚINUT, atît din răspunsurile la anchetă, cît și din discuțiile purtate cu unii specialiști, că diferitele neajunsuri legate de realizarea planurilor tehnice pot fi înlăturate dacă există preocupare în acest sens, dacă centralele industriale și ministerele manifestă o mai mare receptivitate și operativitate la diferitele solicitări ale întreprinderilor. Iată cîteva dintre acestea.

Atît în anii cincinalului precedent, cît și în prezent, sînt cazuri cînd se înregistrează **întîrzieri în avizarea produselor noi** de către organele centrale coordonatoare. Așa se prezintă lucrurile, ca să dăm numai un exemplu, cu unele produse noi realizate de Grupul întreprinderilor de industrie locală. Dată fiind diversitatea produselor ce le realizează această unitate (de la bunuri de consum coordonate de Ministerul Industriei Ușoare pînă la utilaje industriale coordonate de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini), specialiștii de aici propun ca avizarea asimilării produselor noi să se facă numai de către Consiliul de coordonare a profilării, specializării și cooperării în ramurile industriei construcțiilor de mașini și industriei metalurgice, întrucît nici pînă la sfîrșitul anului 1975 nu au primit, nici de la M.I.U. și nici de la M.I.C.M., diferite avize solicitate încă din primele luni ale anului.

Sînt și cazuri cînd **unii beneficiari revin adeseori asupra comenzilor de produse**, deși producătorul se află într-o fază avansată de însușire. O asemenea tendință nu este de natură să ducă la scurtarea

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 12)

CALITATEA PRODUSELOR FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU CERINȚELE CONSUMATORULUI

M-AM HOTĂRIT să aștern pe hîrtie aceste rînduri după ce un prieten de-al meu, director al unei întreprinderi constructoare de utilaj tehnologic, mi-a cerut sfatul zilele trecute deoarece portofoliul său de comenzi nu era încă satisfăcător. Cauza — explica el — erau pretențiile exagerate pe care un director dintr-un minister beneficiar le-ar avea față de utilajele pe care le fabrică. Și anume, i se cere să treacă în contract garanții privind disponibilitatea utilajelor livrate *și să se angajeze la plata eventualelor pagube în cazul neîndeplinirii parametrilor de acest fel prevăzuți în contract. Prevederea era de maximă importanță deoarece* disponibilitatea *reprezintă procentul de timp în care un echipament este în stare de funcționare fără reparații de lungă durată și fără defectări între perioadele de reparație rațională.*

Practic însă — susținea interlocutorul meu — în această problemă, întreprinderii pe care o conducea nu-i revenea nici o responsabilitate, deoarece deocamdată, documentațiile de execuție primite sînt elaborate de către un institut de cercetare-proiectare subordonat centralei industriale și nu cuprind în conținutul lor toate datele referitoare la fiabilitate și disponibilitate. Ca urmare, în ce privește garanția, beneficiarii trebuie să se adreseze institutului de proiectare și nu întreprinderii producătoare.

Este aceasta o adevărată sau falsă problemă ? Cine are dreptate ? Cum poate și mai ales cum trebuie soluționată o asemenea controversă ? Un răspuns edificator la rezolvarea unor asemenea probleme, care capătă o importanță deosebită în cincinalul revoluției tehnico-științifice, face necesară prezentarea cîtorva observații de mare actualitate în legătură cu problematica disponibilității mijloacelor de producție.

Cine răspunde pentru calitatea produselor

AȘ DORI să subliniez de la început că **rezolvarea unei asemenea probleme implică în primul rînd o mai bună cunoaștere a realizărilor favorabile și a experienței bune acumulate în această direcție în numeroasele întreprinderi din țară, unde problema asigurării disponibilității utilajelor fabricate este deja rezolvată cu succes.**

Totodată, se cer făcute unele precizări. Se cunoaște faptul că, în ultimă instanță, societatea are nevoie de servicii, produsele fiind purtătorul lor material. Cînd cumpărăm un anumit obiect s-ar putea să nu avem prevăzut în minte numărul de litere din care e construită denumirea sa, sau, dacă sîntem în străinătate, nici să nu cunoaștem denumirea produsului în limba respectivă. Avem însă, în minte, reprezentarea precisă a serviciului, respectiv a „misiunii“ pe care trebuie s-o îndeplinească produsul de care avem nevoie, corelată cu cheltuielile necesare în vederea procurării sale.

În presa de specialitate, cu ani în urmă, s-a discutat mult cazul unui proces dintre un producător de sucuri și furnizorul unei instalații de îmbuteliere. Fabricantul de sucuri era nemulțumit de faptul că instalația nu realiza **pe an** îmbutelierea numărului de sticle care se obținea de obicei prin mijloace manuale. Pe de altă parte, costul reparației pentru defecțiunile acestei instalații constituia o valoare importantă, inacceptabilă. Furnizorul, în apărarea sa, susținea că instalația livrată a îmbuteliat pe timp de o oră numărul de sticle prevăzut în prospect și că poseda, totodată, un document prin care delegatul beneficiarului confirma în scris acest lucru, reclamația fiind prin urmare neîntemeiată. Și totuși, forurile competente au dat cîștig de cauză beneficiarului, declarînd întemeiată cererea acestuia, în sensul că **instalația respectivă trebuia să îndeplinească printr-o supraviețuire corespunzătoare în timp întreg serviciul pentru care a fost achiziționată, fără reparații costisitoare de lungă durată.** Iată deci o primă problemă de disponibilitate.

Tabelul

Urmărirea comportării produselor livrate în exploatare

(pe exemplul ipotetic al unui eventual producător de excavatoare)

Excavator tip ....
Anul .....

Luna	1	2	3	4	5	6	7	. . .	12	Total an
Produse livrate (buc.)	20	15	10	20	10	10	18	etc.-	-	
Produse defectate (buc.)	2	4	3	2	5	3	2	etc.-	-	
Ore de reparație	500	700	2000	1300	2000	1500	1400	etc.-	-	
Costul pieselor de schimb	1000	2000	3000	7000	1000	2000	1000	etc.-	-	

• LEMA NR. 1

Pentru ca un echipament să-și îndeplinească funcția (misiunea) pentru care a fost realizat este necesar ca acesta să fie „disponibil“ cînd se cere să funcționeze ; adică e necesar ca echipamentul **să supraviețuiască un anumit timp fără reparații de lungă durată și fără defectări între perioadele de reparație rațională.** Să ne referim la o situație ipotetică. Televizorul, să spunem, care în magazin a prezentat o imagine foarte clară și un sunet fidel, nu-și va putea îndeplini în bune condițiuni misiunea sa dacă, după achiziționare, în fiecare săptămînă va trebui înlocuită o piesă, reparat un contact etc.

Matricea "Rata defectărilor"

Luna	1	2	3	4	5	. . .	12	Total an
1	2	1	0	2	4	etc.		
2	3	3	0	0				
3	0	0	0					
4	0	1						
5	0							
⋮								
12								
Total an								

Cred că nu trebuie insistat prea mult asupra faptului că această caracteristică de calitate numită disponibilitate e determinantă nu numai pentru buna funcționare a mecanismului producției și economici, ci și pentru satisfacția personală a fiecăruia dintre noi. Disponibilitatea se măsoară prin valoarea dată de formula de mai jos:

$$D = \frac{1}{1 + \lambda\tau}$$

în care : λ reprezintă rata defectărilor, care corespunde „mortalității“ echipamentului, ieșirii nedorite din funcțiune a acestuia, iar τ reprezintă timpul de reparații, adică de imobilizare, de restabilire a stării de bună funcționare. Deci, la urma urmei, dacă totuși s-a defectat în mod neprevăzut utilajul și am avut această neșansă, cel puțin restabilirea stării de bună funcționare să se facă cît mai operativ.

Să presupunem că un televizor se defectează odată pe săptămînă și reparația durează o zi. Aceasta înseamnă că disponibilitatea televizorului este de $6/7 = 0,85$, deci în 15% din cazurile cînd telespectatorul dorește să se bucure de un program TV, în calitate de cumpărător este frustrat de satisfacerea unei dorințe legitime ca urmare a lipsei de preocupare a unor producători de televizoare pentru realizarea de echipamente cu disponibilitate ridicată.

După cum se știe, în conformitate cu Decretul 282/1973, produsele se livrează de către întreprinderile furnizoare însoțite de certificate de calitate prin care șeful C.T.C.-ului atestă că produsul respectiv îndeplinește funcția pentru care este vîndut. Din punct de vedere juridic, acest act demarchează **„liabilitatea“** producătorului față de beneficiari în domeniul calității, iar atestarea neconformă constituie contravenție și infracțiune prevăzută în codul civil și penal.

• LEMA NR. 2

Realizarea unor produse cu caracteristici funcționale, estetice, economice și de disponibilitate situate la nivel ridicat constituie o obligație permanentă, o manifestare de responsabilitate socială a tuturor oamenilor muncii. Răspund de calitatea produselor proiectanții, oamenii de creație și concepție care propun ștacheta calității și elaborează soluții constructive și tehnologice și care trebuie să pună la dispoziția executanților o documentație tehnică de calitate. Este direct implicat fiecare executant, maistrul, șeful de atelier care trebuie să se conformeze perfect cerințelor documentației tehnico-economice, lucrătorii din aparatul de aprovizionare sau desfacere ș.a.

Din punctul de vedere al nivelului ierarhic, cercetări statistice pe plan mondial au arătat că în 80% din cazuri conducerile de întreprinderi sînt cele care se fac vinovate de apariția unor deficiențe de calitate. Astfel de situații se întîlnesc cînd o întreprindere realizează produse cu nivel tehnic scăzut, necompetitiv, pentru că, fie că nu s-a preocupat de stabilirea stachetei calității la nivelul necesar, fie că a dispus trecerea la producția de serie pentru produse ale căror documentații constructive și tehnologice prezentau greșeli (ce ar fi putut fi sesizate și eliminate prin fabricarea prealabilă de prototipuri și producții pilot, verificarea riguroasă a acestora, inclusiv a fiabilității și disponibilității), fie că s-a trecut la producția de serie pe bază de derogări fără S.D.V.-urile necesare, pe mașini-unelte fără precizia necesară, fără aparatură de măsură și control. În categoria acestor neajunsuri se includ și cele generate de lipsa unei preocupări permanente pentru organizarea unui control tehnic exigent al producției și verificarea pe standuri de probă a produselor înainte de livrare etc. Un alt neajuns îl constituie și neglijarea urmăririi comportării produselor livrate în exploatare, acordîndu-se o importanță redusă creării și bunei gestionări a „băncii de informații“ privind fiabilitatea și disponibilitatea echipamentelor.

Am studiat o broșură intitulată „Mortalitatea în România“, publicată mai de mult, în anii antebelici, în care autorul demonstrează, printr-o fundamentare riguroasă, lipsă de preocupare a regimului burghez din țara noastră pentru ridicarea nivelului ocrotirii sănătății oamenilor muncii cu ajutorul unor indicatori foarte sugestivi din domeniul demografic:

— curba supraviețuitorilor pe fiecare an, respectiv curba mortalității pentru fiecare generație;

— analiza evoluției mortalității pe vîrste;

— histograme diverse, ilustrînd frecvența diferitelor boli pe regiuni.

Metodele folosite fiind bazate pe o bancă de date conștiincios gestionată, au făcut posibile concluzii argumentate. Cercetările noastre demografice actuale au îmbogățit instrumentarul de lucru, obiectul lor fiind acum investigarea posibilităților de ridicare a nivelului de trai. Dacă demografii folosesc asemenea metode pentru a-și fundamenta concluziile privind unul din parametrii esențiali ai „calității vieții“, este legitimă întrebarea de ce conducerile unor întreprinderi nu procedează prin similitudine pentru a cunoaște „calitatea vieții“ echipamentelor produse? În acest sens sînt necesare evidențe care necesită într-o întreprindere 1—2 persoane cu cel mult 12 clase de școală.

Matricea "Ore de reparații"

Luna	1	2	3	4	- - -	12	Total an
1	500	200	0	1300			
2	500	2000	0				
3	0	0					
4	0						
⋮							
12							
Total an							

Banca de date privind disponibilitatea echipamentelor și gestiunea acesteia

IATĂ un exemplu de modul în care poate fi realizată cu ușurință o urmărire riguroasă a comportării produselor livrate în exploatare (vezi tabelul și cele trei matrici): fabrica „x“ a livrat excavatoare către patru beneficiari importanți în cantitățile arătate în tabel (primul rînd). Pe rîndul doi al tabelului se trece pentru fiecare lună numărul total de excavatoare la care au apărut defectări în această perioadă, în exploatarea la cei patru beneficiari, pe cel de-al treilea orele de serviciu consumate în fiecare lună pentru eliminarea tuturor defectelor apărute la excavatoarele livrate de întreprindere și aflate în exploatare în această lună la cei patru beneficiari, pe rîndul patru — costul pieselor de schimb consumate în fiecare lună pentru reparațiile necesare la totalitatea excavatoarelor aflate în exploatare în acel moment la cei patru beneficiari. Datele din tabel se prelucrează printr-o simplă operație de scădere, în cadrul următoarelor matrici:

1) **matricea „Rata defectărilor“ ;**

2) **matricea „Ore de reparații“**, care corespunde timpului mediu de reparații;

3) **matricea „Costul pieselor de schimb“.**

Primele două oferă informațiile necesare pentru aprecierea disponibilității echipamentului, atît la lotul lunar livrat, cît și la o anumită vîrstă a acestuia (o lună, două etc.). A treia matrice, combinată cu a doua, permite analiza modului cum se desfășoară activitatea de „service“ a întreprinderii. Cifrele pe diagonală se obțin prin defalcarea numărului de defectări, a orelor de reparații și a pieselor de schimb pe numărul de excavatoare livrate în fiecare lună.

Matricea „Rata defectărilor“ are rolul de a defalca defectările cumulate semnalate în tabel, pe fiecare lot livrat lunar. Numărul total de defectări produse în luna „n“, de exemplu, va fi defalcat pe diagonală în matrice, pe defecțiunile înregistrate la loturile livrate în fiecare din lunile 1, 2, 3 etc. Pe fiecare rînd vom obține astfel defectările în a „n“-a lună de utilizare a excavatoarelor pentru fiecare livrare, și pe total an, iar pe fiecare verticală numărul de defecțiuni lunare și anuale din livrarea efectuată în luna „n“.

Matricea „Ore de reparații“ are rolul de a defalca orele de reparații cumulate semnalate în tabel, pe fiecare lot livrat lunar. Numărul total de ore de reparații efectuate în luna „n“, de exemplu, se va trece în matrice defalcat pe diagonală pe orele de reparații necesitate de utilajele din loturile livrate în fiecare din lunile 1, 2, 3 etc. Pe fiecare rînd vom obține astfel orele de reparații în a „n“-a lună de utilizare a excavatoarelor pentru fiecare livrare și pe total an, iar pe fiecare verticală numărul de ore de reparații pe an și lună necesare utilajelor livrate în luna „n“.

Matricea „Costul pieselor de schimb“ are rolul de a defalca costul cumulat al pieselor de schimb semnalat în tabel, pe fiecare lot livrat lunar. Costul total al pieselor de schimb în luna „n“, de exemplu, se va trece în matrice defalcat pe costul pieselor de schimb necesitate de loturile livrate în fiecare din lunile 1, 2, 3... etc. Pe fiecare rînd vom obține astfel costul pieselor de schimb în a „n“-a lună de utilizare pentru fiecare livrare și pe total an, iar pe fiecare verticală costul anual și lunar al pieselor de schimb necesare utilajelor livrate în luna „n“.

Matricea "Costul pieselor de schimb"

Luna	1	2	3	4	. . .	12	Total an
1	1000	500	0	7000			
2	1500	3000	0				
3	0	0					
4	0						
⋮							
12							
Total an							

Toate aceste evidențe pot fi și trebuie ținute atît de către producători, cît și de către beneficiari. Fapt normal, de altfel, deoarece și unii și ceilalți sînt interesați atît în creșterea longevității echipamentelor, cît și a disponibilității acestora privite sub aspect tehnic și economic. Ceea ce interesează este ca un echipament să îndeplinească ireproșabil misiunea sa pe toată viața utilă în condiții de eficiență economică maximă.

În acest context, o importanță deosebită o are și **acordarea unor garanții pentru produsele livrate.** În legislația țării noastre obligația garantării calității produselor (fiabilitate, disponibilitate) e reglementată prin Legea nr. 2/1970 privind asigurarea și controlul calității produselor și Decretul 282/1973 privind certificarea calității, iar prevederi privind infracțiunile în acest domeniu sînt înscrise în codul civil și penal.

★

REVENIND LA ÎNTREBĂRILE din prima parte a materialului rezultă, în lumina celor prezentate, că **în nici un caz producătorul nu se poate sustrage de la îndatoririle ce-i revin în asigurarea fiabilității și disponibilității utilajelor „pasînd“ răspunderea exclusiv la cei care întocmesc documentațiile. Desigur, fiabilitatea și disponibilitatea trebuie prevăzute pentru fiecare utilaj încă din faza de concepție și proiectare. Tot atît de necesar apare însă ca producătorul să răspundă și de disponibilitatea utilajelor pe care le fabrică.** În acest sens **el trebuie să prevadă în contractele cu institutele de proiectare o clauză prin care acestea din urmă să determine valorile indicatorilor de disponibilitate ceruți de producători, să le înscrie în proiect și în plus să testeze și posibilitatea obținerii lor, pentru produsele la care au asigurat documentația, în cadrul prototipurilor sau seriei zero.** Iată, deci, cîteva observații de natură să înlăture dispersarea răspunderilor și să asigure utilaje care să satisfacă într-un grad tot mai înalt exigențele economiei naționale.

Dumitru NICULESCU

— Inspector general de stat —
Inspectoratul General de Stat
pentru Controlul Calității Produselor

DEZBATERE
„R.E."

ROLUL ȘI FUNCȚIILE PRODUCȚIEI NETE ÎN SISTEMUL INDICATORILOR VALORICI (III)

ÎN NUMĂRUL DE FAȚĂ publicăm ultima parte din dezbaterea privind conținutul, rolul, funcțiile și metodologia de calculare și raportare a indicatorului producției nete. Amintim cititorilor noștri că primele două părți au apărut în numerele 6 *și* 7/1976 *din revista noastră.*

V. Producția netă — indicator de analiză economică

1. Avantajele metodei de repartiție.
2. Variante de calcul al producției nete.

Dumitru Ocheană : Antevorbitorii au definit conținutul indicatorului producția netă ; în legătură cu aceasta sînt de părere că în cheltuielile de muncă vie să nu intre în calcul și unele elemente cum sînt : dobînzile bancare, locațiile CFR, care, influențează favorabil realizarea acestui indicator, deși existența lor reflectă o situație necorespunzătoare în activitatea întreprinderilor.

În discuțiile purtate s-au scos în evidență avantajele și dezavantajele acestui indicator. Din contactele pe care le-am avut cu specialiștii din ministere, centrale industriale și întreprinderi rezultă că în această perioadă de experimentare ministerele și centralele industriale au făcut prea puțin pe linia eliminării unora din dezavantajele arătate și a îmbunătățirii metodelor de planificare, de calcul și de urmărire. Consider că acest indicator, a fost privit, încă de la începutul experimentării, cu oarecare rezervă de către unii specialiști, întrucît el scoate în evidență deficiențe care mai persistă în planificarea indicatorilor, în cheltuirea mijloacelor materiale și bănești.

Urmărind realizarea acestui indicator la întreprinderile care l-au experimentat se desprind unele aspecte care justifică cele arătate mai înainte, astfel :

— au fost constatate cazuri în care unele întreprinderi, deși au realizat și depășit planul producției globale, nu au realizat indicatorul producția netă ;

— la unele întreprinderi nu s-a corelat producția globală în prețuri curente cu producția globală în prețuri comparabile ;

— uneori s-a stabilit prin plan un volum inferior de cheltuieli materiale, necorelat cu prevederile din planul prețului de cost, sau nivelul cheltuielilor cu munca vie din planul de muncă și retribuire nu a fost corelat cu nivelul acestor cheltuieli din planul prețului de cost ;

— s-a modificat producția netă planificată, fără a se modifica corespunzător volumul producției globale sau al cheltuielilor materiale.

Totodată, au mai rezultat și unele greutăți, ca de pildă în determinarea și raportarea pe luna în curs a producției nete. Aceasta necesită un volum important de muncă pentru prelucrarea surselor de informații existente, în special la întreprinderile cu subunități mari, precum și la acelea unde mijloacele de mecanizare nu permit calcularea mai operativă a indicatorului producția netă.

La întreprinderile care au mai multe activități aprobate prin plan, producția globală este determinată pe activități, iar producția netă este stabilită pe total întreprindere, ceea ce nu permite recalcularea fondului de retribuire pe activitățile respective în funcție de producția netă realizată de acestea.

În legătură cu metodologia de calculare a producției nete realizate, care stă la baza recalculării fondului de retribuire, ținînd seama de faptul că la plata chenzinei a II-a întreprinderile nu sînt în posesia datelor contabile pentru stabilirea producției nete pe luna raportată, Banca Națională, în colaborare cu organele de sinteză, a dat indicații ca cheltuielile materiale realizate să fie calculate prin aplicarea ponderii cheltuielilor materiale planificate asupra producției globale realizate, situație care nu reflectă întotdeauna realitatea în ce privește îndeplinirea acestui indicator. Astfel, s-a constatat că unele întreprinderi au fost avantajate, în sensul că datele contabile întocmite ulterior au confirmat procente de realizare mai mici decît cele luate în calcul la plata chenzinei a II-a, iar altele au fost dezavantajate, în sensul raportării unor realizări mai mici decît cele stabilite ulterior pe bază de date contabile.

Iată de ce consider că organele de sinteză nu au fost sprijinite îndeajuns în această problemă de ministere în vederea stabilirii unei metodologii mai corespunzătoare, sarcină care trebuie să le stea în atenție pentru perioada următoare.

Menționez că experimentarea eliberării fondului de retribuire la organizațiile de transport în funcție de realizarea indicatorului „venituri brute din activitatea de transport" a dat rezultate mai bune decît vechiul indicator, tone-km convenționali, stimulînd colectivele respective în realizarea și depășirea planului.

În concluzie, apreciez ca fructuoase discuțiile purtate și consider că ar fi necesar ca : **indicatorul producția netă să fie folosit ca indicator obligatoriu de plan în industrie, pentru măsurarea rezultatelor ;**

— producția globală să fie menținută ca indicator obligatoriu pentru determinarea volumului de producție și asigurarea comparabilității cu perioada trecută ;

— producția netă să rămînă indicator care să condiționeze retribuirea numai pentru conducerea întreprinderii ;

— fondul de retribuție pentru personalul întreprinderii să se elibereze în funcție de indicatorul producția globală, urmărindu-se în continuare în paralel în ce măsură realizarea indicatorului statistic producția netă ar influența asupra eliberării fondului de retribuire.

De asemenea, se impune ca ministerele și centralele să fie preocupate mai mult în ceea ce privește planificarea, calcularea și raportarea acestui indicator, iar în cadrul întreprinderilor să existe o mai mare colaborare între compartimentele funcționale în stabilirea elementelor componente ale acestui indicator.

Traian Hasnaș : Pe parcursul experimentării indicatorului producția netă s-au purtat multe discuții privind conținutul, sfera de cuprindere, puterea de informare, de caracterizare a efortului întreprinderilor și mai ales asupra volumului de muncă pe care îl solicită determinarea lui, atît în întocmirea planului, cît mai cu seamă în evidență, în urmărire. Unii, puțini la număr, au spus că indicatorul este foarte bun, alții, mai atenți la calitățile indicatorului, au arătat deschis o serie de neajunsuri. Astfel de neajunsuri au fost discutate și la această masă rotundă.

Primul și cel mai important neajuns al indicatorului — după părerea mea — constă în faptul că realizarea producției nete fiind legată de fondul de retribuire a muncii duce nedorit la frînarea promovării progresului tehnic. Este evident că în dorința de a realiza producția netă, unitățile economice vor opta pentru produsele cu un volum mai mare de muncă vie consumată. Pentru a contracara această tendință sînt necesare măsuri adecvate, între care și aceea de a se renunța la condiționarea fondului de retribuire de realizarea producției nete. După părerea mea, producția netă trebuie să rămînă ca un indicator de analiză, iar întreprinderile să fie stimulate în alt mod pentru realizarea și determinarea corectă a indicatorului.

Al doilea neajuns al producției nete constă în faptul că, după metoda de producție sau indirectă, generalizată în industrie și în curs de experimentare în S.M.A., calculul de determinare pornește de la cei doi indicatori : producția globală și cheltuielile materiale. În condițiile acestei metode, unele deficiențe ale celor doi indicatori sînt transmise implicit și asupra producției nete. Deși sînt păreri că această metodă are avantaje demne de reținut, pentru că cointeresează unitățile la realizarea în bloc a celor 3 indicatori corelați (producția globală, cheltuielile materiale și producția netă), părerea mea este că determinarea producției nete după metoda de repartiție sau directă este mai bună, întrucît prezintă indicatorul desfășurat pe elementele sale componente și, cu toată această desfășurare detaliată, calculul se face mai ușor decît după metoda indirectă. Este și mai lesne de observat, văzînd elementele, care din ele au influențat producția netă. Unele elemente, cum sînt : amenzile și penalitățile, dobînzile bancare penalizatoare, locațiile C.F.R., impozitele etc., redate în structură, pot fi luate sau eliminate din calcul, în funcție de interesul ce-l avem de a cunoaște factorii determinanți ai producției nete, ca indicatori de eficiență ce caracterizează efortul și contribuția la formarea venitului național. Adaug că metoda directă se aplică cu bune rezultate în experimentarea care are loc în construcții și I.A.S.

O problemă ridicată este aceea a perioadei de raportare a producției nete. În prezent, raportarea se face lunar și cumulat de la începutul anului. Din cîte cunosc, sînt fluctuații însemnate de la lună la lună în gradul de îndeplinire a indicatorului. Cauza reală nu constă numai în nivelurile diferite de executare a planurilor lunare de producție, ci și în modul de defalcare a planului trimestrial al costurilor de producție și a cheltuielilor materiale pe luni. Sarcina aceasta se realizează cu mari dificultăți și tocmai de aceea prezintă în practică multe imperfecțiuni de corelare.

Desigur, compararea lunară a realizării producției nete cu cea astfel planificată poate fi neconcludentă. De aceea, opinez pentru planificarea și urmărirea producției nete numai trimestrial și cumulat de la începutul anului.

O altă problemă mult discutată se referă la metodologia adoptată în prezent pentru calcularea îndeplinirii planului producției nete. Actualmente, Ministerul Finanțelor, în colaborare cu D.C.S., au recomandat pentru industrie o metodologie de calcul al cheltuielilor materiale pe baza înregistrărilor din conturile contabile de cheltuieli. În acest sens s-au indicat două recapitulații ajutătoare : una privind debitul conturilor, în care se cumulează cheltuielile materiale și de muncă vie, pe elemente, și alta privind creditul acelorași conturi de cheltuieli, în care se reflectă valorile rezultate din procesul producției (produse finite, semifabricate, deșeuri, recuperări), cheltuielile care nu intră în costul producției industriale, precum și diferențele de solduri care trebuie luate în calculul producției nete. Garanția exactității calculului constă în cifrele corecte preluate din contabilitate, verificate încă odată prin egalitatea de balanță a totalului celor două recapitulații amintite. Această metodologie, corectă prin exactitatea datelor contabile, solicită în schimb un timp însemnat de muncă (1—3 zile/om).

Normele metodologice nr. 4/1975 ale D.C.S. pentru completarea dărilor de seamă statistice privind îndeplinirea planului producției nete și a indicatorilor costurilor de producție în industrie și modificarea prețurilor de producție și de livrare lasă posibilitatea folosirii și altor procedee metodologice de calcul al producției nete, cu condiția calculării corecte și exacte.

Una din variantele procedeului de calcul, după datele contabile, a producției nete, realizate, ce se aplică la întreprinderea „Timpuri Noi“ din Capitală constă pe scurt în următoarele :

1. Se pornește de la producția-marfă exprimată în costuri efective de producție (rulajul creditor al contului 540 „Decontarea producției“ prin debitul conturilor : 220 „Produse finite“, 221 „Diferențe de preț la produse finite“, 225 „Produse, lucrări și servicii facturate“ și 226 „Diferențe de preț la produse, lucrări și servicii facturate“ la care se adaugă sau se scad diferențele de solduri ale producției industriale neterminate, semifrabricatelor din producție proprie, cheltuielilor anticipate, cheltuielilor de desfacere și rezervelor pentru cheltuieli preliminate, ajungîndu-se astfel la costul producției globale.

2. Se stabilesc cheltuielile cu munca vie, folosindu-se corespondențele conturilor de cheltuieli cu conturile care exprimă astfel de cheltuieli. Cheltuielile cu munca vie sînt : retribuțiile, contribuțiile la asigurările sociale, taxa asupra fondurilor de producție, taxa asupra terenurilor, fondul pentru introducerea tehnicii noi și alte cheltuieli cu munca vie exemplificate în normele metodologice nr. 4/1975 ale D.C.S. (pag. 19—20).

3. Totalul cheltuielilor cu munca vie se scade din costul producției globale, obținîndu-se suma cheltuielilor materiale aferente producției globale.

4. Se calculează producția globală în prețuri comparabile, pornindu-se de la producția marfă în prețuri comparabile la care se adaugă sau se scad diferențele de solduri ale producției neterminate, semifabricatelor din producție proprie, modelelor, sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor din producție proprie și a cheltuielilor anticipate. Aceste diferențe de solduri trebuie transformate în prețuri comparabile, prin aplicarea coeficientului rezultat din raportul dintre costul producției globale și aceeași producție globală în prețuri comparabile.

5. Se scade totalul cheltuielilor materiale din producția globală în prețuri comparabile, obținîndu-se astfel valoarea producției nete în prețuri comparabile. Acest procedeu prezintă oarecari diferențe valorice față de procedeul recomandat oficial pentru calculul producției nete, însă timpul necesar efectuării calculelor este doar de cîteva ore (4—7 ore) după încheierea postcalculului contabil. Dacă diferențele de care am vorbit sînt mici (0,5—$2^{0}/_{0}$) procedeul, după părerea mea, merită să fie mai larg utilizat.

★

DISCUȚIILE purtate au evidențiat necesitatea menținerii producției nete în cadrul sistemului de indicatori ai economiei naționale, datorită avantajelor pe care le prezintă, printre care : reprezintă un instrument cu ajutorul căruia se poate determina și aprecia eficiența activității unităților productive ; cointeresează unitățile economice în folosirea întregului potențial material și uman de care dispun ; stimulează producerea de bunuri cu grad ridicat de prelucrare, contribuind în felul acesta la creșterea productivității muncii și, implicit, a competitivității produselor pe piețele externe. În același timp, el se dovedește a fi un indicator care permite efectuarea unor analize economice aprofundate la nivelul întreprinderii, îndeosebi asupra multiplelor aspecte ale eficienței economice.

Totodată, s-au reliefat și unii factori care influențează negativ rolul, conținutul și funcțiile sale în cadrul sistemului de indicatori valorici. Astfel, după cum a reieșit din dezbatere, producția netă este direct influențată de : schimbările intervenite pe parcursul executării sarcinilor de plan în structura producției ; de gradul diferit de rentabilitate al produselor ; de nivelul dotării tehnice a întreprinderilor etc.

Părerile exprimate și propunerile formulate în cadrul dezbaterii considerăm că constituie un bogat material de analiză pentru specialiști și factorii de decizie din organele centrale și de sinteză din economie. Avînd în vedere faptul că producția netă are o capacitate superioară de a reflecta efortul propriu al fiecărei întreprinderi la crearea venitului național, apreciem că ar putea reține atenția, în mod deosebit, următoarele probleme :

— necesitatea de a se cristaliza o concepție unitară în ce privește rolul, conținutul și sfera de cuprindere a acestui indicator ;

— stabilirea unei metodologii clare de raportare a producției nete prin dările de seamă statistice, avîndu-se în vedere generalizarea principiului raportării acestui indicator pe elementele sale componente și avantajele pe care le oferă metoda de repartiție sub aspectul delimitării și urmăririi precise a fiecărui element de cheltuieli și al aprofundării analizelor asupra eficienței activității economice ;

— întocmirea unor liste de elemente de cheltuieli privind munca vie și materializată unitare pe toate ramurile economiei naționale, în corelație cu elementele de calculare a produsului social și venitului național ;

— posibilitatea ca după experimentarea în continuare a acestui indicator și în cursul anului 1976 în aceleași condiții și la aceleași întreprinderi ca și în anul trecut, producția netă să rămînă un indicator statistic, fără a constitui o condiție de eliberare a fondului de retribuire pentru lucrători, cu excepția personalului de conducere.

Cu acest prilej, invităm specialiștii, îndeosebi din unitățile productive, să ne transmită punctele de vedere cu privire la opiniile exprimate în cadrul dezbaterii, precum și propunerile proprii care rezultă din activitatea unităților economice în care își desfășoară activitatea.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

INTERDEPENDENȚA DINTRE CHELTUIELILE DE PRODUCȚIE, CALITATEA PRODUSELOR ȘI REZULTATELE FINANCIARE ALE ÎNTREPRINDERII

PROBLEMELE îmbunătățirii calității produselor și ale reducerii cheltuielilor de muncă vie și materializată pe unitatea de produs au fost ridicate de conducerea superioară a partidului la rangul de probleme centrale, fundamentale, ale vieții noastre economice. Lucru pe deplin explicabil dacă avem în vedere contribuția importantă a acestor elemente la creșterea eficienței economice.

Practica a demonstrat strînsa corelație dintre costurile de producție și calitatea produselor și, implicit, dintre calitatea produselor și echilibrul financiar al unei întreprinderi industriale. Studiile întreprinse au arătat că, de regulă, ameliorarea calității aduce venituri suplimentare, chiar atunci cînd această ameliorare necesită o creștere a costurilor produsului respectiv. De aceea, obținerea de economii la cheltuielile materiale de producție nu trebuie să se facă în detrimentul calității ci, dimpotrivă, să ducă la îmbunătățirea însușirilor calitative ale produselor, avînd în vedere tendința scăderii greutății unor produse.

Eficiența cheltuielilor pentru calitate

CONDUCEREA științifică a oricărei unități productive presupune acțiuni permanente pe linia îmbunătățirii calității produselor. Inexistența în întreprinderile industriale a unei contabilități a costului asigurării și controlului calității reprezintă o dificultate în a exprima, cu ajutorul unor indicatori valorici și financiari, efectele economice ale deciziilor de calitate. Din această cauză își mai fac uneori loc păreri de a renunța la acțiuni în domeniul asigurării și controlului calității produselor, plecînd de la ideea, evident greșită, că măsurile de acest gen duc la creșterea costurilor și, deci, la nerealizarea obiectivelor financiare planificate.

Literatura de specialitate 1) grupează cheltuielile pentru asigurarea și controlul calității în trei categorii, și anume :

1. **Costurile prevenirii defectelor** (cercetări și încercări, ridicarea calificării profesionale, dotarea cu aparate de măsură și control, publicitate pentru calitate etc.).
2. **Costurile identificării defectelor** (retribuția personalului C.T.C. etc.).
3. **Costul defectelor** sau **„lipsei de calitate“** (rebuturi și produse declasate, bonificații, penalități pentru nelivrarea produselor contractate din cauza calității necorespunzătoare etc.).

Structura acestor cheltuieli la patru unități textile investigate de noi a fost stabilită cu dificultate, iar la unele elemente cu aproximație, din cauza lipsei unei evidențe operative sau contabile separate pentru acest gen de cheltuieli. De aceea, **apreciem că ar fi necesar ca, în cadrul conturilor din clasa a V-a a planului de conturi al întreprinderilor industriale să se aprobe de Ministerul Finanțelor deschiderea de conturi analitice cu ajutorul cărora să se reflecte cheltuielile legate de asigurarea și controlul calității produselor.**

Din cercetarea întreprinsă a rezultat, printre alte aspecte, că la unitatea „B“ (țesătorie de mătase), unde pentru identificarea defectelor s-au cheltuit sume mici, respectiv 2,77 lei la 1 000 lei producție-marfă, costurile lipsei de calitate sînt foarte mari, respectiv 25,9 lei, în timp ce la unitatea „D“ (fabrică de confecții), unde s-au cheltuit sume mai mari, respectiv 6,2 lei, costurile lipsei de calitate au fost foarte mici, respectiv 0,5 lei. Față de această situație, proporția cheltuielilor pentru asigurarea și controlul calității (cele trei categorii de costuri) în totalul cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă au reprezentat 4% la unitatea „B“ și numai 0,8% la unitatea „D“.

Aceste constatări duc la concluzia că cheltuielile cu organizarea perfectă a gestiunii asigurării și controlului calității produselor nu pot fi considerate cheltuieli neeconomicoase, ci, dimpotrivă, sînt apreciate ca cheltuieli utile, deoarece contribuie la obținerea unei „calități economice“, iar cuantumul lor este totdeauna mai mic decît beneficiile suplimentare ce se pot obține de pe urma îmbunătățirii calității produselor, ca urmare a diferențierii prețurilor de livrare.

Durata de viață a unui produs

PRINTRE FACTORII legați de consumul specific de materii prime care acționează asupra îmbunătățirii calității produselor se numără „durabilitatea produselor“ și „asimilarea de noi produse“ cu caracteristici tehnico-economice superioare.

Cercetarea noastră a evidențiat faptul că ar fi indicat ca la produsele puternic influențate de modă (cum sînt confecțiile de vară pentru femei), în scopul utilizării raționale a materiei prime și a reducerii prețului de cost, să nu se creeze prin proiectare rezerve de durabilitate, care se dovedesc inutile din cauza demodării articolului respectiv. În schimb, la produsele a căror durată de utilizare depinde de gradul uzurii fizice (de pildă, ciorapii sau bunurile electrocasnice), prelungirea potențială a timpului de utilizare prin durabilitate mărită ar trebui să reprezinte o sarcină permanentă a activității de creație și de proiectare în toate subramurile industriei. În acest context, considerăm că în activitatea de cercetare-proiectare ar trebui să fie atrași și unii economiști din întreprinderea sau centrala respectivă pentru a fi consultați în problemele economico-financiare ridicate de asimilarea noilor produse. Economistul nu va aviza asimilarea unui nou produs decît în măsura în care este rentabil, altfel spus, se încadrează în costul maxim antecalculat.

Corelarea prețurilor cu calitatea

UNA DIN DIRECȚIILE principale ale perfecționării sistemului de prețuri în țara noastră în etapa actuală o constituie și cea referitoare la diferențierea mai accentuată a prețurilor pe calități, în așa fel încît să contribuie la stimularea progresului tehnic, la înnoirea și diversificarea sortimentului de mărfuri și înlăturarea din fabricație a produselor învechite. Baza teoretică a stimulării prin preț a îmbunătățirii calității produselor o constituie corelarea valoare-valoare de întrebuințare pe de o parte și prețul produsului respectiv pe de altă parte. Punctele de vedere existente în literatura economică din țara noastră și din alte țări cu privire la raportul valoare-valoare de întrebuințare-preț sînt diferite. După părerea noastră, problema stabilirii prețurilor mărfurilor diferențiate pe calități ar trebui privită atît prin prisma cheltuielilor de producție, cît și prin prisma valorii de întrebuințare.

Sînt multe cazuri cînd ridicarea calității produselor necesită o cantitate suplimentară de muncă vie sau materializată și, totuși, este necesar să se stabilească prețuri diferențiate față de un produs similar cu aceeași cantitate de muncă socială înmagazinată, dar care are o calitate mai slabă, este depășit de progresul tehnic sau de modă. Considerăm că fixarea prețurilor ținînd seama numai de valoare nu va stimula întreprinderile industriale să ia măsuri eficiente pentru îmbunătățirea calității produselor. „Formula de preț egal pentru muncă egală trebuie îmbinată cu formula preț egal pentru satisfacerea egală a nevoilor“ 2). În această situație, „prețul bunurilor de consum reprezintă estimația utilității lor, iar nu forma bănească a valorii“ 3. Așadar, la stabilirea prețurilor pe calități ale aceluiași produs, deosebirile de valoare de întrebuințare sînt, de cele mai multe ori, criteriul de bază al diferențierii.

Cum prețurile constituie un instrument al politicii economice a statului socialist, corelația calitate-preț fiind subordonată unor scopuri sociale, nu mai poate fi întotdeauna respectată. De aceea, ne-am pus întrebarea dacă funcția prețurilor în politica economică trebuie să se manifeste la nivel de întreprindere sau la nivel macroeconomic ? Pentru a se da posibilitatea efectuării comparațiilor corecte cu privire la eficiența economică a investițiilor și cu privire la rezultatele financiare, privind două unități economice din aceeași ramură, părerea noastră este ca politica economică în formarea prețurilor să se manifeste, de regulă, în sfera circulației, fie prin subvenții de la buget pentru articolele care cuprind în preț o rată mică a rentabilității (de pildă, confecțiile pentru copii și uniformele școlare), fie pe calea impozitului pe circulația mărfurilor pentru articolele de lux cu o rată mare a rentabilității.

Stimularea asimilării și lansării pe piață de produse noi de calitate superioară se poate realiza și prin aplicarea sistemului de prețuri regresive, pe măsura învechirii produsului respectiv, așa după cum prevede Legea prețurilor și a tarifelor. Este vorba de aplicarea prețurilor „în trepte“, mai mari la lansarea pe piață a noului produs și, apoi, prețuri mai mici, pînă la o anumită limită minimă, pe măsura uzurii morale sau a demodării unor mărfuri. În acest fel, beneficiul se diminuează, fondul de premiere se reduce și, deci, colectivul de angajați este pus în situația de a se preocupa de asimilarea de noi produse de calitate superioară, pentru care s-ar obține prețuri mai mari, reducînd ponderea produselor de calitate inferioară în totalul producției marfă.

Este evidentă strînsa legătură care există între realizarea echilibrului financiar al unei întreprinderi și calitatea produselor fabricate de aceasta. Calitatea necorespunzătoare a unor produse influențează negativ capacitatea de plată, după cum produsele de calitate superioară contribuie la sporirea acumulărilor bănești și a gradului de lichiditate al întreprinderii respective. Dependența dintre calitatea produselor și rezultatele financiare obținute demonstrează utilitatea organizării de către întreprinderi de acțiuni concrete pe linie economico-financiară pentru asigurarea unei calități ridicate a produselor, ca o condiție a creșterii eficienței economice în toate sectoarele de activitate.

dr. Iordachi DIMITRIU
(Iași)

---

1) J. M. Juran și F.M. Gryna jr., Calitatea produselor, Editura tehnică, București, 1973, p. 86—87.

2) I. Rachmuth, Teorie și practică în domeniul prețurilor, Edit. Științifică, București, 1970, p. 130.

3) V. Diacenko, Baza prețurilor în economia socialistă, Voprosî ekonomiki, nr. 10, 1968.

EFICIENȚA VALORIFICĂRII TERENURILOR ÎN PANTĂ PRIN EXTINDEREA CULTURII VIȚEI DE VIE

ÎN SUD-ESTUL MOLDOVEI, în economia județelor Vrancea, Galați și Bacău, viticultura deține o pondere importantă. În județul Vrancea există podgorii cu tradiții și renume mondial, cunoscute din cele mai vechi timpuri, cum sînt: Odobești, Panciu, Cotești, unde vița de vie ocupă terenurile în pante, neamenajate, cu expoziție sud-estică — favorabilă acestei culturi. În județul Galați și zona terenurilor nisipoase de la Ivești a început să se extindă viticultura pe terase, pe terenuri în pantă slab productive și puternic erodate, luînd naștere noi podgorii și centre viticole în Valea Covurluiului la dealul Bujorului, Băleni, Smulți, Pechea, Berești, Tudor Vladimirescu, precum și cele de pe Valea Zeletinului și Berheciului. Deși apărute recent pe harta țării podgoriile tinere valorifică cel mai eficient terenurile de coastă slab productive. În același timp, prin calitatea producțiilor de struguri și de vin pe care le asigură, noile podgorii întrec cu mult pe cele obișnuite (de pe terenurile de șes din podgoriile cu tradiție). De aceea, cultura viței de vie pe terenurile în pantă a devenit prioritară în multe cooperative agricole de producție din această zonă, în care, în prezent, viticultura asigură 60-75% din totalul veniturilor realizate.

Suprafețele ocupate de plantațiile viticole în județele Vrancea, Galați și Bacău se ridică la 72 250 ha, din care 24,1% sînt pe terenuri de șes, 52,0% pe terenuri în pante neamenajate și 23,9% sînt vii situate pe terenuri în pantă amenajate în terase.

În cele trei județe suprafața viticolă reprezintă 21,6% din suprafața totală pe țară ; 75,9% din aceasta este amplasată pe terenuri în pantă (în procent de 100% în județul Bacău, unde nu există plantații viticole pe șes și 57,5% în județul Galați). În județul Galați plantațiile pe șes sînt amplasate pe nisipuri, ceea ce denotă că a existat, în ansamblu, o tendință pozitivă de extindere a viilor pe terenuri care sînt slab valorificate de alte culturi. În județul Vrancea, prin specificul său, 77,1% din plantații sînt pe terenuri în pantă neamenajate și 3,4%, respectiv 1 100 ha vie, sînt situate pe terenuri de coastă terasate, fapt ce pune în evidență o tendință justă sub aspect economic.

Pantele ocupate de noile podgorii și centre viticole din sudul Moldovei au înclinații de la 16% pînă la 40%, cu expoziții variate, cu altitudini cuprinse între 200—300 m. (În trecut pe aceste terenuri cu fertilitate scăzută se obțineau cîte 800—900 kg grîu sau porumb la hectar la un preț de cost foarte ridicat). Terenuri cu caracteristici asemănătoare (sub aspectul pantei, altitudinii, expoziției etc.), există și în alte județe, ceea ce face ca experiența dobîndită în cele trei județe să fie deosebit de actuală și utilă din punct de vedere economic și social.

Denumirea cooperativei agricole	Supr. (ha)	Dist. de plant. între rînduri (m)	Gradul de mecanizare (%)	Prod. medie (kg/ha)	Conținut de zahăr în must (g/l)	Aciditate (g/l)	Preț mediu de realiz. (lei/kg)
Centrul viticol Podul Turcului (județul Bacău, media anilor 1970-1975)							
Blaga	158	1,8-2,2	80-90	6006	187	5,10	3,34
Căbești	169	1,8-2,2	79-85	4374	197	5,05	3,66
Frumușelu	158	1,8-2,2	90-98	5112	204	5,12	4,17
Glăvănești	122	1,8-2,2	70-81	5061	195	5,40	4,47
Podgoria Dealul Bujorului (județul Galați, media anilor 1966-1975)							
Băleni	504	1,8-2,0	75-80	6150	192	4,83	3,10
Pechea	831	1,8-2,0	82-89	6899	201,2	4,93	3,68

Tabelul nr. 1 — **Indicatori tehnico-economici comparativi privind producția și calitatea recoltei de struguri de pe terenurile în pantă terasate.**

Pentru a evidenția modul eficient de valorificare a terenurilor în pantă slab productive terasate prin cultivarea lor cu viță de vie redăm în tabelul 1 cîțiva indicatori tehnico-economici privind producția și calitatea recoltei de struguri în cooperative agricole de producție din județele Bacău și Galați. Terasele în aceste unități sînt amenajate în platforme înclinate în direcția pantei cu 4—7 rînduri de vițe pe o platformă și distanța între rînduri de 1,8—2,20 m. Subliniem că în aceste condiții gradul de mecanizare este cuprins între 70—98%, cu posibilități de extindere la 100% în cazul în care se asigură amenajarea corespunzătoare a zonelor de întoarcere.

Producția medie de struguri în unitățile luate în studiu oscilează între 4374—6899 kg la hectar, iar indicatorii de calitate (exprimați prin conținutul în zahaFruri și aciditatea totală la litru de must) atestă posibilitățile obținerii unor vinuri de calitate. Prețul mediu de valorificare a unui kg de struguri a oscilat între 3,10 și 4,47 lei. Unele din cooperativele agricole analizate (C.A.P. Căbești, Frumușelu și Glăvănești din județul Bacău) au realizat în 1974 și 1975 prețuri de livrare cuprinse între 4,50 și 5,50 lei/kg struguri, valorificînd întreaga producție pentru șampanizare, ceea ce a contribuit mult la sporirea veniturilor unităților respective.

Din tabelul 2 rezultă că principalele soiuri existente în sortimentul podgoriilor luate în studiu valorifică în mod diferențiat condițiile de ecosistem, în funcție de însușirile agrobiologice specifice solului. Astfel în județul Galați, dintre soiurile negre se detașează ca importanță soiul Merlot, care în condițiile de la Oancea (pe terasa Prutului) asigură producția maximă de 10 433 kg/ha.

Podgoria sau centrul viticol	Soiul	Prod. (kg/ha)	Alcool vol. (%)	Acidit. (g/l) H_2SO_4	Extract sec (g/l)
	Județul Galați				
Dealul Bujorului (1960-1975)	Galbenă de Odobești	8236	11,0	4,93	20,44
	Aligoté	8400	11,6	4,55	21,54
	Fetească albă	7300	12,6	4,22	22,87
	Riesling italian	7100	12,1	4,11	21,63
	Muscat Ottonel	4800	12,0	3,72	26,58
	Cabernet Sauvignon	3938	12,6	4,29	22,48
Centrul Oancea	Merlot	10433	12,8	4,10	24,62
	Județul Bacău				
Podul Turcului (1970-1975)	Fetească albă	8150	12,9	4,15	22,62
	Riesling italian	6800	11,4	4,86	21,83
	Muscat Ottonel	6475	12,5	3,05	23,68
	Cabernet Sauvignon	5900	12,4	5,05	27,00

Tabelul nr. 2 — **Producția de struguri și indicatorii de calitate a vinurilor obținute din soiurile cultivate pe terenuri în pantă.**

Rezultate bune din punct de vedere al producției și al calității, din grupa soiurilor albe, au asigurat: Galbenă de Odobești, Aligoté, Fetească albă și Riesling italian. Vinurile obținute în centrul viticol la Oancea sînt de calitate superioară, fiind medaliate la ultimele concursuri naționale de vinuri.

În condițiile din zona Podul Turcului, județul Bacău, soiurile Fetească albă și Riesling italian asigură vinuri albe de calitate superioară cu un conținut de alcool de 11,4—12,9 vol.% și aciditatea de 4,15—4,86 g/l.

Vinurile obținute în această zonă pot fi utilizate ca materie primă pentru șampanie, asigurînd venituri mari la unitatea de suprafață pe aceste categorii de terenuri.

Rezultatele de producție și nivelul calitativ al unor soiuri de viță de vie, cultivate pe terenuri plane, în zona de șes, comparativ cu cele obținute pe terenuri în pantă, sînt redate în tabelul 3 unde rezultă că aceleași soiuri, cultivate pe cele două forme de relief, asigură în toate cazurile un conținut mai ridicat în zahăr al mustului pe terenurile în pantă, cu 17% mai mult față de cele de pe șes, iar vinurile conțin cu 17,7% mai mult alcool și 14% extract mai mult pe terenurile în pantă. În ce privește producția de struguri aceasta înregistrează valori medii mai mici pe terenurile în pantă cu 10%, respectiv 9 680 kg/ha, față de 10 750 kg/ha cît se realizează în condițiile de șes.

Din experiența unităților investigate rezultă cîteva concluzii importante pentru extinderea valorificării terenurilor în pantă prin cultivarea acestora cu viță de vie :

- cultura viței de vie pe terenurile în pantă amenajate sau neamenajate este prioritară în raport cu alte plantații (pomi etc.) întrucît valorifică în cel mai înalt grad de eficiență economică aceste terenuri ;
- deși producția de struguri obținută pe terenurile în pantă este cu 10,0% mai mică decît cea de pe șes, calitatea vinu-

rilor obținute este net superioară prin constantele chimice și calitățile organoleptice ale acestora, ceea ce compensează cu prisosință diferența cantitativă de producție ;

- vița de vie pe terenurile în pantă slab productive trebuie să se extindă pînă la o înclinație de 24%, limită condiționată de posibilitățile de mecanizare a lucrărilor. În vederea mecanizării principalelor lucrări agrotehnice, terasarea acestor terenuri este obligatorie începînd de la o înclinare a pantei de 14%. De asemenea, lățimea platformei terasei trebuie să asigure minimum 3 rînduri de vițe cu distanța între rînduri de 2,00—2,20 m. Terasele de pe terenurile accidentate și frămîntate, cu un singur rînd de viță de vie, nu sînt eficiente ;
- pentru ridicarea gradului de rentabilitate a viticulturii de pe aceste terenuri se impune alegerea cu grijă a sortimentului și a soiurilor roditoare, precum și a portaltoiului care să asigure o maturitate corespunzătoare a strugurilor și a elementelor de rod ;
- pentru extinderea gradului de mecanizare și creșterea eficienței economice a viticulturii pe terase, este necesar ca la înființarea noilor plantații să se asigure rețeaua de drumuri de exploatare și zonale de întoarcere, combaterea eroziunii solului prin consolidări și canale de scurgere, precum și rețeaua de alimentare cu apă, necesară pentru tratamente împotriva bolilor și dăunătorilor și pentru irigații. Este necesar ca legislația în vigoare să permită ca aceste lucrări să se efectueze cu un an înainte de înființarea noilor plantații și costul lor să se includă în investiția aprobată pentru înființarea de noi plantații.

Soiul	Podgoria sau centrul viticol	Relieful	Producția medie (kg/ha)	Caracteristicile vinurilor			
				Zaharuri (g/l)	Alcool total vol. (%)	Aciditate totală (g/l) H_2SO_4	Extract (g/l)
Aligoté	Odobești	șes	9500	178,3	10,6	6,56	19,54
	Odobești	deal	9300	214,0	12,6	6,64	21,44
Riesling italian	Odobești	șes	11050	178,5	10,5	5,22	20,06
	Odobești	deal	9100	213,0	12,3	5,92	21,16
Băbească neagră	Odobești	șes	12000	174,6	10,2	7,10	21,70
	Odobești	deal	11200	220,0	13,0	6,84	28,32
Fetească albă	Cotești	șes	11100	206,5	11,8	4,60	20,56
	Cotești	deal	9200	222,0	13,0	3,67	21,83
Fetească albă	Panciu	șes	10100	180,6	10,6	3,71	18,62
	Panciu	deal	9600	206,9	12,4	5,29	21,35
Media	-	șes	10750	183,7	10,7	5,43	20,09
		deal	9680	215,1	12,6	5,67	22,82
%	-	șes	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
		deal	90,0	117,0	117,7	104,2	114,0

Tabelul nr. 3 — **Producția de struguri și calitatea vinurilor, în funcție de orografia terenului în podgoriile din județul Vrancea.**

dr. ing. Dumitru BEZNEA
ing. Vasilica DUȘCHIN

Stațiunea centrală de cercetări pentru
viticultură Valea Călugărească

ÎNNOIREA PRODUCȚIEI

(Urmare din pag. 5)

perioadei de asimilare ci, dimpotrivă, la lungirea ei, cu toate consecințele ce decurg de aici. Desigur, produsele noi trebuie să reprezinte ultima expresie a tehnicii, tot ceea ce apare nou pe plan mondial. Numai că la acest lucru trebuie să mediteze beneficiarii cu mult înainte de a face comenzi la furnizori. Un impediment serios este și acela că, uneori, nu se predau de către beneficiari documentațiile la timp, fapt care duce, de asemenea, la tergiversări în execuția unor produse, la intrarea lor în uzură morală încă în faza de realizare a prototipului.

Înfăptuirea la termen a prevederilor planului tehnic este nemijlocit legată și de **felul în care întreprinderile furnizoare înțeleg să respecte prevederile contractuale privind fie livrarea unor materii prime, fie a unor materiale sau accesorii.** Fenomenul negativ manifestat în această direcție are o sferă mai largă, în sensul că multe întreprinderi sînt handicapate în activitatea de înnoire și modernizare a produselor din cauză că nu întotdeauna sînt respectate contractele încheiate, mai ales în ce privește termenele de livrare. Întreprinderea „Electrobanat", de pildă, a întîmpinat în 1975 serioase greutăți din partea unor unități care furnizează diferite accesorii, cum sînt condensatorii, tranzistoarele, lentilele, becurile, conductorii și altele. Alte unități nu au primit la timp subansamblele solicitate de la întreprinderile specializate în construcții de mașini.

Un element principal care trebuie urmărit în permanență în acțiunea de înnoire și modernizare a produselor este acela al **obținerii unei eficiențe economice înalte.** De aceea, încă în faza de studiu și, apoi, pe parcursul proiectării și execuției, se cere acordată o mare atenție **nivelului cheltuielilor materiale** — element esențial în **reducerea consturilor de producție.** Produsele noi sau cele modernizate trebuie să aibă costuri mai scăzute și performanțe superioare pentru a fi cît mai competitive. Vorbind de costuri, se cere acordată o mai mare atenție și utilizării înlocuitorilor, pretutindeni unde acest lucru este posibil.

Demarînd activitatea pentru realizarea în cele mai bune condiții a sarcinilor anului 1976, fiecare colectiv de întreprindere are datoria să studieze cu atenție situația concretă privind asimilarea produselor noi sau modernizarea celor existente și să adopte măsurile cele mai corespunzătoare (cu sprijinul activ al centralelor industriale și al ministerelor respective), astfel ca prevederile planului tehnic să prindă viață, ca nomenclatorul de produse să cunoască o largă diversificare și înnoire.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE PESTE PLAN

- **Colectivul Exploatării miniere Ghelar** a extras, în fiecare zi de lucru din luna februarie, în medie, cîte 165 tone minereu de fier peste sarcinile stabilite. La rîndul lor, lucrătorii Întreprinderii de prepararea minereurilor de la Teliuc au livrat peste prevederi siderurgiștilor hunedoreni, în primele două decade din februarie, o cantitate de concentrat feros, care poate constitui materia primă pentru producerea a circa 2 000 tone fontă.

- **Termocentrala de la Ișalnița** a livrat în plus Sistemului energetic național cel de-al 75-lea milion kilowat-oră energie electrică din acest an. Succesul, care are la bază funcționarea agregatelor la parametrii superiori celor din plan, depășirea factorului de putere stabilit, a permis acestui colectiv să realizeze o însemnată parte din angajamentele cuprinse în chemarea la întrecerea adresată la începutul anului unităților energetice ale țării.

- **Muncitorii, inginerii și tehnicienii Intreprinderii de poduri metalice și prefabricate din beton de la Pitești** au reușit ca, printr-o mai bună organizare a producției și a muncii, utilizarea la întreaga capacitate a instalațiilor și mașinilor din dotare, sporirea productivității muncii, să înregistreze o producție suplimentară evaluată la peste 800 000 lei.

- Asigurînd o organizare științifică a fiecărui loc de muncă și a fluxurilor tehnologice, **colectivele întreprinderilor de sîrmă și de geamuri din Buzău** au reușit să realizeze de pe aceleași suprafețe, în primele cinci decade din noul an, o producție aproape dublă față de cea prevăzută în proiecte. Acest fapt a permis muncitorilor din cele două unități să depășească, în ultima decadă din luna februarie, cu un spor de producție în valoare de peste 5 milioane lei.

- **Colectivul Combinatului de lianți de la Aleșd** a majorat la 4 200 tone cantitatea de ciment expediată, peste sarcinile de plan, de la începutul anului șantierelor de construcții ale țării. De asemenea, combinatul a livrat suplimentar importante cantități de var hidratat și de plăci din azbociment.

- **Muncitorii, inginerii și tehnicienii din Întreprinderea de confecții Călărași,** care au realizat, în primele 50 de zile ale acestui an, un important spor de producție peste prevederi, au lansat în producție și numeroase noi modele de îmbrăcăminte. Astfel, sacourile în culori și modele inedite, rochiile din țesături fine, costumele cu linie modernă, pentru bărbați,, compleurile în culori tinerești satisfac gusturile celor mai exigenți cumpărători.

- Grija pentru a satisface gusturile cumpărătorilor constituie o preocupare primordială și pentru colectivul **Întreprinderii de tricotaje „Zimbrul" din Suceava.** Dovada o constituie îmbogățirea nomenclatorului unității cu încă 40 de noi modele de tricotaje, precum și calitatea produselor. Prin îmbunătățirea proceselor tehnologice, colectivul acestei unități a reușit să realizeze tricotaje mai ușoare, mai bine finisate, mai elegante.

- **Întreprinderea pentru producerea și industrializarea legumelor și fructelor „Fructus" din Timișoara** a atins planul producției globale și marfă pe primul trimestru din 1976. Acest succes confirmă eficiența măsurilor aplicate în fiecare sector pentru creșterea productivității muncii, indicator care de la începutul anului a înregistrat un spor de peste 1 440 lei pe fiecare lucrător.

INVESTIGAȚIE „R. E.“

O pîrghie în realizarea planului de export și cooperare internațională

ACȚIUNILE PROMOȚIONALE (II)

CONTINUĂM ÎN ACEST NUMĂR analiza fenomenului de promovare a exporturilor, începută în numărul 6/1976 alrevistei noastre, cu prezentarea de astădată a unor aspecte privind : publicitatea indirectă prin mijloacele comunicării de masă, publicitatea directă și formele complexe de promovare pe care le reprezintă tîrgurile și expozițiile internaționale.

Publicitatea prin mass-media și exigențele ei

ANCHETA-SONDAJ efectuată în cadrul centralelor industriale și întreprinderilor de comerț exterior a investigat și frecvența utilizării diferitelor forme de publicitate : publicitate prin mijloacele comunicării de masă, promovarea vînzărilor, publicitate exterioară prin panouri, etc (vezi tabelul nr. 1).

Se constată că orientarea publicității noastre externe se încadrează în tendințele existente pe plan mondial, de a da prioritate presei. Pozitivă este de asemenea întîietatea deținută de presa specializată, cu audiență mai mare la segmentele de piață vizate de campaniile publicitare. O utilizare largă capătă și filmul publicitar, în special cel de publicitate, instituțională, realizat de producător în scopul promovării imaginii de firmă. O acțiune interesantă de promovare a exportului a realizat, în acest sens, I.C.E. Autodacia în colaborare cu Televiziunea Română, prin filmul ce reconstituie itinerariul caravanei auto ce s-a deplasat în Pakistan pentru a prezenta autovehiculele românești în exploatare. Dezavantajul utilizării acestor filme pentru publicitate externă prin televiziune, îl constituie durata (lungimea) lor minimă de 10 minute. După cum se știe, uzual un film de publicitate T.V. trebuie să dureze maximum 30 de secunde, oferind imagini și idei de mare concizie și expresivitate. Aceasta fără a mai avea în vedere costurile foarte ridicate ale transmisiei T.V. pentru asemenea filme „lungi“.

O caracteristică frecventă a reclamei noastre în presa străină, remarca tovarășul Heinrich Iohan, biroul de conjunctură I.C.E. Ilexim, este publicarea de anunțuri pentru întreaga listă de produse exportate de I.C.E. și nu publicitatea pe produs, cum se practică la ora actuală de majoritatea exportatorilor. Desigur că pentru o întreprindere ca Ilexim, cu un nomenclator de export cu peste 4 000 de articole, efectuarea unei publicități de produs este dificilă, însă există în preocuparea întreprinderii de a trece de la publicitate „listă de mărfuri“ la publicitate pe grupe de mărfuri. În ceea ce privește textul anunțurilor publicitare dificultățile sînt încă mari, din lipsă de asistență tehnică de specialitate.

Ioan Gionea secretar al AROMAR, a accentuat în luarea sa de cuvînt asupra necesității unor acțiuni de publicitate concentrate asupra unor produse. S-ar părea la prima vedere o risipă să concentrăm publicitatea asupra unui singur produs sau cîtorva produse, dar susținînd cîteva produse acestea pot fi niște capete de pod care să introducă apoi și alte produse ale întreprinderii. Este cunoscut exemplul Tokay-ul în Ungaria, care a atras după sine alte produse ungurești. Publicitatea nu trebuie să se mărginească la a sesiza că România exportă un anumit produs, ci ea trebuie să se încadreze într-o anumită strategie de marketing, respectiv de produs, pe anumite piețe. Pornind de la segmentul (segmentele) pieței cărora ne adresăm, publicitatea poate sublinia că un produs este foarte frumos, foarte ieftin, foarte durabil etc. Și se poate afirma că există suficiente elemente care să susțină anumite produse ale noastre. Ex. : autoturismele de teren, ar putea face publicitate pornind de la succesul obținut în concursul de autoturisme de teren pe care l-au cîștigat în Anglia, relevînd calitățile de excepție ale acestui autoturism. Sau în cazul I.C.E. „Tehnoforest“. În 1971 a cîștigat premiul internațional de promovare și a trebuit să treacă peste un an de zile pentru ca acest titlu să fie menționat în èntête-ul scrisorilor acestei întreprinderi de comerț exterior.

Tabelul nr. 1
(%)

Forme de publicitate	Producători	Exportatori
1. Inserții în ziare, reviste de interes general	65	80
2. Inserții în reviste de specialitate	70	90
3. Anunțuri la radio	10	15
5. Filme publicitare	75	50
5. Publicitate la locul vînzării	20	30
6. Publicitate exterioară	20	15

Tovarășul **Paraschiv Șușnea,** consilier în Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, arăta că firesc ar fi ca Agenția de publicitate internațională „Publicom“ să poată acorda toată asistența tehnică necesară I.C.E.-urilor. Cum însă activitatea ei actuală este orientată în primul rînd spre realizarea comenzilor externe primite de la firmele care vînd în România și abia după aceea promovarea exporturilor românești, întreprinderile de comerț exterior nu găsesc aici asistența tehnică necesară. Se consideră necesară o intervenție mai fermă în găsirea unei soluții — altfel se vor cheltui în continuare fonduri publicitare cu rezultate mediocre.

Reluînd problema asistenței de specialitate, tovarășul arh. **Ion Popa**, secretar al filialei AROMAR — București, arăta că nu se pot realiza progrese vizibile în elaborarea tipăriturilor publicitare atîta timp cît Agenția Publicom nu deține un studio fotografic propriu, care să producă ilustrații artistice, la nivelul realizărilor înregistrate de artiștii români în țară și în străinătate. Calitatea vizuală și estetică a materialelor care se difuzează în prezent sînt sub nivelul de expresie grafică la care au ajuns artiștii români, foarte des premiați la concursuri în străinătate.

Tipăriturile și publicitatea directă

ÎN CADRUL ANCHETEI a fost investigat și modul de realizare a publicității directe, prin oferte cu caracter publicitar. Condițiile pentru realizarea cu succes a acestei forme de publicitate sînt două : 1) existența unor tipărituri : prospecte, cataloage, pliante, bine realizate din punct de vedere al informației tehnice, grafică și efect psihologic ; 2) accesul la un fișier al firmelor străine pe profilul de interes.

În legătură cu primul aspect **Ionel Florescu,** șef serviciu Conjunctură-Marketing (I.C.E. Autodacia) consideră că realizarea prospectelor, a cataloagelor, a fișelor tehnice trebuie să incumbe ca sarcină întreprinderilor producătoare, sau cel puțin acestea să aibă responsabilitatea procurării întregului material pentru realizarea publicațiilor în limbi străine. Propunerea se bazează pe faptul că uzinele dețin elementele principale pentru realizarea documentației tehnico-economice. Ele cunosc data și condițiile omologării definitive, au posibilitatea să pregătească datele tehnice, desenele și fotografiile necesare (de cele mai multe ori au organizat chiar un compartiment specializat mult mai numeros decît în întreprinderile de comerț exterior, inclusiv laborator foto). În prezent, chiar și obținerea fotografiilor unui produs constituie o mare dificultate, întreprinderile producătoare neavînd responsabilități clare în întocmirea materialului respectiv, sînt puțin receptive la asigurarea produselor, eventual deplasarea lor spre a fi fotografiate într-un cadru potrivit.

În domeniul tipăriturilor, arăta tovarășa **Lidia Ionescu,** Serv. plan, tîrguri, expoziții, I.C.E. Fructexport, s-au făcut de la un an la altul progrese remarcabile. Spre exemplu prospectele făcute pentru anul 1976 sînt minunate față de cele din anul precedent ca grafică, text, realizare tipografică. Ceea ce ne îngrijorează însă pe noi este faptul că nu putem realiza o evaluare de specialitate a lor, nu le cunoaștem cu certitudine valoarea sub aspectul creației publicitare, al gradului în care realizează comunicarea mesajului propus de noi. Acesta este motivul pentru care propunem realizarea unei unități organizatorice între marketing și publicitate în întreprindere, unitate care să faciliteze conlucrarea specialiștilor în realizarea programelor de promovare.

Tovarășul **Remus Bota,** șef serviciul I.C.E. Forexim, a arătat că pentru o întreprindere nouă — cum era Forexim cu cîtva timp în urmă — publicitatea reprezenta activitatea de bază. Și în condițiile date a reușit să desfășoare o foarte amplă activitate publicitară. Cum ? Preluînd sarcinile de publicitate în serviciile operative de export. I.C.E. Forexim a reușit astfel să se impună relativ repede pe piața externă, să se facă cunoscută, ca exportator de mașini și utilaje complexe pentru industria lemnului, să fie căutată de parteneri. Desigur că s-au întîmpinat unele greutăți — mai ales la contabilitate — pentru fonduri. Dar atunci cînd s-a prezentat ministerului de resort un plan bine conceput și fundamentat nu s-au întîmpinat obiecții. În prezent serviciile operative, care cunosc cel mai bine produsele, elaborează pe baza fișelor tehnice proiectele de prospecte, cataloage. Dar chiar și în această variantă se mai resimte nevoia unor consultații din partea Agenției Publicom pe probleme de grafică, de psihologie comercială. Pentru aspectele de grafică se mai cere și concursul institutelor de proiectări din ramură. Probleme deosebite se ridică desigur în cazul elaborării ofertelor pentru linii de fabricație și utilaje complexe, sau de machete, unde costurile ofertei ating zeci de mii de lei. Nu trebuie însă pierdut din vedere că aceste cheltuieli se recuperează prin încheierea unui singur contract rezultat în urma cîtorva oferte lansate.

În ceea ce privește cel de al doilea aspect, asigurarea listelor de firme, ancheta a arătat că numai 15% din I.C.E.-uri utilizează astfel de fișiere proprii, iar fișierele I.N.S.C.I.N. nu fuseseră solicitate de nici o întreprindere de comerț exterior din eșantion. O consultare mai frecventă, menționată de circa 50% din eșantion o are publicația „Informații de comerț exterior“. Principala sursă de adrese pentru publicitate prin poștă rămîn însă cererile de ofertă primite de I.C.E.-uri, ceea ce denotă iarăși opțiunea pentru calea cea mai ușoară, o cale pasivă, în abordarea activității de publicitate.

Referitor la publicitatea directă, prin poștă tovarășul **Nicolae Cotruț**, Întreprinderea de tîrguri și expoziții de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie, arăta că pe plan mondial se manifestă o tendință de substituire parțială a publicității prin presă prin publicitate directă. Considerentele sînt în primul rînd de costuri, considerabil mai mici la publicitatea prin poștă. În al doilea rînd, pentru o serie de bunuri de consum industrial, aria partenerilor potențiali este mult inferioară audienței, să spunem, a unui cotidian sau reviste magazin. Se ridică însă unele exigențe sporite față de forma grafică de prezentare a materialului publicitar, față de textele publicitare folosite în prospecte. Aceste probleme pot fi rezolvate însă cu cheltuieli relativ mici, față de cheltuielile în valută pe care le necesită publicitatea prin inserții în presă. Întreprinderea de tîrguri și expoziții posedă o bună experiență pe linia publicității directe. Pentru manifestările expoziționale organizate sînt făcute mii de invitații specialiștilor și firmelor interesate însoțite de material documentar privind : condițiile de participare, etc.

Subliniind utilitatea pentru Agenția de publicitate internațională pe care o reprezintă, a schimbului de opinii cu specialiștii din întreprinderi, **dr. Octavian Moarcăș**, director adjunct al Publicom, a arătat că în ciuda dificultăților amintite, s-au înregistrat rezultate foarte bune în cazurile — ce-i drept limitate — în care agenția s-a putut ocupa mai îndeaproape de activitatea publicitară a unor întreprinderi (Electronum, Chimimportexport, Fructexport, Electroexportimport). Realizări deosebite s-au înregistrat, spre exemplu, în prezentarea garniturilor de mobilă pentru Tehnoforestexport, prospectele respective rivalizînd cu cele mai bune existente în domeniu. În acest context ar fi eronat să se tragă concluzia că nu am făcut progrese și în domeniul publicității externe în ultimii ani. Desigur că este nevoie de mai mult profesionalism și în acest domeniu. Publicom a organizat unele seminarii pentru lucrătorii din compartimentele de publicitate, tîrguri, s-au făcut și unele specializări în străinătate, dar este mare păcat că acești oameni pregătiți nu au o continuitate în activitate pe probleme de publicitate. La formarea spiritului critic în elaborarea materialului publicitar poate, de asemenea, contribui urmărirea cu atenție a modului în care își desfășoară acțiunile publicitare concurența. Ex. urmărirea la tîrgurile și expozițiile internaționale din țară și străinătate, în publicații etc., a publicității pentru produsele din profilul întreprinderii sînt posibilități ce nu trebuie subestimate. Este în intenția Agenției Publicom de a-și lărgi activitatea de informare, documentare și asistență tehnică. S-a propus chiar editarea unui buletin documentar pe probleme de publicitate.

Tîrgurile și expozițiile internaționale

TÎRGURILE ȘI EXPOZIȚIILE INTERNAȚIONALE reprezintă acțiuni promoționale complexe, care reunesc alături de diversele forme, de publicitate, activități de relații publice, promovarea vînzărilor, și de comerț propriu-zis. Complexitatea acestor acțiuni promoționale — de tîrguri și expoziții — implică o atentă pregătire și selecție a locurilor și formelor de participare.

Dacă avem în vedere că în multe țări necesarul de import este cumpărat tocmai în perioada tîrgului internațional pe care-l găzduiește țara respectivă, reiese și mai evidentă importanța acordată acestor manifestări de exportatori.

Anual, arăta tovarășul **Paraschiv Șușnea**, țara noastră participă la circa 200 de tîrguri și expoziții din care peste 30 sînt participări organizate prin Camera de Comerț și Industrie a R.S. România, iar restul participări directe, specializate, ale întreprinderilor noastre de comerț exterior. Semnificativ pentru importanța pe care o dețin aceste manifestări în activitatea de comerț exterior este faptul că în 1975 o parte, relativ mare, din totalul contractărilor s-au făcut în cadrul tîrgurilor. Dacă în ceea ce privește concepția noastră de expunere, de amenajare a pavilioanelor s-au realizat mari progrese în ultimii ani, se mai mențin unele deficiențe în ceea ce privește nominalizarea și expedierea de către producător a unor produse reprezentative ca nivel tehnic, finisaj, și interes pe piața respectivă.

O idee care a revenit de mai multe ori în discuție este aceea că între obiectivele prezentării unui produs la un tîrg nu trebuie să primeze posibilitatea sau imposibilitatea de vindere la tîrg a exponatului, ci trebuie avute în vedere posibilitățile de ansamblu ale introducerii produsului pe piața respectivă.

Tîrgurile și expozițiile internaționale constituie și un important canal de informare atît pentru producător cît și pentru exportator. Noutățile prezentate în cadrul acestor manifestări (produse, design, ambalaj) sînt înregistrate și transmise centralei, după aprecierea producătorilor în 75% din centrale și în 85% din întreprinderile de comerț exterior. O deosebită atenție se acordă rapoartelor delegaților la tîrguri și expoziții în cadrul I.C.E. Forexim, unde concluziile privind modul de prezentare a întreprinderii cît și a concurenței sînt analizate de o comisie de export.

Sînt cunoscute deja inițiativele unor I.C.E.-uri (Tehnoforestexport, Romănoexport) de a lărgi aria informațiilor căpătate cu prilejul tîrgurilor și expozițiilor internaționale prin organizarea de anchete-sondaj în rîndul vizitatorilor. Astfel, Romănoexport-ul și-a propus să lărgească practica de a trimite partenerilor din țările în care participă la tîrguri internaționale invitații de a vizita standul, împreună cu chestionare cuprinzînd întrebări asupra exponatelor prezentate, perspectivelor pe care le au respectivele produse din punct de vedere cantitativ și calitativ să se introducă pe piața locală. În acest fel, întreprinderea poate culege păreri autorizate asupra unor elemente cheie ale pieței, poate orienta mai bine industria în adaptarea la cerințe, poate elabora programe de promovare pornind de la realități constatate la fața locului.

Referitor la obiectivele ce trebuie anvizajate prin participarea la tîrgurile internaționale, tovarășul **R. Bota**, I.C.E. Forexim, sublinia că participările internaționale reprezintă de fapt o investiție pe termen lung. Dacă, spre exemplu I.C.E.-Forexim nu a încheiat la „Eximo“-București prea multe contracte, în schimb ulterior i-au contactat foarte multe firme și a realizat cîteva contracte de instalații complexe.

Un aspect subliniat de mulți specialiști a fost necesitatea intensificării activității de publicitate în perioada tîrgurilor și expozițiilor. Astfel, dacă o întreprindere desfășoară în mod independent o campanie publicitară în țara în care se ține tîrgul internațional, este de dorit ca în programul campaniei să se prevadă o apariție mai frecventă a anunțurilor în perioada tîrgului de specialitate. O atenție sporită trebuie să se acorde conferințelor și simpozioanelor tehnice, ținute în cursul expoziției sau tîrgului internațional, formă de publicitate încă rar practicată de exportatorii noștri.

Promovarea cooperării internaționale

O ATENȚIE MAI MARE, observa **Vasile Ghițan**, șef serviciu marketing-conjunctură, Întreprinderea de cooperare economică cu străinătatea Rompetrol — trebuie dată modului de prezentare în cadrul tîrgurilor și expozițiilor a activității de cooperare internațională. Faptul că întreprinderile de cooperare nu fac în mod direct comerț cu mărfuri nu înseamnă că putem ignora această activitate în tematica participării. De aceea, trebuie căutate și găsite forme adecvate pentru prezentare a acestui domeniu de mare interes pentru dezvoltarea relațiilor noastre economice externe.

În elaborarea strategiei de promovare a cooperării internaționale și-a exprimat opinia **dr. Ion Nită**, consilier în Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, trebuie să se pornească de la faptul că însăși activitatea de cooperare este mai complexă, se adresează unui număr limitat de consumatori, în special industriali și organelor guvernamentale, are forme și zone proprii de realizare etc., ceea ce conduce la necesitatea folosirii unor mijloace publicitare specifice, la coordonarea și îndrumarea centralizată și de specialitate a acestei activități. Cu toate acestea, programele de promovare a activității de cooperare prin publicitate nu trebuie rupte de cele elaborate pentru exportul de mărfuri și servicii, întrucît există între ele multe puncte de contact și de completare reciprocă (ex. un program de promovare a exportului de tractoare poate conduce la realizarea unei acțiuni de cooperare materializată într-o uzină de tractoare sau linie de montaj și invers, realizarea prin cooperare a unei linii de montaj atrage exportul de tractoare, părți și piese).

Activitatea de promovare a cooperării economice poate utiliza atît forme generale, cît și forme specifice. Ca forme generale avem în vedere activitatea realizată curent de Camera de Comerț și Industrie a R.S. România și unitățile subordonate. În toate aceste materiale și acțiuni publicitare trebuie să se aibă în vedere și prezentarea activității de cooperare (obiective deja realizate, legislația internă privind cooperarea economică, prezentarea întreprinderilor de profil etc.), iar la tîrguri și expoziții să fie prezentate aspecte din această activitate (panouri fotografice, machete, informații tehnico-comerciale) și să fie difuzate pliante ale întreprinderilor românești de cooperare economică internațională.

Acțiunile specifice vizează promovarea cooperării economice în funcție de obiectivul urmărit, de zona geografică și forma de cooperare, de caracterul manifestării etc. Promovarea activității de cooperare cu țările în curs de dezvoltare vizează popularizarea posibilităților noastre de a face livrări de instalații complexe și de a construi obiective la cheie, de a constitui societăți mixte de producție și comercializare în condiții avantajoase etc. Căile de popularizare a acestor posibilități pot fi : editarea și difuzarea în aceste țări a unor pliante privind cooperarea economică a R. S. România cu celelalte țări în curs de dezvoltare, organizarea unor standuri speciale prezentînd activitatea de cooperare cu țara gazdă la tîrgurile și expozițiile internaționale sau la expozițiile proprii pe care țara noastră le organizează în unele țări în curs de dezvoltare, publicarea unor articole pe teme de cooperare în revistele românești pentru străinătate sau în presa din unele țări în curs de dezvoltare etc.

Tematica acestor acțiuni și materialul publicitar utilizat trebuie să țină seama de specificul și interesele pe care le avem în zona respectivă, de caracterul manifestării și forma de cooperare pe care dorim s-o promovăm etc. De primă urgență este elaborarea, editarea și difuzarea de pliante, cataloage, și alte materiale publicitare în care să fie prezentate date tehnice ale instalațiilor și utilajelor, durata și condițiile de executare a unor obiective complexe etc., ceea ce ar facilita mult și orientarea specialiștilor în angajarea acțiunilor de cooperare. Este, de asemenea, necesară trecerea la elaborarea de panouri fotografice, machete și alte materiale publicitare audio-vizuale pe tema cooperării economice, în vederea prezentării lor la tîrgurile și expozițiile organizate în țările în curs de dezvoltare.

Promovarea activității de cooperare cu țările dezvoltate vizează popularizarea obiectivelor pe care dorim să le realizăm în cooperare pe terțe piețe, cooperările în producție și societățile mixte realizate în țara noastră, domeniile de cooperare în perspectivă etc.

Printre căile de realizare a acestui obiectiv se poate avea în vedere editarea unor ghiduri speciale privind cooperarea cu țările socialiste și cu cele capitaliste dezvoltate, în care să fie evidențiate succesele și direcțiile dezvoltării viitoare a economiei românești (domenii și obiective industriale în care sîntem interesați să cooperăm cu firme străine) cadrul juridic, facilități, realizări (societăți mixte, cooperări și specializări în producție) etc., iar la tîrgurile și expozițiile ce se organizează în țările respective în cadrul pavilionului R. S. România să fie prezentate și diverse aspecte ale activității de cooperare cu țările respective, inclusiv posibilitățile de cooperare pe terțe piețe.

★

ÎN CONCLUZIE, subliniem importanța pe care o are în actuala conjunctură, caracterizată prin ascuțirea concurenței pe piața internațională (în condițiile crizei economice din occident) desfășurarea unei activități de promovare susținute, bazată pe programe științific fundamentate, integrate strategiei de marketing a întreprinderii.

Dialectica pieței face ca economiile exagerate la fondurile de promovare să conducă la instrumentul de promovare ce apare inevitabil ca alternativă, rabatul de introducere. Iar intrarea pe ușa din spate nu este de regulă cea mai rentabilă cale, nici pentru prețurile curente, nici pentru perspectiva dezvoltării exporturilor.

Innoirii accelerate a producției în cincinalul revoluției tehnico-științifice trebuie să-i corespundă preocupări de intensificare și, diversificare a acțiunilor de promovare, de utilizare superioară a fondurilor alocate, contribuid astfel la creșterea eficienței întregii activități de comerț exterior și cooperare economică internațională.

Ioan GEORGESCU

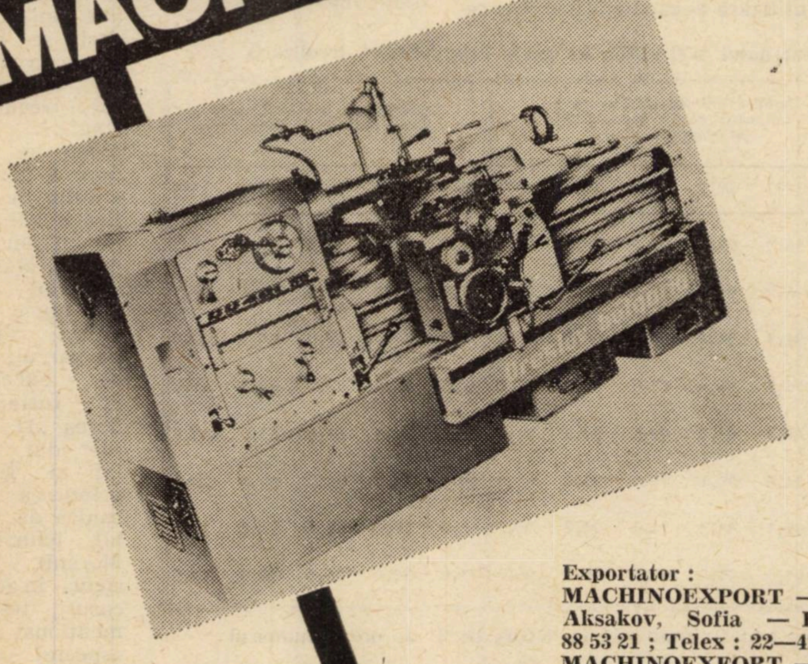

MACHINOEXPORT

BULGARIE

STRUNGURILE DIN SERIA „PRESLAV" sînt mașini moderne și stabile, de mare randament. Comanda cutiilor de viteze se face cu ajutorul unui sistem preselectiv. S-au prevăzut, de asemenea, mai multe variante de ambreiaj electromecanic. Aceste strunguri sînt echipate cu mai multe accesorii suplimentare.

Caracteristici :	CP 40	CP 402	CP 401	CP 502
Diametrul maxim al materialului de prelucrat :	440 mm	440 mm	440 mm	440 mm
Diametrul maxim al barei :	70 mm	70 mm	70 mm	70 mm
Distanța între vîrfuri :	250 mm 500 mm 750 mm	1 000 mm 1500 mm 2 000 mm	250 mm 500 mm 750 mm	1 000 mm 1 500 mm 2 000 mm
Greutatea netă cu accesoriile normale :	2 500 kg	2 500 kg	2 500 kg	2 600 kg

Exportator :
MACHINOEXPORT — S.A.R.L. Str. Aksakov, Sofia — Bulgaria Tel : 88 53 21 ; Telex : 22—425 Telegrame : MACHINOEXFORT —Sofia.

PUBLICOM

CO

CONDUCERE
ORGANIZARE

ANCHETA „R. E.“

ORGANIZAREA RAȚIONALĂ A MUNCII ÎN TOATE CELE TREI SCHIMBURI (I)

ACCELERAREA PROGRESULUI economic și social al țării, satisfacerea într-un grad tot mai înalt a cerințelor beneficiarilor interni, ale creșterii exportului și în general ridicarea nivelului de trai sînt procese indisolubil și complex conectate la modul în care este organizată, condusă și realizată utilizarea fondurilor fixe, a însemnatelor resurse materiale și umane cu care sînt înzestrate unitățile noastre economice. Aceste interdependențe se amplifică considerabil în actualul cincinal, în care laturilor calitative ale procesului productiv li se acordă o evidentă prioritate.

Efortul investițional deosebit de important al statului în dotarea modernă a economiei la nivelul exigențelor tehnicii actuale se cere fructificat în fiecare întreprindere, centrală, minister prin încărcarea completă a fondurilor fixe. Așa după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Colectivul fiecărei intreprinderi trebuie să acționeze cu toată fermitatea pentru folosirea completă a capacităților de producție sub lozinca : Nici o mașină și nici un utilaj sub randamentul planificat, nici un minut nelucrat“).** În toate unitățile apare necesară în acest sens, alături de adoptarea altor măsuri și acțiuni, organizarea operativă și conducerea eficientă a procesului **generalizării schimbului II și, acolo unde tehnologia permite, a lucrului în trei schimburi.**

Urmărind și analizînd în permanență funcționarea mecanismului complex al economiei naționale, REVISTA ECONOMICĂ a întreprins o investigație pe tema : „Organizarea rațională a muncii în toate cele trei schimburi“, în rîndul a peste 20 de unități industriale. Desigur, nu a fost scăpat nici un moment din vedere faptul că mărirea coeficientului de schimburi nu urmărește realizarea unor producții suplimentare ca scop în sine, ci doar în măsura în care aceasta poate servi acoperirii unor cerințe și necesități reale ale beneficiarilor, deci fabricării unor produse cu desfacere asigurată.

În acest număr despre :

■ Cincinalul 1971—1975 — un „moment“ al perfecționărilor calitative în organizarea muncii.

■ Triunghiul „calității organizării“ pe schimburi : utilizarea capacităților — folosirea timpului — coeficientul de schimburi.

■ De la diagnostic la prognostic în organizarea lucrului în schimburi.

■ Variante pentru extinderea schimburilor și cifrele lor de pertinență.

Corelații—semnificații—implicații

ANCHETA NOASTRĂ a avut ca punct de plecare un sondaj efectuat într-un număr de opt întreprinderi industriale, ale cărui rezultate sînt prezentate, sintetizat, în cadrul tabelului nr. 1. Chiar de la prima vedere se observă cu ușurință că cifrele oferă un bogat și interesant material de studiu, aspecte deosebit de importante legate de perfecționarea organizării muncii. Este surprinsă evoluția în timp a unor indicatori caracteristici pentru gradul de utilizare, în diferite întreprinderi, a zestrei tehnice din dotare : este vorba de coeficientul de utilizare a capacităților de producție, coeficientul de utilizare a timpului maxim disponibil al muncitorului și, ceea ce interesează mai mult în ancheta de față, coeficientul de schimburi în întreaga perioadă 1971—1975. Observații ?

1. Capacitățile de producție

● UTILIZARE SPORITĂ ÎN DINAMICĂ. În întregul cincinal pe care l-am încheiat anul trecut, în economia națională s-a desfășurat o activitate permanentă pentru folosirea rațională a capacităților de producție, încărcarea corespunzătoare a mașinilor și utilajelor. Acest aspect a fost evidențiat și în cadrul sondajului efectuat. **În toate întreprinderile analizate coeficientul de utilizare a capacităților de producție a înregistrat creșteri în 1975 față de 1971, uneori în proporții considerabile.** La Întreprinderea de strunguri-Arad, de pildă, creșterea a fost de la 69,9% la 80,9%, iar la Întreprinderea de mecanică fină-Sinaia de la 90,9% la 96,3%.

● ABATERI DE LA MEDIA PE RAMURĂ se înregistrează în ce privește nivelurile de utilizare a capacităților. Cu ce semn ? Unele dintre acestea sînt cu plus, dar altele cu minus. S-au situat sub media pe ansamblul construcțiilor de mașini, în 1975 de exemplu, Întreprinderea de mașini-unelte și agregate-București, Întreprinderea metalurgică „Metalul Roșu“-Cluj-Napoca etc., rezultate la care modul de organizare a lucrului în schimburi în unitățile respective a avut o contribuție de loc de neglijat.

2. Timpul de lucru al muncitorului

● FOLOSIRE ÎN GENERAL RAȚIONALĂ, DAR... **Și în direcția ridicării gradului de folosire a timpului de lucru anul 1975 a marcat progrese față de 1971.** Ele pot fi semnalate nu numai la Întreprinderea de strunguri-Arad ci și la Întreprinderea „7 Noiembrie“-Craiova etc. Există însă și un „dar“... Pentru că sondajul nostru a scos la iveală faptul că în alte întreprinderi se înregistra la sfîrșitul cincinalului trecut o stagnare sau chiar o scădere a coeficientului de utilizare a timpului maxim disponibil al muncitorului față de unele niveluri atinse pe parcurs (ca, de exemplu, la Întreprinderea „11 Iunie“ din Galați și Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni). Desigur, în aceste cazuri, trebuie menționat că aspectul pre-

Tabelul nr. 1 — **Utilizarea potențialului productiv în cincinalul 1971—1975, în unele întreprinderi (realizări)**

Nr. crt.	Întreprinderea	Coeficient de schimburi x)					Coeficient de utilizare a timpului maxim disponibil al muncitorului					Coeficient de utilizare a capacității de producție				
		1971	1972	1973	1974	1975	1971	1972	1973	1974	1975	1971	1972	1973	1974	1975
1	Întrepr. de mecanică fină - Sinaia	2,05	2,10	2,15	2,20	2,30	96,3	97,5	96,2	96,4	96,6	90,9	85,2	91,2	95,4	96,3
2	Combinatul de prelucrarea lemnului - Focșani	1,84	1,95	2,05	2,18	2,25	96,7	96,6	96,4	96,5	96,8	89,0	82,2	82,5	84,7	89,9
3	Întrepr. de strunguri - Arad	1,71	1,73	1,76	1,78	1,79	94,4	94,4	94,0	94,5	95,1	69,9	76,3	79,3	78,9	80,9
4	Întrepr. "7 Noiembrie" - Craiova	1,61	1,54	1,58	1,65	1,65	96,3	96,6	97,0	96,8	97,2	71,8	81,9	77,7	82,3	....
5	Întrepr. de mașini-unelte și agregate - București	1,20	1,33	1,49	1,54	1,56	94,4	93,3	93,7	94,2	94,8	56,4	54,6	61,0	66,0	69,6
6	Întrepr. "11 Iunie" - Galați	1,34	1,37	1,39	1,41	1,38	94,8	95,1	95,0	95,5	95,5	84,0	87,0	90,0	90,0	90,0
7	Întrepr. mecanică de utilaj tehnologic - Moreni	1,42	1,44	1,45	1,38	1,39	95,1	96,3	94,1	94,9	96,0	68,6	73,2	77,1	71,2	79,8
8	Întrepr. metalurgică "Metalul Roșu" - Cluj-Napoca	1,15	1,16	1,14	1,22	1,27	95,3	95,7	95,5	95,2	95,8	73,8	72,0	76,3	78,2	79,5

*) Calculat ca raport între numărul de om-zile lucrate în toate schimburile în decurs de 24 de ore și numărul de om-zile lucrate în schimbul cel mai mare.

zentat se poate datora unui complex de cauze care uneori nici nu țin de întreprindere. Tot atît de adevărat este însă și faptul că în general este bine ca, prin măsuri organizatorice adecvate, să nu fie admisă scăderea baremului sub nivelul celor mai bune realizări obținute în unitatea respectivă.

3. Coeficientul de schimburi

● CREȘTERI ACCELERATE ale coeficientului de schimburi în cincinalul 1971—1975 pot fi remarcate în unele unități economice cum ar fi, de pildă, la Întreprinderea de mecanică fină-Sinaia, la Combinatul de prelucrare a lemnului-Focșani etc. Aceste realizări se încadrează în rezultatele bune obținute în această direcție de către numeroasele colective de muncă din cadrul economiei naționale. Rezultatele favorabile înregistrate în aceste întreprinderi în generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III, concomitent cu repartizarea judicioasă a mașinilor-unelte și a forței de muncă a permis o evoluție continuu ascendentă a coeficientului de schimburi (tabelul nr. 1).

● COTE „DE ATENȚIE“ se înregistrează la indicatorul coeficientului de schimburi la unitățile economice situate în partea de jos a clasamentului. Am considerat util să **denumim nivelurile scăzute înregistrate în aceste cazuri** (în medie de 1,40) **drept „cote de atenție“** deoarece ele trebuie să se afle în permanență pe agenda de lucru a conducerilor din întreprinderile respective, în atenția forurilor ierarhice superioare. **Aceste niveluri necorespunzătoare au avut, firește, repercusiuni negative asupra utilizării capacităților de producție, a realizării sarcinilor de plan în sortimentația și cantitățile prevăzute.** Dată fiind frecvența de apariție a unor asemenea „cote“ ale coeficientului de schimburi și avînd în vedere sarcinile importante puse în fața întreprinderilor în ce privește utilizarea cît mai înaltă a capacităților de producție, **am lărgit aria investigațiilor noastre într-o anchetă efectuată la un număr total de peste 20 de unități economice, la care au participat circa 50 de specialiști.** Dacă ne gîndim la faptul că fiecare zecime de creștere a coeficientului de schimburi echivalează cu produse valorînd sute de milioane de lei, importanța unei asemenea acțiuni apare la adevărata ei valoare.

● CLASAMENT ● CLASAMENT ● CLASAMENT

Cauzele introducerii parțiale a schimbului II și III

Loc în clasament	Cauze	Punctajul obținut		
		Introducerea schimbului II	Introducerea schimbului III	Total
I	Dificultăți în recrutarea și calificarea forței de muncă necesare	13	21	34
II	Lipsa de personal în unitate, în numărul și de calificarea corespunzătoare	11	21	32
III	Dificultăți în rezolvarea în unitate a unor probleme sociale (transport, cantină etc.) necesitate de adoptarea respectivei soluții	10	16	26
IV	Greutăți în asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare	9	11	20
V	Ineficiența soluției în respectivele cazuri	3	7	10
VI	Dificultăți în asigurarea asistenței tehnice necesare	1	7	8
VII	Alte cauze	3	1	4

Tabelul nr. 2

Cu acest prilej ne-am propus să răspundem la următoarele întrebări :

1. **CARE este gradul de generalitate a rezultatelor sondajului ?**
2. **CE intensitate are introducerea schimburilor II și III în întreprinderile analizate ?**
3. **CÎT va fi extins pe viitor lucrul în două și trei schimburi ?**
4. **ÎN CE constau principalele probleme ale extinderii lor ?**
5. **CE relevă clasamentul principalelor obstacole ?**

● ANALIZA organizării muncii în schimburi, în 23 de întreprinderi industriale.

● UN SONDAJ ce surprinde utilizarea potențialului productiv în întreg cincinalul 1971—1975.

● FACTORI „PRO“ ȘI „CONTRA“ — DINAMICI — TENDINȚE în cincinalul revoluției științifice și tehnice.

● UN CLASAMENT al principalelor „obstacole“.

● O ANCHETĂ DE OPINIE în rîndul specialiștilor din producție.

O decizie dificilă: stabilirea „problemei nr. 1“

REZULTATELE sondajului nostru au fost confirmate și pe întreg eșantionul anchetei (de altfel asupra acestei probleme vom mai reveni). Ca urmare, în dorința de a identifica căile și metodele concrete de acțiune pentru creșterea coeficientului de schimburi am considerat necesară și utilă o analiză „din aproape în aproape“ a procesului introducerii, extinderii și generalizării lucrului în mai multe schimburi.

Desigur, **introducerea schimburilor II și III poate fi considerată ca o perfecționare calitativă adusă modului în care este organizată — și condusă — activitatea productivă a unei întreprinderi.**

Ancheta noastră a relevat faptul că, în întreprinderile analizate, schimbul II a fost introdus în sectoarele direct productive în toate cazurile cînd a fost necesar de 95,6% din unități, și numai în unele cazuri de către 4,4% din unitățile care au luat parte la anchetă. În ce privește sectoarele indirect productive, schimbul II a fost introdus în toate cazurile cînd a fost necesar de către 78,3% din întreprinderi și numai în unele cazuri de către 21,7% din întreprinderile analizate.

Acțiuni	Aprecieri (% din total întreprinderi analizate)		
	Va fi efectuată în cincinalul 1976-1980	Nu va fi efectuată	Nu au răspuns
Generalizarea schimbului II	82,6	-	17,4
Extinderea schimbului III	91,3	-	8,7

Tabelul nr. 3. — **Perspectivele acțiunilor de creștere a coeficientului de schimburi în întreprinderile analizate.**

Diferențieri mai accentuate se întîlnesc în ce privește introducerea schimbului III. Acesta a fost organizat și aplicat în sectoarele direct productive, în toate cazurile cînd a fost necesar de către 78,3% din unitățile analizate și numai în unele cazuri de către 21,7% din eșantion. În sectoarele indirect productive, schimbul III a fost introdus în toate cazurile cînd a fost necesar de către 69,5% din unitățile investigate și numai în unele cazuri de către 30,5% din întreprinderile analizate.

În cadrul anchetei noastre am urmărit, în continuare pe lîngă identificarea principalelor cauze ale introducerii doar parțiale a schimburilor II și III și realizarea ierarhizării lor în cadrul unui clasament, în funcție de aprecierile efectuate de participanți. Clasamentul nostru (tabelul nr. 2) relevă în primul rînd faptul că introducerea parțială a schimburilor II și III au cauze comune, care ocupă același loc în clasament, ce e drept, cu intensități diferite. Astfel **pe primul loc la capitolul „impedimente“ se situează „Dificultățile în recrutarea și calificarea forței de muncă necesare“, iar pe locul II „Lipsa în unitate de personal în numărul și de calificarea corespunzătoare“.** În fine, a treia categorie de cauze, de loc de neglijat însă, o reprezintă dificultățile în rezolvarea în unitate a unor probleme sociale necesitate de introducerea lucrului în două și respectiv trei schimburi.

În această fază se impune a fi făcută și o altă remarcă. Este vorba de localizarea în timp a „momentului“ introducerii lucrului în două și trei schimburi în fiecare dintre întreprinderile analizate. Din cele prezentate în graficul nr. 1 reiese încă odată faptul că **laturile calitative ale activității productive** (deci și utilizarea într-un grad mai înalt a mașinilor și utilajelor în două sau trei schimburi) **au fost substanțial accentuate în special în cincinalul 1971—1975.** În acești cinci ani spre exemplu, schimbul II a fost introdus în 47,8% din întreprinderile analizate, în timp ce în întreaga perioadă 1951—1970 a fost introdus în 34,9%. De asemenea, schimbul III a fost introdus în perioada 1971—1975 în 56,4% din întreprinderile analizate, în timp ce în tot intervalul 1951—1970 a fost introdus abia în 34,9%.

De la introducerea schimburilor la generalizarea lor un singur pas.... organizarea

ODATĂ implementate schimburile II şi III în desfăşurarea activităţii productive, se pune problema generalizării şi extinderii lor pentru realizarea unei utilizări corespunzătoare a zestrei tehnice din dotarea întreprinderii în vederea obţinerii unei producţii sporite destinate satisfacerii nevoilor reale crescînde ale beneficiarilor — piaţa internă şi exportul.

În această ordine de idei, ancheta noastră şi-a propus să investigheze care este viitorul lucrului în două şi trei schimburi în întreprinderile analizate. Practic, **generalizarea schimbului II este declarat ca obiectiv expres avut în vedere şi în viitor în 82,6% din cazuri** (tabelul nr. 3). De asemenea, **extinderea schimbului III se situează în centrul atenţiei unui procent de 91,3% din întreprinderile analizate.**

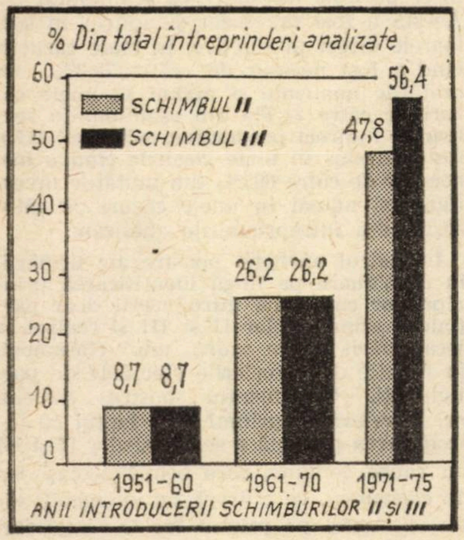

Graficul nr. 1

Intensitatea introducerii schimburilor II şi III, în cadrul întreprinderilor din eşantionul anchetei (în perioada anilor 1951—1975).

Este evident faptul că parcurgerea drumului de la deziderat la realitate nu va putea fi făcută în acest caz nici uşor şi nici „din birou". În acest context apare ca deosebit de necesară inventarierea şi **ierarhizarea problemelor legate de generalizarea schimbului II şi extinderea schimbului III.** Am realizat acest lucru în cadrul tabelului 4, care îşi propune să surprindă factori ce condiţionează în viitor generalizarea şi extinderea lucrului în două sau trei schimburi. Cine ocupă primele trei locuri? **„Asigurarea cu numărul corespunzător de forţă de muncă" reprezintă factorul care ocupă detaşat locul I,** la o diferenţă de 15,4 procente, determinînd într-adevăr „în mare măsură" în viitor generalizarea schimbului II. Pe locul secund urmează „Calificarea personalului corespunzător necesităţilor", succedat de „Asigurarea condiţiilor tehnico-materiale necesare". În general pentru extinderea schimbului III factorii rămîn aceeaşi.

Nr. crt.	Factori	Generalizare schimb II		Extindere schimb III	
		Aprecieri (% din total întreprinderi analizate)			
		In mare măsură	In mică măsură	In mare măsură	In mică măsură
1	Asigurarea cu numărul corespunzător de forţă de muncă	100,0	0	85,8	14,2
2	Calificarea personalului corespunzător necesităţilor	84,6	15,4	85,8	14,2
3	Asigurarea condiţiilor tehnico-materiale necesare	64,3	35,7	83,4	16,6
4	Rezolvarea unor probleme sociale (transport, cazare etc.)	61,5	38,5	82,5	17,5
5	Asigurarea asistenţei tehnice solicitate	53,6	46,4	62,3	37,7
6	Alte cauze	60,0	40,0	73,3	26,7

Tabelul nr. 4. — **Influenţa principalilor factori care condiţionează în viitor generalizarea schimbului II şi extinderea schimbului III.**

În concluzie, problema de fond în generalizarea lucrului în două şi trei schimburi o reprezintă perfecţionarea continuă a organizării producţiei şi a muncii, promovarea metodelor şi tehnicilor moderne de conducere a activităţii economice îndreptată — din punct de vedere al necesităţii creşterii ceoeficientului de schimb — către asigurarea forţei de muncă în cantitatea şi de calificarea corespunzătoare.

Recrutarea de noi cadre în centrul atenţiei. Dar rezervele interne ?

CREŞTEREA permanentă a coeficientului de schimb a constituit, aşa după cum am văzut, o preocupare centrală în întreprinderile analizate. Fără îndoială că generalizarea schimbului II şi extinderea schimbului III pot fi efectuate prin recrutarea şi atragerea forţei de muncă din afara întreprinderii (operaţiune costisitoare) sau prin mai buna valorificare a resurselor proprii în domeniul utilizării potenţialului uman disponibil în fiecare întreprindere.

Solicitaţi să precizeze cauzele introducerii doar parţiale a schimburilor II şi III (deci a impedimentelor în generalizarea acestora) în întreprinderea lor, participanţii la anchetă au desemnat pe primele locuri „Dificultăţile în recrutarea şi calificarea forţei de muncă necesare", precum şi „Lipsa de personal în unitate de numărul şi calificarea corespunzătoare" (tabelul nr. 3). Dar — ne întrebăm — **de ce era nevoie să recruteze şi să se califice noi cadre ? Oare potenţialul uman existent chiar în aceste întreprinderi este raţional şi integral folosit ?** Au fost pe deplin valorificate toate rezervele interne de forţă de muncă ?

Nr. crt.	Categoria de personal	Aprecieri (% din total întreprinderi analizate)	
		In mare măsură	In mică măsură
1	Muncitori	95,5	4,5
2	Personal de conducere directă a producţiei şi alt personal de specialitate din secţiile de producţie	90,9	9,1
3	Personal de execuţie de specialitate în afara celui precizat la pct.2	72,7	27,3
4	Personal de conducere a unităţii şi şefi de compartimente funcţionale (servicii şi birouri)	59,0	41,0
5	Personal de deservire	50,0	50,0
6	Personal de execuţie administrativ	38,0	62,0

Tabelul nr. 5. — **Gradul de valorificare a rezervelor interne, a întregului potenţial uman al întreprinderii.**

Iată aprecierile participanţilor la anchetă în această problemă (tabelul nr. 5). La categoria „Muncitori", se apreciază de către marea majoritate a celor care au participat la anchetă că conducerea unităţii a avut în vedere „în mare măsură" valorificarea tuturor rezervelor interne de muncă, calificativ de care se bucură tot în majoritate şi categoria „Personal de conducere directă a producţiei şi alt personal de specialitate din secţiile de producţie".

Există însă şi rezerve recunoscute chiar de către specialiştii care au răspuns întrebărilor noastre. Numai o parte dintre participanţi apreciază astfel că la categoriile „Personal de execuţie administrativ" sau „Personal de deservire" sau „Personal de conducere a unităţii şi şefi de compartimente funcţionale", s-a avut în vedere mai întîi, „în mare măsură", valorificarea tuturor rezervelor interne de muncă. Restul participanţilor...

Desigur, generalizarea schimbului II şi extinderea schimbului III a fost şi rămîne o necesitate pentru acoperirea la nivel corespunzător a unor cerinţe reale, în creştere, ale beneficiarilor. Realizarea acestor acţiuni prin mobilizarea — în primul rînd a rezervelor interne — reprezintă o contribuţie importantă la sporirea eficienţei activităţii productive.

Bogdan PĂDURE

În continuarea anchetei, într-unul din numerele viitoare ale revistei :

- **Dinamica a 12 indicatori** (semnificativi pentru eficienţa introducerii schimburilor) **în întreg cincinalul 1971—1975 şi corelaţiile dintre ei.**
- **Cum poate fi realizată creşterea accelerată a coeficientului de schimb.**
- **Propunerile concrete ale celor 50 de specialişti.**

---

[1] **Nicolae Ceauşescu, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate**, vol. 6, Bucureşti, Editura politică 1972, p. 869.

TEORII
IDEI

ACȚIUNEA CONȘTIENTĂ PENTRU SOLUȚIONAREA CONTRADICȚIILOR DIN ECONOMIA SOCIALISTĂ

Contradicțiile — o realitate obiectivă

PROBLEMATICA contradicțiilor în societatea socialistă a constituit în ultimii ani obiectul unor largi dezbateri în literatura marxistă — filozofică, sociologică, economică — atît din țara noastră, cît și din alte țări socialiste. S-au publicat numeroase studii, mai ales cu caracter filozofic, care abordează sub cele mai diferite unghiuri această complexă și controversată problemă a teoriei marxist-leniniste despre construcția socialistă. În discuțiile științifice care au avut loc în țara noastră s-au adus o serie de clarificări privind conceptul de contradicție în societatea socialistă, au fost eliminate printr-o argumentație științifică solidă tezele care negau sau minimalizau rolul contradicțiilor în progresul societății socialiste, s-a recunoscut existența de facto a unor contradicții obiective care țin de esența orînduirii socialiste și care se manifestă în toate etapele și momentele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, s-au făcut numeroase sugestii privind modalitățile de soluționare a acestor contradicții în procesul edificării noii orînduiri.

O contribuție remarcabilă la elucidarea caracterului și formelor de manifestare a contradicțiilor în societatea socialistă a adus partidul nostru. Idei, teze deosebit de valoroase cu caracter novator, care au constituit drept ghid în orientarea cercetării pe un front larg a problematicii contradicțiilor în societatea socialistă, au fost formulate în lucrările tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** în documentele Congreselor al IX-lea, al X-lea și al XI-lea, precum și ale Conferințelor Naționale. La temelia concepției P.C.R. privind locul și rolul contradicțiilor în societatea socialistă se află dialectica marxist-leninistă, conform căreia dezvoltarea este o luptă între contrarii, precum și examinarea lucidă, neidilică a realităților societății socialiste. Subliniind că societatea socialistă nu poate fi considerată ca o orînduire statică, inertă, ci este dimpotrivă o societate vie, dinamică, în plin proces de evoluție spre trepte superioare, în care înfruntarea dintre elementele contrare ale fenomenelor și proceselor se desfășoară în mod legic și în societatea socialistă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arată : **„Este necesar să nu afirmăm că în socialism nu pot fi contradicții, ci — recunoscînd existența lor — să acționăm pentru a le înțelege, să stabilim cele mai potrivite căi în vederea soluționării lor în mod conștient, în concordanță cu interesele făuririi societății socialiste“.**

În Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în care se face sinteza drumului parcurs în construirea societății socialiste și se definește strategia de viitor a partidului nostru, se acordă atenția cuvenită analizei locului și rolului contradicțiilor, în dialectica edificării noii orînduiri. În **Program** se arată : **„În vastul proces de edificare a noii orînduiri sociale apar însă, și vor continua să apară, contradicții care trebuie temeinic cunoscute. Partidul va acționa în vederea soluționării la timp a acestor contradicții, astfel ca ele să nu se dezvolte și să nu afecteze progresul general al socialismului“.** Tezele și referirile la contradicții, la problematica luptei dintre vechi și nou din documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., constituie o orientare clară pentru cercetarea acestor vaste teme. De aici decurg sarcini de mare răspundere pentru științele sociale, în primul rînd pentru cele economice, care sînt chemate să-și aducă un aport concret atît la analiza profundă a formelor de manifestare a contradicțiilor în diferitele sfere ale vieții economice și sociale, în indicarea direcțiilor în care trebuie acționat pentru a folosi contradicțiile societății socialiste ca forțe motrice ale progresului, ca factor de dinamizare a forțelor de producție și de punere în valoare a potențelor generate de noile relații de producție, cît și în dezvăluirea căilor de soluționare operativă a contradicțiilor în așa fel încît efectele lor să nu capete caracter destructiv, de frînă a progresului, ci, dimpotrivă, să se ajungă la înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate sectoarele de activitate.

Trebuie să recunoaștem că dacă pe plan conceptual s-au făcut progrese evidente în abordarea și înțelegerea contradicțiilor în societatea socialistă, în ceea ce privește studierea concretă în toată complexitatea a anumitor contradicții economice și sociale reale ale societății noastre și elaborarea pe bază de investigații sociologice, economice a unor soluții — contribuția științelor sociale este încă modestă, iar științele economice în sfera cărora intră latura aplicativă a contradicțiilor în societatea socialistă sînt în mod special deficitare la acest capitol. De aceea se impune să se treacă de urgență la studiul și dezbaterea contradicțiilor existente și a celor ce se pot ivi în societatea socialistă, la analiza concretă a acestora.

Sfera de acțiune a contradicțiilor economice

ECONOMIA POLITICĂ a socialismului, științele economice care tratează diferitele laturi și sfere ale vieții economice din societatea socialistă pot să aducă un aport mai substanțial în aprofundarea cunoștințelor referitoare la modalitățile de manifestare a contradicțiilor. Această cerință decurge și din aceea că economia, relațiile de producție reprezintă terenul și domeniul în care acționează și se manifestă în formele cele mai diverse un mare număr de contradicții ; fiecare fenomen și proces economic conține în sine elemente ale contrariilor generatoare de contradicții, iar necunoașterea lor, neluarea lor în considerare în politica economică a statului socialist, ar putea să afecteze procesul de dezvoltare în ansamblul său, ar putea determina apariția unor fenomene străine naturii orînduirii socialiste.

În literatura economică din țara noastră, precum și în unele lecții și manuale de economie politică se întîlnește punctul de vedere conform căruia, contradicțiile economice ar exista atît în sfera relațiilor de producție, cît și în cadrul forțelor de producție. Se ridică o problemă de principiu : pot exista contradicții economice în afara sferei relațiilor de producție, dacă nu luăm în considerare contradicția fundamentală dintre dezvoltarea forțelor de producție și cea a relațiilor de producție. Evident că nu. Contradicțiile economice prin conținutul lor sînt o expresie a relațiilor de producție, se particularizează în funcție de natura acestora, iar baza economică a orînduirii constituie cadrul concret de manifestare și mișcare a contradicțiilor. Nu pot exista contradicții economice între diferitele elemente componente ale forțelor de producție, decît în sfera lor de contact cu relațiile de producție. Numai acestea din urmă generează contradicții economice, le determină formele de mișcare și manifestare, starea de echilibru sau dezechilibru între elementele contrarii pe care le conține fiecare fenomen și proces economic. Contradicțiile economice exprimă în toate împrejurările anumite relații sociale, în funcție de caracterul acestora, ele exercită rol de forță motrice sau de frînă a progresului economic. Acesta este de altfel și modul în care clasicii marxism-leninismului au abordat și tratat problema contradicțiilor economice.

Problema delimitării sferei de manifestare a contradicțiilor economice la prima vedere pare o discuție strict teoretică. În realitate aceasta are implicații asupra practicii economice, asupra orienării studiului contradicțiilor economice în economia socialistă. Numai dezvăluind sfera relațiilor pe care le exprimă fiecare contradicție, a condițiilor și factorilor care o generează, a formelor concrete de manifestare, a direcțiilor ei de evoluție, se poate organiza și conduce pe baze științifice societatea socialistă, se poate asigura cerința din Program de cunoaștere permanentă a contradicțiilor ce acționează în societate, de luare a măsurilor corespunzătoare pentru soluționarea lor. Deci, în abordarea contradicțiilor economice obiective ale societății socialiste ar trebui pornit de la aprecierea că acestea țin de esența relațiilor de producție socialiste, sînt generate de ele. Avînd un temei obiectiv, în însăși baza economică a orînduirii socialiste, contradicțiile economice sînt prezente fie în embrion, fie într-o formă mai mult sau mai puțin evoluată, în toate celulele economiei socialiste, în toate fenomenele, procesele, legile și legitățile, în toate formele în care se exprimă relațiile socialiste de producție.

Consider ca insuficient întemeiată teza, care are o circulație largă mai ales în literatura filozofică din țara noastră, conform căreia contradicțiile în totalitatea lor ar reprezenta în cadrul societății un sistem cu trăsături și caracteristici proprii. În concepția noastră, contradicțiile economice în societatea socialistă îndeplinesc rolul de forțe motrice ale sistemului socialist de relații de producție. Aceasta din mai multe motive : în viața economică în nici o împrejurare, contradicțiile nu apar, nu se dezvoltă autonom, ci în strînsă legătură cu relațiile de producție pe care le exprimă, pe fondul acestora ; desfășurarea contradicțiilor, acțiunea lor, au loc în interiorul fenomenelor și proceselor economice și nu în afara lor ; rolul de forță motrice a contradicțiilor, de factor de progres sau regres decurge în mod nemijlocit din caracterul relațiilor de producție, din gradul de concordanță al acestora cu nivelul forțelor de producție, caracterul antagonist sau neantagonist, dialectica evoluției contradicțiilor, formele de manifestare ale contrariilor, izvorăsc din esența relațiilor de producție. Acțiunea de rezolvare a contradicțiilor, de înlăturare a unor fenomene negative generate de unele contradicții, vizează în primul rînd sfera relațiilor de producție, dezvăluirea acelor elemente componente sau părți ale acestora, care au devenit perimate și presupune perfecționarea lor.

Concordanța între forțele de producție și relațiile de producție

DE O IMPORTANȚĂ CAPITALĂ pentru înțelegerea naturii și formelor de manifestare a contradicțiilor din economia socialistă, a locului și rolului acestora în propulsarea forțelor de producție, în stimularea pe toate planurile progresului, în dezvoltarea ascendentă a societății socialiste, este starea și gradul de concordanță dintre forțele și relațiile de producție. Tocmai, avînd în vedere importanța covîrșitoare a acestei corelații în sistemul de relații și contradicții proprii economiei socialiste, contradicția dintre forțele și relațiile de producție este considerată ca fiind fundamentală, determinantă, pentru toate celelalte. Așa se explică de ce, „realizarea unei concordanțe cît mai depline între forțele și relațiile de producție“ figurează în Program ca o direcție în care va acționa partidul nostru pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Se știe că realizarea unei concordanțe cît mai depline între forțele și relațiile de producție socialiste este o condiție esențială pentru ca relațiile de producție socialiste să constituie un factor dinamizator al forțelor de producție, o cerință a științei conducerii societății socialiste. Prin generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie națională se creează cadrul necesar pentru realizarea unei unități organice între forțele și relațiile de producție socialiste, dispare baza social-economică pentru apariție, atît între ele, cît și în sistemul relațiilor de producție socialiste, a unor contradiții antagonice. Preîntîmpinarea evoluției spre stare conflictuală a unor contradicții proprii economiei socialiste se înfăptuiește nu automat, de la sine, ci, prin intermediul factorului conștient : partidul, statul socialist, democrația socialistă, întregul mecanism funcțional al economiei socialiste. De aceea asigurarea menținerii acestei unități în toate etapele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la comunism, reprezintă o sarcină de primă importanță pentru Partidul Comunist Român, ca forță politică conducătoare a societății și pentru statul socialist ca organizator al întregii activități economico-sociale. Trebuie precizat că această concordanță nu este fixă, în sensul că odată realizată se menține automat în virtutea legilor care acționează în economia socialistă, ci, dimpotrivă, trebuie asigurată în dinamică, prin perfecționarea continuă a relațiilor de producție, pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a elementelor calitative noi care apar în sfera producției materiale, a creșterii gradului de complexitate și a dimensiunilor economiei naționale. Numai în aceste condiții concordanța și respectiv contradicția, dintre forțele și relațiile de producție ale societății socialiste își pot exercita rolul de forță motrice.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate este un proces de durată, care presupune atît crearea premiselor materiale, respectiv făurirea unei economii socialiste moderne, cu o înaltă productivitate a muncii și cu o mare competivitate internațională, capabilă să asigure pentru toți oamenii muncii un nivel de trai corespunzător dezvoltării forțelor de producție, cît și consolidarea și maturizarea relațiilor socialiste de producție. În procesul reproducției socialiste, prin planul național unic de dezvoltare economico-socială trebuie să se asigure concordanță între forțele și relațiile de producție. În activitatea practică, ca urmare a unor imperfecțiuni ale elaborării planului, precum și unor cauze obiective este aproape imposibil de reflectat toate mutațiile care au loc în domeniul forțelor de producție, în structura producției materiale, în toate componentele relațiilor de producție socialiste, de a asigura o sincronizare perfectă dintre ele. De aici și necesitatea studierii permanente a raporturilor dialectice, a intercondiționării și dependenței reciproce dintre forțele și relațiile de producție. Contradicția dintre forțele și relațiile socialiste de producție, ca de altfel și celelalte contradicții economice, dacă sînt cunoscute temeinic formele lor de manifestare, modul concret de realizare a luptei contrariilor și se ține seama în politica de elaborare a planului, ele joacă rol de forță motrice a progresului.

Din aprecierea justă a forțelor de producție ca elementul cel mai dinamic, cel mai mobil al producției socialiste nu trebuie trasă concluzia, care se mai întîlnește în literatura economică, conform căreia relațiile de producție nu pot ține pasul cu ritmul și proporțiile dezvoltării producției materiale, că în mod fatal ele trebuie să rămînă în urma forțelor de producție. Aceasta ar însemna ca, la anumite intervale de timp, relațiile de producție socialiste să fie puse de acord cu nivelul și caracterul forțelor de producție.

Rămînerea în urmă a relațiilor de producție socialiste sau a unor componente ale acestora este în fapt o formă de manifestare nedorită a contradicției dintre forțele și relațiile de producție, însă nu obiectiv necesară. Societatea socialistă dispune de condițiile obiective și subiective necesare pentru a preîntîmpina o astfel de evoluție a acestei contradicții care să conducă la rămînerea în urmă atît a relațiilor de producție socialiste în ansamblul lor, cît și a unor componente ale sale față de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție. Contradicțiile dintre forțele și relațiile de producție care apar în procesul reproducției socialiste lărgite, al dezvoltării economiei naționale, nu trebuie privite unilateral, ci în ambele sensuri. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în raportul la Conferința Națională a P.C.R. din 19—21 iulie 1972 răspunzînd la întrebarea dacă pot exista contradicții în societatea socialistă și dacă acestea pot deveni antagoniste a precizat : **„...viața demonstrează cu putere că în societatea socialistă continuă să existe contradicții și să se nască chiar contradicții noi. Unele din acestea pot deveni antagoniste și pot provoca mari greutăți pe drumul făuririi noii orînduiri. Există contradicții între forțele de producție și relațiile de producție înseși. Apar, de asemenea, neconcordanțe între dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție și relațiile de producție, și formele de organizare și conducere a producției, precum și relațiile dintre oameni. De aceea, este necesar ca permanent să se studieze schimbările ce se produc în societate și să se acționeze cu consecvență în direcția perfecționării conducerii și planificării ; creării unei concordanțe cît mai depline între forțele de producție și relațiile de producție“.**

Contradicțiile ca forțe motrice ale progresului

URMĂRIREA cu ajutorul întregului mecanism economic și social pe care-l are la dispoziție societatea, a formelor de manifestare, precum și a evoluției contradicțiilor în sfera relațiilor de producție, constituie o latură esențială a politicii economice de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, o condiție pentru așezarea pe baze științifice a dezvoltării social-economice a țării noastre. Dacă contradicțiile societății nu ar fi studiate și cunoscute pentru a se lua la timp măsuri corespunzătoare și ar fi lăsate să evolueze în ciocniri între nou și vechi, în conflicte, ele ar constitui o frînă, un factor de regres. Politica științifică a partidului nostru de construire a societății socialiste urmărește și realizează adaptarea continuă a relațiilor de producție la schimbările care intervin în sfera producției materiale, printr-o luptă neîntreruptă față de tot ce împiedică progresul societății, prin receptivitate față de ceea ce este nou și punerea în valoare la maximum nu numai a resurselor materiale, financiare și umane de care dispune țara, ci și valențele cu caracter de forță motrice pe care le conțin în sine relațiile de producție socialiste.

Prin urmare, se poate aprecia că contradicția dintre forțele și relațiile socialiste de producție, ca factor de realizare a unei concordanțe cît mai depline dintre aceste două componente de bază ale modului de producție socialist, ca expresie a caracterului nou, neantagonic al contradicțiilor în economia socialistă, constituie veriga principală a întregului sistem de contradicții proprii relațiilor socialiste de producție. Neglijarea sau subaprecierea în elaborarea planurilor de dezvoltare a economiei naționale, în stabilirea direcțiilor de progres în viitor a societății, a concordanței optime în fiecare etapă între forțele și relațiile de producție, apariția unor forme de manifestare nedorite a acestei contradicții își va imprima pecetea, va influența evoluția unui șir întreg de contradicții economice, care într-un fel sau altul sînt dependente de starea de ansamblu a concordanței dintre forțele și relațiile de producție.

În literatura economică se întîlnesc mai multe modalități de grupare a contradicțiilor în economia socialistă.

În ierarhizarea contradicțiilor economice existente în economia socialistă trebuie pornit de la locul și rolul fiecăreia în procesul reproducției socialiste lărgite, în sistemul relațiilor de producție socialiste, în mecanismul de organizare și conducere pe bază de plan a economiei naționale. Aceasta înseamnă a lua în considerare în gruparea contradicțiilor economice, drept criteriu de bază, practica, fenomenele ce se petrec în economia națională. Contradicțiile economice își exercită rolul de forță motrice, acționează ca forme de manifestare a legilor și legităților economice numai în angrenajul complex al reproducției socialiste lărgite, în elementele componente ale sistemului de organizare și funcționare a economiei naționale.

Concepția conform căreia contradicțiile în economia socialistă sînt un corp străin relațiilor socialiste de producție, că acestea pot avea numai consecințe negative, produc numai dereglări și dezechilibre, și din această cauză trebuie extirpate din rădăcini, este în prezent depășită în gîndirea economică marxistă. Însăși practica a infirmat asemenea concepții. La fel ca legile economice, contradicțiile economice în economia socialistă, avînd un caracter obiectiv, imanent, indiferent dacă le recunoaștem sau nu, ele există, se manifestă, evoluează, în funcție de propriile lor cerințe. De aceea, în documentele de partid și în special în Programul partidului se subliniază că nu-i suficient să constatăm existența unor contradicții, ci trebuie să le studiem atent formele de manifestare, direcțiile de evoluție, pentru a putea utiliza fiecare contradicție economică, ca forță motrice, ca pîrghie de optimizare a fenomenelor și proceselor economice, pentru creșterea eficienței producției materiale și întărirea relațiilor de producție socialiste. În acest sens, nu trebuie pus semn de egalitate, așa cum se mai întîmplă uneori mai ales în practică, între apariția unor fenomene negative cu consecințe dăunătoare, a unor stări de lucruri nefavorabile în diferite compartimente ale economiei naționale și formele de manifestare a contradicțiilor obiective generate de relațiile socialiste de producție.

În economia socialistă se pune cu toată tăria problema cunoașterii cadrului de acțiune și a formelor de manifestare a contradicțiilor și pe această bază să se asigure folosirea conștientă a acestora în dezvoltarea ascendentă a forțelor de producție să le dirijeze acțiunea în direcția progresului multilateral al societății socialiste, a dezvoltării armonioase, proporționale a tuturor sectoarelor de activitate, să se intervină atunci cînd evoluția unor contradicții conduce la apariția unor disproporții sau rămîneri în urmă. Folosirea conștientă a legilor și categoriilor economice în economia socialistă, a pîrghiilor economice și financiare, nu se poate realiza cu maximum de eficacitate decît prin luarea în considerare a contradicțiilor, transformarea lor în forță motrice a dezvoltării. Aceasta este și firesc, întrucît contradicțiile sînt forme de manifestare ale legilor și legităților economice.

Soluționarea în sens constructiv a contradicțiilor în societatea socialistă

AVÎND ÎN VEDERE importanța folosirii acțiunii legilor și contradicțiilor economice în construcția socialistă, în Program se arată că **„Perfecționarea continuă a relațiilor de producție, dezvoltarea acțiunii conștiente pentru soluționarea contradicțiilor, înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate sectoarele de activitate“** constituie o direcție în care va acționa partidul nostru pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Realizarea în condiții optime a acestei prevederi depinde de eficacitatea sistemului instituțional însărcinat cu organizarea și conducerea conștientă, planică, a mecanismului funcțional al economiei socialiste, de capacitatea sa de a cunoaște și utiliza legile și contradicțiile economice ca forțe motrice ale progresului societății socialiste de a depista la timp evoluția unor contradicții spre fenomene dăunătoare.

Folosirea contradicțiilor ca instrument eficient de conducere și previziune, la toate nivelele economiei naționale presupune, ca la adoptarea oricărei reglementări, hotărîri, decizii, să se ia în considerație implicațiile, atît favorabile cît și negative pe care acestea le pot avea asupra domeniului respectiv de activitate. Apare necesară elaborarea de fapt a unui scenariu, în care să se simuleze evoluția fenomenelor și proceselor economice cît și a contradicțiilor din interiorul acestora, efectul lor propagat. Numai după ce există convingerea că soluțiile propuse prin măsura respectivă nu generează fenomene negative, sau nu amplifică pe cele existente, ci dimpotrivă creează cadrul necesar pentru dezvoltare pe linia progresului se pot adopta soluții optime din punct de vedere economic, pentru impulsionarea și afirmarea noului. Aceasta constituie o cale de fundamentare a deciziilor, de preîntîmpinare a apariției unor fenomene nedorite.

Socialismul dispune de toate elementele obiective și subiective necesare pentru soluționarea conștientă, la timpul potrivit a contradicțiilor. Un aspect al superiorității orînduirii socialiste, al relațiilor de producție față de orînduirile precedente, constă tocmai în capacitatea societății socialiste de a acționa conștient în interesul tuturor membrilor societății socialiste, în direcția dezvoltării rapide a economiei naționale. Începînd cu Congresul al IX-lea al P.C.R., această orientare constituie o coordonată de bază a politicii economice a P.C.R. Folosirea acțiunii legilor economice, soluționarea în sens constructiv a contradicțiilor, perfecționarea continuă a organizării și conducerii economiei naționale au devenit componente organice ale politicii partidului nostru de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Pentru aceasta, factorului subiectiv, sistemului instituțional al societății socialiste (organele de partid și de stat, ministerele, centralele, întreprinderile, organele locale ale puterii de stat) le revine menirea de a acționa constant pentru sesizarea formelor de manifestare a contradicțiilor și pentru soluționarea operativă, fiecare în sfera sa de activitate, a contradicțiilor, pentru utilizarea lor ca factor de progres. Trebuie să menționăm că în activitatea practică, la nivelul conducerii unor verigi ale sistemului de organizare și conducere și mai ales la nivel de centrale și întreprinderi această problemă este, considerată o problemă de teorie economică, care nu are legătură nemijlocită, cu activitatea practică. Așa se explică faptul că, analiza unor fenomene nu se face întotdeauna în adîncime, pînă la cauze, sau mai exact nu se urmărește lichidarea cauzelor, de multe ori obiective care le-au generat. Aici este și vina științelor economice, a cercetării economice în special, care nu și-a adus prompt aportul necesar la dezvăluirea implicațiilor în economia națională a acțiunii legilor economice, a contradicțiilor, și astfel nici la găsirea căilor de a se acționa în practică pentru ca acestea să fie utilizate cît mai deplin în vederea potențării energiilor creatoare ale poporului român. Pe bună dreptate tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea la încheierea lucrărilor Conferinței naționale a cercetării științifice și proiectării referindu-se la sarcinile științelor economice sublinia : **„...științele economice trebuie să abordeze într-un fel nou problemele legităților generale ale dezvoltării societății, fenomenele noi care apar atît pe plan mondial, cît și în țara noastră, să contribuie la elaborarea căilor de soluționare a problemelor complexe ale dezvoltării armonioase a tuturor sectoarelor de activitate, contribuind la progresul continuu al orînduirii noastre socialiste“.**

★

SOCIETATEA NOASTRĂ SOCIALISTĂ, ca urmare a aplicării măsurilor de perfecționare a organizării și conducerii pe baze de plan a economiei naționale, adoptate de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale P.C.R., dispune de un sistem adecvat de folosire conștientă a legilor economice și de soluționare operativă a contradicțiilor, de realizare a unei concordanțe depline între factorul obiectiv și cel subiectiv, între interesele generale ale societății și cele ale diferitelor sale componente. Aceasta înseamnă că societatea noastră are posibilitatea ca, prin organismele sale însărcinate cu controlul activității economice și urmărirea îndeplinirii planului să dezvăluie la timp pe toate treptele ierarhiei organizatorice apariția fie a unor forme nedorite ale contradicțiilor proprii relațiilor de producție socialiste, fie a unor contradicții cu caracter dăunător generate de factorul subiectiv.

Întărirea și dezvoltarea rolului conducător al partidului în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, sporirea rolului economic al statului socialist în conducerea vieții economice și sociale, perfecționarea în continuare a sistemului de organizare și conducere științifică a societății, lărgirea și perfecționarea controlului activității economico-sociale, precum și a cadrului organizatoric de participare activă și efectivă a maselor la conducerea societății, în direcțiile preconizate de Program, vor permite adîncirea caracterului științific al politicii economice, sporirea mobilității, operativității și eficacității sistemului nostru instituțional în soluționarea în interesul construcției socialiste a contradicțiilor ; în punerea în valoare mai amplu a avantajelor relațiilor de producție socialiste. **„Partidului** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la Adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu“ — **îi revine rolul de a sesiza la timp apariția diferitelor contradicții și de a acționa pentru înlăturarea lor, de a da curs și asigura cu putere noul“.** Răspunderea cu care partidul nostru abordează problematica contradicțiilor demonstrează, odată în plus, înalta principialitate cu care își îndeplinește rolul de factor de conducere a societății noastre pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

prof. univ. dr. Mihai PARALUȚA

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

IDEOLOGIA ECONOMICĂ BURGHEZĂ ÎN FAȚA UNOR MALADII DE SISTEM (I)

PE MĂSURĂ ce euforia creșterii, generată de boom-ul economic postbelic, a început să scadă ca urmare a agravrării consecințelor negative, antisociale, ale mecanismului capitalist, în frontul ideologiei burgheze au loc rapide schimbări. Încă de pe la inceputul anilor '60, dominația quasiabsolută a apologeticii optimiste a sistemului economic capitalist este confruntată cu o adevărată explozie a literaturii social-economice critice, care pune în evidență, în termeni justificat dramatici, marile și gravele maladii ale sistemului social și economic capitalist. Șocanta și atît de larg dezbătuta problemă a sărăciei — a cărei amploare și gravitate aveau să determine în S.U.A. acel faimos, dar lipsit de finalitate,, război impotriva sărăciei" — problema discriminării rasiale ; grava și cu fiecare zi mai alarmanta problemă a inflației și șomajului ; marile lipsuri in domeniul pregătirii forței de muncă, asistenței sociale, asigurărilor sociale etc. ; problemele legate de ruinarea a milioane de fermieri; criza marilor aglomerări urbane și, desigur, marea și tot mai ingrijorătoarea problemă a poluării, respectiv a dezechilibrului ecologic — toate acestea au depășit rapid — in cursul ultimului deceniu — nivelul dezbaterilor teoretico-ideologice, generînd nu numai un larg front ideologic critic-radical, protestatar, ci și mari mișcări sociale de masă, extinderea acțiunilor revendicative. În asemenea condiții nu mai puteau fi ignorate aceste aspecte ale realității social-economice. Ele au devenit obiect prioritar atît ale politicilor guvernamentale cît și al preocupărilor chiar și a celor mai rigizi ideologi ai sistemului capitalist, a căror apologie ofensivă a cedat locul unei optici defensive. Iată ce scrie Nicolas Spulber, comentînd o relativ recentă lucrare a lui Joseph S. Berliner : „Fascinația creșterii economice, care a dominat gindurile majorității economiștilor ca și a marelui public de-a lungul a două decenii ce-au urmat celui de-al doilea război mondial, a rămas în urmă și și-a pierdut influența ce o exercita asupra minților intelectualilor occidentali... «Belșugul» și „consumatorismul" au inceput să fie expres asociate cu decăderea urbană, violența, folosirea drogurilor... Figura consumatorului nenorocos, „manipulat" incoace și încolo, apare nu numai pe ecranele de televiziune dar, de asemenea, în paginile lui J. K. Galbraith și in scrierile Noii stîngi... De la acceptarea generală a postulatului benign că expansiunea posibilităților de opțiune și bunăstarea sînt legate una de alta, noi am avansat către un nou stadiu, în care vechea și noua paradigmă leagă creșterea economică de dezastru pe termen scurt și respectiv pe termen lung" 1). Problema găsirii căilor prin care s-ar putea depăși și evita aceste grave consecințe, care pun sub semnul întrebării chiar viabilitatea sistemului capitalist, a ridicat în fața teoreticienilor burghezi necesitatea reanalizării **mecanismului** care le generează, in ultimă instanță, a **comportamentului subiecților economici.** Care sînt în capitalismul contemporan acești subiecți ? Care este natura, respectiv mobilul fundamental al comportamentului lor? Care este raportul dintre obiectivele activității acestor subiecți și „interesele publice", ale ansamblului societății ? Iată probleme majore care exprimă și operează delimitări importante de poziții în cadrul ideologiei economice burgheze.

O „economie a corporațiilor"

Astăzi nimeni nu mai poate contesta faptul că principalul subiect al economiei capitaliste — prin pondere și rol — este **corporația.** Bineînțeles, în cadrul acestora, puterea economică și decizională o au marii deținători de acțiuni. Anuarele statistice americane nu oferă date privind distribuirea capitalurilor (activelor) între cele două tipuri de subiecți economici-corporațiile și întreprinderile familiale (inclusiv asociați), dar chiar și numai dimensiunile veniturilor lor (dat fiind raportul de aproximativ directă proporționalitate dintre capital și venit) sînt relevante : ponderea veniturilor corporațiilor în totalul veniturilor celor două tipuri de subiecți economici este astăzi (1974) de peste 86%. Economia S.U.A., ca de altfel a tuturor țărilor capitaliste dezvoltate este o economie a corporațiilor 2) Mai mult. Economia S.U.A. este astăzi preponderent o economie a **marilor** corporații. Aceasta, deși, cum scrie B.B. Seligman, „Unii, pe baza cifrelor (în S.U.A. sînt circa 5 milioane de întreprinderi) trag concluzia că „marile frății" nu concentrează încă totul în mîinile lor" 3) ; cu toate că, iarăși, autori ca Peter F. Drucker afirmă că actuala dezvoltare a științei și tehnicii, care deschide mari posibilități minitehnicii, ar favoriza întărirea pozițiilor micilor intreprinzători deveniți apți să facă față concurenței marilor intreprinderi 4).

fișe

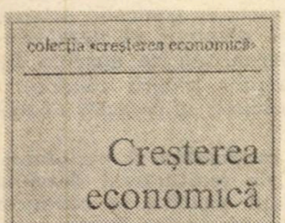
colecția «creșterea economică»
Creșterea economică și resursele naturale
aurel iancu

• *În colecția „Creșterea economică" a Editurii politice și sub egida Institutului de cercetări economice a apărut cartea* Creșterea economică și resursele naturale *(București, 1976, 264 p.), de Aurel Iancu, doctor în economie. Motivîndu-și lucrarea, autorul arată că aproape nici un studiu referitor la problematica creșterii economice nu i s-a părut suficient de explicit și de satisfăcător din punctul de vedere al studierii legăturii dintre stadiile de dezvoltare economică a țărilor, structura lor economică și resursele naturale. Anume, pare să se uite faptul că, privită pe termen lung, evoluția economică a unei țări care trece prin stadii de dezvoltare diferite se caracterizează nu atît prin continuitate, cît mai ales prin profunde schimbări structurale, cu influențe însemnate asupra cererii și consumului de resurse. A.I. a încercat construcția unei punți de legătură între țările dezvoltate și în curs de dezvoltare, subliniind nu numai diferențele de poziție ale acestor țări, ci și factorii care le apropie ca urmare a dezvoltării interdependențelor economice. Cartea își propune să aducă o contribuție la mai buna înțelegere a traiectoriei economiei României, a strategiei schimbărilor ei structurale în contextul evoluției economiei mondiale, a influențelor pe care schimbările structurale le au asupra evoluției cererii și consumului de resurse, să ofere unele elemente pentru dimensionarea eforturilor și rezultatelor cercetării și dezvoltării, pentru soluționarea în perspectivă a problemelor resurselor. Capitolele cărții sînt : I Creșterea economică și problema resurselor ; II. Situația in perspectivă a resurselor energetice ; III. Resurse de materii prime minerale metalifere de bază ; IV. Concluzii : O nouă ordine in relațiile economice internaționale.*

„Aprovizionarea complexă"

• *Referindu-se la creșterea eficienței producției sociale, V. Liublin consideră, în studiul* Razvit peredovie formî snabjenia *(Să dezvoltăm formele inaintate de aprovizionare), publicat în revista sovietică* MATERIALNO — TEHNICESKOE SNABJENIE, nr. 12/1975, *că un mare rol il are lărgirea folosirii formelor înaintate de aprovizionare — comerțul cu ridicata pentru mijloace de producție prin legături economice directe de lungă durată, prin baze, depozite și magazine, precum și aprovizionarea complexă garantată. Aprovizionarea complexă, spune V.L., și-a făcut apariția de numai cîțiva ani și se aplică în ramura construcțiilor. Ea constă în aceea că organizația de aprovizionare-desfacere preia, în temeiul contractelor economice de lungă durată încheiate, cu intreprinderile sau organizațiile de construcții, aprovizionarea acestora cu produsele de bază necesare, atît prin tranzit, cît și prin baza și depozitele sale, in funcție de graficele convenite ; totodată, organizația de aprovizionare-desfacere asigură și o serie de servicii referitoare la consum productiv sau de ordin comercial. Un avantaj deosebit al acestei forme de aprovizionare pentru unitățile consumatoare l-ar constitui faptul că partizile ce se livrează sînt în cantitățile strict necesare și la termene cît mai apropiate de momentul consumului, corespunzător ciclului de producție, ceea ce contribuie la micșorarea cheltuielilor de producție. Eliberate de grija aprovizionării tehnico-materiale conducerile intreprinderilor se pot ocupa mai îndeaproape de îmbunătățirea proceselor de fabricație, organizarea producției și a muncii, îndeplinirea obligațiilor față de clienți etc.*

Recunoașterea locului dominant al marilor corporații în economia S.U.A. este, s-ar putea spune, unanimă. Richard Barber, Phillip I. Blumberg, John M. Blair, D. Worcester, J.K. Galbraith, E. Epstein, Robert J. Larner și foarte mulți alții au demonstrat pe baza unui material faptic deosebit de bogat că în perioada postbelică, ca urmare a accelerării procesului de centralizare, marile corporații au cunoscut o uriașă creștere, devenind tot mai mult factorul definitoriu și determinant al mecanismului economiei americane. „Puterea gravitează în jurul corporațiilor gigant" conchide R. Barber5). „Megacorporațiile — cum le numește Phillip I. Blumberg – dau trăsătura caracteristică a sistemului economic american". Ele sînt „centre de putere" asemănătoare celei a unui guvern, de aceea ele și sînt descrise „ca guverne private" care „domină economia națională și afectează puternic economia mondială. „Aceste întreprinderi de dimensiuni enorme, subliniază Ph. I. Blumberg, au un profund impact asupra vieții și sorții unui atît de mare număr de ființe omenești, comunități și chiar și națiuni, încît ele trebuie privite ca un fenomen unic" 6).

Datele statisticii oficiale confirmă acest lucru. Astfel, în domeniul determinant al economiei, cel al industriei prelucrătoare, activează circa 195 000 de corporații cu un capital total de circa 500 miliarde dolari. Din acestea, însă, peste 192 000 sau 98% posedă numai circa 14% din totalul activelor, în timp ce 500 firme (circa 0,2% din total) dețin 83% din active, 200 de firme 66%, iar numai 87 de firme (posesoare fiecare a unor capitaluri de peste un miliard dolari) dețin 46% din totalul activelor industriale. Faptul că în numai 500 de corporații industriale erau ocupați în 1973 15 532 683 de muncitori, adică mai mult de 75% din totalul muncitorilor ocupați în industrie, subliniază gradul înalt de concentrare a puterii economice în S.U.A. În 1973 primelor 500 firme industriale le reveneau, în raport cu toate corporațiile industriale americane, 65% din vînzări, 76% din totalul persoanelor ocupate și 79% din profituri. În același an, primelor 1 000 de întreprinderi le reveneau 72% din vînzări, 86% din persoanele ocupate și 85% din profituri 7). În unele cazuri, cum constată același R. Barber", o singură firmă domină piața, controlează prețurile și stabilește producția în maniera unui monopol regal" (p. 170). În alte cazuri piața este împărțită între 2,3 sau 4 mari firme *). Aceste „firme gigant", „titani" ai industriei", sînt adevărate „imperii bogate, cu proprii lor baroni, ambasadori... și corp electoral" (p. 7). General Motors este un exemplu de asemenea „modern feudalism" (p. 7), cu numeroase uzine, filiale sau oficii de vînzare în peste 24 de țări. Cu cei peste 1,3 mil. acționari, 757 000 salariați și peste 14 miliarde dolari active, General Motors constituie o forță ce rivalizează cu cea a numeroase state. Vînzările sale de peste 24,3 miliarde dolari (1969) depășesc venitul intern brut al Austriei și Iranului luate la un loc 8). O poziție asemănătoare are și Standard Oil of New Jersey, actualul Exxon, ale cărei active erau în 1970 de 19 250 mil. dolari (mai mari decît ale lui General Motors) ; flota sa de petroliere depășea încă în 1968 6 milioane tone, iar volumul vînzărilor era cu peste 1 miliard dolari mai mare decît produsul intern brut al unei țări ca Danemarca.

Numeroși cercetători americani atestă rolul hotărîtor pe care sistemul marilor corporații îl are în determinarea întregului mecanism de funcționare a economiei S.U.A. și implicit a efectelor acesteia 9).

Sub unghiul raportului dintre interesele corporațiilor și interesele societății, în ideologia economică burgheză se pot consemna trei mari orientări. Una afirmă în mod deschis poziția marelui capital, susținînd fie „identitatea", fie posibilitatea „armonizării" intereselor business-ului cu cele ale societății. A doua, recunoscînd că business-ul este și rămîne elementul de bază al societății, consideră în numele asigurării securității sistemului capitalist că el trebuie determinat să țină cont și de interesele ansamblului societății. În fine, a treia, ideologia antimonopolistă, afirmă existența unei opoziții ireconciliabile între interesele societății și ale monopolurilor. Vom încerca să urmărim aceste orientări în unele din numerele următoare ale revistei.

Vasile PILAT

---

1) N. Spulber : Economy, Society and Welfare ; A study in Social Economics by Joseph S. Berliner. New York, Praeger, 1972. In : Journal of Economic Literature, Nr. 1, 1974, p. 118—119.

2) D. Bell, The Coming of Post-industrial Society, p. 270 ; R. Barber, The American Corporation. Its Power, ist money, its Politics, New York, 1970, p. 4.

3) B.B. Seligman, The Potentates : Business and Businessmen in American History. New York, The Dial Press, 1971, p. 325.

4) P.F. Drucker, America's Next Twenty Years, New York, 1957, p. 29.

5) R. Barber, op. c., p. 18.

6) Phillip I. Blumberg, The Megacorporation in American Society. The Scope of Corporate Power. New York Jersey, 1975, p. 1.

7) Op. cit. p. 24.

*) O poziție absolută o deține General Electric în desfacerea becurilor electrice, General Motors în producția de locomotive Diesel, Western Electric, în cea de echipament telefonic. Piața aluminiului este stăpînită (aproape sută la sută, de 3 firme: Alcoa, Reynolds și Kaiser, iar cea a automobilelor revine în proporție de 96—98% giganților General Motors, Ford și Chrysler ; nu mai mult de cîte 4 firme dețin circa 95% din piața fibrelor sintetice, 95% din cea de geamuri plate, 88% din cea de alimente cerealiere, 80% din cea de țigări, 70% din cea a anvelopelor de cauciuc, 70% din cea de săpun și detergenți etc. (R. Barber, op. c. p. 23).

8) The Multinational Corporation and the World Economy U.S. Government Printing Office, Washington 1973, p. 8.

9) Vezi în special J.K. Galbraith. Economics and the Public Purpose, Houghton Mifflin, 1973.

Șomajul și funcționarea sistemului capitalist

● *Sub titlul* Une critique des statistiques americaines de chômage *(O critică a statisticilor americane asupra șomajului), revista PROBLÈMES ÉCONOMIQUES (21 ianuarie 1976) reproduce din „Monthly Review" articolul „Capitalism and Unemployment" elaborat de colectivul redacțional al acestei reviste. Autorii studiului arată diferite modalități pe care le utilizează statistica oficială din țările capitaliste – folosirea denaturantă a mediilor, supraestimarea numărului de lucrători angajați prin neglijarea „șomajului deghizat" sau a celor plătiți „cu rabat", subestimarea efectivului forței de muncă printr-o „definiție restrictivă" a șomajului – împărțirea persoanelor apte de muncă în trei categorii : angajați, șomeri și inactivi și estimarea forței de muncă prin adunarea doar a primelor două categorii) ș.a. Adăugînd ultima categorie (inactivi) – din care se elimină cei care, deși doresc un loc de muncă, sînt în curs de studii, sau se declară bolnavi sau infirmi –, precum și pe cei care lucrează parțial din motive involuntare, autorii obțin, făcînd ajustări pe care le consideră „prudente", la cifra de 13 mil. șomeri pentru aprilie 1975 (față de cifra oficială de 8,2 mil.) și la o rată a șomajului de 13,6% din forța de muncă activă, față de 8,9% – cifra oficială. Se consideră că, pentru a reduce în 1985 rata șomajului la 5%, ținînd totodată cont de creșterea demografică și de compensarea creșterilor de productivitate, trebuie create nu mai puțin de 36 milioane de noi locuri de muncă ceea ce este enorm dacă se ține seama că, în cursul ultimilor zece ani, considerați extrem de prosperi, s-au creat 16,6 milioane de locuri noi. Această cifră – conchid autorii – nu reprezintă decît aproximativ 16,6% din numărul de locuri „de care capitalismul american ar avea nevoie pentru a putea funcționa în viitorul deceniu".*

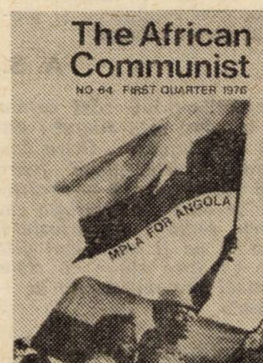

● *Revista trimestrială a Partidului Comunist din Republica sud-africană THE AFRICAN COMMUNIST (nr. 64 1976) publică articolul* The golden Key, *de Phineas Malinga. În articol se arată că „diferitele manevre cu bani de hîrtie recomandate de Keynes pentru a remedia depresiunea ciclică au funcționat pînă la un punct peste care expansiunea monetară nu mai putea trece. Banii de hîrtie, depreciindu-se rapid, își pierd capacitatea de a exercita pe deplin funcția lor monetară. Independent de măsura în care crește masa banilor de hîrtie, diminuarea banilor reali devine factorul decisiv. Depresiunea amînată intervine și ea nu mai poate fi remediată prin metode keynesiene... Încercările S.U.A. de a perpetua și definitiva dominația mondială a dolarului nu par să fie încoronate de succes. Că aurul va avea ultimul cuvînt pare acum sigur". În referința specială la situația din Africa de Sud, se arată că devalorizarea rand-ului cu 17,9% duce la creșterea profiturilor posesorilor de mine. Costurile fiind exprimate în rand, diferența reprezintă profit. Dar nu toate costurile pot fi exprimate în rand, întrucît petrolul se plătește în dolari, mașinile în mărci germane, dobînzile la împrumuturi în diferite, alte valute. În esență, forța de munca rămîne a fi plătită în rand, așa încît devalorizarea este o încercare de a spori rentabilitatea minelor prin reducerea valorii reale a salariilor.*

Șantier editorial

Serviciile — subsistem al economiei naționale

(Editura științifică și enciclopedică)

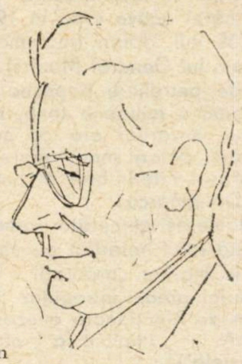

Desene de Cik Damadian

N. NICHITA **I. MĂRCULESCU**

● Fiind o primă lucrare ce apare în țara noastră cu această tematică și avînd în vedere existența unor opinii diferite în privința sferei serviciilor, v-am ruga să ne relatați cum definiți această sferă și ce funcționalitate îi atribuiți.

— Abordăm sfera serviciilor ca un subsistem al economiei naționale, chemat să satisfacă zone tot mai întinse ale nevoii sociale, definită ca un ansamblu al necesităților de consum productiv și neproductiv. În lucrare, activitățile componente ale sferei serviciilor sînt tratate pe trei grupe : servicii de producție, servicii din fondurile sociale de consum și servicii marfă pentru populație. În cazul serviciilor de producție, de pildă, este evidentă însemnătatea crescîndă a acestora în modernizarea structurilor economiei naționale. Este vorba de rolul pe care îl joacă într-o economie modernă astfel de activități cum sînt : cercetarea științifică, proiectarea, pregătirea cadrelor, organizarea și conducerea planificată a activității economice și sociale, ocrotirea mediului ambiant și altele. De asemenea, se face remarcată sporirea de la an la an a ponderii serviciilor în totalul cumpărărilor de mărfuri și servicii ale populației. Funcționalitatea sferei serviciilor este definită în primul rînd prin contribuția pe care o aduce la menținerea echilibrului dinamic al întregii economii naționale.

● Cum vedeți problema amplificării, diversificării și modernizării serviciilor ?

— Stabilind anumite criterii de delimitare a caracterului productiv sau neproductiv al serviciilor și — pe această bază — elaborînd o grupare a componentelor sferei serviciilor în activități productive sau neproductive, lucrarea acordă un spațiu însemnat mecanismului de transferare a valorii serviciilor asupra bunurilor materiale. Funcționalitatea serviciilor neproductive este tratată în contextul definirii societății socialiste multilateral dezvoltate ca o societate care trebuie să asigure înflorirea tuturor laturilor vieții sociale.

● Tratați problematica și sub aspect aplicativ ?

Abordăm metodologia prospectării pieței serviciilor, făcînd totodată o serie de propuneri privind perfecționarea conducerii și planificării acestui tot mai însemnat segment al pieței interne.

A. S.

Reajustarea structurală este mai dificilă

Iuri RUBINSKI

(Institutul de economie mondială Moscova)

„CRIZA CAPITALISMULUI, evident, nu este întîmplătoare. Este o criză conjuncturală — și trebuie să recunoaștem că fluctuațiile ciclice au fost aplatizate după război printr-o gestiune modernă ; dar este și o criză generală care depășește legile proprii capitalismului, căci capitalismul nu mai este singur : este o criză de adaptare... Criza conjuncturală, ciclică, poate foarte bine să fie rezolvată — dealtfel, ea este în curs de resorbție clasică, prin șomaj ! Dar ajustarea structurală va fi mult mai dificilă și nu este sigur că sistemul actual are mijloacele de a o realiza“.

(Interviu luat de
Philippe Lefournier,
L'Expansion *nr. 88/1975*)

Criza amputează forțele vii ale societății

Gérard BONNOT

L'EXPRESS

„CRIZA demonstrează că societățile noastre (capitaliste — n. ns.) sînt organizate în așa fel încît pur și simplu nu se mai pot menține în echilibru. Cînd încearcă acest lucru, ele condamnă la inactivitate un procentaj important al populațiilor lor. Să putrezească pe loc, în mod inutil și inutilizabil. Ele sînt constrînse să-și amputeze o parte din propriile lor forțe vii. Ca o fiară prinsă în cursă, care nu are nici un mijloc de a scăpa, afară doar de a-și lăsa o labă acolo. Cursa este pentru ele creșterea“.
(9—15 februarie 1976)

Se poate dezamorsa „mașina infernală“ a inflației?

Alain CHÉNICOURT

L'USINE NOUVELLE

PROBLEMA inflației persistente, cu care este confruntată îndeosebi în ultimii ani economia capitalistă, a dat naștere la multiple analize ale fenomenului, avînd accente mai mult sau mai puțin critice la adresa unor aspecte proprii acestei orînduiri. Incitînd la satisfacerea diferitelor dorințe presante, puțin sensibile față de prețuri, la risipă, la cheltuieli mereu reînnoite, la acumularea de datorii, capitalismul apare în mod clar ca o veritabilă „societate a inflației“. De exemplu, înnoirea constantă a produselor constituie nu numai o sursă de cheltuieli suplimentare pentru consumator, dar și o ocazie propice pentru noi majorări de prețuri, justificate sau nu de perfecționarea produselor respective... Cel mai eficace remediu îl constituie realizarea unui avînt economic, în așteptarea căruia nu rămîne decît să se găsească un „modus-vivendi“ cu inflația.

(Supliment ianuarie a.c.)

O enigmă... sau transferul deficitelor

Jean DENIZET

ÎN REZULTATELE comerțului internațional din 1975 se află o enigmă. Marile țări industrializate au reușit, după ce au avut deficite importante în 1974, fie să-și reasigure un excedent (cazul S.U.A.), fie să-și recapete echilibrul (cazul Japoniei și al Franței). Se știe că deficitele au fost amplificate de creșterea prețului petrolului și că ele erau contrapartida excedentului țărilor petroliere. Oare astăzi a dispărut acest excedent ? În nici un caz. Veniturile țărilor petroliere s-au menținut : creșterea prețurilor a compensat scăderea volumului vînzărilor. Dacă marile țări industrializate nu mai sînt deficitare, cine este ? Deficitarii cei mai greu loviți îi reprezintă în esență țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol ; de asemenea, țările cu economia fragilă din lumea dezvoltată. Pe calea deflației severe cei mari au transferat deficitele lor la cei mai slabi, reducînd în mod considerabil importurile din aceste țări. Dar aceasta este o armă cu două tăișuri, deoarece duce în final la scăderea propriilor exporturi.

(L'Expansion, decembrie 1975)

Centralizarea deciziilor este mai ieftină

Kenneth J. ARROW

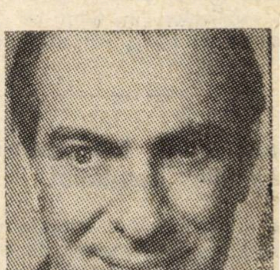

ÎNTRUCÎT transmiterea informației este costisitoare, în sensul că consumă resurse, în special timpul indivizilor, este mai ieftin și mai eficient ca toate elementele de informație să fie transmise o singură dată într-un loc central, apoi să fie răspîndite către toți ceilalți... Din aceleași considerente de eficiență, ar putea să fie mai ieftin ca un oficiu central să ia decizia colectivă și să o transmită în loc să retransmită întreaga informație pe care s-a întemeiat decizia. Centralizarea luării deciziilor contribuie la efectuarea de economii, la transmiterea și prelucrarea informației.

(The Limits of Organization, *New York, p. 68*).

Consecinţe sociale ale crizei economice din Occident

PRIMII AFECTAŢI — MUNCITORII STRĂINI

CEA MAI ADÎNCĂ CRIZĂ ECONOMICĂ din perioada postbelică, resimţită de ţările capitaliste dezvoltate, a avut printre consecinţele sale ridicarea la cote fără precedent după cel de-al doilea război mondial a şomajului. În ţările industrializate din O.C.D.E. există actualmente 17—18 milioane de şomeri, iar statistici ale Pieţei comune estimau recent numărul şomerilor din ţările membre la peste 5,5 milioane, din care peste 4 milioane numai în Italia, Franţa, Anglia şi R.F.G. În R.F.G., raportul economic al guvernului pe anul 1976 prezentat la sfîrşitul lunii ianuarie releva existenţa în această ţară a 1,1 milioane de muncitori şomeri totali, alţi 800 000 fiind în situaţia de şomeri parţiali, cu perspectiva ca numărul total al şomerilor să nu coboare sub 900 000 pînă la sfîrşitul acestui an, în ciuda măsurilor preconizate pentru resorbirea şomajului.

Îndemnuri la întoarcere

DUPĂ CUM ERA şi de aşteptat, primii afectaţi de agravarea şomajului în ţările dezvoltate au fost muncitorii străini solicitaţi în perioada de avînt anterioară. Numărul lor (împreună cu familiile) în Europa occidentală era estimat de W. Guicciardi, directorul general al Oficiului Naţiunilor Unite de la Geneva, încă în 1972 la circa 11 milioane de oameni[1]), adică mai mult decît întreaga populaţie a Belgiei sau a Danemarcei, Irlandei şi Luxemburgului luate la un loc. De atunci numărul muncitorilor străini a mai crescut. În Elveţia şi în Luxemburg muncitorii străini constituiau pînă nu demult peste un sfert din totalul forţei de muncă. În Franţa cei 4 123 312 muncitori străini înregistraţi oficial reprezentau la începutul acestui an nu mai puţin de 7,7% din întreaga populaţie a ţării (din care jumătate trăiesc în Paris şi în regiunea pariziană) şi 12% din totalul celor aproape 1 milion de şomeri. În R.F.G. — ţară care găzduia 90% dintre muncitorii greci ajunşi în Europa occidentală, 85% din muncitori turci etc., numărînd în punctul maxim al fazei de avînt anterioare, în septembrie 1973, 2,6 milioane de muncitori străini — erau înregistraţi oficial 132 700 de muncitori străini în stare de şomaj. Legile unor ţări gazdă, acordînd, după cum este şi firesc, preferinţă cetăţenilor proprii la obţinerea unei slujbe, cîteva sute de mii de muncitori străini cărora criza economică, falimentele care se ţin lanţ, reducerile de orar etc. le-au închis toate drumurile, rămaşi în cele din urmă şi fără ajutor de şomaj, nu au mai avut altă soluţie decît să ia trenul înapoi spre casă, cu speranţa adeseori zadarnică că vor reuşi să găsească acolo de lucru, înainte de a-şi epuiza bruma de economii pe care unii dintre ei au reuşit s-o agonisească.

Obişnuitele convoaie care cu mai mulţi ani în urmă purtau pe cei constrînşi să apuce pe drumul înstrăinării sînt nevoite acum să facă cale întoarsă. Ei se îndreaptă acum spre casă, dar obiectivul principal al înapoierii lor rămîne tot acela al satisfacerii unuia din drepturile cele mai elementare, cel de a munci, de care sînt privaţi. După datele oficiale, în 1975 s-au reîntors în Italia peste 200 000 de emigranţi, în ciuda faptului că beneficiau de anumite preferinţe, fiind originari dintr-o ţară membră a Pieţei comune. Aceste cifre nu ţin bineînţeles seama de miile de muncitori emigranţi care, deveniţi şomeri, se mută dintr-o ţară în alta în speranţa că vor reuşi totuşi să găsească de lucru. În Austria, numai în cursul anului trecut efectivul muncitorilor străini s-a redus cu peste 100 000, de la 280 000 cît era iniţial.

Muncitorii sînt îndemnaţi astăzi în numeroase ţări occidentale să se întoarcă în număr cît mai mare acasă, iar restricţiile puse în calea angajării lor se vor menţine probabil în bună măsură şi după ce economia ţărilor gazdă va intra într-o fază de înviorare. Previziunile care indicau acum cîţiva ani creşterea cu încă cîteva milioane a numărului muncitorilor străini în Europa occidentală pînă în 1980, au toate şansele de a se vedea infirmate, în faţa necesităţii protejării slujbelor propriilor muncitori. Tendinţa de reflux care se manifestă puternic în unele ţări este însă frînată de teama muncitorilor imigranţi că odată ce au părăsit ţara gazdă nu li se va mai permite să se reîntoarcă, în caz că nu găsesc de lucru în altă parte, ceea ce, dealtfel, este foarte probabli. Mulţi dintre ei rămîn din acest motiv într-o ţară străină o perioadă mult mai lungă decît intenţionau iniţial, unii dintre ei chiar pentru totdeauna, ceea ce creează o serie de probleme de integrare socială. De aceea, în ciuda proporţiilor sale absolute, reducerea numărului muncitorilor străini din ţările gazdă cunoaşte un ritm sensibil mai lent decît cel al concedierii acestora.

Un veritabil subproletariat...

CREŞTEREA şomajului în rîndul muncitorilor străini are loc, aşa cum arată W. Guicciardi, cu toate că aceştia, „împinşi de dorinţa de a scăpa de şomaj şi sărăcie, sînt adesea dispuşi să accepte locurile de muncă cel mai puţin dezirabile şi cel mai puţin renumerate. Ei pot deveni victimele discriminării, handicapaţi cum sînt adeseori de dificultăţile lingvistice şi de necunoaşterea procedurilor judiciare". „Ei fac muncile murdare şi sînt cel mai prost plătiţi. Mulţi dintre ei sînt analfabeţi. Mulţi dintre ei trăiesc în condiţii mizere. Ei sînt supuşi la tracasări birocratice şi, spun unii, poliţieneşti, iar adeseori sînt ţinta unor glume ofensatoare, dacă nu direct rasiste", scrie cunoscutul săptămînal englez *The Economist* (31 ianuarie 1976). Aceeaşi publicaţie, în care muncitorii străini sînt consideraţi ca fiind „al zecelea membru al Pieţei comune", scria anul trecut : „Muncitorii străini au fost admişi

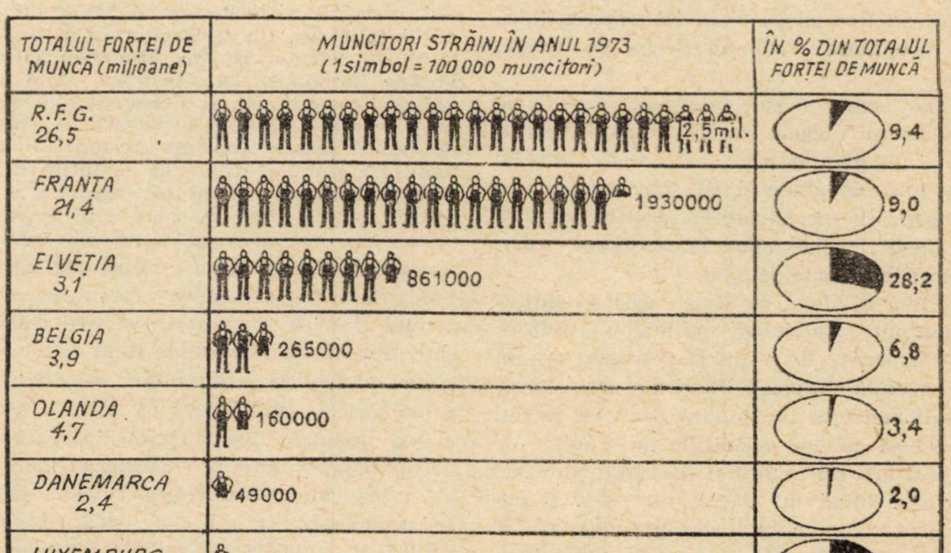

(după THE ECONOMIST)

pentru că fără ei economiile țărilor gazdă ar fi cunoscut o creștere mai lentă ; ei au continuat să vină pentru că întreprinzătorii au continuat să-i solicite în număr tot mai mare și pentru că muncitorii autohtoni nu mai vroiau să presteze muncile murdare, monotone și periculoase pe care imigranții erau încă dispuși să le facă“ (9 august 1975). Recunoașterea „rolului istoric“ jucat de imigranți în dezvoltarea economică a numeroase regiuni ale globului o găsim și într-un document de bază al Conferinței mondiale a populației de la București 2), care constată că, fără a fi fost de neînlocuit, imigrația a constituit un mijloc foarte eficace și rapid pentru acumularea crescîndă de capital în țările dezvoltate și că, în unele cazuri, imigrația chiar a accelerat procesul de acumulare a capitalului, în măsura în care ea a menținut nivelul general al salariilor la o cotă scăzută în raport cu profitul ridicat realizat de întreprinzători. „A apărut evident că imigrația a accelerat procesul de creștere în numeroase țări dezvoltate“ (p. 14).

...cu un rol istoric sui-generis

PRIMELE SEMNE că muncitorii străini — pe care condițiile de muncă și de viață îi caracterizează ca un „veritabil subproletariat“ (după expresia secretarului general al emigrației algeriene în Europa, Abderrezah Benhadji) — au încetat să mai fie priviți în țările dezvoltate din Europa occidentală ca un „rău necesar“ au apărut cu mai bine de doi ani în urmă, odată cu declanșarea „crizei energetice“, dar au devenit tot mai certe pe măsură ce se conturau adevăratele proporții ale crizei. Încă în noiembrie 1973 R.F.G. a oprit imigrarea de noi muncitori străini, iar în aprilie 1975 a interzis deplasarea celor rămași spre regiuni în care ponderea lor a depășit 12% din totalul populației (în anumite orașe ponderea lor depășește 20%). În Franța măsura adoptată în iulie 1974 cu titlu temporar de a se opri intrarea în țară de noi muncitori străini a fost ulterior prelungită sie die, odată cu agravarea crizei economice. Măsuri similare au fost adoptate în Danemarca (încă în noiembrie 1973), în Belgia, în Olanda etc.

Dar aceste măsuri afectează numai pe imigranții legali, nu și pe cei strecurați fără autorizație peste frontieră, împinși de mizerie, adeseori cu concursul unor organizații specializate în „contrabanda cu oameni“, bineînteles în schimbul unor sume însemnate de bani.

Chiar și după ce și-au găsit o slujbă, imigranții frauduloși continuă să trăiască cu teroarea de a nu fi descoperiți și în consecință expulzați, fiind din acest motiv mult mai ușor de convins decît cei intrați legal să accepte condițiile mizerabile de salarizare, de muncă și de viață. Numărul acestor imigranți ilegali nu poate fi cunoscut cu exactitate, dar se crede că în Europa occidentală el este de ordinul cîtorva sute de mii, dacă nu cumva depășește un milion. Se apreciază că de exemplu în Franța în unii ani au pătruns mai mulți imigranți ilegali decît cu autorizație. În 1973 și 1974 autoritățile vest-germane au emis 25 700 de avertismente și au aplicat 6 000 de amenzi unor firme care utilizau muncitori străini fără autorizație de a munci în R.F.G., dar se apreciază că acest număr ar reprezenta numai vîrful aisbergului.

Efecte pe termen scurt

CONSECINȚELE crizei din țările capitaliste dezvoltate se răsfrîng dureros nu numai asupra muncitorilor străini, ci și asupra țărilor din care aceștia provin, fenomenele fiind mai complexe decît s-ar părea la prima vedere, după cum relevă studii recente. „Contrar unei opinii răspîndite — afirma A. Benhajdi la o sesiune a Institutului Aspen din Berlinul occidental —, cei 14 sau 15 milioane de imigranți trăind acum în Europa sînt cei pe care țările de origine puteau cel mai puțin să-și permită să-i piardă“ (*International Herald Tribune*, 31 octombrie 1975). El relevă astfel că Turcia, de exemplu, deși are nevoie de forță de muncă calificată pentru propria sa dezvoltare, a pierdut între 1965 și 1969 circa 58 200 de muncitori calificați. Un studiu recent al Institutului de cercetări Ifo din München (citat în *The Economist*, 20 decembrie 1975), analizînd avantajele și dezavantajele migrației pentru țările furnizoare de forță de muncă ieftină, constata că unul din avantajele invocate frecvent de țările gazdă — și anume cel al calificării în industrie a unei forțe de muncă provenind adesea din mediul rural — nu este considerat convingător atîta vreme cît țările industriale vest-europene recrutează în primul rînd pe muncitorii cei mai calificați din țările furnizoare, fiind astfel un factor de frînare a dezvoltării acestor din urmă țări. Studiul releva că între o treime și jumătate din muncitorii emigranți aveau deja o anumită calificare înainte de a lua calea străinătății. Totuși, cînd se repatriază, ei nu pot decît rareori utiliza în industrie sporul de experiență profesională pe care l-au dobîndit, sau adoptă ocupații ad-hoc, descalificîndu-se. Studiul citat relevă de asemenea că emigrația nu poate fi o soluție de durată pentru șomajul din țara de origine a muncitorilor străini, în condițiile în care criza economică din țările capitaliste dezvoltate pune sub semnul întrebării nevoia de a mai utiliza o forță de muncă străină reprezentînd 5% din potențialul de muncă al țărilor furnizoare. Și argumentul contribuției la îmbunătățirea situației balanței de plăți a țărilor furnizoare de forță de muncă ieftină își pierde din consistență în condițiile reducerii catastrofale, din aceeași cauză, a încasărilor de devize ale acestora din urmă. În cazul Turciei, de pildă, încasările respective reprezentau în 1973 peste 150% din deficitul comercial, iar în Italia 12% ; în 1974 cînd șomajul a început să ia proporții și s-a declanșat refluxul muncitorilor străini, încasările respective nu mai reprezentau decît 6,8% și respectiv 8% din deficitele comerciale ale țărilor menționate.

Acestea ar fi numai cîteva din efectele pe termen scurt ale migrației din țări mai puțin dezvoltate în altele mai avansate a unei forțe de muncă numeroase, adeseori calificate și mai întotdeauna tinere și pline de vigoare. La ele se pot adăuga și altele, între care tendințele defavorabile în modificarea structurii pe vîrstă și sexe a populației rămase grevează asupra dezvoltării economico-sociale a țării de origine pe o perioadă mai îndelungată. Din acest punct de vedere, una din țările care evidențiază în mod dramatic consecințele ulterioare ale emigrației este Irlanda, a cărei populație s-a redus într-un interval de o sută de ani de la 8 milioane la 3 milioane de oameni, fiind astăzi în întregime una din „regiunile“ subdezvoltate ale C.E.E Cine dorește să afle cum ar putea arăta de exemplu Turcia peste 50 de ani, în condițiile continuării emigrației, să studieze exemplul Irlandei, scrie Jonathan Power în „International Herald Tribune“. Emigrația, care a debutat acolo ca o soluție temporară într-un moment de mare dificultate — este vorba de marea foamete din 1845—1849 — s-a amplificat pînă la un punct în care principala cauză a părăsirii țării a devenit emigrația anterioară.

Drama muncitorilor migranți, fie că provin din regiuni mai puțin dezvoltate ale Europei, fie de pe alte continente, care cutreieră Europa occidentală în căutarea unui loc de muncă, scoate în evidență încă o dată necesitatea imperioasă a dezvoltării economice și sociale a fiecărei țări ca o condiție de bază a valorificării propriului potențial uman. Experiența istorică arată că nici în acest domeniu nu pot exista soluții de durată în afara granițelor țărilor respective, altele decît dezvoltarea armonioasă a tuturor regiunilor din fiecare țară, ca o condiție esențială a utilizării a ceea ce Marx numea principala forță de producție a oricărei societăți — forța de muncă.

Marcela IRIMIE
Dinu DRAGOMIRESCU

---

1) Declarație la deschiderea Conferinței asupra discriminării privind muncitorii străini în Europa, Geneva, 16—19 septembrie 1975 (C.E.E./O.N.U., Communiqué de presse M/113, 18 septembrie 1975).

2) Rapport du séminaire sur la recherche démographique en liason avec les migrations internationales, Buenos Aires, 5—11 mars 1974 (doc. E/Conf. 60/CBP/23).

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Evoluția prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna ianuarie 1976

DUPĂ TENDINȚA descendentă înregistrată de prețurile internaționale ale produselor de bază în 1975, anul 1976 debutează cu o ușoară tendință de creștere a prețurilor. Această tendință nu este surprinzătoare, dacă avem în vedere că activitatea industrială a început să se înviorеze în unele țări capitaliste dezvoltate, iar, stocurile de materii prime existente la consumatori sînt foarte reduse. Cu toate acestea, excedentul capacităților în producția de materii prime și volumul însemnat al stocurilor la producători continuă să exercite o rezistență la tendința de creștere a prețurilor.

Indicele agregat INSCIN arată pentru luna ianuarie a.c. o creștere cu 1,4 % a prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al României.

La grupa de produse agroalimentare *prețurile internaționale au crescut în ansamblu cu 1,2 %. Prețurile au crescut în special la produse tropicale (+ 5,2 %) și mai puțin la cereale (+ 2,3 %) și la animale, carne și produse animaliere (+ 0,6 %). Prețurile la semințe oleaginoase, grăsimi animale și vegetale au scăzut (— 2,7 %) sub influența disponibilităților excedentare existente în emisfera sudică.*

La grupa de combustibili *prețurile au crescu în ansamblu cu 0,2 %, reflectînd o anumită majorare a prețurilor la cărbuni și cocs (+0,6 %).*

La grupa de materii prime industriale, *prețurile internaționale au crescut în ansamblu cu 2,2 %. Creșteri mai pronunțate de prețuri au fost înregistrate la fibre animale și vegetale (+ 10 %), piei ((+ 3,8 %) și cauciuc (+ 3,8 %).*

		1970-1972 = 100	
Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Ianuarie
INDICE GENERAL	1973	170,3	
	1974	240,4	237,5
	1975	221,3 a)	238,6
	1976		216,9 a)
1. Produse alimentare	1973	160,6	
	1974	230,8	202,1
	1975	202,8 a)	254,2
	1976		185,7 a)
- cereale	1973	195,5	
	1974	261,5	286,0
	1975	216,7	239,0
	1976		202,7
- semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale	1973	150,2	
	1974	240,8	201,1
	1975	195,0	261,2
	1976		172,2
- animale, carne și produse animaliere	1973	135,7	
	1974	128,3	128,6
	1975	156,9 a)	144,4
	1976		163,0 a)
- zahăr și produse tropicale	1973	179,3	
	1974	437,5	247,6
	1975	314,0	571,0
	1976		236,6
2. Combustibili	1973	209,2	
	1974	336,8	384,6
	1975	359,3 a)	355,1
	1976		365,1 a)
- cărbuni și cocs	1973	149,1	
	1974	193,6	151,8
	1975	260,0 a)	270,8
	1976		245,4 a)
- țiței	1973	146,0	
	1974	567,1	567,1
	1975	564,7	561,9
	1976		599,8
- produse petroliere	1973	285,8	
	1974	380,9	524,1
	1975	373,9	356,3
	1976		387,1
3. Materii prime industriale	1973	162,5	
	1974	216,1	207,8
	1975	188,2 a)	199,6
	1976		185,3 a)
- minereuri	1973	119,4	
	1974	139,6	129,6
	1975	168,0 a)	160,0
	1976		162,3 a)
- metale	1973	156,2	
	1974	231,5	209,5
	1975	185,1	203,1
	1976		177,8 a)
- cauciuc	1973	191,6	
	1974	210,3	298,7
	1975	159,8	156,5
	1976		182,3
- lemn și produse din lemn	1973	177,4	
	1974	232,1	208,2
	1975	228,8 a)	253,4
	1976		215,1 a)
- fibre animale și vegetale	1973	188,0	
	1974	192,0	252,0
	1975	162,4 a)	147,3
	1976		191,6 a)
- piei	1973	176,9	
	1974	122,3	158,4
	1975	114,8	72,1
	1976		140,4

a) Date provizorii pentru: cocs de furnal, huilă, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă neagră, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie kraftliner, fibre celulozice, iută, porci vii, vite cornute mari și carne.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior INSCIN

PROGNOZE 1976

C.E.E.: Șomajul și atonia investițiilor

ÎN CURSUL ANULUI 1975, numărul șomerilor a crescut în ritmuri ridicate în țările Pieței Comune vest-europene, așa cum se poate vedea din grafic. Prognozele pentru 1976 nu prevăd o dare înapoi de la nivelurile înalte atinse, ci schițează tabloul unui șomaj în continuare preocupant, cu creșteri în continuare cel puțin în unele dintre țările membre ale C.E.E. Centrul de observare economică al Camerei de Comerț din Paris, de exemplu, prevede că numărul șomerilor va crește în Franța cu circa 100 000 de persoane în cursul anului, ajungînd la 5 % din populația activă, în ciuda aplicării unor măsuri prin care se urmărește reducerea numărului persoanelor în căutare de lucru.

Situația din domeniul folosirii miinii de lucru este pusă în legătură cu atonia investițiilor productive, care dă un caracter precar începuturilor de redresare conjuncturală înregistrate de la finele anului trecut. Comisia Pieței Comune a publicat recent date din care rezultă că pe ansamblul C.E.E., investițiile nu sînt așteptate să crească anul acesta cu mai mult de 0,5 %, deci practic vor stagna, după scăderea lor cu 6,5 % în 1975 și cu 2,4 % în 1974.

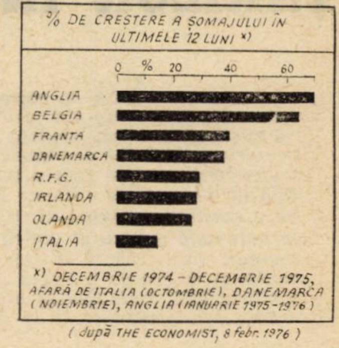

(după THE ECONOMIST, 8 febr. 1976)

Evoluții monetare

CARACTERISTICA principală a pieței monetare internaționale în perioada 16—20 februarie a fost consolidarea dolarului american față de toate celelalte valute occidentale.

După reafirmarea la Nisa a poziției Franței și R.F.G. de a nu schimba actuala paritate franc francez/marcă vest-germană din cadrul „șarpelui“ valutar vest-european, valul speculativ a încetat să mai canalizeze capitalurile spre marca vest-germană, care a cotat 2,5640 mărci vest-germane la sfîrșitul perioadei, față de 2,5500 mărci vest-germane pentru 1 dolar la începutul ei.

Lira Italiană, *în ciuda împrumutului de 1 miliard de dolari aranjat de Banca Italiei cu băncile centrale din C.E.E., a atins la 20 februarie cel mai scăzut nivel față de dolarul american de la închiderea pieței oficiale din 21 ianuarie a.c., respectiv a înregistrat un procent de depreciere de 12,5 % (circa 775 lire italiene pentru 1 dolar). Operatorii de devize apreciază că continua scădere a valutei italiene față de toate celelalte valute s-ar datora, printre altele: nivelului foarte ridicat al datoriilor externe ale Italiei (în prezent la circa 15,5 miliarde dolari), lipsei unor semne evidente de redeschidere a pieței oficiale, conversiilor masive făcute de companiile italiene importatoare de țiței pentru plata acestuia în alte devize.*

Francul Elvețian *a ajuns din nou la paritate cu marca vest-germană. Zvonurile care circulă pe piață se referă la eventualele noi măsuri care ar putea fi luate de autoritățile elvețiene pentru împiedicarea întăririi în continuare a francului elvețian (eventual interzicerea de vînzări de valori mobiliare elvețiene către nerezidenți), francul elvețian fiind folosit frecvent ca o valută de refugiu din valutele considerate slabe.*

Lira sterlină *a fost cotată în jurul nivelului de 2,0250 dolari pentru 1 liră sterlină în toată această perioadă, cu toate că cifrele recente referitoare la comerțul exterior britanic arată o substanțială îmbunătățire a acestuia în ultimele luni și că previziunile pentru deficitul contului curent pentru anul acesta sînt cu mult sub deficitul de 4 miliarde dolari al anului trecut.*

Dobînzile la eurodepozite *au continuat să fie stabile și în această săptămînă, cu ușoare creșteri la depozitele în eurofranci elvețieni. Se așteaptă ca în viitoarele săptămîni să înregistreze noi cereri de credite pe piața eurovalutelor, cu urmări destul de însemnate asupra nivelului dobînzilor, avîndu-se în vedere, relansarea economică vest-europeană care se conturează.*

Prețul aurului *la Londra nu a înregistrat fluctuații prea mari, variind între 130 și 132 dolari uncia.*

PREFERINȚELE GENERALIZATE ÎN FAVOAREA ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

ADOPTAREA de către țările industrializate a unui tratament preferențial pentru mărfurile importate din țările în curs de dezvoltare a marcat o nouă etapă în politica comercială postbelică, fondată în general pe principiul reciprocității. Sistemul generalizat de preferințe (S.G.P.) depășește limitele unor reduceri consimțite ale nivelului tarifelor vamale, implicînd de fapt o schimbare fundamentală a atitudinii comunității internaționale față de problemele ridicate de subdezvoltare. Alături de alte măsuri destinate să promoveze creșterea economică în țările în curs de dezvoltare, S.G.P. se înscrie în Strategia internațională pentru al doilea Deceniu al dezvoltării și, totodată, printre principiile fundamentale care trebuie să stea la baza noilor relații economice internaționale. **A***șa cum s-a subliniat la cea de a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. din septembrie 1975, tratamentul preferențial urmează să fie aplicat și în deceniul următor, ținînd seama de importanța sa în rezolvarea problemelor majore ale subdezvoltării.*

Tratamentul preferențial și principiul nediscriminării

PÎNĂ LA PRIMA Conferință a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (U.N.C.T.A.D.), principiul nediscriminării în relațiile economice internaționale se traducea pe plan juridic aproape în exclusivitate prin aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate (C.N.F.), preferințele constituind o excepție de la această regulă. Aplicarea C.N.F. plasează țările, indiferent de nivelul lor de dezvoltare economică, pe același plan. Or, se știe că, pentru motive care țin esențialmente de înapoierea economică moștenită de la regimul colonial, produsele țărilor în curs de dezvoltare au o competitivitate inferioară pe piețele internaționale în raport cu produsele țărilor industrializate. Ca urmare, principiul nediscriminării se traduce în realitate printr-o injustiție, în favoarea țărilor industrializate, a căror forță pe plan concurențial s-a reflectat în perioada postbelică în sporirea participării lor la schimburile comerciale internaționale pe seama țărilor în curs de dezvoltare. Rezultă că o politică ce vizează să ajute țările în curs de dezvoltare în creșterea exporturilor lor, în sporirea încasărilor lor valutare, ca un sprijin pentru reducerea decalajelor care le despart de țările dezvoltate, nu se poate limita la aplicarea principiului nediscriminării, respectiv a tratamentului egal ; ea trebuie în mod necesar să promoveze și alte forme.

De la asemenea considerente s-a pornit atunci cînd țările în curs de dezvoltare au ridicat la prima sesiune U.N.C.T.A.D. (1964) problema tratamentului preferențial. Reluînd ideea, a doua sesiune (1968) a adoptat o rezoluție cu privire la instituirea unui „sistem acceptabil și generalizat de preferințe nereciproce și nediscriminatorii în favoarea produselor finite și semifinite provenite din țările în curs de dezvoltare“. Pe această bază, Comitetul special pentru preferințe, organ constituit cu aceeași ocazie, a elaborat în anul 1970 un proiect de recomandări cu privire la aplicarea de către țările industrializate a unui sistem generalizat de preferințe care a fost supus spre aprobare celei de-a 25-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. din toamna aceluiași an, urmînd să fie inclus în strategia internațională a dezarmării. Fiecare țară sau grup de țări donatoare de preferințe poate să acorde tratamentul preferențial potrivit propriilor scheme și interese, neimpunîndu-se un sistem uniform. Documentul prevede aplicarea — pe cît posibil simultană — de reduceri sau desființarea taxelor vamale (cu unele excepții), la toate produsele industriale finite și semifinite incluse în pozițiile 25—99 ale nomenclatorului vamal de la Bruxelles (N.V.B.), precum și la unele produse agricole și alimentare cuprinse în pozițiile 1—24 ale aceluiași nomenclator. Concomitent, pentru a nu se contraveni principiilor G.A.T.T., în cadrul acestui organism a fost studiată problema derogării de la art. 1 al Acordului General pentru Tarife și Comerț, respectiv de la regula C.N.F. Părțile contractante au acceptat în iunie 1971 o abatere de la această regulă pe o durată inițială de 10 ani, pentru a permite țărilor industrializate să acorde un tratament preferențial țărilor în curs de dezvoltare. Sistemului i s-a imprimat de la bun început un caracter generalizat (urmînd să fie adoptat de către toate națiunile industrializate), nediscriminatoriu (în favoarea tuturor țărilor în curs de dezvoltare) și nereciproc (fără obligația din partea țărilor beneficiare de a acorda în contrapartidă unele concesii).

Diversitate de scheme și niveluri preferențiale

RECOMANDAREA U.N.C.T.A.D. cu privire la simultaneitatea aplicării tratamentului preferențial de către statele industrializate nu a fost urmată decît în mică măsură. Primele care au dat curs recomandărilor U.N.C.T.A.D. au fost cele 6 țări fondatoare ale C.E.E. (iulie 1971), după care au urmat : Japonia (august 1971), Norvegia (octombrie 1971), Danemarca, Finlanda, Irlanda, Anglia, Suedia și Noua Zeelandă (ianuarie 1972), Elveția (martie 1972), Austria (aprilie 1972), Canada (iulie 1975) și S.U.A. (ianuarie 1976). Cele trei state devenite ulterior membre ale C.E.E. (Anglia, Danemarca și Irlanda) au adoptat schema C.E.E. de la 1 ianuarie 1974. În cazul Australiei, care aplică un regim preferențial din 1966, această acțiune nu constituie un rezultat al recomandărilor U.N.C.T.A.D. (făcute cu doi ani mai tîrziu), dar îmbunătățirile aduse schemei după 1970 se încadrează în aceste recomandări.

Diversitatea schemelor aplicate de țările industrializate face ca eficiența utilizării lor să depindă în ultimă instanță de modul de abordare a principalelor aspecte ale regimului preferențial : produsele vizate, amploarea reducerilor tarifare, regulile de origine, măsurile de salvgardare, beneficiarii de preferințe și durata aplicării acestui sistem.

a) **Produsele vizate.** Tratamentul preferențial se aplică, în general, la produsele industriale și semifinite, prevăzute în capitolele 25—99 ale N.V.B., cu excepția textilelor, articolelor din piele și produselor petroliere, care fac obiectul unor acorduri speciale.

În cadrul produselor industriale și semifinite beneficiare de S.G.P. intră : țesăturile, produsele chimice, articolele industriale metalice și nemetalice, bunurile de echipament și produsele de consum. Un număr restrîns de produse de bază și produse ale agriculturii și pescuitului beneficiază, de asemenea, de tratamente preferențiale, dar ponderea lor în importurile pasibile de taxe vamale ale țărilor donatoare de preferințe este extrem de redusă.

b) **Nivelul reducerilor tarifare.** Proporția în care se aplică reducerile tarifare diferă în funcție de tipul de reduceri preferențiale adoptat în schema fiecărei țări donatoare. Finlanda, Norvegia, Suedia și S.U.A., de pildă, acordă scutire completă de taxe vamale la unele produse agricole prevăzute în schemele lor, în timp ce la aceleași produse, în C.E.E., Austria, Japonia, Noua Zeelandă și Elveția scutirea este aplicată pînă la un anumit nivel al importului.

La cele mai multe din produsele industriale și semifinite prevăzute în scheme, C.E.E., țările nordice și S .U.A. acordă scutire completă de taxe vamale ; în alte țări scutirea este aplicată parțial, restul produselor și îndeosebi țesăturile din iută, îmbrăcămintea și articolele din piele suportînd o reducere de 50 la sută din nivelul taxei conform C.N.F. în Japonia, 33 la sută în Canada și 30 la sută în Austria și Elveția.

În unele țări aplicarea reducerilor tarifare preferențiale se efectuează în cadrul anumitor limite determinate de nivelul contingentelor sau plafoanelor stabilite la importurile unor produse originare din țările beneficiare. Aceste contingente îmbracă forme diferite după scopul urmărit. Contingentul general, de pildă, limitează importurile din țările beneficiare la un procent — care reprezintă 5 la sută în cazul C.E.E. și 10 la sută în cel al Japoniei — din importurile provenite din țările nebeneficiare de preferințe, în anul luat ca bază ; contingentul tampon este destinat în principiu să permită o repartiție proporțională a avantajelor schemei între țările în curs de dezvoltare beneficiare, respectiv să limiteze importurile provenite din principalele țări furnizoare, la un procent ce variază, după produs, între 10 și 15 la sută din contingentul general.

c) **Reguli de origine.** În general, mărfurile pot beneficia de regimul preferențial dacă satisfac regula de „expediere directă“, concomitent cu cea a criteriilor de origine specifice țării donatoare. Mărfurile sînt considerate ca provenite dintr-o țară beneficiară de preferințe, dacă au fost produse în țara respectivă în întregime, fie au suferit o transformare substanțială.

Austria, C.E.E., Elveția, Japonia și țările nordice condiționează originea mărfurilor de nivelul de prelucrare a materiilor prime sau a componentelor care alcătuiesc produsul finit. În funcție de aceasta, produsul respectiv beneficiază de preferințe numai dacă se încadrează într-unul din procedeele de fabricație prevăzute în listele stabilite în acest scop. Exigențele de prelucrare enunțate în aceste liste sînt adesea interpretate într-un mod atît de strict, încît împiedică accesul țărilor beneficiare la tratamentul preferențial.

Australia, Canada, Noua Zeelandă și S.U.A. își fondează condițiile de origine pe criteriul valorii adăugate. În primele trei țări prelucrarea este considerată a fi substanțială numai dacă valoarea adăugată depășește 50 la sută din valoarea mărfii, în timp ce în S.U.A. acest procent trebuie să depășească 30 la sută în cazul unei singure țări beneficiare sau 50 la sută în cazul a două sau mai multe țări care consimt să fie tratate ca un singur beneficiar.

d) **Măsuri de salvgardare.** Toate schemele preferențiale în vigoare prevăd clauze de salvgardare prin intermediul cărora țările donatoare urmăresc să-și asigure un control asupra schimburilor comerciale care cad sub incidența S.G.P., pentru a preintîmpina eventualele perturbări pe care acest regim le-ar putea provoca în economia țărilor lor. C.E.E. și Japonia aplică astfel două formule : cea a limitărilor „a priori“ la produsele industriale și semifinite, care constă în a determina nivelul importurilor preferențiale pornind de la nivelul anului precedent, și cea a „clauzei eșapatoare“ aplicată la toate categoriile de produse. Această clauză este întîlnită și în schemele altor țări donatoare, cum sînt Austria, Suedia și S.U.A., și constă în a limita importurile provenite din țările beneficiare, în cazul în care una dintre acestea furnizează peste 50 la sută din importurile totale ale unui produs admis în regim preferențial.

c) **Beneficiarii de preferințe.** Tratamentul preferențial este aplicat în general țărilor în curs de dezvoltare, membre ale „grupului celor 77“ (în prezent 110 țări membre, printre care România, primită ca membru al „grupului celor 77“ la recenta sa sesiune de la Manila), altor țări în curs de dezvoltare, precum și țărilor și teritoriilor dependente de țările industrializate. Fiecare țară donatoare își rezervă însă dreptul de a include sau nu o țară sau alta pe lista țărilor beneficiare, în funcție de anumite considerente.

Incidențe ale S. G. P. asupra fluxurilor comerciale

S.G.P. a fost conceput ca un instrument de sprijinire a creșterii economice în țările în curs de dezvoltare. Măsura în care acest obiectiv a fost realizat se reflectă în evoluția exporturilor țărilor beneficiare spre țările donatoare, la mărfurile care cad sub prevederile regimului preferențial. Deși este încă devreme a evalua efectele S.G.P. asupra fluxurilor comerciale, din date comunicate de Secretariatul U.N.C.T.A.D. rezultă că importurile de produse care au beneficiat de preferințe în Austria, Elveția, țările nordice și Noua Zeelandă în anii 1972—1973 au crescut, în general, ceva mai rapid decît importurile celorlalte produse care nu sînt vizate de scheme, ceea ce a dus la creșterea ponderii celor dintîi în totalul importurilor țărilor donatoare din țările în curs de dezvoltare. În Finlanda, de exemplu, această pondere a crescut cu 1,2 la sută, în Norvegia cu 5,1 la sută, Suedia și Austria marcînd creșteri mai înalte.

În cazul C.E.E., Canada și S.U.A. efectele urmează să apară de acum înainte, avîndu-se în vedere data intrării în vigoare a schemelor respective.

Un studiu elaborat pe baza statisticilor O.N.U. și a schemelor preferențiale ale țărilor donatoare [1]) încearcă să evalueze influența S.G.R. asupra comerțului țărilor în curs de dezvoltare. Estimările efectuate pe baza reducerilor tarifare preferențiale (fără a ține seama de limitările cantitative) duc la concluzia că, în anul 1971, pe ansamblul țărilor industrializate donatoare doar 4 la sută din importurile efectuate cu titlu de S.G.P. reprezintă fluxul comercial creat. Dacă se au în vedere și limitările cantitative prevăzute de schemele în vigoare, această pondere apare ca fiind și mai mică (1 la sută). Aceste rezultate demonstrează că schemele preferențiale actuale au deocamdată incidențe foarte limitate asupra exporturilor de articole industriale ale țărilor în curs de dezvoltare. Cauzele rezidă în cea mai mare parte în structura inadecvată a schemelor în vigoare și în ineficiența mecanismelor lor de funcționare.

Astfel, schemele nu acoperă în întregime produsele prevăzute în capitolele 1—99 ale N.V.B. Cea mai mare parte a produselor agricole și a celor provenite din pescuitul oceanic (circa 96 la sută), așa cum sînt ele definite în pozițiile 1—24 ale N.V.B., sînt excluse de la regimul preferențial. La produsele industriale finite și semifinite, preferințele acordate, deși acoperă un mare număr din acestea (38 la sută), nu țin seama de posibilitățile de export ale țărilor beneficiare, vizînd produse a căror pondere în exporturile lor este relativ redusă. Articole cum sînt țesăturile, textilele, încălțămintea, produsele petroliere ș.a. nu beneficiază de S.G.P. Or, deși prezintă o mare importanță pentru cele mai multe dintre țările în curs de dezvoltare și mai ales pentru țările și regiunile cel mai puțin dezvoltate, exportul de asemenea articole nu numai că nu beneficiază de reduceri preferențiale, dar este adesea împiedicat de tarifele mari percepute de țările dezvoltate, proporțional cu gradul de finisare a produsului importat. Acest lucru frustrează țările în curs de dezvoltare de posibilitatea de a-și majora încasările lor din export pe calea diversificării pe verticală a producției industriale și constituie, totodată, o piedică în promovarea unui export diversificat de produse industriale. Chiar în condițiile în care produsele vizate de S.G.P. beneficiază de reduceri, efectul lor asupra stimulării exporturilor este adesea limitat ca urmare a plafoanelor, contingentelor și reducerilor diferențiate de la un produs la altul și de la o țară la alta, conform mecanismului de funcționare adoptat de țara donatoare de preferințe.

Incidențele S.G.P. trebuie judecate și dintr-un alt punct de vedere. Și anume, datele unor studii demonstrează că S.G.P., așa cum este el conceput pînă în prezent, conduce la repartizarea avantajelor oferite țărilor beneficiare proporțional cu nivelul de dezvoltare al acestora, respectiv menține diferențierea actuală în rîndul țărilor în curs de dezvoltare. În lumina acestei constatări se impun pe de o parte măsuri care să favorizeze crearea și diversificarea industriei prelucrătoare în țările mai puțin dezvoltate, permițîndu-le acestora să producă mărfuri orientate către export în condiții de competitivitate și, odată cu aceasta, să beneficieze în măsură egală de avantajele sistemului preferențial, iar pe de altă parte, măsuri care să vizeze îmbunătățirea sistemului actual de preferințe, în ansamblu.

Necesitatea îmbunătățirii S. G. P.

PORNIND de la aceste considerente, îmbunătățirea sistemului generalizat de preferințe apare în prezent ca o necesitate obiectivă, determinată de noile cerințe care se manifestă pe plan internațional, în sensul instaurării unor raporturi de tip nou între țările industrializate și țările în curs de dezvoltare, raporturi care să favorizeze progresul mai rapid al acestora din urmă și, în final, să ducă la lichidarea subdezvoltării. Eforturile în această direcție trebuie să vizeze nu numai lărgirea marjelor preferențiale prin ridicarea plafoanelor și a contingentelor, ci și creșterea numărului de articole admise să beneficieze de S.G.P., astfel încît listele să cuprindă produse în care țările în curs de dezvoltare s-au specializat. Asemenea măsuri se impun cu atît mai mult cu cît, în prezent, comerțul dintre principalele țări industrializate se efectuează deja pe o bază preferențială, fie în sînul grupărilor regionale de tipul C.E.E. și A.E.L.S., fie în virtutea unor angajamente bilaterale sau multilaterale.

Ținînd seama de unele propuneri formulate în cadrul Comitetului special pentru preferințe al U.N.C.T.A.D., precum și de revendicările țărilor în curs de dezvoltare, formulate cu ocazia întîlnirilor reprezentanților „grupului celor 77“, de la tribuna altor reuniuni cu caracter internațional, Declarația de la Tokio din septembrie 1973 a făcut unele recomandări țărilor membre ale G.A.T.T. (în speță, statelor industrializate) în direcția îmbunătățirii actualului sistem preferențial, printre care : extinderea sferei de aplicare a schemelor în vigoare la produsele excluse în prezent de la tratamentul preferențial ; suprimarea sau atenuarea restricțiilor impuse la importurile preferențiale ; îmbunătățirea regulilor de origine și simplificarea modalităților administrative de aplicare a acestora; adoptarea unui sistem mai rigid de recurgere la măsurile de salvgardare ș.a.

Efectele pe care aplicarea acestor măsuri le-ar avea asupra exporturilor țărilor în curs de dezvoltare ar fi fără îndoială pozitive. Extinderea regimului preferențial asupra unui număr mai mare de produse industriale finite și semifinite și îndeosebi asupra celor care prezintă interes special pentru țările în curs de dezvoltare, dat fiind ponderea lor ridicată în export (produsele textile, articolele din piele și produsele petroliere), ar facilita accesul acestor state pe piața țărilor industrializate în condiții de competitivitate. În prezent, taxele percepute la aceste produse depășesc în medie 30—50 la sută din nivelul mediu al taxelor aplicate la toate produsele pasibile de taxe vamale, cuprinse în capitolele 25—99 ale N.V.B. Dacă se ține seama și de restricțiile cu caracter netarifar, rezultă că protecția cu care se înconjoară țările industrializate la aceste produse face imposibilă în prezent penetrarea pe piață a statelor în curs de dezvoltare, dacă nu se întreprind de urgență măsuri corespunzătoare.

Îmbunătățirea S.G.P. poate fi realizată și prin includerea în listele de preferințe a unei game sporite de produse agricole și agricole prelucrate din pozițiile 1—24 ale N.V.B. Schemele în vigoare acoperă un număr foarte mic de asemenea produse. Situația devine cu atît mai gravă cu cît aceste produse constituie principalele articole de export ale țărilor în curs de dezvoltare. Produsele tropicale și în special produsele primare, chiar dacă au un grad de protecție tarifară mai scăzut sau uneori chiar inexistent, chiar dacă sînt acceptate sub regimul S.G.P., nu sînt scutite de obstacolele cu caracter netarifar sau paratarifar. Suprimarea sau atenuarea lor constituie astfel unul din obiectivele principale ale țărilor în curs de dezvoltare beneficiare de S.G.P. în cadrul negocierilor comerciale multilaterale sub egida G.A.T.T. Această măsură devine cu atît mai urgentă cu cît multe din produsele respective nu par a fi acceptate în regim preferențial, cel puțin deocamdată.

O atenție deosebită ar trebui să se acorde măsurilor menite să contribuie la îmbunătățirea S.G.P., astfel încît acest sistem să favorizeze în primul rînd țările în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate. Știut fiind că tratamentul preferențial creează avantaje mai mari țărilor beneficiare cu o economie mai dezvoltată și mai diversificată, a-l face să corespundă pe deplin scopului pentru care a fost conceput necesită să se prevadă măsuri cu caracter special care să permită statelor considerate cel mai puțin avansate să beneficieze de avantaje suplimentare.

Potrivit recomandărilor inițiale, S.G.P. ar trebui să ia sfîrșit la trecerea a zece ani de la aplicarea de către fiecare țară donatoare a schemei sale preferențiale. Datorită însă importanței pe care acest regim o prezintă pentru stimularea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare și sporirea încasărilor lor valutare, dat fiind faptul că țările industrializate nu au aplicat simultan acest tratament, unele dintre ele amînîndu-l multă vreme, precum și faptul că problemele lichidării subdezvoltării necesită o perioadă mult mai îndelungată, rezoluția celei de-a VII-a sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U., din septembrie 1975 subliniază că „sistemul generalizat de preferințe nu va trebui să ia sfîrșit după perioada de 10 ani prevăzută inițial ; el va trebui să fie continuu îmbunătățit, înglobînd un număr mai mare de produse și prevăzînd reduceri mai mari de taxe, ținînd seama în același timp de interesele țărilor în curs de dezvoltare care beneficiază de avantaje speciale și de necesitatea de a găsi mijloace care să permită apărarea acestor interese“.

Sistemul generalizat de preferințe și, în general, tratamentul preferențial, nereciproc și nediscriminatoriu în favoarea țărilor în curs de dezvoltare nu și-a încheiat încă misiunea pe care o are de îndeplinit în promovarea expansiunii economice a țărilor în curs de dezvoltare.

El va trebui să acționeze și în viitor sub forme mult îmbunătățite și diversificate, să constituie unul din mijloacele principale de aplicare a viitoarei Strategii internaționale a dezvoltării și, totodată, unul din instrumentele importante de realizare a obiectivelor noii ordini economice internaționale.

Marina RUDĂREANU
I.C.E.

---

[1]) Zubair Iqbal, „Evaluation du système généralisé de préférences“, în „Finance et développement“, nr. 13/septembrie 1975.

Cu cît mai „aproape egale" au devenit ele?

PENTRU femeile din Anglia, Anul Internațional al Femeii care s-a încheiat nu demult, a marcat un progres pe lunga cale a egalității cu bărbații. Din ziua de 29 decembrie 1975 a intrat în vigoare „legea pentru retribuirea egală" a femeilor, declarîndu-se în același timp ilegale orice discriminări față de ele în ce privește angajarea, educația, acordarea de locuințe etc. Dar : „Cu cît mai aproape egale au devenit ele ? se întreba de curînd **The Economist**, citînd datele oficiale cu privire la creșterea mai rapidă, în ultimii ani, a salariului nominal al femeilor față de cel al bărbaților.

Tot după date oficiale, citate de aceeași revistă londoneză, în aprilie 1975 disparitățile erau încă uriașe : cîștigul mediu săptămînal brut al femeilor muncitoare manuale în vîrstă de peste 18 ani reprezenta de abia 58% din acela al bărbaților muncitori manuali de peste 21 de ani. Cîștigul mediu săptămînal al femeilor din ocupațiile nemanuale, de aceeași vîrstă, era de circa 60% din cel al bărbaților de aceeași categorie.

Pentru a deveni „mai aproape egale", femeile salariate din Anglia, ca și din alte țări capitaliste dezvoltate, au de învins, după cum se vede, o distanță considerabilă.

Decalajul fertilizării

CONFORM datelor F.A.O. producția de îngrășăminte chimice a țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare sporește în cursul actualului deceniu cu 14,6% pe an, față de o creștere medie de 4,5% în cazul țărilor capitaliste dezvoltate. Totuși, ponderea lor în producția de îngrășăminte chimice a lumii nesocialiste rămîne scăzută : în anul 1973/1974 ea reprezintă 11% (15% la îngrășămintele azotoase, 12% la cele fosfatice și doar 2% la cele potasice).

Și mai puternică apare — mai ales dacă ținem seama de necesitățile ridicării randamentelor în agricultura țărilor în curs de dezvoltare — discrepanța dintre acestea și țările capitaliste dezvoltate în ceea ce privește cantitățile de îngrășăminte chimice utilizate la un hectar de teren arabil. În anul 1972/73, de pildă, în țările Africii au fost consumate, în medie, 2,2 kg de îngrășăminte azotoase, 1,6 kg fosfatice și 1,1 kg potasice, iar în America de Sud, respectiv, 3,3 kg, 10,2 kg și 6,5 kg. În același timp în țările capitaliste cu o agrotehnică avansată (cum sînt Belgia, R.F.G., Japonia sau Olanda), la un hectar de teren arabil se folosesc cel puțin cîte 100 kg din fiecare fel de îngrășăminte chimice.

Turism de congrese

ÎN 1975 s-au desfășurat în lume peste 13 000 de congrese și alte manifestări științifice cu participare internațională ; în 1969 fuseseră înregistrate numai 3 000 de asemenea reuniuni, după cum informează revista **World Tourism** organ al Organizației Mondiale a Turismului. În Canada, de exemplu, ca urmare a activității energice a unui organ special de promovare a turismului ocazionat de manifestări științifice, în 1975 s-au organizat numai la Ottawa 290 de reuniuni, cu 50 mai multe decît în anul precedent. Un alt mare oraș canadian Montreal, a fost în 1974, gazda a 307 congrese, antrenînd 170 000 de participanți străini, care au cheltuit 34 milioane de dolari, adică 50 dolari pe zi de persoană

U. R. S. S.: Învățămînt — cercetare — producție

UN ROL IMPORTANT în dezvoltarea cercetărilor științifice în învățămîntul superior îl au și în U.R.S.S. contractele economice încheiate cu întreprinderile pentru efectuarea unor lucrări de aplicare în producție a cercetărilor. O analiză publicată în revista **Ekonomiceskie Nauki** (nr. 12/1975) pe perioada 1966—1974 evidențiază că ritmurile de sporire a finanțării pe seama contractelor economice a cercetărilor științifice ale institutelor din cadrul Ministerului Învățămîntului superior și mediu de specialitate din U.R.S.S. au devansat ritmurile de creștere a finanțării de la bugetul de stat. Astfel, comparativ cu nivelul din anul 1965, volumul resurselor financiare puse la dispoziția institutelor menționate din bugetul de stat a crescut cu 160% în 1974, în timp ce volumul fondurilor obținute pe bază de contracte economice încheiate cu unități productive a sporit cu 328%. În anii celui de-al nouălea cincinal (1971—1975), introducerea în producție a rezultatelor cercetărilor științifice efectuate de institutele de învățămînt superior a adus economiei naționale a U.R.S.S. un efect economic confirmat de peste 6 miliarde ruble.

Bicicleta zburătoare

ÎN EPOCA noastră — cea a mijloacelor de transport gigantice și a vitezelor din ce în ce mai mari — există interes, de asemenea, pentru vehicule caracterizate prin simplitate și accesibilitate. În categoria aceasta se situează și avionul pentru o persoană, denumit „Volksflugzeug Wilden", după numele constructorului său, inginerul vestgerman Helmut Wilden. Cu o greutate de 125 kg, viteză de croazieră de 60—70 km/oră, iar la aterizare de numai 30—40 km/oră, această veritabilă „bicicletă zburătoare" deschide perspective largi îndeosebi amatorilor de sport și turism. Constructorul avionului speră că, în urma încercărilor încununate de succes, aparatul va fi omologat și se va putea trece la fabricarea lui în serie, ceea ce va permite ca prețul său să fie apropiat de cel al unui automobil.

„Afacerea Lockheed" și comerțul cu arme

ÎN VREME ce ecoul scandalului izbucnit în S.U.A. în legătură cu „afacerea Lockheed" se propagă pe diferite meridiane ale lumii capitaliste, presa americană relevă că firma în cauză a cheltuit pentru „comisioane" peste 10% din totalul împrumuturilor pe care le-a obținut în 1971, grație garanției federale extraordinare ce-i fusese acordată de Congres pentru a o salva de la falimentul care o amenința. Fundalul mai larg al afacerii îl constituie, după cum reiese din declarațiile unui șir de senatori americani, politica de favorizare a vînzărilor masive de arme în străinătate. Potrivit ziarului **The New York Times**, de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial S.U.A. au vîndut arme în valoare totală de peste 100 miliarde de dolari, în 136 de țări. Peste o mie de companii americane, între care 32 dintre cele mai importante societăți de export, sînt angajate în producția și comerțul cu arme.

Se relevă în același timp că exporturile industriei aeronautice americane, care s-au soldat anul trecut cu obținerea unui excedent comercial de 7 miliarde de dolari, ar putea fi amenințate, ca urmare a reticențelor stîrnite de actualul scandal într-o serie de țări capitaliste. Între aceste țări se citează Japonia și Canada, care erau pe punctul de a cumpăra avioane Lockheed în valoare de cîteva miliarde de dolari.

Porumbul — substitut al sfeclei de zahăr

PRODUCEREA de zahăr așa-zis „invertit" (compus din dextroză și fructoză) din fecula conținută în boabele de porumb ar putea avea largi perspective pe scară mondială. Experiențele efectuate pînă în prezent evidențiază că prețul de cost al zahărului din porumb este cu 20—30% inferior celui obținut din sfecla de zahăr. În plus, porumbul putînd fi însilozat timp îndelungat, procesul de prelucrare în zahăr se poate desfășura în tot cursul anului, consumul specific de energie este mai redus și, totodată, se obțin o serie de subproduse valoroase (ulei de porumb, proteine furajere ș.a.). Pe de altă parte, dintr-un chintal de porumb se extrage echivalentul a 60 kg zahăr, față de circa 13 kg în cazul sfeclei de zahăr, ceea ce permite reducerea considerabilă a cheltuielilor pentru transportul materiei prime.

În prezent, zahăr din porumb se fabrică pe scară industrială doar în S.U.A. Un brevet comun ungaro-danez deschide și pe continentul nostru porumbului calea către industria zahărului.

GLOSAR

Indicele prețurilor cu amănuntul

INDICELE prețurilor cu amănuntul este o mărime relativă care caracterizează modificarea medie a prețurilor bunurilor alimentare și nealimentare achiziționate de populație și a tarifelor serviciilor folosite de aceasta intr-o perioadă, comparativ cu alta. El se poate calcula pe total sau pe categorii de populație, dată fiind existența unor deosebiri în structura consumului acestora.

În țările capitaliste indicele prețurilor servește la măsurarea inflației (și în consecință și la măsurarea venitului național in prețuri constante), la fixarea nivelului salariului minim (ca bază a numeroase indexări) sau ca punct de plecare in negocierile colective dintre patronat și sindicate privind mărirea salariilor. Insemnătatea acestui indice este accentuată de faptul că modul in care el este determinat nu poate fi neutru, de unde și disputele dintre oficialități și sindicate pe această temă în țările capitaliste.

Disputele amintite privesc mai ales elementele luate in considerație la calcularea indicelui (de exemplu dacă să se includă sau nu costul creditelor), ponderea acordată fiecărui element (de exemplu a chiriei), frecvența observărilor și locul in care ele se efectuează, modul in care se reflectă fluctuațiile sezoniere ale prețurilor etc. Astfel se explică apariția in țările capitaliste a unor indici paraleli celui oficial, calculați de sindicate, asociații familiale etc., avînd la bază observări statistice proprii și din care rezultă de regulă cifre mai ridicate decît din statistica oficială. În cazul Franței, de pildă, în indicele prețurilor calculat incepînd din 1972 de centrala sindicală C.G.T., chiriile au o pondere de 16.8% din totalul cheltuielilor, față de 4.9% în indicele oficial calculat de INSEE.

Un vechi subiect de discuție il constituie, de asemenea, faptul dacă și in ce măsură trebuie ținut seama de modificarea in timp a calității elementelor luate în calcul, cu atît mai mult cu cît, așa cum s-a constatat, in perioadele de inflație accelerată firmele capitaliste inmulțesc „produsele noi“ in strădania de a ocoli, pe seama consumatorilor, inghețarea temporară a prețurilor (și salariilor) decisă — sau care ar putea fi decisă — de guvern.

Pentru perioade mai indelungate este adevărat că progresul tehnic, modificarea obiceiurilor de consum ale populației atit în privința calității cit și a cantității, fac comparațiile istorice ale nivelurilor prețurilor mai dificil de realizat și mai puțin expresive. Alfred Sauvy remarcă astfel că dacă un automobil popular de astăzi ar fi construit cu procedeele meșteșugărești din 1914, el ar costa circa 60 milioane de franci, după cum cineva care ar incerca să continue să utilizeze calul la Paris ar trebui să plătească pentru această fantezie un preț exorbitant.

Dincolo de aceste deosebiri intre diferiții indici ai prețurilor calculați în Occident rămîne însă realitatea inflației, deosebit de virulentă chiar într-o perioadă de criză cum este cea pe care au străbătut-o in ultimii doi-trei ani cele mai multe țări capitaliste.

În opoziție cu această situație, în țara noastră dinamismul și echilibrul economiei naționale au asigurat condiții pentru o evoluție planificată, controlată a nivelului prețurilor bunurilor de consum cumpărate de populație. Potrivit comunicatului statistic dat recent publicității, în anul 1975 indicele general al prețurilor și tarifelor serviciilor pentru întreaga populație a fost de 102,9% față de anul 1970.

D. D.

Taxe vamale

Angela Stănculescu, Giurgiu — În cadrul programului de reducere a taxelor vamale in comerțul dintre cele șase țări fondatoare ale Pieței comune vest-europene (Belgia, Franța, R.F.G., Italia, Luxemburg și Olanda) și cele trei țări membre care au aderat mai tîrziu (Anglia, Danemarca și Irlanda), la 1 ianuarie a.c. a intrat în vigoare cea de-a patra reducere — cu 20 la sută — a acestor taxe. Amintim că precedentele reduceri (de asemenea, cu cite 20 la sută din nivelul taxelor în vigoare în 1972) au avut loc la 1 aprilie 1973, la 1 ianuarie 1974 și respectiv 1975. Următoarea — și ultima — reducere a taxelor vamale este programată pentru 1 iulie 1977.

Tot la 1 ianuarie a.c. a fost aplicată penultima reducere a taxelor vamale in comerțul dintre țările membre ale Pieței comune și țările care au rămas în rîndul Asociației europene a liberului schimb (Austria, Elveția, Finlanda, Portugalia și Suedia).

Iugoslavia și O.C.D.E.

Felicia Marian, București — R.S.F. Iugoslavia are un statut special in cadrul Organizației pentru colaborare și dezvoltare economică (O.C.D.E.). În prezent, după cum relevă agenția **Taniug**, Iugoslavia realizează cu cele 24 de țări membre ale acestei organizații — dintre care trei (Austria, Grecia și Italia) sînt vecine cu ea — peste 75 la sută din totalul comerțului său exterior. Subliniind interesul Iugoslaviei față de colaborarea cu țările membre ale organizației, premierul Gemal Biedici a arătat în același timp că în schimburile cu statele respective Iugoslavia întîmpină actualmente serioase dificultăți : circa 80 la sută din deficitul comerțului ei provine din relațiile cu aceste țări. Dificultățile amintite privesc în special exportul iugoslav de carne, textile, produse din lemn și nave.

Conferința Națiunilor Unite în problema apei

Ilie Riurean, Oradea — Conferința Națiunilor Unite în problema apei, programată să se desfășoare între 7 și 18 martie 1977 la Mar del Plata, în Argentina, își propune promovarea măsurilor necesare la nivel local, național, regional și internațional pentru evitarea unor noi și grave penurii de apă in deceniile următoare. Ordinea de zi provizorie a acestei conferințe cuprinde : evaluarea situației mondiale a resurselor de apă ; perspectivele tehnice — posibilități și limite ; opțiuni politice ; propuneri de acțiuni. La conferință vor fi invitate să participe toate statele membre ale O.N.U., precum și instituțiile specializate ale acesteia, organizațiile interguvernamentale și neguvernamentale interesate. Emblema oficială a conferinței, pe care o reproducem aici, simbolizează dependența omenirii de apă și necesitatea crescîndă a unei gospodăriri judicioase a acestei resurse vitale. Coroana de lauri simbolizează O.N.U. Emblema a fost concepută de danezul Olav S. Mathiesen, șeful Grupului de prezentare grafică al Secretariatului O.N.U.

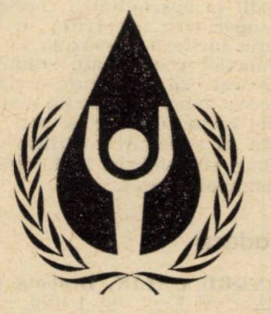

Recesiunea și moda

Ion Scutelnicu, Slatina — Recesiunea din Occident, întărirea cursului francului elvețian (cu peste 40% față de nivelul său din aprilie 1971), ceea ce a determinat scumpirea exporturilor, și răspîndirea modei ceasurilor „digitale“ lovesc cu atit mai puternic producția elvețiană de ceasuri (destinată pînă nu de mult în proporție de 97% exportului) cu cît numai 2% din ea este reprezentată de noile ceasuri electronice, iar 18% din exporturi se făceau în mod tradițional pe piața S.U.A., unde moda amintită cunoaște cea mai mare vogă. Economia elvețiană este afectată cu atît mai mult cu cît încasările ei în valută de pe urma exportului de ceasuri (1,4 miliarde de dolari în 1974) se situau de obicei ca importanță imediat după exportul de mașini și utilaje, produsele chimice, turismul internațional și intrările directe de capital. În primele nouă luni ale anului 1975 exportul elvețian de ceasuri a scăzut însă cu aproape 30% ca volum și cu 18% ca valoare, după mulți ani în care această ramură industrială a făcut cu greu față cererii. Ca urmare, forța de muncă utilizată de ea s-a redus cu o cincime, iar stocurile de ceasuri sînt în creștere.

În ciuda scepticismului firmelor elvețiene, prognoze americane indică sporirea producției mondiale de ceasuri „digitale“ de la 700 000 anul trecut și probabil 3,5 milioane în acest an la 85 milioane în 1980. (De menționat că în perioada 1960—1974 producția mondială de ceasuri de toate tipurile a sporit de peste 2,3 ori, ajungînd la 230 milioane de unități ; în acest cadru, producția elvețiană — deși în scădere, ca pondere — reprezenta in 1974 circa 34% din total).

În fața unor asemenea prognoze, cu privire la o producție de mare serie, revista **The Economist** consideră că industria elvețiană a ceasurilor, dispersată în 1 177 de firme și cu un caracter încă în bună măsură meșteșugăresc, va avea nevoie de destul de mult timp pentru a redeveni competitivă.

Formula românească de cooperare industrială

Marin Pascu, Slatina — Forma de cooperare utilizată azi de numeroase țări, dar care a devenit cunoscută în literatura economică sub denumirea de „formula românească de cooperare industrială“, așa cum ați întîlnit-o menționată și dv., funcționează în felul următor : Una din părți furnizează celeilalte pe credit mașini și instalații pentru dotarea unei întreprinderi industriale. Cealaltă parte va rambursa creditul, total sau în parte, în produse realizate de această intreprindere, in cote anuale, pe o perioadă a cărei lungime a fost convenită în prealabil. Furnizarea de produse către fostul creditor poate continua și după rambursarea integrală a creditului, dacă părțile au căzut de acord în acest sens. Rambursarea creditului se poate face și în alte produse care prezintă interes pentru creditor. Obiectivele construite pe credit sînt proprietatea exclusivă a beneficiarului, dar interesul este reciproc ca obiectivul respectiv să fie construit și să atingă cît mai repede parametrii proiectați, iar produsele să aibă un nivel tehnic și o calitate cît mai ridicate. În cadrul acestei formule de cooperare, România nu este numai beneficiară, ci și furnizoare, în special în relațiile cu țări în curs de dezvoltare, sprijinind eforturile de industrializare ale acestora. Utilizarea acestei formule aduce un element de stabilitate în domeniul comerțului internațional.

Pe plan internațional propunerea românească a fost avansată pentru prima dată de delegația țării noastre, la cea de a 13-a sesiune a Comisiei economice O.N.U. pentru Europa (aprilie 1958) și reluată la sesiunile următoare. În formularea ei cea mai completă propunerea românească a fost prezentată la prima sesiune a Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, desfășurată la Geneva în 1964.

curier

Acordarea retribuției

ION IVAN, Gheorghieni. Absolvenții învățămîntului superior cu examen de stat, repartizați în producție, aflați în primul sau în al doilea an de activitate, făcînd parte din categoria personalului cu studii superioare tehnice sau economice primesc adaosul la retribuția tarifară sau li se diminuează această retribuție, în funcție de gradul de realizare a indicatorilor de plan prevăzuți pentru restul personalului cu studii superioare similare din unitatea unde lucrează.

Vechimea neîntreruptă în aceeași unitate

TATIANA PASĂ, Balș. La data desfacerii contractului dv. de muncă — 7 aprilie 1969 — erați mamă a unui copil în vîrstă de pînă la 7 ani. În cartea dv. de muncă, în loc să se prevadă drept motiv al desfacerii contractului de muncă cererea dv. de demisie, s-a trecut art. 20, lit. a, din vechiul Cod al muncii. Întrucît dovediți cu actul de naștere al copilului că vă încadrați în prevederile art. 9 alin. 2 din legea nr. 1/1970, puteți solicita unității rectificarea corespunzătoare a înregistrării în carnetul de muncă, și pe această bază, recunoașterea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate.

VASILE IONEL, Pitești — Pensionarul de invaliditate de gr. III care o perioadă de timp nu lucrează, are dreptul ca la reîncadrarea în muncă în termen de cel mult 90 de zile de la data încetării pensionării, să fie considerat că și-a păstrat vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. (art. 9 din Legea nr. 1/1970). Pensionarul în cauză își păstrează acest drept și în situația relatată de dv. și anume cînd .fiind pensionar de invaliditate de gr. III, a lucrat o perioadă de 6 luni la o altă întreprindere, după care — la cerere — : s-a desfăcut contractul de muncă.

Indemnizații

NICULAIE STAMATE, Frasin, Suceava. Personalul care beneficiază de indemnizația de transferare, prevăzută de art. 75. lit. c, din Legea retribuirii, n-ar drept să primească, în continuare, și indemnizația de șantier (spor) deoarece este considerat localnic, iar sporul de șantier se acordă exclusiv personalului nelocalnic.

ION STĂNCULESCU, Baia Mare — Unitatea unde lucrați a procedat conform legii, atunci cînd a condiționat plata indemnizației de instalare de mutarea definitivă a domiciliului. Prevederea art. 75 din Legea nr. 57/1974, se referă exclusiv la personalul transferat în interesul serviciului.

MINEL POPESCU, Craiova — Solicitarea pensionarului ca la plecarea în concediul anual de odihnă să i se ia în considerare veniturile cu caracter permanent din perioada iulie 1974—iunie 1975, întrucît a plecat în concediu la 7 iulie 1975, este corectă. Motivarea unității nu are temei legal, deoarece la plecarea în concediu se face lichidarea drepturilor de retribuție. Reglementarea este prevăzută de H.C.M. nr. 821/1963, și în prezent în vigoare.

Condiții de studii

NICOLAE STĂNCULESCU, București. Institutele pedagogice de trei ani au fost create în scopul asigurării cadrelor didactice necesare procesului de învățămînt și nu pentru a pregăti cadre necesare pentru diverse domenii de activitate din economie. Funcțiile la care vă referiți și care, prin excepție, pot fi ocupate și de absolvenții institutelor pedagogice au exclusiv un caracter cultural, înrudit cu activitatea didactică. Față de cele de mai sus, nu este posibil să ocupați și alte funcții pentru care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior.

Alocația de stat pentru copii

CONSTANTIN AURICĂ, Oficiul de îmbunătățiri funciare și proiectări construcții agricole — Ploiești. Întrucît Oficiile de îmbunătățiri funciare și proiectări construcții agricole nu figurează pe anexa la Decretul nr. 285/1960, personalul acestor Oficii beneficiază de alocația de stat pentru copii, în cuantumul stabilit pentru mediul urban sau rural — în care își are domiciliul.

Funcții de conducere

ANTON POP, Zalău — Funcția de consilier juridic, după aprobarea Decretului 162/1973, se consideră exclusiv funcție de execuție. Modificarea organigramei aprobată de organele superioare nu este de competența conducerii unității.

Retribuirea absolvenților

PETRE PANAIT, Constanța — Potrivit prevederilor art. 35 din Legea nr 57/1974 (lit. e), absolvenții care, la data promovării examenului de diplomă sau licență în învățămîntul superior, au o vechime de cel puțin 4 ani în funcții medii în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite, se încadrează cu retribuția tarifară la nivelul de bază al funcției corespunzătoare studiilor absolvite sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de cea avută la funcția avută anterior.

Din relatările dv. rezultă că aveți o vechime în funcția de contabil de peste 4 ani (5 ani și 10 luni) astfel că puteți fi încadrat ca economist, la nivelul de bază al retribuției prevăzute în unitatea unde lucrați. Ținînd seama de reglementarea sus-menționată, puteți solicita renumerarea la nivelul de bază, de la data de 1 februarie 1975.

Condiții de acordare a retribuției

C. CHIRILĂ, Oradea — Dacă, în cazul întreprinderii unde lucrați, unde s-au stabilit 3 indicatori în funcție de care se acordă retribuția, din care la unul „îndeplinirea planului de punere în funcțiune a investițiilor“ se prevăd numai două obiective cu termene de punere în funcțiune (31 martie 1975 și 31 decembrie 1975), deci în trimestrele II și III, nu aveți asemenea termene, limitele de majorare sau diminuare, cu pînă la 20% din retribuția tarifară de încadrare pentru fiecare indicator se modifică în mod corespunzător (pentru fiecare din ceilalți doi indicatori în loc de 6,7% limita stabilită devine 10%).

Promovare

MARIA BORSOS, Joseni-Harghita — Situația dv. este reglementată prin art. 35 lit. C din legea nr. 57/1974. Potrivit acestei prevederi, absolvenții învățămîntului superior cu examen de diplomă, care la data terminării studiilor au o vechime de cel puțin 4 ani în funcții medii în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite, se încadrează cu retribuția tarifară prevăzută la nivelul de bază al funcției echivalente studiilor sau la o retribuție care să le asigure o clasă în plus față de aceea avută la funcția ocupată anterior. Ținînd seama de cele de mai sus, sînteți îndreptățită să solicitați rectificarea încadrării, din luna septembrie 1974, cînd ați promovat examenul de stat.

Retrogradare

ALEXANDRU CĂLIN, Drobeta-Turnu Severin — Potrivit Legii nr. 1/1970, nici o sancțiune disciplinară nu poate fi dispusă fără nici o cercetare prealabilă și fără luarea în considerare a susținerii persoanei care urmează a fi sancționat. Vă puteți adresa organului de jurisdicție a muncii, precum și organelor sindicale, cerînd să se reanalizeze măsura luată.

---

revista economica

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 8 din 27 februarie 1976

— Priorități în „campania“ agricolă **(ing. M. Spătaru).** 1

— Ideologie — politică — educație : Echitatea, principiu fundamental al repartiției în socialism (lector univ. **Ana-Maria Lupan).** 2—3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cincinalul revoluției tehnico-științifice. Ancheta „R. E.“ : Înnoirea producției — o cerință, dar și o strategie a producătorului **(V. Boescu, L. Țintea).** 4—5

— Calitatea produselor față în față cu cerințele consumatorilor **(Dumitru Niculescu)** 6—7

— Mecanismul economic • Funcționalitate • Eficiență. Dezbatere „R.E.“ : Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor economici (III) 8—9

— Tribuna economistului. Interdependența dintre cheltuielile de producție, calitatea produselor și rezultatele financiare ale întreprinderii **(dr. Iordachi Dimitriu)** 10

— Experiențe în actualitate : Eficiența valorificării terenurilor în pantă prin extinderea culturii viței de vie (dr. ing. **Dumitru Beznea,** ing. **Vasilica Duschin).** 11—12

— Investigație „R.E.“. O pîrghie în realizarea planului de export și cooperare internațională : Acțiuni promoționale (II) **(Ioan Georgescu)** 13—15

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— Ancheta „R.E.“ : „Organizarea rațională a muncii în toate cele trei schimburi **(Bogdan Pădure)** 16—18

TEORII • IDEI

— Acțiunea conștientă pentru soluționarea contradicțiilor din economia socialistă (prof. univ. dr. **Mihai Părăluță)** 19–21

— Școli • curente • economiști : Ideologia economică burgheză în fața unor maladii de sistem (I) **(Vasile Pilat)** 22—23

— Dinamica ideilor 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Consecințe sociale ale crizei economice din Occident : Primii afectați — muncitorii străini **(Marcela Irimie, Dinu Dragomirescu)** 25—26

— Preferințele generalizate în favoarea țărilor în curs de dezvoltare **(Marina Rudăreanu)** 28—29

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

4
ASTRONAUT

TELEVIZIUNEA VĂ OFERĂ EMISIUNI ŞI RUBRICI VARIATE
RAIOANELE ŞI MAGAZINELE DE SPECIALITATE ALE COMERŢULUI VĂ OFERĂ POSIBILITATEA SĂ LE URMĂRIŢI PE ECRANELE DE DIMENSIUNI VARIATE ALE TELEVIZOARELOR :

Televizoare

Denumirea	Diagonala ecranului	Preţ lei	Aconto 15%	Rate lunare (24 rate)
– Sport	31 cm	2870	431 lei	105 lei
– Venus	47 cm	2870	431 "	105 "
– Venus – Compliment	50 cm	3050	458 "	110 "
– Opera	59 cm	3500	525 "	125 "
– Clasic	59 cm	3530	530 "	125 "
– Opera H2	61 cm	3550	533 "	126 "
– Diamant	61 cm	3550	533 "	126 "
– Lux	65 cm	3960	594 "	140 "

IMPORTANT !

TELEVIZOARELE SE VÎND ŞI CU PLATA ÎN RATE LUNARE, CONFORM SPECIFICAŢIEI DIN TABELUL DE MAI SUS, TUTUROR CATEGORIILOR DE ANGAJAŢI !

IIL. „PRECIZIA"

București — Sector 8 — strada Teodosie Rudeanu nr. 12—14
telefon serv. Plan 18 31 15, telefon desfacere 17 14 98

1976 APR 26

PRECIZIA

reinființată cu data de 1 ianuarie 1976 se prezintă cu un bogat program de produse noi asimilate și introduse în fabricația de serie pentru anul 1976.

- instalație de spălare-uscare pentru autoturisme și pentru autoutilitare T.V.
- presă de balotat deșeuri
- mașină de tăiat hirtie uzată in fișii
- fierăstrău circular portativ pentru lemn
- mașină electrică portativă pentru tăiat B.C.A.
- calandru de călcat cu valțuri ∅ 350 — pentru lenjerie
- mașină de spălat rufe cu încălzire electrică 15 kg/șarjă
- centrifugă stors rufe 6 E kg/șarjă
- uscător rufe 6 E kg/șarja
- calandru electric de călcat lenjerie ∅ 210
- ghilotină mecanică pentru tablă subțire
- parcometru (aparat de taxat parcarea autoturismelor)
- dozator pentru bere
- contoare pentru apă caldă
- aparat sifon sirop
- pistol de spălat automobile și stropit grădini
- menghină orientabilă pentru mecanică fină
- aparat pentru desen cu mișcare de translație tip „FIX"
- aparat desen tip „Junior" pentru uz didactic

DE ASEMENEA, EXECUTĂ ȘI LIVREAZĂ DIN PRODUCȚIA INTERNA

- contoare de apă rece ∅ 13-15-20-30-50-100-100/20-150 și 200
- mașini de spălat tip „SPAL II" capacitate 50 kg/șarjă
- uscătoare de rufe tip „USMER II" ● cu apă caldă ● joasă presiune ● medie presiune
- storcătoare de rufe tip „STOR II" 25 kg/șarja
- mașină de spălat rufe tip „SUPERSPAL" 60 kg/șarja
- presă de călcat cămăși și halate
- prese universale pentru călcat lenjerie
- mașini universale de timplărie T 8 și MTU 10
- mașini de îndreptat și debitat oțel-beton
- mașini de debitat cu disc abraziv tip CANADA
- mașini de debitat cu freză disc tip INDIANA
- aparate de desen tip ISIS
- stative metalice pentru desen
- compresoare, pentru hidrofor, reductoare presiune
- piese turnate din metale neferoase

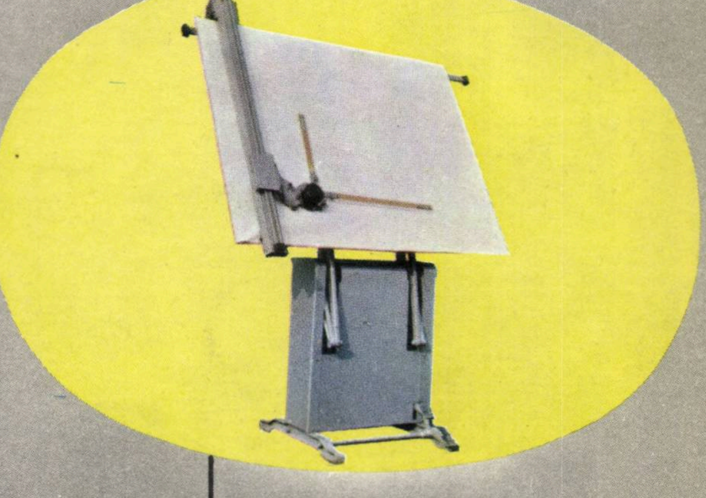

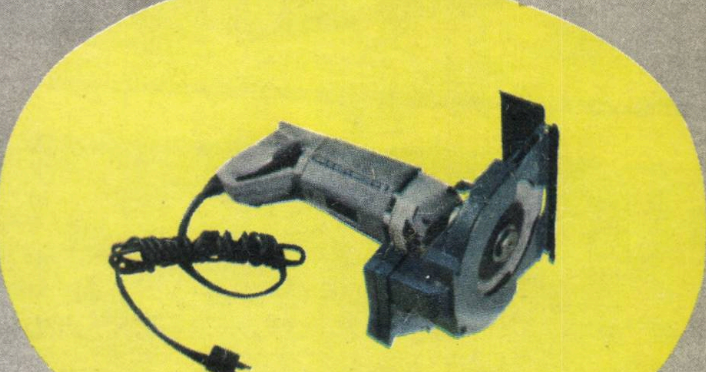

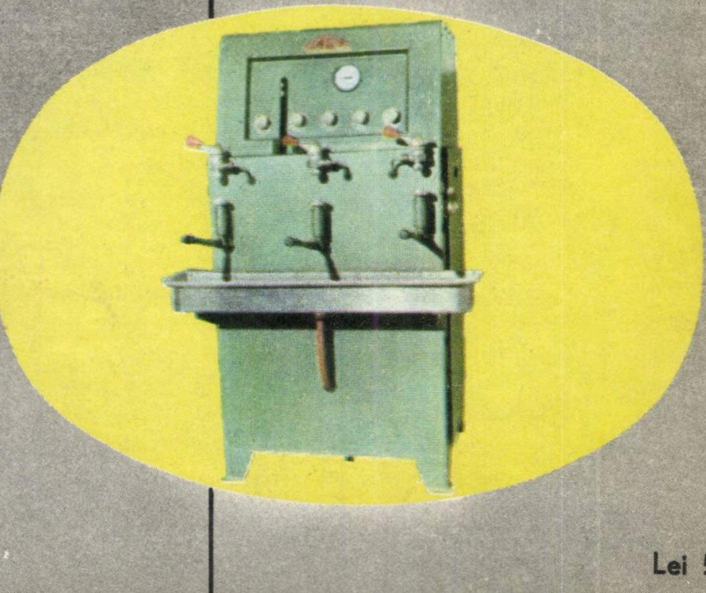

Lei 5

D 646

R

M6

revista economică

9 5.III 1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

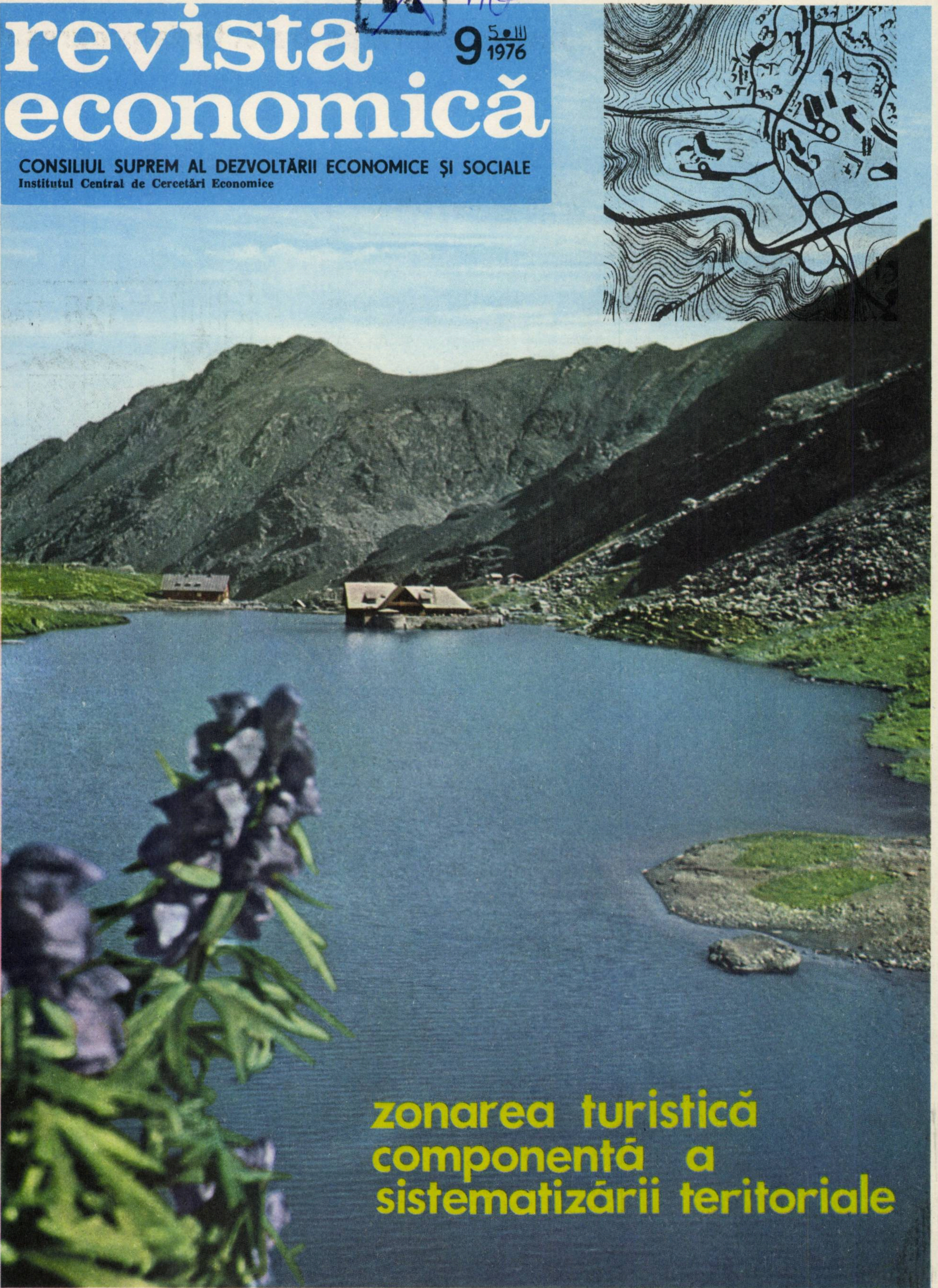

zonarea turistică componentă a sistematizării teritoriale

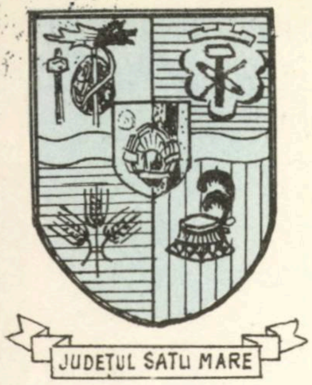

Județele țării pe traiectoria progresului

SATU MARE

În configurația economico-socială a județului Satu Mare au avut loc mutații semnificative în anii construcției socialiste, rod al politicii constante a partidului de ridicare economică a tuturor zonelor țării, de punere în valoare a inteligenței omului și a bogățiilor naturale. Esența acestor mutații constă în creșterea rolului industriei și a numărului clasei muncitoare, în condițiile unui ritm înalt de dezvoltare a tuturor ramurilor economiei, ale înfăptuirii unui amplu program de măsuri social-culturale.

Diversificarea continuă a **producției industriale,** proces care a determinat modificări substanțiale în structura acestei ramuri, a fost întemeiată pe construirea unor unități mari, moderne care au înlocuit micile fabrici existente în trecut, și care furnizează economiei naționale produse de înaltă tehnicitate, cunoscute și peste hotare. Întreprinderea de construcții metalice și de utilaj tehnologic „Unio“ Satu-Mare, Întreprinderea de prelucrare a lemnului, Întreprinderea de confecții „Mondiala“, întreprinderile textile „Ardeleana“, „Tricotext“ și „Solidaritatea“ din Satu-Mare, întreprinderile de in și cînepă din Carei și Negrești, Întreprinderea de sticlărie Poiana Codrului, Exploatarea de minereuri neferoase de la Turț etc. constituie unități reprezentative pentru industria județului, care cunosc an de an o continuă dezvoltare și modernizare.

Potențialul industriei se va consolida puternic în anii actualului cincinal. Numai pe platformele industriale ale municipiului Satu-Mare vor fi puse în funcțiune șase noi capacități de producție, între care și Combinatul de îngrășăminte chimice ; alte noi unități vor fi construite la Negrești-Oaș (Întreprinderea integrată de țesături subțiri), Tășnad (întreprindera de nutrețuri combinate), la Livada și Supur (întreprinderi de prelucrare a tulpinelor de in), ceea ce va contribui la ridicarea economică și socială a acestor localități.

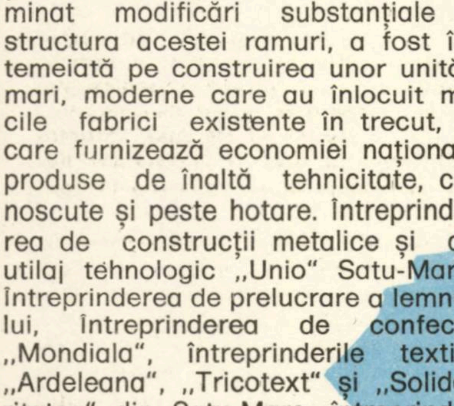

Dinamica producției industriale.

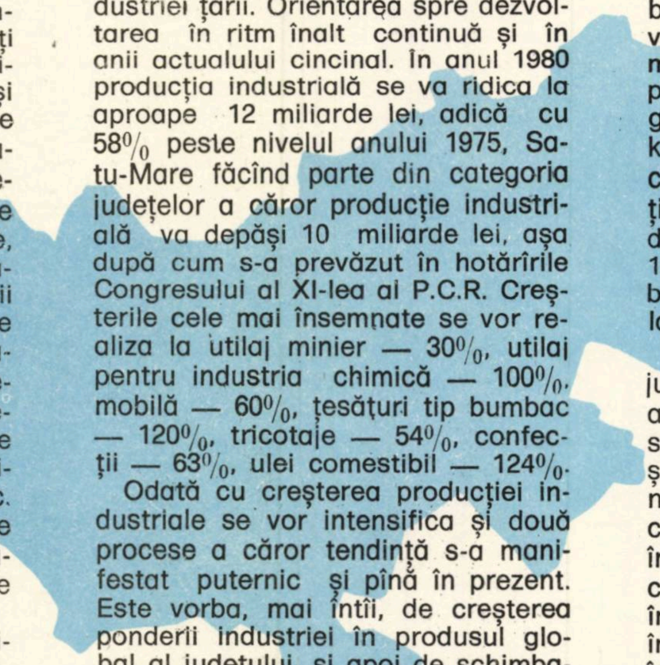

Analiza ritmului de dezvoltare a producției industriale din județ arată că pe întreaga perioadă de dezvoltare planificată a economiei acesta s-a situat peste ritmul creșterii industriei țării. Orientarea spre dezvoltarea în ritm înalt continuă și în anii actualului cincinal. În anul 1980 producția industrială se va ridica la aproape 12 miliarde lei, adică cu 58% peste nivelul anului 1975, Satu-Mare făcînd parte din categoria județelor a căror producție industrială va depăși 10 miliarde lei, așa după cum s-a prevăzut în hotărîrile Congresului al XI-lea al P.C.R. Creșterile cele mai însemnate se vor realiza la utilaj minier — 30%, utilaj pentru industria chimică — 100%, mobilă — 60%, țesături tip bumbac — 120%, tricotaje — 54%, confecții — 63%, ulei comestibil — 124%.

Odată cu creșterea producției industriale se vor intensifica și două procese a căror tendință s-a manifestat puternic și pînă în prezent. Este vorba, mai întîi, de creșterea ponderii industriei în produsul global al județului, și apoi de schimbarea structurii populației ocupate: ponderea populației ocupate în agricultură, care în 1975 reprezenta aproape 50%, se va reduce simțitor — la 35%, în timp ce în industrie și construcții va crește de la 31% la peste 36%.

Înscrisă pe făgașul unor transformări înnoitoare, **agricultura** județului înregistrează o ascensiune grăitoare. Printr-un ansamblu de măsuri tehnice și organizatorice volumul producției globale agricole va fi în 1980 cu 26% mai mare decît în anul 1975. Sînt prevăzute o serie de acțiuni pentru recuperarea unor terenuri agricole, a căror realizare va permite creșterea suprafeței arabile a județului cu 14 000 ha. La nivelul anului 1980 se vor realiza în medie la ha 3 400 kg grîu, 3 660 kg porumb boabe (în condiții de neirigare), peste 20 000 kg cartofi, 38 000 kg sfeclă de zahăr etc. Odată cu creșterea producției la ha cantitățile de produse ce vor fi livrate fondului central de stat se vor mări în 1980 față de 1975 cu 21% la porumb boabe, cu 88% la carne, cu 116% la lapte.

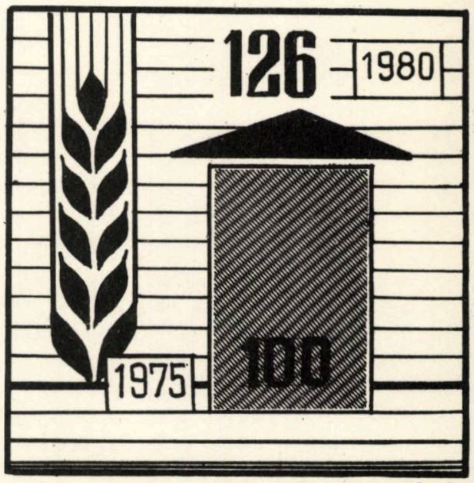

Dinamica producției agricole.

Multilaterala înflorire economică a județului s-a răsfrînt în mod pozitiv, așa cum era și firesc, și pe plan social-cultural. Condițiile de viață și de muncă ale locuitorilor au cunoscut o îmbunătățire continuă; a crescut numărul locurilor de muncă în industrie și alte activități neagricole, s-au mărit veniturile reale ale întregii populații de la orașe și sate, învățămîntul și cultura au căpătat o înflorire fără precedent. A fost realizat, și se realizează în continuare, un vast program de lucrări edilitar-gospodărești și de sistematizare a localităților: în actualul cincinal se construiesc 12 600 apartamente și se vor da în funcțiune 1 800 locuri în cămine muncitorești, 4 200 locuri în grădinițe și creșe, 260 săli de clasă etc.

Cu hărnicie și pricepere oamenii muncii de pe meleagurile sătmărene înfăptuiesc neabătut politica partidului de ridicare a României socialiste pe noi culmi de progres și civilizație.

S. G.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

FREAMĂT DE PRIMĂVARĂ

ÎN MUSTUL ZĂPEZII apare grîul germinat în solul din care izbucnește cu o forță nebănuită dar imensă, pe care firavele fire o capătă în dorul lor după lumină, în apriga luptă pe care o duc pentru viața lor și, fără de știință, pentru aceea a oamenilor.

Dar tot în zilele de martie, în mereu neuitata primăvară a anului 1946 cînd Partidul, ieșit la lumină din întunericul ce domnise pînă în august 1944, a întins mîna sa puternică țăranilor care au tras primele brazde ale reformei agrare, ale înlăturării samavolniciei care împărțea țara în „mizeri și bogați". Apoi, tot în martie, cîțiva ani mai tîrziu prin rezoluția despărțitoare de vremuri partidul deschidea drumul socialismului în agricultură, al unei lupte care avea să se ducă, de data aceasta, de către fiecare om cu sine însuși, pentru o nouă mentalitate, pentru un nou fel de a munci. Socialismul a învins definitiv și la sate, iar țara întreagă a trecut pe noul făgaș, fără haturi între pămînturi, dar și fără opreliști de clasă între oamenii avînd un singur destin făurit de ei înșiși, prin ei și pentru ei.

Și iată că acum, din nou în zilele de primăvară, partidul cheamă țara pentru **„mobilizarea tuturor forțelor și valorificarea mai deplină a potențialului uman și material"**, pentru realizarea hotărîrilor Congresului al XI-lea privind dezvoltarea agriculturii, apropierea muncii agricole de cea industrială, ștergerea deosebirilor dintre sat și oraș.

Se pune din plin problema întăririi spiritului de răspundere la toate nivelurile de activitate pentru creșterea producției vegetale și animaliere, pentru afirmarea plenară a atașamentului față de muncă în stațiunile de mașini agricole și în cooperativele agricole de producție, pentru creșterea prestigiului **profesiunii** de lucrător în agricultura socialistă, de stat sau cooperatistă, de la țăranul muncitor în cîmp, brigadieri, economiști și pînă la cadrele de conducere ale unităților socialiste agrare.

Natura se dăruiește oamenilor...

RESURSELE NATURALE ale țării noastre, proprietate a întregului popor, folosite conștient, științific, planificat, ne ajută să trăim demn, din munca noastră, nu ruinîndu-le, ci păstrîndu-le și astfel asigurînd echilibrul legic între om și natură.

- **Solul** poate să dea recolte din ce în ce mai bune, dacă-i asigurăm sămînță de soi, asolamente raționale, făcînd toate lucrările agrotehnice pe care știința vremurilor noastre le recomandă în cîmp, în răsadnițe, în vii și plantații. Toate acestea în așa fel încît în acest prim an al cincinalului revoluției tehnico-științifice pămîntul să dea rod mai bogat, dar să și apărăm solul de eroziune și de alți factori dăunători, să redăm fecunditatea a milioane de hectare care resimt necesitatea unor importante lucrări de îmbunătățiri funciare.
- **Apele** țării trebuie să fie „recondiționate" și dirijate după Programul care prevede ca în acest cincinal să se amenajeze **sisteme locale** de irigații pe aproape 200 000 hectare. De asemenea, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a dat înțelepte indicații privind prioritățile din această primăvară privind **măsurile cu caracter local** pentru apărarea terenurilor împotriva inundațiilor, creîndu-se **„mai ales în zonele de deal mici lacuri și baraje de acumulare care să permită captarea viiturilor de apă și, în același timp, folosirea rațională a resurselor de apă"**.
- **Științele, învățămîntul și cercetarea științifică agrozootehnică** sînt încă datoare producției agricole și, deși se poate afirma că folosirea tehnicii avansate a devenit o tradiție în cultura pămîntului și creșterea vitelor, totuși, se cere cercetătorilor mai mult curaj și perseverență în abordarea marilor probleme pe care viața le ridică, pe care însuși stadiul atins în lume de biologie, de genetică, de chimie, fizică, de științele tehnice le impun, pe care legea obiectivă a socialismului de asigurare deplină a cerințelor de consum rațional stabilite, ale tuturor oamenilor muncii le face prioritare. **„Pornind de la condițiile specifice ale fiecărui județ, ele trebuie să ofere soluții care să ducă la creșterea producției la hectar și la diminuarea cheltuielilor materiale"**, — este o sarcină subliniată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** care se adresează tuturor oamenilor de știință și specialiștilor și astfel și celor din științele și practica economică, acestora revenindu-le datorii sporite în dezvoltarea și creșterea eficienței producției agrozootehnice.
- Partidul relevă cu tărie și necesitatea îmbunătățirii substanțiale a activității stațiunilor pentru **mecanizarea agriculturii,** a legării tot mai strînse, organice, de unitățile cooperatiste din agricultură, ceea ce corespunde unor cerințe imperioase organizatorice, agrotehnice, economice, pe care viața le ridică cu acuitate și la a căror rezolvare sînt chemați să participe toți cei ce răspund de viitorul agriculturii socialiste, în fapt toți lucrătorii din agricultură.

...iar oamenii își desăvîrșesc propria lor natură și orînduire

ACUM EXISTĂ o experiență românească de construcție a socialismului la sate, comunele au renăscut, au noi structuri economice și sociale, datorită oamenilor care și ei au căpătat noi valori morale, profesionale și comportamente sociale. Există însă și cooperative agricole de producție rămase în urmă, acolo unde spiritul de inițiativă, de răspundere, de muncă în colectiv a rămas și el în urma celor care au mers în pas cu viața, cu progresul. Socialismul implică însă întrajutorare și ele vor fi în mod special ajutate, vor sta în atenția tuturor organelor de partid și de stat, **anul 1976 urmînd să fie — așa cum a indicat tovarășul Nicolae Ceaușescu — anul hotărîtor pentru redresarea acestor cooperative. „Esențial —** spunea secretarul general al partidului **— va trebui să fie însă efortul propriu al țăranilor cooperatori, al tuturor cetățenilor din comună pentru valorificarea la maximum a resurselor materiale și umane existente".**

Natura-mediul-omul-relațiile de producție socialiste își găsesc în această viziune cadrul optim de dezvoltare și desăvîrșire, împlinirea sarcinilor ce și-au asumat depinzînd de dezvoltarea democrației cooperatiste, de participarea efectivă la conducerea treburilor dar și la munca efectivă, disciplinată, responsabilă.

Satul în devenirea lui, în concepția dezvoltării sistemice în profil teritorial spre orașul agricol, sau agro-industrial a fost și va fi lăcașul a milioane de oameni care dezvoltîndu-se multilateral asigură și vor trebui să asigure în continuare, printr-o rațională și responsabilă cultură a pămîntului, din ce în ce mai mult, alimentația rațională, lipidele, proteinele, vitaminele și mineralele necesare vieții omului ; dar el va fi în continuare, ceea ce în mod tradițional a fost, o așezare umană în care să ardă flacăra continuității poporului nostru pe acest pămînt, o așezare umană în care să se sudeze din ce în ce mai mult națiunea noastră pe coordonatele umane ale socialismului.

ACUM, în aceste zile de început de martie, oamenii — după un obicei al pămîntului românesc — fac daruri celor ce le-au dat viață, celor cu care își trăiesc sau își vor trăi viața împreună, celor pe care le respectă, admiră sau, pur și simplu, iubesc. Nu uităm însă de darurile pe care ni le face natura în fiecare zi, nici de cele pe care avem datoria să le facem la rîndul nostru societății în ansamblu — a celei de astăzi și celei viitoare, prin munca, inteligența, devotamentul nostru — daruri care dau impuls vieții noastre în această primăvară a comunismului, făurit pe pămîntul țării noastre.

Vasile **PORUMBESCU**

DEMOCRAȚIA ECONOMICĂ: STRUCTURI, CONȘTIINȚĂ, ACȚIUNE

DOCUMENTELE CONGRESULUI AL XI-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN în continuarea altor documente ale partidului nostru, reprezintă aplicarea creatoare a marxism-leninismului la condițiile concrete ale țării noastre, o abordare realistă a vastei problematici pe care o ridică făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Procesul dialectic al dezvoltării și perfecționării democrației socialiste, măsurile care privesc dezvoltarea conștiinței tuturor membrilor societății noastre și participarea efectivă, responsabilă a acestora la soluționarea problemelor practicii concret-istorice, ocupă un loc de primă importanță în cadrul acestei problematici. Edificarea noii societăți este un proces conștient, în care este fundamentală contribuția activă, creatoare, responsabilă, competentă a tuturor membrilor societății la vastul efort de adecvare a realului la idealurile pentru care s-a optat.

Documentele Congresului al XI-lea pornesc de la premisa că socialismul și democrația sînt de nedespărțit și tratează în mod realist și creator problemele legate de democrația socialistă, modul în care ea se realizează în toate sferele vieții sociale și îndeosebi în sfera economică. **„Sîntem convinși — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — că numai asigurînd realizarea democrației socialiste reale putem înfăptui cu succes Programul partidului, politica sa internă și externă. Pornim neabătut de la principiul marxist-leninist că dezvoltarea democrației socialiste, făurirea conștientă de către popor a propriei sale istorii constituie o necesitate obiectivă a edificării noii orînduiri. Numai împreună cu întregul popor vom asigura victoria societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului pe pămîntul României" [1]).**

În acest context, ni se pare de o importanță deosebită abordarea cîtorva probleme, de considerabilă însemnătate teoretică și practică, pe care le ridică dezvoltarea și perfecționarea democrației economice — componentă esențială a democrației socialiste — în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Un mod de-a gîndi, decide și acționa

STRUCTURILE DEMOCRAȚIEI NOASTRE SOCIALISTE constituie un cadru care favorizează manifestarea libertății individuale, exteriorizarea și valorificarea socială a capacităților creatoare ale individului. De aceea problema locului și a rolului individului, precum și a dezvoltării acestuia este unul din aspectele actuale de o importanță deosebită pentru perfecționarea democrației socialiste.

În sfera vieții economice, alături de dezvoltarea proprietății socialiste, formarea sentimentului de proprietari socialiști uniți și a comportamentului corespunzător, se impune lărgirea și perfecționarea cadrului organizatoric de participare activă și efectivă a oamenilor muncii la conducerea societății, intensificarea muncii politico-ideologice pentru formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, acțiunea unor factori economici, de retribuire a muncii, creșterea competenței tuturor oamenilor muncii etc.

Cadrul organizatoric de participare, înaltul nivel de dezvoltare al conștiinței socialiste, competența și responsabilitatea sînt factori indispensabili pentru perfecționarea democrației economice.

Actualmente există forme și metode care asigură participarea maselor la gestiunea economică, la luarea deciziilor : consultarea permanentă a maselor, instituționalizarea adunării generale a oamenilor muncii sau a reprezentanților acestora, funcționarea organismelor obștești din unitățile economice (comisiile de control muncitoresc și comisiile pe domenii de activitate) și a organismelor centrale larg democratice (Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, Consiliul organizării economico-sociale, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale. Un rol deosebit urmează să-l îndeplinească viitorul „parlament al primarilor").

Referindu-se la realizările cincinalului 1971—1975 — prima etapă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România — tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea :,

„S-a lărgit și îmbunătățit cadrul organizat de participare a maselor largi de oameni ai muncii, a întregului popor la conducerea societății, s-a dezvoltat și perfecționat tot mai mult democrația socialistă în țara noastră. În această perioadă s-au format în întreprinderi și instituții comitetele oamenilor muncii, s-a acționat pentru traducerea consecventă în viață a principiilor muncii colective în toate unitățile economico-sociale, a sporit rolul adunărilor generale ca formă de participare concretă, efectivă a oamenilor muncii la buna gospodărire a fabricilor și uzinelor, la adoptarea deciziilor privind dezvoltarea economiei noastre naționale, realizarea planurilor de stat, la conducerea întregii societăți" [2]). Instituționalizarea democrației economice creează cadrul organizatoric absolut necesar pentru participarea tuturor membrilor societății la rezolvarea marilor probleme cu care este confruntată societatea noastră în evoluția ei spre comunism. Făurirea societății socialiste este un proces care necesită participarea conștientă, competentă, responsabilă și creatoare a tuturor membrilor societății și, prin urmare, extinderea democrației din domeniul politic în toate celelalte domenii și, în primul rînd, în cel economic.

Astfel, în socialism, democrația continuă să reprezinte o formă de guvernare, de exercitare a puterii politice, dar își îmbogățește sensibil conținutul devenind, în același timp, după cum se exprimă Pavel Apostol „și metoda de organizare a puterii și activității economice, metoda de cercetare, investigare și dezbatere de către toți și metoda de soluționare, luare de decizie în colectiv în problemele sociale" [3]).

Pentru fiecare membru al societății noastre democrația socialistă devine și trebuie să devină un stil de muncă și gîndire, un mod de a simți, acționa, decide în numele valorilor supreme ale socialismului. De aceea, deși necesară, instituționalizarea structurilor democrației în sfera economicului nu este suficientă. Funcționalitatea efectivă, reală a democrației necesită, alături de aceste structuri, un înalt nivel de pregătire și răspundere care să permită realizarea optimă a acestor posibilități. Realizarea democrației socialiste este un proces complex în care se îmbină și se condiționează reciproc făurirea acelui sistem instituțional care să permită exercitarea drepturilor fundamentale ale omului, perfecționarea multilaterală a relațiilor sociale, a raporturilor dintre individ și colectivitate, cu aspectele pe care le ridică controlul societății asupra îndeplinirii îndatoririlor sociale. Drepturile politice, economice și sociale care permit afirmarea plenară, valorificarea socială a capacităților fiecărui membru al societății noastre nu pot fi concepute decît într-o unitate dialectică, cu îndatoririle și responsabilitatea conștientă, asumate în mod deliberat. Aceasta presupune îmbinarea justă a interesului individual cu cel social, angajarea militantă și responsabilă a fiecărui individ în efortul comun de făurire a socialismului în țara noastră, manifestarea liberă a personalității în consens cu idealul umanist al societății.

Un înalt nivel de conștiință socialistă, completat cu un grad ridicat de competență sînt condiții care asigură înțelegerea adecvată a dublei calități de producător și proprietar și, în consecință, realizarea efectivă a finalității sociale vizate de structurile democrației economice. Conștientizarea dublei calități (de producător și proprietar) presupune pătrunderea întregii activități a individului de motivarea și răspunderea socială, transformarea valorilor politice în valori focalizatoare, directoare pentru conștiința individuală.

Acest aspect este foarte important, întrucît înlătură neconcordanțele care pot să mai existe între îndeplinirea îndatoririlor la locul de muncă și atitudinea față de bunurile obștești, față de risipă etc., neconcordanțe care pot fi o piedică serioasă în calea realizării efective a posibilităților create de cadrul instituționalizat al democrației economice. Activitatea politico-ideologică, măsurile luate de partid pentru pregătirea profesională și politică a tuturor oamenilor muncii etc. urmăresc tocmai formarea unei conștiințe socialiste în care dispar atitudinile inadecvate față de bunurile aflate în proprietatea socialistă.

Această activitate politico-educativă vizează însă mai mult decît cunoașterea și respectarea legilor țării, situarea principiilor politicii partidului nostru pe terenul faptelor economice concrete : interiorizarea lor, transformarea principiilor ordinii, eticii și echității socialiste în motivații și resorturi interioare ale acțiunii. Nivelul înalt de conștiință se caracterizează prin convingeri, impulsuri lăuntrice ale individului de a se considera în întreaga sa activitate responsabil și preocupat de rezonanțele sociale ale atitudinilor și deciziilor sale.

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — Raport la cel de al XI-lea Congres al P.C.R., Editura Politică, 1974, pag. 81.

[2]) **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Congresul al X-lea al U.T.C. in „Scînteia" nr. 10328 din 4 noiembrie 1975.

Sentimentul clar al libertății

DE O IMPORTANȚĂ DEOSEBITĂ în formarea unei conștiințe înalte, a unei atitudini responsabile și preocupate pentru ridicarea competenței — condiții indispensabile unei comportări adecvate în cadrul instituționalizat al democrației — este înțelegerea realistă, autentică a libertății individuale. Considerăm că de modul în care fiecare individ își înțelege libertatea de opțiune, gîndire, acțiune și decizie depinde și modul în care sînt înțelese interesele personale, modul în care acționează pentru realizarea acestora și, în general, modalitatea în care individul folosește structurile instituționale ale democrației în întreaga sa activitate. Interesul personal este un interes determinat social, un interes care poate fi realizat numai în condițiile în care societatea asigură mijloacele necesare, adică în condițiile înfăptuirii reproducției socialiste lărgite“ 4). Unii indivizi își privesc însă propriul interes ca fiind rupt de interesele sociale, independent de orice cadru social. Este adevărat că interesele generale, colective, determină interesele personale într-un mod foarte mediat, ceea ce explică faptul că la o privire superficială nu se observă legăturile de interdependență dintre diferitele categorii de interese. Se impune așadar, răspîndirea în mase a cunoștințelor economice, pentru a preveni acele situații în care unii indivizi în calitate de agenți economici se comportă inadecvat chiar în raport cu propriul interes economic. Deși vizează satisfacerea interesului economic personal — maximizarea consumului personal —, dacă nu este recunoscută legătura dintre acesta și interesul economic general, comportamentul individului în procesul de producție ignoră exigențele eficienței economice, duce la risipă de resurse materiale, umane și financiare. Individul își integrează interesul personal în cel general al societății și acționează preocupat de rezonanța socială a actelor sale, folosește structurile democrației pentru a participa competent, creator, cu inițiativă, la rezolvarea problemelor cu care se confruntă societatea în ansamblu și, în particular, colectivul din care face parte, în momentul în care înțelege adecvat, realist libertatea individuală. De aceea considerăm că o analiză a raportului dintre libertatea individuală și condiționarea socială a acestuia are capacitatea de a deschide o perspectivă clară asupra modului în care trebuie înțeleasă de către fiecare individ participarea sa la luarea deciziilor economice etc.

În înțelegerea libertății, marxismul are meritul de a se fi îndepărtat de „modelul libertății-capriciu“ care, în diferitele sale variante se caracterizează prin denaturarea relației necesitate-libertate în sensul voluntarismului și indeterminismului, supraevaluînd rolul factorilor subiectivi, întîmplători, fluctuenți. Din perspectiva modelului teoretic al „libertății-capriciu“, individul este liber atunci cînd actele sale sînt expresia subiectivității, fără a ține seama de cerințele lumii obiective sau de normele generale ale conviețuirii în societate.

În mediul economic socialist se mai întîlnesc factori de decizie ale căror acte sînt expresia subiectivității, a luării în considerare a unor interese imediate, de moment, care nu coincid cu interesele reale și cu interesele obiective ale unităților în numele cărora se iau hotărîri și, cu atît mai puțin, cu interesele de ansamblu ale economiei naționale. Astfel, în unele întreprinderi se urmărește în mod deliberat realizarea planului global, în expresie valorică, prin depășirea lui la unele sortimente ce asigură o rentabilitate ridicată și nerealizarea la altele mai puțin rentabile. Într-o economie socialistă, în care scopul nemijlocit al producției este în mod obiectiv satisfacerea tot mai deplină a nevoilor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, aceste decizii, care diminuează volumul unor sortimente și implicit împiedică diversificarea producției în concordanță cu diversificarea nevoii sociale, mai devreme sau mai tîrziu sînt respinse și contracarate de societate.

Marxismul preia și dezvoltă în contextul principiilor sale economico-filozofice definirea libertății ca necesitate înțeleasă și insistă asupra faptului că omul nu poate fi liber să acționeze și să ia decizii decît în interiorul determinismului natural, al legilor obiective ale progresului. Libertatea individului trebuie apreciată pornindu-se de la contextul real în care omul se poate realiza ca om.

Premisa necesară a opțiunii și acțiunii prin care libertatea devine reală, efectivă, constă în cunoașterea realității naturale și social-economice în mecanismele sale profunde. În afara luării în considerare a lumii obiective, libertatea individului este iluzorie, întrucît problema este pusă incorect și nu are perspective de rezolvare decît în planul subiectivismului.

S-ar părea, la o apreciere superficială, că marxismul caracterizează libertatea numai din punctul de vedere al determinării obiective. Clasicii marxism-leninismului, din considerente polemice, au accentuat această latură, dar nu au absolutizat-o, nu au considerat-o singura necesară și suficientă pentru definirea libertății, ci au relevat — prin aceasta — aspectul esențial, realist al problemei. Cunoașterea necesității și acționarea în sensul acesteia este indispensabilă pentru libertatea individului, dar nu este suficientă. Libertatea este totală atunci cînd între această cunoaștere, acțiune și dezideratele, interesele, sentimentele, idealurile, trăsăturile particulare etc., ale subiectului există un consens, cînd cunoașterea necesității este asimilată de subiectivitate și devine axul care dă sens modului de a gîndi și trăi, existînd astfel un impuls interior de a acționa în direcția necesității.

Determinism, conștiință, adeziune

ÎN SFERA VIEȚII ECONOMICE, manifestarea libertății autentice echivalează cu o justă cunoaștere a determinismului economic, a cerințelor și planurilor de dezvoltare a economiei naționale, interiorizarea acestei cunoașteri în așa fel încît să fie punct de referință pentru aprecierea interesului economic individual și afirmarea în această direcție a individualității prin intermediul structurilor democrației economice.

Întreaga activitate politico-ideologică de educație comunistă are rolul de a dirija această dialectică a subiectivității, de a ușura și a accelera conștientizarea necesității, de a forma convingeri, moduri de a simți, gîndi și raporta practic la realitate, idealuri consonante cu sarcinile economice și sociale actuale ale societății noastre. Rezultatul firesc, dar și esențial, al acestei munci de formare a personalității este ca aceasta să-și vadă realizarea intereselor individuale în interiorul colectivității, să-și aprecieze libertatea de decizie în funcție de cerințele contextului social, economic în care își desfășoară activitatea, formîndu-și o subiectivitate deschisă spre marile probleme ale societății.

Așadar, libertatea nu poate fi înțeleasă în afara coordonatelor valorice ale subiectivității umane, în afara angajării în acțiune a tuturor laturilor morale, volitive, raționale, afective ale personalității, a intereselor și motivațiilor economice, a celor mai intime resorturi umane. Adeziunea la idealurile societății, interiorizarea acestora, este o premisă esențială, care, alături de cunoașterea realității conferă autenticitate libertății individuale, îmbinînd-o cu acțiunea, angajarea și responsabilitatea socială. În momentul în care individul își înțelege adecvat libertatea sa în interiorul societății, poate găsi căile pentru a-și integra interesele personale cu cele ale colectivității, își poate înscrie acțiunile pe direcția și tendințele de evoluție a societății, simte responsabilitatea de a se pronunța competent în luarea deciziilor. Totodată, individul care-și caută libertatea în cadrul determinărilor sociale și nu în afara lor, ia atitudine față de risipă, neglijență, păgubire a avutului obștesc, față de orice fel de lipsuri și neajunsuri. În aceste condiții, există o concordanță între îndeplinirea corectă a îndatoririlor (în postura de producător) și atitudinea activă, principială, interesată, responsabilă față de bunul obștesc (în postura de proprietar).

Formarea „sentimentului de proprietar socialist“ este astfel un proces complex de conștientizare și interiorizare de către fiecare individ a locului și rolului său în societate, de integrare a intereselor și motivațiilor, opțiunilor particulare în cele generale ale societății, a creației, originalității și opiniei personale în sfera posibilităților pe care le degajă justa cunoaștere a cerințelor obiective și a sistemului de valori specifice socialismului.

În complexul proces de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate se îmbină armonios, dialectic, perfecționarea stilului și metodelor conducerii colective, a structurilor instituționale specifice democrației economice, cu o intensă muncă politico-educativă de formare a omului nou. Înțelegerea responsabilității sociale a acțiunilor și deciziilor individuale, îmbinarea acestora cu competența științifică sînt factori care determină ca structurile instituționalizate ale democrației noastre să aibă finalitatea socială vizată : aceea de a asigura participarea efectivă a tuturor oamenilor muncii la conducerea economiei naționale, de a da posibilitatea fiecărui individ să-și valorifice toate capacitățile pentru a contribui creator și eficace la rezolvarea problemelor economice și sociale complexe ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

Sarcina esențială a întregii munci politico-educative este de a modela un individ care gîndește și simte democratic, conștient și responsabil de toate actele și deciziile sale. Interiorizarea valorilor promovate de societatea noastră, unitatea dintre angajarea politică, competența științifică, creativitatea și inițiativa, permite ca în luarea deciziilor criteriul eficienței economice să se îmbine armonios cu cel al umanismului, cu opțiunile fundamentale ale societății noastre socialiste.

Gheorghe IAVER
Vasile MACOVICIUC
Academia de Studii Economice

---

3) N. N. Constantinescu — „Problema contradicției în economia socialistă“, Ed. politică, Buc., 1973, p. 146.

4) Pavel Apostol — „Calitatea vieții și explorarea viitorului“, Ed. politică, Buc. 1975, p. 156.

PLAN-ANGAJAMENTE: cum le realizăm?

PREGĂTIREA LA TIMP A TUTUROR CONDIȚIILOR NECESARE — CERINȚĂ ESENȚIALĂ A ÎNDEPLINIRII PLANULUI

REALIZAREA INTEGRALĂ, în mod ritmic, a obiectivelor planului de dezvoltare economico-socială pe anul 1976 și a angajamentelor constituie preocuparea majoră a colectivelor din întreprinderi și centrale, a specialiștilor din ministere. Desfășurînd o largă și viguroasă întrecere socialistă, cu obiective concrete, în stare să stimuleze inițiativa și să potențeze energiile creatoare, masele largi de oameni ai muncii participă în mod conștient la traducerea în viață a măreţelor sarcini stabilite de partid pentru continua dezvoltare a României socialiste, pentru ridicarea țării pe treptele înalte ale civilizației și bunăstării.

O analiză întreprinsă în întreprinderile industriale din sectorul I al Capitalei demonstrează că aici, ca pretutindeni în țară, de altfel, noul an a debutat cu bine, sarcinile de plan fiind îndeplinite și depășite pe primele două luni ale anului. *Înainte de a ne ocupa direct de această problemă, să investigăm, fie și pe scurt, realizările obținute în cincinalul recent încheiat și, mai ales, modul în care a fost pregătită trecerea la realizarea sarcinilor pe anul 1976, primul din acest cincinal.*

Ritmurile creșterii

DUPĂ CUM SE ȘTIE, oamenii muncii din sectorul 1 al Capitalei au trăit evenimentul înfăptuirii prevederilor inițiale ale cincinalului 1971—1975 încă la 15 mai 1975. Acest succes a creat posibilitatea realizării unei producții industriale suplimentare de 3,1 miliarde lei, contribuind la atingerea unui ritm mediu anual de creștere de 25%, față de 15% cît era planificat. Menționăm că 80 % din sporul producției industriale din anul 1975 s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii, indicator al cărui nivel s-a dublat în anii cincinalului trecut. În același context, este de subliniat și faptul că anul trecut, datorită preocupării colectivelor din atelierele de proiectare uzinală, ponderea produselor noi și reproiectate a ajuns să reprezinte 68,8% din volumul producției realizate.

Eforturile pentru realizarea cu succes a prevederilor planului pe 1971—1975 s-au îngemănat cu cele consacrate pregătirii noului cincinal, al revoluției tehnico-științifice, **atenția fiind concentrată asupra pregătirii atente a condițiilor îndeplinirii sarcinilor de plan și a angajamentelor pe anul 1976.** Comitetele oamenilor muncii din unitățile industriale, bazîndu-se pe caracterul de continuitate dialectică între realizările de azi și cele de mîine, au întreprins multiple măsuri încă din toamna anului trecut pentru acoperirea cu contracte a producției marfă, a necesarului de materii prime și materiale, pentru asigurarea, pregătirea și ridicarea calificării forței de muncă, pentru creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție, asimilarea de produse noi, pentru sporirea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție.

Aceste pregătiri atente erau cu atît mai necesare cu cît sarcinile planului pe anul 1976 la producția globală sînt mai mari cu 6,2% față de realizările anului 1975, la producția marfă cu 12,7%, iar la productivitatea muncii cu 7,6%. Cifrele tabelului nr. 1 demonstrează că se vor realiza ritmuri ridicate de creștere în primul rînd la producția întreprinderilor care fabrică produse de înaltă tehnicitate, cum ar fi instalațiile de automatizare, precum și în domeniul asigurării instalațiilor și utilajelor necesare creșterii resurselor de materii prime. Explicația scăderii producției la Întreprinderea de utilaje drumuri și poduri Otopeni o găsim în faptul că sarcinile de plan au fost corelate cu necesarul de reparații capitale și piese de schimb din sectorul respectiv, în condițiile în care, datorită măsurilor tehnico-organizatorice, productivitatea muncii crește cu 8%.

Este de menționat, totodată, valoarea deosebită a creșterii volumului total al exportului (19,5%), ceea ce presupune o preocupare majoră a comitetelor oamenilor muncii pentru asigurarea condițiilor necesare realizării și depășirii sarcinilor la producția marfă destinată exportului.

La ritmul de creștere al principalilor indicatori (producția globală, producția marfă și productivitatea muncii) la nivelul sectorului trebuie adăugate de fapt încă două procente, care reprezintă angajamentul colectivelor de oameni ai muncii asumat pe anul 1976, prevăzut să se obțină în totalitate pe seama depășirii planului la productivitatea muncii.

Dinamica principalilor indicatori
(1976 față de 1975)

Tabelul nr. 1

Unitatea	Producția globală	Producția marfă	Export	Productivitatea muncii	Cheltuieli la 1000 lei	Indicele de încărcare a mașinilor unelte	Ponderea produselor noi în totalul producției
Total sector	6,2	12,7	19,5	7,6	- 3,5	82,0	72,5
din care:							
Intreprinderea de foraje și lucrări geologice speciale	25,0	22,0	8,2	17,0	- 5,0	85,0	80,0
Automatica	**12,8**	6,5	137,5	16,0	-25	87,15	90,0
Intreprinderea de elemente pentru automatizare	2,3	19,0	12,5	6,5	-12,1	86,5	40,0
Intreprinderea de aparate de măsură și control Otopeni	3,2	41,0	11,3	11,0	-67,1	85,0	75,0
Intreprinderea de utilaje drumuri și poduri	-2,5	0	5,4	8,0	- 3,5	85,0	32,0

Desfășurarea normală a activității de producție, îndeplinirea ritmică, lună de lună, a sarcinilor presupune, ca o condiție de cea mai mare importanță **asigurarea contractelor atît pentru aprovizionare, cît și pentru desfacere.** Cunoașterea din vreme, cu mult înaintea începerii anului de plan, a sarcinilor a permis unităților să întreprindă acțiuni ferme pentru acoperirea cu contracte a producției marfă. La sfîrșitul lunii ianuarie, la nivelul sectorului, producția marfă pe trim. I era contractată în proporție de 85%, iar pe întregul an în proporție de 65% ; în ceea ce privește exportul cifrele erau de 100%, respectiv de 81,4%.

Situația este diferită însă la nivelul întreprinderilor. Astfel, la Întreprinderea de elemente pentru automatizare constatăm că pentru trim. I contractele erau încheiate în proporție de 100%, atît la intern cît și la extern, dar pe întregul an situația nu era tot atît de bună (92% din producția marfă era contractată la intern și numai 27,7% la extern). La o altă întreprindere care aparține de Centrala industrială de echipamente de telecomunicații și automatizare din cadrul M.I.C.M., respectiv la „Automatica“, volumul contractărilor se situa la un nivel mult mai scăzut. Evident, aici **trebuie depuse eforturi concentrate atît de către întreprindere și centrală, cît și de minister pentru acoperirea sarcinilor de plan, pentru a se crea condiții favorabile realizării ritmice, lună de lună, trimestru de trimestru a planului.** Credem că nu mai este cazul să subliniem importanța livrării la timp a unor produse de către Fabrica de elemente de automatizare și „Automatica“ pentru asigurarea intrării în funcțiune a unor noi capacități de producție, ca și asupra greutăților în lanț pe care le-ar provoca întîrzierile în livrarea unor astfel de produse.

Dimensiunile realizării planului

CA REZULTAT al preocupării intense pentru asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare, în primele două luni ale anului toate unitățile industriale din cadrul sectorului au realizat planul producției industriale, depășirea pe sector fiind de 4,8%. Producția globală realizată în aceste luni este cu 13,3% mai mare decît cea realizată în aceeași perioadă a anului 1975 (tabelul nr. 2). De menționat că o serie de întreprinderi, cum ar fi „Automatica“ și Întreprinderea de aparate de măsură și control Otopeni, au realizat întreaga depășire a planului pe seama creșterii productivității muncii, fapt ce a determinat ca la nivelul sectorului sporul de producție realizat pe seama acestui factor, față de perioada corespunzătoare a anului trecut, să fie de 92% față de 89,5% cît era planificat. O preocupare majoră a constituit-o realizarea planului la produsele urmărite pe plan central ; în acest sens este de menționat faptul că planul la produsele industriei electrotehnice a fost depășit cu 4,6%, iar la produsele industriei electronice cu 0,1%.

Urmărirea atentă de către factorii de

Tabelul nr.2

Dinamica principalilor indicatori pe lunile ianuarie-februarie 1976 față de plan și față de perioada corespunzătoare a anului 1975

Unitatea	Producția globală		Producția marfă		Productivitatea muncii	
	Realizări		Realizări		Realizări	
	Față de plan	Față de 1975	Față de plan	Față de 1975	Față de plan	Față de 1975
Total sector din care:	104,8	113,3	103,6	120,2	102,1	109,0
Intreprinderea de foraje și lucrări geologice speciale	106,8	117,0	113,7	116,2	105,9	114,2
Automatica	102,0	106,4	103,3	102,0	104,2	106,0
Intreprinderea de elemente pentru automatizare	100,1	102,3	100,1	105,0	100,1	114,3
Intreprinderea de aparate de măsură și control	102,6	101,2	102,3	103,0	103,1	102,1
Intreprinderea de utilaje drumuri și poduri	101,0	111,3	100,1	109,7	100,1	113,7

răspundere din întreprinderi, începînd cu maiștrii și terminînd cu cadrele de conducere, a sarcinilor de plan zilnice, a permis cunoașterea operativă a greutăților, a problemelor ivite în rezolvarea acestora. În acest fel au putut fi luate grabnic măsuri care să ducă la înlăturarea staționării utilajelor din diferite cauze, fapt ce a determinat o creștere cu 2% a gradului de utilizare a mașinilor-unelte. La această creștere a mai contribuit și aplicarea în practică a măsurilor cuprinse în studiile de organizare a producției și a muncii efectuate de către comisiile pe domenii de activitate de pe lîngă comitetele oamenilor muncii. De asemenea, în aceeași perioadă s-a organizat extinderea schimbului III, precum și dotarea cu utilaje necesare în vederea eliminării locurilor înguste (cum ar fi la „Automatica", Întreprinderea de elemente de automatizare, Întreprinderea de utilaje drumuri și poduri), îmbunătățindu-se astfel fluxul tehnologic de fabricație.

Pe lîngă aceasta s-au intensificat preocupările pentru extinderea cooperării între unitățile din cadrul sectorului. De pildă, la realizarea sarcinilor de plan ale I.A.M.C. Otopeni a fost extinsă cooperarea cu sectoarele de prelucrări mecanice ale Întreprinderii de elemente de automatizare și „Automatica" pentru urgentarea livrării în devans a unor produse. Pentru acoperirea capacității la raboteza cu masă mobilă Întreprinderea de mecanică poligrafică a extins cooperarea cu Întreprinderea poligrafică „13 Decembrie", Întreprinderea de utilaje drumuri și poduri etc. Nu putem trece cu vederea însă și faptul că încă mai sînt unități al căror grad de utilizare al mașinilor-unelte se găsește sub media sectorului. În această situație se află Întreprinderea de elemente pentru automatizare, Întreprinderea de aparate de măsură și control Otopeni, unități la care deja se întreprind măsuri energice pentru îmbunătățirea folosirii mașinilor.

O altă pîrghie utilizată în scopul atingerii nivelelor planificate a constituit-o și preocuparea pentru asigurarea, pregătirea și calificarea cadrelor. După cum se cunoaște, anul 1975 a fost anul de încheiere a unui ciclu de ciclare și reciclare, fapt concretizat în creșterea pregătirii profesionale a cadrelor de bază. În acest sens este semnificativ faptul că încă din trimestrul IV al anului trecut ponderea muncitorilor acordanți care își realizează normele peste 105% reprezintă 47% din totalul acordanților din cadrul unităților industriale de pe raza sectorului. În întreprinderile „Automatica", I.A.M.C. Otopeni, datorită complexității producției și faptului că în ultimii ani numărul mediu scriptic a crescut cu 30%, peste 25% din totalul acordanților nu și-au îndeplinit normele. Acest lucru impune o preocupare mai mare pentru creșterea eficienței cursurilor de calificare, a îndrumării la locul de calificare, a îndrumării la locul de muncă, a asigurării tuturor condițiilor necesare realizării de către fiecare muncitor a normelor de muncă.

O serie de acțiuni și măsuri cu caracter prioritar se impun la „Automatica" și la Întreprinderea de elemente pentru automatizare, în scopul eliminării unor dificultăți și al creării unor premise mai bune pentru îndeplinirea planului. Între altele ne referim la :

— intensificarea preocupării pentru scurtarea ciclurilor de fabricație și mărirea gradului de receptivitate în avizarea comenzilor și extinderea tipizărilor de elemente în domeniul electrotehnic și electronic ;

— îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație prin trecerea de la tehnologia de produs la tehnologia de serie, compartimentele de concepție, plan, aprovizionare și desfacere concentrîndu-și activitatea pentru rezolvarea comenzilor la export ;

— participarea la elaborarea documentației alături de tehnolog și întărirea activității de prospectare a piețelor de desfacere, prin folosirea pe scară largă a marketingului.

Alte măsuri, a căror introducere este prevăzută în perioada imediat următoare, vizează perfecționarea unor tehnologii, precum și asimilarea altora noi :

— introducerea și extinderea topirii metalelor prin curenți de inducție de înaltă frecvență (I.A.M.C. Otopeni), procedeu prin care productivitatea muncii crește de circa 5 ori ;

— mecanizarea operațiilor de filetat, sertizat papuci de cablu, prelucrarea barelor pe prese metalice, precum și dotarea cu dispozitive tipizate pentru automatizarea transporturilor uzinale („Automatica", Întreprinderea de elemente pentru automatizare) ;

— introducerea amestecurilor de formare cu silicat de sodiu, sau cu rășini furanice pentru executarea miezurilor pieselor turnate (Întreprinderea de utilaje drumuri și poduri), obținîndu-se reducerea cu 50% a adaosurilor de prelucrare.

ANUL 1976 DEȚINE, în cadrul acestui cincinal, un loc aparte, ca prim an al unei perioade care se anunță încă de pe acum deosebit de rodnică. Este cît se poate de evident că îndeplinirea integrală a tuturor sarcinilor pe acest an va avea o importanță majoră pentru desfășurarea în continuare a unei activități eficiente. Înscriindu-se în eforturile întregului popor, oamenii muncii din întreprinderile analizate aduc o contribuție de seamă la progresul economic al țării.

Constantin PRODAN
secretar al Comitetului sectorului 1
al P.C.R.-București

DIN CRONICA ÎNTRECERII

- 5 000 tone cărbune, 700 tone bitum reprezintă bilanțul producției suplimentare obținute în primele două luni ale anului de către harnicul colectiv al minerilor din bazinul carbonifer Voivozi, județul Bihor. Buna organizare a muncii, extinderea automatizării, precum și dotarea unor abataje cu utilaje complexe de fabricație românească, de mare randament, sînt cîțiva din factorii care au concurat la obținerea acestui fructuos bilanț. O mențiune li se cuvine și minerilor din sectorul Vărzari, pe seama cărora sînt puse mai mult de jumătate din aceste realizări.

- Colectivul Combinatului chimic din Tîrnăveni — una din cele mai vechi vetre ale chimiei românești — a rotunjit la 3 000 tone cantitatea de carbid elaborată și expediată peste prevederile de plan șantierelor de construcții ale țării.

- Colectivele de muncă ale Centralei electrice de termoficare — Oradea au pulsat Sistemului energetic național, peste prevederi în această perioadă, cel de-al treilea milion kWh energie electrică. Energeticienii orădeni au economisit, totodată, o cantitate de combustibil suficientă pentru funcționarea pe durata unui schimb a tuturor instalațiilor centralei.

- Textilistele țesătoriei craiovene „Independența" au realizat în plus 8 000 mp țesături, în primele două luni ale anului, îndeosebi ca urmare a creșterii randamentelor războaielor și a celorlalte utilaje din dotarea întreprinderii. La rîndul lor, muncitoarele filaturii și țesătoriei tinerei fabrici de textile din Calafat au realizat o producție cu peste o cincime superioară prevederilor de plan ale perioadei amintite.

- Continuînd succesele din prima lună a anului, cînd au înregistrat însemnate sporuri de producție, chimiștii combinatului Ișalnița, autori ai chemării la întrecerea socialistă adresată colectivelor de profil din țară, au încheiat primele două luni ale anului cu o producție marfă suplimentară în valoare de 10 milioane lei. Succesul a fost înregistrat în condițiile depășirii nivelului planificat al productivității muncii cu mai mult de 2%. Au fost realizate suplimentar, între altele, îngrășăminte cu azot cu care se pot fertiliza 25 000 hectare.

- Colectivul Combinatului de lianți și azbociment Bîrsești — Tîrgu Jiu a înregistrat o productivitate a muncii cu circa 4% superioară prevederilor de plan pe primele două luni ale anului. Pe această bază, cît și prin devansarea termenelor din graficele de atingere a parametrilor proiectați la noile linii tehnologice, el a livrat în plus beneficiarilor mai mult de 10 000 tone ciment, precum și însemnate cantități de alte sortimente de materiale de construcții.

INVESTIGAŢIE „R. E."

Un obiectiv major în sporirea eficienţei fiecărei întreprinderi

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

O LATURĂ IMPORTANTĂ A ACTIVITĂŢII ECONOMICE, care polarizează tot mai mult atenţia tuturor colectivelor din întreprinderi şi centrale industriale în marea întrecere pentru îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor de plan, o constituie aplicarea unor noi măsuri şi metode eficiente pentru micşorarea continuă a cheltuielilor de producţie şi, *îndeosebi*, a celor materiale.

Acest lucru prezintă o importanţă deosebită, ţinînd seama de implicaţiile economice favorabile pe care le are pentru fiecare unitate în parte şi pentru economia naţională în ansamblul ei : prin gospodărirea şi valorificarea judicioasă a materiilor prime şi a materialelor scad, pe de o parte, cheltuielile la 1 000 lei producţie-marfă, fapt ce se reflectă direct în realizarea de economii şi beneficii peste plan, în ridicarea eficienţei întregii activităţi a producţiei ; pe de altă parte, fabricîndu-se din aceeaşi cantitate de materii prime şi materiale un volum mai mare de produse, pot fi satisfăcute mai bine nevoile economiei naţionale şi cerinţele la export.

În 1976 — primul an din actualul cincinal — este prevăzut ca nivelul cheltuielilor maxime la 1 000 lei producţie-marfă să fie, în industria republicană, de 906,5 lei. Pentru îndeplinirea acestei sarcini, un accent deosebit trebuie pus pe reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil şi energie electrică, pe creşterea gradului de valorificare a resurselor materiale. În acest sens, au fost aprobate pentru 1976, la nivel central, 7 500 norme de consum, cu 1 200 norme mai mult faţă de anul trecut, prin care se asigură cuprinderea integrală a consumurilor la principalele materii prime, materiale, combustibili şi energie electrică utilizate în întreaga economie naţională. Pe baza unor indici de consum mai judicios dimensionaţi şi ţinînd seama de îmbunătăţirea structurii producţiei, urmează să se economisească în 1976, comparativ cu anul trecut, 600 000 tone metal, 5,2 milioane combustibil convenţional, 4,7 miliarde kWh energie electrică, 2,4 milioane mc masă lemnoasă, 410 000 mp piei naturale ş.a.

O investigaţie făcută recent de Revista economică, *cu sprijinul* Comitetului judeţean Hunedoara al P.C.R., *în principalele întreprinderi din judeţ, ne-a prilejuit cunoaşterea rezultatelor dobîndite de acestea în cincinalul încheiat în direcţia reducerii costurilor de producţie, experienţa acumulată, cît şi obiectivele prioritare spre care îşi îndreaptă atenţia în acest an pentru continua diminuare a cheltuielilor materiale.*

Aportul diminuării consumurilor specifice

CĂILE ŞI MIJLOACELE pentru reducerea cheltuielilor de fabricaţie, şi în special a celor materiale, au fost şi sînt diferite de la o unitate la alta, în funcţie de specificul activităţii, de gradul lor de dotare tehnică. Urmărindu-se, pe baza sarcinilor date prin planul de stat, diminuarea cheltuielilor la 1 000 lei producţie-marfă, trebuie spus că, în general, fiecare unitate industrială a înregistrat, an de an, realizări remarcabile. Dar, reducerea acestor cheltuieli nu se situează peste tot la un nivel corespunzător condiţiilor tehnico-materiale asigurate. Deseori, în dorinţa de a produce cît mai mult, de a realiza o producţie cît mai larg diversificată, se pierde din vedere una din laturile cele mai importante ale activităţii, şi anume : **cu ce cheltuieli se realizează produsul, la ce nivel de eficienţă se utilizează materiile prime şi materialele, consumul de muncă** etc. Aşa stînd lucrurile, pare concludent de ce în mai toate întreprinderile hunedorene cuprinse în investigaţia noastră, una din principalele probleme spre care a fost şi este mobilizat fiecare colectiv de muncă, o constituie reducerea cheltuielilor materiale.

În cincinalul 1971—1975 **Combinatul siderurgic Hunedoara a realizat, peste plan, importante cantităţi de cocs, oţel şi laminate, volumul producţiei globale fiind mai mare cu 1,363 miliarde lei. În acelaşi timp, cheltuielile materiale la 1 000 lei producţie-marfă au fost micşorate cu 91 lei, iar beneficiile peste plan realizate au însumat circa 566 milioane lei.** Pe ce căi a acţionat colectivul acestei mari unităţi industriale pentru dobîndirea acestor succese ?

În primul rînd, merită subliniată atenţia acordată de către specialiştii combinatului, de cadrele de conducere, **perfecţionării organizării muncii, promovării de tehnologii înaintate, ridicării răspunderii formaţiilor de lucru pentru respectarea reţetelor de fabricaţie şi diminuarea consumurilor specifice.** La toate unităţile combinatului au fost întocmite planuri de măsuri tehnico-organizatorice, înfăptuirea lor fiind urmărită îndeaproape de cadrele de conducere. În sectorul aglomerare-furnale, prin măsurile aplicate (ciuruirea minereului mărunt de hematită, montarea de ciururi vibratoare în locul grătarelor fixe pentru evitarea introducerii cocsului mărunt la furnale, creşterea temperaturii medii a aerului insuflat etc.), consumul de cocs pe tona de fontă a fost redus cu peste 18%.

Măsurile complexe luate în secţiile de oţelării (fabricarea de lingotiere invers conice, fără maselote metalice, utilizîndu-se în schimbul acestora plăci termoizolante, introducerea unui nou sistem de înzidire a oalelor de turnare în trepte, extinderea folosirii oxigenului la accelerarea procesului de elaborare a şarjelor de oţel şi a prafului exoterm la turnarea oţelului aliat etc.) au permis sporirea cantităţii de oţel bun realizat în şarjă şi pe fiecare cuptor Martin, reducerea consumului de lingotiere, energie, cheltuielile materiale diminuîndu-se, în perioada 1971—1975, între 60—120 lei pe tona de oţel.

Deosebite acţiuni au fost întreprinse şi în secţiile de laminoare. Prin determinarea lungimilor optime de şutare a profilelor fasonate, de pildă, s-a reuşit să se diminueze cu 10—15% volumul deşeurilor. La laminorul de semifabricate s-a introdus un sistem optim de măsurare a lungimii ţaglelor, eliminîndu-se formarea de capete în proporţie de circa 70%. La blumingul 1 300 s-a extins utilizarea serpentinului la protejarea vetrelor cuptoarelor adînci, reducîndu-se astfel consumul de metal prin ardere cu circa 0,1% etc.

Bune rezultate în direcţia diminuării cheltuielilor materiale a dobîndit şi **Întreprinderea forestieră de exploatare şi transport Deva.** Elementul principal care a determinat mai ales, în 1975, obţinerea unor însemnate economii, a fost **reducerea normelor de consum.** În planul de măsuri întocmit în acest scop pe cincinalul încheiat, au fost stabilite drept căi mai principale de acţiune reducerea normelor de consum la lăzi de cherestea, la cherestea, la doage etc. Dacă deşeurile de la prelucrarea cherestelei erau înainte arse în cazanele de abur tehnologic, începînd din 1975 acestea au fost folosite la fabricarea P.F.L. Aceste măsuri, cît şi altele, au permis obţinerea, numai în 1975, a unui volum de economii materiale care se ridică la peste 3,5 milioane lei.

Deşi nu spectaculoase ca sume absolute, sînt meritorii şi rezultatele obţinute de colectivul de muncă la **Exploatarea minieră Deva.** Aici, ca urmare a introducerii unor noi metode de extracţie a minereurilor, îmbunătăţirea normelor de consum de materiale (lemn de mină, plasă de sîrmă, oţel pentru sfredele etc), sporirea producţiei şi productivităţii muncii a fost economisită, în 1975, la cheltuieli totale suma de peste 2 milioane lei.

Cînd ceea ce se economiseşte cu o mînă, se risipeşte cu două..?

DACĂ SPIRITUL DE BUNI GOSPODARI caracterizează multe colective de muncă hunedorene, sînt, din păcate, şi unele care nu numai că nu se încadrează în propriile prevederi de consumuri specifice, ci consumă mai mult, aducînd astfel daune atît economiei judeţului, cît şi economiei naţionale. De fapt, activitatea acestora poate fi asemănată cu zicala potrivit căreia „ceea ce se economiseşte de către unii cu o mînă se risipeşte de către alţii apoi cu două".

Pe ansamblul judeţului Hunedoara s-a obţinut peste plan, în cincinalul 1971—1975, la capitolul beneficii, suma de peste 506 milioane lei. Dacă avem însă în vedere faptul că numai Combinatul siderurgic a reuşit să-şi depăşească prevederile la acest indicator cu circa 566 milioane de lei, rezultă o diferenţă serioasă (o diminuare a beneficiilor la nivelul judeţului), nemaiadăugind şi realizările în acest domeniu ale altor unităţi. De unde această diferenţă ?

Principalul „beneficiar" al acestor beneficii, cel care a diminuat masiv volumul realizărilor pe ansamblul judeţului, este **Combinatul carbonifer din Valea Jiului.** Prin faptul că anii cincinalului încheiat realizarea planului fizic s-a situat sub nivelul sarcinilor, că indicatorul de productivitate a muncii nu a fost îndeplinit, că s-au depăşit sistematic, aproape în toate exploatările, consumurile specifice de lemn de mină, armătură metalică, combustibil, piese de schimb etc., cheltuielile totale la 1 000 lei producție-marfă au fost mai mari în medie cu 26 lei, iar cele materiale cu 4 lei. Pe ansamblul combinatului, nivelul beneficiilor s-a situat cu mai bine de 300 milioane lei sub sarcinile planificate.

Un alt exemplu. În anii cincinalului trecut, la **Exploatarea minieră Deva** normele de consum au avut, în general, o evoluție favorabilă, în sensul că ele au fost în bună măsură micșorate. În schimb, la mina Muncel și Uzina de preparare — unități componente ale acestei exploatări — unele norme de consum (îndeosebi la lemn de mină foios și rășinos, oțel pentru sfredele, bare căptușeli, bile oțel etc.) au marcat o creștere cu mai bine de 135 lei la 1 000 lei producție-marfă. De aici concluzia : **colectivele de întreprinderi nu trebuie să se mulțumească cu rezultatele globale, care pot ascunde, adesea, unele deficiențe, ci să urmărească perseverent ca normele de consum să fie diminuate la toate compartimentele și unitățile ce-i aparțin, găsind în acest sens soluțiile cele mai corespunzătoare.**

În alte locuri, cum este cazul la **Întreprinderea mecanică de material rulant din Simeria**, cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă au fost depășite în 1975 cu peste 11 lei, suma totală echivalînd cu costul reparației a peste 170 de vagoane de marfă. Desigur, la aceasta au contribuit și unele cauze obiective, în sensul că, pe de o parte, vagoanele intrate în reparații au avut un grad mai mare de deteriorare decît cel inițial stabilit, iar pe de altă parte, ponderea vagoanelor care au depășit cheltuielile planificate a fost foarte mare. Din această cauză s-au consumat în plus peste 500 mc de lemn. Puteau fi dacă nu înlăturate în întregime, cel puțin diminuate, aceste cheltuieli suplimentare ? Hotărît că da. Dar măsuri în acest sens au fost luate cu multă întîrziere. Printre altele, s-a hotărît ca la vagoanele aflate în reparație, să se monteze podele îmbinate, să fie reutilizate porțiunile bune din podelele vechi, precum și capetele bune de la scîndurile noi etc.

În valorificarea rezervelor interne o mare contribuție aduce inițiativa creatoare a maselor, preocuparea acestora de a găsi modalități de valorificare mai bună a materiei prime sau materialelor. Este cazul **Întreprinderii de blănuri Orăștie.** Înainte, de pildă, deșeurile de blană sub 4 cm^2 se aruncau pur și simplu. Era o pierdere care afecta destul de mult costurile producției. Din luna iulie 1975 s-a introdus o nouă tehnologie de valorificare a acestor deșeuri, în sensul că de pe ele se recuperează lîna sub formă de scamă, care se valorifică în industria textilă. Pe această cale, întreprinderea a valorificat în 1975 o cantitate de produse secundare care s-a ridicat la peste 150 000 lei. Tot pentru micșorarea deșeurilor și utilizarea mai rațională a semifabricatelor din piei de ovine s-a introdus, în semestrul II al anului trecut, sistemul de croire combinat — haine, veste, căciuli și mănuși pentru bărbați, femei și copii.

Ceea ce afectează într-o proporție mai mare sau mai mică costurile de producție în unele întreprinderi sînt **rebuturile.** În 1975 de exemplu, la Întreprinderea „Victoria“ Calan s-au înregistrat pierderi din rebuturi în valoare de cîteva sute de mii de lei.

Deși într-o proporție mai mică, rebuturi se consemnează și la Întreprinderea mecanică de reparații a utilajului minier Petroșani, Întreprinderea de reparații material rulant-Simeria etc. Aplicarea unor tehnologii care să ducă la diminuarea procentului de rebuturi, întărirea răspunderii la toate eșaloanele și la toate fazele procesului de producție, încît să fie respectate condițiile de calitate — iată o rezervă internă importantă de reducere a costurilor de producție.

Noi acțiuni în sprijinul ridicării eficienței economice

CA ȘI CELELALTE COLECTIVE DE MUNCĂ DIN ȚARĂ și cele din întreprinderile cuprinse în investigația noastră din județul Hunedoara au început noul an de muncă — primul din actualul cincinal — cu hotărîrea fermă de a dezvolta succesele cincinalului trecut, de a înscrie noi realizări pe linia sporirii producției materiale și ridicării eficienței economice. Unele din ele, cum ar fi cele de la Combinatul siderurgic — care a lansat chemarea la întrecerea pe 1976 tuturor colectivelor de muncă din industria metalurgică — și-au formulat o serie de angajamente mobilizatoare. Între altele, colectivul respectiv se angajează ca **prin aplicarea unui complex de măsuri tehnico-organizatorice să economisească, în 1976, față de normele de consum : 2 000 tone cocs metalurgic, 4 000 tone metal, 1 500 tone cărămizi refractare și 5 000 tone combustibil convențional.** Toate acestea se vor concretiza în reducerea cheltuielilor totale la producția-marfă cu 12 milioane lei, din care cheltuielile materiale cu 10 milioane lei, precum și în realizarea de beneficii suplimentare în valoare de 15 milioane lei. Că acțiunile prevăzute în acest scop dau roade bune, ne-o dovedesc rezultatele obținute în cele 2 luni care au trecut din acest an : au fost realizate peste plan mai bine de 20 mii tone produse siderurgice (din care numai oțel peste 11 mii tone) și au fost economisite circa 2 milioane lei prin diminuarea consumurilor specifice.

Programe mobilizatoare care privesc, deopotrivă, creșterea producției, concomitent cu reducerea cheltuielilor pe tona de cărbune extras, și-au stabilit și fiecare exploatare minieră din Valea Jiului. Între altele, prin aplicarea unor tehnologii de înaltă productivitate, mecanizarea principalelor activități în exploatări, consumurile specifice (lemn de mină, armături metalice, piese de schimb, combustibili etc.) vor scădea simțitor față de 1975, asigurîndu-se astfel reducerea costurilor pe tona de cărbune extras. Dealtfel, trebuie spus că în cele 2 luni ce au trecut din 1976, minerii din Valea Jiului (în special cei de la Vulcan, Lupeni și Aninoasa) și-au depășit sarcinile de plan cu aproape 10 000 tone cărbune, realizînd, totodată, circa 1,5 milioane lei economii.

Sarcini importante pe linia reducerii cheltuielilor de producție, mai ales a celor materiale, revin și celorlalte colective de muncă. Astfel, la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Deva, cheltuielile materiale la 1 000 lei producție-marfă urmează să scadă în acest an cu 40,10 lei, la Întreprinderea de blănărie „Vidra“—Orăștie cu 2,4%, la Exploatarea minieră Deva cu 2,80%, iar la Întreprinderea mecanică de material rulant Simeria urmează să se realizeze economii la cheltuielile materiale de peste 650 000 lei. Peste tot în aceste întreprinderi, 1976 constituie un an cu sarcini mult mai mobilizatoare atît din punct de vedere cantitativ, calitativ, cît și în direcția sporirii eficienței economice. **Cheltuielile materiale în aceste unități au fost reduse în primele 2 luni ale anului între 2—5% față de prevederi.**

Făcînd obiectul unor largi analize pe locuri de muncă, secții și compartimente, pentru înfăptuirea sarcinilor de diminuare a costurilor de producție, colectivele de muncă hunedorene și-au formulat, totodată, planuri de măsuri tehnice și organizatorice, fiecare obiectiv prevăzut fiind eșalonat pentru înfăptuire pe etape. Principalul constă acum ca cei răspunzători cu aplicarea măsurilor stabilite să urmărească îndeaproape termenele, să nu admită nici o abatere de la acestea.

Este greu — și nici nu este cazul — să ne oprim asupra tuturor măsurilor stabilite. Ne vom rezuma să redăm din acestea doar cîteva, cu intenția de a marca, mai ales, direcțiile principale în care se va acționa. Vom începe și de astă dată cu Combinatul siderurgic Hunedoara, ținînd seama de ponderea ce o are această mare unitate în economia județului și de sarcinile mari ce-i revin în 1976, atît pe linie de producție, cît și pe cea de diminuare a cheltuielilor materiale. Astfel, la aglomerare-furnale, se va acționa, printre altele, în direcția **reglării regimului de ardere a combustibilului gazos,** menținerii unor temperaturi optime a aerului cald insuflat și a unor nivele corespunzătoare ale presiunii gazului la gura de încărcare a furnalelor, toate acestea urmărind **reducerea consumului de cocs.** La oțelării se vor asigura lingotiere de 2,2 tone necesare oțelăriilor electrice și oțelăriei Martin, în vederea **recuperării restului de oțel** rezultat după terminarea turnării, **creșterea gradului de pregătire a fierului vechi** (sortare și balotare), în scopul reducerii pierderilor prin ardere, **extinderea folosirii prafului exoterm la turnarea oțelului** etc. La laminoare, **urmărirea permanentă a scoaterii de metal pe mărci și tipuri de lingouri prin calculatorul electronic de proces,** stabilirea lungimii optime de șutare a laminatelor, definitivarea tehnologiei pentru funcționarea cuptoarelor cu propulsie pentru încălzirea țaglelor, pentru a se micșora astfel pierderile de metal prin oxidare etc.

La Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Deva, în planul de măsuri tehnico-organizatorice s-a prevăzut între altele : introducerea unui uscător artificial de frize la unitatea din Orăștie, ceea ce va avea drept efect eliminarea pierderilor cu 40% și a unor minigatere care vor înlocui circularele clasice, fapt ce va diminua consumurile cu 765 mc cherestea. La Întreprinderea „Victoria“ Calan, la Exploatarea minieră Deva, au fost stabilite, de asemenea, măsuri concrete care vizează reducerea rebuturilor, economisirea unor materii prime, combustibili etc.

AȘADAR, un larg evantai de preocupări, materializate în planuri ferme de măsuri tehnice și organizatorice, menite să antreneze masele largi la înfăptuirea obiectivelor stabilite, la găsirea de metode și soluții care să creeze premise favorabile valorificării largi a rezervelor din fiecare întreprindere privind reducerea costurilor de producție, mai ales pe calea diminuării accentuate a normelor de consum de materii prime și materiale.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

TRIBUNA ECONOMISTULUI

CONSTITUIREA ȘI UTILIZAREA RESURSELOR DE FINANȚARE A INVESTIȚIILOR

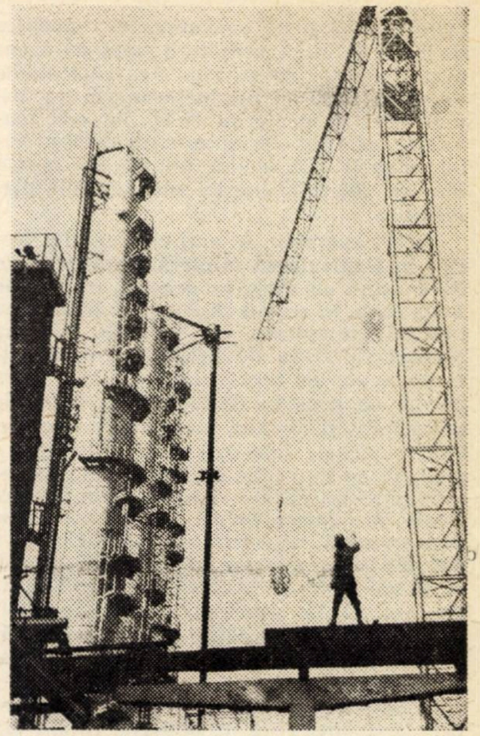

ÎN CELE CE URMEAZĂ ne propunem abordarea cîtorva aspecte ale modului de manifestare a raportului dintre centralism și autonomie în constituirea și utilizarea resurselor de finanțare a investițiilor. Avem în vedere faptul că însăși rațiunea de a fi a unităților economice este de a satisface cerințele nevoii sociale în contextul utilizării eficiente a fondurilor cu care au fost înzestrate, prin asigurarea unor efecte pozitive multiplicatoare, atît la scara unității cît și pe ansamblul economiei naționale.

Constituirea resurselor necesare finanțării investițiilor are loc în cadrul fondului național de dezvoltare economico-socială. Mai precis, la nivelul unităților economice se constituie fondul propriu de dezvoltare, din amortizare, din beneficii și din alte resurse. Resursele respective, deși înglobate în fondul la care ne-am referit, se constituie după norme diferite. Se poate constata că în mod deosebit numai resursele provenind din amortizare au un cadru unitar și general de constituire prevăzut dealtfel de Legea nr. 62/1968 privind amortizarea fondurilor fixe, precum și cele care provin din lichidarea fondurilor fixe.

Beneficiile concură la formarea resurselor de finanțare a investițiilor în mod diferențiat de la o unitate economică la alta. Prelevarea unei părți din beneficiile unității economice pentru nevoi de investiții are un dublu scop. Pe de o parte se asigură resurse necesare rambursării ratelor scadente la împrumuturile angajate anterior, pentru investiții sau lucrări de mică mecanizare, iar pe de altă parte se asigură formarea unui fond pentru realizarea — din beneficii — a unor lucrări de investiții viitoare.

În afara resurselor la care ne-am referit, realizarea investițiilor în unitățile economice atrage, după caz, și mobilizarea unor resurse împrumutate pe termen lung și a unor alocații bugetare.

De subliniat este faptul că în timp ce primele categorii de resurse (din amortizare, din lichidarea fondurilor fixe, din beneficii) se constituie în contul unității cu statut de centrală pe măsura formării lor, celelalte categorii, respectiv resursele împrumutate sau alocate de la buget se constituie numai ca resurse complementare în raport cu necesitățile rezultate din planul de finanțare și creditare a investițiilor și numai pe măsura realizării planului de investiții. Cît privește decizia de investiții, aceasta este destul de stratificată sub aspectul competențelor, în cea mai mare măsură revenind însă unor organe centrale.

Avînd în vedere locul verigilor de bază, al unităților economice, în contextul fiecărei ramuri și al economiei naționale în ansamblu, ținînd seama de cerințele gestiunii economice în funcție de care trebuie să evolueze aceste unități, credem că raportul centralism-autonomie poate fi susceptibil de îmbunătățire, evident, în același context al asigurării eficienței folosirii resurselor și fără a deteriora corelațiile impuse de echilibrul economic și financiar la nivel micro și macro economic.

Referindu-ne la problemele constituirii și utilizării resurselor de finanțare a investițiilor, apreciem că îmbunătățirea raportului dintre centralism și autonomie este nu numai necesară, dar și justificată. În acest sens trebuie avută în vedere însăși asigurarea cadrului real de formare a fondului propriu de dezvoltare din unitățile economice, așa cum se statuează în Legea finanțelor. De aceea, **apreciem că este necesar ca autonomia unităților economice pe linia opțiunilor și chiar a deciziilor de investiții, precum și în ceea ce privește constituirea și utilizarea unor resurse corespunzătoare în acest scop — trebuie corelată cu conținutul fondului propriu de dezvoltare, cu parametrii de volum și structură a acestui fond.** Desigur, în acest caz s-ar putea ridica noi probleme. Mai întîi, faptul dacă întreaga amortizare realizată într-o unitate economică ar trebui inclusă în fondul propriu de dezvoltare? Apoi, cît din beneficiu sau din alte resurse ar urma să se afecteze pentru formarea acestui fond? Dacă resursele mobilizate ar trebui reportate de la o perioadă de gestiune la alta? Care ar fi investițiile care ar trebui finanțate din acest fond?

Reflectînd asupra acestor probleme încercăm să ne exprimăm unele puncte de vedere cu privire la modul de abordare și rezolvare a lor.

1. Pornind de la faptul că crearea resurselor de finanțare a investițiilor în unitățile economice decurge ca un proces care manifestă o relativă independență față de parametrii procesului de realizare a investițiilor în aceeași unitate, se creează premisele unor fluxuri financiare între unități și buget sau în sens invers. Prin existența acestor fluxuri financiare între unitatea economică și stat se stabilește o corelație pe principiul bugetului net, pentru perioada de plan. Dar în acest caz fondul propriu de dezvoltare apare doar ca formă distinct de alte fonduri însă nu și în conținut. Credem că fondul propriu de dezvoltare trebuie să fie creat ca atare, distinct de celelalte fonduri care se creează la niveluri superioare prin aplicarea unui sistem de cote asupra amortizării, beneficiului, precum și din alte resurse constituite în unități economice (sumele din lichidarea fondurilor fixe).

2. Pentru asigurarea autonomiei întreprinderii în utilizarea resurselor constituite, considerăm că fondul propriu de dezvoltare ar trebui să se reporteze de la un an la altul, în cazul în care nu a fost utilizat în anul de plan. Prin aceasta, la resursele astfel constituite ar fi util să se bonifice dobînzi în funcție de volumul și durata păstrării lor în cont la bancă, iar în perioada respectivă ar putea servi ca sursă generală de creditare.

3. Prin separarea sub aspectul cotei de constituire în volum, uneori din aceeași sursă a fondului propriu de dezvoltare, de fondul central sau local de dezvoltare economică-socială, structurarea investițiilor în: investiții din fondurile statului și investiții din fondurile unităților credem că și-ar găsi cadrul real de abordare.

Legat de aceasta apreciem că opțiunile și deciziile de investiții ar trebui să fie stabilite la niveluri diferite după natura resurselor din care se finanțează și după gradul în care investițiile respective produc modificări în structura economiei naționale, a ramurilor sau a unităților economice.

4. Fondul propriu de dezvoltare ar trebui să înglobeze numai o parte din resursele de finanțare a investițiilor și a producției care se creează în unitățile economice. În schimb utilizarea lui în condițiile unei autonomii a unității credem că ar stimula folosirea lui pe destinații prioritare reieșite din înseși condițiile concrete în care evoluează economia unității și în mod deosebit pentru modernizări, introducerea progresului tehnic. Suplimentarea necesităților de resurse necesare investițiilor credem că ar trebui să aibă loc pe calea creditului bancar, atunci cînd oportunitatea unei lucrări este nemijlocit justificată, iar resursele constituite în cadrul fondului propriu de dezvoltare nu sînt suficiente în anul de referință.

5. Delimitarea investițiilor după importanța lor ar permite, în același timp, o delimitare a sferei de manifestare a opțiunilor și de luare a deciziilor, precum și a resurselor necesare.

În mod deosebit considerăm oportună structurarea investițiilor astfel:

a) Investiții de importanță națională, în care s-ar cuprinde obiectivele investițiilor noi, productive sau social-culturale, care au nu numai valoare ridicată, dar au un rol deosebit sub aspect economic și social-politic și care produc modificări ale structurii economice în ansamblu. Aceste lucrări de investiții ar trebui, după părerea noastră, finanțate din fondul central de dezvoltare economico-socială, iar decizia de investiții ar trebui luată, evident, la nivel macro economic.

b) Investiții de ramură, în care s-ar cuprinde lucrări de investiții noi, precum și reutilările și modernizările de ansamblu, din cadrul ramurii. Opțiunea și decizia pentru aceste investiții credem că ar trebui să aparțină titularilor de investiții, iar resursele de finanțare a lor ar trebui să provină din fondul central sau local de dezvoltare economico-socială, în funcție de subordonarea unităților din cadrul ramurii.

c) Investiții proprii ale unităților economice, în care s-ar cuprinde lucrările de reutilare, modernizare, dezvoltare la unitățile economice existente și achizițiile de utilaje, pentru care opțiunea și decizia de investiții ar urma să aparțină întreprinderii, iar finanțarea ar trebui să aibă loc pe seama fondului propriu de dezvoltare, iar în parte din credite pe termen mijlociu și lung.

Opiniile exprimate, vizînd stabilirea unui raport mai echitabil între centralism și autonomie cu privire la constituirea și utilizarea resurselor de finanțare a investițiilor nu sînt contrare necesității și posibilității cuprinderii tuturor investițiilor în planul național unic. În context, avem în vedere dozarea corespunzătoare a răspunderilor la niveluri diferite, antrenarea tuturor verigilor organizatorice din economie la formularea opțiunilor și luarea deciziilor de investiții în funcție de importanța lor și constituirea și utilizarea corespunzătoare a resurselor în condiții de eficiență.

dr. Lazăr CISTELECAN
Cluj-Napoca

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

- De la 4 milioane credite restante la 3 milioane disponibilități bănești;
- Rolul conducerii sau cum se poate trece de la o situație de deficit la una de excedent;
- Cînd cooperativa prosperă, prosperă și comuna.

ARDUD — o cooperativă prosperă

— Ce înseamnă și cum se realizează consolidarea economică —

CONSOLIDAREA economico-organizatorică a cooperativelor agricole de producție este, fără îndoială, cea mai importantă sarcină pusă în fața agriculturii cooperatiste, atît la Congresul al X-lea, cît și la Congresul al XI-lea al P.C.R. La recenta ședință de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu *a subliniat din nou rolul acesteia în ridicarea cît mai grabnică a cooperativelor agricole rămase în urmă din punct de vedere economic. Printre măsurile necesare, vizînd în primul rînd efortul propriu al țăranilor cooperatori, al tuturor cetățenilor din comună pentru valorificarea la maximum a resurselor materiale și umane existente, s-a indicat să se acționeze mai ferm pentru generalizarea experienței pozitive a cooperativelor agricole fruntașe.*

Fără a fi un scop în sine consolidarea cooperativelor trebuie să asigure condiții tot mai bune de viață cooperatorilor, un rol crescînd unităților agricole în viața social-economică a localităților țării, o participare tot mai intensă a cooperativelor la constituirea fondului central de produse agricole. Cum se desfășoară acest proces? Cu ce rezultate? Iată întrebări la care răspundem în cadrul rubricii noastre de experiențe în actualitate printr-un exemplu concret.

PRIN GRIJA organelor de partid și agricole, în județele Satu-Mare și Bihor a început în 1971 o activitate susținută pe linia consolidării economico-organizatorice a cooperativelor mai puțin dezvoltate. După cinci ani rezultatele sînt încurajatoare. *)

Una din cooperativele cuprinse în acțiunea de consolidare a fost și cea din Ardud, județul Satu-Mare, a cărei situație economică în 1969 și 1970 era dintre cele mai slabe pe județ (tabelul 1 și 2). Această situație era agravată de participarea tot mai redusă la lucru, de așezarea comunei în imediata vecinătate a municipiului Satu-Mare, de dezvoltarea unor industrii în comună și de perspectiva transformării acesteia într-un centru urban (unii din acești factori trebuiau, în mod normal, să sprijine procesul de dezvoltare a cooperativei). Acum, cînd cooperativa prosperă, se poate afirma că conducerea unității se făcea răspunzătoare de situația la care se ajunsese. (Această opinie este împărtășită, fără excepție, de cooperatori și de organele agricole județene).

Tabelul nr.1

Evoluția producțiilor medii la CAP Ardud în perioada 1969-1975

Cultura (produsul)	U/M	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Grîu	kg/ha	1200	692	2550	2110	2650	1861	1510
Porumb boabe	kg/ha	1067	772	2656	2309	2800	2012	3350
Lapte	l/cap	1022	816	1070	1388	1639	1970	2119
Lînă	kg/cap	3,94	3,1	3,7	4,52	4,2	3,37	4,1

Cu ce a început în anul 1970 noua conducere procesul de redresare a cooperativei ? În mod just, s-a dezvoltat pe baze noi munca colectivă, noua conducere solicitînd ori de cîte ori a fost nevoie sprijinul organizației de partid, a adunării generale a cooperatorilor și a consiliului de conducere. De la început, toate aceste organe și-au însușit ideea **dezvoltării zootehniei, ca cea mai importantă sursă de asigurare a resurselor bănești necesare dezvoltării** celorlalte sectoare și, în acest scop, au fost luate unele hotărîri.

În primul rînd, s-a instaurat o disciplină fermă a muncii, atît în ceea ce privește utilizarea timpului de lucru cît și mai buna lui organizare, normarea și retribuția muncii. Normele de muncă au fost stabilite și aprobate de adunarea generală, iar aplicarea acordului global a rezolvat problema retribuției. În 1975, spre exemplu, un îngrijitor a avut în exploatare 20 de vaci : pentru fiecare litru de lapte muls a primit 0,60 lei și 62 lei pentru fiecare vițel predat la 5 zile. Acest sistem de normare și cointeresare, corelat cu plata tuturor drepturilor bănești la timp, s-a dovedit eficient : producția medie de lapte pe cap de vacă furajată s-a dublat în perioada 1970—1975 (tabelul nr. 1), veniturile îngrijitorilor crescînd în mod corespunzător. În 1975, în medie pe lună, un îngrijitor a cîștigat circa 2 250 lei. În fiecare lună, în ziua de 13, îngrijitorii primesc circa 1 700 lei (aproximativ 80% din retribuția care li se cuvine, diferența fiind acordată la sfîrșitul anului). În ultimii trei ani, ca urmare a faptului că producția medie de lapte pe cap de vacă a sporit cu peste 150 l lapte față de anul precedent, cooperativa a primit importante premii : în 1973 — 300 mii lei în 1974 — 350 mii lei și în 1975 — 383 mii lei (pentru 1976, cooperatorii și-au propus să obțină peste 500 mii lei premii). Cea mai mare parte a acestor premii sînt acordate îngrijitorilor, peste retribuția cuvenită premiile anuale ajungînd la 2 000—4 000 lei.

A fost de asemenea reorganizată total baza furajeră. În 1975, pentru hrana celor aproape 1 000 bovine s-au cultivat 200 ha cu trifoi, 250 ha cu ghizdei și 61 ha cu porumb siloz, în total 511 ha față de numai 300 ha afectate anterior bazei furajere (la trifoi, prima coasă a fost însilozată, iar recolta a doua a fost lăsată pentru sămînță. O parte din sămînța obținută, care prisosea, a fost vîndută cu circa 1 mil. lei).

Care sînt efectele acestor măsuri aplicate consecvent timp de 5 ani ? În linii mari, evoluția producțiilor medii, redată în tabelul 1 și a indicatorilor economici, redată în tabelul 2, pune în evidență eficiența nolului sistem de organizare a muncii nu numai în zootehnie. Totodată, cooperativa a ajuns în situația de a acorda ajutor altor cooperative, livrîndu-le animale de rasă, semințe etc.

Veniturile obținute în zootehnie au sprijinit procesul de consolidare a cooperativei asigurînd retribuirea stimulativă a cooperatorilor în tot timpul anului. Acest fapt se reflectă în permanentizarea forței de muncă nu numai în zootehnie, ci și în alte sectoare. Astăzi, mulți locuitori ai comunei, inclusiv cei tineri, s-au întors în cooperativă.

Nivelul de dezvoltare la care a ajuns zootehnia la CAP Ardud este pus în evidență mai bine de starea fiziologică a animalelor, de starea de ordine, disciplină și curățenie care există în grajduri, de indicele de natalitate de 85—89% înregistrat în ultimii doi ani, față de 45% cu ani în urmă..

Cooperativa a fost consolidată din punct de vedere economic. De la circa 4 mil. lei credite restante în 1967 a ajuns în 1975 la disponibilități bănești în cont de peste 3 mil. lei. Hotărîrea conducerii de a construi, începînd din acest an, un complex de creștere și îngrășare a bovinelor cu un rulaj de 3 200 capete, în valoare de peste 12 mil. lei este o dovadă în plus a forței sale economice.

Tabelul nr.2

Evoluția principalilor indicatori economici la CAP Ardud în perioada 1969-1975

Indicatorii	U/M	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Valoarea producției globale din care:	mii lei	5182	2851	9666	10855	12110	10618	11229
Valoarea producției globale animale	mii lei	1595	1260	2104	3049	3200	3416	3588
Veniturile bănești	mii lei	2072	1976	4742	1872	7452	8984	8097
Retribuirea unei norme de muncă conv.	lei	11,15	10,52	18,26	19,79	25	25	27,19

Cînd cooperativa prosperă, prosperă și comuna. Noile case și blocuri, noile spații comerciale, eleganța vestimentară a oamenilor, sînt o dovadă a unui nivel de trai în creștere. Acum în comuna Ardud, agricultura și industria se completează reciproc, își împrumută metodele cele mai înaintate de organizare.

Ion MANEA

---

*) Într-unul din numerele următoare vom prezenta o sinteză a rezultatelor acestei experiențe la nivelul celor două județe.

DEZBATERE „R. E."

ZONAREA TURISTICĂ – COMPONENTĂ A SISTEMATIZĂRII TERITORIULUI (I)

ÎN CADRUL politicii de dezvoltare armonioasă, într-o concepție unitară a tuturor regiunilor țării, programul național de sistematizare are menirea de a asigura valorificarea cît mai bună a tuturor resurselor locale, inclusiv a potențialului turistic național.

Atrăgînd atenția asupra necesității dezvoltării multilaterale a unităților administrativ-teritoriale, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** arăta : **„Odată cu construcția locuințelor, trebuie să se asigure dotările comerciale, de servicii tehnico-edilitare, de transport, comunicații și agrement necesare, acordîndu-se totodată atenția corespunzătoare măsurilor de protecție a mediului ambiant".**

„Materia primă turistică", cadrul natural de o mare varietate și frumusețe, bogăția izvoarelor cu proprietăți curative deosebite etc., bogăția și puternica originalitate a folclorului, valoarea patrimoniului cultural-istoric, sînt tot atîtea resurse existente pe întreg cuprinsul țării, ce pot fi atrase în circuitul economic prin turism intern și internațional, paralel cu dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei, într-o strategie armonioasă de dezvoltare regională.

Asupra acestor intercondiționări obiective ale dezvoltării economice, ce trebuie să se regăsească în soluțiile schițelor de sistematizare, și-a propus să atragă atenția **Revista economică,** organizînd în colaborare cu **Centrul de cercetări economice pentru promovarea turismului internațional** o dezbatere multidisciplinară a cărei sinteză o publicăm în continuare.

Zone turistice de importanță internațională, națională și locală

Gh. Barbu — Problematica ce ne-am propus s-o discutăm aici, grație prilejului oferit de Revista economică, desigur că nu este nouă. Zonarea turistică a constituit și pînă acum obiectul cercetării unor specialiști, mai ales din domeniul geografiei. Opiniile exprimate, părerile puse în circulație reprezintă, fără îndoială, elemente utile pentru continuarea și adîncirea cercetării, dar mai ales pentru realizarea în practică a zonării turistice. Înfăptuirea acestei zonări este absolut necesară în prezent, fiind impusă și de procesul de sistematizare teritorială la nivelul întregii țări. Prin conturarea zonelor turistice de importanță internațională, națională și locală, în funcție de o serie de criterii cantitative și calitative ale elementelor de atractivitate (condiții naturale, monumente istorice, culturale și de artă vechi și noi, etnografie și folclor și altele), pe lîngă că se asigură delimitarea perimetrelor destinate să servească, cu prioritate, pentru odihnă, recreere, tratament etc. și, care obligă la o grijă mai mare pentru a le menține anumite calități, se creează condiții optime pentru orientarea investițiilor destinate dezvoltării bazei materiale a turismului și pentru stabilirea celor mai potrivite structuri economice ale acestor zone.

Dată fiind complexitatea factorilor care definesc o zonă turistică, am considerat util ca la discuția organizată să participe geografi, arhitecți, economiști, ingineri de specialități diferite, etnografi, istorici, sociologi, specialiști în conservarea cadrului natural, cadre universitare, cercetători științifici, specialiști din Ministerul Turismului și din alte departamente care concură la activitatea turistică etc.

Pentru ca dezbaterea noastră să fie cît mai fructuoasă, propunem desfășurarea sa pe următoarele cinci direcții : factorii care reclamă ca deosebit de actuală și necesară zonarea turistică ; criterii și indicatori economico-sociali de fundamentare; corelarea cu celelalte fenomene și procese ample ce se desfășoară în economie : industrializare, urbanizare, dezvoltarea infrastructurii, sistematizare etc. ; forme și zone de turism ; protejarea și conservarea mediului prin zonare turistică.

Criterii relevante pentru potențialul turistic

I. Stoica — Zonarea turistică a teritoriului R. S. România apare în prezent ca o acțiune necesară, determinată de dezvoltarea economică-socială a țării. Etapa istorică pe care o străbatem, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate va însemna pe lîngă progresul economiei cu toate ramurile ei, progresul științei și culturii, a activității sociale, creșterea rapidă a nivelului de trai.

Turismul, parte componentă a economiei naționale, se desfășoară și se dezvoltă în strînsă interdependență cu celelalte ramuri ale economiei, fiind condiționat și condiționînd el însuși numeroase activități sociale ; de aceea la dezvoltarea turismului trebuie ținut seama de dinamica tuturor factorilor de interdependență.

Din multitudinea factorilor de influență asupra turismului, mă voi opri în continuare asupra cîtorva elemente care fac ca problema zonării turistice a teritoriului Republicii Socialiste România să fie de mare actualitate, să reprezinte o necesitate imediată. În acest sens trebuie avută în vedere în primul rînd dezvoltarea masivă a bazei materiale turistice și a serviciilor turistice în general.

De exemplu, urmare investițiilor efectuate în unități turistice, capacitatea de cazare a sporit în cincinalul recent încheiat (1971—1975) cu 23,3% față de capacitatea existentă la 31.XII.1970, iar planul pe 1976—1980 prevede o creștere de 25% față de situația de la sfîrșitul lui 1975. Corespunzător au crescut și capacitățile de alimentație publică atît în unitățile aferente motelurilor, cît și în unități separate.

În perioada 1971—1975 s-au realizat în turism obiective de investiții cu 47% mai mult decît în cincinalul 1966—1970, iar în cincinalul 1976—1980 sînt prevăzute fonduri pentru dezvoltarea bazei turistice cu cca. 20% mai mari ca în cincinalul precedent. Au fost servicii turistice care în această perioadă și-au dublat sau chiar triplat volumul față de 1970, iar pentru 1980 planul nostru prevede aproximativ dublarea activității noastre globale turistice. Față de asemenea ritmuri de creștere, dezvoltarea turismului trebuie să se bazeze pe criterii strict științifice, și de lungă perspectivă, așa cum de fapt își propune acțiunea de zonare turistică.

În al doilea rînd aș avea în vedere sistematizarea teritorială și a localităților, acțiune vastă, de excepțională importanță, ce cuprinde, ca pe o componentă, turismul. Elementele de sistematizare pe care activitatea de turism trebuie să le furnizeze acțiunii de sistematizare teritorială sînt în general elementele concluzionale ale zonării turistice a teritoriului.

O sistematizare teritorială nu poate fi completă dacă nu ia în considerație elementele principale ale activității de turism : baza materială turistică, aria sa de desfacere, trasee, modul de desfășurare etc.

De asemenea, acțiunea de zonare turistică nu este de conceput în afara acțiunii de sistematizare a teritoriului. Cronologic apreciez că acțiunea de zonare turistică este necesar să se facă concomitent sau — mai indicat — să premeargă acțiunea de sistematizare teritorială.

Desigur că un factor ce nu poate fi omis este și protecția mediului înconjurător. Intensificarea procesului de industrializare, de urbanizare, de dezvoltare intensivă a agriculturii determină o proliferare a surselor de poluare, sub diverse forme, cu consecințe degradante asupra mediului înconjurător și în mod nemijlocit asupra potențialului turistic.

Prin zonarea turistică se va scoate în evidență, potențialul existent, se vor delimita zonele, localitățile, obiectivele de interes turistic, precum și factorii față de care trebuie protejate prin lege. Zonarea turistică, în cadrul sistematizării teritoriului, trebuie să dea posibilitatea cunoașterii diverselor zone adiacente precum și modul de influențare reciprocă : favorabilă sau nefavorabilă.

Apreciem că acțiunea de sistematizare va trebui imediat completată cu o adaptare adecvată a legislației la concluziile, la rezultatele sistematizării, de care va beneficia și zonarea turistică ca o componentă a primei .

Protecția mediului înconjurător și a potențialului său turistic se va putea asigura în condiții mult mai bune, mai sigure, sub scutul legii, în momentul în care, printr-o „zonare turistică" vom ști de cine să apărăm și ce anume apărăm.

În ceea ce priveşte promovarea turismului internaţional cred că ar trebui să se acorde o atenţie deosebită **potenţialului terapeutic** al unor zone sau localităţi din ţara noastră — cum ar fi : Călimăneşti, Căciulata, Felix, Herculane, Borsec, Tuşnad, Vatra Dornei etc. Anual aceste localităţi, staţiuni balneo-climaterice polarizează interesul oamenilor muncii din ţara noastră şi de peste hotare pentru odihnă şi pentru tratament. Calităţile curative deosebite, cadrul natural deosebit de atrăgător, o bază materială modernizată, au făcut ca o mare parte din aceste staţiuni să fie căutate tot mai mult de turiştii străini. Adăugînd acestora tratamente speciale, cunoscute pe plan internaţional (ex. tratament geriatrie etc.) se obţine un produs turistic complex faţă de care în ultimii ani s-a manifestat un viu interes pe piaţa internaţională turistică cu consecinţe economice foarte favorabile. Acesta este motivul pentru care susţin includerea potenţialului terapeutic al unor zone ca un criteriu principal al zonării turistice.

Factori balneari

S. Sandu — Pornind de la premisa că aplicarea zonării turistice trebuie să folosească la prognoza de perspectivă, rezultă că ea ne va ajuta să orientăm astfel dezvoltarea ca într-o zonă turistică să nu mai amplasăm obiective industriale care pot fi poluante. Aceasta este o problemă de sistematizare. De aceea poate chiar înainte de terminarea studiului, ar trebui să avem date preliminare asupra teritoriului care să ne orienteze în activitatea noastră de viitor cu privire la dezvoltarea marilor obiective economice.

În legătură cu tratamentul balnear aş vrea să spun că factorii balneari au mai multe aplicări terapeutice. Aplicăm uneori un tratament medical preventiv pentru profilaxia maladiilor. Alteori în caz de boală sau cînd s-au produs anumite urmări, pentru ca omul să fie apt de muncă trebuie să se aplice tratamentul propriu-zis, sau terapeutic de recuperare (reabilitare). În ţara noastră cura balneară se face pentru toate aceste trei stadii (preventiv, curativ, de recuperare).

În zonare cred că este cazul ca toţi factorii, inclusiv factorii naturali de cură (balneari), să fie luaţi în considerare. Nu se pot avea în vedere numai unii factori, deoarece ei se întrepătrund şi în funcţie de situaţia dată, trebuie să găsim soluţiile cele mai corespunzătoare. Trebuie să se ajungă, la o echilibrare armonioasă a tuturor obiectivelor dintr-o zonă, industriale, agricole, turistice etc.

Amenajare funcţională în raport cu cererea

V. Glăvan. Complexitatea zonării turistice rezidă în marea diversitate a potenţialului turistic, precum şi în varietatea condiţiilor şi factorilor care determină sau influenţează turismul ca fenomen social-economic.

Un astfel de factor este cadrul natural, caracteristică relativ constantă a ofertei turistice, care determină sau influenţează nu numai valoarea turistică a teritoriului dar şi direcţiile, mărimea şi structura calitativă a activităţii de turism. Determinarea potenţialului turistic al unui teritoriu, de către cadrul natural trebuie privită atît în sensul considerării acestuia ca obiectiv nemijlocit pentru o gamă largă de motivaţii, cît şi al posibilităţii amenajării funcţionale în raport cu cererea turistică (ex. accesibilitatea teritoriului, posibilităţile de echipare turistică etc).

Ierarhizarea valorică a potenţialului turistic natural (la nivel teritorial sau pe componente) trebuie să se facă sub raport calitativ, cantitativ şi funcţional (ca sistem de criterii), evidenţiindu-se zonele sau componentele (forme de relief, ape termominerale, peisaje etc.) de mare importanţă — în prezent sau în perspectivă — pentru activitatea de turism. Astfel, urmărirea elementelor calitative care definesc valoarea (atractivitatea) turistică a cadrului natural sau a componentelor sale geo-grafice permit conturarea unor anumite obiective turistice (peisajul calcaros din Munţii Apuseni sau Munţii Aninei sau cel alpin, glaciar din Munţii Retezat sau Munţii Parîngului, peşteri cu forme concreţionare de mare valoare ca Topolniţa, Comarnic, Pojarul Poliţei etc., văi şi defilee spectaculoase ca cea a Bicazului, Oltului, Nerei etc., vulcanii noroioşi de la Berca, pădurile din zonele periurbane cu valoare peisajistică şi recreativă etc.), fie că pot întregi cadrul peisajistic din ansamblul teritorial dat (o pădure de răşinoase situată în apropierea unor obiective turistice : castele medievale, mînăstiri etc.).

Parametrii cantitativi pot completa informaţia privind valoarea pentru turism a cadrului natural. Astfel, elementele cantitative ale reliefului unui teritoriu exprimate prin date morfometrice şi morfografice (altitudine, fragmentare pe verticală şi orizontală, pante, aspectul general al formelor — plate, rotunjite, înguste), determină sau influenţează activitatea turistică, atît prin posibilităţile de acces şi de practicare a unei anumite forme de turism — drumeţie, alpinism, sporturi de iarnă, speoturism etc. — cît şi prin aspectele legate de echiparea turistică şi asigurarea unei capacităţi optime sau limitative de încărcare.

Cele două categorii de criterii — calitative şi cantitative se completează reciproc, în descrierea unui obiectiv turistic, atestîndu-i valoarea turistică. Pe de altă parte ele stabilesc particularităţile de funcţionalitate turistică. Spre exemplu, utilizarea balneoterapeutică a apelor minerale pentru cură internă este legată atît de elemente cantitative (concentraţie, temperatură) cît şi de cele calitative (gust, miros, potabilitate în general) sau funcţionalitatea terenurilor pentru sporturi de iarnă este dată în primul rînd de dinamica valorii unor parametrii meteorologici (strat de zăpadă, temperatură) sau ai reliefului, dar şi de atracţia peisagistică a teritoriului.

Un alt factor cu implicaţii directe asupra cererii şi ofertei turistice este industrializarea şi urbanizarea ţării. Influenţa asupra ofertei se referă la crearea unei baze materiale utilizată şi de către turism : infrastructură etc., iar asupra cererii prin prezenţa populaţiei urbane, ca un consumator potenţial al produsului turistic şi ca forţă de muncă pentru turism; în acest sens evidenţierea principalelor centre şi aglomeraţii urbane, a zonelor

PARTICIPANŢI LA DEZBATERE

Dr. **Gheorghe BARBU**, directorul Centrului de cercetări economice pentru promovarea turismului internaţional (C.C.E.P.T.I.) ; conf. dr. **Virgil IOANID**, Institutul de construcţii-Bucureşti ; prof. dr. **Mihai IANCU**, Facultatea de geologie-geografie Bucureşti ; ing. **Ion STOICA**, Direcţia de investiţii, Ministerul Turismului ; arh. **Traian CHIŢULESCU**, Institutul de cercetări şi proiectări pentru sistematizare, locuinţe şi gospodărie comunală ; dr. **Ioan SANDU**, director adj. Direcţia de turism intern. Ministerul Turismului ; ing. **Ion PREOŢESCU**, Institutul de cercetări şi proiectări tehnologice în transporturi ; dr. **Oscar SNAK**, Direcţia turism internaţional-Ministerul Turismului ; arh. **Marinel DAIA** ; arh. **Eugen NECULCEA**, Direcţia Patrimoniului Cultural Naţional ; **Nicolae TONIUC**, **Alexandru FILIPAŞCU**, Comisia pentru ocrotirea monumentelor naturii a Academiei R.S. România ; arh. **Adrian PREDA**, Institutul de studii şi proiectări hidroenergetice, **Vasile GLĂVAN**, **dr. Nicolae Z. IONESCU**, **Cezar POPESCU** cercetători (C.C.P.T.I.), ing. **Gheorghe NEAGU**, Institutul „Proiect"-Braşov, **Ilie MIREA**, şef de serviciu Direcţia comercială-Centrocoop.

Din partea redacţiei a participat **Ioan GEORGESCU**,

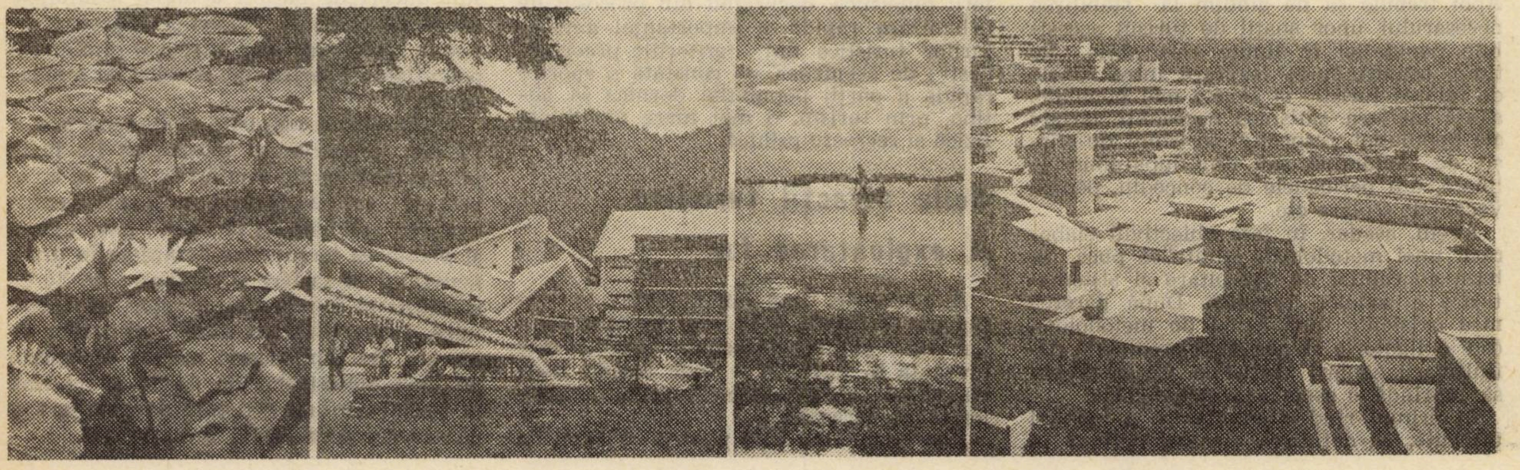

noi periurbane sau de recreere şi odihnă constituie elemente de bază în cadrul zonării turistice.

În dezvoltarea prioritară a zonelor turistice, considerăm necesar a se ţine seama, printre altele, de următoarele aspecte : valoarea turistică a obiectivelor (de importanţă internaţională, naţională sau locală), gradul de dotare şi dezvoltare a bazei tehnico-materiale, accesibilitatea şi poziţia faţă de principalele fluxuri turistice, internaţionale şi interne, circulaţia turistică şi cerinţele pieţei turistice internaţionale şi interne, durata de practicare a activităţii de turism.

Prin aspectele pe care le evidenţiază, zonarea turistică constituie un instrument de lucru în vederea protejării mediului înconjurător şi a potenţialului turistic natural sau cultural-istoric, în contextul poluării şi degradării acestora ca urmare a activităţii economice sau turistice (circulaţia şi echiparea turistică excesivă, amenajări necorespunzătoare etc).

Noţiuni clare şi indicatori precişi

V. Ioanid. — În condiţiile orînduirii noastre socialiste turismul reprezintă o activitate socială şi educativă de mare importanţă. Activitatea de proiectare, de prognozare, de zonificare trebuie să pornească de la ideea că populaţia noastră are nevoie de activitate turistică, că trebuie să dezvoltăm participarea populaţiei de toate vîrstele la activitatea turistică, începînd de la noii născuţi şi pînă la pensionari, prin asigurarea dotărilor de recreere, odihnă, turism, tratament medical, incluzînd în zonarea turistică chiar şi spaţiile verzi intra-urbane. După părerea mea acţiunea de zonare turistică ar trebui să pornească de la o încercare de clasificare a genurilor de turism. În ţara noastră avem cel puţin 4 accepţiuni ale noţiunii de turism: *turism* — să-i zicem — *propriu-zis, odihnă, recreere* şi *tratament medical.* Importanţa definirii acestei noţiuni (accepţiuni) în efectuarea zonării turistice a unui teritoriu este evidentă, avînd în vedere că ea condiţionează practic funcţiile şi perimetrul pus la dispoziţie în acest scop. Dacă acceptăm această înţelegere a noţiunii de turism, trebuie să ne referim imediat la necesitatea stabilirii unor indicatori-parametri : ce suprafeţe din teritoriul urban şi interurban trebuie să avem pentru toate tipurile de activitate turistică şi să începem un calcul în metri pătraţi pentru fiecare locuitor. Numai aşa putem pune o bază ştiinţifică investiţiilor şi obţine eficienţa economică şi socială dorită în activitatea de turism. Apoi trebuie să ne gîndim la stabilirea necesarului unor spaţii de turism accesibile populaţiei în limite rezonabile de timp, asigurîndu-se legătura între zonele de interes turistic şi zonele mai populate, astfel încît să satisfacă necesităţi variate ale populaţiei, respectiv: turismul de sfîrşit de săptămînă sau din după-amiezele libere, din perioadele de concediu, pentru vacanţele şcolare etc.

Avem, aşadar, în faţă obiectivul elaborării unei metodologii ştiinţifice puse la baza concepţiei de dezvoltare şi sistematizare a zonelor turistice. După părerea mea existenţa unei astfel de metodologii este obligatorie şi neapărat prealabilă definitivării zonării turistice. Ce ar trebui să cuprindă o asemenea metodologie.

În primul rînd o enumerare a tehnicii utilizate, cu definirea fiecărei noţiuni în parte. În studii recent publicate de Uniunea Internaţională a Organismelor Oficiale de Turism (U.I.O.O.T.) şi de Banca Mondială (Turism, Studiu sectorial 1972) se face acest lucru pentru turismul internaţional. În condiţiile specifice ţării noastre, trebuie să definim exact, în această metodologie, diferitele tipuri de odihnă, recreere şi turism şi să clasificăm, în funcţie de indicatori precişi (durata de deplasare, tipurile de servicii solicitate, masă dormit, transport etc. distanţele faţă de domiciliu), diferitele tipuri de amenajări şi construcţii aferente turismului. Este obligatoriu, după părerea mea, ca, în paralel cu aprecierea calităţii potenţialului turistic natural, să se stabilească parametrii-indicatori precişi pentru diferite tipuri de activităţi turistice, pe cap de locuitor, pentru a putea estima cît mai exact cu putinţă capacitatea de vizitare a unei zone turistice la un moment dat, precum şi eşalonarea din timp, în funcţie de necesităţi, a amenajărilor necesare.

Metodologia trebuie să precizeze, în funcţie de un suport sociologic realizat prin studii pe eşantioane reprezentative ale populaţiei ca vîrstă, nivel de venituri, preocupări etc., un sistem de urmărire dinamică a necesităţii de turism pe plan intern, perfect măsurabilă şi exprimat în ore, pe an, pe locuitor petrecute în zone turistice, cheltuieli pe an pentru aceste activităţi pe locuitor, suprafeţe de teren pe cap de locuitor pentru turism (în teritoriu preorăşenesc, în păduri-parc, păduri de agrement, parcuri şi rezervaţii naturale, cură helio-marină, climat sedativ etc). Toţi aceşti parametri pot fi exprimaţi în funcţie de durata medie de deplasare (izocrone) din principalele centre şi zone populate către zonele turistice de toate categoriile. Priorităţile în construcţie şi amenajare vor apărea mai clare astfel.

Aş mai adăuga că necesităţile de turism diferă în funcţie de tipurile de localităţi în care populaţia trăieşte, în funcţie de vîrstă şi de alcătuirea bugetului de cheltuieli pe familii şi pe persoane.

Ţinînd seama de ponderea în turismul internaţional pe care ţara noastră o are în acest moment şi de perspectivele reale de sporire a ei cred că zonarea turistică trebuie să aibă ca un component esenţial turismul intern şi în special turismul de masă, orientat puternic către tineret, practicat în condiţiile unui grad de confort acceptabil, la preţuri accesibile, raportate la veniturile şi posibilităţile reale ale populaţiei noastre.

Mi-aş permite să mai adaug faptul că elementul caracteristic al dezvoltării turismului la noi îl constituie dinamismul acestuia ; potenţialul natural se modifică în sensul apariţiei unor noi zone cu posibilităţi turistice, ca urmare a marilor amenajări teritoriale aflate în curs, a creşterii puternice, decurgînd din procesul de urbanizare rapidă, a importanţei amenajărilor turistice din teritoriile preorăşeneşti ; de asemenea, se constată o sporire rapidă a părţii populaţiei dornice să obţină, prin turism, o mai mare mobilitate fizică şi recreere psihică.

Noile atracţii turistice şi exploatarea lor

A. Preda — Unul din factorii de influenţă ce merită a fi luaţi în consideraţie într-o acţiune de zonare turistică este prezenţa în teritoriu a unor lucrări inginereşti şi arhitectonice de genul obiectivelor hidroenergetice.

Amplasamentul ales pentru obiectivele hidroenergetice sau de acumulare de apă sînt determinate de parametrii tehnico-economici industriali pe care trebuie să-i realizeze, ca : debite de apă, producţie de energie, electrică, protecţie contra viiturilor, regularizări, acumulări pentru diverse folosinţe. Prezenţa lor exercită însă o puternică influenţă asupra zonelor în care sînt amplasate în general, asupra potenţialului turistic, în unele cazuri. O zonă complet lipsită de interes din punct de vedere turistic poate deveni, prin prezenţa unei acumulări, a unui baraj etc., atractivă pentru turism. Un teritoriu cu un potenţial turistic recunoscut, poate deveni, prin prezenţa unui asemenea obiectiv şi mai atractiv pentru circulaţia turistică în zonă.

Efectele pozitive de ordin general ar fi : îmbogăţirea calităţilor naturale ale peisajului în cazul lacurilor de acumulare ; modificarea, de obicei în sens pozitiv a calităţilor microclimatice ale zonei ; un baraj, o hidrocentrală pot deveni, prin ele însele, obiective de interes turistic, oferă posibilităţi suplimentare de organizare a activităţii de agrement şi sport (ambarcaţiuni pe lac, sporturi nautice, înot) ; executarea amenajărilor hidroenergetice necesită ample lucrări de organizare de şantier pentru o folosinţă de lungă durată, cu costuri şi volume mari de lucrări, pentru o numeroasă populaţie. Ca urmare a deplasării acestei forţe de muncă masive, în zone adesea izolate, are loc urbanizarea unor localităţi puţin dezvoltate din vecinătate. De asemenea, după terminarea şantierelor rămîne pentru exploatarea sistemelor hidroenergetice un personal stabil, cu membrii de familie care pot fi antrenaţi în exploatarea turistică.

Cele mai importante efecte sînt însă de natură economică : se deschid căi modernizate de acces, se echipează edilitar teritoriul prin instalarea de drumuri, linii electrice şi de telecomunicaţii, căi ferate, instalaţii termice, deci se dezvoltă infrastructura.

O lucrare de zonare turistică unitară, care să capete caracter de obligativitate pentru toţi factorii ce pot interveni în teritoriu, ar fi extrem de utilă activităţii de concepere şi realizare a marilor complexe hidroenergetice. S-ar putea evita astfel unele dintre implicaţiile negative pe care amenajările hidroenergetice le provoacă în teritoriul de amplasament. Albii de rîuri goale în avalul acumulărilor, cariere de anrocamente şi de balast deschise, defrişări şi teren natural deranjat în punctele de organizare a şantierelor, diguri de protecţie în lungul canalelor de aducţiune, diferenţe mari de nivel al cotei apei în lacurile de acumulare faţă de nivelele normale de retenţie. Efecte negative de genul acestora sînt uneori de natură a anula avantajele aduse de prezenţa lucrărilor hidroenergetice în teren, mai ales în sensul diminuării potenţialului turistic al zonelor de amplasament.

Unele dintre măsurile de îndepărtare a acestor efecte au şi început să fie luate prin proiectare (amenajări în aval în albie proprie sau în biefuri conjugate pentru evitarea albiilor de rîu seci ; amenajarea şi plantarea terenurilor deranjate în urma activităţii în cariere şi şantiere ; debite de servitute în fostele albii, praguri de cădere mică pentru evitarea colmatării cozilor de lac etc. De fapt, aceste măsuri se înscriu pe linia directivelor de partid şi de stat, în sensul acţiunii generale de protejare şi conservare a mediului înconjurător.

ORGANIZAREA RAȚIONALĂ A MUNCII ÎN TOATE CELE TREI SCHIMBURI (II)

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că focalizarea eforturilor spre creșterea gradului de utilizare a potențialului tehnic și uman din dotare trebuie să aibă și are ca „rațiune nr. 1“ și fundamentală finalitate obținerea acelor producții suplimentare menite să „acordeze“ cu tot mai multă eficacitate gama preocupărilor producătorilor cu necesitățile în accelerată creștere ale beneficiarilor. Eficiența la utilizator, însă, se cere cît mai complex corelată cu cea din unitățile care realizează respectivele produse.

În acest context, analiza problemelor de „organizare a organizării“ și a conducerii procesului de creștere a coeficientului de schimburi trebuie să aibă drept coordonată cardinală eficiența cu care aceste activități se desfășoară. Cît, dar mai ales „cum“ trebuie realizată acțiunea de generalizare a schimbului II și de extindere a schimbului III au devenit întrebări de loc de neglijat ale eficienței în cincinalul revoluției tehnico-științifice.

Un singur răspuns, atotcuprinzător, este desigur greu de oferit. Ancheta noastră (inaugurată în numărul trecut) și-a propus de această dată să se oprească cu prioritate asupra laturilor calitative implicate de perfecționarea activității productive desfășurată în cadrul schimburilor.

În acest număr:

- **Productivitatea pe schimb — ritmuri înalte în dinamică**
- **De ce decalaje de productivitate de la schimbul II la schimbul III ?**
- **Depășirea numărului planificat de lucrători sau „cînd creșterea productivității poate fi semnal de alarmă“**
- **Sensul „unic“ al unei inegalități în 1971—1975 : creșterea producției > creșterea numărului de lucrători.**

De la doi indicatori la semnificaţii multiple

NE-AM PROPUS să semnalăm „punctele fierbinţi“ ale calităţii organizării și conducerii activităţii desfășurate în cadrul schimburilor pornind de la o analiză în dinamică a experienţei acumulate în acest sens în întreprinderile care au constituit eșantionul anchetei. Observaţiile făcute cu acest prilej reprezintă, de fapt, tot atîtea sugestii pentru acţiuni necesare în perspectivă, care să contribuie efectiv la perfecţionarea muncii în schimburi. Din gama indicatorilor ce caracterizează modul de desfășurare a activităţii productive, ancheta noastră a evidenţiat în primul rînd evoluţia **„productivităţii muncii“** și a **„numărului mediu scriptic de lucrători“** în întreaga perioadă 1971—1975. Ne-am oprit la „numărul mediu scriptic de lucrători“ deoarece am urmărit ca, alături de muncitori, să fie evidenţiat și efortul celorlalte categorii de personal care, de altfel, contribuie efectiv la buna desfășurare a activităţii în întreprindere. Analiza a fost efectuată la început separat pentru schimbul II și schimbul III, iar apoi au fost realizate diferite corelări. Au fost alese spre exemplificare cîteva situaţii din anumite întreprinderi, prezentate în grafice. Rezultatele ?

1 O primă observaţie este aceea că, **atît în schimbul II cît și în schimbul III, indicatorul productivitatea muncii inregistrează în dinamică, la nivelul întregului eșantion, creșteri in ritm alert în 1975 faţă de 1971.** Din exemplele prezentate creșteri însemnate în această perioadă se înregistrează, spre exemplu, la Combinatul de prelucrare a lemnului Focșani, la Întreprinderea de mașini-unelte și agregate — București ș.a.

Desigur, sporirea producţiei este o realizare însemnată pentru fiecare colectiv, acţiune a cărei continuare și amplificare reprezintă o cerinţă esenţială a cincinalului revoluţiei tehnico-știinţifice. Analiza se cere însă continuată, deoarece nu este indiferent dacă această creștere oglindește o eficienţă sporită reală izvorîtă din eforturile depuse de colectivul din întreprindere sau ea se realizează doar pe seama sporirii numărului mediu scriptic de lucrători, uneori cu mult peste prevederile de plan.

2 În multe cazuri, în dinamică, **indicatorul „numărul mediu scriptic de lucrători“ înregistrează într-adevăr unele sporuri în anul 1975 faţă de 1971.** (graficul nr. 1 și nr. 3). **Sînt însă creșteri normale, prevăzute în plan,** corespunzătoare sarcinilor mult sporite, ce revin în dinamică acestor întreprinderi, măririi capacităţii lor de producţie prin extinderile sau noile obiective construite. Au existat, însă, în cincinalul 1971—1975 și altfel de situaţii, e drept puţine la număr. Ele pot fi localizate la Întreprinderea de prelucrare a lemnului Cluj-Napoca, Întreprinderea mecanică de mașini și utilaj-minier Baia Mare, întreprinderea „7 Noiembrie“ Craiova, Întreprinderea de piese auto-Sibiu, unde, în 1974 de pildă, numărul mediu scriptic planificat de lucrători a fost depășit.

- **DINAMICI — DIAGNOZE — TENDINȚE**
- **O „RADIOGRAFIE“ a schimbului II și III**
- **STRATEGIA creșterii coeficientului de schimburi**

3 Corelînd ritmurile anuale de creștere înregistrate în perioada 1971—1975 rezultă că, în întreprinderile analizate, **dinamica producţiei devansează în general sporurile numărului mediu scriptic de lucrători, afirmaţie valabilă atît pentru schimbul II cît și pentru schimbul III.** La nivelul unităţilor selecţionate, reprezentarea grafică arată clar acest lucru. Iată deci că în întreprinderile analizate, introducerea și extinderea muncii în schimburi s-a desfășurat — din acest unghi de vedere — cu eficienţă corespunzătoare pe ansamblul celor două schimburi.

4 O analiză atentă a graficului nr. 5 evidenţiază astfel faptul că **deși în creștere accentuată în dinamică, productivitatea muncii pe schimbul III se situează** (uneori la nivele demne de mai multă atenţie) **sub nivelul celei înregistrate în schimbul II.** Graficul ilustrează faptul că asemenea situaţii se întîlnesc la Întreprinderea mecanică Codlea, întreprinderea „Acumulatorul“ București, Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni etc. Trebuie remarcate însă și eforturile susţinute, încununate de succes, depuse în unele întreprinderi (Combinatul de prelucrare a lemnului Focșani, Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș) pentru a se realiza o apropiere sensibilă în dinamică între nivelurile productivităţii muncii în schimbul II și III.

5 Pentru o prezentare mai complexă a situaţiei **a fost realizată și o comparaţie între nivelul productivităţii muncii pe lucrător și pe muncitor în cadrul fiecărui schimb** (graficul nr. 6). Se poate remarca cu ușurinţă că în întreg cincinalul 1971—1975 în toate întreprinderile analizate și în fiecare schimbă productivitatea muncii pe muncitor este superioară celei înregistrate pe lucrător. Această observaţie se cuvine însă corelată în mod necesar și cu altele. În principal, este vorba de influenţa favorabilă în dinamică a aplicării unui șir întreg de măsuri care vizau perfecţionarea activităţii de organizare și conducere a întreprinderilor industriale. Este evidentă în acest sens tendinţa generală și accentuată de apropiere în dinamică a nivelurilor productivităţii între cele două categorii de lucrători.

O menţiune specială se cuvine făcută influenţei favorabile în acest sens pe care au avut-o hotărîrile Decretului 162/1973. Prin perfecţionările organizatorice sub-

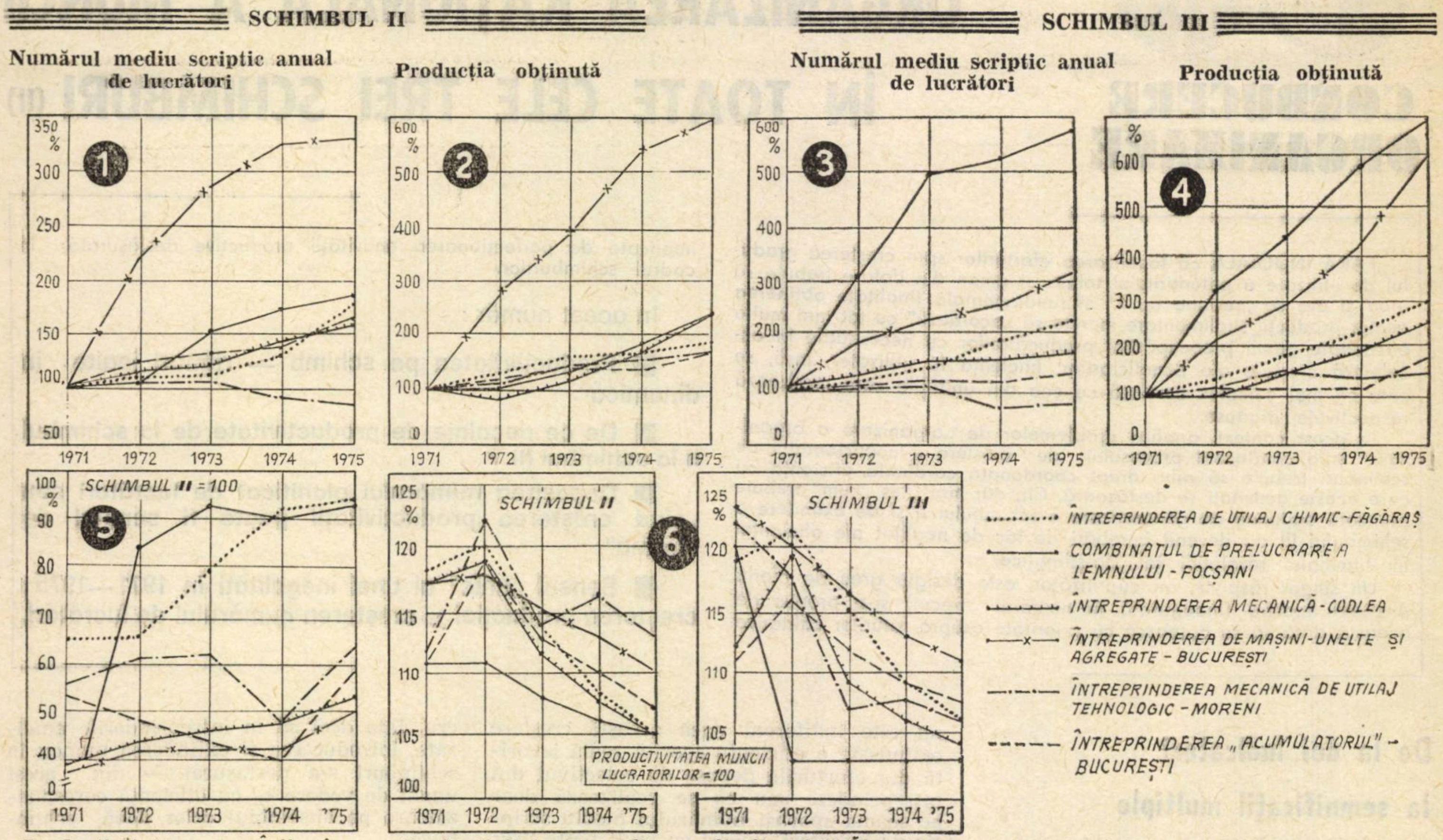

SCHIMBUL II

Numărul mediu scriptic anual de lucrători

Producția obținută

SCHIMBUL III

Numărul mediu scriptic anual de lucrători

Producția obținută

Productivitatea muncii în schimbul III față de cea din schimbul II

Productivitatea muncii muncitorilor față de productivitatea muncii lucrătorilor

DINAMICA UNOR INDICATORI AI EFICIENȚEI ACTIVITAȚII ÎN CADRUL SCHIMBURILOR, IN CINCINALUL 1971—1975

stanțiale aduse, în urma aplicării acestora, anul 1973 reprezintă un adevărat „moment de cotitură“ și în apropierea sensibilă a nivelurilor de productivitate atinse de lucrători și muncitori în cadrul fiecărui schimb.

Factorii acceleratori: ierarhizări...

PE BAZA BOGATEI EXPERIENȚE acumulate în cincinalul 1971—1975 și ținînd seama de obstacolele întîlnite, specialiștii care au participat la anchetă au conturat principalele direcții de acțiune necesare în continuare pentru realizarea cu eficiență sporită a acțiunii de generalizare a schimbului II și extindere a schimbului III.

Principalul grup de probleme care a captat atenția l-a constituit **„Asigurarea tuturor condițiilor tehnico-materiale și umane necesare“**. Dat fiind că unele probleme privind asigurarea forței de muncă au mai fost dezbătute, le vom completa cu acest prilej subliniind faptul că în rezolvarea problemei **„Asistenței tehnice“ principala direcție de acțiune desemnată de specialiști ca prioritar necesară a fost „Întărirea disciplinei în muncă la toate nivelurile“**. O asemenea măsură apare ca deosebit de necesară la fiecare loc de muncă, deoarece creează condiții propice și asigură, totodată, valorificarea într-un grad tot mai înalt a rezervelor interne. Această măsură este urmată, pe locul II, de „Programarea rațională a producției pe schimburi“ și de „Asigurarea corespunzătoare cu materiile prime și materialele necesare în toate schimburile“.

În fine, **„Asigurarea condițiilor tehnico-materiale propriu-zise“** necesare a reprezentat o altă direcție de concentrare a opiniilor în vederea definirii acțiunilor prioritare ce trebuie avute în vedere pentru ca acțiunea de generalizare a schimbului II și extindere a schimbului III să dobîndească eficiența scontată. Care dintre ele au ocupat primele locuri ?

În prim plan s-a situat „Întreținerea, revizuirea și repararea la timp a mașinilor și utilajelor“, urmat pe locul II de „Îmbunătățirea utilizării intensive a capacităților de producție“. Pe locul III a fost apreciată ca necesară „Îndeplinirea exemplară a planului de investiții“. Specialiștii apreciază deci că atît factorii intensivi cît și cei extensivi de utilizare a capacităților de producție trebuie mai bine puși în valoare, într-un ansamblu organizatoric perfecționat pentru realizarea unei folosiri corespunzătoare a puternicei și modernei zestre tehnice cu care sînt dotate unitățile noastre productive.

...și implicații pe plan social

UN ALT MARE GRUP DE PROBLEME de o deosebită importanță în mărirea coeficientului de schimburi în întreprinderile analizate îl constituie cele de ordin **social.** În rezolvarea lor favorabilă în viitor o preocupare deosebită trebuie să o constituie — în opinia specialiștilor — în primul rînd „Asigurarea unei aprovizionări cît mai corespunzătoare a lucrătorilor“, prin „organizarea de magazine cu orar de noapte în apropierea unității“. La loc de frunte se situează „Dezvoltarea corespunzătoare a rețelei de creșe, grădinițe și cămine de copii, al căror program să fie corelat cu desfășurarea schimbului de lucru“. Fără îndoială, cele menționate — alături de „Asigurarea în mai mare măsură a spațiilor de locuit corespunzătoare pentru muncitorii nelocalnici și pentru cei tineri și nefamiliști“, problemă menționată pe locul III — reprezintă aspecte deosebit de importante a căror rezolvare operativă este de natură să faciliteze o accelerată sporire a coeficientului de schimb. Specialiștii apreciază că în soluționarea acestor probleme un sprijin operativ și eficient sporit ar trebui să acorde centrala industrială, ministerul coordonator ș.a.

Cincinalul 1976—1980 pune sarcini de o mare complexitate în fața fiecărei unități economice. Rezolvarea lor cu succes include ca o condiție de maximă importanță adoptarea unei substrategii organizatorice și de conducere eficiente în ce privește sporirea coeficientului de schimburi. Generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III reprezintă în acest context o problemă care trebuie să canalizeze în măsură sporită energiile creatoare din fiecare întreprindere.

Bogdan PĂDURE

În continuarea anchetei, într-unul din numerele viitoare ale revistei:

- **Perfecționarea organizării : unde,** (în ce schimb), **dar mai ales cum ?**
- **Ce soluții concrete propun specialiștii din producție?**

În sprijinul cursanților la învățămîntul
politico-ideologic de partid

CURSUL
Politica economică
internă
și internațională
a P. C. R.
și statului nostru
CONSULTAȚIE
Pentru cursanții
din industrie
Tema 8

SARCINILE TRASATE DE DOCUMENTELE CONGRESULUI AL XI-LEA AL P. C. R. PRIVIND PREGĂTIREA FORȚEI DE MUNCĂ ÎN INDUSTRIE

— Formarea și perfecționarea tehnico-profesională a tineretului, a întregului personal, în lumina cuvîntării tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, din 21-22 iulie 1975 —

1 .Necesitatea formării și perfecționării profesionale a cadrelor din industrie.

ÎNFĂPTUIREA PROGRAMULUI P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism accentuează deosebit de mult latura calitativă a muncii. În toate compartimentele vieții economice se impune realizarea cu competență a sarcinilor asumate.

● **Calitatea forței de muncă** este determinată de ansamblul cunoștințelor și deprinderilor profesionale însușite de lucrător, care-i permit exercitarea la nivelul cerințelor existente la un moment dat a atribuțiilor ce-i definesc profilul profesional ; ea indică și pregătirea acestuia, care-i dă capacitatea de afirmare a spiritului creator și a talentului organizatoric de promovare a noului în procesul muncii.

Necesitatea forței de muncă calificate este indisolubil legată de **accelerarea dezvoltării economice**, de progresul rapid în toate sectoarele. Fiecare unitate de efort din partea societății trebuie să fie însoțită de rezultate economice maxime. Accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării impune creșterea productivității muncii, realizarea unei structuri moderne a producției, îmbunătățirea calității produselor, eliminarea oricăror forme de risipire a mijloacelor materiale și a fondurilor bănești, valorificarea la un nivel superior a resurselor naturale și, implicit, asigurarea tuturor locurilor de muncă cu cadre temeinic pregătite. Mersul nostru înainte depinde în mod hotărîtor de calitatea oamenilor, de capacitatea lor de a stăpîni mijloacele de producție cu care sînt înzestrate unitățile economice și de a le perfecționa continuu, de priceperea de a gospodări și utiliza în mod rațional resursele de care dispunem, de a administra bogățiile țării, avuția națională, de puterea lor de creație, de promovarea a tot ceea ce este nou și eficient.

După cum se știe, în acest amplu proces, o însemnătate covîrșitoare are **continuarea industrializării ;** ea îndeplinește rolul de factor antrenant, dinamizator al dezvoltării economico-sociale de ansamblu, care-și pune amprenta și asupra necesarului de cadre, determinînd sporirea semnificației forței de muncă înalt calificate. Odată cu dezvoltarea industrială va avea loc și creșterea în continuare a ponderii muncii industriale în totalul muncii sociale din țara noastră. În cursul cincinalului 1976—1980, pentru întîia oară în istoria țării noastre, industria va avea o pondere mai mare decît agricultura în totalul populației ocupate ; în anul 1980, industria și construcțiile vor cuprinde 47—48% din populația ocupată, iar agricultura 27—28%.

● Pregătirea forței de muncă pentru industrie, la un nivel tot mai ridicat este impusă în mod deosebit de lupta pentru **ridicarea continuă a calității producției** care constituie o cerință de importanță vitală a economiei noastre naționale în actualul stadiu. Sarcini mari revin în această direcție industriei noastre socialiste ; ea este chemată să-și mărească aportul la realizarea marelui program de construcții prevăzut în cincinalul 1976—1980, la dotarea economiei cu tehnica avansată. Ridicarea continuă a calității producției industriale, înnoirea și modernizarea produselor sînt condiționate de calificarea forței de muncă, de valorificarea deplină a capacității de creație științifică-tehnică a inginerilor, tehnicienilor, muncitorilor și a altor specialiști. **„Industria noastră —** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Cuvîntarea la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, din 21—22 iulie 1975, **trebuie să-și facă un titlu de cinste din a asigura, cu forțe proprii, mașinile și instalațiile, aparatura de măsură și control, utilajele de cercetare și piesele de schimb necesare economiei naționale, într-o măsură tot mai mare. În acest scop se impune unirea eforturilor tuturor cadrelor tehnice și specialiștilor, din producție, din cercetare și din învățămînt — care au datoria de a acționa ferm pentru ridicarea continuă a nivelului tehnic al producției, pentru îmbunătățirea simțitoare a calității, a tuturor performanțelor produselor românești“.**

Fără a ignora importanța cooperării tehnico-științifice cu alte țări, a fructificării creației științifice și tehnice mondiale, partidul nostru subliniază necesitatea lichidării mentalității de ploconire față de ceea ce vine din străinătate, necesitatea încrederii în forțele, în capacitatea cadrelor noastre. Influența calificării personalului asupra calității producției industriale se reflectă în toate momentele producției, în întregul flux al acesteia.

● Rolul sporit al cadrelor înalt calificate este cerut de **promovarea științei și tehnicii avansate —** condiție a dezvoltării, în continuare, într-un ritm intens și la un nivel calitativ înalt a industriei noastre socialiste, a întregii economii. Dependența crescîndă a dezvoltării de asimilarea în producție a cuceririlor științei și tehnicii constituie, în epoca contemporană, un fapt incontestabil. Creația științifico-tehnică contribuie din plin la sporirea forței transformatoare a omului, la mărirea avuției sociale ; înnoirile care au avut loc în acest domeniu reprezintă elementele cele mai active în potențarea rezultatelor muncii, în accelerarea progresului. Efortul făcut pentru cercetarea științifică este însă pe deplin valorificat în funcție și de acumularea de cunoștințe și formarea aptitudinilor prealabile, de existența cadrelor calificate. Atît creația științifico-tehnică în sine, cît și folosirea ei în producție sînt inseparabile de om. Știința devine factor real al dezvoltării intensive numai atunci cînd potențialul uman al țării este corelat cu cerințele progresului social-economic.

Partidul Comunist Român militează cu fermitate pentru dotarea economiei cu tehnica cea mai avansată ; cincinalul 1976—1980 este denumit cincinalul afirmării ample a revoluției tehnico-științifice contemporane în toate sectoarele economiei roromînești.

În concepția partidului nostru — așa după cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea sa la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării, — **„progresul continuu al științei — devenită astăzi o puternică forță materială de producție — are o importanță vitală pentru însuși succesul operei istorice de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre noi culmi de progres și civilizație (...) Această mare operă constructivă nu se poate realiza decît pe baza celor mai avansate cuceriri ale cunoașterii umane. Societatea socialistă și comunistă trebuie să fie societatea celei mai înalte productivități, a celei mai raționale organizări a producției și a vieții sociale, a celui mai înalt nivel de civilizație materială și spirituală“.**

În perioada cincinalului 1976—1980 vor avea loc asimilarea și punerea în fabricație a unui mare număr de mașini, utilaje și instalații noi și perfecționate. Totodată, la nivelul anului 1980, circa 45% din valoarea producției industriale se va realiza pe seama produselor noi și perfecționate. Toate acestea reclamă prezența forței de muncă înalt calificate în toate ramurile producției industriale.

● Gradul mai înalt de instruire profesională și de dezvoltare spirituală generală este **o condiţie a dezvoltării democraţiei socialiste**, a promovării curajoase a noului în industrie, ca şi în celelalte domenii de activitate. Calitatea superioară a factorului uman dă efect sporit gîndirii colective, contribuie la realizarea unui deziderat esenţial al democraţiei, anume adoptarea celei mai raţionale decizii la fiecare loc de muncă. Voltajul gîndirii ştiinţifice, tehnice şi organizatorice a lucrătorilor industriali sporeşte sub înrîurirea pregătirii lor profesionale, a orizontului de cunoştinţe în continuă dezvoltare.

Cînd vorbim de rolul factorului uman în producţia industrială, avem în vedere nu numai calificarea sa profesională, nu numai capacitatea lui de a crea bunuri, de a presta o activitate utilă. Pentru opera socială practică, de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, o mare însemnătate are şi formarea unor trăsături morale înalte, care să asigure acea **calitate umană superioară**, de care depinde, în mare măsură, gradul de echitate în viaţa socială, simţul datoriei, al răspunderii faţă de rezultatele muncii, promovarea raporturilor noi între oameni, a moralităţii publice etc.

- Perfecţionarea cadrelor calificate se realizează în continuare şi permanent prin : reciclare, adică împrospătarea şi îmbogăţirea periodică a cunoştinţelor profesionale ; policalificarea — obţinerea unei calificări suplimentare alături de profesia de bază ; recalificarea — schimbarea calificării, atunci cînd profesia obţinută mai înainte nu mai corespunde cerinţelor progresului tehnico-ştiinţific şi structurii moderne a economiei ; însuşirea de metode moderne în domeniul conducerii şi organizării ştiinţifice.

În lumina hotărîrilor Congresului al XI-lea al P.C.R., Plenarei comune a Comitetului Central al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României, din 21—22 iulie 1975, procesul de perfecţionare a cadrelor trebuie să fie în continuare îmbunătăţit. Problema esenţială o constituie necesitatea eliminării caracterului uneori formal al perfecţionării, a superficialităţii care se mai manifestă şi în acest domeniu. Parcurgerea diferitelor forme de perfecţionare trebuie să se oglindească, în toate cazurile, în efecte mărite ; cadrele respective să obţină realmente un spor de cunoaştere, să aibă un nivel de calificare mai ridicat şi care să se materializeze în rezultate superioare.

(În cadrul dezbaterilor, cursanţii vor aborda problemele din întreaga consultaţie, evidenţiind situaţia concretă din întreprindere, necesităţile care decurg din specificul locurilor de muncă în lumina politicii partidului privind asigurarea, formarea şi perfecţionarea forţei de muncă).

2. Obiectivele principale ale sistemului naţional de perfecţionare a pregătirii profesionale şi responsabilităţi stabilite pentru realizarea acestuia

SE DISTING DOUĂ LATURI FUNDAMENTALE inseparabile ale pregătirii forţei de muncă ; pe de o parte instruirea profesională, de specialitate, în conformitate cu sarcinile dezvoltării economico-sociale, formarea omului nou, cu o înaltă conştiinţă socialistă, cu un larg orizont de cultură. Absolventul de azi şi de mîine al şcolii trebuie să fie atît un bun specialist temeinic pregătit profesional, cît şi un militant, angajat în tranpunerea în viaţă a politicii partidului. Prin întreaga sa formaţie, el trebuie să slujească politica P.C.R., interesele celor ce muncesc, ale poporului român. **„Un bun specialist** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — trebuie să fie un om cu o cultură socială înaltă, cu o atitudine politică înaintată, cu o gîndire revoluţionară“.**

Deoarece produsul finit al şcolii — absolventul — trebuie să aibă o temeinică pregătire în dublu sens, menţionat mai sus, se înţelege că şi cadrele didactice trebuie să îndeplinească concomitent cele două funcţii : instruire profesională şi educaţie. **„Fiecare educator, învăţător şi profesor din întregul sistem de învăţămînt trebuie să fie un bun specialist în domeniul său, cît şi un bun educator comunist. Numai, îmbinînd aceste două calităţi, cadrele didactice îşi vor putea îndeplini în condiţii bune sarcina de înaltă responsabilitate şi onoare pe care o au în formarea tinerei generaţii“.**

Îndeplinirea vastului program de investiţii, prevăzut pentru întreaga perioadă a următorilor 15 ani, pînă în 1990, determină sporirea necesarului de forţă de muncă, o acţiune susţinută de formare profesională, şi de perfecţionare a acestui proces. În cincinalul 1976—1980, se prevede pregătirea profesională a 1,8—2 milioane persoane, prin toate formele de instruire ; se vor pregăti 1 550—1 700 mii muncitori calificaţi şi 250—300 mii tehnicieni, maiştri, ingineri şi alte cadre de specialitate.

În concepţia P.C.R., învăţămîntul constituie factorul principal de educare şi formare a tineretului, a întregului popor, el are rolul primordial în realizarea prevederilor în domeniul pregătirii forţei de muncă. Este de remarcat înainte de toate ridicarea nivelului obligatoriu al pregătirii generale a populaţiei apte de muncă. În perioada 1976—1980 se va încheia şi perfecţiona generalizarea învăţămîntului de 10 ani (inclusiv prima treaptă a liceului), iar după 1980, pînă în 1990, se va trece treptat la generalizarea celei de a doua trepte a liceului, astfel încît să se asigure cuprinderea întregului tineret în învăţămîntul de 12 ani. De aici se pot desprinde, şi alte aspecte : a) parcurgerea obligatorie a învăţămîntului de 10 ani asigură o pregătire unitară ştiinţifică şi de cultură generală a întregului tineret, indiferent de treapta ulterioară, pe care fiecare o urmează în calificarea profesională, muncitor, ţăran cooperator, inginer, economist, medic, profesor etc. ; b) chiar în cadrul primei trepte a liceului se va asigura şi o anumită pregătire profesională, încît tinerii să se poată integra într-o activitate utilă societăţii.

- **Desăvîrşirea pregătirii profesionale** a cadrelor pentru industrie, ca şi pentru alte ramuri, se realizează prin parcurgerea treptei a doua a liceului şi a altor forme şi trepte de instruire profesională. Există şi forme speciale pentru desăvîrşirea pregătirii profesionale şi pentru absolvenţii treptei I a liceului care nu urmează treapta a II-a la învăţămîntul de zi. Va fi astfel vorba de o calitate mult mai înaltă a factorului uman al producţiei, a populaţiei ţării ; oricare cetăţean, din generaţiile respective, va fi absolvent a minimum 10 şi respectiv 12 clase de şcoală.

- **Perfecţionarea pregătirii forţei de muncă** constituie un proces complex care, în esenţă, presupune, introducerea a ceea ce este nou, avansat şi eficient în întregul sistem de învăţămînt, astfel încît cadrele calificate să corespundă pe deplin cerinţelor diversificate ale economiei şi vieţii sociale, cerinţelor progresului tehnic şi ale promovării metodelor ştiinţifice de conducere, necesităţilor formării multilaterale a omului societăţii socialiste. Mersul înainte al economiei noastre naţionale necesită perfecţionarea instrucţiei publice de toate gradele.

În lumina documentelor şi hotărîrilor P.C.R., a indicaţiilor date de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, se impun atenţiei mai multe direcţii în care se produc perfecţionări în sistemul de pregătire a cadrelor. Una dintre acestea o reprezintă **predarea în şcoli a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi thenicii contemporane.** Obţinerea unei competenţe mai înalte a lucrătorului din industrie, ca şi din celelalte ramuri ale economiei, necesită perfecţionări, înnoiri în conţinutul întregului sistem de cunoştinţe ştiinţifice care se predau în toate treptele procesului de instruire şi educare, în întregul arsenal de forme şi metode de învăţămînt. O mare răspundere revine întreprinderilor industriale, centralelor, ministerelor.

- O altă direcţie a politicii P.C.R. de perfecţionare a pregătirii forţei de muncă o constituie **integrarea învăţămîntului cu producţia şi cercetarea.** Şcoala va asigura tinerilor nu numai cunoştinţe profesionale solide, dar şi deprinderi practice temeinice pentru exercitarea profesiei.

În acest domeniu o mare însemnătate are educarea pentru muncă, educaţia cetăţenească a tineretului. **„Prin legarea tot mai strînsă a învăţămîntului cu producţia şi cercetarea, prin cultivarea interesului şi pasiunii pentru învăţătură şi muncă practică** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, în Cuvîntarea rostită la Congresul al X-lea al U.T.C., Conferinţa a X-a a U.A.S.C.R. şi la cea de a III-a Conferinţă Naţională a Organizaţiei Pionierilor, în noiembrie 1975 — **şcoala trebuie să-i pregătească pe tineri ca adevăraţi revoluţionari, capabili să aducă o contribuţie cît mai eficientă în toate domeniile de activitate, acolo unde sînt solicitaţi de societate, la înfăptuirea Programului partidului de edificare a socialismului şi comunismului în România“.**

- Altă direcţie a perfecţionării pregătirii forţei de muncă din ţara noastră în actuala etapă, o reprezintă **asigurarea unei calificări complexe, cu profil larg**, în concordanţă cu cerinţele de dezvoltare modernă a economiei. Înnoirile rapide şi uneori imprevizibile, ce au loc în ştiinţă şi tehnică, dau naştere fenomenului de uzură morală a unor cunoştinţe de specialitate şi deprinderi, încît unele părţi sau detalii ale lor îşi reduc sau îşi pierd valoarea practică. În asemenea împrejurări, capătă mare însemnătate stăpînirea în profunzime a cunoştinţelor fundamentale teoretice şi practice din fiecare domeniu — condiţie a perfecţionării şi adaptării rapide la cerinţele muncii. În ţara noastră, în învăţămîntul profesional numărul meseriilor s-a redus de la 279 la 99 (în anul 1974) ; în învăţămîntul liceal — de la 110 specialităţi s-a ajuns la circa 70 ; în învăţămîntul superior de la 155 specialişti la 89.

3. Formele de pregătire a forţei de muncă pentru industrie şi sarcinile stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R.

PARCURGEREA învăţămîntului obligatoriu oferă baza teoretică şi practică generală pentru desăvîrşirea pregătirii speciale, a calificării profesionale la diferite grade de complexitate a muncii.

- **Calificarea profesională a muncitorilor industriali.** Progresul tehnic contemporan nu diminuează, ci sporește exigențele față de calificarea acestora ; mecanizarea, electrificarea, chimizarea și automatizarea producției reclamă stăpînirea de către muncitorul industrial a unui volum sporit de cunoștințe și într-o structură nouă, determină ridicarea gradului de calificare.

Calificarea muncitorului industrial modern nu se identifică cu simpla deprindere de a utiliza mașinile-unelte. Priceperea muncitorului de a pune în funcțiune și a utiliza strungul, banda rulantă într-o fabrică de încălțăminte, instalația de extracție a țițeiului, tractorul sau locomotiva etc. constituie numai o parte a calificării. Muncitorii trebuie să fie nu simpli mînuitori ai mașinilor, oameni care să lucreze în virtutea obișnuinței, ci să participe creator la procesul de producție. Pe lîngă deprinderea de a utiliza mijloacele de producție este necesar ca ei să posede cunoștințe teoretice și practice solide privind construcția, modul de funcționare, regimul de lucru al mașinilor deosebit de complexe, întreținerea și revizuirea lor etc ; în pregătirea profesională se includ și cunoștințe din domeniile fizicii, mecanicii, electronicii, hidraulicii, economiei, organizării și conducerii etc.

Sub impulsul înnoirilor în baza tehnică-materială a producției, conținutul muncii include în sine din ce în ce mai multe elemente științifice, ceea ce determină sporirea exigențelor față de pregătirea lucrătorilor.

De asemenea, dezvoltarea în ritm înalt a forțelor de producție, utilizarea superioară a resurselor de materii prime și energie, modernizarea tehnologiilor, ridicarea parametrilor calitativi ai produselor industriale, creșterea productivității muncii ridică cerințe tot mai mari față de nivelul calificării personalului muncitoresc și al celorlalte categorii de lucrători.

● Dotarea producției cu tehnica avansată constituie o trăsătură a politicii partidului și statului nostru. Există însă o mare diversitate de activități — unele mai complexe, altele mai puțin complexe, unele de bază, altele auxiliare.

Deoarece în cadrul categoriei de muncitori, funcțiile care trebuie îndeplinite sînt diferite, sînt „etajate“ prin complexitatea lor, înseamnă că, obiectiv, nu toate necesită același volum de cunoștințe, aceeași durată de pregătire. Unele sînt cunoștințele și complexitatea lor în cazul electricianului de locomotive Diesel electrice, al strungarului în metal, al rectificatorului în construcții de mașini, al electrotehnicianului, al operatorului chimist, al oțelarului etc. și altele, în cel al forjorului, turnătorului, formatorului, macaragiului în industrie, al croitorului în industria confecțiilor, vopsitorului, mozaicarului și tîmplarului, în domeniul construcțiilor, ale muncitorului forestier etc. Cu alte cuvinte, noțiunea de „calificat“, deși aceeași pentru toți muncitorii, ea are conținut inegal și necesită eforturi și forme diferite de instruire. Corespunzător acestei situații, există și **diferite forme de calificare a muncitorilor.** De asemenea, noua concepție asupra învățămîntului obligatoriu, îndeosebi legarea lui de producție, asigură absolventului o pregătire practică mai bună decît pînă acum, și deci **posibilitatea desăvîrșirii profesionale într-un interval de timp mai scurt.**

În general, școala va ocupa locul central în formarea personalului muncitoresc. Aceasta și pentru faptul că funcționalitatea forței de muncă a muncitorului în socialism incumbă îndeplinirea de către acesta a unei largi varietăți de acțiuni și comportamente ; în dubla sa calitate — de om al muncii și de proprietar al mijloacelor de producție, el este solicitat nu numai să execute corect gama operațiunilor de producție ce-i definesc specialitatea, ci să participe activ și la organizarea și conducerea activității economice, la progresul tehnico-științific, la descoperirea și eliminarea deficiențelor în muncă etc.

Caracterul multiplu al funcțiilor de muncă, stratificarea lor verticală, în dependență de complexitate și răspundere, obligă învățămîntul și la **pregătirea de cadre la nivel mediu și nivel superior.** Progresul științifico-tehnic contemporan nu desființează necesitatea lor, ci le modifică conținutul muncii, funcțiile pe care trebuie să le îndeplinească.

În Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. se prevede satisfacerea cît mai deplină a nevoilor de cadre pentru toate sectoarele de activitate.

Mersul ascendent al economiei și culturii noastre socialiste în etapa actuală determină necesitatea unor perfecționări și înnoiri în structura și conținutul învățămîntului de toate gradele. În perioada 1976—1980 se vor pregăti 550—600 mii muncitori în școlile profesionale, 750—800 mii la cursurile de calificare de scurtă durată și 250—300 mii prin învățămîntul liceal. Învățămîntul superior și postliceeal va fi absolvit, în perioada actualului cincinal, de 180—200 mii persoane, din care 83 mii vor fi ingineri și subingineri.

● În concordanță cu modernizarea producției industriale, se va acorda o atenție deosebită **pregătirii cadrelor în meserii din ramurile industriale de bază,** în special din construcția de mașini — electronică, electrotehnică, mașini-unelte, optică, mecanică fină, utilaje tehnologice, din domeniile chimiei, metalurgiei, industriei miniere.

● **Îmbunătățirea calitativă a pregătirii elevilor și studenților sporirea eficienței învățămîntului.** Școlile profesionale, cursurile de calificare și celelalte forme de pregătire a personalului muncitoresc, învățămîntul superior trebuie să ofere producției cadre cu temeinice cunoștințe. La aceasta sînt chemate să-și aducă contribuția : programele de învățămînt judicios elaborate ; îmbunătățirile de conținut și buna organizare a procesului de instruire, integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția ; asigurarea disciplinei corespunzătoare în învățămînt și în producție a ucenicilor, elevilor și studenților ; creșterea responsabilității, a spiritului de exigență, de muncă și ordine din partea factorilor de răspundere din școli.

● Una din marile probleme pe care P.C.R. le ridică, în prezent, în fața **învățămîntului superior** este unirea strînsă a acestuia cu cercetarea și producția, reorganizarea lui într-o concepție unitară, pe o bază nouă, revoluționară, în concordanță cu cerințele concrete ale dezvoltării actuale și în perspectivă a societății românești. În această concepție a partidului nostru, școala superioară are de îndeplinit un rol complex : formarea de specialiști de înaltă calificare și, totodată, sporirea aportului ei la dezvoltarea cercetării științifice, la îndeplinirea planurilor de producție și la impulsionarea progresului în toate domeniile de activitate.

● **Accentuarea aspectelor educative ale învățămîntului,** în sensul formării oamenilor pentru muncă. Cadrele didactice, întregul sistem educațional trebuie să formeze și să dezvolte la toți tinerii conștiința socialistă, atitudinea înaintată față de muncă, sentimentul datoriei, al grijei pentru apărarea și creșterea avuției naționale.

Volumul, structura profesională și nivelul de calificare a cadrelor au caracter dinamic. Previziunea asupra ritmului, intensității și sferei de aplicare a progresului tehnico-științific obligă la un proces similar și în privința formării și perfecționării lucrătorilor. Simultan cu apariția de noi ramuri și subramuri ale producției, progresul în tehnică și știință generează necesități noi de forță de muncă și deci noi proporții în pregătirea și repartizarea cadrelor.

Prospectarea efectelor procesului tehnico-științific este deosebit de importantă și din punct de vedere al optimizării corelației din cadrul forțelor de producție. Ritmul de însușire de către oameni a cunoștințelor avansate condiționează ritmul aplicării în producție a rezultatelor dezvoltării științei și tehnicii.

prof. univ. dr. Constantin ENACHE

ÎNTREBĂRI

1. Necesitatea pregătirii forței de muncă înalt calificate în domeniul industriei și perfecționarea acesteia în etapa actuală ;

2. Perfecționarea întregului sistem de învățămînt — cerință a progresului economico-social ; obiectivele principale ale acestui proces ;

3. Formele de instruire a personalului muncitoresc, a cadrelor cu pregătire medie și a celor de nivel superior, din industrie.

4. Sarcini și responsabilități stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R.

BIBLIOGRAFIE

Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, București, 1975, partea a III-a, p. 65—71 ; 93—95 ; partea a IV-a ; p. 106—117 ; partea a VI-a, p. 135—138 ; partea a VIII-a, p. 153—160 ; partea a IX-a, p. 165—173.

Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990. Ed. politică, București, 1974, p. 10 ; 14—15 ; 61—64 ; 87—88.

Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, în volumul Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român. Ed. politică, București, 1975, p. 816—823.

Nicolae Ceaușescu, Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului, Ed. politică, București, 1974, p. 60—63 ; 73—74 ; 82—97.

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu“, Ed. politică, București, 1975, p. 8 ; 12—16 ; 25—27.

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României. 21—22 iulie 1975, Ed. politică, București, 1975, p. 45—47 ; 58—61.

Alte recomandări : Politica partidului în domeniul învățămîntului si pregătirii profesionale a forțelor de muncă. Ioan Totu. Revista Economică, nr. 7 din 20 II. 1976 ; Strategii privind pregătirea și utilizarea resurselor de muncă. Ana Drăgan, Revista Economică nr. 4 din 30 I. 1976.

PROTECŢIA MEDIULUI NATURAL – necesitate a asigurării creşterii economice în condiţiile revoluţiei ştiinţifice şi tehnice

ABORDÎND problema protecţiei mediului natural ca cerinţă internă a asigurării creşterii economice în condiţiile revoluţiei ştiinţifice şi tehnice, vreau să mă opresc, pe scurt, asupra cîtorva probleme.

1 Faptul că procesul muncii reprezintă un schimb de materii între om şi natură pune în centrul atenţiei : a) menţinerea condiţiilor necesare funcţionării omului ca parte integrantă a naturii ; b) asigurarea continuităţii schimbului de materii între om şi natură în contextul progresului economic ; c) responsabilitatea omului pentru schimbul de materii dintre el şi natură, omul fiind factorul activ în acest proces.

Protecţia mediului natural nu-i altceva decît protecţia resurselor naturale pentru existenţa umană : sol, subsol, apă, aer, peisaj, resurse de energie, floră, faună etc. şi, prin aceasta, nu numai o condiţie, dar şi o formă a creşterii economice contemporane. Ea reprezintă protecţia omului, iar deteriorarea mediului natural — autosărăcirea omului, înrăutăţirea condiţiilor de existenţă ale speţei umane. De aci şi apariţia, în teoria creşterii economcie, pe lîngă funcţiile de producţie, a funcţiei de protecţie a mediului.

2 Abordarea protecţiei mediului ca cerinţă internă a creşterii economice în condiţiile revoluţiei ştiinţifice şi tehnice ce se desfăşoară în lumea contemporană presupune considerarea contradicţiei dintre mediul creat de om şi mediul natural sub cele două forme fundamentale ale ei : prima, cea a contradicţiei dintre varietatea şi dimensiunile nevoilor mediului creat de om, pe de o parte, şi varietatea plus volumul resurselor oferite de natură, pe de altă parte ; a doua — contradicţia dintre mediul creat de om şi cel natural, sub aspect ecologic. Acest lucru este deosebit de important întrucît reducerea problemei doar la aspectul poluării ar însemna o abordare îngustă, insuficientă a problemei, cea de a doua formă a contradicţiei fiind indisolubil, legată de prima, iar modalităţile de soluţionare a ei în bună măsură legate tot de soluţionarea primei.

La rîndul ei, examinarea de ansamblu a raportului dintre revoluţia ştiinţifică-tehnică şi problema protecţiei mediului natural duce la concluzia că procesul de creştere economică în condiţiile revoluţiei ştiinţifice şi tehnice este pîndit de o serie întreagă de fenomene de degradare a mediului natural în toate subsistemele sale, dar, ceea ce-i cu totul remarcabil, mînuită corespunzător din punct de vedere economic, social, politic şi cultural, revoluţia ştiinţifică şi tehnică poate oferi toate mijloacele necesare protecţiei eficiente a mediului natural, prevenirii degradării sale şi învingerii cauzelor care conduc la dezechilibre ecologice. Cu alte cuvinte, nu revoluţia ştiinţifică şi tehnică este responsabilă pentru dezechilibrele ecologice, ci modul în care este ea folosită ; răspunderea aparţine omului şi, prin el, organizării economico-sociale care nu-i capabilă să utilizeze revoluţia ştiinţifică şi tehnică în modul cuvenit pentru asigurarea celor mai bune rezultate necesare societăţii umane şi preîntîmpinarea efectelor negative. Şi, în acest context, trebuie spus că războiul este cel mai dezastruos mod de utilizare a ei !

3 Măsura şi modul utilizării mediului natural depind nu numai de nivelul tehnicii şi al ştiinţei în diferitele perioade, ci şi de felul orînduirii social-economice. Sub acest aspect, întemeiat pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie şi maximizarea profitului ca funcţie — scop a producţiei, capitalismul a jefuit concomitent forţa de muncă şi natura. Ajungerea la criza sistemului social şi economic capitalist, pe de o parte, şi la criza ecologică, pe de altă parte, a fost, de ceea, istoriceşte inevitabilă. Drept urmare, dacă revoluţiei socialiste îi revine sarcina să pună capăt sistemului capitalist şi să creeze o lume economică mai raţională şi mai dreaptă, noii societăţi socialiste îi revine sarcina să înfăptuiască revoluţia ecologică, asigurînd concordanţa necesară între motivările acţiunii oamenilor şi legile dezvoltării naturii. Este cazul aci să citez cuvintele lui Friedrich Engels : „faptele ne amintesc la fiecare pas că nu stăpînim nicidecum natura aşa cum stăpîneşte un cuceritor un popor străin... că toată stăpînirea noastră asupra naturii constă în posibilitatea pe care o avem, spre deosebire de toate celelalte fiinţe, de a-i cunoaşte legile şi a le aplica în mod adecvat“ 1). Iar, la rîndul său, Marx scria : „...producătorii asociaţi reglementează în mod raţional schimbul de substanţe cu natura, îl controlează, nu mai sînt dominaţi de el ca de o forţă oarbă, îl realizează cheltuind minimum de energie în condiţiile cele mai demne şi mai adecvate naturii umane“ 2).

Aşadar, relaţiile sociale de producţie trebuie puse în concordanţă nu numai cu forţele sociale de producţie, ci şi cu exigenţele naturii în condiţiile unor forţe sociale de producţie date, altfel dezvoltîndu-se contradicţii a căror agravare poate lua forme dintre cele mai dăunătoare societăţii.

Aceasta înseamnă că una din sarcinile ştiinţelor sociale în condiţiile actuale constă în a da legii concordanţei, ca lege obiectivă de mişcare a societăţii omeneşti, o interpretare ştiinţifică mai cuprinzătoare decît eram obişnuiţi, adică ţinînd cont de complexitatea crescîndă a raportului om-mediu natural în contextul revoluţiei ştiinţifice şi tehnice.

4 În virtutea proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie, societatea conduce în mod coordonat, planificat, procesul reproducţiei la scară macroeconomică şi poartă răspunderea nemijlocită pentru gospodărirea raţională a resurselor naturale în interesul ei ca entitate istorică şi parte componentă indisolubilă a comunităţii umane mondiale. Orice omitere sau neglijare a acestei necesităţi obiective poate duce la impas procesul de ansamblu al reproducţiei lărgite şi creşterii economice. În lumina exigenţelor revoluţiei ştiinţifice şi tehnice, aceasta înseamnă că **se impune asigurarea unei unităţi între progresul ştiinţifico-tehnic consacrat producţiei, cu cel consacrat apărării naturii şi cu cel al mecanismelor economice, sociale şi politice prin care se desfăşoară raporturile dintre societate şi natură.** De aci, necesitatea ca :

a) progresul ştiinţific şi cel tehnic să fie înfăptuite nu numai ca progres ştiinţifico-tehnic-economic ci şi ca progres ştiinţifico-tehnic-ecologic ;

b) echilibrul general economic dinamic să cuprindă în el obligativitatea asigurării echilibrului dinamic ecologic, cu atît mai mult cu cît producerea dezechilibrelor ecologice conduce la dereglarea economiei ;

c) optimul economic trebuie reconceput în sensul includerii în el a considerării calităţii mediului natural de care are nevoie societatea. În orice caz, în socialism, nu poate fi vorba de optimum economic general dacă se risipesc resursele iar calitatea mediului se deteriorează. Aceasta înseamnă că înseşi formularea exigenţelor legii de mişcare, legii economice fundamentale a socialismului, care exprimă şi funcţia — scop (obiectiv) a sistemului, trebuie înnoită ştiinţific spre a include şi exigenţele calităţii mediului ;

d) elaborarea planului de dezvoltare economică şi socială este precedată atît de o prognoză ştiinţifică, tehnică şi tehnologică, dar ar fi necesară, pe baza ei, şi o prognoză ecologică, pentru ca populaţia şi factorii de decizie economico-socială şi politică să poată adopta măsurile privind dezvoltarea economică(strategia ritmului, cea structurală, cea a repartizării teritoriale a forţelor de producţie etc.), cu luarea în considerare a tuturor elementelor necesare, ceea ce presupune şi elaborarea unui model de dezvoltare ecologică.

5 Din punctul de vedere al reproducţiei lărgite şi creşterii economice, protejarea mediului natural presupune, legic, includerea costurilor protecţiei în costul producţiei sociale. În societatea capitalistă, datorită proprietăţii private asupra mijloacelor de producţie şi goanei după profit, care fac din orice producător un concurent necruţător, fiecare celulă economică (întreprindere) tinde să scape de acele costuri privind mediul pe care le poate arunca în seama celorlalte sau a societăţii în ansamblu. De aci şi dificultăţile „internalizării“ aşa-numitelor „externalities“, costuri derivînd din daune provocate altora de către activitatea desfăşurată de o întreprindere dată. În fond, avem aci şi dovada falsităţii vechii teze — durînd încă din timpul lui Adam Smith — potrivit căreia, în capitalism, optimul economic general ar reprezenta suma optimurilor individuale.

În interiorul economiei naţionale care se desfăşoară pe baze socialiste, datorită faptului că mijloacele de producţie constituie proprietate socială, teoretic, nu-i

---

1) **K. Marx, Fr. Engels,** Opere, vol. **20,** Bucureşti, Edit. politică, 1964, p. 478.

2) **K. Marx, Fr. Engels,** Opere, vol, **25,** Bucureşti, Edit. politică, 1973, p. 358.

posibil ca pagubele să fie aruncate de un proprietar asupra altuia. Cu toate acestea, autonomia gestionară a unităților economice creează o ambianță care, în unele momente, poate permite ca o unitate economică să lase (nedeclarat) unele daune privind mediul, a fi suportate de către alții. Nu trebuie uitat însă că, în socialism, autonomia unităților economice nu este totuși absolută, ci subordonată conducerii unitare a ansamblului economiei naționale, iar acest lucru permite acțiuni coordonate la nivel macroeconomic atît privind asigurarea protecției mediului cît și imputarea corespunzătoare a costurilor ce derivă din această acțiune. Cînd paguba, respectiv cheltuiala este transferată cetățenilor înseamnă că întreprinderea generatoare o acoperă pe seama proprietății personale a acestora ceea ce este ilegal, inechitabil și lovește în nivelul de trai al populației, iar cînd, într-un fel sau altul, transferă costul asupra societății în ansamblu, înseamnă că mușcă pe ascuns din venitul național prezent și viitor. În ambele cazuri, deci, procedeul este contrar legii economice fundamentale a socialismului și, de aceea, împotriva eticii și echității socialiste.

A fost deci firesc ca statul nostru socialist să creeze o legislație care să pună ordine în acest domeniu potrivit naturii noului sistem economic. Și trebuie spus că, sub aspect legislativ, în domeniul protecției mediului natural, România este acum una din cele mai avansate țări ale lumii. Aceasta nu înseamnă însă deloc să se uite că **este necesar ca legislația protecției mediului să fie respectată cu rigurozitate și să se pună capăt cu fermitate oricărei încălcări a ei.** În plus, mai trebuie acționat în mod temeinic pentru **urmărirea costurilor totale de protejare a mediului, pe partizi, locuri și producțiile care le generează. Aceasta pentru ca îmbunătățirea gestiunii economice a unităților să determine economicește o mai plină de grijă gestiune a naturii în interesul societății, ca și o sporire a eficienței fondurilor consumate în vederea protejării mediului.**

Sub ambele aspecte însă, sistemul nostru informațional este încă deficitar, rămas în urmă ; sistemul conturilor contabile utilizate în unitățile economice și sistemul dărilor de seamă statistice nu urmăresc mișcarea globală și structurală a cheltuielilor pentru protecția mediului natural. Drept urmare, în mod obișnuit, nu se face nici analiza lor corespunzătoare și, de aceea, nici analiza cauzelor care le determină mărimea, a generatorilor lor și a posibilității sporirii eficienței tehnico-economice a cheltuielilor făcute pentru protecția mediului. Aducerea îmbunătățirilor cuvenite sistemului de conturi și dărilor de seamă statistice apare, astfel, ca o cerință de primă importanță.

6 Protecția mediului natural ca exigență internă a reproducției lărgite și creșterii economice atrage atenția și asupra necesității determinării volumului total al cheltuielilor făcute în acest scop ca și a situării lor în raport cu venitul național.

Sub primul aspect, problema a fost abordată teoretic de Serge-Christophe Kolm în studiul său „Macro-economia și mediul ambiant“, în care el formulează teorema potrivit căreia, „o societate trebuie să consacre mediului său natural o fracțiune din venitul ei global egală cu produsul compensabilității mediului natural prin costul marginal al degradării sale de către economie“ [3]. Teorema lui Kolm conține mult adevăr. Cu toate acestea ea nu satisface complet deoarece nu ține seama de faptul că :

a) este mai ieftin să previi degradarea mediului natural decît s-o repari. În plus, degradarea mediului natural antrenează și alte pagube economice care, odată produse, reprezintă o pierdere absolută. Deci, nu terapia, ci profilaxia trebuie să constituie regula de bază în protecția mediului natural (ceea ce, bineînțeles, nu exclude și necesitatea restaurării calității mediului acolo unde ea a fost deteriorată) ;

b) suma cheltuită atît pentru profilaxie cît și pentru terapie este dependentă nu numai de costul social al degradării mediului natural de către economie, ci și de eficiența tehnică și economică cu care se face cheltuiala, în sensul că sporirea eficienței reduce costul pe unitatea de efect pozitiv ;

c) investițiile în protecția mediului natural sînt capabile să aducă venit net.

Cu această ultimă remarcă, am ajuns la al doilea aspect al problemei, și el de stringentă însemnătate practică : cheltuielile pentru protecția mediului natural sînt productive sau neproductive ? Cu alte cuvinte, ele doar consumă venit național sau și determină producere de venit național ?

Considerăm că răspunsul trebuie să fie acela că ele sînt cheltuieli productive iar nu neproductive, deoarece protecția mediului natural, pe lîngă că-l întreține nealterat, îi dă și posibilități noi de progres și, prin urmare, nu numai că-i mentine valoarea de întrebuințare (prelungindu-i existența în timp), dar și contribuie la sporirea calității ei. Cheltuielile cu protecția mediului natural sînt, implicit, cheltuieli care conduc la crearea de plusprodus. Și mai trebuie spus că, de regulă, investițiile în protecția mediului atrag după ele efecte economice pozitive îndelungate care, adesea, se prelungesc cu mult dincolo de termenul de recuperare a investiției globale. Clarificarea problemei caracterului productiv al costurilor protecției mediului natural reprezintă o problemă de ascuțită însemnătate practică. Odată recunoscut acest caracter, nu mai este posibil cum se întîmpla uneori, ca ele să fie considerate „auxiliare“ și, nu odată, neglijabile, ci ca făcînd normal parte din cheltuielile obligatorii ale reproducției lărgite și creșterii economice. Or acest lucru presupune și preocuparea pentru sporirea eficienței tehnice și economice a acestor cheltuieli. Nu trebuie uitat că neefectuarea la timp a cheltuielilor pentru protecția mediului, atrage după sine pagube mult mai mari, fără a mai vorbi de pierderea de beneficii. Două exemple : în 1970, Japonia a pierdut de pe urma poluării mediului 8% din produsul național brut, iar România mai multe miliarde lei de pe urma inundațiilor din 1970 și 1975.

7 Degradarea mediului poate avea nu numai cauze naturale, tehnice, economice, administrative, politice sau generate de insuficienta cunoaștere științifică a lucrurilor, ci și cauze de ordin cultural. De aceea, considerăm că trebuie vorbit și de o bază să-i zicem așa, culturală (poate, ar fi mai bine de spus, inculturală) a multor forme de poluare și degradare a mediului (de ex. a peisajului) și despre necesitatea îmbinării acțiunii economice cu cea educativă în combaterea lor. În consecință, introducerea în școală a disciplinei „Protecția mediului natural“ se impune în mod obiectiv și urgent.

8 Din cele arătate pînă acum reiese că, în condițiile revoluției științifice și tehnice din zilele noastre este necesară dezvoltarea corespunzătoare a teoriei economice a reproducției potrivit noilor împrejurări. Alături de aspectele devenite tradiționale, reproducerea produsului social total, reproducerea forțelor sociale de producție și reproducerea relațiilor de producție, se impune a fi adăugată reproducerea mediului natural în concordanță cu interesele ansamblului societății umane. Drept urmare, se simte nevoia ca înseși schemele reproducției elaborate de Marx, să fie completate.

Pornind de la destinația produsului, pe lîngă sectorul I producător de mijloace de producție și sectorul II producător de bunuri de consum, apare necesară luarea în considerare a unui al III-lea sector, acela al activității de protejare și ameliorare a mediului natural (aceasta înseamnă, bineînțeles, și divizarea sectorului I nu în două ci în trei subdiviziuni : a) producția de mijloace de producție pentru producerea de mijloace de producție ; b) producția de mijloace de producție pentru producerea bunurilor de consum ; c) producerea de mijloace de producție pentru protecția mediului).

Drept urmare, în vederea urmăririi modului de realizare a produsului social, vom avea ;

$\mathrm{I}\ (C+M+V+P)$
$\mathrm{II}\ (C+M+V+P)$
$\mathrm{III}\ (C+M+V+P)$

în care :

C = valoarea mijloacelor de producție consumate ;

M = valoarea deteriorărilor mediului natural care trebuie prevenite sau fac necesară restaurarea și îmbunătățirea mediului :

V = retribuția lucrătorilor ;

P = plusprodusul, respectiv venitul net.

În cadrul reproducției simple, condițiile realizării vor fi :

a) $\mathrm{I}\ (C+M+V+P) = \mathrm{II}\ C + \mathrm{III}\ C$, ceea ce presupune $\mathrm{I}\ (V+P) = \mathrm{II}\ C$ și $\mathrm{I}\ M = \mathrm{III}\ C$;

b) $\mathrm{II}\ (C+M+V+P) = \mathrm{I}\ (V+P) + \mathrm{II}\ (V+P) + \mathrm{III}\ (V+P)$, respectiv $\mathrm{II}\ C - \mathrm{I}\ (V+P)$ și $\mathrm{II}\ M = \mathrm{III}\ (V+P)$;

c) $\mathrm{III}\ (C+M+V+P) = \mathrm{I}\ M + \mathrm{II}\ M + \mathrm{III}\ M$

În contextul reproducției lărgite, condițiile realizării ar putea fi formulate astfel :

a) $\mathrm{I}\ (C+M+V+P) > \mathrm{I}\ C + \mathrm{II}\ C + \mathrm{III}\ C$, iar nu doar față de $\mathrm{I}\ C + \mathrm{II}\ C$, ca în modelul clasic.

De aci :

b) $\mathrm{I}\ (V+P) + \mathrm{II}\ (V+P) + \mathrm{III}\ (V+P) > \mathrm{II}\ (C+M+V+P)$;

c) $\mathrm{I}\ M + \mathrm{II}\ M + \mathrm{III}\ M > \mathrm{III}\ (C+M+V+P)$.

Importanța introducerii protecției mediului natural în schemele reproducției constă în faptul că scoate în relief :

a) că, în ce privește calitatea lui, mediul natural devine tot mai mult dependent de desfășurarea rațională a procesului reproducției ;

b) că nu mai este posibilă reproducția lărgită fără asigurarea protecției mediului natural ;

c) că devenirea obligatorie a protecției mediului natural înseamnă o categorie nouă de costuri, ceea ce modifică modul tradițional de a privi structura costului și

prof. dr. doc.
N. N. CONSTANTINESCU
membru corespondent al Academiei
Republicii Socialiste România

(Continuare în pag. 32)

---

[3] Serge-Christophe Kolm, Macro-économie de l'environnement, în Revue de l'économie politique, nr. 4, din 1971, p. 597.

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

OPERA LUI ADAM SMITH ÎN ORBITA ACTUALITĂȚII

LA 9 martie a.c. se împlinesc două veacuri de la apariția primei ediții a operei capitale a fondatorului economiei politice burgheze clasice, Adam Smith — **Avuția națiunilor. Cercetare asupra naturii și cauzelor ei.** Acest bicentenar poate constitui un prilej de meditație, prin prisma contemporaneității, asupra unora din tezele marelui clasic, pe care scurgerea timpului nu le-a uzat moral. Evident, soluția nu poate fi o revenire la teoria economică de ansamblu a lui Smith, ci o actualizare a ideilor sale cu caracter progresist, filtrate prin prisma concepției marxiste și a realităților economice contemporane.

Menținerea în orbita actualității științifice a „Avuției națiunilor" este demonstrată de faptul că Adam Smith nu este un economist despre care se scrie doar în tratatele de istorie a doctrinelor economice. Discuțiile **pro** și **contra** în jurul ideilor conținute în „Avuția națiunilor" nu au încetat nici în prezent. Nu există lucrare nouă de economie politică în care să nu se facă referire la ideile sale, indiferent dacă acestea sînt acceptate sau combătute. Este semnificativ că, în privința a nenumărate aspecte controversate ale științei economice contemporane se poate găsi în opera lui Adam Smith un punct de vedere generator de reflecții sau o sugestie de orientare a cercetării pe o cale fertilă.

Într-o lucrare recentă — **Anticapitalismul,** avînd subtitlul „Încercare de reabilitare a economiei politice" — Paul Fabra releva că tendințele dominante din gîndirea economică contemporană își au originea în opera economică a lui Adam Smith: „autorul **Avuției Națiunilor** este inspiratorul comun al celor două doctrine economice oficiale între care se împarte lumea de astăzi" 1). Economistul și ziaristul francez avea în vedere teoria marxistă a valorii și marginalismul. Nu ne vom opri aici la modul cum se motivează această a doua orientare ca avîndu-și originea în opera lui Smith. Se știe că, în pofida inconsecvențelor și erorilor, Adam Smith a fost acela care a formulat teza, potrivit căreia munca este sursa valorii, indiferent de ramura de producție. Această teză a fost preluată și dezvoltată pînă la capăt de știința economică marxistă. Tocmai pe această bază a fost elaborată piatra unghiulară a economiei politice marxist-leniniste — teoria plusvalorii.

Perenitatea operei economice a lui Adam Smith constă în faptul că ea constituie o pledoarie argumentată în favoarea muncii sociale — ca sursă primară a avuției naționale.

Încă din celebra primă frază din „Avuția națiunilor" el relevă cu deosebită fermitate concepția sa despre rolul determinant al muncii în societate, stabilind o dată pentru totdeauna temelia pe care poate fi creată știința economică: „Munca anuală a oricărei națiuni constituie fondul care din totdeauna o aprovizionează cu toate bunurile necesare și de înlesnire a traiului, pe care le consumă anual și care constau totdeauna, fie în produsul imediat al acestei munci, fie în ceea ce se cumpără cu acest produs de la alte națiuni"2). A uita acest adevăr elementar echivalează cu pierderea înțelegerii semnificației reale a actului economic, ceea ce nu întîmplător s-a produs în evoluția gîndirii economice nemarxiste, care a pus pe planul al doilea rolul muncii în societate, substituind-o în elaborarea teoriei valorii cu utilitatea. Pentru a ieși din impas, unii economiști occidentali au început să se preocupe de reevaluarea concepției smithiene despre muncă. Astfel, referindu-se la fraza mai sus citată, profesorul canadian V. W. Bladen afirmă: „Economia neoclasică, cu preocuparea ei pentru alocarea rațională a resurselor deficitare între utilizări alternative, a respins noțiunea de cost uman și a stabilit conceptul de cost alternativ de oportunitate. Pentru a înțelege clasicii este necesar să se reconsidere noțiunea de cost și în decursul acestei reconsiderări s-ar putea descoperi că vechea noțiune este încă relevantă... deși — nu uita să adauge V.W.B. — nu pentru teoria alocării și a valorii de schimb 3). După opinia lui Bladen, determinarea costurilor în ore de muncă ar prezenta un interes pentru studiul izvoarelor avuției naționale. Este concludentă grija de a limita implicațiile însușirii tezei smithiene.

Modul în care Smith tratează distincția dintre munca productivă și cea neproductivă — subliniind că avuția națională este creată numai de lucrătorii productivi — este considerat de către Marx ca fiind unul dintre cele mai mari merite științifice ale autorului „Avuției națiunilor". Evident incontestabilă, această distincție a lui A. Smith a constituit un mare pas înainte în evaluarea surselor de creștere a venitului național. Mercantiliștii pledau pentru o balanță comercială activă, afirmînd că numai prin activizarea schimbului internațional de mărfuri se sporește avuția națională. Fiziocrații susțineau că singura muncă productivă este cea agricolă, deoarece numai în agricultură ar avea loc procesul de creare a valorii. Receptiv față de manifestările evidente ale revoluției industriale din epoca sa, Adam Smith a

---

fișe

În România, latura calitativă a creșterii a căpătat o pondere semnificativă.

• *Este una din ideile directoare elocvent demonstrate în studiul publicat în revista ERA SOCIALISTĂ (nr. 4/1976) de acad. prof. Manea Mănescu, membru al Comitetului politic executiv al C.C. al P.C.R., primul ministru al guvernului Republicii Socialiste România. Bazat pe o analiză multisectorială și multifactorială riguroasă, a multiplelor procese antrenate de puternicul dinamism al economiei românești în cei peste 25 de ani de dezvoltare planificată, autorul reliefează accelerarea progresului în ultimul deceniu și în special în cincinalul 1971–1975 și care se detașează ca perioada cea mai rodnică. Amploarea și rigoarea analizei pun în evidență profundele transformări structurale, calitative care s-au produs în dezvoltarea economică-socială a țării și care se exprimă concludent pe multiple planuri. Accentuarea procesului de modernizare a structurii producției industriale, creșterea prioritară a ramurilor vitale pentru generalizarea rapidă a progresului tehnic în economie, pentru automatizarea proceselor de producție, omogenizarea dezvoltării economico-sociale a teritoriului, larga deschidere spre revoluția tehnico-științifică, creșterea rentabilității în activitatea economică, prezența activă în diviziunea internațională a muncii, perfecționarea vieții economico-sociale și creșterea nivelului de trai al poporului sînt cîteva din jaloanele de bază ale acestei ample cercetări.*

Acad. prof. Manea Mănescu sondează cu deosebită pertinență implicațiile și semnificațiile proceselor economice analizate, scoțînd în evidență faptul că ceea ce se detașează în cincinalul 1971–1975, comparativ cu perioadele anterioare, cînd ponderea cheltuielilor materiale în produsul social urma o linie ascendentă, este tendința evidentă de scădere a acestei ponderi, fapt ce oglindește sintetic creșterea eficienței activității economice. Devansarea ritmului de creștere a produsului social de către venitul național are repercusiuni dintre cele mai pozitive asupra ritmului și proporțiilor dezvoltării. S-au creat, astfel, importante resurse suplimentare pentru intensificarea progresului economico-social, premise favorabile pentru ca cincinalul actual să fie perioada amplei afirmări a revoluției tehnico-științifice în țara noastră.

Așa cum menționa autorul, România orizontului '80 se va înfățișa întregii lumi ca o țară prosperă, cu o structură economică modernă, cu un nivel ridicat de civilizație. Prevederile planului 1976–1980 țin seama, pentru fiecare ramură, de necesitatea de a accelera modernizarea structurilor, de a ridica substanțial calitatea și nivelul tehnic al produselor. În acest scop, realizînd indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se va pune accentul pe accelerarea creșterii productivității muncii, gospodărirea cu simț de răspundere a patrimoniului național, ridicarea rentabilității în toate domeniile de activitate, creșterea potențialului de creație științifică al țării.

Dinamica forțelor de producție

• *În articolul* Sistemnii podhod k issledovaniiu ekonomiceskogo razvitiia *(O abordare sis-*

extins sfera muncii productive pentru întreaga activitate din sfera producătoare de bunuri materiale. În prezent, în condițiile revoluției din știința și tehnica contemporană, se pune problema dezvoltării concepției smithiene în spiritul modului său de a gîndi.

După două secole de dezvoltare economică într-un ritm necunoscut anterior, au intervenit schimbări structurale de natură calitativă în economia modernă, care au complicat distincția dintre munca productivă și cea neproductivă. Sfera noțională a muncii productive s-a extins continuu, manifestîndu-se tendința de a cuprinde activități economice care mai înainte erau considerate neproductive. Totuși distincția făcută de Adam Smith își păstrează actualitatea, deoarece valorile materiale nu se produc decît în procesul muncii productive.

Preocuparea lui Adam Smith de a căuta o explicație a mecanismului de funcționare a economiei naționale în direcția acțiunii unor legi obiective în cadrul unui sistem nu este departe de formulările moderne din teoria generală a sistemelor. Împletind calitatea de fiu credincios al secolului enciclopediștilor cu cea de ideolog al burgheziei industriale în ascensiune, Adam Smith considera economia capitalistă ca o expresie a unei „ordini naturale", reglementate de legi naturale eterne. Deși concepția în sine nu era absolut originală în epoca respectivă, viziunea sa era atotcuprinzătoare și deosebit de plastică, după cum rezultă din celebra frază a lui Adam Smith, după care omul „e condus de o mînă invizibilă, ca să promoveze un scop ce nu face parte din intenția lui". (vol. 1, p. 305). Semnificația economică reală a acestei „miini invizibile" pe care intuiția lui A. Smith a introdus-o în știința economică a preocupat generații de economiști și a provocat controverse interminabile în istoria gîndirii economice. Într-o accepție modernă, s-ar putea vorbi de o concepție cibernetică asupra economiei naționale, în care se presupune o autoreglare a mecanismului economic în sensul orientării obiectivelor individuale spre finalități care au în vedere ansamblul. Este adevărat că experiența istorică a modului de producție capitalist nu confirmă o armonizare a sistemului, fiind vorba de interese de clasă divergente, opuse ; dar o asemenea perspectivă istorică nu i se putea pretinde unui economist englez din secolul al XVIII-lea, convins de superioritatea și veșnicia capitalismului. Problema reglării sistemului economic continuă să preocupe teoria modernă a dinamicii economice.

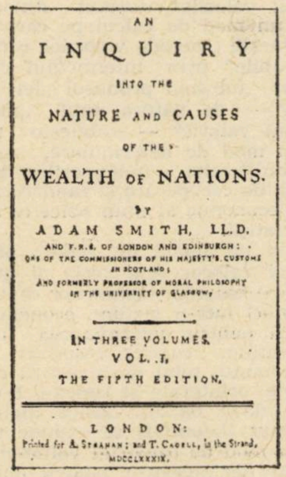

AN
INQUIRY
INTO THE
NATURE AND CAUSES
OF THE
WEALTH OF NATIONS.
BY
ADAM SMITH, LL.D.
AND F.R.S. OF LONDON AND EDINBURGH:
ONE OF THE COMMISSIONERS OF HIS MAJESTY'S CUSTOMS
IN SCOTLAND;
AND FORMERLY PROFESSOR OF MORAL PHILOSOPHY
IN THE UNIVERSITY OF GLASGOW.

IN THREE VOLUMES.
VOL. I.
THE FIFTH EDITION.

LONDON:
Printed for A. Strahan; and T. Cadell, in the Strand.
MDCCLXXXIX.

Limitele de clasă ale ideologiei burgheze profesate de Adam Smith, la care se adaugă scurgerea inevitabilă a timpului (potențată în economie de ritmul rapid al transformărilor sociale) impun a nu uita spiritul critic cu care trebuie citită astăzi „Avuția Națiunilor". Totodată, ar fi absurd să se caute în paginile acestei lucrări un răspuns aplicabil nemijlocit la o problemă economică concretă actuală. Aceasta nu diminuează interesul pentru opera economică a „înțeleptului scoțian".

Lectura „Avuției Națiunilor" răsplătește pe cititorul contemporan și prin plăcuta surpriză de a descoperi că lui Adam Smith nu-i erau străine concepte și preocupări moderne ale științei economice. Astfel, nu numai că Smith a sesizat semnificația noțiunii de **prognoză calitativă,** dar el nu a ezitat să elaboreze o asemenea prognoză, care – în contrast cu eșecuri ale viitorologiei contemporane – nu s-a desmințit timp de două secole : „A aștepta, în adevăr, ca libertatea comerțului să fie cîndva integral restabilită în Marea Britanie, e tot așa de absurd cum ai aștepta vreodată ca să se întemeieze o „Oceanie" sau o „Utopie". Nu numai prejudecățile masei, ci și – ceea ce e mai greu de învins – interesele particulare ale multor indivizi, i se opun irezistibil" (vol. 1, p. 314)

Evoluția științei economice nu poate fi astăzi înțeleasă fără lucrarea fundamentală a celui pe care Engels l-a denumit „Lutherul economiei politice". După cum a relevat Marx, prin elaborarea de către Adam Smith a „Avuției Națiunilor" „economia politică a devenit un tot închegat, domeniul ei a căpătat într-o anumită măsură contururi precise" [4]).

Făcînd din cercetarea asupra naturii și cauzelor avuției naționale obiectul major de investigație al operei sale economice, Adam Smith este considerat pe deplin justificat un precursor al teoriei moderne a creșterii economice. Astfel, merită subliniat că în opera sa se găsește o pledoarie susținută pentru o rată ridicată a acumulării, argumentîndu-se în favoarea „cheltuirii pe lucruri durabile", deoarece acest fel de cheltuială „întreține mai degrabă oameni productivi decît neproductivi, duce mai mult decît celălalt fel la creșterea belșugului general". (vol. 1, p. 235).

A citi opera lui Adam Smith cu optica unui economist contemporan nu este o risipă de timp.

M. HOROVITZ

---

[1]) Paul Fabra, L'Anticapitalisme, Arthaud, Paris, 1974 p. 117.

[2]) Adam Smith, Avuția națiunilor, Editura Academiei R.P.R. 1962, vol. I, p. 3. În continuare, trimiterile la lucrare se vor da în text.

[3]) Vincent Bladen, From Adam Smith to Maynard Keynes : the heritage of political economics, University of Toronto Press, 1974, p. 3.

[4]) **Karl Marx**, Teorii asupra plusvalorii, partea a doua Editura politică, 1960, p. 134.

---

temică în studierea dezvoltării economice), apărut în revista EKONOMICESKIE NAUKI nr. 1/1976, V. Cerniak consideră că în literatura economică marxistă se neglijează importanța logicii interne a forțelor de producție. Această logică presupune o anumită succesiune, condiționată obiectiv de etapele anterioare, a invențiilor, descoperirilor și perfecționărilor tehnice și tehnologice, anumite deplasări de structură și funcții ale factorului subiectiv al producției sociale, condiționate de dezvoltarea factorului obiectiv. Dezvoltarea elementului obiectiv, susține V.C., se produce pe baza apariției și rezolvării contradicțiilor dintre diferitele grupe de mijloace tehnice, dintre uneltele și obiectele muncii, dintre mijloacele de muncă și materialele folosite pentru producerea lor, dintre mașinile construite și posibilitățile tehnice privind exploatarea lor, între nivele tehnice ale diferitelor ramuri. Un rol deosebit de important în progresul forțelor de producție îl joacă contradicția dintre nivelul tehnicii și nivelul de dezvoltare a forței de muncă. Dezvoltarea forțelor de producție, ca sistem, presupune ca modificările dintr-un element să necesite, în mod obiectiv, modificări în celelalte elemente. Resursele interne ale dezvoltării forțelor de producție acționează și atunci cînd relațiile de producție funcționează ca o frînă a acestei dezvoltări. Stagnarea forțelor de producție este imposibilă. Relațiile de producție pot frîna, întîrzia dezvoltarea forțelor de producție, o pot face unilaterală, denaturată etc., dar nu o pot opri, nu o pot lichida.

Logistica industrială

● *Pentru a contribui la definirea obiectului, mijloacelor, costurilor și regulilor ce trebuie aplicate de compartimentul logistic din întreprinderi, revista M.T.D. MANUTENTION-TRANSPORT-DISTRIBUTION. LE MAGAZINE DE LA LOGISTIQUE INDUSTRIELLE a început să publice, începînd cu nr. 10/1975, diferite opinii relative la obiectul și organizarea acestui compartiment în unități de vîrf. După opinia lui Roland Vassard, directorul compartimentului logistic al societății „Générale Alimentation", obiectul compartimentului logistic „este de a folosi mijloacele logistice în contul ramurilor", în cadrul activităților „depozite regionale, transporturi, studii-organizare". Serviciile puse la dispoziția activității „depozite regionale", R. Vassard le consideră următoarele : codificarea, gestiunea stocurilor și comenzilor, antrepozitarea și administrarea, pregătirea comenzilor, eșantionarea, recondiționarea, etichetarea, livrarea produselor expediate, gestiunea suprafețelor destinate birourilor. În cadrul activității „studii-organizare", compartimentul de logistică se ocupă de conceperea sistemului de distribuție, definirea și realizarea unui antrepozit, stabilirea regulilor privind aprovizionarea, gestiunea stocurilor, organizarea internă a antrepozitelor, definirea caietului „încărcături-paletizări", organizarea rutelor de livrări, gestiunea parcului de automobile, analiza costurilor de distribuție etc. Un compartiment logistic ar asigura calitatea superioară și rentabilă a serviciilor, întrucît dispune de personal calificat și utilizează mijloace materiale adecvate, obținînd cele mai reduse costuri, datorită regrupării activităților.*

fișe

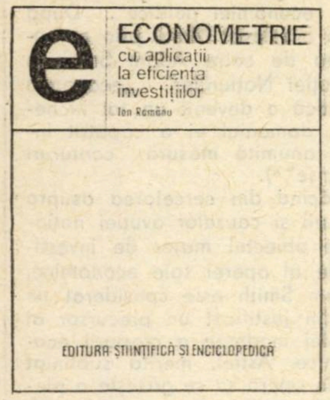

e
ECONOMETRIE
cu aplicații
la eficienta
investițiilor
Ion Românu

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ

APARIȚIA în Editura științifică și enciclopedică a lucrării prof. dr. ing. Ion Românu „Econometrie cu aplicații la eficiența investițiilor“ constituie un eveniment în literatura noastră economică ce se cuvine a fi remarcat cel puțin din două motive. În primul rînd pentru că arată posibilitățile de investigare pe care le oferă econometria în analiza aspectelor cantitative ale activităților economice, în descoperirea legităților ce se manifestă în procesele de transformare. În al doilea rînd, pentru că metodele și tehnicile propuse sînt ilustrate într-o activitate importantă, oferind specialiștilor căi noi de fundamentare a deciziilor la nivel macro și microeconomic. Autorul a folosit o concepție proprie care pune econometria într-o nouă lumină. Astfel, dacă în lucrările clasice calculele econometrice folosesc în mod oarecum mecanic statistica economică și matematica, în această lucrare autorul le asociază eficienței economice ca scop final al investigației.

Lucrarea impresionează prin multitudinea problemelor analizate, prin modul amplu în care sînt prezentate, cu accentul pe latura lor practică. Ea cuprinde nu numai cele mai noi teorii și metode în tematica largă a eficienței investițiilor, dar și un număr de idei originale, care sînt în măsură să deschidă drumuri noi în cercetarea economică. În mod succint, tematica cărții se poate grupa în : metode econometrice de programare în probleme de investiții, indicatorii de eficiență bazați pe tehnica de actualizare și modele econometrice în domeniul investițiilor. Pentru o mai bună înțelegere a concepției sale autorul a fost nevoit să facă o incursiune în metodele clasice folosite în prezent și în legislația actuală de investiții, scrisă cu o temeinică cunoaștere a problemelor.

Metoda programării liniare este prezentată într-o nouă viziune prin care se urmărește optimizarea repartizării volumelor de investiții ; ea se dovedește a fi o metodă econometrică utilă în planificarea investițiilor atît prin rezolvarea grafică, în probleme de mici dimensiuni, dar mai ales prin rezolvarea analitică. Pentru probleme de decizie în repartizarea secvențială a volumelor de investiții într-o lungă perspectivă, se propune folosirea programării dinamice.

Pornind de la influența hotărîtoare a factorului timp asupra eficienței economice a investițiilor, sînt analizate pe rînd toate perioadele de timp caracteristice (proiectare, execuție, atingerea parametrilor proiectați, durata de funcționare economică) și se evidențiază prin calcule concludente efectele favorabile ale punerii în funcțiune precum și ale eșalonării raționale, a fondurilor de investiții în perioada de execuție precum și costul imobilizării acestor fonduri. În mod deosebit trebuie semnalată propunerea fundamentată științific de introducere a unui nou indicator de eficiență, denumit de autor „randamentul economic al investiției“ ca raport dintre acumulările nete și valorile cheltuite, al cărui mod de calcul, în formă statică și dinamică, ca și interpretarea sa economică, sînt revelatoare. Adîncind tehnica actualizării valorilor, autorul ajunge la un mod de calcul pe care îl numește „metoda valorilor comparabile“ prin intermediul căreia ,folosind produsul „lei x ani“ — de natura unui „moment valoric“ — stabilește un nou mod de determinare, mai semnificativ, a indicatorilor durata de recuperare și randamentul economic al unui obiectiv de investiții.

Un alt punct de vedere original valoros este acela al utilizării balanței legăturilor dintre ramuri într-o viziune econometrică pentru determinarea investițiilor conexe, respectiv a volumului total de investiții directe, colaterale și conexe. Pornind de la balanța clasică input-output (Leontief) se expune un nou mod de calcul al volumului total de investiții pentru obținerea unei producții finale date, iar prin diferența față de investițiile directe și colaterale se obține volumul investițiilor conexe.

Într-o viziune econometrică sînt abordate și modelele cu funcții de producție, utilizate în teoria neoclasică contemporană. Folosind tipul de funcție de producție Cobb-Douglas sînt prezentați și discutați coeficienții pe care aceasta îi pune în evidență (randamentul mediu și diferențial, elasticitatea factorilor, rata marginală de substituție și elasticitatea acesteia) și sînt ilustrate cu ajutorul unor aplicații problemele ce pot fi rezolvate cu asemenea modele.

Gîndirea originală a autorului merge însă mai departe și ajunge la un nou tip de funcție de producție care apare pe cît de interesantă pe atît de creativă introducînd, pe lîngă factorii cantitativi, fonduri fixe, forța de muncă și componentele lor calitative, respectiv productivitățile fondurilor fixe și a muncii, cu coeficienții lor de elasticitate. Deși calculul unor asemenea funcții de producție cu 4 factori și cu același număr de coeficienți de elasticitate implică unele dificultăți, considerăm că ea prezintă avantaje certe mai ales pentru folosirea ei în problemele unei țări în curs de dezvoltare unde factorii calitativi ca și elasticitățile lor au o dinamică accentuată.

În discutarea macromodelelor clasice se insistă asupra dependenței dintre accelerarea creșterii economice și dinamica investițiilor, precum și asupra unor indicatori sintetici ca factorul de multiplicare (Keynes), coeficientul capitalului (Harrod) și productivitatea investițiilor (Domar). Calculele econometrice sînt pregnante în modele de prognoză, expuse în ultimul capitol unde se insistă asupra importanței investițiilor în dezvoltarea social economică pe termen lung și se prezintă un mod de extrapolare a venitului național pînă în anul 1990.

Lucrarea prof. I. Românu se impune prin problematică, ținută științifică și prin incontestabila ei utilitate practică datorită în special celor peste 100 de aplicații și studii de caz. Este o lucrare de certă valoare științifică, care îmbogățește patrimoniul cercetărilor originale din domeniul economic.

ing. E. V. TOPALĂ
șef de secție în Centrul de
studii și cercetări pentru
planificare

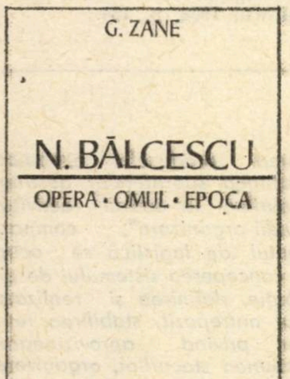

G. ZANE
N. BĂLCESCU
OPERA · OMUL · EPOCA
EDITURA EMINESCU

BĂLCESCU, personalitate fecundă a culturii noastre în sensul prezenței în actualitate prin adevărul vederilor sale, îmbinîndu-și desăvîrșit viața cu opera ca vizionar al României moderne — a găsit în acad. G. Zane un competent, profund și credincios exeget. Volumul recent publicat de acad. G. Zane este o sumă a studiilor elaborate de autor în aproape cincizeci de ani, din care s-au desprins, în timp, celelalte lucrări asupra lui Bălcescu.

De aceea, el trebuie privit ca un vast laborator în care exegetul și-a adunat cercetările îmbrățișînd treptat opera și viața lui N. Bălcescu, dintru început pînă la sfîrșit, evidențiindu-i în toată amploarea miezul viu al gîndirii pe care noi îl preluăm și-l integrăm actualității noastre.

Cele douăzeci de studii cîte sînt înmănuncheate în volum, analizează, într-o ordine plină de semnificații, problematica majoră a concepțiilor economice, sociale, politice și istorice ale lui N. Bălcescu, geneza acestora, rodul lor în contactele cu ideologia epocii, cu gîndirea lui Karl Marx, a socialiștilor francezi, a lui P. Rossi ș.a.

Problematica economică a timpului, cu toate implicațiile ei, este surprinsă pe o perioadă de istorie românească în care s-au fundamentat premisele făuririi României moderne, dînd și sub acest aspect o unitate și un fir călăuzitor întregii cărți.

Magistral este înfățișată personalitatea lui N. Bălcescu, capacitatea sa de a întîmpina cu gîndire originală ideile noi ale epocii. În acest cadru, autorul marchează substanța de adîncime a lui Bălcescu care, profund cunoscător al istoriei și realităților naționale, posedînd ample cunoștințe de istorie universală, se dovedește la nivelul noilor idealuri social-politice europene, aducînd în dezbaterea de idei din epocă o notă personală ce sintetiza aspirațiile poporului român.

În problema națiunii sînt reliefate disocierile făcute de Bălcescu între popor și națiune. Națiunea presupune cunoștința și manifestarea unei unități morale, o solidarizare a întregului popor în jurul unor aspirații fundamentale. Și care erau aspirațiile fundamentale dacă nu acelea de afirmare plenară națională, de unire a tuturor românilor în granițe firești, de luptă pentru libertate, dreptate și progres social ?

Academicianul G. Zane urmărește pătrunzător traiectoria gîndirii lui N. Bălcescu, gîndire care, între altele, prin intuirea și studierea unor realități naționale s-a ridicat la generalizări preluate prin intermediul lui E. Regnault de însuși Karl Marx în „Capitalul“.

Subliniind actualitatea mereu vie a lui N. Bălcescu, se relevă cu pregnanță în chiar prefața volumului : „era firesc ca într-o epocă revoluționară ca a noastră „...în Bălcescu de la '48, revoluționarul intransigent, să se descopere — oricît de mari deosebiri de idei ar exista — un mare precursor, așa încît noua cultură românească să regăsească, cu o legitimă îndrituire, fie chiar parțial, elementele ei însăși“. Și mai departe „Azi, Bălcescu își are locul definitiv fixat printre cei mai de seamă creatori ai ideologiei României moderne“.

Este o cercetare competentă a izvoarelor, susținută în timp cu un devotament rar, o luminare în profunzime a lor, o recuperare a gîndirii din trecut a lui N. Bălcescu cu o crescută înțelegere limpezită de distanța timpului scurs și întărită de confirmarea în preznt a sensurilor viabile ale acestei gîndiri, culminînd cu justa și generoasa idee exprimată de Bălcescu, a dreptului la existență și afirmare a tuturor națiunilor. Nu putem să încheiem această prezentare succintă fără să înscriem și numele Elenei G. Zane, care cum spune autorul „a împărtășit cu mine, și de această dată, toată munca pentru alcătuirea culegerii de față“.

Prezentînd volumul acad. G. Zane, am vrut să formulăm o stăruitoare invitație la o lectură în care bogăția informației se împletește cu profunzimea exegezei.

Radu C. DEMETRESCU

Pentru o nouă ordine economică internațională

O LATURĂ ESENȚIALĂ: COOPERAREA ACTIVĂ ÎNTRE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

ÎN SPIRITUL SOLIDARITĂȚII cu toate forțele care luptă pentru instaurarea unor relații noi pe plan mondial, România, țară socialistă și totodată țară în curs de dezvoltare, sprijină toate eforturile apte să contribuie la lichidarea subdezvoltării în lume. Promovarea cooperării între țările în curs de dezvoltare, care se înscrie tocmai printre aceste eforturi, reprezintă un factor important pentru accelerarea dezvoltării lor economico-sociale și eliminarea decalajelor care le despart de țările dezvoltate. În Declarația privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, adoptată de sesiunea a VI-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., se arată că această ordine ar trebui să se bazeze, între altele, pe respectarea următorului principiu: „întărirea — prin acțiuni individuale și colective — a cooperării economice, comerciale, financiare și tehnice reciproce între țările în curs de dezvoltare, îndeosebi pe o bază preferențială“.

O amplă cooperare economică între țările în curs de dezvoltare este de natură să conducă la consolidarea autonomiei acestor țări, oferindu-le mijloacele de a impulsiona, prin eforturile proprii, progresul lor economic și social. Reorientîndu-și politicile economice spre o lărgire considerabilă a cooperării reciproce, țările în curs de dezvoltare își creează noi surse de creștere economică, devenind astfel mai puțin sensibile la fluctuațiile anarhice ale economiei țărilor capitaliste dezvoltate.

Premise noi, favorabile

ÎN PREZENT, schimburile economice dintre țările în curs de dezvoltare sînt încă relativ limitate. În ultimii ani, comerțul dintre țările în curs de dezvoltare a reprezentat numai circa 20% din comerțul lor total, în timp ce în cazul țărilor capitaliste dezvoltate schimburile dintre ele au constituit aproximativ 70% din ansamblul comerțului lor exterior. Schimburile economice relativ restrînse dintre țările în curs de dezvoltare se explică printr-o multitudine de cauze, dintre care amintim: gradul redus de dezvoltare și diversificare economică a țărilor în curs de dezvoltare; poziția preponderentă a țărilor dezvoltate în comerțul lor exterior, datorită atît consecințelor politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, cît și potențialului economic înalt al țărilor dezvoltate; menținerea de obstacole tarifare și netarifare în comerțul reciproc dintre țările în curs de dezvoltare.

Mutațiile intervenite în economia internațională au generat însă noi și ample posibilități de cooperare economică între aceste țări.

Progresele importante obținute pe plan economic de către unele țări în curs de dezvoltare deschid noi perspective în această direcție. Ritmurile rapide de industrializare, pe care le înregistrează o serie de țări mai avansate ale „lumii a treia", permit creșterea exporturilor lor de produse industriale finite spre țările în curs de dezvoltare mai puțin industrializate, asigurînd, în același timp, o piață de desfacere pentru unele materii prime produse în aceste din urmă țări. De asemenea, unele țări în curs de dezvoltare mai avansate dispun actualmente de resurse științifice și tehnice, care pot fi utilizate și în favoarea creșterii economice a altor țări în curs de dezvoltare.

Un element deosebit de important de natură să contribuie substanțial la extinderea cooperării între țările în curs de dezvoltare îl constituie creșterea rapidă a încasărilor de devize ale țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de petrol, ca urmare a urcării prețului acestui produs. Se apreciază că, în anul 1974, veniturile în devize ale țărilor membre O.P.E.C. au atins 110,2 miliarde dolari, față de 20 miliarde în anul 1973 și 4,6 miliarde în anul 1965. În 1975, deși se anunță a fi mai scăzute decît în 1974, aceste venituri rămîn mult superioare celor din anii dinainte de 1973. Încasările din exportul de petrol au permis creșterea rapidă a rezervelor de mijloace internaționale de plată ale țărilor exportatoare de petrol. Rezervele Arabiei Saudite, de exemplu, s-au situat în 1975 la peste 20 000 milioane de dolari, față de numai 2 500 milioane la sfîrșitul anului 1972, ceea ce a situat-o pe locul al doilea după R. F. Germania în ce privește rezervele de mijloace internaționale de plată.

Cooperarea și solidaritatea dintre țările în curs de dezvoltare nu vizează numai extinderea relațiilor economice dintre ele, dar și îmbunătățirea poziției lor în ce privește relațiile economice cu țările dezvoltate. Noul raport de forțe pe plan internațional, caracterizat între altele prin creșterea forțelor care militează pentru lichidarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, creează premise favorabile luptei țărilor în curs de dezvoltare pentru statornicirea de relații economice echitabile între state.

În cadrul O.N.U. se acordă o deosebită atenție favorizării cooperării economice între țările în curs de dezvoltare pe plan subregional, regional și interregional. În Programul de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, adoptat de sesiunea a VI-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., se prevăd un șir de măsuri de natură să ducă la extinderea acestei cooperări. Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, adoptată la 12 decembrie 1974 de către sesiunea a XXIX-a a Adunării Generale a O.N.U., prevede datoria țărilor în curs de dezvoltare de a lărgi cooperarea lor economică reciprocă și obligația tuturor țărilor, în special a celor dezvoltate, de a sprijini acest proces (articolul 23 din Cartă). În același timp, articolul 21 din document stipulează dreptul țărilor în curs de dezvoltare de a acorda preferințe comerciale altor țări în curs de dezvoltare, fără a extinde aceste preferințe asupra țărilor dezvoltate. Ultimele rezoluții ale sesiunilor extraordinare și ordinare ale Adunării Generale a O.N.U. reafirmă necesitatea sprijinirii de către țările dezvoltate și sistemul O.N.U. a eforturilor țărilor în curs de dezvoltare pentru lărgirea cooperării lor la nivel subregional, regional și interregional, chemînd agențiile specializate și alte organizații din sistemul O.N.U. să continue să promoveze cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare. Problema a fost inclusă și în ordinea de zi preliminară a sesiunii a IV-a a Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (Nairobi, 3—28 mai 1976).

Asistență financiară bi- și multilaterală

ÎN ULTIMUL TIMP s-au înregistrat progrese considerabile în domeniul lărgirii cooperării internaționale dintre țările în curs de dezvoltare. Unul dintre cele mai importante îl reprezintă acordarea de către țările exportatoare de petrol, grupate în O.P.E.C., a unui ajutor financiar multilateral și bilateral, celorlalte țări în curs de dezvoltare, afectate de sporirea prețului petrolului.

Astfel, de exemplu, la prima Conferință arabo-africană ținută la Cairo în ianuarie 1974, s-a hotărît crearea unui fond arab pentru ajutorarea țărilor africane, cu un capital de 200 milioane de dolari. Acest fond acordă țărilor africane credite pentru plata importurilor de petrol, pe o durată de 8 ani, inclusiv o perioadă de favoare de 3 ani, și cu o dobîndă de 1% pe an. În același timp, s-a decis înființarea unei Bănci arabo-africane de dezvoltare, cu un capital de 500 milioane de dolari format din contribuțiile țărilor africane și arabe, producătoare de petrol. De asemenea, conferința la nivel înalt a țărilor islamice (Lahore, februarie 1974) a hotărît crearea Băncii islamice de dezvoltare, cu un capital de un miliard de dolari, în vederea acordării de ajutor financiar țărilor islamice. Finanțarea acestei bănci este asigurată în special de țările producătoare de petrol. Pe plan bilateral au fost acordate credite importante, în condiții avantajoase, pentru finanțarea de proiecte economice (proiecte interesînd numai țara debitoare, întreprinderi mixte, explorarea și extracția de materii prime în vederea aprovizionării țării creditoare).

Potrivit estimațiilor secretariatului U.N.C.T.A.D., în anul 1974 obligațiile financiare asumate de către țările membre O.P.E.C. în vederea ajutorării țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol au atins aproximativ 7,5 miliarde dolari, din care

1/4 reprezintă obligaţii faţă de instituţii multilaterale ; conform aceloraşi estimaţii, vărsămintele ţărilor membre O.P.E.C. în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol au reprezentat 2,5 miliarde dolari în anul 1974, faţă de 0,5 miliarde dolari în anul 1973 (vezi documentul TD/B/556, versiunea engleză, p. 12—13).

Reuniunea miniştrilor de finanţe ai ţărilor membre O.P.E.C. din noiembrie 1975 a hotărît să recomande guvernelor acestor ţări acordarea în anul 1976 a unui ajutor financiar suplimentar ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, şi anume prin constituirea unui fond la care ţările membre vor contribui cu 10 cenţi de fiecare baril de petrol exportat. Se aşteaptă ca vărsămintele la acest fond să atingă în anul 1976 suma de un miliard de dolari.

Pentru ţările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, ajutorul financiar primit din partea ţărilor membre O.P.E.C. prezintă o importanţă cu atît mai mare cu cît s-a înregistrat un progres insuficient în ce priveşte realizarea de către ţările occidentale a obiectivelor prevăzute de Strategia internaţională a dezvoltării în domeniul transferului de resurse financiare în ţările în curs de dezvoltare.

În acelaşi timp, ajutorul financiar acordat ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol de ţările membre O.P.E.C. reprezintă un important factor pentru consolidarea unităţii şi solidarităţii ţărilor în curs de dezvoltare, în lupta împotriva politicii imperialiste, pentru progres economico-social.

Un rol tot mai important în dezvoltarea cooperării economice interregionale între ţările în curs de dezvoltare îl joacă mişcarea ţărilor nealiniate, care înglobează marea lor majoritate. Măsuri importante pentru adîncirea cooperării economice între ţările în curs de dezvoltare au fost adoptate la a 5-a conferinţă a miniştrilor afacerilor externe din ţările nealiniate (Lima, 25—30 august 1975), la care a participat şi România, invitată în calitate de observator. Printre aceste măsuri se numără crearea Fondului de solidaritate pentru dezvoltarea economică şi socială a ţărilor nealiniate, cu un capital de 6 miliarde dolari, a cărui înfiinţare a fost aprobată de către Conferinţa la nivel înalt a ţărilor nealiniate de la Alger, din septembrie 1973, precum şi crearea Fondului de solidaritate pentru reconstrucţia Cambodgiei, Laosului şi Vietnamului.

Pentru dezvoltarea schimburilor comerciale interregionale dintre ţările în curs de dezvoltare, un rol tot mai important este chemat să-l joace încheierea de aranjamente comerciale cu caracter preferenţial între aceste ţări. Astfel, India, Egiptul şi Iugoslavia au încheiat un acord (1968), care prevede acordarea de concesii vamale reciproce în scopul stimulării comerţului între cele trei ţări semnatare. În decembrie 1971, un număr de 16 ţări în curs de dezvoltare, participante la Comitetul de negocieri comerciale între ţările în curs de dezvoltare, de sub egida G.A.T.T., au semnat un protocol potrivit căruia îşi acordă reciproc taxe vamale preferenţiale la mai mult de 300 poziţii ale Nomenclatorului tarifar de la Bruxelles. Protocolul a fost ratificat de către 13 ţări în curs de dezvoltare. Avînd în vedere că volumul de comerţ vizat de către protocol este redus chiar în comparaţie cu proporţiile restrînse ale schimburilor comerciale dintre ţările în curs de dezvoltare, precum şi faptul că reducerile de taxe vamale negociate sînt relativ modeste, în toamna anului 1973 Comitetul ţărilor participante la protocol a hotărît să se întreprindă măsuri în vederea lărgirii gamei mărfurilor cuprinse în protocol, amplificarea preferinţelor deja convenite şi sporirea numărului de ţări în curs de dezvoltare participante. În acest scop, la Geneva au şi avut loc reuniuni pregătitoare, la care au participat reprezentanţii multor ţări în curs de dezvoltare.

Planul regional al cooperării

ÎN ULTIMII ANI, sîntem martorii unei tendinţe de extindere şi a cooperării regionale şi subregionale între ţările în curs de dezvoltare. Majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare sînt în prezent membre ale diverselor grupări de cooperare economică din America Latină, Africa si Asia. Apar şi se dezvoltă noi forme şi organisme de cooperare între ţările în curs de dezvoltare din aceste zone, se consolidează o serie de grupări economice existente, regionale sau subregionale, ale acestor ţări.

În America Latină s-au înfiinţat recent Sistemul economic latino-american, Organizaţia latino-americană a energiei (O.L.A.D.E.) şi Comitetul de dezvoltare şi cooperare în zona Caraibilor. Crearea în octombrie 1975 a Sistemului economic latino-american (S.E.L.A.) reflectă politica ţărilor latino-americane de a întări solidaritatea dintre ele, de a lichida subordonarea faţă de imperialism, constituind un eveniment important în istoria continentului. Potrivit prevederilor tratatului de înfiinţare, semnat la Ciudad de Panama, S.E.L.A. reprezintă „un organism regional de consultare, de coordonare, de promovare economică şi socială, avînd un statut juridic internaţional şi fiind compus din state suverane latino-americane". Reunind 25 de state, inclusiv Cuba, prima ţară socialistă de pe continentul american, S.E.L.A. îşi propune să dezvolte cooperarea regională, să contribuie la o mai bună folosire a resurselor umane, tehnice şi financiare ale continentului, în vederea accelerării progresului economico-social, să concure la elaborarea unei politici unice a statelor membre în ceea ce priveşte preţurile materiilor prime exportate şi la stabilirea de poziţii comune ale acestor state în problemele economice internaţionale.

Sub egida S.E.L.A., se prevede crearea de întreprinderi comune latino-americane. Printre primele proiecte de acest gen, aflate în studiu, se numără înfiinţarea unei întreprinderi maritime a Caraibilor, cu participarea a 17 state din regiune, constituirea de companii comune pentru producerea de aluminiu, îngrăşăminte, celuloză, hîrtie etc.

Comitetul de dezvoltare şi cooperare în zona Caraibilor, organism al Comisiei economice O.N.U. pentru America Latină (creat la 13 mai 1975), este destinat să contribuie la adîncirea relaţiilor economice între ţările din zonă şi la unirea eforturilor acestor ţări pentru accelerarea dezvoltării lor economice şi sociale. Activitatea Comitetului nu va tinde la izolarea ţărilor din zona Caraibilor de restul Americii Latine, ci, dimpotrivă, va contribui la conjugarea eforturilor acestora cu cele ale altor ţări membre ale Sistemului economic latino-american.

În Africa şi Asia se manifestă, de asemenea, tendinţa de a promova cooperarea economică între ţările din fiecare zonă, în vederea favorizării dezvoltării lor economice.

Dezvoltarea relaţiilor economice interafricane prezintă o importanţă cu atît mai mare, cu cît comerţul dintre ţările Africii reprezintă numai 2,5% din comerţul lor total cu restul lumii. În documentele adoptate de către cea de-a patra conferinţă a miniştrilor africani ai comerţului, ţinută la Alger în noiembrie 1975, se prevăd o serie de măsuri pentru extinderea colaborării interafricane. După cum se arată în acest document, s-a hotărît să se instituţionalizeze conferinţa miniştrilor africani ai comerţului, făcîndu-se din aceasta o comisie specializată a Organizaţiei Unităţii Africane. În acelaşi timp, s-a adoptat ideea creării unei Organizaţii africane a comerţului şi dezvoltării (O.A.C.D.) şi s-a decis studierea condiţiilor înfiinţării şi funcţionării acestei instituţii. Conferinţa a hotărît să reţină obiectivul realizării unei Pieţe comune africane şi să constituie un comitet interguvernamental de experţi privind comerţul şi dezvoltarea, deschis participării tuturor statelor membre ale O.U.A. Cooperarea economică se realizează în prezent în cadrul unor grupări cum sînt : Comunitatea economică vest-africană, Uniunea vamală şi economică a ţărilor Africii centrale, Comunitatea est-africană, Tratatul de cooperare economică între ţările Maghrebului (Algeria, Maroc şi Tunisia) etc.

În Asia, sub egida Comisiei economice şi sociale pentru Asia şi zona Pacificului (E.S.C.A.P.) s-au întreprins acţiuni pentru dezvoltarea cooperării economice în regiune. Astfel, reprezentanţii Bangladesh-ului, Indiei, Laosului, Pakistanului, Tailandei, Filipinelor şi Coreei de Sud au semnat la Bangkok, în iulie 1975, un acord comercial prefenţial. Acest acord prevede reducerea reciprocă, în medie cu 33%, a taxelor vamale de import la 150 de produse, pentru care comerţul între ţările participante atinge 50 milioane de dolari pe an. S-au realizat progrese şi în domeniul colaborării valutare. De la 1 noiembrie 1975, Bangladesh, India, Iran, Nepal, Pakistan şi Sri Lanka au trecut la decontări în cliring în comerţul reciproc, în cadrul Uniunii asiatice de cliring, creată în anul precedent. În cadrul Asociaţiei naţiunilor din Asia de Sud-Est (A.S.E.A.N.) din care fac parte Indonezia, Malaezia, Singapore, Tailanda şi Filipinele, se dezvoltă colaborarea în domeniul valorificării resurselor subsolului şi se examinează în prezent problema creării unei zone de comerţ liber, ca o primă etapă a realizării unei pieţe comune a ţărilor membre ale acestei asociaţii.

O colaborare economică tot mai largă se realizează în cadrul Ligii ţărilor arabe şi al Consiliului unităţii economice arabe, organism al acestei Ligi. O parte din membrii Ligii ţărilor arabe au format Piaţa comună arabă. Se preconizează organizarea în viitorul apropiat a unei conferinţe interarabe la nivel înalt, în vederea elaborării unei politici economice unice a ţărilor arabe.

Poziţii solidare în faţa ţărilor dezvoltate

O IMPORTANŢĂ tot mai mare pe arena economică internaţională o capătă colaborarea dintre ţările în curs de dezvoltare vizînd îmbunătăţirea situaţiei lor în raporturile economice cu ţările dezvoltate. Ţările în curs de dezvoltare îşi armonizează poziţiile în problemele privind schimburile lor economice cu ţările dezvoltate în cadrul mişcării nealiniaţilor, precum şi al „Grupului celor 77", care numără de fapt, după primirea recentă şi a României, 110 membri. Poziţia unitară a ţărilor în curs de dezvoltare în probleme majore ale economiei mondiale este de natură să sporească influenţa lor pe plan internaţional, puterea lor de negociere care a devenit deja considerabilă, dat fiind faptul că ele reprezintă o sursă de aprovizionare cu materii prime esenţiale şi dispun de noi şi importante mijloace financiare graţie creşterii încasărilor şi rezervelor ţărilor exportatoare de petrol.

Ţările în curs de dezvoltare acţionează în comun în vederea apărării preţurilor produselor de bază, care reprezintă partea covîrşitoare a exporturilor lor. Succesul obţinut de O.P.E.C. în ce priveşe stabilirea preţului petrolului pe piaţa mondială a stimulat cooperarea între producătorii altor materii prime. S-au creat noi asociaţii ale ţărilor producătoare şi au fost consolidate cele existente, în scopul susţinerii preţurilor, precum şi al unei mai bune reglementări a ofertei. În prezent, există asociaţii ale ţărilor producătoare de cupru, bauxită, minereu de fier, mercur, cafea, cacao, cauciuc, banane, piper şi zahăr (aceste mărfuri, luate împreună, reprezintă 40—50% din valoarea exportului de materii prime, fără petrol, din ţările în curs de dezvoltare). Asociaţiile producătorilor permit ţărilor în curs de dezvoltare să-şi amelioreze situaţia lor în cadrul negocierilor, în special cu societăţile multinaţionale care acţionează în aceste ţări sau care domină piaţa internaţională.

Măsuri importante în direcţia apărării preţurilor produselor de bază au fost adoptate de către cea de-a cincea conferinţă ministerială a ţărilor nealiniate, ţinută la Lima în august 1975. Această conferinţă a hotărît să creeze un fond special pentru finanţarea stocurilor de produse alimentare şi materii prime exportate de ţările în curs de dezvoltare, stocuri care reprezintă un factor important pentru asigurarea stabilităţii preţurilor. De asemenea, conferinţa a decis constituirea unui Consiliu al asociaţiilor producătorilor de materii prime din ţările în curs de dezvoltare, destinat să coordoneze activitatea diferitelor asociaţii de acest tip.

Perspective

POSIBILITĂŢILE de extindere a colaborării pe plan economic între ţările în curs de dezvoltare sînt multiple. Valorificarea acestor posibilităţi presupune însă orientarea hotărîtă a politicilor naţionale ale ţărilor în curs de dezvoltare spre intensificarea acestei colaborări, prin adoptarea de aranjamente instituţionale corespunzătoare. În acest sens, se sugerează diferite măsuri care să constituie elemente componente ale unei strategii a lărgirii colaborării economice dintre ţările în curs de dezvoltare. Printre aceste măsuri menţionăm : aplicarea unui tratament preferenţial generalizat, pe bază de reciprocitate, în relaţiile economice dintre ţările în curs de dezvoltare (comerţ, plăţi, transporturi maritime, asigurări etc.) ; acordarea unilaterală, de către ţările în curs de dezvoltare mai avansate, a unor preferinţe comerciale şi de altă natură ţărilor în curs de dezvoltare mai puţin avansate ; întreprinderea de acţiuni comune în scopul ameliorării poziţiei ţărilor în curs de dezvoltare în comerţul cu ţările dezvoltate şi al consolidării bazei tehnologice în ţările în curs de dezvoltare ; stabilirea de noi aranjamente instituţionale în vederea canalizării investiţiilor ţărilor în curs de dezvoltare care dispun de un excedent de resurse financiare, spre ţările în curs de dezvoltare care suferă din cauza penuriei acestor resurse.

În prezent, se impune adoptarea de iniţiative vizînd extinderea cooperării între ţările în curs de dezvoltare, cuprinzînd, pe cît posibil, toate aceste ţări. În acest sens, se are în vedere, între altele, studierea posibilităţii instituirii unui sistem general de preferinţe vamale între ţările în curs de dezvoltare, prin deschiderea unei noi serii de negocieri comerciale multilaterale între aceste ţări. Sistemul general de preferinţe vamale între ţările în curs de dezvoltare ar urma să fie nediscriminatoriu şi bazat pe reciprocitate, preconizîndu-se însă posibilitatea acordării de concesii vamale unilaterale ţărilor în curs de dezvoltare cel mai puţin avansate.

Extinderea cooperării economice între ţările în curs de dezvoltare necesită şi un sprijin sporit din partea ţărilor dezvoltate, în special prin punerea la dispoziţie de resurse financiare diferitelor fonduri, bănci şi grupări regionale sau subregionale ale ţărilor în curs de dezvoltare.

Este de aşteptat că viitoarele dezbateri şi negocieri pe plan internaţional vor conduce la elaborarea de măsuri de natură să asigure un nou şi important progres pe calea lărgirii colaborării economice dintre ţările în curs de dezvoltare, ceea ce ar grăbi reducerea şi eliminarea marilor decalaje din lume, instaurarea unei noi ordini economice şi politice internaţionale.

Participarea activă a României

ROMÂNIA, ţară socialistă şi totodată în curs de dezvoltare, acordă o deosebită atenţie cooperării cu celelalte ţări în curs de dezvoltare, aflîndu-se în mod obiectiv alături de aceste ţări în lupta pentru progres economic şi social, pentru eliminarea relaţiilor de inechitate, a politicii imperialiste de dominaţie şi dictat, pentru instituirea unei noi ordini economice şi politice mondiale. După cum a subliniat tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, **„În general, noi apreciem colaborarea cu ţările în curs de dezvoltare de pe toate continentele atît ca un factor activ în asigurarea progresului economic şi social al fiecărei ţări, cît şi ca o expresie a dezvoltării solidarităţii în lupta împotriva politicii imperialiste, colonialiste şi neocolonialiste, pentru lichidarea subdezvoltării şi realizarea unor relaţii noi pe plan mondial, pentru afirmarea cu putere a noii ordini economice şi politice internaţionale“. 1)**

Dezvoltarea colaborării economice dintre România şi celelalte ţări în curs de dezvoltare este reflectată de creşterea rapidă a schimburilor comerciale reciproce. Comerţul României cu aceste ţări a sporit în perioada 1960—1974 de aproape 9 ori, iar în anul 1975 a fost de peste 5 ori mai mare decît în 1970. Se are în vedere ca în următorii ani ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în volumul total al schimburilor comerciale ale ţării noastre să atingă 25 %, iar pînă în 1980 cel puţin 30%. De asemenea, România extinde considerabil cooperarea economică şi tehnico-ştiinţifică cu ţările în curs de dezvoltare. Mijloacele financiare crescînde de care dispun o serie de ţări în curs de dezvoltare creează noi posibilităţi de cooperare între România şi ţările „lumii a treia“.

România este interesată să participe şi la unele acţiuni cu caracter multilateral convenite între ţările în curs de dezvoltare, în vederea favorizării relaţiilor economice reciproce. În acest sens, se are în vedere purtarea de negocieri cu statele semnatare ale Protocolului „celor 16“ ţări în curs de dezvoltare privind reducerea reciprocă a taxelor vamale, în scopul aderării la acest protocol. 2)

Ţara noastră colaborează activ cu celelalte ţări în curs de dezvoltare în vederea promovării noii ordini economice şi politice internaţionale. În cadrul O.N.U., România, încă dinaintea primirii sale ca membru al „Grupului celor 77“, conlucrează în mod strîns cu grupul, prezentînd în comun cu ţările respective propuneri şi iniţiative destinate să contribuie la restructurarea pe baze noi a relaţiilor economice internaţionale, la lichidarea subdezvoltării.

Ţara noastră participă, în forme corespunzătoare, şi la activitatea statelor nealiniate. După cum se ştie, ea a luat parte, în calitate de invitat, la Conferinţa ministerială a ţărilor nealiniate de la Lima din august 1975, ceea ce reprezintă o nouă expresie a adîncirii solidarităţii cu aceste ţări în curs de dezvoltare, în general cu ţările „lumii a treia“, în lupta pentru făurirea unei lumi mai bune şi mai drepte. Luînd parte ca observator la reuniuni ale ţărilor în curs de dezvoltare, ale ţărilor nealiniate, România porneşte de la convingerea că esenţialul constă nu în apartenenţa sau neapartenenţa la diferite sisteme sau alianţe militare, ci în poziţiile şi modul de acţiune ale statelor pentru promovarea noilor principii ale relaţiilor internaţionale, a păcii şi colaborării între naţiuni.

Participarea României, ca şi a altor ţări socialiste, la activitatea ţărilor în curs de dezvoltare şi nealiniate, serveşte unităţii tuturor forţelor antiimperialiste, progresiste şi democratice, constituie un aport la lupta împotriva politicii imperialiste, colonialiste şi neocolonialiste, pentru democratizarea vieţii internaţionale.

„România, ca ţară socialistă şi, totodată, ca ţară în curs de dezvoltare, arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Expunerea prezentată la sesiunea Marii Adunări Naţionale din decembrie 1975, **se situează în mod ferm de partea ţărilor care luptă... pentru a lichida subdezvoltarea, precum şi vechile relaţii care au generat-o, pentru instaurarea unei noi ordini economice şi politice internaţionale, care să asigure condiţii pentru progresul mai rapid al tuturor popoarelor, şi în primul rînd al celor rămase în urmă, pentru accesul larg al tuturor naţiunilor la cuceririle civilizaţiei contemporane“.**

Acţionînd pentru adîncirea solidarităţii cu ţările în curs de dezvoltare, cu ţările nealiniate, România dezvoltă pe multiple planuri colaborarea bilaterală cu fiecare din aceste ţări, conlucrează strîns cu ele în vederea soluţionării problemelor complexe ale lumii de azi.

Victor ALDEA

---

1) **Nicolae Ceauşescu,** Cuvintare la încheierea lucrărilor Consfătuirii cu activul de partid şi de stat din domeniul comerţului exterior şi cooperării economice internaţionale, 14 februarie, 1975. Editura politică, 1975, p. 19—20

2) Vezi I. Păţan, România socialistă — promotoare activă a colaborării economice între statele europene, între toate ţările lumii, a instaurării unei noi ordini economice internaţionale. „Lumea“ nr. 38 din 18. IX. 1975.

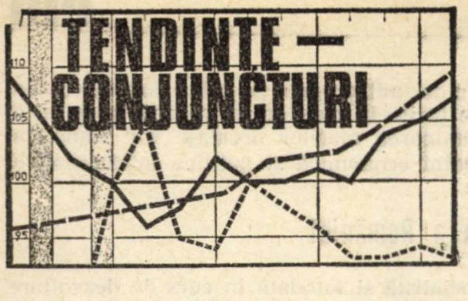

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Din nou sincronizare?

CRIZA ECONOMICĂ din țările capitaliste dezvoltate s-a manifestat deosebit de puternic în industria prelucrătoare, unde scăderile de producție au fost de regulă simțitor mai accentuate decît reducerea produsului național brut. Efectul poate fi urmărit destul de bine în graficul de mai jos, care arată nivelul producției industriale în opt țări capitaliste în 1975: în ultima parte a anului trecut producția se situa numai cu 5—15% peste nivelul atins în urmă cu cinci ani. Timidul început de redresare către sfîrșitul anului 1975 este privit dealtfel cu aprehensiune de comentatorii occidentali, care evocă neajunsurile unei ieșiri sincronizate din criză — văzînd ilustrarea ei în datele graficului — și implicit ale unui ciclu conjunctural sincronizat în perspectivă. Argumentările în acest sens sînt rezumate în ideea că, în condițiile interdependențelor economice crescînde, un ciclu sincronizat conține amenințarea unei crize economice internaționale de mari proporții.

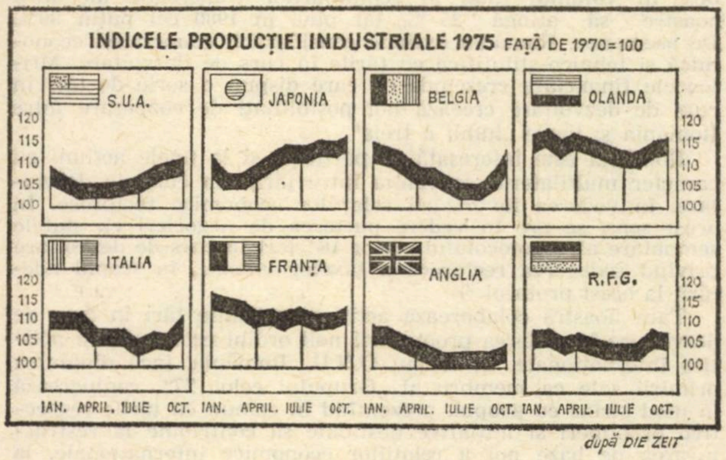

după DIE ZEIT

Prognoze 1976

Excedentul comercial al țărilor OPEC

CONFORM unor estimări ale Ministerului Finanțelor al S.U.A., după o ușoară scădere în 1975, excedentul comercial al țărilor exportatoare de petrol membre ale OPEC se va ridica în 1976 la 44,9 miliarde dolari. Cel mai mare excedent a fost obținut de aceste țări în 1974, cînd a reprezentat 59,3 miliarde dolari. În 1975 excedentul s-a redus la 41,7 miliarde, atît ca urmare a creșterii însemnate a importurilor (la 56,1 miliarde, față de 36,3 miliarde în 1974), cît și a recesiunii din Occident care a afectat exporturile de petrol. Peste jumătate din totalul excedentului din 1976 va fi înregistrat de Arabia Saudită. Ea este urmată de Kuweit, cu 7,2 miliarde dolari, Emiratele Arabe Unite cu 4,8 miliarde dolari. Algeria și Ecuadorul vor inregistra deficite în balanțele lor comerciale. Situația plăților externe ale Iranului s-a modificat considerabil în ultimii trei ani ca urmare a creșterii însemnate a importurilor. Excedentul comercial a scăzut de la 10,7 miliarde în 1974 la 4,5 miliarde în 1975 și va reprezenta probabil 2,7 miliarde în 1976.

Piața semiconductorilor: evoluții divergente

CONSUMUL MONDIAL de semiconductori este așteptat să sporească în acest an cu circa 23 la sută (ajungînd la 4,85 miliarde de dolari), după o scădere procentuală de proporții similare în 1975 și o creștere de numai 5 la sută în 1974. După cum relatează Financial Times, în contrast cu această evoluție de ansamblu consumul în Europa occidentală va cunoaște în acest an o ușoară scădere, după reducerea de 28 la sută din 1975, în vreme ce Japonia va înregistra o creștere cu o cincime (după o scădere de aceleași proporții în 1975), iar S.U.A. o creștere de o treime (după scăderea de 26 la sută din anul precedent).

Cererea de circuite integrate va spori în acest an cu 40 la sută în S.U.A., adică mai rapid decît ansamblul celei pentru semiconductori. Ca volum fizic creșterea se anunță și mai importantă, datorită tendinței de scădere în continuare a prețurilor la circuite integrate. Aceeași prognoză indică o triplare a cererii mondiale de microprocesoare în acest an.

Consumul de cărbune în R.F.G.

CRIZA care a afectat industria siderurgică și alte ramuri industriale vest-germane a determinat o reducere a cererii care s-a soldat în 1975 cu o majorare cu 15 milioane de tone a stocurilor de cărbune, ce nu depășeau pînă atunci 3 milioane de tone.

Luînd în calcul efectele înviorării așteptate a activității economice în R.F.G., ale constituirii încă în acest an a unei rezerve naționale de cărbune de 15 milioane de tone, finanțată de guvern, și ale stimulării printr-o taxă specială („pfenigul carbonifer") a utilizării cărbunelui în termocentrale, prognozele arată că vînzările de cărbune ar putea reveni în 1976 la nivelul de acum doi ani, de 95 milioane de tone. Taxa amintită, al cărei nivel relativ a fost majorat recent de la 3,24 la sută la 4,50 la sută, are rolul să accelereze convertirea centralelor funcționînd cu hidrocarburi la utilizarea cărbunilor. Sumele obținute în acest mod (1,4 miliarde de mărci pe an) vor putea fi recuperate de centrale de la consumatori. Guvernul își propune de a ridica la 45 la sută ponderea cărbunelui în consumul total de energie al R.F.G., pentru o mai mare siguranță a aprovizionării, deși în prezent energia obținută pe bază de cărbune — produs în țară — este mai scumpă decît cea pe bază de petrol sau gaze naturale, care sînt importate.

Franța: „conjunctură medie"

INDICELE B.I.P.E., publicat de revista L'Usine Nouvelle pe baza anchetelor realizate pe lîngă întreprinderile din Franța, semnalează o înviorare lentă a producției industriale îndeosebi din luna decembrie a anului trecut. Se apreciază că înviorarea este mai sensibilă în industria bunurilor de consum, îndeosebi în construcția de automobile și în cea de mașini și aparate casnice. Chiar dacă cererea cunoaște un anumit reviriment și există perspective ca tot mai multe ramuri să treacă în sfera „conjuncturii medii", totuși pronosticurile asupra evoluției viitoare se remarcă prin prudența estimațiilor. În opinia specialiștilor care elaborează cel de-al VII-lea plan privind dezvoltarea economiei franceze, efectivul șomerilor ar putea să se stabilizeze în următorii ani în jurul cifrei de un milion, cu o pondere ridicată a tinerilor în căutarea primului lor loc de muncă.

Împrumuturi acordate de Banca Mondială

ÎN luna decembrie 1975 Banca Mondială și filiala sa, Asociația Internațională pentru Dezvoltare, au aprobat împrumuturi în valoare de 699,7 milioane de dolari pentru 24 de proiecte de dezvoltare economică în 21 de țări ale Africii, Asiei și Americii Latine. Printre țările beneficiare ale acestor împrumuturi se numără Brazilia (12 milioane de dolari pentru un proiect de dezvoltare industrială în Nord-Est, una din zonele cele mai sărace ale țării), India (105 milioane de dolari pentru sporirea producției naționale de îngrășăminte, inclusiv prin ridicarea de la 60% la 85% în 1979 a utilizării capacităților de producție existente), Kenya (10 milioane de dolari pentru dezvoltarea rețelei de învățămînt), Mexic (40 milioane de dolari pentru îmbunătățirea alimentării cu apă curentă a opt orașe mijlocii, de care vor beneficia 580 000 de locuitori), Nepal (26 milioane de dolari pentru o centrală hidroelectrică de 60 MW), Peru (76,5 milioane de dolari pentru construirea unei șosele accesibile tot anul de la litoralul Pacificului pînă în interiorul țării, traversînd Munții Anzi) etc.

Tot Banca Mondială a aprobat Iugoslaviei în luna noiembrie 1975 un împrumut de 49 milioane de dolari pe timp de 18 ani, cu o dobîndă de 8,5% pe an, pentru construirea unei conducte de petrol de la noul port la Marea Adriatică, Omisalj, pînă la Pancevo și la frontiera ungară. Capacitatea sa va fi de 20 milioane de tone de petrol pe an în 1979, din care 6,6 milioane de tone în tranzit către Ungaria și Cehoslovacia. Alături de cîteva bănci iugoslave, de firma constructoare din Rijeka și de B.I.R.D., la finanțarea proiectului — al cărui cost total, inclusiv dobînzile, se ridică la 400 milioane de dolari — participă, de asemenea, Kuweitul (cu 25 milioane de dolari), Ungaria (25 milioane), Cehoslovacia (25 milioane), Libia (70 milioane de dolari).

Lockheed, dar nu numai atît...

FINANCIAL TIMES

ÎN LEGĂTURĂ cu „scandalul Lockheed", ale cărui detalii alimentează în continuare paginile presei occidentale, ziarul londonez „Financial Times" scria recent, sub semnătura lui C. Gordon Tether, într-un articol intitulat „Desconsiderarea normelor morale".

„Păienjenișul de intrigi internaționale pe care îl scot la lumină investigațiile din Statele Unite cu privire la mituiri, precum și verificarea activităților C.I.A. legate de aceasta, au o importanță considerabilă pentru restul lumii și nu în ultimul rînd în legătură cu întrebarea : ce ar trebui făcut ca prevederile pentru liberalizarea comerțului să nu fie total anulate în urma desconsiderării larg răspîndite a normelor morale general acceptate.

În momentul de față, preocuparea din Statele Unite privind «comportamentul marilor firme» se concentrează asupra corporației Lockheed. De fapt, însă, această corporație este numai unul dintr-o serie de giganți multinaționali cu baza în S.U.A., care au atras în ultimul timp atenția asupra lor.

Corporațiile care activează în domeniul comerțului cu petrol și în alte sfere ale schimbului internațional de mărfuri sînt și ele profund implicate. De asemenea, președintele Comisiei pentru hîrtii de valoare și operațiuni de bursă din S.U.A. (Securities and Exchange Commission) a dezvăluit recent că dimensiunile tranzacțiilor financiare camuflate ale corporațiilor americane sînt cu mult mai importante decît se crezuse mai înainte, comisia cercetînd în prezent activitățile a 30 de firme mari. El a adăugat, în mod semnificativ, că comisia nu a reușit să descifreze «plăți nelegale în valoare de zeci de milioane de dolari, pe care diferite corporații americane admiseseră că le-au efectuat».

În plus, este foarte probabil că dacă și în alte țări avansate s-ar cerceta situația plăților camuflate în același mod hotărît în care începe să fie cercetată acum de cealaltă parte a Atlanticului, s-ar constata că scandalurile din America reprezintă doar vîrful unui mare aisberg al corupției internaționale. De fapt, argumentul care se aduce cel mai adeseori în apărarea unor asemenea practici este că toată lumea recurge la ele și că o firmă care dorește să reușească nu are nici o alternativă eficientă decît să acționeze în același fel.

Dar o multitudine de rele nu poate să ducă niciodată la un bine. Și adevărul este că, întrucît scopul urmărit prin asemenea plăți camuflate este să se obțină un rezultat diferit de acela la care s-ar fi ajuns în alte condiții, această practică reprezintă o încălcare gravă a funcționării normale, sănătoase a sistemului schimburilor internaționale.

Căci, dacă se atribuie comenzile producătorilor care se dovedesc a fi cei mai activi în direcția «ungerii» celor chemați să plaseze în final comenzile, este evident că considerentele comerciale normale vor juca un rol secundar, dacă nu chiar nul.

Fără îndoială că implicațiile unui asemenea comportament pentru modul de viață căruia se presupune că noi cei din Occident îi atribuim o importanță atît de mare, nu pot fi ignorate cu ușurință. Dar principalul lucru pe care aș vrea să-l arăt în articolul de față este că acest comportament poate să constituie și o încălcare serioasă a funcționării mecanismului economic mondial.

S-a vorbit mult timp despre faptul că este de dorit ca diferitele țări să nu împiedice funcționarea mecanismului prin introducerea de restricții în calea intrărilor de mărfuri din exterior, ca urmare a unor restricții la import sau a unor măsuri de control valutar. Nu este logic să punem un asemenea accent pe apărarea ideilor privind liberalizarea comerțului și să nu reacționăm în nici un fel la alte forme de «intervenționism» nedorit, mult mai puțin justificate din punct de vedere economic, financiar sau moral.

Se susține adeseori că afacerile și morala nu au nimic în comun. Ceea ce reiese din dezvăluirile privind activitățile camuflate desfășurate de firmele americane, cu colaborare străină, este că regulile fundamentale ale comunității comerciale internaționale pot să-și piardă sensul dacă nu se sprijină pe respectul cuvenit pentru principiile morale".

Cine sînt șomerii

DIE ZEIT

DINTRE FENOMENELE sociale care însoțesc criza economică din țările capitaliste, șomajul se dovedește în continuare unul din cele mai persistente. Dificultatea resorbirii șomajului este apreciată îndeobște nu numai ca un semn al profunzimii crizei, ci și al faptului că începutul de reluare a creșterii producției într-o serie de țări are un caracter fragil și nesigur. Dar cine sînt astăzi șomerii ? În cadrul unei discuții asupra „crizei folosirii mîinii de lucru în țările industriale" din Occident, săptămînalul hamburghez „Die Zeit" prezintă și o serie de date cu privire la categorii ale populației vest-germane deosebit de puternic lovite de șomaj.

„Fiecare al nouălea șomer, după cum arată ultima analiză structurală disponibilă — din septembrie 1975, este un tînăr sub vîrsta de 20 de ani. În raport cu întreaga armată a șomerilor ponderea s-a micșorat, căci în urmă cu un an fiecare al optulea șomer făcea parte din această grupă de vîrstă. Dar cifrele absolute arată că gravitatea problemei s-a mai accentuat: numărul șomerilor tineri a crescut cu 66 la sută, ajungînd la 115 800. Întreaga armată de șomeri a crescut în același răstimp cu 80%.

Acțiunile speciale pentru tineri, după cum declară Oficiul federal al muncii, s-au răsfrînt pozitiv în această creștere ceva mai lentă. Dar există și indicii în sensul că — din cauza perspectivelor îndeobște mai puțin bune de a găsi de lucru — mulți tineri, înainte de toate fete, s-au retras cel puțin temporar din activitatea profesională, degrevînd astfel statisticile. Afară de aceasta, numărul absolvenților dați anul trecut de școli a fost mai mic în 1974.

Așa se face că tinerii au, dintre toate grupele de vîrstă, cea mai înaltă rată specifică a șomajului — mai înaltă decît în cazul grupei de 60–65 de ani —, și anume de 5,8 la sută (în septembrie 1974 rata fusese de 3,4 la sută). Numărul insuficient al locurilor în învățămîntul profesional nu a avut decît un rol secundar în apariția acestei situații, deoarece patru cincimi din tinerii astăzi șomeri au mai avut locuri de muncă...

Dintre cele circa 27 milioane de persoane cît numără populația activă din R.F.G., circa 30 la sută sînt femei. Totodată, din numărul total al femeilor de vîrstă activă 30 la sută sînt ocupate. În această privință nu s-a schimbat nimic din 1950 încoace. Numai la sfîrșitul anilor '50 și începutul anilor '60 numărul femeilor ocupate a fost mai mare — aproape 34 la sută.

În prezent, femeile sînt afectate de șomaj în mai mare măsură decît bărbații. În ianuarie (1976) au fost înregistrați ca șomeri în R.F.G. 556 500 de femei și 794 500 de bărbați. În felul acesta rata șomajului pentru femei era de 6,6 la sută, peste rata de 5,9 la sută pentru ansamblul populației și net peste aceea pentru bărbați, din care 5,5 la sută erau în căutare de lucru. Una din cauzele acestei situații rezidă, după opinia Oficiului federal al muncii, în tendința de concentrare din domeniul comerțului, tendință care grevează acest sector al pieței muncii încă de la începutul anilor '70.

Și atunci cînd se compară ratele șomajului pe diferite profesii și grupe profesionale, situația femeilor se dovedește a fi de regulă mai grea decît cea a bărbaților. Astfel, rata funcționarelor rămase fără loc de muncă a crescut de la 0,8 la sută în septembrie 1967 la 4,3 la sută în luna septembrie a anului trecut. În cazul funcționarilor, rata șomerilor a crescut de la 0,7 la sută la 2,3 la sută. În același interval de timp, rata șomajului pentru femeile din sfera industriei a crescut de la 2,2 la 7,1 la sută, pe cîtă vreme pentru bărbați a crescut numai de la 2,1 la 4,7 la sută.

Faptul că, potrivit statisticilor, durata șomajului pentru femei este mai scurtă decît pentru bărbați, se dovedește a fi înșelător. Ele îngroașă rîndurile «rezervei latente» atunci cînd nu mai au dreptul la indemnizații pentru șomaj și cînd ajutorul de șomaj nu le poate fi acordat deoarece nu întrunesc condițiile de paupertate, de exemplu dacă soțul continuă să fie ocupat.

O problemă specială în cazul șomajului feminin constă în aceea că circa o treime din numărul femeilor sînt interesate exclusiv în munci cu program parțial. Dar oferta de astfel de posturi este în prezent aproape nulă".

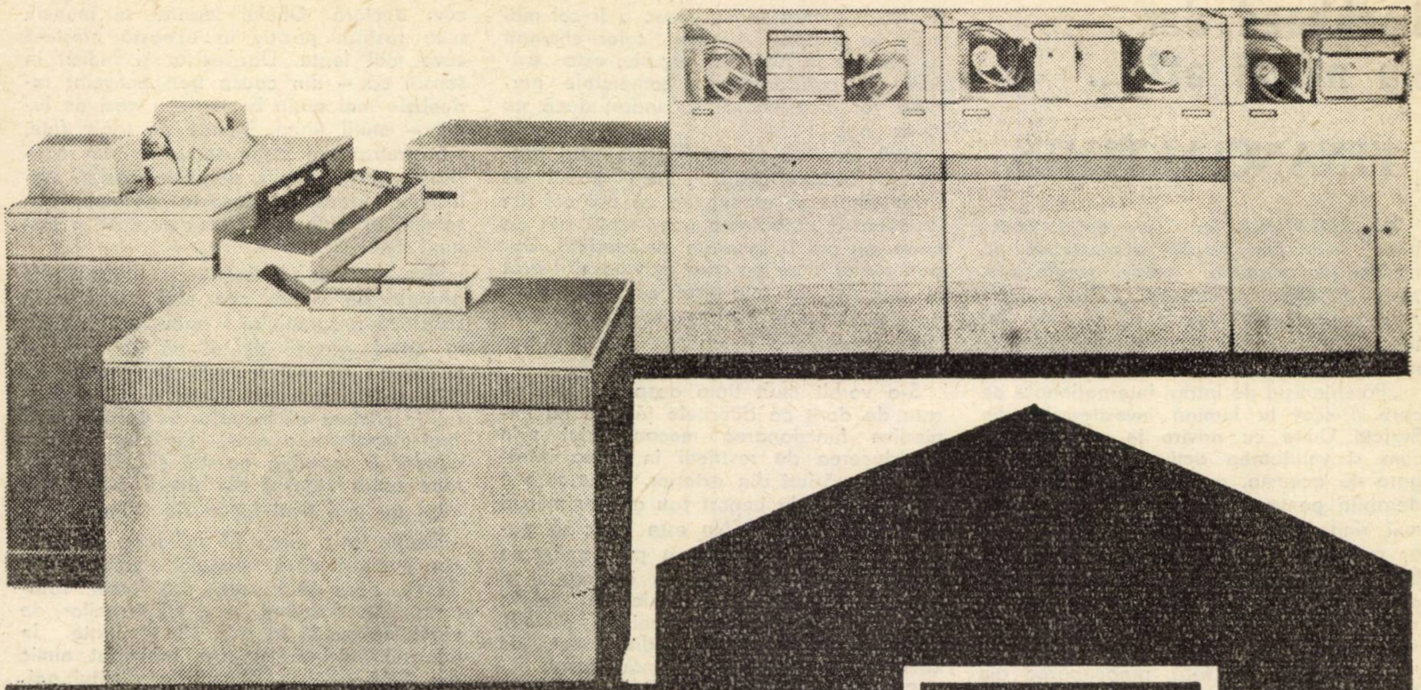

daro

1840

Vă rugăm să ne vizitați la TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE PRIMĂVARĂ de la LEIPZIG, între 14.3 și 21.3.1976. Expunem în pavilionul 15. Biroul de informații EXPORT-IMPORT se află în pavilionul 12.

Büromaschinen-Export
GmbH Berlin
D.D.R.-108 Berlin,
Friedrichstrasse 61
Republica Democrată
Germană

bme

Nu a fost omis nici unul din avantajele prelucrării electronice a datelor.

Se acordă o atenție din ce în ce mai mare raționalizării muncii de birou, în interesul reducerii cheltuielilor.

Din această cauză, prelucrarea electronică a datelor se impune pe primul plan și în cadrul unităților mai mici. Dispozitivul de prelucrare a datelor de mică capacitate DARO 1840 servește în mod ideal întreprinderile mijlocii și mici ca de exemplu la calculul salariilor, realizîndu-se o economie de personal administrativ și evitarea la maximum a erorilor.

DARO 1840 poate fi utilizat de asemenea cu succes în contabilitatea financiară, gestiunea stocurilor, precum și la facturare și decontare. Vă stăm la dispoziție pentru informații detaliate.

Dispozitivul ideal al tehnicii de calcul cu capacitate medie; cu o prelucrare avantajoasă a datelor pe suporturi magnetice. Beneficiază de o echipare flexibilă și dispozitive periferice multilaterale adaptabilă dorințelor individuale ale beneficiarilor. Oferta noastră se orientează după nevoile practice ale software-ului, axată pe probleme și garantează o funcționare avantajoasă sub raportul costurilor. Unitatea centrală cu programare liberă avînd memorii cu capacitate de pînă la 1 024 de cuvinte a 16 poziții; există posibilitatea de mărire a memoriei. Este dotată cu 7 canale de intrare-ieșire. Dispune de o unitate de intrare și ieșire cu claviatură numerică și alfanumerică și imprimantă de scris la alegere, între 20 și 100 semne pe secundă.

PUBLICOM

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Tendințe în industria prelucrătoare din țările nesocialiste

ÎN ULTIMELE DECENII, dezvoltarea industriei din țările nesocialiste s-a caracterizat, între altele, prin ample inegalități de ritm între diferitele sale ramuri constitutive. Luînd în considerare cele trei mari sectoare industriale (după care se structurează statisticile internaționale), și anume : energetica, industria extractivă și industria prelucrătoare, se constată că cea dintîi a devansat net ritmul de dezvoltare al celorlalte două. După calculele specialiștilor, față de nivelul anului 1938 producția sectorului energetic crescuse în 1974 de peste 14,3 ori, cea a industriei prelucrătoare — de 6,2 ori, iar a industriei extractive — ceva mai mult de 3,7 ori.

O evoluție diferențiată a avut loc și în cadrul industriei prelucrătoare din țările nesocialiste. Astfel, în același interval industria chimică și-a sporit producția de peste 13,5 ori, cea de prelucrare a metalelor de peste 9,7 ori, industria hîrtiei și poligrafică — de 5,8 ori, cea de prelucrare a mineralelor nemetalifere — de 5,7 ori, metalurgia — de 5,1 ori, industria de prelucrare a lemnului — de 3,9 ori, industria alimentară — de peste 3,5 ori, cea textilă — de aproape 3 ori, iar cea de confecții și încălțăminte — de numai 2,4 ori.

Ca urmare, în cursul perioadei îmbrățișate de datele din grafic s-au produs modificări substanțiale în structura industriei prelucrătoare din țările menționate. In timp ce industria de prelucrare a metalelor și-a sporit ponderea de la 24% în 1938 la 38% în 1974, iar industria chimică — de la 7% la 15%, ponderea metalurgiei a rămas aproape aceeași, iar cea a industriei alimentare și textile a regresat mult.

Totodată, după cum ilustrează graficul, în perioada 1938—1974 țările nesocialiste în curs de dezvoltare au reușit să-și majoreze ponderea în cadrul producției tuturor ramurilor examinate, cu excepția industriei chimice, ea rămînînd totuși extrem de scăzută în ramuri-cheie, ca prelucrarea metalelor și metalurgia.

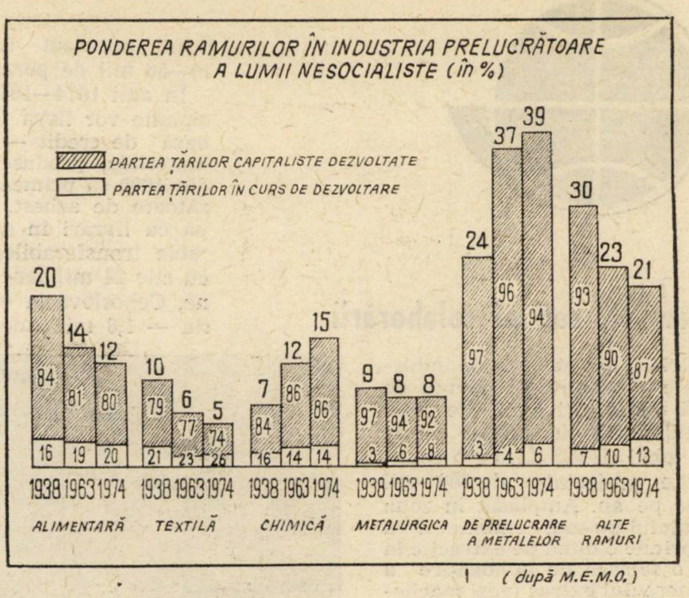

(după M.E.M.O.)

N. POPOV

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Perspectivele celulozei și hîrtiei

CONCLUZIILE unui studiu referitor la producția de celuloză și hîrtie în țările nesocialiste, elaborat recent în Franța, converg către perspectiva unei penurii a acestor produse în următorii ani, sub efectul conjugat al creșterii consumului și al insuficienței noilor capacități de producție, care urmează să intre în funcțiune pînă în 1978. Se apreciază că în acest ultim an producția totală de hîrtie a țărilor nesocialiste va însuma 157 milioane de tone, cu 8 milioane de tone sub nivelul cererii previzibile. În ceea ce privește producția de celuloză, ea ar urma să fie cu 10% inferioară cererii de consum din 1978. Drept consecință, se estimează că este de așteptat ca în următorii ani să se manifeste o creștere a prețurilor atît la hîrtie, cît mai ales la lemnul industrial.

Importul japonez de energie

UN studiu preliminar efectuat în Japonia pentru Ministerul Comerțului Internațional și Industriei (MITI) relevă că în ciuda marilor eforturi pentru dezvoltarea unor surse locale de energie, Țara Soarelui Răsare va continua să utilizeze în primul rînd petrol, rămînînd în general puternic dependentă de importul de energie. Potrivit prognozei MITI, Japonia, unde petrolul importat acoperă acum 78% din necesarul de energie, nu poate spera să coboare acest nivel sub 63% în 1985, cu toată extinderea pînă atunci a utilizării cărbunelui și energiei nucleare.

Economii de combustibil

AGENȚIA pentru economisirea energiei din Franța a lansat în cursul anului trecut 29 de operațiuni experimentale, urmărind realizarea de asemenea economii. Ele vizează o mare diversitate de domenii, începînd cu recuperarea unor deșeuri sau subproduse, continuînd cu perfecționarea unor procese tehnologice și ajungînd la variate utilizări ale energiei solare. Specialiștii apreciază că extinderea tehnicilor experimentate pe ansamblul teritoriului Franței va permite să se economisească anual 2,8 milioane de tone echivalent petrol. În ceea ce privește perspectivele folosirii energiei solare, peste un deceniu aportul său ar putea însuma 1,5 milioane de tone echivalent petrol.

Evoluția cererii la mașini-unelte

ÎNTR-UN STUDIU asupra perspectivelor industriei de mașini-unelte din S.U.A., elaborat de firma „Frost and Sullivan Inc.“, se apreciază că în anul în curs vînzările firmelor americane din această ramură vor spori cu 12% față de 1974, iar pînă în 1985 vor crește într-un ritm mediu anual de 8%. Cererea din partea industriei de automobile din S.U.A. pentru mașini-unelte și instalații de forjat-presat ar urma să crească lent; în schimb, o progresie susținută va cunoaște cererea corespunzătoare din partea firmelor producătoare de mașini agricole, de utilaje de construcții, de mașini de ridicat și transportat, precum și din partea industriei extractive (inclusiv cea a petrolului). Dintre diferitele tipuri de utilaje pentru prelucrarea metalelor un ritm mai rapid de creștere a vînzărilor urmează să înregistreze strungurile cu conducerea programată și alte tipuri perfecționate de mașini-unelte.

Petrochimia ungară

CIRCA 500 miliarde de forinți urmează a fi investiți în următorul sfert de veac pentru dezvoltarea industriei chimice din R.P. Ungară, conform previziunilor planului de dezvoltare pe termen lung a economiei naționale. Valoarea producției acestei ramuri industriale în 1974 a fost de 45 miliarde forinți.

O atenție deosebită se va acorda în perioada la care se referă prognoza dezvoltării petrochimiei — în vederea sporirii producției de mase plastice și fibre chimice — a industriei îngrășămintelor chimice, a celei farmaceutice ș.a. Pentru finele următorului plan cincinal (1980) se prevede extinderea consumului de mase plastice la 450—500 mii tone, față de 220 mii tone în 1975 ; concomitent producția de articole farmaceutice, lacuri și cauciuc sintetic urmează să sporească cu 50 la sută, iar cea de pesticide cu 37 la sută.

Rețeaua feroviară braziliană

SOCIETATEA națională a căilor ferate din Brazilia a lansat un amplu program de dezvoltare pe cinci ani, avînd drept obiectiv dublarea ponderii acestui mod de transport în traficul intern de mărfuri (actualmente de 16%). În ceea ce privește rețeaua feroviară se prevede construirea a 3 800 km de linii noi și modernizarea liniilor existente pe o lungime de 10 800 km, inclusiv electrificarea a 1 500 km de cale ferată. Totodată, fonduri importante urmează a fi alocate pentru extinderea și modernizarea parcului rulant prin achiziționarea unui număr de 300 locomotive și 20 000 de vagoane.

Proiecte libiene

INVESTIȚIILE statului libian în economia țării se vor ridica, în cursul planului de dezvoltare pe perioada 1976—1980, la 1,65 miliarde dinari, sumă care depășește de trei ori nivelul investițiilor prevăzute în anii 1973—1975.

Continuînd politica de industrializare a țării, noul plan de dezvoltare prevede, între altele, crearea unei industrii constructoare de mașini, îmbunătățirea repartiției teritoriale a obiectivelor industriale, pregătirea cadrelor naționale de ingineri și tehnicieni. Printre principalele obiective industriale ale planului se numără : construirea unei turnătorii de oțel la Misurata (cu o capacitate proiectată de 5 milioane de tone pe an), punerea în funcțiune a unor unități petrochimice și a unei fabrici de anvelope auto, realizarea a 29 de întreprinderi în industria alimentară, a 17 întreprinderi în industria mobilei și materialelor de construcție, a 8 combinate textile etc.

Kiembai, rod al colaborării

UNUL din obiectivele industriale construite în comun de mai multe țări socialiste este Combinatul de azbest de la Kiembai (U.R.S.S.), cu o capacitate proiectată, de 500 mii tone pe an. Amplasat în zona Uralului de sud, combinatul va cuprinde o mină de extracție la zi, o fabrică de îmbogățire a minereului extras (vezi macheta alăturată) și unități auxiliare, iar în vecinătatea sa se înaltă treptat un nou oraș — Iasnîi, prevăzut să aibă o populație de 40—50 mii de persoane.

În anii 1974—1979 țările socialiste participante vor livra Uniunii Sovietice — pe bază de credit — mașini, utilaje, diverse materiale, produse finite etc., urmînd ca din 1980 să primească cantități corespunzătoare de azbest. Astfel, Polonia participă cu livrări în sumă de 30 milioane de ruble transferabile, Bulgaria și R.D.G. — cu cîte 24 milioane, România — 18 milioane, Cehoslovacia — 8,4 milioane și Ungaria — 1,8 milioane.

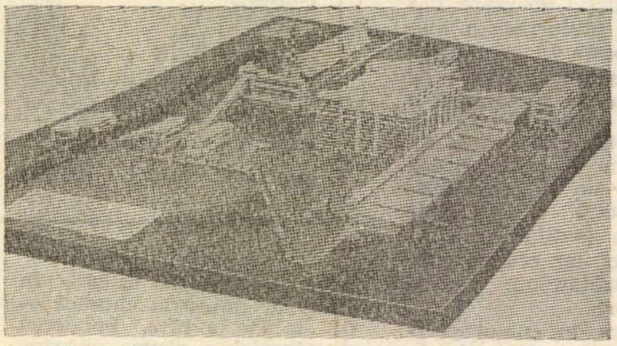

Rezervele monetare
după un deceniu

O PRIVIRE asupra rezervelor oficiale de aur și devize la interval de un deceniu, cum este cea pe care o permite graficul de mai jos, scoate în evidență schimbări importante atît în mărimea cît și în structura acestora. Sub raportul mărimii rezervelor totale, cele mai spectaculoase modificări sînt trecerea R.F.G. pe primul loc între țările capitaliste dezvoltate, cu rezerve în valoare de peste 31 miliarde de dolari, depășind S.U.A., ca și ascensiunea Japoniei pe locul 3. Sub aspectul structurii, atrage atenția scăderea ponderii aurului în totalul rezervelor : în vreme ce acest total a crescut în cîteva cazuri în proporții considerabile, rezervele de aur au cunoscut modificări mai puțin însemnate.

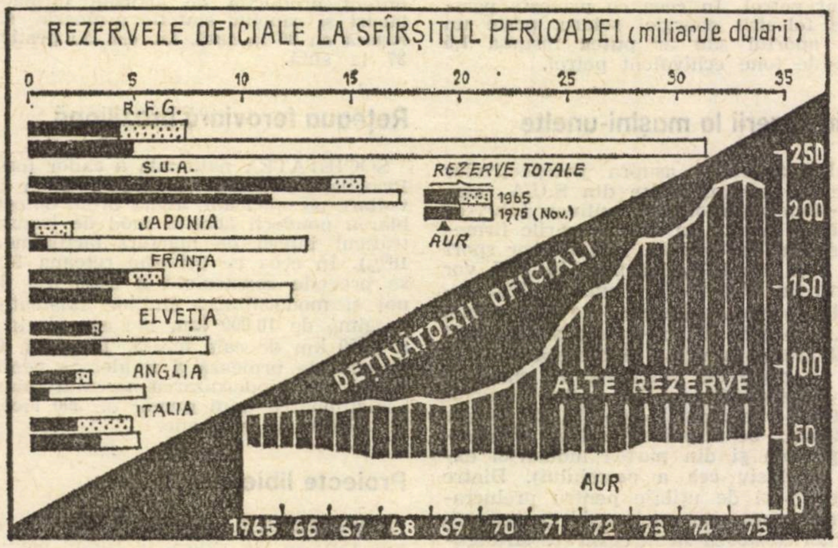

(după THE ECONOMIST)

Recuperarea sticlei

PREOCUPAREA pentru recuperarea ambalajelor din sticlă, în vederea fie a utilizării lor repetate, fie a reciclării (ca materie primă, sub formă de spărturi) în industria sticlei devine tot mai intensă în diferite țări ale lumii. După părerea unor specialiști din Anglia peste 40% din cele 600 milioane de sticle, care sînt aruncate anual în lăzile de gunoi, ar putea fi recuperate pentru o nouă utilizare.

În Franța, în baza unui acord încheiat între Ministerul Industriei și Cercetărilor și producătorii de ambalaje din sticlă, cantitatea deșeurilor de sticlă ce va fi reciclată urmează să sporească de la 100 000 de tone în 1975 la 350 000 de tone în acest an și la 600 000 de tone în 1977. Se apreciază că pe această cale industria sticlei va putea economisi 10—15% din energia consumată în procesul său de producție. Pe de altă parte, se estimează că printr-o perfecționare „rațională" a formei ambalajelor de sticlă, a tehnologiei fabricării acestora, ramura respectivă ar putea satisface nevoile pieței în condițiile reducerii cu 7% a volumului producției sale. Prin aceasta s-ar reduce, totodată, cantitatea deșeurilor de sticlă, aruncate la gunoi, a căror eliminare ridică probleme dificile.

Eficiența investițiilor
și cheltuielile pentru cercetare

SCĂDEREA eficienței noilor investiții a redus ritmul creșterii economice în S.U.A. cu aproape 1% pe an în ultimii zece ani, producția potențială pierdută reprezentînd aproape 10 miliarde de dolari pe an. Această scădere a eficienței, relevă un studiu întreprins de profesorul John Kendrick, de la Universitatea George Washington, atrage după sine o creștere substanțială față de acum zece ani a investițiilor (în echipament și pentru calificarea cadrelor) necesare spre a se obține 1 dolar producție. Potrivit studiului, relatat în **International Herald Tribune** (19 februarie), o cauză a acestei reduceri a eficienței este scăderea din ultimii ani a cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare. Date publicate de National Science Foundation relevă că din 1969 încoace numărul oamenilor de știință și inginerilor lucrînd în cercetare în 8 000 de firme americane a scăzut cu 8%, în vreme ce sumele cheltuite pentru cercetare, în prețuri constante, au scăzut cu 1,7%.

Medicamente și etică

ÎNCĂ în 1965, o comisie de experți britanici, evaluînd efectele terapeutice a 2241 din 3 000 medicamente existente în acel moment pe piață, a constatat că 35% din ele erau ineficiente sau perimate. În 1971, o investigație similară a Administrației pentru alimente și medicamente din S.U.A. constata că 60% din produsele medicamentoase nu-și justificau pretențiile terapeutice, iar unele erau de-a dreptul dăunătoare. Ulterior, o parte din medicamentele respective au fost retrase de pe piața americană și engleză, dar, după cum arată un studiu al grupului Haslemere din Londra, ele continuă să fie vîndute pe alte piețe, mai ales în țările în curs de dezvoltare !

În plus, firmele occidentale vînd medicamente acestor din urmă țări la prețuri mult mai ridicate decît în Occident. Un raport confidențial al Organizației Mondiale a Sănătății relata, de exemplu, că India plătește 10 dolari pentru 1 kg de vitamină C, în timp ce în Anglia prețul aplicat de aceeași firmă era de numai 2,40 dolari. O cantitate de tetraciclină, care se vindea în Europa cu 24—30 dolari, costa în India, Pakistan, Columbia 100—270 dolari.

Companiile producătoare încearcă să-și justifice practicile prin necesitatea de a acoperi cheltuielile ridicate de cercetare și dezvoltare. Dar, se arată în articolul menționat, pentru cercetare și dezvoltare firmele respective cheltuiesc numai 10% din venituri, în timp ce cheltuielile pentru reclamă, reprezintă 20%.

GLOSAR

Indici ai prețurilor materiilor prime

REUTER

INDICELE Reuter este calculat de agenția engleză de informații cu același nume și cuprinde prețurile pentru 17 mărfuri (grîu, porumb, orez, zahăr, cacao, bumbac, lînă, iută, cafea, carne de vită, cupru, zinc, plumb, cositor, cauciuc, arahide, soia boabe), de interes deosebit pentru comerțul exterior britanic. El se calculează ca o medie geometrică a prețurilor zilnice de gros. Baza lui de calcul este 18 septembrie 1931 = 100. În anii din urmă indicele anual a fost : 560,1 în 1970, 525,1 în 1971, 594,4 în 1972, 1037,6 în 1973, 1308,9 în 1974, 1117,7 în 1975.

MOODY

INDICELE Moody se calculează ca medie aritmetică ponderată a prețurilor cu ridicata practicate pe piețele S.U.A. pentru 15 produse (grîu, porumb, zahăr, porci, cacao, cafea, bumbac, lînă, mătase, argint, cupru, plumb, oțel, piei, cauciuc). Baza de calcul a indicelui este 31 decembrie 1931 = 100. Indicele anual a evoluat recent astfel : 410,2 în 1970, 374,2 în 1971, 418,4 în 1972, 585,4 în 1973, 795,7 în 1974, 757,7 în 1975 (primele nouă luni).

HWWA

INDICELE HWWA, calculat de Institutul de economie mondială din Hamburg, (în trecut : Hamburgisches Weltwirtschaftsarchiv) exprimă dinamica prețurilor unui număr de 47 de produse — mărfuri alimentare, materii prime industriale, combustibili —, cu serii de prețuri rezultate din cotațiile burselor unde mărfurile respective sînt mai bine reprezentate : Winnipeg, Londra, New York, Colombo, Copenhaga, Chicago, Venezuela, din Orientul Apropiat și altele. Baza sa este nivelul mediu din perioada 1952—1956 = 100. Indicele general anual a avut în deceniul nostru următoarele valori : 109,46 în 1970, 109,13 în 1971, 118,40 în 1972, 178,07 în 1973, 298,8 în 1974, 274,7 (pe 9 luni) în 1975.

Autoturisme „mici“

Ioan Alexandru, Ploiești — Criteriul economicității consumului, pe care „criza energetică“ declanșată în toamna anului 1973 l-a introdus atunci în vînzarea de automobile, a determinat marile firme producătoare americane să acorde brusc o atenție sporită automobilelor mici. Desigur cu precizarea: mic la scara automobilelor produse în S.U.A. La mai puțin de doi ani de la luarea deciziei de a-l fabrica, „General Motors“ lansa pe piața americană, în toamna anului trecut, cel mai mic și mai economicos autoturism fabricat în prezent în S.U.A. și anume „Chevette“ (vezi fotografia), cu un consum (pe autostradă) de 5,9 litri la 100 km.

Prin acest autoturism, G.M. spera să reatingă cota de 60% din producția internă a ramurii (la începutul lui 1976 ea era de 54%), după doi ani caracterizați ca cei mai slabi din întreaga istorie a firmei din Detroit. Deși vînzările de automobile s-au mai înviorat, și în ciuda unei intense publicități, piața americană nu a confirmat așteptările firmei în ce privește automobilele mici. Ca urmare, G.M. s-a văzut nevoită să renunțe în ultima clipă, cu prețul unor mari pierderi, la proiectul de a produce mașini „Chevette“ și într-o uzină din California. Pierderile se adaugă milioanelor de dolari cheltuiți inițial pentru proiectarea întregului vehicul și a pieselor sale componente complet diferite de cele utilizate de G.M. la celelalte automobile produse în uzinele sale.

Practici monopoliste

Gh. Belcin, Cernavoda — Uniunea țărilor exportatoare de banane (UBEC) a fost creată în anul 1974 de cinci țări latino-americane (Panama, Costa Rica, Honduras, Guatemala și Columbia). Pentru unele din aceste țări bananele reprezintă un capitol esențial al încasărilor din export : Panama — 50%, Honduras și Costa Rica — 30%, de unde și denumirea dată cîndva acestor țări de „republici bananiere“. Piața bananelor este controlată de cîteva mari monopoluri internaționale, dintre care primele trei sînt americane. Dintr-un dolar încasat din vînzarea bananelor, țările producătoare nu primesc, de regulă, decît 11,5 cenți. Restul, adică marea majoritate, revine companiilor străine care controlează transportul, maturizarea și desfacerea lor cu ridicata și cu amănuntul.

UBEC a fost creată pentru a se opune exploatării țărilor producătoare de banane de către monopolurile străine, și în același timp de a frîna scăderea prețurilor la banane, care continuă de douăzeci de ani. În fața încercării unor țări membre ale UBEC de a institui o taxă asupra bananelor vîndute de marile monopoluri străine, unul din acestea a preferat să distrugă 145 000 cutii cu banane (2 700 de tone) decît să plătească taxa respectivă. Practicile monopolurilor internaționale respective contravin nu numai intereselor țărilor producătoare, ci și celor ale unor țări consumatoare. Dovada : amenda de 1 milion de unități de cont la care a fost supus United Brands, de către Curtea de justiție a Pieței Comune pentru practicile sale restrictive pe piața daneză și în general vest-europeană în scopul de a-și rotunji profiturile.

Colectivul redacției noastre a pierdut pentru totdeauna pe unul din ziariștii săi cei mai valoroși, pe Nicolae Ionescu. Scrisul său reflecta profunzimea unui spirit cultivat, a unui bun cunoscător și analist al vieții, cu un acut simț al realității, o neobosită vervă și un nesecat izvor de idei și de frumuseți de limbă, care se adresa nu numai minții, ci și inimii cititorilor. Talentul său publicistic și dăruirea sa nu erau egalate decît de o mare modestie și dragoste de oameni.

Nicolae Ionescu lasă tuturor celor care l-au cunoscut imaginea luminoasă a unui om a cărui valoare nu a așteptat numărul anilor spre a se confirma.

Convenția de la Barcelona

Nicanor Peteu. Timișoara — Convenția adoptată la 16 februarie a.c. la Barcelona de reprezentanții a 15 țări mediteraneene și despre care se afirmă că „deschide o eră nouă în colaborarea internațională“ prevede că țările semnatare, conștiente de responsabilitățile lor în păstrarea patrimoniului comun al omenirii în folosul generațiilor prezente și viitoare, se angajează să ia toate măsurile pentru „a preveni, a reduce și a combate poluarea Mării Mediterane și de a proteja și dezvolta mediul marin în zona respectivă“. Unul din protocoalele convenției prevede o „listă neagră“ de substanțe a căror deversare în mare de pe nave, avioane sau de pe țărm este interzisă. Este vorba de mercur, deșeuri radioactive, cadmiu, acizi și compuși alcalini, petrol brut și produse petroliere etc. Printre produsele a căror deversare în mare urmează a fi controlată se numără : arsenicul, plumbul, zincul, cianuri, fluoruri etc. În Malta va fi organizat un centru regional de luptă împotriva poluării prin hidrocarburi, care va culege și va difuza operativ informații privind apariția în apele Mediteranei a unor mari cantități de petrol.

Țările care au adoptat convenția sînt : Egiptul, Libanul, Marocul, Israelul, Turcia, Spania, Franța, Monaco, Grecia, Italia, Ciprul, Malta, Libia, Iugoslavia și Tunisia. Convenția se află deschisă la Madrid pentru noi semnături. Țările participante au convenit să convoace la Monaco, în 1977, o nouă reuniune interguvernamentală, pentru a analiza progresul realizat.

Relevînd într-un mesaj adresat Conferinței semnificația convenției la care s-a ajuns la Barcelona, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim declara : „Această demonstrație de cooperare internațională este un exemplu de ceea ce se poate realiza atunci cînd există voința politică și hotărîrea de a soluționa probleme de interes comun“.

Primele căi ferate pe teritoriul României

Mircea Babeș, Teiuș — În lume construcția de căi ferate a început în 1825; în 1850 existau deja 40 000 km de căi ferate. Pe teritoriul actual al țării noastre cea dintîi linie construită a fost linia Oravița—Răcăjdia—Iam—Bela Crkva—Baziaș (inaugurată în 1854 și lungă de 52 km), în sud-vestul Banatului, trecînd în țara vecină între Iam și Baziaș. În 1863 ea a fost prelungită de la Oravița pînă la Anina, în legătură cu exploatările de huilă de acolo, pe care le lega de Dunăre în portul Baziaș.

A doua linie construită pe teritoriul țării noastre a fost linia Cernavoda Port—Constanța (63 km), dată în circulație în 1860, care servea la transportarea cerealelor din Bărăgan la Marea Neagră. Linia a fost construită de o societate engleză în baza unei concesiuni cu Turcia.

Cea de a treia, în ordinea vechimii, a fost linia București (Filaret) — Giurgiu (73 km), inaugurată în 1869, în baza unei concesiuni acordate de statul nostru unei societăți engleze. Ea servea în special pentru traficul de călători, inclusiv către Europa centrală (spre care se putea ajunge mai ușor pe Dunăre).

Primele linii construite pe teritoriul țării noastre au fost așadar, linii de legătură cu Dunărea. În luna septembrie 1868 se pune piatra fundamentală a Gării de Nord din București. Treptat rețeaua feroviară se extinde. În 1918 în țara noastră existau deja 7 953 km de căi ferate, pentru ca astăzi lungimea lor să depășească 11 000 km. Dintre liniile (peste 1 000 km) construite după 1944 menționăm liniile București—Roșiorii de Vede — Craiova (inaugurată în 1947, astăzi dublată) Bumbești-Livezeni (1948), care străbate 38 de tuneluri și 25 de viaducte, Salva—Vișeu (1949), scoțînd din izolare depresiunea Maramureșului, Făurei—Tecuci (91 km), scurtînd distanța dintre București și Iași, Piatra Neamț—Bicaz, Tîrgu Jiu—Rovinari etc. Electrificarea liniilor cu trafic intens a început în 1959. Tracțiunea cu abur a fost înlocuită aproape în totalitate prin tracțiune Diesel și electrică, care la sfîrșitul anului 1975 reprezenta 96%, față de 79% în anul 1970.

IMPORTANT

- ● pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul superior economic

IMPORTANT

- ● pentru profesorii de economie politică și elevii din anul III al liceelor teoretice și de specialitate.

Revista economică va publica în fiecare săptămînă începînd cu nr. 10 din 12 martie 1976 :

Consultații de economie politică

pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul superior economic. Consultațiile și întregul material documentar publicat în revistă cuprind tezele ideologice, politice, economice din cele mai recente documente ale Partidului Comunist Român și dau o imagine actuală a dezvoltării economiei naționale și a vieții economice internaționale.

Abonați-vă la REVISTA ECONOMICĂ pentru a vă asigura din timp posibilitatea studierii consultațiilor de economie politică, precum și a altor articole necesare pregătirii în domeniul economiei politice.

Abonamentele se fac prin serviciile de difuzare a presei din cadrul oficiilor P.T.T.R. din întreaga țară sau prin mandat poștal pe adresa : Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.) — Piața Scînteii nr. 1 București cont nr. 64.51.301.52 BNRSR Filiala sectorului 1. Costul unui abonament este de lei 260 anual, 130 semestrial și 65 lei trimestrial.

Revista se poate procura și de la chioșcurile de difuzare a presei în fiecare săptămînă în ziua de vineri.

CANDIDAȚI LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR ECONOMIC !

Citind cu regularitate „Revista economică" vă pregătiți temeinic în domeniul economiei politice !

---

curier

Indemnizația de transfer

M. SEHNI, orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej. — În situația în care, în perioada de referință (trei luni, care în cazul dv. se socotesc iunie, iulie și august 1975) personalul a fost în concediu de maternitate sau de boală, timpul cît s-a aflat în asemenea situații, precum și sumele corespunzătoare, se exclud din calcul. Potrivit scrisorii dv., ar urma să se ia în calcul numai retribuția din zilele lucrate în luna august, să se împartă la numărul acestor zile pentru a se afla retribuția medie pe o zi și să se înmulțească rezultatul cu 25,5 zile, pentru a stabili cuantumul indemnizației prevăzute de art. 75, lit. c., din Legea retribuirii.

Munca femeilor

ANTONIA DANCIU, București. — În art. 158 din Codul Muncii se prevede că femeile care au copii în vîrstă de pînă la 6 ani, pe care îi îngrijesc, pot lucra cu 1/2 normă, dacă nu beneficiază de creșe sau cămine. Timpul cît au fost încadrate în aceste condiții se consideră, la calculul vechimii în muncă, timp lucrat cu o normă întreagă.

În același timp, în art. 9 din Legea nr. 1/1970, se stabilește că lucrătoarea, care a încetat activitatea fiind gravidă sau pentru a crește un copil pînă la împlinirea vîrstei de 7 ani, beneficiază de vechime neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate. Aceasta cu condiția reîncadrării în termen de cel mult trei luni de la data împlinirii vîrstei de 7 ani de către copil. Dacă lucrătoarea se reîncadrează în altă unitate, are obligația să prezinte adeverință din partea unității unde a lucrat, că nu îi este necesară. Unitatea de unde s-a cerut desfacerea contractului de muncă în condițiile prevăzute de art. 9 din legea susmenționată, n-are obligația legală de a aproba reîncadrarea, la cerere, pe același post într-o funcție echivalentă.

Vechime în specialitate

MARCELA MUȘAT, Brăila — Perioada cît ați lucrat în funcția de desenator copist nu se poate lua în considerare ca vechime în funcția de desenator tehnic. Desenatorul copist se consideră că face parte din categoria personalului administrativ.

Protecția mediului

(Urmare din pag. 19)

pe cea a valorii mărfii, implicit a produsului social ;

d) că nu se mai poate vorbi de eficiența producției fără luarea în considerare a stării mediului natural ;

e) că sporirea eficienței producției depinde nu numai de micșorarea cantității de muncă vie și materializată consumată pe unitatea de produs, ci și de creșterea capacității societății de a evita deteriorarea mediului natural. Aceasta înseamnă că sporirea eficienței activității economice va avea loc și în măsura în care fiecare unitate de efort (cheltuială) făcută pentru protejarea mediului natural va da naștere la un efect util mai mare în prevenirea, restaurarea sau îmbunătățirea acestuia.

9 În încheiere, consider necesară definirea economiei protecției mediului natural ca disciplină științifică. În lumina celor enunțate pînă acum, după părerea noastră, **economia protecției mediului natural este acea ramură a științelor economice al cărei obiect îl constituie gestionarea naturii din punctul de vedere al îmbinării armonioase a intereselor imediate, cu cele de perspectivă și permanente ale societății omenești, în condițiile maximizării eficienței efortului făcut în opera de gestionare.**

revista economica

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL NR. 9 DIN 5 MARTIE 1976

— Freamăt de primăvară **(Vasile Porumbescu)** 1
— IDEOLOGIE, POLITICĂ, EDUCAȚIE. Democrația economică : structuri, conștiință, acțiune **(Gheorghe Iaver, Vasile Macoviciuc)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Plan — angajamente: Cum le realizăm? Pregătirea la timp a tuturor condițiilor necesare — cerință esențială a îndeplinirii planului **(Constantin Prodan)** 4
— Investigație „R.E.". Un obiectiv major în sporirea eficienței fiecărei întreprinderi : reducerea cheltuielilor materiale **(V. Boescu, L. Țintea)** 6
— Tribuna economistului: Constituirea și utilizarea resurselor de finanțare a investițiilor (dr. **Lazăr Cistelecan)** 8
— Experiențe în actualitate: Ardud — o cooperativă prosperă **(Ion Manea)** 9
— Dezbatere „R.E." : Zonarea turistică — componentă a sistematizării teritoriului (I) 10

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Ancheta „R.E.": Organizarea rațională a muncii în toate cele trei schimburi (II) **(Bogdan Pădure)** 13

DOCUMENTAR ECONOMIC

— În sprijinul cursanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Sarcinile trasate de documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. privind pregătirea forței de muncă în industrie (prof. univ. dr. **Constantin Enache)** 15

TEORII ● IDEI

— Omul-tehnica-mediul. Protecția mediului natural — necesitate a asigurării creșterii economice în condițiile revoluției științifice și tehnice (prof. dr. doc. **N. N. Constantinescu)** 18
— Școli ● curente ● economiști: Opera lui Adam Smith în orbita actualității **(M. Horovitz)** 20
— Econometrie cu aplicații la eficiența investițiilor (ing. **E. V. Topală)**; N. Bălcescu: Opera, omul, epoca **(Radu C. Demetrescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru o nouă ordine economică internațională. O latură esențială : cooperarea activă între țările în curs de dezvoltare **(Victor Aldea)** 23
— Din presa internațională 27
— Statistică internațională 29

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga**, **Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu**, **Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1.
telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Continuînd seria succeselor
a 18-a ediție a
TÎRGULUI INTERNAȚIONAL
DE CONSTRUCȚII MECANICE
BRNO – CEHOSLOVACIA
15–22 septembrie 1976
își va dovedi încă o dată
prestigiul și eficiența

Buletinele de înscriere a expozanților se primesc pînă la data de 31 martie 1976.

Pentru detalii adresați-vă la:
BVV — Tîrguri și Expoziții Internaționale BRNO, Vystaviště 1, 60200 Brno, Cehoslovacia.
Telefon 314. Telex 062294, 062295.
Telegramă : FAIRBRNO BRNO.

BVV
7
390
96
0
5

PUBLICOM

8 MARTIE

MĂRȚIȘOARE, MĂRȚIȘOARE :
SCURTE, ROCHII ȘI TAIOARE
ȘI COMPLEURI COLORATE,
GATA CONFECȚIONATE.
LENJERIE, GENȚI, POȘETE
ORI PULOVERE, JACHETE.
O EȘARFĂ COLORATĂ
SAU O PIJAMA PLUȘATĂ,
CIZMULIȚE ȘI BATICURI,
DRESURI PE MĂSURI, ÎN PLICURI,
ORI MĂNUȘI, BLUZE, FUROURI
– BUMBAC, .PN.A. SAU LÎNĂ –
MĂRȚIȘOARE ȘI CADOURI
ORIȘICUI LA ÎNDEMÎNĂ.

1976 APR - 8

Lei 5

D 646

R
16

revista economică

10 12 • III 1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

hărnicia și
prevederea
sporesc
roadele pămîntului

JUDEȚUL SĂLAJ

Județele țării pe traiectoria progresului

SĂLAJ

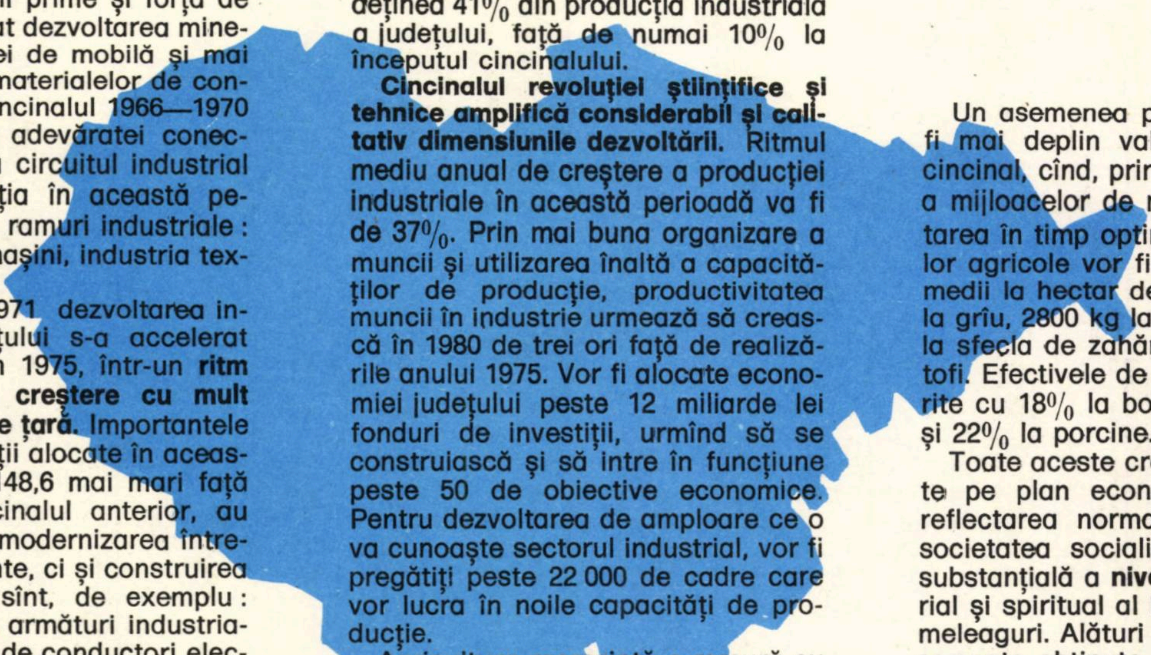

DE LA preponderența agriculturii la industria modernă și dezvoltarea economică armonioasă, acesta este „sensul unic" și **„semnul"** caracteristic al **progresului** în prezentul și perspectiva Sălajului. **Peste 10 miliarde lei producție industrială în 1980, într-un județ a cărui principală caracteristică economică era pînă nu de mult agricultura** — reprezintă obiectivul a cărui realizare o pregătesc prin muncă de cîteva cincinale gospodarii acestor meleaguri.

Desigur, și mai înainte bogatele resurse de materii prime și forță de muncă au favorizat dezvoltarea mineritului, a industriei de mobilă și mai ales a industriei materialelor de construcții. Totuși, cincinalul 1966—1970 rămîne momentul adevăratei conectări a județului la circuitul industrial al țării prin apariția în această perioadă a unor noi ramuri industriale: construcțiile de mașini, industria textilă ș.a.

Începînd cu 1971 dezvoltarea industrială a județului s-a accelerat vertiginos pînă în 1975, într-un **ritm mediu anual de creștere cu mult superior mediei pe țară.** Importantele fonduri de investiții alocate în această perioadă, cu 148,6 mai mari față de cele din cincinalul anterior, au permis nu numai modernizarea întreprinderilor existente, ci și construirea altora noi cum sînt, de exemplu: Întreprinderea de armături industriale, Întreprinderea de conductori electrici emailați din Zalău, Fabrica de materiale izolatoare Șimleu Silvaniei ș.a. În acest fel, Zalău, Sărmășag, Șimleu Silvaniei, Ip, Surduc au devenit localități cu rezonanțe industriale în geografia economică a țării.

Pe ansamblu, producția globală industrială a înregistrat sporuri substanțiale în dinamică (vezi graficele). În paralel cu **creșterile cantitative** au avut loc și unele **schimburi structurale semnificative** în ce privește aportul diferitelor ramuri în producția globală industrială. În anul 1975, industria constructoare de mașini și prelucrare a metalelor de exemplu, deținea 41% din producția industrială a județului, față de numai 10% la începutul cincinalului.

Cincinalul revoluției științifice și tehnice amplifică considerabil și calitativ dimensiunile dezvoltării. Ritmul mediu anual de creștere a producției industriale în această perioadă va fi de 37%. Prin mai buna organizare a muncii și utilizarea înaltă a capacităților de producție, productivitatea muncii în industrie urmează să crească în 1980 de trei ori față de realizările anului 1975. Vor fi alocate economiei județului peste 12 miliarde lei fonduri de investiții, urmînd să se construiască și să intre în funcțiune peste 50 de obiective economice. Pentru dezvoltarea de amploare ce o va cunoaște sectorul industrial, vor fi pregătiți peste 22 000 de cadre care vor lucra în noile capacități de producție.

Agricultura reprezintă o ramură cu pondere importantă în economia județului. La sfîrșitul anului 1975 agricultura Sălajului era dotată cu 1459 tractoare fizice, 704 semănători mecanice 363 combine pentru păioase etc. Principalele culturi din județ le reprezintă cerealele, urmate de cultura cartofilor și legumelor, a plantelor uleioase, textile etc. Creșterea animalelor reprezintă o importantă subramură a agriculturii cu realizări importante favorizate de pășunile și fînețele întinse de pe teritoriul județului.

PRODUCȚIA GLOBALĂ INDUSTRIALĂ

1970	1971	1975	1980
100	113,4	276,2	1344,7

PRODUCȚIA GLOBALĂ AGRICOLĂ

1970	1971	1975	1980
100	153,3	161,3	274,3

Un asemenea potențial valoros va fi mai deplin valorificat în actualul cincinal, cînd, prin folosirea eficientă a mijloacelor de mecanizare, executarea în timp optim a tuturor lucrărilor agricole vor fi realizate producții medii la hectar de cel puțin 2600 kg la grîu, 2800 kg la porumb, 36 000 kg la sfecla de zahăr, 16 300 kg la cartofi. Efectivele de animale vor fi sporite cu 18% la bovine, 15% la ovine și 22% la porcine.

Toate aceste creșteri impresionante pe plan economic își vor găsi reflectarea normală și necesară în societatea socialistă — în **ridicarea** substanțială a **nivelului de trai** material și spiritual al locuitorilor acestor meleaguri. Alături de realizările însemnate obținute pînă în prezent în această direcție, peste 12 000 apartamente, un nou spital, însemnate spații pentru dezvoltarea învățămîntului și culturii vor fi puse în acest cincinal la dispoziția oamenilor muncii.

Iată deci „cum" și iată „de ce" sînt prevăzute ritmuri înalte de dezvoltare industrială în tot cuprinsul județului. Realizarea lor va accelera înscrierea tot mai complexă a Sălajului pe traiectoria progresului.

B. P.

FONDURI DE INVESTIȚII

1966-1970	1971-1975	1976-1980
100	248.6	814.9

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
1983

DEZVOLTAREA SERVICIILOR ÎN CADRUL MODERNIZĂRII STRUCTURII ECONOMIEI NAŢIONALE

EXAMINÎND LUCID ŞI OBIECTIV configuraţia structurii economiei naţionale, gradul de eficienţă a acesteia şi confruntînd-o cu ansamblul posibilităţilor şi nevoilor societăţii, Congresul al X-lea, Conferinţa Naţională din iulie 1972 şi Congresul al XI-lea ale partidului au trasat obiectivele fundamentale pentru modernizarea structurii economiei şi ridicarea nivelului de dezvoltare economică a ţării în etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi a trecerii spre comunism.

În determinarea locului şi rolului serviciilor în structura economiei naţionale, documentele programatice ale Congresului al XI-lea al partidului nostru pornesc de la condiţiile obiective ale ţării noastre, de la nivelul actual şi perspectiva dezvoltării economice, de la cerinţele crescînde ale societăţii şi populaţiei. Alocarea resurselor materiale şi umane pentru sfera serviciilor, determinarea locului şi rolului acestora în structura economiei naţionale, nu pot fi stabilite în mod arbitrar, ci în funcţie de volumul resurselor de care dispune societatea în fiecare etapă de dezvoltare, de nevoia socială, de dimensiunile şi gradul de diversificare a acesteia. **Pe măsura creşterii gradului de complexitate şi eficienţă a economiei, a nivelului de dezvoltare a forţelor de producţie, creşte rolul, volumul, importanţa şi locul serviciilor de producţie şi de consum în structura economiei naţionale.** Această legitate este confirmată, în primul rînd, de faptul că în acele ţări unde venitul naţional pe locuitor este mai ridicat, ponderea serviciilor în structura economiei este mai mare, în al doilea rînd, de faptul că în ţările mai dezvoltate ponderea populaţiei ocupată în sfera serviciilor este mai ridicată, iar, în al treilea rînd, de faptul că în ţările economic avansate, în structura consumului productiv şi individual ponderea serviciilor în totalul consumului este mai mare. Are loc schimbarea corelaţiei dintre creşterea producţiei şi respectiv a consumului de servicii, în favoarea acestora din urmă. De aici rezultă necesitatea optimizării corelaţiei dintre sfera producţiei de bunuri materiale şi sfera serviciilor, corelaţie fundamentală a economiei naţionale. Avînd în vedere că în fapt **creşterea economico-socială** este o componentă esenţială, şi totodată o funcţie a modernizării structurii economiei naţionale, în stabilirea corelaţiei optime dintre sfera producţiei de bunuri materiale şi sfera serviciilor trebuie să pornim tocmai de la această funcţie. De aici rezultă că în repartizarea muncii vii şi a muncii materializate între sfera producţiei materiale propriu-zise şi sfera serviciilor trebuie să se aibă în vedere **asigurarea unei creşteri economico-sociale maxime cu cheltuieli minime, satisfacerea maximului de nevoi materiale şi spirituale cu minimum de eforturi materiale şi umane,** Aşadar, criteriul fundamental al repartizării resurselor societăţii între sfera producţiei de bunuri materiale şi sfera serviciilor, şi respectiv al stabilirii unei structuri optime dintre aceste două sfere ale activităţii umane îl reprezintă tocmai **realizarea unei eficienţe economico-sociale maxime în ambele sfere, în vederea statisfacerii la un nivel maxim posibil a nevoilor societăţii şi ale membrilor ei.** Prin aplicarea acestui criteriu se formează **optimele parţiale** în cadrul celor două sectoare, laturi esenţiale ale optimului economico-social total (global). Numai astfel aceste optime parţiale converg spre realizarea **optimului economico-social total.**

Corelaţia optimă dintre sfera producţiei de bunuri materiale şi sfera serviciilor impune o repartizare judicioasă a fondului naţional de dezvoltare economico-socială între aceste două sfere prin intermediul investiţiilor. Ca totalitate a resurselor materiale şi băneşti de care dispune societatea pentru creşterea forţelor de producţie şi lărgirea bazei materiale a activităţilor social-culturale, cuprinzînd cota din venitul naţional repartizată pentru dezvoltare, fondul de amortizare, precum şi alte resurse, fondul naţional de dezvoltare economico-socială este singura sursă de lărgire atît a sferei producţiei de bunuri materiale, cît şi a sferei serviciilor. Mărimea cotei părţii destinate dezvoltării serviciilor depinde de mărimea fondului naţional de dezvoltare economico-socială, de împărţirea lui pentru sfera producţiei de bunuri materiale şi sfera serviciilor, de mărimea venitului naţional şi de împărţirea acestuia pentru fondul de acumulare (dezvoltare) şi fondul de consum.

Aşa cum rezultă din diferitele sale destinaţii, fondul naţional de dezvoltare economico-socială se împarte, în ultima instanţă, în fondul destinat dezvoltării economiei **(productivă),** şi fondul destinat dezvoltării social-culturale. Această împărţire a fondului naţional de dezvoltare economico-socială are o însemnătate deosebită pentru stabilirea strategiei dezvoltării economico-sociale a ţării. Dar numai pe baza acestei împărţiri nu se poate realiza pe deplin repartizarea optimă a fondului naţional de dezvoltare economico-socială între sfera producţiei de bunuri materiale şi sfera serviciilor, ca sfere distincte ale economiei naţionale, întrucît sfera serviciilor nu coincide cu sfera neproductivă. Pentru stabilirea locului şi rolului serviciilor în structura economiei naţionale şi repartizarea corespunzătoare a fondului naţional de dezvoltare economico-socială, ar fi necesară **evidenţierea separată a sferei serviciilor în general, iar în cadrul acesteia — evidenţierea separată a serviciilor cu caracter productiv şi a celor cu caracter neproductiv.** Numai pe această bază se poate prognoza ştiinţific dezvoltarea în perspectivă, în ansamblu, a acestei sfere şi a diferitelor verigi ale ei, numai astfel se poate determina ştiinţific locul şi rolul serviciilor în structura economiei naţionale, şi alocarea corespunzătoare a investiţiilor pentru aceste activităţi.

Prin urmare, o condiţie de bază a sporirii amploarei şi rolului serviciilor în structura economiei naţionale este **alocarea unei sume importante de investiţii** şi repartizarea ei judicioasă pe diferite sectoare ale serviciilor, în funcţie de importanţa social-economică a lor. Avînd în vedere rolul important al serviciilor în structura economiei naţionale, Directivele Congresului al XI-lea al partidului nostru prevăd o serie de sarcini de mare însemnătate privind dezvoltarea ştiinţei şi învăţămîntului, transporturilor, circulaţiei mărfurilor şi a altor forme ale serviciilor de producţie şi de consum şi alocarea, în mod corespunzător a unor însemnate sume pentru dezvoltarea acestor activităţi. Astfel, din totalul investiţiilor de cca. 1000 miliarde lei, prevăzute pentru cincinalul 1976—1980 se vor aloca pentru învăţămînt — 9,7 miliarde lei, pentru cultură — 1,8 miliarde lei, pentru ocrotirea sănătăţii educaţiei fizice şi sport — 6,7 miliarde lei, pentru construcţia de locuinţe şi gospodăria comunală, aproape 100 miliarde lei.

Alături de factorul investiţional, o altă condiţie a creşterii rolului serviciilor în structura economiei naţionale se referă la **factorul uman, la atragerea şi utilizarea resurselor de muncă eliberate din celelalte sfere de activitate.** Creşterea foarte rapidă a numărului de lucrători în sfera serviciilor, tendinţă care se manifestă puternic pe plan mondial se poate constata şi în ţara noastră. Această tendinţă se va accentua şi mai mult în perioada realizării sarcinilor cincinalului 1976—1980 şi a liniilor directoare ale dezvoltării economico-socială a României pe perioada 1981—1990.

Sporirea rolului serviciilor în structura economiei naţionale, privită prin prisma ponderii populaţiei ocupate în sfera serviciilor în totalul populaţiei active, rezultă din datele din tabelul de la pag. 2.

Sfera serviciilor va deveni, sub aspectul ponderii populaţiei ocupate în totalul populaţiei active, cel de al doilea sector al economiei naționale, indicatorul respectiv dublîndu-se într-o perioadă de două decenii și ajungînd la nivelul caracteristic în prezent unor țări dezvoltate din punct de vedere economic. Această creștere însemnată a numărului de lucrători în sfera serviciilor va avea loc în mod diferențiat în diverse subramuri și verigi ale acestora, ea realizîndu-se în funcție de importanța social-economică a diferitelor activități, în funcție de nevoia socială, respectîndu-se cu strictețe cerințele legii economiei de timp. Astfel unele verigi, ca știința și cercetarea științifică, învățămîntul, ocrotirea sănătății, transporturile și telecomunicațiile, circulația mărfurilor vor fi verigi de „vîrf" ale dezvoltării serviciilor. Dintre acestea, locul central va reveni științei și cercetării științifice, care va deveni, de fapt, cea mai dinamică și eficientă ramură a economiei naționale. În același timp, în unele verigi ale servicilor, ca de exemplu administrația propriu-zisă, ca rezultat al introducerii metodelor moderne de organizare și conducere a activității, ar putea să se înregistreze chiar o reducere a numărului de lucrători.

Prin urmare, locul și rolul serviciilor în modernizarea structurii economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate sînt determinate de însăși dezvoltarea forțelor de producție, în special a ramurilor producției materiale propriu-zise, de apariția unor necesități obiective de servicii de producție și de consum, care generează mutații structurale îndeosebi în ceea ce privește repartizarea investițiilor și a forței de muncă pe ramuri și subramuri ale economiei naționale. În același timp, satisfacerea cerințelor sociale de servicii — îndeosebi de servicii de producție — devine tot mai mult un element esențial de stimulare a dezvoltării producției de bunuri materiale.

Pentru o privire succintă asupra perspectivei serviciilor, așa cum aceasta a fost definită în documentele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, vom împărți serviciile în trei grupe de bază: servicii de producție, servicii din fondul de consum social și servicii-marfă.

Serviciile de producție cuprind un complex de activități care au loc anterior, posterior sau paralel cu desfășurarea procesului de producție a bunurilor materiale: cercetarea, proiectarea, documentarea, informatica, planificarea, organizarea și conducerea producției, transporturile, finanțarea, aprovizionarea și desfacerea, întreținerea mașinilor și utilajelor etc. Amplificarea în perspectivă a serviciilor de producție, determinată, în primul rînd, de cerințele dezvoltării intensive și de necesitatea sporirii eficienței economice a industriei, agriculturii, construcțiilor etc., impune extinderea specializării serviciilor de producție și organizarea cooperării nu numai în cadrul sferei producției de bunuri materiale, ci și între această sferă și sfera serviciilor.

În cadrul serviciilor de producție un loc de frunte îl ocupă cercetarea științifică. Avînd în vedere rolul imens al științei în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul nostru a fundamentat necesitatea ca cincinalul actual să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate domeniile de activitate. În mod corespunzător, circa 70 la sută din obiectivele incluse în programul de dezvoltare a cercetării științifice, pînă în anul 1980, se referă la dezvoltarea industriei, în special a ramurilor ei de bază, industria construcțiilor de mașini și chimia, iar 30 la sută contribuie la rezolvarea problemelor privind agricultura, transporturile, construcțiile, ocrotirea sănătății și alte ramuri ale economiei naționale. Pentru perioada 1976—1980 activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică cuprinde circa 600 obiective, din care o bună parte se vor aplica în anii cincinalului. Pentru realizarea sarcinilor însemnate ce revin cercetării științifice în perioada următoare vor spori fondurile alocate și se va asigura o îmbunătățire a dotării cu mijloace materiale și forță de muncă calificată. Hotărîtor pentru asigurarea creșterii eficienței cercetării științifice este măsura în care rezultatele acesteia satisfac la timp nevoile societății.

Creșterea rolului și importanței științei în producție, devansarea producției de către cercetarea științifică trebuie să aibă drept rezultat sporirea considerabilă a producției bunurilor materiale și spirituale necesare societății.

	Mii persoane		In % față de total		199o față de 197o -procente-
	197o	199o	197o	199o	
	Populația ocupată				
Total din care:	9875	115oo	1oo,o	1oo	116
în industrie și construcții	3o45	575o	38,8	5o	189
în agricultură și silvicultură	4868	1725- 138o	49,3	15-12	35- 38
în sfera serviciilor	1962	4o25- 437o	19,9	35-38	2o5-222
	Personal				
Total din care:	51o8,7	95oo-1oooo	1oo,o	1oo	186-195
în industrie și construcții	2748,5	5ooo- 55oo	53,8	53-55	182-2oo
în agricultură și silvicultură	472,1	7oo- 12oo	9,2	7-12	148-254
în sfera serviciilor	1888,1	38oo	37,o	38-4o	cca.2 ori

Sursa de date: Calculat după datele cuprinse în "Programul Partidului Comunist Român", "Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R.", "Raportul la Conferința Națională a P.C.R." din 1972 și după Anuarul Statistic al R.S.R.-1971.

Un loc tot mai însemnat în cadrul serviciilor de producție îl ocupă serviciile de sistematizare a teritoriului, agrozootehnice și de gospodărire a apelor, chemate să asigure utilizarea complexă și cu maximă eficiență a pămîntului — element principal al patrimoniului național — și a apelor. Preocupările pentru sistematizarea teritoriului, care au căpătat noi dimensiuni ca urmare a hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului, urmăresc asigurarea organizării cît mai judicioase a teritoriului țării, a județelor și comunelor, zonarea funcțională a terenului, amplasarea rațională pe teritoriu a forțelor de producție, a dotărilor social-culturale și tehnico-edilitare și a căilor de comunicații, în scopul creșterii eficienței economice a investițiilor, îmbunătățirii condițiilor de muncă, de locuit și de odihnă ale întregii populații.

Totodată, dezvoltarea intensivă a agriculturii solicită amplificarea serviciilor de mecanizare și chimizare, de introducere a cuceririlor agrotehnice moderne, de înfăptuire a programului de amenajări funciare.

Mecanizarea și chimizarea agriculturii, înfăptuirea programului național de gospodărire a apelor și extindere a irigațiilor, aplicarea cuceririlor științei și tehnicii în agricultură vor contribui — așa cum se subliniază în Programul Partidului Comunist Român — la lichidarea deosebirilor esențiale dintre munca din agricultură și din industrie, la transformarea muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale.

O contribuție sporită la modernizarea structurilor economice din țara noastră trebuie să-și aducă și serviciile de organizare și conducere planificată a economiei, cele de organizare a producției și a muncii, serviciile organelor financiar-bancare, de comerț exterior, de transporturi și aprovizionare tehnico-materială etc.

Serviciile din fondul de consum social au ocupat de la o perioadă la alta o pondere tot mai însemnată în satisfacerea cerințelor populației. Este demn de remarcat faptul că în perioada 1950—1975, la o creștere a retribuției nominale de 5,4 ori, cheltuielile pentru acțiuni sociale pe locuitor au crescut de 11,6 ori. Pe această cale, fiecare om al muncii primește venituri suplimentare de 23—25 la sută față de retribuție.

Ca rezultat al volumului însemnat de investiții, fondurile fixe din învățămînt, cultură și sănătate au sporit de la 18 miliarde lei în anul 1965, la 42 miliarde lei în anul 1975, urmînd să atingă în anul 1980 circa 57 miliarde lei.

În politica de repartizare a fondului de consum, partidul va acorda și în continuare o atenție deosebită stabilirii unei proporții judicioase între veniturile directe ale oamenilor muncii și cele provenite din fondul social de consum, aceasta din urmă acoperind, în perspectivă, zone tot mai întinse, îndeosebi din sfera cerințelor de servicii (odihnă, sănătate, învățămînt, cultură, artă, educație fizică și sport). Fondurile sociale de consum, așa cum se prevede în Programul P.C.R., vor deține în anul 1990 o pondere de 30—32% în totalul veniturilor populației. Numai în cincinalul actual cheltuielile social-culturale ale statului se vor mări cu peste 50 la sută acestea urmînd să

dr. N. NICHITA
dr. I. MĂRCULESCU

(Continuare în pag. 14)

CINCINALUL 1976-1980: structuri, ritmuri, eficiență

UTILIZAREA CU ÎNALTĂ EFICIENȚĂ A FONDULUI NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

PORNIND DE LA UNITATEA INDISOLUBILĂ ce există între scopul producției sociale și mijloacele înfăptuirii lui, în politica de asigurare a prosperității societății noastre un rol esențial revine constituirii și utilizării fondului național de dezvoltare economico-socială. Subliniind importanța alocării unor însemnate resurse pentru creșterea și modernizarea bazei tehnico-materiale a producției, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Partidul nostru acordă cea mai mare atenție justei repartizări a venitului național pentru dezvoltare și pentru consum, de aceasta depinzînd în mod hotărîtor progresul general al societății. În acest cadru un rol esențial revine formării și bunei gospodăriri a fondului național de dezvoltare economico-socială...".**

Este cunoscut că în anii actualului cincinal din fondul național de dezvoltare se va aloca suma de 1 000 miliarde lei pentru investiții, ceea ce evidențiază potențialul investițional tot mai sporit al economiei românești. Dacă ne referim numai la primul an al cincinalului 1976—1980, constatăm că, potrivit prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială a României, fondul național de dezvoltare economico-socială *) ajunge la circa 182 miliarde lei.

Eforturile considerabile pe care economia noastră le face în acest prim an al cincinalului revoluției tehnico-științifice în vederea constituirii fondului național de dezvoltare au fost stabilite în condițiile structurării raționale și eficiente a acestui fond prin fundamentarea temeinică a fiecărui proiect de investiție, a alocării investițiilor în primul rînd pentru utilarea tehnică a producției, a adoptării de soluții constructive moderne și ieftine, a reducerii cheltuielilor de construcții-montaj, a scurtării duratei de execuție a investițiilor, a dimensionării raționale a cantităților normate de materii prime, materiale și alte mijloace circulante necesare unităților economice pentru buna desfășurare a activității de producție, constituirii rezervelor necesare economiei naționale.

Primatul constituirii resurselor

ASIGURAREA FONDURILOR pentru înfăptuirea programului de investiții și formarea mijloacelor circulante necesare desfășurării activității economice pe anul 1976 **reclamă realizarea la nivelul prevăzut a venitului național și a fondului de amortizare, care alcătuiesc sursele de bază ale constituirii fondului național de dezvoltare.**

După cum se știe, în acest an, din cele 258 miliarde lei reprezentînd veniturile bugetului de stat, unitățile economice de stat urmează să furnizeze sub forma **vărsămintelor din beneficii, impozitului pe circulația mărfurilor, impozitului de regularizare și a altor vărsăminte obligatorii** suma de cca. 136,5 miliarde lei, adică cu 14% mai mult decît în anul 1975. Aceasta înseamnă că pentru a constitui fondul central de dezvoltare, (ce se formează în cadrul bugetului republican), este absolut necesar să se acționeze pentru realizarea integrală a veniturilor din care se formează fondul central de dezvoltare (acest fond este utilizat, potrivit sarcinilor aprobate prin planul național unic și bugetul de stat, pentru : investiții de interes republican privind construirea de noi întreprinderi sau combinate ; acțiuni importante privind dotarea cu utilaje și mijloace de transport ; alte obiective și acțiuni cu caracter social-cultural de natura investițiilor și pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante și constituirea rezervelor de stat).

La formarea resurselor destinate fondului național de dezvoltare, acoperirii cheltuielilor de finanțare a programului de investiții, un rol important revine constituirii și utilizării **fondului de amortizare.** Faptul că unitățile economice își constituie fondurile de dezvoltare în bună parte și pe seama amortizării fondurilor fixe impune adoptarea tuturor măsurilor necesare pentru realizarea fondului de amortizare, acesta urmînd să fie orientat cu prioritate către achiziționarea de mașini și utilaje, să aducă o contribuție sporită la dezvoltarea mai accentuată a forțelor de producție ale țării, la reînnoirea calitativă a fondurilor fixe productive din dotarea unităților economice.

Constituirea la nivelul prevăzut a tuturor resurselor fondului național de dezvoltare se realizează în cadrul bugetului republican din : a) veniturile acestuia, b) din veniturile proprii ale unităților economice, c) din veniturile unităților teritorial-administrative și al celor cooperatiste și obștești. În legătură cu aceasta se ridică problema **adoptării tuturor măsurilor necesare asigurării integrale a veniturilor stabilite,** urmărindu-se realizarea sarcinilor de producție, desfacere și prestări de servicii, la termen și în cantitățile și sortimentele necesare economiei naționale ; aplicarea riguroasă a programelor de reducere a cheltuielilor de producție elaborate de către întreprinderi, centrale, ministere și organe locale ; folosirea integrală a capacităților de producție existente și a celor noi, odată cu respectarea termenelor de punere în funcțiune și de atingere a parametrilor tehnico-economici proiectați ; creșterea susținută a productivității muncii în toate unitățile economice. Numai acționînd hotărît în aceste direcții se vor putea crea premisele asigurării la termen a resurselor constituirii fondului național de dezvoltare.

Pentru ca resursele ce au fost destinate constituirii fondului național de dezvoltare să poată fi fructificate din plin, să aducă efectele scontate, este necesar ca de la fiecare leu investit în circuitul productiv să se obțină o producție, un aport valutar, un nivel al beneficiului, al producției nete, al venitului național cît mai ridicate.

Eficiență maximă în realizarea investițiilor

POLITICA JUSTĂ de folosire a fondului național de dezvoltare este reliefată în primul rînd de faptul că principalul efort este îndreptat către acoperirea nevoilor de investiții, cu deosebire al celor productive, al înzestrării susținute a economiei noastre cu mașini și utilaje, al dezvoltării și modernizării potențialului tehnic, ca unul din factorii determinanți ai sporirii producției materiale, al creșterii avuției naționale.

Resursele societății destinate fondului național de dezvoltare în 1976 au fost orientate în cea mai mare parte (88,5%) către acoperirea nevoilor de investiții, volumul total al acestora reprezentînd în acest an 159,5 miliarde lei, cu 19,4% mai mult decît în anul 1975. Din aceste investiții (exclusiv rezerva constituită de 15,8 miliarde de lei), 52,1% revin industriei, 12% agriculturii, peste 10% transporturilor, de importante fonduri urmînd să beneficieze și celelalte ramuri și sectoare de activitate economico-socială. Datele tabelului sînt cît se poate de concludente pentru orientarea prioritară a investițiilor către ramurile producției materiale.

Urmărind înzestrarea tehnică a producției materiale, introducerea unui arsenal modern de producție bazat pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, **partea hotărîtoare din investițiile statului se va materializa în mașini, utilaje și instalații de înaltă productivtate.** Această opțiune reflectată cu pregnanță în prevederile planului național unic pe acest an, vizează promovarea unei politici de maximă eficiență în domeniul investițiilor, eforturile societății urmînd să se materializeze într-un număr de 355 capacități de producție mai importante, din care 300 industriale și 55 agrozootehnice și de îmbunătățiri funciare.

Potențialul investițional la scara economiei naționale, eforturile făcute pe seama fondului național de dezvoltare sînt reliefate și de faptul că în acest an volumul investițiilor pe locuitor ajunge la cca.

INVESTIȚII ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ

	miliarde lei	%
Total din care:	143,7	100,0
– industrie (inclusiv dotarea organizațiilor de foraj)	74,8	52,1
– construcții	7,6	5,3
– agricultură	17,2	12,0
– transporturi și telecomunicații	14,7	10,2
– cercetare științifică și dezvoltare tehnologică	0,9	0,6
– comerț, alimentație publică, turism, silozuri și baze de depozitare	4,2	2,9
– învățămînt, cultură și ocrotirea sănătății	4,4	3,1
– construcții de locuințe (inclusiv cămine pentru nefamiliști)	12,8	8,9
– gospodărie comunală	4,1	2,9

---

*) Fondul național de dezvoltare este alcătuit dintr-un sistem unitar și corelat de fonduri bănești din care fac parte : fondul central de dezvoltare, fondul local de dezvoltare, fondul propriu de dezvoltare, fondul de dezvoltare al organizațiilor cooperatiste și obștești și fondurile utilizate de populație pentru construcția de locuințe, construcții gospodărești, creșterea producției și a șeptelului precum și pentru alte bunuri cu destinații similare.

7 500 lei față de cca. 3 950 lei în anul 1970, marcînd o creștere de aproape 90% și contribuind simțitor la sporirea gradului de înzestrare a muncii vii cu noi fonduri fixe, la lărgirea și modernizarea continuă a avuției noastre naționale.

Experiența a confirmat pe deplin **legătura indisolubilă ce există între politica de investiții și creșterea economică.** Transpunerea în viață a politicii de investiții a creat posibilitatea înfăptuirii unor ritmuri înalte de dezvoltare, a asigurat dinamismul și echilibrul procesului reproducției lărgite, a promovat importante mutații structurale în economie. Pornind de la astfel de rațiuni economice, toți factorii care participă la desfășurarea activității de investiții au sarcina să analizeze și să controleze cu rigurozitate modul în care se cheltuiesc fondurile alocate și cu ce anume rezultate.

Dacă măsurăm la scara economiei naționale randamentul general al investițiilor, calculat orientativ ca un raport între venitul național pe acest an (400 mild. lei) și investițiile totale (159,5 mild. lei), rezultă că pe fiecare unitate de investiții se obțin 2,51 unități de venit național. Îmbunătățirea acestui raport de eficiență cu 0,5 unități, adică să obținem 2,56 unități de venit național pe o unitate de investiții permite realizarea unui spor suplimentar al venitului național de cca. 8 mild. lei, adică tot atîtea resurse sporite pentru creșterea bogăției noastre naționale și ridicarea nivelului de trai al poporului. Pentru atingerea unui astfel de obiectiv, care de fapt înseamnă promovarea unei politici de maximă eficiență în domeniul investițiilor, sînt necesare măsuri complexe din partea tuturor factorilor care sînt chemați să contribuie la îndeplinirea programului de investiții prevăzut pentru acest an : proiectanți, constructori, beneficiari.

În acest cadru, pe primul plan trebuie să se situeze **pregătirea investițiilor.** Proiectanții au datoria de a elabora la timp și la nivelul calitativ corespunzător documentațiile tehnico-economice și proiectele de execuție, beneficiarii să acționeze operativ pentru lansarea comenzilor și încheierea contractelor, furnizorii să-și însușească temeinic fabricația produselor și să pregătească livrarea lor la termenele stabilite, iar constructorii să asigure în modul cel mai corespunzător baza tehnico-materială și forța de muncă necesare execuției integrale a lucrărilor de investiții.

Fără îndoială că în procesul de înfăptuire a programului de investiții un aport important îl poate aduce organizarea mai bună a activității de **proiectare** prin îmbunătățirea calității soluțiilor adoptate și proiectate, prin elaborarea în termen a tuturor documentațiilor tehnico-economice. O dată cu creșterea sarcinilor și răspunderilor proiectanților, obligații sporite revin **unităților de construcții,** care sînt chemate să asigure organizarea cît mai bună a producției de construcții-montaj pe șantierele de construcții. Pentru a pregăti condițiile de începere și încheiere la timp a lucrărilor este necesar să se extindă mecanizarea și industrializarea lucrărilor de construcții-montaj, să sporească productivitatea muncii pe șantiere, să se îmbunătățească calitatea lucrărilor, să se gospodărească judicios materialele de construcții și să se reducă consumurile specifice, să se aducă beneficii și economii cît mai mari de către fiecare unitate de construcții.

În procesul de realizare a investițiilor, sarcini deosebite revin și **beneficiarilor** acestor investiții, chemați, la rîndul lor, să respecte întocmai destinația stabilită a fondurilor primite, să supravegheze sistematic mersul lucrărilor de investiții, să acționeze pentru darea în exploatare la termenele stabilite a fiecărei capacități de producție. Numai printr-o acțiune simultană a tuturor acestor factori interesați se vor putea asigura premisele creșterii eficienței investițiilor pe acest an, se vor scurta duratele de execuție și se vor pune mai rapid în funcțiune noile obiective industriale și agricole, se vor preda în folosință, la termen, locuințele și toate celelalte lucrări de investiții de utilitate social-culturală, se va putea obține producția și acumulările bănești scontate.

Factorii de răspundere care se ocupă de problemele planificării și executării lucrărilor de investiții sînt chemați să întărească analiza asupra modului în care se materializează eforturile făcute în domeniul investițiilor, a randamentelor aduse în procesul de producție de către noile tehnologii, mașini și utilaje, a aportului adus în creșterea productivității muncii și sporirea rentabilității și, în cele din urmă, în formarea resurselor de constituire a fondului național de dezvoltare.

Dimensionarea judicioasă și folosirea rațională a stocurilor materiale

PENTRU A ÎNFĂPTUI prevederile planului pe 1976 de sporire rapidă a producției materiale, importante resurse din fondul național de dezvoltare au fost destinate creșterii stocurilor materiale.

Îndeplinirea sarcinilor înscrise în plan de creștere a volumului producției industriale (10,2%), a producției globale agricole (15—26,6%), a volumului transportului de mărfuri (5,8%), a lucrărilor de construcții-montaj (21,6%), precum și a celorlalte activități productive și neproductive, ridică problema asigurării cantităților necesare de fonduri circulante pentru buna desfășurare a întregii activități de producție. Ca urmare, partea ce a revenit din fondul național de dezvoltare creșterii stocurilor materiale reprezintă circa 11,5%, materializîndu-se în importante cantități de materii prime, materiale și alte mijloace circulante, stabilite în condițiile accelerării vitezei de rotație și a îmbunătățirii normelor de consum și de stoc și ținînd seama de specificul ramurii și, în general, de utilizarea rațională a mijloacelor materiale, de posibilitățile de acoperire a acestor nevoi crescînde ale producției.

Criteriul de bază care a stat la baza fundamentării necesarului de mijloace circulante, normate și creditate, l-a constituit opțiunea de a realiza un volum de producție și de activitate cît mai mare, cu o cantitate cît mai redusă de astfel de mijloace. Ca urmare, partea din fondul național de dezvoltare ce a revenit creșterii stocurilor materiale în acest an s-a redus simțitor în comparație cu anul trecut.

Înfăptuirea întocmai a acestei opțiuni de structurare a fondului național de dezvoltare are în vedere îmbunătățirea în continuare a procesului de aprovizionare tehnico-materială. Constituirea stocurilor trebuie să se facă în strînsă concordanță cu volumul producției, pe baza unor criterii științifice, asigurîndu-se desfășurarea ritmică a activității economice și, în același timp, evitarea imobilizării resurselor materiale.

În acest an realizarea nivelului și structurii prevăzute a stocurilor materiale, a creșterii acestor stocuri care, după cum se vede, reprezintă o parte însemnată din resursele alocate de către societate din fondul național de dezvoltare, reclamă din partea tuturor colectivelor de oameni ai muncii din ministere, centrale și întreprinderi, din toate unitățile, gospodărirea lor rațională și cu maximum de randament. În acest cadru va trebui acționat pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, reducerea cheltuielilor de producție, scurtarea unor cicluri de fabricație, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor și în general asigurarea unor norme de stoc raționale, optime, la producători și consumatori. Stocurile materiale existente în unitățile noastre economice nu trebuie să fie mari, peste necesar, dar nici mici ; și aceasta pentru că, în primul caz, se pot constitui în economie importante imobilizări de fonduri materiale care influențează negativ eficiența generală a fondului național de dezvoltare, în timp ce în al doilea caz, poate fi influențată negativ ritmicitatea producției și gradul de utilizare a capacităților de producție, fiecare din aceste situații înscriindu-se cu repercusiuni directe și asupra rezultatelor economico-financiare ale fiecărei unități economice.

Pentru a putea obține deci eficiența scontată a fondurilor de dezvoltare constituite la nivelul tuturor unităților din economie, indiferent de subordonare și sector de activitate, este necesar să se acționeze în direcția respectării volumului și structurii stocurilor materiale, înlăturîndu-se orice cauze care ar putea genera depășiri ale creșterilor prevăzute. Aceasta pentru că este știut că investițiile productive, pentru utilarea tehnică a producției sînt acelea care au asupra dezvoltării economico-sociale un efect dinamizator, mai mare decît orice altă componentă a fondului național de dezvoltare economico-socială. Se impune, totodată, urmărirea sistematică a stocurilor materiale, zilnic și decadal, **la un număr cît mai mare de materii prime și materiale de bază din țară și din import,** în scopul cunoașterii exacte a situației acestor stocuri și luării, după caz, a unor măsuri obiective de redistribuire și dirijare în circuitul economic, identificării și prevenirii formării de stocuri peste necesar la producători și consumatori.

NIVELUL ȘI STRUCTURA FONDULUI național de dezvoltare economico-socială pe anul 1976 au fost concepute pornind de la necesitatea dezvoltării, modernizării și reînnoirii în primul rînd a potențialului productiv al economiei naționale. Celor 1 200 miliarde lei cît reprezintă valoarea fondurilor fixe totale existente la finele anului 1975, din care aproximativ 40% au fost puse în funcțiune în cursul cincinalului încheiat, li se vor mai adăuga alte 124 miliarde lei, astfel că economia noastră va dispune la finele acestui an de un potențial tehnic de peste 1 300 miliarde lei, din acestea urmînd ca aproape trei sferturi să aparțină ramurilor producției materiale. Fructificînd din plin acest potențial tehnic, precum și mijloacele circulante, adică totalitatea fondurilor de producție de care dispune fiecare unitate economică, se vor crea premisele creșterii prevăzute a producției materiale, factorul hotărîtor al progresului general al țării, al prosperității societății noastre.

Gh. OBREJA
Comitetul de Stat al Planificării

PLAN-ANGAJAMENTE: cum le realizăm?

FOLOSIREA JUDICIOASĂ A MATERIALELOR PE ȘANTIERELE DE INVESTIȚII

CONSTRUIREA an de an a unui număr sporit de noi obiective industriale impune acordarea unei atenții deosebite modului de gospodărire a materialelor pe șantiere ; nivelul cheltuielilor cu materiale, a căror pondere în cadrul devizului de construcții reprezintă cca. 60—65%, influențează sensibil costul investițiilor, respectiv rezultatele economico-financiare ale organizațiilor de construcții-montaj. Pentru a cunoaște felul cum sînt gospodărite resursele materiale pe șantierele de construcții, precum și măsurile care se impun a fi luate pentru ca obiectivele de investiții să fie realizate la costurile prevăzute, Revista economică *cu sprijinul* Sucursalei județene Prahova a Băncii de Investiții *a efectuat o analiză, ale cărei concluzii le publicăm în rîndurile care urmează.*

Ordine și spirit gospodăresc în utilizarea materialelor

EXPRESIE GRĂITOARE a aplicării în viață a prevederilor Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, a hotărîrilor adoptate de cel de-al XI-lea Congres cu privire la îmbunătățirea în continuare a repartizării teritoriale a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, în cincinalul 1976—1980 județul Prahova este beneficiarul unui volum de investiții de aproape 34 miliarde de lei. Volumul total al investițiilor este mai mare cu 73% față de cincinalul 1971—1975, din care cu 55% la construcții-montaj. Semnificativ este și ritmul mediu anual al investițiilor, care în cincinalul 1976—1980 depășește cu 1,1% ritmul mediu anual al producției globale industriale. În anul 1976, primul an al noului cincinal, investițiile sînt mai mari cu 29% la total și cu 64% la construcții-montaj față de realizările anului 1975.

Producția anuală realizată de organizațiile de construcții prezintă an de an, în cincinalul 1971—1975, o curbă ascendentă. În anul 1975 realizările sînt cu 42% mai mari decît în anul 1971, iar cincinalul a fost depășit cu o producție de 115 mil. lei. Concomitent s-a realizat în condiții tot mai bune sarcina majoră ce revine constructorilor privind reducerea costurilor lucrărilor și economisirea fondurilor pe care le-au avut la dispoziție, astfel că activitatea lor s-a încheiat cu reducerea pierderilor planificate ; la finele cincinalului 1971—1975 , nici-o organizație de construcții nu a înregistrat pierderi de mijloace circulante.

În același timp, în sectorul construcțiilor, deși s-au obținut importante economii la prețul de deviz al lucrărilor executate, există încă rezerve care nu sînt puse în valoare sau chiar se înregistrează pierderi datorită unei insuficiente preocupări pentru gospodărirea rațională a materialelor. Deficiențele care se mențin pe unele șantiere sînt ilustrate de existența unor cantități importante de materiale degradate sau supuse deteriorării, datorită faptului că nu se iau măsuri corespunzătoare pentru folosirea lor în scurt timp de la achiziționare, pentru buna lor conservare și depozitare, ceea ce generează pagube însemnate, influențînd negativ prețul de cost al producției executate. Astfel, pe platformele industriale de la Brazi, Teleajen și Valea Călugărească importante cantități de materiale (cărămidă, panouri, tuburi de beton etc.) au fost supuse degradării. La șantierul Pleașa al Grupului de șantiere Dîmbovița din Ministerul Industriei Metalurgice, datorită unei slabe organizări a muncii, s-a manifestat neglijență în manipularea, depozitarea și conservarea materialelor de construcții și a utilajelor tehnologice preluate pentru montaj de la beneficiar. Astfel, organele bancare au constatat la controalele efectuate utilaje tehnologice care depășiseră cu mult durata de staționare pe șantier, depozitate necorespunzător pe rampa de descărcare, pe drumurile de acces sau în incinta unității.

În situații ca cele semnalate se impune luarea tuturor măsurilor pentru asigurarea depozitării corespunzătoare a materialelor, folosind eficient capacitățile de depozitare existente. Totodată, este necesar să se analizeze și posibilitatea restrîngerii depozitelor, prin gruparea acestora pentru mai multe puncte de lucru apropiate, asigurîndu-se în acest fel și o îmbunătățire a condițiilor de pază și securitate.

Dimensionarea optimă a necesarului de aprovizionat

ESTE EVIDENT rolul important ce revine organizațiilor de construcții-montaj în gospodărirea judicioasă a materialelor, în sensul luării tuturor măsurilor de eliminare a risipei, a degradării lor și a pierderilor de orice fel. Dar lor le revine o mare răspundere încă de la întocmirea planului de aprovizionare tehnico-materială, cînd trebuie să evite supradimensionarea volumului de aprovizionat, apariția de stocuri supranormative pe parcursul anului.

Analiza noastră a relevat faptul că pe unele șantiere de construcții necesarul de aprovizionat a fost supradimensionat din cauză că nu s-a ținut seama de stocul existent la începutul perioadei de plan (neluarea în considerare a unor cantități neconsumate la locurile de muncă). De pildă, la Trustul de construcții industriale Ploiești a existat o supradimensionare a planului de aprovizionare pe anul 1976 la oțel beton cu 130 t, la ciment cu 396 t, la carbid cu 18 t. Supradimensionări însemnate ale necesarului s-au constatat și la Grupul de șantiere de construcții în chimie din Ploiești la tablă groasă, țevi, electrozi sudură, bile manele, armături industriale etc. În schimb la această unitate nu s-a asigurat necesarul de aprovizionat pe anul în curs la laminate feroase, ulei pentru mașini, motorină, cherestea rășinoase și la piese de schimb pentru tractoarele și macaralele din dotare.

O altă problemă, la a cărei origine se află o deficiență de planificare, se referă la necorelarea termenului de întocmire a planului de aprovizionare la unele organizații de construcții cu planul de producție. Asemenea situație s-a constatat la Trustul de construcții și instalații petroliere Ploiești, care la 1 II 1976 nu avea definitivat planul de producție pe 1976 pentru lucrările în continuare și neterminate ; la aceeași dată la Trustul de construcții industriale Ploiești din Ministerul Construcțiilor Industriale în momentul întocmirii planului de aprovizionare, documentația era asigurată numai în proporție de 64% din volumul anual de construcții.

Desigur că în asemenea condiții, organizațiile de construcții au contractat în mare parte materialele necesare pentru anul 1976, pe baza unor indici globali sau estimativi, fără a putea justifica în detaliu cantitățile și sortimentele incluse în devize, fapt care creează posibilitatea formării unor stocuri supranormative, cu efecte negative asupra situației financiare a întreprinderii și favorizează apariția de goluri la unele sortimente de materiale, cu repercusiuni asupra desfășurării ritmice a producției.

Pentru asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale bazată pe criterii științifice sînt necesare specificațiile de materiale extrase din documentații. În condițiile în care documentațiile nu sînt aprobate, se aplică sistemul cu indicatori de volum la 1 milion lei producție construcții-montaj, metodologie prevăzută în normative elaborate de foarte mult timp. Acești indicatori prezintă, în principal, două dezavantaje și anume :

— nu țin seama de modificările de structură ;

— au o vechime de peste 20 de ani și nu mai corespund soluțiilor constructive existente și progresului înregistrat în construcții.

Iată pentru ce se impune cu necesitate **reactualizarea indicatorilor de aprovizionare la 1 milion lei producție de construcții-montaj și folosirea lor în mod excepțional numai pentru investițiile care nu au asigurată documentația.** Această propunere trebuie corelată cu îmbunătățirea pregătirii investițiilor, în sensul existenței avizării și a condițiilor de finanțare cu minim 6 luni înainte de termenul planificat de începere a investiției.

Pregătirea producției, în concordanță cu sarcinile planificate

O PRIMĂ PROBLEMĂ se referă la organizarea și pregătirea, încă din primele zile ale anului, a producției, în concordanță cu sarcinile planificate și la asigurarea unei juste corelări între capacitatea de producție și volumul lucrărilor de executat. Respectarea acestor coordonate impune o bună organizare a șantierelor și punctelor de lucru, în sensul **restrîngerii numărului acestora.**

Analiza efectuată a arătat că s-au obținut unele rezultate pozitive în acest sens. Astfel, în anul 1976, numărul șantierelor a scăzut cu circa 14% față de anul 1975, din care al celor cu valori pînă la 10 milioane lei a scăzut cu 13%. Cu toate acestea, numărul șantierelor și al punctelor de lucru se menține destul de mare, în special al celor cu valori pînă la 10 milioane de lei, și în destul de multe cazuri execuția lucrărilor se continuă pe perioade mari și după punerea în funcțiune a capacităților și obiectivelor.

Una din laturile esențiale ale activității de pregătire a producției o constituie asigurarea cu documentația de proiect și de deviz, lipsa acestora creînd constructorului importante greutăți în organizarea execuției lucrărilor și în aprovizionarea șantierelor cu materialele necesare. La începutul acestui an 7 lucrări din planul de producție al Trustului de Construcții Industriale Ploiești nu aveau aprobate studiile tehnico-economice, iar documentațiile de execuție nu erau asigurate decît în proporție de 76,6% din volumul planului anual, sub acest nivel aflîndu-se Trustul de Construcții și Instalații petroliere Ploiești (58,1%). De asemenea, avizarea investițiilor durează mult, iar perioada de la avizare la finanțarea lucrărilor este, de asemenea, prelungită din cauza obținerii unor aprobări care condiționează deschiderea șantierelor (scoateri din circuitul agricol și forestier, amplasamente, aprobări pentru combustibil, asigurarea utilajelor din import, demolări etc.). De exemplu, pentru noua linie de acid sulfuric de la Combinatul de îngrășăminte chimice Valea Călugărească, indicatorii au fost aprobați în aprilie 1975, iar aprobarea de scoatere a terenului din circuitul agricol și forestier a fost obținută abia în luna februarie 1976, iar finanțarea cu o întîrziere de 10 luni de la aprobarea investiției.

Din discuțiile purtate cu specialiști a rezultat necesitatea ca la avizarea investiției sau cel mai tîrziu în termen de 30 de zile de la avizare, să asigure toate condițiile pentru finanțarea și începerea lucrărilor. Aceasta, întrucît este necesar să se asigure o corelare perfectă între termenele de predare a proiectelor de către institutele de proiectare, perioadele de avizare și aprobare și termenele de atacare a lucrărilor de către organizațiile de construcții.

Ținînd seama de implicațiile pe care le are nepunerea în funcțiune a capacităților de producție la termenul planificat asupra realizării sarcinilor de plan și a celorlalți indicatori economici și financiari din perioada următoare este necesar să se acționeze, după părerea specialiștilor consultați, în următoarele direcții :

1 **Asigurarea documentației tehnico-economice pentru noile obiective de investiții care vor fi atacate în anul 1976.** Din cauza întîrzierilor în elaborarea și aprobarea documentației de proiect și deviz, în eliberarea amplasamentelor sau perfectarea contractelor de antrepriză, pînă în prezent nu au fost încă începute 10 obiective noi planificate în trim. I/1976, iar 5 obiective au început cu întîrzieri între 2—5 luni. Se știe că neatacarea la timp a lucrărilor impietează asupra stadiilor fizice și îndeosebi asupra închiderii construcțiilor pentru crearea condițiilor de execuție a lucrului pe timp friguros, precum și asupra executării ritmice a lucrărilor pe șantiere.

2 **Livrarea la termen a utilajelor din țară și import.** Acesta constituie un factor principal de care depinde respectarea termenului de punere în funcțiune a capacităților de producție. Analiza efectuată a scos la iveală faptul că nu la toate obiectivele sînt create condiții pentru respectarea termenelor planificate ; îndeosebi nu sînt asigurate utilajele tehnologice din țară sau din import, unele din acestea nefiind încă contractate sau contractele încheiate prevăd termene de livrare necorelate cu necesitățile de montaj.

3 **Organizarea rațională a executării lucrărilor pe șantiere.** În prezent aceasta este afectată de neaprovizionarea ritmică cu materiale și prefabricate, neasigurarea șantierelor cu forță de muncă, folosirea insuficientă a unor utilaje și mecanisme din dotarea constructorilor, din care cauză unele șantiere n-au reușit să-și îndeplinească planul de construcții-montaj pe primele 2 luni ale anului. Folosirea judicioasă a capacităților de producție a întreprinderilor de construcții ar scurta durata de execuție a lucrărilor, fapt care impune măsuri pentru reducerea numărului de obiective în execuție simultană, concentrarea resurselor și mijloacelor de producție, încă din etapa de planificare a lucrărilor.

4 **În vederea economisirii materialelor** trebuie creată o adevărată acțiune de masă, cu caracter permanent, în care să fie antrenați toți factorii de concepție tehnică și organizatorică din unitățile economice. Lupta pentru economii nu trebuie dusă pe baza unor planuri de măsuri elaborate de către fiecare șantier.

Sarcini importante revin organelor bancare, cu deosebire pe linia :

— inițierii unei acțiuni preventive, împreună cu beneficiarii, constructorii, proiectanții etc. pentru rezolvarea tuturor problemelor care influențează începerea lucrărilor la termenul planificat ;

— urmăririi încă de la avizare a asigurării contractării din țară și import a utilajelor tehnologice cu termene de livrare corelate cu graficele de montaj și termenele de punere în funcțiune ;

— existenței sporite la recepțiile preliminare și de punere în funcțiune — pentru darea în exploatare a investițiilor cu asigurarea unui regim normal de lucrări și respectarea indicatorilor tehnico-economici proiectați ;

— urmăririi activității economico-financiare a constructorilor pe șantiere și exercitării unui riguros și exigent control asupra gospodăririi mijloacelor materiale și a forței de muncă, eliminării risipei și a stocurilor supranormative, întăririi controlului prin credite și celelalte pîrghii financiar-bancare.

— analizării permanente a activității proiectanților, pentru eliminarea rezervelor încă existente în documentații, a cheltuielilor supradimensionate pentru lucrări suplimentare și finisaje costisitoare care nu influențează funcțional capacitățile planificate.

Acțiunea de economisire a materialelor își găsește depline rațiuni obiective, fiind izvorîtă din necesitatea gospodăririi cît mai chibzuite a mijloacelor de care dispune societatea. Ea trebuie să aibă drept rezultat limitarea la strictul necesar a oricărui consum de mijloace materiale, eliminarea oricărei forme de risipă.

Maria IONIȚĂ
Constantin DONOSE
(Ploiești)

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUCȚII SUPLIMENTARE

- La **Combinatul siderurgic Hunedoara** au fost realizate în primele două luni a.c. peste prevederile de plan mai mult de 25 000 tone de fontă, oțel și cocs metalurgic. Întregul spor de producție s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii și a ridicării la cote superioare a indicilor de utilizare a agregatelor.

- Activitatea desfășurată în primele două luni de oamenii muncii din **industria Capitalei** s-a concretizat în obținerea, peste prevederi, a unei producții marfă în valoare de 356 milioane lei. Cea mai mare parte a sporului amintit a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii, indicator îndeplinit și depășit în proporție cu 101,5 la sută.

- De la începutul anului și pînă acum colectivul **Instalației de polietilenă de înaltă presiune din cadrul Combinatului petrochimic de la Pitești** a obținut o producție suplimentară de 1 100 tone polietilenă. Muncitorii, inginerii și tehnicienii Fabricii de negru de fum, aparținînd aceluiași combinat, au realizat, în această perioadă o producție peste prevederi de 480 tone negru de fum de calitate superioară.

- O producție suplimentară, evaluată la circa 60 milioane lei, a fost obținută în **industria de petrol-chimie a județului Prahova.** Au fost puse la dispoziția economiei, în plus, circa 200 000 tone derivate de țiței, aproape 2 000 de anvelope, 27 850 tone îngrășăminte chimice substanță activă.

ÎNNOIREA PRODUSELOR, MODERNIZAREA TEHNOLOGIILOR

- La **Întreprinderea de mecanică fină București,** unde au fost asimilate în cincinalul trecut peste 3 000 de tipodimensiuni de aparate și scule, se acordă în continuare atenția cuvenită înnoirii producției. Prin îmbunătățirea structurii sortimentale, în 1980 ponderea produselor noi și reproiectate va deține 85% din valoarea totală a producției globale industriale.

- La **Întreprinderea „Electromontaj“ din Cluj-Napoca** se introduc tehnologii noi la ridicarea stîlpilor și montarea conductoarelor, la extinderea prefabricatelor la toate tipurile de linii aeriene și la stațiile de transformare. Eficiența antecalculată a măsurilor preconizate se traduce într-o sporire a productivității muncii cu aproape 59 la sută la nivelul anului 1980.

- La **Combinatul de celuloză și hîrtie Dej** se realizează asimilarea în producție a unor noi sortimente de celuloză și hîrtie cu întrebuințări și performanțe sporite. Ansamblul acestor măsuri va permite, totodată, o diminuare a cheltuielilor de producție cu 20 milioane lei anual pe seama ridicării nivelului tehnic al fabricației.

PENTRU CONSUMUL POPULAȚIEI

- Preocuparea pentru îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației se concretizează zi de zi într-un volum sporit de bunuri puse la dispoziția cumpărătorilor. În primele două luni ale anului, de exemplu, numai **unitățile Ministerului Comerțului Interior** au desfăcut cu aproape 14 la sută mai multe mărfuri decît în aceeași perioadă a anului trecut, depășind prevederile.

- **Întreprinderea „Farmec“ din Cluj-Napoca** a pus la punct, după rețete originale, noi loțiuni demachiante, emulsii hidratante, tonice, nutritive, purtînd denumirea „Magnolia“, în casete ce grupează produse destinate fiecărui tip de ten. În curînd își va face apariția în magazine uleiul „Bioton“, ale cărui caracteristici îl fac foarte util în tratamentul ridurilor din regiunea ochilor.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

ORGANIZAREA PRODUCȚIEI DE LEGUME

PREGĂTIREA producției de legume în acest an se desfășoară în condiții tehnice și organizatorice îmbunătățite. Mijloacele materiale și financiare suplimentare puse la dispoziția unităților agricole în scopul sporirii producției de legume reflectă concordanța dintre sarcinile stabilite în toamna anului 1975 sectorului de producție a legumelor și preocuparea permanentă, de ordin mai general, de îmbunătățire continuă a aprovizionării populației cu produse agroalimentare în stare proaspătă și conservată.

La recenta ședință de lucru de la C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, a acordat o atenție deosebită problemelor care privesc realizarea planului în legumicultură, recomandînd în acest sens un complex de măsuri. Înfăptuirea acestor măsuri este de natură să asigure condițiile necesare obținerii unor recolte bogate de legume în acest an și creșterea pe această cale a veniturilor țărănimii.

Preocupările pentru realizarea sarcinilor prevăzute în planul pe 1976 și pentru perioada cincinalului s-au concretizat, la nivelul județelor, în programe pe culturi. În acest număr prezentăm experiența județului Satu-Mare în pregătirea înfăptuirii programului de creștere a producției de legume în perioada 1976—1980.

CULTURA LEGUMELOR în județul Satu-Mare a intrat în preocupările producătorilor ca o activitate de bază, tradițională, dezvoltarea acesteia fiind determinată mai ales de consumul sporit de legume în stare proaspătă. Exigențele sporite ale populației față de calitatea produselor, față de aprovizionarea cu o gamă cît mai variată de legume, consumul în continuă creștere a determinat luarea unor măsuri tehnice și organizatorice care să asigure satisfacerea cerințelor populației de legume, pe întreaga perioadă a anului, cît și a necesarului pentru prelucrare industrială sau pentru export.

Producătorii de legume cunosc din practică că legumele sînt culturi dintre cele mai pretențioase și că la prețurile actuale de valorificare eficiența este asigurată numai în condițiile unor producții ridicate. De aceea, în preocupările legumicultorilor din județul Satu-Mare s-a impus cu prioritate necesitatea de a găsi soluții practice care, aplicate în unitățile producătoare, să se dovedească eficiente și prin aceasta să stimuleze prin ele însele interesul producătorilor ; procedînd astfel, am reușit să excludem impunerea unor planuri de producție prin mijloace administrative.

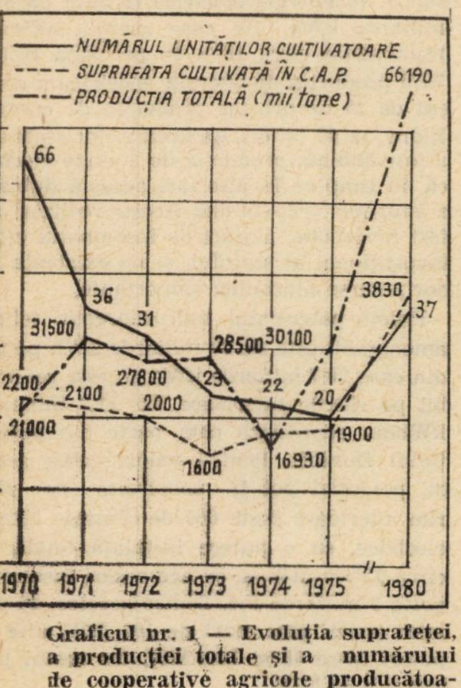

Graficul nr. 1 — Evoluția suprafeței, a producției totale și a numărului de cooperative agricole producătoare de legume

De la început precizăm că am hotărît ca cincinalul 1976—1980 să fie pentru județul Satu-Mare și **un cincinal al horticulturii,** în care un loc preponderent îl ocupă legumele, în ideea respectării indicațiilor date de conducerea superioară de partid și de stat, personal de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** ca fiecare județ să-și producă necesarul de produse agroalimentare. Astfel, județul Satu-Mare a reușit să-și producă integral cantitatea de legume de care are nevoie și chiar să realizeze excedente și să contribuie în felul acesta la acoperirea altor nevoi pe plan național (graficul 1 și 2).

Evoluția spațiilor destinate producerii răsadurilor

Existent	Sere înmulțitor tip local (mp)	Sere înmulțitor tip industrial (mp)	Solarii încălzite (mp)
1971	6300	3000	4000
1975	4330	35000	157000
1980	4000	42000	180000

Prima măsură luată a fost aceea de **concentrare și specializare a producției de legume.** Ca urmare, deși suprafața cultivată cu legume crește, numărul unităților cultivatoare s-a redus, amplasînd astfel unitățile cultivatoare în zona cea mai favorabilă : dacă în 1971 produceau legume 66 unități, în 1976, cu toate că suprafața crește cu 500 de hectare, numărul unităților producătoare se reduce la 20. În urma acestei acțiuni s-au creat ferme specializate de 100—150 hectare, situate în zone favorabile, apropiate de locul de consum (productiv sau individual). În cadrul fermelor s-a redus numărul de sortimente de la 5—7 la 2—3 culturi, formînd loturi cu posibilități de a produce partizi mari de legume dintr-un sortiment ; în același timp se asigură producerea întregii game de legume care se cultivă în țara noastră.

Organizînd producția pe principiile specializării și concentrării, s-a reușit mecanizarea și chimizarea culturilor care, în final, a dus la o reducere substanțială a consumului de forță de muncă, element preponderent în cheltuielile directe productive. Totuși, în acest domeniu, sînt încă multe cerințe, în principal față de dotarea unităților cu tractoare și utilaje specifice, cu ierbicide, biostimulatori, substanțe de combatere, cu care, în doi ani, să putem mecaniza și chimiza complet aceste culturi.

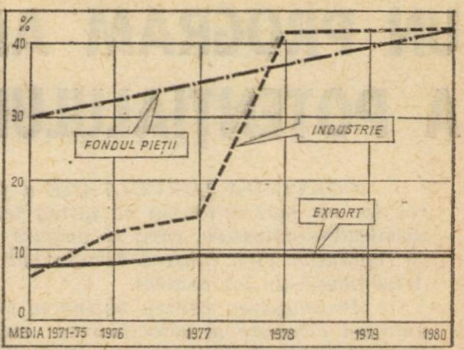

Graficul nr. 2 — Dinamica livrărilor de legume

O altă măsură de importanță majoră pentru dezvoltarea producției de legume a fost aceea a **producerii răsadului necesar pe cale industrială** în sere și solarii, care asigură acoperirea necesarului la nivelul județului în cantități suficiente și de calitate superioară. Aceasta a dat posibilitatea cultivării întregii suprafețe planificate și realizării densității la hectar, elemente esențiale în producerea de legume. Evoluția spațiilor destinate producerii răsadurilor reiese din tabel.

Deși pentru județul Satu-Mare lipsa de apă nu constituie un factor limitativ, totuși, odată cu amplasarea legumelor în teritoriu, s-a ținut seama ca fiecare fermă să dispună de surse de apă proprii, și deci, în anumite perioade, să dispună de cantități suplimentare de apă. Această măsură s-a dovedit utilă sub aspectul garantării nivelului producției și calității acesteia.

Aplicarea unor tehnologii moderne, la nivelul tehnicii mondiale, în cadrul organizatoric menționat, a constituit un mijloc de bază pentru sporirea producției de legume în județul nostru. În prezent, fiecare fermă specializată este încadrată cu mijloace mecanice și specialiști. Aceștia dispun de posibilități concrete de documentare în domeniul producerii legumelor, reușindu-se astfel să se elaboreze pe baze noi tehnologii adecvate posibilităților noastre. În acest context, apreciem pozitiv instruirile pe plan central, documentarea care ne este pusă la dispoziție, dar aceasta numai în condițiile în care se lasă mai mult loc inițiativei și experienței acumulate în producție, specifice fiecărui județ. Tehnologiile aplicate trebuie să aibă un grad mai mare de adaptabilitate și este greu de înțeles, așa cum se întîmplă și în prezent, că se elaborează anumite tehnologii la centrală, fiind apoi înaintate unităților, cu caracter obligatoriu, fără a avea la bază calcule de eficiență. La elaborarea acestor tehnologii nu trebuie să se urmărească numai scopul, sporirea producției, ci și efectul economic al aplicării acestora la unitatea producătoare.

Un domeniu în care sprijinul centralei ar fi binevenit este asigurarea de sămînță din soiurile solicitate și de calitatea a I-a, precum și a unei mecanizări complexe, de la pregătirea terenului pînă la recoltare și sortare.

Pentru sporirea în general a producției de legume o mare importanță prezintă indicațiile date de secretarul general al partidului, de pregătire a solariilor realizate cu mijloace simple în gospodăriile țăranilor, de extindere a irigațiilor pe baza sistemelor locale, de asigurare a materialului săditor, a răsadurilor suplimentare, de extindere a culturilor de legume timpurii.

ing. Nicolae BABICI
director general al Direcției
generale județene Satu-Mare
pentru Agricultură și Industria Alimentară

UN PROGRAM AMPLU DE AMENAJARE A POTENȚIALULUI HIDROENERGETIC

CONTINUA DEZVOLTARE a forțelor de producție în România și amplasarea lor cît mai rațională pe întreg teritoriul țării, perfecționarea sistematizării teritorial-administrative, care să asigure o dezvoltare proporțională a tuturor județelor și regiunilor țării conferă dimensiuni noi problemei energetice, în care energia electrică ocupă un loc central.

Preocuparea pentru obținerea în cantitățile necesare, cu eficiență sporită a energiei electrice și valorificarea superioară a acesteia a reprezentat o problemă fundamentală a politicii economice a P.C.R. încă de la începuturile industrializării. În anii socialismului, ramura energetică a cunoscut o dezvoltare prioritară, înregistrîndu-se un ritm anual de creștere a producției de energie electrică de circa 15 la sută, față de circa 13 la sută cît a fost ritmul producției industriale.

Cincinalul revoluției științifice și tehnice, dezvoltarea economiei românești în ansamblul său, a pus exigențe sporite în fața ramurii energetice, solicitînd intens toate rezervele de energie primară și accentuînd necesitatea optimizării utilizării lor. Reducerea continuă și accentuată a consumului în scopuri energetice a unor combustibili primari (care pot fi valorificați superior în alte ramuri ale economiei naționale), ca un principiu aplicat cu consecvență în politica energetică a partidului, a determinat intensificarea programului de valorificare a resurselor hidraulice.

O concepție științifică

AMENAJĂRILE hidroenergetice, urmărind valorificarea optimă a resurselor hidraulice ale țării, s-au dezvoltat avînd la bază o concepție științifică, bazată pe următoarele principii :

1 Alcătuirea de scheme de amenajare pe bazine mari hidrografice. Potrivit reglementărilor din domeniul folosirii complexe a resurselor hidraulice ale țării hotărîte de conducerea de partid și de stat și cuprinse în Legea apelor, utilizarea stocurilor de apă disponibile pe întreg teritoriul țării se face pornind de la scheme de amenajare pe bazine mari hidrografice elaborate pentru toate cursurile de apă. La alcătuirea acestor scheme se ia în considerare folosirea complexă a resurselor hidraulice pentru alimentări cu apă potabilă și industrială, irigații, energetică, navigație, piscicultură etc. O mare atenție în cadrul schemelor se acordă măsurilor de combatere a viiturilor, prevăzîndu-se acumulări, îndiguiri, regularizări de albii, împăduriri și alte lucrări de protecție împotriva eroziunii solului pentru reducerea coeficienților de scurgere a apelor și atenuarea vîrfurilor de viitură.

Aceste scheme se alcătuiesc în strînsă colaborare cu organele competente din fiecare județ al țării și se supun unor dezbateri largi pentru a cuprinde cît mai bine toate problemele. În mod concret, în cadrul studiilor de ansamblu și în dezbaterile acestor studii sînt inventariate necesitățile diverselor ramuri ale economiei din bazinul studiat și se stabilesc soluționările convenabile pentru toți beneficiarii, optimizate pe ansamblu.

2 Construirea unor amenajări hidroenergetice în zone de munte, cu lacuri de acumulare importante și cu centrale de mare putere, dimensionate ca centrale de vîrf. Este vorba aici de amplasarea lacurilor de acumulare la altitudini cît mai ridicate și realizarea lor cu volume capabile să asigure o compensare anuală sau superanuală a debitelor naturale, pentru utilizarea cît mai completă a stocurilor de apă disponibile ; concentrarea unor debite cît mai mari, colectate de pe suprafețe întinse, din bazinul propriu sau derivate din bazinele învecinate, folosind în acest scop captările și derivațiile secundare ; concentrarea căderilor amenajate prin amenajarea într-o singură centrală a potențialului energetic de pe un sector cît mai mare al rîului. În fine, pentru valorificarea maximă a stocului afluenților derivați în acumularea principală se prevăd pe acești afluenți acumulări secundare necesare derivărilor gravitaționale sau prin pompaj.

Adoptarea acestui gen de amenajare a permis realizarea unor centrale hidroelectrice cu puteri pînă la 500 MW, concentrînd căderi de pînă la 800 m, la care s-au instalat debite de 4—5 ori mai mari decît debitele medii captate. Aceste centrale de vîrf asigură anual 1 800—2 000 ore utilizare a puterii instalate.

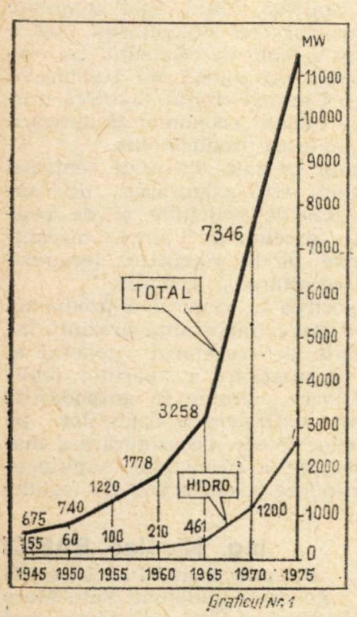

Graficul Nr. 1

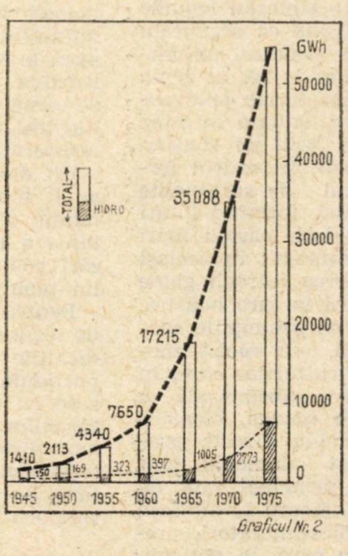

Graficul Nr. 2

Evoluția puterii instalate și a producției de energie electrică în România.

3 Amenajarea, pe cursurile mijlocii și inferioare ale rîurilor interioare a unor centrale hidroelectrice cu caracter de semivîrf și bază, dispuse în cascadă. În acest caz există avantajul unei concentrări a debitelor realizată în amenajările amonte și al efectului regularizator al acumulărilor superioare, ceea ce permite instalarea economică a unor puteri mari și obținerea unor producții sporite de energie electrică. Aceste amenajări se realizează urmărindu-se în principal ca pe cascada de centrale hidroelectrice, funcție de condițiile naturale, să se intercaleze lacuri compensatoare care să ofere centralelor o independență în exploatare și o utilizare a puterii lor spre vîrful graficului de sarcină.

Pe sectoarele în care rîul traversează zone populate sau de interes agricol, amenajările sînt concepute astfel încît să se încadreze în sistematizarea teritorială a zonei respective. Se urmărește ca barajele și digurile acumulărilor să se racordeze cu lucrările de protecție cît mai sigură a întregului teritoriu riveran împotriva inundațiilor. Pe sectoarele în care, potrivit studiilor elaborate, se prevede dezvoltarea navigației, amenajările sînt concepute astfel încît să permită implantarea ulterioară a construcțiilor specifice navigației.

4 Realizarea unor centrale hidroelectrice cu caracter de bază pe lîngă acumulările create pentru irigații sau pentru alimentări cu apă, pe cursurile mijlocii sau inferioare. Valorificînd energetic, la o scară din ce în ce mai largă, resursele hidraulice ale țării, într-o serie de amenajări hidroenergetice răspîndite pe întregul teritoriu, alături de alte resurse de energie primară de care dispune (lignit, huile, gaze naturale etc.), energetica românească s-a dezvoltat viguros (graficele 1 și 2), puterea instalată în centrale electrice — hidro și termo — pînă la începutul anului 1976 fiind de 11.530 MW, iar producția de energie electrică în 1975 de 53,7 miliarde kWh, din care energia hidro a reprezentat circa 16%. În perioada 1950—1975 producția de energie electrică a crescut de 25 de ori, iar producția de energie hidro de 52 de ori. La fiecare cinci-șase ani a fost dublată producția de energie electrică, în timp ce în alte țări această dublare a avut loc la 8—10 ani. Aceste realizări au fost favorizate, alături de însemnatul efort investițional al statului, și de existența unor resurse hidraulice importante.

Practic potențialul hidroenergetic tehnic amenajabil este de 38 miliarde kWh pe an, din care 26,7 miliarde kWh an este realizabil pe rîurile interioare, iar 11,3 miliarde kWh/an reprezintă cota parte din potențialul Dunării. Pentru valorificarea acestui potențial pot fi construite pe rîurile interioare peste 600 de centrale hidroelectrice, cu o putere instalată totală de circa 12 500 MW, și cu acumulări însumînd peste 8 miliarde mc. Dintre acestea, 20 pot avea puteri mai mari de 100 MW, alte 20 puteri între 50 și 100 MW, iar restul puteri sub 50 MW.

Dinamica realizărilor

DE LA APROBAREA primului plan de electrificare (1950) și pînă la finele anului 1975 s-au realizat și dat în exploatare 38 centrale hidroelectrice, cu o putere instalată totală de 2 640 MW realizîndu-se astfel la nivelul anului 1975 o producție de energie electrică de 8,7 miliarde kWh. În cadrul acestor amenajări s-au construit 50 de baraje cu acumulări însumînd un volum de 4,7 miliarde mc. De asemenea, alte 20 de centrale hidroelectrice, cu o putere instalată de 1 100 MW și o productibilitate de 2,3 miliarde kWh (în an hidrologic normal) se găsesc în diverse stadii de execuție și vor fi date în exploatare în anul 1976 și în anii următori.

● CENTRALA HIDROELECTRICĂ DE LA BICAZ, situată pe rîul Bistrița, a fost dat în exploatare în anul 1960, fiind prima amenajare hidroenergetică de mare importanță realizată în România. Pe acest rîu, cu un debit mediu multianual de 45 mc/sec., s-a construit un baraj de 127 m înălțime cu un volum de beton de 1 625 000 mc. Lacul de acumulare creat are un volum total de 1 230 milioane mc. Centrala are o putere instalată de 210 MW și o capacitate medie anuală de producție de 400 milioane kWh. În continuarea lucrării de la Bicaz, s-a amenajat cursul Bistriței printr-o cascadă de 12 centrale hidroelectrice, care însumează o putere instalată de 244 MW și o capacitate medie anuală de producție de 750 milioane kWh. Pentru întreaga cascadă s-au construit 8 baraje și 61 km de canale.

Centrala hidroelectrică de la Bicaz a deschis, de fapt, seria marilor realizări hidroenergetice ale țării. A început, succesiv, execuția amenajărilor de pe rîurile Argeș, Lotru, Olt, Someș, Sebeș, Cerna, amenajarea Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier de pe Dunăre, (dat în funcțiune la întreaga capacitate în anul 1972).

● AMENAJAREA HIDROENERGETICĂ ARGEȘ (vezi schema) cuprinde centrala hidroelectrică Gheorghe Gheorghiu-Dej, două centrale pe derivații secundare și o cascadă de 14 hidrocentrale pe sectorul Oiești-Pitești. Prima hidrocentrală amenajează potențialul cursului superior al acestui rîu pe un sector de 27 de km, și cuprinde în primul rînd barajul de la Vidraru, amplasat în Cheile Argeșului superior, de tipul arc cu dublă curbură, cu o înălțime de 166 metri. Acumularea astfel realizată este utilizată pentru producerea energiei electrice, irigarea a 100 000 ha terenuri agricole, alimentarea cu apă a platformelor industriale și a orașelor Pitești și București, și pentru atenuarea viiturilor cu scoaterea de sub inundații a 10 000 de hectare. Amenajarea include, de asemenea, tunelul de aducțiune și centrala Cetățuia, cu o putere instalată de 220 MW și o producție de energie electrică de 400 milioane kWh/an.

Pe derivațiile secundare, Doamnei și Topolog, s-a executat cîte o centrală de 5 MW (Vîlsan și Cumpănița), care uzinează debitele derivate în lacul de acumulare. Pe principalul afluent al Argeșului, rîul Doamnei, derivat în lacul de acumulare, s-a construit un baraj de 34 m înălțime.

Debitele regularizate în lacul Vidraru sînt folosite în aval într-o cascadă de 14 centrale hidroelectrice, care însumează o putere instalată de 179 MW și o producție anuală de energie electrică de 352 milioane kWh (în an hidrologic mediu). Sectorul amenajat în această cascadă are o lungime de 60 km și este cuprins între localitatea Oiești și orașul Pitești. Primul sector, situat între Oiești și Curtea de Argeș, cuprinde 4 centrale hidroelectrice cu puteri de cîte 15 MW grupate cîte două pe același canal de derivație. Un al doilea sector, între Curtea de Argeș și Vîlcele, cuprinde centralele de la Curtea de Argeș (de 7,7 MW), centrala Noapteș, situată pe canalul de fugă al centralei Curtea de Argeș (de 15 MW), centralele Băiculești (de 15 MW), Mînicești (de 11,5 MW), ș.a. Ultimul sector al cascadei, între Vîlcele și Pitești, cuprinde lacul de acumulare de 40 milioane mc și centrala Vîlcele, de 15 MW, centralele Merișani și Budeasa, centralele Bascov și Pitești.

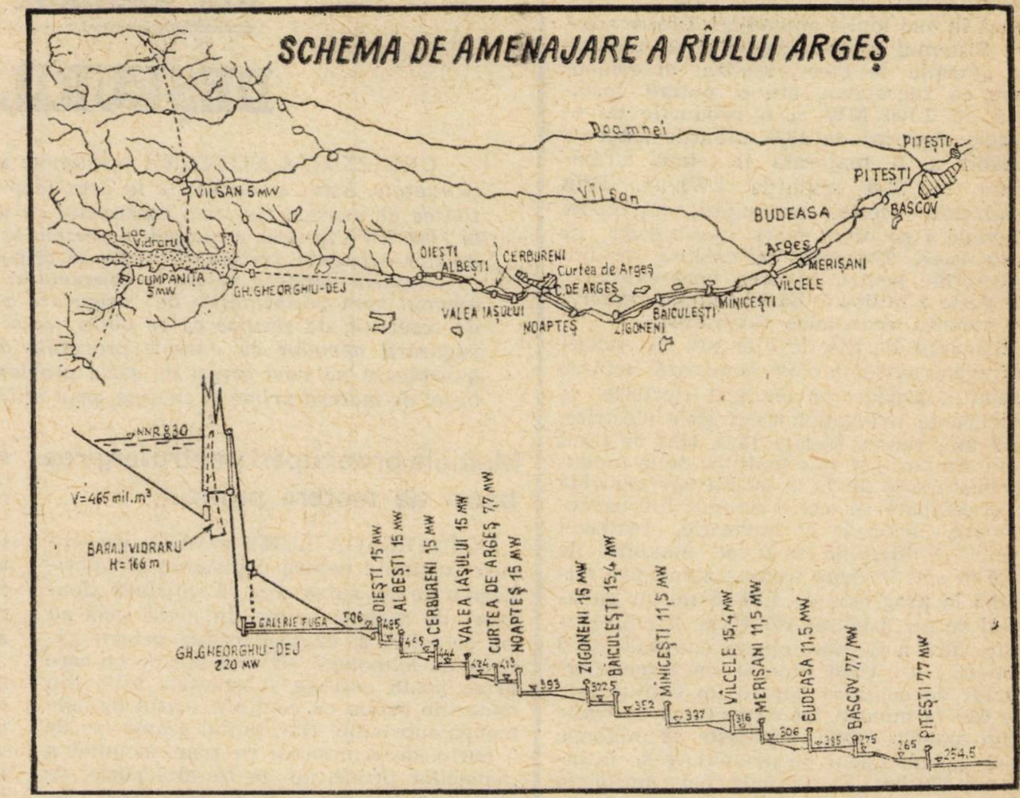
SCHEMA DE AMENAJARE A RÎULUI ARGEȘ

Pe ansamblul cascadei volumele lacurilor însumează circa 82 milioane mc, ceea ce permite regularizarea debitelor afluente și asigurarea apei necesare pentru irigații și alimentări cu apă. Ultimele două trepte din zona orașului Pitești au ca scop principal alimentarea cu apă a platformelor industriale dezvoltate la sud și la nord de oraș. Amenajarea Argeș-aval cuprinde 7 baraje, 22 km diguri și 35 km canale.

● AMENAJAREA HIDROELECTRICĂ LOTRU cuprinde centrala hidroelectrică Lotru-Ciunget, pe cursul superior al rîului, și două centrale în aval pînă la confluența cu rîul Olt. Centrala hidroelectrică Lotru-Ciunget are o putere instalată de 510 MW, cu o producție de energie electrică de 1 000 milioane kWh pe an, fiind astfel cea mai mare de pe rîurile interioare. Amenajarea acestei centrale electrice cuprinde barajul Vidra, tunelul de aducțiune sub presiune, galeria forțată. Ea cuprinde, de asemenea, centrala Ciunget, cu generatoare de cîte 185 MWA. Execuția lucrărilor de construcții și montaj dispersate pe un teritoriu de circa 2 000 kmp, cu relief muntos a impus construirea, refacerea sau modernizarea unei rețele de drumuri de acces în lungime de circa 280 km., cu o rețea electrică de înaltă tensiune în lungime de 200 km.

Debitele concentrate și regularizate în lacul Vidra sînt utilizate pe sectorul aval al rîului Lotru pînă la confluența sa cu rîul Olt pe o diferență de nivel de 180 m, în două centrale, Mălaia și Brădișor, cu o putere totală de 133 MW și o producție de energie de 257 GWh/an.

● SISTEMUL HIDROENERGETIC ȘI DE NAVIGAȚIE „PORȚILE DE FIER“. Amenajarea sectorului românesc al fluviului Dunărea prezintă o importanță deosebită în cadrul programului de valorificare energetică a resurselor hidraulice ale României. Circa 30 % din bazinul de recepție al Dunării, care în total însumează peste 817 000 km.p. se află pe teritoriu românesc; un procent tot atît de mare din lungimea sa, de 2 900 km, se află situat în partea de sud a țării, unde formează frontiera de stat cu Iugoslavia, Bulgaria și Uniunea Sovietică. Pe teritoriul româno-iugoslav Dunărea dispune de un potențial hidroenergetic specific, cel mai mare din Europa, care se ridică în medie la peste 8 000 kW/km, atingînd în unele zone, din defileul numit Porțile de Fier, 82 000 kW/km. Potențialul hidroenergetic total, calculat pentru întregul sector al Dunării care revine României, este de 11,3 miliarde kWh.

Pînă în anii din urmă navigația era permanent îngreunată în special de o serie de obstacole naturale situate pe sectorul româno-iugoslav în defileul Porțile de Fier: viteză mare, vîrtejuri, praguri cu adîncime insuficientă determinau o navigație lentă, efectuată numai ziua, limitată la un trafic de 15—16 milioane tone capacitate anuală, cu un preț unitar de 3—4 ori mai mare decît pe alte sectoare ale fluviului. Pe sectorul aval navigația se desfășoară în regim normal, aproape în tot cursul anului pentru vase cu pescaj pînă la 2,50 m. Ultimii 100 km înainte de vărsare sînt navigabili în regim natural, de vase maritime, cu pescaj de 7,0 m.

În ceea ce privește Dunărea utilizarea

potențialului său hidroenergetic se realizează în mai multe amenajări. Dintre acestea Sistemul hidroenergetic și de navigație „Porțile de Fier“, realizat în colaborare cu Iugoslavia, are o putere instalată de 2 100 MW și o producție de energie electrică de 10,6 miliarde kWh/an, posibil a fi majorată în etapa următoare la 11,6 miliarde kWh/an. Prin realizarea acestei amenajări, navigației fluviale i se oferă mari posibilități de dezvoltare. Totodată, se creează condiții favorabile pentru irigarea unei suprafețe de peste 2 milioane ha în Cîmpia Dunării, în condiții economice favorabile.

Sistemul Porțile de Fier are ca obiect principal uvrajele care realizează bararea Dunării, producerea energiei electrice și asigurarea navigației. Centralele electrice, cîte una pentru fiecare țară, sînt de tipul centrale-baraj și au o înălțime de la fundație la acoperiș de 74,70 m. Fiecare centrală este echipată cu cîte 6 grupuri hidrogeneratoare. Ecluzele de navigație, realizate pentru o diferență de nivel maximă de 34,0 m sînt în două trepte ; adîncimea minimă la prag este de 4,50—5 m, iar gabaritul de aer asigurat 10—12 m. Pot fi ecluzate, fără a fi descompuse, convoaie de 9 șlepuri, a 1 200 tone și un remorcher. Ciclul de ecluzare pentru un convoi este de 62—74 minute, iar capacitatea de trafic prin ambele ecluze depășește 52 milioane tone anual. Lacul de acumulare se întinde pe 270 km. Zonele cele mai apropiate de baraj, inundate, au fost reconstruite. Pe amplasamente noi, a fost înălțat un număr de circa 17 localități, cu 25 000 de locuitori, 160 km șosele, 27 km cale ferată, 7 porturi etc.

În perspectivă, programul de dezvoltare a energeticii românești prevede amenajarea integrală, într-un termen cît mai scurt, a întregului potențial hidroenergetic tehnic amenajabil al țării, în cadrul unor etape corelate armonios cu dinamica consumului general de energie electrică. Pentru a exprima avantajele acestei politici energetice, trebuie arătat ca element de comparație că prin amenajarea unei centrale hidroelectrice de vîrf cum este, de exemplu, Rîul-Mare—Retezat, se va realiza anual o economie de 360 000 t.c.c. La nivelul întregii producții de energie hidroelectrică din anul 1975, economia de combustibil convențional echivalează cu cca. 4 milioane tone anual. Pentru perioada 1976—1980 este prevăzută realizarea unui spor de putere instalată în centrale hidroelectrice noi de circa 1 700 MW, astfel încît la nivelul anului 1980 producția de energie hidroelectrică va fi de peste 12 miliarde kWh. Planurile de perspectivă prevăd ca în deceniul 1990—2000 întregul potențial hidroenergetic al țării să fie amenajat. Lucrările aflate în prezent în execuție privind amenajările de pe rîurile Someș, Sebeș, Argeș, Drăgan, Rîul Mare, Buzău etc. vor fi terminate în anii următori. Vor continua lucrările la cascada de centrale de pe rîul Olt. Pe Dunăre sînt studiate amenajări complexe pentru scopuri hidroenergetice, irigații, navigație, alimentări cu apă, în trepte de cădere de 7—12 m.

Realizarea tuturor acestor prevederi va permite o sporire a contribuției energeticii la ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc.

Al. NOURESCU
director al Institutului de studii și
proiectări hidroenergetice

NOI RESURSE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

DEȘEURILE MENAJERE —

CIVILIZAȚIA MODERNĂ presupune un consum considerabil de materii prime și energie. Este semnificativ în această privință faptul că, pe plan mondial, cantitatea de energie electrică consumată de un locuitor a crescut de la 6 kWh în 1900 la 1 000 kWh în 1960, ajungînd în prezent la 1 300 kWh, pentru ca în anul 2000, potrivit datelor existente, consumul mediu să atingă 4 500 kWh pe un locuitor pe an.

Această creștere uriașă a consumului de energie implică imperios îndreptarea atenției spre posibilitățile de asigurare a nevoilor, care trebuie să țină seama de rezervele de resurse ce se obțin prin procedee clasice, ca și de posibilitatea asigurării nevoilor cu energie provenită din alte surse decît cele clasice. În cele ce urmează ne vom ocupa de acele probleme care privesc posibilitatea de sporire a bazei de materii prime și energie, prin utilizarea deșeurilor menajere.

Multiple preocupări pentru lărgirea bazei de materii prime

ÎN ÎNTREAGA LUME există o preocupare susținută pentru depistarea și valorificarea de noi surse care să satisfacă „foamea“ de materii prime. În acest sens au loc cercetări și căutări asidue pentru găsirea de tehnologii cît mai ieftine cu care să se poată extrage substanțele utile din materiile prime cu conținut scăzut de asemenea substanțe. Dar, ținînd seama, pe de o parte, de scumpirea pe plan mondial a materiilor prime, iar, pe de altă parte, de consumul lor din ce în ce mai mare, datorită atît ridicării nivelului de trai, cît și creșterii demografice, se pune problema găsirii și altor surse decît cele uzuale, curente. Consumul sporit pe un locuitor și pe total duce implicit la sărăcirea surselor clasice de materii prime : lemn, hîrtie, minereuri, țiței, cauciuc etc. La acestea se adaugă faptul că o bună parte din materiile prime care intră în prelucrare nu ajung în produsul finit (aceasta datorită imperfecțiunii tehnologiilor aplicate și caracteristicilor materiilor prime) ; industria „reține“ numai o parte din ele, restul transformîndu-se în deșeuri.

În unele industrii, **deșeurile reprezintă 30% și chiar mai mult din totalul materiei prime introdusă în procesul de transformare.** La acestea se adaugă și o altă categorie de deșeuri care provin din aruncarea unor produse sau resturi de produse după folosirea lor, ca urmare a defectării, uzării sau, pur și simplu, a lipsei de funcționalitate în utilizare. Parte din acestea provin de la fiecare gospodărie, de la fiecare individ și sînt numite deșeuri menajere.

Deșeurile menajere conțin o serie de materii prime prețioase (ambalaje diferite, resturi de hîrtie, coji, încălțăminte uzată, resturi de textile etc.), care pot fi recuperate prin tehnologii adecvate, realizîndu-se astfel **reciclarea materiilor prime.** O asemenea tendință se manifestă tot mai larg pe plan mondial, și ea are la bază ideea economicității atît pentru viitor, prin protejarea rezervelor de materii prime, cît și pentru prezent, prin faptul că tehnologiile respective privind recuperarea materiilor prime prin reciclare sînt mai ieftine.

Tabelul nr.1

Cantitățile de deșeuri menajere pe un locuitor

Țara	kg deșeu menajere zilnic pe un locuitor		
	Minim	Maxim	Mediu
S.U.A.	-	-	2,00
Luxemburg	0,95	1,10	1,00
Tările de Jos	0,55	1,35	0,90
Anglia	0,60	0,90	0,80
R.F.G.	0,55	1,10	0,80
Franța	0,60	0,90	0,70
Italia	0,40	0,95	0,65
Elveția	0,40	0,60	0,50

Tendința este ca volumul tuturor felurilor de deșeuri să sporească în anii următori. O creștere însemnată în volumul total al deșeurilor cunosc, în special, cele care provin din materialele utilizate ca **ambalaje.**

Ambalajele — atît cele de transport, cît și cele de prezentare — se integrează din ce în ce mai mult în procesul de producție al produselor și, ca atare, producția acestora (cît și a instalațiilor destinate ambalării) a crescut și crește într-un ritm mai mare decît al producției bunurilor materiale în ansamblu. În producția de materiale pentru ambalaje se remarcă, în special, **creșterea ponderii hîrtiei, cartoanelor și maselor plastice.** Producția mondială de carton ondulat urmează să crească la 10 mil. tone în 1980 față de 1,2 mil. tone în 1971, cantitatea de materiale plastice utilizate în Europa de vest pentru ambalaje va crește de la 8 mil. tone în 1969 la 16,2 mil. tone în 1980, iar în S.U.A. de la 650 mil. tone în 1971 la 1 300 mil. tone în 1980. O asemenea orientare se manifestă și în țara noastră, unde ponderea hîrtiei și cartonului în ambalaje a crescut de la 26% în 1966 la 34% în 1970 ; în 1975 volumul lor a sporit de 1,7 ori față de 1970. Producția cartonului ondulat s-a dublat în 1975 față de 1970.

Un indicator important și specific în vederea stabilirii investițiilor necesare valorificării deșeurilor menajere **este cantitatea de deșeuri pe un locuitor.** În funcție de **nivelul acestora**, fiecare țară poate lua măsuri de valorificare — calculele permițînd aplicarea metodei celei mai eficiente. De altfel, trebuie spus că acest indicator are variații foarte largi de la o țară la alta (tabelul nr. 1).

Pe ansamblu, se estimează că, pînă în anul 2000, cantitățile de deșeu pe un locuitor vor crește la mai mult decît dublu. Cantitățile anuale de reziduuri solide estimate numai pentru un număr de 16 țări vest-europene, cu o populație de 316 mil. locuitori, sînt de circa 115 mil. tone, din care peste 70% sînt deșeuri menajere.

Compoziția și caracteristicile deșeurilor menajere

DIN STUDIILE FĂCUTE în diferite țări (Franța, Olanda, Italia, R.F. Germania, S.U.A.) rezultă că în compoziția medie a deșeurilor menajere ponderea cea mai mare o reprezintă deșeurile de hîrtie și carton — aproximativ 30—40% (tabelul nr. 2).

Ca oricare produs, deșeurile prezintă anumite caracteristice exprimate prin : volum specific, umiditate, putere calorică,

SURSĂ DE MATERII PRIME ŞI DE ENERGIE

masă combustibilă, cenuşă, care diferă de la anotimp la anotimp, de la o ţară la alta, de la un oraş la altul şi chiar de la un cartier la altul, în funcţie de sistemul de încălzire. În ţările menţionate în tabelul nr. 1 aceste caracteristici au următoarele valori :

— volumul specific, care este în continuă scădere, de la 0,6 kg/dm^3 în anul 1962 la 0,2 kg/dm^3 în anul 1970 ; în 1990 se prevede a fi 0,1 kg/dm^3 ;

— umiditatea variază între 25 şi 35%, pentru anul 1980 preconizîndu-se 15% ;

— puterea calorică este una din caracteristicile de bază ale deşeurilor şi este în continuă creştere, ca urmare a scăderii umidităţii, sporirii ponderii hîrtiei, cartonului şi maselor plastice (se apreciază că în anul 1990 puterea calorică va atinge în ţările dezvoltate valoarea de 2 000—2 600 kcal/kg).

Tabelul nr.2

Compoziţia medie a deşeurilor menajere în unele ţări europene

Denumirea deşeului	%
Hîrtie, carton	30-40
Materiale pulverulente (cenuşă etc.)	20-30
Resturi alimentare şi vegetale	12-18
Sticlă	5-9
Metale	4-6
Lemn, textile	3-4
Materiale ceramice	3
Materiale plastice	2-5
Altele	3-5

Caracteristicile deşeurilor menajere din ţara noastră prezintă, de asemenea, o mare varietate. Din ultimele analize efectuate pentru municipiul Bucureşti, structura deşeurilor menajere are forma pe care o regăsim în tabelul nr. 3 (ca valori medii). Această compoziţie, cu putere calorică foarte scăzută (între 600 şi 1 400 kcal/kg, în unele cazuri chiar şi sub aceste valori), cu umiditate de 40% (datorită proporţiei mai mari de substanţe organice), cu masa combustibilă de numai 20—25% din total este o urmare a mai multor factori, şi anume :

— trecerea masivă la încălzirea locuinţelor prin sistemul de termoficare care, pe lîngă faptul că aduce importante economii de combustibil, face să scadă conţinutul în cenuşă al deşeurilor menajere ;

— reglementarea, prin acte normative, a valorificării diferitelor deşeuri, între care unele cu putere calorică mai mare (hîrtie, textile). De aceea, aceste deşeuri cu conţinut caloric mai mare se găsesc în cantităţi scăzute în gunoaiele menajere, ele fiind valorificate pe calea reciclării ca materii prime.

O cantitate importantă de deşeuri menajere continuă să fie, însă aruncată în fiecare an în gropi sau terenuri virane, în afara zonelor de locuit şi deci, este nevalorificată.

Procedee de valorificare eficiente

FIREŞTE, există în lume o gamă variată de procedee, atît pentru evacuarea deşeurilor în locuri în care să nu dăuneze climatului, cît mai ales pentru valorificarea lor. Din suita acestor procedee enumerăm cîteva :

- **Compostarea.** Ca procedeu, compostarea asigură fermentarea aerobă a materiilor organice cu ajutorul microorganismelor prezente în deşeuri. După tocarea (mărunţirea) deşeurilor şi cernerea lor, partea trecută prin ciururi (denumită compost) este lăsată să fermenteze pe o platformă deschisă. Restul care nu trece prin ciur se transportă şi depozitează în gropi. Compostul, după fermentare, este utilizat ca îngrăşămînt în agricultură. Acest procedeu creează, totodată, condiţii pentru extragerea metalului, hîrtiei, textilelor. Desigur, procedeul prezintă şi unele dezavantaje, deoarece pentru obţinerea compostului se consumă energie (pentru mărunţire şi sitare) şi necesită spaţiu pentru depozitare.

- **Incinerarea cu recuperare de căldură.** Acest procedee elimină neajunsurile provocate de alte practici şi aduce şi avantaje, deoarece nu ocupă terenuri, se obţine energie, nu se poluează atmosfera — resturile (cenuşa şi zgura) reprezentînd un material util pentru construcţii. Arderea deşeurilor urmează în principiu aceleaşi legi fizice ca şi ale combustibililor. Echipamentele pentru incinerare cu recuperare de căldură ce se construiesc în lume sînt în prezent diversificate după modul de ardere, compoziţie şi puterea calorică a deşeurilor. Există diferenţieri, în special în ce priveşte grătarele cazanelor : înclinate în formă de trepte, oscilante mobile în cupe, înclinate acţionate independent, cu bare fixe, cu împingere răsturnată şi altele.

- **Piroliza.** În cazul respectiv deşeurile sînt închise în recipiente speciale unde se descompun sub influenţa căldurii, transformîndu-se, în final, în cărbune, gaze, combustibil, gudroane. Pentru piroliză, deşeurile se macină, se separă magnetic (fierul) şi apoi se introduc într-o atmosferă săracă în O_2 la temperatură ridicată de unde rezultă : abur, CO, CO_2, cărbune, hidrocarburi volatile, gaze, combustibili, precum şi metanol, etanol, pentanol, acid acetic şi alcooli, cetone şi gudroane.

Tendinţa în majoritatea ţărilor **este de a utiliza cu precădere procedeul de incinerare cu recuperare de căldură şi materiale componente.** Faptul are în vedere recuperarea energiei, a materialelor, eliminarea poluării mediului, costurile scăzute de exploatare etc. Există în funcţiune instalaţii de incinerare cu recuperare de căldură în Franţa, R.F.G., Italia, Austria, S.U.A. Dintr-un studiu editat la Londra în anul 1972 rezultă că erau în funcţiune un număr de 23 instalaţii de incinerare, parte din ele în stadiu experimental. Aceste instalaţii ard deşeurile care au o putere calorică de peste 1 500 kcal/kg, şi produc abur de termoficare sau energetic. O parte din aceste instalaţii funcţionează cu aport de combustibil (lichid sau gazos) în porporţie de circa 10%.

Şi în ţara noastră există preocupări pentru valorificarea resturilor menajere. Dar, aşa după cum am arătat, datorită unor măsuri economice severe — de lărgire a termoficării şi recuperare prin colectări şi achiziţii a materiilor prime din resturile menajere — puterea calorică a acestora este relativ mică (în medie 700 kcal/kg), iar umiditatea relativ mare (circa 40%). Cu toate acestea, prin cercetările efectuate de specialişti s-a ajuns a se realiza **un procedeu original de ardere a acestor deşeuri** (ardere fără aport de combustibili clasici pentru cele cu putere calorică peste 600 kcal/kg), cu efecte economice remarcabile. Citām cîteva din ele :

— se recuperează un procent ridicat din puterea calorică conţinută în deşeuri prin transformarea ei în apă caldă ;

— se recuperează fierul vechi, care se reciclează ;

— se utilizează cenuşa rezultată din ardere pentru obţinerea de elemente de construcţie cu caracteristici similare celor dobîndite prin procedee clasice.

În acest fel se obţin o serie de avantaje între care : reciclarea materiilor prime, recuperarea de energie şi eliminarea poluării mediului înconjurător. În incinta uzinei de incinerare intră cantităţi uriaşe de gunoaie şi ies pe poartă numai materii prime. Instalaţia este complexă, în aceeaşi incintă fiind liniile complexe de ardere, de balotare a metalului şi de preparare a elementelor de construcţii. **Prin extinderea acestui procedeu în toate oraşele din ţară cu populaţie de peste 100.000 locuitori** (17 municipii şi la întreaga Capitală) **se va ajunge, după unele estimări, la obţinerea unor importante economii anuale : peste 40 000 tone de fier vechi, peste 70 milioane elemente de construcţii** (echivalente în cărămizi), **aproape 300 mii Gigacalorii etc. Volumul acestor economii se ridică la peste 45 milioane lei/an. La aceasta mai trebuie adăugată eliberarea unei suprafeţe de circa 500 ha de teren.**

Tabelul nr.3

Denumirea deşeului	
Hîrtie şi materiale plastice	3- 8 %
Fier	1- 4 %
Sticlă	1- 3 %
Părţi animale	0,2- 1 %
Material lemnos	0,2- 1 %
Cenuşă	0-10 %
Părţi vegetale şi alte resturi	75-85 %
Umiditate totală	25-40 %
Putere calorică	700 kcal/kg

Dacă avem în vedere şi faptul că volumul de cheltuieli reclamate de sistemele de neutralizare a deşeurilor menajere care se practică în prezent, sînt de cca 110 mil. lei/an pentru un număr de 18 oraşe, care au o populaţie totală de peste 4,6 milioane locuitori, că în jurul anului 1980 actualele gropi de depozitare a deşeurilor menajere numai din preajma Bucureştiului şi a celorlalte municipii se vor astupa, perspectiva nu ne dă altă soluţie decît de a trece la valorificarea lor prin procedeul amintit. Din unele studii rezultă că, dacă se va merge, în continuare, pe linia depozitării gunoaielor în gropi, fapt ce va impune utilizarea altor terenuri, la distanţe mult mai mari, situate la cca. 60 km de Bucureşti, iar pentru alte municipii, la distanţe de cca 10 km, cheltuielile vor creşte considerabil — la aproape 38 mil. lei/an pentru Bucureşti şi cca. 12 mil. lei pentru restul oraşelor mari din ţară cu peste 100 000 locuitori (17 oraşe), în total 50 mil. lei.

Iată considerente economice care pledează pentru valorificarea resturilor menajere, problemă ce va trebui să stea în mai mare măsură în atenţia organelor de decizie, în special a consiliilor populare judeţene şi municipale.

ing. Stelian DUMITRESCU

CREŞTEREA GRADULUI DE PRELUCRARE A PRODUSELOR EXPORTATE

INTEGRATE pe deplin înfăptuirii uneia din laturile principale ale politicii economice a partidului — participarea intensă pe baze reciproc avantajoase la schimbul internațional de valori — întreprinderile din fiecare județ al țării își amplifică și adîncesc contribuția la realizarea unui volum tot mai mare de mărfuri desfăcute beneficiarilor externi. O evoluție pozitivă — cantitativă și calitativă — înregistrează în această direcție și unitățile industriale din județul Caraș-Severin ale căror produse cu inscripția „made în România“ poartă pe multe meridiane ale lumii girul competenței profesionale a colectivelor de muncă respective.

Pentru a facilita cunoașterea realizărilor în acest domeniu, preocupările colectivelor de oameni ai muncii pentru ridicarea producției realizate la un cît mai înalt grad de competitivitate, am adresat tovarășului ing. Chirilă Vrăjitor, *secretar al Comitetului județean Caraș-Severin al P.C.R. rugămintea de a răspunde la cîteva întrebări:*

● Mai întîi, am dori să ne spuneți ce semnificație acordați faptului că întreprinderile din județul Caraș-Severin și-au onorat sarcinile la export în cincinalul încheiat cu aproape 5 luni mai devreme ?

— Este, desigur, un rezultat important al activității muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor și economiștilor din unitățile cu producție pentru export care își materializează eforturile în valorificarea superioară și eficientă a potențialului material din dotare, a experienței creatoare pentru fabricarea de produse competitive. Aș vrea să menționez că unele unități — Combinatul de prelucrare a lemnului Caransebeș, Întreprinderea de construcții de mașini Reșița (unități cu pondere însemnată în volumul desfacerilor la export al județului), au atins acest obiectiv încă din anul 1974.

Realizarea suplimentară pînă la sfîrșitul anului 1975, față de sarcinile inițiale ale cincinalului, a unei producții destinată beneficiarilor din străinătate în valoare de cca. 300 milioane de lei valută a reprezentat un răspuns concret pe care comuniștii, toți oamenii muncii din județul Caraș-Severin l-au dat chemării adresată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la Plenara comună din 21—22 iulie a.c. a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, de intensificare a comerțului exterior al țării printr-o dinamică mai înaltă a exporturilor și diminuarea importurilor.

● Care au fost principalele caracteristici cantitative ale dezvoltării activității de export ?

— Dinamica rapidă este, desigur, caracteristica dominantă a exportului nostru în cincinalul 1971—1975. Față de 1970 volumul mărfurilor desfăcute în alte țări a crescut cu 464% Revelatoare sînt salturile înregistrate de multe din întreprinderile județului nostru (vezi tabelul).

Aceste creșteri spectaculoase dovedesc caracterul competitiv al structurii industriei județului și, bineînțeles, aprecierea de care se bucură pe piața externă produsele fabricate în întreprinderile noastre. O confirmare a acestei aprecieri este de altfel și ponderea mare pe care o are volumul exportului unor produse în totalul producției realizate la nivelul întregului județ. Livrăm beneficiarilor externi, 20% din boghiurile fabricate la I.C.M. Reșița, 75% din construcțiile metalice de la I.C.M. Bocșa, 20% din mașinile agricole realizate de I.U.M. Topleț, aproape 90% și 55% din mobilierul din lemn al C.P.L. Caransebeș și, respectiv, al întreprinderii județene de industrie locală etc.

1970 = 100%

Intreprinderea	1971	1972	1973	1974	1975
I.C.M.Reşiţa	104,4	349,6	364,0	577,0	785,4
I.C.M. Bocşa	260,1	380,9	380,5	454,6	596,4
I.U.M. Topleţ		1555,5	de 18 ori	de 20 ori	de 34 ori
C.S. Reşiţa	65,6	137,8	369,6	2252	2242,3
C.P.L.C.-Sebeş	120,3	134,6	139,4	137,5	149,5
I.J.I.L.	125,8	165,8	224,9	269,5	272,2

x) 1975 = plan

● Vă rugăm să faceți și unele referiri asupra evoluției structurii producției pentru export a industriei județului ?

— Ceea ce caracterizează în mod deosebit evoluția desfacerilor de mărfuri către beneficiarii externi este dinamica rapidă a vînzărilor de produse ale industriei construcțiilor de mașini, iar în cadrul acestora, a acelor sortimente cu înalt grad de prelucrare. Am să concretizez cele afirmate. Astfel, dacă față de anul 1970, exportul industriei județului a crescut în 1975 de peste 4,6 ori, în aceeași perioadă unitățile din ramura construcțiilor de mașini au desfăcut un volum de mărfuri de peste 7,6 ori mai mare. În 1975 ponderea a numai 4 unități constructoare de mașini (Întreprinderile de construcții de mașini din Reșița și Caransebeș, de construcții metalice din Bocșa, de utilaj pentru morărit din Topleț), reprezintă aproape 67% din totalul exportului județului.

Alt aspect semnificativ ni-l oferă situația înregistrată la I.C.M. Reșița. În 1971 din cele patru grupe principale de produse exportate, utilajul metalurgic (care înglobează un volum ridicat de materiale cu grad scăzut de prelucrare), deținea peste 50%. În 1975, din totalul volumului exportului întreprinderii respective, peste 80% l-au reprezentat echipamentele termo și hidroenergetice, produsele și piesele de material rulant, în timp ce ponderea utilajului metalurgic s-a redus la numai 2,4%. Se poate aprecia astfel că producția mașinilor și utilajelor constituie sectorul cel mai dinamic al exportului industriei județului.

● Această coordonată favorabilă a producției pentru export necesită desigur și o permanentă înnoire a gamei sortimentale fabricate ?

— În cincinalul recent încheiat au fost asimilate un număr de peste 150 produse noi într-o gamă sortimentală largă, cu caracteristici tehnico-constructive superioare. De asemenea, o bună parte din produsele aflate în fabricație de serie au fost modernizate și perfecționate. Cele mai importante realizări au fost obținute în domeniul echipamentelor energetice, mașinilor de ridicat și transportat, motoarelor Diesel, boghiurilor, iar în sectorul siderurgic a fost lărgită gama sortimentală a mărcilor de oțeluri și a tipodimensiunilor de laminate de calitate.

În prezent, pe baza unui susținut efort de concepție proprie, unitățile noastre realizează asemenea produse care pot concura de la egal la egal cu multe din cele similare fabricate de diferiți parteneri din țări cu vechi tradiții industriale. Aș da și un exemplu. Industria județului nostru este principala producătoare a țării de boghiuri pentru locomotive. De mai mulți ani aceste produse se exportă, în cadrul unei colaborări fructuoase, în R.S.F. Iugoslavia și, de asemenea, prin intermediul Întreprinderii „Electroputere“-Craiova, în R.P. Bulgaria, și R.P. Chineză. În decursul anilor datorită creării și dezvoltării la Reșița a unor puternice sectoare de creație și execuție, s-a reușit ca aceste produse să fie larg diversificate și perfecționate. Ca urmare, în 1975, am livrat un lot important de subansamble de boghiuri pentru locomotive de 3 500 CP (executat după proiecte și tehnologie proprii) unui beneficiar din Anglia.

Nu putem spune, însă, că în acest domeniu nu este loc pentru mai bine. Dimpotrivă, Comitetul județean de partid acordă o atenție deosebită accelerării procesului de înnoire a producției, respectării și chiar micșorării fazelor de asimilare, participării active a specialiștilor la valorificarea propriei experiențe. Vrem, și putem spune că într-o anumită măsură am reușit, ca activitatea de cercetare din compartimentele uzinale și din unitățile de profil — cum este Institutul de cercetări și proiectări pentru echipamente hidroenergetice din Reșița, cu filiale în Timișoara, Caransebeș, Bocșa — să se reflecte mai pregnant în producție, în efortul de diminuare a importurilor, în fabricarea de produse competitive. În felul acesta, creșterile prevăzute pentru 1976 și pentru întreg cincinalul actual (în 1980 vom exporta de peste trei ori mai multe produse decît în 1975), vor situa întreprinderile industriale ale județului mai intens în circuitul economic mondial.

● În încheiere, v-am ruga să vă referiți și la rezultatele obținute în realizarea planului de export în primele 2 luni din 1976 ?

— Doresc să subliniez din capul locului faptul că măsurile luate din vreme pentru asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare înfăptuirii prevederilor de plan pe 1976 și-au dovedit din plin eficacitatea. Pe ansamblul județului planul producției globale industriale, în primele 2 luni, a fost nu numai îndeplinit ci și depășit. **În ce privește producția la export, prevederile pe intervalul 1 ianuarie — 1 martie 1976 au fost depășite cu 12,6 milioane lei valută.** Evident, marea majoritate a produselor exportate au făcut parte din grupa celor cu un înalt grad de prelucrare — turbine, boghiuri pentru locomotive Diesel, bare trase, mobilă etc. Acest început bun îl vom continua, fiecare colectiv de muncă fiind hotărît să mărească volumul exportului, din rîndul produselor cu înalt grad de prelucrare și eficiență ridicată.

Convorbire consemnată de
Constantin RĂDUȚ

ZONAREA TURISTICĂ – COMPONENTĂ A SISTEMATIZĂRII TERITORIULUI (II)

Publicăm în acest număr partea a doua a dezbaterii multidisciplinare privind ZONAREA TURISTICĂ — organizată de „Revista economică“ în colaborare cu Centrul de cercetări economice pentru promovarea turismului internațional, dezbatere a cărei prezentare am început-o în numărul trecut al revistei noastre. Principalele aspecte abordate au fost : factorii care reclamă ca deosebit de actuală și necesară zonarea turistică ; criterii și indicatori economico-sociali de fundamentare ; corelarea cu celelalte fenomene și procese ample ce se desfășoară în economie : industrializarea, urbanizarea, dezvoltarea infrastructurii, sistematizarea etc; forme și zone de turism; protejarea și conservarea mediului natural și a patrimoniului istoric-cultural prin zonare turistică.

Infrastructura și turismul de tranzit

I. Preoțescu, Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi — Un rol deosebit în zonarea turistică va avea și dezvoltarea și modernizarea transportului. Sînt preocupări intense în dezvoltarea transportului feroviar, în creșterea vitezelor, dezvoltarea transportului auto, dezvoltarea și modernizarea rețelei de drumuri. De asemenea trebuie să ne referim la o serie de aspecte care privesc transportul cu autobuzele, ca sporirea gradului de confort și eliminarea factorilor de oboseală, care au stat în atenția cercetării științifice din transporturi în ultimii ani, dîndu-se soluții eficiente.

Propun, în acest sens ca în acțiunea de zonare să se țină seama de studiile și cercetările aflate în prezent în țară, care prezintă unele soluții de care va beneficia și dezvoltarea turismului.

La baza întregii acțiuni ar trebui să se afle graful localităților, căruia i se poate asocia diferite matrici ale criteriilor care trebuie luate în considerare. Trebuie utilizate și mijloace moderne (calcul electronic), mai ales că acest graf al localităților interesează mai multe domenii, dar în primul rînd sistematizarea locală, care utilizează subgraful teritoriului respectiv pentru probleme de transport, turism, alimentare cu apă, canal, energie electrică etc.

Ar trebui ca în această zonare să se stabilească și criterii în legătură cu amplasările pentru turismul în tranzit pe șosele naționale și internaționale. S-au creat unități în acest sens, însă nu au fost dezvoltate suficient și ar trebui să se optimizeze această problemă sub toate aspectele de dotare, prin aportul tuturor sectoarelor din economie.

Un produs turistic specific

I. Mirea, șef de serviciu Direcția comercială Centrocoop — Delimitarea zonelor turistice prezintă o mare importanță și pentru activitatea cooperației de consum, care după cum se știe este unul din principalii organizatori de turism. Activitatea celor peste 200 unități turistice va trebui să se regăsească în cadrul zonelor turistice. După cum se știe, cooperația de consum și-a creat o bază tehnico-materială de servire turistică specifică razei de activitate. Aceasta vizează îndeosebi turismul de tranzit — prin motelurile și campingurile amplasate pe principalele trasee turistice și turismul de odihnă, recreere și agrement prin unitățile de cazare și alimentație publică din zonele preorășenești.

Experiența cooperației de consum în acest domeniu aduce în actualitate în afara criteriilor generale de zonare și anumite criterii specifice prin care s-a urmărit realizarea unui produs turistic specific, legat de tradiția locală, manifestată în sistemul constructiv al unității, în dotare, ornamentare, îmbrăcăminte, mîncăruri etc. În al doilea rînd, s-a urmărit asigurarea unui amplasament optim — loc de popas pentru automobiliști, cale de acces la puncte de agrement, destindere și recreere. În al treilea rînd, s-a încercat să se prevadă o gamă de servicii pentru întregul microteritoriu servit.

Neîndoielnic, că munca tuturor factorilor de răspundere pentru dezvoltarea turismului din țara noastră, inclusiv a celor din cooperația de consum — ar fi mult ușurată, dacă la nivelul țării am dispune de studii complexe de zonare turistică.

Zonele de agrement

Tr. Chițulescu, Institutul de cercetări și proiectări pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală. — Noi elaborăm, după cum se știe, studii de sistematizare a teritoriului național pe categorii de probleme, pornind de la repartiția dezvoltării forțelor de producție în prezent și în viitor, studii legate de dezvoltarea rețelei de localități rurale, urbane, viitoarele centre urbane proiectate. Urmează ca în acest an să începem studierea aspectelor balneare și turistice. Ministerul Turismului se preocupă de aceste probleme tocmai pentru a rezolva sarcini de producție turistică, deci cu o anumită finalitate precisă. Desigur că acțiunea de sistematizare va avea de cîștigat beneficiind de niște studii de zonare elaborate la nivelul țării, care se fac la Ministerul Turismului, pentru a vedea în perspectivă dezvoltarea industriei turismului. Va trebui să determinăm însă mai curînd factorii ce trebuie luați în considerare pentru zonarea turistică, căci ceea ce se dorește din punct de vedere al sistematizării dezvoltării industriei turismului este existența unor premise ale orientării de ansamblu, înainte de definitivarea acestei acțiuni.

În ce privește zonele care ar trebui dezvoltate în continuare, atrag atenția asupra zonelor din teritoriile pre-orășenești ale orașelor care sînt implicate direct în sistematizarea localităților. Între Brăila și Galați de pildă, între București și Snagov, unde industria noastră turistică trebuie să depășească faza turismului clasic oferind servicii mult mai diversificate.

Ar trebui să avem un ghid în care omul să poată citi unde se poate duce în 15 minute sau în 30 de minute. Mai mult de jumătate din populația Bucureștiului nu este din București. La fel și în alte orașe unde oamenii nu cunosc împrejurimile. Ieșirea unui bucureștean din Berceni în parcul Herăstrău poate fi turism după părerea mea. Și I.T.B.-ul ar trebui să facă trasee turistice pentru oameni în vîrstă, pentru copii, în afara orelor de vîrf. Societatea de autobuze din Londra face turul orașului. I.C.A.B. ar putea să facă turul lacurilor. Deci, nu o concepție de monopol, nu un departamentalism îngust, ci o largă colaborare.

Zonele de agrement din preajma orașelor, care sînt încă insuficient amenajate și exploatate sub acest aspect trebuie dezvoltate și puse la dispoziția locuitorilor. Sînt apoi zone mari ca : Delta, Suceava, Vatra Dornei, Piatra-Neamț, Bicaz, Ceahlăul, Retezat, Munții Apuseni etc., care nu sînt exploatate încă suficient. Sînt multe alte zone în țară care ar trebui puse în valoare și unde nu merg turiștii din lipsa unor drumuri. De asemenea în zona cetăților dacice, sînt vestigii istorice de importanță națională și internațională. Apoi zonele : Porțile de Fier, Țara Oașului și Maramureșului, zona Tîrnavei cu castelele sale, toate acestea merită să fie mai bine valorificate. Ele intră în zona preorășenească pentru localnici, dar ar trebui integrate în turismul național și internațional. Există apoi zone și trasee care sînt exploatate insuficient din punct de vedere turistic, ex. : de la Tîrgoviște pînă la Sinaia, unde trebuie rezolvate problemele accesului comod, ale cazării, ale stațiilor de service, magazine alimentare etc.

Importanța ansamblurilor și monumentelor istorice

E. Neculcea, Direcția Patrimoniului Cultural Național — În cadrul factorilor de care trebuie ținut seama în cadrul unei zonări turistice raționale, este necesar să se sublinieze importanța cu totul deosebită pe care o au ansamblurile și monumentele istorice.

Pentru a exemplifica această importanță se citează în general cazul unor țări cum ar fi Italia și Grecia, în care grație conservării și punerii în valoare a ansamblurilor și a monumentelor istorice, turismul reușește să furnizeze o parte importantă din venitul național. Nu este însă necesar să căutăm exemple peste graniță : la noi în țară găsim o demonstrație tot atît de pregnantă a rentabilității infrastructurii turistice dacă ar fi să ne referim numai la mănăstirile pictate din nordul Moldovei. Trebuie însă subliniat din capul locului că mai dispunem de multe zone în care potențialul existent, însă neexploatat, de ansambluri de monumente istorice ne oferă — cel puțin unele din ele — posibilități tot atît de mari ca și mănăstirile din nordul Moldovei. Este, cred, îndeajuns să citez în acest sens Maramureșul, al cărui potențial turistic poate fi bine apreciat din comentariile puținilor turiști și specialiști care, au avut revelația să descopere arhitectura — și ea unică în lume — a bisericilor de lemn specific locale și extraordinara ambianță de folclor autentic care mai dăinuie încă aici. Fără a mai insista asupra acestui punct trebuie reținut, în concluzie, că în țara noastră dispunem de ansambluri și monumente istorice de mare valoare — unele din ele fiind chiar unicate pe plan mondial — ansambluri și monumente care suscită o importantă cerere turistică internă și externă și care, ca atare, pot asigura o rentabilitate imediată infrastructurii necesară exploatării și punerii lor în valoare.

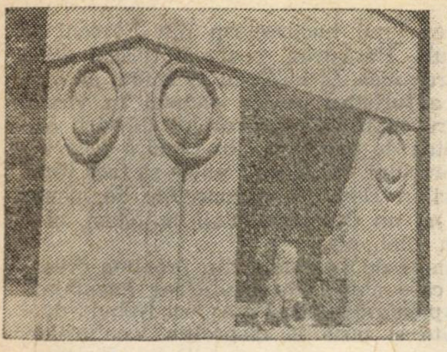

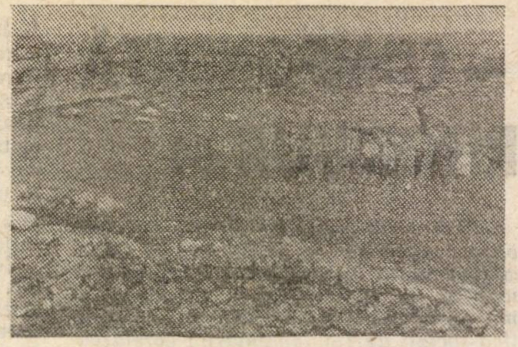

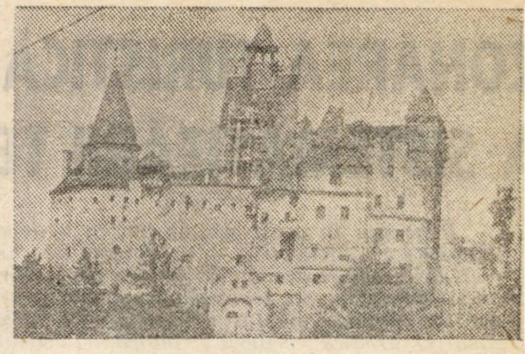

În subsidiar trebuie menționat însă că determinarea și aprecierea acestor ansambluri și monumente sau stabilirea condițiilor necesare punerii lor în valoare ridică numeroase și importante probleme specifice care nu vor putea fi rezolvate în bune condiții decît în cadrul unei colaborări active a organelor răspunzătoare de ocrotirea patrimoniului cultural cu cele chemate să elaboreze zonarea turistică a țării. Pentru a evita orice confuzie în privința acestei colaborări, este necesar să mai precizăm că Direcția patrimoniului cultural național este organul care în conformitate cu legislația în vigoare, pe de o parte îndrumă, controlează și centralizează evidența ansamblurilor și a monumentelor istorice, iar, pe de altă parte, îndrumă, controlează și avizează conservarea sau folosirea lor ; ea nu poate interveni prin finanțare, proiectare sau execuție decît pentru acele lucrări, de strictă specialitate necesare salvării sau restaurării de monumente istorice care sînt planificate anual de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste numai pentru cazurile excepționale. Proprietarii și beneficiarii de folosință sînt aceia cărora legislația noastră le impune obligația de a conserva și întreține monumentele pe care le dețin, indiferent dacă sînt persoane fizice, organizații de cultură sau obștești, instituții sau organe de stat.

În ceea ce privește criteriile care trebuie să fundamenteze dezvoltarea turistică, consider necesar să subliniez că, pe lîngă rentabilitatea dovedită a exploatării ansamblurilor și a monumentelor istorice — ba chiar înaintea acestei rentabilități — trebuie luat în considerare faptul că punerea în valoare a acestor monumente are o importanță formativă, politică și culturală majoră întrucît, atît pentru turiștii români cît și pentru turiștii străini, ele constituie nu numai dovezi materiale, de netăgăduit, ale permanenței, unității și culturii noastre pe tot cuprinsul țării, dar oferă și o imagine mai sugestivă și permanentă a istoriei noastre decît oricare alt mijloc de informare.

Preponderența turismului cultural rezultă direct din evoluția contemporană a turismului care, de la o simplă deservire disparată și dominată de interese economice, trece la o **formă integrată de organizare, în care caracterul lui formativ capătă importanța unei politici de stat,** constituind chiar în ultimii ani obiectul unor active dezbateri internaționale. Astfel, diverse organe ale Națiunilor Unite cum ar fi Consiliul Economic și Social, Conferința Națiunilor Unite pentru Comerțul și Turismul internațional și Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, au recomandat mai demult țărilor membre — în special celor în curs de dezvoltare — agențiilor specializate ale Națiunilor Unite și organismelor financiare internaționale să acorde o deosebită importanță „punerii în valoare a sit-urilor arheologice, istorice și naturale". Cea de-a 14-a sesiune a Conferinței generale UNESCO a întărit această tendință atît prin rezoluția privind „rezervarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural al statelor membre în raport cu turismul" cît și prin însărcinarea directorului general „să ia toate măsurile necesare pentru încurajarea turismului cultural". Ca urmare a acestor îndrumări s-au mai organizat o serie de întruniri internaționale — la Tlatelolco și Tokio în 1967, la Tunis în 1968 etc. — ultima și cea mai importantă urmînd a fi, la începutul anului 1976, Conferința generală UNESCO care urmează să adopte un proiect de recomandare internațională către statele membre, privind conservarea și integrarea ansamblurilor urbane și rurale în viața contemporană.

Dezbatere consemnată de
Ioan GEORGESCU

DEZVOLTAREA SERVICIILOR

(Urmare din pag. 2)

reprezinte în anul 1980 circa 10900 lei pe o familie față de 7400 lei în anul 1975.

Unul din domeniile cele mai dinamice ale serviciilor suportate din fondul de consum social este învățămîntul. Dezvoltarea învățămîntului în țara noastră ocupă un loc de frunte printre marile cuceriri ale socialismului : în mai puțin de trei decenii s-a trecut de la stadiul în care o bună parte a populației era analfabetă, la stadiul învățămîntului obligatoriu de 10 ani, stadiu considerat printre cele mai avansate în etapa actuală în întreaga lume.

Dezvoltarea învățămîntului — înțelegînd prin învățămînt întregul complex de instituții și forme de calificare și recalificare, de pregătire și reciclare a membrilor societății — va fi determinată, în perioada următoare, de necesitatea tot mai acută de forță de muncă calificată, de transferurile de forță de muncă între ramurile și subramurile economiei naționale. Numai în perioada 1976—1980 se prevede pregătirea profesională a unui număr de 1,8—2 milioane de persoane, prin toate formele de instruire.

În dezvoltarea și formarea conștiinței socialiste a membrilor societății noastre, alături de învățămînt, o contribuție însemnată o aduce și acțiunea de promovare a culturii și artei, domenii ale serviciilor din fondul de consum social.

Un loc însemnat în cadrul serviciilor sociale îl ocupă ocrotirea sănătății. În cincinalul 1971—1975 cheltuielile destinate acestei activități au însumat 42,7 miliarde lei, cu 44,6% mai mult decît în cei cinci ani anteriori. În țara noastră această activitate este concepută ca un sistem unitar care înglobează atît latura curativă, de restabilire a capacității de muncă, cît și latura profilactică a îmbolnăvirilor, latură prioritară a ocrotirii sănătății, care include măsuri în domeniul culturii populației, al igienei mediului, al ocrotirii naturii, etc.

Serviciile marfă de consum dețin o greutate specifică crescîndă în acoperirea cerințelor populației privind fondul de consum individual. Dacă în anul 1975, serviciile au reprezentat 16,5% în totalul cumpărăturilor populației de mărfuri și servicii, în anul 1980 această pondere va fi de circa 19%. Ritmul de creștere a serviciilor pentru populație stabilit pentru cincinalul 1976—1980 va devansa substanțial ritmul de creștere a desfacerilor de mărfuri, datorită unor factori cum sînt : procesul obiectiv de extindere a ariei de acoperire a cerințelor pe seama serviciilor, creșterea ofertei de servicii prin dezvoltarea transporturilor și telecomunicațiilor, a serviciilor de odihnă și turism, și celor de distribuție de energie și apă etc., urbanizarea unui număr însemnat de localități și modernizarea condițiilor edilitare din orașe și sate și altele.

Avînd în vedere creșterea importanței serviciilor în cadrul pieței, este necesară inițierea unor măsuri de promovare a cercetărilor în acest domeniu, pentru orientarea dezvoltării serviciilor în cît mai deplină concordanță cu cerințele populației.

Se poate deci afirma că toate cele trei segmente ale sferei servicilor au o dinamică sustinută de dezvoltare, contribuind din ce în ce mai mult la procesul de modernizare a producției, de perfecționare a relațiilor sociale, de raționalizare a utilizării forței de muncă, implicit de creștere a productivității muncii, de satisfacere în tot mai bune condiții a unei game largi de cerințe ale populației, de creștere a calității timpului liber.

PERFECŢIONAREA SISTEMULUI INFORMAŢIONAL ÎN SPRIJINUL CONDUCERII ECONOMICE

ÎN CUVÎNTAREA SA la Consfătuirea activului de partid şi de stat din ministere şi instituţii centrale din aprilie 1974, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** secretarul general al Partidului Comunist Român, a scos în evidenţă lipsurile serioase în organizarea muncii, în controlul îndeplinirii hotărîrilor şi în îndrumarea operativă a unităţilor de producţie, subliniind că această situaţie **„este determinată de faptul că practicile birocratice, cu toate rezultatele obţinute în lichidarea lor se menţin destul de puternic, se lasă greu învinse, iar în unele locuri reuşesc chiar să se impună".**

Rezolvarea pe baze ştiinţifice a multiplelor probleme pe care le pune sistemul informaţional economico-social şi în cadrul acestuia sistemul de evidenţă, condiţionează în foarte mare măsură perfecţionarea întregii activităţi de conducere, atît la nivelul şi în interiorul fiecărei verigi ierarhice, cît şi la nivelul conducerii vieţii economice şi sociale.

● Un obiectiv prioritar — reducerea volumului muncii de evidenţă în economie cu 40%; ● Pînă în prezent 5 milioane ore-om/an economisite; ● Din 35 de mii de documente analizate, mai mult de jumătate eliminate sau raţionalizate; ● Un duşman neîmpăcat al birocratismului, al circulaţiei inutile de informaţii; ● Principalul beneficiar al reducerii activităţilor de rutină — munca de concepţie, de îndrumare şi control pe teren.

Acţiuni convergente la toate nivelele ierarhice

ÎN URMA CONSFĂTUIRII AMINTITE a fost întocmit un plan de măsuri, care a prevăzut acţiuni hotărîte pentru eliminarea birocratismului, reducerea numărului şi circuitului documentelor şi materialelor în interiorul ministerului şi în relaţiile cu unităţile subordonate, precum şi intensificarea acţiunii de simplificare şi raţionalizare a întregului sistem de evidenţă, eliminarea paralelismelor şi elaborarea unui sistem informaţional într-o concepţie unitară în fiecare unitate din economie.

În cadrul acestei ample acţiuni, ministerele şi organele centrale şi locale au luat o serie de măsuri concrete cum sînt: implementarea formularelor tipizate aprobate de Conducerea superioară şi de Comisia guvernamentală în perioada 1973—1975; extinderea tipizării documentelor specifice unor activităţi din cadrul ministerelor şi organelor centrale, reducerea numărului de exemplare şi a periodicităţii elaborării lor, precum şi eliminarea informaţiilor şi documentelor inutile. În acelaşi timp s-a acordat atenţia cuvenită utilizării mai corespunzătoare a spaţiului de înscriere a informaţiilor pe documente şi formulare, reducerii formatului hîrtiei acestora, precum şi folosirii ei pe ambele feţe, ceea ce trebuie să conducă la reducerea cu 40% a muncii de evidenţă şi a consumului de hîrtie.

Astfel, în perioada sem. II 1974 şi pînă în prezent au fost inventariate un număr de peste 35 mii documente, din care mai mult de jumătate (57,3%) au fost raţionalizate sau eliminate. Totodată, organele colective de conducere ale ministerelor şi celorlalte organe centrale au aprobat măsuri privind simplificarea unor metode de lucru în cadrul competenţelor ce le reveneau şi anume: reducerea numărului de instrucţiuni, circulări şi ordine; renunţarea la unele avize, eliminarea corespondenţei între compartimente din aparatul central, eliminarea adreselor de însoţire a unor lucrări transmise în afară, folosindu-se în acest scop chiar formularele în cauză; limitarea numărului de pagini a lucrărilor etc.

În cadrul acţiunii au fost abordate multe aspecte privind îmbunătăţirea şi simplificarea unor instrucţiuni şi ordine ale miniştrilor şi conducătorilor organelor centrale, precum şi elaborarea de propuneri în legătură cu modificarea prevederilor unor acte normative în vigoare, în scopul rezolvării unor probleme de sistem care să contribuie la reducerea în fond a muncii în evidenţă.

Măsurile de simplificare şi raţionalizare a evidenţei, adoptate în perioada amintită s-au reflectat în reducerea volumului muncii de evidenţă în comparaţie cu începutul anului 1973 cu circa 5 milioane ore-om/an respectiv cu peste 38,3%, iar consumului de hîrtie cu peste 200 tone, respectiv cu aproape 46%, realizîndu-se astfel degrevarea personalului de unele activităţi de rutină, în folosul muncii de concepţie, îndrumare şi control pe teren, precum şi reducerea cheltuielilor de administraţie.

Pe fondul acestor rezultate, fără îndoială pozitive, este necesar să fie relevate şi unele aspecte negative. Astfel, obiectivul prevăzut în programul de măsuri privind reducerea volumului muncii de evidenţă cu 40% nu a fost încă atins. Din totalul celor 37 de ministere şi organe centrale angrenate în această acţiune 32 s-au încadrat în obiectivul stabilit, iar celelalte 5 ministere şi organe centrale (Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini, Ministerul Comerţului Interior etc.) continuă analiza în vederea atingerii obiectivului stabilit.

O altă deficienţă constatată în cadrul acţiunii este întîrzierea elaborării şi aprobării lucrărilor de simplificare şi raţionalizare a sistemului de evidenţă în aparatul central al ministerelor şi organelor centrale. Astfel dacă termenul stabilit în acest scop prin programul de măsuri a fost 1 septembrie 1974, pînă la acea dată un singur organ central a elaborat şi aprobat lucrările cerute (Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor), iar alte ministere şi organe centrale pînă la sfîrşitul anului 1974. În 1975 erau încă în restanţă 3 ministere şi organe centrale care deşi au elaborat lucrările nu le-au aplicat încă integral în practică (Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini, Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, Comitetul de Stat pentru Energia Nucleară).

Situaţia privind elaborarea acestor lucrări este nesatisfăcătoare la consiliile populare, unde pînă în prezent, numai 19 organisme au elaborat şi aprobat lucrările respective, alte 11 le-au elaborat fără a le aproba, 3 nu au realizat decît parţial obiectivele stabilite, iar 7 nu au definitivat încă lucrările (jud. Arad, Dîmboviţa, Dolj, Ilfov, Mureş, Satu Mare, Suceava).

Experienţa cîştigată pînă în prezent arată că lucrările au fost elaborate în condiţii mai bune la ministerele, organele centrale şi locale care au aplicat măsurile organizatorice stabilite prin programul Comisiei guvernamentale, actualizarea şi activizarea subcomisiilor pentru perpecţionarea sistemului informaţional, acordarea atenţiei şi importanţei cuvenite elaborării acestor lucrări de către conducerea ministerului, organului central sau local, precum şi de fiecare şef de compartiment din aparatul acestora, stabilirea unui număr restrîns de specialişti care să execute lucrările prevăzute, analiza periodică a stadiului acţiunii etc. (Ministerul Turismului, Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii, Ministerul Construcţiilor Industriale, Ministerul Finanţelor, Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor, C.P.M. Bucureşti, C.P.J. Prahova, Timiş, Cluj etc.).

Un alt obiectiv deosebit de important din programul Comisiei guvernamentale — în plină desfăşurare — **este elaborarea într-o concepţie unitară a întregului sistem informaţional şi intensificarea acţiunii de simplificare şi tipizare a formularelor la toate unităţile,** în vederea obţinerii în fiecare unitate a reducerii volumului de muncă pentru evidenţă şi al consumului de hîrtie cu cel puţin 40%, pînă la finele sem. I a.c.

Realizarea acestui obiectiv în toate unităţile economice şi social-culturale se bazează pe un complex de lucrări cu caracter unitar elaborate şi aprobate de Comisia guvernamentală în ultimii 3 ani.

Proiectele pe domenii de activitate

PROIECTELE DE RAŢIONALIZARE A EVIDENŢEI stabilesc în mod unitar pe domenii de activitate sistematizarea concluziilor rezultate din analiza sistemului informaţional, reprezentarea grafică a principalelor legături în informaţii dintre părţile componente ale sistemului, dintre acestea şi celelalte activităţi de la care se primesc sau se transmit informaţii, indicarea surselor informaţiilor de intrare, a destinatarilor informațiilor de ieșire, a locurilor de decizie, a principalelor operații de prelucrare a datelor care fac să funcționeze sistemul de evidență ; urmărirea modului cum se formează sistemul de indicatori pe parcursul fluxurilor de circulație a informațiilor și identificarea destinatarilor ; determinarea fluxurilor informaționale și a modurilor de prelucrare unde este avantajoasă utilizarea echipamentelor de birou, a mijloacelor mecanografice sau a sistemelor de prelucrare automată a datelor ; proiectarea sau reproiectarea suporților de informații (formulare, registre, fișe etc.) cuprinzînd conținutul de informații și unde este cazul machete ale formularelor tipizate ; calculul sau evaluarea eficienței economice exprimate în reducerea volumului de muncă de evidență și a consumului de hîrtie, ca urmare a eliminării paralelismelor și reducerii duratei circulației informațiilor.

COMITETUL DE STAT AL PLANIFICĂRII
PROIECT
PENTRU RAȚIONALIZAREA SISTEMULUI DE EVIDENȚĂ ÎN ACTIVITATEA DE PLANIFICARE
INDUSTRIA
PROIECTARE
CERCETARE
PRODUCȚIE
VOL. I

PROIECT de
RAȚIONALIZARE A SISTEMULUI DE EVIDENȚĂ ÎN ACTIVITATEA DE PROGRAMARE LANSARE și URMĂRIRE
ÎN CONSTRUCȚII

PROIECT
de
RAȚIONALIZAREA SISTEMULUI DE EVIDENȚĂ
ÎN ACTIVITATEA DE INVESTIȚII

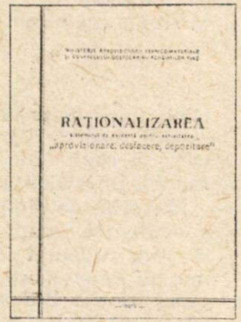
RAȚIONALIZAREA
„aprovizionare, desfacere, depozitare"

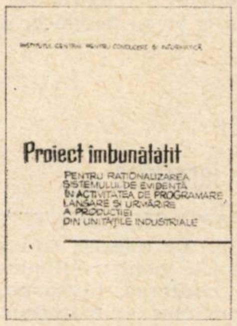
Proiect imbunătățit
PENTRU RAȚIONALIZAREA SISTEMULUI DE EVIDENȚĂ ÎN ACTIVITATEA DE PROGRAMARE, LANSARE ȘI URMĂRIRE A PRODUCȚIEI DIN UNITĂȚILE INDUSTRIALE

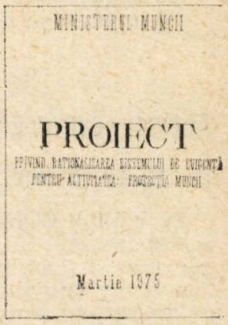
MINISTERUL MUNCII
PROIECT
Martie 1975

Pînă în prezent au fost elaborate și aprobate 31 de astfel de proiecte, din care 28 au fost tipărite în tiraje corespunzătoare cerințelor arătate de unitățile din economie. Printre aceste proiecte pot fi menționate cele referitoare la : activitatea de planificare (în 9 volume pe ramuri ale economiei și pe secțiuni de plan) ; investiții ; programarea, lansarea și urmărirea în activitatea de construcții ; aprovizionare, desfacere, depozitare ; întreținere și reparații ; controlul tehnic de calitate ; financiar-bancar ; comerț interior ; transport intern ; sănătate ; învățămînt etc. Față de prevederile programului sînt încă restante proiectele de raționalizare a sistemului de evidență în activitățile : transporturi auto, cooperație, comerț exterior, cercetare, secretariat și alte 8 proiecte referitoare îndeosebi la activități cu caracter social-cultural.

Prin conținutul lor, proiectele de raționalizare a sistemului de evidență elaborate reprezintă un ghid util pentru analiza unitară, critică a sistemului informațional pe domenii de activitate, ceea ce poate contribui într-o măsură însemnată la elaborarea într-o concepție unitară și cu o eficiență ridicată a întregului sistem informațional al unităților. De aceea este necesar ca proiectele aflate în restanță să fie neîntîrziat finalizate și difuzate de organele centrale coordonatoare la toate unitățile interesate din economie.

Formulare tipizate

PE BAZA COMPETENȚELOR acordate Comisiei guvernamentale, pînă în prezent au fost aprobate cca 2 400 formulare tipizate de mare circulație pentru 36 domenii de activitate. Pentru impulsionarea acestei acțiuni a fost interzisă tipărirea altor formulare decît cele aprobate. Totodată, pentru îndrumarea unitară a celor ce lucrează în domeniul raționalizării evidenței, precum și în scopul cunoașterii conținutului formularelor tipizate aprobate care se tipăresc și se difuzează prin rețeaua comercială, a fost tipărit **Catalogul formularelor tipizate aprobate.** Astfel de cataloage, pe baza prevederilor programului de măsuri al Comisiei guvernamentale, vor fi tipărite în cursul acestui an de către ministere și organe centrale pentru formularele tipizate cu caracter specific aprobate de către acestea pe baza competențelor stabilite.

Analiza efectuată în ultima perioadă, a evidențiat că în afara formularelor tipizate aprobate la nivelul economiei, unitățile economice și social-culturale mai folosesc încă un număr important de formulare, care într-o bună măsură pot fi raționalizate și tipizate. În acest scop au fost stabilite măsuri, care sînt în curs de desfășurare.

Un accent deosebit trebuie să fie pus, de asemenea, pe perfecționarea continuă a formularelor tipizate aprobate, ținînd seama de experiența cîștigată, de cerințele pe care le ridică conducerea economiei naționale precum și de adaptarea acestora într-o măsură crescîndă la cerințele prelucrării automate a datelor, corespunzător cu dotarea economiei naționale cu tehnica modernă de calcul. Analiza atentă a acestor formulare, elaborarea unor propuneri fundamentate de îmbunătățire a lor și transmiterea acestora la ministerele și organele centrale coordonatoare ale domeniilor respective de activitate în vederea aprobării lor de către Comisia guvernamentală, este de natură să contribuie la continua perfecționare a sistemului nostru de evidență.

Analiza sistemului informațional deschisă către nou

METODOLOGIA privind analiza de sistem informațional și indicațiile de lucru aprobate de Comisia Guvernamentală asigură un cadru unitar pentru desfășurarea acțiunii de raționalizare a sistemului de evidență în toate unitățile economice și social-culturale, fiind în același timp sensibilă la perfecționările aduse fluxurilor informațional-decizionale, compatibilă cu metodele moderne de calcul electronic.

Astfel, în scopul impulsionării adaptării formularelor la cerințele prelucrării automate a datelor și ale asigurării unor procedee unitare de lucru, la propunerea Institutului Central pentru Conducere și Informatică, Comisia guvernamentală a aprobat **„Criterii de care trebuie să se țină seama la proiectarea formularelor pentru asigurarea cerințelor prelucrării datelor cu mijloace moderne de calcul".** Obiectivul principal urmărit cu ajutorul acestor criterii este ca formularele reproiectate sau adaptate pe baza lor, să permită în general prelucrarea datelor atît manual cît și automat în condiții de utilizare eficientă. În acest scop se are în vedere precizarea informațiilor ce urmează a fi conținute în formulare, respectiv informațiile ce urmează a fi prelucrate cu mijloace moderne de calcul și informațiile suplimentare de control necesare validării datelor, numerotării de poziții, coduri etc., specifice prelucrării cu mijloace moderne de calcul. Întreaga grupare, ordonare și dispunere a informațiilor în aceste formulare se face în ordinea logică a procesului de prelucrare, avînd în vedere cerințele impuse de caracteristicile tehnice și utilizarea maximă a capacității echipamentelor cît și de procedurile manuale prevăzute de sistem. De asemenea, se are în vedere ca machetele formularelor să aibă un conținut funcțional, care să faciliteze urmărirea și prelucrarea informațiilor: încadrarea rubricilor completate de mînă în căsuțe, precizarea modului de aliniere a datelor, înscrierea coloanei din cartelele de perforare a datelor, dispunerea rubricilor pe verticală, cînd acestea au lungimi diferite, încasetarea rubricilor ce se preiau în sistem prin linii mai groase sau colorate diferit de restul formularului etc.

Indicațiile de lucru prevăd ca toate documentele propuse pentru tipizare să fie însoțite de o **fișă de prezentare** care conține: denumirea documentului; rolul acestuia în fluxul informațional; propunerea de tipizare pe economie, pe ramură sau pe subramură; formatul hîrtiei și modul de tipărire (față-verso, carnete etc.); numărul exemplarelor la o completare și destinația fiecărui exemplar; semnăturile de pe document și cînd este cazul, funcția celor care semnează; frecvența completării; simplificările aduse documentului sau dacă este nou propus ce alte documente înlocuiește și ce simplificări produce în fluxul informațional; tehnicile preconizate pentru completarea documentului (manual, mecanizat etc.); dacă documentul este adaptat la necesitățile de prelucrare automată a datelor; eficiența utilizării documentului, exprimată prin reducerea volumului de muncă și a cantității de hîrtie în raport cu situația existentă.

Experiența cîștigată pînă în prezent scoate în evidență necesitatea acordării

dr. I. BATI

(Continuare în pag. 20)

CONSULTAȚIE In ajutorul candidaților la examenul de admitere in invățămintul superior economic

Începem cu acest număr al revistei publicarea consultatiilor de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul superior economic. Consultațiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică, de sub conducerea prof. univ. dr. docent **N.N. Constantinescu,** de la Academia de Studii Economice din București.

1. PRODUCȚIA DE MĂRFURI ȘI BANI ÎN CONDIȚIILE PROPRIETĂȚII PRIVATE

Producția de mărfuri

Existența și dezvoltarea societății omenești sînt condiționate de consumul continuu al unui volum crescînd de bunuri materiale. O perioadă foarte îndelungată în istoria societății omenești, bunurile necesare consumului au fost create pentru consumul direct, nemijlocit. **Acest mod de organizare a economiei în care produsele muncii sînt destinate satisfacerii necesităților de consum ale producătorului respectiv și nu pentru schimb poartă numele de economie naturală.**

Dezvoltarea forțelor de producție, creșterea și diversificarea trebuințelor societății, dezvoltarea schimbului, au dus — spre sfîrșitul comunei primitive — la apariția **producției de mărfuri. Productia de mărfuri reprezintă acel mod de organizare a economiei în care produsele se creează de către diferiți producători separați unii de alții, fiecare dintre ei, fiind specializați în confecționarea unui produs oarecare, astfel incît pentru satisfacerea nevoilor sociale este necesară vînzarea-cumpărarea de produse pe piață.**

Producția de mărfuri a apărut pe baza a două condiții :

a) **diviziunea socială a muncii** — adică diferențierea și separarea diferitelor categorii de muncă din ansamblul muncii sociale și fixarea acestora ca activități specializate, de sine stătătoare. Numai în condițiile în care producătorii specializați produc bunuri cu valori de întrebuințare diferite este necesar schimbul pe piață ;

b) **independența, autonomia producătorilor,** adică libertatea producătorilor, dreptul de a dispune de produsele lor, se bazează pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție. Aceasta determina posibilitatea schimbului prin vînzare-cumpărare deoarece numai produsele unor producători independenți, de sine stătători se pot întîlni în calitate de mărfuri.

Din punct de vedere istoric producția de mărfuri a apărut acum 6 000—7 000 de ani, în perioada descompunerii comunei primitive cînd au început să existe, cele două condiții arătate mai sus. Apariția producției de mărfuri nu a dus însă la dispariția economiei naturale. Aceasta a continuat să existe în toate orînduirile precapitaliste, constituind — în aceste orînduiri — tipul predominant de economie.

Producția de mărfuri bazată pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, se poate întemeia **a)** pe mica proprietate a țăranilor și meșteșugarilor liberi pe munca lor proprie și este **producția de mărfuri simplă** sau **mica producție de mărfuri ;** b) pe proprietatea exploatatorilor ; în acest din urmă caz a existat producția de mărfuri sclavagistă, feudală și capitalistă. În orînduirile precapitaliste, producția de mărfuri a ocupat un loc redus. Ea dobîndește un caracter general, dominant în capitalism, orînduire în care nu numai produsele muncii, ci chiar și forța de muncă îmbracă forma de marfă.

Producția de mărfuri capitalistă se deosebește de producția de mărfuri simplă prin următoarele trăsături principale :

— în cadrul producției de mărfuri simplă producătorul nemijlocit este, în același timp, proprietarul mijloacelor de producție, producția întemeindu-se pe munca personală a producătorului ; în producția de mărfuri capitalistă, producătorii direcți sînt muncitori salariați, pe cînd proprietarii mijloacelor de producție sînt capitaliștii, producția bazîndu-se pe exploatarea muncii salariate ;

— dacă scopul nemijlocit al producției de mărfuri simplă este satisfacerea necesităților de consum ale producătorului (țăranul sau meșteșugarul își vînd mărfurile cu scopul de a cumpăra alte mărfuri cu valori de întrebuințare care satisfac necesitățile lor de trai), scopul nemijlocit al producției capitaliste este obținerea de plusvaloare ;

— dacă producția de mărfuri simplă are un caracter individual, fărîmițat ; se desfășoară în cadrul micii gospodării țărănești sau în micile ateliere meșteșugărești, producția de mărfuri capitalistă are loc în întreprinderi capitaliste în care este reunit un mare număr de muncitori salariați.

Producția de mărfuri simplă și producția capitalistă sînt de același tip: amîndouă au la bază proprietatea privată asupra mijloacelor de producție. Această trăsătură comună determină ca, în anumite condiții, producția de mărfuri simplă să se poată transforma în producție capitalistă.

Marfa și cei doi factori ai ei

Marfa este un produs al muncii omenești care satisface o necesitate socială și este destinat schimbului prin intermediul vînzării-cumpărării. Marfa are doi factori : valoare de întrebuințare și valoare. **Valoarea de intrebuințare reprezintă însușirea unei mărfi-determinată de proprietățile ei fizice și chimice — de a satisface o anumită trebuință omenească.** Mărfurile pot satisface necesități directe ale omului (îmbrăcămintea satisface nevoia omului de a-și proteja corpul, alimentele — nevoia omului de a se hrăni etc.), sau pot servi ca mijloace de producție.

Pe măsura dezvoltării producției și a științei oamenii descoperă lucrurilor noi valori de întrebuințare. De exemplu țițeiul — folosit la început numai la iluminat și încălzit servește în prezent la obținerea unei serii de produse ca : benzină, uleiuri, mase plastice, fibre și fire sintetice etc.

Valoarea de întrebuințare este un factor indispensabil al mărfii, dar nu orice lucru care are o valoare de întrebuințare este marfă. De pildă, obiectele din natură, au valori de întrebuințare, dar nu sînt mărfuri pentru că nu sînt produse ale muncii omenești, sau, produsele create și consumate de producător pentru satisfacerea nevoilor sale și ale familiei, nu sînt mărfuri deoarece nu sînt destinate schimbului prin vînzare-cumpărare.

Valoarea reprezintă însușirea mărfii de a avea materializată în ea muncă omenească abstractă. Măsurarea și compararea mărfurilor pe piață este posibilă tocmai pentru că toate au o însușire comună : sînt produse ale muncii omenești. Spre deosebire de valoarea de întrebuințare, valoarea se manifestă abia pe piață sub forma **valorii de schimb care reprezintă raportul cantitativ în care se schimbă între ele două valori de întrebuințare diferite.** De pildă :

20 m pînză = o haină

Aceste două mărfuri se pot schimba între ele, deoarece pentru producerea celor 20 m pînză s-a cheltuit o cantitate de muncă egală cu cea consumată pentru producerea hainei. Dubla proprietate a mărfii de a avea valoare de întrebuințare și valoare este determinată de dublul caracter al muncii întruchipată în marfă : **muncă concretă** și **muncă abstractă.** Munca producătorilor diferit specializați, se deosebește în ceea ce privește : modul cum se desfășoară, uneltele de producție folosite, obiectul muncii asupra căruia se acționează și rezultatul final urmărit. Munca cismarului, de pildă, este deosebită de cea a croitorului, iar fiecare dintre ele este deosebită de munca tîmplarului. **Activitatea productivă a omului desfășurată într-o formă specială, cu anumite unelte și obiecte de muncă, avînd ca rezultat o anumită valoare de întrebuințare se numește muncă concretă.**

Munca concretă dă mărfurilor valoare de întrebuințare. Dacă se face abstracție de caracterul concret al muncii diferiților producători (croitori, cismari, tîmplari etc.), se observă că, înlăturînd învelișul care le deosebește, toate aceste munci, oricît de diferite ar fi au o trăsătură comună : reprezintă cheltuire de energie omenească, omogenă, nediferențiată din punct de vedere calitativ. **Munca privită ca simplă cheltuire de forță de muncă în general este munca abstractă.** Munca abstractă este o formă specifică a muncii sociale, proprie economiei de mărfuri. Munca abstractă dă mărfurilor valoare.

În condițiile producției de mărfuri bazată pe proprietate privată, producătorii sînt separați, independenți și **munca lor se manifestă nemijlocit ca muncă particulară.** În același timp, diviziunea socială a muncii creează o strînsă legătură între producători : produsele fiecăruia satisfac necesitățile societății și fiecare are nevoie de produsele altor producători. Deci **munca fiecărui producător reprezintă o părticică din munca socială.** Pentru a i se recunoaște caracterul social, munca particulară trebuie să fie cheltuită pentru crearea unei valori de întrebuințare socialmente utilă. Verificarea și totodată recunoașterea caracterului util al muncii concrete prestate are loc pe piață în procesul schimbului.

Mărimea valorii. Timpul de muncă socialmente necesar

Mărimea valorii este dată de cantitatea de muncă cheltuită pentru producerea ei, iar cantitatea de muncă se măsoară prin timpul de muncă calculat în ore, zile etc. Pentru producerea aceluiași fel de mărfuri, producătorii cheltuiesc însă un număr mai mare sau mai mic de ore de muncă, corespunzător condițiilor de producție diferite.

lector dr. S. LINTARU

(Continuare în pag. 32)

ALIMENTAŢIE RAŢIONALĂ ŞI IMPLICAŢII ECONOMICO-SOCIALE

C. IONESCU-TÎRGOVIŞTE
doctor în ştiinţe medicale

UNUL DIN PRINCIPALELE aspecte ale relaţiei **om-mediu** este alimentaţia. Problemele legate de ea sînt multiple şi variate. Se poate spune fără a greşi că fiecare ţară îşi are problemele ei de alimentaţie. În ţările subdezvoltate, problema unui aport minim dar suficient de hrană constituie aspectul socio-economic cel mai important. În ţările dezvoltate din punct de vedere economic, excesul alimentar se dovedeşte a avea consecinţe nefaste asupra stării de sănătate ca şi subalimentaţia. Organismele internaţionale axate pe probleme de alimentaţie încearcă să contribuie la stabilirea unui echilibru cît mai raţional al hranei la populaţia Terrei, care în ultimele decenii a făcut un salt numeric apreciabil. Cu această constatare a fost pusă în discuţie din nou aşa-zisa „ecuaţie a lui Malthus" care vrea să afirme existenţa unei disproporţii între creşterea mai rapidă a populaţiei decît cea a producţiei alimentare. Totuşi, raportul F.A.O. din 1974 arată că în realitate, nu se constată o devansare a ritmurilor de creştere a populaţiei faţă de producţia alimentară, concluzie verificabilă chiar şi în cazul regiunilor de pe glob în care condiţiile geografice şi climaterice sînt cele mai favorabile. Cauza perpetuării problemei alimentaţiei trebuie căutată în primul rînd în nivelul inegal de dezvoltare economică a diferitelor zone ale globului.

I

ANALIZA producţiei alimentare şi a repartiţiei ei pe glob a arătat că numai o treime din această producţie îşi are originea în ţările în curs de dezvoltare, deşi populaţia acestor ţări reprezintă 2/3 din populaţia globului. Numai 7 din peste 130 de ţări produc mai multe alimente decît consumă populaţiile lor ; în 75 de ţări există un echilibru între producţie şi consum, în timp ce în 50 de ţări producţia alimentară este mai mică decît consumul. [1]) În aceste ţări, mortalitatea cea mai ridicată, generată de combinaţia malnutriţie-boli infecţioase, atinge cote impresionante. Mulţi copii mor înainte de 5 ani, iar cei care supravieţuiesc sînt de cele mai multe ori subdezvoltaţi fizic, intelectual şi psihic, situaţie care în viaţa adultă va reduce capacitatea de randament şi scurtează cu mult durata medie de viaţă. Aceasta, în timp ce, Europa, de exemplu, importă zeci de mii de tone de arahide din zonele înfometate ale Africii şi Indiei pentru furajarea animalelor, cantităţi care ar fi suficiente pentru a preveni subnutriţia unui număr de 150 milioane de oameni, dacă ei şi-ar putea permite să cumpere hrana produsă în propriile lor ţări. [1]). Există şi numeroase exemple în care ţări dezvoltate din punct de vedere economic, pentru a menţine preţul unor produse au distrus cantităţi imense de alimente, în timp ce milioane de oameni continuă să moară de foame. Ar mai trebui amintit că în multe ţări dezvoltate, consumul de carne depăşeşte cu mult necesarul fiziologic. Pentru a putea oferi 1 kg de proteine animale, o bovină are nevoie de 20 kg de proteine vegetale. S-a calculat că numai şeptelul american consumă proteine vegetale echivalente cu de 6 ori consumul tuturor locuitorilor ţării, şi făcînd abstracţie de consumul raţional necesar în S.U.A., ar însemna echivalentul substanţelor nutritive necesare hrănirii întregii populaţii din sud-estul Asiei. În anul 1960, numai Olanda, pentru a-şi hrăni viţeii importa mai mult lapte degresat decît toate ţările sărace la un loc.

Toate acestea exprimă inechitatea dintre **producţie şi repartiţie** la nivel mondial şi nu imposibilitatea Terrei de a hrăni toţi locuitorii săi. În cadrul eforturilor pentru instaurarea noii ordine economice internaţionale, spunea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** — **„este necesar să se acorde o atenţie deosebită soluţionării urgente a crizei alimentare mondiale, prin dezvoltarea producţiei agricole în toate ţările lumii, în special în cele în curs de dezvoltare, pe baza atragerii în circuitul agricol a suprafeţelor necultivate, creşterii randamentului la hectar, sporirii gradului de înzestrare tehnică şi chimică a agriculturii, a folosirii celor mai noi rezultate ale ştiinţei şi tehnicii agricole"**. Aceste propuneri realiste pornesc de la constatarea că în prezent numai 40% din totalul terenurilor arabile de pe glob sînt cultivate efectiv. Cele mai mari suprafeţe nefolosite sînt înregistrate tocmai în regiunile în care deficitul de hrană este foarte grav. Se apreciază, pe bună dreptate, că dacă resursele agricole mondiale ar fi folosite raţional şi distribuite echitabil, aceasta ar ajunge să hrănească suficient toată lumea.

II

ALIMENTAŢIA este una din principalele aspecte ale relaţiei om-mediu. Zilnic, un adult sănătos ar trebui să consume aproape 2000 g produse alimentare, cea mai mare parte fiind utilizate în scop energetic, adică de asigurare a proceselor ce caracterizează viaţa. Organismul uman are însă o structură bine definită, în care asigurarea raportului între diferiţii săi constituenţi este una din condiţiile esenţiale menţinerii stării de sănătate. Pentru aceasta, substanţele din alimente prezintă o importanţă cu totul particulară pentru buna funcţionare a sistemului biologic reprezentat de organismul uman. În prezent, după studii îndelungate efectuate în numeroase ţări ale lumii, s-a ajuns la precizarea **normelor de alimentaţie raţională.** Asemenea norme, adaptate condiţiilor existente în ţara noastră au fost întocmite de Clinica de Nutriţie şi Boli Metabolice din Bucureşti şi publicate în Buletinul oficial din **15 martie 1975.** Conform normelor de alimentaţie, considerate ca cele mai adecvate pentru ţara noastră, raţia zilnică a unui individ trebuie să cuprindă 7 categorii de elemente : proteine, glucide, lipide, vitamine, minerale, substanţe de balast şi apă (vezi figura).

Proteinele, lipidele şi glucidele se mai numesc şi factori nutritivi **energetici,** fiind singurele care aduc un aport caloric. Producţia zilnică de energie este variabilă în raport cu activitatea fizică depusă. Minimum necesar menţinerii proceselor vitale, în condiţii de repaos este pentru un adult sănătos de cca. 1 700 calori. Necesarul caloric suplimentar pentru o viaţă sedentară este de 800—900 calorii, pentru o activitate uşoară de 900—1 000 calorii, pentru o activitate medie de 1 100—1 500 calorii, iar pentru o activitate grea 1 500—3 500 calorii.

Pentru a se asigura raportul optim al principiilor alimentare în dieta unui om, aceasta va trebui să cuprindă un raport judicios între principalele grupe de alimente : carne, lapte şi derivate, cereale și derivate, legume și fructe. Un astfel de raport este redat în fig. 1. Evident, pentru ca o alimentație rațională să fie posibilă este necesară :

(a) cunoașterea normelor de alimentare și alegerea alimentelor adecvate pentru acoperirea acestor norme ;
(b) existența, în cantități suficiente, a produselor care să asigure raporturile alimentare amintite ;
(c) asigurarea unor venituri bănești suficiente pentru procurarea alimentelor respective.

În statul nostru socialist se fac eforturi permanente pentru ca aceste deziderate să fie acoperite treptat în mod cît mai corespunzător. Se mai înregistrează încă abundența exagerată a unor categorii de produse alimentare (în general făinoase) în dauna altora (în special a legumelor verzi în timpul iernii, a fructelor, uneori a cărnii etc.). Cît privește primul deziderat, acela al cunoașterii normelor de alimentație și alegerea alimentelor adecvate pentru acoperirea acestor norme, ne aflăm încă sub limitele necesităților obiective. De altfel în țara noastră nu există încă un centru coordonator al problemelor de Nutriție, iar rețeaua de nutriție și boli metabolice este și ea deficitară. Publicarea în 1975 a Normelor de alimentație rațională reprezintă un prim succes care trebuie consolidat printr-o amplă acțiune informativ-educativă și prin măsuri profilatice.

III

DATELE STATISTICE arată că țara noastră se numără printre cele în care mortalitatea prin boli cardio-vasculare ocupă primul loc, cu o pondere depășind cifra de 50%. Or, este bine stabilit în prezent că unul dintre factorii determinanți ai aterosclerozei (cu manifestările sale principale, infarctul de miocard și accidentele vasculare cerebrale) este alimentația dezechilibrată. Se poate afirma, fără exagerare, că epoca modernă este epoca bolilor de nutriție. Se apreciază că aproximativ jumătate din populația „sănătoasă" prezintă una din principalele trei boli metabolice : obezitate, dislipemie sau diabet.

Obezitatea se întîlnește în 20% din populația de la sate și 30% din populația de la oraș. Este bine stabilit în prezent că durata medie a vieții unui obez este cu aproximativ cu 10 ani mai mică decît a unui normoponderal. În țara noastră, după estimările aproximative ale Clinicii de Nutriție și Boli Metabolice din București, făcute pe baza unor studii din diferite localități, există în prezent peste 4 milioane de obezi. Cu excepția Centrului de Nutriție și Boli Metabolice din București, care dispensarizează o mică parte (cca. 10 000) din obezii municipiului București, nu există în prezent nici o evidență a acestora, și bineînțeles nici o acțiune organizată de combatere a acestei stări. Nu trebuie uitat că un individ devenit obez la 30 de ani ajunge în situația de a fi pensionat cu 5 ani mai devreme decît un individ normoponderal și de a muri cu 10 ani mai devreme decît acesta. S-a apreciat că dacă s-ar descoperi un tratament eficient împotriva cancerului, durata medie a vieții populației ar crește cu un an. Dacă greutatea individului ar fi menținută normală de-a lungul întregii vieți, durata medie a vieții ar crește cu 5 ani.

Excesul ponderal întîlnit la noi se datorește în cea mai mare parte alimentației dezechilibrate, în care pe lîngă un aport caloric excesiv se înregistrează și o predominanță în alimentație al glucidelor. Cantitatea de pîine, de exemplu, consumată la noi pe cap de locuitor, este dublă și uneori chiar triplă față de cea consumată în alte țări. Este o problemă de tradiție alimentară, tradiție care trebuie corectată în sensul recomandărilor științelor medicale.

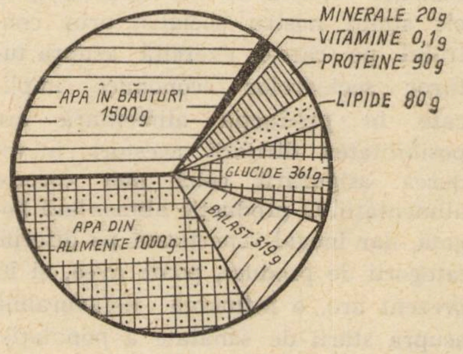

APORT ZILNIC – 3 365 g.

Carne, pește	180
Lapte	240
Brînzeturi	20
Ouă	20
Unt și alte grăsimi animale	15
Ulei și alte grăsimi vegetale	30
Pîine	270
Derivate de cereale	40
Cartofi	250
Legume proaspete	450
Legume uscate	20
Fructe	250
Zahăr și derivate	45
HRANA	1 830 g.

ALIMENTAȚIA ADULTULUI SĂNĂTOS

Dislipemiile (hipercolesterolemia și ori hipertrigliceridemia) este a doua categorie de afecțiuni metabolice cu mare extindere în masă. Un studiu amplu efectuat de clinica de Nutriție și Boli Metabolice din București, a arătat că în acest oraș, frecvența diferitelor forme de dislipemie se întîlnește în aproape 15% din populația „sănătoasă'. La sate, frecvența pare a fi în jur de 10%. În întreaga țară, numărul dislipemicilor depășește probabil cifra de 2 milioane. Se știe în prezent, cu mare precizie, că dislipemiile constituie unul din principalii „factori de risc vascular". Cu toate acestea, cu excepția a 3 000 dislipemici dispensarizați la Centrul de Nutriție și Boli Metabolice din București și a unui număr mai mic la Institutul de Medicină Internă, nu există în prezent nici o evidență și nici un program concret de preîntîmpinare a consecințelor morbide ale acestor maladii. Și totuși, mai mult de 2/3 din aceste 2 milioane de bolnavi sînt expuși pericolului de infarct miocardiac, accident vascular cerebral sau altor complicații aterosclerotice. Întrucît această eventualitate poate surveni după 10—12 ani de la apariția unei dislipemii, și întrucît prezența ei nu se trădează printr-o suferință evidentă, diagnosticarea și aplicarea unui tratament (de fapt a unui regim alimentar rațional) sînt considerate de cei mai mulți bolnavi „un lux' prea costisitor. Cu toate acestea, cheltuielile ce ar fi suficiente pentru prevenirea lor sînt incomparabil mai mici decît cele făcute în momentul apariției unei complicații invalidante. Să nu uităm că infarctul de miocard sau accidentul vascular cerebral poate apare înainte de 50 ani și uneori înainte de 40 ani, scoțînd individul din circuitul economic și social al țării cu cel puțin 10—20 ani mai devreme. Un fapt ce rezultă din experiența Clinicii de Nutriție și Boli Metabolice din București arată că aproximativ jumătate din cazurile de dislipemie pot fi corectate printr-un regim alimentar adecvat fiecărei forme clinice în parte. De altfel, în majoritatea țărilor din lume au fost inițiate ample programe naționale de combatere a dislipemiilor, acestea constînd de fapt, în promovarea în sînul populației a unei alimentații raționale, adică a evitării excesului de lipide animale și de glucide rafinate, suportul obișnuit al excesului caloric și deci al excesului ponderal al omului modern.

Diabetul zaharat, care recunoaște, de asemenea, în mare parte dezechilibre alimentare importante, se întîlnește în aproape 3% din populația țării. Cifra aproximativă a diabeticilor din întreaga țară, depășește probabil 500 000. Atenția cu totul particulară ce i se acordă se datorește faptului că un diabetic corect îngrijit și tratat este un individ activ, încadrat în circuitul economic și social pînă la vîrsta pensionării.

IV

ALIMENTAȚIA RAȚIONALĂ este o știință. Poate cea mai exactă dintre științele medicale. Ea presupune respectarea unor norme stricte privind tehnologiile de preparare a produselor alimentare astfel încît să se asigure menținerea cantităților maxime de vitamine și calitatea alimentelor care constituie dieta zilnică. Promovarea unei alimentații raționale este o problemă mult mai dificilă decît își poate cineva imagina. Este vorba de coordonarea activității unor unități productive și de cercetare din agricultură, zootehnie, industria alimentară (Centralele industriale ale laptelui, cărnii, u-

---

[1] U. S. News and World Raport, martie 1974.

leiurilor etc), care vor trebui să asigure cantităţile de principii active din alimente corespunzător necesităţilor dictate de acoperirea normelor de alimentaţie pentru întreaga populaţie. În al doilea rînd, este vorba de difuzarea prin diferite mijloace în rîndul populaţiei a normelor de alimentaţie raţională, lucru extrem de dificil, dacă se are în vedere necesitatea modificării unor tradiţii alimentare, a concepţiilor greşite, privind starea de sănătate (de multe ori obezitatea este considerată un indiciu de prosperitate şi frumuseţe !), a cunoaşterii efectelor metabolice grave ale unei alimentaţii dezechilibrate şi a măsurilor capabile să le combată. După cum se poate observa, măsurile necesare promovării unei alimentaţii raţionale nu pot fi concepute fără existenţa unui for central care să dirijeze toate acţiunile pe care le presupune o astfel de sarcină. În acest domeniu amatorismul nu poate fi admis. În prezent asistăm cu regret la apariţia în presă a numeroase materiale axate pe cele mai variate probleme de alimentaţie difuzînd cele mai ciudate recomandări, cu repercusiuni imprevizibile în starea de sănătate a celor care sînt dispuşi să le urmeze. Educaţia sanitară în probleme de alimentaţie trebuie lăsată în seama specialiştilor, care să promoveze cu consecvenţă şi perseverenţă datele fundamentale ale alimentaţiei raţionale. Este o problemă care intră în competenţa directă a unui Centru Naţional de Nutriţie. Aceasta cu atît mai mult, cu cît statul nostru socialist, prin controlul pe care-l exercită asupra tuturor sectoarelor economice implicate în producţia alimentară are posibilitatea dirijării acestora în vederea asigurării celei mai corecte alimentaţii. O producţie alimentară bogată, dar inegal repartizată pe diferite categorii de produse, poate avea, şi în prezent are, o influenţă defavorabilă asupra stării de sănătate a populaţiei care nu cunoaşte în măsura cuvenită nici **ce** trebuie să mănînce, nici **cînd** trebuie să mănînce şi mai ales nici **cît** trebuie să mănînce. În aceste condiţii nu trebuie să surprindă faptul amintit deja, că o parte din populaţia considerată „sănătoasă“ prezintă tulburării metabolice capabile să ducă, mai curînd sau mai tîrziu, la scurtarea vieţii individului. În prezent este necesară o amplă acţiune de **prevenirea** a bolilor. De altfel, tematica de predare în învăţămîntul medical, care în prezent este ocupată aproape în întregime de studiul bolilor **deja constituite**, s-ar cere modificată profund. Să nu uităm că medicina este în primul rînd arta de a menţine starea de sănătate. Or, unul din principalele mijloace de menţinere a stării de sănătate este tocmai alimentaţia raţională. Dacă vrem să prelungim viaţa activă a individului şi să prevenim apariţia leziunilor degenerative vasculare sau de altă natură, atunci alimentaţia trebuie să fie unul din elementele centrale de acţiune.

PERFECŢIONAREA SISTEMULUI INFORMAŢIONAL

(Urmare din pag. 16)

unei atenţii sporite elaborării formei şi conţinutului formularelor, în scopul raţionalizării acestora, precum şi a facilitării utilizării lor în multiple scopuri. Ar fi util ca practic în fiecare minister şi organ central să existe un nucleu de specialişti, care, pe baza principiilor stabilite şi în cadrul programului de măsuri pentru raţionalizarea sistemului de evidenţă, să asigure reproiectarea sistematică a formularelor existente.

Modificările intervenite în unele reglementări au avut efectul de reducere a volumului muncii de evidenţă, respectiv a soluţiilor unor probleme de sistem. Astfel, în afară de unele probleme soluţionate în anii trecuţi privind calculul amortizării, modul de inventariere în unităţile economice şi social-culturale etc., au mai fost sau sînt în curs de soluţionare probleme ca: simplificarea modului de determinare şi vărsare la buget a economiilor realizate la fondul de retribuire, stabilindu-se clar informaţiile necesare şi interzicîndu-se solicitarea altor date de către organele bancare; reexaminarea metodologiei de elaborare a planului pentru producţia de construcţii-montaj în sensul corelării cu termenele de elaborare a planurilor de investiţii ale titularilor de plan; unificarea talonului de factură cu dispoziţia de plată-încasare în cadrul unui nou formular unic de factură adaptat la cerinţele prelucrării automate a datelor prin care se elimină două instrumente separate de decontare, precum şi scrisorile separate de transmiterea acestora, stimulîndu-se decontarea între unităţi din proprie iniţiativă; simplificarea operaţiunilor de reexpediere la intern a mărfurilor din import, prin punctele de frontieră în sensul eliminării documentului „aviz de reexpediere“ şi completarea documentului „declaraţia vamală“ numai cu unele informaţii necesare, existente în documentul eliminat etc ;

Eliminarea birocratismului

PRINTRE SOLUŢIILE de eliminare a birocratismului şi de reducere a numărului documentelor şi a circuitelor acestora în relaţiile dintre ministere, organe centrale şi locale şi unităţile subordonate acestora figurează : micşorarea numărului de raportări, informări şi dări de seamă ; eliminarea corespondenţei între unităţi, ce nu sînt direct subordonate ministerului, şi minister; eliminarea corespondenţei între unităţile subordonate şi minister privitoare la precizări în legătură cu actele normative, solicitare de sprijin în rezolvarea unor probleme, urmînd ca acestea să fie rezolvate operativ, telefonic ; delegări de competenţe în aprobarea unor documentaţii de la minister către centrale industriale sau alte unităţi subordonate etc.

Desigur că o componentă importantă în în munca Comisiei a reprezentat-o instruirea personalului angrenat în această acţiune. Instruirea s-a desfăşurat pe baza materialelor elaborate de Comisia guvernamentală şi a instructajelor organizate cu membrii subcomisiilor pentru perfecţionarea sistemului informaţional din ministere, celelalte organe centrale şi locale. De asemenea, Academia „Ştefan Gheorghiu“, Centrele de perfecţionare a cadrelor de pe lîngă ministere şi organe centrale au organizat cursuri speciale privind analiza de sistem informaţional axate pe obiectivele programului de măsuri pentru raţionalizarea sistemului de evidenţă. Desigur, în această privinţă este necesar să se continue eforturile de pregătire a unui număr suficient de cadre care să fie în măsură să elaboreze, să implementeze şi să asigure întreţinerea sistemelor informaţionale concepute unitar în aşa fel încît eficienţa acţiunii să fie cît mai ridicată.

Pornind de la toate elementele enumerate, precum şi de la realizările concrete obţinute în domeniul perfecţionării sistemului informaţional se poate afirma că unităţile din economie au la îndemînă în prezent instrumentele necesare pentru elaborarea într-o concepţie unitară a întregului sistem informaţional. Realizarea obiectivelor stabilite este însă condiţionată de asigurarea atenţiei cuvenite din partea tuturor factorilor de răspundere din unităţile economice şi social-culturale pentru derularea acestei acţiuni, de analiza periodică şi exigenţă a activităţii subcomisiilor pentru perfecţionarea sistemului informaţional, precum şi de asigurarea unui număr minim de specialişti a căror sarcină exclusivă sau principală să fie elaborarea şi urmărirea aplicării lucrărilor prevăzute în acest domeniu de activitate.

În felul acesta la încheierea acestor lucrări, pe lîngă elementele de eficienţă urmărite, se va asigura o bază clară care va permite continuarea eforturilor pentru perfecţionarea şi mai departe a sistemului informaţional corespunzător cerinţelor pe care le ridică dezvoltarea economică şi socială complexă a ţării noastre.

Șantier editorial

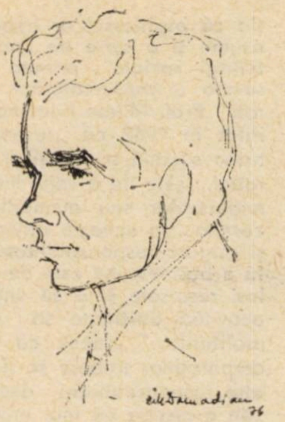

Legea valorii și creșterea economică a agriculturii

dr. Traian LAZĂR

● **Cum ați formula aportul dv. la elucidarea problemelor legate de acțiunea legii valorii în agricultura noastră ?**

— Teza de bază, pe care încerc să o urmăresc în întreaga lucrare, este că valoarea și prețurile produselor agricole, la fel ca ale tuturor produselor muncii omenești, trebuie să reflecte sintetic și cît mai exact condițiile concrete, reale, obiective care au loc în procesele de producție respective. Pornind de la această teză abordez — folosind în acest scop și rezultatele unor cercetări concrete pe teren — problema formării cheltuielilor de muncă socialmente necesare pentru obținerea produselor agricole la nivelul zonelor pedoclimatice din producția agricolă, determinate în funcție de factorii obiectivi din zonele respective. Lucrarea încadrează cercetarea și analiza acțiunii legii valorii, a pîrghiilor valorii, în primul rînd a prețurilor în agricultură, în activitatea de studiere și rezolvare a unor contradicții neantagoniste, care apar și se manifestă și în acest domeniu cuprins din plin în procesul dezvoltării și modernizării.

● **V-am ruga să precizați finalitatea practică a lucrării.**

— M-am străduit să demonstrez necesitatea și posibilitatea construirii și aplicării unui sistem de prețuri diferențiate pe zone pedoclimatice la produsele agricole, sistem fundamentat în mod științific. În același context, analizez condițiile formării rentei diferențiale în agricultura noastră socialistă, susținînd ideea limitării relațiilor de rentă o dată cu aplicarea sistemului de prețuri diferențiate pe zone pedoclimatice.

În lucrare se fac și o serie de propuneri vizînd, în principal, creșterea rolului prețurilor în stimularea introducerii progresului tehnic și a economisirii muncii sociale în producția agricolă, în procesul de zonare, profilare și specializare a producției în agricultură, așezarea pe baze mai reale a corelațiilor dintre prețurile produselor agricole și prețurile produselor industriale, îndeosebi a mijloacelor de producție care reprezintă baza tehnico-materială modernă a agriculturii noastre socialiste ș.a.

A. S.

A adapta structurile sociale

Jan TINBERGEN

„CRED MAI FIERBINTE ca oricînd că cea mai importantă problemă pe care o au de rezolvat generațiile aflătoare în marș pe arena istoriei este aceea de a organiza pacea, de a pregăti un viitor sigur celor ce vor urma după noi. Marx are dreptate atunci cînd spune că forțele productive determină pe o scară largă structura socială și, dacă aceasta din urmă nu permite forțelor productive pe care noi le-am dezvoltat să fie folosite în mod eficace, ele vor forța structura socială veche. În această ordine de idei menționez faptul că dintre toate structurile sociale cred că actualele forme de colaborare între națiuni sînt cele mai învechite și de aici apare nevoia urgentă de a le adapta“.

(Există un secret al celebrității ? Anchetă de Carol Roman, Editura politică, București 1975)

Orizontul prognozei libere

A. LEVIN

ВОПРОСЫ ЭКОНОМИКИ

DIFERENȚA dintre durata de timp a perioadei de prognoză față de cea de plan reprezintă așa-numitul „orizont al prognozei libere“ respectiv extensiunea mai mare (în comparație cu planul). În cazul prognozării de perspectivă a cererii populației „orizontul prognozei libere“ nu trebuie să depășească după părerea noastră 5—10 ani. Pe o astfel de perioadă de timp tendințele noi ale cererii încep să se contureze și pot fi considerate drept ferme... atît în ceea ce privește obținerea de aprecieri fundamentate pentru prognoză cît și pentru perioada de plan. Din aceste considerente dacă se elaborează un plan de perspectivă, de pildă pentru 1990, atunci prognoza de perspectivă a cererii populației este rațional să fie elaborată pînă în anul 2 000 ! Din păcate, în condițiile actuale cînd se elaborează prognozele de perspectivă ale cererii populației nu se ia în considerare necesitatea ca perioada de prognoză să depășească pe cea de plan : perioada unor astfel de prognoze se referă la 15 ani, iar „orizontul prognozei libere“ este practic egal cu zero. În consecință tendințele și direcțiile în care se dezvoltă cererea, dincolo de limitele acestei perioade, rămîn necunoscute și nu pot fi folosite pentru corectarea și definitivarea prognozelor privind cererea în perioadele de plan.

(Voprosi Ekonomiki nr. 1/1976)

Banii sînt creați de activitatea economică și nu invers

J. K. GALBRAITH

DIRIJAREA keynesiană a economiei capitaliste doar prin jocul politicii bugetare și monetare nu mai corespunde nici structurilor și nici nevoilor din țările (capitaliste — n.ns.) dezvoltate industrial. Politica bugetară nu este capabilă să modereze în mod real cererea generală, ea nu este nici suficient de suplă și nici suficient de largă ca să diminueze cheltuielile publice ; politica monetară, de altă parte, rămîne un instrument incert și în consecință secundar, deoarece banii sînt creați de activitatea economică și nu invers. Pentru a face față situației actuale J.K. Galbraith propune ca puterea publică (statul) să intervină în modelarea echilibrului economic la nivelul formării prețurilor și al veniturilor. Aceasta presupune o politică permanentă de control a mișcării prețurilor și a veniturilor. În acest fel, economistul american atribuie statului rolul unui organizator și supraveghetor general al tuturor negocierilor ce au loc pe plan național între partenerii sociali.

(Money, Editura André Deutsch, London 1975, 324 p.).

„Reinflamarea“ amenință relansarea

Alan GREENSPAN

ECONOMIA (americană n. ns) este în prezent puternic influențată de „speranțe inflaționiste“. Mersul ei nu mai depinde pur și simplu de obișnuitele influențe fiscale sau monetare. O „reinflamare“ („reignition“) a inflației ar amenința relansarea. Deoarece noi am început actuala înviorare de la un nivel mai scăzut al activității decît în vreunul din ciclurile postbelice precedente, va fi necesară o perioadă mai lungă de creștere la o rată peste medie pentru a putea reveni la o utilizare deplină a resurselor. În mod realist chiar în cele mai bune împrejurări, revenirea la o ocupare deplină a forței de muncă nu poate fi realizată în acest an sau în anul viitor.

(The Economist, 31-I-6-II 1976)

Revendicarea salarială — efectul și nu cauza creșterii prețurilor

Jacques RUEFF

DINTR-UN STUDIU apărut în două numere consecutive din LE MONDE, sub titlul La fin de l'ère keynésienne *(Sfîrșitul erei keynesiene), extragem : „Este o eroare și o minciună să se atribuie revendicărilor salariale bazate pe exigențe ideologice creșterea prețurilor și inflația. Revendicarea salarială nu tinde decît să protejeze nivelul de trai al muncitorilor contra neîncetatelor prelevări oculte al căror obiect sînt. Ea este efectul și nu cauza creșterii prețurilor“.*

(20-21 II. 1976)

SCOLI– CURENTE– ECONOMIȘTI

Ideologia burgheză în fața unor maladii de sistem (II)

PRIMA în plan istoric și logic din pozițiile proprii *ideologiei marelui capital*)* – caracteristică anilor '50 și începutului anilor '60, cînd această ideologie cunoaște o dominație aproape absolută în ansamblul literaturii economice burgheze americane-afirmă *identitatea* absolută dintre interesele corporațiilor și cele ale societății. Fundamentată în plan teoretic în anii '50 de Fritz Machlup, D. Lilienthal, A. Berle, G. Means, A.D.H. Kaplan ș.a. și regăsibilă ca parte integrantă într-o serie de construcții teoretice optimist-apologetice, ca cele ale „noii revoluții capitaliste", „capitalismului colectiv" sau „popular", „big-businessului", „oligopolului" etc., această teză se bazează pe considerarea sistemului corporațiilor drept principal factor al progresului tehnic, al creșterii eficienței și diversificării producției, creșterii productivității muncii și asigurării „celei mai bune repartizări a bunurilor" [1]).

Activitatea corporațiilor era, astfel, considerată a concorda întru totul cu interesele societății, al cărei obiectiv ar fi tocmai creșterea producției de bunuri pentru satisfacerea nevoilor sociale. Această nouă „legitimizare" a corporațiilor era, evident, mai „evoluată" decît numeroasele variante de pînă atunci pe mult cîntata temă a liberalismului economic-condiție a libertății individului. Dar această nouă orientare sancționa și ideea unui raport de inversă determinare între parte și întreg : interesele corporațiilor erau cele care trebuiau să definească interesele societății și nu invers. Se considera că, în măsura în care interesele întreprinderii corporatiste sînt puse în valoare, interesul național este maximizat [2]) sau, cum o afirmase brutal, chiar cinic, Ch. Wilson, fost președinte al lui General Motors și ministru în guvernul Eisenhower, „Ceea ce este bun pentru General Motors este bun pentru America". În felul acesta, obiectivul capitalului-maximizarea profitului – era conceput ca expresie a intereselor societății. Orice încercare de a arunca vreo îndoială asupra acestei „paradigme" ideologice a marelui capital, prin observația că businessul ar trebui să-și asume și o serie de „responsabilități sociale", primea riposta severă a conservatorilor „liberali". Prof. Milton Friedman scria iritat în 1962 că „responsabilitatea socială a oficialilor corporației... este de a servi interesele acționarilor sau membrilor acesteia... în această privință una și singura responsabilitate socială a businessului este de a-și folosi resursele și a se angaja în activități destinate să-i crească profiturile..." „Ideea că oficialii corporațiilor trebuie să-și asume alte responsabilități decît cea „de a cîștiga cît mai mulți bani pentru acționarii lor... este o doctrină fundamentală subversivă" [3]). Teza identității dintre interesele corporațiilor și „interesele naționale" sau ale „întregii comunități sociale", a fost reluată și constant „revitalizată", printre altele, cu argumentul că procesul de tot mai strînsă „întrepătrundere" a „domeniului public cu cel privat", ar face chiar să se „estompeze" diferența dintre ele.

Încă de la începutul anilor '60, însă, ca urmare a agravării consecințelor economice și sociale ale mecanismului „economiei corporaționiste", a redescoperirii pe acest fond, de către opinia publică, a sărăciei și a discriminării rasiale, dominației în frontul ideologiei economice burgheze a ideologiei marelui capital, i-au luat locul tot mai ample dezbateri critice de orientare antimonopolistă care, în a doua jumătate a anilor '60 au evoluat într-un larg front ideologic de stînga. În creșterea acestui front un moment și factor important l-a constituit crearea „Uniunii pentru economia politică radicală". Elementul unificator al acestui larg, eterogen, dar activ front al ideologiei economice îl reprezintă antimonopolismul său, bazat pe afirmarea incongruenței dintre interesele monopolurilor și cele ale ansamblului societății. În aceste condiții himera „identității" intereselor societății și corporațiilor nu mai putea fi infiltrată cu sorți de audiență în conștiința publică. În lupta pentru cucerirea conștiinței maselor, ideologiei marelui capital îi era necesară găsirea unei noi formule, pe baza căreia să se atribuie corporațiilor o nouă „legitimitate".

REAFIRMÎND teza rolului corporațiilor de principal instrument al creșterii economice, dar recunoscînd faptul că în „unele" probleme, „uneori", interesele capitalului ar putea să nu coincidă cu interesele societății, autori ca P. Drucker, J.J. Corson, Cl. Walton, W. Boumol, Ed. Mason, Melvin Aushen, D. Bell ș.a. consideră că există posibilitatea *armonizării* acestor interese acolo și atunci cînd ele nu coincid. Această armonizare înseamnă de fapt participarea businessului la „evitarea" unor „costuri sociale" ale activității sale, sau la rezolvarea unora din problemele sociale cu care societatea este confruntată. În formularea apologetică curentă din literatura economică occidentală ea înseamnă asumarea de către corporații a unor „responsabilități sociale".

Ideea „responsabilității sociale" ca modalitate practică de a-

fișe

C. OLARIU
CONDUCEREA ÎNTREPRINDERII PRIN COSTURI
CONDUCEREA ÎNTREPRINDERII PRIN COSTURI

● *Lucrarea* Conducerea întreprinderii prin costuri *(Editura Facla, 1976), pe care profesorul Cornel Olariu, de la Universitatea din Timișoara, o oferă economiștilor din tara noastră, constituie o sinteză valoroasă a experienței acumulate în România și într-o serie de alte țări în domeniul conducerii eficiente a întreprinderilor. Cartea este concepută într-o viziune proprie, în care costurile ocupă un loc important în activitatea de conducere a întreprinderilor economice. Prin lucrarea sa, autorul își aduce contribuția la traducerea în viață a sarcinilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român cu privire la perfecționarea conducerii și organizării activității economico-sociale în scopul utilizării cît mai eficiente a tuturor resurselor materiale și umane, al eliminării oricărei forme de risipă, al concentrării eforturilor poporului în direcțiile hotărîtoare ale progresului material și spiritual, al unirii și coordonării raționale, cu maximum de randament, a forțelor societății, pentru înfăptuirea Programului partidului. În carte se prezintă în mod foarte accesibil principalele metode moderne utilizate în calculația costurilor, precum și modul lor de utilizare de către organele de decizie din întreprinderi.*

„Criza informațională"

● *În studiul* Ekonomiceskaia effectivnost naucinotehnicescoi informații *(Eficiența economică a informației tehnico-științifice), apărut în revista* VOPROSÎ EKONOMIKI *nr. 1/1976, M. Bașin constată că amploarea pe care a căpătat-o știința și tehnica, în special în ultimii ani, se caracterizează prin aceea că numărul purtătorilor de informație tehnică și științifică, sub forma documentelor corespunzătoare, crește într-un ritm mai rapid decît posibilitățile consumatorilor de a folosi această informație. Deficiențele existente în organizarea folosirii fluxurilor de informație au determinat, după aprecierea lui M.B., esența actualei „crize informaționale", pe care unii specialiști o atribuie în mod greșit numai creșterii explozive a izvoarelor de informație. Fără a nega existența acestei explozii, M. Bașin consideră că ea nu este singura cauză a crizei menționate și că mai trebuie avut în vedere întregul complex ce se creează între cercetare, informație și* folosirea ei. *Din punct de vedere economic, perfecționarea folosirii informației tehnice și științifice trebuie îndreptată în direcția reducerii cheltuielilor legate de formarea sistemelor informatice și a centrelor de calcul, pe de o parte, iar, pe de altă parte, de obținerea unui efect economic maxim de pe urma acestor cheltuieli prin reducerea termenului de la crearea informației tehnice și științifice pînă la introducerea ei în viața economică. Criteriul fundamental al efectului economic al informației, consideră M. Bașin, trebuie să fie economia de muncă vie și trecută.*

ERA SOCIALISTĂ

Matematica și cerințele practicii

● *Cerințele practicii au influențat direct și vizibil începuturile matematicii, scrie ing. Romulus Stichi în articolul* Matematizarea științelor și activităților practice, *apărut în revista* ERA SOCIALISTĂ *nr. 4/1976. Cu timpul însă, aceste influențe s-au exercitat și se exercită în mod direct asupra matematicii prin intermediul tehnicii și al științelor naturii și societății. Datorită gradului înalt de abstractizare, matematica nu studiază numai relațiile cantitative și formele spațiale care au rezul-*

firmare a armonizării intereselor corporațiilor cu cele ale societății a devenit tot mai mult, în cursul ultimului deceniu, unul din elementele caracteristice ale ideologiei burgheze. Este semnificativă în acest sens recenta lucrare „Social Responsability and Business Predicament"[4]), scoasă cu concursul mai multor personalități ale „lumii academice". Apelîndu-se la prestigiul profesional al instituției editoare și al autorilor, se încearcă, pe de o parte, evitarea implicării sistemului întreprinderii capitaliste în dezbaterile privind „responsabilitatea socială" și, pe de altă parte, „disculparea" bussinessului de existența „îngrijorătoarelor" probleme sociale care au și generat aceste dezbateri. Pot fi unele „dezamăgiri" față de „așteptări" în ceea ce privește „sistemul", dar multe din acestea sînt în ultimă instanță dezamăgiri față de o firmă particulcră sau alta. „Sistemul" ar fi un „agregat social" (format din subiecți economici individuali), iar „dezamăgirile față de el sînt analizabile ca un comportament dezamăgitor al entităților ce le cuprinde" (p.5). Firma ca organizație este cea căreia îi revine „sarcina de a-și asuma responsabilitatea". Evident, numai considerente de ordin ideologic puteau îndemna autorii să facă o asemenea opțiune metodologică. Esența obiectivelor firmei și respectiv a comportamentului ei este funcție de sistemul din care face parte. Mecanismul acestui sistem obligă întreprinderea, sub amenințarea sucombării, să-și concentreze atenția asupra principalului obiectiv pe care i-l impune calitatea ei de formă de existență instituțională a capitalului — profitul maxim —, să nu țină cont de „costurile externe" sau de „dezeconomiile" pe care activitatea sa le generează. În plus, acest mecanism nici nu incumbă sarcina și nici nu oferă firmei posibilitatea de a cunoaște și a avea „conștiința gravelor suboptimizări" la nivelul societății, generate de caracterul contradictoriu și necorelabil al ansamblului intereselor particulare. Dar, ajunși aici, autorii respectivi încearcă și disculparea, fie ea și parțială, a firmei, a bussinessului. Astfel, se consideră că unele din problemele în care businessului i se cere să-și asume „responsabilități sociale", ca spre exemplu problema poluării, își au originea nu în business, în întreprinderea privată, ci în „procesul productiv".

Principala problemă în dezbatere este însă nu aceea cui îi revine răspunderea. Formula însăși de „responsabilitate socială", ca exprimînd modalitatea practică de „armonizare" a intereselor corporațiilor cu cele ale ansamblului societății, nu mai este astăzi respinsă de ideologii burghezi. Discuțiile sînt centrate pe problema : cum este posibilă această armonizare, cum poate businessul îndeplini „responsabilități sociale" ? Unii economiști declară că realizarea acestei posibilități depinde exclusiv de... stat (guvern). Statul trebuie să creeze capitalului astfel de „oportunități pentru profit"[5]) încît acesta să poată participa la rezolvarea problemelor „publice" din asemenea domenii, „vitale" pentru membrii societății dar „subdezvoltate"[6]), cum se exprimă J. K. Galbraith, ca învățămînt, asistență medicală, transportul public, calificarea forței de muncă, controlul poluării, reconstrucția orașelor și creșterea fondului de locuințe, dezvoltarea regională etc. În condițiile „economiei de piață", aceste sfere au rămas și sînt sortite să rămînă în continuare „subdezvoltate", să cunoască o permanentă penurie de capital, deoarece — cum constată și J. F. Kain — ele fiind, prin natura lor, „clar neprofitabile", oamenii de afaceri care „caută maximizarea profiturilor" au o atitudine „deosebit de reluctantă față de angajarea în astfel de domenii".[7])

Rezolvarea problemelor cu care este confruntată societatea capitalistă în aceste domenii se face — și trebuie să se poată facă — susțin unii reprezentanți ai marelui capital — cu concursul businessului, dar în condițiile în care obiectivul său — profitul — să nu fie afectat.

Phillip I. Blumberg consideră pe bună dreptate că a numi un comportament „generator de profit" drept „responsabilitate socială a corporațiilor" înseamnă „a induce în eroare"[8]). Realitatea obligă cercetătorul onest al economiei să consemneze legătura cauzală dintre obiectivul maximizării profiturilor și actele de **„iresponsabilitate socială"** a corporațiilor, cum se exprimă R. Heilbroner[9]), în frontul ideologiei economice burgheze devenind tot mai larg acceptată teza *incompatibilității* dintre urmărirea acestor obiective și îndeplinirea de către business a unor „responsabilități sociale".

Vasile PILAT

---

*) Vezi Revista Economică nr. 8/1976.

[1]) D.E. Lilienthal. Big Business, New York, 1953, p. 40 ; Fr. Machlup. The Political Economy of Monopoly, Baltimore, 1952 p. 23.

[2]) Vezi Edwin M. Epstein. The Corporation in American Politics. Prentice-Hall, Inc. New Jersey, 1969 p. 115.

[3]) M. Friedman, Social Responsability of Busines is to increase its Profits. New York Times 13 sept. 1970.

[4]) James W. Mckie (ed) Social Responsibility and the Business Predicament. Brookings Institution, Washington D.C., 1974.

[5]) Vezi : Cl. Walton (ed) Business and Social Progress. New York, 1970 ; F.F. Randall and M.G. Duerr, Private Entreprise looks at its image. The Conference Board Inc. 1971, p. 37—38 ; J.J. Corson, Business in the Humane Society, New York, 1971, p. 278 etc.

[6]) J.K. Galbraith, Economics and the Public Purpose, 1974.

[7]) John F. Kain. Urban Problem. In : Social Responsability and Business Predicament, p. 244.

[8]) Phillip I. Blumberg. The Megacorporation in American Society. The Scope of Corporate Power, Prentice-Hall. New Jersey, 1975, p. 5

[9]) Robert L. Heilbroner and others. In the Name of profit. Profiles in the Corporate Irresponsability.

---

tat din contactul direct cu practica. Ea reia acest studiu al relațiilor și formelor, de data aceasta însă aplicat noțiunilor și teoriilor acumulate în interiorul matematicii înseși, realizînd în felul acesta „o abstracție a abstracțiilor". Așadar, matematica este o disciplină bine conturată, cu o logică deosebit de eficientă a dezvoltării ei interne și care își creează continuu noi teorii și noțiuni abstracte, conform structurii ei interne, în vederea aplicării și verificărilor în practică. Granițele dintre matematica pură și matematica aplicată se deplasează în timp ; dezvoltarea istoriei atestă o pătrundere continuă a noțiunilor abstracte în viața practică de toate zilele. Referindu-se la rolul matematicii în teoria și practica economică, R. Stichi subliniază că eforturile de a exprima legile economico-sociale prin formule matematice sînt în prezent amplu dezvoltate. În principiu, nu se pot fixa nici un fel de limite apriorice ale matematizării științelor naturii și ale societății dar, în același timp, este esențial de avut în vedere că orice absolutizare a matematizării poate deveni o sursă de interpretări și denaturări idealiste.

Matematica modernă poate fi caracterizată drept o matematică a formelor și relațiilor ; nu numai a celor date. Dar și a celor posibile. Prin urmare, obiectul studiului său tinde spre o formalizare cvasicompletă. Dar separarea totală a formei de conținut, formalizarea completă — nu este posibilă, și aceasta constituie contradicția fundamentală a matematicii.

Inflația nu este un fenomen conjunctural, ci un cancer social

● *„S-a spus de mult timp și mai există tendința să se mai spună — observă Michel Debré într-un articol apărut în revista* LE NOUVEL ÉCONOMISTE *nr. 17/febr. 1976 — că inflația, adică creșterea constantă a prețurilor și a veniturilor, este un fenomen conjunctural... S-a spus de foarte mult timp și mai există tendința să se mai spună că o societate poate trăi bine în ciuda unei inflații puternice și cu caracter constant". După M.D., acest lucru este inexact. Fără îndoială — comentează autorul — că în epoca noastră este fatal să se accepte o evoluție care sfarmă rigiditatea veniturilor și stabilitatea totală a banilor, deoarece această rigiditate și această stabilitate totală împietează mișcarea către progres. Dar din această constatare să se tragă concluzia că este posibil să se suporte în permanență o rată a inflației superioară lui 4 sau 5 la sută, care să se mențină ani și ani de zile, aceasta înseamnă să accepți un veritabil „cancer social".*

Economia
Costache Sandu
Constantin Popescu
POLITICA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN DE DEZVOLTARE OPTIMĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE
ep
EDITURA POLITICĂ

● *Politica Partidului Comunist Român de dezvoltare optimă a economiei naționale este titlul unei lucrări apărute recent în Editura politică București, 1976, 96 p. Autorii — Costache Sandu, doctor în economie, și Constantin Popescu — își propun să sublinieze legăturile organice dintre proporțiile economice ca reflectare a gradului de dezvoltare a forțelor de producție, a organizării interne a structurilor economico-sociale, a modului de utilizare a resurselor de muncă socială, în vederea punerii în evidență a caracterului științific, realist al politicii economice a P.C.R., a preocupărilor sale consecvente de optimizare a sistemului unitar de proporții economice, precum și a necesității respectării legităților economice pentru accelerarea progresului economic și social al României socialiste. Cuprinsul lucrării : 1. Corelația optimă dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare ; 2. Dezvoltarea structurii optime a economiei naționale ; Amplasarea rațională a forțelor de producție în profil teritorial.*

ECONOMIE MONDIALA

UMBRA INFLAŢIEI ŞI ECLIPSELE TEORIEI

VIAŢA ECONOMICĂ ŞI SOCIALĂ DIN OCCIDENT continuă să fie serios afectată de fenomenul inflaţiei. Acesta s-a instalat de atîta vreme şi pe întinderi atît de mari din cuprinsul geografic al lumii capitaliste, încît s-a putut afirma că mersul economiei capitaliste, contemporane este însoţit de inflaţie ca de o umbră.

Ceea ce a apărut în ultimii ani ca formă nouă de manifestare a fenomenului este ascensiunea ritmului de depreciere inflaţionistă a banilor. De unde acum 10—15 ani, caracteristica inflaţiei era aceea a unei creşteri constant lente („în pluton“), între 3 la sută şi 5 la sută anual, ceea ce a determinat pe economişti s-o denumească „inflaţie tîrîtoare“ (inflation rampante, creeping inflation), în anii din urmă „tîrîrea“ a făcut loc unui suiş spectaculos. În marea majoritate a ţărilor, creşterea anuală a inflaţiei a depăşit 10 la sută, ajungînd în Japonia anului 1974 la 26 la sută, în Anglia anului 1975 la 25 la sută, în unele republici sud-americane la peste 100 la sută. Niciodată înainte, inflaţia nu a fost atît de persistentă şi de răspîndită, nu a înregistrat asemenea ritmuri înalte de dezvoltare în timp de pace, niciodată aceste ritmuri nu au diferit mai mult de la o ţară la alta ca în prezent.

Raţiunea monedei şi nonsensul inflaţiei

ORICARE AR FI durata sau ritmul inflaţiei, fenomenul constituie un nonsens economic.

„Regula jocului“ monetar presupune existenţa unui echilibru între volumul banilor emişi şi volumul mărfurilor şi prestărilor de servicii de care dispune societatea. Acest echilibru conferă stabilitate puterii de cumpărare a banilor, iar stabilitatea este o însuşire monetară fundamentală pentru funcţionarea normală a economiei. De aceea, legile monetare şi bancare din cele mai multe ţări consideră menţinerea stabilităţii monetare drept una din principalele sarcini.

Echilibrul descris mai sus fiind, schematic vorbind, raţiunea existenţei banilor în societate, ce sens are ca societatea să încalce regula jocului şi legile pe care şi le-a impus, emiţînd mai mulţi bani decît suma preţurilor mărfurilor şi a tarifelor serviciilor pe care ea le poate pune la dispoziţia consumatorilor productivi şi neproductivi ? Nici unul. Emisiunea excendentară de bani nu face să crească venitul naţional. În faţa unui venit naţional neschimbat se va afla o cerere de consum sporită care nu va putea fi satisfăcută. Raţiunea respinge deci practica inflaţiei.

Şi totuşi, inflaţia este la ordinea zilei pe o mare întindere a globului pămîntesc. Ea a rupt echilibrul necesar în economie, expresia vizibilă a acestei ruperi constituind-o creşterea inflaţionistă a preţurilor şi tarifelor, de-a lungul unei întinse perioade istorice. Se poate ajunge la concluzia că inflaţia a reuşit performanţa de a deveni starea „normală“ în ţările capitaliste, iar stabilitatea banilor — starea excepţională.

Explicarea acestui nonsens cu adînci repercusiuni social-economice atît pe planul economiilor naţionale, cît şi pe acela al economiei mondiale, a atras economişti de toate formaţiile ştiinţifice şi coloraturile politice. Lucrările cu privire la cauzele inflaţiei abundă în toate ţările, îndeosebi în cele capitaliste dezvoltate. În ultimii ani, în faţa persistenţei îndărătnice a fenomenului şi a neliniştii crescînde a unor largi cercuri ale societăţii în faţa agravării lui, analizele teoretice asupra inflaţiei au proliferat şi mai mult. Unii teoreticieni se străduiesc sincer să furnizeze un răspuns corect, alţii, dimpotrivă, mai mult induc în eroare opinia publică asupra adevăratelor resorturi ale inflaţiei, asupra adevăratelor motive ale acelor forţe din ţările capitaliste care recurg la inflaţie, ca parte a instrumentarului de politică economică.

Încercînd o sistematizare a teoriilor cu privire la inflaţie, se pot distinge două mari curente de gîndire : unul care atribuie inflaţia unor cauze monetare, iar altul care consideră acest fenomen ca fiind determinat de cauze nemonetare.

Teoriile monetariste: în interesul capitalismului monopolist de stat

TEORIILE MONETARISTE consideră inflaţia ca fiind o formă **specific** monetară de dezechilibru. Potrivit acestor teorii, inflaţia constă în încărcarea circulaţiei economice cu o cantitate excesivă de bani, numerar şi depuneri în conturile bancare. Marxismul a arătat că, potrivit legii obiective a circulaţiei banilor, atunci cînd cantitatea de bani fără valoare proprie — viteza lor de circulaţie rămînînd neschimbată — depăşeşte nevoile efective ale economiei, aceşti bani se depreciază, deci preţurile cresc, ceea ce implicit are ca efect redistribuirea venitului naţional în dauna maselor de oameni ai muncii şi în avantajul statului burghez şi al claselor posedante. După o expresie plastică, inflaţia echivalează în acest sens cu cel mai nedrept impozit, ea luînd de la cei mai puţin avuţi şi dînd celor bogaţi : întrucît banii se depreciază mai repede decît cresc veniturile nominale din muncă, toţi cei ce au venituri fixe, deci nu numai salariaţii, dar şi pensionarii, micii rentieri etc. obţin o parte tot mai mică din venitul naţional, în timp ce partea obţinută de stat şi de păturile sociale deţinătoare ale mijloacelor de producţie creşte corespunzător. Pentru marxişti, inflaţia are deci un **caracter de clasă**, acesta explicînd cronicitatea fenomenului în ţările capitaliste.

Teoria cantitativă a monedei se regăseşte încă la economişti din secolul al XVIII-lea, ocupînd apoi un loc important în gîndirea clasicilor burghezi ai economiei politice şi fiind preluată de „neoclasici“.

O pauză în dezvoltarea teoriilor respective a apărut în urma publicării în 1936 a „Teoriei generale“ a lui J. M. Keynes, în care autorul critica rolul banilor în economie, aşa cum era privit de acele teorii, inclusiv legătura între cantitatea de bani şi venitul naţional. Inflaţia era considerată în „Teoria generală“ ca avînd o însemnătate mult inferioară, de exemplu, şomajului.

Revirimentul teoriei cantitative şi al interesului pentru analiza inflaţiei a venit din partea şcolii de la Chicago, fără îndoială sub influenţa eşecurilor teoriei keynesiste şi a experienţei inflaţioniste a S.U.A. din anii '60.

Reapare la şcoala de la Chicago ideea cantităţii de bani ca instrument de stabilizare a economiei sau, invers, ca unul de instabilitate. Pentru aceşti neo-monetarişti, „cantitatea de bani constituie o mărime-cheie pentru controlul nivelului preţurilor şi al venitului naţional nominal“ 1). Implicit, inflaţia reapare ca avînd o cauză monetară, ea fiind considerată un dezechilibru propriu sectorului monetar. Desigur, spre deosebire de concepţia marxistă, noii promotori ai cantitativismului nu reliefează caracterul de clasă al inflaţiei, pentru ei teoria monetaristă avînd ca scop formularea unei politici oficiale corespunzătoare stadiului capitalismului monopolist de stat.

Cum explică teoriile monetariste apariţia şi persistenţa fenomenului inflaţiei ?

În trecut, marile inflaţii au fost provocate aproape totdeauna de deficitul bugetului de stat, îndeosebi în legătură cu finanţarea războaielor. Un război s-ar fi putut finanţa şi pe altă cale : prin noi impozite sau prin împrumuturi de la particulari, adică fără inflaţie. Statul însă prefera să-l finanţeze împrumutîndu-se de la banca de stat sau de la celelalte bănci, adică prin inflaţie. Operaţia nu prezenta nici o dificultate, iar din punct de vedere politic era preferabilă, deoarece în felul acesta se arunca în mod ocult povara financiară a războiului asupra celor „slabi economiceşte“, principalele victime ale inflaţiei.

Acest mod de a vedea a trecut din generaţie în generaţie, pînă în zilele noastre. Un război ca cel dus de S.U.A. în Vietnam, se arată într-o lucrare occidentală, s-ar fi putut finanţa fără inflaţie, dacă ar fi existat voinţa politică necesară şi desigur dacă ar fi permis-o condiţiile politice interne 2). Totuşi, el a fost finanţat prin inflaţie de dolari.

Dar nu numai războaiele provoacă deficite bugetare. Cursa înarmărilor, cheltuielile tot mai mari pentru întreţinerea unei birocraţii statale şi a aparatului de represiune în continuă umflare, pentru îndeplinirea noilor sarcini ale statului în actuala etapă de dezvoltare a capitalismului, sarcini legate de eforturile de a preîntîmpina sau combate stagnarea sau regresul economic („deficit spending“), determină mari, uneori uriaşe deficite bugetare. Acestea se acoperă în general prin inflaţie.

Inflația, potrivit teoriei monetariste, nu este provocată numai de deficitele bugetare. Marile întreprinderi pot fi și ele la originea fenomenului. În condițiile actualului sistem de credit, aceste întreprinderi pot obține oricînd fonduri pentru finanțarea politicii lor expansioniste, chiar atunci cînd la baza acestei politici stau calcule pe care realitatea economică nu le confirmă. Marile concerne bancare, societățile transnaționale, micșorează posibilitățile statului de a controla emisiunea de bani „scripturali". În asemenea condiții, inflația crește, puterea de cumpărare a maselor se erodează.

Teoriile nemonetariste: de vină sînt... victimele

O SEAMĂ DE ECONOMIȘTI OCCIDENTALI consideră că explicațiile monetariste asupra genezei și continuării inflației sînt învechite, că ele explicau inflația „veche", în timp ce astăzi avem de-a face cu o inflație „nouă", pentru care este necesară o explicație nouă 3)). Diferite teorii burgheze caută, pe de altă parte, să mascheze realitatea, deplasînd inflația de pe terenul monetar pe alte terenuri, confundînd inflația cu orice fel de creștere a prețurilor (deși prețurile pot crește și din alte motive) și încercînd să demonstreze că profitorii inflației n-ar fi clasele exploatatoare și statul lor, ci clasele exploatate.

Una din teoriile la modă este aceea care atribuie cererii rolul de generator al inflației. Această teorie susține că actuala inflație din țările capitaliste s-ar datora excesului de cerere (inflation par la demande, demand-push inflation). Excesul de cerere, față de o ofertă limitată, declară autorii respectivi, dezechilibrează piața, prețurile cresc, iar creșterea prețurilor anunță apariția inflației.

Mai departe, aceeași teorie „explică" și felul în care sporește cererea de consum peste posibilitățile societății de a o satisface. Vinovate ar fi sindicatele din țările capitaliste. Acestea au căpătat în ultima vreme o asemenea putere, încît nici o cerere de majorare a salariilor nu este, în cele din urmă, refuzată de stat sau de patroni, „terorizați" de amenințările cu greva sau, și mai rău, cu confruntări politice. Sporurile de salarii obținute în felul acesta sînt inflaționiste, se afirmă, deoarece ele nu sînt însoțite în paralel de o sporire a productivității muncii. Potrivit acestei explicații, prin cerere inflația a devenit „salarială", deoarece muncitorii și organizațiile lor ar fi cei care au provocat-o.

O asemenea interpretare tendențioasă a genezei inflației din țările capitaliste face abstracție de un fapt : majorările de salarii sînt ulterioare majorării prețurilor, ele sînt justificate de aceste majorări și nu creatoare ale lor. De aceea, succesul revendicărilor salariale este necesar și legitim, el bazîndu-se pe creșterea costului vieții. Teoria „inflației salariale" caută să inverseze rolurile, făcînd din principalele victime, clasa muncitoare și celelalte pături de oameni ai muncii, pretinsul factor generator al inflației și profitor de pe urma inflației.

Există teoreticieni în Occident care, conștienți de caracterul prea puțin verosimil și de slaba credibilitate a acestei interpretări, se mențin pe poziția explicației prin cerere a fenomenului inflaționist, însă recunosc că vinovații nu sînt numai muncitorii, ci și alte pături ale societății, statul însuși. Întreprinderile apar cu o cerere sporită, de exemplu pentru realizarea de investiții, însă aceste investiții se vor dovedi supradimensionate : apare inflația datorită unei cereri excesive de consum productiv. Statul, de asemenea, apare cu cereri de consum sporite. Economistul american Paul A. Samuelson, laureat al Premiului Nobel pentru economie, este unul dintre cei care au afirmat că inflația din S.U.A. se datorește cererii de consum a statului : „recunosc — scrie el — că inflația prin cerere pe care a moștenit-o Nixon a fost consecința escaladării războiului din Vietnam, inițiată de președintele Johnson în 1965. Dacă semeni vînt, culegi furtună. A revărsa noi mijloace de plată asupra unei economii care se află aproape la nivelul utilizării depline a resurselor nu poate decît să dea naștere unei inflații prin cerere" 4)).

O altă teorie nemonetaristă asupra inflației este aceea care motivează acest fenomen prin creșterea costurilor de producție. Potrivit acestei ramuri a gîndirii nemonetariste, avem de-a face cu o inflație prin costuri (inflation par les coûts, cost-push inflation). O asemenea inflație s-ar datora unei serii de influențe asupra costurilor de producție, cum ar fi majorarea acestor costuri de către întreprinderi în faza ascendentă a conjuncturii, cînd patronatul se angajează într-o serie de cheltuieli, inclusiv o sporire „competitivă" de salarii pentru a-și asigura o forță de muncă cît mai calificată, procurarea de bunuri costisitoare de investiție etc. Costurile cresc — și rămîn ridicate, deoarece salariile și prețurile rezistă, chiar după încheierea conjuncturii ascendente și apariția declinului.

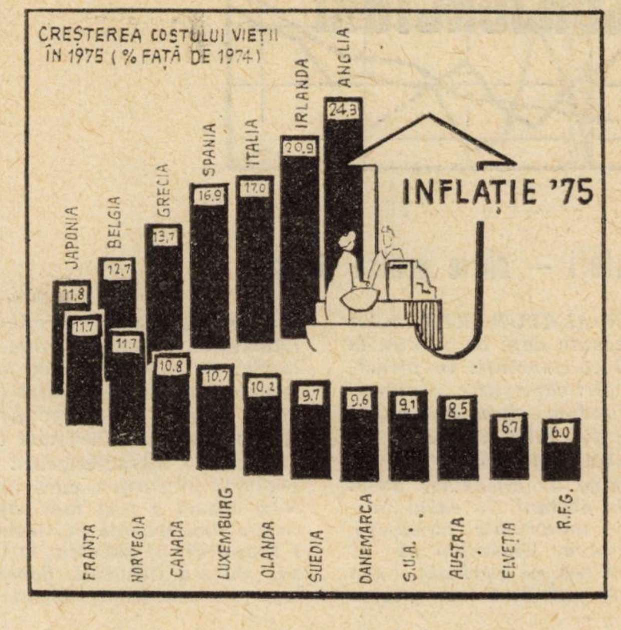

Unii teoreticieni accentuează atît de mult asupra elementului salarii ca factor de declanșare a inflației prin costuri, încît se ajunge de fapt tot la teoria inflației prin cerere și la concluzia ei practică : strategia antiinflaționistă nu poate fi decît o luptă împotriva revendicărilor clasei muncitoare de a-și menține și îmbunătăți condițiile de trai.

Cîteodată, apare în mod subsidiar în acest raționament și contribuția statului sau a organizațiilor monopoliste private. Statul contribuie la inflația prin costuri în sectorul cheltuielilor militare, în care întreprinderile furnizoare sînt încurajate să majoreze pe diferite căi costurile de producție, avînd în vedere că statul încheie cu ele contracte în care se admit sub diferite pretexte prețuri de livrare exagerate. Monopolurile contribuie, de asemenea, la inflația prin costuri prin poziția lor dominantă într-unul sau altul din sectoarele economice, aceasta permițîndu-le să transfere asupra consumatorilor diferite costuri de producție suplimentare.

ALĂTURI DE TEORIILE care, cum au fost cele de mai sus, atribuie inflația unor cauze interne, există concepții care fac apel la cauze externe, la factori disparați etc. În R.F.G., de exemplu, au persistat multă vreme păreri că inflația de acolo ar fi „importată". Economiștii adepți ai acestui curent nu reușesc însă să fie de acord asupra mecanismului de transmitere a inflației de la o țară la alta : soldul balanței curente, întreaga balanță de plăți, influența prețurilor externe etc. Alții amestecă factorii de ordin general, cum ar fi războaiele, tulburările politice, lupta de clasă, cu factori financiari-monetari, cum ar fi renunțarea la etalonul aur, circulația banilor de hîrtie, creșterea exportului ca urmare a devalorizărilor monetare...

Crearea de confuzii într-o problemă atît de serioasă ca inflația merge atît de departe încît se ajunge la concluzia că, de fapt, nu știm nimic despre ea : „Analiza economică contemporană (de pe pozițiile burgheziei — n.n.) nu furnizează o explicație valabilă fenomenului inflaționist, ci, pentru a spune lucrurilor pe nume, vorbim despre un fenomen și ne luptăm, cu excepția unor scurte perioade de răgaz, împotriva unui fenomen despre care nu știm de fapt nici cine este, nici ce este" 5)). Mai mult încă : au existat chiar propuneri ca termenul de inflație să fie șters din dicționare ca urmare a gravelor incertitudini pe care le creează : să se interzică „folosirea termenului și noțiunii din inflație în dicționare și discuții" 6)).

Asemenea teze nu reușesc însă să deruteze atenția opiniei publice de la adevăratele cauze ale inflației, cu toate eforturile interesate care se depun. Ele nu reușesc nici să pună la îndoială adevărata strategie antiinflaționistă, pe care programele partidelor comuniste și muncitorești din țările capitaliste o promovează cu fermitate în interesul maselor largi, al însănătoșirii vieții economice și financiare.

dr. Costin KIRIȚESCU

---

1) M. Friedman, The Quantity Theory of Money, in : The Indian Economic Journal, vol. 17, nr. 4—5, 1970, p. 433.

2) Internationales Währungssystem und Inflation, Schulthess Polygraphischer Verlag, Zürich, 1973, p. 155.

3) G. L. Bach, The New Inflation, Brown University Press, Providence, 1973, p. 7.

4) P. A. Samuelson, Les économistes, sont-ils impuissants ?, în L'Expansion nr. 43, iulie—august 1971, p. 73.

5) P. Biacabe, Analyses contemporaines de l'inflation, Paris, p. 346.

6) G. Maroussos, Le problème de l'inflation, Geneva, 1961, p. 90.

TENDINTE — CONJUNCTURI

Indicatori — cheie pentru 10 țări

PRIN ALĂTURAREA celor mai recente date cu privire la mersul conjuncturii în principalele țări capitaliste, săptămînalul londonez după care cităm cifrele din tabel încearcă să dea pe un spațiu foarte restrîns o imagine de ansamblu altfel greu de obținut. În cazul producției industriale, bunăoară, compararea dinamicii pe 12 luni cu cea pe perioada cea mai recentă de 3 luni pentru care există date este de natură să arate în ce măsură industria țărilor respective reușește să depășească starea de criză. Situațiile de recuperare activă a terenului pierdut, după scăderea sau stagnarea producției (Australia, Franța, Italia, Olanda), se învecinează cu menținerea unor stări de criză (Canada, Suedia) ori cu recuperări foarte lente. O diversitate considerabilă caracterizează și evoluția prețurilor, care în cîteva cazuri a fost mai rapidă în cea mai recentă perioadă de 3 luni decît în ultimele 12 luni, sau nu s-a încetinit. Somajul, care s-a menținut ridicat atît în expresie absolută cît și relativ, afecta în cele 10 țări 13,6 milioane de persoane. Deci semne grave ale crizei persistă.

Modificarea procentuală, la rate anuale, a unor indicatori-cheie[a]

	Dinamica producției industriale, în %		Dinamica prețurilor plătite de consumatori, în %		Balanța comercială, în mil. dolari		Somajul	
	3 luni	12 luni	3 luni	12 luni	ult. lună	12 luni[b]	mii pers.	%
SUA	+ 6,5	+4 (1)	+ 5	+ 7 (1)	+579(12)	+11000	7290(1)	7,8
Canada	– 8	–6 (9)	+ 8	+ 9,5(12)	–400(11)	– 2400	713(12)	7,0
Japonia	+ 5	–2 (11)	+ 4	+ 7,5(12)	+ 47(11)	+ 4800	1125(11)	2,1
Australia	+15	–2 (11)	+24,5	+14 (11)	+121(12)	+ 1900	287(12)	4,8
Franța	+19,5	+2 (12)	+ 8	+ 9,5(12)	– 63(1)	+ 1300	930(1)	...
RFG	+ 6	+0,5(12)	+ 3,5	+ 5,5(12)	+640(12)	+15300	1052(12)	5,3
Italia	+72	0 (11)	+12,5	+11 (1)	–529(11)	– 2200	698(10)	3,5
Olanda	+41	–1 (11)	+ 5,5	+ 9 (12)	+162(10)	– 500	211 (11)	...
Suedia	– 6,5	–2,5(11)	+10	+10 (12)	– 17(11)	– 700	64 (12)	1,6
Anglia	+ 0,5	–2,5(12	+16	+23,5(1)	–363(1)	– 6900	1233 (2)	5,3

[a] Cifrele în paranteze indică ultima lună a perioadei la care se referă datele. [b] Ultima perioadă de 12 luni pentru care există date.

Sursa: The Economist, 28 februarie–5 martie 1976.

Balanțe de plăți 1975...

REZULTATELE pe 1975, devenite cunoscute recent, ale balanței plăților curente într-o serie de țări capitaliste dezvoltate indică deficite considerabile, cu toate că pe ansamblul acestor țări se înregistrează un excedent.

Austria și-a încheiat balanța pe anul trecut cu un deficit de 5,4 miliarde de șilingi, datorat mai ales unei balanțe comerciale pasive. Deficitul comercial de 30,4 miliarde șilingi a fost acoperit în cea mai mare parte grație excedentului la capitolul „turism“, în sumă de 26,2 miliarde șilingi.

În Finlanda s-a înregistrat o sporire considerabilă a deficitului în comparație cu anul 1974 — la circa 8,1 miliarde mărci finlandeze, față de 4,6 miliarde — ca urmare a unui pasiv comercial cu 2,7 miliarde de mărci mai mare decît în anul precedent, însoțit de o micșorare cu 0,4 miliarde a activului la capitolele „turism“ și „transporturi“.

Pentru Grecia anul trecut s-a încheiat cu un deficit de 1 222 milioane de dolari S.U.A., mai mic cu aproape 12% față de 1974 datorită încetinirii creșterii importurilor și unui sezon turistic mult mai bun. Încasările în devize la capitolul „turism“ au crescut în 1975 cu 42%, totalizînd 622 milioane de dolari, iar transferurile emigranților au reprezentat 600 milioane de dolari (+ 11,7%). Criza economică din țările capitaliste s-a repercutat asupra încasărilor din navluri, care au scăzut cu 6,4%, la 763 milioane de dolari.

După date provizorii, Irlanda a cunoscut un deficit de plăți în sumă de 80—90 milioane lire irlandeze, față de circa 300 milioane de lire în 1974. Reducerea pasivului s-a datorat în bună parte evoluției comerțului exterior, în cadrul căruia exporturile au sporit anul trecut cu 26,9%, în timp ce importurile au crescut numai cu 4,4%.

...și o prognoză pe 1976

EXPERȚI ai Fondului Monetar Internațional apreciază că în cursul acestui an nu se vor produce schimbări majore de locuri între principalele grupuri de țări din lumea nesocialistă în ceea ce privește balanța plăților curente. Așa cum se poate vedea în grafic, vor avea loc însă oarecare modificări ale ordinelor de mărimi față de 1974. În speță, se va reduce (sub 10 miliarde de dolari) excedentul însumat al țărilor capitaliste dezvoltate și se va micșora întrucîtva deficitul țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol. Țările ceva mai dezvoltate în exportul cărora produsele primare ocupă un loc apreciabil rămîn în continuare în deficit pe ansamblul grupului, în timp ce excedentul marilor exportatori de petrol se menține la peste 30 miliarde de dolari.

BALANȚE ALE PLĂȚILOR CURENTE 1)

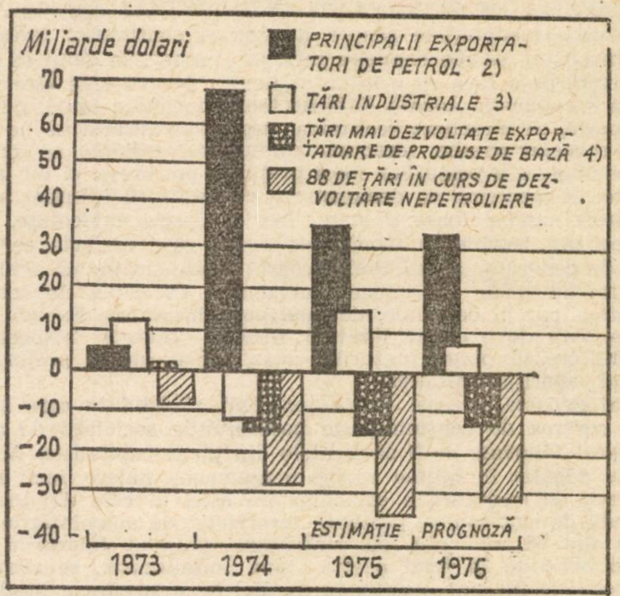

după IMF SURVEY·1.III.1976

1) Bunuri, servicii și transferuri particulare.
2) Algeria, Bahrein, Indonezia, Iran, Irak, Kuweit, Libia, Nigeria, Oman, Qatar, Arabia Saudită, Emiratele Arabe Unite, Venezuela.
3) Austria, Belgia-Luxemburg, Canada, Danemarca, Franța, R.F.G., Italia, Japonia, Olanda, Norvegia, Suedia, Elveția, Anglia, S.U.A.
4) Australia, Finlanda, Grecia, Islanda, Irlanda, Malta, Noua Zeelandă, Portugalia, Republica Sud-Africană, Spania, Turcia,

Evoluții monetare

PERIOADA 1—5 3. 1976 a fost caracterizată printr-o evoluție contradictorie a cursului dolarului față de principalele valute occidentale. După ce la începutul perioadei piața valutară a „absorbit“ efectul negativ al cifrelor balanței comerciale americane pe luna ianuarie a.c. — deficit de 72,6 milioane dolari, față de un excedent de 578,6 mil. dolari în decembrie 1975 — dolarul a înregistrat creșteri importante față de restul valutelor, atingînd în scurt timp un nivel de circa 2.58 mărci vest-germane și respectiv 2.5930 franci elvețieni pentru un dolar, comparativ cu deschiderea de 2.5630 mărci și 2.5630 franci. La această evoluție au contribuit printre altele : creșterea dobînzilor în S.U.A., determinată de creșterea cererii de credite, care s-a reflectat și pe piața eurodepozitelor prin creșterea dobînzilor la depozitele în eurodolari, mărind astfel atractivitatea investițiilor în valuta americană ; scăderea prețurilor cu ridicata în S.U.A. pe luna februarie cu 0.5 la sută, comparativ cu luna ianuarie.

Faptul însă că dolarul a fost din nou folosit ca o valută „vehicol“ pentru transferarea capitalurilor din valutele slabe (și în special din liră sterlină) în valutele tari (marca vest-germană și francul elvețian) a dus pe de altă parte la slăbirea valutei americane, cursul la sfîrșitul perioadei fiind de circa 2,57 mărci, respectiv 2,5850 franci pentru un dolar.

Lira sterlină a atins cel mai scăzut nivel din istorie față de dolarul american, respectiv circa 1,98 dolari pentru 1 liră sterlină la închiderea piețelor valutare din acest interval. În ceea ce privește lira italiană, deschiderea pieței oficiale în Italia la 1 martie a.c. nu a dus la revenirea cursului valutei naționale ci, dimpotrivă, de la un nivel de circa 771 lire pentru un dolar la începutul intervalului, lira a cotat la sfîrșitul intervalului circa 795 lire pentru 1 dolar, Banca Italiei fiind nevoită să intervină masiv pe piață pentru oprirea scăderii cursului.

O problemă prioritară a lumii contemporane:

RIDICAREA ECONOMIEI ŢĂRILOR CEL MAI SLAB DEZVOLTATE

ÎNȚELEGEREA corectă a potențialului de încordare și contradicții pe care îl reprezintă actualmente o serie de situații de pe glob poate să se dovedească hotărîtoare pentru luarea de măsuri care să preîntîmpine înfruntări internaționale grave. Că subdezvoltarea constituie una din aceste situații este un adevăr rareori pus la îndoială astăzi în vreo parte a lumii.

„Perpetuarea subdezvoltării, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la sesiunea Marii Adunări Naționale din decembrie 1975, **are efecte profund negative asupra evoluției economico-sociale a întregii omeniri, asupra progresului și civilizației tuturor popoarelor, asupra păcii generale. Iată de ce putem aprecia că existența, pe de o parte, a unui grup de țări bogate puternic dezvoltate, și, pe de altă parte, a unor țări sărace, slab dezvoltate, este o problemă fundamentală a zilelor noastre ; acumularea la un pol a unor bogății uriașe și adîncirea la celălalt pol a sărăciei și mizeriei nu pot continua la infinit !".**

Or, existența anume a unei tendințe de adîncire a decalajelor este clar sesizabilă într-un șir de evoluții din „lumea a treia". Iar printre acestea starea și perspectivele economiei țărilor cel mai slab dezvoltate sînt poate dintre cele mai preocupante.

Un spectru care trebuie îndepărtat

CATEGORIA țărilor cel mai slab dezvoltate, sau cel mai puțin avansate, din „lumea a treia“ cuprinde prin definiție țările cele mai slabe în lumina unor indicatori economici și sociali hotărîtori (ca : venitul național pe locuitor, ponderea industriei prelucrătoare în venitul național, gradul de alfabetizare a populației), la care se adaugă țări incluse pe baza unor dezavantaje specifice datorate situației geografice : țări fără litoral și țări insulare deosebit de handicapate. O listă inițială de 25 de țări recunoscute de O.N.U. ca formînd nucleul țărilor cel mai puțin avansate îngloba : Afganistanul, Benin (fost Dahomey), Bhutan, Botswana, Burundi, Ciad, Etiopia, Guineea, Haiti, Laos, Lesotho, Malawi, Maldive, Mali, Nepal, Niger, Ruanda, Samoa de Vest, Sikkim, Somalia, Sudan, Tanzania, Uganda, Volta Superioară, Yemen. În 1975 au fost adăugate la această listă patru țări : Bangladesh, Gambia, Republica Africa Centrală și Yemenul de Sud. Grupul țărilor cel mai puțin dezvoltate cuprinde astfel (pe baza datelor din 1973) o populație de 239 milioane de persoane, adică 13% din populația totală a țărilor în curs de dezvoltare (fără R.P. Chineză și Europa de sud). Cîteva din caracteristicile economice care justifică includerea în acest grup sînt ilustrate de datele din tabelul nr. 1.

Tabel nr.1

Caracteristici ale economiei țărilor cel mai slab dezvoltate (agricultură, industrie, comerț exterior)

	Agricultură		Ind.prel.	Export	
	% forței de muncă în populația activă	% ramurii în PIB[a], 1973	% în PIB[a], 1973	% în PNB, 1973[b]	% produse ind., 1972
Lista inițială					
Afganistan	82	51	11	6,8	17,4[d]
Benin	52	36	6	19,9	2,6
Bhutan	...	...	...	...	...
Botswana	87	27	10	43,5	–
Burundi	86	76	3	11,9	4,0
Ciad	91	44	9	11,6	5,6
Etiopia	85	49	11	10,1	1,5
Guineea	83	27	10	15,9	2,9
Haiti	83	49	10	8,9	41,9
Laos	78	...	...	2,5	–
Lesotho	89	37	3	14,6	3,2
Malawi	87	46	15	19,6	6,2
Maldive	...	...	...	...	–
Mali	91	34	14	9,8	5,6
Nepal	92	68	14	3,5	19,2[e]
Niger	91	51	9	13,0	1,9
Ruanda	91	51	15	10,8	4,5
Samoa de Vest	...	...	...	29,2	–
Sikkim	...	...	...	...	...
Somalia	82	32	8	14,3	0,7
Sudan	80	37	9	22,3	–
Tanzania	86	37	12	22,1	2,4
Uganda	86	55	8	22,7	0,3
Volta Superioară	89	38	14	6,2	–
Yemen	73	71	3	1,6	–
Total	85	47	10	14,2	3,9
Lista adițională					
Bangladesh	75	56	8	6,9	50,5[e]
Gambia	84	50	3	43,6	–
R.Africa Centrală	87	34	14	17,8	1,0
Yemen de Sud	62	19	25	73,6	5,4
Ansamblul TCD[c]	63	24	20	21,2	20,2

a Produsul intern brut b In prețurile din 1972
c Ansamblul țărilor în curs de dezvoltare
d Mai ales covoare e Mai ales țesături de iută.

Sursa: Document TD/B/AC.17/3/Add.1, 2 iunie 1975, tab.2,3,4 și 6.

Natura specială a problematicii țărilor cel mai puțin avansate și-a găsit oglindirea în Declarația difuzată de țara noastră la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. (septembrie 1975), document care expune **„Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale“**. Țările în curs de dezvoltare, se arată în Declarație, ar putea fi grupate în prezent, din punct de vedere al venitului național pe locuitor, pe patru trepte, pe cea dintîi dintre ele situîndu-se țările cu un venit pe locuitor pînă la 200 de dolari. „Atenția trebuie concentrată, subliniază documentul românesc, către sprijinirea cu prioritate a țărilor care se găsesc pe prima treaptă, continuînd în același timp sprijinul pentru creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare aflate pe celelalte trepte (200—500 dolari, 500—1 000 dolari, 1 000—1 500 dolari — **n.n.**), astfel încît să se ajungă la dispariția împărțirii anacronice a lumii în state puternic dezvoltate economic și state slab dezvoltate, să se realizeze egalizarea relativă a nivelurilor de dezvoltare economică, ținîndu-se seama de specificul istoric, geografic, climatic al fiecărui stat“.

Necesitatea luării de măsuri grabnice și cît mai eficiente în favoarea țărilor cel mai slab dezvoltate este relevată consecvent de Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare — U.N.C.T.A.D. —, care se ocupă de problematica lor specială încă de la prima sa sesiune (1964). Ordinea de zi a celei de a IV-a sesiuni a Conferinței, care urmează să înceapă peste cîteva săptămîni (Nairobi, 5—28 mai a.c.), prevede continuarea discutării acestei problematici în vederea luării de măsuri concrete, tocmai în lumina constatărilor dintr-un document pregătit pentru sesiune, în sensul că „perspectivele acestor țări rămîn, cu cîteva excepții, extrem de sumbre“ și că situația celor mai multe dintre ele s-a agravat față de momentul ținerii sesiunii precedente, acum patru ani (TD/191, 6 ianuarie 1976). Măsurile adoptate pînă acum, se arată în document, nu au dat în ansamblu decît rezultate puțin importante — deși cele obținute au fost pozitive — în materie de asistență financiară și tehnică, iar în alte domenii nu se poate vorbi de rezultate concrete. „...Pare evident, arată experții U.N.C.T.A.D., că se face mult prea puțin pentru aceste țări și că, lucru poate și mai grav, ceea ce se preconizează a se face pentru ele este mult prea insuficient. Este urgent să fie înmulțite eforturile și să fie luate măsuri mai eficiente pentru a ajuta aceste țări să-și ridice bunăstarea economică și socială. De aceea Conferința trebuie să examineze măsurile pe care le poate lua imediat pentru a ajuta țările în curs de dezvoltare cele mai slabe să îndepărteze spectrul unei mizerii permanente și tot mai mari“.

Tabel nr. 2

Resurse pentru dezvoltare ale țărilor cel mai puțin avansate, comparativ cu celelalte țări în curs de dezvoltare[a], în dolari constanți pe locuitor (la prețurile din 1974).

	Țările cel mai puțin avansate		Celelalte țări în curs de dezvoltare[a]	
	Media 1965-1968	1974	Media 1965-1968	1974
1. Puterea de cumpărare a exporturilor	20,2	12,8	49,4	62,2
2. Transferul total de resurse financiare din care:	8,2	11,4	18,3	20,8
Ajutor oficial pentru dezvoltare[b]	(6,8)	(6,9)	(9,9)	(6,7)
Împrumuturi și donații ale țărilor OPEC[c]	(–)	(2,7)	(–)	(2,5)
3. Totalul devizelor disponibile	28,4	24,2	67,7	83,9
4. Volumul importurilor	26,2	22,1	61,9	80,7
5. PNB pe locuitor[d]	101	102	248	316

a Fără principalele țări exportatoare de petrol
b Acordat de țările OCDE și de instituțiile multilaterale
c Inclusiv fluxurile finanțate de OPEC prin facilitățile petroliere ale FMI
d In dolari la prețurile din 1973

Sursa: Document TD/191, 6 ianuarie 1976, p.6

Evoluții recente puțin încurajatoare

PE CE DATE se sprijină aprecierile din documentul citat al U.N.C.T.A.D. asupra stării și perspectivelor economiei țărilor cel mai slab dezvoltate ?

După ce în cursul anilor '60 produsul național brut pe locuitor a progresat în aceste țări, în expresie reală, cu numai 0,7% în medie pe an, primii ani ai celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare sînt martori ai sistării de fapt a oricărui progres în acest domeniu. Are loc o plafonare care face să se îndepărteze din ce în ce mai mult speranța de a se putea realiza o creștere medie anuală de cel puțin 3,5% a venitului pe locuitor în țările respective, așa cum preconizează Strategia internaţională a dezvoltării. Numai trei ţări din cadrul grupului — Botswana, Gambia şi Malawi — au cunoscut în perioada 1970—1974 un ritm de creştere superior acestui minim. În cazul a 14 ţări, cu o populaţie reprezentînd aproape 80% din totalul locuitorilor pe întregul grup, creşterea medie anuală a fost mai mică decît 1%, iar dintre acestea, 10 ţări cu peste jumătate din populaţia totală şi-au văzut venitul pe locuitor regresînd în primii ani ai actualului deceniu.

O analiză pe sectoarele mari ale activităţii economice arată că producţia agricolă, inclusiv producţia agro-alimentară, care în anii '60 reuşise să evolueze în pas cu creşterea demografică, a scăzut pe ansamblul grupului în anii 1970—1974. Indicatorii care oglindesc producţia industriei prelucrătoare şi activitatea de investiţii arată şi ei că în primii ani ai actualului deceniu rezultatele s-au deteriorat. La înrăutăţirea situaţiei a contribuit desigur seceta generală care a afectat în ultimul timp multe dintre ţările cel mai slab dezvoltate, dar stagnarea de lungă durată a celor mai multe dintre ele reflectă, aşa cum arată experţii U.N.C.T.A.D., profunde dificultăţi structurale. Iar criza economică mondială din 1974—1975 a mai agravat considerabil problemele întîmpinate.

Sub aspectele care prezintă un interes deosebit pentru U.N.C.T.A.D. — privind corelaţia dintre comerţ şi dezvoltare — dificultăţile majore ale ţărilor cel mai puţin avansate din „lumea a treia" rezultă înainte de toate din imposibilitatea aproape completă în care se află ele de a-şi procura devize, fie prin sporirea încasărilor din export, fie prin înlocuirea efectivă de importuri (îndeosebi pe calea sporirii autonomiei alimentare), fie prin obţinerea unui volum mai mare de ajutor. Datele din tabelul nr. 2 demonstrează, între altele, cît de dezavantajate sînt ţările cel mai slab dezvoltate, chiar faţă de celelalte ţări în curs de dezvoltare, sub raportul nivelului şi dinamicii veniturilor în devize. Stagnarea în decurs de un deceniu (1965—1974) a produsului naţional brut real pe locuitor al ţărilor cel mai slab dezvoltate nu poate să nu fie pusă în legătură cu acest handicap, influenţele fiind însă desigur reciproce.

Tabelul nr.3

Proiecţii ale PNB pe locuitor în grupele mari de ţări din lumea nesocialistă, pe baza ritmurilor efective de creştere din anii 1970-1973, în dolari la preţurile din 1972

	Ţări capitaliste dezvoltate	Ţări în curs de dezvoltare	
		pe ansamblu	ţările cel mai puţin avansate
PNB pe locuitor în 1973, efectiv	3841	247	96
PNB pe locuitor în 1980, proiecţie	5089	306	100

Sursa: TD/B/AC.17/3, 10 iunie 1975, p.3

Aşa cum rezultă din datele tabelului nr. 2, puterea de cumpărare a exporturilor ţărilor cel mai puţin avansate, exprimate în dolari constanţi pe locuitor, a scăzut în 1974 faţă de mijlocul deceniului trecut cu 37%. Ce-i drept, transferul total de resurse financiare către aceste ţări a crescut întrucîtva în intervalul menţionat, iar partea relativă a ajutorului oficial pentru dezvoltare, acordat în condiţii mai lesnicioase, ca şi a aportului ţărilor O.P.E.C., este mai mare în cazul ţărilor cel mai slab dezvoltate, decît în acela al restului ţărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol. Dar volumul total al devizelor disponibile a scăzut pentru cele dintîi, sub influenţa determinantă a reducerii puterii de cumpărare a exporturilor lor, iar volumul importurilor pe locuitor s-a redus şi el, reprezentînd în 1974 numai ceva mai mult de un sfert din acela al restului ţărilor în curs de dezvoltare nepetroliere, faţă de aproape jumătate la mijlocul deceniului trecut.

Durabilitatea unor structuri

EXPERŢII U.N.C.T.A.D. exprimă, pe fondul celor de mai sus, părerea că sporirea veniturilor în devize ale ţărilor cel mai slab dezvoltate este totuşi o sarcină mai uşor de realizat decît înlăturarea slăbiciunilor de structură ale economiei acestor ţări (TD/191, p. 7). Nu mai puţin adevărat este însă că între cele două aspecte există o strînsă interdependenţă şi că durabilitatea structurilor actuale defectuoase se opune atît ridicării venitului pe locuitor cît şi sporirii încasărilor în devize. Structurile trebuie deci să stea în centrul preocupărilor atunci cînd se concep măsurile menite să reducă treptat rămînerea în urmă a ţărilor cel mai slab dezvoltate chiar faţă de celelalte ţări ale „lumii a treia", concomitent cu eforturile pentru reducerea marilor decalaje care despart ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare de ţările industrializate. Ce evoluţii se întrevăd **în absenţa** unor modificări structurale adînci, se poate constata pe exemplul unei prognoze pentru sfîrşitul deceniului actual (tabelul nr. 3).

Conform proiecţiilor respective, decalajul dintre ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare şi ţările capitaliste dezvoltate la indicatorul P.N.B. real pe locuitor creşte de la 1 : 15,5 în 1973 la 1 : 16,6 în 1980. Aceasta confirmă o dată mai mult că necesitatea unor profunde modificări structurale, în procesul şi în slujba accelerării ritmurilor de creştere economică, este o problemă a tuturor ţărilor lăsate de imperialism în stare de subdezvoltare. Dar în cazul ţărilor cel mai puţin avansate decalajul respectiv creşte în acelaşi interval de timp **de la 1 : 40 la 1 : 50**, ceea ce denotă că procesul de adîncire a decalajelor, dacă nu este contracarat eficient, are şi o tendinţă de a se autoamplifica.

În ceva mai mare detaliu şi limitat la corelaţiile dinăuntrul „lumii a treia", necesitatea accelerării prioritare a ritmurilor de creştere în ţările cel mai slab dezvoltate şi deci necesitatea atacării problemei structurilor rezultă din datele tabelului nr. 4.

Nevoia de resurse sporite

CĂILE de oprire a procesului de adîncire a decalajelor şi de răsturnare a tendinţei sînt în esenţă aceleaşi pentru toate ţările în curs de dezvoltare. Dar în unele privinţe există şi deosebiri. Documentul pregătit pentru U.N.C.T.A.D. IV în problemele nucleului de ţări cel mai puţin dezvoltate atrage atenţia, între altele, asupra faptului că resursele lor interne pentru dezvoltare sînt deosebit de restrînse, dat fiind că aceste ţări sînt puternic tributare unei agriculturi de subzistenţă, că disponibilităţile lor de cadre formate sînt foarte reduse etc. „Încă mult timp de acum încolo, se arată în document, nu se poate deci spera să se obţină altceva decît rezultate limitate pe planul mobilizării resurselor interne, şi va fi necesară o asistenţă tehnică şi financiară atît pentru întărirea eforturilor respective cît şi pentru completarea lor... Este evident, din punctul de vedere al comunităţii internaţionale, că vor fi necesare eforturi excepţionale, şi atunci cînd este vorba de întărirea măsurilor de politică comercială sau de sporirea fluxului de asistenţă tehnică şi financiară, şi pentru a face să progreseze capacitatea de import în măsura în care o cere accelerarea creşterii şi ridicarea bunăstării economice şi sociale" (pag. 7).

Tabel nr.4

Produsul naţional brut real pe locuitor al ţărilor cel mai slab dezvoltate, 1973 şi proiecţii 1980, în dolari constanţi la preţurile din 1972

	1973	Variante 1980[a]		
		A	B	C
Lista iniţială				
Afganistan	89	90	82	113
Benin	102	115	110	130
Bhutan	80	...	...	102
Botswana	247	316	1178	314
Burundi	66	46	86	84
Ciad	83	70	55	106
Etiopia	85	98	79	111
Guineea	105	98	104	134
Haiti	116	104	138	148
Laos	63	71	51	80
Lesotho	97	104	103	123
Malawi	102	118	175	130
Maldive	90	...	...	115
Mali	68	59	44	87
Nepal	84	84	78	107
Niger	102	119	56	130
Ruanda	73	80	76	93
Samoa de Vest	140	...	...	178
Sikkim	80	...	...	102
Somalia	101	98	129	129
Sudan	115	107	137	146
Tanzania	116	163	139	148
Uganda	134	158	123	170
Volta Superioară	68	83	69	87
Yemen	140	...	...	178
Total	96	102	109	122
Lista adiţională				
Bangladesh	75	81	70	95
Gambia	148	172	187	188
R. Africa Centrală	157	146	156	200
Yemen de Sud	106	71	77	135
Ansamblul TCD[b]	247	296	306	324

[a] Variantele se bazează pe următoarele ipoteze:
A – menţinerea ritmurilor din anii 1960-1970;
B – menţinerea ritmurilor din anii 1970-1973;
C – creştere medie anuală de 3,5%, conform Strategiei internaţionale a dezvoltării.

[b] Ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare.

Sursa: Document TD/B/AC.17/3/Add.1, 2 iunie 1975, tab.1.

Implicit reiese încă o dată caracterul **prioritar** pe care trebuie să-l îmbrace preocuparea, sub diverse forme, a comunităţii internaţionale pentru ridicarea economiei ţărilor cel mai slab dezvoltate. În declaraţia care expune **„Poziţia României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaţionale"** se relevă în mod explicit acest aspect. „Pentru sprijinirea ţărilor rămase în urmă din punct de vedere economic, se arată în declaraţie, România propune constituirea unui Fond de dezvoltare, administrat de O.N.U., care să fie repartizat, cu prioritate, statelor cu un venit naţional pe un locuitor sub 200 dolari". Nu încape îndoială că astfel de propuneri se înscriu constructiv în ansamblul măsurilor proiectate să deschidă calea spre ieşirea din starea de subdezvoltare a unor ţări în care trăiesc zeci şi sute de milioane de oameni.

I. PĂDUREANU

Leipziger Messe
Deutsche
Demokratische
Republik

Tîrgul de la Leipzig — o manifestare internațională cu tradiție

TÎRGUL de la Leipzig este apreciat în toată lumea datorită posibilităților de stimulare a comerțului și a colaborării internaționale pe care le oferă. Iată spre ilustrare cîteva cifre cu privire la ediția de primăvară care are loc între 14 și 21 martie 1976. Conducerea tîrgului se așteaptă ca la această manifestare să participe 9 000 de expozanți din circa 60 de țări. Aceștia ocupă o suprafață de circa 340 000 mp, partea principală revenind, corespunzător profilului tîrgului de primăvară, unor ramuri ca metalurgia, construcția de mașini și utilaje grele, mașini-unelte, mașini agricole, utilaje pentru construcții, mașini pentru industria alimentară și mașini de ambalat, electrotehnica și tehnica de automatizare, telecomunicații, aparate de măsurat și instrumente de precizie, iar din sfera bunurilor de consum — textile și confecții, sticlă și ceramică, produse ale poligrafiei și alimente.

Vor fi reprezentate circa 4 200 de întreprinderi de comerț exterior și întreprinderi industriale din R.D.G., care vor expune produse industriale și bunuri de consum de înaltă calitate. Cel mai mare expozant dintre țările socialiste este din nou U.R.S.S. Afară de aceasta la Leipzig participă România, Cehoslovacia, Polonia, Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria, Cuba, R. P. Mongolă, R. D. Vietnam, R. P. D. Coreeană și R. P. Chineză.

Republica Socialistă România ocupă în cadrul tîrgului de primăvară o suprafață totală de aproape 1 500 mp și expune produse din 10 ramuri ale economiei. Produse selecționate pentru export vor fi expuse de 17 întreprinderi de comerț exterior românești, care vor avea și birouri pentru tratative. Locul central printre exponatele românești îl ocupă produsele electrotehnicii și ale construcției de mașini. Pot fi relevate în mod deosebit, în cadrul pavilioanelor, mașinile-unelte și mașinile pentru industria alimentară, iar în aer liber, utilajele pentru construcții și mașinile agricole. Afară de aceasta România va participa și cu produse ale metalurgiei. În pavilioanele de expoziție din centrul orașului Leipzig, este prevăzută participarea întreprinderilor de comerț exterior românești cu produse alimentare la Messehof și cu tipărituri la Messehaus am Markt.

Ținînd seama și de produsele expuse de R.D.G., la Leipzig se poate obține ca nicăieri altundeva o privire asupra potențialului economic mereu crescînd al țărilor membre ale C.A.E.R. Totodată, lucru deosebit de important pentru o activitate expozițională rațională, există aici posibilități concentrate de contact cu majoritatea întreprinderilor de comerț exterior din aceste țări și din celelalte țări socialiste participante.

Peste 20 de țări în curs de dezvoltare, ca India, Irak, Republica Arabă Siria, Algeria, Nigeria, Brazilia, Argentina, precum și — pentru prima dată — Peru și Malayezia, vor participa cu expoziții colective oficiale. Pînă în prezent și-au anunțat participarea circa 2 200 de expozanți din circa 27 de țări capitaliste, ca de exemplu Australia, Belgia, R.F.G., Franța, Anglia, Italia, Japonia, Olanda, Austria, Suedia, Elveția, S.U.A.

Caracterul internațional al manifestării care reiese din cele mai de sus, constituie o bază solidă a desfășurării tîrgului și a schimbului de experiență științifico-tehnic. Participarea reprezentativă în cadrul diferitelor ramuri oferă condiții optime pentru tranzacții și obținerea de informații atît expozanților cît și vizitatorilor specialiști din domeniul comerțului, producției și cercetării. Astfel, de exemplu, în ramurile metalurgie, construcția de mașini și utilaje grele, sînt reprezentate aproape fără excepție țările socialiste, precum și firme de vîrf din Europa occidentală și Japonia.

Bineînțeles că este important de a valorifica această ofertă bogată. De aceea se organizează, spre exemplu, grupe de specialitate care scot în evidență segmente importante ale ofertei unei ramuri. În cadrul programului tîrgului de primăvară sînt prevăzute grupele „mașini speciale“, „prelucrarea datelor“, „tehnica de automatizare“, „tehnica ambalajelor“ și „confecții“. Acestea vor fi completate cu cicluri de conferințe despre diverse produse expuse, cu conferințe de presă specializate și cu contacte organizate între producători și utilizatori. Afară de conferințele menționate, concomitent cu desfășurarea grupelor de specialitate și cu manifestările pe ramurile principale se organizează un bogat program de manifestări tehnico-științifice. Printre acestea se vor număra simpozioane, colocvii și conferințe internaționale, în cadrul cărora vor fi lămurite importante probleme de producție și organizare.

În concluzie, se poate spune că tîrgul de la Leipzig oferă o platformă internațională atît expozanților cît și vizitatorilor, atît celor veniți pentru achiziții cît și experților în domeniul tehnicii.

Friedel LORKE
director general adjunct al Tîrgului de la Leipzig

DATE DE PROGNOZĂ

Dinamici în consumul de mase plastice

STATISTICILE referitoare la consumul de mase plastice pe locuitor în țările Europei occidentale evidențiază că în perioada 1970—1974 acesta a crescut într-un ritm susținut (cu o medie anuală de 11,4%), trecînd de la 29,6 kg la 45,5 kg. În 1974, industriei de ambalaje din țările respective i-au revenit peste 61% din consumul total de polietilenă, circa 40% din cel de polistiren, un sfert din consumul de polipropilenă etc. ; industria materialelor de construcții deținea circa 63% din consumul de acetați polivinilici, aproape 50% din cel de policlorură de vinil, 33% din cel de aminoplaste, mai mult de un sfert din consumul de poliester etc ; construcțiile de mașini (inclusiv mijloace de transport) absorb mai mult de trei sferturi din consumul unor rășini, 35% din cel de poliesteri și de poliuretani, mai mult de un sfert din consumul de polipropilenă etc.

După aprecierea specialiștilor, consumul de mase plastice în Europa occidentală va crește în continuare, chiar dacă ritmul înregistrat va fi întrucîtva mai lent decît în primii ani ai actualului deceniu. După cum se vede din tabelul alăturat, producția de ambalaje, industria construcțiilor, industria constructoare de mașini și industria mobilei vor rămîne și în 1980 principalii consumatori de mase plastice (mai mult de trei pătrimi din consumul total), ultima ramură urmînd să cunoască — alături de agricultură și producția de jucării — o creștere comparativ mai rapidă a consumului de mase plastice.

Consumul de mase plastice în Europa occidentală

Ramura	1974 mil. tone	1974 ponderea în consumul total (%)	Ritmul mediu anual de creștere a consumului în 1975-1980 (%)	Previziuni pentru 1980 (mil.tone)
Producția de ambalaje	4,3	28	7,4	6,6
Industria construcțiilor	3,56	cca.23	6,8	5,3
Industria mobilei	cca.2,0	12,9	8,3	3,2
Construcții de mașini (cu caracter general)	2,1	13,6	5,5	2,9
Agricultura	0,4	2,6	8,4	0,65
Industria electrotehnică	0,7	4,5	7,8	1,1
Producția de articole casnice	0,6	3,9	8,0	0,95
Producția de jucării	0,46	3,0	8,5	0,75
Alte domenii	1,3	8,5	...	2,25
Total	15,4	100	7.5	23,70

Sursa: "European Chemical News", 14 XI 1975.

N. P.

Comerţul agricol

SCHIMBURILE comerciale cu produse agricole însumează anual sume considerabile în ţările occidentale dezvoltate. Multe din ele sînt atît exportatoare cît şi importatoare de asemenea produse, însă balanţa, cum se poate vedea din grafic, se încheie în mod foarte diferit pentru diversele ţări. Datele, referitoare la anul 1973 pentru care s-au publicat recent cifrele definitive, exprimă în miliarde de dolari excedentul exporturilor, respectiv al importurilor, pentru 16 ţări capitaliste. Pentru ilustrare : în cazul R.F.G. excedentul importurilor rezultă dintr-un export de 3,2 miliarde de dolari, supracompensat de un import total în valoare de 10,9 miliarde.

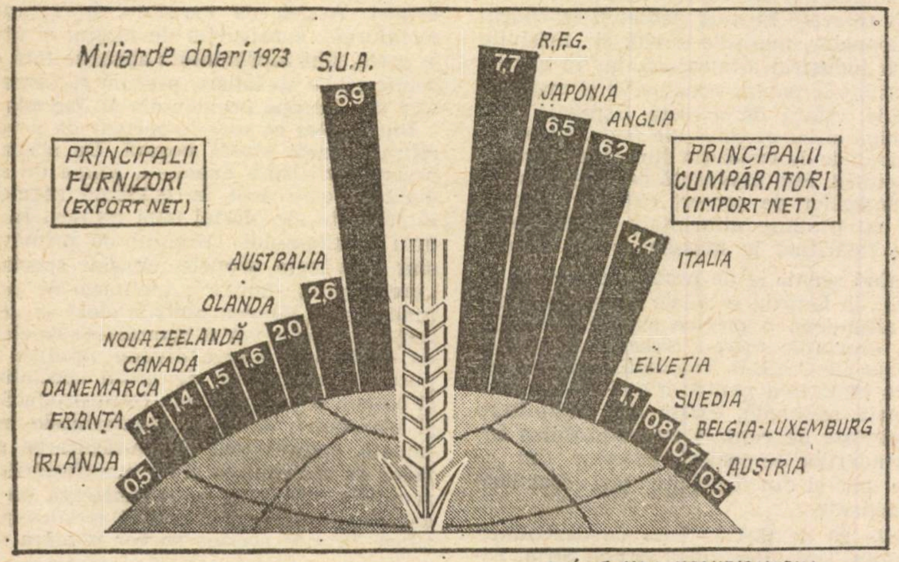

(după VDI-NACHRICHTEN)

Minereu de fier prin conducte

ÎN R.P.D. COREEANĂ a intrat nu de mult în funcţiune o importantă conductă pentru transportul minereului de fier (concentrat) de la exploatarea minieră Musan la uzina siderurgică Kimchak. Considerată, atît prin lungimea sa (de 98 km) cît şi prin traseul dificil pe care-l străbate (între altele, escaladează un lanţ de munţi la o înălţime de peste 1 500 m), drept unică în lume, conducta — împreună cu instalaţiile de pompare şi de tratament al minereului la cele două capete — a fost realizată în ceva mai mult de un an, în întregime cu echipament şi materiale autohtone. În condiţii de automatizare şi comandă de la distanţă, conducta furnizează cantităţi sporite de minereu de fier uzinei Kimchak, ale cărei capacităţi au fost extinse în ultimii ani. În viitor, este prevăzută instalarea unor conducte similare, care vor transporta cărbunele extras la Deukcheun, sarea de pe litoralul vestic, cimentul produs la Suncheun sau minereul extras la Keumdeuk, preţul de cost al transportului fiind de şapte ori mai redus decît pe calea ferată.

Creditorii Americii

DEŞI ţară net creditoare în relaţiile sale financiare externe, Statele Unite nu au numai debitori. De exemplu, deţinînd aproximativ $^1/_3$ din suma totală a bonurilor de tezaur ale S.U.A. vîndute în străinătate (20 miliarde de dolari), R.F.G. este cel mai important creditor străin al acestei ţări. Totalul datoriei publice a Statelor Unite se ridică în prezent la 590 miliarde dolari, din care 66 miliarde sînt datorii externe. După suma bonurilor de tezaur deţinute, R.F.G. este urmată de Japonia, cu 8,7 miliarde dolari, Franţa cu 6,2 miliarde, Arabia Saudită cu 4,5 miliarde, Elveţia cu 3,5 miliarde, Canada cu 3,1 miliarde, Olanda cu 2,4 miliarde, Suedia cu 2,1 miliarde dolari. Cu sume variind între 200 şi 600 milioane de dolari, printre creditorii Americii mai figurează Iranul, Libia, Irakul şi Kuweitul.

Petrolul submarin sub presiunea concurenţei

RECENTA dare în exploatare a primelor zăcăminte de ţiţei din sectorul englez al Mării Nordului a prilejuit şi apariţia unor informaţii suplimentare privind ambianţa în care se desfăşoară valorificarea acestei bogăţii. După cum se ştie, societăţile engleze — primele interesate în acest domeniu — s-au lovit de concurenţa acerbă a companiilor străine, în primul rînd a celor din S.U.A. care dispuneau de o bogată experienţă în domeniul prospecţiunilor submarine şi al exploatării zăcămintelor respective de ţiţei şi gaze. Se apreciază acum că în 1974 în industria petrolieră şi ramurile conexe, ocupate cu operaţiunile amintite în sectorul englez al Mării Nordului, activau peste 370 de filiale ale unor companii americane ca Exxon, Gulf Oil, Mobil Oil, Texaco ş.a. În acelaşi an din cele 237 de companii care obţinuseră licenţe pentru prospectarea şi extracţia ţiţeiului în acest sector, 99 erau americane şi deţineau 44% din întreaga suprafaţă concesionată (faţă de 75 şi 33% în cazul societăţilor engleze). Lor le revin în exploatare exclusivă sau sub formă de participare patru cincimi din zăcămintele a căror valorificare poate fi realizată în condiţii rentabile.

În faţa ofensivei susţinute a monopolurilor străine, guvernul englez a creat anul trecut o societate de stat, preconizîndu-se ca aceasta să deţină o pondere apreciabilă în prospectarea şi valorificarea zăcămintelor de ţiţei din sectorul amintit al Mării Nordului.

Tablouri, profituri, speculanţi

ÎN JURUL pictorilor şi în general al artiştilor plastici din Occident, odată ce capătă notorietate, se agită traficanţi avizi de profituri, care nu se dau în lături de la falsuri şi ilegalităţi pentru a-şi atinge scopurile.

Galeria de pictură Marlborough din New York, unul din cele mai importante centre unde se perfectează tranzacţii cu opere de artă, a fost condamnată recent la plata unei amenzi de 3,3 milioane dolari. Sentinţa a fost dată după un proces care a durat patru ani şi s-a ocupat de moştenirea lui Mark Rothko, un pictor abstracţionist care s-a sinucis în 1970, lăsînd în urma lui 800 de tablouri. Acestea au fost evaluate la aproximativ 30 milioane dolari. Dar, la numai trei săptămîni de la certificarea testamentului, galeria Marlborough a reuşit să achiziţioneze 100 de tablouri la preţul de numai 18 000 dolari fiecare ; multe din ele au fost revîndute ulterior la un preţ de zece ori mai mare. Galeria a preluat de asemenea spre vînzare celelalte 700 de tablouri, percepînd „modestul“ comision de 50%. Cum a putut galeria Marlborough să obţină condiţii atît de favorabile ? Simplu : prin numirea a doi dintre cei trei executori ai testamentului lui Rothko în posturi de conducere a galeriei.

Oră de vară

DUPĂ un experiment care a durat trei ani, Anglia a revenit la folosirea şi a timpului de iarnă, mai ales în urma insistenţelor venite din Scoţia, unde în timpul iernii se luminează de ziuă sensibil mai tîrziu decît în sudul ţării. Italia a introdus deja timpul său de vară, utilizat mai puţine luni pe an decît cel englez, iar Franţa îl va introduce pe al său în acest an, pe o perioadă diferită de a fiecăreia din cele două ţări menţionate anterior. În felul acesta, timpul englez va fi mereu cu o oră înaintea celui de pe continent, ceea ce va crea o serie de probleme în cadrul Pieţei Comune. Decalajul de o oră amplifică diferenţa deja existentă între orele de începere a programului birourilor în Anglia şi în majoritatea ţărilor partenere de pe continent, fapt care l-a inspirat şi pe caricaturistul revistei **The Economist.** Comunicaţiile telefonice şi telex peste Canalul Mînecii trebuie să se aglomereze într-un interval mai restrîns de timp, iar oamenii de afaceri de pe continent care pleacă în Anglia ajung acolo spre sfîrşitul dimineţii, în timp ce cei englezi venind pe continent au timp să rezolve o serie de probleme pînă la ora prînzului.

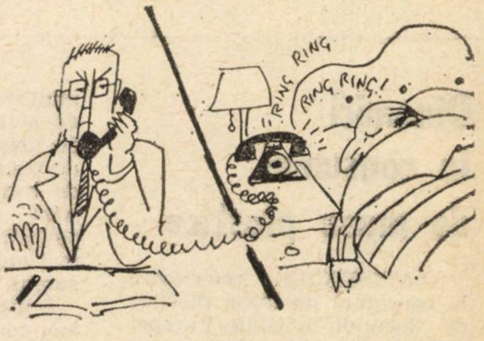

GLOSAR

Unitatea de cont europeană

Unitatea de cont europeană (U.C.E.) este o monedă de cont (adică o monedă fictivă) în cadrul Pieței comune, creată din necesitatea de a face față dificultăților decurgînd din diversitatea monedelor în cadrul acestei organizații și din flotarea aproape generalizată.

U.C.E. este o monedă de cont de tip „coș“ ; ea se definește cu ajutorul unui grup de monede, respectiv al monedelor celor nouă țări ale C.E.E. Cantitățile din cele nouă monede care formează „coșul“ sînt fixe (0,828 mărci vest-germane. 0,0885 lire sterline, 1,15 franci francezi, 109 lire italiene, 0.286 guldeni olandezi, 3,66 franci belgieni, 0,14 franci luxemburghezi, 0,217 coroane daneze, 0.00759 lire irlandeze). Ele au fost stabilite pe baza valorii inițiale a U.C.E. care era de 1,20635 dolari S.U.A. la 28 iunie 1974, aplicînd un coeficient de ponderare ce reflectă contribuția fiecărei țări membre la produsul național brut însumat și la comerțul intracomunitar.

Calculul mărimii U.C.E. se efectuează zilnic de serviciile Comisiei C.E.E., în fiecare din cele nouă monede ale „coșului“, ca și în celelalte monede mai importante, valoarea respectivă fiind dată publicității. Cantitățile din fiecare monedă națională sînt evaluate mai întîi într-o monedă (francul belgian) la cursul oficial al zilei de la Bruxelles, obținîndu-se astfel valoarea „coșului“ (adică a U.C.E.) in franci belgieni. Convertind suma obținută în fiecare din celelalte opt monede ale „coșului“, pe baza cursului oficial al zilei de pe piața națională respectivă, se obține mărimea U.C.E. în aceste monede.

Cursul U.C.E. exprimat în oricare din cele nouă monede variază de la o zi la alta, deoarece cursurile valutare ale monedelor respective nu rămîn fixe, ci se modifică continuu.

În cadrul Pieței comune U.C.E. a fost adoptată pînă acum de Fondul european de dezvoltare, de Banca europeană de investiții, iar de la 1 ianuarie 1976 și de Comunitatea europeană a cărbunelui și oțelului, urmînd ca în perspectivă să fie utilizată și pentru exprimarea bugetului C.E.E. (pentru care se utilizează în prezent o unitate de cont bazată pe paritățile aur).

D. D.

Scurt istoric al migrației

FAȚĂ de datele prezentate în nr. 8/1976 al revistei, cîteva elemente în plus de ordin istoric mi se par interesante. În perioada imediat următoare celui de-al doilea război mondial, puțini oameni politici întrezăreau proporțiile pe care avea să le capete, în următorul sfert de veac, migrația internațională a forței de muncă în Europa occidentală. În 1946 Elveția număra doar 50 000 de muncitori veniți din Italia, pentru ca astăzi să aibă de șapte ori mai mulți, plus cîteva sute de mii de muncitori veniți din alte țări decît Italia. În 1955 R.F.G. număra numai 80 000 de muncitori „oaspeți“, pentru ca în 1964 să fi atins deja nivelul de 1 milion. În 1973 numărul muncitorilor străini din R.F.G. depășea 2,5 milioane. Două treimi din muncitorii migranți din Piața Comună se află în Franța și în R.F.G. De notat că dacă în 1960 circa trei sferturi din muncitorii străini din C.E.E. proveneau din țări membre ale acesteia, în special din Italia, în prezent proporția imigranților intracomunitari a scăzut la un sfert, în favoarea celor din afara C.E.E. (turci, spanioli, portughezi, nord-africani etc.).

Migrația a contribuit la susținerea creșterii economice mai rapide din Europa occidentală în perioada postbelică. Este un lux pe care nu ni-l mai putem permite, spunea președintele Franței, în vara anului trecut.

Ion Ulmeanu
București

Apele României

Gh. Gorincu, Suceava — Țara noastră numără peste 3 400 de lacuri, în genere de mici dimensiuni (peste 90% au sub un $1\ km^2$ suprafață). Deși nu acoperă decît 1,1% din suprafața țării, ele au o valoare economică incontestabilă, majoritatea avînd și o importanță turistică.

Rîurile țării noastre sînt și ele mici (97% din total sînt mai scurte de 50 km). Datorită climatului continental, o caracteristică esențială a rețelei hidrografice din România este variația accentuată de nivel a apelor rîurilor în cursul anului. În special rîurile de cîmpie prezintă contraste mari de nivel, putînd ajunge în același an de la regim de inundație la secare totală. Sub raportul debitului la vărsare, după Dunăre (6 500 m^3/s la Tulcea), se situează Siretul (225 m^3/s), Mureșul (165 m^3/s), Oltul (164 m^3/s), Someșul (118 m^3/s) etc. În timpul calamităților din 1970, debitul Someșului a ajuns la 3342 m^3/s.

Programul național de amenajare a bazinelor hidrografice, ce stabilește criteriile și măsurile de gospodărire complexă a tuturor apelor țării, are în vedere, în primul rînd, folosirea rațională a resurselor noastre de apă și menținerea lor într-o stare cît mai bună, asigurarea aprovizionării corespunzătoare cu apă atît a populației, cît și a industriei și agriculturii, în orice condiții climatice. El urmărește, totodată, ca prin lucrări de indiguiri și crearea de baraje localitățile și suprafețele agricole să fie apărate de inundații, acordînd în același timp atenție valorificării potențialului hidroenergetic și prevenirii și combaterii poluării apelor.

La sfîrșitul anului 1975, suprafața amenajată pentru irigații era de 1 474 mii de hectare, la care în primăvara acestui an se vor adăuga încă 256 mii de hectare aflate într-un stadiu avansat de amenajare. În actualul cincinal vor fi în total amenajate pentru irigații circa un milion de hectare.

Lobby

Raluca Teodoru, Calafat — 1) Prin lobby se înțelege un grup de persoane care reprezintă anumite interese comune (de exemplu, lobby-ul automobilului) și care exercită presiuni încercînd să determine organele legislative din țara respectivă — prin convingerea personală a membrilor acestora, prin publicații etc. — să se pronunțe și să voteze în favoarea sau împotriva unei măsuri legislative în domeniul respectiv de interese.

2) Noțiunea de dividend desemnează partea din profitul unei societăți pe acțiuni care revine fiecărui acționar în raport cu acțiunile pe care le posedă.

Sistemul metric

Ilie Georgescu, Orăștie — Există cinci țări care nu au optat încă pentru sistemul metric. Ele sînt Birmania, Brunei, Liberia, Republica Arabă Yemen și Republica Democratică Populară a Yemenului.

În Anglia evoluția către sistemul metric este considerată acum ireversibilă, dar termenul limită avut inițial în vedere — sfîrșitul anului 1975 — nu a fost respectat. Se estimează că vor mai fi necesari cinci ani pentru introducerea completă a sistemului metric. Cea mai mare rămînere în urmă se semnalează la bunurile de larg consum. Prima încercare de legiferare a sistemului metric a fost întreprinsă de Parlamentul englez în 1790.

În Australia tranziția spre sistemul metric este realizată în proporție cu mult peste 50%, o serie de ramuri utilizînd acum numai sistemul metric. Înlocuirea indicatoarelor de distanță și viteză pe șoselele Australiei a fost efectuată în cîteva săptămîni. Irlanda a terminat la sfîrșitul lui 1975 adoptarea sistemului metric, iar Noua Zeelandă o va termina în cursul anului curent. Decisă în 1970 în Canada, tranziția spre metru va atinge punctul final în 1977—1978. Previziunile meteorologice se fac din primăvara trecută numai în grade Celsius, iar pe o serie de șosele, alături de vechile indicatoare au apărut și unele în kilometri. Pînă la sfîrșitul lui 1975, sistemul metric a fost adoptat în proporție de 70% și în Nigeria.

În S.U.A. Congresul a adoptat în 1974 o lege prin care se alocă 40 miliarde de dolari în următorii patru ani financiari pentru răspîndirea cunoașterii acestui sistem internațional de măsuri și greutăți.

Symphonie

Gheorghe Lupașcu, — Satelitul artificial franco-vest-german „Symphonie“ se află în prezent pe o orbită staționară deasupra Oceanului Atlantic și este utilizat, cu titlu provizoriu, de O.N.U. și instituțiile sale specializate.

Despăgubiri

Lucian Costescu, Timișoara — Cel mai mare accident din istoria aviației rămîne cel din martie 1974 cînd un avion de tipul DC-10 al companiei aeriene turce, avînd 346 de persoane la bord, s-a prăbușit lîngă Paris, curînd după decolare, după ce și-a pierdut ușa de la compartimentul de bagaje. Un tribunal din Los Angeles a obligat de curînd firma americană constructoare — McDonnel-Douglas General Dynamic — să plătească despăgubiri importante.

Potențial european

Valeria Albulescu, Galați — Într-adevăr, deși cuprinde numai o cincime din populația lumii, Europa se situează pe primul loc printre continentele sau regiunile lumii în ceea ce privește potențialul economic și tehnico-științific. Astfel, după cum arăta recent revista **Mejdunarodnaia jizni**, în țările europene se creează circa 47% din venitul național mondial și aproximativ 55% din producția industrială de pe glob ; totodată, ele participă cu 54% la exporturile mondiale. Cît despre cadrele științifice care lucrează în țările europene, acestea reprezintă circa jumătate din efectivul lor mondial.

Roma

Gheorghe Fierbințeanu, Craiova — Ambele cifre sînt corecte : Roma a devenit capitala Italiei în 1871, iar Italia a intrat în O.N.U. la 14 decembrie 1955, adică odată cu țara noastră.

Ecartament

Mircea Babeș, Teiuș — Ecartamentul de 1,435 m, decretat ecartament normal, este cel pe care l-a avut prima cale ferată cu tracțiune mecanică din lume (Liverpool-Manchester, în Anglia). În unele țări ecartamentul este mai larg decît cel normal. Astfel, în U.R.S.S. căile ferate au un ecartament de 1,524 m, iar în Spania și în țările Americii de Sud — de 1,626 m. În același timp există și căi ferate înguste, cu ecartamentul mai mic de 1,435 m (industriale, forestiere, miniere, agricole etc.).

În țara noastră există și căi ferate cu ecartament larg, ca de exemplu în Maramureș, între Cîmpulung pe Tisa și Valea Vișeului (37 km), unde calea ferată este „încălecată“ (adică are patru șine), ambele localități avînd stații de frontieră spre rețeaua feroviară sovietică. Calea largă pe porțiunea respectivă poartă numele de linie de peaj. Prin peaj se înțelege dreptul de a folosi o cale ferată străină pentru transportul de mărfuri cu vehicule proprii.

PRODUCŢIA DE MĂRFURI ŞI BANII

(Urmare din pag. 17)

Valoarea nu este dată însă de mărimea timpului de muncă individual cheltuit de fiecare producător ci de **timpul de muncă socialmente necesar. Acesta reprezintă timpul de muncă necesar pentru producerea unei anumite valori de întrebuinţare în condiţiile de producţie predominante, normale din punct de vedere social şi la media socială de îndemînare şi intensitate a muncii.**

În condiţiile producţiei de mărfuri bazate pe proprietatea privată, stabilirea timpului de muncă socialmente necesar are loc în mod anarhic, pe piaţă, în procesul luptei de concurenţă între producători. Să presupunem că cererea de stofă este de 10 000 m şi că această cantitate de stofă este produsă de trei categorii de producători care se diferenţiază între ei după timpul de muncă individual cheltuit pentru producerea unui metru de stofă :

— categoria I — cheltuiesc 1 oră/m şi aduc pe piaţă 10 000 m
— categoria II — " 2 ore/m " " " " 85 000 m
— categoria III — " 3 ore/m " " " " 5 000 m

În procesul luptei de concurenţă între producătorii din cele trei categorii, categoria a II-a îşi impune preţul pe piaţă deoarece această categorie de producători a adus pe piaţă cantitatea cea mai mare de stofă, care satisface majoritatea covîrşitoare a cererii, timpul lor de muncă individual devenind timp de muncă socialmente necesar. Timpul de muncă socialmente recesar nu este deci o medie aritmetică, ci o medie socială : este timpul de muncă individual al producătorilor care lucrează în condiţii medii de producţie, cele mai răspîndite în ramura respectivă. Timpul de muncă socialmente necesar nu este o mărime fixă, constantă, ci se modifică odată cu dezvoltarea forţelor de producţie.

Banii şi funcţiile lor

La începutul producţieide mărfuri, schimbul se efectua în natură, sub forma trocului, adică X marfă A = Y marfă B.

Această formă a devenit tot mai greoaie pe măsura sporirii şi diversificării valorilor de întrebuinţare care formau obiectul schimbului. Se simţea nevoia desprinderii din lumea mărfurilor a unei mărfi speciale, care să joace rol de echivalent general — adică să măsoare valoarea şi să se poată schimba cu toate celelalte mărfuri. Rolul de echivalent general a fost jucat la început de diferite mărfuri : vitele, blănurile, sarea, tutunul etc. Ulterior acest rol a fost preluat de metale, întîi arama, apoi aurul, apreciat pentru calităţile fizico-chimice deosebite pe care le are. Trecerea la utilizarea unei mărfi unice ca echivalent general marchează apariţia **formei bani** a valorii. **Banii reprezintă o marfă specială, separată din cadrul mărfurilor la capătul unui îndelungat proces de dezvoltare a producţiei şi schimbului de mărfuri, care îndeplineşte funcţia socială de echivalent general al tuturor celorlalte mărfuri.**

Banii îndeplinesc **o serie de funcţii** care s-au dezvoltat treptat odată cu circulaţia mărfurilor şi anume : măsură a valorii, mijloc de circulaţie, mijloc de tezaurizare şi de acumulare, mijloc de plată, bani universali.

Banii ca măsură a valorii, reprezintă principala funcţie a banilor, care constă în aceea că ei servesc pentru a măsura valoarea mărfurilor. **Valoarea mărfurilor exprimată în bani poartă denumirea de preţ.** Banii pot îndeplini această funcţie în mod imaginar nefiind necesară prezenţa lor alături de marfa a cărei valoare se măsoară. Funcţia de măsură a valorii se exercită prin **etalonul preţurilor,** care reprezintă o cantitate determinată de aur pe care o conţine unitatea monetară a unei ţări şi care serveşte la măsurarea preţurilor tuturor mărfurilor.

Banii ca mijloc de circulaţie. În această funcţie banii servesc ca intermediar general în schimbul de mărfuri. Pentru aceasta banii trebuie să existe efectiv în momentul efectuării schimbului. Odată cu apariţia acestei funcţii schimbul se scindează în două acte distincte : M-B (vînzarea) şi B-M (cumpărarea).

Banii ca mijloc de tezaurizare şi de acumulare. Apărînd în calitate de reprezentanţi autentici ai valorii, ca întruchipare a avuţiei sociale, banii sînt scoşi din circulaţie şi transformaţi în tezaur particular. Pentru a putea fi tezaurizaţi banii trebuie să aibă valoare intrinsecă. Tezaurizarea este specifică orînduirilor precapitaliste. În capitalism, banii servesc ca mijloc de acumulare capitalistă, adică de sporire a proporţiilor capitalului.

Banii ca mijloc de plată. Această funcţie ia naştere în legătură cu apariţia şi dezvoltarea relaţiilor de credit. Ea constă în stingerea obligaţiilor rezultate din vînzarea mărfurilor pe credit. Banii servesc ca mijloc de plată şi atunci cînd se restituie împrumuturi băneşti, cînd se achită impozitele, chiria, salariile etc.

În funcţia de **bani universali,** dezbrăcînd forma de monedă naţională, ei servesc la plata mărfurilor cumpărate în cadrul comerţului internaţional constituind mijloc general de schimb. Banii universali servesc şi ca mijloc de plată universal şi apar ca o cantitate de metal specificată în legea de emisiune din fiecare ţară cînd se achită diferite obligaţii între ţări. Banii universali apar ca întruchipare absolută a avuţiei, cînd aurul este transferat dintr-o ţară în alta. Funcţia de bani universali este îndeplinită de aur.

---

curier

Desfacerea contractului de muncă

CONSTANTIN GHEORGHE, Tîrgovişte — Potrivit art. 200 (1) din legea retribuirii după cantitatea şi calitatea muncii, retribuţia persoanelor al căror contract de muncă a fost desfăcut din proprie iniţiativă — demisie — şi se reîncadrează în muncă se stabileşte la nivelul de bază. Pentru a putea trece la gradaţia I-a, va fi necesar să aveţi o vechime la noul loc de muncă de cel puţin doi ani, vechimea realizată la unitatea de unde urmează să plecaţi prin demisie, nemaiputînd fi luată în considerare. De asemenea, întrucît demisia întrerupe vechimea în muncă în aceeaşi unitate, pentru acordarea sporului pentru vechime va fi necesar să realizaţi, la noua unitate, cel puţin cinci ani. În cazul incapacităţii temporare de muncă veţi primi numai 50% din retribuţia tarifară de încadrare în loc de 65% cît aţi primit, în cazul trecerii la noua unitate pentru transfer.

Absolvent

Ing. MIRCEA VINTILĂ, Alexandria — Modul de retribuire, în situaţia dv este reglementat de art. 35 (c) din legea retribuirii. Aici se prevede că cei care la data promovării examenului de diplomă sau licenţă în învăţămîntul superior au o vechime de cel puţin patru ani ca muncitori, maiştri sau în funcţii medii, în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite, se încadrează la nivelul de bază a funcţiei unde au fost repartizaţi să lucreze după absolvire sau la o retribuţie care să le asigure o creştere a retribuţiei cu o clasă.

---

revista economica

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL NUMĂRULUI 10
DIN 12 MARTIE 1976

— FĂURIREA SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE. Dezvoltarea serviciilor în cadrul modernizării structurii economiei naționale (dr. **N. Nichita,** dr. **I. Mărculescu**) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cincinalul 1976—1980: structuri, ritmuri, eficiență. Utilizarea cu înaltă eficiență a fondului național de dezvoltare economico-socială **(Gh. Obreja)** 3
— Plan ● angajamente: cum le realizăm? Pe șantierele de investiții — folosirea judicioasă a materialelor **(Maria Ioniță, Constantin Donose)** 5
— Experiențe în actualitate: Organizarea producției de legume (ing. **Nicolae Babici)** 7
— Un program amplu de amenajare a potențialului hidroenergetic **(Al. Nourescu).** 8
— Noi resurse în circuitul economic. Deșeurile menajere, sursă de materii prime și de energie (ing. **Stelian Dumitrescu)** 10
— Creșterea gradului de prelucrare a produselor exportate 12
— Dezbatere „R.E.". Zonarea turistică — componentă a sistematizării teritoriului (II) 13

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Perfecționarea sistemului informațional în sprijinul conducerii economice **(dr. I. Bati)** 15

CONSULTAȚIE

— În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul superior economic. Producția de mărfuri și banii în condițiile proprietății private (lector dr. **S. Lintaru)** 17

TEORII ● IDEI

— Omul ● tehnica ● mediul. Alimentație rațională și implicații economico-sociale **(C. Ionescu -Tîrgoviște)** 18
— Dinamica ideilor 21
— Școli — curente — economiști: Ideologia burgheză în fața unor maladii de sistem (II) **(Vasile Pilat)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Umbra inflației și eclipsele teoriei (dr. **Costin Kirițescu)** 24
— Documentar. O problemă prioritară a lumii contemporane: Ridicarea economiei țărilor cel mai slab dezvoltate **(I. Pădureanu)** 27
— Tîrgul de la Leipzig – o manifestare internațională cu tradiție **(Friedel Lorke,** director general adjunct al Tîrgului de la Leipzig) 29
— Mondorama 30
— Curier: Întrebări-Răspunsuri 31

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

M.E.E.
TRUSTUL ENERGOMONTAJ
Calea Dorobanţi nr. 103–105
Sector 1 – Bucureşti
Telef. 79 70 20

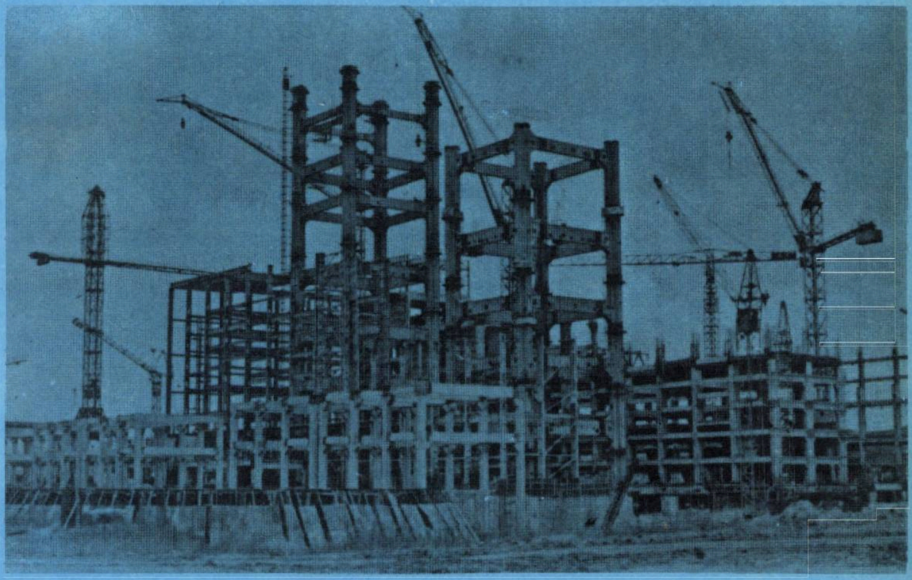

ANGAJEAZĂ:

Pentru şantierele Energomontaj de la Termocentralele Turceni – judeţul Gorj, Deva – judeţul Hunedoara, Brazi – judeţul Prahova, Brăila – judeţul Brăila, Palas – judeţul Constanţa, muncitori individuali sau organizaţi pe echipe, în următoarele specialităţi :

- sudori electrici ;
- sudori autogeni ;
- montori agregate rotative (ventilatoare, pompe etc.)
- montori turbine (termo şi hidro) ;
- montori cazane

Se asigură gratuit locuinţă, transport la şi de la locul de muncă, precum şi masa la cantina şantierului – contra cost.

Retribuţia se face în acord global sau acord simplu.

Există posibilităţi de a urma cursuri de calificare gradul II, precum şi cursuri de policalificare în diferite specialităţi (sudură în mediu argon, montori turbine şi cazane etc.)

Informaţii suplimentare se pot obţine zilnic, între orele 6,30–15,30, la Serviciul Producţie, telefon 79 75 90 sau la sediile şantierelor din localităţile de mai sus.

ÎNTREPRINDEREA DE CONFECȚII BACĂU

BACĂU, STR. MILCOV Nr. 4 tel. 32800 telex 021306

PENTRU GARDEROBA DV....

...una dintre cele mai reprezentative unități din sectorul confecții, INTREPRINDEREA DE CONFECȚII BACĂU, realizează o bogată și diversificată gamă de confecții începînd cu pijamale pentru copii și adulți, prezente în cca. 40 de modele noi – pentru acest an, sacouri bărbătești, din țesături tip lînă și poliester, pantaloni din aceleași țesături, pentru bărbați, femei și copii.

Noutățile pregătite pentru acest an de fabrica băcăuoană includ prezența unor modele noi și variate de pardesie din poliester texturat, pentru femei și bărbați, sacouri în desene și modele noi (numărul lor ridicîndu-se la cca 25), tuturor acestora adăugîndu-li-se un sortiment apreciabil de cămăși de noapte, pijamale, realizate din articole noi TEROCEL, BADIST, TERRA, țesături frumoase, atrăgătoare, destinate fetelor și femeilor.

1976 APR 26

Deci,
completați
elementele vestimentare
care sînt prezente
în garderoba dv.,
cu articole purtînd marca
INTREPRINDERII
DE CONFECȚII BACĂU.

isi ap

Lei 5

D646

R

MG

11 19• III 1976

revista economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

ACŢIUNEA sporirea producţiei agricole

Județele țării pe traiectoria progresului

SIBIU

JUDEȚUL SIBIU

MELEAGURI DE MUNTE cu cetățui și bresle, **gospodari și meseriași,** din „tată-n fiu" țesători sau croitori, cojocari sau cizmari, **produse de calitate** realizate cu încetineala mijloacelor artizanale — reprezintă asociației spontane și evident istorice cu **ținuturile sibiene, „Istorice"** pentru că valabilitatea lor a fost dinamic și structural transformată în anii socialismului. Sibiul a fost realmente proiectat pe traiectoria progresului în procesul trecerii de la predominanța industriei ușoare, „specialitatea" textilă, la dezvoltarea industrială complexă caracterizată prin ritmuri înalte de creștere și structuri moderne, dar mai ales prin **productivitate ridicată.**

Ca o amplificare substanțial calitativă și de proporții a cincinalelor anterioare, perioada 1971—1975 a însemnat o creștere nu numai a producției globale industriale de la 11 la 22 miliarde lei, ci și a productivității muncii într-un ritm superior prevederilor, acest din urmă indicator fiind în 1975 cu peste 48% mai mare decît în 1970. Relevant este de asemenea faptul că în județ s-a înregistrat un grad înalt de ocupare în industrie a populației apte de muncă — din circa 400 de persoane încadrate la 1 000 de locuitori peste 230 lucrează în domeniul industrial.

O caracteristică de structură o reprezintă **dezvoltarea prioritară a industriei construcțiilor de mașini în condițiile în care și celelalte ramuri au înregistrat sporuri mari în dinamică.** Important este că în această creștere s-a acordat prioritate acelor sectoare care asigură echiparea economiei naționale cu utilaje tehnologice complexe de mare randament destinate în special chimiei, metalurgiei neferoase etc. Întreprinderile „Independența", „Balanța" din Sibiu, Fabrica de șuruburi din Mediaș, „Carbosin" — Copșa Mică și multe altele din industria grea a județului reprezintă parteneri tot atît de apreciați, în țară cît și peste hotare, ca și cele din industria ușoară: întreprinderile „Libertatea", „Drapelul Roșu", „Steaua Roșie" din Sibiu, întreprinderile textile din Cisnădie, „Firul Roșu" din Tălmaciu, Fabrica de piele Agnita etc.

Prevederile cincinalului 1976—1980 aduc noi și importante schimbări la scara întregului județ. Densitatea peisajului său industrial va spori cu 131 noi obiective industriale, agrozootehnice și social-culturale. Pentru realizarea noilor capacități de producție, alături de modernizarea celor existente, județului îi sînt alocate **fonduri de investiții importante** de 12,5 miliarde lei, **din care aproape două treimi sînt alocate industriei.** Premisele materiale, potențate de competența și hărnicia oamenilor acestor locuri, reprezintă garanții ale creșterii substanțiale a producției globale industriale cu 172,8% față de 1970 (vezi graficele). Anii '80 vor consacra Sibiul printre județele cele mai industrializate, cu o producție de peste 60 000 lei pe un locuitor. **Întregul spor de producție urmează a fi obținut** în perioada 1976—1980 **pe seama creșterii productivității muncii.** Va crește, în continuare, producția construcțiilor de mașini, dezvoltîndu-se prioritar mecanica fină, producția de aparatură de măsură și control, instalații tehnologice complexe. Un ritm superior mediei va înregistra dezvoltarea chimiei.

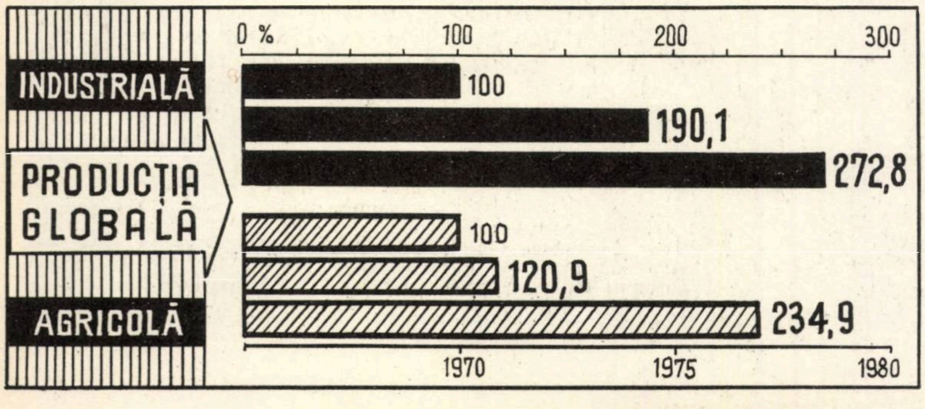

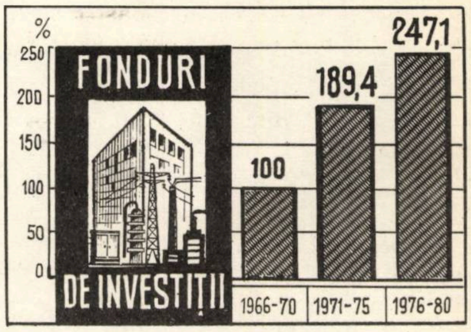

În industria sibiană, cincinalul revoluției științifice și tehnice determină creșteri însemnate ale rolului creației proprii, intensificarea proceselor de înnoire și modernizare, în așa fel încît în 1980 ponderea produselor noi și modernizate, în special în sectoarele construcții de mașini, industria ușoară și în cea alimentară să reprezinte 35—40% din totalul produselor.

Agricultura și în special creșterea animalelor — favorizate de condiții naturale propice și valoroase tradiții — joacă un rol important în economia județului. În cincinalul 1976—1980 va fi intensificată dezvoltarea sa ca variantă a activității industriale. Producția agricolă a acestei perioade va fi cu 32% mai mare față de media anilor 1971—1975, producția legumicolă cu 115%. Efectivele de animale vor crește la 155 000 bovine, 505 000 ovine, 249 000 porcine, în paralel cu îmbunătățirea raselor și a bazei furajere. **Și în agricultură creșterea „randamentului" muncii reprezintă o preocupare esențială** ilustrată de gradul sporit de mecanizare care este prevăzut pentru toate culturile.

Nivelul ridicat al condițiilor de muncă și viață ale oamenilor muncii din județ va reflecta fidel dezvoltarea economică accelerată. Vor fi construite pînă la sfîrșitul acestui cincinal peste 16 500 de apartamente, 259 noi săli de clasă, două hoteluri, 3 364 locuri în internate școlare și cămine studențești, 2 249 locuri în ateliere-școală. Toate acestea ilustrează în mod evident — și în acest județ — grija pentru asigurarea condițiilor manifestării plenare a personalității umane.

Meleaguri de munte cu dinamice „focare" industriale și agricole de progres, civilizație și cultură, **calitate** și în primul rînd **productivitate înaltă** ritm alert al vieții economice și sociale — reprezintă **noile asociații de idei** pe care le impun ținuturile sibiene.

B. P.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

CULTURA ECONOMICĂ și formarea personalității omului în socialism

FORMAREA PERSONALITĂȚII corespunzătoare exigențelor societății socialiste este un proces complex, continuu și dirijat. Societatea noastră socialistă este preocupată de crearea mediului cel mai demn de om, care favorizează unitatea dintre politică, ideologie, știință, dintre viață și acțiune, dintre vorbe și fapte.

Creșterea dimensiunii și îmbogățirea orizontului de cultură al membrilor societății, asigură climatul necesar afirmării plenare a personalității umane, a omului „total“, multilateral dezvoltat.

Referindu-se la menirea culturii în perspectiva evoluției societății noastre, Programul P.C.R. subliniază faptul că : **„Exprimînd nivelul civilizației materiale și spirituale generale a poporului cultura va ajuta pe fiecare om să înțeleagă necesitatea și comandamentele superioare ale istoriei, să participe în mod conștient la făurirea propriului destin, la ridicarea societății pe noi trepte“.**[1]

Prin urmare, operaționalitatea culturii socialiste în formarea personalității multidimensionale rezidă nu numai în însușirea unei cantități de idei, de informații sau norme, ci a unui sistem teoretic și comportamental normativ în care cunoștințele dobîndite să fie asimilate, integrate organic și trăite, pe de o parte pentru înțelegerea de către oameni a comandamentelor superioare ale istoriei, iar pe de altă parte pentru participarea în mod conștient la făurirea propriului lor destin.

Orizontul de cultură, conceput în calitate de sistem, trebuie să întrețină în el ca o componentă esențială atitudinea critică, prin care subiectul adoptă cu discernămînt opțiunea sa în fluxul de idei și atitudini culturale cu care vine în contact, repudiind tezele neargumentate, nerealiste, distingînd adevărul de eroare. Orizontul cultural sistematic al personalității reclamă cu necesitate o sudură organică între conștiința politică-ideologică și cunoștințele de natură științifică, tehnică, estetică, între teorie și practică, deoarece fisurile între acestea periclitează integritatea spirituală a individului. Astfel de cunoștințe și îndemînări nu pot fi dobîndite fără măiestria împletirii dialectice a politicului, economicului și tehnicului.

Așa după cum în ansamblul vieții sociale dependența valorilor culturale de domeniul economic, determină prin simultaneitatea lor dialectică, obiectivitatea socială a acestor valori, așa și în cadrul structurii orizontului de cultură al personalității, cultura economică, în permanență raportată la politic, conferă capacitatea de obiectivare, de materializare a conștiinței și cunoștințelor politice, științifice precum și culturii tehnice. Marx a avut o viziune clară și profundă asupra dialecticii raportului dintre activitatea economică și personalitatea umană : **„Economia de timp de muncă** — arată **Marx — echivalează cu sporirea timpului liber, adică a timpului destinat dezvoltării depline a individului, iar aceasta, la rîndul ei, acționează asupra forței productive a muncii, ca o colosală forță de producție“.**[2] Cu alte cuvinte, activitatea economică, legile care o guvernează produc și reproduc relațiile ce fac posibilă dezvoltarea ascendentă a omului, cît și acele capacități ale acestuia care transformă astfel de posibilități în realitate.

Dobîndirea de cunoștințe de economie politică marxistă, de politică economică a partidului nostru reprezintă, în condițiile actuale, nu o simplă pasiune a omului pentru ridicarea nivelului său de cultură generală, nu o simplă „podoabă“ a spiritului, ci o necesitate a dezvoltării conștiinței socialiste a maselor, în lupta pentru transformarea revoluționară a societății. Aceasta rezultă din teoria marxist-leninistă potrivit căreia relațiile de producție formează baza economică a societății și numai analizarea lor permite înțelegerea întregului mecanism al sistemului social. **„Dezvoltînd impetuos forțele de producție** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — sporind continuu avuția națională, noii proprietari — oamenii muncii — asigură baza perfecționării neîncetate a vieții sociale. Se acționează astfel corespunzător tezei materialismului dialectic potrivit căreia gradul de dezvoltare a forțelor de producție, caracterul relațiilor de producție și sociale, condițiile materiale de viață determină concepțiile oamenilor, modul lor de a gîndi și de a se comporta în societate“**[3]. Fără o astfel de viziune nu pot fi înțelese nici fenomenele legate de revoluția științifică și tehnică, nici sensul economic al dezvoltării forțelor de producție și nici transformările care au loc în suprastructura societății.

Cultura economică încadrată în sistemul culturii individului se referă la cunoștințe și criterii economice care călăuzesc comportamentul economic al acestuia. Cu alte cuvinte, este vorba de acele motivații care determină „raționalitatea economică“ și care se manifestă prin cunoștințe și convingeri mai mult sau mai puțin sistematizate despre : a). structura economică internă a societății socialiste și capitaliste ; b). sistemul economic global, național ; c). modul de funcționare, de gospodărire a unităților economice și felul cum satisfac așteptările economice ale indivizilor; e) factorii care determină sporirea eficienței economice a activității de producție; f) raportul dintre interesele economice individuale și colective; g) factorii care determină îmbunătățirea condiției economice a individului; h) problemele economice cu care individualitatea umană vine în contact în afara procesului de producție; i) conținutul și structura deciziei economice; j). obligațiile ce îi revin individului în calitate de producător, proprietar și beneficiar al tuturor valorilor materiale și spirituale ale societății.

Pentru dinamizarea acelor condiții în care masele de oameni ai muncii să-și poată exprima într-o mai mare măsură personalitatea participativă la viața economică în calitate de producători dar și consumatori — beneficiari ai propriei lor munci, sînt necesare de subliniat următoarele premise :

1. Creșterea gradului „raționalității economice“ a personalității individuale, în raport cu sistemul social-economic global, național

ACEASTA se poate realiza înainte de toate prin : **„dezvoltarea democrației muncitorești, creșterea sentimentului oamenilor muncii de stăpîni ai bogățiilor naturale, întărirea răspunderii acestora față de gospodărirea unităților economice, participarea lor la conducerea întregii economii“.**[4]

Forța politică conducătoare a societății românești, Partidul Comunist Român, exponent al concepției revoluționare despre lume, a clasei muncitoare în numele căreia „se guvernează“ este garanția principală a unei conduceri politice izvorîtă din cunoașterea temeinică, din aprecierea consecvent marxistă a realității social-economice, concret istorice, asigurînd în același timp condițiile participării efective a maselor de conducere, întrucît socialismul — după cum arată Lenin — nu poate fi realizat decît de zeci de milioane de oameni, dacă vor învăța, însă, să o facă ei înșiși.

Participarea muncitorilor la activitatea de conducere în toate verigile sale reclamă dezvoltarea la aceștia a „conștiinței muncitorești de forță conducătoare“ în sistemul democrației social-economice, proces care presupune ca o condiție sine qua non „raționalitatea economică“. Aceasta din urmă este, la rîndul său, determinată de gradul pătrunderii științei în activitatea practică a conducătorilor nemijlociți, în conștiința lor, ceea ce înseamnă cunoștințe economice, tehnice integrate în comportamentul practic-productiv al colectivelor de muncă. Desigur, cultura economică transformată în act de conștiință constituie una din cele mai complicate probleme, cu mult mai grea, în multe privințe, decît însăși dezvoltarea economiei. Aceasta fiindcă, pe de o parte, corelarea scopurilor economice cu mijloacele de realizare a lor în raționalitatea economică a unui număr încă însemnat al producătorilor, mai cu seamă din cooperativele agricole de producție, este o problemă dificilă, întrucît ei reacționează la problemele imediate care îi afectează personal fără înțelegerea, la fel de conturată, a problemelor economice fundamentale (de exemplu politica de investiții, fondul de acumulare, dezvoltarea unor sectoare de bază). Iar, pe de altă parte, culturii economice, ca act de conștiință, nu-i sînt suficiente cunoștințele economice și profesional-tehnice, dacă ele nu sînt raportate la un profil moral-politic înaintat al personalității umane. Înțelegerea justă a fenomenelor economice este indisolubil legată de înțelegerea situației politice dar și de gradul **„răspunderii fiecărui cetățean față de interesele generale ale colectivității, ale întregii națiuni socialiste“**5)**.**

---

[1] Programul P.C.R., Ed. pol. București, 1975, pag. 171

[2] **Karl Marx** : Bazele criticii economiei politice, vol. II, Ed. pol., București, 1974, pag. 194.

[3] **Nicolae Ceaușescu :** Expunere la Congresul consiliilor populare..., „Scînteia“ nr. 10406 din 5. II. 1976.

[4] Programul P.C.R., Ed. pol., București, 1975, pag. 124

În mod deosebit se impune ca activitatea educativă economică să evidențieze mecanismul creșterii venitului național în socialism, concomitent cu explicarea legii economice fundamentale a socialismului de creștere necontenită, sistematică, a nivelului de trai material și cultural, care constituie finalitatea întregii polticii a P.C.R. De aci și concluzia care o poate trage orice om — producător și consumator totodată — că de fiecare în parte și de toți împreună depinde realizarea țelului suprem al socialismului, în condițiile unei maxime economii de timp, ale unei creșteri substanțiale a productivității muncii și calității serviciilor.

Aici este necesar să precizăm că în ideologia burgheză figurează ca punct esențial folosirea cunoștințelor economice și tehnice, în general a științei, ca mijloc de ridicare a nivelului profesional al muncitorului pentru creșterea eficienței economice și, deci, de sporire a profitului. În același timp, cultura științifică economică apare ruptă de aspectul etic, umanist, din care motiv știința și antiumanismul „coexistă“.

În planul formării personalității sub aspectul culturii spirituale în condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, se urmărește realizarea unei sinteze organice între dimensiunile etice și științifice ale raporturilor social-economice. Cultura economică, în ipostază de raționalitate a economicului, nu reprezintă pur și simplu o sumă de noțiuni dobîndite, ci ea se încheagă într-un sistem de cunoaștere cu valoare metodologică în procesul dezvoltării gradului de pătrundere a științei în practica social-economică, corelată cu elaborarea și aplicarea normelor etice de viață.

2. Dezvoltarea nivelului de cultură economică a personalității individului, in raport cu fenomenele economice la nivel microsocial

RAȚIONALITATEA ECONOMICĂ a practicii globale, cunoașterea, înțelegerea structurii economice la scară macrosocială nu determină automat raționalitatea comportamentului economic al individului la scară microsocială. Desigur, comportamentul individual, sub aspect economic, decurge din cel global sau grupal, dar el se caracterizează și printr-o relativă autonomie manifestată în cunoașterea și atitudinea față de problemele economice de bază ale unității. Așa de pildă, în conștiința unui număr important de membri ai cooperativelor agricole de producție există încă puternice elemente ale mentalității de consumator și sînt uneori mai reduse elementele conștiinței de producător din care motiv, nu puțini din rîndul acestora se raportează la unitatea economică din care fac parte mai mult în calitate de beneficiar decît în calitate de producător. Din acest motiv, în procesul raționalizării economice, o problemă esențială, este tocmai schimbarea acestui raport în sensul ca, în primul rînd, țăranul cooperator să se socotească răspunzător de activitatea economică a cooperativei în calitate de producător, prin creșterea nivelului conștiinței sale participative.

În cadrul sistemului complex de conducere al țării noastre de către poporul însuși sînt create, pe de o parte, condiții de participare efectivă a membrilor societății la decizia politico-economică, iar pe de altă parte, instrumente de valorificare a capacității colective de muncă din unitățile productive în vederea perfecționării activității lor. Stimularea interesului muncitorilor față de rezultatele activității economice ale întreprinderilor în forme organizate, participative, cum este adunarea generală a oamenilor muncii. determină și o orientare adecvată în procesul asimilării elementelor de cultură afectînd substanțial însăși structura timpului liber al muncitorului.

În acest sens, o importanță deosebită o prezintă dezvoltarea la toți oamenii muncii a spiritului de cooperare în sensul interesului comun la executarea în condiții înalt calitative a sarcinilor de plan de către fiecare colectiv de muncă, ținînd seama că fiecare producător este la rîndul său un consumator de bunuri și servicii față de care pretinde să-i satisfacă exigențele sale în continuă creștere. Este vorba de o educație în spiritul colectivismului socialist în toate verigile reproducției socialiste lărgite, ceea ce presupune o tacită, conștientă și efectivă solidaritate, atît în producție cît și în consum. Exigența în calitate de consumatori se cere reflectată în munca efectuată în calitatea de producători.

Fără îndoială, clasa muncitoare nu poate realiza funcțiile ei de clasă conducătoare doar prin îndeplinirea funcției sale de forță de muncă.

3. Necesitatea unei corelări dialectice intre cunoștințele economice cu caracter teoretic și cunoștințele legate de faptele economice concrete in formarea orizontului de cultură economică a personalității umane

PROCESUL FORMĂRII personalității de tip socialist din punct de vedere al culturii economice repudiază, atît însușirea simplificatoare, factologică, cît și cea teoretic-speculativă a cunoștințelor teoretice și practice. Interpretarea pur empirică a economicului este lipsită de înțelegerea evoluției, a perspectivei acestuia, lunecînd spre confuzia dintre accidental și necesar, dintre fenomen și lege, ridicînd particularul la rang de lege. În activitatea economică, o astfel de viziune poate duce la forțarea de soluții care nu ar corespunde dinamismului economiei noastre, politicii economice realist-științifice a partidului nostru.

Empirismul cît și teoretizările fictive au drept consecientă manifestări birocratice ce reclamă investiții inutile de fonduri, de muncă socială.

Cu totul străină soluțiilor anchilozate, empiriste, speculativ-teoretice, politica economică a partidului nostru evidențiază caracterul său adaptabil, flexibil, deci consecvent dialectic în analiza fenomenului social-economic, ceea ce se resfrînge în dinamismul, plasticitatea personalității vizionare, manifestate în marea răspundere pentru destinul națiunii.

4. Creșterea eficienței acțiunilor social-culturale in funcție de lărgirea orizontului de cultură economică

ÎNSUȘIREA unui mod de a gîndi eficient, avînd în vedere că omul învață pentru a transforma și nu pentru a ști, este indisolubil legată de temeinice cunoștințe economice. Eficiența, categorie cu un conținut în mare parte economic, este folosită ca indicator de esență a oricărei activități social-umane. Însăși accepțiunea marxistă a categoriei de muncă, care se mișcă în sfera praxisului, ca latură a sa fundamentală presupune eficiență. Numai în măsura în care omul stăpînește natura, munca devine izvor de avuție și, astfel, se autodefinește. Ea are în același timp o valoare de realitate practică, de însușire de către om a materiei furnizate de natură, într-o formă umanizată, utilă propriei sale vieți și încadrată într-un sistem de organizare a producției și umanismului. Precizăm însă că, orizontul schimbului dintre natură și societate este mult mai

dr. Laurențiu POP
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 18)

---

5) **Nicolae Ceaușescu :** Expunere cu privire la Programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice....., Ed. pol., București, 1971, pag. 62.

ECONOMIE NATIONALA

PLAN-ANGAJAMENTE: CUM LE REALIZĂM?

RIDICAREA CALITĂŢII PRODUSELOR — PREOCUPARE FUNDAMENTALA ÎN FIECARE ÎNTREPRINDERE

DACĂ MULTE dintre efectele și implicațiile subtile ale desfășurării procesului de fabricație rămîn doar pe agenda producătorului, atunci calitatea, și în special calitatea produselor, reprezintă un veritabil focar de convergență a unor întinse „registre“ de interese. Toate componentele dinamice ale economiei socialiste moderne au în vedere în prim plan — cu eficiență substanțial sporită în ultima vreme — faptul că, în funcție de modul în care se realizează calitativ identitatea preocupărilor producției cu cele ale beneficiarilor, se dimensionează însăși perspectiva lor de dezvoltare. Ca urmare, calitatea înaltă a produselor industriei românești — *destinate pieței interne, cît și exportului* — departe de a fi doar „necesitate“, „prioritate“ sau „posibilitate“, a devenit o certă realitate. *Și poate că nicăieri acest lucru nu este mai imediat evident ca în producția industriei ușoare. Pentru că se vede în magazine, se îmbracă și „se poartă“ tot mai multă și mai complexă calitate.*

Cincinalul revoluției științifice și tehnice, al înnoirii și calității amplifică considerabil acest proces. Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. subliniază faptul că în continuare vor trebui luate măsuri pentru organizarea științifică a proceselor de producție, întărirea controlului tehnic de calitate, în așa fel ca nici un produs necorespunzător calitativ să nu poată ieși din întreprinderi.

Investigarea modului în care sînt transpuse în practică aceste prevederi de maximă importanță pentru ridicarea bunăstării și gradului de civilizație al populației a constituit obiectul analizei efectuate în cadrul unor întreprinderi dintr-o ramură de larg interes a industriei ușoare și anume industria confecțiilor. În acest număr :

● La calitate — în primul rînd prin înnoire. ● Clasamentul unui „semestru al calității“. ● De la controlul post-operativ la cel preventiv. ● Rata reclamațiilor egală cu zero. Unde și cum? ● „Mulțumesc“ în multe limbi străine — sau scrisorile partenerilor externi.

Calitate în și prin diversitate

PRODUCȚIA cincinalului actual a debutat la nivelul unor înalte exigențe. În întreprinderile analizate, anul 1976 nu înseamnă numai realizarea unor sporuri cantitative — corespunzătoare cuantumului în creștere al solicitărilor beneficiarilor interni și exportului — ci și o adaptare calitativ sporită la noile cerințe. Deci **calitate în primul rînd prin înnoire,** deci calitate în diversitate. Numeroase dintre întreprinderile analizate și-au propus **în acest an** realizarea unor **procente ridicate ale ponderii produselor noi și modernizate în totalul producției,** pînă la 97% (unele exemple sînt prezentate în tabelul nr. 1). Analiza noastră, a evidențiat, spre exemplu, faptul că la întreprinderile de confecții din Satu Mare și Arad ponderea produselor noi și reproiectate este de peste 95%, la cea din Sighișoara de 95% iar la cea din Focșani de 94%. Și acestea nu sînt decît cîteva exemple...

Produsele de calitate înaltă au fost obținute încă din primele zile ale acestui an. Dar nu trebuie omis faptul că ele reprezintă o continuitate și o amplificare și a rezultatelor bune dobîndite în acest sens în anul 1975. Pentru că în ultimul an al cincinalului 1971—1975, de exemplu, a fost lărgită considerabil gama sortimentală a confecțiilor prin reproiectări și asimilări de produse noi, ceea ce a condus la reînnoirea a peste 95% din producția atunci fabricată. În 1975 au fost alcătuite noi colecții de modele pentru piața internă și export prin crearea a peste 12 000 de noi modele (din care numai la Întreprinderea de confecții București peste 5 000).

Perfecționările tehnologice, alături de modernizarea continuă a organizării și conducerii procesului de producție reprezintă de asemenea factori deosebit de importanți în ridicarea calității produselor în respectivele întreprinderi. Desigur, în 1975, în cadrul acțiunii „semestrul calității“, au fost desemnate „fruntașe“ pe ansamblul Centralei industriei de confecții doar cîteva întreprinderi (întreprinderile de confecții din Oradea, București și Curtea de Argeș), în limita locurilor I—III. Rezultate de frunte au fost însă dobîndite în mult mai multe unități economice, așa cum o dovedesc și **scrisorile de mulțumire a numeroși parteneri străini.**

Toate aceste realizări favorabile au permis ca, **în debutul anului 1976, numărul unităților economice cu valoare zero a ratei reclamațiilor să fie considerabil.** Este vorba astfel nu numai de Întreprinderea de confecții Oradea, ci și de cele din Tîrgu Jiu, Vaslui, Bacău, Tîrgu Secuiesc și multe altele. Care au fost măsurile și acțiunile care au favorizat obținerea unor asemenea rezultate ?

Explicații la „tradiții“ mai noi și mai vechi

AȘA DUPĂ CUM am mai relevat, realizările bune și preocupările privind creșterea calității au tradiție în întreprinderile analizate.

Ele au fost amplificate în 1974, o dată cu **unificarea metodologiei controlului.** Cu acest prilej s-a realizat delimitarea precisă a fluxului controlului de calitate, începînd de la documentația de execuție și respectarea contractului economic de aprovizionare și pînă la stabilirea locurilor de intervenție a controlului. Tot în această dorință a fost puternic întărită și baza tehnico-materială a controlului tehnic de calitate, acțiune continuată de altfel în ritm susținut în 1975 și 1976. Au fost înființate, astfel, în completarea laboratoarelor existente, microlaboratoare al căror principal scop îl constituie — alături de testarea producției pe flux — analiza calității materiei prime (la întreprinderile de confecții din Curtea de Argeș, Tîrgu Jiu, Călărași etc.). Tot 1975 a fost și anul extinderii viguroase a **metodei de control prin puncte fixe,** stabilite de exemplu în sălile de croit pentru verificarea și corelarea documentației, la confecționat etc.

Faptele menționate conturează o evidentă tendință de **deplasare a „momentului“ desfășurării unui control eficient de la faza post-operativă la cea preventivă.** În acest fel, încă din faza incipientă (concepție, aprovizionare) sînt identificați și eliminați factorii perturbatorii, realizîndu-se un însemnat volum de economii de muncă vie și materializată.

În fine, tot pe linia controlului trebuie menționat sprijinul permanent acordat de centrala industrială în fiecare întreprindere prin intermediul **grupelor teritoriale tehnico-economice de specialiști.** Cadre competente din centrală au îndrumat și ajutat efectiv, și sub această formă, procesul de perfecționare a calității din întreprindere.

Înnoirea și modernizarea tehnologiilor a reprezentat o pîrghie esențială a îmbunătățirii calitative. Constructorii de tipare din întreprinderile analizate au inițiat și pus la punct tehnologii unificate privind realizarea costumelor bărbătești, a sacourilor, a pantalonilor (la întreprinderile de

Tabelul nr. 1

Evoluția unor indicatori în cîteva din întreprinderile analizate

(%)

	Valoarea producției globale (în 1976 față de 1975)	Export (în 1976 față de 1975)	Ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției (în 1976)
Întrep. de confecții - Satu-Mare	110,3	102,1	97
Întrep. de confecții - Arad	104,4	166,6	96
Întrep. de confecții - Sighișoara	102,6	100,7	95
Întrep. de confecții - Focșani	106,6	126,2	94
Întrep. de confecții - Craiova	102,4	109,3	92

confecții din Oradea, Craiova, Focșani, Sibiu ș.a.), a rochiilor, a fustelor etc. (la întreprinderile de confecții din Satu Mare, Timișoara ș.a.).

La Întreprinderea de confecții și tricotaje București în anul 1975 au fost proiectate 32 de diverse tipuri de dispozitive și mobilier tehnologic, ceea ce a permis îmbunătățirea substanțială a calității și creșterea productivității muncii (piese, ștanțe, pentru mecanizarea rihtuirii unor detalii, termocolarea și performarea simultantă a unor detalii de îmbrăcăminte etc.). Unitate productivă cu o bogată experiență, bine apreciată și în competiția pe plan mondial, Întreprinderea de confecții și tricotaje București a fost în 1975 și sediul „Consfătuirii specialiștilor pe tema calității“. Au fost analizate cu acest prilej și s-au formulat propuneri concrete de mare eficacitate, vizînd în special următoarele probleme ale ridicării calității : raționala dimensionare a tiparelor și corelarea lor cu caracteristicile țesăturilor care compun produsul finit ; metode de croit care să ducă la folosirea mai rațională a țesăturilor și evitarea declasării confecțiilor din cauza defectelor de țesătură ; stabilirea parametrilor de lucru ai utilajelor din secțiile de finisaj în funcție de caracteristicile materiilor prime etc.

Caracteristică '76: adaptabilitate sporită la cerințele pieței

AVÎND ÎN VEDERE obiectivele deosebit de mari care stau în fața întreprinderilor de confecții în 1976 și în întreg cincinalul revoluției științifico-tehnice, în toate unitățile economice se cere acționat în continuare cu consecvență pentru creșterea gradului de satisfacere a cerințelor beneficiarilor. Precizarea apare necesară deoarece, alături de succese, pe linia sporirii calității s-au înregistrat și unele neajunsuri. Pentru evitarea menținerii sau reapariției lor, **apare în primul rînd necesară adoptarea unor planuri concrete de măsuri care să permită creșterea gradului de mobilitate și adaptabilitate a producției la cerințele pieței interne și externe.** De fapt, aici trebuie semnalat cu prioritate și un alt aspect. Este vorba de necesitatea perfecționării continue a stăpînirii și corelării judicioase a tehnicilor și informațiilor de piață, în prezent și perspectivă. În acest sens, activitatea de marketing și prognoza ar trebui să devină, în toate întreprinderile, instrumente de lucru indispensabile în investigarea cuantumului și mai ales a sortimentației necesare beneficiarilor.

Totodată, se pare că ar trebui mai atent verificată, la toate produsele, funcționarea mecanismului producție — comerț — beneficari direcți sau, altfel spus, gradul de concordanță dintre sortimentele cele mai solicitate de unitățile comerciale și cele preferate de populație. O investigație științifică în această direcție ar fi de natură să contribuie la perfecționarea aprovizionării populației cu toate sortimentele realmente necesare, pe care, de altfel, producătorul are — evident — reale posibilități să le ofere.

De altfel, în întreprinderile analizate sînt în curs de desfășurare programe complexe, inițiative, vizînd îmbunătățirea calității în continuare în 1976 și într-o perspectivă mai largă. La întreprinderea de confecții și tricotaje București, de pildă, sub deviza : „Nici un produs cu defecte să nu iasă pe poarta întreprinderii“, au fost elaborate și se vor aplica în continuare și în acest an peste 20 de măsuri referitoare la îmbunătățirea calității producției, care vor avea o eficiență economică anuală estimată la circa 6 milioane lei. În cadrul întreprinderii de confecții Satu-Mare va fi întărită activitatea desfășurată de către comisia de recepție a materiilor prime, precum și controlul documentațiilor, în așa fel încît să fie create de la început bariere ferme în calea noncalității. În fine, alte măsuri adoptate vor îmbunătăți tehnologia croirii produselor, vor permite introducerea de continue perfecționări ale operațiunii de șablonare și șpănuire a țesăturilor.

La Întreprinderea de confecții Brăila, autocontrolul cunoaște o extindere și o sporire considerabilă a complexității sale. Experiența bună acumulată în această unitate economică prin ținerea unui „jurnal al calității“ care să evidențieze eventualele defecțiuni pe faze principale ale procesului de producție va fi organizată mai sistematic și mai operativ. Scăderea actuală (cu 3—5%) a producerii deficiențelor de calitate, obținută în acest fel, va fi cu mult accentuată în continuare. La Întreprinderea de confecții Craiova — și exemplul nu e singular — răspunderea în domeniul autocontrolului a fost întărită cu creșterea preocupărilor pentru calificarea și policalificarea cadrelor. „Să cunoaștem cel puțin cinci operațiuni principale din procesul de confecționare“ a devenit o linie de conduită obișnuită pentru majoritatea muncitorilor din această întreprindere.

Aplicarea în practică a acestor măsuri, precum și a altora, care vin să completeze „calitativ“ lărgirea considerabilă a gamei de modele — principala direcție de acțiune — reprezintă o contribuție... de calitate la realizarea sarcinilor pe care cincinalul revoluției științifice și tehnice le pune în fața industriei de confecții.

Bogdan PĂDURE

COMENTARIU LA UN GRAFIC

De ce din prima lună a anului depășiri la cheltuielile totale și materiale?

DIN ANALIZA realizărilor obținute pe luna ianuarie 1976 în unitățile M.E.F.M.C. reiese că planul de cheltuieli totale la 1 000 lei producție-marfă a fost depășit cu circa 11 lei, cele mai mari depășiri înregistrîndu-se la Centrala materialelor de construcții și Centrala de prelucrare a lemnului. Numai la două centrale din M.E.F.M.C. (Centrala cimentului și Centrala de utilaje și piese de schimb) s-au înregistrat economii reprezentînd 1,4 lei la 1000 lei producție-marfă.

Nici la indicatorul cheltuielilor materiale la 1000 lei producție-marfă situația nu a fost satisfăcătoare, întrucît atît pe total minister, cît și pe fiecare centrală în parte, depășirile au însumat valori substanțiale, localizate, îndeosebi, la Centrala materialelor de construcții, Centrala de prelucrare a lemnului și la Centrala de utilaje și piese de schimb.

O analiză atentă a cauzelor care au dus la situația arătată scoate în relief faptul că alături de unele dificultăți întîmpinate de unitățile de producție din cauza timpului nefavorabil (înzăpezirea unor parchete din exploatările forestiere și a unor cariere de piatră, avînd drept consecință aprovizionarea neritmică cu materii prime a unor unități și, implicit, înregistrarea unor cheltuieli de regie peste cele planificate), au existat o serie de lipsuri în organizarea producției și a muncii care puteau fi evitate sau a căror influență putea fi diminuată. Una din cauzele frecvent întîlnite o constituie depășirea consumurilor normate ca, de exemplu, la Întreprinderea de materiale izolatoare Vaslui, la care s-a depășit consumul de cocs metalurgic și materii prime cu 1 200 mii lei. O altă cauză principală a unor cheltuieli suplimentare este cea a defecțiunilor mecanice — consecință atît a exploatării neraționale a utilajelor, cît și a reparațiilor și a întreținerii lor necorespunzătoare. Ca exemple în acest sens pot fi menționate defecțiunile la fierbătoarele de la C.C.H Tr Severin, la centrifugele de vată minerală la Întreprinderea de materiale izolatoare Vaslui ș.a.

Față de această situație în luna februarie au fost luate o serie de măsuri care să contribuie la eliminarea unor neajunsuri care au determinat depășirea prevederilor de plan la capitolul cheltuieli. În continuare este necesar ca toate centralele, toate întreprinderile să urmărească îndeaproape transpunerea în practică a programelor speciale întocmite pentru încadrarea în nivelele planificate de cheltuieli pe fiecare perioadă.

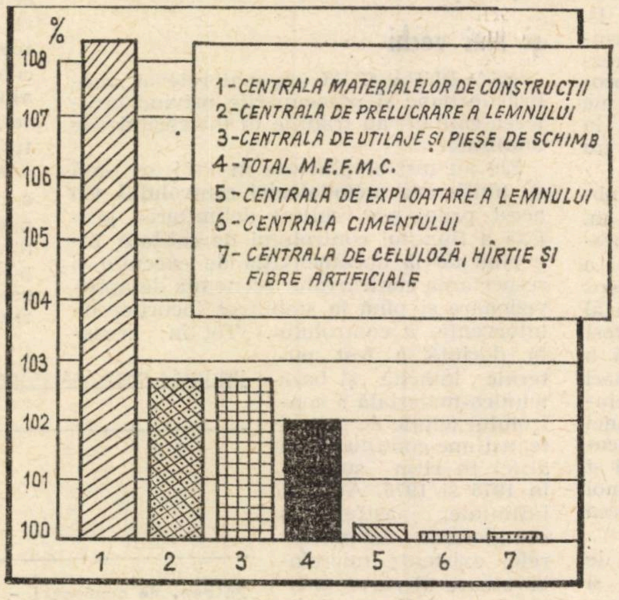

Realizarea planului privind cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă, pe luna ianuarie 1976 la Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții

În ACŢIUNEA de sporire a producţiei agricole: iniţiativă, mobilizare, responsabilitate

CONDUCEREA PARTIDULUI a stabilit în recenta şedinţă de lucru de la C. C. al P.C.R. un ansamblu de măsuri avînd ca scop mobilizarea tuturor forţelor şi valorificarea mai deplină a potenţialului material şi uman existent în judeţele ţării pentru ca lucrările din campania agricolă de primăvară să se desfăşoare în cele mai bune condiţii. Indicaţiile preţioase date cu acest prilej de către tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, *secretarul general al partidului, constituie şi pentru oamenii muncii din judeţul Ilfov un ajutor deosebit de preţios în realizarea sarcinilor stabilite în planul de dezvoltare economico-socială în profil teritorial pentru perioada 1976—1980 şi îndeosebi pentru desfăşurarea campaniei agricole din această primăvară în cele mai bune condiţii, din experienţa cărora am selecţionat unele aspecte.*

JUDEŢUL ILFOV, în economia căruia agricultura deţine o pondere însemnată, a obţinut în cincinalul încheiat rezultate remarcabile în creşterea producţiei vegetale şi animale. Astfel, valoarea producţiei globale agricole a crescut cu 40% din care la cereale cu 63%. La grîu creşterea a fost de 103%, la porumb de 45%, la soia de 109%, iar la sfecla de zahăr de 43%. De asemenea, ponderea zootehniei în totalul producţiei agricole a crescut simţitor, ajungînd în anul 1975 la 40%, din care peste 50% la I.A.S. şi circa 20% la C.A.P. Creşterea producţiilor vegetale şi animaliere a creat posibilitatea sporirii substanţiale a contribuţiei judeţului cu produse agricole la fondul de stat. Astfel, în anul 1975 s-au livrat mai mult decît în 1970 cu 217 000 t cereale, 39 400 t carne, 87 000 hl lapte de vacă, 234 milioane de ouă şi alte produse.

Cu toate că în unii ani, şi în mod deosebit în 1972 şi 1975, condiţiile climatice au fost nefavorabile, multe unităţi din agricultura de stat şi cooperatistă din judeţ au înregistrat rezultate remarcabile. Astfel, cooperativele agricole de producţie Gîrbovi şi Stupinele au obţinut, pentru producţiile mari la cultura porumbului, titlul de „Erou al muncii socialiste“, iar întreprinderile agricole de stat Afumaţi, Urziceni, Belciugatele şi Crevedia-Chirnogi, asociaţiile intercooperatiste Frumuşani şi Manasia, precum şi un număr de 15 cooperative agricole — „Ordinul muncii clasa I“, pentru producţiile deosebit de bune obţinute la grîu, porumb, soia, sfecla de zahăr, legume şi ouă.

În judeţul Ilfov, numărul de tractoare şi maşini agricole a sporit continuu, ajungînd la începutul acestui an la peste 7 300 tractoare fizice, 1 550 combine autopropulsate, 3 100 semănători şi multe alte maşini agricole, revenind în medie 83 ha încărcătură pe tractor fizic. La aceasta trebuie adăugat faptul că şi cantitatea de îngrăşăminte chimice a crescut de la 80 kg substanţă activă pe hectar în 1970, la 110 kg în anul 1975.

Buna pregătire a campaniei de primăvară — sarcină prioritară

SARCINILE DEOSEBITE care revin economiei judeţului Ilfov în actualul cincinal obligă la o organizare raţională, ştiinţifică a producţiei şi a muncii pentru punerea în valoare a întregului potenţial tehnic şi uman existent în judeţ, în fiecare unitate agricolă, potrivit exigenţelor impuse de cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice. Avînd în vedere sarcinile complexe care-i revin în domeniul agriculturii, Comitetul judeţean de partid a analizat, în spiritul indicaţiilor date de conducerea partidului, posibilităţile create de îmbunătăţirea organizării producţiei şi a muncii în unităţile agricole, stabilind un plan de măsuri menit să asigure desfăşurarea în cele mai bune condiţii a muncilor agricole din această primăvară, realizarea şi depăşirea indicatorilor de plan stabiliţi. Astfel, printre măsurile adoptate în vederea creşterii producţiei agricole amintim :

1 ASIGURAREA CALITĂŢII SEMINŢELOR, FACTOR DE SEAMĂ ÎN OBŢINEREA UNOR PRODUCŢII SPORITE LA HECTAR. Astfel, în acest an, se desfăşoară o amplă acţiune pentru **zonarea soiurilor** şi hibrizilor în vederea valorificării mai eficiente a potenţialului productiv al solului. În acest scop, ICCPT de la Fundulea urmează să acorde asistenţă tehnică unităţilor pentru a se asigura respectarea tehnologiilor pe loturile semincere şi la hibrizii noi introduşi în culturi.

2 ASIGURAREA CANTITĂŢILOR DE LEGUME PREVĂZUTE ÎN PLANUL PE 1976, ATÎT PENTRU APROVIZIONAREA POPULAŢIEI, CÎT ŞI PENTRU INDUSTRIALIZARE ŞI EXPORT. În acest scop, se vor cultiva 1 500 ha cu cartofi timpurii, din care 450 cu cartofi extratimpurii, precum şi 132 ha de varză timpurie ; vor fi folosite la întreaga capacitate răsadniţele, serele şi solariile pentru producerea răsadurilor. **Realizarea programului** stabilit în domeniul legumiculturii va asigura întreaga gamă sortimentală prevăzută în plan precum şi ritmicitatea livrării produselor, evitîndu-se în acest fel crearea golurilor în aprovizionarea populaţiei şi industriei alimentare.

3 SPORIREA POTENŢIALULUI PRODUCTIV AL PĂMÎNTULUI PRIN IRIGAŢII. Creşterea producţiei agricole este condiţionată, în măsură hotărîtoare, de **sporirea continuă a potenţialului productiv al pămîntului.**

La finele anului 1975 suprafaţa irigată pe judeţ era de 94 000 hectare, din care 40 000 hectare în sisteme mari, urmînd ca la sfîrşitul lunii mai 1976 suprafaţa să ajungă la 155 000 hectare din care 54 500 hectare în sisteme locale.

Din indicaţiile tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** secretarul general al partidului, s-a desprins cu pregnanţă faptul că nu există o preocupare susţinută din partea organelor locale de partid şi a conducerii unităţilor agricole pentru amenajarea unor suprafeţe cît mai mari, în sisteme locale de irigaţii. Iată de ce Comitetul judeţean de partid Ilfov a considerat că suprafaţa stabilită, care să fie amenajată în asemenea sisteme locale, este cu totul insuficientă. Planul de măsuri adoptat prevede ca pînă la sfîrşitul lunii mai a.c., în fiecare unitate să se studieze posibilitatea de a se extinde aceste suprafeţe, folosindu-se toate resursele de apă existente, inclusiv forarea de puţuri.

Pentru punerea în valoare a tuturor suprafeţelor amenajate pentru irigat, se vor organiza **acţiuni de masă pentru decolmatarea şi curăţirea canalelor, repararea utilajelor, pregătirea forţei de muncă necesare, asigurarea bazei materiale** în vederea obţinerii producţiei planificate. De asemenea, s-au preconizat măsuri eficiente pentru executarea şi consolidarea sistemelor de **indiguire** din zonele inundabile, mai ales acolo unde ani de-a rîndul au fost pricinuite mari pagube materiale unităţilor agricole şi cetăţenilor. Aceeaşi atenţie se va acorda eliminării **băltirilor**, existente pe suprafeţe destul de mari, în special în zonele de vest şi nord-vest ale judeţului.

Dezvoltarea rapidă a zootehniei

ÎN ACEST SECTOR important al agriculturii judeţului s-au obţinut rezultate pozitive. În primele două luni ale acestui an, sarcinile care reveneau I.A.S.-urilor şi C.A.P.-urilor la carne au fost realizate integral.

Se ştie că o condiţie esenţială pentru creşterea efectivelor de animale şi realizarea producţiilor planificate de carne şi lapte o constituie **asigurarea unei baze furajere corespunzătoare.** În acest scop, se preconizează o **îmbunătăţire a structurii culturilor furajere,** punîndu-se accent pe creşterea ponderii leguminoaselor perene şi extinderea suprafeţelor de pajişti semănate cu graminee de înaltă productivitate. În acelaşi timp, se vor lua măsuri pentru folosirea furajelor grosiere şi înnobilarea lor, mărirea suprafeţelor însămînţate cu culturi duble şi folosirea deplină a producţiei prin recoltarea, conservarea şi administrarea raţională a acesteia.

Prin planul de măsuri adoptat s-au trasat sarcini importante consiliilor populare, organelor agricole şi conducerilor unităţilor agricole pentru a acţiona cu răspundere în vederea asigurării realizării **planului de contractare** pe mai mulţi ani. Este necesar

Maria IONIȚĂ

(Continuare în pag. 32)

OPTIMIZAREA TRANSPORTURILOR PE CALEA FERATĂ ȘI LOCAȚIILE

OPTIMIZAREA activității desfășurate în transporturi, în general, și pe calea ferată, în special, reprezintă una din problemele de cea mai strictă actualitate pentru economia națională. Aceasta întrucît punerea de acord a cerințelor cu modalitățile de acoperire a lor cît mai eficientă contribuie la utilizarea rațională a fiecărui mijloc de transport.

Bucurîndu-se de o atenție deosebită din partea partidului și statului, sectorul transporturilor din țara noastră s-a dezvoltat și modernizat continuu, dispunînd în prezent de mijloace din cele mai moderne pentru transportul rapid și în condiții de siguranță a unui volum mereu crescînd de mărfuri și de persoane. Existența unor asemenea condiții tehnico-materiale presupune și măsuri adecvate pentru valorificarea cît mai eficientă a acestora și, în prim plan, satisfacerea optimă a cerințelor economiei naționale în plină dezvoltare. Pornind de la aceste imperative, am analizat activitatea desfășurată în cincinalul încheiat și în perioada ce a trecut din 1976, de **Regionala C. F. București**, una din cele mai reprezentative unități de acest gen din ramura transporturilor pe calea ferată, pentru a desprinde experiența acumulată, direcțiile de acțiune pentru valorificarea din plin a posibilităților ce le oferă optimizarea transportului de mărfuri.

O paletă bogată în realizări

REGIONALA C.F. BUCUREȘTI asigură transporturile de mărfuri și călători pe zone întinse, și anume : Dobrogea, municipiul București, județele Ilfov, Ialomița, Dîmbovița, Prahova și, în parte, Teleorman. Dispunînd de o bază tehnică puternică, avînd de rezolvat numeroase și complexe cerințe de transport ale unităților economice din raza sa de activitate, conducerea Regionalei a trecut încă din a doua jumătate a anului 1973 la aplicarea **optimizării transportului pe anumite tipuri de mărfuri**, în special materii prime și materiale de masă. Scopul urmărit : eliminarea transporturilor încrucișate, utilizarea judicioasă a parcului de vagoane și locomotive, reducerea cheltuielilor de circulație, evitarea imobilizărilor de vagoane etc. În acest sens, împreună cu coordonatorii de balanțe, ministere, centrale industriale, mari întreprinderi etc. Regionala a acționat pentru găsirea celor mai potrivite soluții, care să asigure optimizarea transporturilor, în sensul ca beneficiarii să fie satisfăcuți prompt atunci cînd au nevoie de vagoane pentru transportul mărfurilor, iar unitățile C.F.R. să poată utiliza cît mai rațional și eficient fiecare vagon și locomotivă.

Tabelul nr. 1 — Dinamica principalilor indicatori de plan ai Regionalei C.F. București pe anii 1970—1976

	1970=100	
Denumirea indicatorului	1975/ 1970 realizat	1976 1975 plan
Tone expediate	132,5	1o6,o
Tone nete km	128,3	1o6,4
Tone km convenționale	127,9	1o6,3
Rulaj	1oo,4	96,7
Incărcătură statică	1o5,2	1oo,7
Tonaj brut pe tren marfă	1o7,9	1o1,1
Viteza medie comercială tren marfă	128,2	1o2,4
P.M.Z x) marfă	1o1,7	1o9,2
P.M.Z. x) călători	1o8,7	1o1,1
% dieselizare	111,7	1oo,6
Consum specific comb. conv.global	71,1	xx
Productivitate	119,8	xx

***) P.M.Z. = parcurs mediu zîlnic.**

****) Datele pentru 1976 nu sînt comparabile cu 1975 datorită unor modificări în structura parcului de locomotive și a schimbării metodologiei de calculare a productivității muncii.**

Acționînd în baza programelor optimizate de transporturi, **în 1975 numărul sortimentelor transportate în aceste condiții a crescut la 96 față de 36 în 1974, volumul mărfurilor transportate sporind, în același interval, de la 84,8 milioane tone la 94,1 milioane tone, în condițiile reducerii distanței medii de transport cu 2 km.** Aceasta înseamnă, că, **în 1975, s-au economisit, datorită optimizării, peste 4 300 tone combustibil convențional.** Că acțiunea de optimizare a transporturilor (ea se va lărgi prin cuprinderea și celorlalte sortimente de mărfuri) se soldează cu rezultate bune, ne-o ilustrează, prin cifre grăitoare, tabelul nr. 1. Menționînd dinamica pozitivă a indicatorilor respectivi, trebuie remarcată, totodată, grija ce o acordă organele de specialitate însărcinate cu această acțiune pentru perfecționarea continuă a modului de întocmire și fundamentare a calculelor de optimizare. An de an, pe baza unor analize și îmbunătățiri aduse, au fost eliminate multe transporturi neraționale însumînd zeci de mii de tone kilometri, care ar fi condus la milioane de lei cheltuieli suplimentare de transport și la un consum de combustibil convențional estimat la cîteva mii de tone.

Progrese însemnate au fost înregistrate și în ce privește **extinderea tehnologiilor moderne de transport** (paletizare, containerizare), în direcția **perfecționării proceselor tehnologice de exploatare a parcului, în mecanizarea operațiunilor de încărcare-descărcare și manipulare a mărfurilor etc.** Firește, paleta realizărilor mai poate fi completată și cu alte date semnificative. Există, însă, alături de acestea, și o serie de neajunsuri, a căror existență contribuie la diminuarea nivelului realizărilor posibile de atins, datorită unor factori din afara unităților C.F.R. și uneori datorită direct lor. Despre ce anume este vorba ?

Ce factori determină unele neajunsuri

PENTRU CA ÎNTREGUL MECANISM al optimizării transportului să se poată desfășura „optim“ se impune respectarea riguroasă a cadrului de obligații stabilite, atît de cei ce pun la dispoziție mijloacele de transport, cît și de cei ce le utilizează sau beneficiază de ele. Din analiza efectuată a rezultat, din păcate, că la ambele părți se manifestă unele deficiențe care au, în ultimă instanță, o înrîurire negativă asupra rezultatelor economice. Dintre toate, cele ce se conturează a fi mai grave sînt **plata unor locații** care se ridică la zeci de milioane lei, în timp ce **un mare număr de vagoane staționează pe diferite linii ale întreprinderilor**, zile în șir, fără a fi încărcate sau descărcate.

În 1975, de pildă, s-au **vărsat la bugetul statului de către beneficiarii de transporturi de la Regionala București, peste 45 milioane lei drept locații, staționarea vagoanelor, peste timpii tarifari prevăzuți, ridicîndu-se la peste 61 000 ore.** De altfel, și în acest an continuă să apară unele neajunsuri în respectarea programelor optimizate de transport — lucru care afectează atît utilizarea rațională a parcului rulant, cît și transportul la timp al unor cantități importante de mărfuri. Ce factori principali determină o atare situație ?

- **Coordonatorii de balanță emit, după întocmirea programelor de optimizare, repartiții pentru destinații contrare acestora sau care depășesc distanța medie optimizată, fără să obțină în prealabil aprobarea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, minister care, alături de cel al Transporturilor, poartă răspunderea realizării întocmai a programelor de optimizare a transportului cu materii prime și materiale.** Astfel, în proiectele planurilor operative de transport ale lunii ianuarie 1976, ca urmare a verificării făcute de Centrul de calcul electronic al M.T.Tc., s-au depistat și scos din plan 58 338 tone mărfuri, care urmau să fie transportate

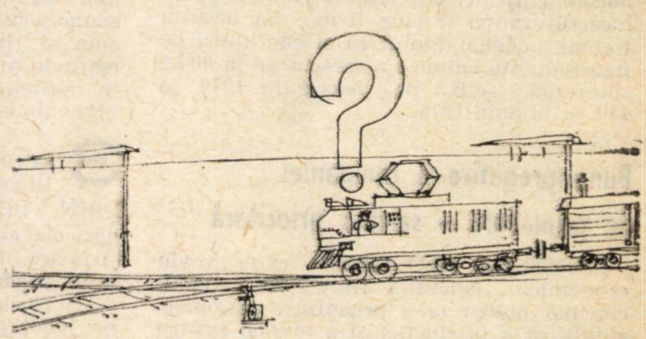

contrar optimizării, iar din proiectele de plan ale lunii februarie 15 340 tone. Asemenea cereri de transporturi s-au prezentat de către I.I.L. Medgidia la stația Capul Midia pentru 2 045 tone piatră spartă, de Fabrica de cărămizi Mamaia la stația Năvodari pentru 1 480 tone cărămizi, de Trustul de construcții al Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei la stația Zalhanoua pentru 7 900 tone nisip și pietriș etc.

Tabelul nr. 2 — Situația imobilizării de vagoane și locațiile plătite de unele întreprinderi

Unitatea	Imobilizări (11 luni 1975)		Locații	
	Vagoane	Vagoane ore	1974	11 luni din 1975
Intreprinderea "23 August"	4533	108773	1839040	3236190
Intreprinderea "Republica"	817	20015	281090	600460
Intreprinderea "Semănătoarea"	513	12315	898320	369460
Intreprinderea "Autobuzul"	497	11928	—	357840
Intreprinderea "Policolor"	937	122473	1656710	674200
Intreprinderea "Vulcan"	709	17015	627470	510440
Intreprinderea "Anticorosivul"	916	22002	722900	666020

● **Coordonatorii de balanță nu verifică din vreme programele de optimizare în vederea eliminării eventualelor erori privind repartizarea transporturilor cu cel mai rațional mijloc conform indicatorului distanțelor economice.** Întreprinderea de produse ceramice Urziceni (coordonator de balanță MEFMC), de pildă, prezintă în programul de transport optimizat pe C.F.R. cantități mari de cărămizi de argilă arsă pentru beneficiari din Ciorani (22 km), Grindu (21 km), Drăgănești Prahova (30 km), deși aceste transporturi sînt mai economice să fie efectuate (există condiții pentru aceasta) cu mijloace auto. La fel, balastiera Trustului de construcții al Consiliului popular al județului Ilfov a prevăzut în programul de transport optimizat pe C.F.R. expedierea de balast și nisip din stația C.F.R. Grădinari pentru Videle (25 km), Vîrteju (30 km), București Basarab (27 km), deși efectuarea lor (ținînd cont de distanțele reduse) este mai economică cu mijloacele de transport auto.

● **Întocmirea programelor de optimizare a transporturilor pentru unele mărfuri, înainte de încheierea contractelor economice.** Așa cum susțin unii beneficiari și chiar șefi de stații, nerespectarea transporturilor optimizate se datorează, în bună măsură, și practicii de a întocmi programele necesare înaintea perfectării contractelor economice dintre întreprinderi. Modificările ce survin pot fi corectate foarte greu în program, lucru care face să se deruleze unele activități care nu sînt necesare, cu consecințe, firește, bănești. În sistemul de legături, unitatea coordonatoare de balanțe materiale — MATMCGFF —M.T.Tc. ar trebui să intervină modalități elastice pentru modificarea unor prevederi stabilite inițial în cazul cînd acestea au o temeinică justificare. S-ar evita astfel unele neajunsuri, s-ar închide canalul prin care se irosesc însemnate sume de bani.

● **La imobilizările de vagoane au contribuit în parte și organele din stațiile Regionalei C.F. București, care au introdus la încărcare-descărcare un număr de vagoane cu mult mai mare decît cel prevăzut în planul de transport, depășind chiar coeficienții de neuniformitate stabiliți prin H.C.M. 425 din 1975.** Astfel, stația Berceni, de pildă, a introdus la „Danubiana“, pentru descărcare vagoane cu 480 tone mărfuri, respectiv, de 4 ori mai mult decît capacitatea de descărcare a întreprinderii. La fel a procedat și stația Ciorogîrla, care a introdus la IREMOAS de 2,2 ori mai multe mărfuri decît capacitatea de descărcare a beneficiarului, stația Vîrtejul care a introdus la Întreprinderea „Fulger“ și Fabrica de nutrețuri combinate de 2,9 ori și respectiv 2,1 ori mai multe vagoane cu mărfuri peste capacitatea beneficiarilor la descărcare etc. În toate aceste situații întreprinderile beneficiare au înregistrat „gîtuiri“ la operațiile de încărcare-descărcare, prelungind staționarea vagoanelor pe liniile de garare cu mult peste timpul prevăzut. S-a pierdut astfel o importantă cantitate de transport, care putea fi pusă la dispoziția altor beneficiari.

Este de neînțeles de ce unele unități nu-și organizează corespunzător liniile de garare și nu asigură mecanizarea operațiunilor de încărcare-descărcare, într-un cuvînt, întreaga activitate de transporturi, preferînd să plătească importante sume de bani drept penalizări și locații. Concepția ce persistă la unele cadre de decizie din întreprinderi, potrivit căreia **plata de penalizări nu duce de fapt decît la scoaterea unor valori din buzunarul unei unități socialiste și introducerea lor la alta, tot socialistă, că aceasta nu afectează cu nimic interesele economiei statului, este de-a dreptul dăunătoare.** În fapt, pe lîngă pagubele suferite de unitatea în cauză, locațiile pe care le plătește afectează costurile de producție cu consecințe directe asupra eficienței întregii activități economice ; apoi, se aduc daune serioase întreprinderii care asigură mijloacele de transport care nu poate să acopere nevoile economiei cu mijloace de transport, întrucît acestea sînt reținute pe linia de garare a unor beneficiari peste timpul legal stabilit.

Poate că, în unele cazuri, **penalizarea unităților care nu respectă programul optimizat de transport ar trebui transformată în sancționarea materială directă a așa-zișilor „vinovați“ fără vină.** S-ar ajunge astfel la imprimarea unui mai exigent spirit de răspundere în toate compartimentele vizate.

O cerință vitală: creșterea gradului de mecanizare și automatizare

ESTE ȘTIUT CĂ DACĂ MANIPULAREA MĂRFURILOR (ca parte inițială, intermediară și finală a procesului de transport) nu este mecanizată, se consumă un volum mare de muncă, se diminuează productivitatea și, implicit, se mărește costul transportului. **De modul de organizare, de metodele folosite pentru executarea operațiunilor de încărcare-descărcare depinde, folosirea rațională a fiecărui mijloc de transport** (locomotive, vagoane etc.). Atît timp cît în unele locuri se mai manifestă tendința de a considera manipularea ca o activitate secundară, fără a o mecaniza, costul ei majorează cu mai bine de 30—35% cheltuielile de transport normale.

Un studiu întreprins la sfîrșitul anului trecut pe **raza municipiului București** a reliefat faptul că **la 53 de întreprinderi cu linii industriale din cele 225 existente, indicele de mecanizare este necorespunzător, operațiile de încărcare-descărcare a mărfurilor executîndu-se manual** — parțial sau total. Dintre acestea, 35 linii au indice de mecanizare între 0—30%, 18 între 30—60%, iar restul de 172 de 60% (Întreprinderea „Izolatorul“ — 30%, Filatura Românească de bumbac — 47%, Fabrica de sticlă — 28% etc). Așa prezentîndu-se situația, s-a stabilit necesarul de utilaje și instalații pentru mecanizarea operațiilor de încărcare-descărcare, pentru ca în 1976 numărul unităților cu indici de mecanizare de peste 60% să sporească la 203. În schimb, un număr de 22 întreprinderi nu și-au prevăzut nimic în ce privește utilarea cu asemenea mijloace, cu toate că au o proporție de mecanizare sub 60%.

Un alt neajuns constatat a fost acela că, în multe locuri, fie că se **înregistrează întreruperi în funcționarea unor instalații de încărcare-descărcare** (ca urmare a neefectuării reviziilor sau a întreținerii lor necorespunzătoare), fie că **acestea nu sînt utilizate la întreaga lor capacitate.** La Întreprinderea „23 August“, de pildă, instalația de descărcare și transport a nisipului de turnătorie funcționează cu mult sub parametrii proiectați. Din această cauză, în unitatea respectivă se recurge la utilizarea de mijloace auto. La Întreprinderea de ulei „Muntenia“, o instalație de descărcare a florii-soarelui este utilizată zilnic doar 30% din capacitate. Ieșită din comun se prezintă situația de la Întreprinderea de articole de sticlă, unde platforma și instalația secundară pentru transportul nisipului, dată în exploatare de 2 ani, nu a fost utilizată de loc pînă acum.

Prelungirea perioadei de încărcare-descărcare a mărfurilor se explică și prin aceea că **nu peste tot se asigură forța de muncă necesară.** Cele mai mari deficite se înregistrează la personalul de manipulare (încărcători-descărcători) și la personalul calificat de manevră. O lipsă serioasă de personal pentru încărcare-descărcare a vagoanelor se resimte, îndeosebi, noaptea și în zilele de sărbători. Din această pricină Întreprinderea de mașini grele, „Semănătoarea“, „Autobuzul“, „Vulcan“ și altele nu asigură descărcarea curentă a vagoanelor, înregistrînd mari imobilizări. Aceste neajunsuri, ca și multe altele, au determinat ca, în 1975, o serie de întreprinderi din Capitală să imobilizeze un număr mare de vagoane și să plătească sume importante drept locații (tabelul nr. 2). Este totodată necesar să menționăm că, **în 1975, Regionala C. F. București a pierdut din cauza imobilizărilor**

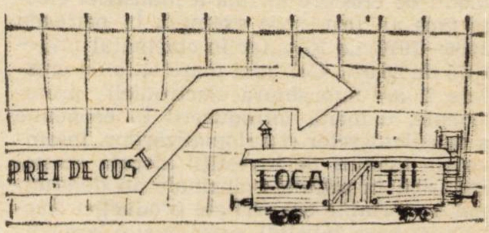

V. BOESCU
L. ȚINTEA

Desene de **CIK DAMADIAN**

(Continuare în pag. 10)

REVOLUȚIA ȘTIINȚIFICĂ-TEHNICĂ ȘI ELECTRONICA

ESENȚA revoluției științifice și tehnice contemporane este determinată de automatizare, iar centrul de greutate al automaticii și informaticii îl reprezintă astăzi calculatoarele electronice, în ultimă instanță electronica și componentele electronice. Alături de automatică și informatică, electronica este un domeniu care utilizează procesele fizice ca suport al informației. Dacă mecanica, electrotehnica, tehnica nucleară sînt tehnici ale forței pe care societatea o desfășoară în scopuri productive, iar chimia și metalurgia pot fi privite ca tehnici ale substanței, trebuie arătat că automatica și informatica sînt tehnici aparte ale informației devenită materie primă în procese tehnologice de un gen nou. Funcția de amplificare, funcțiile logice, funcțiile de detecție, modulație etc. sînt în acest din urmă caz esențiale, iar tehnologia acestor discipline stă în primul rînd în modul de îmbinare a funcțiilor amintite. La baza cerințelor funcționale stau dispozitivele fizice concrete, generațiile de componente și aparate electronice, mediile de transmisie. Tehnologia fabricației acestora din urmă este într-adevăr aceea a substanțelor, a chimiei și metalurgiei și a construcțiilor de mașini, dar tehnologia funcționării lor este proprie, derivată din concepte specifice.

Electronica, automatica și informatica devin, sub impactul revoluției științifice și tehnice, adevărate prelungiri ale sistemului nervos al omului, fragmente ale sistemului nervos al societății. Desigur, apropierea de biologie reprezintă viitorul electronicii, noua sa etapă revoluționară.

Cert însă rămîne faptul că electronica reprezintă o industrie de o deosebită importanță pentru făurirea economiei moderne. Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd ca electronica și electrotehnica să dețină în 1980 — în industria românească — peste 20% din totalul construcțiilor de mașini, asigurîndu-se creșterea rapidă a producției de mijloace de automatizare, ale tehnicii de calcul, echipamente de electronică industrială, medicală, aparatură științifică ș.a.

● Cum este pregătită realizarea acestor sarcini importante? ● Care sînt problemele ce apar și cum pot fi ele soluționate? ● Ce relevă unele comparații internaționale? ● Care sînt tendințele dezvoltării electronicii și evoluțiile necesare într-o perspectivă mai largă? Acestea sînt întrebările la care își propune să răspundă analiza prezentată în continuare.

Caracteristica nr. 1 — ritmurile înalte

DEZVOLTAREA electronicii în țara noastră a fost marcată, începînd din anul 1966, prin **ritmuri înalte de creștere**, rod al eforturilor însemnate ale muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor și oamenilor de știință din acest domeniu, a conducerii de partid și de stat care a inițiat, urmărit și sprijinit procesul de dezvoltare accelerată a acestei ramuri a economiei. Ritmurile medii de creștere anuală a industriei electronice au fost, spre exemplu în perioada 1966—1970, de 23%, iar în cincinalul 1971—1975 de 26,8%. Cel mai mare ritm de creștere îl are subramura electronicii profesionale, datorită introducerii în economie a calculatoarelor și automatizărilor. Însemnatele fonduri de investiții alocate acestei industrii în ultimele cincinale au determinat importante creșteri ale producției electronicii (vezi tabelul), precum și o largă diversificare. Față de anul 1966, situația țării noastre în raport cu alte state, din punct de vedere al gamei componentelor electronice realizate, s-a îmbunătățit substanțial în numai 10 ani (graficul nr. 1). Ilustrativă pentru progresele realizate este dinamica producției de calculatoare [1]) în țara noastră (graficul nr. 2).

Funcționează astăzi peste 20 de întreprinderi în domeniul electronicii și automaticii, iar în întreg sectorul electronic și electrotehnic un număr de peste 40 de întreprinderi. În perioada 1976—1980 se prevede înființarea altor întreprinderi noi în domeniile electronicii și automaticii.

Cu toate progresele considerabile realizate față de trecut, trebuie însă arătat că mai avem de recuperat un decalaj, care trebuie atent analizat, față de nivelul țărilor avansate în ceea ce privește dotarea cu radioreceptoare, televizoare, telefoane, tehnică de calcul etc. O asemenea situație se cere operativ soluționată, dat fiind că **electronica a devenit — pe plan mondial — una din industriile de primă importanță ale societății moderne.** În țările puternic dezvoltate din punct de vedere industrial, producția electronică este foarte diversificată, fiind destinată satisfacerii celor mai variate nevoi ale economiei și societății.

PARTICULARITĂȚI SPECIFICE DEZVOLTĂRII ÎN INDUSTRIA ELECTRONICĂ:

- **pentru producția de aparate electronice valoarea investițiilor raportată la valoarea producției este mai mică decît în alte ramuri ale industriei;**
- **eficiența producției de componente electronice, la care investițiile sînt mai mari, trebuie judecată pe ansamblul activității „componente plus aparate";**
- **consumul de materie primă ca și consumul de energie în industria electronică este mai redus decît în alte industrii. Valoarea materialelor este mai mare, calitatea și puritatea acestora trebuind să satisfacă cerințe extrem de riguroase, care depășesc uneori condițiile industriei farmaceutice. Diversitatea materialelor este de asemenea mult mai mare decît în alte industrii, ceea ce amplifică și activitățile financiar-contabile și administrative;**
- **calificarea lucrătorilor din industria electronică este în medie mai ridicată, procentul de ingineri și tehnicieni este mai mare decît în alte ramuri ale industriei. Dezvoltarea industriei electronice absoarbe o parte însemnată de forță de muncă feminină (50—75%) avînd în vedere caracterul muncii.**

Dezvoltarea industriei electronice pe plan mondial poate fi ilustrată prin mărirea continuă a ponderii electronicii în produsul național brut al statelor dezvoltate industrial. În Japonia, creșterea medie anuală a industriei electronice a fost de 24% în perioada 1957—1967 față de o creștere medie anuală a produsului național brut de aproape 15%. Semnificativă este și creșterea accelerată a cheltuielilor pentru informatică, ramură strîns legată de electronică. Producția mondială de aparate și echipamente electronice este apreciată, la nivelul anului 1976, la circa 100 miliarde de dolari. Prognoza pentru anul 2000 estimează o producție mondială de cca. 450 miliarde de dolari.

O dezvoltare pe coordonatele progresului

PENTRU EVIDENȚIEREA celor mai eficiente căi ale dezvoltării în perspectivă a industriei electronice, apare ca o evidentă necesitate **analiza caracteristicilor actuale** ale evoluției sale.

1 Electronica a fost revoluționată în anul 1948, odată cu apariția tranzistorului din germaniu. A urmat apoi tranzistorul și circuitul integrat din siliciu, pentru ca în continuare să asistăm la o integrare din ce în ce mai largă, de la cîteva zeci de componente echivalente la sute, mii, îndreptîndu-ne către 100.000 de componente echivalente pe centimetrul pătrat de plachetă de siliciu, iar în perspectivă mai îndepărtată, către o „densitate" de un milion de asemenea componente.

Siliciul este substanța **care predomină astăzi în electronică** și probabil că această predominanță va continua, după părerile specialiștilor, încă cel puțin 20—30 de ani. Astăzi, în domeniul dispozitivelor cu siliciu, dispunem în țară de tehnologia industrială de fabricare a circuitelor integrate bipolare de tip TTL, cu posibilități de realizare a circuitelor integrate la scară medie (cîteva sute de componente echivalen-

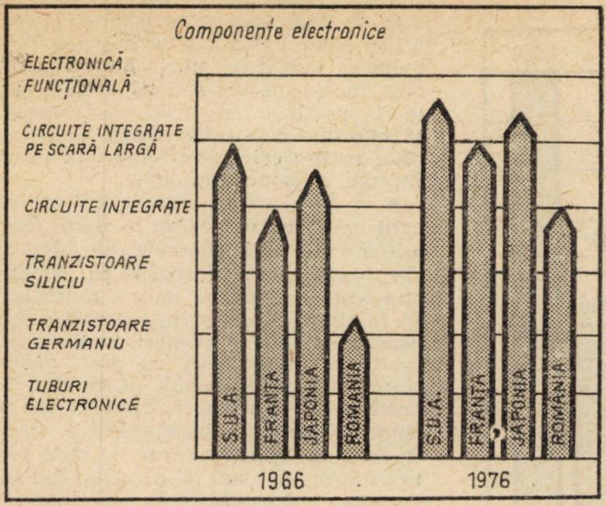

Graficul nr. 1. **Dinamica diversificării producției de componente electronice în unele țări.**

te pentru un circuit). În ceea ce privește tehnologia MOS (structuri metal-oxid-semiconductor), ea a fost dezvoltată într-o anumită măsură prin efort propriu, realizîndu-se pînă în prezent, în limita utilajelor disponibile, în condiții de laborator, tranzistoare, circuite logice ș.a.

În domeniul circuitelor integrate, cele două mari direcții de evoluție le constituie astăzi **memoriile semiconductoare** și **microprocesoarele.** Trebuie să avem în vedere în acest domeniu faptul că se pregătește — pe plan mondial — lansarea de elemente de memorie de 16 kilobiți și în perspectivă se vizează elemente de 64 kilobiți. În domeniul microprocesoarelor se fabrică pe plan mondial dispozitive cu cuvinte de 4, 8 și 16 biți.

Evoluția electronicii depinde de tehnologia siliciului, de posibilitățile tehnologice de creștere ale gradului de integrare, de transformarea unor aparate în componente electronice. Din acest motiv **începe să dispară diferența dintre furnizorii de componente electronice și producătorii de aparate,** deoarece primii încep să fabrice aparate, iar ceilalți își produc singuri componentele. Siliciul pătrunde și în domeniul telefoniei, încep să se dezvolte centrale electronice automate cu dispozitive semiconductoare în locul releelor electromecanice. În Franța se prevede că jumătate din centralele telefonice care vor apărea pînă în anul 1980 vor fi electronice. Electronica pătrunde în domeniul automobilelor electrice (aprindere, injecție, radar), al ceasurilor, în bunurile de larg consum (aspiratoare, mașini de spălat).

În ultimii ani au apărut microprocesoarele electronice, mici unități de calcul electronic realizate într-o singură piesă, care vor deveni piese componente ale unor clase noi de aparate cu putere de calcul încorporată.

2 O altă direcție în care a evoluat electronica este aceea a **extinderii numărului de canale pentru transmiterea semnalelor prin utilizarea unor frecvențe tot mai ridicate, pînă la utilizarea luminii.** De la cablurile cu 36 convorbiri telefonice simultane din 1950, s-a ajuns la cîteva mii de canale telefonice simultan, prin utilizarea microundelor, și ne așteptăm la zeci de mii de canale simultan realizate în perspectivă, cu ajutorul luminii. Este cazul aici să amintim că Augustin Maior, inginer, profesor de fizică la Universitatea din Cluj, a avut în premieră, în anul 1905, ideea telefoniei multiple cu curenți purtători, idee fundamentală pentru întreaga dezvoltare a telecomunicațiilor și radiocomunicațiilor moderne.

Principalele dispozitive ale telecomunicațiilor moderne devin tranzistoarele, dar și tipurile neconvenționale de dispozitive semiconductoare, laserul, fibrele optice etc. În aceste domenii s-au obținut realizări bune și în țara noastră. Cu toate rezultatele dobîndite, trebuie semnalat faptul că mai există importante rezerve localizate în special în dezvoltarea tehnicii microundelor, a circuitelor optice integrate etc.

3 **Generalizarea procedeelor și transmisiilor digitale** (numerice) reprezintă de asemenea o altă linie de evoluție. Tehnica numerică s-a dezvoltat datorită calculatoarelor electronice dar ea s-a impus în general în automatizări, instrumente electronice de măsură, cuprinzînd și domeniul transmisiilor. „Inima“ acestor sisteme o constituie minicalculatorul sau microcalculatorul electronic, dar în unele cazuri însuși aparatul de măsură poate să conțină un microprocesor. **Are loc un fenomen de cuplare strînsă între calculatoare și comunicații,** care va marca pentru mulți ani evoluția electronicii.

Puterea de calcul locală cu ajutorul microcalculatoarelor și minicalculatoarelor, realizarea de terminale cu inteligență calculatorie este una din tendințele care cresc tot mai mult în importanță. Practic, tendința în calculul electronic de amploare pare să nu fie către supercalculatoare, ci către sisteme de calcul cu echipamente de prelucrare distribuite.

4 O problemă importantă o constituie și **evoluția dispozitivelor opto-electronice,** a unor noi sisteme de captare și redare a imaginilor. În cadrul lor, panourile de imagine capătă o importanță tot mai mare, datorită televiziunii și în general ca elemente esențiale ale interacțiunii dintre om și sisteme tehnice. În acest sens, se dezvoltă o teorie specifică a prelucrării imaginilor și se preconizează ca în viitor comunicarea om-sistem prin panouri de imagine să depășească realizările prezentului prin asigurarea posibilității calculatoarelor de a rezolva și probleme care nu sînt precis formulate. Va trebui să se obțină un mod nou de comunicare, care să combine imaginile de pe panou și gîndirea omului, pentru a extinde proprietățile creatoare ale acestuia din urmă.

Dinamica dezvoltării industriei electronice în România (în %)

	1960	1965	1970	1975
Producția globală a industriei electronice	100	600	1 700	5 550
Producția globală a industriei electronice și electrotehnice	100	300	857	2 607
Producția globală industrială	100	199	353	633
Ponderea industriei electronice în producția globală industrială	0,3	0,73	1,14	2,06

Dintre tipurile de panouri de imagine cunoscute — tuburi catodice, panouri cu plasmă, cu diode luminiscente și din cristale lichide — specialiștii apreciază că tuburile catodice vor predomina încă zece ani și poate chiar mai mult în competiția cu celelalte tipuri noi, avînd în vedere că nici unul nu se impune în totalitate în prezent în fața celorlalte.

Electronica fundamentală — o simplă evoluție?

PROBLEMELE anterior analizate privesc evoluțiile înregistrate într-o multitudine de domenii ale electronicii. Ele reflectă o anumită saturație a posibilităților de revoluționare științifică a domeniului electronicii pe calea fizicii corpului solid. Care sînt însă „resursele“ mai puțin utilizate ale dezvoltării în acest domeniu ?

Unda electromagnetică, dioda cu vid, tranzistorul și laserul constituie marile „momente“ ale electronicii. Dintre acestea, laserul nu și-a desfășurat încă toate potențialitățile.

Există păreri că **electronica a trecut oarecum definitiv din epoca revoluționară în epoca evoluționară[2]).** Este adevărat că nu se exclude apariția unor lucrări excepționale, dar tendința este considerată caracteristic evoluționară. Sînt și păreri contrare, că tot ceea ce a trăit electronica pînă acum este numai prologul ei[3]), întrucît electronica va rămîne una din cele mai importante tehnologii ale civilizației moderne. Cei care se gîndesc la evoluție, se referă la apariția calculatoarelor electro-

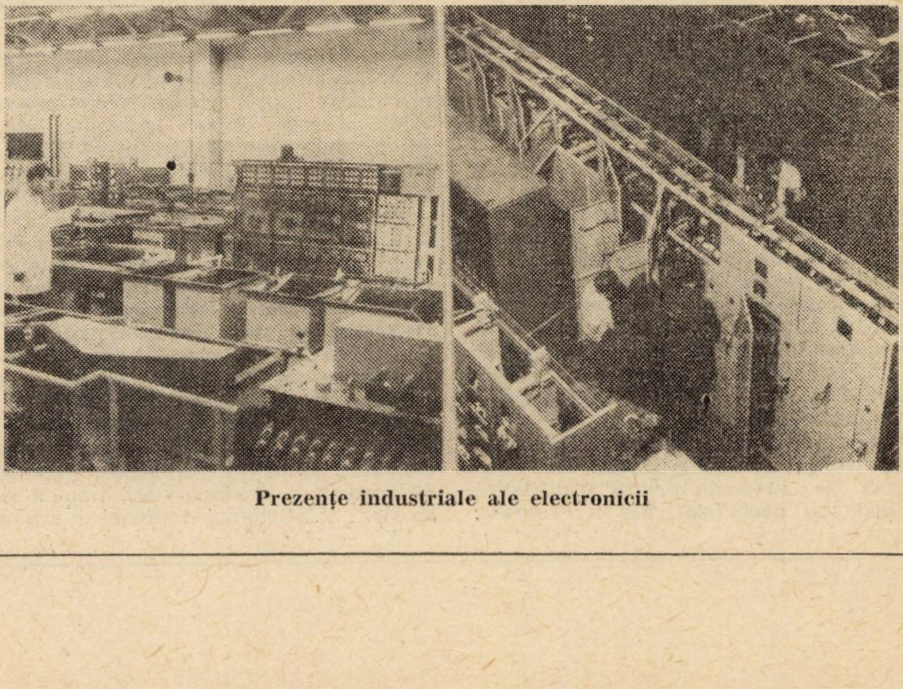

Prezențe industriale ale electronicii

nice din generația a 4-a, la memorii semiconductoare și schimbarea arhitecturii sistemelor de calcul, la minicalculatoare și microprocesoare, la lectura optică de caractere și ieșiri pe microfilm etc., în general la evoluția prin tehnică digitală (numerică) a electronicii. Cei care se gîndesc la noi schimbări cu caracter revoluționar se referă la laser, prelucrări optice și holografie, la legătura electronicii cu biochimia și biofizica, la creșterea de țesuturi vii cu funcții electronice, la materiale cu proprietăți noi, revoluționare.

Această electronică „revoluționară“ pe care o cred pe deplin posibilă, o vom denumi **electronică funcțională.** Termenul de electronică funcțională, generat aproape odată cu apariția microelectronicii și electronicii integrate4), începe să marcheze trecerea electronicii într-o etapă nouă. Asupra acestei etape merită să reflectăm nu numai pentru a evalua posibilitățile electronicii de a se reînnoi, fapt dovedit în mod elocvent și pînă acum, dar mai ales pentru a găsi noi aplicații ale acestui domeniu pentru om și societate.

Electronica funcțională, prin dispozitivele cuplate cu sarcină și dispozitivele cu undă acustică de suprafață, pentru a cita numai cele mai importante dispozitive funcționale actuale, a și început să se nască. Dar dacă electronica are o lege de dezvoltare, după cum se pare (electronica tubului electronic satisfăcînd transmiterea informației, electronica tranzistorului și circuitului integrat satisfăcînd prelucrări automate ale informației, dar ambele satisfăcînd numai universul informațional extern), atunci electronica funcțională trebuie probabil să-și găsească rolul firesc prin pătrunderea sub o anumită formă în universul informațional intern al omului. Plecînd de la tendințele dispozitivelor funcționale care încep să apară, electronica funcțională tinde să definească clase noi de dispozitive, să caute realizabilitatea lor fizică, mergînd înspre acele dispozitive (hard și soft) care să permită pătrunderea amintită. Deci problema de sistem a electronicii funcționale este aceea a **unui nou cuplaj informațional cu creierul uman,** cu dispozitive și metode care pot fi îndrumate să evolueze în acest scop.

Prioritățile perspectivei

DIN CELE PREZENTATE rezultă că pentru dezvoltarea electronicii este nevoie de o politică economică, științifică și tehnică în domeniul electronicii, specifică fiecărei țări, ținînd cont de condițiile economice, dar și de rolul de purtător de progres tehnic al acestei industrii în toate domeniile de activitate. La dimensiunile țării noastre trebuie avute în vedere cîteva aspecte esențiale.

Graficul nr. 2

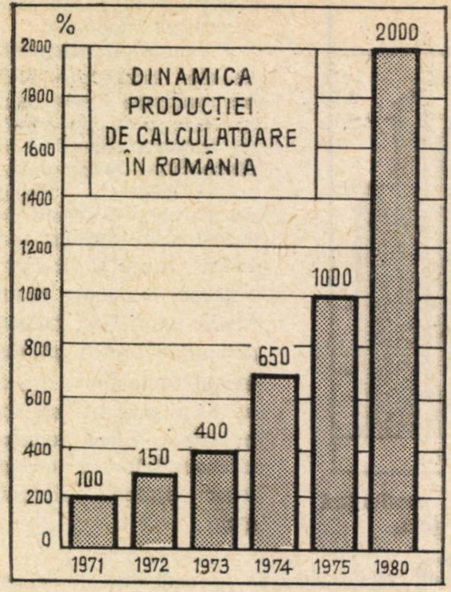

- Plecînd de la faptul că cerințele automatizării, ale conducerii cu ajutorul informaticii, ale aparaturii științifice electronice în toate domeniile cercetării, ale aparaturii de măsură și control, reclamă o varietate de produse electronice, pentru ca acestea să poată fi introduse în cantitatea necesară, este nevoie de o reducere substanțială a prețului aparatelor electronice profesionale. Fără **o politică de prețuri specifică,** ținînd cont de caracteristicile prețurilor produselor electronice, de modul lor de evoluție pe plan mondial, nu se poate susține din punct de vedere economic înflorirea industriei electronice.
- În al doilea rînd economia industriei electronice cred că trebuie privită într-o optică complexă :

a) pentru anumite tipuri de fabricații și întreprinderi, eficiența economică trebuie asigurată, în sine, pe fabricația sau întreprinderea respectivă ;

b) pentru o serie de produse și componente, eficiența ar trebui urmărită pe ansamblul fabricației materiale — componente — aparate, deci nu numai în raport cu o singură întreprindere, ci pe un ansamblu de întreprinderi ;

c) pentru anumite aparate complexe, eficiența să fie urmărită ținînd cont și de utilizarea acestora în sisteme sociotehnice sau în sistemele de mai mare amploare, la scară națională.

A nu face o asemenea separație, după o fundamentare întemeiată, înseamnă a nu crea de fapt cadrul propriu, natural, stabilirii unei politici adecvate privind dezvoltarea industriei electronice. Din nefericire, nu s-a dezvoltat încă o teorie economică specifică industriei electronice, care să exprime cantitativ efortul ei de antrenare asupra celorlalte ramuri în contextul întregii economii naționale.

- În fine, un alt considerent ce trebuie avut mai mult în vedere în stabilirea unor viitoare direcții concrete ale dezvoltării electronicii poate fi regăsit în următoarea observație : „Ceea ce merită semnalat este că în timp ce industria bunurilor de larg consum implică serii mari pentru a fi rentabilă și competitivă ca preț, aparatura electronică profesională pune alături atît produse de serii mari (calculatoare, echipamente pentru telecomunicații), cît și serii mici sau chiar unicate, la care competitivitatea este dată de precizia, finețea, siguranța cu care aparatele îndeplinesc funcțiile.

Aceasta a făcut ca numărul țărilor care realizează un export remarcabil de echipament electronic cu cele mai diferite destinații să fie mult mai mare decît al acelora care contează ca mari producători. Astfel, țări mici ca Olanda, Elveția, Danemarca sau mijlocii ca Italia, Austria ș.a., deși intrate mai tîrziu în competiție pe piața internațională, sînt titulare ale producției anumitor echipamente. Spre exemplu, Elveția este specializată în producția de mașini-unelte cu comandă-program, Danemarca în aparatură electronică de laborator, Austria în instalații de sonorizare, Italia în echipament electronic de măsură și control și bunuri de larg consum ș.a.m.d.“ 5)

ELECTRONICA, AUTOMATICA ȘI INFORMATICA devin instrumente vitale, puternice ale societății moderne, utilizarea lor fiind posibilă numai printr-o industrie națională de aparate specifice și o participare corespunzătoare la diviziunea internațională a muncii în acest domeniu.

Cincinalul revoluției științifice și tehnice va amplifica considerabil realizările prezentului, reprezentînd o contribuție prețioasă la consolidarea economiei moderne românești, proces cu implicații directe în ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc.

Mihai DRĂGĂNESCU

---

1) S. Segal : Industria de calculatoare in pas cu tendințele moderne, „Viața economică“, 26 aprilie 1974.

2) Vezi „Electronics“, 5 ianuarie 1974.

3) D. G. Fink : For electronics the past is prologue. Spectrum I.E.E.E., 1972, January.

4) Ed. Keonjion E. : Microelectronics, Mc. Graw Hill, New York, 1963.

5) Dr. ing. Nona Millea : Industria electronică, C.N.S.T., 1973.

OPTIMIZAREA TRANSPORTURILOR

(Urmare din pag. 7)

respective, peste 2 100 vagoane zilnic, mijloace importante care puteau fi folosite pentru transportul altor mărfuri.

Referindu-ne la timpul de staționare a vagoanelor peste termenul fixat, se poate aprecia că el putea fi simțitor redus dacă întreprinderile beneficiare, în totalitatea lor, foloseau **paletizarea** sau **pachetizarea mărfurilor,** sau dacă utilizau sistemul acesta într-o proporție mai ridicată. Sînt încă întreprinderi ca, de pildă, Combinatul de cauciuc Jilava și altele, ale căror mărfuri se pretează pentru transportul paletizat sau pachetizat, dar nu folosesc aceste sisteme de transport modern, mulțumindu-se cu practicile tradiționale, cu efectuarea unui volum ridicat de cheltuieli neeconomicoase. În lumina indicațiilor date de Congresul al XI-lea al P.C.R. privind promovarea progresului tehnic în toate domeniile de activitate este imperios necesar ca unitățile productive, de depozitare, de transport și desfacere să treacă neîntîrziat la **adoptarea unor sisteme de manipulare care, pe de o parte, să asigure o productivitate sporită, respectiv un cost minim, iar pe de altă parte, să înlocuiască munca fizică.**

Concomitent se impun **măsuri pentru continua modernizare a proceselor de prelucrare a trenurilor.** Mecanizarea și automanizarea triajelor de cale ferate constituie unul din mijloacele importante de creștere a productivității muncii și de sporire a eficienței economice, deoarece **prin mecanizări și automatizări se reduc substanțial timpii tehnologici de descompunere-compunere a trenurilor și, implicit, crește viteza de deplasare a mărfurilor, sporește securitatea și integritatea materialului rulant.**

★

AȘADAR, sînt numeroase motive pentru care atît furnizorii de mijloace de transport, cît și beneficiarii lor să mediteze, să găsească noi și cît mai bune soluții pentru a înlătura toate acele neajunsuri care se „cîntăresc“ în bani, pe seama colectivității, a întregii noastre societăți. Optimizarea „optimă“ a organizării transportului pe calea ferată în adevăratul înțeles al cuvîntului ar avea o urmare pozitivă atît pentru fiecare din factorii implicați cît și pentru întreaga noastră economie națională.

carnetul consumatorului

PRODUSE NOI... PRODUSE NOI... PRODUSE NOI...

Mobilier de grădină

Complast

(Str. Smîrdan nr. 18)

Magazinul „Complast“ — unitate de prezentare și desfacere din cadrul CIPCMP, vă oferă într-o simbioză de estetic și funcțional cele mai noi realizări, din care vă recomandăm : **„Mobilier de grădină“** — compus din : Fotolii 250 lei buc. (1.) ; Măsuță rotundă 219 lei (2.) ; Scăunele pentru copii 81,50 lei (3.) ; Balansoar 167,50 lei. (4.)

Executate de „Întreprinderea de mase plastice — Buzău“, din polietilenă sintetizată, aceste produse se caracterizează prin rezistență sporită atît la solicitări mecanice, variații mari și brușce de temperatură, cît și față de acțiunea biodegradanților din mediul ambiant în diferite condiții climaterice.

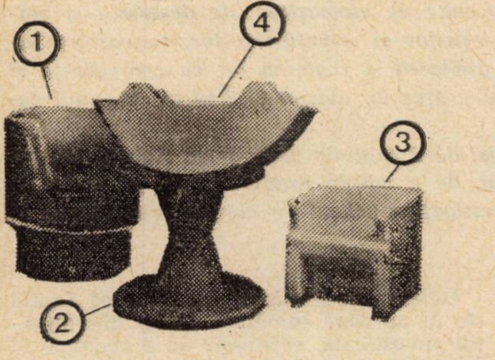

Detergenţi

- Întreprinderea de detergenţi Timişoara a livrat pieţei noul produs „CRISTAL“ pentru geamuri, cristale și sticlărie, caracterizat prin eficiență sporită față de produsele similare anterioare. Deci economie de efort și timp !

(Preț 5,10 lei — 430 gr.).

- Aceeași întreprindere livrează spre desfacere și „PRETIM“ (detergent cu adaos de enzime, pentru înmuierea rufelor, bun pentru orice articol textil cu excepția lînii și a mătăsii).

pretim
pretim

(Preț 4,15 lei — 500 gr).

Televizoare

„Electronica“ (Bd. Magheru nr. 32).

TELEVIZORUL „DIAMANT E“.

Diagonală 61 cm.

Noutatea constă în selectorul de canale ce permite memorizarea selectării dat fiind că agregatul de control este prevăzut cu scală de afișaj pe mai multe benzi ce pot asigura prereglajului. Două din benzi sînt pentru canalele cuprinse în intervalul 1—5, iar trei dintre ele sînt prevăzute cu cuplaj electronic pentru canalele în intervalul 6—12. Cea de-a șasea bandă este destinată recepției emisiunilor de la stațiile de ultraînaltă frecvență (U.I.F.) Preț 3 550 lei.

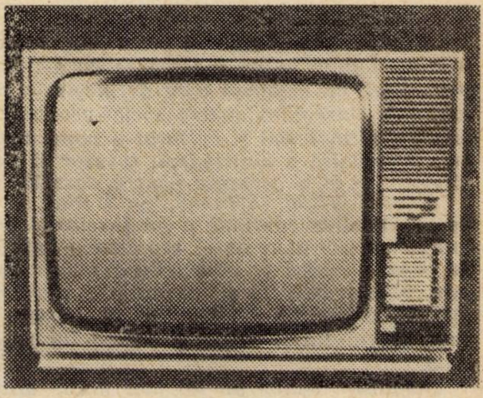

Discuri

ELECTRECORD — un nume prestigios care ține să-și onoreze cartea de vizită.

Noutăți de ultimă oră la Magazinul „Muzica“ — Cal. Victoriei nr. 41 : **Discuri didactice :**

- „Tricolorul“ — disc de 30 cm — 20 lei — piese corale patriotice, înregistrate de Corul de copii al Radioteleviziunii.
- „Singur pe lume“ — de Hector Malot ∅ 30 cm — preț : 20 lei — Dramatizarea de Anda Boldur. Menționăm remarcabila interpretare a regretatei Silvia Chicoș în rolul Remi.
- În ciclul „Personalități de seamă ale culturii românești“ salutăm apariția omagialului „George Călinescu“ (∅ 30, 20 lei).

Discuri de muzică simfonică

- Mozart : Concert pentru corn și orchestră N2, I3 și 4. Interpretează orchestra „Camerata“ a conservatorului „Ciprian Porumbescu“ — dirijor și solist Paul Stoica (∅ 30, 28 lei).
- Dinu Lipatti : „Șătrarii“ — suită simfonică — Simfonia concertantă pentru două piane și orchestră. Soliști : Sofia Cosma și Corneliu Gheorghiu ; dirijor : Emil Simon. (∅30, 28 lei).

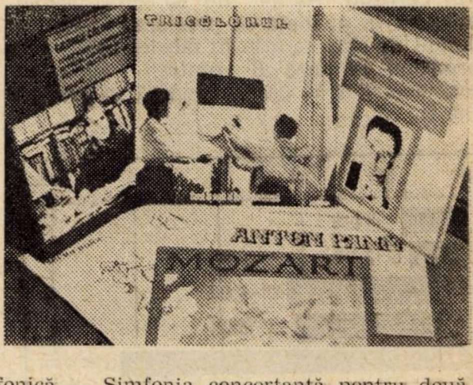

Ideală, dar nu există

Cu mai bine de un an în urmă era criticat sloganul publicitar „Băutura ideală este apa minerală“ ca fiind mult prea general față de variatele noastre sortimente de „ape“. A convins oare acest slogan pe consumatori să asalteze izvoarele naturale ?

Un fapt este supărător : „prețioasa“ licoare „ideală“ se găsește din ce în ce mai greu. Dacă aprovizionarea sticlelor pentru îmbuteliere nu mai constituie azi o problemă (se produc numai în București 200—300 000 de sticle pe zi), dacă pentru transportul ei au fost proiectate containere speciale, dacă desfacerea este asigurată prin magazine specializate — avem deja cîteva în București —, dacă izvoare există berechet, ce putea să zdruncine acest lanț perfect organizat ?

Astăzi sticle, mîine pungi...

Parcă-i un făcut ! Cînd mergi cu sticlele goale, gestionarul de la „lactate“ îți oferă pungi pline cu lapte. Pungile pline nu mai încap în sacoșa cu sticle goale și-i un adevărat chin să le transporți acasă. Cînd mergi fără sticle goale, la „lactate“ găsești numai sticle pline și, precum se știe, fără sticle goale nu poți lua sticle pline. Deci, mai trebuie să faci un drum pînă acasă.

Și toate astea pentru faptul că întreprinderile care se ocupă cu desfacerea produselor lactate din Sibiu, Alba Iulia și din alte localități nu rezolvă o problemă atît de simplă : să trimită la centre în fiecare zi și pungi și sticle. Sau o altă soluție poate mai simplă : să fie profilate unele centre numai pentru sticle și altele numai pentru pungi. Ca să nu mai existe dilema zilnică : să iau sticlele, să nu le iau ?

ANCHETA „R. E.“

PRODUSELE NOI ÎN SISTEMUL DEZVOLTĂRII (I)

— Opinia a 100 de directori de întreprinderi industriale privind factorii de accelerare ai ritmului înnoirii produselor —

A PORNI în abordarea oricărei teme economice — și nu numai economice — cu încercarea de a-i surprinde corelațiile cu obiectivul, cu criteriul care definește în cel mai înalt grad finalitatea întregului sistem social-economic — creșterea nivelului de trai material și cultural a poporului — constituie nu numai o premisă a cuprinderii tuturor și adevăratelor sale semnificații, ci și o garanție pentru corecta lor interpretare.

Privind astfel lucrurile, va trebui să recunoaștem ca inovarea, *înnoirea continuă a produselor și tehnologiilor, a tuturor componentelor sistemului economico-social constituie o condiție de bază a realizării obiectivului menționat, reprezintă factorul care, la aceeași rată de acumulare, deci la același* efort investițional, *diferențiază ritmurile de creștere a economiilor naționale, conținutul și calitatea întregului proces de dezvoltare socială.*

Dispunem astăzi de tot mai multe dovezi ce vin să confirme justețea tezei conform căreia, în lumea contemporană, principala *bogăție a oricărei țări, a oricărei națiuni, nu mai este reprezentată nici de resursele naturale, nici de capacitatea productivă propriu-zisă a forței de muncă, ci de* potențialul său creator și inovator, *de capacitatea sa de a efectua „străpungeri“ pe frontul științei, al creației și de a aplica rezultatele acesteia în practică, cu maximum de* operativitate și eficiență.

În recunoașterea acestui adevăr își găsesc sorgintea mutații profunde în gîndirea și politica economică a statelor moderne, în construcția și interpretarea modelelor de creștere economică *și dezvoltare generală, în* politica în domeniul științei și tehnologiei, *în măsurile pentru stimularea* creativității *și materializarea rezultatelor ei în practică.*

Consecința firească a noilor luări de poziții, a noilor atitudini, este imprimarea unui ritm accelerat al progresului, al înnoirii produselor și tehnologiilor, dar și creșterea exigențelor cerute de dirijarea și controlul proceselor creativ-inovaționale. *Faptul că, în țările dezvoltate ale lumii, în multe ramuri industriale, îndeosebi în așa-zisele* „ramuri de vîrf“, *purtătoare ale progresului, la fiecare 5—10 ani produsele sînt complet reînnoite constituie un argument cît se poate de convingător pentru susținerea acestei afirmații.*

Privind prin prisma ideilor menționate, ca și a multor altora asemănătoare, înțelegem cu mai multă claritate semnificațiile definirii următorilor cinci ani ai dezvoltării socialiste a României ca cincinal al afirmării revoluției tehnico-științifice *în toate domeniile și sectoarele activității economice și sociale, ne apropiem mai în cunoștință de cauză de sarcinile concrete ce decurg din acceptarea acestei definiții. Printre sarcini, nu ultima, ca prioritate de abordare și ca importanță, este și aceea a cercetării însăși a sistemelor creativ-inovatoare, a elaborării unei* metodologii *adecvate de cunoaștere, de descriere și măsurare a intrărilor, ieșirilor și structurilor lor, cunoaștere indispensabilă pentru dirijarea și reglarea lor cu competență și eficacitate, pentru integrarea lor armonioasă în* mecanismul general al dezvoltării.

Cu scopul principal de a sublinia necesitatea elaborării unei astfel de metodologii, de a aduna argumente în favoarea ei, am întreprins o investigație-anchetă pe care o prezentăm în cele ce urmează.

La anchetă au participat, pînă în prezent, 100 cadre de conducere din unități productive, din diferite ramuri industriale. Structurile eșantionului, după ramurile industriale și gradele de mărime ale unităților sînt redate în tabelele nr. 1 și 2.

Dintre modalitățile de determinare a **vîrstei** produselor — indicator esențial în caracterizarea ritmului de înnoire — pentru o unitate economică, ramură sau economie națională, cea mai exactă constă în înregistrarea statistică a vîrstei tuturor produselor și calcularea **vîrstei medii** pe unitate, ramură, economie etc, evident, ponderîndu-se cu cantitățile sau cu valorile producțiilor respective.

În investigația noastră, am ales o metodă mai simplă, dar cu o suficient de mare capacitate de a caracteriza fenomenul cercetat. Astfel, am solicitat participanților la anchetă să precizeze numărul de ani de cînd se află în fabricație curentă produsul de bază al unității. Structura răspunsurilor se găsește redată în graficul din fig nr. 1.

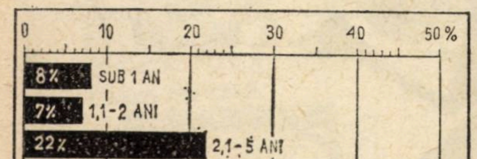

Fig. nr. 1 — Structura produselor după vechimea în fabricație în unitățile investigate

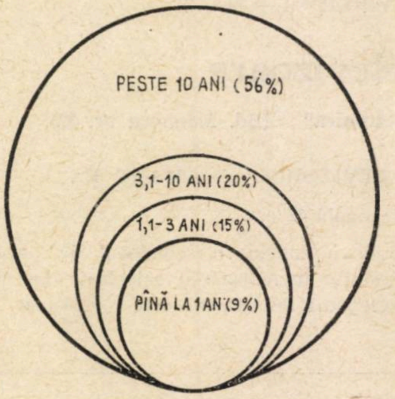

Fig. nr. 2 — Structura produselor în funcție de vechimea pe care au avut-o pe piața mondială înainte de a fi asimilate în unitățile investigate

Înainte de a comenta datele din acest grafic este necesar să precizăm că prin **produs de bază** am înțeles produsul care ocupă cea mai mare pondere în volumul total al producției marfă al unității, la nivelul planului pe anul 1975. Cît de mare este această pondere pe ansamblul eșantionului investigat, rezultă din tabelul nr. 3. Deci, în aproape 70% din unitățile cercetate, produsul de bază, la care vom face toate referirile noastre, reprezintă peste 50% din volumul producției marfă. În 42% din unități ponderea respectivă este de peste 80%. Dacă ținem seama că cele mai multe dintre unitățile cuprinse în eșantion sînt mari și foarte mari (vezi tabelul nr. 2) rezultă și mai clar capacitatea de caracterizare a datelor anchetei.

Datele din graficul nr. 1 indică faptul că, în aproape jumătate (42%) din unitățile investigate, produsele au o vechime în fabricație de peste 10 ani, în 63% de peste 5 ani, în 85% de peste 2 ani. Numai în 15% produsele au vîrstă de sub 2 ani și numai în 8% de sub un an. Produsele sînt mai „bătrîne“ în industria ușoară (numai 33% au o vechime de sub 5 ani) decît în industria construcțiilor de mașini (unde același indicator este de 62%).

Cu datele anchetei nu putem răspunde la întrebarea dacă vîrstele produselor unităților investigate sînt sau nu optime. Pentru aceasta este nevoie de termeni de comparație : fie vîrste normate — determinate pe baze științifice, ținînd seama de ritmul (obiectiv) al progresului tehnic, (pe ramuri industriale și pe întreaga industrie, pe ramuri economice, sau pe întreaga economie, fie vîrsta produselor (economiei, industriei) dintr-o altă țară sau dintr-un grup de țări. Nu ne-am propus o astfel de comparație, obiectivul nostru limitîndu-se la fotografierea situației existente și evidențierea necesității determinării și utilizării în

Tabelul nr.1

Structura pe ramuri a unităților investigate

Nr. crt.	Denumirea ramurii	%
A	B	C
1.	construcții de mașini	36
2.	industria ușoară	30
3.	energie electrică	19
4.	chimie	7
5.	industrie alimentară	4
6.	alte ramuri	4
	Total	100

● Vîrsta produselor întreprinderilor industriale ● Decalajul cu care sînt asimilate noutățile de pe piața mondială ● Rolul concepției proprii și licențelor în asimilarea noilor produse ● Contribuția întreprinderilor și a institutelor de cercetare în acest proces ● Locul modernizării produselor existente și al creării noilor produse în ansamblul activității de cercetare

munca de analiză și de decizie a indicatorilor respectivi.

Indicații suplimentare privind vîrsta produselor și a decalajului cu care sînt asimilate noutățile de pe piața mondială găsim în graficul din fig nr. 2. Deci mai mult de jumătate (56%) dintre produse au fost asimilate de către unitățile investigate după ce fuseseră prezente pe piața mondială cel puțin 10 ani. Dacă alăturăm acest 56% la 42% (ponderea produselor ce au peste 10 ani vechime în fabricație) deducem că multe dintre produsele unităților investigate apăruseră pe piața mondială cu cel puțin două decenii în urmă.

Tabelul nr.2

Structura pe grade de mărime a unităților investigate

Nr. crt.	Grad de marime	%
A	B	1
1.	special	23
2.	I	32
3.	II	22
4.	III	17
5.	IV și mai mic	6
	Total	1oo

Tabelul nr.3

Ponderea produselor de bază în totalul producției unităților

Nr. crt.	Ponderea produselor de bază în totalul producției unităților	Total eșantion	Unități din industria: construcțiilor de mașini	Unități din industria: ușoară
A	B	1	2	3
1.	pînă la 10%	o	o	o
2.	11-30%	13	23	11
3.	31-50%	19	31	11
4.	51-80%	26	23	37
5.	peste 81%	42	23	41
	Total	1oo	1oo	1oo

Neîndoielnic, și în acest caz se impune determinarea unor indicatori statistici, calculați pe baza datelor concrete, empirice — și, pe această bază a unor indicatori **normativi.** Este cît se poate de evidentă utilitatea acestui efort de cercetare dacă avem în vedere implicațiile pe care le are operativitatea asimilării noutăților asupra competitivității produselor pe piața internațională. Faptul că 76% dintre produsele ce sînt asimilate există pe piața mondială de cel puțin 3 ani, nu este de natură să asigure o valorificare eficientă a muncii lucrătorilor din unitățile respective, oricît de mari eforturi se vor face, după aceea, pentru reclamă, publicitate, marketing, service etc.

Tabelul nr.4

Ponderea licențelor și a concepției proprii în asimilarea produselor noi

Nr. crt.	Produsele de bază ale unităților care au fost asimilate pe bază de:	Total eșantion	Unități din industria: construcțiilor de mașini	Unități din industria: ușoară
A	B	1	2	3
1.	licență	13	28	o
2.	concepție proprie	61	53	73
3.	alte forme	26	19	27
	Total	1oo	1oo	1oo

Repetăm, datele anchetei noastre nu se pot substitui unor indicatori concreți, riguros calculați. Ele arată însă cît de utilă ar fi determinarea acestor indicatori pentru cunoașterea exactă a situației și pentru căutarea modalităților de a o schimba, în concordanță cu posibilitățile și cerințele dezvoltării noastre economice și sociale.

Este, desigur, îmbucurătoare constatarea că, relativ, puține dintre produsele unităților investigate au fost asimilate pe bază de licență — 13% pe ansamblul eșantionului, 28% la industria constructoare de mașini și 0% la industria ușoară. Datele tabelului 4 nu sînt incompatibile cu cele ale graficului nr. 2. Aparenta contradicție dintre procentul mare al produselor de concepție proprie și procentul mare al produselor asimilate după ce existaseră un anumit timp pe piața mondială arată numai că o parte a concepției proprii este utilizată pentru crearea, pe alte căi, a unor produse existente deja pe piața mondială.

Fără îndoială că nu poate fi caracterizată decît ca surprinzătoare imaginea conturată de datele tabelului nr. 5. Deci, după opinia participanților la anchetă, contribuția institutelor de cercetare la crearea noilor produse (de concepție autohtonă) este mult mai mică decît a unităților productive (21% contra 64% pe total eșantion). Desigur trebuie verificată valabilitatea acestei opinii. Pentru că, dacă opinia exprimată este corectă, atunci, pentru sporirea gradului de noutate și originalitate, a nivelului tehnic al produselor create în unitățile productive, se impune îmbunătățirea dotării lor cu cadre și cu bază tehnico-materială de cercetare, ca și o schimbare substanțială în orientarea preocupărilor conducerilor de unități productive, în sensul creșterii atenției față de problemele privind înnoirea produselor și tehnologiilor, în general, de probelmele de cercetare-dezvoltare.

Tabelul nr.5

Unde sînt create produsele de concepție proprie

Nr. crt.	Produsele de bază ale unităților industriale sînt create	Total eșantion	Unități din industria: construcțiilor de mașini	Unități din industria: ușoară
A	B	1	2	3
1.	în unitățile respective	64	5o	89
2.	în institute (centre) de cercetare	21	44	o
3.	în alte părți	15	6	11
	Total	1oo	1oo	1oo

Care **este** prioritatea diferitelor activități de cercetare — dezvoltare desfășurate în cadrul unităților productive ? Răspunsul directorilor investigați este redat în tabelul nr. 6. În tabelul nr. 7 este oglindită prioritatea ce **ar trebui** acordată respectivelor activități, după aceeași opinie.

În industria construcțiilor de mașini ponderile preocupărilor actuale (tabelul 6) sînt deci relativ egal împărțite între modernizarea și crearea de noi produse și tehnologii — la fel ca și pe ansamblul eșantionului — pe cîtă vreme în industria ușoară crearea de noi produse și tehnologii reprezintă o preocupare prioritară de necontestat.

Aceleași orientări de ansamblu sînt relevate și de analiza răspunsurilor privind prioritatea dorită — necesară — a preocupărilor (tabelul 7), cu două precizări în plus : în industria construcțiilor de mașini — ca și pe total eșantion, așa cum arătam mai sus — se remarcă orientarea spre realizarea de noi produse și tehnologii în defavoarea preocupărilor pentru „modernizare“ ; în ceea ce privește industria ușoară, alături de orientarea actuală de creare de noi produse și tehnologii, care rămîne, după cum e și firesc, detașat prioritară în această ramură de activitate, se exprimă necesitatea (dorința) creșterii ponderii preocupărilor (de la 4% la 18%) pentru proiectarea de noi produse și tehnologii.

Tabelul nr.6

Prioritatea actuală a preocupărilor în activitățile de cercetare-dezvoltare

Nr. crt.	Domenii de preocupări prioritare în ansamblul activităților de cercetare desfășurate în unitățile industriale	Total eșantion	Unități din industria: construcțiilor de mașini	Unități din industria: ușoară
A	B	1	2	3
1.	modernizarea produselor și tehnologiilor existente	32	34	22
2.	crearea de noi produse și tehnologii	29	25	66
3.	proiectarea de noi produse și tehnologii	12	22	4
4.	urmărirea realizării lucrărilor de investiții	11	3	4
5.	pregătirea asimilării noilor produse și tehnologii	8	16	4
6.	proiectarea de noi capacități de producție	7	o	o
7.	alte domenii	1	o	o
	Total	1oo	1oo	1oo

Tabelul nr.7

Prioritatea dorită a preocupărilor din activitatea de cercetare-dezvoltare de la nivelul unităților industriale

Nr. crt.	Domenii de preocupări	Total eșantion	Unități din industria: construcțiilor de mașini	Unități din industria: ușoară
1.	crearea de noi produse și tehnologii	34	35	57
2.	Modernizarea produselor și tehnologiile existente	28	29	14
3.	proiectarea de noi produse și tehnologii	18	28	18
4.	pregătirea asimilării noilor produse și tehnologii	8	4	11
5.	urmărirea realizării investițiilor	6	4	o
6.	proiectare de noi capacități de producție	6	o	o
	T o t a l	1oo	1oo	1oo

drd ing. Constantin SAMOILĂ
expert Academia „Ștefan Gheorghiu“
Constantin COJOCARU

Într-un număr viitor :

● Dificultățile întîmpinate în valorificarea rezultatelor cercetării ● Factorii de sporire a eficienței cercetării în cincinalul revoluției tehnico-științifice

În ajutorul cursanților
la învățămîntul politico-ideologic de partid

SEMINARUL
Probleme ale politicii
economice interne
și internaționale
a partidului
și statului nostru
CONSULTAȚIE
la Tema 7

CREȘTEREA EFICIENȚEI – OBIECTIV CENTRAL AL POLITICII ECONOMICE A PARTIDULUI

DOCUMENTELE CONGRESULUI AL XI-LEA AL P. C. R. DESPRE CĂILE CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII, REDUCERII CHELTUIELILOR MATERIALE DE PRODUCȚIE ȘI VALORIFICĂRII SUPERIOARE A RESURSELOR NAȚIONALE

I. Conceptul de eficiență economică

1. **Definiție și sferă.** Eficiența economică a devenit astăzi o preocupare esențială a conducerii științfce a activității în toate domeniile vieții sociale, un instrument folosit pentru realizarea obiectivelor planificate cu minimum de cheltuieli. Noțiunea de eficiență are un sens larg, fiind aplicabilă în toate momentele procesului reproducției lărgite (producție, repartiție, circulația fondurilor materiale și bănești și consum), și în toate domeniile vieții economice și sociale. Eficiența în general înseamnă obținerea unui efect pozitiv, așteptat de pe urma unei anumite activități. În orice activitate desfășurată — la nivel micro sau macroeconomic — ca urmare a efortului depus trebuie obținut un efect util, fără de care activitatea respectivă nu se justifică ; efectul poate fi exprimat în formă materială, valorică sau socială. În această accepție, se poate vorbi de exemplu, de eficiența învățămîntului, eficiența științei, eficiența altor activități, și desigur, de eficiența activității economice. Potrivit unei definiții de largă circulație, prin eficiență se înțelege raportul în care se află rezultatul unei acțiuni (efectul util), față de efortul făcut pentru obținerea lui. Cu alte cuvinte eficiența dă expresie, comensurează rezultatele economice obținute în raport cu resursele utilizate într-un proces. economico-social, unitate economică sau la scara economiei naționale.

În activitatea economică efectul util poate fi privit atît din punct de vedere al valorilor de întrebuințare produse (bunuri materiale, servicii), cît și din punct de vedere al valorii nou create (venit național, venit net, plusprodus) ; efortul depus constă din volumul de muncă materializată și muncă vie consumat, la care trebuie adăugate și fondurile avansate în vederea realizării acestor valori. Forma cea mai frecvent folosită pentru exprimarea eficienței, a raportului dintre efectul util și cheltuieli este cea valorică, bănească, mod de exprimare deosebit de important pentru caracterizarea multilaterală a activității economico-sociale.

Noțiunea de eficiență se utilizează la nivel macroeconomic, atunci cînd se apreciază rezultatele de ansamblu ale economiei sau ale ramurilor economiei naționale. De asemenea, noțiunea de eficiență o folosim la nivel microeconomic pentru analiza activității desfășurate în centrale, întreprinderi sau diversele lor subdiviziuni, compartimente și activități.

II. Necesitatea obiectivă a sporirii eficienței economice și efectele ei social-economice

În economia socialistă eficiența economică prezintă o deosebită importanță fiind, în prezent, una din categoriile economice cu cea mai mare răspîndire și utilizare. Fundamentarea obiectivelor de dezvoltare economică-socială și întreaga activitate desfășurată pentru înfăptuirea politicii economice a partidului, se bazează pe respectarea cerințelor pe care le implică realizarea unei eficiențe economice.

În raportul prezentat la Congresul al XI-lea al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a insistat asupra căilor de creștere a eficienței economice arătînd că : **„În mod deosebit, vor trebui urmărite reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, utilizarea integrală a capacităților de producție și a timpului de lucru, gospodărirea judicioasă a tuturor mijloacelor materiale și financiare“.**

Eficiența economică a căpătat multiple valențe, constituind un criteriu primordial în angajarea și repartizarea resurselor destinate dezvoltării, în motivarea opțiunilor, în luarea deciziilor. economice.

Creșterea continuă a eficienței economice la nivel micro și macroeconomic constituie o condiție esențială pentru accelerarea procesului de dezvoltare economico-socială a țării pentru mărirea posibilităților de a aloca resurse tot mai mari dezvoltării și creșterii bunăstării populației. Cu cît mai mare este diferența dintre cheltuielile societății și valoarea bunurilor și serviciilor obținute în activitățile respective sau volumul veniturilor realizate, cu atît societatea poate dispune de resurse materiale și bănești mai însemnate pentru a relua procesul reproducției la o scară mai largă și a accentua ritmul de creștere economică.

Eficiența economică fiind condiționată de realizarea unei productivități sociale și individuale ridicate a muncii, de valorificarea superioară a resurselor, modernizarea structurilor economice și sociale, gospodărirea rațională a fondurilor materiale și bănești și lichidarea oricăror forme de cheltuieli nejustificate economic, de valorificarea muncii naționale la un nivel superior, competitiv, în cadrul schimbului de valori materiale și spirituale pe plan internațional — în nivelul acesteia se află sintetizată calitatea muncii sociale depuse în întreaga societate, la toate nivelurile. Iată de ce în Programul partidului adoptat la Congresul al XI-lea se subliniază, că una din direcțiile fundamentale ale etapei actuale în vederea înaintării societății noastre socialiste pe drumul dezvoltării sale, este **„creșterea continuă a eficienței economice, reducerea cheltuielilor, folosirea cît mai eficientă a mijloacelor materiale și a forței de muncă“.**

Creșterea eficienței economice în societatea noastră reprezintă rezultatul unei activități conștiente bazate pe cunoașterea legilor economice care acționează în socialism, pe folosirea în conducerea planificată a economiei a unor mecanisme și pîrghii valorice, cum sînt beneficiul, prețurile, creditul ș.a. Aceste pîrghii au rostul să stimuleze interesul și inițiativa oamenilor muncii, a întreprinderilor, centralelor și celorlalte unități economice pentru utilizarea cît mai economicoasă a resurselor pe care le gospodăresc și pentru obținerea de rezultate superioare. Totodată, ele sînt un mijloc pentru armonizarea intereselor generale ale societății cu interesele particulare ale oamenilor muncii, în vederea creării tuturor condițiilor economice și organizatorice necesare creșterii continue a eficienței economice.

1. **Determinare, ilustrare, măsurare.** Indiferent de nivelul la care ne referim — macro sau microeconomic — eficiența trebuie ilustrată, măsurată. În acest scop se utilizează indicatorii economici. Indicatorii de eficiență, reprezentînd relația dintre efect și efort, exprimă, de regulă, raportul între rezultatele obținute și resursele utilizate. Pentru aprecierea eficienței sînt folosiți în general mai mulți indicatori, întrucît pînă în prezent nu s-a creat un indicator global, acceptat unanim, care să exprime fără echivoc, sub toate manifestările sale, eficiența activității economice.

Eficiența economică trebuie urmărită în toate ramurile de activitate, atît în sfera producției materiale, cît și în sfera serviciilor. Pentru aceasta se impune calcularea unor indicatori, adaptați specificului activităților, și care pot să exprime o latură sau alta a eficienței economice, completîndu-se reciproc. Urmărirea eficienței economice se face la nivelul unităților economice și sociale, al ramurilor și al economiei naționale. De primă însemnătate este urmărirea și asigurarea unei eficiențe sporite la nivelul fiecărei unități, întrucît eficiența pe ramură sau pe ansamblul economiei depinde în cea mai mare măsură de modul în care se desfășoară activitatea economică în unitățile care o compun.

Indicatorii utilizați în acest scop depind de obiectivele urmărite. De exemplu, dacă intenționăm să apreciem eficiența fondurilor de producție putem folosi relația (raportul) dintre producția sau beneficiul obținute și volumul fondurilor de producție utilizate. Indicatorii pot diferi și în funcție de nivelul la care măsurăm eficiența : la nivelul economiei poate fi utilizat venitul național la 1 000 lei fonduri fixe, în timp ce la nivelul unităților economice poate fi utilizat indicatorul beneficii, venit net sau producție netă la 1 000 lei fonduri fixe.

Redăm mai jos principalii indicatori care ne ajută să comensurăm eficiența prin rezultatele obținute în raport cu resursele utilizate. Eficiența economică la **nivelul economiei naționale** se poate exprima cu ajutorul unor indicatori sintetici cum sînt :

— venitul național (respectiv sporul de venit național) pe un lucrător ocupat în ramurile producției materiale ;

— sporul de venit național pe unitatea de investiții ;

— raportul între venitul național și valoarea fondurilor fixe (sau totale) utilizate (venit național la 1 000 lei fonduri fixe) ;

— corelația dintre creșterea productivității muncii și creșterea fondurilor de producție.

La nivelul **unităților de producție** eficiența economică se poate exprima cu ajutorul mai multor indicatori. Printre cei mai importanți se pot cita :

— producția și venitul net obținute pe o unitate (la 1 000 lei) de fonduri de producție utilizate ;

— sporul de producție și de venit pe o unitate (la 1 000 lei) de investiții ;

— volumul producției la 1 000 lei cheltuieli materiale ;

— nivelul rentabilității în comparație cu alte unități ;

— nivelul productivității muncii comparativ cu alte unități ;

— corelația dintre creșterea productivității muncii și creșterea fondurilor de producție pe un muncitor.

La **nivelul ramurilor**, eficiența economică se poate calcula cu ajutorul indicatorilor similari celor folosiți la nivelul unităților.

Cu unele adaptări și completări indicatorii menționați mai sus, se pot folosi pentru exprimarea eficienței economice și în întreprinderile din alte ramuri ale producției materiale. Pentru **agricultură** pot fi menționați în plus cîțiva indicatori specifici, ca de exemplu :

— sporul de producție pe un hectar irigat față de producția medie pe terenurile neirigate ;

— sporul de venit net la unitatea de hectar irigat ;

— sporul de producție (carne, lapte, ouă) pe un animal (pasăre) furajat în complexe industriale de creștere a animalelor.

Pentru analiza investițiilor se folosesc, de asemenea, o serie de indicatori specifici printre care mai reprezentativi sînt :

— investiția specifică pe unitate de produs ;

— producția obținută la 1 000 lei fonduri fixe puse în funcțiune ;

— durata de realizare a investițiilor ;

— durata de recuperare a fondurilor de investiții.

Printre indicatorii cu care se măsoară **eficiența comerțului exterior** un loc principal îl ocupă cursul de revenire brut, cursul de revenire net valutar și aportul net în valută. Cursul de revenire brut, la export, calculat pe o operațiune sau pe o marfă, pe grupe de mărfuri sau pe ansamblul exportului, exprimă cheltuiala internă pentru obținerea unei unități de valută prin export. Pentru import, cursul de revenire se determină prin raportarea prețului de vînzare al mărfii pe piața internă la costul în devize al mărfii respective, franco-frontieră. Cursul de revenire net exprimă rentabilitatea exportului în funcție de prețul de cost al produselor exportate. Cu cît cursul de revenire al produselor exportate este mai mic, cu atît exportul este mai avantajos din punct de vedere al cheltuielilor în lei pentru realizarea unei unități de valută ; la import situația este inversă, fiind avantajoasă obținerea unui curs de revenire mai mare, prin faptul că printr-un astfel de import se realizează mai multă economie de muncă socială pe piața internă. Aportul net în valută, oglindește diferența dintre prețul în valută al unui produs exportat și prețul în valută al materialelor aduse din import (folosite la fabricarea produsului respectiv) și a materialelor interne utilizate, care s-ar fi putut exporta.

2. **Necesitatea creșterii eficienței economice.** Într-o etapă în care eforturile întregului nostru popor sînt îndreptate spre dezvoltarea în ritm înalt a potențialului productiv al țării, problema utilizării optime a resurselor, a folosirii acestora cu randament maxim, capătă o semnificație majoră. Există o corelație directă între creșterea eficienței economice a întregii activități de producție și asigurarea sporirii venitului național, adică a resurselor pentru dezvoltare și pentru creșterea continuă a veniturilor oamenilor muncii. Cu cît eficiența economică este mai mare cu atît mai mare va fi și venitul național, și deci posibilitățile de ridicare a nivelului de trai, material și spiritual al poporului. Pentru exemplificare se poate arăta că prin scăderea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social numai cu un procent s-ar obține un venit național suplimentar de peste 8,3 miliarde lei, și păstrînd raportul existent între consum și acumulare s-ar obține în plus 5,6 miliarde pentru fondul de consum. Fără o asemenea preocupare de a asigura permanent un raport just între eforturile depuse pentru producerea bunurilor și rezultatele ce se obțin nici o activitate economică nu poate să se desfășoare în mod corespunzător, și nici o economie nu poate să se dezvolte în mod echilibrat și ritmic. Creșterea continuă a eficienței economice capătă o însemnătate primordială, societatea noastră fiind profund interesată în utilizarea cu randamente cît mai ridicate a resurselor sale materiale, financiare și umane, pentru accelerarea progresului economico-social, reducerea decalajelor care ne despart de țările avansate din punct de vedere economic, ridicarea continuă a nivelului de trai al populației.

III. Căile principale ale sporirii eficienței economice în lumina documentelor Congresului al XI-lea al P. C. R.

Partidul nostru concepe economia socialistă ca o economie cu o înaltă eficiență, capabilă să valorifice la un nivel superior resursele materiale și de muncă ale țării, asigurînd pe această bază fondurile necesare dezvoltării economice și creșterii neîntrerupte a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român pun în fața tuturor întreprinderilor și centralelor, în fața tuturor organelor economice sarcini pentru creșterea eficienței economice în cincinalul 1976—1980 prin sporirea randamentului investițiilor, mărirea productivității muncii, asigurarea unui nivel calitativ ridicat al produselor, reducerea cheltuielilor de producție și cu deosebire a cheltuielilor materiale, modernizarea producției sociale.

1.) Una din direcțiile importante în care trebuie acționat pentru sporirea eficienței o constituie **creșterea productivității muncii.** Productivitatea muncii, eficacitatea cu care este folosită forța de muncă în activitatea economică, constituie factorul determinant pentru realizarea unei înalte eficiențe economice. De fapt, se apreciază pe bună dreptate, că productivitatea muncii este forma principală de exprimare a eficienței economice : productivitatea caracterizează gradul de utilizare a resurselor de muncă, de economisire a muncii sociale și prin aceasta, de creare a posibilităților de creștere economică în general. În cadrul actualului cincinal urmează să se realizeze o creștere substanțială a productivității muncii în toate ramurile economiei. Astfel, se prevede ca prin creșterea productivității muncii să se obțină circa 70% din sporul producției industriale.

Sporirea productivității muncii trebuie să se realizeze în fiecare unitate prin crearea de condiții tehnico-organizatorice superioare și nu prin intensificarea muncii fizice ; posibilitățile sînt numeroase și ele trebuie folosite din plin în cadrul fiecărei întreprinderi ; printre cele principale pot fi menționate :

— perfecționarea tehnologiilor de fabricație, introducerea mecanizării și automatizării proceselor de muncă ;

— ridicarea nivelului de calificare a lucrătorilor ;

— perfecționarea organizării producției și a muncii, îmbunătățirea continuă a normării muncii ; organizarea rațională a fluxurilor tehnologice ; folosirea eficientă a timpului de lucru ; întărirea ordinei și disciplinei ;

— concentrarea și specializarea producției, standardizarea și tipizarea pieselor, subansamblelor și produselor.

2.) O caracteristică de bază a producției moderne o constituie **asigurarea unui nivel calitativ ridicat al produselor**, astfel ca acestea să satisfacă în condiții superioare cerințele consumatorilor în ceea ce privește performanțele tehnico-economice și estetice, rezistență, fiabilitate în funcționare, ușurință în întreținere. Calitatea și nivelul tehnic al produselor le fac competitive, le sporesc valoarea de schimb, asigurînd întreprinderilor producătoare, economiei naționale și consumatorilor o înaltă eficiență și utilitate economică.

Ridicarea nivelului tehnic și a calității producției, asigurarea pentru produsele românești a unor parametri tehnici și calitativi comparabili cu cei realizați pe plan mondial, constituie în etapa actuală o cerință de prim ordin. În această direcție trebuie acționat cu fermitate pentru :

— asimilarea de noi produse, lărgirea gamei sortimentale a producției, îndeosebi în domeniul mașinilor și utilajelor ;

— întărirea controlului tehnic de calitate și extinderea controlului pe faze folosind în acest scop mijloace și metode moderne de măsură, control și verificare ;

— îmbunătățirea normelor interne de fabricație, asigurîndu-se în fiecare unitate și loc de muncă respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice.

3.) Reducerea cheltuielilor de producție și cu deosebire a cheltuielilor materiale, reprezintă o sursă importantă de sporire a eficienței în fiecare întreprindere și ramură.

În acest scop, este necesar să se acționeze pentru îmbunătățirea structurii producției, astfel încît să sporească ponderea produselor de valoare ridicată, cu un grad superior de prelucrare, cu înalți parametri tehnico-economici și funcționalitate mărită. Este de cea mai mare importanță ca în fiecare întreprindere introducerea în fabricație a unor produse noi, superioare calitativ și funcțional să fie o preocupare permanentă. Toate acestea trebuie să aibă drept rezultat creșterea valorii producției obținute dintr-o unitate fizică de materie primă.

● **Reducerea consumului de materiale pe unitatea de produs,** realizarea producției cu cheltuieli materiale minime reprezintă una din rezervele importante pentru sporirea rentabilității întreprinderii. În țara noastră, unele cheltuieli materiale pe unitatea de produse au încă o pondere ridicată, reducerea lor reprezentînd o sarcină centrală a activității economice. Reducerea sistematică a cheltuielilor de producție și îndeosebi a celor materiale este o necesitate obiectivă determinată de nevoile de dezvoltare și de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii.

În Directivele Congresului al XI-lea se prevăd sarcini importante pentru micşorarea consumurilor specifice medii de materii şi materiale, de combustibili şi energie electrică în toate domeniile vieţii economice şi sociale, astfel :

	1980/1975 — în% —
— combustibili cu	20
— energie electrică cu	12
— consum de masă lemnoasă la 1 000 lei producţie din industria lemnului, hîrtiei şi celulozei cu .	20
— consumurile specifice medii din industria construcţiilor de maşini cu	26

În vederea reducerii cheltuielilor de producţie şi în primul rînd ale celor materiale, conducerea partidului a trasat sarcini ministerelor şi organizaţiilor judeţene de partid să întocmească pentru unităţile în subordine programe speciale în acest sens. Acestea trebuie defalcate pînă la nivelul secţiilor, atelierelor şi locurilor de muncă pentru ca fiecare lucrător să ştie precis ce are de făcut.

Reducerea consumurilor materiale pe unitate de produs se poate înfăptui pe mai multe căi, dintre care cele mai eficiente privind :

a) Elaborarea de **norme de consum** ştiinţific fundamentate şi urmărirea strictă a încadrării consumurilor în aceste norme.

b) **Reproiectarea produselor** în vederea reducerii consumului de material în confecţionarea pieselor, subansamblelor, folosirea de înlocuitori pentru metal sau alte materiale scumpe, mărirea rezistenţei şi fiabilităţii în funcţionare.

— **Perfecţionarea tehnologiilor**, astfel încît să se reducă la minimum pierderile de materii prime şi materiale.

— **Organizarea** mai bună a producţiei şi a muncii în vederea evitării pierderilor din rebuturi, degradarea mărfurilor sau materialelor.

Acţionîndu-se cu perseverenţă pe aceste căi se va putea realiza şi chiar depăşi sarcina prevăzută de Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. de a reduce în actualul cincinal cheltuielile de producţie la 1 000 lei producţie marfă (în industria republicană) cu circa 6,5—7,0%.

● Colectarea cu grijă şi **folosirea în scopuri productive a deşeurilor şi resturilor de materiale** constituie o resursă importantă de economisire a materiilor prime, îndeosebi pentru unele ramuri de producţie. Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd ca pentru realizarea obiectivelor cincinalului să se acorde o atenţie sporită valorificării deşeurilor pentru a contribui, într-o măsură mai mare, la asigurarea resurselor materiale necesare producţiei.

Folosirea deşeurilor de hîrtie, lemn, piele, sticlă, mase plastice, metal, etc. din industrie, comerţ, din gospodăria casnică la obţinerea unor noi produse, contribuie la mărirea volumului şi gamei de mărfuri puse la dispoziţia consumatorilor. De asemenea, pe această cale se poate contribui la reducerea cheltuielilor, a eforturilor pentru obţinerea de noi materii prime.

● O importanţă deosebită o au, pentru reducerea consumurilor de combustibili şi energie, **recuperarea energiei secundare.** Valorificarea resurselor energetice secundare trebuie să ocupe un loc tot mai mare în asigurarea consumurilor de energie, din întreprinderi.

4.) Una din direcţiile importante în care trebuie acţionat pentru obţinerea de rezultate superioare în cincinalul 1976—1980 este **sporirea eficienţei investiţiilor.** Statul nostru face un efort însemnat pentru investiţii, alocînd în acest scop în actualul cincinal circa 1 000 de miliarde lei. Este necesar a se urmări, ca în fiecare unitate economică, capacităţile noi construite să asigure pe unitatea de investiţii indicatori superiori faţă de cei realizaţi de obiectivele existente, în ce priveşte producţia, productivitatea muncii, preţul de cost, rentabilitatea. În acest scop trebuie avut în vedere în toate fazele procesului de investiţii, — de la proiectare şi pînă la punerea în funcţiune — alegerea de tehnologii cu randamente ridicate, soluţii constructive ieftine, reducerea ponderii cheltuielilor de construcţie şi montaj în valoarea investiţiilor, scurtarea duratelor de execuţie.

● **Utilizarea intensivă a capacităţilor de producţie,** după punerea lor în funcţiune, constituie, de asemenea, una din cele mai importante rezerve ale măririi eficienţei investiţiilor.

Prin utilizarea cît mai raţională, completă a capacităţilor de producţie se obţin numeroase efecte economice care influenţează pozitiv sporirea eficienţei : creşterea producţiei şi a productivităţii muncii fără investiţii suplimentare ; reducerea costului produselor ca urmare a micşorării cheltuielilor de amortizare şi a cheltuielilor de întreţinere ce revin pe unitatea de produs ; asigurarea resurselor financiare necesare înlocuirii utilajelor care au suferit o uzură morală avansată etc.

● **Accelerarea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante** — parte a fondurilor de producţie ale unităţilor socialiste — este în măsură să contribuie la realizarea unor producţii sporite, la crearea de noi posibilităţi pentru creşterea eficienţei activităţii economice. La accelerarea vitezei de rotaţie poate contribui descoperirea de procedee pentru scurtarea ciclului de fabricaţie, perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii, îmbunătăţirea activităţii de aprovizionare şi desfacere. Reducerea stocurilor supranormative de materii şi materiale sau de produse finite, o activitate de aprovizionare-desfacere ritmică va exercita o influenţă favorabilă asupra mărimii fondurilor circulante. Realizarea producţiei cu stocuri minime, pe lîngă eliberarea unor fonduri care pot fi folosite în scopuri productive, determină reducerea cheltuielilor de depozitare şi păstrare a stocurilor, precum şi a cheltuielilor determinate de plata de dobînzi la creditele acordate de bănci.

Acţiunile privind creşterea gradului de sporire a productivităţii muncii şi de reducere a cheltuielilor de producţie, utilizarea mai bună a fondurilor fixe şi circulante, trebuie să se concretizeze în realizarea unui **preţ de cost cît mai scăzut pe fiecare produs şi sporirea rentabilităţii.** Aceşti doi indicatori exprimă în mod sintetic rezultatul măsurilor aplicate în întreprinderi pentru creşterea eficienţei economice.

● Îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare a economiei naţionale stabilite de Directivele Congresului al XI-lea al partidului necesită acordarea unei atenţii deosebite **creşterii eficienţei activităţii de comerţ exterior.** Creşterea eficienţei economice a comerţului exterior este în cele din urmă expresia valorificării superioare a resurselor interne de materii prime şi materiale, a îmbunătăţirii structurii producţiei materiale. În acelaşi timp, eficienţa este dată de nivelul calitativ al mărfurilor destinate exportului, de nivelul cheltuielilor de producţie şi al productivităţii muncii. Un rol important au de asemenea, metodele de înfăptuire a comerţului : livrarea ritmică a produselor pentru export, încheierea contractelor de lungă durată, studierea temeinică a tendinţelor pieţei şi adaptarea operativă la cerinţele acesteia.

Creşterea eficienţei economice a comerţului exterior şi îndeosebi a exportului pot fi influenţate pozitiv prin acţiuni şi măsuri luate la nivel micro şi macroeconomic. În esenţă, aceste măsuri trebuie să conducă la accelerarea şi îmbunătăţirea structurii comerţului exterior. Structura poate fi îmbunătăţită prin crearea condiţiilor pentru adaptarea rapidă a producţiei la evoluţia sau cererea mondială, prin menţinerea produselor în permanenţă la nivelul produselor cerute de piaţa mondială.

5. Modernizarea producţiei sociale prin îmbunătăţirea structurilor economice reprezintă, de asemenea, una din căile importante de creştere a eficienţei economice. Îmbunătăţirea structurilor economice presupune creşterea rolului şi locului în economie a ramurilor şi subramurilor cu rentabilitate ridicată în care se realizează produse cu grad ridicat de prelucrare. Cu cît ponderea unor astfel de ramuri în produsul social şi venitul naţional este mai mare, cu atît putem vorbi de o eficienţă tot mai ridicată a economiei.

Programul şi Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd sarcini privind dezvoltarea cu precădere a acelor ramuri şi subramuri ale economiei care asigură o creştere mai rapidă pe ansamblu a economiei şi o eficienţă sporită. Sub acest aspect se stabileşte că la baza întregului proces de modernizare a structurii întregii economii naţionale să stea — în continuare — procesul de industrializare socialistă a ţării. Astfel, se prevede ca la sfîrşitul anului 1980 ponderea industriei în crearea venitului naţional să sporească pînă la 68%. Industria construcţiilor de maşini şi industria chimică vor da aproape jumătate din producţia industrială a anului 1980. De asemenea, se vor dezvolta în ritmuri înalte subramuri de vîrf cum sînt : electronica, mecanica fină şi optica, maşini-unelte şi unele subramuri ale industriei chimice.

Agricultura, ca ramură de bază a economiei naţionale, se va dezvolta şi moderniza urmînd să devină treptat o variantă a activităţii industriale. Un accent deosebit se va pune pe creşterea producţiei de cereale — direcţie importantă a dezvoltării producţiei vegetale în actualul cincinal. Un obiectiv principal îl constituie sporirea şeptelului şi a producţiei animale care valorifică la un nivel mai înalt resursele agriculturii.

(În dezbateri cursanţii pot examina în ce măsură orientările privind structura producţiei în unitatea respectivă contribuie la sporirea eficienţei producţiei sociale în ansamblu.)

IV. Sarcinile organelor şi organizaţiilor de partid privind ridicarea continuă a eficienţei economice

Aşa cum se subliniază în Programul partidului, adoptat de Congresul al XI-lea, în etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi trecerii la comunism, partidului îi revine sarcina de a organiza şi conduce în mod conştient amplul proces social de înaintare neîntreruptă a societăţii pe calea co-

Ilie ŞALAPA
director general al D.C.S.

(Continuare în pag. 18)

CONSULTAȚIE

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul superior economic

LEGEA VALORII ÎN CONDIȚIILE PROPRIETĂȚII PRIVATE ASUPRA MIJLOACELOR DE PRODUCȚIE

Legea valorii — lege economică a producției de mărfuri

Legea valorii este legea economică a producției de mărfuri potrivit căreia producția și schimbul de mărfuri se efectuează pe baza cheltuielilor de muncă socialmente necesare, a valorii. Cerința principală a legii valorii, este ca, pe piață să aibă loc schimbul unor valori echivalente.

Legea valorii are un **caracter obiectiv** care se manifestă în faptul că ea este generată de anumite condiții obiective și acționează independent de voința oamenilor, așa cum acționează și legile naturii. Numai că, spre deosebire de legile naturii, legea valorii, ca de altfel toate legile economice, nu acționează în afara activității oamenilor ci tocmai prin activitatea acestora. Oamenii o pot studia, îi pot înțelege acțiunea și astfel, o pot folosi în interesul lor. Legea valorii are de asemenea un **caracter istoric** care se manifestă în primul rînd în faptul că spre deosebire de legile naturii, legea valorii nu este veșnică. Ea există în cadrul societății omenești și acționează în acele orînduiri în care există producție de mărfuri. În al doilea rînd, caracterul istoric al legii valorii constă în faptul că sfera ei de acțiune, modul în care acționează, rolul ei sînt diferite de la o orînduire la alta în funcție de relațiile de producție dominante și de legile economice specifice orînduirii respective. Mai mult chiar, pe diferite trepte ale aceleiași orînduiri, legea valorii se manifestă diferit, în funcție de anumite modificări în cadrul condițiilor pe baza cărora acționează.

Legea valorii acționează prin mecanismul prețurilor. Prețul este expresia bănească a valorii mărfii, dar el nu coincide decît rareori cu valoarea. Prețul oscilează în jurul valorii în funcție de modificările raportului între cerere și ofertă. **Cererea** reprezintă acea parte a nevoii sociale care se manifestă în sfera schimbului și care trebuie satisfăcută prin cumpărarea de mărfuri pe piață. **Oferta** reprezintă cantitatea de bunuri materiale destinate schimbului, satisfacerii cererii.

În condițiile producției de mărfuri bazată pe proprietate privată producătorii produc independent, izolat unul de celălalt, fără a ști dacă timpul lor de muncă individual corespunde timpului de muncă socialmente necesar, fără a cunoaște care este cantitatea cerută pe piață din valoarea de întrebuințare pe care o produc și cîți producători se ocupă cu producerea aceleiași mărfi. Cererea și oferta nu sînt deci cunoscute în momentul producției, confruntarea lor avînd loc în mod spontan, la piață. Oscilațiile între cerere și ofertă influențează oscilațiile prețului în jurul valorii. Raportul între preț și valoare se modifică în același sens în care se modifică raportul între cerere și ofertă. Aceste oscilații ale prețului orientează producătorii către acele ramuri în care cererea este mai mare decît oferta și îi stimulează în sporirea eforturilor pentru reducerea timpului de muncă individual.

În condițiile producției de mărfuri bazată pe proprietatea privată, legea valorii îndeplinește un triplu rol :

— determină repartizarea spontană a mijloacelor de producție și a forței de muncă pe diferite ramuri ;

— determină dezvoltarea spontană a forțelor de producție ;

— determină diferențierea economică a producătorilor de mărfuri și transformarea — în anumite condiții — a producției de mărfuri simplă în producție capitalistă.

Legea valorii ca regulator spontan al producției și circulației mărfurilor

Nevoile societății sînt la un anumit moment determinate atît ca volum cît și ca structură. Pentru a putea fi acoperite, societatea trebuie să producă mărfuri cu valori de întrebuințare diferite, determinate cantitativ. Pentru aceasta, societatea dispune de o anumită cantitate de mijloace de producție și forță de muncă ce trebuie repartizată pe ramuri în funcție de nevoile societății. Această repartizare constituie o necesitate obiectivă în orice orînduire, dar ea se înfăptuiește diferit de la o orînduire la alta. În producția de mărfuri bazată pe proprietate privată, această repartizare se realizează prin acțiunea legii valorii.

Legea valorii are rolul de a corela producția cu nevoia socială, dar nu face acest lucru direct, ci indirect, prin raportul între cerere și ofertă. Dacă, de pildă, oferta unor produse — A și B — este mai mare decît cererea, prețurile acestor mărfuri vor fi mai mici decît valoarea ; în același timp, dacă oferta altor produse, C și D — de pildă — va fi mai mică decît cererea, prețurile acestor mărfuri vor fi mai mari decît valoarea. Aceste oscilații ale prețurilor în jurul valorii sînt un indiciu pentru producătorii mărfurilor C și D pentru ca aceștia să-și lărgească producția, iar pentru producătorii mărfurilor A și B să-și transfere o parte din mijloacele de producție și din forța de muncă în ramurile în care cererea depășește oferta și în care vor obține venituri mai mari. În acest fel are loc repartizarea spontană a mijloacelor de producție și forței de muncă pe diferite ramuri ale economiei naționale.

Acest rol este îndeplinit de legea valorii în mod imperfect, incomplet și cu risipă de muncă socială întrucît :

— legea valorii dă producătorilor doar indicații generale ; prin intermediul prețurilor se arată ce marfă este oferită în cantitate mai mare sau mai mică decît nevoia socială, dar nu și cu cît anume trebuie redusă sau sporită producția ;

— legea valorii arată că s-a produs prea mult dintr-o anumită valoare de întrebuințare abia după ce procesul de producție s-a încheiat, deci după ce o anumită cantitate de muncă omenească a fost materializată într-o cantitate de valori de întrebuințare care — pe piață — nu este recunoscută ca socialmente utilă. Consumarea într-o anumită ramură de mijloace de producție și forță de muncă peste nevoile societății înseamnă, în același timp, producerea în altă ramură a unei cantități de mărfuri mai mică decît nevoile societății.

În imperialism, legea valorii își îndeplinește rolul de regulator al producției și circulației mărfurilor în mod diferit datorită existenței monopolurilor. Nu mai are loc transferul liber al mijloacelor de producție și a forței de muncă dintr-o ramură în alta. Lupta de concurență continuă să existe dar ia forme diferite față de libera concurență. Pe perioade mai îndelungate de timp, are loc un proces de migrare a capitalurilor spre ramurile care aduc venituri mari.

Rolul legii valorii în dezvoltarea spontană a forțelor de producție

Pe piață mărfurile se vînd la prețuri care sînt expresia bănească a valorii, determinată de timpul de muncă socialmente necesar. Producătorii care produc mărfurile într-un timp de muncă individual mai mic decît cel socialmente necesar vor vinde mărfurile la prețuri mai mari decît valoarea lor individuală și vor cîștiga din vînzarea produselor, iar producătorii care au produs într-un timp de muncă individual mai mare decît cel socialmente necesar, vor pierde. Producătorii avantajați în cadrul schimbului pe piață, vor căuta să mențină sau chiar să mărească decalajul dintre timpul de muncă socialmente necesar și timpul lor individual de muncă și să sporească producția prin perfecționarea uneltelor de producție. Producătorii dezavantajați în cadrul schimbului pe piață vor căuta și ei să perfecționeze tehnica de producție, să realizeze o creștere a productivității muncii în scopul reducerii timpului de muncă individual, altfel se vor ruina. Legea valorii stimulează astfel dezvoltarea spontană a forțelor de producție. Această dezvoltare are însă un caracter contradictoriu. Pe de o parte, producătorii sînt stimulați să dezvolte uneltele de producție, să-și organizeze mai bine producția, iar pe de altă parte sînt interesați să țină secret aceste perfecționări pentru a-și păstra avantajul pe care-l au în lupta de concurență cu ceilalți producători.

În imperialism oscilația liberă a prețurilor în jurul valorii este limitată de o serie de factori care influențează producția, circulația mărfurilor, raportul între cerere și ofertă, abaterea prețurilor de la valoare. Printre acești factori amintim : gradul înalt de monopolizare a producției — monopolurile au posibilitatea să fixeze și să mențină prețuri mai mari decît valoarea ; politica economică a statului monopolist care intervine în direcția reglementării prețurilor cît și a influențării raportului dintre cererea și oferta anumitor mărfuri, inflația, crizele economice etc.

Se observă atît creșterea prețurilor peste valoare — la mărfurile produse de monopoluri — precum și abaterea prețurilor sub valoare — în cadrul mărfurilor produse de întreprinderile nemonopolizate, de micii producători etc. Suma

L. STELIANA

(Continuare în pag. 32)

CREȘTEREA EFICIENȚEI

(Urmare din pag. 16)

munismului. În acest proces de transformare revoluționară un loc important îl dețin problemele politicii economice. Organelor și organizațiilor de partid le revin în acest context sarcini tot mai mari și mai complexe pentru transpunerea în practică a obiectivelor politicii economice în fiecare întreprindere, în cadrul cărora un loc important îl ocupă direcțiile de acțiune privind creșterea eficienței economice.

Organele și organizațiile de partid au datoria să ducă o muncă politică intensă în rîndul tuturor oamenilor muncii pentru promovarea politicii partidului de ridicare continuă a eficienței economice, să mobilizeze toți lucrătorii la înfăptuirea măsurilor privind utilizarea rațională a resurselor din întreprinderi, pentru înfăptuirea unui regim sever de economii la toate locurile de muncă. Prin acțiuni specifice muncii de partid trebuie să se urmărească aplicarea de măsuri pentru reducerea cheltuielilor de producție, reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, combustibil și energie, folosirea integrală a capacităților de producție și a timpului de lucru, gospodărirea judicioasă a tuturor mijloacelor materiale și financiare ale întreprinderilor. În centrul atenției organelor și organizațiilor de partid din industrie vor trebui să stea măsurile privind reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, concomitent cu ridicarea continuă a productivității muncii, pe baza mecanizării, automatizării proceselor de producție, a organizării științifice a producției și a muncii. O mare atenție trebuie să se acorde introducerii și respectării normelor de consum științific fundamentate, reproiectării produselor în vederea realizării de economii de materiale.

Organizațiile de partid din întreprinderi trebuie să stimuleze orice inițiativă, tot ceea ce este avansat în tehnică, experiența înaintată din toate domeniile, pentru a asigura creșterea eficienței economice. Trebuie să combată în același timp, tendințele de automulțumire și mentalitatea greșită a unor cadre care consideră că esențialul este să produci, indiferent de randamentul cu care se lucrează.

Sarcinile care revin unităților economice în ceea ce privește creșterea eficienței sînt minimale, fiecare colectiv urmînd să depună toate eforturile pentru depășirea prevederilor, asigurînd în acest fel creșterea venitului național și accelerarea progresului economic și social al țării.

TEME DE DEZBATERE

1. **Evoluția (la întreprinderea, centrala respectivă) a indicatorilor de eficiență în cincinalul 1971—1975.**
2. **Direcții și măsuri pentru îmbunătățirea indicatorilor de eficiență în cincinalul 1976—1980.**
3. **Modul de îndeplinire a programelor speciale privind reducerea cheltuielilor de producție și de creștere a productivității muncii în întreprinderea respectivă.**

BIBLIOGRAFIE

* * * **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism,** în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Editura politică, București, 1975, pag. 646 ; 662 ; 671—672.

* * * **Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-socială a României pe perioada 1981—1990,** în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Editura politică, București, 1975, pag. 754 ; 779—781 ; 783—787 ; 794—796 ; 804.

Nicolae Ceaușescu, Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului, în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Editura politică, București, 1975, pag. 18 ; 47—48.

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 29 iulie 1974, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, București, 1974, pag. 538.

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrată celei de-a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, 22 august 1974, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, București, 1974, pag. 643—645.

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la încheierea lucrărilor Conferinței activului de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii. 8 octombrie 1974, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, București, 1974, pag. 806—829.

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 21—22 iulie 1975, Editura politică, București, 1975, pag. 20—30 ; 48—51.

Alte recomandări : Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste, Editura politică, București, 1969, pag. 737—778. Gh. Crețoiu, I. Zahiu, Principiile politicii economice a Partidului Comunist Român, Editura politică, București 1972, pag. 65—72. C. Ștefan, Reducerea cheltuielilor materiale — obiectiv esențial al politicii economice a partidului, Editura politică, București, 1973. C. Enache, Progresul tehnic și valorificarea superioară a resurselor naturale, Editura politică, București, 1973, A. Iancu, Eficiența economică maximă, Editura politică, București, 1972, pag. 5—45, Gheorghe Siclovan, Eficiența economică, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1974, Gheorghe Rădulescu, Conceptul de eficiență economică în lumina politicii P.C.R., Revista Era Socialistă, nr. 1/1976, Vasile M. Popescu, Reducerea cheltuielilor materiale. Implicații asupra progresului tehnic, Revista economică nr. 25/1975, Gheorghe Obreja, Economia românească pe făgașul unei dezvoltări dinamice și intensive Revista Economică nr. 31/1975.

CULTURA ECONOMICĂ

(Urmare din pag. 2)

vast „deoarece acest proces, nu numai că l-a creat pe om, ci adesea l-a și modelat, l-a îmbogățit".

Dacă munca fizică, în cea mai mare parte, se referă la acțiunea nemijlocită a omului asupra naturii sau asupra factorilor intercalați între om și natură, în condiții sociale date, în scopul obținerii de bunuri materiale, munca intelectuală, spre deosebire de alte activități intelectuale, întrunește în sine gîndirea sistematizată, călăuzită de metode întemeiate științific și acțiunea transformatoare asupra realității. Pînă la urmă, în centrul activității de muncă, principalul domeniu al existenței sociale, este activitatea de producție în vederea satisfacerii trebuințelor umane.

De aici rezultă că, în procesul apropierii dintre munca fizică și munca intelectuală este necesară, înainte de toate, **existența unor oameni cu aptitudini multilateral dezvoltate, oameni în stare să aibă o privire de ansamblu asupra întregului sistem de producție .**

Prin urmare, fără o informare economică largă și corectă, fără o cultură economică, conștiința maselor de producători nu se poate maturiza și integra organic în funcționalitatea organizațiilor economice. Infuzia elementelor intelectuale în munca fizică vizează nu numai cunoștințe tehnice, ci în același timp însușirea și utilizarea în muncă a cunoștințelor și conceptelor economice prin apelul la elementele științei și politicii economice.

Depășirea unor manifestări de neconcordanță dintre cunoștințele existente în uz și cele transmise, între cele transmise și cele asimilate, eliminarea caracterului abstract, speculativ în activitatea de educație economică, sînt posibile numai dacă ținem seama de necesitatea realizării unei suduri a ideilor, a cunoștințelor cu caracter economic pe fondul unui sistem de gîndire materialist-dialectic pentru cea mai bună opțiune în procesul reproducției socialiste în toate fazele ei, a întregii vieți economico-sociale.

Înfăptuirea marilor obiective ale cincinalului revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești, reclamă sporirea competenței și răspunderii în sfera producției, serviciilor, asigurarea unei organizări științifice a muncii în toate sectoarele. Acestea impune ca o cerință de prim ordin dezvoltarea raționalității economice, atît la nivelul societății, cît și la nivelul fiecărui colectiv de muncă dintr-o întreprindere socialistă, precum și la nivelul fiecărui muncitor sau cooperator, dezvoltarea la aceștia a comportamentului critic apt de perfecționare social-economică a unităților din care fac parte.

Însușirea cunoștințelor economice nu reprezintă însă un scop în sine, ci un mijloc de ridicare a nivelului conștiinței maselor, a nivelului general de cultură și cunoaștere în scopul dinamizării activității sale creatoare pentru realizarea unei eficiențe sociale maxime în cadrul și pe baza acesteia, dezvoltarea multidimensională a personalității omului. Condiția umană poate să se realizeze atunci cînd ea dobîndește un sens, a trăi într-un mod demn de om, a trăi și a muncii în chip comunist.

TEORII IDEI

MODELAREA MATEMATICĂ A PROCESULUI REPRODUCŢIEI SOCIALISTE

FOLOSIREA aparatului matematic în cercetarea economică a devenit de mult timp o necesitate. Caracterul tot mai complex al economiei noastre, creşterea dimensiunilor ei, pune în faţa cercetării noi probleme, dovedind, dacă mai era nevoie, utilitatea aplicării matematicii în acest domeniu.

Colaborarea tot mai strînsă dintre matematică şi economie este dictată tocmai de necesitatea sporirii exactităţii analizei diferitelor fenomene şi procese economice, de necesitatea elucidării tendinţei de mişcare a legilor economice obiective. Aplicarea pe scară tot mai largă a matematicii în economie este, totodată, strîns legată de necesitatea gospodăririi eficiente a avuţiei de care dispune naţiunea, de valorificarea raţională şi superioară a resurselor naturale. În condiţiile în care un procent de creştere a productivităţii muncii sociale sau de reducere a cheltuielilor materiale reprezintă, la scara întregii economii naţionale, valori de ordinul miliardelor de lei, rolul calculului economic în fundamentarea deciziilor de politică economică devine hotărîtor. Existenţa calculatoarelor electronice de mare capacitate înlesneşte rezolvarea unor probleme care solicită acum un volum mare de calcule numerice.

Procesul reproducţiei socialiste lărgite reprezintă unul din domeniile economiei care oferă, în continuare, largi posibilităţi de aplicare a metodelor matematice. Se poate afirma că pătrunderea matematicii în planificarea economică a marcat un moment de cotitură al acestei ştiinţe. De pe acum ea se poate considera beneficiara unui arsenal întreg de procedee matematice a căror utilitate practică nu mai poate fi pusă la îndoială.

Cu toate acestea, suportul economic şi matematic al unor probleme de planificare mai poate fi perfecţionat. Ne referim în primul rînd la alegerea variantei optime de plan.

Coordonatele variantei optime

Evident, alegerea variantei optime, care să corespundă în cel mai înalt grad posibilităţilor şi necesităţilor fiecărei etape este indisolubil legată de modelarea întregului proces al reproducţiei socialiste lărgite, modelare menită să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor economiei şi să pună în evidenţă cele mai eficiente căi de folosire a muncii sociale.

Funcţionarea optimă a economiei naţionale este condiţionată, în primul rînd, de caracterul limitat al resurselor. Desigur, această limitare este tocmai expresia cantitativă şi calitativă a forţelor de producţie de care dispune naţiunea la un moment dat. Varianta optimă de plan trebuie să asigure utilizarea eficientă a factorilor de producţie disponibili. Fiind soluţia care corespunde în cel mai înalt grad intereselor generale ale societăţii, varianta optimă exclude existenţa altora care, în condiţiile aceloraşi resurse, ar putea asigura în final, sau în toate perioadele intermediare, rezultate mai bune în ceea ce priveşte volumul şi structura venitului naţional.

Este cunoscut faptul că economia naţională privită ca un sistem este alcătuită din $A_1, A_2, ..., A_n$ ramuri productive. De asemenea, se ştie că, la dispoziţia societăţii stă o anumită cantitate de muncă socială care, în structura sa internă, este alcătuită din R_1, R_2, R_n resurse, fiecare disponibilă numai în anumite cantităţi : $b_1, b_2, ... b_n$. Ţinînd cont de caracterul limitat al acestor resurse şi de posibilităţile de a le atrage în circuitul economic, trebuie să se elaboreze o asemenea variantă de plan care să răspundă cît mai bine cu putinţă obiectivelor economice, sociale şi politice curente şi de perspectivă.

Odată stabilite aceste obiective pe un anumit interval de timp (între care venitul naţional per locuitor necesar a fi obţinut pe aliniamentul unui anumit an — reprezintă unul din indicatorii de primă mărime), fiecărei ramuri productive îi revin anumite sarcini de producţie $x_1, x_2, ... x_n$ care trebuie să se încadreze în următorul sistem de restricţii :

$$(1)\quad \begin{cases} \sum_{j=1}^{n} a_{ij} x_j \le b;\ i=1,2,..,m \\ x_j \le 0;\ j=1,2,..,n \end{cases}$$

unde, a_{ij} reprezintă coeficienţii tehnici (cantitatea de resursă R_i necesară pentru producerea unei unităţi de producţie din ramura A_j). Dar cîte programe de producţie pot fi întocmite ? În general o infinitate, unul singur, sau nici unul. Dacă sistemul de restricţii (1) este incompatibil, problema nu are sens economic. În cazul în care sistemul este compatibil, în general, el admite o infinitate de soluţii. Cum poate fi aleasă, în această situaţie, varianta optimă ? Potrivit programării liniare, ea nu poate fi pusă în evidenţă decît prin intermediul unui criteriu considerat drept funcţie-scop.

Definirea funcţiei-scop a devenit, însă, una din cele mai controversate probleme ale teoriei reproducţiei socialiste. Cauzele sînt multiple, fiind pe larg comentate de literatura noastră de specialitate. De aceea, nu insistăm aici asupra lor. Oricum, în prezent economiştii sînt de acord că alegerea funcţiei-scop este o problemă de strategie economică care angajează interesele economice fundamentale ale naţiunii.

Între numeroasele propuneri făcute pentru funcţia-scop, maximizarea valorii nou create în decursul unui an ocupă un loc important. Cercetătorii s-au fixat asupra venitului naţional tocmai pentru faptul că nivelul şi structura lui sînt rezultatul direct şi indirect al acţiunii conjugate a tuturor factorilor creşterii economice. El este unul din indicatorii de sinteză ai planului, suficient de expresiv pentru a arunca o lumină asupra puterii economice a unei ţări.

Notînd valoarea nou creată per fiecare valoare de întrebuinţare produsă într-un an cu v_j, la nivelul ramurii j venitul naţional obţinut va fi dat de expresia :

$$f_1(x) = \sum_{j=1}^{n} v_j x_j$$

Varianta optimă de plan se va obţine, în acest caz, prin maximizarea funcţiei $f_1(x)$, adică venitul naţional, cînd planul x verifică sistemul de inegalităţi (1). În felul acesta, aparent, problema poate fi închisă, rezolvarea ei urmînd mecanismul cunoscut al programării liniare. Spunem numai aparent, deoarece, în prezent, mulţi cercetători se întreabă dacă este suficient un singur criteriu (funcţie-scop) pentru optimizarea întregului proces al reproducţiei socialiste lărgite. Venitul naţional, privit ca unul dintre indicatorii creşterii economice, nu poate reda, totuşi, întreaga amploare a acesteia.

Scepticismul privind folosirea unei singure funcţii-scop, ni se pare a fi îndreptăţit. El este întreţinut şi de ideea relativităţii criteriilor de optimizare ; optimul economic prezentînd multiple faţete în raport cu criteriile sub care este privit şi a restricţiilor date. În aceste condiţii se impune construirea unui model al reproducţiei avînd la bază mai multe funcţii-scop folosite simultan. Deşi literatura matematică cunoaşte asemenea încercări 1), problema nefiind nouă, rezolvarea ei continuă să fie discutată, neexistînd, pînă acum, o unitate de vederi.

O posibilitate de rezolvare a problemei

Într-adevăr, care sînt coordonatele variantei optime de plan la a cărei elaborare s-au folosit simultan mai multe funcţii-scop ? De pildă, alături de venitul naţional propus mai înainte, să mai adăugăm încă un criteriu şi anume cheltuielile materiale. Acest ultim criteriu nu este lipsit de importanţă deoarece nimănui nu-i este indiferent cu ce efort material este obţinut venitul naţional planificat. Poate fi obţinut un venit naţional maxim într-un interval de timp dat, dar cu preţul exploatării neraţionale a resurselor naturale sau chiar cu riscul epuizării lor.

Dacă vom nota cu d_j cheltuielile de muncă materializată pentru activitatea de tip j, atunci cheltuielile totale de muncă trecută în ramura respectivă (luînd în considerare totalitatea valorilor de întrebuinţare produse într-un an) vor fi :

$$g(x) = \sum_{j=1}^{n} d_j x_j$$

În felul acesta, ne găsim, deja, în faţa a două criterii. Problema care se cere a fi rezolvată acum constă în a găsi max. $f_1(x)$ şi min. $g(x)$ astfel încît x să verifice sistemul de restricţii (1).

Punînd în felul acesta problema, s-ar părea că am ajuns la un impas, deoarece, un criteriu trebuie maximizat, iar celălalt minimizat. Putem oare maximiza şi minimiza două funcţii simultan ? Din punct de vedere matematic acest lucru nu prezintă nici o dificultate pentru că se poate transforma problema minimului pentru funcţia $g(x)$ într-o problemă de maxim pentru o altă funcţie $f_2(x)$ potrivit relaţiei :

$$\min g(x) = -\max f_2(x)$$

unde,

$$f_2(x) = -g(x).$$

---

1) Charnes A. şi Cooper W. W., Management models and industrial applications of Linear Programing, Management Science 4, 1975, pag. 38—92

Așadar, problema se reduce la găsirea maximului simultan a funcțiilor f_1 și f_2 cînd v verifică sistemul (1).

Evident că, la cele două criterii f_1 și f_2 luate în calcul pînă acum mai pot fi adăugate și altele. Ajungem, astfel la o problemă de programare liniară în care se cere maximizarea simultană a „p" funcții de scop, f_1, f_2, ..., f_p, în condițiile existenței restricțiilor (1).

În acest punct apare o nouă întrebare : ce înțelegem prin a maximiza simultan mai multe funcții pe mulțimea soluțiilor admisibile date de sistemul (1) ? Un prim răspuns ar putea fi următorul : să maximizăm „cea mai mică" dintre funcțiile de scop f_1, f_2, ..., f_p, adică să găsim un program admisibil x* care verifică sistemul (1) astfel încît,

$$\max_{1\leq i\leq p} f_i(\overset{*}{x}) = \min \max_{1\leq i\leq p} f_i(x)$$

Din punct de vedere economic însă acest mod de rezolvare a problemei prezintă unele lacune, în primul rînd pentru faptul că, în relația de mai sus toate criteriile sînt considerate a avea același rol, fiind de importanță economică egală. Or, lucrurile nu stau deloc așa. S-ar mai putea recurge la metoda maximizării sumei pătratelor funcțiilor de scop fi în condițiile date. Dar nici acest procedeu nu ne conduce la rezultate mulțumitoare.

Din aceste motive, pentru rezolvarea problemei sugerăm următorul model :

a) notăm cu Ω mulțimea vectorilor din spațiul euclidian n dimensional care verifică sistemul de inegalități (1) adică,

$$\Omega = \{x \in R^n \,|\, Ax \leq \bar{b} ;\, x \geq 0$$

unde, A = (aij), i = l, m ; j = l, n și b un vector m dimensional, avînd drept componente pe b_1, b_2, ..., b_m.

b) dacă notăm cu :

$$f_i(x) = \sum_{j=1} c_{ij} x_j$$

atunci toate cele p funcții-criteriu pot fi scrise matricial sub forma C x unde,

$$C = (c_{ij}),\ i = \overline{1,p} \text{ și } j = \overline{1,n}$$

c) dacă notăm vectorii :

$$x \in R^n \text{ și } y \in R^n,$$

atunci convenim să spunem că x ⩽ y dacă xj ⩽ yj, j = 1, 2, ..., n. Dacă x ≠ y și pentru nici un j xj ≠ yj, atunci v ⩽ y. Prin aceasta înțelegem că toate componentele lui x sînt mai mici decît componentele lui y.

Avînd în vedere cele stabilite mai sus, vom spune că un program (variantă de plan) x° este eficient în raport cu C dacă :

1. $x^0 \in \Omega$ (adică este o soluție admisibilă)

2. nu există nici un alt program x ∈ Ω astfel încît

$$Cx \geq Cx^0$$

Se poate arăta că orice soluție a problemelor enunțate mai înainte sînt soluții eficiente în sensul definiției de mai sus [2]).

Determinarea programului eficient

Programarea simultană a mai multor funcții-scop (în limbajul programelor eficiente) ridică și alte probleme. În primul rînd, cu ajutorul modelului de mai sus trebuie să ajungem la o variantă de plan eficientă. Însă, spre deosebire de problema de programare liniară cu o singură funcție-scop, în cazul luării în calcul, simultan, a mai multor funcții-scop, obținem o infinitate de programe eficiente care formează o submulțime Ω_e a mulțimii programelor admisibile Ω. . . numită mulțimea de eficiență în raport cu matricea criteriilor C. În al doilea rînd, trebuie să aflăm mulțimea de eficiență Ωe o dată ce un program eficient a fost determinat. În sfîrșit, în al treilea rînd, după ce mulțimea de eficiență Ωe . . a fost determinată putem recurge la maximizarea unui **supercriteriu** φ(x).

Supercriteriu φ(x) l-am putea stabili ca o medie aritmetică a criteriilor p, în cazul în care am acorda aceeași importanță economică fiecărei funcții-criteriu cuprinsă în matricea C, adică :

$$(x) = \frac{\sum_{i=1}^{p} f_i(x)}{p}$$

În realitate, criteriile p prezintă o importanță economică diferită. De aceea, considerăm necesară acordarea unor ponderi de importanță α diferite pentru fiecare criteriu, astfel încît,

$$0 < \alpha_i < 1 \text{ iar } \sum_{i=1}^{p} \alpha_i = 1,$$

și atunci,

$$\varphi(x) = \sum_{i=1}^{p} \alpha_i f_i(x).$$

Metoda de a acorda ponderi fiecărui criteriu poate fi învinuită de faptul că încorporează o anumită doză de subiectivism. Aceasta, însă, numai la prima vedere, deoarece aprecierea ponderii fiecărui criteriu poate avea o anumită bază obiectivă. Ea pleacă de la definirea supercriteriului. Într-adevăr, ce reprezintă acest supercriteriu ? Răspunzînd la această întrebare, ne însușim propunerea exprimată de mai mult timp în literatura noastră și anume „maximizarea gradului de satisfacere a cerințelor de consum ale societății" [3]). Ridicarea nivelului de trai al întregii populații constituie, fără îndoială, acel „liant" al tuturor criteriilor care stau la baza dezvoltării economice în socialism. El se identifică cu scopul nemijlocit al producției socialiste constituind, în fapt, esența întregii politici economice a partidului nostru. **„Scopul întregii noastre activități economico-sociale, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orinduiri** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român — **este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane"** [4]).

Prin urmare, toate criteriile adoptate și cuprinse în model trebuie să conveargă spre atingerea aceluiași scop suprem. Ponderile de importanță α_i, diferite, acordate fiecărui criteriu ar putea fi egale, în acest caz, cu influența (calculată în procente) pe care fiecare factor-criteriu o are asupra ridicării nivelului de trai într-o anumită perioadă dată. În cadrul unei perioade de timp, toate opțiunile de politică economică, toate prioritățile de ordin economic și social trebuie interpretate prin prisma acestui deziderat major al întregii activități economice din socialism. În fond, nivelul de trai poate fi influențat de o mulțime de factori care, în realitate reprezintă tot atîtea criterii de apreciere a lui. Deciziile de politică economică, opțiunile economice, vizează, de fapt, tocmai acești factori. Într-un moment oarecare, un factor sau altul poate să aibă o prioritate mai mare sau mai mică. Diversitatea lor, precum și influența diferită pe care o exercită asupra nivelului de trai, nu constituie un motiv de îngrijorare. Așa-numita „labilitate a criteriilor de optimizare" nu se manifestă în acest caz. În linii mari, factorii care influențează nivelul de trai sînt și vor fi cam aceiași. Influența lor, de regulă, diferă de la perioadă la perioadă. Important, însă, este faptul că, acest procedeu de a acorda ponderi de importanță fiecărui factor-criteriu în funcție de influența sa asupra creșterii nivelului de trai elimină „impasul nonconvergenței criteriilor parțiale de optimizare" semnalat, pe bună dreptate, de unii autori [5]).

Desigur, rămîne deschisă, și în cazul de față, problema cuantificării cît mai exacte a influenței factorilor care în modelul nostru alcătuiesc mulțimea criterilor „p". Se știe că, nu toți factorii de care depinde nivelul de trai se pretează la determinări cantitative. Mulți dintre ei sînt factori de ordin calitativ. În parte, așa se și explică preocupările cercetătorilor de **a lărgi aria conceptelor legate de situația economică și socială a omului,** introducînd în circulație o serie de noțiuni cum ar fi : mod de trai, standard de viață, calitatea vieții, ș.a. De aceea, nici nu negăm eventualele greutăți ce ar putea surveni pe linia inventarierii tuturor factorilor și a măsurilor lor. Rezolvarea modelului nostru, simularea lui, s-ar putea mărgini, deocamdată, la submulțimea factorilor de ordin cantitativ, care ne dau posibilitatea măsurării și sînt, se pare ceva mai numeroși. În continuare, prin aprecieri succesive, pot fi cuprinși în model și restul factorilor pînă la determinarea programului eficient.

lector univ. dr. G. POSTELNICU

Cluj-Napoca

---

[2]) a se vedea lucrarea lui Marusciac Ioan „Metode de rezolvare a problemelor de programare neliniară", ed. Dacia, Cluj, 1973.

[3]) Emilian Dobrescu, „Corelația dintre acumulare și consum", Ed. Politică, București, 1971, p. 23.

[4]) Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, Ed. Politică, București, 1975, p. 55—56.

[5]) Emilian Dobrescu, op. cit. p. 23.

RECENZII

constantin enache
PROBLEME
ale
reproducției
forței de muncă
editura politică

Pe linia exigențelor și cerințelor mult sporite puse în fața economiștilor se înscrie și lucrarea profesorului universitar dr. Constantin Enache, lucrare care se vrea și reușește să fie o analiză, într-o formă unitară și închegată, a unora dintre problemele teoretice și practice actuale din domeniul forței de muncă, pe terenul realităților din România, în etapa edificării socialismului multilateral dezvoltat. Valoarea și utilitatea cărții la care ne referim își au izvorul în faptul că autorul ei a reușit să înscrie întreaga problematică în contextul procesului revoluționar din domeniul științei și tehnicii pe baza orientărilor teoretice și metodologice marxist-leniniste și a obiectivelor din documentele programatice ale partidului.

În această ordine de idei, problematica din lucrare în legătură cu calitatea și competența cadrelor se referă la chestiuni indisolubil legate de dinamismul procesului social-economic din țara noastră, în actuala etapă, de rolul determinant al ridicării eficienței în înfăptuirea obiectivelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Aprofundînd această problemă, autorul își îndreaptă atenția și asupra modului de cuantificare a calității forței de muncă, precum și a contribuției calificării profesionale la dezvoltarea economică, găsirii unor indicatori adecvați, asupra cercetării raportului dintre munca complexă și efectele ei, a relației dintre dezvoltarea economică și educație, a legăturilor multiple directe și indirecte, existente între nivelul calificării oamenilor muncii și desfășurarea producției sociale, a influenței calificării asupra valorii nou create și asupra mărimii valorii fiecărei unități de produs.

Concluzii demne de reținut pentru teoria și practica economică sînt și cele rezultate din studiul și analiza schimbărilor care se produc atît în conținutul, cît și în structura muncii sub influența progresului tehnico-științific. De pildă, căutînd răspunsul la întrebările privind viitorul caracterului complex al muncii și al cerințelor față de nivelul calificării personalului muncitoresc, lucrarea duce la ideea importantă că progresul tehnico-științific afectează conținutul activității umane, determinînd sporirea cerințelor calitative față de instruirea profesională, conținutul muncii incluzînd tot mai multe elemente științifice.

Prezintă importanță aportul autorului la circumscrierea învățămîntului ca ramură a economiei naționale, la clarificarea conceptului și determinării eficienței învățămîntului, contribuții însemnate pentru sesizarea, în intimitatea și complexitatea lor, a relațiilor de interdependență dintre învățămînt, creșterea economică și progresul social-economic în ansamblul său. Aprofundînd mai în detaliu această problematică, lucrarea acordă atenție investigațiilor cu privire la cerințele instruirii profesionale a muncitorului modern, a pregătirii specialiștilor de nivel mediu și superior, a procesului perfecționării profesionale permanente, a tendințelor care se produc în toate aceste domenii în economia României. Urmărind finalitatea conceptelor teoretice cu privire la calificarea forței de muncă, la calitatea și competența cadrelor, autorul analizează formele utilizate în pregătirea diferitelor categorii de cadre, structura și durata acestor forme, tendințele pe care trebuie să le aibă în vedere practica economică în prezent și în perspectivă. Mai puțin fundamentată apare însă ideea, cu care de fapt începe capitolul privind pregătirea și perfecționarea forței de muncă, conform căreia învățămîntul ar trebui considerat ramură productivă. Desigur, contribuția învățămîntului la progresul social-economic al națiunii noastre, la dezvoltarea multilaterală a personalității umane este consderabilă și într-o continuă creștere. Dar acestea nu reprezintă argumente suficiente în susținerea tezei că învățămîntul, în ansamblul său, s-ar fi transformat în ramură productivă. Găsim aici aceleași tendințe, ca și la alți economiști, de a pune semnul egalității între caracterul util și deosebit de util al activităților din cele mai diverse domenii ale sferei neproductive în socialism, și activitatea productivă ca atare.

Două capitole distincte din cartea recenzată sînt dedicate abordării chestiunilor privind raportul dintre necesar și resurse de muncă, ca și acelora privind folosirea forței de muncă. Autorul clarifică teoretic conceptul de necesar de forța de muncă, aprofundează criteriile și factorii care stau la baza determinării lui, importanța luării în considerație a creșterii productivității muncii, a ratei acumulării etc., evidențiind caracterul dinamic al acestei categorii în contextul sarcinilor și direcțiilor dezvoltării economico-sociale a țării noastre. Insistînd asupra condițiilor și factorilor de care depinde utilizarea cît mai eficientă a resurselor de muncă, autorul aduce în cîmpul dezbaterii o serie de probleme care privesc repartizarea cadrelor ca premisă a folosirii lor raționale, locul și rolul industrializării socialiste ca temelie trainică a utilizării eficiente a forței de muncă, chestiuni legate de mișcarea forței de muncă în economie. În legătură cu această ultimă problemă, s-ar fi impus o adîncire a aspectelor negative ale deplasărilor neorganizate ale forței de muncă în vederea prevenirii, pe cît posibil, în întregime, a acestor deplasări.

Legat de înțelegerea teoretică mai complexă a problemelor reproducției forței de muncă, un interes aparte îl prezintă faptul că autorul cărții nu ocolește chestiunile legate de aprofundarea sistemului categorial al reproducției forței de muncă, aducînd un plus de elemente la clarificarea unor noțiuni dintre cele mai controversate. În toate capitolele lucrării este evindentă această preocupare, de cele mai multe ori reușit materializată. În această ordine de idei, am mai adăuga, în afară de cele la care ne-am referit pînă acum, astfel de chestiuni ca cele în legătură cu fazele reproducției forței de muncă, la elementele pentru respingerea tezei că forța de muncă în socialism ar avea caracterul de marfă, opiniile cu privire la inoportunitatea utilizării în socialism a termenului de „angajare“ și înlocuirea cu termenul de „încadrare în muncă“ etc.

Se cuvine menționat caracterul de dezbatere al lucrării, dialogul permanent cu opiniile exprimate în literatura economică din țara noastră și de peste hotare, neocolirea unor probleme teoretice mai dificile.

Prin problematica și conținutul ei, prin concluziile și propunerile pe care le conține, cartea recenzată se recomandă ca fiind utilă unui cerc larg de cititori. Tuturor acestora, autorul le-a prezentat într-o formă concentrată și clară, un instrument valoros de lucru pentru aprofundarea problemelor în domeniul reproducției forței de muncă.

conf. univ. dr.
Costinel LAZĂR

SESIUNE DE COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE ÎN PREGĂTIREA CONGRESULUI EDUCAȚIEI POLITICE ȘI AL CULTURII

O SESIUNE de comunicări științifice pe tema „Concepția Partidului Comunist Român despre noua ordine economică internațională" a avut loc în ziua de 4 martiei a.c., sub egida Comitetului de Partid al sectorului I – catedra de economie – și a Institutului de Cercetări Economice. Incadrîndu-se în acțiunile ce se organizează în perioada pregătirii Congresului educației politice și al culturii, dezbaterea științifică a avut ca obiectiv un domeniu de preocupări intense la nivelul comunității mondiale, de mare însemnătate și cu implicații în întreg sistemul de relații internaționale.

Dezbaterea a fost deschisă de către prim-secretarul Comitetului de Partid al sectorului I Dumitru Gheorghișan care, în cuvîntul său introductiv, conturînd în linii mari poziția României privind noua ordine economică internațională, cunoscută în lume sub denumirea de conceptul președintelui României, Nicolae Ceaușescu, a accentuat asupra ecoului larg pe care l-a avut acesta, atît în lucrările și în documentele organismelor internaționale, cît și în rîndul oamenilor de știință, oamenilor politici, opiniei publice de peste hotare.

Cercetători științifici din Institutul de Cercetări Economice au prezentat 4 comunicări : „Conceptul românesc al noii ordini economice internaționale" – Ștefan Mihai, „Subdezvoltarea și lichidarea decalajelor economice" – dr. Marcu Horovitz, „Echitatea și restructurarea relațiilor economice internaționale" – dr. Sorica Sava, „Edificarea unui nou sistem monetar internațional" – Virgil Popescu. Axate pe unele dintre coordonatele principale ale procesului de făurire a unei noi ordini economice internaționale și exprimînd concluzii originale, reieșite din cercetarea aprofundată a fenomenelor, aceste comunicări, au fost urmate de discuții, care au dezvoltat și completat laturi ale problematicii, cum sînt : societățile multinaționale și dezvoltarea suverană a statelor naționale (Eufrosina Ionescu – I.C.E.), resursele de materii prime și energetice și valorificarea lor în interesul dezvoltării (dr. Aurel Iancu – I.C.E.), necesitatea participării active a țărilor socialiste la procesul edificării unei noi ordini economice internaționale (I. Burștein – Comisia Guvernamentală de colaborare economică), importanța rezolvării problemei mondiale a alimentației (Maria Bucur – I.C.E.), formarea cadrelor naționale în țările în curs de dezvoltare (A Tudori – I.C.S. Uzinimport), instaurarea unui nou sistem de relații comerciale internaționale (Marcel Duhănescu – I.C.E.), folosirea prognozelor economice în fundamentarea căilor de eliminare a decalajelor (V. Tofan – C.S.P.), relația politic-economic în problematica noii ordini internaționale (V. Porojan – M.A.E.), sisitemul generalizat de preferințe și creșterea participării țărilor în curs de dezvoltare la circuitul economic mondial (Marian Rudăreanu – I C.E.), cerințele unui sistem de prețuri echitabile și remuneratorii la produsele de bază (Sanda Arsene – I.C.E.), rolul organismelor financiare internaționale în procesul lichidării (Mariana Malinschi – I.C.E.).

În încheierea dezbaterilor, Constantin Grigorescu, director adjunct al Institutului de Cercectări Economice, relevînd concluziile ce s-au desprins, a subliniat însemnătatea acțiunii organizate, contribuția ei la aprofundarea unei arii largi de probleme teoretice și practice ale edificării unei noi ordini economice internaționale, la fundamentarea poziției României în acest domeniu, la înfăptuirea programului ideologic și educației comuniste a oamenilor muncii.

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

Ideologia burgheză în fața unor maladii de sistem (III)

EFORTUL de „diluare" în conștiința publică a incompatibilității dintre finalitatea profitului și „responsabilitatea socială" a dus la conturarea în ultimii ani în ideologia marelui capital, a unei noi concepții, care are ca premisă recunoașterea „posibilității unor conflicte între criteriul tradițional — al eficienței economice și profitului — și o serie de alte valori sociale"[1]). Un apologet (dealtfel subtil) al marelui capital, prof. J. W. Mckie, afirmă că de fapt considerentele de ordin etic, invocate azi, au stat și pînă acum la baza „numeroaselor" acte de „responsabilitate socială" de care businessul a dat dovadă — actele filantropice, îndeplinirea unor „obligații morale", față de comunitatea locală, politica paternalistă etc. (Social Responsabilities and business Predicament, p. 22). În condițiile creșterii nemulțumirii de masă față de întregul sistem al businessului, ca și față de sistemul politic, ideologia marelui capital a lansat o largă companie de „reînnoire morală" a comportamentului „comunității lumii de afaceri". În 1961 Ministerul Comerțului creează așa numitul „Business Ethics Advisory Council", al cărui scop era încurajarea îmbunătățirii sub aspect etic a activității businessului, „dezvoltarea unui ghid etic" al comportamentului său. Exprimată mai ales de profesorimea strîns legată de business, dar și de oamenii de afaceri, această concepție susține posibilitatea **armonizării** intereselor societății și corporațiilor pe baza tezei că acestea din urmă devin tot mai sensibile față de necesitatea unei „noi morale" a activității lor, care, incluzîndu-și ideea „responsabilității sociale", ar avea în vedere mai complet, mai multilateral, chiar „propriul interes" al businessului. Această poziție reprezintă de fapt un apel pentru o optică „iluminată" și de mai „largă perspectivă" din partea executivului corporațiilor, un apel la ceea ce Ph. Hoffmann a numit, într-o formulare reușită, „generozitate calculată" (Vezi : Bussiness Society and Euvironment, p. 208). Concret — spune prof. K. Andrews —, președintele Colegiului redacțional al cunoscutei publicații „Harvard Business Review" — ea este un apel la „limitarea benevolă a tendinței de maximizare a profitului, la sensibilitate față de costurile sociale ale activității lor economice... posibilitatea de a concentra forțele la sarcini mai mult importante din punct de vedere social decît atractive din punct de vedere economic".[2])

Concepția „iluministă" asupra rolului și mobilurilor deciziilor corporațiilor, născută din premise etice, a evoluat într-o doctrină de factură „raționalistă", cunoscînd un important efort de fundamentare și acreditare din partea marelui capital. Astfel, Comitetul pentru dezvoltarea economică (Committee for Economic Development-CED) — cea mai importantă organizație de cercetare economică și orientare ideologică a marelui capital, condusă de un Consiliu format din 200 dintre principalii lideri ai lumii de afaceri și ai celei academice[3]) — a elaborat un „manifest oficial", cum l-a numit J. W. Mckie, un fel de „declarație-ghid" pentru politica națională în problema responsabilității corporațiilor[4]), în care se caută a se demonstra necesitatea, implicit raționalitatea, unui „nou comportament" al acestora, a unei noi „înțelegeri a normelor și criteriilor" ce-i ghidează activitatea. Este larg recunoscut astăzi — se spune în acest document — că autointeresul corporațiilor este inexorabil implicat în bunăstarea societății, a cărei parte integrantă sînt. Există o înțelegere crescîndă (a faptului) că corporația este dependentă de bunăvoința societății care-i poate susține sau prejudicia existența..." (p. 27) Este de aceea în „autointeresul luminat" al corporațiilor să contribuie, asumîndu-și responsabilități sociale, la „sănătatea, prosperitatea și buna funcționare a societății" (p. 29).

De pe aceleași poziții, unii autori, cum sînt K. Davis și R. L. Blomstrom, adepți fermi ai businessului în general și ai big-businessului în particular, dar suficient de lucizi, analizînd problema raportului dintre „puterea socială și răspunderea socială", atrag atenția asupra faptului că businessul, care este o mare forță socială, trebuie să-și asume și responsabilități pe măsura puterii pe care o are. Situația în care lipsa de răspundere față de interesele societății a dus la „suboptimizarea beneficiilor sociale generale", la numeroase „dezeconomii" pentru societate, nu poate continua. Enumerînd motivele pentru care astăzi această problemă a responsabilității sociale a devenit acută, Davis și Blomstrom avertizează : „evitarea responsabilității sociale duce la erodarea puterii sociale. Aceasta este **legea de fier a responsabilității :** pe termen lung cei care nu folosesc puterea în maniera în care societatea îi consideră responsabili, tind să o piardă". Dacă businessul „continuă să nu accepte obligațiile de responsabilitate socială, așa cum ele cresc... puterea lui socială se va dilua". G. A. Steiner o spune mai drastic : această putere **„i se va lua...** societatea se va orienta către guvern". De aceea „oamenii de afaceri înțeleg foarte bine că drumul către autonomie nu este vechea ideologie, ci una care arată că businessul servește interesul public... fără îndoială, ei înțeleg explicit sau intuitiv că businessul trebuie să-și asume responsabilități sociale pentru a supraviețui"[5]). De aceea — apreciază Steiner*) — ideea asumării de către corporații a unor „responsabilități sociale" ca expresie a înțelegerii „autointeresului luminat pe termen lung... este acceptată de tot mai mulți oameni de afaceri"[6]).

Apelul la luciditatea asupra propriului interes al businessului ca și conștiința acestui interes nu țin însă loc de solu-

---

fișe

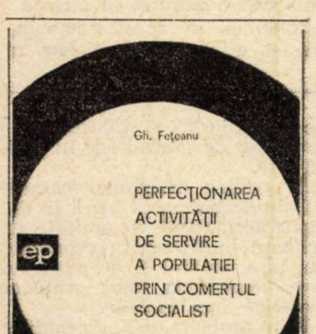

Gh. Fețeanu

PERFECȚIONAREA
ACTIVITĂȚII
DE SERVIRE
A POPULAȚIEI
PRIN COMERȚUL
SOCIALIST

ep

EDITURA POLITICĂ

• *Lucrarea dr. Gh. Fețeanu* Perfecționarea activității de servire a populației prin comerțul socialist, *apărută în Editura politică, București, 1976, 84 p., își propune o analiză multilaterală a corelației necesități-producție-consum și, în acest context, a rolului și locului comerțului ca verigă a reproducției socialiste lărgite. Cuprinsul lucrării : 1. Funcțiile, rolul și sarcinile comerțului socialist în traducerea în viață a politicii Partidului Comunist Român de ridicare continuă a nivelului de trai al întregului popor ; 2. Perfecționarea sistemului de relații comerț-producție ; 3. Tendințe actuale în amplasarea teritorială a comerțului ; 4. Coordonate ale modernizării comerțului ; 5. Ridicarea nivelului de servire în comerț.*

Producția netă — un experiment

• *Sub titlul* Opît primeneniia pokazatelia cistoi produkții *(Experiența aplicării indicatorului producției nete). N. Rogovski și G. Kiperman prezintă în revista VOPROSI EKONOMIKI nr. 2 1976 o analiză a rezultatelor unui experiment efectuat în 1973–1974 în scopul de a verifica utilitatea introducerii indicatorului producției nete în planificarea și aprecierea muncii întreprinderilor. S-au elaborat normative ale producției nete (corespunzătoare valorii nou create) pentru fiecare reper din nomenclatura producției întreprinderilor supuse experimentului și volumul producției nete a fost stabilit prin înmulțirea cantității de produse de fiecare tip în expresie naturală cu normativul corespunzător. Iată cîteva din concluziile trase de autori. În condițiile unei producții cu o nomenclatură relativ stabilă experimentul nu ar fi evidențiat superioritatea acestui indicator asupra celui al producției globale. În schimb, indicatorul și-ar fi arătat evidenta superioritate în cazul întreprinderilor caracterizate printr-o mare mobilitate, o puternică variabilitate a structurii producției și a conținutului cheltuielilor — cum este cazul multor ramuri, printre care, în special, construcția de mașini. Se remarcă, de asemenea, cointeresarea întreprinderilor în sporirea producției de piese de schimb, de bunuri de larg consum (acestea nu cuprind elemente livrate de alte întreprinderi și conțin prin urmare o cotă parte mai mică de muncă trecută). Pentru producția nomenclaturii de bază, cointeresarea întreprinderilor depinde de raportul dintre prețurile de fabrică și cheltuielile de muncă. Aplicarea indicatorului producției nete are o influență pozitivă îndeosebi în asimilarea de produse noi, întrucît normativele* ție. Comportamentul „iluminat" trebuie să fie nu numai de dorit ci și **posibil**. Această posibilitate este văzută de unii din reprezentanții doctrinei „autointeresului luminat" nu în implauzibila „limitare benevolă a tendinței de maximizare a profiturilor" cum o cere K. Andrews de pe poziții moral-naive, ci în faptul că ar fi început să se constituie o nouă optică, o optică pe termen lung asupra acestui obiectiv[7]. Cum arată Keith Davis și Robert Blomstrom, majoritatea managerilor ar fi învățat de mult că „a pune accentul pe maximizarea pe termen scurt a profitului este o abordare mioapă a activității businessului. Azi oamenii de afaceri vorbesc de maximizare pe termen lung a profitului"[8]. Tocmai această optică de „maximizare pe termen lung a profitului" ar fi expresia „autointeresului luminat" care ghidează comportamentul corporațiilor[9]. Ideea, desigur, nu este nouă. Fără a fi teoretizată și popularizată, ea a fost implicată – ca intenție – în toate deciziile cu caracter filantropic, în politica paternalistă ș.a., cum pe bună dreptate remarcă P. Samuelson[10]. Henry Ford II a expus cu cîțiva ani în urmă rolul opticii pe termen lung ca modalitate de «reconciliere între conștiința socială și motivul profitului» : „Nu mai este nimic de reconciliat – dacă a existat vreodată – între conștiința socială și motivul profitului... Îmi este clar faptul că îmbunătățirea calității societății – investirea în angajați și clienți mai buni pentru viitor – nu constituie decît încă un pas în procesul de formare a unei optici pe termen lung asupra randamentului investițiilor (profitului)[11].

De fapt, orientarea către profitul pe termen lung s-a născut și s-a dezvoltat treptat – conștient sau spontan – pe măsura adîncirii complexității activității economice și conceperii acesteia de pe pozițiile unei gîndiri cu caracter previzionar. Dar această orientare nu trebuie absolutizată și generalizată la ansamblul procesului economic care, în unele componente, momente sau trepte ale sale, cunoaște acțiunea unor factori cu efect contrariu. Dacă între creșterea caracterului previzional-științific al activității economice și orizontul de timp pentru care se urmărește maximizarea profitului există un raport de directă proporționalitate, între creșterea ritmului progresului tehnic, respectiv vitezei de înnoire a produselor, și acest orizont de timp raportul este invers proporțional. Dar oricum, dincolo de forma concretă a „rezultantei" acestor tendințe contradictorii, ceea ce se urmărește este tot maximizarea profitului, iar invocarea orientării către profitul pe termen lung nu reprezintă o replică la teza incompatibilității dintre urmărirea acestui obiectiv și îndeplinirea de către business a unor adevărate și satisfăcătoare „responsabilități sociale". Sensul obiectiv al concepției „iluministe", al doctrinei „autointeresului luminat" este, evident, ideologic. Înșiși autorii ei sînt conștienți de limitele extrem de înguste în care „iluminații", manageri ai corporațiilor, pot realiza „limitarea generală a tendinței de maximizare a profiturilor", antrenarea în activități importante din punct de vedere social dar „neatractive" din punct de vedere economic (adică al nivelului profiturilor), sau „reconcilierea" obiectivelor sociale cu „profitabilitatea", „complementaritatea" lor. În ultimă instanță, soluția „iluminiștilor" este tot... statul, care trebuie să creeze businessului „condiții de piață", adică „substanțiale oportunități pentru profit", căci „stimulentele pentru profit sînt singura cale practicabilă pentru a descătușa puterea și dinamismul întreprinderii private la o scară care să o facă eficientă în generarea progresului social".[12] Referindu-se la noua ideologie „iluministă" a businessului, R. Heilbroner observa că „aceasta este o apărare mai mult sau mai puțin transparentă a privilegiilor, deghizată în filozofie".[13]

În fond, doctrina „iluministă" nu se deosebește de cea a liberalismului conservator (ilustrată azi de o atît de marcantă figură ca Milton Friedman) decît prin formularea ei obiectiv diversionist-apologetică. Ea este inconsistentă sub aspect teoretic și „neoperațională" în planul practicii. Căci nu apelurile „iluministe", oricît de patetice și sau avertizoare ar fi ele, determină business-ul să-și asume „responsabilități sociale". Aceasta nu o pot realiza decît fie acțiunea coercitivă a statului, devenit în epoca capitalismului monopolist de stat nu numai o componentă majoră a sistemului, ci mai ales (și prin aceasta) și „manager al sistemului", preocupat de evitarea „colapsului" economic și social, fie – și aceasta explică în ultimă instanță și prima eventualitate – presiunea tot mai puternică a forțelor sociale, democratice, antimonopoliste, care au cunoscut un amplu proces de lărgire și radicalizare.

Vasile PILAT

---

[1] Social Responsability and Business Predicament p. 8.

[2] K. Andrews, Can the Best Corporation be Made Moral ? In : Harvard Business Review, 1973, vol. 51, nr. 3 p. 57.

[3] O prezentare sintetică a orientării promovate de CED de la crearea sa în 1942 pînă azi vezi în : G. A. Steiner, Business and Society, Rondom House, 1971, p. 109, 113—118

[4] CED Social Responsabilities of Business Corporations A Statement on National Policy. New York, 1971.

[5] G. A. Steiner, op. c. p. 145

[6] idem p. 163, 164

[7] CED Social Responsabilities of Business Corporations pag. 24 ; E.Epstein, op. c. p. 150.

[8] Keit Davis, Robert L. Blomstrom. Business, Society and Environment, p. 208.

[9] Vezi și Phillip I. Blumberg, The Megacorporation in American Society. The Scope of Corporate Power. Prentice — Hall Inc New Jersey, 1975, p. 4

[10] P. Samuelson „dacă facem abstracție de avantajele imediate și privim ceva mai departe în viitor, atunci multe acte de altruism și evidentă dărnicie pot fi fără greutate explicate de pe pozițiile relațiilor sociale și asigurării profitului maxim în decursul unei perioade de timp comparativ mai îndelungate". (P .Samuelson, Economics, N. 4, p. 526).

[11] Citez după : Albrook, Robert „Business Wrestles with its Social Conscience". In : Fortune, nr. 78 aug 968 p. 89—90

[12] CED Social Responsability of Business Corporations, p 31, 51

[13] Citez după G. A. Steiner, op. c. p. 120

[*] „Businessul — scria cu mai bine de un deceniu în urmă Adolph Berle — este sensibil la pericolele față de sistemul întreprinderii private și recunoaște că supraviețuirea depinde de adaptarea la mediu".

---

producției nete sînt de obicei timp de 2–3 ani mai ridicate decît la produsele analoge confecționate anterior. Experimentul a arătat, totodată, că se menține interesul întreprinderilor pentru reducerea chletuielilor de muncă.

Criza și știința economică

● *În ultima sa carte* L'économie du diable *(Economia diavolului) Editura Calman-Levy, Paris 1976, 248 p, Alfred Sauvy abordează conceptele economice moderne prin prisma ineficienței lor, în condițiile actualei crize economice capitaliste. Ideea dominantă constă în aceea că soluțiile keynesiene sînt uzate, că știința economică savantă ce a apărut în jurul anilor '60 (și care îi incită pe cei ce acordă premiile Nobel) este și ea în criză, că tentativele recente de a elabora o nouă știință economică, o „anti-economie" sînt sterile. În această situație, ce se propune ? Revenirea la bazele elementare ale științei economice clasice. De pe această poziție ieșirea din criză ar fi posibilă dacă : se micșorează impozitele, se reduc cheltuielile de stat, se oprește sporirea prețurilor, se ridică puterea de cumpărare, se reduce șomajul. Dar Sauvy propune, de fapt, o ieșire din criză pe spinarea clasei muncitoare. El cere să se reducă salarilie sau să se diminuează „creșterea lor oarbă", să se accepte desfacerea contractelor de muncă ori de cîte ori producția cere acest lucru, să se prelungească timpul de muncă. Se știe că, așa cum remarca de curînd J. Rueff, revendicările salariale sînt determinate de creșterea prețurilor și nu invers.*

Analiza valorii

● *Sub titlul* Analyse de la valeur: quand la matière grise vaut de l'or. Une méthode infaillible permet de réduire, de 10 à 20%, vos coûts de fabrication *(Analiza valorii : cînd materia cenușie valorează aur. O metodă infailibilă permite să se reducă de la 10 la 20% costurile dv. de fabricare) Michel Hoez publică în L' USINE NOUVELLE (ian. 1976), un articol în care prezintă, sub numele de „analiza valorii", metoda de reducere a costurilor de fabricație, care a fost pusă la punct în perioada imediat postbelică de ing. Laurence D. Miles de la „General Electric". Metoda este definită de autor astfel : „Este un instrument tehnico-economic care urmărește să nu lase să rămînă într-un sistem (produs, procedeu, structură) decît strictul necesar de materie, de mînă de lucru și de energie pentru a îndeplini funcțiunile pentru care a fost conceput, la nivelul satisfacției dorite și exprimate de valoarea de schimb". Originalitatea metodei constă după cum este cunoscut în : 1. integrarea criteriilor tehnice și economice ; 2. analiza produsului exclusiv prin funcțiunile ce le îndeplinește – obținîndu-se „o reprezentare dematerializată și insolită a produsului". Metoda se sprijină pe activitatea de grup ; ar fi imposibil de efectuat „analiza valorii" în mod solitar. După autor, în timp ce randamentul mediu al unei investiții este de 3 sau 4 la sută, analiza valorii se situează în genere între 10 și 20 la sută.*

fișe

Pentru o nouă ordine economică internațională

TRANSFERUL DE RESURSE REALE CĂTRE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII — obiectiv primordial al creării noii ordini economice internaționale — presupune, ca o componentă indispensabilă, sprijinul internațional sub forma finanțării dezvoltării în statele rămase în urmă. În cuvîntarea președintelui **Nicolae Ceaușescu** la Conferința de la Helsinki din 1975 se spunea cu deplin temei : **„Cum se poate, oare, vorbi de egalitate, de libertate și democrație între țările bogate și între țările care nu au nici o sută de dolari venit național pe cap de locuitor? A realiza în fapt egalitatea însemnată a realiza și condițiile materiale necesare“.** 1) În acest context, pornind de la această optică trebuie văzute și deciziile și orientările existente în domeniul finanțării externe a dezvoltării.

Militînd pentru restructurarea din punct de vedere conceptual și operațional a mecanismelor transferului de resurse către țările în curs de dezvoltare, România pornește de la modul cum au funcționat ele pînă în prezent și de la obiectivele instaurării unei noi ordini economice internaționale și necesitatea creșterii eficienței acestor mecanisme concomitent cu sporirea substanțială a efortului propriu de către fiecare țară în curs de dezvoltare.

„Ajutor pentru dezvoltare“, „fluxuri financiare“, „transfer de resurse“:

SISTEMUL DE COOPERARE monetară și financiară internațională, instituit pentru a realiza practic obiectivele — nu prea multe — convenite de comunitatea mondială, sub egida O.N.U., pentru sprijinirea dezvoltării, funcționează defectuos. Înseși normele respective cuprinse în Strategia internațională a dezvoltării au fost acceptate cu mare încetineală, unele dintre țările dezvoltate nu subscriu oficial nici acum la ele, iar altele încă nu au stabilit o dată limită pentru punerea lor în practică.

Există în prezent o singură normă internațională care orientează transferurile de resurse și aceasta constă în obiectivul ca țările dezvoltate să pună la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare fonduri echivalente cu 1% din produsul lor național brut. Modalitățile și condițiile de transferare a mijloacelor financiare care ar urma să atingă volumul respectiv sînt extrem de diferite. Pe de o parte, este vorba de resursele financiare transferate țărilor rămase în urmă **în condiții de favoare,** îmbrăcînd forma unor vărsăminte pe care le fac guvernele prin intermediul organismelor de asistență și al instituțiilor financiare. Pe de altă parte, este vorba de transferurile efectuate **în condiții comerciale,** fondurile provenind nu din bugetele naționale, ci de pe piețele capitalurilor private. Cele două surse de finanțare a dezvoltării — bugete naționale și capitaluri private — sînt deci net delimitate. În schimb, pe planul relațiilor internaționale ele sînt considerate a constitui, în ansamblul lor, „ajutor extern“.

Nu numai considerentele de rigurozitate științifică, dar și cele de realism politic obligă să nu se mai eticheteze drept ajutor orice formă de asistență financiară. Obiectivul propus în acest domeniu, respectiv transferul a 1% din P.N.B., este în fapt un obiectiv privind transferurile totale de resurse. Or, „numai fondurile puse la dispoziție de guverne ca donații sau ca împrumuturi în condiții concesionale și cu obiectivul primar de a promova dezvoltarea și bunăstarea țărilor mai puțin dezvoltate pot fi denumite în mod propriu ajutor extern“ 2).

Așa cum se arată în Programul P.C.R., **„creditele acordate la dobînda pieței, pe principii economice, nu pot fi considerate ajutor. Numai dacă țările în curs de dezvoltare primesc credite cu dobîndă mică sau fără dobîndă, sau credite nerambursabile, se poate vorbi de ajutor. Ajutor este, de asemenea, formarea cadrelor în condiții avantajoase sau fără plată“ 3).**

Aprecierea realistă a consecințelor practice pe care le-au avut acțiunile de așa-zis ajutor a condus la înlocuirea acestui termen, cel puțin în rapoartele și studiile O.N.U., prin „fluxuri financiare“ sau „transferuri de resurse“. Dar noțiunea continuă să definească o secțiune a transferului de resurse către țările în curs de dezvoltare — „ajutorul public pentru dezvoltare“ (A.P.D.), aceeași Strategie internațională prevăzînd ca sub această formă țările dezvoltate să transfere 0,7% din P.N.B. țărilor în curs de dezvoltare.

Carențele sistemului de cooperare monetară și financiară internațională se manifestă mai ales în faptul că țările dezvoltate, în ansamblu, nu numai că nu au atins obiectivul de 0,7%, ci s-au îndepărtat din ce în ce mai mult de el : 0,52% în 1960, 0,30% în 1975 și în perspectivă, dacă va continua aceeași tendință, 0,22% în 1980.

Distribuția puterii și sensul evoluției ajutorului

DE CE SCADE, în mod relativ, ajutorul acordat țărilor „lumii a treia“ ? Și de ce efectul global al transferurilor de resurse asupra nivelului și caracterului dezvoltării economice continuă să facă obiectul unor vii controverse ?

Răspunsul la aceste întrebări nu poate fi dat numai de analiza economică. Trebuie pornit de la faptul că transferul de resurse financiare constituie și rezultatul unor decizii politice ale statelor donatoare.

În „Declarația economică și elementele unei strategii pentru întărirea unității și solidarității țărilor nealiniate și stabilirea unei noi ordini economice internaționale“ (Lima, 1975) se subliniază că evoluția instituțiilor financiare internaționale în direcția adaptării la nevoile crescînde și urgente ale țărilor în curs de dezvoltare este contracarată mai ales de distribuția actuală a puterii de decizie în aceste instituții. Accesul la resurse și utilizarea lor sînt, în contextul dat, condiționate de „anumite modele de comportament politic și economic, ceea ce frînează progresul liber și independent al țărilor în curs de dezvoltare“, sau, cu alte cuvinte, ajutorul internațional „sub forma sa actuală contribuie în numeroase cazuri la întărirea structurilor de dominație internațională“ 4).

În acest context, motivația acordării ajutorului — afirmată deschis sau implicită — are o amplitudine foarte largă : considerațiuni de „război rece“, revendicarea unui rol deosebit în relațiile internaționale, raporturi speciale cu foste colonii, interese economice naționale și internaționale, considerații morale. Ponderea diferiților factori evoluează în timp și față de fiecare țară. Transferurile de resurse continuă să fie dictate, în prezent, pînă la o proporție de 25%, de „relațiile speciale“ cu foste colonii (care nu reprezintă decît circa 3% din populația totală a țărilor în curs de dezvoltare), în loc să fie călăuzite de sărăcia relativă sau nevoile de creștere economică ale țărilor rămase în urmă 5).

Perpetuarea relațiilor de dependență și subordonare a fost urmărită de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă prin toate mijloacele. În cadrul transferului de resurse către țările înapoiate, cu deosebire distribuția ajutorului propriu-zis (A.P.D.) „a fost influențată mai mult de considerațiuni strategice și politice decît de criterii economice ...ajutorul este în mare măsură un instrument al politicii externe“, scria D. Wightman în lucrarea citată.

Maurice J. Williams, președintele Comitetului de ajutor pentru dezvoltare al O.C.D.E., pornind de la constatarea că ajutorul public pentru dezvoltare constituie o resursă rară în raport cu nevoile, evidenția necesitatea ca guvernele „să se abțină de a se folosi de el (A.P.D.) în scopuri comerciale și politice care nu au prea mult de-a face cu obiectivele dezvoltării“ 6).

Urmarea firească a accentuării valențelor politice și a utilizării ajutorului pentru exercitarea de presiuni și obținerea de concesii economice și politice a fost neglijarea efectelor lui economico-financiare. Dar acestea nu au întîrziat să îmbrace forme îngrijorătoare. Rezultanta este reflectată în faptul că țările în curs de dezvoltare au acumulat o datorie financiară externă totală care depășește 120 mld. dolari 7), serviciul anual al datoriei ajungînd să absoarbă jumătate din ajutorul primit.

Acest aspect a fost cu deosebire evidențiat la **Conferința țărilor nealiniate de la Lima,** țări în majoritate în curs de dezvoltare, și apoi la **reuniunea ministerială a „Grupului celor 77“ de la Manila.** În atenția dezbaterilor din aceste foruri a stat constatarea că, atît cantitativ cît și calitativ, fluxul de resurse financiare pentru dezvoltare s-a deteriorat, costul pentru țările în curs de dezvoltare sporind considerabil, într-un moment în care accesul acestor țări la piețele de capitaluri a devenit mai precar din cauza situației economice internaționale. Povara datoriei externe a țărilor „lumii a treia“ a devenit și mai grea, fără să fie adoptate măsuri efective de ușurare financiară, mai ales pentru țările în curs de dezvoltare cel mai serios afectate de criză.

Concluzia majoră desprinsă din analiza statisticilor și studiilor întocmite de organismele internaționale este că transferul de resurse reale către țările în curs de dezvoltare nu a compensat ieșirea de resurse din aceste țări ca urmare a raportului de schimb defavorabil pentru ele și a repatrierii de resurse, a transferurilor de venituri și de capital efectuate de către societățile transnaționale și a altor operațiuni similare.

Ajutorul — factor de „ajustare“?

TOATE ACESTEA sînt consecința nemijlocită a practicii de pînă în prezent, practică în cadrul căreia — după cum constată Mahbub ul Haq, expert al BIRD — „transferurile actuale de resurse, fiind totalmente voluntare, depind în mod unic de bunăvoința politică supusă fluctuațiilor a națiunilor bogate“.

Pentru a evita perpetuarea acestei situații, țările în curs de dezvoltare au fost nevoite să caute surse de finanțare pe piețele private. De exemplu, unele țări în curs de dezvoltare — cînd au putut — au preferat să împrumute de pe piața eurodevizelor și să nu ia credite de export. Țările care au avut această posibilitate au obținut avantajul de a putea să-și aleagă furnizorii în funcție de calitatea și prețul produselor și nu de condițiile de credit oferite. O astfel de soluție are însă două tăișuri, cunoscută fiind ciclicitatea pieței eurodevizelor.

În astfel de situații volumul și condițiile celei mai mari părți a ajutorului sînt dictate de decizii pe termen scurt, neintrînd în joc nici o considerație sau asigurare pe termen lung. Este semnificativă situația din anul 1974 cînd fondurile suplimentare de care aveau nevoie țările în curs de dezvoltare n-au rezultat în mod automat din funcționarea sistemului monetar și financiar internațional, ci din politici naționale și internaționale deliberat concepute pentru a face față unei situații critice pe termen scurt (și socotită temporară): „operațiunile de urgență“ ale Națiunilor Unite și „facilitățile petroliere“ ale F.M.I.

Dar dacă, pornind de la perimatul criteriu politic al „generozității aleatoare a țărilor bogate“, „nu există o bază convenită pentru transferurile de resurse“, trebuie spus că nici pe plan economic nu găsim un criteriu satisfăcător. Una dintre premisele dezvoltării economice a țărilor occidentale după al doilea război mondial a fost că creșterea internațională va fi maximalizată, iar roadele ei vor fi distribuite echitabil, **prin mecanismele pieței**, „cu unele ajustări prin intermediul ajutorului extern“ [8].

Spre deosebire de sistemul relațiilor comerciale în care țările în curs de dezvoltare ocupă atît poziții de vînzător (furnizor) cît și de cumpărător (beneficiar), în domeniul transferului de resurse financiare (ca și de tehnologie), situația este radical diferită. Situația de beneficiar ocupată în exclusivitate este un fapt care trebuie înțeles în adevărata lui semnificație pentru a putea evalua cu exactitate și realiza locul țărilor în curs de dezvoltare în cîmpul interdependențelor politice și economice mondiale.

Aparențe care se cer inlăturate

ELIMINAREA RAȚIONAMENTELOR COMERCIALE — sau a acțiunii exclusive a legilor pieței — din operațiunile de transfer, ori eclipsarea acestor raționamente de către obiective politice și economice mai largi, pot crea o falsă impresie asupra esenței lor. Astfel, în aparență, lumea dezvoltată este aceea care este chemată să depună un efort deosebit : să transmită o anumită cotă din venitul său național lumii în dezvoltare, în condiții cît mai favorabile, și să înlăture o serie de bariere și practici, acordînd chiar unele înlesniri accesului acelorași țări pe piețele de capitaluri.

Pentru a înlătura această aparență trebuie să ne plasăm pe spirala progresului istoric, relevînd cel puțin două relații dintre termenul scurt și termenul lung în domeniul analizat.

Prima relație : transferul unilateral care s-ar crea pe termen scurt nu ar fi decît o palidă încercare de a atenua dezechilibrul profund, format în trecut de-a lungul unei perioade îndelungate, în care fluxul de resurse (materiale și umane) de la colonie la metropolă a fost covîrșitor față de fluxul invers (capital, tehnică, cadre).

Formele eficiente, noi, cu adevărat în interesul țărilor sărace, în care ar trebui să se realizeze transferul de resurse financiare vor fi trecute în revistă în cadrul unui alt material. Aici accentuăm doar faptul că transferul de la colonie la metropolă (sau, în variantele neocolonialiste, de la țara exportatoare de materii prime la țara exportatoare de bunuri prelucrate), se făcea pe baza unor relații politice impuse și sub paravanul unor legi economice invocate cu orice prilej — legile pieței capitaliste. În prezent transferul în direcția țărilor în curs de dezvoltare se cere a fi realizat **conștient**, corespunzător finalității lui. Prin urmare, factorul politic trebuie să fie în măsură să organizeze desfășurarea acestui transfer conform unor cerințe obiective, după principii și prin mecanisme adecvate, înscrise în eforturile generale de instaurare a unei noi ordini economice internaționale.

A doua relație apare, în sinteză, în lumina unuia dintre argumentele lui D. Wightman în favoarea creșterii aportului de resurse în condiții de favoare către țările sărace. Este vorba de faptul că, din punctul de vedere al țărilor chemate să furnizeze astăzi aceste resurse, „se pune problema echilibrului între cîștigurile în termeni comerciali pe o perioadă îndelungată și costurile, în termenii ajutorului, pe perioade scurte“ (p. VII).

Transferul de resurse spre țările în curs de dezvoltare nu trebuie privit ca o simplă distribuție de bogăție materială-financiară (și tehnico-științifică). Acordarea și utilizarea acestor resurse trebuie făcută prin prisma finalității **imediate și directe**, de a fi utilizate ca resurse ale dezvoltării, potențîndu-le pe cele naționale.

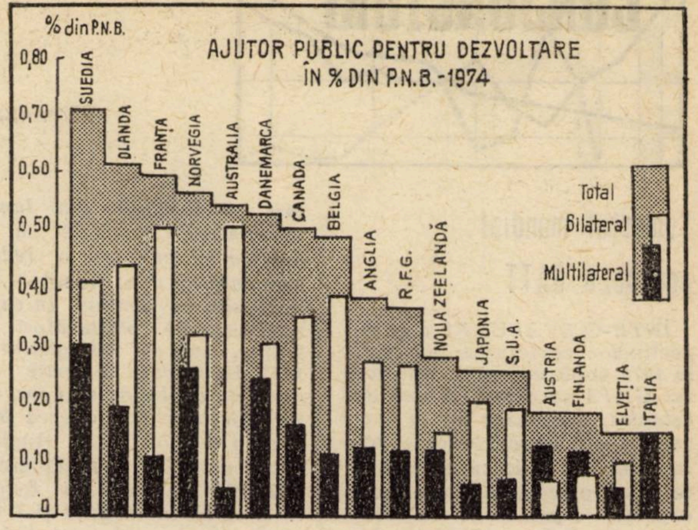

În calitate de factor de creștere cu caracter complimentar efortului propriu, eficiența transferului de resurse este condiționată de structurile naționale de primire (sau de absorbție). Modificarea conștientă a acestor structuri, avînd la bază planurile naționale de dezvoltare, trebuie însoțită de un proces ordonat de transferare a unor resurse din exterior. Obiectivul final este ca, utilizînd aceste resurse în sfera producției, pentru dezvoltarea ramurilor de bază ale economiei, să aibă loc o modificare a locului țărilor în curs de dezvoltare în diviziunea internațională a muncii.

Astfel, indirect, transferul de resurse pentru dezvoltare contribuie la înlăturarea acelui cadru de relații inechitabile și de dominație care a făcut **posibil**, secole de-a rîndul, un transfer unilateral spre lumea „civilizată“ și ale cărui consecințe fac **necesar** în prezent și în viitorul previzibil, un transfer de resurse spre țările în curs de dezvoltare.

Așezarea transferului de resurse pe noi principii și restructurarea mecanismelor sale contribuie la negarea dialectică a actualei ordini și prin aceasta la negarea, am putea spune, a însuși conceptului de transfer, contribuind la crearea unor noi relații internaționale, bazate pe echitate și justiție, în care să nu mai fie nici posibil și nici necesar transferul unilateral, nereciproc, de resurse. Aceasta deschide un cîmp larg colaborării pe picior de egalitate, reciproc avantajoase.

Gh. DUMITRU

---

1) Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, Editura politică, 1975, p. 25.

2) D. Wightman, The Economic Interest of the Industrial Countries in the Development of the Third World, United Nations, New York 1971, p. 31.

3) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică, 1975, p. 180.

4) Le Programme de Lima de solidarité et d'aide mutuelle, Revue de politique internaționale, nr. 611/1975. p. 32 și urm.

5) Vezi Mahbub ul Hag, Vers l'établissement d'un nouveau mécanisme pour les transferts internationaux de ressources, Finances et Développement, vol. 12, nr. 3 sept. 1975, p. 6—9.

6) M. J. Williams, La crise du développement — vers une réflexion nouvelle, L'Observateur de l'O.C.D.E., nr. 72/1974, p. 6.

7) Vezi Finances et Développement, sept. 1975, p. 7.

8) J. Behrman, Toward a new international economic order. The Atlantic Institute for International Affairs, Paris, 1974, p. 15.

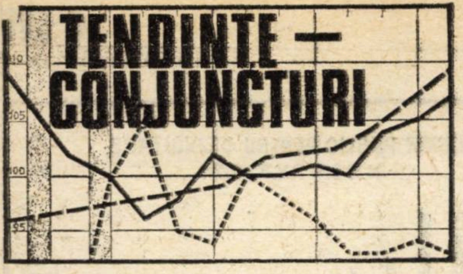

Comerțul mondial: prognoză GATT

ÎNTR-O EVALUARE a perspectivelor comerțului mondial în 1976 publicată de secretariatul GATT se arată că este de așteptat redresarea sa în termeni reali, după scăderea volumului său fizic cu circa 6% în anul precedent. Dar, scriu experții organizației referindu-se la țările capitaliste lovite de criza economică în 1974—1975: „Dat fiind incertitudinile în ceea ce privește ritmul redresării activității economice cît și problemele existente în materie de balanțe de plăți, este încă nesigur dacă volumul comerțului mondial va atinge în 1976 nivelul din 1974". Sub unul din aspectele problemei perspectiva este mai puțin incertă, dar nu într-un sens optimist: experții consideră că „țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol le va fi foarte greu să evite reducerea importurilor lor al doilea an la rînd". După părerea lor, și importurile țărilor mari producătoare de petrol din „lumea a treia" vor crește anul acesta mai încet decît în cei doi ani premergători.

Capacități nefolosite de prelucrare a petrolului

INDUSTRIA vest-europeană de prelucrare a petrolului a înregistrat anul trecut un nivel scăzut de utilizare a capacităților sale. După cum arăta recent publicația „Agéfi", capacitățile de rafinare neutilizate au reprezentat 54% în Olanda, peste 46% în Belgia, 36% în Anglia, peste 35% în Italia, 30% în Franța și 13,5% în R.F.G. Specialiștii apreciază că principala cauză o constituie scăderea cererii la păcură (pentru încălzit); în R.F.G., de pildă, consumul acesteia a însumat în 1975 doar 22 mil. t, față de 30 mil. t în 1973, considerîndu-se că nu va depăși nivelul de 25 mil. t pînă în 1980.

Redresare inegală în industria oțelului

O PROGNOZĂ efectuată de firma McGraw-Hill asupra evoluției din acest an a producției de oțel în principalele țări producătoare din lumea nesocialistă conchide că — deși ea va cunoaște o redresare față de anul trecut — nivelul său va rămîne, în cazul unei serii de producători de frunte, sub cel înregistrat în 1973. După cum se poate vedea din tabelul de mai jos, cea mai afectată de scăderea producției de oțel este Anglia; într-o situație asemănătoare se află S.U.A., R.F.G. și Belgia, în timp ce în Franța și Italia producția de oțel urmează să revină aproape de nivelul maxim atins în 1974.

Producția medie lunară de oțel (mii tone)

	1973	1976
S.U.A.	11 400	10 300
Japonia	9 944	9 392
R.F.G.	4 127	3 758
Franța	2 105	2 204
Italia	1 750	1 902
Anglia	2 221	1 621
Canada	1 116	1 109
Belgia	1 294	1 066
Spania	874	943
Austria	602	701
India	576	666
Brazilia	596	646

Sondaje privind perspectivele investițiilor

VIITORUL apropiat al conjuncturii economice din țările capitaliste este marcat de incertitudinile sau de prognozele negative cu privire la necesități pe care le evidențiază diferite sondaje în rîndul conducătorilor de întreprinderi. Institutul Ifo din R.F.G. prevede că în 1976 investițiile în industria vest-germană se vor micșora chiar în expresie nominală cu 1%. Aceasta după ce anul trecut ele au rămas neschimbate, tot în expresie nominală, mărimea lor reală scăzînd în condițiile creșterii generale a prețurilor cu circa 5%. Dealtfel, după datele aceluiași institut și anii 1972—1974 au fost ani de scădere a investițiilor din industria R.F.G. în prețurile curente.

Rezultate recent publicate ale „testului investițiilor" efectuat în industria Austriei în ultima parte a anului trecut, arată la rîndul lor o ușoară intensificare a activității în acest domeniu, care nu compensează însă darea înapoi din cei doi ani precedenți. Pentru 1976, așa cum relatează în numărul său pe ianuarie 1976 revista „Monatsberichte" editată de Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung cu 8% în prețurile curente și cu 2,5% în prețuri constante (din 1964). Dar, în aceste din urmă prețuri investițiile au scăzut cu 21,5% în 1975 față de 1974 și cu alți 4,5% în 1974 față de anul precedent.

Evoluții monetare

SĂPTĂMÎNA 8—13.3.1976 a marcat un nou moment în evoluția crizei prin care trece sistemul monetar occidental, fiind caracterizată prin extinderea rapidă a procesului de degradare a cursurilor valutare asupra unor noi devize.

Pe ansamblul intervalului s-a făcut simțită persistența influențelor nefavorabile exercitate asupra lirei sterline, care a atins un nivel minim record față de dolarul S.U.A.: 1 liră = 1,9085 dolari. Acest minim echivalează cu o devalorizare efectivă de 34,2% a lirei sterline față de nivelul din decembrie 1971 în raport cu monedele principalilor zece parteneri comerciali ai Marii Britanii. Spre sfîrșitul săptămînii, ca urmare a poziției de sprijinire a lirei sterline adoptate de guvernul britanic, a zvonurilor referitoare la o posibilă majorare a dobînzii minime la împrumuturi, precum și datorită creșterii presiunilor speculative asupra francului francez, lira sterlină s-a stabilizat la un nivel de circa 1,92 dolari pentru 1 liră sterlină.

DEVISEN-KURSE
MITTELKURS
GELDKURS
BRIEFKURS
AMERIKA
2563̄3
2553̄3
2563̄3
ENGLAND
4985
4975
4995
KANADA
NIEDERLAN
SCHWEIZ

Lira italiană a continuat să se situeze la un nivel scăzut față de restul devizelor occidentale, atingînd un minim de 850 lire pentru 1 dolar.

Evenimentul central al intervalului a fost creșterea bruscă a valului speculativ îndreptat asupra francului francez. În încercarea de a menține moneda sa în limita marjei de fluctuare de 2,25% față de parități, impusă de sistemul de flotare concertată a monedelor ce fac parte din „șarpele monetar" vest-european, Banca Franței a intervenit masiv pe piață, cu o sumă apreciată la 8 miliarde de franci, din care numai vineri 12.3.1976 cu 4 miliarde de franci. Ca urmare, totalul sumelor cheltuite de Banca Franței din rezervele sale internaționale pentru sprijinirea francului pe piețele de schimb se ridică, din ianuarie pînă în prezent, la 14 miliarde de franci, dintr-un total (fără aur) apreciat a fi la 31.12.1975 de circa 33,3 miliarde franci.

În aceste condiții, autoritățile franceze s-au văzut obligate să decidă retragerea francului din sistemul de flotare concertată. Această decizie, intervenită la numai 8 luni de la reintegrarea francului în „șarpele valutar", interval în care moneda respectivă a avut pentru un timp o tendință deosebit de fermă, demonstrează o dată în plus marea instabilitate ce domnește pe piețele valutare, afectînd serios mecanismul economic al Pieței Comune. S-a accentuat divizarea Europei occidentale în blocuri monetare cu interese opuse, mărind riscurile declanșării unui „război valutar" între țările cu monede forte și cele cu monede slabe.

Luni 15.3.1976 cursul francului francez față de dolar a atins un nivel de circa 4,78 franci pentru 1 dolar, reprezentînd o depreciere de circa 4,3% în raport cu nivelul din ziua de 12.3.1976. În ultimul interval s-a produs o creștere accentuată a dobînzilor la depozitele în franci francezi, în special la perioadele scurte, depășind 25% p.a. la 1 lună și 300% p.a. de la o zi la alta.

Un alt aspect demn de semnalat în contextul crizei provocate de ieșirea francului francez din „șarpele valutar" este acela al abandonării, cu începere din 15.3.1976 a „micului șarpe" de către țările Benelux. Belgia, Olanda și Luxemburgul renunță astfel la înțelegerea potrivit căreia monedele lor fluctuau una față de alta cu 1,5% față de paritate. Această hotărîre oglindește în special accentuarea dificultății pentru francul belgian de a urma tendința de consolidare a florinului olandez în ultima perioadă.

P. DUMITRAȘCU
Gh. MUNTEAN

CINCINALELE CONTINUITĂȚII

ULTIMELE LUNI ale anului trecut și începutul acestui an au constituit, în lumea socialistă, perioada unui fructuos bilanț al realizărilor obținute de popoarele țărilor respective de la începutul actualului deceniu, precum și al muncii consecvente de definitivare a obiectivelor ce urmează a fi atinse în perspectiva anului 1980. Într-un moment în care cincinalul încheiat transmite celui următor ștafeta făuririi socialismului și a înaintării spre comunism, vitalitatea orînduirii socialiste se reliefează și mai pregnant în contextul general actual, cînd lumea capitalistă este confruntată cu cea mai amplă criză economică din întreaga perioadă postbelică. Este suficient să menționăm, de pildă, că în anii 1971—1975 în țările socialiste producția industrială a crescut într-un ritm mediu anual de 8—9%; în cazul țărilor capitaliste dezvoltate indicele respectiv era sub 2%. Fapt care, așa cum a relevat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recentul Congres al consiliilor populare **„demonstrează, încă o dată, superioritatea economiei socialiste planificate, capacitatea ei de a evita sau diminua influențele negative ale vieții economice internaționale, de a asigura stabilitatea dezvoltării multilaterale a societății"**. Oamenii muncii din țările socialiste n-au cunoscut vicisitudinile generate de înlănțuirea dintre stagnarea activității economice (sau chiar scăderea ei absolută), nivelul ridicat al șomajului și inflația galopantă — angrenaj în care au fost antrenate țările capitaliste dezvoltate. În pofida unor influențe negative, vehiculate îndeosebi prin intermediul comerțului exterior cu statele capitaliste, țările socialiste au progresat neîntrerupt, an de an, în ritmuri susținute, demonstrînd o dată în plus trainicia orînduirii lor social-economice, edificată pe temelii principial noi.

Permanența progresului economic și social...

PRIMA JUMĂTATE a actualului deceniu a constituit — pentru țările socialiste — o perioadă de avînt pe frontul construcției economice și sociale. După cum rezultă din datele statistice publicate (vezi tabelul), dintre țările socialiste europene cele mai înalte sporuri ale **venitului național** au înregistrat în acest interval România (+70,6%) și Polonia (+62%). Aceleași țări au desfășurat și un efort mai susținut în domeniul investițiilor în economia națională, pentru asigurarea unui ritm ridicat de dezvoltare. Și celelalte țări socialiste au realizat creșteri susținute la acest indicator — între 30% în R.D.G. și 46% în R. P. Bulgaria.

Producția industrială a constituit și în cincinalul trecut factorul de dinamizare a întregii economii, ritmurile sale de creștere devansînd pe cele ale venitului național. Desigur, ritmurile anuale au avut un caracter diferențiat ; ele au fost mai ridicate în România (13,1%), Polonia (peste 11,5%) sau Bulgaria (aproape 10%), decît în țări cu o industrie avansată ca R. D. Germană (6,4%) sau Cehoslovacia (circa 6,7%), făcîndu-se astfel un nou pas pe calea apropierii nivelurilor de dezvoltare a țărilor respective.

În ritm prioritar s-a dezvoltat producția ramurilor de bază pentru promovarea progresului tehnic în industrie și în întreaga economie națională. Astfel, producția construcțiilor de mașini a crescut în România de 2,3 ori (față de un spor de circa 84,7% pe ansamblul industriei noastre), în Bulgaria — de 2,1 ori (față de o creștere cu circa 55% pe ansamblul industriei), în Cehoslovacia — de 1,5 ori (față de 38%) ș.a.m.d. ; în cazul producției industriei chimice creșterile respective au fost de 2,1, 1,7 și aproape 1,6 ori, în țările enumerate mai înainte. O atenție neslăbită a fost acordată ridicării productivității muncii ; în industrie aceasta a progresat în perioada examinată cu 75% în Polonia (față de cincinalul precedent), cu circa 40% în Bulgaria, cu 37% în România, cu 34% în U.R.S.S. etc.

În ceea ce privește **producția agricolă** sporurile relativ mai reduse (în unele țări sub nivelul planificat) se explică în mare măsură prin pierderile provocate de calamități naturale (secetă, inundații, înghețuri ș.a.), îndeosebi în ultimul an al cincinalului. În anii 1971—1975, producția agricolă globală a crescut cu 17% în Bulgaria, cu 14% în Cehoslovacia, cu cca. 16% în Iugoslavia, cu 27% în Polonia, cu 18% în Ungaria, cu 25,4% și, respectiv, 13% (nivelul mediu anual, față de cincinalul precedent) în România și U.R.S.S.

Ca urmare a amplificării activității economice, a continuat să se dezvolte **traficul de mărfuri** (pe ansamblul genurilor de transport — cu 20% în R.D.G., cu 54,8% în România, cu 39% în Ungaria, cu 36% în U.R.S.S. etc.), ca și cel de călători.

Dinamica **comerțului exterior** al țărilor socialiste a fost influențată de puternica ascensiune pe piața mondială a prețurilor la o serie de combustibili, materii prime și produse finite (îndeosebi în anii 1973—1974), precum și de efectele crizei economice din lumea capitalistă. Așa se explică, pe de o parte, ritmul înalt de creștere a schimburilor comerciale (în prețuri curente), înregistrat în Bulgaria, Iugoslavia, Polonia, România sau U.R.S.S., iar pe de altă parte încordarea balanței comerciale în cadrul schimburilor cu țările capitaliste dezvoltate, dintre care unele și-au amplificat barierele în calea importurilor.

Succesele obținute în dezvoltarea economiei naționale și sporirea eficienței sale au permis **ridicarea simțitoare a nivelului de trai al populației**, îmbunătățirea condițiilor sale de muncă și de viață. Majorarea veniturilor reale, respectiv a retribuției muncitorilor și funcționarilor, precum și a veniturilor țăranilor, în condițiile unui grad înalt de stabilitate a prețurilor la bunurile de larg consum și servicii (cu excepția Iugoslaviei), a mers mînă în mînă cu creșterea volumului mărfurilor puse la dispoziția populației, cu diversificarea și îmbunătățirea calității acestora. În cincinalul trecut, volumul desfacerilor de mărfuri în comerțul cu amănuntul a cunoscut sporuri substanțiale în primul rînd în Polonia, România și Bulgaria. Corelați cu indicatorii sociali ai dezvoltării, cu realizările deosebite obținute în domeniul învățămîntului, culturii, al asistenței medicale ori cu amploarea construcțiilor de locuințe (vezi tabelul) etc., indicatorii de mai sus reflectă elocvent permanența progresului țărilor socialiste, unde țelul suprem al întregii politici a partidului clasei muncitoare, a statului, îl constituie ridicarea neîncetată a bunăstării materiale și spirituale a populației.

În ceea ce privește succesele obținute în dezvoltarea Republicii Populare Albania, aplicarea consecventă a politicii, de industrializare socialistă a țării a determinat transformări radicale în economia sa, considerată înainte de război ca cea mai înapoiată din Europa. Ultimii ani marchează punerea în funcțiune a numeroase fabrici și uzine, în cadrul politicii de creare și dezvoltare multilaterală a industriei (ramura energetică, cea extractivă, de prelucrare a petrolului, metalurgică, chimică, de materiale de construcții etc.), bazată în primul rînd pe valorificarea resurselor naturale ale țării. Agricultura Albaniei oferă o imagine tot mai modernă, fiind extinse îndeosebi suprafețele ocupate de pomi fructiferi, viță de vie și alte culturi intensive ; dezvoltarea industriei a permis, între altele, ca în cursul ultimului deceniu cantitatea de îngrășăminte utilizată pe un hectar de teren arabil să crească de 15 ori, ceea ce (alături de mecanizarea lucrărilor agricole, de extinderea irigațiilor) a condus la mărirea sistematică a recoltelor, la satisfacerea în condiții tot mai bune a cerințelor populației.

...pe toate meridianele lumii socialiste

IMAGINEA SUCCINTĂ de mai sus se cere a fi completată — în lipsa unor date statistice amănunțite — cu secvențe din efortul desfășurat de popoarele celorlalte țări socialiste pentru construirea societății noi, efort ale cărui rezultate cifrice trebuie apreciate în raport cu diversitatea opțiunilor prioritare, în funcție de condițiile specifice, de etapa pe care o parcurge fiecare țară.

În R.P. Chineză, una din orientările fundamentale ale celui de-al patrulea plan

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economiei

(creșterea totală, în %)

Indicatorul	Bulgaria		Cehoslovacia		RD Germană		Iugoslavia		Polonia		România		Ungaria		U.R.S.S.	
	1971-1975 a	1976-1980 b	1971-1975 a	1976-1980 b	1971-1975 a	1976-1980 b	1971-1975 a	1976-1980 b	1971-1975 a	1976-1980 b	1971-1975 a	1976-1980 b	1971-1975 a	1976-1980 b	1971-1975 a	1976-1980 b
Venitul național	46	48-52	32	27-29	cca 30	28-30	cca 34	cca 39	62	40-42	70,6	68,5	35	30-32	34 1)	24-28 1)
Investiții totale în economie	peste 37 2)	peste 40 2)	...	...	peste 21	29-30 2)	cca 35	cca 50	cca 90 2)	37-40	66,2 2)	83,5 2)	cca 50	25-26	42 2)	24-26 2)
Producția industrială globală	cca 55	55-60	38	32-34	37 3)	34-36 3)	cca 48	cca 47	73	48-50	84,7	70	peste 38	33-35	43	35-39
Producția agricolă	17	cca 20 2)	14	14-15	24 4)	20 5)	cca 16	cca 21	27	15-16	25,4 2)	28,4 44,4 2)	18	16-18	13 2)	14-17 2)
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul	46,8	40-42	30	cca 25	28	20-22	peste 37 6)	...	79,3 7)	...	48,3	47	...	...	36	27-29
Volumul comerțului exterior	peste 2 ori	60-65	54 8)	...	peste 60 9)	cca 50 9)	cca 2,6 ori	...	peste 2,6 ori	...	2,3 ori	79,1 2)	60 6)	45-50 6)	peste 2,2 ori	30-35
Productivitatea muncii în industrie	cca 40	55	...	...	...	30-32	cca 13 10)	21-22 10)	cca 75 2)	43-45 11)	37	55	cca 27 12)	...	34	30-34
Venitul real (pe locuitor)	32,4	20-25	peste 28	23-25 13)	27 14)	20-22 14)	cca 9 15)	18-19 15)	cca 40 16)	18 16)	46 13)	37 13)	cca 26	18-20	24	20-22
Locuințe construite (mii unități, pe cincinal)	242	400-420	614	640	609 17)	750 17)	...	...	1125	1525	751	cca 1115	430	430-440	544 18)	545-550 18)

a) 1975/1970 b) 1980/1975. 1) Venitul național utilizat pentru acumulare și consum ; 2) Pe ansamblul cincinalului, față de cel precedent. 3) Producția marfă. 4) Numai la producția animalieră. 5) Numai la producția vegetală, față de media pe anii 1971—1975. 6) In prețuri constante. 7) Livrările de bunuri de consum pe piața internă. 8) Comerțul cu țările socialiste. 9) Exportul în țările socialiste. 10) Pe întreaga economie. 11) Inclusiv construcțiile. 12) 1974/1970. 13) Veniturile totale reale ale populației. 14) Veniturile bănești nete ale populației. 15) Pe o persoană ocupată în economie. 16) Retribuția reală. 17) Inclusiv locuințele modernizate sau extinse. 18) Milioane mp.

Sursa : Comunicate statistice oficiale ; Rapoarte prezentate la congrese ale partidelor comuniste și muncitorești; Directive privind planul cincinal 1976—1980 ; etc. (Acolo unde în documente erau menționate numai ritmuri medii anuale, s-a calculat creșterea globală pe cincinal).

cincinal (1971—1975) — alături de dezvoltarea industriei — a constituit-o extinderea bazei tehnico-materiale a agriculturii. Volumul investițiilor în domeniile legate de dezvoltarea sectorului agricol a depășit nivelul înregistrat în oricare altă perioadă de cinci ani, fiind realizată o puternică creștere a producției de mașini agricole, de îngrășăminte chimice etc. Astfel, de pildă, în cursul cincinalului producția zilnică de îngrășăminte a sporit de 2,5 ori, producția de mașini și instalații destinate sistemelor de irigații — de circa 3,3 ori, iar cea de tractoare (de diferite tipuri) — de aproximativ opt ori.

Date referitoare la o perioadă mai lungă (anii 1965—1974) arată că în acest interval valoarea globală a producției agricole s-a mărit cu 51%, iar cea a producției industriale — cu 190% ; în ritm mai rapid s-au dezvoltat producția petrolieră (+650%), cea de tractoare (+520%), de fibre sintetice și de îngrășăminte chimice (+330%), de energie electrică (+200%) ș.a.

Datorită avîntului creator al populației R.P.D. Coreene, prevederile planului șesenal (1971—1976) de dezvoltare a economiei naționale au fost realizate înainte de termen. În intervalul 1971—august 1975 producția industrială a țării a crescut de circa 2,2 ori ; în acest cadru producția de energie electrică, cea de fontă și de fier granulat și cea de ciment au sporit de 1,7 ori, cea de cărbune și de țesături — de 1,8 ori, cea de oțel — de 1,5 ori, cea de mașini-unelte de 2,4 ori ș.a.m.d.

Efortul de investiții s-a concretizat, între altele, în punerea în funcțiune a 1 055 de întreprinderi industriale, iar ridicarea nivelului agrotehnicii a permis sporirea an de an a recoltelor (în 1974, de pildă, recolta de cereale a depășit 7 milioane de tone). Creșterea considerabilă a venitului național (cu circa 70% în anii 1971—1974, depășind anul trecut nivelul de 1 000 de dolari pe locuitor) a asigurat condițiile pentru îmbunătățirea simțitoare a nivelului de trai al populației R.P.D. Coreene.

În R.P. Mongolă sporul venitului național era evaluat, la sfîrșitul anului trecut, la peste 30% comparativ cu nivelul din 1970. În 1975 veniturile bănești ale populației s-au mărit cu 6,7% (față de anul precedent), volumul desfacerilor în comerțul cu amănuntul — cu 5%, iar spațiul locativ dat în folosință a însumat peste 150 mii m.p.

Într-o situație aparte s-a aflat R. D. Vietnam, a cărei populație a depus o muncă intensă — în cursul planului trienal 1973—75 — pentru înlăturarea distrugerilor provocate de îndelungatul război, pentru refacerea industriei, agriculturii și transporturilor.

Printre realizările anului 1975 figurează creșterea cu 11% a produsului național global și cu 17% a producției globale a industriei și meșteșugurilor (față de 1974). Producția de energie electrică a sporit cu aproximativ 30%, cea de cărbune (net) — cu 40%, cea a construcțiilor de mașini — cu 34,3%, a industriei chimice — cu 38,1%, a industriei ușoare — cu 13% etc. În agricultură, în timp ce producția vegetală a avut de suferit de pe urma condițiilor climatice nefavorabile, producția globală a sectorului zootehnic s-a majorat cu 16,5% față de anul precedent. Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul pe piața organizată s-a mărit cu 10,3%.

Republica Cuba a trecut, anul acesta, la realizarea primului său plan cincinal de dezvoltare. Bilanțul celor cinci ani anteriori (1971—1975) se exprimă într-un ritm mediu anual de peste 10% al creșterii produsului social global, de peste 8 % în cazul producției industriale și de 7% în cazul producției agricole (fără trestia de zahăr). În același interval productivitatea muncii în industrie a sporit cu 6% pe an, iar în construcții — cu peste 15%. Producția industriei materialelor de construcții s-a triplat față de 1970, producția de energie electrică a atins 6,5 mlrd. kWh, cea de ciment — 2 mil. tone, cea de îngrășăminte chimice a depășit un milion de tone, cea de oțel a ajuns la 240 mii tone, iar cantitatea de țiței prelucrat — la 5,9 mil. tone. În perioada de după revoluție, suprafața agricolă cultivată s-a extins de peste două ori, terenurile irigate au însumat anul trecut 508 mii ha, iar culturile de citrice au ajuns să ocupe 100 mii ha.

Noul cincinal — etapă înnoitoare în strategia deceniului

PREVEDERILE planurilor cincinale pe perioada următoare, elaborate (și aprobate sau aflate încă în fază de proiect) în marea majoritate a țărilor socialiste, marchează un nou și important salt înainte. Salt cantitativ, ilustrat atît de creșterile relative pe ramuri și sectoare de activitate, cît și de cele absolute, la principalele produse ale industriei, agriculturii etc. Sporurile stabilite pentru venitul național, producția industrială sau cea agricolă se situează în jurul celor realizate în cincinalul încheiat (vezi tabelul). Astfel, se prevede **sporirea în continuare a rolului industriei în crearea venitului național**, în expansiunea celorlalte sectoare ale economiei naționale. De pildă, în cazul Iugoslaviei ponderea industriei în formarea produsului social urmează să crească de la 40,4% în 1975 la cca 43% în 1980 (o scădere a ponderii agriculturii de la 16,2% la 14%), în cazul Poloniei participarea industriei la formarea venitului național se va majora de la circa 58% la peste 62%, iar în cel al României — de la 62% la peste 68%. Preocupări similare întîlnim și în alte țări socialiste, îndeosebi în cele avînd un nivel mai scăzut de dezvoltare a industriei.

Asistăm la **afirmarea tot mai pregnantă pe plan internațional a forței economice a țărilor socialiste**, a rolului și influenței lor asupra economiei mondiale. Ca o ilustrare a acestei evoluții, la un număr crescînd de produse — ca, dealtfel, și în ceea ce privește gradul de înzestrare a căminelor cu aparate electrice de uz casnic — țările socialiste industriale se situează de pe acum sau avansează treptat în plutonul fruntaș pe plan mondial. Fără a mai vorbi de amploarea construcției de locuințe sau de unele laturi ale activității social-culturale, în privința cărora realizările obținute ca și obiectivele stabilite pînă la sfîrșitul actualului deceniu nu fac decît să sporească prestigiul și audiența orînduirii socialiste.

Firul călăuzitor: spre niveluri calitativ superioare

CEEA CE CARACTERIZEAZĂ cele două cincinale ale deceniului actual și constituie o puternică trăsătură de continuitate între ele, străbătînd ca un fir roșu întregul deceniu, este **importanța atribuită factorului calitativ,** promovat în sensul său cel mai cuprinzător. Nu degeaba perioada de plan 1976—1980 a fost denumită în România „cincinal al revoluției tehnico-științifice“, în Uniunea Sovietică „cincinal al eficienței și calității“ ș.a.m.d.

În țările socialiste mai avansate din punct de vedere economic asistăm în prezent la abordarea complexă a problemelor introducerii progresului tehnic, incluzînd atît perfecționarea formelor și metodelor de organizare, planificare și conducere a economiei, cît și modernizarea proceselor tehnologice, utilizarea cît mai rațională a materiilor prime, combustibilului și materialelor, fără a se omite elementul esențial al sporirii eficienței — ridicarea calificării cadrelor.

Se urmărește ridicarea în continuare a productivității muncii, încît în actualul cincinal o parte crescîndă a sporului producției să fie obținută pe seama acestui factor ; țel, pe care îl vizează expansiunea prioritară a acelor subramuri ale construcțiilor de mașini care asigură mecanizarea, automatizarea, conducerea de la distanță și alte modalități de organizare superioară a proceselor de producție, a activității în transporturi etc., precum și a acelor subramuri ale industriei chimice care condiționează progresul rapid al „chimizării“ economiei naționale.

Preocuparea de a asigura **o dezvoltare armonioasă** pe ansamblu a economiei se oglindește, de asemenea, într-o anumită redistribuire a fondurilor de investiții.

De exemplu, în Uniunea Sovietică investițiile destinate agriculturii în perioada 1976—1980 sporesc într-un ritm mai rapid decît pe ansamblul economiei naționale, ceea ce va permite accelerarea mecanizării și chimizării producției agricole, a executării lucrărilor de îmbunătățiri funciare — vizîndu-se, în ultima analiză, ridicarea randamentelor obținute. O atenție susținută se acordă agriculturii și în Polonia, de ridicarea acestei ramuri fiind condiționată însăși realizarea principalei sarcini a actualului cincinal — extinderea în ritm dinamic și îmbunătățirea calitativă a producției bunurilor industriale de larg consum (inclusiv produsele alimentare).

În ceea ce privește alte două țări — R.D. Vietnam și R.P. Mongolă — angajate în dezvoltarea susținută a bazei tehnico-materiale a socialismului, prima promovează linia extinderii rațional prioritare a industriei grele pe baza dezvoltării agriculturii și a industriei ușoare, iar cea de a doua a trecut la înfăptuirea unui cuprinzător program de modernizare a agriculturii, de extindere masivă a suprafețelor cultivate, astfel încît, pînă în 1980, producția vegetală să crească (în medie pe cincinal) cu peste 60% față de perioada precedentă.

Pe alte meridiane, Cuba a înscris printre obiectivele esențiale ale primului său plan cincinal realizarea unui ritm înalt de industrializare a țării, perfecționarea structurii economiei sale naționale. La rîndul său, Iugoslavia pune în centrul preocupărilor asigurarea unei creșteri stabile în cursul perioadei 1976—1980, ținîndu-se seama de faptul că în cincinalul trecut ritmul de creștere economică a oscilat de la an la an, în proporții mergînd pînă la 2/1.

Acest sumar tur de orizont asupra orientării și conținutului strategiei economice și sociale aplicată de țările socialiste în cursul actualului deceniu în opera de construire a noii orînduiri, relevă o diversitate de abordări și măsuri concrete, avînd ca numitor comun scopul final urmărit. În optica acestui țel — construirea societății socialiste și comuniste în condițiile concrete ale fiecărei țări — deceniul actual se înscrie ca o etapă importantă, cu profunde implicații și ample rezonanțe într-o lume aflată în căutarea unei mai bune ordini economice și sociale.

N. POPOV

MACHINOEXPORT

Exportator :

MACHINOEXPORT — S.A.R.L.

Sofia, str. Aksakov nr. 5
Tel. : 88 53 21
Telex : 022—425
Telegrame : MACHINOEXPORT — Sofia

FERĂSTRĂU MECANIC ON—163—01

Ferăstrăul mecanic ON—163—01 se folosește la tăierea profilurilor rotunde, drepte și corniere în metale feroase și neferoase, în cele mai obișnuite dimensiuni. Poate executa tăieturi oblice pînă la 45°. Transmisia complet mecanizată îndeplinește toate mișcările de lucru și avans.

ON—163—01 este o mașină de greutate redusă și ieftină și se poate folosi oriunde este nevoie de operații de tăiere, deoarece se manevrează foarte ușor. Se recomandă în special pentru utilizarea în întreprinderi mici, ateliere etc.

Caracteristici tehnice :

1. Secțiunea maximă de tăiere :	
— rotundă	**∅ 170 mm**
— pătrată	**∅ 150×150 mm**
2. Secțiunea maximă de tăiere sub 45°	**∅ 110 mm**
3. Lungimea ferăstrăului	**350 mm**
4. Cursa pînzei	**100 mm**
5. Numărul de curse duble ale pînzei	**160 curse duble/min.**
6. Puterea motorului electric principal	**0,75 KW**
7. Greutatea totală	**300 kg**

PUBLICOM

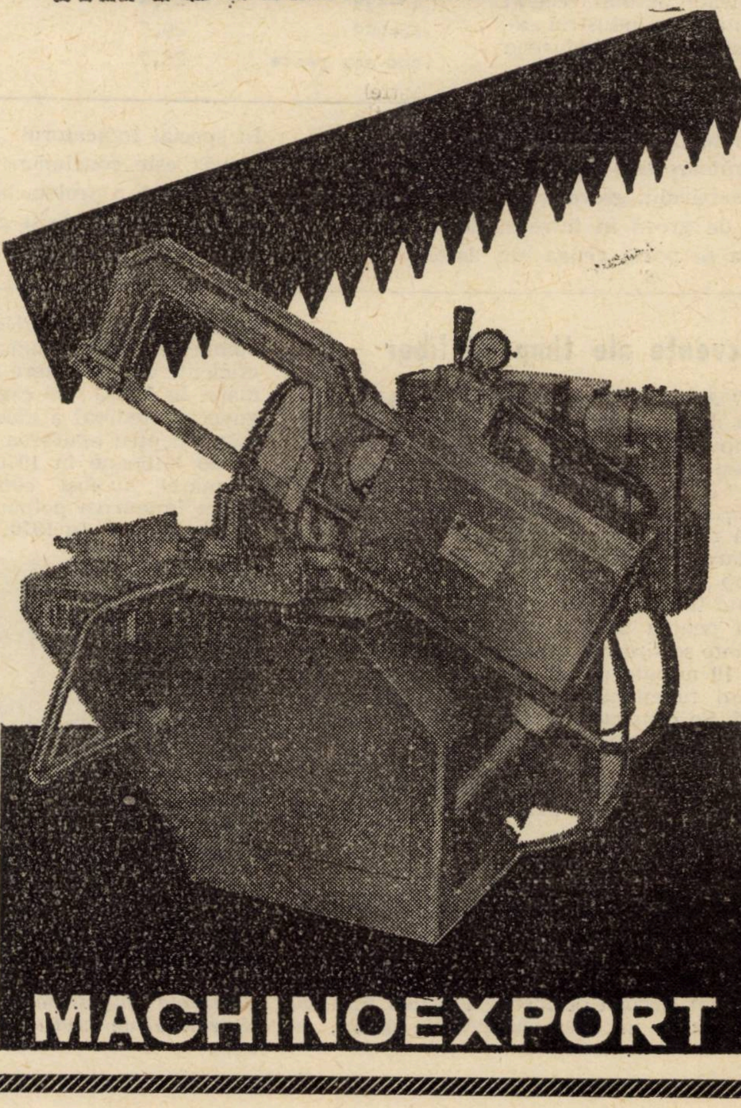

Un pahar de apă = 400 litri benzină

LA ACEST ÎNCEPUT DE AN au devenit cunoscuți pași noi în direcția utilizării energiei hidrogenului în scopuri pașnice. După ce, de curînd, la Institutul de Tehnologie din Massachusetts s-a realizat o experiență care a însemnat „un progres important“ spre controlul fuziunii hidrogenului, la jumătatea lunii februarie agenția TASS a informat, de asemenea, despre o „realizare majoră“ în acest domeniu. Stăpînirea fuziunii hidrogenului este extrem de promițătoare dat fiind că în cursul reacției se produce de 180 de ori mai multă energie decît se consumă. Combustibilul, care constă din hidrogen greu, este la fel de inepuizabil ca și apa oceanelor. Într-un singur pahar de apă se află combustibil pentru fuziune egal cu energia cuprinsă în circa 400 litri de benzină. În plus, combustibilul acesta „arde“ fără a lăsa în urmă produse radioactive ca acelea ale centralelor atomice.

Pasul următor pe care și-l propun savanții este construirea unei aparaturi cu ajutorul căreia să fie dovedită pînă la mijlocul anilor '80 posibilitatea producerii energiei din hidrogen în condiții de rentabilitate. În afara Statelor Unite și U.R.S.S. — care își împărtășesc rezultatele experiențelor în baza unui acord de cooperare științifică — cercetări pentru controlul fuziunii hidrogenului se fac, de asemenea, în laboratoarele dintr-un număr de țări europene și în Japonia.

Concentrare și greve

O ANALIZĂ publicată la sfîrșitul lunii trecute de către Department of Employment Gazette cu privire la mișcarea grevistă din Anglia scoate în evidență că aceasta a fost concentrată în anii recenți mai ales în industria extractivă, în industria automobilelor, în construcțiile navale și la instalațiile portuare. O altă tendință constatată în industria prelucrătoare este incidența mult mai ridicată a numărului grevelor și a numărului zilelor de grevă în întreprinderile mari, așa cum se poate vedea din datele tabelului. În special indicatorul „număr de zile de grevă“ este concludent pentru combativitatea înaltă a proletariatului concentrat în marile uzine, unde și gradul său de organizare este mai ridicat.

Incidența grevelor în industria prelucrătoare, după dimensiunea uzinei, media anilor 1971-1973

Dimensiunea uzinei după numărul salariaților	Numărul grevelor la 1oo,ooo salariați	Numărul zilelor de grevă la 1ooo salariați
11-24	8,o	14,8
25-99	19,2	72,4
1oo-199	23,o	155,o
oo-499	25,4	329,1
oo-999	29,7	719,4
1ooo sau peste	28,7	2o46,1

Secvențe ale timpului liber

O ANCHETĂ efectuată în Bulgaria asupra modului în care își petrece populația timpul liber a condus la o serie de concluzii interesante. De exemplu, s-a constatat că în medie pe zi, fiecare cetățean bulgar consacră 37 minute pentru a-și vizita rudele sau prietenii, persoanele celibatare folosind în acest scop mai mult timp decît cei căsătoriți. În ceea ce privește timpul petrecut în fața tablei de șah sau pentru diferite jocuri distractive, în frunte se situează muncitorii — cu o medie de 10 minute pe zi, față de 5 minute în cazul funcționarilor și țăranilor cooperatori. Se constată, de asemenea, că cel mai mult timp consacră pentru plimbări tinerii între 15 și 20 de ani. Media este de 29 minute pe zi pentru persoanele celibatare, fiind de patru ori mai redusă în cazul celor căsătorite.

Alocații pentru protecția mediului

DETERIORAREA mediului ambiant, atingînd niveluri periculoase în unele regiuni din Europa occidentală (valea Rinului constituie un exemplu devenit clasic), a determinat o intensificare a curentelor de opinie în favoarea luării unor măsuri mai eficiente de combatere și prevenire. Ca urmare, în R.F.G., de exemplu, în anul 1975 guvernul federal a alocat 240 milioane de mărci pentru epurarea apelor uzate, față de 20 milioane în 1970. Alte 35 milioane de mărci au fost consacrate anul trecut luptei împotriva poluării atmosferice, față de 10 milioane în 1970. În total, în perioada 1950—1975 protecției mediului i-au fost consacrate în R.F.G. peste 2 miliarde de mărci, agenda organismelor de resort continuînd însă să rămînă destul de încărcată.

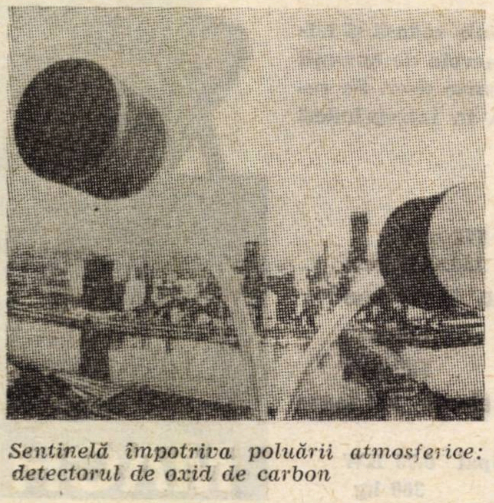

Sentinelă împotriva poluării atmosferice: detectorul de oxid de carbon

Exportator de argint... fără zăcăminte

ODATĂ CU CREȘTEREA prețului argintului pe piața mondială — în contextul inflației și al neîncrederii în valute —, India a ajuns să ocupe primul loc în lume la exportul acestui metal prețios.

Deși nu are zăcăminte proprii, India deține astăzi, după unele estimări, aproximativ 3 miliarde de uncii de argint, echivalentul producției mondiale pe zece ani. Argintul s-a adunat aici timp de secole, în temple, sub formă de bijuterii sau pur și simplu ascuns în pămînt, pe măsură ce nave din toată lumea aduceau metalul pentru a-l schimba pe mirodenii, mătăsuri și bumbac. În decursul timpului argintul a devenit parte integrantă din cultura indiană, chiar și cele mai mici localități avînd meșteșugari care îl transformă în podoabe.

Pînă acum doi ani exportul de argint era interzis, dar se practica pe ascuns, privînd statul de venituri însemnate. Odată cu urcarea puternică a prețului, guvernul a permis vînzarea metalului în alte țări, înțelegînd să realizeze pe această cale o contribuție deloc lipsită de importanță la ameliorarea balanței de plăți a țării. Astăzi principala piață a argintului, aflată la New Delhi, este legată prin telex de marile burse de mărfuri din Londra și New York.

Premii Oscar economice

ZIARUL londonez **Financial Times** a atribuit recent, ca și în alți ani, Oscar-urile sale pentru cele mai remarcabile performanțe pe tărîm economic și financiar în 1975. Iată cîteva din ele, așa cum le relatează ziarul.

Premiul pentru cele mai bune rezultate globale: După ce observă că în 1975 nu s-au înregistrat îndeobște rezultate globale favorabile, comitetul de atribuire a premiilor a reținut că, dintre țările capitaliste industrializate, pe locul unu se situează, totuși, Suedia, care a redus întrucîtva ritmul inflației... fără a spori în același timp în măsură însemnată nivelul șomajului.

Dintre țările exportatoare de petrol este distinsă Venezuela, pentru modul în care a adaptat economia la situația creată de creșterea veniturilor din petrol, înainte de toate, sporind sumele alocate pentru dezvoltarea economică.

Premiul valutei-vedetă a fost cîștigat din nou de francul elvețian, al cărui curs în raport cu alte valute a fost în continuare superior (cu două treimi) celui de la începutul anilor '70.

Premiul pentru „succesul cel mai puțin popular“ ilustrează înăsprirea luptei de concurența pe piețele internaționale în condițiile crizei economice. „Cîștigătorul“ este Japonia, cu motivarea că „a obținut superioritatea în domeniul productivității aproape la orice — de la motociclete la petroliere —, ceea ce pune alte țări în imposibilitatea de a-i face față pe piața mondială“.

GLOSAR

Bancă de emisiune — bancă centrală

ACEȘTI DOI TERMENI se utilizează în mod curent pentru a desemna unul și același institut bancar, aflat în fruntea întregului aparat bancar în aproape toate țările lumii. În Republica Socialistă România, banca de emisiune — sau banca centrală — este Banca Națională a Republicii Socialiste România.

Dacă cei doi termeni sînt sinonimi, care este rațiunea utilizării lor concomitente ? Dacă ei nu sînt sinonimi, care din cei doi termeni este mai indicat să se folosească ?

Părerea noastră este că, deși ambii termeni sînt utilizați pentru definirea profilului aceluiași institut bancar, ei nu au același conținut. Din această cauză, ei pot fi folosiți paralel, însă fiecare din ei numai atunci cînd voim să precizăm o sferă sau alta de activitate a băncii respective.

Luînd ca exemplu Banca Națională a Republicii Socialiste România, o vom caracteriza în mod corect ca banca de emisiune atunci cînd ne vom referi la activitatea de emisiune a băncii. Potrivit statutului, Banca Națională „emite și pune în circulație, în exclusivitate, bilete de bancă și monede metalice“. Am greși însă dacă am vorbi despre o bancă de emisiune și am avea în vedere întregul complex de activități care revin în condițiile vieții economice actuale unei asemenea bănci, sau o altă activitate decît aceea de emisiune.

Banca Națională a Republicii Socialiste România — și, împreună cu ea, orice altă bancă similară dintr-o altă țară — nu este numai o bancă de emisiune. Banca noastră Națională, de asemenea potrivit statutului, este în același timp un organ central al administrației de stat care „asigură realizarea politicii partidului și statului în domeniul monetar și al creditului“. În această calitate, ea organizează și coordonează circulația numerarului în interiorul țării, coordonează ansamblul activității de acordare a creditelor pe termen scurt, acordă credite băncilor specializate, organizează operațiile de casă ale bugetului de stat, participă la înfăptuirea politicii statului cu privire la valute, metale prețioase etc.

Într-o economie capitalistă, banca „de emisiune“ are de asemenea atribuții complexe. În Republica Federală Germania, de exemplu, art. 12 al legii constitutive a băncii precizează că sarcina acesteia este „să sprijine politica economică generală a guvernului federal“. Prin legea „stabilității“ din 1967, aceleiași bănci îi revine obligația să vegheze nu numai asupra circulației bănești, dar și asupra „stabilității nivelului prețurilor, unui nivel ridicat al utilizării forței de muncă și echilibrului economic extern, în condițiile unei creșteri economice continue și adecvate“.

Avînd în vedere acest complex de funcții, termenul „bancă de emisiune“ apare evident prea îngust. Se justifică utilizarea celuilalt termen, de bancă „centrală“. Banca noastră Națională este, potrivit Decretului nr. 124/1970, aprobat prin Legea nr. 21/1970, „banca centrală a Republicii Socialiste România“.

În evoluția istorică, trecerea de la conceptul de „bancă de emisiune“ la acel de „bancă centrală“ este evidentă. Pe timpul cînd circulația numerarului era importantă, iar sarcinile băncii erau restrînse, se vorbea despre „banca de emisiune“. În prezent, cînd ponderea principală în circulație o dețin alte semne bănești decît cele emise de „banca de emisiune“, iar sarcinile acesteia au devenit general-economice, se vorbește despre „banca centrală“.

În concluzie : termenul corect care ține seamă de întregul profil actual al băncii, este acela de „bancă centrală“. Putem utiliza eventual și termenul „bancă de emisiune“, însă numai atunci cînd contextul se referă la acest singur sector de activitate.

C. K.

CICRED

Elena Gheorghe, Bucuresti — Inițialele CICRED desemnează Comitetul internațional de coordonare a cercetărilor naționale în demografie, care este o asociație grupînd circa 150 de centre de cercetare din diferite țări ale lumii. Din această asociație fac parte de asemenea circa 100 de centre de cercetare care se interesează de demografie în mod ocazional. Una din reuniunile CICRED a avut loc la București în vara anului 1974, cu ocazia Conferinței mondiale a populației. Atunci s-a decis între altele ca demografii să-și facă și ei cunoscut punctul de vedere asupra problemei așezărilor umane în cadrul Conferinței Națiunilor Unite pe această temă, care se va desfășura la Vancouver, în Canada, între 31 mai și 11 iunie a.c. Președintele CICRED este cunoscutul demograf francez Jean Bourgeois-Pichat.

Oțel în România

Nicoară Popescu, Buzău — 1) Țara noastră a produs anul trecut 9 549 mii tone de oțel, producție care o situează pe locul 14 în lume și pe locul 10 în Europa. Producția de oțel pe un locuitor a ajuns la aproape 450 kg, comparativ cu numai 18 kg în 1938.

Producția de energie electrică pe un locuitor a crescut de la 905 kWh în 1965 la 2 527 kWh anul trecut. În 1938 producția de energie electrică pe un locuitor era de numai 72 kWh, adică de 35 de ori mai mică decît astăzi.

2) În urma măsurilor luate pentru sporirea aportului industriei constructoare de mașini la înzestrarea tehnică a ramurilor producției materiale și a altor sectoare, anul trecut s-au acoperit din producția internă circa 80% din necesarul de instalații, mașini și utilaje al economiei naționale.

Podul peste Bosfor

Alin Negoescu, Cîmpina — Turcia este și ea una din țările în care capitala nu coincide cu cel mai mare oraș. Astfel, în vreme ce capitala, Ankara, avea în 1973 1 554 000 de locuitori, cel mai mare oraș al țării, Istanbul, avea (împreună cu suburbiile) peste 3 153 000 de locuitori. Istanbulul este așezat pe ambele maluri ale Bosforului, partea cea mai întinsă și mai modernă fiind cea europeană. Cele două părți ale orașului — și prin ele două continente, Europa și Asia — sînt legate de cîțiva ani prin podul rutier din imagine.

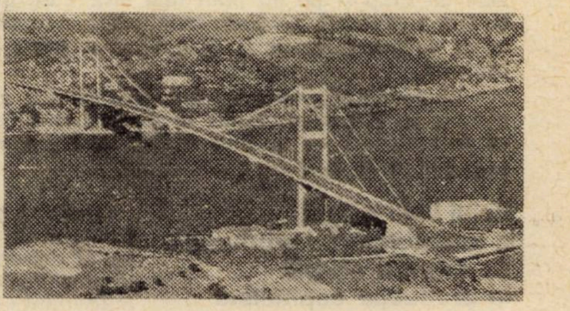

O.C.D.E.

Ioan Gabor, Oradea — Unele din publicațiile noastre preferă în locul inițialelor O.C.D.E. prescurtarea O.E.C.D., care corespunde denumirii organizației respective în limba engleză. Se pare însă că, motivul pentru care se utilizează inițialele O.E.C.D. nu îl constituie vreo preferință pentru denumirea în limba engleză în locul celei în limba franceză, ci o neclaritate privind însăși denumirea acestei organizații internaționale cu sediul la Paris. Denumirea în limba franceză arată clar că adjectivul „economică“, fiind folosit la plural, se referă atît la substantivul „colaborare“ cît și la substantivul „dezvoltare“, ceea ce din denumirea în engleză nu rezultă. Așadar, denumirea corectă este Organizația pentru colaborare și dezvoltare economică. Faptul că în limba română inițialele coincid cu cele ale denumirii organizației în franceză constituie un motiv în plus pentru a utiliza inițialele O.C.D.E., în această ordine.

Comitetul pentru decolonizare

Ioan Alexandru, Ploiești — 1) Comitetul pentru decolonizare sau Comitetul special al celor 24, cum mai este denumit, după numărul membrilor pe care-i are din 1963 încoace, este principalul organism al O.N.U. care se ocupă de problemele legate de dreptul la autodeterminare și de evoluția spre independență a popoarelor care trăiesc încă sub regimul colonial. De la crearea sa în 1961, în urma adoptării de către Adunarea Generală a O.N.U. a Declarației privind acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale, comitetul respectiv a facilitat obținerea independenței de către mai multe zeci de foste teritorii dependente.

2) O schemă de ansamblu a organismelor din sistemul O.N.U. găsiți în nr. 43/1975 al revistei noastre, la această rubrică.

Unități industriale de mici dimensiuni

Radu Lungu, Bucuresti — În R. P. Chineză, odată cu ridicarea unui număr însemnat de întreprinderi industriale mari și mijlocii din fonduri de stat, conducerile locale de la toate nivelurile și în mod special cele județene și ale comunelor populare, sînt încurajate de a construi unități industriale de mici dimensiuni și mine de proporții reduse, contribuind astfel la industrializarea țării prin forțe proprii. Aceste întreprinderi, care pot fi întîlnite pe tot cuprinsul Chinei, în regiuni rurale care înainte de anul 1949 aveau o industrie puțin dezvoltată sau nici o industrie, produc fier, oțel, mașini și echipamente, cărbune, produse chimice, textile, ciment, energie electrică și bunuri de consum.

Astfel, în zonele rurale ale Chinei funcționează astăzi circa 1 000 de fabrici de mici dimensiuni de îngrășăminte azotoase, 2 800 de fabrici mici de ciment, care furnizează peste jumătate din producția de ciment a țării și a căror producție sporește anual cu peste 3 milioane de tone, și altele. Cele peste 50 000 de hidrocentrale mici, care furnizează mai multă energie electrică decît întreaga producție a Chinei anului 1949, alimentează cu lumină și energie numeroase sate îndepărtate din ținuturile înalte ale țării. Din anul 1966 producția de oțel a micilor fabrici siderurgice a crescut de peste 3 ori.

Dezvoltarea întreprinderilor industriale de mici dimensiuni — scrie revista **China populară** — a făcut posibilă exploatarea mai avantajoasă a resurselor minerale răspîndite în diferite zone ale țării și utilizarea produselor agricole locale și a produselor auxiliare ca materie primă.

LEGEA VALORII

(Urmare din pag. 17)

generală a prețurilor mărfurilor însă, luată în considerare pe perioade mai îndelungate de timp și pe un plan mai larg, care depășește granițele naționale, este egală cu suma generală a valorii mărfurilor. Aceasta, dovedește că, cu toate oscilațiile sale oricît de puternice ar fi, prețul nu se poate rupe de valoare. Aceasta rămîne baza prețului.

Lupta de concurență între producătorii aceluiași fel de marfă, uneori adevărați giganți pe tărîm economic, se duce cu mijloacele cele mai diverse — economice și extraeconomice — nefiind omisă însă din cadrul acestora, reducerea cheltuielilor individuale de producție

Rolul legii valorii în transformarea producției de mărfuri simplă în producție capitalistă

Oscilația prețurilor în jurul valorii ca și abaterea timpului de muncă individual de la cel socialmente social determină o diferențiere economică în rîndul producătorilor. Producătorii al căror timp de muncă individual este mai mare decît cel socialmente necesar și care datorită acestui lucru pierd din vînzarea mărfurilor se vor ruina dacă nu vor reusi să-și sporească productivitatea muncii. În același timp, un număr restrîns de mici producători avantajați în schimbul pe piață cîștigă și se îmbogățesc dacă reușesc să mențină acest avantaj o perioadă mai îndelungată de timp. Atunci cînd nivelul forțelor de producție face necesară utilizarea muncii salariate, această diferențiere economică a producătorilor duce la apariția relațiilor de producție capitaliste. Micii producători ruinați care constituie majoritatea sînt nevoiți să-și vîndă mijloacele de muncă, și apoi forța de muncă producătorilor îmbogățiți. Aceștia se transformă astfel în capitaliști, în exploatatori ai forței de muncă străine. În aceste condiții, acțiunea legii valorii generează transformarea producției de mărfuri simple în producție capitalistă.

În ACȚIUNEA de sporire a producției agricole

(Urmare din pag. 5)

să se acționeze în mod concret pentru realizarea nucleelor de animale de prăsilă atît în cooperative, cît și la membrii cooperatori.

De asemenea, C.A.P.-urile au sarcină să asigure un număr mai mare de purcei care să fie livrați gospodăriilor populației. În legătură cu ovinele, îndeosebi la cele deținute de cetățeni, se impun măsuri severe pentru interzicerea cu desăvîrșire a sacrificării mieilor, respectîndu-se cu strictețe și de către aceștia, greutatea minimă de livrare stabilită. Prin traducerea în viață a măsurilor preconizate în domeniul zootehniei se va asigura dezvoltarea șeptelului de animale în următorii 2—3 ani.

Măsuri pentru sporirea eficienței economice

UNUL DIN FACTORII care frînează obținerea unor rezultate și mai bune în creșterea eficienței economice în agricultura județului îl constituie existența unor **cooperative insuficient dezvoltate**, care an de an obțin producții mici. În această direcție, cîteva exemple sînt edificatoare. În anul 1975, C.A.P.-urile Colibași, Rota, Găiseni, 30 Decembrie, Grădinari, Poenari, Hulubești și altele nu și-au realizat producția globală planificată.

Situația existentă în aceste unități impune ca toți factorii responsabili să acționeze pentru consolidarea lor cît mai rapidă. La baza acestei activități s-a apreciat că trebuie să stea în primul rînd preocuparea pentru sporirea continuă a producțiilor pe unitatea de suprafață și pe animal, punîndu-se un mare accent pe modul cum sînt efectuate cheltuielile de producție.

Comitetul județean de partid Ilfov a luat hotărîrea de a numi în fiecare cooperativă mai puțin consolidată cîte un împuternicit, pe o perioadă de timp limitată, care va avea dreptul și obligația să decidă împreună cu consiliul de conducere asupra măsurilor necesare pentru realizarea programelor de redresare. În același timp, aceste unități vor fi sprijinite cu credite de stat, îngrășăminte și ierbicide etc. Factorul determinant al consolidării acestor unități îl constituie însă mobilizarea tuturor forțelor de care dispun și, în primul rînd, asigurarea participării cooperatorilor la executarea la timp și de bună calitate a lucrărilor agricole.

În acțiunea de consolidare a unităților componente, **consiliile intercooperatiste** au sarcini sporite în elaborarea și aplicarea măsurilor tehnico-organizatorice și economice pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, întărirea proprietății obștești și sporirea veniturilor cooperatorilor. Astfel, este necesar să fie organizate acțiuni de întrajutorare între unități privind realizarea lucrărilor de investiții, irigații și îmbunătățiri funciare, aprovizionarea cu semințe, îngrășăminte și alte mijloace de producție, precum și asigurarea forței de muncă. Ele au datoria să promoveze mai mult schimburile de experiență în organizarea producției și a muncii, organizarea de loturi demonstrative, de unități și subunități model în producția vegetală și animală.

★

Pentru asigurarea desfășurării în cele mai bune condiții a lucrărilor din campania agricolă de primăvară, s-au creat **comandamente comunale** pentru probleme de agricultură, care vor lucra permanent. Ele urmează să contribuie în mod concret la rezolvarea sarcinilor, să procedeze operativ la inițierea unor măsuri care să ducă la soluționarea efectivă a diferitelor aspecte. În același timp, comitetelor de partid și consiliilor populare le revine sarcina să organizeze acțiuni de mare amploare pentru atragerea tuturor locuitorilor satelor la executarea lucrărilor agricole, militînd activ pentru întărirea disciplinei și executarea la timp a lucrărilor, respectîndu-se cu strictețe tehnologiile de producție.

---

revista economica

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL NUMĂRULUI 11 DIN 19 MARTIE 1976

— IDEOLOGIE, POLITICĂ, EDUCAȚIE : Cultura economică și formarea personalității omului în socialism (dr. **Laurențiu Pop**) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Plan ● angajamente : cum le realizăm ? Ridicarea calității produselor — preocupare fundamentală în fiecare întreprindere **(Bogdan Pădure).** 3
– Experiențe în actualitate : În acțiunea de sporire a producției agricole : inițiativă, mobilizare, responsabilitate. **(Maria Ioniță).** 5
— Optimizarea transporturilor pe calea ferată și locațiile. **(V. Boescu, L. Țintea).** 6
— Revoluția științifică-tehnică și electronica. **(Mihai Drăgănescu).** 8
— Carnetul consumatorului. 11

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Ancheta „R. E" : Produsele noi în sistemul dezvoltării (I). drd. ing. **Constantin Samoilă, Constantin Cojocaru).** 12

DOCUMENTAR ECONOMIC

— În ajutorul cursanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Seminarul Probleme ale politicii economice interne și internaționale a partidului și statului nostru. Consultație la tema 7.Creșterea eficienței – obiectiv central al politicii economice a partidului. **(Ilie Șalapa).** 14
— Consultație. În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul superior economic. Legea valorii în condițiile proprietății private asupra mijloacelor de producție. **(L. Steliana).** 17

TEORII ● IDEI

— Modelarea matematică a procesului reproducției socialiste (lector univ. dr. **G. Postelnicu).** 19
— Recenzie ● Probleme ale reproducției forței de muncă. (conf. univ. dr. **Costinel Lazăr).** 21
— Școli ● curente ● economiști : Ideologia burgheză în fața unor maladii de sistem (III). **(Vasile Pilat).** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru o nouă ordine economică internațională : Transferul de resurse reale către țările în curs de dezvoltare. **(Gh. Dumitru).** 24
— Tendințe ● conjuncturi 26
— Țări socialiste : Cincinalele continuității. **(Nicolae Popov).** 27
— Mondorama. 30
— Curier : întrebări, răspunsuri. 31

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

De la IZOTIMPEX

DATE AFLATE IMEDIAT LA DISPOZIȚIE! NUMAI DE PUS ÎN PRIZĂ!

MINIBANDEINHEIT
ISOT 5003
(unitate miniaturizată cu bandă)

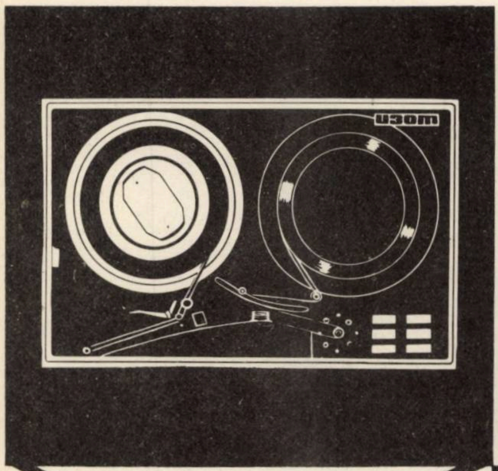

1

Citit și scris conform normei ISO
Viteza de schimbare a datelor : 10 kB/s
Densitatea datelor : 32 semne/mm
Felul scrisului : NRZ-1
Număr de piste : 9
Fisură în funcțiunea de citire: 12,6 mm
Fisură în funcțiunea de scriere: 15,2 mm
Diametrul rolelor: 216 mm
Viteza benzii citit/scris: 32 cm/s
Viteza de derulare a benzii: 190 cm/s
Timp de pornire/oprire: sub 28 ms
Dimensiuni de gabarit: 520 x 318 x 493 mm
Legarea la curent: 220 V/ 50 Hz

MINIPLATTENEINHEIT
ISOT 1370
(unitate miniaturizată cu discuri)

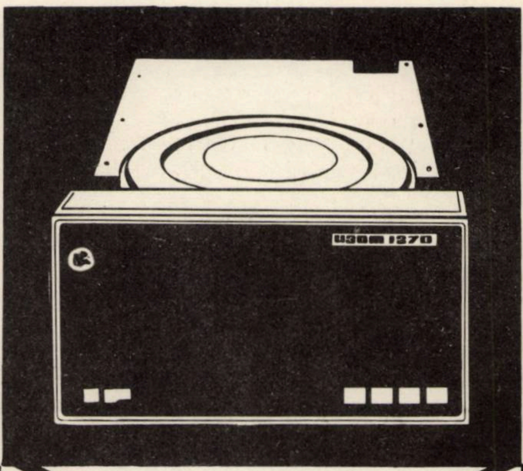

2

Cu alimentare în partea superioară și acces direct este pus în funcțiune cu purtătoarele de informații ISOT 5269 A, IBM 5440 sau de valori echivalente.
Citit/scris cu butoane de comandă flotante ale servomotoarelor lineare.
Felul scrisului: NRZ-1 cu frecvență dublă
Capacitatea totală a memoriei: 6 MB
Capacitatea discurilor înlocuibile: 3 MB
Viteza de transmitere a informațiilor: 2,5 MB/s
Viteza de rotație: 2.400 r/min
Timp maxim de acces: 80 ms
Timp mediu de acces: 45 ms
Timp de reglare de la pistă la pistă: 14 ms
Densitatea datelor: 90 semne/mm
Numărul cilindrilor: 200 + 3 rezerve
Dimensiuni de gabarit: 264 x 480 x 765 mm
Legare la curent: 220 V/ 50 Hz

KARTENLESER
ISOT 6001
(cititor de cartele)

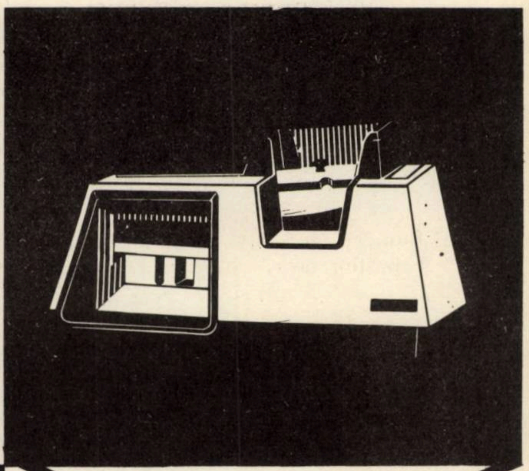

3

Viteza de citire: 318 cartele/min.
Modul de funcționare: asincron
Capacitatea casetei pentru cartele I/o — 600 cartele
Modul de citire: fotoelectric
Cartele: cartele standard cu 80 de deschideri
Timp: de acces: 39 ms de indexare 1,76 ms, durata șocului: 7 ms
Punct de secționare: execuție standard după principiul „Handshake"
Modul de transmitere: mecanic
Dimensiuni de gabarit: 590 x 330 x 300 mm
Legarea la curent: 220 V/ 50 Hz

Informații suplimentare puteți obține prin:

Isotimpex

Întreprindere de stat de comerț exterior
str. Ceapaev nr. 51, Sofia
Bulgaria — telefon: 73-61;
telex: 022731

1976 MAJ 04

NOI VĂ OFERIM UN SINGUR SERVICIU — vă informăm: Magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat vă oferă: **O BOGATĂ SORTIMENTAŢIE DE SERVICII PENTRU**: lichior, vin, apă, tort, compot **ŞI ALTE ARTICOLE DIN STICLĂ PENTRU MENAJ**: pahare, căni de apă, articole decorative, vaze pentru flori, bomboniere, fructiere etc.

D 646

R MO

revista economică

12 26 • III 1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

RITMICITATE
CALITATE
EFICIENȚĂ

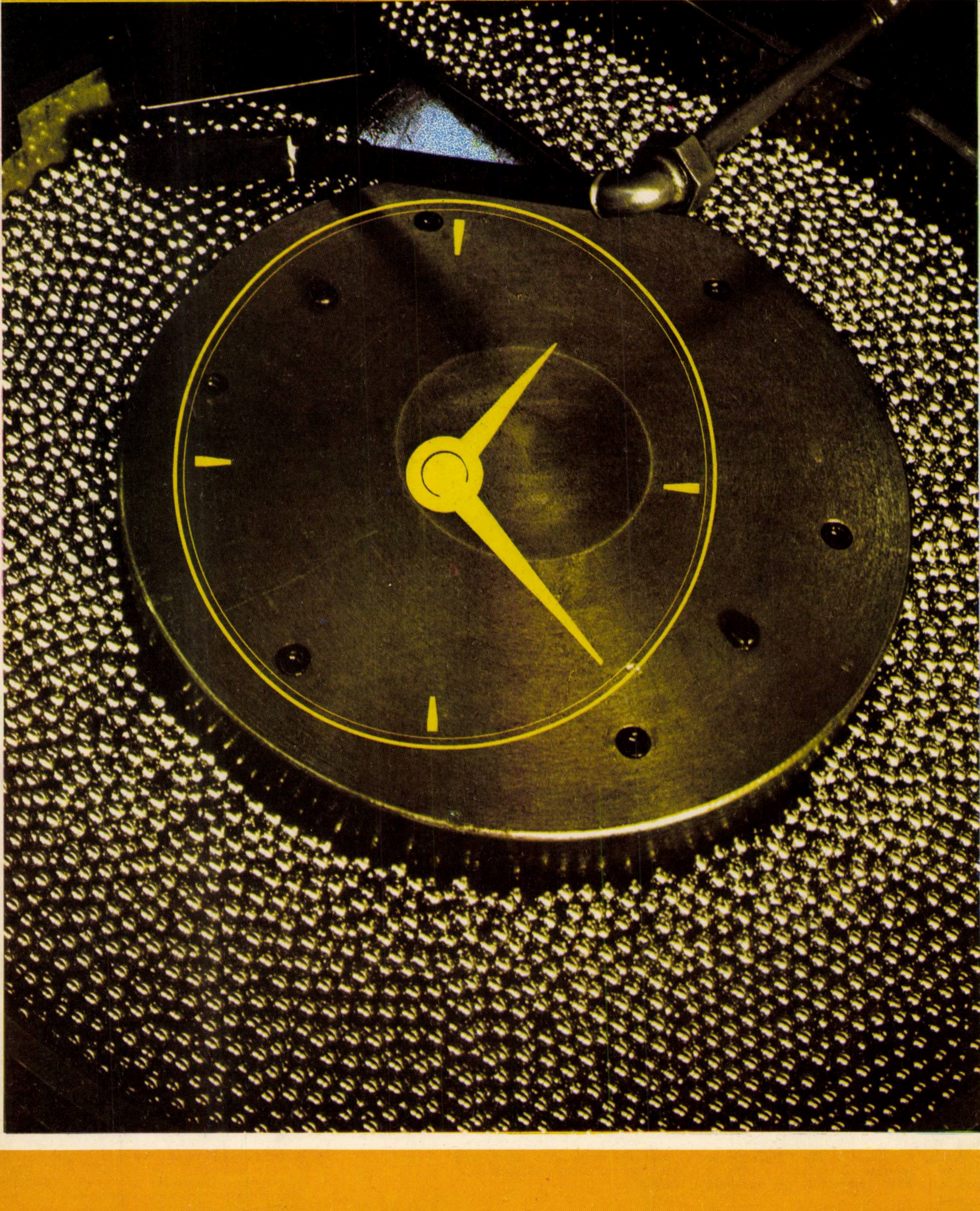

FILE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

Vizita tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU în institute de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică din Capitală

O nouă întîlnire de lucru și un dialog fertil asupra modalităților de înfăptuire optimă a programelor de cercetare în strînsă corelație cu cerințele producției, ale economiei naționale, pentru ca în cincinalul revoluției tehnico-științifice să sporească aportul științei românești la dezvoltarea economico-socială a patriei.

La Institutul Central de Cercetări Chimice — institut distins cu titlul de Erou al Muncii Socialiste – dialogul purtat a avut ca subiect principal aportul ştiinţei la înnoirea şi modernizarea producţiei, la creşterea eficienţei economice în întreaga ramură.

Pe parcursul vizitei la Centrul Naţional de Fizică, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a apreciat noile utilaje pentru prelucrarea chimică a radioizotopilor şi a surselor de radiaţii a căror producţie se realizează în întregime după tehnologii elaborate de specialiştii români.

În timpul vizitei la Institutul Central de Cercetări Metalurgice, secretarul general al partidului a indicat să se ia măsuri ferme pentru producerea oţelurilor înalt aliate, să se intensifice colaborările cu toţi specialiştii, cu toate ramurile economiei naţionale pentru rezolvarea problemelor importante ce stau în faţa metalurgiei.

BINE AȚI VENIT,
IUBITE TOVARĂȘE SECRETAR GENER
NICOLAE CEAUȘESCU

Apreciind realizările specialiştilor de la Institutul Central de Cercetări pentru Construcţii de Maşini, secretarul general al partidului recomandă să se acţioneze pentru extinderea cooperării cu ramura chimiei, pentru folosirea maselor plastice ale căror calităţi permit economii de metal, să se extindă tipizarea turnătoriilor, a modulelor acestora, precum şi a utilajelor şi maşinilor.

La Institutul Central de Cercetări pentru Electronică, Electrotehnică, Automatică, Maşini-Unelte şi Mecanică Fină, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a dat preţioase indicaţii şi a făcut recomandări menite să mărească contribuţia activităţii de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică din acest domeniu la sporirea ponderii sale în ansamblul industriei noastre constructoare de maşini.

DESCHIDERE LARGĂ

„Poporul român a dovedit din plin că posedă deosebite virtuți creatoare, temeritate în gîndire, spirit inventiv, novator, pasiune pentru cunoaștere, capacitate de a da viață marilor descoperiri ale științei ! Iată de ce — continuînd strălucitele tradiții ale trecutului și ținînd seama de marile posibilități create de societatea socialistă — putem porni cu îndrăzneală la soluționarea obiectivelor înscrise în Programul partidului, punînd știința în serviciul făuririi comunismului, a bunăstării și fericirii întregului nostru popor".

NICOLAE CEAUȘESCU

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

SPRE AFIRMAREA REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

ÎNFĂPTUIREA obiectivelor fundamentale ale dezvoltării patriei în noua etapă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate este nemijlocit legată de creșterea considerabilă a aportului științei și tehnologiei, de valorificarea tuturor avantajelor care decurg din faptul că făurim societatea socialistă în epoca celor mai mari descoperiri ale științei și tehnicii. Actualul cincinal, definit în documentele de partid ca cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate domeniile vieții economico-sociale, trebuie să marcheze o intensificare a cercetării științifice, a participării ei la realizarea programelor de dezvoltare, la ridicarea nivelului calitativ al întregii producții de bunuri materiale.

În zilele noastre știința a devenit o forță de producție, un factor motor al civilizației umane. Astăzi nu mai surprinde pe nimeni cuantumul cu adevărat impresionant al cheltuielilor pe care cea mai mare parte a statelor lumii le fac pentru promovarea cercetării științifice, pentru stimularea descoperirilor științifice

TOCMAI PORNIND de la considerentul că știința constituie factorul primordial al progresului contemporan, că societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul nu pot fi edificate decît pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii, că în procesul creșterii economice este necesară mărirea contribuției factorilor intensivi, calitativi, partidul nostru a dus cu consecvență o politică de promovare pe scară largă a științei și progresului tehnic. La temelia acestei politici, cu o largă viziune prospectivă, **se află cerința dezvoltării cercetării științifice proprii pentru progresul economiei noastre,** cerința ca știința românească să devină un factor tot mai activ în cunoașterea secretelor naturii, vieții și societății.

Materializarea în practică a acestor obiective strategice a presupus și presupune în continuare un considerabil efort financiar, material și uman, dezvoltarea și consolidarea bazei tehnico-materiale a cercetării științifice, o concepție înaintată, științifică asupra însuși modului de organizare și conducere a cercetării. Paralel cu creșterea volumului investițiilor alocate cercetării, au fost înfăptuite măsuri de îmbunătățire a organizării activității de cercetare, prin crearea unor institute centrale de cercetare și academii specializate în domenii principale ale economiei naționale și vieții sociale, ca și a mecanismului în stare să asigure o legătură cît mai strînsă între cercetare și producție ; totodată, învățămîntul de toate gradele a fost supus unor perfecționări organizatorice de fond care să faciliteze împletirea sa organică cu cercetarea și producția. Toate acestea au contribuit la crearea unui cadru mai propice pentru **generarea** pe scară largă a progresului tehnic, pentru **asimilarea** grabnică a noilor tehnologii, pentru **incorporarea** tot mai rapidă a cuceririlor științei moderne în producția de bunuri materiale, în întreaga viață socială.

PROMOVAREA ȘTIINȚEI, „producerea" progresului tehnic nu reprezintă însă nicidecum un rezultat exclusiv al dotării tehnice, al aparaturii moderne, oricît de important ar fi rolul acesteia. Hotărîtor pentru afirmarea spiritului revoluției tehnico-științifice contemporane se dovedește a fi **omul**, inventivitatea, gîndirea creatoare și pasiunea cercetătorului, imaginația și dăruirea sa identificarea cu obiectivele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a țării. Poporului nostru îi sînt proprii astfel de calități, care i-au permis să aducă de-a lungul secolelor o contribuție originală valoroasă la îmbogățirea tezaurului științei naționale, la mersul înainte al științei și culturii universale. „Românii, spunea Henri Coandă, a dat omenirii, mai cu seamă în epoca contemporană, o mulțime de celebrități, înscrise cu majuscule în forul de cultură și civilizație al epocii. De pe aceste meleaguri și-au pornit zborul către înălțimi iluștri inventatori, descoperitori, mari oameni de cultură, adevărate genii cu care omenirea se fălește". Bogatele tradiții de creație științifică constituie un motiv de mîndrie patriotică și o obligație morală pentru oamenii de știință de azi de a îmbogăți patrimoniul științific național și universal cu noi realizări de înaltă valoare și prestigiu.

ÎN SPIRITUL concepției partidului cu privire la rolul primordial al cercetării științifice în societatea noastră documentele Congresului al XI-lea prevăd **îmbinarea armonioasă a cercetării aplicative cu cea fundamentală de perspectivă,** în așa fel încît cercetarea științifică să rezolve nu numai problemele curente, la zi, pe care le ridică realizarea concretă a planurilor anuale și cincinale, ci să se afle cu un pas înainte, să atace probleme noi, de perspectivă pentru a oferi soluții viabile necesare alcătuirii viitoarelor planuri de dezvoltare. Programele de cercetare științifică întocmite pentru actualul cincinal răspund unor cerințe vitale ale economiei noastre, fiind în același timp în concordanță cu tendințele ce se manifestă în lume. Aceste programe orientează cercetarea științifică spre identificarea și valorificarea superioară a resurselor naturale, spre crearea unor noi surse de energie și materii prime, modernizarea tehnologiilor de fabricație, conceperea unor mașini, utilaje și instalații de înalt nivel tehnic, care să determine, odată cu sporirea producției materiale, și ameliorarea radicală a calității produselor.

ORICE CERCETARE trebuie să aibă o finalitate, să servească producția, să contribuie la potențarea valorilor societății noastre. În această optică, și pentru a obține o eficiență maximă, **se impune ca ciclul cercetare-producție să fie cît mai scurt.** Pe plan mondial timpul scurs de la realizarea unei descoperiri pînă la aplicarea ei în producție s-a redus simțitor în ultimele decenii. Partidul a atras în nenumărate rînduri atenția asupra faptului că cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică trebuie să se considere încheiate numai în momentul în care rezultatele lor se valorifică nemijlocit, atunci cînd se trece la aplicarea lor pe scară industrială, la integrarea acestora în producție. Aceasta a constituit dealtfel una din ideile esențiale rezultate din vizita pe care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a făcut-o săptămîna trecută în institute de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică din Capitală, cu care prilej s-a insistat asupra necesității creșterii participării științei românești la asimilarea produselor noi, la promovarea progresului tehnic, la soluționarea cu mai multă operativitate a unor probleme economice și sociale majore.

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ dispune în prezent de o bază tehnică-materială modernă, în continuă dezvoltare, ca și de un mare număr de cercetători cu o înaltă pregătire, care pot să rezolve probleme dintre cele mai complexe. Bucurîndu-se de prețuirea și încrederea partidului, oamenii de știință sînt chemați să nu precupețească nici un efort pentru ridicarea pe noi culmi a științei românești, pentru sporirea bogăției materiale și spirituale a națiunii, pentru accelerarea progresului patriei.

Stere GIOGA

A 55-A ANIVERSARE
A P.C.R.
1921-1976

P.C.R. — continuatorul tradițiilor revoluționare de luptă pentru eliberarea națională și socială a poporului

APROPIATA ANIVERSARE a cincizeci și cinci de ani de la evenimentul de importanță istorică pentru destinele poporului nostru — întemeierea Partidului Comunist Român — oferă un nou și binevenit prilej de reflecție sintetică asupra drumului, pe cît de dificil pe atît de glorios, parcurs de partidul marxist-leninist al clasei muncitoare din România, devenit partid de guvernămînt, forța conducătoare a națiunii socialiste române, a statului nostru socialist unitar, independent și suveran.

Desigur. rămîne în sarcina istoricilor și politologilor să analizeze detaliat, segment cu segment, drumul deschis și parcurs de istoria noastră politică odată cu înființarea în mai 1921 a partidului comunist, să ofere tabloul filiațiunilor sociale și ideologice ale acestui eveniment, el însuși creator de evenimente, să reliefeze toate elementele obiective și inițiativele inspirate care, împreună, au transformat partidul revoluționar al clasei muncitoare din România, dintr-o necesitate virtuală într-o realitate activă, influentă, decisivă. Este neîndoielnic însă că analizele de detaliu, cît și cele globale vor confirma aprecierea sintetică formulată de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU :

„Istoria partidului nostru este istoria luptelor sociale și naționale ale clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității ale tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, este istoria nașterii și dezvoltării mișcării muncitorești și revoluționare din România. Noi comuniștii sîntem continuatorii tradițiilor progresiste ale întregului popor“1)

La confluența epocilor istorice

ESENȚA CONCEPȚIEI marxist-leniniste despre caracterul necesar, legic al progresului istoric, prin trecerea revoluționară de la o orînduire socială epuizată istoricește la alta superioară, despre rolul decisiv al maselor în istoria economică, socială și politică a fost și este mereu atestată de fapte. Istoria politică a națiunii noastre în cuprinsul secolului XX confirmă și ea adevărul științific marxist-leninist potrivit căruia a da curs și a realiza cerințele legilor obiective ale dezvoltării sociale, care se mulează pe particularitățile economico-sociale politice și culturale naționale, concret-istorice, înseamnă a conștientiza, a organiza și pune în mișcare forța socială și politică de avangardă capabilă să înțeleagă și să acționeze conform intereselor fundamentale ale întregii națiuni. Istoria noastră politică de la sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului în care ne aflăm — marcată printr-o puternică dezvoltare a mișcării muncitorești și socialiste — desemna că o asemenea forță de avangardă, purtătoare și continuatoare a îndelungatelor tradiții de luptă de eliberare națională și socială a poporului român putea fi numai partidul comunist. Așa cum se arată și în Programul P.C.R. : **„Crearea Partidului Comunist Român pe baza ideologiei marxist-leniniste, a marcat o etapă nouă, superioară, atît pe plan politic și ideologic, cît și organizatoric în mișcarea revoluționară din România, în al clasei muncitoare, a dat un nou și puternic avînt luptelor politice și sociale desfășurate de masele largi populare din țara noastră“2).** Constituindu-se, de la bun început, ca exponent al năzuințelor seculare de proges-social, de neatîrnare națională și libertate politică ale poporului român, **dezvoltarea detașamentului de avangardă** Partidul Comunist Român a devenit catalizatorul forțelor democratice, progresiste, revoluționare ale națiunii, a preluat și a dus mai departe ștafeta luptelor de clasă împotriva asupririi burghezo-moșierești și dominației străine, s-a afirmat ca principal subiect politic al restructurării destinelor istorice ale României. Apărut pe scena politică a țării în perioada cînd orînduirea burgheză, prin victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, încetase să fie un sistem atotcuprinzător, deschizîndu-se o epocă nouă a trecerii omenirii de la capitalism la socialism, Partidul Comunist Român, emanația fizică și spiritual-ideologică și politică a clasei muncitoare din România, a poporului român, a ridicat și a dus mai departe steagul luptei sociale și naționale, asigurînd în ultimă instanță succesul acestor lupte. În aspre bătălii de clasă, cu un dușman ce deținea puterea, înfruntînd teroarea din anii ilegalității, ai dominației fasciste, depășind propriile dificultăți politico-ideologice, sau greșeli și lipsuri Partidul Comunist Român a devenit inițiatorul, organizatorul și conducătorul celor mai importante acțiuni revoluționare ale clasei muncitoare, ale poporului nostru, care, începînd cu actul istoric de la 23 August 1944 pînă la abolirea monarhiei și proclamarea republicii în 1947, continuînd cu reorganizarea socialistă a statului, a economiei, a culturii și întregii vieți sociale au determinat ca în decurs de numai trei decenii România să parcurgă drumul de la orînduirea burgheză, cu puternice rămășițe feudale la orînduirea socialistă, astăzi în curs de dezvoltare multilaterală.

În spiritul unei judecăți de valcare deplin obiective se poate spune că la confluența dintre epocile istorice trăite de poporul român, alegerea căilor de salvare națională, de salvgardare a intereselor vitale ale poporului s-a datorat tocmai apariției, existenței, activității și luptei perseverente, de peste cinci decenii a Partidului Comunist Român, capacității sale de a aplica creator principiile generale ale revoluției și construcției socialiste, de a învinge greutățile, obstacolele, de a depăși lipsurile și greșelile, de a inova, de a exprima cu fidelitate atît interesele naționale, cît și interesele internaționale ale clasei muncitoare, ale socialismului. **„Ceea ce i-a însuflețit permanent pe comuniști în lupta lor a fost** — așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru — **încrederea nestrămutată în învățătura atotbiruitoare marxist-leninistă, devotamentul nemărginit față de năzuințele de libertate națională și dreptate socială ale poporului“ 3).**

---

1) **Nicolae Ceaușescu**, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 5, Editura politică 1971, pag. 861—862.

2) **Congresul al XI-lea al P.C.R.**, Editura politică 1975, pag. 667.

3) **Nicolae Ceaușescu**, lucrarea citată, pag. 861.

Noile dimensiuni ale rolului conducător al partidului

ÎN TRECUT CA ȘI ÎN PREZENT, realizarea obiectivelor fiecărei etape ale revoluției și construcției socialiste, trecerea de la o etapă la alta, superioară, cristalizarea strategiei și tacticii făuririi, dezvoltării și perfecționării noii orînduiri sociale, înfăptuirea integrală și consecventă a principiilor fundamentale ale socialismului și ale trecerii la comunism sînt în mod esențial legate de exercitarea rolului conducător al partidului, de creșterea acestui rol vital pentru funcționarea optimă a întregului nostru sistem social și politic.

În gîndirea și practica noastră politică — așa cum rezultă din documentele congresului partidului nostru, din lucrările tovarășului **Nicolae Ceaușescu** — problematica creșterii rolului conducător al partidului în toate sferele vieții sociale, de la cele vitale economico-organizatorice, la cele ideologice științifice și cultural-educative, reprezintă o preocupare constantă, perenă care cunoaște însă aspecte mereu noi. Constant este atributul partidului de a defini în fiecare etapă și în perspectivă obiectivele dezvoltării economico-sociale ale țării, sarcinile principale ale tuturor domeniilor de activitate, atît pe plan intern, cît și extern, de a mobiliza, organiza și uni forțele întregii națiuni pe baza planului unic de dezvoltare, de a controla eficiența muncii tuturor verigilor componente ale angrenajului social, de a introduce corectura acolo și atunci cînd se simte nevoie, de a educa atît propriile sale cadre cît și pe toți oamenii muncii în spiritul socialismului, de a veghea la aplicarea în viață a principiilor eticii și echității socialiste. Este meritul istoric al Congresului al XI-lea, al documentelor adoptate, al programului partidului de a fi generalizat științific experiența partidului și poporului nostru în transformarea revoluționară a societății, pentru edificarea noii societăți, de a fi stabilit într-o perspectivă cuprinzătoare și unitară strategia generală și orientările tactice ale politicii interne și externe a partidului și statului pentru o perioadă de 20—25 de ani, direcțiile fundamentale ale dezvoltării societății românești pe drumul socialismului și comunismului în condițiile unor mari prefaceri revoluționare, social-politice, economice și tehnico-științifice pe plan mondial.

Dacă exercitarea și creșterea rolului conducător al partidului este o constantă, o „invariabilă“ a construcției socialiste și comuniste, o condiție esențială a succesului acestei reconstrucții sociale și umane, formele și metodele acestei conduceri reprezintă „variabile“ dependente de condițiile concret-istorice, evoluează de la o etapă la alta, cunosc perfecționări succesive, cerute de viață. Au fost și sînt adoptate acele forme și metode de conducere de către partid a organismului social care să accentueaze caracterul și conținutul **politic** al acestui rol, să elibereze de orice tendințe de substituire a celorlalte instituții sociale, în primul rînd a statului, de orice tentații administrativiste, birocratice, formaliste. Nu situarea „în afara“ sau „deasupra“ societății, ci integrarea organică în elementele sale constitutive cu funcție de conducere-orientare-acțiune-control — aceasta este linia urmată de partidul nostru în exercitarea și creșterea rolului său conducător în societate. Urmînd cu tenacitate o asemenea linie, izvorîtă din principiile democrației socialiste, partidul nostru a facilitat obținerea de către întregul popor a unor mari și trainice succese în construcția socialistă, a creat condiții favorabile pentru ca în actualul cincinal, în actuala etapă de dezvoltare a societății noastre socialiste, să se înregistreze evoluții calitativ superioare pe toate planurile vieții economico-sociale.

Rezultatele concrete pe care le obține poporul nostru, țara noastră în creșterea sa economică și culturală, în standardul de viață al tuturor categoriilor sociale, în activitatea pe plan internațional atestă justețea politicii interne și externe active, originale, consecvent marxist-leniniste a partidului nostru, validitatea opțiunilor și deciziilor adoptate în consens cu interesele fundamentale ale maselor, în dialog democratic cu acestea. Corespunde deplin interesului națiunii orientarea partidului spre un tip multilateral de dezvoltare socialistă în care prosperitatea materială să se îmbine cu o bogată și polivalentă viață spirituală, cu nivele ridicate de conștiință, de participare la conducerea socială pe plan național și local, cu respectul deplin al principiilor eticii și echității socialiste în totalitatea relațiilor sociale și interumane.

De asemenea, în deplină concordanță cu interesele întregii națiuni sînt toate elementele componente ale politicii externe ale partidului nostru, definite cu limpezime în documentele Congresului al XI-lea, în cuvîntarea rostită de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în fața Marii Adunări Naționale la finele anului trecut.

Titular și subiect unic al conducerii și politicii interne și externe partidul are mandat din partea întregii națiuni de a elabora și veghea la aplicarea politicii externe a României socialiste. Exprimînd fidel aspirațiile seculare de libertate, neatîrnare și demnitate națională, cărora numai socialismul le-a conferit deplinătate și autenticitate, Partidul Comunist Român este promotorul consecvent al unor norme noi în relațiile internaționale bazate pe principiile independenței și suveranității depline, ale egalității în drepturi între state și națiuni indiferent de mărimea lor, ale colaborării prietenești reciproc avantajoase, ale neamestecului în treburile interne, ale renunțării la forță și amenințarea cu forța.

Poporul nostru împărtășește pe deplin și susține activ transpunerea în practică a tezei marxist-leniniste a partidului nostru despre unitatea dialectică dintre sarcinile naționale și internaționale ale construcției socialiste, deplin convins că cu cît sînt mai mari și mai trainice succesele în dezvoltarea economico-socială, tehnico-științifică și culturală ale fiecărei țări socialiste, cu atît crește forța întregului sistem socialist, puterea sa de influențare asupra evoluției lumii contemporane.

Evitarea oricărei confuzii și unilateralități în tratarea și soluționarea raporturilor dintre național și internațional, în special a încercărilor de ierarhizare valorică a acestor laturi complementare ale politicii țărilor socialiste, respectarea dreptului inalienabil al fiecărui partid de a-și elabora de sine stătător strategia și tactica, politica curentă internă și externă, sînt condiții fundamentale ale întăririi colaborării prietenești internaționaliste fructuoase ale tuturor țărilor socialiste, ale tuturor forțelor politice revoluționare, democratice progresiste ale contemporaneității. **„Partidul Comunist Român consideră că preocuparea pentru întărirea națiunii socialiste și a statului național independent nu poate fi opusă în niciun fel preocupării de a dezvolta colaborarea, solidaritatea și întrajutorarea între țările socialiste, că grija pentru întărirea statului național nu poate fi opusă internaționalismului proletar. În același timp, solidaritatea și colaborarea dintre țările socialiste, internaționalismul proletar nu pot fi opuse națiunii și statelor naționale independente. Tendința de a contrapune într-o formă sau alta internaționalismul propășirii națiunii și statului național independent ar fi o gravă eroare, care ar aduce mari daune intereselor făuririi socialismului în fiecare țară și, totodată, întăririi solidarității țărilor socialiste, creșterii prestigiului socialismului în lume“.**[4]

Moștenitor al unor bogate tradiții patriotice și internaționaliste, adversar hotărît al naționalismului de orice fel și al cosmopolitismului, Partidul Comunist Român educă pe membrii săi, întreaga națiune, în spiritul împletirii armonioase a patriotismului socialist, fierbinte și luminat, cu valorile atitudinii internaționaliste consecvente care nu cunoaște parteneri privilegiați și cu atît mai puțin excepții sau omisiuni.

Unitatea dintre politica internă și cea externă, unitatea dintre vorbe și fapte, unitatea și coeziunea rîndurilor partidului, ale națiunii socialiste, bazate pe unitatea politico-ideologică și morală a poporului, sînt izvoare nesecate de energie pentru partidul nostru în exercitarea misiunii sale istorice de inspirator și conducător încercat și prestigios al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării României pe calea comunismului.

prof. univ. dr. Petru PÂNZARU
director al Institutului de științe politice
și de studiere a problemei naționale

---

[4] **Congresul al XI-lea al P.C.R.**, Editura politică 1975, pag. 702.

ECONOMIE
NATIONALA

PLAN-ANGAJAMENTE: CUM LE REALIZĂM?

RITMICITATEA — „pulsul“ eficienței organizării

DACĂ EXISTĂ un interes deosebit pentru realizarea integrală a producției în cantitățile și sortimentele prevăzute în plan, cel puțin tot atît de importantă devine, în cincinalul actual, desfășurarea întregii activități pe coordonatele unei înalte eficiențe. În cadrul acestei complexe probleme : „cum producem", aspectele legate de ritmicitate trebuie să dețină, în fiecare întreprindere, un justificat prim-plan al atenției. Pentru că ritmicitate în producție înseamnă repartizarea corespunzătoare în timp a eforturilor, dar mai înseamnă și calitate, certitudine a onorării obligațiilor contractuale, reprezentînd în esență „pulsul normal" al unei activități economice eficiente.

Realizarea ritmică a producției este într-adevăr o problemă a cărei terapeutică este de acută actualitate în toate unitățile economice. Așa după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale din februarie a.c. **„Actualul cincinal ridică sarcini mari, calitativ superioare în fața organelor și organizațiilor de partid, a ministerelor, centralelor și întreprinderilor, a organelor locale de stat, care trebuie să acționeze cu fermitate pentru înfăptuirea ritmică, lună de lună, a prevederilor de plan..."** Acționind în acest fel va putea fi îndeplinită, totodată, în întreaga economie, sarcina de realizare a producției planificate numai în timpul de lucru stabilit, fără a se apela la ore suplimentare.

De această dată, modul în care este concepută și realizată înfăptuirea sarcinilor de plan pe trimestre, luni și decade a constituit obiectul unei analize efectuate în întreprinderi ale industriei producătoare de anvelope, articole din cauciuc și mase plastice.

- **Îndeplinirea sarcinilor de plan și tentațiile aprecierilor globale**
- **Concordanța lunară prevederi — realizări la o analiză structurală (pe decade)**
- **În plan — o eșalonare ritmică a eforturilor. Și în realitate, dacă...**
- **Februarie și martie: lunile unor ritmicități cu mult mai... ritmice**

O intensă activitate productivă

LA DATA DE 20 MARTIE a.c. analiza efectuată a surprins o intensă activitate în unitățile producătoare de anvelope, cauciuc și mase plastice. În întreprinderile analizate, **sarcinile de plan pe perioada 1 ianuarie — 20 martie**, deși în creștere față de realizările anului trecut — **erau nu numai îndeplinite dar și depășite** (tabelul nr. 1).

În obținerea acestor realizări un accent deosebit s-a pus pe **utilizarea mai deplină a timpului de lucru al muncitorilor, pe folosirea rațională a capacităților de producție.** Este vorba, în primul rînd, de Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava, Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești, Întreprinderea de anvelope „Danubiana“-București — unde organizarea superioară a producției și a muncii a permis folosirea eficientă a timpului de lucru al muncitorilor. La cîteva din unitățile amintite se înregistrează și adevărate „salturi“ în utilizarea capacităților productive față de anul trecut cînd indicele utilizării lor era de numai 80% — la C.A.T.C. Pitești respectiv de 85% — la „Danubiana“.

Toate aceste acțiuni au o convergență comună : **creșterea substanțială în 1976 a productivității muncii față de anul trecut.** După două decade din luna martie planul productivității muncii — cumulat de la 1 ianuarie — este îndeplinit și depășit în majoritatea întreprinderilor analizate (C.A.T.C. Jilava 101,7%, Întreprinderea de anvelope „Victoria“ — Florești 101,1%, Întreprinderea de prelucrare mase plastice — București 101,6% ș.a.).

Ritmicitate pe luni
Dar pe decade?

LA O PREZENTRE DE ANSAMBLU deci, realizările înfățișează un aspect favorabil în întreprinderile analizate.

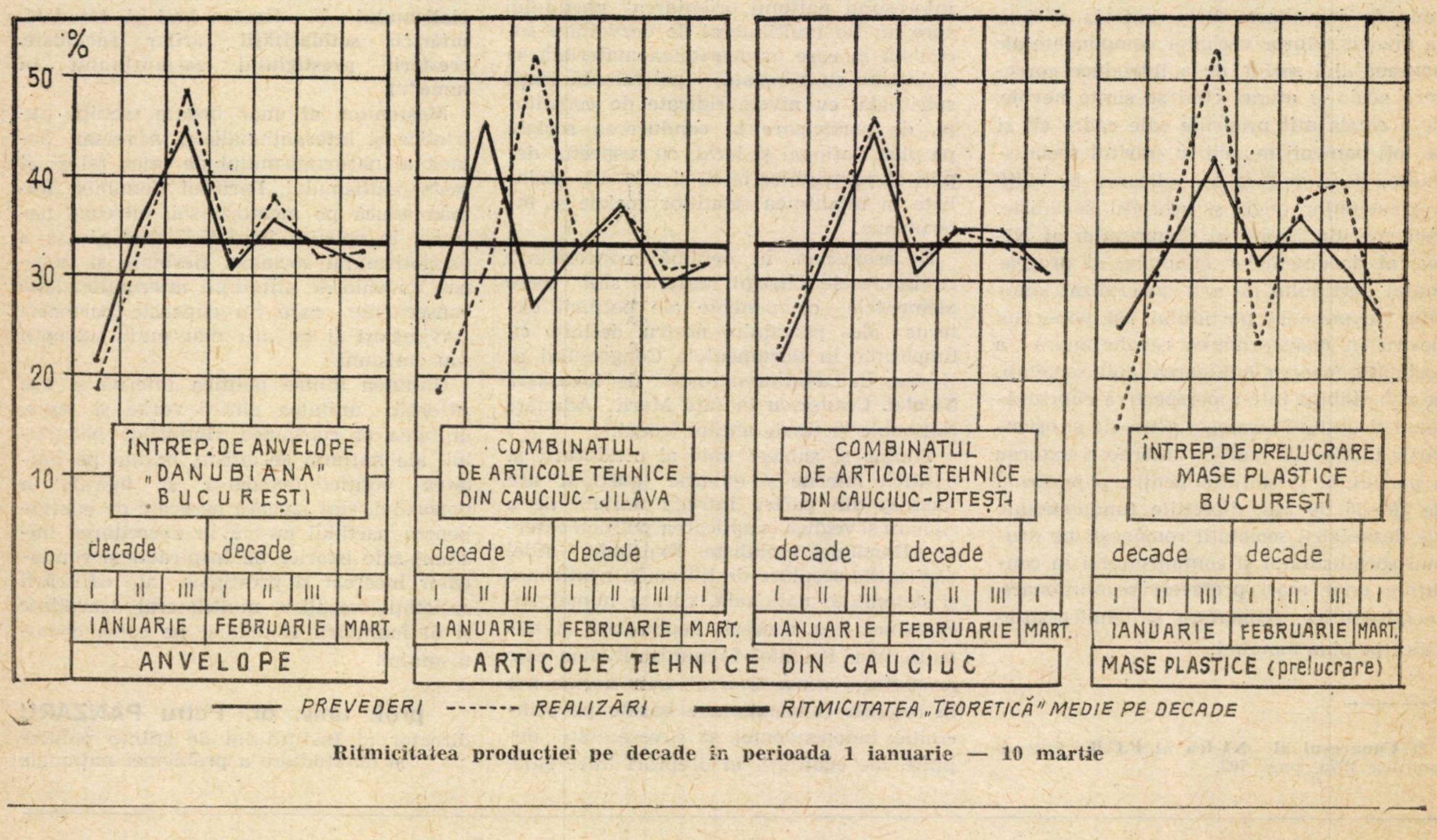

Ritmicitatea producției pe decade în perioada 1 ianuarie — 10 martie

Ce relevă însă o analiză structurală, în timp, a ritmicității efortului productiv ?

În primul rînd, se cere precizat faptul că **eșalonarea planificată pe trimestre a producției anului 1976 s-a desfășurat corespunzător.** La Întreprinderea de anvelope „Danubiana". trimestrul I reprezintă 24,7% din producția anuală iar trimestrul IV, 25,7% ; la Întreprinderea de mase plastice din București, trimestrul I reprezintă 24,4%, iar trimestrul IV 25,5% ; la cea din Buzău 24,6% din producția anuală, era prevăzută pentru trimestrul I, iar 25,2% pentru trimestrul IV etc.

În ce privește **ritmicitatea lunară** trebuie arătat faptul că, în întreprinderile analizate atît pentru luna ianuarie cît și în februarie planul a fost îndeplinit și depășit.

	Producția globală	Productivitatea muncii.	Utilizarea capacităților de producție
	Realizări față de plan		Realizări (în februarie)
Intrep.de anvelope "Danubiana"-București	100,7	100,8	92,1
Intrep. de anvelope "Victoria"-Florești	101,8	101,1	87,1
Combinatul de articole tehnice din cauciuc "Jilava"	101,7	101,7	99,2
Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești	100,7	100,6	96,9
Intrep.de prelucrare mase plastice-București	101,6	101,6	90,2
Intrep. de prelucrare mase plastice-Buzău	101,7	100,7	91,6

Tabelul nr. 1

Nivelul unor indicatori la 20 martie a.c. (%)

O „microanaliză" în timp, deci urmărirea ritmicității decadale relevă însă și altfel de aspecte (vezi graficul). Desigur efortul productiv este de la început dozat prin prevederi care țin seama de numărul de zile lucrătoare existent în cadrul fiecărei decade. Aceasta explică de ce uneori (în cadrul lunii ianuarie de pildă) au existat, chiar prin prevederi, diferențe între nivelul primei și cel al ultimei decade. Deci, în întreprinderile analizate a existat o planificare care urmărea realizarea unei ritmicități adecvate pînă la nivel de decadă. Dacă ar fi fost respectată...

Și acest **„dacă"** apare deoarece **nu în toate întreprinderile realizările decadale au avut cu adevărat un puls normal, în conformitate cu prevederile.** În luna ianuarie, alături de o ritmicitate corespunzătoare față de prevederi înregistrată în producția decadală (la C.A.T.C. Pitești), au fost înregistrate și unele „denivelări" accentuate între începutul și sfîrșitul perioadei în special la Întreprinderea de prelucrare a maselor-plastice-București (15,0% în decada I și 53,0% în decada a III-a) ; la C.A.T.C.-Jilava (18,0% în decada I și 52,3% în decada a III-a) ; la Întreprinderea de anvelope „Victoria"-Florești etc.

Neritmicitatea decadală a fost generată de o multitudine de **cauze** în cadrul cărora desfășurarea necorespunzătoare a aprovizionării tehnico-materiale a jucat un rol primordial, așa cum s-a întîmplat în special în cadrul întreprinderilor de prelucrare a maselor plastice din București. Buzău etc. De asemenea, o altă cauză importantă a constituit-o și neasigurarea corespunzătoare, din vreme, a forței de muncă necesare în special în categoria operatori chimiști, manipulanți pentru secțiile de a căror producție depindea în continuare ritmicitatea întregului flux de producție (secția amestecare, cord gumat etc).

Date fiind implicațiile negative ale unei asemenea situații, în întreprinderile respective au fost adoptate măsuri care să permită în continuare o echilibrare operativă a efortului productiv în cadrul fiecărei luni, pe decade. Ca urmare, în lunile februarie și martie din acest punct de vedere situația a cunoscut certe îmbunătățiri (graficul nr. 1). Producția a început să se desfășoare uniform, corespunzător, pe fiecare decadă, atît la Întreprinderile de anvelope „Victoria" și „Danubiana" cît și la C.A.T.C. Jilava.

De la probleme, la soluționări operative

O DEOSEBITĂ importanță se cere acordată în continuare **perfecționării accentuate a modului în care se desfășoară procesul aprovizionării tehnico-materiale pînă la nivelul fiecărui loc de muncă.** Vor trebui de urgență soluționate problemele care mai apar în aprovizionarea ritmică a întreprinderilor cu mase plastice P.V.C., polietilenă, rețele cord etc.

În aceeași ordine de idei, se impune atenției și un alt aspect. Dat fiind specificul organizării producției analizate, în care **transportul intern** are pondere însemnată, apare necesară o amplificare considerabilă a aportului fiecărei întreprinderi la buna sa desfășurare. Pentru aceasta se cer în continuare depuse eforturi susținute în direcția **asigurării la timp a tuturor pieselor de schimb** necesare. Ca urmare, trebuie desfășurat mai operativ procesul de asimilare și de realizare prin efort propriu a diverselor mecanizări necesare, a benzilor transportoare, a sistemelor de aprovizionare pe flux în special la Întreprinderea „Danubiana", Întreprinderea de anvelope „Florești", unitățile de prelucrare a maselor plastice etc.

O altă problemă de maximă însemnătate o constituie **asigurarea forței de muncă în numărul și de calificarea corespunzătoare în secțiile de care depinde realizarea unei producții ritmice la toate celelalte locuri de muncă.** Este vorba aici, în primul rînd, de sectoarele care furnizează semifabricatele ce determină apoi ritmicitatea pe întreg fluxul producției (secția amestecare, benzi de rulare, amestecuri de cauciuc, cord gumat etc.). Se cer de aceea continuate și extinse inițiativele bune, cum este aceea de la „Danubiana", de a asigura și pregăti cu grijă cadrele necesare în aceste sectoare, în cadrul unor cursuri intensive de scurtă durată.

Realizarea acestor măsuri va fi de natură să permită desfășurarea în continuare în fiecare dintre întreprinderile analizate a unei activități ritmice, să determine o folosire cît mai rațională a întregului potențial disponibil.

Bogdan PĂDURE

DIN CRONICA ÎNTRECERII

În întîmpinarea zilei de 1 Mai și a celei de a 55-a aniversări de la crearea partidului oamenii muncii din întreaga țară desfășoară o însuflețitoare întrecere socialistă pentru îndeplinirea integrală a planului și angajamentelor pe 1976.

PRODUSE ȘI ECONOMII PESTE PLAN

● **Laminatorii întreprinderii de țevi din Roman,** metalurgiștii din Bacău, Piatra Neamț și Focșani au înregistrat, prin aplicarea unor procedee tehnologice moderne și redimensionarea produselor, în primele 2 luni și jumătate din acest an, un indice de calitate superior sarcinilor de plan. Aceasta înseamnă, între altele, livrarea a 680 tone materiale tubulare de categoria a I-a, precum și a unor importante cantități de alte produse — robineți, dispozitive, ștanțe, matrițe, scule așchietoare, instalații de irigații, într-o sortimentație mai bogată, la a căror realizare s-au economisit aproape 200 tone metal.

● **La Întreprinderea de sîrmă din Buzău**, prin reducerea consumului de metal cu 2 kg pe tona de produse, s-a realizat în perioada ianuarie—20 martie a.c. o economie de materie primă suficientă pentru fabricarea a peste 2 000 tone plase de sîrmă.

● **Combinatul siderurgic Hunedoara,** unitate de prestigiu a industriei noastre românești, care a lansat chemarea la întrecere pe acest an către toți metalurgiștii țării, obține ritmuri înalte în toate secțiile de producție. Astfel, prin îmbunătățirea organizării activității productive pe platformele de încărcare și în halele de turnare a șarjelor, oțelarii au dat, de la începutul anului și pînă la 20 martie, o cantitate suplimentară de oțel echivalentă cu metalul necesar pentru fabricarea a peste 3 900 tractoare. De asemenea, furnaliștii au reușit ca, prin perfecționarea tehnologiilor de topire și elaborare a șarjelor, utilizarea la parametri superiori a agregatelor să producă peste plan în același interval de timp 25 000 tone de fontă.

Totodată prin gospodărirea judicioasă a materiilor prime, perfecționarea tehnologiilor de topire și elaborare a șarjelor, metalurgiștii hunedoreni au economisit aproape 1 100 tone combustibil convențional.

● Generalizînd inițiativa „în fiecare trimestru, cel puțin o zi să lucrăm cu materiale economisite", **constructorii de utilaj petrolier din Tîrgoviște** au înregistrat, în perioada 1 ianuarie—20 martie 1976, economii de metal și alte materiale evaluate la circa două milioane lei.

SPOREȘTE PRODUCTIVITATEA MUNCII

● Prin creșterea indicelui de utilizare a agregatelor și instalațiilor și folosirea mai eficientă a timpului de lucru, **colectivul Uzinei de preparare de la Lupeni** a furnizat industriei cocsochimice, de la începutul anului pînă la 20 martie, mai bine de 7 000 tone huilă.

● Colectivul Intreprinderii miniere Motru, datorită ridicării productivității muncii, a livrat termocentralelor în cele aproape trei luni de la începutul anului, cantități suplimentare de lignit suficiente pentru producerea a peste 15 milioane kilowați oră energie electrică.

CINCINALUL 1976 — 1980: ritmuri, structuri, eficiență

INDUSTRIA LOCALĂ DE STAT ÎN FAȚA UNOR IMPERATIVE ECONOMICO-SOCIALE

ÎN SFERTUL DE VEAC care a trecut de la crearea noilor organe democratice locale ale puterii de stat în România, s-au obținut importante succese în toate laturile activității economico-sociale, în realizările dobîndite de economia națională fiind oglindite și cele ale industriei locale de stat, de care se ocupă nemijlocit consiliile populare. În această perioadă a fost instituționalizată organizarea industriei locale de stat ca sector distinct al economiei naționale, ca urmare a unor cerințe obiective, generate de necesitatea de a satisface cît mai deplin nevoile populației și ale economiei naționale, contîndu-se pe marea putere de adaptare a unităților mici și mijlocii — proprii industriei locale — la cerințele pieței interne și unor solicitări pentru export.

Industria locală de stat, prin folosirea unor resurse materiale, precum și a forței de muncă existentă pe plan local, răspunde unor imperative economice și sociale actuale — realizarea unei game mari de articole destinate fondului pieței, a unor materiale de construcții, de mărfuri destinate exportului, de repere și subansamble destinate cooperării în producție cu industria republicană, a altor produse și lucrări industriale, precum și mai multor servicii pentru populație.

Eficiența valorificării resurselor locale

INDUSTRIA locală de stat a cunoscut de-a lungul anilor un proces continuu de perfecționare a activității marcate îndeosebi de îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării din 1968 și de măsurile aprobate în 1973 pentru constituirea grupurilor și întreprinderilor de industrie locală ; există în prezent 10 grupuri cu statut de centrală și 102 întreprinderi din care 30 întreprinderi județene de industrie locală. Peste 85% din numărul întreprinderilor de industrie locală au mai mult de 1 000 muncitori și realizează aproape 95% din producția globală a acestui sector.

În cincinalul 1971—1975 au fost obținute o serie de rezultate importante prin transpunerea în viață a sarcinilor trasate de documentele Congresului al X-lea al P.C.R. care precizau locul tot mai important ce trebuie să-l ocupe industria locală de stat în dezvoltarea producției bunurilor de consum, răspunderile mari ce revin în acest sens, consiliilor populare în valorificarea la maximum a resurselor și posibilităților de producție din toate județele țării ca și în extinderea rețelei de servicii pentru populație. **Astfel, prevederile ultimului plan cincinal la producția globală industrială au fost îndeplinite cu trei luni înainte de termen, pînă la sfîrșitul lui 1975 realizîndu-se suplimentar o producție de circa 12 miliarde lei. În 1975 unitățile industriale ale consiliilor populare au realizat o producție cu aproape 58% mai mare decît cea din 1970,** ritmul anual de creștere fiind de peste 9%, față de 6,3% cît s-a prevăzut în cincinal. Acțiunile largi desfășurate în direcția dezvoltării și diversificării producției au permis realizarea a peste 10 000 articole în numeroase tipodimensiuni, specifice unui număr de 16 ramuri industriale. Structura acestei industrii este redată în tabelul nr. 1.

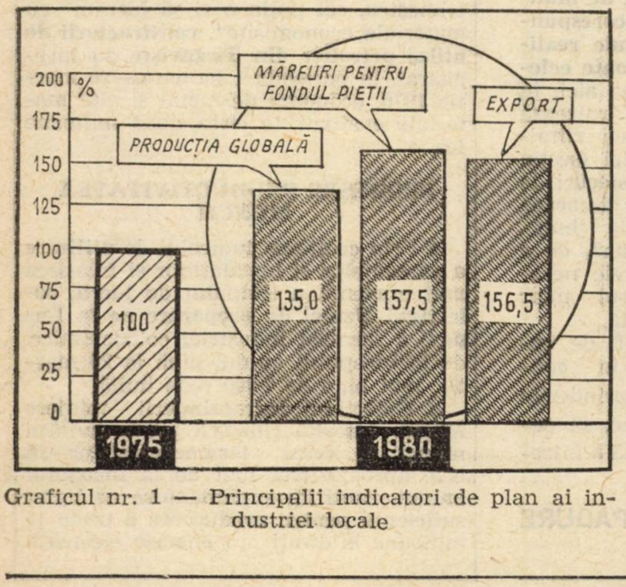

Graficul nr. 1 — Principalii indicatori de plan ai industriei locale

Rolul important al industriei locale de stat rezultă și din faptul că ea este **producător unic pe economie la unele produse, cum ar fi : făina de grîu, biscuiți, paste făinoase, ape minerale, autosifoane, umbrele, ochelari de soare și rame pentru ochelari, făinuri proteice, anvelope și camere velo** etc., **iar la altele deține o pondere însemnată din totalul producției pe țară — pîine peste 90%, băuturi răcoritoare 85—90%, agregate de carieră și balastieră circa 60%, panouri mari prefabricate din beton armat 56,8%, cărămizi și blocuri ceramice 49,5%, mobilier din lemn 33,9%.**

Creșterea și diversificarea continuă a producției bunurilor de consum, mai accentuate în cincinalul 1971—1975, au contribuit la sporirea aportului acestor unități în aprovizionarea populației, ponderea mărfurilor destinate fondului pieței atingînd în anul trecut aproape 42% din producția industriei locale de stat. **S-au asimilat anual circa 500—700 articole noi, cu variate utilități :** articole de uz cansic și gospodăresc, corpuri de iluminat, garnituri și piese de mobilă, umbrele pliante noi tipuri de autosifoane, piese și modele noi de artizanat din lemn, ceramică și sticlă, numeroase piese de schimb auto, diferite produse alimentare (patiserie, băuturi răcoritoare, produse zaharoase, biscuiți) și altele. De altfel, prevederile planului cincinal încheiat, au fost depășite la livrările de mărfuri către fondul pieței cu aproape 150 milioane lei.

Volumul reperelor și subansamblelor realizate prin activitatea de cooperare în producție cu industria republicană a fost în 1975 de aproape 3 ori mai mare decît în 1970. Unitățile industriei locale de stat au contribuit, prin asimilarea și execuția unor piese de schimb, repere și subansamble și chiar a unor utilaje, la reducerea eforturilor valutare pentru importuri ale consiliilor populare sau ale unor ministere economice. **Se produce astfel o gamă mare de piese de schimb, s-au asimilat repere și subansamble pentru integrarea producției de autoturisme, autocamioane, vagoane, diferite utilaje** etc., precum și **unele utilaje necesare economiei locale care se importau** (utilaje pentru spălătorii-curățătorii chimice, utilaje de construcții, utilaje și instalații cerute de stațiile auto-service etc). **A sporit continuu exportul mărfurilor din industria locală, în 1975 livrîndu-se de 2,3 ori mai mult decît în 1970, în 60 de țări, peste 110 produse și grupe de produse în aproape 4 000 sortimente :** mobilă, covoare, artizanat, împletituri diferite, scule-unelte, articole de camping, sport și turism, unele materiale de construcții etc.

Prin realizarea obiectivelor din programele de investiții **s-au pus în funcțiune, în numeroase localități, noi capacități de producție,** care au contribuit la accelerarea procesului de urbanizare al orașelor și comunelor și la mai buna aprovizionare a populației : fabrici de pîine, unități de băuturi răcoritoare, fabrici de biscuiți, unități de îmbuteliat ape minerale, ateliere pentru producția bunurilor de consum din metal, pentru mobilă și articole din lemn, spălătorii-curățătorii chimice, stații auto-service etc. În același timp a sporit și eficiența economică a activității unităților ca o consecință a dezvoltării producției, reducerii cheltuielilor materiale, a costurilor de fabricație, industria locală de stat contribuind, an de an, în măsură tot mai mare la sporirea veniturilor bugetare locale, pe seama vărsămintelor din beneficii și impozite. În 1975, de exemplu, aceste vărsăminte au reprezentat peste 22% din totalul veniturilor proprii ale bugetelor locale.

Coordonate ale dezvoltării în perspectivă

DIMENSIUNILE dezvoltării viitoare a industriei locale de stat, locul și rolul acesteia sînt definite în Programul partidului,

Tabelul nr.1

Structura pe ramuri industriale a producției în 1975

- în % -

Ramura	Ponderea în producția industriei locale	Ponderea în producția industriei socialiste
Total producție globală a industriei locale de stat	1oo,o	6,6
. din care:		
- industria construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor	24,o	4,9
- industria alimentară	4o,6	2o,9
- industria prelucrării lemnului	11,7	19,o
- industria materialelor de construcții	11,o	23,5
- industria chimică (inclusiv săpun, cosmetică)	6,1	3,4
- industria ușoară (textile, confecții sticlărie, ceramică, pielărie)	3,1	1,4
- alte ramuri ale industriei	3,5	-

unde se subliniază că: **„O pondere tot mai importantă în economia națională va trebui să ocupe industria locală, asigurînd o tot mai bună valorificare a resurselor și posibilităților de producție din toate zonele și localitățile țării“.**

Accentuarea procesului de creștere economică a industriei locale, de sporire a contribuției ei la edificarea orînduirii socialiste din țara noastră, are la bază orientări și direcții precise, stabilite în Directivele celui de-al XI-lea Congres al P.C.R.: **„In industria locală de stat producția va spori în anul 1980 față de 1975 cu 35—37 la sută, se va extinde și diversifica fabricația de bunuri de consum destinate completării fondului de mărfuri pentru aprovizionarea populației. Va fi dezvoltată producția de articole casnice și de uz gospodăresc, mobilă, produse de panificație, ape minerale, băuturi răcoritoare, produse zaharoase.**

Se va extinde cooperarea în producție cu industria republicană pentru realizarea de piese de schimb, repere și subansamble (creștere de circa 50 la sută în 1980 față de 1975), **urmărindu-se crearea și specializarea de unități care să lucreze pe baza contractelor de lungă durată sub îndrumarea tehnică a uzinelor republicane“.**

Stabilirea acțiunilor ce trebuie întreprinse pentru materializarea acestor nivele și direcții de dezvoltare a impus, încă din anul trecut, analizarea îndeaproape a neajunsurilor și greutăților ce au existat în activitatea unor unități județene de industrie locală în realizarea integrală a obiectivelor de plan. Un studiu aprofundat, întocmit pe baza analizei situației în toate județele, din indicația conducerii partidului a evidențiat următoarele:

— **nerealizarea sarcinilor de producție în structură, pe produse,** de către unele unități ale industriei locale, a condus la neîndeplinirea unor obligații contractuale și la restanțe în livrările de mărfuri către organizațiile comerciale sau către alte unități;

— **utilizarea incompletă a unor capacități de producție, realizarea de indici de utilizare a mașinilor-unelte sub 70%** (Alba, Bistrița-Năsăud, Tulcea, Vîlcea), **obținerea unor coeficienți de schimburi pe unități sub 1,5** (Vrancea, Teleorman, Gorj, Harghita);

— **ritm lent în dezvoltarea, diversificarea și înnoirea producției bunurilor de consum,** menținerea în fabricație a unor sortimente învechite cu consum mare de materiale (Iași, Botoșani, Covasna, Vaslui, Ialomița);

— **fructificarea insuficientă a unor resurse de materii prime și gradul scăzut de valorificare a unor materiale în raport cu rezultatele obținute în întreprinderile republicane;**

— **proces lent de atragere în circuitul economic a unor stocuri supranormative de materii prime, materiale și produse finite;**

— **întîrzieri în realizarea unor investiții productive, depășirea termenelor planificate, precum și neatingerea parametrilor proiectați la unele obiective date în funcțiune în anii cincinalului precedent.**

Măsurile concrete ce s-au stabilit pe fiecare unitate a industriei locale, cuantificarea rezultatelor economice ale acestora pe județe, au determinat o îmbunătățire a unor indicatori ai proiectului planului național unic pentru perioada 1976—1980, indicatori care arată în felul următor (graficul nr. 1).

Conform prevederilor, industria locală de stat va continua să dezvolte cu prioritate producția bunurilor de consum, îndeosebi articolele de uz casnic și gospodăresc, unde procesul de înnoire și de ridicare a nivelului tehnic va cunoaște modificări calitative, precum și fabricația unor mărfuri solicitate de populație. De asemenea se va extinde producția mobilei pentru fondul pieței și export, în structura căreia va spori ponderea sortimentelor cu prelucrări superioare și mobila realizată din panouri, creîndu-se condiții de organizare și dotare a unităților, care să contribuie la o valorificare superioară a materialelor lemnoase. Prin diversificarea producției, îmbunătățirea utilizării capacităților existente și construirea de noi unități, **industria locală își va mări substanțial participarea la aprovizionarea populației cu mărfuri alimentare,** cum ar fi băuturile răcoritoare, apele minerale, produsele zaharoase, de patiserie și de panificație, acordîndu-se atenție deosebită localităților unde, ca urmare a dezvoltării industriei și creșterii populației, se va înregistra o creștere a consumului (graficul nr. 2).

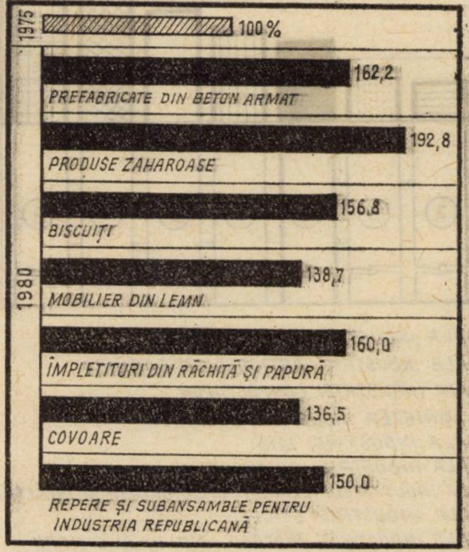

Graficul nr. 2 — Creșterea nivelului producției la unele bunuri de larg consum, realizate de industria locală de stat

Actualul cincinal va marca o mai intensă valorificare a posibilităților materiale existente în toate județele, dezvoltîndu-se producția de agregate de carieră și balastieră, turbă, gips, nisip cuarțos, bentonită, diatomită, cahle de teracotă, alabastru, alte materiale de construcții etc. Va spori în același timp producția de împletituri din răchită și papură, covoare, artizanat, ceramică, utilizînd în mai mare măsură forța de muncă calificată din unele zone ale țării, asigurîndu-se totodată și unele mărfuri la export.

Lărgirea cooperării și dezvoltarea serviciilor către populație

AMPLUL PROGRAM de industrializare a țării, în cadrul căruia se realizează și o mai bună amplasare teritorială a noilor obiective industriale, constituie o premisă importantă în îndeplinirea sarcinilor stabilite pentru extinderea cooperării în producție cu industria republicană, îndeosebi în județele cu cele mai înalte ritmuri de creștere a industriei (Bistrița-Năsăud, Sălaj, Ialomița, Vaslui, Covasna, Botoșani, Vrancea, Gorj, Tulcea). Unitățile de industrie locală, pe baza programului aprobat, vor acționa, mai ales pe lîngă întreprinderile republicane din raza teritorială a județului respectiv, să perfecteze contracte de cooperare de lungă durată, care să le permită, sub îndrumarea tehnică a acestora să asigure pregătirea și organizarea producției respective. **Va continua să se dezvolte producția de scule-unelte, de piese de schimb,** precum și **baza tehnică proprie pentru fabricația de mașini, utilaje și instalații necesare autodotării** (utilaje care nu se produc de către industria republicană, îndeosebi pentru industria alimentară, prelucrarea lemnului, construcții și materiale de construcții, spălătorii-curățătorii, stații auto-service, gospodărie comunală etc).

Prevederile planului național unic pe perioada 1976—1980 în domeniul investițiilor asigură industriei locale condiții să participe în mai mare măsură la procesul de urbanizare al localităților, prin construirea de fabrici de pîine, unități pentru producția bunurilor de consum, secții de reșapat anvelope, fabrici și alte unități producătoare de materiale de construcții etc. Se are în vedere ca o parte din aceste unități să fie amplasate în cele 120 comune care, în actualul cincinal, urmează să devină centre urbane cu profil agro-industrial sau industrial-agrar.

Serviciile pe care industria locală le oferă populației vor fi, de asemenea, mult dezvoltate și diversificate. Se preconizează creșterea cu precădere a rețelei de spălătorii și curățătorii chimice și stații auto-service.

Paralel cu măsurile ce se impun pentru perfecționarea activității în unitățile existente, se va acționa mai hotărît pentru pregătirea și execuția investițiilor, respectiv pentru punerea în funcțiune a celor 32 noi spălătorii-curățătorii chimice prevăzute în București și județele Arad, Bihor, Caraș-Severin, Constanța, Dolj.

Tabelul nr.2

Unități prestatoare de servicii pentru populație

	Numărul județelor în care sînt amplasate	Număr unități 1970	1975	1980
– Spălătorii și curățătorii chimice	13	17	28	60
– Stații de întreținere și reparații autoturisme	23	13	29	52

Iași, Neamț, Timiș și Vaslui, precum și a celor 23 stații auto-service ce se vor amplasa în Capitală și în unele localități din județele Bistrița-Năsăud, Bihor, Brașov, Cluj, Dîmbovița, Galați, Maramureș, Prahova, Teleorman, Tulcea, Hunedoara etc.

Îmbunătățirea structurii și repartizării teritoriale

ÎMBUNĂTĂȚIREA permanentă a repartizării teritoriale a forțelor de producție și făurirea unei structuri teritoriale eficiente, preocupare centrală a politicii Partidului Comunist Român, au fost consecvent aplicate și în dezvoltarea industriei locale pe județe. Ca urmare, prezența tot mai activă a industriei locale în geografia economică a tuturor zonelor țării este marcată de creșterea continuă, de la an la an, a numărului județelor unde activitatea industriei locale depășește 500 milioane lei producție globală industrială (tabelul nr. 3).

Planul național unic al consiliilor populare pentru perioada 1976—1980 prevede ca pînă în 1980, **în 34 județe să se atingă în industria locală cel puțin 500 mil. lei producție globală industrială, iar în mai mult de jumătate din numărul județelor unitățile industriale subordonate organelor locale să depășească un miliard lei producție globală industrială,** în principal prin construirea de noi unități de producție și prin îmbunătățirea dotării tehnice a celor existente.

Organelor locale le revin sarcini importante și pentru obiectivele productive proprii, în aplicarea reglementărilor privind unele măsuri referitoare la organizarea și sistematizarea zonelor și platformelor industriale. Se are în vedere examinarea temeinică a tuturor amplasamentelor prevăzute pentru noile obiective de producție industrială și de prestări de servicii din industria locală, asigurîndu-se folosirea eficientă a terenurilor, gruparea unităților în zone și platforme industriale cu cele mai raționale rețele de utilități, amplasarea în aceleași clădiri a capacităților de producție și auxiliare, cu organizarea pe verticală a fluxului de producție etc.

Îndeplinirea tuturor acestor sarcini de creștere economică a industriei locale de stat, pentru care s-a asigurat baza tehnico-materială, trebuie să se realizeze printr-o strînsă conlucrare cu ministerele economice care exercită funcția de „organ central coordonator de ramură", în vederea obținerii sprijinului și îndrumării, mai ales în ce privește dezvoltările de producție, diversificarea activității, creșterea calității și eficienței producției, în concordanță cu competențele și atribuțiile ce au fost conferite acestor organe prin Decretul nr. 230/1974. În acest scop, organele locale, comitetele și consiliile oamenilor muncii din unitățile industriei locale este necesar să se preocupe permanent de îndeplinirea prevederilor hotărîrii Primului Congres al consiliilor populare, cu privire la perfecționarea activității consiliilor populare, care jalonează dezvoltarea viitoare a acestui sector : **„În mod deosebit, consiliile populare trebuie să asigure dezvoltarea și modernizarea industriei locale, valorificarea pe această cale a posibilităților materiale și a potențialului uman existent în fiecare localitate. Consiliile populare trebuie să ia măsuri hotărîte pentru extinderea și diversificarea producției acestor unități, în special a prelucrării industriale a resurselor locale, pentru lărgirea gamei de prestări de servicii pentru populație, să asigure o cooperare mai strînsă între industria locală și întreprinderile republicane. În fiecare județ, în fiecare localitate, industria locală trebuie să răspundă în condiții tot mai bune cerințelor crescînde ale economiei naționale, să asigure satisfacerea nevoilor gospodărești ale tuturor cetățenilor, ale aprovizionării populației cu un sortiment tot mai larg de bunuri de consum".**

Tabelul nr.3

Gruparea județelor după volumul producției industriei locale de stat

Gruparea după valoarea producției globale industriale – în milioane lei –	Număr județe^x 1965	1970	1975	1980
pînă la 200	11	6	–	–
201- 500	21	14	9	6
501-1000	7	17	20	13
1001-2000	–	2	9	18
2001-8000	1	1	2	2
peste 8000	–	–	–	1
Total	40	40	40	40

x Inclusiv municipiul București.

Paul SFETCU
Gheorghe LAMPERT
Constantin BĂLAN

COMENTARIU LA UN GRAFIC

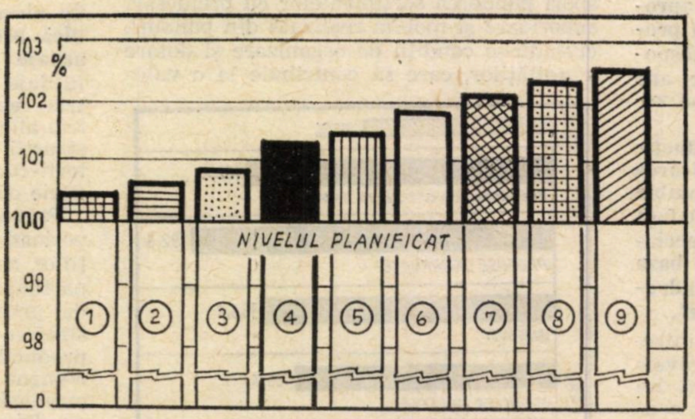

1 - CENTRALA INDUSTRIEI TRICOTAJELOR
2 - CENTRALA INDUSTRIEI ARTICOLELOR CASNICE
3 - CENTRALA INDUSTRIEI CONFECȚIILOR
4 - TOTAL MINISTER INDUSTRIE UȘOARĂ
5 - CENTRALA INDUSTRIEI LÎNII
6 - CENTRALA INDUSTRIEI BUMBACULUI
7 - CENTRALA INDUSTRIEI PIELĂRIEI, CAUCIUCULUI ȘI ÎNCĂLȚĂMINTEI
8 - CENTRALA INDUSTRIEI STICLEI
9 - CENTRALA INDUSTRIEI MĂTĂSII, INULUI ȘI CÎNEPII

Sporirea productivității muncii — un obiectiv major

ÎN întrecerea pe care o desfășoară colectivele din întreprinderile industriei ușoare pentru realizarea și depășirea planului pe 1976, un obiectiv important îl constituie **creșterea productivității muncii.** În acest scop au fost puse din timp în evidență în fiecare întreprindere rezervele existente, acțiunile și măsurile concrete ce urmează a se desfășura, prioritățile pentru acest an. Au fost vizate pentru perfecționare **organizarea producției și a muncii, calificarea profesională a personalului direct productiv, mecanizarea unor operațiuni.** Totodată s-a prevăzut înlocuirea unor tehnologii cu altele mai avansate, diminuarea numărului de lucrători auxiliari, întărirea disciplinei etc.

Prin aplicarea complexului de măsuri amintit (acțiune care continuă) au fost obținute atît pe fiecare întreprindere, centrală industrială, cit și pe minister rezultate bune, prevederile la principalii indicatori de plan fiind realizate și chiar depășite

În ceea ce privește productivitatea muncii, realizările pe două luni (ianuarie + februarie 1976) **depășesc nivelul planificat cu 1,4% pe total M.I.U., și cu procente variind între 0,5—2,6% pe centralele industriale (grafic).** Sporirea productivității muncii, corelată cu depășirea producției industriale, a permis inregistrarea unor importante economii relative de personal, astfel : peste 7 mii oameni pe total M.I.U., peste 1,9 mii la Centrala industriei bumbacului, peste 1,8 mii la Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei, aproape 10 mii la Centrala industriei mătăsii, inului, cînepii etc.

Depășirea producției pe total minister cu 2,2% și a productivității muncii cu 1,4% face însă ca sporul producției pe seama creșterii productivității muncii să fie de numai 68%, față de 79% cit s-a prevăzut în plan. Această stare de lucruri își găsește explicația în existența încă a unor neajunsuri, legate în special de organizarea insuficientă a producției, cît și a unor deficiențe în aprovizionarea ritmică cu materii prime și materiale, neajunsuri manifestate mai ales în unele unități aparținînd Centralei industriei de tricotaje și confecții și Centralei industriei articolelor casnice.

Se înțelege că realizările obținute de centralele M.I.U., satisfăcătoare în ansamblul lor, trebuie continuate și consolidate de către toate centralele industriale, întreprinderile și locurile de muncă. Pentru aceasta nu trebuie pierdute din vedere citeva din condițiile de bază care pot contribui, alături de efortul oamenilor, la obținerea unor productivități ridicate : ritmicitatea realizării producției, reducerea la minimum a timpilor neproductivi, atît a forței de muncă cît și a utilajelor, aprovizionarea la timp a locurilor de muncă cu cele necesare, asigurarea asistenței tehnice pe fiecare schimb.

BAZELE JUDEȚENE ȘI REDISTRIBUIREA STOCURILOR DISPONIBILE

VALORIFICAREA întregului potențial al economiei naționale presupune și atragerea cît mai deplină în circuitul economic a stocurilor disponibile. Procesul de preluare și de valorificare a acestor stocuri se realizează prin bazele județene de aprovizionare. Asupra acestui proces acționează o serie de factori, iar desfășurarea sa ridică unele probleme în legătură cu care dorim să ne exprimăm punctul nostru de vedere.

O atitudine responsabilă față de gospodărirea resurselor materiale

DIN ANALIZELE și studiile efectuate în unele întreprinderi din județele Cluj, Bihor și Maramureș s-a desprins concluzia că în privința atragerii în circuitul economic a stocurilor disponibile au fost obținute unele realizări, dar că posibilitățile existente nu sînt nici pe departe folosite. Unele întreprinderi manifestă încă tendința de a nu scoate în relief existența acestor stocuri de materiale și de a nu raporta corect volumul lor. Nici acțiunea de organizare a transmiterii listelor și analizarea acestora nu se desfășoară la un nivel corespunzător, nerespectîndu-se termenele prevăzute și neevidențiindu-se toate materialele disponibile. În plus, aceste liste sînt incomplete, nu conțin toate elementele necesare stabilirii măsurilor pentru preluarea lor de către bazele de aprovizionare.

Există, totodată, rețineri din partea bazelor de a prelua stocurilor disponibile declarate de unități. În 1974, în județul Cluj, de pildă, din totalul stocurilor declarate au fost preluate doar 60%. Aceste fenomene au la bază mai multe cauze, atît la nivelul unităților economice deținătoare de stocuri disponibile, cît și la nivelul bazelor de aprovizionare.

La nivelul unităților deținătoare, odată ce asemenea stocuri au fost identificate se impun măsuri pentru lichidarea lor. Ne-am pus fireasca întrebare : cum să fie determinate întreprinderile în evidențierea corectă a stocurilor disponibile, știut fiind că de aceasta depind și măsurile ce se pot lua pe linia redistribuirii lor ?

O soluție ar fi aceea a **preluării integrale de către bazele de aprovizionare a tuturor stocurilor disponibile din economie.** Nu vedem însă în aceasta o soluție corespunzătoare de rezolvare a problemei, avînd în vedere că pentru bazele de aprovizionare sarcina de preluare a stocurilor disponibile este o treabă suplimentară, greu de realizat. Apoi, prin adoptarea acestei soluții unitățile la care s-au format asemenea stocuri ar fi absolvite de răspunderea ce izvorăște din folosirea nerațională a fondurilor de care dispun. În direcția antrenării unităților economice în procesul de identificare și apoi de valorificare a stocurilor disponibile, considerăm că ar trebui acționat astfel :

— **reflectarea în anexa la bilanț referitoare la mijloacele circulante a tuturor stocurilor disponibile existente la sfîrșitul trimestrelor, indiferent că apar ca stocuri supranormative sau ca stocuri în cadrul normativelor** (în prezent în bilanț apar numai imobilizările, balastul ; or, stocurile disponibile se caracterizează prin faptul că sînt de bună calitate, dar nu sînt necesare unităților care le dețin) ;

— **elaborarea unor reglementări precise în legătură cu posibilitatea valorificării unor stocuri chiar prin comerțul socialist,** dacă asemenea stocuri nu mai sînt necesare unităților producătoare. Menținerea unor astfel de stocuri în unitățile deținătoare, ani de-a rîndul, este ineficientă, uneori dobînda penalizatoare plătită pentru creditele restante aferente acestor stocuri se apropie sau întrece valoarea lor de înlocuire ;

— **intensificarea acțiunilor de control ale organelor financiar-bancare,** cunoscîndu-se că în urma unor asemenea acțiuni unitățile sînt obligate să întreprindă măsuri pentru lichidarea stocurilor, iar dacă nu le iau, organele de control pot emite „dispoziții obligatorii“ în acest sens.

În ce privește bazele județene de aprovizionare, considerăm că ar trebui sporită răspunderea acestora în analizarea și rezolvarea cererilor de preluare a stocurilor disponibile. Luarea deciziei privind preluarea sau nepreluarea acestor stocuri trebuie să se bazeze pe o analiză aprofundată a posibilităților de valorificare pe care le au, a consecințelor stocurilor asupra activității lor economice, a cauzelor care au dus la formarea acestor stocuri etc.

Custodia și depozitele proprii

PRELUAREA stocurilor disponibile de către bazele de aprovizionare se poate realiza în două moduri : în **custodia deținătorilor** și în **depozitele proprii.**

Preluarea stocurilor prin modalitatea „în custodia deținătorilor“ a fost pînă în 1975 cel mai frecvent utilizată, mai ales pentru faptul că suprafața de depozitare a bazelor județene de aprovizionare era insuficientă și uneori necorespunzătoare. Ca principiu, în custodia deținătorilor au fost lăsate acele stocuri disponibile preluate de către bazele județene care necesită un volum mare de operațiuni de manipulare și transport și a căror desfacere se prelimină într-un timp scurt. Așadar, la alegerea acestei modalități de preluare au stat **criterii de economicitate.**

Modalitatea de preluare „în custodia deținătorului“, deși are avantajele sale, a generat însă și o serie de fenomene negative. Pentru a scăpa de consecințele unor asemenea stocuri disponibile identificate (reflectarea lor în credite restante), unitățile deținătoare au declarat asemenea stocuri, bazele de aprovizionare le-au preluat în custodie, dar tot unitățile respective au fost cele care le-au folosit, reachitîndu-le bazelor. Apoi, nu în toate cazurile materialele preluate și lăsate în custodie au fost păstrate separat de restul materialelor, fapt ce a îngreuiat foarte mult acțiunea de urmărire a existenței lor. De altfel, nici bazele județene, prin compartimentele lor de control al stocurilor, nu au urmărit sistematic modul în care se depozitează și se gestionează de către custozi asemenea materiale. Uneori, depozitarea acestora a fost necorespunzătoare, ducînd la degradarea unor materiale. Alteori, consumarea acestor materiale se făcea de către custozi fără aprobarea prealabilă a bazelor județene de aprovizionare.

Față de situația prezentată considerăm că trebuie întreprinse măsuri energice de disciplinare a custozilor. Unitățile economice care au creat stocuri disponibile (cu toate că aceste stocuri au fost preluate de către baze în custodie), trebuie atrase în continuare la reușita acțiunii de valorificare a acestora. Preluarea lor de către baze nu trebuie înțeleasă de către deținători ca o diminuare a răspunderilor pentru păstrarea corespunzătoare a stocurilor și pentru lichidarea lor. Bazele, în condițiile în care constată din partea custozilor abateri de la răspunderea privind valorificarea stocurilor, trebuie să dispună de drepturile pe care le au, putînd merge chiar pînă la recedarea acestor stocuri deținătorilor, pretinzîndu-le reachitarea lor. O astfel de rezolvare a problemei ce o generează forma de preluare în custodie ar fi în măsură să ridice eficiența procesului de valorificare a stocurilor disponibile în economia națională.

În ultima perioadă, organele centrale de aprovizionare tehnico-materială merg pe linia renunțării la modalitatea de preluare a stocurilor în „custodia deținătorilor“, operațiunea urmînd să fie făcută numai în depozitele proprii bazelor. Considerăm că nu este bine să se renunțe la această modalitate de preluare, a stocurilor, chiar dacă ea generează unele fenomene negative, ci să se determine cauzele care conduc la unele aspecte nefavorabile pentru a fi eliminate, mai ales pe calea disciplinării custozilor. De altfel, custodia este folosită pe larg și în alte cazuri și are la bază criterii de eficiență. Bunăoară, Baza de aprovizionare și desfacere din Oradea a Ministerului Industriei Metalurgice (bază specializată în importul de metal), folosește livrarea în custodia consumatorilor pentru aproape 60% din desfacerile sale. Deși și aici apar fenomene negative, ele sînt eliminate prin efortul comun al bazei de aprovizionare, al consumatorilor și al băncilor, acțiunea soldîndu-se cu bune rezultate economice.

Existența unor fenomene negative în folosirea modalităților de preluare a stocurilor disponibile „în custodia deținătorilor“ trebuie să determine măsuri pentru eliminarea cauzelor generatoare de astfel de fenomene și nu renunțarea la această custodie care are repercusiuni negative asupra procesului de preluare a stocurilor disponibile, ducînd în principal la :

— reducerea volumului preluărilor, ca urmare a neasigurării depozitării corespunzătoare, în condițiile actualelor suprafețe de depozitare a bazelor. De altfel, de la aplicarea acestor măsuri nivelul preluărilor a scăzut foarte mult. La Baza județeană de aprovizionare din Baia Mare, de pildă, preluările de stocuri disponibile în 1975 reprezentau doar 6% din cele ale anului 1974. Același fenomen este intîlnit și la celelalte unități analizate ;

— **creșterea la bazele de aprovizionare județene a cheltuielilor de circulație** pentru păstrarea și manipularea acestor stocuri, cheltuieli care uneori sînt mai mari decît suma adaosului încasat. Prin măsurile de desființare a custodiei, procesul de redistribuire a stocurilor disponibile în loc să crească în intensitate s-a atenuat foarte mult și, deci, nu mai răspunde cerințelor de atragere într-un termen relativ scurt în circuitul economic a acestor stocuri.

O mai largă fructificare a posibilităților existente

PÎNĂ la reorganizarea sistemului de aprovizionare tehnico-materială după criteriul teritorial valorificarea stocurilor preluate de unitățile de aprovizionare nu s-a ridicat la un nivel corespunzător. Astfel, din totalul stocurilor preluate de la începutul acțiunii (anul 1970) și pînă în iunie 1973, în județul Cluj valorificările dețineau mai puțin de jumătate.

În ultimii ani acțiunea de valorificare a stocurilor preluate s-a intensificat, însă această intensificare trebuie privită și prin prisma reducerii preluărilor. Aceasta deoarece acțiunea prezintă încă unele carențe legate, în special, de creșterea duratei stocurilor. La nivelul Bazei județene de aprovizionare din Cluj-Napoca la 31 martie 1975, de pildă, existau stocuri cu o vechime de peste 2 ani în proporție de 7% față de stocurile disponibile existente la acea dată, iar cu o vechime de 1—2 ani de la preluare în proporție de 20% din stocurile disponibile existente.

Unitățile de aprovizionare tehnico-materială au desigur numeroase posibilități de valorificare a acestor stocuri, printre care menționăm : livrările în cadrul planului și în afara acestuia către unitățile economice cu care bazele au relații pe linie de aprovizionare ; legăturile operative cu coordonatorii de balanțe materiale pentru ca aceste stocuri să fie puse în balanțe și să li se dea destinația corespunzătoare ; legături permanente, operative cu furnizorii, pentru ca aceștia să indice consumatorii ale căror cereri nu pot fi satisfăcute din producția proprie și să-și coreleze planurile de fabricație cu stocurile de materiale disponibile existente în baze sau cu cele care nu au putut fi preluate ; informări operative către întreprinderile de comerț exterior importatoare asupra unor cantități de materiale existente în baze pentru a nu mai fi prevăzute la import etc.

Din analiza acțiunii de preluare a stocurilor disponibile în județele analizate, am desprins concluzia că aceasta ar spori în intensitate, sub aspectul valorificării, dacă posibilitățile de fructificare ar fi folosite din plin, mai ales cele legate de relațiile cu furnizorii, cu coordonatorii, de balanțe materiale. După părerea noastră, în cadrul posibilităților de valorificare a acestor stocuri disponibile de materiale ar trebui să figureze și vînzarea acestor materiale către sectorul cooperatist și către populație, în măsura în care celelalte posibilități de valorificare au fost epuizate. Avem aici în vedere mai cu seamă acele stocuri care nu se pot valorifica în 2 ani de la preluare. O astfel de soluție ar avea urmări pozitive în ce privește transformarea valorilor materiale în fonduri bănești și reducerea cheltuielilor de circulație ale bazelor.

Eficiența folosirii pîrghiei creditului și dobînzii

ORGANELE BANCARE, folosind pîrghia creditului și dobînzii, pot influența procesul redistribuirii stocurilor disponibile în economie. Astfel, pentru a stăvili practica de preluare și apoi de folosire de către deținători a stocurilor disponibile, considerăm că se pot întreprinde unele măsuri. **Stocurile devenite disponibile într-un trimestru și care vor fi necesare în perioadele următoare nu ar mai trebui supuse operațiunii de preluare de către bazele de aprovizionare, ci ar trebui să rămînă la deținători, evidențiindu-se separat și creditîndu-se la aceștia.** Asemenea stocuri ar putea fi acoperite la deținători fie pe seama unor credite pentru nevoi temporare de fonduri ivite pe parcursul realizării planului, considerîndu-se ca aprovizionare cu anticipație, fie pe seama unor credite acordate pe bază de aprobări speciale ale Consiliului de Miniștri. În acest fel s-ar raționaliza circuitul acestor stocuri și s-ar lega mai strîns consecințele unor asemenea fenomene de gestiunea economică a unității din vina căreia s-au format stocuri disponibile.

Dar **pîrghia dobînzii poate să fie folosită** în același sens **și asupra influențării redistribuirii stocurilor disponibile.** Schimbările intervenite în regimul dobînzilor bancare au influențat însă nefavorabil, după părerea noastră, procesul preluării stocurilor disponibile. Astfel, la bazele de

lector univ. Teodor ROȘCA

(*Continuare în pag. 32*)

Expoziția internațională specializată de

BUNURI DE LARG CONSUM

1-8 noiembrie 1976

PLOVDIV — BULGARIA

Pe teritoriul Tîrgului Internațional Plovdiv vor fi expuse cele mai noi realizări din domeniul industriei ușoare :

- textile, tricotaje, confecții, galanterie
- încălțăminte, genți, articole din piele
- bijuterii
- produse de parfumerie

Organizatorii expoziției oferă toate condițiile unei activități fructuoase pentru încheierea de contracte, precum și petrecerea în mod plăcut a timpului liber, în frumosul oraș Plovdiv.

Informații detaliate puteți obține de la :

DIRECȚIA TÎRGULUI INTERNAȚIONAL — PLOVDIV
Bd. Gheorghe Dimitrov nr. 37, telefon : 5-31-46
Telegrame : Panaira Plovdiv, telex 044432 Partet BG

CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE — Sofia
Bd. Al. Stamboliisky 11-a, telefon : 87-26-31
Telegrame : Torgpalata Sofia, telex : 22374

REPREZENTANȚA COMERCIALĂ A R. P. BULGARIA
ÎN R.S. ROMÂNIA — București Str. Galați nr. 32,
telefon : 11.20.87

PUBLICOM

Un proces complex:

CONSOLIDAREA ECONOMICO-ORGANIZATORICĂ A COOPERATIVELOR AGRICOLE DE PRODUCȚIE.

Cum îl conducem?

DEZVOLTAREA agriculturii cooperatiste presupune ca fiecare cooperativă agricolă în parte să fie o unitate economică puternică și prosperă, cu o structură de producție modernă și eficientă, cu randamente ridicate. Această cerință, se regăsește cu claritate în toate documentele de partid referitoare la creșterea rolului agriculturii cooperatiste în ansamblul agriculturii, are o profundă semnificație economică și socială, mai ales că în acest cincinal agricultura urmează să sufere profunde transformări care să o transforme treptat într-o variantă a muncii industriale.

Potrivit sistemului organizatoric al agriculturii cooperatiste, procesul de consolidare economico-organizatorică a cooperativelor agricole poate fi condus la nivelul unității de producție, la nivelul consiliului intercooperatist, la nivelul județului și, desigur, pe ansamblul agriculturii cooperatiste. Acțiunea, prin importanța ei, a fost și va fi reflectată în coloanele revistei noastre la toate nivelurile, în scopul evidențierii mijloacelor și resurselor utilizate în practică, în scopul mijlocirii schimbului de experiență între unitățile agricole.

În acest număr prezentăm modul cum a fost condus acest proces în județul Bihor și Satu-Mare și rezultatele obținute.

ÎN JUDEȚUL Satu-Mare, din totalul cooperativelor agricole de producție 71 au fost considerate mai puțin dezvoltate ; din acestea 33 au fost redresate *) pe parcursul anilor 1971—1975, rămînînd în prezent 38 cooperative agricole de producție slab dezvoltate, din care cîteva unități cu greutăți financiare deosebite. În județul Bihor, din totalul cooperativelor agricole, 76 au fost considerate mai puțin dezvoltate, din care 13 au fost redresate în anii 1971—1974.

Cel mai adesea aceste cooperative nu au avut un profil care să corespundă condițiilor pedoclimatice de care dispun și care să permită desfășurarea unei activități eficiente în toate sectoarele de producție, structura producției agrozootehnice și uneori cea organizatorică nu au fost întodeauna cele mai eficiente, n-au fost suficient sprijinite pe linia unei dotări tehnico-materiale adecvate zonelor în care sînt situate.

Pe baza analizelor și studiilor întreprinse s-au întocmit programe de dezvoltare economică speciale pe fiecare cooperativă, concepute a se realiza eșalonat în perioada 1974—1975 și în cincinalul 1976—1980. Acțiunea de redresare economico-financiară a cooperativelor mai puțin dezvoltate în ambele județe, concepută prin aplicarea eșalonată a unui complex de măsuri organizatorice, tehnice și economice, vizează creșterea continuă a producțiilor și veniturilor acestora, acoperirea cheltuielilor materiale și, în final, desfășurarea unei activități eficiente în toate sectoarele productive ale acestor cooperative.

Direcțiile și factorii dezvoltării

Zonarea culturilor

Una din direcțiile spre care și-au concentrat eforturile organele agricole din Satu-Mare și Bihor încă de la începutul acțiunii de redresare se referă la **o mai rațională zonare a culturilor și la profilarea producției**, atît în sectorul vegetal cît și în cel animalier, urmărindu-se ca și în aceste cooperative să se realizeze o producție intensivă, eficientă. Astfel, pe baza unor programe bine fundamentate s-a trecut la reamplasarea culturilor sfeclei de zahăr și a florii-soarelui ținînd seamą de cerințele acestor plante, precum și la introducerea și extinderea culturii inului și a altor plante tehnice, a căpșunului, coacăzului, a trifolienelor și lupinului pentru semințe, a plantelor furajere, plantațiilor vitipomicole, care s-au dovedit a fi rentabile pentru aceste cooperative.

La in, de pildă, suprafața cultivată de agricultura cooperatistă a județului Satu-Mare a crescut de la 2 000 ha în 1969 la peste 7 000 ha in 1975. O mare parte din această suprafață a fost repartizată celor 71 unități cuprinse în acțiunea de consolidare economică. Concomitent cu creșterea suprafeței au fost luate măsuri și pentru creșterea producției la această cultură. Îndeosebi prin amendarea și fertilizarea terenurilor podzolice și prin înlăturarea excesului de umiditate s-a ajuns de la 500—1 000 kg la hectar la o producție medie de 2 800—3 000 kg tulpini de in.

În județul Bihor, în cele 12 C.A.P., suprafața cultivată cu in pentru ulei a crescut cu 891 ha, iar a culturilor semincere cu 95 ha.

A crescut, de asemenea, suprafața de căpșuni în județul Satu-Mare. C.A.P. Călinești a plantat cu căpșuni o suprafață de 60 ha, iar C.A.P. Turț peste 40 ha. Suprafețe importante, circa 500 ha, sînt cultivate cu căpșuni. Este interesantă din acest punct de vedere experiența C.A.P. Turț. Pentru a folosi eficient suprafețele deținute în curți și grădini de către cooperatori și care depășesc prevederile statutare privind loturile în folosință, aceste suprafețe au fost date în acord global la 1 000 lei producție numai pentru plantarea de căpșuni. În felul acesta cooperativa realizează anual un venit net între 600 000—700 000 lei din producția de căpșuni valorificată prin I.L.F. pe bază de contract. În 1975 s-a realizat o producție totală de căpșuni de 1891 t din care circa 1 100 t s-a obținut din aceste cooperative.

Valorificarea terenurilor

Cu forțe proprii și credite acordate de stat s-au întreprins acțiuni pentru valorificarea superioară a terenurilor în pantă, erodate, precum și a terenurilor nisipoase prin **extinderea plantațiilor de pomi, vii, arbuști fructiferi etc.** În ultimii ani au fost înființate numai în zona nisipurilor plantații intensive și clasice pe circa 2 000 ha, urmînd ca pînă în 1980 livezile în această zonă să se extindă pe încă 1 800 hectare, iar viile pe încă 600 ha.

Printre unitățile cu experiență înaintată și rezultate bune în această direcție se situează Remetea, Negrești, Turț, Gherța Mare, Soconzel, Horea și altele.

Deosebit de rentabile s-au dovedit plantațiile de coacăz negru, a cărei producție este în totalitate contractată pentru export. C.A.P. Ghirișa, de pildă, a înființat o plantație de coacăz negru pe 45 ha, care dă o producție medie de 5 000 kg la hectar și aduce anual cooperativei venituri de circa 2 milioane lei.

Paralel cu profilarea culturilor și a producției animaliere au fost întreprinse ample **acțiuni de îmbunătățiri funciare și de ridicare a fertilității solului.**

Ținînd seama că peste 60% din suprafețele agricole ale celor 71 unități din Satu Mare sînt soluri podzolice sau podzolite, cu aciditate ridicată și conținut mare de fier și mangan, avînd un potențial productiv foarte scăzut, s-a trecut la aplicarea amendamentelor calcaroase, încorporarea unor cantități sporite de îngrășăminte chimice, adîncirea treptată a stratului arabil și la executarea unor lucrări hidroameliorative în vederea înlăturării excesului de umiditate sau pentru acumularea apei în sol în perioadele secetoase. Aplicîndu-se anual amendamente calcaroase pe circa 10 000 hectare s-a ajuns ca pînă în prezent să se amendeze aproape 40 000 ha, respectiv 28% din terenul deținut de cele 71 cooperative agricole slabe. Amendarea terenurilor acide a permis în multe unități nu numai creșterea producției la hectar, ci și a suprafețelor însămînțate cu grîu, porumb și alte plante care nu puteau fi cultivate înainte pe aceste terenuri.

La C.A.P. Negrești, de pildă, unde înainte se cultiva grîu și porumb doar pe 50—60 ha, după amendare, aceste culturi au fost extinse la 500—600 ha. Eficiența economică a calcarizării solurilor acide în anii 1971—1973 este demonstrată convingător de rezultatele obținute la producția anuală de grîu și porumb în 7 cooperative agricole din aceste zone. (vezi tabelul).

În județ se execută, totodată, ample **lucrări hidroameliorative** pentru combaterea excesului de umiditate pe toate bazinele hidrografice — Someș, Tur, Crasna — care afectează circa 180 000 ha teren agricol, în mare parte aparținînd cooperativelor agricole slabe.

În județul Bihor, celor 12 unități le-au fost asigurate **îngrășăminte chimice** în cantități care au permis să fie administrate între 400 și 800 kg azotat și fosfor la hectar pentru culturile de grîu, porumb și in pentru ulei. De menționat că în anii anteriori aceste cooperative nu au utilizat deloc sau au folosit cantități foarte mici de îngrășăminte. În vederea creșterii suprafețelor fertilizate, unele cooperative au repartizat anumite suprafețe de porumb cooperatorilor pe care să le fertilizeze, primind drept retribuție, în primul an, 50% din producția suplimentară obținută, în condițiile îndeplinirii planului de producție și încorporării pe aceste suprafețe a cantităților de gunoi stabilite la hectar. Aceste cooperative, au primit, de asemenea, erbicide care, la unele din ele, au asigurat erbicidarea majorității suprafețelor de grîu, porumb și alte culturi.

Concentrarea producției zootehnice

În același timp, în cooperativele agricole mai puțin dezvoltate din cele două județe s-a trecut la **profilarea sectorului zootehnic** pe baza unui program complex, de perspectivă. Acesta vizează reducerea numărului de specii și categorii de animale crescute în fiecare unitate. În județul Satu-Mare au fost scoase în totalitate din efectivele acestor unități păsările și porcii, iar 18 cooperative agricole au fost profilate în ultimii ani numai pe creșterea oilor. (În aceste unități numărul ovinelor a crescut de la 12 000 capete în 1970 la 24 200 capete în 1975). Totodată, 19 cooperative agricole de producție au fost profilate pe creșterea bovinelor.

Astfel, la Valea Vinului, numărul bovinelor crește de la 96 capete în 1969 la 716 capete în 1975, la Odoreu de la 410 la 889 capete, la Dobra de la 611 la 900 capete în 1975 și altele.

Această acțiune, atît în Satu-Mare cît și în Bihor, este dirijată în sensul asigurării îndeplinirii integrale a planului de stat pe județ, atît la producții, cît și la efective, pe specii și categorii de animale.

Odată cu profilarea zootehniei au fost întreprinse măsuri care să pună la baza dezvoltării acestui sector creșterea continuă a producției de furaje, corelarea efectivelor de animale cu **dezvoltarea cantitativă și calitativă a bazei furajere**, îndeosebi prin sporirea producției la hectar. În acest sens, au fost întreprinse acțiuni pentru organizarea pajiștilor cultivate, curățirea, fertilizarea și regenerarea pășunilor și fînețelor, deștelenirea și însămînțarea cu furaje cultivate a unor suprafețe de pășuni slab productive. În același timp, au fost luate măsuri pentru asigurarea spațiului de cazare a animalelor și pentru modernizarea construcțiilor zootehnice existente.

La C.A.P. Boianul Mare și Viișoara din Bihor au fost construite 3 saivane în valoare de 290 mii lei; la Tășad, Drăgănești, Lunca, Aștileu, Chijic s-au investit aproape 300 mii lei pentru modernizarea grajdurilor existente.

Aceste măsuri, la care se adaugă prepararea și administrarea mai rațională a furajelor, au făcut ca — în 6 din cele 11 cooperative din Bihor care dețin vaci — producția de lapte să crească ; de la o producție medie de lapte cuprinsă între 400—700 litri pe cap de vacă furajată în 1973, cooperativele agricole Vadu Crișului, Chijic, Tășad, Mihelen, Beiuș și Buntești au ajuns în 1974 la o producție medie de 1 000—1 500 litri pe cap de vacă furajată.

Mecanizarea lucrărilor agricole

Mecanizarea lucrărilor agricole a constituit o altă cale de redresare a cooperativelor slabe spre care și-au îndreptat atenția organele agricole din cele două județe. În vederea extinderii lucrărilor mecanizate, executării unor lucrări de bună calitate, au fost luate măsuri pentru întreținerea și repararea corespunzătoare a parcului de tractoare și mașini agricole deținute de secțiile de mecanizare care deservesc aceste cooperative, iar în unele cazuri s-a asigurat dotarea acestora cu tractoare și mașini noi. . În același timp, secțiile de mecanizare au fost asigurate cu mecanizatori stabili și bine pregătiți profesional. Toate acestea au determinat executarea lucrărilor mecanice în timpul optim și de bună calitate.

	GRIU kg/ha		PORUMB kg/ha		Cost amendare lei/ha anual	Venit net supliment. lei/ha
	Neamendat	Spor prin amendare	Neamendat	Spor prin amendare		
Ardud	1830	820	1460	915	90	1054
Agriș	1580	820	1900	1200	100	1214
Beltiug	1670	930	1800	820	95	1070
Dumbrava	1010	915	760	720	85	1010
Halmeu	1450	840	1610	1090	85	1170
media	1580	865	1506	949	91	1103

Avînd în vedere volumul mare de lucrări cerute de amendarea solului, în județul Satu-Mare au fost profilate, pe lîngă stațiunile de mecanizare a agriculturii, secții dotate cu mașini și utilaje pentru executarea acestor lucrări.

Dezvoltarea activităților industriale

La consolidarea economico - organizatorică a cooperativelor mai puțin dezvoltate și-au adus aportul și amplificarea activităților industriale și prestărilor de servicii, precum și cooperarea între cooperativele mai puțin dezvoltate cu cele mai puternice, între acestea și unități de stat. Astfel, în 38 cooperative mai puțin dezvoltate din Satu-Mare, valoarea producției globale provenită din aceste activități crește de la 5 616 000 lei în 1971 la 22 270 000 lei în 1973, iar pe județ aceasta crește în aceeași perioadă de la 55 100 000 la 100 255 000 lei. De asemenea, în cele 12 cooperative din Bihor, producția din activitățile industriale a înregistrat o anumită creștere : de la 1 785 mii lei în 1973 la 1891 mii lei în 1974 și la 2 899 mii lei în 1975.

Se remarcă, totodată, insistența cu care Uniunea județeană a C.A.P. Satu-Mare a acționat pentru realizarea unor **cooperări între cooperativele mai puțin dezvoltate și întreprinderi industriale de stat.** În anii 1972—1974 au fost organizate 38 asemenea cooperări îndeosebi cu unitățile industriale de stat care patronează aceste cooperative, urmărindu-se înființarea unor activități industriale și realizarea unor prestații de servicii rentabile, calificarea unor cooperatori în diferite meserii și în final creșterea veniturilor C.A.P.

Astfel, C.A.P. Bîrsău de Jos realizează o cooperare cu Întreprinderea de sticlă Poiana Codrului pentru împletituri din nuiele în valoare de 1 500 000 lei anual. C.A.P. Viile Satu-Mare cooperează cu IJECOOP Satu Mare pentru confecționarea de frînghii în valoare de 1 800 000 lei. C.A.P. Halmeu cooperează cu Întreprinderea de drumuri pentru confecționarea de palmare în valoare de 1 200 000 lei și altele.

Trebuie spus, totuși, că în ambele județe, atît activitățile industriale și prestările de servicii cît și cooperările cu unitățile industriale de stat, pot să-și aducă un aport mai mare la redresarea cooperativelor agricole mai slab dezvoltate. În județul Bihor, 8 din cele 12 cooperative au realizat în 1974 o producție din aceste activități mai mică decît în 1973 : la Aștileu, de 42 mii lei față de 140 mii lei în 1973, la Rieni de 70 mii lei față de 144 mii lei, la Boianul Mare de 16 mii lei față de 32 mii lei în 1973 etc. În acest județ nu s-a organizat nici o cooperare cu unitățile industriale și cu alte organizații economice, iar în Satu-Mare cooperările cu aceste unități s-au redus în prezent la 12.

O măsură eficientă s-a dovedit darea în patronaj a cooperativelor slabe unor întreprinderi industriale de stat, I.A.S. și cooperative puternice. Pe lîngă organizarea cooperărilor, unitățile care patronează aceste cooperative le-au sprijinit prin electrificarea grajdurilor, executarea unor lucrări de modernizare a sectoarelor de creștere a animalelor, repararea mașinilor, dotarea acestora cu unele utilaje, iar în perioada de vîrf le-au pus la dispoziție mijloace de transport și altele.

Valorificarea producției

Una din căile importante de redresare economică a cooperativelor, care a stat în atenția oranelor județene și a conducerilor unităților, o constituie **valorificarea avantajoasă a producției** în aceste unități. În ambele județe colectivele care răspund de redresarea cooperativelor, au acționat pentru preluarea la timp a produselor din aceste unități, pentru respectarea strictă a prevederilor contractuale de către cooperative și organele de valorificare, au dirijat o bună parte din producția acestora spre export, îndeosebi fructe și legume. Aceste colective au urmărit creșterea continuă a valorii producției marfă în cooperativele slabe, încasarea integrală a drepturilor ce le revin din valorificarea produselor.

Ele însă n-au folosit o sursă importantă de creștere a veniturilor și anume valorificarea unor cantități de produse prin asociațiile intercooperatiste „AGROCOOP" care le oferă prețuri mai avantajoase. Nici una din cooperativele mai slab dezvoltate din cele două județe nu au încheiat contracte de valorificare cu „AGROCOOP".

Generalizarea acordului global

O influență deosebită la redresarea economică a acestor cooperative a avut-o **generalizarea acordului global** în toate sectoarele lor de producție, studierea și aplicarea acestui sistem de organizare și retribuire a muncii în formele lui cele mai adecvate cointeresării materiale a cooperatorilor din diferite unități, introducerea venitului garantat în zootehnie, aplicarea măsurilor indicate de conducerea partidului privind îmbunătățirea organizării producției și a muncii în cooperativele agricole care au fost încadrate în categoria celor slab dezvoltate.

Cadrele

S-a acordat atenție întăririi acestor unități cu cadre de conducere, tehnice și economice bine pregătite politic și profesional, capabile să organizeze și să îndrume competent activitatea, să antreneze masa de cooperatori la acțiunile ce se întreprind. Numai în județul Satu Mare, în ultimii 5 ani au fost aleși 48 președinți noi, au fost mutați din C.A.P. puternice sau aduși în cooperativele mai slabe 31 de specialiști cu experiență, s-a trecut hotărît la încadrarea acestor unități cu contabili șefi cu studii corespunzătoare și la completarea studiilor celor cu experiență, astfel încît în prezent toți au pregătirea de specialitate necesară.

Creșterea eficienței producției

Acțiunile, în totalitate, au fost însoțite de o preocupare permanentă pentru îndrumarea și sprijinirea efectivă a acestor unități din punct de vedere organizatoric, tehnic și economic, pentru **creșterea eficienței** întregii lor activități. În acest sens s-a constituit cîte o comisie la nivelul fiecărui județ care analizează și verifică preventiv toate cheltuielile și obligațiile de plată ale cooperativelor agricole cu situație financiară mai puțin favorabilă. Orice investiție, comandă de materii sau materiale, prestări, retribuire, semințe, furaje, plata muncii S.M.A. etc. se analizează și se discută cu aceste cooperative, sînt oprite de la plată cele neeconomicoase, ineficiente sau inoportune, căutîndu-se soluții cu cheltuieli cît mai reduse și folosirea tuturor resurselor proprii. Astfel, în primii ani, nivelul cheltuielilor oprite în Satu-Mare însumau anual valori între 8—12 milioane lei. Aceste verificări au antrenat, totodată, conducerile cooperativelor la cunoașterea și analizarea atentă a gospodăririi valorilor materiale și bănești.

Acest ansamblu de măsuri a creat condiții pentru folosirea mai rațională a fondului funciar, obținerea an de an a unor producții sporite și utilizarea cu eficiență economică ridicată a mijloacelor materiale și bănești.

Astfel, în județul Satu-Mare, valoarea producției globale in cele 71 cooperative agricole a crescut de la 194,7 milioane lei în 1969 la 313 milioane lei în 1975. Totodată, a crescut în mod simțitor volumul livrărilor la fondul de stat : la griu de la 2 077 tone în 1969 la 16 435 tone în 1975 ; la porumb de la 540 tone la 4 916 tone ; la lapte de vacă de la 45 133 hl la 58 062 hl. Ca urmare, veniturile bănești ale acestor cooperative au ajuns în 1975 la 175 milioane lei față de 84 milioane lei în 1969.

Creșterea veniturilor bănești a dat posibilitate acestor cooperative să restituie o parte din datoriile restante, aminate și eșalonate. Astfel, față de 108,7 milioane lei datorii la 31 decembrie 1971, la 31 decembrie 1975 datoriile reprezentau 72,7 milioane lei, cele mai bune rezultate înregistrîndu-se la C.A.P. Dorolț, la care datoriile s-au redus de la 2 182 000 lei la 31 decembrie 1971, la 523 000 lei la 31 decembrie 1975, C.A.P. Remetea Oaș, de la 1 198 000 lei la 461 000 lei, C.A.P. Orașu Nou, de la 944 000 lei la 536 000 lei etc. Trebuie subliniat că la menținerea acestor datorii au contribuit mult condițiile grele ale anului agricol 1974.

La redresarea economică a cooperativelor slabe a contribuit și faptul că an de an aceste cooperative au alocat sume tot mai mari la fondul de dezvoltare. Astfel, în cele 38 cooperative agricole care în 1972 erau încadrate în categoria de slab dezvoltate, fondul de dezvoltare a crescut în medie de la 16% la peste 22% din valoarea producției nete. Ca urmare a organizării și retribuirii muncii în acord global, precum și a realizării unor producții sporite, a crescut și fondul de retribuire a muncii.

Concluzii

MĂSURILE și acțiunile întreprinse, ca și rezultatele obținute demonstrează că multe unități au acumulat o experiență valoroasă în acțiunea de redresare, experiență care trebuie să fie preluată, amplificată și generalizată în toate județele țării.

Este de subliniat faptul că în această acțiune au fost conjugate unitar eforturile tuturor organelor județene, concretizate într-o colaborare eficientă a acestora. Se poate aprecia că organele județene de partid au antrenat toate întreprinderile, organizațiile și instituțiile care au legături economice sau de altă natură cu cooperativele agricole să acorde sprijin organizatoric, economic, tehnic cooperativelor agricole slab dezvoltate.

Propuneri pe adresa unităților și organelor agricole județene

REZULTATELE obținute impun continuarea acțiunilor întreprinse pînă în prezent, concentrarea în măsură mai mare a eforturilor pentru sprijinirea cooperativelor agricole mai slab dezvoltate, ca și a celor care au depășit de curînd acest stadiu, în vederea punerii în valoare a tuturor resurselor și posibilităților de care dispun pentru consolidarea lor economico-organizatorică. Direcțiile principale în care trebuie acționat în continuare sînt :

- **dezvoltarea activităților industriale** în cooperativele mai puțin dezvoltate, îndeosebi pentru extinderea producției de cărămidă, var și alte materiale de construcții, semiindustrializarea unor produse agricole, creșterii volumului prestărilor de servicii într-o gamă mai variată decît pînă în prezent și a cooperării cu întreprinderile de stat, cu cooperația de consum și meșteșugărească ;
- avînd în vedere că volumul produselor valorificate prin AGROCOOP de la coperativele mai slab dezvoltate este foarte redus și că aceasta constituie o sursă de venituri suplimentare, este necesar să se ia măsuri ca unitățile mai puțin dezvoltate **să valorifice o cantitate mai mare de legume, fructe și alte produse prin asociațiile de valorificare;**
- întrucît experiența de la Satu-Mare arată că patronarea cooperativelor slabe de către întreprinderile industriale de stat a contribuit într-o măsură însemnată la redresarea acestora este recomandabil ca și în alte județe, cooperativele slabe să fie **patronate de unități industriale ;**
- organizarea de **schimburi de experiență** în cooperativele redresate pentru generalizarea măsurilor și acțiunilor care au contribuit la redresarea economico-financiară și organizatorică a acestora.

Propuneri pe adresa organelor centrale

UNIUNEA Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, împreună cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară și alte organe centrale, ar trebui să soluționeze operativ propunerile înaintate de organele județene în vederea redresării cooperativelor agricole slab dezvoltate. Printre acestea menționăm :

- studierea posibilității amînării datoriilor restante a cooperativelor mai slabe din punct de vedere economico-financiar pînă la redresarea lor economică-financiară. Reluarea rambursării creditelor restante să se facă de către fiecare cooperativă în mod eșalonat, în raport de posibilități, începînd din anul cînd ea nu mai figurează în rîndul cooperativelor slab dezvoltate ;
- cu prilejul **fundamentării și aprobării planurilor de producție și financiare** organele centrale agricole să ia măsuri pentru ca în repartizarea indicatorilor de plan coperativelor mai slab dezvoltate să se țină seama de programele de redresare a acestora, elaborate și aprobate de organele de partid și cele agricole județene, în așa fel încît să se asigure o bază tehnico-economică și un **profil** adecvat cerințelor și condițiilor existente în fiecare unitate ;
- organele centrale să examineze operativ propunerile venite de la județe privind **dotarea tehnico-materială** în vederea înfăptuirii programelor de mecanizare și chimizare, asigurîndu-li-se mașinile și utilajele, cantități de amendamente, îngrășăminte chimice, erbicide și alte substanțe solicitate în acest scop ;
- organele centrale agricole să analizeze efectele indicațiilor date, potrivit cărora **plantațiile noi** se pot realiza numai în condiții de asociere între cooperative și, în raport de concluziile desprinse, să se creeze posibilitatea înființării unor plantații de vii și pomi de către unele cooperative, fără a fi obligate să se asocieze în acest scop ;
- organele centrale și județene agricole să ia măsuri și să creeze posibilități cooperativelor agricole de producție mai puțin dezvoltate pentru a **valorifica** cantități mai mari de produse agricole prin asociațiile de valorificare AGROCOOF precum și pentru **extinderea semiindustrializării** în unități în vederea obținerii unor venituri suplimentare.
- Uniunea Națională a C.A.P. să acționeze cu mai multă insistență pentru **extinderea cooperării în producție** și în domeniul prestărilor de servicii între unitățile industriale de stat, ale cooperației de consum și meșteșugărești și cooperativele agricole de producție. Cooperările să se organizeze îndeosebi cu cooperativele mai slab dezvoltate, în care valoarea producției din aceste activități să ajungă, în medie, la cel puțin 1,5 milioane lei. În acest scop se va urgenta reglementarea pe plan central a posibilităților și condițiilor de coperare.
- organele centrale agricole ar trebui să examineze și posibilitățile de creștere a cointeresării materiale a cadrelor trimise să lucreze în unitățile slab dezvoltate.

Ion MANEA
Mihai OLARU
activist la U.N.C.A.P.

---

*) La rubrica „Experiențe în actualitate", din nr. 9 al „R.E.", sub titlul : Ardud — o cooperativă prosperă, am evidențiat un mod de a conduce procesul de consolidare economico-organizatorică într-o cooperativă din județul Satu-Mare.

PRODUSELE NOI ÎN SISTEMUL DEZVOLTĂRII (II)

— Opinia a 100 de directori de întreprinderi industriale privind factorii de accelerare a ritmului înnoirii produselor —

În prima parte a articolului, publicată în nr. 11 a.c., au fost comentate datele culese în anchetă referitoare la :

Vîrsta produselor întreprinderilor Industriale

Decalajul cu care sînt asimilate noutățile de pe piața mondială

Rolul concepției proprii și licențelor în asimilarea noilor produse

Contribuția întreprinderilor și a institutelor de cercetare în acest proces

Locul modernizării produselor existente și al creării noilor produse în ansamblul activității de cercetare.

În acest număr, este prezentată opinia directorilor de întreprinderi privind :

Dificultățile întîmpinate în valorificarea rezultatelor cercetării

Factorii de sporire a eficienței cercetării în cincinalul revoluției tehnico- științifice

În ceea ce privește orientările activității de cercetare-dezvoltare diferențiate pe produse și separat pe tehnologii (tabelul 8), opiniile exprimate de participanții la achetă indică pe total eșantion și pe fiecare ramură în parte, necesitatea concentrării eforturilor în primul rînd spre produse (creare și, respectiv, modernizare) și în al doilea rînd spre tehnologii.

Tabelul nr.8

Orientarea activității de cercetare

Nr. crt.	Direcții de orientare cu prioritate a activităților de cercetare	Total eșantion	Unități din industria: construcțiilor de mașini	Unități din industria: ușoară
A	B	1	2	3
1.	crearea de noi produse	39	53	65
2.	crearea de noi tehnologii	23	24	19
3.	modernizarea tehnologiilor existente	17	9	4
4.	modernizarea produselor existente	9	14	8
5.	crearea de noi materii prime	5	o	4
6.	alte orientări	7	o	8
	Total	1oo	1oo	1oo

În intrepretarea acestui rezultat al anchetei, trebuie să avem în vedere că opiniile exprimate de către cadrele de conducere reflectă o concepție determinată de cerințe și preocupări caracteristice perioadei trecute. Cerințele cincinalului actual sînt noi, diferite de cele ale cincinalului anterior. Ne gîndim, de exemplu, la faptul că în cincinalul 1976—1980, tehnologiile noi, de concepție proprie și tehnologiile perfecționate care se vor introduce în producție vor asigura realizarea a peste 80% din totalul tehnologiilor noi și perfecționate prevăzute pentru obiectivele de investiții planificate. Aceasta subliniază necesitatea acordării unei atenții deosebite, prioritare, creării și perfecționării tehnologiilor. Pe de altă parte, trebuie să reținem că, circa 45% din valoarea producției industriale, la nivelul anului 1980, se va realiza pe seama produselor noi și perfecționate.

Mai trebuie avut în vedere și faptul că literatura de specialitate conține tot mai frecvente referiri potrivit cărora pentru țările dezvoltate din punct de vedere industrial, astăzi „adevăratele“ proiecte de cercetare-dezvoltare sînt acelea care vizează tehnologiile și metodele de fabricație. Aceasta nu pentru că — se explică — în domeniul produselor sau materialelor posibilitățile de inovare ar fi limitate de nivelul atins deja, ci pentru că, în domeniul tehnologiilor preocupările de pînă acum au fost mai puțin susținute și concertate și de aici mai puține „străpungeri“ spectaculoase și de mare eficiență. Sînt bine cunoscute exemplele de astfel de tehnologii, cum ar fi, de exemplu, în metalurgie procedeul de obținere a oțelului direct din minereu, în electronică — realizarea tubului cinescop pentru televiziunea în culori, în industria alimentară — obținerea sortimentelor de cafea solubilă în apă și altele.

Finalitatea oricărei activități de cercetare se concretizează în obținerea uncr **noutăți** — tehnologii, produse etc. — a căror exploatare economică asigură satisfacerea unor nevoi sociale determinate (îndeplinesc anumite **funcții)** în condiții **(restricții)** de eficiență determinate. Capacitatea noutății de a-și realiza funcția și a respecta restricțiile de eficiență depinde de o serie de factori. În cercetarea noastră, am selecționat cîțiva dintre acești factori și, prin intermediul opiniei directorilor participanți la anchetă, am realizat unele ierarhizări ale forței lor de influență, ierarhizări a căror primă virtute este tot aceea că evidențiază utilitatea unor investigații mai riguroase ale fenomenelor asupra cărora ancheta noastră încearcă numai să atragă atenția specialiștilor și factorilor de răspundere.

Am ales ca factori de influență ai calității noutăților (rezultatelor cercetării) pe cei trei menționați în graficul din fig. 3. Am solicitat participanților să opteze pentru cel asupra căruia consideră că trebuie, în primul rînd, concentrată atenția pentru ridicarea calității rezultatelor cercetării și, implicit, a noilor produse și tehnologii.

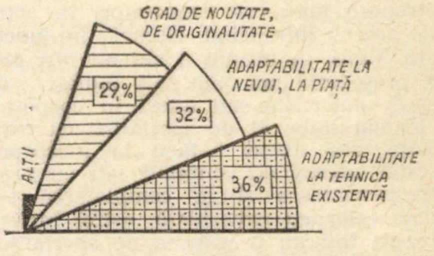

Fig. nr. 3 — **Ponderile factorilor calității rezultatelor cercetării**

După cum se observă, opțiunile sînt relativ egal împărțite între cei trei factori. De aici, putem trage o primă concluzie, anume aceea că atenția factorilor de răspundere și a cercetătorilor înșiși trebuie orientată în toate cele trei direcții ; originalitate, piață (nevoi), producție.

Cei mai mulți au optat pentru sporirea adaptabilității rezultatelor cercetării la condițiile concrete, tehnologice și organizatorice ale unităților productive. Urmează adaptabilitatea la condițiile pieței, ale consumatorilor și, numai apoi ridicarea gradului de noutate, originalitate al rezultatelor cercetării.

Este dificil să ne pronunțăm dacă prima virtute a unui produs nou este aceea de a se integra în structura tehnică existentă, sau aceea de a satisface cît mai bine o nevoie socială de mari dimensuni, sau a se baza pe străpungeri spectaculoase ale științei și tehnicii. Ceea ce știm sigur din istoria tehnicii moderne, este că cele mai valoroase inovații (produse noi în sens absolut — tip calculatorul electronic, xe-

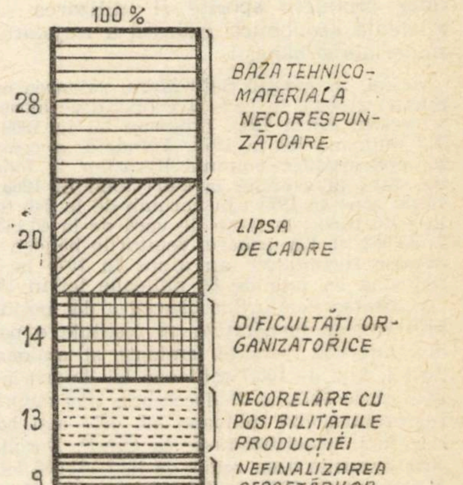

Fig. nr. 4. **Ponderea diferitelor tipuri de dificultăți întîmpinate în valorificarea rezultatelor cercetării** rox-ul etc) ale acestui secol, n-au reprezentat salturi spectaculoase în ştiinţă şi tehnică, dar au avut calitatea de a răspunde unei nevoi sociale noi, cu mare potenţial economic (reproductibilitate mare, resurse disponibile etc).

În ceea ce priveşte prioritatea acordată de interlocutorii noştri adaptabilităţii noutăţilor la condiţiile tehnice existente, am fi tentaţi să avansăm presupunerea, bazîndu-ne şi pe datele din graficul nr. 4, că opinia este o reflectare răsturnată a faptului că nu există întotdeauna o concordanţă deplină a bazei tehnico-materiale a producţiei cu noutăţile, cu rezultatele cercetării. Altfel spus, faptul că baza tehnico-materială de asimilare a noutăţilor nu este pe deplin corespunzătoare, determină părerea că ar trebui coborîtă (adoptată) noutatea la nivelul respectivei baze.

În graficul nr. 4 este redată structura răspunsurilor la întrebarea: „care este principala dificultate întîmpinată în valorificarea rezultatelor cercetării?" iar în graficul din fig. nr. 5 răspunsurile la întrebarea: „spre care factor ar trebui orientată în primul rînd atenţia pentru sporirea operativităţii cu care sînt valorificate rezultatele cercetării?".

În unităţi există deci bani, există fonduri afectate asimilării noului, însă nu în aceeaşi măsură şi corespondentele materiale şi umane ale fondurilor: cadrele, aparatura, materialele. Economia naţională este capabilă să asigure, factorul de decizie afectează fondurile necesare pentru asimilarea noului, însă ieşirile subsistemelor care trebuie să asigure, cu ajutorul banilor, forţă de muncă, unelte şi obiecte ale muncii de creaţie şi inovaţie, nu sînt la nivelul cerut şi posibil.

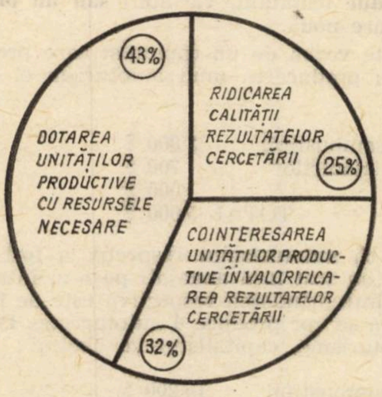

Fig. nr. 5 — **Ponderile factorilor de sporire a operativităţii cu care sînt valorificate în producţie rezultatele cercetării.**

Directorii de unităţi productive se declară relativ mulţumiţi de calitatea rezultatelor cercetării (vezi graficele nr. 4 şi nr. 5). Există deci nu numai bani, dar şi idei, capacitate creativă. Ceea ce lipseşte este capacitatea organizatorică de a converti ideile şi banii în noutăţi, în noi produse şi tehnologii. Aceasta rezultă cu şi mai multă claritate dacă se au în vedere şi datele din graficul nr. 6. Pe lîngă evidenţierea accentului ce trebuie pus pe îmbunătăţirea conducerii şi organizării activităţii de cercetare, aceste date, prin corelare cu cele din graficele nr. 3 şi 4, ne conduc şi la ideea că insuficienţa dotării tehnico-materiale se face simţită nu atît în faza de cercetare propriu-zisă, ci în aceea de aplicare, de valorificare a rezultatelor cercetării.

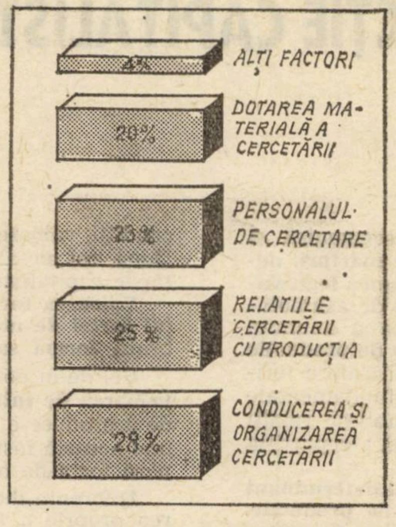

Fig. nr. 6 — **Ponderile factorilor de sporire a eficienţei cercetării în cincinalul 1976—1980**

În sfîrşit, în graficul din fig nr. 7 şi tabelul nr. 9 sînt ierarhizate componentele a două dintre subsistemele de care depinde eficienţa sistemului de cercetare: subsistemul de conducere şi organizare şi subsistemul personal de cercetare.

În domeniul conducerii şi organizării, accentul este pus, în primul rînd, pe organizarea propriu-zisă a muncii personalului de cercetare. Vin, apoi, în ordine: structura organizatorică a unităţilor de cercetare, sistemul de evaluare şi repartizare a rezultatelor cercetării şi, pe ultimul loc, calitatea cadrelor de conducere din cercetare. Directorii unităţilor economice productive au, deci, o părere bună despre colegii lor din cercetare. Ar fi cît se poate de interesant să cunoaştem şi opinia directorilor din cercetare despre receptivitatea faţă de nou a colegilor lor din producţie.

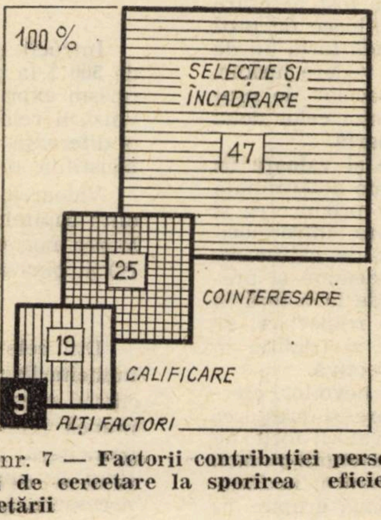

Fig. nr. 7 — **Factorii contribuţiei personalului de cercetare la sporirea eficienţei cercetării**

Datele graficului nr. 7 ne spun că, pentru a spori contribuţia personalului din cercetare la mărirea rezultatelor acesteia, atenţia trebuie îndreptată atît spre sistemele de calificare şi cointeresare, apreciate însă mai favorabil dar, mai ales, spre sistemul de selecţie şi încadrare. Altfel spus, sistemul de formare şi perfecţionare profesională asigură o calificare corespunzătoare personalului din cercetare, iar cel de retribuire permite recompensarea cercetărilor în conformitate cu pregătirea şi cu rezultatele muncii lor — şi, pe această bază, motivarea şi mobilizarea lor la îndeplinirea atribuţiilor ce le revin — cu condiţia ca ei să fie corect selecţionaţi şi încadraţi pe posturi, condiţie care, se pare, nu este satisfăcută în toate cazurile.

După cum se ştie, funcţionarea fiecăruia dintre cele trei sisteme (calificare, cointeresare, încadrare) este reglementată printr-o lege specială. Nu este lipsit de interes să observăm că primele două — calificare, cointeresare — dispun de sisteme organizatorice de aplicare care au un caracter relativ mai independent, mai „obiectiv", decît cel de care depind deciziile de selecţie şi încadrare. De aici, rolul important ce revine întăririi spiritului de răspundere al cadrelor şi organelor de conducere din unităţi în îndeplinirea atribuţiilor legale în domeniul selecţiei şi încadrării personalului.

Tabelul nr. 9

Direcţii de perfecţionare a conducerii şi organizării activităţii de cercetare

Nr. crt.	Direcţii de perfecţionare	Total eşantion	Unităţi din industria:	
			construcţiilor de maşini	uşoar
A	B	1	2	3
1.	organizarea muncii personalului de cercetare	31	27	6o
2.	structura organizatorică a unităţilor de cercetare	26	18	2o
3.	sistemul de evaluare şi repartizare a rezultatelor cercetării	2o	45	o
4.	calitatea cadrelor de conducere din cercetare	17	1o	2o
5.	alte direcţii	6	o	o
	Total	1oo	1oo	1oo

★

INTENŢIONĂM să continuăm ancheta de-a lungul întregului an 1976, urmărind să obţinem participarea unui număr cît mai mare de cadre de conducere din unităţi productive şi de cercetare. Mărirea eşantionului anchetei va asigura o mai mare putere de caracterizare a indicatorilor ce pot fi calculaţi pe această cale — a anchetei de opinie — ca şi posibilitatea efectuării unor comparaţii pertinente între unităţile aparţinînd diferitelor ramuri ale industriei, ale economiei naţionale. La timpul cuvenit, vom supune atenţiei specialiştilor rezultatele cercetărilor noastre.

Constantin COJOCARU
drd. ing. **Constantin SAMOILĂ**
expert
Academia „Ştefan Gheorghiu"

RELAȚIILE DE PRODUCȚIE CAPITALISTE.

EXPLOATAREA CAPITALISTĂ

Publicăm în continuare consultațiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul economic superior. Consultațiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică, de sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, de la Academia de Studii Economice din București.

Proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție.

Diferențierea economică a producătorilor de mărfuri, determinată de acțiunea legii valorii și accelerată de acumularea primitivă a capitalului, a dus la apariția, pe o anumită treaptă a dezvoltării societății omenești, a **relațiilor de producție** capitaliste. Acestea includ : proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție ; existența celor două clase fundamentale — proletariatul și burghezia — între care se stabilesc relații de exploatare a primilor de către cei din urmă ; repartiția capitalistă.

În cadrul relațiilor de producție capitaliste, **rolul determinant îl are proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție**, ea exprimă relațiile sociale care apar în legătură cu însușirea de către clasa burgheză a mijloacelor de producție și a rezultatelor muncii și cu excluderea totală a proletariatului de la însușirea mijloacelor de producție și în cea mai mare parte de la însușirea bunurilor de consum.

Proprietatea privat-capitalistă asupra mijloacelor de producție se deosebește de celelalte forme ale proprietății private prin **două caracteristici :**

a) separarea proprietății de producătorii nemijlociți ;

b) faptul că ea servește drept bază pentru exploatarea muncii salariate. Dacă prima caracteristică o deosebește de proprietatea privată a micilor producători, unde proprietarul este în același timp și producător, cea de a doua caracteristică o deosebește de proprietatea sclavagistă și proprietatea feudală, care includ și proprietatea completă asupra sclavului sau incompletă asupra țăranului iobag.

În evoluția sa istorică, proprietatea capitalistă a cunoscut următoarele forme fundamentale : **proprietatea capitalistului individual**, în care întreprinderile aparțin unui singur capitalist ; **proprietatea capitaliștilor asociați**, în care întreprinderile aparțin mai multor capitaliști care s-au unit pentru întemeierea lor ; **proprietatea capitalistă de stat**, în care întreprinderile aparțin statului burghez. În imperialism, proprietatea capitaliștilor asociați îmbracă forma proprietății monopoliste, iar cea capitalistă de stat a proprietății monopolist-statale.

Indiferent de formele pe care le îmbracă, proprietatea capitalită asupra mijloacelor de producție constituie temelia relațiilor de producție burgheze. Pe baza ei, sumele de bani și mijloacele de producție se transformă în capital.

Prin natura lor, banii și mijloacele de producție nu sînt capital și nici posesorii lor nu sînt capitaliști. Aceștia devin capital, iar posesorii lor capitaliști numai în anumite condiții : atunci cînd forța de muncă devine marfă, iar banii și mijloacele de producție sînt folosiți pentru exploatarea muncitorilor salariați. Ca atare, capitalul reprezintă o relație socială de producție între capitaliști, proprietari ai mijloacelor de producție și muncitori, obligați să-și vîndă forța lor de muncă, **o relație de exploatare a muncitorilor de către capitaliști.**

Pentru ca forța de muncă să devină marfă au fost necesare două premise : a) muncitorul să fie lipsit de mijloace de producție și bunuri de consum, obligat deci să-și vîndă forța lui de muncă și b) muncitorul să fie liber din punct de vedere juridic, ca să poată intra în relație cu posesorul mijloacelor de producție și al sumelor bănești. În condițiile existenței celor două premise, în capitalism **forța de muncă devine marfă.**

Ca orice marfă, **forța de muncă are valoare și valoare de întrebuințare.** Valoarea mărfii forță de muncă este determinată de timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea și reproducerea ei. Ea include cheltuielile necesare întreținerii muncitorului și familiei sale și cheltuielile de calificare. Mărimea acestor cheltuieli nu este aceeași întotdeauna și pretutindeni. Ea diferă de la o perioadă la alta și de la o țară la alta, în funcție de gradul de dezvoltare a țării respective, de condiții naturale existente, de condițiile sociale și tradiția în care s-a format clasa muncitoare din țara respectivă.

Unele din aceste condiții, cum ar fi creșterea nevoilor, creșterea calificării, creșterea gradului de urbanizare și creșterea intensității muncii acționează în sensul creșterii valorii forței de muncă. Alte condiții, cum ar fi creșterea productivității muncii acționează în sensul reducerii valorii forței de muncă. În funcție de predominarea unuia sau altuia din cele două grupuri de condiții, valoarea forței de muncă poate să crească sau să scadă. După cel de-al doilea război mondial ea a crescut în toate țările capitaliste dezvoltate.

Valoarea forței de muncă exprimată în bani reprezintă prețul forței de muncă. În capitalism, prețul forței de muncă îmbracă **forma salariului.**

Cel de-al doilea factor al mărfii forță de muncă îl reprezintă **valoarea de întrebuinatre :** ea constă în însușirea acestei mărfi de a produce o valoare mai mare decît propria sa valoare. Tocmai această însușire o au în vedere capitaliștii atunci cînd cumpără forța de muncă.

Diferența dintre valoarea creată de forța de muncă și valoarea proprie a forței de muncă constituie **plusvaloarea.** Însușirea acesteia în mod gratuit de către capitalist reprezintă esența exploatării capitaliste.

Procesul de producere a plusvalorii.

Pentru a obține plusvaloarea, capitaliștii își investesc capitalurile lor, care la început se găsesc sub forma unor sume bănești, pentru cumpărarea mijloacelor de producție și a forței de muncă. Partea din capital investită pentru cumpărarea mijloacelor de producție poartă denumirea de **capital constant.** Se numește așa întrucît această parte a capitalului nu-și schimbă mărimea valorii în procesul de producție.

Partea din capital investit pentru cumpărarea forței de muncă poartă denumirea de **capital variabil.** Se numește așa întrucît forța de muncă în procesul de producție creează o valoare mai mare decît propria sa valoare.

Prin urmare, împărțirea capitalului în capital constant și capital variabil se face în raport de modul în care diferitele părți ale capitalului **produc** (capitalul variabil) **sau nu produc** (capitalul constant) valoare nouă.

Să presupunem că este vorba de un capitalist care produce autoturisme și că pentru producerea unui autoturism el cheltuiește :

— materii prime și combustibil	3 800 $
— uzura mașinilor și clădirilor	700 $
— salarii	500 $
TOTAL	5 000 $

Să mai presupunem că autoturismul respectiv a fost produs în 2 ore. Muncitorii au fost însă angajați pe o zi întreagă. Dacă ziua de muncă în întreprinderea respectivă este de 8 ore, atunci într-o zi de muncă se vor produce 4 autoturisme. Pentru producerea celor 4 autoturisme, capitalistul va cheltui :

— materii prime și combustibil	15 200 $
— uzura mașinilor și clădirilor	2 800 $
— salarii	500 $
în total	18 500 $

Întrucît, prin munca lor, muncitorii au creat o valoare nouă de 500 $ la producerea fiecărui autoturism, valoarea unui autoturism exprimată în bani este de 5 000 $. Ca urmare, în urma vînzării celor 4 autoturisme cu 20 000 $, capitalistul va obține o diferență de 1 500 $, care reprezintă plusvaloarea ; aceasta constituie o parte componentă a valorii.

Valoarea mărfii (pe care o notăm cu M) este compusă deci din : capitalul constant cheltuit cu producerea mărfii (c) și valoarea nou creată de muncitori echivalentă capitalului variabil (v) și plusvalorii (p), adică :

$$M = c + v + p$$

Din cele arătate mai înainte rezultă că **ziua de muncă a muncitorilor se împarte în două părți :** 1) o parte în care muncitorul creează o valoare nouă, egală cu valoarea forței lui de muncă, numită **timp de muncă necesar ;** 2) o altă parte, în care muncitorul produce plusvaloarea și care poartă denumirea de **timp de supramuncă.** În exemplul nostru, timpul de muncă necesar a fost de 2 ore, iar timpul de supramuncă de 6 ore.

Grafic, împărţirea zilei de muncă se prezintă astfel :

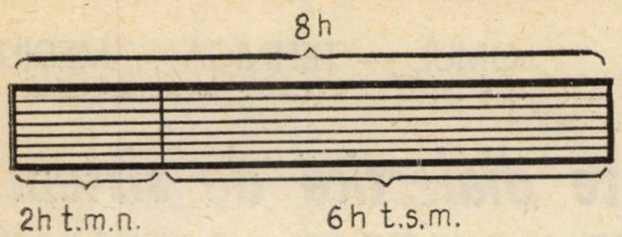

Împărţirea zilei de muncă a muncitorului în timp de muncă necesar şi timp de supramuncă nu este o împărţire mecanică. În fiecare oră, în fiecare minut şi în fiecare secundă sînt cuprinse atît timp de muncă necesar, în care se reproduce valoarea forţei de muncă, cît şi timp de supramuncă, în care se produce plusvaloarea.

Plusvaloarea reprezintă deci partea din valoarea nou creată de către muncitor în timpul de supramuncă şi însuşită în mod gratuit de către capitalist.

Plusvaloarea creată în producţia materială constituie sursa unică a veniturilor tuturor exploatatorilor din capitalism, îmbrăcînd formele de : profit industrial, profit comercial, dobîndă, profitul arendaşilor şi renta funciară capitalistă.

Legea plusvalorii — lege economică fundamentală a capitalismului.

Fiecărui mod de producţie şi deci şi capitalismului îi este specifică o lege economică fundamentală. Ea oglindeşte pe de o parte, scopul nemijlocit pentru care se organizează producţia în orînduirea respectivă, iar pe de altă parte, mijlocul prin care se realizează acest scop.

În capitalism, legea economică fundamentală este **legea plusvalorii**. Ea exprimă, pe de o parte, scopul nemijlocit al producţiei în capitalism — producerea de cît mai multă plusvaloare, iar pe de altă parte, mijlocul folosit pentru realizarea acestui scop — exploatarea muncitorilor salariaţi.

Gradul de exploatare a clasei muncitoare este oglindit de **rata plusvalorii** (p') ; aceasta se exprimă ca un raport procentual între plusvaloare (p) şi capitalul variabil (v), adică :

$$p' = \frac{p}{v} \cdot 100$$

Întrucît plusvaloarea este produsă în timpul de supramuncă (t.s.m.), iar capitalul variabil în timpul de muncă necesar (t.m.n.) rata plusvalorii mai poate fi exprimată prin raportul procentual dintre cele două părţi ale zilei de muncă, adică :

$$p' = \frac{t.s.m.}{t.m.n.} \cdot 100$$

În exemplul nostru, timpul de supramuncă fiind de 6 ore, iar timpul de muncă necesar de 2 ore, rata plusvalorii a fost de 300%, adică :

$$p' = \frac{6h}{2h} \cdot 100 = 300\%$$

Aceasta înseamnă că muncitorii lucrează pentru capitalist de 3 ori comparativ cu cît lucrează pentru ei.

De-a lungul dezvoltării capitalismului rata plusvalorii a cunoscut o creştere continuă. În industria prelucrătoare a S.U.A. ea a crescut de la 96% în 1849 la 180% în 1939 şi 309% în 1965.

Creşterea ratei plusvalorii se asigură pe două căi 1) calea plusvalorii absolute ; 2) calea plusvalorii relative.

Calea plusvalorii absolute constă în prelungirea absolută a zilei de muncă, menţinînd neschimbată mărimea timpului de muncă necesar. Această prelungire poate fi deschisă, durata zilei de muncă crescînd spre exemplu de la 8 ore la 10 ore, sau mascată prin intensificarea muncii. În situaţia în care durata zilei de muncă a fost prelungită de la 8 ore la 10 ore, sau a rămas la 8 ore dar în aceste 8 ore s-a cheltuit o cantitate de forţă de muncă care în mod obişnuit se cheltuieşte în 10 ore, iar timpul de muncă necesar rămîne la 2 ore, rata plusvalorii a crescut de la 300% la 400%, adică :

$$p' = \frac{8h}{2h} \cdot 100 = 400\%$$

Grafic această prelungire se prezintă astfel :

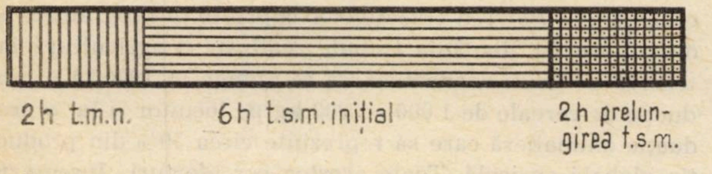

Prelungirea duratei zilei de muncă are anumite limite. O limită minimă, dată de mărimea timpului de muncă necesar şi o limită maximă, dată la rîndul său, de două limite — limita fiziologică, adică timpul necesar refacerii forţei de muncă din punct fiziologic şi limita morală, adică timpul necesar desfăşurării unor activităţi social-culturale, direcţie în care acţiunea organizată a maselor se face simţită efectiv.

Calea plusvalorii absolute a avut o însemnătate deosebită în perioada de început a capitalismului. În prezent ea se foloseşte îndeosebi în ţările capitaliste mai slab dezvoltate, iar în ţările capitaliste dezvoltate prin prelungirea mascată a zilei de muncă.

Calea plusvalorii relative constă în reducerea timpului de muncă necesar şi creşterea corespunzătoare a timpului de supramuncă, durata zilei de muncă rămînînd neschimbată. Presupunînd că durata zilei de muncă rămîne de 8 ore, dar timpul de muncă necesar se va reduce la 1 oră şi 36 minute, timpul de supramuncă va creşte de la 6 ore la 6 ore şi 24 de minute, iar rata plusvalorii de la 300% la 400%, adică :

$$p. = \frac{6\ h\ \text{şi}\ 24'}{1\ h\ \text{şi}\ 36'} \cdot 100 = 400\%$$

Se ştie că timpul de muncă necesar este o mărime obiectivă, determinată de mărimea valorii forţei de muncă. Ca urmare, pentru a reduce mărimea timpului de muncă necesar se impune reducerea valorii forţei de muncă. Acest lucru se realizează prin creşterea productivităţii muncii în ramurile producătoare de obiecte de consum sau mijloace de producţie necesare producerii obiectelor de consum.

Timpul de muncă necesar se poate reduce şi în situaţia creşterii valorii forţei de muncă, cum se întîmplă în capitalismul contemporan, cu condiţia creşterii productivităţii muncii într-o proporţie mai mare, comparativ cu creşterea valorii forţei de muncă. Prin această devansare, se asigură producerea de către muncitor a echivalentului forţei lui de muncă într-o durată de timp mai scurtă, ca în trecut. Aşa spre exemplu, dacă un muncitor produce într-o zi de muncă de 8 h o valoare nouă de 40 $, iar valoarea forţei lui de muncă este de 10 $, timpul de muncă necesar va fi de 2 h, iar timpul de supramuncă de 6 h, întrucît valoarea forţei lui de muncă reprezintă o pătrime din valoarea nou creată de el. Timpul de muncă necesar se poate reduce de la 2 h la 1 h şi 36 minute, iar timpul de muncă poate creşte de la 6 h la 6 h şi 24 minute chiar dacă valoarea forţei lui de muncă creşte de la 10 $ la 15 $ (deci cu 50%). Pentru aceasta este însă necesar ca valoarea nou creată de muncitor în ziua respectivă să crească de la 40 $ la 75 $ (deci cu 87,5%).

O variantă a plusvalorii relative este **plusvaloarea suplimentară** : ea se obţine în acele întreprinderi în care înzestrarea tehnică şi organizarea producţiei sînt superioare comparativ cu celelalte întreprinderi care produc acelaşi produs. Ca urmare, timpul lor de muncă individual va fi mai mic decît timpul de muncă socialmente necesar la care-şi vînd produsele pe piaţă, obţinînd o plusvaloare suplimentară. Plusvaloarea suplimentară este o variantă a plusvalorii relative deoarece şi această cale presupune creşterea productivităţii muncii. Ea se deosebeşte însă de plusvaloarea realtivă prin faptul că în timp ce plusvaloarea relativă presupune creşterea productivităţii muncii în toate întreprinderile sau cel puţin în cele în care se produce majoritatea produselor, plusvaloarea suplimentară presupune creşterea productivităţii muncii într-un număr restrîns de întreprinderi. Plusvaloarea suplimentară are o influenţă contradictorie asupra dezvoltării forţelor de producţie : pe de o parte ea îi împinge pe capitalişti să-şi dezvolte forţele de producţie pentru a o obţine ; pe de altă parte, obţinerea ei împinge pe capitalişti să ţină în secret noile descoperiri, opunîndu-se generalizării acestora şi deci dezvoltării forţelor de producţie.

Din cele arătate pînă acum reiese că **legea plusvalorii**, legea economică fundamentală a capitalismului constituie **motorul întregului mecanism economic capitalist.** Acţiunea acestei legi, lărgind sfera şi ridicînd gradul exploatării, duce în acelaşi timp la ascuţirea principalelor contradicţii ale modului de producţie capitalist şi în primul rînd a contradicţiei dintre caracterul social al producţiei şi însuşirea privată a rezultatelor acesteia, ceea ce reprezintă **contradicţia fundamentală a modului de producţie capitalist** şi a formei de manifestare pe plan social al acestei contradicţii — contradicţia dintre proletariat şi burghezie.

Pe măsura creşterii plusvalorii, capitaliştii îşi lărgesc proporţiile întreprinderilor şi angajează noi muncitori. Ca urmare, caracterul social al producţiei capitaliste se adînceşte, datorită faptului că numărul muncitorilor dintr-o întreprindere capitalistă sporeşte şi că produsele create sînt rezultatul muncii combinate a tuturor acestora. Aceasta vine însă în contradicţie cu însuşirea privat capitalistă a rezultatelor producţiei, cu faptul că aceste produse sînt însuşite de către capitalistul respectiv, ceea ce determină necesitatea obiectivă a trecerii la modul de producţie socialist pe cale revoluţionară.

lector univ. Gruiţă PÂRĂIANU

O unitate dialectică de sistem: PRODUCȚIE — MEDIU AMBIANT

Creștere economică și echilibru ecologic

În împrejurările cînd natura este modificată de civilizația contemporană în ritmuri rapide, abordarea nostalgică, izvorîtă doar din dorința conservării naturii cît și abordarea îngust economică impusă de voința de a realiza cu orice preț beneficiul maxim, pe termen scurt, neglijînd evidențierea efectelor negative și a intereselor economice majore pe termen lung, apar cu totul neraționale și lipsite de consistență. Numai avînd o viziune de perspectivă asupra dezvoltării economice și sociale, apare evidentă necesitatea de a adopta o asemenea poziție încît să nu apară contradicția între creșterea economică și protecția mediului înconjurător. Mai mult, mediul trebuie să apară ca o dimensiune sau o componentă a creșterii economice, nu ca ceva separat sau marginal.

Tocmai aceste principii sînt luate în considerare în România la elaborarea și înfăptuirea politicii economice, evidențiindu-se îmbinarea dezvoltării economice și sociale multilaterale cu procesul de protejare și ameliorare a mediului înconjurător, posibilitatea deplină a realizării compatibilității între creșterea economică și menținerea echilibrului ecologic.

Însă creșterea economică pe baza metodelor și tehnologiilor de pînă acum ridică numeroase probleme în legătură cu mediul înconjurător: proporția folosirii resurselor regenerabile și neregenerabile, folosirea suprafețelor de teren pentru construcții, acțiunea agresivă a unor cantități tot mai mari de agenți poluanți etc. Tocmai de aceea, considerînd problemele mediului nu separat, ci proprii însăși creșterii economice și punîndu-le în contextul noilor rezultate ale cercetării și al noilor tehnologii, așa cum se subliniază în Programul aprobat de cel de-al XI-lea Congres, **„Partidul va promova o politică consecventă de împiedicare a poluării naturii, de aplicare strictă a prevederilor legii cu privire la conservarea nealterată a mediului înconjurător, asigurînd condiții de viață corespunzătoare poporului nostru atît în prezent cît și în viitor“.** În România se duce o politică activă de îmbinare a creșterii economice cu aceea de protejare a mediului înconjurător pe toate laturile și verigile sale esențiale: gospodărirea și ameliorarea factorilor de mediu (minerale, ape, sol, păduri etc), preîntîmpinarea și înlăturarea poluării naturii de către diferite categorii de reziduuri industriale și biologice, prin crearea și perfecționarea structurii tehnologice și de producție, a unui mecanism eficient de planificare și instuțional, a unui sistem informațional și de control operativ, precum și prin extinderea relațiilor de cooperare internațională.

În condițiile unei creșteri mari a cererii de resurse impuse de ritmul rapid al industrializării și cunoscînd potențialul cantitativ și structura acestora, în România sînt stabilite orientări strategice fundamentale, cu efecte notabile privind reducerea consumurilor energetice primare și de materii prime și gospodărirea rațională și protejarea resurselor minerale nereînnoibile în scopul asigurării economiei, pe o perioadă mai îndelungată, cu aceste resurse. Referindu-ne la domeniul energiei, efectul global al politicii de economisire poate fi ilustrat prin aceea că la o creștere în 1980 față de 1975 a producției industriale cu 61%, revine un spor al consumului de energie primară de numai 30%. O contribuție sporită la protejarea resurselor primare o are reciclarea materialelor scoase din uz, a deșeurilor feroase și neferoase, a produselor chimice, inclusiv a materialelor lemnoase, textile, pielărie etc, rezultate din uzarea fizică și morală a produselor, din procesele de producție, din reziduuri cu conținut de substanțe utile și din resturi menajere. Potrivit prevederilor de plan, în anul 1980 cantitățile de materiale reciclate vor reprezenta 42% din totalul materiilor prime feroase pentru fabricarea oțelului (7,6 mil. tone), 16% din resursele de metale neferoase (100 mii tone), 20% din resursele de masă lemnoasă (4 mil. mc), 32% din resursele de celuloză ș.a. Totodată, în România sînt fixate și alte obiective importante în vederea protejării resurselor și a unei creșteri minime a importurilor unor materii prime și energetice: sporirea gradului de recuperare a substanțelor utile din rezervele exploatate; schimbarea structurii cererilor de consum avînd în vedere posibilitățile de substituție a unor resurse deficitare; atragerea în circuitul economic a unor noi resurse existente, precum și a celor cu conținut sărac de elemente utile (minereuri cuprifere, minereu de fier etc.).

Apa, solul, pădurea — resurse esențiale ale vieții

Apa este considerat în România ca un factor de mediu de importanță deosebită ce trebuie dezvoltat, controlat și integrat în programele de creștere social-economică. Aceasta derivă din următoarele condiții specifice: nivelul relativ scăzut al resurselor de apă ce se formează pe teritoriul țării (1 750 mc. pe locuitor/an față de 4 850 mc/locuitor/an în Europa), variațiile foarte mari ale debitelor de la un an la altul sau în cursul aceluiași an, frecvența și amploarea mare a inundațiilor, posibilitățile de creștere a gradului de poluare, datorită debitelor scăzute de diluție, în special, ca urmare a cererii de apă în creștere din partea unor mari consumatori ca agricultura (pentru irigații) și industria. Tocmai de aceea în programele generale de dezvoltare, ca și în cele specifice referitoare la gospodărirea rațională a resurselor de apă, extinderea lucrărilor de irigații, îndiguiri, desecări și de combatere a eroziunii solului sînt formulate ca obiective strategice de mare anvergură care în următorii 25—30 de ani vor solicita lucrări de investiții de circa 1 000 miliarde lei, reprezentînd o sumă de 2,7 ori mai mare decît venitul național al României realizat în 1975. În acest sens se intensifică preocupările pentru economisirea apelor prin recircularea lor la consumatorii industriali și prin construcții de canale impermeabilizate la irigații în agricultură, precum și pentru păstrarea debitelor constante prin construcții de lacuri de acumulare. Totodată, sînt luate măsuri de protecție a calității apei de suprafață și din subsol prin înlăturarea sau evitarea poluării lor.

Solul constituie un ecosistem de mare importanță și complexitate care trebuie protejat și îmbunătățit cu grijă pentru a-l feri de degradare prin eroziune și poluare, a-i menține și spori randamentul productiv și a-l folosi rațional potrivit vocației sale ținînd seama de relief, structura litologică, de necesitatea menținerii echilibrului ecologic etc. Potrivit obiectivelor cuprinse în programele de dezvoltare, în România trebuie realizată o agricultură intensivă de mare randament, să se ajungă în 1990 la o producție de cereale de 1 000—1 200 kg pe locuitor și la o producție animalieră care să reprezinte circa 50% din producția globală agricolă. Toate acestea cer eforturi însemnate nu numai pe linie de producție, ci și pe linie de îmbunătăţiri funciare îndreptate în următoarele direcţii : realizarea unui program extins de irigaţii, ajungîndu-se la 2 mil ha în 1976, la 3 mil. în 1980 şi la circa 5 mil. ha în jurul anului 1990 ; un control riguros asupra folosirii terenurilor şi, în special, a celor agricole, pe de o parte, împiedicîndu-se sustragerile de terenuri agricole, din producţie, iar, pe de altă parte, valorificînd terenurile degradate şi pe cele neproductive ; prevenirea şi combaterea eroziunii solului şi a inundaţiilor, care antrenează un volum de lucrări numai în cursul cincinalului 1976—1980 ce cuprind o suprafaţă de teren de circa 2 mil. ha. (20% din suprafaţa agricolă a ţării), urmărindu-se astfel sporirea randamentului acestor terenuri şi redarea în circuitul agricol, în mod treptat, a suprafeţelor degradate.

Pădurile, constituind un factor de mediu cu funcţiuni ecologice multiple şi foarte importante, ocupă un loc însemnat în politica de protejare a mediului înconjurător din România. Acest fapt apare cu atît mai necesar astăzi cu cît situaţia în acest domeniu este nesatisfăcătoare, în special datorită exploatărilor neraţionale care s-au practicat începînd încă din secolul trecut : defrişări masive, care au redus suprafaţa pădurilor de la 8,5—9 mil. ha la 6,3 mil. ha. (27% din suprafaţa ţării), exploatări rase pe mari întinderi, cote de tăieri cu pînă la 60% mai mari decît creşterile pădurilor etc. După cel de-al doilea război mondial se remarcă o serie de măsuri importante de trecere treptată la aplicarea unei politici de exploatare raţională, de protecţie şi de refacere a fondului forestier al ţării cum sînt, de exemplu : trecerea pădurilor în proprietatea statului, elaborarea amenajamentelor silvice şi a codului silvic, aprobarea legii privind protecţia mediului înconjurător, cu referiri importante la măsuri de protecţia pădurilor, precum şi elaborarea, pe baza documentelor celui de-al XI-lea Congres al P.C.R., a „Programului de măsuri pentru conservarea şi dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010“ care urmează să fie legiferat. Prin acest program se stabilesc, în România, pentru prima dată, măsuri pe termen lung, într-o concepţie unitară, care vizează apărarea, conservarea şi dezvoltarea fondului forestier, prin introducerea unui regim normal de tăiere şi regenerare a pădurilor, ameliorarea funcţiilor de protecţie ale pădurilor şi sporirea volumului masei lemnoase pentru utilizări industriale, precum şi ocrotirea faunei, inclusiv raţionalizarea vînatului şi a pescuitului în apele de munte.

Calitatea mediului natural şi acţiunea umană

Un capitol important în cadrul protecţiei şi ameliorării mediului înconjurător, căruia în România i se acordă o atenţie prioritară, este cel privind înlăturarea şi preîntîmpinarea poluării naturii. Acest lucru apare cu atît mai necesar cu cît activitatea umană, devenind tot mai intensă, prin dezvoltarea economică şi socială rapidă, sporeşte mult cantitatea de reziduuri pe care factorii de mediu nu le mai pot absorbi. De aceea apare necesară intervenţia umană pe căi multiple pentru a reduce şi preîntîmpina emanaţiile de reziduuri nocive, pe cît posibil, chiar de la sursa de formare.

În România, pe lîngă sursele naturale de poluare există diferite alte surse provenite din procesele de ardere şi de prelucrare a combustibililor din procesele de prelucrare şi transformare a materiilor prime, precum şi din procesele biologice de provenienţă umană şi animală, faţă de care se iau măsuri fie de înlăturare a efectelor nocive, fie de înlăturare a emanaţiei agenţilor poluanţi.

În domeniul arderii combustibililor fosili în centrale termoelectrice şi termice, precum şi în cel al motoarelor cu combustie internă se fac cercetări şi există preocupări practice de înlăturare a evacuării în atmosferă a unor substanţe nocive ca bioxid de sulf, oxid de carbon, oxid de azot, compuşi ai plumbului etc. prin adoptarea unor instalaţii şi utilaje corespunzătoare (de exemplu, electrofiltre), prin îmbunătăţiri constructive şi prin perfecţionarea tehnologiilor de ardere.

De asemenea, în domeniul manipulării transportului şi depozitării pertolului brut şi a produselor petroliere se relevă măsurile îndreptate împotriva contaminării apelor de suprafaţă, inclusiv a mărilor şi a apelor submarine, în special prin evitarea vărsării acestor produse.

În ce priveşte procesele tehnologice de prelucrare a materiilor prime, principalele surse de elemente nocive provin din următoarele ramuri unde se folosesc numeroase căi şi metode de înlăturare a poluării : a) în industria de preparare a minereurilor feroase şi nemetalifere unde cantităţile de praf evacuate în atmosferă reprezentau 0,06—2,5% din producţia de substanţă utilă, iar în industria cimentului cantităţile evacuate reprezentau 10—12%, au fost găsite soluţii eficiente care se află în curs de aplicare. Este vorba de utilizarea unor aparate şi instalaţii de desprăfuire între care electrofiltrele cu un randament înalt (pînă la 99%) se află pe primul loc. Problema principală în practică este ca acestea să fie proiectate şi exploatate în mod corect ; b) în industria de preparare a minereurilor neferoase prin flotaţie, folosirea procedeelor clasice necesită consumuri mari de apă conducînd la cantităţi mari de impurităţi nocive. Trecîndu-se la noi procedee cu folosirea recirculării apei, concomitent cu folosirea unor reactivi chimici se înlătură poluarea şi se reduce substanţial consumul de reactivi ; c) în industria chimică, hîrtiei şi celulozei, precum şi în rafinării, care sînt, de asemenea, puternic poluante, sînt analizate cu atenţie sursele de reziduuri nocive şi întreprinse măsuri de schimbare a unor procese tehnologice, de folo-

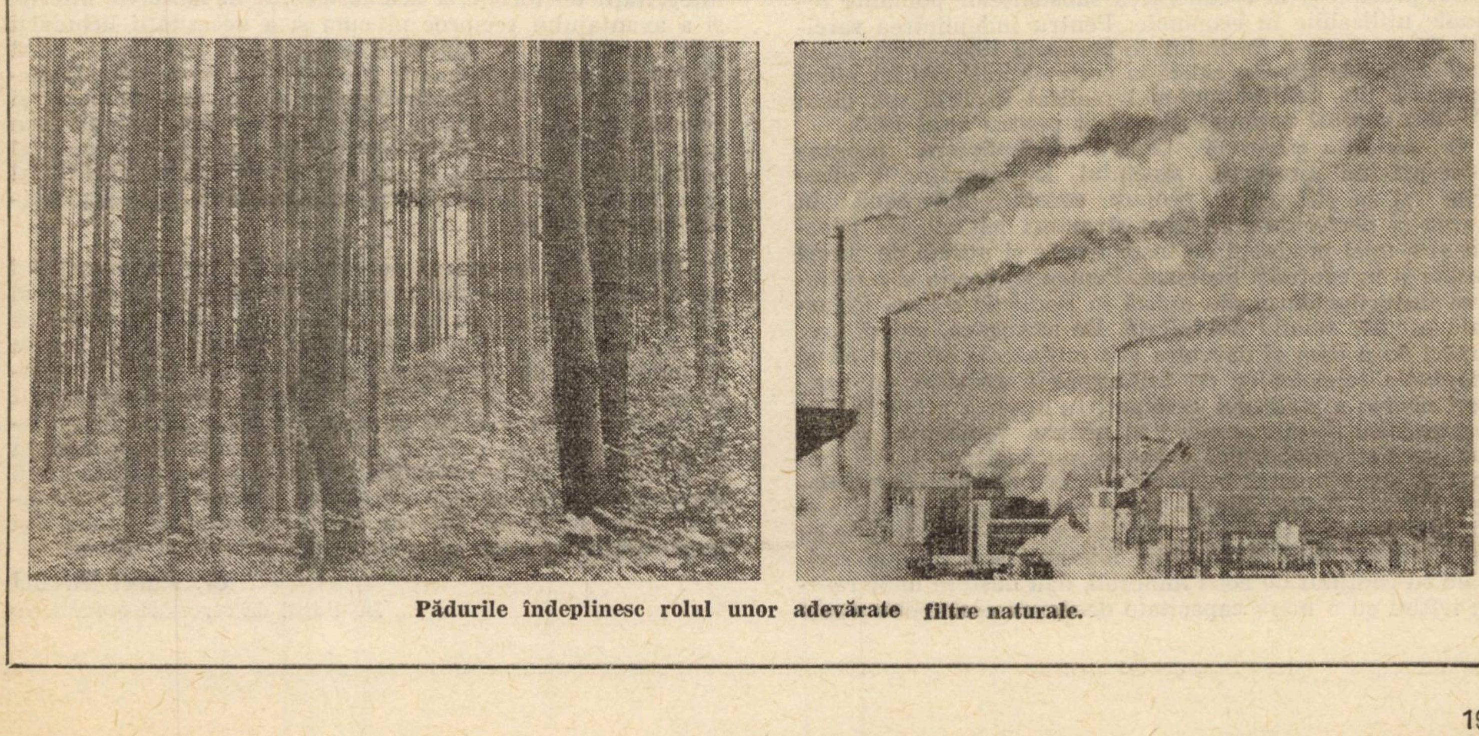

Pădurile îndeplinesc rolul unor adevărate filtre naturale.

sire a recirculării apelor uzate, de tratare chimică a reziduurilor etc., toate avînd ca efect reducerea sau înlăturarea poluării mediului.

În ce privește reziduurile poluante de origine biologică, ele provin îndeosebi din apele menajere, din industria alimentară și a zahărului, din abatoare, precum și din complexele de creștere a animalelor. Încărcarea apelor cu substanțe organice în exces poate duce la distrugerea vieții acvatice fie pe toată lungimea fie pe anumite porțiuni ale rîurilor. Datorită creșterii sectorului zootehnic, precum și a gradului crescînd de urbanizare, există posibilitatea ridicării conținutului de reziduuri biologice a apelor. Pentru evitarea acestui lucru, sînt emise soluții care se și înfăptuiesc în mod practic prin : extinderea stațiilor de epurare a apelor și ridicarea randamentelor de epurare ale acestora, precum și folosirea rezidurilor după fermentarea dirijată și decontaminarea de paraziți și microbi, ca îngrășăminte naturale, ceea ce aduce o însemnată economie de îngrășăminte chimice.

O politică de largă perspectivă, de acțiuni sincronizate

Din experiența României rezultă că problemele protecției mediului înconjurător trebuie abordate și rezolvate la nivelul întregii societăți după un sistem de largă perspectivă și cu participarea întregii populații în scopul de a cunoaște și controla categoriile principale de surse poluante și de elemente ce degradează factorii de mediu și de a întreprinde o gamă largă și eficientă de acțiuni care să îmbine instrumentele organizatorice și administrative cu pîrghiile economico-financiare-tehnice în vederea realizării politicii de protejare a mediului înconjurător. În această direcție, un rol important revine creării unui mecanism eficient de planificare potrivit căruia problemele pot fi rezolvate în mod unitar și coordonat, cuprinzînd principalele obiective ce urmează a se realiza, eforturile financiare pe care le reclamă aceste acțiuni, precum și efectele economice, sociale și ecologice ce se obțin. În cadrul perfecționărilor aduse planificării pe baza sarcinilor trasate de Congresul al XI-lea al P.C.R., problema protecției mediului înconjurător capătă rezolvări prin : a) cuprinderea, începînd din 1976 în planul unic de dezvoltare economică și socială a țării pe capitole distincte, a principalelor obiective nominalizate care privesc protecția mediului, pe factori vizați a fi protejați — aer, apă, sol, subsol, floră, faună, așezări umane ; b) centralizarea și formularea unitară a tuturor acțiunilor pentru perioada de persepctivă în „Programul național privind protecția mediului înconjurător“ care își propune două mari obiective : să contribuie la realizarea unor condiții optime de viață, la îmbunătățirea calității vieții și a stării de sănătate a populației ; să contribuie la diminuarea și înlăturarea pagubelor din economie din cauza poluării și a degradării unor factori de mediu, precum și la recuperarea substanțelor poluante reziduale utilizabile în economie. Pentru îndeplinirea sarcinilor de protecție a mediului, în perioada 1976—1980, suma totală a cheltuielilor se ridică la peste 40 miliarde lei, adică peste 11% din venitul național realizat în 1975 sau circa 6,6% din venitul național planificat pentru anul 1980.

O condiție esențială pentru îndeplinirea programelor privind protecția mediului înconjurător la nivelurile și în ritmurile propuse constă, îndeosebi, în crearea și perfecționarea unei structuri tehnologice adecvate și a unei producții de instrumente și utilaje de bună calitate și în cantități necesare. Pentru protecția și ameliorarea factorilor de mediu există în România o bază industrială proprie relativ dezvoltată. De asemenea, există preocupări de a crea și dezvolta atît mijloacele tehnice cît și procedeele tehnologice de înlăturare a poluării cu reziduuri nocive a mediului ambiant. În această privință sînt caracteristice două exemple : a) pentru epurarea apelor uzate care au componenți organici sau anorganici, s-a conceput și experimentat în România un procedeu care folosește deșeuri industriale — zguri metalurgice, cenușile și zgurile provenind din arderea cărbunelui — care tratate cu soluții apoase diluate de acizi minerali sau cu ape reziduale cu conținut de acizi minerali, dau naștere unor reactivi ieftini cu o mare capacitate de epurare a apelor uzate cu o mare diversitate de impurificatori și cu un grad avansat de purificare. Costul operației de epurare a unui mc. de apă, folosind acest procedeu, este cu 50—60% mai redus față de cel obținut prin procedeele clasice ; b) pentru desprăfuirea gazelor în diferite ramuri industriale în România se depun eforturi pentru dezvoltarea fabricației proprii de utilaje și echipamente și pentru îmbunătățirea performanțelor — separatoare mecanice, separatoare umede, filtre cu saci și filtre electrostatice, ultimele două categorii avînd ponderea cea mai mare. Problema este de a asigura o proiectare și execuție corespunzătoare ținînd seama de condițiile specifice de funcționare, precum și exploatare corectă a acestora.

Pentru înlăturarea unor neajunsuri în ce privește realizarea parametrilor proiectați și termenele de dare în funcțiune a instalațiilor de protecție a factorilor de mediu, consumul mare de apă etc. a fost elaborat și se află în curs de realizare un program special de măsuri. De asemenea, se află în curs de definitivare un program special de măsuri privind protecția mediului înconjurător în județele de graniță, ca urmare a prevederilor Actului Final de la Helsinki.

Sistemul informațional este chemat să oglindească în timp și spațiu și în mod operativ evoluția stării calitative a tuturor factorilor de mediu, precum și starea de sănătate a populației și situația biologică determinate de poluare. El se realizează în România folosind o rețea relativ extinsă de canale : raportările statistice periodice, analizele și controalele bianuale efectuate de comisiile județene pentru protecția mediului înconjurător, studiile și cercetările efectuate sistematic de institute de cercetări de specialitate (biologice, medicale, agricole etc.), sistemul național de supraveghere a mediului înconjurător, precum și sistemul de norme și standarde privind limitele maxime ale concentrațiilor de substanțe poluante în mediu. Aceste căi se află în stadiul de extindere și perfecționare pentru sporirea gradului lor de cuprindere, operativitate și eficacitate.

În scopul protejării mediului înconjurător, în România a fost creat un cadru juridic adecvat care reglementează căile și mijloacele de realizare, se creează baza materială necesară, și se precizează obligativitatea și răspunderile în acest domeniu care trebuie respectate de toți cetățenii, ca și de unitățile economice și sociale. Pentru îndrumarea și coordonarea activității privind protecția mediului înconjurător pe întreaga țară a fost înființat Consiliul Național pentru protecția mediului înconjurător, ca organ central de specialitate, iar la nivelul județean comisii județene pentru protecția mediului înconjurător.

Rezolvarea problemelor privind protecția mediului înconjurător implică dezvoltarea cooperării internaționale. Pe baza principiilor respectării suveranității naționale și a integrității teritoriale, a neamestecului în treburile interne și a avantajului reciproc precum și a necesității lichidării subdezvoltării și a asigurării progresului economico-social al tuturor țărilor, România participă în mod activ la extinderea cooperării internaționalie — la nivel planetar și regional pe plan științific, tehnic și economic, la realizarea unor programe și acțiuni comune în domeniul protecției mediului înconjurător, în spiritul documentelor O.N.U., al Actului Final de la Helsinki și al dorinței de pace și prietenie între popoare.

ROMÂNIA, în cadrul politicii de dirijare a procesului de dezvoltare economică și socială în ritm rapid, studiază și ia în considerare cu deosebită atenție cerințele obiective ale protecției mediului înconjurător, folosind și punînd în acțiune resoartele științifice, economice, juridice și instituționale corespunzătoare. Măsurile ample care se întreprind și rezultatele ce se obțin în acest domeniu arată însemnatele posibilități pe care le are geniul uman de a crea în mod conștient toate condițiile pentru a putea duce o viață decentă printr-o integrare organică și coordonată a cerințelor creșterii economice cu cele ale protecției mediului înconjurător în interesul generațiilor actuale și viitoare.

dr. Aurel IANCU
Institutul de cercetări economice

Șantier editorial

Strategia competitivității

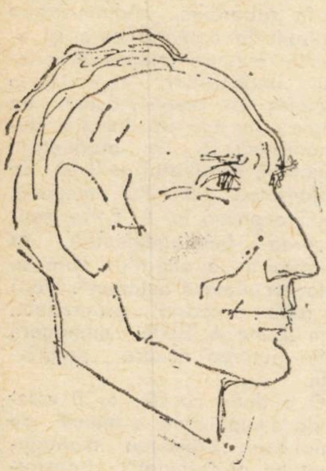

A. ZAMFIR

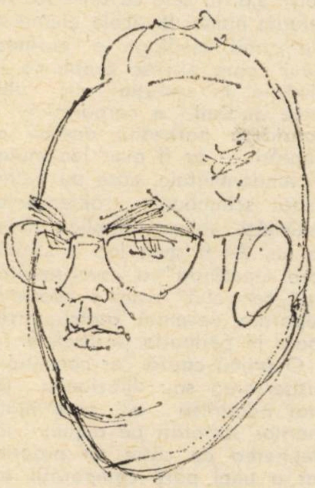

C. RAPCEA

desene de Cik Damadian

● **Lucrarea dv. în curs de apariție la Editura politică tratează problema competitivității în contextul comerțului internațional. Dar competitivitatea este primordial o funcție a producției...**

— Desigur, strategia sporirii competitivității, pe plan extern, implică un aport decisiv, din partea întreprinderilor producătoare de bunuri și servicii și realizarea unor condiții legate de obiectivul central, al adecvării calitative a produselor potrivit parametrilor tehnici, funcționali și economici ai produselor. Unitățile de producție au un rol hotărîtor în încorporarea inteligenței creatoare, a inventivității, tehnicii și științei românești, în noi produse și tehnologii, în modernizarea produselor și sporirea atractivității lor comerciale (tranzistorizarea televizoarelor, designuri noi pentru utilajele și mărfurile exportate), în lansarea unor noi sortimente potrivit tendințelor ascendente ale unor produse pe anumite piețe (mobilă mată sau folclorică, polietilene de joasă presiune etc.). Participînd la numeroase tîrguri și expoziții peste hotare, am putut constata direct ce importanță are calitatea și forma de prezentare a unor sortimente. Adesea satisfacerea unor sugestii ale vizitatorilor au avut drept urmare o sporire substanțială a exportului.

● **În ce direcție v-ați orientat contribuția dv. ?**

— Am analizat rolul important în strategiile competitivității, al ministerului și întreprinderilor de comerț exterior care elaborează și realizează strategiile și tacticile de pătrundere pe diferite piețe, aleg piețele cele mai interesante ca potențial de absorbție sau capacitate de aprovizionare, organizează sistemul de distribuție cel mai direct și mai eficient al produselor noastre de export, desfășoară strategii de prețuri cît mai avantajoase, în funcție de concurență, de tendințele conjuncturale ale pieței și de necesitățile valutare etc. Am încercat să valorificăm experiența proprie în domeniul relațiilor economice externe, care ne-a convins ce importanță are în strategia competitivității alegerea momentului potrivit, schimbarea unor piețe sau extinderea lor, adoptarea unor forme noi de cooperare și comercializare.

A. S.

Rolul matematicii în analiza calitativă

N. P. FEDORENKO
Optimal Functioning
System for
a Socialist Economy

N. P. FEDORENCO

UNII economiști consideră că matematica poate și trebuie să fie aplicată numai ca un instrument în calcule concrete și că sarcina ei constă în a transpune în limbajul formulelor și grafurilor propoziții și concluzii elaborate, obținute printr-o analiză calitativă. În realitate, analiza calitativă nu poate să fundamenteze toate concluziile metodologice, deoarece nici un proces economic nu poate să fie analizat în mod adecvat dacă nu se iau în considerare toate caracteristicile sale —calitative și cantitative — ca un întreg. De aceea, rolul matematicii nu poate fi redus la o adaptare pasivă a ceea ce se prezintă gata făcut de către analiza „pur economică". (Progress Publishers, Moscova, p. 23).

Keynes contra Keynes

Jacques ATTALI

CONFUZIA actuală are cauze teoretice fundamentale. Ne agățăm de mijolacele definite de Keynes, uitînd că el nu le-a recomandat decît pentru că, la timpul său, ele permiteau să se atingă ocuparea deplină a brațelor de muncă și să se restabilească rentabilitatea economiei. Astăzi trebuie să alegem între mijloacele lui Keynes (reanimarea cererii globale) și obiectivele sale (realizarea ocupării depline a forței de muncă). Primele nu mai împiedică, așa cum se întîmpla înainte, ca restabilirea rentabilității — prioritate absolută în economia capitalistă — să antreneze dezvoltarea unei considerabile subocupări a forței de muncă. Secundele cer, dimpotrivă, să se controleze în mod social investițiile pentru a le orienta spre sectoarele și tehnicile mai economisitoare de capital (de mijloace de producție — n.ns.) ; adică să se privilegieze de fapt serviciile oferite de oameni altor oameni, în detrimentul reinnoirii absurde de obiecte și a acumulării de privilegii pentru capital.

(L'Expansion nr. 88/1975)

Bumerangul multinaționalelor

FINANCIAL TIMES

TEZA modificării rolului corporațiilor multinaționale pe arena economică mondială, în contextul schimbării raporturilor de forță dintre țările capitaliste din Occident și țările în curs de dezvoltare, constituie o temă mult dezbătută în Occident.

După profesorul Robert Gilpin, pe măsură ce țările gazdă cer ca mutlinaționalele să exporte o mai mare parte din producția lor, să limiteze repatrierea profiturilor, să importe tehnologie superioară, să transfere unitățile de cercetare și dezvoltare din Statele Unite în țările gazdă și tind să utilizeze veniturile obținute din investițiile străine pentru dezvoltarea propriilor lor economii, multinaționalele vor trebui să sacrifice unele interese ale guvernelor lor. De exemplu, ele nu vor putea ameliora balanțele de plăți și nici asigura investițiile de care țările lor au nevoie. (26 febr. 1976)

Autoflagelare nu chiar nemotivată

Walter W. HELLER

ÎN ultimul timp s-a evidențiat latura negativă a disciplinei noastre economice. În mare măsură aceasta a căpătat forma incipientă a unui **mea culpa** sau mai degrabă a unui **nostra culpa.** Noi am mărturisit de pildă, fără zăbavă, că șocurile inflaționiste din 1973-1974 au luat prin surprindere nu economia, ci pe economist. Pe acest front și pe altele, corul autocriticismului a evoluat într-un crescendo. Aproape ca și cînd am găsi motiv de mîndrie în umilința noastră. Observînd aceasta Nietzsche ar fi putut să spună despre economiști că „cel care se disprețuiește se stimează totuși ca unul ce se auto-disprețuiește". Nu vreau să spun prin aceasta că tot criticismul economiștilor constă din autoflagelări. Departe de aceasta. Adesea printre țintele favorite ale colegilor noștri sînt neajunsurile ideilor fundamentale ale economics-ului, utilizarea greșită a tehnicilor moderne, erorile înțelepciunii convenționale — în fiecare caz ținta nu este stigmatizarea celui ce critică, ci a colegilor săi întru economics, nu **mea culpa** ci **eorum culpa...** Dar cînd lucrurile merg prost, atît economia, cît și economistul simt lovitura de bici...

(American Economic Review, sept. 1975).

SCOLI — CURENTE — ECONOMIŞTI

Ideologia burgheză în faţa unor maladii de sistem (VI)

INCONSISTENŢA teoretică şi operaţională a concepţiilor analizate în articolele anterioare *) — a „identităţii sau „armonizării" intereselor capitalului şi ale societăţii, a „responsabilităţii sociale" sau a „iluminismului" marilor corporaţii — are drept substrat faptul că ele fac abstracţie, atît în construirea explicativă cît şi în cea normativă de **incompatibilitatea** dintre natura capitalistă a corporaţiilor, respectiv dintre comportamentul lor ghidat de interesele capitalului, şi necesitatea tot mai acută şi mai conştientizată a unui comportament dirijat de interesele societăţii. Ideologia marelui capital avea nevoie de o construcţie teoretică care să depăşească acest „punct nevralgic", care abordînd direct, explicit, această problemă cardinală, să ofere o soluţie care să-i asigure o mai mare forţă de persuasiune, o capacitate crescută de a ţine piept, într-un mod mai eficient, asaltului critic al ideologiilor antimonopoliste şi anticapitaliste.

Şi, întrucît în ceea ce priveşte raportul de subordonare dintre cei doi termeni ai problemei — intresele corporaţiei şi interesele societăţii — răspunsul nu putea fi decît unul, ceea ce urmează să fie redefinit — pentru a se putea susţine cu anumite şanse de credibilitate unitatea sau posibilitatea armonizării acestor interse — era **natura** corporaţiilor. „Centrul problemei — scrie Daniel Bell — îl constituie chestiunea naturii corporaţiilor. Este corporaţia, în primul rînd, un instrument al „proprietarilor" — legal, al acţionarilor — sau o întreprindere autonomă care, în ciuda istoriei sale particulare, a devenit — **sau ar putea deveni** (s. ns. — V. P.) un instrument în serviciul societăţii"...

Punctul de vedere predominant în literatura economică burgheză americană este că, într-adevăr, corporaţia şi-ar fi **schimbat natura.** Elaborarea teoretică a acestui răspuns s-a realizat treptat din elemente care s-au cumulat de-a lungul a circa patru decenii, pentru a se contura mai complet în special în ultimul deceniu, cînd s-a constituit efectiv în ceea ce s-a numit „ideologia managerilor" sau „noua ideologie a businessului". Principalele postulate ale acestei noi formule a ideologiei marelui capital sînt reluări şi adaptări ale unor teze care au stat la baza unor asemenea construcţii teoretice ca teoria „revoluţiei manageriale" (J. Burnham) [1], teoriile „proprietăţii corporatiste" (A. Berle şi G. Means) [2], teoriile moderne ale firmei (K. Boulding şi W. Boumol)[3], „corporaţiei" (P. Drucker) [4] ş.a. În cele ce urmează ne referim numai la acele elemente ale „noii ideologii a businessului" care privesc problema în discuţie. În evoluţia din ultimele decenii a corporaţiei — consideră partizanii acestei orientări — ar fi avut loc mutaţii fundamentale, care au determinat schimbarea obiectivelor activităţii sale şi implicit natura sa. Ar fi avut loc o „separare crescîndă" a „proprietăţii" de „controlul" asupra acesteia, separare devenită atotcuprinzătoare în perioada postbelică.

O primă cauză ar constitui-o dispersarea sau difuziunea tot mai puternică a proprietăţii marilor societăţi pe acţiuni iar deţinerea de către un proprietar a unei părţi comparativ tot mai mici din capitalul social total ar fi „diluat", la început, apoi ar fi înlăturat controlul proprietarilor asupra deciziilor administratorilor (managerilor) şi ar fi **transferat puterea de decizie** către grupul de administratori care pot fi sau nu proprietari de acţiuni ale corporaţiilor. Proprietarii marilor corporaţii (cu excepţia acelor acţionari care sînt şi funcţionari ai corporaţiei) — se susţine — nu pot lua decizii; în ce priveşte pe micii deţinători de acţiuni, aceştia depind evident în această privinţă de managerii profesionişti. „Acţionarii — afirmă I. Blumberg — se simt mai curînd investitori pasivi decît coproprietari". Teoretic, se admite că acţionarii îşi aleg administratorii, adică directorii, conducătorii corporaţiei. Practic, lucrurile nu ar sta tot aşa. Directorii ar fi mai întîi selecţionaţi de managementul corporaţiei şi abia apoi supuşi alegerii acţionarilor. La rîndul lor, directorii îşi numesc funcţionarii în subordine. Administraţia (grupul de oameni) care îşi exercită puterea asupra proprietăţii acţionarilor, controlînd-o complet, „se alege", astfel, ea singură în această funcţie, autonomizîndu-se de proprietarii acţionari. Rezultatul ar fi că, în majoritatea marilor companii, după expresia lui A. Berle, conducerea (managementul), ar constitui-o „o oligarhie care se autoperpetuează automat". Fără să aibă această proprietate, cum spune A. Berle, managerii deţin puterea asupra proprietăţii.

O a doua cauză ar fi crescînda complexitate a muncii de conducere, „creşterea managementului profesional", transformarea lui tot mai mult într-o activitate de înaltă specializare, concepută şi desfăşurată după norme ştiinţifice, ceea ce ar fi făcut ca, din motive de competenţă, acţionarii să dea „mînă liberă" managerilor.

Ca urmare a acestor două mari procese, în corporaţii proprietatea ar fi devenit astăzi, cum se exprimă D. Bell, „o simplă ficţiune legală" [5].

Rezultatul cel mai important al acestui proces al „revoluţiei managerilor" ar consta în aceea că el a dat administratorilor posibilitatea să stabilească pentru corporaţiile ce le administrează alte obiective decît cele impuse de proprietarii capitalului (atunci cînd le-au controlat). Aceste noi obiective ale întreprinderii capitaliste ar fi acum legate de interesele manageri-

---

fişe

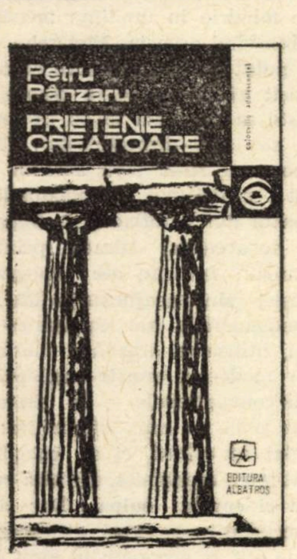

• Cartea lui Petru Pânzaru, Prietenie creatoare *(Editura Albatros, 1976, 174 p.), are drept obiect activitatea desfăşurată în comun, în spiritul unei prietenii emoţionante, de întemeietorii socialismului ştiinţific — Marx şi Engels. Motivîndu-şi lucrarea în raport cu alte cărţi care înfăţişează detaliat, în mod ştiinţific sau într-o formă romanţată, viaţa lui Marx şi a lui Engels, amiciţia lor legendară — autorul precizează că paginile cărţii sale „se înscriu pe linia altei intenţii, aceea a unei «biografii» intelectuale a doi mari creatori de idei filozofice şi politice, întemeietori ai statului major al clasei muncitoare — partidul comunist. O »biografie« care reţine nu cronologic, ci tematic ceea ce este viu, peren, valoare din opera monumentală a lui Marx şi Engels, citită şi recitită cu ochi contemporan". Petru Pânzaru a scris-o cu intenţia unui „îndemn la studiu şi la reflecţie", la „acţiune transformatoare".*

Dintre problemele asupra cărora se opreşte autorul sub prisma contemporaneităţii, depănind această „biografie" intelectuală a celor doi mari gînditori şi revoluţionari, menţionăm : teza inseparabilităţii fundamentale a concepţiilor lui Marx şi Engels ; problema unităţii naturalului şi socialului cu aplicabilitate la actuala revoluţie tehnico-ştiinţifică, la explozia demografică, tulburarea echilibrelor ecologice, mărirea decalajelor între ţările dezvoltate şi cele subdezvoltate şi în curs de dezvoltare, ca rezultat al modului de producţie capitalist ; necesitatea unei opţiuni laice integrale ; caracterul creativ al fidelităţii faţă de marxism-leninism ; viziunea dialectică a raportului dintre naţional şi internaţional.

Esenţa şi structura relaţiilor de conducere

• Aspectul exterior voliţional al activităţii subiectului conducerii îi determină pe unii autori să examineze conducerea producţiei şi, prin urmare, relaţiile de conducere a producţiei ca pe nişte fenomene pur ideale remarcă V. Volovici în articolul Upravlenceskie otnoşenia : priroda i struktura *(Relaţiile de conducere : esenţă şi structură),* apărut în *EKONOMICESKIE NAUKI nr. 2/1976. Prin aceasta se uită, arată în continuare V.V., că, în general, toate procesele şi legile economice se realizează prin activitatea oamenilor îndreptată spre un ţel precis ; cu toate acestea ele sînt unanim recunoscute ca nişte categorii economice obiectiv condiţionate. Realizîndu-se prin intermediul intereselor materiale ale individului, ale grupei sau clasei sociale, relaţiile de producţie nu-şi pierd caracterul obiectiv, deoarece ele sînt condiţionate de nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie. În viaţa reală, conducerea este o formă şi un mijloc de realizare conştientă a legităţilor obiective ale producţiei ; dar activitatea organizatorică a oamenilor nu a avut nicăieri şi nicicînd un caracter abstract : la baza ei au stat in-*

lor. Ideea „noilor țeluri" ale activității corporațiilor a devenit obiect central al preocupărilor ideologilor burghezi, argumentul principal în susținerea tezei schimbării naturii corporațiilor și elementul fundamental al „noii ideologii a businessului". Ea intră ca o componentă de bază în variate construcții teoretice ale capitalismului contemporan „transformat". În slujba demonstrării acestor „noi țeluri", altele decît maximizarea profiturilor, s-a folosit o variată gamă de metode — de la cercetarea cu caracter instituțional pînă la cea matematică. Ca urmare a tot mai puternicei autonomizări a managementului și a faptului că interesele lui nu ar fi legate direct de gradul de valorificare a capitalului — maximizarea profiturilor —, s-ar fi întărit tendința managerilor de a se considera responsabili mai mult față de „firmă" decît față de „proprietari". Interesul managerilor fiind de „a-și maximiza veniturile pe toată durata vieții" (to maximize their own lifetime incomes), s-a formulat ca nou obiectiv al activității întreprinderii cooperatiste **creșterea dimensională**[6], care asigură salarii mai mari. S-a mai spus că pentru marile firme „creșterea este un scop în sine și pentru sine, mai important decît urmărirea profitului". Prima datorie a managementului, spunea P. Drucker, este să asigure supraviețuirea firmei. Noul obiectiv îl constituie „maximizarea securității și supraviețuirii firmei".

În spiritul concepției „autointeresului luminat" se afirmă că securitatea firmei și interesele acționarilor depind de „prosperitatea, bunăstarea și încrederea" societății, care înseamnă clienții ei, guvernul, publicul larg. Încă în 1964 D. Rockefeller afirma că „azi managerii servesc, în calitate de curatori, nu numai pe proprietari, dar și pe muncitori și realmente întreaga societate... Ei au responsabilitatea să mențină un echilibru echitabil între cererile acționarilor, angajaților, clienților și publicului larg"[7]. Manifestul ideologic al marelui capital elaborat în 1971 relua această idee ca fiind fundamentală pentru definirea actualei poziții a businessului în societate, poziție ce-i condiționează și obiectivele[8]. În funcție de această nouă poziție, corporația acționează în concordanță cu ceea ce s-ar numi interesele societății. S-ar fi născut astfel „un business profitabil pentru societate". Fundamentarea matematică a „noilor țeluri" ale marii corporații a fost dată de K. E. Boulding. El critică teoria firmei elaborată de J. Robinson și, totodată, de E. Chamberlain, al cărei punct slab ar consta în aceea că firma a fost abordată numai din punctul de vedere al contrapunerii veniturilor cu cheltuielile. În realitate, ea reprezintă o organizație mult mai complexă și dinamică, cu o multitudine de unități, cu diferite caracteristici și parametri. În aceste condiții, care conțin un grad înalt de incertitudine, întreprinzătorul preferă să obțină un venit destul de mare pe termen lung în locul unuia maxim, dar imediat. Posibilitatea ca marea corporație să aibă alte scopuri a fost demonstrată matematic și de W. Boumol. Firma urmărește **mai mulți parametri.** Rezolvarea concretă poate depinde de scopurile tactice concrete ale firmei. Dar principalul scop strategic îl constituie cucerirea **unei părți cît mai mari a pieței** (maximizarea sumei vînzărilor), care se realizează în condițiile anumitor restricții, una din care este și nivelul suficient de scăzut al profitului. W. Boumol conchide: „profitul maxim încetează să joace vreun rol în analiza economică" (vezi W. Boumol, Business Behavior, Value and Growth. New York, 1959, p. 46, 49). K. Boulding aduce și un alt argument: firma nu dispune de informații privind indicatorii marginali ai producției (cheltuieli, vînzări, profituri), ci numai de date **medii.** Întrucît nu-i sînt cunoscute condițiile în care profitul s-ar maximiza, nu există motiv să se presupună că în general firma îl maximizează. „Nesatisfăcător" ar fi fost apreciat și conceptul de „maximizare pe termen lung" a profitului. S-a încercat punerea în circulație a unor alte concepte — destinate, de asemenea, să diminueze importanța profitului pentru activitatea întreprinderii capitaliste, să-i conteste rolul de mobil al acesteia. Astfel, s-a spus că ceea ce urmărește corporația ar fi „profitul minim"; s-a folosit și conceptul de „profit necesar" (required profit), de „profit de bază" (basically profit) și de „profit optim". În orice caz, pentru toți partizanii concepției **schimbării naturii corporației,** profitul „nu mai este singurul obiectiv al marii companii".

Ideea „noilor țeluri", a „obiectivelor alternative" — construită pe teza falsă a separării proprietății de controlul asupra acesteia – urmărește evident imposibila „disculpare" a corporațiilor de „păcatul originar" al propriei lor naturi capitaliste, în virtutea căreia activitatea lor nu poate să nu fie subordonată profitului. Am enumerat în această parte unele argumente pe care și le aduc în sprijinul tezei lor diferiți ideologi burghezi. Asupra mistificărilor pe care se bazează aceste încercări vom reveni mai pe larg în numărul viitor.

Vasile PILAT

---

[1] J. Burnham, The Managerial Revolution, New York, 1941

[2] A. Berle and G. Means, The Modern Corporation and Private Property, New York, Macmillan, 1932 ; A. Berle, Power Without Property New York Harcourt, 1959 ; A. Berle, The 20 th Century Revolution, New York Harcourt, 1954 ; G. Means, The Corporate Revolution in America. New York, 1962

[3] K. E. Boulding, Collected Papers, Colorado, 1971 ; W. J. Boumol, Business Behavior. Value and Growth. New York, 1959

[4] P. Drucker, Concept of the Corporation, New York, 1972

[5] D. Bell, The Coming of Post — Industrial Society, p. 294.

[6] Acesta este punctul de vedere pe care și l-a însușit și dezvoltat J.K. Galbraith în The New Industrial State, Boston 1967.

[7] D. Rockefeller. Creative Management in Banking. New York, McGraw-Hill, 1964, p. 22. Citez după G.A. Steiner, op. cit. p. 114.

[8] CED Social Responsability of Business Corporations, New York, 1971, p. 22.

---

totdeauna posibilitățile istorice reale, care nu depind de dorința și voința oamenilor. Deosebit de importantă este această remarcă în ceea ce privește conducerea producției, deoarece însăși funcția conducerii acționează ca o bază de reglementare în sistemul producției materiale. Tocmai această situație exclude „arbitrariul" volițional din activitatea aparatului de conducere și, prin urmare, creează baza obiectivă a relațiilor de conducere a producției. Autorul consideră că, în sistemul producției materiale, funcțiile de conducere și relațiile de conducere acționează ca fenomene economice, materiale și, prin urmare, ca niște categorii ale bazei.

Un plasture pe un picior de lemn

● *În vederea anihilării efectelor nedorite pentru capital ale „participării salariaților la gestiunea, proprietatea sau rezultatele întreprinderii", I. Sunier, director general al societății Sibra Holding-Fribourg, propune, în articolul publicat în revista elvețiană CHEFS, nr. 1/1976, sub titlul* Comment se préparer à digérer la participation ? *(Cum putem să ne pregătim pentru a digera participarea),* circumscrierea participării la domeniul informării. *„Orice participare se sprijină în mod esențial pe comunicații, pe un efort continuu și conștient al direcției pentru a crea sisteme de consultare asupra problemelor muncii. Ea presupune în egală măsură delegarea largă a elaborării deciziilor – nu și a adoptării acesteia (n.ns.) – la nivelul salariatului pentru problema afectînd utilizarea sa". Se recomandă să se definească în comun – de către administrație și salariați – obiectivele de obținut ; primul obiectiv preconizat este, bineînțeles, că părțile „trebuie să admită principiul menținerii liberei întreprinderi" ; al doilea obiectiv se înscrie pe aceeași notă : „a defini o veritabilă noțiune de comunitate de destin între capital și muncă". Desigur, în aceste limite, „participarea" nu poate aduce mai mult decît un plasture aplicat pe un picior de lemn.*

SOCIETĂȚILE MIXTE CONSTITUITE ÎN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

● *În Editura Academiei Republicii Socialiste România a apărut lucrarea* Societățile mixte constituite în Republica Socialistă România. Fundamentare – Caractere – Constituire *(București, 1976, 232 p.), de dr. doc. Yolanda Eminescu, dr. Octavian Căpățînă, dr. Ion Rucăreanu, Roxana Munteanu și Victor Tănăsescu (coordonatori dr. doc. Yolanda Eminescu și dr. Octavian Căpățînă). Abordînd tematica extrem de complexă a constituirii de către organizațiile economice române a unor societăți mixte cu participare străină în România, care se înscrie în cadrul principiilor generale ale politicii externe de cooperare economică și tehnico-științifică a țării noastre cu toate statele lumii,* lucrarea examinează *atît teoretic cît și practic problemele juridice generate de înființarea și activitatea unor astfel de societăți, propunînd, totodată, soluții pentru unele aspecte considerate insuficient rezolvate sau pentru altele încă nerezolvate de legislația actuală în materie.*

O nouă etapă a crizei monetare occidentale

BOALA INCURABILĂ A „ŞARPELUI“ VEST-EUROPEAN

CELE MAI RECENTE MANIFESTĂRI acute ale crizei monetare occidentale au avut de această dată ca sediu, după cum este știut, Piața comună vesteuropeană, mai precis cele șase țări membre ale ei care au aderat la dispozitivul așa-numitului „șarpe“ valutar: Republica Federală Germania, Franța, Belgia, Olanda, Luxemburg și Danemarca. Ele continuă seria manifestărilor de profund dezechilibru care s-au produs în cursul ultimilor ani și care caracterizează din punct de vedere monetar actualul stadiu al crizei sistemului capitalist.

Evenimentele s-au succedat după un scenariu bine cunoscut din trecut. În săptămîna din urmă, piețele valutare ale Europei occidentale s-au aflat sub presiunea unor operații speculative de o neașteptată virulență. Prima țintă a constituit-o francul francez: deținătorii unor mari capitaluri în franci, neîncrezători în viitorul acestei monede și convinși că vor obține un cîștig ușor de pe urma diferențelor de curs, au cerut băncilor să le convertească francii în alte valute considerate ca avînd perspective mai sigure, îndeosebi în mărci vestgermane și în dolari S.U.A. Oferta intempestivă de franci francezi a rupt echilibrul relativ al pieței: cursul francului a început să alunece în jos, iar cursul dolarului și al mărcii vestgermane a început să se urce.

Dificultatea de a rămîne „în pielea șarpelui“

CELE ȘASE ȚĂRI unite în șarpe erau înțelese — dealtfel, aceasta era și rațiunea asocierii lor — să nu permită cursurilor valutare ale monedelor respective să fluctueze între ele decît în limite destul de strînse: 2,25% peste și sub paritate (așa-zisa fluctuare concertată). Față de celelalte monede din Piața comună, neparticipante la șarpe, cum ar fi lira sterlină sau lira italiană, precum și față de monedele țărilor care nu fac parte din acest organism, îndeosebi față de dolarul S.U.A., cursurile puteau flota liber, fără nici o limită.

Pentru menținerea cursurilor valutare reciproce în limitele convenite, adică, exprimat plastic, în pielea șarpelui, au fost prevăzute aranjamente, în sensul ca băncile centrale să intervină pe piață atunci cînd tendința cursurilor ar fi fost de depășire a acestor limite. Dacă o valută din șarpe era oferită în mari cantități, pentru a fi speculată „în jos“, iar cursul ei tindea să scadă sub limită, banca centrală trebuia să cumpere această valută, restabilind astfel echilibrul între cerere și ofertă și readucînd cursul valutei respective în șarpe. Dacă o altă valută era prea mult solicitată și cursul ei tindea să depășească limita, aceeași bancă trebuia să o vîndă pînă în momentul cînd se producea reechilibrarea cererii și ofertei, deci normalizarea cursului valutar.

La începutul declanșării febrei speculative recente (vezi Revista economică nr. 11/1976) Banca Franței s-a conformat regulii convenite și a cumpărat francii oferiți, dînd în schimb valutele solicitate și îndeosebi mărci vestgermane, pentru a readuce la stabilitate cursul de pe piață al francului. Presiunea speculativă a fost însă atît de puternică, încît, cu toată sacrificarea unei mari părți din rezervele valutare ale Franței, cursul francului francez n-a mai putut fi redresat.

În fața perspectivei de a se cheltui fără rezultat și restul rezervelor, guvernul francez n-a avut altă alegere decît fie să devalorizeze francul, fie să-l retragă din șarpe și să-l lase să floteze liber, ceea ce echivala cu o depreciere a monedei franceze peste limitele admise de șarpele valutar. Guvernul francez a ales cea de-a doua soluție.

Hotărîrea Franței a provocat în Occident o atmosferă de neliniște și îngrijorare, cu atît mai mult cu cît valul speculațiilor s-a orientat imediat spre alte monede din șarpe, considerate mai slabe, deci mai vulnerabile. Au trebuit să fie făcute alte sacrificii pentru a se evita retragerea francului belgian sau a coroanei daneze, deci o dezagregare totală a șarpelui.

Teama de noi răbufniri ale speculei valutare persistă în Occident, determinînd Comisia Pieței comune — organul executiv al acestui organism — să discute săptămîna trecută la Bruxelles necesitatea unor măsuri care, aducînd modificări de fond sistemului de relații valutare între țările membre ale organismului, să restabilească încrederea și coeziunea monetară în cadrul C.E.E. Se prevede ca pe ordinea de zi a întrunirii la nivel înalt a „celor 9“ care va avea loc la 1 și 2 aprilie la Luxemburg să figureze și problema căilor și mijloacelor de evitare a destrămării sistemului monetar al Pieței comune.

Șase monede în căutarea stabilității

Documentele din Piața comună reflectă o situație cu implicații economice și politice mult mai vaste și mai complexe decît domeniul speculațiilor valutare și decît însăși zona Pieței comune.

Așa-zisul șarpe valutar vest-european este o parte din planul elaborat încă în decembrie 1969 de Consiliul ministerial al Pieței comune privind integrarea economică și monetară a țărilor membre ale acestui organism pînă în anul 1980. Limitarea fluctuației cursurilor valutare, mai mult chiar, eliminarea acestei fluctuații, era considerată ca fiind o condiție prealabilă obligatorie pentru realizarea uniunii monetare, deoarece aceasta presupune ca oricînd și oriunde pe cuprinsul Pieței comune, moneda unei țări membre să poată fi preschimbată pe moneda unei alte țări membre în mod liber și la un curs fix sau aproape fix.

Ideea stabilității, dacă nu chiar a fixității raporturilor valorice dintre monede — în speță, în momentul acela, dintre monedele membrilor fondatori ai C.E.E. — s-a cristalizat și s-a propagat pe terenul foarte propice al carențelor sistemului monetar internațional, al crizei monetare occidentale care a dus în 1971 la lichidarea de fapt a acestui sistem. În 1944, la Bretton Woods, creatorii sistemului puneau la baza lui aceeași idee a fixității raporturilor valorice monetare. Atît numai că pe parcurs, această idee s-a dovedit a fi tot mai puțin realizabilă pe plan internațional, iar evenimentele din 1971 care au culminat cu renunțarea la convertibilitatea dolarului și cu proclamarea libertății statelor membre ale sistemului de a duce politica monetară care le convine, chiar dacă aceasta afectează interesele altor state, au echivalat cu prăbușirea ideii de stabilitate și victoria instabilității, prin adoptarea flotării generalizate a cursurilor valutare.

Planul de creare a uniunii monetare vest-europene și șarpele valutar conceput ca un prim pas în această direcție au reprezentat deci o replică la adresa dezordinii monetare apărute în urma politicii Statelor Unite în acest domeniu și a abandonării consecutive a principiilor de la Bretton Woods. Proiectul de integrare monetară a țărilor din Piața comună, viza dealtfel formarea unui al doilea centru monetar internațional, alături de cel vechi de la Washington, și anume a unui centru care să-l poată concura pe cel vechi tocmai prin arborarea drapelului stabilității, al disciplinei monetare, al încrederii, suport incontestabil al unei dezvoltări normale, echilibrate, echitabile, a relațiilor economice internaționale.

Flotare = instabilitate

DIN 1971 și pînă în prezent, reprezentanții Pieței comune și îndeosebi cei francezi au apărut în diferitele foruri monetare internaționale ca apărători fervenți ai stabilității împotriva celor care susțineau ideea opusă a instabilității. În paginile acestei reviste a fost consemnat ultimul duel oratoric dintre ministrul de finanțe al S.U.A., Simon, și ministrul economiei și finanțelor al Franței, Fourcade, la sesiunea anuală din 1975 a Fondului Monetar Internațional, în problema stabilității monetare 1). Reprezentantul Franței a declarat că Franța este partizană fermă a unui sistem monetar internațional just și stabil, că o ordine monetară mai justă și mai stabilă înseamnă „întoarcerea la parități stabile dar ajustabile“, deci combaterea flotării generalizate. „Cum să investești — se întreba Fourcade — atunci cînd costul investiției poate fi profund afectat de fluctuațiile monetare? Cum să dezvolți exportul, atunci cînd competitivitatea produselor depinde mai mult de fluctuațiile monetare decît de productivitatea întreprinderilor ? Cum să elaborezi planuri de dezvoltare, atunci cînd mijloacele disponibile depind mai mult de fluctuații decît de continuitatea eforturilor naționale sau regionale ?". Concluzia reprezentantului Franței era pe atunci că flotarea nelimitată a monedelor este un obstacol pentru redresarea economică și pentru dezvoltarea schimburilor internaționale. Această flotare îi apărea ca reprezentînd „cea mai gravă dare înapoi pe care organizarea monetară a cunoscut-o de 30 de ani încoace".

Cu același prilej, reprezentantul S.U A., situat exact la polul opus, considera că în actualele condiții din Occident, stabilitatea este o himeră : „Cei ce sînt pentru stabilitatea valorilor paritare să-și aducă aminte de haosul și dezordinea din ultimii ani ai sistemului de la Bretton Woods. Să-și amintească de acele zile cu piețele închise, cu comerțul sfîrtecat. Să-și amintească de faptul că singurii cîștigători cerți erau speculanții...". Concluzia reprezentantului S.U.A. era că „țările trebuie să fie libere să aleagă propriul lor sistem de cursuri", că „dreptul la flotare trebuie să fie clar și nestînjenit".

Retragerea Franței din șarpele valutar și marile dificultăți prin care trece acest sistem în perioada de față poate fi considerat ca o confirmare a tezei americane. Promovînd în teorie ideea de stabilitate, Franța s-a văzut totuși constrînsă în practică să treacă la instabilitate, la flotare.

Dealtfel, compromisul de la Rambouillet, confirmat la Kingston[2], potrivit căruia țările sînt libere să-și aleagă regimul valutar care le convine, inclusiv flotarea, a constituit un prolog al revizuirii tezei franceze cu privire la stabilitatea valutară. Se știe că, potrivit acestui compromis, în viitorul sistem monetar internațional țările sînt libere să-și aleagă regimul valutar care este considerat mai corespunzător, inclusiv flotarea, rămînînd ca într-un viitor neprevizibil, atunci cînd se va constata că există condiții pentru adoptarea unui sistem de parități și cursuri stabile, dar ajustabile, să se poată trece la un asemenea sistem.

Lupta între stabilitate și instabilitate s-a încheiat deci, în actuala etapă, cu o victorie netă a instabilității, atît pe plan teoretic, cît și pe cel al politicii economice.

„Şarpele" valutar şi principiul universalităţii

ACTUALELE VICISITUDINI ale integrării monetare vest-europene mai pot fi interpretate și din punctul de vedere al alternativei între universalitate și regionalism în materie de organizare a relațiilor monetare și financiare internaționale.

În prezent există un organism specializat al O.N.U., avînd deci, ca și O.N.U., o vocație universală : Fondul Monetar Internațional. Acesta întrunește 128 de membri, țări dezvoltate si în curs de dezvoltare, mari și mici, cu orînduiri sociale diferite. F.M.I. are ca obiectiv elaborarea, aplicarea și finanțarea unui sistem monetar internațional cu aplicabilitate cît mai larg posibilă, căruia să i se asigure condiții mai bune de funcționare decît cele de care a dispus sistemul creat în 1944 la Bretton Woods. Paralel există organizații monetare și financiare cu caracter zonal sau regional, între care și aceea care se intenționează să fie creată în cadrul Pieței comune. Ce este preferabil, universalismul sau regionalismul ?

Logica arată că toate statele trebuie să coopereze activ la soluționarea problemelor vieții internaționale, deoarece toate participă la diviziunea internațională a muncii, toate constituie părți ale aceluiași întreg care se numește economia mondială. Participarea deplină și efectivă a tuturor țărilor, pe bază de egalitate, la examinarea și rezolvarea marilor probleme economice și financiare mondiale este o tendință care se impune tot mai mult în ultima vreme.

Între aceste probleme se află și cele monetare. Toate țările fiind participante la circuitul economic mondial, toate sînt în același timp interesate în găsirea unor soluții unanim acceptabile pentru problemele mari ale relațiilor valutar-financiare internaționale. Dealtfel, nici nu se poate concepe un sistem monetar internațional stabil, eficient, echitabil, fără existența unei întelegeri generale care să ia în considerare interesele tuturor țărilor care participă la diviziunea internațională a muncii.

Tendința de rezolvare a problematicii relațiilor valutar-financiare pe alte planuri decît acela al universalității, așa cum se reflectă în proiectul de creare a uniunii monetare vest-europene, a dat din această cauză loc la critici. S-a arătat că o scindare a lumii în blocuri monetare, unele din ele agresive sau defensive, nu poate contribui la îmbunătățirea climatului general, nu sprijină eforturile generale îndreptate spre lărgirea colaborării și cooperării internaționale.

Din acest punct de vedere, criza șarpelui valutar al Pieței comune, tendința de dezagregare a unuia din sistemele regionale cele mai active, poate fi înscrisă pe linia afirmării principiului universalității în rezolvarea problemelor valutar-financiare ale lumii contemporane.

Eşecurile intergraţionismului

IEȘIREA FRANȚEI din înțelegerea referitoare la restrîngerea limitelor de fluctuație a cursurilor valutare, ca prim pas pe drumul integrării economice, monetare și nu mai puțin politice pe care Piața comună ar fi urmat s-o realizeze pînă în 1980, poate fi apreciată și prin prisma opțiunii între suveranitate și știrbirea ei.

La începutul actualului deceniu, așa-numitul „plan Werner" cu privire la crearea în etape a unei uniuni economice și monetare a Pieței comune scotea din sfera de decizie a autorităților naționale, în prima etapă, stabilirea cursurilor valutare, gestionarea rezervelor valutare naționale și intervenția pe piețele valutare, incluzîndu-le în sfera de competență a organelor uniunii. Ulterior, programele de acțiune întocmite de Comisia C.E.E. pentru dinamizarea eforturilor de realizare a uniunii economice și monetare au subliniat că problemele importante, între care și aceea a raporturilor valorice dintre monedele Pieței comune, nu pot fi soluționate decît prin înțelegeri între statele membre. De atunci, tendința care s-a manifestat a fost mai curînd dezintegrare decît de integrare, iar ultimul gest al Franței nu face altceva decît să confirme această tendință.

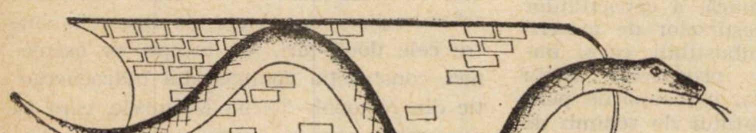

Principala dificultate pe care o întîmpină procesul de creare a uniunii economice și monetare a Pieței comune — dificultate apărută nu numai săptămîna trecută, ci de-a lungul tuturor anilor de aplicare a planurilor integraționiste — este că integrarea economică și monetară nu este concepută decît împreună cu integrarea politică, iar țările în cauză nu sînt pregătite să facă acest pas.

Separarea Franței de dispozitivul monetar al Pieței comune nu face decît să marcheze marile dificultăți pe care integraționismul le întîmpină în practică. Integraționismul presupune controlul organului supranațional asupra politicii de emisiune dintr-o țară membră, deoarece printr-o emisiune inflaționistă țara în cauză ar putea dobîndi bunuri, servicii, creanțe sau drepturi de proprietate în alte țări membre, fără contraprestație[3] ; presupune cedarea parțială sau totală a rezervelor valutare naționale în vederea creării unei rezerve centrale ; mai presupune împiedicarea unui stat membru de a folosi politica monetară pentru realizarea anumitor obiective social-economice interne. Or, este greu de crezut că un stat va renunța la propria lui libertate în materie de politică economică și financiară. La aceasta s-a referit probabil cunoscutul economist vest-german Otmar Emminger atunci cînd, mai demult, a evaluat cu scepticism perspectivele realizării unei uniuni monetare a Pieței comune : „Atîta vreme cît parlamentele naționale vor decide în deplină independență asupra obiectivelor naționale și a mijloacelor financiare necesare pentru realizarea lor, prin urmare asupra inflației, deflației sau echilibrului monetar intern, nu este posibilă crearea unei adevărate uniuni monetare în sensul unificării monedelor și întemeierii unui institut de emisiune federal"[4].

BOALA INCURABILĂ a „șarpelui" valutar vest-european, episod al crizei monetare occidentale, atrage din nou atenția opiniei publice mondiale asupra necesității unei noi ordini monetare și financiare ca factor fundamental pentru propășirea lumii contemporane, o ordine care, așa cum susține consecvent țara noastră, să aibă un caracter mondial și democratic, să sprijine monedele naționale, să genereze echilibrul în relațiile valutar-financiare internaționale, deci implicit stabilitatea valutară. Din toate experiențele de pînă acum rezultă că nici o ordine monetară nu este realizabilă dacă nu are un fundament economic. Tocmai de aceea, România promovează cristalizarea unui sistem monetar internațional, sănătos și echitabil, **ca parte integrantă a unei noi ordini economice și politice mondiale**, echilibrul monetar și echilibrul general-economic fiind interdependente.

dr. Costin KIRIȚESCU

---

[1] Vezi „Revista economică", nr. 38/1975, p. 25.

[2] Vezi „Revista economică", nr. 52/1975 și 3/1976.

[3] Vezi J. l'Huillier, Le système monétaire international, 1971, p. 312.

[4] O. Emminger, Les aspects monétaires du Marché commun, în : Bulletin d'information et de documentation de la Banque Nationale de Belgique, august 1958, p. 102.

R. P. Bulgaria

Valorificarea factorilor intensivi ai creșterii

ÎN CONDIȚIILE concrete ale Bulgariei, factorii intensivi au jucat un rol important în obținerea rezultatelor favorabile cu care s-a încheiat cincinalul 1971—1975 și cu care oamenii muncii din țara vecină și prietenă se prezintă la bilanțul prilejuit de cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Bulgar, care începe luni la Sofia.

Datele statistice relevă că sporirea cu 46% a venitului național în cincinalul trecut s-a datorat în proporție de 95% creșterii productivității muncii, care a avut, de asemenea, o contribuție hotărîtoare la sporirea cu aproape 55% a producției industriale. Industria a ajuns să contribuie cu 55% la crearea venitului național, în condițiile în care ramurile de bază (industria construcțiilor de mașini, a energiei electrice, metalurgică și chimică) furnizează jumătate din producția industrială globală a Bulgariei contemporane. Consumul de energie electrică pe locuitor a ajuns în 1975 la 3 300 kWh, în 1980 urmînd să revină 5 000 kWh. Anul trecut a intrat complet în funcțiune centrala nucleаro-electrică de la Kozlodui, pe Dunăre, prima de acest fel din Balcani, cu o capacitate de 880 MW, urmînd ca pînă în 1979 ea să-și dubleze capacitatea.

Dezvoltarea industrială se reflectă și în îmbunătățirea structurii exportului, în care produsele industriei constructoare de mașini, ale chimiei și ale metalurgiei reprezintă acum 55%, contribuind la schimbarea imaginii tradiționale din trecut a Bulgariei, cînd era cunoscută peste hotare, numai ca exportatoare de produse agricole.

Dezvoltarea agriculturii a avut și ea la bază în măsură sporită factori intensivi, accelerîndu-se procesul restructurării ei pe baze industriale. Astfel, spre exemplu la grîu randamentul mediu la hectar a ajuns în anii cincinalului trecut la 3 410 kg. față de 1 310 kg. în anul 1939.

Pe baza rezultatelor obținute în dezvoltarea economiei, veniturile reale pe un locuitor au sporit în cursul cincinalului trecut cu 32,4%, fondurile sociale de consum cunoscînd o majorare mai rapidă (47,8%).

PROIECTUL „Direcțiilor principale ale dezvoltării social-economice a Bulgariei în anii celui de al VII-lea cincinal" (1976—1980), care va fi dezbătut de Congres, prevede creșteri în continuare înalte și stabile ale economiei bulgare, concretizînd pe mai departe programul P.C.B. de făurire a societății socialiste dezvoltate. Congresul va trasa și direcțiile principale ale dezvoltării social-economice a Bulgariei pînă în 1990, care prevăd, între altele, că centralele nuclearo-electrice vor asigura atunci jumătate din producția de energie electrică a țării.

Față de perioada de cinci ani anterioară, proiectul de Directive prevede creșterea venitului național cu 48—52% în actualul cincinal. Producția industrială urmează să sporească cu 55—60% în acest interval, iar cea agricolă cu 20%.

În vederea obținerii acestor ritmuri înalte de dezvoltare economică, documentele P.C.B. prevăd, alături de sporirea ratei acumulării la aproape 28%, **creșterea eficienței producției sociale**, ca principală direcție strategică de acțiune, care se reflectă, între altele, în creșterea mai rapidă a productivității muncii în industrie, prevăzută în actualul cincinal (55%), față de cea din perioada de cinci ani precedentă (40%).

Șantierele navale din Varna — primul petrolier de 100 000 tone

CĂILE CONCRETE de asigurare a creșterii eficienței sînt numeroase. Între ele se menționează în primul rînd, perfecționarea structurii producției și apropierea structurii pe ramuri a economiei naționale de cea a țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial, prin dezvoltarea prioritară a unor ramuri și tipuri de produse de înaltă eficiență, purtătoare ale progresului tehnic. Această orientare se exprimă în planul pe anul 1976, care prevede o creștere de 9% a ansamblului producției industriale, în sporuri de 14,4% în construcția de mașini, de 13,4% în industria chimică etc. Perfecționarea structurii producției are la bază, de asemenea, îmbunătățirea nomenclaturii produselor în cadrul fiecărei ramuri, atît prin asimilarea de noi produse, cu un nivel tehnic ridicat, cît și prin limitarea producției paralele de produse de același fel și chiar prin renunțarea treptată la unele produse care ar rămîne neeficiente. În cadrul acestui proces, o serie de întreprinderi mici care fabrică produse de același fel se vor uni.

O cale esențială, strîns legată de prima, de asigurare a creșterii eficienței activității economice, este în etapa actuală reconstrucția și modernizarea bazei tehnico-materiale existente, considerată direcția principală a politicii de investiții a statului în noul cincinal. Această teză ține seama de faptul că, în condițiile date, creșterea cantitativă și perfecționarea calitativă accelerată a bazei tehnico-materiale nu se pot asigura numai pe calea unei dezvoltări extensive a acesteia. Ca urmare, începînd cu anul 1974, planul privind modernizarea și reconstrucția în ramurile producției materiale a devenit o componentă a planului unic de dezvoltare social-economică a țării, făcînd obiectul unor programe complexe. Peste jumătate din investițiile statului vor fi alocate acestui scop în actualul cincinal, 20% vor fi destinate lărgirii capacităților existente și numai 25% construirii de noi întreprinderi, urmărindu-se ca pe toate căile să se asigure aplicarea mai rapidă în practică a cuceririlor științei și tehnicii.

Paralel se urmărește îmbunătățirea folosirii resurselor de muncă, a capacităților de producție și a resurselor de materii prime, energie și combustibili, ca și îmbunătățirea calității produselor. Rețin atenția la acest capitol preocupările pentru ridicarea coeficientului de schimb de la 1,4 în 1975 la peste 2 în actualul cincinal și în general pentru creșterea gradului de folosire a timpului calendaristic de lucru al mașinilor și utilajelor, pentru folosirea complexă și integrală a materiilor prime prin creșterea gradului lor de prelucrare, pentru reducerea cheltuielilor materiale etc.

IN DIRECȚIA creșterii eficienței activității economice acționează, și nu în ultimul rînd, perfecționarea relațiilor de producție socialiste, materializată în îmbunătățirea conducerii, organizării și planificării economiei, în apropierea proprietății socialiste de stat și cooperatiste, în perfecționarea relațiilor de repartiție etc.

Rezultatele obținute în dezvoltarea economiei urmează să se reflecte în creșterea cu 20—25% în următorul cincinal a veniturilor reale pe locuitor și cu 35—40% a fondurilor sociale de consum, ca și în intensificarea construcției de locuințe (în actualul cincinal se va realiza un real progres în direcția acoperirii necesarului prin construirea a 400—420 mii de locuințe, față de 200 000 în cincinalul precedent).

Progresele rapide în dezvoltarea economiei bulgare și a celei românești în actualul cincinal permit aprofundarea conlucrării lor frățești pe multiple planuri, pe baze reciproc avantajoase. În actualul cincinal volumul schimburilor comerciale româno-bulgare se va dubla, sporind, cu alte cuvinte, mai rapid decît ansamblul schimburilor comerciale ale fiecăreia dintre cele două țări. Va începe, de asemenea, construcția complexului hidroenergetic din Nikopol—Turnu Măgurele, care va reprezenta o nouă punte a prieteniei dintre cele două țări și popoare.

Dinu DRAGOMIRESCU

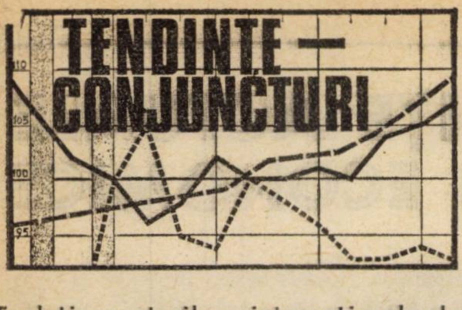

Evoluția prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna februarie 1976

TENDINȚA ușor ascendentă a prețurilor internaționale ale produselor de bază, care a apărut la începutul anului 1976, a continuat și în luna februarie a. c. sub influența extinderii înviorării activității industriale în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate, a instabilității valutelor occidentale și a unor incertitudini asupra producției agricole din unele zone ale lumii. Potrivit indicelui agregat INSCIN, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export- import al R.S. România au crescut în luna februarie în medie cu 1,1%, comparativ cu creșterea de 1,4% înregistrată în luna precedentă.

În cadrul produselor alimentare prețurile au crescut la cereale (+4%) sub influența, pe de o parte, a știrilor privind posibilitatea afectării recoltelor de grîu de iarnă în cazul unor mari producători din cauza lipsei de precipitații în lunile ianuarie și februarie iar, pe de altă parte, a situației deficitare a balanței mondia le a grîului din sezonul actual. Prețurile la celelalte produse alimentare au înregistrat o tendință de scădere, în special la carne și produse animaliere (—4,2%) precum și la semințe oleaginoase și grăsimi (—1,9%), zahăr și produse tropicale (—1,4%).

Prețurile la grupa de combustibili *au crescut în ansamblu cu 1,4%, reflectînd majorările de prețuri la produse petroliere (+1,9%) și la cărbuni-cocs, în timp ce prețurile la țiței au rămas staționare.*

Prețurile la materii prime industriale *au crescut în ansamblu cu 1,5%. Cele mai pronunțate majorări au fost înregistrate la cauciuc (+10,7%) și piei brute (+8,9%) sub influența intensificării achizițiilor efectuate de industriile prelucrătoare. La celelalte produse, majorările de prețuri au fost mai moderate și anume: metale (+2,5%), minereuri (+1,2%) fibre naturale (+0,9%). Prețurile la lemn și produse din lemn au continuat tendința de scădere (—1,5%).*

INDICELE SINTETIC INSCIN
AL PREȚURILOR INTERNAȚIONALE ALE PRODUSELOR
DE BAZĂ CUPRINSE IN NOMENCLATORUL
DE EXPORT-IMPORT AL R.S.ROMANIA IN ANII
1973-1975 ȘI IN LUNA FEBRUARIE 1976

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Ian.	Febr.
INDICE GENERAL	1973	170,3		
	1974	240,4	237,5	234,3
	1975	221,3 a)	238,6	230,8
	1976		217,3 a)	219,6 a)
1. Produse alimentare	1973	160,6		
	1974	230,8	202,1	214,8
	1975	202,8 a)	254,2	237,1
	1976		185,7 a)	184,1 a)
– cereale	1973	195,5		
	1974	261,5	286,0	301,7
	1975	216,7	239,0	224,6
	1976		202,7	210,9
– semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale	1973	150,2		
	1974	240,8	201,1	200,1
	1975	195,0	261,2	238,6
	1976		172,2	168,9
– animale, carne și produse animaliere	1973	135,7		
	1974	128,3	128,6	126,2
	1975	156,9 a)	144,4	145,8
	1976		163,2 a)	156,3 a)
– zahăr și produse tropicale	1973	179,3		
	1974	437,5	247,6	317,0
	1975	314,0	571,0	506,0
	1976		236,6	233,2
2. Combustibili	1973	209,2		
	1974	336,8	384,6	337,8
	1975	359,3 a)	355,1	351,3
	1976		365,2 a)	370,2 a)
– cărbuni și cocs	1973	149,1		
	1974	193,6	151,8	155,4
	1975	260,0 a)	270,8	274,8
	1976		245,4 a)	249,8 a)
– țiței	1973	146,0		
	1974	567,1	567,1	567,1
	1975	564,7	561,9	561,9
	1976		599,8	599,8
– produse petroliere	1973	285,8		
	1974	380,9	524,1	416,2
	1975	373,9	356,3	344,4
	1976		387,3	394,7
3. Materii prime industriale	1973	162,5		
	1974	216,1	207,8	211,6
	1975	188,2 a)	199,6	193,9
	1976		186,0 a)	188,8 a)
– minereuri	1973	119,4		
	1974	139,6	129,6	131,9
	1975	168,0 a)	160,0	173,4
	1976		163,0 a)	165,0 a)
– metale	1973	156,2		
	1974	231,5	209,5	218,4
	1975	185,1	203,1	195,5
	1976		177,8 a)	182,3 a)
– cauciuc	1973	191,6		
	1974	210,3	298,7	269,8
	1975	159,8	156,5	164,9
	1976		182,3	201,8
– lemn și produse din lemn	1973	177,4		
	1974	232,1	208,2	213,5
	1975	228,8 a)	253,4	239,5
	1976		218,2 a)	215,0 a)
– fibre animale și vegetale	1973	188,0		
	1974	192,0	252,0	237,4
	1975	162,4 a)	147,3	148,2
	1976		191,6 a)	193,3 a)
– piei	1973	176,9		
	1974	122,3	158,4	153,0
	1975	114,8	72,1	72,2
	1976		140,4	152,9

a) Date provizorii pentru cocs de furnal, huilă, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, țevi din oțel, sîrmă neagră, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie kraftliner, fibre celulozice, porci vii.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior INSCIN

Resurse petroliere

LA sfîrșitul acestui an, Mexicul va începe să-și satisfacă din producția proprie întregul necesar de produse petroliere rafinate. După cum apreciază surse oficiale mexicane, citate de agențiile internaționale de presă, rezervele certe de țiței ale țării (care se cifrează la 6 030 milioane de barili) vor putea acoperi consumul intern pe o perioadă de 15 ani.

În Kuweit, noile rezerve descoperite sînt suficiente pentru a menține extracția timp de 200 de ani, a declarat în parlament ministrul petrolului, Abdel Muttaleb Kazemi. Ministrul a avertizat în același timp că economia kuweitiană trebuie reconstruită în următorii 30 de ani, „pentru pregătirea erei postpetroliere".

Evoluții monetare

DEBUTÎND sub auspiciile ieșirii francului francez din sistemul vest-european de flotare concertată, săptămîna 15—19 martie 1976 a înregistrat o puternică amplificare a presiunilor speculative pe piețele monetare. Marca vest-germană *și* francul elvețian *au înregistrat o tendință continuă de consolidare, atingînd nivele de 2,5250 mărci și 2,5200 franci pentru un dolar.*

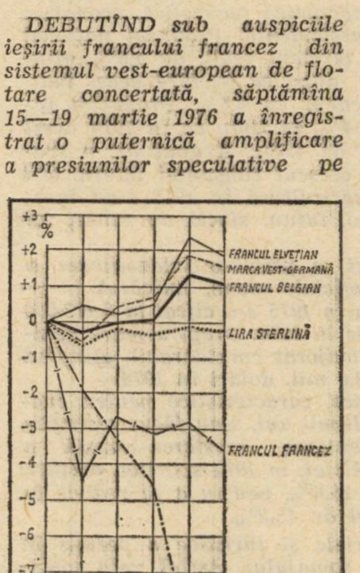

x) ÎN ZIUA DE 19.III.1976, DATORITĂ UNEI SĂRBĂTORI LEGALE, PIAȚA VALUTARĂ ITALIANĂ A FOST ÎNCHISĂ

Evoluția principalelor valute în săptămîna 15—19.III.1976 față de cursul valutelor respective în raport cu dolarul din 12.III.1976

După ieșirea francului francez din „șarpele valutar", în cadrul sistemului de flotare concertată vest-european s-au resimțit presiuni deosebite în special asupra coroanei daneze *și* francului belgian, *pentru a căror menținere în cadrul limitei de 2,25% (în special față de marcă) au fost necesare intervenții repetate ale băncilor centrale. Eforturile de menținere în limitele admise a acestor valute au fost reflectate și de hotărîrile băncilor naționale din Belgia și Danemarca de a majora taxa scontului de la 6 la 7% p.a. și respectiv de la 7,5 la 8,5% p.a. În acest context, o serie de observatori apreciază că numai o revalorizare a mărcii vest-germane (după unele surse de circa 2%) ar putea salva sistemul de flotare concertată, fapt care a determinat și întreținut cererea speculativă crescută față de marcă.*

Francul francez, *după ce a atins în prima parte a intervalului un punct reprezentînd o depreciere de circa 5% față de cursul din 12.3.1976, s-a stabilizat relativ la un nivel oscilînd în jurul a 4,70 franci pentru un dolar. Dobînzile la eurodepozitele în franci francezi, în special pentru perioadele scurte, au continuat să se mențină la un nivel ridicat de circa 25% p.a. la o lună. Pentru depozitele de la o zi la alta nivelul a scăzut puternic, ajungînd la circa 40% p.a.*

Lira sterlină *a avut o evoluție relativ constantă în jurul nivelului de 1,9225 dolari pentru o liră, influențată negativ pentru scurt timp de anunțarea demisiei premierului H. Wilson.*

Autoritățile italiene au anunțat un complex de măsuri economice menite să susțină moneda națională. Ele preconizează printre altele majorarea substanțială a prețurilor produselor petroliere și a taxelor. La aceasta s-a adăugat hotărîrea de majorare a taxei scontului de la 8 la 12%, fapt care n-a împiedicat totuși deteriorarea poziției valutei italiene pe piețele de schimb. Lira italiană *a înregistrat o puternică depreciere față de restul valutelor occidentale, atingînd un minim de 890 lire pentru un dolar, ceea ce reprezintă o devalorizare de fapt, de circa 29% față de cursul dinaintea închiderii pieței oficiale în Italia la 21.1.1976.*

P. DUMITRAȘCU
Gh. MUNTEAN

Grecia

TENDINȚE ACTUALE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICE

STRĂVECHI LEAGĂN al culturii mondiale, păstrătoare a unei civilizații milenare, Grecia cunoaște în ultimii ani importante prefaceri pe plan politic și economic, care conturează tendințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării economiei sale.

Eforturile de dezvoltare și diversificare a economiei elene în ultimele două decenii s-au concretizat în profunde modificări structurale ce au condus la realizarea unui ritm de creștere economică relativ înalt. Astfel, între 1958 și 1974, produsul național brut a crescut, în prețuri constante, de circa patru ori, intervenind totodată modificări importante în modul de formare a acestuia: ponderea industriei în P.N.B. a crescut de la 24% în 1958 la 34% în 1974, în timp ce partea agriculturii, în aceeași perioadă, s-a redus de la 28% la 16%.

În ultima parte a acestei perioade — anii de dictatură militară (1967—1974) — absența unei politici economice pe termen lung a condus la instaurarea unui climat de incertitudine în industrie și, în general, în economie, determinînd încetinirea ritmului de creștere economică.

În 1975, chiar în contextul în care țările occidentale au cunoscut cea mai profundă criză economică postbelică, economia elenă a înregistrat o evoluție ascendentă. Produsul național brut a înregistrat o creștere, în termeni reali, de 4,6%, atingînd 385,6 miliarde de drahme), după ce în 1974 acest indicator scăzuse față de anul precedent cu 3,6%. Producția industrială s-a majorat în 1975 cu 4%, în timp ce în 1974 acest indicator înregistrase o reducere de 4,5%. A avut loc o sporire a volumului investițiilor; a crescut consumul intern, atît cel public cît și cel privat. În agricultură în 1975 s-au înregistrat producții sporite la citrice, tutun, sfeclă de zahăr, iar șeptelul s-a majorat față de 1974.*

Anul 1975 s-a făcut remarcat și printr-o intensificare a turismului. Potrivit statisticilor oficiale elene, numărul turiștilor străini care au vizitat Grecia în 1975 s-a cifrat la 3 173 000 persoane față de 2 188 000 persoane în 1974. Drept urmare veniturile provenite din turism s-au majorat considerabil, atingînd 62,6 mil. dolari în 1975 față de 43,6 mil. dolari în 1974.

Presiunile inflaționiste puternice, caracteristice pentru evoluția economiilor occidentale în ultimii ani, s-au făcut resimțite și în Grecia, după cum evidențiază creșterea anuală a prețurilor bunurilor de consum. Astfel, în 1974 sporirea prețurilor bunurilor de consum a atins 26,6%, pentru a se reduce în 1975 pînă la nivelul unei creșteri de 15,2%.

Înviorarea activității industriale și turistice a permis în cursul anului 1975 o reducere a șomajului. Astfel, rata șomajului, după ce în trim. I 1975 a atins 4,3% din populația activă a Greciei, s-a redus treptat fiind apreciată la sfîrșitul anului 1975 la circa 2%.

ASUPRA evoluției schimburilor comerciale externe ale Greciei în 1975 și-au pus în mod pregnant amprenta cel puțin doi factori și anume: recesiunea economică din țările capitaliste dezvoltate și eforturile guvernului grec de a echilibra balanța comercială. Astfel, evoluția comerțului exterior în 1975 s-a caracterizat prin reducerea importantă, față de anul 1974, atît a importurilor cît și a exporturilor. În structura importurilor un loc important au continuat să-l dețină în 1975 bunurile de echipament industrial, mașinile și mijloacele de transport, produsele petroliere, metalele, produsele chimice și produsele agricole (în special cereale, cafea, carne și animale vii). La export, ponderea principală au continuat să o dețină produsele agroalimentare (citrice, băuturi, tutun), precum și o serie de produse industriale finite (textile, chimice și farmaceutice, încălțăminte etc.). Principalii parteneri comerciali ai Greciei în 1975 au fost, ca și în anii precedenți: R.F.G., Franța, Italia, S.U.A. și Anglia. Țările membre ale Pieței comune vest-europene dețineau în 1975 47% din importurile și 43% din exporturile totale ale Greciei. Importurile de petrol la prețuri sporite, ce au antrenat în 1975 plăți suplimentare de 500 mil. dolari, la care s-a adăugat majoritatea importurilor de echipament industrial au determinat înregistrarea unor deficite însemnate în balanța comercială și de plăți curente a Greciei, evaluate la sfîrșitul anului trecut la 2 450 mil. dolari și respectiv, 1 350 mil. dolari.

Bugetul național grec a depășit pentru prima dată, în 1975, cifra de 200 miliarde drahme, în cadrul său înregistrîndu-se o sporire considerabilă a volumului cheltuielilor — cifrate la 106,4 mlrd. drahme (77,2 mlrd. drahme în 1974), destinate în principal relansării activității economice.

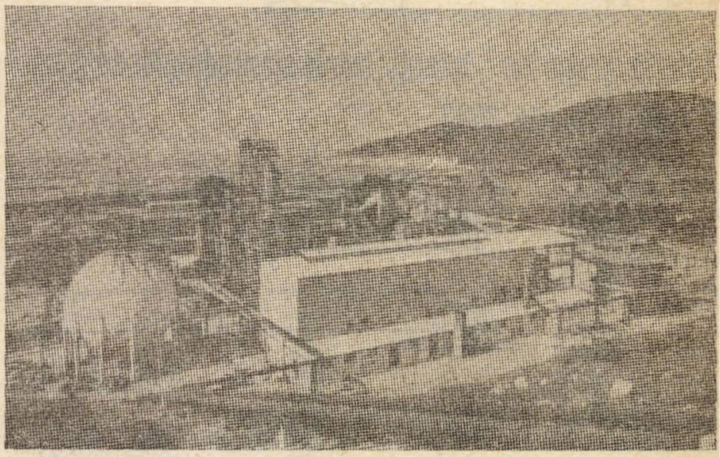

Fabrică modernă de îngrășăminte chimice

În septembrie 1975 guvernul elen a trasat liniile directoare ale noului plan de dezvoltare economică pentru perioada 1976—1980, majorarea volumului investițiilor productive în vederea asigurării unei creșteri anuale de 6—7% a producției industriale în această perioadă. În 1976 bugetul național grec este prevăzut să atingă cifra de 212,5 mlrd. drahme. Investițiile bugetare destinate sectorului de stat vor fi majorate la 41 mlrd. drahme în 1976 față de 31 mlrd. drahme în 1975, ele fiind alocate pentru dezvoltarea transporturilor și telecomunicațiilor, a producției de energie electrică, pentru construirea de școli, spitale etc.

O PREOCUPARE majoră a guvernului grec în 1975 a fost aceea a intensificării acțiunilor diplomatice în vederea aderării Greciei la Comunitatea Economică Europeană, acțiuni ce au culminat cu depunerea la 12 iunie 1975 la Bruxelles a cererii oficiale de aderare. Grecia, care a încheiat în 1962 un acord de asociere la Piața comună, urma ca după o perioadă de tranziție să devină în 1984 membră cu drepturi depline a C.E.E. La 9 februarie 1976 Consiliul ministerial al C.E.E. a hotărît să înceapă negocierile în vederea stabilirii condițiilor concrete de aderare a Greciei.

O altă direcție prioritară a politicii externe a guvernului condus de premierul Karamanlis o constituie extinderea relațiilor politice, economice, de cooperare și bună vecinătate cu toate statele balcanice. După cum se știe, la inițiativa premierului Greciei, pe care țara noastră a sprijinit-o de la început, în perioada 26 ianuarie—5 februarie a.c. la Atena a avut loc prima Conferință balcanică pentru cooperare economică.

Între România și Grecia s-au statornicit relații de prietenie și colaborare pe multiple planuri, pe baza respectării principiilor independenței și suveranității naționale, a egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și a avantajului reciproc. Cu prilejul vizitei oficiale în țara noastră a premierului Constantin Karamanlis, la invitația președintelui R. S. România, tovarășul Nicolae Ceaușescu (mai 1975), cele două părți au constatat cu satisfacție evoluția ascendentă a relațiilor bilaterale româno-elene și au afirmat hotărîrea lor de a promova colaborarea reciproc avantajoasă în toate domeniile de activitate. Schimburile comerciale româno—elene au cunoscut o dezvoltare ascendentă în ultimii ani, iar pentru perioada 1976—1980 se prevede o dublare a schimburilor reciproce de mărfuri în comparație cu perioada anterioară corespunzătoare. România exportă în Grecia, în principal, produse petroliere, mașini și utilaje, produse din lemn și produse chimice și importă citrice, măsline, piei brute, bumbac, bauxită.

Vizita pe care președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, o efectuează în Grecia, reprezintă un moment de cea mai mare însemnătate în istoria relațiilor româno-elene, deschizînd noi posibilități de lărgire și diversificare a relațiilor economice și de cooperare pe multiple planuri, contribuind astfel la cauza păcii și apropierii între popoare.

Corneliu ALBU

INSCIN

---

*) 35,8 drahme = 1 dolar S.U.A.

Kuweit

EFORT CONTINUU DE MODERNIZARE A ECONOMIEI

ÎN CIUDA DIMENSIUNILOR modeste (suprafața : 16 000 kmp, populația : circa 900 000 de locuitori), Kuweitul a făcut în ultimele două decenii un salt spectaculos în ierarhia mondială a produsului național brut pe locuitor (care a ajuns la 11 640 dolari în 1974), depășind din acest punct de vedere țări dezvoltate și situîndu-se pe locul doi, după Emiratele Arabe Unite.

Această evoluție a fost posibilă datorită exploatării importantelor zăcăminte de țiței și gaze naturale, resurse care îi asigură locuri de frunte între exportatorii de asemenea produse, atît în zona Orientului Mijlociu cît și pe plan mondial.

Realizînd în anul 1975 o producție de petrol de aproximativ 93,3 milioane tone (9,5% din producția Orientului Mijlociu și 3,4% din producția mondială de petrol), Kuweitul a obținut venituri petroliere de ordinul a 7 miliarde dolari, respectiv de șase ori mai mari decît cele realizate în anul 1970.

Obținerea unor venituri de asemenea proporții a permis Kuweitului să se angajeze în ultimii zece ani într-un efort continuu de modernizare a economiei, de diversificare a surselor de venituri prin intermediul dezvoltării industriei prelucrătoare și al revitalizării unor sectoare economice tradiționale (pescuitul, comerțul de tranzit), precum și al stimulării agriculturii.

Kuweitul rămîne, însă, deocamdată, o țară cu economie petrolieră clasică, petrolul contribuind cu circa 65% la formarea produsului național brut și reprezentînd 85% din exporturile țării.

PROCESUL de dezvoltare economică, deși axat în principal pe necesitatea valorificării superioare a resurselor naturale, vizează mobilizarea întregului potențial economic al țării în vederea reducerii dependenței față de petrol, avîndu-se în vedere epuizarea în perspectivă a acestei bogății naturale.

Eforturile de industrializare sînt favorizate de nivelul resurselor financiare, precum și de abundența rezervelor de petrol și gaze naturale (acestea din urmă estimate la circa 906 miliarde mc), care pot fi utilizate atît ca materie primă industrială, cît și ca sursă de energie. La aceasta se adaugă crearea de către stat a unui cadru instituțional adecvat și stimularea investițiilor. În economia kuweitiană reține în general atenția rolul dominant deținut de către stat, care utilizează 85—90% din forța de muncă ocupată și controlează, direct sau indirect, o proporție similară din activitatea economică. De exemplu, „Kuwait Oil Company Ltd“ (KOC), aflată în întregime în mîna statului, deține 95% din producția de petrol a țării.

După aprecierile specialiștilor arabi, în condițiile existente numai o cincime din veniturile petroliere poate fi folosită pentru dezvoltarea economico-socială a țării, datorită dimensiunilor reduse ale pieței interne. Diferența urmează să-și găsească plasamente pe piețele externe, Kuweitul asigurîndu-și o prezență activă pe piața financiară internațională, prin formule dintre cele mai variate: acordarea de asistență financiară țărilor în curs de dezvoltare; donații în favoarea țărilor arabe; credite bilaterale acordate unor țări capitaliste dezvoltate și unor țări socialiste participante la activitățile organismelor financiare create sub egida Ligii Arabe și la instituții financiare mixte arabo-occidentale; preluarea de acțiuni în firme occidentale, participarea la aranjamente de credit organizate de bănci occidentale, achiziționarea de valori imobiliare etc.

Trebuie subliniată, în cadrul general al politicii economice a țării, atenția deosebită pe care guvernul kuweitian o acordă cerințelor colaborării inter-arabe. În această idee a fost creat și „Fondul kuweitian pentru dezvoltarea economică arabă“, care deține un capital de 3 miliarde dolari. Reține atenția, de asemenea, participarea activă a Kuweitului la acțiunile concertate ale țărilor în curs de dezvoltare, consacrate promovării cooperării internaționale și a unui dialog constructiv în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Centru comercial din capitala kuweitiană

ÎN CADRUL programului de dezvoltare a economiei naționale, se disting o serie de direcții prioritare: valorificarea superioară a resurselor naturale, diversificarea economiei, creșterea bunăstării. Astfel, sporirea capacității de rafinare a petrolului vizează majorarea ponderii cantității de țiței prelucrate pe plan local, de la 13% din producția de țiței la 60%. Prin construirea unei uzine de lichefiere a gazelor, cu o capacitate de 4,5 milioane tone anual, se urmărește o eficiență sporită a utilizării acestei prețioase materii prime. Se mai are în vedere dezvoltarea petrochimiei, promovarea unor industrii metalurgice de bază și a industriei mijloacelor de transport, dezvoltarea industriei materialelor de construcții și a altor sectoare (industria textilă, a prelucrării lemnului, alimentară).

Unul dintre obiectivele vitale ale economiei kuweitiene îl constituie dezvoltarea resurselor de apă. Este vorba de construirea unor instalații de desalinizare a apei marine, extinderea rețelei de aducțiune și a rețelei de irigații, precum și construirea unor rezervoare de mare capacitate. Fondurile alocate în acest scop reprezintă 41% din totalul cheltuielilor pentru dezvoltare prevăzute pe anul financiar 1974/75.

Se estimează că sectorul agricol ar putea ajunge să satisfacă 30—50% din consumul alimentar — chiar la o populație de 2 milioane de locuitori în anul 1990 — adică se rezolvă problema apei pentru irigații.

În centrul atenției se află și sectorul transporturilor, prin dezvoltarea flotei petroliere, extinderea amenajărilor portuare de la Shuwaikh și Shuaiba și a principalului aeroport, instalarea unui cablu submarin între Kuweit și Arabia Saudită. Totodată se prevăd ample proiecte cu caracter social, în domeniul sanitar, al învățămîntului, al construcției de locuințe. Realizarea acestor obiective are loc în cadrul intensificării acțiunilor de cooperare la care participă firme din numeroase țări.

Comerțul exterior este al doilea sector ca importanță în cadrul economiei. Pe calea exporturilor se valorifică 87% din extracția de țiței a țării și 97% din producția de derivate. Pe de altă parte. Kuweitul importă aproape totalitatea instalațiilor și echipamentelor necesare procesului de industrializare ; tot pe această cale își procură bunurile de consum necesare populației și își acoperă deficitul alimentar.

Nivelul resurselor financiare, numeroșii parteneri potențiali și politica liberală de import fac din piața kuweitiană o piață pretențioasă, în care calitatea și condițiile de livrare sînt factori mai importanți decît diferența de preț, iar cercurile comerciale locale dispun de o vastă posibilitate de selecție.

STABILIREA DE RELAȚII diplomatice între țara noastră și Kuweit, încheierea unui acord comercial și a altuia privind cooperarea economică și tehnică, precum și schimbul de vizite prietenești dintre oficialități ale ambelor țări, au creat premisele pentru dezvoltarea și diversificarea schimburilor comerciale și pentru intensificarea acțiunilor de cooperare în diferite domenii de interes comun.

Vizita pe care urmează să o facă în curînd în Kuweit președintele Republicii Socialiste, România tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu — vizită așteptată cu viu interes atît de cercurile guvernamentale cît și de populația țării gazdă — se înscrie ca un moment istoric în dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări. În acest sens, vizita va marca o nouă și rodnică etapă în dezvoltarea legăturilor dintre România și Kuweit, în toate domeniile.

„Ca țări în curs de dezvoltare, aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, România și Kuweitul pot și au datoria de a conlucra tot mai strîns pe tărîm internațional pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte“.**

În acest sens, vizita va marca o nouă și rodnică etapă în dezvoltarea legăturilor dintre România și Kuweit, în toate domeniile.

Adina GRIGORESCU
INSCIN

Cursa înarmărilor contra nevoilor societății

„NEVOILE nesatisfăcute ale societății se află în contrast flagrant cu cheltuielile record pentru armament și armate. Creșterea economică s-a oprit, agravînd suferințele a sute de milioane de oameni care trăiesc o existență periferică. Foamea domnește în multe părți ale lumii. Jumătate din copiii de vîrstă școlară din lume nu frecventează școala. O treime din adulți sînt analfabeți. Statele cheltuiesc fonduri cu 2/3 mai mari pentru forțele armate decît se cheltuiește pentru ocrotirea sănătății a 4 miliarde de oameni".

Aprecierile acestea sînt cuprinse într-un studiu publicat sub egida unui grup de organizații particulare din S.U.A. care se pronunță pentru controlul asupra armamentelor. Într-o prefață, senatorul Hubert Humphrey, fost vicepreședinte al S.U.A., arată că datele citate în studiu duc la concluzii „înspăimîntătoare" în ceea ce privește „sacrificiile pe care cursa înarmărilor le impune societății". Cum arată **International Herald Tribune**, autorii lucrării evaluează cheltuielile militare mondiale din 1975 la circa 300 miliarde de dolari. O implicație este creșterea comerțului cu arme, în legătură cu care **The Economist** a publicat recent (28 februarie — 5 martie) graficul de mai sus privind evoluția exportului de armament din S.U.A.

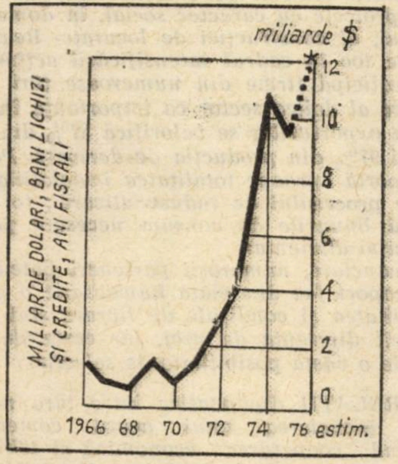

Iugoslavia: politica investițiilor

ÎN cincinalul care a început, în Iugoslavia se proiectează un ritm relativ înalt al investițiilor în mijloacele fixe din economie — de 8,5% pe an. În ceea ce privește sursele de finanțare, în cadrul politicii de investiții un rol important urmează să-l aibă atragerea de credite din străinătate. Dacă în medie pe economie ponderea acestora urmează să reprezinte 30%, ea sporește la 45% în cazul investițiilor proiectate în metalurgia neferoasă, la 40% în cel al producției chimice de bază și al obiectivelor legate de turismul internațional, la circa 35% în cazul siderurgiei, al extracției și prelucrării cărbunelui și al producției de energie electrică. Cea mai ridicată pondere a resurselor interne de finanțare — de 80% — este prevăzută pentru investițiile în construcțiile de mașini și cele navale, în producția de minerale nemetalifere, precum și în dezvoltarea complexelor agro-industriale.

Exportul de capital vest-german

DIN 1952 încoace întreprinderile din R.F. Germania au efectuat în alte țări investiții directe în sumă totală de circa 40 miliarde de mărci vest-germane. În ultimii zece ani ritmul de creștere al plasamentelor s-a accelerat, simțitor după cum se poate constata pe baza cifrelor din grafic. La mijlocul anului 1975, în primele opt țări — în ordinea mărimii plasamentelor — se efectuaseră investiții directe vest-germane în sumă de 26,6 miliarde de mărci, din care în primele patru țări — Franța, Elveția, Belgia-Luxemburg și S.U.A. — 15,7 miliarde, adică 40% din total. În ceea ce privește ramurile spre care se îndreaptă investițiile, primul loc îl ocupă de departe industria chimică, cu aproape 20% din suma totală.

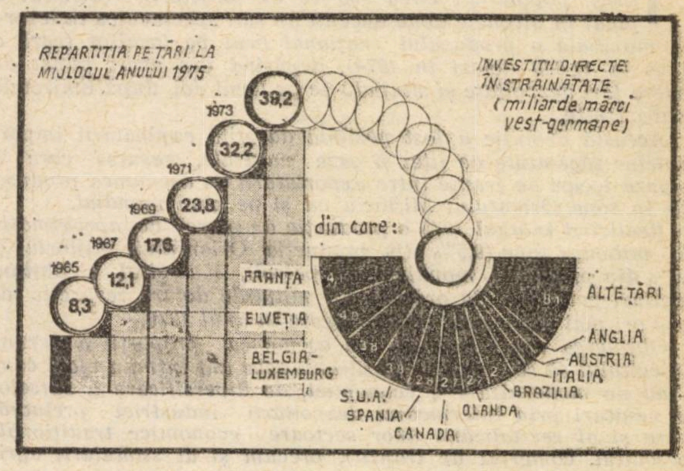

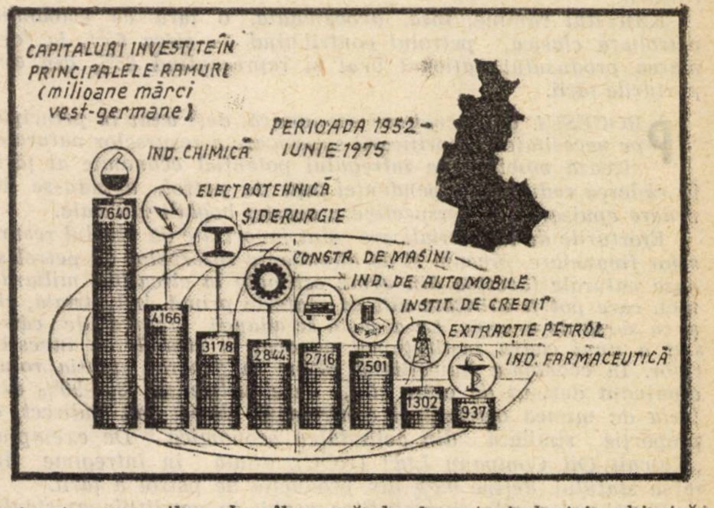

„Drumul spre stele" pe o rază de laser

DEȘI INDUSTRIA AUTOMOBILULUI trece în prezent printr-o perioadă mai grea pe plan internațional, speranța nu trebuie abandonată, deoarece cîndva, în viitor, poate peste cîteva decenii, ar putea să înceapă o intensă circulație cu automobile... între pămînt și alte planete.

Fără a face o astfel de „actualizare", la un simpozion recent al Asociației americane pentru progresul științei, desfășurat la Boston (S.U.A.) pe tema „Frontierele științelor naturii", s-a arătat că în viitor va fi posibil să se trimită în spațiul cosmic un vehicul de dimensiunea unui automobil, cu ajutorul unei raze de laser. Traficul pe „autostrada laserului" ar putea să se desfășoare în ritm de un vehicul la 10 minute, fie pe o orbită în jurul Terrei, fie dincolo de aceasta, poate în caravane. Autorul comunicării, fizicianul Freeman J. Dyson, de la Universitatea Princeton, a arătat că metoda propulsării pe bază de laser ar putea fi cheia către o explorare rentabilă a spațiului cosmic. Principalul avantaj constă, după aprecierea sa, în faptul că această metodă ar reduce considerabil greutatea vehiculelor spațiale, deoarece sursa de energie rămîne la sol. Dar, a admis fizicianul american, un neajuns ar fi că sistemul nu ar putea funcționa în zilele ploioase sau cu cer înnorat. Are și laserul lipsuri...

Milioane din... ficat de gîscă

DUPĂ cum relevă statisticile, locuitorii Ungariei au devenit cei mai mari consumatori de carne de pasăre din Europa — 15 kg în medie pe locuitor în 1975. Totodată, s-a dezvoltat exportul de produse ale aviculturii; anul trecut Ungaria a livrat în țările socialiste 44,4 mii tone de carne de pasăre și 95 milioane de ouă (în valoare totală de 30 mil. de ruble), iar pe piața capitalistă — îndeosebi în țările vest-europene — 60,7 mii tone de carne de pasăre, 4,1 mii tone de păsări vii, 314 milioane de ouă și 390 tone de ficat de gîscă (în sumă totală de 120 mil. dolari). După cum se sublinia recent în presa ungară, numai exporturile de ficat de gîscă s-au mărit de la 1,3 mil. dolari în 1971 la 5 mil. dolari în 1975, depășind în valoare ansamblul exporturilor respective ale altor furnizori din lume.

GLOSAR

Curs valutar

CURSUL VALUTAR reprezintă prețul unei valute exprimat într-o altă valută. El este folosit în toate tranzacțiile și operațiile cu caracter comercial și necomercial care implică un schimb de valută: comerț, prestări de servicii, credite, turism etc.

Cursul valutar este de mai multe feluri. Se face, de exemplu, distincția între cursul de vînzare și cel de cumpărare, primul fiind ușor superior celui de al doilea. Se mai face distincția între cursul oficial și liber (al pieței). Cursul oficial este un raport fix între două valute, rezultat în general din compararea conținutului de aur al uneia și al alteia. Astfel, rupia pakistaneză are un conținut de 0,0744103 g aur fin, iar dolarul S.U.A. are o definiție echivalentă cu 0,736662 g aur fin. Raportul valoric dintre cele două monede („paritatea metalică“) este de 9,90 rupii = 1 dolar. Există în prezent tendința de renunțare la paritățile metalice, urmînd ca acest raport să fie stabilit pe alte căi decît prin aur. De exemplu există monede definite în funcție de dreptul special de tragere (D.S.T.); în acest caz avem „parități D.S.T.“. Mai există „parități valutare“, atunci cînd se utilizează ca bază de calcul o a treia monedă la care se raportează cele două valute în cauză.

Indiferent de modul de stabilire a parității, aceasta va exprima întotdeauna și cursul oficial. Deosebirea este că paritatea reprezintă un raport teoretic, legal, în timp ce cursul este o mărime practică, uzuală.

Cursul liber, spre deosebire de cel oficial, este o mărime fluctuantă, el formîndu-se pe piață pe baza cererii și ofertei. Cursul liber este specific monedelor convertibile, deoarece, în general, numai acestea se negociază la bursă („curs bursier“). Principalele monede convertibile sînt : dolarul S.U.A., marca R.F.G., lira sterlină, francul elvețian, francul francez etc.

Monedele neconvertibile au numai curs oficial și, eventual, curs de „bursă neagră“, ele cotînd la cursuri nereale, speculative.

În țara noastră, cursul oficial în lei pentru valutele neconvertibile cotate de Banca Națională a R.S. România, precum și pentru dolarul S.U.A. se stabilește pe baza raportului dintre conținutul în aur fin (legal sau calculat), al valutei respective și conținutul în aur fin al leului. În cazul în care valuta respectivă nu are o paritate metalică, cursul în lei se stabilește pe baza raportului dintre cursul dolarului S.U.A. față de valuta respectivă și cursul oficial al monedei S.U.A. față de leu. Cursul în lei al valutelor convertibile, exceptînd dolarul S.U.A., se stabilește pe baza raportului dintre cursul valutei în cauză față de dolarul S.U.A. cotat pe piața țării respective și cursul dolarului S.U.A. față de leu. Cursul în lei al valutelor convertibile se modifică atunci cînd valutele în cauză înregistrează variații față de dolarul S.U.A. de peste plus-minus 2% față de ultimul curs stabilit în lei.

Gh. DANIELOPOLU

Energia electrică în România

Milena Comănescu, Sibiu — 1) În lume prima centrală termoelectrică a fost construită la Londra în anul 1882 și avea o putere instalată de 60 kW. În țara noastră primele centrale electrice (de mici dimensiuni) au fost construite la București în 1882, energia produsă servind numai pentru iluminatul unor clădiri publice. În anul 1884 la Timișoara a intrat în funcțiune o uzină electrică de 300 CP pentru nevoi industriale și comunale, după care urmează centralele electrice (de asemenea mici) de la Caransebeș (1887), Băile Herculane (1892), Satu Mare și Topleț (1893), Sighetul Marmației (1894), Craiova și Sibiu (1896) etc.

Prima centrală hidroelectrică de pe teritoriul României a fost construită la Sadu în 1896, cu două turbine de cîte 250 CP, fiind a treia hidrocentrală din Europa ca vechime.

În anul 1938 energia electrică reprezenta un bun de folosință pentru numai 24 % din populația țării, în mediul rural numai 6% din sate fiind electrificate. Față de numai 625 de sate cîte beneficiau de lumină electrică în 1945, la sfîrșitul anului 1974 numărul satelor electrificate ajunsese la 11 903, multe județe fiind electrificate integral. La sfîrșitul anului 1972 ponderea satelor electrificate se ridica la 94% din total.

2) Pe Dunăre, puterea instalată totală a hidrocentralei de la Porțile de Fier, construită în colaborare cu R.S.F. Iugoslavia, este de 2 140 MW.

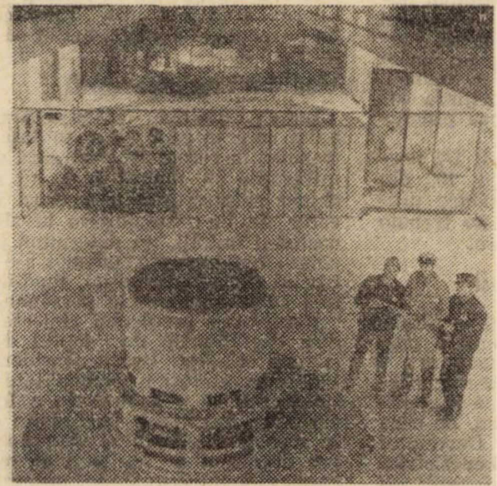

Imagine din centrala de pe Lotru

Pescuit și ape teritoriale

Ștefan Panaitescu, Cluj-Napoca — 1) Potrivit unei hotărîri adoptate în ianuarie a.c. de Senatul american, S.U.A. urmează să-și extindă limita zonei de pescuit de la 12 mile la 200 mile marine începînd de la 1 iulie 1977. Zona din nord-vestul Oceanului Atlantic este una din cele mai bogate în pește din întreaga lume. În 1960 S.U.A. obțineau 92,9% din întreaga cantitate pescuită în zona respectivă ; în 1974, ponderea S.U.A. scăzuse la 50% (fără ca aceasta să corespundă unei scăderi absolute a cantităților). Presa americană apreciază că această hotărîre americană va afecta activitatea flotelor de pescuit, unele foarte moderne, ale multor țări active în această zonă încă bogată în pește, putînd atrage și represalii din partea unor țări în dreptul cărora flota americană pescuiește în limita a 200 de mile.

În S.U.A. pescuitul reprezintă o ocupație pentru peste 130 000 de oameni, valoarea cantităților pescuite anual fiind estimată la peste 900 milioane de dolari.

În întreaga lume se apreciază că există peste 5 milioane de oameni care trăiesc din pescuit, „recolta“ lor fiind evaluată la circa 46 miliarde de dolari anual și servind drept hrană pentru o bună parte din populația globului.

2) Limitele zonei de pescuit, ca și cele ale apelor teritoriale, sînt diferite în prezent de la o țară la alta. Astfel, lățimea apelor teritoriale ale României a fost stabilită printr-un decret din ianuarie 1956 la 12 mile marine (22 224 metri) „de la țărmul mării spre largul ei“. În ultimii ani, se constată în practica internațională o tendință puternică spre extinderea apelor teritoriale și a zonelor maritime exclusive pînă la 200 mile marine (circa 370 km), pe calea unor declarații unilaterale sau acte legislative interne. Printre statele care și-au extins, în ultimii ani, prin legi interne, apele teritoriale pînă la 200 mile marine se numără Argentina, Brazilia, El Salvador, Ecuador, Panama, Uruguay și la sfîrșitul anului 1975, Mexicul. Problema respectivă va fi dezbătută din nou la cea de a treia sesiune a Conferinței O.N.U. cu privire la dreptul mării, care a început la New York la 15 martie și este prevăzută să ia sfîrșit la 7 mai a.c. Potrivit președintelui conferinței, Hamilton Shirley Amerasinghe (Sri Lanka), circa 115 țări ale lumii împărtășesc punctul de vedere potrivit căruia poate fi acceptat un acord internațional care să prevadă stabilirea limitei apelor teritoriale la 12 mile marine și a zonei economice (mare patrimonială) de pînă la 200 mile marine.

Prevenirea poluării

Ilie Munteanu, Cîmpina — Față de Convenția de la Londra din 1972 care interzicea aruncarea în mare numai a deșeurilor cu radioactivitate ridicată, Convenția semnată recent la Barcelona privind prevenirea și combaterea poluării Mării Mediterane (vezi Revista economică nr. 9/1976) interzice imersiunea deșeurilor puternic, mediu și slab radioactive, reprezentînd cu alte cuvinte un pas înainte în prevenirea poluării.

Banca Reglementelor Internaționale

Bogdan Frîncu, Calafat — În legătură cu rolul Băncii Reglementelor Internaționale (B.R.I.) vă rugăm să consultați nr. 25/1975 al revistei noastre. Recent în funcția de consilier economic și șef al departamentului economic și monetar al băncii a fost numit profesorul belgian Alexandre Lamfalussy de la Universitatea din Louvain. Autor a numeroase cărți și articole asupra sistemului monetar internațional și a piețelor europene de capital, A. Lamfalussy, care a fost și director executiv al Băncii Bruxelles Lambert, este un susținător mai vechi al ideii că este necesară o flexibilitate sporită a cursurilor valutare.

Intelsat

Emil Tănăsescu, Galați — Denumirea prescurtată Intelsat desemnează Organizația internațională de telecomunicații prin satelit, care numără în prezent 91 de state membre. Satelitul lansat de ea la 1 februarie a.c. la Cape Canaveral (Intelsat-4A) permite efectuarea simultană a 6 500 de convorbiri telefonice și retransmiterea programelor de pe două canale de televiziune.

Cartea prin poștă

Lucia Sericeni, com. Poiana Mare, jud. Dolj — Pentru a comanda cărțile care vă interesează vă rugăm să vă adresați în scris librăriei „Cartea prin poștă“. 7000 București, str. Serg. Nuțu Ion nr. 8—12, sector 6.

curier

Pauza de alimentare

ELENA CÎRSTEA, Avrig — În conformitate cu prevederile art. 156 din Codul Muncii, unitățile sînt obligate să acorde femeilor, în cursul programului de lucru, pentru alimentarea și îngrijirea copilului, pauze de o jumătate de oră, la intervale de cel mult 3 ore. La aceste pauze se adaugă și timpul necesar deplasării — dus și întors — la locul unde se găsește copilul. Timpul acordat pentru alăptare, inclusiv deplasările, nu poate depăși două ore zilnic. La cererea mamei, pauzele pentru alimentarea și îngrijirea copilului pot fi înlocuite cu reducerea programului normal de lucru cu 2 ore.

În situația dv. care lucrați numai 1/2 normă, în condițiile prevăzute de art. 158 din Codul Muncii, la cerere vi se reduce programul de lucru cu o oră, respectiv trebuie să lucrați, în fiecare zi, cîte trei ore.

Alocație de stat pentru copii

ANTALFFY GABOR, Tg. Mureș — Situațiile relatate de dv. sînt reglementate prin Decretul nr. 285/1960, precum și prin art. 7 din Decretul nr. 170/1974. **În primul caz:** nașterea celui de al doilea copil, după majorarea cu caracter general a retribuției, pe baza Decretului 170/1974, respectiv a Decretului 244/1974 **nu determină pierderea beneficiului privind menținerea dreptului la alocație,** reglementată prin art. 7 din Decretul sus-menționat. Referirea la art. 3 din Decretul nr. 285/1960 nu este justificată, aici fiind vorba de modificările ce intervin în numărul și rangul copiilor, nu cele referitoare la dispoziția, de excepție, a art. 7. **În al doilea caz,** se ia în considerare și copilul în vîrstă de 16—18 ani, însă cuantumul alocației acordate pentru cel de al doilea copil este de 110 lei. În ambele situații, punctul dv. de vedere este, deci, cel just.

Retribuire

VASILE BALABAN, Galați — Potrivit art. 36 (3) din legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, personalul care îndeplinește funcții de conducere, avînd un alt nivel de pregătire decît de studii superioare, are dreptul la o retribuție mai mică cu două clase (dacă are studii medii sau postliceale) față de a personalului cu studii superioare. În H.C.M. Nr. 69/1975 (anexa 2 lit. b, pct. 2) se prevede, de asemenea, că personalul care ocupă funcții de conducere la care s-au modificat condițiile de studii, are o retribuție mai mică cu două clase decît cea prevăzută pentru cadrele cu studii superioare. În același mod, se încadrează și cadrele de conducere care, ca urmare a trecerii unităților unde sînt încadrați la un grad de organizare mai mare, deși nu mai îndeplinesc condițiile de studii cerute, rămîn în funcțiile respective.

Art. 33 (4) la care vă referiți prevede menținerea gradației, atît timp cît personalul nu-și modifică funcția, astfel că nu se aplică în cazul dv.

Vechime neîntreruptă

Ing. V. BADEA, Mihăești-Argeș — Personalul care trece de la o unitate la alta prin transfer la cerere își păstrează vechimea neîntreruptă în muncă însă nu mai are vechime neîntreruptă în aceeași unitate. Trecerea de la o subunitate la alta, în cadrul aceleiași unități, nu determină pierderea vechimii neîntrerupte, întrucît s-a păstrat contractul de muncă inițial, modificîndu-se numai subunitatea unde personalul lucrează.

Rezolvarea problemei ridicate de dv. este deci condiționată de faptul dacă stațiunea silvică Mihăești era considerată, în anul 1961, ca unitate cu personalitate juridică distinctă sau ca o subunitate a Institutului de cercetări forestiere. În funcție de răspunsul la această întrebare se va putea decide asupra dreptului dv. de a vi se recunoaște vechimea neîntreruptă în aceeași unitate de la 15 ianuarie 1960 în loc de 1 august 1961.

CRISTEA FLORICĂ, Focșani. — Întrucît la 15 mai 1970 ați plecat din unitate prin demisie, pentru a locui în aceeași localitate cu soția dv. dar nu v-ați reîncadrat în termen de trei luni de la data desfacerii contractului de muncă, vechimea dv. în muncă și în aceeași unitate se consideră întreruptă. În consecință, data de la care se calculează vechimea neîntreruptă este luna ianuarie 1973, cînd v-ați reîncadrat, astfel că n-aveți drept la sporul de vechime. Acest spor se acordă numai pentru o vechime neîntreruptă în aceeași unitate de cel puțin cinci ani.

Încadrarea dv. cu 1 300 lei lunar este corectă, în raport de retribuția avută anterior. Retribuția tarifară a telefonistelor este stabilită diferențiat, în funcție de capacitatea (numărul liniilor) centralelor telefonice. Majorarea retribuției în unitățile sanitare s-a făcut la 1 octombrie 1975 și nu la 1 noiembrie 1975 cum greșit afirmați dv. Veți putea fi trecută la treapta I-a la 1 aprilie 1976, respectiv după 6 luni de la majorarea retribuției.

Bazele județene

(Urmare din pag. 10)

aprovizionare, cu începere de la 1 ianuarie 1975, rata dobînzii pentru creditele pe stocuri disponibile preluate a fost mărită de la 2 la 5%, uniformizîndu-se cu rata dobînzii pentru creditele aferente stocurilor curente. După părerea noastră, o asemenea soluție nu mai este în concordanță cu obiectivele preconizate prin aplicarea măsurilor de redistribuire a stocurilor disponibile, redistribuire care trebuie să fie stimulată prin participarea creditului bancar în acoperirea stocurilor preluate de bazele de aprovizionare. Majorarea ratei dobînzii pentru aceste credite a determinat, printre alți factori, o reducere masivă a volumului preluărilor. În plus, majorarea ratei dobînzii pentru aceste credite este în dezacord cu termenele de acordare a lor și cu cotele de adaos încasate de unitățile de aprovizionare. În măsura în care aceste stocuri staționează în baze 2 ani, așa cum este reglementată creditarea lor, pentru asemenea credite se percepe o dobîndă foarte mare, care depășește cu mult suma adaosului încasat și din care, practic, se suportă dobînda.

La majoritatea stocurilor preluate cotele de adaos sînt între 2,5 și 5%. Deci, aceste cote nu pot acoperi dobînda plătită dacă stocurile staționează în baze mai mult de 6 luni, respectiv 1 an, ne mai luînd în considerare celelalte cheltuieli. Înseamnă, deci, că în aceste cazuri cheltuielile de manevrare a stocurilor (inclusiv dobînda) sînt suportate de fapt din cotele de adaos ale stocurilor curente, motiv pentru care bazele nu au interesul preluării acestor stocuri. Față de această situație, considerăm că pentru creditele aferente stocurilor disponibile preluate în vederea redistribuirii lor, dobînda în condițiile reglementărilor actuale are un nivel prea ridicat pentru a asigura, pe de o parte, recuperarea sa din cotele de adaos, iar pe de altă parte, pentru a asigura un beneficiu corespunzător bazelor dintr-o astfel de acțiune.

ÎN CONCLUZIE, se poate aprecia că acțiunea de redistribuire a stocurilor disponibile în economia națională, pentru atragerea acestora în circuitul economic, este susceptibilă de perfecționări care, trebuie să aibă loc, în funcție de necesitățile ce se ivesc, în sensul că întregul mecanism să asigure o cît mai bună corelare a intereselor întreprinderii cu cele ale economiei naționale.

---

revista economica

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 12 din 26 martie 1976

— Deschidere largă spre afirmarea revoluției tehnico-științifice **(Stere Gioga)** 1
— P.C.R. — continuatorul tradițiilor revoluționare de luptă pentru eliberarea națională și socială a poporului (prof. univ. dr. **Petru Fânzaru)** 2
ECONOMIE NAȚIONALĂ
— Plan-angajamente : cum le realizăm ? Ritmicitatea — „pulsul" eficienței organizării **(Bogdan Pădure)** 4
— Cincinalul 1976—1980 : ritmuri, structuri, eficiență. Industria locală de stat în fața unor imperative economico-sociale. **(Paul Sfetcu, Gheorghe Lampert, Constantin Bălan)** 6
— Mecanismul economic ● Funcționalitate ● Eficiență. Bazele județene și redistribuirea stocurilor disponibile (lector univ. **Teodor Roșca)** 9
— Un proces complex : consolidarea economico-organizatorică a C.A.P. Cum îl conducem ? **(Ion Manea, Mihai Olaru)** 11
CONDUCERE ORGANIZARE
— Ancheta „R.E.". Produsele noi în sistemul dezvoltării (II) **(Constantin Cojocaru,** drd. ing. **Constantin Samoilă)** 14
CONSULTAȚII
— În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior. Relațiile de producție capitaliste. Exploatarea capitalistă (lector univ. **Ioniță Părăianu)** 16
TEORII IDEI
— Omul – tehnica – mediul. O unitate dialectică de sistem : Producție – mediu ambiant (dr. **Aurel Iancu)** 18
— Dinamica ideilor 21
— Școli, curente, economiști. Ideologia burgheză în fața unor maladii de sistem (IV) **(Vasile Pilat)** 22
ECONOMIE MONDIALĂ
— O nouă etapă a crizei monetare occidentale. Boala incurabilă a „șarpelui" vest-european (dr. **Costin Kirițescu)** 24
— R.P. Bulgaria. Valorificarea factorilor intensivi ai creșterii **(Dinu Dragomirescu)** 26
— Tendințe – conjuncturi 27
— Grecia. Tendințe actuale ale dezvoltării economice **(Corneliu Albu)** 28
- Kuweit. Efort continuu de modernizare a economiei **(Adina Grigorescu)** 29
— Mondorama 30
— Curier : întrebări, răspunsuri 31

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

COMBINATUL PENTRU LIANȚI
CÎMPULUNG MUSCEL
jud. ARGEȘ — Tel. 12700
PRODUCE ȘI LIVREAZĂ PE BAZĂ DE COMANDĂ FERMĂ ȘI CONTRACT

GRANULIT

Produs realizat prin expandarea argilelor fuzibile, avînd formă de granulare rotunjite și cu structură poroasă în spărtură.

Se utilizează la prepararea betoanelor foarte ușoare și ușoare pentru :

- izolație termică
- izolație termică și rezistență
- elemente de rezistență

Se poate folosi și sub formă neaglomerată, în straturi de izolație termică la terase etc.

După mărimea granulelor se realizează 3 sorturi :

– 0– 7 cu granulație 0–7,1 mm
– 7–16 „ 7,1–16 mm
– 16–31 „ 16–31,5 mm

Prețul de livrare este de 87,65 lei mc.

Combinatul pentru lianți Cîmpulung Muscel realizează și blocuri de beton cu agregate ușoare (granulit) care au forma unui paralelipiped dreptunghiular cu muchiile drepte și fețele plane, cu dimensiunea

– 290 X 240 X 188

La cererea beneficiarului se pot executa și blocuri de alte forme și dimensiuni

I.I.L. „PRECIZIA"

București — Sectorul 8 — str. Teodosie Rudeanu nr. 12—14
Telefon serv. Plan 18 31 15, telefon Desfacere 17 59 30

I.I.L. „PRECIZIA" BUCUREȘTI

FOARFECĂ GHILOTINĂ PENTRU TABLĂ SUBȚIRE

— Grosime maximă de tăiere	3 mm
— Lățime maximă de tăiere	1200 mm
— Frecvența maximă a curselor duble	50 curse/minut
— Motor electric	3 KW 220 V/380 V
— Masa netă	1675 kg
— Gabarit h x L x l	1190x1620x1060 mm

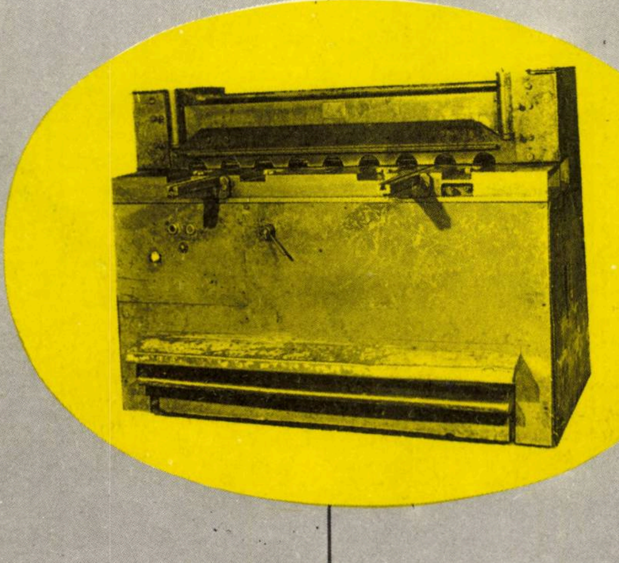

MAȘINĂ UNIVERSALĂ DE TÎMPLĂRIE T9

— Lățimea maximă a materialului	260 mm
— Grosimea maximă a materialului	50 mm
— Motor electric	1,1 KW 220 V/380 V
— Masa netă	130 kg
— Gabarit h x L x l	1100x1000x1000

Execută următoarele operații : rindelare, debitare la grosime, debitare cu pînză ferestrău, frezare cu cuțite profilate, frezare cu burghiu, strunjire, șlefuire.

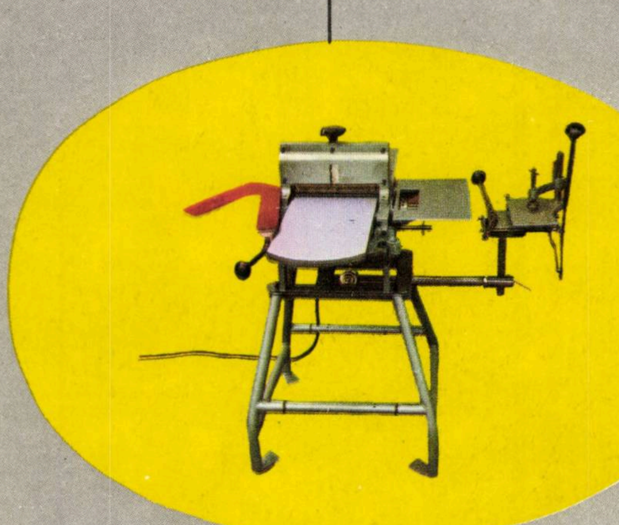

MAȘINĂ DE TĂIAT HÎRTIE UZATĂ ÎN FÎȘII

— Capacitate de tăiere (max.)	200 kg/oră
— Lățimea de lucru	240 mm
— Motor electric	2,2 KW 220 V/380 V
— Masă netă	150 kg
— Gabarit h x L x l	1100x720x500 mm

CALANDRU DE CĂLCAT LENJERIE

— Productivitate	60 kg/oră
— Lățimea utilă	2800 mm
— Agent de încălzire	abur 3—6 atm
— Motor electric antrenare	0,8 KW 220 V/380 V
— Motor electric ventilator	0,4 KW 220 V/380 V
— Masă netă	1630 kg
— Gabarit h x L x l	1300x4130x1500 mm

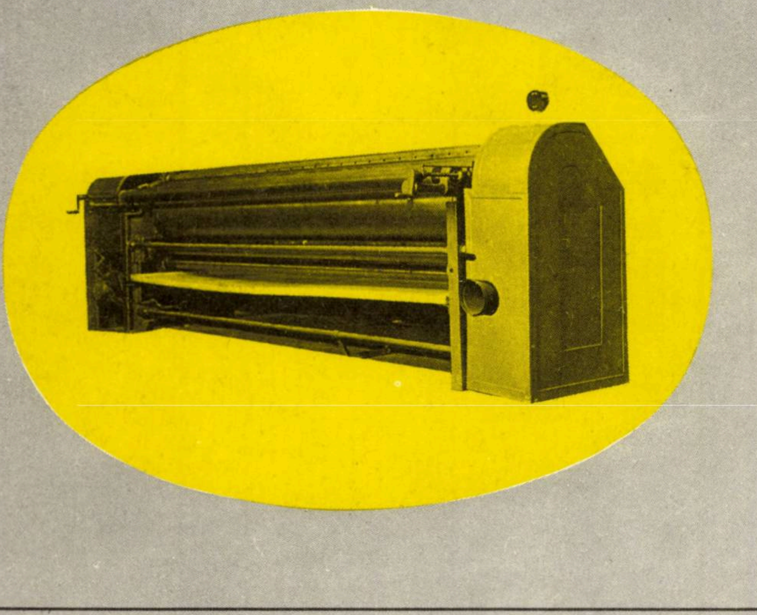

1976 MAI 04

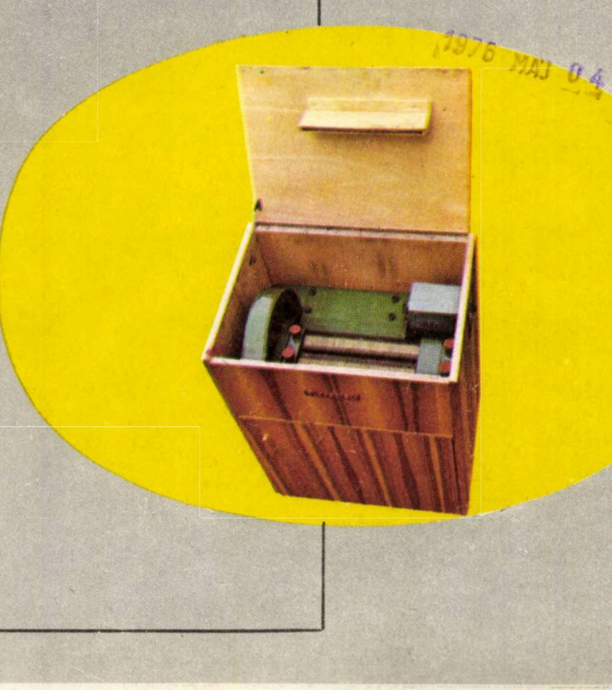

D 646

revista economică

13 2•IV 1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

O avuție națională de preț: FONDUL FUNCIAR

Cum îl folosim?

R MG

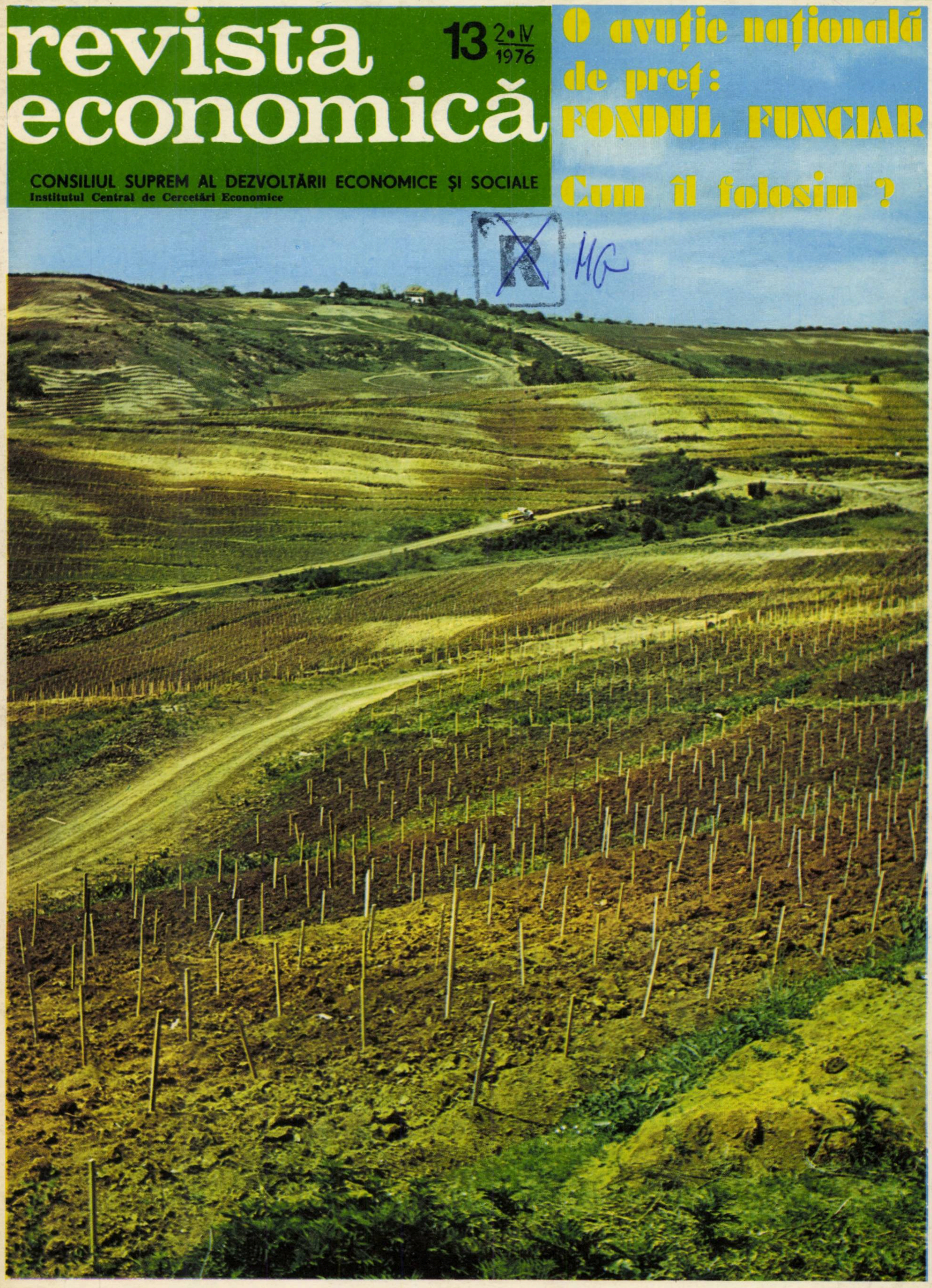

Sub semnul manifestărilor de stimă și cordialitate, al dorinței comune de adîncire a colaborării pe multiple planuri s-a desfășurat vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Grecia și Kuweit.

În timpul dineului oferit de primul ministru al Greciei, Constantin Karamanlis in onoarea președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu.

La ceremonia sosirii șefului statului român și a tovarășei Elena Ceaușescu in Kuweit.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
1883

A 55-A ANIVERSARE
A P.C.R.

1921-1976

DINAMIZAREA SCHIMBĂRILOR STRUCTURII SOCIETĂŢII SOCIALISTE – CONSTANTĂ ESENŢIALĂ A POLITICII P. C. R.

EXPERIENŢA ŞI PRACTICA revoluţionară universală şi naţională demonstrează în mod incontestabil că una din legităţile generale ale revoluţiei şi construcţiei socialiste o constituie alianţa clasei muncitoare cu ţărănimea şi cu celelalte categorii de oameni ai muncii, sub hegemonia clasei muncitoare în frunte cu partidul marxist-leninist.

Izvorîtă din comunitatea de interese fundamentale ale celor două clase, alianţa acestora are un rol hotărîtor, atît în cucerirea de către cei ce muncesc a puterii politice, cît şi în edificarea societăţii socialiste, inclusiv a fazei sale superioare, comunismul.

Alianţa muncitorească-ţărănească — factor fundamental al progresului economic şi social

ÎN TOT DECURSUL glorioasei sale existenţe de 55 de ani, dintre care 20 în condiţii de ilegalitate, P.C.R. a militat cu consecvenţă pentru închegarea şi întărirea alianţei muncitoreşti-ţărăneşti aducînd contribuţii valoroase în teoria şi practica edificării noii orînduiri. Ţinînd seama de structura economică şi socială a ţării noastre, de celelalte condiţii specifice ale dezvoltării ei istorice, P.C.R., atît în lupta pentru cucerirea puterii politice şi economice, cît şi în diversele perioade şi etape ale revoluţiei şi construcţiei socialiste a ştiut să îmbine generalul cu particularul, să găsească formele corespunzătoare de legături economice şi politice între muncitori şi ţărani, în vederea înfăptuirii obiectivelor fiecărei etape a drumului spre comunism.

Încă de la primul Congres al P.C.R., de constituire, din 8—12 mai 1921, problema alianţei muncitoreşti-ţărăneşti continuă să ocupe un loc central în întreaga sa luptă pentru eliberarea naţională şi socială a poporului, pentru pace, progres, democraţie şi comunsim. Pornind de la faptul că ţărănimea reprezenta în România imensa majoritate a populaţiei, în strategia şi tactica sa revoluţionară, P.C.R. a reuşit să atragă masele ţărăneşti pe poziţiile clasei muncitoare şi ale partidului ei marxist-leninist.

Înfăptuirea insurecţiei naţionale armate antifasciste şi antiimperialiste, de la 23 August 1944, instaurarea, la 6 martie 1945, a guvernului revoluţionar-democratic, cu pronunţat caracter muncitoresc-ţărănesc, realizarea sarcinilor revoluţiei popular-democratice, răsturnarea claselor exploatarea şi trecerea la revoluţia socialistă sînt indisolubil legate şi condiţionate de alianţa ce s-a cimentat între muncitorime şi ţărănime, de unitatea acestor clase cu intelectualitatea şi cu alte categorii sociale, de frăţia ce s-a consolidat între oamenii muncii români şi cei ai naţionalităţilor conlocuitoare.

„Alianţa dintre muncitorime şi ţărănime a jucat — după cum se arată în Programul P.C.R. — **un rol istoric în lupta politică pentru cucerirea puterii, în înfăptuirea revoluţiei socialiste şi în edificarea noii orînduiri, constituind temelia de granit a regimului nostru socialist.“**

Teoria marxist-leninistă a claselor sociale şi a luptei de clasă, elaborată în condiţiile existenţei claselor antagoniste şi ale exploatării omului de către om, a evidenţiat rolul şi importanţa luptei de clasă pentru progresul societăţii, relevînd, totodată, caracterul istoric al claselor sociale, dialectica dezvoltării lor pînă la desfiinţare şi formarea societăţii comuniste, fără clase.

Cunoscuta definiţie leninistă a claselor, ca grupuri sociale ce se deosebesc după locul ocupat în sistemul de producţie istoriceşte determinat, după raportul lor faţă de mijloacele de producţie, după rolul lor în organizarea socială a muncii, precum şi după modul de obţinere şi mărimea părţii de care dispun din avuţia socială, constituie şi în prezent punctul de plecare în analiza structurii de clasă a oricării orînduiri.

Avînd însă în vedere că definiţia completă dată de V. I. Lenin claselor sociale, ca grupuri de oameni, dintre care unele, datorită locului diferit pe care îl ocupă într-un anumit sistem de economie socială, îşi pot însuşi munca altora, nu poate fi aplicată claselor din societatea socialistă, unde datorită existenţei proprietăţii obşteşti, este exclusă posibilitatea unei clase de a-şi însuşi munca alteia, s-a impus dezvoltarea teoriei claselor sociale neantagoniste, a claselor sociale prietene existente în prima fază a comunismului. În acest sens, conceptul marxist-leninist de clasă socială se îmbogăţeşte, pe baza generalizării teoretice a rezultatelor construirii socialismului, structurii lui sociale şi de clasă.

În socialism, schimbîndu-se criteriul fundamental al diferenţierii de clasă, raportul faţă de mijloacele de producţie, natura claselor şi grupurilor sociale este cu totul alta, faţă de vechile condiţii, cînd unele clase erau proprietare, iar altele nonproprietare ale mijloacelor de producţie. Clasele şi categoriile sociale din socialism avînd aceeaşi poziţie egală, de proprietari socialişti uniţi ai mijloacelor de producţie, noul raport de proprietate comună, constituie **nu** un factor al diferenţierilor de clasă, ci, dimpotrivă, un factor de apropiere, de coeziune şi convergenţă a intereselor şi aspiraţiilor lor fundamentale, şi ca atare, de omogenizare socială. Din acest punct de vedere, de fapt în socialism, este vorba de clase sociale în evoluţie convergentă, de grupuri sociale, care mai păstrează în decursul timpului **unele trăsături şi fizionomii de clasă proprii.**

În socialism, termenul de clasă socială are în vedere un conţinut economico-social nou, diferit faţă de acelaşi termen utilizat în analiza structurii sociale a orînduirilor exploatatoare.

După cum arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** în expunerea la Congresul consiliilor populare, **„Clasa muncitoare, care are rolul conducător în întreaga viaţă economico-socială şi politică a naţiunii a devenit o clasă nouă, stăpînă pe mijloacele de producţie. Producătoare de bază a bunurilor materiale, ea este legată de ramura economiei naţionale cea mai avansată, aducînd contribuţia hotărîtoare la venitul naţional.“**

Profundele mutaţii cantitative şi calitative intervenite în anii socialismului în cadrul **clasei muncitoare** privesc atît creşterea ei numerică, ajungînd astăzi la peste 5 milioane de persoane, repartizarea ei pe ramurile economiei şi pe teritoriul ţării, cît şi structura ei socio-profesională nouă corespunzătoare progresului tehnico-ştiinţific introdus în producţie şi schimbărilor în profilul forţei de muncă de la oraşe şi sate.

Potrivit Directivelor Congresului al XI-lea, actuala etapă se va caracteriza prin sporirea în continuare a numărului de muncitori, creşterea ponderii lor în totalul populaţiei ocupate. În 1980, populaţia ocupată în industrie va depăşi, pentru prima dată în istoria ţării, pe cea ocupată în agricultură, iar în 1990, clasa muncitoare va reprezenta partea covîrşitoare a populaţiei ţării.

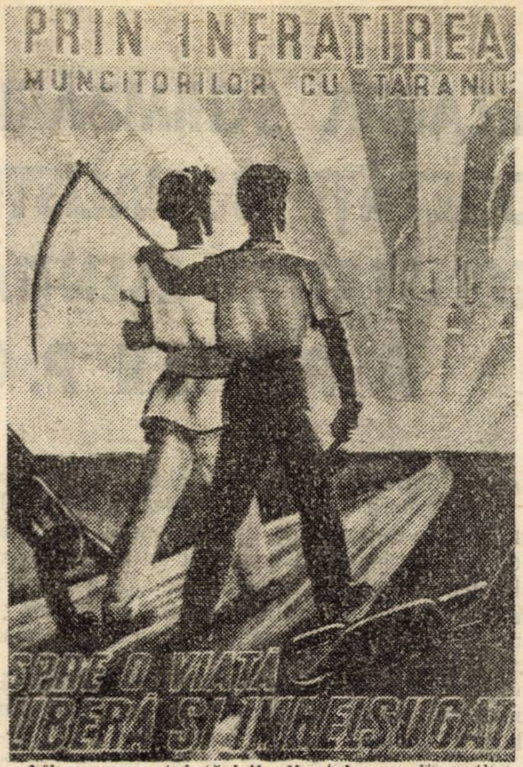

Afiș consacrat întăririi alianței muncitorești-țărănești

„Schimbările în structura socială a țării — după cum se arată în Programul P.C.R. — **vor duce la creșterea și mai accentuată a rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială, la o și mai mare apropiere între clasele și categoriile sociale, la întărirea coeziunii lor, la omogenizarea și întărirea unității întregului popor“.**

Înfăptuirea cooperativizării socialiste a agriculturii a schimbat în întregime **statutul de clasă al țărănimii.** Intrată pe calea socialismului, țărănimea din țara noastră a cunoscut un proces revoluționar profund, care a modificiat întregul său mod de viață și de muncă.

„Țărănimea — după cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — s-a transformat și ea într-o clasă nouă care în dubla calitate de producător și propietar al mijloacelor de producție, ocupă un loc deosebit de important în economia socialistă a țării, în creația materială, în viața socială, în întreaga operă de edificare a noii orînduiri“.** Întemeindu-și întreaga activitate și mod de trai pe proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție, țărănimea cooperatistă s-a transformat într-o clasă omogenă ale cărei interese fundamentale sînt strîns legate de cele ale clasei muncitoare, ale întregului popor. Pe baza dezvoltării și modernizării forțelor de producție, a mecanizării și chimizării agriculturii, a apropierii muncii agricole de munca industrială, s-au produs mutații semnificative în situația economică și social-politică a țărănimii, în profilul ei moral și spiritual.

Ca efect al progresului economico-social, al creșterii productivității muncii sociale și al celorlalte schimbări de ordin calitativ din întreaga economie, determinate, în primul rînd, de industrializarea țării, ponderea țărănimii în totalul populației ocupate s-a redus de la 74% în 1950 la 38% în 1975, urmînd ca în 1980 să scadă la circa 28%, iar în perspectiva anilor 1990 să reprezinte doar 12—15%. Această restrîngere din punct de vedere numeric a țărănimii nu înseamnă însă și o diminuare a rolului ei economic, social și politic, dimpotrivă, după cum se arată în Programul Partidului, țărănimea **„va continua să joace un rol de cea mai mare importanță, atît în producția de bunuri materiale, în sporirea avuției naționale, cît și în înfăptuirea întregii opere de construcție socialistă și comunistă“.**

Rezultă deci, că victoria deplină a socialismului și intrarea în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate nu numai că nu diminuează rolul și importanța alianței muncitorești-țărănești, dar impun în mod necesar o consolidare și mai puternică a acestei baze social-politice, o ridicare a acestei forțe sociale, pe planuri superioare. În prezent, alianța muncitorească-țărănească dobîndește un conținut nou determinat de înseși obiectivele privind dezvoltarea și perfecționarea forțelor și relațiilor de producție în scopul ridicării nivelului general de civilizație materială și spirituală a poporului.

Creșterea în actualul cincinal a producției globale industriale într-un ritm mediu anual de 10,5%, iar a producției globale agricole, (media anuală pe perioada de 5 ani) într-un ritm mediu anual de 6,0—7,2% are loc prin îmbinarea armonioasă a celor două ramuri, sporirea și unirea eforturilor celor două clase în vederea îndeplinirii acestor sarcini hotărîtoare pentru progresul țării.

Încă din anii cincinalului 1966—1970, care a marcat perioada de consolidare a bazei economice și tehnico-materiale a socialismului, partidul și statul au stabilit un ansamblu de măsuri economice, organizatorice și politice, atît pe linia producției, cît și a schimbului de activități dintre cele două clase, care să ridice pe noi trepte alianța dintre ele. În acest sens, sînt demne de relevat hotărîrile Congreselor IX, X și XI ale P.C.R. privind stabilirea proporțiilor și echilibrului just dintre industrie și agricultură, îmbinarea și dezvoltarea armonioasă a acestora în scopul exprimat de legea economică fundamentală a socialismului. Creșterea, în ultimul deceniu, a investițiilor alocate agriculturii, aprecierea acesteia ca **ramură de bază** a economiei naționale, ca și măsurile de ordin organizatoric privind constituirea, în 1966, a uniunilor C.A.P., iar, în 1971, a consiliilor intercooperatiste, precum și reorganizarea întreprinderilor de mecanizare a agriculturii, în sensul apropierii și integrării acestora în C.A.P., reprezintă aspecte de seamă ale politicii creatoare a P.C.R. privind întărirea bazelor economice și organizatorice ale alianței muncitorești-țărănești, ale ridicării ei pe trepte superioare.

În cadrul raporturilor economice dintre cele două ramuri de bază ale economiei, un aspect principal îl constituie creșterea gradului de înzestrare a agriculturii cu mijloace de producție industriale, dezvoltarea, modernizarea și diversificarea bazei sale tehnico-materiale. Tocmai de aceea, în perioada 1976—1980 se vor aloca agriculturii investiții din fondurile statului într-un volum de 93—98 miliarde lei crescînd totodată și investițiile alocate ramurilor furnizoare de tehnică și materiale pentru agricultură. În 1980, agricultura va dispune de 125—130 mii de tractoare, iar cantitatea de îngrășăminte chimice (substanță activă) la un hectar se va ridica la 250—280 kg.

Dat fiind că această complementaritate de tip socialist dintre cele două ramuri de bază ale producției materiale se efectuează, în mod practic, prin schimbul activității economice dintre ele, sub forma relațiilor comerciale dintre oraș și sat și care reprezintă, după expresia lui V.I. Lenin, însăși esența economică a socialismului, partidul și statul desfășoară o politică de promovare și perfecționare consecventă a acestor relații, utilizînd în acest scop legea valorii și celelalte legi economice ce acționează în socialism. Îmbunătățirea continuă a regimului de valorificare a produselor agricole, pe baze comerciale, introducerea sistemului de contractări pe termen lung, fixarea unor prețuri stimulatorii, corespunzător cheltuielilor de muncă socială ale unităților și producătorilor agricoli, au sporit și sporesc cointeresarea materială a țărănimii în dezvoltarea producției agricole, îmbină armonios interesele principale ale țărănimii cu cele ale clasei muncitoare, cu interesele generale ale statului.

O expresie elocventă a politicii partidului privind accelerarea procesului de intensificare a producției agricole, de ridicare a acestei ramuri la înălțimea exigențelor societății socialiste multilateral dezvoltate o reprezintă ședința de lucru de la C.C. al P.C.R. de la finele lunii februarie a.c., sub președenția tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** consacrată examinării unor probleme de bază ale acestei ramuri și mobilizării tuturor eforturilor materiale și umane în vederea sporirii producției vegetale și animale, conform Programului stabilit de Congresul al XI-lea.

Criticînd o serie de lipsuri și rămîneri în urmă din acest domeniu, secretarul general al partidului a acordat o atenție deosebită încheierii la timp și în condiții optime a cam-

conf. univ. dr. Gavrilă HORJA
Academia de studii economice București

(Continuare în pag. 24)

ECONOMIE NATIONALA

PLAN-ANGAJAMENTE: CUM LE REALIZĂM?

În fiecare lună, în fiecare trimestru, PLANUL FIZIC ÎNDEPLINIT INTEGRAL!

PRACTICA din numeroase întreprinderi a relevat cît de important este ca realizarea planului în prima pătrime din an să se situeze la cote ridicate, aceasta asigurînd baza succeselor ulterioare pe întregul an. Nu o dată unele întreprinderi, neținînd seama de aceasta, lucrează relaxat la început de an, pe motivul „încordării" manifestate la încheierea perioadei de plan trecute; consecința firească a unei asemenea practici nu poate fi decît una — nerealizarea în întregime a prevederilor. Învățînd, din această experiență, întreprinderile, centralele industriale își planifică acum sarcinile de plan și dozarea eforturilor de așa manieră încît în fiecare lună, în fiecare trimestru, să realizeze și chiar să depășească planul fizic, asigurîndu-și astfel o ritmicitate în realizări, cît și în livrarea produselor, gospodărirea eficientă a mijloacelor tehnice și umane din dotare. Cum se prezintă lucrurile din acest punct de vedere în acest an în întreprinderile Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei?

Cote înalte pe graficul întrecerii

CELE 53 unități componente ale centralei respective au început anul 1976 cu hotărîrea fermă de a dezvolta succesele dobîndite în cincinalul trecut (cînd au dat suplimentar față de sarcinile inițiale o producție de 4,4 miliarde lei, au depășit planul la export, cu 8,2% și au livrat în plus la fondul pieței produse în valoare de 380 milioane lei) și de a înscrie noi și cît mai însemnate realizări. În înfăptuirea sarcinilor, colectivele din toate aceste unități se călăuzesc și pun în practică indicațiile date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu ocazia Consfătuirii de lucru din 1973 de la Mangalia, cînd a fost conturat un amplu și mobilizator program privind valorificarea superioară a materiilor prime indigene. (în cazul respectiv a pieilor de animale, sporirea folosirii înlocuitorilor de piele, reducerea greutății încălțămintei, introducerea de noi tehnologii în vederea îmbunătățirii calității și diversificării sortimentelor).

Pe fondul acestor sarcini, anul 1976 marchează pentru centrală creșteri față de 1975 de 3,8% la producția globală, de circa 1% la producția marfă și de 3% la productivitatea muncii. Pentru a putea atinge și depăși aceste prevederi, au fost inițiate, cu mult înainte de începerea perioadei de plan, o serie de măsuri complexe, dintre care relevăm cîteva:

- **asigurarea întregului necesar de materii prime și materiale.** Avînd încheiate la timp contractele cu comerțul, cunoscînd precis structura producției ce urmează a fi realizată în acest an, întreprinderile au reușit, cu sprijinul efectiv al centralei, să încheie, la rîndul lor, contractele economice cu furnizorii de materii prime și materiale. Se poate aprecia că baza tehnico-materială a producției pe 1976 este asigurată mai bine față de anii trecuți, în sensul că repartițiile alocate acoperă, în general, întreg necesarul;
- **întocmirea de programe concrete de măsuri tehnico-organizatorice.** Pe baza îndrumărilor date de centrală, în fiecare întreprindere au fost elaborate, ținîndu-se seama de sarcinile de plan și de structura producției, cuprinzătoare planuri de măsuri tehnico-organizatorice, care vizează laturile esențiale ale activității. Pentru ca aceste programe să fie înfăptuite la termen și în bune condițiuni, colective de specialiști din cadrul centralei se deplasează în întreprinderi sprijinind efectiv colectivele de muncă în materializarea, în primul rînd, a acelor măsuri care vizează folosirea mai bună a capacităților de producție, a timpului de lucru, asigurarea unui flux tehnologic mai judicios și o ritmicitate liniară în realizarea planului la toți indicatorii;
- **îmbunătățirea planificării producției.** O latură esențială în asigurarea îndeplinirii planului o constituie modul cum sînt defalcate sarcinile pe trimestre și, în cadrul lor, pe luni și decade. Pe trimestrul I 1976, sarcinile lunare au fost planificate mai bine ca în alți ani, în sensul că încă din prima lună au fost prevăzute creșteri substanțiale față de ultima perioadă din 1975, că pe ansamblul întregului an există o dozare a eforturilor în așa fel ca să se atingă și indicatorii prevăzuți în perspectiva următoarei perioade de plan.

Aceste măsuri, cît și altele, conjugate cu inițiativele fiecărui colectiv de muncă îndreptate spre o mai bună gospodărire a potențialului existent, au creiat condiții favorabile nu numai pentru îndeplinirea principalilor indicatori de plan pe lunile ianuarie-februarie, ci chiar pentru depășirea lor în toate unitățile componente și pe centrală (tabelul).

Două lucruri se cuvin a fi subliniate în mod deosebit: a) faptul că **prin depășirea sarcinilor de plan întreprinderile au pus la dispoziția economiei naționale în plus 15 000 perechi de încălțăminte, 13 000 bucăți articole de blănărie-cojocărie, 1 700 bucăți confecții din piele și multe altele;** b) că **pe ansamblul centralei planul la export a fost realizat în această perioadă în proporție de 100,6%.** lucru important pentru perspectivă.

De ce minusuri la unele sortimente?

EVIDENȚIIND aceste realizări, care atestă munca plină de abnegație, a colectivelor din toate întreprinderile, nu pot fi trecute însă cu vederea unele laturi mai puțin pozitive din activitatea unor întreprinderi și chiar a centralei. Este vorba, în primul rînd, de faptul că, **deși planul pe ansamblu a fost depășit totuși n-au fost satisfăcute, în întregime, în această perioadă, cerințele pieței, mai ales în ce privește unele sortimente prevăzute, mult solicitate de cumpărători.** Aceasta, deoarece unele întreprinderi („Carmen — București, „Modern" — Timișoara) n-au realizat nivelurile planificate la indicatorul producție fizică la toate sortimentele.

În analiza efectuată la capătul perioadei de către centrală, neajunsurile respective au fost scoase pregnant în evidență, și drept urmare au fost stabilite noi măsuri care să asigure recuperarea restanțelor, astfel ca primul trimestru din 1976 să găsească toate unitățile cu planul realizat și chiar depășit la producția fizică și pe sortimente, cît și la ceilalți indicatori de plan.

Se cuvine însă menționat faptul că la eforturile colectivelor de muncă vizate vor trebui adăugate neapărat și cele ale unor **întreprinderi furnizoare de materii prime, care nu și-au respectat obligațiile conform contractelor încheiate.** Astfel, Întreprinderea chimică Rîșnov și Întreprinderea „Stela"-București nu și-au îndeplinit în totalitate obligațiile contractuale pe luna ianuarie privind livrarea unor importante cantități de materiale (crilom și trioleină), fapt ce a produs greutăți serioase activității tăbăcăriilor. Tot în luna ianuarie unele unități ale centralei au avut de înfruntat neajunsuri datorită Întreprinderii „Policolor"- București care nu a livrat cantitățile stipulate în contracte privind un material important — nestropolul. În sfîrșit, situații similare au fost înregistrate și la alte materiale ca, de pildă, bioxid de titan, stiren, alcooli grași, uleiuri sulfatate etc.

Un aspect mai puțin rezolvat în perioada celor două luni este și acela al **insuficientei sondări a cerințelor pieței și adaptarea producției de așa natură încît să satisfacă exigențele cantitative, calitative și de modă ale cumpărătorilor.** Centrala dispune de 54 magazine proprii pentru testarea preferințelor cumpărătorilor, prezentarea și desfacerea produselor. Or, o parte din aceste magazine nu și-au îndeplinit în totalitate scopul pentru care au fost organizate, dovedind

Tabel

Realizarea principalilor indicatori de plan la unele întreprinderi cît și pe ansamblul Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei

(%)

Unitatea	Indicatori Producția globală	Producția marfă	Productivitatea muncii
Intreprinderea de încălțăminte"Ardeleana"-Alba	113,1	109,5	102,9
Intreprinderea de încălțăminte"Bihoreana"-Oradea	112,4	105,9	108,2
Intreprinderea de mănuși Tg.Mureș	110,2	107,0	101,8
Intreprinderea de blănărie "1 Mai"- Oradea	108,0	102,3	104,2
Intreprinderea de bunuri de consum din cauciuc Jilava	104,7	103,6	100,0

minusuri în promovarea mai fermă a produselor noi în fază de creație, lipsind atît fabricația cît și consumatorii de cunoașterea adevăratelor preferințe, de întîmpinarea favorabilă a unor inițiative și produse noi.

Valorificarea superioară a materiilor prime și diversificarea producției — acțiuni convergente

ANUL ACESTA se caracterizează pentru industria de pielărie, cauciuc și încălțăminte și printr-o **fecundă activitate depusă pe tărîmul creației** avînd drept scop valorificarea mai bună a materiilor prime și materialelor, diversificarea producției prin promovarea mai largă a produselor executate din înlocuitori ai pielei. Urmărind principalele orientări și caracteristici în creația de încălțăminte și marochinărie, corelat cu tendințele modei vestimentare pe plan mondial, atît Laboratorul central de creație al centralei, cît și creatorii din întreprinderi au elaborat anul trecut 4 500 modele diferite de încălțăminte, din care au fost avizate de comisia tehnico-artistică a centralei 2 400 modele ; din acestea au fost contractate pentru fondul pieței 2 000 modele noi. **În primele 2 luni din acest an au fost prezentate 1 200 modele, din care s-au avizat favorabil circa 500.**

Acțiunea de diversificare a producției are loc în strînsă corelare cu cea de promovare pe scară mai largă a produselor realizate din înlocuitori ai materiilor prime animale. A fost întocmită în acest sens o colecție corespunzătoare de semifabricate (înlocuitori de piele, talpă și tocuri prin utilizarea de cauciuc și mase plastice). Planul de creație privind modelele de încălțăminte din aceste semifabricate este corelat cu necesitățile de asigurare a fondului de marfă pentru nevoile interne cît și pentru solicitările exportului. Pentru acest an, din 2 000 modele contractate, peste 900 vor fi realizate din înlocuitori.

Diversificarea producției, extinderea folosirii înlocuitorilor s-a împletit și se împletește strîns cu eforturile depuse pentru o mai judicioasă gospodărire a materiei prime și a materialelor, îndeosebi pe calea diminuării normelor de consum. Au fost întocmite, încă din ultimul trimestru al anului trecut, programe detaliate, pe întreprinderi și pe principalele produse, privind căile de micșorare a normelor de consum pe grupe de produse, și în unele cazuri pe fiecare produs. Aplicarea măsurilor respective s-a soldat cu efecte pozitive, în sensul că **în primele două luni din acest an a fost realizată, pe ansamblul centralei, o economie, față de normele de consum de stat și față de cele recalculate, de 13,3 mii mp la piei fețe.** Printre principalii autori ai acestor realizări se află colectivul Întreprinderii de încălțăminte Agnita (economii 4,7 mii mp piei fețe), cel al Întreprinderii de încălțăminte „Străduința"-Suceava (economii 4,5 mii mp piei fețe al întreprinderii de încălțăminte „Criș" — Oradea, (economii 2,9 mii mp piei fețe) etc.

Au fost însă și întreprinderi care nu numai că nu s-au încadrat în normele stabilite, dar le-au și depășit, diminuînd astfel rezultatele pozitive obținute pe ansamblul centralei. Printre acestea se numără Întreprinderea de încălțăminte Reghin care a înregistrat o depășire a normelor de consum cu 3,8 mii mp. piele și Întreprinderea de pielărie și încălțăminte Rm. Vîlcea 2 mii mp. piele. Semnalînd aceste depășiri nu se poate afirma că la ele n-au contribuit și unele cauze obiective printre care cea mai importantă a fost schimbarea în unele cazuri, a structurii producției în sensul solicitării unor modele mai încărcate, deci cu un consum specific mai mare, în special la export. Dar tot atît de adevărat este și faptul că dacă ar fi existat o mai mare exigență pe întreg fluxul producției aceste pierderi puteau fi substanțial micșorate.

Pentru a preîntîmpina în viitor asemenea depășiri și a asigura încadrarea tuturor întreprinderilor în normele de consum planificate și reducerea acestora, vor fi efectuate în unități de către specialiștii centralei, analize și verificări asupra modului de planificare, defalcare, urmărire și realizare a lor. În același context, vor fi organizate consfătuiri și instructaje pe zone geografice cu cadrele tehnice de specialitate și inginerii șefi din întreprinderi etc.

Un etalon al calității — satisfacerea exigențelor cumpărătorilor

ACȚIUNILE întreprinse și eforturile depuse în toate întreprinderile pentru realizarea sarcinilor de plan la toți indicatorii pe primele 2 luni ale anului n-au putut ocoli problemele calității, respectiv satisfacerea exigențelor variate ale beneficiarilor interni și din străinătate. Dimpotrivă. Toate măsurile luate au urmărit, de altfel, acest scop. Ce s-a făcut practic ?

În majoritatea întreprinderilor a fost diversificată producția, a fost îmbogățită paleta de modele. Ținînd seama de cerințele specifice diferitelor zone ale țării s-a trecut la satisfacerea acestora de așa natură încît în acest an ele să fie acoperite cît mai bine. Totodată, s-au luat măsuri de a veni în întîmpinarea consumatorilor cu produse noi, mai ieftine, executate din înlocuitorii de piele. Tot în scopul realizării de produse numai de calitate, a fost extinsă în mare majoritate a întreprinderilor centralei o inițiativă valoroasă pornită în urmă cu cîțiva ani de către colectivul Întreprinderii „Flacăra Roșie"-București privind introducerea autocontrolului și controlului în lanț. Metoda constă, în esență, în aceea că, pe întregul flux de fabricație al unei linii tehnologice, muncitorii verifică felul cum au fost executate fazele anterioare și nu permit nici un rabat de la calitate. Procedeul, în afară că determină un interes sporit pentru perfecționarea măiestriei profesionale, duce la creșterea conștiinței socialiste, la sporirea răspunderii pentru munca efectuată. Apoi, la liniile de încălțăminte au fost reînființate posturile de controlori interfazici de calitate, în scopul prevenirii apariției defectelor și depistării la timp a cauzelor care le provoacă și, apoi, luării măsurilor corespunzătoare.

De asemenea, în spiritul Decretului Consiliului de Stat nr. 100 din 1975 au fost verificate majoritatea stasurilor și normelor interne ale calității produselor, acțiunea urmînd să se încheie în cursul acestui an. În luna ianuarie, Serviciul C.T.C. al centralei a organizat o expoziție critică (cu exponate necorespunzătoare) la Întreprinderea „Progresul"-București la care au participat conducerea centralei, inginerii șefi și șefii compartimentelor C.T.C. din toate unitățile, în scopul de a găsi, potrivit specificului producției fiecăreia, mijloacele adecvate care să asigure obținerea de produse numai de bună calitate.

În sfîrșit, la începutul lunii martie, serviciul C.T.C. al centralei a organizat, la Combinatul de piele și încălțăminte „Clujana" o consfătuire pe tema : **„Contribuția laboratoarelor de control la îmbunătățirea calității produselor".** La această consfătuire au participat, în afară de inginerii șefi, responsabilii compartimentelor C.T.C. și șefii laboratoarelor din întreprinderi și inspectorii județeni ai Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor. Prin această consfătuire, care a mijlocit și un larg schimb de experiență, s-a urmărit, în principal, stabilirea unei metodologii unitare privind dotarea laboratoarelor de control, căile și mijloacele cele mai eficiente pentru îmbunătățirea calității produselor atît în faza de recepție a materiei prime, cît și în fazele de fabricație. Măsurile respective — și nu am enumerat decît cîteva mai esențiale — au dat rezultate pozitive, produsele fabricate corespunzînd întrutotul din punct de vedere calitativ. În mod deosebit s-a remarcat în acest sens activitatea unor unități printre care se numără : Întreprinderea de încălțăminte „Arta"-Oradea, Întreprinderea de pielărie și încălțăminte Rîmnicu Vîlcea. Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujana", întreprinderile de încălțăminte „Solidaritatea"-Oradea, „Banatul"-Timișoara și „Ardeleana" din Alba Iulia.

O notă discordantă au făcut totuși unele întreprinderi care, în cele două luni cumulate, s-au situat, din punct de vedere al calității sub media înregistrată pe centrală : Fabrica de încălțăminte „Hușana" din Huși, „Carmen" și Progresul" din București, „Timpuri Noi"-Brașov, și „Străduința"-Suceava. Este nevoie — situația existentă o impune — ca și în aceste întreprinderi să fie luate măsuri în toate fazele procesului de producție, încît proporția produselor mai puțin corespunzătoare din punct de vedere calitativ să fie redusă la minimum posibil ; în același timp, se cere intensificată munca politico-educativă, în așa fel încît să crească responsabilitatea și spiritul de răspundere pentru munca prestată la fiecare lucrător, șef de echipă, maistru.

★

Din datele operative primite recent de la centrală rezultă că, primul trimestru din 1976, se încheie cu rezultate pozitive ; s-au recuperat în cea mai mare parte restanțele, planul fizic fiind depășit sensibil. Acționînd ferm pe linia traducerii în viață a măsurilor prevăzute, generalizînd experiența înaintată, intervenind prompt acolo unde mai apar dereglări sau neajunsuri în realizarea ritmică și sortimentală a planului, se vor putea obține și în viitor rezultate bune atît la nivelul fiecărei întreprinderi cît și al centralei, beneficiari fiind toți consumatorii, atît cei interni, cît și cei de peste hotare.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

MECANIZAREA ÎN CONSTRUCȚII — element primordial în creșterea productivității muncii (I)

PROGRAMUL DE DEZVOLTARE economico-socială a țării în actualul cincinal implică o creștere impetuoasă a activității de construcții-montaj. Volumul producției în această ramură va fi, în 1980, cu peste 57% superior celui din anul trecut. Urmează ca aproape în proporție aproximativ egală să se mărească și productivitatea muncii ; ritmul mediu anual al acestui indicator va depăși considerabil realizările din cincinalele anterioare. Indicînd căile principale ale acestui progres, Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. acordă un rol deosebit unuia din elementele de bază ale industrializării construcțiilor — **mecanizarea**, privită dintr-un întreit punct de vedere : **lărgirea continuă a gamei de lucrări și operații la care ea se aplică**, pînă la mecanizarea integrală a principalelor procese de execuție ; **modernizarea accelerată a parcului de mașini și utilaje** al șantierelor; **folosirea cît mai eficientă a dotării** existente.

Asistăm, în spiritul acestei orientări, la afirmarea unor elemente calitativ noi. De la concepția oarecum limitată a mecanizării lucrărilor grele și de mare volum, care înlocuiește pur și simplu omul cu mașina — etapă rezolvată în linii mari — se trece treptat la **integrarea om-mașină**, în sensul dotării muncitorilor de diferite profesii cu mijloace de lucru perfecționate, capabile să asigure reducerea efortului fizic și creșterea randamentului la ansamblul lucrărilor de pe șantier. Gama clasică de utilaje de construcții, creată în ideea mecanizării unor procese de lucru tradiționale, se completează cu **mașini specifice unor procedee și tehnologii moderne.** Totodată, se procedează la o analiză științifică a gradului de dotare al unităților de construcții-montaj, în sensul de a introduce ca factor de apreciere nu valoarea acestuia, ci **performanțele utilajelor ce o compun.** Astfel, **dacă gradul de dotare** (exprimat prin raportul dintre valoarea fondurilor fixe productive — în speță utilaje, mașini și mijloace de transport — și valoarea producției de construcții-montaj realizate) **a crescut în 1975 cu peste 13% față de cel din 1970, la nivelul anului 1980 el va fi doar cu circa 5% mai mare decît cel actual, în schimb componența parcului mecanic va fi radical schimbată, în sensul unei modernizări avansate.**

În sfîrșit, se tinde la **generalizarea unui nou mod de a gîndi și organiza folosirea utilajelor,** disciplinînd-o prin încadrarea ei într-o concepție tehnologică bine definită, cu productivități precis stabilite, ca și într-o programare strictă și de detaliu a lucrărilor și a mijloacelor necesare.

Mecanizarea se înscrie astfel pregnant, în actualul cincinal, între **principalele coordonate ale afirmării revoluției tehnico-științifice în construcții.** Eficiența sa prezumată se exprimă într-o cotă-parte de 22—23% din sporul anual al productivității muncii. La aceasta se adaugă un aport semnificativ la **scurtarea duratei de execuție a lucrărilor,** la reducerea unor elemente de bază ale costurilor, la îmbunătățirea calității construcțiilor. Dezvoltarea mecanizării va antrena după sine și **importante mutații în structura social-profesională a forței de muncă pe șantiere;** se prevăd majorarea ponderii muncitorilor calificați (prin reducerea rapidă a execuției manuale a unor operații cum sînt manipulările de materiale, săpăturile izolate în spații înguste), ridicarea gradului de tehnicitate al unor profesii (ce se vor executa în tot mai mare măsură cu ajutorul a diferite mașini și dispozitive), creșterea numărului femeilor antrenate în activitatea productivă de construcții-montaj (datorită posibilităților ce le va crea în acest sens micșorarea efortului fizic prin mecanizare). Esențială din acest punct de vedere este și **economia de manoperă,** care va elimina necesitatea de a suplimenta anual efectivele șantierelor cu mii și mii de muncitori.

În prezent în toate unitățile de construcții-montaj se desfășoară o intensă activitate de identificare și valorificare a resurselor de mărire a productivității muncii, pentru ca, prin realizarea sporului prevăzut pe anul 1976, să se asigure premisele încadrării acesteia în dinamica accelerată din întregul cincinal. La **Ministerul Construcțiilor Industriale,** căruia i s-a stabilit un ritm mediu anual de creștere a productivității pînă în 1980 cu o cincime mai mare decît cel mediu pe ansamblul ramurii (unele din unitățile sale specializate urmînd să atingă la acest indicator un nivel valoric echivalent celui din industrie), a fost inițiată o acțiune de amploare, care a antrenat cercetarea științifică, proiectarea tip și tehnologică, specialiștii din trusturile de execuție și din întreprinderile cu profil industrial. Pe baza orientărilor dintr-un program-cadru, unitățile și-au întocmit **programe proprii de măsuri,** vizînd perfecționarea soluțiilor constructive, a tehnologiilor, a organizării producției și muncii, a pregătirii cadrelor — și, cu un accent deosebit, extinderea mecanizării. Planul de dotare cu mașini și utilaje al ministerului pe acest an are în vedere achiziționarea mijloacelor necesare pentru realizarea sporului planificat al volumului de lucrări și al productivității, pentru înlocuirea mașinilor uzate fizic și moral.

Utilajele necesare, judicios fundamentate, au fost stabilite, în general, și la organizațiile de construcții ale altor ministere și ale consiliilor populare. Aceasta reprezintă o premisă pentru folosirea eficientă a investițiilor repartizate pe 1976 ramurii de construcții, cu condiția ca industria constructoare de mașini să găsească resurse de sporire a producției de utilaje destinate șantierelor.

Relația dotare — productivitate și influența factorilor subiectivi

GRAFICUL nr. 1 sugerează influența incontestabilă pe care îmbunătățirea dotării cu mijloace mecanizate a organizațiilor de construcții-montaj o exercită asupra sporirii productivității muncii (fondurile destinate achiziționării de utilaje dețin, în totalul investițiilor pentru dotarea acestei ramuri, o pondere net majoritară, care în cincinalul actual depășește 90%). Situațiile concrete ale unor unități aduc însă corective acestei aprecieri globale.

Graficul nr. 1

Relația dintre dinamica volumului de investiții pentru ramura de construcții-montaj pe cincinale și creșterea productivității muncii

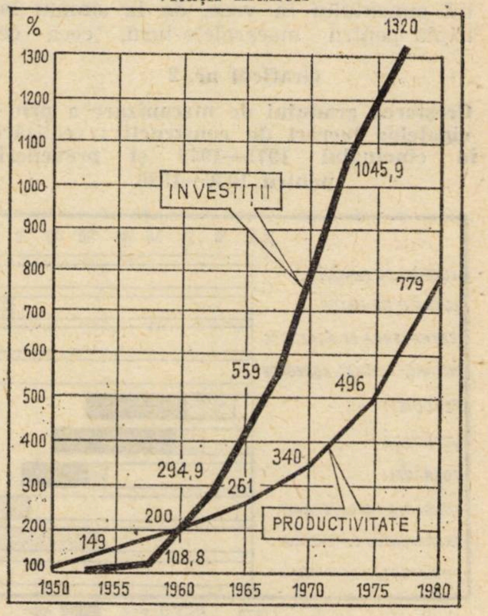

Pe de o parte, **gradul de dotare este un indicator pur statistic, care reflectă doar valoarea parcului de mașini și utilaje existent, fără a spune nimic despre starea tehnică a acestui parc, nici despre compoziția lui, care într-o perioadă poate să nu corespundă pe deplin naturii lucrărilor de executat.** Din această cauză se înregistrează uneori o aparentă supradotare, fără să se poată asigura totuși resursele necesare pentru atingerea nivelelor stabilite ale gradului de mecanizare. Anul trecut a fost inițiată o acțiune, ce se va repeta periodic, de redistribuire a utilajelor disponibile între unitățile de aceeași subordonare și între ministerele și consiliile populare tutelare de organizații de construcții. Efectele ei favorabile se cer completate cu alte măsuri : scoaterea „la pensie“ a utilajelor vechi, ajunse la termenul de casare sau a căror reparare și exploatare au devenit neeconomice ; cedarea, în condițiile legii, a unor utilaje cu randamente care nu mai corespund indicatorilor stabiliți pentru organizațiile de construcții în antrepriză, către unitățile socialiste (de pildă, cooperativele agricole) ; introducerea unui sistem mai simplu și mai operativ de informare asupra disponibilităților temporare și de închiriere între unități de subordonare diferită.

Pe de altă parte, **gradul efectiv de utilizare a dotării variază în limite largi de la o întreprindere la alta, în funcție de nivelul tehnic, organizatoric și gospodăresc la care sînt rezolvate problemele de mecanizare.** Anul trecut, unele trusturi (Brașov, Craiova) ale Ministerului Construcțiilor Industriale, avînd o dotare cu 40—45% superioară mediei, nu au realizat productivitatea planificată ; la alte trusturi (Cluj-Napoca, Iași) sporul de productivitate a fost sensibil mai mic decît creșterea gradului de dotare cu utilaje. Iată, de ce, în analiza căilor pentru mărirea substanțială a contribuției mecanizării la creșterea productivității muncii în construcții, trebuie pornit de la identificarea posibilităților de îmbunătățire a folosirii utilajelor.

Referindu-ne la același minister, constatăm, din modul în care au fost îndepliniți indicatorii de plan tehnic, o simțitoare majorare a productivității utilajelor (producția realizată pe unitatea de capacitate) în 1975, față de anul precedent. La aceasta a contribuit o mai judicioasă exploatare, evidențiată prin creșterea ponderii timpului efectiv lucrat față de programul de lucru. Ecartul între indicii înregistrați de diferitele trusturi este însă foarte mare : o treime la excavatoare, de la simplu la dublu în cazul buldozerelor, cilindrilor compactori, centralelor de beton și betonierelor, al mijloacelor auto pentru transportul cimentului în vrac, de la simplu la triplu pentru macaralele-turn, ceea ce doar într-o măsură limitată se poate justifica prin diferențe în ce privește caracteristicile lucrărilor executate.

Graficul nr. 2

Creșterea gradului de mecanizare a principalelor lucrări de construcții : realizări în cincinalul 1971—1975 și prevederi pentru 1976—1980

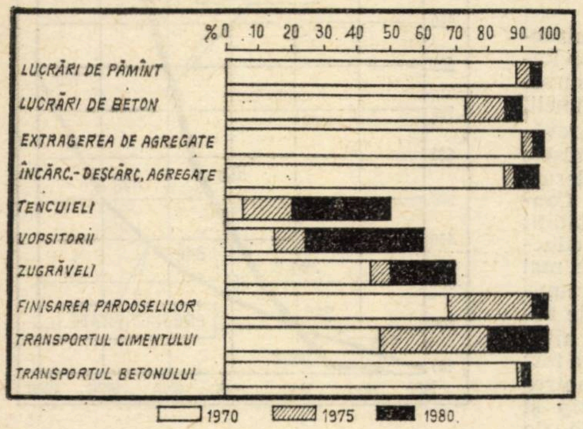

Rezerve pentru mai buna folosire a capacității existente

EXPLICAȚIA situației prezentate mai înainte trebuie căutată, în principal, în gradul divers de preocupare a factorilor responsabili de la trusturi, stații de utilaj-transport, șantiere, pe de o parte, pentru **activizarea cît mai completă a parcului**, iar pe de altă parte, pentru **eliminarea stagnărilor**. Planurile operative stabilite pentru fiecare șantier coordonează graficele de execuție cu resursele necesare ; atunci cînd graficele nu sînt respectate, utilajele așteaptă inactive deschiderea fronturilor de lucru ori sînt mutate la alte puncte, astfel că zile întregi nu produc nimic.

La **Întreprinderea nr. 1 a Centralei de construcții-montaj București**, de pildă, în primul semestru al anului trecut, datorită folosirii necorespunzătoare a celor 52 de macarale-turn pe șantierele de locuințe, menținerii lor prelungite după terminarea lucrărilor de bază la blocurile pe care le-au deservit, chiria plătită (5,2 milioane lei) a fost cu o treime mai mare decît suma încasată pentru producția aferentă utilajelor respective. În cazul unei automacarale grele, o singură zi de stagnare — la program de lucru în două schimburi — înseamnă plata neproductivă a peste zece mii de lei chirie ! O cauză a stagnărilor o reprezintă și defecțiunile în aprovizionarea utilajelor cu carburanți și lubrifianți, atît datorită unor dereglări organizatorice locale, cît și faptului că repartițiile nu țin întotdeauna seama de elemente cum sînt: modificarea structurii parcului (în sensul scăderii ponderii motoarelor cu benzină în favoarea celor cu motorină), regimul de temperaturi din perioada de iarnă (care cere motorine cu punct de solidificare scăzut) etc.

Posibilități importante pentru a mări randamentul utilajelor de construcții oferă **folosirea lor în două schimburi**. Anul 1975 a marcat, la unitățile de construcții industriale, o creștere față de anul precedent a coeficientului mediu de schimb al mașinilor pentru lucrări de terasamente, al instalațiilor de preparare a betonului, al macaralelor-turn ș.a. Cu toate acestea, indicii de 1,43—1,69 obținuți (și care, fiind reportați la schimbul etalon de 8 ore, sînt denaturați datorită perioadelor de lucru în schimb prelungit), se situează, la unele grupe de utilaje și la unele trusturi, sub nivelul atins în 1972. Săpăturile, consolidarea terenului de fundație, prepararea și turnarea betoanelor, montarea de prefabricate și construcții metalice, iar într-o măsură (la construcțiile civile) instalațiile și unele finisaje interioare, sînt lucrări care pot fi realizate și în schimbul II, cu un minim de măsuri tehnice și organizatorice speciale, ceea ce asigură nu numai exploatarea extensivă a utilajelor specifice, dar și scurtarea duratelor de execuție.

Executarea lucrărilor mecanizate pe bază de tarife pe unitatea de producție, calculate conform devizului investiției respective, s-a dovedit capabilă să mobilizeze și să cointereseze stațiile deținătoare de mijloace mecanice, în mai mare măsură decît sistemul curent al închirierii cu tarif orar. Pe baza contractelor încheiate cu șantierele, numeroase unități prestatoare au preluat din planul acestora executarea unor lucrări de volum mare (terasamente, bateri de piloți, montaje de prefabricate etc.), pe care le realizează cu forțe proprii și cu asistența tehnică a constructorului S-au obținut astfel productivități foarte înalte ale utilajelor (datorită concentrării lor, încadrării într-un lanț tehnologic, asigurării unui front de lucru continuu și remunerării mecanicilor în acord global), reduceri ale termenelor față de cele prevăzute în grafice.

Cu toate avantajele evidente, **extinderea lucrului pe bază de tarife pe unitatea de producție, calculate conform devizului investiției (la plan fizic) evoluează lent**. La Ministerul Construcțiilor Industriale, unde a fost inițiat acest sistem, gradul de extindere prevăzut a fost substanțial depășit la prepararea betoanelor, la încărcări-descărcări ; în schimb se înregistrează rămîneri în urmă la lucrările de săpături și la pomparea mortarului. Măsurile luate recent pentru îmbunătățirea situației vizează aplicarea obligatorie a metodei la unele genuri de lucrări care necesită utilaje specializate (fundații în terenuri slabe, pereți mulați în sol) ; completarea proiectelor de tehnologii cu elemente necesare contractării la plan fizic ; stabilirea unor programe de executare mecanizată a lucrărilor pe bază de contract, cu termene și stadii fizice intermediare și cu precizarea utilajelor necesare, de care să se țină seama la întocmirea planurilor operative. S-a evidențiat, totodată, utilitatea organizării în cadrul subunităților de utilaj-transport a unui sector specializat în lucrări la plan fizic, încadrat și cu tehnicieni constructori, care să asigure conducerea tehnică — începînd cu verificarea documentațiilor de proiect și pînă la recepția calitativă a producției executate.

Între condițiile măririi gradului de folosire a utilajelor și mașinilor de construcții se numără, nu pe ultimul loc, **asigurarea cadrelor necesare de muncitori pentru conducerea lor și continua perfecționare a pregătirii profesionale a acestora.** Promoțiile școlilor profesionale, ale cursurilor speciale sînt acoperitoare din punct de vedere cantitativ. Totuși, un fenomen care se accentuează îl constituie **fluctuația relativ ridicată a mecanicilor și șoferilor,** determinată de condițiile social-profesionale mai dificile (frecventa deplasare de la un punct de lucru la altul, inclusiv în localități diferite) și de atracția pe care industria o prezintă pentru astfel de muncitori cu meserii mai tehnice. Chiar dacă această fluctuație se produce, în majoritatea cazurilor, de la o unitate de construcții la alta, nu sînt lipsite de semnificație datele statistice din care rezultă că în decurs de un an, numărul mecanicilor care au părăsit întreprinderea este aproape echivalent, pe ansamblul ramurii, cu al celor ce au absolvit școlile și cursurile de calificare în perioada respectivă. Soluții imediate, chiar dacă nu radicale, oferă înseși unele măsuri din categoria celor amintite anterior : fronturi de lucru mai stabile, contractarea la plan fizic (posibilitate de sporire a cîștigului mecanicilor), precum și policalificarea pentru cunoașterea și conducerea mai multor tipuri de utilaje.

Revenind la problema **reparațiilor**, amintită anterior, este de menționat că durata acestora încă nu se înscrie în cerințele activizării într-un termen scurt a parcului de utilaje. Îndeosebi la cilindri compactori, macarale, automacarale, stagnările în reparație capitală sînt lungi. La efectuarea reparațiilor curente și accidentale se întîmplă uneori dificultăți în aprovizionarea cu piese de schimb ; sînt unități de construcții care plătesc anual sute de mii de lei amortismente pentru fonduri fixe inactive din această cauză. Lipsa **pieselor de schimb** (dintre care unele repere abia urmează să fie asimilate în acest an) afectează în mod deosebit mijloacele auto, și, ca o consecință, influențează negativ indicii de exploatare a utilajelor pe care acestea le deservesc în fluxul tehnologic — excavatoare, instalații de preparare a betonului etc. Pe lîngă corecturile necesare în planificarea producției și repartizării pieselor de schimb, apare utilă și o **îmbunătățire a sistemului de întreținere**, prin organizarea de către întreprinderile constructoare sau de reparații a unui „service" pentru mașini speciale produse în serie mică, prin facilitățile pe care le-ar aduce regruparea pe tipuri a utilajelor din dotația unităților de construcții.

Dan CONDREA

Într-unul din numerele viitoare ale revistei vor fi abordate aspecte privitoare la concepția de organizare a activității de mecanizare a lucrărilor pe șantiere, necesitatea îmbunătățirii structurii parcului de mijloace mecanizate.

Ecouri la dezbaterea:

ROLUL ȘI FUNCȚIILE PRODUCȚIEI NETE ÎN SISTEMUL INDICATORILOR VALORICI

ÎN NUMERELE 6, 7 și 8/1976 Revista economică *a publicat dezbaterea pe tema :* Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor valorici. *Pe marginea problemelor ridicate în dezbatere, la redacție au sosit numeroase ecouri care cuprind puncte de vedere ale specialiștilor din ministere, organe de sinteză, centrale și unități economice privind rolul, funcțiile și conținutul indicatorului producția netă, pe care le vom publica în revistă începînd cu numărul de față.*

POSIBILITĂȚI ȘI LIMITE ÎN STIMULAREA EFORTULUI PROPRIU

COMENSURAREA la nivel micro-economic a valorii nou create a devenit o necesitate obiectivă generată de dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție. Experimentarea care se efectuează este binevenită pentru elaborarea unei metodologii unitare și înlăturarea neajunsurilor în calcularea acestui indicator.

Pornind de la metoda de producție folosită în normele metodologice cu privire la calcularea, evidența și raportarea producției nete ne propunem o analiză în profunzime a celor două elemente care influențează producția netă (producția globală și cheltuielile materiale) și a structurii acesteia, în scopul delimitării cît mai precise a elementelor de cheltuieli materiale, de cele de venit net.

Așa cum sublinia tovarășul V. Dumitrescu în cadrul dezbaterii, **producția globală**, ca indicator care cumulează atît elemente de cheltuieli materiale, cît și elemente de venit net, influențează asupra mărimii producției nete. De aceea, producția globală trebuie calculată cu mult discernămînt ; o mărire sau o micșorare artificială a ei duce la influențarea directă a producției nete. De aceea, este necesară alinierea elementelor componente ale producției globale la cheltuielile materiale, care se poate realiza prin : stabilirea numărului optim de verigi prin care trece materia primă pînă la obținerea produsului finit (în acest sens, o mare atenție trebuie acordată dimensionării întreprinderilor și stabilirii ciclului de fabricație) ; scoaterea din producția globală a materialelor din cooperare, deoarece nu au corespondent fizic ; evitarea scoaterii din magazie a materialelor și introducerea lor în secții pentru a nu se crea posibilitatea raportării acestora ca producție neterminată ; eliminarea contravalorii materialelor date spre prelucrare la terți la sfîrșitul perioadei care duce, de asemenea, la mărirea artificială a producției globale ; scoaterea din valoarea producției globale a valorii materiilor prime și materialelor clienților ; stabilirea influenței determinate de prețurile de producție la producția globală aliniată și corectarea acesteia. Avîndu-se în vedere toți acești factori se poate obține o producție globală care să reflecte mai corect activitatea întreprinderii.

Cheltuielile materiale reprezintă cel de-al doilea element care are influență asupra mărimii producției nete ; deci se impune o analiză detaliată și a elementelor care stau la baza lor.

În ceea ce privește **materiile prime, materialele auxiliare, combustibilul, energia și apa** — funcțiile tuturor acestor elemente au fost dezbătute în literatura de specialitate și s-a ajuns la concluzia că ele fac parte în totalitate din cheltuielile materiale. Reducerea acestor cheltuieli duce la mărirea valorii indicatorului producției nete, în condițiile cînd sînt reduse normele de consum unitare și se respectă nomenclatura de materii prime și materiale stabilită prin planul prețului de cost. În cazul în care se folosesc înlocuitori cu aceleași caracteristici tehnico-funcționale, dar cu prețuri de producție mai reduse, aceste eforturi nu trebuie eliminate deoarece nu sînt străine de efortul propriu și creează producție netă ; de aceea, se

→

COMENTARIU LA UN GRAFIC

La ce nivel sînt utilizate mijloacele mecanizate ?

INTREPRINDERILE miniere din țara noastră au fost înzestrate, an de an, cu mașini și utilaje moderne, de mare randament, care ușurează munca oamenilor și contribuie la creșterea eficienței. Cerința utilizării lor cu randamente sporite necesită ca fiecare întreprindere, fiecare colectiv de muncă, să se organizeze de așa natură incit să asigure din timp fronturi de lucru accesibile, să fie exploatate rațional, să li se acorde la timp intervenția pentru reparațiile curente și capitale.

Nivelul atins de indicii medii de utilizare a timpului disponibil de lucru al unor mijloace mecanizate de bază în acest an, arată o îmbunătățire sensibilă față de perioadele corespunzătoare din anii trecuți (vezi graficul). Astfel, **la combinele de abataj realizările din luna februarie 1976 sînt cu 40% mai mari decît cele din aceeași lună din 1975 și cu 80% mai mari decît cele din aceeași perioadă din 1974.** Un nivel ridicat s-a înregistrat și **la combinele de inaintare, la care indicele mediu de utilizare a timpului disponibil de lucru întrece realizarea din perioada corespunzătoare a anului trecut cu 10%, și cu 25% pe cea din anul 1974.**

Trebuie arătat însă că se **constată și unele inconsecvențe în ce privește utilizarea integrală a capacității unor utilaje.** Această situație se remarcă **la mașinile de încărcat și la excavatoarele cu cupe de peste 2,5 m³**, la care realizările bune alternează cu altele mai slabe. Cauza variației realizărilor o constituie creșterea timpului de lucru neutilizat. **La mașinile de încărcat** de pildă, numai într-o lună (februarie), numărul de ore-mașini stagnare din cauza defecțiunilor mecanice (care au necesitat reparații), a schimburilor neprogramate și a lipsei de piese de schimb a fost de peste 16 mii, iar la **excavatoarele cu cupă de peste 2,5 m³** stagnările se ridică, din aceleași motive, la cîteva mii de ore. Faptul că unele mijloace mecanizate (inclusiv excavatoarele cu rotor și cupe) au dese întreruperi în activitatea lor din cauza defecțiunilor mecanice, reflectă o slăbire a grijii față de calitatea reparațiilor și întreținerii, activitate insuficient supravegheată de cadrele tehnice de specialitate. Executarea unor reparații de bună calitate, asigurarea pieselor de schimb necesare ar preîntîmpina situațiile amintite.

Eliminînd sau reducînd la minimum posibil timpii de stagnare al utilajelor și mașinilor din dotare, întreprinderile miniere vor putea înregistra în viitor indici de utilizare ridicați, sporind pe această cale productivitatea muncii și producția, elemente importante care concură direct la diminuarea costurilor pe tona de minereu sau cărbune extrasă.

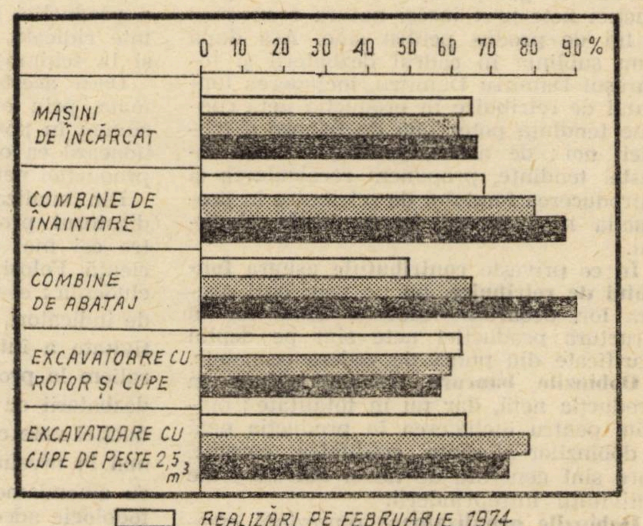

Evoluția gradului de încărcare a fondului de timp disponibil de lucru al unor utilaje de tăiere și încărcare în industria minieră

←

impune în continuare preocupare din partea întreprinderii de a găsi soluţii tehnice mai ieftine.

Amortizarea fondurilor fixe reprezintă un element a cărei funcţie trebuie aprofundată, deoarece în condiţiile actuale ale calculării amortismentului el conţine elemente de cheltuieli materiale, cît şi de producţie netă. Dacă amortismentul fondurilor fixe, care acţionează în cadrul duratei normate de funcţionare, constituie element de cheltuială materială, nu acelaşi lucru se poate spune şi despre fondurile fixe care acţionează după durata normată de funcţionare. Pornind de la recuperarea integrală a valorii fondului fix, acest amortisment nu mai reprezintă muncă materializată, ci un element de venit net care poate intra în calculul producţiei nete.

Analizînd factorii care duc la mărirea duratei de funcţionare peste cea normată, printre care amintim folosirea raţională a fondurilor fixe ; reparaţiile efectuate la un nivel calitativ superior ; înlăturarea uzurii morale prin modernizări ; folosirea unui coeficient de schimburi în funcţie de parametri de funcţionare ai fondului fix, se desprinde concluzia că acest amortisment calculat reprezintă efortul întreprinderii şi deci trebuie inclus în producţia netă. Chiar dacă legislaţia în vigoare prevede ca 15% din acest amortisment să rămînă la dispoziţia întreprinderii, 25% la dispoziţia centralei şi 60% să se vireze pentru constituirea fondurilor centralizate de investiţii, opinăm pentru includerea lui în totalitate în producţia netă.

Cheltuieli materiale mai sînt incluse şi în postul complex **„Alte cheltuieli băneşti"**. În metodologia actuală de calcul a producţiei nete includerea acestora în cheltuielile materiale este justificată prin natura lor, toate fiind cheltuieli materiale.

Producţia netă apare ca diferenţă între producţia globală şi cheltuielile materiale aferente acestei producţii. Pentru ca producţia netă să fie exprimată cît mai real, este nevoie să ne oprim asupra structurii producţiei nete şi să analizăm dacă fiecare element îşi justifică prezenţa în structura ei sau nu. Prin justificare înţelegînd dacă elementul respectiv este stimulatoriu pentru activitatea întreprinderii, sub aspectul efectelor economice pe care le generează. De pildă, **fondul de retribuire** îşi găseşte locul în structura producţiei nete prin însăşi natura economică a lui de produs pentru sine. Aşa după cum sublinia în cadrul dezbaterii şi tovarăşul Dumitru Dumitru, includerea fondului de retribuire în producţia netă conţine tendinţa potenţială de frînare a tehnicii noi ; de aceea, pentru evitarea acestei tendinţe, propunem recalcularea şi introducerea fondului de retribuire în producţia netă numai în condiţiile planului.

În ce priveşte **contribuţiile asupra fondului de retribuire**, nu ne vom opri asupra lor, deoarece rolul şi locul lor în structura producţiei nete sînt pe deplin clarificate din punct de vedere economic.

Dobînzile bancare trebuie incluse în producţia netă, dar nu în totalitate ; opinăm pentru includerea în producţia netă a dobînzilor aferente creditelor curente, care sînt generate de nevoi obiective ale activităţii întreprinderii.

Dobînzile penalizatoare reprezintă efectele unei activităţi necorespunzătoare de gospodărire a mijloacelor circulante şi băneşti ale întreprinderii şi includerea lor în producţia netă nu prezintă eficienţă, ci acţionează în sens opus, al scăderii eficienţei.

O problemă care se ridică o constituie dobînzile aferente creditelor pentru activitatea de investiţii. Această activitate fiind distinctă, ar trebui ca dobînzile aferente creditelor pentru investiţii să mărească valoarea fondurilor fixe puse în funcţiune, urmînd ca valoarea lor să fie recuperată prin amortisment. Realizarea unei investiţii, de obicei, se suprapune cu punerea în funcţiune a unor capacităţi, în aceleaşi perioade şi în aceeaşi întreprindere, fapt care determină ca aceste unităţi economice să înregistreze costuri mai mari faţă de nivelul planificat ; de aceea, transferul valorii acestora pentru perioada cind fondul fix îşi transferă valoarea asupra costurilor de producţie, ne apare în concordanţă cu fenomenul economic. Activitatea de investiţii, ca fenomen economic, reprezintă un efort care în perioadele următoare generează efecte mai mari decît efortul ; deci normal ar fi ca aceste efecte să fie micşorate cu dobînzile aferente prin includerea lor în efort, pentru a nu denatura efectele viitoare.

Beneficiul este unul din elementele care acţionează direct proporţional asupra producţiei nete. Atenţia cea mai mare trebuie să fie îndreptată asupra momentului introducerii acestuia în producţia netă; este necesar ca beneficiul să fie curăţat de elementele care-l măresc în mod artificial. Astfel, trebuie eliminate următoarele influenţe :

— influenţa modificărilor în structura de producţie — prin modificarea structurii în producţie întreprinderea îşi măreşte cuantumul producţiei nete, dar aspectele negative pe care le generează îi anulează orice eficienţă economică, situînd-o la antipodul acesteia — ineficienţa. Printre consecinţele negative enumerăm : imposibilitatea de a asigura beneficiarilor produsele de care au nevoie, mărirea stocului de produse prin neasigurarea desfacerii, imobilizarea de mijloace circulante, care atrage după sine un volum important de dobînzi, amenzi, penalizări, etc. ;

— influenţa mărimii diferenţiate a gradului de rentabilitate a unor produse şi sortimente ; această influenţă există potenţial prin dispersia mare care există în rata rentabilităţii asupra nomenclaturii produselor. Aceasta se transformă în realitate numai dacă are loc o deplasare a producţiei spre produsele cu rentabilitate ridicată, generînd aceleaşi efecte ca şi la schimbarea structurii de producţie.

Dacă aceste două tendinţe sînt suprimate, prin excluderea lor din beneficiu, sîntem în posesia unui beneficiu care acţionează ca o pîrghie stimulatorie asupra producţiei nete.

Din analiza întreprinsă rezultă că indicatorul producţia netă este unul dintre cei mai expresivi indicatori de eficienţă. Folosirea lui singulară este neconcludentă ; el trebuie folosit într-un sistem de indicatori, care să reflecte întreaga activitate a întreprinderii. În concluzie, ne raliem la propunerile formulate în cadrul dezbaterii cu privire la introducerea producţiei nete ca indicator de retribuire numai la nivelul conducerii întreprinderilor, cu amendamentul de a se elabora o metodologie adecvată care să diminueze pînă la anulare efectele generate de limitele acestui indicator.

ec. Constantin DOBRESCU
Combinatul de oţeluri speciale —
Tîrgovişte

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CU PLANUL TRIMESTRIAL ÎNDEPLINIT

- Intensificînd ritmul întrecerii socialiste în cinstea Zilei de 1 Mai şi a aniversării a 55 de ani de la înfiinţarea Partidului, oamenii muncii din **industria judeţului Hunedoara** au îndeplinit cu două zile mai devreme sarcinile de plan pe primul trimestru. Calculele estimative arată că unităţile industriale de aici vor produce şi furniza suplimentar economiei naţionale, pînă la finele lunii, mai mult de 28 milioane kWh energie electrică, 35 000 tone cărbune, 46 000 tone de fontă, oţel şi laminate finite etc.
- Cele şase zile cîştigate în întrecere, faţă de planul pe primul trimestru, de **petroliştii din Ţicleni**, rezultat al acţiunilor întreprinse în direcţia creşterii randamentelor sondelor, înlăturării viiturilor de nisip şi sporirii factorului de recuperare, le dă posibilitatea să înscrie în plus o producţie în valoare de 3 milioane lei.
- Lucrătorii **schelelor de extracţie Boldeşti, Moreni, Băicoi şi Tîrgovişte** şi-au îndeplinit sarcinile de plan aferente primului trimestru al anului — livrînd suplimentar unităţilor prelucrătoare, o cantitate de ţiţei suficientă pentru procesul tehnologic al rafinăriei din Cîmpina pe timp de 4 zile. Acest nou succes al petroliştilor din schelele amintite se explică prin aplicarea unor procedee moderne de extracţie şi exploatare raţională a sondelor, folosirea cu randament sporit a instalaţiilor extractive şi de tratare.
- Cinci mari unităţi industriale din judeţul Neamţ, printre care **Combinatul de lianţi şi azbociment din Bicaz, Întreprinderea forestieră de exploatare şi transport, Fabrica de cărămizi din Roman,** şi-au îndeplinit, cu 4 zile mai devreme, sarcinile de plan pe primul trimestru al anului, graţie utilizării cu randamente superioare a maşinilor şi utilajelor din dotare, mai bunei organizări a producţiei şi a muncii.

VOLUM SPORIT DE ECONOMII

- Iniţiativa colectivelor de la **oţelăria Uzinei de utilaj minier şi reparaţii din Baia Mare** „Să elaborăm, lunar, o şarjă de oţel cu metal şi energie economisite" s-a materializat în obţinerea unor importante economii prin valorificarea deşeurilor, reproiectarea unor repere, aplicarea de noi tehnologii, îmbunătăţirea calităţii formelor de turnare, micşorarea procentului de rebuturi.
- Prin aplicarea unor tehnologii moderne în procesele de fabricaţie şi reducerea cheltuielilor materiale, colectivele unităţilor economice din **judeţul Mureş** au obţinut, de la începutul anului, economii în valoare de peste 6 milioane lei. Realizări notabile pe linia sporirii eficienţei activităţii productive au fost consemnate de colectivele combinatelor „Azomureş" şi chimic din Tîrnăveni.
- Specialiştii **Întreprinderii pentru celuloză şi hîrtie „Letea" din Bacău** au înlocuit cu materii prime şi auxiliare indigene 25 din cele peste 40 de asemenea produse aflate pînă nu de mult pe listele de import. Aşa, spre exemplu, caolinul adus din străinătate a fost înlocuit cu bentonita de Răzoare şi caolinul de Harghita. S-au realizat, de asemenea, o serie de nălbitori de hîrtie şi răşini sintetice a căror calitate nu este cu nimic mai prejos decît a celor achiziţionate de peste hotare.
- La **Întreprinderea de autocamioane din Braşov** a fost creat un atelier-laborator special pentru studierea şi elaborarea de norme pentru extinderea tehnologiei de extrudare la rece a metalului. Potrivit unui studiu, în 1976 uzina braşoveană va economisi, pe această cale, circa 150 000 ore-manoperă şi 350 tone de metal, eliberînd pentru alte operaţii un număr de 21 strunguri, ceea ce înseamnă o eficienţă totală de aproximativ 10 milioane lei.

Ancheta „R. E.“ în 117 C. A. P. (VI)

Vector esenţial al unei agriculturi intensive: UTILIZAREA INTEGRALĂ A FONDULUI FUNCIAR

OBIECTIVUL central al agriculturii noastre în cincinalul 1976—1980 este asigurarea unei producţii de cereale mari şi constante. Potrivit Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R., în perioada 1976—1980 trebuie să se producă anual circa 18—20 mil. tone cereale, iar în perspectivă cel puţin 1000—1200 kg cereale pe locuitor. Aşa cum s-a subliniat în repetate rînduri, aceasta este o sarcină pe deplin realizabilă, ţinînd seama că anual se cultivă cu cereale circa 6 mil. hectare. Sporirea producţiei de cereale, ca problemă esenţială a agriculturii noastre, face necesară menţinerea şi, în unele cazuri, chiar extinderea suprafeţelor ocupate, în special cu cereale furajere.

Măsurile de creştere a producţiilor culturilor tehnice şi plantelor de nutreţ au în vedere extinderea suprafeţelor ocupate de acestea. Pentru obţinerea unor producţii ridicate trebuie folosite toate posibilităţile de care dispunem. Una din rezervele oferite de natură este pămîntul, căruia avem datoria să-i conservăm şi să-i sporim fertilitatea şi totodată să nu-l diminuăm cantitativ.

Pentru cincinalul actual, cerinţa aceasta este concretizată în sarcina de a extinde continuu fondul funciar. În acest sens, pentru perioada 1976—1980 s-au stabilit direcţii precise de acţiune privind folosirea raţională a pămîntului — principalul mijloc de producţie din agricultură : În Directivele Congresului al XI-lea al partidului se precizează că ; **„Se va urmări cu fermitate conservarea şi utilizarea raţională a întregului fond funciar al ţării, reducîndu-se la minimum alocările terenurilor de cultură pentru construcţii industriale şi agrozootehnice, drumuri, reţele electrice şi alte destinaţii. În cazurile inevitabile de scoatere din circuitul agricol a unor astfel de suprafeţe se va asigura compensarea lor cu terenuri recuperabile prin lucrări de îmbunătăţiri funciare, precum şi cu cele rezultate din sistematizarea teritoriului, concentrarea localităţilor şi alte măsuri. În perioada 1976—1980 suprafaţa arabilă utilizată efectiv va creşte cu cel puţin 125 mii ha“ *).**

> „Indiferent de caracterul proprietăţii — de stat, cooperatistă sau particulară — pămîntul reprezintă un bun naţional, avuţia întregului popor, de aceea trebuie folosit în conformitate cu prevederile legilor, corespunzător intereselor dezvoltării economiei naţionale, întregii societăţi. Se vor lua măsuri pentru a se împiedica diminuarea suprafeţelor agricole, iar prin desecări, îndiguiri şi îmbunătăţiri funciare se va urmări creşterea suprafeţei agricole, îndeosebi arabile, precum şi ridicarea fertilităţii solului“.
>
> *(din Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism)*

Fondul funciar: se restrînge, se extinde?

ÎN CONTINUAREA prezentării concluziilor **) desprinse din ancheta „R. E.“ ne referim la cîteva aspecte legate exclusiv de fondul funciar. În primul rînd — în mod firesc — am căutat să răspundem la întrebarea : în unităţile investigate fondul funciar s-a restrîns sau s-a extins în perioada analizată ?

Din primul tabel rezultă că suprafaţa scoasă din circuitul agricol (col. 3) a fost mai mare decît cea atrasă în cultură (col. 1) şi deci răspunsul la întrebarea de mai sus este că suprafaţa agricolă s-a restrîns pe ansamblu. Reducerea acestei categorii de teren în 116 cooperative agricole, cu circa 1 400 hectare în patru ani, ne duce la reliefarea cîtorva concluzii ***).

Prima se referă la faptul că în majoritatea cooperativelor agricole investigate (68) caracteristic este fenomenul de păstrare, de menţinere şi extindere a patrimoniului funciar. A doua concluzie, contrastantă, este aceea că într-un număr destul de mare de unităţi suprafaţa agricolă s-a redus, concluzie ce implică eventualitatea restrîngerii în continuare a fondului funciar. Desigur că această reducere nu este uniformă. De la caz la caz, suprafaţa agricolă s-a diminuat în patru ani în unele cooperative cu 1—2 ha, iar în altele cu cîteva sute de hectare (tabelul nr. 2).

Graficul nr. 1

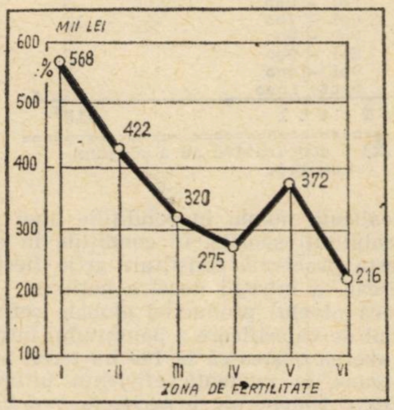

Nivelul mediu al producţiei globale la 100 ha, în 1974

Fenomenul de reducere a suprafeţei agricole, urmărit pe zone de fertilitate (tabelul nr. 3), este mai intens în primele trei zone, ceea ce înseamnă că în perioada 1971—1974 a continuat procesul de dezafectare a terenului fertil, de bună calitate, din zonele şi unităţile cu teren bun pentru agricultură. Din acelaşi tabel rezultă că tot în primele trei zone de fertilitate a fost atrasă şi cea mai mare suprafaţă în circuitul agricol, şi deci că, în aceste zone, posibilităţile de extindere a fondului funciar sînt încă mari.

Din datele prezentate mai sus, referitoare la evoluţia mărimii suprafeţei agricole, rezultă că trebuie luate măsuri în continuare, în baza Legii fondului funciar, pentru a menţine şi extinde patrimoniul unităţilor agricole, pentru a reda agriculturii noi suprafeţe. Aşa cum menţionează documentele de partid, trebuie să facem tot posibilul pentru a spori suprafaţa agricolă, îndeosebi arabilă, pentru a asigura folosirea raţională a fiecărui metru patrat de pămînt, cultivîndu-l în mod corespunzător.

Tabelul nr.1

Situaţia atragerii şi scoaterii terenului agricol din circuitul economic în perioada 1971-1974 în cooperativele investigate (ha)

Suprafaţa atrasă în circuit		Suprafaţa scoasă din circuit		Nr. unităţi în care suprafaţa agricolă a rămas aceeaşi	Nr. total CAP care au dat răsp exacte x)
	Nr. unit.		Nr. unit.		
1	2	3	4	5	6
3692	35	5076	48	33	116

x) O cooperativă din cele investigate nu a răspuns la această întrebare.

Tabelul nr.2

Gruparea cooperativelor care şi-au diminuat fondul funciar în perioada 1971-1974

	Nr. C.A.P.
pînă la 100 hectare	37
101 - 200	5
201 - 300	2
301 - 400	-
peste 400	4
Total	48

Dezvoltarea cooperativei — rezultantă a valorificării fondului funciar

GRADUL DE CONSOLIDARE economico-organizatorică a fiecărei cooperative agricole este un rezultat direct al intensității cu care se utilizează pămîntul. Fie că este vorba de cereale, de plante tehnice, de pomicultură, viticultură, fie că este vorba de plantele de nutreț, modul cum este cultivat pămîntul își pune amprenta asupra eficienței ramurii respective. În ancheta noastră legătura între gradul de dezvoltare a cooperativelor și eficiența cu care a fost utilizat fondul funciar se reflectă cu ajutorul a doi indicatori : **producția globală agricolă** și **averea obștească la 100 ha teren agricol.** Din tabelul nr. 4, reprezentînd gruparea cooperativelor investigate după producția globală obținută la 100 ha, reiese faptul că cele mai multe cooperative au realizat în 1974 producții agricole de pînă la 600 mii lei la 100 ha. Acest nivel nu poate fi apreciat global ca satisfăcător sau nesatisfăcător. Este evident că producția globală la 100 ha trebuie să tindă către un nivel cît mai ridicat ; faptul că un număr mare de cooperative au realizat producții globale superioare acestui nivel dovedește o eficiență mai ridicată a activității economice și implicit un grad superior de valorificare a pămîntului.

Graficul nr. 2

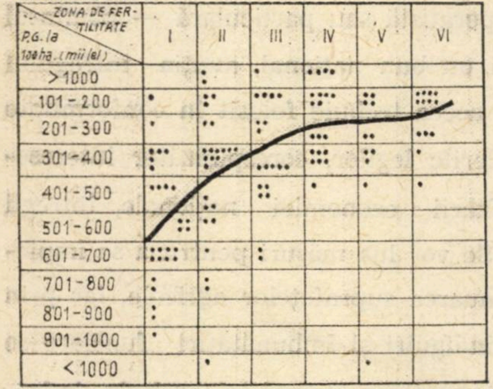

Gruparea cooperativelor investigate după nivelul producției globale la 100 ha teren agricol, pe zone de fertilitate

Pentru a pune mai bine în evidență legătura dintre nivelul producției globale la 100 ha și gradul de valorificare a pămîntului prezentăm în graficul nr. 1 distribuția unităților — sub aspectul producției globale la 100 ha teren agricol — pe zone de fertilitate. Rezultă de aici o legătură indirectă evidentă : cu cît zona de fertilitate este mai puțin favorabilă cu atît producția globală este mai scăzută. Cu toate acestea, apar și situații în care cooperative cu teren din ce în ce mai fertil obțin producții globale scăzute la 100 ha teren agricol și cooperative agricole situate în zone mai puțin favorabile dar care obțin producții globale mai mari. Cu toate că în mod normal trebuie să existe unele diferențieri în nivelul producției globale la 100 ha în funcție de zonele de fertilitate (ca rezultat al intensificării diferențiate a procesului de producție) totuși apreciem că diferențele redate în graficul nr. 1 sînt prea mari. Dezvoltarea activităților agricole în concordanță cu condițiile pedoclimatice, cu nivelul de favorabilitate al zonei, cu alte cuvinte respectarea cerințelor zonării producției agricole, trebuie să asigure o dezvoltare mai uniformă, un nivel cît mai ridicat și cît mai apropiat al producției globale la 100 ha teren agricol. De fapt, din graficul nr. 2, rezultă o tendință de scădere evidentă de la unitățile investigate situate în zona I la cele din zona VI. După părerea noastră fenomenul de reducere a producției globale la 100 ha reflectă, pe lîngă o valorificare diferențiată a pămîntului, și ideea subliniată la Conferința activului de partid și de stat din agricultură, din cercetarea științifică agricolă, din domeniul îmbunătățirilor funciare și din piscicultură (februarie 1975) că în cincinalul trecut, în unele județe, aproape 15—20% din suprafețe n-au fost însămînțate din diferite motive, situație care se repetă de altfel an de an, că valorificarea superioară a pămîntului poate fi realizată numai în condițiile unei responsabilități sporite, în condițiile în care această problemă constituie grija fiecărui cetățean, a întregii noastre națiuni.

Tabelul nr.4

Gruparea cooperativelor investigate după producția globală obținută la 1oo ha în 1974

Grupele	Nr.C.A.P.
pînă la 1oo	7
1ol - 2oo	26
2ol - 3oo	14
3ol - 4oo	3o
4ol - 5oo	14
5ol - 6oo	5
6ol - 7oo	11
7ol - 8oo	4
8ol - 9oo	2
9ol -1ooo	1
peste 1ooo	2
Total	116x)

x) O cooperativă nu a răspuns complet.

Tabelul nr.3

Situația atragerii și scoaterii terenului agricol din circuitul economic pe zone de fertilitate (ha)

Zona de fertilitate	Suprafața atrasă în circuit		Suprafața scoasă din circuit		Nr.unit.cîn care supraf.a rămas aceeași
		Nr. unit.		Nr. unit.	
o	1	2	3	4	5
I	1155	7	1o79	13	7
II	59o	1o	1438	11	5
III	145o	8	623	6	5
IV	2ol	4	1535	8	6
V	89	2	235	6	3
VI	2o7	4	166	4	5

Dacă nivelul producției globale reflectă gradul de valorificare a pămîntului într-un an, averea obștească la 100 ha teren agricol pune în evidență eficiența utilizării fondului funciar pe o perioadă mai îndelungată. În condiții normale de producție nivelul acestui indicator trebuie să fie mai mare de la un an la altul, așa încît să concretizeze efortul obștesc într-o avere sporită. Din tabelul nr. 5 rezultă o evoluție de ansamblu favorabilă a averii obștești la 100 ha teren agricol pe zone de fertilitate, dar și aspectul prezentat anterior, că în zonele mai puțin favorabile averea obștească la 100 ha este de circa jumătate din cea a cooperativelor situate în zone foarte favorabile. Din datele prezentate rezultă că în cincinalul precedent fondul funciar al unităților investigate nu a fost valorificat la întreaga capacitate, la această concluzie contribuind desigur atît factorii obiectivi cît și cei subiectivi. Dintre factorii obiectivi putem menționa aici condițiile mai puțin favorabile existente în cincinalul precedent, care au redus efectul măsurilor agrotehnice. În ce privește reducerea suprafeței agricole, putem menționa ca factor obiectiv procesul intens de industrializare a țării, care solicită noi suprafețe, dar care nu explică în totalitate tendința negativă menționată. În rîndul factorilor subiectivi, mai mulți la număr, care au făcut ca eficiența utilizării fondului funciar să fie în multe cazuri scăzute menționăm : structura — uneori necorespunzătoare — a producției agricole, randamentele scăzute la hectar (atunci cînd se datorează condițiilor în care au fost executate lucrările), nerespectarea zonării culturilor etc. Totodată, apreciem că unele situații de scoatere a terenurilor din circuitul agricol ar fi fost evitate dacă legislația actuală ar fi acționat în tot cincinalul precedent.

Tabelul nr.5

Evoluția averii obștești la 1oo ha teren agricol, pe zone de fertilitate (mii lei/1oo ha)

Zona	1971	1972	1973	1974
I	41o	397	426	545
II	336	34o	384	469
III	288	3o7	329	337
IV	233	263	275	31o
V	22o	245	245	275
VI	272	318	274	314

Concluziile noastre referitoare la fondul funciar se opresc aici. Cititorul are însă posibilitatea să formuleze judecăți de valoare proprii, iar cadrele de conducere din agricultură să adopte măsuri în consecință în acest moment de început de an și de cincinal.

dr. Letiția ZAHIU
Ion MANEA

Într-unul din numerele următoare vom publica concluzii referitoare la nivelul de asigurare cu cadre a cooperativelor investigate, la structura acestora de vîrstă și pregătire, la formele de calificare.

---

*) **Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990,** Editura politică, București, 1974, pag. 32.

**) Prima parte a concluziilor rezultate din prelucrarea datelor anchetei a fost publicată în 1975 sub titlul generic : „Forța de muncă — factor principal al progresului economic“, după cum urmează :

I — probleme referitoare la forța de muncă la nivel macroeconomic (21) ; II — evoluții și tendințe în domeniul forței de muncă în agricultură (25) ; III — disponibilitățile de forță de muncă în agricultura cooperatistă (32) ; IV — utilizarea forței de muncă în C.A.P. (participarea la muncă, utilizarea fondului de timp de muncă, reducerea sezonalității în folosirea forței de muncă) (40) ; V — productivitatea muncii în agricultura cooperatistă : dinamică, nivel, factori de influențare (49).

***) În investigația noastră nu am insistat asupra cauzelor diminuării suprafeței agricole, cunoscute îndeobște ; fenomenul de reducere a fondului funciar are efect negativ pentru agricultură indiferent de natura cauzelor care-l determină.

CO

CONDUCERE
ORGANIZARE

ORGANIZAREA RAȚIONALĂ A MUNCII ÎN TOATE CELE TREI SCHIMBURI (III)

RIDICAREA indicelui de utilizare a capacităților de producție, generalizarea schimbului II, și extinderea schimbului III, reprezintă rezerve importante pentru sporirea producției în fiecare intreprindere. Dacă pînă în prezent în cîmpul investigațiilor noastre am avut în prim plan tocmai identificarea unor asemenea rezerve, ne propunem, în continuare, pentru a finaliza cît mai eficient investigația noastră, să desprindem din situațiile semnalate principalele modalități de acțiune care să înscrie tot mai accentuat conducerea și organizarea activității în cadrul schimburilor pe coordonatele eficienței.

În acest număr :

- **De la „radiografierea“ obstacolelor la acțiune.**
- **Cine și cum poate perfecționa organizarea schimburilor?**
- **Opiniile specialiștilor din producție.**

EXPERIENȚA acumulată în întreprinderile analizate în ce privește desfășurarea activității productive în schimburi este foarte complexă. Investigațiile noastre au evidențiat rezultatele bune înregistrate, faptul că, **în dinamică**, în aceste cazuri s-au înregistrat certe progrese nu numai în extinderea „cantitativă“ a schimburilor II și III — prin mărirea numărului de lucrători — dar și, mai ales, în sporirea însemnată a randamentului muncii în fiecare dintre cele trei „opturi“ ale zilei. Am subliniat „în dinamică“, deoarece dacă ne referim la posibilitățile reale de creștere a utilizării capacităților de producție în schimburi poate fi consemnată **existența unor deosebit de însemnate rezerve.** O imagine generală asupra dimensiunii lor o poate conferi observația că, numai la nivelul anului 1975, valorificarea deplină —, prin extinderea și desfășurarea corespunzătoare a muncii în schimburi — a premiselor favorabile și a condițiilor create în vederea utilizării mai ridicate a capacităților de producție ar fi permis realizarea în întreaga economie națională a unei producții suplimentare de multe milioane de lei fără investiții suplimentare.

În acest început de cincinal se realizează în măsură tot mai mare planuri concrete de măsuri și acțiuni îndreptate în direcția generalizării schimbului II, extinderii schimbului III și în general sporirii eficienței organizării producției și a muncii în cadrul lor. Astfel de preocupări răspund sarcinilor trasate în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., potrivit cărora **fiecare întreprindere și centrală trebuie să ia măsuri pentru încărcarea completă a fondurilor fixe, pentru modernizarea utilajelor existente și a tehnologiilor, eliminarea locurilor înguste care limitează folosirea integrală a unor capacități de producție, pentru extinderea, în toate unitățile unde procesele tehnologice permit, a lucrului în trei schimburi.**

• Pentru două sau oricîte alternative, o singură soluție : organizarea eficientă.

Înainte de a răspunde unor întrebări care să contribuie la conturarea mai precisă a unor direcții de acțiune **(care sînt prioritățile ? ce resurse interne pot fi și trebuie mai intens folosite ? încotro sînt orientate opiniile specialiștilor ?)**, trebuie făcută precizarea pe care, dealtfel, o considerăm valabilă pentru întreaga acțiune de „perfecționare a organizării muncii în toate cele trei schimburi“ : creșterea coeficientului de schimburi nu reprezintă un scop în sine. În economia socialistă nu poate fi admisă producția de dragul producției. **Fabricarea oricărei producții suplimentare este necesar să fie dirijată, în fiecare întreprindere, către acoperirea nevoilor reale, în creștere, ale beneficiarilor interni și exportului.** Numai în acest fel folosirea mai înaltă a capacităților de produtcie în trei schimburi va putea fi o acțiune cu adevărat necesară și eficientă pentru economia națională.

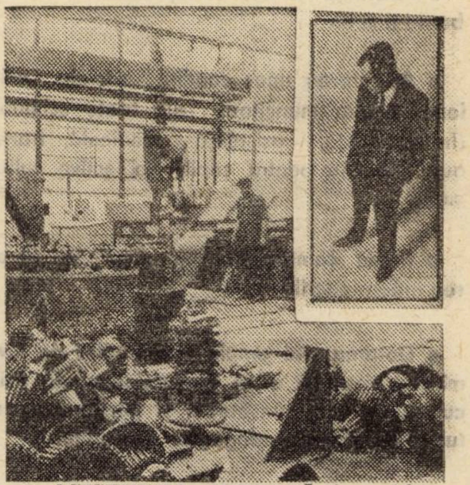

• ASISTENȚA TEHNICĂ în schimburile II și III — o problemă ce trebuie privită.... mult mai de aproape

Cu aceste precizări, revenim la principalele acțiuni care trebuie să se situeze în centrul atenției în vederea utilizării sporite a capacităților de producție, generalizării schimbului II și extinderii schimbului III.

Asigurarea și pregătirea forței de muncă rămîne, incontestabil, „măsura nr. 1“ necesară în acest sens. Este vorba aici nu numai de completarea numerică ci, mai ales, calitativă, pe meserii. Ca urmare, se cer mai minuțios realizate toate prevederile programelor de măsuri privind recrutarea forței de muncă, îndeosebi pentru specialitățile încă deficitare (frezori, rectificatori, strungari, forjori, operatori chimiști ș.a.), concomitent cu asigurarea bazei sociale necesare (cămine, cantine etc.). În rezolvarea acestor probleme apare necesară deplasarea mult mai accentuată a personalului tehnic și ingineresc în schimbul II și III pentru asigurarea unei asistențe tehnice adecvate ; „dotarea mașinilor și instalațiilor complexe cu dispozitive speciale care să permită defalcarea operațiunilor și să le facă în acest fel accesibile nivelurilor de calificare ale tuturor muncitorilor“ (acolo unde acest lucru este tehnic posibil) ; asigurarea — în toate întreprinderile — a unor condiții sociale echivalente pentru lucrătorii din toate schimburile. S-a insistat în acest sens în special pentru o rezolvare mai funcțională a problemei muncitorilor navetiști, pentru crearea în toate cazurile de rețele comerciale „non-stop“ în apropierea întreprinderilor, găsirea unor soluții adecvate pentru ca tineretul care lucrează în schimburi să-și poată completa studiile fără să părăsească meseria etc.

Perfecționarea mecanismului de asigurare a bazei materiale a activității în cadrul schimburilor reprezintă o altă mare grupă de probleme a căror rezolvare este de natură să contribuie la sporirea eficienței organizării activității în cadrul schimburilor. În întreprinderile analizate au apărut în schimbul II și III, ba chiar și în primul schimb, anumite dificultăți în aprovizionarea tehnico-materială a locurilor de muncă datorită fie unor întîrzieri în punerile în funcțiune, fie neatingerii la termen a parametrilor proiectați la unele obiective de investiții. La toate acestea s-au adăugat, în unele cazuri, deficiențele ce au intervenit în mecanismul cooperării dintre întreprinderi. Pentru perfecționarea mecanismului aprovizionării în întreprinderi au fost adoptate măsuri care vizează, între altele, inventarierea și apoi sortarea stocurilor existente de materii prime și materiale și readucerea în circuitul economic a celor supranormative. Totodată au fost adoptate măsuri pentru încadrarea normelor de

DIRECȚII PRINCIPALE DE ACȚIUNE ȘI PROPUNERI referitoare la perfecționarea organizării muncii în cadrul schimburilor:

- **Asigurarea forței de muncă corespunzător calificată în toate schimburile.**
- **Asistență tehnică corespunzătoare în schimburile II și III.**
- **Asigurarea unor condiții sociale echivalente pentru muncitorii din toate schimburile** (hrană caldă, asistență medicală, transport auto, cămine pentru copii, obiective culturale ș.a.).
- **Rețea comercială „non-stop" în apropierea întreprinderii.**
- **Dotarea mai amplă a unităților de învățămînt profesional și a atelierelor-școală uzinale cu utilaje corespunzătoare și personal cu aptitudini tehnice și pedagogice deosebite.**
- **Întărirea disciplinei și asigurarea stabilității personalului.**
- **O largă acțiune pe plan național pentru ridicarea prestigiului tuturor meseriilor.**
- **Dotarea instalațiilor complexe cu dispozitive speciale care să poată defalca operațiile complexe pentru a le face accesibile nivelului de calificare al tuturor muncitorilor.**
- **Asigurarea lucrărilor de categorie corespunzătoare pentru muncitorii tineri.**
- **Creșterea capacității de întreținere și reparații.**
- **Intensificarea acțiunilor de cooperare între întreprinderi.**

PROBLEMA „NR. 1" a anchetei, în opinia: | **tovarășului Dumitru NISTOR, adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini**

Ancheta noastră a relevat faptul că principalul factor care condiționează extinderea schimburilor și îmbunătățirea activității desfășurate în cadrul lor îl reprezintă perfecționarea asigurării cu forța de muncă necesară. Care este părerea dumneavoastră despre soluționările posibile ale problemei într-o ramură în care sporirea utilizării capacităților de producție, reprezintă o sarcină cu niveluri ridicate în actualul cincinal?

— „Extinderea coeficientului de schimburi reprezintă o problemă de stringentă actualitate în întreprinderile constructoare de mașini. Mai ales în acest an, cînd ne-am propus să ridicăm „ștacheta" la 2,40.

În acest sens, problema asigurării forței de muncă este prioritară și merită subliniate unele detalii. Numeric, pentru necesitățile întreprinderilor construcției de mașini sînt pregătiți, pe an, circa 40—50 mii de muncitori calificați prin școli profesionale, licee de specialitate, școli de specializare post-liceale, calificare la locul de muncă prin cursuri de scurtă durată. Dar nu numai despre „cantitate" este vorba. Ceea ce se transformă într-o adevărată problemă pentru atingerea eficienței scontate în fiecare schimb este — așa cum se sublinia în anchetă — asigurarea unei structuri adecvate a calificării. Pentru că în construcția de mașini — la nivelul actual de tehnicitate al producției — este necesară în primul rînd o calificare înaltă. Încă din perioada însușirii meseriei este necesar să se asigure condiții de practică în producție în cel puțin două schimburi în ateliere școală, în care deprinderile să fie însușite gradat, prin lucrul direct la mașină. Și un alt aspect. Avem încă în unele dintre întreprinderile noastre, pentru anumite meserii specifice, diverse decalaje între complexitatea lucrărilor și calificarea medie care trebuie recuperate. Se poate aprecia astfel că, în aceste cazuri, categoria medie a lucrărilor depășește cu circa două puncte calificarea medie a muncitorilor. Dar, pentru a putea încadra un muncitor în categoria medie a lucrărilor din construcția de mașini, este nevoie de un anumit număr de ani în care acesta să acumuleze cunoștințele necesare. Pînă atunci însă el afectează nivelul indicatorului productivitatea muncii în întreprinderile în care se formează. Iată un exemplu edificator. În ce privește categoria „muncitor în formare" este prevăzut un timp scurt pentru asimilarea cunoștințelor impuse de dobîndirea categoriei medii ridicate de care vorbeam mai înainte, timp în care nu toți tinerii muncitori reușesc să capete deprinderile necesare. Și totuși, în continuare, cadrelor respective li se va aplica același indicator de productivitate ca și celor cu experiență în categoria respectivă, cu consecințe evidente pentru întreprindere. Desigur, pentru rezolvarea unor asemenea situații este necesară, în primul rînd, acordarea unui sprijin mai susținut tinerilor în formare de către întregul colectiv. Cred însă că ar trebui acționat și pentru „acordarea" mai corespunzătoare a nivelului unor indicatori la perioadele reale necesitate pentru dobîndirea calificării ridicate de care avem nevoie, fără a prejudicia întreprinderea care formează respectivele cadre.

Ancheta revistei a surprins și alte exemple și rezerve în ce privește utilizarea capacității de producție care se cer operativ atrase în circuitul productiv. Aș dori să precizez că în această acțiune un rol deosebit de important trebuie să revină părții de pregătire a fabricației, care se cere mai minuțios realizată atît pentru schimbul II, cît și pentru schimbul III. În ce privește asistența tehnică, alături de asigurarea mai completă a personalului ingineresc, apare necesară o sporire substanțială a rolului maistrului ca factor de întărire a disciplinei în muncă. Totodată apare într-adevăr necesară asigurarea unor condiții sociale (hrană caldă, transport, etc) similare în schimbul III comparativ cu schimbul I.

Realizarea acestor măsuri prezintă o importanță deosebită pentru satisfacerea necesităților sporite ale beneficiarilor interni și exportului.

consum în baremurile aprobate și, acolo unde este posibil, pentru reducerea lor. Cu toate acestea,o seamă de deficiențe s-au menținut și la începutul anului 1976. Asigurarea cu metal pe întregul an și chiar pe semestrul I a.c. creează încă, în întreprinderile analizate, unele probleme. Contractele de aprovizionare nu sînt încă în totalitate încheiate, cantitățile necesare sînt în unele cazuri incerte, cum incerți sînt de altfel și unii furnizori. Ca urmare, în fiecare întreprindere și centrală industrială se cer depuse eforturi, cu sprijinul Ministerului Aprovizionării, pentru **definitivarea grabnică a încheierii contractelor de aprovizionare pe acest an.** De asemenea, constituirea în fiecare unitate a unor stocuri bine corelate cu volumul producției, pe baza unor criterii științifice, va putea asigura în mai mare măsură, în fiecare schimb, desfășurarea ritmică a activității economice, înlăturarea radicală a imobilizărilor de resurse materiale. Totodată, perfecționarea mecanismului cooperării trebuie rezolvată corespunzător în fiecare unitate economică, în așa fel încît colaborarea dintre întreprinderi să se desfășoare potrivit prevederilor contractuale.

● Producție sporită în schimbul III — o necesitate. Da, dar atenție la eficiență!

Acestea au fost principalele domenii în care existența unor însemnate rezerve îndeamnă la fructificarea lor operativă. Specialiști din întreprinderi au făcut, însă, așa după cum se observă, propuneri de perfecționare într-un cîmp mult mai larg de probleme. Studierea și, eventual, aplicarea lor, alături de alte măsuri și acțiuni izvorîte din experiența proprie a fiecărei întreprinderi, reprezintă noi posibilități și direcții de acțiune necesare pentru perfecționarea organizării activității productive în toate cele trei schimburi. Totodată, extinderea schimbului III și generalizarea schimbului II va putea aduce contribuții substanțial sporite la acoperirea nevoilor reale, în creștere, ale beneficiarilor, la ridicarea nivelului de trai.

Bogdan PĂDURE

DOCUMENTAR ECONOMIC

În sprijinul participanților
la învățămîntul politico-ideologic de partid

SEMINARUL
Probleme ale politicii
economice interne
și internaționale
a partidului
și statului nostru
CONSULTAȚIE
Tema 8

Participarea activă la diviziunea internațională a muncii – latură inseparabilă a progresului economic și social al României

Lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste. Formele colaborării în cadrul C.A.E.R.

DEZVOLTAREA economico-socială susținută a țării, în concordanță cu cerințele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, amplifică tot mai mult necesitatea și posibilitățile lărgirii schimburilor economice ale României cu celelalte state, ale creșterii gradului de participare la schimbul mondial de valori materiale și la circuitul universal de informație științifică.

De aceea, Programul P.C.R. prevede că una din direcțiile de bază în care acționează și va acționa partidul nostru pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate o constituie **„lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Se va asigura participarea activă a României — pe baza dezvoltării economice complexe, în ritm susținut și în pas cu cuceririle epocii moderne — la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale, la circuitul universal de informație științifică, la revoluția tehnico-științifică contemporană"**.

1. Relațiile economice internaționale și cooperarea în producție cu alte state

PARTICIPAREA ROMÂNIEI la schimbul de valori materiale pe plan mondial este elocvent evidențiată de creșterea volumului comerțului exterior și extinderea ariei geografice a relațiilor economice externe.

Tabel nr.1

Creşterea comerţului exterior

	1950	1960	1965	1970	1975	1980
1) Volumul comerţului exterior - miliarde lei valută	2,7	8,2	13,1	22,9	53,1	77,8
din care: - export	1,3	4,3	6,6	11,1	26,5	-
- import	1,4	3,9	6,5	11,8	26,5	-
2) Dinamica schimburilor economice externe	100	304	485	848	19,6 ori	x) 28,8 ori

x) Calculat pe baza mediei pe cinci ani faţă de cincinalul 1971-1975

Așa cum se poate vedea și din tabelul nr. 1, odată cu ridicarea gradului de industrializare și dezvoltarea accelerată a economiei naționale, a avut loc o creștere accentuată a volumului comerțului exterior al României, remarcîndu-se accelerarea ritmului mediu de creștere de la 9,5% în anii 1956—1965, la 16,6% în perioada 1965—1975. Cincinalul 1971—1975 a imprimat o creștere deosebită comerțului exterior, ritmul mediu anual de 18,4% situînd România printre țările cu cele mai dinamice schimburi economice externe. Volumul acestor schimburi a depășit de două ori pe cele din perioada 1966—1970 și a fost aproximativ egal cu cel realizat în toate cele patru cincinale anterioare.

Una din caracteristicile acestor evoluții o constituie **devansarea ritmului de creștere a produsului social și venitului național de către ritmul de creștere a comerțului exterior**, ceea ce exprimă foarte sintetic creșterea gradului de participare a României la diviziunea internațională a muncii și la circuitul economic internațional (tabelul nr. 2)

După cum se vede, dinamica schimburilor economice externe a devansat în toată perioada dinamica venitului național — coeficientul de devansare înregistrînd o majorare sensibilă în anii cincinalului trecut, iar începînd cu perioada 1971—1975 ea a devansat și dinamica producției industriale. Ca urmare a acestor evoluții ponderea comerțului exterior și a cooperării în producție cu alte țări reprezintă în prezent aproape 30% din volumul total al producției, iar volumul schimburilor externe cu alte state, calculate pe locuitor a crescut de la 188 dolari în 1970 la 470 dolari în 1974 și circa 500 dolari în 1975.

Tabel nr.2

Dinamica schimburilor economice externe pe perioade cincinale

	1955/ 1950	1960/ 1955	1965/ 1960	1970/ 1965	1975/ 1970
1. Comerţul exterior	196	155	160	175	232
2. Venitul naţional	154	140	154	145	171
3. Producţia globală mondială	203	168	191	175	185
4. Coeficienţi de devansare					
- 1:2	1,01	1,10	1,04	1,20	1,35
- 1:3	0,96	0,92	0,84	1,00	1,26

O caracteristică de bază a participării țării noastre la schimburile economice internaționale și la diviziunea mondială a muncii o reprezintă **îmbunătățirea continuă a structurii exporturilor,** creșterea mai accentuată a produselor cu un grad ridicat de prelucrare ; astfel, numai în perioada cincinalului 1971—1975, exportul de mașini, utilaje și mijloace de transport a crescut de 2,7 ori ; cel de produse chimice, îngrășăminte și cauciuc — de 3,7 ori, iar cel de mărfuri industriale de consum — de 2 ori. Ca urmare, ponderea mașinilor și utilajelor tehnologice, precum și a produselor chimice, care în 1950 nu reprezenta decît 5,9% în totalul exportului, a crescut de la 29,8% în 1970 la 36,6% în 1975, urmînd ca în 1980 să reprezinte jumătate din exporturi (graficul nr. 1 din pag. 15). Prevederile pentru actualul cincinal sînt orientate spre o creștere mai accentuată și diversificarea exportului de mașini și utilaje ; odată cu aceasta va avea loc și creștere eficienței schimburilor economice externe, scontîndu-se — prin orientarea corespunzătoare a investițiilor — pe o creștere a valorii pe tona de metal exportat de la circa 5 500 lei valută în anul trecut la circa 14 500 lei valută în 1980 *).

Dinamica și structura importurilor sînt dimensionate în funcție de cerințele reproducției lărgite și ale industrializării țării. Ele asigură în primul rînd, necesitățile economiei de materii prime și resurse energetice — țiței, cărbuni cocsificabili și cocs, minereu de fier, bauxită, apatite, precum și cupru, bumbac, cauciuc natural ; în perioada 1971—1975 importul de combustibili, materii prime minerale și metale a crescut de 2,8 ori, mai repede decît volumul general al importului. Pentru înfăptuirea programului de investiții și dotarea economiei naționale cu mijloace ale tehnicii moderne s-au importat mașini, utilaje și mijloace de transport, care reprezintă aproape două cincimi din totalul importurilor. S-a lărgit, de asemenea, importul mărfurilor industriale de larg consum.

O trăsătură de bază a participării României la diviziunea internațională a muncii și la schimburile economice mondiale o constituie **diversificarea formelor de comerț exterior** și mai ales, extinderea cooperării în producție, dezvoltarea acțiunilor de specializare, realizarea unor schimburi pe termen lung. În promovarea cooperării în producție, comerciale și tehnico-științifice, partidul nostru ține seama de avantajele acestei forme moderne a relațiilor economice internaționale care creează — posibilități largi pentru asigurarea economiei naționale cu materii prime și produse de importanță economică ridicată, asimilarea de tehnologii și produse noi, atragerea de mijloace financiare și materiale, promovarea exporturilor pe baze reciproc avantajoase. În prezent țara noastră are încheiate peste 100 de acorduri și înțelegeri de colaborare și cooperare la nivel guvernamental ; pe baza acestora s-au încheiat aproape 400 de acorduri și contracte de cooperare în diferite domenii industriale, astfel că activitatea de cooperare deține circa un sfert din totalul comerțului exterior al țării.

---

*) Vezi „Era socialistă" Nr. 5/1976, pag. 16.

Între formele de cooperare pe care le promovează țara noastră în actuala etapă un loc important îl ocupă următoarele : construirea de obiective economice în colaborare cu alte țări prin livrarea de echipament industrial, pe credit rambursabil prin cote părți din producția obținută sau în alte produse, construirea de obiective economice în colaborare cu alte state ; producerea în colaborare a unor produse sau repartizarea programului de fabricație a unor produse pentru satisfacerea necesarului partenerilor sau livrarea pe terțe piețe ; specializarea în producție ; cooperarea în realizarea unor programe de cercetare tehnico-științifică ; constituirea de societăți mixte de producție și comercializare, în țară și străinătate. În lumina legislației noastre care reglementează această problemă, societățile mixte pot avea ca obiect producția industrială, producția agricolă, activități de construcții-montaj, de transporturi sau de cercetare tehnico-științifică, comercializarea de mărfuri ; totodată ele pot fi societăți mixte cu activitate bancară, precum și societăți mixte pentru prestații de servicii.

În cursul cincinalului trecut activitatea de comerț exterior a României, ca, dealtfel, și a altor țări, a fost influențată nefavorabil de criza economică manifestată pe piața mondială, de majorarea substanțială a prețurilor la o serie de materii prime. Cu toate acestea, ca urmare a dinamismului înalt al comerțului nostru exterior s-au creat resursele valutare necesare susținerii importurilor țării. Pe ansamblul cincinalului trecut exporturile și importurile au fost practic egale, asigurîndu-se o balanță comercială echilibrată.

Politica externă activă a țării noastre de creștere a gradului de participare la circuitul economic mondial își găsește expresia și în **extinderea ariei geografice a relațiilor economice externe**. Astfel, numărul statelor cu care România are relații economice a crescut de la 62 în 1955 și 98 în 1965, la 110 în 1970 și 131 în 1975. În cadrul acestei preocupări, partidul nostru s-a condus după principiul că dezvoltarea colaborării și cooperării economice cu alte țări reprezintă factorul hotărîtor al promovării încrederii, prieteniei și conlucrării dintre popoare, al consolidării securității și păcii în lume. Totodată, România este membră sau participă la activitatea a 39 organizații internaționale cu caracter economic și financiar.

2. Dezvoltarea consecventă a colaborării țării noastre cu toate țările socialiste

ÎN CADRUL politicii de largă colaborare economică internațională, România situează pe primul plan cooperarea economică cu țările socialiste, care dețin ponderea principală în relațiile economice externe ale țării noastre. În această orientare, partidul nostru pornește de la faptul că schimbul de valori materiale și de tehnologii, cooperarea economică cu toate țările socialiste constituie un factor important al accelerării progresului multilateral al fiecărei țări socialiste în parte, al punerii în valoare a resurselor și posibilităților lor, precum și al întăririi forței socialismului.

Pornind de la premisa că dezvoltarea colaborării economice cu țările socialiste corespunde atît intereselor poporului român și ale celorlalte popoare care construiesc noua orînduire, cît și cauzei generale a socialismului și păcii, țara noastră a extins continuu și diversificat colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică cu toate țările socialiste. O ilustrare a acestei politici o constituie creșterea volumului schimburilor economice reciproce — în perioada 1970—1975 ele s-au majorat de 1,78 ori — precum și faptul că ponderea acestor țări în volumul comerțului exterior al României este în prezent de circa 44%.

Pe țări iată cum a evoluat comerțul exterior al României. cu țările socialiste : (a se vedea tabelul nr. 3)

În concordanță cu orientările fundamentale ale politicii externe stabilite de cel de-al XI-lea Congres al partidului, relațiile economice și cooperarea în producție ale României cu celelalte țări socialiste vor cunoaște o continuă extindere, ele urmînd să dețină în continuare ponderea principală în relațiile externe ale țării noastre. Pe ansamblul perioadei 1976—1980 schimburile economice ale României cu celelalte țări socialiste vor marca aproape o dublare față de perioada cincinalului trecut. Se vor extinde cooperarea în producție și tehnico-științifică, se va dezvolta schimbul de experiență în construcția socialistă.

Colaborarea economică se realizează înainte de toate pe calea bilaterală, ținînd seama de cerințele și posibilitățile fiecărei țări socialiste. Viața arată că, colaborarea bilaterală, reciproc avantajoasă a jucat și va continua să joace și în viitor un rol deosebit de important, ea oferind largi posibilități pentru armonizarea intereselor partenerilor, pentru intensificarea schimburilor și cooperării economice pe diferite planuri, pentru întrajutorarea tovărășească dintre țările socialiste.

Tabelul nr. 3

Țări socialiste	Volumul schimburilor (mil. lei valută) 1960	1974	Dinamica: 1974/1960
R.P.Albania	16,1	108,0	671
R.P.Bulgaria	106,8	956,0	895
R.S.Cehoslovacă	758,9	2230,7	294
R.P.Chineză	341,6	1738,2	509
R.P.D.Coreeană	49,6	237,3	478
R.Cuba	14,6[x]	268,8	18 ori
R.D.Germană	634,5	2850,4	449
R.S.F.Iugoslavia	76,5	1238,4	16 ori
R.P.Mongolă	2,7	38,7	14 ori
R.P.Polonă	263,7	1827,9	693
R.P.Ungară	406,7	1127,3	277
U.R.S.S.	3284,2	7842,3	239
R.D.Vietnam	39,7	37,7	95
Total:	5995,6	20501,5	342%

x) 1965

Totodată, țara noastră se pronunță pentru dezvoltarea cooperării multilaterale, în variate domenii, în scopul satisfacerii intereselor de progres și prosperitate ale fiecărei țări membre, în spiritul principiilor de tip nou dintre țările socialiste. Una dintre organizațiile economice prin care se realizează colaborarea multilaterală și la a cărei activitate participă și țara noastră o constituie Consiliul de Ajutor Economic Reciproc.

3. Formele colaborării în cadrul C.A.E.R.

ȚARA NOASTRĂ a participat activ la elaborarea și realizarea „Programului complex" al C.A.E.R. și în spiritul hotărîrilor Congresului al XI-lea al P.C.R. ea își va aduce, în continuare, contribuția la realizarea obiectivelor prevăzute în acest document, în vederea progresului mai rapid al fiecărei economii naționale, intensificării procesului de apropiere și egalizare a nivelului de dezvoltare economică a țărilor membre și a creșterii influenței socialismului pe plan internațional.

Un rol de seamă în realizarea acestor obiective îl au metodele și formele de colaborare, care în decursul timpului au cunoscut un proces de perfecționare în conformitate cu cerințele extinderii conlucrării dintre țările membre ale C.A.E.R. În acest fel activitatea de colaborare a devenit tot mai complexă, cuprinzînd o arie tot mai largă de domenii, modalități și forme de colaborare. De la schimbul de mărfuri, de experiență și informare, ca prime forme ale colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R., s-a trecut și la utilizarea unor forme noi vizînd colaborarea în domeniul activității de planificare, în producție, știință și tehnică, astfel că în prezent conlucrarea dintre aceste țări îmbracă o gamă largă de forme, între care : **coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naționale ale țărilor membre ale Consiliului ; extinderea cooperării și specializării în producție, construirea prin eforturi comune de către țările interesate, a unor obiective moderne în diferite ramuri ale industriei, pentru satisfacerea necesarului țărilor participante ; cooperarea tehnico-științifică și rezolvarea în comun a unor probleme importante, de interes reciproc ; crearea de către țările interesate a unor organizații și uniuni economice internaționale — fără caracter supranațional — menite să promoveze specializarea și cooperarea în fabricarea de produse ale tehnicii moderne și intensificarea schimburilor reciproce în domeniul respectiv ; lărgirea schimbului de mărfuri ; colaborarea în domeniul financiar-valutar și al creditului ; întărirea rolului acordurilor economice, inclusiv al celor de lungă durată.**

Promovarea acestor forme și perfecționarea lor trebuie să aibă drept temelie de neclintit respectarea principiilor relațiilor de tip nou dintre țările socialiste. Partidul nostru pornește în mod constant de la faptul că pentru o lungă perioadă de timp, colaborarea în cadrul C.A.E.R. trebuie să se desfășoare în spiritul prevederilor Statutului acestei organizații și al Programului complex adoptat de comun acord.

În cursul perfecționării formelor și metodelor de colaborare între țările membre ale C.A.E.R. au fost exprimate însă și o serie de propuneri sau proiecte de măsuri vizînd, „contopirea economică a statelor membre ale C.A.E.R.", formarea unui „complex economic unic internațional" al țărilor membre ale

C.A.E.R. sau a unor „regiuni economice integrate“, concepute în afara și deasupra economiilor naționale ale statelor respective.

Asemenea concepții și opinii ignoră realitățile istorice, procesele și cerințele fundamentale ale evoluției sociale. Partidul nostru pornește de la faptul că, așa cum a subliniat V. I. Lenin, deosebirile naționale și statale se vor păstra o lungă perioadă de timp, chiar și după victoria revoluției socialiste pe plan mondial, că economiile naționale își vor păstra în toată această perioadă istorică caracterul de sine stătător. Ca urmare, colaborarea economică dintre statele socialiste va îmbrăca și în continuare forma colaborării unor economii naționale libere, suverane și independente, ea trebuind să ducă la întărirea și înflorirea fiecărei economii naționale și la progresul general al socialismului. Extinderea colaborării între țările membre ale C.A.E.R. nu trebuie să aibă ca rezultat formarea unei grupări închise, trebuie să asigure creșterea rolului fiecărui partid și al fiecărui stat în conducerea și planificarea propriei economii naționale.

● Potrivit prevederilor „Programului complex“, **coordonarea planurilor de dezvoltare economico-socială** constituie una din metodele de bază ale adîncirii colaborării și asigurării condițiilor pentru apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare a țărilor membre ale C.A.E.R. Experiența de două decenii a muncii de coordonare a planurilor de dezvoltare a economiilor naționale a țărilor membre ale C.A.E.R., arată că această formă este departe de a-și fi epuizat posibilitățile și de a fi perimată ; dimpotrivă ea a fost și rămîne, pentru o lungă perioadă de timp **metoda de bază** a colaborării economice în cadrul C.A.E.R., deoarece pornește de la planurile naționale de dezvoltare a țărilor membre, ca pîrghie hotărîtoare cu ajutorul căreia partidul și statul din fiecare țară concentrează mijloacele materiale și financiare și orientează energiile creatoare ale poporului în direcția realizării obiectivelor și sarcinilor dezvoltării economico-sociale pentru fiecare etapă a construcției socialiste. Ținînd seama de rolul acestei forme și de importanța și avantajele colaborării în domeniul activității de planificare, România a participat, de la început, la activitatea de coordonare a planurilor cincinale de dezvoltare economico-socială, ia parte la activitatea de prognozare, promovează metoda consultărilor reciproce, participă la cele două convenții semnate în cursul anului 1972 privind colaborarea țărilor membre ale C.A.E.R. în domeniul planificării comune a unor tipuri de mașini-unelte pentru așchierea metalelor și, respectiv, a bazei materiale a sistemului de transport în conteinere. În actualul plan cincinal de dezvoltare a țării noastre sînt cuprinse mijloacele materiale și financiare, precum și resursele de muncă necesare înfăptuirii angajamentelor asumate prin convențiile perfectate cu celelalte țări membre ale C.A.E.R.

În lumina principiilor și prevederilor „Programului complex“ apar ca nefondate din punct de vedere științific și dăunătoare pentru relațiile dintre țările membre tezele cu privire la necesitatea unui „plan internațional de dezvoltare a complexului economic unic al țărilor membre ale C.A.E.R.“, în condițiile căruia „complexele economice naționale ar începe tot mai mult să funcționeze ca subsisteme teritoriale ale complexului interstatal în formare“. Asemenea teze și idei sînt în contradicție funciară cu realitatea funcționării și dezvoltării suverane și independente a fiecărei economii naționale, iar în măsura în care ele ar urma să devină realitate, s-ar ajunge volens-nolens, la forme și organizații supranaționale, ceea ce ar contraveni înseși prevederilor „Programului complex“.

Conducerea economiei pe baza planului național — plan unic și indivizibil — constituie una din pîrghiile fundamentale ale strategiei elaborate de fiecare partid pentru construcția socialistă, unul din atributele de bază ale suveranității naționale și, ca urmare, ea revine partidului și organelor supreme de stat din fiecare țară. De aceea, perfecționarea colaborării în domeniul activității de planificare este legată nu de renunțarea la formele verificate și validate de viață — coordonarea planurilor a fost cu prisosință confirmată de practica muncii de colaborare între țările membre ale C.A.E.R. —, nu de schimbarea formelor organizatorice și nici de amplificarea competențelor unor organe, ci de îmbunătățirea modului de realizare a formelor și metodelor verificate de viață ca unanim acceptabile pentru toate țările membre ale C.A.E.R.

● O formă de colaborare între țările membre ale C.A.E.R., la care România participă în mod activ o constituie **cooperarea și specializarea în producție atît pe baze bilaterale, cît și pe baze multilaterale.**

România a încheiat numeroase acorduri de cooperare (la jumătatea anului trecut se aflau în derulare 66 acțiuni bilaterale de cooperare cu țările socialiste) adresînd, totodată, un mare număr de propuneri țărilor socialiste membre ale C.A.E.R., inclusiv pentru constituirea de întreprinderi și societăți mixte de producție. Menționăm în acest sens colaborarea în domeniul dezvoltării bazei energetice prin construirea sau inițierea unor complexe hidrotehnice — la Porțile de Fier, cu R.S.F. Iugoslavia, la Turnu-Măgurele—Nicopole, cu Bulgaria, și la Stînca-Costești, pe Prut cu U.R.S.S. De asemenea, România participă la peste 20 de convenții multilaterale de specializare și cooperare în producție încheiate după adoptarea „Programului complex“, privind producția și livrările reciproce de utilaj petrolier, unele tipuri de mașini-unelte, utilaje pentru industria chimică, diferite tipuri de rulmenți, locomotive Diesel-electrice, tractoare și mașini agricole, produse ale industriei electronice și electrotehnice etc. Menționăm, în acest sens convențiile încheiate între țările membre ale C.A.E.R. interesate, printre care și România, privind construirea, prin eforturi conjugate, a unor capacități pentru producția de celuloză, azbest, feroaliaje, precum și a unei conducte de gaze naturale în U.R.S.S. ; de asemenea, în ultimii ani a continuat să se dezvolte colaborarea României cu Uniunea Sovietică și cu alte țări socialiste la construirea pe teritoriul său a unor obiective complexe în industria metalurgică, a construcțiilor de mașini, în industria chimică, a celulozei și hîrtiei etc., precum și pentru construirea de centrale termice în R.D.G., a unui complex petrochimic în R.S.F. Iugoslavia ș.a.

Graficul nr. 1

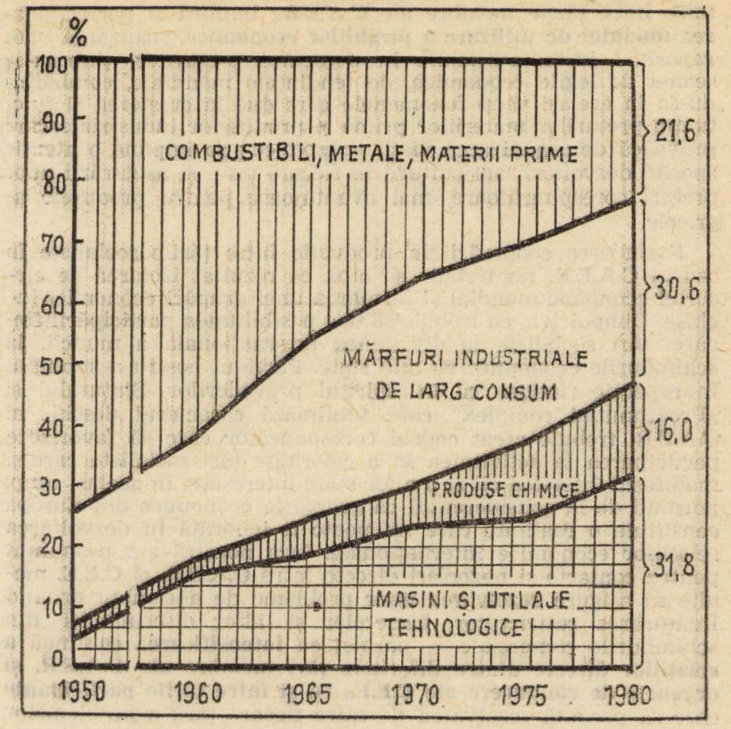

Structura exportului R.S. România pe grupe de mărfuri (%)
Sursa :
— M. Mănescu : Avuția națională a României Socialiste („Era socialistă“ nr. 121/1975 pag. 6).
— Anuarul statistic al R.S. România 1975 pag. 392—393.

În spiritul principiilor unanim convenite în „Programul complex“, cooperarea și specializarea în producție între țările membre ale C.A.E.R. trebuie să asigure accelerarea progresului economic și social al fiecărei țări, îmbunătățirea structurii producției și exportului țărilor mai puțin dezvoltate prin creșterea ponderii produselor industriale finite, de complexitate ridicată, înlăturarea decalajelor care mai există între țările membre ale C.A.E.R. în acest domeniu. De aceea, soluționarea de fond a acestei probleme impune măsuri și eforturi hotărîte pentru dezvoltarea cooperării și specializării între țări pe **produse finite**, complexe ale industriei prelucrătoare, cuprinzînd în primul rînd ramurile de vîrf ale acesteia, care creează produse cu o mare încărcătură de muncă complexă și cu un rol decisiv în propulsarea progresului tehnic și economic. Creșterea contribuției cooperării în producție la lărgirea relațiilor economice între țările membre ale C.A.E.R. și la egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a acestora este legată și de construirea, cu eforturile țărilor interesate, de capacități de producție pentru satisfacerea nevoilor comune și de amplasare a acestora, cu precădere, în țările mai puțin dezvoltate industrial.

● În procesul aplicării prevederilor „Programului complex“, au fost convenite **forme și modalități de colaborare de complexitate sporită.** Țara noastră participă activ la colaborarea dintre țările membre ale C.A.E.R. în aceste domenii. Astfel, România participă la activitatea celor trei uniuni economice internaționale recent înființate — „Intertextilmaș“, „Interatomenergo“ și „Interchimfibre“ — ultima cu sediul în România — precum și la aproape toate organizațiile internaționale create de țările membre ale C.A.E.R. De asemenea, țara noastră participă la 36 de centre de coordonare în domeniul cooperării tehnico-științifice.

O dată cu dezvoltarea colaborării economice s-au extins și schimburile economice ale României cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. (vezi tabelul anterior) ; în 1974 aceste țări dețineau 35% din comerțul exterior al țării noastre.

- Dezvoltarea colaborării și extinderea schimburilor economice între țările membre ale C.A.E.R., implică și perfecționarea **modului de utilizare a pîrghiilor economice**, realizarea unor raporturi juste, echitabile în domeniul prețurilor, ținîndu-se seama de legile economice, de tendințele mondiale, combătîndu-se în același timp fenomenele care duc la creșterea și fluctuația prețurilor materiilor prime și produselor industriale, care provoacă dezorganizarea vieții economice ; se impune o atenție sporită dezvoltării agriculturii în fiecare țară și asigurării unor prețuri corespunzătoare, mai avantajoase pentru produsele agricole.

Extinderea cooperării în producție între țările socialiste în cadrul C.A.E.R. nu trebuie să aibă ca rezultat izolarea de circuitul economic mondial și formarea unei grupări economice închise. Dimpotrivă, ea trebuie să dea posibilitatea participării fiecărei țări socialiste la diviziunea internațională a muncii, la schimburile economice cu alte state. Partidul nostru a subliniat în repetate rînduri că în spiritul prevederilor Statutului și „Programului complex“ care subliniază caracterul deschis al C.A.E.R. trebuie creat cadrul corespunzător care să favorizeze participarea la activitatea sa a celorlalte țări socialiste care-și manifestă interesul cît și a altor state interesate. În același timp, pornind de la considerentul că grupările economice din Europa constituie o realitate care nu poate fi ignorată în dezvoltarea relațiilor economice internaționale, țara noastră s-a pronunțat pentru contacte și negocieri directe între C.A.E.R. și C.E.E. menite să asigure rezolvarea unor probleme de ansamblu privind înlăturarea restricțiilor, barierelor și altor discriminări din schimburile comerciale — paralel cu **intensificarea continuă a relațiilor directe dintre diferitele țări membre ale C.A.E.R. și organele de conducere ale C.E.E., ca și între țările participante** care să permită rezolvarea de către fiecare țară a problemelor ce se ridică în dezvoltarea propriilor relații cu partenerii respectivi.

4. Extinderea cooperării economice cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii

PARTIDUL NOSTRU acordă o atenție deosebită extinderii colaborării economice dintre țara noastră și țările în curs de dezvoltare, de care România, ca țară socialistă și, în același timp, țară în curs de dezvoltare este legată prin aspirațiile comune spre progres și prosperitate, prin hotărîrea de a acționa pentru relații noi, de adevărată egalitate și colaborare reciproc avantajoasă între națiuni.

România întreține în prezent relații economice cu peste 90 de state din Africa, Asia, America Latină. Volumul schimburilor economice cu țările în curs de dezvoltare a fost în 1975 de peste 5 ori mai mare în comparație cu 1970, ponderea lor în comerțul exterior al țării noastre crescînd de la 10% la circa o cincime. În viitor relațiile economice cu aceste țări vor cunoaște o continuă amplificare și diversificare, astfel că în 1980 ele vor deține o pondere de circa 30% în comerțul exterior al României.

În același timp, ținînd seama de caracterul obiectiv și universal al diviziunii internaționale a muncii și de rolul pe care-l are dezvoltarea normală a relațiilor economice între statele cu orînduiri sociale diferite în promovarea coexistenței pașnice, țara noastră extinde comerțul exterior și cooperarea economică cu țările capitaliste dezvoltate ; în perioada 1970—1975, volumul schimburilor cu aceste țări a sporit de 2,3 ori, ponderea lor în comerțul exterior al României fiind de circa o treime.

În ultimii ani au luat o extindere deosebită formele de cooperare economică, inclusiv formarea de societăți mixte atît cu țările în curs de dezvoltare, cît și cu țările capitaliste dezvoltate, care așează pe o bază mai trainică relațiile economice ale României cu aceste țări. Prin extinderea cooperării în producție cu țările care luptă pentru dezvoltarea economico-socială independentă țara noastră contribuie, în condiții reciproc avantajoase, la crearea unor noi obiective economice în industrie și agricultură, la punerea în valoare a resurselor naturale și, la crearea unor obiective de importanță deosebită pentru economia acestor țări, acordînd, totodată o largă asistență tehnică și sprijin în pregătirea de cadre naționale pentru economie. Menționăm în acest sens participarea întreprinderilor românești la construirea unor linii pentru montajul tractoarelor în Iran și Egipt, cooperarea în construirea de rafinării în India, Siria și Pakistan, de instalații pentru exploatarea fosfaților în Siria, Egipt și Maroc etc.

Multe obiective economice au fost create prin participarea directă cu fonduri și credite, mai ales sub forma livrărilor de mașini, utilaje și instalații ; astfel întreprinderile românești au participat la crearea de societăți mixte în Peru — pentru fabricarea de mașini-unelte, în Liban — pentru amenajări agricole, în Republica Africa Centrală — pentru exploatarea diamantelor, lemnului și a diverse minerale, în Congo — pentru cultura bumbacului, în Kenya, Tanzania, Zambia, Maroc etc. — pentru exploatarea de metale neferoase.

Cooperarea economică cu țările capitaliste dezvoltate vizează în primul rînd promovarea progresului tehnic și dezvoltarea producției în ramuri de vîrf ale industriei prelucrătoare și în agricultură, producția unor produse sau subansamble pe baza documentației furnizate de partenerul străin etc. Totodată, s-a extins cooperarea în domeniul valorificării de produse românești pe piețele străine, în acest scop înființîndu-se 20 societăți mixte comerciale cu participare românească, din care 8 pentru comercializarea produselor industriei chimice și petroliere și 4 pentru mașini și utilaje — sectoare care cunosc o dezvoltare deosebită în țara noastră ; se apreciază că aceste societăți au contribuit la comercializarea a 12% din exporturile românești.

În concepția partidului nostru, afirmarea tuturor valențelor pe care participarea la diviziunea internațională a muncii le poate avea atît pentru fiecare țară în parte, cît și pentru cauza generală a păcii impune relații de deplină egalitate între toate statele, respectarea independenței și suveranității fiecărui popor, neamestecul în treburile interne, asigurarea avantajului reciproc, desființarea oricăror discriminări și bariere artificiale în calea comerțului internațional și a cooperării dintre națiuni, crearea tuturor condițiilor pentru intensificarea schimburilor și cooperării economice libere. De aceea, țara noastră pune în mod ferm și statornic aceste principii la baza relațiilor sale externe și, în același timp, desfășoară o vastă și susținută activitate pentru generalizarea lor în întreaga viață internațională, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, care să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor economiilor naționale, o pace sigură și dreaptă în lume.

prof. univ. dr. Gh. CREȚOIU

ÎNTREBĂRI

1) Care sînt principalele direcții de participare a României la diviziunea internațională a muncii, stabilite la Congresul al XI-lea al P.C.R.

2) Cum a evoluat în ultimul cincinal comerțul exterior al României și care sînt tendințele și sarcinile dezvoltării acestuia în perioada 1976—1980.

3) Care sînt formele de cooperare economică internațională practicate de România și cum se concretizează ele în relațiile externe cu diferitele state ale lumii.

BIBLIOGRAFIE

— **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism,** Ed. politică, București, 1975, pag 70 ; 174—185 ; 202—205.

— **Documente ale Partidului Comunist Român.** Politica externă a României socialiste, Ed. politică, București, 1972, p. 13—19 ; 96—111.

Nicolae Ceaușescu, — Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului, Ed. politică, București, 1974, p. 19—38, 69.

Nicolae Ceaușescu, — Cuvîntare la încheierea lucrărilor Consfătuirii cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, Ed. politică, București 1975.

Nicolae Ceaușescu, — Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 21—22 iulie 1975, Ed. politică, București, 1975, p. 48—53.

Nicolae Ceaușescu : Expunere la Marea Adunare Națională cu privire la mărețele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României, pusă în slujba păcii și colaborării internaționale. 18 decembrie 1975, pag. 17—26.

Nicolae Ceaușescu, — Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, 4 febr. 1976, Ed. politică, p. 61—62.

Alte recomandări, Gh. Oprea — Perspectivele și exigențele extinderii cooperării economice internaționale a R.S.R., „Revista economică“ nr. 31/1975 ; dr. Maria D. Popescu, Imperativele noii ordini economice internaționale, Editura Academiei R.S. România, 1976, p. 11—22. — Al. Puiu, Perspective ale dezvoltării relațiilor economice internaționale. „Revista economică" nr. 24/1975.

CONSULTAȚIE În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

IMPERIALISMUL – STADIUL CEL MAI ÎNALT ȘI ULTIM AL CAPITALISMULUI

Publicăm în continuare consultațiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul economic superior. Consultațiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică, de sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu,** de la Academia de Studii Economice din București.

ÎN DEZVOLTAREA SA, capitalismul a parcurs două stadii : **stadiul dominației liberei concurențe** (capitalismul premonopolist) **și stadiul dominației monopolurilor** (imperialismul). Primul stadiu cuprinde perioada care începe cu generalizarea relațiilor de producție burgheze în principalele țări ale lumii și se încheie spre sfîrșitul secolului al XIX-lea. În acest prim stadiu, capitalismul și-a creat propria sa bază tehnică-materială prin trecerea la marea industrie, iar forma predominantă a proprietății privat-capitaliste a fost cea individuală. Al doilea stadiu începe către sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea și continuă să existe și în prezent. Cele două stadii exprimă grade diferite de maturizare a modului de producție capitalist. În ambele stadii, orînduirea burgheză a trecut prin diferite faze, etape sau trepte istorice. Stadiile orînduirii burgheze, ca și fazele sau etapele stadiilor nu au fost parcurse de toate țările, iar cele care le-au parcurs nu au efectuat aceasta în aceleași intervale de timp. Se poate aprecia că și în viitor lucrurile se vor petrece în același mod.

Împrejurările istorice ale trecerii la imperialism

Trecerea de la stadiul dominației liberei concurențe la cel al dominației monopolurilor a avut loc în ultimele decenii ale secolului trecut (1870—1900), pe baza unor procese generate de însăși evoluția capitalismului.

a) În ultimele decenii ale secolului al XIX-lea, s-a înregistrat **dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție,** s-au realizat progrese remarcabile în metalurgie, construcții de mașini, transporturi, chimie etc. Toate acestea au dus la creșterea considerabilă a producției industriale, la modificarea structurii pe ramuri a economiei principalelor țări ale lumii.

b) Pe baza modificărilor înregistrate în forțele de producție, **s-a accentuat procesul de concentrare și centralizare a capitalului. Prin concentrarea capitalului** se înțelege creșterea dimensiunilor acestuia pe baza folosirii unei părți din plusvaloare. Deci, concentrarea capitalului duce atît la creșterea dimensiunilor capitalului individual ca și ale celui social. **Centralizarea capitalului** constă în creșterea dimensiunilor capitalului individual pe baza acaparării unor capitaluri existente sau prin fuziuni ale mai multor capitaluri. Intensificarea concentrării și centralizării capitalului a făcut **necesară** și **posibilă apariția monopolurilor.**

Monopolul este o întreprindere mare sau o uniune de întreprinderi, care dețin o asemenea parte din producția și desfacerea unei mărfi, din resursele financiare și de credit, încît pot să impună condițiile lor pe piață, în primul rînd, prețurile de monopol, cu scopul obținerii profitului de monopol. Un mic număr de mari monopoluri — în care sînt exploatați mii și zeci de mii, iar uneori și sute de mii de muncitori și în care se produc cantități uriașe de mărfuri — au ajuns să domine ramuri și sectoare economice întregi din țările capitaliste dezvoltate economic.

c) Pe baza dezvoltării rapide a forțelor de producție, economia cîtorva țări (Anglia, S.U.A., Germania, Franța, Italia, Japonia, Olanda etc) a progresat relativ repede. Aceste țări au devenit mari puteri industriale — în care dominau monopolurile — și au început să-și extindă dominația asupra țărilor și teritoriilor mai puțin dezvoltate. Acestea din urmă au fost transformate în colonii, semicolonii și țări dependente față de cele dezvoltate. **S-a format astfel sistemul colonial al imperialismului.** A fost atras în sfera exploatării și dominației monopolurilor întregul glob pămîntesc. S-a constituit sistemul mondial capitalist.

Trăsăturile economice esențiale ale imperialismului

Stadiul imperialist al capitalismului a fost analizat de către V. I. Lenin în lucrările sale consacrate acestui stadiu, în mod deosebit, în lucrarea „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului“, apărută în anul 1917. V. I. Lenin a formulat **trăsăturile economice esențiale** ale imperialismului astfel : (1) **Concentrarea și centralizarea** producției și a capitalului atinge un asemenea grad încît a dus la **apariția monopolurilor,** care încep să aibă un rol hotărîtor în viața economică ; (2) Fuziunea capitalului monopolist industrial cu capitalul monopolist bancar și **nașterea capitalului financiar** și, pe această bază, formarea oligarhiei financire ; (3) **Exportul de capital,** spre deosebire de exportul de mărfuri, **capătă rolul principal** în însușirea profitului de monopol ; (4) Formarea de uniuni **monopoliste internaționale** și **împărțirea economică** a lumii între acestea ; (5) Terminarea **împărțirii teritoriale** a globului pămîntesc între cele mai mari **puteri imperialiste** și lupta pentru reîmpărțirea lui .

Imperialismul are **un pronunțat caracter istoric,** care rezultă atît din faptul că el a apărut pe o anumită treaptă a dezvoltării societății burgheze și a dispărut într-o mare parte a lumii sau va dispare total ca urmare a evoluției istorice, cît și din modificările survenite în formele de manifestare ale trăsăturilor sale esențiale, în apariția unor trăsături noi.

Prefacerile revoluționare înregistrate în lume după al doilea război mondial și-au pus pecetea și asupra trăsăturilor capitalismului în stadiul său imperialist. Unele din trăsăturile esențiale ale imperialismului formulate de V. I. Lenin au îmbrăcat forme de manifestare specifice perioadei, atît sub raportul laturii lor cantitative, cît și sub raportul unor aspecte calitative. În același timp, au apărut unele trăsăuri noi care împreună cu trăsăturile dezvăluite de Lenin în 1917 caracterizează imperialismul contemporan.

Imperialismul este ultimul stadiu al capitalismului, adică în cadrul lui se pregătesc premisele materiale pentru trecerea la socialism. **Imperialismul agravează toate contradicțiile capitalismului și îndeosebi** contradicția sa fundamentală (contradicția dintre caracterul tot mai social al producției și însușirea privat-capitalistă a rezultatelor muncii). Paralel cu agravarea vechilor contradicții ale capitalismului, imperialismul a generat o serie de noi contradicții, cum sînt : contradicția dintre colonii și metropole, a cărei agravare a declanșat lupta popoarelor din colonii și semicolonii pentru eliberarea lor națională ; contradicția dintre puterile imperialiste, care a dus în cele din urmă la războaie imperialiste pentru reîmpărțirea lumii deja împărțite între aceste puteri ; contradicția dintre monopolurile internaționale și popoarele diferitelor țări etc.

Agravarea tuturor contradicțiilor capitalismului demonstrează că **imperialismul este ultimul stadiu** al dezvoltării societății burgheze, ajunul revoluției socialiste. Dominația monopolurilor împinge societatea capitalistă pînă la punctul în care revoluția proletară devine o sarcină imediată a luptei clasei muncitoare în alianță cu celelalte categorii de oameni ai muncii.

Capitalul financiar și oligarhia financiară. Formarea capitalului financiar și a oligarhiei financiare

Premisele formării capitalului financiar sînt capitalul monopolist industrial și capitalul monopolist bancar. Pe baza concentrării și centralizării producției și a capitalului se formează monopolurile din sfera producției, în special în industrie. Pe baza monopolizării producției și în strînsă legătură cu aceasta au luat naștere monopolurile bancare. Aceste monopoluri încep să domine treptat întregul sistem bancar. Prin intermediul împrumuturilor pe care le acordă, marile bănci au posibilitatea să cunoască situația economică a întreprinderilor industriale și să-și impună dominația asupra acestora. Ele încep să joace un nou rol în economie. În plus, monopolurile bancare fac ele însele investiții în industrie, transporturi, construcții etc, devenind astfel proprietare sau coproprietare ale întreprinderilor respective. În același timp are loc și un proces invers. Monopolurile industriale cumpără acțiuni ale monopolurilor bancare și pătrund astfel în această sferă de activitate.

Pe baza acestui proces dublu — pătrunderea capitalului monopolist bancar în producție și penetrarea capitalului monopolist industrial în sectorul bancar — are loc fuziunea, împletirea capitalului monopolist industrial cu capitalul monopolist bancar, se formează astfel capitalul financiar. **Capitalul financiar,** este o nouă formă de capital, specifică stadiului imperialist, este capital monopolist bancar contopit cu capitalul monopolist industrial.

Pe baza capitalului financiar se formează oligarhia financiară. Datorită fuziunii capitalului monopolist bancar cu capitalul monopolist industrial se ajunge la situația cînd proprietarii capitalului financiar nu mai pot fi identificați după ramurile sau sectoarele de activitate în care și-au plasat capitalul. Același proces de întrepătrundere are loc și în domeniul conducerii. Bancherii și reprezentanții monopolurilor bancare participă în consiliile de conducere ale monopolurilor industriale. De asemenea, monopoliștii din producție și reprezentanții lor participă în consiliile de administrație ale băncilor. Pe baza interpenetrării capitalurilor monopoliste, ca și a conducerilor monopolurilor bancare și a celor industriale se formează oligarhia financiară. **Oligarhia financiară** reprezintă personificarea capitalului financiar și a reprezentanților direcți ai acestuia în conducerea monopolurilor și a aparatului de stat. Astăzi, în fiecare țară capitalistă dezvoltată economic un număr redus de familii — ce dețin averi fabuloase și au un rol hotărîtor în viața economică și în aparatul de stat al țărilor respective — formează oligarhia financiară.

Căile dominației capitalului financiar și a oligarhiei financiare.

Capitalul financiar și oligarhia financiară **domină întreaga viață economică și politică a țărilor capitaliste dezvoltate.** În acest sens, se folosesc mai multe căi. Proprietarii capitalului financiar **își împart piețele de desfacere** a mărfurilor și **de aprovizionare** cu materie primă și impun prețuri de monopol, care să le permită încasarea unor profituri cît mai mari. De asemenea, ele **acaparează ramurile cheie** atît pe cele tradiționale, precum și ramurile noi, apărute ca rezultat al revoluției tehnico-științifice contemporane (producția de calculatoare, de mecanică fină, de echipament atomic etc).

Oligarhia financiară își impune dominația și în viața politică a țărilor capitaliste dezvoltate. Dispunînd de resurse materiale imense, oligarhia financiară atrage oameni politici în conducerea marilor uniuni monopoliste. Pe de altă parte, reprezentanții capitalului monopolist pătrund direct în organele puterii de stat, ocupă posturile cheie în guvern. În asemenea condiții, organele puterii de stat promovează o asemenea politică internă și externă care satisface interesele monopolurilor, în primul rînd, ale oligarhiei financiare.

Capitalismul monopolist de stat

Una din trăsăturile actuale ale imperialismului constă în existența și dezvoltarea capitalismului monopolist de stat. Elemente ale capitalismului monopolist de stat au apărut încă din perioada primului război mondial. El a devenit forma de existență a capitalismului monopolist în perioada postbelică. **Capitalismul monopolist de stat constă în împletirea forței monopolurilor cu forța statului burghez și transformarea acestuia din urmă într-un agent nemijlocit al vieții economice cu scopul obținerii profiturilor ridicate de monopol și al „salvării“ orînduirii burgheze de la pieire.**

Capitalismul monopolist de stat reprezintă o treaptă a dezvoltării capitalismului în stadiul său imperialist, treapta actuală a acestuia.

Cauzele transformării capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat.

La baza transformării capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat stau cauze profunde tehnico-științifice, economice și social-politice.

O primă cauză a acestei transformări constă în **creșterea și întărirea dominației monopolurilor** în economia țărilor capitaliste dezvoltate. După al doilea război mondial, au fost create condiții favorabile pentru ca oligarhia financiară să-și extindă și să-și intensifice dominația asupra tuturor laturilor vieții economice și politice. În principalele sectoare ale activității economice (industrial, bancar, comercial etc), cîteva mari monopoluri dețin majoritatea covîrșitoare a producției și desfacerii. Lăsate în voia lor, monopolurile gigant s-ar angaja într-o asemenea luptă de concurență încît ar împinge capitalismul într-o depresiune cronică. Pentru menținerea regimului de profit și sporirea masei lui au fost necesare măsuri de „supraviețuire“ și adaptare la noile condiții. Astfel, a devenit necesară și posibilă intervenția directă a statului în economie, inclusiv în procesul de ansamblu al reproducției capitaliste.

O altă cauză a nașterii și dezvoltării capitalismului monopolist de stat în perioada postbelică constă în **revoluția tehnico-științifică.** Obținerea profiturilor de monopol nu poate fi concepută fără dezvoltarea cercetării, fără asimilarea în producție a rezultatelor acestor cercetări. Dar, promovarea cercetării științifice necesită asemenea investiții care deseori depășesc chiar și posibilitățile celor mai mari monopoluri. În același timp, nu toate investițiile efectuate în cercetare oferă certitudinea obținerii unor profituri ridicate. De aceea, statul burghez este obligat să preia sarcina efectuării unor asemenea activități. Astfel se explică faptul că în țări ca S.U.A., Anglia, Franța, R.F.G. circa 70% din totalul cheltuielilor pentru cercetarea științifică sînt efectuate de stat.

Alături de cauzele interne, nemijlocite — existente în însuși mecanismul reproducției capitaliste — asupra apariției și dezvoltării capitalismului monopolist de stat au influențat și **cauze externe**, cum sînt : formarea și dezvoltarea sistemului mondial socialist ; destrămarea sistemului colonial al imperialismului ; amploarea mișcării muncitorești din țările capitaliste dezvoltate. Aceste cauze de ordin extern nu determină, în mod direct, nașterea și dezvoltarea capitalismului monopolist de stat, ci ele își manifestă influența prin intermediul cauzelor interne, al contradicțiilor interne ale capitalismului, în stadiul său imperialist.

Formele de manifestare ale capitalismului monopolist de stat

Capitalismul monopolist de stat se manifestă în forme complexe, variate și în continuă diversificare.

O primă formă de manifestare a capitalismului monopolist de stat constă în **proprietatea monopolist-statală**. În țările capitaliste dezvoltate economic din Europa exisă un puternic sector economic de stat, a cărui esență și funcție se află în strînsă legătură cu esența capitalismului monopolist de stat. Acest sector a apărut fie pe calea **naționalizării** unor întreprinderi sau ramuri și sectoare de activitate, naționalizare, care, de regulă, s-a efectuat prin plata unor despăgubiri însemnate foștilor proprietari privați, fie pe calea **construirii** de către stat a unor noi întreprinderi și a unor noi secții în întreprinderile de stat deja existente. Aceste noi construcții se fac, în special, în acele domenii absolut necesare pentru ansamblul economiei naționale, dar care nu sînt abordate de monopolurile private, din cauza volumului deosebit al capitalurilor inițiale, din cauză că aceste investiții oferă rate de profit reduse sau incerte etc. Dezvoltarea sectorului de stat, în țările arătate, nu are loc în mod liniar. Istoria economică postbelică oferă exemple de **reprivatizare** a unor întreprinderi naționalizate, de restituire a acestora foștilor proprietari privați, după ce, în prealabil, au fost dotate cu utilaje de înaltă tehnicitate pe seama bugetului statului.

Programarea economică sau așa-zisa planificare capitalistă reprezintă o altă formă de manifestare a capitalismului monopolist de stat. Întrucît prin plan, proprietarii privați iau cunoștință de intențiile și posibilitățile sectorului de stat, de cadrul juridic, fiscal și monetar stabilit de stat și pe care pot conta în perioada următoare, **planificarea capitalistă are o anumită influență** asupra procesului reproducției capitaliste de ansamblu, asupra proporțiilor din economia țării date. Cu toate acestea, **planificarea capitalistă nu înlocuiește contradicțiile-proprii economiei capitaliste, anarhia și concurența.** De fapt, în însăși intențiile și acțiunile factorilor care se ocupă de întocmirea planurilor, acestea au caracter limitat : ele nu sînt obligatorii pentru întreprinderile private (chiar dacă s-ar decreta ca fiind obligatorii tot nu s-ar putea realiza acest imperativ) ; cuprind o sferă restrînsă a activităților economice ; măsurile preconizate și indicatorii stabiliți prin plan nu sînt însoțite de pîrghiile necesare de influențare în direcția realizării lor etc. Scăderile de producție din ultimii ani în țările capitaliste, inclusiv în cele în care au fost preconizate creșteri de producție pentru anii respectivi, atestă că planificarea capitalistă nu înlătură și nu poate înlătura instabilitatea economică, dezechilibrele economice specifice acestei orînduiri.

Capitalismul monopolist de stat se manifestă, de asemenea, **în procesul de redistribuire a venitului național**, îndeosebi, prin bugetul de stat. Intervenția monopolist-statală în domeniul bugetar se realizează în deplină concordanță cu scopul general al capitalismului monopolist de stat. Prin bugetul de stat trece, în unele țări capitaliste dezvoltate, peste 50 la sută din venitul național (masa de valoare nouă creată, într-o țară în decurs de un an). Majoritatea **veniturilor bugetare** se constituie din impozite de la populație. **Cheltuielile bugetare** sînt efectuate, în principal, pentru scopuri militare, pentru finanțarea sectorului de stat, pentru credite acordate în condiții avantajoase marilor monopoluri, pentru întreținerea aparatului de stat burghez, ca și pentru finanțarea cercetării științifice și susținerea unor programe sociale. În principal, prin cheltuielile bugetare sînt favorizate marile monopoluri în direcția asigurării unor profituri mari și stabile. O cale principală de atingere a unui asemenea scop este militarizarea economiei naționale.

În cadrul capitalismului monopolist de stat, intervenția **statului în raporturile dintre capitaliști și muncitori** devine mai amplă și mai activă. Statul burghez contemporan duce o anumită politică în domeniul salariilor (limitează creșterea în raport cu creșterea prețurilor), în relațiile dintre monopoluri și oamenii muncii (reprezentați prin sindicatele muncitorești), în raporturile dintre greviști și patroni, în favoarea acestora din urmă.

prof. dr. Niță DOBROTA

(continuare în pag. 24)

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

ECOLOGIE ȘI POLITICĂ

TEMA COLOCVIULUI ROMÂNO-ITALIAN organizat de Academia „Ștefan Gheorghiu" împreună cu Institutul „Antonio Gramsci" a inclus probleme ale gîndirii în domeniul ecologiei, cercetărilor interdisciplinare, implicațiilor economico-sociale ale dereglărilor ecosistemului și în același timp o analiză a acțiunilor practice de protejare a mediului înconjurător.

Relevînd o deosebită sensibilitate față de fenomenele noi cu care este confruntată societatea contemporană participanții la colocviu au scos în evidență necesitatea de a se demonstra caracterul mondial al problemei ecologice, faptul că aceasta este indivizibilă ca și problema păcii. Mișcarea pentru formarea conștiinței ecologice a contemporanilor noștri face apel nu numai la instrumentele cunoașterii lumii și naturii, la evaluarea prin calcul a prejudiciilor ce se aduc echilibrului naturii, la programarea unor măsuri corective, ci ea este o mișcare capabilă să mobilizeze mase foarte largi la acțiuni indispensabile cu caracter preventiv.

Comunicările prezentate și schimbul de opinii pe marginea acestora au scos în evidență faptul că întotdeauna au existat consecințe negative asupra naturii, dar că niciodată acestea nu au atins proporții planetare ca în zilele noastre. De aceea sînt necesare eforturi deosebite pntru a se face înțeles caracterul global și mondial al problemelor mediului înconjurător. Globalitatea problemelor ecologice impune cercetarea lor cu mijloace interdisciplinare. Problema trebuie mai întîi definită și apoi să se acționeze metodic pentru a se ajunge la rezultate precise. Caracterul mondial al problematicii ecologice — în primul rînd a celei referitoare la sferele de folosință comună cum sînt atmosfera, oceanul planetar, — impune cooperarea tuturor statelor. În colocviu au fost evidențiate particularitățile problemelor ecologice ale diferitelor țări. Prejudiciile aduse de modul de producție capitalist mediului natural al Italiei au determinat o puternică reacție din partea forțelor progresiste. Partidul Comunist Italian a inițiat cercetări ample asupra diferitelor aspecte ale ecologiei și acțiuni concrete în localitățile în care forțele stîngii fac parte din administrațiile locale. Experiența României socialiste în abordarea și rezolvarea practică a problemelor protecției mediului a fost amplu prezentată. S-au scos în evidență și modalitățile specifice în care se cer abordate problemele ecologice cu care sînt confruntate statele în curs de dezvoltare. Dar discuțiile au relevat că multitudinea de particularități și implicații ale problemelor ecologice nu poate fi rezolvată decît în cadrul și în condițiile înfăptuirii unei noi ordini economice și politice internaționale, ale unei strînse cooperări interstatale pe baze echitabile. Așa cum au relevat la încheierea colocviului directorii celor două instituții organizatoare, această manifestare științifică a abordat cu înaltă responsabilitate partinică, cu realism și competență, probleme arzătoare ale lumii, aducînd un aport constructiv la îmbogățirea gîndirii marxiste contemporane.

„Revista economică" publică începînd cu numărul de față cîteva din comunicările prezentate.

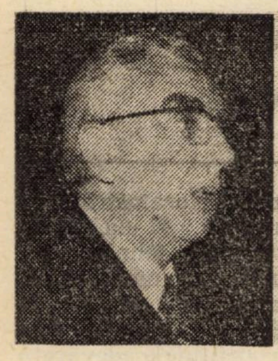

GÎNDIREA ȘI METODOLOGIA ȘTIINȚIFICĂ ÎN ABORDAREA PROBLEMELOR ECOLOGICE

Mircea MALIȚA

PUȚINE DOMENII AU CUNOSCUT o popularitate atît de rapidă ca ecologia și puține preocupări și-au cîștigat un loc, primordial într-un răstimp atît de scurt ca acela privind soarta mediului înconjurător. Acum zece ani, chiar termenul care vine de la grecescul **oicos** = casă, avînd aceeași rădăcină ca și cuvîntul „economie", nu era prea cunoscut. Ecologia, care era considerată la început o economie a animalelor și plantelor, a devenit știința relațiilor între organisme și mediu. În 1972, după cinci ani de pregătiri, la Stockholm a avut loc o conferință mondială din care s-a născut o organizație internațională care se ocupă de mediu, ridicîndu-l în rîndul temelor dominante ale epocii noastre, alături de pace, securitate, hrană, energie, mări și oceane, spațiu cosmic etc.

Într-o însemnată parte a literaturii, ecologia este examinată astăzi, în termeni de **conștiință ecologică**, de responsabilitate față de mediu, de reeducare a societății în sensul venerației față de natură. În aceste scrieri se insistă puțin asupra sarcinilor imense puse științei și tehnologiei de către problemele ecologice. Desigur că se poate găsi o rațiune în neglijarea științei și tehnologiei, odată ce ele poartă o răspundere atît de mare, după părerea autorilor la care ne referim, în stricarea echilibrului, în epuizarea resurselor și în amenințarea însăși a existenței umane. Care ar putea fi atunci rolul lor în ieșirea din impas ? O mișcare emoțională duce concluziile la limita lor și propune drept soluție refuzul oricărei noi intervenții în natură, respingerea științei și tehnicii, plafonarea producției la o creștere „zero". Desigur că această atitudine nu este decît o eludare a adevăratei probleme, căci dificultățile întîmpinate de om în raporturile cu mediul înconjurător oglindesc nu caracterul nociv al științei și tehnicii, ci contradicțiile din societate, modul iresponsabil și necontrolat de a acționa în natură, adoptarea de către principalii factori ai producției a unor criterii de profit din expresia cărora lipsește natura ca și interesul public. Nu mașinile sînt de vină, ci sistemul economic care le pune în mișcare, sistem din cadrul căruia, așa cum spune Bertrand de Jouvenel, două lucruri lipsesc cu desăvîrșire : penalizarea daunelor aduse naturii (simbolizate de fumul de coș) și premierea consecințelor sociale pozitive (simbolizate de grădina în care se joacă copiii).

Numeroși factori se pun astăzi de acord că de sute de ani producția a fost ghidată de normele economiei capitaliste care nu a avut dimensiune naturală și ecologică și nici dimensiune socială. Odată însă ce problemele ecologice au fost recunoscute, fie și cu prețul unor zguduiri și a unor dezastre locale, cum ar fi : moartea unor rîuri sau lacuri, smog intolerabil peste orașe, nerespectarea unor praguri de securitate privind concentrarea de substanțe toxice, remanență și acumulare de substanțe chimice în organisme vii și altele, problemele ecologice trebuie gîndite și soluționate în toate țările, oricare ar fi sistemul lor politic, economic sau social. Șansele de a fi rezolvate nu sînt însă independente de sistem, căci așa cum se va vedea, societatea socialistă este prin structura, obiectivele și gîndirea ei mai aptă de a face față „frustrării ecologice" și de a-i găsi răspunsurile adecvate.

Schița nr. 1

INFLUENȚA ECOLOGIEI

Asupra	Conduce la direcții noi	Și pune probleme noi
1 ȘTIINȚELOR NATURII	**Energii** bazate pe resurse regenerabile	Ex : solară, vînt, maree
	Ridicarea randamentului **agriculturii**	Activitatea fotosintezei
	Conservarea solurilor	Combaterea desertificării, eroziunii, salinizării
	Identificarea de noi **resurse**	Revoluția geologiei
	Oceanul	Explorare și cultivare
	Biologie	Conservarea resurselor genetice
	Medicină : Maladiile de mediu	Ex : Emphysema în țările dezvoltate Schistosomiasis în țările în curs de dezvoltare
2 TEHNOLOGIEI	Tehnologii nepoluante	Studiul ecotehnicilor
	Apa	Epurare. Asigurarea cantității
	Aer	Nepoluare. Conținutul în CO_2
	Deșeuri	Reciclare, depozitare, eliminare
	Construcții	Materiale și instalații noi
	Combaterea zgomotului	
3 ȘTIINȚELOR SOCIALE	Studiul nevoilor umane	Minim vital și maxim social
	Distribuții echitabile	
	Demografie	Creștere, migrație
	Sistematizarea teritoriului	
	Urbanistică	
	Planificarea socială	Indici sociali
	Calitatea vieții	
	Proiectarea sistemelor sociale și instituțiilor	
	Îmbunătățirea proceselor de decizie, planificare și control	Participare. Formarea multilaterală a omului
4 GÎNDIRII ȘI METODOLOGIEI ȘTIINȚIFICE	Gîndire pe termen lung	Plan, prospectivă
	Studiul sistemelor complexe	Măsura coeziunii
	Bănci de date în circuit public	
	Inter și multidisciplinaritate	Științe cu pereți mobili
	Teoria învățării	Procese stocastice
	Teoria modelelor	Concepte matematice noi
	Teoria deciziei	Mișcarea în spațiu incert
5 COOPERĂRII INTERNAȚIONALE	Sisteme de supraveghere a climei	Noi convenții internaționale
	Prevenirea catastrofelor	
	Definirea și apărarea patrimoniului comun al omenirii	Întărirea sistemului O.N.U.
	Regiuni ecologice cheie	

Mișcarea perpetuă a factorilor ecologici — interdependenți

PRIN CE SE DISTINGE o problemă ecologică de tipul de teme obișnuite pe care și le pun științele departamentale ? Întîi de toate, orice studiu privitor la mediu pune în evidență un **mare număr de factori,** ce trebuie luați în considerare. Acești factori nu au numai o existență simultană, dar sînt interconectați, sînt **interdependenți** și mai mult decît atît, acționează fiecare în direcția celorlalți. Perturbăm pe unul din ei și datorită conexiunii lor, un impuls imperceptibil va pune pe toți în mișcare, astfel că consecințele vizibile nu vor apare decît într-un punct îndepărtat, într-un loc neașteptat. „Prima lege a ecologiei — scrie un biolog — este că orice lucru este legat de orice alt lucru". Apariția efectelor în puncte distanțate de locul perturbat atît în spațiu, cît și în timp, la intervale mari, constituind surprize pentru generațiile următoare, este o caracteristică a acestui tip special de cauzalitate sistemică. Într-o problemă ecologică nu este nimic static, toți factorii sînt în mișcare perpetuă, angajați în procese. Ceea ce se numește starea unui sistem este numai o fază dintr-un șir de stări, care definesc procese. Nici o parte nu poate fi izolată complet de sistem. Este greșit în a spune chiar, omul pe de o parte și mediul pe de altă parte, pentru că omul face parte din mediu și îl modifică neîncetat, mediul fiind în cea mai mare parte o colecție de construcții umane. Reciproc, omul este modelat de mediul exterior pe care îl clădește neîncetat. Imaginea romantică a naturii neatinse este falsă și iluzorie. Amenajarea naturii într-un loc e mai mult decît o consecință a prezenței societății omenești : este chiar semnul esențial al existenței ei. Natura ce include omul este în bună parte artificială, în sensul bun al cuvîntului, ca proiecție a raționalității sale. Nici nu poate fi vorba despre evitarea modificărilor naturii, ci de controlul lor, de păstrarea lor în limite admisibile și de evitarea unor catastrofe. Biocatastrofe au existat în natură fără om și sînt departe de a fi exclusiv o consecință a intervenției nesăbuite a științei și tehnicii. Dar după legile schimbărilor, ele intervin brusc, uneori fără avertismente depistabile, la capătul unor **lungi procese de acumulare.** Iată un tablou care arată că gîndirea umană este pusă în fața unui gen de probleme, ce constituie o adevărată sfidare, punînd la încercare toate instrumentele de gîndire de care dispunem.

Iată de ce din totalitatea influențelor pe care ecologia le exercită asupra gîndirii și metodelor, științei și tehnologiei, descrise în schița anexă, ne-am oprit cu precădere asupra celor dintîi. În acest domeniu, ecologia subliniază elocvent deosebirile față de metodele științei clasice, în care obiectele puteau fi izolate și **analizate** pe rînd, cu un instrumentar ultraspecializat, adaptat de fiecare știință la obiectul cercetării ei. În cealaltă direcție, a **sintezei,** științele despărțite de ziduri foarte groase, au întreprins puține lucruri. Gîndirea științifică de care dispunem în prezent, metodologia servește astăzi cu precădere marea majoritate a investigațiilor, se găsește sub pecetea, influența și dominația preocupărilor din științele de vîrf, care mai bine de două secole au fost mecanica și fizica. Este meritul lui Marx și Engels de a nu fi cedat tentațiilor unui materialism mecanicist care se afla la mijlocul veacului trecut într-un moment de glorie și de a fi formulat tezele de bază ale **materialismului dialectic.**

În interdependența fenomenelor, în transformarea cantității în calitate și în legea negației, postulate astăzi de orice problemă ecologică, vedem o confirmare a puterii de anticipare a dialecticii marxiste. De asemenea se impune meritul filozofiei marxiste de a fi combătut în mod consecvent, timp de un secol, un pozitivism care refuză să accepte tot ce nu era însă măsurabil, tot ce era ipoteză filozofică, tot ce ieșea de sub incidența unui aparataj logic sau experimental, de care etapa parcursă putea dispune.

Ecologia este astfel pentru gîndirea materialist-dialectică un nou cîmp de acţiune, care stimulează ducerea mai departe de către ea a principiilor şi metodelor pe care le-a verificat în cunoşterea şi stăpînirea altor domenii. Imensul edificiu logic şi metodologic al ştiinţelor construit timp de secole este departe de a fi încheiat. Să luăm un exemplu simplu. Întreaga matematică este tranzitivă ; cu alte cuvinte, dacă A antrenează B şi B antrenează C, atunci şi A antrenează C. În sistemele sociale, acest lucru nu este neapărat adevărat. Dacă definim între A, B şi C o relaţie de prietenie, tranzitivitatea nu este necesar valabilă. În logica clasică şi în matematici funcţionează principiul terţului exclus, dar în alte sisteme există pe lîngă **sau-sau,** de asemenea **şi-şi,** cum spunea Engels.

Trebuie să recunoaştem că asemenea încercări de extensiune a ştiinţei, de elaborare de noi metode, mai nuanţate, mai rafinate şi mai cuprinzătoare, se fac. Dar ele sînt numai la început. Semnificaţia şi locul ecologiei pot fi bine înţelese în lumina impulsului pe care îl exercită pentru perfecţionarea metodologiei actuale a ştiinţei.

Optimizare pe bază de criterii multiple

APARIŢIA RECENTĂ a **metodei sistemelor** construită în principal pe postulatul interdependenţei părţilor şi pe prioritatea întregului, este un eveniment de bun augur. Aportul lor conceptual a ajutat la clarificarea unor probleme de ecologie, permiţînd recunoaşterea principalelor trăsături ale sistemelor în studiul particular al ecosistemelor : **integralitate, autostabilizare, autoorganizare, ierarhie.** Dar iată că atunci cînd este vorba să calculăm şi să măsurăm, chiar sub titlul lucrărilor care se anunţă a fi sistemice, nu găsim decît măsurători fizice simple care leagă cîte doi factori în cicluri cauzale elementare. În studiul transformărilor biochimice şi fizice ale nitrogenului în soluri, numărul mare de variabile ale modelului constă din măsurători ale concentraţiilor de nitraţi, a precipitaţiilor, a temperaturii solului, a temperaturii aerului şi a mişcării lui. Un cercetător arată recent că „problemele ecologice se adresează numai unei mici submulţimi ale sistemului total". El a împărţit metodele existente în cele **schematice** (în care desenul legăturilor nu relevă decît interacţiune calitativă, de **simulare** fizică (prin reprezentarea fenomenului la o scară mică în laborator) şi de **modelare matematică.**

Să ne oprim puţin la aparatul utilizat de modele matematice care intervin în cadrul **poluării aerului.** Ele sînt distribuţii de probabilităţi, studieri de concentrări maximale, modele regresionale, serii de timp, modele de difuziune, programare lineară şi nelineară. În modelele care intervin pentru **resursele de apă,** găsim simulări analitice, statistică, analiză input-output, jocuri, optimizări de un număr mult mai mare de feluri : lineară, dinamică în numere întregi, geometrie, iar în modelele **eliminarea sau reciclarea deşeurilor** găsim şi metode de prognoză, programare în numere întregi, teoria aşteptării, grafuri. Aceste exemple care se bazează pe parcurgerea literaturii curente în materie ecologică ne dovedesc faptul că pentru rezolvarea unor probleme folosim arsenalul **cercetărilor operaţionale,** care a fost elaborat în cursul celui de al doilea război mondial şi a fost utilizat apoi în economie, pentru îmbunătăţirea organizării, ridicării productivităţii, maximizării profitului şi minimizării pierderilor.. Tot acest arsenal incontestabil merituos pentru problemele de organizare tehnică pentru care a fost elaborat, se caracterizează prin faptul că optimizează în raport cu un **criteriu unic** şi că devine foarte slab în momentul cînd problemele cer optimizări pe bază de criterii multiple. Cu acest exemplu vom înţelege mai bine de ce instituţiile nespecializate şi neaflate în concurenţă sînt într-o poziţie mai favorabilă în tratarea problemelor ecologice. Ele sînt interesate în criteriile multiple, posedă datele pertinente, şi pot fi astfel create, încît să exercite răspunderi globale, ca cele cerute de gestiunea ecosistemelor. „Pentru a evalua din plin eficienţa unei strategii de conducere (în domeniul ecologic) e nevoie de a supraveghea răspunsul întregului sistem. Îmbunătăţirea calităţii vieţii poate fi realizată prin abordarea sistemică totală" scrie recent un autor.

Este adevărat că în ultimele două decenii un progres însemnat s-a înregistrat în mînuirea unui număr mare de factori, toate calculele fiind efectuate în mod automat de către computere. Ele au facilitat rezolvarea a numeroase probleme imediate practice, dar aceasta nu înseamnă că au şi înzestrat gîndirea ştiinţifică cu metodele necesare abordării sistemelor complexe, din familia cărora fac parte ecosistemele. Stăpînirea ecosistemelor nu va putea fi considerată ca realizată, decît în momentul în care se vor putea construi modele satisfăcătoare ale fenomenelor ecologice, bazate pe măsuri adecvate, furnizate de matematici cantitative sau structurale, modele operaţionale şi predictive.

Marx a spus că omenirea nu-şi pune decît probleme pe care le poate rezolva. Trebuie să spunem că, la această oră, ştiinţa înregistrează apariţia unor metodologii mai bune, mai puternice, capabile să rezolve problemele sistemelor de complexitate mai avansată, cum sînt cele biologice, sociale, ecologice. Cunoaşterea sistemelor ecologice este legată de progresul acestor metode în biologie, economie şi sociologie, ele fiind de o natură mai înrudită cu acestea din urmă, decît cu sistemele tehnice închise. Printre inovaţiile a căror durată în ştiinţă nu este mai veche de 2—3 decenii este încercarea de a măsura interacţiunea unor sisteme folosind conceptul de **entropie,** prin care s-a reuşit să se măsoare o entitate de natură specială şi anume nedeterminarea conţinută de un experiment, foarte diferită de entităţile care fac obiectul determinărilor cantitative obişnuite (temperatură, lungime, viteză etc). Măsurarea informaţiei care a împins mai departe frontierele ştiinţei se adaugă la apariţia **utilităţii,** concept nou care introduce pe un spaţiu de alternative o relaţie cu proprietăţi de ordine, invariantă la transformarea lineară. Aşa cum măsura informaţiei a dat naştere **teoriei informaţiei,** utilitatea grefată pe calculul probabilităţilor a dat naştere la **teoria jocurilor** (greşit prezentată de unele publicaţii marxiste acum 4—5 ani), iar combinată cu teoria statistică a generat **teoria deciziilor în condiţii de incertitudine.**

Alte concepte noi, promiţătoare sînt mulţimile vagi, mulţimile stelat-finite, menţiunile matematice. Ele vor permite ameliorarea metodologiilor existente, a instrumentelor prin care reprezentăm fenomenele şi procesele în vederea cunoaşterii, stăpînirii şi controlului lor.

Aş vrea să semnalez printre contribuţiile acestor metodologii, discutarea sensului preocupării clasice de **echilibru.** Împrumutat din mecanică, conceptul de echilibru a intrat şi în economie, iar de aici în sociologie şi în sistemele ecologice. Multe studii iau drept obiectiv realizarea unei poziţii de echilibru, asigurarea stabilităţii unui sistem. Or, sistemele dinamice, complexe şi deschise de tipul celor ecologice nu pot fi bine înţelese numai în lumina acestui concept de echilibru, deşi termenul este folosit cu insistenţă în literatura asupra mediului înconjurător. O valoare explicativă mai puternică o au mecanismele de **adaptare şi învăţare,** care asigură tranzacţiile unui sistem cu mediul său extern. Echilibrul există în realitate pentru perioade prea scurte pentru a fi surprins. Interacţiunea continuă atît timp cît nu s-au consumat resursele de adaptabilitate ale factorilor în prezenţă, care înaintează sau regresează în virtutea legilor dialectice. Or, mecanismul învăţării, o formă specială a mişcării, caracteristică sistemelor vii, complexe, ca societatea şi mediul, este prea puţin cunoscut. Iată încă un subiect stimulat de ecologie.

Cercetătorii români au printre obiectivele lor perfecţionarea metodologiei, rafinarea continuă a instrumentelor de analiză şi modelare, de control şi planificare a fenomenelor care privesc dezvoltarea societăţii noastre socialiste, modul de abordare, gîndirea ştiinţifică şi abordarea corectă a problemelor bucurîndu-se de o atenţie deosebită. Tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a arătat necesitatea folosirii pe larg a formulei multidisciplinare. În raportul prezentat Congresului al XI-lea al P.C.R. ca şi în Programul partidului, concepţia materialist-dialectică de considerare a interdependenţelor, a tratării fenomenelor în întregul lor şi a dezvoltării armonioase a mecanismelor şi structurilor vieţii economice şi sociale constituie un îndemn de folosire a achiziţiilor celor mai noi ale ştiinţei, aflate în deplină consonanţă cu această concepţie.

ŞCOLI — CURENTE — ECONOMIŞTI

Ideologia burgheză în faţa unor maladii de sistem (V)

DUPĂ CUM AM VĂZUT *), la baza teoriei schimbării naturii corporaţiei, în societatea capitalistă, stă teza separării proprietăţii de controlul asupra acesteia. Teza nu este nouă. În literatura burgheză ea a fost abordată de fapt înainte de celebra lucrare din 1932 a lui A. Berle şi G. Means : „The Modern Corporation and Private Property”, de către Th. Veblen care, în anii '20, de pe poziţii critice, a lansat formula de „proprietari absenteişti” (absentee ownership), pe care i-a inclus în aşa-numita „leasure classe” — clasa parazitară. Este adevărat că, în elaborarea acestei teorii, ideologia marelui capital a găsit un punct de sprijin real. Semnificaţia acestuia a fost însă denaturată. Problema a fost abordată încă de către K. Marx, martor al primelor apariţii ale societăţilor pe acţiuni şi, o dată cu ele, a separării activităţii de **conducere** a întreprinderii de **proprietatea** asupra acesteia.

Nu se poate nega faptul că „dispersarea” proprietăţii în cadrul corporaţiei, „anonimizarea” proprietarului şi tot mai profunda profesionalizare, specializare a muncii de conducere — ca urmare a uriaşei creşteri a dimensiunii unităţilor economice, a complexităţii problemelor pe care le implică şi care presupun competenţă — au determinat delegarea unor atribuţii şi implicit a unor puteri decizionale către administratori, manageri. Dar, de o parte, „dispersarea” proprietăţii înseamnă, de fapt, o mobilizare, o concentrare a unei părţi tot mai mari a bogăţiei sociale în vederea utilizării ei capitaliste, o capitalizare a acesteia. De altă parte, delegarea unor atribuţii şi chiar puteri decizionale nu înseamnă, dat fiind caracterul strict specificat şi limitat al acestora din urmă, că managerii au dobîndit „controlul” asupra proprietăţii. Concluzia că, prin acest „transfer”, proprietatea, capitalul, ar fi ieşit de sub controlul proprietarilor lor, realizîndu-se astfel o „revoluţie” în natura corporaţiei şi, prin aceasta, în natura şi perspectivele capitalismului, se bazează pe o „mică” „escamotare” logică : este vorba de faptul că, în măsura în care se realizează, „transferarea controlului asupra deciziilor” se referă la modalitatea **concretă** de gestiune a capitalului (deciziile de competenţă, administrative), iar aceasta nu echivalează cu pierderea controlului asupra obiectivului (scopului) acestei gestiuni — profitul, autovalorificarea. Bazele elaborării teoretice a funcţiei logice-obiective a capitalului acţionar au fost puse, după cum se ştie, de către K. Marx. Separarea capitalului de împrumut din circuitul general al capitalului industrial — a arătat Marx — înseamnă separarea sa în capital-proprietate şi capital-funcţie [1]). Corespunzător, şi profitul se împarte în două părţi : dobînda şi beneficiul întreprinzătorului. O asemenea împărţire a profitului, la început pur cantitativă, devine apoi calitativă ; orice capital industrial, independent de sursă (propriu sau de împrumut), împarte venitul său în plata pentru serviciul capitalului ca proprietate (dobînda) şi funcţie (venitul întreprinzătorului). Separarea capitalului-proprietate de capitalul-funcţie nu afectează natura sa de valoare care se autovalorifică prin exploatarea muncii salariate. Se schimbă numai formele de autovalorificare. Acţiunile subiective ale persoanelor se supun necesităţii de autovalorificare a capitalului. Exact aceasta este situaţia în cazul capitalului pe acţiuni, care nu este decît o formă a capitalului de împrumut. Această concluzie a analizei teoretice marxiste este confirmată de cercetarea actuală, făcută chiar de autori burghezi — a realităţii „lumii corporaţiilor”. Ar trebui adăugat aici că, în genere, separarea de care s-a vorbit mai sus nu este completă, iar marii acţionari continuă să primească nu numai partea din profit pe care o reprezintă dobînda, ci şi beneficiul întreprinzătorului. Acesta din urmă este doar parţial împărţit cu managerii şi, mai ales, în măsura în care aceştia din urmă sînt ei înşişi acţionari.

Peter Drucker care a fost unul dintre cei mai entuziaşti susţinători ai tezelor „revoluţiei managerilor” (lucrările „The Concept of Corporation” şi „The New Society), subliniază autocritic, într-un studiu publicat în „The Public Interests” (nr. 8, 1971), că între afirmaţiile docte ale acestei teorii şi „evenimentele reale” există o adevărată prăpastie. „Dacă controlul asupra corporaţiilor ar fi fost preluat de managementul profesional — spune el — fuziunile de tot felul, dar mai ales „fuziunile de preluare” ar fi fost imposibile. În cazul fiecărei fuziuni, una din conduceri a abdicat. Nici o conducere însă nu s-ar sinucide astfel, dacă ar fi imună faţă de controlul acţionarilor, şi ar putea asigura condiţiile unei stăpîniri depline şi sigure”. În repetate rînduri, arată el, „conducerea specialiştilor” a fost răsturnată în numele unei „conduceri de oameni practici”, care „făgăduiesc maximizarea profiturilor”.

Adevărul este, susţine prof. William Letwin [2]), că proprietarii, departe de a fi pierdut controlul **scopului** în care sînt utilizate capitalurile lor, **„îi ţin în frîu pe administratori** şi conducători”. Prof. Letwin explică şi cum : „Acţionarii, indiferent cît de mărunţi şi proşti ar fi, pot în general să vadă dacă investiţiile lor aduc dividende sau cresc în valoare şi ei manifestă o viclenie comercială care nu cere neapărat foarte multă inteligenţă, descotorosindu-se de acţiunile care nu aduc dividende sau cîştiguri de capital. Prin aceasta, preţurile unor asemenea pachete de acţiuni scad simţitor, şi aceasta le face în ultimă instanţă atrăgătoare pentru speculanţi — oameni de iniţiativă. Prin acest mecanism foarte simplu, conducătorii şi administratorii care în mod vizibil nu dau randament, se trezesc adeseori concediaţi şi înlocuiţi cu directori sau administratori care s-au dovedit mai atenţi faţă de ţelurile proprietarilor de sporire a beneficiilor ; puterea proprietarilor de a se debarasa de o conducere ineficace, chiar dacă este bine înscăunată, se dovedeşte, în general, suficientă pentru a face cadrele de conducere să acţioneze cum trebuie”. Şi încă un argument adus de prof. W. Letwin : „...din studiile recente referitoare la stimulentele pentru cadrele de conducere din economia S.U.A., putem observa că directorii şi administratorii de astăzi manifestă aceeaşi poftă viguroasă de venituri şi bogăţie care-i dădea puteri omului de afaceri din trecut... Mai mult decît atît, cîştigurile personalului de conducere şi o serie de avantaje, în special sub forma priorităţii la achiziţionarea acţiunilor, tind să-l transforme pe însuşi conducătorul eficient al unei întreprinderi în co-proprietar, dîndu-i astfel un puternic imbold de a-şi armoniza

---

fişe

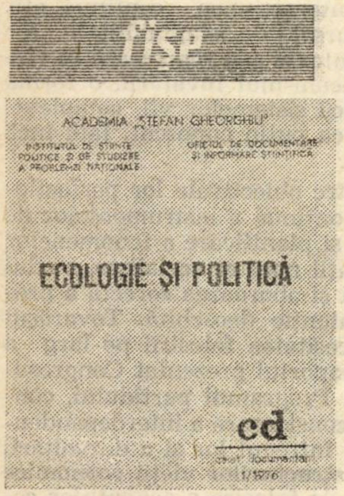
ACADEMIA „ŞTEFAN GHEORGHIU”

INSTITUTUL DE ŞTIINŢE POLITICE ŞI DE STUDIERE A PROBLEMEI NAŢIONALE

OFICIUL DE DOCUMENTARE ŞI INFORMARE ŞTIINŢIFICĂ

ECOLOGIE ŞI POLITICĂ

cd

caiet documentar 1/1976

• Ecologie şi politică *este un amplu documentar, elaborat în cadrul laboratorului pentru studierea problemelor progresului istoric contemporan în colaborare cu laboratorul pentru problemele ştiinţei conducerii societăţii socialiste de pe lîngă Academia „Ştefan Gheorghiu”, în coordonarea ştiinţifică a prof. univ .dr. Sergiu Tamaş şi redactarea Sofiei Jacab. Caietul apare sub egida Academiei „Ştefan Gheorghiu”, a Institutului de ştiinţe politice şi de studiere a problemei naţionale, precum şi a Oficiului de documentare şi informare ştiinţifică (1/1976, 440 p.). Conţinutul este structurat pe secţiunile : I. Ecologie umană. Direcţii de cercetare ; II. Sistemele politice şi criza ecologică ; III. Ecologie şi economie ; IV. Aspecte ale problemelor ecologice pe plan internaţional. Caietul cuprinde numeroase studii sau fragmente din studii şi cărţi, pe problemele secţiunilor menţionate, semnate de autori de prestigiu români, sovietici, italieni, francezi, englezi, americani ş.a.*

B.N.MIHALEVSKI

sistemul de modele ale planificării economice pe termen mijlociu

EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ

• *În lucrarea economistului sovietic, B. N. Mihalevski* Sistemul de modele ale planificării economice pe termen mijlociu, *apărută în traducere românească (Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1976, 508 p.), se încearcă, folosindu-se conceptul de sistem în dezvoltare, să se răspundă la întrebarea : cum anume este posibil să se calculeze, cu ajutorul procedeelor euroritmice, care înglobează şi metode exacte, un plan al economiei naţionale pe termen lung, extrem de agregat, corelat sub toate aspectele sale principale (pentru un orizont de plan de pînă la 10-12 ani) ? Sînt abordate cinci probleme fundamentale : 1. definirea calitativă şi formală a sistemului în dezvoltare, însoţită de analiza critică a perioadelor modelelor existente ; 2. prezentarea detaliată a stării tehnice a modelării economiei naţionale, anali-*

interesele ca director și ca proprietar...". Ph. I. Blumberg conchide : „Separarea proprietății de controlul asupra acesteia este astfel fals pusă de teoreticienii schimbării naturii corporațiilor. Ea înseamnă separarea proprietății de **utilizarea** acesteia, dar nu presupune transferarea către manageri a controlului asupra **scopului** utilizării, nu presupune în politica corporațiilor elemente care să permită concluzia că controlul managerial a dus în fapt la o politică diferită decît în cazul controlului acționarilor. Astfel, teza „noilor obiective" ale corporațiilor nu se justifică, „separarea proprietății și controlului nu a avut semnificația economică care atît de des i se atribuie" [3]).

UN ALT ASPECT ce trebuie reținut este și faptul că există încă un număr destul de mare de corporații care se află sub control familial — al unui grup restrîns de familii — sau sub controlul unei minorități extreme a acționarilor care dețin în capitalul corporației o pondere ce le conferă dreptul acestui control. Conform unor studii recente, dar pentru care nu s-a dispus decît de date din 1963, din primele 500 cele mai mari firme americane, 123 nu erau sub nici un aspect controlate de manageri [4]). În 1967, revista „Fortune", cunoscuta publicație a marelui capital, estima că din primele 500 firme numărul celor în care 10% și mai mult din active**) (suficient pentru a o controla) se concentra în mîinile unei sau cîtorva familii, era de cca. 150. Așa cum menționează Phillip I. Blumberg, invocînd și cercetările prof. Melvin Eisenberg, pe măsura descreșterii dimensiunii firmei, crește numărul celor în care puterea se concentrează familial. Pe baza investigării unui larg material faptic, prof. Burche Philip a ajuns la concluzia că, de fapt, controlul familial este, chiar și în marile corporații, de o amploare atît de mare încît teza revoluției managerilor trebuie reevaluată. Cu atît mai puternic este el în corporațiile mijlocii și mici.

Liderilor businessului le este „dificil", fie și numai verbal „să renunțe la primatul profitului ca obiectiv al corporației". Înseși „noile obiective" ale corporației invocate de teoreticienii burghezi nu pot fi realizate decît prin creșterea profiturilor : „pentru a supraviețui, ...corporațiile trebuie să opereze pentru profit".[5]) „Profitul este necesar pentru **stabilitatea** și **creșterea** întreprinderii".[6]) Infirmînd raționamentele lui Galbraith, Boumol ș.a. despre dispariția raportului cauzal dintre profit și interesul managerilor și apariția unui alt raport — între creșterea dimensională și aceste interese — R. Larner afirmă, pe baza unor cercetări empirice, că „profitul și rata profitului sînt variabilele majore în determinarea remunerației executivului" și că „natura și structura recompenselor și stimulentelor în corporațiile controlate de manageri au fost legate de urmărirea intereselor acționarilor"[7]) — adică de profit.

Nemaicontestînd, în fața evidenței, obiectivul profitului ca atare, unii economiști neagă doar faptul că firmele ar urmări maximizarea lor. Profitul nu ar fi unicul și nici principalul obiectiv, ci unul din numeroasele posibile. Argumentarea suferă însă de un viciu logic evident. Sensul existenței capitalului este creșterea valorii sale. Modalitatea de realizare a acestui obiectiv o constituie capitalizarea plusvalorii — proces care îmbracă forma acumulării profitului. **Existența** lui confirmă realizarea în fapt a mobilului activității capitalului, iar **mărimea** lui — a **vitezei** autovalorificării. Astfel **mobilul funcționării** capitalului și determinarea lui cantitativă sînt laturi, aspecte deosebite (chiar dacă strîns legate) ale raportului. Este adevărat că maximizarea profitului este o **tendință** — nivelul lui maxim nici nu se poate determina — dar rezervele față de posibilitatea realizării acestei tendințe nu sînt prin nimic justificate. **În primul rînd** caracterul monopolist al economiei capitaliste contemporane — respectiv controlul asupra costurilor, prețurilor și cererii — pe care sistemul corporațiilor îl exercită, creează condiții optime ca tendința de maximizare să se realizeze în fapt. Un indiciu, indirect desigur, îl constituie rata diferită a profitului pentru diferitele grade de concentrare. Într-o serie de studii empirice se subliniază — așa cum o atestă un analist al problemei, Phillip I Blumberg, — că „rata profitului tinde a fi mai înaltă cu 50% sau mai mult în industriile puternic concentrate în comparație cu industriile de concentrație moderată". **În al doilea rînd,** tendința de maximizare a profitului trebuie privită în timp. Profitul maxim poate fi conceput nu numai per unitate de produs, ci agregat, pe ansamblul mărfurilor vîndute într-o unitate de timp. În lumina celor de mai sus este clar că celelalte obiective ale corporației — maximizarea vînzărilor, maximizarea creșterii etc. — considerate de teoreticieni burghezi ca fiind principale, sau cel puțin egale ca importanță cu profitul, nu reprezintă altceva decît **instrumente, modalități ale efortului de maximă autovalorificare a capitalului.** Acesta este numitorul comun al tuturor diferitelor obiective concrete ale comportamentului corporației — inclusiv al celor subsumate noțiunii de „responsabilitate socială".

Profitul nu este însă numai mobilul ci — în virtutea acestui rol — și **regulatorul** producției capitaliste — atît la nivelul firmei, cît și la nivelul întregului organism economic. El este criteriul și mobilul distribuirii resurselor între sferele producției sociale, regulatorul utilizării venitului național și prin aceasta unul dintre cei mai importanți factori ai mișcării ciclice a economiei capitaliste. G. Stigler, spre exemplu, constată strînsa legătură cauzală dintre rata profitului și dinamica investițiilor în industria prelucrătoare a S.U.A.[8]), iar un studiu a lui „First National City Bank" atrăgea de curînd atenția asupra „sensibilității investițiilor față de rata profitului"[9]) ca fiind „punctul cheie" al sistemului liberei întreprinderi.

Vasile PILAT

---

*)Vasile Pilat. Ideologia burgheză în fața unor maladii de sistem (IV). Revista economică nr. 12/1976.

[1]) K. Marx, Capitalul, vol. III, partea I, secțiunea V. Scindarea profitului în dobîndă și beneficiul întreprinzătorului, 1953 p. 331—388.

[2]) William Letwin : The Past and Future of the American Businessman. În : The American Business Corporation, MIT Press, 1972, p. 17—39.

[3]) Phillip I. Blumberg, op. c. p. 150.

[4]) idem

**) Această cifră de 10% este aproximată oficial printr-o serie de documente (The Securities Exchange Act of 1934, Investment Companies Act of 1940 și Williams Act of 1969. În 1972 acest nivel s-a redus la 5%. Nivelul de 5% a fost indicat și de alte documente. Uneori s-a menționat și 2%. În orice caz, dacă puterea de „control" înseamnă în primul rînd puterea de a-i schimba pe directori, trebuie menționat că, așa cum arată Phillip Blumberg, „puterea de a selecta sau schimba conducerea este afectată nu numai de proprietate" ci și de „ponderea mașinii electorale a corporației" (op. c p. 92).

[5]) K. Davis and R. C. Blomstrom, op. c. p. 205

[6]) E. Epstein, op. c. p. 150 ; R. Barber, op. c. p. 14

[7]) Ph. I. Blumberg op. c. p., 150

[8]) G. Stigler, Capital and Rates of Return in Manufacturing Industries, Princeton, 1963, p. 6

[9]) First National City Bank Monthly Economic Letter, February 1974, p. 15

---

zîndu-se aproape toate modelele elaborate în U.R.S.S. și în alte țări socialiste. Totodată, s-a efectuat o examinare amănunțită a modelelor macroeconomice elaborate în Occident, punîndu-se accentul pe desprinderea critică a procedeelor tehnice specifice de construire și utilizare practică atît a modelelor cît și a metodelor respective de calcul ; 3. descrierea succintă a sistemului de modele de descompunere cu cinci niveluri ale planificării pe termen mijlociu (structura lui, principiile de calcul, caracteristicile informaționale și de calcul, expunerea rezultatelor practice) ; 4. nivelul I al sistemului de modele cuprinde formularea economico-matematică a modelului dinamic monosectorial pentru calculul indicatorilor de bază ai planificării de perspectivă în ansamblu. În forma cea mai simplă, acest model se bazează pe conceptul de echilibru general ; 5. În final, modelul dinamic monosectorial este reformulat prin includerea expresă a principiului nonechilibrului structural și a descrierii simultane mai complete a diferitelor aspecte (fizice, valorice, financiare) ale unui sistem macroeconomic unidimensional.

Adunarea generală a AROMAR

Sala Mică a Palatului a găzduit sîmbătă 27 martie 1976 lucrările Adunării Generale a Asociației Române de Marketing, care în prezent reunește peste 3 000 de membri, specialiști din întreprinderi productive și de comerț, din învățămînt și instituții centrale, membri grupați în 8 filiale teritoriale ce acoperă 15 județe. Adunarea a făcut o trecere în revistă a activității desfășurate în ultimii doi ani de asociație, aprobindu-se totodată planul de activitate pentru perioada 1976—1977 S-au adoptat de asemenea unele amendamente la statutul asociației, potrivit sarcinilor ce-i revin în sprijinirea cît mai eficientă a activităților de cercetare, producție și comerț. A fost aprobat noul birou executiv și consiliul de conducere al asociației, format din 31 de membri : Radu Abagiu (vicepreședinte), Mihai Băicuși, Jean Beiu, Gheorghe Cojocaru, Petru Cormoș (membru b.e.), Gheorghe Dalea, Iulian Dănescu, Ion Florea, C-tin Fota (vicepreședinte), Gheorghe Fețeanu (membru b.e.), Ioan Gionea, Gheorghe Hera, Nicolae Jaldea, Gheorghe Ionescu, C-tin Lazăr, Vasile Mercioiu, (vicepreședinte), Alexandru Necula, (vicepreședinte), Nicolae Nicolae, (președinte), Costin Murgescu (vicepreședinte), Lucia Olinic, Ion Ozon, C-tin Proca, Ion Prunduș, Alexandru Puiu, Dumitru Rusu, Traian Silea, Ion Staicu, Viorica Sion, Nicolae Suciu, Ion Tomescu (membru b.e.), Ștefan Tompa. Alături de cele 4 secții specializate, existente pînă în prezent : „Teorie, metodologie și învățămînt" (președinte prof. dr M. C. Demetrescu) ; „Metalurgie, construcții de mașini" (președinte ing. Ion Bătrîna) ; „Produse chimice" (președinte dr. ing. Paul Ștefănescu) ; „Bunuri de consum" (președinte dr. Radu Paul), au mai fost create două noi secții : „Design" (președinte prof. Paul Bornovschi) și „Publicitate — promovare" (președinte ing. Remus Brad).

fișe

DINAMIZAREA SCHIMBĂRILOR STRUCTURII SOCIETĂȚII SOCIALISTE

(Urmare din pag. 2)

paniei agricole de primăvară, realizării planului în legumicultură, a programului de dezvoltare a zootehniei în vederea satisfacerii în condiții superioare a consumului populației. Țărănimii cooperatiste și în general, populației satelor, potrivit Legii organizării producției și a muncii în agricultură, revenindu-i sarcina patriotică de a-și intensifica eforturile pentru ca agricultura, încă din acest prim an al cincinalului să-și îndeplinească sarcinile prevăzute ; anul 1976 trebuie să devină anul hotărîtor pentru redresarea economică a C.A.P. rămase în urmă. În acest sens, după cum s-a subliniat la această consfătuire, cooperarea tot mai strînsă dintre I.A.S. și C.A.P., generalizarea experienței înaintate, ca și îmbunătățirea activității S.M.A. prin creșterea răspunderii pentru calitatea lucrărilor prestate și legării lor organice de unitățile cooperatiste, constituie căi sigure de mărirea aportului agriculturii la schimbul de activități cu industria și celelalte ramuri neagricole în vederea creșterii potențialului economic al țării și ridicării nivelului de trai al întregului popor.

Traducerea în practică a Directivelor Congresului al XI-lea privind continuarea industrializării țării, concomitent cu modernizarea și intensificarea agriculturii, în pas cu cerințele actualei revoluții tehnico-științifice, vor determina o creștere cantitativă și calitativă a schimbului permanent de activități dintre industrie și agricultură, o amplificare și diversificare continuă a raporturilor de colaborare și ajutor reciproc, pe linia producției și a schimbului, dintre clasa muncitoare și țărănime, o îmbinare tot mai strînsă a intereselor celor dauă clase, ridicînd astfel pe o treaptă superioară alianța și întrajutorarea socialistă, tovărășească dintre ele.

Spre societatea unitară a oamenilor muncii

ȚINÎND SEAMA de mutațiile ce intervin în structura celor două clase deținătoare ale puterii politice și economice, de convergența tot mai accentuată a intereselor și aspirațiilor lor de bază, dar și de contradicțiile neantagoniste dintre ele, **Programul P.C.R.** apreciază că : **„Alianța muncitorească-țărănească va reprezenta și în viitor factorul esențial al progresului economic și social în țara noastră, principala forță politică care va asigura dezvoltarea continuă a cuceririlor revoluționare ale poporului, mersul înainte al societății pe calea socialismului și comunismului“.**

Dintre aspectele noi, creatoare și originale ale politicii partidului nostru privind întărirea alianței muncitorești-țărănești în actuala etapă, consider necesar a fi relevate, în acest context, următoarele direcții :

1. Dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, pe baza introducerii progresului tehnico-științific atît în industrie, cît și în agricultură — drept **premisă materială fundamentală** a întăririi alianței dintre muncitori și țărani, a transformării muncii agricole într-o varietate a muncii industriale, a omogenizării societății pînă la făurirea societății unitare a tuturor oamenilor muncii.

2. Dezvoltarea continuă și ridicarea pe un plan superior de socializare a celor două forme de proprietate socialistă, de intensificare a colaborării și conlucrării dintre ele în toate sferele reproducției, drept **premisă economică** de bază a noilor mutații calitative în interiorul celor două clase, a întăririi unității și coeziunii dintre ele pînă la ștergerea oricăror deosebiri de clasă.

3. **Folosirea conștientă** a relațiilor marfă-bani și a celorlalte categorii valorice, a pîrghiilor economice și financiare, de sporire a cointeresării materiale personale și colective a muncitorilor și țăranilor, de armonizare, pe **un plan tot mai înalt,** etic a intereselor acestora cu interesele generale ale societății.

4. Reducerea treptată a deosebirilor dintre cele două clase și sub aspectul nivelului și formelor de **retribuire după muncă** ; retribuția țăranilor cooperatori apropiindu-se din aceste puncte de vedere de retribuția muncitorilor industriali. Totodată, țărănimea cooperatistă, inclusă în sistemul asigurărilor sociale de stat, devine în măsură egală cu ceilalți oameni ai muncii beneficiară a fondurilor sociale de consum.

5. **Sistematizarea și urbanizarea mediului rural** corelată cu repartizarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, ceea ce va duce la crearea treptată a unor condiții egale de viață și muncă ale țăranilor cu cele ale muncitorilor, la ștergerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat.

6. **Pregătirea sistematică a forței de muncă** pentru industrie și agricultură, pe baza calificării și reciclării lucrătorilor din cele două ramuri, prin instruirea și cuprinderea, într-o perspectivă apropiată, a acestora în întregime în învățămîntul liceal, ceea ce va conduce, în condițiile proceselor de producție mecanizate, automatizate și cibernetizate, la dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală.

7. Activitatea de educare politică, comunistă a întregului popor, de ridicare a **conștiinței socialiste,** de formare a omului nou, în spiritul eticii și echității socialiste.

8. Sprijinirea țăranilor necooperativizați din zonele de deal și munte, atragerea gospodăriilor acestora și, în genere, a tuturor gospodăriilor țărănești, pe baza cointeresării materiale, la sporirea fondului central de produse agricole.

În concluzie, abordînd problema rolului celor două clase noi ale societății socialiste, a raporturilor dintre ele și a mutațiilor ce au loc în interiorul lor, partidul nostru pornește de la dialectica materialistă a claselor sociale, care în evoluția lor istorică, trec printr-o dezvoltare și transformare continuă, pînă la dispariția lor și formarea societății unitare a tuturor oamenilor muncii.

IMPERIALISMUL — STADIUL CEL MAI ÎNALT ȘI ULTIM AL CAPITALISMULUI

(Urmare din pag. 18)

O formă de manifestare deosebit de complexă a capitalismului monopolist de stat este **intervenția sa în relațiile economice externe.** Această formă de intervenție a capitalismului monopolist de stat se realizează prin toate fluxurile economice interțări : prin subvenții, credite și garanții acordate exportatorilor monopoliști, precum și prin anumite facilități importatorilor de mărfuri ; prin credite și alte avantaje acordate exportorilor de capital ; prin sprijinirea importurilor internaționale private ; printr-o anumită politică valutară etc.

Un loc special în ansamblul capitalismului monopolist de stat ocupă **uniunile monopoliste internaționale cu participarea unor state din Europa occidentală,** respectiv, așa-numita integrare monopolist-statală. Concretizarea cea mai reprezentativă a acestei forme este Comunitatea Economică Europeană sau Piața Comună. Apărută pe baza Tratatului de la Roma (semnat în martie 1957 și intrat în vigoare la 1 decembrie 1958) la care au aderat inițial șase țări (Franța, R.F.G., Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg), în prezent, Piața Comună cuprinde în structura sa nouă membri (de la 1 ianuarie 1973 au mai aderat ca membri Anglia, Irlanda și Danemarca) și un mare număr de „asociați“, în special, din rîndul tinerelor state africane.

„Integrarea“ monopolistă este o formă specială de reîmpărțire a piețelor de desfacere și a surselor de materii prime, de reîmpărțire a sferelor de influență în concordanță cu raportul de forțe actual din lumea capitalistă, o formă nouă de pătrundere a marilor monopoluri internaționale în economia țărilor mai mici sau mai slab dezvoltate. Practica dovedește că aceste uniuni monopoliste interstatale nu au putut și nu vor putea desființa contradicțiile acute din capitalismul contemporan, că ele generează forme noi de concurență, agravează și amplifică contradicțiile interimperialiste.

Sesiunea Comisiei economice O. N. U. pentru Europa

PERSPECTIVE NOI DE COLABORARE ÎNTRE TOATE ȚĂRILE DIN ZONĂ

ÎN PERIOADA 30 martie—9 aprilie 1976, la Palatul Națiunilor din Geneva are loc cea de-a XXXI-a sesiune anuală a Comisiei economice a O.N.U., pentru Europa.

În contextul preocupărilor și eforturilor legate de transpunerea în viață a hotărîrilor adoptate de Conferința pentru securitate și colaborare în Europa, lucrările apropiatei sesiuni a C.E.E./O.N.U. capătă un caracter deosebit. Este știut faptul că prin Actul final al C.S.C.E. statele semnatare au convenit, între altele, să atragă C.E.E./O.N.U. — ca organism cu vocație general-europeană care reunește practic toate țările participante la C.S.C.E. — la realizarea, prin acțiuni concrete, a unora din hotărîrile de natură economică adoptate la Conferință. Se așteaptă ca la sesiunea din acest an, prima întrunire plenară a Comisiei după încheierea C.S.C.E., să fie examinate direcțiile viitoare de acțiune ale C.E.E./O.N.U. pe linia promovării colaborării economice și tehnico-științifice europene, cu luarea în considerare a noilor sarcini care i-au fost încredințate prin Actul final al C.S.C.E.

Lucrările sesiunii se desfășoară pe baza unor documente pregătite de Secretariatul Comisiei, dintre care se detașează, prin importanța propunerilor conținute, raportul Secretarului executiv, Janez Stanovnik, intitulat „Activitățile viitoare ale Comisiei".

DUPĂ CUM SE CUNOAȘTE, cea de-a XXIX-a sesiune a Comisiei, desfășurată la București în aprilie 1974, a adoptat în unanimitate o rezoluție propusă de România privind locul și rolul activităților C.E.E./O.N.U. în stimularea și promovarea colaborării pe plan regional. Rezoluția, pornind de la sublinierea mutațiilor pozitive care s-au produs în ultimii ani în Europa și în lume, de la imperativul instaurării unei noi ordini economice internaționale, reafirma necesitatea creșterii contribuției C.E.E./O.N.U. la dezvoltarea cooperării economice, științifice și tehnologice, a schimburilor comerciale europene și implicit la consolidarea procesului de edificare a păcii și securității în Europa. Se cerea Secretarului executiv al Comisiei să pregătească un raport conținînd sugestii și propuneri de acțiuni în această direcție.

Prezentat la sesiunea Comisiei din primăvara anului trecut, raportul Secretarului executiv nu ținea și nu putea să țină seama de rezultatele Conferinței pentru securitate și colaborare în Europa care la acea dată era în plină desfășurare. Iată de ce, în continuarea rezoluției inițiate de țara noastră, plenara Comisiei de anul trecut a cerut Secretarului executiv să elaboreze un nou raport, în spiritul celor convenite în cursul lucrărilor de la București și cu luarea în considerație a noilor sarcini derivînd din Actul final al C.S.C.E. Raportul ce urmează să fie discutat acum se referă la noile perspective de colaborare, la adaptările posibile în activitatea Comisiei, precum și la procesul de adaptare ca atare.

Propuneri concrete de orientare a activităților

SCHIMBĂRILE economice și politice petrecute în ultimul timp în Europa sînt de natură să influențeze posibilitățile de colaborare intraregională.

Faptul că țările membre ale C.E.E./O.N.U. devin din ce în ce mai conștiente de interdependența economiilor lor întărește nevoia și voința de a promova cu și mai multă vigoare colaborarea între toate țările, independent de orînduirea social-politică. Creșterile însemnate din ultimul timp ale comerțului dintre țările membre ale C.E.E./O.N.U. au reflectat îmbunătățirea climatului politic în regiune, evoluție de natură să ofere, în continuare, stimulente pentru o sporire mai viguroasă a comerțului. În același timp, desfășurarea cu succes a lucrărilor C.S.C.E. și semnarea Actului final la 1 august 1975 au întărit cadrul favorabil pentru colaborarea economică în regiune. După cum se știe, Actul final cuprinde o secțiune specială „Cooperarea în domeniile economiei, științei și tehnicii și mediului înconjurător".

Pornind de la aceste elemente, Secretarul executiv al C.E.E./O.N.U., în raportul prezentat actualei sesiuni, formulează propuneri concrete și sugestii privind activitatea de viitor a Comisiei. În acest sens se subliniază că programele de colaborare existente trebuie „adaptate pe baze pragmatice" în conformitate cu evoluția relațiilor economice în regiune, iar eforturile trebuie îndreptate acolo unde „cooperarea interguvernamentală pare să fie reciproc avantajoasă și de valoare practică".

Întărirea, lărgirea și adîncirea colaborării în cadrul C.E.E./O.N.U. necesită, din punct de vedere metodologic, o abordare globală, mai dinamică și de perspectivă. Prin activitatea sa, se subliniază în raport, Comisia trebuie să sprijine guvernele în pregătirea programelor viitoare de dezvoltare. În condițiile actuale, în care se produc modificări structurale fundamentale, analiza retrospectivă și extrapolarea trecutului sînt insuficiente pentru evaluarea și examinarea diferitelor posibilități de dezvoltare în viitor.

În domeniul comerțului intraregional, trebuie sporite posibilitățile potențiale prin eliminarea obstacolelor și aplicarea unor măsuri pentru expansiunea și diversificarea lui. O atenție specială trebuie acordată promovării cooperării industriale, realizării unor proiecte majore, de interes comun pe termen lung, dezvoltării unor facilități și practici de comerț mai eficiente.

Aplicarea științei și a tehnologiei nu trebuie privită ca un scop în sine, ci ca parte integrantă a politicii economice de ansamblu în scopul soluționării celor mai urgente probleme.

Un element esențial al planurilor și programelor economice, precum și al politicilor atît la scară națională cît și internațională, trebuie să-l constituie îmbunătățirea condițiilor de mediu. Scopul deciziilor guvernamentale și interguvernamentale nu trebuie să fie doar creșterea producției, ci creșterea bunăstării în general.

O atenție imediată ar trebui acordată creării unei infrastructuri internaționale pentru economia regiunii care să cuprindă facilități de transport adecvate, asigurarea aprovizionării cu energie și materiale de bază. De asemenea, o parte a activității C.E.E./O.N.U. trebuie să fie dedicată creșterii eficienței în folosirea energiei și a altor resurse, precum și eliminării risipei în utilizarea pămîntului, a apei, a pădurilor etc.

Interesele țărilor în curs de dezvoltare, inclusiv ale celor din zona C.E.E./O.N.U., trebuie să fie luate în considerare. Este necesar ca Comisia să-și aducă o contribuție efectivă la eforturile globale pentru realizarea unui nou model al relațiilor economice internaționale.

Domeniile unor adaptări posibile

ÎN CONDIȚIILE ACTUALE, politicile economice naționale nu pot fi formulate fără referire la contextul internațional. În acest sens, Comisiei îi revine un rol important în coordonarea diferitelor politici și în prevederea criteriilor directoare pentru munca organelor subsidiare. De asemenea, C.E.E./O.N.U. trebuie să caute să dezvolte programe cu caracter intrasectorial, multidisciplinar, iar programele cu caracter specific să fie corelate cu programe din alte domenii. Această muncă de coordonare trebuie efectuată în toate fazele programelor și corelată cu munca altor organisme O.N.U.

Nevoia cooperării interguvernamentale în stabilirea unor obiective pe termen mediu și lung în cadrul C.E.E./O.N.U. se impune cu atît mai mult cu cît crește interdependența economică a statelor.

Programarea unor obiective economice pentru cinci sau zece ani bazate pe exploatarea tendințelor trecute nu mai este suficientă. Tocmai de aceea se propune elaborarea unui studiu despre „Perspectiva economică globală" pentru regiunea C.E.E./O.N.U. pînă în 1990, studiu care să prevadă cadrul de bază pentru examinarea de către guvernele țărilor membre a tendințelor în cadrul economiei regiunii şi formularea unor politici adecvate. Activitatea Comisiei în această direcţie trebuie să fie permanentă şi să cuprindă într-o corelare deplină munca tuturor organelor subsidiare.

În mod special, se arată în raportul Secretarului executiv al C.E.E./O.N.U., ar fi de dorit să se pregătească analize de perspectivă despre dezvoltarea şi aplicarea ştiinţei şi tehnologiei, despre ramuri economice importante şi de interes deosebit pentru ţările din zonă, despre îmbunătăţirea condiţiilor de mediu şi impactul acestora asupra activităţii economice.

Pînă în prezent s-au elaborat unele studii de perspectivă cum ar fi cel pentru produsele de bază şi pentru energie. Ultimul e necesar să fie dezvoltat ca parte a programului global pentru energie. Alte domenii propuse pentru studii de perspectivă sînt : factorii de creştere şi politicile de investiţii, coordonarea regională globală, tendinţele în folosirea forţei de muncă, proiectele pe termen lung de interes comun în domeniul transporturilor etc.

În domeniul **comerţului şi al cooperării industriale** activitatea Comisiei are ca scop eliminarea obstacolelor, promovarea şi diversificarea comerţului. În concordanţă cu prevederile Actului final al CSCE în materie, Comisia va trebui să-şi intensifice activitatea în legătură cu schimburile de informaţii asupra politicilor şi programelor comerciale pe termen mediu şi lung şi asupra legislaţiei privind comerţul exterior, cooperarea industrială inclusiv proiecte de interes comun, marketing, facilităţi şi proceduri comerciale precum şi problemele comerciale ale ţărilor în curs de dezvoltare din regiune. Comerţul intraregional va putea fi sprijinit şi prin elaborarea perspectivei pe termen lung a comerţului, ca parte a studiului „Perspectiva economică globală". De asemenea, studiul început în cadrul CEE/ONU privind difuzarea informaţiilor despre acordurile comerciale, economice, industriale, de cooperare tehnico-ştiinţifică pe termen lung va fi extins, în sensul creării unui sistem multilateral de notificare a legislaţiei şi regulilor privind comerţul exterior.

Pe de altă parte, în curînd va fi creat un Centru pentru cooperare industrială şi se va termina elaborarea unui ghid pentru contracte de cooperare în acest domeniu. Proiecte de interes comun privind resursele energetice, utilizarea materiilor prime, transporturile, inclusiv transportul pe apă, ar putea fi organizate pe o bază multilaterală în cadrul CEE/ONU. Pentru aceasta se impune, printre altele, armonizarea prevederilor tehnice, a standardizării, inclusiv a certificării etc. Luînd în considerare interesele ţărilor în curs de dezvoltare din regiune, Comisia îşi propune să ia în continuare iniţiative care să asigure folosirea în mai mare măsură a mecanismelor ei pentru ridicarea economică a acestor ţări.

Programele CEE/ONU prevăd o serie de activităţi în domeniul **ştiinţei şi tehnologiei** cum ar fi : transferul de tehnologie, dezvoltarea schimbului de informaţii ştiinţifice şi tehnice, inclusiv vizite ale oamenilor de ştiinţă şi specialiştilor ca mijloc de promovare a unor asemenea schimburi, pregătirea unor proiecte şi aranjamente de interes şi avantaj reciproc în diferite sectoare de activitate economică (agricultură, energie, transporturi, chimie etc.). În legătură cu acestea şi integrat în studiul „Perspectiva economică globală", se prevede pregătirea unei perspective a dezvoltării tehnologice în regiune, cu identificarea problemelor critice care necesită atenţia prioritară în politicile tehnologice naţionale şi internaţionale.

Una din activităţile principale ale Comisiei în legătură cu **mediul înconjurător** constă în aceea de a veghea asupra compatibilităţii între căile şi mijloacele de asigurare a progresului economic şi tehnologic, pe de o parte, şi protecţia şi îmbunătăţirea condiţiilor de mediu, pe de altă parte. În acest scop, ca parte integrantă a „Perspectivei economice globale", urmează să fie pregătit un studiu asupra „Perspectivelor mediului înconjurător". De asemenea, atenţia Comisiei va trebui să fie îndreptată şi asupra problemelor specifice : ale poluării aerului şi a apei, ale conservării resurselor, ale recuperării deşeurilor, ale folosirii mai raţionale şi eficiente a pămîntului etc.

În ceea ce priveşte cooperarea interguvernamentală în domeniul **transporturilor**, printre direcţiile sale principale se numără : simplificarea şi armonizarea formalităţilor la frontiere, stabilirea unor măsuri internaţionale de siguranţă, racordarea internaţională a reţelelor rutiere şi de navigaţie, eliminarea obstacolelor din calea comerţului imputabile transporturilor etc. O atenţie deosebită urmează să fie acordată eliminării unor disparităţi economice regionale prin legarea mai strînsă şi mai uşoară a ţărilor şi zonelor în curs de dezvoltare cu centrele mai dezvoltate. În acest context, vor trebui avute în vedere proiectele de un interes deosebit pentru ţările în curs de dezvoltare din regiune şi care necesită eforturi susţinute, în cooperare cu PNUD.

Cooperarea în cadrul C.E.E./O.N.U. în domeniul **energiei** necesită măsuri pentru o mai mare economie şi folosirea cu eficienţă a energiei, dezvoltarea unor tehnologii noi, creşterea şi diversificarea comerţului cu combustibili şi examinarea în comun a perspectivelor pe termen lung. Propunerile Comisiei cuprind în acest sens proiecte în domeniul cărbunelui, gazului şi electricităţii etc. De asemenea, se află în studiu un număr de proiecte de conservare a energiei, cum ar fi cele de folosire a căldurii emanate de centralele electrice.

Comisia, se arată în raportul Secretarului său executiv, trebuie să acorde o importanţă mai mare specializării în **industria prelucrătoare.** Programele CEE/ONU cuprind acţiuni de cooperare interguvernamentală în ramuri ca : oţel, chimie, construcţii de maşini, electrotehnică, industria lemnului etc. Noile posibilităţi care se deschid pentru specializare pe o bază regională mai largă trebuie să promoveze proiecte de interes comun în ramurile care necesită resurse importante sau pieţe largi de desfacere. Studiile de perspectivă care se vor întocmi ca parte integrantă a „Perspectivei economice globale" vor trebui să cuprindă, printre altele, şi problemele de un interes deosebit pentru ţările în curs de dezvoltare din zonă.

În domeniul **agriculturii** şi al **produselor forestiere**, pe lîngă studii de perspectivă pe termen lung, o atenţie deosebită trebuie acordată şi comerţului cu produsele respective, armonizării standardelor şi normelor tehnice. De asemenea, problemele aprovizionării cu apă necesită o intensificare a cooperării interguvernamentale. Se are în vedere stabilirea unor planuri pe termen lung de folosire a acestei resurse care este din ce în ce mai solicitată.

Pentru sporirea rolului şi eficienţei Comisiei

LA BAZA RAPORTULUI Secretarului executiv al Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa, Janez Stanovnik, care urmează să fie dezbătut la actuala sesiune anuală a Comisiei, stă conştiinţa faptului că în activitatea CEE/ONU trebuie introduse importante schimbări în lumina Actului final al CSCE. Se poate releva că schimbările preconizate tind către sporirea rolului şi eficienţei CEE/ONU, cerinţă exprimată nu o dată de România şi concretizată, printre altele, în rezoluţia prezentată de ţara noastră la sesiunea Comisiei de la Bucureşti, din 1974.

O atenţie deosebită este acordată ţărilor în curs de dezvoltare din Europa, problemelor care preocupă aceste ţări. O serie de acţiuni concrete sînt sugerate în vederea sprijinirii acestor ţări, a micşorării decalajelor existente între ele şi ţările dezvoltate din regiune.

În cadrul acţiunilor preconizate se acordă prioritate unor domenii de un real interes la scara întregii Europe : comerţ intraeuropean, cooperare industrială, ştiinţifică şi tehnică, energie, transporturi, mediu, agricultură etc. În aceste sectoare de activitate raportul schiţează programe concrete de acţiune a căror aplicare ar fi de natură să sprijine ţările membre în procesul dezvoltării lor, să faciliteze conlucrarea între ţările din regiune. În optica Secretarului executiv capătă pondere activitatea practică, cooperarea efectivă, cercetarea în comun a unor teme cu valoare practică, schimbul de date şi informaţii.

Din punct de vedere metodologic, se observă în raport o modificare în abordarea raporturilor general-europene. În primul rînd se pune un accent deosebit pe aspectele dinamice, pe acţiunile de perspectivă, pe proiecte majore de interes comun, pe termen lung, schiţîndu-se prognoze pînă în anul 1990. În al doilea rînd, se încearcă o abordare globală a raporturilor europene care să surprindă modificările structurale internaţionale şi să constituie un sprijin real pentru programele şi planurile de dezvoltare naţională. Se preconizează ca, pe lîngă analiza evoluţiilor trecute şi utilizarea extrapolărilor, guvernele să poată găsi în aceste prognoze elaborate de CEE/ONU posibilităţi potenţiale noi în stabilirea politicii lor generale.

Întregul raport este străbătut de ideea că accentul trebuie pus pe intensificarea cooperării între toate ţările membre, indiferent de sistemul economic şi social-politic. Analiza făcută în raport se referă la relaţiile general-europene şi nu la raporturile dintre zone geografice sau grupuri altfel constituite din Europa.

Sînt reunite astfel premisele ca dezbaterile asupra raportului Secretarului executiv al CEE/ONU să facă să avanseze atragerea Comisiei la traducerea în viaţă a hotărîrilor Conferinţei pentru securitate şi colaborare în Europa.

N. DINU, I. ŞIMON

TENDINŢE — CONJUNCTURI

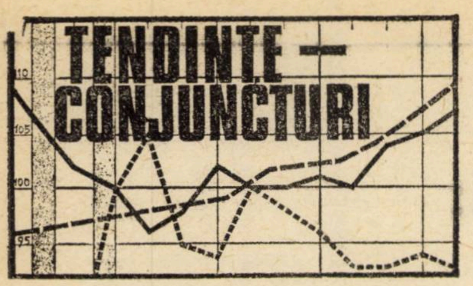

Comerţul mondial: prime detalieri

RESTRÎNGEREA cu 6% a volumului fizic al comerţului mondial (valoarea exprimată în preţuri constante) în 1976 a mai fost consemnată la această rubrică. De curînd, G.A.T.T. a publicat o serie de prime detalieri ale evoluţiilor din acest domeniu. Deşi exprimate în preţurile curente, datele din tabel — care redau dinamica schimburilor pe marile regiuni ale lumii nesocialiste — confirmă scăderea volumului lor real ţinînd seama de faptul că preţurile practicate în exportul mondial au crescut anul trecut în medie cu 10%. Tabelul oglindeşte deplasările nefavorabile ţărilor în curs de dezvoltare (inclusiv ţărilor exportatoare de petrol din „lumea a treia“), care au avut loc în 1976 în comerţul internaţional. Situaţia cea mai gravă a cunoscut-o însă grupul numeros al ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, reflectată sintetic de creşterea însemnată a deficitului lor comercial.

Date estimative asupra valorii comerţului mondial în preţurile curente, miliarde dolari S.U.A., şi asupra modificărilor procentuale

	Export (fob)			Import (cif)			Sold	
	Valoarea		Modificarea, %	Valoarea		Modificarea, %	Modificarea valorii	
	1974	1975		1974	1975		1974	1975
Total mondial	847	88o	+ 4	854	9o5	+ 6	- 7	-25
Ţări nesocialiste dezvoltate	547	58o	+ 6	614	617	+ o,5	- 67	-37
Ţări nesocialiste în curs de dezvoltare	229	215	- 6	164	195	+19	+ 65	+2o
din care:								
- principalii exportatori de petrol	137	125	- 9	37	6o	+62	+1oo	+65
- alte ţări	92	9o	- 2	127	135	+ 6	- 35	-45

Sursa: IMF Survey, 15 martie 1976.

Cauciucul natural şi sintetic

PRODUCŢIA şi consumul mondial vor creşte atît la cauciucul natural cît şi la cel sintetic în cursul acestui an, comparativ cu 1975, apreciază specialiştii Grupului internaţional de studii pentru cauciuc. Pe principalele ţări producătoare din lumea nesocialistă evoluţia estimată este următoarea:

Cauciuc natural	1975 (mii	1976 tone)
Total	3 250	3 500
din care:		
Malaezia	1 430	1 570
Indonezia	785	805
Tailanda	375	385
Sri Lanka	150	155
India	140	150
Cauciuc sintetic		
Total	6 500	7 250
din care:		
S.U.A.	2 100	2 400
Japonia	760	810
Franţa	390	440
Anglia	250	300
R.F.G.	260	280
Italia	220	240
Olanda	225	225
Canada	180	210
Brazilia	125	150

Producţia şi consumul de zahăr

DUPĂ EVALUĂRILE unor firme de specialitate producţia de zahăr a lumii nesocialiste va fi în sezonul 1975/76 superioară celei din sezonul precedent, ajungînd la 82,4 mil. t, îndeosebi pe seama sporirii producţiei în Europa occidentală şi S.U.A. Se apreciază de asemenea că se va mări întrucîtva consumul zahărului, după o reducere cu aproape 2 mil. t în sezonul 1974/75. Această reducere a fost cauzată atît de creşterea preţurilor la zahăr, cît şi de recesiunea economică din ţările capitaliste dezvoltate şi de concurenţa unor înlocuitori.

La începutul acestui an cererea pentru zahăr pe piaţa mondială era slabă, cu excepţia celei pentru zahărul de calitate superioară. Dar, ţinîndu-se seama de faptul că preţurile la zahăr se menţin stabile (ceea ce — în condiţiile inflaţiei — înseamnă de fapt o reducere a lor), se consideră că va avea loc o extindere a consumului, în primul rînd în ţările capitaliste dezvoltate, şi că se va manifesta o tendinţă de refacere a stocurilor la consumatori, aflate în prezent la un nivel scăzut. Pe de altă parte, se consideră posibil ca numeroase ţări din Orientul Apropiat şi Mijlociu, importatoare de zahăr pînă în prezent, să ajungă în următorii ani la acoperirea necesarului intern de consum din propria lor producţie şi chiar să devină exportatoare.

Evoluţii monetare

ÎN CONDIŢIILE în care moneda vest-germană nu a fost revalorizată, piaţa monetară a înregistrat în prima parte a intervalului 22-26.3.1976 o mişcare de reflux, în sensul revenirii sau transferării în alte devize a capitalurilor investite în scop speculativ în marca vest-germană. Ca urmare a acestor tendinţe, marca vest-germană *a cedat teren dolarului S.U.A., nivelul maxim atins fiind de circa 2,5610 mărci vest-germane pentru 1 dolar, faţă de circa 2,5400 la sfîrşitul săptămînii anterioare.* Francul elveţian *a urmat în prima parte a intervalului o evoluţie asemănătoare, atingînd un nivel minim de circa 2,5620 franci pentru 1 dolar. Spre sfîrşitul săptămînii cele două devize au revenit, situîndu-se aproximativ la nivelurile iniţiale.*

După intervenţia Băncii Naţionale a Belgiei din săptămîna anterioară, apreciată la circa 650 milioane dolari, francul belgian *a avut o tendinţă fermă, fiind temporar cea mai puternică monedă din „şarpele“ valutar vest-european.*

Lira italiană *a realizat o revenire accentuată (cu circa 5% în prima parte a intervalului) datorată, după unii observatori, creşterii încrederii cercurilor interesate în succesul programului de austeritate adoptat de guvern. După ce a atins un curs de circa 835 lire pentru 1 dolar, moneda italiană a terminat săptămîna la circa 850 lire, ceea ce reprezintă o apreciere de circa 3,5% faţă de nivelul minim de 880 lire pentru 1 dolar cu o săptămînă în urmă. În contextul creşterii dobînzilor interne pe piaţa italiană este de semnalat majorarea cu 4% p.a. a dobînzii preferenţiale (prime rate) care, cu începere din 22 martie, va fi de 18% p.a.*

Lira sterlină *a avut o evoluţie relativ constantă în jurul nivelului de 1,9225 dolari S.U.A. pentru 1 liră sterlină, fiind influenţată favorabil în prima parte a intervalului (cînd a atins un maxim de 1,9310) de mişcarea de transfer în alte devize a fondurilor plasate speculativ în marcă şi nefavorabil spre sfîrşitul intervalului de incertitudinile provocate de alegerea succesorului premierului H. Wilson.*

Francul francez *a marcat o tendinţă constantă de apreciere, terminînd la circa 4,69 franci pentru 1 dolar, faţă de 4,7200 franci pe 22 martie, în timp ce dobînzile la eurofrancul francez au continuat să se diminueze. Acestea au atins un nivel apropiat de normal: circa 11% p.a. la o lună şi 12,5% p.a. la şase luni, reflectînd şi ele diminuarea accentuată a presiunilor speculative care au afectat această deviză.*

În cursul acestei săptămîni s-au publicat cifrele balanţei comerciale pe luna februarie a R.F.G.: excedent de 2,2 miliarde mărci (faţă de 2,5 miliarde în ianuarie a.c.) şi S.U.A.: deficit de 140 milioane dolari (faţă de 72,6 milioane în ianuarie a.c.). Observatorii apreciază că cifrele balanţei S.U.A. sînt superioare estimărilor anterioare, fapt care ar putea influenţa favorabil moneda americană pe pieţele valutare în perioada imediat următoare.

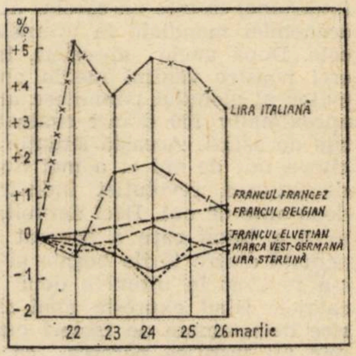

Evoluţia principalelor divize în săptămîna 22 III 1976 — 26 III 1976, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 19 III 1976.

Preţul aurului *la Londra a înregistrat în toată această perioadă o scădere uşoară, dar continuă, fiind de 131,25 dolari uncia la sfîrşitul intervalului, comparativ cu 134 dolari uncia la începutul lui.*

Dobînzile la depozitele în eurovalute la perioada de 6 luni (considerată cea mai reprezentativă din punct de vedere al atenuării influenţei unor factori tehnico-speculativi şi psihologici, de moment, precum şi al aranjării unor împrumuturi pe piaţa eurovalutelor) au înregistrat uşoare oscilaţii în jurul nivelului de 6,375% p.a. la eurodolar, 3,875 % p.a. la euromarca vest-germană şi 2,625% p.a. la eurofrancul elveţian.

P. DUMITRAŞCU
Gh. MUNTEAN

Pentru o nouă ordine economică internațională

LICHIDAREA DECALAJELOR ECONOMICE: PROGNOZĂ ȘI STRATEGIE

O ANALIZĂ OBIECTIVĂ a evoluției economiei mondiale reliefează că menținerea unui echilibru economic dinamic în lume nu este posibilă în condițiile marilor decalaje existente între nivelurile economice ale diferitelor state. Coexistența pe glob a fenomenelor de supraconsum, supraalimentație într-o serie de țări, alături de subdezvoltare, subconsum și subalimentație în majoritatea țărilor este un anacronism pe fondul civilizației moderne. În acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, în expunerea prezentată la sesiunea din decembrie 1975 a Marii Adunări Naționale : **„Una din problemele fundamentale ale epocii contemporane de care depinde nemijlocit destinderea, pacea și colaborarea internațională este lichidarea subdezvoltării. Existența a 2/3 din omenire în stare de subdezvoltare sau în curs de dezvoltare, împărțirea lumii în țări bogate și țări sărace sînt un rezultat al dezvoltării istorice, consecința relațiilor vechi, imperialiste și colonialiste, de dominație și exploatare, de inegalitate și inechitate. Perpetuarea subdezvoltării are efecte profund negative asupra evoluției economico-sociale a întregii omeniri, asupra progresului și civilizației tuturor popoarelor, asupra păcii generale".**

O situație care nu mai poate dăinui

SUBDEZVOLTAREA nu a existat întotdeauna, ea este un corolar al dezvoltării economiei mondiale în ultimele două secole. După unele aprecieri, la începutul erei noastre venitul mediu anual pe locuitor al globului pămîntesc ar fi fost de aproximativ 100 dolari evaluat la prețurile de astăzi. Această situație dăinuie de cîteva mii de ani și a mai durat pînă la declanșarea revoluției industriale, acum două sute de ani. Deci dezvoltarea economică a lumii care a generat discrepanța actuală dintre țările bogate și cele sărace s-a realizat în ultimele două secole. Decalajele fiind expresia unei situații istorice determinate de factori cunoscuți, nimic nu justifică părerea că ele trebuie să dăinuie la nesfîrșit.

Este deci pe deplin întemeiată înscrierea prioritară a lichidării stării de subdezvoltare, a marilor decalaje economice, printre problemele făuririi unei noi ordini economice internaționale. În acest context, un obiectiv de seamă al cercetării științifice îl constituie scrutarea viitorului economiei mondiale prin optica țărilor în curs de dezvoltare. O prognoză a economiei mondiale cu un grad destul de ridicat de probabilitate este de natură să aducă o contribuție efectivă la cunoașterea progresului viitor al societății umane prin prefigurarea structurilor economice ale lumii pe termen lung, pe baza tendințelor care se manifestă în prezent și a schimbărilor previzibile.

Situația actuală a economiei mondiale poate fi sintetizată prin compararea ponderii unor categorii de țări în totalul populației mondiale și în produsul național brut. Decalajele economice existente sînt evidente. Țările capitaliste dezvoltate, care cuprind mai puțin de 1/5 din populația lumii, dețin peste 2/3 din produsul mondial brut. Țările sărace, care cuprind aproape 2/3 din populația lumii, dețin 1/8 din produsul mondial brut. Așa-numita „lume a treia" nu mai este un concept omogen, în grupul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare avînd loc diferențieri apreciabile. Produsul național brut pe locuitor în țările capitaliste dezvoltate este de peste 30 ori mai mare decît în grupul țărilor în curs de dezvoltare cele mai sărace (cu circa 100 dolari PNB pe locuitor).

O comparație a produsului național brut pe locuitor între diferite țări și grupuri de țări este și mai edificatoare (vezi tabelul nr. 1).

În condițiile actuale, departe de a se diminua, decalajele între țările dezvoltate și cele rămase în urmă se măresc în continuare. Or, această situație nu mai poate dăinui fără consecințe grave.

Tabelul nr.1

Date sintetice asupra economiei țărilor nesocialiste (pe baza statisticilor pe anul 1972)

	Populația (mil. pers.)	P.N.B. (mlrd. dolari)	P.N.B. pe locuitor (dolari)
Total mondial	3694	3622	980
din care:			
Țări capitaliste dezvoltate	662	2427	3670
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	1845	509	280
– exportatoare de petrol	275	73	270
– cu venit mai ridicat a)	356	263	740
– cu venit mediu b)	272	72	260
– cu venit scăzut c)	942	101	110

Sursa: World Bank Atlas, New York, 1974.

a) Țări cu un produs național brut pe locuitor de peste 375 dolari

b) Țări cu un produs național brut pe locuitor între 200 și 375 dolari

c) Țări cu un produs național brut pe locuitor sub 200 dolari.

Un „viitor posibil" de nedorit

CARE ESTE perspectiva economiei mondiale dacă se vor menține tendințele actuale ?

Pentru a avea o imagine a situației economiei mondiale în anul 2 000 — un viitor posibil, ca să folosim limbajul previzionist — vom presupune că dezvoltarea economică se va desfășura în condițiile cele mai favorabile posibile pentru țările în curs de dezvoltare în cadrul ordinii economice internaționale existente. Ritmurile proiectate de creștere a produsului național brut sînt cele minime pentru țările capitaliste dezvoltate (2%) și cele socotite maxime posibile pentru țările nesocialiste în curs de dezvoltare pe baza experienței din trecutul apropiat (5%). Aceste ritmuri medii presupun, evident, diferențieri pe țări și grupe de țări.

Într-o asemenea perspectivă nu este surprinzător că se conturează o atenuare a decalajelor economice. În perioada pînă în anul 2 000, pornind de la datele efective din tabelul nr. 1 (pe anul 1972), raportul între produsul național brut pe locuitor în țările capitaliste dezvoltate față de țările în curs de dezvoltare se va reduce de la 13 : 1 la 5 : 1 (vezi tabelul nr. 2).

Trebuie reliefat că previziunea — optimistă — a atenuării decalajelor economice relative nu se extinde asupra decalajelor absolute. Diferența în nivelul absolut al produsului național brut pe locuitor se mărește de la circa 3 400 dolari la circa 5 400 dolari în comparația dintre țările capitaliste dezvoltate și ansamblul țărilor în curs de dezvoltare.

Analiza globală poate induce însă în eroare deoarece ascunde unele situații particulare de o gravitate extremă. Datele pe anul 1972 arată că 18 țări din lume aveau un produs național brut pe locuitor sub 100 de dolari. Din nefericire, ritmurile actuale de creștere economică a acestor țări sînt scăzute, unele sînt chiar negative, astfel că perspectiva lichidării decalajului economic care le desparte de țările industrializate nu este încurajatoare, dacă se mențin tendințele actuale.

Un calcul simplu este edificator : o țară cu un produs național brut pe locuitor de 100 dolari, cum este Republica Zair, s-a dezvoltat în perioada 1965—1972 cu un ritm de creștere relativ ridicat — de 3,9%. Presupunînd că se va dezvolta în viitor cu ritmul mediu anual de creștere de 4%, ea va avea nevoie de trei pătrimi de secol ca să ajungă la un produs național brut pe locuitor de 3 200 dolari, nivelul din 1972 al Belgiei. Dar care va fi după trei pătrimi de secol, deci în jurul anului 2050, nivelul economic al Belgiei, țară care în perioada 1965—1972 a cunoscut un ritm mediu anual al creșterii economice de 4,6%, deci superior celui al Republicii Zair ? Dacă Belgia s-ar dezvolta de acum încolo cu un ritm mediu anual de numai 2%, în anul 2050 ea va realiza un produs național brut pe locuitor de peste 14 000 dolari, deci decalajul economic absolut ar crește substanțial, presupunînd că Zairul va atinge cifra de 3 200 dolari.

Ne putem întreba care este perspectiva dezvoltării Indiei, a doua țară din lume ca mărime a populației, unde este probabil că vor trăi în anul 2 000 peste un miliard de oameni. O țară de dimensiunile Indiei a realizat în anul 1972 un produs național brut de 110 dolari pe locuitor, înregistrînd în perioada 1960—1972 un ritm mediu anual de creștere economică de 1,1%, iar în perioada 1965—1972 un ritm de 1,4%. Dacă în următorul sfert de secol India se va dezvolta cu un ritm anual chiar de 2%, ea nu va reuși să-și dubleze produsul național brut pe locuitor pînă în anul 2 000.

Desigur, din punct de vedere metodologic sînt unele rezerve în privința produsului național brut pe locuitor ca măsură unică a dezvoltării ; din nefericire, încă nu s-a elaborat nici un alt etalon operațional. Uneori se susține că este mai importantă creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, pentru a lichida sărăcia, proasta alimentație și șomajul. În India, după cele mai optimiste aprecieri, 40% din populație — adică 220 milioane de locuitori — ar trăi sub nivelul limitei de sărăcie de circa 1 rupie pe locuitor pe zi.

Tabelul nr.2

O proiecție a economiei țărilor nesocialiste în anul 2000, după indicatorul PNB pe locuitor

(în dolari SUA din 1972)

	1972	Ritm de creștere[x]	1980	1990	2000
Țări capitaliste dezvoltate	3670	2	4473	5452	6645
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	280	5	456	742	1208
- exportatoare de petrol	270	5	439	715	1164
- cu venit mai ridicat	740	5	1205	1962	3196
- cu venit mediu	260	5	423	689	1122
- cu venit scăzut	110	5	179	291	474

[x] Ritmul mediu anual pe perioada 1972-2000 (în %).

Este incontestabilă semnificația economică și socială a gradului de ocupare a forței de muncă, dar cuantumul produsului național brut pe locuitor reflectă și evoluția acestui indicator. Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă determină sporul produsului național brut.

Strategii alternative

LICHIDAREA decalajelor economice a devenit o preocupare majoră a contemporaneității. În gîndirea economică occidentală sînt preconizate mai ales două strategii alternative ale dezvoltării.

Prima strategie ar consta din orientarea în continuare a economiei țărilor în curs de dezvoltare după modelul țărilor capitaliste industrializate. Potrivit adepților acestei strategii, prin procesul investițiilor de capital particular, prin companiile multinaționale, prin copierea instituțiilor după modelul occidental, ar putea avea loc o încorporare accentuată a economiei țărilor în curs de dezvoltare în sistemul economic mondial capitalist, în calitate de componente exterioare ale economiei puterilor industriale dominante. Aceasta ar fi, de fapt, o recolonizare în condiții noi, o formă de neocolonialism.

O a doua strategie a dezvoltării o preconizează, printre alții, Harry G. Johnson și H.E. Soedjatmoko. Potrivit acestei strategii, țările în curs de dezvoltare ar trebui să găsească și să urmeze o cale de dezvoltare care să reflecte propriile lor capacități și stil de viață. Țările în curs de dezvoltare ar trebui să-și ia pe deplin responsabilitatea pentru modernizarea economiei lor, bazîndu-se pe forțele proprii și concentrîndu-se asupra creșterii propriei lor eficiențe. Este criticată elaborarea de macromodele care conduc la concluzia că cea mai mare parte a populației din țările în curs de dezvoltare nici nu poate măcar visa să atingă — la sfîrșitul secolului sau chiar mai tîrziu — niveluri comparabile cu cele actuale ale țărilor dezvoltate, considerîndu-se că asemenea proiecții sînt bazate pe premise greșite cu privire la ceea ce este de dorit. Se încearcă a se demonstra că nu este justificat a insista asupra unei creșteri a volumului bunurilor materiale și al serviciilor de 30 ori, nici măcar de 10 ori, numai pentru a avea „un mod de viață occidental“.

Această strategie are în vedere o dezvoltare agricolă și rurală, vizînd direct rezolvarea subocupării forței de muncă și reducerea discrepanțelor din actuala repartiție a veniturilor; ea solicită un efort mai mare în instruirea elementară pentru masa populației, inclusiv instruirea adulților ; în ceea ce privește industria, se preconizează în special crearea de ateliere meșteșugărești.

Este posibilă, însă, și o altă strategie de dezvoltare a economiei naționale. Înlăturarea decalajelor economice din lumea contemporană reclamă schimbarea actualei ordini economice internaționale. Eliminarea sărăciei în lume, cu deosebire în țările cele mai defavorizate, constituie o condiție prioritară a dezvoltării societății omenești. De o tot mai largă recunoaștere se bucură în cadrul dezbaterii internaționale pe această temă strategia preconizată în concepția umanistă și, totodată, realistă a Partidului Comunist Român despre noua ordine economică internațională.

O experiență concretă: România

ISTORIA recentă a României, țară socialistă și în curs de dezvoltare, constituie pentru alte țări, care își propun să lichideze starea de subdezvoltare a economiei lor, întruchiparea unei experiențe concrete, verificată și confirmată de practica construcției economiei noastre naționale în anii socialismului și îndeosebi în ultimul deceniu. Este o construcție astfel concepută încît să se realizeze **egalizarea relativă** a nivelurilor de dezvoltare economică, ținîndu-se seama de specificul istoric, climatic al fiecărui stat. Elementul determinant în strategia dezvoltării economiei românești este menținerea unui ritm înalt al creșterii economice. Pentru a se lichida mai repede nu numai decalajele relative, ci și cele absolute dintre nivelurile de dezvoltare economică este necesar ca indicele de devansare a ritmurilor de creștere macroeconomică a țărilor în curs de dezvoltare să fie superior multiplului produsului național brut din țara avansată față de țara rămasă în urmă.

Pentru lichidarea subdezvoltării, hotărîtor este efortul propriu al fiecărei națiuni, mobilizîndu-se întregul potențial material și uman. În acest sens este de mare însemnătate modul de repartizare a venitului național în cele două componente ale sale : consum și acumulare.

Cea mai mare parte din venitul național este destinată consumului în toate țările lumii, dar rata acumulării variază de la țară la țară. Pentru a ajunge la nivelul țărilor avansate din punct de vedere economic, România alocă circa o treime din venitul său național pentru acumulare. Atunci cînd se analizează situația actuală și viitorul previzibil al economiei țărilor în curs de dezvoltare trebuie să se țină seama că în prezent rata acumulării este destul de redusă în majoritatea acestor țări.

Lichidarea decalajelor economice nu este o problemă care privește numai țările în curs de dezvoltare. Întreaga comunitate de națiuni din lume este interesată în ridicarea nivelului economic al țărilor în curs de dezvoltare. Țările care au deținut colonii și sub a căror administrație au apărut elementele definitorii ale stării actuale a țărilor rămase în urmă au o răspundere mare în fața istoriei și trebuie să participe în măsura cuvenită la înlăturarea stărilor de lucruri, a decalajelor și a inechităților generate de colonialism.

Un obstacol în calea lichidării subdezvoltării îl constituie cursa înarmărilor. În prezent se cheltuiesc în lume aproximativ 300 miliarde dolari anual pentru înarmare, ceea ce depășește de peste 30 de ori ajutorul economic acordat țărilor în curs de dezvoltare. Reducerea cheltuielilor militare ale tuturor statelor ar putea constitui o sursă majoră de finanțare a industrializării țărilor rămase în urmă. Dacă s-ar reduce cu 10 la sută bugetele militare ale tuturor statelor și dacă numai jumătate din suma economisită ar fi repartizată țărilor sărace, acestea ar putea beneficia de un ajutor suplimentar de 15 miliarde dolari anual.

România socialistă, ea însăși țară în curs de dezvoltare, aduce o contribuție importantă la lichidarea subdezvoltării economice prin elaborarea și promovarea consecventă a principiilor noii ordini economice internaționale, preconizate de Partidul Comunist Român. Programul de acțiune elaborat de Congresul al XI-lea al P.C.R. în vederea lichidării subdezvoltării, a decalajelor economice și-a găsit materializarea în documentul prezentat la O.N.U., intitulat **„Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale“**. În cadrul relațiilor economice dintre țara noastră și celelalte țări în curs de dezvoltare, România aplică cu consecventă acest program, militînd pentru generalizarea pe plan mondial a unui nou tip de relații economice internaționale.

Participarea României, ca membru cu drepturi depline, la activitățile „Grupului celor 77“ format din țări în curs de dezvoltare servește aceluiași scop.

Colaborarea economică promovată de țara noastră se desfășoară pe multiple planuri. De la numai 4 la sută în 1960, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în ansamblul comerțului exterior al României a crescut la circa 18,5 la sută în 1975 și se prevede să atingă cel puțin 30 la sută în decursul actualului cincinal. Concomitent cu dezvoltarea schimburilor comerciale se extind formele moderne de cooperare economică, industrială și tehnico-științifică. Aproape 85 la sută din valoarea totală a contractelor de cooperare încheiate de România în străinătate privesc țările „lumii a treia“.

Realitatea contemporană demonstrează fără echivoc adevărul tezei din Programul Partidului Comunist Român potrivit căreia „este un imperativ major al viitorului lichidarea împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace“.

Orice întîrziere în realizarea acestui imperativ nu face altceva decît să majoreze costul acțiunii respective. După unele calcule redate în cel de-al doilea raport al Clubului de la Roma de către Mesarovic și Pestel, o acțiune întîrziată costă **aproape încincit** cît o acțiune imediată (Omenirea la răspîntie, pag. 73). Este deci în interesul tuturor popoarelor lumii ca noua ordine economică internațională să fie edificată neîntîrziat.

dr. Marcu HOROVITZ
I.C.E.

Cărbunele: perspectivele unei „noi tinereți"

O PATRIME din producția anuală de cărbune a Angliei — peste 30 de milioane tone — este în prezent imobilizată sub formă de stocuri. În R.F.G. imobilizările sînt așteptate să ajungă pînă la sfîrșitul acestui an la 28 mil. tone, iar în S.U.A. extracția este frînată pentru a nu admite repetarea evoluției din 1975 cînd stocurile au crescut cu 22,5 mil. t.

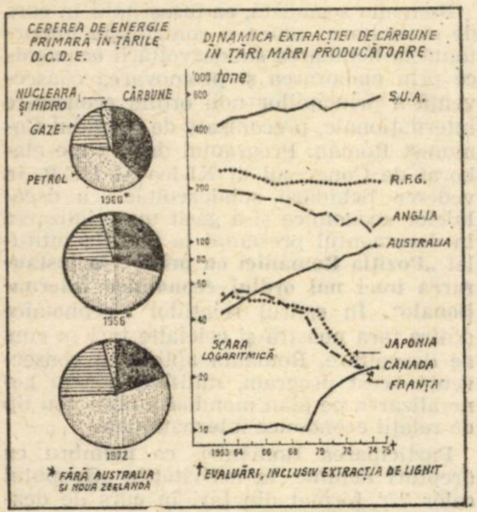

după THE ECONOMIST

Să fie oare acesta sfîrșitul speranțelor într-o nouă „tinerețe" a cărbunelui, trezite în țările O.C.D.E. de urcarea prețurilor petrolului în 1973—1974 și de progresul mai lent decît scontat al energiei nucleare? Cifrele de producție nu permit un răspuns net afirmativ la această întrebare (vezi partea dreaptă a graficului), iar prognozele continuă să vorbească de sporirea extracției atît în Europa occidentală cît mai ales în țările extraeuropene membre ale O.C.D.E. Pe de altă parte, scăderea ponderii cărbunelui în cererea de energie primară pe ansamblul zonei — de la 37,4% în 1960 la 19,3% în 1972 (partea stîngă a graficului) — este așteptată să continue chiar în condițiile lărgirii extracției, cifra avansată acum pentru 1985 fiind de 18,3%. Este adevărat că această cifră este simțitor mai ridicată decît cea prognosticată înainte de criza petrolieră.

În ciuda multor incertitudini în legătură cu perspectivele economice ale cărbunelui, scrie **The Economist** citînd astfel de date, există un consens larg în ceea ce privește necesitatea de a se finanța cercetarea științifică asupra utilizărilor sale, pentru a se lăsa deschise cît mai multe opțiuni cu putință politicii energetice viitoare. Printre direcțiile prioritare ale cercetării sînt citate sporirea eficienței termale a centralelor electrice cu cărbune, reducerea poluării de care sînt răspunzătoare aceste centrale, convertirea cărbunelui în petrol și gaze.

Forme dinamice de cooperare economică

PONDEREA producției livrate în compensație — o formă devenită dinamică în ultimul timp în relațiile de colaborare economică dintre U.R.S.S. și o seamă de țări capitaliste dezvoltate — reprezintă, de regulă, 20—30% în cadrul acordurilor reciproce, menționează V. N. Sușkov, adjunct al ministrului comerțului exterior al U.R.S.S., într-un interviu acordat revistei **Vneșniaia torgovlia** (nr. 2/1976). Un important contract de acest gen a fost semnat nu demult cu Franța pentru livrarea de utilaje și țevi pentru conducta de amoniac Togliatti-Gorlovka-Odessa și se duc tratative cu firme din aceeași țară în legătură cu achiziționarea de utilaje pentru industria chimică, alimentară, metalurgică ș.a. în valoare de cîteva sute de milioane de ruble. Pe baza unor credite acordate de bănci italiene însumînd 900 milioane dolari, sînt în curs de aplicare contracte pentru livrarea de utilaje și materiale către U.R.S.S., paralel cu exportul în Italia de produse sovietice pentru o sumă echivalentă. Se desfășoară cu succes realizarea primului acord general dintre U.R.S.S. și Japonia, privind livrarea pe credit de mașini, instalații, materiale etc. în vederea valorificării resurselor lemnoase din Extremul Orient sovietic și furnizării de material lemnos din U.R.S.S. către firme japoneze. Obiectul unei alte colaborări dintre cele două țări îl constituie valorificarea zăcămintelor de cărbune din Iakuția de sud, prin livrarea de mașini și instalații, într-un sens, și de cărbune — în celălalt. În ceea ce privește perspectivele colaborării pe bază de compensație cu S.U.A., se arată în interviul menționat, volumul total al unor astfel de livrări s-ar putea extinde încît să constituie în perioada 1976—1980 circa 38% din totalul schimburilor comerciale reciproce. Sînt în curs tratative cu firme și bănci americane pentru stabilirea colaborării în industria chimică, a construcțiilor de automobile, în domeniul prospecțiunilor geologice etc.

Telexul și comunicațiile în întreprindere

NUMĂRUL abonaților la sistemul de comunicații prin telex este evaluat actualmente la circa 800 000 în toată lumea. Această cifră ar putea să se mărească simțitor într-un viitor apropiat datorită unor perfecționări recente. Grație aplicațiilor electronicii în acest domeniu și progreselor miniaturizării, noi tipuri de teleimprimatoare fabricate în R.F.G. se dovedesc mult mai silențioase chiar decît mașinile de scris normale și pot fi instalate alături de acestea pe măsuțele de lucru ale oricărui secretariat. În felul acesta ele devin utilizabile, pe lîngă comunicațiile pe distanțe mari, și pentru circulația informațiilor scrise cu caracter de document în cadrul întreprinderilor, între secții, de la un corp de clădire la altul etc. Piesa centrală a noilor aparate este un disc de material plastic (în fotografie) cu 56 de brațe la capătul cărora se află literele și celelalte semne folosite în procesul teleimprimării. Se pare că nu cel mai mic dintre avantaje este ușurința cu care poate fi montat și demontat acest disc și simplitatea adaptării după nevoi a caracterelor de literă și a semnelor.

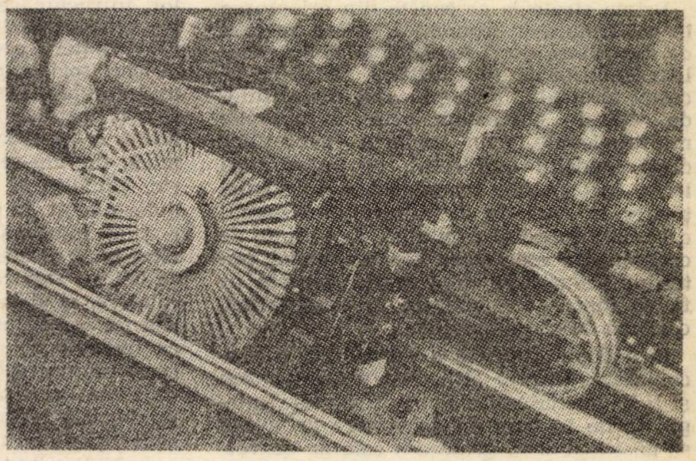

„Gestiune preventivă" a riscurilor

EXAMINÎND problema riscurilor pe care le înfruntă în proporții crescînde orice întreprindere pe măsura expansiunii sale, a diversificării producției și relațiilor sale cu furnizorii și beneficiarii, a implantării pe piețe noi etc., publicația „**L'Usine Nouvelle**" trece în revistă strategia de adoptat în acest domeniu. Este vorba mai ales de acele riscuri, care nu pot fi acoperite de vreo asigurare, riscuri clasificate în: grave (cu efecte ireversibile pentru întreprindere), nocive (susceptibile de a „epuiza" complet fondul său de rulment), importante (care pot determina o reducere a fondului de rulment) și de mică însemnătate (care nu ar atrage după sine deficite).

Chiar dacă avantajele unei bune „gestiuni a riscurilor" nu apar în toată evidența lor decît după producerea unui accident (în sens larg), important este — scrie revista — să se organizeze un sistem preventiv, să se reducă posibilitățile transformării riscului în realitate sau să se prevadă măsuri de limitare a eventualelor consecințe. Un rol de pivot în această activitate poate avea un așa-numit „risk manager", care însă trebuie să fie un om cu aptitudini și cunoștințe excepționale, ținîndu-se seama de complexitatea problemelor și situațiilor cu care este confruntat.

„Şarpele“ şi „tunelul“

Vasile Druţă, Bucureşti — 1) Sperăm că articolul publicat în numărul trecut al revistei noastre sub semnătura dr. Costin Kiriţescu a răspuns celor mai multe dintre nelămuririle dv. Data de naştere a „şarpelui“ valutar vest-european este de 24 aprilie 1972. La „tunelul“ cu un diametru de 4,5% (plus-minus 2,25%) în jurul parităţii dolarului, în care era obligat iniţial să fluctueze „şarpele“, s-a renunţat în timpul crizei monetare din martie 1973. După această dată băncile centrale ale ţărilor din „şarpe“ nu au mai avut obligaţia să menţină cursul monedelor lor naţionale în raport cu dolarul. Monedele respective au început astfel să fluctueze liber, împreună, în raport cu moneda americană (şi cu celelalte monede), şi în afara fostului „tunel“ (vezi graficul).

2) Prima dată francul francez a părăsit „şarpele“ monetar vest-european la 19 ianuarie 1973, după ce Banca Franţei pierduse o treime din rezerve în încercarea de a-i menţine cursul în limitele stabilite (vezi graficul). La 10 iulie 1975 francul francez s-a reintegrat în şarpe, dar la 25 martie a.c. a trebuit să-l părăsească din nou, pentru o perioadă nedefinită. În încercarea de a evita această măsură, Banca Franţei a cheltuit din rezervele sale în primele două săptămîni ale lui martie echivalentul a 850 milioane de lire sterline, iar Banca federală a R.F.G. echivalentul a circa 600 milioane de l. st. în a doua săptămînă din martie.

Lira sterlină şi lira italiană părăsiseră „şarpele“ la 23 iunie 1972 şi respectiv 12 februarie 1973, pentru a flota liber.

Mişcarea „şarpelui valutar“ în perioada martie 1973—martie 1976
*Abaterea în % faţă de cursurile centrale în dolari ale valutelor respective din februarie 1973 *)*

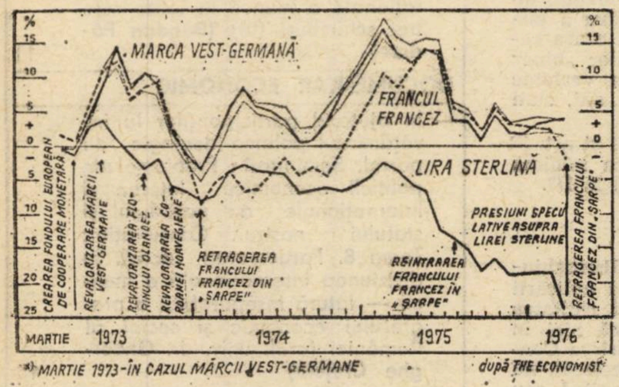

*) MARTIE 1973 - ÎN CAZUL MĂRCII VEST-GERMANE

după THE ECONOMIST

Bogăţiile mării

Ştefan Rusu, Bucureşti — Unele studii efectuate pe plan internaţional estimează că peste 10—15 ani, exploatarea bogăţiilor metalifere ale fundului oceanelor ar putea crea situaţii cu totul noi pe piaţa mondială a unor metale. Astfel, se apreciază că, numai rezervele cuprinse în nodulii dintr-o zonă de 6 milioane km² a fundului Oceanului Pacific reprezintă echivalentul rezervelor terestre de cobalt şi mangan, o treime din cele de cupru şi o şesime din cele de nichel. Un studiu francez relevă, de pildă, că în 1988 o singură exploatare cu o producţie de 4 milioane tone de noduli pe an ar putea acoperi în întregime consumul de nichel şi mangan al Franţei, 6% din cel de cupru, dar în proporţie de 460% pe cel de cobalt. Franţa ar putea deveni astfel o concurentă a Zairului. care furnizează astăzi două treimi din producţia mondială de cobalt.

Existenţa acestor bogăţii este un factor important care influenţează asupra desfăşurării negocierilor la Conferinţa mondială asupra dreptului mării, a cărei a treia sesiune reuneşte în prezent la New York 4 000 de delegaţi din 146 ţări ale lumii.

Populaţia agricolă a Japoniei

Dan Hăulescu, Bîrlad — Recensămîntul sectorului agricol se efectuează în Japonia din cinci în cinci ani. Rezultatele preliminare ale ultimului recensămînt (din 1975) scot în evidenţă că numărul gospodăriilor agricole a coborît pentru prima dată sub cifra de 5 milioane (la 4,953 milioane), iar numărul persoanelor ocupate în agricultură a scăzut în ultimii cinci ani cu 2,445 milioane (cu 23,6%), ajungînd la 7,907 milioane. Din acest total numărul persoanelor care lucrează în agricultură cel puţin 150 de zile pe an a scăzut şi mai puternic, şi anume cu 32,8% ajungînd la 3,773 milioane. În acelaşi interval de cinci ani ponderea gospodăriilor din mediul rural ocupate în primul rînd în activităţi neagricole a sporit de la 50,8% la 62,1%. Ponderea populaţiei agricole în totalul populaţiei nipone s-a redus de la 25,9% în 1970 la 21,1% cinci ani mai tîrziu, rămînînd încă sensibil mai ridicată decît în alte ţări capitaliste dezvoltate.

Rhodesia

Vasile Postelnicu, Craiova — 1) Rhodesia de Sud a devenit colonie a coroanei britanice cu o largă autonomie internă în anul 1923. Între 1953 şi 31 decembrie 1963 ea a făcut parte din Federaţia Rhodesiei şi Nyasalandului, creată de Marea Britanie. Celelalte teritorii care au compus această federaţie sînt Rhodesia de Nord, care a devenit la 24 octombrie 1964 Republica Zambia, şi Nyasaland, care s-a proclamat stat independent la 6 iulie 1964, sub numele de Malawi, devenind doi ani mai tîrziu republică. La 11 noiembrie 1965 autorităţile rasiste de la Salisbury declară unilateral independenţa Rhodesiei de Sud, iar în 1970 proclamă „Republica Rhodesia“.

Rhodesia (Zimbawe, după numele unui stat care a existat în această parte a Africii în secolele 12—17), are o suprafaţă de 390 622 km² şi o populaţie de 6,1 milioane de locuitori, formată în proporţie de 95% din negri, 4% din europeni şi 1% din metişi. Principalele resurse ale subsolului sînt : huilă, minereu de fier, crom, nichel, cupru, antimoniu, fosfaţi.

2) Prin rezoluţia adoptată în unanimitate la 17 martie a.c. de Consiliul de Securitate (prezentată de 11 state, printre care şi România) se cere tuturor statelor membre ale O.N.U. să acorde Mozambicului asistenţă financiară, tehnică şi materială pentru a-i sprijini eforturile de a depăşi dificultăţile rezultate din închiderea (la 3 martie a. c.) a frontierelor sale cu Rhodesia.

Rezoluţia adoptată de Consiliul de Securitate al O.N.U. în decembrie 1966 privind aplicarea de sancţiuni selective obligatorii împotriva Rhodesiei a reprezentat prima utilizare a art. 14 al Cartei O.N.U. din întreaga istorie a organizaţiei. În mai 1968 Consiliul de Securitate a adoptat o rezoluţie prin care se impun sancţiuni economice generale împotriva regimului rasist de la Salisbury.

Clădiri înalte

Daniel Moineagu, Bucureşti — Cea mai înaltă clădire din lume este de cîţiva ani blocul **Sears** din Chicago (443 m, 110 etaje), urmat din 1973 de cele două clădiri gemene ale lui **World Trade Center** din New York (412 m, 110 etaje), cuprinzînd birouri pentru 50 000 de funcţionari, numai parţial ocupate din cauza costului exorbitant al chiriilor. Deţinătorul vreme de peste patru decenii — începînd din 1931 — al locului întîi în clasamentul amintit, blocul **Empire State Building** din New York (381 m, 102 etaje) se află în prezent pe locul trei în lume în ierarhia „zgîrie norilor“. Dacă se ţine seama şi de antena de radio şi televiziune din vîrful său, folosită de studiourile din regiunea metropolitană, înălţimea clădirii ajunge la 448 m. În acest zgîrie-nori, celebru prin observatoarele pentru public de la etajele 86 şi 102, îşi au birourile 16 000 de funcţionari. Clădirea are 72 de ascensoare cu viteze de la 3 la 6 m/s. Curăţenia în clădire este asigurată de 200 de femei de serviciu.

Nave româneşti

Mircea Băbeanu, Zalău — 1) Şantierul naval Constanţa a realizat pînă acum două mineraliere din categoria celor de 55 000 tone. Cea mai mare navă în curs de construcţie în momentul de faţă pe acest şantier naval este petrolierul „Independenţa“, de 150 000 tone, care va fi totodată cea mai mare navă construită vreodată în România. Lansarea ei este prevăzută pentru 9 mai 1977. 2) Flota maritimă românească va dispune în 1980 de aproape 200 de nave însumînd circa 3 milioane tdw, capacitatea ei sporind de 2,2—2,4 ori faţă de anul 1975. Pînă în 1990 capacitatea flotei maritime de mărfuri va ajunge la aproximativ 11 milioane tdw. 3) În sectorul transporturilor fluviale şi maritime româneşti numărul personalului era în anul 1974 de circa 25 000, comparativ cu 102 800 în transporturile auto, 175 900 în transporturile feroviare şi 6 800 în transporturile aeriene. 4) Sub raportul tonajului mărfurilor, transporturile maritime reprezintă numai 1% din total. Sub raportul parcursului (în tone-km) al mărfurilor transportate, ponderea respectivă ajunge la 39%, comparativ cu 51,7% cea a transporturilor feroviare şi 5,4% cea a transporturilor auto. În cadrul transportului maritim participarea flotei proprii va spori pînă în 1990 la circa 75—80% din volumul mărfurilor care fac obiectul comerţului exterior. 5) Potrivit Anuarului statistic al ţării noastre, numărul călătorilor transportaţi cu navele maritime româneşti a evoluat după cum urmează (în mii) : 44 în 1938, 115 în 1964, 19 în 1974.

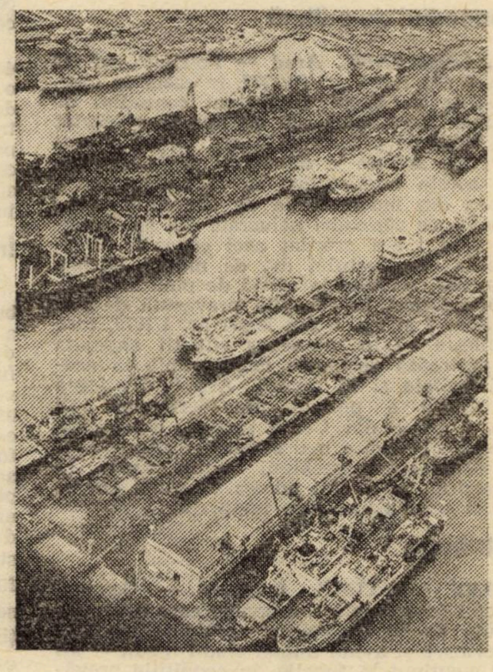

În portul Constanţa

curier

Condiții de studii

ANA DRĂGAN, Arad — Fiind absolventă a liceului economic — secția planificator, contabil, fără examenul de bacalaureat, puteți fi încadrată ca planificator sau contabil. Legea nr. 12/1971 prevede cerința promovării examenului de stat, respectiv a examenului de diplomă, numai în cazul absolvenților învățămîntului superior. Avînd o vechime în muncă de peste un an, puteți fi încadrată la nivelul de bază al funcției ce urmează a ocupa. Trecerea de la funcția de primitor-distribuitor la contabil fiind considerată o promovare, puteți ocupa postul numai prin examen sau concurs. În asemenea situații se aplică și prevederile art. 33 (3) din Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, potrivit cărora, dacă retribuția la nivel de bază este mai mică sau egală cu cea avută anterior promovării, personalul este încadrat la o gradație care să-i asigure o creștere a retribuției tarifare echivalente cu o clasă de retribuire.

Limită de retribuire

GHEORGHE ANA, București — Față de prevederile exprese ale Legii nr. 57/1974, care stabilesc limita maximă a retribuției directorului de centru gr. IV la clasa 35 de retribuire, punctul de vedere al organelor C.F.I., care au indicat rectificarea corespunzătoare a încadrării dv. de la data aplicării în unitate a retribuției prevăzute în legea sus-menționată, este corect.

Diminuarea retribuției

ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE INDUSTRIE LOCALĂ, Maramureș. Funcția de consilier juridic se consideră de execuție și nu de conducere, așa cum rezultă, din normele de structură ce se aplică în unitatea dv. Personalul de execuție care nu îndeplinește condițiile de studii primește retribuția diminuată, conform prevederilor lit. b, din anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 69/1975. În cazul relatat de dv. diminuarea retribuției se face cu două clase de retribuire.

Diurna de delegare

ÎNTREPRINDEREA „INDEPENDENȚA“, Sibiu — Față de prevederile exprese ale art. 17 din H.C.M. nr. 822/1959 și ale Normelor de decontare și control, ale Ministerului Finanțelor, personalul care, conform buletinului de identitate, are viza de domiciliu în București și viza de flotant în Sibiu, unde lucrează, n-are drept decît la cheltuielile de transport în cazul deplasării de la Sibiu la București.

Concediul de odihnă

E. GHERDANE, Arad — Potrivit art. 19 alin. 5 din legea nr. 26/1967, în cazul în care, după ce angajatul a efectuat concediul de odihnă, contractul său de muncă a încetat din motivele prevăzute la art. 11, cu excepția celor arătate la alin. 2 al aceluiași articol, acesta este obligat să restituie unității partea din indemnizația de concediu corespunzătoare perioadei nelucrate din anul pentru care i s-a acordat acel concediu. Desfacerea contractului dv. de muncă, pentru creșterea copilului în vîrstă de pînă la 7 ani, se încadrează în excepția prevăzută de art. 11, alin. 2 și art. 9 din legea nr. 1/1970, care stabilește că în asemenea situații angajata își păstrează vechimea neîntreruptă în aceeași unitate și în muncă. Art. 9 din legea nr. 1/1970 a preluat prevederile art. 133^1 alin. 1 lit. c din Codul muncii, abrogat la 1 martie 1970 și a mai stabilit și alte situații de menținere a vechimii neîntrerupte. În consecință, vă puteți adresa Comisiei de judecată pentru anularea imputației.

Retribuție

IOAN FLUTURE, Suceava — Ocupînd funcția de șef de birou pentru care este prevăzută exclusiv condiția absolvirii studiilor superioare și avînd numai studii medii — ați fost menținut în funcție, în condițiile prevăzute de legea nr. 12/1971.

Retribuirea dv. este prevăzută de H.C.M. nr. 69/1975, care, în anexa nr. 2, lit. b, stabilește că personalul menținut în funcții de conducere la care s-au modificat condițiile de studii, prevăzîndu-se numai condiția de studii superioare, se încadrează cu două clase sub cele prevăzute la funcția și gradația în care sînt încadrați cei ce au studii superioare.

Răspundere

ING. HERȚA NEMEȘ, București — După cum vă este cunoscut, conducerea operativă a unității, precum și directorul acesteia au dreptul și obligația de a lua toate măsurile ce se impun, pentru a se asigura buna funcționare a unității, pentru îndeplinirea sarcinilor și indicatorilor decurgînd din plan. Cu atît mai mult colectivul oamenilor muncii poate stabili sarcini și răspunderi pentru conducătorii diferitelor compartimente din aparatul funcțional și de producție ale întreprinderii.

Acordarea gradației

CONSTANTIN AURICĂ, Ploiești — Din scrisoarea dv. rezultă că la 1 mai 1974 ați fost transferat în interesul serviciului, la o unitate dintr-o grupă inferioară de ramuri, la care nivelul de bază al funcției de economist era cu o clasă de retribuire mai mic. Pentru a vi se menține retribuția, ați fost trecut la gradația I-a.

În această situație, în cartea de muncă trebuie înregistrată funcția și clasa de retribuire, inclusiv gradația acordată. Vechimea în gradație, în vederea trecerii într-o gradație superioară, se calculează — în cazul dv. de la 1 noiembrie 1973, cînd — pentru prima oară — ați fost încadrat la nivelul de bază al funcției de economist. Pentru a putea fi trecut la gradația a II-a, în afara cerinței privind obținerea calificativelor „bine“ sau „foarte bine“ este necesară o vechime de cel puțin trei ani și nu de doi ani, cum considerați dv.

Menționăm că potrivit legii 12/1971 și art. 33 (2) din legea retribuirii, vechimea minimă de trei ani se poate reduce cu pînă la 1/3.

Stagiul absolvenților

GEORGETA MOCANU, Gh. Gheorghiu-Dej — După 1 februarie 1975, data aplicării legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, ținînd seama de faptul că nici în sus-menționata lege și nici în Hotărîrea Consiliului de Miniștri, de aplicarea acesteia, nu există o prevedere contrarie, în anii I sau II de activitate a absolvenților învățămîntului superior, se includ și perioadele de concediu medical, respectiv de maternitate, care constituie vechime în muncă.

În consecință, avînd împlinită o vechime de doi ani, sînteți îndreptățită ca, fără nici o altă condiție, să fiți încadrată la nivelul de bază al funcției ce dețineți. Încadrarea trebuie să se facă retroactiv, de la data împlinirii celor doi ani de activitate (inclusiv concediile sus arătate). Dacă unitatea nu ia această măsură, vă puteți adresa Comisiei de judecată.

Încadrarea temporară

I. NECȘULESCU, Slatina — Legea retribuirii (art. 74, alin. 1), prevede că cel care a fost numit temporar într-un post de conducere vacant sau în locul unei persoane cu funcție de conducere ce lipsește o anumită perioadă/ din unitate, are dreptul să primească în locul retribuției funcției pe care este încadrat, retribuția prevăzută pentru funcția pe care o îndeplinește temporar. În acest caz se acordă retribuția funcției îndeplinite. Noua retribuție se poate acorda numai dacă înlocuitorul nu este locțiitorul de drept al titularului postului. Retribuția se stabilește, în cazul dv. la nivelul de bază al funcției de șef birou, dacă prin aceasta vi se asigură o creștere a retribuției de cel puțin 5%. Pentru a se acorda noua retribuție este necesar ca perioada de înlocuire să fie de cel puțin 30 de zile calendaristice.

revista economica

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr.-ului 13 din 2 aprilie 1976

— A 55-a aniversare a P.C.R. Dinamizarea schimbărilor structurii societății socialiste – constantă esențială a politicii P.C.R. (conf. univ. dr. **Gavrilă Horja**) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Plan – angajamente : cum le realizăm ? În fiecare lună, în fiecare trimestru, planul fizic îndeplinit integral ! **(V. Boescu, L. Țintea)** 3
— Mecanizarea în construcții — element primordial în creșterea productivității muncii (I) **(Dan Condrea)** 5
— Mecanismul economic • Funcționalitate • Eficiență : Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor valorici (ec. **Constantin Dobrescu**) 7
— Ancheta „R.E.“ în 117 C.A.P. . (VI) Vector esențial al unei agriculturi intensive : Utilizarea integrală a fondului funciar (dr. **Letiția Zahiu, Ion Manea**) 9

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Ancheta „R.E.“: Organizarea rațională a muncii în toate cele trei schimburi (III) **(Bogdan Pădure)** 11

DOCUMENTAR ECONOMIC

— În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Seminarul : Probleme ale politicii economice interne și internaționale a partidului și statului nostru. Consultație : Tema 8. Participarea activă la diviziunea internațională a muncii — latură inseparabilă a progresului economic și social al României (prof. univ. dr. **Gheorghe Crețoiu**) 16
— Consultație. În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior. Imperialismul — stadiul cel mai înalt și ultim al capitalismului (prof. dr. **Niță Dobrotă**) 17

TEORII • IDEI

— Ecologie și politică. Omul — tehnica — mediul. Gîndirea și metodologia științifică în abordarea problemelor ecologice **(Mircea Malița)** 19
— Școli • curente • economiști. Ideologia burgheză în fața unor maladii de sistem (V) **(Vasile Pilat)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Sesiunea Comisiei economice O.N.U. pentru Europa. Perspective noi de colaborare între toate țările din zonă **(N. Dinu, I. Șimon)** 25
— Pentru o nouă ordine economică internațională. Lichidarea decalajelor economice : prognoză și strategie (dr. **Marcu Horovitz**) 28

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

CULTURA — O CONDIŢIE A OMULUI CONTEMPORAN!

Urmăriţi variatele emisiuni cultural-educative oferite de televiziune pe ambele programe, optînd pentru una din mărcile de televizoare pe care vi le pun la dispoziţie magazinele specializate ale comerţului de stat.

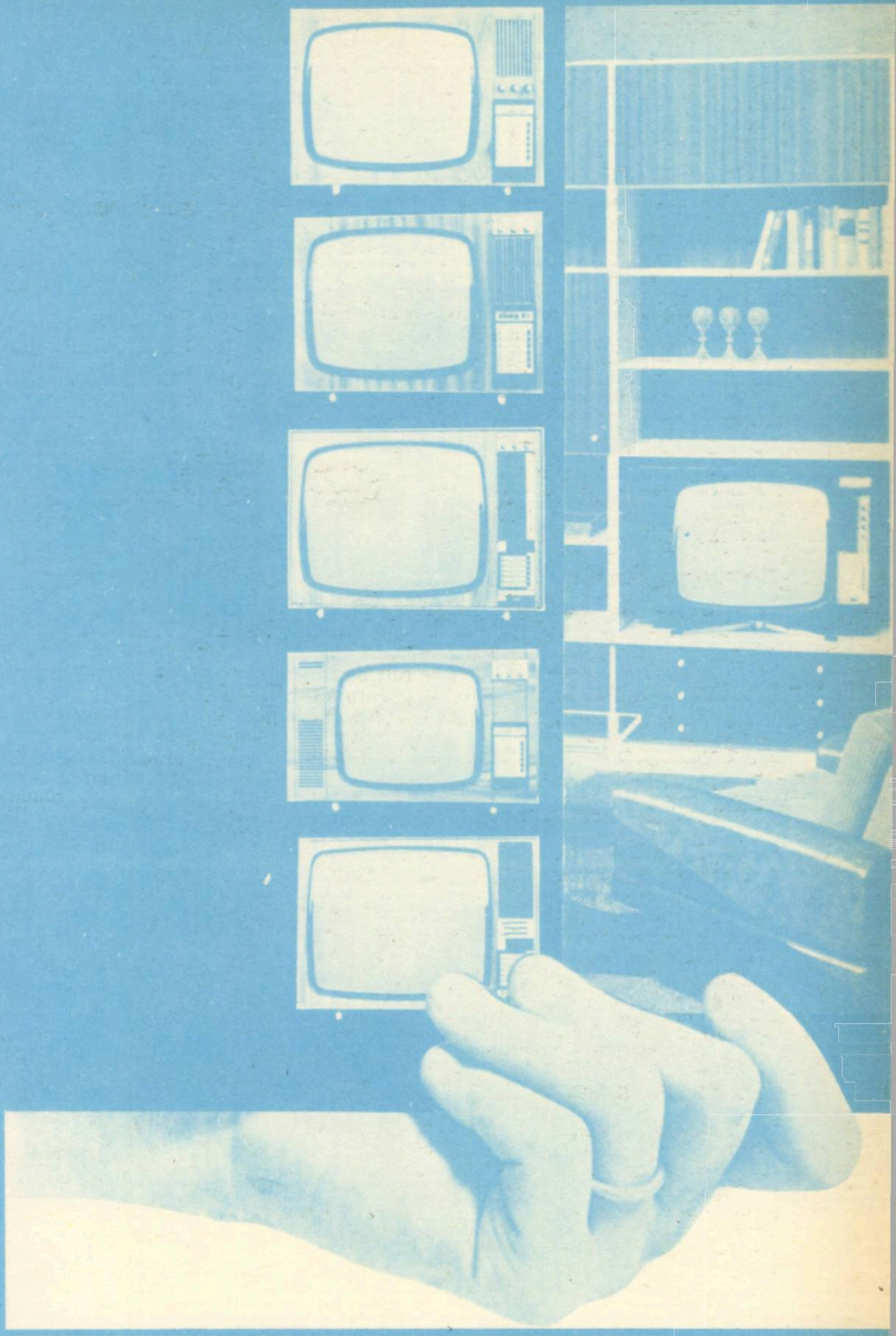

Televizoare Denumirea	Diagonala ecranului	Preţ lei	Aconto 15%	Rate lunare (24 rate)
– Sport	31 cm	2870	431 lei	105 lei
– Venus	47 cm	2870	431 "	105 "
– Venus-Compliment	50 cm	3050	458 "	110 "
– Opera	59 cm	3500	525 "	125 "
– Clasic	59 cm	3530	530 "	125 "
– Opera H2	61 cm	3550	533 "	126 "
– Diamant	61 cm	3550	533 "	126 "
– Lux	65 cm	3960	594 "	140 "

IMPORTANT !

TELEVIZOARELE SE VÎND ŞI CU PLATA ÎN RATE LUNARE, CONFORM SPECIFICAŢIEI DIN TABELUL DE MAI SUS, TUTUROR CATEGORIILOR DE ANGAJAŢI.

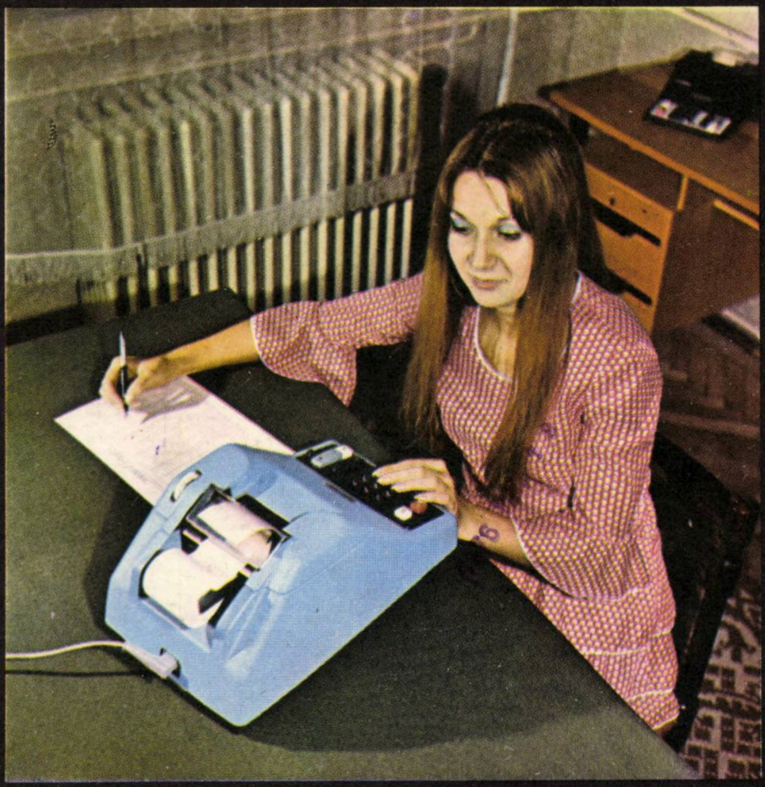

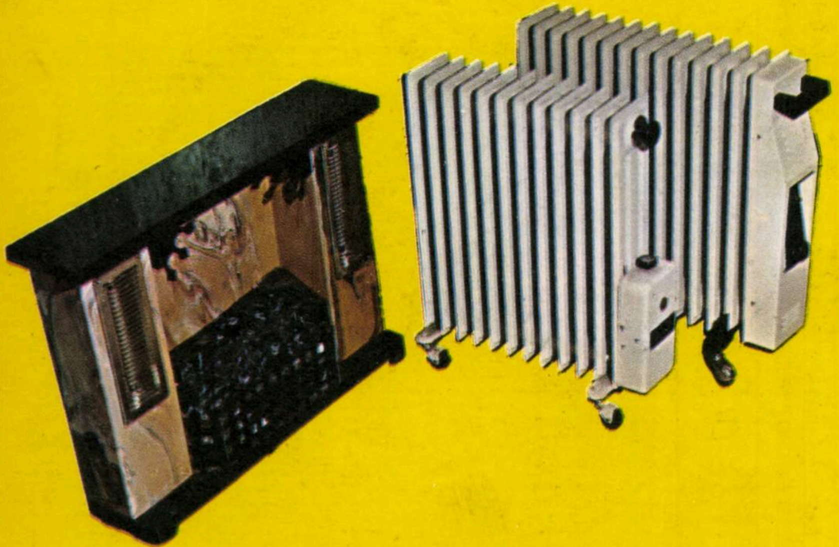

ELECTROMUREŞ

o marcă de prestigiu

Întreprinderea ELECTROMUREŞ din Tg.Mureş produce un bogat sortiment de produse industriale şi electrocalorice de uz casnic, antene de televiziune, maşini de calculat electromecanice, conductori electrici, diverse tipuri de cordoane, cabluri de înaltă tensiune şi înaltă frecvenţă, cablaje electrice pentru autovehicule şi tractoare, etc.

Produsele sînt realizate în mare varietate, de forme, dimensiuni şi culori, la un înalt nivel calitativ.

PRODUSELE „ELECTROMUREŞ" SE EXPORTĂ ÎN NUMEROASE ŢĂRI DIN EUROPA, ASIA ŞI AFRICA.

ÎNALTA PREGĂTIRE PROFESIONALĂ A COLECTIVULUI DE LA ÎNTREPRINDEREA ELECTROMUREŞ DIN TG.-MUREŞ GARANTEAZĂ CALITATEA EXCEPŢIONALĂ A PRODUSELOR !

ELECTRO
MUREŞ

Lei 5

D 646

revista economică

14 9•IV 1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R MR

INDUSTRIA ALIMENTARA și exigențele consumatorilor

1921-1976

Rădăcini viguroase într-un trecut glorios

„Partidul nostru comunist este continuatorul celor mai bune tradiții ale luptei de veacuri a poporului român pentru libertate națională și socială, el întruchipează trăsăturile înaintate ale proletariatului, are rădăcini viguroase în mișcarea muncitorească din România".

NICOLAE CEAUȘESCU

Îndelungată, grea, eroică a fost lupta poporului român împotriva exploatării și asupririi, pentru eliberarea națională și socială, pentru unirea într-un singur stat național și făurirea socialismului pe pămîntul României.

Ideile revoluționare marxist-leniniste, pătrunzînd adînc în rîndurile muncitorilor, le-au dat o orientare clară, forță de luptă și organizare care au dus la formularea primului program revoluționar marxist din țara noastră, la înființarea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România în 1893. Socialiștii români au desfășurat o amplă activitate de mobilizare a clasei muncitoare care și-a manifestat activ solidaritatea cu țărănimea, constituind începutul alianței muncitorești-țărănești — a celei mai puternice forțe sociale și politice a societății noastre.

Mișcarea muncitorească românească și-a afirmat din plin internaționalismul proletar, adeziunea la ideea autodeterminării naționale și a militat cu hotărîre pentru unirea Transilvaniei cu România. **„Se poate spune** — după cum se arată în Programul P.C.R. — **că încă de la începuturile sale mișcarea noastră muncitorească a fost prezentă atît în momentele hotărîtoare ale dezvoltării poporului român, cît și în marile bătălii revoluționare internaționale".**

TRAIASCA SOCIALISMUL!

O demonstrație a muncitorilor din București (1914)

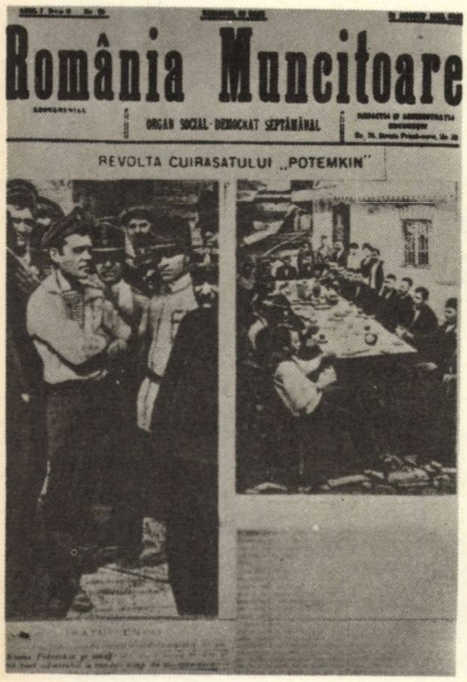
România Muncitoare

ORGAN SOCIAL-DEMOCRAT SĂPTĂMÂNAL

REVOLTA CUIRASATULUI „POTEMKIN"

Muncitorii din România solidarizîndu-se cu revoluția rusă din 1905

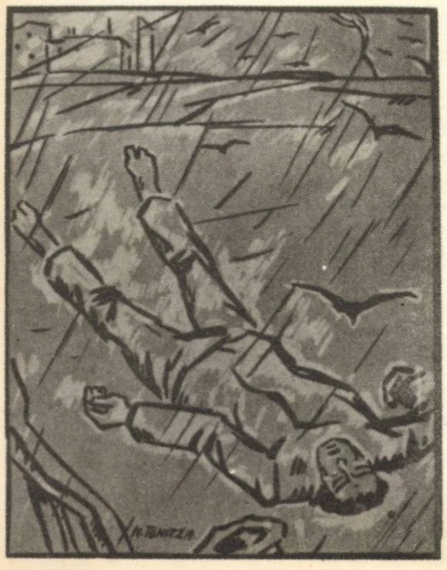

Împușcarea muncitorilor care au demonstrat în București la 13 Decembrie 1918.
(desen de N. Tonitza)

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

INDUSTRIALIZAREA — CONDIȚIE ESENȚIALĂ A PROGRESULUI, INDEPENDENȚEI ȘI SUVERANITĂȚII NAȚIONALE

PROBLEMA CREĂRII unei industrii naționale a constituit, încă de la început, o preocupare consecventă și principială a mișcării noastre muncitorești. Ea a străbătut ca un fir roșu documentele programatice ale „Asociației lucrătorilor“, ale primului partid politic al clasei muncitoare, ale Partidului Social-Democrat, ale Partidului Socialist, paginile presei muncitorești, reprezentînd un element de continuitate și tradiție al gîndirii marxiste mai ales de după crearea Partidului Comunist Român. De aceea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** aprecia, pe bună dreptate, că **„de la primele sale începuturi, mișcarea muncitorească și socialistă din România, reprezentanții ei de seamă, au văzut în industrie condiția vitală a dezvoltării țării noastre“.**[1])

Sub amprenta formării statului național unitar

PRIN CONTRIBUȚIILE TEORETICE prețioase ale lui C. Dobrogeanu-Gherea, Panait Mușoiu, C. Racovski, ș.a. încă din secolul trecut, marxiștii români marchează o linie de continuitate în domeniul industrializării. Ceea ce n-a fost, însă, clarificat în vechea ideologie socialistă se referă la posibilitatea și modalitățile înfăptuirii industrializării, problemă care urma să fie elucidată abia după crearea Partidului Comunist Român.

După primul război mondial, termenii în care se pune problema industrializării se schimbă, se dezvoltă considerabil. **„Profundele mutații săvîrșite în configurația geografică, politică și socială a lumii după primul război mondial** — se arată în **Programul P.C.R.** adoptat la Congresul al XI-lea — **au determinat un nou și puternic avînt al dezvoltării forțelor de producție pe plan internațional, un mare pas înainte în cunoașterea științifică, în progresul tehnicii, în viața culturală a popoarelor, au ridicat pe o treaptă nouă întreaga civilizație a societății omenești... În acest context general au loc și în țara noastră schimbări profunde în dezvoltarea economică și socială, se naște o vie efervescență politică, în centrul căreia un rol tot mai important îl joacă clasa muncitoare, clasa cea mai avansată a societății“**[2]).

Evoluția vieții social-economice și politice a țării noastre, în perioada de după primul război mondial, poartă amprenta formării statului național unitar, a reformei agrare din 1921 și a încheierii, în linii mari, a revoluției industriale, evenimente care au accelerat formarea pieței interne a capitalismului în țara noastră, stimulînd dezvoltarea mai accentuată a forțelor de producție, îndeosebi a industriei, ceea ce a exercitat o puternică influență asupra vieții economico-sociale a țării. Într-adevăr, după sfîrșitul primului război mondial și formarea statului național unitar, România intră într-o nouă etapă a dezvoltării sale istorice, dar toată această evoluție are loc în condițiile crizei imperialismului, a sistemului capitalist, proces istoric ireversibil, inaugurat de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, care a deschis o nouă eră în dezvoltarea societății omenești — era trecerii omenirii de la capitalism la comunism. După cum se știe, în aceste condiții istorice, **formarea Partidului Comunist Român „a marcat o etapă nouă, superioară, atît pe plan politic și ideologic, cît și organizatoric în mișcarea revoluționară din România, în dezvoltarea detașamentului de avangardă al clasei muncitoare, a dat un nou și puternic avînt luptelor politice și sociale desfășurate de masele largi populare din țara noastră“** [3]).

Este un fapt că gîndirea economică marxistă din România acestei perioade s-a dezvoltat în condițiile unei polemici intense cu burghezia, dar și a unor clarificări cu ea însăși, diferitele orientări avînd însă — așa cum recunoștea în epocă ziarul „Socialismul“ din 17 martie 1922 — aceeași bază de clasă, aceeași paternitate ideologică și același ideal, și dacă au existat deosebiri de tactică cîtăva vreme, adevărul este că ceea ce le era comun și le unea era mai puternic decît ceea ce le deosebea.

În aprecierea caracterului și structurii economiei românești, tuturor gînditorilor marxiști, fără deosebire de apartenența la un partid sau altul, le-a fost comun efortul de a lupta împotriva diferitelor versiuni ale teoriei retrograde a „eminamenței agrare“ a României. Combaterea de către gînditorii comuniști a concepțiilor ostile industrializării constituie o mărturie de preț a continuității preocupărilor P.C.R. pentru dezvoltarea forțelor de producție ale țării, pe baza industrializării.

În condițiile crizei generale a capitalismului

ÎN LUPTA DUSĂ împotriva adepților de toate categoriile ai teoriei „România — țară eminamente agricolă“, ca și împotriva limitelor sociale și inconsecvențelor politicii burgheze de industrializare, opțiunea marxiștilor pentru industrialism decurgea din concepția lor materialist-dialectică asupra dezvoltării societății, din corelațiile obiective dintre cele două sectoare ale producției, ca și din idealul emancipării sociale a celor ce muncesc. Demonstrînd științific caracterul inexorabil al industrializării țării, marxiștii români au denunțat, atît opoziția conservatoare și poporanistă față de acest proces, cît și caracterul contradictoriu și rapace al măsurilor luate de cîrmuitorii țării, lipsa de fermitate a guvernelor pentru protejarea industriei naționale. Ei nu au respins industrializarea capitalistă pentru că era contradictorie și limitată. Dimpotrivă, ei au susținut-o pornind de la demarcația dintre noțiunile de mașină și capital, de la ideea lui Marx că „mașina este tot atît de puțin o categorie economică ca și boul care trage plugul“ și că „actuala folosire a mașinilor este una din relațiile actualului nostru sistem economic, însă modul de folosire a mașinilor nu trebuie confundat cu mașinile înseși“.[4]). Această precizare stă la baza ideii că proletariatul trebuie să militeze pentru industrializare, chiar dacă aceasta este capitalistă, dar trebuie să lupte, în același timp, împotriva cadrului ei social, a consecințelor ei negative. „Nu se pune problema dacă mașina e rea sau bună — scria la 11 mai 1935, ziarul „Cuvîntul liber“. Adevărata problemă se situează pe un alt plan. Mașina considerată în ea însăși nu poate fi decît bună. Numai întrebuințarea ei a ajuns să fie favorabilă pentru unii, dezastruoasă pentru alții. Nu poți vorbi de mașină fără să te întrebi cine o conduce (stăpînește — GC) și fără să legi caracterul consecințelor ei de modul de întrebuințare“.

Combătînd, într-o formă sau alta, diversele și subtilele variante ale teoriei „eminamenței agrare“, inclusiv sub forma costurilor comparative de producție, studiile și articolele de poziție ale gînditorilor marxiști subliniau că de afirmarea unei industrii naționale puternice și diversificate depinde asigurarea schimburilor internaționale echivalente, independența economică și suveranitatea națională a țării.

Departe de a susține o orientare autarhică, marxiștii n-au rupt niciodată viața economică a țării noastre de circuitul economic mondial, dar s-au opus cu îndîrjire tendințelor reacționare de a „încremeni“ stadiul pe care-l cunoștea România în diviziunea internațională capitalistă a muncii. Ei au arătat, în același timp, că există, în mod obiectiv, o anumită interdependență a economiilor naționale, determinată de diviziunea internațională a muncii, că împărțirea lumii într-una agrară, înapoiată, și în alta industrială, înaintată, nu este nici justificată și nici justă. Punînd accentul principal pe complexul economic național armonios dezvoltat, autorul lucrării „Europa agrară și Europa industrială“ scria, în 1935, că industrializarea României trebuie privită și în contextul interdependenţelor economice, cu condiţia respectării suveranităţii sale naţionale, a unui „complementarism economic bilateral", bazat pe cooperare reciproc avantajoasă. Este sugestiv de menţionat că în gîndirea economică marxistă din ţara noastră, preocuparea pentru statuarea unei noi ordini economice internaţionale are tradiţii valoroase, încă din această perioadă.

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste vol. I., Editura Politică, 1968, p. 22.

[2]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică 1975, p. 38—39.

[3]) Op. cit. p. 40.

[4]) **K. Marx, F. Engels.** Opere, vol. 27. Editura Politică, 1965, p. 432.

În gîndirea noastră economică marxistă dintre cele două războaie mondiale apar noi argumente în favoarea industrializării în luptă cu felurite şi abile concepţii antiindustrialiste sau inconsecvent industrialiste. Dar, în această perioadă, prevalează preocupările pentru problemele practice ale procesului de înfăptuire a industrializării, ale căilor, metodei şi chiar ale ritmului, referiri care atestă deplasarea preocupării lor spre aspectele înfăptuirii efective ale acesteia. Gîndirea economică marxistă se străduieşte să răspundă acum la întrebările : Cu ce industrie începem ? Este sau nu justificată demararea industrializării cu ramurile industriei grele ? Care vor fi consecinţele uneia sau alteia din metodele industrializării ?

Acum, cînd, **„după sfîrşitul primului război mondial şi formarea statului naţional unitar, România intră într-o nouă etapă a dezvoltării sale istorice"** [5]), problemele metodei industrializării României intrau deplin în actualitate şi solicitau răspuns, cu atît mai mult cu cît acest proces se desfăşura în alte condiţii istorice decît cele pe care le cunoscuse Anglia sau alte ţări, şi anume în condiţiile crizei generale a capitalismului. În aceste condiţii se impunea mai mult ca oricînd trecerea hotărîtă la crearea industriei naţionale, pe baza ramurilor industriei grele, deoarece altfel însăşi corelaţiile reproducţiei s-ar fi răzbunat. Aşa cum arăta „Socialismul", ţărăniştii, susţinători ai unei structuri agrariene, s-au văzut, la un moment dat, împinşi fără voia lor spre industrie datorită imposibilităţii obiective de a se baza mult timp pe agricultură. Devenise evident că România avea urgentă nevoie de o industrie proprie de maşini şi utilaje, pe de o parte, pentru a nu rămîne tributară străinătăţii, iar pe de alta, pentru a asigura industrializarea rapidă a ţării. În paginile presei marxiste, apar numeroase luări de poziţie împotriva concepţiilor şi politicii oficiale susţinătoare nu ale unei mari industrii prelucrătoare, ci ale unor industrii caracterizate printr-un proces tehnologic sumar şi simplu, bazat, în cea mai mare parte, pe importul de semifabricate, piese şi subansamble din străinătate. Aceste „industrii parazitare", prezentate ca „industrie grea", erau subvenţionate de stat, pe seama maselor muncitoare. Susţinătorii marxişti ai dezvoltării unei puternice industrii naţionale de prelucrare, combătînd o asemenea stare de lucruri, au subliniat necesitatea ca statul să protejeze acea industrie prelucrătoare care să fie efectiv creatoare de valori materiale superioare, deoarece — aşa cum scria ziarul „Unificarea socialistă" din 18 iunie 1933 — „rostul hotărîtor al unei industrii naţionale constă în valorile noi create prin procesul de transformare a materiilor prime în produse finale".

Conturîndu-se tot mai evident, în disputa aprinsă cu ideologii burghezi, îndeosebi ţărănişti, şi în conformitate cu realităţile concrete ale economiei româneşti, conceptul de industrializare reprezenta deja, încă din perioada interbelică, un bun cîştigat, un tezaur teoretic nepreţuit, pe care Partidul Comunist Român l-a moştenit, l-a dezvoltat şi l-a transpus cu succes în practica refacerii economice de după 23 August 1944, şi apoi a industrializării României, în noile condiţii istorice, proces care, într-o perioadă istorică scurtă, a transformat profund fizionomia societăţii româneşti.

România — ţară „eminamente" industrializată

PRELUÎND conceptele de bază şi tradiţiile gîndirii noastre marxiste din trecut cu privire la industrializarea ţării, Conferinţa Naţională a P.C.R. din 1945 a pus la ordinea zilei mobilizarea forţelor pentru redresarea şi dezvoltarea economiei naţionale, „a elaborat programul transformărilor democratice ce se impuneau în acea etapă, indicînd ca obiectiv principal pentru asigurarea progresului general al societăţii româneşti trecerea la industrializarea ţării" [6]).

Conferinţa a demonstrat, pînă la ultimele consecinţe, nu numai imperativul industrializării ţării pe baza dezvoltării prioritare a ramurilor industriei grele, hotărîtoare, dar şi posibilitatea reală, în ciuda tuturor greutăţilor existente, precum şi modalitatea practică a înfăptuirii ei în primul rînd pe seama efortului propriu, fără să ignore, însă, nici cadrul favorizant al cooperării economice internaţionale.

Ceea ce a caracterizat încă de la început concepţia P.C.R. despre industrializarea socialistă a ţării noastre este alegerea unui model propriu de creştere economică pe termen lung, în care industria grea se dezvoltă cu prioritate, producţia asimilează cele mai noi achiziţii ale ştiinţei şi tehnicii pe plan mondial, ritmul înalt al industrializării se bazează pe o politică raţională de acumulare, iar industria nu este privită ca un proces în sine, ci organic încadrată în ansamblul de obiective ale sistemului complex de dezvoltare social-economică, stabilite de partid în concordanţă cu condiţiile concrete din fiecare etapă. Aplicarea acestei politici în procesul construcţiei socialiste a produs, într-o perioadă istorică scurtă, o uriaşă transformare revoluţionară în starea economică a ţării, industria devenind ramura conducătoare, făcînd să pulseze din plin o viaţă economică dinamică pe întreg cuprinsul ţării, antrenînd puternice mutaţii în structura economică şi socială şi deschizînd larg drumul României spre nivelul ţărilor avansate ale lumii. Este meritul istoric al P.C.R. că, pe baza studierii permanente a realităţilor, a experienţei proprii şi a altor ţări în construcţia socialistă, ca şi a tendinţelor manifestate pe plan mondial, concepţia cu privire la industrializarea socialistă nu a rămas la stadiul primilor ani ai construcţiei socialiste, ci dimpotrivă, a suferit modificări şi adaptări de la o etapă la alta. Viaţa a confirmat pe deplin justeţea concepţiei partidului nostru cu privire la industrializarea socialistă, concepţie întemeiată pe aplicarea creatoare a învăţăturii marxist-leniniste la condiţiile concrete din ţara noastră. O contribuţie fundamentală a P.C.R. la dezvoltarea concepţiei româneşti de industrializare socialistă a adus-o, după cum se ştie, Congresul al IX-lea care, analizînd realizările obţinute de poporul nostru prin prisma cerinţelor noii etape de dezvoltare a societăţii, ale revoluţiei ştiinţifice şi tehnice contemporane şi ale legilor economice care acţionează în economia socialistă, a criticat insuficienţele manifestate într-o anumită perioadă, în stabilirea proporţiilor dintre grupa A şi grupa B a industriei, între industrie şi agricultură, insuficienta atenţie acordată în unele ramuri calităţii activităţii economice, eficienţei şi calităţii produselor sau nivelului tehnic. Dînd expresie necesităţii de a aborda politica industrializării ţării noastre socialiste în lumina cerinţelor asigurării unui echilibru dinamic, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** aprecia, în Raportul prezentat Congresului că **„Desfăşurîndu-se în epoca puternicei revoluţii tehnico-ştiinţifice mondiale, este imperios necesar ca industrializarea să se realizeze pe baza tehnicii celei mai avansate, să se asigure introducerea continuă în producţie a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei, acordîndu-se atenţia principală mecanizării şi automatizării proceselor de producţie — condiţie hotărîtoare a creării unei industrii şi economii moderne** [7]).

Perfecţionarea conducerii, planificării şi organizării economiei naţionale, a căror problematică a constituit obiectul preocupărilor centrale ale Congresului al IX-lea şi Conferinţei Naţionale a P.C.R. din 1967 a reprezentat, în concepţia partidului nostru, o condiţie de bază a creşterii eficienţei economice a industriei la toate nivelurile ei, de la ramură pînă la întreprindere şi chiar pînă la fiecare produs.

Concepţia asupra industrializării s-a îmbogăţit cu multe elemente noi şi la celelalte congrese ale partidului, precum şi cu ocazia diferitelor plenare ale C.C. sau consfătuirilor pe ramuri ale activului de partid, în strînsă legătură cu noile condiţii ale dezvoltării societăţii româneşti. Aceste îmbunătăţiri ale conceptului de industrializare poartă, ca şi în alte domenii ale orientării dezvoltării economico-sociale a ţării, pecetea personalităţii şi contribuţiei teoretice hotărîtoare a tovarăşului **Nicolae Ceauşescu**, deschizătoare de noi orizonturi, largi şi atotcuprinzătoare. Ceea ce caracterizează în chip definitoriu concepţia preşedintelui nostru cu privire la

dr. Gh. CIULBEA
Academia de Studii Economice

(Continuare în pag. 13)

---

[5]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975, p. 38.

[6]) Programul P.C.R., Editura Politică, 1975, p. 53.

[7]) **Nicolae Ceauşescu,** Raport la cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. În : Congresul al IX-lea al P.C.R., Editura Politică, 1966, p. 34.

ECONOMIE
NATIONALA

CINCINALUL 1976-1980: ritmuri, structuri, eficienţă

IMPERATIVELE VITALE ALE REALIZĂRII VENITULUI NAŢIONAL

DINAMISMUL şi amploarea creşterii noastre economice, odată cu accentuarea laturilor calitative ale întregii dezvoltări a României în actuala etapă a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, se reflectă sintetic în sporirea însemnată a venitului naţional, izvorul de bază al asigurării resurselor necesare progresului general al societăţii.

Planul naţional unic pe anul în curs prevede realizarea unui venit naţional de 400 miliarde lei, nivel care înregistrează o creştere de 10,5% faţă de anul trecut, şi care se înscrie peste ritmul mediu anual de 9—10% prevăzut în Directivele Congresului al XI-lea al Partidului. Economia românească porneşte astfel, în acest prim an al cincinalului, cu un ritm de creştere a venitului naţional care o situează din nou pe primele locuri din lume. Pe un locuitor, venitul naţional în 1976 urmează să fie de circa 1,6 ori mai mare decît în primul an al cincinalului anterior, consemnînd paşi importanţi pe calea recuperării treptate a decalajului ce ne desparte de ţările dezvoltate din punct de vedere economic.

Imperativul major al creşterii în continuare susţinute a venitului naţional este întru totul posibil de realizat, dacă avem în vedere că acesta, ca valoare nou creată, este rezultatul direct al muncii depuse de către clasa muncitoare, ţărănime, intelectualitate, de întregul nostru popor, pentru sporirea permanentă a producţiei materiale, pentru creşterea productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor materiale de producţie şi obţinerea în general a unei eficienţe mai ridicate în toate domeniile activităţii economico-sociale.

Nivelul şi ritmul de creştere ale venitului naţional pe anul 1976 au rezultat în condiţiile în care la principalii indicatori ai planului s-au prevăzut sporuri însemnate faţă de anul anterior : producţia globală industrială cu 10,2%, cea agricolă cu 15—26,6%, volumul lucrărilor de construcţii-montaj cu 21,6%, volumul transportului intern de mărfuri cu 5,8%, productivitatea muncii în industria republicană cu 8,5%, volumul comerţului exterior cu 17,8%. Aceste cîteva date sintetice ne arată că economia românească va cunoaşte şi în acest an o dezvoltare accelerată a tuturor ramurilor, cote mai ridicate de eficienţă în toate sectoarele de activitate.

De îndeplinirea, în principal, a sarcinilor prevăzute la aceşti indicatori de bază depinde în mod hotărîtor realizarea nivelului venitului naţional.

Colectivele de oameni ai muncii din întreprinderi şi centrale, din toate unităţile productive, sînt chemate să identifice şi să valorifice rezervele şi posibilităţile din economie, să iniţieze acţiuni intense şi complexe, care să permită înfăptuirea întocmai a obiectivului fundamental al economiei planificate înscris în Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României şi anume : „întreaga dezvoltare economico-socială va fi orientată spre creşterea permanentă a venitului naţional, sporirea bogăţiei naţionale şi ridicarea bunăstării poporului“.

Îndeplinirea planului de producţie materială şi creşterea venitului naţional

PREVEDERILE planului pe acest an conturează, prin dimensiunile lor, un nou pas înainte al României socialiste pe calea dezvoltării continuu ascendente a producţiei bunurilor materiale. Aşa după cum am văzut industria, agricultura, construcţiile etc. înregistrează ritmuri înalte de creştere, contribuind la formarea unor cantităţi tot mai mari de valori de întrebuinţare. În acest an produsul social va creşte faţă de 1975 cu 8,9%, de mărimea sa depinzînd direct şi masa venitului naţional. Importanţa pe care o prezintă îndeplinirea şi depăşirea nivelului prevăzut al produsului social este demonstrată de cîteva date: **creşterea produsului social pe acest an cu încă un procent în plus faţă de nivelul prevăzut ar însemna un surplus de valori de întrebuinţare de circa 9 mld. lei, care ar putea asigura un spor suplimentar al venitului naţional de circa 4 mld. lei.**

Realizarea nivelului planificat al venitului naţional pe anul 1976 reclamă, deci, **îndeplinirea integrală a sarcinilor înscrise în plan privind dezvoltarea tuturor ramurilor producţiei materiale şi, în primul rînd, a producţiei industriale şi agricole.**

Ca un element distinctiv al dezvoltării şi modernizării producţiei materiale în ultimii ani, se remarcă în continuare accentuarea procesului de industrializare, creşterea rolului conducător al industriei în ansamblul economiei naţionale. Ceea ce caracterizează dezvoltarea acestei ramuri a producţiei materiale este structurarea sa modernă ; se dezvoltă în primul rînd acele ramuri care sînt strîns legate de progresul ştiinţific-tehnic, ramuri chemate să satisfacă cît mai deplin necesităţile de consum productiv şi individual, să contribuie la extinderea relaţiilor economice şi de colaborare ale ţării noastre cu alte ţări.

Pentru a da viaţă dezideratelor majore ale planului pe acest an, colectivele de oameni ai muncii din unităţile economice sînt chemate să acţioneze cu hotărîre pentru realizarea integrală a volumului producţiei globale industriale, atît din punct de vedere fizic, cît şi valoric. Producţia anului 1976 este concepută să fie realizată în condiţiile unei îmbunătăţiri în continuare a structurii sale, peste 56% din valoarea producţiei urmînd să fie obţinută de ramurile construcţiilor de maşini, metalurgiei şi chimiei. Contribuţia stabilită a fiecărei ramuri şi subramuri la formarea producţiei industriale şi, implicit, a producţiei nete din această ramură, va putea fi îndeplinită numai cu condiţia realizării ritmurilor prevăzute de creştere stabilite : 12,8% în industria construcţiilor de maşini, 18,5% în industria chimică, 8% în industria uşoară, 10,9% în industria alimentară etc.

Dinamismul şi diversificarea producţiei industriale, pe ansamblu şi pe principalele ramuri şi subramuri, trebuie să fie realizate şi în condiţiile transpunerii în viaţă a opţiunii planului legată de **accentuarea laturilor calitative ale procesului de industrializare,** prin intensificarea acţiunii de modernizare a produselor, prin creşterea gradului de prelucrare a materiilor prime, prin ridicarea calităţii produselor fabricate. În anul acesta valoarea produselor noi şi reproiectate urmează să reprezinte în producţia industriei republicane prelucrătoare minimum 11% ; totodată, se vor introduce şi se vor extinde aproape 158 tehnologii avansate şi se vor pune în fabricaţie nu mai puţin de 438 produse noi şi reproiectate.

Şi celelalte ramuri ale producţiei materiale — agricultura, construcţiile, transporturile vor cunoaşte o puternică dezvoltare, ritmurile prevăzute de creştere ale acestora înscriindu-se armonios în proporţiile de ansamblu ale creşterii economice şi sociale pe anul 1976.

Amploarea dezvoltării ramurilor producţiei materiale şi mutaţiile structurale proiectate sînt elocvent reliefate de aportul ce urmează să-l aducă principalele ramuri ale producţiei materiale la formarea produsului social şi venitului naţional (tabelul nr. 1).

Pentru transpunerea în viaţă a acestei

Tabelul nr.1

Ponderea principalelor ramuri în formarea produsului social şi venitului naţional

	Produs social		Venit naţional	
	1971	1976x	1971	1976x
Industrie	6o,4	66,8	56,o	63,1
Agricultură	18,1	12,2	22,2	12,8
Construcţii	1o,3	9,8	9,6	9,1
Transporturi şi telecomunicaţii	4,5	4,3	5,5	5,6

x Preţuri comparabile 1963.

opţiuni a planului, de creştere susţinută a producţiei materiale şi, pe această bază, a venitului naţional, este necesar ca în toate unităţile economice să se acţioneze hotărît pentru îndeplinirea ritmului de creştere a producţiei, asigurarea îmbunătăţirilor proiectate în structura producţiei materiale, încărcarea completă a capacităţilor de producţie existente şi identificarea oricăror rezerve potenţiale de care dispune fiecare unitate economică.

O contribuţie importantă la realizarea acestui obiectiv al creşterii în ritm rapid a producţiei materiale urmează să-l aducă **noile capacităţi de producţie ce se vor pune în funcţiune în acest an.** Pentru aceasta toţi factorii care răspund de activitatea de investiţii trebuie să ia măsuri hotărîte pentru îndeplinirea planului de punere în funcţiune a noilor capacităţi de producţie, de reducere a duratei lor de execuţie şi de devansare a unor termene de punere în exploatare. În acest an urmează să fie date în funcţiune 355 capacităţi noi de producţie, pe seama cărora trebuie să se obţină mai mult de jumătate din sporul producţiei prevăzute. Dacă ţinem seama de efectele ce trebuie să le aducă la realizarea producţiei materiale aceste noi capacităţi, trebuie să se iniţieze şi să se desfăşoare acţiuni complexe legate de cunoaşterea exactă a situaţiei execuţiei investiţiilor, asigurarea corespunzătoare a frontului de lucru, examinarea sistematică a stadiilor fizice în care se află execuţia investiţiilor şi luarea, de către beneficiari şi constructori, a măsurilor ce se impun pentru recuperarea neîntîrziată a unor rămîneri în urmă.

Creşterea productivităţii muncii — suportul solid al realizării venitului naţional

ÎN CONTEXTUL general al acţiunilor ce trebuie iniţiate şi aplicate pentru a putea realiza prevederile planului la unul din cei mai importanţi indicatori sintetici, venitul naţional, cu un aport hotărîtor se înscrie şi **îndeplinirea sarcinilor de creştere a productivităţii muncii.**

Sporirea susţinută a productivităţii muncii constituie elementul determinant al creşterii venitului naţional, fapt pentru care partidul a subliniat că sarcinile privind nivelurile de creştere a productivităţii muncii prevăzute pentru acest an trebuie considerate minimale. Numai prin creşterea productivităţii muncii se poate asigura o sporire substanţială a producţiei materiale şi în acest fel a venitului naţional. Practica creşterii economice ne-a arătat că aceasta este calea fundamentală pentru a putea crea resurse suplimentare atît pentru dezvoltarea economică, cît şi pentru ridicarea nivelului de trai al poporului.

Semnificaţia economică a depăşirii sarcinii prevăzute în planul naţional unic cu privire la creşterea productivităţii muncii în industria republicană este elocvent ilustrată de aceste date : **dacă s-ar depăşi creşterea prevăzută a productivităţii muncii cu încă un procent, adică s-ar realiza 9,5% faţă de 8,5%, aceasta ar putea asigura un spor valoric al producţiei industriale de circa 5—6 miliarde lei,** al cărui echivalent în expresie fizică înseamnă importante cantităţi suplimentare de produse ce ar putea fi destinate acoperirii unor nevoi interne, cît şi pentru export. Fără îndoială că această depăşire s-ar reflecta nemijlocit şi în sporirea mai rapidă a producţiei nete, a venitului naţional.

Pornindu-se de la dezideratul ridicării eficienţei întregii activităţi de producţie, în planul pe anul 1976 s-a prevăzut că productivitatea muncii pe o persoană încadrată să fie de 254 500 lei în industria republicană şi de 102 500 lei în activitatea de construcţii-montaj, nivele care marchează sporuri însemnate faţă de anul 1975. Dealtfel, trebuie să arătăm că, potrivit prevederilor planului, **sporul prevăzut al venitului naţional pe acest an de cca. 38 miliarde lei urmează să fie realizat în întregime pe seama productivităţii muncii sociale.**

Pentru a putea da viaţă prevederii înscrisă în plan, potrivit căreia peste 70% din sporul producţiei industriale să fie realizată pe seama creşterii productivităţii muncii, sînt necesare măsuri energice din partea tuturor ministerelor, centralelor şi întreprinderilor pentru concretizarea şi identificarea rezervelor existente în procesul de organizare a producţiei şi a muncii.

Tabelul nr.2

Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social

	1971	1976x
Total economie	59,0	57,5
Industrie	62,0	59,8
Agricultură	49,7	55,3
Construcţii	61,6	60,2
Transporturi şi telecomunicaţii	50,5	44,8

x, Preţuri comparabile 1963,

La înfăptuirea acestui obiectiv trebuie pornit în primul rînd de la faptul că prevederile înscrise în plan, se bazează pe luarea în considerare a existenţei unui suport material şi tehnic solid pentru ducerea la îndeplinire a sarcinilor de creştere a productivităţii muncii. Unităţile economice au fost dotate cu maşini, utilaje şi instalaţii moderne, de înalt randament, cu materii prime şi materiale în stare să susţină creşterea prevăzută ; de asemenea, se au în vedere acţiuni complexe legate de accentuarea puternică a procesului de mecanizare şi automatizare a producţiei. Se ridică cerinţa utilizării cît mai depline a acestui potenţial productiv, pentru a putea obţine maximum de producţie, de valori de întrebuinţare.

Realizarea şi depăşirea creşterii prevăzute a productivităţii muncii presupune, totodată, şi asigurarea forţei de muncă necesare, capabilă să dirijeze şi să conducă în cele mai bune condiţiuni şi cu rezultate materiale sporite impresionantul parc tehnic de care dispun unităţile economice. In acest cadru, o atenţie deosebită se cere a fi acordată folosirii optime, raţionale a timpului de lucru, odată cu încadrarea strictă în numărul de personal planificat, cu aplicarea unor norme de muncă fundamentate, cu asigurarea şi întărirea controlului şi disciplinei în muncă în fiecare sector de activitate.

Gradul de îndeplinire a sarcinii de creştere a productivităţii muncii, presupune, printre altele, şi o cît mai bună organizare a producţiei, în fiecare întreprindere, loc de muncă, atelier sau secţie. In această direcţie un rol important îl are organizarea cît mai bună a ciclului **aprovizionare-producţie-desfacere,** în aşa fel încît orice activitate să se desfăşoare ritmic, fără întreruperi, fără salturi. Numai încadrarea fiecărei unităţi, a fiecărui colectiv, a fiecărui lucrător, într-o activitate asiduă pentru crearea tuturor condiţiilor de îndeplinire şi depăşire a sarcinilor privind creşterea productivităţii muncii, poate oferi garanţia că acest factor esenţial al progresului îşi va aduce o contribuţie sporită la dezvoltarea susţinută a producţiei materiale şi la creşterea pe această bază a venitului naţional.

De la fiecare unitate de cheltuială materială o valoare nou creată cît mai mare

ASIGURAREA creşterii prevăzute a venitului naţional presupune, în mod necondiţionat, **respectarea întocmai a nivelului planificat al cheltuielilor materiale de producţie.** La nivelul economiei naţionale se prevede ca, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social să reprezinte 57,5% faţă de 58,1% în anul trecut (tabelul nr. 2). Ponderea cheltuielilor materiale în produsul global al principalelor ramuri ale producţiei materiale va scădea faţă de anul 1975, ceea ce permite ca pe ansamblul economiei aceasta să se reducă cu 0,6 procente. Această pondere mai mică nu poate fi atinsă însă decît printr-o reducere simţitoare a cheltuielilor materiale în toate ramurile producţiei materiale, cu deosebire în industrie, agricultură şi construcţii. Semnificaţia efectelor economice ce pot fi obţinute prin scăderea cu un singur procent a cheltuielilor materiale de producţie în produsul social este ilustrativ demonstrată de următoarele date : **la nivelul produsului social prevăzut pentru anul 1976, reducerea respectivă ar putea asigura o majorare a venitului naţional cu peste 9 miliarde lei.**

Atingerea nivelului stabilit al ponderii cheltuielilor materiale de producţie este susţinută printr-o serie de prevederi ale planului în ceea ce priveşte cheltuielile maxime la 1000 lei producţie în principalele ramuri ale economiei naţionale şi cu deosebire în industrie. Cheltuielile maxime la 1000 lei producţie marfă în industria republicană în acest an s-au prevăzut a fi de 906,5 lei, iar în întreprinderile agricole de stat de 980 lei. În industria republicană, reducerea cheltuielilor totale de producţie faţă de anul 1975 reprezintă cel puţin 2,3% şi minimum 1,8% la cheltuielile materiale.

Mai mult decît jumătate din economiile ce se vor obţine prin reducerea costurilor

Gheorghe OBREJA
Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 9)

La noile investiții

ATINGEREA ÎN TERMEN A PARAMETRILOR PROIECTAȚI

PUNEREA LA TERMEN ÎN FUNCȚIUNE a noilor capacități de producție reprezintă o sarcină de o deosebită importanță în acest cincinal în care volumul fondurilor de investiții atinge cifre considerabile. Ca o continuare firească, sfera de interes a tuturor factorilor implicați în buna desfășurare a procesului de realizare a noilor obiective trebuie să includă, în egală măsură, și perioada de finalizare a acestei acțiuni: atingerea la termen sau în devans a parametrilor proiectați. Pentru că eforturile ample desfășurate în vederea respectării termenelor de punere în funcțiune vor fi utile economiei naționale doar în măsura în care vor fi încununate de realizarea de produse fizice și cantitățile și calitățile prevăzute pentru acoperirea necesităților beneficiarilor. Și în această directă condiționare, modul și termenul în care se realizează atingerea parametrilor proiectați reprezintă o acțiune de importanță primordială.

Date fiind aceste aspecte, prezentăm în continuare rezultatele unei analize pe problematica vastă a respectării perioadelor de atingere a parametrilor tehnico-economici proiectați la noile capacități de producție puse în funcțiune la noile capacități ale întreprinderilor din sectorul 6 al Capitalei.

„Comprimarea" timpului: unde și cum?

PENTRU O ANALIZĂ VERIDICA a rezultatelor dobîndite în ce privește atingerea parametrilor proiectați trebuie ținut seama, în mai mare măsură, de coordonata principală de desfășurare a acestei acțiuni: timpul. În acest sens, nu este de prisos, pentru obținerea unei imagini cît mai edificatoare, prezentarea situației înregistrate față de prevederi în trimestul I a.c. în corelație cu realizările anului trecut.

În unitățile economice care au constituit — din acest punct de vedere — obiectul analizei, prevederile de plan pe primele trei luni a.c. stabileau termene de atingere a parametrilor proiectați la un număr de trei capacități de producție. Dintre acestea, două capacități („dezvoltarea întreprinderii" și „eliminarea unor locuri înguste"), ambele la Întreprinderea „Electromagnetica", și-au atins parametrii conform prevederilor, la 31 martie 1976. Efectul respectării termenelor a fost însemnat pentru întreaga întreprindere, permițînd ca, pe ansamblul producției unității, rezultatele bune obținute în trimestrul I a.c. să determine un spor anual preliminat — față de prevederile din S.T.E. — de 18 mii linii centrale telefonice la producția fizică și o creștere anuală (preliminată) de productivitate de 66 820 lei/lucrător.

Aceste situații bune se înscriu pe linia celor dobîndite anul trecut, cînd, în cadrul întreprinderilor analizate, **au fost respectate termenele planificate de atingere a parametrilor proiectați** (pentru patru noi capacități), iar în alte cazuri devansate. Este vorba de dezvoltarea capacității de producție de la Intreprinderea „Tehnica nouă" (prin care s-a realizat în 1975 — față de S.T.E. — un spor de 7,2 milioane lei/an la producția globală și de 35 600 lei/lucrător la productivitatea muncii), de sistematizarea și dezvoltarea Întreprinderii chimice române (spor de producție globală în 1975 de 11 942 mii lei și de 6 667 lei pe lucrător la productivitatea muncii), de dezvoltările capacităților de la Întreprinderea de stofe de mobilă și de la Întreprinderea de spirt și drojdie. La acestea se adaugă devansarea termenelor de atingere a parametrilor proiectați la „dezvoltarea și sistematizarea Intreprinderii Vulcan" — etapa I, din trimestrul IV 1976 la 30 decembrie 1975.

Odată cu realizările bune amintite se cere menționat și faptul că în alte cazuri au existat în anul trecut și unele nerealizări în acest domeniu. Așa au stat lucrurile — și situația se menține din păcate și în acest an — în ce privește atingerea parametrilor proiectați la dezvoltarea de capacitate din cadrul Întreprinderii „Munca textilă", cu termen în luna august a anului 1975. Tot la acest capitol se adaugă neatingerea parametrilor la dezvoltarea de capacitate de la Întreprinderea de nasturi și mase plastice, care avea termen luna noiembrie din 1975.

În fine, trebuie precizat că **și în trimestrul I a.c. s-au înregistrat unele decalaje între termenele planificate și cele realizate de atingere a parametrilor.** La întreprinderea „Industria iutei", bunăoară, o dezvoltare a capacității de filatură cu termen în luna martie 1976 a depășit prevederile. Dat fiind că respectiva capacitate regla întregul flux ulterior al producției, efectele întîrzierii s-au manifestat „în lanț". Nu numai că filatura a produs în primele trei luni din acest an o producție situată sub prevederile S.T.E.-ului, dar și secția de țesătorie, la rîndul ei a realizat în perioada respectivă o producție mai mică decît cea prevăzută.

Acționează doar cauze obiective?

DIVERSITATEA CAUZELOR care determină neatingerea parametrilor proiectați face, fără îndoială, dificilă stabilirea unor motive caracteristice comune a căror rezolvare trebuie avută în vedere la toate noile capacități ca un remediu sigur și universal valabil. Situațiile din întreprinderile analizate cuprind însă unele aspecte care, cu siguranță, pot îmbogăți experiența valoroasă acumulată în întreprinderile noastre în ce privește obiectul articolului de față. Astfel, în cazurile anterior prezentate unele nerealizări în ce privește atingerea la termen a parametrilor proiectați s-au datorat, în principal, următorului complex de **cauze**:

- **Funcționarea necorespunzătoare a unor utilaje și instalații tehnologice**, fapt ce a generat întreruperi în producție, randamente scăzute, depășirea consumurilor specifice, rebuturi. O asemenea stare de fapt a luat naștere ca urmare a unor defecțiuni constructive, nepunerii la punct a tehnologiei și rețetelor de fabricație, fie datorită neexecutării la timp și în bune condițiuni a lucrărilor de întreținere și reparații. Pot fi adăugate aici și lipsa, în unele cazuri, a pieselor de schimb necesare (la dezvoltarea capacității Întreprinderii „Munca textilă") sau insuficienta calificare a personalului din exploatare. În alte cazuri, pentru anumite capacități, unele instalații și tehnologii achiziționate din import nu au confirmat în exploatare parametrii prevăzuți de furnizor.
- **Neasigurarea materiilor prime și a unor instalații tehnologice în cantitățile necesare**, datorită fie nerespectării termenelor de punere în funcțiune la unele capacități prevăzute a furniza aceste materiale, fie contractării sau livrării cu întîrziere a unor importuri. Asemenea cauze și-au făcut simțită prezența, de exemplu, la atingerea parametrilor la dezvoltarea capacității din cadrul Intreprinderii „Industria iutei".
- În fine, se cere precizat faptul că, anumite instalații nu au fost utilizate la întreaga capacitate uneori și datorită **insuficientei preocupări a producătorului pentru prospectarea piețelor și adaptarea operativă la cerințele beneficiarilor**, pentru diversificarea producției etc.

Pentru înlăturarea operativă a unor asemenea situații **este oportun ca ministerele, centralele industriale și întreprinderile respective să transpună grabnic în practică și să îmbogățească cu noi măsuri programele privind punerea la punct a tehnologiilor și rețetelor de fabricație, asigurarea ritmică a materiilor prime la nivelul necesităților, ridicarea calificării cadrelor de exploatare și întreținere a utilajelor,** îmbunătățirea calității produselor, intensificarea acțiunilor de prospectare a pieței interne și externe.

În perspectivă

ATINGEREA LA TERMEN a parametrilor tehnico-economici proiectați trebuie să mobilizeze în continuare colectivele de oameni ai muncii. În 1976 în întreprinderile analizate mai sînt încă importante sarcini de îndeplinit.

Alături de rezolvarea problemelor și înlăturarea cauzelor semnalate anterior, o principală problemă care trebuie să stea permanent în atenție ca fiind direct legată de „comprimarea" perioadei de atingere a parametrilor proiectați o constituie **asigurarea, formarea, calificarea înaltă și policalificarea cadrelor necesare noilor obiective industriale.** Punctul de plecare trebuie să-l constituie formarea colectivului de executanți și conducători ai noii capacități de producție. Evident, formarea unui nou colectiv nu este un lucru ușor, fiind necesară o muncă îndelungată și perseverentă, pe multiple planuri pentru calificarea și ridicarea calificării, cointeresare morală și materială și preocupare pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață, o susținută și eficientă muncă politică de informare și documentare, de educare etc.

Pregătirea profesională complexă, temeinică a oamenilor constituie în primul rînd garanția formării unei echipe care să contribuie substanțial la realizarea obiectivelor propuse. De aceea, **pregătirea cadrelor trebuie să înceapă și să se desfășoare încă din timpul execuției lucrărilor de construcții-montaj, și să continue apoi în perioada probelor mecanice și tehnologice** la care lucrătorii noilor capacități să participe efectiv, ca o cerință de bază pentru cunoașterea instalațiilor tehnologice pe care le vor deservi.

Apare însă și o altă problemă care se cere soluționată. Întrucît cadrele noilor obiective, care sînt trimise să se specializeze la întreprinderile similare existente, în vederea însușirii meseriei ce o vor practica la noile capacități, sînt „automat“ cuprinse în numărul mediu scriptic al acestor unități, nu se stimulează preocuparea pentru formarea lor multilaterală. De aceea, propunem să se analizeze posibilitatea ca indicatorul „cadre în formare“ **să nu mai afecteze productivitatea muncii și numărul mediu scriptic al întreprinderilor unde se pregătesc viitori lucrători ai noilor obiective.**

Pe de altă parte, este absolut necesar ca toți cei care s-au specializat în anumite domenii prin contact direct cu furnizorul să lucreze, la întoarcere, la acele locuri de muncă pentru care s-au specializat. Fiecare dintre ei trebuie să formeze cel puțin 3—4 lucrători pentru acel loc de muncă și numai după aceasta, cînd „ucenicul“ va fi cel puțin la fel de competent ca „profesorul“, acesta din urmă să poată primi, dacă necesitățile o cer, o altă sarcină.

Apreciem ca fiind de mare utilitate pentru formarea contingentului de cadre necesar noilor obiective industriale, metoda utilizată de unele întreprinderi de a crea, în anumite zone cu excedent de forță de muncă, în spații provizorii, „secții satelit“. Bunăoară, Întreprinderea „Tînăra Gardă“ a organizat o astfel de secție la Buzău, unde a transportat mașini și tehnicieni. La început s-au executat operații și produse cu un grad redus de complexitate tehnică. Pe măsură ce noii angajați s-au deprins cu munca și disciplina tehnologică a început să crească și randamentul lor în producție.

Referitor la ridicarea cunoștințelor profesionale ale cadrelor care lucrează la noile capacități, apare în prim plan și **problema policalificării.** S-a acționat și vor fi amplificate în continuare preocupările bune (existente la întreprinderile „Vulcan“, la cea de utilaje și piese de schimb pentru morărit, la „Inox“ ș.a.) de a se asigura, de exemplu, ca strungarul să poată fi și frezor sau rabotor, sudorul să facă și lăcătușerie și montaj, iar reglorul de mașini să efectueze și întreținerea și ungerea instalațiilor etc.

Exploatarea rațională a tuturor mașinilor și instalațiilor din dotare constituie o altă direcție de acțiune. Pentru aceasta se impune asigurarea unei încărcări optime a fiecărei mașini-unelte în cele 3 schimburi, organizarea temeinică a activității de întreținere, revizii și reparații, care să fie efectuate la timpul planificat și de bună calitate. Trebuie reținut că neefectuarea la timp a reviziilor și reparațiilor duce în mod inevitabil la uzura prematură a utilajelor, la apariția unor opriri și defecțiuni în funcționare, pentru a căror remediere se pierde incomparabil mai mult decît dacă s-ar fi executat la timp. Realizarea reparațiilor la termenul planificat cît și calitatea acestora sînt însă în bună măsură determinate de existența pieselor de schimb. De aceea, este necesar ca beneficiarul investiției să se ocupe din vreme de achiziționarea sau producerea lor. Toate acestea, conjugate cu asigurarea unei asistențe tehnice competente pe întreaga durată de funcționare a utilajelor, exercitarea unui control permanent asupra modului cum este folosit timpul de lucru, asigurarea aprovizionării locurilor de muncă cu materii prime și materiale, cu scule, dispozitive și accesorii, într-un cuvînt **pregătirea temeinică a fabricației,** constituie elemente ce permit obținerea unor randamente sporite pe unitatea de timp.

În aceeași ordine de idei, se cere acționat în permanență pentru eliminarea neajunsurilor în funcționarea mașinilor și a instalațiilor cauzate de faptul că la punerea acestora în funcțiune s-au folosit, uneori, instalații incomplete, care nu întruneau chiar de la început, toate condițiile unei activități normale (la care s-a scurtat timpul necesar probelor mecanice și tehnologice sau chiar s-a renunțat la o parte din probe, sau nu s-a urmărit realizarea condițiilor normate la punerea în funcțiune etc.). Experiența din unitățile analizate arată că „graba“ în acest moment deosebit, de finalizare a investiției, este mai mult păgubitoare decît utilă. De aceea, propunem **să nu se accepte, pentru nici un utilaj sau instalație, oricît de bine ar fi cunoscute, neefectuarea integrală a probelor mecanice și tehnologice, care trebuie respectate conform instrucțiunilor furnizorului.**

Organizarea superioară a muncii la noile obiective constituie, de asemenea, un factor de seamă în atingerea la vreme sau în devans a parametrilor proiectați. Încă de la început trebuie să se acorde atenție alcătuirii formațiilor de lucru în funcție de volumul de muncă, numărul de mașini-unelte și complexitatea procesului tehnologic. Munca trebuie astfel organizată încît fiecare lucrător să-și justifice din plin existența. Evident, nu avem în vedere doar pe cei care lucrează la mașină, ci întregul personal. Fiind vorba de obiective noi cu dotare tehnică, fluxuri și tehnologii de fabricație corespunzătoare, trebuie să se acorde o deosebită grijă amplasării judicioase a locurilor de muncă, organizării și aprovizionării acestora astfel încît să se obțină o productivitate a muncii cît mai înaltă. Normarea muncii corespunzător dotării tehnice, adoptarea unor măsuri de cointeresare în cadrul cărora un loc aparte îl ocupă extinderea acordului global (cu condiția de a oferi cele necesare desfășurării ritmice a procesului de producție), dar și de sporire a răspunderii în muncă constituie, de asemenea, acțiuni ce trebuie să se situeze în centrul atenției pentru realizarea la timp a parametrilor tehnico-economici.

Măsurile complexe adoptate în întreprinderi, ca și sprijinul direct al Comitetului de partid al sectorului pentru traducerea lor în viață sînt de natură să creeze premise sigure pentru ca, în acest an, activitatea de atingere a parametrilor proiectați la noile obiective de investiții să se desfășoare corespunzător.

Costică CHIȚIMIA
prim-secretar al Comitetului
sectorului 6 P.C.R. — București

DIN CRONICA ÎNTRECERII

● Colectivul **Combinatului siderurgic Hunedoara,** care a lansat chemarea la întrecere pe acest an către toți metalurgiștii țării, ridicînd la cote superioare indicii de utilizarea agregatelor și instalațiilor, a realizat peste prevederi **50 000** tone de fontă și oțel și o cantitate de laminate finite echivalentă cu metalul necesar pentru fabricarea a circa **1 600** de tractoare. Prin creșterea productivității muncii cu 1,7 la sută față de prevederi și utilizarea mai eficientă a resurselor existente, pe ansamblul industriei județului Hunedoara s-a obținut în primele trei luni ale anului o producție globală suplimentară în valoare de 122,6 milioane lei.

● Colectivul **Combinatului petrochimic de la Brazi** — unitate care prelucrează mai bine de jumătate din producția de țiței a țării — a realizat, în plus, pe seama utilizării cu randament sporit a instalațiilor și a valorificării superioare a materiilor prime, produse evaluate la circa 60 milioane lei și a livrat beneficiarilor externi, în avans, derivate din țiței în valoare de 8 milioane lei-valută.

● Colectivul **Exploatării miniere Vulcan,** unitate care a lansat chemarea la întrecere pe acest an către toți minerii țării, a extras, peste sarcinile planului trimestrial, 8 200 tone de cărbune, realizînd 41 la sută din angajamentul anual. Sporul de producție înregistrat se datorește îmbunătățirii organizării muncii în abataje și creșterii vitezei de avansare la operațiile de deschidere și pregătire a fronturilor de lucru.

● La rîndul lor, **minerii din Valea Motrului** au extras în plus, de la începutul anului, o cantitate de lignit cu care se pot produce **50** milioane kilowați-oră energie electrică. Prin depășirea productivității muncii planificate cu **1 460** lei pe un lucrător a fost obținută o producție marfă suplimentară în valoare de 13,5 milioane lei.

● Oamenii muncii din tînăra industrie a **județului Harghita** consemnează importante succese în îndeplinirea sarcinilor și angajamentelor asumate în întrecerea socialistă în întîmpinarea aniversării partidului și a zilei de 1 Mai. Astfel, în primul pătrar al anului, ei au realizat o producție suplimentară evaluată la 55.5 milioane lei. De menționat că 98 la sută din acest spor de producție a fost realizat pe baza productivității muncii, indicator care, pe ansamblul județului, a sporit față de plan cu **1 060** lei pe fiecare lucrător din industrie.

● **Industria județului Ilfov** a înregistrat de asemenea, substanțiale depășiri ale sarcinilor de plan. În primele trei luni au fost livrate peste prevederi 3,5 milioane mc gaze de sondă, importante cantități de mobilă, prefabricate din beton, țesături și produse agroalimentare. Folosirea judicioasă a forței de muncă și a utilajelor pe șantiere a condus la realizarea și depășirea planului de investiții.

● Peste **101** milioane lei reprezintă valoarea producției globale industriale obținută peste plan de colectivele de oameni ai muncii din unitățile economice ale **județului Bihor.** Față de aceeași perioadă a anului trecut, producția realizată este mai mare cu 445 milioane lei. Semnificativ este și faptul că sarcinile planului de investiții au fost depășite cu **3,9** la sută. Industria bihoreană a furnizat, între altele, suplimentar economiei naționale importante cantități de energie electrică, țiței, alumină, ciment și confecții.

Ecouri
la
dezbaterea:

ROLUL ȘI FUNCȚIILE PRODUCȚIEI NETE ÎN SISTEMUL INDICATORILOR VALORICI

CONDUCEREA UNITĂȚII ECONOMICE CU AJUTORUL METODEI PRIN COSTURI

PENTRU COLECTIVUL UNEI ÎNTREPRINDERI, pentru conducerea sa, valoarea indicatorilor trebuie apreciată nu după o anumită scară ierarhică arbitrar stabilită, ci după felul în care aceștia reușesc să realizeze unitatea dintre interesele întreprinderilor, ale colectivului de oameni ai muncii și interesele economiei naționale. Realizarea producției nete a devenit cu adevărat o preocupare pentru colectivul I.C.H. Palas-Constanța numai în momentul cînd i s-au conferit funcții deosebite față de toți ceilalți indicatori, și anume cea de calculare a fondului de retribuire pentru toți angajații, cît și cea de acordare a retribuției individuale pentru o parte importantă din personalul TESA, devenind astfel unul din indicatorii principali ai întreprinderii.

Prima constatare care se impune din experiența unității noastre este că întreprinderile nu sînt încă pregătite pentru a avea ca indicator prioritar realizarea producției nete. Introducerea indicatorului producție netă presupune schimbarea modului de a gîndi, înlocuirea politicii producției cantitative cu cea a producției eficiente.

Desigur, se poate contraargumenta că și producției globale i se pot impune (și se stabilesc de fapt prin plan) indicatori complimentari care să contracareze creșterea costurilor materiale (cum ar fi, de pildă, reducerea costurilor respective la 1 000 lei producție-marfă, beneficii etc.). Una este, însă, a avea asemenea indicatori în mod complimentar, și alta a-i avea ca indicatori de bază, deoarece în prezent o depășire a producției globale cu 5% poate evita penalizarea pentru nerealizarea sarcinii indicatorilor de eficiență, fără a mai vorbi de faptul că o asemenea depășire asigură cu ușurință și fondul de retribuire necesar.

Dintre argumentele cele mai solide pentru a renunța la producția globală ca indicator prioritar ni se pare cel al rolului deosebit pe care-l reprezintă ponderea costurilor materiale în valoarea producției realizate. La producția globală, orice spor de costuri materiale atrage după sine creșterea valorii indicatorului ; la producția netă, orice spor de costuri materiale atrage după sine micșorarea valorii indicatorului. De aici concluzia că în etapa actuală, de mobilizare generală a posibilităților pentru economisirea resurselor și sporirea venitului național, adoptarea producției nete se impune. De altfel, a conferi acum atribute suplimentare producției globale înseamnă a nu ține seama de dezideratele majore ale creșterii eficienței economiei naționale, ale creșterii într-un ritm mai sporit a venitului național decît a produsului social.

Problema pusă în discuție în prezentul material este, deci, nu dacă se adoptă sau nu producția netă, ci ce anume trebuie făcut în domeniul conducerii întreprinderilor pentru ca producția netă să poată fi realizată într-un ritm care să devanseze ritmul producției globale, astfel încît să se răspundă la dezideratele subliniate mai sus.

Procesul de conducere începe de la stabilirea obiectivelor. Acest fapt ne obligă în a fixa ca obiectiv al întreprinderii depășirea producției nete. Cum însă planificarea producției nete depinde de planificarea prețului de cost și respectiv a costurilor materiale, care în general se defalcă mai greu pe luni, opinăm ca producția netă să fie urmărită nu pentru fiecare trimestru în parte, așa cum se face în prezent, ci cumulat de la începutul anului, atît sub aspectul calculării fondului de retribuire, cît și al retribuirii muncii. Evident, adoptarea producției nete ca indicator principal al întreprinderii nu exclude ci, dimpotrivă, implică urmărirea și a celorlalți indicatori.

Producția netă se pretează la conducerea întreprinderii cu ajutorul **metodei prin costuri** mai bine decît orice alt indicator, prin aceea că — fiind sau o diferență între producția globală și costurile materiale (metoda indirectă) sau o sumă de elemente ale muncii vii (metoda directă) — creează posibilitatea stabilirii de costuri la toate nivelurile și în toate compartimentele unei întreprinderi. Tocmai de aceea apreciem ca producția netă să fie urmărită prin ambele metode, deoarece furnizează informații diferite absolut necesare pentru conducerea eficientă a unei întreprinderi.

Indicatorul de plan prioritar — producția netă — obligă la urmărirea reducerii costurilor materiale, acțiune posibilă de realizat numai prin adoptarea unor calculații moderne de costuri, asigurîndu-se în acest fel și elementele necesare determinării producției nete nu numai prin metoda directă, dar și prin cea indirectă.

Conducerea prin costuri la nivelul întreprinderii trebuie realizată prin stabilirea de obiective precise și specifice pentru fiecare nivel ierarhic (vezi schița alăturată).

În reducerea costurilor materiale, hotărîtoare este micșorarea consumurilor specifice ; aceasta se realizează în toate momentele producției (de la proiectare și pînă la ambalare) la care participă, într-un fel sau altul, întreaga masă de lucrători, deci nu numai conducerea întreprinderii. Acesta este motivul pentru care apreciem ca producției nete să i se confere funcția de recalculare a fondului total de retribuire și nu numai funcția de retribuire a conducerii întreprinderii. Atribuind producției nete o asemenea funcție, la I.C.H. Palas-Constanța s-a modificat radical optica tuturor lucrătorilor, contribuind la eliminarea risipei sub diverse forme, precum și la generarea permanentă de idei noi referitoare la reducerea consumurilor specifice în special, a costurilor materiale în general.

Producția netă mai poate fi determinată însă și prin metoda directă, avînd în acest caz avantajul de a pune în fața conducerii întreprinderii structura producției nete. De aceea, în etapa a II-a a implementării producției nete ca indicator principal, trebuie urmărită prin conducerea prin costuri nu numai reducerea costurilor materiale, dar și a celor totale și, în mod deosebit, reducerea consumului de manoperă pe produs, printr-o strictă normare a muncii atît din punctul de vedere al calificării necesare, cît și al consumului de muncă. Aceste măsuri vor duce, pe de o parte, la creșterea productivității muncii vii iar, pe de altă parte, la îmbunătățirea structurii producției nete realizate, în sensul creșterii ponderii venitului net.

Considerăm că producția netă trebuie urmărită în paralel prin ambele metode, pentru că numai în acest fel conducerii întreprinderii i se pot furniza informații necesare și utile procesului de organizare

OBIECTIVE SPECIFICE DIFERITELOR TREPTE IERARHICE

Nivel ierarhic	Obiectivul specific
Conducerea operativă	Depășirea producției nete
Șefii de secții, ateliere	Reducerea costurilor materiale pe total secție sau atelier
Maiștrii, șefii de echipe	Încadrarea în cotele de materii prime, materiale de bază și auxiliare, combustibil-energie, apă etc., acordate pe baza planului fizic sau valoric și al normelor de consum
Muncitorii	Încadrarea în normele de consum a produselor sau părților din produsele realizate
Șefii compartimentelor funcționale	Obiective specifice compartimentului ca de exemplu : reducerea cheltuielilor de aprovizionare
Șefii compartimentelor de proiectare-cercetare	Proiectarea și reproiectarea de produse cu consumuri reduse
Executanții, personalul T.E.S.A.	Obiective specifice sarcinilor ce le revin în vederea reducerii costurilor

și conducere a întreprinderii. Acest lucru este posibil însă numai prin prelucrarea datelor pe calculator, prin crearea unei bănci de date, prin organizarea unor fișiere care să poată furniza rapid elementele necesare pentru ambele metode de planificare și urmărire a producției nete.

Pentru ca rezultatele să se poată măsura în termeni economici la fiecare nivel ierarhic și în mod deosebit acolo unde se realizează fenomenul economic, este necesară adoptarea unor calculații moderne a costurilor, respectiv de determinare a abaterilor, astfel încît metoda conducerii prin costuri să se completeze în mod armonios cu metoda conducerii prin excepție. Conducătorilor ierarhici le este necesară cunoașterea abaterilor (excepțiilor) pentru a le economisi timpul în luarea deciziilor de corectare a excepțiilor semnalate în vederea realizării obiectivelor stabilite prin planurile de costuri.

Ca intervențiile prin excepție să fie rapide și utile, este absolut necesară folosirea prelucrării automate a datelor (P.A.D.) după o prealabilă îmbunătățire prin reproiectare a sistemului informațional, în paralel cu îmbunătățirea calculației costurilor. Acesta este, de altfel, motivul pentru care I.C.H. Palas-Constanța are în proiectare două aplicații pe calculatorul Felix 256. De fapt, de la un anumit nivel în jos (chiar de la unii membri ai conducerii curente operative a întreprinderii) realizarea sau nerealizarea producției nete depinde în mod hotărîtor de modul de îndeplinire a costurilor materiale, a consumurilor specifice.

Avînd în vedere cele de mai sus, apreciem că actuala metodologie de planificare și urmărire a prețului de cost este depășită și inoperantă în cazul adoptării producției nete ca indicator principal al unei întreprinderi. De aceea, credem că în paralel cu dezbaterile ce trebuie continuate în domeniul metodologiei producției nete, trebuie abordată și problema adoptării unor calculații de costuri care să satisfacă exigențele de conducere în vederea realizării producției nete.

Adoptarea producției nete ca indicator de bază al unei întreprinderi în condițiile conducerii prin costuri și a urmăririi acestora prin excepție, cu folosirea principiului delegării, creează condițiile necesare ca spiritul de inovare să se afle în centrul activității conducerii, de la șeful de echipă și pînă la director. În domeniul depășirii producției nete, inovarea trebuie orientată în primul rînd în direcția reducerii consumului specific, al înnoirii produselor și modernizării acestora etc.

Introducerea producției nete va obliga conducerile de întreprinderi, de secții și ateliere să părăsească concepția — uneori adînc înrădăcinată — de a realiza producția fără a ține seama și de dezideratele economice, la care a contribuit probabil și existența unor cunoștințe în primul rînd tehnice în rîndul conducerilor. Adaptarea conducerii la cerințele realizării producției nete ar crea condiții de a optimiza cooperarea între economiști și tehnicieni, prin aceea că primii ar stabili obiectivele ce derivă din producția netă la toate nivelele ierarhice, iar ceilalți ar trebui să găsească soluții tehnice pentru atingerea acestor obiective.

Experiența căpătată pînă acum la I.C.H. Palas-Constanța în abordarea producției nete nu numai ca un indicator valoric ci, în primul rînd, ca un obiectiv al conducerii, permite să se evidențieze unele avantaje deosebite ale producției nete, și anume :

— indică fiecărui colectiv aportul pe care îl aduce la realizarea venitului național, iar cunoașterea rolului venitului național în dezvoltarea economico-socială a țării îi creează sentimente de motivație în realizarea producției nete ;

— are un rol educativ deosebit asupra producătorilor de bunuri materiale, care de la concepția realizării producției globale cu orice costuri, trebuie să treacă la concepția realizării producției globale cu producție netă cît mai mare. Aceasta înseamnă, de fapt, o schimbare de concepție a oamenilor — de la acceptarea, în unele cazuri, a risipei de resurse, la introducerea unui regim sever de economii, la care oamenii devin participanți direcți ;

— este foarte importantă conștientizarea tuturor angajaților că numai în condițiile realizării producției nete și numai cu respectarea și diminuarea consumurilor specifice întreprinderea poate lua întregul fond de retribuire ;

— obligă la îmbunătățirea calculației costurilor și a sistemului informațional la nivelul secției, atelierului, formației conduse de maistru, la urmărirea atentă a producției-marfă, a costurilor totale și materiale, a consumurilor specifice etc. ;

— asigură o mai mare răspundere în legătură cu folosirea fondurilor fixe și circulante.

Desigur, lista avantajelor ar putea fi continuată, ceea ce nu înseamnă însă că în utilizarea producției nete nu vor exista și unele dezavantaje. Oricum, însă, atingerea obiectivelor mobilizatoare ale planului cincinal referitoare la reducerea cheltuielilor va fi mult ușurată de introducerea producției nete, înțeleasă nu ca un simplu indicator valoric, ci mai ales ca un obiectiv al conducerii.

Ionel DUMBRAVĂ
director
al întreprinderii de celuloză și hîrtie
„Palas"-Constanța

EXCURSII ÎN STRĂINĂTATE

Oficiul Național de Turism „Carpați" București prin AGENȚIA DE EXCURSII CU TURIȘTI ROMÂNI ÎN STRĂINĂTATE și OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM organizează pentru grupuri și turiști individuali în tot cursul anului excursii variate și atractive pe itinerarele turistice din :

- R.P. Bulgaria la Sofia, Plevna, Tîrnovo și Russe, cu o durată de 1—4 zile ;
- R. S. Cehoslovacă la Praga, Bratislava, Brno, cu vizitarea în tranzit a orașului Budapesta, cu o durată de 6—8 zile ;
- R. P. Chineză și R.P.D. Coreeană cu vizitarea orașelor : Pekin, Șanhai, Nankin, Canton, Șenian, Phenian, Nam Pho, Hanceu;
- R. D. Germană la Berlin, Potsdam, Dresda, Rostock, Schwerin, Magdeburg, Erfurt, Jena, Meissen, Karl Marx Stadt, cu vizitarea în tranzit a orașului Budapesta ;
- R. P. Polonă la Varșovia și Cracovia, cu o durată de 6—9 zile ;
- R. P. Ungară cu o durată de 6—7 zile la Budapesta și Budapesta-Eger ;
- U.R.S.S. 12 tipuri de excursii, cu vizitarea orașelor Moscova, Leningrad, Kiev, Chișinău, Odessa, Cernăuți, Lwov, Tbilisi, Erevan, Baku, Vilnius, Riga, Tallin, Samarkand, Buhara, Așhabad :
- Numeroase excursii combinate în R.P.U.—R.S.C. și R.D.G.—R.P.U.

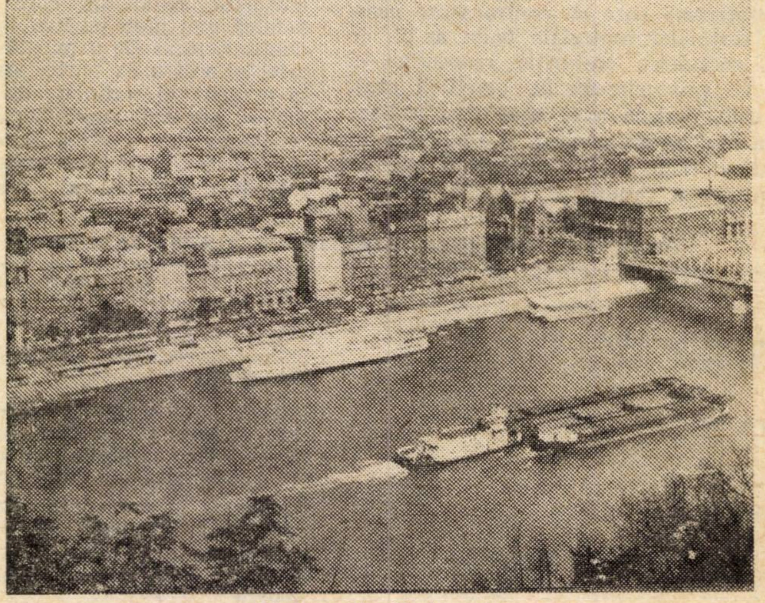

Vedere din Budapesta

Informații și înscrieri individual sau prin delegatii de întreprinderi, instituții sau organizații obștești etc. la AGENȚIA DE EXCURSII CU TURIȘTI ROMÂNI ÎN STRĂINĂTATE, din București, Calea Victoriei nr. 100, telefon 16 44 31 și la toate OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM din țară.

PUBLITURISM

JUDEȚELE ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

SUCEAVA

IMAGINEA CONTEMPORANĂ a județului Suceava, în care se îmbină în mod armonios vechi lăcașuri de cultură și artă cu noile monumente durate în oțel și beton, reprezintă o minunată expresie a trecutului glorios al acestor meleaguri și a prezentului înnoitor, purtător al tuturor însemnelor progresului și civilizației. Geniul poporului român a ridicat, cu secole în urmă, Voronețul, Moldovița, Sucevița. „Acum, spunea, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu mai ridicăm asemenea cetăți. Ridicăm însă noi cetăți care nu vor mai putea fi distruse de nimeni. Cetățile noastre sînt industria, agricultura, știința, cultura".

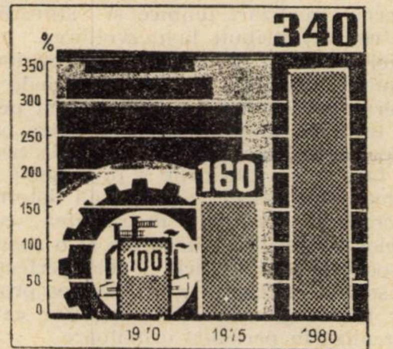

Dinamica producției industriale

Economia județului parcurge în prezent un intens proces de dezvoltare, valorificînd în primul rînd resursele naturale locale : zăcămintele de substanțe minerale, lemnul (mai mult de jumătate din suprafața județului este acoperită cu păduri, Suceava ocupînd primul loc pe țară după suprafața fondului forestier), produsele agricole vegetale și animale. Ramuri cu o anumită tradiție în această parte a țării, extracția minereurilor și exploatarea și prelucrarea lemnului au căpătat un avînt deosebit în anii construcției socialiste. Așa se face că în prezent Suceava ocupă locul întîi pe țară la o serie de produse, cum ar fi hîrtia, celuloza, cherestelua, iar la minereuri complexe locul doi. Ramurilor respective li s-au adăugat însă construcția de mașini, industria sticlei, a tricotajelor etc., aflate în plină și continuă dezvoltare. Pe teritoriul județului își desfășoară activitatea mari obiective industriale, între care Combinatul de celuloză și hîrtie, Combinatul pentru exploatarea și industrializarea lemnului, Întreprinderea mecanică, Întreprinderea de tricotaje, Întreprinderea pentru industrializarea cărnii — la Suceava, Combinatul minier Gura Humorului, Combinatul pentru industrializarea lemnului Fălticeni, Filatura de tricotaje tip lînă Rădăuți, Întreprinderea de confecții și tricotaje Siret și multe altele.

Cincinalul 1976—1980 deschide noi perspective de dezvoltare economico-socială a județului. În industrie vor fi construite și dezvoltate cca. 30 noi capacități de producție, la Suceava, Rădăuți, Cîmpulung Moldovenesc, Vatra Dornei, Fălticeni, Gura Humorului, Solca, Dolhasca, într-o distribuție care acoperă mai judicios teritoriul județului, contribuind astfel la ridicarea localităților respective, la mai buna valorificare în primul rînd a resurselor minerale și a masei lemnoase. În anul 1980 volumul producției industriale va fi de 3,4 ori mai mare față de 1970

Agricultura, care cunoaște un proces continuu de modernizare și consolidare a bazei tehnice, ocupă un loc important în economia județului. Realizări deosebite au fost obținute mai ales în zootehnie, sector cu vechi tradiții în această zonă, Suceava situîndu-se printre primele județe ale țării atît ca număr de animale (bovine), cît și ca producție (carne, lapte). Efectivele de animale vor spori în perioada 1976—1980 cu aproape 17% la bovine, cu aproape 13% la porcine, cu peste 30% la ovine etc., ceea ce va permite creșterea cu aproape 40% a producției de carne. De mare actualitate sînt aici lucrările de îmbunătățiri funciare : în actualul cincinal se vor executa lucrări de desecări pe 2 700 ha, de combatere a eroziunilor pe 29 000 ha, de regularizare a unor rîuri pe o lungime de peste 100 km ; în 1980 suprafața irigată va ajunge la 12 000 ha.

Innobilîndu-și tradițiile și propulsînd cu vigoarea proprie anilor noștri noile valori economice și social-culturale ale evului socialist, Suceava a creat și mijloacele necesare asigurării unei continue îmbunătățiri a condițiilor de viață ale oamenilor muncii. Prin crearea unor noi locuri de muncă în industrie, servicii, învățămînt etc., ponderea populației ocupate în activități neagricole a depășit încă cu cîțiva ani în urmă 50%, ceea ce a însemnat o sporire considerabilă a veniturilor populației. Paralel cu modificarea în continuare a acestui raport, se produc transformări înnoitoare în ceea ce privește dotarea edilitară a localităților. Celor cca. 7500 apartamente realizate în cincinalul trecut, li se vor adăuga în perioada 1976—1980 alte peste 13 000 ; un număr de trei comune (Verești, Dolhasca și Broșteni) vor deveni pînă în 1980 centre urbane. Se vor construi, de asemenea, 600 săli de clasă, 240 laboratoare, peste 3 600 locuri în internate, 4 800 locuri în grădinițe și case de copii, un spital, 12 dispensare etc. Sînt cifre care vorbesc nu numai despre eforturile materiale și financiare ale statului, dar care caracterizează în perspectivă, fie și parțial, parametrii bunăstării harnicilor locuitori ai Țării de Sus.

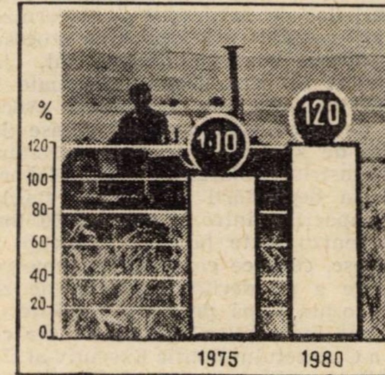

Dinamica producției agricole

S. G.

Realizarea venitului național

(Urmare din pag. 4)

de producție urmează să se realizeze pe seama reducerii consumurilor specifice și sporirii gradului de valorificare a resurselor materiale. La milionul de lei producție industrială, consumurile de energie primară și energie electrică urmează să fie cu 5,5% și respectiv 5,2% mai reduse, utilizarea resurselor energetice secundare va crește cu 40%, iar valoarea deșeurilor recuperate va spori cu 13% față de anul trecut.

Pentru respectarea întocmai a prevederilor planului la acest indicator de bază al eficienței economice, este necesar ca toate ministerele economice, centralele și întreprinderile să asigure în continuare traducerea în viață a indicațiilor conducerii partidului și statului, potrivit cărora în orice unitate economică trebuie să se acționeze hotărît pentru reducerea în continuare a cheltuielilor materiale de producție.

Una din direcțiile principale în care trebuie acționat o constituie **încadrarea cu strictețe în normele de consum planificate**, în care scop se cere intensificată, în continuare, acțiunea de stabilire a normelor de consum fundamentate tehnico-economic, de întărire a controlului asupra respectării celor peste 7500 norme de consum stabilite. Avem toate condițiile pentru realizarea acestui obiectiv, cunoscut fiind faptul că în prezent dispunem de un nomenclator al normelor de consum cu urmărire lunară care asigură peste 70% din consumul principalelor materii prime și materiale normate.

În acțiunea complexă de reducere a cheltuielilor materiale de producție o contribuție tot mai însemnată o va aduce **accentuarea procesului de modernizare a produselor, de asimilare și reînnoire, a acestora**. În acest an valoarea produselor noi și reproiectate introduse pentru prima oară în fabricație reprezintă 11% din producția valorică a industriei republicane prelucrătoare. Pentru a putea duce la îndeplinire aceste prevederi ale planului ministerele economice, centralele și întreprinderile trebuie să continue revizuirea proiectelor unor mașini și utilaje, să intensifice acțiunea de identificare și utilizare în producție a unor materiale înlocuitoare cu eficiență economică ridicată și cu consumuri reduse, să accelereze procesul de modernizare a produselor.

INTERESELE economiei, ale fiecărui obiectiv de muncă, ale fiecărui om al muncii, cer gospodărirea cu grijă maximă a materiilor prime și materialelor de care dispune fiecare unitate economică. Numai acționînd pentru o folosire cît mai rațională și eficientă a resurselor de materii prime, materiale, combustibil, energie și alte materiale, vom putea contribui la îmbunătățirea structurii produsului social, la reducerea cheltuielilor materiale și creșterea mai rapidă a venitului național, izvorul formării resurselor pentru constituirea fondului național de dezvoltare economico-socială și a fondului de consum, fonduri destinate prosperității economice și creșterii permanente a bunăstării poporului nostru.

INDUSTRIA ALIMENTARĂ FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU EXIGENȚELE CONSUMATORILOR

Alimentația omenirii — problema nr. 1 a deceniului nostru — constituie preocuparea majoră a celor mai importante instituții guvernamentale din toate țările lumii. Convocate sub egida O.N.U sau F.A.O., conferințe și simpozioane internaționale își propun să dea un răspuns la marea problemă care se pune în fața omenirii : asigurarea unei hrane îndestulătoare pentru toți cei 4 miliarde de locuitori ai Terrei.

Desigur, rezolvarea problemei alimentației este o chestiune ce ține de politica economică internă a fiecărei țări dar, așa cum se arată în Declarația de poziție a țării noastre difuzată în 1975 la cea de-a VII-a Sesiune extraordinară, a Adunării Generale O.N.U., este necesară realizarea unui program complex de către Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură, în vederea soluționării cît mai repede a problemei alimentare.

ROMÂNIA este una din țările lumii unde încă cu mulți ani în urmă s-au elaborat programe cincinale de dezvoltare a industriei alimentare, iar recent a elaborat prognoza dezvoltării acestei ramuri pînă în anul 1995—2000. Prevederile Congresului al XI-lea al partidului sînt exemple elocvente în această privință. Din documentele elaborate rezultă că ridicarea acestei industrii la nivelul cerințelor actuale nu poate avea loc decît printr-un amplu efort material și financiar. În acest sens, baza tehnico-materială a industriei alimentare este prevăzută a se îmbogăți în următorii ani cu peste 180 de noi fabrici, secții și capacități de producție echipate cu utilaje de înaltă tehnicitate, cu linii tehnologice care să asigure mecanizarea sau automatizarea majorității proceselor de fabricație. Avînd la bază progresul tehnic rapid și multilateral, noile investiții vor fi orientate și în continuare spre obiective productive capabile să valorifice superior materiile prime agricole.

Privind retrospectiv, apar astăzi mai clar ca oricînd marile salturi calitative pe care le-a cunoscut această ramură în ultimii ani, aportul mereu crescînd pe care l-a avut la satisfacerea nevoilor de consum ale populației. Fondurile mari care s-au investit în acest sector, dar mai ales saltul pe care îl înregistrează această subramură pe linia creșterii producției, a productivității muncii și diversificării producției ca efect al introducerii progresului tehnic, pun în evidență contribuția industriei alimentare la ridicarea nivelului de trai al populației.

Principalele rezultate ale introducerii progresului tehnic

EFORTURILE cele mai mari au fost îndreptate spre sectoarele cheie. De la cîteva abatoare industriale amplasate în marile orașe ale țării, cu un grad de dotare la nivelul atelierelor meșteșugărești, s-a ajuns astăzi la o rețea de întreprinderi pentru produse din carne, unde un număr de muncitori aproape egal cu cel ce lucra în această ramură cu 15—20 ani în urmă produc de aproape cinci ori mai multe produse. Noile linii tehnologice pentru fabricarea de semiconserve din șuncă și salamuri crude, introduse în întreprinderile de la Drobeta-Turnu Severin, București, Galați, Timișoara, Suceava și Craiova, liniile în flux continuu de tăiere a bovinelor și porcinelor, cu mecanizarea completă a celor mai grele operații din abatoare, sînt numai cîteva din principalele realizări pe linia valorificării cercetărilor științifice în domeniul industrializării cărnii, care au modificat esențial condițiile de producție din această ramură.

Instalațiile de înaltă tehnicitate, complet automatizate, pentru pasteurizarea laptelui și a smîntînei, noile tipuri de mașini de fabricat și ambalat unt, cele de pastificat și răcit brînza, liniile de îmbuteliat lapte și iaurt cu care au fost dotate noile întreprinderi de prelucrarea laptelui plasează această subramură în rîndul celor cu un înalt grad de dotare tehnică.

În industria zahărului și a zaharoaselor saltul calitativ constă în realizarea tuturor fabricilor de zahăr noi și modernizarea celor existente prin aplicarea procesului de difuzie continuă automatizat, iar ca rezultat al cercetărilor efectuate în țara noastră s-a ajuns la aplicarea procedeului de conservare a zemei groase din fabricile de zahăr. În aceeași subramură — a industriei zahărului — s-a elaborat tehnologia depozitării în silozuri speciale, de capacități între 21 000—70 000 tone sfeclă, pentru toate fabricile noi care se construiesc, ceea ce conduce la reducerea simțitoare a pierderilor la sfecla de zahăr însilozată după procedee depășite.

În urma indicațiilor date la ședința comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri din 9 august 1975, a avut loc o nouă orientare în fabricarea produselor zaharoase. Într-o perioadă relativ scurtă (circa 6 luni), au fost introduse în fabricație 60 de noi sortimente pe bază de făină de fructe și legume, expandate de cereale, glucoză, unt, margarină, miere etc. Așa sînt jeleurile gumate, rahaturi mozaic, drajeurile vitaminizate, sortimentele de ciocolată crocantă, cu expandate sau cele cu interior spumat, și multe alte produse care au găsit o largă solicitare la cumpărători.

Rezultatele cele mai spectaculoase pe linia introducerii progresului tehnic au fost obținute la fabricarea berei, sector de producție bazat pe o înaltă tehnicitate și în care importurile de utilaje și linii tehnologice reprezentau peste 95% din totalul fondurilor fixe. Prima fabrică de bere, cu fermentație pe baza unui procedeu românesc a și intrat în funcțiune în anul 1975 la Ciclova-Montana, județul Caraș-Severin, iar a doua este în construcție în județul Bistrita-Năsăud.

Pornindu-se de la necesitatea obținerii de proteine animale s-a înființat și dezvoltat pescuitul expedițional în Oceanul Atlantic, cu nave uzină de tip trawler, cu congelarea pe aceste nave. Concomitent au fost extinse amenajările piscicole pe terenuri neproductive și s-au aplicat noi metode de piscicultură intensivă prin aclimatizarea de specii noi de pești fitofagi și planctonofagi, pentru a valorifica toate nivelurile trofice de hrană existente în bazinele acvatice din țara noastră, ceea ce a făcut ca în apele interioare să se realizeze un spor de 30—50% producție de pești fitozooplanctonofagi. Saltul realizat de piscicultura intensivă în apele interioare a făcut ca într-un deceniu să se dubleze producția.

În scopul sporirii cantităților de proteine necesare alimentației umane s-au realizat și valorificat derivate de soia în produse alimentare și în special în preparate de carne.

Și în celelalte subramuri ale industriei alimentare la realizarea unităților noi ori a celor modernizate s-au introdus cele mai moderne realizări tehnice și științifice, ceea ce a contribuit la dezvoltarea producției acestora în condiții de eficiență economică sporită. La toate fabricile de conserve de legume, fructe, carne și pește s-au introdus linii continui, specifice proceselor tehnologice, avînd utilajele necesare fazelor de fabricație a produselor și sortimentelor respective, care au determinat creșteri însemnate în calitatea conservelor fabricate în România și o sporire a productivității muncii. Unele perfecționări se vor finaliza prin proiectarea proceselor tehnologice la noile obiective ce se vor realiza în perioada următoare.

Pentru toate subramurile industriei alimentare există o experiență valoroasă a Institutului de cercetări pentru chimie și industria alimentară în ce privește epurarea apelor uzate prin metode mecano-chimice și biologice ; fiecare obiectiv industrial care se construiește are rezolvată tehnologia de deversare a apelor ce le folosesc.

Posibilități de îmbunătățire a activității de cercetare

SÎNT ÎNSĂ și unele neajunsuri. În industria alimentară, în cincinalul 1971—1975, s-au realizat pe bază de concepție proprie mai puțin de o pătrime din tehnologiile introduse în producție ; cea mai mare parte din temele de cercetare au fost axate pe nevoile curente de producție, asistență tehnică, prestație de serviciu, rutină și mai puțin pe probleme de realizarea planului cincinal și de perspectivă. Pentru unele subramuri — lapte, panificație, morărit — elaborarea de tehnologii noi n-a constituit obiective majore ale cercetării științifice. Preocuparea nesatisfăcătoare pentru elaborarea de tehnologii, utilaje si linii tehnologice complete de înalt nivel, pe bază de concepții proprii, a făcut ca participarea acestei activități principale la exportul de utilaj, know-how, documentații, să fie aproape inexistent.

Este adevărat că în ultimul timp s-au înregistrat unele rezultate pozitive pe linia asimilării de utilaje și instalații, însă se prelungește excesiv experimentarea lor în vederea omologării. De exemplu, din cele 75 utilaje tehnologice de bază asimilate pentru fabricile

APORTUL NOILOR TEHNOLOGII LA PROGRESUL INDUSTRIEI ALIMENTARE

- La începutul acestui an în nomenclatorul industriei alimentare erau 4 500 sortimente, cu 700 mai mult decît la începutul cincinalului trecut (222 sortimente noi în industria cărnii, 133 în cea a zaharoaselor, cîte 83 în industria peștelui și a berei — amidonului și glucozei, 64 în industria laptelui etc.)
- 65 % din nomenclatorul produselor alimentare se obțin în instalații cu principalele operațiuni automatizate ;
- 70 % din valoarea producției unităților de industrie alimentară de interes republican a fost reprezentată în cincinalul 1971–1975 de produsele noi, asimilate și reproiectate ;
- O pătrime din cele 120 de sortimente de produse lactate se produc în condiții de automatizare completă ;
- Prin noile tehnologii de producere a inlavitului, cu o capacitate de circa 96 mii tone/an, se înlocuiesc din hrana vițeilor peste 160 000 hl lapte proaspăt ;
- Aplicarea procedeului de conservare a zemei groase din fabricile de zahăr a dus la scurtarea duratei de prelucrare a sfeclei la secțiile de produs brut cu 45–50 zile și la reducerea pierderilor de zahăr cu circa 30 % ; costul investiției per tonă s-a redus – prin această tehnologie – cu 20 % ;
- Peste 80 % din cele 203 sortimente de produse zaharoase se produc pe baza unor rețete noi.

de zahăr au fost omologate cinci. Pentru unele teme de cercetare și în mod deosebit pentru cele ce se finalizează prin instalații, linii sau utilaje tehnologice, ciclul de cercetare — valorificare este foarte lung. Exemple de acest gen sînt multiple și pot fi găsite în fiecare sector de fabricare a produselor alimentare. Ele au la origine deficiențe de ordin organizatoric și de coordonare a activității de cercetare științifică și proiectare tehnologică. Unele teme de cercetare realizate în perioada 1971—1975 de către Institutul de cercetări pentru industrie și chimie alimentară s-au dovedit ulterior că n-aveau condiții de aplicare. Un mare neajuns în activitatea de cercetare îl constituie și dispersarea eforturilor cercetătorilor pe un număr mare de teme, cît și faptul că n-au fost corelate întotdeauna unitar cercetările cu proiectarea tehnologică din industria alimentară. Rămîneri în urmă există și în domeniul autoutilării și modernizării utilajelor existente pentru industria alimentară, probleme care ar trebui să fie de urgență rezolvate așa încît în cincinalul actual autoutilarea să satisfacă toate necesitățile industriei alimentare.

Ca urmare a modernizării bazei tehnico-materiale au fost date în consum un mare număr de produse noi. Cu toate acestea, rezultatele puteau fi mai bune dacă exista mai multă preocupare în direcția creării de noi preparate și semipreparate culinare, valorificării unor subproduse în scopul obținerii de aminoacizi deficitari, ridicării conținutului proteic al produselor alimentare. În industria cărnii, cercetarea științifică a realizat 58 de sortimente din care numai 16 sînt introduse în producții curentă, în industria laptelui 6 din cele 18 sortimente create și un singur sortiment de produse zaharoase. Unele produse create de institutul de cercetări în 1971, cerute de piață, cum sînt cele pentru copii și dietetice (lapte desodat, lactalbumină, concentrat proteic de zer etc.) nu se realizează nici pînă în prezent. Trebuie să se înțeleagă că la baza producerii bunurilor alimentare — așa cum dealtfel se prevede în Legea privind calitatea produselor — stau rezultatele obținute în activitatea de cercetare științifică și în acest sens răspunderea cea mai mare revine cercetătorilor și proiectanților din acest domeniu.

Perspective și direcții de dezvoltare

CA OBIECTIVE imediate în fața cercetării științifice și producției trebuie să stea îmbunătățirea produselor existente, a tehnologiilor și utilajelor necesare fabricării lor și realizarea unor noi produse care să conțină proteine sau alte componente alimentare valoroase din drojdii, produse biologice acvatice concentrate și extracte proteice alimentare din pește și celelalte animale și vegetale acvatice oceanice și marine, produse proteice din oleaginoase îndeosebi concentrate proteice, băuturi proteice de tip lactat vegetal răcoritoare, noi îndulcitori cu valoare calorică slabă sau nulă pentru reducerea consumului de zahăr etc. Concomitent trebuie elaborate și realizate tehnologiile și utilajele necesare fabricării acestor produse noi.

Pentru valorificarea în continuare a resurselor de hrană neconsumate de speciile de pești autohtoni din bazinele acvatice ale României în scopul creșterii producției de pește pe unitate de suprafață cu încă circa 40 % trebuie continuată acțiunea de aclimatizare de noi specii de pești cu ritm mare de creștere, ca de exmplu : Catla catla, Labeo rochita și Cirrhina mrigada din familia Ciprinide, care consumă detritusul vegetal, originare din India, Pakistan și Birmania ; speciile genului Ictiobus (Ictiobus cyprinellus, Ictiobus bubalus și Ictiobus niger) din familia Catosfomidae consumatoare de plancton și originară din America de Nord. Speciile Ictalurus punctatus, furcatus, și cactus din familia Ictaluridae ce consumă insecte, originare din America de Nord : specia Mugil soiny, chefal din Orientul Îndepărtat ce consumă detritus organic, ca și sturionii Acipenser baeri și Huso dauricus din apele U.R.S.S. și Acipenser fulvescens din S.U.A. Tot ca probleme imediate sînt stabilirea productivității naturale piscicole și a altor produse biologice din toate bazinele acvatice și valorificarea superioară a Deltei Dunării. Acvacultura, o nouă și importantă ramură producătoare de proteine necesare alimentației umane, algele și moluștele, crustaceele, cefalopodele, planctonul vegetal și animal din mări și oceane, ca să nu mai amintim de nenumăratele și valoroasele specii de pești pretabili culturii intensive, constituie obiective valoroase ale cercetării științifice în acest domeniu, care trebuiesc promovate în perioada următoare, în paralel cu amenajarea de noi iazuri și heleștee pe terenuri neproductive pentru agricultură.

În perspectivă însă, cercetarea științifică și producția alimentară vor trebui dezvoltate pe baza acelor tehnologii care vor putea fabrica produse de mare valoare nutritivă, cu o păstrare îndelungată și care permit o preparare simplă și o prezentare plăcută. În acest sens, cercetarea științifică va trebui să elaboreze noi metode în locul celor tradiționale, pentru a obține materii prime noi (spre exemplu noi surse de proteină și albumină) și pentru a oferi produse adaptate cerințelor. Este vorba de fabricarea unor produse și sortimente de mai bună calitate în sensul fiziologic alimentar și anume cu privire la digestibilitate, valoare nutritivă, adaptare la vîrstă ; de mîncăruri care pot fi preparte simplu, rapid și preambalate în toate tipurile de porții ; alimente ce vor putea fi păstrate în frigidere sau la temperatura camerei săptămîni sau luni, fără să-și piardă calitățile (înlocuirea pasteurizării prin sterilizare cu umplere aseptică ulterioară la produsele lichide cu sau fără corpuri solide, cum ar fi supe sau sosuri semipreparate ; înlocuirea conservării prin congelarea cărnii sau peștelui prin sterilizare, deshidratare prin sublimare în vid sau radiopasteurizarea ; coacerea cu microunde în panificație etc.). O preocupare deosebită ar trebui să o constituie introducerea unor metode tehnologice și de integrare a producției care să asigure fabricarea rapidă și fără pierderi a materiilor prime agricole (cultivarea industrială a fructelor și legumelor cu o recoltare controlată de industrie, în sensul eliminării depozitelor intermediare și inutile, pentru a putea introduce în fabricație legume și fructe ajunse la maturitate deplină, cînd au de fapt cea mai mare valoare nutritivă și un gust deosebit). Cercetările destinate igienizării produselor alimentare vor urmări prevenirea contactului sau îndepărtarea pesticidelor, a contactului cu substanțe cancerigene, a pătrunderii de substanțe străine din mediul înconjurător (sol, apă, aer, ambalaje) și a prevenirii contaminării cu agenți toxici sau paraziți. Materializarea în practică a acestor cerințe majore presupune însă și unele schimbări de ordin organizatoric și funcțional a sistemului actual de cercetare și proiectare din domeniul industriei alimentare. Activitatea unităților de cercetare ale ramurii ar putea fi îmbunătățită prin desfășurarea preocupărilor acestora pe baza unor programe speciale, complexe, de perspectivă, aprobate de Academia de științe agricole. Atît în etapa elaborării cît și a executării acestor programe pot fi antrenate și cadrele didactice ale facultății de tehnologie a industriei alimentare și tehnică piscicolă din Galați. Cercetarea științifică agroalimentară și piscicultură este necesar să folosească rațional natura pentru a obține cît mai multe produse biologice nepoluate (ca materii prime vegetale și animale), pentru a asigura componentele nutriționale și vitaminice ale unei alimentații raționale a omului cît și pentru a menține echilibrul ecologic dintre om și mediul înconjurător necesar in prezent, dar mai ales pentru viitor.

În spiritul orientării științifice date prin programul partidului, în țara noastră, au fost adoptate de către Marea Adunare Națională în decembrie 1975, două importante legi — Legea cu privire la producția bunurilor alimentare și Legea privind regimul tăierii animalelor. Cincinalul 1976—1980 va însemna saltul calitativ al acestei ramuri, atît prin progresele care se vor realiza pe linia mecanizării și automatizării proceselor tehnologice, introducerii de produse și sortimente noi și într-o gamă largă, diversificată, amplasării mai raționale a noilor obiective, cît și prin aplicarea în practică a normelor și prevederilor cuprinse în legile care reglementează activitatea acestei ramuri. În acest sens industria alimentară se va afirma plenar ca o pîrghie economico-socială în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, punînd la dispoziția populației produse mai multe și de calitate mai bună.

dr. ing. Gheorghe MANEA

PRIMA CONDIȚIE A EXPORTULUI EFICIENT — REACȚIA PROMPTĂ LA DINAMICA PIEȚEI

CORELAREA ritmului rapid al înnoirii producției cu ritmul tot atît de alert al modificărilor survenite pe piața mondială, desigur că nu este o operațiune care să se producă automat nici în cel mai perfecționat sistem de organizare a producției.

Dimpotrivă, operațiunea de reglare a acestui proces este deosebit de complexă, dificultatea corelării crescînd odată cu accelerarea celor două ritmuri. Acesta este și cazul Centralei Industriei Bumbacului pentru care serviciul de conjunctură al I.C.E. Romănoexport a elaborat un amplu studiu de fundamentare a opțiunilor în strategia exporturilor. Experiența prezentată demonstrează cum o piață, relativ simplă, ca cea a țesăturilor de bumbac, poate genera pentru producător și exportator o multitudine de variante de acțiune în politica de investiții sau structurare a nomenclatorului de producție, în politica diversificării piețelor cu consecințe economice majore.

Modificări ale pieței în actuala conjunctură mondială

EVOLUȚIILE CE AU urmat celei mai grave recesiuni de la cel de al doilea război mondial se produc în mod contradictoriu și neuniform. Redresarea chiar dacă dă semne de manifestare este limitată ca amploare, o mare parte a capacităților de producție continuînd și în 1976 să rămînă neexploatate. Există desigur semne care indică o oarecare revenire ; astfel se constată o creștere perceptibilă a cererii externe și o îmbunătățire relativă a prețurilor. Totuși, nu se poate vorbi încă de înviorare în condițiile unei rate înalte a șomajului și inflației. Deși principalele industrii textile din lume continuă să fie amplasate, mai ales în țările dezvoltate, se înregistrează totuși o deplasare treptată a acestora către țările în curs de dezvoltare, atît în domeniul industriei bumbacului, cît și al fibrelor artificiale și sintetice. Ca urmare a sporit volumul total al comerțului mondial cu materii prime textile, reflectînd cererea în creștere a filaturilor și țesătoriilor din țările socialiste și din țările în curs de dezvoltare, paralel cu scăderea volumului schimburilor cu produse textile.

Pentru a face față concurenței produselor prelucrate din bumbac și lînă, industriile textile din America de Nord și Europa Occidentală au trecut de la prelucrarea fibrelor naturale, la prelucrarea fibrelor sintetice sau în amestec, în cadrul unui efort de a diferenția producția lor internă, de producția importată.

În condițiile în care situația economică generală nu este complet restabilită, iar piața bumbacului brut indică doar o ușoară îmbunătățire, neexistînd certitudini asupra continuității acestei evoluții favorabile, se poate aprecia că piața țesăturilor se va prezenta încă nefavorabil cel puțin în semestrul I 1976.

În contextul schimbărilor intervenite, se remarcă că marii exportatori sînt în același timp și marii importatori de țesături. Acest fapt se explică prin aceea că exportul s-a concentrat într-un număr redus de țări dezvoltate, care importă din țările în curs de dezvoltare țesături crude, pe care le finisează, reexportîndu-le apoi. În acest mod își valorifică avansul tehnologic și calificarea forței de muncă. De asemenea, mai există o explicație a fenomenului și anume faptul că aceste țări, datorită specializării internaționale crescînde, fac schimb de sortimente și calități.

Orientarea aceasta a comerțului (țări în curs de dezvoltare exportă țesături crude și țările dezvoltate țesături finite) este stimulată prin acordarea de credite țărilor în curs de dezvoltare, în scopul achiziționării de utilaje sau chiar de instalații tehnologice complete, a căror contravaloare poate fi achitată în rate prin livrări de fire și țesături, în majoritatea lor crude. De fapt, această orientare înseamnă deplasarea capacităților de filare și de țesere în țările în curs de dezvoltare care dispun de materii prime proprii și de forță de muncă ieftină. Deoarece o proporție din ce în ce mai mare din producția mondială de bumbac este prelucrată cu capacitățile de producție ale țărilor producătoare de bumbac, volumul exportului de bumbac, scade, țările dezvoltate devenind, din exportatoare, importatoare de fire de bumbac.

Spre ce sortimente este polarizată cererea?

PENTRU aprecierea perspectivelor structurii consumului de țesături este necesar să se țină seama de previziunile asupra cererii pe domenii de utilizare, de caracteristicile pe care le impun respectivele utilizări. Astfel, materialele textile destinate îmbrăcămintei trebuie să satisfacă unele cerințe : capacitatea de mulare, protecție față de condițiile atmosferice, stabilitate dimensională, capacitate de revenire din șifonare, rezistență la purtare, întreținere ușoară, aspect corespunzător modei.

Plecînd de la aceste considerente, s-a ajuns la concluzia că, în prezent, țesăturile tip bumbac se adaptează mai bine nevoilor și dorințelor consumatorilor din orice parte a globului, deoarece prețul lor, proprietățile de purtare și de confort pot fi adaptate condițiilor de climă și celor economice ale fiecărei țări în parte.

Astfel, ținînd seama de faptul că cea mai mare creștere a populației se va înregistra în Asia, America Latină și Africa, este firesc că acestea vor fi regiunile în care consumul de produse textile se va mări considerabil. Deoarece în aceste zone ale globului clima este în general caldă și umedă, este de așteptat să se producă o schimbare a structurii producției, urmînd să scadă ponderea materialelor voluminoase și termoizolante, dar să crească cea a materialelor fine și ușoare, care să permită schimbul de căldură, aer și umiditate. Această proprietate este necesară atît materialelor textile destinate îmbrăcămintei, cît și celor pentru uz casnic (lenjerie de pat, de masă, de bucătărie, de baie, materiale decorative, covoare, mochete, stofe de mobilă, draperii, perdele etc.) și articole tehnice.

Ponderea celor două tipuri de utilizări în structura cererii prezintă deosebiri importante de la țară la țară care se datorează specificului național, tradiției, condițiilor de locuit, ritmului de construire a locuințelor noi etc. În ultimii ani, în țările dezvoltate și nu peste mult timp și în celelalte țări, ponderea țesăturilor folosite în sectorul de îmbrăcăminte se va reduce și va crește corespunzător cea a țesăturilor utilizate pentru articole de uz casnic și articole tehnice.

Privind în perspectivă, se poate prevedea o creștere ritmică și continuă a consumului de țesături de uz casnic, domeniu în care nivelul de saturație va fi atins mai tîrziu decît în domeniul îmbrăcămintei, ceea ce justifică crearea unor noi capacități de producție pentru toată gama de astfel de țesături. Structura producției textile și obligațiile multilaterale privind livrările (export sub formă de metraj sau sub formă de confecții) trebuie să satisfacă cele mai variate exigențe. De aceea, identificarea în timp util a tendințelor modei reprezintă un element esențial în activitatea industriei și a comerțului cu țesături. O apreciere eronată, concretizată în fabricarea, respectiv achiziționarea de produse care contravin evoluției modei, înseamnă nesatisfacerea cerințelor consumatorilor și crearea unor stocuri de mărfuri inutile, nevalorificabile.

Prin urmare, industria textilă, la constituirea fondului de marfă destinat exportului trebuie să se orienteze spre materiale de calitate superioară în concordanță cu moda zilei, produse care asigură și o valorificare în condiții de eficiență sporită. De notat, în acest sens, că la INTERSTOFF-ul din 1975 de la Frankfurt, unde au fost prezentate tendințele modei la țesături pentru anul 1976, în fruntea comenzilor s-au situat țesăturile din bumbac.

Opțiunea „bumbac" este atît de netă încît, pentru a-și putea menține pozițiile, producătorii de țesături de lînă și mătase, au adoptat tușeul aspru și aspectul bumbacului. În cadrul comenzilor, țesăturile de bumbac 100% sînt concurate de cele în amestecuri diferite : fire de bumbac și vîscoză, bumbac și acrilice, bumbac și poliester sau poliester, vîscoză și bumbac, reținute pentru calitățile deosebite de întrebuințare. Dintre țesăturile tip bumbac, cel mai solicitat a fost velurul, în toate formele sale : reiat și mai ales cu dungi fantezi și imprimat.

Cum vom structura producția?

ÎN PERIOADA 1970—1975, exporturile românești de țesături tip bumbac au înregistrat, cu excepția anului 1974, majorări importante de la an la an, ajungînd de la 68 mil. mp în 1971 la aproape 103 milioane mp în 1975.

În 1975, deși recesiunea a continuat, cererea pentru produse românești a crescut. Sporirea exportului românesc de țesături de bumbac a avut loc și ca urmare a creșterii producției față de 1970 cu 34,9%.

Din țesăturile tip bumbac exportate, cea mai mare pondere și anume 52% revine țesăturilor sută la sută bumbac urmate cu o pondere de 40% de țesăturile din celofibră tip bumbac. Un procent mai mic — 8% (nu însă mai puțin important din punct de vedere cantitativ) revine țesăturilor din bumbac în amestec cu poliester în diverse compoziții.

Geografic, exportul românesc de țesături de bumbac este orientat aproape în aceeași măsură către țările în curs de dezvoltare din Africa, Asia și Oceania (50,75%) și către țările capitaliste dezvoltate din America de Nord și Europa Occidentală (49,12%).

Pentru perioada 1976—1980, se prevede o dinamizare a exportului de țesături din bumbac, cu oscilații diferite de la an la an a căror amplitudine va fi influențată de evoluția situației la materia primă, de conjunctura pieței și evoluția ritmurilor de consum care determină modificarea cererii în funcție de exigențele consumatorilor.

În funcție de destinația de utilizare, apreciem că cererile de țesături se pot grupa astfel :

— 50% pentru industria de confecții, în special pentru lenjerie de pat, albe și color imprimate, confecționate din țesături late și extralate.

— 30% pentru comerțul cu metraje (în țările occidentale se face tot mai mult reclamă pentru obținerea de economii, realizînd confecțiile în casă pe baza tiparelor puse la dispoziție de revistele de modă sau de magazinele care vînd metraje) destinate confecționării de cămăși bărbătești, rochii de damă, cămăși de noapte, rochii de casă, seturi de bucătărie, perdeluțe camping și perdeluțe bucătărie ;

— 20% pentru suport în industria maselor plastice, piele sintetică, articole camping, articole tehnice etc. Aceste țesături în majoritate se exportă în stare crudă. De asemenea se solicită țesături în stare crudă, în scopul imprimării (se asigură astfel adaptarea rapidă la cerințele modei și completarea sortimentului în timp foarte scurt.

Indiferent de destinație, dar în special industria de confecții, care va continua să rămînă un mare consumator de țesături, solicită lățimi peste 115 cm întrucît acestea sînt mai economicase în procesul de producție. Din cifrele de plan prevăzute la exportul de țesături textile tip bumbac în cincinalul 1976—1980, rezultă o reducere a creșterii exportului de țesături textile, ceea ce se încadrează în tendința mondială de scădere a comerțului cu țesături textile finisate. Pe structura sortimentală se înregistrează o creștere constantă și susținută a exportului de țesături în amestec.

Aplicînd cu consecvență indicațiile și directivele conducerii superioare de partid și de stat, în baza tehnologiilor noi ce se vor introduce în industria ușoară în cursul actualului cincinal (21% din totalul tehnologiilor noi), pe baza realizării programului de asimilare și introducere în fabricație a produselor noi, la nivelul anului 1980 45% din valoarea producției trebuie să se realizeze pe seama produselor noi și perfecționate. Aceasta creează cadrul necesar ca industria de țesături textile tip bumbac să se adapteze operativ cerințelor pieței externe și să ofere un fond de marfă pentru export care să contribuie la realizarea unei eficiențe sporite.

Ținînd cont de tendințele ce se observă pe plan mondial, se impune ca 50% din exportul nostru de țesături tip bumbac, prevăzut în cincinal să fie alcătuit din articole destinate industriei de confecții (îmbrăcăminte și articole pentru uz casnic).

Aceste sortimente, pe lîngă finisajele superioare actuale (mercerizare, sanforizare, non-iron, permanent press), contexturi și amestecuri variate, trebuie să asigure lățimi corespunzătoare 40% țesături extralate ; 35% țesături late ; 25% țesături înguste.

Ceea ce înseamnă modificări esențiale în structura actuală a fondului de mărfuri oferit pentru export.

Pentru a satisface cît mai deplin cererile de țesături destinate confecțiilor, se recomandă structura : 15% țesături albite; 30% țesături vopsite ; 55% țesături imprimate.

În concluzie considerăm necesar să subliniem că modificările constatate în structura cererii pe piața țesăturilor de bumbac trebuie să se regăsească în programele de producție pentru a putea asigura un fond de marfă corespunzător cu cerințele pieței. Desigur că aceasta necesită un amplu program de măsuri începînd din faza investițiilor și creației, pînă la programarea producției curente în unități.

Pentru a obține rezultatele scontate (planificate) la export trebuie să privim studiul pieței ca un proces dinamic ce trebuie desfășurat permanent corespunzător necesității permanente a industriei de adaptare la cerințele pieței a producției și respectiv a fondului de mărfuri oferit la export.

E. BARBU
A. BUZI
L. NEAGU
I.C.E. Românoexport

Industrializarea

(Urmare din pag. 2)

industrializarea socialistă în faza actuală a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate este preocuparea constantă de a racorda dezvoltarea industriei noastre la nivelul tehnic mondial, pe baza încorporării în producție a cuceririlor științifice și tehnice contemporane, a orientării structurale spre ramurile de vîrf ale industriei moderne — chimia, construcțiile de mașini, electronica și a creșterii eficienței economice.

În **Programul** adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R. se apreciază că una din direcțiile principale în care va acționa partidul pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate o constituie **„dezvoltarea, în continuare, cu prioritate, a industriei socialiste, orientarea sa fermă spre ramurile și subramurile de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele de materi prime și muncă socială“ [8]).**

Îmbinînd dialectic problemele industrializării socialiste cu cele sociale și politice, cele interne, cu cele internaționale, ale efortului propriu, decisiv, cu larga cooperare și colaborare internațională, partidul nostru consideră că făurirea socialismului presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă pe baza afirmării drepturilor depline decurgînd din suveranitatea națională. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul consiliilor populare din februarie 1976, **„numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și de viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării“.**

Programul adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R., la elaborarea căruia contribuția teoretică a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** a fost determinantă, formulează un concept unitar și de lungă perspectivă al industrializării României, indicînd, totodată, și direcțiile principale ale înfăptuirii acestei politici, printre care : intensificarea activității de prospectare și identificare a noi surse de materii prime și energetice ; intensificarea dezvoltării industriei metalurgice, constructoare de mașini și chimice pe baza valorificării superioare a tuturor resurselor interne și a celor mai noi achiziții ale științei și tehnicii ; modernizarea structurii pe ramuri a industriei grele, precum și a celei ușoare și alimentare ; dezvoltarea mai accentuată a industriei locale de stat și cooperatiste ; perfecționarea conducerii, planificării și organizării industriei, concentrarea și specializarea producției în funcție de interesele generale ale economiei și extinderea cooperării între unități pentru realizarea producției în serii mari, eficiente .

Astfel, cea de a 55-a aniversare a creării P.C.R. găsește poporul nostru angajat cu toată capacitatea și talentul său, cu energie și entuziasm revoluționar, în realizarea măreţului Program elaborat de Congresul al XI-lea al P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, în care **industrializarea socialistă constituie baza întregii transformări a societății românești și a asigurării deplinei sale suveranități naționale.**

---

[8]) Programul P.C.R., Editura Politică, 1975, p. 66.

DEZBATERE „R.E.“

ZONAREA TURISTICĂ COMPONENTĂ A SISTEMATIZĂRII TERITORIULUI (III)*

O viziune de perspectivă

M. Iancu, profesor, Facultatea de geologie-geografie — Experiența noastră, a geografilor în lucrări de zonare turistică ne-a arătat că în primul rînd trebuie să cunoaștem bine sub raport turistic țara noastră. Putem pleca de la centrele și regiunile tradiționale. N-am să insist ce înseamnă acest lucru. În țara noastră sînt : Carpații, Dunărea, Marea Neagră, deci țară carpatică, dunăreană și maritimă. Apoi urmează studiul regiunilor respective. Ca să ajungem la o serie de soluții valabile, zonele trebuie cunoscute în amănunt și mă întreb : la ora actuală, Ministerul Turismului, care dorește să facă o zonare, are studii de amănunt făcute din toate punctele de vedere, asupra potențialului natural, uman, etc. al teritoriului ?

Limitele zonelor turistice nu trebuie să urmărească repere geografice, ci aria repartiției obiectivelor turistice. Ele se trasează acolo unde se observă o scădere a frecvenței lor dintr-o parte și alta. Aceste limite nu sînt fixe, ci se pot schimba în viitor pe măsură ce apar noi obiective.

Printre criteriile care ar trebui să stea în atenție pentru conturarea zonelor turistice s-ar evidenția : calitatea naturală a mediului geografic, gradul de umanizare a mediului natural, starea de amenajare turistică, gruparea obiectivelor turistice și stabilirea notei dominante a grupărilor sau centrelor turistice, posibiltățile de acces, tipurile de turism (individual, organizat), tipul de loisir etc.

O a treia etapă ar fi inventarierea riguroasă a obiectivelor de interes turistic, clasificarea lor pe baza criteriilor, și apoi a se vedea specificul cererii, evoluția ei. Trebuie stabilite regiunile, centrele turistice și prin prizma proiectelor de viitor. Sînt unele regiuni care azi n-au valoare turistică dar mîine ele pot să aibă mare atracție. Cine credea acum cîțiva ani că Slobozia sau Amara vor deveni zone turistice ? De aceea trebuie întocmite anumite studii de către specialiștii noștri pentru a se putea trage niște concluzii de largă perspectivă.

Zone turistice polivalente

Gh. Neagu, Institutul „Proiect“ Brașov — Între zonarea turistică și nivelul de dezvoltare economico-socială a zonelor există o legătură directă. De pildă, zona montană — Sinaia-Predeal-Brașov — care este situată din punct de vedere teritorial într-o regiune cunoscută pentru gradul său mare de industrializare, urbanizare și aglomerare, numărul turiștilor este proporțional mai mare.

Explicația o găsim, cred eu, în faptul că o importantă motivație pentru turism este recreerea, necesitate care crește odată cu gradul de urbanizare, de industrializare, de aglomerare, care îl silesc pe om să trăiască într-un mediu cu beton, asfalt și sticlă, simțind tot mai mult nevoia unui mediu de compensare ecologică. Desigur că oamenii pot să găsească acest mediu de compensare, de recreere în anumite limite spațiale pentru că produsul turistic nu se poate transporta sau stoca.

Într-un oraș aglomerat chiar un mic rîu cu cîteva pajiști și sălcii sînt elemente de preț, pe cînd la Brașov, spre exemplu, unde posibilitățile de recreere în natură sînt mult mai largi, desigur că problema se pune altfel. Este deci și o chestiune de mare relativitate și numai sub acest aspect, privind realitățile de aproape putem aprecia valoarea de recreere a unei zone și să ne gîndim apoi la o zonare.

Institutul nostru a făcut unele dezvoltări turistice la care am simțit lipsa unei documentații de sistematizare națională turistică. Cum determini, spre exemplu, gama serviciilor pe care vrei să le oferi prin dezvoltarea unei zone turistice ? Există metode utilizate în turism care îți detaliază o zonare turistică și îți spune unde construiești spații de cazare, instalația de transport (tele-schi), de apă sau să faci o șosea, unde vor fi zonele de excursii. etc. Franța are, spre exemplu, un studiu pentru turismul de iarnă făcut de o comisie guvernamentală ce a scos în evidență zonele ce se pretează la turism de iarnă bazat pe schi alpin și nordic. Trebuie să ne gîndim la totalitatea aspectelor legate de turism și astfel vom ajunge la o zonare care să se grefeze pe aceste resurse turistice și să răspundă cererii. Cînd am făcut studii pentru dezvoltarea stațiunii Poiana Brașov a trebuit să determinăm ce capacitate vom crea pentru schi și cîți turiști putem avea în fiecare sezon în zonă, dată fiind diferența de capacitate dintre vară și iarnă, cîți turiști practică schiul, etc. În general munții noștri sînt munți mijlocii, cu păduri pînă la peste 2 000 de metri, care permit dezvoltarea unor stațiuni polivalente, mod în care gîndim amenajarea și la Poiana Brașov. Polivalent înseamnă o gamă largă de activități de recreere atît vara cît și iarna cu activități majore. Iarna schi alpin, vara excursii. Și la Sinaia și Poiana Brașov, cei care vin în aceste stațiuni — în proporție de 60—70% doresc să facă schi. Vara, cam în aceeași proporție, se practică excursiile.

Peste 15 ani turismul va fi confruntat cu probleme foarte serioase. În condițiile reducerii săptămînii de lucru la 5 zile înseamnă că va spori foarte mult turismul de sfîrșit de săptămînă și trebuie să luăm măsuri din timp. Noi am făcut măsurători privind turismul automobilistic pe Valea Prahovei ; se știe că sîmbăta și duminica există un șir de mașini care circulă pe acest traseu. Trebuie să ne gîndim la soluții pentru aceste probleme, evitînd un mod de abordare limitat, valabil pentru o perioadă îngustă, care poate duce la situații greu de rectificat ulterior.

Protejarea mediului prin zonarea turistică

Al. Filipașcu, Comisia pentru ocrotirea monumentelor naturii a Academiei R. S. România — Și din punctul de vedere al protejării cadrului natural este nevoie de zonare, deoarece în perspectiva economico-industrială putem presupune că o serie de zone turistice actuale pot să-și piardă din calitățile lor dacă nu se evită amplasarea unor industrii poluate în aceste zone.

O altă problemă este dacă aceste zone turistice care le-am conturat, sau anumite obiective turistice sînt capabile să primească încărcătură turistică la nivelul unor super-avioane, sau trebuie de la caz la caz analizate posibilitățile naturii de a suporta încărcătura actuală a turiștilor. Mă gîndesc la Voroneț care tinde să fie sufocat de construcții, mă gîndesc la încărcarea turistică a altor zone. Dacă pe o potecă trec 100 000 de turiști pe an nu se creează un impediment, impedimentele apar dacă o sută de turiști contravin simțului estetic și degradează terenul din jur sau obiectivele turistice. Există obiective turistice, cum ar fi colonia de pelicani, care nu poate fi vizitată de un număr mare de turiști fără a fi distrusă. Dezvoltarea turismului de masă are nevoie și de o literatură de orientare spre turism, de informare și educație totodată.

Avem în țară un singur parc național „Retezatul“. Într-un moment în care turismul actual se amplifică, va trebui să luăm măsuri de a-l proteja. Avem un plan de perspectivă al Academiei pentru o ghirlandă de parcuri naturale și rezervații menite să împiedice „demolarea“ naturii și totodată să permită recrearea oamenilor muncii.

Am elaborat la filiala din Cluj-Napoca un studiu în legătură cu dezvoltarea turismului în Țara Oașului, care subliniază posibilitățile de a pune în valoare bisericile de lemn din Maramureș și Sălaj.

Între Călan și Hunedoara există de asemenea o zonă de monumente foarte intere-

⟶

---

*) Partea intîia a dezbaterii s-a publicat în nr. 9/1976, iar partea a doua în nr. 10/1976 — al revistei noastre.

PERFECȚIONAREA CADRELOR DE CONDUCERE LA LOCUL DE MUNCĂ

LA ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ PETROLIER ȘI REPARAȚII (I.U.P.R.) Ploiești, în perioada septembrie-decembrie 1975, s-a desfășurat o interesantă acțiune care ni se pare că poate intra în atenția celor preocupați de realizarea programelor de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din unitățile economice. Așa cum indică chiar titlul acestui articol, este vorba de o primă încercare de a organiza un curs de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere chiar în întreprindere, la locul de muncă al acestora.

La originea acestei inițiative a stat atît cerința de a se face mai bine ceea ce trebuie făcut, respectiv de a spori calitatea rezultatelor procesului de perfecționare, cît și aceea de a spori eficiența, de a reduce cheltuielile reclamate de obținerea acestor rezultate.

PROGRAMUL cursului a fost conceput și realizat de către Centrul de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din economie și administrația de stat și Catedra de organizare și conducere a unităților socialiste, din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", în colaborare cu Direcția Generală Autonomă a Petrolului și Gazelor din Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei. Pentru a fi cît mai strîns legat de nevoile concrete ale pregătirii cadrelor, programul s-a desfășurat la sediul întreprinderii beneficiare din Teleajen — Ploiești, după un orar prestabilit, în zilele de marți, joi și vineri ale fiecărei săptămîni, între orele 13–17. Durata totală a programului, care a început la 16 septembrie 1975, este echivalentă ciclurilor I+II+III a programelor de tipul P_2 și P_3 (pentru cadre de conducere din centrale și întreprinderi). La program au participat cadrele de conducere din secțiile de producție, din compartimentele de cercetare-proiectare și din compartimentele funcționale ale întreprinderii, avînd o pregătire și experiență corespunzătoare.

Programul a fost conceput să realizeze pe lîngă valorificarea experienței acumulate pînă acum la cursurile de perfecționare, și testarea unor elemente noi privind procesul de instruire, din care unele urmează a fi incluse și dezvoltate în programele viitoare ale etapei a II-a de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere.

Dintre elementele de noutate ce au caracterizat acest program trebuie menționat, în primul rînd, pronunțatul său caracter practic. Toate temele incluse se referă și sînt exemplificate la situația concretă a întreprinderii. În cadrul programului, fiecare cursant a avut de rezolvat o problemă prioritară, practică a întreprinderii. În acest scop, încă de la începerea programului s-au fixat temele lucrărilor de absolvire ale cursanților, potrivit necesităților actuale și de perspectivă ale întreprinderii.

Lucrările de absolvire s-au elaborat concomitent cu desfășurarea programului, sub îndrumarea continuă a cadrelor didactice participante la program. Lucrările de absolvire au fost concepute în concordanță cu cerințele unei abordări sistemice a întreprinderii, elaborarea lor făcîndu-se în echipe multidisciplinare, dimensionate corespunzător. Corelarea echipelor s-a realizat permanent prin grija șefului de proiect al întregului program, numit de întreprindere, care este șeful compartimentului de organizare a producției și a muncii.

De menționat faptul că la elaborarea acestor lucrări au fost atrași și alți specialiști din întreprindere care lucrează în domeniile respective și care se preconizează să participe într-o etapă ulterioară la cursul de perfecționare.

Soluțiile avansate în lucrările de absolvire au început a fi aplicate chiar pe parcursul desfășurării cursului, la încheierea cursului și ulterior urmînd să fie analizate rezultatele obținute și aduse corecțiile necesare.

Conferințele și dezbaterile — prin intermediul cărora sînt transmise noile cunoștințe, concepte, metode și tehnici de organizare — au avut la bază tot situațiile reale constatate în întreprindere, în cadrul dezbaterilor urmărindu-se o confruntare permanentă a acestor situații cu principiile și elementele teoretice specifice problemelor în cauză. În acest scop pentru a cunoaște aspectele concrete ale întreprinderii, înainte de a se supune dezbaterii o anumită temă, fiecare cadru didactic s-a documentat la fața locului și a căutat să cunoască faptele din întreprindere. Astfel, de exemplu, la tema privind dosarul de fabricație, șeful atelierului de proiectare a prezentat sistemul practicat în întreprindere, cadrul didactic a relevat, pe bază de analiză-diagnostic, o serie de deficiențe, cursanților solicitîndu-li-se să le analizeze și să elaboreze în comun soluții de perfecționare a organizării și conducerii activităților respective.

La unele dezbateri au fost invitați și specialiști din alte întreprinderi similare, pentru a facilita un schimb de experiență pe un plan mai larg. De asemenea, în vederea cunoașterii experienței și a altor întreprinderi similare din ramură și economia națională, în program s-au prevăzut vizite în alte întreprinderi, concepute în conformitate cu o tematică adecvată programului de instruire. Pentru a lua însă din timp contact cu experiența altora în domeniul organizării și conducerii, cursanților li s-au dat proiecte reprezentative de organizare și conducere elaborate și aplicate în alte unități similare. De altfel, toate materialele didactice și de instruire corespunzătoare temelor din program au fost date cursanților încă înainte de începerea cursului, aceștia avînd astfel, posibilitatea să se pregătească din timp pentru a putea participa activ la dezbateri.

Programul prezentat se realizează pe bază de contract și el reprezintă, practic, o cercetare în procesul de instruire și de elaborare a unor lucrări practice de organizare și conducere, o realizare concretă a cerinței integrării învățămîntului cu cercetarea și producția.

Ne exprimăm speranța că prin rezultatele și prin concluziile pe care le-a prilejuit experimentul prezentat, el se va bucura de atenția conducerilor de unități economice, a celor din unitățile de perfecționare a pregătirii cadrelor, și că această inițiativă va putea fi extinsă în viitor pe o scară corespunzătoare avantajelor pe care le oferă.

Nicolae OPREA
Constantin SAMOILĂ
Academia „Ștefan Gheorghiu"

←

sante. În Delta Dunării se vor crea două mari parcuri naționale pentru un turism bine dotat și organizat, proiect important pentru întreaga dezvoltare economică a Deltei Dunării. S-a estimat că în zece ani, dacă nu se vor înființa aceste parcuri vom pierde mult din atracția turistică și farmecul inegalabil al Deltei. Trebuie păstrate aceste comori care pot genera un turism eficace în zona Dunării.

Gh. Barbu, directorul Centrului de cercetări economice pentru promovarea turismului internațional — Schimbul de idei asupra zonării turistice a evidențiat, așa cum am constatat cu toții, atît complexitatea acestei acțiuni cît și utilitatea sa pentru dezvoltarea viitoare a României, în coordonatele programului național de sistematizare a teritoriului.

Discuțiile purtate au demonstrat necesitatea delimitării și clasificării diverselor zone în funcție de o serie de criterii, riguros stabilite, pentru întreaga gamă de factori care determină sau concură la asigurarea „vocației" turistice a unui anumit teritoriu. Este de presupus, ținînd seama de tendințele de pînă acum, ca și de experiența altor țări, că unul din rezultatele cercetării întreprinse de Centrul de cercetări economice pentru promovarea turismului internațional pe tema dezbătută va fi stabilirea diferitelor tipuri specifice de zone, în funcție de rolul pe care îl au acum sau îl vor avea în turismul intern și internațional al R. S. România. Ca urmare, vor fi oferite elemente noi, mai temeinice, pentru orientarea eforturilor financiare, materiale și umane destinate dezvoltării prestațiilor turistice. Totodată, se va putea acționa cu mai puține erori, în direcția îmbinării turismului cu alte activități în mijlocul naturii, în scopul dezvoltării armonioase a fiecărei zone și a conservării acelor elemente ale cadrului natural care contribuie la destindere, reconfortare și la menținerea sănătății populației.

Avem convingerea că dezbaterea care a avut loc, pe lîngă contribuția pe care a avut-o în ceea ce privește clarificarea unor aspecte decurgînd din temă — „zonarea turistică", va avea darul de a stimula și pe alți specialiști, implicați direct sau indirect în problemele zonării, să reflecteze și să-și exprime părerile în acest sens asupra soluțiilor.

Dezbatere consemnată de
Ioan GEORGESCU

TEORII IDEI

RENTABILITATEA – SEMNIFICAŢII ŞI LIMITE ÎN APRECIEREA EFICIENŢEI ACTIVITĂŢII ECONOMICE

ÎN SISTEMUL categoriilor economice proprii orînduirii socialiste pe care partidul şi statul nostru le folosesc în conducerea economiei, un loc extrem de important îl ocupă **venitul net al societăţii,** ca expresie bănească a plusprodusului creat de munca eliberată de exploatare şi a cărui mărime este dată de excedentul de valoare peste cheltuielile totale de producţie. Existenţa şi evoluţia venitului net al societăţii sînt determinate de nivelul tot mai ridicat al productivităţii muncii sociale care permite ca omul să producă mai mult decît este necesar pentru consumul lui direct şi asigură condiţii materiale pentru continua dezvoltare a producţiei şi satisfacerea altor nevoi generale ale societăţii.

Modificările de esenţă pe care stăpînirea în comun a mijloacelor de producţie le generează în ansamblul relaţiilor de producţie face ca plusprodusul să se transforme dintr-un mijloc de îmbogăţire a claselor exploatatoare, într-o sursă de dezvoltare multilaterală a societăţii şi a fiecărui membru al ei, într-un liant prin care sînt armonizate interesele generale, de grup şi individuale. Aceasta întrucît ceea ce oamenii muncii dau societăţii în calitatea lor de producători, respectiv plusprodusul, cîştigă în calitate de membri ai societăţii deoarece creşterea rapidă a potenţialului productiv al ţării, dezvoltarea şi modernizarea intensă a forţei de producţie — care se face în cea mai mare parte pe seama plusprodusului, respectiv a venitului net — are drept rezultat satisfacerea mereu mai bună a nevoilor materiale şi spirituale ale întregului popor. Avînd drept finalitate bunăstarea tuturora, sporirea venitului net al societăţii, a rentabilităţii se află, trebuie să se afle, în centrul activităţii economice. **„În orînduirea socialistă** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — rentabilitatea nu mai este o chestiune privată a diferitelor întreprinderi, ci o problemă fundamentală a întregii societăţi. Orice activitate economică trebuie să corespundă unor cerinţe concrete ale societăţii, să răspundă unor nevoi reale ale vieţii materiale şi spirituale a oamenilor, asigurînd în acelaşi timp creşterea continuă a avuţiei naţionale, sporirea venitului naţional".1)**

Literatura noastră de specialitate consacrată examinării semnificaţiei şi rolului venitului net al societăţii, respectiv a rentabilităţii considerată ca raport între totalul venitului net şi fondurile de producţie, în aprecierea eficienţei activităţii economice, este relativ bogată. Opiniile exprimate în această problemă sînt variate, cristalizîndu-se în principal două puncte de vedere : unul potrivit căruia măsura rentabilităţii reale, în care în mod sintetic se exprimă însăşi eficienţa economică, este dată de raportul dintre volumul de plusprodus obţinut şi mijloacele utilizate2) şi altul după care dat fiind caracterul complex al categoriei de eficienţă economică nu se poate pune semnul egalităţii între rentabilitate şi eficienţă economică.3)

Considerăm şi noi că rentabilitatea, ca expresie a raportului dintre totalul venitului net al societăţii (plusprodus) şi **volumul** fondurilor de producţie, îmbracă o arie mai restrînsă decît categoria de eficienţă economică. Ne exprimăm această opinie pornind de la cîteva considerente principiale.

1 Rentabilitatea nu poate oglindi pe deplin totalitatea efectelor şi eforturilor care se depun pentru perfecţionarea conducerii şi organizării, a înzestrării cu fonduri şi modernizării procesului de producţie şi nu are în vedere efectele sociale : sporirea gradului de ocupare a forţei de muncă şi uşurarea condiţiilor de muncă, ridicarea economică a unor zone şi judeţe, protejarea mediului ambiant (ca să amintim doar cîteva) care în bună măsură nu pot fi cuantificate.

2 Spre deosebire de orînduirea capitalistă, unde mobilul direct al producţiei îl constituie profitul şi deci acesta dă măsura gradului de valorificare a capitalului investit, în socialism scopul nemijlocit al producţiei, ţelul suprem al întregii activităţi politice, economice şi sociale sînt creşterea bunăstării materiale şi spirituale a maselor, satisfacerea tot mai deplină a nevoilor de consum ale populaţiei, ridicarea nivelului de trai al întregului popor, care se bazează pe rezultatul integral al muncii, al valorii nou create, pe venitul naţional în totalitatea sa şi nu numai pe o parte a lui, respectiv pe venitul net. **Considerarea ratei venitului net ca indicatorul de bază care comensurează eficienţa activităţii economice estompează după părerea noastră factorul esenţial al deosebirilor de conţinut în ce priveşte mobilul producţiei, al întregii activităţi sociale în societatea socialistă în raport cu cea capitalistă.**

Fără îndoială că, aşa cum argumentează pe bună dreptate economiştii care susţin ca parametru de bază pentru aprecierea eficienţei economice rentabilitatea, nu-i suficient să se obţină o anumită producţie, ci aceasta trebuie să corespundă din punct de vedere calitativ, să răspundă unor nevoi reale de consum productiv sau neproductiv, iar din vînzarea ei să se recupereze costurile de producţie şi să se realizeze un anumit venit net care să permită reluarea pe scară lărgită a producţiei. De altfel, partidul nostru a supus unei critici ascuţite concepţia şi practica potrivit cărora existenţa unor activităţi productive nerentabile, finanţate pe seama venitului naţional realizat în alte sectoare ar reflecta, chipurile, superioritatea orînduirii socialiste faţă de cea capitalistă. **„Este timpul** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** încă la Plenara C.C. al P.C.R. din 21—23 decembrie 1966 referindu-se la problema pierderilor **— să lichidăm această anomalie, această gravă manifestare de înapoiere economică. Nici o economie nu-şi poate permite să organizeze o producţie cu deficit, să finanţeze unele întreprinderi pe seama altora. În economia capitalistă, o asemenea producţie duce automat la faliment. Este oare normal ca în socialism să se tolereze un asemenea fenomen nesănătos ? E adevărat, la noi întreprinderea care lucrează cu pierdere nu dă faliment, dar ea loveşte în interesele întregii economii în interesele întregului popor".4)**

Desigur, este firesc şi necesar ca statul socialist — ca întruchipare a năzuinţelor şi intereselor oamenilor muncii — să finanţeze anumite sectoare ale activităţii sociale de importanţă nodală pentru progresul societăţii cum sînt învăţămîntul, cultura, ocrotirea sănătăţii. De asemenea, devine uneori necesar ca statul să sprijine din punct de vedere financiar, pe o perioadă de timp strict limitată, unele unităţi economice noi, aflate în perioada de atingere a parametrilor proiectaţi. Aceasta nu trebuie să ducă însă la concluzia că statul socialist este în stare, folosind pîrghiile administrative, să promoveze măsuri ce vin în contradicţie cu cerinţele legilor economice obiective. În fond funcţia economico-organizatorică a statului socialist nu poate şi nu trebuie înţeleasă ca o acţiune de caritate economico-socială, ci, dimpotrivă, raţiunea ei este de a orienta şi conduce întreaga activitate spre treptele unei înalte eficienţe economice, de a asigura dezvoltarea rapidă a tuturor ramurilor şi sectoarelor de activitate potrivit cerinţelor legilor economice.

3 Ca expresie bănească a plusprodusului, **mărimea venitului net al societăţii şi respectiv rentabilitatea este determinată, în bună măsură, de procesele din sfera activităţii productive şi mai cu seamă de nivelul producti-**

vităţii sociale a muncii, care în mod obiectiv permite ca omul să producă mai mult decît consumul său direct. Tocmai pornind de la această determinare obiectivă, venitul net al societăţii exprimă laturi importante ale eficienţei economice, iar evoluţia lui reflectă, într-un anumit sens, modificări intervenite în productivitatea muncii.

În acelaşi timp, se cuvine menţionat că **mărimea venitului net al societăţii depinde şi de factori din sfera repartiţiei.** Raportul dintre produsul necesar şi plusprodusul este influenţat şi de corelaţia, care se stabileşte într-o perioadă sau alta, între acumulare şi consum, între sfera productivă şi neproductivă.

Presupunînd că celelalte condiţii rămîn neschimbate, mărirea sau micşorarea cotei din venitul naţional alocată fondului de dezvoltare se reflectă nemijlocit — în etapa respectivă — într-o creştere sau scădere a fondului de consum repartizat direct, după muncă lucrătorilor productivi. În acest caz se modifică şi raportul dintre produsul necesar şi plusprodus, ceea ce influenţează mărimea venitului net al societăţii şi rentabilitatea. Situaţii similare pot să intervină şi atunci cînd se modifică proporţia în care fondul de consum se repartizează în fond de consum individual şi fond de consum social, acesta din urmă avîndu-şi, după cum se ştie, sursa de formare în plusprodus.

Din cele menţionate rezultă că putem asista la situaţii în care venitul naţional să crească, iar venitul net al societăţii şi respectiv rentabilitatea să scadă său să sporească într-o măsură mai mică decît acesta.

Pentru ilustrarea celor arătate anterior să presupunem că venitul naţional creşte în acelaşi ritm cu volumul fondurilor de producţie, dar se modifică proporţia în care acesta se repartizează pentru acumulare şi consum social pe de o parte şi consum individual pe de altă parte. Pentru simplificare, considerăm că volumul acumulării şi al consumului social este egal cu venitul net, iar fondul de consum individual cu venitul pentru sine.

Anii	Volumul venitului naţional -mil.lei -	Partea destinată acumulării şi consumului social (venitul net) -mil.lei-	Fonduri de producţie -mil.lei-	Venit naţional la 1000 lei fonduri de producţie - lei -	Venit net la 1000 lei fonduri de producţie - lei -
1.	2 200	924	4 400	500	210
2.	3 000	1 350	6 000	500	225
3.	4 000	1 600	8 000	500	200
4.	4 500	2 115	9 000	500	235
5.	5 000	2 279	10 000	500	228

Rezultă deci că deşi venitul naţional care revine la 1 000 lei fonduri de producţie s-a menţinut constant, datorită modificării structurii în care acesta este destinat pentru acumulare şi consum social, pe de o parte şi pentru consumul individual, pe de altă parte venitul net al societăţii a înregistrat dinamici diferite de creştere. Aceasta a determinat oscilaţii de la o perioadă la alta în ce priveşte venitul net care revine la 1 000 lei fonduri de producţie. Evident, în aceste condiţii este greu de apreciat că evoluţia raportului „venit net al societăţii / fonduri productive" reflectă modificările reale intervenite în domeniul eficienţei economice. Concludentă în acest sens este evoluţia rentabilităţii în anii în care au loc majorări generale ale remunerării directe. În multe cazuri, în anul respectiv, reducerea costurilor materiale de producţie şi creşterea productivităţii muncii nu acoperă integral cheltuielile suplimentare ocazionate de plata remunerării majorate şi ca urmare volumul venitului net al societăţii (al acumulărilor băneşti, al beneficiului etc.) este mai mic decît în anul anterior, deci şi rata rentabilităţii. În astfel de cazuri nu putem şi nu avem nici un temei real să afirmăm că eficienţa activităţii economice a scăzut. Desigur raportat la perioada unui cincinal, venitul net al societăţii manifestă tendinţa de creştere îndeosebi ca urmare a sporirii productivităţii muncii sociale într-un ritm care devansează pe cel al retribuţiei muncii.

4 Calculele de eficienţă trebuie făcute nu numai în raport cu perioadele anterioare, ci şi comparativ cu alte ţări. Este binecunoscut faptul că, chiar dacă avem în vedere numai ţări socialiste, datorită în principal nivelului diferit de dezvoltare a acestora, există diferenţieri în ce priveşte partea din venitul naţional alocată pentru acumulare, ceea ce se reflectă şi în nivelul venitului net. Aşa de exemplu în anul 1974 ponderea acumulării în venitul naţional a fost de 30,8% în R.P. Bulgaria, 28,6% în R.S. Cehoslovacă, 22,8%, în R.D. Germană, 34,8%, în R.P. Mongolă, 37,3% în R.P. Polonă, 30,2% în R.P. Ungară, 28% în U.R.S.S.[5]) ; în ţara noastră în perioada 1971—1975 rata acumulării a fost de 34%. Dacă la aceasta se mai adaugă şi diferenţierile existente în ce priveşte proporţia în care fondul total de consum se împarte în fond de consum individual şi fond de consum social, rezultă că evoluţia venitului net al societăţii ca şi a raportului „venit net/fonduri de producţie" nu este în măsură să reflecte pe deplin eficienţa activităţii economice. După părerea noastră criteriul cel mai general de apreciere a eficienţei este **ritmul de creştere a venitului naţional şi respectiv raportul „venit naţional/fonduri productive"[6]).** De altfel, în comparaţiile internaţionale aceşti indicatori reflectă în modul cel mai concludent eficienţa eforturilor care se fac pentru dezvoltarea unei economiei naţionale.

5 În aprecierea gradului de expresivitate a indicatorului „venit net al societăţii/fonduri de producţie", în special atunci cînd acesta se referă la o ramură sau întreprindere, trebuie avut în vedere şi faptul că venitul net creat de ele nu coincide în toate cazurile cu cel realizat — şi aceasta din cauza abaterilor preţurilor de la valoare.

Abordînd unii din factorii principali, care după părerea noastră trebuie avuţi în vedere în aprecierea locului pe care îl ocupă în cadrul sistemului indicatorilor de eficienţă venitul net al societăţii şi respectiv rata rentabilităţii, nu am dori să se subînţeleagă că am subestima importanţa acestuia. Dimpotrivă, societăţii socialiste — societate în care prin instaurarea proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie a dispărut caracterul ireversibil al contradicţiilor dinlăuntrul economiei naţionale — nu îi poate fi indiferent modul în care sînt folosite resursele materiale, de muncă şi financiare, cît se produce şi cu ce cheltuieli.

Partidul Comunist Român concepe economia socialistă ca o economie de înalt randament, de înaltă eficienţă, înzestrată cu o tehnică avansată, competitivă pe plan internaţional. În nenumărate rînduri conducerea partidului nostru a criticat concepţia după care dezvoltarea economiei socialiste are la bază principiul „cît mai mult" dar nu şi „cît mai ieftin, cît mai bun". **„Este timpul să înţelegem — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu —, că nu-i suficient să obţii o anumită producţie, ci să ne punem permanent întrebarea : cît ne costă această producţie ? Este ea sau nu rentabilă ? Ne dă posibilitatea să reluăm cel puţin la acelaşi nivel producţia, deşi, bineînţeles, aceasta nu ne-ar satisface deoarece trebuie nu numai să recuperăm ceea ce am cheltuit, dar şi să realizăm un anumit beneficiu care să ne ajute să dezvoltăm în continuare, pe o treaptă superioară, activitatea noastră economică şi să asigurăm ridicarea pe această bază, a nivelului de viaţă al întregului popor"[7]).**

Asigurarea unui nivel ridicat al raportului „venit net/fonduri de producţie", respectiv a unei înalte rentabilităţi, joacă un rol de prim ordin în realizarea unui ritm rapid de dezvoltare a potenţialului productiv al ţării şi de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii. Tocmai datorită acestui rol, rentabilitatea — atunci cînd nu inter-

Cornel IUGA

(*Continuare în pag. 23*)

---

[5]) **Nicolae Ceauşescu** „România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste" vol. 2, Editura politică, Bucureşti, 1968, pag. 555-556.

[6]) **Nicolae Ceauşescu**, „România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste" vol. 2, Editura politică, Bucureşti 1969, pag. 138—139.

[7]) **Nicolae Ceauşescu** „România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate", vol. 5, Editura politică, Bucureşti 1974 pag. 637.

Resursele naturale într-o viziune originală

colecția «creșterea economică»

Creșterea economică și resursele naturale

aurel iancu

REZULTATĂ dintr-un mare efort de sinteză și de investigație proprie, lucrarea tovarășului Aurel Iancu își propune să realizeze unificarea dintre teoria curentă a creșterii economice și problema resurselor naturale, devenită acută ca urmare a apariției a ceea ce unii autori au denumit, pe bună dreptate, **sindromul energetic** sau **sindromul resurselor naturale,** efect al coincidenței istorice în acțiunea unor factori tehnologici, economici și politici. Mai mult decît atît, prelucrînd o bogată informație de natură foarte eterogenă, autorul a izbutit să-și cristalizeze, în marea varietate de poziții și atitudini adoptate de specialiști de mare prestigiu, o concepție proprie pentru care atributul de lucidă ni se pare cel mai nimerit. Căci într-un climat intelectual care, la un moment dat, părea să fie dominat de viziuni sumbre alimentate de o metodologie modernă și de prestigiul (evident exagerat) al noilor mijloace de calcul, este nevoie de un viguros simț de orientare pentru a te menține pe pozițiile unui optimism funciar, dat desigur de concepția materialist-istorică, chiar dacă ții seama de acțiunea factorilor pe care cercetătorii clubului de la Roma, la fel ca și alți specialiști, i-au situat în prim-planul atenției.

Desigur, a închide ochii la o acțiune devoratoare de resurse a creșterii economice din țările dezvoltate ar fi o soluție comodă și **facilă.** Dar faptul că industria mondială smulge din scoarța pămîntului anual miliarde de tone de substanță transformînd-o în bunuri mai mult sau mai puțin utile în favoarea unei minorități din populația globului pămîntesc nu poate fi negat, după cum nu se poate ignora faptul că rezervele de substanțe utile conținute în acest recipient care este pămîntul, nu pot fi decît finite, chiar dacă limitele resurselor sînt împinse tot mai departe grație ingeniozității științifice și tehnice a umanității ca și datorită puterii tot mai mari a mijloacelor de explorare și exploatare. În treacăt fie spus, această creștere de eficiență se datorează adîncirii diviziunii sociale a muncii (p. 77), problemă din păcate mult prea puțin studiată în ultimul timp dacă se are în vedere faptul că adîncirea diviziunii muncii, determinată de factori tehnologici și economici, a luat proporții neașteptate și studiul multilateral al acesteia este relevant pentru multe căutări economice de mare anvergură, printre care cea de care se ocupă în remarcabila sa lucrare Aurel Iancu.

Lucrarea conține două părți principale : o parte general-metodologică și o parte consacrată analizei concrete a situației și perspectivelor unor resurse naturale concrete (cele energetice și cele metalifere). Trăgînd concluziile raționamentelor sale, autorul arată că tematica resurselor naturale este strîns legată de problema subdezvoltării și că la rezolvarea ambelor probleme trebuie să participe în mod activ toate statele lumii. Astfel, este scos în relief faptul că problema resurselor naturale cunoaște dimensiuni mondiale și este afectată de interdependențe multiple între state suverane, aflate pe diferite trepte de dezvoltare, o problemă comună întregii omeniri.

Am mai amintit bogata informare a autorului. Temeinicia documentației lui se vădește cu deosebire în partea a doua a cărții, bogat ilustrată cu date privind starea actuală a cunoașterii resurselor, ritmul în care ele sînt folosite și perspectivele de viitor. Sînt aici numeroase date care oferă o imagine a proporțiilor în care sînt extrase resursele, tabele și date întocmite de diferiți autori după diferite metodologii, printre care unele prelucrate de autor. Dintre acestea, deosebit de interesant ni se pare graficul de la pag. 134, în care se pune în corelație nivelul general de dezvoltare economică cu consumul de energie. Împrăștierea mare a datelor arată că un nivel ridicat al venitului pe locuitor se poate obține cu consumuri foarte diferite de energie primară și, mai general, că consumul energetic nu este în mod absolut un indicator al nivelului de dezvoltare economică. Astfel, consumul energetic este mai mare la unele țări avînd un venit național sub 1 500 de dolari pe locuitor decît la altele care realizează peste 3 000 de dolari pe locuitor. Graficul, dacă nu demonstrează, cel puțin ilustrează marile posibilități de reducere a consumului de resurse energetice care există și care s-ar putea realiza printr-o utilizare corectă a tehnologiei actuale și, mai ales, prin reorientarea evoluției tehnologice în funcție de caracterul limitat al resurselor energetice.

Din partea teoretică a cărții ne-a reținut în mod deosebit atenția prezentarea unor modele care reprezintă stări de saturație (sau de epuizare). Am fi dorit aici o analiză teoretică mai amplă, întrucît asemenea modele au o largă aplicabilitate și reprezintă, corect interpretate, mai fidel procesele reale în economie și societate decît curba exponențială (p.24) — această curbă a catastrofelor. Folosirea ei în analiza unor procese pe termen lung seamănă cu următoarea problemă care s-ar putea pune într-un curs de algebră elementară : ce valoare ar avea în anul 1976 o sumă de 1 000 de drahme depusă de Pericle ? S-a observat deja că ceea ce pare a evolua pe traiectoria unei curbe exponențiale, urmează de fapt o curbă logistică. Într-adevăr, ceea ce caracterizează istoria economică pe termen lung sînt marile modificări calitative, și mai puțin procesele surprinse de seriile statistice. O analiză mai profundă a proceselor de saturare și de epuizare, schițată în lucrarea pe care o discutăm, ar fi de mare interes pentru o interpretare mai subtilă a datelor statistice.

În general, lucrarea abordează, în pofida unui obiect precis delimitat, în mod direct și în subsidiar, o arie tematică atît de vastă, încît nimeni nu ar putea satura toate valențele temei. Problemele deschise discuției sînt multiple (și aceasta nu este un defect !). Așadar, odată ce ne-am angajat în discutarea ei nu putem să ne abținem de la unele comentarii pe care le sugerează ideile și datele expuse de autor.

Pentru analiza previziunilor pesimiste este extrem de instructiv citatul din Jevons scris în 1861 : „Este evident că noi nu putem progresa mult timp ca pînă acum... nu numai pentru că întîlnim o anumită limită în propria noastră țară, ci trebuie să luăm ca punct de referință și producția de cărbune din alte țări pe care o aproximăm cu aceea de la noi. Mișcarea noastră trebuie redusă la repaus...". Așadar, ideea creșterii zero nu este prea nouă ! Diferența dintre cifra proiectată de Jevons pentru anul 1961 și cea efectivă este uriașă. Este încă un exemplu al rezultatelor absurde la care se poate ajunge cu formula dobînzii compuse. Cifra lui Jevons depășește cu mult nu numai consumul efectiv de cărbune dar și consumul total de energie al Angliei în 1961. Dar, mi se pare că problema nu poate fi redusă la schimbarea structurii consumului de purtători primari de energie. Ea se explică prin puzderia de ameliorări interconectate, mari și mici, în ceea ce privește utilizarea energiei. În primul rînd, trebuie să avem în vedere faptul că în secolul 1861-1961, a avut loc ceea ce am putea numi „revoluția electrică". În al doilea rînd, s-au ameliorat instalațiile de ardere, s-au micșorat și au devenit mai ușoare mașinile (în raport cu volumul operațiilor pe care le execută), s-au redus frecările și alte surse de pierderi energetice, au sporit randamentele energetice la toate instalațiile etc. Ca să ne dăm seama de uriașele proporții ale economisirii energiei în raport cu creșterea instalațiilor consumatoare nu putem să nu invocăm cîteva exemple izbitoare. În 1861 automobilul nu era inventat, în 1961 în Anglia erau înmatriculate cîteva milioane de autoturisme, autocamioane și tractoare. În 1861 marea flotă engleză mai era prioritar romantic propulsată de puterea vîntului (de energia eoliană cum s-ar spune astăzi). În secolul în cauză am asistat la grandoarea și decadența vaporului. Navele sînt astăzi acționate de motoare Diesel, în timp ce transportul naval transatlantic de pasageri a fost în întregime eliminat de concurența aviației. Aceasta din urmă, cu aeronave din ce în ce mai numeroase și mai puternice, s-a instalat și ea ca un mare consumator de energie. Toate acestea fără să mai vorbim de creșterea producției industriale, a consumului domestic de energie etc. Și, cu toate acestea, consumul real de energie al Angliei în 1961 a fost de circa 1/7—1/8 din cel prognozat de Jevons.

Exemplele de mai sus, luate oarecum la întîmplare și fără pretenție de analiză, ilustrează însă un lucru fundamental : resursele naturale nu pot fi discutate fără a fi raportate la tehnologie. La urma urmei, progresele acesteia din urmă ridică o substanță naturală pe piedestalul resurselor naturale și tot aceste progrese o dărîmă de pe acest piedestal, de obicei definitiv. (Este puțin probabil ca huila să-și redobîndească locul pe care l-a deținut pînă în deceniul al 3-lea al secolului nostru). În epoca preindustrială, principalele resurse energetice erau iarba, lemnul, apa și vîntul. Ele nu au apucat să fie exploatate pînă la perspectivele epuizării, deși la un moment dat dezvoltarea siderurgiei amenința cu pericolul despăduririi totale a Angliei. Este probabil că și actualele resurse energetice vor fi înlocuite cu altele noi. Tehnologia nucleară este suficient de avansată ca să ofere o perspectivă reală. (Fără să vrem ne amintim de optimismul facil al mijlocului deceniului al 6-lea cînd unii promiteau miracole nucleare !). Într-un secol (să zicem pînă în anul 2076) se pot produce (și sînt probabile) modificări profunde pe care nu le putem prevedea astăzi.

Nu putem să nu revenim cu sublinierea ideii (sugerate de exemplele de mai sus) că tehnologia nu este numai o mare devoratoare de resurse (în mod absolut), ci și o mare economisitoare. Nu ne putem opri aici asupra resorturilor care o determină să economisească substanță, energie și informație în fiecare celulă a organismului său și în legăturile dintre subsistemele sale. Progresele pe termen scurt sînt uneori minuscule, dar cumulate în timp și spațiu ele se adună la cantități imense. Și nu putem să nu revenim la ideea că aprofundarea puternică a specializării, a diviziunii muncii sociale nu poate să nu fi exercitat și ea o puternică influență în sensul reducerii consumurilor specifice în sistemul tehnologic contemporan.

Densă sinteză a unor fapte tulburătoare, substanțial prilej de meditații, abundind în sugestii pentru fixarea unor puncte de reper, cartea tovarășului Aurel Iancu ocupă un loc proeminent în peisajul literaturii noastre economice.

Ihor LEMNIJ

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

ECOLOGIE ȘI POLITICĂ

Participant la colocviul „Ecologie și politică“ de la București, profesorul italian Giuseppe Prestipino a avut bunăvoința de a acorda un interviu revistei noastre la încheierea lucrărilor.

„O confirmare a validității metodei marxiste“

Interviu cu:

prof. GIUSEPPE PRESTIPINO

• Cum considerați că trebuie privit raportul om-natură din unghi ecologic ?

— Lucrările colocviului „Ecologie și politică“ au constituit o confirmare a validității metodei marxiste, a concepției materialist-dialectice în domeniul cercetărilor ecologice. Validitatea acesteia nu se datorează numai faptului că ea cere concursul mai multor discipline, din diferite sectoare ale cercetării științifice, dar și faptului că conceptul însuși se bazează pe interdependența dintre toate fenomenele naturale, sociale, biologice, psihice, culturale. Este vorba de conceptul de interdependență așa cum l-au elaborat clasicii marxismului în termenii dialecticii naturii și ai dialecticii sociale. Mi se pare că această constatare trebuie să constituie punctul de plecare pentru orice abordare marxistă a problemelor ecologice. Conceptul de ecologie globală presupune așadar nu numai o cooperare interdisciplinară între științe felurite, dar mai ales recunoașterea acelei interdependențe universale care constituie baza obiectivă a gîndirii științifice contemporane

Astăzi există posibilități de creștere economică dar și de deteriorare rapidă a bunurilor și resurselor. Trebuie să fim conștienți de faptul că avem sarcina de a administra resursele mediului ținînd seama și de interesul generațiilor care vor veni după noi, căci sîntem depozitarii proprietății generațiilor viitoare. Încă Engels, în „Dialectica naturii“ scria : „Să nu ne bucurăm prea mult de victoria umană asupra naturii. Natura se răzbună pe fiecare victorie a noastră“.

Remediul pe care-l propunem nu constă în răsturnarea ambițioasei tendințe capitaliste de creștere indefinită a forțelor și capacităților productive. Dimpotrivă, el constă din blocarea formelor destructive și realizarea unei dezvoltări reale. În realizarea acesteia trebuie să intervină un control și o gestiune socială a proceselor productive care să se bazeze pe un nou calcul generalizat al costurilor și beneficiilor, urmărite pe termen lung și pentru întreaga specie umană. Trecerea la socialism înseamnă astăzi, printre altele, o dezvoltare de tip nou bazată pe calculul tuturor costurilor sociale, cerut de diferitele ipoteze alternative în materie de obiective, de consumuri și de resurse.

Ne apropiem de un alt criteriu, cel al economiei globale. În baza acestui criteriu mediul natural nu mai este considerat ca alternativă la dezvoltarea producției, ca un refugiu față de daunele civilizației tehnologice, ca o reîntoarcere la origini în sensul unui naiv romantism ecologic, uneori reacționar. Mediul este considerat, în schimb, ca un sprijin indispensabil, care pe de o parte alimentează, iar pe de altă parte măsoară orice progres efectiv al tehnicii și al economiei. Mediul natural este pentru noi cu totul altceva decît o împărăție mitologică de lucruri intacte și neatinse de activitatea omului.

Nu este vorba de a ne întoarce înapoi, la raporturi demult depășite. Dar nu se poate ignora, de exemplu, prețul pe care societatea îl plătește pentru caracterul excesiv și necontrolat al urbanizării și migrării ; congestia urbană în țările capitaliste tinde să sacrifice tot mai mult nevoi elementare ale individului provocînd consecințe negative și pe plan strict economic.

Ceva s-a pierdut totuși din atitudinea omului față de natură, față de cîmp, atitudine care nu va putea fi redobîndită prin simpla educație civică, ci numai cînd toți oamenii vor putea, într-o anumită măsură, să participe direct la experiența muncii agricole productive, singura condiție care îl învață pe om să aibă percepția lumii naturale nedeformate. În această optică, într-o țară ca Italia, ar trebui studiate posibilitățile unei parțiale transformări a unor activități recreative în inițiative practice, utilizînd tehnici mai mult sau mai puțin tradiționale.

Eliberarea muncii atît sub aspectul unei mai mici cheltuieli de energie fizică, cît și sub aspectul reducerii muncii umane, sociale, în ansamblu constituie în mod absolut unitatea de măsură a progresului tehnic. A face munca mai ingenioasă și a deplasa către mașini aportul cantitativ al vieții productive este o datorie istorică fundamentală. Nimeni care se declară materialist nu va admite ca picioarele și brațele sale să rămînă inactive, dacă vrea ca omul să poată să se simtă mai om.

• Ce raport considerați că există între problematica protecției mediului și preocupările mai vechi pentru păstrarea patrimoniului cultural ?

— Italia nu este numai o țară admirată de străini pentru natura sa frumoasă, dar este și deținătoarea unor importante opere de artă. A trebuit să ducem o bătălie dură în Italia împotriva forțelor care au delapidat nu numai patrimoniul natural dar și bunurile noastre culturale. A trebuit să polemizăm împotriva anumitor tendințe pe care le considerăm greșite — chiar dacă sînt animate de intenții oneste —, tendința de izolare, și deci de segregare atît a pădurilor, a plajelor, a frumuseților naturale cît și a operelor de artă, tendința de a le considera numai ca obiecte de contemplare. După părerea noastră, a marxiștilor, a comuniștilor cea mai bună conservare a naturii, ca și cea mai bună conservare a patrimoniului artistic, constă în utilizarea lor în contactele, în schimburile vitale cu omul și cu forța sa de muncă. Noi dorim să realizăm o integrare rodnică în virtutea căreia orașele, monumentele noastre să nu fie cimitire de glorie trecută, insule pierdute într-o mare de devastare infinită, ci să fie factori de viață și de inteligență și stimulent de creație și în prezent. Din acest punct de vedere nu există o separare netă nici măcar între bunurile naturii și cele culturale. În toate țările, nu numai în Italia, natura este făcută și prin opera omului și deci conține și opere de artă și viceversa, operele de artă reflectă natura.

• Cum apreciați desfășurarea schimbului de idei prilejuit de acest colocviu și rezultatele cu care el s-a încheiat ?

— Așa cum a arătat tovarășul Franco Ferri (membru al C.C. al P.C.I., directorul Institutului „Gramsci“ — n.r.), la sfîrșitul lucrărilor colocviului noi am rămas favorabil impresionați. O spunem cu sinceritate că rezultatele lui ni se par valoroase în primul rînd pentru că, chiar dacă am pornit de la experiențe diverse și de la anumite aspecte ale unor formații culturale deosebite, am căzut de acord în esență asupra aproape a tuturor problemelor. În al doilea rînd, pentru că discuția s-a desfășurat în mod viu, pasionant, liber, neînlănțuit de scheme, iar schimbul de opinii și confruntarea de idei pe calea întrebărilor și răspunsurilor la un moment dat au prevalat asupra referatelor pregătite dinainte.

Am apreciat mult caracterul concret al analizei, al expunerilor și intervențiilor participanților români. Nu este ușor, pentru acela care exercită o funcție de guvernare, să se sustragă tentației de a prezenta realitatea propriei țări în termeni chiar dacă nu triumfali, cel puțin de exaltare. Dar noi am observat la toți participanții români la discuție o înțelegere și evaluare clară, responsabilă a realităților și a dificultăților care există chiar și într-o țară socialistă, în ce privește rezolvarea problemelor ecologice. Am remarcat de asemenea o viziune limpede a interconexiunii între măsurile locale, naționale, și cele ce trebuie adoptate pe scară europeană, sau chiar planetară, intercontinentală. Toate acestea ne-au permis să aprofundăm în mod serios unele chestiuni importante nu numai în ce privește problematica specială ecologică dar și în ce privește o serie întreagă de alte probleme strîns legate de ea și în particular cele de natură economică, socială, de psihologie socială și de metodologie.

Sîntem foarte satisfăcuți de acest colocviu și cred că meritul nu trebuie atribuit numai celor două instituții inițiatoare — Academia „Ștefan Gheorghiu“ și Institutul „Antonio Gramsci“. Aș îndrăzni să spun că succesul este datorat înțelepciunii politicii promovate de cele două partide comuniste, politică — care chiar dacă se situează în contexte deosebite — este marcată, sub profiluri diferite, de multe puncte de convergență. Ne propunem să continuăm practica organizării colocviilor pe teme de actualitate.

Interviu consemnat de
Dinu DRAGOMIRESCU

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

O nouă contestare radicală a „economics“-ului

DUPĂ CONTESTAREA tip S.U.A., și apropiată prin preocupări cu ea, se afirmă contestarea tip „european“ a teoriilor economice oficiale, dintre care cea a economicsului samuelsonian dobîndește caracterul de vogă. Dacă avem aici de-a face cu cunoscutul joc al vanităților dintre „lumea nouă“ și „lumea veche“, transpus în planul reflecțiilor economice raționale, sau este vorba de senzația generalizată de inadecvare la fapte a teoriilor economice burgheze, senzație care s-a „propagat“ de, peste Ocean spre bătrînul continent — dacă nu cumva sensul curentului a fost invers — nu ne propunem să descifrăm aici. Oricum, se pare că și jubileul de 5 ani al premiului Nobel pentru economie (1970) acordat „Economicsului“ a avut un rol în incitarea la critică a contestatarilor europeni. Într-un spirit critic de factură academică, dar al unei analize economice destul de politice, apare în 1975, sub semnătura lui Jacques Attali și a lui Marc Guillaume, cartea-manifest a radicalismului european (francez), sugestiv intitulată „Împotriva Economicsului“ (L'Anti-Économique) *).

Așa cum ne-a învățat radicalismul – să nu căutăm finalitatea programatică a judecăților sale – cartea de față este un manifest „deschis“ oricăror finalități ; ascuțișul criticilor sale este îndreptat atît spre gîndirea nemarxistă, cît și spre cea marxistă, dar aluziile la gîndirea marxistă sînt vagi și fugare. Constatăm doar că pretutindeni unde se dau exemplificări, acestea sînt din tradiția gîndirii economice burgheze care, într-adevăr, constituie armătura ideologică, metodologică și operațională a „Economicsului“ samuelsonian.

Punctul de plecare al contestării pe care o fac J.A. și M.G. este contradictoria mișcare a lumii contemporane, pregnant caracterizată la Congresul al XI-lea al P.C.R. „printr-o profundă ascuțire a contradicțiilor economice, sociale, naționale și politice la scară mondială“, ca o „criză mondială“, care „cuprinde toate laturile vieții economico-sociale“ și care „demonstrează cu putere că vechile relații interne și internaționale create de orînduirea capitalistă nu mai corespund noilor forțe de producție, dezvoltării impetuoase a revoluției tehnico-științifice, nu mai pot oferi soluții corespunzătoare – în interesul maselor largi populare, al progresului – problemelor complexe ce preocupă lumea contemporană“ [1]. În felul lor, autorii apreciază, pe drept, că „știința economică“ burgheză este angajată – cu sau fără voia ei, după cum se va vedea – într-un proces de reorientare. De acest proces își dau seama mulți oameni, care trăiesc realitățile economice, dar tocmai specialiștii, economiștii (burghezi) nu pot (sau nu vor !) să-și dea seama. Pe aceștia, autorii îi acuză de conservatorism, deoarece sînt tributari construcțiilor catehistice ale secolului trecut. Căror construcții anume ? Discuția pornește chiar de la definirea obiectului economiei politice, ca studiu de comportamente (L. Robbins), sau ca studiu al producției, circulației și consumului de bunuri și servicii, cu implicațiile acestora asupra relațiilor interumane și asupra mediului înconjurător, sau, mai recent, ca studiul unor mecanisme și structuri specifice... Asemenea definiții sînt, după autori, tributare premiselor majore puse economiei politice încă de A. Smith : 1) posibilitatea creșterii nelimitate a producției, ca urmare a diviziunii muncii sociale și 2) posibilitatea exploatării nelimitate a resurselor naturale (p. 10–11). Pe bună dreptate, autorii impută gîndirii economice de tradiție burgheză o anumită unilateralitate, mai ales cînd, în zilele noastre, impactul economicului se extinde asupra unor vaste zone ale vieții sociale și asupra universului natural. Cum teoria economică exercită o largă fascinație asupra societății, prin substratul politic pe care îl implică, se simte nevoia să i se dea acesteia un aer de obiectivitate. Așa s-ar explica de ce teoriile economice burgheze se formalizează, abordînd cu predilecție morga matematică. Se creează iluzia că „știința economică“ se circumscrie într-un spectru de universalitate, care o scutește de judecăți de valoare (p. 13). Acreditarea acestei iluzii este ușurată de uzanța discursului economic, care implică, spun autorii, alături de raționamente, o adevărată mitologie. Prin procedee de „mitizare“, valorile sînt transformate în adevărate „cutii de unelte“ (p. 15), pentru uzul comun al „specialiștilor“, dar cu intenția discretă de a-și adjudeca larga audiență publică. Astfel, „specialiștii“ mistificatori devin un adevărat „subsistem social“, evident de „ocultizare“ a marelui public, iar economia politică (burgheză) se travestește în „știință economică“ (p. 15–16). Raționamentele „sci-

---

fișe

DUMITRA POPESCU
Forme
și instrumente
juridice
de cooperare
în aviația civilă
internațională

• *În Editura Academiei Republicii Socialiste România a apărut cartea dr. Ll. M. Dumitra Popescu* Forme și instrumente juridice de cooperare în aviația civilă internațională *(București 1976, 196 p.). Pornind de la constatarea unei susținute dinamici a creșterii transportului aerian – devenit „cel mai important mijloc de transport, mai ales pentru distanțele lungi“ –, precum și a faptului că „aviația, datorită caracteristicilor sale intrinseci – viteza și relativa independență de condițiile de suprafață –, a condus la eliminarea restricțiilor și limitărilor impuse de barierele naturale“, progrese care au drept consecințe, de o parte, o diversificare a legăturilor de colaborare dintre state, de altă parte, sporirea prestigiului național și promovarea intereselor naționale ale statelor suverane, autoarea evidențiază necesitatea fundamentării relațiilor dintre state – indiferent de mărimea sau puterea lor – pe principiile dreptului internațional contemporan, pe accentuarea tendințelor de democratizare a vieții internaționale. În acest context, D. P. analizează : anumite prevederi ale tratatelor multilaterale, care stabilesc cadrul de bază al reglementărilor internaționale contemporane în materie ; prevederile fundamentale din legislația Republicii Socialiste România și a altor țări socialiste, prevederi care au legătură cu tema cercetată ; structura generală, precum și, în mod comparativ, clauzele separate ale unor acorduri aeriene bilaterale stabilite în vederea reglementării în detaliu a aspectelor multiforme ale transportului aerian internațional.*

Lekachman : economiștii (burghezi) ignoră realitățile

• *John Kenneth Galbraith face în revista THE NEW REPUBLIC din 6 martie 1976 un comentariu la cartea* Economists at Bay : Why the Experts will never solve your Problems *(Economiștii încolțiți : de ce experții nu vă vor rezolva niciodată problemele), a cunoscutului economist și istoric al gîndirii economice Robert Lekachman. Cartea conține o serie de eseuri despre pozițiile actuale ale economiștilor, despre politicile față de șomaj și sărăcie, locul corporațiilor și sindicatelor în teoria economică. Ideea fundamentală care trece ca un fir roșu prin întreaga carte – spune J.K.G. – este preferința majorității economiștilor pentru teoria oficială, „convențională“. Excepție fac patru economiști sau filozofi economiști, cum îi denumește Lekachman, care au avut îndrăzneala și imaginația necesară pentru a rupe cu tradiția în diferite momente ale dezvoltării gîndirii economice – anume Adam Smith, Karl Marx, Thornstein Veblen și J.M. Keynes. Din comentariul lui Galbraith rezultă că Lekachman trece în revistă eforturile mai recente ale economiștilor, cu concluzia că eșecul lor în a rezolva problemele recesiunii și inflației țin de ceea ce el numește „sociologizarea“ științei economice și a economiștilor, ceea ce, în accepția sa, înseamnă că ei pun accentul pe părerile înrădăcinate și nu pe realitate. Succesul „socializării“ ar fi uimitor.. După ce își însușesc, în timpul studiilor, părerile existente, cînd devin de sine-stători și li se solicită părerea, economiștii au acceptat deja lipsa de concordanță între învățăminte și realitate, între așteptări și rezultate. Cîteva exemple ale acestei ignorări a realității redate de Galbraith : economiștii recunosc existența corporațiilor, dar nu și rolul lor precumpănitor în evoluția evenimentelor economice ; se ignoră, de asemenea, faptul că consumato-*

entizate", transformate în modele, conferă, se speră, prin ele însele, spectrul de universalitate laturii normative a teoriei economice astfel puse la dispoziția decidenților de politică economică. Procedura tehnocratică (și transcrierea ei „tehnografică") sînt menite, spun autorii, să „dizolve conflictualitatea" socială, pentru a o prezenta, rutinier, ca pe o problematică oarecare. Puțin importă dacă aceasta este și problematica stringentă a realității ; principalul este că această problematică se pretează la limbajul specialiștilor ; economia politică devine astfel o „știință pentru economiști", nu pentru societate (denunțată dealtfel de contestatari ca I. Illich și J. Dorfman). Din acest punct, autorii fac o largă incursiune în mișcarea radicală americană și europeană, pentru a se încadra în „linia europeană" (p. 24). Dar care este problematica radicalilor europeni ?

O primă aproximare a reevaluărilor pe care le propun autorii este cea a „pedagogiei economice", care este, trebuie recunoscut, unul dintre atuurile „economicsului" samuelsonian. Pornind de la ideea, justă dealtfel, că economia politică trebuie să pornească și ea, ca și alte științe sociale, de la omul integral, total, autorii consideră că analiza economică (intens politică !) trebuie să purceadă la demitizarea instrumentelor componente ale „economicsului" samuelsonian — macro- și microeconomia. După o analiză amănunțită a componentelor acestui instrumentar, se ajunge la concluzia, și ea justă, că trebuie construită o teorie economică în același timp operațională, dar și prospectivă. Întrucît o astfel de teorie, fundată pe ipoteze realiste „nu există încă", autorii consideră că eforturile trebuie îndreptate spre crearea ei (p. 102). Parafrazînd un pasaj din „Ideologia germană" de K. Marx, despre condiționarea reciprocă dintre comportamentele față de natură și față de oameni într-o societate **devastatoare,** de felul celei capitaliste, autorii aduc în discuție consecințele vătămătoare ale comportamentelor iresponsabile pe care le inspiră teoriile de tip „clasic", respectiv „neoclasic" ale creșterii economice, subordonate exclusiv sarcinii legitimării profitului capitalist. Trecînd în revistă unele dintre problemele pe care ar trebui să le „gestioneze" noua teorie economică, „reparatorie" în felul ei, autorii se opresc în fața unei concluzii finale, conform căreia „niciodată revendicarea fundamentală și adesea disperată a schimbării calității vieții n-a fost mai urgentă și mai universală" (p. 233).

Dar radicalii n-ar fi radicali dacă ar preconiza singura soluție posibilă pentru „schimbarea calității vieții" — revoluția socială. Așa se face că finalul cărții contestatare este o chemare la o utopie, care peste 10–20 de ani, după părerea autorilor, va fi realitate pentru studenții de azi (p. 244).

Așadar, proiectarea utopiei în „noua știință economică" radicală este, dacă o putem considera ca atare, mesajul cărții de contestare a economicsului samuelsonian. „Noua utopie" radicală, dacă nu ar fi doar o simplă formulă, ar fi putut să-și proiecteze domeniul pe coordonatele unei orînduiri sociale mai bune și mai drepte. Dar radicalismul se teme atît de societatea capitalistă, „industrială", care durează de trei secole, cît și de spectrul comunismului. Un mitic „socialism-made in S.U.A." pîndește din penumbra raționamentelor contestatare ale „Anti-Economicsului" francez. Desigur, nu este sarcina unui articol să compenseze neajunsurile unei cărți. Este însă evident că procedeul constă în a duce problematica pînă la un grad înalt de acuitate, pentru a lăsa apoi soluțiile în suspensie. Să fie aceasta noua fațetă a manifestelor de gîndire și acțiune ? Să fie acesta noul conformism ? În orice caz, efortul de „demolare" al cărții nu poate fi subestimat. Nu poate fi trecut cu vederea nici efortul de revelare a unei problematici autentice a zilelor noastre. Este cel puțin straniu, însă, pentru o carte care pornește de la ideea necesității reorientării gîndirii economice, să procedeze în același fel, desuet, al cavalerilor rătăcitori din literatura beletristică, obosiți de căutările de-o viață, care nu-și doresc altceva decît să fie lăsați să viseze.

Să fie „Anti-Economicsul" expresia „revoltei" unor categorii sociale față de gîndirea economică burgheză oficială ? Oricum, este o ipoteză de lucru, asupra căreia se mai poate medita. Dacă, și în măsura în care, contestarea radicală reprezintă o recunoaștere poate, momentan, lipsită de perspectivă istorică, ea poate fi considerată ca un simptom al inadecvării orînduirii capitaliste la cerințele maselor populare, ale progresului istoric.

Mai presus de orice suspiciune este, însă, amurgul catehismului gîndirii economice de tradiție burgheză, pe care-l reprezintă de circa trei decenii „Economicsul" lui P. A. Samuelson, copilul răsfățat al Americii, gloria invidiată de autorii europeni mai noi și mai vechi de teorii economice apologetice.

dr. Ioan CRISTESCU

---

*) „L'Économique" este, după cum se știe, traducerea franceză a „Economicsului", dar ideea unui „Anti-" poate fi chiar mai subtilă decît simpla opoziție față de lucrarea lui Samuelson, ceea ce rezultă oarecum din „subtextul" cărții — și anume condamnarea întregii gîndiri economice „oficiale" pentru inadecvare ! Referirile la paginile din carte se dau în text.

1) Congresul al XI-lea al P.C.R. Editura Politică, 1975, p. 21, 22.

---

rul este manipulat de reclame, se consideră că creșterea P.N.B. și a venitului național indică într-adevăr bunăstarea. În acest caz, după Lekachman, cu cît mai mare este, de exemplu, consumul de țigări, cu atît mai „sănătos", este efectul său asupra P.N.B. Iar cheltuielile pentru tratarea cancerului pulmonar provocat de același consum au de asemenea un efect tonic asupra venitului național total. Galbraith consideră că ar fi fost de dorit ca Lekachman să accentueze mai puternic responsabilitatea socială a economiștilor, căci „a ignora problema puterii înseamnă a înlesni foarte mult exercitarea ei".

Evaluarea consecințelor poluării

● *Evaluarea economică a consecințelor poluării atmosferei — susține C. Krăstev în articolul* Metodologhiceski problemi na ikonomiceskata oțenka na posledițite ot zamărsiavaneto na atmosferniia văzduh *(Probleme metodologice ale evaluării economice a consecințelor poluării atmosferei), apărut în revista IKONOMICESKA MISĂL nr. 10/1975, poate fi exprimată, din punct de vedere metodic, sub aspectele : a) sub forma daunelor pricinuite direct diferitelor sectoare și sisteme ecologice ale mediului de trai : b) sub forma cheltuielilor legate de protejarea atmosferei față de poluare. Datorită complexității problemei privind evaluarea economică a daunelor, opinează G.K., este util ca, în prima etapă, activitatea de cercetare să se limiteze la un raion-eșantion, ales în acest scop, în care se remarcă exemple tipice de biogeocenoze deteriorate și relativ neafectate. Aceasta ar permite să se opereze o verificare experimentală a metodei și să se precizeze indicatorii cei mai importanți care caracterizează corelația dintre atmosfera poluată și daunele aduse mediului înconjurător, ca urmare a activității productive și extraproductive a societății. Pentru evaluarea cantitativă a daunelor ar putea fi folosită cu succes așa-numita metodă comparativă : pe baza indicatorilor respectivi se compară două sau mai multe mărimi ale unui anumit element al mediului în raionul-eșantion, într-o anumită perioadă de timp.*

économie et politique
ep
LA CRISE
INTRODUCTION DE G. MARCHAIS
éditions sociales

● *La Éditions sociales, în redactarea revistei „Économie et politique", a apărut volumul* La crise (Criza), *cuprinzînd pe 276 p. dezbaterile din cadrul „Zilelor de studiu" privitoare la criza lumii capitaliste, organizate anul trecut la Nanterre de către P.C.F. Lucrarea conține referatul de deschidere a dezbaterilor, prezentat de Jean Fabre, cuvîntul de încheiere ținut de Georges Marchais și principalele intervenții la dezbateri, repartizate pe următoarele secțiuni : I. Criza capitalismului monopolist de stat : care este ieșirea ? II. Adîncirea crizei în Franța ; III. Criza imperialismului. La dezbateri au participat autori de prestigiu ca Paul Boccara, Philippe Herzog, Maurice Decaillot, Christian Godet ș.a. În esență, participanții au arătat că este vorba, pentru imperialism în ansamblul său, de o criză de structură, de o criză legată de însăși funcționarea în etapa actuală, a sistemului capitalist și care, în consecință, nu poate fi rezolvată decît cu prețul unor transformări politice și economice fundamentale. Organizatorii au pornit de la ideea că „elaborarea unor propuneri concrete de depășire a crizei nu poate fi realizată decît pornind de la o analiză serioasă, științifică, a crizei capitalismului monopolist de stat și ținînd seama, în măsura posibilității, de aspectele noi pe care acesta le poate îmbrăca".*

fișe

CONSULTAȚIE În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

Publicăm in continuare consultațiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămintul superior economic. Consultațiile sint elaborate de membri ai catedrei de economie politică, de sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu,** de la Academia de Studii Economice din București.

CRIZA GENERALĂ A CAPITALISMULUI

ACȚIUNEA legilor capitalismului în stadiul monopolist a determinat agravarea tuturor contradicțiilor antagoniste ale acestei orînduiri. Pe această bază, capitalismul a intrat în criza generală.

Criza generală a capitalismului constă în procesul istoric complex, multilateral și ireversibil al prăbușirii efective a capitalismului în ansamblul său și al nașterii societății socialiste.

Procesul respectiv se află într-o strînsă legătură cu epoca contemporană. Conținutul principal al epocii contemporane constă în trecerea treptată a diferitelor țări și popoare de la capitalism la socialism, precum și construcția efectivă a socialismului și comunismului. Epoca contemporană a fost inaugurată de victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie (1917).

Formele de manifestare, trăsăturile principale ale crizei generale a capitalismului

Criza generală a capitalismului se manifestă în forme multiple și în continuă diversificare. Aceste forme nu apar pe deplin maturizate, ci ele se concretizează și se dezvoltă pe măsura agravării crizei generale a capitalismului în ansamblul ei. În cele ce urmează vor fi prezentate trăsăturile principale ale crizei generale a capitalismului în așa fel încît ele să cuprindă procesele majore respective pe tot parcursul existenței crizei generale.

● O primă trăsătură constă în **restrîngerea progresivă a sferei de dominație a capitalismului,** ca urmare a victoriei revoluției socialiste în noi și noi țări. Aceasta înseamnă că țările care au pășit pe calea socialismului au ieșit pentru totdeauna din sfera exploatării burgeze, că ele nu mai pot fi folosite pentru scopurile de profit ale marilor monopoluri și nici ca sfere de influență politică și reazem militar pentru marile puteri imperialiste. Crteșerea forțelor socialismului a slăbit și slăbește influența capitalismului în lume.

● **Criza sistemului colonial al imperialismului,** destrămarea și prăbușirea acestui sistem sub loviturile revoluțiilor de eliberare națională, lupta tinerelor state suverane pentru dobîndirea și consolidarea independenței lor economice și politice, reprezintă o altă trăsătură a crizei generale a capitalismului. Dacă în perioada dintre cele două războaie mondiale, această formă de manifestare a constat în principal în criza sistemului colonial al imperialismului, în anii postbelici ea s-a concretizat mai ales în destrămarea acestuia, iar în ultimii ani, lupta pentru independență economică a tinerelor state suverane a devenit latura prioritară a procesului.

● O altă trăsătură a crizei generale a capitalismului constă în **adîncirea instabilității economice capitaliste**, în criza politicii imperialiste de dictat, de folosire a forței și de amenințare cu forța, în criza ideologiei burgheze. Adîncirea instabilității economice constă în apariția și dezvoltarea unor asemenea fenomene, cum sînt : ascuțirea problemei piețelor de desfacere și a sferelor de plasare a capitalurilor ; intensificarea dezvoltării inegale a diferitelor ramuri ale economiei țărilor capitaliste, crizele economice ciclice și o serie de alte crize (monetare, bugetare, financiare, de energie etc) ; irosirea unei mari părți a venitului național pentru înarmări etc. Această formă de manifestare (trăsătură) evidențiază, printr-o serie de fenomene și indicatori, că orînduirea capitalistă nu mai are capacitatea de a folosi toate avantajele revoluției tehnico-științifice contemporane. Totodată, această trăsătură reliefează transformările în viața economică, în **toate componentele suprastructurii capitaliste.** Aceste aspecte ale crizei generale generează schimbări însemnate în formele de luptă ale maselor muncitorești, în organizarea și combativitatea revoluționară sporită a clasei muncitoare.

Caracteristici ale crizei generale a capitalismului.

Pe baza definiției crizei generale a capitalismului și a formelor sale de manifestare pot fi desprinse cîteva caracteristici deosebit de importante pentru înțelegerea corectă a procesului în ansamblul său, în mod deosebit a fazei actuale a crizei sistemului capitalist.

● Esența crizei generale a capitalismului este **unică** și constă în prăbușirea efectivă a capitalismului și nașterea socialismului, indiferent de formele concrete de manifestare într-o țară sau alta, într-o etapă istorică sau alta.

● Procesul crizei generale a capitalismului este **ireversibil,** acest caracter fiindu-i dat de adîncirea contradicțiilor proprii capitalismului, de legile generale ale dezvotării societății de la inferior la superior. Capitalismul odată intrat în criza sa generală nu mai poate reveni în starea sa anterioară.

● Criza generală a capitalismului are **caracter complex, multilateral** ; ea cuprinde toate laturile vieții societății : atît economia, cît și politica ; atît relațiile de exploatare capitaliste monopoliste la nivelul fiecărei țări cît și la nivelul sistemului mondial capitalist ; atît ideologia capitalistă cît și mediul înconjurător etc.

● Procesul amintit are **caracter istoric.** Începutul efectiv al procesului a fost marcat de victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Criza generală a capitalismului s-a adîncit continuu ca urmare a desprinderii succesive din sistemul capitalist a noi și noi țări. Procesul crizei generale a capitalismului se va încheia atunci cînd toate țările lumii vor trece la socialism. Prăbușirea capitalismului nu are loc de la sine, automat, ci ca urmare a luptei forțelor progresiste de pretutindeni, conduse de partidele comuniste și muncitorești.

Începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist

Pornind de la teoria marxist-leninistă despre imperialism și criza generală a capitalismului și pe baza realităților evidente din lumea capitalistă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia recent că **„ o caracteristică a epocii noastre o constituie noua fază a crizei generale a capitalismului care cuprinde toate sferele vieții economico-sociale, ascuțirea tot mai accentuată a contradicțiilor în cadrul lumii capitaliste".[1])**

Așa cum se sublinia în Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist este marcat de contradicții profunde, de crize economice, sociale etc. de mare amploare și de durată. Asemenea procese s-au înregistrat atît pe planul intern al fiecărei țări capitaliste în parte, cu intensități și în forme concrete diferite, cît și pe planul relațiilor dintre țările capitaliste.

Această nouă fază este marcată, în primul rînd, prin aceea că **sfera de dominație a capitalismului, a imperialismului** s-a restrîns. Dezvoltarea țărilor socialiste, creșterea puterii lor economice, politico-științifice etc., pe baza ritmurilor înalte și constante de dezvoltare social-economică, intensificarea influențelor lor asupra politicii internaționale reprezintă astăzi direcția principală a progresului social al omenirii. Ponderea țărilor capitaliste în producția materială a lumii s-a redus de la 70 la sută în anul 1960 la mai puțin de 60 la sută în anul 1975. Pe bază de fapte evidente, Programul partidului nostru subliniază că se accelerează tot mai mult **criza imperialismului și a sistemului capitalist, a cărui sferă de acțiune se îngustează continuu.**

În ultimii ani **lupta tinerelor state suverane pentru independență a intrat într-o nouă etapă.** Acum accentul se pune pe lupta pentru **independență economică, în cadrul unei noi ordini economice și politice internaționale,** pentru folosirea bogățiilor naturale și a resurselor umane de care aceste țări dispun în conformitate cu interesele lor naționale, pentru restrîngerea și eliminarea din practica internațională a formelor neocolonialiste de exploatare. Noua etapă a luptei popoarelor din aceste țări constă de asemenea, în orientarea unora dintre ele pe calea necapitalistă de dezvoltare (prin extinderea sectorului de stat democratic al economiei, prin introducerea unor forme mai echitabile de producție și repartiție a produselor etc).

Adîncirea instabilității economiei capitaliste, ca una din formele principale a noii faze a crizei generale a capitalismului, s-a manifestat, în primul rînd, în **criza economică ciclică.** Lumea capitalistă în ansamblul ei și fiecare țară capitalistă în parte au fost confruntate în ultimii ani cu cea mai profundă criză economică din ultimii 40 de ani. Pe baza datelor oficiale, rezultă că în principalele țări capitaliste, în anul 1975, produsul intern brută a fost cu 2,4% mai mic decît în anul anterior, an în care producția a fost de asemenea mai mică decît în anul 1973. În S.U.A., acest indicator a fost cu 3,5% mai mic, în anul 1975, față de 1974, ; în R.F.G. el a fost de asemenea, cu 3,5% mai mic ; în Franța, cu 2,5% mai mic etc. În semestrul I al anului 1975, producția industrială a S.U.A. a fost cu 19,1% mai mică decît în același semestru al anului 1974; în Japonia cu 8,8% mai mică etc.

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — Cuvintare la Congresul al XXV-lea al al P.C.U.S., Scinteia nr. 10424, 16 februarie 1976.

Avînd în vedere scăderile absolute ale produsului național brut (suma valorilor mărfurilor și a tarifelor serviciilor create, respectiv, prestate într-o țară, în decurs de un an, la care se adaugă soldul balanței relațiilor economice externe ale acelui stat) se poate spune că ascuțimea și profunzimea crizei din ultimii ani pot fi comparate doar cu efectele crizei din 1929—1933. În același timp criza economică din ultimii ani a cuprins aproape simultan toate țările capitaliste dezvoltate, fapt care nu a mai permis unora din ele să iasă din criză pe seama altora.

Reducerea considerabilă a activităților economice, închiderile de fabrici și uzine, reducerea investițiilor au fost însoțite de **creșterea deosebită a numărului șomerilor.** Potrivit datelor oficiale, în luna ianuarie 1976, existau în țările capitaliste dezvoltate peste 21 milioane de șomeri(peste 8 milioane în S.U.A. ; circa 1,3 milioane în Anglia ; aproape 1,5 milioane în Japonia ; peste un milion în R.F.G. etc). La această cifră, care desemnează o adevărată armată industrială de rezervă, se adaugă numărul mare de șomeri totali și parțiali din țările capitaliste în curs de dezvoltare și subdezvoltate. În anul 1974 de pildă, numai în India erau înregistrați peste 8 milioane șomeri totali. Se lărgește considerabil baza socială a masei șomerilor. În ansamblul masei de șomeri o pondere crescîndă dețin, în ultimul timp, tinerii, îndeosebi tinerii bacalaureați și licențiați.

Toate aceste fenomene și procese au fost agravate de **inflație,** a cărei amploare este fără precedent în perioade de pace. În unele țări ritmul anual al inflației (aglomerarea canalelor circulației bănești cu bani de hîrtie) a atins nivelul de aproape 20%. Paralel cu creșterea inflației, s-a înregistrat și o creștere în ritmuri înalte a prețurilor bunurilor de consum. De pildă, în anul 1975, în Anglia creșterea prețurilor bunurilor de consum a înregistrat un ritm de 25,9%; în Japonia în anul 1974, aceste creșteri au fost de 24,4%. Toate acestea s-au concretizat în scăderi ale salariilor reale. Se apreciază că în S.U.A. salariul real a scăzut în anul 1974 cu peste 2 la sută.

Fenomenele și procesele arătate mai sus au fost înregistrate în condițiile dezvoltării capitalismului monopolist de stat. Aceasta atestă că fenomenele de manifestare ale capitalismului monopolist de stat și-au epuizat în ultimii ani valențele lor inițiale, că fiecare din ele luate în parte, și capitalismul monopolist, în ansamblul său, au intrat într-o **profundă criză.** Acest proces marchează, alături de celelalte procese, **începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist.** Adîncirea instabilității economice capitaliste în ultimii ani atestă mai pregnant incapacitatea capitalismului de a folosi pe deplin și în interesul oamenilor muncii, avantajele revoluției tehnico-științifice contemporane. Clasa muncitoare , țărănimea, celelalte categorii de oameni ai muncii răspund tuturor acestor fenomene și acțiuni prin intensificarea luptei de clasă, prin lupte tot mai bine organizate pentru obținerea unor revendicări economice și a unor drepturi politice, paralel cu lupta politică pentru scuturarea definitivă a exploatării, pentru eliberarea lor socială și națională.

Începutul noii faze a crizei sistemului capitalist este marcat de asemenea, de **profunde crize și perturbații ale relațiilor dintre țările capitaliste.** Dintre acestea, cele mai evidente sînt : modificarea raportului de forțe în cadrul economiei mondiale capitaliste și apariția unor noi centre economice și politice în lumea capitalistă, decalajele crescînde între țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare ; apariția unor puternice dezechilibre în relațiile economice internaționale (crize valutare, criza mecansimului formării prețurilor pe piața mondială capitalistă etc); activitatea intensă a monopolurilor internaționale împotriva intereselor țărilor și popoarelor etc.

Procesele care marchează începutul noii faze a crizei sistemului capitalist permit concluzia că în prezent este necesară și posibilă **eliberarea întregii omeniri de orice fel de exploatare socială și națională.**

Aceasta înseamnă că au fost create toate premisele materiale ale unei asemenea eliberări, că **legile obiective acționează în această direcție**. Totodată, există forțele sociale și politice capabile să realizeze înlocuirea structurilor capitaliste anacronice, existente atît pe planul intern, cît și pe cel extern.

„Legitățile obiective — se subliniază în **Porgramul P.C.R. — cer făurirea unei lumi a dreptății sociale și naționale atît în cadrul fiecărui stat, cît și pe plan mondial, care să asigure un nou avînt al forțelor de producție, al științei și culturii, al progresului general“.** Manifestările actuale ale crizei generale a capitalismului deschid noi perspective, creează condiții mai favorabile pentru lupta clasei muncitoare, a forțelor progresiste de pretutindeni pentru pace, democrație, independență și socialism.

prof. univ. dr. Niță DOBROTĂ

RENTABILITATEA

(Urmare din pag. 17)

vin alte rațiuni economice majore — constituie unul din elementele determinante ale unor importante decizii cum sînt cele privind structura investițiilor, dezvoltarea și structura producției și a exportului ș.a.

Existența unor prețuri stabile, a unui sistem unitar de remunerare a muncii, a unor norme de consum pentru principalele materii prime, materiale, combustibil și energie stabilite prin planul național unic, face posibil ca rata rentabilității să oglindească — atunci cînd aceasta se referă la unități din cadrul aceleiași ramuri — aspecte importante ale eficienței activității economice ; ea constituie un criteriu important în repartizarea producției pe diferite întreprinderi, ca și în deciziile privind dezvoltarea și modernizarea capacităților de producție.

Acțiunile convergente desfășurate în ultimii ani la nivel național și în județe, în ministere, centrale și întreprinderi, de către organele financiar-bancare, organele și organizațiile de partid și organele de conducere colectivă cu participarea largă a celor ce muncesc pentru folosirea completă, intensivă a capacităților de producție, a mașinilor și utilajelor, reducerea cheltuielilor materiale și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, prin ridicarea gradului de prelucrare a acestora, asimilarea mai rapidă a noilor produse, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, creșterea mai accentuată a productivității muncii, dimensionarea mai bună a fondurilor materiale și financiare, accelerarea vitezei de rotație a acestora au determinat un veritabil salt calitativ în direcția sporirii rentabilității, a eficienței activității economice în general. Fără îndoială că în acest domeniu sînt încă însemnate rezerve, că se manifestă încă unele neajunsuri, că nu peste tot problema cît costă ceea ce se produce, care este finalitatea producției ocupă locul cuvenit în preocupările comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, ale organelor și organizațiilor de partid, ale celor financiar-bancare. Sistemul perfecționat de conducere, organizare și planificare a dezvoltării economico-sociale, noile reglementări în domeniul finanțelor, prețurilor, comerțului exterior, al cointeresării materiale, sporirea rolului pîrghiilor economico-financiare în viața economică asigură cadrul și condițiile necesare pentru sporirea mai intensă a venitului net al societății, a rentabilității.

De asemenea elaborarea la nivel național, de către ministere, centrale și întreprinderi, precum și de către fiecare județ a unor programe speciale privind : asimilarea de produse moi; îmbunătățirea calității produselor; creșterea productivității muncii ; reducerea costurilor de producție, ca parte componentă a planului național unic, creează un cadru unitar pentru conjugarea și concentrarea eforturilor în direcțiile decisive pentru amplificarea rolului factorilor calitativi ai creșterii economice, fundamentează, pe baze riguros științifice căile și modalitățile de a pune mai deplin în mișcare posibilitățile și stimulentele materiale și morale pentru ridicarea rentabilității producției, a eficienței economice în general.

---

2) Gheorghe Șiclovan „Creșterea eficienței producției — sarcină economică centrală“ Finanțe și Credit nr. 6/1970 ;

Moise Munteanu „Rentabilitatea — trăsătura esențială a producției sociale“. Probleme economice nr. 6/1970.

3) V. Bărbăcioru, C. Bărbăcioru, „Eficiența — rentabilitate în economia socialistă“, Editura Scrisul românesc, Craiova, 1975 pag. 28.

5) Anuarul statistic al țărilor membre ale C.A.E.R., Moscova 1975.

6) Cornel Iuga „Criterii de apreciere a eficienței economice „Revista economică“ nr. 11/1974, pag. 19.

Cea de-a V-a Conferinţă mondială pentru studierea viitorului

O PUNTE SOLIDĂ ÎNTRE PROBLEMELE VIITORULUI ŞI ALE DEZVOLTĂRII

DESFĂŞURATĂ între 28 martie şi 2 aprilie la Dubrovnik, în Iugoslavia, cea de a V-a Conferinţă mondială pentru studierea viitorului a reunit aproximativ 150 de participanţi din peste 30 de ţări, cu diferite orînduiri şi nivele de dezvoltare, de pe toate continentele, constituind un prilej reuşit de bilanţ şi perspectivă.

După conferinţele de la Oslo (1968), Kyoto (1970), Bucureşti (1972) şi Roma (1973) şi după înfiinţarea Federaţiei mondiale pentru studierea viitorului — exact cu doi ani în urmă — momentul evaluării rezultatelor unei activităţi diversificate, ca orientare şi ca mod de comunicare era aşteptat cu un legitim interes. Cu toate că Federaţia mondială pentru studierea viitorului, prin statutele sale elaborate pe baza Declaraţiei de la Bucureşti, nu îşi propune să îndrume şi să controleze cercetările ce se desfăşoară sub egida sa, ea rămîne organizatorul dialogului care, în cîmpul unor preocupări extrem de diverse, este unul din resorturile principale pentru impulsionarea progresului acestui domeniu.

Şedinţa de deschidere, prezidată de prof. Pavel Apostol (România), vicepreşedintele Federaţiei mondiale pentru studierea viitorului, a prilejuit profesorului Johan Galtung, preşedintele în funcţiune al Federaţiei, o interesantă trecere în revistă a actualelor structuri internaţionale şi a unei profunde analize şi argumentaţii privind necesitatea democratizării acestora. În genere, programul conferinţei a cuprins şedinţe plenare, desfăşurate ca mese rotunde cu o serie de cunoscuţi specialişti în studierea viitorului (Johan Galtung, Bruno Fritsch, Aurelio Peccei, Maurice Guernier, Sartay Aziz, Danilo Dolci, Milos Macura etc.) şi pe secţii, organizate ca grupuri de lucru pe probleme. Şedinţele plenare s-au axat în principal pe dezbaterea celor două teme de bază puse în discuţie. Prima temă a fost dedicată analizei unor soluţii pentru satisfacerea cerinţelor vitale ale omenirii, în cadrul căreia discuţiile s-au ramificat în aprecieri asupra modelelor globale, modelelor cantitative şi calitative, demersului descriptiv, normativ şi prescriptiv în proiectarea viitorului. Discuţiile au abordat, de asemenea, problema necesităţii instaurării unei noi ordini economice internaţionale.

Cea de a doua temă s-a referit la raporturile dintre viitor şi educaţie şi la problemele educaţiei pentru viitor, în cadrul căreia problematica discutată a cuprins expuneri şi dezbateri despre educaţie ca nevoie umană, noi obiective ale educaţiei în viitor, educaţia creativităţii, rolul profesorului, al alfabetizării etc.

Grupele de lucru, desfăşurate în după-amiezile zilelor conferinţei, au luat forma unor colocvii cu teme date : bazele şi implicaţiile etice ale studiilor asupra viitorului, indicatori sociali, implicaţii politice ale modelelor prospective, noi tendinţe în experimentul social, educaţia în şi pentru viitor, demersul sistemic în studiul nevoilor sociale. Centrului internaţional de metodologie a studiilor asupra viitorului şi dezvoltării, care funcţionează la Bucureşti sub egida Federaţiei mondiale pentru studierea viitorului, i-a revenit organizarea unei grupe de lucru dedicate metodologiei prospective şi comunicării rezultatelor studiilor asupra viitorului.

Şi de această dată prezenţa României a fost deosebit de activă. Delegaţia ţării noastre, condusă de academicianul Remus Răduleţ, vicepreşedinte al Academiei R. S. România, şi formată din reprezentanţi ai Academiei R. S. România, Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice şi Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului, a participat permanent la dezbaterile din plen şi din grupele de lucru. În şedinţele plenare prezenţa românească a fost marcată de două intervenţii, una privind necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaţionale ca o alternativă a sistemului actual adaptată la noile cerinţe, iar cealaltă consacrată exigenţelor educaţiei pentru lumea de mîine cu o complexitate crescîndă. Delegaţii români au prezentat concepţia P.C.R., poziţiile exprimate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu privind principalele schimbări ce se petrec în viaţa omenirii, acţiunile ce trebuie întreprinse pentru rezolvarea problemelor urgente contemporane şi instaurarea unei noi ordini economice internaţionale. Un interes deosebit l-a stîrnit prezentarea concepţiei româneşti asupra elaborării prognozelor şi a rolului lor în conducerea dezvoltării economico-sociale planificate şi asupra sistemului educaţional din România, dînd naştere la vii dezbateri în grupele de lucru în care au fost prezentate, experienţa românească fiind evocată de mai multe ori în rapoartele finale ale grupurilor de lucru prezentate în plen.

Un grup de cercetători ştiinţifici români de la Centrul internaţional de metodologia studiilor asupra viitorului şi dezvoltării, a organizat o grupă specială de lucru în care au fost dezbătute pe larg, în trei şedinţe, căile de traducere a metodologiei previziunii într-un limbaj accesibil. Profesionalitatea cercetătorilor români a fost o bună introducere pentru un viitor program internaţional de cercetare, animat la Bucureşti, sub egida Federaţiei mondiale şi orientat pe problematica dezvoltării.

La Conferinţa de la Dubrovnik a participat, ca invitat al Federaţiei mondiale pentru studierea viitorului, profesorul Mircea Maliţa, care a ţinut două conferinţe privind evoluţia şi tendinţe în cercetarea ştiinţifică, cu referiri la „străpungerile“ pe frontul matematicii şi elemente noi cu aplicaţii în teoria şi sistemele de învăţămînt, pe fundalul experienţei româneşti, care s-au bucurat de un larg interes.

Concluziile asupra lucrărilor conferinţei, cu o problematică atît de bogată, sînt greu de rezumat atît de curînd. Cîteva notaţii personale vor sugera poate unele repere. Astfel, o punte solidă este aruncată între problemele viitorului şi cele ale dezvoltării, iar problematica dezvoltării umane şi sociale a fost identificată drept o temă majoră a cercetării viitorului, fapt cu atît mai semnificativ cu cît a fost adus în discuţie şi de delegaţi din ţări în curs de dezvoltare, mai numeroşi şi mai reprezentativi decît la alte conferinţe. Deşi descoperirea finalităţii umane a dezvoltării nu este o surpriză pentru gîndirea marxistă, ea marchează totuşi implantarea unui concept mult mai cuprinzător decît creşterea economică, subiect care statistic măcar a dominat cercetarea viitorului în deceniul trecut. În această perspectivă, considerarea educaţiei ca o componentă în valorificarea resurselor umane şi autorealizarea individului îşi justifică din plin locul în cadrul problematicii generale a dezvoltării.

Remarcabil mi-a părut, de asemenea, caracterul constructiv al comunicărilor şi referatelor prezentate. Mai puţin ca alte dăţi am auzit comunicări reduse la critica amănunţită a altor studii, fără contribuţii pozitive. O orientare nouă spre o prospectivă constructivă vine să ia locul dichotomiei obişnuite pînă acum care opunea cercetărilor bazate pe continuităţi şi tendinţe un criticism adesea prea puţin eficient.

În sfîrşit, dar nu în cel din urmă rînd, lucrările conferinţei au scos în evidenţă că deosebirile ideologice nu trebuie să constituie un obstacol în calea comunicării şi că numai confruntarea punctelor de vedere permite clarificarea unor realităţi şi corectarea unor opinii, identificarea zonelor de interes general, precum şi a posibilităţilor de cooperare şi colaborare.

dr. Mihai BOTEZ
membru în Comitetul executiv al
Federaţiei mondiale pentru studierea
viitorului

Dubrovnik, 2 aprilie 1976

ECONOMIE MONDIALA

ÎN ŢĂRILE OCDE

Şomajul şi dilemele politicii economice

LA ÎNCEPUTUL LUNII TRECUTE miniştrii pentru problemele muncii ai ţărilor O.C.D.E., întruniţi la Paris, reafirmau în numele guvernelor lor „ataşamentul faţă de noţiunea de folosire deplină a mîinii de lucru ca ţel al acţiunii politice". Comunicatul asupra reuniunii din 4—5 martie preciza însă totodată că o condiţie importantă pentru atingerea acestui ţel, calificat drept esenţial, este „revenirea la niveluri adecvate ale activităţii economice şi reducerea progresivă a inflaţiei". Condiţionare explicabilă : după trei decenii de la proclamarea iniţială a politicii de ocupare deplină în Occidentul capitalist, reafirmarea ei cea mai recentă are loc pe fondul existenţei a peste 15 milioane de şomeri în ţările industriale membre ale O.C.D.E., care cunosc, conform aprecierii experţilor organizaţiei, cea mai lungă, mai profundă şi mai generalizată dintre recesiunile postbelice. Iar această armată de şomeri, şi ea mai mare ca oricînd în perioada de după al doilea război mondial, pune probleme noi şi complicate în faţa responsabililor politicii economice.

Noutatea şi dificultatea problemelor nu este legată exclusiv de şomaj. În cursul reuniunii de la Paris a miniştrilor muncii din ţările O.C.D.E. a revenit cu insistenţă constatarea că criza ocupării mîinii de lucru „desfide" politica economică. Dar această sfidare provine mai precis din conjugarea unui şomaj de proporţiile amintite cu rate înalte ale inflaţiei, într-un moment cînd producţia naţională dintr-un număr destul de mare de ţări capitaliste stă într-un fel de cumpănă, fără a se putea spune cu precizie dacă va lua calea redresării sau va recădea în recesiune.

În perioada 1973—1975 producţia totală a zonei O.C.D.E. a scăzut cu 2,6% în loc să crească cu 10%, cum ar fi fost cazul dacă s-ar fi menţinut ritmurile medii de creştere din anii '60. Or, în faţa necesităţii de a stimula redresarea producţiei, ţărilor din zonă li se pune „următoarea problemă gravă : cum să se revină la ocuparea deplină şi să se folosească mai bine resursele fără a crea totodată noi presiuni inflaţioniste". Multe dintre aceste ţări „nu îşi pot permite o expansiune mai rapidă a activităţii globale care ar comporta marele risc de a declanşa inevitabil o recesiune economică şi mai gravă decît aceea din ultimii ani", se arăta în raportul pe care Comitetul pentru mîna de lucru şi problemele sociale ale O.C.D.E. l-a prezentat la reuniunea ministerială de la Paris (Presse/A (76), 5 martie 1976).

Dilemele sînt deci în linii mari aceleaşi pe care analiştii politicii economice a statelor occidentale le dezbat de multă vreme. Restrînse la cuplul inflaţie-şomaj, ele constau, pe de o parte, în pericolul de „supraîncălzire" inflaţionistă dacă se recurge la stimularea excesivă a creşterii economice, cu riscul transformării boomului în criză ; pe de altă parte, în pericolul de „răcire" a climatului economic însoţită de şomaj masiv dacă creşterea este frînată excesiv, cu riscul declanşării unui angrenaj de tipul crizei din 1929—1933. O chestiune-cheie este desigur de a şti cînd anume începe să fie excesivă stimularea, respectiv frînarea. Nici ultima criză nu a permis pînă în prezent lămurirea acestui aspect. Ea a determinat în schimb noi eforturi de analizare a componentei „şomaj", şi reuniunea ministerială de la Paris a relevat în acest sens o seamă de aspecte care ar putea să se răsfrîngă în orientările politicii economice a ţărilor O.C.D.E. în viitorul imediat.

Resorbire problematică

ÎN PRIMA JUMĂTATE a actualului deceniu, rata medie anuală a şomajului a avut în multe ţări membre ale organizaţiei tendinţa clară de a se ridica peste nivelurile medii din anii '60 (vezi tabelul nr. 1). Ratele atinse în anii deosebit de nefavorabili sînt adesea cele mai înalte din întreaga perioadă de după al doilea război mondial. În plus, posibilităţile de resorbire a şomajului sînt privite de experţii occidentali cu multă rezervă. În cea mai recentă analiză semianuală a situaţiei economice din zonă se arăta : „Dat fiind caracterul şovăielnic al redresării care se prevede, subutilizarea însemnată a presonalului angajat şi tendinţele populaţiei active, este probabil că ratele şomajului vor rămîne în 1976 foarte apropiate de nivelurile ridicate pe care ele le ating în prezent în America de Nord şi Japonia şi că vor mai creşte în cele mai multe ţări europene" **(Perspectives économiques de l'O.C.D.E.**, 18, Décembre 1975, p. 39).

Dealtfel, înseşi ratele şomajului aşa cum le calculează statisticile oficiale ale ţărilor O.C.D.E. apar diminuate ca urmare a unor fenomene caracteristice perioadelor de criză economică. Printre acestea se numără aşa-numita „retragere de pe piaţa muncii" a unei părţi a populaţiei active care altfel ar fi îngroşat — nu numai efectiv, dar şi statistic — rîndurile şomerilor : „durata prelungită şi amplitudinea recesiunii actuale au dat naştere probabil unei rezerve de mînă de lucru descurajate de a munci, mai însemnată decît în orice alt moment de la război încoace", se arăta în analiza semianuală citată mai sus. Implicaţia este că resorbirea şomajului real va cere ritmuri de creştere economică mai ridicate decît par să indice ratele din tabel.

Tabelul nr.1

Rata şomajului în ţări membre ale OCDE, procente din populaţia activă, 1960-1975

	1960 — 1970		1970 — 1975	
	media anuală	anul cel mai nefavorabil	media anuală	anul cel nai nefavorabil
Anglia	1,6	2,2	2,6	3,2
Australia	1,5	1,7	2,3	4,2
Austria	1,9	2,6	1,4	1,7
Belgia	2,2	3,2	2,6	4,4
Canada	5,1	7,0	6,1	7,0
Danemarca	1,2	1,9	1,8	5,3
Elveţia	0,0	0,2	0,1	0,4
Finlanda	1,9	4,0	2,1	2,5
Franţa	1,4	2,1	2,4	4,1
R.F.G.	0,8	1,7	1,6	4,4
Italia	3,3	4,0	3,2	3,6
Japonia	1,3	1,7	1,4	1,9
Norvegia	1,0	1,2	1,6	2,3
Olanda	1,1	2,0	2,4	4,3
S.U.A.	4,6	6,5	5,7	8,3
Suedia	1,7	2,2	2,1	2,7

Sursa tabelelor: Statisticile populaţiei active ale OCDE.

Creşterea şomajului declarat a fost, pe de altă parte, frînată de măsuri dictate autorităţilor de preocuparea de a evita sau a modera pe cît posibil agravarea tensiunilor sociale din ţările respective. Printre astfel de măsuri, care constituie o reflectare a capacităţii actuale organizatorice şi de luptă a clasei muncitoare din ţările capitaliste, a oamenilor muncii în general, se numără de exemplu restricţii legale la concedieri, subvenţii acordate întreprinderilor în vederea păstrării unor locuri de muncă ş.a. Efecte similare le-a avut practicarea destul de largă, în diferite momente, ţări şi ramuri, a reducerii orarelor de muncă însoţită de micşorarea salariului : această formă de şomaj parţial nu este oglindită de datele curente despre rata şomajului.

Aceştia sînt o seamă dintre factorii care îi determină pe experţii occidentali sa afirme pe de o parte că incidenţa şomajului în condiţiile crizei din ţările capitaliste industriale este relativ inferioară proporţiilor recesiunii, iar pe de altă să vorbească despre subutilizarea mîinii de lucru ocupate. Mai mult însă decît asemenea aspecte predominant cantitative îi preocupă anumite laturi ale funcţionării economiei capitaliste, care au ieşit mai clar în evidenţă pe fondul recesiunii şi al şomajului durabil pe care aceasta l-a atras după sine. Aspectele cantitative puteau fi privite ca avantajoase, în fond, pentru sistemul economic existent, în măsura în care ele fac să apară diminuate proporţiile reale ale crizei ocupării, chiar dacă nu permit iluzii cu privire la posibilitatea de a o înlătura pe aceasta grabnic. Mult mai preocupantă se dovedeşte însă, aşa cum a reieşit în cursul reuniunii ministeriale de la Paris, un fapt ca slăbirea mecanismelor de apărare ale economiei capitaliste în faţa şomajului, slăbire care se manifestă cu atît mai mult cu cît se lasă aşteptată mai mult o relansare fără semne de întrebare a economiei capitaliste. Admiterea faptului că acţiunile pur conjuncturale, o politică economică dusă exclusiv pe termen scurt, sînt insuficiente pentru a obţine vreo posibilitate de control asupra problemelor ocupării mîinii de lucru a putut fi desluşită clar în dezbaterile miniştrilor muncii ai ţărilor O.C.D.E.

„Condiţii noi" mai vechi

„DINCOLO DE PREOCUPĂRILE IMEDIATE, miniştrii au constatat că sfidarea căreia trebuie să-i facă faţă ţările O.C.D.E. nu rezidă numai în reducerea şomajului şi în evitarea unei noi intensificări a inflaţiei ; ea constă şi în realizarea folosirii depline a mîinii de lucru în condiţii care să permită de a se răspunde noilor aspiraţii sociale şi evoluţiei înregistrate în condiţiile economice". Această frază din comunicatul publicat după reuniunea ministerială din 4—5 martie (Presse/A (76) 8) sintetizează natura noilor probleme în faţa cărora se vede pusă politica economică a statelor capitaliste dezvoltate şi care cuprind germenii unor dileme pentru cei ce răspund de aplicarea sa.

Ce fel de aspiraţii sociale noi şi condiţii economice schimbate evoca scurtul pasaj citat mai înainte ? Fără a încerca aici o sistematizare riguroasă, se pot cita exemple semnificative dintre cele menţionate în materialele reuniunii. Tendinţa spre concentrarea riscurilor de şomaj în anumite grupuri sociale (tabelele nr. 2 şi 3), în funcţie de sex, vîrstă sau rasă, în anumite regiuni geografice defavorizate etc. este din ce în ce mai viu acuzată de opinia publică din ţările occidentale ca o manifestare a dezechilibrelor pe care le generează piaţa capitalistă şi care necesită urgente acţiuni corective din partea unei politici economice care pretinde la utilizarea deplină a mîinii de lucru. Creşterea numărului familiilor în care amîndoi părinţii lucrează — sau caută de lucru — provoacă între altele revendicări tot mai susţinute privind egalitatea retribuţiei pentru femei şi bărbaţi, satisfacerea aspiraţiei femeilor la posibilităţi corespunzătoare de calificare profesională, accesul la munci adecvate, protecţia familiei etc. Progresul tehnic, ridicarea nivelului general de instrucţiune, specializarea tot mai adîncă generează revendicări cu privire la măsuri complexe pentru ca îmbinarea studiului şi a perfecţionării permanente a calificării cu viaţa profesională şi cu un timp liber corespunzător să nu devină o povară insuportabilă pentru individ, neasistat sau prea puţin asistat de societate. Schimbările structurale din economie, care pe lîngă progresul tehnic sînt determinate şi de factori de concurenţă specifici economiei capitaliste, solicită în acest sens măsuri speciale pentru facilitarea plasării mîinii de lucru dislocate.

Tabelul nr.2

Rata şomajului pe sexe, procente din populaţia activă de fiecare sex

	Perioada medie anuală sau trimestrială	Somaj masculin	Somaj feminin
Australia	1975	3,4	5,7
Canada	1975	7,3	6,4
Finlanda	1975/III	1,9	2,2
Franţa	1974	1,9	2,9
RFG	1974/IV	2,4	3,3
Italia	1975	2,8	4,6
Japonia	1975/III	1,8	1,6
Norvegia	1975	1,9	3,1
SUA	1975	7,6	9,3
Suedia	1975	1,3	2,0

Se mai cer de asemenea măcar menţionate, şi anume ca fundal al dezbaterilor, insatisfacţia adîncă pe care o generează organizarea muncii în marile întreprinderi capitaliste, revendicările la care dă naştere în măsură crescîndă inechitatea repartiţiei capitaliste etc. — tot atîtea aspecte de care reuniunea miniştrilor muncii din ţările O.C.D.E. nu a putut să nu ia act.

La drept vorbind, toate aceste laturi ale situaţiei economice şi sociale a oamenilor muncii în capitalism nu sînt chiar atît de noi cît s-ar putea înţelege din cele relatate. Luarea lor în evidenţă pentru elaborarea unor orientări de politică economică ar merita în schimb mai multă atenţie, evident sub rezerva analizei măsurilor concrete la care ar duce eventual abordarea preconizată. Pînă atunci, ce se poate spune despre această abordare şi despre mijloacele pe care se contează pentru transpunerea ei în fapt ?

Antecedente de ineficienţă socială

NUMAI POLITICA ECONOMICA GENERALĂ, aşa cum a fost ea aplicată pînă acum în ţările industriale din Occident, nu mai este suficientă pentru a asigura utilizarea deplină a mîinii de lucru. Ea trebuie să fie completată cu o politică specifică a mîinii de lucru, orientată spre acest ţel. Aceasta este în rezumat viziunea de politică economică pentru rezolvarea problemei şomajului, care s-a conturat la reuniunea ministerială de la Paris. În cuvintele secretarului general al O.C.D.E., Emile van Lennep : „politica mîinii de lucru şi a ocupării ei din fiecare ţară trebuie să fie considerată ca un partener cu drepturi depline al politicii economice naţionale : nu numai că ea va uşura povara pe care şomajul îl constituie pentru colectivitate, ci, stimulînd în mod selectiv crearea de locuri de muncă şi menţinerea ocupării, ea va mări libertatea de manevră a politicii economice". Dar o recomandare cu privire la adoptarea unei politici active în domeniul mîinii de lucru, care să completeze politicile generale de creştere economică prin măsuri selective pentru adaptarea mîinii de lucru şi pentru crearea de locuri de muncă, a fost lansată de Consiliul O.C.D.E. încă în 1964. Devine deci şi mai clar că nu de la o „nouă viziune", ci numai de la noi paşi concreţi şi eficienţi s-ar putea aştepta eventual rezultate în sensul dorit.

Ce se propune însă acum cu titlul de modalităţi de acţiune noi pentru lichidarea actualei crize a ocupării mîinii de lucru şi pentru evitarea repetării ei se bazează nu numai pe tipare bine cunoscute, dar are şi antecedente de ineficienţă socială pe termen lung.

S-a declarat astfel în cursul reuniunii ministeriale de la Paris că obiectivul ocupării depline este singurul capabil să asigure „integrarea componentelor economice şi sociale ale ocupării mîinii de lucru". Despre acest mod de a pune problema, care a prevalat de-a lungul a trei decenii de politică economică keynesistă, s-a putut spune de către critici occidentali ai unei astfel de viziuni că răstoarnă corelaţiile logice, normale. Urmărirea primordială a ocupării depline în condiţiile economiei capitaliste nu numai că menţine de fapt o rezervă de şomeri, cum reiese din întreaga experienţă postbelică a ţărilor industriale din Occident, dar se face de fapt în dauna sintezei economic-social : aceasta este mereu amînată sub diversele sale aspecte, invocîndu-se necesitatea de a ajunge „mai întîi" la ocuparea deplină care întîrzie. Aplicarea prioritară de măsuri eficiente în probleme sociale ca cele evocate mai sus, spre a se ajunge în acest fel la progrese durabile pe calea utilizării mîinii de lucru, este jertfită în numele exigenţelor pieţei capitaliste, ale eficienţei economice de tip capitalist.

Tabelul nr.3

Rata şomajului pe grupe de vîrstă, procente din şomajul total

	Perioada, medie anuală sau trimestrială	Grupe de vîrstă		
		15-24 ani	25-54 ani	55 ani
Anglia	1975/III	42	42	17
Australia	1975/III	55	39	6
Canada	1975	49	43	8
Franţa	1975/IV	46	49	5
RFG	1974/III	28	60	12
Italia	1975	64	34	2
Japonia	1975/III	23	59	18
SUA	1975	46	46	8
Suedia	1975	37	42	21

O altă ilustrare a aceluiaşi viciu de abordare : s-a arătat la reuniunea ministerială de la Paris că creşterea economică rămîne principalul mijloc de a crea locuri de muncă şi de a reduce inegalitatea socială existentă printr-o ameliorare generală a nivelului de viaţă. Dacă prima parte a ideii conţine un adevăr care cu greu ar putea fi contestat, a doua în schimb preconizează o cale de acţiune verificată ca inaptă de a reduce inechitatea repartiţiei capitaliste a venitului naţional. De-a lungul întregii perioade postbelice s-a repetat de nenumărate ori în Occident că simplul fapt al creşterii producţiei, mărirea „cozonacului" disponibil pentru a fi distribuit, reduce inegalităţile sociale. Dar cercetări serioase, aprofundate au dovedit de fiecare dată că inegalitatea rămîne intactă, că polarizarea veniturilor are tendinţa să crească. Nu poate decît să trezească îndoieli, de aceea, eficienţa unei politici de ocupare a mîinii de lucru — şi cu atît mai mult a unei politici de ocupare deplină — care îşi ia ca bază reeditarea unei astfel de viziuni. Pe termen lung, şi poate nu chiar atît de lung, ineficienţa socială a unei astfel de politici va trebui să iasă din nou la iveală.

„Există riscul că rata generală a şomajului va rămîne ridicată în raport cu nivelurile istorice şi că va afecta îndeosebi, dar în mod diferenţiat, anumite grupuri şi anumite regiuni şi ramuri industriale, scrie **l'Observateur de l'OCDE** într-o relatare despre reuniunea de la Paris (nr. 79, p. 23). Numeroşi sînt aceia care vor întîmpina în continuare dificultăţi în a găsi şi a păstra un loc de muncă satisfăcător chiar în condiţiile unei creşteri rezonabile". Concluzia pe care o degajă de aici publicaţia citată este aceea că trebuie concepută o politică a deplinei ocupări de un tip nou, adaptată condiţiilor economice şi sociale din anii următori. Tocmai o astfel de politică de un tip nou este însă greu de întrevăzut din dezbaterile şi materialele recente avute aici în vedere.

L. STROJA

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Economia țărilor vest-europene: aprecieri ale CEE/ONU

SESIUNEA ANUALĂ a Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa, care urmează să se încheie astăzi, a examinat între altele un studiu asupra situației din economia țărilor membre în 1975 și asupra perspectivelor pe anul în curs. În Europa occidentală, apreciază autorii studiului, capacitățile de producție nefolosite reprezintă actualmente aproape 10% din total, iar probabilitatea unei redresări susținute și aceea a unei stagnări sînt aproape la fel de mari. Avînd în vedere proporțiile pe care le-a căpătat recesiunea va fi nevoie de mult timp, chiar și în condițiile unor ritmuri de creștere superioare celor care se conturează în prezent, pînă cînd activitatea economică și ocuparea mîinii de lucru vor reveni la un nivel normal. Conform previziunilor naționale, ritmul de creștere al economiei țărilor vest-europene în 1976 nu va depăși circa 3%, față de o medie anuală de 5% în perioada 1959/60—1972/73.

După părerea experților C.E.E./O.N.U., una din marile necunoscute ale conjuncturii vest-europene în 1976 este comportamentul consumului privat. Avînd în vedere tendința din ultimul timp a consumatorilor de a economisi o parte mai mare din cîștiguri ca măsură de precauție în fața riscurilor de șomaj, se apreciază că în cazul menținerii unei rate ridicate a economiilor consumul privat va fi anul acesta destul de puțin susținut. Pe de altă parte, cererea ar putea fi stimulată în 1976 de reluarea creșterii investițiilor în stocuri, după o perioadă de scădere simțitoare a acestor investiții. Există previziuni după care reconstituirea stocurilor va contribui în proporție de circa 40% la creșterea cererii în Franța, de exemplu, sau de 30% în R.F.G., dar se consideră că această contribuție își va atinge punctul maxim în cursul acestui an, efectul ei încetînd să se facă simțit. În ceea ce privește investițiile în capital fix, în studiu se arată că în cazul reluării creșterii exporturilor aceste investiții vor începe din nou să crească în R.F.G. și Franța, dar că vor continua să scadă în Belgia, Italia, Olanda, Anglia. Nu sînt așteptate sporuri în Finlanda și Suedia, iar în țările mici din Europa occidentală regresul investițiilor în capital fix se va prelungi și va cuprinde și construcția de locuințe.

În ansamblu, autorii studiului subliniază că riscurile unei noi recesiuni, după o scurtă redresare a activității economice sau după o stagnare prelungită, trebuie să preocupe autoritățile competente din țările vest-europene în aceeași măsură ca și riscul unei inflații persistente. În lucrare se apreciază că rata medie a inflației în aceste țări va fi de circa 9—10% în 1976.

Tensiuni pe piața minereului de fier

DUPĂ APRECIEREA specialiștilor, tendințe contradictorii se înfruntă actualmente pe piața mondială capitalistă în ceea ce privește evoluția prețurilor la minereul de fier. După ce rămăseseră staționare mai mult timp, prețurile respective s-au dublat în anii 1974—1975, menținîndu-se la acest nivel în pofida recesiunii din industria siderurgică. În prezent, în condițiile unei ușoare înviorări a siderurgiei, producătorii de minereu de fier susțin ridicarea în continuare a prețurilor mai ales în perspectiva activizării cererii pentru pelete (capacitățile siderurgice bazate pe reducerea directă a minereului aglomerat urmînd să ajungă — în țările nesocialiste — la 20 mil. tone în 1980). Ridicarea prețurilor este motivată — arăta recent revista „L'Usine Nouvelle" — prin necesitatea efectuării unor importante investiții pentru deschiderea de noi mine, fără de care aprovizionarea cu minereu de fier pe piața mondială capitalistă ar putea să întîmpine dificultăți începînd din anul 1978. Societățile siderurgice, însă, caută să impună o reducere a prețurilor, urmărind realizarea de fonduri pentru finanțarea propriilor lor obiective de investiții.

Deocamdată, negocierile desfășurate în cursul unor reuniuni, care au avut loc pe toate cele cinci continente, n-au dus la un rezultat concret (livrările de minereu de fier efectuîndu-se pe baza unor prețuri provizorii), iar cele două „tabere" se organizează pentru a-și susține mai bine interesele. Se poate încă spera — scria revista amintită — că negocierile vor ajunge la o soluție utilă pentru toată lumea.

Evoluții monetare

SOLDUL FAVORABIL al balanței comerciale a S.U.A. pe luna februarie 1976, precum și anunțarea creșterii cu 0,8 puncte procentuale a indicelui principalilor indicatori economici pe luna februarie (a patra creștere lunară consecutivă), însoțită de diminuarea cu 0,1 puncte procentuale a ratei șomajului în același interval, au contribuit în prima parte a săptămînii 29. 3. — 2. 4. 1976 la o ușoară repreciere a dolarului *S. U. A., care s-au situat la un nivel de circa 2,5540 franci elvețieni, respectiv 2,5550 mărci vest-germane, pentru un dolar S.U.A.*

În a doua parte a intervalului s-a făcut simțită creșterea presiunilor speculative în ideea unei posibile revalorizări a mărcii vest-germane. Acest climat a contribuit la reprecierea mărcii vest-germane și a francului elvețian, care au atins un nivel maxim de circa 2,5250 franci și, respectiv, 2,5260 mărci pentru un dolar.

Lira sterlină *a fost supusă în acest interval unor puternice presiuni, datorate în principal situației economice dificile prin care trece Marea Britanie (rata anuală a inflației de 18% este cea mai înaltă printre principalele țări vest-europene), ele fiind accentuate de incertitudinile de natură politică. La aceasta s-a adăugat, ca un factor tehnic, efectul provocat asupra pieței valutare de trecerea din liră sterlină în mărci vest-germane și mai ales în franci elvețieni a unor fonduri importante aparținînd țărilor exportatoare de petrol. În aceste condiții pe 2. 4. 1976 valuta britanică a atins un nivel minim record de 1,8645 lire pentru 1 dolar, ceea ce reprezintă o depreciere de 35,5% față de nivelul pe care-l avea lira sterlină în decembrie 1971, în raport cu monedele celor 10 parteneri comerciali principali ai Marii Britanii.*

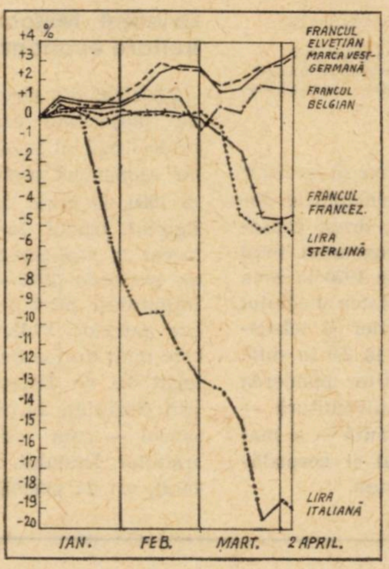

Evoluția principalelor devize în perioada 1.I.1976—2.IV.1976, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 30.XII. 1975.

Francul francez *a înregistrat o tendință de repreciere față de dolarul S.U.A., situîndu-se la nivelul de circa 4,69—4,6800 franci francezi pentru un dolar; la aceasta au contribuit anunțarea creșterii cu 2,6% a producției industriale în Franța, în luna ianuarie, diminuarea ritmului de creștere a prețurilor la bunurile de consum, precum și o serie de factori tehnici datorați cererii mai mari de franci francezi pentru acoperirea necesităților de la sfîrșit de trimestru.,*

Ca urmare a măsurilor luate de autoritățile naționale, lira italiană *a avut o tendință de întărire relativă, atingînd un nivel maxim de circa 838 lire pentru un dolar, nivel care însă nu a putut fi menținut, deviza italiană situîndu-se la sfîrșitul intervalului la circa 852 lire pentru un dolar.*

Prețul aurului *la Londra a continuat să scadă (129,25 dolari uncia la sfîrșitul intervalului, față de 131,10 dolari uncia la începutul lui), această evoluție fiind atribuită incertitudinilor datorate posibilei vînzări în următoarele săptămîni a unei părți din cele 25 milioane de uncii din stocul F.M.I., precum și unor oferte destul de importante de metal galben care au apărut pe piața nord-americană.*

Dobînzile la depozitele în eurovalute au înregistrat ușoare mișcări în jurul nivelurilor din săptămîna trecută, cu o tendință ceva mai pronunțată de scădere la depozitele în eurofranci elvețieni (cu circa 3/16% p.a. la depozitele pe 6 luni).

P. DUMITRAȘCU
Gh. MUNTEAN

Polonia : consumul de energie electrică

O PROGNOZĂ pe termen lung — elaborată sub egida Institutului de cercetări științifice în domeniul electroenergeticii din Polonia (după metoda anchetelor și a comparațiilor internaționale) — cu privire la evoluția consumului de energie electrică în economia națională relevă că nivelul acestuia ar putea să crească de aproape 20 de ori între anii 1970—2050 (vezi tabelul). În ceea ce privește dinamica acestui consum, ea ar urma să se diferențieze considerabil între principalele ramuri și sectoare de activitate ; drept consecință ponderea industriei în consumul total se va reduce de la 76 la sută în 1970 la ceva mai mult de 54 la sută la jumătatea secolului următor, iar cea a transporturilor și telecomunicațiilor — de la 5 la sută la 2,9 la sută. În același timp va spori simțitor ponderea consumului în agricultură și silvicultură — de la 2,5 la sută la peste 9,7 la sută — și mai ales cea a consumului comunal și gospodăresc de la 16,5 la sută la 33 la sută.

(miliarde kWh)

Sectoare ale economiei	1970	1980	2000	2050
Total	59,9	125,8	449,0	118 l
din care:				
industrie	45,5	90,0	283,0	642
transporturi și telecomunicații	3,0	6,4	22,5	34
agricultură și silvicultură	1,5	4,9	18,5	115
sectorul comunal și casnic	9,9	24,5	125,0	390

Sursa: Referetivnîi sbornik - Ekonomika promîșlennosti, vol.1/1976.

Consumul de făină de soia

CONSUMUL mondial de făină de soia va crește de la 450 milioane livre în 1972 la 40 miliarde livre în 1985, după evaluările firmei americane Predicasts Inc. Alimentele prelucrate din semințe de soia, care reprezentau în 1972 mai puțin de 0,01 la sută din consumul mondial de proteine, vor ajunge în 1985 la 5 la sută din acesta, utilizîndu-se 29 la sută din producția mondială de semințe de soia. Înlocuitorii de carne vor reprezenta în acel an 16 la sută din consumul mondial de carne. Deoarece făina de soia poate fi amestecată cu alte alimente, în proporții atingînd 10 la sută, fără a le altera gustul și fără a le scumpi, utilizarea făinii de soia ca înlocuitor de proteine ar putea crește de la 0,2 milioane livre în 1972 la 15 milioane livre în 1985, reprezentînd 2,5% din consumul mondial de proteine.

Orientul Mijlociu : proiecte de dezvoltare economică

ȚĂRILE din Orientul Mijlociu — în marea lor majoritate exportatoare de petrol — proiectează să investească pentru dezvoltarea lor economică peste 200 miliarde dolari pînă în 1980. O parte dintre ele (Arabia Saudită, Egiptul, Irakul, Iordania, Bahrein, Libia) au trecut la realizarea unor programe cincinale pe perioada 1976—1980, altele (Iran, Qatar) înfăptuiesc prevederile unor programe stabilite anterior. Volumul investițiilor prevăzute este mult diferențiat de la o țară la alta, fiind legat ori de disponibilitățile financiare proprii (rezultate în primul rînd din exportul de petrol — cum este cazul Arabiei Saudite, Irakului, Iranului, Kuweitului, Qatarului, Libiei), ori de posibilitățile de atragere a unor credite din afară (cazul Egiptului, Siriei, Iordaniei). Exceptînd Irakul, unde accentul se pune pe finanțarea dezvoltării agriculturii (cu obiectivul de a ajunge în 1980 să-și acopere din producția proprie necesarul de consum intern la principalele produse alimentare), celelalte țări din Orientul Mijlociu urmăresc în primul rînd dezvoltarea industriei (metalurgică, petrolieră și petrochimică, de îngrășăminte, de materiale de construcții etc.), a rețelei transporturilor și a unei infrastructuri moderne.

Balanța lemnului în anul 2000

UN STUDIU de prognoză asupra evoluției consumului de masă lemnoasă pînă în anul 2000, publicat în revista „Pulp an Papet International“, ajunge la concluzia că în anul final menționat acesta ar putea reprezenta 1 miliard mc în America de Nord, 9,0 mlrd. mc în U.R.S.S. 0,5 mlrd. mc. în celelalte țări europene, 0,9 mlrd mc în zona Asiei și Oceanului Pacific și cîte 0,35 mlrd mc. în America Latină și Africa. Din această cantitate circa 1,2 mlrd mc vor fi utilizate în anul 2000 pentru fabricarea a 415 mil tone de hîrtie și carton (în structura actuală a producției și materiei prime utilizate).

Acoperirea acestui necesar de consum va întîmpina dificultăți întrucît atragerea în circuit a tuturor resurselor existente (inclusiv a pădurilor neexploatate încă) va putea asigura un fond anual de masă lemnoasă de 3,8 mlrd mc. Se apreciază că deficitul de 200 mil. mc ar putea fi acoperit prin dezvoltarea rațională a plantațiilor exploatate în pădure (conform evaluărilor efectuate în S.U.A., pentru copacii din speciile foioase masa lemnoasă reprezintă 66 la sută din total, coaja — 26 la sută, iar frunzișul — 8 la sută).

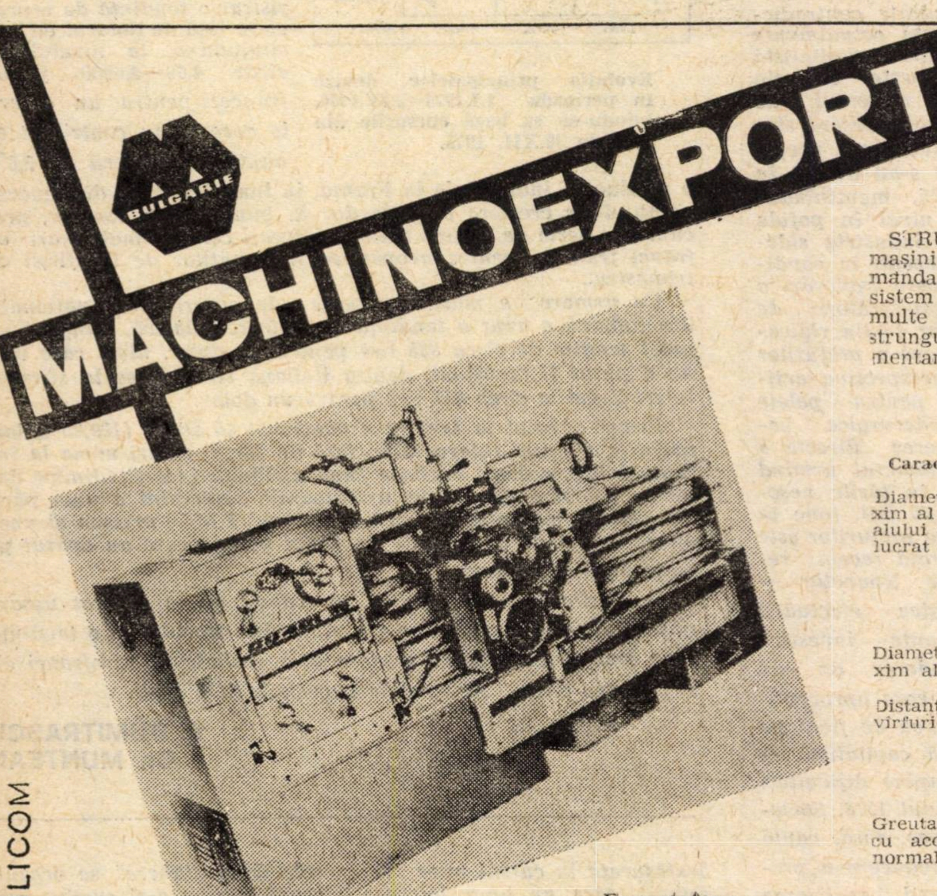

STRUNGURILE DIN SERIA „PRESLAV“ sînt mașini moderne și stabile, de mare randament. Comanda cutiilor de viteze se face cu ajutorul unui sistem preselectiv. S-au prevăzut, de asemenea, mai multe variante de ambreiaj electromecanic. Aceste strunguri sînt echipate cu mai multe accesorii suplimentare.

Caracteristici :	CP 40	CP 402	CP 401	CP 502
Diametrul maxim al materialului de prelucrat :	440 mm	440 mm	440 mm	440 mm
Diametrul maxim al barei :	70 mm	70 mm	70 mm	70 mm
Distanța între vîrfuri :	250 mm 500 mm 750 mm	1 000 mm 1500 mm 2 000 mm	250 mm 500 mm 750 mm	1 000 mm 1 500 mm 2 000 mm
Greutatea netă cu accesoriile normale :	2 500 kg	2 500 kg	2 500 kg	2 600 kg

Exportator :
MACHINOEXPORT — S.A.R.L. Str. Aksakov, Sofia — Bulgaria Tel : 88 53 21 ; Telex : 22—425 Telegrame : MACHINOEXPORT —Sofia.

PUBLICOM

R. S. Cehoslovacă

IMPERATIVELE DEZVOLTĂRII INTENSIVE

LA TREI DECENII de la eliberare, Cehoslovacia se prezintă ca o țară socialistă cu un dezvoltat potențial economic, la un nivel comparabil cu cel înregistrat de principalele țări vest-europene. O succintă jalonare a configurației economice a țării prietene s-ar putea rezuma la cîțiva parametri esențiali : un pronunțat caracter industrial, atestat de participarea cu peste 64% a industriei la formarea venitului național și o pondere procentuală de trei ori mai mare în producția industrială mondială, în comparație cu ponderea deținută în populația globului ; realizarea a circa 2,2% din valoarea producției mondiale de mașini și utilaje, proporție care o situează printre primele 10 țări din lume ; locuri fruntașe pe plan internațional în producția pe locuitor la o serie de bunuri industriale, ca, de exemplu : oțel, fontă, acid sulfuric etc. O contribuție considerabilă la atingerea acestor rezultate au avut eforturile încununate de succes, depuse în anii celui de-al cincinea plan cincinal de dezvoltare economică, de curînd încheiat.

Creștere susținută pe baza ridicării productivității

ÎNTRUCÎT încă de la lansarea celui de-al cincilea plan cincinal devenise evident că sursele de dezvoltare extensivă s-au epuizat în economia cehoslovacă, s-a urmărit cu deosebită atenție creșterea productivității muncii, realizîndu-se pe această cale circa 93% din creșterea venitului național.

Producția industrială a Cehoslovaciei s-a majorat în ultimii 5 ani cu 38%, în condițiile unor importante modificări structurale; ritmuri mai rapide de creștere a înregistrat producția realizată în cadrul așa-numitelor programe selecționate de dezvoltare a unor sectoare industriale (electronica, electrotehnica, producția de fibre sintetice, de mase plastice etc.).

În ciuda condițiilor climaterice nefavorabile din anul trecut, producția agricolă globală a Cehoslovaciei a crescut în cursul cincinalului cu 14%, ceea ce a determinat ridicarea gradului de acoperire din producția proprie a consumului intern de produse agroalimentare (satisfăcut în întregime, în prezent, la unt și la ouă).

Un amplu program de investiții cu caracter economic și social-cultural a fost realizat într-o cadență mai accelerată decît se prevăzuse prin plan, cu efecte favorabile, între altele, asupra apropierii nivelurilor de industrializare ale Republicii Cehe și Republicii Slovace.

Rezultatele favorabile obținute în activitatea productivă, creșterea susținută a venitului național, au făcut posibilă majorarea continuă a veniturilor bănești ale populației, în condițiile menținerii prețurilor de vînzare cu amănuntul la nivelul anului 1970.

Tendințe fundamentale în dezvoltarea economiei

PORNIND de la structura producției materiale și de la nivelul calitativ de dezvoltare a forțelor de producție, atinse pînă în prezent, proiectul celui de-al șaselea plan cincinal de dezvoltare economică (pe perioada 1976—1980), care va fi supus spre examinare apropiatului Congres — al XV-lea — al Partidului Comunist Cehoslovac, prevede concentrarea eforturilor pentru soluționarea unor probleme de mare importanță, de care depinde dezvoltarea și modernizarea societății în Cehoslovacia, satisfacerea la un nivel tot mai înalt a nevoilor materiale și spirituale crescînde ale populației sale.

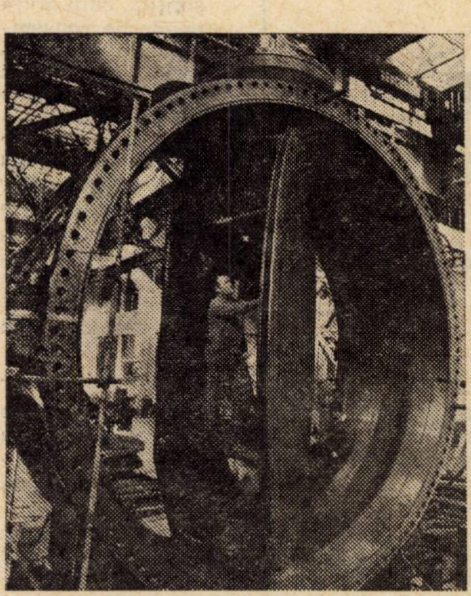

O piesă-gigant de 190 tone, finisată în uzina cehoslovacă ČKD, înainte de a fi expediată la hidrocentrala de la Dalešice

Noul plan cincinal este menit — în contextul cerințelor interne tot mai complexe și al unor influențe defavorabile pe piața mondială — să promoveze cu prioritate tendințele determinante pentru progresul viitor al economiei naționale : menținerea caracterului stabil al creșterii, în condițiile participării mai intense a țării la diviziunea internațională a muncii ; expansiunea proporțională, dinamică și echilibrată a sectoarelor economice; continuarea transformărilor structurale ; creșterea în ritm accelerat a productivității muncii ; dezvoltarea armonioasă a celor două republici etc.

Întrucît dezvoltarea viitoare a economiei este de neconceput fără utilizarea mai intensivă a tuturor factorilor de creștere economică, o sarcină fundamentală a planului o constituie introducerea mai rapidă în practică și utilizarea deplină a cuceririlor științei și tehnicii, obținute în cadrul activității proprii de cercetare sau pe plan internațional, utilizarea mai judicioasă, mai eficientă a fondurilor de investiții, precum și a bazei tehnico-materiale existente. Ceea ce va permite să se mențină dinamica creșterii economice realizate pînă în prezent, prevăzîndu-se în anii 1976—1980 majorarea cu 27—29% a venitului național și cu 32—34% a producției industriale (ritmul fiind mai accelerat în construcțiile de mașini, chimie, energetică și metalurgie).

Priorități sectoriale

ÎN ACEST CADRU, industria constructoare de mașini ar urma să-și sporească producția cu 48—51% și să se orienteze cu prioritate către produse de înalt nivel tehnic, competitive pe piața mondială (livrările sale pentru export urmînd să crească cu 72—74%), precum și către echipamentele necesare reutilării capacităților de producție sau construirii noilor unități industriale în țară. Un obiectiv de maximă importanță pentru industria constructoare de mașini, îl constituie accelerarea modificării structurii producției sale, restrîngerea gamei sortimentelor, îndeosebi pe calea adîncirii cooperării și specializării pe plan internațional.

În domeniul energeticii, avîndu-se în vedere faptul că o parte mereu crescîndă din consumul total de combustibili și energie, ajungînd la circa 35% în 1975, se acoperă din import, în viitor se va aplica un regim strict de economii în acest domeniu. Activitatea de cercetare și dezvoltare este, de asemenea, axată pe studierea posibilităților de a realiza tehnologii de producție și tipuri de mașini și utilaje cu consum mai redus de materii prime și combustibil, depunîndu-se concomitent eforturi pentru lărgirea bazei proprii de materii prime.

Alături de reducerea consumului de materii prime și materiale, economisirea forței de muncă devine în viitor un criteriu tot mai important în aprecierea eficienței economice a unităților productive și, îndeosebi, a oportunității investițiilor proiectate. Aceasta, deoarece pentru perioada 1976—1980 se prevede că efectivul forței de muncă ocupate în economie va crește numai cu 184 mii persoane, ceea ce reprezintă ceva mai mult de jumătate din sporul înregistrat în cincinalul precedent.

Unul dintre sectoarele economice care se vor bucura de o atenție specială în anii viitori va fi agricultura, prevăzîndu-se o creștere cu 14—15% a producției sale comparativ cu perioada 1971—1975; ea are drept sarcină fundamentală să asigure în perspectivă deplina aprovizionare a populației cu produse alimentare și a industriei prelucrătoare cu materii prime, din producția internă. Prin extinderea cu precădere a producției vegetale, acest obiectiv urmează a fi atins în următorii 2—3 ani în sectorul cerealier, iar în domeniul legumiculturii și pomiculturii se apreciază că va fi nevoie de 10—15 ani.

CEHOSLOVACIA figurează în prezent pe locul al patrulea, printre partenerii comerciali ai României, în anii 1971—1975 înregistrîndu-se un spor de peste 50% al volumului schimburilor de mărfuri. După cum s-a arătat în comunicatul asupra vizitei oficiale de prietenie în România, efectuată anul trecut de președintele guvernului R. S. Cehoslovace Lubomir Strougal, în perioada următoare o atenție deosebită, se va acorda lărgirii și adîncirii cooperării și specializării în producție între cele două țări, cu precădere în domeniul construcțiilor de mașini, electrotehnicii și electronicii, metalurgiei și chimiei.

Astfel, obiectivul lărgirii și îmbunătățirii în actualul cincinal a participării Cehoslovaciei la diviziunea internațională a muncii se reflectă — pe planul relațiilor tradiționale de prietenie și colaborare româno-cehoslovace — în dezvoltarea și diversificarea continuă a legăturilor reciproce.

Alexandrina POPA
INSCIN

Presiunea importului

APROAPE jumătate din necesarul pieței vest-germane a mașinilor de birou și a instalațiilor pentru prelucrarea electronică a informațiilor este acoperită din import. La acest rezultat, care la prima vedere poate să surprindă, ajunge o cercetare recentă a Institutului de cercetări economice Ifo din München. O situație asemănătoare domnește, așa cum se poate vedea din grafic, pe piața jucăriilor și a instrumentelor muzicale, unde producătorii autohtoni dețineau în trecut poziții mult mai puternice. Dar și pentru o serie de alte ramuri în care industria vest-germană are o bine cunoscută capacitate și tradiție, presiunea importului se face simțită, cum arată ponderile consemnate de cercetătorii institutului amintit. Aceștia caută explicația nu atît în competitivitatea propriu-zisă a ramurilor în raport cu alte țări, cît în ceea ce numesc „ieftinătatea internațională excesivă a mărcii vest-germane“ în trecut.

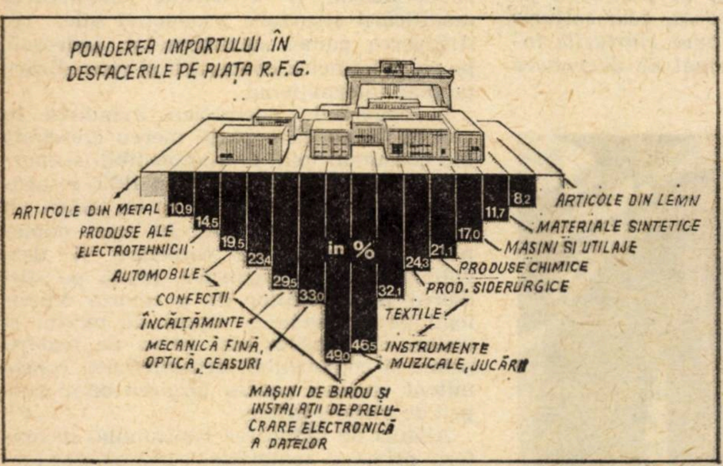

O industrie „bătrînă", dar încă importantă

ÎN DIFERITE ȚĂRI industrializate din Occident, industria confecțiilor și-a văzut locul redus în ultimii ani în favoarea importurilor din țări în curs de dezvoltare. Iată însă că în condițiile generate de criza economică această ramură este din nou considerată a fi încă foarte importantă pentru economia națională și a merita sprijin guvernamental. În Marea Britanie, unde industria confecțiilor a fost alături de cea textilă printre primele în ascensiunea industrializării, aproximativ 20 milioane de lire sterline vor fi acordate acestei ramuri în cadrul unui program de stimulare anunțat de guvern. Se speră că aceasta va determina investiții totale de 100 milioane lire sterline. Obiectivul este o mai mare productivitate (se consideră posibilă creșterea ei cu 50%) și de aici un spor de competitivitate care să ducă la recuperarea unei părți din piața internă. În prezent importul de confecții, în valoare de 500 milioane lire sterline în decursul anului trecut, acoperă aproximativ 25% din consumul intern.

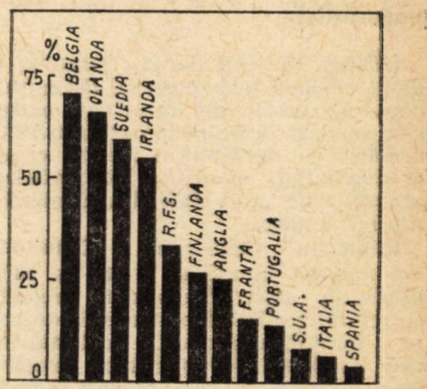

Ponderea importului de confecții, în % din consumul total, în cîteva țări capitaliste.

Industria britanică a confecțiilor, cu vînzări de peste 1,5 miliarde lire sterline în 1974, utilizează 300 000 oameni, din care două treimi în regiuni în care proporția șomajului este mai ridicată decît media pe plan național.

Bancnotă „falsă" cu putere de circulație

ÎN Italia cantitatea de monedă metalică măruntă este estimată la numai 4 dolari pe locuitor, față de 17 dolari în Franța, 21 în Anglia și 30 dolari în R.F.G., iar monetăria statului nu face față cererii crescînde de asemenea monedă.

Penuria de monedă metalică măruntă a avut în Italia cîteva consecințe neașteptate, între care faptul că o serie de bănci comerciale au început să tipărească propriile lor cecuri cu valori nominale de 50, 100, 150 și 200 de lire (vezi fotografia). Durata legală de circulație a acestora este de trei ani. Ele vor înlocui timbrele poștale, acadelele și celelalte obiecte mărunte pe care multe întreprinderi italiene le folosesc acum în loc de monedă metalică. Cecurile respective, în afara costului lor redus(de circa 10 lire), mai prezintă și avantajul că reprezintă o formă ieftină de publicitate pentru băncile comerciale emitente.

il Credito Italiano
100
cento
UNIONE DEL COMMERCIO E DEL TURISMO DELLA PROVINCIA DI MILANO
CREDITO ITALIANO
05/001186743
lire 100 lire 100 lire 100 lire 100

Uzină experimentală a studenților

STUDENȚII Institutului de electrotehnică și mecanică „V. I. Lenin“ din Bulgaria dispun în prezent de o uzină experimentală proprie, care cuprinde un atelier mecanic, un atelier de asamblare, o forjă (cu o secție de tratament termic), o topitorie și mai multe laboratoare. Uzina se află într-un proces continuu de extindere, fiind montate mereu utilaje noi, moderne.

În cursul lucrărilor practice, efectuate aici sub conducerea cadrelor didactice, sînt verificate în practică soluții științifice elaborate de profesori și studenți, se fabrică prototipuri pentru încercare, se realizează partea practică a lucrărilor de diplomă. Totodată, în perioada stagiilor studenții execută comenzi lansate de diverse întreprinderi, pe bază de contract, astfel încît uzina tinde să treacă pe gestiune proprie în cadrul institutului amintit.

Orașe alimentate cu energie solară

PROBLEMA utilizării energiei solare este pe cale de a depăși etapa experimentărilor sau a aplicațiilor de strictă specialitate (de pildă, pentru culturile în seră), pe măsura rezolvării unor aspecte legate de eficiența sa economică. Din dezbaterile care au avut loc recent la două congrese de specialitate (Göttingen, sfîrșitul lunii februarie, și Toulouse, începutul lui martie) a rezultat că stadiul actual al cunoștințelor tehnice privind captarea energiei solare poate permite acoperirea a 50% din necesarul tehnic al gospodăriilor chiar în zona temperată. Pe de altă parte, așa cum s-a anunțat în cadrul Congresului de la Toulouse, este în curs de pregătire construirea unei centrale solare cu o capacitate de 500—1 000 kW; aceasta ar putea interesa în perspectivă numeroase țări în curs de dezvoltare care nu dispun de combustibili fosili.

După unele opinii, pînă în anul 2000 s-ar putea ajunge la alimentarea cu energie a unor orașe de mărime mijlocie, pe baza captării energiei solare. Pînă se va ajunge la o asemenea performanță, se află în curs de elaborare sau aplicare numeroase proiecte de mai mică amploare, cum sînt încălzirea unui cinematograf din Paris, încălzirea și alimentarea cu apă caldă a unei creșe din Ajaccio (Corsica) sau încălzirea apei dintr-o piscină la Wiehl (R.F.G.) — vezi figura de mai sus.

GLOSAR

„Facilităţi petroliere"

„FACILITĂŢILE PETROLIERE" (oil facility) reprezintă o modalitate de creditare avantajoasă a acelor ţări membre ale Fondului Monetar Internaţional (F.M.I.) a căror balanţă de plăţi a fost cel mai mult afectată de creşterea preţului petrolului şi al produselor petroliere. Ea a fost instituită de F.M.I. la 13 iunie 1974. Ţările beneficiind de asistenţă financiară în cadrul „facilităţilor petroliere" s-au angajat să nu introducă, respectiv să nu intensifice restricţiile asupra comerţului şi plăţilor curente şi în acelaşi timp să adopte măsuri interne, pe termen mediu, care să asigure o îmbunătăţire a situaţiei balanţei lor de plăţi.

Fondurile necesare au fost puse la dispoziţia F.M.I. de 9 ţări în 1974 şi de 15 ţări în 1975, în total (pentru cei doi ani) de 17 ţări, care au împrumutat F.M.I. cu aproape 7 miliarde D.S.T.

De „facilităţile petroliere" au beneficiat în total în aceşti doi ani un număr de 55 ţări membre ale F.M.I. (40 de ţări, care au luat cu împrumut 2,58 miliarde D.S.T. în 1974 şi 43 de ţări, luînd cu împrumut 3,94 miliarde D.S.T. în 1975). Împrumuturile respective sînt acordate de F.M.I. pe şapte ani, restituirea lor urmînd să se facă în cote trimestriale egale începînd cu sfîrşitul celui de-al treilea an. Dobînda percepută de F.M.I. este de 7% pe an pentru împrumuturile acordate în 1974 şi de $7^{3}/_{4}$% pe an pentru cele acordate în 1975.

Dobînda ce va fi plătită de F.M.I. ţărilor care i-au pus la dispoziţie fondurile este de 7% pe an pentru cele din 1974 şi de $7^{1}/_{4}$% pe an pentru cele din 1975.

Pe lista ţărilor furnizoare figurează: Abu Dhabi, Austria, Belgia, Canada, R.F.G., Iran, Kuweit, Olanda, Nigeria, Norvegia, Oman, Arabia Saudită (principala furnizoare în fiecare din cei doi ani), Suedia, Elveţia, Trinidad-Tobago, Venezuela. Printre cele 55 de ţări beneficiare se numără state ca Anglia, Italia, Noua Zeelandă, Finlanda, Grecia, Turcia, Spania, Portugalia, Iugoslavia, Argentina, Pakistan şi altele.

D. D.

Harold Wilson

Stela Ţurlea, Buhuşi — 1) Harold Wilson, economist de formaţie, a studiat între altele la Oxford, unde a fost şi lector pentru ştiinţe economice începînd din 1938. A fost consilier economic în Ministerul de Război, în cel al Minelor, în cel al Combustibilului şi Energiei, subsecretar de stat pentru schimburile externe la Ministerul Comerţului, ministrul comerţului (1947—1951) etc. Este membru al Parlamentului din 1945 fără întrerupere; din 1963 a fost liderul Partidului laburist.

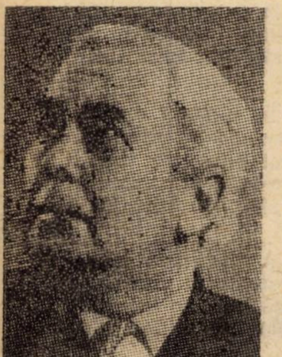

Printre lucrările sale se numără: „O nouă politică pentru cărbune" (1945), „În locul dolarilor" (1952), „Războiul împotriva sărăciei în lume" etc. Harold Wilson a îndeplinit funcţia de prim-ministru al Angliei în patru rînduri, în 1964—1970 şi din martie 1974 pînă în martie a.c., cînd şi-a anunţat demisia din funcţia de lider al Partidului laburist la cîteva zile după împlinirea vîrstei de 60 de ani. Perioada de aproape opt ani cît a fost premier a fost mai lungă decît a oricăruia din predecesorii săi în timp de pace şi este legată de cîteva acţiuni importante din istoria economică postbelică a Angliei (devalorizarea lirei sterline în 1967, eforturile ulterioare pentru restabilirea echilibrului balanţei de plăţi, renegocierea aderării la Piaţa Comună etc.).

În ultimii ani raporturile dintre România şi Marea Britanie au cunoscut o evoluţie ascendentă, o contribuţie substanţială în această privinţă aducînd-o convorbirile la nivel înalt dintre cele două ţări. În cursul anului 1975 preşedintele Nicolae Ceauşescu a avut convorbiri cu primul ministru Harold Wilson în luna iunie la Londra, apoi la Helsinki cu ocazia C.S.C.E. şi ulterior la Bucureşti, cu ocazia vizitei oficiale întreprinse de premierul Wilson între 16 şi 18 septembrie — prima vizită a unui prim-ministru englez în România după cel de-al doilea război mondial.

2) Noul premier al Angliei, James Callaghan, s-a născut în 1912, ocupînd între altele funcţiile de ministru de finanţe (1964—1967), ministru de interne (1967—1970), iar în ultimii ani pe cea de ministru de externe. Este membru al Parlamentului din anul 1945.

3) Votul pentru alegerea liderului Partidului laburist de către cei 317 parlamentari ai acestui partid este secret.

4 miliarde de locuitori

Populaţia globului a atins duminică 28 martie a.c. nivelul de 4 miliarde. Un calculator instalat la Muzeul ştiinţei şi industriei din Chicago (vezi fotografia), programat să înregistreze creşterea populaţiei care este de 2,2 persoane pe secundă, a consemnat evenimentul. Pentru creşterea populaţiei globului cu ultimul miliard de locuitori au fost necesari 15 ani, faţă de 31 ani pentru atingerea celui de-al treilea miliard (în 1961) şi 80 de ani pentru a ajunge de la 1 la 2 miliarde (în 1930). Iniţial pragul de 4 miliarde era aşteptat să fie atins anul trecut, dar creşterea populaţiei globului a înregistrat o anumită încetinire faţă de prognoze. În prezent ea sporeşte cu 1,8% pe an.

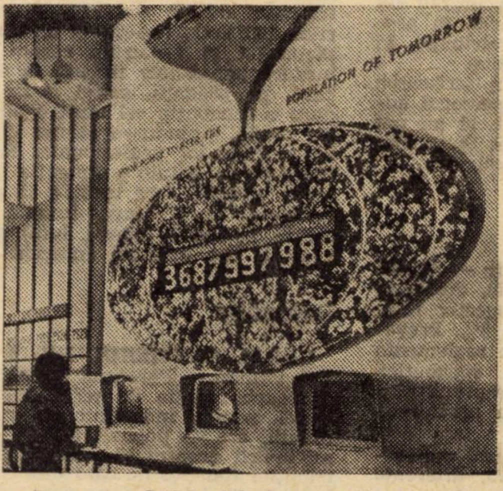

Turism internaţional

Florin Lungeanu, Turda — 1) Frumuseţile ţării noastre ca şi dezvoltarea bazei materiale a turismului şi modernizarea reţelei rutiere se numără printre factorii care au determinat creşterea fluxului de turişti străini în ţara noastră. Faţă de 104 427 în anul 1936 (dintre care cea mai mare parte au vizitat numai Bucureştiul), numărul turiştilor străini a fost de 100 000 în anul 1960, pentru a spori la 2 700 000 în 1971 şi 3 900 000 în 1974, ultimul an pentru care dispunem de date. Principala zonă de atracţie turistică rămîne litoralul Mării Negre, dar o intensificare a traficului turistic s-a înregistrat şi în alte regiuni ale ţării. În acest scop în actualul cincinal se va acţiona în continuare pentru modernizarea bazei materiale a turismului şi, îndeosebi, pentru dezvoltarea staţiunilor montane şi de tratament. 2) Nu dispunem deocamdată de date privind mărimea medie a sejurului turiştilor străini în ţara noastră. 3) Un studiu referitor la anul 1970 evidenţia că 42,6% din turiştii străini au sosit în ţara noastră cu mijloace de transport auto, 39,1% cu trenul, 15% pe calea aerului, iar 3,3% cu vaporul. 4) Prognoze ale U.I.O.O.T. indică faptul că, pe plan mondial, numărul turiştilor peste hotarele ţării lor urmează să crească la 250—280 milioane de persoane în 1980, pentru a se apropia în 1990 de un miliard. Este vorba deci de un fenomen de masă, a cărui amploare marchează o tendinţă de creştere.

Fier vechi

Cornel Moldoveanu, Cîmpina — Creşterea cantităţilor de deşeuri solide (în S.U.A., de pildă, ies din uz anual 24 milioane de aparate electrocasnice) creează necesitatea de a le găsi o utilizare productivă, în loc de a fi lăsate să ruginească în diferite locuri mai mult sau mai puţin dosnice. Totuşi, industria siderurgică din diferite ţări rămîne încă reticentă în a utiliza ca materie primă maşinile de spălat, frigiderele şi alte aparate mari de uz casnic de folosinţă îndelungată, devenite inutilizabile, din cauza componentelor nemetalice ale aparatelor. În S.U.A. oferta anuală de fier vechi este estimată la circa 900 milioane de tone, dar industria siderurgică nu utilizează din această cantitate decît 55 mil. t. (anul trecut chiar mai puţin — 40 mil. t.), aşa încît stocurile actuale ar putea ajunge pentru circa două decenii.

Resorbirea cantităţilor crescînde de deşeuri nu se va putea realiza fără o sporire a utilizării lor în industria siderurgică. Un experiment întreprins recent de o mare firmă americană (Whirlpool Corp.), relatat în **International Herald Tribune** (24 martie), evidenţiază că reciclarea deşeurilor respective este fezabilă atît din punct de vedere tehnic, cît şi economic. De menţionat că la topire au fost trimise aparatele în întregime, fără a li se înlătura izolaţia de porţelan, componentele din material plastic, motorul sau alte componente neferoase. Singurul inconvenient mai important este că oţelul rezultat s-a dovedit a fi puţin cam fragil, din cauza prezenţei a prea mult cupru, provenit din motoarele electrice. Chiar acest oţel poate avea însă numeroase întrebuinţări, iar motoarele electrice nu sînt greu de înlăturat.

Prin utilizarea fierului vechi, consumul specific de energie la producerea oţelului se reduce cu pînă la 75% faţă de situaţia cînd se utilizează ca materie primă minereu de fier.

curier

Retribuția absolvenților

VASILE GRIGORAȘ, Timișoara — Retribuirea dv. este reglementată prin art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974. Potrivit acestei reglementări, absolvenții învățămîntului superior care anterior terminării studiilor au avut activitate retribuită, se încadrează — după promovarea examenului de licență respectiv diplomă, dacă au ocupat o funcție pentru care se cer studii medii — cazul dv. — la nivelul de bază, sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de cea avută în cazul în care retribuția prevăzută pentru cel de al doilea an este mai mică sau egală cu cea anterioară. În consecință, dacă în prezent sînteți tehnician la clasa 22 de retribuire, urmează să fiți reîncadrat la clasa 23. Menționăm că, spre deosebire de prevederile art. 35 lit. c, în cazul dv. nu se cere ca să fi absolvit cursurile în specialitatea funcției avute.

Acordarea retribuției

FLORIAN TEODORESCU, Crevedia — Potrivit art. 43 din legea retribuirii, pentru personalul administrativ, de deservire și pază din toate compartimentele și pentru alte categorii care nu contribuie nemijlocit la realizarea sarcinilor ce decurg din planul unității, acordarea retribuției tarifare se poate face numai în funcție de realizarea sarcinilor proprii de muncă. Pentru personalul susmenționat, nu se aplică, deci, prevederile art. 41. Acesta primește retribuția tarifară integral, chiar și atunci cînd nu s-au realizat, în întregime, unele sarcini decurgînd din planul unității. Nu poate beneficia, în asemenea situații, de adaosul la retribuție, în cazul depășirii sarcinilor respective.

Funcțiile la care vă referiți în scrisoarea dv. fac parte din categoriile de personal administrativ, de deservire și pază, și nu pot primi adaosul prevăzut de art. 39, după cum nici nu li se poate diminua retribuția.

Sancțiune disciplinară

GRIGORE TOCACIU, Baia Mare — Atunci cînd s-a adoptat Legea nr. 1/1970, diferența între treptele de retribuire, respectiv între gradațiile succesive, era de circa 5%. Prevederea cuprinsă la art. 13 lit. c reglementa unitar diminuarea temporară a retribuției, atît în cazul celor încadrați pe trepte și gradații, cît și a celor retribuiți la nivelul de bază.

În urma majorării, cu precădere, a retribuțiilor mici, din anii 1973—1975, diferența între treptele de retribuire succesive s-a modificat. Pentru a păstra echitatea în aplicarea sancțiunii, art. 13 din Legea nr. 1/1970, permite acordarea lor gradată, în funcție de gravitatea abaterii, astfel că este posibil, fie să se dea alte sancțiuni decît cele prevăzute la lit. c, fie — în cazul celor încadrați pe trepte, să se retragă temporar 2 sau 3 trepte, în raport de împrejurările în care s-a săvîrșit abaterea.

Indemnizații de transfer

DIMITRIE PREOTEASA, București — Din datele ce ne comunicați, rezultă că încă din anul 1971 aveți domiciliul în București. În această situație, fiind transferat din altă localitate, unde ați locuit ca flotant, în localitatea de domiciliu, nu este îndeplinită condiția esențială prevăzută de art. 75 din Legea nr. 57/1974, care presupune transferarea dintr-o localitate unde personalul a avut domiciliul, în alta.

În ce privește denumirea funcției în care ați fost încadrat ea nu apare în nomenclatorul cuprins în anexa II-a la Legea nr. 57/1974. Potrivit acestei legi nu este posibil să se utilizeze alte funcții decît cele expres prevăzute în această anexă. Întrucît nu ați precizat ramura de activitate din care face parte unitatea unde lucrați, nu vă putem comunica funcția similară, prevăzută în anexele legii.

Vechime neîntreruptă

DR. IANCU WALFSHANT, București — Pensionarul de invaliditate reîncadrat în muncă, în termen de trei luni de la încetarea stării de invaliditate, are vechime neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate beneficiind de toate drepturile pe care această vechime le conferă.

În ce privește retribuirea pensionarilor reîncadrați, aceasta este reglementată prin art. 200 din legea retribuirii, pentru toate categoriile de pensionari. Potrivit acestei reglementări — în primele 30—90 de zile de la reîncadrare, pensionarii, inclusiv cei de invaliditate de gradul III, sînt retribuiți la nivel de bază, urmînd ca ulterior în funcție de calitățile și aptitudinile lor profesionale, să li se stabilească o retribuție care să țină seama de funcția ocupată anterior și de nivelul de retribuire avut. Singura condiție cerută de lege este să se asigure o justă corelare cu personalul din unitatea respectivă, încadrat în aceeași funcție.

Din cele de mai sus rezultă că veți putea fi încadrat în gradația a IV-a avută anterior pensionării și întreruperii temporare a activității, dacă unitatea va avea la dispoziție fondul de retribuire necesar.

Derogare

HORAȚIU MUNTEANU, Cîmpina — Din scrisoarea dv. rezultă că ați ocupat funcția de maistru, fiind retribuit ca atare. Ulterior ați fost trecut, în interesul serviciului în aceeași unitate, ca tehnician proiectant. Retribuirea dv. se stabilește potrivit prevederilor HCM nr. 69/1975 — anexa nr. 12 lit. c punctul 1 și 2 potrivit cărora unitățile pot încadra persoanele trecute în funcții inferioare, pe gradații, astfel încît să li se asigure o retribuție cel mult egală cu retribuirea avută, ținîndu-se seama de calitățile și aptitudinile lor profesionale. Această posibilitate nu constituie o obligație pentru conducerea unității, care trebuie să țină seama și de faptul că ați ocupat funcția de maistru o scurtă perioadă (cîteva luni) și că ați revenit la cea deținută anterior.

Delegație

I.J.C.M. ȘANTIERUL NR. 2 CONSTRUCȚII, Roman — Persoana desemnată temporar să ocupe funcția de șef contabil și să răspundă pentru îndeplinirea sarcinilor acestei funcții, are — potrivit art. 74 (1) din legea retribuirii dreptul să primească în locul retribuției funcției pe care este încadrat, retribuția pentru funcția pe care, temporar o îndeplinește. Persoana numită temporar beneficiază de noua retribuție numai dacă nu este locțiitorul de drept al persoanei titulare. Atunci cînd retribuția este stabilită la mai multe nivele (de bază și gradații), cel încadrat temporar se retribuie la nivelul de bază, sau la o gradație care să-i asigure o creștere a retribuției cu 5%. În cazul cînd funcția deținută temporar este retribuită și cu o indemnizație de conducere, se acordă indemnizația corespunzătoare la nivelul minim. În cazul înlocuirii celor aflați în concediu precum și unei lipse mai mici de 30 de zile calendaristice, nu se plătește nici o diferență.

Potrivit HCM nr. 69/1975 (anexa nr. 2 lit. b) retribuirea cadrelor de conducere care nu îndeplinesc condiția de studii superioare, se face cu o clasă de retribuire sub cea prevăzută pentru funcția respectivă.

Retribuire

IOSIF VIGNARI, Suplacu de Bacău, Bihor — Atunci cînd veți absolvi cu examen de diplomă, facultatea de studii economice, veți putea fi menținut în aceeași funcție și gradație. Veți fi retribuit cu o clasă în plus, deoarece, între timp veți îndeplini condițiile de studii și vechime prevăzute pentru funcția ocupată.

revista economica

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 14 din 9 aprilie 1976

— A 55-a aniversare a P.C.R. Industrializarea — condiție esențială a progresului, independenței și suveranității naționale (dr. **Gh. Ciulbea**) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cincinalul 1976—1980 : ritmuri, structuri, eficiență. Imperativele vitale ale realizării venitului național **(Gheorghe Obreja)** 3

— Plan-angajamente : cum le realizăm ? Atingerea în termen a parametrilor proiectați **(Costică Chițimia)** 5

— Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor valorici **(Ionel Dumbravă)** 7

— Industria alimentară față în față cu exigențele consumatorilor (dr. ing. **Gheorghe Manea)** 10

— Comerț exterior : Prima condiție a exportului eficient — reacția promptă la dinamica pieței **(E. Barbu, A. Buzi, I. Neagu)** 12

— Zonarea turistică, componentă a sistematizării teritoriului (III) 14

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Experiențe în actualitate. Perfecționarea cadrelor de conducere la locul de muncă. **(Nicolae Oprea, Constantin Samoilă)** 15

TEORII—IDEI

— Rentabilitatea — semnificații și limite în aprecierea eficienței activității economice. **(Cornel Iuga)** 16

— Resursele naturale într-o viziune originală **(Ihor Lemnij)** 18

— Omul — tehnica — mediul. Ecologie și politică. „O confirmare a validității metodei marxiste". Interviu cu prof. **Giuseppe Prestipino** 19

— Școli • curente • economiști. O nouă contestare radicală a „economics"-ului (dr. **Ioan Cristescu)** 20

— Consultație : În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior. Criza generală a capitalismului (prof. univ. dr. **Niță Dobrotă)** 22

— Cea de a V-a Conferință mondială pentru studierea viitorului. O punte solidă între problemele viitorului și ale dezvoltării (dr. **Mihai Botez)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— În țările O.C.D.E. Șomajul și dilemele politicii economice **(L. Stroja)** 25

— R.S. Cehoslovacă. Imperativele dezvoltării intensive **(Alexandrina Popa)** 27

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1. telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

NECESITATEA ÎNCHEIERII ASIGURĂRII PENTRU AVARII AUTO

După cum ştim cu toţii viaţa înseamnă mişcare, o continuă şi perpetuă mişcare. Primăvara, sezonul care a început, a scos de la iernat mii de autoturisme. Automobiliştii care nu au condus de multă vreme sînt dornici să se avînte pe întinsele şosele. Explozia rutieră declanşată de primăvară sugerează nu numai ideea de mişcare ci şi ideea că relaţia OM—MAŞINĂ, uneori conflictuală, are la limita extremă **accidentul de circulaţie.** Riscurile cu care este confruntat omul de la volan sînt numeroase şi este firesc ca epoca modernă să creeze şi mijloace eficiente pentru contracararea urmărilor acestor riscuri. Unul din aceste mijloace, care totdeauna trebuie să existe înaintea neprevăzutului, este şi **asigurarea.**

Răspunzînd solicitărilor primite din partea automobiliştilor în legătură cu asigurarea pentru avarii auto, cunoscută şi sub denumirea de asigurarea casco, ADAS îşi face o datorie arătînd că această asigurare este la fel de necesară oricărui deţinător de autoturism chiar şi în condiţiile existenţei asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto. După cum este cunoscut, prin asigurarea de răspundere civilă auto, pentru care fiecare deţinător de autovehicul — persoană fizică — plăteşte o primă anuală de asigurare de 350 lei, asiguratul este apărat de consecinţele financiare ale pagubelor pricinuite altor persoane, ca urmare a unui accident de autovehicul produs din culpa sa, nu însă şi pentru avariile suferite în accidentul respectiv la propriul său autovehicul. De asemenea, nu este acoperit pentru pagubele produse autovehiculului său : prin accidente de care nu răspunde un deţinător de autovehicul cuprins în asigurarea prin efectul legii ; prin accidente în care nu sînt implicate alte autovehicule ; prin alte accidente decît cele de circulaţie ; ca urmare a unor calamităţi naturale.

Pentru ca proprietarii de autoturisme să poată beneficia de despăgubiri de asigurare şi pentru pagubele la propriul autoturism care nu sînt acoperite prin asigurarea de răspundere civilă auto, este necesar să încheie la ADAS o asigurare facultativă pentru cazurile de avarii (casco), în baza căreia ADAS plăteşte despăgubiri în următoarele cazuri :

a) Autoturismul a fost avariat datorită faptului că în timpul circulaţiei s-a ciocnit, s-a lovit sau izbit :

— din culpa conducătorului auto respectiv, cu un alt autovehicul sau cu orice alt fel de vehicul ;

— din culpa unei terţe persoane, cu vehicule necuprinse în asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă ;

— de orice corpuri mobile şi imobile aflate în afara autoturismului asigurat.

b) Autoturismul a suferit avarii ca urmare a faptului că în timpul mersului a derapat, s-a răsturnat, a căzut în şanţ sau prăpastie ori în apă sau a fost lovit de orice corpuri cum ar fi copaci, bolovani, pietre etc.

c) Autoturismul aflat în circulaţie sau în staţionare a fost avariat de un autovehicul neidentificat.

d) Autoturismul aflat în staţionare a fost ciocnit, izbit, lovit sau zgîriat fie de autovehicule necuprinse în asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, fie de pietoni, ori prin căderea pe autoturism a unor corpuri.

e) Autoturismul aflat în mers a fost avariat ca urmare a defectării unor piese ale acestuia, care a pricinuit un accident prin ciocnire, răsturnare, derapare etc.

f) Autoturismul a fost avariat ca urmare a :

— incendierii lui ori a clădirii în care se afla garat autoturismul ;

— exploziei, urmată sau neurmată de incendiu, cum ar fi explozia rezervorului de carburanţi sau a rezervorului de aer comprimat ;

— trăznetului — urmat sau neurmat de incendiu ;

— inundaţiei — care poate produce pagube şi prin acoperirea cu un strat de apă a locului unde se afla garat sau parcat autoturismul ;

— altor calamităţi naturale, cum ar fi : ploaia torenţială, grindina, furtuna, prăbuşirea de teren etc., care pot produce pagube direct autoturismului sau indirect prin dărîmarea acoperişului unei construcţii pe acel autoturism etc.

La asigurarea facultativă a autovehiculelor pentru avarii (casco), pe lîngă cele arătate mai sus, ADAS mai acordă despăgubiri şi pentru :

— cheltuielile de transport al autoturismului la atelierul de reparaţii cel mai apropiat de locul accidentului, care poate face reparaţia sau la locul cel mai apropiat de adăpostire a autoturismului, dacă acesta nu poate fi deplasat prin forţă proprie ;

— pagubele produse autoturismului de avarieri prilejuite de măsurile luate în timpul producerii evenimentului asigurat, pentru salvarea autoturismului sau a construcţiei în care se afla acesta, precum şi cheltuielile făcute în vederea limitării pagubelor, dacă acestea sînt necesare în urma unor pagube produse de cauze cuprinse în asigurare.

De reţinut este şi faptul că primele de asigurare sînt accesibile, iar prin condiţiile de asigurare se acordă asiguraţilor şi alte avantaje referitoare la posibilitatea :

— obţinerii unei reduceri de 10%, dacă asigurarea se încheie direct la unitatea ADAS ;

— obţinerii unor reduceri cu 15%, respectiv cu 25% sau 35%, corespunzător unui an de asigurare, respectiv a 2 ani sau 3 ani de asigurare anteriori, dacă contractul de asigurare se reînnoieşte şi dacă pentru anii anteriori nu s-au plătit ori nu se datorează despăgubiri la asigurarea de avarii ;

— plăţii primelor anuale de asigurare în 3,4 şi 7 rate, iar în cazul reînnoirilor de contracte, în 10 rate subanuale.

În asigurarea auto pentru avarii (casco) pot fi incluse prin asigurări suplimentare şi pagubele produse autoturismului asigurat ca urmare a furtului sau tentativei de furt al autoturismului, al unor părţi componente sau piese ale acestuia, ori al unor bunuri din autoturism, precum şi pagubele produse autoturismului în momentul în care acesta era condus de altă persoană decît asiguratul, plătindu-se suplimentar prime de asigurare, care, în total, nu depăşesc cuantumul de 45% din prima anuală prevăzută la asigurarea de bază (avarii — casco).

Este de relevat şi faptul că celor care au avut contractate asigurări pentru avarii (casco) şi au suferit pagube determinate de una din cauzele sus-menţionate, ADAS le-a plătit, în anul 1975, despăgubiri de peste 35 milioane lei.

Asigurările pot fi încheiate prin împuterniciţii ADAS, inclusiv prin filialele A.C.R. sau direct, la oricare unitate ADAS.

1976 MAI 18

Credeți că numai un buletin meteorologic poate să vă convingă că primăvara a sosit ?

Și comerțul poate s-o facă!

Priviți o vitrină, intrați în oricare din magazinele de specialitate ale lui, și o veți recunoaște imediat după... vestimentație.

Un bogat și variat sortiment de :
Confecții : **pardesie, balonsaide, costume, rochii, taioare, fuste, pantaloni, sacouri, sarafane ;**
tricotaje : **pulovere, scompolouri, bluze ;**
lenjerie **pentru interior ;** țesături **din pna, lînă și mătase;**
încălțăminte **cu fețe din piei naturale și sintetice,** articole de marochinărie și galanterie.

MODELE NOI !
DESENE MODERNE !

Lei 5

D 646

revista economică

15 16 • IV 1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R
M6

Valorificarea unui izvor de

creativitate, ingeniozitate, măiestrie

PCR

1921-1976

Rădăcini viguroase într-un trecut glorios

La 23 August 1944 a început insurecția națională antifascistă armată, a cărei victorie avea să deschidă un nou drum în istoria poporului român

Întreaga perioadă de la 23 August 1944 pînă la abolirea monarhiei în 1947 a fost o etapă de luptă revoluționară pentru cucerirea puterii de către popor, condus de o forță călită și neînfricată : P.C.R. (În fotografie, tovarășul Nicolae Ceaușescu la o întrunire a tineretului în anul 1946).

TRAIASCA
REPUBLICA
POPULARA
ROMANA

La 30 decembrie 1947 poporul a cunoscut bucuria unei victorii hotărîtoare pentru viitorul său : proclamarea Republicii populare

Întreaga perioadă de după 23 August 1944 pînă la sfîrșitul anului 1947 se caracterizează prin mari lupte revoluționare care au dus la realizarea unor profunde transformări sociale, la înfăptuirea unei politici naționale de deplină egalitate în drepturi pentru naționalități, la un șir de reforme economice și sociale în favoarea maselor populare. În acești ani s-a desfășurat o intensă activitate pentru refacerea economiei naționale, înfăptuirea reformei agrare și a altor reforme structurale cu caracter democratic revoluționar, s-a acționat pentru creșterea rolului clasei muncitoare și participarea ei directă la conducerea activității întreprinderilor. Această etapă a marcat înfăptuirea revoluției popular-democratice, instaurarea puterii muncitorilor și țăranilor, trecerea poporului nostru pe calea făuririi libere a viitorului său.

În toate aceste mari bătălii de clasă și mișcări revoluționare de masă, Partidul Comunist Român s-a afirmat ca cea mai puternică forță politică din România, îndeplinindu-și cu cinste misiunea de organizator și conducător al clasei muncitoare, al maselor largi populare, conducîndu-le cu succes la victorie.

(Din Programul Partidului Comunist Român)

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

ANVERGURA ISTORICĂ A OPEREI DE EDIFICARE A ORÎNDUIRII SOCIALISTE ÎN ROMÂNIA

PORNIND de la postulatul fundamental, îndelung verificat în practică, după care marxism-leninismul nu este o dogmă ci o călăuză în acţiune, Partidul Comunist Român, în decursul întregii sale existenţe, a desfăşurat o vie activitate teoretică de descifrare a realităţilor şi tendinţelor dezvoltării României în diferitele etape, a tendinţelor dezvoltării mondiale în lumina concepţiei revoluţionare a proletariatului, de aplicare şi dezvoltare creatoare a tezelor fundamentale ale marxism-leninismului la condiţiile concret-istorice, interne şi internaţionale ale ţării noastre, ţinînd totodată seama atît de tradiţiile progresiste, revoluţionare din gîndirea social-economică şi politică românească cît şi de experienţa altor ţări şi partide comuniste.

Prin această activitate teoretică creatoare, partidul a elaborat şi fundamentat strategia şi tactica luptei revoluţionare din fiecare etapă, a asigurat conducerea şi desfăşurarea ascendentă a procesului revoluţionar şi, totodată, a adus şi aduce contribuţii originale, de inestimabilă valoare teoretică şi practică la dezvoltarea creatoare a concepţiei şi practicii revoluţionare marxist-leniniste. O analiză fie şi sumară a istoriei gîndirii marxiste din România pune în evidenţă faptul că în ciuda unor greutăţi, piedici şi lipsuri, a unor manifestări de dogmatism şi schematism — legate în bună măsură şi de unele tendinţe şi practici din mişcarea muncitorească şi comunistă internaţională — ceea ce a prevalat întotdeauna a fost înţelegerea caracterului viu, deschis, creator al marxism-leninismului, aplicarea şi dezvoltarea creatoare a tezelor sale fundamentale la împrejurările concret-istorice. De la primele documente programatice ale mişcării muncitoreşti din România şi pînă la Programul Partidului elaborat la cel de-al XI-lea Congres, de la un congres al P.C.R. la altul, de la Gherea la opera tovarăşului Nicolae Ceauşescu, se evidenţiază pregnant o linie de dezvoltare continuă şi ascendentă a teoriei marxist-leniniste, de descifrare tot mai riguroasă a realităţilor şi tendinţelor României şi a lumii în diferitele etape ale dezvoltării, se evidenţiază rolul şi necesitatea crescîndă a dezvoltării şi adaptării, în continuare a marxism-leninismului la realităţile în permanentă transformare şi schimbare. Asemenea contribuţii teoretice ale Partidului Comunist Român, ale gînditorilor marxişti din ţara noastră se referă şi la îmbogăţirea teoriei şi practicii marxist-leniniste de făurire a orînduirii socialiste în ţara noastră.

Făurirea economiei socialiste unitare

ESTE ŞTIUT că în România, ca şi în alte ţări socialiste, la baza politicii de creare a relaţiilor de producţie socialiste a stat concepţia marxistă despre naţionalizarea principalelor mijloace de producţie şi transformarea socialistă a agriculturii. Dar aplicarea teoriei generale la condiţiile concrete istorice a generat numeroase forme, metode şi aspecte specifice, originale care vădesc modul creator de înţelegere şi aplicare a marxismului, reprezentînd contribuţii originale ale partidului nostru la tezaurul marxism-leninismului.

De pildă, o caracteristică de bază a concepţiei P.C.R. despre naţionalizare a fost înglobarea ei în viziunea de ansamblu a unui proces revoluţionar complex şi neîntrerupt care să asigure trecerea rapidă şi pe cît posibil fără război civil la înfăptuirea sarcinilor revoluţiei socialiste. În această optică, o seamă de măsuri antimoşiereşti, antiimperialiste şi anticapitaliste din etapa revoluţiei popular-democratice au avut menirea de a pregăti treptat terenul pentru actul decisiv. Aceste măsuri de pregătire dobîndesc o importantă semnificaţie dacă ţinem seama de faptul că în unele ţări socialiste, naţionalizarea principalelor mijloace de producţie s-a făcut în etapa premergătoare trecerii la socialism, iar în altele s-a mers pe linia dezvoltării — un timp — a unui sector capitalist de stat. Semnificativ este şi faptul că, spre deosebire de unele ţări socialiste şi spre deosebire de exproprierea moşierilor în 1945, care a fost legiferată post-factum, naţionalizarea din iunie 1948 s-a înfăptuit într-un cadru legal, creat de noua Constituţie votată în aprilie 1948. Aceasta a îngustat considerabil posibilităţile de manevră şi reacţie ale burgheziei.

Şi în ce priveşte făurirea relaţiilor socialiste la sate condiţiile concrete, specifice ale României au generat numeroase contribuţii la îmbogăţirea teoriei şi practicii construirii socialismului.

Se ştie, de pildă, că Marx şi Engels la timpul lor, referindu-se la perioada de construire a socialismului socoteau necesară naţionalizarea pămîntului. Engels şi Lenin vor fundamenta teoria marxistă a cooperativizării agriculturii, dar tot pe fondul naţionalizării pămîntului. În prima ţară socialistă, Uniunea Sovietică, transformarea socialistă a agriculturii s-a înfăptuit pe fondul proprietăţii întregului popor asupra pămîntului. Se mai ştie că în România interbelică, sub influenţa Cominternului a avut o anumită circulaţie teza soluţionării problemei agrare prin naţionalizarea pămîntului . De asemenea, în literatura marxistă a vremii, inclusiv în unele manuale de economie politică de circulaţie internaţională, invocîndu-se citate din operele clasicilor, se susţinea, chiar şi în anii 1954—1955, obligativitatea, caracterul legic al naţionalizării întregului pămînt în procesul construirii socialismului. În acest context, soluţionarea problemei agrare în România într-un alt mod comportă valoroase contribuţii originale şi aplicări creatoare ale învăţăturii marxiste. Partidul nostru n-a considerat nici textele clasice ca nişte dogme şi adevăruri universale, imuabile şi nici experienţa altor state ca un model unic şi obligatoriu. Esenţialul a fost crearea relaţiilor socialiste la sate şi întărirea alianţei muncitoreşti-ţărăneşti, dar formele şi metodele, căile şi etapele procesului au fost deduse din realitatea concret-istorică românească. În ţara noastră cooperativizarea agriculturii s-a realizat pe fondul proprietăţii ţărăneşti asupra pămîntului, prin unirea micilor proprietăţi ţărăneşti în mari proprietăţi socialiste cooperatiste. Această soluţie ţinea seama de ataşamentul ţăranului faţă de pămînt. de tradiţia îndelungată a proprietăţii ţărăneşti, înfăptuind totuşi necesitatea obiectivă — anume aşezarea agriculturii pe baze socialiste.

Dar în concepţia partidului, făurirea economiei socialiste unitare a însemnat nu numai crearea şi generalizarea relaţiilor de producţie socialiste ci şi punerea bazelor unei economii naţionale moderne, complexe, armonios dezvoltate, dinamice, receptive la cuceririle ştiinţei şi tehnicii contemporane, a unei economii naţionale capabile să se înscrie într-un mod eficient în diviziunea internaţională a muncii. Valoarea teoretică şi practică a contribuţiei româneşti la dezvoltarea şi aplicarea creatoare a marxism-leninismului, în problemele făuririi unei economii socialiste avansate se evidenţiază mai pregnant dacă ţinem seama de faptul că în perioada la care ne referim, în gîndirea economico-socială marxistă din diferitele ţări au apărut şi au dobîndit o anumită aderenţă, unele idei şi teze care nu ţineau întru totul seama de realitate. În acest context s-a susţinut, şi uneori se mai susţine şi astăzi în gîndirea marxistă internaţională, că ideea unei economii socialiste, complexe şi multilateral dezvoltate ar fi o idee depăşită, că în condiţiile existenţei sistemului mondial socialist nu ar fi necesară industrializarea fiecărei ţări socialiste în parte sau că n-ar fi necesară în fiecare ţară o industrie grea, constructoare de maşini, că pentru ţările mai puţin dezvoltate ar fi mai avantajos să nu introducă din capul locului în producţie cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii ş.a.

În opoziţie cu astfel de idei şi teze în diferitele documente ale Partidului Comunist Român, în numeroase studii ale economiştilor marxişti din ţara noastră s-a demonstrat cu numeroase argumente că **dezvoltarea complexă, multilaterală** a fiecărei economii naţionale socialiste **este o necesitate obiectivă** generată de varietatea resurselor naturale şi necesitatea valorificării lor plenare, că numai într-o economie complexă este posibilă utilizarea deplină şi eficientă a forţei de muncă, se pot dezvolta armonios toate regiunile şi zonele ţării, se pot lichida inegalităţile regionale moştenite de la vechile regimuri, se creează o legătură organică de intercondiţionare şi stimulare reciprocă a diferitelor ramuri de activitate economică, se poate asigura dezvoltarea armonioasă, economică, socială şi spirituală a întregii societăţi, că numai o economie complexă şi multilateral dezvoltată se poate înscrie în mod eficient în diviziunea internaţională a muncii, oferind în acelaşi timp garanţii sigure pentru independenţa şi suveranitatea naţională a ţărilor socialiste. Totodată, în documentele partidului nostru este limpede exprimată ideea că o economie socialistă complexă, multilateral dezvoltată nu înseamnă o economie autarhică, omnilaterală care să cuprindă absolut toate ramurile sau subramurile existente în economia mondială, că specializarea internaţională trebuie să se grefeze pe un organism economic complex, multilateral dezvoltat. În consecinţă în concepţia P.C.R. o economie socialistă modernă înseamnă într-o primă expresie — o economie care îmbină în mod optim dezvoltarea economică complexă internă cu specializarea internaţională raţională şi eficientă.

Industrializarea — sprijin în transformarea socialistă a agriculturii

O COMPONENTĂ DE BAZĂ a concepției partidului nostru despre făurirea unei economii socialiste moderne este industrializarea. Experiența românească a confirmat pe deplin justețea teoriei leniniste a industrializării socialiste generînd totodată noi elemente de îmbogățire și dezvoltare a acesteia. În documentele partidului și în scrierile economiștilor marxiști din țara noastră, se fundamentează multilateral teza după care **industrializarea socialistă este o necesitate obiectivă pentru orice țară care a moștenit de la vechiul regim o economie înapoiată, este singura cale de progres și civilizație.** Într-adevăr, industria este ramura conducătoare, preponderentă în orice economie avansată ; industria este ramura cea mai receptivă la cuceririle științei și tehnicii și care propagă aceste cuceriri în toate celelalte domenii ; industrializarea României a fost sprijinul cel mai important al transformării socialiste a agriculturii și a înzestrării ei tehnice tot mai moderne. Industrializarea socialistă, care presupune în mod necesar dezvoltarea cu prioritate a industriei grele, producătoare de mijloace de producție, este calea principală de sporire a producției și productivității muncii, a înzestrării moderne a tuturor celorlalte ramuri economice, a valorificării superioare a resurselor materiale, a folosirii depline și eficiente a forței de muncă, a ridicării necontenite a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor ; industrializarea socialistă este calea consolidării puterii politice a clasei muncitoare, a oamenilor muncii de la orașe și sate, este — în contextul unei economii naționale complexe — principala garanție a independenței și suveranității naționale. Un merit esențial al Partidului Comunist Român în acest domeniu este că sprijinindu-se pe învățătura marxist-leninistă a elaborat, încă înainte de trecerea la socialism o concepție clară și cuprinzătoare despre necesitatea și modalitatea industrializării României, că a înfăptuit ferm și consecvent în întreaga perioadă de construire a socialismului o politică de industrializare accelerată a țării.

Concepția românească despre făurirea unei economii socialiste moderne include și dezvoltarea multilaterală și intensivă a agriculturii, ca ramură de bază a economiei. În perioada construirii socialismului, în fața agriculturii se puneau două obiective majore : crearea relațiilor de producție socialiste și dezvoltarea tehnică, modernizarea agriculturii. Și în rezolvarea acestor probleme întîlnim aspecte originale. Se știe, de pildă, că în unele țări socialiste, mai întîi s-a înfăptuit cooperativizarea și apoi au fost adoptate măsuri mai importante pentru înzestrarea tehnică și organizarea rațională a marii producții agricole ; în alte țări s-a considerat că mai întîi trebuie asigurată o dezvoltare tehnică substanțială a agriculturii, cu sprijinul statului socialist, dar pe fondul proprietății individuale țărănești și abia după aceea să se acționeze intens pentru transformarea socialistă a agriculturii. În țara noastră s-a adoptat linia îmbinării, a împletirii celor două laturi ale soluționării problemei agrare : **cooperativizarea s-a înfăptuit treptat, pe măsură ce industria — și ea în proces de creare și dezvoltare —putea asigura mijloacele tehnice necesare marii agriculturi socialiste,** deci ritmul cooperativizării a fost corelat cu ritmul industrializării astfel încît încheierea cooperativizării a însemnat , în linii mari, și crearea unei baze tehnico-materiale pentru marea agricultură.

Elemente originale întîlnim și în modul de organizare a legăturilor între sat și oraș, între agricultură și industrie. Într-o perioadă cînd în literatura economică marxistă existența producției și schimbului de mărfuri în socialism se considera ca o rămășiță a trecutului, cînd în unele țări socialiste se considera că a venit deja timpul pentru începerea eliminării treptate a producției de mărfuri, a începerii trecerii la „schimbul direct de produse“ între oraș și sat, cînd mijloacele de producție nu erau considerate ca mărfuri, România a fost prima țară socialistă care, desființînd cotele obligatorii în 1956, a trecut la așezarea relațiilor dintre oraș și sat pe baze economice, comerciale, deci, la dezvoltarea relațiilor marfă-bani, a relațiilor de vînzare-cumpărare. Această acțiune este cu atît mai semnificativă cu cît, ulterior, în întreaga gîndire economică marxistă s-a produs o restructurare a concepției despre producția de mărfuri și legea valorii în socialism, despre rolul relațiilor marfă-bani ; totodată, această soluționare a problemei este, după părerea mea, începutul depășirii — pe plan mondial — a unei viziuni simpliste despre socialism, ca o fază de scurtă durată, care n-ar avea altă sarcină decît lichidarea unor rămășițe ale trecutului; de asemenea această soluție conține în sine, implicit germenii concepției ulterioare despre necesitatea unei etape relativ îndelungate de dezvoltare a socialismului pe baze proprii, a unei etape de făurire a societății socialiste dezvoltate.

Apărarea independenței naționale în condițiile creșterii interdependențelor pe plan mondial

CONSTRUIREA SOCIALISMULUI ÎN ROMÂNIA în condițiile formării și dezvoltării sistemului mondial socialist a ridicat numeroase probleme teoretice și practice cu totul noi față de perioada în care au trăit clasicii marxism-leninismului, respectiv față de perioada cînd socialismul se construia într-o singură țară. Printre acestea se află problema principiilor de bază ale relațiilor dintre țările socialiste, a formelor și metodelor de colaborare și cooperare dintre ele, problema coexistenței pașnice, a principiilor și formelor de colaborare economică și de altă natură dintre toate țările lumii indiferent de orînduirea lor socială, de mărimea teritoriului, nivelul dezvoltării etc. Alături de alte partide comuniste și muncitorești din țările socialiste sau nesocialiste, alături de alte forțe progresiste din lumea contemporană, Partidul Comunist Român, România socialistă au adus și aduc contribuții teoretice și practice de inestimabilă valoare la soluționarea tuturor acestor probleme în interesul progresului general, al păcii și colaborării rodnice dintre popoare, la elaborarea unei concepții închegate, marxist-leniniste asupra principiilor ce se cer așezate la baza tuturor relațiilor internaționale.

În abordarea și soluționarea tuturor acestor probleme Partidul Comunist Român a pornit de la o seamă de adevăruri fundamentale, principiale ale concepției marxist-leniniste, aplicate la condițiile concrete ale epocii noastre, de la analiza complexă și profundă a realităților și tendințelor majore ce se manifestă în lumea contemporană, de la aspirația seculară a popoarelor, inclusiv a poporului român, de a trăi libere și independente, de a fi deplin stăpîne pe soarta și rodul muncii lor. În concepția marxist-leninistă a partidului nostru făurirea socialismului, dezvoltarea economiei, științei și culturii în fiecare țară reprezintă opera istorică a poporului din țara respectivă. Acest adevăr, la rîndul său reprezintă fundamentarea teoretică și practică cea mai temeinică a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî soarta, direcțiile dezvoltării, a dreptului sacru al țărilor și popoarelor la independență și suveranitate națională.

Națiunile și statele naționale istoricește constituite sînt o realitate majoră a epocii noastre. Viața demonstrează cu putere că statul național, inclusiv în socialism, este și va fi încă multă vreme cadrul cel mai favorabil pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru manifestarea plenară a creativității popoarelor. Mai mult, abia în socialism națiunea și statul național cunosc deplina înflorire și dezvoltare. În concepția partidului nostru, întărirea și înflorirea continuă a statelor naționale socialiste, a independenței și suveranității lor nu numai că nu dăunează intereselor generale ale sistemului mondial socialist, ci dimpotrivă, reprezintă calea și condiția esențială a întăririi unității, forței și influenței sistemului socialist mondial, ale creșterii prestigiului internațional și ale forței de atracție a socialismului.

O altă realitate majoră a epocii noastre este creșterea interdependențelor dintre diferitele economii naționale, adîncirea diviziunii internaționale a muncii. În consecință colaborarea și cooperarea internațională, participarea tot mai intensă a fiecărei țări la circuitul economic mondial, pe baze echitabile, sînt o necesitate obiectivă pentru fiecare țară, un important factor de progres, de potențare și valorificare a eforturilor și resurselor fiecărei țări. Dar economiile naționale, complexe și multilateral dezvoltate nu numai că nu limitează posibilitățile participării la circuitul internațional ci dimpotrivă, reprezintă o condiție de bază a participării mai intense și mai variate a țărilor la acest circuit. Viața demonstrează că cele mai intense și variate relații economice, comerciale, de colaborare și cooperare pe multiple planuri se desfășoară nu între economii unilateral dezvoltate, nici între acestea și cele complex dezvoltate, ci între economii complexe cu un înalt nivel de dezvoltare. În concepția partidului nostru nu cadrul limitat al frontierelor naționale,nu existența statelor naționale independente și suverane, nu complexele economice naționale sînt piedici în calea dezvoltării forțelor de producție, a desfășurării revoluției tehnico-științifice și în calea colaborării și cooperării, ci existența încă a forțelor imperialiste, cu toate consecințele ce decurg de aici, persistența încă în relațiile internaționale a unor bariere artificiale, a unor restricții și discriminări, a unor blocuri economice, politice sau militare mai mult sau mai puțin închise, într-un cuvînt, persistența încă a unor caracteristici ale unei ordini economice internaționale depășite, perimate, învechite.

Pornind de la aspirațiile seculare ale poporului român spre libertate și dreptate națională și socială, de la realitățile și tendințele majore ale lumii contemporane, de la prefacerile revoluționare profunde din lumea postbelică, Partidul Comunist Român a elaborat linia politică externă a României socialiste de colaborare și cooperare intensă cu toate țările socialiste, cu toate țările lumii indiferent de orînduirea lor socială. La baza relațiilor sale externe România așează în mod ferm principiile respectării cu strictețe a independenței și suveranității, ale neamestecului în treburile interne, egalității depline în drepturi, avantajului reciproc, respectării integrității teritoriale a fiecărei țări, nerecurgerii la forță sau amenințarea cu forța și rezolvării problemelor litigioase pe cale politică.

Valoarea teoretică și practică a acestor principii, a contribuției

conf. univ. dr. V. IOȚA
Academia de Studii Economice —
București

(Continuare în pag. 10)

PIONIERII — o forță creatoare tot mai activă

> „...Organizația de pionieri este chemată să dezvolte, prin acțiunile pe care le întreprinde, imaginația și pasiunea pentru creație a copiilor, să-i educe în spiritul dreptății, cinstei și omeniei, proprii socialismului, să-i formeze ca cetățeni înaintați ai patriei noastre noi".
>
> (Din Cuvîntarea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** la ședința festivă de deschidere a Congresului al X-lea al U.T.C. a Conferinței a X-a a U.A.S.C.R. și a celei de a III-a Conferințe Naționale a Organizației Pionierilor)

CONSTRUCȚIA societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră atrage noi resurse umane și financiare, noi mijloace de producție. Astăzi, circuitul de bunuri materiale — ca volum și valori de întrebuințare — este deosebit de activ și este realizat prin participarea intensă a tuturor categoriilor sociale : muncitori, țărani și intelectuali, tineri și vîrstnici, bărbați și femei. Dacă, revista noastră se ocupă — în mod justificat — de reflectarea activității „celor mari", nu este lipsită de importanță și punerea în evidență a domeniilor de activitate a pionierilor și școlarilor. Prezentarea informațiilor referitoare la modalitățile concrete de integrare a învățămîntului cu pratica încă din primii ani de școală, a intensității acestui proces, prezintă o contribuție reală la stimularea activității productive și de creativitate tehnică a viitorilor constructori ai comunismului, a elevilor — acest univers uman în care, practic, totul este posibil.

Un proces dinamic : pregătirea pentru viață

ACTIVITĂȚILE tehnico-aplicative ale pionierilor și școlarilor organizate în cadrul procesului de învățămînt prin practica productivă și în cadrul unor cercuri își dovedesc, incontestabil, cu puterea faptelor, rolul excepțional în lărgirea și consolidarea cunoștințelor dobîndite de aceștia în școală, în dezvoltarea spiritului lor de observație, inventivitate și creativitate, contribuie direct la educarea prin muncă și pentru muncă a copiilor, la dezvoltarea talentelor și aptitudinilor acestora, la formarea unor deprinderi practice, la orientarea lor școlară și profesională în deplină concordanță cu nevoile economiei naționale. În acest cadru general de preocupări și în scopul antrenării unui număr cît mai mare de pionieri și școlari la activitățile tehnico-aplicative s-a asigurat lărgirea — de la un an la altul — a caracterului de masă a tuturor activităților pionierești. Astăzi, finalizarea muncii desfășurate în cadrul cercurilor se realizează fie la nivelul școlilor, comunelor, orașelor și județelor, fie la nivel național prin intermediul unor concursuri de creație tehnică „Minitehnicus", prin expoziții, demonstrații, tabere organizate de către consiliile organizației pionierilor în colaborare cu conducerile școlilor și al inspectoratelor școlare. În ultimii ani, finalizarea muncii desfășurate în cadrul cercurilor pionierești se realizează și pe plan internațional, prezență calitativă a lucrărilor românești fiind incontestabilă.

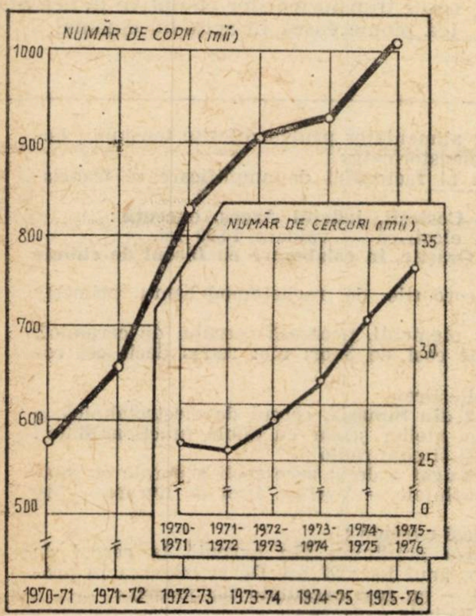

Graficul nr. 1. — **Evoluția numărului cercurilor tehnico-aplicative și științifice și a numărului de pionieri și școlari cuprinși în aceste cercuri**

În cincinalul care a trecut caracteristica principală a procesului formării pentru muncă, prin muncă, la nivelul școlii generale a fost aceea a cuprinderii unui număr tot mai mare de pionieri și școlari în cercurile tehnico-aplicative și științifice asigurîndu-se din ce în ce mai mult caracterul de masă al acestor activități. Din graficul nr. 1 rezultă dinamica numărului de copii cuprinși în diferite cercuri, care a sporit în anul școlar 1975—1976 cu peste 85% față de numărul celor înscrisi în anul școlar 1970—1971. În aceeași perioadă, numărul cercurilor a sporit cu circa 35%, creștere care pune în evidentă atît diversificarea activităților organizate de către pionieri, cît mai ales consolidarea organizatorică a acestora.

ORIENTĂRI ÎN ACTIVITATEA PIONIEREASCĂ ÎN CINCINALUL REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

- **Mai multe cercuri în unitățile economice ;**
- **Activitățile tehnico-aplicative — legate mai strîns de specificul activității economice a localităților, cartierelor ;**
- **În fiecare comună cel puțin o microcooperativă a pionierilor și școlarilor ;**
- **În microcooperative o agricultură diversificată, bazată pe tehnica cea mai avansată ;**
- **Orientarea școlară și profesională — în deplină concordanță cu nevoile economiei naționale.**

Deosebit de sugestiv sub aspectul evoluției activităților pionierești este graficul nr. 2. În cincinalul 1971—1975, participarea elevilor la cercurile cu caracter tehnico-aplicativ a cunoscut o dinamică intensă, în comparație cu evoluția numărului elevilor cuprinși în cercurile științifice ; evoluția școlarilor cuprinși în cercurile tehnico-aplicative reflectă orientarea concretă către practică, pune în evidență un proces intens de integrare a activităților practice în procesul de învățămînt. Cercurile științifice, teoretice prin esența lor, caracterizate printr-un grad de abstractizare mai ridicat a cunoștințelor primite la școală, s-au menținut, practic, la același nivel de participare în perioada 1971—1975.

Repartizarea cercurilor tehnico-aplicative
și științifice pe medii și forme de organizare

Mediul (forme de organizare)	Nr.de cercuri	Nr. elevilor
Scoli urbane	6 173	121 312
Scoli rurale	22 161	675 418
Case ale pionierilor	4 378	156 698
Unități economice (industriale, IAS, CAP, SMA etc.)	1 943	1o2 161
Total	34 655	1o55 589

Cum au evoluat principalele categorii de activități în ultimii 5 ani ? Și sub acest aspect orientarea asigurată în cincinalul precedent este edificatoare. Dintre activitățile pionierești, caracterul cel mai dinamic l-au avut microcooperativele agricole de producție :*) din graficul nr. 3 rezultă o triplare a numărului acestora. Atragerea pionierilor la executarea unor lucrări agricole, de cercetare și experimentare în cadrul microcooperativelor într-o perioadă în care reducerea numerică a forței de muncă ocupate în agricultură este substanțială apare ca un fenomen deosebit de pozitiv. Familiarizarea copiilor cu îndeletnicirile agricole asigură nu numai un spor de cunoaștere intrinsec, o posibilitate de a aprofunda cunoștințele de biologie predate în școală, ci și o cunoaștere a activității părinților, o apropiere și o înțelegere a procesului de producție agricol, cu accent pe perspectivele transformării agriculturii într-o variantă a industriei. Practica a dovedit că, pe lîngă crearea de bunuri materiale, activitatea elevilor în cadrul microcooperativelor i-a ajutat la orientarea lor profesională, i-a pregătit pentru viață, mulţi elevi îmbrăţişînd ulterior profesii utile agriculturii.

---

*) În 1975, în nr. 17, „R. E." a publicat un studiu referitor la activitatea microcooperativelor agricole de producție ale pionierilor și școlarilor.

O altă categorie de cercuri care s-a dezvoltat susţinut este cea a cercurilor de radioelectronică, ca expresie a orientării întregii economii, încă din cincinalul precedent, către ramuri de înaltă tehnicitate, purtătoare de progres tehnic. În aceeaşi categorie de cercuri, cu o creştere medie, pot fi menţionate şi cercurile de carturi, cele de aeromodelism şi cele cu un profund caracter industrial : de mecanică, lăcătuşerie, sudură, forje şi turnătorie. O dezvoltare mai lentă au cunoscut-o cercurile de navomodelism, cercuri bine organizate, reprezentative pentru activitatea pionierească. În ansamblu, activitatea pionierilor şi şcolarilor în cadrul cercurilor tehnico-aplicative în cincinalul 1971—1975 poate fi caracterizată în primul rînd prin extindere şi în al doilea rînd printr-o dezvoltare calitativă. Aşa cum rezultă din graficele alăturate, ambele procese sînt prezente în ordinea menţionată. Această concluzie trebuie completată cu ideea că, de fapt, în ambele direcţii există posibilităţi mari de perfecţionare în acest cincinal al revoluţiei tehnico-ştiinţifice.

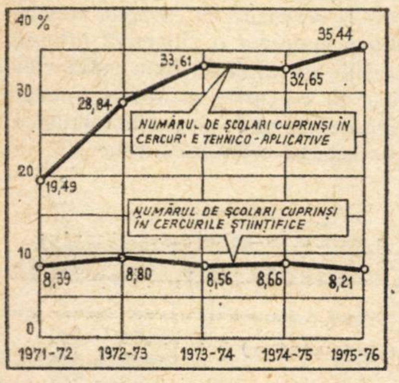

Graficul nr. 2 — **Evoluţia cuprinderii şcolarilor la activitatea cercurilor cu caracter tehnico-aplicativ şi ştiinţific**

Acumulările cantitative şi salturile calitative în activitatea pionierească

ULTIMUL AN al cincinalului precedent şi primul an al noului cincinal se dovedesc a fi şi pentru activitatea pionierească ani rodnici, cu rezultate deosebite. Pornind de la această realitate, cea de-a III-a Conferinţă Naţională a organizaţiei pionierilor solicită de la cea mai tînără generaţie de elevi un plus de iniţiativă, de răspundere, iar de la organizaţia de pionieri un mod mai practic şi mai eficient de soluţionare a problemelor.

Faţă de anul şcolar 1974—1975, în anul şcolar 1975—1976 numărul total al cercurilor tehnico-aplicative şi ştiinţifice, al microcooperativelor agricole de producţie a sporit de la 31 189 la 34 655, iar al pionierilor şi şcolarilor cuprinşi în aceste cercuri de la 937 721 la 1 055 589, ceea ce reprezintă un spor de cuprindere din totalul elevilor claselor II—VIII de la 41,31 % la 43,65 % (graficul nr. 1). De aici rezultă posibilitatea îmbunătăţirii cifrei de cuprindere a elevilor la activităţile cu caracter practic — educativ şi este pusă în evidenţă una din direcţiile principale de acţiune în acest cincinal.

În ultimul an al cincinalului precedent, ca urmare a măsurilor luate împreună cu şcoala, profilul şi conţinutul activităţii cercurilor tehnico-aplicative pionierești este mai bine orientat în concordanţă cu nevoile prezente şi viitoare ale economiei naţionale, cu dezvoltarea economică a localităţilor şi a judeţelor, cu necesarul de forţă de muncă calificată pentru toate ramurile economiei. La începutul acestui an se constată o sporire a numărului cercurilor de construcţii şi depanări radio, televiziune, telecomunicaţii, electrotehnică, electromecanică, electronică aplicată, mecanică, lăcătuşerie, carturi, mecanizatori agricoli. Totodată a sporit numărul cercurilor de modelism (aero-navo şi rachete) ale căror activităţi sînt integrate în ansamblul acţiunilor de pregătire a tinerelor generaţii pentru apărarea patriei. De aici rezultă posibilitatea îmbunătăţirii, în continuare, a profilului activităţilor practice, în concordanţă cu cerinţele viitoare ale economiei noastre.

Sub aspectul integrării activităţilor pionierești cu practica, cu producţia se constată o insuficientă dezvoltare a cercurilor tehnico-aplicative din unităţile industriale, din I.A.S. şi I.M.A., creşterea faţă de anul şcolar 1974—1975 fiind numai de 239 cercuri (vezi tabelul). Acest nivel de cuprindere — redus — reflectă şi receptivitatea scăzută a cadrelor de conducere din unităţile economice faţă de activităţile pionierești, o oarecare neînţelegere a faptului că este şi în interesul direct al economiei întreprinderii să atragă elevii la executarea unor lucrări. Acest fapt este demonstrat de diferenţele mari care apar de la un judeţ la altul (graficul nr. 4) în cuprinderea şcolarilor la activităţile cercurilor cu caracter tehnico-aplicativ şi ştiinţific. Ca şi în alte domenii, este dovedit faptul că acolo unde există preocupări constante faţă de activităţile pionierilor pot fi organizate — cu sprijinul unităţilor economice — activităţi utile, cu eficienţă imediată. În unele judeţe însă, cum sînt : Alba, Bihor, Botoşani, Hunedoara, Mureş, Tulcea, Satu-Mare, municipiul Bucureşti numărul cercurilor tehnico-aplicative organizate în unităţi economice este încă sub posibilităţi. În unele judeţe (Bihor, Bistriţa-Năsăud, Caraş-Severin, Hunedoara, Teleorman şi municipiul Bucureşti) faţă de o cifră medie de cuprindere pe ţară de 43,6% se realizează ponderi de numai 18,6—28,5% din totalul elevilor din clasele II—VIII. În principal, această situaţie este urmarea faptului că nu în toate şcolile sînt organizate cercuri tehnico-aplicative şi ştiinţifice.

Structura cuprinderii pionierilor şi şcolarilor în cercurile tehnico-aplicative şi ştiinţifice — redată în tabelul 2 — evidenţiază mai clar nivelul atins în prezent sub aspectul numărului de cercuri şi al numărului de elevi, nivel de la care începe procesul transformărilor calitative în activitatea pionierească în actualul cincinal.

AUTODOTAREA ÎNTR-O VIZIUNE... PIONIEREASCĂ

Casa pionierilor din Arad executută :
Magnetofon „Stereo“ — tip GE — T — 01.

- Realizat din : piese rebutate, recondiţionate, fără valoare. Investiţii iniţiale : circa 6 000 lei. Valoare finală : circa 12 000 lei ;
- Caracteristici : putere de ieşire — 2 x 2,5W ; noutăţi tehnice aduse lucrării : ambreiaj, frîne, mecanism de antrenare, role, presoare, derulare faţă-spate realizate electromagnetic (fără pîrghii de mişcare) ;
- Utilizări : este folosit în autodotarea Casei pionierilor.

Casa pionierilor din Tg. Mureş a executat, prin autodotare :

- 6 carturi. Valoare finală circa 42 000 lei ;
- 1 cart pentru dotarea cercului de la Şcoala generală Band, în valoare de 7 000 lei ;
- 1 cart pentru dotarea Casei pionierilor din Sărmaşu, în valoare de 7 000 lei.

Casa pionierilor Reghin execută :

- 6 tipuri de baghete pentru dotarea cercurilor de aero şi navomodelism. Primeşte comenzi din ţară.

Casa pionierilor din oraşul Gh. Gheorghiu-Dej execută :

- alimentator pentru aparate tranzistorizate folosit în activitatea cercurilor de la Casa pionierilor şi de la Şcoala nr. 9 din Dej.

Casa pionierilor din Comăneşti, judeţul Bacău, execută :

- emiţător D.S.B. pentru staţia de emisie-recepţie ;
- receptoare tip „pistol“ ;
- minipoligon de tir cu arbitraj electronic.

Casa pionierilor Bacău execută :

- bancuri de lucru (lucrări complete) în valoare de 4 000 lei bucata. (4 bucăţi au intrat în autodotarea Casei pionierilor) ;
- vitrine pentru expuneri de lucrări, prevăzute cu sistem de alimentare şi alarmă ; valoare totală 12 000 lei ;
- pupitru de comandă, în valoare de 10 000 lei.

Casa pionierilor din Piteşti execută :

- panoul multifuncţional cu aparate de măsură şi control, folosit în laboratorul de electronică. Este alcătuit din aparate şi subansamble, care pot fi folosite şi separat. Panoul este format din : punte de măsură R.C. ; generator-radiofrecvenţă ; generator-audiofrecvenţă ; tester pentru măsurarea condensatorilor, rezistenţelor, diodelor ; alimentator pentru diferite tensiuni ; heterodină modulată ; tranzistormetru ;
- aparat de măsură al factorului de amplificare al tranzistorilor.

Casa pionierilor din Costeşti, judeţul Argeş, execută :

- Aparat de sudură electrică — valoare 1 500 lei.

Casa pionierilor din Orăştie, în colaborare cu Liceul de chimie produc :

- motoare pentru cercurile de rachetomodelism ; primeşte comenzi din toată ţara ;
- moară de măcinat pigmenţi, necesară cercului de ceramică, realizată la un preţ de cost de 3 ori mai redus decît cel comercial ;
- aparat de tăiat poliestiren.

Şcoala generală nr. 2 din Simeria, cercul de electrotehnică, a conceput şi executat un atelier şcolar cu dublă funcţionalitate : atelier de electrotehnică şi cerc radio ;

Casa pionierilor din Lugoj a dotat zece şcoli generale cu aparatul de verificat cunoştinţele — Verifix. Preţ de livrare — 500 lei bucata.

Casa pionierilor din Iaşi execută :

- jocuri logice pentru grădiniţe. (Se execută la cercul de mase plastice. Valoarea unui joc : 97 lei. De la intrarea în producţia de serie — 1974 — au fost executate 700 jocuri) ;

Casa pionierilor din Bistriţa execută :

- Ghid Dip Metru pentru autodotarea cercului de electronică ; valoare — 600 lei ;
- manipulatoare electronice cu circuite integrate ; Preţul : 600 lei bucata. Primeşte comenzi din ţară ;
- numărător fotoelectric, solicitat de Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor şi de Institutul de cercetări chimiofarmaceutice.

Şcoala generală din Budacul de Jos, în cadrul cercului de radioelectronică execută :

- conductometru (aparat pentru determinarea gradului de poluare a apei) (200 lei bucata) ;
- amplificator (400 lei bucata) ;
- multipmetru tranzistorizat (700 lei bucata) ;
- alimentator stabilizat, autoprotejat, cu posibilităţi multiple — 1 500 lei bucata ,

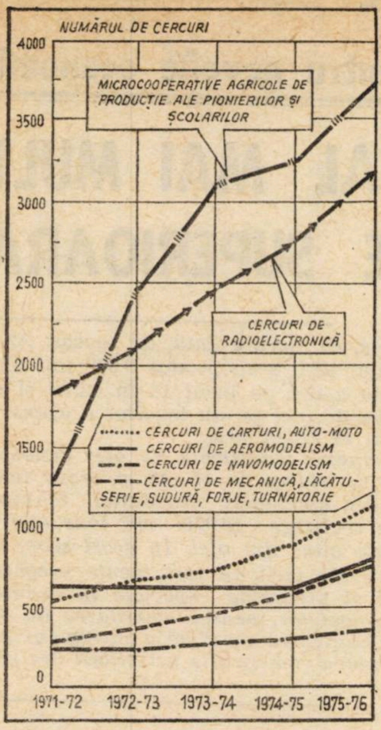

Graficul nr. 3 — **Dinamica dezvoltării unor categorii de cercuri tehnico-aplicative**

Extinderea și consolidarea cercurilor tehnico-aplicative în următorii 4—5 ani constituie una din principalele direcții în care-și propun să acționeze consiliile și comandamentele pionierești. Din punct de vedere calitativ, aceasta presupune îmbogățirea conținutului și a profilului activității lor tehnico-aplicative și științifice pe baza hotărîrilor adoptate la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea social-economică a țării. Astfel, în cadrul cercurilor tehnico-aplicative se vor realiza activități multiple, menite să contribuie la pregătirea pionierilor și școlarilor pentru muncă și viață în concordanță cu cerințele și cu structurile viitoare ale economiei naționale.

Pentru legarea în mai mare măsură a acestora de procesul instructiv-educativ, consiliile Organizației Pionierilor vor trebui să-și intensifice preocupările pentru organizarea și desfășurarea activităților cercurilor tehnico-aplicative și științifice cu prioritate în școli și unități economice. Încă din acest an școlar consiliile organizației pionierilor vor trece la extinderea cercurilor tehnico-aplicative în unitățile industriale, pe șantierele de construcții, în I.A.S., I.M.A. și în școlile profesionale, tehnice și licee de specialitate. Odată cu extinderea activităților practice în unități economice trebuie sprijinită dezvoltarea și diversificarea în continuare a cercurilor tehnico-aplicative din casele pionierilor, corespunzător cu dezvoltarea bazei lor tehnico-materiale ; cercurile tehnico-aplicative din casele pionierilor trebuie să devină cercuri cu activitate model, în măsură să asigure organizarea unor manifestări reprezentative pentru activitatea pionierilor și școlarilor din localitatea respectivă. Cercurile tehnico-aplicative din școli și unități economice reprezintă un cadru organizatoric adecvat pentru organizarea unor activități mai simple, corespunzătoare particularităților de vîrstă, asigurînd cuprinderea elevilor pe măsura nivelului de cunoștințe dobîndite și a aptitudinilor. Concretizarea acestei cerințe ia în considerare și cuprinderea mai intensă a fetelor la activitatea cercurilor tehnico-aplicative de construcții și depanări radio, televiziune, telecomunicații, electrotehnică, electronică aplicată, mecanică, modelism etc.

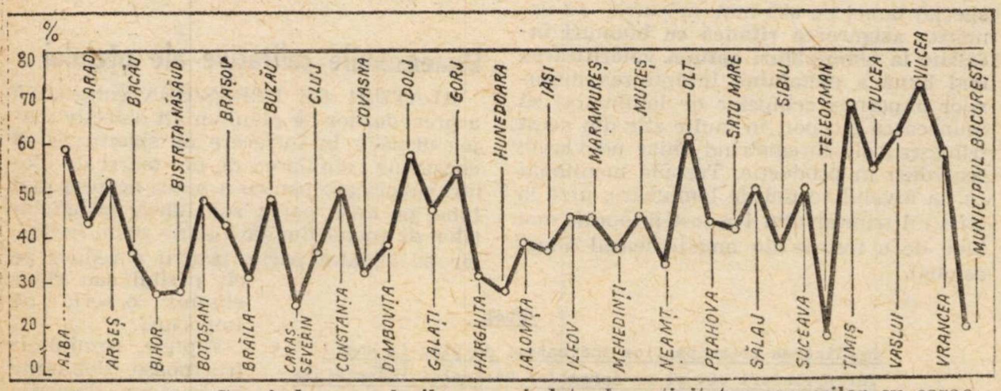

Graficul nr. 4 — **Cuprinderea școlarilor, pe județe, la activitatea cercurilor cu caracter tehnico-aplicativ și științific**

Înfăptuirea acestor obiective va contribui în mod hotărîtor la extinderea participării pionierilor și școlarilor la activitatea practică. Astfel, pînă în 1978, se prevede ca la activitățile tehnico-aplicative și științifice să participe cel puțin 60% din numărul total al pionierilor și școlarilor, în medie pe țară, dar și la nivelul fiecărui județ și localitate. Menținerea acestui ritm de creștere a participării ar permite o cuprindere la activitățile practice de circa 75% din totalul numărului elevilor existenți în 1980.

Îmbunătățirea activității aplicative a elevilor, intensificarea procesului de integrare a învățămîntului cu practica, cu viața, nu se poate realiza în ritm rapid dacă nu se ia în considerare, de către toți factorii răspunzători de educația noii generații, posibilitatea asigurării condițiilor de dotare și aprovizionare a cercurilor tehnico-aplicative cu materialele și utilajele specifice. Din informațiile prezentate alăturat rezultă că pionierii au o contribuție importantă la dotarea propriilor locuri de muncă, însă pentru realizarea acestor dispozitive și piese sînt necesare unele materiale specifice. Ca urmare, în cadrul acțiunii de perfecționare a activităților practice trebuie luată în considerație și rezolvată în mod unitar problema dotării, aprovizionării și urmăririi eficienței activităților pionierești.

Tînăra generație poate îndeplini un rol mai activ în construcția noii societăți. Prima manifestare a acestui rol o constituie formarea atitudinii înaintate față de învățătură — ca obiectiv fundamental — căruia îi sînt subordonate acțiunile menite să stimuleze interesul pentru știință, tehnică, cultură, artă, pentru lărgirea orizontului de cunoaștere, pentru exersarea și perfecționarea aptitudinilor și capacităților creatoare, de punere în practică a celor învățate.

Ion MANEA

Prezența creațiilor tehnice pionierești peste hotare

Creative Inventions of Young People —An Aid to World Unity

世界を結ぶ子供の創意くふう展
出品作品一覧

UNA din cele mai recente participări la expoziții tehnice peste hotare este cea din 1975 organizată în Japonia. La această expoziție au fost prezentate 120 lucrări tehnice din 27 de țări. Expoziția a fost deschisă între 12—17 august 1975 la Tokio ; expoziția este deschisă încă pînă la sfîrșitul lunii iunie a.c. în principalele 15 orașe ale Japoniei.

Pionierii români, așa cum ne informează publicația japoneză Invențiile creative ale tinerilor — un sprijin pentru unitatea lumii, *participă cu lucrări apreciate ca fiind remarcabile realizări tehnice. Prezentăm cîteva din acestea.*

SOMNIFER ELECTRONIC

Tacu Constantin, 14 ani

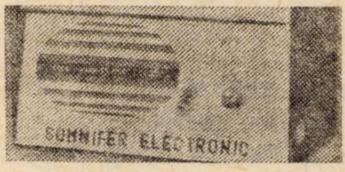

La căderea picăturilor de ploaie ne cuprinde somnul. Aparatul, inspirat de acest sentiment, funcționează prin emiterea unor sunete de frecvență înaltă, mijlocie și joasă. Cînd butonul aparatului este rotit în sensul acelor ceasornicului se realizează conectarea și atunci sînt emise sunete asemănătoare căderii picăturilor de ploaie.

CÎNTAR TANGRAM

Marchidan Irena, 14 ani

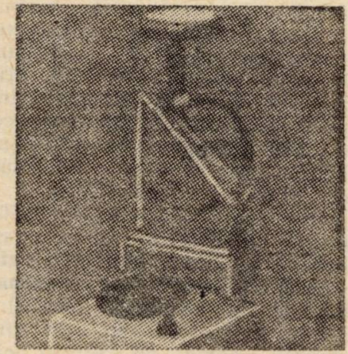

Dispozitivul este un cîntar electrolitic, folosind principiul tangentei. Dacă un obiect ce trebuie cîntărit este pus pe talger roata de plastic legată de brațul suport se învîrtește proporțional cu greutatea. Cantitatea de curent electric este indicată de un aparat de măsură pentru stabilirea greutății pe baza cantității de electricitate. Cîntarul poate fi utilizat atît în industrie cît și în gospodărie.

INDICATOR DE NIVEL

Toth Zoltan, 13 ani

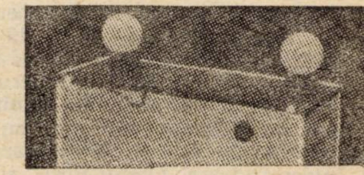

Acesta poate fi folosit în locul unei bule de nivel și poate fi întrebuințat și pe întuneric. Funcționează cu o sursă electrică de 4,5 V. Are puține piese și este deosebit de practic.

PLAN — ANGAJAMENTE: CUM LE REALIZĂM?

Pentru nevoile economiei

METAL MAI MULT, DE CALITATE SUPERIOARĂ!

FĂURIT CU MIGALĂ în pîntecele cuptoarelor și modelat cu măiestrie de mîna omului, metalul constituie osatura economiei timpului nostru, *factorul care condiționează în permanență progresul tehnic. Din el prind contur, rod al gîndirii creatoare a cercetătorilor și proiectanților, noi mașini și utilaje care, prin performanțele lor tehnice, determină, în mod nemijlocit, sporirea continuă a productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție. Metalul este, în același timp, o materie primă de bază în înălțarea a noi construcții, din el se făuresc multiple bunuri de uz îndelungat ce înfrumusețează viața și căminele noastre.*

Cunoscute fiind toate aceste valențe ale metalului, siderurgiștii țării se străduiesc să obțină, an de an, peste cotele stabilite prin plan, cantități tot mai mari de oțel, de calitate superioară, pe care să-l pună la dispoziția economiei naționale. Și eforturile lor sînt încununate, de fiecare dată, de succes. Anul trecut, *de pildă,* pe ansamblul țării s-au produs 9 549 mii tone de oțel, România situîndu-se astfel pe locul 14 în lume și pe locul 10 în Europa. *Producția de oțel pe un locuitor a ajuns la 450 kg, comparativ cu numai 18 kg în 1938.*

În actualul cincinal, producția planificată de oțel cunoaște noi dimensiuni: în 1980 ea va ajunge la 17—18 milioane tone. Pentru acest an — primul din cincinalul revoluției tehnico-științifice — urmează să se realizeze 10 970 mii tone oțel și 7 800 mii tone laminate finite pline din oțel. În acest scop, pe toate platformele siderurgice ale țării au fost făcute pregătiri din timp, stabilite strategii și programe speciale în vederea utilizării mai spornice a agregatelor, pentru asimilarea de noi mărci de oțeluri, pentru valorificarea maximă a întregului potențial tehnic și uman. Ce relevă radiografia activității din primul trimestru al anului?

La nivelul centralei și al fiecărei unități — toate prevederile realizate

DE LA ÎNCEPUT trebuie să relevăm că **sarcinile de plan la principalii indicatori pe primul trimestru al anului 1976 au fost realizate și depășite nu numai global la nivelul centralei, ci și de către fiecare unitate componentă** (tabelul). Rezultatul pare firesc, ținînd seama de măsurile luate din vreme, de tradiția siderurgiștilor de a porni bine la drum în fiecare început de an. Merită însă adăugat și un alt element nu mai puțin semnificativ. În acest început de cincinal, siderurgiștii și-au propus să realizeze obiective mari, îndrăznețe, în care scop au declanșat, din prima lună a lui 1976, o entuziastă întrecere. Practic, toate unitățile aparținînd Centralei industriale siderurgice sînt angrenate în această întrecere, bilanțul realizărilor avînd ca primă etapă cea de a 55-a aniversare a partidului și ziua de „1 Mai".

La capătul primului pătrar din 1976, așa cum rezultă din graficele de consemnare a rezultatelor întrecerii, **producția fizică la fontă, oțel și laminate a fost nu numai îndeplinită, ci și depășită** (grafic). Acest lucru este deosebit de important, ținînd seama de faptul că, existînd cantități de metal peste prevederile de plan, au putut fi acoperite mai bine nenumărate cerințe ale diverșilor beneficiari din țară care, la rîndul lor, s-au străduit să pună la dispoziția economiei mai multe mașini, utilaje sau piese de schimb. La depășirile fizice consemnate în această perioadă au adus o contribuție însemnată Combinatul siderurgic Galați și Combinatul siderurgic Hunedoara, care au elaborat suplimentar, peste 32 mii tone de **fontă** și, respectiv, mai bine de 31 mii tone; **la oțel,** Combinatul siderurgic Hunedoara a înscris pe graficul întrecerii o producție suplimentară de peste 18 mii tone, Combinatul siderurgic Galați mai bine de 12 mii tone, iar Combinatul siderurgic Reșița aproape 5 mii tone. **La laminate finite pline,** mii de tone peste plan au dat combinatele de la Galați, Hunedoara și Reșița, Întreprinderea „Oțelul Roșu" și Întreprinderea Laminorul de tablă Galați.

Este greu și, totodată, spațiul nu ne permite să evidențiem toate măsurile, toate pîrghiile folosite pentru obținerea realizărilor amintite. Desigur, fiecare unitate, în funcție de specificul producției, de sarcinile de plan și de rezervele de care dispune, a acționat și a luat măsurile cele mai corespunzătoare. Bunăoară, la **Combinatul siderurgic Hunedoara,** măsurile au vizat direct asigurarea **mersului uniform al furnalelor,** mai ales prin exploatarea lor rațională și asigurarea unei întrețineri corespunzătoare a acestora. Ca urmare, în trimestrul I 1976, curba opririlor accidentale a fost în scădere față de aceeași perioadă a anului trecut, iar durata opririlor a fost mult micșorată, fapt ce a permis o mai bună folosire a fiecărui cuptor înalt. La oțelării, s-a extins inițiativa **„Fiecare echipă să elaboreze zilnic pe cuptor și schimb cel puțin 2 tone oțel peste plan".** Pentru atingerea acestui obiectiv au fost inițiate măsuri pentru **eliminarea suprapunerilor diferitelor operații și asigurarea ritmică a cuptoarelor cu materii prime și materiale.** În sfîrșit, **la laminoare,** în special la cel de 800 mm, măsurile au urmărit **asigurarea ritmică cu blumuri încălzite la temperaturi optime, valorificarea mai bună a metalului.** Înfăptuirea măsurilor a permis echipelor de laminatori să muncească cu spor, în multe zile din acest trimestru ele înregistrînd chiar adevărate recorduri în producție. Trebuie menționat că, la nivelul secției de laminoare, pînă la sfîrșitul trimestrului I a fost înfăptuit mai bine de o treime din angajamentul anual asumat.

Tabel

Realizarea principalilor indicatori de plan la unele întreprinderi cît și pe ansamblul Centralei industriale siderurgice

Plan= loo

UNITATEA	INDICATORII					
	Val. prod. globale	Față de trim.I 1975	Val. prod. marfă	Față de trim.I 1975	Productivitatea muncii	Față de trim.I. 1975
Combinatul siderurgic Galați	lol,4	12o,9	lo3,8	126,9	loo,1	lo9,o
Combinatul siderurgic Hunedoara	loo,8	lo5,7	lol,1	lo4,9	loo,4	lo7,7
Intreprinderea "Oțelul Roșu"	lol,7	117,4	lol,4	llo,4	lo2,3	lo5,4
Total Centrală	lol,1	115,5	lo2,o	115,3	loo,5	lo9,5

Inițiative valoroase s-au născut în cadrul întrecerii și la Combinatul siderurgic Galați. Aceste inițiative au dat și dau rezultate prin faptul că sînt susținute de temeinice măsuri tehnico-organizatorice. La oțelării, de exemplu, a luat extindere inițiativa: **„Fiecare șarjă elaborată într-un timp cît mai scurt cu o producție suplimentară de 1,5 tone".** Drept rezultat, de la începutul anului și pînă în prezent s-au obținut (cu mici excepții), la fiecare șarjă, în plus, 1,7 tone de oțel. Și la furnale, prin aplicarea unui complex de măsuri (încărcarea și descărcarea fiecărei șarje în timpul planificat, utilizarea de minereuri aglomerate), producția de fontă obținută suplimentar în primul trimestru acoperă aproape în întregime angajamentul asumat pe tot anul.

Acțiuni și măsuri de aceeași anvergură au fost desfășurate și în celelalte unități siderurgice (din Reșița, Oțelul Roșu, Tîrgoviște, Vlahița etc.), rezultatele obținute confirmînd pe deplin eficiența lor.

Dimensiunile calitative ale oțelului

ALĂTURI DE DEPĂȘIREA cantitativă a prevederilor de plan, un alt obiectiv major urmărit în întrecere de siderurgiști îl constituie asimilarea de noi mărci de oțeluri superioare pentru a putea acoperi mai bine, pe de o parte, solicitările beneficiarilor de metal din țară și de peste hotare, iar pe de altă parte, pentru a reduce pe cît posibil sau chiar elimina o serie de importuri.

Faptele, rezultatele fructuoase dobîndite și în acest domeniu în primul trimestru, arată că siderurgiștii știu să-și onoreze cuvîntul dat. În această perioadă au fost finalizate o serie de studii făcute de Institutul de cercetări metalurgice și de nucleele de studii de cercetări din întreprinderi și s-a trecut atît la experimentarea cît și la realizarea în practică a unor noi produse siderurgice. La Combinatul siderurgic Reșița au fost asimilate, de pildă, **noi mărci de oțeluri destinate fabricației de autoturisme,** la Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște **noi oțeluri pentru rulmenți,** precum **și o gamă mai largă de produse forjate din oțeluri pentru scule,** la Întreprinderea Laminorul de tablă din Galați circa **25 de sorto-tipo-dimensiuni de noi profile formate la rece necesare lucrărilor de construcții etc.** Asemenea profile se **realizează** în prezent și de către Întreprinderea metalurgică Iași. La rîndul său, Întreprinderea de fier Vlahița a asimilat un produs nou pentru scule de formare la rece și anume **role din fontă cu crustă dură.**

Realizări de seamă pe linia asimilării de produse noi au dobîndit și siderurgiștii celor două mari combinate de la Galați și Hunedoara. La primul, **s-a extins fabricația tablei zincate cu proprietăți superioare obținută din bandă laminată la rece** pe o instalație modernă de zincare continuă ; la cel de al doilea, au fost asimilate noi mărci de oțeluri, care acoperă domenii largi de utilizare.

Acțiuni ferme au fost larg desfășurate și pentru **introducerea de tehnologii noi,** pentru **generalizarea celor care au dovedit în practică o eficiență ridicată.** Astfel, la cele trei combinate mari — din Galați, Hunedoara și Reșița — a fost extinsă utilizarea oxigenului la accelerarea procesului de realizare a oțelului și a fontei, au fost introduse noi materiale izoterme și a fost extinsă metoda de tratare a oțelului în vid, iar la Oțelul Roșu se aplică pentru prima oară în țară, cu rezultate bune, turnarea continuă a metalului etc.

Ținînd seama de programul întocmit pe 1976, în trimestrul II va continua în ritm și mai susținut procesul de asimilare a noilor produse și tehnologii. Se va acționa în direcția **obținerii de semifabricate turnate continuu** — mijloc eficient de reducere a consumului de metal ; **se va extinde numărul mărcilor noi de oțeluri în producția de profile, produse plate, bare trase** și altele. O importanță deosebită va fi acordată finalizării lucrărilor privind **asimilarea tehnologiei de tratament termic în atmosferă controlată în procesul de fabricație a oțelului tras,** destinat fabricării organelor de asamblare și rulmenților.

Merită relevat faptul că toate aceste preocupări asidue pentru diversificarea producției și modernizarea tehnologiilor urmăresc, pe lîngă acoperirea mai bună a unor cerințe ale economiei, și valorificarea tot mai eficientă a metalului. Se poate aprecia că, în comparație cu ultimii ani, metalul bun scos dintr-o tonă elaborată sub formă de laminate a sporit cu 15—20 la sută.

Noi rezerve potențiale atrase în circuitul economic

SUCCESELE ÎNREGISTRATE în trimestrul I constituie un puternic imbold pentru amplificarea întrecerii, în vederea valorificării mai eficiente a resurselor interne, a întregului potențial tehnic și uman, pentru a înscrie la capitolul depășiri de plan cantități tot mai mari de metal. Această apreciere ne-o dă faptul că, în toate unitățile siderurgice, încheierea trimestrului I a coincis și cu analize temeinice nu numai asupra factorilor pozitivi, ci și, mai ales, a celor care au frînat pe alocuri ridicarea și mai sus a ștachetei realizărilor. S-au avut în vedere, de pildă, indicii de utilizare diferiți realizați la agregate asemănătoare, unele defecțiuni în asigurarea ritmică cu metal vechi șarjabil și de calitate a cuptoarelor de oțel, planificarea mai rațională a unor sortimente de laminate, în sensul asigurării unui mers normal și eficient al laminoarelor etc.

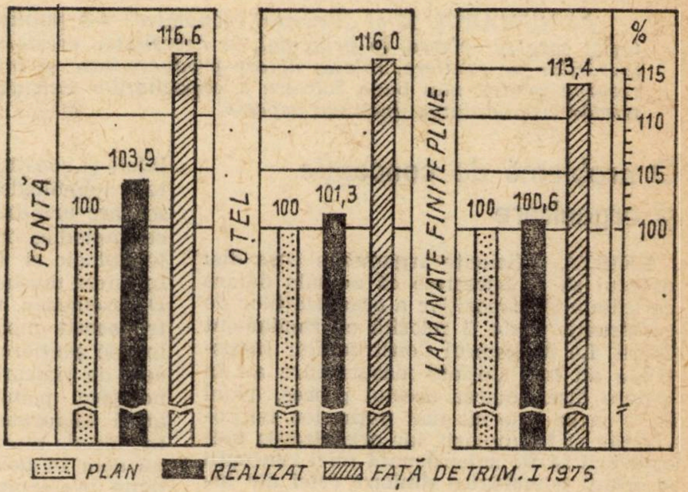

REALIZAREA PRODUCȚIEI FIZICE LA PRINCIPALELE PRODUSE SIDERURGICE (%)

Dar un aspect asupra căruia s-a insistat mai îndelung a fost cel cu privire la **sporirea producției de cocs** la nivelul cotelor prevăzute de plan, cît și utilizarea lui mai economică. Este un domeniu de certă importanță, dacă avem în vedere faptul că nu poate fi concepută sporirea producției de fontă fără acest factor al energiei — cocsul — după cum la fel nu poate fi posibilă reducerea mai consistentă a costurilor de producție pe tona de fontă, fără o diminuare a consumului de cocs. Și trebuie spus că, cu toate realizările înregistrate pe ambele planuri, posibilități pentru mai bine există în fiecare unitate siderurgică. Deși unele întreprinderi ca, de pildă, combinatele din Hunedoara și Reșița au depășit simțitor planurile de producție la cocs, totuși, pe ansamblul centralei, s-au înregistrat unele minusuri în trimestrul I în acest domeniu. **O mai largă mobilizare a rezervelor și posibilităților** se impune, în acest sens, la **Combinatul siderurgic Galați și la Întreprinderea „Victoria“-Călan,** unde posibilitățile existente pentru realizarea unor producții superioare de cocs nu au fost epuizate nici pe departe.

În privința **reducerii normelor de consum și creșterii eficienței economice,** se poate afirma că în primul trimestru al anului fondul de materii prime și materiale a fost mai bine gospodărit, că în multe locuri au fost reduse normele de consum de metal, combustibil și energie electrică. Sînt, dealtfel, deosebit de semnificative unele rezultate în acest sens. La sectorul furnale de la Combinatul siderurgic Hunedoara, de pildă, în primele 2 luni din acest an, consumul de cocs metalurgic a fost mai mic decît nivelul planificat cu 2 kg pe fiecare tonă de fontă produsă. Economii importante la normele de consum au fost obținute în unele secții și la Combinatul siderurgic Galați, Combinatul siderurgic Reșița și altele.

Dar aceste realizări ar putea fi mult amplificate dacă, peste tot, ar exista o grijă mai mare pentru mai buna gospodărire a materiei prime și materialelor, pentru utilizarea mai eficientă a combustibilului și energiei electrice. De aceea, în trimestrul II cît și, în continuare, pe întregul parcurs al anului, vor trebui găsite noi și noi soluții încît consumurile specifice să scadă, fără a dăuna calității producției, astfel ca fiecare tonă de produs siderurgic să fie realizată la costuri cît mai scăzute.

Un alt domeniu mai important care vizează activitatea unităților siderurgice în perspectivă este grija pentru **realizarea producției numai de calitate și eliminarea oricăror pierderi de metal.** În primul pătrar de an au fost înregistrate realizări de seamă în direcția ridicării calității producției, precum și în ce privește micșorarea procentului de rebuturi. Pozitiv este faptul că la marea majoritate a unităților — Combinatul siderurgic Hunedoara, Intreprinderea „Victoria“-Călan, Întreprinderea „Ciocanul“-Nădrag, Întreprinderea „Laminorul“ de tablă Galați și Întreprinderea de fier Vlahița — în trimestrul I procentul de rebuturi a scăzut simțitor față de perioada corespunzătoare a anului trecut, fapt ce a mărit volumul produselor ce au putut fi furnizate beneficiarilor.

În domeniul ridicării calității producției cît și al reducerii procentului de rebuturi, există încă mari rezerve insuficient valorificate la Combinatul siderurgic Reșița, Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște și Întreprinderea Oțelul Roșu. Prin respectarea rețetelor tehnologice, prin întărirea și mai mult a responsabilității fiecărei echipe și component al acesteia pentru calitatea muncii prestate, prin lărgirea schimburilor de experiență pentru generalizarea metodelor înaintate etc., toate aceste acțiuni pot aduce un plus în întreprinderile amintite în valorificarea acelor rezerve care permit ridicarea calității producției, reducerea la minimum posibil a pierderilor de orice fel.

URMĂRIND EVOLUȚIA activității siderurgiștilor și în perioada ce a trecut din luna aprilie, se poate aprecia că realizările au o dinamică ascendentă, că în fiecare unitate se utilizează mai bine rezervele interne, că pe graficele întrecerii se înscriu zi de zi noi și noi succese, închinate marilor evenimente : aniversarea partidului și „1 Mai“, Ziua solidarității internaționale a tuturor celor ce muncesc.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

MECANIZAREA ÎN CONSTRUCȚII — element primordial în creșterea productivității muncii (II)

ÎN NUMĂRUL 13 al „Revistei economice" s-a publicat partea I-a a acestui material care se referea, în principal, la necesitatea creșterii gradului de mecanizare a lucrărilor pe șantiere, relația dotare-productivitate și influența factorilor subiectivi, rezerve pentru mai buna folosire a capacităților existente etc. Continuăm în acest număr cu abordarea unor noi aspecte

O problemă de concepție și organizare

EXISTĂ suficiente argumente care dau dreptul să se aprecieze că actuala dotare cu utilaje și dispozitive a organizațiilor de construcții poate fi folosită cu randament sporit. La Ministerul Construcțiilor Industriale au fost inițiate măsuri care au în vedere disciplinarea acestui proces, astfel încît să se lase cît mai puțin loc improvizației și întîmplării, iar **organizarea mecanizării să fie subordonată unei concepții și ordini tehnologice similare celei din industrie.** Se tinde ca lucrările să se execute numai pe bază de proiecte de tehnologie, în care să se determine utilajele optime ca productivitate și eficiență economică, stabilindu-se totodată performanțele de producție minime pe care trebuie să le atingă acestea (de plidă, pentru macaralele utilizate la structuri prefabricate — numărul pieselor de montat zilnic).

Este de pe acum într-o fază avansată elaborarea unor **tehnologii tip de execuție pentru obiective cu caracter repetitiv** — silozuri de cereale, fabrici de nutrețuri concentrate, complexe zootehnice, linii tehnologice în industria materialelor de construcții ș.a., **tipizarea** oferind avantajul de a întruni rezultatele cercetării științifice cu ale celei mai avansate practici de producție. Proiectanților le vor fi oferite o serie de detalii tip, bine studiate, pentru îmbinarea simplificată a prefabricatelor, în scopul de a se reduce atît manopera, cît și ciclul de lucru al macaralelor de de montaj. În același scop, se extinde montajul **construcțiilor metalice, utilajelor tehnologice și conductelor din subansamble și ansamble mari, realizate la sol.** Pentru fiecare obiect în parte urmează a fi întocmite grafice de lucru mergînd pînă la preciziuni de detaliu, cum ar fi greutatea, numărul și durata de montaj pentru fiecare tip de elemente prefabricate. De asemenea, în vederea mecanizării complexe a diferitelor categorii de lucrări au fost stabilite utilaje care se pot integra pe flux (de exemplu : excavatoare, autoîncărcătoare, autobasculante, buldozere ; utilaje pentru prepararea transportului și punerea în operă a betonului), cu capacități astfel determinate, încît să asigure exploatarea lor la întreaga capacitate prin folosirea în lanț tehnologic.

Efectul maxim al acestor acțiuni poate fi însă obținut **numai în măsura în care se asigură condiții normale de activitate a șantierelor.** Frecvența încă mare a întîrzierilor în asigurarea proiectelor de execuție, a modificărilor de proiecte face ca utilajele programate pentru lucrările respective să înregistreze stagnări. Anul trecut, **Trustul de construcții industriale Brașov** a cheltuit peste 3 milioane de lei cu utilaje nefolosite la întreaga capacitate, datorită neasigurării condițiilor de începere a unor lucrări prevăzute în plan.

Dereglări similare produc cazurile de **aprovizionare neritmică și dezasortată cu materiale și cu prefabricate din beton,** ca și situațiile cînd furnizorii livrează utilajele și construcțiile metalice pentru montaje tehnologice, în altă ordine decît cea în care urmează a fi puse pe poziție, ceea ce împiedică organizarea lucrărilor în flux tehnologic și dă naștere la întreruperi în folosirea mașinilor de transport și ridicat. De asemenea, necesarul de macarale pentru aceste montaje și durata menținerii lor pe șantiere s-ar diminua dacă mijloacele de ridicare aferente instalațiilor tehnologice (poduri rulante, ascensoare ș.a.) ar fi asigurate și puse în funcțiune încă înainte de atacarea lucrărilor respective și nu abia în faza finală a acestora. Importanța problemei o evidențiază, de pildă, faptul că datorită insuficienței macaralelor și automacaralelor de montaj din gama de 5—25 tf, unitățile din sectorul construcțiilor industriale au utilizat în locul lor o treime din parcul de excavatoare, mașini cu un consum energetic mai mare, insuficient de sigure la operațiile de ridicare — și a căror lipsă a fost resimțită pe șantiere, la lucrările de săpături.

Asupra unor astfel de factori constructorul nu poate exercita o influență directă. Beneficiarii de investiții, proiectanții, furnizorii de utilaje pot însă contribui la rezolvarea problemelor menționate, pur și simplu îndeplinindu-și obligațiile ce rezultă din lege și din contractele economice.

Domenii încă insuficient acoperite

POSIBILITĂȚILE de a îmbunătăți folosirea extensivă și intensivă a dotării existente sînt — după cum s-a văzut — încă importante, însă chiar și epuizarea lor nu înseamnă automat rezolvarea necesităților mecanizării, la nivelul de eficiență economică pe care industria construcțiilor trebuie să-l atingă în cincinalul revoluției tehnico-științifice. Problemele care se pun vizează mai multe domenii :

— **Îmbunătățirea structurii tehnice a parcului mecanic, prin creșterea ponderii utilajelor cu performanțe ridicate ;**

— **adaptarea parcului mecanic la evoluția caracteristicilor lucrărilor de executat ;**

— **completarea cu utilaje corespunzătoare a lanțurilor de mecanizare complexă;**

— **echiparea mecanică adecvată a noilor tehnologii aplicate pe șantiere ;**

— **introducerea și extinderea mecanizării la categorii de lucrări și operații care în prezent se execută preponderent manual.**

Unul din elementele fundamentale ale eforturilor pentru creșterea eficienței investițiilor în actualul cincinal îl reprezintă **orientările cu privire la amplasarea construcțiilor.** Imperativul economisirii terenului agricol, frînarea extinderii perimetrului localităților se traduc prin situarea noilor platforme și zone industriale pe terenuri improprii pentru agricultură sau slab productive, prin reducerea suprafețelor ocupate. De aici rezultă **modificări fundamentale în caracterul lucrărilor de construcții : volume uriașe de terasamente** (cantități de 1—2 milioane metri cubi de pămînt ce trebuie săpate, transportate și nivelate la o singură investiție nu mai constituie cazuri izolate), **importante lucrări de consolidare a terenului de fundație, dezvoltarea pe înălțime a construcțiilor.**

Deci, o creștere a dificultăților tehnice a lucrărilor, în condițiile unor termene de execuție din ce în ce mai scurte : doi parametri între care singura trăsătură de unire poate fi o mecanizare adecvată, prin dotarea cu utilaje superioare atît ca randament, cît și ca gamă de operațiuni pe care le realizează. Asemenea mașini puternice cum sînt excavatoarele cu cupă de 1,6 mc, buldozerele de 180 CP, screperele autopropulsate de 10 mc capacitate, devin nu numai preferabile, dar indispensabile.

Dealtfel, se prevede ca în actualul cincinal capacitatea medie a excavatoarelor să crească de la 0,49 la 0,58 mc, datorită fabricării excavatoarelor de 1,2 mc și chiar mai puternice. Pentru ridicarea nivelului unor platforme industriale amplasate în zone inundabile se prevede, în decurs de cîțiva ani, un volum de umpluturi de zeci de milioane de metri cubi, realizate prin hidromecanizare ; utilajele specifice, drăgile refulante, existente actualmente sînt puține ca număr și cu randament modest, astfel că s-a prevăzut pentru acest an asimilarea unui tip modern, de mare capacitate. Fundarea clădirilor în terenuri macroporice se face cu ajutorul piloților de beton armat, fie prefabricați, fie turnați pe loc (mai ieftini cu peste 50%), iar cum necesarul la lucrările din cincinal este uriaș, se cere să se asigure în termen scurt un număr important de sonete cu cadență rapidă și vibrosonete (prevăzute, din motive de protecție a mediului și a muncii, cu sisteme de amortizare a zgomotului și vibrațiilor), echipamente de forare și turnare. În afară de sistemele de mașini destinate lucrărilor terasiere grele și celor de îmbunătățiri funciare, s-a abordat și problema asimilării altor utilaje specializate pentru construcții cu caracter aparte, prevăzute în actualul cincinal.

Creșterea prevăzută a gradului de mecanizare la lucrările de terasamente este direct legată de eliminarea folosirii muncii manuale, la executarea săpăturilor, umpluturilor și nivelărilor în spații înguste, a gropilor de fundație, șanțurilor, la finisarea taluzelor etc. De aici, nevoie de buldoexcavatoare, săpătoare de șanțuri cu secțiune mică, încărcătoare și alte asemenea mașini. Un număr sporit și o gamă mai largă de macarale pentru înălțimi și sarcini mari solicită atît construcțiile industriale, cît și clădirile de locuit cu multe nivele din panouri mari, sistem introdus nu de mult în Capitală, sau cele din elemente prefabricate spațiale, experimentate cu succes la Craiova.

Exemplele date n-au făcut decît să sugereze marea varietate a mașinilor de construcții, care reprezintă în același timp o condiție și un efect al progresului tehnic în această ramură. Ar fi însă nerealist, neeconomic și, pînă la urmă, chiar inutil să se organizeze producția acelor utilaje (în special de serie mică și cu folosire restrînsă) care pot fi substituite conferind un caracter de polivalență unor mașini de bază. Aceasta, prin crearea de **echipamente interschimbabile,** special concepute pentru operații cu un anumit caracter. La gama de excavatoare aflată în fabricație s-ar putea adapta graifere de diferite lățimi, picamer hidraulic pentru demolări etc. Randamentul macaralelor-turn ar crește prin echiparea cu graifere, palete, furci, bene cu cremalieră etc. Unele din aceste dispozitive și-au și făcut apariția pe șantiere, altele continuă să fie așteptate.

Un domeniu abordat în ultimul timp — dar cu rezultate încă neconcludente, datorită unor cauze printre care insuficiența mijloacelor adecvate deține un loc prioritar — este acela al **mecanizării operațiilor de manipulare și transportul materialelor.** Este, totuși, un domeniu foarte important prin dimensiunile sale : anual se folosesc în construcții zeci de milioane de tone de materiale, a căror manipulare ocupă, cu metodele actuale, zeci de mii de muncitori. Institutul de cercetări în construcții și economia construcțiilor a elaborat tehnologii mecanizate pentru aceste operații, pornind de la ideea formării unor „unități de încărcătură“ (prin pachetizare, paletizare, containerizare) care să fie transportate și transferate cu utilaje adecvate, de la producător pînă la formația de lucru de pe șantier. De asemenea, la Institutul de proiectări pentru construcții industriale au fost întocmite studii pentru depozite cu mecanizare complexă, care în comparație cu sistemele obișnuite asigură, de pildă, o economie de manoperă de 0,09 om-ore pe tona de agregate și 3,30 om-ore pe tona de ciment. Fabricile producătoare au fost sau urmează a fi dotate (pe baza programului de asimilări pe 1976—1977) cu instalații de balotare, pachetizare, paletizare ; ciclul de încărcare-transport-descărcare-depozitare pentru ciment în vrac e rezolvat prin instalații pneumatice, vagoane și mijloace auto speciale (capacitatea medie a acestora din urmă va crește prin dotarea cu autotrenuri de 9 t). În balastiere urmează ca excavatoarele și buldozerele, care au o productivitate scăzută la încărcarea agregatelor, să fie înlocuite în cît mai mare măsură cu autoîncărcătoare.

Dotarea prevăzută a unităților de construcții în acest cincinal cu utilaje de manipulare și transport va permite să se treacă, treptat, la **modernizarea depozitelor.** Dar de la depozite la locul de punere în operă a materialelor? Utilajele necesare, adaptate condițiilor de șantier — cum ar fi stivuitoarele „omniteren“ de la 1 pînă la 5 tfm — nu sînt încă introduse în planul de asimilări (un motostivuitor prevăzut cu echipament pentru transportul paletizat al cărămizilor și altor materiale înlocuiește o formație de lucru de 6 oameni). Această omisiune se cere remediată cît mai de grabă.

Actuala concepție a mecanizării în construcții acordă o importanță deosebită și pe deplin meritată **sculelor, dispozitivelor și aparatelor de mare randament,** portative, în general acționate electric, care la diferite meserii reduc considerabil efortul fizic și timpul de execuție. Citām dintr-o lungă listă de scule mecanice a căror utilizare poate garanta o economie de manoperă de 4 pînă la 12 procente : mașină rotopercutantă pentru găurirea betonului, polizor cu disc, ciocan electric pentru spargeri, mașină de tăiat șlițuri, pistol pneumatic pentru tăiat cuie, circular portativ, mașini de găurit, de filetat, de înșurubat, pistol pentru aplicarea chitului plastic... Folosirea lor permite economisirea a 6—10 om-zile de muncă la confecționarea a 1 000 mp cofraje, 12—20 om-zile la fasonarea și montarea a 100 tone de armături ; mărește productivitatea față de execuția manuală a operațiilor de instalații și montaj de 2.5—3 ori la tăierea și șanfrenarea conductelor și construcțiilor metalice, de 6—8 ori la strîngerea buloanelor și piulițelor etc. Deși aparent simplă de rezolvat, **mica mecanizare** în construcții este rămasă în urmă — situație pe care industria constructoare de mașini o poate depăși prin asigurarea micromotoarelor și sculelor adecvate, prin îndeplinirea riguroasă a programului de asimilări.

Sprijinul cel mai util este cel dat la timp

SATISFACEREA tuturor acestor necesități ale șantierelor de construcții cere, de bună seamă, un efort considerabil, care pentru industria constructoare de mașini se suprapune cu o intensă solicitare în legătură cu asigurarea utilajelor tehnologice pentru investițiile din economia națională. Pentru a grăbi soluționarea, unele ministere tutelare de organizații de construcții — direct interesate — au preluat o parte din acest efort. Astfel, Ministerul Construcțiilor Industriale a organizat un institut de cercetare și proiectare pentru utilaje de construcții, a profilat o întreprindere din sectorul său industrial pentru fabricarea unor scule și dispozitive de mică mecanizare, a creat capacități de producție în unele uzine de reparații. S-au realizat astfel, în serie mică și mijlocie, zeci de mașini cu performanțe ridicate ; de pildă, lanțul de utilaje pentru executarea lucrărilor de beton monolit prin tehnologii industrializate, macarale-turn de mare capacitate, mașini pentru prelucrarea armăturilor din plase sudate ; pentru actualul cincinal se prevede asimilarea a 62 tipuri de mașini, utilaje, scule și dispozitive. O activitate similară desfășoară, cu bune rezultate, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor ; de asemenea, Centrala de construcții-montaj București ș.a.

Principala pondere rămîne însă în sarcina **Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini care, deși a oferit șantierelor multe realizări remarcabile, rămîne dator față de angajamentele asumate.** Din 80 de poziții cu care era înscris în planul de asimilare a noi tipuri de mașini, utilaje, scule și dispozitive pentru construcții pe perioada 1971—1975, M.I.C.M. n-a executat 35, și nu dintre cele mai puțin importante. Unele poziții (referitoare îndeosebi la mijloace de mică mecanizare) au fost reprogramate pentru 1976—1980 și chiar pentru termene ulterioare.

Faptul că durata asimilării și introducerii în fabricația de serie se prelungește uneori pînă la 4—5 ani face ca utilajele respective să nu mai corespundă nevoilor, din punctul de vedere al performanțelor tehnico-funcționale. La această situație contribuie, în unele cazuri, și insuficienta studiere a soluțiilor, prezentîndu-se la omologare utilaje la care se dovedește necesară reproiectarea unor subansamble sau sisteme și chiar revizuirea concepției generale. În legătură cu asemenea probleme, revista economică a mai publicat diferite materiale (vezi „R.E.“ nr. 21/1975, articolul „Șantierele de construcții și tehnica nouă“), dar multe din sesizările sale au rămas nerezolvate.

LA PLENARA COMUNĂ a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie 1975, referindu-se la necesitatea scurtării termenelor de execuție a lucrărilor de construcții, creșterii eficienței economice a investițiilor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Trebuie să trecem cu hotărîre la mecanizarea lucrărilor, dar și la realizarea mijloacelor de mecanizare în țară — atît pentru construcții industriale, cît și pentru construcții civile, pentru construcții social-culturale“.** Este o datorie de onoare pentru lucrătorii de pe șantiere, din industria constructoare de mașini, să facă totul pentru a da viață acestei sarcini în termen cît mai scurt și cu efecte cît mai mari.

Dan CONDREA

DIN CRONICA ÎNTRECERII

În întrecerea amplă, desfășurată în întreaga țară, se înscriu zi de zi noi succese de prestigiu obținute de colectivele de oameni ai muncii în întîmpinarea aniversării partidului și a zilei de 1 Mai.

● **Colectivele de muncitori furnaliști de la Hunedoara și Călan** și-au îndeplint și depășit angajamentele asumate în întîmpinarea acestor importante evenimente. Prin utilizarea, la parametri ridicați, a agregatelor și instalațiilor din dotare, în unitățile siderurgice hunedorene s-a elaborat o producție suplimentară de fontă echivalentă cu metalul necesar pentru fabricarea a peste 7 000 de tractoare.

● Realizări bune s-au obținut și în minerit : **din bazinul Văii Jiului și de la exploatarea Ghelar,** de exemplu, s-au livrat unităților beneficiare, peste prevederi, mai mult de 58 000 tone cărbune și minereu de fier, iar colectivul **Întreprinderii miniere Barza** a obținut o depășire a planului producției globale cu 3,2 milioane lei.

● **La Combinatul chimic de la Craiova** a fost obținută, de la începutul anului, o producție marfă suplimentară în valoare de 22 milioane lei, ceea ce reprezintă aproape 90% din angajamentul anual înscris în chemarea la întrecere adresată unităților de profil din țară. Printre succesele înregistrate se numără depășirea productivității muncii planificate cu 3 380 lei pe lucrător. Pe baza acesteia s-a obținut aproape întregul spor de producție și s-a livrat la export un volum de produse cu 53% mai mare decît cel prevăzut pentru perioada amintită.

● **La Combinatul de lianți și azbociment din Bîrsești** a fost produsă cea de-a 20 000-a tonă de ciment peste sarcinile de plan aferente perioadei ce s-a scurs de la începutul anului. Acest rezultat are la bază, între altele, devansarea cu aproape 200 de zile a termenului de atingere a parametrilor proiectați la cele trei noi linii tehnologice.

● **La Întreprinderea textilă Bucegi din Pucioasa** sarcinile de plan au fost depășite cu 200 000 mp țesături. Mai mult de trei sferturi din acest spor a fost obținut pe seama modernizării zestrei tehnice a principalelor secții și creșterii productivității muncii.

● În cadrul acțiunilor inițiate **în întreprinderile constructoare de mașini și de prelucrare a metalului** se urmărește creșterea accelerată a productivității muncii. Sînt aplicate cu succes numeroase studii elaborate de specialiști pentru organizarea științifică a muncii. Acțiunile întreprinse în 24 de întreprinderi de profil din județele Bacău, Neamț și Vrancea au avut ca efect redarea în circuitul productiv a unei suprafețe de peste 45 000 mp. Amplasarea în aceste spații a unui mare număr de mașini s-a concretizat în unitățile respective în obținerea, în primele luni ale anului, a unei producții suplimentare de circa 6 milioane lei.

EDIFICAREA ORÎNDUIRII SOCIALISTE

(Urmare din pag. 2)

românești la crearea unei lumi mai bune și mai drepte este cu atît mai semnificativă cu cît vechile concepții și practici, colonialiste sau neocolonialiste, de dominație și exploatare a unor țări de către altele nu țin încă întrutotul de domeniul trecutului. Forțele reacționare ale lumii contemporane nu se pot împăca cu gîndul ca popoarele mici sau slab dezvoltate să-și afirme voința, să-și spună cuvîntul în problemele vitale ale lumii contemporane, că aceste popoare nu mai vor să suporte dominația și exploatarea străină. O expresie teoretică recentă a unor astfel de tendințe imperialiste, neocolonialiste este și așa-numita „doctrină Sonnenfeldt“ *). Această doctrină exprimă limpede dorința unor cercuri reacționare de a opri procesele revoluționare contemporane, de a restabili, conserva și perpetua pozițiile de dominație a unor state asupra altora. Ea se clădește pe ideea conservării și întăririi alianței militare N.A.T.O., ca mijloc de exercitare a unor presiuni asupra țărilor membre, pe ideea confruntării „blocurilor“, într-o perioadă cînd forțele progresiste ale lumii cer tot mai insistent dezarmarea, desființarea blocurilor militare, lichidarea rămășițelor perioadei „războiului rece“, de tristă amintire, retragerea trupelor străine de pe teritoriul altor țări. Mai mult : autorii „doctrinei“ nu se limitează la rolul de sfetnici ai popoarelor vest-europene ; ei încearcă să emită judecăți și cu privire la relațiile dintre țările socialiste, sfătuindu-le să renunțe într-o măsură sau alta la independență, să-și limiteze suveranitatea națională, să-și organizeze relațiile dintre ele după chipul și asemănarea raporturilor internaționale, promovate de imperialism — caracterizate, după cum se știe, prin hegemonie, dominația și exploatarea celor slabi de către cei puternici.

Autorii „doctrinei“ nu pot sau nu vor să înțeleagă că relațiile dintre țările socialiste se bazează pe o concepție nouă, revoluționară — concepția marxist-leninistă — care pornește de la postulatul lichidării hotărîte a vechilor practici de inegalitate și subordonare și al edificării unor raporturi bazate pe respectarea strictă a principiilor independenței și suveranității naționale a fiecărui stat socialist, a egalității depline în drepturi și neamestecului în treburile interne, a stimei și respectului reciproc. „Doctrina Sonnenfeldt“ nu este decît o reeditare, într-o formulare poate mai brutală, a așa-numitei doctrine burgheze a „suveranității limitate“ — înfierată la timpul respectiv de gînditorii marxiști, de opinia publică progresistă mondială — care, în numele „intereselor generale“ ale capitalismului, ale apărării unei ordini internaționale perimate, în fond în numele intereselor particulare ale unei superputeri, cerea țărilor o anumită renunțare la suveranitate, la independență. Nu de puține ori în literatura burgheză se încearcă o argumentare „științifică“ a acestei doctrine invocîndu-se procesul de creștere a interdependențelor, sau necesitatea apărării sistemului capitalist în fața „pericolului comunist“. Numeroase teorii neocolonialiste contemporane se clădesc tocmai pe ideea limitării independenței și suveranității statelor. Ele ascund în fond tendința monopolurilor și statelor capitaliste mai puternice de a domina și exploata popoarele țărilor mai mici și mai slabe.

Viața demonstrează cu putere caracterul anacronic al unor asemenea concepții ca și al tendințelor politice de a le aplica în practică, demonstrează că nici o forță din lume nu poate opri mersul implacabil al istoriei spre o lume mai bună și mai dreaptă, nu poate opri lupta popoarelor pentru libertate și dreptate națională și socială. **„Schimbările care s-au produs în viața internațională** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — vorbesc despre faptul că popoarele sînt tot mai hotărîte să pună cu desăvîrșire capăt vechii politici imperialiste de forță și dictat, să acționeze pentru lichidarea colonialismului, neocolonialismului, pentru instaurarea în lume a unor relații noi, să asigure fiecărei națiuni dreptul de a-și făuri viața în mod liber, așa cum o dorește, fără nici un amestec din afară. Desigur, nu uităm că în lume mai sînt forțe care se opun acestei noi dezvoltări a societății omenești, care ar vrea să readucă lucrurile la trecut. Dar viața, evenimentele, demonstrează că întoarcerea la trecut nu mai este posibilă“.**

Evident că nici „doctrina Sonnenfeldt“, nici doctrina „suveranității limitate“ și nici o altă doctrină similară, nici o forță din lume nu va putea determina o întoarcere la trecut. Dar faptul că asemenea doctrine mai sînt vehiculate, că în contextul lor sau în numele lor se sugerează nesocotirea intereselor și drepturilor sacre ale unor popoare, se sugerează sau se propagă chiar ideea încălcării integrității teritoriale a țărilor, a împărțirii unor state între „marile puteri“, a stabilirii unor „zone de influență“, „zone geopolitice“ etc. pun în evidență necesitatea întăririi vigilenței popoarelor, pun în evidență necesitatea continuării, cu și mai mare fermitate, a luptei popoarelor împotriva concepțiilor și politicii imperialiste, colonialiste sau neocolonialiste. În acest context, Partidul Comunist Român, România socialistă, pronunțîndu-se ferm pentru o nouă ordine economică și politică internațională, militînd pentru prefacerea revoluționară a relațiilor internaționale, înfierează cu tărie astfel de practici, cheamă popoarele lumii la vigilență împotriva oricăror încercări de a frîna sau opri procesele revoluționare mondiale, lupta popoarelor pentru independență și suveranitate.

Toate aceste idei și teze sînt prin ele însele, contribuții ale P.C.R. de o covîrșitoare însemnătate teoretică și practică la dezvoltarea și îmbogățirea învățăturii marxist-leniniste. Sinteza lor strălucită își găsește expresia deplină în elaborarea liniei politice interne și externe a României socialiste, în Programul adoptat la cel de al XI-lea Congres al partidului, în opera tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** care reprezintă contribuții de inestimabilă valoare la dezvoltarea gîndirii marxiste contemporane, reprezintă continuarea pe o treaptă superioară a tradițiilor progresiste din gîndirea socio-economică românească. Ele dau totodată măsura maturității ideologice și politice a partidului, a capacității sale de abordare și rezolvare în mod creator a unor probleme din cele mai complexe, dau măsura capacității de aplicare și dezvoltare creatoare a învățăturii marxist-leniniste la condițiile concret-istorice ale României și ale lumii contemporane.

---

*) vezi o critică profundă a acestei doctrine în articolul „Concepții anacronice, în contradicție cu principiile noi de relații între state“, semnat de Cornel Burtică, Scînteia, nr. 10464 din 13 aprilie 1976.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

CUM SE ASIGURĂ MATERIALELE DE CONSTRUCȚII PENTRU ȘANTIERE?

PENTRU CA ACTIVITATEA de pe șantierele patriei să se desfășoare într-un ritm susținut este nevoie, între altele, de buna lor aprovizionare cu materiale de construcții. O atare sarcină revine, în principal, unităților aparținînd M.E.F.M.C., care produc o gamă largă de materiale de construcții. Cum se achită acestea de obligațiile ce le au ?

Este de remarcat faptul că la **producția de ciment,** (pe trimestrul I, a.c.) a fost realizată **peste prevederile planului o cantitate de 11 mii tone.** Depășirea putea fi mai substanțială dacă Întreprinderea de lianți Hoghiz n-ar fi înregistrat în unele perioade o încetinire de ritm a producției, ca urmare a unor defecțiuni ivite în funcționarea unor utilaje. Avînd în vedere că cerințele pentru ciment cresc odată cu intrarea șantierelor în plin sezon de lucru, este necesar să se evite în viitor repetarea unor asemenea neajunsuri.

În ce privește **fabricația panourilor de beton armat,** produs care asigură industrializarea construcțiilor, se înregistrau pînă la 15 martie restanțe în livrări de peste 1 000 m^3. Analizarea situației, intervenția promptă a Centralei materialelor de construcții au făcut posibilă recuperarea pînă la sfîrșitul trimestrului I a unei bune părți din restanțe. Se impune ca pe viitor unitățile respective să adopte măsurile necesare pentru eliminarea asalturilor din unele perioade, care conduc la realizarea de produse necorespunzătoare și la neritmicitate în livrări.

Un alt produs solicitat de șantiere îl constituie **cărămizile și blocurile ceramice.** La aceste produse, pînă la sfîrșitul trimestrului I, au fost înregistrate restanțe de livrări de circa 18 milioane bucăți. Cauza: în unele din principalele unități profilate pe asemenea produse se manifestă serioase neajunsuri organizatorice (o slabă aprovizionare cu materii prime, mai ales în timpul iernii), care se repetă an de an, fără a se interveni cu hotărîre pentru evitarea lor. Este necesar, ca, pentru perioada trimestrului II, în toate aceste unități să se treacă, prin mai buna organizare a activității, la recuperarea restanțelor și asigurarea unui curs normal înfăptuirii ritmice a prevederilor de plan.

La principalele **produse lemnoase,** deși pe global s-a consemnat o depășire remarcabilă (la cherestea de rășinoase peste 17 mii m^3) la unele sortimente (plăcile aglomerate din lemn) s-au înregistrat nerealizări de peste 90 mii m^2, datorită funcționării defectuoase a instalațiilor din unele unități noi. Este de remarcat că intervențiile prompte ale Centralei de prelucrare a lemnului s-au soldat cu redresarea în bună măsură a situației (în prima jumătate a lunii aprilie a fost recuperată cea mai mare parte din restanță).

Situația prezentată demonstrează că acolo unde organizarea și supravegherea proceselor de producție constituie o preocupare permanentă din partea factorilor de decizie, se evită oscilațiile în realizarea sarcinilor de producție, prevederile de plan cît și livrările putînd fi astfel nu numai realizate, dar și depășite.

Realizarea planului de producție la principalele materiale de construcții pe trim. I/1976 în unitățile aparținînd de M.E.F.M.C.

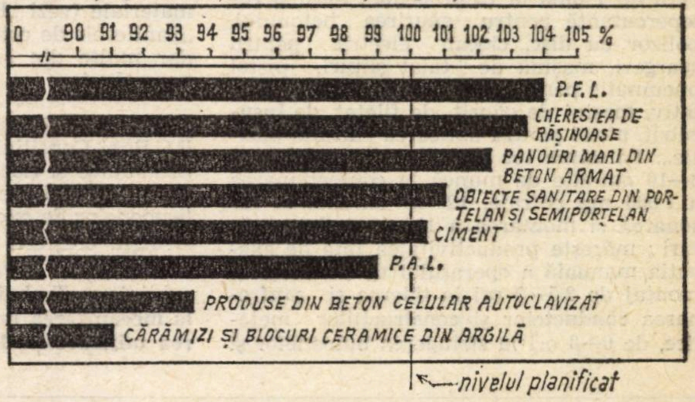

CONDUCEREA DINAMICĂ A CAMPANIEI AGRICOLE

EXPERIENȚA ȘI REZULTATELE obținute în actuala campanie agricolă de comandamentele comunale și comandamentul județean Buzău ne-a permis să formulăm răspunsuri la cîteva întrebări : **Cum acționează comandamentele pentru dinamizarea și creșterea calității activității de conducere și organizare în agricultură ? Care sînt posibilitățile de care dispun acestea în vederea soluționării multiplelor probleme ridicate de campania agricolă ? Cu ce rezultate se soldează intervenția comandamentului ?**

Pentru a pune în evidență calitatea activității unui comandament comunal sau județean trebuie pornit de la rezultatele obținute în perioada în care funcționează. Acesta poate fi considerat un criteriu principal ; aprecierea finală însă trebuie să ia în considerare și rezultatele obținute în anul agricol prin faptul că comandamentul acționează în toată perioada procesului de producție, nu numai în perioadele de vîrf.

Pînă în prezent în județul Buzău lucrările din campania agricolă de primăvară au fost executate înainte de termenul stabilit, în condițiile în care primăvara în acest an este mai tîrzie cu 8—10 zile, în comparație cu anul trecut. Terenurile au fost pregătite din vreme pentru semănat, culturile din prima urgență au fost însămînțate pînă la 1 aprilie, însămînțarea sfeclei de zahăr s-a încheiat la 6 aprilie, a florii soarelui la 8 aprilie, iar însămînțarea porumbului — cultură preponderentă în agricultura județului Buzău — a început mai devreme cu 3 zile față de termenul planificat ; în ritmul de lucru imprimat, se apreciază că pînă la sfîrșitul acestei luni se încheie și însămînțarea porumbului.

Principalele trei elemente care caracterizează activitatea comandamentului județean Buzău sînt : **competența, operativitatea, autoritatea și fermitatea** în realizarea obiectivelor impuse de evoluția timpului și de mersul lucrărilor agricole. Constituit din cadre cu munci de răspundere în economia județului și din specialiști cu experiență în organizarea agriculturii, comandamentul reprezintă și cuprinde autoritatea celor mai buni activiști și conducători de instituții. Componența și structura comandamentului, ca organ de conducere colectivă, constituite din membrii biroului comitetului județean P.C.R., din cadre de conducere de la direcția agricolă și Uniunea județeană a C.A.P., la care se adaugă autoritatea conducătorilor celorlalte organizații obștești (U.T.C., sindicate, organizații de femei), și a directorilor principalelor unități industriale și agricole, asigură o reprezentare largă și, implicit, posibilitatea unei mobilizări generale a forțelor la executarea lucrărilor agricole. În profil teritorial fiecare membru al comandamentului județean răspunde de modul cum se desfășoară lucrările agricole într-un consiliu intercooperatist sau într-o unitate agricolă. În acest fel s-a găsit un răspuns adecvat la contradicția apărută între procesul de luare a deciziilor în colectiv pe de-o parte și responsabilitatea colectivă și individuală pe de altă parte.

Din practică a rezultat că posibilitățile de care dispun comandamentele în alegerea unor soluții în concentrarea eforturilor și exercitarea atribuțiilor sînt multiple și adesea depășesc pe cele ale unităților agricole (îndeosebi atunci cînd trebuie să se repartizeze îngrășămintele chimice, erbicidele, la transportul semințelor, în cazul redistribuirii mijloacelor mecanice etc). În asemenea situații, la ședințele săptămînale de comandament se adoptă hotărîri care sînt aduse la îndeplinire de către lucrătorii direcției agricole județene. Iată cîteva exemple.

La ședința de comandament din 5 aprilie, din informarea asupra situației din teren a rezultat că la cooperativele agricole Puiești, Balta Albă, Vîlcele se înregistrează o rămînere în urmă la însămînțarea sfeclei de zahăr. În această situație comandamentul a hotărît transferarea unor mașini agricole de la SMA Ziduri și SMA Rîmnicu Sărat la secțiile de mecanizare din cooperativele menționate. În felul acesta, a doua zi (6 aprilie), s-a încheiat însămînțarea sfeclei de zahăr pe toate suprafețele prevăzute.

Cu o săptămînă în urmă, la ședința de comandament din 1 aprilie s-a hotărît o redistribuire a erbicidelor între unitățile agricole ; luîndu-se în considerare lipsa de forță de muncă în zona preorășenească s-a hotărît ca unitățile situate în această zonă să fie asigurate cu cantități mai mari, așa încît să erbicideze complet principalele culturi.

Trecerea mai devreme la semănatul porumbului, față de grafic, a fost hotărîtă de comandamentul județean în urma unor dezbateri, în cadrul cărora argumentele specialiștilor au precumpănit. Odată luată decizia, s-a trecut cu toată hotărîrea la înfăptuirea ei. Membrii comandamentului au plecat în unitățile agricole de care răspund, rămînînd în aceste unități pînă la realizarea ritmurilor de lucru prevăzute în grafice.

Sistemul informațional realizat în perioada campaniei agricole între comandamentele locale și comandamentul județean facilitează creșterea operativității în îndeplinirea sarcinilor. Astfel, ori de cîte ori posibilitățile locale sînt depășite de împrejurări, este sesizat comandamentul județean care, în timp scurt, ia deciziile corespunzătoare. Spre exemplu, comandamentul comunal Pîrscov a sesizat comandamentul județean că pomii distribuiți pentru plantare nu sînt suficienți. (Pe plan local s-a hotărît plantarea unui număr sporit de pomi). În această situație, comandamentul județean a hotărît repartizarea pomilor solicitați din rezerva creată la județ și prin redistribuire de la județul Prahova.

Rezultă, din exemplele de mai sus, că rolul comandamentului este foarte important pentru buna organizare a campaniei agricole, că acesta a devenit un organism de conducere concretă și competentă a campaniei agricole. Prin întreaga sa activitate comandamentul poate aduce contribuții, uneori determinante, la îmbunătățirea conducerii procesului de luare a deciziilor, a organizării producției și a muncii, determinînd intensificarea executării lucrărilor agricole, punerea în funcțiune și buna funcționare a tuturor amenajărilor pentru irigații, utilizarea la întreaga capacitate a tractoarelor și mașinilor agricole, asigurarea unei perfecte asistențe tehnice, o mobilizare generală a oamenilor și agregatelor la executarea lucrărilor agricole. Alături de comandamentul județean și comandamentele locale, organele și organizațiile de partid de la sate trebuie să participe la mobilizarea tuturor forțelor umane și materiale, la conducerea nemijlocită a activității agricole în vederea realizării unor producții sporite în acest an. Un schimb intens de experiență, răspîndirea largă a experienței și a inițiativelor pozitive pot contribui în mod substanțial la perfecționarea acestei forme de conducere și organizare.

I. M.

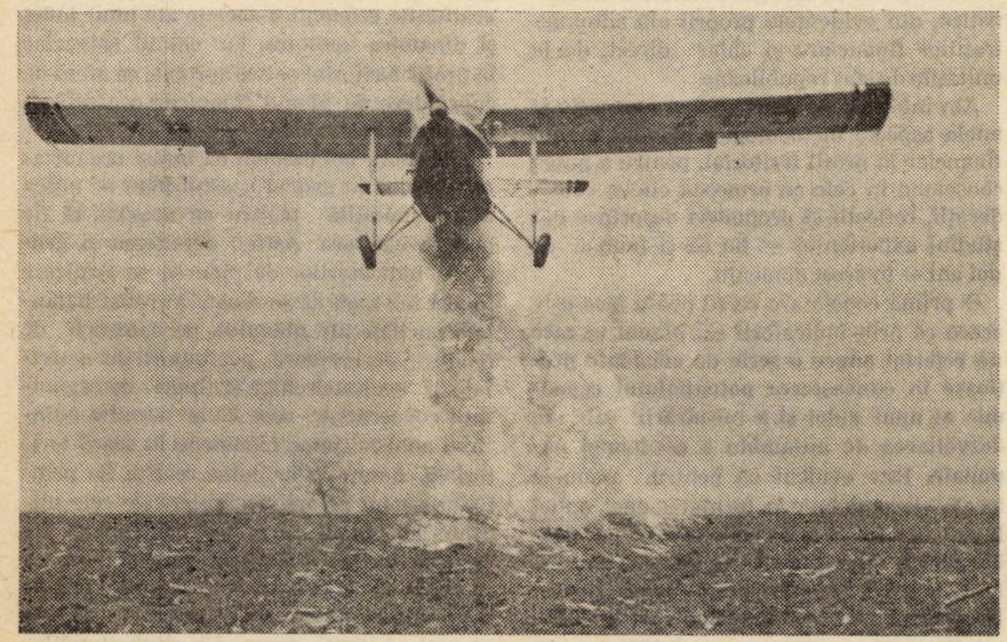

Combaterea dăunătorilor de pe ogoare, prin prăfuirea cu insectofungicide, din avion.

PLANUL FINANCIAR ÎN PROFIL TERITORIAL – INSTRUMENT DE REFLECTARE A RESURSELOR JUDEȚELOR

PLANUL FINANCIAR în profil teritorial a fost introdus în practica noastră financiară începînd cu anul 1974 (unele lucrări pregătitoare s-au făcut încă în anul 1973). O experiență de numai doi ani, desigur, nu poate fi pe deplin concludentă în aprecierea rolului acestui plan în mecanismul planificării noastre financiare. Ea ne oferă totuși unele elemente care permit să înțelegem utilitatea lui și să descifrăm încă de pe acum unele posibilități de perfecționare a sa, ne oferă posibilitatea unor reflecții pe care le vom consemna în cele ce urmează.

După cum se știe, prin Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, consiliile populare comunale, orășenești, municipale și județene au fost investite cu atributul de a organiza, îndruma și controla întreaga activitate de dezvoltare economico-socială planificată în unitățile administrativ-teritoriale respective, prevăzîndu-se în acest sens introducerea planului național unic de dezvoltare economico-socială (art. 90-103). Acest plan este elaborat de comitetele (birourile) executive pe baza propunerilor de plan depuse de toate unitățile care își desfășoară activitatea pe teritoriul respectiv, indiferent de subordonarea lor. În cadrul său, după înscrierea indicatorilor globali ai întregii activități economico-sociale din cuprinsul unității administrativ-teritoriale respective, se prevăd într-o poziție distinctă indicatorii privind activitatea unităților ce funcționează **în subordinea organelor locale de stat**, activitatea **proprie** a organelor locale, spre a se marca sfera de răspundere proprie a acestor organe.

Cum era firesc, trecerea la planificarea dezvoltării economico-sociale atît în profil departamental și de ramură, cît și în profil teritorial impunea introducerea și a unui plan financiar de largă cuprindere care să înglobeze întreaga activitate financiară desfășurată pe teritoriul unei unități administrativ-teritoriale. Dacă legea amintită nu a conținut vreo prevedere expresă în această privință, în schimb Legea finanțelor, adoptată în același an, a venit cu precizarea că „planurile financiare se întocmesc, după caz, în profil departamental, de ramură și teritorial" și că... „planurile financiare în profil teritorial reunesc indicatorii financiari ai dezvoltării economico-sociale, pe comune, orașe, municipii și județe, indiferent de subordonarea unităților socialiste" (art. 25). În continuare, prin Decretul nr. 280 din 11 mai 1973 s-au stabilit și sarcinile organelor financiare în acest domeniu.

Introducerea planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial s-a făcut începînd cu anul 1973, pe cînd cea a celui financiar, cu un an mai tîrziu, fiind nevoie de o anumită perioadă pentru clarificarea unor probleme de metodologie. În timp ce primul se întocmește în cadrul tuturor unităților administrativ-teritoriale și este supus spre adoptare consiliilor populare respective, cel de al doilea se întocmește, deocamdată, numai la nivel de județ și constituie un instrument doar în activitatea comitetelor executive județene, fără a face, deci, obiectul dezbaterii și adoptării în sesiunile consiliului popular județean. Pe linie financiară, consiliile populare județene — ca și cele municipale, orășenești și comunale — adoptă numai bugetul unităților administrativ-teritoriale respective. Planul financiar în profil teritorial constituie deci un instrument de fundamentare în procesul elaborării indicatorilor, de reflectare a potențialului financiar al județului respectiv, de urmărire a indicatorilor financiari, de dirijare a activității organelor județene spre sprijinirea unităților de tot felul în realizarea integrală a obligațiilor ce le revin prin plan. El este, deci, corespondentul în profil teritorial al planului financiar centralizat.

Potrivit instrucțiunilor metodologice în vigoare în cadrul acestui plan se regăsesc numai o parte din indicatorii planului financiar centralizat. El se elaborează de către administrațiile financiare județene printr-un compartiment special înființat în 1973 în acest scop, denumit „Birou pentru planul financiar în profil teritorial și venituri de stat", în colaborare cu comisiile de planificare teritorială, unitățile bancare și direcțiile județene de statistică. Elaborarea planului la care ne referim se face prin centralizarea datelor de plan obținute din diferite surse : de la direcțiile județene de statistică, din evidențele proprii ale administrațiilor financiare și chiar direct, de la unitățile de stat republicane.

Am înfățișat pe scurt cadrul normativ și unele aspecte metodologice privind planul financiar în profil teritorial, pentru a putea consemna în cele ce urmează cîteva considerații, reflecții și propuneri desprinse din studiul experienței — fie ea și numai de doi ani — în acest domeniu.

O primă constatare ce se poate face este aceea că prin indicatorii săi **planul la care ne referim aduce o serie de elemente prețioase în cunoașterea potențialului economic al unui județ și a încadrării sale în dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale.** Este evident că pentru organele locale el contribuie la formarea unei optici financiare în abordarea complexelor probleme ale dezvoltării economico-sociale, fapt esențial în elaborarea unor decizii bine fundamentate. Referindu-ne la județul Cluj, de exemplu pe anul 1975 — atît prin indicatorii de plan cît și cei de execuție — planul scoate în evidență faptul că volumul resurselor este mai mare decît cel al cheltuielilor și că, deci, ne aflăm în fața unui județ care prin potențialul său contribuie la dezvoltarea și a altor județe ale țării. De asemenea, el ne înfățișează ponderea diferitelor canale prin care se vehiculează mijloacele financiare din cadrul județului — bugetare și nebugetare — atrăgînd atenția asupra locului acestora în ansamblul circuitelor financiare din raza județului. Desigur, prin specificul lor alte județe pot oferi imagini cu elemente diferite de cele ale județului studiat de noi.

Apare în mod firesc întrebarea : prin sfera de indicatori pe care îi cuprinde, conform metodologiei actuale, **planul financiar în profil teritorial este pe deplin concludent asupra resurselor financiare și utilizării acestora în cadrul unui județ ? Noi credem că nu** și de aceea ne exprimăm părerea că sfera de indicatori ai acestui plan să se lărgească pentru a cuprinde și alte relații financiare, ca de exemplu cele privind autofinanțarea unor activități din cadrul instituțiilor bugetare, veniturile și cheltuielile privind asigurările sociale, cheltuielile privind ajutorul de stat pentru copii, relațiile privind contribuția bănească a populației etc. Pentru adăugarea unor asemenea indicatori, din cîte cunoaștem noi, nu există dificultăți în obținerea datelor de plan sau de execuție. Noi considerăm că numai înglobînd toate resursele și cheltuielile pentru care există informații la diferite organisme din cuprinsul județului **se vor putea oglindi cît mai deplin realitățile economico-sociale ale unui județ și dinamica acestora**, iar planul financiar în profil teritorial se va apropia ca sferă de cuprindere de planul financiar centralizat, al cărui corespondent pe teritoriu este.

Mai mult, noi credem că însăși organizarea datelor în cadrul acestui plan ar putea fi îmbunătățită pentru ca acestea să fie mai revelatoare. Astfel, detalierea și gruparea indicatorilor de plan să se realizeze în așa fel, încît să se scoată în relief **balanțele parțiale ale planului**, pe categorii de fonduri, pe sectoare, pe ramuri de activitate și eventual chiar și tipuri de organizații cooperatiste, ceea ce ar permite adîncirea analizei unor fenomene la scară teritorială. Acestea s-ar putea realiza fie printr-un sistem de anexe similare cu cele utilizate la planul financiar centralizat, fie în altă formă. Asemenea balanțe parțiale ar putea fi deosebit de interesante dacă ar fi alocate pe ramuri economice, ca de exemplu balanța resurselor și cheltuielilor agriculturii din județul respectiv, a gospodăriei comunale, industriei locale etc.

Sporirea posibilităților de expresie a planului financiar în profil teritorial prin lărgirea sferei de indicatori și prin organizarea bilanțieră a lor, așa cum am arătat mai sus este doar una din căile de perfecționare a sa. O a doua cale ar fi cea a **extinderii acestui plan și la unitățile de bază ale organizării administrativ-teritoriale: municipii, orașe și comune.** Considerăm că atîta timp cît și la nivelul acestora se adoptă planuri anuale unice, este necesar să se opereze și cu indicatori financiari care să dea o expresie de sinteză fondurilor financiare din cuprinsul lor. Așa cum am arătat și mai înainte, Legea finanțelor nu limitează utilizarea planului financiar la nivel județean, ci prevede introducerea sa și la celelalte nivele. Planificarea în profil teritorial la municipii, orașe și comune rămîne incompletă fără exprimarea în indicatori financiari sintetici și fără utilizarea acestor indicatori în impulsionarea activității economice și social-culturale.

Dar direcția principală în afirmarea planului financiar în profil teritorial ca sistem de pîrghii de influențare și mai activă a realizării obiectivelor de plan la nivel teritorial este aceea a **utilizării în mai mare măsură a indicatorilor săi în conducerea activității economico-sociale.** Pe această linie, apare ca necesară îmbunătățirea modului în care se efectuează în prezent analiza indicatorilor acestui plan cu cei ai planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial de către administrațiile financiare, respectiv comisiile de planificare teritoriale. Realizînd o colaborare mai strînsă, aceste organe ar putea efectua **analize corelate** ale indicatorilor celor două planuri în procesul execuției și chiar în etapele de elaborare a lor, depășindu-se stadiul actual în care valorificarea pe plan local a concluziilor organelor financiare județene din analiza realizării planului financiar în profil teritorial se face numai prin prezentarea lor în fața comisiei financiar-bancare teritoriale și prin informarea comitetului executiv al consiliului popular județean. Desigur, în realizarea unor analize corelate, rolul principal revine organelor financiare care trebuie să stăruie mai mult în obținerea colaborării celorlalte organe de planificare sau de analiză, să imprime în rîndurile acestora preocuparea spre aspectele financiare ale planificării, să contribuie la formarea opticii financiare în conducerea activității economico-financiare.

În raporturile dintre administrațiile financiare și comisiile de planificare teritoriale trebuie statornicit un sistem de acțiuni care să concretizeze colaborarea la care ne referim. În acest sens, vedem utilitatea pregătirii și prezentării în comun a analizelor periodice privind realizarea indicatorilor de plan în profil teritorial (cel puțin indicatorii anuali) în fața comitetelor exectutive ale consiliilor populare județene. Întărind această colaborare se creează premisele ca și la prezentarea indicatorilor de plan în profil teritorial de către comitetele executive în fața consiliilor populare să se poată utiliza o serie de informații cu caracter financiar care să contribuie la cunoașterea mai temeinică a resurselor județelor și a modului de distribuire a acestora pentru finanțarea diferitelor acțiuni. De asemenea, se creează premisele ca și analiza execuției bugetare care se face la sfîrșitul semestrului I să se realizeze într-un context mai larg, în perspectiva ansamblului relațiilor financiare din raza județului.

Încheiem considerațiile noastre desprinse din studiul întreprins la nivelul județului Cluj, reafirmînd convingerea că **introducerea planului financiar în profil teritorial în mecanismul de planificare din țara noastră este un element de progres, de perfecționare a conducerii activității economico-sociale.** Nu rămîne decît să se caute soluțiile aplicării sale în condiții cît mai bune, să se găsească modalități de perfecționare continuă în elaborarea, execuția și valorificarea informațiilor pe care le oferă.

Opiniile exprimate vizează perfecționarea acestui instrument la îndemîna comitetelor executive județene și comisiilor financiar-bancare teritoriale, în vederea rezolvării optime a problemelor economico-financiare specifice județului.

Eugen UNGUR
Ilie RÂMNICEANU
Victor CRIȘAN
— CLUJ —

NOTE

Ce facem cu piesele bune ale televizoarelor și aparatelor de radio scoase din uz?

Dinamica înzestrării populației cu aparate de radio și cu televizoare se reflectă în datele prezentate în Anuarul statistic: față de anul 1938, cînd erau 313 mii abonați la radio, în 1965 numărul acestora a crescut la 2 790 mii, iar în 1974 la 3 066 mii. În ceea ce privește abonații la televiziune, numărul lor a crescut de la 55 mii în 1965, la 2 405 mii în 1974. Acest proces are multiple implicații de ordin social și cultural. Nu ne vom referi la acestea, ci la unele implicații de ordin economic.

Pentru întreținerea și repararea acestui parc de aparate, cooperația meșteșugărească a organizat o largă rețea de centre de reparații, bine utilate și încadrate cu tehnicieni, în mare parte cu bună calificare, dintre care unii sînt foarte apreciați de cei care apelează la serviciile lor.

Dar un aparat de radio sau un televizor are o durată de viață bine determinată. Și unul și celălalt suportă atît uzură fizică, cît și morală. Sub aspectul funcționalității, aceste aparate nu pot fi utilizate la infinit și nici reparate, în mod economic, de prea multe ori. În același timp, gustul și preferințele consumatorilor se schimbă, fiecare dorind să-și reînnoiască aparatele, să dispună de noile tipuri, de regulă mai perfecționate.

Indiferent de gradul de uzură al aparatelor de radio și al televizoarelor există o serie de piese bune, care ar putea fi folosite încă o bună perioadă de timp. De asemenea, s-ar putea recupera materialele din care sînt confecționate cutiile, soclurile, unele piese. Asemenea recuperări capătă o importanță economică deosebită în actualele condiții, cînd problema utilizării cu maximă eficiență a resurselor materiale se pune cu acuitate, avînd în vedere limitele acestora. Nu e mai puțin important și faptul că fiecare posesor de astfel de aparate care nu-i mai fac trebuință ar fi foarte bucuros dacă ar găsi o posibilitate de valorificare a lor. Cum pot fi valorificate, cine le cumpără?

Instituția care ar putea face asemenea servicii — cooperația meșteșugărească — nu se ocupă de achizionarea și valorificarea aparatelor vechi, uzate. Atunci?

În presa cotidiană apare din cînd în cînd cîte un anunț prin care o persoană — de regulă cu telefon — își exprimă dorința de a cumpăra aparate de radio și televizoare vechi, defecte. Recomandîndu-se, în majoritatea cazurilor radio-amator, cumpărătorul de ocazie oferă prețuri între 100 și 150 de lei de aparat, indiferent de marcă, grad de uzură. Este un preț corespunzător, acceptabil?

Cel ce vinde aparatul nu are nici un termen de comparație. Mai mult, are sentimentul că din aparatul pe care-l vinde se pot valorifica subansamble care să valoreze de cîteva ori prețul primit. În plus, simte un sentiment de jenă la gîndul că ar putea contribui, indirect, la punerea în circulație a unor piese aproape epuizate cu care unii particulari pot să repare aparate de radio și televizoare.

Dacă avem în vedere numărul mare de aparate ce și-au consumat durata de viață, posibilitățile de valorificare a materialelor ce se recuperează, credem că este de stringentă actualitate ca prin cooperativele meșteșugărești de specialitate să se organizeze colectarea, contra unor prețuri corespunzătoare, a aparatelor de radio și a televizoarelor ce nu mai merită a fi reparate.

Fl. DUCA

Subsistem informatic tipizat
GESTIUNEA STOCURILOR

AVANTAJELE „STOMIPEG“

● Uniformizarea codificărilor interne, care permite identificarea precisă a materialelor și operarea rapidă în evidențe ● Verificarea automată a prețurilor practicate de furnizori ● Redistribuirea operativă pe întreprinderi a stocurilor de materiale după nevoile producției ● Controlul automat al circulației interne a materialelor în cadrul întreprinderii, centralei, ramurii ● Economii de milioane în proiectarea sistemelor informatice prin tipizare.

ÎN REALIZAREA Programului cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971—1980, s-au înregistrat unele rezultate remarcabile și în unitățile miniere și petroliere. Astfel, la Combinatul minier din Cluj, Centrala minereurilor din Deva, Centrala cărbunelui din Petroșani, Centrala petrolului din Bolintin-Vale, Centrala de mecanizare și reparații de utilaj minier și petrolier din Ploiești ș.a. s-au proiectat și au fost puse în exploatare mai multe subsisteme informatice.

COD EXTERN	COD. INTERN	DENUMIREA ȘI CARACTERISTICI-LE SORTURILOR DE MATERIALE	U/M	PREȚ UNITAR	BAZA PREȚULUI	COD APR.	COEFICIENT	COD Nc.R	COEFICIENT
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Tabelul nr. 1 — **Nomenclatorul materialelor (fișierul „NOMEN“)**

Subsistemele implementate în majoritatea unităților au numeroase elemente comune, datorită structurilor organizatorice similare, precum și unor metodologii de lucru unitare, reglementate prin acte normative emise de organele competente. În aceste condiții este firesc ca soluțiile de rezolvare să fie tipizate la nivelul unui grup de unități, o subramură a industriei sau chiar pentru toate unitățile coordonate de același organ central.

Un prim subsistem care și-a găsit o rezolvare tipizată în cadrul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei este acela care se referă la evidența și gestiunea stocurilor de materiale (STOMIPEG). Acesta este dealtfel subsistemul cu care multe unități și-au început activitatea de introducere a prelucrării automate a datelor și în care s-au obținut și cele mai bune rezultate. El se referă la un domeniu bine reglementat din punct de vedere metodologic și care, prin volumul mare de date pe care le oferă, constituie un cîmp potrivit pentru aplicarea prelucrării automate.

Spre a se ajunge la o codificare a sorturilor de materiale, pe principalele sectoare ale ministerului (minier, petrolier și geologic), și la o structură și un conținut similar ale situațiilor finale, s-a conceput, la nivelul ministerului, un prim proiect tipizat, pe baza actualelor realizări practice. Acest proiect a fost supus unei analize colective, aplicarea lui fiind apoi extinsă la toate unitățile ministerului care au posibilitatea să treacă în această etapă la prelucrarea automată a datelor.

Tipizarea s-a referit la adoptarea unor sisteme de codificare a sorturilor de materiale (separate pe principalele sectoare specifice ale ministerului), a unei metodologii generale de constituire și completare a fișierelor, respectiv a nomenclatoarelor de materiale, precum și la stabilirea unui număr de 15 situații finale obținute direct la calculator, cu structură, conținut și formă de prezentare bine precizate.

Codificarea sorturilor de materiale și constituirea fișierelor (NOMEN) și, respectiv, a nomenclatoarelor de materiale, s-a făcut pe baza unui „cod intern“ format dintr-un grup de cifre afectat grupelor, altul subgrupelor și un ultim grup numărului de ordine al fiecărui sort de materiale. În final codul este format din nouă cifre, din care ultima reprezintă cifra de control calculată pe baza primelor opt cifre. Adoptarea acestui sistem de codificare **permite identificarea cu ușurință a materialelor în evidențe și elimină posibilitatea erorilor în aprovizionare.**

Din cele 15 situații finale obținute la calculator, 9 se referă la evidența materialelor, 2 la evidența obiectelor de inventar date în folosință, 2 formează baza documentară a unor analize economice privind consumurile de materiale, iar 2 reprezintă situații operative necesare conducerii unităților pentru formularea unor decizii curente. Separat de aceste 15 situații finale cu structură și formă tipizată, s-au creat condițiile necesare pentru pregătirea automată a elementelor necesare întocmirii dărilor de seamă statistice privind „Realizarea aprovizionării tehnico-materială“ (APR) și „Îndeplinirea normelor de consum“ (Nc.R), ceea ce **ușurează în mod considerabil munca de evidență comparativ cu sistemul manual.**

EXPLOATAREA (SCHELA, SECȚIA)	CONT ANALITIC DE MATERIALE	CONT SINTETIC ȘI ANALITIC AL CATEGORIEI DE INTRĂRI (IEȘIRI)	VALOAREA
1	2	3	4

Tabelul nr. 2 — **Situația intrărilor (ieșirilor) de materiale**

DENUMIREA MATERIALELOR	U/M	PREȚ UNITAR	„COD INTERN	NUMĂRUL DOCUMENTULUI	CANTITATEA	VALOAREA
1	2	3	4	5	6	7

Tabelul nr. 3 **Situația intrărilor (ieșirilor de materiale prin transfer**

Prima din cele 15 situații finale se referă la structura și forma de prezentare a fișierului „nomen“ și respectiv, a „nomenclatorului de materiale“ (Gs-1), care constituie un instrument de lucru pentru toate compartimentele operative din unități, antrenate în evidența, controlul și gestionarea materialelor. Forma și conținutul acestei situații sînt prezente în tabelul nr. 1. Din examinarea acesteia se observă că s-a rezervat o primă coloană pentru „codul extern“, înțelegîndu-se prin aceasta, codul utilizat de balanța legăturilor între ramuri. Un program special va stabili relația biunivocă între cele două coduri, intern și extern, pentru a se putea trece de la un cod la celălalt și pentru a se putea întocmi, în final, situații sortate fie pe baza unui cod, fie pe baza celuilalt.

Alături de elementele necesare identificării sorturilor de materiale, figurează și „baza prețului“, respectiv numărul actului normativ și organul competent care l-a emis pentru aprobarea practicării prețului afectat fiecărui sort de material. **Informația aceasta este deosebit de utilă pentru verificarea automată a prețurilor practicate de furnizori** și inițierea unor eventuale reclamații și urmăriri a sumelor încasate în plus. Coloanele 7—10 conțin informațiile necesare pregătirii, în sistem automat, a datelor necesare întocmirii dărilor de seamă statistice (Apr și Nc.R). **Codurile respective (col. 7 și col. 9) permit colectarea și gruparea automată a diverselor sorturi de materiale potrivit cerințelor** particulare ale celor două dări de seamă statistice. De asemenea, **cu ajutorul „coeficientului“ corespunzător fiecărei dări de seamă statistice** (diferit pe fiecare sort) **se transpun cantitățile de materiale din unitățile de măsură specifice evidenței curente, în unitățile de măsură cerute de raportările statistice**; care în cele mai frecvente cazuri sînt diferite (de la kg la t, de la bucăți la mii de bucăți).

Nomenclatoarele de materiale tipărite (sau multiplicate cu ajutorul imprimantei calculatorului) destinate a fi folosite de organele operative ale unităților, vor pu-

COD INTERN	DENUMIREA MATERIALELOR	U/M	PREȚ UNITAR	CANTITĂȚI		SITUAȚIE FINALĂ	
				INTRATE	IEȘITE	CANTITATEA	VALOAREA
1	2	3	4	5	6	7	8

Tabelul nr. 4 — **Balanța analitică de materii și materiale**

tea cuprinde numai informațiile necesare în mod obișnuit, respectiv cele cuprinse în col. 1—6 inclusiv.

Următoarele patru situații, care prezintă „intrările de materiale" și „ieșirile de materiale" (Gs-21, 22, 23, 24) au structură identică (tabelul nr. 2), însă conținutul lor este diferit. Prima și a treia situație prezintă materialele intrate (respectiv, ieșite) grupate pe conturile analitice de materiale (materii prime, materiale de bază, materiale auxiliare, piese de schimb etc.) ; cea de-a doua și a patra prezintă aceleași materiale intrate (respectiv ieșite) grupate însă pe conturile contabile.

Următoarele două situații, Gs 3, 4 întocmite în aceeași structură (tabelul 3), prezintă transferurile de materiale între subunitățile aceleiași unități cu gestiune economică proprie, ca și la nivelul combinatului sau centralei. Ele **constituie instrumentul de verificare și control automat al circulației interne a materialelor, respectiv dacă materialele ieșite dintr-o subunitate au fost confirmate prin înregistrări contabile corespunzătoare făcute de subunitățile primitoare.** Conținutul acestor situații este astfel grupat încît să permită o confruntare rapidă între totalurile valorice corespunzătoare, precum și o verificare analitică în cazul unor neconcordanțe.

COD INTERN	DENUMIREA MATERIALELOR	U/M	SUBUNITATEA	CONT ANALITIC DE CHELTUIELI	CANTITATEA	VALOAREA
1	2	3	4	5	6	7

Tabelul nr. 5 — **Consumuri din anumite materiale pe conturi de cheltuieli**

Seria situațiilor finale care se ocupă de evidența materialelor se încheie cu „Balanța analitică de materii și materiale" (Gs-5) și „Situația rulajului pentru anumite materiale" (Gs-6).

Balanța analitică, cu structura arătată în tabelul 4, se întocmește lunar pe gestiuni de materiale și se utilizează la verificarea înregistrărilor din fișele de magazie ale gestionarilor. În final se prezintă totaluri pe întreprindere, combinat sau centrală. Normal era ca balanța să conțină în primele două coloane cantitățile și valorile inițiale. Totuși, lățimea limitată a imprimantei și numărul mare de semne necesitat de celelalte coloane nu permit acest lucru. Pentru a elimina acest neajuns, la sfîrșitul situației fiecărei gestiuni se include o situație din care rezultă valoarea inițială (respectiv valoarea totală a soldurilor din luna anterioară), valoarea intrărilor, valoarea ieșirilor și valoarea stocului final.

Balanța analitică se întocmește și se verifică lunar, însă în cazul unor gestiuni deosebit de ordonate s-ar putea trece și la o periodicitate trimestrială, care ar reduce cheltuielile de rulaj pe calculator, precum și munca de confruntare cu stocurile din balanță și cele din fișele de magazie. Această balanță ar putea fi desființată și înlocuită cu o preluare pe cartele sau benzi perforate a soldurilor din fișele de magazie, care să fie confruntate automat cu soldurile din fișierele curente ale calculatorului. În urma acestui control automat calculatorul ar putea să ne ofere direct sorturile de materiale cu solduri neconcordante, însoțite de o desfășurare analitică pe documentele înregistrate în cursul ultimei perioade. Aceste modificări de procedură vor putea fi adoptate însă în momentul cînd condițiile și experiența, le vor permite.

Situația rulajului pentru anumite materiale (Gs-6), se întocmește numai în cazurile cînd stocurile finale ale unor materiale din balanța analitică de materii și materiale nu concordă cu stocul indicat de fișa de magazie a gestionarului.

Tot din categoria situațiilor finale pentru evidență fac parte și situațiile „Obiecte de inventar și echipament de protecție în folosință" (Gs-9) și „Situația mișcării obiectelor de inventar și a echipamentului de protecție" (Gs-10).

„Consumuri din anumite materiale pe conturi de cheltuieli" (Gs-41) și „Consumuri de materiale pe anumite conturi de cheltuieli" (Gs-42) sînt două situații finale destinate a forma baza documentară pentru efectuarea unor analize a consumurilor de materiale tabelele 5 și 6).

Cele două situații se completează reciproc și permit o extindere a cunoașterii de amănunt a consumurilor de materiale și a locurilor de cheltuieli care le ocazionează. Ambele situații se întocmesc pe perioade variabile, după obiectivul urmărit, numai la cererea expresă a organelor de conducere. singurele în măsură să aprecieze frecvența utilizării lor.

„Situația centralizată a stocurilor, pe anumite materiale" (Gs-7) și „Situația consumurilor și a stocurilor" (Gs-8) cu structuri apreciate de Gs-1, încheie seria celor 15 situații tipizate.

Cu ajutorul lui Gs-7 se obține cantitatea totală la un moment dat pe centrală (combinat, întreprindere) dintr-un anumit sort de materiale, precum și cantitățile parțiale existente în diversele gestiuni ale unității sau ale subunităților sale, astfel că, **se pot dispune transferuri de materiale între gestiunile unităților sau între unități.** De asemenea, această situație poate forma **o bază documentară deosebit de prețioasă pentru lansarea unor comenzi și încheierea unor contracte cu furnizorii de materiale, fiind în acest caz un instrument eficace pentru reducerea stocurilor supranormative și de prisos.**

Ideal ar fi ca o astfel de situație strict operativă, cu un număr restrîns de sorturi, să poată fi obținută de la calculator în cîteva ore de la lansarea unei cereri telefonice. În condițiile actuale, însă, cînd distanțele între centrale de calcul și unitățile deservite sînt relativ mari, iar capacitatea calculatoarelor este intens solicitată, astfel de situații nu pot fi obținute operativ. Din această cauză unitățile beneficiare pot cere o astfel de situație generală numai la fiecare început de trimestru, completată ulterior cu o situație lunară a materialelor care au avut mișcări, sau o situație generală lunară cînd necesitățile o justifică.

Situația Gs-8 servește la întocmirea lucrărilor cerute de planul anual sau cincinal de aprovizionare tehnico-materială. De obicei este necesară și cerută o dată sau cel mult de două ori pe an, la perioadele de întocmire a proiectului și a planului definitiv de aprovizionare. Conținutul acesteia poate fi restrîns la principalele grupe de materiale. Consumurile sînt prezentate în totaluri pe exploatări (schele, secții), iar stocurile atît ca total pe exploatare, cît și pe gestiuni.

CONT DE CHELTUIELI (COMANDĂ, FAZA, etc.)	COD INTERN	DENUMIREA MATERIALELOR	U/M	CANTITATEA	VALOAREA
1	2	3	4	5	6

Tabelul nr. 6 — **Consumuri de materiale pe anumite conturi de cheltuieli**

Desigur, subsistemul informatic prezentat va putea fi îmbunătățit pe parcurs, atît cu ocazia proiectării și implementării celorlalte subsisteme cu care acesta are relații directe, cît și pe măsura creșterii experienței informaticienilor noștri.

În continuare ne propunem perfecționarea activității de analiză efectuată pe baza datelor obținute de la calculator. Astfel, stabilirea stocurilor cu mișcare lentă trebuie să aibă în vedere raportul între stocurile din magazii și consumurile periodice în relație directă cu posibilitatea aprovizionării curente a unor materiale, care condiționează însăși continuitatea unor procese tehnologice vitale pentru unitatea analizată. De asemenea, trebuie dată o interpretare specială articolelor de rezervă (mai ales pieselor de schimb în unicate), care rămîn pe parcursul unei perioade foarte îndelungate ca materiale fără mișcare, dar care la un moment dat pot fi stringent necesare pentru asigurarea continuității producției.

Pînă la definitivarea analizei și proiectării subsistemului informatic pentru aprovizionarea tehnico-materială, această problemă rămîne fără o soluție tipizată.

Experimentarea cu succes la Combinatul minier din Cluj a subsistemului tipizat pentru gestiunea stocurilor de materiale a permis preluarea sa și de alte unități din minister (Combinatul minier Suceava, Centrala cărbunelui Petroșani, Centrala minereurilor Deva, și unitățile lor subordonate). Numai economiile de proiectare de sistem făcute prin trecerea directă la implementarea sistemului tipizat prezentat sînt de ordinul milioanelor de lei per unitate. Alte avantaje izvorăsc din uniformizarea codificării, care evită confuziile de materiale, fundamentarea mai bună a planului de aprovizionare și urmărirea lui operativă la nivel de centrală, cu posibilități de redistribuire rapidă pe unități a materialelor din stoc.

În încheiere subliniem faptul că de toate îmbunătățirile ce se vor aduce pe parcursul aplicării și extinderii subsistemului pentru evidența și gestiunea stocurilor de materiale (STOMIPEG), de către oricare unitate, vor beneficia concomitent și în aceeași măsură toate unitățile ministerului.

dr. Vasile Gh. DIACONU
Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei

ECONOMIA ROMÂNIEI — ECONOMIE SOCIALISTĂ

Publicăm în continuare consultațiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul superior economic. Consultațiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică, de sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu,** de la Academia de Studii Economice din București.

VICTORIILE poporului nostru, obținute sub conducerea Partidului Comunist Român, au dus la instaurarea unei noi orînduiri social-economice pe teritoriul țării noastre — socialismul.

Proprietatea obștească — baza relațiilor de producție socialiste.

Natura nouă a socialismului este pusă în evidență de conținutul relațiilor de proprietate pe care se întemeiază. Este cunoscut că în toate orînduirile sociale, proprietatea reprezintă relația economică fundamentală care determină ansamblul celorlalte relații social-economice. Socialismului îi este proprie **proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție.** Aceasta se caracterizează prin faptul că mijloacele de producție sînt stăpînite în comun de cei ce muncesc, care le folosesc în interesul satisfacerii nevoilor lor materiale și spirituale și ale societății în general, astfel că nimeni nu mai poate exploata munca altcuiva ; forța de muncă încetează să mai fie marfă. În virtutea proprietății obștești asupra mijloacelor de producție membrii societății socialiste capătă o dublă calitate : de producător și de proprietari socialiști uniți ai mijloacelor de producție și ai rezultatelor muncii lor.

Pe această bază, locul intereselor antagoniste este luat de comunitatea reală de interese a tuturor membrilor societății. Între oameni se stabilesc relații de colaborare și ajutor reciproc. Proprietatea socialistă, prin natura sa, creează premisele obiective și subiective pentru coordonarea și conducerea unitară, conștientă și științifică a economiei pe baza planului național unic, în scopul satisfacerii nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde ale oamenilor muncii.

Construcția socialismului în țara noastră a început odată cu înlăturarea monarhiei și proclamarea republicii la 30 decembrie 1947, prin cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii sub conducerea Partidului Comunist Român. După cucerirea puterii politice, proprietatea socialistă a luat naștere pe două căi principale :

1. **Prin actul naționalizării de la 11 iunie 1948, cînd principalele mijloace de producție ale burgheziei au devenit bun al întregului popor ca și celelalte bunuri care erau în proprietatea statului la acea dată.** Ca urmare a naționalizării au trecut în proprietatea statului socialist, prin expropriere, marile întreprinderi industriale, de transport, comerciale, de construcții, băncile etc. Au fost naționalizate 8 894 de întreprinderi din care 3 560 întreprinderi de interes local. Ulterior actul de la 11 iunie a fost întregit prin naționalizarea instituțiilor sanitare, cinematografelor, laboratoarelor chimico-farmaceutice, hotelurilor, și o parte a fondului de locuințe.

2. **Prin unirea treptată, liber consimțită a micilor producători (țărani și mici meseriași) în unități de producție cooperatiste :** cooperativele agricole de producție (C.A.P.) și cooperativele meșteșugărești și de consum. În crearea proprietății cooperatiste un rol deosebit a revenit transformării socialiste treptate a agriculturii. La Plenara Comitetului Central al Partidului din martie 1949 s-a hotărît organizarea sectorului de stat în agricultură și trecerea la cooperativizarea agriculturii. Pornind de la realitățile concrete ale țării noastre, partidul a conceput înfăptuirea cooperativizării agriculturii ca un proces treptat, pe măsura convingerii țărănimii de superioritatea agriculturii socialiste și a creării condițiilor materiale — îndeosebi a creării bazei tehnice moderne a agriculturii — și a celor subiective necesare. Cooperativizarea agriculturii s-a desfășurat într-o perioadă relativ scurtă de timp, între anii 1949—1962. Încheierea sa a reprezentat cea mai importantă victorie a Partidului Comunist Român după cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare.

Corespunzător celor două căi de formare, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție cunoaște două forme de existență distincte : **proprietatea socialistă de stat** și **proprietatea socialistă cooperatistă.**

În Republica Socialistă România, în conformitate cu articolul 7 al Constituției **proprietatea socialistă de stat cuprinde** bogățiile de orice natură ale subsolului, minele, terenurile din fondul funciar de stat, pădurile, apele, izvoarele de energie naturală, fabricile și uzinele, băncile, întreprinderile agricole de stat, căile de comunicație, principalele mijloace de transport și telecomunicații, fondul de stat de clădiri și locuințe, baza materială a instituțiilor social-culturale de stat etc.

Proprietatea cooperatistă cuprinde : pămîntul pe care își desfășoară activitatea cooperativele agricole, animalele de muncă și de producție, construcțiile, plantațiile, mijloacele de transport, instalațiile, utilajele, loturile de teren atribuite în folosință membrilor cooperatori, în conformitate cu prevederile statutare, precum și întreaga producție și veniturile obținute de cooperative.

Proprietatea de stat și cea cooperatistă au o **esență comună,** sînt de același tip. În ambele forme de proprietate mijloacele de producție sînt stăpînite în comun de oamenii muncii, ele generează interese fundamentale comune și exclud orice formă de exploatare. În unitatea lor, formele proprietății socialiste au rolul hotărîtor în dezvoltarea rapidă a tuturor laturilor vieții social-economice, sînt izvorul bunăstării întregului popor, garanția independenței și suveranității naționale.

Între cele două forme ale proprietății socialiste există însă și unele deosebiri. Proprietatea socialistă de stat realizează socializarea mijloacelor de producție la nivelul întregului popor și pe această bază determină poziția de proprietari socialiști uniți și egali a tuturor membrilor societății. Ea este unică și indivizibilă și constituie baza conducerii unitare, planificate a întregii economii. Proprietatea socialistă cooperatistă socializează mijloacele de producție la nivelul fiecărei cooperative.

În strînsă legătură cu proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, în socialism există și **proprietatea personală** a oamenilor muncii asupra bunurilor provenite din muncă. Proprietatea personală se află într-o legătură indisolubilă cu proprietatea obștească. Numai pe măsura creșterii proprietății obștești, sporesc și posibilitățile de însușire a bunurilor în proprietate personală.

Întărirea, apropierea și dezvoltarea continuă a celor două forme de proprietate socialistă este o preocupare constantă a partidului nostru deoarece numai astfel se poate asigura înflorirea rapidă și multilaterală a patriei socialiste. Apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste în ambele sale forme este o datorie de prim ordin a fiecărui cetățean.

Făurirea economiei socialiste unitare a României.

Socialismul, această treaptă superioară în dezvoltarea omenirii, nu se naște dintr-o dată. Cucerirea puterii politice reprezintă doar începutul făuririi societății socialiste. Noua orînduire socială impune transformări esențiale în structura economică și socială a țării, în nivelul productivității muncii, în organizarea și conducerea producției, în viața politică, ideologică și culturală a societății, în conștiința oamenilor, în nivelul de trai al întregului popor etc.

Aceste sarcini deosebit de complexe nu s-au putut rezolva dintr-odată. Pentru înfăptuirea lor a fost necesară o perioadă de timp mai îndelungată, o etapă distinctă a construcției socialismului — etapa făuririi economiei socialiste unitare. Conținutul acestei etape este trecerea de la capitalism la socialism, lupta pe toate planurile și în toate domeniile între capitalismul care nu părăsește de bună voie scena istoriei și socialismul care se naște și se dezvoltă, lupta între clasa muncitoare împreună cu aliații ei, pe de o parte, și clasa capitaliștilor, de pe altă parte. În această etapă, necesară pentru toate țările care trec pe făgașul socialismului, revoluția socialistă în România a asigurat îndeplinirea următoarelor obiective :

- **Crearea și dezvoltarea bazei economice a socialismului,** adică a relațiilor de producție socialiste bazate pe proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție. Fiind de un tip nou, fundamental deosebit de proprietatea privată, proprietatea socialistă nu putea să apară în sînul vechii orînduiri. Pentru crearea și consolidarea ei a fost necesară cucerirea puterii politice a clasei muncitoare și instituirea sistemului de dezvoltare planificată a economiei naționale.

• **Crearea bazei tehnice materiale a socialismului**, adică a marii producţii maşiniste în toate ramurile economiei naţionale. Mijloacele de producţie moştenite de la capitalism, erau slab dezvoltate, disproporţionat repartizate pe ramuri şi în teritoriu. Socialismul a trebuit să dezvolte şi să reorganizeze toate forţele de producţie pentru a asigura un înalt nivel al productivităţii muncii sociale. În acest sens un rol deosebit a revenit industrializării socialiste a ţării pe baza celor mai noi cuceriri tehnico-ştiinţifice.

• **Crearea şi dezvoltarea suprastructurii socialiste**, adică formarea conştiinţei socialiste, a ideilor, teoriilor, concepţiilor politice, economice, juridice, morale, filosofice, artistice etc. socialiste şi a instituţiilor corespunzătoare lor. De aceea, după cucerirea puterii politice partidul comunist şi statul socialist au trecut la o intensă activitate politico-ideologică în domeniul ideologiei, culturii şi învăţămîntului pe temelia marxism-leninismului, pentru formarea conştiinţei socialiste a omului nou, constructor conştient al socialismului.

Durata etapei făuririi economiei socialiste unitare, modul de rezolvare al obiectivelor sale diferă de la o ţară la alta în funcţie de condiţiile istorice concrete, de nivelul de dezvoltare al forţelor de producţie, de raportul forţelor de clasă etc. În ţara noastră, în rezolvarea sarcinilor acestei etape un rol esenţial a revenit naţionalizării socialiste, organizării sectorului de stat în agricultură, cooperativizării agriculturii, industrializării socialiste precum şi măsurilor de lichidare a analfabetismului, de ridicare a nivelului de cunoştinţe al maselor largi populare, de dezvoltare a învăţămîntului de toate gradele, de pregătirea cadrelor necesare tuturor domeniilor de activitate.

Înfăptuirea politicii ştiinţifice a Partidului Comunist Român de rezolvare a sarcinilor etapei făuririi economiei socialiste unitare a avut drept rezultat **victoria deplină şi definitivă a socialismului pe pămîntul României**. Aceasta s-a înfăptuit în cursul cincinalului 1961—1965 odată cu încheierea cooperativizării şi a organizării cooperativelor agricole de producţie. Ca urmare a victoriei socialismului **economia** României a devenit unitară, fiind în întregime bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie. A fost lichidată pentru totdeauna exploatarea omului de către om, s-au afirmat principiile socialiste de colaborare şi ajutor tovărăşesc. S-au produs transformări esenţiale în **structura socială** a ţării : au fost lichidate clasele exploatatoare, rămînînd două clase prietene — clasa muncitoare, devenită clasă conducătoare în stat şi ţărănimea cooperatistă, clasă socială nouă, omogenă. Alături de acestea există pătura intelectualităţii antrenată şi ea plenar în rezolvarea sarcinilor socialismului.

După victoria deplină a socialismului, România a intrat într-o **nouă etapă — consolidarea construcţiei socialiste şi a bazei tehnico-materiale a ţării**. Aceasta a avut loc în cadrul planului cincinal 1966—1970. Prin triumful relaţiilor de producţie socialiste la oraşe şi sate şi prin consolidarea construcţiei socialiste, România s-a situat în rîndul celor mai înaintate ţări ale lumii ca orînduire social-economică în care nu mai există exploatare şi în care oamenii îşi construiesc în mod conştient, planificat propriul lor viitor.

În domeniul dezvoltării forţelor de producţie, deşi s-au obţinut succese remarcabile fiind lichidată starea de ţară slab dezvoltată, România continuă să fie încă în urma ţărilor celor mai dezvoltate economic. Ea este şi în prezent o ţară socialistă în curs de dezvoltare. Recunoaşterea acestei realităţi prezintă o importanţă deosebită pentru trasarea obiectivelor viitoare ale dezvoltării economice a României. Caracteristica esenţială a mişcării economiei noastre socialiste este dezvoltarea multilaterală şi rapidă a producţiei bazate pe proprietatea socialistă şi introducerea sistematică a celor mai noi şi eficiente cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii.

Intrarea României în etapa construcţiei societăţii socialiste multilateral dezvoltate

Prin realizarea planului cincinal 1966—1970 s-au creat condiţiile necesare pentru trecerea la o nouă etapă a dezvoltării socialiste a ţării, etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Procesele fundamentale care caracterizează această nouă etapă au fost fundamentate ştiinţific de către tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, secretarul general al partidului, la cel de-al X-lea Congres al P.C.R. Etapa edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România a început odată cu trecerea la realizarea cincinalului 1971—1975 şi va dura cîteva cincinale. Prin făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră se creează premisele trecerii României la comunism.

Congresul al XI-lea al partidului a elaborat, în toată complexitatea lor, direcţiile în care trebuie acţionat pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Aceste direcţii sînt expuse în „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism“ adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R.

În conformitate cu prevederile Programului partidului pentru edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate se urmăreşte :

1 **Dezvoltarea puternică a forţelor de producţie**, pe baza celor mai noi cuceriri ale revoluţiei ştiinţifico-tehnice contemporane, astfel încît să se creeze o economie avansată, capabilă să satisfacă necesităţile largi de consum ale întregului popor. Aceasta înseamnă :

a) dezvoltarea, în continuare, cu prioritate a industriei, cu orientarea fermă a acesteia spre ramurile de vîrf purtătoare ale progresului tehnic,

b) realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, în măsură să asigure producţii înalte şi stabile în vederea satisfacerii nevoilor de materii prime ale industriei şi a cerinţelor de consum ale populaţiei ;

c) repartizarea justă pe întregul teritoriu al ţării a forţelor de producţie astfel încît să se asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor judeţelor şi localităţilor ţării, ridicarea gradului de civilizaţie a întregului popor ;

d) creşterea continuă a eficienţei economice, a productivităţii muncii sociale, ca factor esenţial al progresului ; îmbunătăţirea calităţii produselor în toate ramurile economiei naţionale, ridicarea nivelului tehnic şi perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie.

2 **Progresul susţinut al ştiinţei şi instrucţiei publice.** Aceasta înseamnă :

a) dezvoltarea învăţămîntului — factor de bază al progresului general al societăţii ;

b) dezvoltarea ştiinţei în conformitate cu cerinţele generale ale progresului economic şi social astfel încît ştiinţa să devină într-o măsură tot mai însemnată o forţă nemijlocită de producţie.

3 **Creşterea într-un ritm susţinut a întregii economii** pe baza unui raport corespunzător între fondul de consum şi fondul de dezvoltare (acumulare) în vederea satisfacerii cerinţelor de viaţă ale oamenilor muncii ştiinţific stabilite la nivelul civilizaţiei moderne.

4 **Perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie**, dezvoltarea acţiunii conştiente pentru soluţionarea contradicţiilor, înlăturarea vechiului şi promovarea noului în toate sectoarele de activitate. Aceasta presupune :

a) îmbunătăţirea organizării conducerii şi planificării unitare a întregii vieţi economice şi sociale ;

b) promovarea mai puternică a principiilor socialiste de muncă şi repartiţie : fiecare membru al societăţii va depune o activitate socială utilă, corespunzător capacităţilor şi pregătirii sale ;

c) satisfacerea într-o măsură tot mai mare de către societate a unor necesităţi din fondurile social-culturale de stat ;

d) accentuarea procesului de dispariţie a deosebirilor esenţiale dintre munca fizică şi intelectuală, dintre cea din industrie şi din agricultură.

5 **Schimbări în structura socială a ţării** care vor duce la creşterea şi mai accentuată a rolului clasei muncitoare în întreaga viaţă socială, la o şi mai mare apropiere între clasele şi categoriile sociale, la întărirea coeziunii lor, la omogenizarea şi întărirea unităţii întregului popor.

6 **Intensificarea şi perfecţionarea activităţii politice, ideologice şi educative**, de formare a omului nou, de afirmare în viaţă a principiilor eticii şi echităţii socialiste. Acordarea unei atenţii tot mai mari familiei, nucleul de bază al societăţii noastre.

7 **Dezvoltarea democraţiei socialiste**, care să permită valorificarea energiei maselor populare în slujba progresului general, a construirii conştiente de către popor a propriei sale istorii. În acest sens se va lărgi şi perfecţiona cadrul organizatoric de participare activă şi eficientă a oamenilor muncii la conducerea societăţii.

8 **Egalizarea nivelului de dezvoltare a ţării noastre cu cel al ţărilor socialiste avansate din punct de vedere economic, apropierea României de nivelul ţărilor industriale dezvoltate ale lumii.**

9 **Lărgirea şi diversificarea schimburilor şi cooperării economice** cu ţările socialiste, cu ţările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială. Se va intensifica participarea României la circuitul universal de informaţie ştiinţifică, la revoluţia ştiinţifico-tehnică contemporană.

Complexitatea sarcinilor edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate face obiectiv necesară cunoaşterea profundă a realităţilor, coordonarea tuturor eforturilor pentru atingerea ţelurilor propuse. Astfel creşte rolul partidului ca forţă politică conducătoare a întregii activităţi economico-sociale. Şi în viitor Partidul Comunist Român va constitui centrul vital al naţiunii noastre socialiste ; el va asigura atît elaborarea ştiinţifică a căilor de dezvoltare a României, cît şi conducerea activităţii politico-organizatorice în vederea făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi a înaintării României spre comunism.

conf. dr. Viorica NICOLAU

TEORII
IDEI

CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII SOCIALE ŞI REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

CREŞTEREA AVUŢIEI NAŢIONALE şi pe această bază dezvoltarea social-economică a ţării se află într-o indisolubilă legătură cu nivelul şi ritmul sporirii productivităţii muncii sociale. **„Avuţia reală a societăţii** — arăta Marx — **şi posibilitatea lărgirii permanente a procesului ei de reproducţie nu depind deci de durata supramuncii, ci de productivitatea ei şi de asigurarea într-o măsură mai mare sau mai mică a condiţiilor de producţie în care se desfăşoară"** [1]). Pentru noi, creşterea productivităţii muncii sociale este o problemă de interes naţional, cu o puternică încărcătură politică, întrucît condiţionează depăşirea stadiului de ţară în curs de dezvoltare şi înlătură decalajul care ne desparte de ţările avansate din punct de vedere economic, făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi trecerea la comunism. Iată de ce în **Programul Partidului Comunist Român** creşterea productivităţii muncii este considerată una din direcţiile fundamentale în care va acţiona partidul nostru pentru înfăptuirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Importanţa creşterii productivităţii muncii sociale

Importanţa creşterii productivităţii muncii sociale pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate rezultă din implicaţiile acesteia asupra producţiei valorilor de întrebuinţare, asupra valorii produselor, competitivităţii exportului, nivelului de trai, în ultimă instanţă asupra creşterii economice şi progresului general al societăţii noastre.

Influenţa creşterii productivităţii muncii asupra **producţiei valorilor de întrebuinţare** este relevată de faptul că cea mai mare parte a sporului volumului fizic al venitului naţional s-a datorat creşterii productivităţii muncii sociale. Astfel, în perioada 1950—1973, pe seama creşterii productivităţii muncii s-a obţinut 96,4% din sporul venitului naţional ; pe ramuri, în aceeaşi perioadă, contribuţia productivităţii muncii la realizarea sporului de venit naţional a fost de 60,5% în industrie, 55,0% în construcţii şi peste 100% în agricultură [3]). Este neîndoielnic faptul că o creştere a venitului naţional pînă în 1990 de 3,5—3,8 ori faţă de nivelul anului 1975 se poate realiza numai în condiţiile unei înalte productivităţi a muncii sociale.

Creşterea productivităţii muncii determină modificări în **mărimea valorii pe unitatea de produs.** Pe măsura creşterii productivităţii muncii sociale scade valoarea pe unitatea de produs (facem abstracţie de calitatea produselor) şi aceasta datorită faptului că sporirea productivităţii muncii înseamnă economie de muncă socială — vie şi materializată — care reprezintă substanţa valorii produselor.

În acelaşi timp creşterea productivităţii muncii determină modificări şi în **structura valorii produselor,** în raportul dintre cheltuielile de muncă vie şi cele de muncă materializată.

Şi pe ansamblul economiei naţionale creşterea productivităţii muncii produce modificări în **structura valorică a produsului social.** Tendinţele acestei modificări nu sînt aceleaşi cu cele întîlnite pe unitatea de produs. În condiţiile actuale ale ţării noastre, odată cu diversificarea producţiei, cu valorificarea superioară a resurselor de materii prime (care datorită prelucrărilor succesive ce intervin determină înglobarea unei cantităţi mai mari de muncă vie în aceeaşi cantitate de materiale), odată cu creşterea rolului factorilor intensivi sporeşte ponderea venitului naţional şi scade ponderea cheltuielilor materiale. Această modificare în structura internă a produsului social face parte integrantă din strategia dezvoltării economiei noastre stabilită prin Programul P.C.R.

Prin contribuţia pe care o aduce la sporirea producţiei şi la reducerea consumului total de muncă pe unitatea de produs, la reducerea ponderii cheltuielilor materiale şi ridicarea ponderii nivelului naţional în produsul social, creşterea productivităţii muncii **„...constituie în ultimă instanţă factorul hotărîtor al progresul general al societăţii, al ridicării bunăstării poporului"** [2]).

Realizări şi perspective în creşterea productivităţii muncii sociale

Odată cu instaurarea relaţiilor de producţie socialiste şi cu aplicarea unei politici ferme de dezvoltare rapidă şi multilaterală a forţelor de producţie s-au creat condiţiile pentru sporirea continuă şi în ritmuri ridicate a productivităţii muncii sociale. Realizările obţinute sînt relevate de **volumul fizic al venitului naţional pe o persoană din sfera productivă.** În timp ce populaţia ocupată în ramurile producătoare de venit naţional (industrie, construcţii, agricultură, silvicultură, transporturi, telecomunicaţii, circulaţia mărfurilor etc.) a sporit de la 7808,7 mii persoane în 1950 la 8833,1 mii persoane în 1974, venitul naţional (în preţuri comparabile) a crescut de la 83 miliarde lei la 326 miliarde lei. În 1974 fiecare persoană ocupată în ramurile menţionate a produs un venit naţional de 37 019 lei faţă de 10 630 lei în 1950, respectiv de 3,5 ori mai mult.

Analiza creşterii productivităţii muncii pe ramuri conduce la o serie de concluzii. Se remarcă înainte de toate faptul că în toate ramurile cuprinse în tabelul ce urmează s-a realizat o creştere substanţială a productivităţii muncii sociale (producţia netă pe o persoană ocupată în ramura respectivă) : de 4,1 ori în industrie, de 8,0 ori în agricultură, de 3,1 ori în construcţii, de 3,7 ori în transporturi şi telecomunicaţii.

Date comparative privind productivitatea muncii sociale în principalele ramuri

	195o	196o	1965	197o	1974
Indicele productivităţii muncii sociale în:					
- industrie	loo	194,6	254,3	375,1	413,9
- agricultură	loo	3o8,4	476,o	524,8	8o4,5
- construcţii	loo	177,7	183,2	254,3	3o8,8
- transporturi şi telecomunicaţii	loo	137,2	161,6	181,7	368,6
De cîte ori productivitatea muncii sociale din industrie este mai mare decît productivitatea muncii din:					
- agricultură	9,3	5,9	5,o	6,6	4,8
- construcţii	1,4	1,5	1,9	2,1	1,9
- transporturi şi telecomunicaţii	1,4	2,o	2,2	2,9	1,6
Indicele diferenţei dintre productivitatea muncii sociale din industrie şi productivitatea muncii sociale din:					
- agricultură	loo	166,o	227,6	357,1	366,8
- construcţii	loo	237,7	434,9	682,2	68o,7
- transporturi şi telecomunicaţii	loo	335,2	481,2	846,6	547,6

NOTĂ : Pentru determinarea venitului naţional în cifre absolute, pe ramuri, s-au folosit datele publicate privitoare la venitul naţional al ţării şi Anuarul Statistic al R.S.România

În industrie se realizează cea mai ridicată eficienţă a muncii sociale, producţia netă pe o persoană ocupată în această ramură în 1974 fiind de 4,8 ori mai mare decît în agricultură, de 1,9 ori mai mare decît în construcţii şi de 1,6 ori mai mare decît în transporturi şi telecomunicaţii.

În perioada la care se referă datele statistice, raporturile dintre ramuri în privinţa eficienţei muncii sociale s-au modificat. În această ordine de idei se remarcă reducerea decalajului relativ dintre industrie şi agricultură : în 1974 producţia netă pe o persoană era în industrie de 4,8 ori mai mare decît în agricultură faţă de 9,3 ori în 1950 ; creşterea mai rapidă a producţiei nete pe o persoană în agricultură faţă de industrie n-a fost însă suficientă pentru a determina şi o reducere a decalajului în cifre absolute. Dimpotrivă, acesta a crescut de 3,7 ori. Chiar dacă comparabilitatea datelor comportă discuţii, avînd în vedere anumite neajunsuri ale metodologiei de determinare a venitului naţional pe ramuri, preţurile folosite, calculul populaţiei ocupate etc. tendinţa exprimată de ele este nendoielnică. Ea relevă faptul că agricultura resimte încă rămînerea în urmă care s-a produs prin neaplicarea întocmai în viaţă a măsurilor stabilite de partid privitoare, înainte de toate, la dezvoltarea bazei tehnico-materiale, precum şi ca urmare a condiţiilor naturale vitrege din anumiţi ani. Diminuarea decalajului dintre industrie şi agricultură în privinţa eficienţei muncii sociale este una din sarcinile actuale cele mai importante. Ea se înscrie în preocupările partidului şi statului nostru de eliminare treptată a deosebirilor esenţiale dintre industrie şi agricultură, dintre sat şi oraş, dintre clasa muncitoare şi ţărănimea cooperatistă. Prin accelerarea procesului de mecanizare a lucrărilor, amenajarea a c.c.a. trei cincimi din potenţialul irigabil al ţării, asigurarea unor cantităţi sporite de îngrăşăminte şi alte substanţe chimice, perfecţionarea sistemului retribuţiei şi creşterea nivelului acestuia, actualul cincinal marchează o etapă importantă în dezvoltarea şi modernizarea agriculturii noastre, în sporirea productivităţii muncii sociale în această ramură. În condiţiile creşterii interdependenţelor în cadrul economiei naţionale, la ridicarea eficienţei muncii din agricultură sînt chemate să-şi aducă aportul toate celelalte ramuri şi domenii de activitate.

---

[1] **K. Marx, Fr. Engels** — Opere, vol. 25, partea a II-a, Editura politică, 1973, p. 358.

[2]) **Nicolae Ceauşescu** — Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României, Editura politică, Bucureşti, 1975, p. 29.

Aşa cum arătam mai înainte, progresul întregii noastre societăţi se află într-o legătură indisolubilă cu volumul muncii sociale destinată activităţii productive şi cu sporirea eficienţei acesteia. Iată de ce, ţinînd seama de condiţiile tehnico-materiale şi economico-sociale create şi care se află în continuă perfecţionare, Congresul al XI-lea al partidului a subliniat necesitatea realizării într-un termen cît mai scurt a unui înalt nivel al productivităţii muncii sociale. Pe această bază, planul cincinal pe perioada 1976—1980 a stabilit ritmuri înalte de creştere a productivităţii muncii, superioare celor preconizate în Directivele Congresului al XI-lea. Aceste ritmuri înalte sînt considerate ca minimale pentru perioada respectivă.

Dacă avem în vedere faptul că în cincinalul 1976—1980 se va trece la reducerea treptată a săptămînii de lucru, ritmul de creştere a productivităţii muncii orare va fi superior celui menţionat.

Economisirea muncii trecute reducerea cheltuielilor materiale — caracteristica creşterii productivităţii muncii

La scara economiei naţionale, diminuarea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social total constituie o importantă cale de creştere a venitului naţional, întrucît fiecare unitate de resursă materială economistă creează posibilitatea producerii unui plus de venit naţional. La nivelul anului 1980, scăderea cu un singur procent a ponderii cheltuielilor materiale echivalează cu un venit naţional suplimentar de 13—14 miliarde lei.

Pornind de la înţelegerea profundă a fenomenelor economice şi a tendinţelor manifestate pe plan mondial, partidul nostru a stabilit sarcini concrete şi măsuri pentru economisirea resurselor naturale şi reducerea cheltuielilor materiale.

Ca urmare, aşa cum rezultă din datele prezentate, cincinalul trecut a marcat o diminuare a cheltuielilor materiale la unitatea de venit naţional. Reducerea în continuare a cheltuielilor materiale în produsul social şi la unitatea de venit naţional constituie una din caracteristicile esenţiale ale strategiei dezvoltării economiei naţionale. Astfel, în perioada 1976—1980 cheltuielile materiale în produsul social total trebuie să se reducă de la 57% la 53%. La orizontul anului 1990 cheltuielile materiale în produsul social total trebuie să se reducă la cca 50%.

Creşterea productivităţii muncii în perioada 1976-1980

	Ritmul mediu anual (%)	
	Prevederi Directive	Prevederi cincinal
Productivitatea muncii (în condiţiile duratei actuale a săptămînii de lucru)		
• în industrie	6,7 - 7,2	9,1
• în construcţii-montaj	8,4 - 9,4	9,4
• în transporturi feroviare	3,7 - 4,8	4,9

În reducerea cheltuielilor materiale şi în general a cheltuielilor de muncă pe unitatea de produs un rol important revine mijloacelor de muncă, în special celor mecanice.

Cheltuieli materiale la unitatea de venit naţional

1950 = 100

	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980 (Plan)
Indicele venitului naţional (în preţuri comparabile)		100	139,7	214,7	311,8	532,4	897,1
Indicele cheltuielilor materiale (în preţuri comparabile)		100	142,5	227,6	357,5	577,0	850,6
Indicele cheltuielilor materiale la unitatea de venit naţional		100	102,3	106,3	114,8	108,6	94,5

Productivitatea întregii munci sociale se află în raport strîns cu înzestrarea tehnică a muncii (raportul dintre fondurile fixe productive utilizate şi numărul lucrătorilor din sfera productivă) şi cu eficienţa netă a fondurilor fixe (raportul dintre venitul naţional — în formă fizică — şi fondurile fixe productive utilizate). Pe baza investiţiilor în continuă creştere făcute în economia noastră au sporit rapid fondurile fixe din ramurile producţiei materiale a căror valoare a fost în 1975 de 7 ori mai mare decît în 1950 [3]. S-a realizat astfel o continuă îmbunătăţire a înzestrării tehnice a muncii în toate ramurile sferei productive — concluzie care se desprinde clar din datele prezentate în tabelul de mai jos.

Inzestrarea tehnică a muncii şi eficienţa netă a fondurilor fixe x)

1950 = 100

	1960	1965	1970	1974
Inzestrarea muncii cu fonduri fixe				
- industrie	156	192	291	302
- construcţii	176	211	339	525
- agricultură	127	180	273	465
Eficienţa netă a fondurilor fixe				
- industrie	165	198	196	200
- construcţii	88	73	71	57
- agricultură	132	106	77	71

x) Pe baza datelor din Anuarul Statistic al R.S.România, 1975, p.57, 58 şi 67

Se remarcă, de asemenea, sporirea eficienţei nete a fondurilor fixe în industrie. În schimb, în construcţii, unde s-a realizat cea mai puternică sporire a fondurilor fixe şi creştere a înzestrării tehnice a muncii, eficienţa netă a fondurilor fixe a cunoscut o tendinţă de micşorare ; asemănător se prezintă lucrurile şi în agricultură. Această situaţie explică în bună măsură creşterea decalajului absolut între industrie şi celelalte două ramuri în privinţa nivelului productivităţii muncii sociale.

În cincinalul actual efortul investiţional este foarte mare, ridicîndu-se la c.c.a. 1000 miliarde lei. Cea mai mare parte a investiţiilor (peste 86%) este destinată dezvoltării producţiei materiale, fapt care determină modificări esenţiale în volumul, structura şi calitatea fondurilor fixe din economia noastră.

Creşterea eficienţei utilizării fondurilor fixe cu care este dotată economia presupune menţinerea maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor în perfectă stare de funcţionare, asigurîndu-se buna lor întreţinere şi efectuarea la timp a reparaţiilor ; încărcarea completă a fondurilor fixe ; eliminarea locurilor înguste care limitează folosirea integrală a unor capacităţi de producţie ; utilizarea cît mai deplină a suprafeţelor de producţie ; organizarea lucrului în mai multe schimburi (acolo unde procesele tehnologice permit) ; asigurarea unei evidenţe riguroase a tuturor capacităţilor de producţie şi întărirea controlului asupra gospodăririi fondurilor fixe pe toate treptele organizatorice.

În structura cheltuielilor materiale ponderea cea mai mare o deţin materiile prime, materialele, combustibilul, energia electrică, apa. Referindu-se la raportul dintre aceste cheltuieli şi productivitatea muncii Marx arăta că **„Partea din valoare care provine din materii prime şi materiale auxiliare trebuie să scadă odată cu creşterea productivităţii muncii“** [4]. Preocuparea pentru reducerea acestor cheltuieli se impune astăzi cu atît mai mult cu cît trebuie să ţinem seama de caracterul finit al unor resurse de materii prime şi materiale, de criza de energie, combustibili etc. declanşată în ultimii ani cu toate fenomenele pe care le-a creat, de faptul că ţara noastră nu dispune de o bază prea largă de materii prime şi materiale.

---

[3] **Manea Mănescu** — Avuţia naţională a României socialiste, Era socialistă nr. 11/1975, p. 10.

[4] **K. Marx, Fr. Engels** — Opere, vol. 25, partea I-a, Editura politică, 1969, p. 263.

În această ordine de idei pe primul plan se ridică problema **reducerii consumului specific de materii prime şi materiale** care, fiind relativ ridicat (în numeroase cazuri este mai mare decît cel realizat în ţările cu economie avansată) influenţează atît volumul fizic al producţiei cît şi indicii de calitate şi eficienţă, deci productivitatea muncii sociale. O cale dintre cele mai importante de reducere a consumurilor specifice o reprezintă **înnoirea şi modernizarea produselor.** De aceea, asimilarea de noi produse cu caracteristicile tehnice superioare comparabile cu realizările de vîrf din alte ţări este o sarcină de mare actualitate. În cincinalul afirmării revoluţiei tehnico-ştiinţifice se prevede înnoirea masivă a produselor, ajungîndu-se în 1980 ca 45% din valoarea producţiei industriale să se realizeze pe seama produselor noi şi perfecţionate. Concomitent se impune **perfecţionarea tehnologiilor** în toate ramurile economiei şi ca urmare creşterea ponderii produselor finite în cantitatea materialelor introduse în ciclurile de fabricaţie şi reducerea pierderilor sub formă de deşeuri, resturi etc. care în prezent au ponderi ridicate într-o serie de ramuri prelucrătoare. Caracteristic perioadei actuale este, de asemenea, **valorificarea din ce în ce mai înaltă a materiilor prime prin prelucrarea lor superioară** în vederea obţinerii unei valori cît mai mari Pe unitate de materie primă supusă prelucrării. (În 1980, valoarea produselor obţinute dintr-o tonă de metal prelucrat trebuie să crească cu 24% faţă de 1975, iar cea obţinută dintr-un mc. de masă lemnoasă exploatată — cu 28%). Datorită volumului crescînd al deşeurilor şi altor resurse secundare ca urmare a extinderii producţiei, **folosirea repetată a materialelor** (metale vechi, cauciuc, uleiuri minerale, hîrtie, furaje etc.) **cu alte cuvinte reciclarea lor** devine o sursă din ce în ce mai mare pentru creşterea producţiei şi ridicarea eficienţei muncii sociale. Importanţa reciclării materialelor creşte odată cu îngustarea posibilităţilor de obţinere a materiilor prime şi cu scumpirea lor. Accelerarea producţiei pe baza progresului rapid al ştiinţei şi tehnicii este însoţită şi de reducerea duratei de funcţionare a fondurilor de producţie, precum şi a bunurilor de consum durabile, de grăbirea înlocuirii lor. **Recuperarea pe scară largă a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor etc. care nu mai pot fi folosite ca atare sau prin recondiţionare** constituie, de asemenea, o cale din ce în ce mai importantă de creştere a producţiei şi a eficienţei muncii sociale. La cele de mai sus se adaugă **extinderea folosirii materialelor noi şi a celor înlocuitoare,** create îndeosebi de chimia modernă. Toate acestea acţionează în direcţia reducerii cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, conduc la obţinerea unei cantităţi sporite de produse din acelaşi volum al cheltuielilor materiale.

Omul — factor esenţial al întregii dezvoltări economico-sociale

Nivelul şi dinamica productivităţii muncii sociale depind în ultimă instanţă de factorul om, de atenţia ce se acordă forţei de muncă, de optimizarea repartizării şi utilizării ei în toate compartimentele vieţii economico-sociale.

Realizarea obiectivelor economice şi sociale pe care Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român le-a prevăzut pentru cincinalul actual şi următorul deceniu presupune valorificarea cu maximă eficienţă a potenţialului fizic şi spiritual al oamenilor muncii, ridicarea nivelului de instruire şi de pregătire profesională a forţei de muncă. Omul, se precizează în Programul Partidului Comunist Român, este „...factorul esenţial al întregii dezvoltări economico-sociale“.

În aceeaşi direcţie acţionează şi îmbunătăţirea structurii populaţiei ocupate în sfera productivă. Avem în vedere creşterea ponderii persoanelor care lucrează în ramurile producţiei materiale şi înainte de toate în industrie, ramură în care productivitatea muncii este de 4—5 ori mai mare decît în agricultură. Ca urmare, deplasarea unei părţi a populaţiei din agricultură spre industrie (şi în cadrul acesteia spre ramurile de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic) conduce la creşterea productivităţii muncii sociale. În actualul cincinal pentru prima dată în istoria ţării numărul lucrătorilor din industrie va depăşi pe cel din agricultură. Modificările de structură în sensul arătat se vor accentua în viitorul deceniu. Este însă de dorit ca ele să se facă pe măsura creării condiţiilor eliberării forţei de muncă din agricultură, a creşterii productivităţii muncii în această ramură.

Productivitatea muncii sociale este sensibil influenţată şi de stabilirea unor corelaţii cît mai bune între diferitele categorii de personal în cadrul fiecărei întreprinderi. Dimensionarea corectă a personalului trebuie să conducă la creşterea numărului lucrătorilor ocupaţi direct în producerea bunurilor materiale, la limitarea la strictul necesar a personalului din activităţile auxiliare, precum şi a personalului tehnico-administrativ.

Întrucît productivitatea muncii presupune o anumită intensitate a muncii, ridicarea acesteia din urmă pînă la nivelul mediu social reprezintă într-o serie de întreprinderi o cale de creştere a productivităţii muncii. În această ordine de idei un rol important revine elaborării unor norme care să reflecte condiţiile din unităţi, nivelul înzestrării tehnice, gradul de organizare a producţiei şi a muncii etc. şi a măsurilor tehnico-organizatorice şi politico-educative îndreptate spre folosirea eficientă a întregului timp de lucru, organizarea raţională a locului de muncă, întărirea disciplinei şi răspunderii în muncă.

Productivitatea muncii sociale este indisolubil legată de cointeresarea materială a lucrătorilor, de strînsa ei împletire cu stimulentul moral, cu educaţia socialistă. Aceasta îşi găseşte reflectare într-o serie de corelaţii care se formează şi se menţin în mod conştient între productivitatea muncii şi diferitele laturi ale nivelului de viaţă — materială şi spirituală — ale populaţiei.

O astfel de corelaţie este cea dintre productivitatea muncii şi retribuţia nominală. Creşterea productivităţii muncii trebuie să-şi găsească reflectarea în sporirea retribuţiei nominale, aceasta realizîndu-se atît simultan cu creşterea productivităţii muncii prin mecanismul aplicării prevederilor legii retribuţiei după muncă, cît şi la anumite intervale de timp, odată cu majorările generale ale retribuţiei. Creşterea productivităţii muncii trebuie să devanseze însă retribuţia nominală, această necesitate decurgînd înainte de toate din faptul că la ridicarea productivităţii muncii contribuie nu numai factorii legaţi de aportul nemijlocit al lucrătorilor respectivi, ci şi factorii legaţi de efortul societăţii. Devansarea amintită este impusă şi de necesitatea alocării unei părţi din plusul de venit naţional creat prin creşterea productivităţii muncii pentru înfăptuirea reproducţiei lărgite şi satisfacerea altor nevoi generale ale societăţii.

Corelaţia dintre productivitatea muncii şi retribuţia medie în industrie şi construcţii

1950 = 100

	1960	1965	1970	1974
INDUSTRIE				
1. Indicele productivităţii muncii sociale^{x}	195	254	375	414
2. Indicele productivităţii muncii vii^{xx}	237	343	488	621
3. Indicele retribuţiei medii	233	312	386	447
4. Raportul dintre indici				
– 1:3	0,84	0,81	0,97	0,93
– 2:3	1,02	1,10	1,26	1,40
CONSTRUCŢII				
5. Indicele productivităţii muncii sociale^{x}	178	183	254	309
6. Indicele productivităţii muncii vii^{xx}	200	261	340	460
7. Indicele retribuţiei medii	209	282	370	458
8. Raportul dintre indici				
– 5:7	0,85	0,65	0,69	0,68
– 6:7	0,98	0,93	0,92	1,00

x) Producţia netă pe persoană ocupată

xx) Producţia globală pe lucrător

Datele din tabelul de mai sus arată că în industrie productivitatea muncii vii a sporit mai repede decît retribuţia medie, indicele de devansare avînd valori în creştere. În construcţii această corelaţie s-a realizat numai în ultimul cincinal. Dacă însă analizăm dinamica retribuţiei medii în raport cu productivitatea muncii sociale constatăm că în ambele ramuri indicele productivităţii muncii sociale a fost inferior indicelui retribuţiei medii. O asemenea situaţie subliniază necesitatea perfecţionării sistemului retribuirii, astfel încît să stimuleze reducerea cheltuielilor totale de muncă pe unitatea de produs, respectiv creşterea productivităţii întregii munci sociale.

prof. univ. dr. Marin POPESCU
Academia „Ştefan Gheorghiu“

convorbiri economice

cu FRANÇOIS PERROUX

INTERDEPENDENȚE ECONOMICE ȘI INDEPENDENȚA NAȚIONALĂ

Aflat din nou în țara noastră cu ocazia celui de al IV-lea colocviu economic româno-francez, profesorul François Perroux, *directorul Institutului de științe matematice și economice aplicate din Paris, a binevoit să răspundă la cîteva întrebări pentru revista noastră.*

• Care este, după părerea dv., raportul dintre interdependența economică crescîndă a statelor și deziderațul respectării independenței lor naționale ?

– Jumătatea secolului XX a adus, după părerea mea, o revizuire fundamentală în primul rînd a imaginii noastre asupra lumii, iar apoi a modalităților de analiză a comerțului exterior. Putem vedea lumea ca un ansamblu de teritorii supuse unor organizații politice și desenate în culori pe o planisferă. Nu este inexact sub un raport, dar nu este nici întregul adevăr. Dar putem vedea lumea și ca o rețea de fluxuri : de produse, de informații între diferite centre. Aceste centre sînt centre industriale, centre specializate în informație și centre intelectuale și spirituale, noduri de formare a informației și de propagare a invenției. Dar trebuie să fim atenți. Fluxurile de produse, informații, curentele intelectuale și spirituale sînt esențialul, adică intensitatea și forța tradițiilor naționale alimentînd proiectul național de a subzista și de a prospera. Spiritul oamenilor este cel care dă măsura unei națiuni. Or, se întîmplă – și aceasta este cea de a treia imagine asupra lumii – că spiritul oamenilor, pentru prima oară în istoria umanității, dispune cotidian de o informație asupra lumii, de imagini ale evenimentelor politice care vin din cele patru zări. Îndată ce ele au o anumită dimensiune, ele devin evenimente mondiale.

Vechile și venerabilele noastre națiuni, mă gîndesc la Franța și la România, națiuni de dimensiuni mijlocii, se află într-o situație mai favorabilă decît ar putea lăsa să se creadă, de exemplu, dimensiunea teritoriului lor sau mărimea produsului lor național pe locuitor. Ele au fost, rămîn și vor fi izvoare care țîșnesc într-un univers în care din păcate există încă moralmente deșerturi de piatră (...) În situația actuală, cînd întreaga lume cere o înnoire a ordinii economice internaționale, ele pot procura aceste mici grupuri de invenție a unor structuri noi, care vor permite poate de a evita accidente foarte mari și de a pregăti cel puțin o imagine aproximativă a păcii în lume. *Rolul națiunii în lume nu poate fi judecat după nivelul produsului pe locuitor sau după numărul sau ritmul de creștere al populației.* Fără îndoială noi putem contribui la elaborarea unor noi „reguli ale jocului", noi principii de relații care vor defini ordinea economică internațională.

Aceasta mă face să aduc cîteva precizări asupra formelor noi de comerț internațional. În primul rînd comerțul considerat ca avînd loc între națiuni se stabilește în mare parte între mari firme. Aceasta a fost întotdeauna adevărat, dar devine încă și mai vizibil odată cu dezvoltarea firmelor multinaționale.

În al doilea rînd, exporturile nu mai pot fi înțelese de acum înainte produs cu produs, fiecare cu prețul său. Exporturile ansamblurilor industriale și chiar ale sectoarelor industriale sînt una din caracteristicile epocii.

În al treilea rînd, fenomenul societăților multinaționale – specific capitalismului contemporan – depășește cu mult pe cel al investițiilor engleze care creează în secolul XIX o piață mondială. Societățile multinaționale pot deplasa aprovizionările de input și locurile de desfacere ale output-ului. Ele pot stabili propriile lor circuite pentru circulația informației, pentru circulația inovațiilor și cea a capitalului. Toate aceste raporturi sînt unități active. Ele creează într-o anumită măsură un mediu propriu favorabil dezvoltării în propriul lor interes. *De aici rezultă conflicte între organizații particulare, care urmăresc profitul lor, și organizații publice, care încearcă să mențină identitatea națiunilor.* Ele determină schimbări în mecanismul exporturilor (care au loc mai puțin sub influența cererii externe), ca și faptul că concurența externă nu se mai face mai ales prin prețuri, ci în principal în afara prețurilor : prin subvenții mai mult sau mai puțin tacite, condiții de credit, formule de prezentare, utilizarea unor avantaje cvasi-politice.

Prof. François Perroux (stînga), împreună cu un alt participant la colocviu — prof. Alexandre Chabert, de la Universitatea din Strasbourg.

Este mai presus de orice îndoială că aspirația spre o nouă ordine economică internațională răspunde unei exigențe interne profunde a epocii noastre. Ea este exprimată de masa țărilor mai puțin dezvoltate, care cunosc astăzi care este puterea lor. Ea răspunde, pe de altă parte, exigențelor unei raționalități economice depline care refuză să confunde acumularea de bunuri cu dezvoltarea oamenilor.

În această situație, vechile noastre țări, cu tradițiile lor, cu experiența lor intelectuală și spirituală au de jucat un rol primordial.

În rezumat, interdependența națiunilor este susceptibilă de modalități diverse. Națiunile noastre au datoria economică de a suscita modalități puternice de interdependență.

Pe de altă parte, ele au un rol de jucat în instituirea unor noi „reguli ale jocului" în economia națională și internațională. Este un semn istoric afirmarea la Conferința mondială a populației de la București, de către guvernul român și alte guverne a dreptului națiunilor de a dezvolta, fără nici o influență străină, resursa resurselor care este populația lor.

• Ce posibilități credeți că există pentru aplicarea teoriei entropiei în științele economice ?

– Am prezentat aici la colocviu o comunicare asupra noțiunii de entropie. Mi-a fost plăcut să pot aduce la București un sincer omagiu lui Nicholas Georgescu-Roegen, a cărui personalitate și a cărui operă despre legea entropiei și activitatea economică le admir. El a subliniat cu tărie că în termenii entropiei toate activitățile noastre sînt deficitare. De aici recomandarea lui să utilizăm energia solară în loc de a epuiza resursele minerale ale pămîntului, în dauna succesorilor noștri. Georgescu-Roegen a remarcat că activitatea economică este țesută din fluxuri materiale și a trasat calea pe care putem înțelege că finalmente energia intelectuală a agenților economici este cea care comandă.

Eu însumi am publicat o carte („Unités actives et mathématiques actuelles. Une révision de la théorie de l'équilibre économique général", Paris, Ed. Dunod, 1976) în care subliniez că echilibrul general nu este niciodată un echilibru de lucruri, ci întotdeauna o configurație de activități. I-am cerut părerea lui Georgescu-Roegen despre această carte și spre marea mea bucurie acest aviz a fost favorabil. Cartea pune în deplină lumină agenții economici activi și unitățile economice active, capabile să modifice pe plan local mediul lor. Echilibrul general în aceste condiții presupune în interiorul constrîngerilor structurale intercompatibilitatea aspirațiilor, proiectelor și actelor indivizilor și grupurilor.

• V-aș ruga să ne spuneți cîteva cuvinte despre institutul pe care-l conduceți și despre colaborarea cu oamenii de știință români.

– Ne-am preocupat să dăm acestor idei formalizări adecvate la Institutul de științe matematice și economice aplicate (ISMEA). Din 1944, împreună cu Pierre Uri și cu ajutorul Rezistenței franceze, am creat primul grup de matematică aplicată în economie, format din René Roy, Maurice Allais, François Divisia, Jacques Dumontier, Lutfalla, Dubourdier și cu mine.

Continuăm efortul nostru, stimulați de întîlnirile utile pe care am avut prilejul să le avem la colocviile succesive franco-române.

Colocviul economic franco-român, care a ajuns la a patra sesiune, a fost creat în 1968. Această instituție are deja o tradiție solidă, dar ea n-ar dura dacă nu ar ști să se reînnoiască. Și ea a făcut deja acest lucru accentuînd caracterul pe care-l are de la înființare, interdisciplinar, pentru a adopta terminologia lui Delattre, directorul serviciului de cercetare interdisciplinară de la Saclay. Am putea considera că unul din firele conducătoare ale investigațiilor sale au fost de folos pentru ale noastre, urmărind cu toată rigoarea științifică unele din itinerariile care conduc de la fizică, trecînd prin biologie, la organisme sau organizații cu caracter social. Colocviul a beneficiat de participarea activă a unui mare om de știință român, de reputație universală, academicianul Octav Onicescu. Cuvîntul acestui maestru va fi prelungit de studierea de către noi a gîndirii sale, nu numai a celei vii, ci și a celei tipărite.

Nu pot exprima în cuvinte tot ce datorăm delegațiilor românești succesive participante la colocviu. Toți colegii prezenți în această instituție ilustră au recunoscut nivelul științific și calitatea aportului lor.

Îmi exprim urarea, care nu este greu de realizat, ca aceste colocvii să continue și să se aprofundeze.

Interviu consemnat de
Dinu DRAGOMIRESCU

SCOLI — CURENTE — ECONOMISTI

În căutarea echilibrului economic

ECHILIBRUL economic a constituit din totdeauna o dorinţă şi o preocupare fascinantă pentru practica şi teoria economică burgheză. Este firesc ca cercetările în acest domeniu să capete accente deosebite în perioadele cînd fenomenele de dezechilibru sînt la ordinea zilei şi devin şocante. În astfel de perioade, perioade de criză economică, se vorbeşte, se scrie şi poate chiar se învaţă, mai mult ca oricînd, despre coordonarea acţiunilor, despre plan, despre echilibrul economic şi teoria economică. O astfel de reflecţie este întărită şi de conţinutul lucrării lui Erich Schneider, fost profesor la Universitatea din Kiel şi membru al Societăţii internaţionale de econometrie, apărută în traducere franceză sub titlul Microéconomie. Introduction à la théorie économique.1). Optica autorului atrage atenţie, în primul rînd, prin aceea că îşi propune, în întreaga sa lucrare, să-şi convingă cititorul că o economie capitalistă „de piaţă", deci de întreprinderi private, concurenţiale, nu se poate dezvolta decît printr-o coordonare a activităţii fiecărui agent economic în parte şi a tuturor în ansamblu, ceea ce, evident, frizează absurdul. Chiar titlul lucrării este sugestiv în acest sens. „Introducerea" în teoria echilibrului economic nu se face prin viziunea macroeconomică cu care ne-au obişnuit modelele capitaliste postbelice de creştere (care operează în exclusivitate cu categorii macroeconomice ca venit naţional, capital total existent şi investit etc., făcînd abstracţie de mecanismul intern al economiei capitaliste), ci printr-o prismă mai veche, care deşi oferă evident o perspectivă cu totul limitată, este mai aproape de realităţile vieţii economice capitaliste : întreprinderea, respectiv viziunea microeconomică. Pentru a stabili, evident, în mod abstract, teoretic, legătura dintre parte şi întreg, dintre activitatea economică a întreprinderii capitaliste şi ansamblul economic la nivelul unei ţări, autorul este nevoit să se refere la realitatea „mecanismului" economic din ţările socialiste, denumit de autor „economie dirijată de la centru" şi să insiste asupra semnificaţiei ipotetice a raportului dintre „planurile economice" ale întreprinderilor capitaliste şi economia „de schimb" luată în ansamblul ei.

Pentru Erich Schneider esenţa teoriei economice este problema echilibrului economic. Această teză conţine, desigur, o mare doză de adevăr. „În fond – se afirmă de către autor – întreaga teorie pînă în zilele noastre se învîrteşte în jurul echilibrului economic, privit de fiecare dată prin aspectele sale noi. Toate discuţiile despre stabilitatea financiară internă şi externă, despre convertibilitate etc., nu sînt altceva decît preocupări de a atinge echilibrul determinat, sau de a-l asigura" (p. 270). După cum afirmă autorul, noţiunea de echilibru economic este tot atît de veche ca şi teoria economică. În sprijinul acestei afirmaţii este citat „Tabloul economic" al lui Fr. Quesnay, pe care fiziocraţii îl considerau a fi un instrument prin care se poate constata „ordinea sau dezordinea pe care le pot provoca guvernele", teoria preţurilor a lui Adam Smith, care este caracterizată drept o primă tentativă pentru o teorie a echilibrului într-o „economie de piaţă" şi analiza acumulării capitalului a lui K. Marx (mai corect a reproducţiei capitaliste), în care se recunoaşte o primă încercare de a evidenţia condiţiile pentru o creştere economică echilibrată (contradicţiile care nu permit acest lucru în economia analizată de Marx nu sînt amintite).

Într-adevăr, preocupările economiştilor burghezi de a pătrunde tainele echilibrului economic sînt mai vechi decît ale lui Schneider. Ele datează încă din secolul trecut şi sînt cu atît mai persistente cu cît practica economică se încăpăţînează să nu urmeze teoria lor. Nu este vorba de viziunile macroeconomice amintite mai sus, ci de încercările de analiză economică parţială şi globală în vederea determinării echilibrului parţial şi a echilibrului global, la început a echilibrului static, iar ulterior şi a celui dinamic. Analiza parţială statică şi echilibrul corespunzător acestei viziuni au fost dezvoltate de Alfred Marshall (1842–1924), care totodată a evidenţiat şi limitele unui astfel de echilibru. Un pas următor îl fac Leon Walras (1834–1920) şi Vilfredo Pareto (1848–1923). Ei înţeleg în mod just economia naţională ca un mare sistem interdependent pe care îl analizează global, dar echilibrul, a cărui teorie o elaborează, este static.

Desigur, din punctul de vedere al economiei politice burgheze, soluţia walraso-paretiană a echilibrului general constituie un

fişe

PETRE MÂLCOMETE
ALMOS VORZSAK
MAGDALENA VORZSAK
STRATEGII DE MARKETING
JUNIMEA

● *„Deşi a apărut şi s-a dezvoltat în cadrul economiei capitaliste – arată Petre Mâlcomete, Almos Vorzsak şi Magdalena Vorzsak în „Cuvîntul înainte" la cartea lor* Strategii de marketing *(Editura Junimea, 1976, 216+VIII p.), marketingul nu este incompatibil cu natura economiei socialiste... Fără îndoială, orînduirea socialistă imprimă marketingului o seamă de particularităţi faţă de capitalism, atît în ceea ce priveşte sfera de aplicare, cît şi conţinutul tehnicilor şi metodelor folosite". Autorii prezintă în lucrarea lor cunoştinţe cu privire la organizarea şi conducerea activităţilor de marketing, începînd cu determinarea obiectivelor de dezvoltare a întreprinderii şi pînă la elaborarea deciziilor de alegere a căilor pentru atingerea obiectivelor respective. Sînt tratate principii de stabilire a obiectivelor şi mijloacelor utilizate care, unite într-un ansamblu concret şi dinamic, alcătuiesc strategiile de marketing ale întreprinderii. Cuprinsul : I – Alternative strategice ; II – Strategia cercetărilor de marketing ; III – Strategia decizională ; IV – Strategia lansării produselor noi ; V – Preţul ; VI – Strategii de marketing internaţional.*

Categoria venit este independentă de producţia de mărfuri

● *G. Budnik nu este de acord – în articolul* Suşcinost kategorii dohoda *(Esenţa categoriei de venit), apărut în revista* EKONOMICESKIE NAUKI *nr. 2 /1976 – cu opiniile răspîndite în literatura de specialitate că venitul ar fi o parte a produsului, măsurată de valoare (E.A. Valiev), că ar fi o categorie valorică, condiţionată de relaţiile marfă-bani (E. V. Rijenkov), sau că repartiţia sub forma veniturilor ar fi un derivat al producţiei de mărfuri (M. V. Kolganov). După autor, atît veniturile în formă naturală, cît şi cele în formă valorică sînt, prin semnificaţia lor esenţială, naturale. Veniturile – spune G.B. – sînt forme de existenţă, de exprimare a corelaţiei dintre produsul necesar şi munca necesară, dintre produsul suplimentar şi munca suplimentară, forme de realizare economică a proprietăţii asupra mijloacelor de producţie, momente ale producţiei şi reproducţiei ei. În anumite condiţii, ele se manifestă sub formă valorică ; acolo unde nu există relaţii de marfă-bani, categoria venit exprimă în mod direct raporturi de muncă, raporturi care stau la baza unor venituri naturale.*

Dincolo de conglomerate: supracorporaţiile

● *Dintr-un comentariu la cartea* Beyond the Conglomerates : The Impact of Supercorporations on the Future of Life and Business *(Mai departe de conglomerate : impactul supracorporaţiilor asupra viitorului vieţii şi al activităţii economice), de Edward R. Bogley, Amacom 1975, făcut în revista „The Futurist", rezultă că pînă în anul 1990 un număr mic de „supracorporaţii" va produce 3/4 din produsul naţional brut al Statelor Unite. După părerea autorului cărţii, supracorporaţiile cu active de un miliard dolari vor domina peste 15 ani lumea occidentală. Supracorporaţiile ar avea o mare flexibilitate şi agresivitate. Aceste supracorporaţii şi-ar baza în mare măsură activitatea pe contracte acordate de stat, pe „serviciile" pe care le-ar presta la cererea statului – ceea ce, evident, confirmă teza marxist-leninistă a împletirii tot mai strînse dintre interesele monopolurilor şi ale statului capitalist, a caracterizării capitalismului actual drept capitalism monopolist de stat.*

Documente ale istoriei : „România un nume de la Traian Împăratul"

magazin istoric

● *La rubrica „Documente ale istoriei" a revistei* MAGAZIN ISTORIC *(nr. 4/1976), N. Capoiu semnează articolul* România un nume de la Traian împăratul – *ca introducere la publicarea unor documente fundamentale* punct culminant, tocmai prin aceea că a reușit să vadă și să cuprindă un orizont mult mai larg în comparație cu orizontul imediat, determinat de proprietatea privată capitalistă, orizont pe care predecesorii lor nu au putut să-l depășească. Pasul spre o viziune dinamică a fost făcut în perioada de după război, cînd procesul economic de ansamblu a început să fie analizat în timp, respectiv dinamic, iar echilibrul walraso-paretian – ca un caz special, ca un moment al echilibrului economic dinamic. În această direcție și-au adus contribuția Ragnar Frisch, Jan Tinbergen, John R. Hicks, C. F. Roos, P. A. Samuelson, Johan Akerman și alții.

Deoarece teoria economică burgheză contemporană analizează o economie care în esența ei continuă să se bazeze pe proprietatea privată, punctele de vedere noi (viziunea generală și dinamică a procesului economic) nu au înlăturat pe cele vechi și, în consecință, în cursurile de specialitate și în tratatele de teorie economică se insistă încă foarte mult asupra echilibrului static și chiar a echilibrului parțial. Acest lucru îl face și E. Schneider. Mai mult, el încearcă o îmbinare a celor două echilibre, insistînd foarte mult asupra echilibrului în cadrul unei economii închise, parțiale, statice și totodată exprimă necesitatea îmbinării unui astfel de echilibru cu unul global și dinamic. Concepția autorului, conform căreia echilibrul economic general poate fi abordat prin prisma activității microeconomice apare astfel cît se poate de clară. Pentru a se obține echilibrul economic general este suficient ca planurile microeconomice să țină seama de anumite „elemente".

Aceste elemente sau date sînt în parte de natură microeconomică. Cele de natură macroeconomică se referă la : nevoia de produse în care este specializată întreprinderea ; mîna de lucru disponibilă la data elaborării planului ; resursele naturale disponibile ; stocul de capital disponibil ; cunoștințele tehnice și organizatorice (ceea ce se mai numește și orizontul tehnic) ; organizarea juridică și socială a economiei. Toate aceste elemente se iau în considerare așa cum sînt la data elaborării planului, ceea ce nu înseamnă că ele rămîn imuabile în perspectivă, respectiv pentru întreaga perioadă pe care o programează. Este interesant că, după autor, natura elementelor microeconomice este aceeași ; ele diferă de cele macroeconomice doar prin prisma ordinei de mărime.

În legătură cu natura macroeconomică și microeconomică a datelor ce se iau în considerare la elaborarea planului unei întreprinderi, E. Schneider face o comparație între situația din economia socialistă și economia capitalistă (de piață), precizînd că, „în economiile dirijate de la centru sistemul de date ale planificatorului cuprinde numai date macroeconomice", în timp ce, într-o economie „de schimb", unitatea economică individuală ar trebui să folosească „pe de o parte date macroeconomice, iar pe de altă parte, realitățile care reprezintă date pentru ea, dar care nu sînt de natură macroeconomică" (p. 262–263). Evident, este o optică deformată, pe care o întîlnim adesea la economiștii occidentali în ceea ce privește planificarea socialistă. În elaborarea planurilor economice socialiste este văzut numai sensul centru –› întreprindere, iar fluxul datelor și al proiectelor de plan de la întreprindere spre organele centrale de planificare este complet neglijat.

Erich Schneider folosește adesea în lucrarea analizată comparația cu economia socialistă. Acest lucru ni se pare cu totul firesc, mai ales într-un tratat în care problemele echilibrului economic și ale planificării economice constituie preocuparea dominantă, deoarece prioritatea în acest domeniu este a socialismului. În această ordine de idei se subliniază că echilibrul economic și planificarea economică nu este o himeră, o viziune ireală, ci o realitate care rezultă imediat ce se face o analiză a fenomenului economic. În sprijinul acestei afirmații autorul invocă faptul că deși preocuparea pentru găsirea echilibrului economic se manifestă pe alte căi, în mod diferit, ea există atît în economia „dirijată", cît și în „economia de piață". Este foarte adevărat că o astfel de preocupare există, numai că în economia socialistă echilibrul economic dinamic este o realitate, în timp ce în economia capitalistă preocuparea rămîne în domeniul căutărilor. Este drept, acestea devin mai persistente atunci cînd realitățile economice vădesc un dezechilibru grav, așa cum este cazul cu economia actuală a țărilor capitaliste dezvoltate.

Pentru a se realiza un echilibru economic dinamic și de ansamblu însă, nu este suficient să existe „preocupări" în acest sens. Oricît de intense ar fi, ele nu pot schimba realitatea, determinată de premise obiective, de proprietatea privată capitalistă care, prin natura ei, se împotrivește cerințelor unui echilibru dinamic macroeconomic, fiecare „celulă" a economiei, fiecare întreprindere urmărind, în cadrul unei acute lupte de concurență, prin forțe „centrifuge", realizarea profitului maxim.

prof. dr.
Eugen PRAHOVEANU

---

[1] Editura Sirey 1974, 433 pag.

---

din perioada decembrie 1861 – ianuarie 1862, care marchează unirea instituțională a Principatelor. Sînt prezentate documentele : Mesajul domnitorului Alexandru Ioan Cuza și Proclamația sa către români din 1861, Mesajul său către Adunarea legislativă a României din 24 ianuarie 1862 ș.a. Este reprodusă, de asemenea, Propunerea prezentată de M. Kogălniceanu în numele unui grup de deputați în legătură cu numele, stema și drapelul României. Reproducem din acest document : „Români, Țara Românească, România este un nume pe care națiunea noastră l-a moștenit de la Traian împăratul... Țara Românească, România este un titlu național ce nu poate insufla nici frica, ce nu reprezintă nici o idee de concistă [conchistă – cucerire, acaparare]. Este titlul Principatelor Române astăzi întrunite într-un singur stat, statul Român, statul României".

Marketingul sub semnul întrebării ?

● *Este titlul unui articol scris de Robert Thalvard în „Économie et Humanisme" și reprodus de revista PROBLÈMES ÉCONOMIQUES nr. 1457/1976, în care autorul face un inventar al principalelor acuzații formulate împotriva marketingului, precum și al replicilor prezentate de profesioniștii acestei discipline. Din „actul de acuzare" rezultă că marketingul : realizează presiuni pentru a obține consumul oricărui produs ; favorizează falsa inovație, valoarea de schimb în detrimentul celei de întrebuințare, uzura morală calculată ; legitimează risipa, creează nevoi artificiale, reduce noțiunile de bunăstare, dezvoltare, civilizație la consumul material individual ș.a. R. Th. clasifică replicile în : răspunsuri care nu se justifică (marketingul contribuie la comunicarea între producător și consumator, aceasta fiind considerată ca avînd un singur sens ș.a.) ; răspunsuri care trebuie avute în vedere : marketingul este un ansamblu util de tehnici de informare și analiză, care trebuie deosebit de utilizarea ce i se dă ; diferența între nevoi „reale" și nevoi „artificiale" devine relativă, încetează să mai fie de natură logică din momentul în care trebuințele pur fiziologice sînt satisfăcute ș.a. ; întrebări rămase deocamdată fără răspuns : este întreprinderea o creatoare de modele culturale ? ce merită să fie dorit ? de ce depinde stilul unei epoci ? ș.a. După autor, nu există civilizație fără o etică în același timp individuală și colectivă. Dimensiunea colectivă este neglijată de „societățile occidentale", unde echipamentele colective sînt sacrificate în favoarea bunurilor și serviciilor de consum individual – ceea ce se referă și la marketing.*

O metodă de previzionare a evoluției prețurilor cu aplicație la economia capitalistă

● *În studiul lui François Corrot-Ducluzeau* La Prévision à long terme de l'évolution des prix : Problèmes et modes opératoires *(Previziunea pe termen lung a evoluției prețurilor : probleme și moduri operatorii), Chroniques S.E.D.E.I.S. 29 Février 1976, se indică următoarea metodă pentru previzionarea pe termen lung a evoluției prețurilor. În primul rînd, apare necesitatea de a degaja evoluțiile prețurilor de componentele lor nominale, aducîndu-le la valori în monedă constantă, datorită utilizării unui indice de corectare adecvat, cum este indicele prețurilor produsului intern brut sau, în lipsa acestuia, indicele prețurilor de consum. De asemenea, prețurile în valoare reală ale bunului studiat vor fi curățate de incidența perturbatoare a mișcării generale a prețurilor, pentru ca să rezulte tendințele de preț oarecum purificate, ca și produsele pe care le obține chimistul în cazul unei distilări continue. Pornind de la tendințele de preț obținute, va urma analiza rolului diferitelor elemente intrinsece care acționează la determinarea prețului real, elemente evocate în studiu, tratîndu-se în mod succesiv variațiile autonome ale prețurilor produselor și serviciilor consumate, ale tehnologiei și ale „economiilor de scară". Asupra fiecăruia dintre aceste elemente se va formula o previziune elementară sub forma unei simple ipoteze à priori sau, la cealaltă extremă, sub forma unei previziuni economice elaborate. Această manieră de lucru empirică și, în același timp, carteziană (a diviza dificultatea în atîtea părți cît este posibil) prezintă avantajul de a „descentraliza" riscul previziunii în elemente multiple care vor face apoi obiectul unui control în timp.*

fișe

Șantier editorial

Eficiența comerțului exterior

(Editura politică)

● Ce considerați inedit în abordarea metodologiei de determinare a eficienței comerțului exterior pe care o prezentați în lucrarea dumneavoastră ?

— Pornind de la unele concluzii rezultate din analiza aprofundată a interdependențelor dintre economia națională și activitatea de comerț exterior, în lucrare am căutat să aducem în primul rînd, o serie de precizări privind formarea, interpretarea și clasificarea multiplelor efecte pe care activitatea de comerț exterior le are asupra economiei naționale.

În al doilea rînd, am încercat să argumentăm necesitatea folosirii unui criteriu unic de determinare a eficienței economice a comerțului exterior, respectiv economisirea de muncă socială națională.

În al treilea rînd am sugerat realizarea unui sistem integrat de analiză a eficienței economice de ansamblu a comerțului exterior, sistem bazat pe unitatea dintre activitatea de export și cea de import. Precizările care se fac în lucrare în legătură cu conținutul economic al indicatorilor cuprinși în sistemul de determinare a eficienței comerțului exterior, considerăm că vin să faciliteze nu numai utilizarea în sine a acestora, ci și modul de interpretare a rezultatelor.

De asemenea, considerăm inedit capitolul care se referă la modalitățile prin care poate fi măsurată influența pe care comerțul exterior — schimbul de mărfuri — o are asupra celui mai sintetic indicator de dezvoltare a unui ansamblu economic, venitul național.

● Pe ce elemente se bazează metodologia de cuantificare a influenței comerțului exterior asupra venitului național ?

— Metodologia prezentată în lucrare permite evidențierea modificărilor care intervin în venitul național prin luarea în considerare atît a economiei sau pierderii de muncă socială națională, rezultată din operațiunile de export și import, cît și a soldului balanței comerciale, care, în funcție de valoarea sa negativă sau pozitivă, reflectă o atragere, respectiv o cedare temporară de valori materiale în sau din circuitul economic național.

A. S.

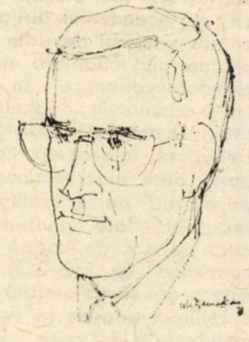

I. Bujorică

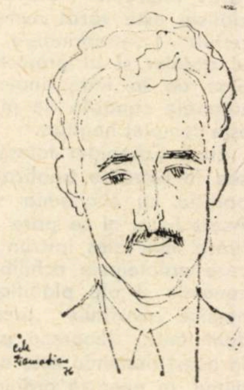

N. Pop

V. Radu

Transferul tehnologic — un imperativ

Gunnar MYRDAL

„ESTE cu totul evident că transferul tehnologic trebuie să se opereze într-un mod mult mai masiv pentru ca producția a ceea ce este necesar din punct de vedere material să progreseze mai repede decît populația țărilor în curs de dezvoltare. Un ajutor pentru cea mai mare parte a lumii a treia trebuie să fie deci recunoscut ca fiind cu totul necesar și, mai mult, ca un imperativ durabil și nu numai ca o cerință pe termen scurt.

Încercînd să fiu realist, am ajuns la o viziune a perspectivelor dezvoltării economice mai sumbră decît a majorității colegilor mei economiști, dar nu sînt defetist. Din contră concluzia mea este că dezvoltarea cere efort mai mare și în multe privințe mai radical : reforme mai rapide și mai eficiente și înscrierea în bugetele țărilor dezvoltate a unui volum de ajutor care se apropie de cheltuielile consacrate altor obiective naționale importante, ca securitatea socială, învățămîntul, fără a mai vorbi de armamente“.

(Problèmes Économiques, 24 martie 1976)

Nivelul intelectual al forței de muncă

V. GOILO

ВОПРОСЫ ЭКОНОМИКИ

„STATISTICA națională a multor țări și anchetele selective arată că în prezent forța de muncă dispune în masă de însușiri mult mai dezvoltate decît acum 15—20 de ani. O astfel de legitate a evoluției forței de muncă în condițiile revoluției tehnico-științifice este obiectivă. Problema constă în faptul că această revoluție ridică importanța rolului oamenilor muncii ca forță principală de producție a societății. Acțiunea, inerentă modului de producție capitalist, de frînare și limitare a dezvoltării omului, este slăbită de un șir de factori mai înainte necunoscuți, în special de asimilarea de către mase a unora din fundamentele științelor naturii și ale tehnicii. Astăzi clasele conducătoare nu mai pot opri perfecționarea care are loc, chiar în forme capitaliste, a elementului principal al forțelor de producție, deoarece el este necesar în mod vital pentru producerea și acumularea capitalului“.

(nr. 2/1976)

Automatizarea cere un sistem social orientat spre om

Jean CHATAIN

économie et politique revue marxiste d'économie **ep**

„APLICATĂ la producția bunurilor materiale, automatizarea apare ca un mijloc de a face continuu un proces pînă atunci discontinuu, în care omul intervenea în mod local — fizic sau intelectual — ca element al procesului. Este vorba de un nou mijloc de muncă la nivelul societății... a cărui realizare trece printr-o revizuire a produsului, a însuși procesului și prin utilizarea unor elemente standard... Automatizarea este un sistem complex, care pretinde cooperarea între munca de concepție a produsului și munca de concepție a mașinii, ca și între cei ce concep și cei ce utilizează sistemul... Spre deosebire de producția mecanizată... condiția de funcționare optimă a unui sistem automat rezidă într-un anumit tip de calificare a muncitorilor și în intervenția lor conștientă... Problema este de a se trece de la un sistem... care vizează exploatarea maximă a omului, la unul care dă maximum omului și muncii vii“

(ianuarie 1976)

Să nu dăm întreaga vină pe tehnică

prof. Pierre BÉZIER

președintele Uniunii inginerilor civili din Franța

„ÎN ochii unora epoca noastră este caracterizată în cîteva cuvinte — uniformitate, risipă, automatism — care rar sînt pronunțate binevoitor, iar celor ce lucrează în domeniul mecanicii li se adresează o bună parte din blamul cuprins în această judecată peiorativă și sumară. Cei ce o formulează înfrumusețează imaginea ce și-o fac despre trecut, și uită ușor mizeriile, perioadele de foamete sau epidemiile unei epoci care este încă în mod tragic prezentă pentru unele națiuni. Că, confortul nu ameliorează neapărat natura umană, putem fi de acord ; dar, dacă penuria extremă generează uneori devotamente admirabile, ea este și mai des motivul unor acțiuni reprobabile... Mecanica, pentru a nu vorbi decît de ea, nu pretinde să-l facă pe om mai bun ; ea îi ușurează existența materială, îi oferă timp liber, lăsîndu-i posibilitatea să-i dea acestuia întrebuințarea ce i-o dictează inima și rațiunea. Dar cel ce lucrează în domeniul mecanicii trebuie să se oprească aici și să dea cuvîntul filozofului, eticianului și educatorului“.

(Sciences et Techniques)

Planificarea economică- curentul viitorului

James R. CROTTY și Leonard A. RAPPING

The American Economic Review

„PLANIFICAREA, care reprezintă o opțiune, ar putea să devină în viitor și pentru capitalism opțiunea pe termen lung. De pe acum au fost formulate cîteva propuneri de seamă în vederea adoptării planificării, fără însă să se preconizeze o economie complet planificată, în sensul în care înțelegem obișnuit acest concept. Ele se ocupă mai ales de colectarea informațiilor, elaborarea de previziuni, folosirea de stimulente prin taxe și subvenții și influențarea alocării resurselor. Dar pentru noi este limpede că dacă este vorba ca planificarea să ajute la rezolvarea contradicțiilor majore ale economiei interne, ea trebuie să realizeze o substituire semnificativă a proceselor de piață cu măsuri administrative. O planificare autentică trebuie să implice nu numai stabilirea salariilor și prețurilor, dar și alocarea în mod direct pe cale guvernamentală a materiilor prime și creditelor, un sistem amănunțit de taxe, subvenții și penalizări... precum și strategii de investiții coordonate administrativ pentru firme și întreprinderi.

(decembrie 1975)

Pe agenda provizorie a UNCTAD IV

ASISTENȚA FINANCIARĂ INTERNAȚIONALĂ PENTRU DEZVOLTARE [I]

„EVENIMENTELE din 1974 și 1975 au constituit o ilustrare vie a vulnerabilității proceselor de creștere din țările în curs de dezvoltare în fața evenimentelor din afară și au atras din nou atenția asupra rolului pe care trebuie să-l îndeplinească politicile financiare și monetare internaționale întru menținerea procesului de dezvoltare". Cu aceste cuvinte se deschide materialul asupra colaborării financiare internaționale pentru dezvoltare, pregătit de experți în vederea dezbaterilor pe această temă din cadrul sesiunii a IV-a a U.N.C.T.A.D. (Nairobi, 5—28 mai 1976).

Ne aflăm în prezent la jumătatea celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare. Au trecut aproape 15 ani de cînd comunitatea internațională urmărește ca, pe baza unor norme și programe acceptate de toate țările, să pună în acțiune un sistem de asistență financiară pentru ridicarea economiei țărilor rămase în urmă.

In cursul anilor '60 și la începutul anilor '70 sistemul de cooperare monetară și financiară internațională a jucat un rol important în furnizarea de fonduri țărilor în curs de dezvoltare, ajutîndu-le să-și mărească ritmul de creștere spre nivelurile prevăzute în această privință în Strategia internațională a dezvoltării. Dar, sub numeroase aspecte obiectivele Strategiei nu au fost susținute atît cît ar fi fost necesar; mai ales ritmul general de creștere preconizat nu a fost atins. Se poate spune că încetineala cu care avansează țările sărace este o reflectare directă a stării cooperării internaționale în serviciul dezvoltării.

APD în stagnare

LIMITELE sistemului existent de asistență internațională se concretizează, mai ales, în îndepărtarea de obiectivul ca ajutorul public pentru dezvoltare (A.P.D.) — acordat în condiții liberale, de favoare — să nu reprezinte mai puțin de 0,7% din produsul național brut al țărilor furnizoare. Nerealizarea acestui obiectiv a sporit importanța aporturilor neînsoțite de condiții liberale ca surse ale finanțării externe. Atît prin natura lor cît și datorită anumitor politici adoptate, aceste surse n-au putut compensa însă insuficiența A.P.D.

În expresie nominală, vărsămintele nete de A.P.D. au crescut în medie cu 4% anual în perioada 1961—1973 [1]). În expresie reală, A.P.D. nu a progresat, nivelul său din 1973 fiind chiar inferior celui din 1963 (6259 mil. dolari, față de 6675,6 mil.). În 1974, țările membre ale Comitetului de ajutor pentru dezvoltare (C.A.D.) din sînul O.C.D.E. au sporit cu 21% A.P.D.-ul lor în prețurile curente. Dar prețul bunurilor și serviciilor furnizate în cadrul programelor de ajutor a sporit mult mai rapid decît nivelul general al prețurilor, în parte ca urmare a ridicării costurilor ajutorului alimentar și ale exporturilor de produse industriale finite, astfel încît în termeni reali A.P.D. a scăzut în acel an în proporții apreciate la circa 7%.

Stagnarea A.P.D. a fost semnalată încă din 1969 de către Raportul Pearson („Spre o acțiune comună pentru dezvoltarea lumii a treia"). În discursul pronunțat în septembrie 1974 la sesiunea anuală a F.M.I., Robert McNamara, președintele Băncii Mondiale, scotea în evidență faptul că A.P.D., ca sursă de fonduri, este cel mai afectat de „iluzia monetară". Creșterea sumei creditelor bugetare acordate țărilor în curs de dezvoltare în anii 1970—1974, arăta el, a fost suficientă numai „pentru a menține valoarea reală a asistenței la nivelul din 1970... O sporire considerabilă a sumelor nominale ale creditelor bugetare afectate A.P.D. este și va continua să fie necesară cu singurul scop de a compensa efectele inflației". Acest lucru este valabil pentru toate categoriile de mijloace financiare care compun transferul de resurse către țările în curs de dezvoltare. Aportul total net de resurse pentru dezvoltare furnizat de țările membre C.A.D. țărilor în curs de dezvoltare și organismelor multilaterale a sporit cu 10%, de la 24,3 mld. dolari în 1973 la 26,7 mld. dolari în 1974. Dar, ca urmare a incidenței inflației, a avut loc o scădere în termeni reali.

Revelatoare este următoarea comparație : în termeni reali, A.P.D. pe un locuitor din țările furnizoare a scăzut cu 20% în ultimii 10 ani, iar A.P.D. pe un locuitor din țările beneficiare a scăzut în aceeași perioadă cu 30%.

O concentrare de un fel deosebit

DACĂ FLUXURILE de A.P.D. au rămas staționare în anii '60 și la începutul actualului deceniu, în schimb alte surse de fonduri destinate țărilor în curs de dezvoltare au manifestat un dinamism cert. Resursele nete acordate în condiții comerciale normale au sporit rapid, în special fondurile din surse private, ceea ce a făcut ca creșterea aportului total al țărilor C.A.D. la finanțarea dezvoltării să fie aproape de două ori mai mare decît creșterea A.P.D.

Caracteristicile fondurilor acordate în condiții comerciale normale, ca și contribuția lor la dezvoltare sînt funciar diferite de acelea ale A.P.D. Întrucît la baza lor stau, în esență, criterii de solvabilitate, aceste fluxuri se adresează unui număr destul de mic de țări. Pentru același motiv, repartiția împrumuturilor din această categorie este extrem de inegală. În anii 1970—1973, șapte țări, reprezentînd o cincime din P.N.B.-ul ansamblului țărilor în curs de dezvoltare, au beneficiat de două treimi din suma totală a emisiunilor de împrumuturi, iar șase țări (un sfert din P.N.B. total) au primit două treimi din creditele în eurodevize, cunoscute public.

Situația este identică și pentru celelalte fluxuri acordate în condiții comerciale normale : între 1969 și 1973, nouă țări (32% din P.N.B. total al țărilor în curs de dezvoltare) au primit două treimi din investițiile private directe, iar zece țări (31% din P.N.B. total) au primit două treimi din vărsămintele în contul creditelor de export publice și private.

Nici instituțiile multilaterale de credit nu au infirmat această tendință întrucît și ele și-au concentrat împrumuturile ordinare pe un număr destul de mic de țări. Nouă țări (36% din P.N.B. total) au primit mai mult de două treimi din vărsămintele nete ale Băncii Mondiale cu titlu de împrumut între 1969 și 1973 : șapte din aceste nouă țări figurează și pe una sau mai multe dintre listele de beneficiari principali, menționate mai înainte. Prin urmare, deși este incontestabil că instituțiile multilaterale de credit au reușit să pună la dispoziție fonduri țărilor care nu erau în măsură să apeleze la surse de capitaluri private, este tot atît de adevărat că de ameliorarea condițiilor de creditare au beneficiat înainte de toate țările care aveau deja acces la aceste surse.

„Condiții de favoare" împovărătoare

TENDINȚELE relevate — stagnarea A.P.D. în termeni reali și repartiția inegală a celorlalte fluxuri financiare — au avut o incidență profund negativă în special asupra țărilor celor mai sărace, mai precis asupra celor cu un venit pe locuitor sub 250 dolari. În prețuri și la cursuri de schimb constante, aportul A.P.D. către aceste țări s-a diminuat cu 9% între 1966 și 1973, iar aportul celorlalte fonduri cu 23%. Astfel se explică, într-o măsură, de ce ritmul mediu de creștere al țărilor celor mai sărace nu a fost decît de 3% pe an

Tabelul nr.1

Variante de prognoză a creșterii în țările în curs de dezvoltare, ritmuri anuale

Grupe de țări în curs de dezvoltare	Populație (mil. loc.)	Creșterea PNB pe locuitor		
		Media 1965-1973	Media 1974-80	
			Cazul I	Cazul 2
1. Principalele producătoare de petrol	300	5,4	8,4	8,4
2. Exportatoare de minereuri	100	1,2	3,8	3,8
3. Alte țări în curs de dezvoltare				
a) venit pe loc. de peste 200 dolari	600	4,3	3,4	4,0
b) venit pe loc. sub 200 dolari	1000	1,1	-0,4	2,1

în perioada 1970—1973, adică jumătate din obiectivul fixat în Strategia internațională pentru ansamblul țărilor în dezvoltare. Țările în curs de dezvoltare cu un venit pe locuitor de peste 250 dolari au realizat un ritm de creștere de 6,5%. Pentru ele, problema finanțării rezidă mai puțin în volumul global cît în modalitățile și condițiile precum și în continuitatea transferului de resurse.

Unul din cele mai importante aspecte ale fluxurilor obținute la condițiile pieței constă, de exemplu, în următorul fapt caracteristic : vărsămintele brute în cadrul creditelor private de export au sporit aproape de 20 de ori între 1962 și 1973, în timp ce vărsămintele nete doar s-au dublat. Luînd în considerare și celelalte categorii de fluxuri emanînd de pe piața capitalurilor private, se impune concluzia că țările care au împrumutat mult în condițiile pieței au fost constrînse să împrumute din ce în ce mai mult pentru a putea menține un aport net de resurse reale, și cu atît mai mult pentru a-l spori. O creștere economică alimentată mai ales prin împrumuturi private se dovedește precară, întrucît creșterea datoriilor face acea țară tot mai vulnerabilă față de evoluția raportului său de schimb, tot mai dependentă de piețele sale de export și de condițiile pieței internaționale de capitaluri.

O asemenea situație devine amenințătoare pentru multe țări în curs de dezvoltare, cu atît mai mult cu cît țările dezvoltate nu dau dovezi că ar tinde să respecte obiectivele stabilite pentru A.P.D. În 1974, țările în curs de dezvoltare au încasat ca A.P.D. o sumă de 5,60 dolari pe locuitor, în timp ce încasările totale pe locuitor din transferul de resurse au fost de 13 dolari. Deci, încasările în condiții de favoare nu au reprezentat nici măcar jumătate din total.

Dealtfel, înseși „condițiile de favoare“ ale fluxurilor publice sînt variabile de la o țară furnizoare la alta. Rezoluția 60 adoptată de U.N.C.T.A.D III, sprijinită și de România, invita țările dezvoltate să ia în considerare opinia exprimată de țările în curs de dezvoltare și de cîteva țări dezvoltate, după care : a) nivelul dobînzii la împrumuturile publice pentru dezvoltare n-ar trebui să depășească în medie 2% pe an ; b) durata acestor împrumuturi să fie de cel puțin 25—40 de ani, iar termenul de grație să nu fie mai mic de 7—10 ani ; c) ponderea donațiilor în totalul ajutorului fiecărei țări dezvoltate ar trebui să fie progresiv sporită etc.

În 1973 numai Danemarca și Suedia se conformau tuturor acestor prevederi ; în 1974 li s-au mai adăugat Canada, Finlanda, Norvegia și Noua Zeelandă. Se constată însă lipsa marilor donatori.

Facilități și deficite

ACEST TABLOU al fluxurilor de resurse financiare transferate țărilor în curs de dezvoltare ar fi incomplet fără menționarea țărilor recent intrate în scenă în calitate de furnizori și încă neintregrate structural în sistemul global al transferurilor internaționale de resurse. Este vorba de țările exportatoare de petrol. Fluxul ajutorului furnizat de țările O.P.E.C. a acoperit în 1974 circa 60% din costul suplimentar al importurilor de petrol ale celorlalte țări în curs de dezvoltare (7 mld. dolari dintr-un total de 12 mld), reprezentînd 6% din totalul veniturilor acestor țări din exporturile de petrol. De notat că două treimi din ajutorul O.P.E.C. a fost acordat unor țări arabe importatoare de petrol. Totalul vărsămintelor cu titlu de A.P.D. ale țărilor O.P.E.C. a sporit de la 1,1 mld. dolari în 1973 la 3,4 mld. dolari în 1974, adică a ajuns la 1,9% din P.N.B. total al acestor țări. În plus, fluxurile în condiții neconcesionale și ajutorul prin agenții multilaterale, inclusiv facilitățile petroliere ale F.M.I., s-au ridicat la 3,6 mld. dolari în 1974.[2])

Tehnicile și căile utilizate pentru a canaliza fonduri de la țările exportatoare de petrol spre țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol sînt încă în mutație, desigur, în viitor fiind de așteptat o mai accentuată echilibrare în repartiția acestor fonduri.

Tabelul nr.2

Suma netă a capitalurilor externe necesare pentru atingerea ritmurilor de creștere prognozate (miliarde dolari)

	1973	198o Cazul 1	198o Cazul 2
Suma ajutorului public pentru dezvoltare	9,4	16,7	24,4
- ponderea în PNB-ul țărilor donatoare.	o,3o%	o,2o%	o,3o%
Alte ajutoare acordate în condiții de favoare	1,9	5,5	5,5
Imprumuturi în condițiile pieței financiare	8,8	1o,8	23,6
	2o,1	33,o	53,5

Perturbările din economia țărilor occidentale : recesiunea, accentuarea inflației, precum și costul suplimentar al importurilor de petrol, au afectat foarte serios balanțele de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol. Necesitatea de a ameliora cooperarea internațională pentru sprijinirea dezvoltării este deosebit de accentuată ca urmare a perspectivelor plăților externe ale țărilor în curs de dezvoltare, în următorii ani.

Țările în curs de dezvoltare devin tot mai conștiente că nu trebuie și nu mai pot să suporte costul recesiunii și al inflației din economia statelor capitaliste industriale, transmis lor prin numeroase canale : costul importurilor de produse finite, deteriorarea raportului de schimb etc. O țară în curs de dezvoltare care înregistrează deficite ale balanței comerciale ca urmare a unor astfel de cauze — exterioare ei — nu poate fi obligată să aplice remediul clasic al „ajustării“ prin scăderea importurilor, cale care comportă consecințe economice și sociale dintre cele mai dăunătoare. Se pune problema **finanțării** deficitului, deoarece nu se poate considera avantajos pentru țările în curs de dezvoltare să împrumute și mai mult în condiții comerciale sau să-și folosească rezervele pentru a acoperi pierderile de încasări din exporturi imputabile dezechilibrului intern din economia statelor occidentale. Acestea din urmă ar trebui să asigure țărilor afectate donații compensatorii sau o asistență pe termen lung însoțită de condiții de favoare.

Prognoze

CONFORM unor previziuni U.N.C.T.A.D[3]), nevoile de capitaluri ale țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol vor crește rapid pînă la sfîrșitul deceniului actual. Nivelul intrărilor nete de capitaluri necesare pentru a atinge obiectivul creșterii de ansamblu în cel de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, ar trebui să atingă în 1980 circa 99 mld. dolari în prețurile curente, sau 60 mld. dolari în prețurile din 1974. În 1980, mișcările inverse de capitaluri, în contul dobînzilor și repatrierilor de beneficii, vor reprezenta conform previziunilor o treime din nevoile nete de finanțare pentru acel an.

La jumătatea anului 1975, secretariatul O.C.D.E. a publicat la rîndul său estimații asupra nivelului din 1980 al aporturilor nete ale țărilor membre, aporturi care nu vor depăși 35,5 mld. dolari la prețurile din 1974. Ca urmare, ritmul de creștere al țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol pînă la sfîrșitul actualului deceniu se va situa sub 4% pe an.

O previziune care ajunge la rezultate asemănătoare și care oferă și o structură a volumului transferului de resurse a fost efectuată de B.I.R.D. și prezentată la sesiunea anuală a Consiliului guvernatorilor din 1974 (vezi tabelele nr. 1 și 2). Dintre situațiile incluse în tabele, cazul 1, bazat pe ipoteza că fluxurile de capital spre țările în curs de dezvoltare nu cunosc în perioada dată nici o creștere în expresie reală, duce la perspectiva puțin satisfăcătoare a unei creșteri medii generale de numai 3,4% în țările care nu exportă petrol sau minereuri și mai ales la aceea a unei scăderi anuale cu 0,4% pentru țări cu o populație de 1 miliard de oameni. Chiar dacă se găsesc mijloace suplimentare, cum presupune cazul 2, nu se vor realiza decît progrese modeste în direcția ameliorării nivelului de trai al locuitorilor „lumii a treia“.

Conform unei estimații făcute de Fundația Dag Hammarskjöld, pentru satisfacerea nevoilor umane minime ar fi necesară suma de 125 mld. dolari (la prețurile din 1974) pe o perioadă de zece ani (alimentație și nutriție 42 mld., educație 25 mld, aducțiunea apei în zonele urbane și rurale 28 mld., locuințe urbane 16 mld., transporturi urbane 8 mld., programe demografice și sanitare 6 mld).

Este limpede că sprijinirea eficientă a țărilor „lumii a treia“ nu mai poate fi amînată fără ca efectele social-economice ale marilor decalaje din lumea contemporană să devină explozive. Cu atît mai urgentă devine restructurarea mecanismului și a politicilor transferului de resurse către aceste țări. O seamă de aspecte ale acestei probleme care va avea neîndoios ecouri în cadrul U.N.C.T.A.D. IV, vor fi abordate în partea a doua a articolului.

Gh. DUMITRU
C. VASILIADE

---

[1]) Pentru cele mai recente informații asupra transferului de resurse către țările în curs de dezvoltare, vezi: „Courants financiers à destination des pays en developpement et en provenance de ces pays : évolution récente“ (TD/B/C. 3/125, sept. 1975) ; „La coopération financière internationale au service du développement: résultats enregistrés et besoins futurs“ (TD/B/C. 3/126, sept. 1975); ‚L'aide au développement des membres du C.A.D. en 1974“, în l'Observateur de l'O.C.D.E., Nr. 76/1975.

[2]) I.M.F. Survey, December 15, 1975, p. 369.

[3]) „Trade prospects and capital requirements of developing countries, 1976—1980 : report by the UNCTAD Secretariat“ (TD/BC 3-VII-/Misc. 2).

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Balanțe de plăți

PRIVITE pe un șir de ani, soldurile balanțelor de plăți curente ale cîtorva zone din lumea nesocialistă oglindesc sub aspectul acesta specific marile perturbări care au caracterizat prima jumătate a deceniului în economia țărilor respective. Elementele noi pe care le-a adus anul 1975 constau în activizarea balanțelor principalelor țări capitaliste industriale, menținerea ridicată dar întrucîtva diminuată a excedentelor țărilor exportatoare de petrol, și — ceea ce nu apare în tabel — sporirea pasivului țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere, care și în 1974 fusese foarte ridicat. Cercetătorii de la Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung, comentînd datele pe care se bazează tabelul de mai jos, consideră că neliniștea persistentă de pe piețele valutare, survenită în ciuda reactivizării balanțelor țărilor industriale în 1975, își are originea nu în actuala stare a relațiilor economice externe ale acestor țări, ci în aprecierea că în cursul redresării conjuncturale soldurile balanțelor vor deveni din nou accentuat pasive.

Soldul balanței plăților curente pe cîteva zone ale lumii nesocialiste, 1975 în comparație cu anii precedenți, miliarde dolari la cursurile de schimb din anii respectivi

	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Țări industriale vest-europene^x^	+2,9	+5,8	+5,7	+1,9	-13,5	+ 2,9
din care: CEE	+3,3	+6,1	+5,6	+1,2	-11,0	+ 3,2
Țări industriale extraeuropene	+2,7	+2,4	-3,7	+0,3	- 9,7	+ 6,2
din care: SUA	-0,3	-3,8	-9,7	+0,4	- 3,4	+12,1
Țările petroliere	-0,5	+1,4	+1,2	+3,7	+56,0	+35,0

x Țările CEE, Norvegia, Austria, Suedia, Elveția
Sursa: DIW, Wochenbericht 12/1976

Evoluții monetare

PERIOADA 5—9 aprilie a.c. a fost caracterizată din nou prin menținerea tendințelor de repreciere a mărcii vest-germane și a francului elvețian, în timp ce lira italiană și mai ales lira sterlină au înregistrat deprecieri continue.

Marca vest-germană, *în conjunctura creată printre altele și de publicarea balanței plăților curente pe luna februarie, al cărei surplus de 622 milioane mărci vest-germane a fost de circa două ori mai mare decît cel din ianuarie a.c., a continuat să rămînă alături de francul elvețian principala valută „de refugiu". Cu toate că dobînzile la depozitele în euromărci vest-germane sînt mult mai mici decît cele la depozitele în alte eurovalute, au loc masive deplasări de fonduri spre această valută în ideea reprecierii sale în continuare.*

Francul elvețian *continuă să fie considerat ca o valută în care plasamentele găsesc o rentabilitate apreciată nu atît din punctul de vedere al mărimii dobînzilor obtenabile, cît din acela al siguranței valorificării. Unele zvonuri care au circulat pe piață, referitor la o eventuală interzicere a cumpărărilor de valori imobiliare de către nerezidenți, nu s-au adeverit, francul elvețian rămînînd una dintre cele mai căutate valute.*

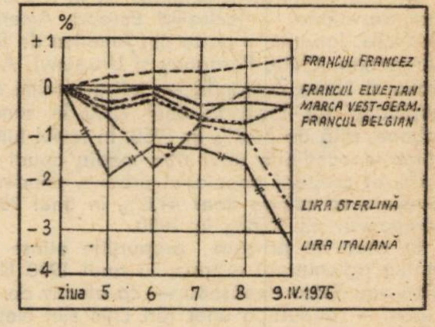

Evoluția principalelor devize în săptămîna 5 IV 1976 — 9 IV 1976 față de cursul devizelor respective în raport cu dolarul din 2 IV 1976.

Lira italiană, *în ciuda recentelor măsuri luate de autoritățile naționale (mai ales pe linia măririi dobînzilor la toate categoriile de credite) a înregistrat în toată această perioadă o depreciere continuă, atingînd nivelul de circa 881 lire italiene pentru 1 dolar S.U.A. la sfîrșitul intervalului, comparativ cu circa 866 lire italiene pentru 1 dolar S.U.A. la începutul lui. Faptul că Italia este confruntată din nou cu probleme politice acute (posibilitatea unor alegeri generale anticipate) mărește incertitudinile în ceea ce privește succesul recentului program de austeritate adoptat de guvern, semnalîndu-se masive conversii din lire italiene în alte valute considerate mai stabile.*

Lira sterlină *a atins vineri, 9 aprilie 1976, un nou punct minim record de depreciere, respectiv 1,8394 dolari pentru o liră sterlină sau o depreciere de 36,5% față de nivelul din decembrie 1971 în raport cu monedele principalilor zece parteneri comerciali ai Marii Britanii. Situația dificilă în care se găsește economia britanică, reflectată între altele și în controversele în legătură cu proiectul de buget al guvernului prezentat recent în parlament, face ca valuta britanică să fie tot mai puțin preferată de investitori.*

Prețul aurului *la Londra a înregistrat ușoare oscilații în jurul nivelului de 128 dolari uncia, operațiunile efectuîndu-se mai mult pentru satisfacerea cerințelor industriale normale.*

Dobînzile la depozitele în eurovalute *pe perioada de 6 luni au fluctuat ușor în jurul nivelului de 6,125% la eurodolar, 3,875% la euromarca vest-germană și 2,25% la eurofrancul elvețian.*

Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

Bilanțuri economice 1975

INDIA

ÎN cursul anului fiscal încheiat la 31 martie a.c., ritmul de creștere al economiei indiene a fost de 5,5%, față de numai 0,2% în anul fiscal precedent. Anunțînd aceste cifre preliminare în parlament cu prilejul prezentării bugetului, ministrul finanțelor a declarat că elementul cel mai important al redresării l-a constituit scăderea nivelului general al prețurilor cu 7—8% după o creștere de 23,9% în anul fiscal 1974/1975. Cu toate că deficitul comercial al țării a crescut, a arătat ministrul, rezervele valutare nu au fost supuse unor presiuni excesive, situîndu-se la sfîrșitul lunii februarie la nivelul de circa 15 000 milioane rupii. Asistența financiară externă pentru dezvoltare în 1975/76 este evaluată la 9 390 milioane rupii (cifra cea mai ridicată din ultimii 10 ani), dar sporirea serviciului datoriei face ca în prezent acesta să absoarbă 20—25% din încasările Indiei de pe urma exportului. Date publicate recent arată pe de altă parte că în primele 10 luni ale anului fiscal încheiat acum, importul Indiei a fost de 42 586 milioane rupii, în creștere cu 18,4% față de anul fiscal precedent, în timp ce exportul a crescut cu 15,6%, reprezentînd 30 230 milioane rupii.

BRAZILIA

Conform datelor prezentate în mesajul prezidențial anual către Congres, produsul intern brut al Braziliei a crescut în 1975 cu 4,3%, în condițiile unei urcări a indicelui general al prețurilor cu 29,4% (față de 34,5% în anul precedent). În a doua jumătate a anului balanța de plăți a țării a cunoscut o redresare remarcabilă, soldîndu-se cu un excedent de circa 300 mln. dolari, în timp ce în a doua jumătate a anului 1974 se încheiase cu un deficit de 827 mln. dolari. Dar pe întregul an 1975 soldul balanței de plăți a rămas pasiv (1,2 mlrd. dolari). Deficitul balanței comerciale a reprezentat în cursul anului trecut 3,5 mlrd. dolari, cifră cu 25% mai mică decît cea din 1974 ca urmare a măsurilor pentru restrîngerea importului și stimularea exportului. Suma exportului a fost de 8,15 mlrd. dolari, în creștere cu circa 9% față de anul precedent, în timp ce importul, în scădere cu 4%, a reprezentat 12,17 mlrd. dolari. Datoria externă a Braziliei a fost anul trecut de circa 22 mlrd. dolari.

DATE DE PROGNOZĂ

POPULAȚIA MONDIALĂ ȘI URBANIZAREA

PROIECȚII realizate de specialiștii O.N.U. asupra evoluției structurii populației mondiale pe mediul urban și cel rural evidențiază că — chiar dacă ritmul de urbanizare se va încetini întrucîtva în ultimele trei decenii ale secolului nostru (față de perioada 1950—1970) — în anul 2000 jumătate din populația lumii va trăi în orașe, comparativ cu 28,2% în 1950 și 36,8% în 1970. Se prevede că, în timp ce populația rurală se va dubla în cea de-a doua jumătate a acestui secol, populația urbană va spori de peste patru ori, iar în țările în curs de dezvoltare — chiar de opt ori.

Graficul alăturat evidențiază că în regiunile mai dezvoltate — incluzînd Europa, America de Nord, Japonia, o parte din America de Sud (Argentina, Chile, Paraguay și Uruguay), Australia și Noua Zeelandă — patru cincimi din populație vor locui în anul 2000 în zonele urbane, față de 51,8% în 1950. În restul lumii, chiar în condițiile unui ritm mediu anual de 4,1% al creșterii populației urbane, ponderea acesteia va atinge doar 41,8% în anul 2000, comparativ cu 15,8% în 1950.

În ceea ce privește proporțiile atinse de marile aglomerații urbane, în anul 1970 New York sau Tokio depășeau — ca efectiv de locuitori — populația unor țări cum sînt Nepalul, Kenya sau Malaysia ; Mexico sau Buenos Aires — populația Cubei, Suediei sau Arabiei Saudite, etc.

N. P.

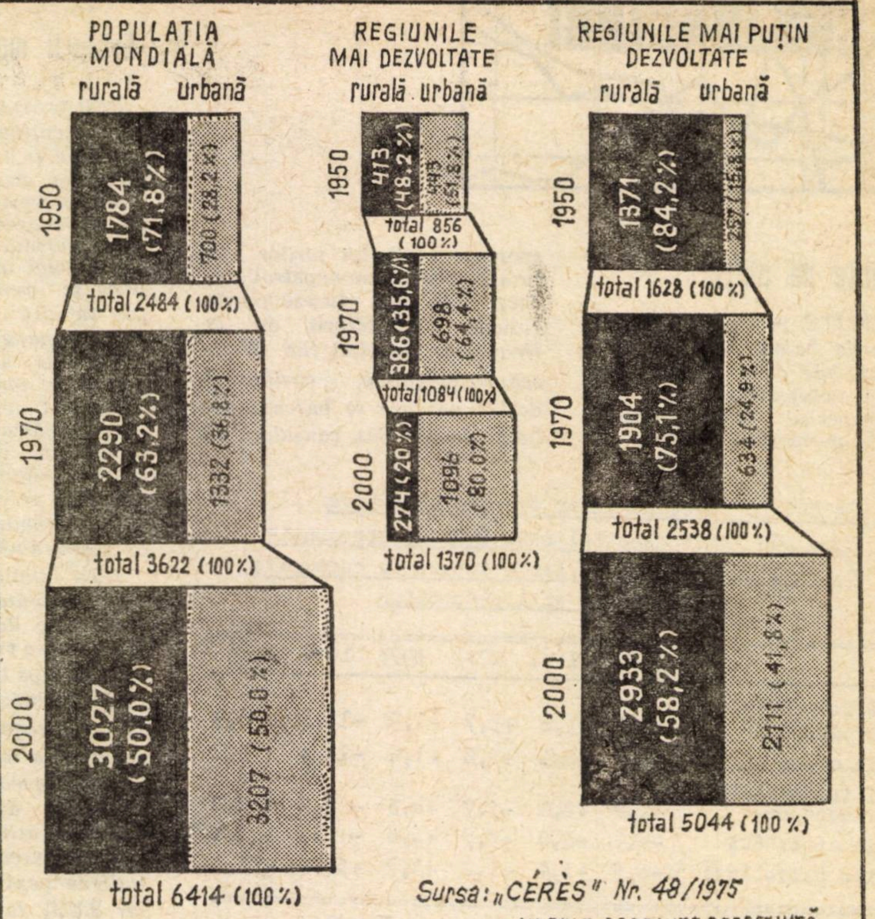

Sursa: „CÉRÈS" Nr. 48/1975

(CIFRELE ABSOLUTE REPREZINTĂ MILIOANE DE PERSOANE)

EXCURSII ÎN STRĂINĂTATE

Oficiul Național de Turism „Carpați" București prin AGENȚIA DE EXCURSII CU TURIȘTI ROMÂNI ÎN STRĂINĂTATE și OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM organizează pentru grupuri și turiști individuali în tot cursul anului excursii variate și atractive pe itinerarele turistice din :

- R.P. Bulgaria la Sofia, Plevna, Tîrnovo și Russe, cu o durată de 1—4 zile ;
- R. S. Cehoslovacă la Praga, Bratislava, Brno, cu vizitarea în tranzit a orașului Budapesta, cu o durată de 6—8 zile ;
- R. P. Chineză și R.P.D. Coreeană cu vizitarea orașelor : Pekin, Șanhai, Nankin, Canton, Șenian, Phenian, Nam Pho, Hanceu;
- R. D. Germană la Berlin, Potsdam, Dresda, Rostock, Schwerin, Magdeburg, Erfurt, Jena, Meissen, Karl Marx Stadt, cu vizitarea în tranzit a orașului Budapesta ;
- R. P. Polonă la Varșovia și Cracovia, cu o durată de 6—9 zile ;
- R. P. Ungară cu o durată de 6—7 zile la Budapesta și Budapesta-Eger ;
- U.R.S.S. 12 tipuri de excursii, cu vizitarea orașelor Moscova, Leningrad, Kiev, Chișinău, Odesa, Cernăuți, Lvov, Tbilisi, Erevan, Baku, Vilnius, Riga, Tallin, Samarkand, Buhara, Așhabad ;
- Numeroase excursii combinate în R.P.U.—R.S.C. și R.D.G.—R.P.U.

Vedere din Praga

Informații și înscrieri individual sau prin delegații de întreprinderi, instituții sau organizații obștești etc. la AGENȚIA DE EXCURSII CU TURIȘTI ROMÂNI ÎN STRĂINĂTATE, din București, Calea Victoriei nr. 100, telefon 16 44 31 și la toate OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM din țară.

PUBLITURISM

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

SOARELE, UNA DIN SPERANȚELE SECOLULUI XXI

REUNIT la Toulouse între 1 și 5 martie a.c., primul congres internațional asupra energiei solare a prilejuit o amplă confruntare de idei și proiecte între cîteva sute de specialiști europeni, americani, africani, japonezi. Congresul, afirmă ziarul francez „Le Monde“ într-o relatare asupra acestei manifestări, a permis măsurarea cu un plus de realism a timpului ce va mai trece înainte de aplicarea pe scară semnificativă a energiei solare. Soarele rămîne speranța anului 2000, dar realizările experimentale se vor înmulți fără îndoială între 1978 și 1980. Reproducem după cotidianul parizian o seamă de alte constatări și aprecieri pe aceeași temă, cuprinse într-un articol semnat de Dominique Verguèse.

În fața perspectivei epuizării în următorii 30—40 ani a rezervelor mondiale de hidrocarburi, în fața modicității resurselor terestre de uraniu și alte materiale fisionabile (rezervele ajung, poate, pentru 50—100 ani de exploatare intensivă), majoritatea specialiștilor sînt dispuși să admită previziunile americane După acestea începînd din anul 2000, trei surse cvasi-inepuizabile de energie vor candida pentru satisfacerea necesităților umanității: reactoarele nucleare suprageneratoare, fuziunea termonucleară și soarele. Dar, cum remarcă raportul agenției americane pentru cercetare și dezvoltare energetică (ERDA), care a propus în iunie 1975 un plan prospectiv pentru Statele Unite, „nici una din cele trei tehnologii nu are asigurată o comercializare pe scară mare. Fiecare din ele ridică anumite probleme particulare nerezolvate. Avantajele care pot fi așteptate de pe urma lor în caz de succes cer să se depună încă de pe acum un viguros efort de dezvoltare în aceste trei domenii“.

Într-o perspectivă foarte îndelungată, este cert că victoria finală va aparține soarelui. Bătrîn de cinci miliarde de ani, astrul nostru de-abia a trecut de jumătatea duratei vieții sale. Cînd toate resursele energetice terestre se vor fi epuizat , soarele va continua să fie prezent.

Incertitudinea asupra locului ce l-ar putea ocupa energia solară în anul 2000 îi face pe europeni prudenți, chiar sceptici. Lucrările de cercetare-dezvoltare sînt lansate cu o finanțare guvernamentală limitată —20 milioane de mărci vest-germane în R.F.G. în 1976, aproximativ 20—30 milioane de franci în Franța. Potrivit obiceiului lor, americanii și-au fixat obiective foarte ambițioase pe care fără îndoială nu le vor atinge, dar care mobilizează mijloace financiare însemnate și constituie un puternic stimulent pentru laboratoare și industrie...

Potrivit agenției americane, soarele ar putea să furnizeze 5—7% din necesarul energetic al S.U.A. în anul 2000 — încălzire, aer condiționat și electricitate —, ajungînd apoi destul de repede la 25% în anul 2025. Finanțarea federală a cercetării-dezvoltării în domeniul energiei solare a trecut astfel de la 1,2 milioane dolari în 1971 la 13 milioane în 1974, apoi la 120 milioane în 1976 și are perspective să atingă 160 milioane dolari în 1977.

Există două moduri de producere a electricității cu ajutorul soarelui : un mod indirect, prin încălzirea apei care este transformată în vapori și care pune în mișcare un turboalternator ; un mod direct, prin conversiunea luminii soarelui în curent electric cu ajutorul unor mici celule solare cu siliciu sau din sulfură de cadmiu. De 15 ani se fabrică în mod curent celule solare care furnizează curent sateliților. Pe de altă parte, însă, nu există în lume decît cîteva modele de centrale termice solare — toate experimentale, în special cuptorul de la Odeillo (1 MW) în Pirinei și o instalație italiană la Saint-Ilatio, lîngă Genova.

Le Monde

Producția de electricitate solară se lovește de două dificultăți : stocarea și costul. Energie difuză care necesită mari suprafețe de captare, energia solară este totodată variabilă, în funcție de anotimp și nebulozitate, și intermitentă ,în funcție de alternarea zi-noapte. Orice sistem trebuie deci să prevadă mijloace de stocare. Majoritatea specialiștilor consideră că o capacitate de stocare ce depășește 12—24 ore devine prea costisitoare și că va fi nevoie fără îndoială să se facă apel la un sistem de completare. Dar pe un teritoriu ca cel al Franței norii, frigul, noaptea apar adesea în același timp, și capacitatea de completare la care s-ar recurge în anumite momente ar trebui să fie importantă.

Deocamdată, sistemele de stocare luate în considerare sînt dintre cele mai rudimentare, ...costul stocării se ridică actualmente la 2—36 franci kilowatt-oră, ceea ce în cazul cel mai bun dublează prețul de producție al unui kWh, atunci cînd nu îl înzecește.

Energia solară, ca toate energiile mai recent utilizate, este în căutarea competitivității sale. Actualmente, investiția necesară pentru o centrală nucleară este de aproximativ 2000 de franci pe 1 kilowatt de putere instalată, iar prețul de producție de 5—6 centime pe 1 kWh. Primele evaluări asupra centralelor termice solare de 100 MW făcute de universitatea din Houston sînt de 4 500 franci pe 1 kilowatt de putere instalată, iar costul centralei de 10 MW pe care o studiază C.N.R.S. (Centrul național al cercetării științifice din Franța) este evaluat la 50—80 milioane de franci, adică pentru un prim prototip 5 000—8 000 franci kilowatt-ul de putere instalată. Pentru celulele solare, situația este mult mai nefavorabilă : celulele terestre valorează astăzi 20 000 dolari (90 000 franci) pe 1 kilowatt de putere instalată... Costul lor va trebui redus de 100 pînă la 1 000 de ori pentru ca ele să devină competitive, deoarece la costul de fabricație trebuie adăugat acela al cablajului și al asamblării pe un suport, precum și costul stocării.

În plus, trebuie să se țină seama de faptul că, dacă lumina soarelui este gratuită — spre deosebire de combustibilul nuclear sau hidrocarburi, este realist de a estima că o centrală solară beneficiază de cel mult 2 000—3 000 de ore cu soare pe an, pe cînd o centrală clasică funcționează 6 600 ore. Și dacă soarele emite 1 kWh pe metrul pătrat în regiunile cele mai însorite, în medie pe an nu se captează în general decît, cel mult 400—800 de wați pe metrul pătrat, timp de 6—8 ore pe zi, și 150—200 wați la cele mai înalte latitudini...

Această scădere de 100 de ori a costului celulelor solare pare totuși posibilă : aproximativ același lucru s-a constatat în cazul tranzistorilor fabricați din materiale similare în decursul unei perioade de 25 ani, grație progreselor tehnicii de fabricație și efectelor producției de serie.

IPOTEZE-PREVIZIUNI

Ungaria : importul de energie

CONSUMUL DE ENERGIE în Ungaria a sporit cu 18% în cincinalul încheiat și se apreciază că el se va dubla în intervalul 1975—1990. Printre resursele primare de energie, care sînt utilizate, ponderea petrolului și gazelor naturale urmează să crească de la 57% anul trecut la 64—66% în 1980, pentru a scădea apoi la 60—62% în 1990 (ca efect al aportului energeticii nucleare).

În ceea ce privește sursele de aprovizionare cu energie, aceasta va proveni în 1980 în proporție de 57% din import ; se consideră că importurile de petrol se vor majora de la 8,5 mil. tone în 1975 la 10 mil. tone în 1980, iar cele de gaze naturale — de la 800 mil. mc la cca 4 miliarde mc. În ceea ce privește perspectivele energeticii nucleare, la începutul deceniului următor în Ungaria urmează a fi pusă în funcțiune centrala atomică de la Paks, a cărei capacitate instalată va crește progresiv pînă la 3 800 MW.

Polonia : populația agricolă și investițiile

AGRICULTURA POLONEZĂ este confruntată cu problema îmbătrînirii progresive a populației ocupate în acest sector al economiei ; de pe acum o treime din țăranii cu gospodărie individuală depășesc vîrsta de 60 de ani.

Pe de altă parte, reducerea forței de muncă ocupate în agricultură, corelată cu necesitatea imperioasă a intensificării producției agricole, va reclama un considerabil efort de investiții. După aprecierea economiștilor polonezi, în perioada 1976—1990 aproximativ 60% din investițiile ce vor fi efectuate în agricultură vor servi la compensarea reducerii forței de muncă și a tracțiunii animale, precum și la înlocuirea mijloacelor de producție uzate.

Extracția țițeiului

CONFORM EVALUĂRILOR companiei petroliere americane „Exxon“, extracția de țiței din lumea nesocialistă va începe din nou să crească din anul 1977, iar în 1990 va ajunge la circa 4 miliarde tone (pe an). În ceea ce privește consumul petrolului se apreciază că ritmul creșterii acestuia se va încetini, respectiv de la 5,2% în medie pe perioada 1975—77, la 3,3% în perioada 1977—1990. Petrolul își va menține și în următorul deceniu și jumătate rolul de principală sursă de energie, acoperind aproximativ jumătate din necesarul de energie al țărilor nesocialiste.

La sfîrșitul deceniului următor țările OPEC ar urma să producă 2—2,5 mlrd t petrol, rămînînd în continuare principalii exportatori de petrol pe piața mondială.

Cacao : reorientări pe piață

CONFORM EVALUĂRII secretariatului organizației internaționale pentru cacao recolta de cacao-boabe va spori, pe glob, de la 1 510 mii tone în sezonul 1974/75 la 1 790 mii tone în 1979/80 și 2 300 mii în 1984/85, iar consumul mondial va crește — în funcție de majorările posibile de prețuri — la 1 675—1 950 mii tone în 1979/81 și la 1 865—2 170 mii tone în 1984/85.

Se apreciază că în anii 1979/80—1984/85 creșterea producției de cacao-boabe se va accelera comparativ cu perioada cincinală precedentă, prin intrarea în rod a plantațiilor efectuate în ultimul timp. Întrucît este de așteptat ca dinamica cererii să rămînă sub cea a producției, iar totodată să se extindă utilizarea unor înlocuitori ai untului de cacao, pe piața produselor din cacao ar putea să apară tendințe de instabilitate. Pe de altă parte, în țările mari producătoare de cacao se manifestă orientarea către construirea de noi capacități de prelucrare a boabelor, ceea ce va determina extinderea exportului lor de produse din cacao (cu reducerea corespunzătoare a exportului de cacao brut) și o întărire a poziției lor pe piața mondială a acestora.

Intensitatea mişcării revendicative

PERMANENȚA conflictelor sociale în lumea capitalistă se reflectă şi în graficul de mai sus, ilustrînd intensitatea, diferită de la o țară la alta, a mișcării greviste. Datele care o exprimă, furnizate de Biroul internațional al muncii de la Geneva, se referă la industriile minieră și prelucrătoare, la construcții și transporturi și au în vedere perioada 1970—1974.

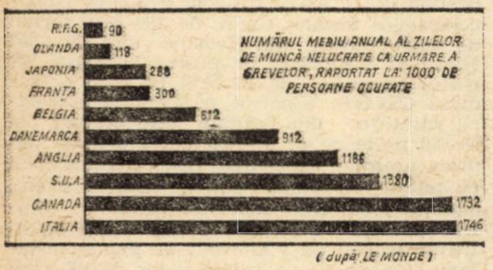

(după LE MONDE)

Recuperarea aluminiului

ÎN S.U.A. sporește interesul societăților producătoare de aluminiu pentru reeiclarea cutiilor, a capsulelor și a altor articole din aluminiu, aruncate la gunoi după întrebuințare. Au fost lansate o serie de programe locale de recuperare, al căror rezultat s-a concretizat în creșterea cantității de aluminiu obținut prin retopire de la 24 000 tone în 1972 la 62 300 tone în 1975.

Perspectivele sînt mult mai largi. Astfel, numai firma „Kaiser", care a lansat în 1970 programul „Can Do", pentru recuperarea cutiilor de aluminiu în regiunea San Francisco, și-a propus ca obiectiv colectarea a 450 000 tone pe an. Ceea ce i-ar permite să economisească — în producția de aluminiu — un miliard dolari de investiții în uzine și instalații și 6,5 miliarde kWh, reducînd în același timp cantitatea de bauxită utilizată cu 1,8 mil. tone.

Licenţe bulgare pe piaţa mondială

ÎN CURSUL cincinalului trecut în economia bulgară au fost aplicate aproape 1 800 de investiții autohtone, al căror efect economic anual este apreciat la peste 141 milioane de leva, și peste 150 proiecte de raționalizare, cu un efect anual de peste 700 milioane de leva. Aceasta reprezintă o creștere de 1,6 ori a numărului invențiilor aplicate și de 2,4 ori a efectului lor economic, comparativ cu cincinalul precedent, în timp ce numărul inventatorilor și raționalizatorilor a ajuns anul trecut la 80 000.

Pe de altă parte, licențe bulgare au fost vîndute într-un număr de peste treizeci de țări, încasările de devize rezultate din tranzacțiile cu licențe și brevete de invenții bulgare sporind de 9 ori în ultimii patru ani.

Profilul industrial al Siberiei

ÎN PREZENT, Siberia furnizează 30% din producția de petrol și cărbune a U.R.S.S., 14% din cea de gaze naturale, circa 30% din producția de cherestea, o șesime din cea de energie electrică etc. În actualul cincinal se prevede ca pe seama regiunilor răsăritene ale Uniunii Sovietice să se obțină întregul spor al producției de petrol și gaze, precum și peste 90% din sporul extracției de cărbune.

Chiar dacă deocamdată, în profilul industrial al Siberiei predomină producția de energie electrică în hidro și termocentrale, ca și extracția și prelucrarea materiilor prime minerale, are loc o continuă diversificare a producției sale industriale începînd cu ciment sau fontă și ajungînd la fibre sintetice, combine cerealiere, mașini-unelte, aparate electro-casnice etc. O trăsătură caracteristică, care impune proiectarea noilor fabrici și uzine la un înalt nivel al tehnologiei, automatizarea la maximum a producției, o reprezintă insuficiența acută de forță de muncă în Siberia. Ceea ce face ca, actualmente, numai 10% din sporul de producție obținut în această zonă să se asigure prin mărirea numărului persoanelor angajate, iar 90% prin creșterea productivității muncii.

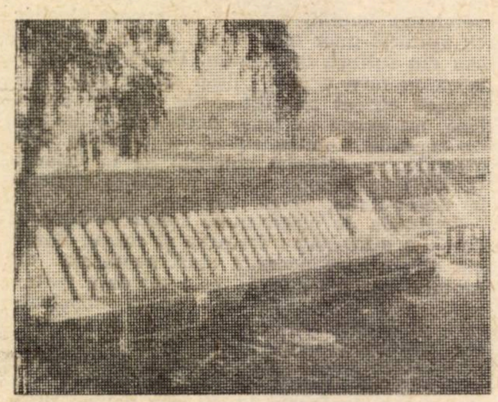

Vedere asupra hidrocentralei de la Krasnoiarsk de pe Enisei

Solicitările publicităţii directe

O ANCHETĂ efectuată în Franța asupra impactului publicității directe (toate formele de publicitate — inclusiv cataloagele — adresată personal clienților potențiali) a relevat că ofertele respective sînt citite în 84% din familiile destinatare. Dintre persoanele chestionate în cadrul anchetei, 59% apreciază favorabil acest mijloc de informare comercială a publicului, deoarece îi permite să compare fără grabă, acasă, caracteristicile diferitelor produse și prețurile lor. În ceea ce privește eficiența acestui mod de publicitate, sondajele au arătat că dintre destinatarii care citesc ofertele expediate, 13% răspund la ele, 11% le păstrează pentru ocazii ulterioare, iar 60% le aruncă la coș, după ce s-au informat.

Aproximativ treizeci de firme franceze specializate în acest domeniu expediază anual prin poștă în jur de 350 milioane de plicuri, conținînd reclame sugestive, cu prioritate pe adresa clienților socotiți a fi „mai potențiali" decît alții. Cheltuielile respective reprezentau în 1973 circa 13% din totalul de 9 miliarde franci investiți în Franța în publicitate. Cei care răspund la o asemenea reclamă sînt fișați și devin ținta altor solicitări, întrucît fișierele respective fac, de regulă, obiectul unor schimburi sau altor tranzacții între diferitele firme specializate în reclamă sau societăți comerciale. Fapt care — după cum menționa recent ziarul **Le Monde** — stîrnește nemulțumirea unor categorii de consumatori, punînd totodată sub semnul întrebării utilitatea unei asemenea risipe de hîrtie.

Etiopia: măsuri de ridicare a economiei

LA ÎNCEPUTUL acestui an guvernul etiopian a adoptat o nouă serie de măsuri menite să întărească rolul statului în economia țării, să restrîngă pozițiile deținute de capitalul străin și să promoveze structuri noi, moderne. Printre ele se numără crearea primei bănci de stat — „Addis Bank" — pe baza a trei foste bănci particulare, naționalizate anterior, și a societății de asigurări „Ethiopian Insurance Corporation", rezultată și ea din naționalizarea a 13 societăți din acest sector de activitate.

A fost publicat, de asemenea, un decret privind introducerea unui sistem fiscal progresist în sectorul agricol, menit să stimuleze dezvoltarea cooperativelor țărănești și a gospodăriilor de stat, limitînd totodată rolul marii proprietăți agricole individuale.

Pe de altă parte, guvernul a alocat suma de 23 milioane de dolari etiopieni pentru îmbunătățirea condițiilor de valorificare a cafelei — principalul articol de export al țării.

Bicicleta şi adepţii săi

ÎN R.F.G. bicicleta constituie un mijloc de transport foarte răspîndit ; anul trecut parcul de biciclete obișnuite era evaluat la 25 milioane de unități, iar al celor cu motor — la 700 mii.

După cum rezultă din datele unei anchete efectuate acum cîtva timp în rîndurile populației vest-germane, bicicleta se bucură de popularitate îndeosebi printre bărbați, printre tinerii de ambele sexe — în primul rînd elevi și studenți, fiind preferată mai ales ca mijloc de transport între domiciliu și locul de muncă sau școală (vezi tabelul).

Repartiția parcului * (în %)

După sex :	
— bărbați	77
— femei	23
După vîrstă :	
— pînă la 17 ani	47
— între 18 și 25 ani	22
— între 26 și 40 ani	16
— peste 40 de ani	15
După profesie :	
— studenți și elevi	52
— muncitori și funcționari	41
— gospodine	5
— altele	3
Motivul cumpărării :	
— deplasare la serviciu (la școală)	62
— recreare	19
— deplasare după cumpărături	10
— în urma pierderii carnetului de conducător auto	11

---

* Uneori totalul depășește 100% în urma dublării unor categorii.

Mediul înconjurător — subiect de expoziție

Anton Mirescu, Brașov — Expoziția internațională cu tema „Către o societate fără poluare — Natura, oamenii, mediul inconjurător“, care va avea loc la Tokio in luna iunie a.c., va prezenta instalații și procedee noi pentru combaterea poluării. La această expoziție — cea mai importantă care va fi organizată în Japonia în 1976 — vor participa alături de oficialități și întreprinderi industriale și comerciale japoneze, firme din încă zece țări, reprezentanți ai unor guverne străine și ai O.N.U.

În preajma deschiderii expoziției, la Tokio va fi organizat un simpozion internațional privind mediul înconjurător, la care vor participa specialiști japonezi și străini, cum ar fi profesorul Kenneth E. Boulding de la Universitatea Colorado și Gunnar Myrdal de la Universitatea din Stockholm, laureat al Premiului Nobel. Tematica dezbaterilor cuprinde : dezvoltarea și mediul înconjurător ; reciclarea și economisirea resurselor ; urbanizarea și mediul înconjurător ; conservarea mediului și creșterea economică.

Obiectivul principal al expoziției și simpozionului este de a analiza răspunsuri la întrebarea cum se poate asigura un echilibru între ocrotirea mediului înconjurător și creșterea economică.

Expoziția urmărește de asemenea să adîncească înțelegerea de către publicul larg a problematicii mediului înconjurător, ca o premisă a sporirii eforturilor în direcția îmbunătățirii și protejării acestuia.

Petrolul Angolei

Petre Tanciu, Tirgu Mureș — Angola intenționează, într-adevăr, să adere la Organizația țărilor exportatoare de petrol. Primul ministru angolez, Lopo do Nascimento, a făcut o declarație în acest sens cotidianului algerian **El Moudjahid** (27 martie). Rezervele de petrol ale Angolei (inclusiv Cabinda) sînt estimate la circa 1,2 miliarde barili, iar producția sa de petrol s-a ridicat în 1973 la 13 milioane de tone (inclusiv în exploatările din largul mării), din care 8 milioane de tone în Cabinda.

Minereu de fier

Ioan Alexandru, Ploiești — Prin aderarea Suediei, Asociația țărilor exportatoare de minereu de fier, al cărei obiectiv este asigurarea unor venituri stabile și echitabile membrilor săi, numără în prezent zece membri. Celelalte țări care fac parte din această asociație sînt Algeria, Australia, Chile, India, Mauritania, Peru, Sierra Leone, Tunisia și Venezuela.

Zona francului

Emil Tănăsescu, Galați — 1) Monedele țărilor membre ale zonei francului sînt legate de moneda franceză printr-o paritate stabilă. Actualmente din zona francului fac parte 12 țări : Camerun, Coasta de Fildeș, Congo, Benin (fost Dahomey), Gabon, Volta Superioară, Mali, Nigeria, Senegal, Ciad, Togo și Republica Africa Centrală. După reuniunea miniștrilor de finanțe ai țărilor respective, ținută la sfîrșitul lunii martie la Dakar, în Senegal, o nouă conferință franco-africană este prevăzută la Paris, probabil pentru luna mai. 2) Moneda zaireză, denumită zair și legată în trecut de dolarul american, a început de cîteva săptămîni să fie exprimată în funcție de dreptul special de tragere, astfel încît în cazul ei se vorbește de o „paritate D.S.T.“ în locul vechii parități metalice.

Drepturi speciale de tragere

Sint un pasionat cititor al revistei dv. pe care o consider foarte interesantă și utilă nu numai celor ce lucrează în probleme economice. De fapt, eu nu lucrez în astfel de probleme, însă cu ajutorul revistei mi-am îmbogățit mult unele cunoștințe și am avut posibilitatea să mă lămuresc asupra unor chestiuni pe care orice cetățean cred că este bine să le cunoască.

V-aș ruga să aveți amabilitatea de a-mi răspunde prin intermediul revistei, ce se înțelege prin drepturi speciale de tragere. Am citit des în presă despre D.S.T. dar nu am reușit să mă lămuresc asupra posibilității de a le folosi pe plan mondial, înlocuind monede folosite curent în schimburile internaționale.

Pot fi considerate acestea monede ? Care este cursul lor, fluctuează odată cu celelalte monede sau nu, care este avantajul folosirii lor etc. ?

Ing. Sorin CRISTESCU
București

N.R. Într-un număr viitor vom publica un articol pe această temă.

Navetă spațială

Eugenia Oprescu, București — Următorul zbor cosmic al unor astronauți americani este prevăzut pentru anul 1979. În locul uriașelor rachete Saturn 5 utilizate pînă acum, care se distrugeau după ce-și îndeplineau misiunea de a lansa capsula în care se afla echipajul, misiunea din 1979 va folosi o navetă spațială (vezi imaginea de mai sus) care va decola vertical ca o rachetă, dar se va întoarce în zbor și va ateriza ca un avion, fiind cu alte cuvinte recuperată. Fiecare navetă, cu o lungime de circa 37 m și protejată pentru a nu se aprinde la reintrarea în atmosferă, va putea servi astfel la cel puțin 100 de misiuni spațiale cu echipaj uman (echipajul minim necesar este de trei astronauți, dar lor li se pot alătura încă patru oameni de știință), fiecare cu o durată între 7 și 30 de zile. Singura componentă a navetei care se va pierde va fi rezervorul de combustibil ; el se va desprinde la intrarea pe orbită a vehiculului, la circa 185 km înălțime, cu o viteză de peste 28 000 km/oră.

Naveta spațială amintită promite o reducere destul de importantă a costului misiunilor cosmice. Actualmente din fiecare dolar plătit de cetățeanul american sub formă de impozite, un cent este destinat Administrației naționale pentru aeronautică și spațiul cosmic (NASA), pentru finanțarea diferitelor programe ale acesteia.

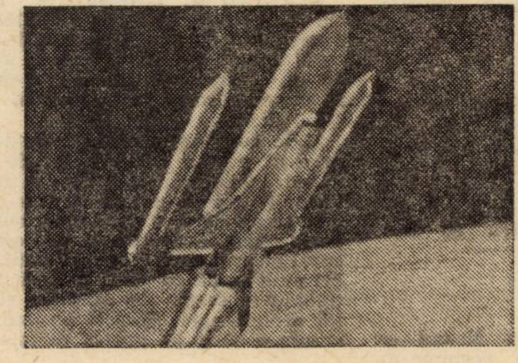

La realizarea laboratorului spațial din interiorul navetei (care, spre deosebire de cele de pînă acum, va fi și el recuperat împreună cu costisitoarele instrumente de la bordul lui) o contribuție importantă este adusă de R.F.G. (peste 53%), Anglia și alte țări, scrie **The Daily Telegraph Magazine.** În el se vor face cercetări privind formarea de aliaje și cristale extrem de pure, larg utilizabile în industria electronică, pregătirea de vaccinuri pure în condițiile imponderabilității, cercetări asupra planetei noastre, a soarelui și a universului în general.

O asemenea navetă spațială experimentală este asamblată actualmente de firma Rockwell International la Palmdale, în California.

Accidente rutiere

Vladimir Georgescu, Constanța — Potrivit datelor Organizației mondiale a sănătății (O.M.S.) citate de **B.B.C. London Letter**, în 30 de minute 450 de bărbați, femei și copii sînt uciși sau răniți într-un accident rutier pe planeta noastră. În cel puțin patru țări din emisfera vestică — Chile, Costa Rica, S.U.A. și Venezuela — accidentele rutiere sînt principala cauză de deces printre „tinerii adulți“.

Odată cu răspîndirea autoturismelor, plaga accidentelor rutiere s-a extins tot mai mult pe glob. În India, odată cu urbanizarea rapidă și cu intensificarea traficului, la fiecare 1 000 de autovehicule, opt oameni mor în fiecare an într-un accident rutier. Această rată este de 10—15 ori mai ridicată decît în Anglia sau în S.U.A. În Kuweit, țară petrolieră în care o cincime din locuitori sînt posesori de mașină, se înregistrează 13 000 de accidente rutiere pe an. În Kenya și în Uganda, numărul victimelor circulației auto la 100 milioane de pasageri-mile (160 milioane de pasageri-kilometri) a ajuns la 55 și respectiv 65, față de 13 în Anglia, de pildă.

Aceste date se referă numai la pierderile de vieți omenești și nu țin seama de cheltuielile ridicate de spitalizare și îngrijire medicală, de distrugerile materiale și de celelalte costuri care, se arată în buletinul citat, reprezintă o grea povară pentru economia națională a țărilor în cauză. În Franța, de pildă, accidentele rutiere antrenează pentru colectivitate o cheltuială anuală de 20 miliarde de franci, scrie revista **l'Express** (22 martie).

Unul din principalele obstacole din calea reducerii accidentelor rutiere rezultă că este tendința des întîlnită de a le considera ca o fatalitate, ca un efect secundar inevitabil al societății moderne, o atitudine pe care O.M.S. o aseamănă cu cea de acum două-trei generații față de variolă, înainte de a se înțelege că această boală poate fi prevenită prin vaccinare. Comparate cu costul ridicat al combaterii efectelor accidentelor de circulație, cheltuielile mari pentru sporirea securității rutiere nu mai apar disproporționate. În Anglia, de pildă, scrie **The Economist** (28 februarie), introducerea obligativității centurilor de siguranță ar salva anual 1 000 de vieți omenești și 11 000 de oameni de la accidentare gravă, economisind astfel în același timp 80 de milioane de lire sterline (costul acestor accidente pentru poliție, serviciile medicale și de asigurări sociale).

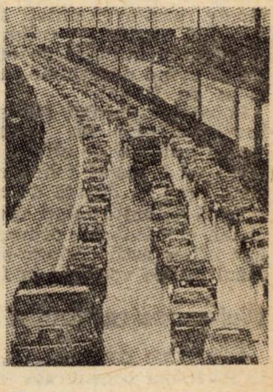

curier

Alocații de stat pentru copii

ION ȘT. BOBOC, Gh. Gheorghiu Dej — Majorarea retribuției, pe baza Decretului 170/1974, nu afectează acordarea alocației de stat pentru copii, pentru care beneficiarul de alocație primea acest drept în luna premergătoare aplicării majorării respective în unitatea unde acesta lucrează. Majorarea suplimentară a retribuției, nu afectează, de asemenea, acordarea alocației, atît pentru copiii existenți la data majorării, cît și pentru cei născuți ulterior. Majorarea individuală a retribuției tarifare, ca urmare a promovării în categorii sau funcții sau a trecerii în trepte de retribuire, respectiv gradații superioare, determină însă necesitatea ca la stabilirea dreptului la alocație să se ia în considerare noua retribuție tarifară majorată. În cazul dv., organele de control financiar intern au aplicat corect prevederile legale sus-menționate, atunci cînd au dispus să se ia în considerare retribuțiile stabilite după acordarea de noi trepte, respectiv de gradații superioare.

Scutire de impozit

CORNEL RUSU, București — Direcția veniturilor statului prețurilor și tarifelor din Ministerul Finanțelor ne comunică următoarele : „Scutirea de impozitul pe clădiri a clădirilor noi construite destinate pentru locuință se acordă pînă la îndeplinirea termenului legal și în cazul cînd acestea au fost transmise altor persoane".

Încadrare

ELEONORA VARTIC, Piatra Neamț — Dacă puteți dovedi că aveți o vechime în specialitatea statistică medicală de peste 4 ani, la incadrarea dv. ca economist, potrivit prevederilor art. 35 lit. c din Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, trebuia să fiți incadrată la nivelul de bază prevăzut, pentru funcția ocupată și nu la retribuția prevăzută pentru anul II de activitate. Încadrarea la nivelul de bază se face retroactiv, de la data cînd ați fost angajată ca economist, ca urmare a absolvirii cu examen de diplomă, a învățămîntului superior economic.

★

ION T. SÎRBU, Tîrgoviște — Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți absolvent al învățămîntului mediu de cultură generală, precum și al școlii militare de ofițeri cu durata de 2 ani, avînd o vechime in funcția de șef serviciu de 8 ani.

Potrivit ordinului Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 966/1964 (anexa 5 pt. 5) școala militară de ofițeri armament se asimilează cu o școală tehnică post liceală, întrucît a avut o durată de cel puțin 2 ani. În această situație puteți ocupa funcțiile de tehnician și tehnician principal, perioada cît ați fost ofițer activ, luindu-se in considerare, în cazul dv. ca vechime în funcții tehnice.

Majorarea retribuției

STANCIU GRECEANU, Măcin — Tulcea — 1) Persoana transferată în interesul serviciului in aceeași funcție, dintr-o unitate la care se aplicase majorarea retribuției în baza prevederilor Decretelor nr. 170/1974 și 244/1974, într-o unitate la care retribuția s-a majorat ulterior, este încadrată inițial conform clasei de retribuire la nivelul prevăzut anterior majorării, urmînd să beneficieze de această majorare odată cu restul personalului din unitatea unde s-a transferat.

2) Din copia carnetului de muncă ce ați alăturat-o scrisorii dv. rezultă că la poziția 10 și 12 se prevede încetarea activității fără să se prevadă termenul acesteia. Este necesar să vă adresați unităților la care soția a fost angajată, care să confirme că încetarea angajării a fost determinată de îngrijirea copiilor în vîrstă de pînă la 7 ani. La cererea adresată unităților unde a lucrat veți anexa adeverințele unităților, precum și certificatele de naștere ale copiilor. Pe această bază se va rectifica înregistrarea în carnetul de muncă, astfel că se va putea recunoaște vechimea neîntreruptă în aceeași unitate din anul 1962. Plata diferenței de spor se face retroactiv conform Codului Muncii (art. 176).

Cheltuieli de transport

IOAN CHIPER, C.A.P. Drăgureni, Iași — 1) Potrivit H.C.M. nr. 1598/1967, persoanele încadrate cu contracte de muncă, posesoare de autoturisme proprietate personală care se deplasează în interesul serviciului — au dreptul la acoperirea cheltuielilor de transport, reprezentînd 0,40 lei/km. La emiterea ordinului de deplasare trebuie respectate dispozițiile Circularei Ministerului Finanțelor nr. 928931/27 septembrie 1968.

2) Comisia de judecată organizată în cadrul cooperativelor agricole de producție are aceeași competență la judecarea litigiilor dintre persoanele încadrate in muncă și unitățile cooperatiste unde lucrează, ca și comisiile de judecată care funcționează în cadrul unităților de stat.

Concediu de maternitate

STANCIU M. GHEORGHE, Focșani — 1) Cu începere de la 1 februarie 1975, perioada concediului de maternitate se include in calculul anului I sau al doilea de activitate astfel că, în cazul relatat, această perioadă se ia în considerare și la stabilirea vechimii in specialitate.

2) În conformitate cu prevederile anexei nr. 2 lit. c pt. I la H.C.M. nr. 69/1975, persoanele transferate sau trecute în interesul serviciului în aceeași funcție, într-o unitate la care se aplică niveluri de retribuire mai mici, persoanelor respective li se poate stabili, în cazul celor încadrate pe gradații, o retribuție cel mult egală cu clasa de retribuire avută, ținîndu-se seama de calitățile și aptitudinile lor profesionale. Această posibilitate nu constituie o obligație pentru unitate.

Retribuirea absolvenților

ING. G. IONESCU, Tîrgoviște — Cu începere de la 1 februarie 1975, data aplicării Legii nr. 57/1974, absolvenții învățămîntului superior tehnic, care au promovat examenul de diplomă (de stat) și care, anterior absolvirii au o vechime ca muncitori, în specialitatea studiilor absolvite, se încadrează la nivelul de bază al funcției de inginer în care sînt încadrați. Dacă sînteți menținut cu încadrarea corespunzătoare anului doi de activitate, sînteți îndreptățit să solicitați rectificarea retroactivă a încadrării de la data sus menționată. Reglementarea la care ne referim este prevăzută în art. 35, lit. c, din legea susmenționată.

Acordarea retribuției

FABRICA MIXTĂ DE INDUSTRIE LOCALĂ, Rădăuți — În primele trei trimestre ale anului 1975 ați depășit prevederile de plan și ați beneficiat de un adaos la retribuție de 7%. În cel de al patrulea trimestru n-ați realizat beneficiul planificat, însă pe întregul an beneficiul planificat a fost depășit. În asemenea situații, pentru trimestrul patru retribuția se diminuează corespunzător nerealizării, întrucît în primele trei trimestre ați beneficiat de un adaos la retribuție, iar depășirea a fost, parțial anihilată prin nerealizarea ulterioară a beneficiului.

Problema ridicată de dv. este reglementată la pt. 12 din anexa 3, la H.C.M. nr. 69/1975.

An de activitate

ANA VLAD, Deva — După 1 februarie 1975, data aplicării Legii nr. 57/1974, în anul de activitate (primul sau al doilea) al absolvenților învățămîntului superior se include și perioada de concediu medical, respectiv a **concediului de maternitate.** În consecință, întrucit ați fost incadrată în muncă la 15 octombrie 1974, trebuia să fiți reîncadrată cu retribuția corespunzătoare anului doi de activitate, cu începere de la 16 octombrie 1975. Adresați-vă conducerii unității pentru reexaminarea situației și, in caz de nerezolvare, organelor de jurisdicție a muncii.

---

revista economica

editată de **Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.** Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr.-ului 15 din 16 aprilie 1976

– A 55-a aniversare a P.C.R. Anvergura istorică a operei de edificare a orînduirii socialiste (conf. univ. dr. **V. Ioța**) 1
– Pionierii – o forță creatoare tot mai activă **(Ion Manea)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Plan-angajamente : Cum le realizăm ? Pentru nevoile economiei, metal mai mult, de calitate superioară ! **(V. Boescu, L. Țintea)** 6
– Mecanizarea în construcții – element primordial în creșterea productivității muncii (II) **(Dan Condrea)** 8
– Conducerea dinamică a campaniei agricole 11
– Mecanismul economic ● Funcționalitate ● Eficiență. Planul financiar în profil teritorial – instrument de reflectare a resurselor județelor **(Eugen Ungur, Ilie Rimniceanu, Victor Crișan)** 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Studii experiențe. Subsistem informatic tipizat. Gestiunea stocurilor. (dr. **Vasile Gh. Diaconu**) 14

CONSULTAȚII

– În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior. Economia României – economie socialistă (conf. dr. **Viorica Nicolau**) 16

TEORII ● IDEI

– Creșterea productivității muncii sociale și reducerea cheltuielilor materiale (prof. univ. dr. **Marin Popescu**). 18
– Convorbiri economice cu **François Perroux.** Interdependențe economice și independență națională 21
– Școli ● curente ● economiști. În căutarea echilibrului economic (prof. dr. **Eugen Prahoveanu**) 22
– Dinamica ideilor 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– Pe agenda provizorie a UNCTAD IV. Asistența financiară internațională pentru dezvoltare (I) **(Gh. Dumitru, C. Vasiliade)** 25
– Tendințe ● conjuncturi 27
— Date de prognoză ; populația mondială și urbanizarea 28
— Din presa internațională 29
– Mondorama 30
– Curier : întrebări, răspunsuri 31

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

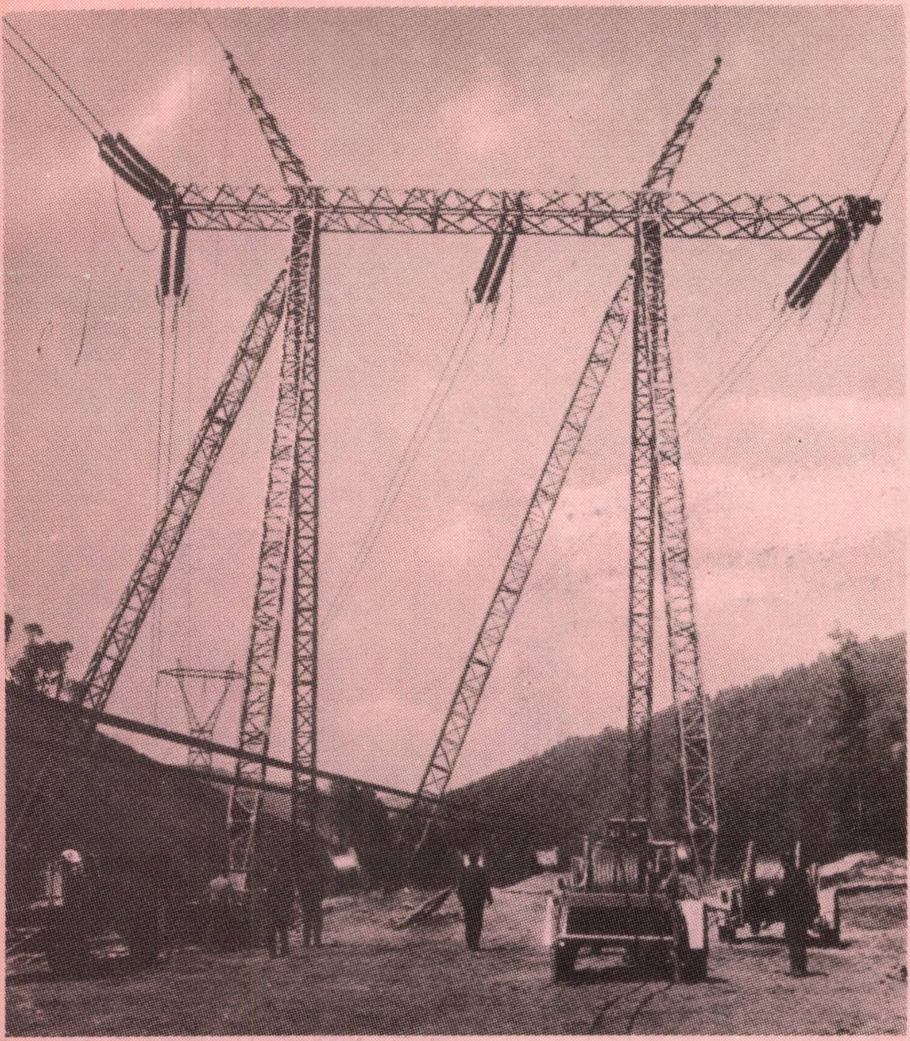

TRUSTUL ELECTROMONTAJ BUCUREŞTI

Cal. Moşilor nr. 158
Unitate de construcţii-montaj,
reţele electrice de înaltă tensiune,

ANGAJEAZĂ:

- electricieni montaj reţele electrice;
- tractorişti (montaj linii aeriene şi lucrări terasamente);
- muncitori necalificaţi.

Unitatea asigură posibilităţi de calificare în meseria de electrician montaj reţele electrice prin cursuri de scurtă durată, cazare corespunzătoare şi transportul de la locul de cazare la punctele de lucru.

Angajaţii beneficiază de echipament de uzură şi protecţie conform normativelor în vigoare.

Retribuţia se asigură în acord, după cum urmează:

Specialitatea	Retribuţia tarifară lunară	Spor şantier	Cîştig mediu lunar
Electricieni	1 448—2 305	450	2 900
Tractorişti (montaj linii aeriene şi lucrări terasamente)	1 508—2 203	450	2 600
Muncitori necalificaţi	1 173—1 448	—	1 800

Informaţii suplimentare se primesc la birourile de personal ale subunităţilor din: Bucureşti tel. 23 88 30 şi 85 20 40; Bacău tel. 1 42 00; Cîmpina tel. 1 14 20; Cluj tel. 2 39 90; Sibiu tel. 3 39 84; Timişoara tel. 1 45 12.

I.I.S. „11 IUNIE"

I.I.S. „11 IUNIE"
Galați
Str. Calea Prutului nr. 50 A
Telefon: 15221-15222-15223
Telex: 015240

produce și livrează la cerere mobilier industrial și tehnologic de toate tipurile după proiecte proprii sau ale beneficiarilor.

- Dulapuri de scule
- Fișete metalice cu și fără casete
- Bancuri de mecanică fină
- Bancuri cu 1,2 și 3 menghine pentru ateliere de lăcătușerie
- Scaune ergonomice
- Scaune metalice rotative și fixe (4 variante)
- Mese de lucru cu 1 și 2 corpuri
- Mobilier vestiare (dulapuri, cuiere)
- Mobilier comercial de interior și pentru comerțul stradal
- Chioșcuri și tonete.

isi ap

Lei 5

D 646

revista economică

16 23 • IV 1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R
Mo

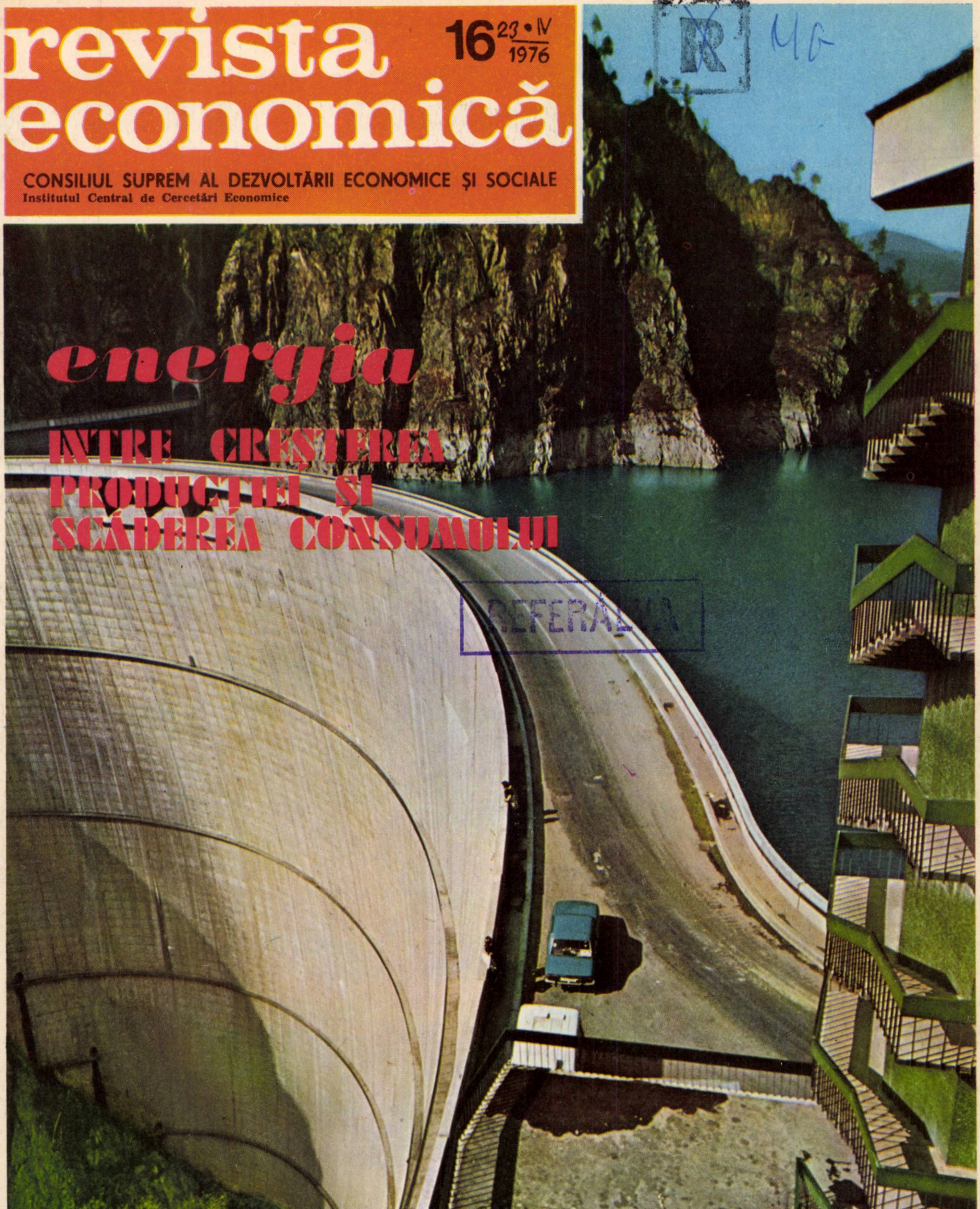

energia

ÎNTRE CREȘTEREA PRODUCȚIEI ȘI SCĂDEREA CONSUMULUI

REFERALA

EVENIMENTE DE DEOSEBITĂ ÎNSEMNĂTATE POLITICĂ

În ziua de 14 aprilie a avut loc Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prezidată de tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, secretar general al Partidului Comunist Român.

Joi, 15 aprilie, s-a desfăşurat plenara Consiliului Naţional al Frontului Unităţii Socialiste. În încheierea dezbaterilor a luat cuvîntul tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Frontului Unităţii Socialiste.

Pentru rezultate deosebite obţinute în anul 1975 în îndeplinirea şi depăşirea planului naţional unic de dezvoltare economico-socială şi a angajamentelor asumate, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU a conferit înalte distincţii fruntaşilor întrecerii socialiste.

DINAMISMUL CREATOR AL POLITICII PARTIDULUI NOSTRU

> „Am deplina convingere că toate organizațiile noastre de partid, toate ministerele și conducerile întreprinderilor, conducerile cooperativelor, consiliile populare de toate gradele vor desfășura o intensă activitate pentru unirea eforturilor întregului popor în vederea îndeplinirii cu succes a actualului plan cincinal — cincinal care va marca o etapă deosebită în dezvoltarea bazei materiale, în ridicarea României pe noi culmi de progres și civilizație".
>
> NICOLAE CEAUȘESCU

1883

CRONICA activității interne a marcat săptămîna trecută evenimente majore pentru viața politică și economică a țării. În atmosfera de puternică emulație, caracteristică acestui început de cincinal, cînd toate forțele creatoare ale întregului popor sînt canalizate spre realizarea integrală a sarcinilor cantitative și calitative ale planului, spre asigurarea progresului neîntrerupt al societății noastre socialiste, s-au desfășurat lucrările plenarei C.C. al P.C.R., ale Sesiunii Marii Adunări Naționale și ale Plenarei Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste. În atenția acestor înalte foruri s-au aflat probleme de mare însemnătate pentru activitatea politico-educativă și social-economică, prezentă și de perspectivă a poporului nostru, fiind aprobate programele naționale pentru amenajarea bazinelor hidrografice și pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier, crearea Camerei legislative a consiliilor populare și efectuarea recensămîntului.

Tematica bogată și extrem de variată care a format obiectul dezbaterilor din săptămîna trecută și-a găsit o largă și profundă reflectare în cuvîntările rostite de tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Secretarul general al partidului a dat și cu aceste prilejuri indicații prețioase, concrete cu privire la căile și modalitățile de acțiune în rezolvarea multiplelor probleme pe care le ridică procesul complex al construcției societății socialiste multilateral dezvoltate. Cu deosebită claritate au fost abordate problemele educației oamenilor muncii, ale creșterii cunoștințelor științifice, în scopul lărgirii orizontului ideologic, politic și cultural al celor ce muncesc și măririi capacității de a înțelege și a interpreta corect, de pe pozițiile concepției materialist-dialectice, fenomenele din natură și societate. Educație care trebuie realizată în spiritul patriotismului socialist, al dragostei pentru propriul popor, al luptei pentru demnitatea, bunăstarea și independența patriei. Nimic nu poate fi mai înălțător pentru un comunist, pentru un revoluționar decît să-și servească patria, să contribuie din toată ființa la înfrumusețarea ei. Acesta este terenul fertil pe care se poate dezvolta și înflori solidaritatea cu popoarele care construiesc socialismul, cu cele care s-au eliberat de sub dominația străină, cu forțele revoluționare antiimperialiste, care luptă pentru dreptate socială și națională, pentru libertate și egalitate între toate națiunile lumii. Cuvîntările secretarului general al partidului, precizările de ordin teoretic și orientările practice reprezintă o **expresie a spiritului creator al politicii partidului nostru, a capacității sale de a sesiza noul, de a-l promova, de a găsi răspunsuri fundamentate multiplelor probleme pe care le ridică dezvoltarea actuală a societății noastre.**

O ATENTĂ și multilaterală analiză a cerințelor actuale, o pătrunzătoare scrutare a viitorului — iată parametrii esențiali care jalonează întreaga politică economică a partidului nostru și care au stat și la baza elaborării noilor programe de lungă durată pentru două dintre cele mai valoroase bogății ale națiunii noastre — apele și pădurile. Definitoriu pentru ambele programe este faptul că ele răspund cerinței fundamentale ca toate problemele privind apele și pădurile țării să fie rezolvate pe baza unei concepții unitare, de largă viziune și de lungă perspectivă. O astfel de concepție, întemeiată pe criterii riguros științifice, a cărei justețe a fost validată de practică, le conferă valoare, asigură realismul și creează premise certe pentru traducerea lor în viață.

Avem acum programe care asigură, pe de o parte, sistematizarea întregii rețele hidrografice a țării, regularizarea tuturor cursurilor de apă — și, odată cu aceasta, apărarea împotriva inundațiilor, — amenajarea rețelei de irigații, prevenirea și combaterea poluării apelor și a eroziunii solului, valorificarea potențialului hidroenergetic, dezvoltarea navigației interioare, creșterea producției piscicole, și, pe de altă parte, conservarea și dezvoltarea patrimoniului silvic, exploatarea rațională a pădurilor, protecția mediului înconjurător, a faunei cinegetice și piscicole. Ambele vor exercita pe lîngă funcții economice — de asigurare a cerințelor populației și ale economiei naționale cu apă și lemn, și funcții sociale — de recreare a populației, de purificare a aerului.

Este cît se poate de evident că importanța acestor programe nu se limitează la momentul actual ; prin amploarea lor și prin implicațiile asupra dezvoltării economice generale a țării programele depășesc interesele generației actuale, fiind menite să servească și generațiilor viitoare. Tocmai de aceea răspunderea noastră, a tuturor celor chemați să le realizăm, este mare, cu atît mai mare cu cît, conform practicii larg încetățenite la noi, am participat la dezbaterea acestor programe, am fost implicați direct în elaborarea lor. Eforturilor materiale și financiare uriașe pe care le presupun aceste programe trebuie să li se adauge o participare generală de masă, angajarea plenară a forțelor întregii națiuni.

CREAREA Camerei legislative a consiliilor populare se înscrie pe linia perfecționării cadrului organizatoric de participare tot mai largă a maselor populare la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului. Atribuțiile cu care este investit acest organ deliberativ — de a analiza problemele majore ale dezvoltării economico-sociale a județelor, orașelor și comunelor, de a dezbate și vota, înainte de a fi supuse Marii Adunări Naționale, proiectele de legi referitoare la dezvoltarea unității administrativ-teritoriale — vor asigura îmbinarea armonioasă a activității centrale cu cea locală, determinînd, totodată, creșterea răspunderii și rolului consiliilor populare. În același cadru, al adîncirii democrației noastre socialiste, au fost preconizate o serie de măsuri pentru perfecționarea organizării și desfășurării controlului obștesc, în sensul unei mai largi și mai eficiente participări a opiniei publice, a maselor în exercitarea controlului asupra modului în care se înfăptuiesc hotărîrile de partid și de stat.

NE AFLĂM în pragul sărbătoririi zilei de 1 Mai și a aniversării partidului, evenimente în cinstea cărora se desfășoară o amplă și viguroasă întrecere socialistă. Pe ansamblul industriei în primul trimestru al anului 1976 s-a obținut o creștere a producției cu 10,5% față de perioada corespunzătoare a anului trecut, ceea ce reprezintă un ritm superior celui prevăzut în plan. Sînt succese importante, care trebuie consolidate, în așa fel încît planul pe întregul an să fie nu numai realizat, dar chiar depășit. Înaltele distincții acordate municipiului București și județelor care au îndeplinit în bune condiții și înainte de termen planul cincinal, precum și unităților fruntașe în întrecerea socialistă din anul 1975 reprezintă un **adevărat act de prețuire și cinstire a muncii, a tuturor celor care, făcîndu-și din muncă o datorie de onoare, înscriu pagini de glorie în opera de construcție socialistă ; în același timp ele constituie un exemplu viu și un imbold puternic și mobilizator pentru obținerea unor rezultate superioare, pentru atingerea unor noi culmi în dezvoltarea economico-socială.** De la tribuna recentei plenare a partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a lansat o nouă chemare pentru realizarea planului economic, a tuturor programelor adoptate. Pătrunsă de un înalt spirit de răspundere pentru destinele economiei românești, această chemare a găsit un larg ecou în conștiința maselor populare, hotărîte să transpună în viață politica partidului, să contribuie la înflorirea continuă a patriei.

Stere GIOGA

A 55-a aniversare
a P. C. R.

1921-1976

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN ÎN FRUNTEA LUPTEI MASELOR PENTRU ÎNFĂPTUIREA TRANSFORMĂRILOR REVOLUȚIONAR-DEMOCRATICE

DUPĂ VICTORIA insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din august 1944, în istoria Partidului Comunist Român începea una din cele mai importante perioade, dar și dintre cele mai grele, aceea a muncii creatoare, constructive, care să-i permită să mobilizeze și să conducă masele în procesul neîntrerupt al revoluției.

Pe baza analizei situației existente în România după 23 August 1944, P.C.R. a indicat sarcinile imediate care stăteau în fața tuturor forțelor patriotice, a arătat legătura indisolubilă dintre lupta antifascistă, pentru democrație și lupta pentru refacerea economică a țării, pentru ridicarea nivelului de viață al întregului popor. În Declarația C.C. al P.C.R. din 24 august 1944 se arăta că partidul comunist, fiind partid al clasei muncitoare, reprezintă „interesele întregii colectivități românești, deopotrivă ale muncitorimii și țărănimii, ale intelectualității și ale tuturor păturilor orășenești, ale întregului popor în lupta sa de eliberare națională, în lupta sa pentru cîștigarea drepturilor cetățenești și democratice“ [1]).

Restabilirea deplinei independențe naționale a României

IMEDIAT DUPĂ 23 August 1944, partidul a trecut la reorganizarea și întărirea rîndurilor și a întregii sale activități corespunzător noilor condiții, legale, în care urma să-și desfășoare activitatea, ca și a sarcinilor mari și complexe ce-i reveneau.

Începînd cu 23 August 1944 întreaga armată română a răspuns cu promptitudine chemării patriotice lansate de Partidul Comunist Român de a participa la coaliția antihitleristă. Alături de ostașii sovietici, ostașii români au purtat lupte grele pentru eliberarea părții de nord a Transilvaniei, au participat la eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la înfrîngerea completă a Germaniei naziste, înscriind cu sîngele lor o nepieritoare pagină de eroism și glorie în istoria României contemporane.

La chemarea Partidului Comunist, poporul român și-a mobilizat toate resursele materiale și umane în vederea rezolvării sarcinilor legate de lupta pentru eliberarea întregului teritoriu național, de participarea la războiul antihitlerist pînă la zdrobirea definitivă a Germaniei naziste. Adeziunea largă a maselor, sprijinul hotărît pe care l-au acordat războiului antihitlerist sub lozinca P.C.R. „Totul pentru front, totul pentru victorie“, eforturile deosebite depuse în această direcție de clasa muncitoare, de țărănime, de celelalte categorii sociale, legătura strînsă dintre sarcinile războiului și perspectivele dezvoltării libere și democratice a țării au imprimat participării României la războiul antihitlerist trăsăturile unei largi lupte populare, unui război al întregului popor. Economia românească a fost pusă în întregime în slujba cauzei nobile a înfrîngerii fascismului, contribuția economică a României în războiul antihitlerist ridicîndu-se la peste 1 miliard de dolari (valuta 1938) ceea ce echivala cu cel puțin de patru ori veniturile bugetare ale României în exercițiul bugetar 1937—1938.

În momentul victoriei finale asupra hitlerismului, la 9 mai 1945, România se prezenta ca o țară care și-a adus contribuția patriotică, materială și de sînge, la marea victorie a popoarelor împotriva fascismului. Începînd cu ziua de 23 August 1944 și pînă la 9 mai 1945 armata română, luptînd alături de armata sovietică, a pătruns peste 1 000 km în dispozitivul inamic, de la țărmul Mării Negre pînă în apropiere de Praga; a străbătut 17 masive muntoase, a forțat 12 cursuri mari de apă, a eliberat peste 3 800 localități și alte așezări, dintre care 53 orașe, provocînd inamicului pierderi care s-au cifrat la 118 000 militari luați prizonieri și la peste 18 000 de morți. Efectivul total cu care armata română a participat la războiul împotriva Germaniei se cifrează la peste o jumătate de milion de oameni. Pentru eroismul dovedit pe cîmpurile de luptă, peste 300 000 de militari români au fost decorați cu ordine și medalii de război românești, sovietice, cehoslovace și ungare. Numeroase personalități politice din diferite țări ale lumii au elogiat contribuția adusă de România la înfrîngerea fascismului.

Pierderile armatei române s-au cifrat la circa 167 000 de oameni (morți, răniți și dispăruți).

Astfel, eliberarea țării de sub dominația fascistă, restabilirea deplinei independențe naționale a României la sfîrșitul celui de al doilea război mondial au fost cimentate prin participarea efectivă a întregului popor român alături de toate popoarele dornice de libertate, pace și progres, la marea încleștare militară împotriva Germaniei fasciste pînă la victoria deplină asupra acesteia. Poporul român aduce astfel o nouă și glorioasă contribuție la cauza nobilă a progresului, păcii, independenței și suveranității patriei noastre pentru care au militat și s-au jertfit generațiile anterioare. Locul de cinste cucerit de România în rîndul forțelor care au adus pacea și au salvat omenirea de pericolul fascismului în cel de al doilea război mondial este rezultatul luptei îndelungate a poporului nostru pentru dreptate și libertate națională, al tradițiilor sale înaintate, ridicate pe noi culmi prin contribuția sa la cauza victoriei asupra Germaniei consacrată de actul de la 9 mai 1945.

Un stat al celor ce muncesc

CONDUCÎND procesul de desăvîrșire a revoluției democrat-populare de înfăptuire a reformelor economice cerute de această etapă, P.C.R. a folosit o tactică principială și suplă, a încheiat acorduri și coaliții cu forțe sociale și politice interesate integral sau parțial în înfăptuirea acestor obiective economice și politice.

Măreţele realizări obținute în acești ani pe linia democratizării țării și înfăptuirii unor reforme economice sînt o dovadă a justeței politicii Partidului Comunist Român, care s-a călăuzit întotdeauna și se călăuzește neabătut după concepția revoluționară a proletariatului despre lume și viață, după ideile marxism-leninismului, aplicîndu-le creator la condițiile României, la particularitățile fiecărei etape a dezvoltării societății. Ele constituie, totodată, o mărturie grăitoare a faptului că partidul comunist, trup din trupul poporului român, al clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, nu a avut și nu are țeluri mai înalte, scopuri mai nobile decît servirea intereselor fundamentale ale poporului, a cauzei socialismului și comunismului. Prin întreaga sa activitate, partidul nostru și-a cîștigat încrederea profundă, dragostea și devotamentul tuturor celor ce muncesc care, pe drept cuvînt, văd în politica sa marxist-leninistă chezășia propășirii României socialiste, a împlinirii năzuințelor lor de bunăstare și fericire.

Experiența dobîndită de partidul nostru în conducerea procesului revoluționar din anii 1944—1947, a constituit și constituie un aport adus de partidul nostru la îmbogățirea tezaurului teoretic și practic al mișcării muncitorești și democratice internaționale, privind problema cuceririi puterii politice și înfăptuirea unor măsuri cu caracter economic și social necesare etapei de trecere de la capitalism la socialism.

În lumina experienței istorice, potrivit căreia forța proletariatului rezidă în organizarea și în unitatea rîndurilor sale, C.C. al P.C.R., a adresat la 26 august 1944 un vibrant apel tuturor muncitorilor, prin care le cerea: „Uniți în Frontul unic muncitoresc, puneți-vă în fruntea luptei de eliberare a poporului român! Refaceți imediat organizațiile voastre sindicale! Organizați comitete patriotice pe fabrică, alese de toți muncitorii, pentru recrutarea de luptători, conducerea luptei patriotice și menținerea ordinii în fabrici, uzine și cartiere“ [1]).

La 1 septembrie 1944 delegați ai comitetelor centrale ale Partidului Comunist Român și Partidului Social-Democrat au stabilit principiile și măsurile de organizare a salariaților în sindicate unice. Realizarea unității sindicale a marcat un pas înainte pe calea colaborării strînse între comuniști și social-democrați, a contribuit la creșterea forței de luptă a clasei muncitoare, a capacității ei de a influența și a conduce celelalte pături neproletare.

Desfășurarea într-un ritm rapid și la un nivel politic superior a procesului de unire a partidelor și grupărilor democratice a făcut necesară elaborarea unui program care să cuprindă principalele obiective ale luptei ce urma să fie dusă pe o bază comună.

---

[1]) „România liberă“ din 26 august 1944.

Acestei cerinţe i-a răspuns proiectul de platformă elaborat de P.C.R. şi publicat la 25 septembrie 1944 [2]) care cuprindea sarcinile fundamentale privind înfăptuirea unor transformări revoluţionare cu caracter agrar şi antiimperialist de către forţele social-politice care urmau să se grupeze în Frontul naţional democratic.

Acţiunea unită a celor două partide muncitoreşti, hotărîrea şi combativitatea cu care clasa muncitoare se avînta în lupta politică a influenţat direct asupra celorlalte categorii de oameni ai muncii angajaţi în bătălia pentru democraţie şi progres.

La începutul anului 1945 procesul revoluţionar din România ajunsese în acel stadiu de maturizare, încît răsturnarea de la putere a cercurilor reacţionare şi preluarea puterii de către forţele democratice se afla la ordinea zilei. În februarie 1945, partidul comunist a dat cuvînt de ordine să se treacă imediat la ocuparea cu forţa de către ţărani a moşiilor. În Manifestul lansat de C.C. al Frontului plugarilor cu acest prilej se spunea : „De la guvernul care este acum la putere voi nu aveţi nimic bun de aşteptat, căci în acest guvern cei mai mulţi miniştri, trimişi acolo de conducerile partidelor naţional-ţărănesc şi liberal, nu vor ca voi să fiţi împroprietăriţi“ [3]).

Partidul Comunist Român, devenit principala forţă politică a ţării a desfăşurat o intensă activitate organizatorică şi politică pentru cîştigarea bătăliei împotriva reacţiunii. El pregătise puternice forţe de luptă — inclusiv formaţiunile patriotice şi alte unităţi şi detaşamente înarmate ale clasei muncitoare — organizase ţinerea unor mari mitinguri şi demonstraţii populare, în vederea răsturnării prin forţă, dacă ar fi fost nevoie, a guvernului Rădescu. Totodată, în această perioadă luau poziţie publică împotriva guvernului, prin demersuri oficiale, reprezentanţi de seamă ai armatei, ai intelectualităţii, ai cercurilor democratice. În faţa unui uriaş val al mişcării populare, cunoscînd amploarea forţelor democratice care se aflau antrenate în luptă, — regele — la somaţia delegaţiei trimise de P.C.R. — a fost obligat să-l destituie pe generalul Rădescu din funcţia de prim ministru, să desărcineze guvernul existent şi să accepte formarea unui nou guvern, cel prezidat de dr. Petru Groza [4]).

Prin conţinutul său de clasă şi prin sarcinile sale, guvernul condus de dr. Petru Groza reprezenta o putere revoluţionar-democratică. Faptul că la guvern participau şi reprezentanţi ai unei părţi a burgheziei nu schimbă în esenţă caracterul democratic al puterii de stat, bazată pe alianţa dintre clasa muncitoare şi ţărănime.

Guvernul instaurat la 6 martie 1945, în care Partidul Comunist Român era principalul partid de guvernămînt şi-a adus în continuare o mare contribuţie la intensificarea procesului revoluţionar, la perpetua izolare şi zdrobire a reacţiunii, la pregătirea condiţiilor obiective şi subiective necesare trecerii la revoluţia socialistă. În acelaşi timp, victoria de la 6 martie a demonstrat în mod strălucit capacitatea partidului nostru de a aplica în mod creator principiile generale ale învăţăturii marxist-leniniste la condiţiile concrete ale ţării noastre, marcînd prin aceasta un aport deosebit la îmbogăţirea tezaurului teoretic şi practic privind problema cuceririi puterii politice în etapa trecerii de la capitalism la socialism.

Guvernul instaurat la 6 martie 1945 trebuia să acţioneze în condiţii specifice, cînd pîrghiile economice în stat erau menţinute de clasele stăpînitoare, care le foloseau drept armă principală împotriva revoluţiei. De aceea, noul guvern şi-a propus să-şi concentreze eforturile cu precădere asupra sectorului economic [5]).

Legiferarea unui şir de măsuri economice, politice şi sociale cuprinse în programul de guvernare, introducerea legalităţii, restabilirea autorităţii organelor şi instituţiilor de stat începînd de la guvern şi pînă la primar, constituiau nu numai o sarcină de mare însemnătate a noului guvern, dar şi o condiţie esenţială ca acesta să-şi poată îndeplini misiunea asumată.

O importanţă de prim ordin în activitatea de început a puterii democrat-populare a reprezentat-o legiferarea reformei agrare, a cărei înfăptuire începuse prin lupta revoluţionară a ţărănimii muncitoare încă în toamna anului 1944 [6]).

Înfăptuită pe cale revoluţionară, în condiţiile unei ascuţite lupte de clasă, reforma agrară a avut ca rezultat principal desfiinţarea bazei economice a moşierimii, clasa cea mai reacţionară din România. Totodată, reforma agrară a dus la schimbări importante în structura socială şi în viaţa politică a satelor. S-a redus considerabil ponderea ţărănimii sărace şi a crescut rolul ţărănimii mijlocaşe.

O concepţie economică unitara, pe baza industrializării

UN ROL IMPORTANT în orientarea activităţii comuniştilor şi a forţelor democratice din ţară în această perioadă a avut Conferinţa Naţională a partidului din octombrie 1945. **„Conferinţa naţională a partidului din octombrie 1945** — releva tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — făcînd bilanţul succeselor realizate în organizarea insurecţiei şi revoluţiei a trasat sarcinile noii perioade istorice în care intra ţara“.**

Un loc central în lucrările Conferinţei Naţionale a partidului din 1945 l-au ocupat problemele economice. În noile condiţii create după instaurarea, în martie 1945, a regimului democrat-popular, sarcinile de ordin economic şi politic au impus Partidului Comunist Român, în calitatea sa de forţă politică principală a societăţii româneşti, o temeinică şi multilaterală analiză a problemelor complexe politice şi social-economice, determinată de cursul neîntrerupt al procesului unic revoluţionar. Ţinînd seama de situaţia României, ţară cu o economie slab dezvoltată, de condiţiile concrete din momentul respectiv şi pornind de la concepţia că numai prin maxima valorificare a resurselor şi posibilităţilor interne, conjugată cu avantajele decurgînd din cooperarea economică internaţională. Conferinţa Naţională a arătat necesitatea concentrării eforturilor poporului spre înfăptuirea industrializării României. „Progresul ţării noastre — se sublinia în Raportul politic al Comitetului Central prezentat la Conferinţa Naţională — este în directă şi nemijlocită legătură cu progresul industrializării ţării“, „de tăria industrială a ţării depinde în mare măsură însăşi independenţa statului nostru [7]). Atribuind politicii de industrializare a ţării, de dezvoltare cu precădere a ramurilor hotărîtoare ale industriei rolul de „pivot în jurul căruia întreaga economie a ţării se va dezvolta în condiţii noi“, Conferinţa a argumentat ştiinţific importanţa industrializării pentru progresul multilateral al ţării, pentru asigurarea şi consolidarea independenţei naţionale. Numai pe baza dezvoltării industriei — se arăta la Conferinţa Naţională — „toate bogăţiile pămîntului ţării noastre, bogăţii exploatate astăzi doar într-o măsură redusă“, vor putea fi valorificate la parametrii superiori ; de asemenea, se vor „crea mari posibilităţi pentru utilizarea întregii forţe de muncă a poporului nostru, pentru crearea acelor bogăţii care sînt necesare refacerii ţării, ridicării ei şi a condiţiilor de viaţă de la oraşe şi sate, precum şi a împlinirii acelui rol economic important pe care ţara noastră poate şi trebuie să-l joace în această parte a Europei“ [8]).

În ansamblul măsurilor economice stabilite de Conferinţa Naţională pentru dezvoltarea economică, o atenţie deosebită a fost acordată electrificării ţării, arătîndu-se semnificaţia nodală a acesteia pentru dezvoltarea întregii economii. Totodată, precizînd locul important pe care-l ocupă agricultura, una din ramurile de bază a economiei româneşti, Conferinţa Naţională a indicat sarcini concrete pentru înzestrarea agriculturii cu noi utilaje produse de industria naţională, începerea de lucrări de îmbunătăţiri funciare (îndiguiri, drenaje, irigaţii), modernizarea metodelor agrotehnice etc.

Fundamentarea politicii Partidului Comunist Român în domeniul dezvoltării industriale a ţării a fost făcută la Conferinţa Naţională în strînsă legătură cu demascarea teoriei „România ţară eminamente agricolă“, concepţie care încerca să justifice păstrarea marii proprietăţi moşiereşti, menţinerea României într-o stare de dependenţă faţă de marile state industriale din Occident. Partidul Comunist Român a văzut în înfăptuirea cu succes a industrializării singura cale de reducere a decalajului faţă de ţările dezvoltate din punct de vedere industrial, îmbunătăţirea locului României în economia mondială şi sporirea contribuţiei ei la circuitul internaţional de valori materiale şi spirituale. Punînd problema industrializării ţării, partidul comunist a demonstrat nu numai caracterul său imperativ de stringentă acuitate şi semnificaţie pentru ţara noastră, ci şi posibilităţile concrete de înfăptuire a acestei opere constructive de mare amploare. În spiritul materialismului dialectic şi istoric, Conferinţa Naţională a subliniat faptul că edificarea societăţii socialiste în ţara noastră trebuie să fie opera istorică a poporului român, rodul activităţii sale creatoare.

Propria noastră experienţă reliefează elocvent că industrializarea ţării, abordată într-o concepţie unitară şi de largă perspectivă, reprezintă factorul hotărîtor pentru dezvoltarea susţinută a întregii economii naţionale, în stare să pună în valoare toate posibilităţile interne, resursele materiale şi umane ; ea a constituit baza trainică a progresului ştiinţei şi culturii, a tehnicii şi tehnologiei, a ridicării nivelului de trai al poporului, garanţia independenţei naţionale.

Anul 1946 a constituit o importantă etapă de intensificare a eforturilor pentru redresarea economică a României, partidul comunist a orientat această activitate în spiritul programului adoptat de Conferinţa Naţională din octombrie 1945.

O măsură importantă luată din iniţiativa şi sub conducerea

Mircea MUŞAT

(Continuare în pag. 20)

---

[2]) „Scînteia“ din 26 septembrie 1944.

[3]) „Frontul plugarilor“ din 10 februarie 1945.

[4]) Vezi pe larg în : Gheorghe Zaharia, Ion Alexandru, Mihai Fătu, Paraschiva Nichita ş.a. **„România în anii revoluţiei democrat-populare,** Editura politică, Bucureşti, 1971, p. 126.

[5]) **Idem** p. 139—141.

[6]) **Idem** p. 143.

[7]) „Scînteia“, nr. 358 din 21 octombrie 1945.

[8]) **Ibid.**

UN FACTOR DE ACCELERARE ȘI EFICIENTIZARE A CREȘTERII

Reducerea cheltuielilor materiale

CREȘTEREA continuă a eficienței activității productive presupune desfășurarea unor acțiuni susținute pentru gospodărirea mai bună a mijloacelor materiale ale unităților economice, găsirea unor căi și soluții pentru reducerea cheltuielilor de producție, a consumurilor specifice, pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor. Importanța problemei a fost din nou relevată la recenta plenară a C.C. al P.C.R. la care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că avem mari rezerve pentru reducerea cheltuielilor, în primul rînd a consumurilor, cu influențe pozitive asupra creșterii venitului național. De altfel planul pe acest an prevede o substanțială reducere a cheltuielilor materiale, stabilindu-se ca mai mult de jumătate din economiile ce urmează a fi realizate prin diminuarea consumurilor de producție să se obțină pe seama micșorării consumurilor specifice și a sporirii gradului de valorificare a resurselor materiale.

Pornind de la aceste considerente REVISTA ECONOMICĂ își propune să analizeze și să dezbată sistematic problematica vastă pe care o ridică **reducerea cheltuielilor materiale.** Continuînd și amplificînd investigațiile întreprinse și pînă acum pe această temă, vor fi supuse analizei principalele probleme pe care le ridică diferitele ramuri și sectoare de activitate, pentru a dinamiza preocuparea factorilor de decizie din întreprinderi, centrale industriale și ministere în vederea valorificării maxime a posibilităților existente pe linia utilizării superioare și eficiente a materiilor prime, combustibilului și energiei, diminuării consumurilor specifice pe unitatea de produs — elemente principale în reducerea cheltuielilor materiale.

În acest număr publicăm un prim material, care vizează resursele de sporire a producției de energie electrică și posibilitățile de reducere a consumului.

PRODUCȚIA ȘI CONSUMUL DE ENERGIE

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor existente pe plan mondial pentru dezvoltarea economico-socială, un loc primordial îl ocupă problemele privind asigurarea resurselor energetice și utilizarea rațională a acestora, cunoscut fiind faptul că, în corelație cu creșterea economică, se amplifică și consumul de energie. De aceea, în majoritatea țărilor s-au intensificat eforturile pentru descoperirea de noi resurse energetice clasice, pentru folosirea judicioasă și cu randament ridicat a acestora, pentru diminuarea consumurilor tehnologice în producția, transportul și distribuția energiei.

Pe baza politicii partidului de industrializare socialistă, de dezvoltare a întregii economii naționale în ritmuri înalte, baza energetică a țării noastre s-a dezvoltat considerabil în anii de economie planificată. Concomitent cu acest proces este promovată o politică de utilizare rațională a resurselor energetice, atît prin folosirea în producerea, transportul și distribuția energiei a unor instalații cu performanțe și randamente ridicate, cît și prin aplicarea tehnologiilor moderne în procesele industriale, care să asigure consumuri reduse. În acest mod, consumul specific la combustibil pentru producția de energie electrică a scăzut de la 723 grame c.c. kWh în 1955 la 327 grame c.c./kWh în 1975; în industrie, pentru un milion lei producție, combustibilul necesar este mai redus în 1975 cu circa 35% față de anul 1960 și cu 60% față de 1950.

Direcții fundamentale în dezvoltarea bazei energetice

PLANUL pe perioada 1976—1980 prevede modernizarea, în continuare, a structurii întregii economii, introducerea accelerată a progresului tehnic în toate ramurile economiei, sporirea accentuată a eficienței întregii activități economice. În realizarea acestor obiective un rol important revine creșterii producției de energie și asigurării combustibililor necesari. **„Dezvoltarea energiei electrice, a diferitelor surse de energie și combustibil** — se subliniază în Programul partidului — **va urmări asigurarea necesităților industriei și populației în condiții optime, pornindu-se de la criterii de economicitate științific fundamentate. Se vor dezvolta îndeosebi termocentralele bazate pe cărbuni și șisturi bituminoase, urmărindu-se creșterea mai substanțială a înlocuitorilor. Se va urmări folosirea întregului potențial hidroenergetic. În același timp, se va trece la folosirea energiei atomice prin construirea de centrale atomoelectrice. Se va realiza, pînă în 1990, o producție de energie de 5 000—6 000 kWh/locuitor".**

Așa cum se desprinde din Programul partidului, **o sursă importantă de creștere a producției de energie o constituie dezvoltarea producției de cărbune care, în 1980, va trebui să ajungă la 56 milioane tone**, cu 88% mai mult față de anul 1975. În acest scop sînt prevăzute însemnate mijloace materiale pentru deschiderea de noi mine și cariere în bazinul Olteniei, pentru dotarea lor cu utilaje moderne de mare capacitate.

O altă direcție fundamentală în dezvoltarea bazei energetice este **amenajarea, în continuare, a potențialului hidroenergetic al rîurilor interioare și al Dunării,** ca sursă de energie primară inepuizabilă. În perioada 1976—1980 se prevăd a fi construite și puse în funcțiune hidrocentrale cu o putere totală de circa 1 800 MW și să se execute lucrări care să permită ca în anii 1981—1985 să se pună în funcțiune centrale hidroelectrice cu puteri de circa 2 750 MW. În acest mod gradul de utilizare a potențialului hidroenergetic tehnic amenajabil, care este de circa 38 miliarde kWh/an, va spori substanțial (tabelul).

Pentru acoperirea necesarului de putere și energie electrică, planul cincinal prevede **instalarea de noi puteri în centrale termoelectrice,** care în anii 1976—1980 însumează 6 000—6 500 MW, din care ponderea principală (circa 3 500 MW) o au grupurile energetice cu puteri unitare mari (de 330 MW), cu parametri tehnico-economici ridicați (cu consumuri specifice reduse de combustibil și funcționînd cu cărbuni inferiori), montate în termocentrale mari amplasate în apropierea bazinelor de extracție a lignitului și a șisturilor bituminoase.

Creșterea potențialului de energie primară prin amenajarea hidroenergetică a rîurilor interioare și a Dunării

	1970	1975	1980	1985	1990
Capacitate de producție în centrale hidroelectrice – mld.kWh/an	2,7	8,7	13,6	20	31
Gradul de utilizare a potențialului hidroenergetic, în procente, din capacitatea totală tehnic amenajabilă	7,1	23	36	52,5	81,5

În ceea ce privește **consumul intern de energie primară,** care cuprinde și purtătorii de energie folosiți ca materie primă în industria chimică și metalurgică, aceasta **va crește în concordanță cu dezvoltarea economiei naționale, ajungînd la peste 100 mil. tone combustibil convențional în 1980,** cu circa 25% mai mare față de anul 1975, **iar consumul de energie electrică va fi de circa 75 miliarde kWh,** cu aproape 42% mai mare decît cel din 1975. Se prevede ca prin dezvoltarea bazei energetice, necesarul de energie primară să fie acoperit din resurse interne în proporție de circa 75%.

Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. au trasat și principalele căi de acțiune în vederea reducerii consumurilor specifice de combustibil și energie, gospodăririi și folosirii raționale a tuturor resurselor, în principal prin modernizarea tehnologiilor de fabricaţie şi creşterea randamentelor energetice, astfel încît **în perioada 1976—1980 consumurile specifice energetice să scadă cu cel puţin 20% la combustibil şi cu circa 12% la energia electrică.** Pentru realizarea acestor sarcini, care vor aduce o contribuţie importantă la economisirea investiţiilor, la reducerea cheltuielilor de producţie şi a importurilor de energie primară şi, în general, la creşterea eficienţei în folosirea resurselor materiale şi umane, se impune aplicarea neîntîrziată, încă din acest prim an al noului cincinal, a complexului de măsuri stabilite prin documentele de partid şi de stat.

Modernizarea instalaţiilor şi sporirea randamentelor utilizării energiei

ÎN ACEST CADRU o atenţie deosebită se impune a se acorda **creşterii randamentelor de utilizare a combustibililor şi energiei prin modernizarea instalaţiilor şi a tehnologiilor de fabricaţie.** Studiile întocmite, analizele efectuate şi acţiunile practice întreprinse pînă în prezent, demonstrează că sînt încă importante posibilităţi de reducere a consumurilor specifice energetice. În ultimii ani, **prin modernizarea sau înlocuirea cazanelor de abur şi a celor de apă caldă, s-a reuşit ca la marea majoritate a acestora, randamentul să fie de peste 80%, faţă de 50—65% cît era înainte de execuţia lucrărilor.** Acţiunea nu este însă încheiată, fiind încă în funcţiune peste 3 000 cazane mici de abur cu randamente scăzute, care vor trebui înlocuite cu cazane moderne sau, în unele cazuri, la care se va renunţa, consumatorii fiind racordaţi la reţele de termoficare din zonă.

Acţiuni similare se impun şi pentru modernizarea cuptoarelor industriale de diferite tipuri care funcţionează pe bază de hidrocarburi, cum sînt cuptoarele de forjă şi tratament, cuptoarele de sticlă şi altele, la care sînt încă pierderi mari de căldură şi consumuri ridicate de combustibil, datorită reglajului necorespunzător al arderii, insuficientei etanşeităţi, temperaturilor ridicate ale gazelor arse ce se evacuează în atmosferă (pînă la 1 100°C). Importante economii de combustibil se vor realiza prin aplicarea de noi tehnologii în unele procese şi instalaţii industriale. În industria chimică, prin modernizarea instalaţiilor de amoniac de la Craiova, Piatra Neamţ, Tg. Mureş, Victoria şi altele, prin recuperarea căldurii gazelor de ardere de la calcinarea sodei şi de la bateriile de topire a sodei caustice şi prin modernizarea sau dezafectarea unor instalaţii cu consumuri energetice ridicate în rafinării se vor obţine în perioada 1976—1980 economii echivalente de circa un milion tone combustibil convenţional ; bineînţeles, efectul economic va fi cu atît mai mare cu cît lucrările se vor executa începînd cu primii ani ai cincinalului.

Asemenea acţiuni şi lucrări sînt prevăzute a se realiza şi în alte ramuri : metalurgie, energie electrică, industria uşoară şi în transporturi, cu efecte directe asupra reducerii consumurilor specifice.

Atragerea în circuitul economic a resurselor secundare

RECUPERAREA şi folosirea resurselor energetice secundare reprezintă o altă cale importantă de economisire a energiei şi combustibilului. În ultimii ani, ca urmare a punerii în practică a prevederilor Decretului nr. 620 din 1973, s-au înregistrat progrese însemnate în acest domeniu ; numai **în 1975,** de pildă, **au fost recuperate resurse echivalente cu circa 5,3 mil. tone c.c.**

Cu toate acestea, posibilităţile de recuperare a resurselor energetice secundare sînt încă departe de a fi valorificate pe deplin. La **Combinatul siderurgic Galaţi,** de pildă, s-au ars la faclă în anul 1975 gaze de furnal echivalente cu circa 93 000 tone c.c., reprezentînd peste 13% din cantitatea totală de gaze produse, faţă de circa 4% cît era prevăzut în proiect pentru ardere la faclă. Tot la acest combinat, nu sînt folosite la întreaga lor capacitate preîncălzitoarele de aer pentru Sleabing şi laminorul de benzi la cald (aerul este încălzit la o temperatură mult mai scăzută decît cea prevăzută, ca urmare a neetanşeităţii existente la instalaţii şi pătrunderilor de aer rece) din care cauză se consumă anual în flux circa 23 000 tone combustibil convenţional. Pe platforma siderurgică din Galaţi nu este soluţionată pînă în prezent nici utilizarea aburului de joasă tensiune, rezultat prin folosirea căldurii gazelor de la unele cuptoare (se evacuează anual în atmosferă cantităţi de abur echivalente cu circa 30 000 tone combustibil convenţional). Prin rezolvarea problemei, în viitor, această energie va putea fi folosită pentru încălzirea unor sere, a locuinţelor şi a apei calde menajere.

Şi pe platforma **Combinatului petrochimic Piteşti,** căldura gazelor arse la faclă însumează cantităţi importante (circa 110 000 tone c.c. anual), a căror valorificare în anii următori este pe deplin posibilă. De asemenea, importante cantităţi de căldură se pierd prin condensatul rezultat în urma folosirii aburului în diferite procese industriale, care nu mai poate fi reutilizat în circuitul cazanelor, ca urmare a impurificării lui. Este necesară studierea în continuare a posibilităţilor de recuperare a condensatului, prin separarea circuitelor care produc impurificări, montarea unor transformatoare de abur etc.

Potrivit studiilor efectuate, rezultă că în cincinalul actual urmează a fi utilizate noi resurse energetice secundare, ajungînd ca în anul 1980 acestea să reprezinte în total circa 11 mil. tone c.c. Pe ministere situaţia este următoarea (în mii tone c.c.) :

— Ministerul Industriei Metalurgice	5 133
— Ministerul Industriei Chimice	3 056
— Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii	1 380
— Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei	213
— Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini	210
— Ministerul Energiei Electrice	397
— Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare	535
— Ministerul Industriei Uşoare	70

Avînd în vedere economiile importante de combustibil ce se pot realiza prin recuperarea resurselor energetice secundare, se impune întocmirea din timp a studiilor tehnico-economice şi execuţia lucrărilor necesare, astfel încît încă din primii ani ai cincinalului, acestea să poată fi utilizate.

Termoficarea industrială şi urbană

ŢINÎND SEAMA de economicitatea termoficării, au fost stabilite măsuri care prevad lărgirea cadrului de utilizare a acesteia. Termoficarea industrială şi urbană, datorită producerii combinate de energie electrică şi termică în centrale electrice de termoficare, **asigură o eficienţă economică ridicată, concretizată în consumuri specifice de combustibil mai reduse cu circa 20%, precum şi diminuarea investiţiilor şi a cheltuielilor anuale de producţie cu aproximativ 25% în comparaţie cu producerea în centrale separate a aceloraşi cantităţi de energie electrică şi termică.**

În actualul cincinal, puterea ce se va instala în centrale de termoficare însumează circa 1 000 MW. Aceasta impune studierea din timp de către institutele de cercetări şi proiectări de specialitate a soluţiilor de alimentare cu energie termică a platformelor industriale, astfel încît să se evite adoptarea unor soluţii temporare, cu eficienţă economică mai scăzută, comparativ cu termoficarea. **Pe platforma industrială petrochimică Piteşti,** spre exemplu, se livrează importante cantităţi de abur direct din cazane, fără utilizarea grupurilor energetice de termoficare, soluţie determinată, în principal, de perioada mai scurtă pentru asigurarea utilajelor şi realizarea lucrărilor, comparativ cu soluţia termoficării. De asemenea, pentru **platforma industrială din oraşul Botoşani,** care va cuprinde mai multe obiective industriale prevăzute în cincinalul 1976—1980, soluţia preconizată pentru alimentarea cu energie termică prevede montarea unor cazane de abur care să alimenteze direct consumatorii cu abur şi apă caldă, deşi consumul de energie termică la nivelul anului 1980 ar permite funcţionarea unui grup de termoficare de 50 MW. De altfel, în stabilirea soluţiei de alimentare cu căldură, în asemenea cazuri nu este suficientă analiza evoluţiei consumurilor numai pe o perioadă de 2—3 ani ; practica arată că ea trebuie făcută pentru o perioadă mai îndelungată de (5—10 ani), iar soluţiile adoptate trebuie să ţină seama de dezvoltarea în perspectivă a zonei respective şi de evoluţia consumurilor.

Datorită dezvoltării în etape a unor instalaţii industriale şi creşterii treptate a consumurilor **ar fi util să se studieze pentru unele platforme industriale cu consumuri ridicate de energie termică, posibilitatea montării unor turbine de contrapresiune de puteri mici, care ar permite ca, odată cu destinderea aburului, la parametrii necesari procesului tehnologic, să se realizeze şi o anumită cantitate de energie electrică, cu economia corespunzătoare de combustibil.**

În ce priveşte încălzirea locuinţelor prin reţeaua de termoficare, este necesară dotarea, în continuare a acestora, cu instalaţii pentru reglajul automat al parametrilor agentului termic, în funcţie de temperatura exterioară, precum şi diafragmarea reţelelor, astfel încît să se asigure o încălzire uniformă a lor şi să se elimine pierderile de căldură determinate de diferenţele mari de temperatură, care apar de la un grup de locuinţe la altul (asemenea pierderi se ridică uneori la 10—15%). Din cele circa 800 puncte termice construite în 1975, numai 350 sînt dotate cu instalaţii de automatizare. Totodată, **se impune creşterea preocupărilor pentru îmbunătăţirea izolaţiei termice a reţelelor, precum şi a locuinţelor,** cunoscut fiind faptul că prin izolaţie termică sporită consumul de energie poate fi redus cu circa 30%, iar cheltuielile suplimentare se recuperează în timp scurt din economia de combustibil.

Aplatizarea curbei de sarcină

O PROBLEMĂ importantă care trebuie să fie mereu în atenția conducătorilor de întreprinderi și a energeticienilor, este **repartiția consumului de putere electrică din Sistemul energetic în perioada orelor de vîrf de sarcină.** Se știe că ponderea consumului o deține industria, care consumă permanent, ziua și noaptea. Peste consumul industrial se suprapune însă consumul casnic, iluminatul public și comercial, care însumate, reprezintă un consum important, neuniform repartizat în cele 24 de ore ale zilei (curbele din fig. nr. 1 și fig. nr. 2). Cu cît diferența dintre consumul în orele de vîrf de seară și consumul în orele de „gol“ de noapte este mai mare, cu atît este mai ridicat și consumul suplimentar de combustibil în Sistemul energetic (cu excepția puterii ce se preia cu hidroagregatele), datorită și faptului că pentru acoperirea necesarului de putere la vîrful de seară, se pornesc și se încarcă mai mult și agregatele cu consumuri energetice mai ridicate. De asemenea, în timpul nopții, cînd consumul de putere este mai redus, scade și sarcina electrică pe unele agregate, acestea funcționînd, în regim cu consumuri energetice mai mari decît cele corespunzătoare regimurilor optime.

Fig. nr. 1

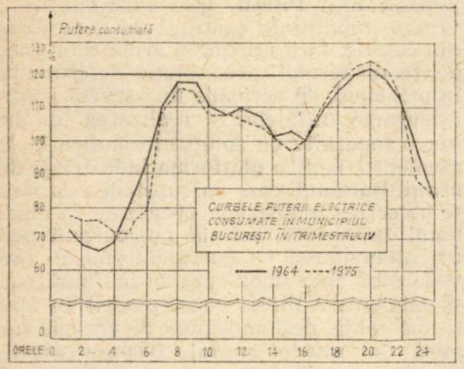

Fig. nr. 2

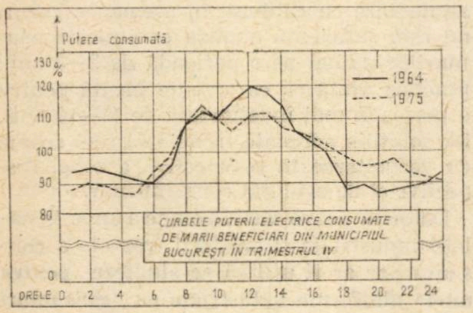

Prin măsurile luate în prezent, iluminatul de toate categoriile a fost redus, dar el, împreună cu consumul casnic, reprezintă o componentă a consumului de putere pe ansamblul Sistemului care se suprapune inevitabil peste consumul industrial la orele de vîrf de seară și de dimineață. Din analiza curbelor de consum pentru municipiul București, prezentate în figurile 1 și 2, rezultă că, deși repartiția pe ore a consumului total din anul 1975 nu diferă esențial de cea din 1964, repartiția consumului de putere al marilor consumatori industriali are tendința de accentuare a vîrfului de seară, în sensul creșterii lui în această perioadă și scăderii în timpul nopții, ceea ce nu este economic și avantajos pentru Sistemul energetic.

Pentru diminuarea vîrfurilor de consum și aplatizarea în acest mod a curbei de sarcină, trebuie acționat în continuare, atît în sectorul industrial, prin realizarea de instalații care să funcționeze numai în afara orelor de vîrf de sarcină, cu asigurarea continuității procesului tehnologic de bază și în orele de vîrf, cît și în sectorul casnic și comercial, în sensul că o parte din aparate (boilerele electrice de încălzit apa, radiatoarele electrice simple sau cele cu ulei), să nu funcționeze în perioada de vîrf. În acest scop este necesară reexaminarea oportunității utilizării pentru încălzitul electric a aparatelor fără acumulare de căldură, acestea urmînd a fi înlocuite cu sobe electrice cu acumulare, care să funcționeze numai în afara perioadelor de vîrf de sarcină, cu posibilitatea cedării treptate a căldurii acumulate. **Pentru stimularea consumatorilor casnici să nu folosească energie la orele de vîrf, este necesară,** după părerea noastră **montarea contoarelor cu dublu cadran, care să înregistreze separat energia de vîrf de restul energiei, consumate, pentru care tariful este diferit.**

În același timp, prezintă interes economic aprofundarea studiilor privind **tarifarea energiei consumate pe zone de consum în perioada de vîrf de seară, în „golul“ de noapte și în restul timpului,** pentru a determina și pe această cale consumatorii să contribuie la aplatizarea curbei de sarcină a Sistemului, cu influențe favorabile asupra consumului de combustibil și asupra investițiilor necesare pentru instalarea de noi puteri.

Reducerea normelor de consum și atingerea parametrilor proiectați

ADOPTAREA DE MĂSURI tehnice și organizatorice și realizarea în practică a acestora, în scopul respectării **normelor de consum** de combustibili și energie, precum și atingerea **parametrilor proiectați** la noile instalații trebuie să constituie, de asemenea, un obiectiv permanent. În trimestrul I din acest an, mai multe întreprinderi au depășit consumurile de energie termică și energie electrică planificate, datorită, în principal, neaplicării unor măsuri tehnice eficiente care să permită funcționarea instalațiilor la parametrii prevăzuți în proiecte sau chiar cu consumuri mai reduse. La **Întreprinderea de aluminiu Slatina**, în lunile ianuarie—februarie 1976, de pildă, s-au consumat suplimentar peste 27 mil kWh energie electrică, datorită îndeosebi faptului că nu se realizează reglajul corespunzător pentru asigurarea nivelului de tensiune prescris pentru cuvele de electroliză, se depășește cu circa 25—60% numărul de efecte anodice pe cuvă, nu se realizează randamentul electrolitic de electroliză prevăzut. Normele de consum au fost depășite și la energia electrică pentru produse cum sînt : ciment (fabricat prin procedeu uscat), celuloză și semiceluloză, alumină calcinată și altele.

După cum este cunoscut, sarcini importante sînt stabilite prin planul de stat și pentru **reducerea consumurilor tehnologice de energie electrică în termocentrale și în rețele electrice de transport și distribuție ;** se prevede, ca începînd cu acest an, pierderile în rețele electrice să scadă la 7% din energia transmisă. Întreprinderile și Ministerul Energiei Electrice au luat un ansamblu de măsuri menite să conducă la reducerea pierderilor, între care, optimizarea sarcinii pe centrale și a fluxurilor de energie în rețelele de transport, trecerea unor rețele la tensiuni superioare de funcționare, montarea de instalații de compensare a energiei reactive și altele. Se impune, însă, ca unele lucrări privind trecerea la tensiuni superioare, cum ar fi alimentarea unor zone sau mari consumatori prin stații de 400/110 kV să se execute în primii ani ai actualului cincinal pentru a contribui mai devreme la reducerea pierderilor de energie. Pentru aceasta este necesară însă urgentarea asimilării în fabricația internă a transformatoarelor de putere de 400/100 kV, a compensatoarelor sincrone de 600 MVAr, precum și creșterea capacității de producție, la condensatoarele statice.

Economii importante de energie electrică se pot obține și prin luarea unor măsuri care nu necesită investiții sau cheltuieli de exploatare însemnate. Potrivit calculelor specialiștilor, de pildă, prin înlocuirea actualului tip de sonerie cu transformator coborîtor pentru reducerea tensiunii de la 22 V la 24 V cu sonerie care funcționează direct la tensiunea de 220 V se elimină pierderile în transformatoare care reprezintă circa 50 milioane kWh anual. De asemenea, la unitățile comerciale, trebuie asigurată funcționarea frigiderelor cu termostate, care mențin o temperatură constantă și pornesc aparatul frigorific numai în momentul creșterii temperaturii interioare. Este de reținut faptul că lipsa termostatelor conduce la pierderi anuale de circa 8 000 kWh la fiecare frigider, ceea ce, pe ansamblul economiei, reprezintă pierderi însemnate de energie electrică. În general **trebuie acordată o atenție sporită instalațiilor de automatizare,** pentru ca acestea să fie menținute în stare de funcționare, asigurînd astfel o utilizare mai economică a agregatelor și aparatelor consumatoare de energie.

AM PREZENTAT cîteva din posibilitățile de sporire a producției de energie primară electrică cît și unele căi de economisire a energiei și a combustibilului. Firește, măsurile luate de către ministere și de fiecare centrală industrială și întreprindere vizează un cîmp mai larg de probleme, în funcție de condițiile specifice. Este necesar ca toate aceste măsuri cuprinse în bilanțurile energetice să fie cît mai grabnic transpuse în viață, aducînd prin aceasta un aport substanțial la acoperirea nevoilor energetice ale țării, concomitent cu sporirea volumului de economii pe seama reducerii consumurilor de energie electrică și combustibil.

Victor PARTENIE

PLAN — ANGAJAMENTE: CUM LE REALIZĂM?

DIMINUAREA CONSUMURILOR MATERIALE — imperativ al activității unităților economice

UN OBIECTIV CENTRAL al actualului cincinal îl constituie intensificarea eforturilor pentru ridicarea nivelului calitativ al activității în întreaga economie natională, pentru sporirea considerabilă a eficienței producției materiale și creșterea, pe această cale, a venitului national, a avuției naționale. În dezvoltarea producției o importanță deosebită prezintă economisirea materialelor, deoarece permite ca din aceeași cantitate de materie primă să se obțină mai multe produse finite. Pentru ridicarea continuă a eficienței pe fiecare produs este necesar ca în toate întreprinderile și centralele industriale să se desfășoare acțiuni susținute care să ducă la înlăturarea risipei, a consumurilor peste normativ, la valorificarea mai rațională a materiilor prime și materialelor. Ce rezultate s-au obținut și care sînt direcțiile principale în care este orientată această activitate în unitățile economice din Centrala industrială de utilaj tehnologic chimic, petrolier și minier?

Economisirea metalului: realizări, cerințe

ÎN VOLUMUL materiilor prime și al materialelor utilizate în procesul de fabricație de unitățile productive din centrală, metalul reprezintă cca. 75%. Iată de ce atenția principală în ceea ce privește reducerea consumurilor de materiale este îndreptată asupra consumului de metal. Execuția unor produse voluminoase (coloane pentru industria chimică, rezervoare de mari dimensiuni) implică folosirea unor cantități importante de metal — materie primă a cărei utilizare cere maximum de raționalitate.

În virtutea acestor considerente, o preocupare permanentă a centralei, întreprinderilor componente și institutelor de cercetare-proiectare o constituie reducerea consumurilor specifice. Prin analizarea concretă în fiecare întreprindere a nivelului consumului la diferite produse și a condițiilor în care se desfășoară fabricația, precum și ca urmare a măsurilor stabilite, s-a reușit economisirea, în anul trecut, a 9 100 tone de metal, din care 3 685 tone de laminate feroase.

În 1975, în majoritatea întreprinderilor acțiunea s-a desfășurat pe multiple planuri, îmbrățișînd acele domenii care au o influență hotărîtoare asupra nivelului consumurilor, stabilindu-se măsuri optime — tehnice și organizatorice — pentru îmbunătățirea situației și reducerea accentuată a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. În acest mod economii importante de metal au realizat Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești — 3 221 tone, Întreprinderea „Neptun“ Cîmpina — 1 506 tone, Întreprinderea mecanică de mașini și utilaj minier Baia Mare — 1 441 tone. De asemenea, și în primul trimestru al anului 1976 o serie de întreprinderi au obținut economii de metal: I.U.C. Ploiești — 1 205 tone, I.U.C. „Grivița roșie“ — 307 tone, I.U.C. Rm. Vîlcea — 172 tone. La acestea se mai pot adăuga și alte rezultate meritorii.

Dar realizările globale nu pot ascunde faptul că efectele economice ale măsurilor luate au fost parțial anihilate de unele neajunsuri a căror remediere condiționează valorificarea rezervelor importante de care dispun întreprinderile vizate. În acest sens menționăm că la sfîrșitul trimestrului I 1976 unele unități au prezentat depășiri ale normelor de consum: Întreprinderea mecanică Cîmpina — 126 tone, iar Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău — 40,5 tone.

Principalele cauze care determină depășirile respective rezidă în: a) lipsa materialelor cu dimensiunile solicitate; b) aprovizionarea cu materiale supradimensionate; c) nesupravegherea operațiilor tehnologice de către maiștri ș.a. După cum se observă, o serie de consumuri exagerate de materiale se datoresc modului în care furnizorii de table și laminate livrează aceste sortimente. Asemenea fenomene influențează în mod nefavorabil asupra nivelului întregii activități economice a întreprinderilor. Este vorba nu numai de consumul de metal ca atare, ci și de cheltuielile suplimentare pe care le generează transportul, forța de muncă ocupată pentru lucrări ce ar putea fi evitate, folosirea spațiilor de prelucrare ș.a.m.d. Se impune, deci, livrarea materialelor la dimensiunile solicitate și la grosimi cu toleranțe negative, asimilarea unor oțeluri cu caracteristici superioare.

Program concret de măsuri pentru '76

ACȚIUNILE concrete privind micșorarea consumului de metal, desfășurate în acest an, concluziile ce s-au desprins din aceste analize, dau perspectiva realizării în cadrul centralei a unei economii pe anul 1976 de peste 10 000 tone de metal, din care 5 000 tone de laminate feroase. Pentru înlăturarea deficiențelor care conduc la depășirea consumurilor specifice s-a elaborat, la nivelul centralei, un program de acțiune a cărui concretizare în practică a început deja și va continua în tot cursul anului 1976. Dintre aceste măsuri, cu aplicabilitate în întreprinderile componente, cele mai importante se referă la:

- introducerea pe scară largă a planurilor de croire complexă la debitarea materialelor pentru utilajele tehnologice nestandardizate;
- organizarea debitării centralizate în întreprinderile producătoare de utilaje tehnologice și utilizarea mai eficientă a ștraifurilor rezultate din debitare;
- dotarea întreprinderilor cu prese pentru ambutisat funduri de recipiente dintr-o singură bucată, obținîndu-se în acest fel o reducere de metal de cca. 30% la aceste piese;
- trecerea treptată de la forjarea liberă la forjarea în matrițe.

În același timp, este demn de relevat că un accent deosebit în ce privește reducerea normelor de consum se pune în continuare pe tipizarea principalelor subansamble și repere din componența utilajelor tehnologice, ca sursă importantă în utilizarea judicioasă a metalului. Aceasta se impune datorită specificului de fabricație al centralei (utilaje tehnologice nestandardizate), care necesită un consum mare de metal, îndeosebi laminate feroase. Este necesară însă *accelerarea ritmului de utilizare a tipizatelor* în proiectele elaborate de institutele Ministerului Industriei Chimice, fapt ce va conduce la generalizarea în toate întreprinderile executante de utilaje tehnologice a unor tehnologii de fabricație tipizate și mărirea în acest fel a „coeficientului de scoatere“ a metalului de la cca. 0,7 în 1975 la cca. 0,83 în 1980, realizîndu-se economii de cca. 4 000 tone laminate feroase anual. Paralel cu această acțiune se impune și *reproiectarea unor produse prin îmbunătățirea soluțiilor constructive și redimensionarea lor în vederea reducerii consumului de metal.*

Tabel

Reducerea consumului de metal pe trimestrul I 1976

— % —

Denumirea întreprinderii	Plan	Realizat
– Centrala industrială de utilaj tehnologic	100	98
– Intreprinderea de utilaj chimic Ploiești	100	94
– Intreprinderea de utilaj chimic "Grivița Roșie"	100	95
– Intreprinderea de utilaj chimic Rm. Vîlcea	100	97
– Intreprinderea mecanică Cîmpina	100	102,2
– Intreprinderea de utilaj tehnologic Buzău	100	100,5

Se ridică însă o serie de probleme care provoacă neajunsuri în această direcție. Documentațiile pentru asemenea utilaje sînt predate de beneficiarii întreprinderilor constructoare cu întîrziere, fapt ce duce la o aprovizionare cu metal după un consum informativ și ulterior la un număr însemnat de derogări dimensionale și calitative. Aceste derogări duc la consum sporit de metal și la formarea de stocuri supranormative. Predarea cu întîrziere a proiectelor de execuție de către beneficiari atrage după sine și elaborarea unor tehnologii insuficient puse la punct, din lipsă de timp în pregătirea fabricației, tehnologii care nu reflectă întotdeauna toate posibilitățile de utilizare rațională a metalului și a celor mai bune soluții de execuție. Pentru remedierea acestei stări de lucruri este necesară o *colaborare* mai susținută între institutele de proiectare ale Ministerului Industriei Chimice și întreprinderile din centrală. Numai analiza tuturor factorilor care concură la gospodărirea judicioasă a valorilor materiale poate duce la înlăturarea neajunsurilor.

Toate materialele să fie eficient valorificate!

ESTE BINE ȘTIUT faptul că un consum exagerat de materiale este determinat în mare măsură de procentul ridicat al rebuturilor. Deși pierderile din rebuturi s-au redus în fiecare an, ele se mai mențin totuși la un nivel ridicat, în special în turnătoriile de fontă și oțel. O serie de unități, cum ar fi Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște, Întreprinderea de piese turnate Cîmpina, Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița roșie" și Întreprinderea de armături Cluj, au obținut rezultate bune pe linia reducerii și eliminării rebuturilor ; celelalte unități din centrală au încă mari posibilități de reducere a pierderilor de metal, pierderi determinate de nerespectarea tehnologiei producției, încălcarea disciplinei în muncă, folosirea în turnătorii a unor amestecuri de formare cu proprietăți inferioare. Neajunsurile semnalate au făcut obiectul unei analize în urma căreia s-a elaborat un plan de măsuri menit să conducă la economii însemnate de metal. De pildă, prin stabilirea unor tehnologii de remaniere prin sudură a pieselor turnate, rebuturile în turnătorii se reduc cu cca. 1,2% la fontă și cu cca. 0,95% la oțel, coeficientul de utilizare a metalului crescînd cu peste 5%.

Un alt fenomen care grevează asupra consumurilor și asupra căruia se poate acționa cu mai multă exigență, îl constituie pierderile din deșeuri. Este de datoria fiecărei întreprinderi de a organiza acțiuni concrete, eficiente, pentru diminuarea volumului deșeurilor. La Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița roșie" s-au obținut importante economii prin valorificarea deșeurilor. Astfel, ștraifurile de metal (table și profile rezultate în procesul de fabricație) în loc să fie trimise în turnătorie la retopit, sînt depozitate la o bază a întreprinderii, înființată special pentru desfacerea resturilor de metal. Prin acest depozit s-au valorificat anul trecut cca. 4 000 tone tablă, iar pe primele două luni ale anului 1976 cca. 300 tone.

Este clar că problema risipei nu poate fi rezolvată decît de însuși colectivul fiecărei unități. Sînt necesare măsuri energice pentru severa respectare a disciplinei tehnologice, concomitent cu intensificarea asistenței tehnice și creșterea exigenței controlului de calitate. Sigur, toate măsurile preconizate vizează nu numai perfecționarea unor tehnologii de fabricație, ci și crearea unei opinii de masă a muncitorilor în scopul eliminării consumurilor neraționale, a utilizării cu maximă exigență a fiecărui gram de metal. Numai urmărind cu consecvență măsurile adoptate, nenumăratele resurse potențiale se pot transforma în avuție reală.

Ștefan STAN

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUCȚII MARI PE SEAMA CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

- În primul pătrar din 1976, **constructorii de mașini din întreaga țară** au reușit ca, prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație, introducerea în flux a unor mașini și agregate moderne, precum și prin aplicarea unor studii valoroase de specializare a producției, să sporească productivitatea muncii cu aproape 10% în comparație cu realizările din aceeași perioadă a anului 1975. Această creștere a productivității muncii s-a concretizat în depășirea prevederilor de plan, pe întreaga ramură, la producția globală de circa 200 milioane lei.

- **Pe ansamblul industriei județului Mureș**, ca urmare a aplicării unor procedee tehnologice noi, a mai bunei folosiri a mașinilor, utilajelor, a spațiilor de producție și a timpului de lucru, planul productivității muncii a fost depășit în perioada ce a trecut din acest an cu 570 lei pe lucrător. Această depășire a permis realizarea unui spor de producție pe județ de cîteva milioane lei.

- Prin organizarea științifică a locurilor de muncă și a fluxurilor tehnologice, **la întreprinderile de sîrmă, utilaj tehnologic, geamuri și de prelucrare a maselor plastice din Buzău**, s-a reușit ca de pe aceeași suprafață construită să se obțină, în perioada ce a trecut din 1976, o producție aproape dublă față de cea prevăzută în proiect. Aceasta a permis colectivelor celor două unități să realizeze, de pe acum, mai bine de 80% din angajamentul anual asumat și să furnizeze economiei naționale, în plus, bunuri în valoare de peste 50 milioane lei.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Prin îmbinarea factorilor intensivi și extensivi

ÎNTREPRINDERILE carbonifere au încheiat primul trimestru din 1976 cu rezultate bune (graficul), **depășind planul de producție la cărbune cu 146 mii tone, din care la huilă cu aproape 50 mii tone.** „Secretul" acestor realizări îl constituie, în primul rînd, faptul că **în acest an s-a acordat o atenție deosebită punerii la termen în funcțiune a noilor obiective productive.** Este de relevat că toate prevederile din planul de investiții din primul pătrar al anului au fost depășite.

În al doilea rînd — preocuparea pentru **lărgirea continuă a bazei tehnice de producție.** Atît ministerul de resort (M.M.P.G.), cît și Centrala industrială a cărbunelui, ținînd seama de unele neajunsuri mai vechi, au luat măsuri și au sprijinit efectiv **dotarea cu mijloace tehnice moderne a majorității exploatărilor.** Astfel, volumul utilajelor cu montaj dat în folosință a depășit în trim. I a.c. prevederile cu 2,6% în timp ce valoarea fondurilor fixe ce au fost puse în funcțiune peste plan însumează circa 250 mil. lei.

Alături de acești factori extensivi, un rol important în depășirea prevederilor de plan la producția de cărbune în trimestrul I 1976 l-au avut factorii intensivi. Bunăoară, în **toate exploatările au fost luate măsuri tehnico-organizatorice pentru folosirea mai bună a utilajelor din dotare,** prin reducerea sau eliminarea timpilor neproductivi, (organizarea superioară a locurilor de muncă, întreținerea și exploatarea rațională, utilizarea de tehnologii avansate etc.), reușindu-se, ca la principalele mecanisme, gradul de utilizare a timpului de lucru în trim. I/1976 să fie mai bun decît în perioada corespunzătoare a anilor trecuți (la mașini de încărcat, combine de înaintare, combine de abataj ș.a.). Totodată, s-a amplificat preocuparea pentru **mai buna organizare a proceselor de producție,** începînd de la aprovizionarea la timp cu lemn de mină, armături, vagonete și terminînd cu încărcarea și expedierea cărbunilor la beneficiari. Acest fapt a permis diminuarea accentuată a perioadelor de strangulări sau stagnări în activitate, menținîndu-se un ritm productiv intens în toate exploatările și schimburile.

Merită, de asemenea, evidențiat și un alt fapt. Acordîndu-se toată **atenția punerii mai bune în valoare a forței de muncă calificate și necalificate,** marea majoritate a formațiilor de lucru din subteran au reușit să-și depășească cu mult prevederile la productivitatea muncii, obținînd astfel odată cu sporurile de producție și substanțiale venituri materiale. În acest fel, prin îmbinarea factorilor tehnico-organizatorici cu elanul și entuziasmul muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor, întreprinderile și exploatările miniere dau patriei, în cinstea zilei de „1 Mai", și a aniversării partidului, cărbune tot mai mult, de bună calitate și la costuri mai reduse.

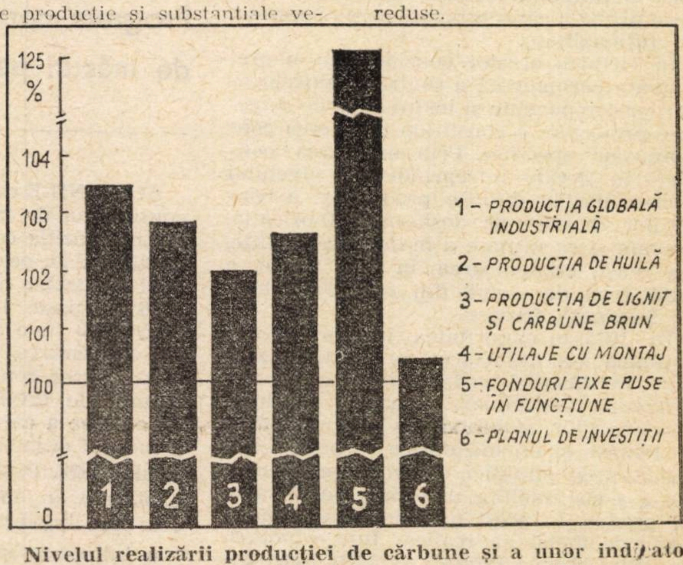

Nivelul realizării producției de cărbune și a unor indicatori valorici la M.M.P.G. pe trim. I — 1976

EFICIENŢĂ SPORITĂ ÎN ACTIVITATEA DE ASIMILARE A LICENŢELOR

ÎN CONCEPŢIA conducerii partidului nostru, personal a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, creşterea nivelului tehnic al produselor fabricate de industria noastră, progresul rapid al tehnicii şi tehnologiilor, în vederea folosirii cu maximă eficienţă a resurselor materiale şi umane de care dispunem, trebuie să se facă, în primul rînd prin folosirea judicioasă a potenţialului nostru ştiinţific şi tehnologic, prin punerea pe primul plan a forţelor de creaţie proprii, prin folosirea muncii şi a priceperii clasei noastre muncitoare şi numai după aceea să apelăm la import. Direcţiile indicate de conducerea partidului şi statului nostru pentru traducerea în fapt a sarcinilor actualului cincinal, cincinalul afirmării revoluţiei tehnico-ştiinţifice, creează un cîmp larg de acţiune forţei creatoare a clasei noastre muncitoare, a cercetătorilor, proiectanţilor, tehnicienilor şi inginerilor. Noile investiţii care se vor realiza vor avea la bază, în primul rînd gîndirea tehnico-ştiinţifică şi economică proprie, asigurînd produse de înaltă tehnicitate, competitive pe plan internaţional, eficiente în cel mai înalt grad, reducerea cheltuielilor materiale şi creşterea corespunzătoare a venitului naţional.

La şedinţa comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale şi a Consiliului de Miniştri, din luna martie a.c., s-a hotărît ca ministerele, celelalte organe centrale, institutele centrale de cercetare şi academiile de ştiinţe, unităţile de cercetare şi proiectare să ia toate măsurile pentru intensificarea dezvoltării şi aplicării concepţiei tehnico-ştiinţifice proprii, pentru promovarea rezultatelor ştiinţei şi tehnologiei româneşti, îndeosebi pentru asimilarea de noi produse, cu parametri tehnici-funcţionali ridicaţi şi introducerea de noi procedee tehnologice care să constituie noutăţi de valoare pe plan mondial. Pe viitor, numai atunci cînd forţele proprii de cercetare şi proiectare nu vor fi suficiente pentru a asigura la timp unele solicitări, se vor putea achiziţiona licenţe din import pentru obţinerea de produse care să se situeze la nivelul celor mai buni indicatori existenţi la data respectivă pe plan mondial, dar efortul valutar făcut trebuie compensat atît prin valorificarea cît mai ridicată a acestora, reflectată în îmbunătăţirea calităţii produselor, în competitivitatea lor pe plan extern, în creşterea eficienţei economice şi financiar-valutare a producţiei obţinute, cît şi prin exportul de licenţe tehnologice româneşti.

INTRODUCEREA în fabricaţie a unor produse noi realizate pe bază de licenţă, ca şi aplicarea unor procedee tehnologice achiziţionate din import, pentru care statul nostru face un însemnat efort valutar contribuie, în paralel cu realizările bazate pe concepţie proprie, la promovarea progresului tehnic. Dintr-o analiză recent efectuată asupra modului în care s-au valorificat unele licenţe şi procedee tehnologice achiziţionate din import a rezultat aportul însemnat al acestora la diversificarea producţiei industriale, la obţinerea a numeroase produse cu caracteristici tehnice funcţionale superioare, la nivelul tehnicii mondiale, la ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, influenţînd favorabil reducerea cheltuielilor de producţie şi sporirea eficienţei economice. Toate acestea au contribuit, în acelaşi timp, la creşterea competitivităţii produselor româneşti pe pieţele externe, la intensificarea exportului ţării noastre, paralel cu reducerea substanţială a importului unor produse sau materii prime şi materiale.

Pe calea asimilării unor produse pe bază de licenţe au fost obţinute produse care se bucură de aprecieri unanime pe diverse pieţe.

Efortul făcut de economie pentru achiziţionarea de licenţe şi tehnologii noi, pentru aşezarea unor baze industriale moderne — paralel cu intensificarea activităţii de cercetare şi dezvoltare de concepţie proprie — a creat posibilităţi sporite pentru modernizarea şi reînnoirea producţiei, în contextul cerinţelor actuale ale progresului tehnic. Prin aplicarea în producţie a licenţelor şi procedeelor tehnologice noi, economia naţională a beneficiat de o producţie suplimentară de valori însemnate.

Cu toate rezultatele pozitive obţinute, sînt necesare, în continuare, noi măsuri pentru a se obţine efecte economice şi financiar-valutare cel puţin la nivelul avut în vedere atunci cînd s-a aprobat efortul valutar necesar pentru cumpărarea licenţelor, ţinîndu-se seama şi de importul de instalaţii complexe, impus de intrarea în funcţiune a obiectivelor realizate pe baza importului de licenţe. Aceasta deoarece nu întotdeauna prin aplicarea licenţelor s-a reuşit să se atingă producţia scontată, din care o parte însemnată este destinată exportului. Uneori datorită nerealizării gradului de integrare prevăzut pentru acoperirea necesităţilor economiei naţionale a trebuit să se facă eforturi valutare ulterioare neprevăzute, pentru importul unor materii prime, materiale sau produse care trebuiau să se obţină în ţară pe baza licenţelor respective.

Nerealizarea indicatorilor economici şi financiari-valutari la nivelul aprobat în cazul importului unor licenţe s-a datorat, în principal, următoarelor cauze :

1 Au fost supuse aprobării documentaţii de fundamentare şi contractare a importului de licenţe pentru fabricarea unor maşini, utilaje şi instalaţii, fără ca întreprinderile şi centralele industriale beneficiare să analizeze, împreună cu unităţile de cercetare şi proiectare de profil, în mod temeinic oportunitatea şi necesitatea lor şi nu s-au luat, în toate cazurile, măsuri corespunzătoare pentru introducerea în fabricaţie a produselor noi. Aşa, de pildă, în ramura construcţiilor de maşini s-au achiziţionat unele licenţe care n-au fost decît în parte valorificate în producţie, în timp ce altele au fost chiar sistate sau amînate. Efectul negativ apare şi mai pregnant dacă ţinem seama şi de faptul că pentru unele dintre aceste licenţe au fost imobilizate şi însemnate fonduri pentru asigurarea documentaţiilor tehnico-economice, pentru executarea unor lucrări de construcţii şi achiziţionarea de utilaje destinate valorificării în producţie a acestor licenţe.

2 Asimilarea, integrarea şi introducerea în producţia de serie a unor maşini, utilaje şi instalaţii etc., ca şi începerea fabricaţiei unor produse noi pe bază de licenţe tehnologice se realizează, în unele cazuri, cu întîrziere faţă de programele aprobate. De pildă, Întreprinderea de frigidere Găeşti a achiziţionat în anul 1967 licenţa pentru fabricarea de frigidere cu compresor şi termostat. În documentaţia de fundamentare a achiziţionării licenţei s-a prevăzut ca fabricaţia să înceapă în anul 1970, iar în anii 1971—1972 gradul de integrare să fie de 96%. În realitate, fabricaţia a început abia în anul 1971, iar gradul de integrare atins în anul 1975 a fost de numai circa 86%.

Ca urmare a întîrzierilor în punerea în funcţiune, neasimilării şi neintegrării în termen a frigiderelor, în perioada 1971—1975 economia naţională a fost lipsită de un volum important de producţie, parte din aceasta destinată exportului, nerealizarea acumulărilor din această cauză reprezentînd cîteva sute de milioane lei.

Din păcate, cazul Întreprinderii de frigidere Găeşti nu este singular. La sfîrşitul anului 1975 mai erau unele licenţe, din profilul construcţiilor de maşini, la care gradul de integrare în fabricaţie a produselor era mult mai mic decît cel stabilit prin contractele încheiate cu firmele licenţiatoare, termenele pentru atingerea gradului final de integrare fiind deja expirate.

3 Nerealizarea indicatorilor de producţie la nivelul prevăzut de documentaţiile de fundamentare a importului de licenţe şi procedee tehnologice, cum ar fi la instalaţia de fabricat plăci ondulate din azbociment de la Combinatul de lianţi şi azbociment Medgidia. Prin contractul încheiat se garanta obţinerea unor anumiţi parametri de capacitate, productivitate, calitate şi consumuri specifice. La recepţiile efectuate a rezultat însă că linia importată nu poate produce la capacitatea garantată. Astfel, cînd s-a efectuat prima probă de recepţie, s-a atins doar 42% din capacitatea garantată prin contract, iar consumurile specifice au fost depăşite cu 0,093 kg azbest/m^2 şi cu 0,289 kg ciment/m^2. La a doua probă de recepţie s-a atins peste 80% din capacitatea garantată prin contract, dar consumurile specifice au fost depăşite cu 0,107 kg azbest/m^3 şi cu 0,396 kg ciment/m^2.

Ca urmare, în perioada de la darea în funcţiune şi pînă în trim. IV 1975 nu s-a realizat o producţie de plăci ondulate de azbociment în valoare de circa 28,5 mil. lei şi un important volum de acumulări. Dealtfel, în derularea acestui contract s-au manifestat deficienţe din partea unităţii de comerţ exterior şi a beneficiarului, care au condus în final la nevalorificarea clauzelor asiguratorii prevăzute pentru buna executare a contractului.

Remedierea unora din neajunsurile semnalate mai sus impune perfecționarea activității, atît a ministerelor economice, centralelor și întreprinderilor producătoare, beneficiare de licențe, cît și a întreprinderilor de comerț exterior.

În primul rînd, este necesar să se acorde o atenție sporită fundamentării fiecărui import de licență sau de procedeu tehnologic, sub aspectul oportunității și eficienței efortului valutar ce urmează a fi făcut. În viitor, orice propunere privind importul unor tehnologii, care nu se poate realiza pe bază de cercetare și proiectare proprie este necesar să fie însoțită atît de un studiu aprofundat care să justifice oportunitatea consumării de fonduri valutare, cît și de programe complexe de aplicare integrală, în termenele stabilite, a licențelor ce urmează a fi achiziționate, astfel încît să se prevină efectele negative pe care le pot genera neaplicarea în termen și neatingerea nivelului de producție avut în vedere la aprobarea importului.

Încheierea contractelor cu partenerii străini trebuie să aibă în vedere condiții cît mai avantajoase pentru beneficiarii de licențe, asigurîndu-se participarea în mai mare măsură a acestora la perfectarea contractelor, deoarece cunosc mai bine posibilitățile de introducere în fabricație, asimilare și integrare a produselor care fac obiectul licențelor. Pentru cointeresarea partenerilor externi în ridicarea calității produselor ce se vor obține, contractele care urmează să fie încheiate ar trebui să includă și unele cooperări în producție cu firmele licențiatoare sau exportul în comun al produselor realizate pe bază de licențe. Îndeplinirea unor astfel de cerințe necesită o colaborare și o informare reciprocă și permanentă — asupra stadiului de derulare a contractelor — între organizațiile de comerț exterior prin care s-a încheiat contractul de import și beneficiarii de licențe, precum și instituirea unui sistem de evidență și urmărire — atît la nivelul ministerelor economice, cît și la nivelul unităților beneficiare — asupra modului în care se valorifică și dezvoltă licențele achiziționate.

În privința licențelor importate în trecut și care n-au fost valorificate integral ar fi necesară elaborarea unor grafice și programe cu termene și responsabilități concrete, nominalizate în planul de introducere a progresului tehnic al centralelor și întreprinderilor producătoare, prin care să se stabilească măsuri pentru recuperarea într-un termen cît mai scurt a rămînerilor în urmă în procesul asimilării, integrării și introducerii în fabricație a produselor ce se fabrică pe baza acestora.

Avînd permanent în vedere indicațiile conducerii partidului și statului nostru cu privire la valorificarea optimă a licențelor care se importă, ministerelor beneficiare le revine sarcina de a iniția împreună cu institutele centrale de cercetare acțiuni ferme și de a lua măsuri hotărîte atît pentru perfecționarea și dezvoltarea procedeelor tehnologice achiziționate, cît și pentru realizarea în termenele și la nivelele aprobate a tuturor indicatorilor care au fundamentat importul acestora, pentru asigurarea integrării tuturor produselor asimilate pe bază de licențe, pentru intrarea în funcțiune, în condițiile stabilite, a obiectivelor de investiții în cadrul cărora urmează să se fabrice produse pe bază de tehnologii importate.

Maria IONIȚA

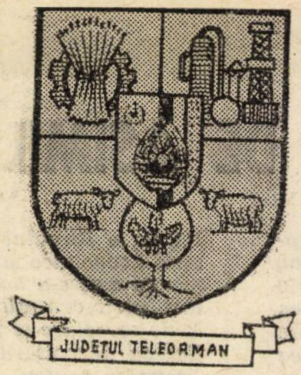

JUDEȚELE ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

TELEORMAN

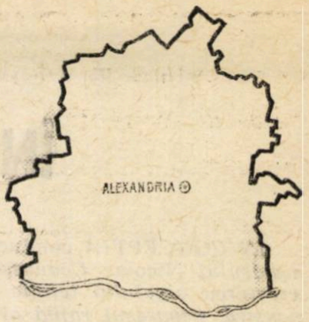

„ȚĂRANII de aici, spunea Nicolae Iorga în ajunul celui de-al doilea război mondial, au aproape totul, dar le mai trebuie trei lucruri : pămînt, libertate, lumină”. Țăranii — pentru că ei formau majoritatea covîrșitoare a populației unuia dintre cele mai „eminamente agricole” județe ale țării. Țăranii — pentru că județul Teleorman nu avea în mod practic industrie în perioada antebelică, dacă excludem micile ateliere meșteșugărești, morile, daracele. În cele peste trei decenii care au trecut de la eliberarea țării, aceste meleaguri din Cîmpia Dunării au cunoscut transformări structurale înnoitoare ; astăzi populația Teleormanului, la fel ca a întregii țări, are și pămînt, și libertate, și lumină, are și industrie, și instituții de cultură, bucurîndu-se din plin de binefacerile civilizației socialiste.

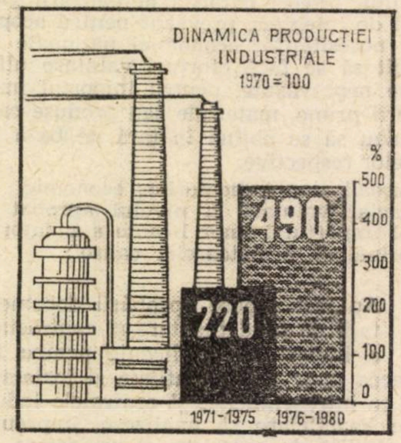

De fapt, adevărata înscriere a județului pe verticala dezvoltării industriale s-a produs în ultimii 10—12 ani, odată cu intrarea în funcțiune a marelui Combinat de îngrășăminte chimice din Tr. Măgurele. Au urmat apoi Întreprinderea de aparate și accesorii, Întreprinderea de panouri și tablouri electrice, Întreprinderea de rulmenți, unități de înaltă tehnicitate, ale căror produse se bucură de un binemeritat prestigiu nu numai în țară, dar și peste hotare. Peisajul industrial al județului este completat de exploatările de țiței, de unități ale industriei ușoare, alimentare etc. Teleormanul furnizează astăzi peste 30% din producția de îngrășăminte chimice a țării, însemnate cantități de petrol, rulmenți, elemente de automatizare, repere pentru mașini agricole, țesături și fire de bumbac etc. În perioada 1971–1975 industria a crescut într-un ritm mediu anual de peste 18%, volumul producției acestei ramuri ridicîndu-se în 1975 la 6,4 miliarde lei, de peste 2,2 ori mai mare decît în 1970.

Dezvoltarea viitoare a județului este în nemijlocită legătură cu marele efort de investiții pe care îl face statul în acest scop — în actualul cincinal volumul investițiilor este cu 63% mai mare decît în perioada anterioară corespunzătoare. Pe această bază se vor construi aproximativ 20 de noi obiective și capacități industriale, amplasate nu numai pe platformele existente, dar și într-o serie de localități care vor deveni în această perioadă centre urbane – Olteni, Drăgănești Vlașca, Piatra. În anul 1980 nivelul producției industriale va depăși 14 miliarde lei, ceea ce înseamnă o creștere de peste 2,2 ori față de 1975.

Agricultura, care cunoaște un amplu proces de modernizare, rămîne în continuare una din ramurile de bază ale economiei județului. Despre nivelul la care a ajuns această ramură vorbește de la sine faptul că în anul 1975 au fost obținute cele mai înalte recolte, producția de cereale fiind de 1,5 ori mai mare decît în 1970. Explicația acestor rezultate o găsim în consolidarea continuă a bazei tehnice-materiale a agriculturii. Pe ogoarele județului lucrau în 1975 peste 5 700 de tractoare fizice și numeroase alte mașini agricole; în același an au fost folosite 88 kg îngrășăminte chimice la ha. Prin realizarea sistemului de irigații pe terasa cuprinsă între Olt și Călmățui, suprafața de teren irigată în 1975 se ridica la circa 90 000 ha. Actualul plan cincinal conține o serie de prevederi a căror realizare va crea condiții pentru sporirea continuă a producției agricole vegetale și animale. Astfel, agricultura județului va beneficia de un volum de investiții de 4,7 miliarde lei ; aceasta va permite creșterea gradului de dotare tehnică, construirea unor noi complexe agro-zootehnice (6 complexe zootehnice de tip industrial pentru porcine și taurine, 14 ferme de vaci etc.), ca și extinderea cu încă 110 000 ha a suprafețelor irigate.

Progresele realizate în creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii sînt o consecință firească a celor pe tărîmul economiei. Odată cu dezvoltarea industriei se realizează un proces susținut de deplasare a populației spre activități neagricole ; în actualul cincinal vor fi create circa 20 000 noi locuri de muncă. Deosebit de evidente sînt schimbările care se produc în înfățișarea orașelor, a tuturor localităților județului. În perioada 1971—1975 au fost construite peste 6 400 apartamente, urmînd ca în actualul cincinal să se mai construiască 15 000 apartamente, 218 săli de clasă, 2 cinematografe, 9 cămine culturale etc.

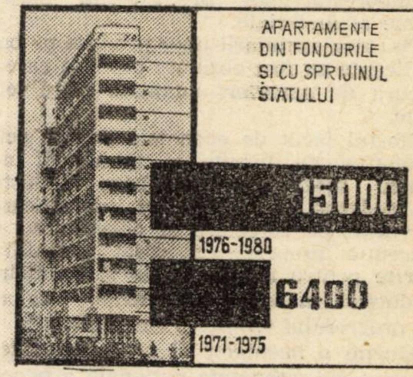

Prin valorificarea cu inteligență a resurselor materiale și umane, Teleormanul zilelor noastre urcă cu hotărîre pe noi trepte de dezvoltare economică și social-culturală.

S. G.

O cercetare în 74 de C.A.P.-uri pune în evidență intensitatea unei corelații:

PARTICIPAREA LA MUNCĂ – VALOAREA NORMEI CONVENȚIONALE

REALIZAREA nivelurilor și ritmurilor de dezvoltare prevăzute la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. pentru agricultură pot fi realizate numai prin mai buna organizare a muncii în toate componentele sale, începînd cu ridicarea gradului de utilizare a forței de muncă și cu factorii care determină productivitatea muncii în agricultură. În contextul de față dorim să ne concentrăm atenția asupra gradului de utilizare a forței de muncă, a participării la muncă, ținînd seama, spre deosebire de industrie și de alte ramuri ale economiei naționale, că în agricultură aceste aspecte prezintă unele particularități, care trebuie avute în vedere în organizarea și desfășurarea proceselor de producție. Astfel, sezonalitatea încă destul de ridicată în muncile agricole din sectorul vegetal duce la o concentrare a participării la muncă în anumite perioade.

Pe de altă parte, îmbinarea în procesul de producție al factorilor biologici, naturali cu cei economici și organizatorici imprimă producției obligativitatea anumitor tehnologii bine definite ce nu pot fi modificate în esența lor. Aceste particularități determină o execuție în timp optim a lucrărilor agricole necesare anumitor tehnologii. Participarea la muncă, deci, trebuie să se realizeze la nivelul cantitativ și calitativ necesar fiecărei faze a procesului de producție și în mod uniform.

Din experiența tuturor unităților cooperatiste din țara noastră rezultă că participarea la muncă constituie atît factorul hotărîtor în sporirea producției în toate sectoarele de activitate ale unității respective, cît și condiția hotărîtoare de sporire a veniturilor, pe care cooperatorii le obțin din producția obștească.

Prin utilizarea metodelor de calcul matematic, este pusă în evidență legitatea care se desprinde între gradul de participare la muncă (numărul de norme convenționale pe cooperator) și retribuirea unei norme convenționale în cooperativele agricole de producție din județul Tulcea. Implicit, este stabilită și corespondența dintre numărul de norme convenționale și venitul obținut de un cooperator.

Cercetarea a cuprins 74 de unități agricole cooperatiste care au fost grupate după gradul de participare la muncă și după retribuirea unei norme convenționale (tabelul nr. 1).

Tabelul 1

Grad de participare (norme conv./cooperator)	Retribuire, lei/normă convențională 20	20–25	25–30	30–35	35–40	40–45	45–50	50	Total
>50	1	–	–	–	–	–	–	–	1
50–100	–	4	1	1	–	–	–	–	6
100–150	1	3	6	3	–	4	–	–	17
150–200	1	7	6	5	3	1	2	–	25
200–250	–	1	5	3	4	–	3	1	17
250–300	–	–	2	–	2	–	1	–	5
300–350	–	–	1	–	1	–	–	–	2
350–400	–	–	–	–	–	–	–	–	–
400	–	–	–	1	–	–	–	–	1
TOTAL:	3	15	21	13	10	5	6	1	74

Din datele prezentate se desprinde concluzia că între cei doi factori funcționali există o corelație pozitivă : o creștere a gradului de participare la muncă implică în mod inevitabil și o sporire a retribuirii unei norme convenționale, ceea ce duce la o creștere a venitului cooperatorilor.

Exprimarea matematică a acestei legități s-a realizat ajustînd norul de puncte din graficul alăturat prin funcția de producție de tipul :

$$y = ax^b \quad (1)$$

unde

Y = retribuirea unei norme convenționale

x = gradul de participare la muncă (numărul de norme convenționale pe cooperator) ;

a = constantă de transformare ;

b = exponentul de creștere a lui Y cînd x crește cu un procent.

Eșantionul ales, din datele cărora au fost estimați parametrii a și b ai funcției de mai sus, se caracterizează prin omogenitate în ceea ce privește condițiile naturale de desfășurare a proceselor de producție și printr-o variație accentuată a participării la muncă a cooperatorilor. Astfel, dacă în 1973 numărul cooperatorilor care au lucrat în C.A.P. era de 152 la C.A.P. Tulcea, la C.A.P.-Niculițel acesta ajungea la 2 245 membri. Totodată, se constată o variație accentuată și în ce privește numărul de norme convenționale pe un cooperator și retribuirea unei norme convenționale. Așadar, dacă la C.A.P.-Niculițel, și C.A.P.-Somova gradul de participare la muncă era de 46,33 norme convenționale, la C.A.P. — Zebil înregistrăm 411,46 norme convenționale pe cooperator într-un an. În ce privește retribuirea unei norme convenționale, aceasta variază de la 15,80 lei în C.A.P.-Ceamurlia de Sus, la 50,80 lei la C.A.P.-Sîmbăta Nouă.

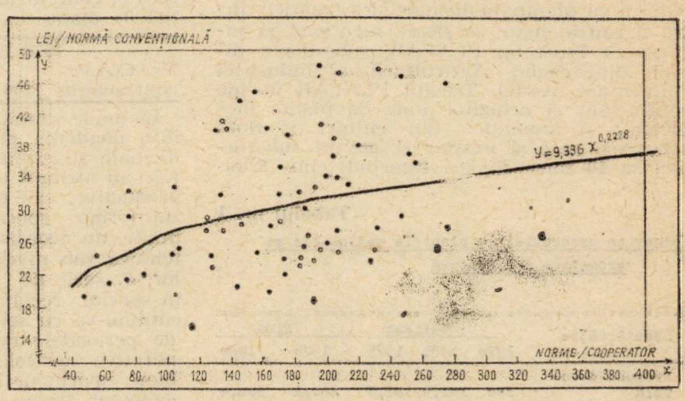

Fig. 1 — **Corelația dintre gradul de participare la muncă și retribuirea unei norme convenționale.**

Prin utilizarea relației (1) putem ajusta dependența dintre factorii luați în studiu.

Estimarea parametrilor a și b s-a făcut utilizînd metoda celor mai mici pătrate care ne-a condus la valori de 9,336 pentru constanta a și 0,2278 pentru exponentul b.

În acest caz relația (1) devine :

$$Y = 9{,}336\,x^{0{,}2278}$$

Relația astfel obținută arată că dependența celor două variabile este pozitivă și o creștere de un procent a gradului de participare la muncă (x) este exprimată printr-o sporire a retribuției unei norme convenționale cu 0,2278.

Prezentarea mai clară a legăturii cauzale între variabila endogenă (Y) și variabila exogenă (x) este dată în tabelul nr. 2.

Tabelul 2

Evoluția cuantumului retribuției unei norme convenționale și a venitului anual pe cooperator funcție de gradul de participare la muncă

Specificare	Norme convenționale pe cooperator 50	100	150	200	250	300	350	400	450
Retribuirea unei norme convenționale (lei)	22,75	26,63	29,21	31,20	32,82	34,21	35,44	36,53	37,52
Venit anual pe membru cooperator (lei)	1137^5	2663^0	4381^5	6240^0	8205^0	10263^0	12404^0	14612^0	16884^0

O primă analiză a rezultatelor obținute din tabelul 2 demonstrează că la o slabă participare la muncă (de numai 50 norme pe cooperator), cuantumul retribuirii unei norme convenționale este de 22,75 lei. Comparativ, retribuirea unei norme convenționale crește pe măsură ce gradul de ocupare a unui cooperator crește. Astfel, la o participare de 450 norme convenționale într-un an, pe un cooperator, retribuirea unei norme crește cu 165% (37,52 lei/normă) față de 50 norme grad de participare.

În concluzie, din cercetarea noastră referitoare la corelația care se stabilește între participarea la executarea lucrărilor agricole rezultă că, la o creștere de 9 ori a numărului de norme pe cooperatori, retribuirea unei norme convenționale crește de 1,65 ori, iar venitul anual încasat de un cooperator — de peste 14,84 ori. În felul acesta este pus în evidență faptul că între cantitatea și calitatea muncii pe de o parte și retribuirea muncii pe de altă parte, există o legătură directă strînsă, în folosul cooperatorilor și a cooperativei.

Gheorghe N. IOSIF
Gheorghe FRĂȚILĂ

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A PLANTELOR MEDICINALE

Un cadru organizatoric nou

Pornindu-se de la necesitatea perfecționării activității de cultivare și recoltare a plantelor medicinale, s-a hotărît recent ca producerea, valorificarea și cercetarea în sectorul de plante medicinale și aromatice să fie organizată în mod unitar, care să asigure creșterea producției și, pe această bază, asigurarea industriei de medicamente și produse cosmetice cu materie primă, a fondului pieței și a altor beneficiari interni și externi cu plante medicinale și aromatice. Între măsurile luate se poate menționa și înființarea Trustului PLAFAR, subordonat direct Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. Astfel, Trustul PLAFAR devine contractant și achizitor unic de plante medicinale și aromatice din culturi și flora spontană, mac și muștar și are în subordinea sa 10 întreprinderi interjudețene. Trustul și unitățile specializate, în afară de contractarea și achiziționarea plantelor medicinale și aromatice, au răspunderi directe în sectorul de producere a materialului de înmulțire, de creștere a potențialului productiv al bazinelor de floră spontană pentru circa 200 specii.

Tabelul nr. 1

Dinamica producției la plantele medicinale și aromatice din cultură

Specificație	Realizat			Plan	
	1970	1971	1975	1976	1980
Producția totală	100	101,9	109,6	260,1	360,4
Suprafața cultivată	100	94,7	100,0	134,8	134,8
Producția medie la ha.	100	107,6	109,5	193,0	267,5

Trustul și întreprinderile sale, împreună cu comitetele executive ale consiliilor populare, vor asigura ca în parcuri, grădini publice, zone de agrement și alte spații verzi să fie extinse suprafețele cultivate cu plante medicinale și aromatice ce pot fi utilizate și în scop ornamental.

Dinamica producției

Producția totală de plante medicinale aromatice din culturi și floră spontană a cunoscut o creștere continuă. Astfel, dacă se ia ca bază anul 1970, în 1971 producția a fost de 108,3%, iar în anul 1975 de 115,4%. Totuși producția a fost insuficientă pentru satisfacerea necesarului tuturor consumatorilor. Pentru perioada 1976—1980 se prevăd creșteri deosebit de importante, care se situează la 238,9% și 311,1% față de 1970. (Pentru plantele din cultură vezi tabelul 1).

Realizările producției totale înregistrează o creștere constantă în condițiile în care numărul cooperativelor contractante se reduce datorită procesului de specializare și concentrare a producției de plante medicinale.

	1970	1971	1975	1976
Nr. C.A.P. contractante	1300	1103	839	692

În unele unități s-a redus însă ponderea plantelor medicinale și aromatice, iar altele au atribuit terenuri slab productive, sau n-au organizat ferme specializate sau mixte, au acordat o asistență tehnică sub nivelul cerințelor, o serie de lucrări — și în special recoltarea — executîndu-se cu întîrziere față de perioadele optime. Cele mai multe cooperative agricole însă au obținut rezultate bune sporindu-și suprafețele cultivate, organizînd ferme specializate sau mixte. În cele mai multe cazuri acestea au fost sprijinite de specialiștii întreprinderilor PLAFAR care au acordat asistență tehnică de la amplasarea culturilor și pînă la preluarea produselor.

Aplicarea corectă a tehnologiei de cultură la plantele medicinale și aromatice a dus la sporirea venitului pe unitatea de suprafață, cointeresează cooperatorii și acolo unde se organizează ferme specializate sau mixte este asigurată creșterea producției de plante medicinale și aromatice la nivelul solicitat de economia națională (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 3

Dinamica producției obținută din flora spontană

Realizări			Prevederi de plan	
1970	1971	1975	1976	1980
100	118,6	124,5	205,8	233,6

Din tabelul 3 se observă o creștere accentuată a producției obținută din flora spontană însă cu o tendință mai categorică în cincinalul actual. Totodată, specificul muncii de recoltare a plantelor medicinale și aromatice din flora spontană, solicitînd un efort redus în comparație cu alte lucrări agricole, atrage și cointeresează în măsură sporită toate categoriile de lucrători, inclusiv tineretul. (tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 2

Denumirea coop.agr. de prod. Speciei	Suprafața cultivată ha.	Prod. medie kg/ha	Venit brut lei	Venit net lei	Suprafața contractată în anul 1976 ha	Obs.
Tarcea-Bihor Veleriana OFF	50	4200	810000	3368000	100	A organizat fermă specializată de plante medicinale
Diosig-Bihor Veleriana OFF	50	2600	520000	239000	100	A organizat fermă mixtă
Butnarești-Neamț Papaver Somniferum	10	1080	108000	68500	50	–
Berești-Bist-Bacău Papaver Somniferum	50	700	350000	192500	60	–
Magura-Constanța Coriandrum Sativum	10	1930	69480	59200	50	–
Coconi-Ilfov Mentha Piperita Iarbă proaspătă	35	5705	319480	187700	180	A organizat fermă specializată de plante medicinale
Rediu-Cluj Patlagi Lanciolata	1	23000	18400	14700	10	–
Feldioara-Brașov Mentha Piperita Iarbă proaspătă	50	8700	696000	290000	200	A organizat fermă specializată de plante medicinale
Lanurile-Buzău Mentha Piperita Spărturi uscate	70	700	1127000	480000	150	idem

Tabelul nr. 4

Numele și prenumele achizitorului	Denumirea județului	Denumirea sortimentelor achiziționate	Cantitatea sau valoarea	Comisionul încasat
Lazăr Elena	Bihor	Rădăcină de ciuboțică Rădăcină de ferigă Coajă de crușin Coajă de castan	2400 kg 26000 kg 1300 kg 1000 kg	15433
Avădanii Eugenia	Neamț	Flori de tei Flori de ciuboțica cucului	526.900 lei	13100
Iliescu Maria	Neamț	Frunze de potbal Fructe de măceșe	167.500 lei	12700
Păun A.	Hunedoara	Cătină de pin Cătină de brad Cătină de molid	448.313 kg 684.227 kg 137.318 kg	27864
Ambruș Alexandru	Cluj	Frunze de potbal Iarbă de rustută Vîsc	154.400 kg	15215
Pascu Ana	Cluj	Flori de arnică Muguri pin Fructe afin	116.400 kg	11605
Stoica Veronica	Cluj	Tătăneasă Sunătoare Sulfină Crușin și macere	157.600 kg	15215

Perspective și sarcini

Sarcinile și perspectivele de viitor pot fi grupate în două mari categorii : unele imediate — respectiv pentru însămînțarea culturilor și plantarea tuturor suprafețelor contractate în condiții agrotehnice cît mai bune, care să asigure premisele unor recolte cît mai mari. În cazul florei spontane, principala sarcină de perspectivă constă în sporirea rețelei de achiziții, care să acopere practic întreg teritoriul țării.

De primă importanță pentru etapa imediat următoare este studierea tehnologiilor specifice de cultură și perfecționarea acestora prin creșterea gradului de mecanizare (care implică și crearea unor mașini și utilaje specifice) și de chimizare (prin folosirea celor mai adecvate doze și momente de îngrășare a solului, a unor erbicide selective care să nu aibă remanență în drog).

Tehnologiile de cultură ale plantelor medicinale au particularități deosebite, întrucît prin complexul de lucrări agricole nu se urmărește numai sporirea cantitativă a producției, ci — legat de aceasta — creșterea conținutului în principii active. Nu se poate vorbi de ridicarea producției la hectar și a calității produselor fără ameliorarea materialului biologic, crearea unor soiuri și linii de înaltă productivitate, cu un conținut ridicat de principii active și rezistente la boli, dăunători și factorii climatici nefavorabili, lucru care presupune creșterea rolului cercetării în acest domeniu. În amplasarea culturilor va trebui în permanență respectată zonarea culturilor de plante medicinale și aromatice, care au cerințe extrem de specifice față de condițiile pedoclimatice.

Deși, după cum arătam, a existat și pînă acum preocuparea pentru concentrarea culturilor într-un număr cît mai redus de C.A.P.-uri, aceste tendințe trebuie accentuate în viitor, astfel încît să se creeze un număr cît mai mare de ferme specializate și mixte, bine consolidate, cu un plan de culturi fundamentat, cu o dotare corespunzătoare, cu cadre de specialiști formați pe acest profil. În fermele specializate se poate realiza și un alt deziderat și anume acela al creșterii suprafețelor irigate, deoarece asigurarea unui regim optim de apă dă rezultate de-a dreptul spectaculoase la majoritatea speciilor medicinale și aromatice, care răspund la irigare cu sporuri mult mai mari decît alte culturi.

În domeniul recoltării florei spontane se va urmări o dotare mai bună a echipelor de culegători cu unelte simple de recoltare, cu remorci-dormitoare etc. De un real folos pentru impulsionarea acestei activități ar fi acordarea posibilității de a fixa prețurile la nivel de trust pentru unele sortimente de mic tonaj. Aceasta ar facilita obținerea unor serioase beneficii în valută, acționind imediat atunci cînd se ivesc conjuncturi favorabile pe piața externă, iar pe de altă parte ar însemna cointeresarea mai bună a culegătorilor.

ing. Florentin CRĂCIUN
director general al Trustului PLAFAR

CUM ÎȘI ÎNDEPLINESC ATRIBUȚIILE LEGALE ORGANELE CONDUCERII COLECTIVE DIN ÎNTREPRINDERI?

— Investigație privind modul de funcționare a organelor de conducere colectivă în 14 întreprinderi industriale —

INSTITUȚIONALIZAREA adunării generale a oamenilor muncii, și constituirea comitetului oamenilor muncii și a colectivelor de conducere operative în întreprinderi, organe de conducere colectivă prin efectul Legii nr. 11/1971, a reprezentat o expresie a lărgirii democrației economice socialiste muncitorești. Așa cum se arată în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism : „Promovarea consecventă a acestui principiu (al conducerii și muncii colective — n.n.) va contribui la valorificarea tot mai largă a gîndirii și experienței oamenilor muncii, a celor mai bune cadre economice, tehnice, științifice, la ridicarea pe un plan superior a întregii activități de organizare și conducere a producției, a vieții sociale“. *Dispunînd de atribuții și competențe largi, acordate prin lege, adunării generale, comitetului oamenilor muncii și colectivului de conducere operativă le revin sarcini de conducere permanentă și multilaterală a activității întreprinderii, de elaborare a strategiei și tacticii îndeplinirii obiectivelor de plan.*

Continuînd seria investigațiilor publicate de revista noastră asupra funcționării organelor colective de conducere, cercetarea pe care v-o prezentăm în continuare a urmărit să determine direcțiile în care comitetul oamenilor muncii și colectivul de conducere operativă din întreprinderile industriale studiate pot să-și perfecționeze activitatea, în concordanță cît mai deplină cu esența conținutului acestei forme de conducere, profund participativă. Ancheta, desfășurată în 14 întreprinderi industriale mari din trei ramuri industriale — construcții de mașini, chimie și industrie ușoară — a fost axată asupra principalelor caracteristici funcționale și structurale ale celor două forme de conducere.

Descrierea caracteristicilor funcționale ale activității organelor de conducere colectivă a întreprinderii, a fost realizată prin analiza problematicii abordate în ședințe, a naturii deciziilor luate, iar caracteristicile structurale, prin studiul dimensiunii, compoziției, potențialului organismelor respective. Pe această bază sînt formulate apoi propunerile de perfecționare a activității acestor organe.

Analiza activității:

Problematică

PROBLEMATICA abordată de organele de conducere colectivă ale întreprinderii, constituie unul din elementele definitorii pentru a caracteriza esența muncii desfășurate, modul în care acestea își exercită funcțiile pe linia : conducerii generale, previziunii, planificării, organizării și controlului. După cum reiese din datele prezentate (tabel nr. 1a și 1b), funcțiile de organizare-coordonare, care reprezintă una din componentele de bază ale muncii de conducere, sînt puternic reprezentate. La nivelul întregului eșantion acestea constituie jumătate din problemele dezbătute, atît în cadrul comitetului oamenilor muncii, cît și în cadrul colectivului de conducere operativă. Proporții superioare mediei pe eșantion se înregistrează în special în cazul întreprinderilor mari cu activitate complexă, cum ar fi : Întreprinderea de țevi „Republica“-București, Combinatul de celuloză și hîrtie-Brăila, Întreprinderea metalurgică „Laromet“-București ș.a.

În ansamblul activității organelor de conducere colectivă din întreprinderi, exercitarea funcției de urmărire-control se situează pe locul doi, cu o pondere de 22,1% și respectiv 28% în totalul problemelor abordate. În exercitarea acestei funcții au fost cel mai frecvent întîlnite probleme ca : analizele trimestriale și anuale privind realizarea contractelor economice, calitatea producției, realizarea planului de investiții, îndeplinirea măsurilor privind contractele colective de muncă, a măsurilor de protecția muncii și a stării de sănătate a personalului etc.

O frecvență relativ mai redusă între problemele dezbătute de organele conducerii colective înregistrează temele corespunzătoare funcțiilor de planificare-previziune și conducere generală. Această situație pune în evidență zone în care conducerea colectivă, atît comitetele oamenilor muncii cît și colectivele de conducere operativă pot și este necesar să-și asume responsabilități sporite prin dezbaterea unor aspecte ce vizează : dezvoltarea în perspectivă a întreprinderii, realizarea unei planificări dinamice corespunzătoare modificărilor produse în mediul exterior al întreprinderii, conducerea de ansamblu a întreprinderii. Nu trebuie uitat că prin însăși esența ei, adîncirea democratismului și a participării înseamnă, în primul rînd, manifestarea plenară, prezența activă a maselor la dezbaterea și stabilirea obiectivelor care privesc dezvoltarea, evoluțiile în perspectivă.

Interesante concluzii pentru caracterizarea activității organelor de conducere colectivă se degajă și din analiza problematicii reuniunilor acestora, în funcție de domeniile de activitate la care se referă. După cum se poate constata din tabelul nr. 1 b, atît la nivelul comitetului oamenilor muncii, cît și la cel al colectivului de conducere operativă, producția reprezintă domeniul abordat cu prioritate, consecința firească a faptului că întreprinderii îi revine în întregime funcția de producție, în cadrul diviziunii acestora între minister-centrală-întreprindere. Cum este și firesc, problemele producției, care prin natura lor au un pronunțat caracter curent, sînt dezbătute într-o măsură sporită la nivelul colectivului de conducere operativă (33% față de 23,5), ceea ce reflectă existența unei raționale diferențieri între problemele analizate de cele două organe.

Un alt domeniu care captează într-o măsură însemnată atenția organelor de conducere colectivă a întreprinderii sînt problemele de personal. La nivelul ambelor organe analizate chestiunile referitoare la activitatea de personal dețin mai mult de o cincime din problematica dezbătută de acestea, situație ce denotă preocuparea susținută pe care conducerile colective ale întreprinderilor o acordă soluționării problemelor de muncă și viață ale oamenilor muncii. Din această categorie, cel mai frecvent abordate de comitetul oamenilor muncii și colectivul de conducere operativă sînt aspectele care se referă la : analiza măsurilor de protecția muncii ; analiza și aprobarea normelor de muncă ; aprobarea derogărilor pentru promovare ; aprobarea necesarului de ore suplimentare pentru muncitori și a personalului TESA și a modului de distribuire ; aprobarea solicitărilor unor angajați privind probleme personale de importanță majoră ; acordarea primelor din fondul de beneficii etc. Totuși, în unele cazuri analizate, diferența relativ mică față de frecvența discutării problemelor producției de cele două organe de conducere colectivă și chiar conținutul acestor probleme permite să se tragă concluzia unei suprasolicitări cu probleme de rutină. Dacă ponderea mare pe care o dețin problemele de producție și personal — 59 % — poate fi justificată la nivelul

ORGANUL DE CONDUCERE	STRUCTURA PE FUNCȚII ALE CONDUCERII (%)					TOTAL PROBLEME ABORDATE
	CONDUCERE GENERALĂ	PREVIZIUNE-PLANIFICARE	ORGANIZARE-COORDONARE	URMĂRIRE-CONTROL	ALTE PROBLEME	
COMITETUL OAMENILOR MUNCII	0,3	8,0	50	22,1	19,6	100
COLECTIVUL DE CONDUCERE OPERATIVĂ	0,3	8,0	51,7	28	12	100

Tabel Nr. 1 (a)

ORGANUL DE CONDUCERE	STRUCTURA PE DOMENII — ACTIVITĂȚI (%)								
	PROBLEME DE ANSAMBLU	CERCETARE-DEZVOLTARE	INVESTIȚII	PRODUCȚIE	APROVIZ.	DESFACERE	FINANCIAR-CONTABILĂ	PERSONAL	ALTE PROBLEME
COMITETUL OAMENILOR MUNCII	7	3	5,1	23,5	2	3,4	11	23	22
COLECTIVUL DE CONDUCERE OPERATIVĂ	4	2	4	33	4	6	9	26	12

Tabel Nr. 1 (b)

Tabelul nr. 1. **Probleme abordate în ședințele organelor de conducere colectivă. a) pe funcții ale conducerii ; b) pe domenii de activitate** colectivelor de conducere operativă, ale căror obiective constau tocmai din rezolvarea operativă a sarcinilor de acest gen, la nivelul comitetului oamenilor muncii, ponderea de 46,5% indică existența unor rezerve încă însemnate în ceea ce privește reorientarea preocupărilor și spre alte domenii, corespunzător sarcinilor largi care i-au fost atribuite.

Confruntînd posibilitățile de acțiune ale organelor de conducere colectivă, oferite de cadrul legislativ, cu gradul în care ele au fost utilizate au putut fi relevate numeroase rezerve de perfecționare a conținutului concret, efectiv, al muncii colective de conducere, prin exercitarea mai deplină a unor atribuții.

Observarea frecvenței de abordare în reuniunile de lucru a problemelor ce intră în atribuțiile legale ale organelor de conducere colectivă a permis departajarea a două grupe :

— o primă grupă de atribuții exercitate cu o frecvență ridicată, care se referă la problemele de orientare, selecționare, încadrare și perfecționare a pregătirii personalului ; aplicarea corectă a sistemului de remunerare a muncii și de premiere ; stabilirea și urmărirea aplicării de măsuri tehnico-organizatorice în vederea realizării sarcinilor de plan ; aprobarea documentațiilor tehnico-economice și achiziționării de utilaje pentru investițiile de plan ; aprobarea proiectelor contractelor colective de muncă ; analizarea periodică a îndeplinirii prevederilor lor ; realizarea măsurilor de protecție a muncii. [1]

— O a doua grupă de atribuții care se regăsesc mai puțin în activitățile organelor de conducere colectivă se referă la : analiza încheierii la timp a contractelor economice ; controlul aprovizionării din timp cu materii prime și materiale necesare înainte de începerea procesului de producție ; analiza îndeplinirii ritmice a planului de export-import ; a realizării obligațiilor prevăzute în contracte și respectării termenelor de livrare ; a modului în care sînt exploatate, întreținute și reparate fondurile fixe din dotare [2] etc.

Calculele efectuate au evidențiat că pe întregul eșantion, la atribuțiile enumerate în cadrul celei de a doua grupe reveneau în medie între 3 și 6 analize și decizii în cursul unui an. Dar poate mai concludent este faptul că în cazul unor atribuții importante pentru bunul mers al activității de ansamblu a unităților economice, cum sînt cele privind încheierea la timp a contractelor economice, precum și stabilirea măsurilor pentru aprovizionarea din timp cu materiile prime și materialele necesare, în 64,3% respectiv 71,7% din întreprinderile eșantionului ele nu au fost deloc exercitate.

În sfîrșit, în cazul eșantionului nostru de întreprinderi, este adevărat nu foarte mare, se ridică una dintre problemele majore ale activității și eficienței conducerii și anume măsura și modul în care exercită controlul îndeplinirii sarcinilor. Am avut prilejul să constatăm că obligația de a prezenta periodic rapoarte în fața comitetului oamenilor muncii asupra modului în care au fost aduse la îndeplinire hotărîrile luate este respectată numai în două din unitățile analizate : „Hidromecanica"-Brașov și „Progresul"-Brăila, ceea ce denotă o insuficientă exercitare a funcției de control a comitetului oamenilor muncii

Decizii

PORNIND de la ideea că luarea deciziei este una din componentele cele mai sintetice, care permit caracterizarea intensității unui proces de conducere ținînd, bineînțeles, seama și de natura, anvergura și implicațiile lor, acestea au constituit un alt aspect al analizei activității organelor colective de conducere din întreprinderi. O primă caracteristică desprinsă din studierea activității comitetelor oamenilor muncii și a colectivelor de conducere operativă este realizarea unei activități decizionale destul de intense, evaluată prin indicatorul „numărul mediu de decizii luate într-o ședință". Potrivit calculelor efectuate de noi, în comitetele oamenilor muncii din eșantionul investigat, valoarea acestuia se ridică la 4,1 decizii în medie pe fiecare reuniune.

Gruparea deciziilor adoptate în ședințele de lucru ale organelor de conducere colectivă după criteriile enunțate, ne-a creat posibilitatea să desprindem unele concluzii privind natura deciziilor. Astfel cele mai multe din deciziile adoptate în comitetul oamenilor muncii se referă, în ordine, la funcțiile de personal, financiar-contabilă și de producție ale întreprinderii. Pe ultimele locuri, cu ponderi între 1,8% și 3,3% se situează — așa cum reiese și din graficul nr. 1 problemele de ansamblu : cercetare-dezvoltare, investiții, aprovizionare-desfacere. De remarcat că, între clasamentul problemelor abordate și cel al deciziilor luate de comitetul oamenilor muncii există diferențe care la prima vedere pot ridica semne de întrebare. În realitate, diferențele sînt explicabile în mare măsură, dacă avem în vedere că aproximativ jumătate din deciziile luate de comitetele oamenilor muncii analizate de noi, se referă la derogări de vechime pentru obținerea de trepte sau gradații, aprobări de treceri pe costuri a unor sume care reprezintă cheltuieli neproductive ș.a.

Analiza structurii deciziilor luate de colectivul de conducere operativă, grupate pe principalele domenii de activitate ale întreprinderii indică prioritatea acordată problemelor de producție și apoi celor de personal, situație parțial diferită față de cea înregistrată la nivelul comitetului. Preocupări decizionale mai intense sînt evidente și la nivelul altor activități, mai puțin abordate de comitetul oamenilor muncii, cum ar fi : investițiile, desfacerea, financiar-contabil, ceea ce semnifică o mai echilibrată preocupare pentru soluționarea diferitelor aspecte cu care sînt confruntate întreprinderile.

Un alt punct al cercetării l-a constituit distribuția deciziilor pe atribuții legale. Din acest punct de vedere ni s-a părut semnificativ faptul că în perioada analizată numărul mediu de decizii care reveneau unei atribuții a organelor de conducere colectivă era destul de scăzut, situîndu-se între limitele : 1,2 și 8,7 decizii pentru comitetul oamenilor muncii și 0,1 și 19,7 la colectivul de conducere operativă.

Completarea imaginii asupra activității desfășurate de organele de conducere colectivă a determinat extinderea și aprofundarea cercetărilor asupra mecanismului lor de funcționare, în cadrul structurii atribuite de lege.

Realizarea unei concordanțe depline între structura profesională a componenților organelor de conducere colectivă, natura atribuțiilor care le revin și, pe această bază, creșterea eficienței cu care sînt soluționate diferite probleme, sînt strîns legate de intensificarea procesului de perfecționare a pregătirii cadrelor. Potrivit investigațiilor noastre pe ansamblul eșantionului membrii organelor de conducere colectivă analizate au fost antrenați în cursuri de formare și perfecționare în afara unității. Exemplu : la Academia „Ștefan Gheorghiu", și prin cursuri de perfecționare la nivelul ministerului — în medie, în proporție de 37,8% pentru comitetul oamenilor muncii și respectiv 52,6% pentru colectivul de conducere operativă.

Resurse de perfecționare:
Restructurarea ariei problematice

O DIRECȚIE majoră de perfecționare a activității organelor de conducere colectivă ale întreprinderii o constituie selectarea tematicii abordate în reuniunile de lucru, corespunzător sferei decizionale stabilite prin lege și gradului de dificultate al problemelor cu care sînt confruntate unitățile industriale.

Așa cum a reieșit din analiză, aria problematică abordată de către comitetul oamenilor muncii, spre exemplu, a fost mult mai extinsă prin includerea unor probleme a căror rezolvare este de fapt atribuită, prin lege, colectivului de conducere operativă. Concret, din totalul problemelor dezbătute de comitetul oamenilor muncii în cadrul reuniunilor de lucru din perioada analizată, 10,7% sînt probleme care în conformitate cu prevederile legale, ar trebui rezolvate, de către colectivul de conducere operativă în special cele privind funcția de personal. Soluționarea problemelor menționate la nivelul comitetului oamenilor muncii se explică, în principal, prin tendința colectivelor de conducere operativă de „a-și diminua răspunderea" în exercitarea unor atribuții proprii. Consecința directă a acestei practici este diminuarea timpului afectat rezolvării unor probleme majore care prin importanța și complexitatea lor au o influență substanțială asupra activității de ansamblu a întreprinderii, atît pentru activitatea curentă, cît mai ales pentru dezvoltarea lor în perspectivă.

Spre exemplu, deși mai mult de o trei-

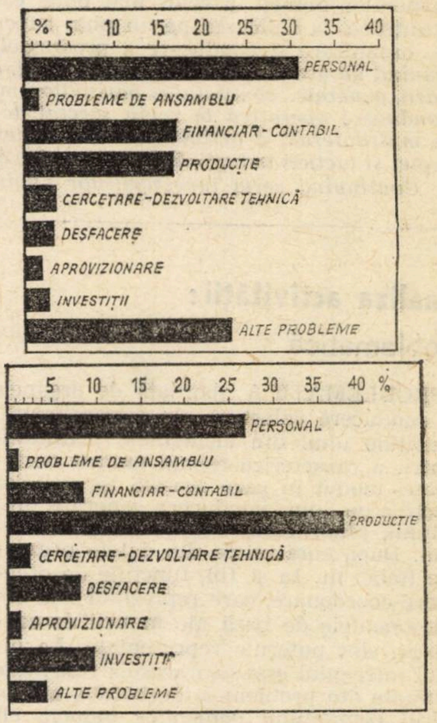

Graficul nr. 1 — **Structura pe domenii a deciziilor luate de comitetul oamenilor muncii și colectivul de conducere operativă.**

---

[1] Legea nr. 11/1971, art. 52, pct. b, g, ,c, v, s și art. 54 pct. a și g.

[2] Ibidem, art. 52, pct. c, f, g, m ; art. 54 pct. o.

me din întreprinderi consideră că activitățile de desfacere și aprovizionare au prezentat în perioada analizată dificultăți deosebite, totuși, ele nu au fost abordate cu prioritate în vederea soluționării lor în nici una din întreprinderile analizate, iar în unele întreprinderi nu au fost abordate deloc („Progresul"-Brăila, „Rulmentul"-Brașov și Șuruburi-Brașov). Remarcăm, de asemenea, proporția redusă a întreprinderilor care au abordat cu prioritate problemele de investiții — 7,7% la comitetul oamenilor muncii — față de proporția de peste 30% a întreprinderilor care au apreciat ca dificile și complexe aceste probleme — peste 30%.

O situație aparte reiese din analiza problematicii referitoare la activitățile financiar-contabile. Astfel, se constată că, în general, ea este suficient reprezentată — 11% din totalul problemelor dezbătute de comitetul oamenilor muncii și 9% de colectivul de conducere operativă. (vezi tabelul nr. 1). Totuși examinarea conținutului problemelor relevă în special pentru primul organ o situație nesatisfăcătoare, majoritatea analizelor constituind trecerile pe costuri a unor cheltuieli neproductive. Este încă prea puțin prezentă pe agenda de lucru a acestor organe analizele aprofundate referitoare la principalele aspecte economico-financiare. În 50% din întreprinderile din eșantion, realizările trimestriale ale unor indicatori importanți, cum ar fi beneficiul sau cheltuielile la 1 000 lei producție marfă, nu au fost analizate în cadrul organelor de conducere colectivă.

În strînsă legătură cu asigurarea unor raporturi judicioase între diferitele probleme care formează obiectul de activitate al organelor de conducere colectivă se pune și cerința orientării corespunzătoare a procesului decizional. Principala perfecționare evidențiată de studiile întreprinse de noi o reprezintă realizarea unor raporturi mai judicioase între diferitele categorii de decizii și în primul rînd între deciziile tactice și de rutină. Așa după cum rezultă din graficul nr. 2 (a și b), în prezent, atît comitetul oamenilor muncii, cît și colectivul de conducere operativă iau într-o proporție prea mare decizii de rutină.

În schimb, deciziile strategice și tactice care au în vedere un orizont de ordinul lunilor sau trimestrelor și în care ar trebui angrenate cu precădere organele de conducere colectivă, în special comitetul oamenilor muncii, dețin ponderi încă prea reduse. Desigur că certitudinea îndeplinirii funcțiilor de conducere de organele colective poate fi obținută nu numai prin realizarea integrală și la timp a atribuțiilor ce le-au fost conferite. Deși această cerință este evidentă sîntem nevoiți să insistăm asupra ei întrucît din analizele efectuate rezultă că paralel cu exercitarea cu frecvență mare sau normală a unor atribuții, altele nu se regăsesc, după importanța lor la nivelul necesar. Între acestea menționăm, probleme de recrutare, selecționare, încadrare și perfecționarea pregătirii personalului (Legea 11 art. 52 pct. s) ; stabilirea și urmărirea aplicării de măsuri tehnico-organizatorice în vederea realizării sarcinilor de plan (Legea 11 art. 52 pct. b) art. 54 pct. 2); aprobarea documentațiilor tehnico-economice și achiziționării de utilaje pentru investițiile din plan (Legea 11 art. 52 pct. 1) aprobarea proiectelor contractelor colective de muncă, analizarea periodică a îndeplinirii prevederilor lor, realizarea măsurilor de protecție a muncii, combaterea poluării mediului înconjurător (Legea 11 art. 52 pct. V). ș.a.

Perfecționarea stilului de muncă

DIN analizele efectuate a reieșit că se impune și o îmbunătățire a mecanismului decizional însuși, a modului cum organele de conducere colectivă iau decizii în cadrul reuniunilor de lucru, astfel, încît acestea să se manifeste în toate cazurile ca „echipe de conducere", în accepțiunea pe care știința conducerii o dă acestui concept.

Astfel, o primă cale de îmbunătățire a pregătirii și realizării reuniunilor de lucru ale organelor de conducere colectivă din întreprinderi o reprezintă desfășurarea lor periodică conform prevederilor legii. Deosebit de pregnant se pune această problemă la nivelul colectivului de conducere operativă, unde există tendința diminuării sensibile a numărului de ședințe. Astfel, față de minimum 45 de ședințe cîte ar trebui să aibă loc în intervalul analizat conform legii, în medie pe eșantion s-au desfășurat 13,5 ședințe și ca urmare, numărul mediu de zile între două ședințe consecutive a fost de 2,3 ori mai mare decît cel legal.

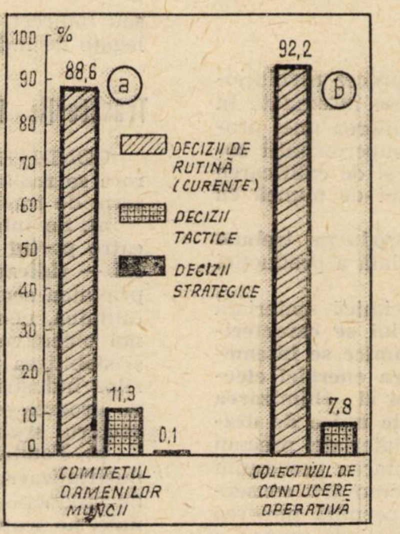

Graficul nr. 2. **Structura pe tipuri de decizii**

Eliminarea unor asemenea situații implică generalizarea elaborării unor planuri de muncă trimestriale existente, însă, numai la 22% din întreprinderile analizate și mai ales, respectarea datelor stabilite. Stabilirea din timp și cu discernămînt a agendei de lucru pentru reuniunile organelor de conducere colectivă constituie o premisă indispensabilă pentru elaborarea unor materiale fundamentate pentru fiecare din problemele analizate. Pregătirea din timp a materialelor face posibil ca ele să conțină alternative decizionale, bine fundamentate, posibilitate mult diminuată în cazurile cînd, în unele întreprinderi nu se întocmesc deloc sau nu se elaborează la un nivel corespunzător materialele pregătitoare.

Rezultatele investigațiilor noastre, după care proporția medie a membrilor comitetului oamenilor muncii prezenți la ședințe este de aproximativ 70% demonstrează necesitatea acordării unei atenții sporite și mobilizării lor.

Perfecționarea sistemului de lucru al organelor de conducere colectivă din întreprinderi este necesar să cuprindă și activitatea de urmărire și control a îndeplinirii deciziilor. Acesta este de fapt domeniul în care prin excelență oamenii muncii în dubla lor calitate de producători și proprietari ai mijloacelor de producție trebuie să exercite un control exigent asupra modului cum sînt utilizate fondurile materiale și financiare încredințate, să vegheze la întărirea disciplinei și responsabilității în muncă.

Vorbind despre necesitatea înfăptuirii neabătute a politicii partidului, a intransigenței față de lipsuri, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. **„Sîntem un partid revoluționar, iar în societatea noastră, clasa muncitoare îndeplinește rolul conducător. Pentru ca aceasta să devină o realitate, trebuie să se reflecte și în felul cum clasa muncitoare participă la conducerea diferitelor sectoare de activitate, începînd cu partidul, cu instituțiile de stat, cu organizațiile obștești".**

Una din soluțiile care se prefigurează pe linia urmăririi sistematice a îndeplinirii hotărîrilor și, în general, a desfășurării regulate a lucrărilor constă în crearea unei funcții de secretar al comitetului oamenilor muncii și al colectivului de conducere operativă îndeplinită de un cadru cu studii medii, cu experiență în producție, cu aptitudini organizatorice, bun cunoscător al specificului activității întreprinderii. Printre sarcinile principale pe care ar fi necesar să le îndeplinească secretarul comitetului oamenilor muncii, ar fi extragerea deciziilor din procesele-verbale, multiplicarea și difuzarea lor celor interesați ; urmărirea gradului de îndeplinire a deciziilor și informarea periodică a președintelui comitetului oamenilor muncii ș.a. O asemenea soluție ar oferi și posibilitatea generalizării sistemului de informare și analiză periodică a activității membrilor comitetului oamenilor muncii în ceea ce privește gradul și modul de îndeplinire a sarcinilor încredințate. Necesitatea accentuării acestui punct decurge din faptul că deși legea prevede o asemenea procedură, ea nu a fost utilizată în perioada și în eșantionul investigat de noi decît de 14% din întreprinderi.

Trecerea în revistă a caracteristicilor funcționale și structurale a activității acestor organe profund democratice, ce dezvoltă cadrul participării clasei muncitoare la conducerea efectivă a activității economice, permite să tragem concluzia generală că cele mai importante decizii din activitatea întreprinderii au fost preluate de aceste organe. Dar, am putea spune că în unele domenii ca : personal, financiar, unele probleme ce puteau fi rezolvate la nivele de decizie inferioare au fost totuși aduse în fața organelor de conducere colectivă, ceea ce duce la distragerea lor de la problemele de anvergură, de dezvoltare în perspectivă a întreprinderii. Selecția mai exigentă a problemelor analizate, astfel încît să nu se producă o diminuare a responsabilităților pe compartimente ca și adîncirea analizei corelate a efectelor economice ale soluțiilor date pot să contribuie la intensificarea activității de conducere, la mai buna valorificare a valențelor lor.

Evident, perfecționările propuse nu epuizează gama posibilităților de perfecționare a activității organelor de conducere colectivă din întreprinderile industriale. Este neîndoielnic însă că aplicarea în practică a acestor elemente ar contribui la creșterea rolului și eficienței activității acestor organe.

E. STEIU
Gh. CĂPRĂRESCU

Publicăm în continuare consultațiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul superior economic. Consultațiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică, de sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, de la Academia de Studii Economice din București.

INDUSTRIALIZAREA SOCIALISTĂ

Necesitatea industrializării socialiste

CONSTRUIREA SOCIALISMULUI este un proces revoluționar de mare complexitate care necesită progrese însemnate în domeniul dezvoltării forțelor de producție. Obținerea unei productivități ridicate a muncii și demonstrarea superiorității socialismului față de capitalism sînt condiționate și de calificarea înaltă a lucrătorilor și de înzestrarea procesului de muncă cu mijloace de producție de mare randament.

Dacă ne referim numai la mijloacele de producție trebuie să reținem că ele alcătuiesc baza tehnică materială a producției existente la un moment dat în societate.

Socialismul trebuie să dispună de o bază tehnică materială adecvată. **Baza tehnică materială a socialismului se caracterizează prin aceea că activitatea ramurilor economice se întemeiază pe marea producție mașinistă, pe utilizarea energiei electrice, pe mecanizarea complexă, automatizarea și chimizarea producției realizată în baza planurilor naționale unice de dezvoltare economico-socială.** Crearea de bunuri materiale, precum și activitatea din sfera serviciilor presupun dotarea procesului de muncă cu tehnica mașinistă în condițiile promovării consecvente a progresului științifico-tehnic, care să permită punerea cît mai eficientă în slujba producției a capacității de muncă a oamenilor, precum și valorificarea superioară a resurselor materiale. Toate acestea însă nu pot fi dobîndite decît prin industrializarea țării, ca pivot al dezvoltării întregii economii naționale.

Trecerea pe drumul socialismului pornește de la stadii de dezvoltare economică diferite, moștenite de la capitalism : unele cu o industrie relativ dezvoltată (cum a fost cazul R.D. Germane și R. S. Cehoslovace) ; altele cu o economie slab dezvoltată (cum a fost situația celor mai multe țări socialiste, printre care și România). Ca urmare, sarcinile pe care le au de rezolvat popoarele, sub conducerea partidelor marxist-leniniste respective, sînt diferite ca amploare și complexitate. Astfel, **în țările care moștenesc de la vechea orînduire o stare de slabă dezvoltare economică, industrializarea socialistă este o necesitate obiectivă, un proces obligatoriu.** Industrializarea este singura cale de învingere a înapoierii economice moștenite de la capitalism.

Industrializarea socialistă înseamnă crearea și dezvoltarea planificată a marii industrii moderne, în primul rînd a industriei grele, cu ramurile ei principale — energia electrică, metalurgia, construcțiile de mașini, chimia — în vederea asigurării progresului rapid al întregii economii naționale, a ridicării nivelului de trai al poporului.

Necesitatea industrializării socialiste este determinată de :

1. **Crearea bazei tehnico-materiale a socialismului, de realizarea progresului rapid și multilateral al întregii economii.** Înzestrarea ramurilor economiei naționale cu tehnica modernă oferă posibilitatea creșterii în ritm înalt a productivității muncii, a obținerii unei producții sporite, diversificate și de calitate superioară ; prin aceasta se realizează scopul producției socialiste — **satisfacerea cît mai deplină a trebuințelor de trai ale poporului.**

2. **Înfăptuirea cooperativizării agriculturii, transformarea socialistă a satului.** Crearea și dezvoltarea unei industrii puternice furnizează agriculturii mașini-unelte perfecționate pentru lucrarea pămîntului, îngrășăminte chimice pentru mărirea fertilității solului și diferite substanțe pentru protejarea culturilor, energie electrică etc. Numai în acest fel se asigură baza tehnică a sporirii randamentului la hectar, a modernizării producției agricole. Totodată, industrializarea asigură și ocuparea în producție a forței de muncă disponibile.

3. **Repartizarea rațională pe teritoriu a forțelor de producție,** eliminarea treptată a stării de înapoiere moștenite și dezvoltarea economico-socială echilibrată a tuturor zonelor țării.

4. **Apropierea și egalizarea treptată a nivelului de dezvoltare a țării noastre cu al țărilor socialiste avansate din punct de vedere economic, apropierea nivelului României de cel al țărilor industriale dezvoltate ale lumii.**

5. **Asigurarea independenței economice și politice a țării.**

Industrializarea socialistă reprezintă veriga hotărîtoare pentru ofensiva socialismului în întreaga economie națională. Direct sau indirect, toate transformările înnoitoare care au loc sînt legate de industrializare.

Trăsăturile industrializării socialiste

CONDIȚIILE social-politice și economice noi pe fondul cărora se realizează industrializarea socialistă imprimă acesteia o serie de trăsături :

a). **Se înfăptuiește în mod planificat, ca proces condus de către partid și subordonat țelului suprem al politicii partidului — ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului.** Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție oferă posibilitatea, nemaiîntîlnită pînă acum în istorie, ca înființarea de noi obiective industriale și extinderea celor existente, precum și stabilirea proporțiilor de dezvoltare a ramurilor și subramurilor industriei să aibă loc în strictă concordanță cu cerințele de progres și civilizație ale poporului. Este eliminat astfel caracterul spontan al industrializării din capitalism.

b). **Fondurile necesare investițiilor cerute de politica de industrializare,** adică pentru construirea de obiective și capacități de producție industriale, **se formează în cadrul economiei naționale, pe seama acumulărilor interne, prin munca poporului respectiv.** Progresul continuu al economiei, creșterea potențialului economic al țării noastre oferă posibilitatea alocării unor fonduri de investiții mereu sporite. Aceasta, spre deosebire de industrializarea țărilor capitaliste unde resursele necesare industrializării au fost formate pe seama exploatării maselor muncitoare din țara respectivă, pe calea războaielor, a jafului colonial, și pentru unele țări mici, a împrumuturilor externe înrobitoare etc.

c). **Industrializarea socialistă se înfăptuiește într-un ritm rapid,** care condiționează lichidarea rămînerii în urmă față de țările avansate. Stăpînirea în comun a mijloacelor de producție și caracterul planic al dezvoltării economiei socialiste permit : formarea și orientarea fondurilor de investiții în conformitate cu necesitățile dezvoltării economiei naționale ; promovarea pe un front larg, în întreaga economie, a științei și tehnicii avansate ; gospodărirea rațională a fondurilor alocate, încît fiecare leu investit să fie convertit în rezultate mereu mai mari. Oamenii muncii sînt direct interesați în folosirea rațională a resurselor, în progresul rapid al întregii economii.

Politica P.C.R. de industrializare socialistă a țării

FIDEL INTERESELOR POPORULUI ROMÂN, P.C.R. a aplicat și aplică în mod creator marxism-leninismul la condițiile României. Cunoscînd realitățile din țara noastră, luînd în considerare starea de slabă dezvoltare economică a ei, moștenită de la regimul burghezo-moșieresc, **P.C.R. a ajuns la concluzia că industrializarea socialistă constituie o necesitate obiectivă pentru România.** Încă la Conferința Națională a P.C.R. din octombrie 1945, partidul a subliniat că progresul țării este legat de industrializare.

În anii construcției socialiste, **industrializarea socialistă a țării a constituit și constituie un obiectiv central al politicii economice a P.C.R.** Politica de industrializare a căpătat concretizare în obiectivele și sarcinile cuprinse în planurile de dezvoltare economică și socială a țării ; totodată, partidul nostru și-a adus contribuția la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare a industrializării, ca și în celelalte domenii de activitate.

Planurile cincinale 1951—1955, 1956—1960, 1961—1965 au asigurat crearea bazei tehnice materiale a socialismului. Încheierea, în cursul cincinalului 1961—1965, a procesului de edificare a economiei socialiste unitare nu a însemnat că nu ar mai fi necesară continuarea industrializării. Stadiul în care ne aflam, precum și sarcinile de dezvoltare a întregii economii la nivelul cerințelor unei societăți avansate, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, impun **continuarea industrializării socialiste a țării.** P.C.R. promovează **o politică unitară și de largă perspectivă** în domeniul industrializării. Planul cincinal

1966—1970 a însemnat pentru întreaga economie consolidarea societății socialiste, a bazei tehnice materiale a socialismului, proces în care industrializarea a avut de îndeplinit un rol deosebit de important.

Trecerea, începînd cu cincinalul 1971—1975, la etapa de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate a însemnat și în domeniul industrializării **noi sarcini, calitativ superioare.** În Programul P.C.R., adoptat de Congresul al XI-lea al partidului (în noiembrie 1974) se subliniază necesitatea realizării unui înalt nivel de dezvoltare a forțelor de producție pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, **dezvoltarea bazei tehnice materiale a socialismului.** Factorul hotărîtor în îndeplinirea acestui proces îl reprezintă dezvoltarea puternică a industriei, la un înalt grad de tehnicitate, **continuarea fermă a politicii de industrializare.**

Ca urmare a promovării consecvente de către P.C.R. a politicii de industrializare, în țara noastră s-au produs mari schimbări în volumul și structura industriei și a întregii economii. **Astfel, a crescut deosebit de mult potențialul industrial al țării, industria a devenit ramura conducătoare în ansamblul economiei.** În anul 1974, producția industrială a României era de aproximativ 28 de ori mai mare decît în anul 1938 ; pe ansamblul industriei, producția anului 1938 se obținea în anul 1974 în numai 13 zile. În anul 1975, s-a realizat o producție industrială de circa 21 de ori mai mare decît în anul 1951. În același timp a sporit ponderea industriei în crearea venitului național ; în anul 1975 industria producea peste 57% din venitul național al țării noastre, față de 30,3% în anul 1938. Conform prevederilor, la sfîrșitul actualului cincinal, 1976—1980, ponderea industriei la crearea venitului național va ajunge la 68%.

În strînsă concordanță cu nevoile economiei noastre naționale, a avut loc **dezvoltarea ramurilor industriale de care depinde înzestrarea tehnică superioară a economiei :** energie electrică, metalurgie, construcții de mașini, chimie. Au fost create și s-au dezvoltat numeroase subramuri ale industriei : mașini-unelte, producția de tractoare și mașini agricole, utilaj petrolier de largă nomenclatură — pentru foraj, extracție și prelucrare, utilaj minier, utilaj chimic, construcții navale, locomotive Diesel și electrice, autocamioane, autoturisme, televizoare, fibre și fire sintetice, mase plastice, mijloace de automatizare și linii tehnologice complexe, mașini de calcul electronic, aparate de măsură și control, medicamente etc. etc.

Totodată, P.C.R. acordă o deosebită atenție și dezvoltării subramurilor industriei producătoare de bunuri de consum personal — textile, alimentară, confecții etc.

Dezvoltarea industriei în țara noastră a avut și are loc în **ritmuri înalte,** România fiind considerată una dintre țările cu cel mai înalt ritm de dezvoltare, cu cea mai dinamică economie. În perioada 1951—1974, ritmul mediu anual de creștere a producției industriale a fost de 13,0% ; ramurile producătoare de mijloace de producție — 14,4%, iar cele producătoare de bunuri de consum personal — 10,7%. În perioada cincinalului 1971—1975, producția noastră industrială a crescut într-un ritm mediu anual de 13,1%. În cincinalul 1976—1980, se prevede un ritm mediu anual de creștere a producției industriale românești de 11%.

Începînd cu cincinalul 1966—1970, în țara noastră s-a acordat și se acordă atenție deosebită **înnoirii și modernizării** producției industriale.

În etapa actuală un accent cu totul deosebit se pune pe **ridicarea continuă a calității producției,** ca o cerință vitală a economiei noastre. **„Avem datoria să facem totul** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în cuvîntarea sa la Plenara din iulie 1975 — **pentru ca performanțele produselor românești să țină pasul cu cerințele progresului tehnic pe plan internațional".** Industria noastră este chemată să-și mărească tot mai mult aportul la asigurarea, cu forțe proprii, a mașinilor, instalațiilor, utilajelor, aparatură de măsură și control etc. necesare economiei noastre.

Industrializarea socialistă constituie **factorul hotărîtor în repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție, în dezvoltarea economico-socială echilibrată a tuturor județelor.** Prin construirea de uzine și fabrici, judicios amplasate pe teritoriu s-a creat baza materială pentru valorificarea superioară a bogățiilor naturale și folosirea rațională a forței de muncă de care dispune fiecare județ. Promovarea acestei politici contribuie din plin la atragerea tuturor județelor la o viață economică și social-culturală intensă, la eliminarea treptată a deosebirilor în condițiile de muncă și de trai ale oamenilor.

Succesele repurtate pe tărîmul dezvoltării industriale — și pe această bază în întreaga economie națională — au determinat și determină **ridicarea bunăstării populației** de la orașe și sate, a gradului de civilizație al poporului.

De asemenea, ca urmare a industrializării socialiste, ce se înfăptuiește consecvent sub conducerea P.C.R., **a sporit capacitatea de afirmare a României în relațiile economice pe plan mondial,** competitivitatea produselor românești pe piața externă și efecienta schimburilor comerciale cu alte țări.

prof. univ. dr. Constantin ENACHE

EXCURSII ÎN STRĂINĂTATE

Oficiul Național de Turism „Carpați" București prin AGENȚIA DE EXCURSII CU TURIȘTI ROMÂNI ÎN STRĂINĂTATE și OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM organizează pentru grupuri și turiști individuali în tot cursul anului excursii variate și atractive pe itinerarele turistice din :

- R.P. Bulgaria la Sofia, Plevna, Tîrnovo și Russe, cu o durată de 1—4 zile ;
- R. S. Cehoslovacă la Praga, Bratislava, Brno, cu vizitarea în tranzit a orașului Budapesta, cu o durată de 6—8 zile ;
- R. P. Chineză și R.P.D. Coreeană cu vizitarea orașelor : Pekin, Șanhai, Nankin, Canton, Șenian, Phenian, Nam Pho, Hanceu;
- R. D. Germană la Berlin, Potsdam, Dresda, Rostock, Schwerin, Magdeburg, Erfurt, Jena, Meissen, Karl Marx Stadt, cu vizitarea în tranzit a orașului Budapesta ;
- R. P. Polonă la Varșovia și Cracovia, cu o durată de 6—9 zile ;
- R. P. Ungară cu o durată de 6—7 zile la Budapesta și Budapesta-Eger ;
- U.R.S.S. 12 tipuri de excursii, cu vizitarea orașelor Moscova, Leningrad, Kiev, Chișinău, Odesa, Cernăuți, Lvov, Tbilisi, Erevan, Baku, Vilnius, Riga, Tallin, Samarkand, Buhara, Așhabad ;
- Numeroase excursii combinate în R.P.U.—R.S.C. și R.D.G.—R.P.U.

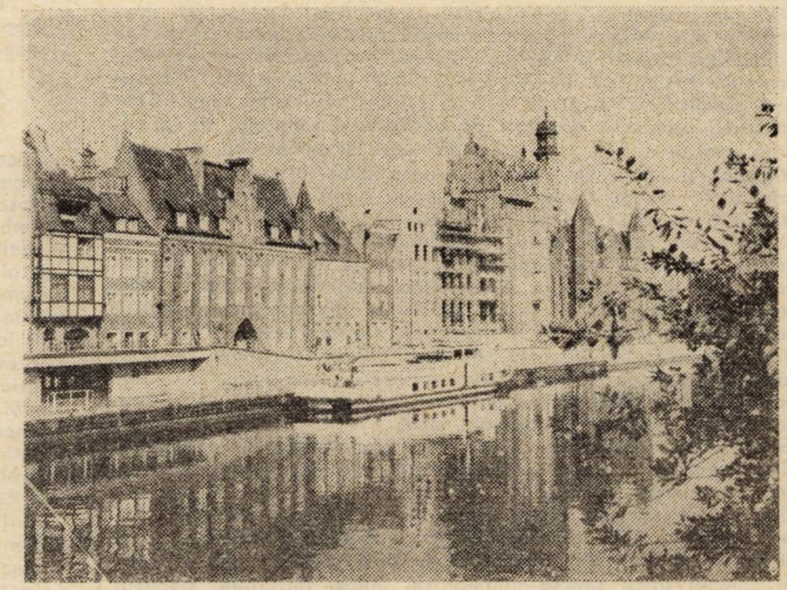

Vedere din Gdansk (R. P. Polonă)

Informații și înscrieri individual sau prin delegații de întreprinderi, instituții sau organizații obștești etc. la AGENȚIA DE EXCURSII CU TURIȘTI ROMÂNI ÎN STRĂINĂTATE, din București, Calea Victoriei nr. 100, telefon 16 44 31 și la toate OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM din țară.

PUBLITURISM

TEORII
IDEI

ARGUMENTE ALE ISTORIEI PENTRU O NOUĂ ORDINE INTERNAȚIONALĂ [I]

ISTORIA DRUMULUI parcurs de omenire ne obligă, ne dă responsabilități funciare pentru ceea ce întreprindem în beneficiul istoriei viitorului. De aici imperativul pentru noi așezări ale lumii care decurg legic din cerințele înaintării tuturor popoarelor pe calea progresului economico-social.

Realizarea unei noi ordini economice și politice pe care o reclamă realitățile acestui sfîrșit de mileniu și cu preeminență realitățile economice, este reclamată și de întreaga devenire istorică a societății.

Istoria este o componentă fundamentală a prezentului și viitorului. A face abstracție de istorie înseamnă a pauperiza grav substanța eforturilor omenirii spre necontenitul progres care îi este propriu. Această legitate a progresului intrinsec societății omenești implică o așezare a activității umane multilaterale în cît mai deplină concordanță cu sensurile devenirii lumii. Astfel raportăm contemporaneitatea și prognoza actelor economice, sociale, politice la dialectica istoriei, cu trecut, prezent și viitor. Fără această raportare calitativă, arbitrariul se manifestă pronunțat, ieșind din sfera legității, a procesualității transformărilor înnoitoare ale omenirii.

Asigurarea unui real progres este condiționată nu numai de legitate și acumulările materiale atinse ci, într-o însemnată măsură, de racordarea energiilor economice, politice, științifice, culturale la direcțiile rezultate din îndelungatele și diversificatele experiențe ale popoarelor.

Într-o lume ca a noastră, de sfîrșit al mileniului doi, – cînd orientarea spre viitor este dominată prin tot ceea ce înseamnă civilizație, progres, mutații cu mari prefaceri economice, politice – peste 100 de state și-au dobîndit independența în ultimii 30 de ani – cu o impetuoasă revoluție tehnică și științifică – istoria drumului parcurs de popoare pînă în această fază dobîndește valori deosebite. Sumum-ul fantastic de experiență umană, acumulat de popoare, este ridicat prin istorie de la o înmagazinare cantitativă la o știință axiologică, ale cărei valori au profunde semnificații și concluzii pentru progres și civilizație.

Concluzia istoriei lumii, la finele veacului douăzeci, relevă capacitatea popoarelor de a se dezvolta libere, de a-și valorifica potențele materiale și spirituale și a contribui, toate, la un nou salt al civilizației omenirii. Ne aflăm într-una din cele mai mari deschideri ale istoriei omului de cînd durează el pe pămînt, asaltînd universul prin depășirea condiției Terrei.

Ce mari răspunderi și minunate perspective ! Sau sîntem oare exaltați și este utopică gîndirea noastră pentru o lume concordată cu dialectica istoriei și totodată cu înaltele aspirații umane ? Nu sîntem nici exaltați și nici utopici. Este în putința omului de a-și afirma plenitudinea capacităților ca subiect al istoriei lumii. **Conștientizarea oamenilor făuritori de civilizație,** a maselor de pretutindeni, echivalează cu ieșirea lor din imperiul stihinicului, din jocul conflictelor și egoismelor feroce, extinse pînă la scara unor țări și continente întregi. Depășirea în spațiu a pămîntului trebuie însoțită de o depășire a limitelor raporturilor dintre țări și popoare, de o concepție calitativ nouă rezultată din faza în care intră omenirea. O asemenea concepție, cu consecințe în sfera raporturilor generale pe toată planeta, deschizătoare de noi orizonturi civilizației, se conturează încă de la jumătatea veacului trecut o dată cu apariția marxismului și se întregește cu elemente de fond începînd cu jumătatea veacului douăzeci. Orice anchiloză în dezvoltarea acestei concepții determină întîrzieri, unele fatale în înaintarea popoarelor spre edenul omenesc posibil, anticipat de realele surse materiale și intelectuale ale lumii.

Socialismul utopic, fără a fi complet lipsit de temeiuri obiective, modela teoretic, pentru un viitor mai mult sau mai puțin depărtat, societatea fericirii.

Socialismul marxist, după o jumătate de veac aproape, previziona, pe baza unor analize științifice multiple ale societății, noua orînduire a socialismului, precizînd și forța socială care va conduce concret acest proces înnoitor de uriașă anvergură politică, economică, socială, culturală.

Socialismul în viziunea leninistă, după încă o jumătate de veac, își propunea traducerea în fapt a marxismului la condițiile unei uriașe țări cu o mare variație de condiții și trepte de dezvoltare social-economică. Acest socialism va izbîndi și va așeza piloni puternici pentru experiența construcției practice a socialismului în lume și pentru teoria rezultată din această experiență.

Socialismul zilelor noastre, crescut din filonul marxist-leninist, și teoretic și practic, are deosebiri incontestabile față de cel visat de utopici, teoretizat de Marx și aplicat la Rusia lui Lenin. Aceste deosebiri nu înseamnă negarea marxismului, a valorii experienței sovietice, ba dimpotrivă este o confirmare a lui în spiritul celui mai autentic materialism istoric, prin invederarea condițiilor de loc, de timp, de varietate a nivelelor de dezvoltare și a raporturilor unor țări, popoare față de impetuoasa revoluțite tehnico-științifică.

Imprevizibile structuri superioare va cunoaște societatea viitoare și acestea vor putea fi cu atît mai bine așezate în folosul omenirii întregi, cu cît le vom lua în stăpînire acum, fără a fi robii unor canoane, foste magistra vitae acum o sută sau cincizeci de ani.

Curente de gîndire comuniste, socialiste, radicale, democratice, de factură europeană, asiatică, latino-americană, africană, diversificate mai pronunțat sau mai atenuat se cer restudiate, reanalizate din foarte multe puncte de vedere și deloc obiectivist.

Concepția care, la mijlocul deceniului opt, a creat un manifest interes în toate țările lumii, a Președintelui României, Nicolae Ceaușescu, și direcțiile politicii românești pentru o nouă viziune a ordinii lumii, reprezintă indubitabil un curs pozitiv pentru viitorul omenirii, nu numai în privința ineditului în evoluția socialismului spre comunism, dar și a avîntului dezvoltării generale a popoarelor și a unei anume etici internaționale, a unui umanism reclamat de contemporaneitate.

Ideile cardinale ale concepției Partidului Comunist Român, subliniate de secretarul său general, **Nicolae Ceaușescu,** departe de a fi doar viziuni teoretice sînt dublate de o consecventă politică pentru promovarea acestei concepții în practica socială, în viața internă și internațională 1). Din această concepție generală a partidului nostru despre viitorul omenirii se desprinde conceptul românesc pentru o nouă ordine economică și politică în lume.

Pornind de la analiza marxistă profundă a societății omenești contemporane și eliberat de claustrări dogmatice, partidul nostru supune țărilor socialiste, țărilor „lumii a treia" și țărilor capitaliste optica realistă a viitorului imediat care să dea tuturor popoarelor accesul la trepte superioare de civilizație.

Argumentele concepției P.C.R. privind noua ordine sînt cu fundament istoric, sînt realist contemporane și sînt ancorate în viziunea viitorului omenirii, fiind toate pătrunse de substanța teoriei marxiste.

Fundamentul istoric este dat de concluziile desprinse din istoria popoarelor și cu osebire a poporului român, a cărui experiență este deosebit de bogată în sensuri.

ISTORIA UNIVERSALĂ atestă cu claritate această diversitate de prezențe ale popoarelor la patrimoniul civilizației lumii. Sînt popoare cu o istorie mai bine cercetată, de la vestigiile neolitice la documentele medievale, sînt multe popoare care abia au început să-și cerceteze trecutul, sînt altele ale căror civilizații necunoscute pînă în secolul XX stîrnesc admirație și uimire, punînd în umbră civilizații socotite punct de plecare pentru tot pămîntul. Cauzele ignorării istoriei multor popoare, ca și cauzele rămînerii în urmă a altora, în unele epoci, sînt din cele mai complexe. Necunoașterea completă a trecutului unor popoare sau stagnarea, subdezvoltarea altora, nu pot fi argumente pentru menținerea lor în starea periferică rezervată în ultima sută de ani îndeosebi. Pe planetă sînt cîteva mari state foarte evoluate ca nivel care și-au realizat acest avînt fără un suport de civilizație fortificat de mileniile trecute. Ba mai mult, și-au realizat acest nivel în bună măsură pe seama multor popoare cu bogat trecut istoric, pe care le-au împiedicat în înaintarea lor la un moment dat 2). Aceasta este o constatare ce nu subapreciază cu nimic valorile civilizației autentice din țările respective.

Istoria României este concludentă pe durata sa milenară pentru înțelegerea diversității de valori cu care popoarele și-au înscris aportul la civilizația lumii, mai intens sau mai puțin intens, în zone de timp mai îndelungate sau mai restrînse. Apelul la istorie este făcut cu fața spre viitor.

---

1) **Nicolae Ceaușescu.** Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. Ed. Politică, București. 1974, p. 34—37.

2) Rumänien heute, nr. 7/1975, „Der Weg eines Volkes", de Titu Georgescu.

O sumară retrospectivă istorică arată că nu poți concentra asupra Europei leagănul civilizației lumii numai pentru faptul că o jumătate de mileniu înaintea erei noastre și în a doua jumătate din mileniul doi în era noastră, pe acest continent s-au dezvoltat state, imperii, culturi materiale și spirituale superioare altora din restul Terrei.

Studierea obiectivă a istoriei lumii va da Europei cununi de lauri pentru anume epoci, dar obligă la recunoașterea unor civilizații anterioare în mileniile trei și doi înaintea erei noastre cînd sumerienii, egiptenii, chinezii, indienii, asirienii, babilonienii, fenicienii, israelienii au lăsat însemnele unei dezvoltări impetuoase pe multiple planuri. Pentru toate acestea Europa era terra incognita o zonă barbară în stadiul comunei primitive.

În timp ce bronzul, fierul, scrierea, astronomia, școlile, arhitectura cucereau mari spații ale Asiei, îndeosebi sud-vestice, sau ale Africii nord-estice, Europa se mișca în neoliticul culturilor ceramice. Un scurt periplu în străvechile civilizații ne dă imagini concludente pentru păstrarea proporțiilor în judecățile ce le facem asupra istoriei, mai depărtate și mai recente, încărcată cu învățăminte pentru viitor [3]).

De la Regatul Timpuriu al Egiptului din jurul anului 3 000 la Regatul Vechi s-a sedimentat concepția locuitorilor Nilului, proprie întreg mileniului trei cu maximum de înflorire în a doua jumătate a mileniului doi. „Ca o furtună pustiitoare trece Ramses (III) prin posesiunile nesupuse, distrugînd cetățile, nimicind pădurile, luînd cu el locuitorii. Oștile egiptene au făcut incursiuni pînă la căile de acces spre Asia Mică" [4]). Îndeosebi jafurile teritoriilor vecine, aducerea în robie a unor populații întregi reduse la condiții primitive, transformau Egiptul într-o societate a opulenței, înconjurat de zone sărăcite, cu un imperiu incapabil de a se menține cu forțe armate proprii, apelînd la recrutarea „barbarilor" (etiopieni, libieni ș.a.). **În anume momente ale dezvoltării marilor puteri, ale creșterii forței militare, aspirațiile pentru stăpînirea lumii sînt simptomatice.** Tutmes I își propunea întemeierea statului egiptean mondial. La aurul adus în țară se adăugau mari construcții arhitectonice militare și de rit. Templele din timpul lui Tutmes III și Amenhotep III erau coloși de o splendoare inegalată. Tezaurul lui Tutankamon relevă înaltul grad de civilizație la care ajunsese Egiptul, el fiind grăitor și pentru nivelul de bogăție și de lux concentrate la curțile înaltei aristocrații. Extinderea, pe seama altor populații, din timpul Regatului Nou anunța și apropiata decădere, al cărei preludiu l-au constituit acumularea marilor bogății și dezvoltarea uimitoare a dreptunghiului dintre Deltă și Assuan. Populațiile vecine, ținute în înapoiere și supuse, vor fi primele care vor lovi nimicitor Egiptul care se vroia stăpîn al lumii. Aurul adunat prin jaf și cotropiri, cel mai adesea, nu putea străluci prea mult în oceanul de sărăcime și întuneric din jur. **Marele Egipt se va stinge treptat** în spatele scuturilor propriilor oștiri cotropitoare, în cenușa uriașelor bogății jefuite de la populațiile vecine în primul rînd, și **într-o dezolantă izolare la care s-a condamnat prin politica de respingere a drepturilor altor neamuri la dezvoltare.**

Aproape contemporan, un alt stat sclavagist evolua între cele două fluvii Tigru și Eufrat, ca un mare centru de civilizație. Sumerienii autohtoni, semiții, și alte neamuri venite din zonele Asiei Mici, au creat în mileniul trei una din cele mai mari aglomerări omenești cu o densitate de civilizație rivalizată doar de nordul egiptean. Sumerul mileniului III prelucra cu măiestrie metalul, iar arta aurarilor era de o mare virtuozitate. „Nevoia unei geneze s-a impus întîi acolo în Mesopotamia plastică... A trebuit atîta cunoaștere a naturii încît să se impună necesitatea de a-i înțelege ultimul și cel mai înalt înțeles. A trebuit o înaltă dezvoltare a conștiinței omului despre om... Egiptul n-are legenda Genezei, nici în ce privește lumea, nici în ce privește pe oameni. Nicăieri, afară de Mesopotamia, ea nu poate fi constatată, evreii fiind considerați ca reprezentînd o influență a chaldeienilor" [5]) Comerțul sumerian era dublat de o surprinzătoare circulație monetară și o legislație economică și morală neegalată pînă la greci. Scrisul și arta militară mărturisesc gradul de civilizație al „regatelor" din acest paradis. Poemul lui Ghilgameș este grăitor pentru gradul de cultură și de gîndire asupra lumii Sumerului, transmis și Babilonului, preluat în parte de egipteni, fenicieni, evrei, greci.

Epopeea lui Ghilgameș este mai ales o luptă necurmată a unor războinici înarmați pînă în dinți, cu expediții primejdioase împotriva lui Humbaba, expresie a dușmanilor, a celor aflați dincolo de fluvii. Ghilgameș ucide în dreapta și în stînga căpcăuni, monștri și e aclamat ca un erou strălucitor. Era în fond strălucitoarea țară dintre fluvii, astru într-o lume ținută la distanță. Contactele cu alte state sclavagiste civilizate, spre pildă Egiptul, erau marcate nu atît de schimbul valorilor cît de conflicte militare pe seama populațiilor și ținuturilor care se aflau între civilizația fluviului Nil și civilizația celor două fluvii. La fel de închis evolua și civilizația indiană (cultura Harappa) din mileniul doi, cu zidurile ciclopice ale stăpînilor, izolată și ea atît de lumea asiro-babiloniană din vest cît și de cea chineză din nord-vest. Războaiele împotriva populațiilor vecine au purtat amprenta unei cruzimi sălbatice. La asirieni prizonierii erau castrați, iar sclavii erau marcați cu fierul înroșit (vezi Codul lui Hamurabi cap. 226 și 227). Arta asiro-babiloniană e dominată de reprezentarea forței, de sentimentul violenței.

Se poate conchide că istoria străvechilor state din mileniile trei și doi, anterioare erei noastre, a arătat marea capacitate creatoare a oamenilor, făuritorii unor fabuloase civilizații materiale și spirituale. De la drumurile și orașele egiptene și chaldeene, la palatele chineze, templele asiriene, mausoleele babiloniene și pînă la piramidele egiptene, dublate de o știință și o artă de mare rafinament al scrisului, astronomiei, sculpturii, arhitecturii, orfevreriei, poeziei – avem dovezile nelimitatei forțe de creație a omului, capabil ca încă acum cinci mii de ani să se ridice pe culmi de unde să se apropie de ceea ce îi este propriu ființei superioare. Și totuși s-au produs hiatusuri uriașe în timp, care au cerut nu o dată reluarea de la stadiul primar a treptelor de civilizație omenească. Cauzele se află în mare măsură în dezvoltarea acestor civilizații în mod insular, cu arii restrînse de influență manifestă. Se află în clădirea unor centre puternice de cultură materială și spirituală în enclave izolate de populațiile din jur. Se află în contactele de un anume gen cu aceste populații, de natură războinică, pentru a le supune, a le aduce în sclavie, a le jefui bogățiile și a adăuga noi și noi paliere turnului Babel, prea înalt pentru prea asuprita și diversificata lume din jur. Se află în eforturile celor înrobiți, a celor rămași la periferia civilizațiilor, care vor căuta momentele de seism intern cît de mici spre a da lovituri nimicitoare forțelor care le subjugau.

Crizele care au dus la adevărate cataclisme pentru aceste înalte civilizații au afectat aria egipteană sau aria chaldeeană, născîndu-se noi arii de civilizație elenă, apoi romană. Cvasi-dispariția fiecăreia a constituit pentru omenire cheltuirea de energii incomensurabile și a dus la întîrzieri pe care istoria încă nu le-a calculat. Totuși aceste **cataclisme erau zonale, existînd posibilitatea deplasării centrelor de civilizație fără a pune în primejdie înaintarea omenirii în ansamblul său.**

EXTRAPOLAREA în timp, la finele mileniului doi al erei noastre — cînd forța militară a atins capacitatea de distrugere a Terrei — ne obligă nu la similitudini, ci la reflecții adînci.

Cu un mileniu înaintea erei noastre Europa era un vast teritoriu subdezvoltat în raport cu Chaldeea, orientul mediteraneean sau apropiat, cum i se spune, cu Egiptul, nemaivorbind de civilizațiile Americii Centrale, Asiei chineze și indiene. Roata pentru transport din aria Eufratului a cunoscut multe secole pînă să ajungă în Grecia. Chinezii dețineau secretul fierului și al fontei cu șase veacuri atestate înaintea Europei. F. Engels, scriind despre organizarea socială gentilică arăta că „forma inițială este cea americano-indiană, nu cea greco-romană, care a venit abia mai tîrziu".

Sinteza civilizației antice europene propriu-zise, a bronzului și fierului se clădea de către populațiile indo-europene, sumerieni, sciți, dorieni, celți ș.a. împreună cu autohtonii. Continentul oferea zone de o mare diversitate geografică, de climat, cu numeroase cursuri de ape și mări apropiate care permiteau legături cu bogate surse naturale, propice vieții economice. Cea mai importantă concentrare de populații se va îndrepta spre bazinul nord-estic al Mediteranei, anunțînd nașterea civilizației elene.

Grecia a pus amprenta asupra Europei. Ordinea Elladei includea ordinea Europei civilizate și cunoscute la acea epocă. Este un mod destul de relativ de a opera în istorie cu asemenea aserțiuni, dar pentru contemporanii acelei epoci dincolo de peregrinările lui Ulysse „grecii lui Homer" nu știau altă lume și altă civilizație. Fără a fi un stat organizat, care să-și fi supus alte state, lumea antică grecească se întindea cît putea cuprinde cu corăbiile și comerțul astfel încît Aristofan să poată scrie : „Acolo unde este bine, acolo este patria". Astfel, lumea greacă era mai puțin ceea ce vroia Platon în concepția sa despre stat și era mai mult un mod de a trăi după concepția grecească despre lume, despre economie, despre relații între oameni și populații întregi. Dincolo de această lume, destul de mozaicată, se aflau „barbarii". Însuși termenul e grecesc. Populațiile barbare, departe de a fi toate nomade, nu erau cuprinse în ordinea lumii grecești, ai căror reprezentanți se adunau anual, prin cei mai îndemînateci, talentați, cu prilejul marelui parlament festiv elen – jocurile olimpice. Barbarii sînt tratați ca inferiori. Două lumi impenetrabile se creau prin viziunea greacă despre lume : civilizați și înapoiați. La fel despre stat, despre relații între populații, despre religii. Prosperitatea, incontestabilă și de o valoare inegalabilă în epocă, se realiza în Atica, Beoția, Peloponez, în coloniile grecești, în bună măsură tocmai pe seama acestor barbari.

prof. dr. docent Titu GEORGESCU

---

[3]) N. Iorga, Materiale pentru o istoriologie umană, Cu un cuvînt înainte de D.M. Pippidi, Ed. Academiei R.S.R., București, 1968, p. 7—13.

[4]) E. M. Jukov și colectiv, Istoria Universală, vol. I, Moscova, 1956, traducere în românește, Ed. științifică, 1959, p. 352.

[5]) Nicolae Iorga, Materiale pentru o istoriologie umană, Ed. Academiei R.S.R. București, 1968, p. 220.

Baza economică și conceptul de națiune

LA SEDIUL Institutului de științe politice și de studiere a problemei naționale — al Academiei „Ștefan Gheorghiu" — a avut loc, în lunile ianuarie și martie a.c., dezbaterea intitulată: „Baza economică a comunității naționale. Considerații metodologice". Organizată de Laboratorul pentru studiul națiunii și naționalităților, dezbaterea se înscrie în șirul manifestărilor științifice periodice pe teme de interes național și internațional, prilejuind un larg schimb de opinii între specialiști.

Referatul a fost prezentat de prof. univ. dr. Victor Axenciuc, de la Academia „Ștefan Gheorghiu". Autorul a încercat elaborarea — pe baza teoriei marxist-leniniste — a unui sistem metodologic unitar de concepere a națiunii și a raporturilor în care se găsesc factorii săi, a unui sistem de categorii și noțiuni cu care să se poată opera în analiza concretă a comunității naționale românești — în general — și a comunității naționale de viață economică — în special. V.A. a atras atenția asupra impreciziei unor termeni teoretici — viață economică, comunitate de viață economică etc. —, cu care se operează uneori și a sesizat necesitatea elaborării cît mai depline a sistemului categorial, a metodologiei de cercetare, descoperirii și formulării legilor sociale ale națiunii, ale comunității etnico-sociale în general. În formula metodologică propusă de referat, comunitatea națională, ca și comunitatea fiecărui factor al națiunii, reprezintă un sistem de legături sociale, determinate de interese comunitare, raportate la premisele fundamentale ale națiunii: teritoriu, limbă, producție materială — economia —, origine etnică, forme de organizare și conducere — statul —, viață spirituală etc. Acest sistem de raporturi și legături dă conținut comunității: ele au un caracter antagonist în orînduirea burgheză și neantagonist, de colaborare și ajutor reciproc, în societatea socialistă. Legăturile economice comunitare care interesează, direct sau indirect, toate clasele și grupurile sociale ale comunității, care produc, deci, interesul comunitar și care determină adîncirea unității comunității naționale ar fi, între altele, diviziunea socială a muncii, schimbul de produse, organizarea și reglementarea producției sociale și a schimbului. Potrivit opiniei exprimate în cadrul dezbaterii această modalitate — sistemică, funcțională — de concepere a națiunii, ca organism în care comunitatea de viață economică reprezintă centrul ei vital, motorul care îi pune în mișcare toate părțile componente — fără a le diminua importanța — pune mai bine în lumină faptul că națiunea reprezintă forma cea mai înaltă a comunității etnico-istorice — și care îi oferă cele mai mari posibilități de progres. Formarea a noi state naționale în zilele noastre, lupta popoarelor pentru independență și suveranitate națională, pentru înlăturarea relațiilor de inechitate și dictat — instaurate de statele imperialiste colonialiste și neocolonialiste — pentru o nouă ordine internațională, care să asigure cadrul dezvoltării libere a fiecărui popor — reprezintă o dezmințire a concepțiilor neștiințifice, a teoriilor imperialiste cu privire la rolul perimat al națiunii. S-a observat, de asemenea că natura complexă a comunității naționale face ca aceasta să nu apară ca rezultat exclusiv al vreuneia dintre componentele sale — fie ea cea economică. S-ar părea, chiar, că, în unele situații (cea a românilor, de exemplu), rolul hotărîtor în formarea națiunii (a conștiinței naționale — în orice caz) nu revine în primul rînd factorului economic. Oricum, factorul economic rămîne — în general — unul dintre factorii de bază ai formării și dezvoltării națiunii.

Cercetarea multidisciplinară a problematicii națiunii — au apreciat participanții la discuții — este singura în măsură să aducă un spor real la cunoașterea acestei realități deosebit de complexe, care este, totodată, deosebit de actuală și de controversată, stăruitor abordată în politologia românească și în cea internațională. Pe linia valorificării cercetărilor științifice, materialele acestei dezbateri vor fi publicate într-un caiet documentar.

Mihai ARSENE

Partidul Comunist Român în fruntea luptei maselor

(Urmare din pag. 3)

P.C.R., menită să ducă la intensificarea luptei pentru refacerea economică a țării, la întărirea controlului statului în economie și la slăbirea pozițiilor burgheziei, a fost etatizarea Băncii Naționale a României în luna decembrie 1946. Sistemul bancar și de credit — în cadrul căruia Banca Națională a României a avut o poziție cheie, în dubla ei calitate de institut de emisiune și de bancă a băncilor — a constituit, în timpul regimului burghez un instrument de clasă, menit să adîncească exploatarea oamenilor muncii, un important post de comandă în viața economică a României, în slujba exclusivă a intereselor claselor exploatatoare. După 6 martie 1945 reacțiunea a căutat să folosească pozițiile pe care le deținea în domeniul financiar pentru a sabota opera de refacere a țării, pentru dezorganizarea vieții economice și adîncirea inflației. Această situație nu putea fi curmată decît prin smulgerea B.N.R. din mîinile reacțiunii și trecerea ei sub controlul statului.

O altă măsură deosebit de importantă, menită să contribuie la extinderea și întărirea controlului statului democrat-popular asupra producției, repartiției și circulației produselor, a constituit-o crearea oficiilor industriale.

P.C.R. și statul democrat-popular au luat o serie de măsuri în sprijinul țărănimii muncitoare: reforma agrară a fost declarată act de guvernămînt, s-a intensificat schimbul de mărfuri dintre oraș și sat etc.

Pentru scoaterea țării din situația grea economică în care se afla, partidul comunist a elaborat, în luna iunie 1947, un plan complex de măsuri economice și politice, cunoscut sub denumirea de „propunerile Partidului Comunist Român în vederea îmbunătățirii situației economice și financiare a țării". Legate organic de transformările și succesele obținute în perioada de după 23 August 1944, și îndeosebi de cele din prima jumătate a anului 1947, propunerile P.C.R. însumau, într-o formă clară și cuprinzătoare, măsurile care trebuiau luate pentru normalizarea situației în industrie, agricultură, transporturi, finanțe și credit, în comerț, precum și pentru ridicarea nivelului de trai al maselor. Ele au dat un puternic impuls luptei de redresare economică, contribuind în mod substanțial la îmbunătățirea situației economico-financiare a țării și la ridicarea nivelului de trai al maselor. În același timp, prin înfăptuirea reformei monetare în interesul oamenilor muncii, introducerea controlului economic, a programelor de producție și prin adoptarea altor măsuri s-au dat puternice lovituri burgheziei speculante și sabotoare.

O aspirație arzătoare — Republica populară

DESFIINȚAREA moșierimii, îngrădirea posibilităților de exploatare și de dominație economică și politică a burgheziei au determinat în mod obiectiv necesar, scăderea continuă a influenței și rolului partidelor politice burgheze și, în cele din urmă, dispariția lor din viața societății românești. Expresia cea mai concludentă a acestui proces este faptul că după alegerile parlamentare, soldate cu victoria strălucită a P.C.R., a forțelor democratice, partidele „istorice", lipsite de bază de masă, nu au putut acționa nici cel puțin ca grupări politice de opoziție. Desființarea partidelor politice burgheze nu s-a făcut de la început, printr-un decret guvernamental, ci ele s-au autodizolvat prin compromiterea în fața maselor și izolarea lor treptată, în cursul procesului revoluționar.

După cum se subliniază în Programul P.C.R. adoptat de cel de-al XI-lea Congres al partidului etapa anilor 1944—1947 se caracterizează prin mari lupte revoluționare care au dus la înfăptuirea unor profunde transformări economice și social-politice: instaurarea puterii democrat-revoluționare a muncitorilor și țăranilor, intensa activitate de refacere a economiei naționale, înfăptuirea reformei agrare și a altor reforme structurale, cu caracter democratic revoluționar, creșterea rolului clasei muncitoare și participarea ei directă la conducerea activității întreprinderilor.

Transformările profunde economice și social-politice din anii 1944—1947 au determinat schimbarea radicală a raportului forțelor sociale în favoarea maselor celor ce muncesc, ceea ce a făcut posibilă, la 30 decembrie 1947, înlăturarea monarhiei și proclamarea Republicii — veche și arzătoare aspirație a poporului nostru.

Odată cu înlăturarea monarhiei și proclamarea Republicii, la 30 decembrie 1947, România a intrat într-o etapă nouă a dezvoltării sale. Cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii și instaurarea regimului de democrație populară marchează trecerea la înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste.

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

ECOLOGIE ŞI POLITICĂ

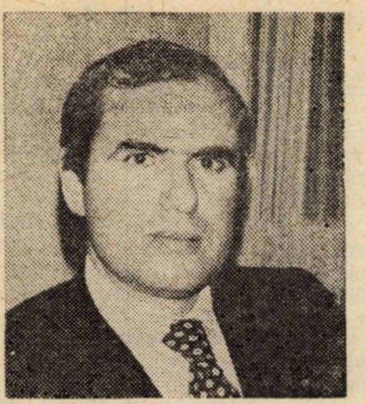

Profesor de istoria doctrinelor economice la Universitatea din Veneția, CARLO MARIA SANTORO este în același timp responsabil economic pentru regiunea Veneția și consilier regional al Partidului Comunist Italian. Cu ocazia participării sale la colocviul pe tema „Ecologie și politică" desfășurat la Academia „Ștefan Gheorghiu", revista noastră i-a solicitat un interviu, pe care l-a acordat cu multă amabilitate.

• Ce factori considerați că determină interesul atît de mare în ultima vreme pentru problemele ecologice ?

— Interesul există pe plan internațional de mai mulți ani, dar în Italia problemele ecologice se resimt probabil mai puternic decît în alte țări capitaliste și mult mai puternic decît în țările socialiste. Aceasta depinde mai ales de tipul de dezvoltare economică de după al doilea război mondial, caracterizat prin exploatarea anarhică și destructivă a resurselor naturale și a mediului natural italian. Sistemul de echilibre dintre „natura naturală" și „natura umanizată", dacă mă pot exprima așa, este rezultatul unei istorii milenare și al unei istorii economice îndelungate. În afara acestor rațiuni de ordin general, există motive mai recente și în mod special faptul că după 1968—1969 Italia a intrat progresiv într-o criză structurală a modelului său de dezvoltare care a făcut să izbucnească contradicțiile profunde ale organizării capitaliste a producției și consumului pe plan intern și care au făcut să devină aproape intolerabilă pentru masele largi populare din Italia viața în marile orașe, mai ales în cele de pe malul mării. Aceasta a provocat adevărate mișcări de masă împotriva deteriorării condițiilor de viață în orașele în care nivelul poluării aerului, apei și solului a atins cote extrem de ridicate, în absența unei legislații coerente capabile cel puțin să controleze procesul de dezvoltare anarhică a economiei capitaliste.

Trebuie totuși să menționez că de cîțiva ani, mai ales începînd din 1975, interesul opiniei publice italiene a fost atras mai ales de problemele strict economice și sociale și în special de agravarea crizei economice, de sporirea șomajului și creșterea enormă a prețurilor.

• Considerați că se pune în aceste condiții problema unor concesii pe seama protecției mediului pentru a se menține sau crea locuri de muncă ?

— Nu cred că lucrurile se pun astăzi în felul acesta, pentru că actuala criză reduce baza productivă a țării, împiedică investițiile pentru lărgirea capacităților de producție industriale, în vreme ce șomajul provoacă pe de altă parte o reducere a gradului de utilizare a acestor capacități, ceea ce duce în mod poate paradoxal la constatarea că poluarea nu a crescut atît de mult în timpul crizei. Este evident că de îndată ce criza va fi depășită și producția va reîncepe să crească, problemele ecologice se vor pune din nou cu aceeași intensitate ca pînă în 1973.

• Există o serie de teorii care consideră poluarea o consecință inevitabilă a industrializării și că singura alternativă a poluării ar reprezenta-o neindustrializarea. Care este opinia dv. în această privință ?

— Cred că depinde de modelul de dezvoltare pe care o anumită societate organizată și-l propune ca obiectiv. Pentru Italia cauza principală a poluării aerului, apei și solului a fost absența totală a unei organizări planificate a economiei, funcționarea economiei italiene pe baza regulilor unei piețe controlate de principalele grupuri monopoliste italiene și internaționale. Această situație a făcut ca obiectivul principal al marelui capital să fie un profit cît mai mare, care a fost suportat de masele largi populare inclusiv sub forma poluării.

Poluarea nu este decît unul din aspectele costurilor sociale ale acestui tip de industrializare. Cred, dimpotrivă, pentru a răspunde la întrebarea dv., că nu există o contradicție ireconciliabilă între industrializare și poluare. O economie planificată, care determină amplasarea forțelor de producție într-un mod echilibrat în funcție de anumite obiective privind îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale maselor muncitoare, poate compensa pericolul de poluare și elimina treptat poluarea provocată de unitățile industriale deja existente, prin instalații industriale dotate cu sisteme de controlare a poluării, de epurare etc. Natural, aceasta implică costuri de producție mai ridicate și, în anumite situații, capacitatea de a crea o organizație de cercetare tehnologică specială, eforturi naționale de cercetare cîteodată greu de întreprins. Este evident o problemă de folosire pe termen lung a mijloacelor financiare.

În tot cazul, cercetarea științifică și tehnologică pentru evitarea sau controlarea poluării ar putea reprezenta una din căile de a îmbunătăți nivelul calitativ al industriei și de a crea noi industrii pentru controlul și atenuarea efectelor nocive ale poluării. Pe seama lor s-ar putea obține chiar beneficii, în ciuda faptului că trebuie cheltuiți mai mulți bani pentru organizarea de sisteme anti-poluare.

• Privite astfel, înseamnă că investițiile respective nu reprezintă o frînă pentru creșterea economică, cum sînt ele considerate uneori.

— Depinde înainte de toate de posibilitatea — pe care economia socialistă o are — de a organiza o planificare ce ia în considerație acest obiectiv, de a evita amenințările și costurile sociale ale poluării, care sînt enorme și probabil mai ridicate decît costurile de producție ale instalațiilor anti-poluare.

• Cum se inserează preocupările pentru protecția mediului în politica economică în general și în politica regională în special, în țările capitaliste dezvoltate ?

— După părerea mea, este vorba de posibilitatea de a organiza o planificare coerentă referitoare la anumite obiective și de a o face credibilă în rîndul populației. A face planificarea coerentă în ce privește creșterea nivelului de trai și combaterea poluării presupune, după părerea mea, participarea clasei muncitoare, a locuitorilor din orașe etc. la determinarea unor obiective care să fie apoi urmărite la nivel general. Planificarea trebuie să pornească de la bază pentru a deveni sus o coordonare a exigențelor oamenilor. Am avut în Italia exemple încurajatoare în această privință : politica centralelor noastre sindicale din ultimii ani s-a soldat deja cu anumite rezultate pozitive în unele mari orașe industriale din nordul țării. De asemenea, clasa muncitoare militează cu fermitate pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă în interiorul uzinelor sub aspectul combaterii poluării. Formele de luptă în fabrică sînt variate, nelimitîndu-se numai la greve. Sindicatele au reușit în unele mari uzine, în situații grave, să impună patronilor să consimtă la cheltuieli pentru combaterea poluării interioare.

În același timp, în unele situații — mă refer la politica de dezvoltare economică regională — forțele politice ale stîngii, în special partidul comunist, au intervenit la nivel local — al comunei, provinciei, regiunii. Acest tip de politică la nivel local a permis obținerea unor rezultate importante pentru că este capabil să individualizeze situațiile mai periculoase, mobilizînd pentru soluționarea lor forța de luptă a maselor populare care se simt direct afectate de poluare.

În cadrul programării economice și al planificării dezvoltării teritoriale, care sînt de competența specifică a organismelor regionale, se va putea interveni — și în unele cazuri (Lombardia, Emilia-Romagna) s-au obținut deja anumite rezultate — în privința construirii unor termocentrale sau centrale nuclearo-electrice sau rafinării, care puneau probleme foarte grave de poluare. Printr-o participare democratică de masă se poate reuși să se mențină sub control poluarea existentă și să se împiedice agravarea ei în diferitele ei forme (termică, chimică etc.). Problema planificării teritoriale, regionale devine o problemă a maselor și nu a unor programatori închiși în birouri ministeriale.

Aș menționa aici faptul că forțele democratice și în primul rînd Partidul Comunist Italian au reușit să inițieze încă din anii 1971—1972, o dezbatere asupra problemelor ecologice care să nu reprezinte, cum de fapt s-a întîmplat în alte țări, o imitație subalternă a unor ideologii burgheze sau extremiste, cu un număr limitat de aderenți.

Consider totodată că cooperarea internațională are un rol esențial și în domeniul protecției mediului înconjurător.

Problema localizării industriilor și problema lansării tehnologiilor moderne ar putea avea un rol însemnat în reorganizarea industrială lipsită de poluare, în condițiile înfăptuirii unei noi ordini economice și politice mondiale care ar oferi condiții favorabile cooperării economice a tuturor statelor și accelerării progresului economic social general.

Interviu consemnat de
Dinu DRAGOMIRESCU

ŞCOLI — CURENTE — ECONOMIŞTI

Probleme ale echilibrului şi reglării în economie

ÎNTRE 5–8 aprilie a.c. a avut loc la Bucureşti cel de-al IV-lea colocviu economic româno-francez – tradiţională manifestare ştiinţifică inaugurată în anul 1968 – avînd ca temă o preocupare majoră a teoriei şi practicii conducerii economiei naţionale : „Echilibru, echilibrare, reglare", subiect, pe cît de actual şi important pe atît de pasionant şi deschizător de noi drumuri în teoria şi practica economică. Comunicările prezentate şi dezbaterile pe marginea lor ne-au stimulat cîteva reflecţii cu privire la semnificaţia actuală a echilibrului în economie.

DUPĂ cum a rezultat şi din luările de cuvînt ale prof. Costin Murgescu, preşedintele secţiei de ştiinţe economice a Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice şi ale prof. François Perroux, directorul Institutului de Ştiinţe Matematice şi Economie Aplicată (ISMEA) evoluţia conceptului de „echilibru economic" în gîndirea contemporană este simptomatică pentru acuitatea problemelor la care trebuie să dea un răspuns neîntîrziat cercetarea ştiinţifică pentru a asigura dezvoltarea echilibrată a economiei. Depăşirea conceptului tradiţional al echilibrului economic – înţeles la origine ca o simplă egalitate între cererea şi oferta de bunuri şi servicii – de caracterul dinamic al economiei moderne, nu mai constituie în momentul de faţă obiect de controversă, deşi menţinerea unui echilibru pe piaţă a rămas în continuare o preocupare ce nu trebuie subestimată. Dimensiunile noi pe care le-a căpătat, în condiţiile actuale, noţiunea de echilibru în economie derivă din : a) accelerarea ritmurilor de creştere economică în perioada postbelică ; b) schimbările structurale în societatea umană generate de revoluţia din ştiinţa şi tehnica secolului XX ; c) accesul la civilizaţie şi cultură a numeroase popoare care şi-au cucerit recent independenţa politică şi economică ; d) manifestarea pe multiple planuri a unor dezechilibre economice care nu mai pot fi soluţionate pe termen scurt şi în maniera tradiţională.

Exprimat în mod sintetic, se poate spune că semnificaţia gnoseologică a categoriei „echilibrul economic" nu poate fi în prezent circumscrisă în limitele sistemului economic, impunîndu-se o abordare interdisciplinară. Această necesitate şi-a găsit reflectarea în varietatea tematică a programului colocviului şi multitudinea disciplinelor ştiinţifice pe care le-au reprezentat participanţii la dezbateri : economişti, matematicieni, filozofi, biologi, ciberneticieni, ingineri, statisticieni, sociologi, lingvişti. Faptul însuşi al posibilităţii unui dialog între cercetători cu o pregătire atît de diversificată atestă extinderea ariei de probleme implicate de studiul echilibrului în universul economic şi găsirea unor domenii de interferenţă pe planul preocupărilor respective.

Consensul general că modelarea matematică este metoda fundamentală de cercetare a echilibrului economic a constituit platforma comună pe baza căreia a fost posibilă comunicarea între specialişti calificaţi în domenii aparent lipsite de contingenţă. Colocviul a venit să confirme ideea că matematica poate oferi un limbaj comun care să faciliteze schimbul de idei într-o manifestare ştiinţifică interdisciplinară, în condiţiile gradului înalt de specializare a ştiinţei contemporane. Aplicabilitatea matematicii în studiul echilibrului în economie – iniţiată de fondatorii teoriei echilibrul economic, Leon Walras şi Alfredo Pareto şi continuată de John von Neumann, creatorul modelului echilibrului economic general, a stat la baza dezvoltării economiei matematice. Capacitatea matematicii în acest domeniu este confirmată în prezent de potenţele programării matematice în soluţionarea problemelor echilibrului economic dinamic, după cum rezultă din lucrările de modelare efectuate în cadrul laboratoarelor catedrei de cibernetică economică din Bucureşti.

Axiomatizarea ştiinţei economice pe baze matematice este de neconceput fără integrarea noţiunii de echilibru ; stabilitatea şi optimalitatea sistemului economic au ca premisă determinarea anticipată a poziţiei de echilibru. Proprietăţile matematice ale echlibrului economic – îndeosebi, ale celui dinamic – sînt mai dificil de definit decît în cazul echilibrului fizic, dat fiind specificul fenomenelor şi proceselor economice, însă noile capitole ale matematicii oferă un instrumentar adecvat, cum ar fi, de pildă, teoria mulţimilor.

Pentru obţinerea echilibrului se consideră necesar ca vectorul rezultant al tuturor forţelor şi momentelor în raport cu o ordine arbitrară să fie zero. Realizarea acestei condiţii matematice pe plan economic este supusă acţiunii unor multitudini de factori aleatori, de natură economică şi non-economică, ceea ce, în lipsa unui

---

fişe

ERA SOCIALISTĂ

REVISTĂ TEORETICĂ ŞI SOCIAL-POLITICĂ A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Aspecte ale eficienţei economice a procesului de industrializare a ţării *este titlul studiului semnat de Gheorghe Rădulescu, în nr. 6 şi 7/1976 al revistei „Era socialistă". Autorul demonstrează că înfăptuirea continuă şi sistematică, timp de peste un sfert de veac, după trecerea la revoluţia socialistă, a industrializării socialiste, precum şi rezultatele obţinute în progresul social-economic al României sînt, prin ele însele, o dovadă grăitoare a eficienţei modelului de creştere pe termen lung a cărui coordonată fundamentală este industrializarea, pentru care partidul a optat încă din primii ani de după eliberare. „Această opţiune — scrie autorul — a creat condiţii pentru lichidarea pesimismului ce domina gîndirea economică datorită incapacităţii economiei capitaliste de piaţă de a depăşi stadiul caracterizat de Virgil Madgearu drept o economie cu industrie „anemică" şi „de seră". Valoarea ştiinţifică deosebită a studiului decurge nu numai din amploarea analizei, ci şi din rigoarea ei, din instrumentarul cu care operează autorul, utilizînd indicatori sintetici „cu o puternică forţă de exprimare" a eficienţei, cum sînt* valoarea adăugată şi produsul final, *iar pentru evidenţierea efectelor obţinute în conexiune cu toate celelalte activităţi — metoda* balanţei legăturilor dintre ramuri. *De aici şi valoarea concluziilor practice, din datele prezentate rezultînd că la acelaşi număr de lucrători şi de ore-om lucrate, industria contribuie la crearea de valoare adăugată (valoarea nou creată plus amortizarea fondurilor fixe) şi deci la creşterea substanţei bogăţiei naţionale de 2—3 ori şi chiar de 4 ori mai mult, în raport cu alte ramuri. În ce priveşte ponderea sectoarelor în* produsul final, *cea mai mare parte revine de asemenea, sectorului secundar.*

Caracterul complex al analizei, optica autorului, care surprinde într-o viziune largă interconexiunile multiplelor laturi calitative ale creşterii economice, pune în evidenţă numeroşi alţi indicatori ai eficienţei, coeficientul de înnoire, de diversificare a sortimentelor, reducerea imobilizărilor de fonduri, a volumului producţiei neterminate şi a stocurilor ş.a. În economia noastră socialistă — arată autorul — premisa creşterii eficienţei o constituie consolidarea şi perfecţionarea bazei tehnico-materiale, a structurii ei, a relaţiilor de producţie socialiste. Optimizarea structurii industriei presupune dezvoltarea ramurilor cu grad ridicat de prelucrare sau cu consumuri mici de muncă socială, care acţionează ca multiplicatori ai eficienţei economice, dar, întrucît ramurile nu sînt izolate, optimizarea, fundamentată pe caracteristicile ramurilor şi produselor, trebuie să se îmbine cu optimizarea funcţională a acesteia, precum şi cu optimizarea raportului dintre producţie şi nevoile de consum. Procesul de optimizare îşi propune să reducă „coeficientul de-deficit", determinat de factori ca ritmul înalt de dezvoltare, reînnoirea fondurilor fixe pe o bază tehnică superioară, reînnoirea produselor, creşterea venitului ş.a. Una dintre caracteristicile de seamă ale dezvoltării planificate a economiei noastre naţionale şi care s-a accentuat în ultimul deceniu o constituie fermitatea cu care s-a urmărit prioritatea în structură a ramurilor cu forţă de propulsare a dezvoltării.

Viziunea amplă a investigaţiei este relevată şi de cuprinderea în zona analizei a unor elemente cum sînt rolul conducerii, funcţionarea mecanismelor economice, pîrghiile valorice, factorii externi ai creşterii.

Sesiune de comunicări

ÎN ZILELE de 16–18 aprilie a.c. a avut loc la Academia de Studii Economice sesiunea de comunicări a cercurilor ştiinţifice studenţeşti. Organizată în pregătirea Congresului Educaţiei Politice şi Culturii Socialiste, sesiunea şi-a desfăşurat lucrările în cadrul a 22 de secţii, unele dintre ele concepute şi realizate interdisciplinar, pe probleme. Au mecanism eficient de reglare, determină oscilația sistemului economic în jurul punctului de echilibru. Posibilitatea apariției unor dezechilibre regionale constituie un exemplu elocvent ; reechilibrarea regională condiționează echilibrul economiei naționale. De aici — obiectul unor modele de a studia în mod simultan și interdependent problemele regionale și naționale, dezvoltînd cîmpul analizelor regionale.

NATURA își reclamă tot mai insistent drepturile în sfera economică. Introducerea mediului natural înconjurător în ecuația echilibrului economic este o cerință obiectivă a creșterii economiei naționale în condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane.

Știința economică continuă să-și precizeze și să-și definească domeniul fenomenologic format din obiectele cercetate și din relațiile lor specifice, în cadrul natural care le condiționează – sub aspectul său universal, ca și național). Un interes deosebit au stîrnit reflecțiile acad. Octav Onicescu referitoare la aplicabilitatea în domeniul economiei a unor principii generale ale științelor naturii, cum sînt conservarea materiei și energiei, dar și tendința de creștere a entropiei (degradarea calitativă a energiei) în consens cu ideile profesorului N. Georgescu-Roegen. Dezvoltarea schemelor reproducției lărgite elaborate de Marx prin includerea protecției mediului natural reprezintă o contribuție majoră pentru știința economică contemporană. În acest context, menționăm încorporarea de către Wassily Leontief a poluanților în tabloul imput-output convențional al unei economii naționale, pentru a răspunde la problemele ridicate de efectele nedorite pe care tehnologia modernă și o creștere economică necontrolată le poate avea asupra mediului natural.

Echilibrul economic nu poate fi identificat cu un echilibru mecanic. Așa cum s-a arătat în cadrul colocviului, echilibrul general nu este niciodată un echilibru de lucruri, ci întotdeauna o configurație de activități. Modelul echilibrului are într-adevăr o semnificație reală numai prin introducerea în sistemul economic a omului și a colectivităților umane. Echilibrul economic general presupune intercompatibilitatea aspirațiilor, proiectelor și actelor indivizilor și grupurilor în interiorul constrîngerilor structurale. Există totdeauna o componentă social-umană în procesele de echilibrare și reglare în universul economic. În ultimă instanță, omul suportă consecințele dereglării echilibrului economic și totodată el posedă capacitatea de a-l regla în mod conștient ; auto-reglarea are un cost prea ridicat pentru a fi considerată rentabilă la echilibrarea sistemelor economice. Totodată, există elemente incomensurabile care nu își găsesc o expresie cantitativă și a căror omisiune ar diminua semnificația echilibrului în economie ; în afară de ceea ce se poate exprima valoric și măsura în bani, echilibrul economic cuprinde și componente necuantificabile.

Echilibrul economic dinamic reflectă proiectarea sistemului economic pe axa timpului. Echilibrul static nefiind decît un caz particular, un moment al echilibrului dinamic, teoria și practica proceselor de conducere în economie necesită **modele dinamice.** Elaborarea unor modele liniare, cu coeficienți constanți, aproximează în mod rezonabil evoluția perturbațiilor produse de factori de scurtă durată. Simularea pe calculator a evoluției acestor modele oferă diferite variante factorului de decizie — în conformitate cu opțiunile exprimate în parametrii de comandă — de mare utilitate pentru planificarea economică pe termen scurt și mijlociu.

Extinderea orizontului de timp pune în discuție problema **constantelor** în analiza echilibrului economic dinamic. Sînt temeiuri pentru a se susține că relațiile cantitative din economie nu sînt caracterizate prin constante tehnice pentru o perioadă mai îndelungată. În aceste condiții pare indicată introducerea distribuțiilor de probabilitate în prognoza economică pe termen lung. În scopul obținerii unui instrument de determinare a unui comportament rațional (optim) în condiții de incertitudine un deosebit interes prezintă modelul „sistem aleator controlabil cu legături complete" care generalizează larg procesele Markov de decizii.

În reglarea și echilibrarea dezvoltării economice pe termen lung un rol major revine progresului tehnic. A măsura contribuția acestui factor la creșterea economică este una din problemele cele mai dificile ale economiei cantitative. După unele calcule efectuate în cadrul Centrului de studii pentru planificare, rezultă că, în în perioada 1960–1974, progresul tehnic a contribuit – ca „factor rezidual" – în proporție de 42 la sută la creșterea produsului social în România. Din compararea acestei cifre cu datele similare din unele țări industrializate pentru perioada 1950–1962 (Anglia – 52%, R.F. Germania -- 62%, Statele Unite — 41%. Belgia -- 63% rezultă posibilitatea intensificării creșterii economiei românești prin reglarea progresului tehnic.

Dialogul româno-francez pe tema echilibrului economic a evidențiat complexitatea aspectului legat de realizarea echilibrului economic. Problematica echilibrului pentru economie depășește sfera economistului, necesitînd o cercetare interdisciplinară. Se pare că această idee tinde să se generalizeze pe plan economic.

M. HOROVITZ

---

fost susținute în secții peste 460 de comunicări, lucrări individuale sau colective.

Activitatea din cercuri și, mai ales, amplele dezbateri din secțiile sesiunii au relevat că studenții buni și foarte buni din toate facultățile economice au cunoștințe mai aprofundate în ceea ce privește : mecanismele dezvoltării economico-sociale a României ; organizarea, conducerea și planificarea unităților economice ; rolul și sensul folosirii pîrghiilor financiar-contabile ; problemele relațiilor economice internaționale promovate de România, ale făuririi unei noi ordini economice și politice internaționale ; folosirea instrumentelor și tehnicilor moderne de analiză și de calcul ; legislația financiar-economică a țării noastre etc.

Toate aceste succese pot fi explicate și prin faptul că multe lucrări prezentate la sesiune au fost efectuate în cadrul contractelor de cercetare ale catedrelor cu diferiți beneficiari, că unele din ele au fost îndrumate de specialiști din producție în domeniul cercetării, că printre studenții autori au figurat, de data aceasta, și studenți de la cursurile serale și fără frecvență, precum și studenți străini.

Fără îndoială că în activitatea de cercetare studențească persistă încă unele neajunsuri, atît în ceea ce privește orientarea și conținutul lucrărilor, cît și în planul organizării și conducerii acestei activități de către factorii răspunzători din facultăți și de la nivelul Academiei. Unele din aceste lipsuri au fost marcate la închiderea lucrărilor sesiunii, altele urmează să fie concretizate în analizele viitoare. Pentru valorificarea deplină a potențialului de cercetare în masa studențească, pentru ca această formă de instrucție și educație să contribuie plenar la ridicarea nivelului de pregătire profesional-științifică și politică a viitorilor specialiști sînt necesare măsuri mai energice și mai bine corelate la toate nivelurile și structurile universitare.

N. D.

Evoluții în sistemul diviziunii internaționale a muncii

Odată cu dezvoltarea forțelor de producție asistăm nu numai la intensificarea diviziunii internaționale a muncii, dar și la modificarea domeniilor și formelor sale de manifestare – scrie Svatopluk Tikal în articolul Fenomene noi în sistemul diviziunii internaționale a muncii din cadrul capitalismului contemporan, în perioada activizării revoluției tehnico-științifice, publicat de revista cehoslovacă POLITICKA EKONOMIE (nr. 2/1976). Autorul atrage atenția asupra diminuării rolului resurselor naturale ca factor firesc al diviziunii internaționale a muncii, aceasta din urmă manifestîndu-se tot mai intens în domeniul cercetării științifice și al lucrărilor de proiectare, care devin factorul hotărîtor al competitivității pe plan internațional. În condițiile capitalismului, tendința de adîncire a diviziunii internaționale a muncii se manifestă contradictoriu, relevă autorul ; ea se extinde mai ales între țările capitaliste dezvoltate, în timp ce procesul de racordare a țărilor în curs de dezvoltare la diviziunea internațională a muncii scade în intensitate, ceea ce accentuează rămînerea lor în urmă.

Cheltuielile militare

Revista AMBIO – publicație în limba engleză a Academiei regale suedeze de știință, dedicată în principal problemelor ecologice, prezintă sub semnătura lui Ronald H. Huisken (cercetător la Institutul internațional de cercetare pentru pace), un articol despre cheltuielile militare în lume și efectul lor negativ asupra evoluțiilor economice și chiar asupra comerțului mondial. Autorul arată că „armata" consumă în lume anual resurse materiale și umane în valoare totală de 250 miliarde de dolari S.U.A. Această sumă echivalează cu produsul național total a 65 de țări din America Latină și Africa, luate la un loc. Prin aceste cheltuieli uriașe, alocarea resurselor atît pe plan național cît și internațional este denaturată în sensul că sînt stimulate și dezvoltate industrii legate de producția militară și care nu sînt raționale (utile) din punct de vedere economic. În același timp, comerțul internațional este influențat negativ de interdicțiile privind vînzarea unor materiale și utilaje pe argumentul că au „o valoare strategică". Autorul pledează pentru o reducere treptată a cheltuielilor, ridicarea interdicțiilor comerciale și reprofilarea producției militare, paralel cu alocarea resurselor spre activități economice raționale și folositoare.

ECONOMIE MONDIALA

DEZVOLTAREA SUVERANĂ A FIECĂRUI STAT ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ ÎNTRE STATE — CHEZĂȘIE A PĂCII ȘI SECURITĂȚII ÎN EUROPA

LUCRĂRILE sesiunii a 31-a a Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa, recent încheiate la Geneva, au pus în evidență rolul și importanța acestui organism interguvernamental pan-european pentru punerea în aplicare, pe plan multilateral, a prevederilor corespunzătoare din Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa. Rezoluția principală, adoptată prin consens, privind „Activitățile viitoare ale Comisiei și punerea în aplicare a Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa“, rezoluție prezentată de România, Belgia, Iugoslavia, R.D.G., Marea Britanie, Polonia și Suedia, reafirmă convingerea că dezvoltarea, în continuare, a cooperării între state în domeniile comerțului, industriei, științei și tehnicii, mediului înconjurător și în alte sectoare ale activității economice trebuie să se facă cu respectarea deplină a principiilor care guvernează relațiile dintre statele participante, așa cum sînt enunțate în Actul final. Prin această prevedere Comisia se angajează să elaboreze și să pună în aplicare programele și proiectele de cooperare cu respectarea neabătută a principiilor independenței, suveranității și neamestecului în treburile interne ale statelor membre, cu luarea în considerare și cu respectarea intereselor tuturor țărilor europene. Numai astfel se poate asigura valorificarea optimă a participării directe și efective a fiecărui stat membru la soluționarea problemelor de care depind edificarea securității și dezvoltarea cooperării pe continentul european.

Întărirea cooperării regionale, se precizează în textul aceleiași rezoluții, va ajuta guvernele țărilor membre și Comisia să contribuie într-o măsură mai mare la soluționarea problemelor urgente ale dezvoltării mondiale și la promovarea creșterii economice în regiune și în alte zone, inclusiv în țările în curs de dezvoltare și, în consecință, să contribuie la promovarea păcii și securității în lume. O astfel de prevedere pune în evidență ideea după care cooperarea pe plan regional poate și trebuie să aibă efecte pozitive asupra dezvoltării și diversificării raporturilor de cooperare între țările europene și țările din celelalte regiuni ale lumii, în special cele în curs de dezvoltare. Ea subliniază, de asemenea, că în condițiile creșterii interdependenței economice mondiale și ale necesității înfăptuirii unei noi ordini economice și politice internaționale, țările continentului european sînt chemate să contribuie, în forme multiple, la realizarea acestui deziderat major al zilelor noastre.

Trăsături inalienabile ale relațiilor intraeuropene

O DATĂ CU SEMNAREA Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, la 1 august 1975, cele 35 de state participante au consacrat principiile care guvernează relațiile dintre state în Europa. Formularea clară, precisă și respectarea efectivă a unui ansamblu de principii, în esență principii fundamentale ale dreptului internațional, între care respectarea suveranității și independenței statelor, a egalității în drepturi, nerecurgerea la forță sau la amenințarea cu forța, neintervenția în treburile interne ale altor state, constituie temelia sigură a cooperării între toate statele.

Referindu-se la importanța și semnificația C.S.C.E. în procesul de edificare a securității și dezvoltarea cooperării pe continent, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** *președintele Republicii Socialiste România, arăta în cuvîntarea rostită la Helsinki la 1 august 1975 că Actul final al conferinței* „afirmă voința statelor participante de a așeza la baza relațiilor lor principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, renunțării la orice formă de agresiune sau imixtiune în treburile interne ale altora, abolirea forței și amenințării cu forța în raporturile dintre ele sau cu alte state. Aceste principii, afirmate, dealtfel, cu putere în ultimii ani în viața internațională, constituie singura bază trainică pentru asigurarea păcii, colaborării și progresului economico-social al fiecărei națiuni“.

Principiile înscrise în Actul final al C.S.C.E. atestă profundele transformări de natură politică, economică și socială care au avut și au loc în viața internațională, pun în evidență impulsul puternic al luptei împotriva politicii de inegalitate și de forță, afirmă voința popoarelor de a fi stăpîne pe propriile destine, pe bogățiile lor naturale, de a-și alege în mod liber căile dezvoltării economice și sociale.

Încheierea cu succes a lucrărilor Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa și adoptarea Actului final al acesteia au avut loc într-o perioadă cînd se afirmă tot mai puternic preocuparea statelor și popoarelor lumii pentru statornicirea unor relații internaționale noi, cu adevărat democratice, de natură să contribuie la soluționarea problemelor politice, economice și sociale în conformitate cu interesele tuturor țărilor, pentru asigurarea progresului întregii omeniri.

Numai democratizarea raporturilor internaționale, instaurarea în întreaga viață internațională a unor relații noi, bazate pe egalitatea deplină în drepturi între națiuni, pe respectarea dreptului sacru al fiecărui popor de a-și făuri în mod liber destinul, fără nici un amestec din afară, poate consolida pacea și securitatea internațională. Înțelegerea suveranității ca un principiu universal, același pentru toți indiferent de mărimea, de nivelul de dezvoltare, de așezarea geografică sau de orînduirea socială a statelor, este singura capabilă să ducă la afirmarea unor raporturi noi de natură să asigure atît dezvoltarea liberă, multilaterală a fiecărei națiuni, cît și cooperarea rodnică între toate națiunile, în conformitate cu interesele păcii și progresului întregii omeniri.

O Europă a cooperării largi și neîngrădite

ÎN CONFORMITATE cu litera și spiritul Actului final al C.S.C.E. semnat de înalții reprezentanți ai 33 de state europene, ai S.U.A. și Canadei, a edifica securitatea în Europa înseamnă, în fond, a garanta fiecărui stat european că se află la adăpost de orice act de agresiune, de orice încălcare sau atingere a suveranității și independenței sale, că se poate dezvolta liber, fără nici un amestec din afară, în condițiile unei cooperări internaționale din ce în ce mai largi. Acesta este unicul sens al prevederii din Declarația de principii cuprinsă în Actul final conform căreia țările participante își afirmă hotărîrea lor de a respecta și pune în practică — fiecare dintre ele în relațiile sale cu toate celelalte state participante, indiferent de sistemul lor politic, economic sau social, precum și de mărimea lor, situația lor geografică sau nivelul lor de dezvoltare economică — principiile enunțate, care sînt toate de importanță primordială și care guvernează relațiile lor reciproce. Desfășurarea lucrărilor Conferinței în afara alianțelor militare, pe baza principiilor și normelor democratice impuse de viața însăși, care au asigurat participarea directă și pe picior de egalitate a fiecărui stat la întregul proces de elaborare și convenire a documentelor C.S.C.E., face obligatorie punerea în aplicare corectă și consecventă a Actului final de către statele participante înseși în raporturile lor reciproce.

Cooperarea între state independente și egale în drepturi, ridicată la rang de principiu al relațiilor internaționale, dobîndește valențe și dimensiuni noi într-o perioadă în care imperativul instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale exprimă necesitatea obiectivă de asigurare a condițiilor de reală dezvoltare a tuturor națiunilor și de lichidare a decalajelor dintre state.

Caracterul complex al fenomenelor economice, precum și creșterea interdependenței economice mondiale pun în evidență necesitatea instaurării unei cooperări largi, neîngrădite care, ca rod al conjugării eforturilor tuturor țărilor, poate și trebuie să contribuie la identificarea de soluții viabile pentru problemele economice majore cum sînt cele ale materiilor prime, energiei, alimentației, științei și tehnologiei.

Iată de ce în cadrul Actului final dreptul și îndatorirea statelor de a coopera între ele, în condițiile menționate mai sus, și-au găsit consacrarea în Declarația de principii care guvernează relațiile dintre state în Europa. Ea însăși o manifestare fără precedent în cooperarea internațională, Conferința precizează angajamentul statelor participante de a dezvolta cooperarea între ele, ca și cu toate statele, în toate domeniile, în conformitate cu scopurile și principiile Cartei Națiunilor Unite. Avînd în vedere tocmai obiectivele *și rezultatele Conferinței, statele participante sînt chemate să acorde o importanță deosebită, în dezvoltarea cooperării lor, domeniilor stabilite de Conferință, fiecare trebuind să-și aducă contribuția în condiții de deplină egalitate. Obiectivele cooperării, așa cum se arată în Declarația de principii, sînt creșterea înțelegerii și încrederii reciproce, dezvoltarea relațiilor prietenești și a bunei vecinătăți, apărarea păcii, securității și dreptății. Componenta economică a principiului cooperării — parte integrantă a acestor obiective — prevede îmbunătățirea bunăstării popoarelor prin difuzarea largă a progreselor și realizărilor din domeniile economic, științific și tehnologic, cu luarea în considerare a intereselor țărilor în curs de dezvoltare din lumea întreagă.*

În perioada imediat următoare semnării Actului final, o serie de state au reafirmat, în documente politice bilaterale de importanță majoră cum sînt declarații și comunicate comune, acorduri și convenții, hotărîrea lor de a pune în aplicare prevederile documentelor convenite la C.S.C.E., preluînd din Actul final formulări de idei și acțiuni care servesc atît dezvoltării relațiilor bilaterale, cît și procesului de edificare a securității și de dezvoltare a cooperării în Europa. Procedînd astfel, țările participante dau expresie concepției după care securitatea, cooperarea și destinderea interesează toate statele, înseamnă un ansamblu de relații între toate statele, nu între grupuri de state sau numai unele state ; se dă expresie realității după care în Europa mai sînt încă probleme de rezolvat și trebuie continuate eforturile cu participarea tuturor țărilor pentru soluționarea lor, hotărîrile C.S.C.E. și punerea lor în aplicare fiind o etapă, desigur importantă, în acest proces.

Cooperarea economică, comercială și tehnico-științifică, ca parte integrantă a securității europene, este amplu tratată în Actul final care conține o serie de obiective, prevederi și forme concrete de cooperare menite să dea un nou impuls raporturilor economice dintre țările continentului. În prezent, este firesc ca eforturile tuturor statelor participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa să fie orientate spre aplicarea în practică, prin măsuri și acțiuni concrete, pe plan bilateral și multilateral, a prevederilor din Actul final. În aceeași măsură, o viziune corectă și constructivă asupra evoluției relațiilor dintre statele europene determină necesitatea rezolvării problemelor încă nesoluționate, identificarea și punerea în valoare de noi domenii și forme de colaborare pentru asigurarea continuității procesului de edificare în Europa a unui sistem trainic de securitate și cooperare la care să-și aducă contribuția toate statele participante, în condiții de deplină egalitate. Acest proces reclamă, în spiritul Actului final, depășirea stării de divizare artificială a Europei în grupări militare sau economice și tratarea ei ca o entitate alcătuită din state suverane și egale în drepturi, indiferent de sistemul lor politic, economic sau social, de mărime, de situarea lor geografică sau nivelul de dezvoltare economică. O Europă a unei cooperări largi și neîngrădite, în care fiecare țară să-și poată dedica eforturile progresului economic și social, poate și trebuie să contribuie la soluționarea problemelor urgente din viața internațională, între care cele privind eliminarea fenomenelor de subdezvoltare ocupă un loc de prim ordin.

Colaborare subregională în sistemul relațiilor intraeuropene

ÎN PROCESUL de definire a obiectivelor și formelor de cooperare pe continentul european un loc important revine, așa cum rezultă din Actul final, cooperării pe plan subregional. Resursele, experiența și preocupările țărilor dintr-o anumită zonă justifică inițierea și realizarea de proiecte de interes comun în domenii cum sînt transporturile, comerțul, energia, agricultura și mediul înconjurător.

Se înțelege de la sine că o astfel de cooperare, ca parte componentă a cooperării multilaterale la scara continentului european, trebuie să fie concepută și realizată pe baza principiilor care călăuzesc relațiile reciproce între statele participante, principii înscrise în Actul final al C.S.C.E. În acest sens, trebuie relevat cu satisfacție că recenta Reuniune privind cooperarea economică multilaterală între state din Balcani, care reprezintă un început promițător al unei colaborări în această zonă, și-a desfășurat lucrările pe baza principiilor, normelor și regulilor democratice care și-au găsit consacrarea la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa. Conferind noi dimensiuni cooperării economice în această regiune, Reuniunea balcanică a însemnat, implicit, un exemplu de aplicare concretă pe plan multilateral și la nivel guvernamental a principiilor și obiectivelor convenite în Actul final și o contribuție la edificarea securității și a dezvoltării cooperării în Europa. Stabilind un inventar detaliat de proiecte și acțiuni de cooperare în domeniile agriculturii, transporturilor, comerțului, energiei și mediului înconjurător, țările participante la Reuniune au creat premise pentru trecerea la identificarea și convenirea de comun acord a unor forme de cooperare multilaterală interguvernamentală. Dincolo de contribuția sa la dezvoltarea raporturilor economice tradiționale dintre țările din zonă și la accelerarea creșterii lor economice, o astfel de cooperare ar avea efecte pozitive asupra îmbunătățirii climatului de înțelegere, prietenie și bună vecinătate între țările din Balcani.

Diversificarea programelor C.E.E./O.N.U. prin luarea în considerare a problemelor specifice care se pun pe plan subregional sau cele care privesc în mod special țările în curs de dezvoltare din Europa, își găsește o reflectare corespunzătoare în raportul Secretarului executiv prezentat la recenta sesiune a C.E.E./O.N.U. Pe baza propunerilor de proiecte incluse în raport, Comisia urmează să trateze problemele dezvoltării agriculturii, ale cooperării în domeniul energiei electrice, ale construcției de locuințe, ale protejării și ameliorării mediului înconjurător, pornind de la preocupările și aspectele concrete care se pun în țările din Europa meridională, din zona Balcanilor sau din alte zone ale continentului.

C.E.E./O.N.U. — un organism compus din țări independente și egale în drepturi

COMISIEI ECONOMICE a O.N.U. pentru Europa, care de aproape trei decenii desfășoară acțiuni și realizează programe de cooperare economică și tehnico-științifică în folosul țărilor membre, îi revin sarcini importante pe linia traducerii în viață a prevederilor din Actul final, care țin de competența sa.

Raportul Secretarului executiv al Comisiei economice O.N.U. pentru Europa, Janez Stanovnik, elaborat în spiritul și litera Actului final al C.S.C.E., reflectă o abordare nouă a menirii acestui organism pentru dezvoltarea cooperării intraeuropene. Acest fapt este cu atît mai semnificativ cu cît, de-a lungul anilor, în activitatea acestei Comisii nu de puține ori s-au folosit concepte și noțiuni depășite după care rolul său principal ar fi de a promova relațiile „Est-Vest", de a consolida raporturile de cooperare de la bloc la bloc.

Subliniind succesul C.S.C.E. și semnarea Actului final „care au creat un climat favorabil și au permis identificarea de noi posibilități de cooperare economică în regiune", raportul precizează că schimbările care au intervenit atît în ceea ce privește condițiile politice cît și în legătură cu situația economică, exercită influență asupra naturii și ariei posibilităților de cooperare economică regională în următorii ani. Aceste schimbări, se arată în raport, au creat o situație care obligă la o reexaminare a structurilor actuale și la o evaluare a perspectivelor în ceea ce privește această cooperare. Aceste aprecieri și obiective sînt însoțite de constatarea conform căreia „toți trebuie să recunoască faptul că interdependența economiilor naționale a făcut să crească necesitatea și să întărească dorința de dezvoltare și adîncire a cooperării între toate țările, oricare ar fi diferențele care caracterizează sistemele lor politice, sociale și economice".

Pornind de la aceste aprecieri și orientări, statele membre ale Comisiei care practic sînt statele participante la C.S.C.E. și semnatare ale Actului final, au obligația să trateze Comisia ca un organism compus din țări independente și egale în drepturi și să acționeze pentru ca programele sale să contribuie la sprijinirea eforturilor pe care fiecare țară membră le depune pentru dezvoltarea sa economică și socială. Pentru atingerea acestui obiectiv este necesar ca C.E.E./O.N.U. să-și însușească în totalitatea lor principiile și normele democratice care au stat la baza întregii desfășurări a lucrărilor C.S.C.E. Numai astfel Comisia va fi în măsură să realizeze dimensiunea politică importantă cu care a fost investită, aceea de promovare a păcii și securității pe continentul european.

Prevăzînd respectarea principiilor și punerea în aplicare a prevederilor referitoare la cooperarea economică și tehnico-științifică, în raporturile dintre toate țările participante, fără nici o excepție, Actul final al C.S.C.E. consacră, în fond, concepția despre relațiile europene ca un sistem, despre Europa ca o entitate formată din state independente, suverane și egale în drepturi.

N. CONSTANTIN
I. CIUREA

TENDINTE — CONJUNCTURI

Evoluția prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna martie 1976

TENDINȚA de creștere a prețurilor internaționale ale produselor de bază, reluată la începutul anului 1976, a înregistrat pe ansamblu o ușoară accentuare în luna martie a.c., datorită unor majorări mai pronunțate de prețuri la o serie de materii prime industriale și produse alimentare. Potrivit indicelui agregat INSCIN, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export/import al R. S. România au crescut în martie a.c. cu 1,3%, comparativ cu 1% în februarie a.c.

La **materii prime industriale** ritmul de creștere al prețurilor s-a majorat de la 1,5% în februarie la 2,4% în martie a.c. În cadrul acestei grupe de produse, s-a înregistrat o accelerare a creșterii prețurilor la metale (3,3%). De asemenea, în luna martie se remarcă apariția unei tendințe de majorare a prețurilor la lemn și produse din lemn (+2%), după scăderea înregistrată în tot cursul anului 1975 și primele două luni ale anului 1976. La minereuri prețurile au scăzut ușor (—0,4%).

INDICELE SINTETIC INSCIN PE ANII 1973-1975 SI PERIOADA FEBRUARIE-MARTIE 1976

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Februarie	Martie
INDICE GENERAL	1973	170,3		
	1974	240,4 a)	234,3	236,3
	1975	218,7	227,9 a)	222,2 a)
	1976		217,4	220,2
1. Produse alimentare	1973	160,6		
	1974	230,8	214,8	213,4
	1975	203,7	238,0 a)	212,5 a)
	1976		185,3	183,8
– cereale	1973	195,5		
	1974	261,5	301,7	276,1
	1975	216,7	224,6	211,3
	1976		210,9	209,6
– semințe oleag. prod. derivate, grăsimi anim. și veg.	1973	150,2		
	1974	240,8	200,1	212,8
	1975	195,0	238,6	198,3
	1976		168,9	166,8
– animale, carne și produse animaliere	1973	135,7		
	1974	128,3	126,2	126,1
	1975	159,3	148,3 a)	154,0 a)
	1976		159,5	154,2
– zahăr și produse tropicale	1973	179,3		
	1974	437,5	317,0	335,6
	1975	314,0	506,0	396,1
	1976		233,2	243,0
2. Combustibili	1973	209,2		
	1974	336,8	337,8	340,0
	1975	343,0	333,9	335,2 a)
	1976		358,3	360,4
– cărbuni și cocs	1973	149,1		
	1974	193,6	155,4	163,8
	1975	260,0	274,8	276,2 a)
	1976		262,6	262,6
– țiței	1973	146,0		
	1974	567,1	567,1	567,1
	1975	461,2	450,9	450,9
	1976		492,0	492,0
– produse petroliere	1973	285,8		
	1974	380,9	416,2	413,8
	1975	373,9	344,4	346,0
	1976		394,7	399,3
3. Materii prime industriale	1973	162,5		
	1974	216,1 a)	211,6	214,7
	1975	188,2	193,9 a)	193,1 a)
	1976		188,2	192,8
– minereuri	1973	119,4		
	1974	139,6 a)	131,9	149,6
	1975	168,1	173,4 a)	173,9 a)
	1976		165,0	164,4
– metale	1973	156,2		
	1974	231,5	218,4	221,3
	1975	185,1	195,5 a)	192,2 a)
	1976		182,3	188,3
– cauciuc	1973	191,6		
	1974	210,3	269,8	263,2
	1975	159,8	164,9	162,3
	1976		201,8	210,2
– lemn și produse din lemn	1973	177,4		
	1974	232,1	213,5	228,2
	1975	229,0	239,5 a)	240,1 a)
	1976		212,1	216,4
– fibre animale și vegetale	1973	188,0		
	1974	192,0 a)	237,4	215,3
	1975	162,4	148,2 a)	151,7 a)
	1976		193,3	193,7
– piei	1973	176,9		
	1974	122,3	153,0	136,4
	1975	114,8	72,2	91,5
	1976		152,9	165,0

a) Date provizorii pentru cocs de furnal, huilă, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, fibre celulozice și porci vii.

În cadrul grupei de **produse alimentare** prețurile au crescut în martie a.c. la zahăr și produse tropicale (+4,2%).

La celelalte produse alimentare prețurile au scăzut față de luna februarie a.c., în special la carne și produse animaliere (—3,3%) și mai puțin la semințe oleaginoase și grăsimi (—1,2%) și la cereale (—0,6%).

În grupa de **combustibili**, prețurile au continuat să crească ușor la produse petroliere (+1,2%) și au rămas staționare la țiței și cărbuni.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior
INSCIN

Evoluții monetare

INSTABILITATEA monetară s-a făcut simțită și în perioada 12—16 aprilie 1976, cînd principalele devize vest-europene au înregistrat oscilații mari în comparație cu dolarul S.U.A.

Astfel, francul elvețian *și* francul belgian *au cunoscut o ușoară tendință de întărire față de dolarul S.U.A., la aceasta contribuind în bună parte situația economică a celor două țări. Caracteristica de bază a perioadei analizate a fost, însă, întărirea continuă a francului elvețian față de celelalte devize vest-europene și în special față de marca vest-germană, care a atins punctul minim față de moneda elvețiană în ziua de 14 aprilie a.c., și anume 100,62 mărci vest-germane pentru 100 franci elvețieni.*

Lira sterlină, *după ce a atins punctul minim de depreciere în comparație cu dolarul S.U.A. pe data de 9 aprilie (1,8394 dolari pentru o liră sterlină), în perioada analizată a marcat o tendință de repreciere față de moneda americană. La aceasta au contribuit, pe de o parte, publicarea balanței comerciale a Angliei pe luna martie a.c., încheiată cu un deficit de numai 19 milioane de lire sterline (comparativ cu deficitul de 246 milioane de lire în luna februarie), iar pe de altă parte — cumpărările de lire sterline efectuate de țările producătoare de petrol și de către Elveția.*

Pe piața monetară se consideră că lira sterlină este subevaluată în momentul actual în comparație cu alte devize vest-europene, apreciindu-se ca posibilă o ușoară întărire a acesteia în jurul nivelului de 1,88 dolari S.U.A. pentru o liră sterlină.

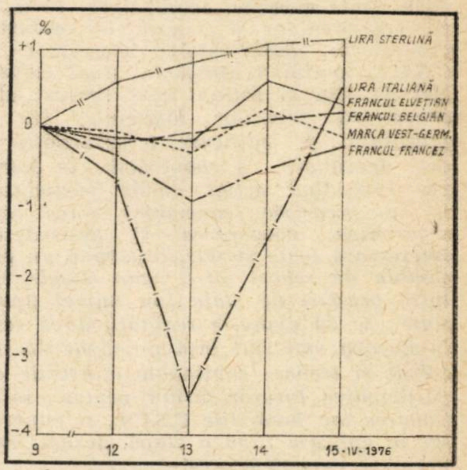

*) ÎN ZIUA DE VINERI 16·IV·1976 – PIAȚA MONETARĂ A FOST ÎNCHISĂ

Lira italiană a *continuat să se deprecieze față de dolar la începutul perioadei, cursul său atingînd nivelul record de 912,50 lire italiene pentru un dolar S.U.A. Deprecierea lirei italiene cu circa 31% în ziua de 13 aprilie în comparație cu nivelul atins în ziua de 20 ianuarie a.c. (dată cînd oficialitățile italiene au fost nevoite să suspende măsurile de susținere a lirei, care diminuau masiv rezervele valutare ale Italiei) reflectă în bună parte situația economică și politică cu care este confruntată această țară în prezent. Întărirea lirei italiene în comparație cu dolarul S.U.A. către sfîrșitul perioadei analizate a fost determinată de intervenția pe piața monetară a Băncii centrale a Italiei, care a efectuat vînzări de dolari S.U.A. contra lire italiene.*

Prețul aurului *a realizat o ușoară creștere în săptămîna analizată, și anume de la 127,10 dolari S.U.A./uncie la începutul perioadei la 127,60 dolari S.U.A./uncie la sfîrșitul perioadei.*

Dobînzile *la depozitele în eurovalute pe perioade de 6 luni nu au suferit modificări prea importante în comparație cu săptămîna precedentă, menținîndu-se la nivelul de 6% pentru eurodolar, 2% pentru eurofrancul elvețian și 3,875% pentru euromarca vest-germană.*

Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

Exporturi siderurgice '75

EXPORTURILE *de produse siderurgice ale țărilor capitaliste dezvoltate s-au redus, global, de la 111,6 mil. tone în 1974 la 94.1 mil. tone anul trecut. După cum rezultă din datele statistice de mai jos, publicate de revista „Ekonomska politika", scăderi sensibile au înregistrat exporturile Japoniei, R.F.G., Belgiei-Luxemburgului, Franței, S.U.A. și Olandei, în timp ce unii producători secundari, ca Italia sau Canada, și-au extins întrucîtva exporturile.*

Exportul de produse siderurgice (mil. t).

	1974	*1975*
Japonia	*33,2*	*29,3*
R.F.G.	*24,2*	*18,7*
Belgia-Lux.	*16,9*	*13,0*
Franța	*11,7*	*9,5*
Italia	*4,9*	*6,6*
Anglia	*4,3*	*4,1*
S.U.A.	*6,1*	*3,6*
Olanda	*4,3*	*3,2*
Suedia	*2,5*	*2,2*
Canada	*1,7*	*2,0*
Austria	*1,8*	*1,9*

Pe agenda provizorie a UNCTAD IV

ASISTENȚA FINANCIARĂ INTERNAȚIONALĂ PENTRU DEZVOLTARE (II)

PE MĂSURĂ ce se afirmă tot mai viguros necesitatea stringentă a creșterii volumului real al fondurilor transferate țărilor în curs de dezvoltare (vezi prima parte a acestui articol, în „Revista economică“ nr. 15/1976), devine limpede că numai prin schimbări radicale în sistemul de cooperare internațională pot fi obținute aceste fonduri cu rolul de-a sprijini eforturile proprii ale țărilor în cauză. Carta drepturilor și a îndatoririlor economice ale statelor, în articolul 22, după ce formulează obiectivul ca toate statele să răspundă nevoilor de fonduri pentru dezvoltare ale țărilor rămase în urmă „prin încurajarea unor aporturi nete sporite de resurse reale“, arată că principala cale de a realiza acest obiectiv constă în „sporirea sumei nete a aporturilor de resurse financiare din fonduri publice către țările în dezvoltare și ameliorarea modalităților și condițiilor de acordare a acestor aporturi“. Cea de-a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. a invitat Banca Mondială, celelalte organisme financiare din sistemul O.N.U. să pună în practică noi soluții vizînd creșterea aportului țărilor dezvoltate la finanțarea unor proiecte și programe de dezvoltare în țările rămase în urmă. Iar la conferința de la Lima a miniștrilor de externe ai țărilor nealiniate s-a arătat că este necesar să se fixeze drept obiectiv ca pînă în 1980 țările dezvoltate să acorde anual ca ajutor oficial pentru dezvoltare 0,7% din P.N.B.-ul lor, obiectiv afirmat și în Programul de acțiune al „Grupului celor 77“ adoptat la Manila. În cadrul conferinței de la Lima a fost relevată necesitatea de a se spori de urgență fluxul de resurse prin noi mecanisme și de a se stabili noi forme de cooperare și ajutor între țările nealiniate pentru stimularea dezvoltării economice și sociale.

Pentru transferuri continue și stabile

ASTFEL de inițiative demonstrează pregnant că restructurările în domeniul transferului de resurse către țările în curs de dezvoltare sînt o premisă și o parte integrantă a procesului de instaurare a unei noi ordini economice internaționale. În această direcție trebuie realizate atît reevaluările conceptuale cît și modificările și adaptările unor mecanisme. După cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu: „Noua ordine economică nu se poate asigura prin unele schimbări formale, care în realitate să perpetueze însă vechile principii și vechea politică de dominație și inechitate. Noua ordine presupune o schimbare revoluționară a raporturilor internaționale, întemeierea colaborării pe principii noi, astfel ca fiecare națiune — independent de mărimea ei — să-și poată aduce contribuția activă și să participe în deplină egalitate la soluționarea tuturor problemelor care preocupă lumea contemporană“** 1).

Răspund oare propunerile aflate în studiu, și care au ca obiectiv crearea unor surse suplimentare de finanțare, deziderately unei noi ordini economice internaționale ?

O primă categorie de propuneri vizează aporturile financiare în condiții de favoare, propuneri a căror necesitate a apărut din așa-zisa dificultate pentru guvernele țărilor occidentale de a atinge obiectivul de 0,7%. Una din ele vizează utilizarea fondurilor realizate prin vînzarea unei părți a aurului din cotele la F.M.I. (aurul deținut de țările dezvoltate), pentru a lărgi fluxul resurselor destinate țărilor în curs de dezvoltare. În această privință România pornește de la principiul că cea mai echitabilă utilizare a aurului din cotele de participare la F.M.I. este aceea care ar sprijini țările în curs de dezvoltare 2). O altă propunere, tinzînd la utilizarea încasărilor din exploatarea resurselor minerale ale fundului mărilor pentru finanțarea dezvoltării, pornește de la ideea că veniturile nete ale oricărei acțiuni colective ar trebui să fie afectate cel puțin în parte asistenței pentru dezvoltare.

Pentru a se evita ca asistența în condiții de favoare să fie tributară unor reexaminări anuale în fiecare țară furnizoare s-a propus instituirea, pe plan național, a unei „taxe de dezvoltare“ al cărei produs să servească nemijlocit pentru finanțarea acestui tip de asistență. Într-un articol pe care l-am mai citat (vezi prima parte a acestui articol), un expert al Băncii Mondiale, Mahbub ul Haq afirmă că „dacă națiunile industriale bogate refuză să se taxeze ele însele, alții ar putea încasa și distribui produsul unor asemenea taxe pe baza a ceea ce țările bogate consumă — de exemplu prelevarea de către OPEC a unui «impozit de dezvoltare» de 1 dolar pe fiecare baril de petrol ar crea un fond de dezvoltare de peste 10 mld. dolari pe an“ (p. 7).

Desigur, nu pot fi neglijate acele forme ale transferului de resurse către țările în curs de dezvoltare care să-i asigure un mai mare automatism în funcționare, dîndu-i „un caracter continuu și cît mai stabil“, după cum se subliniază în Declarația de la Manila. Este de așteptat ca la apropiata sesiune a IV-a UNCTAD acest aspect să fie amplu dezbătut, dat fiind că la cea de a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a ONU conceptul finanțării automate a asistenței pentru dezvoltare a fost unul dintre cele mai controversate puncte, țările occidentale formulînd numeroase rezerve în această privință.

În ceea ce privește aporturile care nu sînt însoțite de condiții liberale, propunerile în curs de studiere vizează facilitarea accesului țărilor în curs de dezvoltare la piețele financiare internaționale, precum și garantarea de către țările dezvoltate a datoriilor contractate de țările în curs de dezvoltare pe piețele financiare private. În acest sens, singura realizare pînă acum este deschiderea de către BIRD, în iulie 1975, a unui „al treilea ghișeu“ prin care să se acorde membrilor săi cu un venit național sub 375 dolari pe locuitor, împrumuturi cu bonificație de dobînzi, avînd la bază un sistem multilateral de egalizare a dobînzilor.

Evident, problema aporturilor financiare pentru dezvoltare nu va fi ruptă, la UNCTAD IV, de aspectul fluxului invers cunoscut sub numele de „serviciul datoriei externe“. Acesta este dealtfel unul dintre punctele în legătură cu care țările în curs de dezvoltare vor insista în mod deosebit pentru găsirea de soluții constructive, alături de programul integrat pentru produse de bază și codul internațional de conduită în domeniul transferului de tehnologie.

Un aport conceptual românesc: Fondul de dezvoltare al O.N.U.

DUPĂ cum am mai arătat, se afirmă tot mai mult necesitatea ca mecanismele transferului de resurse pe termen lung către țările în curs de dezvoltare să fie însoțite de mecanisme care să ferească creșterea economică a acestor țări de fluctuații pe termen scurt ale balanței de plăți, mai ales cînd ele rezultă din fenomene care nu depind de aceste țări. Fenomenele ciclice din economia țărilor capitaliste au avut repercusiuni importante asupra schimburilor externe și asupra perspectivelor imediate ale creșterii în țările în curs de dezvoltare. În această situație, în loc să se ceară țărilor în curs de dezvoltare să procedeze la ajustări ale balanței comerciale, finanțarea deficitelor ar juca un rol important în menținerea puterii de cumpărare externe a respectivelor țări atunci cînd încasările lor din exporturi scad ca urmare a recesiunii din alte zone. Obiectivul ar putea fi atins prin instituirea de către F.M.I. a unei facilități speciale avînd ca scop finanțarea deficitelor (folosind experiența dobîndită prin „facilitățile petroliere“ instituite în scopul de a acoperi o parte din cheltuielile suplimentare determinate de majorarea prețului petrolului).

Se poate aprecia ca pozitivă tendința, tot mai evidentă în ultima vreme, de a se căuta noi căi de sporire a fondurilor pentru sprijinirea țărilor rămase în urmă. Căutările și evoluțiile în acest sens vizează, cu precădere, așa cum este și firesc ,instituțiile monetar-financiare internaționale, chemate să joace un rol de seamă în contextul unei noi ordini economice internaționale. În același timp aceste noi căi nu sînt pe deplin satisfăcătoare tocmai în raport cu criteriile valutar-financiare ale unei noi ordini economice internaționale. În speță, ele nu corespund în măsura necesară cerinței esențiale a constituirii și alocării fondurilor respective și anume de a servi la finanțarea dezvoltării.

Satisfacerea acestei cerințe o are în vedere propunerea corespunzătoare făcută de România la cea de a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. Așa cum se arată în Declarația referitoare la **„Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale“**, pentru sprijinirea țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic se propune constituirea unui Fond de dezvoltare, administrat de O.N.U., care să fie repartizat, cu prioritate, statelor cu un venit național pe locuitor sub 200 dolari. Formulînd această prioritate, țara noastră pornește de la realitatea tragică în care trăiesc aproape un miliard dintre locuitorii planetei noastre, aflați în țările cel mai grav afectate de urmările subdezvoltării. Asistența acordată cu precădere țărilor celor mai sărace ar urma să se efectueze paralel cu continuarea sprijinului acordat celorlalte țări în curs de dezvoltare, obiectivul final fiind lichidarea decalajelor existente între țările sărace și cele bogate.

Fondul de dezvoltare ar urma să fie format prin contribuția tuturor statelor și în primul rînd a celor dezvoltate. Coroborînd acest criteriu cu faptul că Fondul ar urma să fie administrat de O.N.U., se poate spune că România oferă o alternativă cu adevărat revoluționară la situația care dăinuie pînă în prezent. Este vorba de faptul că fondurile provenite de la țările dezvoltate ar fi canalizate printr-un circuit multilateral, reducîndu-se importanța circuitelor bilaterale. Acest principiu este mai adecvat automatismului necesar al mecanismului de transfer, unor alocări bazate pe gradul de subdezvoltare și pe intensitatea nevoilor și nu pe „relații speciale“. Desigur că țările în curs de dezvoltare vor trebui să depună eforturi deosebit de mari pentru ca acest principiu să fie realizat în practică, dat fiind preferința încă puternică a marilor donatori pentru aranjamentele bilaterale — teren ideal pentru utilizarea asistenței financiare ca un instrument al politicii lor externe.

Nu se poate face abstracție de rolul investițiilor străine în cadrul asistenței financiare internaționale pentru dezvoltare, dar esențial rămîne, îndeosebi pentru țările cele mai sărace, acordarea de ajutor oficial guvernelor acestor țări, care să-l folosească nemijlocit pentru obiectivele care le interesează. Dar nu pot fi considerate întemeiate acele luări de poziție după care ar fi din ce în ce mai greu de găsit fonduri pentru ajutor guvernamental. În fundamentarea propunerii românești amintite mai sus se arată că o sursă deosebit de importantă pentru crearea fondului de dezvoltare trebuie să o constituie reorientarea unei părți din imensele resurse folosite astăzi în scopul înarmărilor. În acest sens, România propune reducerea cu 10% a bugetelor militare ale tuturor statelor, luînd ca bază volumul cheltuielilor din anul 1975, și transferarea, fără condiții, a unei jumătăți din mijloacele astfel economisite la dispoziția Fondului de dezvoltare al O.N.U.

După cum se arată în Declarația privind **„Poziția României în problemele dezarmării, în primul rînd ale dezarmării nucleare, și în instaurarea unei păci trainice în lume“** : „În acest fel eforturile în direcția dezarmării ar fi legate de la început de contribuția efectivă la rezolvarea unora din problemele fundamentale ale progresului social-politic al omenirii — lichidarea stării de subdezvoltare, a decalajelor existente între nivelurile economice ale statelor lumii, decalaje care sînt ele însele generatoare de tensiuni și constituie o sursă de pericole pentru pacea și securitatea internațională“.

Răspunsuri de pe poziții teoretice și practice înaintate

PROPUNEREA României nu se mărginește la enunțarea cu fermitate și claritate a surselor Fondului de dezvoltare. Tot atît de importante sînt și modalitățile de distribuție și folosire a lui.

Consecventă în a afirma poziția sa față de rolul primordial al efortului propriu și conjugarea acestuia cu cooperarea internațională, țara noastră consideră că Fondul ar urma să fie alocat țărilor care rezervă anual pentru propria lor dezvoltare circa 25% din venitul național în cadrul unor programe de dezvoltare pe 10—15 ani. Țărilor care ar beneficia de Fondul de dezvoltare administrat de O.N.U. trebuie să li se asigure posibilitatea să decidă ele însele obiectivele economice care vor fi finanțate din acest Fond, să utilizeze sumele alocate acolo unde găsesc condițiile comerciale sau financiare cele mai avantajoase. Adunarea Generală a O.N.U. va trebui să analizeze periodic, eventual anual, ca resursele repartizate să fie utilizate numai pentru dezvoltare și nu pentru consum.

„Legînd“ alocarea unor resurse din acest Fond de un anumit nivel al efortului propriu pe care trebuie să-l atingă țara beneficiară, România se situează pe cele mai înaintate poziții teoretice și practice. Se dă în primul rînd un răspuns acelora care afirmă că transferul internațional de resurse înseamnă în fapt o redistribuție a bogăției acumulate în țările dezvoltate. Creîndu-se condiții ca fondurile externe să-și îndeplinească adevăratul și unicul rol — potențarea eforturilor proprii ale țărilor beneficiare —, se pun bazele obiective pentru creșterea viitoare a bogăției mondiale, prin contribuția țărilor în curs de dezvoltare la creșterea producției, a productivității muncii în ansamblul economiei mondiale. După cum arată Mahbub ul Haq, „elementul esențial al unei noi ordini economice internaționale nu este atît redistribuția veniturilor și a bogățiilor existente, cît repartiția posibilităților viitoare de creștere“.

În al doilea rînd, asistența financiară internațională, ca să-și îndeplinească menirea, trebuie să se încadreze în programele naționale, să fie acordată în forme cît mai adecvate condițiilor și cerințelor fiecărei țări. Așa cum arată și un specialist occidental al relațiilor economice internaționale : „Ajutor eficace este acela a cărui structură este adecvată structurii nevoilor națiunii așa cum ele figurează în planul său“ [3]. Prin urmare, transferul de resurse trebuie să iasă din sfera de decizie politică a donatorului, să fie nediscriminatoriu și liber de condiții politice. Numai astfel se poate asigura orientarea optimă a fondurilor. Îndreptarea cu prioritate a resurselor destinate dezvoltării spre activitățile productive — așa cum preconizează țara noastră — va permite țărilor în curs de dezvoltare să realizeze o creștere economică mai rapidă, să obțină acumulări bănești suplimentare și astfel să aloce fonduri sporite pentru dezvoltarea economiei naționale, să restrîngă treptat necesarul de împrumuturi externe, să rezolve mai ușor problema rambursării împrumuturilor obținute.

Prin natura și prin importanța sa, problematica asistenței financiare internaționale pentru dezvoltare se va situa de bună seamă printre chestiunile esențiale ce urmează să fie dezbătute la UNCTAD IV. Una din laturile esențiale în dezbatere o va constitui necesitatea adoptării unor măsuri eficiente de către țările capitaliste dezvoltate încît ajutorul oficial să atingă nivelul de 0,7% din produsul național brut al țării donatoare. În lipsa unor progrese pe un front larg spre mărirea aportului resurselor din exterior la reducerea decalajelor, se arată în materialele pregătitoare ale sesiunii de la Nairobi, s-ar putea schimba însăși natura problemelor : „Este foarte dificil să se evalueze consecințele unor asemenea evoluții, dar ele ar putea da naștere la transformări sociale de dimensiuni necunoscute și la modificări bruște în relațiile economice internaționale, care ar mări costurile reale pentru toate statele membre“ (doc. TD/188, p. 26). În orice caz, obiectivul de 0,7% este minimal deoarece, așa cum rezultă din calcule prezentate de experții UNCTAD, chiar în cazul atingerii lui pînă la sfîrșitul actualului deceniu dimensiunile absolute și relative ale unor probleme ale țărilor în curs de dezvoltare cum sînt deficitele balanței de plăți, serviciul datoriei ș.a. vor continua să crească. Este deci limpede că în relațiile economice internaționale se pune tot mai presant problema necesității unor ameliorări substanțiale, calitative.

Gh. DUMITRU
C. VASILIADE

---

[1] **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10. Editura politică, 1974, p. 310.

[2] Florea Dumitrescu, „Pentru o nouă ordine în relațiile valutar-financiare internaționale“, Lumea nr. 41/1975, p. 15.

[3] M. Byé, Relations économiques internationales, Dalloz, Paris 1971, p. 304.

De la IZOTIMPEX

DATE AFLATE IMEDIAT LA DISPOZIȚIE! NUMAI DE PUS ÎN PRIZĂ!

MINIBANDEINHEIT
ISOT 5003
(unitate miniaturizată cu bandă)

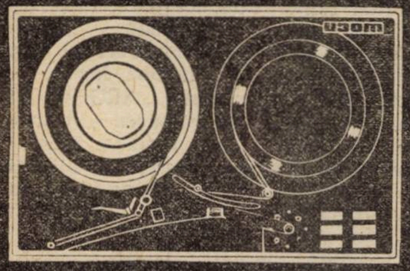
1

Citit și scris conform normei ISO
Viteza de schimbare a datelor: 10 kB/s
Densitatea datelor: 32 semne/mm
Felul scrisului: NRZ-1
Număr de piste: 9
Fisură în funcțiunea de citire: 12,6 mm
Fisură în funcțiunea de scriere: 15,2 mm
Diametrul rolelor: 216 mm
Viteza benzii citit/scris: 32 cm/s
Viteza de derulare a benzii: 190 cm/s
Timp de pornire/oprire: sub 28 ms
Dimensiuni de gabarit: 520 x 318 x 493 mm
Legarea la curent: 220 V/ 50 Hz

MINIPLATTENEINHEIT
ISOT 1370
(unitate miniaturizată cu discuri)

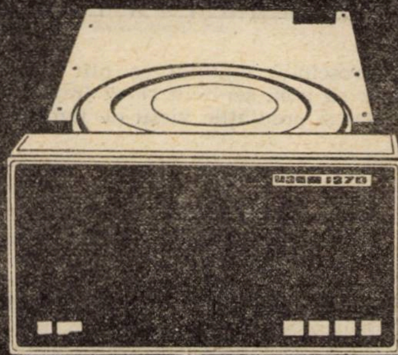
2

Cu alimentare în partea superioară și acces direct este pus în funcțiune cu purtătoarele de informații ISOT 5269 A, IBM 5440 sau de valori echivalente.
Citit/scris cu butoane de comandă flotante ale servomotoarelor lineare.
Felul scrisului: NRZ-1 cu frecvență dublă
Capacitatea totală a memoriei: 6 MB
Capacitatea discurilor înlocuibile: 3 MB
Viteza de transmitere a informațiilor: 2,5 MB/s
Viteza de rotație: 2.400 r/min
Timp maxim de acces: 80 ms
Timp mediu de acces: 45 ms
Timp de reglare de la pistă la pistă: 14 ms
Densitatea datelor: 90 semne/mm
Numărul cilindrilor: 200 + 3 rezerve
Dimensiuni de gabarit: 264 x 480 x 765 mm
Legare la curent: 220 V/ 50 Hz

KARTENLESER
ISOT 6001
(cititor de cartele)

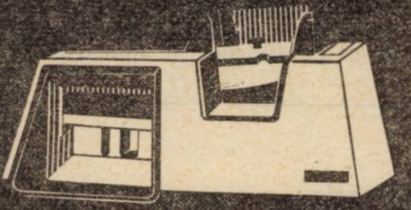
3

Viteza de citire: 318 cartele/min.
Modul de funcționare: asincron
Capacitatea casetei pentru cartele I/o — 600 cartele
Modul de citire: fotoelectric
Cartele: cartele standard cu 80 de deschideri
Timp de acces: 39 ms
de indexare 1,76 ms, durata șocului: 7 ms
Punct de secționare: execuție standard după principiul „Handshake"
Modul de transmitere: mecanic
Dimensiuni de gabarit: 590 x 330 x 300 mm
Legarea la curent: 220 V/ 50 Hz

Informații suplimentare puteți obține prin:

Isotimpex

Întreprindere de stat de comerț exterior
str. Ceapaev nr. 51, Sofia
Bulgaria — telefon: 73-61;
telex: 022731

PUBLICOM

Populaţia feminină ocupată

PONDEREA femeilor apte de muncă ocupate în producţie (în statele respective între 15 şi 64 de ani) variază sensibil de la o ţară occidentală la alta, după cum rezultă din graficul de mai jos. Ponderile prezentate ar putea cunoaşte însă o creştere în viitor, după cum rezultă dintr-un sondaj întreprins de cercetători psihologi din Hamburg în rîndul unui grup de elevi şi eleve din R.F.G. Tinerii acordă o importanţă crescîndă faptului ca atît soţul cît şi soţia să aibă serviciu şi să împartă în mod egal şi greutăţile vieţii de familie.

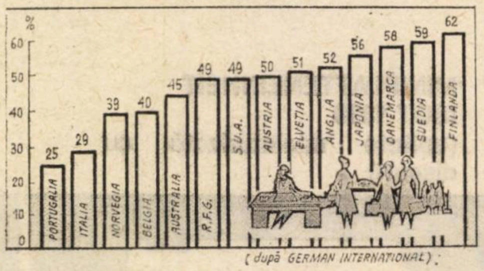

(după GERMAN INTERNATIONAL).

Cehoslovacia: deplasare de monumente

VALORIFICAREA celui mai mare zăcămînt de cărbune brun din Cehoslovacia a pus problema mutării vechiului oraş Most, în subsolul căruia se aflau 90 milioane tone de cărbune. Astfel, a fost edificat treptat noul oraş Most, cu o populaţie de 50 mii de locuitori.

O problemă dificilă a constituit-o deplasarea (fără demolare) la o distanţă de 841 metri a bisericii din ilustraţia de mai jos, monument al arhitecturii gotice tîrzii. Translaţia celor 12 mii de tone ale construcţiei s-a efectuat pe 53 de şasiuri, în deplină securitate. Se apreciază că prin perfecţionarea tehnologiei utilizate preţul de cost al unei asemenea operaţiuni ar mai putea fi substanţial redus, încît această metodă de salvgardare a monumentelor istorice are perspective a fi utilizată în viitor nu numai în Cehoslovacia, ci şi în Anglia, Bulgaria, Olanda şi alte ţări, care au probleme de această natură.

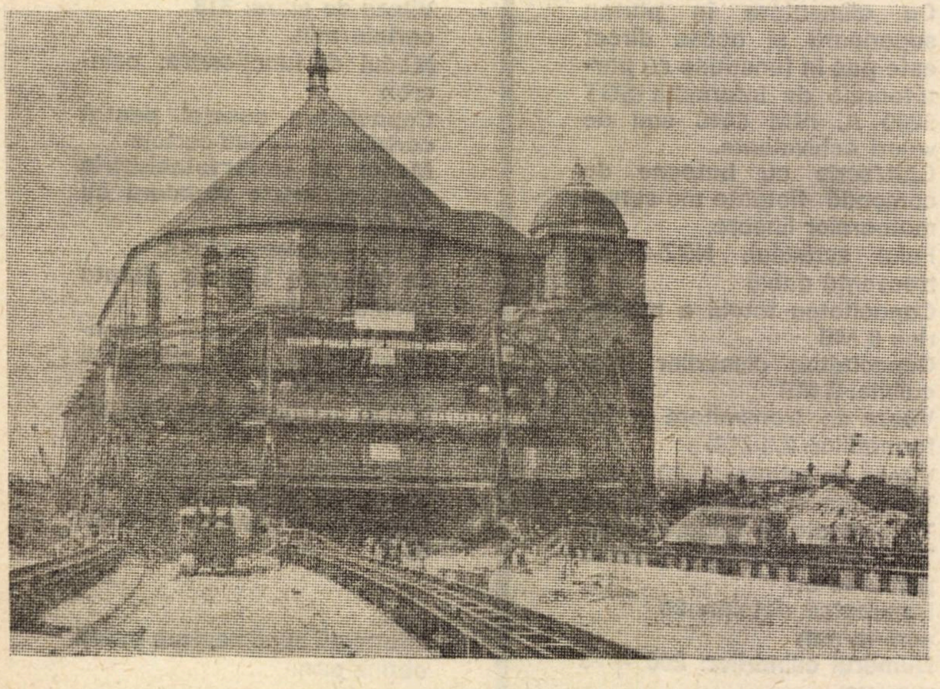

Risipă... de dragul „economiei"

ÎNTR-O perioadă în care o parte însemnată din populaţia lumii, îndeosebi din ţările în curs de dezvoltare, suferă din cauza penuriei de produse agroalimentare, în alte ţări se menţine practica distrugerii unor produse, excedentare în raport cu cererea internă. În ultimul său număr, revista **Cérès** (editată sub auspiciile F.A.O.) relevă o asemenea situaţie în pomicultura din Franţa. Pentru a se evita scăderea substanţială a preţurilor pe piaţă într-un an de recoltă abundentă, se recurge la distrugerea unor cantităţi însemnate de fructe, producătorii respectivi fiind despăgubiţi din aşa-numitul Fond european de orientare şi garanţie agricolă (F.E.O.G.A.) Se apreciază, că în această primăvară, cantităţile de mere distruse în Franţa ar fi ajuns la aproximativ 250 mii tone, respectiv 1,5 miliarde mere pierdute pentru consumatorii din lumea întreagă. Sugestia ca fructele respective să fie livrate gratuit ţărilor cu populaţie subalimentată întîmpină însă dificultăţi în aplicare deoarece s-a calculat că expedierea merelor respective la consumatorii din ţările menţionate ar costa — per kilogram — de şase ori mai scump decît... distrugerea lor.

Tendinţă spre concentrarea cercetării

O ANALIZĂ a tendinţelor recente în organizarea activităţii de cercetare ştiinţifică şi proiectare-experimentare în cadrul industriei electrotehnice din ţările capitaliste, relevă sporirea fondurilor alocate în acest scop de marile companii. În anul 1974, de pildă, cheltuielile respective ale celei mai importante companii electrotehnice din lumea capitalistă — „General Electric" (S.U.A.) — au reprezentat aproape 7% din cifra ei de afaceri, iar în cazul concernului vest-german „AEG — Telefunken" — 5,8% din valoarea vînzărilor ; chiar în Japonia, care recurge masiv la importul de licenţe şi brevete, alocaţiile pentru cercetări ale unei firme importante cum este „Nippon Electric" au însemnat 3,60% din cifra de afaceri.

Se constată, totodată, creşterea gradului de concentrare a acestei activităţi ; la începutul actualului deceniu alocaţiile a patru firme mari din S.U.A. reprezentau 54% din volumul lor global pe ramură, iar în Japonia şase companii de frunte furnizează circa 75% din total.

În ceea ce priveşte modificările structurale ale activităţii de cercetare, proiectare şi experimentare, desfăşurată de marile companii, merită a fi semnalată crearea tot mai frecventă a unor centre tehnico-ştiinţifice, cărora le revine rolul de a dirija tematic şi a coordona activitatea depusă în laboratoarele diferitelor filiale şi întreprinderi ale companiei respective, risipite în mai multe ţări sau, chiar, continente.

Gaz şi etilenă din cărbune

CRIZA energetică a suscitat interesul specialiştilor — ca şi al autorităţilor şi companiilor industriale din ţările occidentale — faţă de posibilităţile utilizării variate a cărbunelui, ca sursă de energie şi ca materie primă. La finele anului trecut, lîngă Pittsburgh (S.U.A.) a început să funcţioneze o instalaţie experimentală pentru producerea de gaz metan din cărbune bituminos şi semibituminos, precum şi din lignit. Executată în cadrul programului Agenţiei federale pentru cercetări şi dezvoltări energetice, instalaţia poate furniza circa 12 milioane m.c. de gaz pe an, pentru următorii ani fiind prevăzută darea în exploatare a încă trei instalaţii similare. Pe de altă parte, una dintre principalele companii din industria chimică a R.S.A. a început recent realizarea unui program de cercetare privind posibilitatea producerii de etilenă din cărbune, obţinîndu-se (ca subprodus) şi benzină de calitate superioară. Se apreciază că pentru acoperirea necesarului intern de etilenă, evaluat la 300 mii tone pe an în cursul deceniului următor, ar fi necesar să se prelucreze anual circa 5 milioane tone de cărbune.

În Polonia va intra curînd în funcţiune prima instalaţie semiindustrială din Europa pentru obţinerea de combustibili lichizi din huilă. Pînă în 1982 se preconizează construirea unei întreprinderi care să prelucreze 3 mil. tone de cărbune pe an, obţinîndu-se peste 2 mlrd mc de gaze combustibile (la un preţ de două ori mai scăzut decît al gazului lichefiat importat).

GLOSAR

Banii — moneda

BANII, MONEDA: iată doi termeni care se folosesc zilnic și pretutindeni. Cînd trebuie folosit primul și cînd cel de al doilea ?

Primul termen constituie o denumire generică, ea putînd fi folosită pentru a desemna orice fel de monedă sau de semn bănesc. Bani sînt deci : banii principali (unități monetare și multipli), banii divizionari (submultipli), monedele de aur sau argint cu valoare proprie deplină (adică a căror valoare nominală corespunde cu valoarea reală a metalului cuprins în monedă) sau cu valoare proprie inferioară valorii nominale, banii de credit (bancnote), convertibili sau neconvertibili, banii de tezaur (bilete emise de Ministerul Finanțelor), banii de cont, fără existență materială (denumiți și bani scripturali), banii de calcul, adică bani fictivi utilizați ca numitor comun în cazul circulației paralele a mai multor feluri de bani sau în acela al circulației unor bani supuși din cauza inflației unei deprecieri de mari proporții, banii de război, emiși de o putere străină ocupantă și puși în circulație de ea pe teritoriul unei țări sau regiuni ocupate.

În vorbirea curentă, pentru toate felurile de instrumente enumerate mai sus se utilizează și termenul de monedă (monedă principală sau divizionară, monedă de credit, monedă de cont etc.). Această utilizare nu este corectă, deoarece termenii de bani și monedă nu sînt sinonimi.

Spre deosebire de bani, moneda nu este un termen generic, ci unul care se referă la un anumit fel de bani și anume la piesele de metal cu valoare proprie deplină sau inferioară valorii nominale.

Moneda este deci o piesă de metal — aur, argint, cupru etc. — care se prezintă în general sub formă de disc și servește ca mijloc de circulație, de plată și de tezaurizare (atunci cînd merită să fie tezaurizată).

Moneda are greutatea și aliajul (titlul) stabilite de legea monetară a țării emitente. Pe față (avers) și pe verso (revers), moneda are relief (efigie) și inscripții (legendă), iar pe muchie, de obicei, zimți sau inscripții, toate acestea în scopul apărării integrității ei materiale, al evitării deteriorărilor prin tăiere și roadere, pe care falsificatorii le efectuau în vederea extragerii unei părți din conținutul de metal prețios al monedei.

În calitate de monedă, banii „vorbesc limbi diferite și poartă uniforme naționale diferite“ (Marx), pierzîndu-și în felul acesta caracterul internațional al metalului și primind un caracter național, local. În cazul în care moneda circulă dincolo de granițele țării emitente, ea pierde caracterul național și rămîne o bucată de metal cu o anumită greutate și aliaj.

Moneda poate avea valoare proprie deplină (monedă principală) sau reprezentativă (monedă divizionară), cu valoare proprie inferioară valorii nominale. Moneda principală care constituie o unitate monetară și ca atare servește ca etalon al prețurilor se numește monedă de bază, iar cea care corespunde mai multor unități monetare, monedă multiplă. După primul război mondial, baterea și circulația monedelor de aur au încetat, acestea rămînînd în general numai un instrument de tezaurizare. Monedele de argint au circulat și mai tîrziu, însă din ce în ce mai rar. Au rămas pînă azi în circulație monedele divizionare, confecționate din metale ieftine, a căror valoare proprie este inferioară celei nominale. Ponderea lor în totalul masei banilor în circulație este însă foarte mică.

Avînd în vedere că termenii de monedă și bani nu sînt sinonimi, ar fi indicat ca ei să fie utilizați corect, pentru a evita înțelegerea greșită a unor procese și fenomene economice importante.

C. K.

Recensămînt

Alexandru Filip, Roman. — Obiectivul urmărit printr-un recensămînt al populației este înregistrarea populației la un moment dat în scopul cunoașterii numărului și a structurii sale după caracteristici demografice (sex, vîrstă, stare civilă etc.), social-culturale (limba maternă, cetățenia, naționalitatea, nivelul de instruire etc.) și economice (ocupația sau profesia, ramura de activitate etc.). Datele, care se obțin direct de la populație, se referă la un moment stabilit, același pentru întregul teritoriu al țării, denumit moment critic al recensămîntului. Acesta nu este identic cu data sau perioada de înregistrare, care la recensămîntul din 1977 va fi 5—12 ianuarie.

După primul război mondial în țara noastră s-au efectuat recensăminte ale populației la 29 decembrie 1930, 4 aprilie 1941, 25 ianuarie 1948, 21 februarie 1956, 15 martie 1966. Recensămintele efectuate anterior în țara noastră au fost efectuate în Țara Românească și Moldova în anii 1838, 1859—1860 (concepute de Dionisie Pop-Marțian și respectiv de Ion Ionescu de la Brad), 1899 și 1912, iar în Transilvania și Bucovina în anii 1785—1786, 1857, 1869, 1880, 1890, 1900 și 1910. Pentru recensămîntul din 1859 din Moldova nu a fost stabilit un moment critic, perioada de înregistrare fiind cuprinsă între 1 august și 1 decembrie.

Lemnul de foc

Costache Marin, Buzău. — Cînd se vorbește de penuria resurselor energetice și repercusiunile sale, problema lemnului de foc este, în general, omisă. Or, în numeroase țări în curs de dezvoltare el constituie încă combustibilul de bază pentru încălzit și gătitul hranei ; în țări ca, de pildă, Tanzania sau Gambia el este folosit de 99 la sută din populația țării.

O serie de factori, printre care defrișarea masivă a pădurilor, au condus la extinderea zonelor în care se resimte penuria de lemn de foc, îndeosebi în regiunile semiaride din Africa, Asia și America Latină. În unele țări, cum sînt cele din regiunea Sahel (Africa) costul lemnului de foc poate atinge 25—30 la sută din venitul unei familii.

Lipsa lemnului conduce la utilizarea drept combustibil a altor materiale ca, de exemplu, bălegarul uscat. Se apreciază că numai în India se ard anual 300—400 milioane tone de bălegar, ceea ce — după cum semnala recent revista **Cérès**, publicată de F.A.O. — privează agricultura de cel mai bun îngrășămînt organic. Schimbarea destinației acestui îngrășămînt se repercutează asupra nivelului recoltelor la hectar, determinînd defrișarea unor noi terenuri pentru culturi agricole, ceea ce nu face — în ultimă analiză — decît să agraveze penuria de lemn de foc. Soluționarea problemei este văzută în diversificarea treptată a surselor de energie utilizate de populația țărilor în curs de dezvoltare, îndeosebi în mediul rural.

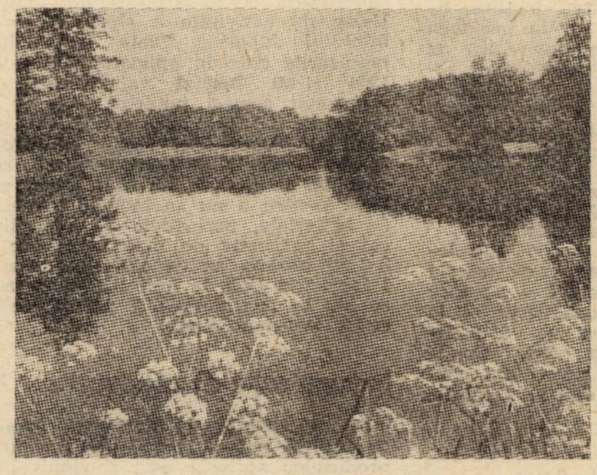

Ocrotirea pădurilor — un factor esențial al unui mediu natural sănătos

Howard Hughes

Marina Costea, Baia Mare. — Howard Hughes, „miliardarul invizibil“ care a decedat la 5 aprilie, era denumit astfel pentru că s-a abținut de la orice apariții publice în ultimele două decenii ale vieții sale. El s-a născut la Houston, Texas, în decembrie 1905 și era încă minor cînd a obținut în justiție dreptul de a dispune de firma în valoare de aproape 1 milion de dolari, producătoare de sape de foraj după o invenție proprie, pe care i-o lăsase moștenire tatăl său. Lansîndu-se în afaceri, averea sa fabuloasă a realizat-o mai întîi ca producător de filme și, din 1939, ca fondator al marii companii de aviație Trans World Airlines (TWA), în care ajunsese să dețină 78 la sută din acțiuni. Printre filmele pe care le-a realizat se numără „Îngerii diavolului“ (1928), „Pagina întîi“, „Scarface“ (cu Paul Muni) și altele. Interesul său pentru aviație și dorința de noutate l-au făcut să stabilească o serie de recorduri succesive de viteză cu avioanele pilotate de el (pe ruta Los Angeles — New York și apoi în jurul lumii), în anii 1935—1938. A întemeiat o firmă în industria aeronautică (Hughes Aircraft) și a proiectat el însuși mai multe avioane, între care „Constellation“ și un celebru hidroavion de placaj, cu opt motoare, pentru 700 de pasageri, destinat să economisească metalul (avionul acesta nu a zburat însă decît o singură dată). În 1947 era cît pe-aci să-și piardă viața într-o încercare a unui avion proiectat și pilotat de el. Deși receptiv la nou, a întîrziat foarte mult să doteze compania TWA (în care era acționar majoritar) cu avioane cu reacție, motiv pentru care aceasta l-a și urmărit în justiție.

Pînă în prezent nu există nici o indicație că excentricul miliardar ar fi lăsat vreun testament. În acest caz trei sferturi din averea sa urmează să treacă în proprietatea statului sub formă de impozit federal.

Institutul internațional de statistică

Traian Pop, Cluj-Napoca. — 1) Institutul internațional de statistică la care vă referiți este un organism științific internațional înființat în 1885, cu sediul la Haga, ale cărui preocupări se concentrează în prezent asupra problemelor teoriei statisticii și statisticii matematice cu aplicații în tehnică, biologie, economie etc.

2) Prima conferință mondială a populației a avut loc la Geneva în anul 1927. Unul din rezultatele ei a fost crearea în anul 1928 a Uniunii internaționale pentru studiul științific al populației, cu sediul la Liège, și a comitetelor naționale afiliate acesteia.

curier

Majorarea retribuției

AURELIU DRAGALINA, Timișoara — Potrivit art. 71 alin. 4 din legea nr. 57/1974, personalul de execuție — în situația relatată de dv., conducătorii auto — care, prin natura muncii, lucrează peste programul normal de lucru, poate primi, în locul retribuției pentru ore suplimentare, o retribuție tarifară mai mare cu 5—25%, care se stabilește în raport cu timpul prevăzut a fi prestat, în medie lunară, peste programul normal. În anexa nr. 5 la H.C.M. nr. 69/1975, se prevede că **locurile de muncă, perioadele în care se poate acorda retribuția tarifară mai mare cu 5—25%**, precum și **stabilirea concretă, pe fiecare funcție,** a cuantumului retribuției se stabilesc de către ministere, celelalte organe centrale sau consiliile populare județene și al municipiului București, împreună cu uniunile sindicatelor de ramură, cu avizul Ministerului Muncii și acordul Uniunii Generale a Sindicatelor. Dacă, în unitatea unde lucrați, s-a primit comunicarea organului central de resort cu privire la majorarea retribuției pentru funcția de conducător auto, conducerea unității are competența să aprecieze și să stabilească dacă, în cazul relatat de dv., persoana la care vă referiți este îndreptățită să beneficieze de prevederile art. 71 (4) din legea sus-menționată.

Răspunsul la întrebarea a doua într-un număr viitor.

Inlocuire

ZECIU NIȚĂ, Cluj-Napoca — Din scrisoarea dv. rezultă că nu sînteți locțiitor de drept al contabilului șef și că, în perioada cît s-a aflat în incapacitate temporară de muncă ați îndeplinit efectiv sarcinile ce revin acestei funcții, purtînd și răspunderea corespunzătoare lucrărilor pe care le-ați semnat pentru contabilul șef. În acest caz, chiar dacă n-ați primit o delegație scrisă, dar potrivit actelor existente rezultă indubitabil că ați avut delegația de înlocuire temporară, sînteți îndreptățit să primiți retribuția corespunzătoare funcției înlocuite.

Retribuția ce vi se cuvine art. 74 din legea retribuirii, este aceea prevăzută pentru contabilul șef — cu studii medii — la care se adaugă indemnizația de conducere — la limita minimă. Dacă unitatea nu vă recunoaște acest drept, vă puteți adresa Comisiei de judecată, prezentînd probe din care să rezulte că ați îndeplinit efectiv sarcinile șefului contabil.

Acordarea retribuției

PAVEL CONSTANTIN, Timișoara — 1) Cea de a doua parte a art. 41 alin. 3 din legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii a avut în vedere tocmai situația personalului cu activități specifice, cum sînt inspectorii de protecția muncii și alte funcții din unitate. În asemenea cazuri, legea prevede că acordarea retribuției trebuie să fie condiționată de realizarea integrală a sarcinilor de serviciu ce le revin. În regulamentul de organizare și funcționare al unității, veți putea găsi sarcinile cele mai potrivite pentru a stimula, și pe această cale, realizarea integrală a sarcinilor încredințate

2) Șeful de echipă fiind muncitor, este retribuit după meseria din care face parte și nu după grupa de ramuri în care se încadrează unitatea, diferențierea retribuției în raport de cele șapte grupe de ramuri referindu-se exclusiv la personalul de conducere și personalul tehnic, economic și de altă specialitate — inclusiv maiștrii.

3) Art. 74 din lege se referă, expres, numai la funcțiile de conducere din unitate. Nu se poate acorda nici o diferență de retribuire, în cazul înlocuirii unei funcții de execuție, legea neprevăzînd o asemenea posibilitate.

Subinginer constructor

ȘTEFAN DELEANU, București — Avînd o vechime în specialitate de peste patru ani, la absolvirea — cu examen de diplomă — a cursurilor facultății de instalații pentru construcții — secția subingineri, veți fi încadrat conform prevederilor art. 35 lit. c din legea nr. 57/1974, la nivelul de bază al retribuției funcției de subinginer pe care o veți ocupa, respectiv la clasa 19 de retribuire.

Dacă în prezent sînteți încadrat la această clasă de retribuire, veți beneficia de o creștere a retribuției, echivalentă cu o clasă.

Rețineri

GHEORGHE BĂDESCU, Drăgășani — În afara debitului de 3 000 lei rezultat din necesitatea recuperării unui prejudiciu adus avutului obștesc, ați mai contractat unele datorii pentru achiziționarea de bunuri (locuință personală și autoturism). În asemenea situații, potrivit art. 409 din Codul de procedură civilă, urmează să vi se rețină 1/3 din retribuția tarifară de încadrare pentru acoperirea prejudiciului, **precum și ratele corespunzătoare împrumuturilor contractate**, aceste din urmă rețineri nefiind limitate de prevederile Codului de procedură civilă. Ca ordine de prioritate a debitelor, primul se înscrie cel determinat de necesitatea acoperirii prejudiciului ce ați cauzat unității.

An de activitate

THOMA BUTOIU, Tirgoviște — Înainte de 1 februarie 1975, se aplica o precizare a Ministerului Muncii care excludea perioada concediului de maternitate din anul I și al II-lea de activitate a absolvenților învățămîntului superior. Toate instrucțiunile și precizările date în aplicarea H.C.M. nr. 914/1968 și-au încetat valabilitatea, odată cu abrogarea acestei hotărîri, potrivit art. 215 și anexei IX la Legea nr. 57/1974. Întrucît, conform dispozițiilor legale în vigoare, perioada concediului de maternitate constituie vechime în muncă, nu există nici un temei legal pentru a nu se include în cei doi ani de activitate, perioadele de concediu medical și respectiv de maternitate de pînă la 3 luni într-un an de activitate. Deci, de la 1 februarie 1975, în anii I și II de activitate, se iau în considerare și perioadele de concediu sus-menționate.

Indemnizația de conducere

CONSTANTIN ANDRIȚOIU, Zimnicea — Contabilul șef al bazei de recepționare a produselor agricole este retribuit numai cu retribuția tarifară prevăzută pentru această funcție în legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii. Pentru această funcție nu este prevăzută posibilitatea acordării concediului suplimentar.

Pentru munca suplimentară necesară a fi prestată, în anumite perioade ale anului, dat fiind specificul activității bazei, puteți solicita compensarea cu timp liber corespunzător. Prin funcția ce îndepliniți, nu faceți parte din conducerea întreprinderii în care lucrați.

Retribuirea conducătorilor auto

ASOCIAȚIA ECONOMICĂ PENTRU CREȘTEREA ȘI ÎNGRĂȘAREA VITELOR, Mihail Kogălniceanu, Constanța — Retribuirea conducătorilor auto este diferențiată în funcție de grupa de autovehicule din care face parte autovehiculul condus, de nivelul A sau B de retribuire, precum și de categoriile de încadrare și treptele de retribuire. Întrucît, pentru conducătorii de autocamioane care tractează și remorci, se ia în considerare la stabilirea grupei capacitatea totală atît a autocamionului cît și a remorcii, rezultă că retribuția tarifară a celor în cauză este mai mare decît a celor care conduc autocamioane, de aceeași capacitate, fără să tracteze remorci. În această situație, sporul la retribuție acordat înainte de aplicarea legii nr. 57/1974 a fost desființat.

revista economica

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr-ului 16 din 23 aprilie 1976

— Dinamismul creator al politicii partidului nostru **(Stere Gioga)** 1

— A 55-a aniversare a P.C.R. Partidul Comunist Român în fruntea luptei maselor pentru înfăptuirea transformărilor revoluționar-democratice **(Mircea Mușat)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Un factor de accelerare și eficientizare a creșterii : Reducerea cheltuielilor materiale. Producția și consumul de energie **(Victor Partenie)** 4

— Plan-angajamente : cum le realizăm ? Diminuarea consumurilor materiale — imperativ al activității unităților economice **(Ștefan Stan)** 7

— Eficiență sporită în activitatea de asimilare a licențelor **(Maria Ioniță)** 9

— O cercetare în 74 de C.A.P.-uri pune în evidență intensitatea unei corelații : Participarea la muncă — valoarea normei convenționale **(Gh. N. Iosif, Gh. Frățilă)** 11

— Valorificarea superioară a plantelor medicinale (ing. **Florentin Crăciun)** 12

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Cum își îndeplinesc atribuțiile legale organele conducerii colective din întreprinderi? **(E. Steiu, Gh. Căprărescu)** 13

CONSULTAȚII

— În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior. Industrializarea socialistă (prof. univ. dr. **Constantin Enache)** 16

TEORII • IDEI

— Argumente ale istoriei pentru o nouă ordine internațională (I) (prof. dr. docent **Titu Georgescu)** 18

— Dinamica ideilor. Baza economică și conceptul de națiune **(Mihai Arsene)** 20

— Omul, tehnica, mediul. Interviu cu **Carlo Maria Santoro** despre: Ecologie și politică 21

— Școli • curente • economiști : Probleme ale echilibrului și reglării în economie **(M. Horovitz)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezvoltarea suverană a fiecărui stat și cooperarea economică între state — chezășie a păcii și securității în Europa **(N. Constantin, I. Ciurea)** 24

— Pe agenda provizorie a UNCTAD IV. Asistența financiară internațională pentru dezvoltare (II) **(Gh. Dumitru, C. Vasiliade)** 27

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

UNITĂȚILE TURISTICE ALE COOPERAȚIEI DE CONSUM VĂ STAU LA DISPOZIȚIE ÎN ORICE ANOTIMP!

AMPLASATE ÎN CELE MAI ÎNCÎNTĂTOARE ZONE ALE ȚĂRII, HANURILE ȘI MOTELURILE – CARE POARTĂ EMBLEMA „COOP"– VĂ OFERĂ CONDIȚII OPTIME DE GĂZDUIRE : CAMERE CONFORTABILE. RESTAURANTE UNDE PUTEȚI SERVI MÎNCĂRURI GUSTOASE CU SPECIFIC TRADIȚIONAL ȘI LOCAL.

— Hanul „Pintea Viteazul" din jud. Maramureș, pe muntele Gutii, la 25 km de Baia Mare.

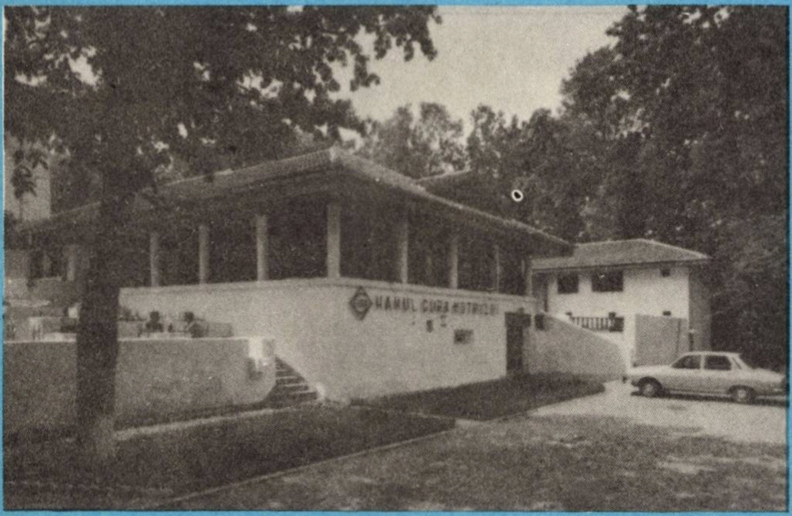

— Hanul „Gura Motrului" din județul Mehedinți, la 7 km de Filiași.

— Hanul „Ursul Negru" — Sovata, județul Mureș.

— Hanul „Poiana Uzului" din jud. Bacău, lîngă lacul și barajul de acumulare de pe Valea Uzului (Dărmănești)

1976 JUN 23

MAGAZINUL UNIVERSAL „BUCUREȘTI"
Str. Bărăției nr. 2 — Telefon 15.07.92.
VĂ OFERĂ PRIN UNITĂȚILE SALE:

- **MAGAZINUL „UNIVERSAL"**
  Str. Bărăției nr. 2.
- **MAGAZINUL „OLIMPIC"**
  Str. Lipscani nr. 21.
- **MAGAZINUL „BIJUTERIA"**
  Calea Victoriei nr. 22
- **MAGAZINUL „PESCARUL SPORTIV"**
  Str. Cosmonauților nr. 9
- **MAGAZINUL B.I.G. BERCENI**
  Piața Sudului
- **MAGAZINUL „CLUB SPORT"**
  Str. Băcani nr. 4
- **MAGAZINUL „HANUL MANUC"**
  Str. 30 Decembrie nr. 62

MAGAZINUL BUCURESTI
magazinul tuturor
confecții
galanterie
încălțăminte
marochinărie
Jucării
B
confecții copii
pînzeturi
stofe mătăsuri
foto-muzică
articole electrice
MAGAZINUL UNIVERSAL

UN VARIAT SORTIMENT DE ȚESĂTURI BUMBAC, LÎNĂ ȘI MĂTASE, TRICOTAJE, CONFECȚII ȘI INCĂLȚĂMINTE PENTRU FEMEI, BĂRBAȚI ȘI COPII; TELEVIZOARE ȘI APARATE DE RADIO, BICICLETE, JUCĂRII, BIJUTERII, ARTICOLE SPORTIVE, ARTICOLE DE PESCUIT ETC.

Lei 5

D 646

R 14 G

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — Institutul Central de Cercetări Economice

REFERALVA

TRĂIASCĂ 1 MAI ZIUA SOLIDARITĂȚII INTERNAȚIONALE A CELOR CE MUNCESC!

Numărul 17 ● vineri 30 aprilie 1976

Un eveniment de seamă în viaţa politico-socială a ţării:

CONGRESUL UNIUNII GENERALE A SINDICATELOR DIN ROMÂNIA

„Marile victorii obținute în anii cincinalului 1971—1975 demonstrează, încă o dată, cu putere, realismul orientărilor partidului nostru în toate domeniile de activitate, capacitatea sa de a asigura progresul neîntrerupt al României pe calea luminoasă a socialismului și comunismului, a prosperității și fericirii întregului nostru popor (...) Toate aceste mărețe înfăptuiri demonstrează capacitatea clasei muncitoare de a asigura ridicarea întregii națiuni pe o treaptă nouă de dezvoltare. Ele sînt rodul activității intense, a muncii pline de abnegație desfășurate de clasa muncitoare, de țărănime, intelectualitate, de toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, care aplică neabătut politica partidului nostru comunist, al cărui țel suprem este slujirea intereselor întregului nostru popor, făurirea unei vieți demne și îmbelșugate, întărirea independenței și suveranității patriei noastre socialiste".

NICOLAE CEAUȘESCU

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

CONGRESUL SINDICATELOR — forum reprezentativ al oamenilor muncii

„Sindicatele trebuie să devină un instrument tot mai eficient prin care oamenii muncii să poată participa efectiv la soluționarea tuturor problemelor dezvoltării societății noastre. Numai astfel activitatea sindicatelor va corespunde pe deplin exigențelor tot mai mari pe care le pune în fața lor perspectiva dezvoltării societății noastre în noua etapă istorică“.

NICOLAE CEAUȘESCU

Sindicatele, cea mai largă organizație de masă a clasei muncitoare, a celorlalte pături muncitoare, și-au ținut zilele trecute congresul. Reunind într-un amplu forum de lucru pe reprezentanții celor șase milioane de membri, Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor s-a înscris ca un eveniment de mare însemnătate în viața politică și socială a țării. Congresul a analizat activitatea desfășurată de sindicate în cincinalul trecut, modul în care aceste organizații și-au îndeplinit importantele atribuții cu care sînt investite, stabilind totodată obiectivele, sarcinile și măsurile ce urmează a fi întreprinse în continuare pentru unirea eforturilor clasei muncitoare, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în vederea traducerii în viață în cele mai bune condiții a hotărîrilor istorice ale Congresului al XI-lea al partidului, a prevederilor Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Întrunit într-o perioadă de mare efervescență creatoare, generată de apropiata aniversare a partidului și a zilei de 1 Mai, de hotărîrea cu care masele largi de oameni ai muncii înfăptuiesc planurile de dezvoltare economică și socială a țării, congresul a constituit o tribună de reafirmare a principiilor politicii marxist-leniniste a partidului nostru, la a cărei temelie se află aplicarea creatoare la realitățile și în condițiile concrete ale României a legităților socialismului, a adevărurilor universal-valabile. În cuvîntarea pe care a rostit-o la congres, *document de excepțională valoare teoretică și practică, tovarășul Nicolae Ceaușescu* a făcut o amplă caracterizare a problematicii actuale și de perspectivă a dezvoltării societății românești, a insistat asupra orientărilor fundamentale ale politicii interne și externe a partidului și statului nostru, asupra direcțiilor principale spre care trebuie concentrate eforturile poporului pentru asigurarea progresului rapid al patriei.

Pornind de la marile realizări pe care poporul nostru le-a obținut în perioada 1971–1975, de la transformările înnoitoare care au avut loc în întreaga viață economico-socială a țării, actualul plan cincinal are ca obiectiv fundamental continuarea dezvoltării rapide a bazei tehnico-materiale a economiei, a întregii societăți. Realizarea prevederilor acestui plan va asigura creșterea și modernizarea continuă a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei, în general sporirea potențialului economic al țării și, pe această cale, îmbunătățirea traiului celor ce muncesc ; *la sfîrșitul cincinalului România se va transforma într-o țară industrial-agrară, în care rolul preponderent îl va avea industria.* Evidențiind aceste aspecte secretarul general al partidului a subliniat în același timp justețea politicii de repartizare a venitului național pentru fondul de consum și fondul de acumulare, politică în care se îmbină în mod armonios interesele generației actuale cu ale generațiilor următoare, și care este menită să grăbească procesul de lichidare a rămînerii în urmă moștenite din trecut, să asigure creșterea mai rapidă a avuției naționale. În condițiile noastre rata înaltă a acumulării se dovedește a fi o condiție obligatorie pentru participarea activă a României la schimbul de valori materiale și spirituale cu alte țări, pentru a ține pasul cu marile cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. Tocmai de aceea partidul pune în fața tuturor oamenilor muncii sarcina de mare răspundere de a asigura folosirea cît mai judicioasă a fondurilor destinate dezvoltării, de a utiliza la un înalt randament potențialul de care dispunem, în scopul creșterii eficienței economice, al sporirii venitului național.

Realizarea acestor obiective, a întregului program al dezvoltării economice și sociale în noua etapă în care a pășit țara noastră pune în fața sindicatelor sarcini deosebit de importante. Ele trebuie să militeze pentru asigurarea participării cît mai eficiente a maselor la desfășurarea în condiții superioare a activității productive, la dezvoltarea inițiativei creatoare, la organizarea mai bună a întrecerii socialiste și generalizarea experienței înaintate, să contribuie la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, la educarea lor în spiritul atitudinii înaintate față de muncă, la creșterea simțului de răspundere pentru îndeplinirea planului, pentru gospodărirea judicioasă a bunurilor întreprinderilor. Sarcini importante revin sindicatelor în elaborarea și înfăptuirea măsurilor referitoare la îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii, în primul rînd a celor care privesc respectarea legislației muncitorești, a principiilor retribuției socialiste și stimulării materiale și morale a celor ce muncesc, a măsurilor de protecție a muncii. Creșterea în continuare a rolului social-politic al sindicatelor în viața societății noastre necesită folosirea mai deplină a posibilităților pe care le au de a participa la elaborarea și la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului ; prin întregul lor mod de a acționa sindicatele sînt chemate să asigure ridicarea nivelului de desfășurare a adunărilor generale ale oamenilor muncii, consolidarea rolului și locului acestora în sistemul democrației noastre socialiste.

În cuvîntarea la Congresul sindicatelor *tovarășul Nicolae Ceaușescu* a abordat pe larg problemele politicii externe a partidului și statului nostru, politică de pace și colaborare cu toate popoarele. După cum se știe, la baza acestei politici se află principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și renunțării la forță în relațiile dintre state.

Întreaga istorie a partidului nostru confirmă în mod strălucit faptul că el s-a identificat cu aspirațiile cele mai nobile ale poporului, cu interesele vitale ale patriei, cîștigîndu-și încrederea deplină, stima și prețuirea unanimă a poporului. Situînd în centrul activității sale preocuparea constantă pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru făurirea societății socialiste în România, și îndeplinindu-și astfel cu o înaltă responsabilitate îndatoririle față de națiune, față de propriul popor, partidul își îndeplinește în același timp cu consecvență și îndatoririle sale internaționale. Partidul nostru pornește de la concepția că dezvoltarea solidarității internaționale a celor ce muncesc presupune respectarea strictă a intereselor și aspirațiilor propriului popor, și că apărarea libertății și independenței este o condiție esențială a înfăptuirii idealurilor socialismului și comunismului, constituind adevărata piatră de încercare a adevăratului internaționalism proletar revoluționar. *„Tăria internaționalismului proletar, a solidarității internaționale,* spunea tovarășul *Nicolae Ceaușescu, depinde tocmai de forța clasei muncitoare din fiecare țară, de autoritatea și încrederea de care ea se bucură în rîndurile propriului popor – și nu de nesocotirea și sacrificarea intereselor naționale în numele unor teze și principii aflate în contradicție flagrantă cu cerințele obiective ale vieții, cu însăși dezvoltarea istorică".* Clasa noastră muncitoare, partidul său s-au dovedit a fi promotori activi și consecvenți ai luptei pentru independență și suveranitate națională, ai unei politici care se bucură de un binemeritat prestigiu internațional.

AVEM O POLITICĂ clarvăzătoare, realistă, un program științific, concret de acțiune care dă perspectiva însuflețitoare a dezvoltării societății românești în anii următori. Îndeplinirea acestui program va asigura ridicarea patriei pe noi culmi de civilizație și progres, mersul înainte al României pe calea luminoasă a socialismului și comunismului, a prosperității și fericirii întregului nostru popor.

Stere GIOGA

1 MAI 1976

ÎNNOIRE ŞI STATORNICIE

ÎN PREAJMA zilei de **Intii Mai,** cind cerul se deslușește pe deplin a primăvară, omul se pare că renaște și el odată cu aerul tare pe care-l inspiră, cu mugurii care dau în floare de cireși, cu apele care coboară torent din Carpați și devin Someș, Olt, Prut, Deltă a Dunării.

O voce care vine din neștiuta vreme a trecutului il îndeamnă pe om să adăste o clipă, să se contopească cu copacii scăldați în simfonia culorilor, cu iarba care capătă îndrăzneala și forța înălțării, cu albastrul de Voroneț al cerului limpede românesc.

Scrutarea zărilor

NATURA ȘI OMUL se intrepătrund acum parcă mai mult ca în celelalte anotimpuri, zile și nopți ale calendarului vieții. Ar avea natura vreun sens fără acela pe care il dă existența omului ? Cine i-ar mai cerceta tainele, i-ar înțelege frumusețile, ar slăvi-o în doine și pasteluri? Cine i-ar mai fi insăși măsură a măreției ei incomensurabile ?

Și astfel, omul acestor pămînturi, din care a izbucnit și de care s-a legat pentru vecie, înțelege șoaptele cu care-l învăluie natura, îi dăruie spiritualitatea lui, constituindu-se, la rîndu-i, o parte a munților, cîmpiilor, apelor, văzduhului și luminii din natura mereu reînnoită și atît de generoasă a României.

Armindenii – copaci firavi ce dau primii în floare – au crescut de asemenea din pămîntul țării noastre, inainte chiar ca omul să le fi dat numele, și această anume zi de **Intii Mai,** altădată Florar, era însemnată în calendarul tradiției ca ziua în care fiece poartă era împodobită cu ramurile sale îmbălsămate.

Sfidind ropotul cailor năvălitorilor care făceau să răsune pămîntul în goana lor nestăvilită, ardeau păduri, livezi, case și așezări, pămîntenii au rămas aici cu obiceiurile și tradițiile lor, să-și apere pămîntul și ființa neamului românesc. Au rămas, și-au construit așezări trainice, case din lemn, piatră și frumusețe – moldovenii, muntenii, transilvănenii, toți cei ce de „la Rîm se trag",. Florile, cu osebire florile, se răgăsesc, migălite de mii de ani, pe iile de Argeș, fotele de Făgăraș, porțile de Maramureș, oalele de Oboga, cojoacele de Siliște și Suceava, borangicul de Banat și Dobrogea.

La sărbătorirea zilei de **Intii Mai** — ca ziuă a înnoirii și înfrățirii cu natura – s-a adăugat peste veacuri, în mod firesc, de către clasa muncitoare, simbolul muncii, al înfrățirii tuturor celor ce muncesc din întreaga lume și care doreau fierbinte o înnoire a vieții, o schimbare din temelii a unei orînduiri, crude și nedrepte. Încă din 1895, în ziarul muncitoresc „Lumea Nouă" se scria „Trăiască Intîiu Maiu!", „zi sfîntă" pentru revendicarea drepturilor politice și a unor condiții de muncă umane. Cu steaguri și flori în mîini, cu cîntece pe buze plecau muncitorii – români, maghiari, germani și alte naționalități, fără deosebire, în mijlocul naturii, unde se înfruptau cu o fărîmă de libertate. Dar cîte zile de armindeni n-au fost întunecate de colbul năvălitorilor, n-au fost înroșite de focurile de pe dealurile Pietrei Neamț, Rîșnovului, Tîrgoviștei vestind sosirea dușmanului în țară. Dar armindenile de după pîrjolul din 1907, cînd încă răsuna mînia poporului și ecoul gloanțelor care au răpus 11 000 de răzvrătiți împotriva orînduielilor îndreptate împotriva omului. Dar armindenile muncitorilor revoluționari ce se aflau după gratiile închisorilor în care erau asvîrliți pentru că doreau ca oamenii să trăiască așa cum natura lor umană o cere : în armonie, fără asuprire de clasă sau națională și să se bucure de cel mai de preț dar al naturii : viața și frumusețea ei. Doar parfumul liliacului, al florilor de prun pătrundea în celule și-i învăluiau tainic pe eroicii luptători care, scrutînd fărîma de cer ce se vedea printr-o palmă de fereastră, aveau în ochii minții imaginea de astăzi a națiunii noastre socialiste, unitatea indestructibilă a tuturor celor ce muncesc, a statului nostru unitar și independent, a României dintre apele ce se adună și-și găsesc vărsarea în marea cea mare a lui Mircea cel Bătrîn.

Un gest aproape solemn și devenit reflex peste milenii în portretul viu al țăranului român : mîna pusă streașină deasupra ochilor ca să surprindă semnele numai de el știute. Acum scrutăm altfel zările și viitorul, cu nădejdi care se întruchipează în Programul partidului, cu aspirații care se materializează în planuri de stat, cu griji care se oglindesc în proiecte realiste – realizate sau realizabile, cu o etică transpusă în legi și instituții democratice, prin care omul revine la natura lui umană – iar natura se umanizează la rîndul ei prin simbioza om – natură : știința omului se adaugă legilor naturii, conștiința socialistă tinde să acționeze ca o lege a progresului uman mereu reînnoită.

Laudă muncii

PORNITE fiind din conștiința socialistă și internaționalistă muncitorească a națiunii noastre au putut răsuna, nu de mult, sub zidurile de la Alba Iulia cuvintele rostite de președintele țării : **„...noi facem legămînt că vom întreprinde totul pentru triumful socialismului și comunismului în România"...**

Intr-adevăr, întreprindem totul ce depinde de munca noastră, de spiritul nostru creator, de forța pe care revoluția socialistă a însuflat-o întregii societăți, unită prin interesele și idealurile comune ale întregii națiuni, oglindite în politica națională marxist-leninistă revoluționară a partidului. Poporul nostru, se conduce, se autoperfecționează, și se transformă, transformînd prin forța minții și brațelor sale societatea, ridicînd-o spre comunism : omul — devine o personalitate, iar națiunea o forță unită indestructibilă.

Munca, dacă l-a innobilat pe omul acestor pămînturi, i-a brăzdat pe chip, timp de secole, cutele suferinței fizice și morale, ale asupririi sociale și ale celei naționale. Acum, în libertate fiind, muncim pentru noi înșine, schimbîndu-ne atitudinea față de muncă, perfecționînd mijloacele noastre de producție, facem ca munca, devenită creativitate, să fie țelul suprem al vieții, să dea satisfacție prin ea însăși fiecărui om, să-i împlinească personalitatea umană. In acest fel, dreptul la muncă se întregește cu drepturile pe care democrația socialistă la conferă muncitorilor, de a se bucura de roadele muncii lor, pe măsura productivității crescute a muncii lor, a ceea ce dau societății, a eticii și echității ce se instaurează în toate domeniile relațiilor sociale.

Și ce poate fi mai semnificativ pentru democrația noastră socialistă, pentru prețuirea muncii și a celor ce muncesc, decît întrunirea, acum în preajma sărbătorii muncii, a zilei de „Intîiu Maiu", a forumului sindicatelor muncitorești, în care muncitorii din România și-au reafirmat voința lor de a se ridica pe treptele societății socialiste multilateral dezvoltate și solidaritatea lor cu celelalte națiuni socialiste, cu lupta popoarelor din întreaga lume pentru pace și eliberare națională și socială.

Anul acesta **1 Mai** dă oamenilor din țara noastră satisfacția muncii din cel mai rodnic deceniu din istoria bimilenară a României, fapt consfințit și la acest Congres al U.G.S.R., aceste puternice organizații obștești – reînnoite și ele sub impulsul concepției creatoare a partidului, a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** reușind să-și redefinească obiectivele, natura și formele de acțiune. **„Sindicatele** – a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu – trebuie să afirme cu putere necesitatea realizării în cele mai bune condiții a politicii partidului – al cărei țel suprem este făurirea bunăstării și fericirii celor ce muncesc, ridicarea nivelului de civilizație a întregului popor, asigurarea condițiilor pentru dezvoltarea liberă a omului, pentru manifestarea plenară a personalității sale, a capacităților și aptitudinilor lui în slujba progresului general al societății, al patriei".**

★

Sărbătorind natura și munca, aducîndu-le elogiul nostru, trăgind in piept balsamul din poienele și făgetele Carpaților, din livezile de caiși și pruni înfloriți, țîșnește și mai puternic dorul viitorului comunist pe care ni-l construim, după ce **„va fi odată"** întruchipat în proiecțiile Programului partidului, în planul de reamenajare a apelor țării, de refacere a pădurilor, îmbunătățire a solului, menite să redea înzecit ceea ce am luat naturii, dar mai ales — cum spune un rapsod din linia celor ce au cîntat inima și dorurile românești — :

„Să defrișăm,
cu palmele voinței încleștate,
a spiritului magistrală
ce se înalță-n comunism,
pe treptele de uragane măturate".

Vasile PORUMBESCU

ADÎNCIREA DEMOCRAŢIEI SOCIALISTE

ROMÂNIA parcurge în prezent o etapă nouă de progres economic şi social al cărui obiectiv major îl constituie realizarea unei societăţi socialiste multilateral dezvoltate. Ideea realizării multilaterale a dezideratelor socialismului îşi găseşte expresia practică în corelarea creşterii economice cu procese ample de transformare a structurilor sociale, de formare a omului nou.

O componentă de bază a acestor importante acţiuni pe linia progresului social este activitatea de perfecţionare continuă a democraţiei socialiste.

Legătura indisolubilă dintre construcţia economică şi socială, pe de o parte, şi dezvoltarea continuă a democraţiei socialiste constituie în concepţia Partidului Comunist Român un factor fundamental al tăriei, forţei şi vitalităţii orînduirii socialiste. **„Pornim de la principiul** — declara secretarul general al partidului tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — că fără asigurarea participării poporului la conducerea întregii vieţi sociale nu poate fi concepută victoria societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România“.**

Concepţia partidului nostru privind dezvoltarea democraţiei socialiste se întemeiază pe teza fundamentală a marxismului privind rolul hotărîtor al maselor în făurirea istoriei, rol care capătă noi forme de manifestare în socialism. Dezvoltarea democraţiei socialiste descătuşează energia oamenilor muncii, contribuind la accelerarea procesului dezvoltării multilaterale a ţării noastre.

Expresie a dinamismului revoluţionar

PREOCUPAREA constantă manifestată în anii construcţiei socialiste pentru dezvoltarea democraţiei a urmărit să găsească formele şi căile cele mai potrivite de înfăptuire a unui sistem democratic eficient, activ şi în concordanţă cu condiţiile sociale concrete ale ţării noastre, cu particularităţile dezvoltării procesului revoluţionar de transformare profundă a societăţii româneşti. Întrucît democraţia reprezintă un fenomen politic şi social complex legat de esenţa statului, aprecierea rezultatelor obţinute nu se poate face independent de structurile reale ale societăţii contemporane şi de evoluţia acestor structuri. Desigur, ca şi în cazul altor procese sociale şi în cazul democraţiei se vor întîlni momente comune diferitelor orînduiri — cum ar fi prezenţa unui sistem electoral şi a activităţii parlamentare. Conţinutul lor social-politic va fi diferit de la un stat la altul, de la o orînduire socială la alta, punînd în plină lumină lipsa de temei a lozincilor despre democraţia „pură“. Ceea ce caracterizează instituţiile şi activităţile democratice din România în procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate este autenticitatea, realizarea în fapt şi nu formală a prerogativelor democratice ce revin de drept oamenilor muncii.

Progresul realizat în domeniul democraţiei este pus în evidenţă de fundamentul ei economic şi social. Democraţia socialistă este întemeiată pe lichidarea exploatării şi asupririi, pe înlăturarea inegalităţilor economice şi sociale, pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie. În condiţiile capitalismului, democraţia este limitată în mod obiectiv de existenţa exploatării, de inegalitatea economică şi socială. Democraţia burgheză proclamă formal o serie de drepturi, lipsind în practică pe cetăţeni de cadrul social concret necesar exercitării lor. Dimpotrivă, datorită bazei sale economice şi sociale democraţia socialistă se defineşte ca fiind autentică, ca o expresie reală a gîndirii şi acţiunii întregului popor. Egalitatea de fapt a cetăţenilor statului socialist îi pune într-o situaţie privilegiată în raport cu cetăţenii unui stat capitalist unde egalitatea cetăţenească formală se confruntă cu „un democratism pentru o minoritate, numai pentru clase avute, pentru cei bogaţi“ (Lenin).

Noile dimensiuni ale democraţiei în societatea românescă contemporană sînt evidenţiate şi de caracterul ei atotcuprinzător, ca şi de modul în care sînt **garantate** drepturile democratice. Drepturile şi libertăţile social-economice, politice şi cetăţeneşti ale oamenilor muncii acoperă practic toate domeniile de manifestare ale membrilor societăţii. Dreptul la muncă şi la odihnă, dreptul la asigurarea materială la bătrîneţe, dreptul la învăţătură ca şi alte drepturi nu sînt limitate de criterii sociale sau naţionale, fiind accesibile tuturor cetăţenilor. Garantarea în fapt a egalităţii în drepturi a tuturor cetăţenilor se înfăptuieşte prin condiţiile materiale şi spirituale create, prin raporturile de colaborare, ajutor reciproc şi stimă între toţi membrii societăţii.

În acest context s-a instaurat şi un nou raport între libertatea individuală şi cea socială. Libertatea de a acţiona conştient pentru afirmarea propriei personalităţi pe plan politic, economic şi social se identifică cu libertatea de afirmare a întregului popor în procesul adîncirii democraţiei socialiste. Această nouă stare socială este expresia umanismului revoluţionar care concepe înfăptuirea propriului viitor, realizarea fericirii personale în cadrul făuririi bunăstării generale a întregului popor.

O dimensiune fundamentală a procesului de dezvoltare a instituţiilor şi activităţilor democratice în România o constituie conducerea conştientă a societăţii. Această schimbare fundamentală constituie una din cele mai importante cuceriri ale socialismului.

În procesul afirmării democraţiei socialiste rolul conducător al clasei muncitoare în întreaga operă de construire a socialismului constituie în continuare un factor hotărîtor. **„Noi concepem clasa muncitoare** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — nu ca o masă chemată numai să realizeze hotărîrile, ci ca o clasă conducătoare, ca o clasă conştientă de rolul său istoric“...**

Caracterul activ, constructiv, al participării oamenilor muncii, la conducerea societăţii

DEMOCRAŢIA socialistă nu este o stare ci un proces care evoluează în dependenţă de etapele pe care le parcurge societatea românească pe drumul socialismului. În corespundere cu modificarea conţinutului fiecărei etape a construcţiei socialiste se impune şi dezvoltarea sistemului democraţiei socialiste sau a diferitelor sale verigi, perfecţionarea acestora avînd o importanţă vitală pentru funcţionarea eficientă a întregului organism economic, a sistemului social-politic la toate nivelele sale.

În actuala etapă a dezvoltării societăţii româneşti, amploarea politicii economice şi sociale cere intensificarea participării oamenilor muncii la rezolvarea problemelor de interes naţional şi de importanţă locală. Dezvoltarea în continuare a democraţiei socialiste constituie astfel o necesitate obiectivă impusă de conţinutul nou al proceselor economice, de complexitatea mai mare a activităţilor politice şi sociale. În conformitate cu principiile care stau la baza activităţii sale Partidul Comunist Român consideră democraţia socialistă ca fiind opera vie a gîndirii creatoare a maselor, o expresie a înnoirilor revoluţionare. Ca şi în alte chestiuni fundamentale care privesc socialismul şi în problemele democraţiei trebuie să se ia în considerare că legile generale ale construcţiei socialismului şi comunismului se aplică concret-istoric în dependenţă de diversitatea situaţiilor istorice, economice şi social-politice cu care se confruntă clasa muncitoare din fiecare ţară. În stabilirea şi perfecţionarea formelor conducerii democratice a societăţii socialiste, Partidul Comunist Român pleacă de la convingerea că nu există reţete cu aplicabilitate universală şi că aceste căi şi forme concrete trebuie să fie rodul elaborării creatoare, al generalizării experienţei istorice a maselor şi al verificării lor în condiţiile proprii statului naţional. Experienţa politică a maselor verifică viabilitatea şi eficacitatea formelor de conducere şi conferă partidului comunist, în calitate de conducător al întregii societăţi din România, atributul iniţierii instituţionalizării şi legiferării acelor modalităţi democratice care au trecut examenul sever al practicii revoluţionare.

În condiţiile actuale ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, perfecţionarea proceselor democratice are loc prin lărgirea şi îmbunătăţirea cadrului organizatoric de participare efectivă a oamenilor muncii la conducerea societăţii. În acest proces de însemnătate istorică democraţia evoluează de la formele reprezentative la modalităţi noi de înfăptuire nemijlocită a participării oamenilor muncii la conducerea societăţii şi a unităţilor social-economice.

În esenţa sa, participarea nemijlocită a întregului popor la conducerea societăţii — care reprezintă o stare calitativă nouă în exercitarea prerogativelor democratice — este expresia angajării și responsabilității producătorilor bunurilor materiale și spirituale în calitatea de stăpîni și beneficiari ai puterii politice, ai tuturor valorilor care se creează în societate.

Participarea care devine un factor din ce în ce mai activ în toate domeniile și la toate nivelele de conducere se realizează în forme multiple : cansultarea colectivelor de oameni ai muncii, dezbaterea largă pe plan național a principalelor măsuri de politică internă și externă, discuția publică a proiectelor de legi, exercitarea dreptului de decizie în diverse organisme de conducere colectivă, contribuția efectivă la aplicarea în viață a hotărîrilor, exercitarea dreptului de control social-muncitoresc și prin alte modalități sociale. Prin funcțiile sale, participarea este, simultan, consultativă, deliberativă, decizională și factor de înfăptuire practică a programelor de acțiune politică, economică și socială. În dezvoltarea formelor participative de conducere se acordă o atenție din ce în ce mai mare centrului de greutate al vieții democratice asupra contribuției oamenilor muncii la elaborarea deciziilor. Participarea la conducere devine astfel un teren de manifestare a creativității sociale a maselor, un factor de propulsare a noului, de înnoire și progres.

Conducerea țării de către poporul însuși

ÎN ULTIMII ANI s-a desfășurat o amplă activitate inițiată și condusă de Partidul Comunist Român pentru edificarea unui sistem democratic complex, amplu, care să constituie cadrul organizatoric de participare nemijlocită la conducere a oamenilor muncii.

La recentul Congres al consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia eforturile depuse în ultimii ani pentru perfecționarea sistemului democratic : **„Trecînd în revistă toate aceste realizări putem afirma cu deplin temei că în actuala etapă istorică dispunem de toate condițiile, de cadrul organizatoric corespunzător pentru unirea eforturilor întregului popor, pentru participarea conștientă a maselor la opera de edificare socialistă, pentru exercitarea plenară a drepturilor și libertăților tuturor oamenilor muncii. Am creat un sistem complex de conducere a țării de către poporul insuși, am realizat o democrație economică și socială de tip nou, superioară oricărei forme de democrație din țările unde există clase antagoniste, asupriți și asupritori.**

Aceasta permite realizarea în cele mai bune condițiuni a Programului partidului, făurirea viitorului măreț, comunist, al României“....

La baza acestui sistem de conducere de către popor a societății se află principiul centralismului democratic care asigură împletirea conducerii unitare a vieții economico-sociale cu autonomia și inițiativa organelor locale de conducere pe teritoriu, în întreprinderi și alte unități sociale.

„Trebuie să avem în vedere — spunea la plenara din aprilie tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că centralismul democratic nu inseamnă numai centralism, ci înseamnă și democrație, și inițiativă mai largă și mai multă răspundere a organelor de jos ; numai așa acest principiu își va dovedi superioritatea, va fi o forță reală în înfăptuirea programului nostru, în întărirea statului nostru“...**

Această orientare a călăuzit activitatea desfășurată în ultimii ani pentru perfecționarea cadrului organizatoric și instituțional al democrației economice și social-politice. Deși, în ceea ce privește esența, principiile și exigențele nu se deosebește de celelalte manifestări ale democrației socialiste, preocuparea pentru dezvoltarea democrației economice se justifică prin importanța deosebită a sferei producției materiale pentru progresul general al societății.

La nivelul întreprinderilor și centralelor, al tuturor unităților economice din industrie și agricultură, și al instituțiilor sociale, au fost create comitete și consilii ale oamenilor muncii, cărora le-au fost conferite atribuții și răspunderi în dezvoltarea producției, în înfăptuirea judicioasă a repartiției, în gospodărirea avutului obștesc și întărirea proprietății socialiste. De asemenea, s-au instituționalizat adunările generale ale oamenilor muncii care funcționează ca foruri superioare de conducere în întreprinderi, centrale și instituții. În cadrul acestora se dezbat atît planurile de producție cît și dările de seamă ale organelor administrative. Un rol important îl îndeplinesc aceste organisme democratice în elaborarea planurilor de dezvoltare. Fundamentarea planului în unitățile economice contribuie la sporirea caracterului său realist și a forței sale mobilizatoare. Lărgirea continuă a democrației în sfera planificării nu afectează activitatea de planificare la nivel central, ca atribut al statului socialist, ci conferă întregului proces de planificare o mai mare concordanță cu dinamica concretă a proceselor economice și sociale reale.

În cadrul lucrărilor desfășurate recent de Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat că realizările în domeniul participării la conducere sînt premise pentru perfecționarea în continuare a cadrului organizatoric al participării maselor muncitoare, la conducerea întreprinderilor, a întregii vieți economico-sociale. Cu acest prilej s-a subliniat rolul pe care trebuie să-l îndeplinească în acest proces sindicatele :

„Participînd în toate organele de conducere — inclusiv în guvern — sindicatele au largi posibilități de a-și spune cuvîntul, exprimînd interesele și aspirațiile maselor largi de oameni ai muncii, la elaborarea și adoptarea deciziilor care privesc mersul înainte al națiunii noastre. Ele trebuie să folosească din plin aceste posibilități, asigurînd participarea activă a oamenilor muncii din întreprinderi și instituții la conducerea treburilor economice și sociale, la însăși guvernarea țării. Avînd răspunderea organizării adunărilor generale ale oamenilor muncii, sindicatele trebuie să militeze cu consecvență pentru creșterea rolului acestora în viața întreprinderilor și instituțiilor, în dezvoltarea democrației noastre economice, muncitorești, a democrației socialiste“.

Participarea la conducere constituie o latură importantă și a procesului perfecționării activității statului socialist și al organelor locale ale puterii și administrației de stat.

În procesul dezvoltării sistemului democrației socialiste s-au creat instituții centrale cu un profund caracter democratic care au în același timp un dublu caracter de partid și de stat : Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Consiliul organizării economico-sociale, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale. Activitatea lor constituie o experiență democratică inedită ale cărei rezultate vor permite în perspectivă noi pași pe calea împletirii tot mai strînse a activității partidului cu cea a statului. Măsuri de îmbunătățire a formelor de participare au fost luate în legătură cu activitatea de conducere în profil teritorial prin perfecționarea formelor de organizare și de muncă ale consiliilor populare — organele locale ale puterii de stat — care trebuie să-și întemeieze întreaga activitate pe participarea nemijlocită a maselor largi de oameni ai muncii la conducerea treburilor obștești, la soluționarea problemelor pe plan local. Consiliile populare reprezintă o puternică forță politică și organizatorică cuprinzînd 51 441 de deputați aleși dintre cei mai destoinici și competenți membri ai societății noastre, fără deosebire de naționalitate, în jurul cărora se polarizează activitatea a sute de mii de cetățeni, în consiliile populare, în întîlnirile cetățenești etc.

În contextul preocupărilor pentru dezvoltarea democrației socialiste, de creștere a răspunderii și rolului consiliilor populare, de îmbinare strînsă a activității organelor centrale cu activitatea organelor locale, plenara C.C. al P.C.R. din aprilie a adoptat hotărîrea cu privire la înființarea Camerei legislative a consiliilor populare. Camera legislativă are rolul de adevărat parlament al organelor locale ale puterii și administrației de stat și care va fi convocată înainte de sesiunile Marii Adunări Naționale, pentru a dezbate și adopta hotărîrile, instrucțiunile și actele normative ce intră în competența acestui organism.

O expresie a caracterului atotcuprinzător al sistemului democrației socialiste în funcțiune în etapa actuală este activitatea Frontului Unității Socialiste, organism politic larg, revoluționar, democratic care reunește sub conducerea Partidului Comunist Român toate organizațiile politice, de masă și obștești, consiliile oamenilor muncii, ale naționalităților conlocuitoare oglindind unitatea de voință și scop a întregii națiuni. Frontul Unității Socialiste a fost învestit cu atribuții largi în mobilizarea politică a tuturor cetățenilor la dezvoltarea controlului obștesc, la coordonarea activității educative de formare a omului nou, de promovare în viața socială a principiilor echității socialiste.

O trăsătură esențială a procesului de perfecționare a democrației în actuala etapă o constituie și dezvoltarea diverselor forme de dezbatere publică a tuturor problemelor care privesc societatea, evoluția ei imediată și în perspectivă.

Consultarea permanentă a maselor a devenit o practică curentă a democrației economice care se înfăptuiește prin întîlnirile directe ale secretarului general al partidului cu oamenii muncii din unitățile economice, de cercetare și proiectări, etc. Asemenea vizite constituie prilejul unei examinări atente a stărilor concrete din economie și cadrul unui dialog cu muncitorii, inginerii și tehnicienii în vederea îmbunătățirii activității. În practica conducerii se recurge în mod obișnuit la organizarea de congrese și conferințe cu caracter național în cele mai importante sectoare ale activității economico-sociale, a unor consfătuiri de lucru pe ramuri de producție. În acest context, democrația socialistă este exercitată în cel mai larg cadru social posibil.

Proiectele de legi sau hotărîri, proiectele programelor de interes național care sînt rodul consultării unui mare număr de specialiști, activiști de partid și de stat nu sînt definitivate pînă nu sînt confruntate în cadrul unor dezbateri publice cu opinia

prof. univ. Sergiu TAMAȘ

(Continuare în pag. 32)

1921-1976

CONCEPŢIA CREATOARE DESPRE FĂURIREA SOCIETĂŢII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE PE PĂMÎNTUL ROMÂNIEI

ÎNTÎMPINAREA celei de a 55-a aniversări a Partidului Comunist Român a prilejuit şi prilejuieşte numeroase studii retrospective asupra tradiţiilor glorioase de luptă ale poporului nostru pentru libertate socială şi naţională, asupra continuării şi dezvoltării pe o treaptă superioară a acestor tradiţii prin concepţia şi activitatea partidului comunist în decursul întregii sale existenţe. Totodată, aceste retrospective evidenţiază numeroasele contribuţii originale ale comuniştilor români la dezvoltarea învăţăturii marxist-leniniste izvorîte din studiul şi generalizarea problemelor şi condiţiilor concret-istorice ale dezvoltării României pe fondul prefacerilor revoluţionare sociale şi naţionale ale lumii contemporane. O analiză, fie şi sumară a istoriei gîndirii marxiste din România, pe fondul istoriei universale a marxism-leninismului, demonstrează originalitatea contribuţiei teoretice şi practice a partidului nostru în conceperea şi edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

I .Necesitatea şi obiectivele fundamentale ale etapei actuale

Este ştiut că în urmă cu două decenii, în gîndirea marxistă universală a dominat o concepţie relativ simplă despre socialism, care considera socialismul ca fază de tranziţie de la capitalism la comunism, de scurtă durată, a cărei sarcină principală ar fi lichidarea cît mai grabnică a unor urme şi rămăşiţe ale vechilor societăţi. Pe baza unei asemenea viziuni numeroase ţări socialiste — printre care şi România — după făurirea economiei socialiste unitare şi-au fixat o etapă, relativ scurtă, de desăvîrşire a construcţiei socialiste iar unele ţări socialiste, considerînd că au realizat obiectivele etapei următoare prin trecerea la construirea desfăşurată a bazelor societăţii comuniste.

Cercetarea atentă şi obiectivă a realităţilor ţării noastre a pus însă în evidenţă că România, prin nivelul şi structura dezvoltării sale economico-sociale, prin gradul de dezvoltare materială şi spirituală, de asimilare a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii mondiale — într-un cuvînt, prin gradul de satisfacere a nevoilor materiale şi spirituale ale poporului — era încă departe de posibilitatea de a-şi fixa ca etapă următoare trecerea la construirea bazelor societăţii comuniste. Astfel, din necesitatea definirii conţinutului etapei următoare — care în mod obiectiv nu putea fi o etapă de construire a bazelor societăţii comuniste — s-a născut şi s-a închegat concepţia despre societatea socialistă multilateral dezvoltată, respectiv despre necesitatea unei etape relativ îndelungată de făurire a acestei societăţi. Această concepţie se întemeiază pe ideea după care socialismul este o fază relativ îndelungată de dezvoltare a societăţii pe baza relaţiilor de producţie socialiste, este o etapă obiectiv necesară, de maturizare a socialismului, de manifestare plenară a virtuţilor şi superiorităţii sale asupra capitalismului din toate punctele de vedere. **„În România** — spunea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la Conferinţa Naţională a P.C.R. din 1972 — **socialismul a învins pentru totdeauna, a fost realizată economia socialistă unitară. Aceasta nu înseamnă însă înfăptuirea plenară a socialismului. În faţa partidului, a poporului, se pune sarcina de a realiza dezvoltarea continuă a societăţii, astfel încît să se asigure aplicarea din plin a principiilor socialiste“**. (Vol. 7, p. 544). Această etapă, în concepţia partidului nostru, deşi pregăteşte în mod progresiv condiţiile obiective şi subiective ale trecerii în viitor la faza superioară a societăţii comuniste este totuşi o etapă calitativ distinctă, un stadiu al socialismului, care nu se separă printr-un zid dar nici nu se suprapune cu conţinutul etapei de construire a bazelor societăţii comuniste. **„Societatea socialistă multilateral dezvoltată** se scrie în **Programul partidului — va asigura afirmarea principiilor socialiste în toate sectoarele vieţii economico-sociale, manifestarea tot mai deplină a personalităţii umane, îmbinarea armonioasă a intereselor personale cu aspiraţiile generale ale întregii societăţi. Aceasta va marca un stadiu superior al socialismului, va deschide calea trecerii la faza superioară — societatea comunistă“** (p. 70—71).

În această etapă se dezvoltă şi se perfecţionează toate laturile vieţii economice, sociale şi spirituale pe baza relaţiilor de producţie socialiste, a normelor socialiste de viaţă, în timp ce etapa de construire a societăţii comuniste presupune — ca o prefacere esenţială — înlocuirea relaţiilor socialiste cu relaţii comuniste.

Concepţia românească despre necesitatea, conţinutul şi obiectivele fundamentale ale etapei de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate despre locul ei istoric în procesul înaintării spre comunism, a fost **schiţată** pentru prima dată în documentele Congresului al X-lea al partidului, a fost **lărgită şi adîncită** în numeroase alte documente de partid — printre care un loc de seamă ocupă documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 şi ale Conferinţei Naţionale a partidului din 1972 — şi a fost **multilateral fundamentată** în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., îndeosebi în **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea României spre comunism.** După cum se ştie, în elaborarea tuturor acestor documente, în elaborarea şi fundamentarea multilaterală a acestei concepţii, un rol primordial, de excepţională valoare, teoretică şi practică, revine operei şi gîndirii creatoare a secretarului general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu.**

Valoarea teoretică şi practică a acestei concepţii rezidă în primul rînd în faptul că a jalonat ştiinţific liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României în următoarea etapă, a stabilit o orientare clară, unitară, mobilizatoare pentru dezvoltarea ascendentă şi multilaterală a societăţii româneşti în direcţia comunismului. **Originalitatea** ei constă, printre altele, în faptul că la Congresul al X-lea al P.C.R. — în contextul gîndirii marxist-leniniste contemporane — s-a formulat pentru prima dată — într-un document oficial de partid — ideea necesităţii obiective a unei astfel de etape, s-au schiţat obiectivele şi sarcinile esenţiale ale acestei etape. Ulterior, **şi alte** ţări socialiste, apreciind realist nivelul, caracteristicile şi obiectivele propriei dezvoltări şi-au definit etapa actuală ca o etapă de făurire a societății socialiste dezvoltate (depline, mature etc.). Țări care în anii 1966—1968 își fixaseră ca obiectiv trecerea treptată la construirea bazelor societății comuniste și-au redefinit conținutul prefacerilor revoluționare în sensul făuririi societății socialiste dezvoltate. **Conținutul principal** al contribuției românești la dezvoltarea creatoare a teoriei marxist-leniniste privind făurirea socialismului și comunismului constă în aceea că a marcat, pe plan mondial, depășirea unei viziuni relativ înguste despre socialism, asupra duratei și locului său istoric, asupra obiectivelor și sarcinilor sale, a condus la o viziune mai realistă, mai complexă, dialectică cu privire la trăsăturile esențiale și perspectivele societății socialiste. Aceasta, la rîndul ei, a permis și chiar a determinat **rejudecarea** — de astădată pe o bază deplin științifică — a unor laturi, procese și fenomene ale economiei socialiste ca : natura, rolul și locul producției de mărfuri, acțiunea legii valorii, eficiența, rolul pîrghiilor valorice, raportul plan-piață în dezvoltarea economiei socialiste, a condus la înțelegerea mai temeinică a rolului conducător al partidului, a rolului statului și a națiunii socialiste, a rolului și perspectivelor economiilor naționale în contextul înaintării spre comunism și a proceselor majore din lumea contemporană. Analiza și soluționarea teoretică a tuturor acestor probleme, procese și fenomene în această optică nouă au generat și generează numeroase contribuții teoretice perene, originale ale gînditorilor marxiști inclusiv din țara noastră, la dezvoltarea creatoare a învățăturii marxist-leniniste, la elaborarea unei linii politice mai temeinic ancorate în realitățile concret-istorice ale țării și ale lumii contemporane.

Specificitatea concepției românești, marcată, printre altele, și de conceptul utilizat — făurirea societății socialiste **multilateral** dezvoltate — reflectă, pe de o parte, modul de concepere a dezvoltării socialismului prin prisma realităților concret-istorice ale României, pe de altă parte, evidențiază modul de înțelegere și apreciere de către partidul nostru a dezvoltării României socialiste, atît în cadrul sistemului mondial socialist, cît și în cadrul lumii contemporane și a evoluției ei în ansamblu.

Atributul de **multilateral din conceptul românesc** subliniază în primul rînd faptul că este vorba de dezvoltarea puternică a tuturor laturilor societății socialiste. **„Dacă am fi spus că obiectivul de viitor este pur și simplu dezvoltarea socialismului** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu am fi dat o orientare clară pentru activitatea partidului și statului ; aceasta s-ar fi putut înțelege în sensul că este suficientă realizarea unei puternice dezvoltări economice a țării, ceea ce cred că nu corespunde pe deplin obiectivului nostru fundamental. Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît a economiei, cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste“** (vol. 7 — p. 546). Formulat în acest mod, conceptul românesc conține în sine ideea întăririi și înfloririi statului și a națiunii noastre socialiste, a consolidării și apărării independenței și suveranității pe baza făuririi unei economii socialiste moderne, complexe, multilateral dezvoltate, ideea colaborării și cooperării multilaterale cu toate țările lumii pe baza principiilor dreptului internațional. Conceptul românesc subliniază faptul că partidul și statul nostru apreciază ca neconforme cu realitățile istorice concrete acele viziuni care consideră că în procesul „integrării“ economice a țărilor membre C.A.E.R., acestea ar trebui să se orienteze spre o specializare îngustă, spre o dezvoltare unilaterală a economiilor naționale, spre înlocuirea complexelor economice, naționale printr-un complex economic internațional ; care consideră că națiunea socialistă și statul național ar fi noțiuni perimate, că lumea trebuie să evolueze spre blocuri și grupări economice și politice mai mult sau mai puțin închise. Ideea de multilateralitate din conceptul românesc nu trebuie înțeleasă ca o orientare spre o economie omnilaterală, spre o dezvoltare autarhică, în sensul unei tendințe de izolare față de circuitul economic mondial. În **Programul partidului** se subliniază în mod expres că **„înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune“**, printre altele, **„lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduirea socială. Se va asigura participarea activă a României — pe baza dezvoltării economice complexe, în ritm susținut și în pas cu cuceririle epocii moderne — la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale, la circuitul universal de informație științifică, la revoluția tehnico-științifică“.** (Programul P.C.R. p. 70). În sfîrșit, ideea de multilateralitate subliniază detașarea hotărîtă a concepției partidului nostru față de modalitatea dezvoltării economice a României burghezo-moșierești, în care slaba dezvoltare și caracterul unilateral al dezvoltării economiei au facilitat încălcarea suveranității, știrbirea independenței și a integrității teritoriale, au oferit terenul pentru dominația străină. Conceptul românesc exprimă limpede faptul că un popor ca al nostru, care timp de secole a cunoscut diferite dominații străine și a luptat eroic pentru păstrarea ființei sale naționale, pentru independență, pentru libertate socială și națională, acum, cînd și-a realizat aceste aspirații, este ferm hotărît să-și apere cuceririle revoluționare ; iar dezvoltarea multilaterală a economiei, a întregii societăți este baza cea mai trainică a independenței și suveranității.

II. Însemnătatea teoretică și practică, națională și internațională a tezei „România — țară socialistă în curs de dezvoltare“.

Punerea problemelor trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, a unei societăți superioare față de capitalism din toate punctele de vedere, inclusiv al nivelului dezvoltării economice și a nivelului de trai a determinat necesitatea analizei mai aprofundate și aprecierii mai realiste a nivelului dezvoltării economice a țării nu numai în raport cu trecutul capitalist ci și în raport cu nivelul atins de statele capitaliste cele mai dezvoltate. Generalizarea rezultatelor acestor analize pe baza învățăturii marxist-leniniste, a condus la elaborarea tezei „România — țară socialistă în curs de dezvoltare“. Trebuie precizat că numeroase elemente componente, argumente și idei parțiale ale acestei teze le întîlnim frecvent în documentele partidului nostru din ultimul deceniu dar ea a fost limpede și explicit formulată pentru prima dată în documentele Conferinței Naționale a partidului din 1972. **„Ca urmare a succeselor obținute în toate domeniile de activitate** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — am lichidat starea de înapoiere de la care am pornit... Cu toate acestea, trebuie spus că mai avem încă multe de făcut... Dacă ne comparăm cu statele dezvoltate din punct de vedere economic, constatăm că în multe domenii ne desparte încă de acestea un decalaj important. Iată de ce România — depășind stadiul de țară slab dezvoltată — continuă să fie țară în curs de dezvoltare. Iată de ce este necesar să mai facem încă eforturi uriașe pentru accelerarea progresului material, științific și cultural, în scopul ajungerii din urmă a statelor avansate ale lumii“** (vol. 7 p. 470).

Într-adevăr, nivelul venitului național și al unor produse industriale de bază pe cap de locuitor, nivelul relativ scăzut al înzestrării tehnice medii și a productivității muncii în raport cu țările avansate, ponderea populației ocupate în agricultură și ponderea încă restrînsă a serviciilor, structura pe ramuri a economiei naționale și repartiția teritorială actuală a forțelor de producție etc., deși reflectă progrese considerabile față de trecut, reflectă totodată importante rămîneri în urmă față de țările avansate ale lumii.

Această teză, în a cărei elaborare și fundamentare meritul primordial revine tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, are o deosebită însemnătate teoretică și practică, națională și internațională, reprezentînd o contribuție originală de mare valoare la dezvoltarea gîndirii marxist-leniniste contemporane.

Pe plan intern, această teză servește la orientarea mai justă a dezvoltării economiei spre ramurile de bază, spre ramurile de înaltă tehnicitate, spre introducerea pe scară largă a celor mai noi realizări ale științei și tehnicii, subliniază necesitatea obiectivă a unor eforturi sporite, a unei rate înalte a acumulării, a mobilizării, concentrării și utilizării cît mai eficiente a tuturor resurselor naționale ale dezvoltării economico-sociale. Totodată, din această teză decurge că obiectivul economic fundamental al etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate este depășirea, într-un timp cît mai scurt, a stadiului de țară în curs de dezvoltare, prin dezvoltarea intensă a forțelor de producție, prin făurirea unei economii avansate, multilateral dezvoltate, în stare să satisfacă la un înalt nivel nevoile materiale și spirituale ale întregii societăți.

Pe plan internațional ea oferă posibilitatea înțelegerii și caracterizării mai riguroase a structurii economice și sociale a țărilor din lumea contemporană. Pînă la formularea acestei teze imaginea lumii contemporane se prezenta astfel : țări socialiste, țări capitaliste și țări în curs de dezvoltare, acestea din urmă fiind numite adesea „lumea a treia“ sau ţări subdezvoltate, recent eliberate etc. Această împărţire avea însă la bază criterii neunitare, anume criteriul relaţiilor de producţie pentru împărţirea în ţări socialiste — capitaliste şi criteriul dezvoltării economice pentru a diferenţia ţările în curs de dezvoltare. Totodată, acest ultim criteriu se aplica doar ţărilor nesocialiste, de unde ideea — implicită, care adesea a fost însă destul de larg afirmată şi în mod explicit, pe baza ignorării realităţii — după care ţările socialiste s-ar încadra în rîndul ţărilor avansate. Analiza mai atentă a structurii lumii contemporane prin prisma ambelor criterii a conturat o imagine mai veridică şi mai nuanţată. Astfel, după criteriul social-politic, al relaţiilor de producţie, lumea se împarte în principal în ţările capitaliste şi socialiste (putîndu-se distinge însă şi ţări care abia evoluează spre una din aceste structuri). Aplicînd însă concomitent şi criteriul economic putem distinge ţări dezvoltate, cu nivel mediu de dezvoltare şi în curs de dezvoltare (putînd fi stabilite şi gradaţii mai nuanţate) atît în rîndul ţărilor socialiste cît şi al celor capitaliste. Un asemenea tablou mai nuanţat, mai veridic al lumii contemporane oferă un sprijin preţios statelor în curs de dezvoltare pentru orientarea relaţiilor lor externe, eventual pentru situarea pe poziţii comune de apărare împotriva penetraţiilor economice imperialiste, neocolonialiste ; pentru unirea şi orientarea mai clară a luptei forţelor progresiste, antiimperialiste şi antineocolonialiste. Este adevărat că apartenenţa diferitelor ţări la acelaşi sistem social generează o seamă de interese comune, indiferent de nivelul dezvoltării economice, dar este tot atît de adevărat că şi apartenenţa lor la o anumită categorie de ţări în funcţie de nivelul dezvoltării economice generează numeroase probleme şi interese comune, indiferent de orînduirea socială. Să ne referim doar, spre exemplificare, la raporturile de schimb, la problema echivalenţei schimburilor comerciale dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare. Nivelurile deosebite ale dezvoltării economice ale ţărilor generează în mod obiectiv, în virtutea acţiunii legii valorii pe plan internaţional, schimburi neechivalente în favoarea ţărilor mai dezvoltate. Dacă la aceasta adăugăm şi practicile imperialiste, tendinţele unor ţări dezvoltate de a-şi impune voinţa faţă de ţările mici sau slab dezvoltate, de a orienta dezvoltarea economică a acestor ţări potrivit cu propriile interese, de a frîna dezvoltarea lor economică rapidă şi independentă — practici şi tendinţe care se mai resimt din plin în relaţiile internaţionale contemporane — rezultă mult mai limpede necesitatea şi legitimitatea unei strînse conlucrări şi colaborări a tuturor ţărilor în curs de dezvoltare, a tuturor ţărilor mici şi mijlocii, indiferent de orînduirea lor socială, a luptei lor unite împotriva politicii imperialiste de dictat şi hegemonism, pentru apărarea fiinţei lor naţionale, a independenţei şi suveranităţii lor, pentru afirmarea dreptului lor sacru de a-şi hotărî soarta, pentru a-şi spune cît mai ferm cuvîntul în rezolvarea marilor şi complexelor probleme ale lumii contemporane.

Pentru forţele progresiste, antiimperialiste şi anticapitaliste **din ţările nesocialiste** aflate în stadiul de ţări în curs de dezvoltare, această teză aduce argumente suplimentare în favoarea teoriei leniniste a posibilităţilor trecerii la socialism a unor ţări, chiar cu un nivel scăzut al dezvoltării economice, conturează mai limpede ideea — subliniată în Programul partidului nostru — după care, pentru aceste ţări trecerea la socialism este o necesitate obiectivă, este calea cea mai sigură şi mai scurtă de depăşire a subdezvoltării, de asigurare a unei dezvoltări economice, sociale şi naţionale rapide, multilaterale şi independente.

În plan general teoretic această teză conduce la depăşirea unei viziuni schematice, nedialectice după care prin simpla înlăturare a orînduirii sociale bazate pe exploatare ţările socialiste au şi devenit ţări dezvoltate. Aprecierea stadiului dezvoltării ţărilor socialiste numai în raport cu propriul lor trecut poate duce — cum s-a întîmplat uneori — la idealizarea stărilor de lucruri existente, la suficienţă, automulţumire, la absolutizări sterile. Menţionăm în acest context că deşi teza are o deplină motivaţie faptică, istorică şi logică, deşi reflectă veridic realitatea obiectivă dintr-unele ţări socialiste, totuşi, unii economişti au primit-o cu anumite rezerve, formulînd chiar şi unele obiecţii. Principala obiecţie se bazează pe ideea preconcepută după care socialismul ar fi incompatibil cu slaba dezvoltare economică. Dar viaţa, realitatea trecerii la socialism a unor ţări cu slab nivel de dezvoltare economică a infirmat adesea ideile preconcepute. Teza „ţară socialistă în curs de dezvoltare“ reflectă o realitate obiectivă şi nu o opţiune sau tendinţă de perspectivă ; ea reflectă, pe de o parte — nivelul de la care s-a pornit — drumul parcurs, succesele obţinute, stadiul atins în dezvoltarea economică şi socială a unor ţări socialiste, iar pe de altă parte, reflectă tendinţa şi necesitatea obiectivă a depăşirii cît mai grabnice a actualului stadiu de dezvoltare. **„Este adevărat** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la Conferinţa Naţională a partidului — **din punctul de vedere al orînduirii sociale sîntem în rîndul ţărilor celor mai avansate, dar continuăm încă să fim cu mult în urmă din punctul de vedere al dezvoltării economice... A considera suficient faptul că am lichidat clasele exploatatoare, că am făurit o economie socialistă unitară şi relaţii socialiste de producţie, fără a ne preocupa de nivelul dezvoltării forţelor de producţie ale industriei, agriculturii, ştiinţei, culturii, ar fi o greşeală de neiertat... Formulînd drept obiectiv fundamental făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, pornim de la realităţi, de la faptul că România este încă o ţară în curs de dezvoltare. Ne propunem ca în următorii 15—20 de ani să lichidăm această stare de lucruri, să ridicăm România la un înalt nivel de dezvoltare...“** (Vol. 7 p. 547). În consens cu aceste aprecieri, în Programul P.C.R. de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism se subliniază, ca o componentă de bază a acestui proces **„Egalizarea nivelului de dezvoltare a ţării noastre cu cel al ţărilor socialiste avansate din punct de vedere economic, apropierea României de ţările industriale dezvoltate ale lumii. Pînă în anul 1990 acest proces de apropiere şi egalizare va fi în linii generale realizat...“** (p. 70). După cum se observă, această teză este conţinută şi se integrează organic, logic şi istoric, în concepţia despre necesitatea făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, în concepţia marxistă despre necesitatea legică a egalizării nivelurilor de dezvoltare a ţărilor socialiste, în concepţia şi sarcina necesităţii ajungerii din urmă şi a depăşirii sub raport economic a celor mai dezvoltate state din punct de vedere economic — teze şi legităţi împărtăşite sau recunoscute şi de acei economişti care nu acceptă teza „ţară socialistă în curs de dezvoltare“.

Dar însemnătatea ştiinţifică, teoretică şi practică a tezei „România — ţară socialistă în curs de dezvoltare“ nu se limitează la cele de mai sus. Elaborarea şi fundamentarea ei multilaterală a generat studii atente cu privire la **fenomenul subdezvoltării**, al decalajelor din lumea contemporană, cu privire la cauzele istorice şi recente ale subdezvoltării, cu privire la consecinţele şi implicaţiile ei pentru dezvoltarea mondială, cu privire la caracterul relaţiilor economice şi politice dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare ş.a.

Analiza aprofundată a tuturor acestor probleme pe fondul tendinţelor şi prefacerilor revoluţionare majore din epoca contemporană a condus la elaborarea concepţiei româneşti — împărtăşite de largi cercuri progresiste, antiimperialiste din lume — despre **necesitatea imperioasă a instaurării unei noi ordini economice şi politice internaţionale**, care este o altă contribuţie, de inestimabilă valoare a partidului nostru, a tovarăşului **Nicolae Ceauşescu**, la dezvoltarea creatoare a concepţiei marxist-leniniste contemporane.

★

Analiza succintă a acestor contribuţii teoretice ale partidului nostru demonstrează limpede că în zilele noastre marxism-leninismul nu se dezvoltă printr-un centru oarecare, demonstrează că fiecare partid şi gînditorii marxişti din orice ţară, generalizînd experienţa din propria ţară, analizînd şi generalizînd procesele şi tendinţele majore din lume prin prisma problemelor propriei experienţe, pot aduce contribuţii valoroase la îmbogăţirea învăţăturii marxiste. **„Experienţa dobîndită de Partidul Comunist Român, de poporul nostru în transformarea revoluţionară a societăţii româneşti** — se apreciază în **Programul partidului — este o contribuţie la îmbogăţirea tezaurului general al teoriei şi practicii revoluţionare mondiale, la dezvoltarea socialismului ştiinţific“** (Programul P.C.R. p. 63). Fireşte că abordarea aceloraşi probleme din unghiuri de vedere diferite, prin prisma intereselor şi experienţei construirii socialismului din fiecare ţară poate duce la unele deosebiri de opinii între gînditorii marxişti din diferite ţări. Consensul unanim nu este criteriu al adevărului. Important este ca aceste deosebiri de opinii să fie abordate în mod ştiinţific, să se realizeze o confruntare a argumentelor ştiinţifice în interesul general al dezvoltării marxism-leninismului creator, al afirmării superiorităţii socialismului, al idealurilor de pace, de dreptate şi libertate socială şi naţională.

V. IOŢA

UN FACTOR DE ACCELERARE A CREŞTERII

Reducerea cheltuielilor materiale

Resursele materiale și dinamizarea dezvoltării

PLANUL CINCINAL 1976–1980, prin accentuarea procesului de modernizare a structurii economiei, a întregului aparat de producție – fenomene corelate cu pătrunderea crescîndă a progresului tehnico-științific în toate domeniile — a impus, în mod obiectiv, ca unul din criteriile fundamentale ale creșterii eficienței economice, reducerea continuă, sistematică, a cheltuielilor materiale de producție. **„O problemă de bază a dezvoltării noastre economice în ritm intens, în anii ce vin,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din iulie 1975, **este sporirea eficienței întregii activități de producție, realizarea unor rezultate maxime cu eforturi materiale cît mai mici",** iar calea principală pentru realizarea acestui obiectiv o constituie **„reducerea costurilor de producție și în special a cheltuielilor materiale".**

Semnificația acestui proces rezultă, îndeosebi, dacă luăm în considerare că economia noastră, aflată în plină dezvoltare, necesită cantități din ce în ce mai mari de materiale pentru asigurarea reproducției socialiste lărgite. Dacă la aceasta se adaugă și faptul că țara noastră are de recuperat un anumit decalaj față de țările dezvoltate din punct de vedere economic, importanța economisirii și valorificării superioare a materialelor capătă dimensiuni particulare.

Economia realizată atît prin reducerea cheltuielilor materiale, cît și prin valorificarea superioară a resurselor materiale constituie, înainte de toate, **un factor intensiv al accelerării ritmului de creștere a producției materiale.**

Schimbările ce se petrec în structura pe ramuri, subramuri și produse, ca și posibilitățile mereu crescînde pe care le oferă tehnica și tehnologia modernă de a reduce în mod **absolut** cheltuielile materiale pe unitatea de produs și la nivelul întreprinderilor, determină o scădere **relativă** a acestor cheltuieli pe ansamblul ramurilor. Acest fapt explică, în mare parte, necesitatea ca problemele privind determinarea eficienței economisirii cheltuielilor materiale să fie examinate în mod distinct – dar totodată într-o **corelație strînsă și directă** – atît la nivel microeconomic, cît și la cel macroeconomic. În acest sens, influența reducerii cheltuielilor materiale asupra dinamizării producției materiale se manifestă prin cîteva aspecte caracteristice, ce fac obiectul studiului de față.

Norma de consum, un element dinamic

DACĂ ne referim la nivelul microeconomic – și, mai precis, la nivelul întreprinderilor și centralelor industriale – trebuie arătat că aici, fiind vorba de **reducerea absolută a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs,** un rol esențial în aprecierea efectelor folosirii raționale a resurselor materiale asupra creșterii volumului producției îl are **mărimea consumurilor specifice de materiale.**

Privite din punctul de vedere al sporirii volumului producției, economiile de materii prime, materiale, combustibil și energie obținute prin reducerea consumurilor specifice de materiale, contribuie la conservarea bazei de materii prime a țării. Pe de altă parte, economia de materiale constituie un factor esențial de lărgire și dezvoltare a producției socialiste, deoarece permite ca din aceeași cantitate de materie primă să se obțină mai multe produse finite.

În această ordine de idei, sînt deosebit de sugestive datele din tabelul nr. 1, care permit urmărirea raportului în care se află creșterea volumului fizic al producției comparativ cu procentul de micșorare a normei de consum. Rezultă, așadar, că pe măsură ce crește procentul de micșorare a normei de consum, se mărește raportul dintre acest indicator și cantitatea de produse ce se poate realiza pe seama lui. Sporirea producției ce se poate obține pe seama economiilor de materiale este **mai mare** decît proporția în care se reduc normele de consum de materiale, întrucît micșorarea acestor norme se resfrînge și asupra produselor fabricate din economia de materiale obținută.

Tabel nr. 1

Corelaţia dintre creşterea volumului fizic al producţiei şi micşorarea normei de consum

Reducerea normei de consum - în procente (x)	1o	15	2o	25	3o	4o	5o
Volumul fizic al producţiei obţinute pe seama reducerii normei de consum în procente (y)	11,1	17,65	25,oo	33,33	42,86	66,67	1oo,oo
Raportul $\frac{y}{x}$	1,1	1,18	1,25	1,33	1,43	1,67	2,oo

Pentru a releva semnificația cu totul aparte pe care o are reducerea consumurilor specifice în actuala etapă de dezvoltare a economiei noastre, cît și proporția în care diminuarea acestor consumuri determină accelerarea ritmului de creștere a producției materiale în actualul cincinal, considerăm deosebit de important ca această problemă s-o transpunem pe planul vieții economice cu ajutorul cîtorva cifre de sinteză.

O poziție primordială ocupă, în acest sens, **reducerea consumurilor specifice de metal** pe unitatea de produs, a cărei importanță – prin acuitatea și implicațiile sale – depășește sfera intereselor unei întreprinderi sau centrale industriale. Fructificarea, de către specialiștii din industria construcțiilor de mașini, a celor mai avansate concepții constructive și tehnologice a condus la realizarea unor produse cu performanțe tehnice superioare, paralel cu încorporarea în fiecare produs a unui consum cît mai redus de metal.

Efectele măsurilor preconizate în acest sens vor fi puse mai mult în evidență dacă le comparăm cu datele prevăzute pentru actualul cincinal. În această ordine de idei, următoarele cifre sînt deosebit de concludente : prin reducerea succesivă a consumului de metal în perioada 1971–1975, la întreaga producție globală a ramurii construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor s-a obținut, față de normele existente la finele anului 1970, o economie de circa 5 300 mii tone metal (din care circa 3 130 mii tone de laminate feroase) ; dacă, însă, în actualul cincinal s-ar menține la același nivel consumurile specifice realizate în anul 1975, atunci pentru obținerea producției globale a ramurii respective în anii 1976–1980 (mult sporită față de perioada anterioară corespunzătoare) ar fi necesar un plus de circa 8 700 mii tone metal (din care circa 5 100 mii tone laminate feroase). Cu alte cuvinte, măsurile de valorificare superioară a metalului prevăzute pentru cincinalul 1976–1980 vor conduce la obținerea unei eficiențe mult mai înalte : comparativ cu economia realizată în cincinalul 1971–1975, cea prevăzută pentru actualul cincinal va fi cu peste 60% mai mare în cazul menținerii la același nivel al consumurilor specifice din 1975. Pe seama economiei de metal menționată, se creează posibilitatea realizării unei producții suplimentare de mașini și utilaje necesare accelerării dezvoltării celorlalte ramuri ale economiei naționale sau destinate exportului.

Desigur, există și alte domenii care ilustrează în mod pregnant însemnătatea micșorării consumurilor specifice, avînd influențe pozitive asupra dinamizării producției materiale. Dintre acestea, ne referim îndeosebi la resursele energetice primare (cărbune, țiței, gaze naturale), la lemn, bumbac, lînă, piei, fibre chimice etc., produse de mare importanță pentru economia națională.

Prezentarea, chiar și a numai cîtorva cifre de sinteză, care se referă doar la micșorarea consumurilor specifice de, metal, ne permite să tragem concluzia că aceste cifre, avînd un asemenea ordin de mărime, pot influența atît ritmul de creștere, cît și proporțiile de ansamblu ale economiei. Pe seama micșorării consumurilor specifice se creează posibilitatea atît a obținerii unei producții suplimentare, cît și a eliberării unor însemnate fonduri de investiții și valutare ce pot fi utilizate pentru dezvoltarea mai rapidă a diferitelor sectoare ale economiei naționale.

Consumurile specifice la principalele materii prime și materiale prezintă, la majoritatea produselor, o tendință constantă de micșorare ; totuși, nivelul atins pînă în prezent nu poate fi considerat satisfăcător nici în raport cu realizările obținute pe plan mondial și nici față de tehnica cu care sînt înzestrate întreprinderile din industria noastră. La Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie 1975 tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„în condițiile actuale, cînd pe plan mondial problema materiilor prime capătă un caracter tot mai acut, cînd la o serie de produse prețul continuă să crească, trebuie acționat cu toată fermitatea pentru reducerea substanțială a consumurilor specifice la cocs metalurgic, metal, combustibil, produse chimice, celuloză, la produse din industria ușoară"**. Cu acel prilej s-a arătat că, chiar cu reducerile prevăzute la aceste materiale pentru perioada 1976–1980, vom rămîne în urma altor state, și ținînd seama că nici acestea nu se vor menține la nivelul anilor 1974–1975, prevederile de plan trebuie considerate minime, fiind necesar să se ia în continuare măsuri hotărîte pentru noi reduceri.

O corelaţie de bază : valoarea producţiei-adîncirea prelucrării

ÎN aprecierea contribuției pe care o are valorificarea superioară a resurselor materiale asupra dinamizării ritmului de creștere a producției materiale trebuie luat în considerare și un alt aspect deosebit de important, și anume acela privind **creșterea valorii producției obținute din unitatea de materie primă supusă prelucrării, sau din unitatea de cheltuială materială exprimată în expresie valorică.** În acest domeniu, pot fi menționate cîteva tendințe.

Tabelul nr.2

Evoluţia indicatorilor consumului de metal şi a valorii obţinute prin prelucrarea unei tone de metal

-%-

	1970–1980					1975–1980		
	1970	1975	1980	Creşteri (+) sau reduceri (−)		1975	1980	Creşteri (+) sau reduceri (−)
				1975/1970	1980/1975			1980/1975
I. Consum total de metal ce revine la 1 milion lei producţie globală industrială								
Total ramura industriei construcţiilor de maşini şi prelucrării metalelor	100,0	73,1	52,9	−26,9	−47,1	100,0	72,4	−27,6
din care: – Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini	100,0	64,6	45,3	−35,4	−54,7	100,0	70,2	−29,8
II. Consum de laminate feroase ce revine la 1 milion lei producţie globală industrială								
Total ramura industriei construcţiilor de maşini şi prelucrării metalelor	100,0	69,3	49,1	−30,7	−50,9	100,0	70,9	−29,1
din care: – Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini	100,0	67,1	47,0	−32,9	−53,0	100,0	70,0	−30,0
III. Valoarea producţiei globale obţinute dintr-o tonă de metal prelucrată								
Total ramura industriei construcţiilor de maşini şi prelucrării metalelor	100,0	136,9	189,1	+36,9	+89,1	100,0	138,1	+38,1
din care: – Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini	100,0	154,9	220,5	+54,9	+120,5	100,0	142,1	+42,1
IV. Valoarea producţiei globale obţinută dintr-o tonă de laminate feroase prelucrate								
Total ramura industriei construcţiilor de maşini şi prelucrării metalelor	100,0	144,4	203,7	+44,4	+103,7	100,0	141,1	+41,1
din care: – Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini	100,0	148,9	212,7	+48,9	+112,7	100,0	142,8	+42,8

Pe măsură ce crește ponderea ramurilor prelucrătoare, se creează premise favorabile pentru sporirea continuă și rapidă a productivității muncii, care duce la scăderea valorii pe unitatea de produs. Pe de altă parte, însă, înmulțirea ramurilor prelucrătoare și diversificarea producției lor oferă posibilitatea adîncirii procesului de prelucrare industrială a resurselor materiale, creșterii gradului de complexitate a muncii înglobate în unitatea de materie primă, paralel cu micșorarea substanțială a pierderilor tehnologice și netehnologice, toate acestea acționînd în direcția sporirii valorii obținute din această materie primă. În același timp, încorporarea unei cantități de muncă complexă care să fie recunoscută ca utilă pentru societate face ca și gradul de utilitate a produsului – respectiv calitatea – să crească. Și întrucît produsele de calitate superioară au, în general, prețuri mai ridicate, aceasta influențează favorabil indicatorii producției globale, marfă sau nete.

Să examinăm lucrurile din acest punct de vedere, în cîteva ramuri și subramuri prelucrătoare ale industriei. Ne vom opri mai pe larg asupra evoluției valorii producției obținute dintr-o tonă de metal. Datele din tabelul nr. 2, care prezintă comparativ evoluția indicilor consumului de metal ce revine la un milion lei producție globală, precum și a volumului producției globale obținute pe o tonă de metal, pe ansamblul ramurii industriei construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, cît și al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, care deține cea mai mare pondere în consumul de metal, ne permit să tragem cîteva concluzii semnificative.

În primul rînd, consumul total de metal la un milion lei producție globală pe ansamblul ramurii menționate scade în mod sistematic, ajungînd ca în anul 1975 să fie cu 26,9% mai mic comparativ cu cel realizat în 1970. În cadrul acestuia, consumul de laminate feroase – ce constituie materialul de bază al normelor de consum de metal, atît ca pondere, cît și ca valoare – scade într-o proporție mai mare (cu 30,7%), ceea ce reflectă eficiența măsurilor luate pentru economisirea într-un grad mai accentuat a acestui gen de material.

În al doilea rînd, este deosebit de important a se sublinia că sporirea valorii producției globale, ce se obține pe seama economisirii resurselor materiale, este considerabil mai mare decît proporția în care s-au redus consumurile specifice de metal. În anul 1975, de pildă, valoarea producției globale obținute dintr-o tonă de metal prelucrat a crescut față de anul 1970 cu 36,9% (în timp ce consumul specific de metal la un milion lei producție globală a scăzut – așa cum s-a văzut – cu 26,9%), iar valoarea producției globale obținute dintr-o tonă de laminate feroase a crescut cu 44,4% (față de o reducere a consumului specific cu 30,7%).

În al treilea rînd, este de remarcat că, prin aplicarea măsurilor prevăzute în planurile de acțiune elaborate din indicația conducerii de partid și de stat pentru valorificarea superioară a metalului, adîncirea prelucrării acestuia și creșterea ponderii produselor de calitate superioară care să incorporeze o cantitate sporită de muncă complexă recunoscută ca utilă pentru societate, în cincinalul 1976–1980, micșorarea consumurilor specifice, concomitent cu accentuarea creșterii valorii pe unitatea de metal prelucrată, vor continua să înregistreze ritmuri susținute, iar rezultatele vor fi superioare cincinalului precedent. În 1980 consumul de metal ce revine la 1 milion lei producție globală se va micșora față de 1975 cu 27,6% la total metal și cu 29,1% la laminate feroase, iar valoarea producției globale ce se va obține prin prelucrarea unei tone de metal va crește cu 38,1% la total metal și cu peste 41% la laminate feroase.

Rezultate similare se prevăd a fi obținute și în celelalte ramuri și subramuri prelucrătoare ale industriei. Astfel, în anul 1980 în industria chimică valoarea produselor chimice obținute din 100 mc gaze naturale va depăși cu 39% pe cea din 1975, iar în industria lemnului valoarea produselor realizate dintr-un metru cub de masă lemnoasă va fi cu 45% mai mare.

Micșorarea consumului de materiale pe unitatea de valoare, paralel cu creșterea în măsură mai accentuată a valorii obținute pe unitatea de materiale folosite în producție indică realizarea unui grad mai înalt de prelucrare și înnobilare a resurselor materiale și de muncă, încorporarea în valoarea produsului finit a unei cantități tot mai mari de muncă complexă și utilă. Totodată, ele reflectă preocuparea sporită pentru înlăturarea pierderilor și gospodărirea mai bună a materialelor, în toate fazele procesului de producție.

Alături de folosirea cu maximă eficiență a fondurilor fixe productive, înfăptuirea acestei acțiuni prezintă o deosebită importanță pentru atingerea obiectivului înscris în Directivele Congresului al XI-lea referitor la îmbunătățirea raportului dintre partea destinată recuperării cheltuielilor materiale și valoarea nou creată. În acest sens, se prevede ca pe ansamblul economiei naționale în anul 1980 ponderea cheltuielilor materiale în produsul social să scadă față de 1975 cu peste 3 procente, asigurîndu-se pe întreaga perioadă sporirea mai rapidă a venitului național față de produsul social.

Aspectele examinate scot în evidență necesitatea și importanța luării de măsuri eficace pentru îmbunătățirea continuă a structurii producției, pentru asimilarea de produse noi cu performanțe tehnico-calitative superioare, care să încorporeze cît mai multă muncă complexă. **„În condițiile actuale,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenara din iulie 1975, **cînd pe plan mondial schimbarea produselor și a tehnologiilor se produce într-un ritm extrem de rapid, paralel cu ridicarea calității, trebuie să acționăm energic și permanent pentru înnoirea și modernizarea produselor, reproiectarea mașinilor și utilajelor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație".**

Tocmai pornindu-se de la astfel de indicații în construcția actualului plan cincinal s-a urmărit să se asigure dezvoltarea prioritară a unor domenii caracterizate printr-un grad superior de valorificare a materialelor. Creșterea mai rapidă a producției în industria electronicii, a mecanicii fine și opticii, a mașinilor-unelte și utilajelor tehnologice, a petrochimiei, sectoare care în anii cincinalului își vor dubla sau tripla producția, va crea premise mai bune pentru valorificarea superioară a bazei de materii prime. În același sens va acționa asimilarea de produse noi, de înalt nivel tehnic în toate ramurile industriei.

Cum exprimăm relația : cheltuieli materiale-eficiență

INDICATORII sintetici prezentați mai sus, cu ajutorul cărora am analizat reducerea consumurilor specifice de materiale, cît și creșterea valorii producției obținute din unitatea de materie primă (în expresie naturală) supusă prelucrării, reflectă în bună măsură rolul și proporțiile în care valorificarea superioară a resurselor materiale constituie un factor intensiv al creșterii economice. Ei sînt deosebit de utili atît la nivelul întreprinderilor, cît și la nivelul centralelor industriale sau al ramurii industriale respective, prezentînd avantajul că exprimă gradul de valorificare a unor anumite categorii de materiale, îndeosebi a celor cu o mare importanță pentru economia națională.

După cum se știe, pentru fabricarea unui produs, în afară de materia primă de bază, se folosesc mai multe categorii de materiale, ca, de pildă, diverse materiale auxiliare, combustibil, energie electrică, apă tehnologică, diferite materiale din componența cheltuielilor indirecte, cheltuieli de amortizare etc. ; mărimea acestor cheltuieli poate avea o influență însemnată asupra procesului de valorificare superioară a resurselor materiale. În afară de aceasta, cum ușor se poate observa, indicatorii menționați mai înainte prezintă dezavantajul că la nivelul întregii industrii republicane nu sînt aplicabili. De aceea, pentru a ne face o imagine completă asupra contribuției pe care o are economisirea cheltuielilor materiale asupra creșterii eficienței economice și asupra accelerării ritmului de creștere a producției materiale, este necesar să luăm în considerare și alți indicatori sintetici valorici.

În funcție de scopurile pe care le urmărim, acești indicatori se determină – după caz – prin raportarea producției globale, a producției marfă, producției nete, a venitului net, exprimate de regulă în mii lei, la valoarea resurselor de materii prime, materiale, energie și combustibil supuse prelucrării, exprimate, de asemenea, în mii lei (dacă analiza urmărește comensurarea gradului de valorificare numai a acestor resurse) și respectiv la cheltuielile materiale, în cazul cînd trebuie să determinăm eficiența utilizării tuturor acestor cheltuieli, inclusiv a fondurilor fixe.

Pentru obținerea unor rezultate economice superioare, comparativ cu perioada precedentă, este necesar ca la toate nivelurile organizatorice (întreprindere, centrală, minister) valoarea producției (globale, marfă și nete) obținute prin prelucrarea unei unități de cheltuială materială exprimată în expresie valorică să crească într-un procent mai mare decît proporția în care scad cheltuielile materiale ce revin unei unități de producție valorică. În aceste condiții, creșterea mai rapidă a volumului valoric al producției decît creșterea volumului valoric al resurselor materiale necesare fabricării acesteia și chiar decît a volumului fizic al producției însăși, constituie una din corelațiile de bază care reflectă gradul de intensificare a procesului de valorificare superioară a resurselor materiale și, în același timp, proporția în care aceasta contribuie la dinamizarea ritmului de creștere a producției materiale.

Firește, evoluția indicatorilor valorici este influențată într-o oarecare măsură de sistemul de prețuri practicat în anii analizați, de modificările în structura organizatorică a ministerelor, cît și de anumite îmbunătățiri de ordin metodologic. Din aceste motive, pentru a ne forma o imagine mai complexă este necesar să stabilim în ce măsură creșterea valorii producției, obținute prin prelucrarea unei unități de cheltuială materială exprimată în expresie valorică, de către o anumită întreprindere, centrală industrială și ramură (sau minister) reflectă și o intensificare a procesului de valorificare superioară a resurselor materiale. În acest scop, este deosebit de important să se asigure o corespondență cît mai deplină între indicatorii valorici ai producției globale și marfă și indicatorii fizici ai producției finite, acordindu-se prioritate acestora din urmă.

Din considerentele menționate, socotim necesar ca în fiecare întreprindere, centrală industrială și ramură (sau minister) indicatorul sintetic cuprinzînd valoarea producției obținute din prelucrarea unei unități de cheltuială materială exprimată în expresie valorică să fie confruntat în permanență atît cu indicatorul ce reflectă volumul fizic al producției obținute din aceeași cantitate de materie primă, cît și cu indicatorul privind valoarea producției obținute din unitatea de materie primă (în expresie naturală) supusă prelucrării.

Pe măsura micșorării consumurilor de materiale ce revin la un milion lei producție (globală, marfă sau netă), cît și a cheltuielilor materiale ce revin pe unitatea de producție valorică, se înregistrează, deci, creșteri în proporții mai mari ale valorii producției obținute din unitatea de materie primă (în expresie naturală) supusă prelucrării, sau din unitatea de cheltuială materială exprimată în expresie valorică. În asemenea condiții, una din tendințele principale ale valorificării superioare a resurselor materiale constă în aceea că, atît sub aspectul cantitativ, cît și sub aspectul valoric, ea influențează favorabil accelerarea ritmului de creștere a producției materiale.

dr. Vasile M. POPESCU

PLAN-ANGAJAMENTE: CUM LE REALIZĂM?

CHELTUIELILE MATERIALE ŞI COSTURILE DE PRODUCŢIE (I)

DOCUMENTELE de însemnătate istorică adoptate de cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român subliniază că, în condițiile actuale, devine tot mai necesară sporirea eforturilor pentru ridicarea eficienței activității productive, pentru economisirea materiilor prime, a fiecărui kilogram de material sau combustibil, a fiecărui kilowat-oră de energie electrică etc.

Realitatea economică demonstrează că, independent de aspectele pe care le presupune conservarea resurselor de materii prime, o sporire semnificativă a venitului național este condiționată. în ultimă instanță de micșorarea cheltuielilor materiale, îndeosebi a consumurilor specifice, de creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor. Astfel, dacă în 1970 reducerea cu 1% a ponderii acestor cheltuieli în produsul social a însemnat, pe ansamblul economiei românești, un plus de venit național de aproximativ 5 miliarde lei, la nivelul anului 1975 aceasta reprezenta circa 9 miliarde lei, pentru ca în 1990 să ajungă la peste 30 miliarde lei.

Analiza modalităților de acțiune adoptate de unitățile economice în vederea reducerii cheltuielilor de producție demonstrează că rezervele interne de care dispun întreprinderile sînt considerabile și, în acest sens, studiul întreprins la întreprinderea „Electromagnetica“ București conține aspecte relevante.*)

Tabelul nr. 1 — Dinamica cheltuielilor de producție la 1 000 lei producție marfă

Indicatori costuri	1972/1971	1973/1972	1974/1973	1975/1974	1975/1971
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă	90,64	91,95	108,83	94,03	85,29
Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă	87,81	90,72	111,62	95,51	84,93

Influența factorilor exogeni...

FĂRĂ A MAI fi nevoie de recomandări speciale, întreprinderea „Electromagnetica“ se prezintă singură prin calitatea înaltă și gama larg diversificată a produselor pe care le realizează. An de an, colectivul de aici a acumulat o vastă experiență de producție, furnizînd economiei naționale produse de cea mai mare importanță. Desigur, acestea sînt doar aspecte cantitative. Pentru a avea însă o imagine completă se cer prezentate și aspectele calitative, care să ofere răspuns la întrebarea „cu ce cheltuieli se desfășoară activitatea în această întreprindere ?“

Studiul efectuat pe perioada 1971—1975 evidențiază faptul că, în cincinalul trecut, au fost înregistrate rezultate bune în realizarea prevederilor de plan privind cheltuielile de producție. Astfel, în această perioadă, față de prevederile de reducere a cheltuielilor totale cu 115,58 lei la 1 000 lei producție-marfă, întreprinderea a realizat o reducere efectivă de 116,98 lei, iar la cheltuielile materiale cu 81,60 lei față de 94,40 lei — planificat. Se constată, totodată, că, în dinamică, s-au înregistrat niveluri diferite de reducere a cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă. (tabelul nr. 1). În acest context, apare desigur pe prim-plan problema naturii factorilor care au permis obținerea acestor rezultate. Reprezintă ei doar efortul propriu al întreprinderii ?

Care au fost deci factorii care au acționat și cum s-a manifestat influența lor asupra reducerii cheltuielilor de producție ?

● **Modificarea structurii producției** fabricate a influențat favorabil — cu excepția anului 1974 — reducerea costurilor de producție (tabelul nr. 2). Aceasta înseamnă că s-a modificat structura producției fabricate în favoarea acelor sortimente la care cheltuielile la 1 000 lei producție marfă se situau sub media planificată pe întreprindere. Avînd în vedere că modificarea structurii producției marfă a avut loc în condițiile îndeplinirii planului pe sortimente și că această deplasare a structurii a fost o cerință a nevoilor interne și externe ale economiei naționale, influența acestui factor asupra cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă poate fi apreciată ca favorabilă din punct de vedere economic.

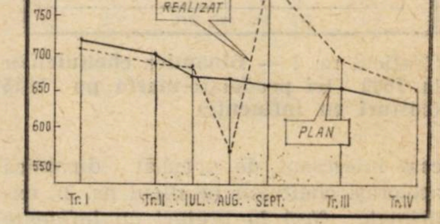

Graficul nr. 1 **Dinamica cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă pe 1975 (costuri fără influențe)**

● **Prețul de cost pe produs** a avut influențe diferite ca sens și mărime în perioada analizată. În anii 1971, 1974 și 1975 acest factor a determinat o reducere a cheltuielilor la 1 000 lei de 3,12 lei, 13,22 lei și respectiv 11,07 lei.

Urmărind dinamica planificată și dinamica realizată a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă pe anul 1975 (fără influența modificării prețurilor la unele materii prime și materiale), se observă evoluții diferite ale celor două curbe (graficul nr. 1).

Față de dinamica planificată, care include reduceri continue ale cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, curba realizărilor se manifestă sinuos. Astfel, în luna iulie 1975 s-a planificat reducerea acestor cheltuieli față de luna precedentă cu 3,68% și s-a realizat o economie de 2,24%; în luna august, față de reducerea planificată de 0,65% s-a înregistrat o reducere efectivă de 7,77 % ; în luna septembrie se încalcă această tendință, realizările situîndu-se cu 23,01 % peste limita planificată a acestor cheltuieli. În general în trimestrul IV se revine la tendința de reducere a cheltuielilor efective la 1 000 lei producție marfă.

---

*) Studiul a fost întreprins de un colectiv de cadre didactice de la Academia de Studii Economice format din : prof. dr. G. Dumitru, conf. dr. D. Ciucur, lectori dr. E. Mălin, I. Gavrilă și C. Stănescu, asist. T. Gavrilă.

La o asemenea evoluție a curbei realizărilor au intervenit, pe lîngă factorii nemijlociți de efort propriu, și alții legați de schimbarea sortimentului, cît și unii **factori metodologici**, cum ar fi modul de recalculare a costurilor inregistrate în costuri fără influență de prețuri (la materiile prime și materialele la care a intervenit reașezarea prețurilor de producție). În acest sens,

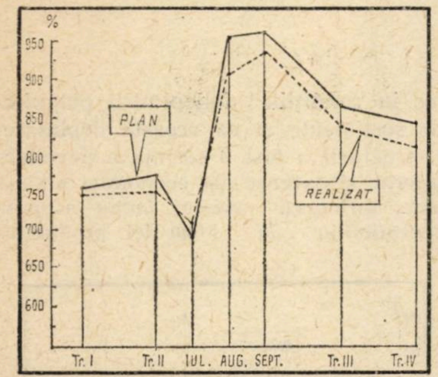

Graficul nr. 2 — **Dinamica cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă pe 1975 (costuri cu influențe)**

este interesant de urmărit dinamica acelorași cheltuieli (graficul nr. 2), exprimate însă în prețuri cu influențe (planul — reactualizat, realizările — în costuri curente) ; se observă că, exceptînd luna iulie, cînd se înregistrează o tendință de reducere a acestor cheltuieli, în toate celelalte perioade parțiale de plan cheltuielile la 1 000 lei producție marfă în costuri curente cresc și ca nivel planificat și ca nivel realizat.

În vederea sesizării efortului propriu în reducerea cheltuielilor de producție, este semnificativă prezentarea comparativă pe aceleași perioade a evoluției nivelurilor înregistrate la indicatorul cheltuieli la 1 000 lei producție marfă realizate și exprimate atît în costuri de plan (fără influențe), cît și în costuri curente (cu influențe). Din observarea dinamicii celor două curbe (graficul nr. 3) se desprind clar perioadele de plan în care efortul propriu a contribuit favorabil la formarea acestor cheltuieli. Astfel, cu excepția lunii septembrie, cînd costurile la 1 000 lei producție marfă realizate exprimate în cele două variante de cheltuieli au tendințe certe de urcare, pe toate celelalte perioade se înregistrează reduceri mai mici sau mai mari, care exprimă efortul propriu al întreprinderii în realizarea acestui important indicator de costuri.

Tabelul nr. 2 — Evoluția cheltuielilor de producție și influențele diferiților factori

Perioada	Modificarea cheltuielilor la 1 000 lei	din care datorită : Modificării structurii producției	Modificării prețului produselor	Modificării prețului de cost pe produs
1971	— 5,6	— 2,48	0	— 3,12
1972	— 2,1	—14,68	— 1,77	+14,35
1973	— 9,3	—16,75	0	+ 7,54
1974	— 2,0	+11,22	0	—13,22
1975		— 5,53	0	—11,07

...și prioritatea efortului propriu

LĂSÎND la o parte influența factorilor exogeni (marcați de evoluția prețurilor la materii prime și materiale), printre principalii factori interni care au condus la reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă se numără :

1. Dinamica producției marfă. Întrucît în structura cheltuielilor totale de producție se regăsesc unele cheltuieli cu caracter relativ constant față de evoluția producției marfă, la o dinamică ascendentă a realizărilor la acest indicator se înregistrează o reducere a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă. Pe ultimul an al cincinalului creșterea producției marfă fiind situată între 0,61 și 0,002% influențează reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă doar cu — 0,06, pe întreaga perioadă luată în analiză.

2. Structura sortimentală a producției marfă. Dacă dinamica producției. marfă, fiind aproape lineară, nu are o influență activă (în acest caz) asupra cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, structura sortimentului de producție influențează expresiv acest indictor de costuri. În 1975 modificarea sortimentului de producție se face simțită asupra costurilor de producție prin înregistrarea unor sporuri de 9 585 mii lei, ceea ce reprezintă creșteri de 12,5 lei/1 000 lei producție marfă.

3. Influența cheltuielilor materiale. La o pondere ridicată a cheltuielilor materiale în cheltuielile totale de producție, orice oscilație cît de mică în dinamica acestora influențează favorabil sau invers indicatorul costurilor la 1 000 lei producție marfă. Pentru perioada luată în analiză, greutatea specifică planificată a cheltuielilor materiale în producția marfă oscilează între 66,99% și 68,91% în prețuri de plan. Modificarea prețurilor la materii prime și materiale schimbă greutatea specifică a acestora, ridicînd-o la peste 70%.

Din dinamica acestor cheltuieli, în costuri de plan și curente se observă că salturile ce intervin, din diferite motive, în evoluția cheltuielilor materiale influențează nefavorabil costurile totale în aproape toate perioadele parțiale de plan luate în analiză.

În 1975, pînă în luna iulie, reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă a fost realizată pe seama economiilor la alte cheltuieli decît cele materiale ; mai mult decît atît, pe întreaga perioadă analizată efortul de reducere a acestor cheltuieli a fost mult diminuat în rezultatele finale de depășirile cheltuielilor materiale. Din luna iulie, dimpotrivă, cheltuielile materiale de producție au o influență favorabilă asupra cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă. Reducerea cheltuielilor materiale cu 12,12% în luna august a influențat reducerea costurilor totale de producție cu 8,71%, reducere diminuată în rezultatele finale de depășirea altor cheltuieli componente ale costurilor de producție.

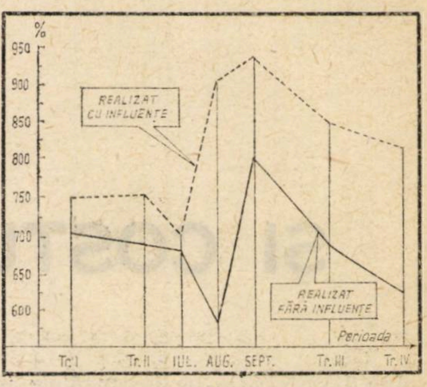

Graficul nr. 3 — **Dinamica cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă pe 1975, cu și fără influența prețurilor (realizări)**

4. Cheltuielile cu munca vie. Dacă se iau în considerare primele două trimestre ale anului 1975, cînd cheltuielile materiale de producție au crescut, cheltuielile cu munca vie au, dimpotrivă, o dinamică care influențează reducerea costurilor. Dar la o reducere cu 11,32—10,50% a cheltuielilor cu munca vie în trim. I și II costurile totale se reduc doar cu 0,48—0,22% ca urmare a depășirii celorlalte cheltuieli și în primul rînd a celor materiale. Pe trimestrul III, în 1975, s-a menținut influența favorabilă a cheltuielilor cu munca vie ; pe întreaga perioadă, cumulat, această influență este de — 9,3 lei/1000 lei producție marfă.

5. Cheltuieli indirecte (comune secțiilor de fabricație și generale de întreprindere). Această grupă de cheltuieli influențează dinamica indicatorilor de costuri prin gradul lor de fundamentare științifică și modul de realizare. Întrucît nu la toate categoriile de cheltuieli indirecte există normative judicios elaborate pentru fundamentarea acestora, adeseori depășirile unora dintre ele modifică nejustificat nivelul și dinamica indicatorilor costurilor de producție. Astfel, la unele categorii de cheltuieli s-au înregistrat depășiri de +4 940 mii/lei (+6,44 lei la 1 000 lei producție marfă), la altele economii de 4 994 mii lei (— 6,51 lei/1 000), ceea ce reprezintă prin soldare o influență minimă asupra costurilor la 1 000 lei producție marfă, dar în același timp rezerve însemnate de reducere a acestui indicator prin mai buna gospodărire a acestor cheltuieli indirecte.

IN NUMĂRUL VIITOR

● Rezervele interne : cum pot fi valorificate operativ ?

● Relația reducerea cheltuielilor materiale — organizare.

Expresie a grijii partidului pentru ridicarea nivelului de trai al populației:

UN AMPLU PROGRAM DE DEZVOLTARE A SERVICIILOR

Mutații în raportul mărfuri / servicii

RECENT, Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului a aprobat Programul privind dezvoltarea prestărilor de servicii către populație, în perioada 1976—1980, care în acord cu mutațiile fundamentale din economie și societate, conturează perspectiva cincinalului în curs cu privire la dezvoltarea și diversificarea serviciilor destinate populației.

Pornind de la indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cadrul ședinței de lucru din octombrie 1975, programul vizează satisfacerea mai completă a cerințelor populației de servicii sociale și individuale.

Pe ansamblu, volumul prestărilor de servicii urmează să crească cu 71,5%, corespunzător unui ritm mediu anual de 11,4. Este de remarcat că în cincinalul actual, dinamica serviciilor întrece pe cea a cumpărărilor de mărfuri, fiind mai accentuată decît în perioadele anterioare. În aceste condiții ponderea serviciilor în total desfaceri de mărfuri și prestări de servicii va crește, ajungînd în jur de 19 %, în condițiile în care și desfacerile de mărfuri vor crește cu aproape 50 % (vezi graficele 1 și 2).

Această diferență de ritm în favoarea prestărilor de servicii constituie o expresie a procesului de îmbunătățire a calității vieții, în concordanță cu nevoile populației, cu creșterea veniturilor sale bănești. Se cunoaște că ponderea personalului cu retribuții de pînă la 1400 lei a scăzut de la 57,6% în 1970 la numai 15% în 1975, ponderea personalului cu retribuții lunare de peste 2000 lei a crescut la 38% față de 14,2% în anul 1970, iar retribuția medie nominală lunară. la sfîrșitul anului 1975 a ajunsă la 1975 lei. În agricultura cooperatistă venitul garantat lunar, începînd din 1974, este de 1000—1300 lei, diferențiat pe feluri de activități. Contribuția actualului cincinal la creșterea veniturilor reale totale ale populației este de 37%.

Antrenarea solicitărilor de servicii la asemenea creșteri este și o consecință directă a ridicării gradului de urbanizare, a creării unor centre puternice din punct de vedere economic, bine dotate edilitar, sanitar, cultural și comercial. În 15 județe deja gradul de urbanizare depășește 40%. În continuare, concomitent cu dezvoltarea actualelor orașe, îndeosebi a celor rămase în urmă, se prevede crearea de orașe noi, industriale, sau agro-industriale. Pînă la sfîrșitul cincinalului 120 de centre comunale sînt vizate să devină centre urbane, 700 de localități vor dispune de unități industriale de subordonare republicană și peste 2 900 de unități de industrie locală și cooperatiste. În aceste condiții structura polulației ocupate se modifică în avantajul populației ocupate în industrie și în celelalte ramuri neagricole, ponderea acesteia crescînd de la 50,9% în 1970 la 62% în 1975 și la 72—73% în 1980.

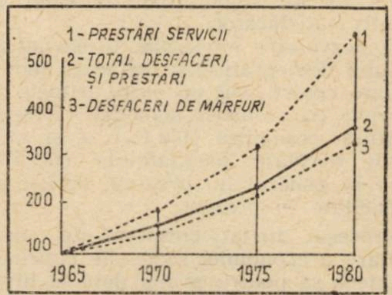

Graficul nr. 1 — **Dinamica prestărilor de servicii și a desfacerilor de mărfuri către populație în perioada 1965—1980**

Desigur, ritmul accelerat de dezvoltare a prestărilor de servicii pentru populație are și alte explicații legate de decalajul existent încă între cerere și ofertă, decalaj subliniat în comunicatul cu privire la îndeplinirea planului unic de dezvoltare economică socială în perioada 1971—1975 : „Față de solicitările populației, gradul de servire este încă nesatisfăcător, neasigurîndu-se la nivelul cerințelor unele categorii de servicii, îndeosebi cele pentru repararea bunurilor de folosință îndelungată, unele servicii casnice și spălătorii“. Neîndoielnic rămînerea în urmă a serviciilor are la bază nivelul scăzut de pornire și orientarea economiei socialiste, la începuturile ei, spre o structură care să-i permită redresarea rapidă după război, asigurarea independenței economice, prin industrializare, etc. În bună măsură însă această situație decurge și din insuficienta preocupare pentru dezvoltarea unor categorii de servicii de organizațiile responsabile. Preocupările pe linia creșterii volumului de servicii prestate populației sînt pregnant evidențiate de dinamica activității cooperației meșteșugărești în actualul cincinal. Față de creșterea producției totale în sistemul acestei principale organizații prestatoare de servicii în ritm mediu anual de 8,9%, prestările de servicii vor înregistra un ritm de 14,5%. (vezi graficul nr. 3).

Înfăptuirea prevederilor programului aprobat de conducerea partidului, reprezintă un salt cantitativ și calitativ fără precedent, pe linia satisfacerii solicitărilor de servicii ale populației, lichidarea, în linii generale, a decalajelor care mai dăinuie între cerere și ofertă, crearea unei baze tehnico-materiale corespunzătoare condițiilor moderne, civilizate în care trebuie să funcționeze aceste activități.

Criterii și priorități în dezvoltarea rețelei

PORNIND de la analiza multilaterală a volumului și structurii prestărilor de servicii, obiectivele din program efectuează o diferențiere a ritmurilor de dezvoltare pe organizații prestatoare în funcție de cerințele populației. Astfel, o dinamică mai accentuată vor cunoaște serviciile puse la dispoziția populației de consiliile populare, cooperația meșteșugărească, cooperația de consum și cooperația agricolă, față de dinamica volumului total al serviciilor, semnificînd o îmbunătățire corespunzătoare a ponderii și respectiv contribuției lor la servirea populației (vezi graficele 4 și 5). Aceste creșteri accentuate, exprimă în unele cazuri cereri nesatisfăcute de sectoarele de prestări respective, în prezent, astfel că a fost necesar ca în program să se formuleze directive prioritare privind organizarea și dezvoltarea rețelei lor de unități. In acest sens s-a mai stabilit ca activitatea consiliilor populare și cooperației meșteșugărești, pe linie de prestări de servicii să se delimiteze strict la mediul urban, predînd unitățile pe care le dețin în mediul rural cooperației agricole și de consum. Cooperativele agricole urmează să preia de la cooperația de consum și meșteșugărească toate unitățile de prestări servicii cu caracter industrial din comunele cooperativizate : fierării, dogării, tinichigerii, rotării, tîmplării, reparații de articole de uz casnic și gospodăresc, montat parchet, dărăcit lînă, fire, țesături populare și artizanat etc. ; în total, potrivit unor date preliminare, 5341 unități.

Cooperativele de consum trebuie să satisfacă întreaga gamă a solicitărilor de servicii de tip croitorie, cismărie, frizerie, coafură, tricotaje etc.

Se produce în acest mod o dublă delimitare între principalii prestatori de servicii, teritorială și pe profil, invederînd întărirea răspunderii fiecăruia față de gama, cantitatea și calitatea serviciilor oferite și mărirea eficienței fondurilor investite.

Spre a ține pasul cu creșterile prevăzute, se vor construi unități noi pentru toate categoriile de servicii, urmărindu-se în paralel folosirea mai rațională a capacităților existente și creșterea productivității muncii. Importanța acordată acestui din urmă factor explică, dealtfel, de ce valoarea prestărilor de servicii prezintă creșteri mult mai mari decît numărul unităților. De pildă la grupa serviciilor privind întreținerea și repararea aparatelor de radio, televizoarelor, bunurilor de uz casnic, gospodăresc și aparatelor electrocasnice, numărul unităților crește cu 36%, iar valoarea reparațiilor cu 121%.

Concret este vorba de 775 unități noi pentru întreținerea și repararea bunurilor de folosință îndelungată ; 76 unități noi pentru întreținere și reparații autoturisme, capacități noi de spălătorii și curățătorii chimice însumînd 12 700 tone/an, 1 551 unități confecții-tricotaje-încălțăminte, 668 unități de frizerie, coafură, cosmetică ș.a. Limitele de creștere a numărului de unități noi se înscriu între 12—40%, iar al valorii prestărilor de servicii între 46—162 %.

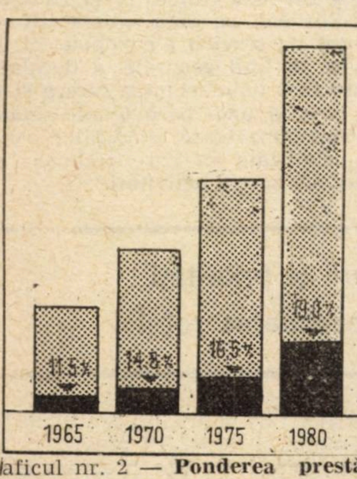

Graficul nr. 2 — **Ponderea prestărilor de servicii în total desfaceri de mărfuri și prestări de servicii**

Diversificarea gamei serviciilor

ÎNTREAGA concepție a programului urmărește perseverent echilibrarea cererii cu oferta, îmbunătățirea nivelului de servire, a calității serviciilor.

Se preconizează astfel să fie integral satisfăcute, la nivelul anului 1980 cererile de întreținere și reparații la bunuri de folosință îndelungată. În acest scop, s-a prevăzut pentru categoria de servicii respective un indice global de dezvoltare de 221%, mult mai mare decît cel al creșterii dotării populației cu astfel de bunuri (vezi graficul nr. 6).

Ca servicii post-vînzare oferite cumpărătorilor de bunuri de folosință îndelungată, pe lîngă marile magazine universale, generale și de specialitate urmează să ia ființă unități speciale de servicii, destinate să răspundă prompt solicitărilor privind transportul la domiciliu, montarea și reglarea produselor respective, care vor fi corespunzător dotate.

Un indice de aglomerare peste normal se va menține încă la serviciile de întreținere și reparare auto, cu toate eforturile ce se fac pentru construcția de unități noi, precum și pentru extinderea și modernizarea celor existente, măsuri prin care practic se ajunge la dublarea capacităților existente. Vor reveni în continuare circa 1500 autoturisme pe o unitate de întreținere și reparat, față de 600—800 în alte țări. Această situație este consecința unei dotări foarte accelerate a populației cu autoturisme proprietate personală.

În scopul eliberării femeii de unele munci casnice grele, s-a acordat atenția cuvenită activităților de spălătorii și curățătorii chimice, urmînd ca la sfîrșitul cincinalului să se dispună de o capacitate totală de 43 mii tone/an. Această capacitate asigură posibilitatea fiecărui locuitor urban de a spăla și curăța produse textile în cantitate de circa 3,6 kg anual, nivel apreciat ca relativ satisfăcător.

O dezvoltare moderată, urmărind evoluția demografică și influența modei asupra cererii, vor cunoaște grupele de servicii cu caracter personal : frizerii, coafură, cosmetică (146,1%) — și confecții, tricotaje, încălțăminte (167,5%) care în general nu prezintă deficit de capacitate în prezent.

Procesul dirijat, conștient de dezvoltare a economiei socialiste cuprinde în sfera sa pentru prima dată la nivel macroeconomic, problema unor servicii strîns legate de viața cotidiană a omului cum sînt : băile populare și brutăriile la sate.

Solicitat de conducerea partidului, studiul privind băile populare, elaborat în 1975, consemna o situație nesatisfăcătoare în acest domeniu. Se menționa, că numai o parte din băile existente au funcționat datorită stării necorespunzătoare a instalațiilor, lipsei de confort și altor cauze. Programul de dezvoltare a prestărilor de servicii stabilește măsuri precise pentru punerea în stare de funcționare a tuturor băilor existente încă în anul 1976 și construirea a 700 băi populare noi, ca prioritate în localitățile fără băi (noi centre industriale, orășele agricole și în comunele mari).

Dezvoltarea și diversificarea serviciilor în mediul rural, potrivit recentelor sarcini stabilite de conducerea partidului, trebuie să abordeze și alte domenii legate strîns de îmbunătățirea calității alimentației populației din comune și sate. În ce privește brutăriile în mediul rural, care s-au dezvoltat în ultimii ani, ca o necesitate economică și socială, s-a estimat un necesar suplimentar de capacitate însumînd circa 1075 tone/zi, care poate fi realizat în cei cinci ani din contribuția populației și din fondurile proprii ale cooperației agricole și de consum. În acest fel populația rurală va dispune de pîinea zilnică, fabricată în condiții igienice corespunzătoare, beneficiind în plus și de o majorare a timpului afectat odihnei și activităților social-culturale, de reducerea cheltuielilor cu combustibilul etc. Pe aceeași linie, cooperația agricolă își propune să ia măsurile necesare pentru a avea la finele cincinalului un număr de 750 abatoare și secții de tăiere a animalelor, 186 secții de prelucrarea cărnii, 80 secții de conserve și semiconserve din legume și fructe, 500 secții de prelucrare a laptelui ș.a. Secțiile de prelucrare a cărnii, de exemplu, au rolul să valorifice carnea provenită de la gospodăriile populației și din disponibilitățile cooperativelor agricole de producție, în produse și preparate de carne cu specific local de consum pe care le va livra populației fie prin rețeaua de desfacere existentă, în localitate sau în alte localități, fie prin centrele proprii de desfacere care urmează a lua ființă treptat. De asemenea, secțiile de prelucrare a cărnii vor funcționa și în regim prestator de servicii pentru populație, prelucrînd la cerere, contra cost sau cu plata în produse, carnea provenită de la animalele sacrificate de cetățeni. Înființarea secțiilor de prelucrare a laptelui, au ca obiect pe lîngă valorificarea mai bună a laptelui și apărarea sănătății publice, fiind stabilit să nu se perceapă tarife pentru operația de pasteurizare.

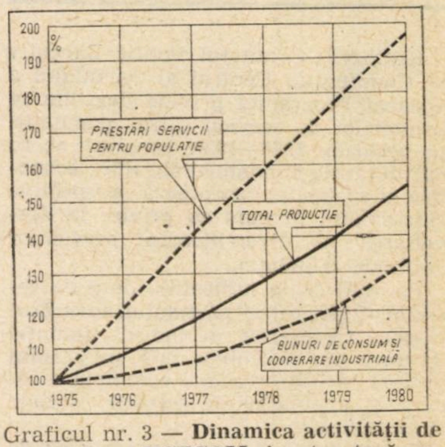

Graficul nr. 3 — **Dinamica activității de producție a UCECOM, în structură, pe perioada 1976—1980**

Ca toate celelalte domenii de activitate economică și socială a țării, prestările de servicii, vor cunoaște în acest cincinal potrivit cifrelor înscrise în program, proporții de dezvoltare și diversificare fără precedent.

Prin prevederile sale, programul constituie o contribuție reală și amplă la creșterea nivelului de trai și de civilizație a întregului popor, a gradului de urbanizare a ruralului. Din indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cooperația agricolă trece efectiv la preluarea și înființarea de unități economice și cu caracter de prestări de servicii, cooperativele agricole de producție căpătînd treptat un profil agro-industrial.

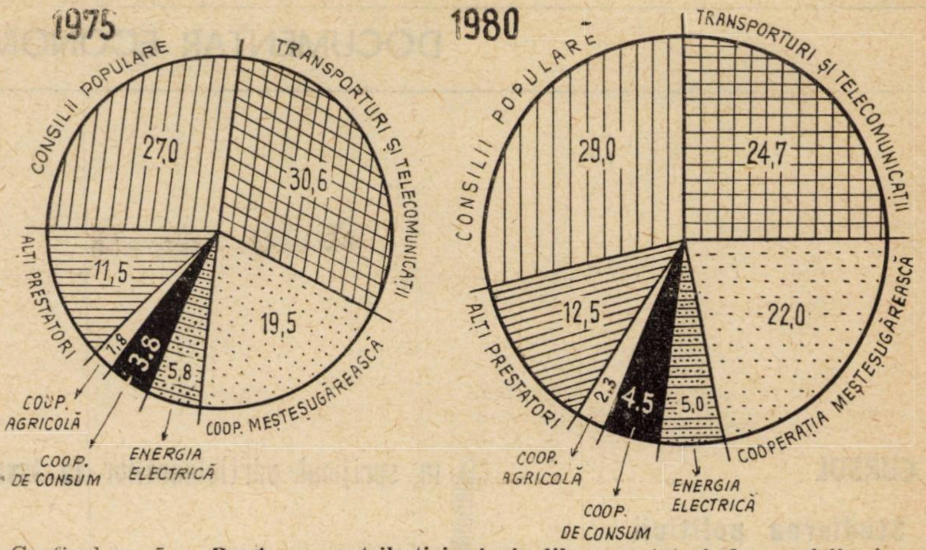

Graficul nr. 5 — **Ponderea contribuției principalilor prestatori de servicii în total servicii**

Pregătirea cadrelor, condiție a bunei serviri

SE ȘTIE CĂ în domeniul prestărilor de servicii, mai mult decît în oricare activitate, pregătirea cadrelor din toate punctele de vedere are un rol determinant.

Importanța problemei derivă din faptul că pe lîngă calificarea propriu-zisă, un lucrător are zilnic numeroase contacte cu publicul, cu gusturile și temperamentele foarte diferite ale solicitanților. În aceste condiții, pe lîngă capacitatea profesională care să-i permită lucrătorilor adaptarea serviciilor prestate la dorințele și gusturile cetățenilor, se cere un plus de seriozitate în respectarea conținutului și promptitudine în executarea comenzilor, corectitudine, politețe, ținută corespunzătoare.

În asemenea condiții nu este o sarcină ușoară pentru cooperația meșteșugărească, de consum și agricolă să pregătească cele 58 200 cadre necesare pentru principalele activități de servicii în perioada 1976—1980 corespunzător volumului de prestări de servicii propuse, multe din acestea pentru meserii de precizie și finețe, cum ar fi întreținerea și repararea aparatelor electrice și electronice.

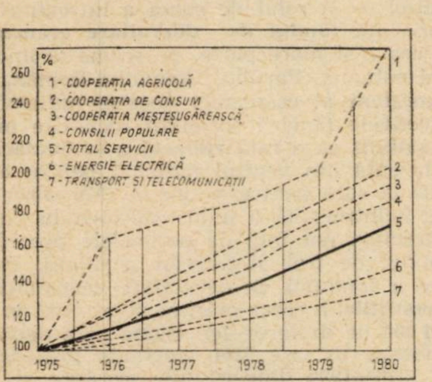

Graficul nr. 4 — **Dinamica serviciilor în cincinalul 1976—1980 pe total și, pe principalii prestatori.**

Rezolvarea problemei impune conlucrarea organelor de conducere ale cooperației cu consiliile populare în scopul recrutării și selecționării pe meserii a elevilor care vor urma școlile profesionale de calificare. Se impune, de asemenea, unele eforturi organizatorice și de investiții pentru adaptarea la noile nevoi a rețelei de școli profesionale pe care le deține cooperația meșteșugărească și de consum, stabilindu-se în acest sens să fie sporit numărul de clase pe lîngă școlile existente. Pentru meseriile mai puțin complexe urmează a se folosi pe scară largă forma de pregătire prin ucenicie la locul de muncă, dovedită eficientă și mai puțin costisitoare, din practica anilor anteriori.

Ceea ce este important în acest domeniu, foarte sensibil și complex, al pregătirii cadrelor, este continuitatea în acțiune, corelarea permanentă a posibilităților de pregătire cu necesarul, dispariția totală a caracterului de campanie, care și-a făcut uneori loc în activitatea de pregătire a cadrelor, cu consecințe nefavorabile atît în ce privește randamentul cursanților cît și folosirea capacităților de producție moderne din dotare.

Conlucrarea și cooperarea în îndeplinirea obiectivelor programului

AMPLOAREA sarcinilor asumate de sectoarele prestatoare de servicii, incumbă necesitatea unei mobilizări de forțe și mijloace corespunzătoare. Este necesar, în primul rînd, ca în concordanță cu nivelurile de dezvoltare stabilite prin planurile anuale, să se asigure materiile prime și materialele necesare. Trebuie să se cunoască exact, modul de asigurare cu utilaje, piese de schimb, scule, dispozitive și verificatoare. Investițiile, stabilite în program, trebuie să intre în funcțiune la timp și la parametrii proiectați.

Desigur, rolul cel mai important în rezolvarea acestei probleme revine înseși sectoarelor prestatoare de servicii, care și-au asumat aceste sarcini prin cifrele înscrise în program.

În același timp însă, organele centrale de sinteză și ministerele au datoria să sprijine sectoarele respective, conlucrînd la elaborarea planurilor anuale, la stabilirea balanțelor de materii prime și materiale, la contractarea utilajelor și pieselor de schimb.

În amplasarea noilor unități este necesară colaborarea cu consiliile populare, cu organele de avizare pe linia sistematizării, urmărindu-se ca fiecare unitate să aibă o contribuție valoroasă la crearea centrului civic în comune, să se încadreze armonios în arhitectura orașelor și municipiilor.

Delimitarea mai clară a profilurilor de activitate între diferitele sectoare de prestări, impune și unele adaptări ale legislației în vigoare cum este cazul includerii unei prevederi referitoare la menținerea statutului de angajat, pentru cei aproape 10 000 lucrători din unitățile cooperației meșteșugărești și de consum, care trec, odată cu unitățile din care fac parte la cooperația agricolă.

Pe aceeași linie se înscrie și măsura de modificare a reglementărilor privind asigurarea garanției la obiectele de folosință îndelungată, cumpărate, în sensul înlocuirii bunului defect cu altul nou sau restituirii contravalorii lui, în cazul cînd nu poate fi pus în stare de funcțiune într-un termen dat sau a suferit repartiții succesive privîndu-l pe posesor de posibilitatea folosirii lui.

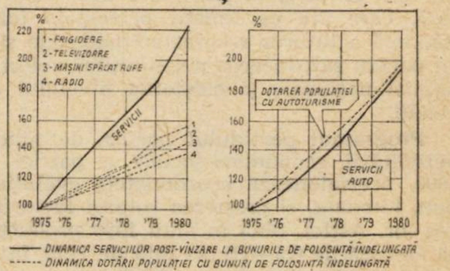

Graficul nr. 6

Privind un angrenaj larg de sectoare cu activități de prestări de serviciii și un număr mare de organe centrale și ministere care trebuie să acorde sprijinul necesar, desigur că obiectivele înscrise în program nu sînt ușor de realizat, dar în același timp au o importanță deosebită în crearea condițiilor obiective pentru realizarea indicatorilor de nivel de trai ai cincinalului. Serviciile reprezintă în fond, confort, eliminarea unor munci casnice grele, sporirea timpului liber etc. și corespunzător, posibilității de cheltuire cît mai adecvată a bugetului de timp ca și a veniturilor bănești ale populației.

Virgil DINCĂ

DOCUMENTAR ECONOMIC

CURSUL

Studierea politicii economice interne și internaționale a P. C. R.

Consultație recapitulativă pentru cursanții din industrie

În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

FACTORII INTERNI AI DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI ÎN ROMÂNIA

CONTINUAREA NEÎNTRERUPTĂ a industrializării țării — obiectiv fundamental al Programului aprobat de cel de-al XI-lea Congres al partidului nostru, presupune existența și funcționarea unui sistem de factori materiali și umani care, prin interacțiunea lor, să asigure înfăptuirea deplină a acestui proces, corespunzător ritmurilor, structurilor și dimensiunilor previzionate. Oricare ar fi unghiul de abordare a industrializării este incontestabil adevărul corespunzător căruia rolul primordial, hotărîtor, în înfăptuirea acestui proces revine **factorilor interni.** Acest rol derivă din faptul că industrializarea nu poate fi importată sau exportată, că aceasta nu se rezumă la funcționarea și perfecționarea mijloacelor de muncă, ci este un proces economico-social care se realizează în funcție de condițiile istorice, concrete, din fiecare țară. De asemenea, industrializarea nu este un scop în sine, ci o activitate socială special organizată, care are ca funcții principale folosirea și valorificarea maximă a tuturor resurselor materiale și umane din cadrul țării pentru satisfacerea necesităților obiective ale dezvoltării economiei naționale și creșterea nivelului de trai al întregii societăți.

Programul partidului nostru, definind liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a patriei noastre pînă în anul 1990, previzionează coordonatele evoluției industriei, care impun, totodată, și creșterea rolului factorilor interni în înfăptuirea lor. Astfel, pînă în anul 1990 producția industrială urmează să crească de 6,5—7,5 ori față de 1970, într-un ritm mediu anual de 10—11 la sută. Se va desfășura un proces continuu de modernizare a structurii industriei, prin dezvoltarea într-un ritm mai rapid a subramurilor de înaltă tehnicitate. Ca urmare, la sfîrșitul deceniului următor, industria electronică va reprezenta 16—16,5% din producția totală a construcțiilor de mașini, adică o pondere apropiată de cea existentă în țările industrializate. În cadrul industriei chimice, se va dezvolta cu prioritate petrochimia, a cărei pondere va fi în 1990 de 3/4 din producția acestei ramuri. De asemenea, creșteri deosebite se vor obține la produsele de sinteză organică, fibre și fire sintetice, îngrășăminte chimice etc. În 1990, circa 2/3 din cele 25—27 milioane tone oțel vor fi oțeluri aliate și speciale, oțeluri de carbon de calitate.

Aceste modificări cantitative și calitative ale industriei noastre se vor concretiza în creșterea contribuției sale la crearea venitului național, în 1990 preconizîndu-se a fi de peste 65%. Totodată, ca expresie a întăririi poziției sale conducătoare, industria va asigura peste 70 la sută din necesarul de mijloace de muncă ale întregii economii naționale, corespunzătoare nivelului tehnico-științific mondial.

Înfăptuirea acestor obiective ale industrializării este direct dependentă de volumul, gradul de intensitate și eficiența tuturor factorilor interni ai producției și activității sociale.

1. Factorul principal al dezvoltării industriei noastre, care îndeplinește — de altfel — și rolul de sursă a întregii reproducții lărgite, îl reprezintă **fondul de dezvoltare economico-socială,** constituit în cea mai mare parte, pe seama acumulării unei părți din venitul național. Partidul Comunist Român, pornind de la nivelul existent al economiei noastre naționale și ținînd seama de obiectivele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, a stabilit că o **rată ridicată a acumulării,** în proporții de 32—34 la sută din venitul național pentru cincinalul actual, și 30—32 la sută pentru perioada 1976—1990, asigură atît continuarea neîntreruptă a industrializării la dimensiuni mărite și în structuri noi față de perioadele precedente cît și ridicarea nivelului de trai al întregii populații. Forma principală de folosire a fondului de dezvoltare economico-socială o reprezintă **investițiile,** a căror mărime reprezintă în cincinalul actual circa 1 000 de miliarde lei, (sumă care depășește totalul investițiilor făcute în cele trei cincinale precedente), iar pentru perioada 1976—1990 dimensiunile acestora se preconizează a fi de 3 000 miliarde lei. Din totalul investițiilor planificate pentru perioada 1976—1980, circa două treimi sînt repartizate industriei. Ramurile energetică, metalurgică, construcții de mașini și chimie vor folosi, împreună, aproximativ 70 la sută din totalul investițiilor alocate industriei. Pe seama acestora vor fi construite peste 2 200 de noi unități industriale și, totodată, se va realiza modernizarea unui număr însemnat de întreprinderi în funcțiune. Rolul investițiilor în dezvoltarea industriei din țara noastră este exprimat nu numai de volumul lor dar și de contribuția acestora la **creșterea eficienței** producției. Documentele Congresului al XI-lea al partidului subliniază că investițiile pentru obiectivele noi trebuie să asigure obținerea de rezultate superioare, atît în ce privește producția pe unitatea de fonduri fixe, productivitatea muncii și prețul de cost, cît și valorificarea superioară a materiilor prime. Creșterea eficienței investițiilor presupune, totodată, reducerea continuă a ponderii lucrărilor de construcții în totalul investițiilor, alocarea unei părți tot mai mari pentru dotarea cu mașini și utilaje. De asemenea, pregătirea temeinică a lucrărilor de investiții, scurtarea duratelor de execuție și de dare în funcțiune a noilor capacități, reducerea perioadelor de atingere a parametrilor proiectați, reprezintă

condiții hotărîtoare pentru obținerea unei eficiențe ridicate a fondurilor investite.

2. Pornind de la nevoile dezvoltării economiei naționale și ținînd seama de problemele generale pe care le prezintă piața mondială de materii prime și de energie, Programul partidului nostru înscrie ca unul dintre factorii dezvoltării industriei **„punerea în valoare a tuturor resurselor posibile, în vederea asigurării din țară, într-o măsură tot mai însemnată, a mijloacelor necesare economiei naționale“1).**

În acest sens se vor intensifica lucrările de prospecțiune și explorare geologică în toate zonele țării pentru **identificarea de noi rezerve de materii prime și energetice.** Astfel, se vor începe lucrările de foraj pe platforma continentală a Mării Negre, vor fi continuate cercetările geologice pentru descoperirea de noi rezerve de cărbune, pentru lărgirea exploatării zăcămintelor de huilă și lignit din Valea Jiului și din Oltenia. Se vor extinde lucrările pentru descoperirea și punerea în exploatare a unor noi rezerve de minereuri cuprifere și complexe, de substanțe minerale utile nemetalifere, îndeosebi a celor de calitate superioară.

Concepția științifică, de largă perspectivă, care caracterizează întreaga politică a P.C.R., se concretizează și în măsurile referitoare la **folosirea rațională a rezervelor și resurselor proprii de materii prime și energetice — valorificarea deplină a lor,** in așa fel încît **să se asigure posibilitatea satisfacerii,** în proporții crescînde, **nu numai a necesităților prezente dar și a celor viitoare,** impuse de continuarea neîntreruptă a industrializării. În acest context prezintă o deosebită semnificație extinderea forajului de mare adîncime pentru țiței și gaze, prin redeschiderea unor sonde, trecerea la exploatarea zăcămintelor de minereuri de fier cu un conținut scăzut în metal, valorificarea minereurilor sărace în metale neferoase, exploatarea unor noi surse energetice — șisturile bituminoase, prelucrarea industrială a aluviunilor cu conținut de titan și zircomiu și altele. Întregul spor de energie electrică prevăzut a se realiza în cincinalul actual se va obține prin dezvoltarea centralelor hidroelectrice și a centralelor termoelectrice bazate pe cărbuni energetici din țară. Se vor folosi, cu prioritate, hidrocarburile ca materii prime pentru industrie și va fi extinsă producția metalelor rare prin valorificarea subproduselor metalurgiei neferoase, pentru obținerea unor cantități sporite de cadmiu, seleniu, bismut și alte metale. Prin valorificarea deșeurilor se va obține o parte însemnată a resurselor materiale necesare producției. Astfel, în decursul cincinalului actual se prevede ca, prin recuperarea de la întreprinderi, instituții și populație a deșeurilor și a altor materiale refolosibile, volumul acestor resurse să crească cu peste 60 la sută la fier vechi, de peste 3,5 ori la deșeuri de oțel aliat, de peste 65 la sută la deșeuri de cupru, de 2,9 ori la anvelope reșapate și de 2,2 ori la cauciuc regenerat, cu circa 54 la sută la uleiuri minerale regenerate, cu circa 50 la sută la hîrtie, de peste 2—3 ori la materiale plastice.

Pe fondul acestor acțiuni se va asigura și un **grad mai înalt de acoperire a necesităților industriei pe seama resurselor proprii** de materii prime și energetice. Astfel, corespunzător prevederilor Directivelor Congresului al XI-lea al partidului, în domeniul purtătorilor de energie, necesarul va fi acoperit din resurse interne în anul 1980 în proporție de circa 75 la sută. Ca urmare a dezvoltării industriei feroaliajelor se va acoperi din producția internă circa 60 la sută din necesarul de feromangan și circa 80 la sută din ferosiliciu. De asemenea, necesarul de laminate feroase, într-o structură sortimentală adecvată cerințelor economiei, va fi asigurat în proporție de 95 la sută, al laminatelor de cupru în proporție de 80 la sută, iar la aluminiu necesarul va fi acoperit integral. Pe baza exploatării rezervelor interne de stuf, se va asigura, pînă la sfîrșitul cincinalului, 80 la sută din necesar. Totodată, peste 90 la sută din necesarul de celuloză și semiceluloză urmează să fie acoperit din producția internă. Ca urmare a creșterii producției de mătase naturală, lînă, in, bumbac, fibre și fire sintetice, necesarul industriei textile va fi acoperit în proporție de peste 70 la sută.

3. Semnificația măsurilor întreprinse de partidul nostru privind valorificarea cît mai largă a resurselor proprii de materii prime și energie capătă dimensiuni deosebite, în contextul obiectivelor majore ale evoluției industriei în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Gradul în care se înfăptuiesc aceste măsuri determină direct **siguranța** continuării neîntrerupte a industrializării, **micșorarea influențelor negative ale pieței mondiale** de materii prime și de resurse energetice, **limitarea importurilor la strictul necesar** la o serie de obiecte ale muncii pentru care rezervele naționale sînt deficitare sau reduse, dintre care menționăm: țițeiul, cărbunii cocsificabili, minereul de fier, concentratele de metale neferoase, bumbacul, cauciucul natural.

Ținînd seama de aceste aspecte, precum și de necesitatea creșterii eficienței producției sociale, a competitivității produselor românești pe piața mondială, Programul Partidului Comunist Român înscrie, ca factori interni ai dezvoltării industriei noastre socialiste, **gospodărirea rațională a tuturor resurselor de materii prime și energetice, reducerea cheltuielilor materiale de producție.** Astfel, prin introducerea în producție a utilajelor și tehnologiilor cu randamente termice și energetice ridicate în perioada 1976—1980 consumurile specifice medii se vor reduce cu cel puțin 20 la sută la combustibil și circa 12 la sută la energie electrică. De asemenea, prin aplicarea celor mai noi tehnologii de producție, mai buna organizare a fluxurilor industriale și creșterea gradului de calificare a forței de muncă în industria constructoare de mașini, consumurile specifice medii se vor reduce cu circa 26 la sută. Prin reducerea normelor și economisirea materialului lemnos, consumul de masă lemnoasă la 1 000 lei producție în industria lemnului, hîrtiei și celulozei urmează să scadă cu cel puțin 20 la sută în decursul actualului cincinal. Pe seama reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili, în decursul cincinalului actual ponderea cheltuielilor materiale în produsul social urmează să se reducă de la 57,4 la sută la 53,8 la sută. Înfăptuirea acestei sarcini are o importanță deosebită dacă ținem seama că reducerea cu un singur procent al ponderii cheltuielilor materiale echivalează cu un spor de venit național de 13—14 miliarde lei.

4. Un rol hotărîtor în dezvoltarea industriei din țara noastră, pe coordonatele formării unei economii moderne, eficiente și multilateral dezvoltate revine **cercetării științifice naționale și promovării progresului tehnic.** Însemnătatea acestui factor decurge din faptul că, în epoca contemporană, știința devine tot mai mult o forță nemijlocită de producție, care determină modificări calitative deosebite asupra tuturor elementelor materiale, asupra gradului de calificare a forței de muncă și, în același timp, permite creșterea neîntreruptă a eficienței întregii munci sociale. Ținînd seama de obiectivele dezvoltării economico-sociale a țării, precum și de implicațiile revoluției tehnico-științifice contemporane, partidul nostru a stabilit ca obiectiv major al actualului cincinal, creșterea aportului științei și tehnologiei în întreaga viață economico-socială, introducerea și extinderea continuă a progresului tehnico-științific în toate ramurile economiei și în toate sectoarele industriei. Corespunzător prevederilor înscrise în planul cincinal 1976—1980, cercetarea științifică este orientată spre creșterea potențialului național de rezerve de materii prime și energetice, elaborarea de noi tehnologii, conceperea de noi mașini, utilaje și instalații moderne, accelerarea procesului de mecanizare și automatizare a producției, producerea de substanțe și materiale noi, de valoare economică ridicată. În această perioadă **tehnologiile noi, de concepție proprie și tehnologiile perfecționate** care se vor introduce în producție vor asigura peste 80% din totalul tehnologiilor prevăzute pentru obiectivele planificate a se realiza. Activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică va cuprinde circa 600 de obiective economice și sociale. Pe baza programului de asimilare și introducere în fabricație a tehnologiilor noi, la nivelul anului 1980 circa 45% din valoarea producției industriale se va realiza pe seama mijloacelor de muncă noi și perfecționate.

Introducerea continuă în producția națională a celor mai noi realizări ale științei și tehnicii contemporane va asigura ridicarea calității produselor și a competitivității acestora. Se va **extinde producția care încorporează muncă complexă și asigură o eficiență sporită.** Se vor produce la o scară tot mai mare instalații complete, echipamente energetice, mașini unelte cu grad înalt de automatizare, linii tehnologice noi, înlocuitori sintetici, catalizatori și alte produse cu valoare mare și de calitate superioară. Toate acestea vor permite reducerea cheltuielilor de producție, sporirea valorii nou create pe fiecare produs, ceea ce va însemna la scara întregii economii, creșterea venitului național — sursa principală a reproducției lărgite și ridicării nivelului de trai al poporului.

5. Pentru evoluția industriei din țara noastră o însemnătate deosebită prezintă **modificările care vor avea loc în structura populației ocupate, pregătirea și perfecționarea continuă a forței de muncă.** Corespunzător prevederilor actualului cincinal, ponderea populației ocupată în industrie va crește de la 29,4 la sută cît era în 1975 la 37 la sută în 1980. Pentru prima dată în istoria țării ponderea populației ocupată în industrie va depăși

---

1) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975, pag. 71.

pe cea din agricultură. Această modificare în structura populației ocupată în cele două ramuri va însemna o **creștere absolută a volumului de muncă socială folosită în industrie,** care se va concretiza într-o cantitate sporită de produse industriale. În perioada 1976—1980 aproximativ 30 la sută din sporul producției industriale se va realiza pe seama creșterii numărului de posturi de muncă folosite în această ramură.

Elementul calitativ deosebit care amplifică rolul forței de muncă îl reprezintă **ridicarea continuă a gradului de pregătire a personalului ocupat în această ramură, perfecționarea sa,** corespunzător modificărilor impuse de progresul tehnico-științific contemporan. Astfel, numai în decursul cincinalului actual vor fi pregătiți pentru industrie circa un milion de muncitori calificați, aproximativ 100 000 de tehnicieni și maiștri și peste 150 000 de cadre cu calificare superioară și postliceală. Totodată, prin sistemul de reciclare, policalificare și recalificare a lucrătorilor ocupați în industrie va avea loc îmbogățirea sistematică a cunoștințelor profesionale, însușirea noilor realizări ale științei, tehnicii, calificarea unor eșaloane de muncitori în noi profiluri și specialități. Toate acestea vor avea ca rezultat principal creșterea eficienței muncii folosită în industrie, și, pe seama acesteia, sporirea venitului național creat în această ramură.

6. În condițiile ridicării nivelului de înzestrare tehnică a economiei, a gradului de calificare a forței de muncă și pe fondul aplicării în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, un rol deosebit de însemnat va îndeplini pentru dezvoltarea industriei noastre, **creșterea productivității muncii sociale** Caracteristica principală a evoluției acestui factor în decursul cincinalului actual este dată de **ritmul său mediu anual de creștere, superior perioadelor precedente.** Dacă în decursul anilor 1950—1975 ritmul mediu de creștere a productivității muncii a fost în industrie de 8 la sută, în perioada 1976—1980 se prevede a se realiza un ritm de 9,1% anual. Corespunzător programului de perspectivă, pînă în anul 1990, în industrie, productivitatea muncii urmează să crească de 2,3—2,5 ori față de 1975.

Pe seama acestui factor se va realiza aproximativ 70 la sută din sporul producției industriale al perioadei 1976—1980. Semnificația deosebită a acestui factor derivă și din contribuția sa la creșterea absolută a producției industriale. Dacă în 1970, un procent de creștere a productivității muncii din industrie se materializa într-o valoare de 2,9 miliarde lei, în 1980 echivalentul corespunzător va fi de peste 7 miliarde lei. De asemenea, creșterea productivității muncii la nivelul indicatorilor preconizați va asigura scăderea costurilor de producție, sporirea venitului net al întreprinderilor, ridicarea gradului de competitivitate a produselor pe piața internațională, prin micșorarea decalajelor dintre cheltuielile de producție și prețurile mondiale.

7. O deosebită semnificație prezintă pentru dezvoltarea industriei din țara noastră politica consecventă aplicată de partidul nostru cu privire la **dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării.** În esență, prin acest proces se realizează valorificarea superioară a resurselor naturale locale, folosirea completă și eficientă a tuturor forțelor de muncă din toate zonele țării, extinderea progresului tehnico-științific în întreaga țară, folosirea maximă a potențialului științific din toate localitățile, — corespunzător necesităților producției materiale, utilizarea rațională și intensă a rețelei de transport, apropierea industriei cu producție voluminoasă de resursele de materii prime și de zonele de consum, introducerea și extinderea metodelor de organizare și conducere științifică a producției și a muncii. Toate acestea reprezintă deci **amplificarea acțiunii și efectelor factorilor generali ai dezvoltării industriei noastre datorită generalizării lor pe întregul teritoriu al țării.** Dezvoltarea intensă a forțelor de producție prin industrializarea tuturor zonelor și județelor țării va determina micșorarea decalajelor dintre acestea în ce privește gradul de înzestrare tehnică al producției și calificarea forței de muncă, ridicarea eficienței întregii munci sociale, creșterea contribuției fiecărui județ la crearea venitului național. În același timp acest proces va duce la ridicarea nivelului de civilizație pe întreg cuprinsul țării, la creșterea gradului de urbanizare și apropierea treptată a condițiilor de viață de la sate de cele de la orașe.

Corespunzător prevederilor documentelor Congresului al XI-lea, în actualul cincinal urmează ca în fiecare județ să se asigure realizarea unei producții industriale de cel puțin 10 miliarde lei. Pe baza intensificării acțiunii factorilor care concură la dezvoltarea industriei din țara noastră, gruparea județelor în funcție de valoarea producției din această ramură se va modifica astfel :

	Numărul județelor		
Valoarea producției industriale	1965	1975	1980
pînă la 2 miliarde lei	14	1	—
2,1 — 4 miliarde lei	13	4	—
4,1 — 10 miliarde lei	9	14	—
10,1 — 15 miliarde lei	3	7	16
15,1 — 25 miliarde lei	—	11	12
peste 25 miliarde lei	1	3	12

Este deosebit de important și faptul că pînă la sfîrșitul actualului cincinal, circa 700 de localități vor dispune de unități industriale de subordonare republicană, cu activitate permanentă și o producție de peste 10 milioane lei. Totodată, pentru valorificarea maximă a resurselor materiale și umane locale se vor crea noi unități ale industriei de stat locale și cooperatiste, ajungîndu-se ca astfel de unități să existe în peste 2.900 localități ale țării.

Analiza factorilor interni ai dezvoltării industriei evidențiază pregnant posibilitățile reale de care dispune țara noastră pentru înfăptuirea obiectivelor înscrise în Programul aprobat de cel de-al XI-lea Congres al partidului. Folosirea la maximum a acestor posibilități este asigurată de organizarea și conducerea științifică, pe baza planului unic național, a întregii vieți sociale și de participarea creatoare a tuturor oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea politicii economice a partidului nostru.

prof. univ. dr. I. V. TOTU

NOTĂ METODOLOGICĂ

— În cadrul dezbaterilor se va acorda o atenție deosebită indicațiilor concrete date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu ocazia vizitelor de lucru în unitățile economice din județe ;

— În toate unitățile se va dezbate pe larg modul cum se înfăptuiesc programele proprii de valorificare superioară a resurselor materiale și umane.

ÎNTREBĂRI :

1. Care sînt principalii factori materiali și umani ai dezvoltării industriei ?
2. Care sînt orientările din documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. privind căile principale de valorificare superioară a resurselor materiale pentru dezvoltarea neîntreruptă a industriei din țara noastră ?
3. Cum poate crește rolul factorului uman în dezvoltarea industriei din țara noastră ?

BIBLIOGRAFIE

* * * — Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura Politică, București 1975, pag. 71—75, 87—88, 95—97.

* * * — Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la Planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, Editura Politică, București, 1974, pag. 16—31, 43—68.

NICOLAE CEAUȘESCU — Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Editura Politică, București, 1974, pag. 47—53, 58—63.

NICOLAE CEAUȘESCU — Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 21—22 iulie 1975, Editura Politică, București, 1975, pag. 17—31, 40—47.

NICOLAE CEAUȘESCU — Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor municipale, orășenești și comunale, 4 februarie 1976, Editura Politică, București, 1976, pag. 26—38.

NICOLAE CEAUȘESCU — Cuvîntare la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România, 26 aprilie 1976, Editura Politică, București 1976.

ÎN SPRIJINUL CANDIDAŢILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

PRODUCŢIA DE MĂRFURI ÎN SOCIALISM

Publicăm în continuare consultaţiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învăţămîntul superior economic.

Consultaţiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică de sub conducerea prof. univ. dr. docent N. N. Constantinescu de la Academia de Studii Economice Bucureşti.

Condiţiile existenţei producţiei de mărfuri în socialism

Produsele necesare existenţei îmbracă şi în societatea socialistă forma socială de mărfuri. Existenţa producţiei de mărfuri în socialism este determinată de faptul că şi în societatea noastră sînt întrunite cele două condiţii generale ale transformării bunurilor în mărfuri : diviziunea socială a muncii şi autonomia producătorilor.

- **Diviziunea socială a muncii** se adînceşte rapid, conştient şi coordonat la scara întregii societăţi, ca o necesitate recunoscută din cauza multitudinii de avantaje pe care le oferă în privinţa creşterii productivităţii muncii sociale. Procesul este favorizat de relaţiile de producţie socialiste şi impulsionat puternic de revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană. În această situaţie, devine tot mai intensă cerinţa cooperării între toate unităţile economice precum şi între ramurile economiei naţionale.
- **Autonomia producătorilor** în economia socialistă este determinată de o serie de elemente :

1) proprietatea obştească asupra mijloacelor de producţie îi separă pe producători în două mari categorii : unităţile economice de stat şi unităţile cooperatiste. Proprietatea de stat reprezintă proprietatea întregii societăţi, în timp ce proprietatea cooperatistă se exercită de multe grupuri şi realtiv restrînse de membri ai societăţii. Fiind vorba de proprietari diferiţi, între unităţile de stat, pe de o parte, şi cele cooperatiste, pe de altă parte, schimburile de activităţi trebuie să fie schimburi echivalente, ceea ce implică nevoia de a se recurge la instrumentele vînzării-cumpărării, deci la categoriile valorice ;

2) între unităţile economice de stat, cu toate că ele aparţin aceluiaşi proprietar, schimburile se efectuează tot ca între producători separaţi, datorită autonomiei ce se conferă unităţilor economice organizate şi conduse prin metoda gestiunii socialiste, metodă care, la rîndul ei, este impusă de principiul utilizării cu maximă eficienţă a resurselor de muncă socială ;

3) relaţiile de schimb dintre o cooperativă şi alta sînt relaţii între proprietari diferiţi, astfel că şi în sînul sectorului cooperatist se impune utilizarea instrumentelor valorice ;

4) în această etapă de dezvoltare a socialismului există şi proprietatea individuală a unor mici producători necooperativizaţi. Între ei, precum şi în raporturile lor cu marea masă a celorlalte categorii de producători, schimburile de bunuri se fac tot prin vînzare-cumpărare ;

5) repartiţia după cantitatea şi calitatea muncii se efectuează recurgîndu-se la instrumentele valorice, în vederea măsurării muncii fiecăruia şi stabilirii părţilor care revin diferiţilor oameni ai muncii, din rezultatele producţiei sociale.

Particularităţile producţiei socialiste de mărfuri

Producţia de mărfuri din societatea socialistă reprezintă un tip istoric distinct al producţiei de mărfuri. Relaţiile de producţie în cadrul cărora se desfăşoară o fac să se deosebească radical atît de producţia de mărfuri capitalistă cît şi de producţia de mărfuri simplă. Ea are următoarele caracteristici :

1) Producţia de mărfuri în socialism este o **producţie planificată,** lipsită de crize economice şi subordonată intereselor maselor de oameni ai muncii, care pe baza proprietăţii comune asupra mijloacelor de producţie au dobîndit tripla calitate de proprietari, producători şi beneficiari ai rezultatelor muncii ;

2) în economia socialistă producţia de mărfuri **nu este atotcuprinzătoare :** nu sînt mărfuri forţa de muncă, pămîntul, bogăţiile subsolului, apele, pădurile ;

3) întrucît producătorii sînt organic legaţi între ei prin interese economice fundamentale comune, **contradicţiile ce însoţesc producţia de mărfuri nu au caracter antagonist ;** există posibilitatea de a se prevedea, cunoaşte şi rezolva fără zguduiri sociale situaţiile generate de evoluţia acestor contradicţii ; există de asemenea posibilitatea de a înlătura sau de a atenua influenţele negative care, izvorîte din mecanismele şi legile economice ale societăţii capitaliste contemporane, se resimt şi în ţările socialiste prin intermediul comerţului exterior ; există, în sfîrşit, posibilitatea de a se armoniza toate categoriile de interese economice ;

4) unele dintre categoriile economice care reflectau esenţa producţiei capitaliste de mărfuri, ca **profitul, capitalul, salariul** etc. **dispar în societatea socialistă,** deoarece aici nici mărfurile nici banii nu mai pot servi la exploatarea muncii altora ; alte categorii ca **valoarea, banii, preţul, rentabilitatea, creditul** etc. **se menţin dar capătă sensuri şi implicaţii noi ;** ele, împreună cu noile categorii ce decurg din producţia de mărfuri socialistă, cum sînt **gestiunea economică, fondurile unităţilor economice socialiste, retribuţia, venitul net** etc. **reflectă relaţii de producţie socialiste,** indică rolul specific nou pe care-l joacă producţia de mărfuri în existenţa şi dezvoltarea societăţii şi **devin pîrghii şi instrumente de organizare şi conducere** eficientă a producţiei sociale.

Valoarea de întrebuinţare şi valoarea mărfii în socialism

După cum se ştie, pentru ca un bun să devină marfă trebuie să aibă simultan valoare şi valoare de întrebuinţare. Relaţia dialectică dintre aceste două laturi ale mărfii, locul pe care-l ocupă fiecare în practica economică diferă de la un mod de producţie la altul.

În socialism, unde scopul nemijlocit al producţiei sociale este satisfacerea cît mai deplină a necesităţilor materiale şi spirituale ale tuturor membrilor societăţii, **valoarea de întrebuinţare ocupă locul hotărîtor în organizarea producţiei şi circulaţiei mărfurilor.** Obiectivul nemijlocit al politicii economice este, aici, obţinerea unei mase cît mai mari şi mai variate de bunuri. Prima expresie concretă a acestei realităţi este faptul că, în cadrul planificării proporţiilor şi structurii producţiei sociale, în planurile de producţie ale unităţilor economice se prevăd nominal principalele sortimente şi cantităţi de bunuri care trebuie să se producă într-un timp determinat. Altă expresie a locului primordial pe care-l ocupă valoarea de întrebuinţare este faptul că permanenta îmbunătăţire a calităţii mărfurilor a devenit o componentă importantă a politicii economice, o înaltă îndatorire a organelor de stat şi a fiecărei unităţi economice, a tuturor oamenilor muncii. **Prin calitate se înţelege măsura în care un produs satisface necesităţile societăţii ca rezultat al performanţelor tehnico-economice şi estetice ce i s-au asigurat prin fabricaţie.**

Importanţa acordată creşterii calităţii provine din faptul că sporirea calităţii mărfurilor este o condiţie esenţială a creşterii eficienţei economice, a participării cu mai bune rezultate la schimburile internaţionale, a creşterii nivelului de trai. În acest sens, la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din 21—22 iulie 1975, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia că ridicarea continuă a calităţii producţiei este o cerinţă vitală a economiei noastre naţionale. **„Va trebui** — preciza Secretarul General al Partidului Comunist Român — **perfecţionată activitatea de proiectare a produselor,**

asigurată respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice, realizarea tuturor produselor în strînsă concordanță cu normele tehnice, cu cerințele progresului tehnic contemporan. Se impun, totodată, intensificarea controlului de calitate în întreaga economie, verificarea riguroasă a performanțelor produselor".

Transformarea valorii de întrebuințare a mărfii în obiectiv primordial al producției sociale nu înseamnă neglijarea celuilalt aspect al mărfii, a valorii. Cerințele producției socialiste nu se reduc la obținerea **în orice fel** a unei mase crescînde de valori de întrebuințare, ci implică necesitatea ca bunurile să fie produse cu o cît mai redusă cheltuială de resurse, deci la o valoare socială cît mai mică. De aceea, **valoarea în societatea socialistă este un instrument prețios pentru organizarea muncii sociale, pentru repartizarea resurselor, pentru reglementarea circulației și mai ales pentru măsurarea eficienței activităților economice.** Cu ajutorul acestui instrument, alături de altele, societatea socialistă acționează conștient și sistematic în sensul reducerii continue a timpului de muncă socialmente necesar, deci a valorii mărfurilor, în condițiile creșterii cantitative și calitative a producției.

În afară de aceasta, valoarea este și un instrument pentru înfăptuirea echității economice, ea fiind **o expresie a relațiilor de producție socialiste :** schimbînd între ei mărfuri a căror valoare este, în principiu, egală, producătorii socialiști schimbă de fapt cantități egale din munca lor, recunoscute ca părți ale muncii sociale.

A ține seama, în organizarea, conducerea și desfășurarea producției de mărfuri, de relația dialectică dintre valoarea de întrebuințare și valoare, înseamnă a ține seama de cerințele legii valorii.

Acțiunea legii valorii în economia socialistă

Producția de mărfuri, în orice orînduire socială, este reglată de acțiunea legii valorii. **Prin legea valorii înțelegem legea economică potrivit căreia producția și schimbul de mărfuri se efectuează pe baza cheltuielilor de muncă socialmente necesare pentru obținerea lor.** Din acțiunea acestei legi decurg următoarele tendințe : a) schimburile de mărfuri au loc ca schimburi de valori în esență egale ; b) valorile mărfurilor sînt date de munca omenească încorporată în ele și măsurată prin timpul de muncă socialmente necesar ; c) prețurile mărfurilor reflectă valorile lor, exprimate de cheltuielile sociale de producție.

Acțiunea legii valorii poartă caracteristicile specifice ale orînduirii sociale date.

În economia socialistă, **acțiunea legii valorii este mai restrînsă** decît în societatea capitalistă, în sensul că ea nu îndeplinește rolul de a repartiza spontan mijloacele de producție și forța de muncă pe domenii de activitate, ramuri și subramuri economice ; acest rol este deținut, în economia socialistă, de legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale, ale cărei cerințe sînt conjugate conștient cu imperativele legii economice fundamentale a socialismului. **Legea valorii dă însă criterii și instrumente importante pentru stimularea dezvoltării rapide și armonioase a economiei naționale,** a forțelor de producție ale societății. În economia socialistă, **legea valorii nu acționează spontan, ci este utilizată conștient de către societate.** Prin intermediul categoriilor și instrumentelor valorice, societatea efectuează calcule de alocare a resurselor, ține evidența cheltuielilor de producție, urmărește eficiența activității economice, înfăptuiește repartiția după muncă etc.

După cum se știe, legea valorii acționează prin intermediul banilor, a căror primă funcție este aceea de a măsura valoarea mărfurilor. **Menținerea producției de mărfuri impune și în socialism existența banilor,** deci și existența prețurilor, care nu sînt altceva decît expresia bănească a valorii mărfurilor.

Aspectul cel mai concret al utilizării conștiente de către societate a acțiunii legii valorii îl constituie faptul că **prețurile, în socialism, sînt stabilite coordonat, centralizat** de către organele de stat, spre deosebire de modul stihinic, necontrolat și imprevizibil în care se formează prețurile pe piața capitalistă. Un principiu fundamental în politica de prețuri a statului socialist este **elaborarea prețurilor pe baza cheltuielilor sociale de producție.** Numai în acest fel prețurile pot stimula utilizarea eficientă a resurselor de muncă socială și pot servi la măsurarea rezultatelor producției sociale. Prin intermediul unor prețuri științific fundamentate, **acțiunea legii valorii declanșează stimulente** controlate și dirijate de societate în direcția dezvoltării forțelor de producție, în principal prin aceea că unitățile economice care produc mărfuri în timpi de muncă individuali mai mici decît cel socialmente necesar obțin beneficii mai mari decît cele al căror timp individual se ridică peste cel socialmente necesar. Aceasta generează preocupări ale unităților economice, ale oamenilor muncii, de a perfecționa tehnica și tehnologiile de producție, de a organiza mai bine procesele de producție, de a-și perfecționa calificarea profesională etc. în vederea reducerii prețului de cost. De aici se naște tendința reducerii continue a valorii mărfurilor. Pe această tendință se bazează posibilitatea reducerii prețurilor mărfurilor, creșterii veniturilor oamenilor muncii și sporirii nivelului de trai al tuturor membrilor societății. Din aceste motive, partidul și statul nostru acordă o deosebită importanță politicii de prețuri. În **Programul Partidului Comunist Român** de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, schițîndu-se liniile directoare ale politicii financiare și a prețurilor se prevede că : „Prețul de producție va trebui să asigure o rentabilitate optimă, reflectînd în mod corespunzător politica de reproducție lărgită, de dezvoltare multilaterală a societății și ridicare a bunăstării întregului popor. Se va urmări stabilitatea prețurilor de vînzare a bunurilor de consum. Prețurile cu amănuntul nu vor putea crește decît în limita stabilită prin plan, corespunzător politicii de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii, concretizată în prevederile Programului partidului, în planurile cincinale și anuale. Prețurile de vînzare pe piața internațională vor trebui să exprime valorificarea tot mai înaltă, superioară a produselor, realizarea unor schimburi economice echivalente și echitabile".

lector univ. P. IOSUB

Al II-lea simpozion „Informatică și conducere"

SUCCESUL înregistrat de cea de a doua ediție a simpozionului „Informatică și conducere", organizat de Laboratorul județean de informatică din Cluj între 20—23 aprilie 1976, poate fi evaluat cifric la peste 1 000 de participanți, și calitativ de nivelul științific ridicat al comunicărilor prezentate. Trebuie remarcat, în același timp, faptul că răspîndirea informaticii, ca instrument de conducere în tot mai multe unități economico-sociale, paralel cu înființarea în tot mai multe județe de centre teritoriale de calcul electronic, face ca schimbul de experiență și confruntarea rezultatelor obținute să constituie o stringentă necesitate, de unde și interesul susținut pentru astfel de acțiuni.

Acestei necesități au răspuns cu entuziasm și în acest an (ca și la prima ediție a simpozionului din 1975) informaticienii din Cluj realizînd un complex de manifestări științifice valoroase, vizînd dezbaterea largă și convergența preocupărilor spre obiectivele majore ale informaticii economice din țara noastră.

Lucrările simpozionului s-au desfășurat pe cinci secțiuni : Subsisteme și aplicații privind producția ; Modele de optimizare a proceselor economice ; Echipamente de calcul și soft de bază ; Organizare și conducere ; Baze de date și calcule tehnico-științifice. Paralel s-au organizat mese rotunde și discuții panel între specialiștii pe probleme de un interes special, cum ar fi : colaborarea cu Biblioteca Națională de Programare, probleme ale elaborării soft-ware-ului etc).

Expoziția de „produse" informatice, „Prodinf '76", deschisă între 19—24 aprilie, a fost primită cu mare interes de informaticieni. Printre programele și pachetele de programe prezentate menționăm : pachetul SIGMA (Sistem informatic pentru gestiunea materialelor), C.T.C.E. Cluj-Napoca — utilizat în prezent de peste 30 de întreprinderi din țară ; Model pentru optimizarea de perspectivă a structurii producției agricole și pachetul de programe Pertcost — I.C.I. — București ; Program general de creare a fișierelor de organizare secvențială — indexată — C.T.C.E. Bacău ; Pachete de programe parametrizate utilizate la combinate chimice — C.T.C.E. Brașov ; Bază de date pentru materiale și produse — CINOR — București ; Pachet de programe pentru urmărirea comportării radio-receptoarelor și televizoarelor în rețeaua comercială și în perioada de garanție — „Electronica" — București. În expoziție s-au făcut demonstrații de învățămînt programat cu ajutorul display-ului realizat de Institutul de tehnică de calcul-filiala Cluj-Napoca.

Lucrările simpozionului se vor publica în volum în cursul acestui an de Editura Dacia.

ARGUMENTE ALE ISTORIEI PENTRU O NOUĂ ORDINE INTERNAȚIONALĂ (II)

„PATRIA MEA este lumea“ — spunea Marc Antonio. În realitate „Verbi et orbi“ însemna dominația Romei asupra întregii lumi cunoscute atunci, subordonarea acesteia în folosul principal al cîtorva mari municipii imperiale. Dincolo de ordinea lumii romane era haosul lumii „barbare“ — o spuneau împărații, consulii, filozofii, istoricii, poeții, toți pro domo.

Aurul Traciei, argintul Spaniei, arama Ciprului, marmora Greciei, plumbul Bretaniei, fierul Galiei, au susținut aproape o jumătate de mileniu un imperiu care va sfîrși, în bună măsură, datorită rupturii dintre uriașa dezvoltare a Romei, plus cîteva centre ce gravitau în jurul ei și viața mizeră a provinciilor, a celor din periferiile imperiului, supuse presiunilor neamurilor „barbare“ dintre hotarele provinciilor și din afara lor.

Universul ordinii romane a rezistat cîtă vreme Roma a menținut unitatea imperiului. Acesta, devenit prea vast, va depăși capacitățile de perpetuare a unui colos care se blocase față de restul lumii, cu anacronisme ce strangulau accesul la civilizație al altor populații. Distanța dintre strălucirea municipiilor romane și sărăcirea continuă a zonelor limitrofe amplifica forța răzvrătirii popoarelor dominate, jefuite și sfidate de la înălțimea Romei.

La începutul secolului II e.n. se părea că imperiul roman va fi salvat, printr-o înviorare economică sensibilă. Fantasticile tezaure de aur, transportate la Roma după ocuparea Daciei, au amînat cu peste un secol prăbușirea.

„Dacia felix“, Dacia comorilor de aur și argint, reprezenta la hotarul erei noastre, una din cele mai înfloritoare țări antice, un regat cu democrație militară, un stat închegat cu cetăți, cu comerț și porturi consolidate de geți împreună cu elenii coloniști. Dacia avea o cultură materială și spirituală a cărei originalitate adăuga altarelor de civilizație ale lumii antice, valorile creativității populației de pe un vast spațiu dunăreano-carpatic. Statul dac, printre primele state ale continentului, vestit prin bogățiile sale, era un principal obiectiv de cucerire al legiunilor romane. Cezar pregătea un război de proporții împotriva regelui dac Burebista a cărui armată Strabon o cifra la două sute de mii. Sub regele Decebal statul dac, reprezenta cel mai puternic adversar al imperiului roman și speranță pentru toate populațiile din jumătatea răsăriteană a Europei. Războaiele din secolele I și II e.n. au dus la extinderea imperiului roman asupra celei mai mari părți a Daciei. Era însă epoca apusului Romei.

„Invincibilele“ legiuni romane, care mărșăluiseră pe trei continente, nu totdeauna în modul cel mai pașnic și nefiind purtătoare de civilizație pretutindeni, au sucombat prin lovituri concentrice. Formidabilele armate ale marii Rome nu au putut deveni stăpînele popoarelor. Istoria imperiului roman, ca și a celui macedonean, tot cu vocație universală, obligă la meditații. Tit Liviu a făcut-o semnalînd pericolele, dar cine să-l asculte dintre comandanții încărcați de glorii militare și cînd vuietul războaielor acoperea glasurile rațiunii ?. Filozoful american Santa Yana. după douăzeci de veacuri, spunea direct : „cine nu are memoria istoriei riscă să o repete“ — la care completez — uneori în forme tragice.

După imperiul roman, timp de aproape un mileniu, orice tentativă de ridicare a unei autorități statale „universale“ pe seama altor popoare, prin dominarea acestora, fie ele mai mult sau mai puțin înapoiate, sau „barbare“, a fost sortită eșecului. O mare diversitate de popoare, de state, de limbi, de credințe se statornicea în conglomeratul european, prielnic teren pentru schimbul de valori specifice care prin sinteze și decantări au dus, o vreme, la un avînt general al popoarelor continetului.

Neîndoios, concluziile istoriei nu trebuie forțate spre a crea similitudini între epoci, dar nici nu trebuie neglijate învățămintele acesteia. Fără a împărtăși teoria repetării istoriei, materialismul istoric, legitățile dialectice ale proceselor obiective cu corespondentele lor subiective, oferă cel mai fertil cîmp de studiu temeinic al devenirii istorice, ca timp și ca arie de mișcare.

A închide istoria numai în granițele Europei, de pildă, ar însemna a-i diminua atributele de „știință“ și a subaprecia grav trecutul popoarelor celorlalte continente, verigi, toate, ale civilizației omenirii. A deschide larg magistralele istoriei spre toate „lumile“ înseamnă a dobîndi cît mai exact imaginea valorii locului ocupat, a contribuției fiecărei zone, a fiecărei țări, a fiecărui popor, în istoria oamenirii.

Pentru „faza feudală“ a lumii, de exemplu, tiparul după care se emit judecățile este prea europenizat. Trăsăturile feudalismului european cer analize deosebite, deoarece ele nu reprezintă o cuprindere istorică exhautivă a caracterticilor feudalismului și mai ales a chintesenței feudalismului. Studierea specificității diferitelor structuri de societăți feudale, cu stadiul lor de civilizație, este de natură a sluji explicării unor fenomene aparte care se manifestă în mileniul feudal și care cuprind germenii debutului dominării europene a celei mai mari părți a omenirii.

Netulburate de seismele provocate de „barbari“ pînă la începutul mileniului doi, cunoscînd doar conflicte intestine proprii fărîmițării feudale, regatele apusene și papalitatea medievală au găsit răgazul pentru expansiuni economice, cuceriri de vaste zone, întocmind planuri de imperii mediteranene, europene și chiar universale. Regii, ducii, episcopii catolici vor crea paravanele „morale“ ale marilor campanii militare de supunere a unor noi și noi populații și teritorii bogate. Ideologia creștină a fost timp de două secole, și paravan al pustietoarelor campanii cruciale pentru eliberarea „Sfîntului Mormînt“ și alungarea păgînilor. Studierea experiențelor istoriei, demonstrează cu forța implacabilă faptul că nici un fel de cruciadă eliberatoare nu a fost dusă de mari puteri pentru salvarea celor slabi, săraci, subdezvoltați, păgîni sau nepăgîni. Trebuie căutate totdeauna, mobilurile reale, fundamentale ale campaniilor respective — interesul urmărit de marile puteri. ale căror ideologii au constituit din antichitate, expresia expansiunii economice, politice, teritoriale. Între conținutul progresist adevărat, îmbrățișat de popoare al ideologiilor — „pax romano“, „salvarea creștinității“, „civilizarea popoarelor înapoiate“, „libertate, fraternitate“ și altele mai moderne — și paravanul în care au fost transformate aceste lozinci în cursa pentru mărirea puterii celor agresivi, se întinde o prăpastie care nu a putut fi trecută cîtă vreme forța a dictat ordinea lumii. Dincolo de sensurile morale ale creștinismului, mobilurile reale ale cruciadelor la care Papa chema apusul european, priveau expansiunea comercială a orașelor-state medievale. Curia papală realiza cele mai vaste operații de credit în care erau prinse statele feudale ale întreg centrului și vestului Europei. Cavalerii ordinelor monahale, timp de zeci și zeci de ani, au mînuit mai bine spada decît crucea răspunzînd la apeluri sacre precum cel al Papei Urban al II-lea : „Pămîntul pe care îl ocupați a devenit neîncăpător din cauza numărului vostru mare. Porniți spre Sf. Mormînt, smulgeți pămîntul acela din mîinile necredincioșilor și supuneți-vi-l !“ Secolul XIV și Marco Polo au arătat însă occidentului european Ierusalimuri mai bogate și mai ușor de supus. Negutătorul, armatorul, bancherul iau locul cruciaților. „Cruciatul negoțului își află cruciada în toate cele patru zări — scria la mijlocul veacului XIX, Jules Michelet — iar Ierusalimul său e pretutindeni. Noua religie, aceea a bogăției, a credinței în aur, are pelerinii, schimnicii și martirii ei“.

Geografia istorică a Europei din secolele XIII—XVI demonstrează că în această fază s-au desprins, în sus, cîteva puteri economice grupate în jurul unor dezvoltate „orașe — banchere și comerciale“. În Italia, Veneția, Florența, Milano, Genova, în Portugalia — Lisabona, în Franța — Marsilia, Montpellier, Lyon, în Germania — Hamburg, Bremen, Lübeck, și altele — toate prosperînd nu atît prin „mijloacele de producție“ locale, ci pe seama restului Europei și a teritoriilor de dincolo de aceasta. Prosperitatea fantastică a acestor orașe „capitaliste“ este pauper să o explici, cum au încercat prea mulți, doar prin forța creativității autohtone, prin bogăția materială și spirituală a localnicilor. La jumătatea mileniului, roadele unei asemenea dezvoltări puteau fi remarcate în opulența marilor orașe, cu plusuri de civilizație recunoscute, datorate veritabilelor spirite creatoare ale epocii, dar nu exclusiv lor. „Florența începe să se transforme dintr-un mare centru financiar și de producție într-un oraș rezidențial de rentieri și birocrați“ — scriu istoricii italieni. Tot ei scriu despre „boom-ul industriei venețiene“. La Genova, „prin mîinile bancherilor săi, treceau cantități uriașe de numerar necesar întreținerii armatelor care luptau în Flandra și trebuitori finanțării politicii mondiale“. De unde numerarul ? Din aurul și argintul american care făceau din Genova la 1570 bancherul lumii, detronînd Lyonul și Anversul. Se afla în aceste orașe-banchere și aurul altor țări, inclusiv mult, mult aur, tot ce se putea scoate atunci, din Carpații românești.

Istoria va consemna mereu cu admirație bunurile culturii create în aceste secole, cîte s-au acumulat în apusul și centrul european. Sînt mărturii ale marilor talente și vredniciei oamenilor acestor popoare, cu piscuri ca Dante, Petrarca, Boccacio, Leonardo da Vinci, Rafael, Michel Angelo, pentru a nu enumera decît puțini doar din celebrele orașe-state italiene. Dar istoria oriunde ar fi scrisă și studiată, de către oricine, nu va trebui să omită că în toate, dar absolut în toate aceste tezaure de civilizație, se află încorporate incalculabile valori ce aparțin și altor ținuturi și popoare, așa după cum știm că se află încorporate sacrificiile înaintașilor noștri, căzuți pe altarele de la Dunăre și nordul Mării Negre — care apărîndu-și pămîntul sfînt al țării au asigurat tihna dezvoltării unei însemnate părți a Europei.

Călătorii străini care lipsiseră cîteva zeci de ani la mijlocul mileniului doi din Roma, Florența, Genova, Veneția declarau că nu le mai recunosc, atît de prospere deveniseră. Nici Țările române nu mai erau de recunoscut, în aceeași epocă, după repetatele valuri tătare și războaie antiotomane. În timp ce apusul cultiva, spre cîștigul culturii lumii întregi toate genurile literare, românii — care jertfeau generații întregi pentru apărarea hotarelor țării — cultivau genul cronicii supraviețuirii. Nu spre acuzare, ci spre o dreaptă judecare a stărilor istorice trebuie bine înțeles ce a însemnat pentru dezvoltarea vertiginoasă a unor țări apusene, pavăza estică și sud-estică a continentului pe care românii, sîrbii, bulgarii, ungurii, grecii, albanezii, macedonenii au ridicat-o cu pretul prea multor secole de întîrziere in înaintarea lor firească.

Sensurile politicii marilor puteri, — îndeosebi din Evul Mediu începînd, cu extinderi economice, coloniale și militare, — evidențiau desfășurarea unei curse neîntrerupte pentru supremație prin subordonarea cît mai multor popoare. Eșichierul politic european, în timpul prezenței imperiului otoman pînă în inima continentului, arată existența cîtorva piese grele care manevrau politica de „echilibru“ a tuturor statelor, cu facerea și desfacerea unor stranii alianțe, adesea salvatoare pentru Turcia și profund dăunătoare popoarelor aflate sub jugul unei înapoiate mari puteri. Nici bulele papilor, nici chemările la arme, în numele crucii, nu vor putea fi descifrate fără situarea lor în perimetrul intereselor cîtorva state apusene. Acestea treptat și sigur, își clădeau un sistem politic, economic, juridic, diplomatic, militar folosind ca adăpost trupurile unor popoare întregi, și provocînd conflicte ce se desfășurau pe teritoriile țărilor din marginile răsăritene și sud-estice ale continentului. La un moment dat statele apusene înfloritoare nici nu se mai preocupau de primejdia otomană. Orientul mediteranean și sud-estul Europei au fost lăsate în seama Turciei. Monarhii, bancherii și negustorii francezi, spanioli, italieni, germani, flamanzi căutau drumurile spre „Indii“, ocolind flăcările care mistuiau ziduri de civilizație. Banii, armele, flotele din țările prospere din apusul Europei au luat altă destinație cu deznodăminte care croiau ordinea lumii coloniale.

O istorie universală adevărată va fi aceea în care toate popoarelor își vor putea citi rolul și locul, cu tot tragismul evoluției unei mari părți a omenirii început odată cu existența imperiilor din antichitate și continuînd cu cea a imperiilor coloniale.

Nu istoriile descoperirilor geografice — și nici „istoriile“ binefacerilor colonizării Africiii, Asiei, Americilor, modelate de cărturarii curților regale și imperiale, și nici cele regizate în ultimele două secole despre misiunea civilizatoare pe continentele negre, roșii și galbene, categoric nu acestea pot oferi reprezentarea obiectivă și fidelă a desfășurării uneia din cele mai cutremurătoare cavalcade de asuprire a omenirii. Nu rațiuni civilizatoare sau creștine i-au împins pe europeni în Africa, America și Asia. Mobilurile creării imperiilor coloniale se află în furibunda cursă de îmbogățire a cîtorva state pe seama bogățiilor și a trudei unor popoare pașnice. Aur și sclavi — acesta este stigmatul începuturilor colonialismului care a durat o jumătate de mileniu. Omenirea abia începe să afle istoria terifiantă a colonizărilor. Generațiile prezente și viitoare nu se vor mai găsi în fața aceleiași abile mistificări, care de două secole a cimentat în favoarea marilor puteri, stări de atroce exploatare și asuprire colonială în nonsens flagrant cu exigențele progresului condiției umane.

Optica istoriilor civilizației, economiei, culturii, va cunoaște modificări de esență din partea popoarelor în majoritate din state mici și mijlocii, care la sfîrșitul acestui mileniu au ieșit la suprafața istoriei. Cu o jumătate de mileniu în urmă aceste popoare erau „materie primă“ pentru marile ateliere ale lumii din Occidentul european.

A fost suficient un mic avans de timp și mai ales de liniște pentru o parte din Europa, spre a se desprinde cîteva orașe și țări în puteri economice, cu veleități continentale, și repede, mondiale.

Cînd aici, la Dunăre se rezista pe baricada românească — sub conducerea unor voievozi ca Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Iancu de Hunedoara, prea puțini cunoscuți de către cei care au beneficiat de pe urma eroismului lor — în apus și în centrul Europei se producea o turnură cu consecințe profunde pentru întreaga dezvoltare a economiei lumii. Statele comerciale genoveze, venețiene, flamande realizau fabuloase cîștiguri nu exportînd produse proprii ci ca mijlocitori „asigurînd schimbul între neamuri și comunități puțin dezvoltate din punct de vedere economic și comercial, deci exploatînd țările producătoare“. Marx dezvăluia sursa directă a îmbogățirii acestui grup de republici comerciale apreciind manifestările capitalului financiar propriu fazei feudale ca „pătate de fraudă“, „sistem de prădare“, „piraterie pe uscat și pe mare“, „furt de sclavi“, „anexiune violentă“ (K. Marx, Capitalul vol. II p. 361—365). Toate acestea se vor amplifica odată cu „descoperirile“ geografice care ofereau o imensă armată de rezervă pentru sporirea nu numai a capitalurilor comerciale ci direct a producției industriale. Se așezau astfel pivoții pieței mondiale, dirijată de un grup de țări comerciale, cămătărești, prădalnice, care cu aurul jefuit își înzestrau o bună parte din industrie. Începuturile revoluțiilor industriale din Țările de Jos, Anglia și alte țări nu sînt „pur sînge“ englez, flamande ș.a.m.d.

Problema împărțirii lumii era însoțită de aceea a stabilirii unei anume ordini în noua geografie dictată de marile puteri economice, expansioniste. Teritoriile coloniale erau organizate după modelul provinciilor metropolelor în latura represivă și exploatatoare a modelului. Nu erau exportate în același timp și modelele nivelului de trai și civilizație din metropole. Dimpotrivă ! Convenția, devenită celebră, dintre regatul Castiliei și Columb, este expresia cinismului care se afla la temeliile „civilizațiilor“ coloniale și nu numai a cinismului...

„Majestățile lor, **ca stăpîni ai mărilor și oceanelor dăruiesc de azi înainte** numitului Cristofor Columb titlul de amiral **al tuturor insulelor și continentelor** pe care el însuși și datorită iscusinței sale le va descoperi sau **le va dobîndi** pe aceste mări și oceane“. Sau decretul lui Balboa din 1513 : „Pun stăpînire pentru coroana castiliană pe aceste mări sudice, pămînturi, țărmuri, porturi și insule cu tot ce se află pe ele ... și acum și în vecii vecilor **atîta timp cît va exista lumea“.** Nu era nici o glumă. Era un crud adevăr ! În maniere diferite, de la etapă la etapă, s-a ajuns în epocile apropiate ca mari puteri, să creadă cu o similară convingere, dar cu expresii camuflate, în dreptul de a-și împărți lumea, de a stăpîni popoare, de a le domina economic, de a le ține în anume limite de mișcare și dezvoltare, de a împărți în sfere de influență pămîntul ignorînd drepturile popoarelor de a-și stăpîni singure bogățiile.

La hotarul secolelor XV și XVI Spania și Portugalia, prin tratatul de la Tordesillas, împărțeau lumea numai între ele, socotind veșnice și puterile lor și hotarele trasate. E interesant de urmărit minuția cu care erau fixate granițe pentru „al nostru, al vostru“ peste trupuri de țări, peste mări, oceane, continente. Și aceasta se întîmpla numai la cîteva zeci de ani după ce alungaseră din peninsula Iberică pe arabii cotropitori, despre care au scris, chiar în aceleași decenii, biblioteci întregi condamnînd fărădelegile și barbariile celor „veniți cu forța brutală“ a armelor peste popoarele pașnice din peninsulă.

Karl Marx luînd vălul de peste țelul „civilizatoriu“ al colonizărilor scria : „Tîlhăria și jaful reprezentau unicul scop al aventurierilor spanioli în America“. Sigur, destui nu sînt și nu vor fi niciodată de acord cu tratarea, în acest chip, a istoriei care a dus la crearea marilor puteri și a bazelor dezvoltării economiei și forței militare în cîteva state.

Istoria nu trebuie să escamoteze faptul că aceste cîteva puteri, după secolele XVI—XVII au acumulat ca într-un corn al abundenței, bogății incomensurabile pe care prădăciunea, robia și omorul le-au transferat în impunătoare bănci, întreprinderi, edificii comerciale, șantiere, antrepozite, iar mai tîrziu, prin asuprirea altor popoare, exploatarea colonială și prin mijlocirea vredniciei maselor autohtone, le-au prefăcut nu numai în bunuri de consum pentru un nivel de trai ridicat ci și în distrugătoare arme pentru permanentizarea dreptului forței.

Oare mai era timp pentru țări ca Spania, Franța, Anglia, statele-italiene să ajute popoarele creștine din sud-estul Europei măcinate de oarba furie a otomanilor, care își vedeau spulberat, la Dunăre, visul lor de înaintare spre centrul continentului ? Cu excepția Vienei, care se temea de ruperea zăgazurilor de către turci, celelalte regate și imperii se interesau prea puțin. Cînd Franța și Anglia puneau temeliile imperiilor coloniale în Asia și Africa, în Carpații Europei, un popor își încorda la maximum energiile spre a-și menține libertatea și a înfrînge armiile imperiului otoman. La sfîrșitul secolului al XVI-lea, unirea românilor din Moldova, Țara Românească și Transilvania, crea la acea dată unica și cea mai puternică barieră antiotomană. Unirea celor trei țări ale românilor nu-și propunea nici supremația asupra imperiului habsburgic, nici ieșirea la oceane pentru competiția colonială și nici hegemonia „religioasă“ în lume. Mihai Viteazul cădea ucis, în 1601, de către cei care trebuiau să-i fie aliați în necurmata luptă antiotomană. Unii istorici europeni contemporani nouă, cu lacunară consistență științifică, puneau la îndoială conștiința unității care a animat pe voievodul român cînd a așezat sub același sceptru poporul nostru. Conștiința unității poporului român, cu aceeași origine, aceeași limbă și aceleași obiceiuri, și-a dovedit trăinicia și continuitatea, fiind atestată de mărturiile arheologice despre o excepțională omogenitate a vieții materiale și spirituale a românilor ; aprecierile călătorilor străini din cele mai vechi timpuri aduc dovezi incontestabile în această privință. Dar ce fel de „conștiință“ a unității naționale puteau avea imperiile pornite de la un nucleu restrîns al unui singur popor spre a se lărgi necontenit pe seama altor popoare, chiar peste continente ? Justificarea existenței conglomeratelor și negarea conștiinței unității naționale a unui popor care nu a subjugat niciodată teritorii străine și care a plătit scump dreptul la păstrarea ființei naționale, constituie o perpetuare a concepțiilor unor epoci apuse. Galimațiile unor pretinși istorici care încearcă să subestimeze dreptul la existență liberă a unor popoare constituite istoricește pe străvechi temelii și să ascundă adevărurile despre felul cum s-au format marile puteri-mozaic, reprezintă încercări de acreditare a politicii de forță și dominație.

Înțelegerea și studierea profundă a unor procese istorice, ca cele succint relatate mai sus, reprezintă argumentele corecte ale raporturilor de forțe ce se creau în Europa și în lume, descifrează etapele în care au evoluat sau au rămas în urmă țări și popoare. Cert, Țările române, în cîteva secole de rezistență națională, au rămas în urmă, din punct de vedere al dezvoltării economice, însă chiar în acel timp cîteva mari state europene au evoluat rapid, într-o bună măsură, pe seama raptului și coloniilor, devenind mari puteri. În vreme ce la români, și nu numai la ei, s-a dezvoltat conștiința apărării libertății, a păstrării ființei naționale, altor popoare li s-a inoculat conștiința dreptului la dominație, a hegemonismului. Avîntul luptei pentru independență națională a popoarelor asuprite a căpătat proporții nemaiîntîlnite abia în secolul din urmă. Dar marile puteri, care și-au clădit „dezvoltarea“ pe încălcarea libertății altor popoare, tot mai încearcă să susțină teza că independența poate fi complimentară, și să nege chiar rațiunea acesteia. Pentru poporul român — ca și pentru zeci și zeci de popoare recent eliberate — independența este totul, ea se confundă cu rațiunea de a fi, de a viețui, de a crea și contribui la patrimoniul civilizației lumii. **„Avem un trecut cu care ne putem mîndri. În condiții grele, poporul român și-a păstrat ființa națională. În această parte a lumii el a fost un factor de progres și civilizație“** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — vorbind despre nenumăratele jertfe și pilde de eroism ale poporului român date de-a lungul bimilenarei sale istorii.

prof. univ. dr. Titu GEORGESCU

A XXXII-A EDIȚIE
A TÎRGULUI INTERNAȚIONAL
PLOVDIV, BULGARIA
3 — 10 septembrie 1976

Cunoscutul centru comercial internațional, Plovdiv, este pregătit pentru a vă primi.
Pe un spațiu de expunere de 165 000 m^2 vor fi prezentate cele mai recente realizări în domeniul științei și tehnicii.
Conferințele tehnice și simpozioanele organizate în timpul tîrgului vor contribui la un schimb de experiență și de informații pe plan internațional.
Informații :
Direcția Tîgului Internațional — Plovdiv
Bulevardul Gheorghi Dimitrov nr. 37
Telegrame : PANAIRA PLOVDIV
Telex : 044432 Partet BG
Camera de Comerț și Industrie a R.P. Bulgaria — Sofia
Bulevardul Stamboliiski 11-a
Telegrame : TORGPALATA SOFIA
Telex : 22374
Reprezentanța Comercială a R.P. Bulgaria în R.S.R.
București, str. Galați nr. 32
Telefon : 11 20 87

PUBLICOM

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

ECONOMIA POLITICĂ BURGHEZĂ LA ORA MARILOR CONFRUNTĂRI

ACTUALA fază de criză pe care-o parcurge capitalismul are repercusiuni profunde și asupra stării economiei politice burgheze. Pînă nu de mult oamenii de vază ai ortodoxiei burgheze în gîndirea economică se consolau cu ideea că mecanismele economiei capitaliste, nefiind perfecte, sînt totuși perfectibile, iar ei ar fi descoperit „reguli ale jocului economic" care, puse în acțiune de puterea guvernamentală, ar netezi drumul dezvoltării capitalismului fără mari zguduiri. Așa credeau mai întîi de toate autori ai „sintezei neoclasice" ca P. A. Samuelson, R. Solow și alții. „Capitalismul «simplist», în stare pură – scria P. A. Samuelson chiar la începutul deceniului nostru – a fost înlocuit virtualmente de economia cu caracter mixt (economia dirijată). În toate țările lumii occidentale, guvernele și băncile centrale au crezut că pot ieși învingătoare în lupta cu depresiunile. Acești doi aliați dispun de pîrghii ale politicii bugetare (cheltuieli publice și impozite) și ale politicii monetare (operațiuni pe piața publică, manevrări ale ratei scontului, manipulări cu procentul acoperirii obligatorii) pentru a deplasa curbele care determină volumul folosirii mîinii de lucru și al venitului național.

În perioadele de criză presiunea maselor populare obligă factorii responsabili să intervină în economie. Așa cum omul modern a încetat să se mai resemneze în fața fatalismului îmbolnăvirilor, tot așa el nu este dispus să accepte, fără să acționeze, «șomajul masiv»"[1]) Dar marea criză începută încă la sfîrșitul anului 1973 a arătat că încrederea și optimismul ortodoxiei burgheze nu au temeiuri solide. „Sinteza neoclasică", aflată la ora marilor confruntări cu realități pe care le considera pentru totdeauna depășite de capitalism, își dă pe față inconsistența, confirmînd ca întemeiate criticile aduse de marxism, chiar în anii cînd era socotită ca o inovație pertinentă și salutară în știința economică burgheză. Astăzi pînă și o revistă a cercurilor de afaceri, cum este „Business Week", o socotește ca o eroare rezultată din denaturarea keynesismului. Mesajul keynesist, precizează revista amintită, „a fost denaturat și în final am asistat la un mariaj forțat între teoria clasică și teoria keynesistă. Economiștii l-au botezat cu numele de „sinteză neoclasică" și această sinteză este cea care prevalează în S.U.A. în învățămîntul economic și în politică economică"[2]).

„Sinteza neoclasică" este intim legată de evoluțiile actuale ale keynesismului, de avatarurile lui. Or, acestea sînt, într-un fel, reflexul ideatic burghez al evoluției postbelice a capitalismului monopolist de stat. Datorită accentuării contradicțiilor acestuia, a trebuit să se treacă, în planul politicilor economice, de la măsuri de dirijare a economiei la un gen specific – capitalist monopolist statal – de planificare. S-a pus în discuție, în variate forme, raportul între plan și piață, între libera inițiativă și planificare, între virtuțile întreprinderii private și cele ale sectorului public. Într-un plan mai larg s-au analizat „virtuțile" mecanismelor economiei de piață într-un climat propice de acțiune creat prin măsuri luate de stat. Aceasta, întrucît s-a pretins că locul economiei capitaliste pure de piață a fost luat în mod evolutiv de „economia mixtă" – o combinație sui generis a economiei private cu cea publică.

Schimbările petrecute în capitalism au făcut să se înțeleagă că obiective ca cele ale folosirii mîinii de lucru, ale politicilor creșterii economice și ale politicilor anticiclice nu se pot limita doar la măsuri fiscale sau numai la măsuri monetare. Acestea cer o politică guvernamentală pe scară macroeconomică, o planificare prin care să se încerce coordonarea diferitelor interese cu obiectivele majore ale societății în ansamblu. Se repune în discuție problema conjugării inițiativei private cu exigențele unei coordonări a dezvoltării economice în speranța găsirii mijloacelor de stimulare a dezvoltării capitalismului. Per Jacobson se declara convins de faptul că o rată suficientă a creșterii și o stabilitate relativă a prețurilor constituie obiective compatibile, dar care nu se realizează de la sine, ci printr-un sistem de măsuri care să înfăptuiască un compromis între inițiativa privată și planificare. Pe această idee se restructurează keynesismul și apare „sinteza neoclasică". Autorul amintit preciza că : „nu numai autoritățile publice dar și sectorul privat, patronatul și salariații, au rolul lor de jucat. Atunci cînd situația prezintă dificultăți grave, este mai important decît orice să fie conciliată planificarea indispensabilă cu principiile economiei de piață, grație unei coordonări intime". Pentru aceasta, continuă P.J. trebuie să facem totul pentru a garanta bunăstarea, încercînd să înțelegem mai bine regulile sale de bază[3]). Tentativa ar părea curajoasă și o izbîndă a ei ar fi obligat la rejudecarea multor probleme de contemporaneitate. Problema concilierii inițiativei private cu planificarea este, într-un fel, o problemă a raportului între interesele proprietății

FIŞE

Premiile Academiei Republicii Socialiste România pe anul 1974 pentru economie și sociologie

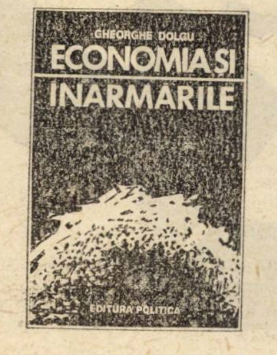

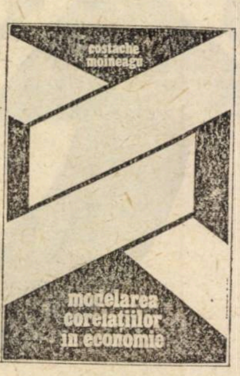

Iulian Văcărel
FINANŢELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
editura ştiinţifică

S-a acordat premiul „Petru S. Aurelian" pentru : a) Lucrarea : „Economia și înarmările". Autor : Gheorghe Dolgu ; b) Lucrarea : „Modelarea corelațiilor în economie". Autor : Costache Moineagu ; c) Lucrarea : „Finanțele Republicii Socialiste România". Autor : Iulian Văcărel.

Un studiu despre sistematizarea localităților rurale în România

Restructuring of Rural Settlements in Rumania (*Restructurarea așezărilor rurale în România*) este *titlul unui studiu publicat de D. Turnock în revista THE SLAVONIC AND EAST EUROPEAN REVIEW (Cambridge University Press, nr. 1/ianuarie 1976). Autorul prezintă cu acuratețe politica P.C.R. de sistematizare a teritoriului, a orașelor și în special a localităților rurale.*

După ce relevă faptul că numeroși oameni de știință români au studiat variatele probleme legate de viața satelor și chiar de

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

private și cele ale dezvoltării generale solicitate de gradul actual de socializare a vieții economice. Ultimul aspect solicită recunoașterea în fapt, sub forma proprietății colective, a caracterului social al producției, ceea ce ar avea drept consecință nu pur și simplu concilierea proprietății private cu planificarea, ci desființarea primei și constituirea proprietății socialiste. Dar, bineînțeles, nu pe această cale pot merge autorii „sintezei neoclasice": ea este singura cale de lichidare a cauzelor instabilității capitalismului și ei o combat nu din obtuzitate, ci pentru că ea ar duce la înlăturarea fundamentelor capitalismului de care sînt legați prin convingeri și o rețea deasă de interese.

În fapt, adepții „sintezei neoclasice" încearcă prin concilierea inițiativei private cu planificarea, fundamentarea căilor de realizare a unui gen de compromis între o tendință obiectivă a dezvoltării contemporane – cea de socializare – cu cadrul burghez, în interesul capitalismului și al capitalului monopolist. Măsurile de conciliere țin de latura funcțională a mecanismului economiei capitaliste, operînd îndeosebi cu instrumente ale politicilor bugetare și monetare.

În plan doctrinar „sinteza neoclasică" este o îmbinare sui generis a principalului fond de idei din doctrinele microeconomice neoclasice, formulate la finele secolului trecut și începutul secolului nostru de școala austriacă, școala anglo-americană, școala suedeză și școala matematică – și ideile macroeconomice ale keynesismului. Ea a venit în întîmpinarea intereselor marelui capital de a-și reglementa raporturile cu sectorul public al economiei și cu pîrghiile de care dispune statul în așa fel încît să fie sprijinit în acțiune iar, în cazuri de mari pericole pentru capitalism, să știe pînă la ce punct poate face „sacrificii" întru salvarea capitalismului.

Mai explicit, în arsenalul tezelor „sintezei neoclasice" întîlnim idei ca cele după care mecanismele tradiționale ale economiei capitaliste bazate pe piață nu mai pot funcționa automat, aceasta neînsemnînd că ele și-au pierdut complet valabilitatea ; se apreciază că ele pot funcționa într-un climat propice creat prin variate măsuri luate la nivelul statului. Se mai consideră că evoluțiile capitaliste contemporane au creat instrumente ajutătoare – monetare și bugetare – care pot contribui la crearea climatului favorabil necesar funcționării mecanismelor pieței. Economia capitalistă a zilelor noastre nu mai este socotită pură, bazată în esență pe inițiativa privată, ci este considerată o economie mixtă, formată din sector particular și sector public, din liberă inițiativă și intervenționism statal, „sinteza neoclasică" dînd expresie tocmai punctelor de interferență dintre cele două sectoare și combinării „virtuților" economiei de inițiativă cu ale celei centralizate. Dacă economia mixtă a fost socotită drept corespunzătoare cerințelor actuale de dezvoltare a forțelor de producție și o ripostă dată economiei socialiste, apoi „sinteza neoclasică" figura ca o inovație capabilă să se înfrunte cu știința economică marxistă. După P.A. Samuelson, economia mixtă ar fi rezultatul firesc, normal, al evoluției capitalismului, care și-ar fi creat instrumentele necesare corijării viciilor sale atît de ingrijorătoare în trecut. „În mod sigur, scria P. A. Samuelson în 1970, cele mai rele consecințe ale ciclurilor economice... care au însoțit regimul capitalist de la originea sa aparțin probabil unui trecut pentru totdeauna revolut ; aceasta nu înseamnă deloc că ciclurile au dispărut. Noi n-am ajuns nicidecum în epoca „reglajelor de precizie". Economiile noastre vor continua să fie afectate de fluctuații ale stocurilor, a căror amplitudine va trebui să rămînă moderată... Tendințele seculare ale regimului nostru economic de a oscila nu vor dispare, dar lumea nu le va lăsa să degenereze printr-un efect cumulativ ca cel al bulgărelui de zăpadă, într-o depresiune catastrofică sau într-o inflație galopantă..." [4].

Dar iată că marea depresiune a devenit o realitate pentru întreaga lume capitalistă de mai bine de doi ani, inflația galopează de aproape cinci ani, iar șomajul a atins cote neîntîlnite în întreaga dezvoltare postbelică a capitalismului.

Criza actuală a „economiei mixte" – respectiv a capitalismului monopolist de stat – este totodată și criza „sintezei neoclasice". Oare P. A. Samuelson, ca unul din întemeietorii ei, a renunțat în ultimul timp la utilizarea numelui ei ? Căci, începînd cu cea de-a opta ediție a „Economics"-ului, nu mai întîlnim termenul de „sinteza neoclasică" în paragrafele tradiționale. Denumirea a dispărut, dar tezele se mențin. A renunța la ele înseamnă a restructura din temelii „Economics"-ul. Dar pentru aceasta este nevoie de o restructurare a însuși modului de abordare a problemelor pentru care se socotea că s-au găsit soluții imbatabile.

Confruntată cu realitățile marei crize economice „sinteza neoclasică" este subminată din temelii. Convenționalismul burghez va amenda probabil „sinteza neoclasică", va încerca probabil noi formule, dar ele nu pot să se dovedească decît tot mai puțin operante, tot mai efemere.

I. Nicolae-VĂLEANU

---

[1], [4] P.A. Samuelson, „L'Économique. Introduction à l'analyse économique, VIII-e ed., Paris, 1972, p. 483.

[2] „The new keynesians have a new prescription", in „Business Week", 12 May 1975.

[3] Per Jacobson, „The Market Economy in the World today" Philadelphia, 1971, p. 85.

FIŞE

sistematizarea localităților rurale, începînd cu V. Mihăilescu, S. Mehedinți, D. Gusti, H. H. Stahl ș.a. și prezintă date referitoare la procentul populației rurale și la repartiția medie a acesteia pe sate și cătune, D. Turnock evidențiază orientarea stabilită de Congresul al XI-lea al P.C.R. privitoare la sistematizarea localităților rurale, în sensul concentrării, modernizării acestora, creării de servicii și industrii, dar cu respectarea tradițiilor arhitecturale, salvgardarea monumentelor istorice și respectarea particularităților etnografice și de folclor. „Satul românesc – spune autorul – are mari posibilități în direcția schimbării, dar se va urmări un echilibru atent între modern și tradițional, evitîndu-se o abordare pur funcțională".

„Mărul de aur" acordat Bucovinei

Luni 26 aprilie, la Moldovița, unde se află unul dintre renumitele monumente istorice și de artă ale Moldovei de nord, a avut loc festivitatea de decernare a premiului „Mărul de aur" (Pomme d'or) pe anul 1975, acordat de Federația internațională a ziariștilor și scriitorilor de turism (F.I.J.E.T.) zonei Bucovina pentru valorificarea și integrarea în circuitul turistic a comorilor de artă feudală românească existente pe aceste străvechi și pitorești meleaguri. Distincția a fost înmînată tovarășului Miu Dobrescu, președintele Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Suceava, de președintele F.I.J.E.T., Jean Paul Delfeld. La festivitate au luat parte Ion Cosma, ministrul turismului, Justin Moisescu, mitropolitul Moldovei și al Sucevei, precum și alte personalități. A fost de față Georges Oor, președintele Comitetului internațional de decernare a premiului „Pomme d'or". În alocuțiunile rostite s-a relevat însemnătatea istorică și educativă pe care o prezintă ctitoriile voievodale din Bucovina, expresie a geniului creator al poporului român, evidențiindu-se eforturile depuse de statul nostru pentru restaurarea și integrarea în circuitul turistic a obiectivelor existente aici. Victor Vîntu, președintele Asociației române a ziariștilor și scriitorilor de turism, vicepreședinte al F.I.J.E.T., arăta în „Scînteia" (27 IV 1976) că premiul este un „omagiu cu multiple semnificații adus unicității acestui străvechi pămînt românesc, bastion al permanenței ființei naționale, „cetate de scaun" a vitejiei și neîngenuncherii, leagăn al unei spiritualități de neconfundat în concertul valorilor universale, loc de ales pelerinaj istoric și cultural pe harta turistică a Europei".

ECONOMIE MONDIALA

ȚĂRI CAPITALISTE DEZVOLTATE

ȘOMAJUL ȘI INEGALITATEA DEZVOLTĂRII REGIONALE

NECESITATEA îmbunătățirii repartizării teritoriale a forțelor de producție a îmbogățit paleta revendicărilor sociale și politice din numeroase țări capitaliste, devenind în unele din ele (Italia, Anglia, Belgia și altele) o revendicare de prim ordin a mișcării muncitorești și democratice, susținută cu vigoare de pături tot mai largi. „În confruntările ideologice în curs, problemele locale și regionale constituie unul din domeniile cele mai importante și mai complexe ale luptei politice. Anii din urmă au fost marcați de constatarea de către vaste sectoare ale opiniei publice a agravării acestor probleme“, scrie *Economie et politique* (nr. 221/1972). Din aceste motive, preocupările de dezvoltare regională, deși au intrat relativ recent în sfera politicii economice a țărilor capitaliste dezvoltate, au devenit în scurtă vreme unul din aspectele cele mai importante ale acesteia într-o serie de țări. Nivelul ridicat al șomajului generat de criza economică în țările capitaliste (în primăvara acestui an țările industrializate din Occident numărau, după datele O.I.M., 18 milioane de șomeri), ca și faptul că, în contextul actual, nu se întrevede o diminuare substanțială a acestuia reprezintă un factor în plus care subliniază caracterul deosebit de actual al politicilor regionale.

Identificarea regiunilor „defavorizate“, care nu participă nici ca „factori“ nici ca „beneficiari“ la mișcarea ascendentă a economiei, dar contribuie în schimb la prelungirea sau agravarea fazelor de stagnare sau descendente care întrerup ciclic această mișcare, se face cu ajutorul mai multor indicatori. Este evident că de precizia acestor indicatori depind întreaga apreciere a situației și, în continuare, măsurile de ordin practic pe linia încercărilor de a reduce aceste decalaje.

Indicatorii folosiți sînt variați, dar între ei se regăsește întotdeauna nivelul șomajului. Un nivel persistent ridicat al șomajului este și unul din indicatorii folosiți de Raportul Comisiei Pieței Comune asupra problemei regionale în Comunitatea lărgită, denumit și Raportul Thomson.

Utilizarea indicatorului șomajului, în ciuda definițiilor diferite date fenomenului de la o țară membră la alta și a gradului diferit de precizie cu care el este reflectat, permite cîteva concluzii, la care ne vom referi în continuare. Una dintre ele este că șomajul înregistrează în mod constant niveluri mai ridicate în regiunile „defavorizate“, fie ele regiuni rurale sau regiuni industriale în declin. Graficul nr. 1 scoate în evidență tocmai acest fenomen, de-a lungul unei perioade de peste 20 de ani, pe exemplul Marii Britanii. Se cuvine totuși menționat faptul că, pe ansamblu, în timpul ultimei crize cele mai afectate nu au mai fost ca de obicei regiuni „defavorizate“ ca sudul Italiei sau Scoția, ci Ruhrul, centrul Franței sau regiunea West Midlands din Marea Britanie, legate de ramuri ale industriei prelucrătoare pe care criza le-a lovit în mod deosebit. În cele 12 luni terminate în iunie 1975, numărul șomerilor crescuse în regiunile zise „în dezvoltare“ ale Marii Britanii cu 47 la sută, față de 81 la sută în celelalte regiuni (*The Economist,* 3 ianuarie 1976). Ca urmare, nivelul relativ al șomajului în Scoția, care în 1964 reprezenta dublul mediei naționale, ajunsese să fie numai de 1,7 ori mai mare în 1973 și cu 25 la sută mai mare iarna trecută, în condițiile în care dezvoltarea extracției de petrol în Marea Nordului a creat circa 60 000 de locuri de muncă. Ușoara tendință de atenuare în ultimii ani a decalajului persistent față de media națională în privința nivelului relativ al șomajului nu se anunță însă a fi de prea lungă durată.

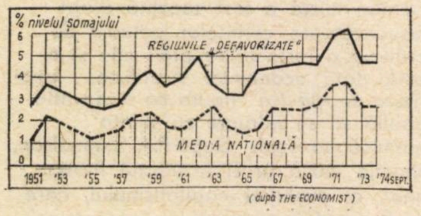

(după THE ECONOMIST)

Graficul nr. 1 — **Evoluția șomajului în Marea Britanie**

Deși decalajul în privința venitului pe locuitor dintre statele sudice și restul țării s-au redus în S.U.A. față de momentul, situat cu patru decenii în urmă, cînd președintele Franklin Roosevelt desemna Sudul ca fiind problema economică nr. 1 a țării, majoritatea statelor din această zonă continuă să figureze pe lista celor zece state americane cu cele mai reduse venituri pe locuitor din S.U.A. Potrivit unui studiu avînd la bază datele ultimului recensămînt american (1970), numai un sfert din populația S.U.A. trăiește în Sud, dar acesta include 38% din populația ale cărei venituri se situează sub limita determinată oficial a sărăciei. De notat că în 1969, 4% din totalul familiilor albe și 17% din totalul celor de culoare din Sud-est aveau un venit reprezentînd mai puțin de jumătate din pragul oficial al sărăciei. Sărăcia care persistă chiar și în perioadele de avînt în această largă porțiune a teritoriului uneia din cele mai dezvoltate țări occidentale face ca Sudul să fie și mai vulnerabil în perioadele de recesiune : tocmai acestea sînt statele în care reducerea numărului locurilor de muncă, începînd cu decembrie 1973, ca urmare a crizei economice, a fost cea mai rapidă.

O situație specifică se întîlnește în Franța. După cum relevă revista *L'Expansion* (martie 1976), dacă șomajul „structural“ lovește regiunile cel mai puțin dezvoltate, din sud și din vest, șomajul „conjunctural“ afectează dimpotrivă regiunile industrializate și atenuează astfel în perioadele de criză disparitățile dintre ele, dar nu și acuitatea fenomenului ca atare.

O altă concluzie care se desprinde din analiza disparităților regionale la nivelul ansamblului țărilor membre ale Pieței Comune, o constituie existența unor considerabile disparități regionale, inclusiv în raport cu mediile naționale, ele însele extrem de diferite de la o țară la alta (2,3 la sută în Franța, față de 9,9 la sută în Irlanda, în 1974).

Caracterizarea din punctul de vedere al nivelului relativ al șomajului, ca de altfel și după alte criterii (produsul intern pe locuitor etc.), scoate în evidență că nu numai țările industriale capitaliste, dar nici regiunile lor defavorizate nu sînt omogene sub aspectul gradului de dezvoltare economică. Și în cadrul lor există anumite zone ceva mai avansate, în vreme ce altele sînt cu totul rămase în urmă, așa cum ar fi, de pildă, în sudul Italiei, provinciile Campania și Basilicata, în care ponderea șomajului depășește 10 la sută din totalul forței de muncă (vezi graficul nr. 2) chiar și în perioade de avînt economic în Occident. Fără a cunoaște aceeași acuitate ca în sudul Italiei, problemele regiunilor rurale ale Danemarcei sînt și ele preocupante : în ciuda unor randamente agricole dintre cele mai ridicate din Europa occidentală, veniturile în aceste regiuni sînt cu 30 la sută inferioare mediei naționale, iar nivelul șomajului este de trei ori mai ridicat.

Tipic pentru cazul vechilor zone industriale aflate astăzi în declin este cel al regiunilor carbonifere din sudul Belgiei (din Wallonia), unde unei reduceri a extracției de cărbune cu 86 la sută între 1952 și 1972 (în urma puternicei concurențe a petrolului) i-a corespuns o scădere a utilizării forței de muncă cu 88 la sută, fără ca alte activități industriale importante să se instaleze aici între timp. Un raport al Consiliului economic și social al Franței constată că nici o altă zonă a Pieței Comune nu a cunoscut un declin care să fie mai puternic ca aceasta (*Problèmes économiques,* nr. 1 460, 18 februarie 1976).

Reprezentînd numai o consecință a subdezvoltării unor zone geografice uneori destul de întinse dinăuntrul frontierelor aceleiași țări capitaliste dezvoltate, numeroase mari aglomerări urbane contemporane oferă celor mai mulţi dintre locuitorii lor condiţii de viaţă extrem de grele şi înregistrează frecvent procente ale şomajului mai mari decît media naţională. Neapole, spre exemplu „oglinda relelor întregului Mezzogiorno" cum îl caracterizează presa italiană, numără (împreună cu împrejurimile) aproape 140 000 de şomeri, dintre care 11 000 rămaşi fără lucru numai în ultimul an.

Aceste aspecte evidenţiază clar că nu poate exista o rezolvare pentru problemele economice şi sociale ale marilor oraşe ca şi pentru cele ale regiunilor „defavorizate" separată de soluţionarea de ansamblu a problemelor dezvoltării economico-sociale pe plan naţional. Corelaţia strînsă care există între mărimea produsului pe locuitor şi nivelul relativ al şomajului susţine şi ea această afirmaţie.

Corelaţia între nivelul relativ al şomajului şi un alt indicator care caracterizează regiunile mai slab dezvoltate economic — şi anume migraţia — este doar mai slabă, dar nu inexistentă. În Marea Britanie există regiuni cu emigraţie redusă, dar cu şomaj ridicat (Ulster, Ţara Galilor, nordul Angliei), după cum faptul că emigraţia din Scoţia slăbeşte în intensitate cînd situaţia şomajului în Anglia se înrăutăţeşte nu poate fi un indiciu al ameliorării situaţiei economice în Scoţia.

Diversitatea situaţiilor economice, sociale, politice, geografice concrete din fiecare ţară determină desigur obiective şi instrumente specifice pentru politica de dezvoltare economică regională. Analiza politicilor respective scoate totuşi în evidenţă că obiectivul lor fundamental este, de regulă, crearea de noi locuri de muncă şi reducerea pe această cale o şomajului, chiar şi în ţările care consideră inevitabil un nivel relativ ridicat al şomajului total şi parţial. Potrivit unui studiu efectuat în Marea Britanie, între 1963 şi 1970 — perioadă în care în cadrul programelor de dezvoltare regională s-au cheltuit peste un miliard de lire sterline — s-au creat pe această bază circa 220 000 de locuri de muncă, iar rata şomajului s-a redus cu 1,8 puncte procentuale, rămînînd însă în continuare extrem de ridicată comparativ cu alte ţări capitaliste dezvoltate. Cifrele privind locurile de muncă nou create ca mijloc de atenuare a dificultăţilor regiunilor slab dezvoltate din punct de vedere economic trebuie privite cu multă rezervă dacă se ţine seama că, de pildă, în Franţa, din totalul locurilor de muncă create în industrie în perioada 1968—1971 pe baza unor investiţii subvenţionate de stat peste jumătate privesc nord-estul ţării, Alsacia şi Lorena, adică regiuni mult mai dezvoltate comparativ cu altele (mai ales din vestul ţării) care ar fi avut nevoie de ele. Investiţiile de sute de miliarde de lire făcute de statul italian în Mezzogiorno în industria chimică, în siderurgie etc., în ultimul sfert de veac s-au soldat cu numai 150 000 de locuri de muncă noi. În acelaşi interval în agricultura acestei vaste zone, care reprezintă 40 la sută din suprafaţa Italiei, au dispărut 400 000 de locuri de muncă. În acest fel în Mezzogiorno numărul locurilor de muncă de fapt a scăzut 1).

Şomajul în creştere: incidenţe diferenţiate

ÎN ULTIMA LUNĂ a anului trecut, numărul total al şomerilor din principalele ţări occidentale (Europa, America de Nord, Japonia şi Oceania) era cu aproape 5 milioane mai ridicat decît cu un an înainte : 18 milioane faţă de 13,3 milioane în decembrie 1974. A fost nivelul cel mai ridicat al şomajului atins în cele 23 de ţări în ultimii 40 de ani. Două treimi din sporul şomajului în intervalul de un an s-au înregistrat în ţările europene, iar un sfert în America de Nord. Deosebit de semnificative sînt datele din tabel cu privire la incidenţa şomajului în rîndul mîinii de lucru feminine şi în rîndul tinerilor. Peste 7 milioane de şomeri dintre cei înregistraţi în decembrie 1975, adică 41% din numărul total al şomerilor, erau tineri sub 25 de ani, deşi aceştia nu formau decît 22% din mîna de lucru a ţărilor respective. Femeile reprezintă 35% din mîna de lucru a celor 23 de ţări, dar ponderea lor în numărul total al şomerilor era de 40%. Cele mai înalte rate ale şomajului sînt cele din rîndul tinerilor, ajungînd la dublul ratei pe ansamblu.

	Numărul şomerilor, în milioane			Rata şomajului, în % din mîna de lucru		
	Total	Femei	Tineri	Total	Femei	Tineri
Europa de nord	2,0	0,6	0,8	5,5	4,6	11,0
Europa occid.	3,4	1,6	1,3	5,3	6,9	9,2
Europa de sud	3,3	1,2	1,6	4,9	6,0	8,9
S.U.A., Canada	7,9	3,4	3,3	7,6	8,6	13,3
Japonia, Australia, Noua Zeelandă	1,4	0,5	0,4	2,2	2,2	3,7
Total, 23 de ţări	18,0	7,3	7,4	5,3	6,1	9,8

Sursa: Informations, O.I.T., Nr.2, 1976.

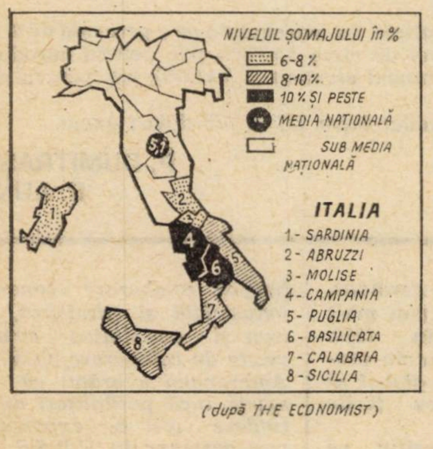

(după THE ECONOMIST)

Graficul nr. 2 — **Nivelul şomajului în Italia în anul 1974**

Mecanismele iniţiate în diverse state capitaliste pentru atenuarea disparităţilor regionale în domeniul economic şi social vizează obiective înguste, de suprafaţă, nu de puţine ori contradictorii, adoptate cînd anumiţi indicatori, în primul rînd şomajul, ating cota de alarmă (de aceea organismele în cauză au şi fost asemănate uneori cu un detaşament de pompieri). Ele suferă de lipsa unei viziuni coerente prin prisma unui plan reflectînd o politică fermă pe termen lung şi de ansamblu, adică la scara întregii economii naţionale, iar fondurile alocate politicii de dezvoltare economică regională se dovedesc cu totul insuficiente. Astfel, mărimea Fondului regional de dezvoltare al C.E.E. (echivalentul a 540 milioane de lire sterline) pentru trei ani este mai redusă decît a subsidiilor plătite anual de Piaţa Comună fermierilor furnizori de lapte şi produse lactate.

Venind din partea experţilor O.C.D.E., recunoaşterea reuşitei extrem de limitate a politicilor economice „spaţiale" occidentale în a atrage capitalul privat să investească tocmai în zonele pe care el tinde în mod obiectiv să le evite şi în a lichida marile disparităţi teritoriale care caracterizează economia chiar şi a celor mai dezvoltate ţări capitaliste, subutilizarea resurselor umane şi naturale ale unor întinse regiuni, cu preţul unei mari risipe pentru societate, este cu atît mai semnificativă : „Ţările (capitaliste — n. n.) au ajuns astfel în mod firesc să privească din ce în ce mai mult dezvoltarea diverselor părţi ale economiei naţionale ca un anasmblu cu o coeziune organică. O asemenea concepţie implică, că nu se pot aborda în mod convenabil problemele în cauză decît dacă există o vedere de ansamblu asupra aspectelor economice, sociale şi fizice ale dezvoltării, în cadrul unor programe integrate. Ea implică de asemenea, în mod evident că politicile regionale şi măsurile care ţin de ele nu-şi pot păstra caracterul lor corectiv, a posteriori, ci trebuie să urmărească să prevadă o evoluţie pe termen lung şi să reflecte opţiuni determinante" 2). Numai că principiul planificării sociale pe care îl exprimă de fapt autorii, pornind de la sesizarea necesităţii obiective a reglării sociale a proceselor economice, contrazice însăşi natura capitalismului. Faptul că statul burghez contemporan prin politica sa introduce anumite elemente de corectare în mişcarea spontană a reproducţiei capitalului social nu înseamnă că el are şi posibilitatea să lichideze legităţile generale după care se desfăşoară aceasta, adică să înlăture anarhia.

Dinu DRAGOMIRESCU

---

1) Strangers at the feast. A survey of the development regions of the E.E.C., The Economist, 25 ianuarie 1975.

2) La croissance de la production 1960—1980. Expérience, perspectives et problèmes de politique économique. O.C.D.E., Paris, 1970, p. 152.

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE ● CONJUNCTURI

Creșterea prețurilor la materiile prime

NIVELUL general al prețurilor pe piețele internaționale de materii prime a reînceput să crească în primul trimestru al anului 1976, după o perioadă de stabilitate relativă în trimestrul anterior.

Indicele prețurilor calculat de agenția engleză Reuter (cu baza 18 septembrie 1931=100) ajunsese la 1 296,2 la 31 martie 1976, față de 1 175,2 la 30 decembrie 1975. Indicele Moody (cu baza 30 decembrie 1931=100) a crescut de la 751.5 la 31 decembrie 1975 la 774.9 la 31 martie 1976.

Influențele asupra piețelor de materii prime au fost nu numai de natură monetară — în principal deprecierea lirei sterline — ci și provenite din creșterea în prețuri reale a celor patru metale cele mai importante, ca și a prețurilor la cafea și la cacao.

În perspectivă, observatorii consideră că prețurile materiilor prime vor continua să crească avînd în vedere în principal redresarea economică care a început să se manifeste în Occident. Se așteaptă de asemenea să se producă modificări serioase în ciclul formării stocurilor la toate nivelurile pe măsura redresării economice, dat fiind că se va accentua cererea. Drept rezultat, cumpărările de materii prime în perioada imediat următoare vor depăși cerințele curente normale.

Austria: în așteptarea redresării economice

BANCA Națională a Austriei a publicat datele provizorii ale balanței de plăți externe pentru luna ianuarie 1976, subliniind creșterea deficitului provenit din operațiunile comerciale. Deficitul din luna ianuarie a acestui an a fost de 4 098 milioane șilingi față de numai 1 889 milioane șiling în ianuarie 1975. Exporturile au scăzut anul acesta cu 4,4%, în timp ce importurile au crescut cu 14,3% față de luna corespunzătoare a anului trecut.

Ca perspectivă de ansamblu Institutul de cercetări economice din Viena prevede un ritm de creștere a economiei Austriei pentru întreg anul 1976 de 2,5%. Elementul de bază care va contribui la această creștere este socotit a fi redresarea economică internațională în general, care ar urma să determine o creștere simțitoare a exporturilor. Activitatea de investiții se va accelera ușor în urma stimulentelor guvernamentale, dar nu este de așteptat ca ea să crească într-un ritm mai mare de 0,5—1%.

Institutul de cercetări economice austriac își manifestă în prevederile sale temerea că inflația va continua și că ea va atinge un ritm de cel puțin 7.5% în anul 1976, urmînd să crească și în anul 1977.

Aluminiu: cerere în creștere

PRODUCȚIA de aluminiu, care este un indiciu important al conjuncturii din industria automobilelor și din construcții, a atins în ianuarie nivelul de 812 000 tone în țările nesocialiste. Acesta a fost nivelul cel mai ridicat înregistrat din mai 1975 încoace, confirmînd redresarea lentă dar continuă a cererii. Producția zilnică medie în ianuarie 1976 a fost de 26 200 tone, față de 29 600 tone în aceeași lună a anului trecut și 25 600 tone în vara anului 1975. După un an în care topitoriile au folosit numai 75—80% din capacități, principalele companii din industria aluminiului prevăd o creștere substanțială a cererii în cursul anului 1976.

U.R.S.S. — R.F.G.: extinderea relațiilor economice

IN CADRUL interviului acordat nu de mult unui corespondent al agenției sovietice TASS, Otto Wolf von Amerongen, președintele Uniunii industriale și comerciale din R.F.G., a declarat că colaborarea dintre cele două țări a luat amploare. Anul trecut volumul schimburilor reciproce a reprezentat 102,2 miliarde mărci vest-germane, respectiv de trei ori mai mult decît nivelul atins în 1970. Uniunii Sovietice îi revin peste 40% din volumul global al comerțului R.F.G. cu țările socialiste.

Subliniind rolul pozitiv pe care l-au jucat în această evoluție acordurile pe termen lung de colaborare economică, industrială și științifică, precum și activitatea comisiei mixte de colaborare, O.W. von Amerongen a arătat că mai există încă posibilități de extindere atît a exporturilor vest-germane în U.R.S.S., cît și a importurilor de mărfuri sovietice în R.F.G.

Evoluții monetare

PE ANSAMBLUL intervalului 19—23.IV.1976 dolarul S.U.A. s-a menținut aproximativ la nivelul înregistrat în săptămîna precedentă față de restul valutelor (cu excepția lirei sterline și a lirei italiene). Datele publicate în acest interval relevă că în primele trei luni a.c. ritmul de creștere (în termeni reali) a produsului național brut în S.U.A. a fost de 7,5% p.a. De asemenea, s-a anunțat creșterea, pentru a treia lună consecutiv, a circulației monetare în S.U.A. Avînd în vedere această evoluție, unii observatori anticipează o posibilă modificare a politicii de credit a Sistemului Federal de Rezervă, ceea ce ar putea avea drept consecință declanșarea procesului de creștere a dobînzilor pe piața internă și, prin reflex, pe piața depozitelor în eurodolari.

Evoluția francului elvețian a fost temporar afectată de hotărîrea autorităților de a limita (cu începere din 21.IV.1976) importul în Elveția al bancnotelor străine la contravaloarea a 20 000 franci elvețieni pe trimestru. În acest context, francul elvețian s-a repreciat temporar față de restul devizelor, atingînd un punct maxim de circa 2,5120 franci/dolar, revenind spre sfîrșitul intervalului la nivelul inițial de circa 2,5250 franci/dolar.

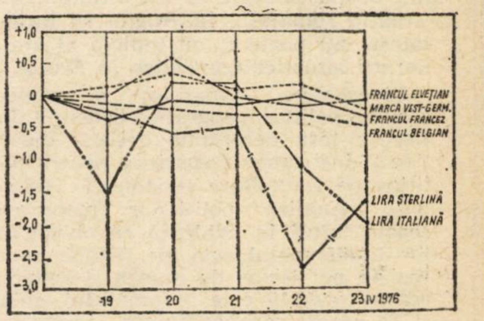

Evoluția principalelor devize în săptămîna 19—23 IV 1976 față de cursul devizelor respective în raport cu dolarul S.U.A. din 15 IV 1976

Lira sterlină a resimțit efectul deteriorării situației social-economice din Marea Britanie. Grevele, rata inflației care continuă să fie cea mai ridicată între principalele țări capitaliste dezvoltate (21,2% p.a. în luna martie a.c.), refuzul unor organizații sindicale de a accepta plafonul de creștere a salariilor propus de guvern au determinat o nouă slăbire a cursului devizei britanice pe piețele de schimb. Lira sterlină a înregistrat un nou punct minim record față de dolar: 1,8075 dolari/liră, deprecierea fiind de aproape 38% în comparație cu nivelul din decembrie 1971, în raport cu monedele celor zece principali parteneri comerciali ai Marii Britanii. Banca Angliei a intervenit în sprijinul lirei majorînd cu 1,5%, la 10,5% p.a., dobînda minimă de împrumut. La sfîrșitul intervalului lira sterlină se situa la circa 1,8225 dolari/lira, față de 1,8565 dolari/lira la începutul lui.

Lira italiană, în climatul de incertitudine care domină viața economică și politică din Italia, a continuat să se mențină la un nivel scăzut, situîndu-se la sfîrșitul intervalului la circa 893 lire/dolar.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe o perioadă de 6 luni s-au situat la un nivel de circa 5,9375% p.a. pentru eurodolari, 2% p.a. pentru eurofrancul elvețian și 3,8125% p.a. pentru euromarca vest-germană.

Prețul aurului a oscilat între 127 și 128 dolari uncia.

P. DUMITRAȘCU
D. LUNGU

UNCTAD IV —

for de negocieri concrete în vederea înfăptuirii noii ordini economice internaționale

AU MAI RĂMAS numai cîteva zile pînă la deschiderea, la Nairobi (Kenya), a celei de-a patra sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD) — una din marile manifestări economice internaționale din acest an, care va reuni reprezentanți a peste 150 de țări. La 3 și 4 mai urmează să aibă loc contacte și discuții prelimiare în scopul definitivării ordinii de zi, după care este prevăzut să se desfășoare sesiunea propriu-zisă (5—28 mai), chemată să examineze complexele probleme ale depășirii stării de subdezvoltare în care se află două treimi din omenire, să identifice căi și modalități concrete de creare a unei noi ordini economice în lume.

Convingerea despre urgența găsirii de soluții constructive, eficiente pentru aceste probleme a pătruns adînc în conștiința umanității, și evoluțiile cele mai recente din economia mondială nu au putut decît să întărească această convingere. Distanța dintre nivelurile venitului național pe locuitor din diferitele țări și regiuni ale lumii nesocialiste au continuat să se mărească în primii ani ai deceniului nostru. Țările cel mai puțin dezvoltate din „lumea a treia“, care au și ritmuri de dezvoltare cu totul nesatisfăcătoare, nu arareori negative, tind să rămînă tot mai mult în urmă.

În plus față de toate acestea, în economia mondială și în mod deosebit în țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, s-au făcut simțite în ultimii ani efectele negative ale recesiunii adînci și generalizate din țările industriale ale Occidentului. Instabilitatea din eonomia acestora, cu fenomenele sale însoțitoare — restrîngerea comerțului mondial și perturbările din sfera valutar-financiară, au impus țărilor „lumii a treia“ eforturi suplimentare, le-au provocat noi pierderi de substanță ca urmare a repercutării asupra lor a efectelor crizei de către țările mai puternice sub raport economic.

A DEVENIT astfel și mai evidentă necesitatea imperioasă a instaurării unei noi ordini economice în lume, care să fie întemeiată pe principiile egalității și avantajului reciproc, pe respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn deplin pe bogățiile naționale, de a-și alege liber drumul dezvoltării economico-sociale, fără nici un amestec din afară, de a-și concentra toate resursele pentru accelerarea înaintării pe calea progresului și civilizației.

Între aplicarea principiilor dezvoltării suverane a fiecărui stat și perspectivele și căile lichidării subdezvoltării în lume este o legătură indisolubilă. Așa cum arăta nu demult tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România : **„Considerînd că una din problemele fundamentale ale epocii noastre — de care depind nemijlocit destinderea, pacea și colaborarea internațională — este lichidarea subdezvoltării, România militează cu toată fermitatea pentru abolirea definitivă a vechilor relații care au generat marile decalaje dintre state, a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru instaurarea noii ordini economice și politice internaționale, bazate pe egalitate și echitate în raporturile dintre toate statele“.**

România, ca țară socialistă și, totodată, ca țară în curs de dezvoltare, se situează în mod hotărît de partea popoarelor care luptă pentru lichidarea subdezvoltării și a relațiilor care i-au dat naștere. În același timp, înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale, care să asigure dezvoltarea largă a colaborării între state pe baza egalității și a avantajului reciproc, necesită aportul tuturor popoarelor, al tuturor statelor din lume. **„Înfăptuirea noii ordini economice,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la sesiunea din decembrie 1975 a Marii Adunări Naționale, **interesează deopotrivă toate țările și popoarele, atît cele dezvoltate, cît și cele slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare, deoarece ea este menită să asigure stabilitate și o dezvoltare armonioasă și echilibrată a întregii economii mondiale ; iată de ce la realizarea ei trebuie să participe toate statele“.**

Iar de aici decurge în mod logic o altă concluzie : **„România consideră că în această direcție un rol important trebuie să aibă Organizația Națiunilor Unite, organismele și organizațiile economice internaționale. În cadrul lor trebuie puse la punct programe concrete privind realizarea în practică a diverselor obiective ale noii ordini“.**

Tocmai în acest spirit abordează țara noastră problemele de natura celor înscrise pe agenda U.N.C.T.A.D. IV, înglobînd aspecte cruciale pentru depășirea actualelor dezechilibre din economia mondială, pentru așezarea structurilor ei pe baze noi, echitabile, pentru o evoluție fermă și rapidă către reducerea decalajelor contemporane.

Cadrul principial al noii ordini economice internaționale a fost trasat în documentele adoptate de sesiunile extraordinare din 1974 și 1975 (a VI-a și a VII-a) ale Adunării Generale a O.N.U., în Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor adoptată de sesiunea a XXIX-a ordinară a Adunării Generale. Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare îi revine acum, în cadrul lucrărilor de la Nairobi, rolul de a concretiza principiile, de a le da forme mai precise cu aplicabilitate practică, în cadrul unor negocieri detaliate. În Programul de acțiune elaborat la reuniunea ministerială de la Manila, în vederea U.N.C.T.A.D. IV, „Grupul celor 77“ — din care face parte și România — precizează în această privință : „Gama negocierilor va cuprinde politici și măsuri cu impact substanțial asupra nivelului, compoziției și condițiilor fluxurilor internaționale de bunuri și servicii, tehnologice, plăți și resurse financiare. Deși anumite aspecte ale acestei game largi de probleme sînt tratate de instituții existente, mai sînt multe goluri care necesită să fie umplute, între altele în ceea ce privește relațiile reciproce dintre probleme și dintre măsurile propuse în diferitele domenii“.

Vedere din Nairobi

CERCUL problemelor se întinde de la produsele de bază și pînă la schimburile comerciale dintre țări cu sisteme social-economice diferite.

Faptul că **problematica produselor de bază** de exemplu, căutarea de soluţii în acest domeniu, au constituit de la începutul existenţei U.N.C.T.A.D. una din preocupările majore ale acestui organism este uşor de înţeles dacă se are în vedere că şi astăzi livrările de materii prime — fără petrol — către ţările industriale reprezintă pentru ţările în curs de dezvoltare peste 75% din încasările lor din export. Or, pieţele produselor de bază au fost şi continuă să fie expuse la modificări abrupte şi însemnate ale cererii şi ofertei, cu efectul că veniturile ţărilor furnizoare — şi implicit proiectele lor economice bazate pe aceste venituri — suferă corespunzător de o instabilitate cronică. Este limpede că se impun abordări noi, capabile să aducă reglementări durabile într-un spirit de echitate pentru ţările producătoare. Programul integrat pentru produse de bază, în legătură cu care comitetul de specialitate din cadrul U.N.C.T.A.D. consideră că „a atins un stadiu în care este posibil să se ia hotărîri concrete“, va fi în centrul dezbaterilor de la Nairobi la acest punct.

În ceea ce priveşte **articolele industriale finite şi semifinite**, U.N.C.T.A.D. IV va avea de examinat „măsuri, incluzînd elaborarea şi deciderea unei strategii cuprinzătoare, pentru extinderea şi diversificarea exportului ţărilor în curs de dezvoltare“. Problemele acestea se pun pe fondul unor oscilaţii considerabile în schimburile internaţionale în ultimii ani. În perioada 1971—1973 sporul anual al volumului fizic al exportului de articole industriale din ţările în curs de dezvoltare a crescut de la 5% în primul an al intervalului la peste 20% în ultimul an, cînd a fost mai rapid decît ritmul de creştere al comerţului mondial. Dar în 1974 situaţia s-a schimbat din cauza crizei economice din ţările capitaliste, şi este improbabil ca în 1975 să se fi putut reedita realizarea din 1973. Or, sporirea exporturilor este un element-cheie al industrializării ţărilor în curs de dezvoltare, a căror pondere în producţia industrială mondială urmează să crească la cel puţin 25% pînă în anul 2 000, conform celor preconizate de Conferinţa generală a O.N.U.D.I. de la Lima (martie 1975).

Şi în **sfera valutar-financiară** se pun probleme de mare însemnătate pentru ţările „lumii a treia“, pentru perspectivele ieşirii lor din starea de subdezvoltare — probleme strîns legate de altfel de puterea de cumpărare inadecvată în actualele condiţii a produselor lor de bază, de restrîngerea capacităţii lor de import sub efectul crizei din Occident, de condiţiile externe adverse proiectelor lor de industrializare. Una din ele, căreia i se va acorda o atenţie deosebită la U.N.C.T.A.D. IV, este aceea a poverii **datoriei externe.** Analize ale experţilor U.N.C.T.A.D. au relevat faptul că dificultăţile pe care le întîmpină ţările în curs de dezvoltare în ceea ce priveşte serviciul datoriei provin esenţialmente din dezechilibre structurale proprii actualei economii mondiale, a căror corectare nu stă în puterea ţărilor debitoare. Examinînd aceste probleme sub toate aspectele, reuniunea de la Nairobi va trebui să evalueze posibilităţile convocării unei conferinţe a ţărilor creditoare şi debitoare pentru a reduce povara datoriei, ţinînd seama de necesităţile finanţării ridicării economice a ţărilor în curs de dezvoltare şi îndeosebi a celor rămase cel mai mult în urmă şi afectate de recesiunea occidentală (cu privire la situaţia şi problemele ţărilor cel mai puţin dezvoltate, a se vedea „Revista economică“ nr. 10/1976).

Din problematica valutar-financiară mai urmează să fie dezbătute măsurile necesare pentru **sporirea fluxurilor de resurse** spre ţările rămase în urmă (a se vedea în legătură cu aceasta articolul „Asistenţa financiară internaţională pentru dezvoltare“ din „Revista economică“ nr. 14 şi nr. 15/1976), precum şi măsurile pentru finanţarea deficitelor excepţionale ale balanţei de plăţi a ţărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol (pasivul acesta a ajuns la 35 mlrd. dolari în 1975, faţă de 32 mlrd. în 1974 şi 11 mlrd. în 1973). De asemenea, la Nairobi va fi reluată examinarea problemei **instituirii unui sistem monetar internaţional** care să stimuleze creşterea economică şi comerţul mondial, cu accent deosebit pe interesele ţărilor în curs de dezvoltare.

DECALAJUL TEHNOLOGIC dintre ţările sărace şi cele bogate, natura, consecinţele şi incidenţele sale vor constitui un capitol deosebit de important în cadrul agendei U.N.C.T.A.D. IV, dat fiind gravitatea şi efectele multiplicatoare ale dependenţei ţărilor în curs de dezvoltare sub acest aspect pentru perspectivele ieşirii lor din starea de subdezvoltare. Calcule ale experţilor U.N.C.T.A.D. arată că plăţile pentru brevete, licenţe, know-how şi mărci depuse echivalează cu circa 56% din suma totală a investiţiilor private directe plasate în ţările „lumii a treia“, sau cu 5% din încasările lor totale din export. Costul acesta vădeşte o puternică tendinţă de creştere, una din cauze fiind condiţiile în care firmele din ţările dezvoltate înţeleg să vîndă drepturile respective. Dacă la sfîrşitul anilor '60 plăţile menţionate mai sus se cifrau la circa 1,5 mlrd. dolari, pînă la finele actualului deceniu ele vor spori cel puţin de 6 ori.

Efortul în această materie este legat însă şi de necesitatea accelerării dezvoltării. În materialul de bază pregătit pentru U.N.C.T.A.D. IV la acest punct se arată de exemplu că pentru realizarea noii repartizări a capacităţii de producţie industrială în lume pînă în anul 2000, costul factorilor tehnici va trebui să fie majorat de 20—35 de ori faţă de volumul actual. Este deci absolut evidentă necesitatea pentru aceste ţări de a-şi spori urgent potenţialul tehnologic propriu, de a-şi crea şi dezvolta infrastructura ştiinţifică şi tehnică naţională cel mai bine adaptată pe de o parte nevoilor fiecărei ţări, iar pe de altă parte resurselor sale economice, sociale şi culturale. Acţiunile concrete care urmează să fie discutate la Nairobi vizează de aceea în mod logic întărirea capacităţii tehnologice a ţărilor în curs de dezvoltare, concomitent cu stabilirea unui cod de conduită pentru transferul de tehnologie şi măsuri pentru adaptări corespunzătoare ale sistemului internaţional de brevete.

În dezbaterile de la Nairobi este aşteptat să se oglindească atenţia crescîndă pe care ţările în curs de dezvoltare o acordă **cooperării între ele însele.** Unul din principalii factori care sporesc ponderea conceptului de cooperare economică între ţările rămase în urmă este constatarea că rezultatele Strategiei internaţionale a dezvoltării se dovedesc prea puţin corespunzătoare în lumina cerinţelor reale. Un alt factor îl constituie profundele dezechilibre din economia mondială care au însoţit criza economică din Occident şi care se repercutează deosebit de dureros asupra „lumii a treia“. Potenţialul „autoajutorării colective“, cum se arată în documentele U.N.C.T.A.D., dobîndeşte un nou prestigiu, sugerînd reorientări semnificative în politicile naţionale de creştere economică. Pornind de aici şi de la faptul că înseşi ţările în curs de dezvoltare se află la niveluri de dezvoltare foarte diferite unele de altele, la Nairobi ar putea fi discutate concret probleme ca : un sistem de preferinţe comerciale pe care şi le-ar acorda reciproc aceste ţări, aranjamente de plată corespunzătoare, crearea de întreprinderi mixte bazate pe caracterul complementar al unor resurse, livrări reciproce de tehnologii mai adecvate unor nevoi locale decît cele importate din ţările dezvoltate, aranjamente instituţionale pentru canalizarea unor fonduri de investiţii.

SITUÎNDU-SE în mod ferm, în toate cazurile, de partea ţărilor în curs de dezvoltare în marile dezbateri contemporane asupra problemelor economice, printre care se înscrie şi U.N.C.T.A.D. IV, România îşi exprimă alături de ele convingerea că este necesar şi urgent să se aducă modificări radicale relaţiilor economice internaţionale, să se instaureze relaţii noi bazate pe dreptate, să se elimine structurile economice inechitabile care au fost impuse ţărilor în curs de dezvoltare. Aşa cum s-a arătat la reuniunea ministerială de la Manila a ţărilor membre ale „Grupului celor 77“, sesiunea a patra a Conferinţei Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare oferă comunităţii internaţionale un prilej favorabil de a aborda în mod practic aceste probleme, de a adopta măsuri şi a realiza acorduri în chestiuni concrete. Declaraţia de la Manila preconizează „întărirea rolului de negociator al U.N.C.T.A.D., astfel încît aceasta să poată deveni un instrument eficient de negociere al Naţiunilor Unite în domeniile comerţului şi dezvoltării, capabil să transpună principiile şi liniile de acţiune, îndeosebi cele enunţate de Adunarea Generală, în acorduri concrete şi să contribuie astfel nemijlocit la instaurarea noii ordini economice internaţionale“.

Dezbaterile de la U.N.C.T.A.D. IV vor aduce fără îndoială noi afirmări ale solidarităţii ţărilor în curs de dezvoltare, ale voinţei şi capacităţii lor de a obţine schimbarea radicală, în spiritul echităţii, a locului lor în economia mondială. În acest for cu vocaţie universală, problema creării noii ordini economice internaţionale trece definitiv din stadiul conceptualizărilor în acela al negocierilor concrete pentru traducerea ei în fapt.

L. STROJA

Mişcarea grevistă: comparaţii internaţionale

O NOTABILĂ creştere a intensităţii mişcării greviste în industria principalelor ţări capitaliste — aceasta este trăsătura semnificativă care se desprinde dintr-o comparaţie internaţională pe 10 ani bazată pe date ale Organizaţiei Internaţionale a Muncii. Ramurile cuprinse în datele din tabel sînt, de regulă, industria extractivă, industria prelucrătoare, construcţiile şi transportul. Creşterea rezultă, cu excepţia unei singure ţări dintre cele incluse în tabel, din compararea datelor pe cele două subperioade de cîte 5 ani. Într-o serie de cazuri rezultă o intensificare deosebit de accentuată a grevelor înlăuntrul perioadei decenale.

Numărul zilelor de grevă la 1000 de persoane ocupate

	Medii anuale pe :		
	5 ani 1965/ 1969	5 ani 1970/ 1974	10 ani 1965/ 1974
Austria	482	1344	913
Belgia	156	512	334
Canada	1556	1732	1644
Danemarca	110	912	511
Finlanda	206	1414	810
Franţa	242	300	274
R.F.G.	10	90	50
Irlanda	1348	688	1018
Italia	1584	1746	1665
Japonia	198	288	243
Olanda	12	118	65
Noua Zeelandă	242	402	322
Norvegia	4	116	60
Suedia	28	64	46
Elveţia	—	2	1
Anglia	300	1186	743
S.U.A.	1230	1380	1305

Evoluţii discriminatorii ale salariului

CURBELE din graficele de mai jos, publicate de **Revue internationale du travail**, ilustrează sintetic — pe cîteva ţări capitaliste dezvoltate — evoluţia pe sexe a salariului mediu pe grupele succesive de vîrstă, ca bază (=100) fiind luat nivelul corespunzător grupei de 20—24 ani în cazul S.U.A. şi Japoniei, de 21—24 ani în cel al Angliei şi de 21—25 ani în cel al Franţei. Chiar dacă grupele de vîrstă diferă întrucîtva de la o ţară la alta, apare evident decalajul dintre salariul mediu al bărbaţilor şi cel al femeilor, cu amplitudinea maximă (printre cele patru ţări examinate) în Japonia. În timp ce salariul mediu al debutantelor în cîmpul muncii este, în general, apropiat de cel al debutanţilor, în cazul femeilor curba creşterii salariului se aplatizează mai curînd decît în cazul bărbaţilor, diferenţa maximă între nivelul salariului mediu pe sexe apărînd — în general — în jurul vîrstei de 45—50 de ani. De pildă, în 1972 în Statele Unite salariul mediu al angajatelor de 16—19 ani reprezenta 91 la sută din cel al angajaţilor de aceeaşi vîrstă, în timp ce la grupa de vîrstă de 45—54 de ani proporţia era de numai 50 la sută.

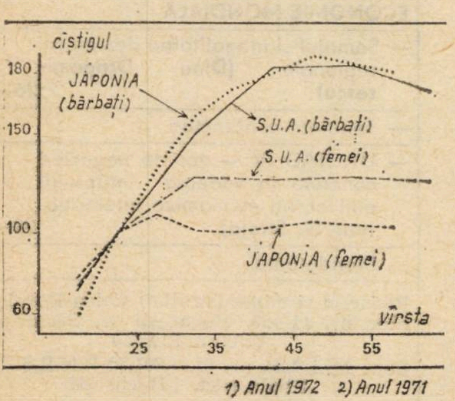

1) Anul 1972 2) Anul 1971

Graficul nr. 1 — **Nivelul salariului, pe vîrste şi sexe, în S.U.A. (1) şi Japonia (2)**

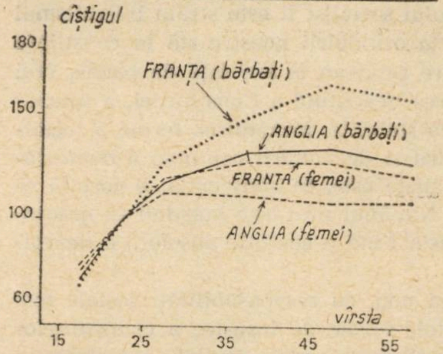

1) Anul 1970 2) Anul 1968

Graficul nr. 2 — **Nivelul salariului, pe vîrste şi sexe, în Anglia (1) şi Franţa (2)**

UNCTAD

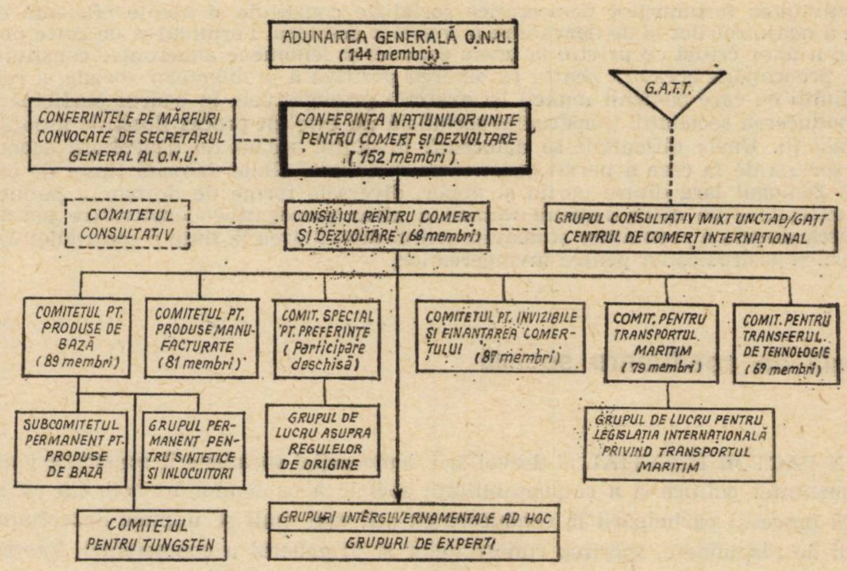
ADUNAREA GENERALĂ O.N.U. (144 membri)
G.A.T.T.
CONFERINŢELE PE MĂRFURI CONVOCATE DE SECRETARUL GENERAL AL O.N.U.
CONFERINŢA NAŢIUNILOR UNITE PENTRU COMERŢ ŞI DEZVOLTARE (152 membri).
COMITETUL CONSULTATIV
CONSILIUL PENTRU COMERŢ ŞI DEZVOLTARE (68 membri)
GRUPUL CONSULTATIV MIXT UNCTAD/GATT CENTRUL DE COMERŢ INTERNAŢIONAL
COMITETUL PT. PRODUSE DE BAZĂ (89 membri)
COMITETUL PT. PRODUSE MANUFACTURATE (81 membri)
COMIT. SPECIAL PT. PREFERINŢE (Participare deschisă)
COMITETUL PT. INVIZIBILE ŞI FINANŢAREA COMERŢULUI (87 membri)
COMIT. PENTRU TRANSPORTUL MARITIM (79 membri)
COMIT. PENTRU TRANSFERUL DE TEHNOLOGIE (69 membri)
SUBCOMITETUL PERMANENT PT. PRODUSE DE BAZĂ
GRUPUL PERMANENT PENTRU SINTETICE ŞI INLOCUITORI
GRUPUL DE LUCRU ASUPRA REGULELOR DE ORIGINE
GRUPUL DE LUCRU PENTRU LEGISLAŢIA INTERNAŢIONALĂ PRIVIND TRANSPORTUL MARITIM
COMITETUL PENTRU TUNGSTEN
GRUPURI INTERGUVERNAMENTALE AD HOC
GRUPURI DE EXPERŢI

După cum rezultă din schema alăturată, UNCTAD este în prezent un organism permanent al Adunării Generale a O.N.U.

Grupurile interguvernamentale ad hoc menţionate în schemă se ocupă de problemele elaborării unui cod de conduită privind transferul de tehnologie, ale sistemului internaţional de brevete, ale datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare, ale transportului prin containere, de problemele specifice ale ţărilor cel mai puţin dezvoltate etc.

Cuba: pe linia eficienţei economice

ÎN CUBA au loc intense pregătiri pentru aplicarea progresivă — începînd de la 1 ianuarie 1977 — a noului sistem de conducere a economiei naţionale, în cadrul căruia se va pune accentul pe ridicarea eficienţei activităţii economice a tuturor întreprinderilor. El se va baza pe utilizarea largă a unor mecanisme de planificare sau pîrghii economice şi financiare, ca normarea muncii şi a consumurilor materiale, retribuirea în raport cu cantitatea şi calitatea muncii, preţ de cost, rentabilitate, contracte economice etc., pe crearea unor organe centrale sau lărgirea atribuţiilor altora cum sînt : Comitetul de stat pentru preţuri, Comitetul pentru aprovizionarea tehnico-materială, Ministerul finanţelor ş.a. Pentru urmărirea realizării indicatorilor respectivi se vor introduce, începînd din 1978, elemente de calcul economic, inclusiv folosirea informaticii.

După cum s-a arătat la inaugurarea cursurilor Şcolii naţionale de conducere a economiei (pentru cadrele de conducere la diferite niveluri), Cuba intenţionează să folosească în acest scop experienţa dobîndită de alte ţări socialiste, preluînd tot ce poate fi aplicat cu succes în condiţiile specifice ale ţării şi renunţînd la tot ce nu corespunde exigenţelor sale concrete.

Adîncirea democrației socialiste

(Urmare din pag. 4)

cetățenilor. Formele diverse în care se desfășoară dezbaterea problemelor de interes general oferă largi posibilități cetățenilor să-și spună cuvîntul și să contribuie efectiv la gospodărirea treburilor țării.

Activitatea forumurilor democratice socialiste constituie și o cale eficientă de criticare a neajunsurilor și de dezvăluire a cauzelor acestora. Formularea de către masele largi a unor critici cu privire la unele practici și fenomene anacronice constituie expresia preocupării acestora pentru rezolvarea pozitivă a problemelor sociale, a responsabilității cu care oamenii muncii își exercită prerogativele în cadrul participării lor la conducerea societății. Construcția socialistă nu este un proces lipsit de greutăți și contradicții. Unele dificultăți se datorează nivelului scăzut de dezvoltare economică și socială de la care a pornit construcția socialistă, altele datorită lipsei de experiență. Dialogul larg dintre partid și popor, diversele forme de dezbatere publică sau de exercitare de către oamenii muncii a altor prerogative democratice permit cunoașterea directă a realităților și neajunsurilor, dezvăluirea la timp a contradicțiilor dezvoltării și găsirea căilor pentru învingerea lor.

O școală de conducere socială

UN FACTOR ESENȚIAL al dezvoltării democrației socialiste îl constituie creșterea conștiinței politice și a responsabilității sociale a oamenilor muncii. Cu cît se amplifică procesul participării la conducere cu atît mai mult se impune dezvoltarea spiritului de răspundere, sporirea cunoștințelor și în general a competenței. Exercitarea drepturilor democratice are drept revers îndeplinirea îndatoririlor democratice care își găsesc expresia, în primul rînd, în obligația fiecărui cetățean de a respecta atît disciplina muncii cît și cea socială, de a răspunde pentru rezultatele activității economice și sociale.

Dezvoltarea responsabilității democratice constituie o componentă esențială a perfecționării sistemului democrației socialiste. Fără îndoială această responsabilitate se formează în însăși procesul participării la conducere. Cu toate acestea, activitatea de educare ideologică a maselor, de creștere a conștiinței socialiste se dovedește a fi un mijloc eficient de ridicare a nivelului de îndeplinire a drepturilor și îndatoririlor democratice. În același sens, acționează și ridicarea gradului de pregătire politică, economică și profesională care permit o înțelegere mai temeinică a problemelor care fac obiectul conducerii. Un rol deosebit în dezvoltarea conștiinței socialiste, pentru sporirea competenței oamenilor muncii îl are cunoașterea și respectarea legilor.

Drepturile și libertățile profund democratice de care se bucură cetățenii patriei noastre se îmbină unitar cu anumite îndatoriri și obligații, cu respectarea și aplicarea strictă a legilor statului. Democratismului socialist îi este străin liberalismul și anarhismul în viața socială și de stat. Forța orînduirii noastre stă în conștiința înaltelor răspunderi și îndatoriri pe care fiecare cetățean le are față de patrie, față de cuceririle socialiste ale poporului. Respectarea neabătută a Constituției, a tuturor legilor țării și a normelor de conviețuire socială stabilite, înfăptuirea fermă a legalității reprezintă condiția indispensabilă a întăririi și dezvoltării continue a democrației noastre socialiste. Întărirea legalității socialiste este, în consecință, o cerință obiectivă a perfecționării democrației socialiste. Nimănui nu-i este îngăduit să nesocotească sau să tărăgăneze aplicarea legilor, aceasta fiind o condiție absolută a dezvoltării democrației socialiste.

O contribuție eficientă la crearea omului nou, cu responsabilități sociale mai mari, îl are munca politică de masă și diferitele forme de însușire a cunoștințelor politico-ideologice și economice de masă. Socialismul, operă istorică, conștientă a maselor, progresează cu atît mai corespunzător naturii sale cu cît oamenii muncii sînt mai bine informați asupra problemelor construcției economice și asupra problemelor esențiale ale activității politice.

De altfel, cunoașterea științifică a problemelor progresului economic și social, capacitatea sporită de a înțelege resorturile profunde ale proceselor caracteristice lumii contemporane și dezvoltării socialismului conferă participării la conducere claritatea necesară deciziilor în concordanță cu obiectivele urmărite.

În cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor s-a subliniat rolul major pentru desfășurarea procesului democrației socialiste, a politicii partidului de formare a omului nou, de promovare în viață a principiilor eticii și echității socialiste.

Sistemul democrației socialiste angajează total oamenii muncii la construirea noilor realități economice și sociale, ceea ce face ca ea să constituie o școală de conducere socială, o școală a educației politice și sociale care formează responsabilitatea cetățenilor față de obligațiile lor de muncă și viață.

Dezvoltarea democrației economice și sociale contribuie la creșterea sentimentului oamenilor muncii de stăpîni ai bogățiilor naționale, de răspundere față de destinul istoric al națiunii noastre socialiste.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 17 din 30 aprilie 1976 —

— Coperta I-a : Al. Ciucurencu : „1 Mai"
— Congresul sindicatelor — forum reprezentativ al oamenilor muncii **(Stere Gioga)** 1
— Înnoire și statornicie **(Vasile Porumbescu)** 2
— Adîncirea democrației socialiste **(prof. univ. Sergiu Tamaș)** 3—4
— A 55-a aniversare a P.C.R. Concepția creatoare despre făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României. **(V. Ioța)** 5—7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Un factor de accelerare a creșterii : Reducerea cheltuielilor materiale. Resursele materiale și dinamizarea dezvoltării **(dr. Vasile M. Popescu)** 8—10
— Plan — angajamente : Cum le realizăm ? Cheltuielile materiale și costurile de producție (I) 11—12
— Expresie a grijii partidului pentru ridicarea nivelului de trai al populației : Un amplu program de dezvoltare a serviciilor **(Virgil Dincă)** 13—15

CONSULTAȚII

— Documentar economic. În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid.
Cursul : Studierea politicii economice interne și internaționale a P.C.R.
Consultație recapitulativă pentru cursanții din industrie.
Factorii interni ai dezvoltării industriei în România **(prof. univ. dr. I.V. Totu)** 16--18
— În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior.
Producția de mărfuri în socialism **(lector univ. P. Iosub)** 19—20

TEORII—IDEI

— Argumente ale istoriei pentru o nouă ordine internațională (II) **(prof. univ. dr. docent Titu Georgescu)** 21—23
— Școli — curente — economiști : Economia politică burgheză la ora marilor confruntări **(I. Nicolae-Văleanu)** 24—25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Șomajul și inegalitatea dezvoltării regionale **(Dinu Dragomirescu)** 26—27
— Tendințe conjuncturi 28
— UNCTAD IV — for de negocieri concrete în vederea înfăptuirii noii ordini economice internaționale **(L. Stroja)** 29—30
— Mondorama 31

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ÎNTREPRINDEREA
„INDEPENDENȚA"
SIBIU

str. Karl Marx nr. 33

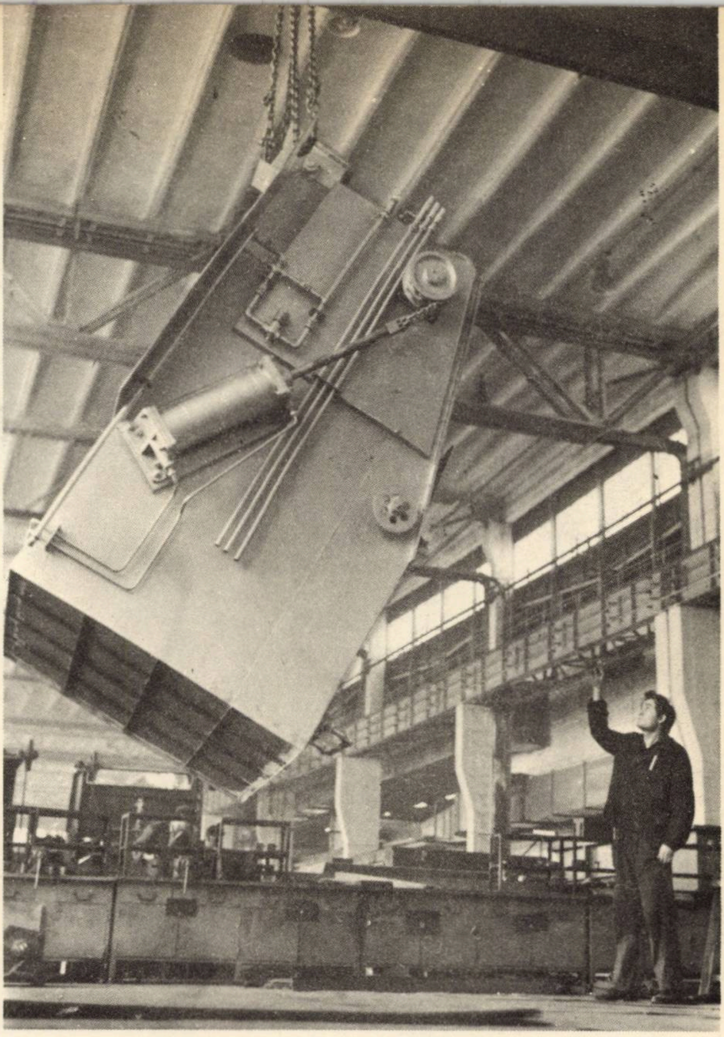

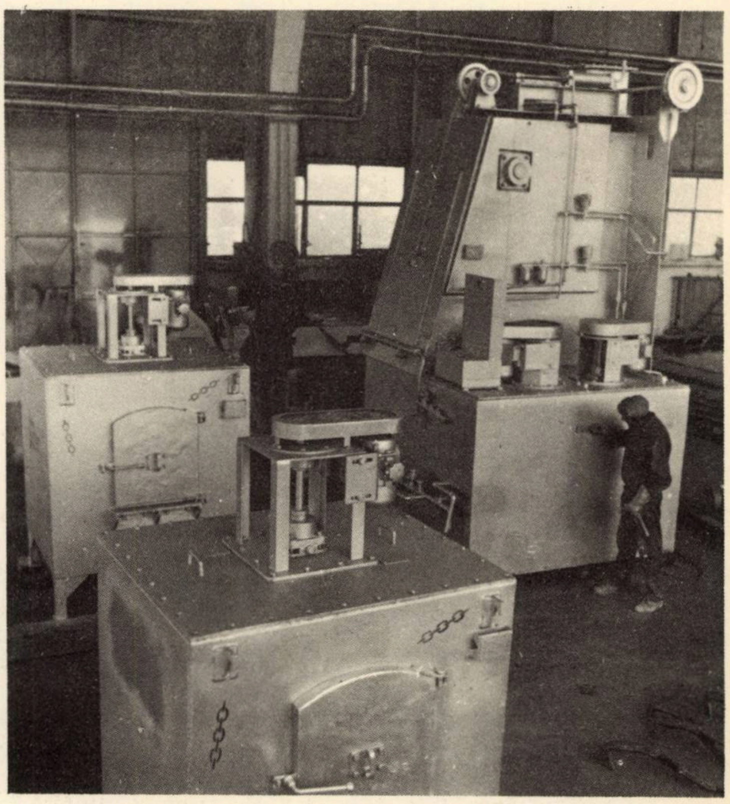

Cu o tradiție de peste 100 de ani „Independența" Sibiu produce utilaje în regim de unicate, prototipuri, precum și utilaje de serie, într-o gamă largă sortimentală. Dispunînd de secții dotate cu mașini unelte moderne poate finaliza produse de diferite complexități din diverse domenii.

- Execută utilaje tehnologice pentru industria chimică, prelucrarea țițeiului, stufului, celulozei și hîrtiei, filtre, ventilatoare etc.
- Utilaje tehnologice pentru industria metalurgică, asimilînd fabricația de cuptoare industriale pentru topirea metalelor. cuptoare pentru tratament termic primar și secundar, mașini de format, de miezuit etc.
- Utilaje tehnologice pentru industria materialelor de construcții și refractare, concasoare giratorice, instalații de sortat agregate etc.
- Mașini pneumatice pentru lucrări miniere, ciocane de abataj, perforatoare pneumatice fabricate atît după concepție proprie cît și după o licență străină.
- Unelte și scule pneumatice diverse pentru mecanizarea tuturor operațiunilor de lăcătușerie, montaj etc.
- Lanțuri cu role — petrolier și agricol.

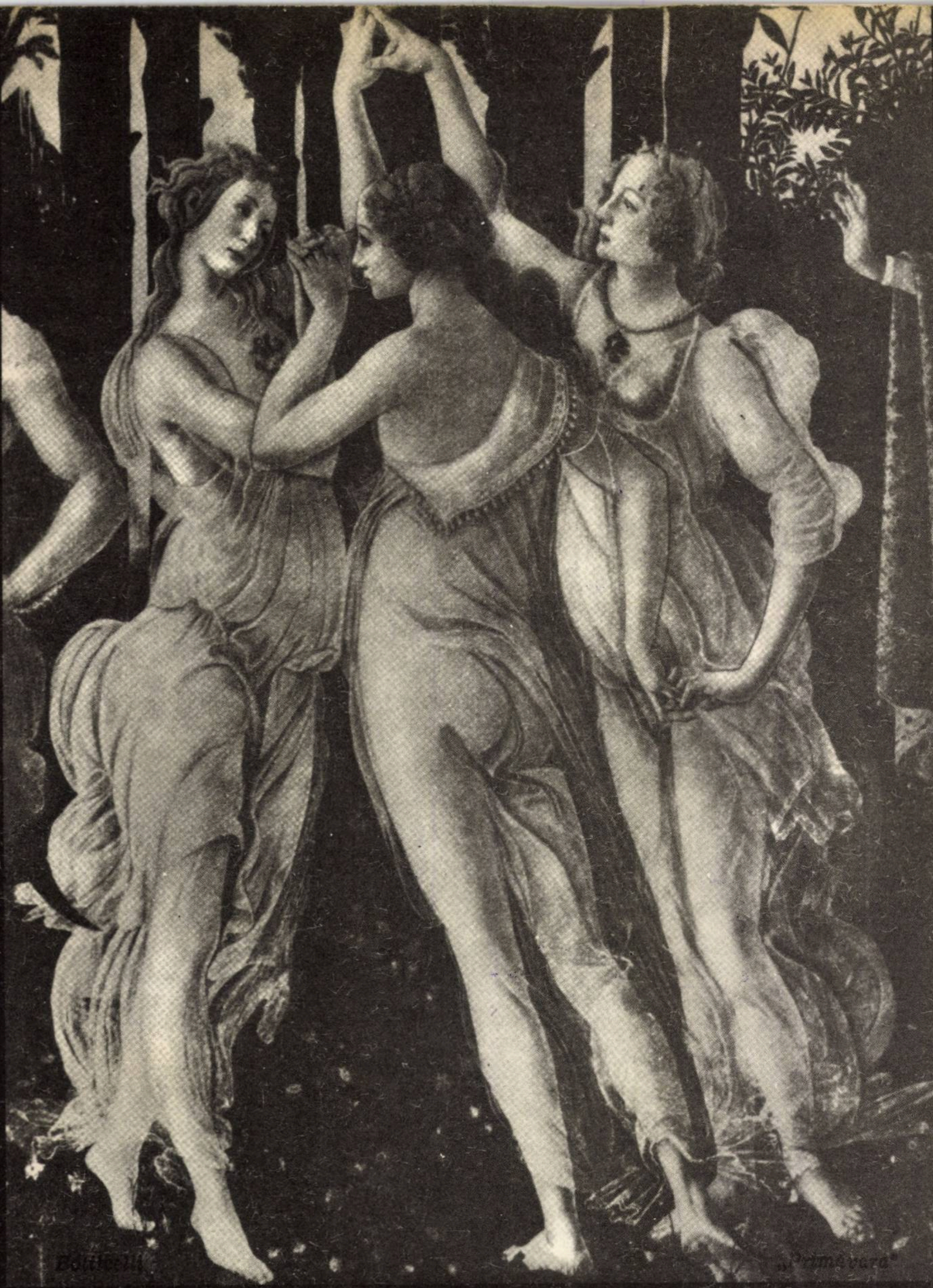

ALO!

Credeți că numai un buletin meteorologic poate să convingă că primăvara a sosit ?
Și comerțul poate s-o facă !
Priviți o vitrină, intrați în oricare din magazinele de specialitate, și o veți recunoaște imediat după gama vestimentară.

1976 JUN 21

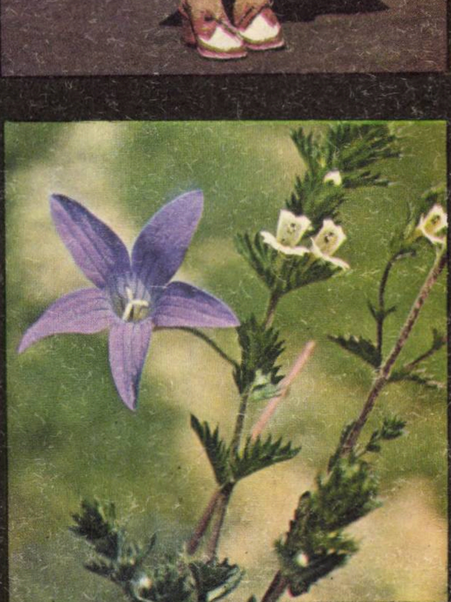

Un bogat și variat sortiment de :
CONFECȚII: pardesie, balonsaide, costume, rochii, taioare, fuste pantaloni, sacouri, sarafane ;
TRICOTAJE : pulovere, scampolouri, bluze ;
LENJERIE pentru interior ; țesături din p.n.a., lînă și mătase ;
ÎNCĂLȚĂMINTE cu fețe din piei naturale și sintetice, articole de marochinărie și galanterie.
MODELE NOI !
DESENE MODERNE !

Lei 5

D 646

R | REFERALVA

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

VOTAȚI
VOTAȚI
VOTAȚI FDP
VOTAȚI FDP
1921-PCR-1976

Numărul 18 ● vineri 7 mai 1976

PCR
1921-1976

Rădăcini viguroase într-un trecut glorios

P.C.R. – 55 DE ANI ÎN FRUNTEA LUPTEI PENTRU ELIBERAREA SOCIALĂ ŞI INDEPENDENŢĂ NAŢIONALĂ

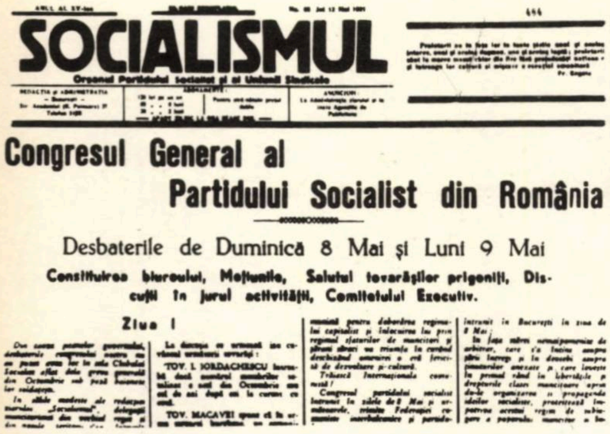
SOCIALISMUL

Organul Partidului socialist şi al Uniunii Sindicale

Congresul General al Partidului Socialist din România

Desbaterile de Duminică 8 Mai şi Luni 9 Mai

Constituirea biuroului, Moţiunile, Salutul tovarăşilor prigoniţi, Discuţii în jurul activităţii, Comitetului Executiv.

Ziua I

Crearea Partidului Comunist Român a marcat o etapă nouă, superioară în desfăşurarea luptelor politice şi sociale ale maselor largi populare din ţara noastră.

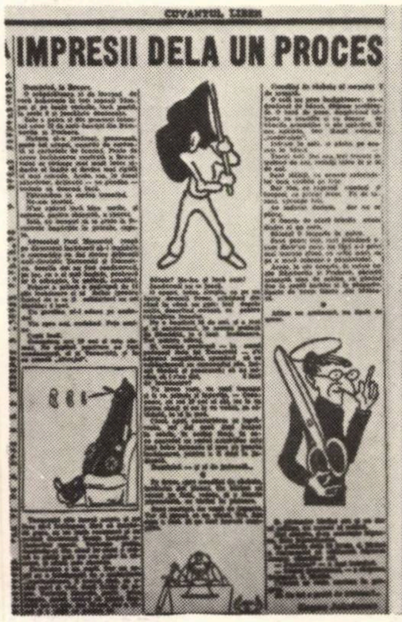
CUVANTUL LIBER

IMPRESII DELA UN PROCES

Politica antinaţională şi măsurile antidemocratice promovate de cercurile guvernante în perioada 1934—1938 n-au reuşit să înăbuşe lupta forţelor progresiste, afirmîndu-se unitatea şi forţa de acţiune a clasei muncitoare condusă de avangarda ei P.C.R. In fotografie: Tovarăşul Nicolae Ceauşescu (la vîrsta de 19 ani) în timpul procesului de la Braşov, în 1936, intentat pentru lupta revoluţionară desfăşurată.

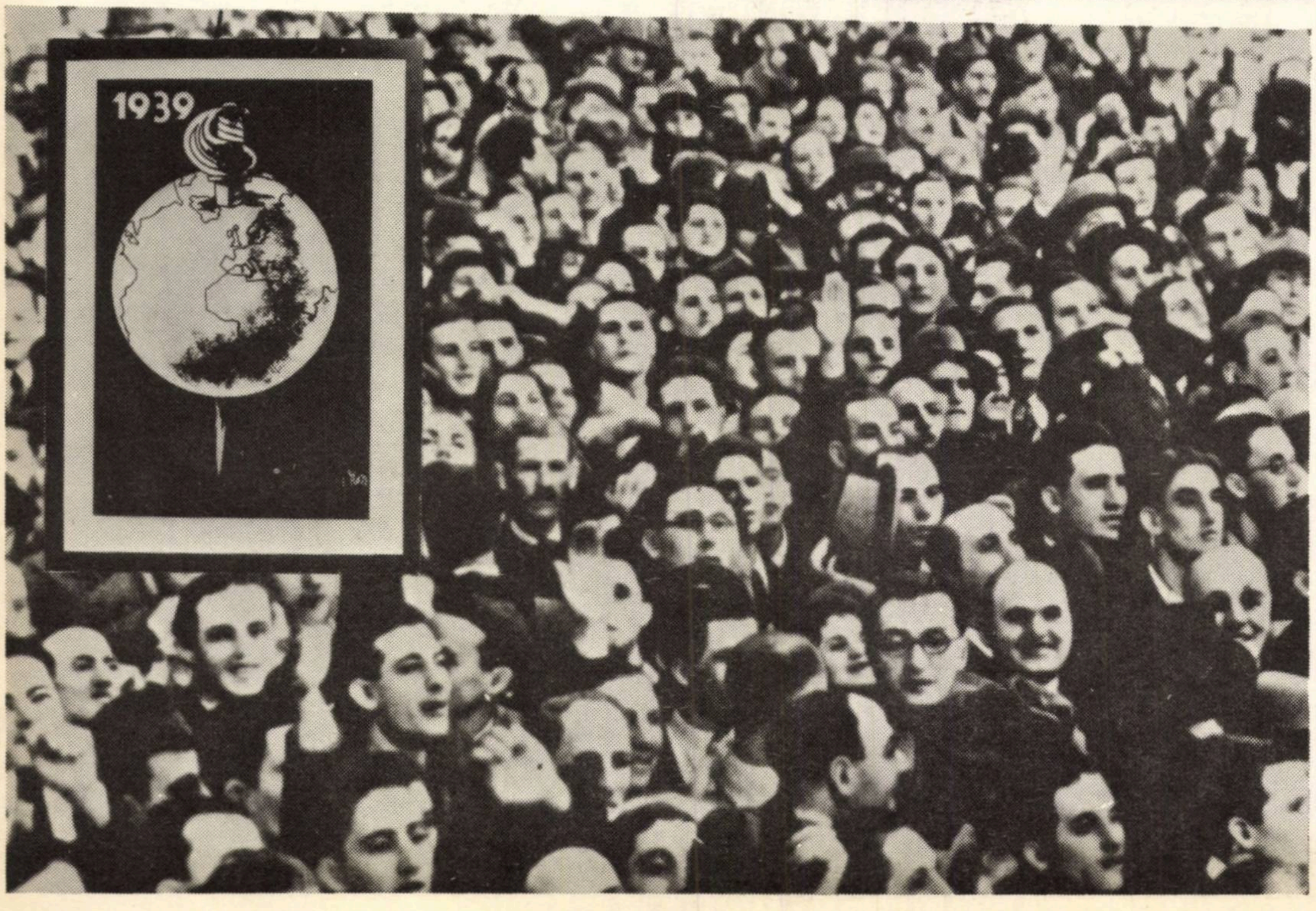

— Marea demonstraţie antifascistă organizată la 1 mai 1939 cînd „Axa Berlin-Roma" îşi împlînta pumnalul în trupul omenirii şi pregătea declanşarea celui de al doilea război mondial.

8 MAI 1921 • P.C.R. • 8 MAI 1976

4883

PARTIDUL, POPORUL, PATRIA

SENSUL ȘI ESENȚA unor evenimente și fapte se dezvăluie mai pregnant din perspectiva istoriei. Reflectînd la ceea ce a însemnat partidul comunist pentru destinul poporului nostru și al României, în cei 55 de ani ce s-au scurs de la crearea sa avem imaginea unui partid care s-a constituit ca stegar al celor mai nobile năzuințe ale poporului și, exprimîndu-i voința de libertate și dreptate, l-a unit în lupta pentru înfăptuirea acesteia. Partidul comuniștilor români a găsit ecou profund, vibrant în inima poporului pentru că a absorbit seva revoluționară a acestor străvechi pămînturi românești, pentru că a asimilat gîndirea progresistă, militantă pentru dreptate și libertate socială și națională și a împletit-o cu suflul nou, creator al ideologiei socialiste, pentru că a sintetizat experiența revoluționară și a formulat în fiecare etapă a luptei strategia corespunzătoare cerințelor vremii, năzuințelor și intereselor vitale ale națiunii noastre socialiste.

Partidul, continuator al tradițiilor revoluționare

SUPREMA NĂZUINȚĂ a unui popor, ce două milenii a trebuit să-nfrunte năvăliri, rapturi din trupul țării, împilări și jafuri din partea unor mari imperii, a fost aceea de a trăi liber în propria-i țară și de a-și decide și făuri singur destinul.

Suprema năzuință de libertate și neatîrnare a unit întreaga suflare românească, a animat cele mai luminate spirite ale sale, a fost stindard al luptelor lui Ștefan cel Mare, Mihai Viteazu, Mircea cel Bătrîn, al revoluțiilor din 1821 și 1848, al nenumăratelor revolte ale poporului împilat.

Pe-acest fundal de aspirații și lupte pentru descătușare socială și națională ale poporului român s-au imprimat încă de la apariția lor — la mijlocul secolului trecut — ideile socialismului științific. Presa muncitorească și progresistă, „Contemporanul" lui Gherea, publicau nenumărate traduceri din cele mai reprezentative lucrări ale lui Marx, Engels, Lenin și lucrări ale socialiștilor români care aplicau metoda materialist-dialectică și istorică la analiza condițiilor țării noastre. Mișcarea muncitorească din România dispunea de un detașament organizat încă din secolul trecut și desfășura o intensă și prestigioasă activitate revoluționară, cunoscută și apreciată de Marx, Engels și de Lenin. Militînd cu fermitate împotriva războiului imperialist, proletariatul, socialiștii s-au pronunțat cu hotărîre pentru unirea Transilvaniei cu România, pentru înfăptuirea năzuinței seculare de unitate a poporului nostru, a visului pentru care au luptat și s-au jertfit nenumărate generații de înaintași și pentru împlinirea unei necesități obiective a înseși dezvoltării istorice a țării. Iată bunăoară ce scria în acest sens Mihail Gheorghiu Bujor în „Calendarul muncii" din 1916 : „Patriile sînt cadre naționale și istorice de dezvoltare a popoarelor. În aceste cadre s-a întemeiat pentru fiecare națiune o existență proprie, cu tradițiile ei, cu viața ei sufletească, cu idealurile ei, cu civilizația ei, element prețios și indispensabil în contextul civilizației universale. În acest înțeles patriile sînt **necesare,** căci... numai înlăuntrul acestor cadre popoarele și-ar putea dezvolta în voie și pe deplin toată originalitatea și toată puterea lor de creațiune. Acesta este unul — evident, nu singurul — din motivele pentru care social-democrația se ridică împotriva ciuntirii țărilor constituite, împotriva frîngerii popoarelor în bucăți, împotriva suprimării vieții naționale a popoarelor". **Mișcarea noastră muncitorească — încă de la începuturile sale — a fost prezentă atît în momentele hotărîtoare ale dezvoltării poporului român, cit și în marile bătălii revoluționare internaționale.** Ea a salutat cu entuziasm victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Numeroși fii ai poporului nostru au participat nemijlocit, cu arma în mînă, atît la desfășurarea revoluției cît și la luptele pentru apărarea tînărului stat proletar împotriva dușmanilor interni și externi. Clasa noastră muncitoare și-a manifestat solidaritatea față de mișcările revoluționare ce aveau loc în acea perioadă într-o serie de țări ca de exemplu China, Germania, Ungaria, Turcia și altele.

Primăvara anului 1921, crearea Partidului Comunist Român a marcat o etapă nouă, calitativ superioară — pe plan politic, ideologic și organizatoric în mișcarea revoluționară din România, în dezvoltarea detașamentului de avangardă al clasei muncitoare, a dat un nou și puternic avînt luptelor politice și sociale desfășurate de masele largi populare din țara noastră.

Este greu de evocat în cîteva rînduri epopeea luptelor neînfricate duse de comuniștii români împotriva regimului burghezo-moșieresc, a fascismului, pentru apărarea în condițiile de cruntă teroare a intereselor celor ce muncesc, pentru apărarea cauzei democrației și a păcii. În pofida nenumăratelor greutăți ce le avea de înfruntat și a ilegalității în care fusese aruncat — partidul își continua preocuparea pentru cristalizarea unei linii politice generale care să corespundă situației din România acelei perioade. Congresul al V-lea al Partidului a marcat intrarea într-o etapă nouă ce i-a sporit rolul în viața politică a țării, în conducerea luptelor de clasă și a mișcării antifasciste.

Se poate spune cu deplin temei că P.C.R. a sesizat din timp pericolul fascist, și a mobilizat clasa muncitoare, forțele progresiste naționale în lupta împotriva Germaniei naziste, a dictaturii militaro-fasciste.

Stat major al luptei de eliberare și al revoluției socialiste

POLITICĂ IMPERIALISTĂ de reîmpărțire a lumii și de dominație mondială promovată de Germania nazistă a condus la dezlănțuirea celui de al doilea război mondial, la subjugarea unui mare număr de state din Europa, la tîrîrea altora într-un război ce le era străin. Partidul Comunist Român s-a ridicat cu hotărîre împotriva războiului antisovietic, a mobilizat clasa muncitoare și a acționat pentru unirea tuturor forțelor patriotice naționale la lupta pentru răsturnarea dictaturii fasciste, pentru ieșirea din războiul antisovietic și alăturarea la coaliția antihitleristă.

Înfăptuirea insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și trecerea țării noastre cu întreaga sa forță, cu toată armata, alături de Uniunea Sovietică, alături de coaliția antihitleristă a fost posibilă datorită condițiilor interne favorabile — pregătite îndelung prin neînfricata luptă a comuniștilor împreună cu forțele antifasciste și patriotice — și ale unor condiții externe favorizate de faptul că în vara lui 1944 trupele sovietice dădeau lovituri grele armatelor hitleriste. Actul istoric de la 23 August 1944 a marcat un moment hotărîtor în dezvoltarea țării noastre, el a deschis calea ieșirii de sub dominația Germaniei naziste și a trecerii la realizarea unor profunde transformări sociale, revoluționare în România. Alăturîndu-se coaliției antihitleriste, țara noastră s-a angajat cu întreaga armată, cu toate forțele materiale și umane, în lupta pentru eliberarea deplină a teritoriului țării, și apoi pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la înfrîngerea definitivă a Germaniei hitleriste. Lansînd lozinca „Totul pentru front, totul pentru victorie", P.C.R. a reușit să mobilizeze eforturile întregului popor care prin sacrificii și jertfe nenumărate a înscris acte nepieritoare în epopeea luptei popoarelor împotriva hitlerismului.

La 9 Mai 1945, Ziua Victoriei, asupra armatelor cotropitoare hitleriste, România își încheia ,după 260 de zile de lupte crîncene, participarea la războiul antihitlerist. În cele nouă luni efectivele militare angajate de România în luptă s-au ridicat la 540 000 de combatanți. Armata română a străbătut în marșul ei peste 1 000 km, a traversat 17 masive muntoase și a forțat 12 cursuri mari de apă, eliberînd 3 831 de localități, dintre care 53 de orașe. Ostașii români au provocat inamicului însemnate pierderi. Peste 170 000 de militari români și-au jertfit viața pe cîmpul de luptă. Faptele de arme ale trupelor române au fost citate de Comandamentul Român prin numeroase ordine de zi pe întreaga armată, pe armate, corpuri și divizii, precum și de Comandamentul Suprem Sovietic prin 7 ordine, 21 comunicate de război și alte ordine ; peste 300 000 de soldați, subofițeri și ofițeri au fost decorați cu ordine și medalii de război românești, sovietice și cehoslovace.

Victoria insurecției și intrarea armatei române în războiul antihitlerist au fost apreciate pe plan internațional ca acte cu profunde implicații asupra cursului celui de-al doilea război mondial, accelerînd prăbușirea frontului fascist în această zonă a Europei, dejucînd planurile lui Hitler și Antonescu de a organiza pe teritoriul României o nouă linie de rezistență militară și deschizînd calea înaintării rapide a trupelor sovietice în Balcani și spre centrul continentului.

Lupta Partidului Comunist Român pentru instaurarea puterii revoluționar-democratice, pentru răsturnarea claselor exploatatoare, pentru înfăptuirea revoluției socialiste și edificarea noii orînduiri sociale a marcat începutul istoriei noi a patriei noastre — istoria înfăptuirii idealurilor de dreptate socială și națională, a cuceririi depline a independenței și suveranității naționale a României, a dreptului sacru al poporului român de a fi stăpîn în propria sa țară.

Simbol al unității poporului în lupta pentru făurirea idealurilor socialiste

SE CUVINE A SUBLINIA cu acest prilej faptul că P.C.R. călăuzindu-se după învățătura marxist-leninistă a pornit de la realitățile concrete ale țării noastre, a căutat întotdeauna să se sprijine pe forțele poporului român și să conceapă strategia corespunzătoare particularităților fiecărei etape. Amintim în primul rînd realizarea unității politice, ideologice și organizatorice a clasei muncitoare prin unificarea Partidului Comunist cu Partidul Social-Democrat în februarie 1948 și crearea partidului revoluționar unic marxist-leninist ce număra aproape un milion de membri. Această unificare a constituit o necesitate obiectivă, pentru dezvoltarea cu succes a revoluției și împlinirea misiunii istorice ce revenea proletariatului ca forță conducătoare a societății, pentru unirea tuturor forțelor revoluționare democratice într-un singur șuvoi și pentru desfășurarea cu succes a marilor bătălii politice care au dus la instaurarea orînduirii socialiste în România.

Partidul a acționat în mod realist și original în privința rezolvării principiale a problemei naționale, a întăririi frăției poporului român cu naționalitățile conlocuitoare, a stabilirii formelor de desfășurare a procesului de transformare socialistă a agriculturii, a stabilirii priorităților și a politicii de industrializare, de creare a bazei energetice a economiei, a modalităților concrete de organizare, conducere și planificare a economiei.

Cum în momentul preluării puterii politice și economice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, economia țării era secătuită de război, iar seceta pîrjolise și sărăcise și mai mult satele se impunea cu stringență refacerea economiei, creșterea producției, lichidarea urmărilor războiului, ridicarea nivelului de trai al maselor și trecerea la organizarea și conducerea planificată a economiei, începerea construirii bazei tehnico-materiale a socialismului. La baza politicii partidului de ridicare a României socialiste în rîndul statelor avansate ale lumii, a stat concepția științifică despre necesitatea obiectivă a industrializării socialiste. Programul de dezvoltare în ritm intens a industriei socialiste a încorporat organic tot ceea ce apărea nou, progresist pe plan mondial și corespundea cu cerințele și condițiile concrete ale economiei românești.

Prin linia sa politică clară, care corespundea pe deplin intereselor vitale ale maselor largi populare, partidul a reușit să unească eforturile întregului popor într-o luptă îndîrjită pentru punerea bazelor industriei socialiste, pentru progresul agriculturii, pentru construirea de mari obiective economice și sociale, devenind un adevărat simbol al unității poporului în lupta pentru socialism. Pe șantiere, în uzine, pe ogoare, în condiții deosebit de grele de muncă eroică, poporul a vibrat la unison la chemările partidului, le-a înțeles și urmat în unanimitate.

Deschizător de orizonturi comuniste

TREPTAT, cu fiecare cincinal înfăptuit, roadele eforturilor harnicului nostru popor au început să se concretizeze în uriașe uzine și fabrici, dar și în așezări urbane noi, în așezăminte de sănătate și cultură, în semnele civilizației urbane ce se impregnează tot mai mult în peisajul satului românesc contemporan. Ne-am făurit o economie ce progresează în ritmuri înalte și constante, apreciate pe toate meridianele globului, ne străduim ca performanțele cantitative să fie potențate de performanțe calitative, de eficacitate și competitivitate a produselor noastre în lume.

Progresele remarcabile în dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, în creșterea potențialului economic al țării, în sporirea avuției naționale au condus la realizarea în anul 1975 a unei producții globale egală cu cea creată în întreg deceniul 1951—1960, iar ca unul din etaloanele ridicării nivelului de trai, semnalăm că volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist a fost în 1975 de 11 ori mai mare decît în 1950.

Bogat și rodnic este bilanțul realizărilor obținute de poporul nostru călăuzit de partid. Dar dacă ritmul dezvoltării economico-sociale s-a accelerat, dacă munca noastră dă rezultate mai bune în ultimul deceniu, este pentru că această perioadă, marcată de Congresul al IX-lea, apoi de cel de al X-lea și culminînd cu cel de al XI-lea Congres al P.C.R. a adus un suflu de înnoire, de intensă creativitate și efervescență a întregii noastre vieți social-politice. Toate înfăptuirile perioadei contemporane poartă amprenta personalității secretarului general al partidului nostru – tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** spirit creator, care a generat idei de mare profunzime și rezonanță, izvorîte din cele mai intime resorturi ale aspirațiilor populare și care, descinzînd din cea mai nobilă tradiție revoluționară și patriotică, a știut să facă să renască patriotismul poporului nostru înnobilat de concepția comunistă. Deschizînd orizonturi largi gîndirii creatoare a stimulat îndrăzneala sintetizărilor și conceptualizărilor teoretice, a imprimat spiritul nou de exigență și rigoare științifică în abordarea problemelor cu care viața ne confruntă, preocuparea asiduă pentru pătrunderea esenței fenomenelor și relevarea finalității tuturor acțiunilor. Stilul de muncă eficient, intensitatea ardenței comuniste a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** realismul și simțul său practic, umanismul și ascuțitul spirit de dreptate și echitate, radiază efervescență și emulație creatoare, imprimă eficacitate și ritm alert activității economice, politico-ideologice și organizatorice a partidului și statului nostru.

Evaluarea realistă a potențialului economico-social al țării, confruntarea posibilităților cu exigențele depășirii decalajelor ce ne despart de statele industrial dezvoltate au condus la formularea unor concepte noi — de amplă rezonanță teoretică și practică — atît pentru gîndirea social-politică contemporană, cît și pentru destinul țării noastre și pentru îmbogățirea experiențelor de făurire a societății socialiste. Este nepieritor meritul partidului nostru — al tovarășului **Nicolae Ceaușescu** – care a îmbogățit teoria despre societatea socialistă cu conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată care aduce imaginea unei societăți cu economie înfloritoare și eficientă, cu forțele de producție amplasate armonios pe întreg teritoriul țării, preocupată permanent de perfecționarea conducerii, organizării și planificării economiei și societății, de ridicarea nivelului de viață materială și spirituală a maselor, de dezvoltare intensă a învățămîntului și culturii, de formare a unui om nou înarmat cu ideologia materialist dialectică, cu principiile eticii și echității socialiste, cu o înaltă conștiință socialistă.

Adoptarea socialismului științific ca metodă de cercetare a vieții, de înțelegere a realităților noi și de prevedere a cerințelor și tendințelor viitorului a condus la evaluarea mai judicioasă a locului pe care îl ocupă România în lumea de azi. Deși am obținut succese importante, faptul că am plecat de la un nivel economic foarte scăzut, că prea a fost îndelung jefuită, secătuită de războaie și năvăliri țara, nu am putut ajunge la nivelul statelor ce construiau industrii pe cînd noi ne apăram cu îndîrjire pămîntul strămoșesc. Cu modestia și realismul nostru românesc partidul a apreciat că ne găsim, încă, în stadiul de țară în curs de dezvoltare și a elaborat — pornind de la această apreciere — un vast program de creștere accelerată a economiei pentru ca pînă la sfîrșitul secolului să reducem decalajele ce ne despart de statele industrial dezvoltate. Învățînd din experiența ultimelor planuri cincinale și ținînd seama de mărețele obiective pe care ni le propunem pentru viitor, în perioada următoarelor cincinale va trebui să acordăm în continuare o parte însemnată din venitul național pentru fondul de dezvoltare economico-socială, pentru că numai astfel vom putea asigura o amplificare a forțelor de producție capabile să sporească masiv producția și productivitatea muncii, să ridice performanțele economiei românești la nivelul exigențelor actualei revoluții tehnico-științifice, al unei economii moderne, competitive.

8 MAI 1921 • P.C.R. • 8 MAI 1976

Conștiința responsabilității istorice

NIMIC DIN CÎTE SÎNT n-ar fi putut să fie : nici mîndrele orașe, nici amplele șantiere, uzine, combinate, nici satele frumoase cu holde-ntinse și bogate — dacă partidul și poporul n-ar fi-nsemnat un tot indestructibil, dacă chemările partidului n-ar fi trezit ecou în inimi, dacă n-ar fi făcut să vibreze conștiința responsabilității istorice a poporului nostru harnic și însetat de libertate, animat de profundă omenie, de spirit de dreptate, dacă poporul n-ar fi simțit că partidul îi deschide calea realizării aspirațiilor sale fundamentale de libertate, independență și progres.

Poporul nostru întreg își recunoaște cele mai nobile aspirații înscrise în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, concretizate în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României, pe perioada 1981—1990. Conștient că e stăpînul suveran al propriului său destin poporul nostru recunoaște în partid călăuza, proiectantul drumului său spre progres economico-social, deschizătorul orizonturilor comuniste pe pămîntul României. Conștiința socialistă a poporului nostru, înaltul său simț al răspunderii istorice se oglindește în modul real în care prinde contururi democrația socialistă, în participarea maselor largi la adoptarea hotărîrilor și a legilor, a deciziilor la nivel de stat și al locului concret de muncă și de viață.

Printre marile înfăptuiri inaugurate în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R. se înscrie la loc de frunte preocuparea constantă pentru instituționalizarea democrației muncitorești, pentru lărgirea și adîncirea formelor de participare a celor mai largi pături populare la adoptarea hotărîrilor privind soarta țării, calea și mijloacele de înfăptuire a programelor sale, participarea poporului la conducerea și organizarea întregii vieți economico-sociale a țării. Și dacă gradul de identificare a poporului cu deciziile politice ale partidului depinde de natura și gradul participării maselor la luarea deciziilor, perioada ultimului deceniu atestă fără putință de tăgadă o nemaicunoscut de amplă, intensă și plină de inițiativă participare a maselor la dezbaterea programelor de dezvoltare economico-socială, a legilor, la conducerea treburilor țării și ale localităților, a unităților economice etc.

Între partid și popor s-a închegat o trainică simbioză — partidul exprimă tot ceea ce a visat și ceea ce și-a dorit mai mult poporul nostru și îl conduce cu pricepere, realism și înțelepciune pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a trecerii spre comunism.

Cu fruntea sus în lume

GOSPODĂRINDU-ȘI cu chibzuială potențialul și forțele, poporul nostru a realizat într-o treime de secol progrese economico-sociale pe care alții le-au făptuit în multe secole. El s-a impus în istoria contemporană ca o națiune socialistă liberă și independentă care a știut să-și făurească singură destinul și să-și dezvolte în ritm accelerat economia, prin modul original și profund rațional cum și-a conceput politica, a organizat și condus țara a dovedit lumii înaltul său potențial de creativitate, calitățile morale superioare, aptitudinile practice și organizatorice, înaltul patriotism socialist.

Existența întreagă și toată activitatea P.C.R. reflectă patriotismul fierbinte al comuniștilor români, devotamentul lor nețărmurit față de cauza clasei muncitoare, față de interesele vitale ale patriei socialiste. Mobilizînd masele la înfăptuirea măreților obiective stabilite de Congresul al XI-lea, pentru realizarea Programului P.C.R., partidul nostru este animat de convingerea că prin aceasta aduce totodată o contribuție de seamă la lupta generală a oamenilor muncii de pretutindeni pentru progres, pace și socialism.

„Îndeplinindu-ne îndatoririle naționale față de propriul popor, — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — ne îndeplinim totodată și una din principalele îndatoriri internaționale ce revin unui partid conducător în condițiile construcției societății socialiste. Numai în măsura în care fiecare popor obține succese tot mai mari, în care fiecare țară socialistă înregistrează progrese tot mai rapide în economie și cultură se întărește sistemul mondial socialist, crește forța socialismului în lume, influența sa asupra altor popoare".

Profundele transformări revoluționare intervenite pe arena internațională în ultimele decenii ; victoria socialismului într-un șir de țări, apariția a circa 100 de state care pășesc pe calea dezvoltării de sine stătătoare și care se afirmă tot mai pregnant ca factori dinamici ai vieții internaționale, fac tot mai necesară democratizarea raporturilor mondiale, abolirea politicii de forță și dictat și instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale. Sesizînd direcțiile progresului economic și social, cerințele obiective ale vremurilor noastre, președintele României socialiste a elaborat o concepție unitară, coerentă despre principiile ce trebuie să stea la baza relațiilor interstatale, la temelia relațiilor economice și politice internaționale. Formularea clară a acestei concepții unitare și așezarea cu consecvență și fermitate a acestor principii la baza relațiilor internaționale ale României, militarea în toate organismele internaționale pentru acreditarea ei în politica internațională reprezintă o contribuție excepțională adusă de președintele României la dezvoltarea teoriei contemporane a relațiilor interstatale și o demonstrare convingătoare în practica relațiilor dintre țări, a avantajelor pe care aceste principii le reprezintă pentru toate statele.

Tocmai de aceea **România** simbolizează țara cu cel mai accelerat ritm de dezvoltare economică — și în același timp promotoarea celor mai fertile idei și principii menite să aducă mai multă raționalitate și echitate în raporturile internaționale, să acționeze pentru rezolvarea conflictelor și problemelor contradictorii prin tratative, pe calea înțelegerii, colaborării și cooperării între toate statele lumii.

Țara noastră desfășoară o politică de colaborare frățească, de trainică prietenie cu toate țările socialiste. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** „În întreaga sa activitate internațională, România acordă o atenție de prim ordin dezvoltării relațiilor de prietenie, colaborare multilaterală și solidaritate cu țările socialiste, aceasta corespunzînd atît intereselor poporului român și ale celorlalte popoare care construiesc noua orînduire, cît și cauzei generale a socialismului".

În același timp România, ca țară socialistă aflată în stadiul de țară în curs de dezvoltare, este legată de țările care au pășit pe calea dezvoltării independente prin multiple preocupări asemănătoare și întreține relații largi de prietenie și solidaritate cu țările în curs de dezvoltare.

De asemeni, țara noastră întreține relații politice și economice cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială. Politica externă a României, întreaga orientare a activității partidului și statului nostru pe arena internațională este inspirată și condusă cu măiestrie și înțelepciune de președintele **Nicolae Ceaușescu,** a cărui personalitate proeminentă și ale cărui eforturi neobosite în slujba celor mai nobile idealuri de libertate și independență națională, de pace și progres al popoarelor au adus și aduc României un bine meritat prestigiu în lume.

Îndelunga sa experiență de luptă pentru eliberarea socială și națională determină România să participe activ la întreaga viață internațională, la eforturile popoarelor pentru destindere și colaborare, pentru soluționarea problemelor complexe de care depind pacea și progresul omenirii contemporane. Așa cum sublinia recent președintele **Nicolae Ceaușescu** „Considerăm că toate popoarele — indiferent de mărimea teritoriului, de puterea lor economică sau militară, de orînduirea socială — trebuie să participe activ, în condiții de deplină egalitate, la soluționarea problemelor internaționale. În mod deosebit, un rol important în această privință trebuie să-l aibă țările mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare, țările nealiniate, nemijlocit interesate în abolirea vechii politici de inechitate, în instaurarea relațiilor noi de deplină egalitate, în asigurarea unui climat de pace și colaborare internațională. Militâm consecvent pentru creșterea rolului și contribuției Organizației Națiunilor Unite, a celorlalte organisme internaționale la soluționarea problemelor ce confruntă astăzi omenirea".

Deosebit de bogate sînt tradițiile internaționaliste ale mișcării noastre muncitorești care de-a lungul întregii sale activități a întreținut ample și permanente legături cu mișcările proletare și progresiste, antifasciste și antiimperialiste din întreaga lume și a participat direct la marile bătălii revoluționare. În acest spirit partidul nostru acordă o atenție neslăbită întăririi relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală cu partidele comuniste și muncitorești din toate celelalte state socialiste și militează consecvent pentru amplificarea raporturilor de prietenie și solidaritate cu partidele comuniste și muncitorești de pe toate meridianele, cu toate forțele ce luptă împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, pentru înfăptuirea idealurilor de libertate, independență națională, pace și progres social.

Astăzi la cea de a 55-a aniversare a sa, Partidul Comunist Român dispune de un vast program de dezvoltare a patriei, de ridicare a ei pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație socialistă și comunistă. Prin tot ce-am făptuit s-a dovedit forța creatoare, avîntul revoluționar al poporului nostru, neclintita sa credință în partid, capacitatea sa de a-și închina toate forțele propășirii patriei noastre socialiste, cauzei păcii și progresului social al omenirii.

dr. Maria D. POPESCU

> **„Cincinalul pe care l-am terminat de curînd a marcat o perioadă de mărețe realizări și profunde transformări înnoitoare în întreaga viață economico-socială a țării. În decursul acestor ani am obținut progrese remarcabile în dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, în creșterea potențialului economic al țării, în sporirea avuției naționale".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

ROADELE UNEI POLITICI ȘTIINȚIFICE CONSACRATE ÎNFLORIRII MULTILATERALE A PATRIEI

Creșterea venitului național suportul material al avîntului economiei și al bunăstării poporului

- Venitul național a crescut în cincinalul 1971—1975 într-un ritm mediu anual de 11,3 la sută, depășindu-se prevederile Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R.
- Ritmul mediu anual de creștere a venitului național a fost superior ritmului de creștere a produsului social — ceea ce reflectă îmbunătățirea laturilor calitative ale activității productive, creșterea eficienței economice.
- În 1975 s-a obținut un venit național care depășește totalul venitului național realizat în perioada 1951—1955.
- Potrivit hotărîrilor Congresului al X-lea al partidului, 66 la sută din venitul național a fost repartizat pentru fondul de consum și 34 la sută pentru fondul de dezvoltare, asigurîndu-se astfel atît realizarea prevederilor de ridicare a bunăstării poporului, cît și înfăptuirea unui amplu program de investiții.

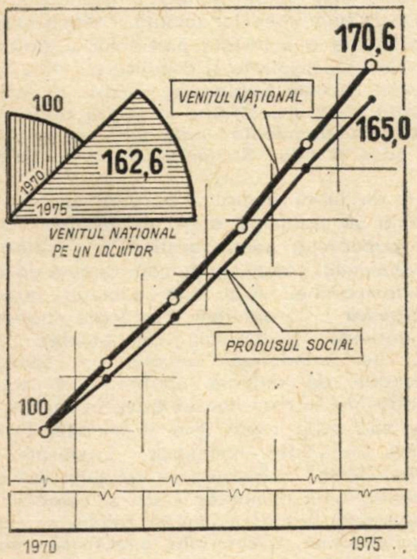

Dinamica venitului național

Dezvoltarea industriei factorul primordial al progresului economic și social

- În anul 1975, producția industrială a României a fost echivalentă cu producția industrială a 31 de Românii din perioada de vîrf a regimului burghezo-moșieresc.
- Prevederile Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R. la producția globală industrială au fost realizate cu 6 luni mai devreme, iar limita maximă din planul cincinal cu 2 luni înainte, depășindu-se cu 100 miliarde lei limita superioară prevăzută în cincinal.
- Producția industrială realizată în anul 1975 a fost egală cu aceea obținută în întreg deceniul 1951—1960.

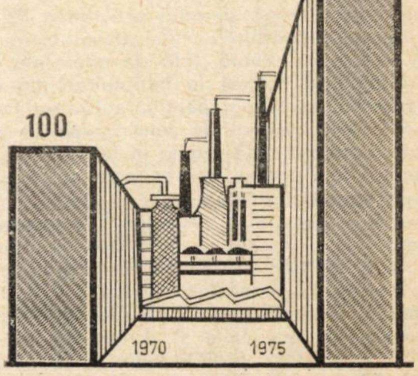

Creșterea producției industriale

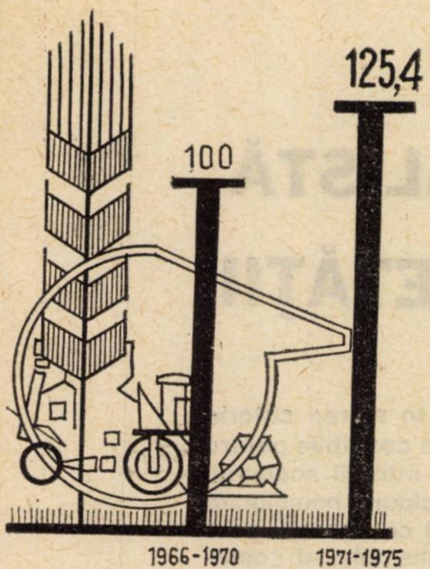

Dinamica producției agricole

Agricultura în plin proces de modernizare şi dezvoltare intensivă

- Producția medie anuală de cereale boabe în cincinalul 1971—1975 a fost cu peste 2 milioane tone mai mare decît în cincinalul anterior.
- Baza tehnică a crescut cu 11 000 de tractoare și circa 16 700 combine autopropulsate.
- În cincinalul 1971—1975 agricultura a primit 4,5 milioane tone îngrășăminte chimice substanță activă — cu 1,7 milioane tone mai mult decît în cincinalul precedent.
- Au fost amenajate pentru irigaţii circa 800 000 de hectare — de 1,4 ori mai mult decît în cincinalul 1966—1970.
- Comparativ cu cincinalul 1966—1970, producția animalieră a crescut cu 34 la sută.

Un vast program investiţional

- Repartizarea a 34 la sută din venitul național pentru fondul de dezvoltare a asigurat înfăptuirea unui program de investiții de o amploare fără precedent în istoria țării.
- Volumul total de investiții — de 544,7 miliarde lei — realizat în anii 1971—1975 depășește totalul fondurilor investite în cele două cincinale precedente luate împreună.
- În cursul cincinalului 1971—1975 au fost date în funcțiune peste 2 250 de noi capacități productive importante în industrie, agricultură și celelalte ramuri.
- Fondurile fixe în economia națională au ajuns la sfîrșitul anului 1975 la circa 1 200 miliarde lei, față de 757 miliarde lei, în 1970 și 517 miliarde lei în 1965.

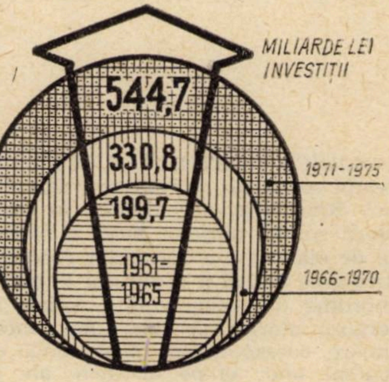

Volumul investițiilor

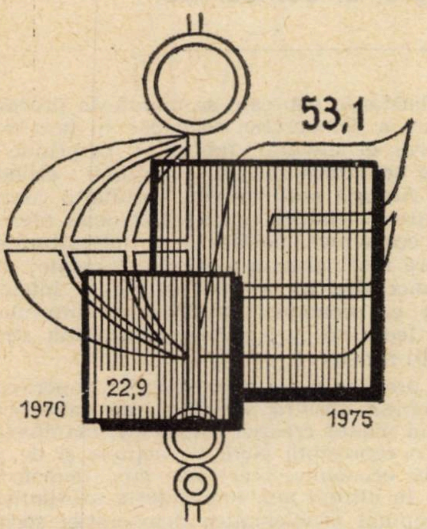

Dinamica comerțului exterior

Participare activă la diviziunea internaţională a muncii

- În perioada 1971—1975, România a dezvoltat raporturi economice externe cu un mare număr de state, întreținînd astăzi relaţii economice cu 131 de țări, față de 110 țări în anul 1970.
- Ritmul mediu anual de creștere a volumului comerțului exterior înregistrat în cincinalul trecut — de 18,4 la sută — a devansat ritmul de creștere a venitului național și producției materiale.
- Volumul comerțului exterior, realizat în cincinalul 1971—1975, este aproximativ egal cu cel realizat în cele patru cincinale precedente.
- S-a extins considerabil cooperarea în producție cu alte state, aceasta deținînd în prezent circa 25 la sută din volumul total al comerțului exterior al țării noastre.

Totul pentru om, pentru bunăstarea lui

- Veniturile reale totale, indicator care exprimă sintetic puterea de cumpărare a veniturilor populației, au sporit în cincinal cu 46 la sută.
- Retribuția medie nominală lunară a ajuns, la sfîrșitul anului 1975, la 1975 lei.
- În cincinalul 1971—1975 au fost adoptate măsuri succesive de majorare a venitului garanat lunar al membrilor C.A.P.
- Fondurile alocate pentru satisfacerea nevoilor social-culturale ale populației au fost în 1975 de 50,8 miliarde lei revenind în medie pe o familie 7 420 lei anual.
- Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin unitățile comerțului socialist a sporit în anul 1975, comparativ cu 1970, cu 48,3 la sută.

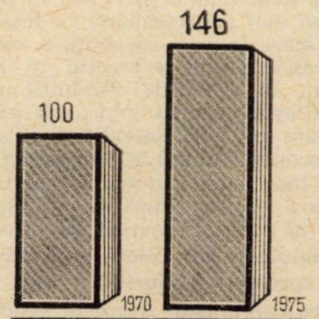

Veniturile reale totale ale populației

DEMOCRAȚIA SOCIALISTĂ ȘI PROGRESUL SOCIETĂȚII

> **„Conducînd și organizînd eforturile întregii națiuni în marea ctitorie a poporului și civilizației moderne, partidul nostru asigură condițiile pentru dezvoltarea continuă a democrației socialiste în cadrul întregii societăți, pentru perfecționarea formelor organizatorice de participare nemijlocită a întregului popor la conducerea statului — considerînd că aceasta este o necesitate obiectivă a însăși înaintării pe calea socialismului și comunismului, un factor determinant al întăririi orînduirii noastre".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

POLITICA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate evidențiază, ca o trăsătură definitorie, accentuarea în toate sferele de activitate a creșterii rolului maselor largi a națiunii socialiste, atît în procesul de elaborare a opțiunilor fundamentale strategice cît și în participarea activă a poporului la conducerea vieții sociale.

Abordînd dialectica vieții sociale într-o viziune de largă anvergură istorică, pe baza unei concepții consecvent marxiste, creatoare, corespunzător căreia noua orînduire se realizează pe parcursul unor etape distincte ale procesului revoluționar, Partidul Comunist Român acționează permanent pe temeiul legilor obiective de dezvoltare socială, elaborînd, în concordanță cu acestea, o strategie revoluționară care oglindește științific aspirațiile socialiste ale poporului român, purtînd amprenta spiritului responsabil, militant și profund realist. Acest spirit cutezător, dinamic, adînc ancorat în realitățile istorice, naționale și sociale ale țării noastre, spirit a cărei întruchipare exemplară își găsește expresia în însăși personalitatea secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — își pune amprenta asupra tuturor sferelor de activitate, iar dialectica democrației socialiste constituie, în această privință, o ilustrare dintre cele mai concludente. Sistemul nostru de conducere democratică o societății, aflat într-o continuă perfecționare, fie că este vorba de democrația statală sau de cea obștească, de democrația directă, nemijlocită sau de cea reprezentativă, se afirma ca un puternic factor dinamizator al prefacerilor revoluționare pe care le marchează înfăptuirea marilor obiective ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Desigur, practica concret-istorică, desfășurată într-o bogăție de stări și procese, decantează și conturează continuu o multitudine de elemente care într-o metodologie științifică, oferă tabloul coerent, unitar și dinamic al unor indicatori pertinenți pentru ceea ce reprezintă sistemul românesc al democrației socialiste în planul afirmării multilaterale a progresului social al țării, al asigurării libertății reale pentru toți oamenii muncii indiferent de naționalitate. În acest cadru se cuvine subliniat că din punctul de vedere al finalității sale, umanist-revoluționare, dialectica democrației socialiste în țara noastră își găsește ilustrarea cea mai cuprinzătoare în însăși capacitatea sa de a permite, la scara întregii societăți, o valorificare superioară și plenară a capacităților de creație și inovație, a întregului potențial uman. În condițiile orînduirii noastre socialiste, în care a fost desființată pentru totdeauna exploatarea omului de către om, în care au fost generalizate la scara complexului unitar al întregii economii relațiile de producție socialiste, iar în virtutea acestora masele de oameni ai muncii au dobîndit statutul de producători și proprietari ai mijloacelor de producție, de beneficiari ai roadelor muncii lor, procesul de punere în valoare a potențialului uman relevă semnificații cu totul noi, în care își găsesc expresia superioritatea netă a socialismului față de orînduirea capitalistă. Avem în vedere, în primul rînd, caracteristicile definitorii ale democrației noastre socialiste, care, asigurînd participarea autentică a poporului la conducerea statului, creînd cadrul propice de situare a omului în centrul întregii dezvoltări sociale, conferă cu adevărat condiției umane întreaga sa demnitate, realizează în fapt egalitatea socială și națională iar pe această bază asigură dezvoltarea plenară a personalității omului, a capacității și aptitudinilor sale puse în slujba progresului general, a făuririi conștiente a propriei sale istorii.

Caracterul integral al democrației

UNA din particularitățile sub care se manifestă procesul de afirmare și dezvoltare a democrației socialiste în țara noastră o constituie caracterul ei integral, faptul că surprinde toate formele esențiale ale activității sociale, a națiunii : economice, politice și culturale. Această realitate este rezultatul concepției potrivit căreia orînduirea socialistă poate și trebuie să ofere prin înseși structurile ei economice, politice și social-culturale, posibilitatea de afirmare nestingherită a spiritului creator al maselor. Abordarea democrației ca un concept global, înțelegerea dialecticii aspectelor ei economice, politice și culturale, reprezintă o achiziție teoretică importantă, confirmată strălucit de realitățile societății noastre.

Una din laturile pregnante ale posibilităților superioare pe care le oferă democrația noastră socialistă, de valorificare a potențialului uman, în planul creației conștiente, manifestată la cote tot mai înalte, o reprezintă sfera de acțiune și de manifestare a democrației economice, care așa cum demonstrează experiența dobîndită în ultimii ani, îmbogățește substanțial, nu numai în plan conceptual problematica democrației socialiste, dar, prin întreaga sa desfășurare, marchează o importantă îmbogățire a practicii social-istorice de participare directă a maselor de oameni ai muncii la guvernarea statului, la elaborarea și luarea deciziilor, la controlul înfăptuirii lor. Aceste probleme, în concepția partidului nostru, reprezintă esența însăși a democrației socialiste. Locul deosebit pe care democrația economică îl ocupă în ansamblul formelor și metodelor de exercitare a puterii oamenilor muncii în statul nostru este dat, înainte de toate, de faptul că ea permite punerea în funcțiune a unui ansamblu de principii și forme instituționalizate, investite cu puterea legilor, de metode de organizare și conducere democratică, a întregului sistem al economiei socialiste, de la nivel național pînă la nivelul unităților economice. Caracterul dinamic și suplu al unui atare sistem, rezultat al investigației atente a cerințelor pe care le ridică finalizarea condiției obiective a oamenilor muncii, întruchipată în dubla lor calitate, asigură participarea directă a acestora la conducerea și organizarea activității economice în toate sectoarele de activitate, la gestionarea avuţiei naţionale, prin luarea deciziilor în producţia materială, în sferele hotărîtoare ale vieţii sociale.

Practica statornicită în ultimii ani în ţara noastră validează faptul că tărîmul prioritar în care îşi află sorgintea procesele de adîncire a democraţiei economice rezidă, înainte de toate, în sfera condiţiilor de muncă, în schimbarea radicală a caracterului acesteia, — prin eliberarea sa de limitele funciare pe care le ridică sistemul exploatării în capitalism, cu tot cortegiul de fenomene alienante — respectiv, în capacitatea socialismului de a declanşa într-un amplu proces istoric obiectivarea plenară a virtuţilor creatoare ale muncii, de valorificare integrală a calităţilor umane ale acesteia.

Aşa după cum se subliniază în Programul partidului, **„condiţia indispensabilă a democraţiei reale este lichidarea inegalităţilor economice şi sociale de clasă, înlăturarea exploatatorilor, cucerirea puterii de către cei ce muncesc, instaurarea proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie şi realizarea repartiţiei după principiul socialist“.**

O concepţie dinamică şi de perspectivă

AŞA CUM invederează întreaga dialectică a proceselor revoluţionare de edificare a socialismului, democraţia socialistă nu poate fi rezultatul automat al premiselor menţionate, ci este tărîmul unei activităţi extrem de complexe, care solicită în gradul cel mai înalt capacitatea creatoare a forţei politice conducătoare a partidului comunist, pentru ca prin întreaga sa strategie sà asigure cadrul propice instituţional, menit să finalizeze condiţia obiectivă a oamenilor muncii în societate, în planul participării nemijlocite a acestora la conducerea statului, a tuturor domeniilor de activitate din societate. Iată de ce, adoptarea de către Partidul Comunist Român, cu deosebire în ultimul deceniu, a unei game largi şi unitare de măsuri şi forme organizatorice, de reglementări juridice şi activităţi educative, constituie nu numai o îmbogăţire şi diversificare structurală, ci o modalitate democratică a cărei valoare se impune, în primul rînd, prin conţinutul său intrinsec, prin semnificaţiile de esenţă. Semnificaţia primordială a acestor măsuri ţine de esenţa lor — respectiv de consecvenţa cu care partidul nostru transpune în planul realităţilor noastre istorice concepţia marxistă corespunzător căreia succesele în opera de edificare a socialismului sînt indisolubil legate de participarea nemijlocită a beneficiarilor acestei opere la luarea deciziilor, în conformitate cu interesele vitale ale naţiunii noastre socialiste. Această concepţie dinamică asupra democraţiei socialiste porneşte, în mod constant, de la necesitatea proiectării actualelor forme de participare la conducere, într-o largă traiectorie a dialecticii dezvoltării în cadrul căreia raporturile dintre conţinutul şi structurile adoptate în actele de participare să cunoască forme cît mai flexibile şi elastice, care să ţină seama de particularităţile domeniilor de activitate.

Corespunzător acestor orientări, partidul nostru acţionează cu fermitate pentru perfecţionarea conducerii colective, care, după cum se ştie, a fost generalizată în întreaga viaţă economică şi socială, a comitetelor şi consiliilor oamenilor muncii, din întreprinderile şi centralele industriale, astfel încît acestea să fie cu adevărat cadrul de manifestare puternică a democraţiei noastre muncitoreşti, în care măsurile şi deciziile adoptate să fie rodul priceperii, gîndirii şi înţelepciunii comune a cadrelor de specialişti şi a reprezentanţilor oamenilor muncii în aceste organe. Este de la sine înţeles că asigurarea unor activităţi de conţinut ale acestor importante forumuri ale democraţiei noastre socialiste, corespunzător largilor atribuţii conferite de lege, implică o muncă neobosită, desfăşurată pe toate planurile pentru asigurarea unor dezbateri deschise, pătrunse de spiritul responsabilităţii ce incumbă actului de participare la conducerea societăţii. Instituţionalizată prin lege, ca for suprem de conducere colectivă — adunarea generală a oamenilor muncii, prin care clasa muncitoare, întreaga masă a angajaţilor participă în cadrul cel mai larg, în mod organizat şi nemijlocit la conducerea activităţii economico-sociale, a unităţilor socialiste, la luarea deciziilor şi controlul asupra organelor de conducere constituie o formă fundamentală de stimulare şi valorificare a înţelepciunii şi iniţiativei maselor de oameni ai muncii în conducerea economiei. Atari structuri democratice relevă în mod convingător înţelesul profund realist pe care partidul nostru îl dă modalităţilor concrete de înfăptuire a rolului conducător al clasei muncitoare în societatea noastră, afirmării crescînde a democraţiei muncitoreşti. Aşa după cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, „noi concepem clasa muncitoare nu numai ca o masă chemată să realizeze hotărîrile, ci ca o clasă conducătoare, ca o clasă conştientă de rolul său istoric... Nu se poate vorbi de socialism dacă nu luăm măsuri, ca clasa muncitoare, în numele căreia se guvernează să-şi îndeplinească, într-adevăr, rolul conducător şi să participe la guvernarea societăţii“. O atare precizare vine să releve, o dată în plus, caracterul dinamic şi militant al concepţiei partidului nostru privitoare la conducerea democratică a societăţii, la cerinţele pe care exercitarea reală a acesteia le implică atît la nivel naţional cît şi la nivel local.

Democraţia economică — pîrghie a creşterii eficienţei întregii activităţi

PARTIDUL subliniază, în mod constant, necesitatea de a urmări cu consecvenţă ridicarea eficienţei economice şi sociale a formelor de participare pe care le consacră în ansamblu democraţia noastră socialistă şi cu deosebire democraţia economică, ca nucleu al acesteia. Problema reflectării acestei eficienţe într-un mod unitar şi armonios — într-o seamă de indicatori, în care să se cristalizeze o concepţie multilaterală asupra actului de participare, deopotrivă teoretică dar îndeosebi practică, evidenţierea în mod unitar a acelor factori care condiţionează valorificarea superioară a cadrului instituţionalizat — devine o cerinţă de mare importanţă. Şi aici, ca de altfel în toate celelalte sfere de activitate economico-socială şi politico-educativă, se confirmă justeţea liniei marxist-leniniste a politicii partidului nostru de a conferi întregii conduceri a societăţii un caracter ştiinţific.

Este de la sine înţeles că o atare cerinţă se ridică în mod permanent, întrucît evoluţia componentelor materiale şi spirituale, economice, politice şi culturale, ale sistemului nostru social, aflate într-o strînsă interdependenţă, generează noi priorităţi în planul luării deciziilor. Practica de pînă acum, deşi aflată doar la începuturile unor procese de mare anvergură istorică, deşi nu poate fi şi nu este o limită maximă a democraţiei economice, evidenţiază locul prioritar ce revine informării sistematice, unitare şi, totodată, diferenţiată, pe nivele şi profile de activităţi, pe care factorii de conducere terbuie să o asigure într-un sistem modern şi rapid tuturor celor chemaţi să participe la dezbaterea problemelor majore ale programelor şi planurilor de dezvoltare economico-socială, la luarea deciziilor.

Este, îndeobşte cunoscut, că în practica curentă a conducerii economico-sociale procesele de luare a deciziilor reprezintă, cel mai adesea, tărîmul exprimării unor opţiuni între numeroase variabile posibile, fapt care solicită, de bună seamă, o temeinică informare, surprinderea nu numai a datelor prezente, ci cu precădere, a tendinţelor pe care le evidenţiază procesele de dezvoltare economico-socială, multiplele interdependenţe ale acestora. Societatea noastră, prin însăşi esenţa ei este incompatibilă cu orice tentativă tehnocratică, cu orice încercare de a acredita un rol privilegiat unor grupuri tehnocrato-manageriale care să se substituie exerciţiului plenar de către oamenii muncii a puterii de stat. Dar o asemenea incompatibilitate de ordin principial este întărită în practică printr-o permanentă şi complexă activitate pentru a aşeza pe temei ştiinţific toate actele de participare democratică la conducerea societăţii, printr-un stil de muncă corespunzător esenţei democraţiei noastre socialiste. De aceea, înfăptuirea prerogativelor de putere cu care sînt investiţi oamenii muncii în cadrul tuturor formelor de participare la luarea deciziilor asigură rezolvarea optimă a problemelor reale deosebit de complexe pe care le solicită actualul nivel de dezvoltare a științei și tehnicii, a metodelor și tehnicilor de conducere și gestionare, planificare și prognozare a proceselor economico-sociale etc. O atare preocupare constituie, indiscutabil, și temeiul pentru asigurarea înfăptuirii neabătute a tuturor actelor de conducere, cu putere de lege, de întărire a orînduirii socialiste în ansamblul ei, de combatere fermă a oricăror manifestări de formalism și birocratism străine spiritului democrației noastre socialiste. În acest context, perfecționarea metodologiei de elaborare a programului de dezvoltare economico-socială a țării, a planurilor noastre economice, care consacră practica elaborării planurilor de jos în sus, începînd de la întreprindere, centrală economică și minister, iar pe plan administrativ, începînd de la comună, oraș și județ și apoi la nivel național, oferă atît garanția oglindirii corespunzătoare a cerințelor și posibilităților reale ale economiei noastre naționale, cît și acel cadru propice de informare largă a maselor de oameni ai muncii asupra obiectivelor și sarcinilor majore de dezvoltare a țării, de angajare conștientă a acestora în înfăptuirea lor.

În același sens converg și consfătuirile sistematice organizate de conducerea partidului în toate domeniile de activitate. Dînd expresie perfecționării centralismului democratic, principiul care stă la baza întregii funcționări a sistemului nostru social, această metodologie constituie o formă concretă de dezvoltare a democrației economice, o cale de atragere a maselor la elaborarea deciziilor fundamentale pentru prezentul și perspectiva dezvoltării națiunii noastre.

Experiența dobîndită de țara noastră este o vie ilustrare a ideii leniniste, corespunzător căreia democrația „va exercita influență și asupra economiei, va stimula transformarea acesteia, va suferi influența dezvoltării economice etc. Aceasta este dialectica istoriei vii“. Iată de ce, căutarea și găsirea unor soluții originale, în toate domeniile de conducere a vieții economice, sociale și politice, trebuie privită nu ca un scop în sine, ci ca o condiție fundamentală pentru realizarea unei strînse unități dintre rigorile științifice și spiritul democratic, pentru a determina, pe această bază, ritmuri sporite, mutații calitative în toate sferele de activitate. Pentru atingerea acestui obiectiv, una dintre problemele cheie, în cadrul formelor democrației economice, căreia i se dau soluții în concordanță cu cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării societății noastre, o constituie creșterea simțitoare a gradului de competență științifică, profesională și tehnică a maselor de oameni ai muncii, lărgirea orizontului lor politic, juridic și cultural-spiritual, în măsură să confere actului de participare acele elemente pe care le implică funcțiile de concepție și organizare a producției, de administrare și gospodărire rațională a acesteia. În acest mod, democrația economică constituie o puternică pîrghie de manifestare socială și individuală a raționalității economice, bazată pe o cunoaștere profundă a legităților pe care se fundamentează sistemul nostru economico-social, a valorilor pe care acesta le promovează, precum și a condițiilor materiale și spirituale pe care acesta le implică.

Democrația socialistă, în concepția partidului nostru, este chemată să ofere cadrul optim de manifestare a inițiativei maselor, în toate domeniile vieții economice și social-culturale, și, pe această bază, să constituie un mecanism puternic de afirmare plenară a individului, de dezvoltare multilaterală a capacității sale. Umanismul socialist, propriu democrației noastre, constă, înainte de toate, în caracterul său practic, în sensul unui acord deplin între enunțul teoretic și realitatea proiecțiilor economice și social-culturale, ceea ce oferă democrației un cîmp tot mai larg de desfășurare. Acest caracter practic se împletește cu finalitatea sa mărturisită, cu crearea condițiilor care să asigure o concordanță integrală între aspirațiile individuale și cele sociale, dezvoltarea nelimitată a tuturor categoriilor de libertăți, care coincid cu sensul ascendent al înaintării spre socialism și comunism. O atare concepție, subliniată cu putere de documentele partidului nostru, vizează, prin excelență, puternica vocație formativă, instructivă și educativă a democrației noastre. Realizarea ei a impus cu necesitate, intensificarea eforturilor coordonate ale tuturor factorilor de instrucție și educație socialistă, în vederea desfășurării unor acțiuni unitare și într-o continuă dezvoltare, menite să realizeze obiectivul din Programul P.C.R., corespunzător căruia, **„democrația socialistă se va dezvolta pe măsura ridicării gradului de pregătire și competență a oamenilor muncii, lărgirii orizontului de cunoaștere și nivelului lor ideologic și politic“.** O importanță cu totul deosebită o are, în acest sens, activitatea îndreptată spre formarea unei conștiințe socialiste înaintate și în cadrul acesteia a unei mentalități economice care să redea, într-un mod cît mai amplu și mai adecvat, condiția obiectivă a oamenilor muncii, în dubla lor calitate de proprietari și producători colectivi. Este necesară dezvoltarea, nu numai a unui tip de gîndire economică, dar și asigurarea ca în practica productivă, socială în general, această gîndire economică să se concretizeze într-un comportament înaintat, socialist, în întărirea disciplinei conștiente, a spiritului de devotament și dăruire în muncă, izvorul bunăstării și fericirii întregului popor. Pornind de la atari considerațiuni, evaluarea rezultatelor pe care le consemnează actele de participare la conducerea societății și, în mod deosebit, la conducerea în sfera producției materiale, solicită o investigare atentă a mutațiilor graduale care se produc în dezvoltarea conștiinței socialiste a individului, a sistemului de valori și de convingeri, a ariei factorilor motivaționali, pe care îi determină schimbările ce au loc în conținutul și organizarea muncii, în schimbarea stilului și rolului social al unor întregi categorii de oameni ai muncii ca urmare a avîntului neîntîrziat al dezvoltării economico-sociale, în ansamblul activităților sociale, oferind, astfel, eforturilor de perfecționare continuă a sistemului democrației noastre socialiste, temeiuri științifice și realiste, corespunzător cerințelor actuale și de perspectivă ale progresului orînduirii noastre.

Un climat favorabil democrației socialiste

DIALECTICA adîncirii și perfecționării democrației socialiste este indisolubil legată de crearea climatului social-politic și psihologic corespunzător în toate colectivele de muncă, în toate sferele de activitate, care să fie propice manifestării deschise a spiritului critic și autocritic, dialogului fertil, în măsură să favorizeze exprimarea nestingherită a opiniilor oamenilor muncii, receptivitatea față de propunerile și sugestiile acestora. Totodată, realizarea unui asemenea climat, propriu esenței democrației noastre socialiste, este menită să modeleze și să educe spiritul de responsabilitate al fiecărui cetățean pentru interesele colective, pentru interesele națiunii, să dea, totodată, sens, angajării sale conștiente la adoptarea și înfăptuirea deciziilor. Acesta este, totodată, tărîmul în care drepturile și libertățile profund democratice își află corelarea lor firească și armonioasă, cu îndatoririle și obligațiile pe care le incumbă sistemul democratismului nostru socialist.

Dezvoltarea democrației socialiste se prezintă sub toate laturile sale, ca o legitate obiectivă, izvorîtă din însăși particularitățile procesului de edificare a socialismului. Construirea unei economii întemeiată pe cuceririle științei și tehnicii, corespunzătoare nevoilor reale ale națiunii, dirijarea conștientă a proceselor economice și social-culturale, impun, cu necesitate. încorporarea în întreaga viață socială a normelor și principiilor eticii și echității socialiste, transformarea acestora în componente intrinseci ale proceselor de adîncire a democrației socialiste. Cultivarea, prin întregul sistem de educare politică a maselor, a conștiinței socialiste bazată pe însușirea temeinică a politicii partidului nostru — care reprezintă marxism-leninismul creator aplicat la condițiile țării noastre — pe asimilarea celor mai mari cuceriri ale geniului de creație umană, trebuie strîns armonizate cu eforturile îndreptate spre formarea și dezvoltarea unei conștiințe socialiste, respectiv a sentimentului de proprietar asupra mijloacelor de producție și de factor hotărîtor al creșterii producției sociale, apare în această lumină ca o condiție a dezvoltării democrației socialiste.

★

LA ACEASTĂ a 55-a aniversare de la crearea Partidului Comunist Român, pe care poporul nostru o sărbătorește în acest an, nu poate fi omagiu mai vibrant decît acela pe care îl oferă realitățile profund înnoitoare ale României contemporane, acel omagiu scris în trainicele și nezdruncinatele sentimente de încredere și devotament pe care o întreagă națiune le exprimă, în gînd și faptă, strategului său încercat, politicii sale profund științifice și creatoare. Este omagiul unei națiuni care sub conducerea clarvăzătoare, marxist-leninistă a partidului comuniștilor, devenit centrul vital al întregii societăți, asigură. prin activitatea sa laborioasă, manifestarea plenară a personalității umane, dinamizarea energiilor de creație ale maselor de oameni ai muncii, într-un sistem economic social și politic profund democratic.

Stana BUZATU
Academia „Ștefan Gheorghiu“

8 MAI 1921 • P.C.R. • 8 MAI 1976

Un factor de accelerare a creşterii
REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

CHELTUIELILE MATERIALE ŞI CALITATEA PRODUSELOR

ÎN CINCINALUL revoluţiei ştiinţifice şi tehnice aspectele calitative ale muncii productive capătă, fără îndoială, o prioritate de necontestat. Alături de înnoire, calitatea înaltă a produselor reprezintă, în acest context, un obiectiv care se situează deopotrivă pe primplanul atenţiei în fiecare unitate economică. În legătură cu această problemă, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia : **„în centrul activităţii întregului nostru partid, a ministerelor, centralelor şi întreprinderilor, a tuturor oamenilor muncii trebuie să stea lupta pentru ridicarea continuă a calităţii producţiei — cerinţă vitală a economiei noastre naţionale“.**

Desigur, calitatea înaltă este o cerinţă reală şi vitală pentru ţara noastră, înscrisă obligatoriu pe coordonatele progresului. Acest deziderat nu poate fi privit însă îngust, rupt de complexul legăturilor şi interdependenţelor fireşti cu care se află în conexiune în procesul producţiei. Nu este — şi nici nu poate fi vorba — despre orice fel de calitate. În economia modernă, axată pe coordonatele eficienţei ridicate, **realizarea calităţii înalte presupune, cu necesitate, economisirea muncii sociale, acţiune în care reducerea cheltuielilor de producţie în general, şi a celor materiale în special, reprezintă un factor determinant, de o deosebită importanţă.**

Există însă şi reversul medaliei. Urmărirea cu prioritate a reducerii consumurilor materiale nu trebuie să afecteze în nici un fel calitatea ci, dimpotrivă, să contribuie la ridicarea performanţelor produsului. În acest sens se cer un efort şi o concentrare sporită a cercetării ştiinţifice şi a dezvoltării tehnologice, a tuturor producătorilor, în vederea realizării unor produse care să îndeplinească condiţiile de competitivitate în domeniul costurilor şi care să se situeze concomitent în sfera unor înalte niveluri calitative.

Strategia creşterii calităţii

RIDICAREA continuă a calităţii produselor, permanenta lor înnoire şi modernizare reprezintă o componentă strategică de bază în cadrul politicii partidului de ridicare a nivelului de trai material şi spiritual al întregului nostru popor. Sub impactul revoluţiei ştiinţifice şi tehnice, politica în domeniul calităţii, în acest cincinal, vizează în primul rînd o largă deschidere spre aplicarea celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii moderne în realizarea principalelor sale obiective :

1. dinamici accelerate ale producţiei într-o gamă larg diversificată, în conformitate cu cerinţele beneficiarilor ;

2. structuri moderne ale producţiei, de natură să faciliteze introducerea accelerată a noului, cu eficienţă ridicată, crearea unor produse situate la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, care să sporească competitivitatea produselor româneşti.

Desigur, realizarea acestor obiective-scop impune crearea şi mai ales folosirea cu randamente înalte a unor instrumente şi acţiuni pentru realizarea ţelurilor propuse cu maximum de economicitate, prin gospodărirea chibzuită a resurselor existente, valorificarea cît mai înaltă a potenţialului creativ al specialiştilor noştri.

CALITATE—STRUCTURĂ a producţiei reprezintă o primă corelaţie care ducţiei reprezintă o primă corelaţie care importantelor sarcini pe care cincinalul revoluţiei ştiinţifice şi tehnice le pune în domeniul calităţii. Astfel, asigurarea calităţii în cadrul unei structuri moderne prezintă maximum de importanţă. Elementele structurale oferă în acest caz valoroase indicii despre raportul între produsele simple sau cele complexe, cu caracteristici tehnico-funcţionale ridicate. Indiciile oferite sînt într-adevăr valoroase, deoarece produsele complexe, cu o înaltă tehnicitate şi calitate, înglobează în mai mare măsură inteligenţă şi deci valorifică superior materia primă.

Atît structura industriei pe ramuri (în care creşte ponderea construcţiei de maşini şi chimiei de la 27,9% în 1965 la 50% în 1980), cît şi cea pe subramuri (în construcţia de maşini, de exemplu, în 1980 creşte ponderea electronicii, a mecanicii fine şi opticii, a maşinilor-unelte pentru aşchierea metalelor ş.a.) evidenţiază pregnant sporuri prioritare în producţia industriilor purtătoare de tehnică de vîrf. O asemenea orientare a politicii economice este desigur pusă în slujba calităţii. Structurile moderne evidenţiate favorizează crearea unor produse noi, cu performanţe ridicate, în care gradul înalt de prelucrare industrială contribuie la reducerea cheltuielilor materiale. Se asigură în acest fel baze trainice sporirii valorii nou create, inteligenţei tehnice încorporate în produs.

ÎNNOIRE — ECONOMICITATE reprezintă o altă acţiune caracteristică pentru acest cincinal. Pentru că în perioada 1976—1980 ponderea produselor noi şi reproiectate reprezintă 45% din valoarea producţiei industriale. Aşa după cum arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la Plenara comună a C.C al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din iulie 1975 **„în condiţiile actuale, cînd pe plan mondial schimbarea produselor şi a tehnologiilor se produce într-un ritm extrem de rapid, paralel cu ridicarea calităţii, trebuie să acţionăm energic şi permanent pentru înnoirea şi modernizarea produselor, reproiectarea maşinilor şi utilajelor, perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie“.** Continua ridicare a performanţelor produselor româneşti, ob-

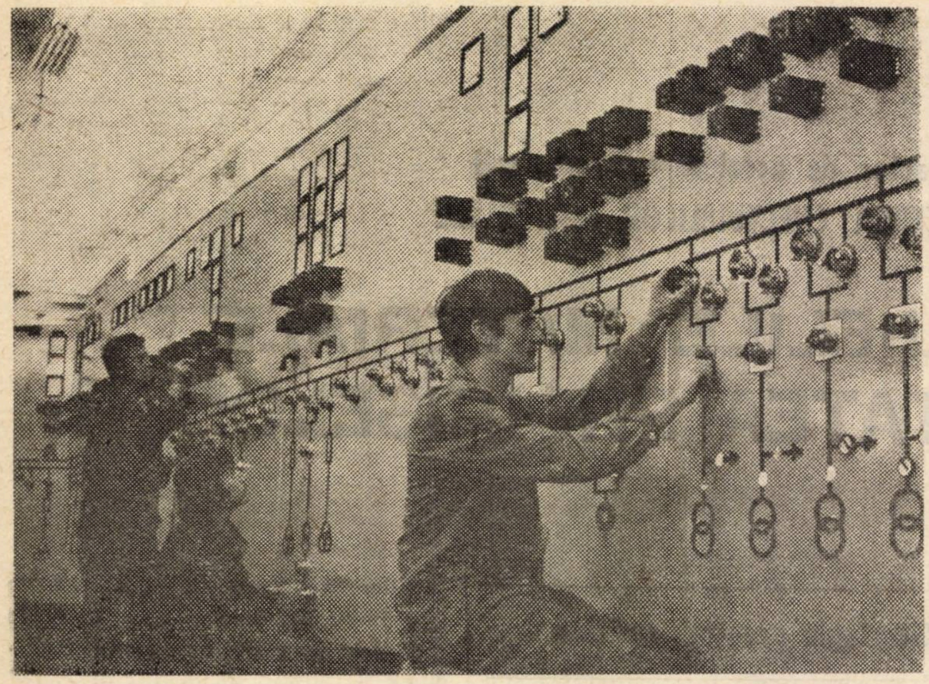

Tehnica de vîrf — promotoare a performanţelor ridicate

ţinută prin cercetare, paralel cu reducerea gabaritelor şi a greutăţii pe unitatea de produs prin proiectare, reprezintă obiective prin care calitatea superioară antrenează reducerea efectivă a cheltuielilor materiale, modifică raportul dintre cantitatea şi valoarea produselor, în favoarea celei din urmă. Şi nu numai atît. O reducere sensibilă a cheltuielilor materiale se va realiza şi ca urmare a dotării ramurilor economiei naţionale cu aceste noi maşini şi utilaje, fapt ce va permite concomitent cu valorificarea înaltă a resurselor materiale şi creşterea substanţială a productivităţii muncii.

CONTROL PREVENTIV, COMPETENT reprezintă o direcţie de acţiune a cărei realizare trebuie înţeleasă ca subsistem al conducerii la nivel de întreprindere, ramură, cît şi al întregii economii, grefat pe un flux informaţional, simplu, cu centrul de greutate în mijlocul producţiei, acolo unde „se fabrică“ calitatea. Avînd un caracter prin excelenţă preventiv controlul exercită un rol important în reducerea cheltuielilor materiale prin influenţa pe care poate şi trebuie să o aibă asupra diminuării rebuturilor, a produselor de calitate necorespunzătoare. În acest scop, în acest cincinal se au în primul rînd în vedere : omologarea produselor noi numai după efectuarea tuturor verificărilor, sporirea competenţei şi fermităţii C.T.C., urmărirea mai sistematică a comportării produselor la beneficiari etc.

Acest program complex de ridicare a calităţii produselor va permite, concomitent cu satisfacerea într-un grad înalt a exigenţelor beneficiarilor interni şi externi, sporirea competitivităţii produselor şi o **accelerare a „eficienţei“ calităţii, obţinută prin diminuarea costurilor, în special pe seama reducerii cheltuielilor materiale.**

Performanţa optimă şi nivelul cheltuielilor

REALIZAREA competitivităţii pe piaţa mondială şi ridicarea productivităţii muncii sociale reprezintă deziderate majore în strategia calităţii actualului cincinal, în a căror realizare formula-cheie poate fi astfel exprimată : „cheltuieli minime pentru calitate optimă“. Atingerea acestei cerinţe prezintă o importanţă deosebită pentru valorificarea superioară a resurselor şi inteligenţei proprii, precum şi pentru afirmarea sporită a produselor româneşti în circuitul mondial de valori. Ca noţiune complexă, calitatea are în vedere, pe de o parte, proprietăţile intrinsece ale produsului de a satisface la un nivel înalt o trebuinţă oarecare, iar pe de altă parte, aspectele economice legate atît de producerea, cît şi de utilizarea produsului. În acelaşi timp însă calitatea prezintă şi un aspect dinamic, determinat de faptul că conţinutul ei evoluează în pas cu necesităţile sociale. Şi aceasta deoarece pentru prosperitatea sa, societatea nu are nevoie numai de ritmuri superioare ale creşterii producţiei globale ; există cerinţă reală de produse fizice dotate cu caracteristici de utilizare care să se situeze la nivele înalte, realizate doar cu atîta cheltuială cîtă este riguros necesară.

Dar, satisfacerea la un nivel mai înalt a necesităţilor societăţii, sporirea eficienţei economice, înseamnă totodată şi un nivel superior de valorificare a resurselor materiale în produse de calitate mai bună. De fapt, se poate spune că este de calitate mai bună acel produs care realizează acelaşi serviciu sau misiune cu cheltuieli totale minime (care se obţin dacă adăugăm la cheltuielile de producţie şi pe cele efectuate ulterior pentru menţinerea în timp a valorii parametrilor calitativi iniţiali). În acest context calitatea optimă poate fi definită prin maximul diferenţei dintre valoarea şi costul calităţii. Ca urmare, în optimizarea calităţii unui anumit produs în producţie sau în aprecierea efortului real necesitat pentru realizarea unei anumite calităţi încă din faza de proiectare, devine necesară analiza structurii costurilor în funcţie de calitate. O asemenea acţiune permite să se stabilească pînă la ce limită sporul de calitate obţinut justifică creşterea de costuri implicată.

Să luăm un caz ipotetic. După cum se ştie, investiţiile necesare pentru o producţie de serie de autoturisme reprezintă o sumă însemnată. Este clar deci că, în asemenea condiţii, alegerea modelului sau calităţii produsului au o deosebită importanţă pentru producător. În faţa cumpărătorului potenţial, pentru transformarea acestuia în cumpărător efectiv, noul autoturism trebuie să „treacă“ cu succes un examen complex, compus din mai multe probe :

— preţul de achiziţie ;

— calitatea „la prima vedere“, adică estetica, comoditatea, confortul, prestaţiile etc. ;

— concordanţa unora dintre caracteristicile sale cu reglementările oficiale privind securitatea circulaţiei pe drumurile publice (frînare, lumină, parbriz etc.), şi poluarea atmosferei ;

— cheltuielile de utilizare a autoturismului.

Se poate deci afirma că interesul beneficiarilor este sensibil influenţat de propriile lor necesităţi. Ca urmare, în aprecierea calităţii şi deci în alegerea produsului, beneficiarii nu vor avea în nici un caz în vedere doar cheltuielile efectuate la producător (costul de achiziţie), ci şi costurile implicate de punerea şi menţinerea produsului în funcţiune şi pe care trebuie să le suporte.

Desigur, în multe cazuri, ridicarea în practică a nivelului calitativ necesită cheltuieli de producţie suplimentare, cheltuieli care trebuie să fie compensate prin reducerea cheltuielilor de exploatare în aşa fel încît cheltuielile totale să reprezinte un minim corespunzător calităţii optime. Reprezentînd grafic evoluţia cheltuielilor de fabricaţie şi a celor de utilizare, rezultă prin suprapunere curba cheltuielilor totale (vezi figura). Se observă lesne că această curbă a cheltuielilor totale prezintă un minim pentru nivelul de calitate optim.

În general atenția specialiștilor în rezolvarea eficientă a corelației calitate-costuri a fost captată cu prioritate de reducerea costurilor interne, la producător. Introducerea largă a progresului tehnic a făcut ca să apară necesitatea analizei foarte serioase a posibilităților de reducere a costurilor suportate de beneficiar ca sursă deosebit de importantă a prosperității întreprinderii producătoare.

O calitate înaltă presupune deci, o îmbinare optimă a cheltuielilor producătorului cu cele ale beneficiarului într-un cost minim.

Concluzia : la proiectarea produsului nu este economic să se depășească acest optim care permite obținerea unor produse de calitate corespunzătoare cu cheltuieli minime. Rezultă că, în general, optimul corelației calitate-costuri evidențiază necesitatea de a stabili opțiuni și priorități în ce privește nivelul calitativ, pornind de la considerentul ca funcția produsului să fie îndeplinită cu minim de cheltuieli de producție și exploatare.

Corelația reducerea cheltuielilor materiale — calitate

DESIGUR că reducerea cheltuielilor de producție în general și a celor materiale în special — care reprezintă o necesitate obiectivă a dezvoltării economice — nu trebuie în nici un caz să afecteze calitatea sau să se facă în detrimentul performanțelor ridicate.

Să considerăm cazul unui bec electric care trebuie să aibă, conform standardului, o viață utilă de 1 200 ore. Dacă, pentru grăbirea procesului de fabricație, se „reduc" anumite operații pe fluxul de fabricație, se înregistrează o economie de materiale, dar viața utilă a becurilor electrice poate scade sub 600 ore. Ca urmare, beneficiarul va avea nevoie de două becuri pentru a obține aceeași iluminare, reducerea cheltuielilor materiale prin creșterea producției fizice constituind o gravă greșeală deoarece ea aduce beneficii producătorului dar nu societății ca atare. În această situație producătorul are aparent avantaje, dar acestea constituie pagube pentru economie, în general, deoarece consumul la beneficiar crește. Nu trebuie pierdut din vedere faptul că producătorii care practică o asemenea tactică, mai devreme sau mai tîrziu vor avea dificultăți.

Importanța fiabilității pentru creșterea eficienței economice (și implicit a economisirii materialelor) este și mai evidentă în cazul mijloacelor de muncă, întrucît utilajele și instalațiile de calitate superioară creează posibilitatea economisirii unor importante resurse materiale. Astfel, de exemplu, creșterea cu numai 1 la sută a disponibilităților blocurilor energetice dintr-o centrală termică de 1 000 MW este echivalentă cu economii anuale de multe milioane.

Iată deci că, așa după cum calitatea superioară a produselor contribuie la reducerea cheltuielilor materiale, tot astfel, orice economie în dauna calității înseamnă de fapt o pierdere pentru beneficiari, pentru societate. Dar aceasta nu înseamnă deloc că cheltuiala de materii prime și materiale este indiferentă chiar dacă nivelul calitativ este foarte înalt.

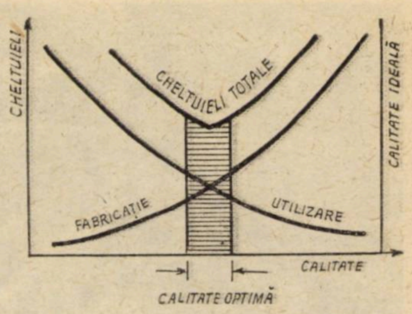

Nu mai are nevoie de demonstrații faptul că produsele de calitate satisfac în grad înalt nevoile producției și consumului. Totodată prin ridicarea calității produselor se acționează eficient în vederea reducerii cheltuielilor materiale.

Ca urmare, caracteristicile înalte tehnico-funcționale ale mașinilor, instalațiilor și agregatelor au ca efect direct creșterea productivității muncii. Greutatea lor redusă și gabaritele mult diminuate favorizează obținerea unor însemnate economii materiale (vezi tabelul). Pe de altă parte, calitatea determină scăderea cheltuielilor materiale necesare reparațiilor precum și consumuri reduse de combustibil și energie.

Fără îndoială, orice calitate are un cost al ei. În acest context creșterea calității poate în anumite cazuri să determine o creștere a cheltuielilor la unele elemente componente ale costurilor la un anumit subansamblu sau produs. Aceste cheltuieli suplimentare, pentru a fi eficiente, pentru a conduce la o îmbunătățire reală a calității trebuie să determine o reducere substanțială mai mare a cheltuielilor la celelalte elemente ale prețului de cost.

Pe de altă parte, acest spor eventual de cheltuieli, ca urmare a asimilării unui produs nou de înaltă tehnicitate, trebuie să ducă la diminuarea cheltuielilor suplimentare în exploatare, la o productivitate sporită și reducerea consumurilor specifice materiale la beneficiar.

În concluzie se poate aprecia că în condițiile introducerii progresului tehnic, a unor produse de tehnicitate înaltă, ca urmare a perfecționării concepției constructive și tehnologice se determină însemnate economii de metal, reducerea și lichidarea rebuturilor, fapt care determină micșorarea cheltuielilor de producție în ansamblu.

Dumitru NICULESCU

— Inspectar general de stat
Inspectoratul General de Stat pentru
Controlul Calității Produselor

CREȘTEREA CALITĂȚII ȘI REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

prin reproiectarea unor produse în trim.I.1976 față de

trim.I.1975

Produsul / Caracteristici	Excavator hidraulic pe șenile tip 401 ("Progresul"-Brăila)	Motoare electrice pînă la 30 kW ("Electroprecizia"-Săcele și "Electrotimiș"-Timișoara)	Aspirator de praf ("Electroargeș"-Curtea de Argeș)
PERFORMANȚE TEHNICO-ECONOMICE	- capacitate nominală de săpare 0,54 mc (față de 0,4 mc) - raza maximă de acțiune 8550 mm (față de 7700 mm) - adîncimea maximă de săpare 5230 mm (față de 4350 mm)	- greutate specifică a motorului redusă cu 15-20%	- putere de desprăfuire de 5 ori mai mare - regim de încălzire cu 10 grade mai redus - durata de viață a furtunului de 10 ori mai mare, greutate cu 40% mai redusă
CONSUM DE MATERII PRIME ȘI MATERIALE	- consum substanțial redus de combustibil	- consum de conductori de cupru redus cu 12-14% - consum specific de tablă silicioasă redus cu 16-18%	- reducerea consumului de materiale active la motoventilator cu 15% - eliminarea completă a metalului din construcția furtunului

8 MAI 1921 ● P.C.R. ● 8 MAI 1976

ORGANIZAREA TERITORIULUI — BAZA UNEI DEZVOLTĂRI ARMONIOASE (I)

Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român a definit un amplu Program de măsuri a căror aplicare vizează raționalizarea exploatării resurselor naturale în general și a fondului funciar în special, ceea ce impune o continuă îmbunătățire a grijii pentru gospodărirea sa, creșterea suprafeței arabile și a calităților productive ale solurilor. Adevăratele valențe ale pămîntului, cu solul, subsolul, pădurile și apele vor putea fi deplin înțelese dacă avem în vedere că el constituie premisa și baza naturală a oricărui proces de producție și mediu „suport" pentru viața economico-socială. Acest rol este amplificat în etapa actuală, cînd întreaga lume este confruntată cu problemele gospodăririi raționale a tuturor resurselor naturale. Limitat ca întindere, el nu este recuperabil decît cu mari cheltuieli în cazul degradării prin eroziune, salinizare sau datorită extinderii platformelor industriale, așezărilor umane, căilor de comunicație, zonelor de extracție, minieră, petroliferă etc. Nu trebuie uitat că solul este unul din cele mai importante mijloace de producție pentru agricultură, pentru asigurarea necesităților de hrană și materii prime.

I. Sistematizarea, factor esențial al valorificării resurselor funciare

Prin sistematizarea teritoriului și localităților se va urmări valorificarea deplină a resurselor din fiecare zonă, îmbinarea armonioasă a producției industriale, agricole și a celorlalte activități economico-sociale...

ÎN AMPLUL proces de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate sistematizarea a devenit o necesitate obiectivă pentru coordonarea multiplelor interese se ce interferează pe același teritoriu și a folosirii raționale a resurselor. În concordanță cu documentele de partid și de stat, sistematizarea a devenit o problemă de cea mai mare importanță în etapa actuală, contribuind la restructurarea și remodelarea organismului teritorial, adecvat posibilităților sale naturale și social-economice. Ca ansamblu al unor acțiuni cu caracter continuu, urmărind armonizarea în spațiu și timp a tuturor factorilor dintr-un teritoriu, **sistematizarea teritoriului** este chemată să răspundă necesităților de restructurare și remodelare a organismului teritorial potrivit posibilităților economice, specificului și particularităților cadrului natural și social.

Stabilind relații de condiționare între diferitele funcții economice existente sau cu posibilități de dezvoltare pe teritoriul considerat, sistematizarea teritoriului trebuie să asigure progresul fără conflicte a fiecărei ramuri a economiei în condiții optime, verificarea în profil teritorial a diferitelor prognoze economice și elaborarea de noi ipoteze care trebuie să stea la baza dezvoltării economiei, asigurînd valorificarea și gospodărirea rațională a resurselor funciare.

Precedînd studiile generale, studiile de amplasament, studiile tehnico-economice și celelalte categorii de proiecte, sistematizarea teritoriului — ca parte componentă a complexului proces de planificare și dezvoltare economico-socială — asigură armonizarea cerințelor tuturor ramurilor economiei naționale pentru folosirea optimă a resurselor funciare.

Deși există indicații ferme în ce privește modul în care trebuie înfăptuită sistematizarea teritoriului, localităților și platformelor industriale, a tuturor obiectivelor care se realizează pe teritoriu, astfel încît să se economisească la maximum suprafețele de teren agricol, iar fiecare platformă industrială să constituie un complex industrial unitar, indiferent de subordonarea administrativă a unităților componente, nu în toate cazurile soluțiile adoptate au asigurat dezideratele majore impuse de economia de teren. Analiza amplasării noilor obiective pentru cincinalul 1976—1980 au evidențiat posibilități de îmbunătățire a amplasării diferitelor structuri economice, de restrîngere la strictul necesar și utilizare cu eficiență maximă a suprafețelor de teren afectate, prin comasarea unor funcțiuni și obiective, simplificarea, raționalizarea și gruparea rețelelor de utilități și a celor de comunicații și transport, prin realizarea clădirilor auxiliare și de producție și a celor social-administrative ce pot fi utilizate în comun ca obiecte unice pentru întreaga zonă sau platformă industrială.

Iată cîteva exemple.

În județul Ilfov s-a dovedit nepotrivită soluția de amplasare a unei uzine, pe un teren ce este indicat să fie folosit pentru crearea unei baze legumicole pentru aprovizionarea capitalei. Sau în județul Argeș, o mai atentă analiză a obiectivelor ce urmează a fi realizate a evidențiat posibilitatea construirii noilor obiective fără a afecta suprafețe suplimentare de teren. La Cluj-Napoca a apărut ca necesară reamplasarea unui combinat industrial în apropierea orașului, unitățile de industrie alimentară urmînd a fi regrupate cu cele existente în oraș. La Arad analizele au evidențiat ca optimă soluția de a menține pentru agricultură suprafețe agricole cît mai mari în lunca Mureșului, realizîndu-se în acest scop un singur lac de acumulare în zona Săvîrșin pentru retenție, irigații și producerea energiei electrice. În județul Maramureș, în municipiul Baia Mare, prin regularizarea rîului Săsar există posibilitatea amplasării industriei în zona de Nord-Est, prin gruparea și organizarea frontului către drumul ce străbate zona industrială. În județul Tulcea, a apărut necesitatea pregnantă a sistematizării fiecărei zone, concomitent cu crearea condițiilor de folosire în comun a tuturor utilităților, eliminarea spațiilor nejustificate între clădirile industriale și depozitele de combustibil, astfel ca fiecare platformă să constituie un complex unitar, indiferent de subordonarea administrativă a unităților componente, care să asigure pe lingă o funcționare economică, o mai bună gospodărire a suprafețelor de teren afectate.

Nu mai puțină importanță are **sistematizarea rațională a ansamblurilor de locuințe**, asigurînd îmbunătățirea gradului de confort și de recreere, concomitent cu economia de teren.

De exemplu, în orașul Alexandria, a apărut necesitatea revizuirii concepției de sistematizare a ansamblurilor de locuințe și dotării social-culturale, a soluțiilor arhitectonice și a gradului de ocupare a terenului, atît în zonele existente, cît și a propunerilor de viitor. Ideea unanim acceptată este de a se revedea propunerile de sistematizare păstrînd rețeaua stradală existentă, construcțiile noi de locuințe și dotări social-culturale, folosind la maximum terenurile existente. Potrivit acestei concepții a fost posibilă restrîngerea perimetrelor construibile ale municipiului Focșani, Miercurea Ciuc etc.

În vederea realizării unor construcții moderne în municipiul Tg. Mureș, într-o linie arhitectonică inspirată din tradițiile locale și din nevoia utilizării la maximum a terenului, a apărut necesitatea integrării într-o viziune generală a ansamblurilor existente concomitent cu creșterea densității construcțiilor.

În zona orașului Brașov, a apărut ca posibilă și necesară extinderea construcțiilor de locuințe în cartierele existente : Steagul roșu, Tractorul, zona Gării, zona Mihai Viteazul, prin extindere și îndesire, soluție indicată și în cazul municipiului Oradea, unde pe Dealul Viilor, este necesar a se extinde plantații de vii și nu construcții de locuințe cum se prevăzuse inițial.

Exemplele menționate, departe de a fi exhaustive, atestă o dată în plus marile posibilități ale sistematizării de a contribui la repartiția rațională a forțelor de producție, la zonarea funcțională a teritoriului, la stabilirea unui sistem unitar de așezări populate, la îmbunătățirea dotării și echipării tehnice a teritoriului, ca elemente componente ale dezvoltării social-economice în profil teritorial, asigurînd o folosire rațională a resurselor și în principal a fondului funciar, în concordanță cu prevederile Decretului 70/1975, cu legea fondului funciar, cu legea sistematizării.

II. Îmbunătățirile funciare — subordonate cerințelor producției

...prin desecări, îndiguiri și îmbunătățiri funciare se va urmări creșterea suprafeței agricole, îndeosebi arabile, precum și ridicarea fertilității solului.

INTENSIFICAREA agriculturii este în strînsă dependență cu executarea unei diversități de lucrări de **îmbunătățiri funciare** menite să asigure folosirea rațională a fondului funciar, prin combaterea efectului inundațiilor, a excesului de umiditate, a secetei, combaterea eroziunii solului, punerea în valoare a noi terenuri pentru agricultură și ridicarea fertilității solurilor slab productive.

Amenajarea terenurilor pentru lucrări de îmbunătățiri funciare comportă, după cum se știe, un volum de investiții considerabil, ceea ce impune prealabila fundamentare a lor, astfel încît să ofere certitudinea eficiențelor. Unde investim ? Cum cheltuim fondurile ? Care sînt efectele economice ? Aceste întrebări tind să devină probleme de cel mai mare interes, de a căror rezolvare depinde rentabilitatea lucrărilor de îmbunătățiri funciare.

Experiența demonstrează că numai acele lucrări s-au dovedit eficiente care au avut la bază proiecte elaborate în urma studierii complexului de factori tehnici, naturali și economici, integrați cerințelor producției agricole. În același timp, ținînd seama de faptul că lucrările de îmbunătățiri funciare au o durată de funcționare mare (odată executate nu mai pot suferi modificări decît cu noi investiții) apare pregnant necesitatea de a fi proiectate concomitent cu lucrările de organizare a teritoriului și a producției agricole, atît pentru economisirea fondurilor de investiții, cît și pentru îmbunătățirea condițiilor de exploatare a terenurilor, de amplasare coordonată a rețelelor de echipare tehnică conexă (rețeaua de drumuri de exploatare, rețeaua de poduri, rețelele electrice etc.) și colaterale (amplasarea sau reamplasarea centrelor de producție, a dotărilor și echipărilor tehnice etc.).

Importanța problemei crește considerabil dacă avem în vedere volumul considerabil de lucrări realizate sau necesare a se realiza. Pînă la sfîrșitul anului 1975 a fost scoasă de sub efectul inundațiilor prin lucrări de îndiguire o suprafață de 1,4 milioane hectare (0,4 milioane ha în lunca și Delta Dunării și 1 milion ha pe cursurile de apă interioare), ceea ce reprezintă aproape 50% din suprafața posibil de apărat.

În concondanță cu programul național pentru amenajarea bazinelor hidrografice se prevede ca în continuare să fie apărată o suprafață de 1,6 milioane de hectare, din care în cincinalul 1976—1980 o suprafață de 300 000 hectare.

În ce privește desecările, acestea s-au realizat pe aproape 2,1 milioane hectare (din totalul de 6,4 milioane hectare existente), fiind prevăzută executarea a noi acțiuni de nivelări, modelări, subsolaje, scarificări, urmînd ca aplicarea de amendamente și îngrășăminte cu o dinamică de 1,1 milioane ha pe cincinal să permită încheierea acțiunii pînă la sfîrșitul anului 1995. Pe terenurile cu apă freatică la suprafață se vor realiza lucrări de drenaj subteran pe o suprafață de 2 milioane ha.

Pînă la sfîrșitul anului 1975 au fost amenajate pentru irigații 1 474 mii ha, din care 980 mii ha în sisteme amplasate în zona de sud și de vest a țării; această suprafață va spori cu încă 1,1 milioane ha în cincinalul actual, ceea ce reprezintă jumătate din suprafața terenurilor afectate de secetă.

În același timp lucrările de combatere a eroziunii solului au atins o suprafață de aproape 1 milion ha, ceea ce reprezintă o creștere considerabilă, urmînd ca în actualul cincinal suprafața să fie sporită cu 860 000 ha.

Determinarea în spațiu și ca volum a lucrărilor realizate sau care urmează a se realiza este numai o latură a problemei, marcînd efortul considerabil al statului nostru pentru conservarea și valorificarea optimă a resurselor funciare, dar care nu și-au găsit finalizarea optimă în totalitate.

De exemplu în lunca Dunării, din sporul de suprafață arabilă obținut prin îndiguirea a 186 000 ha (în afara celor 78 000 ha existente în sistem natural), un anumit procent de teren nu s-a cultivat din cauza excesului de apă permanentă și a băltirii apelor, sau nu s-au obținut producțiile scontate datorită înmlăștinării și invadării cu vegetație acvatică, a solurilor sărăturate sau cu tendință de sărăturare (incintele Luciu-Giurgeni și Călmățui-Gropeni) precum și a solurilor de dune (incintele Bistreț-Nedeia-Jiu și Jiu-Bechet-Dăduleni) care nu au fost încă ameliorate. În continuare sînt necesare lucrări de nivelare-modelare pentru a le aduce în condiții corespunzătoare de cultivare sau pentru terenurile cu o permeabilitate redusă pentru apă și aer, sînt necesare lucrări periodice de subsolaj sau scarificare, aplicare de amendamente și îngrășăminte. Din 1 182 mii ha în sistemele existente pe rîurile interioare circa 49 mii ha nu pot fi cultivate în anii cu precipitații abundente, cu niveluri ridicate la rețeaua hidrografică din cauza băltirii apelor, iar pe unele suprafețe nu se obțin producțiile planificate din cauza excesului de umiditate, sau datorită existenței unor soluri argiloase, lăcoviștite, sărăturate etc.

Aspectele evidențiate pun în relief că lucrările de desecare, ca și toate lucrările de îmbunătățiri funciare, nu trebuie să constituie un scop în sine, ci trebuie subordonate cerințelor producției agricole, adică în afara regularizării apei pe terenul amenajat trebuie realizat și sistemul de măsuri agro-pe-

do-ameliorative. De fapt trebuie înțeles că punerea în valoare economică a fondului funciar nu se poate realiza decît prin regularizarea concomitentă în interrelațiile lor a factorilor apă, săruri, aer, substanțe nutritive, într-un sol bine cunoscut și studiat. Aceasta nu se poate obține decît pe fondul unor lucrări de drenaj subteran, unor lucrări de amelioare a săraturilor, nivelare a depresiunilor, modelare și fixare a dunelor de nisip, îndesirea canalelor de ultim ordin, aplicarea îngrășămintelor, ceea ce de fapt nu s-a făcut în măsură suficientă, avînd implicații directe asupra nivelului producției.

În ce privește lucrările de irigații, trebuie subliniat că executarea lor chiar în condițiile de dotare tehnică deosebită și concepție rațională, rezultatele privind folosirea pămîntului și creșterea producției agricole nu au fost cele scontate, atunci cînd au fost ignorate cerințele amenajării integrale a terenurilor. Există unele sisteme, care deși sînt judicios concepute, cu o dimensionare rațională a elementelor teritoriale, datorită neexecutării unei modelări prealabile stabilirii rețelei de conducte îngropate și a plantării perdelelor de protecție, au o eficiență mai scăzută. Execuția ulterioară a acestor lucrări absolut necesare pe lîngă faptul că presupun investiții suplimentare, nu pot transforma radical condițiile de producție astfel ca ele să devină tot atît de favorabile ca în cazul în care lucrările s-ar fi executat din capul locului în modul cel mai rațional. În același timp și sistemul de aducțiune — insuficient impermeabilizat — face ca unele suprafețe să fie bălțite.

Problemele devin și mai grave atunci cînd lucrările nu se corelează chiar din faza de proiectare (lucrările de irigare cu lucrările de desecare sau alte amenajări ce se aplică pe teritoriu). De exemplu, în incinta Gostinu-Greaca se realizează un sistem de irigare parțial prin brazde, pornind de la indicația că în sisteme circa 50% vor trebui să fie realizate prin brazde. Or, indicația este pentru condițiile favorabile acestei metode de amenajare și reprezintă un procent mediu pe țară și nu pentru condițiile din lunca Dunării, unde terenurile diferă sub aspectul excesului de umiditate și unde irigarea poate fi admisă numai prin conducte. Problema poate avea consecințe și mai neeconomice dacă se are în vedere că în aceeași incintă, independent de lucrările de îmbunătățiri funciare s-a preconizat realizarea unui lac piscicol, care nu a fost luat în considerare inițial de proiectantul noilor lucrări de irigații. De asemenea la sistemul Izvoarele-Cujmir, deși se cunoștea că este necesar a se realiza în primul rînd lucrările de îmbunătățiri funciare condiționate de factorii naturali și teritoriali obligați — în primul rînd desecarea, apoi perdelele de protecție și numai apoi rețelele de irigare prin aspersiune — s-au amplasat în primul rînd rețelele de conducte, apoi perdelele și numai apoi rețeaua de desecare, avînd ca efect o folosire nerațională a pămîntului și o inutilă plantare a perdelelor.

Apare pregnant în acest context că lucrările de hidroameliorații nu trebuie aplicate decît concomitent cu organizarea teritoriului și în complex cu lucrările pedo și agro-ameliorative ; lucrările hidroameliorative nu trebuie aplicate decît pe teritoriile și în condițiile în care ansamblul lucrărilor ameliorative este justificat de creșterile corespunzătoare de recoltă și pentru aceasta ideea coordonatoare trebuie să fie aceea a amenajării integrale a teritoriului — bazinului hidrografic sau interfluviului — în care terenul de amenajat este inclus, asigurînd regularizarea regimului apei și valorificarea optimă a resurselor funciare.

Ideea generală care se impune este ca indiferent de finanțare — din fondurile de investiții sau din cheltuielile de producție — totalitatea lucrărilor și măsurilor să se realizeze unitar și concomitent pe teritoriu. În același timp, apare ca necesară evitarea oricăror modificări ale schemei hidrotehnice (după aprobare) fără corelarea acesteia cu cerințele producției agricole și organizarea teritoriului, ceea ce ar avea implicații nefavorabile în folosirea solului și a apei, în aplicarea sistemului de agricultură și implicit asupra nivelului producției agricole, diminuînd eficiența investițiilor.

dr. ing. Ion BOLD

În partea a doua a studiului, autorul abordează următoarele probleme : III — **Coordonarea amplasamentelor cu folosirea resurselor funciare** ; IV — **Organizarea teritorului unităților agricole, ca o condiție a folosirii raționale a fondului funciar.** V — **Studiul fundamental al fondului funciar — cerință a promovării politicii unitare de economisire a terenului.**

EXCURSII ÎN STRĂINĂTATE

Oficiul Național de turism „Carpați" București prin AGENȚIA DE EXCURSII CU TURIȘTI ROMÂNI ÎN STRĂINĂTATE și OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM organizează pentru grupuri și turiști individuali în tot cursul anului excursii variate și atractive pe itinerarele turistice din :

- R. P. Bulgaria la Sofia, Plevna, Tîrnovo și Russe, cu o durată de 1–4 zile ;
- R. S. Cehoslovacă la Praga, Bratislava, Brno, cu vizitarea în tranzit a orașului Budapesta, cu o durată de 6–8 zile ;
- R. P. Chineză și R.P.D. Coreeană cu vizitarea orașelor : Pekin, Șanhai, Nankin, Canton, Șenian, Phenian, Nam Pho, Hanceu ;
- R. D. Germană la Berlin, Potsdam, Dresda, Rostock, Schwerin, Magdeburg, Erfurt, Jena, Meissen, Karl Marx Stadt, cu vizitarea în tranzit a orașului Budapesta ;
- R. P. Polonă la Varșovia și Cracovia, cu o durată de 6–9 zile ;
- R. P. Ungară cu o durată de 6–7 zile la Budapesta și Budapesta-Eger ;
- U.R.S.S. 12 tipuri de excursii, cu vizitarea orașelor Moscova, Leningrad, Kiev, Chișinău, Odesa, Cernăuți, Lvov, Tbilisi, Erevan, Baku, Vilnius, Riga, Tallin, Samarkand, Buhara, Așhabad ;
- Numeroase excursii combinate în R.P.U.–R.S.C. și R.D.G.–R.P.U.

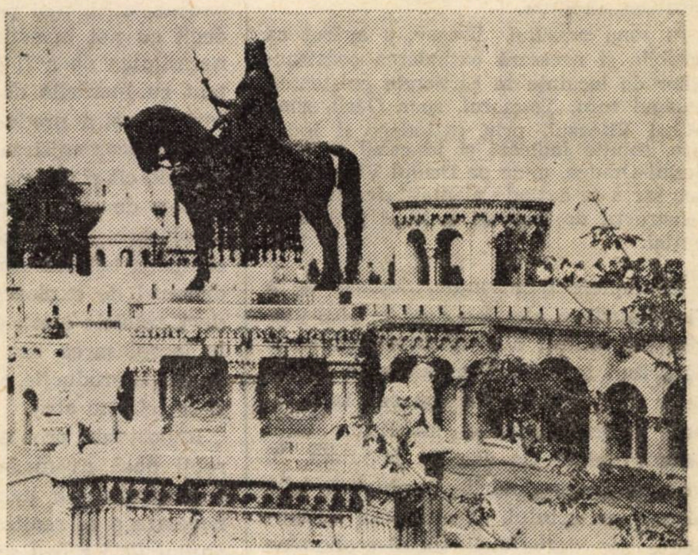

Budapesta — Bastionul pescarilor

Informații și înscrieri individual sau prin delegații de întreprinderi, instituții sau organizații obștești etc. la AGENȚIA DE EXCURSII CU TURIȘTI ROMÂNI ÎN STRĂINĂTATE, din București, Calea Victoriei nr. 100, telefon 16 44 31 și la toate OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM din țară.

PUBLITURISM

tibco '76

UN EŞANTION AL ROADELOR DEZVOLTĂRII INDUSTRIALE

ÎN ACESTE MOMENTE cînd, în întreaga lume se discută căile de realizare a unei noi ordini economice mondiale, cînd dezvoltarea interdependentă şi independentă a economiilor naţionale a devenit un fapt incontestabil, ne amintim de aprecierea vizionară pe care marele scriitor progresist Victor Hugo o făcea cu privire la rolul expoziţiilor internaţionale: **„O expoziţie internaţională** — spunea el — **este semnătura tuturor popoarelor a unui act de fraternitate, este pactul industriilor asociate cu artele — a ştiinţelor ce încurajează descoperirile, a produselor ce se schimbă cu ideile de progres, implicînd astfel bunăstarea, a idealului împletit cu realul, este comuniunea naţiunilor în armonie, care izvorăşte din muncă".**

Perioada organizării primelor expoziţii universale şi internaţiorale — Londra (1857), Paris (1867), Viena (1873), Paris (1889) — a corespuns în ţara noastră cu perioada Unirii Principatelor şi cuceririi independenţei naţionale, fapt ce explică angajarea intelectualităţii progresiste din România, prin reprezentanţi de seamă ai săi, economişti, scriitori, revoluţionari paşoptişti, ca Alexandru Odobescu, Petre S. Aurelian, Ion Ionescu de la Brad, Cezar Bolliac, Dimitrie Butculescu, în organizarea participării României la expoziţiile internaţionale externe, în iniţierea primelor expoziţii româneşti cu participare internaţională, ei văzînd în aceste contacte un mijloc de emancipare economică a statului român, pe calea relaţiilor comerciale ce urma să le dezvolte în termeni noi.

Şi într-adevăr primele participări ale României la expoziţiile internaţionale au suscitat un deosebit interes în cercurile de afaceri europere, milioanelor de vizitatori prezenţi la expoziţiile universale.

DINAMISMUL economiei socialiste româneşti, rod al politicii ştiinţifice şi consecvente a partidului nostru de accelerare a dezvoltării industriale a României şi de extindere a participării sale la diviziunea internaţională a muncii au creat premisele intrării într-o nouă etapă, superioară a amplificării prezenţei ţării noastre în economia mondială. Bucureştiul a devenit şi el un centru expoziţional şi de tranzacţii economice internaţionale de prestigiu.

Cei peste 100 de ani scurşi între prima expoziţie industrială a breslelor organizată de Dimitrie Butculescu în 1865 la Bucureşti, şi prima ediţie a Tîrgului Internaţional Bucureşti, reprezintă doar un singur eşantion al „saltului" industrial românesc, a ceea ce poate realiza o politică dusă în interesul naţiunii, al **vocaţiei** noastre industriale. Rezultatele obţinute în sfertul de veac al economiei socialiste planificată, sînt argumentele cele mai puternice pentru clarviziunea strategiei de dezvoltare economică adoptată de Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român din 1945, şi urmată cu consecvenţă. Din cele 150—160 de grupe de produse de bază urmărite în nomenclatoarele statistice, fabricate în 1975, mai mult de jumătate nu se fabricau în anul 1938, iar 25 din ele apărînd în structura de producţie abia în deceniul 6.

• Potenţialul economiei româneşti se exprimă pe planul relaţiilor economice externe printr-un volum al comerţului exterior de 28 de ori mai mare ca cel din 1950.

• O consecinţă a dezvoltării : ritmul de creştere al comerţului exterior este mai rapid decît cel al producţiei industriale şi investiţiilor.

• 131 de ţări partenere faţă de 62 de ţări în 1955.

• România este prezentă anual la 200 de tîrguri şi expoziţii internaţionale.

• TIBCO '76 – o creştere cu 50 la sută a participărilor cu pavilioane oficiale şi cu 20 la sută a suprafeţelor de expunere faţă de precedenta ediţie.

La prima ediţie — TIB'70 — desfăşurată pe tema : „Ramuri care influenţează ritmul progresului tehnico-ştiinţific" au participat 728 de firme din 30 de ţări. România prezenta peste 1 300 de exponate furnizate de 130 de întreprinderi din diferitele ramuri ale industriei constructoare de maşini. Printre exponate o gamă largă de maşini unelte, autovehicule şi aparate electronice din cele mai moderne : strunguri cu comandă numerică, freze longitudinale portal, maşini specializate pentru fabricarea rulmenţilor ; maşini de rectificat şi găurit ; automobile Dacia şi ARO, tractoare pe pneuri şi şenile, locomotive Diesel-hidraulice şi electrice, calculatoare electronice, radiouri, televizoare, de asemenea, aparate de cercetare, de măsură şi control, maşini agricole maşini pentru industria textilă şi exploatare a lemnului, utilaj petrolier. Citām din impresiile consemnate de presă, una ce ni se pare tipică :

Miguel Gibbons — director general al pavilionului Argentinei la TIB'70 : „Vizitînd tîrgul ne-am dat seama cît de mult s-a dezvoltat industria românească. Sînt convins că specialiştii argentinieni pe care îi voi informa despre ultimele realizări ale României în acest domeniu (construcţii de maşini — n.n.) vor fi interesaţi să dezvolte schimburile cu ţara dumneavoastră".

DEZVOLTAREA rapidă şi multilaterală a economiei naţionale în cincinalul recent încheiat a dus la modificări substanţiale în structura producţiei şi a comerţului nostru exterior, la lărgirea ariei sale geografice. Astfel faţă de 1971 exportul de maşini, utilaje şi mijloace de transport a crescut de 2,7 ori ; cel de produse chimice de 3,7 ori ; cel de mărfuri industriale de consum de 2 ori. Aceste creşteri cantitative, paralel cu diversificarea nomenclatorului de export, cu apariţia de noi produse şi grupe de produse, au impus specializarea tîrgului de construcţii de maşini, în două manifestări distincte. Astfel, din 1975 echipamentele şi instalaţiile pentru silvicultură şi industria forestieră, industria alimentară, ambalajelor, agricultură, transporturi, pentru industria materialelor de construcţii şi construcţii formează obiectul unei noi expoziţii tehnice româneşti „Tehnoexpo" ce se desfăşoară bienal, alternativ cu tîrgul de maşini unelte, mecanică fină şi electronică.

Prima ediţie — „Tehnoexpo'75" a permis etalarea în standurile expozanţilor români a peste 300 de tipuri de maşini şi utilaje ce semnifică realizările obţinute în înzestrarea tehnică a respectivelor ramuri, potenţialul ridicat de participare la comerţ şi cooperare internaţională. Alături de expozanţii români s-au prezentat 350 de firme străine, cifră ce depăşeşte substanţial amploarea celorlalte expoziţii tehnice internaţionale organizate de Camera de Comerţ şi Industrie a R. S România în ultimii ani (Estimo, Etava).

Tîrgul internaţional de primăvară — TIBCO — o altă manifestare expoziţională românească apărută în ultimii ani ca expresie a diversificării comerţului nostru exterior — se află la a treia sa ediţie. Profilat pe utilaje şi echipamente pentru industria uşoară, bunuri de consum industriale şi alimentare, produse chimice, tîrgul de primăvară TIBCO-76 îşi va deschide anul acesta porţile între 8—15 mai. Potrivit datelor furnizate de organizatori numărul ţărilor ce vor participa cu pavilion naţional la actuala ediţie este mult sporit. Printre acestea : Bulgaria, Cehoslovacia, R.P. Chineză, Cuba, R.F. Germania, R.D. Germană, Grecia, Irak, Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei, Portugalia, Ungaria şi U.R.S.S.

Ioan GEORGESCU

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

CONDUCEREA PLANIFICATĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE

Publicăm în continuare consultațiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul superior economic.

Consultațiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică de sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu** de la Academia de Studii Economice București.

Necesitatea conducerii planificate a economiei

Economia națională, în socialism, se caracterizează prin existența proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție. Aceasta permite gruparea într-un sistem unic a unui mare număr de ramuri și unități economice, răspîndite pe întreg teritoriul țării, transformînd economia națională într-un organism unitar. În același timp, în condițiile contemporane, în economia socialistă are loc concentrarea și centralizarea producției în întreprinderi mari și foarte mari, se adîncește diviziunea socială a muncii, crește specializarea producției, iar cooperarea se extinde continuu. Pentru a asigura funcționarea normală, fără întreruperi și perturbații a economiei naționale întemeiate pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, este necesar ca ea să fie condusă în mod unitar, pe bază de plan.

Necesitatea obiectivă a conducerii planificate a economiei naționale în socialism decurge, deci, în primul rînd, din **existența proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție.**

Expresie a relațiilor de producție socialiste, scopul nemijlocit al producției în socialism îl constituie creșterea sistematică a nivelului de trai material și cultural al tuturor membrilor societății. Or, atingerea acestui țel fundamental necesită mobilizarea și dirijarea tuturor resurselor de muncă materiale și financiare, pe baza unui plan coerent capabil să conducă la utilizarea eficientă a acestor resurse.

Necesitatea obiectivă a conducerii planificate a economiei naționale în socialism decurge, în al doilea rînd, din **scopul producției socialiste.**

Conducerea planificată a economiei naționale în socialism este nu numai necesară, dar și posibilă.

Posibilitatea conducerii planificate a economiei naționale este determinată de existența statului socialist care reprezintă puterea clasei muncitoare aliată cu țărănimea și cu celelalte categorii de oameni ai muncii. Ca titular al proprietății socialiste asupra principalelor mijloace de producție, statul socialist exprimă interesele fundamentale și voința suverană a poporului înfăptuind politica economică a partidului comunist în procesul planificării dezvoltării economico-sociale. Și tot ca titular al proprietății socialiste, statul socialist deține principalele pîrghii economice și financiare necesare conducerii. Dispariția exploatării omului de către om odată cu statornicirea noilor relații de producție socialiste, comunitatea intereselor fundamentale ale noilor clase, pături și categorii sociale conferă statului socialist un caracter profund democratic și fac, totodată, din el principalul instrument al construcției noii societăți.

Necesitatea obiectivă și posibilitatea conducerii planificate a economiei socialiste decurge din cerințele **legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale,** lege economică specifică socialismului.

Instrumentul cu ajutorul căruia se asigură satisfacerea cerințelor acestei legi este **planul național unic de dezvoltare economico-socială.** Așadar, după cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretar general al P.C.R., **„Planul național unic asigură concentrarea tuturor forțelor materiale și umane ale societății în vederea dezvoltării rapide a industriei, agriculturii, științei și culturii și, pe această bază, ridicarea nivelului de viață al întregului popor“.**

Activitatea care are drept scop elaborarea planului unic de dezvoltare economico-socială, precum și controlul realizării sarcinilor înscrise în plan, poartă numele de **planificare.** Desfășurarea activității de planificare fundamentată științific, elaborarea planului unic constituie una din funcțiile principale ale statului socialist.

Rolul economic al statului socialist

Organizarea și conducerea unitară a economiei naționale constituie o **funcție socială nouă,** care decurge din natura relațiilor de producție socialiste. Această funcție este îndeplinită de **statul socialist.** Potrivit acestei funcții, statul socialist concentrează în mîinile sale pîrghiile de comandă ale economiei naționale. Cu ajutorul acestora statul socialist organizează și conduce întreaga viață economică, în conformitate cu linia politică trasată de partid. Acesta reprezintă **conținutul rolului economic** al statului socialist. Pentru îndeplinirea acestui rol, statul socialist desfășoară o activitate multilaterală în cadrul căreia rezolvă următoarele sarcini principale : 1. hotărăște modul în care vor fi utilizate resursele economiei naționale potrivit nevoii sociale existente ; 2. elaborează planul de dezvoltare economico-socială a țării, urmărește și controlează îndeplinirea acestuia ; 3. asigură repartiția produsului social și a venitului național potrivit cerințelor fiecărei etape de dezvoltare a economiei naționale îmbinînd astfel interesele imediate cu cele de perspectivă ale națiunii ; 4. acordă sprijin tehnic și financiar organizațiilor cooperatiste în scopul consolidării și dezvoltării acestora ; 5. organizează legăturile economice între oraș și sat ; 6. organizează și conduce activitatea de comerț exterior, precum și colaborarea economică și tehnico-științifică cu alte țări ș.a.m.d.

În vederea creării condițiilor pentru a asigura transpunerea în practică a acestor sarcini, statul socialist : 1. stabilește și perfecționează sistemul de organizare a economiei socialiste, formele și metodele de conducere a acesteia ; 2. adoptă și perfecţionează sistemul de planificare a economiei naţionale ; 3. utilizează multilateral pîrghiile economico-financiare (beneficiul, sistemul de preţuri, gestiunea economică, creditul etc.).

Deci, prin activitatea sa economico-organizatorică statul socialist conduce şi controlează în mod planificat ansamblul producţiei sociale, al repartiţiei, schimbului şi consumului, în vederea ridicării continue a nivelului de trai material şi cultural al poporului. Statul socialist are un rol economic de o importanţă deosebită nu numai în procesul edificării socialismului ci şi în acela de înaintare spre comunism.

Proporţiile economice şi proporţionalitatea

Pentru a înţelege esenţa legii dezvoltării planice, proporţionale, conţinutul activităţii de planificare, trebuie să cunoaştem mai îndeaproape proporţiile (corelaţiile) economice. În procesul reproducţiei sociale, sferele acesteia (producţie. repartiţie, circulaţie şi consum) se află într-o strînsă legătură. În fiecare sferă a reproducţiei se creează numeroase corelaţii între ramurile şi subramurile economiei naţionale. De asemenea, în cadrul acesteia, în procesul reproducţiei socialiste, se creează legături economice şi între diferitele judeţe şi localităţi ale ţării, adică în profil teritorial. În sfîrşit, în cadrul fiecărei unităţi economice (combinat, întreprindere etc.) în funcţie de diviziunea internă a muncii se stabilesc anumite corelaţii între diferitele sectoare, secţii, ateliere care participă la obţinerea produsului.

Rezultă că în cadrul economiei naţionale, la toate nivelurile, trebuie să existe anumite proporţii (corelaţii) care să asigure desfăşurarea în cele mai bune condiţii a procesului reproducţiei socialiste.

Proporţiile economice reprezintă raporturile care se stabilesc în legătură cu modul în care sînt repartizate resursele între diferitele sfere de activitate, ramuri, subramuri, unităţi economice, etc. corespunzător nevoii sociale.

După funcţia pe care o îndeplinesc, proporţiile economice se clasifică în mai multe categorii : 1. **proporţii economice fundamentale**, care determină procesul reproducţiei socialiste de ansamblu (proporţia dintre producţie şi consum, dintre fondul de consum şi fondul de dezvoltare, dintre producţia mijloacelor de producţie şi producţia bunurilor de consum etc.) ; 2. **proporţii economice speciale**, de ramură, care caracterizează raporturile dintre ramurile economiei, precum şi dintre subdiviziunile unei ramuri (proporţia dintre industria extractivă şi industria prelucrătoare, dintre producţia vegetală şi producţia animală etc.); 3. **proporţii economice de detaliu**, care apar ca urmare a diviziunii muncii în interiorul întreprinderii şi care privesc relaţiile necesare dintre diferitele sectoare, secţii, ateliere etc. ; 4. **proporţii teritoriale**, care exprimă raporturile dintre diferitele zone ale ţării.

Atunci cînd raporturile dintre toate ramurile şi sectoarele de activitate reflectă repartizarea şi utilizarea mijloacelor de producţie şi a resurselor de muncă conform nevoii sociale, spunem că în economia naţională există **starea de proporţionalitate.** Disproporţiile pot determina irosirea unei părţi a muncii sociale, şi astfel pot dăuna creşterii economiei şi nivelului de trai.

Proporţiile economice au un **caracter dinamic** ; ele se schimbă sub influenţa a numeroşi factori care modifică nevoia socială şi resursele economiei naţionale. De exemplu, introducerea tehnicii moderne în agricultură determină reducerea necesarului de braţe de muncă, fapt care creează posibilitatea utilizării acestora pentru dezvoltarea altor ramuri ale economiei naţionale.

Proporţiile se definesc în fiecare etapă, în funcţie de nivelul pe care l-au atins forţele de producţie în diferite ramuri, de resursele existente şi nevoile economiei naţionale, de condiţiile interne şi internaţionale, de obiectivele politicii economice pentru perioada de plan.

Sistemul de organizare a economiei naţionale
Organizarea industriei şi a agriculturii

Ansamblul principiilor, formelor, metodelor şi instrumentelor concrete de organizare, conducere şi planificare a economiei socialiste, folosite în scopul înfăptuirii obiectivelor politicii economice a partidului, formează **sistemul de organizare, conducere şi planificare a economiei.**

Formele, metodele şi instrumentele prin care aceste principii sînt aplicate în practică **variază de la o ţară socialistă la alta** în funcţie de particularităţile economiei naţionale şi ale organizării politice şi de stat, de specificul sarcinilor economice şi social-politice, de nevoile şi tradiţiile fiecărui popor etc. De asemenea, formele, metodele şi instrumentele concrete de organizare, conducere şi planificare a economiei nu sînt imuabile, stabilite odată pentru totdeauna. Ele se află într-o **permanentă schimbare şi perfecţionare** ca urmare a creşterii forţelor de producţie şi a dezvoltării vieţii economice. În procesul de perfecţionare a sistemului de organizare, conducere şi planificare a economiei noastre, o importanţă deosebită au măsurile luate pe baza hotărîrilor Congresului al IX-lea al partidului, ale Conferinţei Naţionale a P.C.R. din decembrie 1967, ale Congresului al X-lea, ale Conferinţei Naţionale a P.C.R. din iulie 1972 şi apoi ale Congresului al XI-lea al partidului. Aceste măsuri reflectă atenţia pe care partidul şi statul nostru o manifestă pentru crearea cadrului optim de creştere a forţelor de producţie, de ridicare a eficienţei activităţii economice.

Principiile de bază ale organizării, conducerii şi planificării dezvoltării economico-sociale în ţara noastră sînt : **1. conducerea politică a activităţii economico-sociale de către partidul marxist-leninist.** Potrivit acestui principiu Partidului Comunist Român îi revine sarcina de a organiza şi conduce în mod conştient întregul proces de făurire a socialismului şi comunismului în ţara noastră ; el asigură, atît elaborarea ştiinţifică a căilor de dezvoltare a ţării noastre, cît şi conducerea activităţii politico-organizatorice în vederea înfăptuirii obiectivelor stabilite. Elaborarea liniilor directoare de dezvoltare a activităţii economico-sociale, fundamentarea planurilor curente şi de perspectivă, perfecţionarea continuă a organizării, conducerii şi planificării economiei naţionale reprezintă direcţii majore ale activităţii teoretice şi practice a partidului. Ele sînt rezultatul nemijlocit al acestei activităţi şi reflectă faptul că în economia socialistă, din fiecare stat, conducerea unitară a acesteia are, prin excelenţă un caracter politic ;

2. centralismul democratic este principiul prin aplicarea căruia se asigură îmbinarea conducerii centrale, unitare, cu autonomia verigilor de bază şi iniţiativa maselor de oameni ai muncii în rezolvarea problemelor şi sarcinilor de interes general. Centralismul democratic reprezintă ansamblul a două laturi inseparabile : a. **centralismul,** care înseamnă conducerea unitară, pe plan naţional, a vieţii economico-sociale şi b. **democratismul,** care reprezintă iniţiativa şi autonomia organismelor locale, a unităţilor economice. Măsurile luate de către partid în etapa actuală de dezvoltare a ţării noastre, asigură perfecţionarea continuă a cadrului de participare a maselor la elaborarea şi adoptarea hotărîrilor, adîncirea continuă a democraţiei socialiste, concomitent cu **întărirea rolului planului** în procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate ;

3. coordonarea şi dirijarea unitară a activităţii economico-sociale de către statul socialist pe baza planului unic de dezvoltare economico-socială. Aplicarea acestui principiu în activitatea practică este reliefată de rolul economic al statului socialist ;

4. conducerea şi munca colectivă este principiul care asigură, pe baze democratice, îmbinarea armonioasă a răspunderii comune cu răspunderea personală a fiecăruia în elaborarea, adoptarea şi înfăptuirea hotărîrilor. Acest principiu este rezultatul faptului că problemele economiei moderne, ale conducerii întreprinderilor, instituţiilor şi organizaţiilor economice sînt variate şi complexe şi nu mai pot fi soluţionate de un singur om, oricît de pregătit ar fi acesta ;

5. creşterea continuă a eficienţei economice. Eficienţa economică reflectă raportul dintre efectul util (rezultate) şi cheltuielile făcute pentru obţinerea acestuia. Conform acestui principiu, orice activitate economică este eficientă atunci cînd rezultatele obţinute asigură recuperarea cheltuielilor şi obţinerea unui venit net (expresia bănească a plusprodusului). În socialism, creşterea continuă a eficienţei economice are o importanţă deosebită. De ea depinde progresul multilateral şi rapid al economiei naţionale, creşterea nivelului de trai al celor ce muncesc. În aplicarea acestui principiu un rol deosebit îl joacă **gestiunea economică.** Aceasta reprezintă o metodă de organizare şi funcţionare a unităţilor economice folosită în economia socialistă. Conform acesteia, orice activitate producătoare de bunuri materiale sau de servicii trebuie să asigure acoperirea cheltuielilor din venituri proprii și să aducă un beneficiu corespunzător ;

6. **cointeresarea materială,** reprezintă, principiul care asigură armonizarea intereselor generale, de grup și personale ale tuturor oamenilor în procesul muncii. Aplicarea în practică a acestui principiu se realizează cu ajutorul unor pîrghii economice ca : retribuția după muncă, prețurile, beneficiul, creditul etc. Cointeresarea materială trebuie înțeleasă ca unitate a două laturi : **stimularea materială directă** și **răspunderea materială directă.**

Plecînd de la aceste principii de bază ale organizării, conducerii și planificării economiei a fost creată **structura organizatorică a economiei**. Aceasta este formată din ansamblul compartimentelor funcționale ale economiei naționale (întreprindere, centrală, minister economic, bănci, organizații comerciale, unități agricole etc.). Ea este rezultatul nivelului actual al dezvoltării forțelor de producție și al relațiilor de producție în țara noastră, (a se vedea manualul de economie politică pentru liceu, **1974,** pag. 77—79).

Liniile directoare ale dezvoltării economice și sociale a României pînă în anul 1990

La Congresul al XI-lea al P.C.R., din noiembrie 1974 au fost dezbătute și adoptate liniile directoare ale dezvoltării economice și sociale a României pînă în anul 1990. Ele stabilesc obiectivele și direcțiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism. În acest sens principalele prevederi sînt :

1. O dezvoltare plină de dinamism a economiei naționale, ilustrată de creșterea rapidă a venitului național. Astfel, în 1990 acesta va depăși de 3,5—3,8 ori nivelul atins în anul 1975. Factorul determinant pe baza căruia se va realiza dezvoltarea accelerată a producției materiale va fi ridicarea productivității sociale a muncii.

2. O politică susținută de industrializare socialistă, care se va realiza, în primul rînd, prin dezvoltarea accelerată a acelor subramuri care asigură producerea mijloacelor necesare pentru mecanizarea, automatizarea complexă, electrificarea și chimizarea producției, cibernetizarea proceselor de producție și promovarea produselor de înaltă eficiență în întreaga economie. În acest fel, va avea loc o valorificare maximă a resurselor energetice și de materii prime din țară. Producția industrială a țării noastre va fi în 1990 de 6,5—7,5 ori mai mare decît în 1970.

3. Dezvoltarea intensivă a agriculturii, în scopul creșterii contribuției acesteia la satisfacerea deplină a nevoilor populației cu produse agro-alimentare, a industriei ușoare și alimentare cu materii prime și crearea disponibilităților pentru export. Va spori ponderea zootehniei în totalul producției agricole la 50%.

4. Asigurarea unui raport corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare, în vederea făuririi unei puternice baze tehnico-materiale, factor esențial al progresului economic și social. Astfel, 68—70% din venitul național va fi destinat fondului de consum, iar 30—32% fondului de dezvoltare. În același timp, se va îmbunătăți structura investițiilor al căror volum va fi în perioada 1981—1990 de două ori mai mare față de perioada 1971—1980.

5. Creșterea echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, asigurîndu-se astfel dezvoltarea economico-socială echilibrată a tuturor județelor țării și sistematizarea teritoriului. Pînă în 1990, se vor crea 300—400 noi centre orășenești, iar producția industrială minimă în fiecare județ va fi de 18—20 miliarde de lei. Aceasta va însemna ridicarea gradului de civilizație al întregii noastre țări.

6. Aplicarea intensă în producție a cuceririlor revoluției științifice și tehnice. Pentru aceasta cercetarea științifică va trebui să devanseze producția, orientîndu-și activitatea spre soluționarea problemelor majore ale dezvoltării economico-sociale.

7. Ridicarea nivelului de cunoștințe de specialitate al întregului popor, ceea ce va determina o reducere sistematică a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală.

8. Lărgirea continuă a relațiilor economice cu alte țări. Țara noastră va amplifica și diversifica colaborarea economică internațională, intensificînd comerțul său exterior și cooperarea tehnico-științifică cu alte state. De asemenea, va desfășura o vastă activitate pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale în interesul popoarelor, al păcii și progresului. În 1990, volumul comerțului exterior al României va crește de peste trei ori față de 1975, ponderea principală urmînd să o dețină relațiile economice, cooperarea în producție cu țările socialiste.

9. Creșterea continuă a nivelului de viață al poporului, ca scop fundamental al întregii opere de edificare a socialismului și comunismului. Astfel, se prevede ca veniturile reale pe locuitor în 1990 să fie de 3—3,5 ori mai mari față de 1970. De asemenea, se va asigura un raport just între veniturile reale ale țărănimii și retribuția reală a oamenilor muncii de la orașe, se va îmbunătăți consumul alimentar, se vor satisface necesitățile raționale de îmbrăcăminte și încălțăminte ; se va dezvolta întreaga activitate de ocrotire a sănătății și se va lărgi orizontul cultural și artistic al tuturor cetățenilor. Va crește gradul de confort al întregii populații, iar săptămîna de lucru se va reduce, pînă la sfîrșitul deceniului următor, la 40—42 de ore.

10. Schimbarea calitativă a structurii sociale a țării. În anul 1990 populația țării va fi de circa 25 milioane locuitori, iar dintre aceștia aproximativ 11 milioane de persoane vor fi ocupate în diferite activități ale economiei naționale. Clasa muncitoare va reprezenta partea covîrșitoare a populației țării. Populația ocupată în agricultură se va reduce continuu ajungînd la 12—15% în 1990. Se va dezvolta procesul de ștergere treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre munca fizică și intelectuală. Procesul de omogenizare a societății se va adînci.

Ca urmare a îndeplinirii cu succes a acestor obiective, țara noastră va intra în rîndul țărilor cu o economie dezvoltată, „...contribuind, totodată, — așa cum se arată în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. — la afirmarea superiorității socialismului pe arena internațională, la consolidarea forțelor păcii și progresului social în lumea contemporană".

Perfecționarea continuă a organizării și conducerii economiei socialiste.

Organizarea, conducerea și planificarea economiei trebuie să reflecte dinamismul și complexitatea proceselor economice care au loc în socialism. Ele trebuie continuu perfecționate și adaptate noilor cerințe care caracterizează societatea socialistă. Deci, perfecționarea continuă a organizării, conducerii și planificării economiei constituie un proces dialectic, neîntrerupt, parte componentă a operei de făurire a noii societăți. **„Este necesar** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să acționăm continuu pentru perfecționarea organizării, conducerii și planificării întregii activități sociale."** Această necesitate este determinată de faptul că vechile forme și metode de organizare, conducere și planificare, corespunzătoare unei anumite etape a făuririi socialismului, sînt depășite de practică și apare nevoia adaptării lor la noi condiții. Numai în acest fel se poate asigura o dezvoltare mai înaltă a forțelor de producție și o folosire mai eficientă a resurselor materiale și umane, care să determine progresul economic și social.

Acest proces de perfecționare vizează trei direcții principale : 1. îmbunătățirea sistemului de organizare a economiei socialiste, a formelor și metodelor utilizate ; 2. perfecționarea planificării economiei naționale ; 3. perfecționarea pîrghiilor economico-financiare.

Noile reglementări adoptate în țara noastră în ultimii ani în legătură cu organizarea centralelor industriale, a elaborării planului unic de dezvoltare economico-socială a țării, precum și cu sistemul de retribuire a muncii ca și actualul regim al beneficiilor, creditului și al altor pîrghii economico-financiare, reflectă numai cîteva dintre măsurile luate în direcția perfecționării organizării, conducerii și planificării economiei naționale.

Tot pe această linie trebuie menționată înființarea **Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.** Acesta reprezintă un organ permanent de partid și de stat al Republicii Socialiste România care a luat ființă ca urmare a Hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului din iulie 1972. El își desfășoară activitatea sub îndrumarea directă a C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Stat. El este un organ deliberativ (adoptă hotărîri obligatorii) și are următoarele sarcini și atribuții principale : elaborează prognozele pe termen lung ale dezvoltării economico-sociale ale țării, îndrumă întocmirea proiectului planului național unic, urmărește modul în care se realizează sarcinile de plan etc. Președintele Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României — ales la ședința de constituire din 16 mai 1973 — este tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Evidențiind importanța pe care partidul o acordă procesului de perfecționare a organizării, conducerii și planificării economiei socialiste, în raportul la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„...noile schimbări în dezvoltarea forțelor de producție și în structura socială ce se vor produce în anii următori vor reclama în continuare preocuparea permanentă a partidului și statului pentru perfecționarea organizării și conducerii economiei și vieții sociale."**

Dan NIȚESCU

ARGUMENTE ALE ISTORIEI PENTRU O NOUĂ ORDINE INTERNAȚIONALĂ (III)

EUROPA, prin cîteva mari puteri, la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea a devenit managerul lumii, instalînd comptoarele sale de jur împrejurul Africii, Indiei, Chinei, organizînd și exploatînd în beneficiul său întinse zone americane. Asemenea „supremații" ale cîtorva mari puteri nu au adus popoarelor asupra cărora se exercitau nici prosperitate și nici liniște. În disputa de proporții ce antrena continente întregi, țările care cădeau sub incidența intereselor marilor puteri, fie că erau europene sau extraeuropene, au început să cunoască noi vicisitudini ce le împingeau și mai mult spre marginile lumii „civilizate", la periferia circuitului dinamic de schimburi materiale și spirituale.

Independența americană și Revoluția franceză, din ultimul pătrar al secolului al XVIII-lea, anunțau Europei și lumii întregi evul descătușării popoarelor supuse regimurilor feudale, imperiale și coloniale. „Fiecare palmă de pămînt a lumii este supusă asupririi. Libertatea este persecutată pe întreg globul pămîntesc"... spunea Thomas Penn la 1776, în înflăcărata sa chemare către poporul american. Ceea ce surprinde este faptul că istoricii americani contemporani nouă, apreciază, cu dezinvoltură, existența sclaviei în acea epocă drept necesitate. Alfred Conrad și John Meyer scriau în 1958 („Time at the Cross) că „sclavia era o instituție eficientă din punct de vedere economic" iar R.W. Fogel și S.L. Engemman subliniau rațiunea acestei instituții și în deceniul nostru opt.

Cucerindu-și independența și adoptînd forme moderne de sclavaj, Statele Unite vor scoate Europa din postura de cîrmuitoare solitară a ordinii lumii.

„Libertate, egalitate, fraternitate" — idealurile înscrise pe faldurile tricolorului francez, sub care s-au jertfit entuziaști luptători pentru cauza dreptății și eliberării popoarelor, se vor estompa repede în goana de nesfîrșită creștere a imperiului napoleonian. Europa, la începutul scolului al XIX-lea, intra într-un nou cadastru, între frații și mareșalii împăratului Franței, care nu mai purtau în portharturile lor „Declarația drepturilor omului". Cît de departe era independența pe care o așteptau popoarele de la revoluția franceză !

Bulversarea continentului afecta atunci cel mai grav țările mici, popoarele care intrau în obiectivul dominației marilor puteri.

Rusia, aspirantă și ea la dominația Europei, vedea în Franța napoleoniană prilejul slăbirii Prusiei, Austriei și Turciei, mari state care se aflau în calea extinderii sale în centrul și sud-estul continentului pentru stăpînirea Poloniei, Țărilor Române, Peninsulei Balcanice și Bosforului. Dacă Napoleon făcea din Europa masa de șah pe care așeza piesele după planurile Franței, Rusia croia o geometrie în spațiul european care continua ferm politica expansionistă a lui Pentru cel Mare. Metodele erau mai mult sau mai puțin rafinate. Ecaterina a II-a de pildă, înțelegînd spiritul de umanitate al românilor în hotarele dacilor străbuni, concepuse crearea unui regat chiar cu numele de Dacia, dar care ar fi urmat să se afle sub autoritatea Rusiei. Regele fusese și găsit în persoana favoritului țarinei — cneazul Potemkim. Ceea ce nu s-a reușit prin formula Daciei se va încerca pe alte căi. Istoricul Al. Xenopol redă extrase numeroase din corespondența curții țariste, a monarhilor prusaci și austrieci și a Porții privind tîrgul murdar prin care popoare și țări mici erau scoase la mezat de către marile puteri, consemnînd concluzia : „numai cei mari și tari au dreptul de a trăi, iar cei mici pot cel mult să rîvnească a sluji celor mari de pradă și ospăț !" (vol. IX). La începutul secolului al XIX-lea „Orloff, în numele țarului — consemnează Karl Marx — propune sultanului să cumpere cele două provincii, oferindu-i 36 000 000 franci". Dar nu numai țările române erau obiectul unui asemenea tîrg grotesc. Statele Unite de pildă, au cumpărat Alaska, iar mai înainte, pe 5 milioane dolari, plătiți Spaniei, au obținut Florida.

Se cumpărau provincii, se vindeau sclavi, se cumpărau teritorii cît zeci de țări, se vindeau popoare întregi !

Franța napoleaniană, în 1807, își sacrifica aliatul otoman spre a se înțelege cu țarul Alexandru pentru împărțirea și stăpînirea sud-estului Europei. „Rusia să primească Basarabia, Moldova, Valahia și Bulgaria pînă la Balcani, iar Franța — Albania, Tesalia pînă la Salonic, pe cînd Austria trebuia să fie împăcată cu Bosnia și Serbia, Turciei rămînînd posesiunea Rumeliei cu Constantinopolul. Împăratul Alexandru, nemulțimea cu partea ce i se făcea consimți, în schimbul Constantinopolului, a lăsa lui Napoleon insulele arhipelagului precum și Egiptul". (Tratatul de la Tilsit — în vol. IX, Al. Xenopol). Asemenea ordine incalificabilă, guvernată de marile puteri, a fost transformată în temei pentru „drepturi istorice". Fr. Engels scria referindu-se la aceste acte : „Popoarele erau împărțite și vîndute, împărțite și unite exact în măsura în care acest lucru corespundea înainte de toate intereselor și scopurilor celor care le guvernau" (vol. 19 p. 484).

Popoarele continentului au înțeles că vîntul de libertate înceta să mai bată dinspre Franța, devenită imperială, el intețințindu-se în țările hotărîte să iasă din închisorile feudale ale atotputernicelor imperii. În această perspectivă se înscriu la începutul secolului al XIX-lea răscoalele românilor, sîrbilor, grecilor, polonezilor, slovacilor. Împotriva spiritului viu de descătușare națională și socială, care ridica valul tuturor celorlalte popoare. Nu atît contra lui Napoelon, s-au unit Anglia, Rusia, Austria și Prusia. „Sfînta Alianță" a celor patru mari, inclusiv dominația napoleoniană asupra unei părți a continentului reprezenta dominația marilor puteri asupra întregii Europe, cu extensie la celelalte continente. De la conclavul „celor patru mari" din 1815, la Viena s-a deschis era dominației și împărțirii Europei, după paravanul „echilibrului de forțe", al „asigurării liniștei" ș.a.m.d.

Țările Române, „cheia a două continente" cum le numea Marx, vor sîngera în continuare, fiind aprig disputate de cele mai reacționare imperii. Cele trei mari principate românești, aflate la încrucișarea intereselor expansioniste ale imperiilor otoman, rusesc și habsburgic, erau teatrul unor pustiitoare războaie. Cele mai mari oștiri europene au semănat secole la rînd dezastru și cumplită sărăcie în aria carpato-dunăreană și balcanică. În scurtele răgazuri dintre războaiele coloșilor, poporul român, cu o vitalitate ieșită din comun, reușea să-și dovedească marile capacități de creație, cu scurte epoci de înflorire economică pe spațiul comun celor trei principate.

Rămînerea în urmă a Țărilor Române, ca dezvoltare economică, s-a accentuat la cumpăna secolelor XVI—XVII, adăugîndu-se triste pagini de istorie înscrise în secolul al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, cînd marile puteri și-au impus și domnitorii-diriguitori.

Țări mici, slab dezvoltate, cu domnitori străini, rupți de interesele acestui neam, deși eroice redute antiotomane, erau invadate oricînd, de armiile marilor puteri, fiind supuse cotropirilor și jafurilor. Fr. Engels, referindu-se la metodele folosite de marile state pentru extinderea hotarelor și înșelarea oponenților, arăta că din vechime aceasta „constituia o trăsătură specifică a popoarelor de cuceritori și, după părerea lor, acest lucru este foarte firesc ; dar de îndată ce inamicii lor își permit să procedeze la fel atunci sînt calificați mișei și trădători“ (vol. 19. p. 484). Aceasta o consemna în veacul trecut Engels, referindu-se la epoci și mai trecute ale istoriei ! Engels sublinia această idee cu convingerea că omenirea dispune de valori ale gîndirii și practicii politice care să croiască altă viziune pentru orînduirea lumii.

În efervescența dinspre jumătatea secolului al XIX-lea a mișcărilor eliberatoare, a răscoalelor naționale europene, ale luptei pentru independență în colonii, ale răscoalelor muncitorești în țările capitaliste, ale căutărilor de căi pentru o mai dreaptă așezare a orînduirilor sociale și economice, și-au anunțat intrarea în marea istorie Revoluția de la 1848 și MARXISMUL.

Karl Marx și Fredrich Engels — dincolo de democratismul de tribună și socialismul unor entuziaști utopiști, peste concepțiile euforice blanquiste — au înțeles că pe baricadele anului 1848 erau semnate actele de naștere ale înnoirii Europei, ale viitorului națiunilor, precum și ale mișcării muncitorești menită să fie principala purtătoare a traducerii în viață a idealurilor de libertate, democrație, umanism.

La porțile istoriei băteau clopote noi odată cu revoluția de la 1848 și cu nașterea concepției revoluționarizatoare despre viitorul omului, al societății, al civilizației.

Pentru Țările Române programele revoluționare de la Islaz, Blaj, Iași, Brașov, Cernăuți au fost declarațiile de război ale forțelor novatoare ale societății românești împotriva unei orînduiri condamnată de însăși dezvoltarea istorică.

Marea răscruce a națiunii române de la 1848, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „a deschis drumul unor mari prefaceri și transformări în structura societății, al înfăptuirii unor idealuri fundamentale ale poporului nostru. Ea a aprins flacăra spiritului revoluționar în Țările Române, a dezvoltat și mai puternic conștiința de sine a poporului român, convingerea locuitorilor celor trei state românești asupra necesității unității naționale în cadrul frontierelor aceluiași stat“.**

Revoluția care izbîndise în Țările Române a fost înăbușită prin intervenția armatelor marilor imperii înconjurătoare. A fost folosit tot arsenalul militar, politic, diplomatic spre a stinge, în Carpați și la Dunăre, un incendiu care izbucnise amenințător pentru statele absolutiste din această parte a Europei. Bucureștii și Iașii, punctele cele mai răsăritene ale revoluțiilor de pe continent, cum le aprecia Karl Marx, concentrau, nu întîmplător, atîta înverșunare din partea imperiilor multinaționale.

Poporul român, a știut atunci, în momentele decisive pentru soarta sa, deși era împărțit în cîteva provincii dominate de un imperiu sau altul, să ridice stindardul unității și independenței țării. Cutezător, ferm și sigur pe drepturile sale istorice poporul, în pofida respresiunilor marilor puteri vecine, la un deceniu de la înăbușirea revoluției, și-a impus voința de unitate națională.

Unirea Țărilor Române însemna o puternică lovitură dată forțelor feudale care perpetuau fărîmițarea statală, însemna și o consolidare contra imperiilor acaparatoare. Unirea era fundația națiunii moderne române, cu adîncimi în comunitatea teritoriului pe care viețuia o populație de aceeași obîrșie, de aceeași limbă, cu o omogenitate economică și o spiritualitate proprie, dezvoltată în aria particularităților sale istorice.

Unirea avea piloni puternici în comunitatea economică a Țărilor Române, care au evoluat, indiferent sub ce imperiu s-au aflat vremelnic, într-o organică osmoză. Din îndepărtatele epoci daco-gete și romano-dace, teritoriul României moderne, reprezintă o entitate economică definită de bogățiile sale, de meșteșuguri diversificate, de producția agricolă bogată, de minerit și schimburi în aria populației Daciei, dar și cu alte țări. Rațiunile Romei, „urbi et orbi“, de a include Dacia în hotarele provinciilor imperiului erau predominant economice ; eforturile legiunilor romane vizau cuprinderea întreg ansamblului teritoriului locuit de daci, tocmai pentru complimentarea de ordin economic a regiunilor cu bogățiile subsolului zonelor intracarpatice, mai ales și a celor agrare, bogate în grîne, pește, produse animaliere, din zonele extracarpatice.

Chiar și în epocile de restriște ale „năvălirilor“, comunitatea economică a ținuturilor locuite de poporul român a constituit unul din cei mai puternici suporți ai supraviețuirii ; locuitorii cîmpiilor moldave, dobrogene și muntene retrăgîndu-se pe durate de timp mai mari sau mai mici în părțile de sub munți, pe podișuri ori în păduri. Ei conviețuiau cu locuitorii de aceeași origine, limbă și cu aceeași arie economică în care se mișcau meșteșugurile, schimburile produselor. Circulația permanentă a bunurilor economice a fost una din sursele persistenței neamului într-una din cele mai aspre epoci din istoria ultimilor două mii de ani. Deloc întîmplător este faptul că după slăbirea valurilor migratoare, trăsăturile prefeudalismului românesc sînt comune în Transilvania, Moldova și Valahia. În plin feudalism, aceste trei mari provincii românești reprezentau puternice unități economice în care comuniunea anterioară evolua în forme noi. Ele erau mai unitare decît ducatele, orașele-state, landurile apusului și centrului european marcate de accentuată fărîmițare feudală. Posesiunile domnitorilor Țării Românești și Moldovei într-un principat și în celălalt și ale ambelor în Transilvania (Amlașul, Ciceiul, Făgărașul, Cetatea de Baltă etc.) reprezentau în primul rînd enclave economice, dezvoltate, pivoți ai contactelor nu numai comerciale, dar și de meșteri, de tehnică, de relații economice permanente pe fondul unor forțe de producție dintotdeauna în conexiune.

Atît de firească era în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea comunitatea economică a principatelor române, încît în 1859, cînd s-a realizat prima etapă a Unirii, problema pieței unice naționale, care în alte țări a creat uriașe greutăți, s-a rezolvat din mers și repede. Atît de complementară era Transilvania la economia României anterioare primului război mondial, încît în 1918 încadrarea în spațiul economic al țării întregite s-a făcut organic, fără perturbări, stîrnind uimirea multor experți ai apusului, care obiectaseră cu false argumente economice.

Cele mai reacționare forțe și mai retrograde puteri nu au vroit nici unirea, nici independența României.

Existența unei națiuni, cu atributele sale de unitate și independență, într-o Europă pe care marile puteri nu o vedeau decît în hotarele zonelor de influență stabilite prin Sfînta Alianță, era un fenomen revoluționar, care spărgea tipare și contamina.

Problema arzătoare era dacă românii erau depozitarii unor asemenea energii naționale eliberatoare și capacități politice, diplomatice spre a impune unei Europe, dominate de patru-cinci puternice țări, statul lor unitar și independent. Veacuri la rînd acest popor probase o rezistență uluitoare. Jules Michelet scria, după 1850, referindu-se la trecutul românilor : „îți venea amețeală cînd reflectai asupra istoriei lor“... Marele savant francez consemnînd suferințele îndurate sublinia : „natura l-a înzestrat cu două lucruri care-l fac să dureze : răbdare și elasticitate, care fac ca mereu oprimat, mereu să se ridice“. În fantastica forță de rezistență, Michelet găsește explicația supraviețuirii, „rezistența puternică și mlădioasă a digurilor de nuiele în care se sparge oceanul, ocean care ar fi smuls diguri de granit“.

Anii Unirii și ai domniei lui Cuza au fost șapte ani extraordinari pentru un popor ale cărui destine se decideau atunci. Singurele alternative erau : or pierirea în încleștarea dintre marile puteri ce își purtau necontenit armatele peste trupul Țărilor Române și se „împiedicau“ de acesta, or supraviețuia printr-un act de mare cutezanță fundat istoricește. Unirea se conjuga cu independența ; de aici participarea legitimă a României la războiul din 1877—1878 împotriva Imperiului otoman, cunoscut sub numele de războiul ruso-româno-turc.

Marele act al independenței din 1877 are drept pecete înscrisul eroismului popular, al dăruirii și entuziasmului care au stîrnit uimire în întreaga Europă. După cinci secole, poporul român înlătura ultimele primejdii din partea colosului otoman, împotriva căruia a jertfit secole de-a rîndul incalculabile vieți și bunuri, cu care țara s-ar fi putut așeza mult mai repede în rîndul statelor evoluate.

Independența României era continuarea luptelor eliberatoare, cu îndepărtat trecut, dar și sursa năzuințelor deplinei unități și suveranități naționale, devenite program perpetuu al poporului român. România ieșea din marasmul feudal și de sub rugurile războaielor marilor puteri, apropiindu-și pasul de cel al națiunilor moderne. Reforma agrară, reforma administrativă, reforma învățămîntului, reforma militară și altele anunțau clădirea națiunii române moderne salvată din periferia țărilor înapoiate ale continentului ; și aceasta cu propriile forțe, resurse, fără a cotropi alte popoare spre a le exploata, fără a jefui colonii.

Independența din 1877 ca și unitatea națională, cucerite cu prețul atîtor sacrificii, s-a impus sub semnul durului impact, al unui popor care vroia să se dezvolte liber, cu sălbatica goană a marilor puteri pentru alt gen de dominație decît cea de tip medieval. A fost deosebit de importantă „neatîrnarea“ din 1877, dar pînă la o reală independență România a trebuit să străbată încă decenii multe de grele încercări, în care poporul a avut de înfruntat o altfel de strivire a libertății și suveranității sale, din partea marilor puteri, imperialiste de data aceasta.

Istoria cuceririi independenței României nu este un argument solitar pentru drepturile popoarelor la nestingherită dezvoltare. Este numai o filă din marea carte a luptei de eliberare a popoarelor pe care secolul al XIX-lea a deschis-o pentru numeroase țări din Europa, America, Asia, Africa și în care s-au scris încă multe pagini scăldate în sînge, în secolul al XX-lea.

În creuzetul incandescent al epocii începute de revoluția din 1848, titanii gîndirii viitorului societății omenești au arătat magistralele pe care va înainta omenirea, jalonînd noile rînduieli socialiste, comuniste, precum și dominanta raporturilor dintre oameni și dintre popoare.

„Exproprierea expropriatorilor“, în doctrina marxistă, era mai mult decît trecerea în mîinile producătorilor de bunuri materiale a întreprinderilor stăpînite de capitaliști. Ea presupunea și exproprierea acelor mari puteri dominatoare care realizaseră în feudalism un alt gen de acumulare primitivă și pe care o ridicaseră la rang de ordine cu statut veșnic. Noua rînduire a lumii, în concepția marxistă, era expresia năzuințelor înalte ale omenirii spre o societate a plenitudinii afirmării capacității omului, care după mai mult de cinci milenii de trepte ale civilizațiilor, era capabil, neîngrădit, să se organizeze și să trăiască liber, dezvoltîndu-și valorile sale superior umane.

Între epoca palatelor chaldeene, indiene și chineze, a piramidelor egiptene, Acropolei elene, Colisseumului roman, toate naintea erei noastre — și epocile secolelor XIX și XX din era avîntului economic, tehnic, constructiv, cultural, al unei destul de restrînse zone a lumii, — au trecut prea multe veacuri în care omul a creat într-o măsură cu mult sub capacitățile cu care era înzestrat. Dovedise din plin aceste capacități, nu numai în vechea arhitectură, dar și în politică, legislație, administrație, în arta sculpturii, poeziei, teatrului antic de mare rafinament. Apoi un mare hiatus de un mileniu și jumătate în care realizările, privite la scara istoriei, au fost modice.

Societatea capitalistă se părea că va reprezenta marea Renaștere a omenirii, nu prin reluarea „antichității“ ci prin avîntul creației de proporții multicontinentale. Mașinile cu aburi, apoi fabricile cu sporită productivitate și tehnică modernă trezeau țări și popoare la o nouă desfășurare a istoriei. Înfloreau orașe, porturi, se dezvoltau legături noi comerciale, intrau în circuitul economic al lumii zone socotite uitate. Mașinile pentru uzine dar și pentru transporturi pătrundeau și legau între ele energiile constructive pe spații de o mare amplitudine. Spre jumătatea secolului al XIX-a se putea crede în revitalizarea omenirii la scara unei civilizații superioare pentru toate popoarele și toate zonele Terrei. Vane iluzii, pentru că tot acest angrenaj uriaș era diriguit astfel încît bogățiile lumii au fost propulsate spre dezvoltarea numai a cîtorva state capitaliste ; în bună măsură, aceleași care profitaseră de „liniștea“ apărată la Dunăre de popoare sacrificate, aceleași care transformaseră „descoperirile geografice“ în triste deșerturi ale sclavajului și jafului bogățiilor africane, asiatice, sud americane.

Trecerea la finele secolului trecut a statelor capitaliste ale apusului european și nordului american, în stadiul monopolist, a pus în ecuații modificate rezolvarea problemelor tuturor țărilor lumii aflate în sfera intereselor și contradicțiilor ce decurgeau din cursa dominației, a cuceririlor, a subjugărilor statelor-piețe. În Europa, pe continentul civilizației, al luminilor, se aflau și se permanentizau state și popoare „de periferie“, rezervate subjugării, exploatării, înapoierii subiect de împărțire între marile puteri. Ordinea lumii imperialiste, ordinea instituită de statele puternice și dezvoltate economic pe seama celor jefuite și subdezvoltate a concentrat la un pol restrîns bogăția, iar la celălalt, alcătuit din majoritatea popoarelor lumii, sărăcia.

Împotriva acestei nefaste ordini a lumii, incompatibilă cu elementara etică umană, istoria înscrie argumente din cele mai zguduitoare, în toate punctele cardinale ale globului și în toate țările lumii.

Argumentele istoriei reprezintă o mare forță în conștientizarea maselor, a popoarelor. Istoria, supusă opticii materialismului marxist, scoate omul din era voluntarismului și îngrădirilor agnosticismului, din supunerea oarbă în fața necunoscutului divin și reprezentanților lui tereștri — dinastii monarhice, religioase sau monopoliste.

Confruntarea dintre materialism și idealism în explicarea și interpretarea istoriei a devenit Academia universală la care popoarele studiază și înțeleg într-o măsură mereu mai mare rolul și locul lor în devenirea istorică a lumii, deschizînd evul unei noi ordini economice și politice în lume.

„O stafie umblă prin Europa, stafia comunismului !“ — era acum mai bine de un veac, semnalul de alarmă al claselor exploatatoare. Primejdia era de moarte pentru domnia exploatării și asupririi. Nu mai era vorba de teorii utopice despre o lume depărtată a fericirii. Era vorba de Manifestul Comunist care chema, pe baza unei platforme fundamentată științific, politic, economic, filozofic, să răstoarne ordinea închistării lumii în limitele unei clase superînavuțite și a cîtorva țări superdezvoltate.

În a doua jumătate a secolului al XX-lea au început să se cutremure din temelii structurile și geografia politică statornicită mari cuceriri, dobîndite prin lupte grele, cere eforturi continue. de imperialism : După ce au apărut un șir de state socialiste cuprinzînd o treime din omenire au început să se tranforme în realitate idealurile marxist leniniste. De la declarații senatoriale și guvernamentale ale marilor puteri pînă la afirmații nefundamentate științific ale unor pretinși istorici și teoreticieni — un front general al menținerii ordinii anacronice, dominată de statele mari și puternice, este îndreptat împotriva majorității popoarelor lumii spre a le ține sub tutela prestabilită cu decenii în urmă.

Dar subaprecierea cauzei suveranității popoarelor — așa cum sublinia recent președintele **Nicolae Ceaușescu** la Congresul sindicatelor — dovedește o gravă neînțelegere a realităților lumii contemporane, în care apărarea și consolidarea independenței constituie o cerință legitimă progresistă, revoluționară, aflată la ordinea zilei. După cum se știe, noile națiuni create recent sînt profund însetate de independență și dornice să-i simtă gustul din plin ; conștiente fiind că întărirea și consolidarea acestei mari cuceriri, dobîndite prin lupte grele cere eforturi continue.

Realitatea lumii contemporane, cu acutele sale probleme ale independenței națiunilor și ale ieșirii din subdezvoltare a numeroase țări **„pune cu putere în evidență necesitatea soluționării problemelor pe baza principiilor egalității, cu participarea tuturor statelor, a instaurării unei noi ordini economice și politice mondiale, a democratizării relațiilor internaționale, a abordării unor norme de drept internațional, corespunzător schimbărilor produse în lume“.** Concepția președintelui Republicii Socialiste România, **Nicolae Ceaușescu,** privind noua ordine mondială exprimă legitatea întregii deveniri istorice cu argumentele epocilor trecute, mai îndepărtate sau mai recente, fiind certificată de realitățile epocii pe care o trăim și care reclamă inexorabil o nouă așezare principială a raporturilor internaționale, preludiu al unei lumi a înfloririi și dezvoltării tuturor națiunilor, a progresului economico-social general.

prof. univ. dr. doc. Titu GEORGESCU

● FILE DE ISTORIE 1877 — 1976

LUPTA PENTRU INDEPENDENȚĂ ÎN PERSPECTIVA ISTORIEI NAȚIONALE

DACĂ din punct de vedere juridic statul român unitar și independent este, asemeni Italiei sau Germaniei, produsul unor împrejurări politico-diplomatice din a doua jumătate a secolului XIX, împrejurări ce țin de mutațiile petrecute în sistemul de echilibru european, sub alte unghiuri el a fost pregătit cu mult înainte, de secole. Pregătire lentă, însă nu mai puțin continuă și tenace, comparabilă, după expresia lui A. D. Xenopol, cu lucrarea înceată, submersă, efectuată de recifii coralieri care izbutesc să alcătuiască astfel insule ce rezistă timpului. Această remarcă, vădind o fină percepție a duratei și a procesualității istorice, Xenopol o făcea în 1871, la mormîntul lui Ștefan cel Mare, în fața unei mulțimi venite din toate provinciile țării, mulțime din care nu lipseau pașoptiști de marcă, precum M. Kogălniceanu și V. Alecsandri, nici tineri care vor face gloria noii generații : M. Eminescu, I. Slavici, Ciprian Porumbescu ș.a. Crezul politic al acestei generații a fost rostit atunci cu toată claritatea, și el reclama neatîrnarea statului și desăvîrșirea unității sale, pe temeiuri care nu puteau fi altele decît cele ale lumii moderne. Nimeni nu bănuia că peste cîțiva ani poporul român avea să ridice armele pentru neatîrnarea sa, dar era limpede pentru toți că această neatîrnare constituie un principiu vital pentru evoluția pozitivă a unui popor conștient de destinul său istoric.

Cum s-a ajuns la criza orientală care a declanșat, în 1877, războiul independenței se cunoaște și nu vom insista în aceste rînduri. Mai potrivit ni se pare a sesiza relația intimă dintre diversele faze ale acestui proces, secular și complex, căruia N. Bălcescu încercase să-i prevadă pe cît posibil **mersul.** Dacă revoluția pașoptistă, ca și cea din 1821, fusese, cu deosebirile inerente, o revoluție **democratică și socială,** alte două revoluții trebuiau să-i urmeze în chip necesar : **„o revoluție pentru unitatea națională** și, mai tîrziu, [una] pentru **independența națională,** ca în felul acesta națiunea să reintre în posesia drepturilor sale naturale". I se părea deci evident că revoluția democratică și socială nu fusese decît un mijloc. Scopul ? În această privință, marele exilat nu avea nici o îndoială. Scopul revoluției următoare trebuia să fie **Unirea,** despre șansele căreia scria încă atunci, la 4 martie 1850 : „Unirea Valahiei și a Moldovei este un fapt împlinit pentru toată lumea, chiar și pentru ruși, și ea nu poate să nu se realizeze neîntîrziat... **România noastră va exista deci.** Am această convingere intimă. E orb cine n-o vede. Ea poate exista cu ajutorul și în folosul sau al Turciei, sau al Austriei... Ea poate exista în ciuda amîndurora și împotriva lor dacă ele vor pune piedici". Nu se poate o mai lucidă analiză a situației. Istoric, și prin urmare dialectician, Bălcescu formula astfel, în termeni preciși, marea problemă politică a poporului român. Doar timpul rezolvării rămînea nesigur. Cele două revoluții erau posibile și concomitent, însă cînd ? „Pînă ce națiunea noastră să reintre în toate drepturile ei, s-ar putea oare să mai treacă un secol ? Dar ce e un secol în viața unei națiuni ? Cu toate acestea, eu cred că nu vom mai avea mult de suferit și de așteptat. Astăzi progresul are loc într-un ritm foarte accelerat"... (**Opere,** IV, 1964, p. 278). În adevăr, cele două **revoluții** au avut loc, istoricește vorbind, la un interval foarte scurt una după alta, în decurs de două decenii, la capătul cărora profetul Unirii și al Independenței n-ar fi avut, dacă trăia, decît 58 de ani. Cît privește finalitatea însăși a revoluției, a spus-o tot Bălcescu, ea nu putea fi decît fericirea obștească. Logica îl obliga să raționeze într-un mod pe care istoria l-a ratificat integral : **„Nu poate fi fericire fără libertate, nu poate fi libertate fără putere, iar noi românii nu putem fi puternici pînă cînd nu ne vom uni cu toții în unul și același corp politic".** Se referea la „libertatea dinlăuntru", dar și la cea din afară, pe care o socotea indispensabilă progresului adevărat și durabil („România viitoare", 1850). Această libertate nu se putea aștepta de la „curțile împărătești", ci numai de la „unirea strînsă între toți românii și dintr-o ridicare a tuturor împreună și în solidaritate cu toate popoarele impilate" („Junimea română", nr. 2, 1851). Raționament just, ca mai tot ce ne-a rămas de la marele istoric, căruia destinul i-a refuzat satisfacția de a asista la împlinirea cvasiintegrală a „profețiilor" sale. Cei mai mulți dintre comilitanții pașoptiști se vor bucura însă dacă nu de ambele „revoluții", cel puțin de prima, care o va face posibilă pe a doua. Ambele constituiau însă, cum bine a intuit Bălcescu, momente ale unui proces unic, completudinar. Unirea, a cărei primă etapă avea loc în 1859, trebuie înțeleasă ca un proces organic, de durată, manifestîndu-se sub anumite forme și în deceniile următoare, pînă la desăvîrșirea lui, în 1918, proces care, la un moment dat, se suprapune peste marele efort al independenței naționale din 1877–1878. Bălcescu era deci indrituit să creadă că Unirea și Independența s-ar putea dobîndi concomitent, dacă împrejurările externe vor fi favorabile. Fără să fie istoric și fără să aibă suplețea dialectică a pașoptistului, Tudor Vladimirescu intuise, în fond, și el, cu o jumătate de secol mai înainte, intercondiționarea acestora, ceea ce explică demersul său pe lîngă moldoveni, pe care-i știa făcînd parte din același neam, participanți la aceeași istorie, și hotărîrea de a lupta pentru „dreptățile țării", contra „oricăruia vrăjmaș să va arăta călcătoriu acestor dreptăți" **(Documente privind istoria României. Răscoala din 1821,** I, p. 385). Firește, „domnul pandurilor" nu era nici el primul care gîndea astfel și acționa în consecință. Definind dubla finalitate a acestui proces prin sintagma „unitatea națională", care obseda epoca, Bălcescu amintea între precursorii ei pe „voievozii noștri cei viteji", pe „toți bărbații noștri cei mari, cari întrupară în sine individualitatea și cugetarea poporului, spre a o manifesta lumii". Și cita, dintre aceștia, pe Mircea cel Bătrîn, pe Ștefan cel Mare, pe Mihai Viteazul, pe Șerban Cantacuzino, pe Horia, interpretînd lupta pentru supremație a unui principat asupra altuia ca un efort către unitate. În contextul militant al demonstrației, istoricul îngroșa voit termenii spre a atrage luarea-aminte că „aceea ce **concuista** n-a putut isprăvi, **frăția** o va face ; aceea ce voievozii noștri cei mari cu vitejia lor n-au putut, poporul armat și întărit de **un principiu** o va putea" („România viitoare", 1850). În această ridicare a poporului la demnitatea unui principiu, a principiului Unirii, avea să recunoască și Xenopol semnificația cea mai adîncă a actului din 1859, pe care îl lega, în chip logic, și de momentul neatîrnării. Procedînd astfel, ca și Bălcescu, el nu făcea decît să releve o idee scumpă generației pașoptiste, idee prezentă în **Declarația de principiu a partidului național** (1838) ; în **Prințipiile noastre pentru reformarea patriei** (12/24 mai 1848), care prevedeau, deocamdată, „unirea Moldovei și a Valahiei într-un singur stat neatîrnat, românesc" ; în programul Adunării de la Blaj (15–17 mai 1848), care preconiza „independența națională" ; în proclamația din 9 iunie 1848 a revoluționarilor munteni, mai timidă, care în numele vechilor „tractate" reclama pentru țară „neatîrnarea administrației sale, neatîrnarea legiuirii sale, dreptul său suveran în cele dinăuntru", ca o etapă nemărturisită spre deplina independență ; în presa revoluționară a epocii („Pruncul român", „Monitorul român", „Foaie pentru minte, inimă și literatură", „Poporul suveran") etc. Așa o înțelegea și deputatul francez Lherbette atunci cînd declara, în Adunarea Națională, că „Moldova și Valahia formează două state independente și suverane, în ciuda tratatelor pe care le-au încheiat cu Poarta și cu Rusia și în ciuda tratatelor pe care aceste două puteri le-au încheiat între ele" („Journal des Débats", 18 iulie 1848). Exagera desigur, fiindcă nu era vorba, deocamdată, de independență, ci de o anume autonomie, căreia fruntașii români ar fi vrut să-i lărgească, treptat, cadrul pînă la independența deplină. În această perspectivă cerea Kogălniceanu ca pămîntul țării să fie recunoscut „slobod și nesupus" **(Dorințele partidei naționale,** 1848), iar C.A. Rosetti îndemna, fără echivoc, la proclamarea „republicii române, independente și sociale" (I. Ghica, **Amintiri din pribegia după 1848,** I, p. 74), în timp ce, sub influența lui Bălcescu, „Junimea română" înscria în programul ei (mai 1851) „independența și unirea tuturor românilor". Revoluția europeană pe care se conta în acest sens era o himeră. Va trebui să izbucnească o nouă criză orientală pentru ca tratatul de la Paris (18/30 martie 1856) să pună, din punct de vedere diplomatic, bazele Unirii Principatelor și prin aceasta ale viitoarei lupte pentru independență. Amintindu-i alesului de la 5 ianuarie 1859 că poartă numele lui Alexandru cel Bun, Kogălniceanu îi cerea să reînvie gloria străveche, restabilind demnitatea de odinioară a țării. Îi va fi dat aceluiași mare om politic să ceară Turciei, ca ministru de externe, la 16 iunie 1876, „recunoașterea individualității statului român și a denumirii sale istorice" **(Doc. indep.,** I, p. 192–194), să semneze convenția din 4 aprilie 1877, prin care se asigura armatei ruse libera trecere prin teritoriul țării contra Imperiului otoman, iar guvernul țarist se obliga „a menține și a apăra integritatea actuală a României" **(Ibidem,** II, p. 112), pentru ca la 9 mai 1877 aceluiași Kogălniceanu să-i revină sarcina istorică de a proclama independența patriei. „Am ajuns la scopul urmărit nu de azi, ci, pot zice, de secole, și mai cu deosebire urmărit de la 1848 încoace", adăuga el, subliniind caracterul **sui generis** al raporturilor dintre România și Turcia. „Așadar, d-lor deputați, nu am cea mai mică îndoială și frică de a declara în fața reprezentanței naționale că noi sîntem o națiune liberă și independentă" („Monitorul oficial", 27 mai 1877). În direcția aceasta acționase, cu tactul cerut de împrejurări, și în vremea domniei lui Cuza Vodă și în anii care au urmat, mai ales în legătură cu obținerea dreptului ca România să încheie convenții comerciale, convenții ce deschideau, în fond, calea spre o independență deplină. Astfel de convenții au și fost încheiate în 1875 cu Austro-Ungaria, iar în 1876 cu Rusia, în timp ce o nouă criză orientală izbucnea în Balcani, anunțînd importante schimbări pe harta politică a continentului. (Cf. V. Maciu, **De la Tudor Vladimirescu la răscoala din 1907,** p. 293–340). Schimbările se vor produce, în adevăr, după un război sîngeros, la care România a participat cu însemnate efective, asistată de simpatia opiniei publice europene în direcția realizării idealului său național. „Misiunea istorică" a românilor, se scria în „Journal des Débats", este de „a desface de Austro-Ungaria Banatul, Ardealul, Bucovina". O asemenea țintă era încă departe, obstacolele interzicînd atingerea ei se vădeau încă prea puternice. Nu numai că România n-a putut formula atunci aceste revendicări, dar ea a fost constrînsă, în ciuda tributului de sînge din bătăliile pentru Grivița, Opanez, Smîrdan, Rahova etc., să cedeze, pe temeiul hotărîrii Congresului de la Berlin, o parte din Moldova. Ea a recuperat totuși, cu mari sacrificii umane și materiale, străvechea provincie românească dintre Dunăre și Mare. Sacrificiile n-au fost zadarnice. Războiul a relevat o dată în plus conștiința unității naționale, programul comun de luptă a românilor de pe ambele versante carpatice. Voluntarii veniți din Transilvania, ajutoarele trimise pentru armata română, campania de presă pentru legitimarea dreptului la independență indică un exercițiu înalt al acestei conștiințe și o extensie de sferă. „Privind tabăra, scria unul din voluntarii ardeleni, nu-ți pare a fi realitate, ci mai mult că, răsfoind istoria străbunilor, ai dat peste **paginile care descriu spiritul oștilor de la Călugăreni, Neamțu** etc. (S. Pușcariu, **Douăzeci scrisori...,** București, 1927, p. 231–232). Era un spirit ce se instăpînise nu numai peste tabăra evocată astfel de Moise Grozea, ci peste întreaga suflare românească, al cărei viitor nu putea fi asigurat decît prin desăvîrșirea unității de stat. „Cauza ostașului român e o cauză generală română, victoria lui e a întregii națiuni", se afirma în „Gazeta Transilvaniei", la 2 iunie 1877, făcîndu-se apel, indirect, la solidarizarea tuturor românilor în efortul spre independență. Fiindcă, observa G. Barițiu în aceeași gazetă (7 mai), nu era vorba de vanitate și de trufie, ci de lupta pentru „existența patriei și a națiunii". Această luptă nu se va încheia decît peste patru decenii, în 1918, cînd provinciile aflate pînă atunci sub alte stăpîniri au revenit, prin voința obștească, întărită de tratatul de la Versailles, la patria-mamă. Și atunci a fost nevoie de luptă și de mari sacrificii, la izbînda cărora resurecția morală produsă de războiul pentru neatîrnare a contribuit în bună măsură. Fiii și nepoții luptătorilor de la Plevna au creat astfel România mare, după cum strănepoții lor vor ști să-și scoată patria de sub zodia fascismului și să o îndrume spre un alt destin, în conformitate cu noile forțe sociale ce se manifestau în planul istoriei. În ziua cînd se împlineau 68 de ani de la proclamarea independenței în parlamentul român, România redevenea liberă, la 9 mai 1945, după sacrificii neînchipuit de mari și în condiții pe care istoriografia se străduiește să le fixeze cît mai exact. Între cele două date, devenite simboluri ale năzuinței spre libertate și democrație, se desfășoară spațiul unei istorii agitate, complexe și contradictorii, al cărei rezultat major avea să fie triumful forțelor progresiste, într-o Românie deschisă spre conviețuirea pașnică și spre colaborarea dintre toate popoarele lumii. E un **spațiu** care s-a folosit de sacrificiile dorobanților de la 1877 și care, la rîndul său, n-a ezitat să se dăruie în momentele de răscruce. În perspectiva acestui spațiu istoric războiul pentru independență, cel pe care Alecsandri și Coșbuc l-au cîntat cu vibrantă căldură, iar N. Grigorescu și Sava Henția i-au fixat pe pînză aspectele cele mai dramatice, se definește ca un moment crucial al istoriei noastre, un moment cu ample consecințe asupra dezvoltării viitoare, sub toate unghiurile, a poporului român, iar perspectiva obligă la acte concordante.

AL. ZUB

Pe agenda UNCTAD IV

COOPERAREA ECONOMICĂ ÎNTRE ŢĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

SOLIDARITATEA ROMÂNIEI cu lupta țărilor în curs de dezvoltare pentru ridicarea rapidă a economiei lor din starea de înapoiere moștenită de la stăpînirea colonială, pentru înfăptuirea unei noi ordini economice și politice internaționale, are profunde rațiuni istorice și sociale. Cu ocazia primirii României în „Grupul celor 77“, hotărîtă de reuniunea ministerială de la Manila a țărilor în curs de dezvoltare ce fac parte din grup, la ședința din 12 februarie a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. s-a arătat : **„România — țară socialistă și, în același timp, țară în curs de dezvoltare — care în decursul istoriei sale a dus o luptă grea împotriva asupririi și exploatării străine, pentru eliberarea socială și națională, pentru independență, este legată de țările în curs de dezvoltare prin aceleași aspirații de progres, prin năzuința comună de a folosi în interes propriu resursele naturale și umane de care dispun în scopul dezvoltării mai accelerate pe calea progresului economic și social, al lichidării decalajelor față de statele industrializate, prin hotărîrea de a acționa pentru eliminarea din viața internațională a vechii politici imperialiste, de dominație și dictat, pentru edificarea unei noi ordini economice în lume“.**

Relațiile de solidaritate și cooperare existente între România și celelalte țări în curs de dezvoltare, amplificarea raporturilor prietenești cu aceste state, conlucrarea dintre ele pe arena internațională, sînt în folosul tuturor popoarelor, contribuie la promovarea în lume a unor relații noi, servesc unității tuturor forțelor antiimperialiste, progresiste și democratice de pretutindeni, cauzei destinderii, colaborării și păcii în lume. **Cooperarea între țările în curs de dezvoltare este o expresie a orientărilor innoitoare care s-au afirmat și se afirmă cu tot mai multă intensitate în viața internațională.**

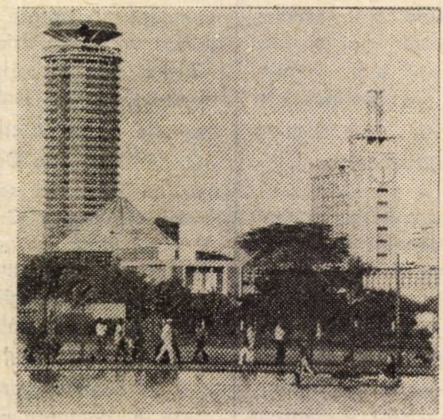

Imagine din centrul capitalei țării-gazdă

După cum arăta recent secretarul general al U.N.C.T.A.D., Gamani Corea, referindu-se la cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare : „Acesta este poate domeniul care reprezintă cel mai mare potențial pentru viitor și care dă o expresie conceptului de bazare pe forțe proprii a țărilor lumii a treia... Creșterea cooperării și a acțiunii de bazare pe forțe proprii a țărilor lumii a treia poate fi marele eveniment al acestui ultim sfert de veac al secolului nostru. El poate deveni elementul decisiv al unei ordini economice viitoare“ („Lumea“ nr. 17/1976, p. 7).

Expresia unei voințe politice ferme

SE POATE SPUNE că între afirmarea tot mai puternică a țărilor în curs de dezvoltare ca o forță politică pe arena internațională și cooperarea economică dintre ele există o intercondiționare reciprocă, reflectînd, în esență și într-un nou cadru, adevărul tezei marxiste asupra raporturilor dintre politic și economic. Așa cum au relevat dezbaterile din cadrul reuniunii ministeriale a „Grupului celor 77“ de la Manila (ianuarie—februarie a.c.), eficiența acțiunilor întreprinse de țările în curs de dezvoltare depinde în primul rînd de unitatea și solidaritatea lor, dezvoltarea cooperării economice între ele începînd să se manifeste ca un element decisiv al viitoarelor noi raporturi între state.

Cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare, înscrisă pe agenda actualei sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (Nairobi, 5—28 mai), nu poate fi în nici un caz apreciată ca o alternativă conjuncturală sau de compromis la sistemul internațional existent de cooperare în sprijinul dezvoltării „lumii a treia“. Prin natura sa, ca dimensiune „orizontală“ a unui asemenea sistem, cooperarea între țările în curs de dezvoltare este o necesitate și o posibilitate a prezentului și, cu atît mai mult, a viitorului. Esențial este că voința politică a statelor interesate s-a manifestat și se manifestă fără ezitare în această direcție. Elaborarea și promovarea consecventă a unor programe de cooperare între țările în curs de dezvoltare se înscrie ca un obiectiv major al acestor state în eforturile lor de a înainta pe calea progresului economic și social. „Declarația de la Manila“ preconizează crearea unui mecanism permanent care să urmărească întărirea cooperării reciproce între țările în curs de dezvoltare și luarea de măsuri concrete în acest sens.

Conștiința politică a necesității cooperării între țările în curs de dezvoltare își găsește expresie atît în cadrul relațiilor bilaterale, cît și pe plan subregional, regional și interregional. Intensificarea acestor relații, înmulțirea acțiunilor respective se înscriu în vastul proces al conștientizării țărilor în curs de dezvoltare asupra intereselor lor comune, fiind dictate de comunitatea de luptă și destin, ca și de complementaritatea potențialelor economice și financiare.

Trebuie spus însă că pînă în prezent proporțiile cooperării între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, adică dimensiunea „verticală“ a sistemului cooperării internaționale în sprijinul dezvoltării, își mai pune încă pecetea asupra structurii schimburilor internaționale. În anii recenți, schimburile reciproce dintre țările în curs de dezvoltare nu au reprezentat decît 20% din totalul exporturilor și importurilor lor. Țările capitaliste dezvoltate absorb trei cincimi din exporturile țărilor în curs de dezvoltare și le furnizează circa 70% din importurile lor. Mai mult, în ceea ce privește produsele industriale țările dezvoltate occidentale furnizau în 1973 circa 84% din importurile țărilor în curs de dezvoltare și circa 90% din bunurile de echipament cumpărate de ele.

Deși comerțul exterior este doar una din laturile cooperării economice internaționale, cele cîteva cifre expuse sînt suficiente pentru a releva cîmpul larg care se deschide cooperării între țările în curs de dezvoltare.

Spre mecanisme eficiente pentru potențarea efortului național de dezvoltare

DIN MATERIALELE pregătite de Secretariatul U.N.C.T.A.D. în vederea sesiunii de la Nairobi se desprind cu claritate ideea că, pentru a se afirma deplin și a se întări în continuare, cooperarea dintre țările în curs de dezvoltare necesită mecanisme eficace care să permită armonizarea unor interese foarte diverse. Este tot mai vădită tendința spre determinarea cît mai precisă a domeniilor și formelor care oferă șanse reale pentru succesul și eficiența cooperării.

Sintetizînd acțiunile întreprinse pînă în prezent, raportul pregătit de secretariatul U.N.C.T.A.D. pentru discuțiile de la Nairobi asupra acestui punct apreciază ca pași pentru concretizarea cooperării între țările în curs de dezvoltare într-o nouă structură a economiei mondiale : acțiunile pe baze bilaterale ale acestor țări, mai ales în sectoarele productive ; ajutorul financiar bilateral și multilateral acordat de către statele exportatoare de petrol altor țări in curs de dezvoltare ; organizarea de asociații de producători și de sisteme de comercializare al căror scop este de a asigura prețuri echitabile și stabile pentru anumite produse de bază și creșterea participării producătorilor la transportul, comercializarea și distribuirea lor ; de asemenea, facilitarea relațiilor comerciale dintre țările în curs de dezvoltare prin noi aranjamente preferențiale și acorduri de plăți la nivel subregional.

Documentele pregătitoare pentru U.N.C.T.A.D. IV atrag însă atenția asupra faptului că unele din noile inițiative în materie de cooperare între țările în curs de dezvoltare, datorită naturii lor specifice, pe termen scurt sau temporare, riscă să nu justifice speranțele puse în ele dacă nu sînt suficient de solid realizate pentru a dura o perioadă mai îndelungată.

Pe de altă parte, cooperarea între țările în curs de dezvoltare nu poate să se substituie nici efortului propriu și nici sprijinului pe care țările dezvoltate au obligația morală de a-l acorda țărilor rămase în urmă. Pe acest fond, este lesne de înțeles că o formă sau alta de cooperare nu poate fi declarată aprioric ca fiind cea mai bună, fără a fi confruntată concret cu obiectivul cooperării între țările în curs de dezvoltare : potențarea efortului național în vederea dezvoltării.

Pentru un sistem global de cooperare

PE CE CĂI se poate ajunge ca între țările în curs de dezvoltare să se stabilească legături de cooperare cu adevărat noi și care, în ansamblu, să se traducă printr-o „consolidare și utilizare efectivă a puterii colective de negociere a țărilor în curs de dezvoltare în relațiile economice internaționale“ ? În această direcție este de așteptat ca la U.N.C.T.A.D. IV să se asiste la dezbateri angajante, consensul realizat la sesiunea a VII-a specială a Adunării Generale a O.N.U. fiind de bun augur pentru un dialog constructiv.

Este de remarcat că secretariatul U.N.C.T.A.D., consecvent acțiunilor întreprinse în ultimii ani, cum sînt inițierea unui program global integrat pentru produse de bază, a unui cod de conduită pentru transferul de tehnologie etc., sugerează punerea la punct a unui sistem global integrat de cooperare economică între țările în curs de dezvoltare. Un astfel de sistem ar trebui să fie deschis țărilor în curs de dezvoltare din toate regiunile, fiind de natură să regrupeze și să armonizeze o serie de măsuri și elemente vizînd obținerea unei maxime eficiențe a acțiunilor bi- și multilaterale. Sistemul ar urma să includă acțiuni concretizate prin luarea în considerare a poziției exprimate de toate statele interesate și vizînd :

Cooperare pentru dezvoltare

- consolidarea și lărgirea cooperării economice subregionale și regionale într-un mod compatibil cu cooperarea globală între toate țările în curs de dezvoltare ;
- un ansamblu interdependent de politici, mecanisme și instituții pentru punerea în practică a unor noi inițiative concertate într-un larg cadru de cooperare între țările „lumii a treia“, cu unele dispoziții speciale în favoarea țărilor cel mai puțin avansate.

Statele participante la U.N.C.T.A.D. IV sînt chemate astfel să se pronunțe asupra unui element component de maximă importanță pentru „o nouă strategie globală a dezvoltării“, cu alte cuvinte pentru procesul de instaurare a unei noi ordini politice și economice internaționale.

În această privință, trebuie menționat că, după cum este cunoscut, în „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale“ se arată însemnătatea promovării formelor superioare de cooperare economică și tehnico-științifică, menite să contribuie la crearea unei baze alimentare și industriale în țările în curs de dezvoltare, la punerea în valoare a resurselor lor naturale, care să nu se limiteze la extracția acestora, ci să favorizeze crearea și dezvoltarea industriei prelucrătoare naționale.

Toate organismele din sistemul Națiunilor Unite sînt chemate să joace un rol efectiv în promovarea cooperării între țările în curs de dezvoltare. Corespunzător poziției țării noastre cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității O.N.U., se poate preciza că și pentru sprijinirea și promovarea cooperării între țările în curs de dezvoltare este necesară elaborarea unor programe speciale sub egida O.N.U., a altor organisme internaționale, în domenii esențiale cum sînt : materiile prime, energia, alimentația, resursele mărilor și oceanelor, accesul tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii moderne. Este necesară totodată încurajarea activităților pe plan regional și, în primul rînd, ale comisiilor economice regionale ale O.N.U., îndreptate spre rezolvarea unor probleme majore ale cooperării economice și sociale, ale dezvoltării tuturor țărilor. Țara noastră se pronunță pentru sporirea contribuției practice a comisiilor regionale la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, prin stimularea mai activă a schimburilor economice, a cooperării în industrie și în alte domenii.

De asemenea, o serie de alte organisme din sistemul O.N.U. trebuie să joace un rol activ în impulsionarea cooperării între țările în curs de dezvoltare. Astfel, O.N.U.D.I., pe de o parte, și P.N.U.D, pe de altă parte, în domeniile lor specifice de activitate, sînt chemate să valorifice în interesul reciproc al țărilor în curs de dezvoltare experienţa acestora în domeniul industrializării, al modernizării agriculturii, al pregătirii cadrelor. Lista domeniilor este desigur mult mai largă, iar posibilităţile de cooperare între ţările în curs de dezvoltare sînt practic nelimitate, ivindu-se continuu noi oportunităţi şi posibilităţi.

România, promotoare consecventă a cooperării între ţările în curs de dezvoltare

ÎN CINCINALUL 1971—1975, România a dezvoltat largi relaţii în domeniul economic, tehnic-ştiinţific şi în alte domenii cu ţările în curs de dezvoltare. Ţara noastră întreţine relaţii economice cu peste 90 de ţări în curs de dezvoltare din Africa, Asia, America Latină şi Europa, volumul schimburilor cu aceste ţări fiind de circa 5 ori mai mare în 1975 faţă de 1970. Pînă la sfîrşitul acestui deceniu ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în ansamblul schimburilor comerciale ale României urmează să se ridice la cel puţin 30%. Garanţia realizării acestui obiectiv o oferă cadrul juridico-economic pe termen lung stabilit cu tot mai multe ţări, numărul crescînd al acordurilor şi înţelegerilor la nivel guvernamental încheiate cu prilejul vizitelor întreprinse de preşedintele **Nicolae Ceauşescu** în ţări în curs de dezvoltare şi al vizitelor conducătorilor unor asemenea state la Bucureşti. După cum arăta recent tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, **„vom acţiona şi în viitor în mod ferm pentru intensificarea schimburilor economice şi cooperării cu ţările în curs de dezvoltare, cu statele ce au păşit pe calea propăşirii economico-sociale independente“.**

Totodată, trăinicia şi eficienţa raporturilor de cooperare economică dintre România şi celelalte ţări în curs de dezvoltare rezidă în dezvoltarea forţelor de producţie din fiecare ţară, în orientarea cu prioritate a eforturilor spre crearea unor industrii naţionale puternice capabile să prelucreze bogăţiile fiecărei ţări, spre dezvoltarea agriculturii etc. Prin acţiunile de cooperare pe care le înfăptuieşte cu ţările în curs de dezvoltare, România îşi aduce contribuţia la punerea în valoare a resurselor materiale şi umane din aceste ţări, ceea ce corespunde intereselor dezvoltării economice reciproce.

Cooperînd cu ţările în curs de dezvoltare în domenii care răspund obiectivelor de dezvoltare ale ţărilor respective, în forme reciproc avantajoase şi de mare diversitate — de la rambursarea contribuţiei părţii române prin produse obţinute în obiectivele respective şi pînă la societăţile mixte de producţie şi comercializare —, ţara noastră evidenţiază importanţa politică pe care o are cooperarea între ţările în curs de dezvoltare.

Acordînd asistenţă tehnică unor ţări în curs de dezvoltare în domeniul petrolier, minier şi altele, pe baza acordurilor încheiate cu zeci de state, România dă expresie politicii sale consecvente de colaborare activă cu ţările în curs de dezvoltare, de promovare a unor relaţii noi, de egalitate, de echitate în viaţa internaţională. În recenta Declaraţie Solemnă Comună a Republicii Socialiste România şi a Republicii Senegal se enunţă „Dreptul şi îndatorirea statelor, indiferent de orînduire socială, de a coopera între ele — pe baza avantajului reciproc — în toate domeniile, în scopul menţinerii păcii şi securităţii internaţionale, al favorizării progresului economic şi social al tuturor naţiunilor şi, în primul rînd, al celor în curs de dezvoltare“.

Acesta este dealtfel unul din elementele componente ale Codului de conduită cu caracter universal, propus de România pentru a fi elaborat şi adoptat în cadrul O.N.U., în care să fie statuate drepturile şi îndatoririle fundamentale ale statelor.

Se poate spune că, atît pe plan conceptual şi principial cît şi pe planul acţiunilor de cooperare, ţara noastră militează cu hotărîre pentru promovarea cooperării între ţările în curs de dezvoltare, ca o componentă deosebit de importantă a procesului de instaurare a noii ordini economice şi politice internaţionale.

Gheorghe DUMITRU

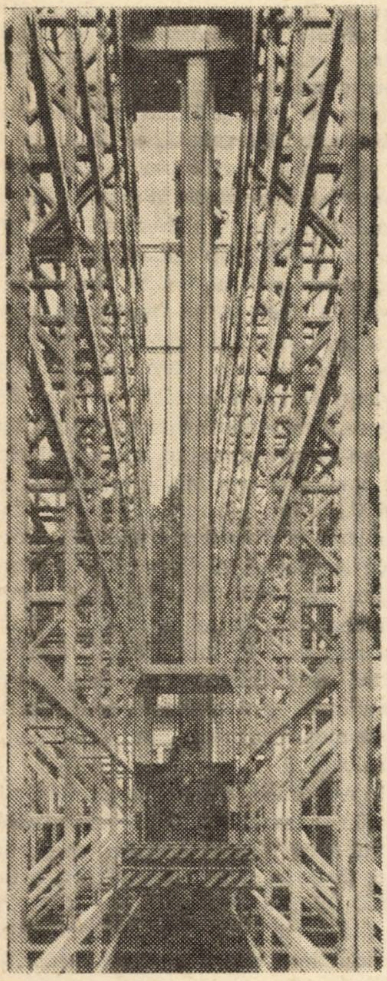

balkancar

TRADIŢIE ŞI CONTEMPORANEITATE

Înălţime optimă de stivuire,
coridoare de trecere, reduse la minimul teoretic —
acestea sînt calităţile distinctive
ale maşinilor pentru aranjat stelaje

Balkancar

Înălţime de ridicare — 8—12 metri
Lăţimea coridorului de lucru — 900—1 700 mm

Exportator :
BALKANCARIMPEX
Bulgaria, Sofia, str. Alabin 56
Telex 022386

REPREZENTANŢA COMERCIALĂ BULGARĂ
Bucureşti, str. Galaţi 32
Telefon 11 20 87.

PUBLICOM

TENDINȚE • CONJUNCTURI

Prognoze occidentale revizuite

„PERICOLUL unei slăbiri premature a impulsurilor de redresare nu mai este atît de mare ca acum jumătate de an, dar rămîne încă incert dacă în cursul redresării va avea loc o creștere durabilă a investițiilor dincolo de anul 1976 și dacă se va ajunge în cele din urmă la folosirea deplină a capacităților de producție și a mîinii de lucru“. Astfel este apreciată conjunctura actuală din țările capitaliste dezvoltate, în lumina rezultatelor primului trimestru al anului în curs, în ultimul raport săptămînal editat de Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung (nr. 15—16 din 14 aprilie 1976). Se subliniază că volumul fizic al comerțului internațional va crește probabil în 1976 cu 6—7% față de anul precedent. La expansiunea comerțului vor continua să contribuie în măsură apreciabilă importurile țărilor OPEC, în timp ce țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol vor înregistra și în acest an o încetinire a importului. Pentru țările occidentale dezvoltate va interveni o deteriorare a balanțelor de plăți ca urmare a sporirii importurilor necesitate de redresarea activității productive. Institutul nu întrevede pentru viitorul apropiat o reducere simțitoare a șomajului și de asemenea consideră că nu există perspective imediate ca rata inflației să se diminueze față de nivelurile actuale.

Acorduri polono-ungare

RECENT, la Varșovia au fost semnate două acorduri, relativ la volumul schimburilor reciproce pe perioada 1976—1980 în industria de automobile (însumînd 10,2 miliarde forinți) și în industria aluminei și aluminiului (3,2 mlrd. forinți), livrările în cadrul convențiilor de cooperare urmînd să reprezinte jumătate din totalul schimburilor respective. Se prevede, de asemenea, semnarea în cursul acestui an — menționează agenția „Budapress“ — a altor acorduri de specializare și cooperare, și anume privind fabricarea unor tipuri de mașini agricole, de mașini-unelte hidraulice, de articole electrotehnice pentru tensiuni înalte, de subansamble industriale și pompe emailate. Se prevede că aceste acorduri vor aduce o contribuție însemnată la sporirea cu 60% a volumului schimburilor de mărfuri polono-ungare în cursul acestui cincinal, față de cel trecut.

Piața Comună: se încetinesc fluxurile petrolului

DATE publicate recent de Oficiul statistic al Pieței Comune vest-europene pentru o serie de țări membre ilustrează scăderea sensibilă în 1975 a importurilor de țiței din alte zone. Astfel, politica de economisire a energiei a permis micșorarea acestor importuri cu 19% în Anglia, cu 18,3% în Franța, cu 15,9% în Danemarca, cu 13,6% în Olanda și cu 12,9% în R.F.G. (față de nivelul anului 1974).

În tabel se poate urmări și reducerea sau stagnarea importurilor de produse petroliere (cu excepția Franței). Totodată, în țările respective (care au prelucrat, la un loc, în 1974, peste 420 mil. tone țiței) se accentuează utilizarea incompletă a capacității rafinăriilor de petrol, paralel cu tendința de reducere sau de stagnare a volumului exporturilor de produse petroliere.

(1975/1974, in %)

Țara	Import de țiței	Import de produse petroliere	Țiței prelucrat în rafinării	Export de produse petroliere
Anglia	—19,0	—15,7	—15,9	— 6,7
Franța	—18,3	+14,3	—14,9	+ 1,4
R.F.G.	—12,9	+ 0,6	—13,6	—30,9
Danemarca	—15,9	+ 0,2	—14,5	+ 1.9
Olanda	—13,6	—11,1	—11,9	—16,0

Evoluții monetare

PERIOADA 26—30 aprilie 1976 a fost caracterizată printr-o menținere relativ constantă a cursului dolarului S.U.A. față de devizele vest-europene, excepție făcînd cursurile lirei italiene, lirei sterline și francului belgian.

Încercările pe care le-au făcut țările membre ale Pieței Comune, prin miniștrii de finanțe reuniți la Luxemburg, de a sprijini Italia în susținerea monedei naționale, încercări corelate cu măsurile luate pe plan național: vînzările masive de dolari S.U.A. efectuate de banca centrală a Italiei în cursul perioadei analizate cît și măsurile luate de autoritățile italiene pentru limitarea operațiilor speculative, s-au dovedit a nu fi îndeajuns de eficiente pentru a stopa deprecierea **lirei italiene** față de dolarul S.U.A. și față de devizele vest-europene.

Dacă la începutul perioadei analizate, **lira sterlină** a avut o ușoară tendință de depreciere față de dolarul S.U.A., către sfîrșitul săptămînii trecute cursul ei a evoluat în direcția reprecierii față de dolar, atingînd vineri 30 aprilie nivelul de aproximativ 1,8450 dolari S.U.A. pentru o liră sterlină. Eforturile guvernului britanic, în întîlnirile cu liderii uniunilor sindicale, de a găsi o formulă pentru combaterea inflației au contribuit în mare măsură la întărirea cursului lirei față de dolar și față de devizele vest-europene. Deprecierea lirei sterline față de alte 10 devize vest-europene reprezenta vineri 30 aprilie 37,2% în comparație cu decembrie 1971.

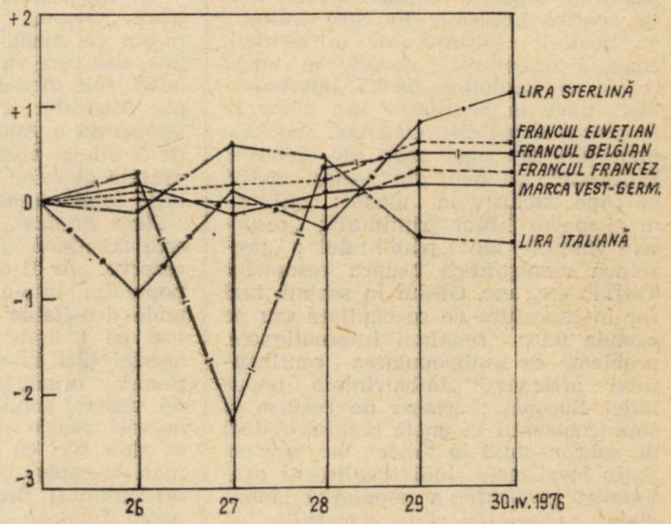

Evoluția principalelor devize în perioada 26.IV—30.IV.1976, luînd ca bază cursul dolarului S.U.A. în ziua de 23.IV.1976

Marca vest-germană și **francul elvețian** nu au avut oscilații prea mari față de perioada precedentă. Joi 29 aprilie a.c. raportul franc elvețian marcă vest-germană a atins un nou record și anume 100,90 mărci vest-germane pentru 100 franci elvețieni, întărirea francului elvețian fiind determinată în continuare de măsurile luate de autoritățile elvețiene de a limita intrările de bancnote în țară.

Anunțarea la începutul perioadei analizate a unui important deficit al balanței comerciale a S.U.A. (860 milioane dolari pe trimestrul I 1976, din care 640 milioane dolari deficit pe luna martie a.c.), precum și a scăderii indicelui sintetic al conjuncturii economice cu 0,4%, nu a avut un efect prea mare asupra evoluției de moment a devizei americane.

Dobînzile la depozitele în eurodolari și euromărci vest-germane nu au înregistrat modificări importante față de perioada anterioară, în timp ce dobînzile la eurofrancul elvețian, la perioada de 6 luni, au avut o ușoară tendință de creștere (0,25%).

Prețul aurului a evoluat între 127,15 dolari/uncie, cît a înregistrat luni 26 aprilie, și 128,15 dolari/uncie vineri 30 aprilie, piața fiind încă în așteptarea detaliilor privind vînzările de aur de către F.M.I.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

CREŞTEREA DEMOGRAFICĂ ŞI DEZVOLTAREA SUVERANĂ A STATELOR

CELE MAI MULTE TEORII, concepţii şi idei cu privire la evoluţia populaţiei în raport cu dezvoltarea, cu resursele materiale şi alimentare, cu educaţia, sănătatea etc. consideră aceste aspecte şi probleme de regulă la nivel planetar, mondial. Viziunea la scară „planetară“ sau „globală“ este prezentă şi atunci cînd se abordează diferitele modalităţi de analiză, apreciere sau rezolvare a unor probleme legate de raportul omului cu resursele, cu spaţiul geografic în care trăieşte, cu mediul înconjurător în general. Această orientare, proprie în unele cazuri şi anumitor foruri internaţionale, duce la neglijarea sau chiar la ignorarea aspectelor concrete, specifice unor ţări sau unor zone ale globului. Problemele se pun, din acelaşi motiv, aproape exclusiv la modul: „cîţi oameni poate hrăni pămîntul“; „resursele limitate ale pămîntului“; „presiunea demografică asupra resurselor Terrei“ etc., etc. Găsim în schimb mai rar în literatura de specialitate sau pe agenda unor reuniuni internaţionale, probleme ca „subpopularea continentului african“; „îmbătrînirea populaţiei Europei“; „risipa de resurse şi supraconsumul în unele regiuni alături de subconsumul în altele“ etc. sau cel puţin localizarea, individualizarea aşa-numitei probleme a populaţiei „mondiale“, reflectarea ei în proporţiile şi faţetele sale reale şi concrete. Prin aceasta nu intenţionăm să negăm sau să reducem importanţa unei asemenea probleme. Abordarea ei diferenţiată se impune însă fie şi numai pentru simplul motiv că abaterile de la media mondială de creştere a populaţiei sînt considerabile: faţă de circa 2% în medie anual pe glob, numeroase ţări au rate anuale superioare de creştere care ajung la 3,5%, în timp ce altele au rate mult inferioare mediei mondiale sau chiar negative.

În aceste condiţii, raportarea populaţiei „mondiale“ la resurse „mondiale“ pare cel puţin forţată, cunoscînd că nici resursele nu sînt egal distribuite pe glob şi nici nu aparţin vreunui guvern „mondial“.

O variabilă extrem de neomogenă: populaţia

REPARTIŢIA TERITORIALĂ a populaţiei globului ca şi densitatea din diferitele zone geografice sau ţări se caracterizează printr-o diversitate considerabilă. Nu putem vorbi despre o creştere a populaţiei „mondiale“ — indiferent de ritmul ei — cînd alături de ţări, în general dezvoltate, cu o densitate ridicată a populaţiei (Belgia 320 locuitori pe 1 kmp, Japonia 280, Anglia 228, Olanda 320, R. F. Germania 240 etc.) există ţări, în general în curs de dezvoltare, avînd o densitate foarte scăzută pe un kilometru patrat (Libia 1, Niger 3, Algeria 6, Sudan 6 Zair 9, Argentina 9, Brazilia 11, Bolivia 4, R. P. Mongolă 1 etc.).

Un alt aspect care pledează împotriva „viziunii globale“ îl constituie faptul că zonele şi ţările mai dezvoltate, dar care au şi o densitate a populaţiei sub media mondială (de exemplu Australia şi Noua Zeelandă, zona temperată a Americii de Sud, America de Nord şi altele) deţin 41% din suprafaţa globului şi doar 14% din populaţia totală a acestuia.

Fără îndoială, „viziunea globală“ nu este acceptată şi nici împărtăşită fără rezerve. „Ar fi dezastruos să se reducă populaţia într-o ţară ca Senegalul unde densitatea nu depăşeşte 7 locuitori pe 1 kmp“, arăta reprezentantul acestei ţări la o manifestare internaţională organizată de O.N.U. Puncte de vedere similare au exprimat cu aceeaşi ocazie şi purtătorii de cuvînt ai altor ţări cu un teritoriu şi resurse mari în raport cu populaţia. Astfel, reprezentantul Braziliei a arătat că nu poate înţelege de ce ţări dezvoltate, cu densitate ridicată a populaţiei, cer ţărilor mai puţin populate să fie mai „rezonabile“ din punct de vedere demografic şi să-şi încetinească creşterea în acest domeniu.

Privită deci şi prin prisma repartizării sale teritoriale, a densităţii, populaţia ne apare ca o variabilă extrem de neomogenă şi de neunitară, elemente care nu justifică aprecierile şi viziunile „globale“ sau „planetare“.

Politica demografică — atribut al suveranităţii fiecărui stat

TOATE STUDIILE specialiştilor şi ale organismelor internaţionale arată că intensitatea creşterii populaţiei este în funcţie de gradul de dezvoltare economică a diferitelor ţări. În general această intensitate se află în raport invers faţă de gradul de dezvoltare. Pînă la finele acestui secol, prognozele O.N.U. prevăd menţinerea unui ritm de creştere al populaţiei ţărilor în curs de dezvoltare de circa 3—4 ori mai accentuat decît al celor dezvoltate.

Se pune întrebarea: se va dubla oare populaţia lumii pînă la finele acestui secol, aşa cum se afirmă tot mai mult în ultimul timp, iar dacă nu, cînd anume se va întîmpla acest lucru etc. Datele de care dispunem nu confirmă ipoteza unei asemenea dublări pînă la finele secolului XX. Există însă ţări şi zone ale globului în care perspectivele de dublare sînt mult mai apropiate, evident în ipoteza menţinerii actualelor rate de reproducere.

În cazul menţinerii nemodificate a actualelor condiţii de reproducere a populaţiei (ipoteză puţin probabilă), numărul populaţiei globului s-ar dubla într-o perioadă de 35 de ani. Faţă de această medie oscilaţiile sînt foarte mari în special în sus. În Africa pentru dublarea populaţiei ar fi necesari 28 de ani, în Asia 30 de ani, în America de Nord 87 de ani, în America Latină 25 de ani, în Europa 99 de ani. Problema este ridicată deci cu referire la ipotetica dublare a populaţiei altor zone şi ţări decît cele dezvoltate.

A pune accentul pe „explozia demografică“ fără a face legătura între populaţie, resurse naţionale şi spaţiul geografic propriu al fiecărei ţări este un punct de vedere pe cît de trunchiat, pe atît de inacceptabil. Numai afirmarea în practică a principiului după care politica demografică — element al politicii economico-sociale — este un atribut al suveranităţii fiecărui stat, poate contribui la depăşirea unor asemenea orientări.

Supraconsum şi subdezvoltare

DACĂ SPAŢIUL geografic naţional şi ritmul creşterii populaţiei sînt mai rar invocate de către specialiştii din ţările în curs de dezvoltare ca frîne în calea creşterii populaţiei (deşi o densitate exagerată nu poate fi acceptată în orice condiţii), cum poate fi apreciat din acest punct de vedere raportul populaţie-resurse? Respectiv, se poate vorbi despre un asemenea raport la scară mondială? Se ştie că diferiţi specialişti din ţările dezvoltate susţin teza după care în viitorul apropiat raportul populaţie-resurse minerale va fi atît de nefavorabil încît va pune sub semnul întrebării dezvoltarea şi civilizaţia, progresul societăţii însăşi.

Nu contestăm posibilitatea deteriorării acestui raport în măsura în care resursele sînt totuşi finite. Dar nici nu putem fi de acord cu optica prin care sînt apreciate resursele. Într-adevăr, despre acestea nu se vorbeşte de regulă decît la modul: „resursele Terrei", „resursele globale", „presiunea asupra resurselor pămîntului" etc. Or, viziunea „globală" asupra resurselor este cel puţin nerealistă întrucît şi în acest domeniu există o mare diversitate de situaţii. Din acest punct de vedere ţările lumii pot fi împărţite nu numai în ţări bogate şi sărace, deşi chiar şi numai această simplă categorisire exclude concepţia „globală". În realitate ţările lumii (posesoare de combustibili fosili) ar putea fi împărţite în raport cu resursele minerale cel puţin în următoarele grupe:

a) Ţări bogate în resurse naturale minerale dar care, fiind încă în curs de dezvoltare, nu le consumă în propriul lor interes decît în mică măsură.

b) Ţări bogate în resurse naturale minerale (peste 1000 tone/locuitor) care, fiind şi dezvoltate, sînt în acelaşi timp mari consumatoare de resurse.

c) Ţări dezvoltate mari consumatoare de resurse, fără a dispune de acestea în măsură suficientă pe teritoriul lor naţional.

Dar independent de volumul resurselor lor proprii, unele ţări au un supraconsum de resurse naturale. Experţi ai O.N.U. consideră de exemplu că în prezent 1/5 pînă la 1/3 din consumul mondial total de materii minerale revine S.U.A.

Se estimează că datorită decalajelor între nivelurile de dezvoltare, indiferent de prezenţa resurselor, în ţările dezvoltate un individ utilizează în medie anual echivalentul a 6 tone de cărbune în timp ce în ţările în curs de dezvoltare energia utilizată pe un locuitor abia dacă atinge în medie 0,4 tone anual.

În aceste condiţii, discuţiile cu privire la un consum exagerat de materii prime datorită creşterii populaţiei apar ca fiind fără obiect întrucît consumul acesta are loc acolo unde populaţia nu creşte rapid, respectiv în ţările dezvoltate. Nu este vorba de o „presiune a populaţiei asupra resurselor" sau de o „dependenţă de resursele globale" etc., cum susţin diverse teorii, ci despre un consum, adesea neraţional, al resurselor de către un mic număr de ţări dezvoltate, despre o irosire a acestora, „fapt care riscă să dea o lovitură fatală bunăstării generaţiilor viitoare" (Population, Ressources et Environnement, doc. O.N.U. E/CONF 60/5, p. 25).

(Foto : Naţiunile Unite)

Ritmuri medii anuale de creştere a producţiei alimentare în raport cu populaţia în unele zone ale globului, 1952-1962 şi 1962-1972

	Populaţia	Producţia alimentară		Populaţia	Producţia alimentară	
		Total	Pe 1 locuitor		Total	Pe 1 locuitor
Ţări dezvoltate din care:	1,3	3,1	1,8	1,0	2.7	1,7
- Europa Occidentală	0,8	2,9	2,1	0,8	2,2	1,4
- America de Nord	1,8	1,9	0,1	1,2	2,4	1,2
- Oceania	2,2	3,1	0,9	2,0	2,7	0,7
Ţări în curs de dezvoltare din care:	2,4	3,1	0,7	2,4	2,7	0,3
- Africa	2,2	2,2	-	2,5	2,7	0,2
- Extremul Orient	2,3	3,1	0,8	2,5	2,7	0,2
- America Latină	2,8	3,2	0,4	2,9	3,1	0,2
- Orientul Apropiat	2,6	3,4	0,8	2,8	3,0	0,2
Total mondial	2,0	3,1	1,1	1,9	2,7	0,8

Sursa: Population, approvisionnement alimentaire et développement agricole. F.A.O., doc.O.N.U. E/CONF 60/CPB/25, iunie 1974, p.5.

De aici nu rezultă desigur că ţările dezvoltate trebuie să-şi încetinească dezvoltarea. Dar problema raţionalei utilizări a resurselor are în mod evident prioritate faţă de unele preocupări legate de creşterea populaţiei. Nu putem să nu amintim în acest context opinia reprezentantului Franţei, exprimată cu ocazia Conferinţei mondiale a populaţiei (Bucureşti, august 1974), după care „creşterea populaţiei lumii, de ale cărei riscuri se plîng unii, nu va constitui după părerea noastră un handicap pentru omenire decît în cazul în care obiectivele de punere în valoare şi de repartizare a bogăţiilor globului nostru, precum şi ale progresului social, vor fi neglijate". Este un punct de vedere realist care concordă cu cerinţele formulate în legătură cu necesitatea instaurării unei noi ordini economice şi politice internaţionale.

Populaţia şi nivelul resurselor alimentare

CA ŞI ÎN cazul resurselor minerale, la scară mondială sau la nivel planetar nu se poate face o apreciere pe deplin realistă asupra raportului dintre populaţie şi resursele alimentare. Pentru aceasta este necesară o cît mai strictă localizare la nivelul fiecărei ţări. Pot fi concludente în acest sens şi datele din tabel cu privire la unele zone ale globului. După cum se desprinde din date, între ritmul creşterii populaţiei şi cel al producţiei alimentare nu există o legătură de la cauză la efect: în unele cazuri ritmul producţiei alimentare poate că crească de la o perioadă la alta, în condiţiile scăderii ritmului de creştere a populaţiei (America de Nord), în altele producţia alimentară sporeşte în condiţiile accentuării ritmului de creştere a populaţiei (Africa). Creşterea producţiei alimentare este determinată de cauze economice.

Reducerea ritmului de creştere a populaţiei în sine nu poate reprezenta o soluţie a problemei alimentare, în acest scop fiind necesară dezvoltarea sectoarelor şi ramurilor respective de producţie; ritmul de creştere a producţiei alimentare nu s-a majorat în ţările dezvoltate deşi a scăzut ritmul de creştere a populaţiei. Pe de altă parte, scăderea ritmului de creştere a producţiei alimentare nu constituie un impediment în calea creşterii populaţiei: populaţia a sporit mai rapid în toate cazurile ilustrate în tabel în care s-a produs o reducere a ritmului de creştere a producţiei alimentare (în ţările în curs de dezvoltare).

Întrucît, în principiu, capacitatea de reproducere a unei colectivităţi umane este identică din punct de vedere biologic, independent de condiţia sa economico-socială, rezultă că un element important de influenţare a evoluţiei şi reproducerii populaţiei rezidă în capacitatea indivizilor de a controla acţiunea legii propriei lor reproduceri. Această capacitate însă presupune un anumit nivel de instruire, de cunoştinţe şi de cultură, elemente care sînt atribute caracteristice ale dezvoltării. Cu alte cuvinte, îmbunătăţirea raportului demo-economic nu este posibilă pe calea reducerii populaţiei la nivelul resurselor alimentare. Aceasta nu ar fi decît o soluţie de moment, urmată de grave perturbaţii în viaţa economico-socială. Soluţia nu poate fi găsită decît pe calea creării unui comportament stabil al populaţiei, la care nu se poate ajunge decît treptat, eliminînd subdezvoltarea, analfabetismul etc.

Toate aceste probleme intră în sfera politicii economico-sociale a statelor suverane şi ele nu pot forma obiectul unei politici „globale" sau „mondiale". Este de reţinut însă că nu creşterea populaţiei determină subalimentarea, subdezvoltarea în general, ci acestea din urmă stau la baza unei evoluţii neraţionale a populaţiei, uneori în contradicţie cu cerinţele dezvoltării economico-sociale. Aceste cerinţe, determinate de istoria şi aspiraţiile fiecărui popor, ţările respective sînt singurele în măsură să le definească şi să le satisfacă, contribuind astfel la progresul general al omenirii.

Emil MESAROŞ
membru al Comisiei naţionale
de demografie

MONDORAMA

Concentrare multiplă

GRADUL DE CONCENTRARE a producției în economia țărilor capitaliste dezvoltate își are corespondențe în comerțul lor exterior, în implantările de firme în străinătate etc. Cazul Angliei în această privință nu este deloc ieșit din comun, fiind cît se poate de semnificativ. Așa cum scria revista londoneză **The Economist** la 30 aprilie a.c., „există peste jumătate de milion de firme britanice ; dar mai puțin de 1% dintre ele dețin jumătate din activele tuturor întreprinderilor din Anglia, jumătate din producția țării și jumătate din comerțul ei". Graficul ilustrează trei aspecte ale acestei concentrări multiple. 1) Firmele mari tind să devină și mai mari : după estimații ale Institutului național de cercetări economice și sociale din Londra, menținerea tendințelor din deceniile recente va face ca în 1985 principalele 100 de firme din industria prelucrătoare britanică să o stăpînească în proporție de două treimi. 2) Exporturile sînt dominate de o minoritate infimă de firme : principalii 220 de exportatori dețin două treimi din volumul total al exportului, iar dintre ei numai 31 dețin 40%. 3) Producția din străinătate a firmelor transnaționale echivalează cu o parte însemnată a exportului lor din țara de origine. În cazul transnaționalelor engleze raportul este deosebit de ridicat, în raport cu cifrele citate pentru firmele transnaționale vest-germane și japoneze.

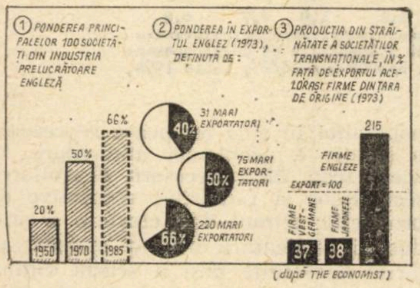

(după THE ECONOMIST)

Permanența inegalităților rasiale

ÎN CADRUL actualei campanii prezidențiale din S.U.A. problema rasială este urmărită pînă în prezent numai sub prisma șanselor pe care le au diferiții candidați de a atrage voturile populației de culoare sau pe acelea ale adversarilor unei mai mari egalități rasiale. Dar fondul problemei, de importanță covîrșitoare pentru viitorul țării, nu poate fi ignorat în continuare, atrage atenția un editorial din **International Herald Tribune.** Referindu-se la sărăcia și la nesiguranța economică ce predomină în rîndul populației de culoare în proporții cu mult mai mari decît în rîndul populației albe, ziarul atrage atenția că aceste inegalități, departe de a se reduce, se accentuează. Astfel, dacă la începutul deceniului în curs sociologii considerau că există o ameliorare notabilă a situației negrilor și că o parte a lor a început să facă parte din clasele de mijloc, în 1973 se constata o inversare clară a acestei tendințe, iar în 1975 numărul familiilor de culoare considerate după statisticile oficiale a face parte din clasele de mijloc scăzuse de la o pătrime din total la o cincime. În 1974 venitul mediu al populației de culoare reprezenta numai 58% din acela al albilor. Date recente (trimestrul III 1975) arată proporții îngrijorătoare ale șomajului : 26% din totalul populației negre, sau 3 milioane oameni, și 37% dintre tinerii negri sînt șomeri.

Produse alimentare „netradiționale"

UN STUDIU elaborat în cadrul OCDE și publicat la începutul acestui an examinează penetrația în alimentație a înlocuitorilor unor alimente tradiționale și incidențele pe care le-ar putea avea acest proces asupra producției agro-alimentare, a comerțului cu produsele respective.

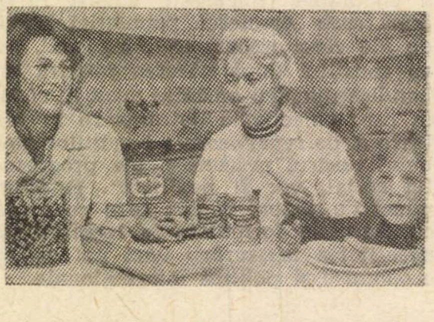

Se apreciază, între altele, că producția înlocuitorilor zahărului din porumb, orez, sorg, topinambura, din deșeurile rezultate la prelucrarea citricelor etc. — are largi perspective de dezvoltare. Unele dintre ele sînt de zeci și chiar de sute de ori mai dulci decît zaharoza, însă introducerea lor în alimentația omului este condiționată de rezultatul studiilor privind posibilitatea unor efecte nocive pentru sănătatea omului. Untul este tot mai mult concurat nu numai de margarină, dar și de uleiul de cocos, de palmier, de soia și chiar de bumbac, mai ales în producția de înghețată, frișcă ș.a. O evoluție similară are loc pe piața sucurilor de fructe, unde ponderea băuturilor sintetice este în creștere. De asemenea, conținutul ridicat de proteine al turtelor de soia sau de arahide le face apte pentru obținerea de proteine destinate consumului oamenilor, de exemplu în amestec cu carne. În S.U.A., specialiștii prognozează că vînzările de asemenea amestecuri vor spori de la 120—140 milioane dolari în 1973 la circa 2 miliarde dolari în 1983. Folosirea proteinelor vegetale și amestecurilor amintite are largi perspective în țările în curs de dezvoltare, îndeosebi din zona tropicală și subtropicală, unde se manifestă însemnate carențe de proteine animale în alimentația majorității populației.

Itinerarul unei cereale

După opinia general acceptată a botaniștilor, patria porumbului ar fi America ecuatorială ori subtropicală, mai precis Mexicul. Deși în prezent porumbul nu crește în stare sălbatică în zona Americii Latine, există totuși suficiente indicii că acesta a fost cultivat acolo încă cu două-patru milenii înaintea erei noastre. Iar polenul fosil de porumb descoperit în Mexic este socotit a avea venerabila vîrstă de 150 000 de ani.

Controversa rămîne însă calea parcursă de porumb în expansiunea sa pe glob. După cum menționează revista **Union Agriculture**, contrar părerii mai vechi că porumbul ar fi „traversat" Oceanul Atlantic după descoperirea Americii de Cristofor Columb, unii oameni de știință susțin că el a ajuns în Europa prin Orient. Se consideră că boabe de porumb au fost aduse de cruciați în Italia, unde este cultivat din secolul al XIII-lea, fiind cunoscut sub denumirea de „grîu turcesc". Răspîndirea culturii porumbului a fost totuși lentă, în Franța ea datează abia din secolul al XVI-lea.

GLOSAR

Valute-devize

Banii naţionali ai unei ţări, în măsura în care îndeplinesc funcţia de instrument de plată cu caracter internaţional şi, ca atare, se află în mîinile unui nerezident, sînt valute. Lira sterlină, de exemplu, este moneda naţională a Marii Britanii şi devine valută atunci cînd a fost primită în plată de către un nerezident. Această monedă va înceta de a mai fi valută în momenul cînd nerezidentul va efectua o plată cu ea către un rezident al Marii Britanii

Principalele valute sînt banii reciproc convertibili ai ţărilor care deţin cea mai mare pondere în tranzacţiile internaţionale : dolarul S.U.A., marca vest-germană, francul francez, lira sterlină. Toţi ceilalţi bani, chiar atunci cînd nu sînt convertibili, pot deveni şi ei la un moment dat valute, desigur în alte proporţii. Astfel, drahma greacă este neconvertibilă, însă ea devine valută atunci cînd este deţinută de un turist străin care vine să viziteze Grecia. Dacă acest turist va efectua o plată în Grecia unui rezident, drahma va înceta de a mai fi valută.

Mai este cunoscut termenul de valută de rezervă. *Calitatea de valută de rezervă o au acei bani naţionali care îndeplinesc funcţia de instrument de plată pe plan internaţional şi care, în această ipostază, servesc în plus la constituirea rezervelor de mijloace de plată internaţionale ale unei ţări, alta decît ţara emitentă. Valutele de rezervă sînt deţinute în general de banca centrală în cadrul rezervelor oficiale, împreună cu aurul, drepturile speciale de tragere (D.S.T.) şi altele.*

Pentru ca banii naţionali să devină valute de rezervă trebuie să îndeplinească în principiu mai multe condiţii cumulative şi anume : să fie reciproc convertibili în alţi bani, să aibă o putere de cumpărare cît mai stabilă posibil, să îndeplinească un rol important în relaţiile comerciale şi financiare internaţionale, deci să fie pretutindeni acceptate în plată, să facă obiectul unor largi şi continui tranzacţii pe pieţele valutare. Practic, ca principale valute de rezervă funcţionează dolarul S.U.A. şi, într-o proporţie mult mai mică, lira sterlină, deşi nici una din aceste valute nu se mai bucură, în actualele condiţii de criză economică şi monetară, de stabilitatea puterii de cumpărare.

Raportul de valoare dintre două valute se numeşte curs valutar *(sau curs de schimb). Cursul valutar este de fapt preţul unităţii băneşti dintr-o ţară, exprimat în unităţi băneşti dintr-o altă ţară. Există cursuri valutare oficiale, centrale sau libere (de bursă), acestea din urmă fiind la rîndul lor cursuri fluctuante sau flotante.*

Valutele se pot înfăţişa sub mai multe forme : bancnote sau monede metalice (care mai poartă denumirea de valute efective), disponibil în cont bancar, titluri de credit asupra străinătăţii, acestea fiind şi ele de mai multe feluri : trate, bilete la ordin, cecuri, ordine de plată, cu condiţia să fie exprimate în bani străini.

Din cele arătate rezultă că valuta este un termen generic şi, prin aceasta, se deosebeşte de deviză.

Deviza *este un termen care trebuie utilizat numai pentru a exprima titlurile de credit asupra străinătăţii. Prin urmare, cambiile exprimate în bani străini sînt devize, însă bancnota emisă de o bancă centrală străină nu este deviză.*

Deviza se poate însă transforma într-un echivalent în bancnote sau într-un disponibil în cont bancar, încetînd în felul acesta de a mai fi deviză. De asemenea, o sumă de bani se poate transforma în devize, dacă se cumpără cu ea o trată înainte ca ea să ajungă la scadenţă.

C. K.

Comisia Pieţei Comune

Radu Cristofor, Bucureşti — 1) Reuniunea şefilor de stat şi de guvern ai ţărilor membre ale Pieţei Comune are loc de trei ori pe an. Ultima asemenea reuniune a avut loc la Luxemburg la 1 şi 2 aprilie a.c., iar următoarea este prevăzută să aibă loc la Bruxelles în luna iulie a.c. La reuniunea de la Luxemburg, consacrată între altele dezbaterii Raportului Tindemans, participanţii au respins orice întărire a rolului şi independenţei Comisiei, organul executiv al C.E.E. 2) De la 1 ianuarie 1973, Comisia Pieţei Comune (lărgite) numără 13 membri. Membrii săi sînt aleşi pe patru ani şi au nevoie, pentru a fi numiţi, de acordul unanim al guvernelor ţărilor din C.E.E. Preşedintele Comisiei este François-Xavier Ortoli, fost ministru în guvernul francez. Sir Christopher Soames (fostul ambasador al Angliei la Paris pe vremea cînd preşedintele Franţei era generalul de Gaulle) este vicepreşedinte al Comisiei însărcinat cu relaţiile externe ale C.E.E. Olandezul Pierre Lardinois este membru al Comisiei însărcinat cu problemele agriculturii ; el şi-a anunţat de curînd demisia datorită impasului politicii agricole comune a C.E.E.

Comisia Pieţei Comune poate fi demisă numai de Parlamentul european, printr-o moţiune de cenzură care să întrunească o majoritate de două treimi. Pînă acum demisia sa nu a fost cerută niciodată.

Conferinţa asupra cooperării economice internaţionale

Marin Mercea, Bucureşti — Cele patru comisii de specialitate în cadrul Conferinţei asupra cooperării economice internaţionale de la Paris au ca obiect problemele energiei, materiilor prime, ajutorului pentru dezvoltare şi finanţelor. Progresele realizate pînă acum în dialogul cu ţările capitaliste dezvoltate în cele patru comisii au fost calificate ca fiind lente de reprezentanţii celor 19 ţări în curs de dezvoltare participante. Faptul că discuţiile de pînă acum nu s-au soldat cu rezultatele aşteptate, au arătat ei, se datoreşte atitudinii adoptate de unele state industrializate participante, care caută să creeze obstacole în calea procesului de înţelegere şi cooperare, în care sînt interesate toate ţările în curs de dezvoltare şi cea mai mare parte a ţărilor dezvoltate. Ei au mai evidenţiat că evoluţia în continuare a dialogului de la Paris depinde în bună măsură de rezultatele celei de a patra Conferinţe a Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare de la Nairobi.

Centenarul telefonului

Valentina Cumanov, Ploieşti — Data de naştere a telefonului este considerată ziua de 10 martie 1876, inventatorul său fiind medicul american Alexander Graham Bell.

Cea mai lungă legătură telefonică realizată în Europa în baza invenţiei iniţiale a lui Bell a fost de 64 km, între Berlin şi Brandenburg. Astăzi, după 100 de ani, pe glob există peste 350 milioane de aparate telefonice, care pot pune în legătură între ele practic toate regiunile lumii.

Aparatul telefonic inventat de Bell s-a perfecţionat continuu, pînă la telefoanele cu clape de astăzi (vezi fotografia).

Acelaşi proces de perfecţionare l-au cunoscut şi centralele telefonice. Prima centrală telefonică (manuală) din lume a fost pusă în funcţiune la New Haven, Connecticut (S.U.A.) în 1878. Utilizate mai întîi pentru transmiterea telegramelor şi pentru nevoile căilor ferate, centralele telefonice au început apoi să fie utilizate şi pentru interconectarea abonaţilor particulari. Prima centrală telefonică automată urbană s-a născut la Kansas City, în S.U.A. în 1889. În 1923 se realizează primele convorbiri telefonice interurbane prin centrale automate, în Bavaria.

În ţara noastră numărul abonaţilor telefonici a sporit de la 69 000 în anul 1938 la 305 762 în 1965 şi la 713 803 în 1974, din care 298 054 (41 la sută) în Bucureşti. Capacitatea centralelor telefonice automate locale va creşte în acest cincinal cu 30—40 la sută. În acelaşi timp se va extinde telefonia automată interurbană, prin racordarea principalelor centre judeţene şi municipii.

CEDOR

Dan Taşcă, Braşov — C.E.D.O.R. este prescurtarea denumirii Centrului demografic O.N.U. — România, cu sediul la Bucureşti. Acest centru internaţional, aflat sub egida O.N.U. şi a guvernului ţării noastre, a fost înfiinţat în august 1974, cu ocazia Conferinţei mondiale a populaţiei de la Bucureşti. El desfăşoară activităţi de învăţămînt, cercetare şi de asistenţă pentru ţările solicitante. Directorul C.E.D.O.R. este sociologul şi demograful olandez dr. Ferdinand Rath, autor al unor studii privind organizarea predării demografiei, sociologia demografică şi demografia economică.

Situaţia sanitară şi dezvoltarea economică

Ioana Marinaş, Brăila — Raportul care există între situaţia sanitară şi cea economică şi socială nu poate fi decît foarte strîns. În ţările în curs de dezvoltare, se arată în ultimul raport anual al Organizaţiei mondiale a sănătăţii (O.M.S.), problemele sanitare cele mai urgente au ca origină „sărăcia, malnutriţia şi subalimentarea, absenţa apei potabile, infecţiile şi diferitele pericole legate de mediul înconjurător". Malnutriţia este un exemplu tipic de problemă mai curînd socială decît sanitară, scrie raportul. „Prin incidenţele sale asupra mortalităţii şi morbidităţii infantile, asupra dezvoltării mentale şi fizice, asupra capacităţii de muncă şi comportării adulţilor, malnutriţia tinde să perpetueze decalajul între săraci şi bogaţi în sînul populaţiei mondiale". În consecinţă, numai o luptă purtată simultan pentru sănătate şi pentru dezvoltare poate aduce rezultatele dorite, subliniază doctorul Halfdan Mahler, directorul general al O.M.S.

Pe de altă parte, raportul semnalează ca o tendinţă nouă faptul că în unele ţări din Africa, Asia, America Centrală şi de Sud, odată cu reculul maladiilor infecţioase şi cu schimbarea modului de viaţă, cancerul şi maladiile cardio-vasculare au început să se numere printre principalele cauze de deces.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

Venitul net realizat peste cel planificat

VASILE NICOLESCU, Iași. — Sistemul premial aprobat prin Legea retribuției după cantitatea și calitatea muncii are în vedere stimularea colectivelor de lucrători la creșterea eficienței economice și obținerea unor rezultate îmbunătățite, ținînd seama de aportul fiecărui compartiment de muncă.

Deosebit de prevederile cadru din Legea retribuirii, potrivit cărora fondul de premiere planificat la unitățile economice se poate majora cu o parte de pînă la 20 la sută din beneficiul peste plan, legea mai cuprinde unele prevederi referitoare la modul de majorare a fondului de premiere planificat pentru unele unități care realizează venituri din mijloace extrabugetare (art. 58 din Legea nr. 57/1974), precum și la alte categorii de unități enumerate expres în lege (art. 169 din Legea nr. 57/1974).

În cazul unităților enumerate la art. 169 se prevede că fondul de premiere se poate completa cu o parte de pînă la 50 la sută din veniturile nete realizate peste cele planificate.

În legătură cu aceste prevederi au existat unele nelămuriri, deoarece la o bună parte din unitățile enumerate expres la art. 169, criteriul menționat „Veniturile nete realizate peste cele planificate“ trebuia înțeles în strînsă corelare cu indicatorii de plan aprobați acestor unități, cunoscînd că instituțiile artistice și muzicale își acoperă cea mai mare parte din volumul cheltuielilor din subvențiile primite de la bugetul statului. Or, realizarea unor venituri nete, care să anihileze subvențiile prevăzute a se aloca de la bugetul de stat, în sensul noțiunii de venit net, nu este posibilă.

Prevederea din lege a urmărit cointeresarea acestor unități în depășirea veniturilor proprii. De aceea, în aplicarea acestei prevederi Ministerul Muncii și Ministerul Finanțelor, prin adresa nr. 5 645 din 29 IV 1976 precizează că determinarea veniturilor nete realizate peste cele planificate trebuie să rezulte, în toate cazurile, ca diferență între totalul veniturilor realizate și cele planificate (excluzînd însă, eventualele depășiri ale soldului din anul precedent) și din care se scad depășirile înregistrate la planul de cheltuieli efectuate în condițiile permise de dispozițiile în vigoare pînă la 31 decembrie 1975, dată de la care se aplică prevederile Decretului nr. 151/1975. De asemenea, la veniturile nete nu se adaugă economiile înregistrate la planul de cheltuieli, care nu în toate cazurile reflectă efortul unităților în cauză.

În precizarea comună dată de Ministerul Muncii și Ministerul Finanțelor se arată că cota concretă pînă la limita maximă de 50 la sută prevăzută de art. 169, din valoarea veniturilor nete realizate peste plan, urmează să fie stabilită anual de organul ierarhic superior, ținînd seama de efortul unității în obținerea de venituri proprii peste plan.

Alocația de stat pentru copii

DR. CONSTANTIN SĂRĂCEANU, Rovinari — La data aplicării, în unitatea unde lucrați, a Decretului nr. 244/1974, beneficiați de alocație în raport de retribuția avută, inclusiv plata pentru orele de suplinire. În această situație, nu poate fi aplicată prevederea art. 7 din Decretul nr. 170/1974, cu privire la menținerea dreptului la alocație deoarece n-ați beneficiat în luna septembrie 1975 — lună premergătoare majorării cu caracter general a retribuțiilor în unitățile sanitare — de alocație pentru copii.

Opinia serviciului de resort corespunde, deci, reglementărilor în vigoare.

★

FLORENTIN PLEȘCĂU, Brăila — Din scrisoarea dv. rezultă că aveți o retribuție tarifară de 2 540 lei în care este inclusă și majorarea de 60 lei. În această situație aveți dreptul la alocație pentru primul copil, întrucît vă încadrați în grupa de retribuții 2 000—2 500 lei. (2540—60=2 480 lei).

Vechime neîntreruptă

ION CHIMOIU, Craiova — Personalul care cere transferul are drept la vechimea neîntreruptă în muncă, dar nu la vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. În consecință, transferul efectuat la 30 iunie 1954 a întrerupt vechimea în aceeași unitate. Perioada de efectuare a stagiului militar nu întrerupe vechimea. Nu se include, însă, în calculul acestei vechimi înainte de aplicarea Legii nr. 1/1970.

Tehnician principal

VASILE SAVIN, Galați — Pentru a putea fi promovat — prin examen sau concurs — în funcția de tehnician principal, trebuie să aveți cel puțin 5 ani vechime în funcții tehnice și să îndepliniți condițiile de studii prevăzute la poziția 67 din anexa a II-a la Legea nr. 11/1971.

În aplicarea art. 34 alin. 1 din Legea nr. 57/1974, se pot face încadrări în funcțiile de tehnicieni principali, planificatori principali etc. numai pentru ocuparea posturilor vacante și nu prin transformarea unor posturi existente în statele de funcțiuni, de pildă din tehnician în „tehnician principal“.

Șef de echipă

VASILE TĂMAȘ, Buzău — Șeful de echipă este muncitorul care, executînd, în continuare, sarcinile ce-i revin în cadrul formației de lucru, ca participant nemijlocit la procesul de producție, are și sarcina de a conduce formația de lucru respectivă. Atribuțiunile concrete sînt cele precizate de șeful compartimentului de lucru, respectiv de conducerea unității, dacă e cazul. Unele organe centrale au precizat, prin reglementări interne, normativul de muncitori minim necesar al formației, precum și unele atribuțiuni ale șefului de echipă. Fiind muncitor, șeful de echipă are aceleași condiții de acordare a retribuției — la îndeplinirea integrală a sarcinilor — cu cele ale muncitorilor din formația condusă, acordanți sau care lucrează în regie.

Delegare

MARINCO RAICICI, Sînnicolau Mare — Dacă puteți dovedi cu scriptele unității că ați deținut efectiv funcția de șef contabil și că ați îndeplinit sarcinile ce reveneau acestei funcții, preluînd și răspunderea corespunzătoare (exercitarea controlului preventiv, al celui ierarhic operativ etc.), sînteți îndreptățit la retribuția prevăzută de art. 74 din Legea nr. 5/1974 și de art. 67/2 din Codul Muncii. În cazul în care nu vi se recunoaște acest drept, vă puteți adresa Comisiei de judecată, unde va trebui să aduceți dovezile necesare din care să rezulte că ați fost delegat, în fapt, să îndepliniți sarcinile ce reveneau contabilului șef, post vacant în unitate.

Ceea ce era important, în cazul dv., era să se facă o numire de șef contabil care să îndeplinească condițiile legale, dar — cum aceasta nu intra în atribuțiile dv. — nu vi se poate imputa că n-ați primit o delegație scrisă, deși în toate lucrările adresate organului ierarhic superior ați semnat, alături de conducerea unității, pentru șeful contabil.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 18 din 7 mai 1976

8 MAI 1921 • P.C.R. • 8 MAI 1976

– Partidul, poporul, patria (dr. **Maria D. Popescu**) 1– 3
– Roadele unei politici științifice consacrate înfloririi multilaterale a patriei 4– 5
– Democrația socialistă și progresul societății **(Stana Buzatu)** 6– 8
– Un factor de accelerare a creșterii : Reducerea cheltuielilor materiale. Cheltuielile materiale și calitatea produselor. **(Dumitru Niculescu)** 9–11
– Organizarea teritoriului – baza unei dezvoltări armonioase (I) (dr. ing. **Ion Bold**) 12–14
– TIBCO '76 – un eșantion al roadelor dezvoltării industriale **(Ioan Georgescu)** 15

CONSULTAȚIE

– În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior : Conducerea planificată a economiei naționale **(Dan Nițescu)** 16–18

TEORII – IDEI

– Argumente ale istoriei pentru o nouă ordine internațională (III) (prof. univ. dr. doc. **Titu Georgescu)** 19–21
– File de istorie 1877–1976 : Lupta pentru independență în perspectiva istoriei naționale **(Al. Zub)** 22–23

ECONOMIE MONDIALĂ

– Pe agenda UNCTAD IV : Cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare **(Gheorghe Dumitru)** 24–26
– Tendințe-conjuncturi 27
– Creșterea demografică și dezvoltarea suverană a statelor **(Emil Mesaroș)** 28–29
– Mondorama 30
– Curier 31
– Întrebări și răspunsuri 32

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

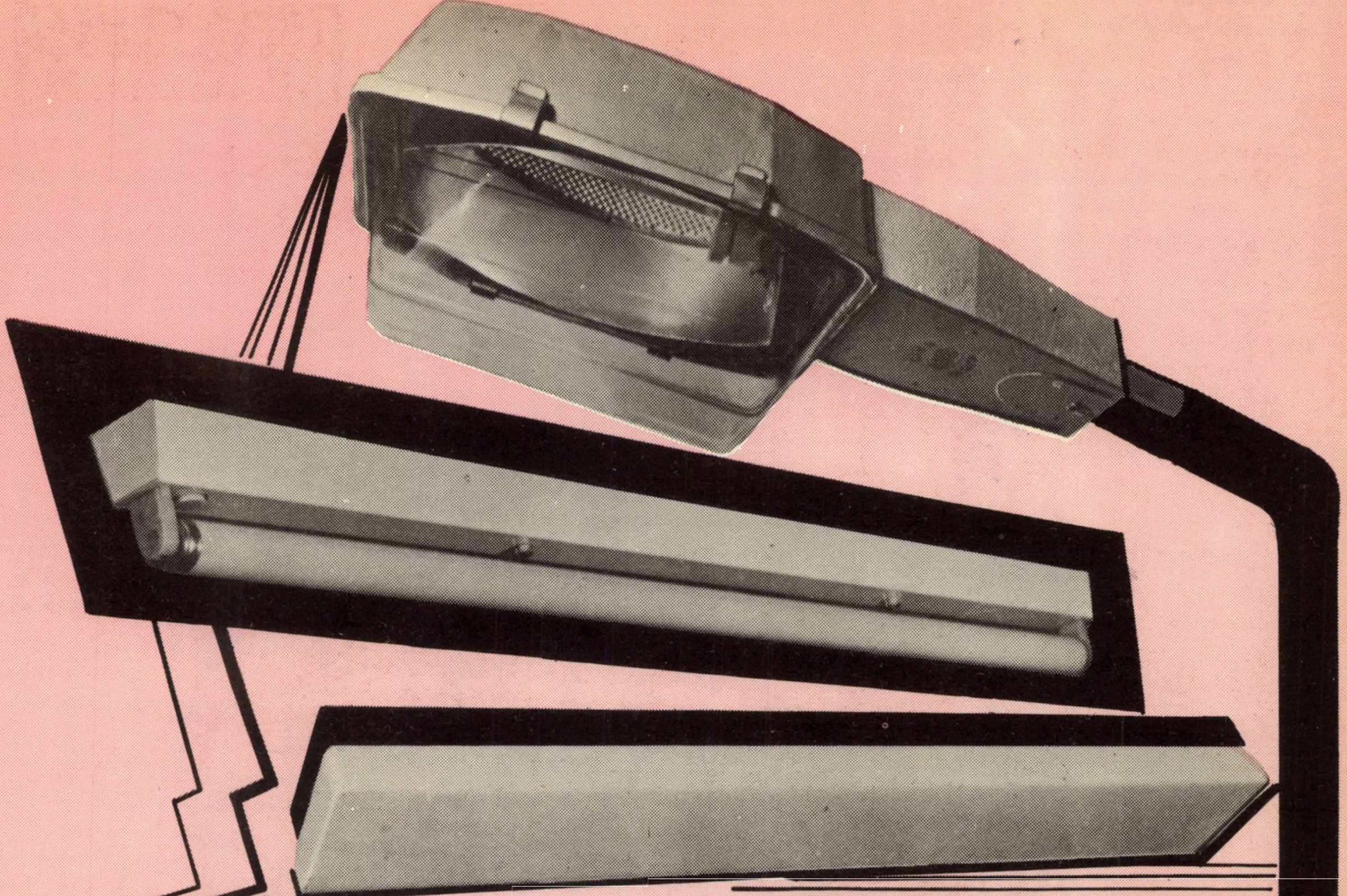

ELBA
6F22 9V
PENTRU
APARATE CU
TRANZISTOARE
GARANȚIE
6 LUNI
1,5V
ELBA
R 20
PENTRU APARATE

INTREPRINDEREA ELECTROBANAT-TIMIŞOARA

str. Gării nr. 1 telefon: 961/12205 telex: 43208

Produce şi livrează la cerere:

— Corpuri de iluminat de interior şi exterior

— Echipamente de iluminat pentru autovehicule

— Rezistențe macara, mecanisme de reanclanşare a întrerupătorilor tip MRI-1,2,3.

— Pile şi baterii electrice.

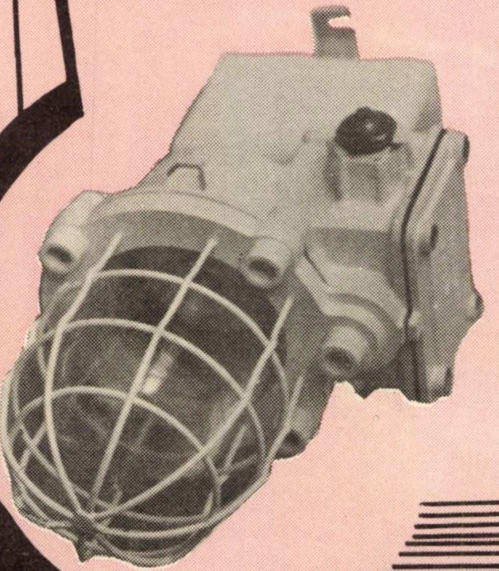

ELBA

1978 IUN 21

Un sortiment bogat de bunuri de consum și de articole de artizanat și artă populară, realizate în atelierele de producție-prestări ale cooperației de consum, vă oferă magazinele „HERMES“ — unități de prezentare și desfacere ale cooperației de consum, răspîndite în întreaga țară.

În București, vă invităm să vizitați unitățile din str. Șepcari nr. 16 ; str. C. Exarcu nr. 1 ; str. Cosmonauților nr. 7 ; str. N. Golescu nr. 20 și Bdul N. Titulescu bloc 13.

COOP

CPPC

Lei 5

D 646
R 1102

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

REFERALVA

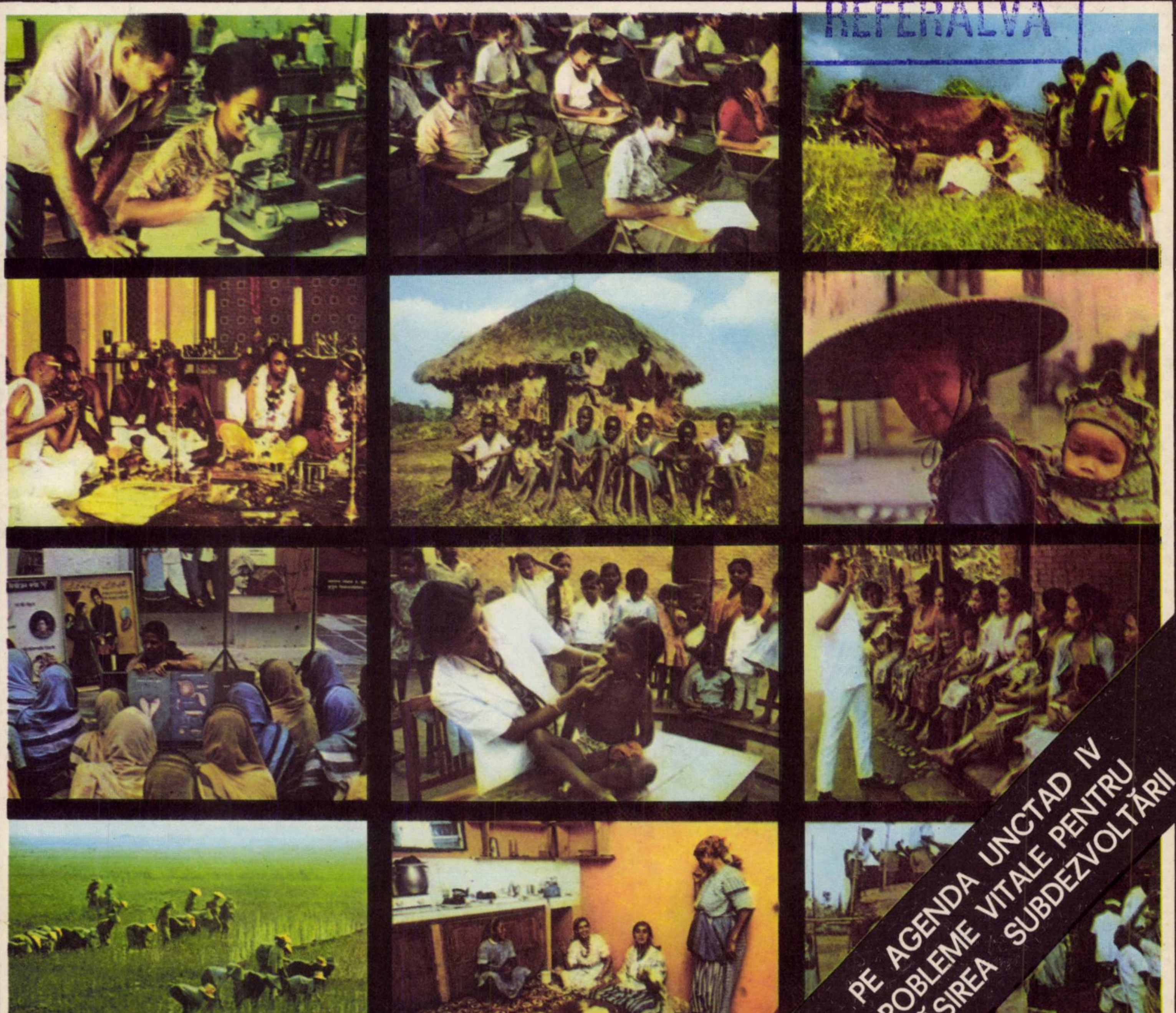

PE AGENDA UNCTAD IV PROBLEME VITALE PENTRU DEPĂŞIREA SUBDEZVOLTĂRII

Numărul 19 ● vineri 14 mai 1976

GLORIOASA ANIVERSARE A PARTIDULUI

Marea manifestare populară din Capitală — o vibrantă expresie a unităţii întregii naţiuni în jurul partidului, a secretarului său general

„Cea de-a 55-a aniversare a Partidului Comunist Român s-a transformat într-o puternică manifestare a voinţei şi hotărîrii oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, a întregului nostru popor, de a înfăptui neabătut politica internă şi externă a partidului, de a da viaţă istoricelor hotărîri ale Congresului al XI-lea, Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism".

NICOLAE CEAUŞESCU

1921 ● P.C.R. ● 1976

KÖZPONT 1883

8 MAI 1976, o entuziastă și puternică manifestare populară

PARTIDUL, CEAUȘESCU, ROMÂNIA

PARTIDUL a împlinit 55 de ani. O aniversare străbătută de un singur gînd, o simțire, o voință: PARTIDUL, CEAUȘESCU, ROMÂNIA. Cuvinte înflăcărate de sentimentele unei solidarități de nezdruncinat între popor, partid și secretarul său general, unitate cimentată de cel mai puternic liant: idealurile comune, destinul comun. O zi plină de semnificații istorice. O istorie glorioasă în care poporul, partidul și patria împreună s-au ridicat de „sub vremi" deasupra lor, pe platforma idealurilor socialismului și comunismului, a aspirațiilor celor mai profunde ale națiunii de Muncă și izbînzi ale muncii, de Libertate și bucuria libertății, de Dreptate și virtuți ale dreptății, de Omenie și noblețea umanismului.

La a cinzeci și cincea sa aniversare, partidul, identificat deplin cu năzuințele poporului român, strateg și arhitect al societății românești de astăzi și de mîine, devenit centrul vital al națiunii noastre socialiste, ne dă imaginea dimensiunilor fenomenului de **politizare,** de **partinitate,** în faptă și în gîndire, a tuturor fiilor patriei, a dimensiunilor unor energii și forțe creatoare imense, concentrate cu abnegație și fermitate în făurirea noului destin.

Comuniștii români au dovedit-o cu forța de convingere a faptelor că au știut să militeze pentru noul curs al istoriei. Transformările fundamentale care au avut loc în societatea românească sub conducerea Partidului Comunist Român — desființarea exploatării, realizarea unității social-politice a întregii națiuni, descătușarea energiilor și dezvoltarea conștiințelor, crearea unui nou mod de viață și a unei noi civilizații — nu constituie numai acumularea unui mare număr de fapte de covîrșitoare semnificație, ci atestă capacitatea strategică și revoluționară a partidului de conducere a națiunii spre noile sale destine socialiste și comuniste. Astăzi mai mult ca oricînd poporul nostru nu are sentimentul că este purtat de cursul istoriei. Dimpotrivă, se simte stăpîn deplin pe destinul său și făuritor al istoriei. El nu a avut niciodată vocația resemnării. Cu atît mai mult tot ce plămădește astăzi, forjează ca să dureze.

În glia străbună au fost înfipți adînc pilonii de oțel ai industrializării, apele sînt zăgăzuite și li se smulge puterea pentru a ne amplifica energiile, iar pămîntului i s-a dat o nouă rodnicie. Am schimbat chipul țării și al oamenilor, am plămădit noi orașe și noi conștiințe, am forjat o adevărată demnitate pentru oamenii țării și pentru patrie, am promovat valorile fundamentale ale socialismului la noi acasă și am militat pentru instaurarea unor relații principiale în lume. Toate aceste realizări de mare anvergură istorică confirmă justețea politicii partidului nostru, care a știut să aplice în mod creator principiile marxist-leniniste la condițiile specifice țării noastre, elaborînd strategia și tactica luptei pentru făurirea societății socialiste pe pămîntul românesc, pentru a obține efectele economice și sociale maxime în beneficiul creatorilor lor. Partidul Comuniștilor din România a știut să formuleze în planul teoretico-conceptual și al acțiunii concluziile ce se desprind din analiza minuțioasă a istoriei, a practicii revoluționare și a condițiilor concrete din țara noastră. **„Întreaga politică** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în ampla cuvîntare rostită la entuziasta manifestație aniversativă — **activitatea de pînă acum a partidului nostru, viața însăși demonstrează cu putere că Partidul Comunist Român a știut să aplice în mod just, creator, adevărurile universale, general valabile ale marxism-leninismului, la condițiile concrete din țara noastră, în vederea asigurării triumfului socialismului pe pămîntul României".**

PERIOADA ce a urmat după Congresul IX al P.C.R. relevă capacitatea inovatoare și dinamizatoare a partidului, a conducerii sale, capacitatea sa de a imprima un alt ritm evenimentelor, de a accelera istoria și a condensa timpul. Este perioada cea mai dinamică și mai fructuoasă din întreaga noastră istorie, perioadă în care societatea românească a cunoscut mutații profunde de ordin cantitativ, calitativ, structural și conceptual. Realizările obținute pe planul construcției economico-sociale, scot în evidență, nu numai pentru analistul avizat, dinamismul unei dezvoltări bazată pe potențarea și maximizarea eficienței efortului propriu, fundamentat pe baza unor opțiuni științifice, a unei unități dialectice între teoria și practica conducerii societății. România deceniului opt se înfățișează ca o țară extrem de dinamică, cu structuri economice aflate într-un continuu proces de modernizare și eficientizare, cu o viață socială tot mai bogată și un nivel de civilizație tot mai ridicat.

Întreaga evoluție și orientare a politicii interne și externe a țării, mutațiile esențiale intervenite pe planurile vieții social-economice și politice din această perioadă, poartă pecetea aportului creator teoretic și practic al secretarului general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, care prin neobișnuita sa forță de analiză și sinteză, prin genialitatea intuiției soluțiilor și imensa sa capacitate de creație și inovație, prin profundul său umanism și acutul său spirit de justiție și echitate, a imprimat un curs și un ritm nou istoriei noastre. Patriot înflăcărat, revoluționar intransigent și internaționalist consecvent, întreaga sa gîndire și acțiune este ghidată de cele mai fierbinți aspirații ale poporului nostru de libertate și dreptate, de lupta pentru transformarea societății românești în concordanță cu exigențele concepției comuniste, de solidaritatea deplină cu tot ceea ce este progresist în lume.

Efortul de creativitate și inovație pe tărîm teoretico-conceptual s-a concretizat în formularea, elaborarea și fundamentarea unor concepte de avangardă în gîndirea social-politică contemporană. Conceptul cheie de **multilateralitate** pentru orientarea raționamentelor, opțiunilor și articulării vectorului CREȘTERE-DEZVOLTARE-PROGRES prin care proiecțiile sociale tind să antreneze într-o viziune globală, sinergică, integratoare, diferitele sfere de activitate economică, socială, politică, culturală — a umanismului și formației umane, a cunoașterii și civilizației, a relațiilor dintre om-tehnică-mediu și societate — prezintă realmente o contribuție fundamentală la dezvoltarea teoriei și practicii conducerii societății. Teoria și practica construcției sociale s-au îmbogățit cu numeroase noi concepte. Enumerarea cuprinde o arie largă, de la cele mai generale, care definesc esența și componentele de bază ale societății socialiste multilateral dezvoltate, pînă la cele economice și sociale — privind opțiunile de bază ale creșterii economice, optimizarea raportului acumulare-consum, plan național unic, fond de dezvoltare, prioritățile dezvoltării sectoriale, integrarea proceselor educaționale și inovaționale cu practica, sistematizarea dezvoltării economico-sociale a întregului teritoriu, perfecționarea continuă a relațiilor de producție, adîncirea democrației socialiste, formarea omului nou, introducerea principiilor de etică și echitate în relațiile dintre oameni. Ce poate fi mai incitant, mai evoluat pe planul vieții sociale, decît găsirea modalităților celor mai adecvate și eficiente de participare a maselor la conducere, la formularea obiectivelor și a aspirațiilor sale față de dezvoltarea economico-socială în perspectivă, prin participarea la dezbaterea planurilor, a principalelor decizii care îi prefigurează viitorul, a legilor sau prezența nemijlocită la modelarea cadrului de viață în concordanță cu dorințele colectivității, prin dezbaterea și corectarea schițelor de sistematizare?

ROMÂNIA — simbolizează astăzi o țară dinamică, liberă, independentă, stăpînă pe destinele sale, care militează pentru promovarea celor mai progresiste idealuri ale omenirii de dreptate și echitate, cooperare și pace între popoare suverane și egale. Ea și-a dobîndit aprecierea și prietenia a tot mai multe state, intrînd în conștiința lumii ca o țară care militează pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, bazate pe echitate și dreptate, pe principiile independenței și suveranității naționale depline, a egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și renunțării la forță în relațiile dintre state. Acționînd cu consecvență pentru dezvoltarea colaborării cu toate țările socialiste, pentru intensificarea legăturilor cu țările în curs de dezvoltare și lărgirea, pe baza principiilor coexistenței pașnice, a relațiilor cu toate țările lumii, România se înscrie printre factorii cei mai activi de edificare a unei lumi noi mai drepte și mai bune, în cadrul căreia fiecare țară, indiferent de mărime, orînduire și de gradul de dezvoltare să se bucure de un loc demn, în deplină securitate, care să-i asigure satisfacția participării constructive și creative la progresul omenirii, la soluționarea marilor probleme ale vieții internaționale.

Prin realizările sale, prin politica sa externă principială România se bucură de tot mai mult interes și stimă pe plan internațional, contribuind la creșterea prestigiului socialismului în lume, la întărirea forțelor progresiste de pretutindeni.

Realizările obținute, cifrele și curbele care trasează evoluția României socialiste în perspectiva deceniilor 8 și 9, exprimă capacitatea de a proiecta sistemul social-economic în concordanță cu aspirațiile noastre socialiste și comuniste, capacitatea de a crea acea unitate dialectică dintre teoria și practica socială, dintre ,,substanța" dezvoltării și perspectivele sale, indispensabile elaborării strategiilor de dezvoltare.

Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, elaborat de Congresul al XI-lea al partidului nostru ne dă imaginea globală a societății românești către sfîrșitul acestui mileniu, prin formularea explicită a scopurilor și valorilor economico-sociale, politice și umane preconizate, ca și a căilor, mijloacelor, strategiilor și politicilor de punere în operă a exigențelor formulate. Am dovedit că în fața istoriei știm să răspundem cu demnitate de trecutul, prezentul și viitorul acestei țări, că știm să-i modelăm viitorul, să-l proiectăm și să-l **realizăm**. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cadrul grandioasei sărbători a partidului **,,Putem afirma că dispunem de tot ce este necesar pentru realizarea cu succes a acestui măreț program. În primul rînd avem o minunată clasă muncitoare, o țărănime harnică, o intelectualitate tot mai activă, un popor hotărît să-și asigure o viață demnă, să ridice continuu țara pe noi culmi de progres și civilizație — și aceasta constituie principala garanție că vom îndeplini programul elaborat de Congresul al XI-lea".**

Ioniță OLTEANU

1921 ● P.C.R. ● 1976

> „Construim societatea nouă în epoca celor mai mari descoperiri ale științei și tehnicii, a desfășurării furtunoase a revoluției tehnico-științifice contemporane. Această mare operă constructivă nu se poate realiza decît pe baza celor mai avansate cuceriri ale cunoașterii umane. Societatea socialistă și comunistă trebuie să fie societatea celei mai înalte productivități, a celei mai raționale organizări a producției și a vieții sociale, a celui mai înalt nivel de civilizație materială și spirituală"
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

PROGRESUL TEHNIC ȘI ACCELERAREA DEZVOLTĂRII

Introducerea rapidă a progresului tehnic în industrie — condiție esențială a dezvoltării în ritm înalt a economiei și a participării eficiente a României la diviziunea internațională a muncii

Gheorghe OPREA

vice prim-ministru al guvernului

ÎN ÎNFĂPTUIREA strategiei sale de ridicare a societății românești pe o treaptă superioară de civilizație, partidul nostru atribuie un rol deosebit dezvoltării științei și promovării progresului tehnic în toate ramurile economiei, în întreaga viață socială a țării. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării, „un aport hotărîtor la realizarea înaltelor idealuri sociale de care este animat poporul nostru trebuie să-l aducă știința și tehnica, cunoașterea tot mai aprofundată a legilor obiective ale naturii, a legităților dezvoltării societății umane. Iată de ce știința este indisolubil legată de țelurile fundamentale ale partidului și poporului nostru, de cauza nobilă a făuririi noii orînduri sociale pe pămîntul României".

Partidul nostru consideră că știința și tehnologia constituie factori primordiali ai progresului contemporan, că idealurile noastre sociale – societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul — nu pot fi edificate decît pe baza celor mai trainice și mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii. În concepția partidului, cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică au prin urmare înalte rosturi sociale ; ele sînt chemate să sprijine și în același timp să devanseze întreaga dezvoltare a societății, să rezolve nu numai problemele legate de înfăptuirea planurilor cincinale și a celor anuale, ci să definească și să abordeze cu responsabilitate și curaj problemele noi, de perspectivă, care să creeze rezerva de soluții, baza întocmirii viitoarelor planuri. Pentru realizarea acestor sarcini, politica științei, tehnologiei și progresului tehnic adoptată de Partidul Comunist Român, pune pe prim plan cunoașterea și valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale și de inteligență ale țării, crearea unor produse noi cu valoare și competitivitate sporită, realizarea unor noi tehnologii caracterizate prin consumuri reduse de energie, materii prime și materiale care să determine o înaltă eficiență economică a muncii sociale. Știința și tehnologia aduc, în acest fel, o contribuție esențială la dezvoltarea întregii baze tehnico-materiale a socialismului, creînd premisele dezvoltării multilaterale a națiunii în condițiile creșterii necontenite a independenței noastre tehnologice, a reducerii și înlocuirii importurilor de inteligență, tehnologie, utilaje și materiale, a sporirii exporturilor, pentru afirmarea puternică și eficientă a creativității științifice și tehnice românești în creșterea venitului național, a schimbului internațional de bunuri și valori.

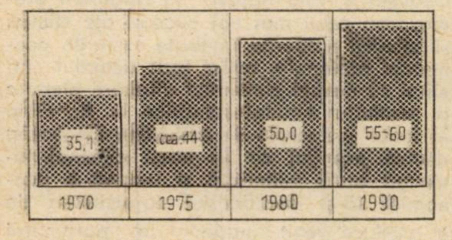

Graficul nr. 1 — *Creșterea ponderii industriei constructoare de mașini și a industriei chimice în totalul producției industriale (%).*

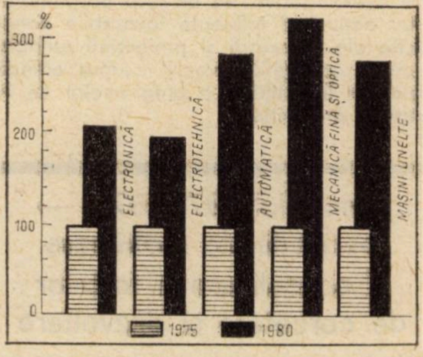

Graficul nr. 2 — *Dezvoltarea subramurilor de vîrf ale industriei constructoare de mașini.*

Sub îndrumarea permanentă a conducerii partidului, a fost fundamentată o nouă concepție asupra orientării și organizării efortului de introducere a progresului tehnic pe calea cercetării științifice și dezvoltării tehnologice proprii, în concordanță cu cerințele dezvoltării economiei și societății moderne. În spiritul indicațiilor conducerii partidului nostru, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, activitățile de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică, introducere a progresului tehnic, învățămînt și producție au fost așezate la nivelul fiecărei ramuri a economiei naționale, în sisteme integrate sub raportul obiectivelor, organizării ramurilor, teritoriului și bazei materiale. S-au redus considerabil și s-au raționalizat activitățile neproductive, creîndu-se condițiile de creștere a calității muncii în cercetarea științifică și proiectarea tehnologică, de integrare a acestor activități cu proiectarea și realizarea investițiilor, acțiuni menite să asigure valorificarea mai eficientă a creației științifice și tehnologice naționale. În acest fel, cercetarea a început să contribuie mai substanțial la introducerea rapidă și efectivă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice în producție, avînd posibilitatea să se desfășoare în mai strînsă legătură și unitate cu producătorii bunurilor materiale.

S-a urmărit consecvent promovarea planificării activității de cercetare și dezvoltare pe obiective, care să răspundă unor nevoi majore ale economiei și vieții sociale, înscrise în coordonatele generale ale programelor de dezvoltare ale țării. Planificarea activității pe obiective, asamblate în programe complexe de cercetare, dezvoltare și progres tehnic, a reprezentat o formă efectivă de mobilizare a lucrătorilor din aceste sectoare la îndeplinirea sarcinilor prioritare de dezvoltare a economiei naționale și a vieții sociale.

Un element nou, stimulator, care marchează creșterea răspunderilor ce revin științei și tehnologiei în ansamblul activităților productive din țara noastră îl constituie indicația de întocmire a planului de cercetare științifică, dezvoltare tehnică și introducere a progresului tehnic ca secțiune distinctă a planului național unic de dezvoltare economică și socială a țării, în avans față de celelalte secțiuni de plan. Prin aceasta știința și tehnologia se manifestă cu mai multă putere ca factori de fundamentare și modelare a planului național unic, ca pîrghii de reducere a importurilor și sporire a exporturilor, se asigură posibilitatea unor acțiuni și influențe favorabile nemijlocite ale cercetării și proiectării tehnologice, a concepției proprii asupra obiectivelor de investiții și a programelor de înnoire a producției.

Cincinalul 1971-1975 — perioadă de mobilizare și consolidare a forțelor de cercetare și dezvoltare

CINCINALUL 1971–1975 a reprezentat o perioadă importantă de consolidare organizatorică și creștere a aportului cercetării științifice și dezvoltării tehnologice la dezvoltarea economico-socială a țării. Rezultatele obținute s-au materializat în cadrul noilor capacități de producție, în tehnologii moderne, produse noi și reproiectate, cu tehnicitate înaltă și bazate în mare măsură pe concepție proprie.

Se remarcă faptul că prevederile planului cincinal 1971–1975 au fost depășite la toate categoriile de sarcini, semnificativ fiind, din acest punct de vedere, în primul rînd gradul de înnoire a producției care reprezintă 29,3% în industria chimică, 30,2% în domeniul economiei forestiere și materialelor de construcții, 24,5% în domeniul agriculturii și industriei alimentare, 89,4% în domeniul industriei ușoare și 41% în domeniul industriei metalurgice.

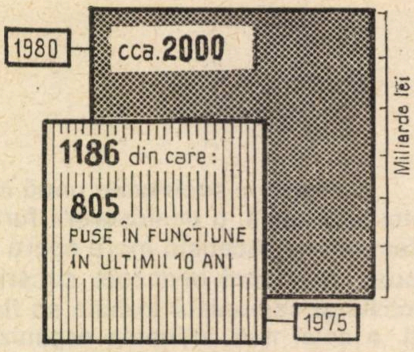

Graficul nr. 3 — *Valoarea fondurilor fixe pe economie.*

A crescut considerabil efortul de asimilare și introducere în fabricație a produselor noi și reproiectate. Au fost astfel introduse în fabricație numeroase noi tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații cum sînt : grupul turbogenerator de 330 MW cu turbină de condensație, motorul Diesel de 4000 CP pentru tracțiune, linii automate, semiautomate și mecanizate de formare-turnare, familia de tractoare de 50–55 CP, strungul Carusel ∅ 1250 mm, calculatoare electronice și componente electronice active, mineralier de 55 000 tdw, instalație de foraj cu acționare electrică pentru adîncimi de 8 000 m, betatroane pentru defectoscopie industrială și iradieri, laseri și instalații cu laseri și multe altele.

Realizări importante s-au obținut în domeniul asimilării în fabricație a noi tipuri de materiale și înlocuitori, marea lor majoritate avînd o contribuție însemnată la reducerea importurilor. O pondere valorică însemnată o dețin noile produse realizate de industria noastră chimică pe baza efortului propriu de cercetare și dezvoltare. Este de apreciat faptul că la realizarea acestora contribuția cea mai însemnată revine concepției proprii, astfel că, din totalul produselor asimilate în unitățile din cadrul Ministerului Industriei Chimice, 94% au la bază lucrările de cercetare-dezvoltare elaborate în cadrul Institutului central de cercetări chimice, iar la Ministerul Industriei Metalurgice acest aport este de 92% din totalul materialelor asimilate.

În cursul cincinalului s-au înregistrat o serie de realizări importante pe linia introducerii de tehnologii noi și a extinderii unor tehnologii avansate existente. Numărul tehnologiilor realizate depășește de peste 3 ori sarcina planificată. Este de menționat totodată, că din numărul total de tehnologii, procedee și procese tehnologice aplicate, 142 sînt noi, iar dintre acestea cca 90% au la bază concepția proprie.

Dintre realizările obținute în acest domeniu în cincinalul 1971-1975 pot fi amintite : tehnologia originală elaborată de ICECHIM care a stat la baza realizării instalației de fabricarea anilinei, tehnologia de fabricare a anvelopelor radiale de turism fără cameră de aer, procedee noi de extracție a minereurilor neferoase prin metode de mare productivitate, tehnologii de valorificare a unor noi substanțe minerale utile (sulf, disten, mercur) ; forajul cu jet ș.a.

Creșterea gradului de mecanizare a unor lucrări grele și cu volum mare de muncă, automatizarea operațiilor și proceselor de producție, au constituit, de asemenea obiective importante. Nivele mai înalte de mecanizare sau automatizare s-au realizat în special la : încărcarea mecanizată la lucrări miniere de înaintare în galerii ; optimizarea operațiilor de montaj în fabricația de autoturisme ; transportul mecanizat al cărămizilor refractare pentru industria cimentului ; producerea de fontă în furnale etc.

Cincinalul 1971–1975 a constituit o perioadă de efervescență creatoare a oamenilor muncii din toate sectoarele economiei naționale, fiind acordate brevete pentru mai mult de 6 700 soluții originale, cu efecte tehnico-economice în valoare de circa 1 miliard lei anual.

În cincinalul care s-a încheiat, cercetarea științifică și proiectarea tehnologică din țara noastră, reașezate pe baze noi, au beneficiat de un sprijin material considerabil din partea statului. Pentru sporirea pîrghiilor valorice în stimularea și creșterea eficienței activității de cercetare și dezvoltare, finanțarea acestei activități a trecut tot mai mult, pe seama fondurilor proprii (tehnica nouă, producție ș.a.). Astfel, dacă în 1970 finanțarea de la buget reprezenta 50% din totalul cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare, în 1975 din această sursă proveneau doar 25% din total, cu toate că volumul cheltuielilor a crescut cu 140%.

Cercetarea științifică și proiectarea tehnologică au obținut rezultate bune în cincinalul trecut. Cu toate acestea, se poate aprecia că aportul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și activității de introducere a progresului tehnic a fost încă mic față de posibilitățile materiale și umane existente, față de efortul material al statului. Nu s-a făcut încă totul pentru soluționarea cu forțe proprii a unor probleme impuse de dezvoltarea economiei, recurgîndu-se uneori cu ușurință la importul de licențe. Neajunsurile s-au datorat și unei anumite dispersări a forțelor de cercetare, proiectare, precum și abordării unui număr prea mare de obiective de mai mică importanță și necorelate, în detrimentul problemelor hotărîtoare pentru dezvoltarea economică și socială.

S-a conturat clar necesitatea de a se acționa cu fermitate, în primul rînd, pentru corelarea mai bună a obiectivelor cercetării și dezvoltării cu nevoile prioritare ale economiei, pentru creșterea operativității în aplicarea în practică a rezultatelor cercetării și proiectării, în vederea realizării integrale, la termen, a obiectivelor de investiții.

Afirmarea deplină a revoluției tehnico-științifice, obiectiv de bază al actualului cincinal

SINTETIZÎND experiența perioadei 1971–1975 se poate spune că acesta a reprezentat cincinalul unor acumulări și mobilizări de forțe necesare pentru trecerea la o etapă superioară a operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar să asigurăm promovarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne în toate ramurile economiei naționale, astfel încît actualul cincinal să devină cincinalul afirmării plenare a revoluției tehnico-științifice în România în toate sectoarele de activitate. De aceea devine esențial ca în acest cincinal întreaga bază materială și umană a economiei să-și dovedească capacitatea de a produce venit național la parametrii pentru care a fost gîndită și făurită. În înfăptuirea acestei sarcini este imperios necesar ca toate produsele industriei, ale celorlalte ramuri ale economiei naționale să fie competitive sub aspectul calității cu produsele similare ale economiilor dezvoltate, iar realizarea acestor produse să fie cît mai puțin tributară inteligenței și resurselor materiale străine. Acest salt de calitate cît și emanciparea tehnologică de care avem nevoie sînt, în cel mai înalt grad, în sarcina forțelor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și progres tehnic din țara noastră.

ORIENTĂRI ȘI OBIECTIVE

Realizarea cu succes a sarcinilor actualului cincinal face necesară intensificarea activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică în toate ramurile și domeniile economiei naționale și vieții sociale, și concentrarea ei spre satisfacerea nevoilor concrete ale industriei, agriculturii și celorlalte domenii de activitate, urmărind cu prioritate :

– identificarea și valorificarea superioară a resurselor naturale de materii prime ale țării, pentru a asigura cerințele crescînde ale economiei și sporirea potențialului național de rezerve. O atenție deosebită trebuie acordată identificării și valorificării optime a resurselor energetice, în scopul dezvoltării industriei și a întregii economii naționale în ritmurile planificate, program în cadrul căruia un loc important îl deține energetica nucleară ;

– crearea de noi materiale și înlocuitori, apte de a înlocui materiale scumpe și deficitare, pentru a contribui la reducerea continuă a cheltuielilor materiale de producție ;

– elaborarea de noi tehnologii și perfecționarea celor existente, acțiune care să ducă la înnoirea rapidă a ramurilor economiei naționale, la valorificarea superioară a tuturor categoriilor de resurse, la reducerea consumurilor specifice și creșterea eficienței, la obținerea de produse de calitate superioară, competitive pe piața mondială ;

– crearea de noi tipuri de mașini-unelte, utilaje și instalații, de aparate de măsură și control, precum și noi sisteme de automatizare, competitive pe plan mondial, care să încorporeze într-o măsură sporită inteligența proprie, pentru susținerea introducerii și difuzării largi a progresului tehnic, satisfacerea cerințelor programului național de investiții, dotarea industriei și celorlalte ramuri ale economiei naționale, reducerea importului ;

– dezvoltarea ramurilor de vîrf ale economiei naționale (chimia, fizica, electronica, automatica, tehnica de calcul, mecanica fină și altele), care au largi perspective pentru realizarea, pe baze noi, de tehnologii și produse de înaltă calitate care să reprezinte priorități românești pe plan mondial, cu competitivitate de lungă durată și să asigure țării noastre un loc de frunte în schimbul internațional de valori și cooperare dintre națiuni ;

– dezvoltarea și perfecționarea producției agricole vegetale și animale, pe baza celor mai noi cuceriri ale geneticii, biofizicii și biochimiei, realizarea cît mai eficientă a programului național de îmbunătățiri funciare ;

– îmbunătățirea condițiilor de viață, a stării de sănătate a populației și protecția mediului înconjurător.

Activitatea de cercetare și dezvoltare tehnologică din țara noastră va aborda probleme fundamentale în domenii de mare actualitate și perspectivă, urmărind descoperirea legilor structurii materiei, cunoașterea Pămîntului, a scoarței sale, a oceanului planetar, descoperirea mecanismelor vieții și legităților biosferei, a unor noi forme și mijloace de comunicație, a noi mijloace materiale și spirituale care să determine progresul general al societății omenești.

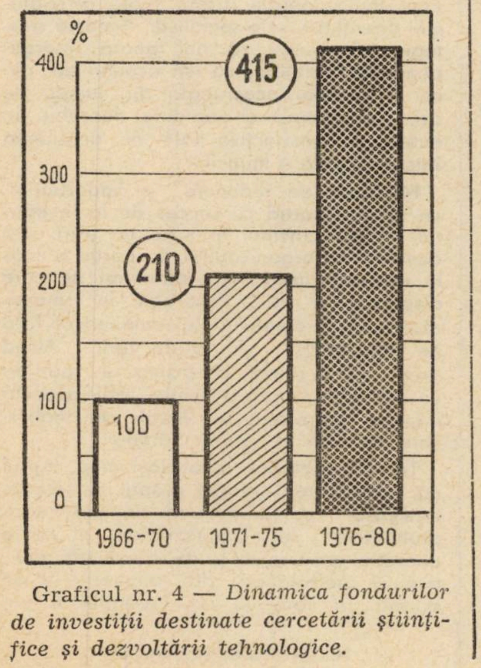

Graficul nr. 4 — *Dinamica fondurilor de investiții destinate cercetării științifice și dezvoltării tehnologice.*

CREATIVITATE, CALITATE, COMPETITIVITATE

Creșterea economică accelerată, menținerea unei rate înalte a acumulării – sînt coordonate fundamentale pe care economia României de azi – țară socialistă în curs de dezvoltare – se înscrie cu convingerea fermă că numai o asemenea strategie poate asigura progresul și prosperitatea reală a generațiilor prezente și viitoare.

Introducerea masivă și accelerată a progresului tehnic ca element de bază în îndeplinirea țelului întregii politici a partidului — ridicarea nivelului de trai, de bunăstare și civilizație a întregului popor, – face necesară afirmarea deplină a creativității românești în spațiul economic și social al națiunii. În actualul cincinal, întreaga sferă de construcție economică și socială a partidului nostru este marcată de acest imperativ – al progresului prin propriile noastre forțe.

● STRUCTURA PE RAMURI, constituie după cum se știe, unul din elementele care caracterizează eficiența sistemului economiei naționale. Politica partidului și statului nostru orientează efortul material și de creație spre dezvoltarea accelerată a ramurilor purtătoare de progres tehnic (graficul nr. 1). Acest sens al creșterii primește, în cincinalul revoluției științifice și tehnice și în perspectivă un accent deosebit. Astfel, ponderea industriei constructoare de mașini și chimiei – ramurile de bază ale economiei naționale, purtătoare de progres tehnic – a crescut de la 12,9% în 1938, la 27,9% în anul 1965, ajungînd la circa 44% în totalul producției industriale în 1975. Aceasta va permite ca în 1980 aceste ramuri să dețină circa 50% din valoarea producției industriale.

● STRUCTURA PE SUBRAMURI adîncește și concretizează prioritățile în dezvoltarea industriilor care aduc o contribuție hotărîtoare la asimilarea cuceririlor revoluției științifico-tehnice în întreaga economie. Ca urmare, în cadrul industriei constructoare de mașini și chimiei, o dezvoltare mai rapidă cunosc subramurile care asigură o valorificare superioară a resurselor naturale ale țării, prin realizarea acelor produse ce înmagazinează într-un grad înalt concepție științifică și tehnică proprie. muncă de înaltă calificare. Astfel, în chimie, ponderea producției de fire și fibre chimice, de cauciuc sintetic și mase plastice crește de la 22,8% în 1970, la 29% în 1980. O dezvoltare rapidă vor cunoaște producția de îngrășăminte chimice, chimia produselor de sinteză fină și mic tonaj, precum și petrochimia. La rîndul său perfecționarea structurii industriei constructoare de mașini, realizată în concordanță cu tendințele de perspectivă ale progresului științific și tehnologic pe plan mondial, va asigura dezvoltarea accentuată a subramurilor de vîrf. Astfel, industria electronică va crește în 1980 față de 1975 de 2,2–2,5 ori, cea de mecanică fină și optică de 2,5–3,0 ori, producția de mașini-unelte pentru așchierea metalelor de 2.4–2,6 ori etc. (graficul nr. 2).

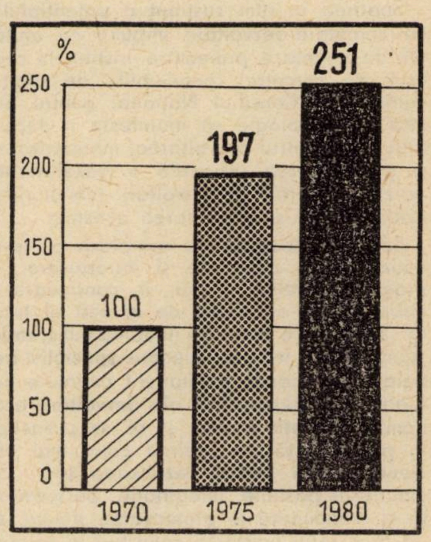

Graficul nr. 5 — *Dinamica personalului de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică.*

Dotarea tehnică a economiei, ca urmare firească a dezvoltării puternice a ramurilor purtătoare ale tehnicii de vîrf, va continua să crească și să se perfecționeze. Programul amplu de investiții aprobat de Congresul al XI-lea al partidului, face ca fondurile fixe pe ansamblul economiei să ajungă în 1980 la circa 2 000 miliarde lei (graficul nr. 3). În acest fel, politica consecventă a partidului și statului de dotare a industriei cu tehnică și tehnologii de vîrf, face ca țara noastră să dispună de un sistem de producție modern, de înaltă tehnicitate și eficientă.

● CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ și-au asigurat, în cincinalul precedent, o structură, o orientare și un stil de muncă ce reprezintă premisele de bază ale activității de mare amploare și responsabilitate pe care urmează să o desfășoare în actualul cincinal.

În prezent și în anii ce urmează cercetarea și dezvoltarea sînt marcate de tendința de concentrare a întregului potențial, înțeles ca bază materială și forțe de creație, indiferent de aparența lor la o instituție sau alta pe programe complexe, structurate pe obiective ce derivă din nevoi majore ale economiei și vieții sociale. Aceste programe integrează într-un efort unitar activități de cercetare fundamentală și aplicativă, crearea de prototipuri și piloți, dezvoltarea tehnologică a acestora, asimilarea în producție a rezultatelor obținute, formarea de cadre specializate, înfăptuind în felul acesta o sinteză a întregii capacități de creație și producție, ajunsă la maturitate după trei decenii de dezvoltare socialistă, punerea ei în slujba principalului comandament economic și social al cincinalului — progresul tehnic.

Ca și în anii anteriori, cercetarea științifică dezvoltarea tehnologică și activitatea de introducere a progresului tehnic se bucură și în actualul cincinal de sprijinul susținut al statului nostru. Pentru dezvoltarea bazei materiale a unităților de cercetare și proiectare s-au prevăzut pe perioada 1976–1980 fonduri de investiții de aproape două ori mai mari ca în perioada 1971–1975 (graficul nr. 4). În anul 1980, în activitatea de cercetare științifică și de dezvoltare tehnologică se prevede că vor fi cuprinse cca 190 000 persoane, din care peste 108 000 cadre vor fi cuprinse în activitatea de cercetare științifică și proiectare tehnologică (graficul nr. 5).

Sporirea în ritm susținut a potențialului de cercetare-dezvoltare impune ca unitățile de cercetare, proiectare, institutele centrale de cercetări, academiile de științe, ministerele, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie să manifeste o deosebită grijă pentru dezvoltarea, modernizarea și gospodărirea rațională a bazei materiale a cercetării și dezvoltării tehnologice, evitînd risipa și degradarea acesteia.

Sarcinile deosebit de complexe ce revin activității de cercetare și introducere a progresului tehnic impun, în continuare, o îmbunătățire a stilului de muncă al tuturor celor care lucrează în domeniul creației științifice și tehnice. Fiecare specialist trebuie să cunoască permanent cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării economiei și vieții sociale și să se preocupe în permanență de găsirea celor mai eficiente soluții pentru rezolvarea lor. Să manifeste pasiune, imaginație, perseverență și creativitate în promovarea noului, să se facă totul pentru a contribui la soluționarea optimă a problemelor științifice și tehnice ridicate de dezvoltarea economică și socială, să asigure, prin activitatea lor de creație, menținerea competitivității produselor și tehnologiilor, promovarea accelerată a progresului tehnic în toate ramurile și domeniile economiei naționale și vieții sociale.

• STRUCTURA PRODUCȚIEI va cunoaște mutații, ce se exprimă într-un înalt grad de innoire a produselor și tehnologiilor, preocupare fundamentală în cincinalul revoluției tehnico-științifice. Ea trebuie să reflecte în măsură sporită efortul făcut pentru dotarea economiei cu o bază tehnico-materială și cu un potențial uman situat la nivelul performanțelor mondiale.

Ca pondere, în perioada 1976—1980, produsele noi și reproiectate vor reprezenta 45% din valoarea producției industriale, în condițiile în care valoarea producției globale a industriei crește în 1980 la 1 000 miliarde de lei. Pe ansamblul industriei, efectele totale ale programului de asimilare prevăzut pentru anii 1976–1980 se vor concretiza, în punerea în fabricație a peste 280 grupe de noi materiale.

Nu este vorba numai de latura cantitativă a innoirii. În cadrul cincinalului revoluției științifice și tehnice se va acorda o atenție deosebită creării unor produse care să inglobeze în cît mai mare măsură creația proprie a specialiștilor noștri și care să se remarce prin calitate, performanțe tehnice ridicate, insușiri necesare pentru creșterea competitivității lor pe plan internațional. Astfel, dacă în 1971—1975 ponderea produselor noi și reproiectate realizate prin concepție proprie reprezenta 80% în totalul produselor noi introduse în fabricație în industrie, în perioada 1976—1980, aportul sporit al specialiștilor noștri va face ca ponderea produselor realizate prin concepție proprie să crească la peste 90%.

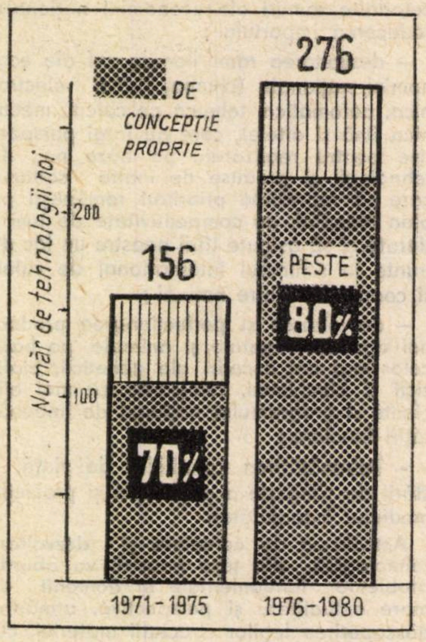

Graficul nr. 6 — *Tehnologii noi, aplicate pentru prima dată în producție.*

Pînă în 1980 se prevede asimilarea și punerea în fabricație a unui mare număr de mașini, utilaje, aparate și instalații noi sau reproiectate. Dintre acestea, începînd chiar cu anul 1976, va începe fabricația curentă la 200 produse.

Un aport substanțial în această direcție aparține în principal ramurilor purtătoare de progres tehnic: construcțiile de mașini, chimia ș.a. Industria constructoare de mașini, de exemplu va realiza în anul 1980, circa 70% din valoarea producției sale industriale pe seama produselor noi și reproiectate puse în fabricație cu începere din acest an. Încă din 1976 are loc în această ramură o intensificare a ritmului de innoire și modernizare a produselor, prin introducerea în fabricație a peste 2 000 de produse noi și modernizate. Din valoarea lor totală peste 90% vor fi realizate pe baza concepției proprii. Crearea noilor tipuri de mașini și utilaje va urmări, participarea în măsură sporită (90%) a construcției de mașini la dotarea cu utilaje tehnologice a industriilor metalurgică, chimică, a construcțiilor și transportului etc., creșterea însemnată a producției la export, valorificarea într-un grad cît mai înalt a metalului și în general a materialelor, a energiei și combustibililor. Va fi creată în acest fel o bază reală pentru reducerea importurilor de mașini și utilaje, a apelului la tehnologia străină. În acest cincinal se vor asimila mașini de alezat și frezat cu diametre de 200—250 mm; mașini de frezat longitudinal și mașini de rabotat cu lățimea mașei de peste 2 500 mm; mașini de superfinisat căi de rulare la rulmenți; noi tipuri de mașini-unelte cu comandă program; linii automate de formarea la presiune inaltă; echipamente pentru metrou; serie nouă de motoare antiexplozive; transformatori uscați 100—160 KVA, serie nouă tipizată, de medie tensiune ș.a.

În 1976—1980 vor fi puse în fabricație noi produse macromoleculare, catalizatori, produse organice de bază, intermediari și produse auxiliare, produse petroliere, produse pentru chimizarea agriculturii, lacuri, vopsele, coloranți și medicamente, în industria chimică; oțeluri aliate și speciale în metalurgie; materiale de construcții; produse ale industriei lemnului, produse ale industriei ușoare etc.

• TEHNOLOGIILE NOI, PURTĂTOARE DE PROGRES TEHNIC, formează, alături de produsele noi și reproiectate, substanța de bază a revoluției tehnico-științifice. Dacă în cincinalul pe care l-am încheiat în 1975 ponderea tehnologiilor noi, de concepție proprie a reprezentat 70% din totalul tehnologiilor introduse în producție, în anii 1976—1980 tehnologiile avansate, noi, de concepție românească vor asigura peste 80% din totalul celor prevăzute a fi valorificate în cadrul obiectivelor de investiții planificate (graficul nr. 6).

O trăsătură distinctă a tehnologiilor moderne, un element hotărîtor în asigurarea eficienței lor economice îl constituie implicarea din ce în ce mai marcată în fluxurile tehnologice a automatizării proceselor. Industriile noastre constructoare de mașini, electronică și electrotehnică au făcut progrese însemnate în asigurarea bazei tehnice a automatizării producînd astăzi în mod curent elemente de captare, stocare, prelucrare și aplicare a informației. Punerea deplină în valoare a acestora rămîne însă o sarcină importantă în actualul cincinal. Într-adevăr, introducerea automatizării nu se confundă și nu se încheie, ci de abia începe cu producerea pe scară largă a elementelor de automatizare. Automatizarea presupune analize și decizii tehnico-economice care afectează profund intreaga concepție de proiectare a proceselor și produselor. De asemenea, trecerea la utilizarea pe scară largă a calculatoarelor electronice se poate justifica pe deplin numai în condițiile în care calculatorul este prezent în toate sectoarele creației și producției, intervenind în programarea automată a cercetării, proiectare-automată, execuție automată, optimizare, gestiune și desfacere, marketing și prognoză, conducerea proceselor, învățămînt, elaborarea deciziilor, asigurarea coerenței și eficienței subsistemelor și sistemelor economiei naționale.

Propunîndu-și, după trei decenii de creștere economică impetuoasă, drept țel o cît mai avansată emancipare tehnologică, țara noastră nu face altceva decît să dea curs unui imperativ, firesc, logic, al strategiei dezvoltării sale socialiste. Această strategie nu numai că nu ignoră interdependența tehnologică și economică din ce în ce mai accentuată din lumea de azi, dar adoptă o atitudine deosebit de activă și constructivă față de diviziunea internațională a muncii.

Mișcarea de reducere a importurilor, ce se desfășoară cu succes de la începutul acestui cincinal în întreaga țară, sub conducerea organizațiilor de partid a scos în evidență însemnatul potențial de care dispunem, a situat favorabil, în numeroase cazuri, creativitatea românească față de competitorii din afara țării. Avînd drept efect direct păstrarea și sporirea cu mijloace proprii a avuției țării, această mișcare reprezintă un factor de mobilizare hotărîtă a tuturor forțelor.

Trebuie subliniat, în același timp, faptul că, promovarea creației proprii nu trebuie înțeleasă ca o acțiune administrativă, prohibitivă sau protecționistă, ci ca o operație economică și de conștiință, politică, și profesională, de amploare și de durată, în care un rol esențial îl are

(Continuare în pag. 32)

1921 • P.C.R. • 1976

IDEOLOGIE • POLITICĂ • EDUCAŢIE

FORŢA EDUCATIVĂ A COLECTIVULUI DE MUNCĂ

O funcţie specifică a întreprinderii în societatea socialistă

În procesul accelerat al dezvoltării contemporane, determinat de revoluţia tehnico-ştiinţifică, factorul uman continuă să deţină locul principal. **„Nu trebuie să uităm nici un moment** — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român din iulie 1972 — **că mai presus de orice se află omul, dezvoltarea lui multilaterală trebuie să stea în centrul tuturor preocupărilor partidului nostru, trebuie să fie ţelul suprem al societăţii noastre socialiste".**

Măsurile adoptate de partidul şi statul nostru privind făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, raţiunea majoră a tot ceea ce înfăptuim, converg în această direcţie, a creşterii bunăstării materiale şi spirituale a maselor, a satisfacerii cît mai depline a nevoilor întregului nostru popor, asigurînd tuturor oamenilor muncii condiţii optime pentru manifestarea plenară a personalităţii umane.

Producători şi beneficiari ai bunurilor materiale şi spirituale, toţi oamenii sînt încadraţi în colective de muncă, angrenaţi conştient în făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Colectivele de muncă sînt adevărate centre ale relaţiilor sociale, nuclee **importante ale societăţii,** care oglindesc trăsăturile economice şi sociale ale societăţii în ansamblu. Colectivul de muncă nu poate fi privit ca ceva izolat de structura societăţii; în ansamblu, el reprezintă o parte componentă a acesteia, cu funcţii şi trăsături bine definite.

În societatea socialistă, caracterul relaţiilor economice şi sociale determină natura relaţiilor din cadrul colectivului de muncă, mai mult, însăşi noţiunea, **„colectiv de muncă",** devine realitate, în înţelesul deplin al cuvîntului, abia în societatea în care s-a statornicit proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie.

Unitatea economică este veriga de bază a economiei care are ca obiectiv producerea de bunuri materiale, executarea de lucrări sau prestări de servicii, şi unde oamenii muncii îşi exercită direct, nemijlocit, prerogativele ce decurg din dubla lor calitate de proprietari şi producători de bunuri materiale. Constituind nivelul de bază al proprietăţii socialiste, este forma organizatorică în cadrul căreia forţa de muncă intră în contact direct cu mijloacele de producţie. Aici se asigură cadrul primar în care producătorii intră în relaţii reciproce în vederea producerii bunurilor materiale sau executării de lucrări, servicii, iar activitatea unităţii productive condiţionează în mod hotărîtor realizarea sarcinilor ce decurg din planul unic de dezvoltare economico-socială.

Avînd o determinare istorică, şi apărută în urmă cu cîteva secole, întreprinderea devine în socialism o formă de organizare a activităţii economico-productive cu esenţă şi conţinut nou, cu o finalitate economico-socială concordantă cu conducerea planificată a întregii activităţi economico-sociale.

Dar unitatea economică socialistă nu reprezintă numai o unitate de producţie, ci şi o celulă a vieţii sociale. De aceea, relaţiile din cadrul colectivului (întreprindere) nu se limitează numai la legăturile economice dintre oameni, ci şi la relaţii de ordin psiho-social. Munca în comun este numai o premisă obiectivă de formare a colectivului. Un colectiv de muncă cu valenţe funcţionale eficiente, apare numai acolo unde oamenii sînt conştienţi de răspunderea lor pentru o cauză comună, se deprind să rezolve în mod colectiv problemele care se ridică în faţa întreprinderii, unde opinia publică se formează şi devine o forţă activă. **Colectivul de muncă se închegă prin spiritul colectivismului,** care are cea mai mare importanţă pentru formarea spiritului de echipă, pentru rezolvarea celor mai complexe probleme şi învingerea tuturor dificultăţilor. **Numai în atmosfera colectivismului se poate desfăşura formarea cu succes a personalităţii, iar formarea unui colectiv unit şi a omului de tip nou, constructor al socialismului, reprezintă procese interdependente.**

Colectivul de muncă ocupă un loc important în viaţa societăţii socialiste constituind astfel **o şcoală a educaţiei profesionale, cultural-politice şi cetăţeneşti.** Omul creşte şi este educat în cadrul colectivelor de muncă, este legat de acestea în cursul întregii sale vieţi. Colectivele de muncă din întreprinderi sînt mobilizate să participe la întregul proces de concepţie, programare, organizare şi conducere a producţiei, animate de faptul că realizarea intereselor generale ale societăţii, înseamnă, totodată, satisfacerea intereselor personale. Un rol de mare importanţă în cadrul colectivelor de muncă îl are înţelegerea conştientă de către fiecare individ a dublei sale calităţi de producător şi proprietar al mijloacelor de producţie — care stă la temelia dezvoltării societăţii noastre socialiste.

În calitatea de producători, oamenii muncii contribuie la creşterea producţiei materiale, a avuţiei naţionale, iar în calitate de proprietar-beneficiar, se manifestă ca adevăraţi gospodari ai întregului potenţial al ţării în scopul valorificării raţionale şi eficiente al acestuia. Colectivul de muncă, cultivă în rîndul membrilor săi atitudinea gospodărească faţă de întreprinderi, le formează deprinderea de a munci organizat şi în armonie deplină cu alţi oameni, promovează spiritul solidarităţii tovărăşeşti şi întrajutorării în muncă, în viaţă. Bineînţeles, formarea calităţilor socialiste într-un colectiv de muncă nu se face în mod automat, de la sine, numai munca în comun în cadrul întreprinderii nefiind suficientă pentru aceasta. Este necesară o susţinută muncă politico-educativă a organizaţiilor de partid, de masă şi obşteşti, a tuturor factorilor educaţionali din întreprinderi în această direcţie. **„Munca politico-educativă** — arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, trebuie să pună în primul plan, apărarea proprietăţii socialiste de stat şi cooperatistă. Să facem ca fiecare cetăţean să-şi consacre energia şi capacitatea, creşterii avuţiei naţionale, înfloririi vieţii tuturor oamenilor muncii; numai astfel va creşte fericirea fiecăruia în parte".**

Transformarea omului şi prin el a societăţii

Aşa cum se sublinia la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 — Programul partidului pentru îmbunătăţirea activităţii ideologice, are menirea de a impulsiona transformarea omului, **ridicarea nivelului conştiinţei şi răspunderii lui sociale,** astfel, ca fiecare să înţeleagă că la locul său de muncă răspunde atît pentru activitatea lui cît şi pentru cea a întregului colectiv, pentru desfăşurarea bunei activităţi în întreaga economie. La Conferinţa Naţională a P.C.R. din iulie 1972, se arată că **„va trebui să se acţioneze permanent pentru a făuri un om cu cunoştinţe multilaterale, capabil să înţeleagă, să interpreteze şi să folosească just legile obiective ale dezvoltării sociale în fiecare etapă a evoluţiei societăţii, să acţioneze cu fermitate pentru transformarea revoluţionară a lumii".** Aceste imperative majore ale procesului de educaţie, se formează în cadrul colectivelor de muncă unde se desfăşoară o susţinută activitate politico-educativă, iar **exemplul pozitiv** devine un stimulent în activitatea şi comportamentul tuturor membrilor săi, contribuind în acelaşi timp la sporirea eficienţei economice-sociale, obiectiv de importanţă majoră a etapei actuale de dezvoltare a ţării noastre.

În procesul complex de formare a unei conştiinţe înaintate a oamenilor muncii încadraţi în colectivele de muncă, un rol important îl are educarea lor în spiritul **dragostei şi a sentimentului de mîndrie** pentru întreprinderea în care lucrează, ca o parte integrantă a bazei economice şi sociale a naţiunii şi statului nostru.

Aceasta necesită în primul rînd, valorificarea la maximum a celor mai bune tradiții ale colectivului de muncă din întreaga țară. Un exemplu pozitiv în această privință poate fi dat cel de la Întreprinderea „Tractorul"-Brașov, unde noii angajați, înainte de a intra în secție, sînt invitați să viziteze expoziția întreprinderii, prezentîndu-li-se aspecte din activitatea revoluționară și de construcție socialistă, desfășurată de harnicul colectiv de muncă al acestei uzine. Această cunoaștere a trecutului reprezintă doar prima treaptă pentru participarea activă în viața și activitatea prezentă.

Formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste presupune și folosirea **stimulentelor materiale și morale, care au un rol educativ** contribuind la formarea personalității membrilor colectivului. Cointeresarea materială, interacțiunea ei cu cea morală, formează un tot unitar ; complexul cointeresării trebuie utilizat în scopul finalității social-economice : omul nou, devotat muncii și națiunii noastre socialiste.

De o mare forță educativă s-a dovedit aprecierea, respectul pentru activitatea depusă, prețuirea rezultatelor obținute, întregul arsenal al formelor de stimulare morală care duc la coeziunea colectivului, a grupului de muncă, la armonizarea relațiilor din interiorul lui.

Integrarea în profilul moral al oamenilor muncii a spiritului de **inițiativă și inventivitate,** se înscrie ca mobil interior al realizării practice, eficiente, a tuturor sarcinilor constructive, proprii noii orînduiri. Socialismul, prin baza sa economică, asigură cadrul declanșării unor largi procese inovaționale și se poate spune că amploarea și eficiența inovației în societatea noastră, sînt date de calitatea sistemelor de conducere și organizare a activității economice, sociale, spirituale.

Educarea în spiritul creativității a întregului colectiv de muncă reprezintă o sarcină de mare responsabilitate a factorilor de decizie la toate nivelele. **Stimularea creativității** presupune : o cunoaștere completă, continuă, a sarcinilor unității și a fiecărui loc de muncă, stabilirea clară, precisă a sarcinilor, aplicarea și generalizarea ideilor novatoare, utilizarea eficientă a ansamblului stimulentelor morale și materiale, mobilizarea întregului colectiv la acțiune, capacitatea de a aplica, constructiv ideile noi, rapiditatea, dinamica deciziilor și controlul sistematic al realizării lor, armonizarea obiectivelor imediate cu cele de perspectivă, spiritul de disciplină, **asumarea riscului** acțiunii.

În procesul educativ exercitat de colectivul de muncă socialist, o mare importanță o are și sistemul de **relații interpersonale.** Din investigațiile făcute la cîteva întreprinderi brașovene, a reieșit faptul că, relațiile interpersonale au un rol important în formarea coeziunii și moralului microgrupurilor, exercitînd în același timp o puternică influență asupra creșterii productivității muncii, a creșterii eficienței economice. Așa de exemplu, s-a constatat că în microgrupurile de muncitori de la Întreprinderea Rulmentul-Brașov, acolo unde numărul tinerilor calificați este mai mare, iar gradul de calificare și de conștiință socială mai ridicat, există o coeziune grupală ridicată. Tinerii care fac parte din aceste microgrupuri manifestă dorința de a lucra în colectiv, de a acționa împreună pentru realizarea anumitor obiective și simț de răspundere față de munca lor. Ei se ajută reciproc în procesul muncii și chiar în viața particulară. În aceste microgrupuri, fluctuația este foarte scăzută.

Din studiul efectuat a reieșit că această coeziune este dependentă și de modul în care în microgrupul dat, raporturile interpersonale din cadrul acestuia, asigură sau satisfac aspirațiile fiecărui membru în parte, căruia nu îi este indiferent dacă microgrupul său este apreciat, stimat și stimulat prin diferite mijloace, cum sînt : evidențierea publică, verbală sau scrisă etc.

Generalizarea participării la conducerea întreprinderii, cerință a democrației socialiste

Participarea oamenilor muncii la activitatea de organizare și conducere a vieții economice și sociale, constituie un deziderat major al democrației socialiste. În unitățile economice, aceasta vizează consultarea permanentă a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor, în vederea gospodăririi cu maximă eficiență a mijloacelor de producție de care dispune, îndeplinirea ritmică și integrală a sarcinilor de plan, folosirea deplină a capacităților de producție, creșterea eficienței economice etc.

Un exemplu de mare importanță practică cu profunde semnificații pentru adîncirea democrației socialiste îl constituie contactul direct, dialogul permanent al conducerii partidului, îndeosebi al tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** cu oamenii muncii din unitățile economice. În acest context s-a înscris și vizita de lucru a secretarului general al partidului în unități economice din județul Brașov. Aceasta a constituit un bun prilej de cunoaștere amănunțită a realităților, de examinare și discuție nemijlocită cu muncitorii, inginerii și tehnicienii, cu cadrele de răspundere asupra problemelor economice principale, a sarcinilor care revin colectivelor de muncă brașovene în acest cincinal. Consultarea permanentă a maselor a devenit o coordonată de bază a conducerii vieții economice și social-politice din țara noastră, o formă de educație comunistă a maselor.

Un loc principal în cadrul formării și educării oamenilor muncii ca producători și beneficiari ai muncii lor, îl constituie adunările generale, ale acestora. Aceste organisme colective de conducere au sarcini deosebit de complexe — s-ar putea spune cu alte cuvinte că ele se ocupă de toate problemele activității întreprinderii, atît cele referitoare la definitivarea și realizarea planului de stat, cît și cele care privesc condițiile de muncă și viață ale lucrătorilor. Cu ocazia unei investigații efectuate în unele întreprinderi brașovene, 98% din numărul total al subiecților chestionați, au afirmat că adunările generale constituie un moment de mare însemnătate politică în viața întreprinderilor, iar peste 84% au răspuns că, acestea constituie un mijloc eficace de ridicarea conștiinței și responsabilității fiecărui lucrător pentru activitatea colectivului din care face parte, un bun prilej de intensificare a procesului de educare a oamenilor muncii, în spiritul atitudinii conștiente de producător și proprietar al mijloacelor de producție, de sporire a vigilenței politice și combativității revoluționare. Se poate afirma cu toată certitudinea că această instituție democratică devine și trebuie să devină forul muncitoresc suprem efectiv de conducere a întreprinderilor și organizațiilor economice, mijlocul eficient de formare și educare a oamenilor muncii, în spiritul unor înalte valori sociale și profesionale.

Metoda conducerii colective, are un rol important în formarea și educarea cadrelor, în cultivarea unor trăsături moral-politice și profesionale necesare omului nou, constructor al societății socialiste. Aceasta a reieșit și dintr-un studiu făcut la unele consilii ale oamenilor muncii din întreprinderile brașovene, unde, peste 95% din subiecții testați au răspuns că această formă de conducere colectivă corespunde cel mai bine cerințelor actuale de conducere a unităților economice fiind deosebit de eficientă. Cu această ocazie au ieșit în evidență și unele neajunsuri, mai ales de natură organizatorică. Așa de exemplu : la întrebarea din chestionar, „dacă în ședințele consiliului oamenilor muncii sînt discutate întotdeauna problemele majore ale întreprinderii", peste 77% din subiecții chestionați au răspuns afirmativ, 23% au răspuns că nu sînt aduse întotdeauna în dezbaterea organismului colectiv de conducere problemele cele mai urgente și importante ale activității. La întrebarea : „ați făcut propuneri în ultimele opt luni în cadrul ședințelor consiliilor oamenilor muncii", s-au obținut următoarele răspunsuri : 40% cîte 4 propuneri, 20% cîte 3 propuneri, 25% cîte 2 propuneri, 5% o propunere, iar 10% nici o propunere. Din această investigație principala concluzie care se degajă este că majoritatea membrilor consiliilor oamenilor muncii își cunosc atribuțiile, și le exercită din plin, manifestîndu-se printr-o participare activă la dezbaterea și la elaborarea deciziilor, la înfăptuirea hotărîrilor care se adoptă. Neajunsuri în funcționalitatea angrenajului conducerii colective țin uneori de necunoașterea reglementărilor legale existente în acest domeniu sau de insuficienta preocupare a unor membri pentru afirmarea lor în soluționarea problemelor complexe ce se ridică în fața organelor de conducere colectivă. Iată de ce participarea activă a tuturor membrilor organismelor de conducere colectivă la ședințe nu este o problemă de ordin strict procedural ci o necesitate obiectivă. În acest fel se asigură o fuziune a gîndirii tehnice, economice și social-politice, se obține o viziune de ansamblu asupra întregii activități a întreprinderii, deoarece din aceste organe de conducere colectivă fac parte atît oameni din conducerea unităților respective, cît și cei din sectoarele direct productive care cunosc cel mai bine modul cum se desfășoară producția la un loc sau altul, care sînt problemele care preocupă colectivele de muncă.

Privită în acest context, conducerea colectivă are importante valențe educative asupra colectivităților umane din cadrul întreprinderilor socialiste. Astfel, concomitent cu participarea directă la soluționarea problemelor economice, acționează pentru dezvoltarea unei atitudini înaintate față de muncă, pentru stimularea inițiativelor creatoare ale oamenilor muncii, pentru combaterea manifestărilor de nepăsare, neglijență, lipsă de răspundere, pentru respectarea principiilor eticii și echității socialiste.

Importanța deosebită a educației în și prin colectivele de muncă impune o revedere a modului de tratare a **funcțiilor unităților economice,** introducînd în componența și ierarhia acestora și **funcția educativă.** O asemenea tratare a funcțiilor unităților economice ar evidenția mai bine natura noilor relații socialiste de producție, statornicite în cadrul orînduirii noastre sociale, oglindite prin prisma realităților existente, în care oamenii muncii nu sînt numai producătorii bunurilor materiale, ci și proprietarii mijloacelor de producție, beneficiari ai rezultatelor propriei lor munci, integrată în fluxul general al forței productive a societății. Convergența acțiunilor la toate nivelele, a tuturor factorilor conduce la creșterea gradului de conștiință a colectivului de muncă, concretizată în acțiunea unitară și creatoare a acestuia.

Bucur TOMNIUC
Gavril COLCERIU
Brașov

PLAN-ANGAJAMENTE

ROLUL PÎRGHIILOR FINANCIAR-BANCARE ÎN ÎNDEPLINIREA SARCINILOR DE PLAN

ÎN ÎNDEPLINIREA SARCINILOR DE PRODUCȚIE de către unitățile economice, în condițiile unei eficiențe sporite, prin valorificarea superioară a resurselor materiale și a forței de muncă, un rol de prim ordin revine pîrghiilor financiar-bancare. Calitatea creditului de a sprijini înfăptuirea obiectivelor economice, dar în același timp de a identifica cu mai multă operativitate cazurile în care în mecanismul economic al unei întreprinderi au intervenit factori care împiedică desfășurarea normală a circuitului mijloacelor materiale și bănești, ajută activitatea de conducere și contribuie la aplicarea în condiții optime a gestiunii economice, la stimularea reducerii cheltuielilor de producție, la desfășurarea unei activități rentabile.

Folosirea eficientă a fondurilor

REALIZĂRILE obținute de întreprinderile din județul Mureș în primul trimestru din acest an **atestă o activitate fructuoasă, rod al unei munci pline de dăruire și abnegație a colectivelor din aceste unități.** Indicatorii prezentați în tabel(vezi pag 10) reflectă în mod pregnant rezultatele activității tuturor colectivelor din întreprinderi, preocuparea pentru asigurarea condițiilor în vederea satisfacerii ritmice cu produse de calitate și la un înalt nivel de competitivitate a beneficiarilor interni și externi. Este demn de relevat faptul că 56 de întreprinderi din cele 60 unități raportoare și-au îndeplinit și depășit planul, realizînd o producție peste plan de 124,7 mil. lei ; în același timp, 50 din cele 55 unități raportoare au obținut o producție marfă peste plan în valoare de 143,4 mil. lei. Din sporul producției globale, de 8,7% față de aceeași perioadă a anului trecut, 81,2% s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii. Numai o singură întreprindere dintre cele raportoare nu și-a îndeplinit sarcina de creștere a productivității muncii. Preocupările care au existat pe linia reducerii cheltuielilor de producție și în mod deosebit a celor materiale s-au concretizat în economii față de plan, care numai la întreprinderile republicane însumează 1,3 milioane lei la total cheltuieli și 4,2 milioane lei la cheltuielile materiale.

Toate acestea au determinat o creștere substanțială a acumulărilor socialiste reflectată în vărsămintele la buget peste prevederile planului de 102 439 mii lei.

Prin preocupările comune ale întreprinderilor și ale organelor bancare pentru utilizarea eficientă a banilor, creșterea producției industriale s-a realizat în condițiile în care volumul creditelor la 31 III 1976 a fost mai mic cu 22 mil. lei decît al celor existente la 31 XII 1975, prezentînd un spor minim față de trimestrul I 1975, ceea ce exprimă faptul că la fiecare leu credite acordate s-a obținut un volum sporit de producție.

Se știe că creditele cu dobînzi penalizatoare ca și datoriile restante reflectă, la un moment dat, insuficiențe ale activității economice, imobilizări de fonduri și o încetinire a vitezei banilor care se materializează în reducerea capacității de plată a întreprinderilor sau chiar în apariția unor datorii care nu pot fi onorate la scadență. Preocupările pe linia prevenirii și înlăturării fenomenelor negative, care generează lipsă de lichiditate, ca și aplicarea unor măsuri care să contribuie la refacerea capacității de plată, **au asigurat o evoluție favorabilă și pe structură a creditelor, materializată în reducerea absolută și relativă a creditelor restante și a plăților restante,** atît în raport cu creditele curente, cît și în dinamică, ele fiind cu 25% mai mici decît cele existente la sfîrșitul anului trecut.

Reglementările legale stabilesc obligația ca sarcinile ce decurg din plan să se desfășoare pe întreprinderi și unități, astfel încît cu trei luni înainte de începutul anului să se poată perfecta contractele economice privind livrarea acestora. Prevederile respective vizează asigurarea condițiilor necesare producătorului de utilaje de a-și organiza în mod optim procesul de fabricație în funcție de capacitățile de producție, ciclul de fabricație, termenele contractuale, data planificată a punerii în funcțiune a investiției ș.a. Ele permit și titularilor de investiții ca, împreună cu ceilalți factori care concură la realizarea obiectivelor înscrise în plan, să ia toate măsurile pentru realizarea lor în termen și chiar în devans, cunoscut fiind faptul că un obiectiv pus în funcțiune mai devreme înseamnă producții suplimentare, eficiență în utilizarea fondurilor bănești și, dimpotrivă, orice abatere determină imobilizări de fonduri, scoaterea din circuitul economic a unor materiale cu toate consecințele ce decurg din aceasta.

Întreprinderile la care ne referim au întîmpinat greutăți care au avut repercusiuni financiare negative tocmai datorită unor abateri de acest gen de la disciplina de plan.

Astfel, „Imatex“-Tg. Mureș a făcut lansarea în fabricație a diferitelor tipuri de războaie pe baza unor repartiții emise de coordonatorul de balanță ; **între acestea și contractele cu beneficiarii de investiții au intervenit însă anumite neconcordanțe** materializate în fabricarea unor tipuri de războaie de care economia are nevoie numai în trimestrele III, IV, sau chiar trimestrul I 1977, în care s-au imobilizat cantități însemnate de materiale și de manoperă, precum și acumulări, în timp ce nu pot fi onorate contracte scadente în trimestrul I a.c.

Pe de altă parte, **se produc întîrzieri în stabilirea prețurilor la produsele noi.** Dispozițiile legale permit lansarea în producție a produselor de acest gen, urmînd ca pînă la terminarea și livrarea lor prețurile să fie aprobate. La întreprinderea la care ne referim, întocmirea și aprobarea prețului s-au prelungit, depășind însăși procesul de fabricație, fapt care a determinat importante imobilizări. Imobilizările de la întreprinderea „Nicovala“ din Sighișoara poartă amprenta tot a unor nesincronizări și abateri de la disciplina de plan. Ele se datoresc neconcordanței ce există între capacitatea întreprinderii de a executa presele de vulcanizat și asigurarea unor subansamble de la beneficiari aparținînd de Ministerul Industriei Chimice.

O analiză întreprinsă la nivelul întreprinderii, al centralei industriale și al Ministerului Industriei Ușoare împreună cu Centrala Băncii Naționale a determinat reglementarea problemei prețurilor la utilajele finisate și accelerarea întocmirii documentației pentru celelalte, ceea ce a permis efectuarea livrărilor către beneficiari sau creditarea curentă a utilajelor realizate în avans față de contracte. Cu acest prilej s-au soluționat divergențele între furnizor și beneficiarii de investiții, perfectîndu-se contractele, precum și unele probleme legate de pregătirea și finanțarea investițiilor în concordanță cu capacitățile de producție ale furnizorului. Ca rezultat al analizelor efectuate, al acționării ferme pe linia creditului și al controlului s-a reușit, într-o perioadă scurtă, să se reglementeze o serie de probleme, să se elimine, în consecință, imobilizări și credite anormale de valori însemnate.

Indicatori	%	Diferența	% față de tr. I. 1975
Producția globală industrială	101,9	+ 76 200 mii	108,7
Producția marfă fabricată	102,9	+ 97 161 mii	105,6
Productivitatea muncii	101,0	+ 569	108,8
Numărul mediu scriptic	100,0	+ —	102,1
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă (pe 2 luni)	99,9	— 0,7 lei	99,9
Cheltuieli materiale	99,7	— 2,3 lei	95,6
Veniturile de stat	113	+ 102 439 mii	—
Credite curente	—	—	103,8 *)
Credite penalizatoare și datorii restante	—	+ —	81,1 *)

*) Față de 31 XII 1975

Sfera de acțiune a controlului

SE CUNOAȘTE rolul pe care-l joacă în formarea imobilizărilor aprovizionările neraționale sau peste necesitățile curente ale procesului de producție, precum și practica suprastocării materiilor prime și a materialelor. Îmbunătățirea activității în acest domeniu vizează creșterea rolului controlului bancar în două direcții.

a) **În primul rînd**, prevenirea formării stocurilor de materii și materiale, ceea ce presupune un control eficient pe tot parcursul întocmirii și definitivării planurilor de aprovizionare în deplină concordanță cu necesitățile producției și încheierea contractelor economice cu clauze și termene adecvate ; pe de altă parte, urmărirea aprovizionărilor pe parcursul executării planului și prevenirea imobilizărilor prin neachitarea facturilor din credite, potrivit prevederilor Legii finanțelor. Prin această metodă s-a reușit, în colaborare cu conducerile de întreprinderi, să se facă renunțări la repartiții și contracte pentru materiale (care altfel ar fi fost scoase din circuitul economic pentru o perioadă de timp) în valoare de 105,9 mil. lei, instituindu-se în același timp supravegherea temporară a plăților la un număr de 7 întreprinderi.

În legătură cu eficiența măsurii de supraveghere temporară asupra efectuării plăților părerile sînt controversate atît privite prin prismă teoretică, cît și în aplicarea practică. Există părerea că prin nedecontarea de către bancă a facturilor, în esență, nu se oprește circulația valorilor materiale și executarea contractelor economice, ci numai plățile, ceea ce aduce prejudicii furnizorului de bună credință, care, prin livrarea mărfurilor, își respectă sarcinile asumate prin contracte.

Considerațiunile de mai sus sînt corecte. Totuși, aș dori să arăt că experiența acumulată în această privință a dovedit că instituirea supravegherii plăților, prin care se previne formarea de stocuri inutilizabile sau peste necesar a avut efecte favorabile și la furnizori ; aceștia, paralel cu măsurile asiguratorii, au adaptat și sarcinile de producție în raport cu nevoile reale ale beneficiarilor. Apreciem totuși necesar ca **prevederile Legii finanțelor privind dreptul băncilor de a refuza creditele în astfel de împrejurări să fie aliniate și cu celelalte legi în vigoare, și îndeosebi cu legea privind contractele economice,** pentru ca măsurile de adaptare a aprovizionărilor la nevoile reale ale planului să nu fie un atribut exclusiv al băncilor, avînd în vedere că în prezent întreprinderile beneficiare nu pot cere rezilierea contractelor sau adaptarea lor pe parcursul anului decît numai cu acordul furnizorului. Cum în executarea planului pot apare cauze obiective care să determine readaptarea planului de aprovizionare, consider ca în anumite condiții, expres prevăzute de lege, și pe baza unor termene rezonabile de preavizare, **să fie posibilă readaptarea contractelor și în timpul executării lor.**

b) **A doua** direcție a îmbunătățirii situației financiare o constituie aplicarea legislației privind preluarea prin baze a stocurilor disponibile și redistribuirea lor ; pe această cale, în primul trimestru s-au lichidat prin B.J.A.T.M. Tg. Mureș stocuri supranormative neutilizabile la furnizor în valoare de 6,6 mil. lei, care au și fost redate circuitului economic.

Activitatea întreprinderilor poate fi urmărită în condiții deosebite și prin intermediul veniturilor de stat. Nerealizarea impozitului pe circulația mărfurilor sau a beneficiului poate constitui un avertisment care să determine analize și să permită organelor de control constatări importante, fie în ceea ce privește nerespectarea disciplinei sortimentale și deci a contractelor economice, fie neîndeplinirea producției destinate fondului pieței, fie chiar existența în stoc a unor mărfuri necorespunzătoare. Analizele lunare, chenzinale și chiar zilnice ale mersului îndeplinirii planului de vărsăminte la buget permit să se acționeze eficient pentru îndeplinirea și depășirea veniturilor bugetare provenite din activitatea economică și lichidarea unor stocuri de produse finite care la un moment dat erau fără utilitate socială, nefiind cerute de piață sau fiind refuzate de beneficiari, pentru diferite cauze.

Eficiența urmăririi realizării veniturilor bugetului statului este condiționată însă de o **justă stabilire și fundamentare a acestora în raport cu ceilalți indicatori de plan :** producția marfă vîndută și încasată, producția destinată fondului pieței, structura sortimentală, nivelul cheltuielilor de producție ș.a., cunoscute fiind principiile stabilirii impozitului pe circulație în funcție de destinația produselor și condițiile realizării beneficiului în raport cu nivelul cheltuielilor planificate, rentabilitatea pe produse ș.a. Asupra tuturor acestora se poate acționa prin mijlocirea controlului financiar-bancar, determinînd rezerve care să poată fi mobilizate la buget sau care să asigure creșterea rentabilității activității întreprinderii, problemă care a constituit obiectul multor analize finalizate cu bune rezultate. Una dintre ele a vizat analiza rentabilității și eficienței exportului la produsele din lemn și în special la mobilă la I.P.L. „23 August“, I.P.L. Reghin, I.F.E.T. Reghin, rezultatele fiind dezbătute cu factorii interesați din întreprinderi și făcînd obiectul și al unor concluzii la nivelul Consiliului județean de control muncitoresc al activității economice și sociale și al Comitetului județean de partid.

Creșterea an de an a mijloacelor bănești puse la dispoziția unităților economice întărește și mai mult rolul și importanța pîrghiilor financiare în urmărirea și determinarea utilizării în condiții de eficiență sporită a acestor fonduri. În acest scop, este necesar ca organele financiar-bancare să acționeze cu fermitate și exigență împotriva fenomenelor de gospodărire nerațională a fondurilor materiale și financiare ale întreprinderilor. În același timp, pentru folosirea mai eficientă a pîrghiilor financiar-bancare este necesară o mai strînsă colaborare a aparatului bancar cu conducerile unităților economice pentru că numai astfel se poate cunoaște mai îndeaproape activitatea acestora, mersul îndeplinirii sarcinilor de plan, se pot identifica operativ fenomenele care frînează procesul de producție și se pot lua măsuri pentru prevenirea lor.

dr. Ioan OȚELEA
Tg. Mureș

Un factor de accelerare a creșterii

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

CHELTUIELILE MATERIALE ȘI COSTURILE DE PRODUCȚIE (II)

DIN ANALIZA factorială efectuată asupra evoluției indicatorilor de costuri la întreprinderea „Electromagnetica“-București*) se conturează însemnate rezerve interne a căror mobilizare poate asigura o dinamică mult mai favorabilă a cheltuielilor de producție la 1 000 lei producție marfă în acest an și în continuare. Astfel, ponderea foarte ridicată a cheltuielilor materiale (peste 66%) în structura costurilor de producție impune mobilizarea în primul rînd a rezervelor interne la această categorie de cheltuieli, cu toate că progresul tehnic și organizatoric acționează mai rapid asupra cheltuielilor de muncă vie. De asemenea, faptul că în dinamica cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă cheltuielile materiale au influențat nefavorabil acest indicator în majoritatea perioadelor analizate, iar rezultatele finale mai bune au fost determinate de efortul făcut și rezultatele obținute la cheltuielile de muncă vie, constituie un argument în plus pentru orientarea în mod deosebit a necesității mobilizării eforturilor în primul rînd în vederea reducerii cheltuielilor materiale de producție.

Așa cum rezultă din analiză, principalele rezerve ce pot fi mobilizate la această categorie de cheltuieli se regăsesc, în principal, la următoarele costuri materiale : cheltuieli cu materii prime și materiale directe și derogările înregistrate în consumurile acestor cheltuieli ; cheltuieli cu semifabricate și produsele obținute prin cooperare ; cheltuieli materiale cu caracter relativ constant. La cheltuielile cu materii prime și materiale directe, rezervele interne sînt localizate în principal în normarea consumului de materiale, în formarea stocurilor de materii prime și materiale și respectarea disciplinei tehnologice.

Normarea consumului și rezervele sale

Din cercetarea modului în care s-au realizat normele de consum de materiale și a influenței acestui fapt asupra costurilor de producție, s-au desprins cîteva aspecte semnificative.

La un număr însemnat de produse la care normele de consum de materii prime și materiale au fost judicios elaborate și experiența acumulată de către muncitori a permis însușirea acestora, realizările sînt în mod constant bune, fără a influența negativ costurile de producție planificate. În alte cazuri, de regulă la produsele aflate de mai mult timp în fabricație, **normele de consum se realizează sub nivelul planificat,** înregistrîndu-se economii însemnate la cheltuieli materiale directe. Astfel, în anul 1975 de exemplu, s-au realizat pe această cale economii la cheltuielile materiale în valoare de peste 2 milioane lei. **La un alt număr însemnat de produse însă, la care normele de consum nu au fost elaborate în corelație directă cu condițiile tehnice și organizatorice de producție ale întreprinderii au fost înregistrate depășiri** de circa 1 600 000 lei la cheltuielile materiale directe.

Depășirile normelor de consum au fost determinate în mare parte de **derogările** de la normele stabilite, care au înregistrat trei variante principale de manifestare: folosirea aceluiași material dar de dimensiuni diferite, folosirea altui material de aceleași dimensiuni dar cu prețuri diferite și folosirea altui material și de dimensiuni diferite și cu preț diferit de aprovizionare.

În sfîrșit, se observă că cele mai multe depășiri de norme la materii prime și materiale se manifestă la normele interne uzinale ; la materialele pentru care sînt elaborate norme republicane și departamentale, derogările sînt cazuri particulare.

Aspectele necorespunzătoare ale normării consumului de materiale au următoarele **cauze** mai importante :

● compartimentul tehnic, care odată cu pregătirea fabricației elaborează și normele de consum de materii prime și materiale pentru fiecare produs proiectat și reproiectat, nu ține totdeauna seama în alegerea materialelor de proveniența acestora. Deseori tehnologia de fabricație prevede materii prime sau materiale pe care compartimentul de aprovizionare nu le poate procura operativ nici din țară nici din import, ceea ce conduce inerent la derogări în consumurile specifice ;

● normele de consum elaborate de serviciul tehnic nu sînt întotdeauna fundamentate științific. Consumurile elaborate și experimentate cu ocazia elaborării prototipului sau capului de serie nu corespund întotdeauna condițiilor de producție în general, și a secțiilor de bază, în special. De asemenea, trebuie precizat că normele de consum se elaborează pentru fiecare produs în parte, dar lansarea în fabricație se face pe comenzi (așa cum se lansează planul de producție) fără să se limiteze riguros cantitățile de materiale ce se eliberează secțiilor de la magazie în funcție de aceasta. În fine, normele de consum elaborate de către compartimentul tehnic nu corespund întotdeauna cu normele de consum folosite de compartimentul de aprovizionare în fundamentarea necesarului de materiale pentru planul de producție. Aceasta deoarece în activitatea de planificare a acestei secțiuni de plan se folosește o metodologie nefirească : compartimentul costurilor de producție, în loc să folosească pentru planificarea cheltuielilor materiale de producție expresia valorică a indicatorului „necesar de materiale pentru producție“ din planul de aprovizionare, acționează invers ; informează compartimentul de aprovizionare care este limita cheltuielilor materiale de producție pentru materii prime și materiale și acesta din urmă are sarcina de a se încadra în această limită calculată global ;

● urmărirea realizării consumurilor specifice se efectuează doar în cadrul înregistrărilor contabile globale a cheltuielilor materiale pe comenzi. Mai mult decît atît, compartimentul de aprovizionare tehnico-materială (și respectiv depozitele acestuia de materii prime și materiale) nu urmăresc îndeplinirea normelor de consum.

Detalierea cauzelor care conduc la influența nefavorabilă a unor norme de consum asupra cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă impune realizarea operativă în practică a unui număr însemnat de măsuri tehnico-organizatorice. Este vorba, în primul rînd, de reproiectarea, revizuirea unor norme de consum de materii prime și materiale. Acțiunea de **reproiectare a unor produse** aflate un timp mai îndelungat în fabricație (redresoare, coloane, plăci etc.), ca și revizuirea normelor de consum la aceleași produse a constituit obiectul de activitate al compartimentului tehnic, care și-a elaborat în acest sens un plan de măsuri de încadrare a normelor de consum în sarcinile planului pe 1975. Această acțiune trebuie să aibă însă un caracter permanent pentru fiecare etapă de plan, **deoarece reducerea numai cu 1% a normelor de consum conduce la economii planificate la cheltuieli materiale de peste 5 milioane lei anual.**

De asemenea, o acțiune importantă o constituie **introducerea fișelor limită de**

---

*) Revista economică nr. 17 din 30 aprilie 1976. Studiul a fost întreprins de un colectiv de cadre didactice de la Academia de Studii Economice format din : prof. dr. G. Dumitru, conf. dr. D. Ciucur, lectori dr. E. Mălin, I. Gavrilă și C. Stănescu, asist. T. Gavrilă.

consum la materii prime și materiale. Compartimentul de aprovizionare tehnico-materială, pe baza normelor de consum elaborate de compartimentul tehnic de pregătire a fabricației și în strictă concordanță cu programele lunare de producție ale secțiilor de bază, poate să introducă — pentru sporirea eficienței — în activitatea de eliberare a materialelor din depozite, fișe limită de consum. Ele vor fi elaborate pentru fiecare lună de plan și pentru fiecare secție care consumă direct materii prime și materiale. Concepută în acest mod, fișa limită de consum prezintă avantaje însemnate pentru raționalizarea consumului de materii prime și materiale: permite evidența și mai ales urmărirea normelor de consum și informarea concomitentă a celor două compartimente interesate, și anume compartimentul tehnic și cel de aprovizionare; asigură o fundamentare științifică a cantităților de materii prime și materiale ce se eliberează din depozite ; asigură disciplinarea consumului de materiale atît la nivelul secțiilor de bază cît și pe întreaga întreprindere ș.a.

Stocurile de materii prime și nevoile reale ale consumului

DATORITĂ faptului că planul de aprovizionare tehnico-materială nu este corelat în suficientă măsură cu programele lunare de producție, **formarea stocurilor de materiale nu corespunde întotdeauna nevoilor consumului productiv,** ceea ce conduce la folosirea altor materiale mai scumpe, deficitare și de dimensiuni diferite, la înlocuirea unor materiale inexistente în stoc cu materiale procurate din import, la folosirea aceluiași material dar de dimensiuni diferite, la încălcarea clauzelor contractuale de aprovizionare și de aici și de desfacere care conduce la un sold ridicat al amenzilor și penalizărilor pentru nerespectarea disciplinei contractuale etc. Asemenea manifestări au o serie de **cauze** bine determinate.

În **primul rînd**, influența hotărîtoare o are **necorelarea planului de aprovizionare tehnico-materială cu planul anual de producție și cu programele lunare de producție.** Planul anual de aprovizionare tehnico-materială este elaborat cu cîteva luni de zile înaintea anului de plan, cînd contractele economice pentru produsele finite ale întreprinderii nu sînt încă încheiate și deci planul de producție nu este definitivat pe sortimente. De asemenea, programele lunare de producție pe secții sînt elaborate prea tîrziu pentru a se asigura o corelare și corectare corespunzătoare a stocurilor de producție, existente în depozite și necesare consumului productiv.

În al **doilea rînd, dinamica și diversificarea producției** întreprinderii, numărul mare de sortimente de fabricat — din care foarte multe sînt noi și modernizate — **au schimbat structura materiilor prime și materialelor necesare** consumului productiv și au modificat destul de frecvent și legăturile de aprovizionare, ca și nomenclatorul de materii prime și materiale al întreprinderii.

Multitudinea de materii prime și materiale, în întreaga lor gamă sortimentală, trebuie să fie cunoscută deopotrivă de compartimentul de aprovizionare, de compartimentul tehnic, de cel de contabilitate și de toate secțiile de bază consumatoare de materii prime și materiale. Pentru corelarea judicioasă a tuturor activităților legate de planificarea și organizarea realizării aprovizionării pînă la locurile de consum, este necesară elaborarea unui nomenclator de materii prime și materiale al întreprinderii. Elaborarea nomenclatorului și codificarea acestuia, deși este o activitate simplă, necesită un volum mare de muncă și o atenție deosebită, deoarece acestuia trebuie să i se asigure elasticitate în timp, adică să fie util pe o perioadă îndelungată de timp. Elasticitatea, care se realizează prin sistemul de codificare, trebuie să permită oricînd introducerea în nomenclator a unor noi materiale cerute de dinamica lucrărilor de pregătire a fabricației.

Aplicarea acestei măsuri organizatorice, ca și a celorlalte legate de corelarea planului de aprovizionare cu planul și programul de producție, prezintă o serie de avantaje deoarece asigură raționalizarea consumului de materiale și evită depășirile de consumuri și de cheltuieli materiale ca urmare a derogărilor, reduce imobilizarea mijloacelor circulante aflate în stocuri de materii prime și materiale și a dobînzilor la credite restante pentru mijloace circulante ș.a.

Respectarea disciplinei tehnologice, de la aprovizionare la produs finit

O BUNĂ PARTE din depășirea cheltuielilor materiale de producție pe perioada analizată se datorează nerespectării disciplinei tehnologice și deci obținerii de produse necorspunzătoare din punct de vedere calitativ. Din rezultatele obținute prin prelucrarea unor chestionare aplicate la 1 500 muncitori din patru secții de bază, au fost stabilite următoare cauze mai importante :

- **lipsa de răspundere față de calitatea lucrărilor** efectuate și circulația de la un loc de muncă la altul a unor piese cu defecte de prelucrare. La sondajul făcut, 25% din numărul muncitorilor consultați au precizat drept cauză a rebuturilor primirea de piese cu defecte de prelucrare de la alt loc de muncă ;
- **întreținerea necorsepunzătoare a utilajelor** care se defectează frecvent (21,86% din numărul de muncitori) ;
- **alimentarea locurilor de muncă cu materiale necorespunzătoare calitativ**, ceea ce înseamnă că recepția calitativă la depozitele de materii prime și materiale este superficial efectuată (17,89% din muncitori) ;
- alte cauze, ca : **scule defecte sau folosirea de scule necorespunzătoare, schimbarea frecventă a locului de muncă** ș.a. (care au o pondere mai mică).

Pentru eliminarea sau diminuarea efectelor nefavorabile ale acestor cauze ar putea fi adoptate unele măsuri tehnico-organizatorice, printre care la loc de frunte se situează organizarea controlului tehnic de calitate al lucrărilor pe faze sau la operațiile mai importante din punct de vedere tehnologic, extinderea autocontrolului etc.

În fine, este vorba de realizarea unei organizări mai corespunzătoare a recepției calitative a materiilor prime în depozite. Compartimentul de aprovizionare tehnico-materială trebuie să răspundă în mai mare măsură de activitatea depozitelor sale, deoarece aprovizionarea producției nu se termină la intrarea materialelor în întreprindere, ci numai atunci cînd acestea se lansează în consumul productiv.

Aplicarea acestor măsuri asigură întărirea disciplinei tehnologice, contribuie la ridicarea calității producției, avînd ca efecte economice : reducerea cheltuielilor materiale prin eliminarea rebuturilor, care la nivelul anului 1975 au fost de 763 000 lei ; reducerea cheltuielilor cu munca vie consumată pentru remedieri la produsele cu defecte recuperabile, care din chestionarele aplicate eșantionului de muncitori studiat, se ridică la 770 000 lei.

Unul din factorii care au grevat nefavorabil costurile de producție de perioada afectată studiului au fost **cheltuielile neeconomicoase.** În anul 1975 aceste cheltuieli s-au ridicat la peste 14,6 milioane lei, ceea ce a influențat cu + 14,8 lei cheltuielile la 1 000 lei producție marfă. În totalitatea lor, cheltuielile neeconomicoase fiind cheltuieli care nu se planifică, reprezintă sintetic expresia anomaliilor din activitatea tehnico-economică și financiară a întreprinderii și ca atare pot fi considerate în totalitatea lor rezervă internă de reducere a costurilor de producție. Măsurile ce trebuie întreprinse pentru mobilizarea unor asemenea rezerve se pot desprinde din însăși structura cheltuielilor neeconomicoase la această întreprindere și anume :

— amenzi și penalizări	94,34%
— rebuturi și remanieri	5,09 %
— cheltuieli de arbitraj	0,53 %
— pierderi din întreruperi	0,04 %

Întrucît greutatea specifică covîrșitoare o reprezintă amenzile și penalizările, iar acestea la rîndul lor sînt cauzele de dobînzi la credite restante și împrumuturi nerambursabile la termen (73,29%) și amenzi și penalizări pentru nerespectarea contractelor economice (28,60%), măsurile tehnico-organizatorice ce trebuie întreprinse pentru evitarea lor se cer operativ aplicate. Ele trebuie să se refere la formarea corectă a stocurilor de materii prime, semifabricate, producție neterminată, produse finite, pentru a diminua dobînzile la creditele legate de imobilizarea ridicată a mijloacelor circulante, programarea corectă a producției și a devansărilor lansării în fabricație cerute de termenele de livrare ale comenzilor la beneficiari, întărirea disciplinei contractuale etc.

După cum se observă, măsurile tehnico-organizatorice necesare mobilizării unor asemenea cheltuieli sînt, în exclusivitate, măsuri ce privesc perfecționarea conducerii, a planificării și organizării producției și au caracter complex, vizînd toate laturile activității. Ele se află deci la îndemîna colectivului din întreprindere care, valorificînd mai bine experiența pozitivă acumulată, mobilizînd mai amplu rezervele interne va dispune de toate condițiile pentru a obține rezultate superioare în activitate în acest an.

DIAGNOSTICUL ACTIVITĂȚII DE CONDUCERE A UNEI CENTRALE

UN GRUP de specialiști de la Academia „Ștefan Gheorghiu" și Centrala pentru producția avicolă au elaborat un amplu studiu de analiză-diagnostic a activității acestei centrale. Făcînd apel la tehnici de cercetare dintre cele mai noi, studiul analizează în amănunțime toate structurile sistemului complex al activității centralei, indicînd pentru fiecare subsistem component punctele asupra cărora trebuie orientată atenția celor chemați să proiecteze viitorul centralei.

Întrucît studiul reprezintă un bun exemplu pentru modul cum trebuie concepută o analiză-diagnostic și avînd în vedere că aspectele puse în evidență au un caracter mai general pentru actuala etapă a dezvoltării unităților cu statut de centrală, considerăm util să-l facem cunoscut cititorilor noștri și să prezentăm unele elemente mai semnificative din capitolul destinat diagnosticării mecanismului de conducere al centralei.

Conducerea colectivă a fost abordată cu un ansamblu de metode și tehnici practicate în luarea deciziilor de cea mai mare importanță pentru activitatea curentă și de perspectivă a centralei, metode și tehnici aplicate, în primul rînd, în cadrul organelor constituite în acest scop.

Analiza modului de organizare și funcționare a consiliului oamenilor muncii (COM a scos în evidență necesitatea orientării preocupărilor conducerii centralei în următoarele direcții : completarea regulamentului de organizare și funcționare al COM cu elemente concrete de constituire și particularizarea atribuțiilor prevăzute în Legea nr. 11/1971 la specificul centralei ; explicitarea relațiilor COM cu adunarea generală a oamenilor muncii și cu biroul consiliului.

Pe de altă parte, analiza modului concret de desfășurare a ședințelor COM a relevat o serie de practici bune privind invitarea sistematică a unor specialiști și factori de decizie din afară, cuprinderea în ordinea de zi a unor probleme majore de organizare și conducere pentru centrală, desfășurarea constructivă și creatoare a unor dezbateri. În această direcție, există însă multe posibilități de îmbunătățire. S-a remarcat faptul că dezbaterile din cadrul consiliului pot cîștiga în eficiență și operativitate printr-o mai bună pregătire (planuri de măsuri complete, materialele prezentate să propună soluții diferențiate și posibile de realizat la nivelul centralei). De asemenea, că desfășurarea ședințelor ar trebui să fie orientată în mai mare măsură spre dezbateri constructive, schimburi mai active de opinii privind problemele și situațiile aflate de participanți din materialele distribuite anterior și nu comunicate în cadrul ședințelor, iar dezbaterile să se finalizeze prin hotărîri cu caracter operațional și precis (resurse, mijloace, termene, etape, responsabilități individualizate), a căror realizare să fie încredințată unui sistem eficient de urmărire, informare și control.

O constatare importantă a analizei sistemului conducerii colective a fost aceea că un număr mare de probleme de același gen apar cu o frecvență mare în ședințele C.O.M., ele presupunînd, în principiu, aceleași modalități, aceleași proceduri de rezolvare. De aici propunerea elaborării unor soluții fundamentate pe algoritmi cu caracter general care să permită rezolvarea cu efort minim și din timp a problemelor respective.

Din analiza structurii organizatorice existente, atît cea reală, cît și cea formală (aprobată) au rezultat o serie de observații critice. Gradul de încărcare al cadrelor de conducere, de exemplu, nu este suficient corelat cu importanța funcțiilor respective, aceasta presupunînd o mai rațională distribuire a personalului pe compartimente și cadre de conducere. Problema se accentuează pentru unele funcții și compartimente, ca urmare a existenței unor diferențe între structura organizatorică aprobată și cea practicată, care generează, atît fenomene de multiplicitate în conducere, cît și neclarități în exercitarea atribuțiilor.

Analiza regulamentului de organizare și funcționare (R.O.F.) al centralei a arătat că deși acesta este întocmit, el nu este pus de acord cu modificările intervenite pe parcurs, nu sînt cuprinse in R.O.F. diagramele de relații între compartimente și nu sînt definite precis, în multe cazuri, competențele și responsabilitățile fiecărui post din structură.

Subliniind, ca un element pozitiv, faptul că la centrală au fost elaborate descrierile de posturi, s-a evidențiat însă că în redactarea acestora nu se precizează ordonat atribuțiile (de exemplu, pentru cadrele de conducere), relațiile ierarhice și funcționale, competențele decizionale și responsabilitățile, corelate cu elementele sistemului informațional.

Toate aceste constatări au condus la concluzia de a se preconiza asigurarea unor compartimente funcționale și de stat major, încadrate cu specialiști în planificare și prognoză, marketing, analiza conducerii, informatică etc., care să fundamenteze concret deciziile strategice și tactice ce privesc dezvoltarea centralei în cincinalul 1976—1980.

Analiza metodelor de conducere practicate prin prisma principiului conducerii colective a evidențiat, printre altele, următoarele: deplasările pe teren, făcute de personalul centralei, inclusiv directorul general și celelalte cadre de conducere, au în vedere, în principal, soluționarea operativă a unor probleme privind programul de investiții, organizarea producției la noile capacități și probleme de cercetare și dezvoltare; întîlnirile periodice (lunare, trimestriale și semestriale) ale conducerii centralei cu conducerile unităților subordonate au, de regulă, ca obiectiv analiza realizărilor la producția industrială, livrări la intern și la export, investiții și se finalizează cu stabilirea unor programe care cuprind sarcinile de realizat. Se constată unele suprapuneri între ședințele operative (de lucru) cu directorii, cele ale C.O.M. al centralei și adunările generale ale reprezentanților oamenilor muncii. S-a constatat că se practică frecvent, o metodă combinată, însă insuficient sistematizată, a conducerii prin obiective cu conducerea planificată, care se realizează prin deplasări, analize și participări la ședințele din întreprinderi ale unor lucrători din centrală, repartizați pe unități, care au rolul de organe operative de legătură între centrală și întreprinderi.

S-a remarcat, ca un aspect pozitiv, utilizarea în munca de conducere, a programelor de lungă durată (pe domenii și sectoare de activitate) care realizează o legătură coerentă între activitatea curentă și cea de perspectivă, dar care, uneori, sînt incomplete (nu se evidențiază modul concret de asigurare a resurselor) și nu se urmăresc sistematic.

Pentru investigarea timpului de muncă al cadrelor de conducere s-a folosit metoda chestionarelor prin care s-a solicitat principalelor cadre de conducere opinia în ceea ce privește utilizarea timpului lor de muncă, structura și îmbunătățirile pe care le preconizează.

Analiza datelor culese a permis constatarea că timpul de muncă al cadrelor de conducere de la nivelul centralei și al unităților subordonate este utilizat eterogen de la o funcție de conducere la alta, iar aria de preocupări nu este conjugată întotdeauna cu cerințele specifice ale posturilor. Astfel, unele cadre de conducere realizează un contact redus cu aspectele concrete din unități — directorul comercial, contabilul șef, șeful biroului aprovizionare-desfacere — sub 5% din bugetul lor de timp. Aceasta face, ca lipsa de informare directă, la fața locului, să fie suplinită în mare măsură, cu alte mijloace de comunicare, mai puțin eficiente, ca de exemplu, convorbiri telefonice, situații operative, ședințe etc.

Proporția în care cadrele de conducere din centrală se ocupă de probleme curente și de perspectivă, arată că la unele nivele predomină activitatea curentă, în timp ce analiza și orientarea pentru viitor ocupă un loc încă inferior cerințelor actuale de puternică dezvoltare, pe toate planurile, a centralei.

Pentru caracterizarea stilului de muncă practicat de conducerea centralei, s-a efectuat o investigație prin chestionare nenominalizate, la care au participat 26 de lucrători din cadrul centralei. Investigația a urmărit să definească : a) stilul de conducere practicat ; b) stilul de conducere dorit de cei chestionați ; c) principalele deficiențe existente în stilul de conducere practicat ; d) ordinea în care trebuie eliminate deficiențele existente.

Ca definitorii în activitatea de conducere a unei unități, au fost luate în considerare 4 stiluri sau sisteme de conducere și anume : sistemul autoritar ; sistemul autoritar-binevoitor ; sistemul consultativ și sistemul participativ.

Pentru a determina, pe baza opiniei celor chestionați, sistemul (stilul) în care se realizează conducerea, s-au analizat 7 domenii operaționale principale și anume (vezi graficul din fig. nr. 1) ; aspectul general al procesului de conducere prin intermediul a 5 caracteristici (**metoda de conducere) ;** caracterul **forțelor motivaționale**, prin intermediul a 7 caracteristici ; caracterul **procesului de comunicații** din unitate, prin intermediul a 14 caracteristici ; caracterul **procesului de cooperare** din unitate, prin intermediul a 6 caracteristici ; caracterul **procesului de luare a deciziilor,** prin intermediul a 8 caracteristici ; caracterul **procesului de stabilire a obiectivelor și priorităților,** prin intermediul a 3 caracteristici; caracterul **proceselor de control**, prin intermediul a 5 caracteristici ; **relația dintre obiective și pregătirea cadrelor de conducere**, prin intermediul a 3 caracteristici.

Din datele anchetei (vezi fig. nr. 1), s-a constatat, printre altele, că profilul mediu al situației actuale se plasează în proporție de 76% în zona sistemului consultativ și în proporție de 14% în zona sistemului participativ, în timp ce profilul mediu al situației dorite se situează în proporție de 10% în zona sistemului consultativ și în proporție de 90% în zona sistemului participativ.

Un aspect interesant este acela că în profilul rezultat, cu mici excepții, se poate evidenția și o distincție netă de opinii între cele 3 compartimente din care s-au primit chestionare completate. Situația prezintă interes, deoarece rezultă că în centrală se poate face o diferențiere a moralului principalelor compartimente, din care provin cei chestionați, și anume : compartimentul tehnic (14 persoane) cu o apreciere medie a situației existente și cu tendința de îmbunătățire la maximum a acestei situații ; compartimentul comercial (6 persoane) cu apreciere pronunțat critică a situației actuale și cu tendință spre îmbunătățire limitată a situației actuale ; compartimentul economic (6 persoane) cu o apreciere mai puțin critică a situației actuale și, totuși, cu o orientare spre îmbunătățire a acestei situații.

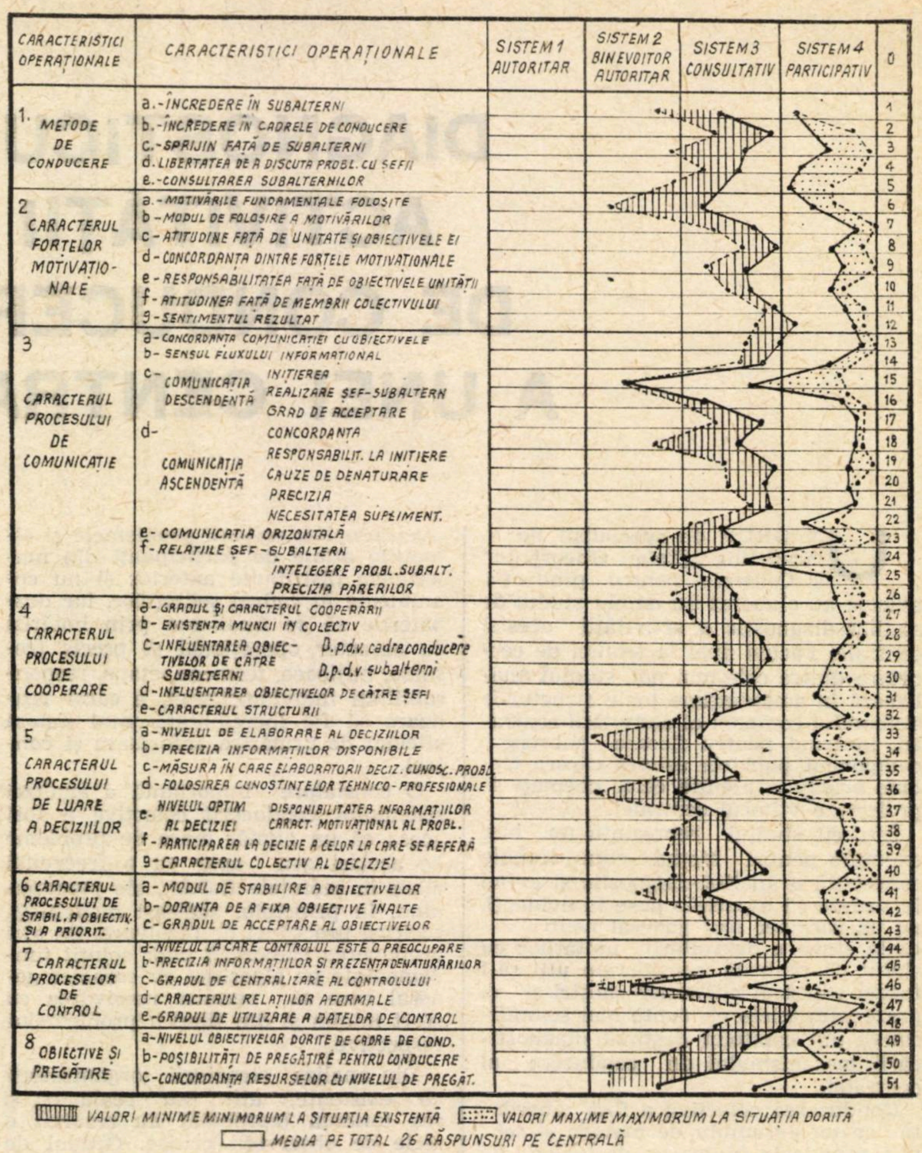

Fig. 1 — Diagrama caracteristicilor organizaționale

Analizarea mai detaliată a informațiilor culese prin anchetă a scos în evidență aspecte interesante relative la situația actuală și a modului cum trebuie acționat asupra fiecăruia din cele 8 grupe de caracteristici din fig. nr. 1, aspecte asupra cărora nu ne oprim în acest articol. Formulăm însă cîteva concluzii cu caracter mai general care subliniază utilitatea unor astfel de investigații în ansamblul preocupărilor de îmbunătățire a conducerii unităților economice.

1. Centrala, din punct de vedere al potențialului uman se situează într-o poziție favorabilă, dispunînd de un colectiv care VREA să realizeze mai mult și căruia TREBUIE să i se asigure condițiile necesare pentru aceasta.

2. Efectuarea unui DIAGNOSTIC general este justificată dat fiind că domeniile prioritare în care trebuie să se îmbunătățească situația actuală se referă la esența organizării și realizării unei conduceri colective cît mai corecte și eficiente, eliminîndu-se tendințele de formalism.

3. Îmbunătățirea climatului general de muncă, în sensul creșterii gradului de participare responsabilă la luarea deciziilor, se poate realiza prin măsuri coordonate care să vizeze, în principal : formularea, implemntarea și controlul unei politici realiste de comunicații în vederea cunoașterii și înțelegerii de către întregul personal a obiectivelor și problemelor centralei, în scopul definirii mai precise a obiectivelor și responsabilităților fiecăruia ;

4. Formularea, definirea, implementarea și urmărirea modului de concretizare a unei concepții adecvate de conducere colectivă, în care accentul principal trebuie pus pe găsirea unor soluții practice de aplicare, în condițiile promovării unor metode moderne de conducere.

5. Îmbunătățirea continuă a pregătirii profesionale și perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere în domeniul organizării și conducerii. Această pregătire trebuie adaptată la specificul activității centralei, cu participarea activă a cadrelor care au beneficiat pînă în prezent de o pregătire în acest domeniu. În plus, pentru creșterea gradului de motivare a participanților trebuie ca programul de perfecționare a pregătirii să concorde cu orientările de bază din domeniul tehnic și tehnologic în care activează centrala.

George PLEȘOIANU
Petre ANTON
experți, Academia „Ștefan Gheorghiu“

DOCUMENTAR ECONOMIC

În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

CONSULTAȚIE RECAPITULATIVĂ

SEMINARUL: Probleme ale politicii interne și internaționale a partidului și statului nostru —

BAZELE PRINCIPIALE ALE POLITICII ECONOMICE INTERNE ȘI EXTERNE A ROMÂNIEI

ÎNCEPÎND din luna septembrie 1975 „Revista economică“ a publicat un ciclu de consultații în sprijinul participanților la **seminarul** de învățămînt politico-ideologic pe tema „Politica economică internă și externă a partidului și statului nostru“. Ele au tratat pe larg cele mai importante probleme și direcții ale dezvoltării economico-sociale a României în actuala etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. În cele ce urmează, ne propunem o sinteză recapitulativă asupra acestei teme cu accentul asupra bazelor teoretice, marxist-leniniste, ale concepției și politicii partidului și statului nostru.

Factorii principali ai dezvoltării accelerate a economiei naționale

Pe plan economic obiectivul fundamental al etapei actuale, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, este depășirea într-un termen cît mai scurt a stadiului de țară în curs de dezvoltare, **făurirea unei economii avansate**, multilateral dezvoltate, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii mondiale. Pornind de la adevărul axiomatic după care edificarea socialismului, dezvoltarea economiei socialiste este opera istorică a poporului din fiecare țară, de la rolul decisiv al factorilor interni și de la ideea posibilității potențării acestor factori interni printr-o largă colaborare economică și tehnico-științifică internațională, Partidul Comunist Român — forța conducătoare a societății noastre — a elaborat un vast program de mobilizare intensă a tuturor resurselor și posibilităților interne, de punere în valoare a tuturor factorilor și condițiilor unui progres accelerat astfel încît, pînă în jurul anului 1990 România să se înscrie în rîndul țărilor cu economie avansată În concepția partidului nostru **factorii principali ai unei dezvoltări economice accelerate sînt :**

1) conducerea unitară pe bază de plan unic, a întregii dezvoltări economico-sociale ;

2) asigurarea unei **rate înalte a acumulării** și utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială pe baza unor priorități științific fundamentate ;

3) asigurarea unei **structuri moderne** și eficiente a complexului economiei naționale ;

4) repartizarea rațională a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării ;

5) introducerea largă în toate ramurile economiei **a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii ;**

6) asigurarea tuturor ramurilor economiei naționale cu **forță de muncă calificată** corespunzător nevoilor economiei naționale, cu cerințele producției moderne ;

7) creșterea eficienței economice în toate sectoarele și ramurile de activitate ;

8) integrarea României într-un mod cît mai eficient în **diviziunea internațională a muncii,** în circuitul economic mondial.

(Obiectivele și sarcinile concrete în toate aceste domenii au fost larg dezbătute în cadrul celor opt seminarii. De aceea, ne vom opri în continuare, doar asupra unor **aspecte de principiu cu intenția de a integra aspectele parțiale într-o viziune de ansamblu).**

1) Conducerea centralizată, unitară a întregii activități economico-sociale, pe bază de plan unic național este un principiu de bază al conducerii societății românești și totodată un factor de bază al dezvoltării economice. De altfel, un aspect esențial al superiorității socialismului față de capitalism constă în aceea că permite mobilizarea într-un fond unic a tuturor resurselor dezvoltării, permite organizarea conștientă, pe bază de plan, a dezvoltăriii economice corespunzător cu cerințele legilor economice obiective, cu necesitățile și posibilitățile fiecărei etape, cu aspirațiile poporului din fiecare țară. **Necesitatea obiectivă a conducerii centralizate,** unitare a economiei naţionale decurge, printre altele, din caracterul unitar, indivizibil al proprietăţii socialiste naţionale, din gradul ridicat de socializare a producţiei, din împletirea şi intercondiţionarea diferitelor forme de activitate economică, din necesitatea asigurării unor proporţii optime între activitatea economică a diferitelor întreprinderi, ramuri şi sectoare.

Conducerea centralizată se îmbină însă în mod organic cu democratismul socialist, exprimat prin participarea largă a maselor la conducere sub diferite forme cum ar fi : conducerea colectivă la toate nivelele economiei naţionale, lărgirea atribuţiilor colectivelor de întreprindere în elaborarea şi fundamentarea planului, dezbaterea largă a proiectelor de plan etc. În aceste condiţii **centralismul democratic materializează principiul suveranităţii naţionale,** dă expresie voinţei poporului nostru de a-şi organiza viaţa potrivit aspiraţiilor sale. În concepţia partidului nostru **creşterea rolului economic al statului** socialist şi **creşterea rolului conducător al partidului marxist-leninist din fiecare ţară reprezintă legităţi obiective ale dezvoltării socialismului în actuala etapă.** Conducerea pe bază de plan unic a întregii activităţi economico-sociale este un atribut esenţial şi inalienabil al suveranităţii şi independenţei naţionale. În consecinţă, statul socialist, partidul, trebuie să deţină toate pîrghiile dezvoltării şi conducerii, ale dezvoltării armonioase deoarece partidul din fiecare ţară cunoaşte cel mai bine resursele şi posibilităţile dezvoltării din propria ţară, nevoile şi aspiraţiile propriului popor, poate mobiliza masele la înfăptuirea planurilor. Conducerea de către partid a întregii activităţi economico-sociale, conducere pe bază de plan unic, perfecţionarea continuă a activităţii de conducere, de planificare, reprezintă deci **un factor esenţial de accelerare a dezvoltării** economiei naţionale.

2) Asigurarea unei rate înalte a acumulării şi concentrarea tuturor resurselor dezvoltării într-un fond naţional unic de dezvoltare economico-socială este un al doilea factor decisiv pentru accelerarea dezvoltării economice şi a ridicării nivelului de trai. În condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane o rată înaltă a acumulării este o necesitate obiectivă chiar pentru ţările cu o economie avansată. Cu atît mai mult, este o necesitate pentru ţările subdezvoltate sau în curs de dezvoltare — ca o condiţie esenţială a accelerării dezvoltării economico-sociale şi a creşterii nivelului de trai, a depăşirii situaţiei de ţară în curs de dezvoltare. Proporţia optimă de împărţire a venitului naţional în fondul de consum şi fondul de dezvoltare este aceea care în condiţiile economice date asigură creşterea cei mai mare a fondului de consum în întreaga perioadă de plan. Proporţia optimă este menită să îmbine în mod armonios interesele prezente cu cele viitoare, să îmbine creşterea accelerată a forţelor de producţie cu creşterea continuă a nivelului de trai. În etapa actuală de dezvoltare a României o rată înaltă, de 33—34%, a acumulării este condiţia esenţială a introducerii pe scară largă a celor mai noi realizări ale ştiinţei şi tehnicii, a continuării accelerate a industrializării şi a dezvoltării intensive a agriculturii, a ridicării gradului de valorificare a resurselor şi atragerii unor noi resurse în circuitul economic, este condiţia creşterii gradului de ocupare şi a sporirii eficienţei ocupării forţei de muncă, a ridicării nivelului de trai atît în etapa actuală cît şi în cele viitoare. Realizările României demonstrează că pe perioade relativ îndelungate, de 10—15 ani, o rată înaltă a acumulării, de 32—34%, asigură o creştere absolută mai mare a fondului de consum decît dacă ar creşte ponderea fondului de consum în repartizarea venitului naţional. Pe baza unei asemenea rate înalte, în ultimii 10 ani venitul naţional a crescut de circa 2,5 ori ajungînd la circa 17 000 lei pe locuitor în 1975, iar fondul de consum pe locuitor la 11 800 lei. **„Dacă am fi acordat, de exemplu, numai 25 la sută pentru dezvoltare** — subliniia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la Congresul sindicatelor **— am fi realizat un ritm mai redus de creştere economică, iar venitul naţional ar fi fost mult mai mic, cel mult ar fi putut ajunge la circa 14 000 lei pe locuitor“**, iar fondul de consum la circa 10 500 lei pe locuitor. Pe baza unei asemenea politici, în prezent, venitul naţional pe cap de locuitor în România este de 3—4 ori mai mic decît în ţările cu o dezvoltare medie, faţă de 8—10 ori în 1960. Aceste cifre demonstrează atît succesele remarcabile obţinute cît şi faptul că mai sînt necesare eforturi susţinute pentru a lichida rămînerea în urmă de la care am pornit, mai este necesară în continuare alocarea unei părţi însemnate a venitului naţional pentru fondul de dezvoltare. **Această rată înaltă a acumulării este expresia cea mai elocventă a faptului că la baza dezvoltării României socialiste se află efortul propriu al poporului — temelie trainică a afrimării dreptului de independenţă şi suveranitate, a dezvoltării accelerate a economiei.**

O condiţie complementară, dar tot esenţială pentru accelerarea dezvoltării este **utilizarea judicioasă, raţională, a fondului naţional de dezvoltare economico-socială,** repartizarea ştiinţifică pe ramuri şi subramuri, pe întregul teritoriu al ţării. Orientarea de bază a partidului nostru în această problemă constă în alocarea celei mai mari părţi a fondului naţional de dezvoltare pentru investiţii productive, iar în cadrul acestora, pentru continuarea în ritm susţinut a industrializării, pentru lărgirea şi modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii. Un rol de prim ordin revine orientării investiţiilor în mod prioritar spre ramuri de vîrf, de cea mai înaltă tehnicitate în care produsul finit să încorporeze o cantitate mică de materie primă şi o cantitate mare de muncă complexă, de muncă de înaltă calificare, o cantitate cît mai mare de inteligenţă. Totodată, ca factor de accelerare a progresului, se pune un accent deosebit pe creşterea eficienţei investiţiilor prin folosirea intensivă a capacităţilor existente (creşterea indicilor de utilizare), creşterea coeficientului de schimburi, reducerea ponderii lucrărilor de construcţii în favoarea creşterii ponderii utilajelor şi instalaţiilor, reducerea duratei de execuţie a investiţiilor, atingerea rapidă a parametrilor proiectaţi etc.

3) Un alt factor al dezvoltării accelerate şi independente a economiei este **asigurarea unei structuri moderne pe ramuri a întregii economii, precum şi a unei repartizări teritoriale judicioase a forţelor de producţie pe întregul teritoriu al ţării.** În concepţia partidului nostru structura modernă înseamnă în primul rînd preponderenţa absolută a industriei — ramura cea mai dinamică şi mai receptivă la descoperirile tehnico-ştiinţifice, cu productivitatea muncii cea mai ridicată, iar în cadrul acesteia, preponderenţa industriilor constructoare de maşini, chimice, electrotehnice, a unor ramuri moderne, de înaltă tehnicitate, **a acelor ramuri de bază care să asigure din producţia internă cea mai mare parte a mijloacelor de producţie necesare întregii economii naţionale şi să reprezinte o garanţie pentru independenţa şi suveranitatea naţională.** Totodată, structură modernă înseamnă receptivitate maximă la descoperirile ştiinţei şi tehnicii, la introducerea unor tehnologii avansate, la aplicarea cerinţelor organizării şi conducerii ştiinţifice, înseamnă o economie capabilă să se înscrie în mod eficient, în diviziunea internaţională a muncii. Structură modernă mai înseamnă şi crearea unei agriculturi avansate care, ocupînd 10—15 la sută din populaţia activă, să asigure nevoile mereu crescînde de produse agricole pentru industrie, pentru alimentaţia corespunzătoare a populaţiei, pentru export. Deci, o structură modernă este aceea care asigură valorificarea cea mai înaltă şi complexă a resurselor naturale, a forţei de muncă, care realizează o eficienţă maximă la nivelul unităţilor şi al ansamblului economiei, care asigură participarea largă şi eficientă la diviziunea internaţională a muncii, care contribuie la accelerarea progresului economic şi social.

Tocmai spre crearea unei asemenea structuri moderne conduce aplicarea Programului partidului, înfăptuirea în practică a liniilor directoare de dezvoltare a economiei naţionale stabilite de către Congresul al XI-lea al P.C.R.

Trebuie spus că în procesul elaborării şi aplicării unei astfel de concepţii s-a demonstrat, cu forţa de convingere implacabilă a experienţei practice, faptul că o economie complexă, multilateral dezvoltată reprezintă o necesitate stringentă, că industrializarea fiecărei ţări în condiţiile actuale revoluţii tehnico-ştiinţifice este obiectiv necesară pentru progresul economico-social al fiecărei ţări, pentru întărirea forţei şi prestigiului socialismului în lume. Argumentele ştiinţifice, materialist-dialectice şi istorice se corelează cu rezultatele practice ale politicii de industrializare pentru a demonstra faptul că aceasta este singura cale de lichidare a înapoierii economice a ţării noastre şi de întărire a independenţei şi suveranităţii naţionale. În concepţia P.C.R. industrializarea trebuie să meargă chiar pînă la nivelul judeţelor, astfel încît să se asigure preponderenţa industriei în economia fiecărui judeţ.

4) Amplasarea judicioasă a forţelor de producţie pe întregul teritoriu al ţării este dictată de raţiuni economice, sociale şi politice. Printr-o asemenea amplasare se asigură atragerea în circuitul economic şi valorificarea superioară a tuturor resurselor, inclusiv a celor locale, de mai mică importanţă, se asigură şi folosirea mai judicioasă a forţei de muncă, ridicarea condiţiilor de viaţă ale populaţiei din toate zonele ţării, preponderenţa clasei muncitoare în fiecare judeţ, se întăreşte legătura organică dintre zonele şi judeţele ţării, capacitatea de apărare etc. Perfecţionarea, în ultimii ani a conducerii planificate a economiei prin **îmbinarea planificării în profil departamental, de ramură şi teritorial, elaborarea proiectelor de plan în mai multe variante** urmăreşte, printre altele, şi punerea în valoare a efectelor economice pe care o structură modernă de ramură și teritorială le poate avea asupra accelerării întregii dezvoltări economico-sociale.

5) În concepția partidului **introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii** este o condiție **sine qua non** a depășirii subdezvoltării, a lichidării decalajelor față de țările avansate, a făuririi unei economii socialiste moderne, în fond a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism. În această optică cincinalul 1976—1980 este cincinalul revoluției tehnico-științifice. Însemnătatea progresului tehnico-științific în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice este deosebit de mare și complexă. În concepția partidului nostru este necesară conceperea și producerea cu forțe proprii a celei mai mari părți a utilajelor și aparaturii moderne.

(În cadrul seminarului este necesară dezbaterea aprofundată a concepției partidului nostru în această problemă și relevarea posibilităților de valorificare a creativității tehnico-științifice originale în unitatea respectivă).

6) **Ridicarea continuă a calificării profesionale și a gradului de cultură a oamenilor muncii** este în concepția partidului nostru, nu numai un factor important în accelerarea dezvoltării economice, în creșterea eficienței activității economice, un proces important de dezvoltare a personalității umane, de ștergere treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală dar și o condiție fundamentală a introducerii și utilizării eficiente a tehnicii celei mai noi în toate ramurile economiei Pornind de la țelurile socialismului, de la stadiul actual al dezvoltării României și de la exigențele revoluției tehnico-științifice contemporane partidul a elaborat un vast program de dezvoltare și perfecționare a învățămîntului, a tuturor formelor de pregătire și perfecționare a cadrelor, a forței de muncă, iar în etapa actuală, sarcina esențială în acest domeniu este realizarea **integrării organice a învățămîntului cu producția și cu cercetarea științifică.**

(În cadrul seminarului se recomandă dezbaterea concepției partidului nostru despre rolul științei, rolul învățămîntului de toate gradele, despre instruirea și educația permanentă, ca și dezbaterea realizărilor și sarcinilor mai importante în acest domeniu).

7) Printre factorii interni de accelerare a progresului economico-social și ai ridicării nivelului de trai un loc central ocupă **creșterea eficienței economice a activității în toate întreprinderile, sectoarele și ramurile de activitate.** Însemnătatea deosebită a acestui factor constă în aceea că asigură o creștere a producției, a efectelor utile ale activității cu același efort, cu același consum de resurse materiale și forță de muncă, respectiv permite eliberarea unor resurse materiale și umane din unele sectoare și ramuri ce pot fi alocate pentru alte nevoi ale economiei, ale societății. În concepția economică a partidului este cît se poate de limpede că gradul de satisfacere a nevoilor, cantitatea valorilor de întrebuințare create depinde *de cantitatea* **și eficiența utilizării muncii sociale —** a muncii vii și materializate — și cu cît aceasta se utilizează mai eficient cu atît cresc gradul de bunăstare și posibilitățile de dezvoltare.

(Se recomandă dezbaterea largă a rolului unor pîrghii valorice ca preț, beneficiu, rentabilitate, credit, dobîndă etc. în măsurarea și stimularea creșterii eficienței precum și analiza principalelor căi de sporire a eficienței economice la nivelul economiei naționale, al ramurilor și întreprinderilor în funcție de locul de muncă al cursanților).

8)**Relațiile economice externe eficiente** pot constitui și ele un factor de sporire a venitului național, de accelerare a progresului economic, de lichidare a rămînerii în urmă. Condiția hotărîtoare a eficienței comerțului exterior, a relațiilor economice externe este eficiența înaltă a producției interne, capacitatea de a produce mărfuri competitive sub aspect valoric și sortimental. În concepția partidului nostru, gradul, diversitatea și eficiența participării la circuitul economic mondial depind în mod hotărîtor de nivelul și complexitatea dezvoltării economice interne. Participarea largă la circuitul economic mondial poate contribui la dezvoltarea internă mai accelerată prin valorificarea superioară a unor resurse și posibilități, prin specializarea internațională, prin transferul unor realizări tehnico-științifice, a unor resurse naturale deficitare, prin diferite forme de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică, inclusiv sub forma unor societăți mixte. Pornind de la aceste considerente, de la necesitatea și avantajele participării la circuitul economic mondial, de la faptul că relațiile economice normale între state pot contribui la lichidarea marilor decalaje, reprezintă o cale importantă de apărare și consolidare a păcii mondiale, a coexistenței pașnice. România întreține și dezvoltă largi și multilaterale relații economice și tehnico-științifice, în primul rînd, cu toate țările socialiste și cu țările în curs de dezvoltare, dar și cu țările capitaliste dezvoltate. Nu trebuie uitat însă că actualele relații economice internaționale, actuala ordine economică și politică internațională mai poartă puternic amprenta imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, ceea ce generează în multe privințe mari dificultăți pentru dezvoltarea internă a țărilor în curs de dezvoltare, inechități și neechivalențe, pierderi efective pentru aceste țări, creează dificultăți în calea integrării lor eficiente în circuitul economic mondial, ridică bariere artificiale în calea unei largi colaborări și cooperări internaționale echitabile pentru toate țările. Tocmai din aceste motive partidul și statul nostru militează ferm pentru edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale. La baza edificării unei lumi mai bune și mai drepte, la baza relațiilor sale externe cu toate statele lumii, România așază în mod ferm principiile respectării independenței și suveranității, egalității în drepturi, avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne ale altor țări, respectării integrității teritoriale, nerecurgerii la forță sau amenințarea cu forța, ale rezolvării tuturor diferendelor pe cale politică, respectării dreptului fiecărui popor de a-și alege orînduirea socială, fără amestec din afară, ale participării tuturor țărilor, indiferent de mărime, nivelul dezvoltării sau orînduirea socială, la rezolvarea marilor probleme cu care se confruntă lumea contemporană.

O privire de ansamblu asupra bazelor principiale ale politicii economice interne și externe a partidului și statului nostru evidențiază caracterul unitar, organic al tuturor componentelor acestei concepții, caracterul creator al concepției și politicii marxist-leniniste a partidului nostru, maturitatea ideologică și politică a partidului, caracterul său profund patriotic și totodată internaționalist, evidențiază faptul că Partidul Comunist Român este cel mai fidel exponent și realizator al aspirațiilor seculare ale poporului român de a-și făuri un viitor îmbelșugat, fericit, liber și independent, comunist.

V. IOȚA

ÎNTREBĂRI :

1) Care sînt factorii principali ai dezvoltării accelerate a economiei naționale ?

2) De ce este necesară o rată înaltă a acumulării ?

3) Care este rolul conducerii unitare, pe bază de plan unic a economiei naționale, în mobilizarea și utilizarea eficientă a tuturor resurselor interne și în folosirea avantajelor diviziunii internaționale a muncii ?

BIBLIOGRAFIE :

* * * **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism**, Ed. pol., Buc. 1975, p. 65—110 ; 174—184.

* * * **Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990**, Ed. politică, Buc., 1974, p. 5—77.

Nicolae Ceaușescu — Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. politică, Buc. 1974, p. 47—81.

Nicolae Ceaușescu — Expunere la Marea Adunare Națională cu privire la mărețele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României, pusă în slujba păcii și colaborării internaționale (18 decembrie 1975), Editura politică, Buc. 1975, p. 5—38.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România, în Scînteia, nr. 10476 din 27.04.1976

(Se mai pot consulta : **Em. Dobrescu,** Corelația dintre acumulare și consum, Ed. pol. Buc. 1971, p. 33—84 ; **Ion Trăistaru,** Reproducția socială în condițiile revoluției tehnico-științifice, Ed. politică, Buc. 1973, p. 9—23 și 120—200 ; **I. V. Totu,** „Factorii interni ai dezvoltării industriei în România", Revista economică 17/1976 p. 16—18).

CONSULTAȚII

În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

ÎNTREPRINDEREA SOCIALISTĂ DE STAT

Publicăm în continuare consultațiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul superior economic.

Consultațiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică de sub conducerea prof. univ. dr. doc. **N. N. Constantinescu** de la Academia de Studii Economice București.

Întreprinderea socialistă de stat și felurile ei.

Activitatea de producere a bunurilor materiale și de prestare a serviciilor destinate satisfacerii nevoilor de consum ale societății se desfășoară în cadrul unor unități, mai mari sau mai mici, denumite **întreprinderi** sau verigi principale ale economiei naționale. Resursele materiale și de muncă disponibile, **modul lor de utilizare,** precum și **gradul de satisfacere a nevoii sociale** depind în măsură hotărîtoare de calitatea activității acestor verigi.

Întreprinderea socialistă de stat este veriga de bază a economiei naționale ; ea reunește laolaltă diferite laturi și grupe de activități constituind o unitate tehnico-productivă și economică, organizatoric-administrativă și socială, care îi conferă autonomie funcțională, un anumit loc în sistemul diviziunii sociale a muncii, un mod de organizare și conducere adecvat. **Mărimea, funcțiile și locul întreprinderii** în cadrul economiei naționale sînt determinate de nivelul forțelor de producție și de natura relațiilor de producție, care condiționează conținutul și scopul activității depuse, modul de organizare și de integrare a acesteia în ansamblul procesului reproducției sociale.

Organizarea și conducerea întreprinderilor socialiste de stat are loc pe baza **principiilor generale, unitare ale organizării și conducerii economiei socialiste,** aplicate însă la nivel microeconomic într-o mare varietate de condiții (domenii de activitate și tehnologii diferite de fabricație, importanța și mărimea unităților, locul ocupat de ele în structura organizatorică a ramurii, formele de proprietate socialistă etc.). În țara noastră întreprinderile socialiste de stat sînt grupate în **centrale,** al căror rol constă în conducerea directă și efectivă a acestora, în organizarea specializării și cooperării între ele, în elaborarea planului de producție.

În funcție de specificul activității lor, întreprinderile socialiste de **stat** au ca obiect **producerea de bunuri materiale, executarea de lucrări și prestarea de servicii.** Cele care produc bunuri materiale, destinate consumului productiv și neproductiv, respectiv, mijloace de producție și obiecte de consum, sînt întreprinderile industriale, agricole și de construcții-montaj.

În ceea ce privește întreprinderile care prestează servicii, acestea se împart în două mari categorii și anume : a) întreprinderi și instituții prestatoare de **servicii de producție,** cum ar fi, de exemplu, cele care efectuează transportul mărfurilor, muncitorilor, aprovizionarea tehnică-materială, cercetarea științifică și proiectarea, activitatea de comerț exterior etc., și b) întreprinderi și instituții prestatoare de **servicii de consum,** cum ar fi, cele de transport călători, de comerț interior, de turism, hoteluri, restaurante, de învățămînt, artă, cultură, ocrotirea sănătății etc.

Organizarea și conducerea științifică a activității întreprinderii socialiste de stat

În socialism există posibilitatea folosirii conștiente a legilor obiective și a metodelor moderne de organizare și conducere a activității economico-sociale în interesul întregii societăți. A organiza și a conduce conștient munca și producția la nivel microeconomic înseamnă a urmări crearea unor condiții cît mai bune de lucru, de ușurare a muncii, de micșorare a eforturilor depuse și de sporire, în acest fel, a rezultatelor utile obținute. Ca proces complex de utilizare a celor mai avansate realizări în domeniul tehnico-organizatoric și economic, organizarea și conducerea științifică a activității întreprinderii socialiste constituie un imperativ al producției moderne, o importantă pîrghie de folosire eficientă a resurselor materiale și umane, de întărire a disciplinei muncii.

Forma generală de organizare și funcționare a întreprinderilor socialiste de stat este **gestiunea economică *),** a cărei esență constă în **compararea și comensurarea în expresie bănească a rezultatelor activității depuse, cu cheltuielile de producție efectuate, acoperirea acestora din urmă pe seama veniturilor proprii și obținerea unui beneficiu.**

Gestiunea economică se caracterizează prin următoarele trăsături :

a) **Autonomia economică a întreprinderilor,** care constă în totalitatea atribuțiilor și competențelor acordate acestora, în dreptul lor de a elabora planul propriu de producție, de a organiza științific procesul de producție, de a mobiliza și stimula întregul personal la îndeplinirea sarcinilor de plan, de a încheia contracte cu alte întreprinderi pentru desfacerea produselor și aprovizionarea cu mijloace de producție, de a recruta cadre, a le pregăti și promova, de a avea cont la bancă și de a obține credite, de a avea personalitate juridică și de a încheia bilanț etc. În ultimii ani, paralel cu perfecționarea conducerii centralizate a economiei noastre naționale, s-a impus și lărgirea autonomiei întreprinderilor, asigurarea unei mobilități mai mari în activitatea lor, măsură care a contribuit efectiv la fundamentarea științifică a deciziilor economice, la sporirea operativității adoptării și aplicării acestora, la degrevarea ministerelor și a altor organe centrale de o serie de atribuții etc.

Conducerea întreprinderilor socialiste de stat se realizează pe baza **principiului conducerii colective,** care presupune elaborarea în comun a hotărîrilor și măsurilor necesare, confruntarea permanentă a acestora cu practica nemijlocită și corectarea lor operativă pe parcurs, controlul sistematic al îndeplinirii sarcinilor.

Formele de exercitare a conducerii colective sînt **consiliile oamenilor muncii, birourile consiliilor oamenilor muncii, precum și adunarea generală a personalului.**

b) **Relațiile economice directe dintre întreprinderi**, adică relații care nu sînt mijlocite de o verigă organizatorică intermediară. Aprovizionarea cu mijloace de producție și desfacerea produselor se înfăptuiesc prin contactele directe dintre întreprinderile furnizoare și cele consumatoare ; ele precizează volumul și sortimentul mărfurilor care fac obiectul vînzării-cumpărării, detaliază tipodimensiunile și calitatea produselor, stabilesc operațiile privind specializarea și cooperarea lor, termenele și condițiile de livrare, prețurile etc. Toate aceste operațiuni fac dealtfel obiectul **contractelor economice,** care se încheie între întreprinderi și care servesc la fundamentarea planurilor anuale pe baza prevederilor înscrise în planul cincinal.

Legea contractelor economice, adoptată în decembrie 1969, prevede obligativitatea încheierii acestora înainte de începerea perioadei de plan și stabilirea expresă a răspunderilor pentru neîndeplinirea clauzelor contractuale, atît de către furnizor, cît și de beneficiar.

c) **Cointeresarea materială **) a întreprinderii pentru activitatea depusă.** Întreprinderea este stimulată în desfășurarea unei activități susținute întrucît veniturile obținute de ea depind de calitatea muncii cheltuite. Cu cît această activitate va fi mai eficientă, cu atît mai mari vor fi veniturile proprii, și, prin urmare, posibilitățile ei de dezvoltare în viitor. Cointeresarea materială pentru rezultatele bune obținute presupune în același timp și **răspunderea materială** pentru neîndeplinirea sarcinilor. Astfel, pentru nerealizarea volumului de livrări prevăzute în contract, întîrzierea acestora, livrarea unor produse de calitate inferioară etc., întreprinderile sînt chemate în fața organelor de arbitraj și obligate să plătească despăgubiri.

d) **Controlul financiar-bancar asupra activității întreprinderii.** Desfășurarea normală a activității întreprinderilor socialiste de stat face necesară exercitarea unui control sistematic de către **unitățile economice însești, organele financiare și bancare** și de **către organele ierarhic superioare** (minister, centrală.). Controlul dă posibilitatea prevenirii și înlăturării la timp a eventualelor lipsuri, dezvăluirii rezervelor interne de sporire a producției și a productivității muncii, reducerii cheltuielilor de producție. În exercitarea acestui control un rol important revine organelor financiare și bancare, care trebuie să cunoască amănunțit și în fiecare moment activitatea întreprinderilor, situația lor materială și financiară, să găsească de fiecare dată cele mai adecvate mijloace pentru prevenirea și înlăturarea neajunsurilor.

Producția globală și producția marfă a întreprinderii.

Pentru a putea cunoaște și aprecia rezultatele activității economice desfășurate de întreprinderile socialiste de stat se folosesc indicatorii***) : **producția globală, producția-marfă și producția netă.**

Producția globală este un indicator care exprimă valoric volumul producției întreprinderilor, obținut într-o anumită perioadă de timp (lună, trimestru, an). Ea cuprinde : a) valoarea producției-marfă și a materiilor prime aduse de clienți și prelucrate de întreprindere b) valoarea creșterii sau descreșterii stocurilor de producție neterminată, semifabricate, combustibil, scule de producție proprie etc.

Producția marfă este un indicator care exprimă valoric volumul producției întreprinderii, obținut într-o anumită perioadă de timp, livrată sau destinată vînzării. Ea cuprinde : a) valoarea produselor finite și a semifabricatelor din producția proprie, livrată sau destinată pieței ; b) valoarea prelucrării materiilor prime și materialelor clienților ; c) valoarea lucrărilor prestate pentru alții (reparații, montaj etc.) ; d) valoarea lucrărilor de reparații capitale ale utilajelor proprii.

Acești indicatori (producția globală și producția-marfă) însumează însă pe lîngă munca vie, cheltuită în unitatea respectivă și munca trecută aparținînd altor întreprinderi ; de aceea, capacitatea lor de a exprima valoarea nou creată de o întreprindere sau alta este diminuată. Pentru a înlătura acest neajuns, din 1974 s-a introdus, ca indicator de plan în industria republicană a R. S. România, calculul **producției nete.** Acest indicator oglindește mai bine aportul propriu al fiecărei întreprinderi la crearea venitului național, adică a produsului pentru sine și a produsului pentru societate. În structura **producției nete** se includ : retribuția bănească, contribuțiile pentru asigurări sociale, beneficiile, și alte elemente ale plus-produsului. Indicatorul **producție netă** are calitatea de a permite măsurarea eficienței muncii sociale cheltuite și de a cointeresa colectivele de muncă la obținerea unor produse cu un grad înalt de prelucrare și cu consumuri reduse de materii prime și materiale.

Fondurile întreprinderii socialiste și eficiența utilizării lor.

Desfășurarea activității întreprinderilor socialiste de stat poate avea loc numai în condițiile în care acestea dispun de **mijloace de muncă** — mașini, utilaje, instalații, clădiri etc., de **obiecte ale muncii** — materie primă, materiale, combustibil, energie etc., precum și de o cantitate de resurse bănești, necesare aprovizionării tehnico-materiale, retribuirii personalului și acoperirii altor nevoi gospodărești.

Totalitatea mijloacelor materiale și bănești de care dispun întreprinderile socialiste în vederea desfășurării activității lor de aprovizionare, producție și desfacere constituie fondurile acestora.

Datorită faptului că procesul de producție are loc întotdeauna în condițiile unei anumite forme sociale a producției, imprimate de relațiile de proprietate existente, **natura social-economică** a mijloacelor de producție, inclusiv a celor bănești, diferă de la o orînduire la alta. În societatea capitalistă, de pildă, aceste mijloace fiind obiect al proprietății private și exprimînd relații de exploatare, apar, sub numele de **capital.**

În societatea socialistă mijloacele de producție și bănești, fiind obiect al proprietății obștești și exprimînd relații de colaborare și ajutor reciproc, au o natură social-economică proprie, apărînd sub denumirea de **fonduri.**

Fondurile întreprinderii socialiste se compun din : a) **fonduri de producție,** b) **fonduri de circulație** și c) **fonduri cu destinație social-culturală.**

După modul specific în care se consumă și își transferă valoarea asupra produsului finit fondurile de producție se împart, la rîndul lor, în **: fixe** și **circulante.**

Fondurile fixe sînt acea parte a fondurilor de producție care se consumă și își transmit valoarea asupra produsului creat nu dintr-o dată, ci treptat, de-a lungul mai multor cicluri de producție. Ele reprezintă partea cea mai importantă a avuției naționale, aparatul de producție al întreprinderilor socialiste. În structura acestor fonduri intră : clădiri ; construcții speciale ; instalații de transmisie ; mașini de forță ; mașini, utilaje și instalații de lucru ; unelte, dispozitive și instrumente ; mijloace de transport, animale de muncă etc.

Fondurile circulante sînt acea parte a fondurilor de producție care se consumă în întregime în fiecare ciclu de producție și își transferă dintr-o dată și în întregime valoarea asupra produselor create.

În structura fondurilor, circulante intră : materii prime, materiale de bază și auxiliare, semifabricate, combustibil, retribuție ș.a.

Produsele finite, rezultate din consumarea productivă a fondurilor fixe și circulante, împreună cu mijloacele bănești obținute din vînzarea lor constituie **fondurile de circulație** ale întreprinderilor. Indiferent cum vor fi folosite — ca obiecte de consum sau ca mijloace de producție — atîta timp cît se găsesc în sfera circulației sînt mărfuri și apar ca fonduri de circulație.

Fondurile circulante împreună cu fondurile de circulație alcătuiesc **mijloacele circulante** ale întreprinderii. După proveniența lor, mijloacele circulante se împart în : **proprii și împrumutate.**

În afara fondurilor de producție — fixe și circulante — întreprinderile socialiste de stat dispun și de **fonduri fixe neproductive**, adică de **fonduri cu destinație socială :** locuințe, cantine, creșe și alte construcții împreună cu echipamentul lor tehnic. Aceste fonduri satisfac nevoi social-culturale ale oamenilor muncii.

Una din sarcinile de bază a tuturor întreprinderilor socialiste o constituie **utilizarea deplină, rațională și cu maximum de eficiență ****) a fondurilor lor.** Cu cît mașinile, utilajele și materiile prime etc., vor fi utilizate și valorificate mai bine, iar activitatea economică se desfășoară ritmic, cu atît mai mare va fi producția globală, venitul național sau venitul net ce se va obține în perioada de plan cu fondurile de care dispune o întreprindere.

O mare importanță pentru creșterea eficienței activității întreprinderilor socialiste are **îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe,** care se poate realiza pe **cale extensivă** (prelungirea timpului de funcționare a mașinilor și utilajelor prin reducerea și înlăturarea pierderilor de timp în cadrul unui schimb și prin mărirea numărului de schimburi etc.) și pe **cale intensivă** (obținerea cu aceleași mașini, utilaje etc., a unei producții sporite, în aceiași unitate de timp, prin perfecționarea tehnică a acestora și a tehnologiilor de fabricație etc.).

Eficiența folosirii fondurilor fixe se exprimă prin indicatorii: **valoarea producției globale la 1 000 lei fonduri fixe și venit net** (plusprodus) **la 1 000 lei fonduri fixe.** Potrivit acestor indicatori cu cît spațiile și capacitățile de producție vor fi mai bine folosite, cu atît vor fi mai mari producția globală și venitul net ce se vor obține cu fondurile fixe cu care este înzestrată o întreprindere socialistă.

În același timp, **folosirea rațională a materiilor prime și a materialelor, micșorarea continuă a consumului lor specific, reducerea deșeurilor și lichidarea rebuturilor, valorificarea stocurilor supranormative** etc., toate acestea constituie căi și rezerve de utilizare cît mai eficientă a mijloacelor circulante ale întreprinderilor.

prof. dr. Marin MEHEDINȚU

---

*) Gestiune economică — metodă de organizare și funcționare a unităților socialiste prin care se asigură gospodărirea rațională a resurselor acestora, economisirea muncii sociale.

**) Cointeresare materială — trăsătură caracteristică a gestiunii economice potrivit căreia, unitățile socialiste, sînt interesate în desfășurarea unei activități cît mai eficiente.

***) Indicator — exprimare numerică a laturii cantitative a fenomenelor și proceselor economice (nivelul, dinamica și structura acestora într-o perioadă dată)

****) Eficiență economică — exprimă raportul dintre efectul util (rezultatul) și efortul (cheltuiala) pentru obținerea lui.

FILE DE ISTORIE

COMUNITATEA ECONOMICĂ A ŢĂRILOR ROMÂNE ÎN EVUL MEDIU

(secolele XIV — XVI)

DEŞI, datorită evoluţiei societăţii feudale româneşti şi a condiţiilor politice generale, pe teritoriul locuit de poporul român s-au constituit state sau ţări române — Ţara Românească, Dobrogea, Moldova, Transilvania — unitatea poporului român, oglindită în comunitatea de teritoriu, de limbă, de viaţă economică şi de cultură, ca şi în strînse legături politice, a reprezentat o trăsătură dominantă a istoriei României.

Comunitatea economică a ţărilor române în Evul mediu se oglindeşte, întîi de toate, în caracterul unitar al activităţii productive a populaţiei. Economia agrară, cuprinzînd cultura cerealelor, viticultura, grădinăria, pomicultura, creşterea animalelor, constituia ocupaţia de bază a locuitorilor ţărilor române, asigurîndu-le nevoile de hrană şi de materii prime şi oferindu-le totodată şi produse pentru export. La rîndul lor, exploatarea minelor şi ocnelor şi dezvoltarea meşteşugurilor le îndestulau trebuinţele de metale, sare şi produse meşteşugăreşti şi constituiau, îndeosebi în ceea ce priveşte Transilvania, şi însemnate resurse pentru export.

În acelaşi timp, condiţiile istorice şi naturale în care au evoluat ţările române au generat şi un şir de trăsături specifice în viaţa lor economică, care au stat la baza caracterului complementar al economiei lor. În Transilvania, mineritul şi meşteşugurile au luat un avînt deosebit în secolele XIV, XV şi XVI. În afară de satisfacerea cerinţelor locale, dezvoltarea meşteşugurilor din oraşele transilvănene, îndeosebi din Braşov, Sibiu, Bistriţa, a fost puternic stimulată de posibilitatea desfacerii produselor lor la sud şi la est de Carpaţi. În economia Ţării Româneşti şi a Moldovei, alături de cultura cerealelor, un loc însemnat ocupau creşterea animalelor, albinăritul şi pescuitul, care ofereau prisosuri abundente pentru negoţul lor extern.

Acest caracter complementar al producţiei materiale a ţărilor române a stat la temelia schimbului de mărfuri al Transilvaniei cu Ţara Românească şi Moldova în tot cursul Evului mediu.

Schimbului permanent şi intens de mărfuri i s-a adăugat statornicirea sau deplasarea pentru executare de comenzi a meşteşugarilor transilvăneni în Ţara Românească şi în Moldova precum şi venirea unor meşteşugari moldo-munteni în Transilvania, în vederea unei mai bune însuşiri a meseriei. Oierii transilvăneni îşi aduceau şi ei turmele din primăvară pînă în toamnă să pască pe păşunile de la sud şi est de Carpaţi, iar din toamnă pînă în primăvară să ierneze în Lunca Dunării şi la bălţi.

Comunitatea economică a ţărilor române în Evul mediu s-a format şi s-a închegat în condiţiile prielnice ale unităţii etnice şi geografice a Ţărilor Române şi a strînselor legături politice şi culturale dintre ele.

Deoarece şi în Eviul mediu majoritatea covîrşitoare a populaţiei din Ţările Române o alcătuiau românii, comunitatea de limbă, de fel de viaţă, de tradiţii, a înlesnit considerabil legăturile economice dintre ele. Negustorii şi cărăuşii români din Scheii Braşovului, ţăranii şi cărăuşii români din Ţara Bîrsei, din Făgăraş sau din Haţeg deţineau o pondere însemnată în negoţul Transilvaniei cu Ţara Românească. La rîndul lor, numeroşii negustori, ţărani, cărăuşi, boieri şi clerici din Ţara Românească şi Moldova făceau un permanent şi intens negoţ în Transilvania, unde marea majoritate a populaţiei o alcătuiau, de asemenea, românii.

Carpaţii meridionali şi orientali, de înălţime mijlocie, brăzdaţi de trecători şi pasuri accesibile şi principalele rîuri care coboară radiar din podişul Transilvaniei sau din Carpaţi, ca dintr-o adevărată „casă a apelor“, deschizînd de-a lungul văilor lor, o reţea de drumuri naturale, au înlesnit contactul dintre regiunile de munte, deal şi şes şi neîncetatele şi variatele legături între Ţările Române. Dacă spre apus contactul Transilvaniei cu Ungaria era îngreunat de zona joasă şi mlăştinoasă a Tisei, în schimb, legătura Transilvaniei cu Ţara Românească şi cu Moldova era asigurată prin nu mai puţin de 30 de drumuri care străbăteau trecătorile şi pasurile Carpaţilor meridionali şi orientali.

Ţara Românească era legată de Banat prin drumul Orşovei, de Ţara Haţegului prin pasul Vîlcan, de Sibiu prin Valea Oltului, pe la Turnu Roşu, de Braşov şi Ţara Bîrsei prin drumurile Dîmboviţei, Prahovei, Teleajenului şi Buzăului. Moldova era legată de Ţara Bîrsei prin drumul Braşovului, de pe valea Oituzului şi prin drumul Trotuşului de pe valea rîului cu acelaşi nume, de Transilvania răsăriteană prin pasul Bicazului, iar de Bistriţa şi de Transilvania nordică prin drumul Bistriţei, de pe valea Moldovei. Drumurilor principale, li se adăugau numeroase drumeaguri şi poteci care brăzdau ambele versante ale Carpaţilor.

Astfel, ca urmare a configuraţiei sale geografice şi, îndeosebi, datorită intenselor şi variatelor sale legături cu celelalte două ţări române de peste munţi, Transilvania era orientată economic nu atît către apus, spre Ungaria, ci îndeosebi către miază-zi şi răsărit, spre Ţara Românească şi Moldova.

★

ÎN DESFĂŞURAREA schimburilor comerciale dintre Ţările române şi în formarea comunităţii lor economice, un rol deosebit de important a revenit oraşelor Braşov, Sibiu şi Bistriţa, aşezate prielnic, în mijlocul pămîntului românesc şi avînd o intensă viaţă meşteşugărească şi comercială. În comparaţie cu relaţiile economice transcarpatice ale Sibiului şi ale Bistriţei, primul orientat aproape numai spre Ţara Românească, al doilea numai spre Moldova, Braşovul, prin aşezarea sa geografică, la hotarele dintre cele trei ţări române, avea strînse legături de negoţ atît cu Ţara Românească cît şi cu Moldova.

Începînd cu a doua jumătate a secolului al XIV-lea, negustorii transilvăneni, îndeosebi cei din Braşov, au primit întinse privilegii comerciale în Ţara Românească şi Moldova, prin care li se asigurau condiţii deosebit de prielnice pentru desfăşurarea negoţului lor pe întreg cuprinsul acestor două ţări române. Astfel, în iulie 1475, domnul Ţării Româneşti, Basarab cel Bătrîn, le confirma braşovenilor dreptul „ca să umble oamenii voştri slobozi şi în bună voie prin toată ţara domniei mele, să se hrănească şi să tîrguiască“.1) în Moldova, brașovenii obținuseră de asemenea dreptul de a face negoț, slobod, după cum atestă privilegiul pe care îl primiseră în 1455, „peste tot locul în țara noastră, prin tîrguri și prin sate“.[2]

La rîndul lor, negustorii din Țara Românească și Moldova făceau în secolele XV și XVI un comerț activ la Brașov, Sibiu și Bistrița și erau tot mai preocupați de a-și extinde negoțul în toată Transilvania. Oglindind acest obiectiv al negustorilor săi, domnul Țării Românești, Neagoe Basarab, cerea brașovenilor în 1517 să îngăduie ca „negutătorii noștri să cumpere și să vîndă“, în întreaga Transilvanie, și la Oradea și la Cluj și la Timișoara și la Rîșnov și în Țara Bîrsei“.[3]

Cercetarea întreprinsă în ultimii ani a registrelor și socotelilor vamale ale Brașovului, Sibiului și Bistriței din prima jumătate a secolului al XVI-lea a dat posibilitatea să se stabilească faptul că, la mijlocul veacului, valoarea negoțului anual dintre cele trei țări române efectuat prin mijlocirea Brașovului se ridica la circa 80—85 000 galbeni, a celui desfășurat prin Sibiu la 40—50 000 galbeni, iar a celui făcut prin Bistrița la circa 5 000 galbeni[4].

Din registrele și socotelile vamale amintite, se poate totodată constata că la schimbul de mărfuri desfășurat între țările române prin mijlocirea Brașovului, Sibiului și Bistriței, luau parte anual sute de localități de pe tot întinsul țării și mii de participanți la negoț, provenind din cele mai variate categorii sociale: negustori, mari și mărunți, meșteșugari, țărani, cărăuși, boieri. Astfel, în 1554 la comerțul desfășurat între țările române prin mijlocirea Brașovului au luat parte 146 localități și 808 participanți din Țara Românească, 6 localități și 40 participanți din Moldova și 19 localități și 222 participanți din Transilvania.[5] Localitățile participante la negoțul dintre țările române desfășurate în secolul al XVI-lea prin mijlocirea Brașovului cuprindeau o arie geografică largă, incluzînd orașe din Țara Românească, precum Cîmpulung, Pitești, Tîrgoviște, Tîrgșor, București; din Moldova, ca Baia, Suceava, Iași, Bacău, Tîrgul Trotuș, Bîrlad, Vaslui, Roman și din Transilvania, ca Sibiu, Orăștie, Sighișoara, Miercurea Cic, Cluj precum și sute de sate, răspîndite pe tot cuprinsul Țării Românești, pînă la Dunăre, al Moldovei și al Transilvaniei, îndeosebi sudice, sud-estice și centrale.

Prin valoarea ridicată a schimbului, prin varietatea produselor, marea majoritate de proveniență locală, ca pește, vite, piei, blănuri, miere, ceară, vin din Țara Românească și Moldova și produse meșteșugărești din Transilvania, prin marele număr de localități și prin numeroșii participanți de pe tot cuprinsul Țării Românești, Moldovei și Transilvaniei, relațiile comerciale dintre țările române, efectuate îndeosebi prin mijlocirea Brașovului, Sibiului și Bistriței, au constituit un proces economic permanent și de amploare, care oglindește fără putință de tăgadă, străvechea și închegata comunitate economică a întregului teritoriu locuit în evul mediu de poporul român.

Schimbul de mărfuri dintre țările române a contribuit din plin la propășirea lor economică. Metalele și uneltele meșteșugărești și agricole aduse din Transilvania în Țara Românească și Moldova duceau la progresul meșteșugarilor și agriculturii moldo-muntene, produsele meșteșugărești transilvănene de uz curent serveau la satisfacerea unor felurite nevoi ale populației de la sud la est de Carpați, iar armele importate aveau și menirea, după cum arăta Ștefan cel Mare într-o scrisoare trimisă brașovenilor în 1476, „ca să ne fie împotriva păgînilor, căci avem nevoie de ele“[6], contribuind astfel la apărarea și menținerea ființei statale a Țării Românești și Moldovei. Transilvania constituia de aceea pentru Țara Românească și Moldova un adevărat „atelier“, care contribuia din plin la asigurarea produselor meșteșugărești de care aceste două țări române aveau nevoie.

La rîndul lor, Țara Românească și Moldova reprezentau pentru Transilvania bogate izvoare de materii prime pentru meșteșugurile transilvănene și de hrană pentru populația sa, precum și piețe de care atelierele din orașele transilvănene nu se puteau lipsi în desfacerea produselor lor. Dezvoltarea meșteșugurilor și a negoțului și prosperitatea economică a multor orașe transilvănene, îndeosebi a Brașovului, Sibiului și Bistriței, se datorau, de aceea, în mare măsură, legăturilor de schimb cu Țara Românească și Moldova. Interdependența economică a țărilor române și importanța vitală pe care o avea pentru ele erau pe deplin înțelese de către oamenii acelor vremuri. Reamintind brașovenilor însemnătatea pe care Țara Românească o avea pentru Brașov și Țara Bîrsei, marele vornic muntean Stănilă le scria acestora în 1558 „Știți bine că fără noi, voi nu puteți fi și țara voastră, Țara Bîrsei, fără țara noastră, nu poate“[7]. Iar la începutul secolului al XVII-lea, vornicul de Cîmpulung, Cristian Rotompan, reamintea și el bistrițenilor interdependența economică dintre Moldova și Bistrița: „acest cap de țară a Mulduvei nu poate hi fără dumnia voastră și dumnilor voastrea încă are hi îndemână cu noi“[8].

Desfășurarea schimbului între țările române, îndeosebi prin mijlocirea Brașovului, Sibiului și Bistriței, a făcut ca aceste orașe să dețină un însemnat rol în închegarea Comunității economice a țărilor române în evul mediu. Georg Reicherstorffer în „Chorographia Transilvaniei“, publicată în 1550. considera că Brașovul „este piața de schimb a vecinilor și ca un fel de antrepozit comun pentru toate lucrurile“.[9] Iar Giovan Andrea Gramo relata într-o descriere a Transilvaniei, alcătuită pe la 1566—1567, că la Brașov „se adună toate popoarele învecinate ca într-o hală comună de mărfuri“.[10]

Au existat de asemenea neîntrerupte și intense schimburi economice ale Țării Românești, Moldovei și Transilvaniei cu Dobrogea înainte și după instaurarea stăpînirii otomane în Dunărea de jos, pe la Dîrstor (Silistra), Hîrșova, Brăila. Descoperirea pe teritoriul Dobrogei a unor tezaure monetare cuprinzînd monede emise în Țara Românească și Moldova în ultimele decenii ale secolului al XIV-lea sau menționarea în regulamente comerciale și vamale turcești din secolul al XVI-lea a unor produse muntene și transilvănene care circulau în Dobrogea atestă grăitor permanența legăturilor economice desfășurate la Dunărea de jos între ținuturile de pe ambele maluri ale fluviului.

NEÎNTRERUPTA ȘI TRAINICA comunitate economică a țărilor române a constituit împreună cu unitatea lor etnică și geografică, cu strînsele lor legături politice și culturale, una din permanențele, pline de profunde consecințe, ale istoriei românești. În condițiile luptei comune a țărilor române, împotriva imperiului otoman, s-a închegat și mai mult puternica lor solidaritate.

Amenințați de o puternică incursiune turcească în Transilvania, brașovenii își puneau nădejdea nu în craiul de la Buda și în oștile lui, ci în domnul Moldovei, Ștefan cel Mare, față de care își exprimau convingerea, într-o scrisoare din aprilie 1479 că „din mila lui Dumnezeu, Măria Voastră a fost aleasă și trimisă spre cîrmuirea și apărarea Transilvaniei“ și îl rugau „cu mare dor și dragoste... să binevoiască să se grăbească și să se apropie de aceste părți, pentru a le ocroti de sus-zișii prea crîncenii turci“.[11]

Pe această temelie trainică și în necontenită întărire a comunității economice, de limbă, de teritoriu, de viață culturală a țărilor române, s-a născut și s-a închegat ideea conștiinței de neam iar apoi de națiune și a făuririi unui stat unit. Pe această temelie — și nu ca urmare a unei conjuncturi trecătoare, după cum au încercat și mai încearcă încă să susțină, denaturînd adevărul istoric, unii istorici de peste hotare — s-a desfășurat lupta pentru unitatea statului dusă de poporul român, de-a lungul veacurilor. Ideal pe care Mihai Viteazul l-a realizat în 1600, înfăptuindu-și marele său țel politic .

conf. dr. Radu MANOLESCU

---

[1] I. Bogdan, Documente privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul și cu Țara Ungurească, București, 1905, pg. 118—119.

[2] I. Bogdan, Documente moldovenești din secolele XV și XVI in arhivul Brașovului, București, 1905, p. 34—36.

[3] R. Manolescu, Unitatea economică a Țărilor Române în Evul mediu (secolele XIV—XVI) în Unitate și continuitate în istoria poporului român, București, 1968, p. 145—146.

[4] R. Manolescu, Unitatea economică a țărilor române în evul mediu (secolele XIV—XVI) în Unitate și continuitate în istoria poporului român, București, 1968, p. 145—146.

[5] R. Manolescu, Comerțul Țării Românești și Moldovei cu Brașovul (secolele XIV—XVI), București, 1965, Anexe, pp. 300—304.

[6] I. Bogdan, Documentele lui Ștefan cel Mare, vol. II, București, 1913, p. 337—338.

[7] I. Bogdan, Documente și regeste privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul și cu Ungaria în secolele XV și XVI, București, 1902, p. 234.

[8] Hurmuzaki, Documente privitoare la istoria românilor, vol. XV, partea 2, p. 808.

[9] Călători străini despre țările române, vol. I, București, 1963, p. 218.

[10] Idem, vol. II, București, 1970, p. 357.

[11] Hurmuzaki, Documente privitoare la istoria românilor, vol. XV, partea 1, p. 101—102.

TEORII · IDEI

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

DESTINUL UNEI OPERE CLASICE DE ECONOMIE POLITICĂ (I)

acad. V. MALINSCHI

Bicentenarul operei lui A. SMITH: „Cercetare asupra naturii şi cauzelor avuţiei naţiunilor"

ÎMPLINIREA a 200 de ani de la apariţia, în 1776, a celebrei opere economice a lui Adam Smith, oferă prilejul unei justificate evocări retrospective a prezenţei sale în diverse ţări, în diferite perioade, ca şi a felului în care a fost ea interpretată şi evaluată în istoria gîndirii economice mondiale de-a lungul celor două secole.

„Avuţia Naţiunilor" apare în condiţiile în care economia Angliei se afla în faza manufacturieră a procesului de devenire a relaţiilor de producţie capitaliste. Era firesc, deci, ca ideile şi tezele formulate de A. Smith, în contextul general al concepţiei sale social-economice, să capete extindere şi să fie împărtăşite în primul rînd în ţările care se aflau într-o situaţie identică sau similară, unde într-adevăr opera lui a fost în scurtă vreme tradusă şi deseori reeditată, bucurîndu-se o vreme de frecvente aprecieri admirativ-elogioase.

Dar ca orice operă originală de mare anvergură şi ecou „Avuţia Naţiunilor" a fost supusă treptat unor interpretări arbitrare ce mergeau pînă la deformarea şi minimalizarea ei, sau chiar la contestarea originalităţii sale.

În primul rînd, s-a făcut adesea mult caz de presupusa influenţă pe care ar fi exercitat-o asupra lui A. Smith unii filozofi, jurişti şi economişti, precursori sau contemporani (Hume, Quesnay, Turgot, Hutcheson, Montesquieu, Voltaire, Rousseau, Grotius), ale căror idei ar fi fost abundent folosite de economistul englez.

Dacă aceste insinuări – reluate mai tîrziu – s-au făcut sporadic şi n-au avut parte iniţial de o prea largă acreditare, mult mai durabilă şi extinsă a fost interpretarea simplistă şi deformantă a tezelor sale de către reprezentanţii numeroşi şi prolifici ai economiei politice burgheze vulgare.

S-a trecut uşor cu vederea şi peste faptul că, înainte de a purcede la elaborarea operei sale economice, A. Smith a făcut dovada unor profunde şi originale cunoştinţe de filozofie, psihologie, de etică şi drept, chiar în prima sa lucrare mai importantă „Teoria sentimentelor morale" (1759), în care formulează teza că la baza moralei stă sentimentul de simpatie reciprocă ce-i leagă pe oameni, enunţînd „principiul interesului fiecăruia pentru ceea ce se întîmplă altora", reflectat, de altfel, şi în opera sa economică.

Nu este întîmplător desigur faptul că pe piatra funerară de pe mormîntul său din cimitirul din Edinburgh figurează, pe lîngă data naşterii şi a morţii sale, şi inscripţia funerară, abia descifrabilă : „Aci zac rămăşiţele lui **Adam Smith** care a scris **Teoria sentimentelor morale** şi **Bogăţia Naţiunilor"** [1].

Exegeţii vulgarizanţi au preluat unele din tezele smithiene şi, diminuînd sau exagerînd sensul lor, au ajuns să le denatureze, sub pretextul dezvoltării lor. Printre primii care s-au dedat la asemenea contribuţii „creatoare", a fost J.B. Say, care a schematizat pînă la absurd cîteva din tezele economice ale lui A. Smith, golindu-le de conţinut şi apoi Fr. Bastiat, reprezentantul cel mai plat al apologeticii vulgare a capitalismului, care susţinea în chip şi fel „armonia de interese dintre muncă şi capital", limitînd relaţiile de clasă din societatea burgheză la un schimb reciproc avantajos de servicii. Pe aceleaşi poziţii ideologice se află şi H. Carey autorul altei teorii apologetice reacţionare, a „armoniei intereselor de clasă în societatea burgheză".

Dar cea mai puternică reacţiune, de data asta făţişă, împotriva sistemului şi a concepţiei liberului-schimb formulate de A. Smith începe odată cu apariţia „Sistemului Naţional de Economie Politică" a lui Fr. List, care afirma prezumţios şi categoric că : „Acest sistem este avantajos numai pentru naţiunile dezvoltate, în măsura în care lasă joc liber capitalurilor şi forţelor lor productive ca să distrugă armonia naţiunilor organizate în mod normal din punct de vedere economic şi pentru a frîna progresul naţiunilor care sînt încă pe cale de a progresa" [2].

Un rol similar deşi mai atenuat în dis-

FIŞE

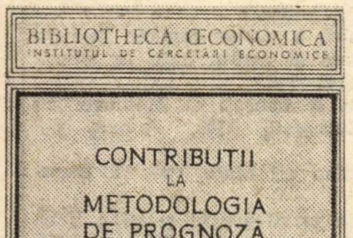

BIBLIOTHECA ŒCONOMICA
INSTITUTUL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CONTRIBUŢII
LA
METODOLOGIA
DE PROGNOZĂ
A
COSTURILOR
DE PRODUCŢIE

31

EDITURA ACADEMIEI
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Sub redacţia dr. Ilie Marinescu a apărut recent lucrarea colectivă (Contribuţii la metodologia de prognoză a costurilor de producţie *(Bucureşti, 1976, 188 p.) Volumul are la bază o cercetare efectuată în cadrul ICE de un grup de cercetători (dr. A. Iancu, dr. Ilie Marinescu, Camelia Cămăşoiu, ing. Ion Iliescu, ing. Teodor Mardare Gherasim, George Haşeganu ş.a.) în vederea elaborării unei metodologii cu caracter aplicativ de prognoză pe termen lung a costurilor. În carte se analizează specificul prognozei costurilor şi preţurilor de producţie ; se prezintă metodele statistico-matematice utilizate şi un model statistico-economic, constînd din previzionarea costurilor prin metoda regresiei multiple, asociate cu metoda de extrapolare a trendului ; se efectuează prognoza costurilor de producţie la ţiţei, produse ale industriei metalurgice şi ale construcţiilor de maşini, ale industriei chimice, ale zahărului.*

Capitalismul şi contradicţiile dezvoltării tehnice contemporane

În studiul Protivoreciia naucino-tehniceskoi revoliuţii v usloviah sovremennogo kapitalisma *(Contradicţiile revoluţiei ştiinţifice-tehnice în condiţiile capitalismului contemporan), apărut în revista MEMO nr. 3/1976, V. Kudrov consideră că perfecţionarea actuală a forţelor de producţie în ţările capitaliste dezvoltate duce la ascuţirea contradicţiilor dintre factorii subiectivi (personali) şi obiectivi (materiali) ai producţiei. Creşte insatisfacţia muncitorilor de pe urma muncii lor, muncitorii calificaţi neputînd efectua o muncă corespunzătoare nivelului lor de calificare sau fiind chiar concediaţi. Astfel, capitalismul duce la o mare risipă a bogăţiei intelectuale, la devalorizarea calificării. Revoluţia ştiinţifică şi tehnică intensifică dezvoltarea inegală, în salturi, a diferitelor ramuri, teritorii şi verigi ale economiei capitaliste pe plan mondial. La începutul anilor 50 producţia pe locuitor în ţările care îşi căpătau independenţa, era de 10 ori mai mică în comparaţie cu cea din ţările capitaliste dezvoltate, în timp ce la începutul anilor '70 acest decalaj a ajuns la 12. Decalajul, se arată în continuare, se manifestă şi în ceea ce priveşte nivelul şi ritmurile de dezvoltare ale ştiinţei, învăţămîntului şi culturii.*

Estetica industrială şi marketingul

• *Într-un volum compact (de peste 500 de pagini), publicat la Geneva sub titlul* Esthétique industrielle et promotion des exportations – Organisation et encadrement des programmes de promotion de l'esthétique in-

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

creditarea operei lui A. Smith l-a jucat, cu toate recunoașterile parțiale ale meritelor sale în dezvoltarea gîndirii economice moderne, școala istorică și neo-istorică germană de economie politică și apoi cea „marginalistă".

Desigur că în diverse țări, în anumite perioade atitudinea față de A. Smith și opera sa a fost diferită, variind după condițiile sociale-economice locale și influențele exercitate de economiștii încadrați în diferite școli și curente.

O evoluție interesantă a înregistrat aprecierea operei lui A. Smith, în diferite vremuri în România. Prima referire în acest sens datează din 1838, cînd N. Suțu îl menționează pe acesta, vădit elogios, drept „primul care a pus bazele adevăratei economii politice, fiind fondatorul economiei politice moderne"[3]).

Ceva mai tîrziu în 1841, în Catalogul Bibliotecii Academiei Mihăilene din Iași, se menționează existența, pe lîngă alte lucrări ale unor economiști din Apus, și a unei traduceri în limba franceză a „Avuției Națiunilor".

În preajma revoluției de la 1848, în Programul editorial pentru „Biblioteca universală", întocmit de I. Heliade-Rădulescu figura și traducerea operei lui A. Smith.

Referiri indirecte la A. Smith vom găsi de asemenea la I. Ghica, mai cu seamă în ale sale „Convorbiri Economice" (elogiul muncii). El este și un susținător aprig al concepției liberului schimb. D.P. Marțian, acordînd și el o importanță deosebită muncii ca factor al producției, afirma că : „lucrul – este elementul producțiunii și înmulțirii averii. De la promulgarea acestui adevăr se datează noua eră a științei autorul căreia fu Adam Smith"[4]). O anumită familiarizare cu unele teze ale economistului englez o aflăm și la I. Ionescu de la Brad, îndeosebi în tratarea problemei rentei funciare. Pe primul plan este pusă munca, altfel renta „nu ar exista", de vreme ce ea provine nu numai din fecunditatea pămîntului, ci și din munca omului care a „solicitat această fecundidtate"[5]). I. Strat are și el o apreciere elogioasă la adresa lui A. Smith susținînd că dacă se iau în considerare rezultatele finale ale operei sale „este probabil că această carte este cea mai importantă care s-a scris vreodată"[6]).

În epoca Unirii Principatelor Române ideologia economică consacrată în ambele principate era ideologia liberală. Introducerea ei s-a făcut de bună seamă sub înrîurirea Occidentului capitalist : întîi pe cale de fapt, aceea a instaurării în principate a unui regim de relativă libertate comercială cu străinătatea, apoi prin infiltrațiunile ideologice vehiculate de influența culturii franceze și implicit a gîndirii economice din Franța, reprezentate în bună parte de epigonii lui A. Smith.

Publicistica vremii se ocupă tot mai frecvent de problemele economice, tratîndu-le în spiritul economiei politice liberale, ca una considerată de autoritate incontestabilă. I. Ghica ajunge chiar să ridiculizeze ideea încurajării unei industrii naționale, considerînd schimbul liber drept lege naturală, întrucît : „precum niciun corp nu se poate sustrage acțiunii gravitațiunii, asemenea nici o societate nu se poate sustrage de la legile schimbului"[7]).

Dar, în curînd, se conturează tot mai hotărît o altă tendință contrară, ce-și găsește expresia mai cu seamă în scrierile lui P.S. Aurelian și apoi ale lui A. D. Xenopol. După cum arăta P.S. Aurelian „Teoria dominantă care a fost visată de capul Școalei fiziocrate și elaborată de fondatorul Școalei engleze Adam Smith, nu ne poate servi de povățuitoare pentru direcțiunea ce avem să dăm politicii noastre comerciale, căci dînsa, după cum se exprima List, este preocupată exclusiv de cerințele cosmopolitice ale viitorului, de viitorul chiar cel mai îndepărtat"[8]).

O înțelegere profundă și subtilă a tezelor școalei liberale dovedește A.D. Xenopol. În primul rînd el constată că principiile sale nu au efectiv o valoare științifică, întrucît „țările care astăzi stau în fruntea civilizației materiale s-au dezvoltat prin un sistem de ingerință guvernamentală, adică protecționistă"[9]). Într-adevăr, susținătorii liberului schimb, începînd cu cei din Apus, treceau ușor cu vederea faptul că în țările de origină sau de aplicare a acestei doctrine, fazei „liberale" i-a premers o perioadă de politică mercantilistă. Concluzia la care ajunge eminentul istoric este aceea că : „Economia politică a Franței și Angliei nu merită numele de știință, ea este o teorie pusă în slujba practicei și fiindcă practica este profitabilă țărilor acelora, teoria trebuie să vină să susțină pe baza unor așa numite principii, interesul curat al acelor state spre a-i da astfel o aparență mai puțin urîcioasă"[10]).

Dar aceste critici deși lipsite de menajamente, nu vizau în fond atît pe A. Smith cît pe cei ce-au exagerat și deformat concepția sa mult mai ponderată, suplă și realistă. Cu toată influența crescîndă a curentului protecționist și a școalei istorice și neoistorice germane, asupra gîndirii economice din România, aprecierea operei economice a lui A. Smith și a locului pe care-l ocupă el în gîndirea economică mondială, deși sporadică și parțială, se menține pozitivă.

(Va urma)

---

[1] I. Răducanu, Adam Smith. O comemorare, 1940, p. 1.

[2] Fr. List, Sistemul Național de Economie Politică, Ed. îngrijită de prof. dr. Ivanciu Nicolae Văleanu, dr. V. Vasiloiu, dr. D. Răducanu, 1973, p. XXI.

[3] N. Suțu, Opere Economice, 1957, p. 66.

[4] D. P. Marțian, Economia socială, 1860, p. 56.

[5] I. Ionescu de la Brad, Opere, vol. II, Ed. 1943, p. 276—278.

[6] I. Strat, Tratat Complet de Economie Politică, 1870, p. 29.

[7] I. Ghica, Convorbiri Economice, 1879, p. 257.

[8] P. S. Aurelian, Cum se poate fonda industria în România, 1881, p. 59.

[9] A. D. Xenopol, Studii Economice, 1888, p. 3.

[10] A. D. Xenopol. Opere Economice (Texte alese), Ed. 1967, p. 85—86.

FIŞE

dustrielle (Estetica industrială și promovarea exporturilor – Organizarea și încadrarea cu personal a programelor de promovare a esteticii industriale), specialiștii Centrului de comerț internațional UNCTAD/GATT caută să sintetizeze experiența cîștigată pe plan mondial în organizarea și promovarea activităților legate de estetica industrială („design"). Studiul lor se bazează pe cinci monografii asupra promovării esteticii industriale în Canada, Irlanda, Israel, Norvegia și Pakistan. La întrebarea cheie : ce trebuie să facă o întreprindere pentru a fi sigură că modul în care a fost conceput produsul său va fi bine apreciat pe piața vizată ? –, autorii lucrării răspund că „mai mult decît în oricare alt sector de promovare a exporturilor, audiența de care se bucură estetica industrială depinde de îmbinarea fericită între acțiunea profesioniștilor din acest domeniu și cea a experților în marketingul exporturilor. Obiectul prezentului studiu este de a arăta cum acest mariaj s-a putut realiza în anumite țări, aflate în stadii diverse ale dezvoltării economice și sociale".

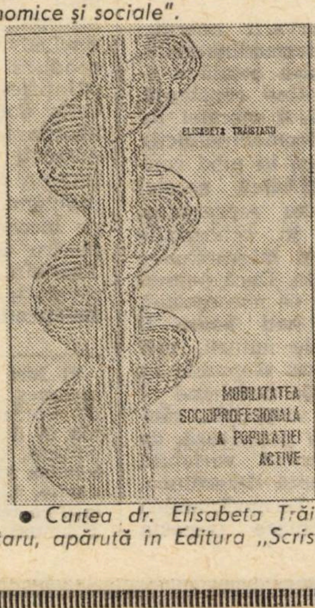

● Cartea dr. Elisabeta Trăistaru, apărută în Editura „Scrisul Românesc" din Craiova (180 p.), examinează direcțiile principale ale mobilității socio-profesionale în rîndul populației în general, al celei active în special, evidențiind mecanismul intern de producere și reproducere a populației active, implicațiile acestor procese asupra claselor și categoriilor sociale. Totodată, în lucrare se încearcă să se ofere concluzii teoretice și practice privind accelerarea procesului obiectiv de apropiere între clasele și categoriile sociale specifice societății noastre, de întărire a unității și coeziunii întregului popor, de adîncire a omogenizării societății. Această ultimă problemă, a omogenizării, este privită ca un proces complex, obiectiv, de ștergere treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre munca agricolă și cea industrială, de apropiere între clasele și categoriile sociale, de contopire a lor într-o singură categorie de oameni ai muncii, constructori ai societății comuniste, proces în care rolul hotăritor îl are clasa muncitoare. Din cuprins : probleme privind definirea claselor și a structurii sociale ; principalele direcții ale schimbărilor din structura de clasă a societății românești, creșterea rolului clasei muncitoare ; dinamica mobilității sociale a țărănimii ; locul și rolul intelectualității ; rolul și locul populației feminine ; principalele direcții ale omogenizării societății românești.

PUNCTE DE VEDERE

CREŞTEREA ECONOMICĂ ŞI CORELAŢIA ÎNTRE SUBSTANŢĂ, ENERGIE ŞI INFORMAŢIE *)

prof. dr. docent ing. V. ROMAN

ABORDÎND problemele bazei tehnico-materiale (BTM) a societăţii contemporane, apare necesar (în vederea aprofundării ei) să se aibă în vedere că raportul dintre om (societate) şi mediul său ambiant nu trebuie privit în exclusivitate sub aspectul său termodinamic, căci teoria termodinamicii este cu totul insuficientă pentru studiul fenomenelor sociale şi economice. În teoriile economice, de pînă acum, forţele materiale de producţie au fost reprezentate ca fiind totalitatea mijloacelor de muncă şi a materiilor şi substanţelor extrase din natură şi biosferă şi folosite în procesele de producţie. La nivelul actual al dezvoltării societăţii umane, al sarcinilor ce se pun pentru dezvoltarea BTM, aceste elemente trebuie completate cu **teoria informaţiei** (informaţia — după expresia lui Norbert Wiener — nefiind nici materie, nici energie, ea reprezentînd structurile, adică ansamblul relaţiilor existente între elementele unui întreg). Această completare este cerută de faptul că între toate marile sisteme ale naturii şi societăţii există o unitate, iar această unitate impune o viziune, o abordare globală care să pună în evidenţă corelaţia dintre **substanţă, energie** şi **informaţie.**

Este cu neputinţă disocierea dezvoltării BTM, a creşterii economice, de existenţa mediului ambiant (viu şi neviu) cu care, de fapt, alcătuiesc un sistem unic şi în cadrul căruia aceste elemente componente se găsesc într-o interacţiune permanentă.

Sîntem tentaţi cîteodată să considerăm BTM, aidoma unei maşini, drept un sistem în sine, fără referire la mediul ambiant, ca un sistem **închis**, adică un sistem care nu primeşte şi nu emite nici energie, nici informaţie sub nici o formă.

În realitate nici un ansamblu coerent nu poate fi considerat ca fiind în afara vreunui mediu. Dacă pînă nu de mult a putut fi considerat ca ceva normal şi practic acceptabil de a studia o maşină, un mecanism oarecare în afara relaţiilor sale cu mediul (căci mediul exercita, de fapt, o influenţă pînă la urmă neglijabilă asupra funcţionării sale), astăzi, cînd analizăm funcţionarea unor **sisteme întregi** şi tot mai **complexe** nu se mai poate lăsa în afara cîmpului de analiză corelaţiile acestora cu mediul ambiant (în sensul larg al acestei noţiuni), căci ele schimbă cu acest mediu substanţe, energie şi, aş spune, în primul rînd, informaţii. Analiza complexă şi cît mai exactă a evoluţiei BTM a unei societăţi, în condiţiile revoluţiei ştiinţifice şi tehnice, presupune obligatoriu o asemenea abordare.

BTM care este parte integrantă a ecosistemului terestru este un sistem deschis. Ea (BTM) poate evolua în două sensuri, fie să crească, fie să regreseze (sub raport uzură morală şi fizică). Acceptînd definirea ei (a BTM) de mai sus, sîntem obligaţi a ţine seama de toţi factorii care influenţează evoluţia ei. Trebuie să ţinem seama de faptul că raporturile între condiţiile creşterii şi dezvoltării sistemelor vii, ale sistemelor ecologice ale naturii şi ale sistemelor nevii, create de om, constituie realitatea „creşterii". „Creşterea — spune un sociolog francez — este rezultatul efectului reciproc între fondul uman (...) bogat în resurse neexploatate, şi mediul total care evoluează permanent datorită integrării forţelor naturale cu activităţile umane".

Atît principiul conservării energiei (primul principiu al termodinamicii), conform căruia **cantitatea** totală a energiei din **univers** rămîne constantă, cît şi principiul degradării energiei (al doilea principiu al termodinamicii). care postulează faptul că în mod continuu şi ireversibil **calitatea** acestei energii se degradează au reprezentat salturi revoluţionare în concepţiile omului privind natura şi interacţiunea dintre natură şi societate. Dacă primul principiu este o axiomă de necontestat, al doilea principiu nu mai poate fi acceptat nici de ştiinţele naturii, nici de ştiinţele sociale. El nu răspunde în mod satisfăcător la noile probleme ce se pun astăzi în faţa omenirii, căci acest al doilea principiu postulează, de fapt, o lege care, devenind variabilă în funcţie de timp, anunţă dezordinea, degradarea şi moartea. Termodinamica **lineară** trebuie să evolueze (aceasta fiind părerea unui număr tot mai mare de savanţi) către o termodinamică **nelineară**, adică o termodinamică a proceselor ireversibile, care ar permite punerea într-o nouă lumină a corelaţiilor dintre al doilea principiu al termodinamicii (care are o natură probabilistică) şi legităţile evoluţioniste ale biologiei şi care ar prefigura posibilitatea creării unor structuri în condiţii de instabilitate, un echilibru static sau dinamic **absolut** neexistînd.

În acest cadru, problema informaţiei capătă o importanţă capitală şi în cadrul proceselor creşterii economice, căci dacă al doilea principiu al termodinamicii indică o degradare a energiei (ceea ce nu înseamnă că ansamblul biosferă-mediu n-ar fi supus totuşi — într-o primă aproximaţie, ca sistem închis — celor două principii ale termodinamicii), informaţia indică, prefigurează organizarea în structuri a energiei — atît de necesară funcţionării BTM a societăţii ; ea (informaţia) este contrarul entropiei (care — cum arată unii specialişti — este „dezordine, dezorganizare, probabilitate"). Tendinţe către o ordine crescîndă, către crearea de forme superioare a unităţii într-o diversitate mai complexă se afirmă tot mai mult. Pe un plan mai larg, integrarea teoriei informaţiei în toate domeniile ştiinţei (inclusiv în ştiinţele sociale), ar putea conduce la constituirea unei metode ştiinţifice, cu caracter universal şi chiar dominant. Aceasta ar permite şi abordarea cu mai mult curaj a unor domenii noi (dispreţuite sau ignorate într-un fel pînă acum) cum ar fi şi problema captării energiei difuze care ne înconjoară (stabilit principial şi pentru prima oară încă în 1905 de Einstein), care ar reprezenta o nouă revoluţie, denumită de unii **revoluţia independenţei energetice.**

---

*) Idei din comunicarea prezentată la sesiunea ştiinţifică organizată, în comun, de Academia Republicii Socialiste România şi de Academia de ştiinţe sociale şi politice, cu tema: **„Revoluţia ştiinţifică-tehnică şi modernizarea forţelor de producţie. Cincinalul afirmării revoluţiei ştiinţifico-tehnice în România"**. Bucureşti, 23 ianuarie 1976.

UNCTAD IV

Modalități concrete pentru depășirea subdezvoltării

COMPONENTA FINANCIARĂ (I)

FRECVENȚA manifestărilor din ultima vreme, consacrate cooperării internaționale în sprijinul eforturilor proprii ale țărilor angajate în procesul creșterii lor economice, abordarea tot mai largă a problematicii lichidării treptate a decalajelor care separă țările în curs de dezvoltare de cele dezvoltate economic, sînt mărturii ale interesului crescînd al opiniei publice mondiale pentru căile și mijloacele de accelerare a procesului dezvoltării. Acest interes își găsește justificarea, pe de o parte, în conștiința — care se înrădăcinează tot mai mult în lume — a legăturii directe care există între lichidarea subdezvoltării și progresul umanității în ansamblul ei, deci inclusiv al țărilor dezvoltate, iar pe de altă parte, în faptul că, în anii din urmă, decalajele economice dintre țări nu au contenit să se adîncească.

În mesajul președintelui **Nicolae Ceaușescu** adresat celei de-a IV-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare care și-a deschis lucrările la Nairobi (Kenia) la 5 mai, se subliniază : **„Realitățile lumii de azi arată că decalajele dintre statele dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, departe de a se diminua, se măresc, că situația economică și socială a unui mare număr de popoare continuă să se agraveze, mai ales ca urmare a crizei care a cuprins o serie de țări capitaliste. Problemele materiilor prime, energiei și alimentației capătă un caracter tot mai acut. Cooperarea economică internațională este grav perturbată de criza economică și valutară, de numeroase obstacole artificiale, bariere discriminatorii și inechități. La accentuarea tuturor acestor fenomene negative contribuie, într-o măsură importantă, faptul că în lume continuă cursa înarmărilor, sporesc cheltuielile militare, care reprezintă o grea povară pentru toate popoarele și măresc pericolul de război“.**

Rezultat al vechii politici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de dominație și inechitate, de forță și dictat, de dezvoltare și îmbogățire a unor state pe seama altora, fenomenele înfățișate se cer cît mai grabnic înlăturate din viața popoarelor. Aceasta necesită la rîndul său instaurarea unor relații noi între state care să creeze condiții de reală dezvoltare tuturor popoarelor, să asigure un climat de înțelegere și largă colaborare, în interesul fiecărui stat, al păcii și prosperității tuturor popoarelor.

„România apreciază, se arată în mesajul președintelui **Nicolae Ceaușescu, că în condițiile de astăzi, cînd în lume s-au petrecut și se petrec ample schimbări revoluționare, naționale și sociale, mutații adînci în raportul internațional de forțe, constituie o înaltă îndatorire a tuturor statelor, a tuturor popoarelor de a-și uni și mai strîns eforturile, de a conlucra tot mai activ, pe bază de deplină egalitate și înțelegere, pentru a asigura soluționarea constructivă a tuturor problemelor de care depind progresul și pacea omenirii contemporane“.**

Sesiunea a IV-a a UNCTAD urmează să analizeze tocmai o serie de probleme esențiale pentru lichidarea subdezvoltării, între care comerțul internațional cu produse de bază și articole industriale, negocierile comerciale multilaterale, relațiile comerciale dintre state cu sisteme social-economice diferite, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare, măsurile speciale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate. Între aceste probleme, un loc distinct îl ocupă cele monetare, de finanțare și de transfer al resurselor reale în scopul dezvoltării.

Pentru un sistem monetar internațional în slujba dezvoltării

DE MAI MULȚI ANI se depun eforturi susținute în cadrul Fondului Monetar Internațional pentru **realizarea reformei relațiilor valutar-financiare internaționale.** Pînă în prezent, acest obiectiv nu a fost încă atins. Dar — așa cum spunea directorul general al acestui organism internațional, H. Johannes Witteveen, în iulie 1975, în fața Consiliului economic și social al Națiunilor Unite — „poate nu este surprinzător că avem nevoie de mult timp pentru a cristaliza puncte de vedere convenite asupra unui sistem potrivit pentru o lume care continuă să fie într-o rapidă prefacere“.

În 1974, an pentru care se programase încheierea lucrărilor de reformă a sistemului monetar internațional, s-a ajuns la concluzia că în fața instabilității și dezechilibrelor din economia mondială, o asemenea reformă nu este posibilă și că cea mai sănătoasă atitudine care poate fi adoptată este aceea de a considera reforma drept un proces evolutiv, în funcție de schimbările care se vor produce în lume.

În acest proces, un prim pas este considerat a fi modificarea statutului Fondului Monetar Internațional. Această modificare a fost trecută prin întreaga filieră a organismului pînă la sfîrșitul lunii trecute și este acum în curs de a fi prezentată spre aprobare țărilor membre.

Din tot ce s-a întreprins pînă acum în acest domeniu nu rezultă că s-ar fi ținut seama în mod deosebit de interesele țărilor în curs de dezvoltare. În cadrul reuniunii ministeriale de la Manila a „Grupului celor 77“ (ianuarie-februarie a.c.) s-a arătat că, din punctul de vedere al acestor țări, nu poate fi vorba despre o reformă a actualului sistem monetar internațional, ci despre **un nou sistem** care să cuprindă schimbări fundamentale, pentru a putea răspunde intereselor comunității internaționale și îndeosebi acelora ale țărilor în curs de dezvoltare. Aceste schimbări ar trebui să țină seama de interdependența problemelor aferente sistemului monetar, sistemului financiar și sistemului comercial internațional, precum și de necesitatea ca promovarea comerțului și a progresului țărilor rămase în urmă să constituie unul din obiectivele esențiale ale noului sistem monetar.

În cadrul lucrărilor de la Manila s-a arătat, de asemenea, că sistemul monetar internațional ar trebui să aibă un **caracter universal,** incluzînd toate țările interesate fără excepție și să țină seama, în primul rînd, de drepturile și interesele țărilor în curs de dezvoltare, garantîndu-le un tratament echitabil care să răspundă imperativelor dezvoltării lor.

S-a mai subliniat necesitatea ca deciziile asupra problemelor monetare internaționale care interesează întreaga comunitate internațională să fie luate cu participarea totală și eficientă a țărilor în curs de dezvoltare, în toate etapele discuțiilor și negocierilor. În acest sens, ar trebui întărită autoritatea Fondului Monetar Internațional și diminuat rolul grupelor restrînse de țări care nu sînt reprezentative și care totuși au o poziție-cheie în politica valutară. Ar trebui de asemenea modificat sistemul de vot, în vederea unei reprezentări sporite a țărilor în curs de dezvoltare, a unei creșteri a ponderii acestor țări în adoptarea deciziilor, atît în cadrul F.M.I., cît și în acela al Băncii Mondiale.

O lichiditate echilibrată și problemele D.S.T.

ÎN EXAMINAREA posibilităților de utilizare a sistemului monetar internațional ca instrument de sprijinire a dezvoltării, un loc de frunte ocupă problema **creării și repartizării lichidității internaționale.** În această problemă, „Grupul celor 77“ susține necesitatea ca lichiditatea internațională, echilibrul ei, să facă obiectul unui control internațional mai eficient, astfel încît să răspundă cerințelor de lichiditate adițională care se manifestă în economia mondială în general și în țările în curs de dezvoltare în special.

Este știut că vechiul sistem monetar internațional a avut, în această privință, carențele cele mai evidente. El nu a putut împiedica proliferarea lichidităților de dolari la principalii parteneri ai S.U.A., ceea ce a dus la criza de încredere în dolar și, în cele din urmă, la criza sistemului monetar internațional în ansamblu, soldată cu prăbușirea lui. Totodată, sistemul monetar internațional nu a contribuit decît cu prea puțin la acoperirea marilor nevoi de lichiditate ale țărilor rămase în urmă.

În vederea realizării unei lichidități internaționale echilibrate, țările în curs de dezvoltare au susținut întotdeauna că monedele de rezervă naționale — în primul rînd dolarul S.U.A. — ar trebui să cedeze progresiv locul unei monede cu adevărat internaționale, cum ar fi drepturile speciale de tragere (D.S.T.). În felul acesta, nici un stat n-ar mai putea influența în această sferă situația monetară internațională, n-ar mai avea mijlocul de a exporta în alte state deficitele balanței sale de plăți.

Pornind de la această preferință, „Grupul celor 77“ a propus întărirea rolului D.S.T. ca instrument de rezervă, astfel încît el să înlocuiască progresiv atît dolarii, cît și aurul în funcția de rezervă.

În acest cadru de preocupări, o veche cerință a țărilor în curs de dezvoltare a fost aceea a **revizuirii sistemului de alocare a emisiunilor de D.S.T.** Actualul statut al F.M.I. prevede că emisiunile — efectuate de F.M.I. — se repartizează între țările membre în funcție de cotele lor de participare la Fond. Caracterul inechitabil al acestui sistem este vădit, avînd în vedere că țările cele mai bogate au subscris cele mai mari cote, deci primesc cea mai mare parte din emisiunile de D.S.T. (repartizate în mod gratuit), deși au cele mai mari disponibilități și cel mai larg acces la piețele de capital, în timp ce țările care au cea mai mare nevoie de lichidități și au un acces limitat la aceste piețe primesc cea mai mică parte din emisiuni.

Vedere din Nairobi

O altă cerință, la fel de veche, a țărilor în curs de dezvoltare în legătură cu D.S.T. se referă la utilizarea acestui instrument pentru finanțarea dezvoltării. Ideea „legăturii“ (link) între alocațiile de D.S.T. și aportul de resurse financiare adiționale pentru dezvoltare ar putea fi rezolvată pe diferite căi : fie, de exemplu, prin afectarea directă de către F.M.I. a unei părți din emisiune unui **Fond de sprijinire a dezvoltării,** fie prin alocarea întregii emisiuni țărilor membre și alocarea de către acestea a unei părți din suma primită ca subvenție în folosul dezvoltării.

Unele țări s-au opus acestei cerințe, susținînd că ea ar denatura rolul de instrument de rezervă care a fost atribuit drepturilor speciale de tragere prin actualul statut al F.M.I. Dacă acestor instrumente li s-ar încredința și rolul de mijloc de finanțare a dezvoltării, s-ar deschide larg porțile deprecierii lor inflaționiste și, prin urmare, subminării încrederii în noul instrument. Or, stabilitatea valorică și încrederea sînt indispensabile difuzării în lume a D.S.T.

Proiectul de modificare a statutului F.M.I. nu cuprinde nici o prevedere care să țină seama de **necesitatea îmbunătățirii criteriului de repartizare a emisiunilor de D.S.T. între țările membre** și nici de **cerința utilizării D.S.T. ca mijloc de finanțare a dezvoltării.** Acest proiect se limitează în esență la enunțarea principiului ridicării D.S.T. la rangul de principal instrument de rezervă al sistemului monetar internațional, fără însă să indice căile concrete de realizare a acestui principiu. Este știut în această privință că, în prezent, D.S.T. au o importanță periferică în structura instrumentelor de rezervă, deci a lichidității internaționale, deoarece F.M.I. nu a emis D.S.T. decît în perioada 1970—1972 și numai într-o sumă totală de 9,5 miliarde de unități (o unitate D.S.T. a fost considerată egală cu dolarul S.U.A. dinaintea devalorizării din 1971.

Motivul acestei limitări în timp și în cantitate a emisiunilor de D.S.T. a fost existența unei lichidități suficiente în lume, dacă nu chiar excedentare, din cauza alimentării ei permanente cu dolari în urma deficitelor cronice ale balanței de plăți a S.U.A. Emisiunile suplimentare de D.S.T. ar fi provocat într-o asemenea împrejurare o pletoră de lichiditate, adică o situație care a fost cîndva caracterizată de cunoscutul economist francez Jacques Rueff prin plastica formulă : „a da drumul la irigații în timpul potopului“.

Dealtfel, întrucît nici volumul și nici structura lichidității internaționale nu s-au schimbat între timp și nici nu se prefigurează o schimbare în viitorul apropiat, rămîne de văzut cum va putea Fondul Monetar Internațional să realizeze transformarea D.S.T. în principalul instrument de rezervă al sistemului monetar internațional, așa cum prevede proiectul de modificare a statutului său.

În această privință, România a susținut în mod consecvent că atît timp cît numeroase probleme teoretice și practice de mare complexitate, legate de emisiunea și funcționarea acestui instrument, nu au fost încă clarificate, este prematur să se ia hotărîri asupra oricăror aspecte, inclusiv asupra dreptului Fondului Monetar Internațional de a utiliza D.S.T. pe scară mai largă în cadrul sistemului monetar internațional. Asemenea hotărîri ar trebui amînate pînă la studierea aprofundată a problemelor în suspensie, astfel încît discutarea viitorului statut al F.M.I. și a viitorului sistem monetar internațional de către țările membre să se poată face pe baza unui material de ansamblu, fundamentat pe rezultatele unui asemenea studiu.

dr. Costin KIRIȚESCU

R. D. GERMANĂ

LA ÎNCEPUT DE CINCINAL

DUPĂ cum se arată în proiectul Programului P.S.U.G. — care urmează a fi dezbătut la apropiatul, cel de-al IX-lea Congres al partidului — sarcina fundamentală trasată la începutul cincinalului trecut ca o orientare strategică pe termen lung, de ridicare continuă a nivelului de trai material și cultural al poporului pe baza unui înalt ritm de creștere a producției socialiste, pe baza sporirii eficienței, a progresului tehnico-științific și a creșterii productivității muncii, își păstrează întru totul valabilitatea și în actualul plan cincinal.

În cadrul unei asemenea concepții, calea principală a dezvoltării economiei R.D.G. o constituie intensificarea producției sociale, bazată pe legătura organică dintre cuceririle revoluției tehnico-științifice și avantajele oferite de orînduirea socialistă. Intensificarea include, în primul rînd, măsuri de raționalizare și modernizare (prin reconstrucție) a întreprinderilor existente, paralel cu crearea de noi capacități de producție corespunzător necesităților dezvoltării armonioase, planificate a economiei naționale, ale perfecționării structurii producției. În al doilea rînd, este vorba de utilizarea rațională a potențialului de muncă al societății, prin organizarea științifică a muncii, punerea optimă în valoare a timpului de lucru, a cunoștințelor și aptitudinilor cadrelor. În al treilea rînd, ținîndu-se seama de faptul că R.D.G. dispune de o gamă limitată de resurse naturale, se afirmă cerința imperioasă ca energia, materiile prime și materialele să fie utilizate cît mai eficient, cu maximum de economii și la un nivel calitativ înalt.

În domeniul agriculturii, cuprinderea sa crescîndă în sfera revoluției tehnico-științifice, trecerea la metode de producție superioare, de tip industrial, pregătesc condițiile pentru înfăptuirea acelei sinteze creatoare dintre industrie și agricultură, pe care o va constitui — în perspectivă — crearea complexului industrial-agrar al economiei naționale, considerat ca un proces treptat de închegare a unor verigi tehnologice unitare, de la producție și prelucrare pînă la desfacere.

Tendințe similare către progres și perfecționare se manifestă și în alte domenii sau sectoare de activitate ca transporturile, construcțiile, prestările de servicii către populație etc. O mare atenție va fi acordată în viitor perfecționării conducerii și planificării activității de cercetare științifică, în scopul sporirii eficienței sale, îmbunătățirii diviziunii muncii și a specializării în cercetare, precum și a colaborării atît pe plan intern — între instituțiile științifice și producție — cît și pe plan internațional. În acest cadru, în actualul cincinal se prevede — între altele — ca, prin aplicarea în producție a rezultatelor cercetării tehnico-științifice, să se realizeze 60—70% din creșterea preconizată a productivității muncii și, totodată, să se economisească anual 220—280 milioane de ore de lucru în industrie și construcții.

Gama complexă a obiectivelor menționate constituie rezultatul firesc al nivelului atins în dezvoltarea forțelor de producție ale țării, în edificarea orînduirii socialiste. În prezent, R.D. Germană ocupă un loc de frunte în ierarhia mondială la o serie de indicatori economici (de pildă, la producția de cărbune, de anumite sortimente de fire și fibre chimice și de țesături fabricate din ele, de rășini și mase plastice, de energie electrică) sau se situează la un nivel relativ înalt (la producția de cauciuc sintetic, de automobile, de ciment etc., ca volum al comerțului exterior etc.). Afirmație valabilă și în ceea ce privește gradul atins în echiparea populației R.D. Germane cu mașini și aparate electro-casnice ; la sfîrșitul anului trecut, la fiecare sută de gospodării reveneau (în medie) 86 de frigidere, 82 de televizoare, 73 de mașini de spălat și 26 de autoturisme.

Realizările obținute în cursul perioadei 1971—1975 constituie o temelie trainică pentru asigurarea progresului social-economic neîntrerupt în actualul cincinal.

Expansiunea economiei R. D. Germane în actualul cincinal se caracterizează, înainte de toate, prin menținerea aproximativ la același nivel a ritmurilor de creștere a venitului național și a producției industriale, premisă a ridicării în continuare a nivelului de trai al populației, a lărgirii exporturilor, a avansului tuturor celorlalte domenii de activitate social-economică.

Față de creșterea cu 34—36% a producției industriale globale, cea a industriei chimice urmează să sporească cu 44—46%, cea a industriei electrotehnice și electronice — cu 42—43%, cea a întreprinderilor producătoare de mașini-unelte și alte utilaje de prelucrare — cu 56—57% ș.a.m.d. — ceea ce va permite modernizarea în continuare, în ritm susținut, a economiei naționale ; același scop urmărește și creșterea mai rapidă (cu 29—31% pe întregul cincinal) a volumului investițiilor. Indici superiori mediei se prevede că vor înregistra și o serie de subramuri producătoare de bunuri de consum (mobilă, articole de sticlă, ceramică sau porțelan ș.a.). În sectorul energetic, accentul se pune pe utilizarea cît mai largă a resurselor proprii (îndeosebi de cărbune brun, a cărui extracție urmează să ajungă la 250—254 mil. tone în 1980), pe extinderea termoficării (la sistemul său central urmînd a fi racordate încă 415 000 de locuințe), precum și pe sporirea ponderii capacităților nucleare în ansamblul centralelor electrice (de la 17% în cincinalul trecut la 27% în cel actual). Creșteri cantitative apreciabile sau îmbunătățiri structurale, calitative sînt prevăzute și în celelalte domenii de activitate (agricultură, comerț interior și exterior, construcția de locuințe etc.), ilustrînd — în ansamblu — avansarea economiei naționale a R. D. Germane pe drumul progresului și bunăstării.

Imagine din centrul Berlinului, capitala R. D. Germane.

Dinamismul caracterizează și evoluția relațiilor prietenești, de colaborare și cooperare reciproc avantajoasă dintre România și R. D. Germană, concretizate în numeroase acorduri și în obiective, realizate deja sau convenite, în domenii cum sînt : energetica, construcțiile de mașini, metalurgia, electronica și electrotehnica, chimia, industria extractivă, în domeniul agriculturii, al schimburilor comerciale, al științei și tehnicii. Progresul realizat în ultima perioadă în extinderea colaborării și cooperării economice, tehnico-științifice și culturale dintre cele două țări constituie o bază trainică pentru dezvoltarea în continuare, pe multiple planuri, a unor legături reciproc avantajoase.

N. POPOV

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE ● CONJUNCTURI

Producția și exportul de petrol

EXPORTUL de petrol al țărilor membre ale O.P.E.C. a scăzut anul trecut cu 12,4%, la 1 450 milioane tone, față de 1 665 milioane tone în 1974, a declarat la Caracas ministrul venezuelean al petrolului. Cele mai importante reduceri ale exporturilor (în milioane tone pe an) au fost efectuate de: Arabia Saudită (80), Iran (40), Venezuela (32), Nigeria (24), Kuweit și Libia. Producția mondială de petrol a anului trecut (2,7 miliarde tone) a fost cu 6% mai scăzută decît cea obținută în 1974.

S.U.A.: deficit comercial

ÎN 1975, anul celei mai adînci recesiuni cunoscute de economia americană din anii '30 încoace, comerțul exterior al S.U.A. s-a soldat cu un excedent-record de 11 miliarde de dolari, cel mai mare înregistrat vreodată de această țară. De la începutul anului 1976, însă, tendința s-a inversat. În luna martie s-a înregistrat un deficit de 650 milioane de dolari, ceea ce a făcut ca pe întreg trimestrul I soldul pasiv să atingă 864 milioane de dolari, față de un excedent de 1,8 miliarde în aceeași perioadă a anului trecut. Răsturnarea tendinței, pe care o ilustrează graficul, se datorează pe de o parte creșterii importurilor, în special de produse de bază pentru industrie, iar pe de altă parte, faptului că ritmul exporturilor nu ține pasul cu producția industrială deoarece tendințele recesive s-au prelungit mai mult în restul țărilor capitaliste dezvoltate. Pe ansamblul anului în curs se prognozează în momentul de față un deficit de circa 4 miliarde de dolari al balanței comerciale a S.U.A.

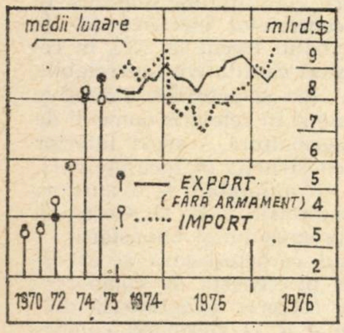

după **The Economist**

Industria chimică: redresare diferențiată

FACTORII de răspundere din industria chimică occidentală consideră că, după o perioadă de regres, această ramură înregistrează în anul curent un reviriment atît în domeniul producției cît și în cel al investițiilor. Diferențiată de la țară la țară și de la o companie la alta, tendința pare a fi mai pronunțată în S.U.A. În ansamblu, se apreciază că cele mai sensibile creșteri ale gradului de utilizare a capacităților de producție și chiar extinderi ale acestora au loc în sectorul produselor chimice de bază, în petrochimie și în producția de mase plastice. În ceea ce privește problema investițiilor, în cercurile de specialitate se relevă că locurile bune de ocupat în cadrul acestui sector dinamic al industriei vor deveni din ce în ce mai scumpe.

Relații economice polono-franceze

DUPĂ cum s-a evidențiat la sesiunea de la începutul acestui an a comisiei guvernamentale polono-franceze de colaborare economică, în perioada 1971—1975 volumul schimburilor reciproce a sporit de 5 ori, după o creștere de 2,5 ori în intervalul 1965—1970 — menționează publicația B.I.K.I.

După ce la mijlocul anului trecut a fost semnat acordul polono-francez pe termen lung privind livrările de cărbune polonez în Franța, la 30 ianuarie a.c. a fost încheiat și un acord similar pentru livrările de sulf polonez. Totodată, ambele părți și-au exprimat interesul pentru dezvoltarea colaborării în domeniul industriei alimentare, metalurgice și chimice, în producția tehnicii de calcul electronice, precum și în agricultură

EVOLUȚII MONETARE

Francul elvețian *a continuat să manifeste săptămîna trecută o tendință deosebit de fermă față de restul devizelor occidentale, atingînd un punct maxim de circa 2,4690 franci elvețieni pentru un dolar S.U.A., respectiv 97,50 franci elvețieni pentru 100 mărci vest-germane. Banca Națională a Elveției a intervenit pe piață urmărind, fără succes, să frîneze tendința de repreciere a monedei sale. Unii observatori apreciază că în viitorul imediat francul elvețian va continua să se întărească, putînd atinge un nivel de circa 2,40 franci elvețieni pentru un dolar S.U.A. Atractivitatea sporită a transferării unor capitaluri importante în franci elvețieni este pusă în legătură cu deteriorarea continuă a climatului politic, economic și social dintr-o serie de țări vest-europene.*

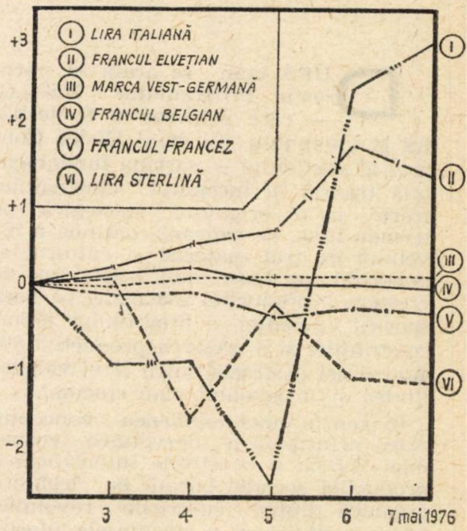

Evoluția principalelor devize în perioada 3. V. — 7. V. 1976, luînd ca bază cursul dolarului din 30. IV. 1976.

Marca vest-germană *a avut o evoluție foarte constantă în jurul nivelului de 2,5325 mărci pentru un dolar S.U.A., în timp ce* francul francez *a înregistrat un ușor recul față de intervalul precedent, terminînd săptămîna la un nivel de circa 4,6720 franci francezi pentru un dolar S.U.A.*

După ce a resimțit efectul hotărîrii de demisie a cabinetului Moro, atingînd un nivel minim de circa 919 lire italiene pentru un dolar S.U.A., cursul lirei italiene *s-a întărit în a doua jumătate a intervalului, datorită măsurilor luate de oficialitățile italiene pentru susținerea monedei naționale și echilibrarea balanței comerciale și de plăți și anume: obligativitatea depozitării de către importatorii italieni a 50% din contravaloarea importurilor pe o perioadă de trei luni, fără dobînzi, la banca centrală a Italiei; obligativitatea pentru exportatorii italieni de a recurge la o bancă locală pentru a obține un credit egal cu cel puțin 30% din contravaloarea în valută a exporturilor ce trebuie convertită în lire italiene în termen de 7 zile, față de 15 zile anterior (în acest mod se îngrădesc încasările ce erau întîrziate deliberat în scopul obținerii de beneficii datorate deprecierii în timp a lirei italiene față de restul devizelor); limitarea operațiilor speculative cu lira italiană, prin interzicerea efectuării de conversii din devize străine în lire italiene în cursul aceleiași zile sau în ziua următoare contractării operațiunii comerciale (limitarea așa ziselor operații „overnight" și „to-morrow").*

Lira sterlină *a oscilat foarte mult în perioada analizată, tendința generală fiind de scădere; nivelul minim atins a fost de circa 1,8160 dolari S.U.A. pentru o liră sterlină.*

Dobînzile la depozitele în eurovalute *pe perioada de 6 luni s-au menținut la nivelurile de circa 2,125% pentru depozitele în eurofranci elvețieni și 4,0625% pentru cele în euromărci vest-germane. Dobînzile la depozitele în eurodolari au avut o ușoară tendință de creștere, la 6,375% la sfîrșitul intervalului.*

Prețul aurului *la Londra a avut ușoare oscilații în jurul nivelului de 127,50 dolari S.U.A./uncie.*

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

A XXXII-A EDIŢIE
A TÎRGULUI INTERNAŢIONAL
PLOVDIV, BULGARIA
3 — 10 septembrie 1976

Cunoscutul centru comercial internaţional, Plovdiv, este pregătit pentru a vă primi. Pe un spaţiu de expunere de 165 000 m^2 vor fi prezentate cele mai recente realizări în domeniul ştiinţei şi tehnicii. Conferinţele tehnice şi simpozioanele organizate în timpul tîrgului vor contribui la un schimb de experienţă şi de informaţii pe plan internaţional.

Informaţii :
Direcţia Tîrgului Internaţional — Plovdiv
Bulevardul Gheorghi Dimitrov nr. 37
Telegrame : PANAIRA PLOVDIV
Telex : 044432 Partet BG
Camera de Comerţ şi Industrie a R.P. Bulgaria — Sofia
Bulevardul Stamboliiski 11-a
Telegrame : TORGPALATA SOFIA
Telex : 22374
Reprezentanţa Comercială a R.P. Bulgaria în R.S. România.
Bucureşti, str. Galaţi nr. 32

PUBLICOM

MACHINOEXPORT

BULGARIE

STRUNG SEMIAUTOMAT MONOBROŞ CU COMANDĂ-PROGRAM CE 06 1

Este destinat prelucrării de mare productivitate a planşelor, angrenajelor, volanţilor, a rolelor, a tamburilor de frînă şi a altor piese de oţel, fontă şi metale neferoase, cu diametru pînă la 320 mm şi lungime pînă la 200 mm.

Maşinile pot prelucra suprafeţe exterioare şi interioare cilindrice şi plane cu ajutorul a două cărucioare cu scule multiple, independente unul de altul, şi care pot executa cele mai variate mişcări în lungul axelor X şi Y.

Dispozitivul de comandă-program al maşinii permite acţionarea — consecutivă sau simultană — a celor două cărucioare.

Fixarea piesei de prelucrat se face printr-o mandrină electromecanică cu strîngere reglabilă.

CE 06 1 este o maşină de mare productivitate şi cu înaltă precizie de execuţie. —

Exportator : MACHINOEXPORT S.A.R.L.
5, Aksakov, Sofia — Bulgaria
Telefon : 88 — 53 — 21
telegramă : Machinoexport — Sofia
Telex : 22425

PUBLICOM

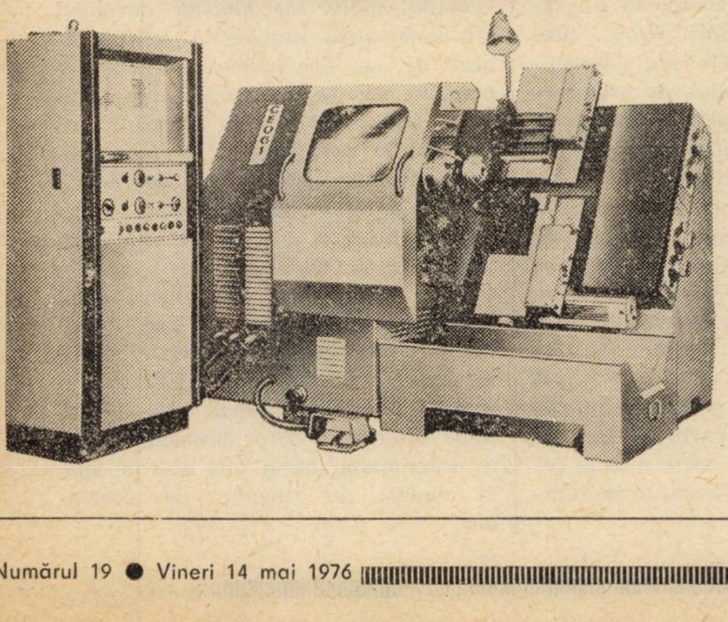

Raportul de schimb și povara datoriilor

CRIZA ECONOMICĂ din lumea capitalistă s-a repercutat cel mai mult asupra țărilor în curs de dezvoltare. După cum arăta recent publicația iugoslavă **Revue de politique internationale**, anul trecut cele mai ample scăderi de prețuri pe piața internațională au înregistrat acele materii prime care sînt exploatate și comercializate mai ales de societăți naționale din țările în curs de dezvoltare (cauciuc, cupru, plumb, zinc, cositor, lînă, iută ș.a.), în timp ce prețurile materiilor prime de care dispun îndeosebi companiile multinaționale și țările capitaliste dezvoltate (oțel, aluminiu, nichel, carne, cereale, grăsimi etc.), s-au menținut la un nivel relativ ridicat. Ca urmare, se apreciază că numai în 1975, ca efect al raportului de schimb dintre mărfurile exportate de țările în curs de dezvoltare și mărfurile exportate de țările capitaliste dezvoltate, aproape 16 miliarde de dolari au fost transferate din primul grup de țări în cel de-al doilea.

Ceea ce a contribuit, între altele, la agravarea poverii datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, care a ajuns în prezent la circa 150 mlrd. dolari (față de 38,1 mlrd. dolari în 1965), astfel încît anuitățile s-au majorat în ultimul deceniu de la 3,2 la 10,5 mlrd. dolari.

Anemierea construcțiilor navale

CONFORM datelor furnizate de „Lloyd's Register of Shipping", la sfîrșitul anului trecut pe șantierele navale ale țărilor nesocialiste (dezvoltate și în curs de dezvoltare) se aflau în construcție 2080 de nave, cu un tonaj global de 32,7 mil. t.r.b., față de 2 156 nave, cu circa 30 mil. t.r.b. la finele anului 1974. După cum se poate vedea din graficul alăturat, o evoluție relativ favorabilă a cunoscut anul trecut sectorul construcțiilor navale în Portugalia, Finlanda, Italia, S.U.A. și Japonia, în timp ce activitatea șantierelor navale din Danemarca, Olanda, R.F.G. sau Spania a regresat față de sfîrșitul anului 1974.

În ceea ce privește evoluția portofoliului de comenzi, acesta însumează — pe ansamblul societăților constructoare de nave din țările nesocialiste — doar 79,2 milioane t.r.b., comparativ cu 117,1 milioane la finele anului 1974. Cele mai ample scăderi ale volumului portofoliudia (—33,4%), Franța (—26%), Spania lui au înregistrat Japonia (—40%), Sue- (—30%), R.F.G. (—45%), Italia (—28,5%), Danemarca (—38%), Norvegia (—55%), și Olanda (—50%), singura țară cu o creștere notabilă a portofoliului de comenzi fiind Brazilia (+22%).

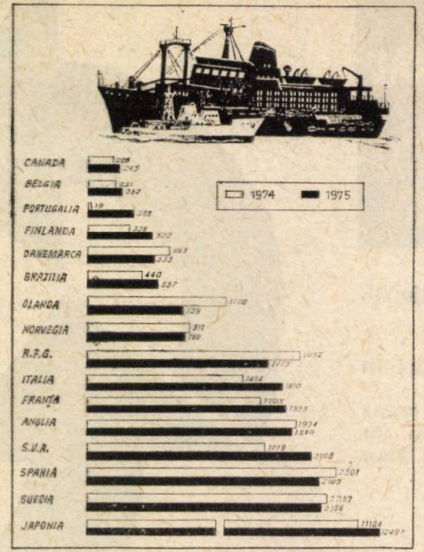

Sursa: B.I.K.I., nr. 26/1976

Tonajul navelor aflate pe șantier la sfîrșitul anului (mii t.r.b.)

„Amenajarea" Mării Azov

MAREA AZOV, cea mai mică din Uniunea Sovietică (38 mii kmp), este deosebit de bogată în pește; fiecare hectar de mare poate furniza 70—80 kg de pește din specia sturionilor. În ultima perioadă structura hidrologică a Mării Azov a suferit însă schimbări. Ca urmare a creșterii volumului apelor din Don și Kuban utilizate pentru nevoile industriei și irigațiilor, s-a redus considerabil debitul acestor fluvii la vărsare și deci aportul de apă dulce în mare. Pe de altă parte, întrucît Marea Azov primește apă sărată din Marea Neagră prin strîmtoarea Kerci, s-au înrăutățit condițiile de înmulțire a peștilor.

În această situație, a fost întocmit un plan de folosire complexă a resurselor bazinului Mării Azov, prevăzînd măsuri de ameliorare a terenurilor din zona litoralului, de asigurare a apei necesare orașelor și întreprinderilor, precum și pentru nevoile pisciculturii. Elementul principal al proiectului îl constituie nodul hidraulic și barajul de regularizare a fluxului apelor din strîmtoarea Kerci (în lungime de aproximativ cinci kilometri). Se va ajunge astfel ca nivelul apelor din Marea Azov să fie mai scăzut decît în Marea Neagră. Barajul va fi prevăzut cu instalații care să permită migrația peștelui și navigația maritimă, iar pe coronamentul său va trece o linie ferată, care va lega Caucazul de Crimeea.

Condițiile eficienței inovațiilor

ÎN cursul ultimilor ani, în Anglia au fost efectuate o serie de studii referitoare la condițiile care determină reușita sau insuccesul aplicării unei inovații (inclusiv lansarea unui produs nou). Una din concluziile însemnate la care s-a ajuns pe baza acestor studii constă în aceea că probabilitatea aplicării cu succes a inovației depinde direct de formularea corectă, de către conducerea societății respective, a grupului de probleme legate de adoptarea deciziei privind utilitatea unor investiții în inovația respectivă.

După unele opinii, printre problemele determinante în acest sens figurează : stabilirea avantajelor pe care le oferă inovația din punct de vedere comercial ; determinarea necesarului potențial al pieței, în legătură cu inovația ; studierea posibilităților de a reduce radical prețurile la produsul înlocuit pe piață prin inovația respectivă (în caz contrar, este posibil ca lansarea inovației să se soldeze cu un deficit comercial) ; precizarea — pe baza unor informații complexe — care ar putea fi cel mai probabil ritm de creștere a volumului vînzărilor datorită inovației ; în fine, determinarea cuantumului posibil de depășire a devizului inițial de cheltuieli.

Se apreciază că respectarea criteriilor menționate ar permite proiectanților să-și concentreze eforturile către elaborarea de inovații sau produse noi, cu perspective favorabile.

Din nou la cinema

DUPĂ o scădere continuă începută încă în anii '50, indicele de frecventare a sălilor de cinema a reînceput să crească în Europa occidentală, deși timid. În S.U.A., țară în care televiziunea s-a extins mai devreme, această tendință se semnalează de cîțiva ani. Se știe că după nașterea televiziunii, cinematograful pierduse cvasi-monopolul său asupra divertismentului, frecventarea sălilor de cinema devenind din sistematică, ocazională. Pentru tinerii de azi, televiziunea nu mai reprezintă un șoc, ci există „dintotdeauna" și, în plus, este asociată cu rămasul în casă, ceea ce o face mai puțin atractivă. De aceea, tinerii sub 24 de ani reprezintă, în Franța, de exemplu, între 35 și 50 la sută din spectatorii cinematografelor. Un alt factor care a contribuit la revirimentul frecventării filmelor a fost renovarea cinematografelor vetuste și divizarea lor în mai multe săli cu capacități diverse. În aceste săli rulează filme diferite, a căror proiecție poate fi programată într-o sală sau în alta, în funcție de afluența de spectatori.

GLOSAR

Acoperire monetară

ÎN CONDIȚIILE ACTUALE, acoperirea monetară este un termen care în accepția lui inițială, veritabilă, are numai un interes istoric, deoarece el nu mai corespunde nicăieri în lume unei realități economice.

În această accepție, acoperirea monetară era un raport între suma rezervelor de aur și valute convertibile deținute de o bancă de emisiune, pe de o parte, și suma bancnotelor puse în circulație de bancă (într-o variantă) sau suma angajamentelor la vedere ale acestei bănci (în altă variantă), pe de altă parte.

Rezervele de aur și valute convertibile erau obligatorii pentru bancă și constituiau așa-numitul stoc de acoperire. Dispozițiile statutare ale băncii de emisiune prevedeau mărimea acestor rezerve față de totalul bancnotelor în circulație. Exista deci o proporție obligatorie pe care trebuia să o mențină banca între cele două mărimi. Ea varia în general între 25 și 40% și se numea „acoperire tehnică".

În România, legea de înființare a Băncii Naționale (1880) a prevăzut o acoperire de o treime din suma bancnotelor emise și consta din aur și argint. În legea din 1946 pentru etatizarea băncii s-a prevăzut o acoperire monetară în aur de cel puțin 25% din totalul angajamentelor la vedere și, facultativ, încă 10% în valute convertibile în aur. În legea de stabilizare din 1947, ultima din țara noastră în care a mai figurat obligația unei acoperiri procentuale a emisiunii, se prevede că această acoperire, constînd din aur, trebuie să reprezinte 25% din totalul angajamentelor la vedere.

Scopul acoperirii tehnice era acela de a limita mecanic bancnotele în circulație, deci de a evita inflația, deprecierea monetară, de a menține încrederea publicului în caracterul reprezentativ al bancnotelor (procentul acoperirii era publicat regulat în presă), precum și de a garanta convertibilitatea bancnotelor.

Sub acest ultim aspect, o acoperire de 25–40% a circulației bănești era considerată drept suficientă, deoarece chiar în cazul izbucnirii unei panici, ar fi fost practic imposibil ca totalitatea bancnotelor să fie prezentate spre convertire la bancă: ar fi însemnat ca toate mijloacele bănești să dispară de pe piață, deci ca întreaga economie să fie paralizată. Dealtfel, statutele băncilor de emisiune aveau în general grijă să prevină în asemenea cazuri prezentarea unor sume prea mari la convertire. Măsura cea mai răspîndită (aplicată și în România) era aceea de limitare geografică a operațiilor de convertire, în sensul că aceste operații se puteau efectua într-un singur punct în țară și anume la ghișeul sediului central al băncii de emisiune.

Din cele arătate rezultă că acoperirea era considerată drept un mijloc de realizare a echilibrului monetar în economie.

În prezent, băncile de emisiune din țările capitaliste continuă să dețină rezerve de aur și valute, însă acestea nu mai reprezintă acoperirea, deoarece legătura dintre ele și circulația bănească a fost ruptă în două sensuri: mărimea rezervelor nu mai ține seamă de nici o proporție față de masa banilor în circulație, iar rezervele nu mai servesc, nici cele de aur și nici cele valutare, la convertirea bancnotelor. Rațiunea lor este în prezent alta și anume aceea de a acoperi un eventual deficit al balanței de plăți a țării respective. Echilibrul monetar în economie, de asemenea, nu se mai realizează (mai bine spus, nu se mai încearcă să se realizeze) prin intermediul acoperirii monetare, ci prin alte mijloace.

În țările socialiste nu există o acoperire în sensul inițial al termenului. Băncile centrale dispun de o rezervă de mijloace de plată internaționale, fără însă ca acestea să fie prevăzute de legea monetară sau de statutele băncilor într-o anumită proporție față de masa bancnotelor în circulație. În aceste țări se consideră că acoperirea cea mai rațională a banilor constă în mărfurile aflate în mîinile statului și puse în vînzare la prețuri fixe.

C. K.

Sateliți

Dan Popescu, București — De la 4 octombrie 1957, data lansării primului satelit artificial al Pămîntului de către U.R.S.S., și pînă în prezent numărul sateliților a crescut considerabil. La 30 aprilie 1975, de exemplu, înconjurau planeta noastră 731 sateliți care transmiteau (sau transmiseseră) date pe Pămînt. În același timp se estimează că 4 468 obiecte zburătoare s-au întors pe Pămînt, majoritatea arzînd la reintrarea în atmosferă.

Între 1965 și 1974 numărul convorbirilor telefonice transatlantice a crescut de la 3 la 50 milioane anual, cu perspectiva de a ajunge la 200 mil. anual pînă în 1980. Această creștere va necesita noi sateliți, de capacități sporite (cei actuali permit fiecare efectuarea simultană a 4 000 de convorbiri).

Unele țări insulare sau cu populație rară au de pe acum propriul lor sistem de telecomunicații prin satelit, ca de exemplu Indonezia (120 milioane de locuitori, răspîndiți în circa 13 500 de insule), care dispune de 40 de stații terestre de transmisie și retransmisie. Satelitul respectiv servește nu numai pentru telefonie, ci și pentru televiziune, telex, consultații medicale etc.

17 mai 1976
ZIUA MONDIALĂ A TELECOMUNICAȚIILOR
Telecomunicație și informare

Statele arabe preconizează și ele înființarea unei rețele de comunicații prin satelit. Acest sistem va permite efectuarea de legături telefonice, telex și schimburi de programe de radio și televiziune, prin intermediul a trei sateliți ce urmează să fie plasați pe orbite geostaționare deasupra statelor din zonă. Investițiile necesare sînt estimate la peste 100 milioane de dolari, fiind totuși mai reduse decît cele necesare pentru instalarea de cabluri submarine.

Restricții valutare în Elveția

Vasile Putezean, Alba Iulia — Hotărîrea Consiliului federal (guvernul) elvețian de a limita importul de bilete de bancă străine la 20 000 franci elvețieni pe persoană și trimestru — hotărîre despre care ați citit la rubrica noastră „Evoluții monetare" — **(Revista economică** nr. 17 din 30 aprilie a.c.) — nu privește tranzacțiile comerciale și financiare cu străinătatea, care se reglează în general prin alte mijloace decît remiterea de bilete de bancă. Importurile tot mai masive de bilete de bancă străine în Elveția, efectuate adeseori prin intermediari oculți, specializați în acest gen de trafic, permiteau pînă acum speculatorilor să evite dobînda negativă de 10% percepută de bănci asupra capitalurilor străine. Trimiși în Elveția, traficanții schimbau oficial biletele de bancă cu bilete elvețiene, închiriau un seif într-o bancă (contra sumei de 30 franci elvețieni pe an) și le depuneau acolo.

Interesul operațiunii consta în faptul că valoarea relativă a biletelor de bancă astfel conservate sporea an de an fără nici un efort, numai datorită reprecierii continue a francului elvețian în raport cu celelalte valute.

Conferința primarilor

Virgil Costescu, Lugoj — Conferința primarilor marilor orașe ale lumii (Milano, 15—18 aprilie a.c.), a fost consacrată în principal pregătirii Conferinței Națiunilor Unite asupra așezărilor umane, care se deschide la Vancouver la 31 mai, și examinării posibilităților de cooperare internațională între marile metropole.

Universitatea Națiunilor Unite

Romeo Iorgulescu, București — Universitatea Națiunilor Unite a fost creată în anul 1973 de Adunarea Generală a O.N.U. în baza unei sugestii a fostului secretar general al O.N.U. U Thant. Ea este concepută ca nucleu al unei rețele mondiale de instituții de cercetare și pregătire, consacrate studierii unor probleme urgente care confruntă umanitatea. Universitatea Națiunilor Unite va colabora cu oameni de știință de pe diferite meridiane, din diverse domenii, lucrînd în universități și institute de cercetare care s-au asociat cu ea. Ea nu trebuie confundată cu o universitate obișnuită, cu studenți care la absolvire obțin o diplomă. Sediul său se află la Tokio, dar universitatea are un caracter internațional, ca și consiliul său de conducere compus din 24 de savanți de renume mondial. Consiliul se reunește de două ori pe an (ultima reuniune a avut loc la Caracas în luna ianuarie a.c.).

Pe lista temelor de cercetare ale Universității Consiliul a înscris ca priorități problemele foametei în lume, ale progresului uman și social și ale utilizării și gestiunii resurselor naturale. Pe prima din aceste teme cu caracter de urgență în primul rînd pentru țările în curs de dezvoltare Universitatea a și organizat recent la Tokio o dezbatere la care au participat 90 de oameni de știință din 16 țări ale lumii. Ei au fost de acord în a considera că una din contribuțiile concrete ale Universității ar putea fi conceperea de noi tehnici care să permită diminuarea pierderilor de produse agricole în timpul și imediat după recoltare (se estimează că actualmente aceste pierderi afectează pînă la 40 % din recoltă în unele țări). Universitatea își propune de asemenea să găsească soluții noi, creative, în domeniul învățămîntului, acordînd o atenție specială consecințelor umane și sociale ale schimbărilor rapide. Consiliul a definit totodată un program de cercetări privind conservarea resurselor naturale și a energiei.

Activitatea Universității a putut demara grație unei donații de 20 milioane de dolari acordată de guvernul Japoniei ca țară gazdă. Alte țări care au promis donații financiare Universității sînt Ghana, Senegalul, Suedia și Venezuela, iar dacă Congresul american va aproba — și Statele Unite ale Americii.

PROGRESUL TEHNIC

(Urmare din pag. 6)

coordonarea precisă a eforturilor tuturor ramurilor, sectoarelor și compartimentelor creației și producției. Decizia de a importa sau nu un produs nu poate fi adoptată nici „din principiu" și nici dintr-un birou. Sînt necesare : o cunoaștere temeinică a obiectivului avut în vedere și a ansamblului tehnico-economic în care acesta se integrează; cunoașterea tuturor variantelor de asigurare a funcțiunii pe care urmează să o îndeplinească obiectul; cunoașterea tuturor furnizorilor reali din țară, și, mai ales, a celor potențiali ; cunoașterea și compararea exigentă a furnizorilor străini ; compararea judicioasă a căii proprii cu varianta import. Mai mult decît atît : dacă s-a optat pentru rezolvarea cu forțe proprii a problemei, se impune ulterior, crearea tuturor condițiilor organizatorice de bază materială și de cadre, necesare înfăptuirii în țară a obiectivului, ceea ce face necesară o mai mare mobilitate și flexibilitate a organismelor noastre de planificare, a rețelei de aprovizionare tehnico-materială și de distribuire a forței de muncă. Pe de altă parte, dacă s-a ajuns la concluzia că importul este necesar trebuie create toate condițiile ca investiția făcută în produsul sau tehnologia achiziționată să fie recuperabilă și profitabilă. Iată de ce punem în acest cincinal un accent deosebit pe perfecționarea activității de asimilare a produselor și tehnologiilor noi, în care considerăm că o mare importanță o au, alături de indicatorii valorici, și cei de calitate. Căci, așa cum se știe, forța de atracție a produselor și tehnologiilor de vîrf spre care năzuim rezidă, în mare măsură, în calitatea ce le caracterizează sau pe care o creează. Într-un anumit sens, nici un produs importat nu trebuie considerat desăvîrșit: paralel cu asimilarea sa integrală, este necesar ca cercetarea, proiectarea, specialiștii care vin în contact nemijlocit cu produsul și îl utilizează, să-l supună în permanență unei critici tehnico-economice exigente — premisă a îmbunătățirii, perfecționării, dezvoltării și diversificării produsului inițial. Numai în felul acesta importul poate deveni o activitate economică într-adevăr sănătoasă — fiind convertit într-o premisă posibilă a exporturilor viitoare.

Afirmarea deplină a revoluției științifice și tehnice în viața națiunii noastre socialiste creează totodată condiții noi pentru participarea mai activă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de bunuri și valori. În prezent, România are relații de colaborare și cooperare în domeniul științei și tehnologiei cu 70 țări ale lumii, cu toate țările socialiste, cu peste 40 de țări în curs de dezvoltare și cu majoritatea țărilor dezvoltate din Europa, America de Nord și Asia, participînd la activitatea a peste 350 organizații internaționale, guvernamentale și neguvernamentale.

În cincinalul 1976—1980 ponderea acțiunilor de cooperare cu alte țări crește. În realizarea acestor acțiuni se va urmări o organizare pe obiective complexe care să includă, acolo unde este posibil, toate lucrările de cercetare-experimentare și proiectare necesare, pentru ca rezultatul acțiunii de cooperare să-l constituie un proces tehnologic, un prototip, o licență de proces sau un utilaj care ar putea fi aplicate imediat în economia națională. Acțiunile de cooperare vor trebui să contribuie în mai mare măsură la reducerea duratei de cercetare-proiectare a lucrărilor din planurile proprii, ridicarea nivelului tehnic-calitativ al producției, creșterea productivității muncii și a competitivității produselor, valorificarea mai largă, pe plan extern, a rezultatelor cercetării — dezvoltării românești.

Dar nu numai atît. Dincolo de aspectele tehnice ale problemei, România acționează pentru perfecționări calitative de fond, în procesul diviziunii internaționale a muncii și a cooperării între națiuni. Prin întreaga sa activitate de cooperare internațională, țara noastră militează pentru materializarea în practică a noii ordini economice internaționale, care să faciliteze accesul tuturor națiunilor la cuceririle progresului tehnic.

Tabloul înfățișat oferă o imagine a complexității sarcinilor asumate de știința și tehnologia românească în unire cu producția în cincinalul pe care l-am început. Hotărîrile istorice ale Congresului al XI-lea al partidului, indicațiile prețioase date de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a lua măsurile cele mai energice pentru introducerea progresului tehnic în întreaga economie națională, constituie un cuvînt de ordine pentru toți oamenii muncii din domeniile creației și producției din întreprinderi, institute de cercetare și proiectare, din toate sectoarele economiei naționale.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

Acordarea gradației

PETRU PĂTRAȘCU, Galați — Problema acordării retroactive a gradațiilor, este reglementată prin art. 33 alin. (2) din Legea nr. 57/1974. Potrivit acestei reglementări, trecerea în gradații superioare **se poate face o dată pe an,** în limitele prevăzute de lege. Aprobarea dată de organul de conducere a unității se aplică pentru perioadele următoare, **pentru întregul personal îndreptățit,** astfel că nu se poate pune problema ca, pentru unele persoane, să se ia în considerare alte date de trecere în gradații superioare. Cele de mai sus **nu se referă la stabilirea retribuției tarifare** în anumite situații deosebite, cînd sînt aplicabile prevederile art. 200 din legea susmenționată, respectiv ale anexei 2 la H.C.M. nr. 69/1975. În situațiile reglementate prin aceste dispoziții normative, încadrarea în alte gradații se face și în cursul anului.

Deciziile de încadrare ale personalului trebuie să cuprindă în mod obligatoriu, în afara celorlalte elemente, **data emiterii și un număr de înregistrare,** aceste decizii constituind temeiul pentru recunoașterea și plata unor drepturi.

Alocația de stat pentru copii

PETRE BURILEANU, Drobeta-Turnu Severin — Așa cum am mai arătat la acordarea alocației de stat pentru copii, nu se ține seama de majorarea cu 60 lei a retribuției tarifare, prevăzute de Decretul nr. 74/1975. La stabilirea plafoanelor de venituri în funcție de care se stabilește dreptul la alocație, **se include** indemnizația primită de la asociația de locatari, de către beneficiarul încadrat cu contract de muncă la o unitate de stat, precum și sumele încasate din plata cu ora, în cadrul acțiunilor de mică mecanizare și reparații capitale, executate în regie, dacă participarea la aceste lucrări a personalului unității are o bază legală, orele prestate nefiind considerate ore suplimentare.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice
Sumarul numărului 19 din 14 mai 1976

1921 ● P.C.R. ● 1976

– Partidul, Ceaușescu, România 1– 2
– Progresul tehnic și accelerarea dezvoltării **(Gheorghe Oprea,** vice prim-ministru al guvernului) 3–6
– Ideologie ● politică ● educație Forța educativă a colectivului de muncă **(Bucur Tomniuc, Gavril Colceriu)** 7– 8

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Plan ● angajamente Rolul pîrghiilor financiar-bancare în îndeplinirea sarcinilor de plan (dr. **Ioan Oțelea)** 9–10
– Cheltuielile materiale și costurile de producție (II) 11–12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Diagnosticul activității de conducere a unei centrale **(George Pleșoianu, Petre Anton)** 13–14

CONSULTAȚII

– Documentar economic în sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid : Bazele principiale ale politicii economice interne și externe a României **(V. Ioța)** 15–17
– În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior : Întreprinderea socialistă de stat (prof. dr. **Marin Mehedințu)** 18–19

TEORII ● IDEI

– File de istorie : Comunitatea economică a țărilor române în evul mediu (secolele XIV–XVI) (conf. dr. **Radu Manolescu)** 20–21
– Școli ● curente ● economiști : Destinul unei opere clasice de economie politică (I). (acad. **V. Malinschi)** 22–23
– Puncte de vedere : Creșterea economică și corelația între substanță, energie și informație (prof. dr. docent. ing. **Valter Roman)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– UNCTAD IV
– Modalități concrete pentru depășirea subdezvoltării : Componenta financiară (I) (dr. **Costin Kirițescu)** 25–26
– R.D. Germană : La început de cincinal **(N.Popov)** 27
– Tendințe ● conjuncturi 28
– Mondorama 30
– Curier 31

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

COMBINATUL PENTRU LIANȚI
CIMPULUNG MUSCEL
jud. ARGEȘ — Tel. 12700
PRODUCE ȘI LIVREAZĂ PE BAZĂ DE
COMANDĂ FERMĂ ȘI CONTRACT

GRANULIT

Produs realizat prin expandarea argilelor fuzibile, avînd formă de granulare rotunjite și cu structură poroasă în spărtură.

Se utilizează la prepararea betoanelor foarte ușoare și ușoare pentru :
- izolație termică
- izolație termică și rezistență
- elemente de rezistență

Se poate folosi și sub formă neaglomerată, in straturi de izolație termică la terase etc.

După mărimea granulelor se realizează 3 sorturi :
- **0– 7 cu granulație 0–7,1 mm**
- **7–16 „ 7,1–16 mm**
- **16–31 „ 16–31,5 mm**

Prețul de livrare este de 87,65 lei mc.

Combinatul pentru lianți Cimpulung Muscel realizează și blocuri de beton cu agregate ușoare (granulit) care au forma unui paralelipiped dreptunghiular cu muchiile drepte și fețele plane, cu dimensiunea
- 290 X 240 X 188

La cererea beneficiarului se pot executa și blocuri de alte forme și dimensiuni

IIL „PRECIZIA"

București — Sectorul 8 — str. Teodosie Rudeanu nr. 12—14
Telefon serv. Plan 18 31 15, telefon Desfacere 17 59 30

1 MAŞINA CU DISC ABRAZIV PENTRU DEBITAT METALE

poate debita profile din aliaje feroase şi neferoase

– electromotor	4 kw 380/220 V 2865 tr./min.
– diametru maxim de debitare	∅ 60 mm.
– disc abraziv	diam. exter. 300 mm. diam. inter. 30 mm. grosime 3–4 mm.
– gabarit (Lx1xh)	750x1050x1500 mm.

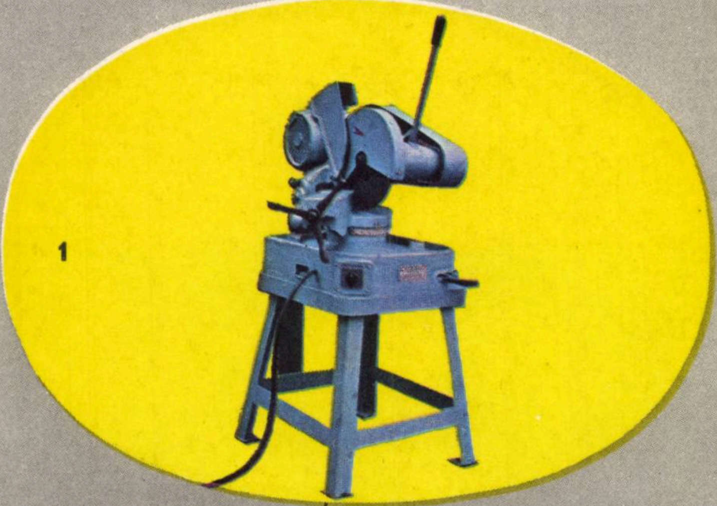

1

2 APARAT DE DESEN JUNIOR

- dimensiunile planşetei 710x530 mm.
- cap divizor cu rotire 90 grade dreapta 45 grade stinga
- blocare şi fixare din 15 grade in 15 grade
- rigle gradate 300 mm.

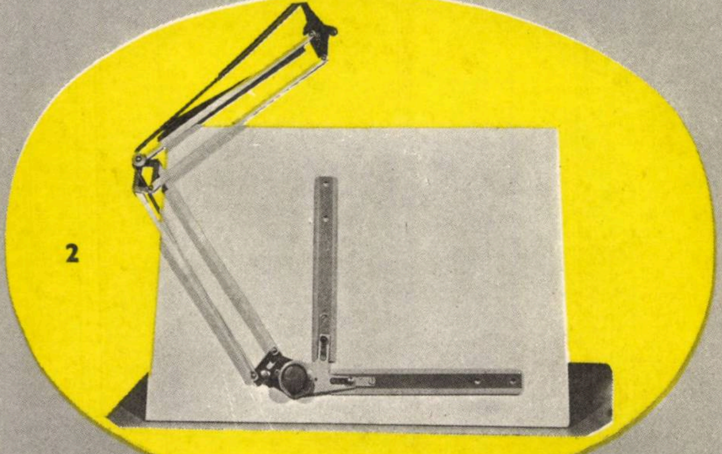

2

3 PARCOMETRU

destinat taxării la parcare a autovehicolelor

- taxare individuală cu tarif şi programe diferenţiate
- afişare remanentă a plăţii
- siguranţa sumelor taxate – prin utilizarea incuietorilor succesive
- protecţie climatică (L 1 h) 235x125x1320 mm.

1976 JUN 2

4 INSTALAŢIE SPĂLAT-USCAT AUTOTURISME

	arc spălare	arc uscare
– spaţiul de lucru (Lx1xh)	8000x2000x2200 mm	6000x2240x1450 mm.
– viteză de deplasare	5 m/min.	5 m/min.
– productivitate medie	12 maşini/oră	12 maşini/oră
– putere instalaţie	2,99 kw	18,88 kw
– consum apă	16–80 mc/min.	–
– debit de aer	–	11700 mc/h
– gabarit (Lx1xh)	3200x1400x2800	2640x1270x2850

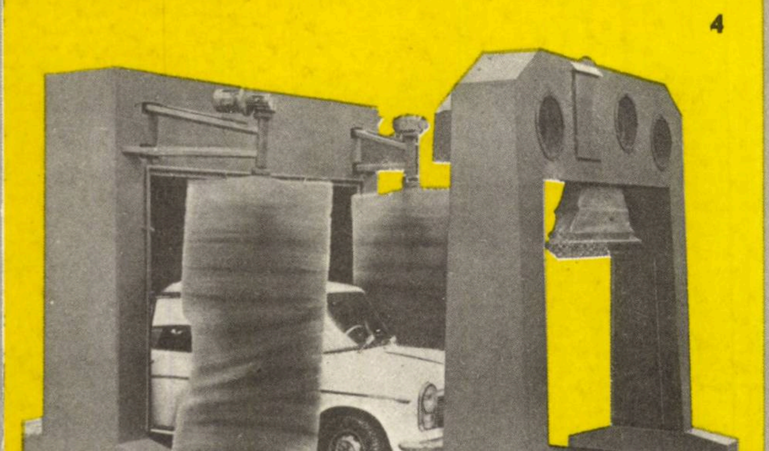

4

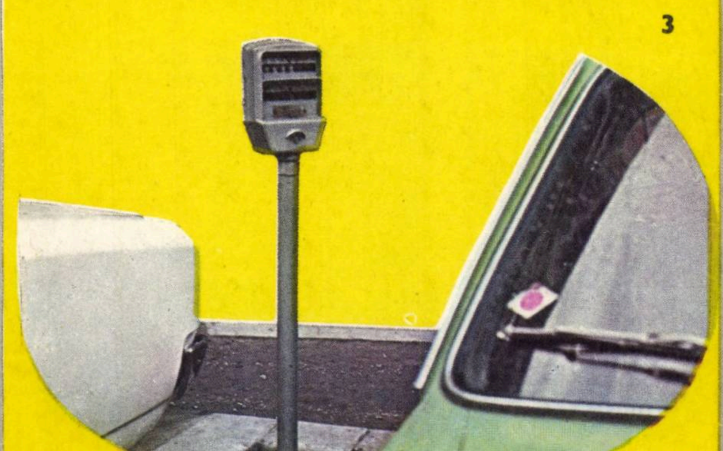

3

Lei 5

D 646

R 4G

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 20 ● Vineri 21 mai 1976

COMERT
SISTEMATIZARE
URBANIZARE

EXPRESIE A VOINŢEI ROMÂNIEI DE EXTINDERE A PARTICIPĂRII LA CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL

Vizitînd Tîrgul internaţional de primăvară, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a apreciat în mod deosebit produsele expuse la această prestigioasă manifestare a comerţului internaţional, care reliefează dinamismul industriei noastre socialiste

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

> **„În centrul activității comuniștilor, al muncii tuturor organelor și organizațiilor de partid trebuie să stea realizarea hotărîrilor Congresului al XI-lea, a hotărîrilor Comitetului Central al partidului — care au trasat sarcini mărețe cu privire la dezvoltarea societății noastre, la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

PROGRESUL ECONOMICO-SOCIAL AL ȚĂRII ÎN CENTRUL PREOCUPĂRILOR PARTIDULUI

STRÎNS UNIT în jurul partidului, a cărui glorioasă aniversare a sărbătorit-o de curînd cu încrederea nestrămutată în viitorul luminos al României, întregul nostru popor este angajat într-o vastă operă de dezvoltare a țării pe coordonatele socialismului, de înfăptuire neabătută a istoricelor hotărîri ale Congresului al XI-lea, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism. Este o perioadă de intensă efervescență creatoare, expresie nemijlocită a dinamismului societății noastre, a dorinței de autodepășire, de comprimare a timpului, de înaintare mai rapidă pe spirala progresului.

Pe fondul angajării plenare a națiunii în realizarea înaltelor idealuri ale devenirii noastre istorice, la Comitetul Central al partidului a avut loc o consfătuire consacrată analizării modului cum se realizează planul producției industriale, de investiții și de comerț exterior, precum și unele probleme cu privire la munca organizatorică de partid și de cadre. A fost un fructuos colocviu de lucru, care atestă exercitarea plenară de către partid a rolului său conducător în societate, continuitatea preocupărilor conducerii de partid pentru definirea priorităților de acțiune în etapa pe care o străbate țara noastră; consfătuirea a prilejuit nu numai un util schimb de experiență, dar și adoptarea unor măsuri eficiente pentru valorificarea superioară a potențialului material și uman, pentru accelerarea procesului creșterii economice. Cuvîntarea rostită la consfătuire de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** constituie o mărturie grăitoare a spiritului științific și a clarviziunii cu care partidul abordează problemele fundamentale ale mersului înainte al societății noastre. Evidențiind realizările obținute, secretarul general al partidului a întreprins în același timp o analiză profundă a modului cum se realizează sarcinile economice, analiză lucidă, pătrunsă de înaltă exigență comunistă, de un autentic spirit revoluționar. Orientările clare și indicațiile concrete pe care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** le-a trasat se constituie într-un adevărat program de lucru, a cărui înfăptuire va contribui în mod decisiv la ridicarea nivelului calitativ al activității economice și sociale.

Perioada acestui început de an atestă, cu puterea de convingere a faptelor, succesele importante obținute în realizarea obiectivelor planului, în creșterea economico-socială a țării. Ca rezultat al unei fructuoase activități, planul producției industriale pe primele patru luni ale anului a fost realizat în proporție de 102%, cu o depășire de patru miliarde lei. Este un început promițător, care demonstrează posibilitățile economiei noastre de a se dezvolta în continuare în ritmuri înalte, absolut necesare pentru micșorarea decalajelor care ne despart de țările mai dezvoltate din punct de vedere economic. Odată cu aceasta au continuat să se îmbunătățească și laturile calitative ale activității, aspectul cel mai semnificativ constituindu-l faptul că aproape 90% din sporul producției industriale a fost obținut pe seama productivității muncii. Tabloul realizărilor este întregit de cele obținute în agricultură, în acțiunea de intensificare a cercetării științifice, de introducere în producție a progresului tehnic, de afirmare tot mai amplă a revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele de activitate.

PARTIDUL NOSTRU a apreciat întotdeauna cu mîndrie succesele obținute în construcția economică, meritele clasei muncitoare, ale întregului popor în realizarea acestora, dar a scos cu îndrăzneală în evidență și lipsurile existente, a acționat cu hotărîre pentru înlăturarea tuturor obstacolelor, a manifestărilor de rutină. Recenta consfătuire a relevat, din acest punct de vedere, o serie de posibilități insuficient folosite, domenii de activitate în care, printr-o mai bună organizare a muncii, valoarea realizărilor poate fi ridicată la parametri superiori.

Una din principalele direcții de acțiune o reprezintă **folosirea rațională a capacităților de producție,** factor hotărîtor de realizare a sarcinilor cantitative și calitative ale planului. La nivelul anului în curs creșterea cu un singur procent a indicelui de utilizare a capacităților înseamnă o producție suplimentară de circa 7 miliarde lei, adică a unor produse care își pot găsi o largă utilizare în economie sau care pot fi destinate exportului. Și nu trebuie insistat prea mult asupra importanței pe care o are îndeplinirea planului la fiecare sortiment, pentru evitarea oricăror dereglări în desfășurarea colaborării dintre întreprinderi. Funcționarea ireproșabilă a mecanismului aprovizionării tehnico-materiale, întreținerea corespunzătoare a utilajelor, organizarea judicioasă a locurilor de muncă și eliminarea în acest fel a întreruperilor exercită o acțiune pozitivă asupra nivelului indicatorilor economici, în general asupra eficienței.

Diversificarea producției, îmbunătățirea calității și încheierea din timp a contractelor constituie probleme de mare actualitate pentru **comerțul nostru exterior,** pentru extinderea participării României la schimburile și cooperarea economică internațională. Realizarea integrală a planului de export devine o condiție obligatorie pentru asigurarea importului de materii prime, utilaje, subansamble și piese de schimb, pentru funcționarea normală a activității economice. Întrucît în prezent importul și exportul sînt dispersate, neexistînd astfel de la început o privire unitară asupra realizării lor, se are în vedere un program de măsuri pentru înfăptuirea unei mai depline unități în acest domeniu, la toate nivelurile, inclusiv în întreprinderi și centrale, pentru crearea unui organism unic de export-import care să urmărească îndeplinirea contractelor în întreprinderi, să vegheze la respectarea calității producției prevăzute în contract, pînă la expediție. Acestor măsuri este necesar să li se adauge însă și preocupări mai susținute pentru integrarea producției, pentru realizarea în țară a mai multor mașini și piese de schimb, în vederea reducerii importului. Experiența a dovedit că inteligența tehnică românească poate rezolva în prezent probleme dintre cele mai complicate în ceea ce privește crearea unor produse noi, de înalt nivel calitativ. Fără îndoială că ansamblul măsurilor preconizate în acest domeniu de activitate va contribui la o mai bună valorificare a produselor noastre în străinătate, la realizarea unui comerț echilibrat.

În contextul dezvoltării în ritmuri înalte a economiei naționale, problemele **creșterii eficienței,** ale micșorării cheltuielilor de producție și îmbunătățirii raportului dintre cheltuielile materiale și valoarea nou creată ocupă un loc de prim ordin. Importanța acestora este reliefată fie și numai de faptul că reducerea cu un procent a cheltuielilor materiale în produsul social echivalează în acest an cu un spor de venit național de aproape zece miliarde lei, ceea ce înseamnă resurse suplimentare de fonduri pentru dezvoltarea economiei și ridicarea nivelului de trai. A reduce în continuare consumurile de materii prime, care se situează în prezent la un nivel ridicat, a obține indici economici și de cheltuieli materiale competitivi cu tot ceea ce este mai avansat pe plan mondial este o necesitate imperioasă pentru construirea unei societăți înaintate din toate punctele de vedere. Interesele economiei naționale, ale fiecărui cetățean al patriei cer ca în toate unitățile economice să se adopte măsurile necesare pentru reducerea consumurilor de materii prime și materiale, folosirea rațională a combustibilului și a energiei electrice, respectarea strictă a tehnologiilor de fabricație, înlăturarea pierderilor, a risipei în utilizarea resurselor materiale.

Realizarea la parametrii stabiliți a sarcinilor de plan, dezvoltarea echilibrată și în ritmuri înalte a economiei naționale sînt condiționate înainte de toate de modul în care se realizează **planul de investiții.** În acest cincinal se investesc aproape o mie de miliarde lei ; este un efort uriaș, pe deplin justificat dacă ținem seama de faptul că investițiile înseamnă noi locuri de muncă, o productivitate mai înaltă, un venit național sporit, iar creșterea venitului național constituie temelia bunăstării populației. Toate acestea ridică cu deosebită acuitate cerința ca gospodărirea cît mai rațională a fondurilor de investiții să constituie o preocupare de maximă importanță. Nu trebuie uitat nici un moment faptul că orice rămînere în urmă în acest domeniu este de natură să creeze dificultăți în îndeplinirea planului general de dezvoltare a economiei naționale, cu consecințele și influențele ce ar decurge de aici asupra venitului național și nivelului de trai.

Orice investiție este eficientă numai în măsura în care se integrează cît mai repede și în întregime în circuitul economic. Rămînerile în urmă din primele luni ale anului demonstrează că există încă numeroase și importante rezerve, atît în ceea ce privește mai buna folosire a capacității de proiectare, pentru asigurarea la termenele stabilite și în condiții de calitate ridicată a documentațiilor tehnice, cît și în ceea ce privește ritmul de lucru pe șantiere. Reducerea duratei de execuție a investițiilor înseamnă grăbirea efectelor economice scontate, timp cîștigat în cursa progresului și modernizării, crearea unor posibilități ce pot contribui la realizarea unor noi valori materiale. În condițiile în care pe plan central s-au stabilit o serie de măsuri pentru mai buna coordonare a pregătirii proiectelor, a începerii lucrărilor, a contractărilor, a asigurării a tot ceea ce este necesar pentru desfășurarea normală a lucrărilor, partidul pune în fața organelor din construcții și a comitetelor județene de partid sarcina de a urmări realizarea acestor programe, de a acționa pentru mai buna organizare a activității în construcții, pentru întărirea spiritului de ordine și disciplină în acest important sector al economiei.

ORGANIZAREA RIGUROASĂ a muncii de îndeplinire a planului de dezvoltare economică și socială în toate sectoarele se impune ca una din cerințele de bază ale activității cadrelor de partid și din economie. Dispunem în prezent de planuri realiste pentru toate domeniile — pe ramuri, pe subramuri, pe produse, avem planuri în profil teritorial — la nivelul județelor, orașelor și chiar comunelor, întocmite într-o concepție unitară și potrivit unor criterii științifice. Este cît se poate de evident că elaborarea acestor planuri reprezintă doar o parte a activității din economie. **„A avea un plan bun, o hotărîre bună, justă, e un lucru foarte important, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, dar oricît de bun ar fi planul, oricît de bună ar fi hotărîrea, dacă nu se iau măsuri pentru realizarea lor în viață, acestea vor rămîne simple documente. Trebuie să fie clar tuturor, începînd cu organele centrale, inclusiv C.S.P., că activitatea nu se încheie odată cu elaborarea planului — aceasta este numai o fază a activității".** Rolul organelor de partid și de stat, sublinia în continuare secretarul general al partidului, este de a organiza munca de realizare a hotărîrilor și a planurilor, aceasta constituind de fapt latura cea mai importantă a activității căreia este necesar să-i consacrăm toate eforturile. Sub această prismă trebuie privite și problemele referitoare la mai buna repartizare a forțelor între diferitele sectoare de muncă, ale ridicării nivelului de cunoștințe profesionale și politice ale cadrelor, ale realizării unui raport judicios între cadrele tinere și cele mai vîrstnice, în scopul asigurării continuității muncii și experienței în conducere, ale respectării normelor de etică și echitate socialistă. În același cadru, concentrarea mijloacelor variate ale muncii politice și cultural-educative de masă spre dezvoltarea atitudinii înaintate față de muncă, spre întărirea spiritului de responsabilitate va contribui la transformarea membrilor societății noastre în oameni înaintați, hotărîți să-și dăruiască toate forțele de creație cauzei socialismului.

Cea dintîi primăvară a actualului cincinal găsește întreaga țară transformată într-un adevărat șantier, un șantier al muncii și creației, pe care se desfășoară o amplă întrecere socialistă consacrată îndeplinirii în cele mai bune condiții a planului și a angajamentelor. Cu sentimentul totalei angajări, al unității depline între cuvînt și faptă, între program și acțiune, oamenii muncii sînt hotărîți să nu-și precupețească eforturile pentru continua propășire a patriei, pentru ridicarea României pe noi culmi de progres și civilizație.

Stere GIOGA

PLAN-ANGAJAMENTE

RITMICITATEA PRODUCȚIEI ȘI EFECTELE SALE

UNUL DIN FACTORII de bază care asigură condițiile succesului în activitatea economică este ritmicitatea atît în realizarea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate, cît și în livrarea bunurilor materiale la beneficiari. Despre ritmicitate „Revista economică“ a mai scris. Ne propunem, în cele ce urmează, să prezentăm unele aspecte și aprecieri rezultate din analiza activității unităților constructoare de mașini din județul Bihor.

Ce indică radiografia activității unor întreprinderi

DATELE statistice, după trecerea primelor 4 luni ale acestui an, relevă în graiul sec, dar totuși elocvent al cifrelor, munca rodnică, avîntată, a oamenilor muncii din industria județului Bihor, consacrată realizării optime a planului pe 1976. Față de perioada corespunzătoare a anului precedent, s-a obținut *un spor de producție de peste 625 milioane lei*, expresia ritmului înalt și a dinamismului producției. La obținerea acestui succes o contribuție de seamă au adus și cele 4 unități aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini : Întreprinderea „Înfrățirea“, Întreprinderea de accesorii pentru mijloace de transport și Întreprinderea mecanică din Oradea, Întreprinderea mecanică orașul Dr. Petru Groza (tabelul nr. 1).

Ritmicitatea în îndeplinirea, zi de zi, decadă de decadă, a sarcinilor de plan — valorice și fizice — este legată nemijlocit *de utilizarea rațională a mașinilor-unelte și a utilajelor, a forței de muncă, de buna funcționare a mecanismului aprovizionării tehnico-materiale, cît și al cooperării între întreprinderi.* Din tabel rezultă că sarcinile de plan privind producția și productivitatea muncii au fost îndeplinite și depășite de toate unitățile cuprinse în analiză. Dintre factorii care au contribuit la înregistrarea acestor rezultate pozitive menționăm : pregătirea temeinică a producției, aprovizionarea la timp, în cantitățile și sortimentele prevăzute, a materiilor prime, materialelor, pieselor și subansamblelor. Cu toate că față de anii precedenți se constată o îmbunătățire a programării și realizării producției, în sensul asigurării unei mai bune și corecte ritmicități, totuși, o analiză atentă a fenomenului, ne relevă și detalii contrastante (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

REALIZAREA PRINCIPALILOR INDICATORI DE PLAN (1 IANUARIE — 30 APRILIE 1976) (%)

Unitatea	Producția globală	Producția marfă	Productivitatea muncii
Întreprinderea „Înfrățirea“	102,7	101,3	102,7
I.A.M.T.	103,0	107,8	100,2
Întreprinderea mecanică Oradea	102,9	103,1	100,2
Întreprinderea mecanică orașul Dr. Petru Groza	100,2	101,9	100,2

Tabelul nr. 2

PROPORȚIA ÎNDEPLINIRII PLANULUI PRODUCȚIEI GLOBALE %

	Întreprinderea „Înfrățirea“ Oradea		I.A.M.T. Oradea		Întreprinderea mecanică Oradea		Întreprinderea mecanică orașul Dr. Petru Groza	
	100,0		100,0		100,0		100,0	
	Plan	Realizat	Plan	Realizat	Plan	Realizat	Plan	Realizat
Ianuarie	24,4	24,8	23,2	24,7	22,2	22,8	23,3	23,4
Februarie	23,7	23,9	24,6	24,3	25,0	24,3	24,7	24.7
Martie	26,3	26,1	26,8	26,0	27,2	27,0	26,2	26,8
Aprilie	25,6	25,2	25,4	25,0	25,6	25,9	25,8	25,7

Datele din tabel evidențiază cu pregnanță faptul că planul și realizările sînt mai mici în prima lună a trimestrului față de ultima lună, înregistrîndu-se variații substanțiale, în special la Întreprinderea mecanică Oradea. *Planificarea judicioasă a sarcinilor de plan pe luni în așa fel încît să se asigure atît realizarea producției fizice și valorice, cît și folosirea rațională a forței de muncă și a capacităților de producție, respectarea în întregime a contractelor economice încheiate constituie condiția de bază pentru desfășurarea unei activități productive eficiente.* Caracterul imperativ al acestei cerințe este impus de necesitățile curente ale economiei, unde fiecare produs are o destinație precisă — fie pentru consumul intern productiv sau fondul pieței, fie pentru export. Privită din acest punct de vedere situația la unitățile analizate (tabelul nr. 3) ne arată diferențe mari, de la decadă la decadă, atît în programarea producției, cît și în realizarea ei, la aproape toate unitățile analizate ; aceasta dovedește că înfăptuirea planului nu s-a desfășurat în condițiile normale de ritmicitate (excepție făcînd doar I.A.M.T.). Dacă adîncim analiza, desprindem, pe de o parte, realizări minime în prima decadă, consecință a unei activități „relaxate“ pentru ca în decadele următoare, să se înregistreze, pe de altă parte, o activitate susținută, încordată, cu repercusiuni adesea negative asupra calității produselor executate. Care sînt cauzele ?

Resurse care așteaptă o mai bună valorificare

- *INSUFICIENTA valorificare a timpului de lucru.* Deși în utilizarea timpului de lucru al muncitorilor se înregistrează în acest an o oarecare îmbunătățire (față de anii precedenți), totuși ponderea orelor irosite din totalul timpului neutilizat, datorită absențelor nemotivate și învoirilor acordate cu multă ușurință, se menține încă la un nivel ridicat. Așa, de pildă, la Întreprinderea mecanică din orașul Dr. Petru Groza ponderea acestora a fost de 34,6% (pierzîndu-se o producție de aproape 2,2 mil. lei), la „Înfrățirea“ de 16,9% (1,8 mil. lei). De asemenea, ca urmare a defecțiunilor organizatorice din activitatea productivă, la „Înfrățirea“ s-au mai înregistrat întreruperi a căror pondere în timpul neutilizat depășește 8,3%. Toate acestea au afectat

ECONOMIE NATIONALA

Tabelul nr. 3

REALIZAREA SARCINILOR PE DECADE %

Unitatea	Decada I		Decada II		Decada III	
	Plan	Realizat	Plan	Realizat	Plan	Realizat
Total unități	29,3	28,3	32,9	32,6	37,8	39,1
Intreprinderea „Infrățirea“	30,1	29,8	31,6	32,0	38,3	38,2
I.A.M.T.	32,5	32,1	33,2	32,8	34,3	35,1
Intreprinderea mecanică Oradea	29,4	24,3	31,3	29,4	39,3	46,3
Intreprinderea mecanică Orașul Dr. Petru Groza	24,7	24,7	35,3	35,3	40,0	40,0

realizările zilnice de producție, înfăptuirea în ansamblu a planului.

- *Goluri în utilizarea mașinilor unelte și a utilajelor.* Pentru a se putea lucra cu o înaltă productivitate, pentru ca materiile prime și materialele să fie transformate fără pierderi în produse utile, este necesar ca fiecare mașină, instalație sau utilaj să funcționeze la parametrii prescriși în timpul disponibil planificat. În trimestrul I. a.c. doar două din unitățile analizate au obținut rezultate pozitive din acest punct de vedere.

Rezerve serioase în utilizarea potențialului tehnic din dotare există la „Înfrățirea“ și Întreprinderea mecanică din Oradea, unde indicele de utilizare a fondului de timp al mașinilor unelte a fost doar de 73,1% și, respectiv, 76,5%. Se pierd în aceste unități mii de ore datorită deselor defecțiuni înregistrate în funcționarea mașinilor-unelte, ca urmare a exploatării și întreținerii lor necorespunzătoare. Așa, de pildă, ponderea „reparațiilor accidentale“ din timpul neutilizat la „Înfrățirea“ a fost de 16,1%, la Întreprinderea mecanică Oradea de 13,3%, iar la I.A.M.T. de 54,6% (!) Nu sînt folosite pe deplin mașinile nici datorită *neacoperirii în întregime a necesarului de forță de muncă,* resimțindu-se în special lipsa unor categorii de muncitori cu o înaltă calificare. Se inregistrează, în același timp, *o fluctuație mare de cadre.* Așa, de pildă, la „Înfrățirea“ s-au angajat, de la începutul anului, 369 lucrători și, în același timp, au părăsit locul de muncă 348. De altfel și la celelalte unități analizate situația nu se prezintă mai bine.

- *Neprogramarea la timp a producției.* Una din căile de imbunătățire a gradului de folosire a mașinilor și utilajelor o constituie *mărirea numărului de schimburi.* Aceasta dă posibilitate fiecărei unități productive să folosească mai bine utilajele din dotare, să realizeze cu aceleași mașini și instalatii o producție și o productivitate sporite. Analiza efectuată evidențiază existența unui volum mare de ore-mașină neprogramate, ceea ce demonstrează că un număr destul de mare de mașini și utilaje nu sînt folosite integral. Astfel, în trim. I a.c., ponderea orelor mașină neprogramate a reprezentat 65,3% la „Înfrățirea“, 49,6% la Întreprinderea mecanică orașul Dr. Petru Groza, din fondul de timp disponibil neutilizat al mașinilor.

Pe lîngă aceste deficiențe interne ale unităților care au contribuit la nerealizarea unor repere din planul producției fizice planificate („Înfrățirea“, întreprinderile mecanice din Oradea și din orașul Dr. Pentru Groza), unitățile analizate și, în special, Întreprinderea mecanică și „Înfrățirea“ din Oradea au întîmpinat greutăți în ce privește asigurarea ritmică cu materii prime, materiale, subansamble și piese de schimb necesare producției. Se impune din partea conducerilor unităților respective, a centralelor industriale din care fac parte, luarea unor măsuri corespunzătoare, care să contribuie la utilizarea mai judicioasă a potențialului tehnic și uman din unitățile amintite, la asigurarea condițiilor necesare întronării unei discipline severe în respectarea programelor de producție.

Pavel MĂLAN
Iosif BOITOȘ
Oradea

DIN CRONICA ÎNTRECERII

DEPĂȘIREA PREVEDERILOR DE PLAN

- Extinderea mecanizării unor operații și a transporturilor, judicioasa organizare a muncii și a timpului de lucru, au creat condiții colectivului de la **Exploatarea minieră Ilba** din bazinul maramureșean să realizeze în acest an cea mai mare producție din istoria unității. Au fost obținute peste plan, în perioada 1 ianuarie—15 mai a. c., peste 12 000 tone minereu.
- La **Combinatul siderurgic din Hunedoara,** care a lansat chemarea la întrecere pe 1976 către toți metalurgiștii țării, valoarea producției-marfă realizată de la inceputul anului peste prevederile de plan a fost majorată la 38 milioane lei. Au fost livrate în plus, față de sarcinile aferente perioadei care a trecut din acest semestru, 65 700 tone fontă, oțel și cocs metalurgic.
- Prin optimizarea transporturilor uzinale de materii prime, materiale și piese de schimb, modernizarea cu forțe proprii a unor linii tehnologice, utilaje și instalații, colectivul de pe **marea platformă a chimiei de la Brăila** a depășit nivelul planificat de creștere a productivității muncii cu 725 lei pe lucrător, iar prevederile planului la zi au fost depășite cu 235 tone rețele cord, 138 tone celofibră, 57 tone hîrtie, precum și alte diferite produse.
- La **Întreprinderea de lianți și azbociment din Bicaz** au fost înregistrate sporuri de producție însumînd peste 135 000 tone ciment și 110 000 tone var, în condițiile economisirii a peste 18 milioane kWh energie electrică și a 13 350 tone combustibil.

- În cadrul **Combinatului pentru prelucrarea lemnului din Focșani** au fost îndeplinite angajamentele asumate în întrecerea socialistă, realizîndu-se o producție suplimentară în valoare de 3,3 milioane lei.

COMENTARiU LA UN GRAFIC

Utilaje peste plan
și totuși pe șantiere
ele... lipsesc!

PENTRU respectarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții, o importanță deosebită o are livrarea, conform graficelor întocmite între furnizori și beneficiari, a utilajelor tehnologice. Cum s-au achitat unitățile furnizoare de utilaje, de această sarcină, în trim. I. 1976 ?

Așa cum reiese din grafic la un număr de 4 ministere (dintr-un număr de 8 analizate), obligațiile de livrări cu scadența la 31 martie 1976 au fost onorate integral. Pe de altă parte, la celelalte ministere se constată rămîneri în urmă față de termenele stipulate în graficele de livrări. **Din totalul restanțelor înregistrate 80% se localizează la Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Metalurgice și Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei.** O bună parte din aceste restanțe (circa 10 000 tone) se datorează unităților specializate ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, care nu și-au onorat contractele față de beneficiari.

Paradoxal este faptul că, în timp ce mii de tone de utilaje prevăzute în plan nu sînt livrate la timp beneficiarilor de investiții, alte mii de tone de utilaje sînt expediate in avans față de plan, acolo unde nu sînt încă așteptate. La utilaje tehnologice provenite din producția unităților specializate ale M.I.C.M., aproape 10 mii tone restante coexistă cu 10.4 mii tone livrate în avans (la M.I.M. 2,2 mii tone restante și 1.9 mii tone avans, la M.I. Ch. 2,7 mii tone restante și 2.1 mii tone avans etc.). Această situație vădește faptul că centralele industriale și întreprinderile specializate ale M.I.C.M. nu reușesc să pună în deplină concordanță eforturile de producție cu sarcinile prioritare reieșite din prevederile de plan.

Livrările de utilaje tehnologice și energetice în trim I 1976, destinate investițiilor

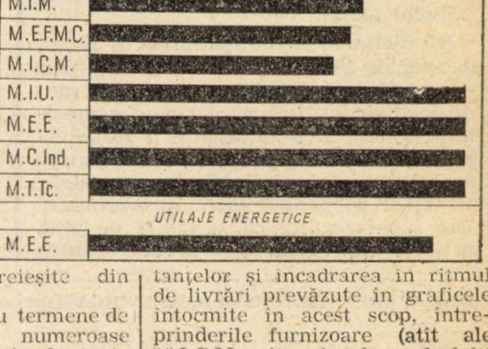

În trim. II. 1976 au termene de punere în funcțiune numeroase capacități de producție, la toate ministerele. Pe lîngă acestea titularii de investiții urmează să asigure punerea în funcțiune și a capacităților restante din trim. I a.c., datorate nelivrării la timp a utilajelor. Concentrîndu-și eforturile pentru recuperarea restanțelor și incadrarea în ritmul de livrări prevăzute în graficele întocmite în acest scop, întreprinderile furnizoare (atît ale M.I.C.M., cît și ale celorlalți producători de utilaje) au posibilitatea ca în lunile mai și iunie să trimită șantierelor de construcții-montaj, în ordinea programărilor, cantități sporite de utilaje, lichidînd restanțele și evitînd apariția altora.

Un obiectiv central în activitatea de investiții:

PUNEREA LA TERMEN ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR CAPACITĂȚI

ÎN SCOPUL CONTINUEI DEZVOLTĂRI a economiei naționale, în acest an urmează să fie construite noi și importante capacități de producție în industrie, agricultură, în celelalte ramuri. Fondurile prevăzute în acest scop ating suma de 160 miliarde lei, cu 26 miliarde lei peste nivelul anului anterior. Sînt programate să intre în funcțiune 300 de obiective industriale și 55 agrozootehnice. La acestea se mai adaugă un număr de peste 130 capacități restante din anul trecut. Realizarea întocmai și la termenele stabilite sau chiar în devans a tuturor acestor obiective trebuie să stea în atenția tuturor factorilor implicați în acest proces — titularii și beneficiarii de investiții, institutele de proiectare, organizațiile de construcții, întreprinderile care furnizează utilajele tehnologice și cele care asigură materialele necesare șantierelor — întrucît de aceasta depinde în bună măsură sporirea producției, acoperirea cu un important volum de produse a consumului intern, cît și a exportului.

Cum se prezintă situația acum cînd mai bine de o treime din perioada lui 1976 s-a încheiat ?

Efectele pregătirii din vreme a execuției investiției...

HARTA PATRIEI s-a îmbogățit în primele patru luni ale anului. cu noi unități industriale și agrozootehnice : **au fost date în funcțiune un număr de 83 capacități de producție, dintre care 21 înainte de termenele planificate** (4 integral și 17 parțial). Dintre acestea, menționăm noua capacitate de producție pentru sape cu role la Întreprinderea „1 Mai" Ploiești (cu două luni înainte de termen), o capacitate de producție de țesături crude tip bumbac la Țesătoria de bumbac din Baia Mare (cu 2 luni mai devreme), o capacitate de piese de schimb la Întreprinderea „Autobuzul" București (cu 2 luni mai înainte), secția de coloranți și porțelan la Institutul de cercetări pentru industria sticlei și faianței Cluj-Napoca (cu o lună înainte) și altele. La termenele planificate au fost date în funcțiune : linia de sleburi de la instalația de turnare continuă a oțelului și secția de zincare din cadrul laminorului de benzi la rece la Combinatul siderurgic Galați, Fabrica de var metalurgic la întreprinderea „Oțelul Roșu" etc.

Merită relevat de asemenea faptul că, pe multe șantiere, s-au creat în primele 4 luni ale anului condiții prielnice pentru ca, potrivit graficelor de execuție întocmite, stadiile fizice atinse să permită respectarea întocmai sau chiar în avans a termenelor de punere în funcțiune a unor importante obiective. Așa stau lucrurile pe șantierele care ridică noi capacități la Combinatul de fire și fibre chimice Săvinești, Combinatul de prelucrarea lemnului Suceava Filatura din Baia Mare, Întreprinderea de piese turnate din Băilești etc. Ce dovedesc, în esență, toate aceste fapte ?

Ele atestă, în primul rînd, faptul că **atît beneficiarii cît și ceilalți factori care concură la realizarea investițiilor** (proiectanți, constructori, furnizori de utilaje etc), **colaborînd strîns, au pregătit temeinic și din timp realizarea fiecărui obiectiv planificat a fi dat în funcțiune în prima parte a anului.** De altfel, așa cum rezultă din analizele efectuate, fiecare din factorii implicați au luat măsuri, în primul rînd, **de organizare a realizării investiției** — pregătirea din vreme și totală a documentațiilor tehnice, eliberarea terenurilor și deschiderea finanțării, organizarea șantierelor de execuție, promovarea de metode înaintate în construcții cît și la montaj, folosirea prefabricatelor care permit un grad înalt de mecanizare a activității, asigurarea livrărilor de utilaje din partea furnizorilor în ordinea succesiunii montării și dării în funcțiune a obiectivelor etc. Toate acestea au concurat cu rezultate bune la scurtarea sau încadrarea în termenele prevăzute în grafice a dării în exploatare a noilor obiective, concomitent cu obținerea unor importante economii provenite din reducerea unor cheltuieli de deviz.

Mai mult chiar, unii executanți de investiții, prin predarea în devans a unor obiective, și-au creat condiții pentru depășirea sarcinilor, trecînd la efectuarea unor noi lucrări care sînt programate în lunile viitoare. Este într-adevăr un exemplu ce trebuie extins și urmat de cît mai multe unități de construcții.

...și consecințele perpetuării unor vechi neajunsuri

RELEVÎND SITUAȚIA pozitivă pe unele șantiere, în sensul că o serie de obiective au fost date în funcțiune în devans, altele în termene prevăzute, iar în multe locuri stadiul lucrărilor se încadrează în termenele planificate, nu putem să nu menționăm că, în primele 4 luni ale anului, s-au manifestat și serioase rămîneri în urmă în ce privește realizarea planului de investiții. La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., din 12—13 mai a.c., s-a relevat faptul că planul de investiții pe această perioadă a fost îndeplinit doar în proporție de 91%. Situația respectivă a fost determinată de o serie de neajunsuri mai vechi sau mai noi manifestate pe unele șantiere de construcții-montaj. Urmărind modul de îndeplinire a planului la construcții-montaj, rezultă că cele mai serioase rămîneri în urmă se localizează pe șantierele Ministerului Construcțiilor Industriale (71,8%), Ministerului Turismului (74,8%), Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții (79,6%), Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini (85,3%), Ministerului Industriei Ușoare (84,2%), Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei (89%), Ministerului Industriei Metalurgice (88,8%) etc.

Cauzele principale ale rămînerilor în urmă : insuficienta organizare a activității pe șantiere, lipsa de cadre calificate, utilizarea necorespunzătoare a mijloacelor tehnice din dotare, nivelul redus de mecanizare a proceselor tehnologice, slaba disciplină a muncii ș.a. De altfel, toate aceste deficiențe, la care se mai adaugă în cele mai multe cazuri și insuficienta colaborare dintre beneficiarii de investiții, constructori, proiectanți și furnizori de utilaje, au cîntărit greu în acest început de an pe unele șantiere, ele îngreunînd demararea cu toate forțele a activității.

Analizîndu-se situația la fiecare întreprindere de construcții-montaj, se impune luarea de măsuri care să permită ca, în lunile următoare, să se depună eforturi serioase atît pentru recuperarea grabnică a rămînerilor în urmă, cît și pentru asigurarea tuturor condițiilor materiale necesare astfel încît planul de investiții cît și cel de construcții-montaj să fie îndeplinit ritmic, pe fiecare șantier.

Direcții prioritare de acțiune

PRACTICA DE MULȚI ANI a unităților noastre de construcții-montaj reliefează necesitatea, în primul rînd, a **organizării temeinice a investiției.** Ținînd seama de neajunsurile manifestate în acest an, se cere acționat, în principal, în direcțiile :

- **Organizarea execuției lucrărilor pe șantiere.** O primă și cea mai importantă cauză care a determinat rămînerile în urmă este aceea a organizării defectuoase pe multe șantiere a execuției lucrărilor și a muncii. În general, unii titulari de investiții încearcă să explice nerealizarea sarcinilor de plan prin **lipsa de pe șantiere a utilajelor de construcții necesare**, așa cum este cazul pe Șantierul Laminorului de 6 țoli nr.2 al Întreprinderii de țevi Roman și pe șantierul Laminorului de sîrmă de la Intreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă din Buzău. La rîndul lor, constructorii acuză nepredarea completă a documentațiilor, nedeschiderea la timp a finanțării, întîrzieri în obținerea și eliberarea terenurilor pentru construcții etc. Or, în realitate, lucrurile stau cu totul altfel. Pe șantierele amintite, cît și pe multe altele sînt suficiente utilaje, dar ele sînt folosite sub capacitatea de producție, fie datorită defecțiunilor care intervin, fie funcționării lor intermitente, ca urmare a lipsei de materiale.

Desigur, în cele mai multe cazuri, situațiile ivite puteau fi preîntîmpinate, dacă colaborarea între factorii interesați ar fi fost bună, dacă fiecare și-ar fi făcut pe deplin datoria, în sensul respectării întocmai a obligațiilor ce le reveneau. Pornind de la aceste stări de fapt este necesar ca, **pe toate șantierele, utilajele existente să fie folosite intensiv și aceasta prin organizarea a două sau trei schimburi. să se asigure asistență și controale tehnice, în așa fel încît să se prevină stagnarea lor pe șantiere, iar fiecare utilaj să funcționeze normal pe întreaga perioadă planificată între două reparații capitale**. Este totodată necesar să se întocmească evidențe de funcționare, a acestora, astfel încît fiecare mijloc să fie amplasat operativ acolo unde este necesar și poate fi utilizat cu randament înalt.

Pe alte șantiere se face simțită **lipsa forței de muncă calificată.** De pildă, organizațiile de construcții ale Ministerului Construcțiilor Industriale nu a asigurat la Întreprinderea de ciment și var Hoghiz peste 100 de muncitori constructori, iar la Întreprinderea de ciment și var din Deva peste 400. Aceeași situație se înregistrează și la Combinatul siderurgic Galați (lipsa a circa 250 muncitori) și la Combinatul din Reșița și Întreprinderea Oțelul roșu (650 muncitori). Este vorba, îndeosebi, de zidari, dulgheri, fierari-betoniști, instalatori, electricieni. Dar în timp ce pe aceste șantiere se manifestă lipsă de oameni, pe altele (șantierele de construcții-montaj — București, Slatina, Ploiești etc.) — numărul acestora prisosește, depășind cu mult necesarul.

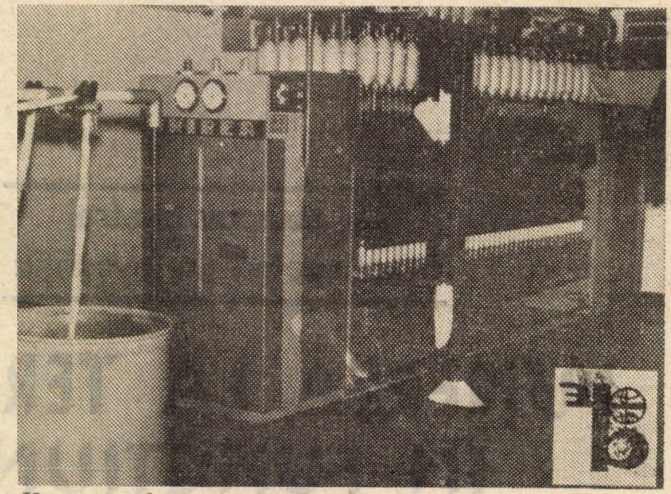

Un recent laureat peste hotare : mașina de filat bumbac tip FB-75 cu comandă automată — produs de Întreprinderea Unirea Cluj-Napoca.

Desigur, în primul rînd este vorba ca pe șantiere să se pregătească cadre calificate în meseriile deficitare pentru a se putea acoperi mai bine necesitățile cerute de diferitele lucrări. Dar, este tot atît de necesar ca aceștia să fie rațional repartizați pe șantiere, în funcție de nevoi. Totodată. se impune ca pe șantiere să se întroneze o serioasă disciplină în muncă, fiecare component de echipă sau de brigadă să aibă sarcini concret repartizate, astfel încît participarea la realizarea sarcinilor de plan să fie cît mai concretă și efectivă.

Că poate fi suplinită lipsa unor muncitori, că în general forța de muncă poate fi bine utilizată, ne-o dovedește situația de pe șantierul Întreprinderii de piese turnate din Băilești. Aici, printr-o bună organizare și programare a muncii, atît constructorii cît și montorii lucrează fie în schimburi prelungite, fie în două schimburi, acolo unde specificul muncii impune aceste cerințe. Tot aici s-a generalizat acordul global — formă de organizare care a permis și permite sporirea productivității muncii (lună de lună sarcinile sînt depășite între 10-15%) și asigură totodată fiecărei brigăzi și fiecărui constructor în parte sporuri importante de venituri.

- **Asigurarea la timp a documentației, a proiectelor de execuție** constituie un element principal în realizarea la termen a obiectivelor de investiții. Anul acesta nu se poate vorbi despre lipsa lor, deoarece peste 80% din totalul investițiilor sînt începute mai dinainte, deci au și proiectele necesare. Sînt, de altfel, nenumărate exemple care atestă acest lucru. De pildă, la Șantierul întreprinderii „Rulmentul“-Bîrlad, planul de investiții și construcții-montaj este asigurat în acest an cu proiecte de execuție în proporție de 97%, cel al întreprinderii „Izolatori“ din Tîrgul Secuiesc cu 98%, cel al dezvoltării capacității Întreprinderii de mașini grele-București 89% etc.

Cu toate acestea, la o serie de șantiere continuă să se manifeste unele deficiențe legate de asigurarea documentațiilor : neclarificarea unor soluții de execuție la unele obiective, schimbările parțiale de proiecte pe parcursul execuției, lipsa unor proiecte de detalii pentru unele construcții și utilaje etc. La acestea se mai adaugă, în special pentru investițiile atacate în acest an, unele întîrzieri în predarea documentațiilor, în succesiunea atacării principalelor lucrări, deschiderea din vreme a finanțării etc. Cu un minim de efort din partea tuturor celor implicați în realizarea investițiilor se pot elimina în bună măsură toate aceste neajunsuri. Astfel se cere ca beneficiarii și proiectanții să pună la punct urgent detaliile la investițiile neclarificate, iar pentru obiectivele noi să fie accelerată livrarea documentațiilor în așa fel încît constructorul să aibă timpul necesar pentru a-și organiza activitatea pe șantiere. Peste tot, acolo unde se mai manifestă neajunsuri, comandamentele județene de investiții să intervină prompt, să ajute efectiv pe cei în cauză în lichidarea tuturor obstacolelor care frînează mersul normal al muncii pe șantiere.

- **Utilajele tehnologice — executate la termen dar și livrate pe șantiere în ordinea succesiunii montajului.** Este un fapt pozitiv — și el arată cît de mult s-a dezvoltat industria noastră — că ponderea cea mai mare — 70—80% — de utilaje tehnologice necesare investițiilor se realizează în țară. Dar acest fapt obligă întreprinderile care execută asemenea utilaje să le realizeze nu numai la termen, dar și în ordinea succesiunii lor la montaj. Or, în multe cazuri lucrurile nu stau așa. În timp ce unele utilaje sînt livrate în avans, altele sînt rămase în urmă, fapt care îngreunează bunul mers al montajului. De pildă, pentru șantierele Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, întreprinderile constructoare de mașini au rămas în urmă cu 724 tone utilaje, deși au livrat în avans 353 tone. De ce livrarea în avans a unor utilaje care să stea în stoc pînă le vine rîndul la montaj și rămînerea în urmă la altele care, de asemenea, nu pot fi montate deoarece lipsesc unele subansamble ? Unitățile constructoare de utilaje trebuie să ia astfel de măsuri încît să fie eliminate definitiv deficiențele care au determinat și mai determină greutăți în execuția și livrarea la timp pe șantiere a utilajelor contractate.

A MAI RĂMAS relativ puțin timp pînă la încheierea primului semestru al anului. Este nevoie ca în această perioadă să se depună eforturi deosebite din partea tuturor factorilor pentru ca planul de investiții să fie realizat exemplar. Fiecare zi cîștigată în punerea în funcțiune a obiectivelor industriale sau agrozootehnice se concretizează, în ultima instanță, în produse mai multe, necesare acoperirii nevoilor economiei naționale și livrărilor la export. De aceea se cer depuse în prezent asemenea eforturi din partea tuturor celor ce poartă răspunderea realizării unor investiții încît să se recupereze grabnic rămînerile în urmă, să se ajungă, o dată cu încheierea timestrului II, la o activitate ritmică pe toate șantierele, la îndeplinirea și devansarea prevederilor de plan.

L. ȚĂRANU
B. VASILE

CONCEPŢIA TEHNICĂ ŞI CONSUMURILE SPECIFICE ÎN CONSTRUCŢII

IMPERATIVUL cheltuirii cu eficienţă maximă a uriaşelor fonduri de investiţii alocate pentru dezvoltarea economiei naţionale pune cu acuitate mereu sporită problema **raţionalizării consumurilor de materiale în construcţia noilor obiective productive.** Această raţionalizare nu se referă exclusiv la reducerea cantităţilor fizice consumate pe unitatea de lucrare, ci îmbracă o diversitate de aspecte complementare, care evidenţiază complexitatea noţiunii. Iată cîteva dintre ele :

- economisirea şi, pe cît posibil, înlocuirea materialelor solicitate şi în alte sectoare ale economiei naţionale (metal, lemn), a celor la care balanţa este încordată ;

- folosirea acelor materiale şi sortimente a căror producţie se realizează cu cel mai redus consum de energie ;

- utilizarea în cît mai mare măsură a unor materiale şi elemente cu grad înalt de prelucrare în unităţi industriale, pentru reducerea pierderilor tehnologice pe şantiere ;

- creşterea ponderii materialelor şi elementelor uşoare, care la condiţii tehnice (rezistenţă mecanică, durabilitate etc.) similare cu ale materialelor clasice, micşorează cheltuielile de transport şi permit dimensionarea mai economică a fundaţiilor şi structurilor etc.

Este de remarcat că nu toate domeniile de opţiune menţionate converg în mod automat spre reducerea cheltuielilor băneşti pentru materiale (cu atît mai mult cu cît o cuprindere cît mai largă a sferei eficienţei economice impune să se ţină seama şi de criterii cum sînt viteza de execuţie a lucrărilor, consumul de muncă necesar la punerea în operă etc.), ceea ce face ca un material nou, mai scump, dar cu calităţi net superioare din aceste puncte de vedere, să fie de preferat celui mai ieftin pe care îl substituie.

În cincinalul trecut acest fapt, ca şi unele reaşezări de preţuri survenite pe parcurs, au determinat la investiţiile executate de Ministerul Construcţiilor Industriale (din a cărui practică vom lua şi exemplele citate în continuare) atît creşterea în valoare absolută a cheltuielilor cu materialele la 1 000 lei producţie, cît şi mărirea ponderii lor în totalul cheltuielilor — la această din urmă evoluţie contribuind şi efectul eforturilor pentru diminuarea altor costuri.

Rezultat al cercetării, soluţii eficiente

CANALIZÎND atenţia factorilor de concepţie şi de decizie asupra cerinţelor economicităţii construcţiilor, documentele de partid şi de stat au asigurat specialiştilor din acest domeniu orientări ştiinţific fundamentate pentru micşorarea relativă a volumelor şi cantităţilor de materiale consumate, prin :

- **soluţii de plan general cît mai compacte ale noilor unităţi industriale şi agrozootehnice,** care să asigure, prin gradul mare de ocupare a terenului, reducerea lungimii reţelelor tehnico-edilitare şi tehnologice exterioare, a căilor de transport etc. Pe aceeaşi linie, măsurile stabilite pentru concentrarea investiţiilor productive în zone şi platforme industriale aduc, în plus, însemnate economii rezultînd din folosirea în comun a utilităţilor : ateliere, dotări cu caracter social, centrale termice ş.a. ;

- **scăderea ponderii construcţiilor în totalul investiţiilor,** în primul rînd pe calea amplasării cît mai multor instalaţii şi utilaje tehnologice — acolo unde specificul fabricaţiei o permite — nu în clădiri, ci în aer liber ;

- **comasarea mai multor secţii sau funcţiuni în hale monobloc, organizarea unor procese tehnologice pe verticală în hale etajate, evitarea supradimensionărilor mai ales în ce priveşte înălţimea halelor şi spaţiile rezervate transportului interior la sol, precum şi creşterea gradului de ocupare cu utilaje ;**

- **soluţii constructive bazate pe industrializare ; limitarea utilizării structurilor metalice numai la situaţiile cînd parametri cum sînt deschiderea halelor, sarcinile dinamice** etc. fac indispensabile astfel de rezolvări ; **reducerea dimensiunilor elementelor ş.a.**

O expresie sintetică a acestor directive a fost înscrisă în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. Ele prevăd ca în lucrările industriale, în construcţiile energetice şi agricole să se acţioneze pentru **înlăturarea oricăror supradimensionări,** urmînd a se introduce norme precise care să stea la baza întocmirii proiectelor şi execuţiei lor ; să se urmărească **normarea ştiinţifică a consumurilor şi tipizarea construcţiilor** pentru toate sectoarele de activitate ; atît prin soluţiile proiectate, cît şi prin înlăturarea risipei de pe şantierele de construcţii **să se economisească în cît mai mare măsură cimentul, metalul, cheresteaua şi alte materiale de construcţii.**

Cercetarea ştiinţifică şi dezvoltarea tehnologică, proiectarea tip şi cea de investiţii, compartimentele de concepţie şi inovatorii din unităţile de execuţie, printr-un efort căruia i s-au alăturat din ce în ce mai consecvent şi industriile producătoare de materiale pentru construcţii, s-au axat în mare măsură pe aceste preocupări, reuşind să obţină unele rezultate meritorii. **Numeroase exemple de rezolvări tehnice româneşti în domeniul construcţiilor industriale se situează** — inclusiv sub raportul consumurilor de materiale — **la nivelul unor performanţe recunoscute pe plan mondial.** Diversificarea structurilor prefabricate tipizate pentru un evantai larg de aplicări, perfecţionarea tehnologiilor de precomprimare a betonului armat, de glisare, industrializarea lucrărilor de beton monolit cu cofraje staţionare de inventar, introducerea de materiale noi au avut ca rezultat o adevărată restructurare nu numai a tehnicilor, ci şi a resurselor necesare în construcţiile industriale : **lucrări în valoare de un milion de lei se realizează acum cu mai puţin de trei metri cubi de cherestea ;** la ciment şi la metal, diminuarea consumurilor a fost facilitată în primul rînd de creşterea ponderii sortimentelor superioare, prevăzute în proiecte și utilizate în execuție (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Evoluția consumului principalelor materiale (cantități utilizate la 1 milion lei valoare a lucrărilor de construcții-montaj) la M.C.I.

%

	1971	1972	1973	1974	1975
Oțel-beton	100	87	79	80	80
Ciment	100	91	84,5	82,5	80
Cherestea rășinoase	100	75,5	68	64	50

În stadiul actual, la nivelul exigențelor sporite ale noului cincinal, presupune consolidarea pozițiilor cucerite, **afirmarea direcțiilor și generalizarea soluțiilor care și-au dovedit eficacitatea, ca și deschiderea de noi drumuri ale progresului tehnic**, atît prin intermediul proiectării, cît și direct. Pe această coordonată se înscriu numeroase studii în curs de efectuare la Institutul de cercetări și la cel de proiectări tip din subordinea ministerului de resort, parte din ele antrenînd și contribuția oamenilor de știință din învățămîntul superior de construcții.

Aproape o treime din efortul de cercetare (în expresie valorică) pe acest an este dirijat spre studii teoretice și experimentale privind alcătuirea constructivă, calculul și comportarea structurilor, elementelor, îmbinărilor de rezistență — studii care, ducînd la o dimensionare mai rațională, vizează nemijlocit și reducerea consumurilor de metal și ciment. Totodată, sînt abordate numeroase teme cu caracter aplicativ. Astfel, punerea la punct a procedeului de precomprimare parțială, inclusiv calculul și proiectarea elementelor realizate în acest mod, va determina reducerea consumului de oțel cu 4% și a celui de beton cu 10% (în cazul elementelor de beton ușor reducerea consumului de oțel mergînd chiar pînă la 10%). Pînă la 5 procente vor reprezenta economiile la aceleași materiale, prin finalizarea și aplicarea cercetărilor asupra elementelor mixte din beton armat și beton precomprimat.

În comparație cu soluția obișnuită a cadrelor plane, noul tip de structură spațială metalică pentru hale industriale, aflate în studiu, va micșora cantitatea de oțel necesară pe metrul pătrat cu 15%. Înlocuirea piloților secanți sau palplanșelor, la fundații speciale, cu pereți turnați în teren — procedeu deja experimentat cu rezultate foarte bune — reduce armătura cu 20—40%. S-au conceput și se definitivează noi tipuri de sisteme constructive și tehnologii pentru structuri din profile cu pereți subțiri ; unul dintre ele este în curs de introducere la un proiect de hale care, menținînd consumul de metal la nivelul celor din beton armat, va economisi cimentul, asigurînd un cost total de 5% mai mic, paralel cu reducerea considerabilă a manoperei și a duratei de execuție. Un alt proiect tip, cel pentru rezervoare precomprimate de 2 500 și 5 000 mc., oferă posibilitatea micșorării consumului de oțel cu 4,5% și de lemn cu 80%.

Inițiativa specialiștilor din execuție, colaborarea lor cu cercetătorii au dus la asemenea realizări cum sînt structurile de hală din elemente postcomprimate pe două direcții, decantoarele din elemente curbe prefabricate asamblate prin postcomprimare (Trustul de de construcții industriale — municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej), planșeele cu corpuri ceramice înglobate în beton (Trustul de construcții industriale — Iași) ș.a., caracterizate prin utilizarea deosebit de economică a materialelor.

Cînd unele posibilități de economisire sînt... ignorate

RELEVÎND astfel de eforturi de concepție, călăuzite de înțelegerea justă a imperativului eficienței, nu poate fi trecut însă cu vederea faptul că **proiectele unor investiții reflectă încă o anumită doză de mentalitate rutinieră**, alimentată adesea și de o interpretare simplistă a elementelor de cost în construcții — montaj și de viziunea insuficient de corespunzătoare în fundamentarea prețurilor unor materiale și elemente.

Este cunoscut, de pildă, că prefabricarea betonului armat, pe lîngă alte avantaje economice importante, îl prezintă și pe acela al excluderii consumului de lemn. Iată însă că în ultimii doi ani, **gradul de prefabricare în construcțiile industriale scade (tabelul nr. 2).** Frecvența situațiilor speciale, impuse de tehnologia de fabricație, este prea limitată pentru a **justifica neutilizarea în măsura posibilului a proiectelor tip, bazate pe prefabricate.** Este drept că gama acestora trebuie încă lărgită (de pildă, pentru a cuprinde diversitatea de clădiri mici — stații de pompare, de transformare, de compresoare, depozite, magazii etc., care la unele trusturi de construcții ajung să reprezinte pînă la o zecime din plan) ; că industria prefabricatelor din beton nu are în programul curent de producție toate tipurile de elemente prevăzute în proiectele tip și în cataloage. Cauza principală rezidă însă în **reticența unor proiectanți față de efortul și timpul suplimentar pe care le-ar cere fie adaptarea soluțiilor tipizate la cerințele fiecărei investiții, fie conceperea unor structuri cu caracter de unicat, dar folosind prefabricate curente sau, cel puțin, elemente ce se pot preturna de către constructor.** Aceleași rețineri nejustificate îi este imputabil și gradul cu totul redus de prefabricare a fundațiilor, canalelor, tunelelor de cabluri, decantoarelor și altor obiecte și părți de obiect cu pondere deloc neglijabilă în volumul total al betonului armat.

Tabelul nr. 2

Industrializarea lucrărilor de beton armat la M.C.I.

%

	1971	1972	1973	1974	1975
Beton monolit executat prin metode tradiționale	...	51	42	41	45
Beton monolit executat prin procedee industrializate	...	20	29	32	30
Beton prefabricat	26	29	29	27	25

În acest an, Ministerul Construcțiilor Industriale are sarcina de a ridica nivelul prefabricării la 30%. Din documentațiile de execuție primite pînă la 31 martie (corespunzînd valoric unei proporții de 72% din programul anual de lucrări) rezultă însă o medie de numai 23—24%. De unde discuții între constructori și proiectanți, întîrzieri în începerea execuției și în lansarea comenzilor de prefabricate către industrie, necorelări ale necesarelor de materiale cu repartițiile primite.

Ultima perioadă a marcat afirmarea procedeelor de industrializare a lucrărilor de beton monolit, comparabile cu prefabricatele sub raportul consumului de manoperă. Tot din graficul nr. 2 constatăm însă un regres în anul 1975, datorat, de asemenea în mare parte proiectării mai precis faptului că nu se respectă cerințele de simplitate a formelor geometrice, de modulare a dimensiunilor, pe care le impune utilizarea cofrajelor de inventar. (Un exemplu : la construcția cu 9 niveluri a unei fabrici de nutrețuri, proiectul prevedea 12 tipuri de grinzi de planșeu, variind ca poziție și număr de la un nivel la altul ; 36 tipuri de fațade laterale ; 28 tipuri de cofraje pentru plăci !). Ca urmare, în loc de cofraje refolosibile, constructorul e nevoit să recurgă la cherestea.

Pentru înscrierea în dinamica prevăzută a industrializării betonului monolit — 43% în 1976, 75% în 1980 — este necesară **coordonarea strînsă a concepției constructive din proiectare cu cea tehnologică din execuție**, urmărindu-se de ambele părți valorificarea optimă a avantajelor sistemului.

Am menționat mai înainte că producerea și **utilizarea în proporții sporite a oțelurilor superioare** reprezintă **prin-**

cipale cale de mişcare a consumurilor de metal pentru armarea betonului. În decursul cincinalului trecut, gradul de folosire a oţelurilor superioare a crescut, la Ministerul Construcţiilor Industriale, după cum urmează : în 1971 — 49,5% din totalul oţelului-beton, în 1972 — 51%, în 1953 — 55%, în 1974 — 55,5%. După o diminuare (53,7%) în anul 1975, în parte cauzată de unele dereglări în aprovizionarea cu astfel de sortimente, proiectele primite pentru acest an ridică ponderea la 60%. Problema care se pune este însă şi de ordin calitativ : anume, aceea ca pe lîngă economiile obţinute prin dimensionarea armării elementelor obişnuite în funcţie de caracteristicile avantajoase ale acestor oţeluri, să se îndrepte atenţia şi spre **realizarea unor structuri şi elemente special concepute pentru o maximă punere în valoare a acestor calităţi.** De pildă, unul din recentele proiecte tip de hale industriale reduce consumul cu 218 kg la fiecare tonă de metal, prin introducerea plăcilor curbe subţiri armate cu oţel cu profil periodic.

O analiză atentă şi măsuri neîntîrziate necesită situaţia **intrebuinţării la armături a plaselor sudate** ; o tonă din acest produs modern al industriei metalurgice echivalează cu 1,42 tone de armătură obişnuită. Cantităţile puse în operă s-au triplat faţă de anul 1972 ; dar pentru a mări ponderea lor în totalul oţelului-beton de la circa 2% în prezent la peste 6% în 1980, aşa cum prevăd programele de măsuri ale unităţilor de construcţii industriale, este nevoie în primul rînd de introducerea lor mai largă în proiecte.

Anual se execută, pe şantierele de construcţii industriale, multe milioane de metri pătraţi de tencuială. Lucrare greoaie cu productivitate scăzută şi care, sub raportul temei la care ne referim, este şi o mare consumatoare de ciment : peste două tone la 1 000 mp. Prefabricatele, betoanele monolite turnate în cofraje de inventar permit, prin feţele netede ce se obţin, reducerea sau chiar eliminarea stratului de mortar pentru finisarea structurilor. Rămîne însă nesatisfăcător rezolvat domeniul larg al **pereţilor de închidere perimetrală şi de compartimentare interioară.** Există sau se poate organiza, în cazul unei cereri masive, o producţie de variate elemente prefabricate care pot substitui zidăria clasică : panouri din beton armat, din azbociment cu sau fără miez termoizolator, din tablă cutată, din beton celular autoclavizat, precum şi materiale din sticlă (profilit) — în viitorul apropiat şi din mase plastice. Dar pe şantierele Trustului de construcţii industriale Bucureşti, astfel de produse s-au utilizat, anul trecut, la numai o treime din totalul închiderilor ; pentru restul, proiectanţii au prevăzut zidărie de cărămidă, tencuită. Exemplul e luat la întîmplare, căci în faţa aceleiaşi dificultăţi au fost puse toate organizaţiile de construcţii ale ministerului. Mortar la alcătuirea zidăriei, mortar la tencuieli : zeci de mii de tone de ciment anual.

Indicatorii calitativi ai planului, posibilităţile de asigurare a resurselor materiale necesare au determinat Ministerul Construcţiilor Industriale şi unităţile sale să adopte în colaborare cu institutele de proiectare o atitudine de promovare fermă a progresului tehnic, a eficienţei economice. În multe cazuri s-a reuşit elaborarea unor soluţii de înaltă calitate, refacerea altora ce nu se prezentau la nivelul dorit (inclusiv prin modificarea lor de către executanţi), ceea ce arată că acţiunea nu este un paliativ localizat şi limitat în timp, ci o politică dusă consecvent pentru corelarea şi direcţionarea creativităţii pe linia sarcinilor trasate de partid.

Evitarea pierderilor pe şantiere, o răspundere a tuturor constructorilor

ÎN COMPARAŢIE cu consumurile rezultate din proiecte sau din normele prevăzute în plan (indici cantitativi raportaţi la valoarea lucrărilor), unităţile ministerului au realizat, în anul trecut, economii de 4 150 mc de cherestea, 436 mc de placaj pentru cofraje, 3 043 tone de ciment, 8 148 tone de metal. Aceste cifre reprezintă rezultatul, încă mult perfectibil, obţinut de pe urma măsurilor pentru **diminuarea pierderilor tehnologice, a celor din manipulări, pentru înlăturarea risipei pe şantier.** Fapt este că asemenea măsuri abia în ultimul timp au fost integrate într-o concepţie inginerească unitară şi au căpătat condiţii pentru o aplicare organizată, coordonată.

Aici se încadrează, în primul rînd, dezvoltarea cu prioritate, la nivelul platformelor şi şantierelor de construcţii, a unei **producţii semiindustriale, prin transferul în ateliere şi secţii centralizate al unor operaţii** de pregătire şi prelucrare a materialelor, de executare a unor prefabricate şi confecţii. S-au elaborat proiecte tip pentru ateliere diverse ca destinaţii şi capacităţi, s-au pus la punct tehnologiile adecvate, se extinde nomenclatorul maşinilor şi utilajelor specifice. Centralizarea în baze de producţie a unor activităţi care pot fi desprinse de locul de construcţie oferă un plus de garanţii pentru utilizarea economicoasă a materialelor, prin alegerea sortimentelor celor mai adecvate, controlul de calitate, valorificarea resturilor, buna gospodărire. Luînd ca exemplu fasonarea armăturilor, care în condiţii de atelier reduce consumul de metal cu 0,7%, ne dăm seama ce economii rezultă din fiecare procent de extindere a acestui sistem în cadrul unui volum total de 150—200 mii de tone.

În al doilea rînd, s-a trecut la aplicarea unor **tehnologii moderne de transport, manipulare şi depozitare** (prin pachetizare, paletizare, containerizare), avîndu-se în vedere pentru o etapă imediat următoare şi introducerea unui **sistem complex de aprovizionare** cu livrarea materialelor, confecţiilor, elementelor la punctele de punere în lucrare, în **completuri** corespunzătoare activităţilor şi părţilor funcţionale ale construcţiei. Desigur, acestea cer şi dotarea tehnică a fluxului producător-utilizator, chestiune care necesită timp; pînă atunci însă, unităţile de construcţii nu trebuie să neglijeze posibilitatea de a organiza cu mijloace proprii transportul în completuri de la rampele de descărcare, formarea în depozite a unităţilor de încărcătură şi expedierea lor la locurile de muncă.

Coeficienţii de perisabilitate admişi la lucrările de construcţii industriale au fost reduşi, în decursul ultimilor cinci ani, cu 12,5 pînă la 40 de procente. Totuşi, ei prezintă încă rezerve : formal, se tolerează pierderi din transport, manipulare şi depozitare de peste 4% la cimentul în vrac, de 2,50% la geamuri, de 3% la elementele din beton celular autoclavizat etc. Revizuirea acestor coeficienţi ar reprezenta un stimulent în plus pentru a rezolva aprovizionarea locurilor de muncă prin metodele menţionate, înlăturarea degradării şi distrugerii materialelor prin proasta gospodărire.

★

DIN ACEEAŞI cantitate de materiale, un volum cît mai mare de lucrări — acest obiectiv pe care şi-l propun, în întrecerea socialistă, colectivele de constructori trebuie să devină o linie de conduită pentru toate cadrele de concepţie şi de conducere a proceselor de producţie în construcţii-montaj.

Apare firesc ca sarcinile de reducere a consumurilor, în prezent stabilite cu precădere pentru execuţie, să se adreseze cel puţin în egală măsură şi proiectării, prin indicatori de plan tehnic care să-i devanseze pe cei ai unităţilor de construcţii şi să evolueze de la un an la altul nu prin adăugarea mecanică de procente, ci avînd la bază analiza şi stimularea aplicării a ceea ce apare nou şi avantajos în cercetare, tipizare, în producţia de materiale şi elemente pentru construcţii. Merită să fie studiată posibilitatea ca indicii de consum realizaţi la cele mai bune proiecte, pe categorii de obiecte, să devină nivele maxime obligatorii pentru documentaţiile ce se elaborează ulterior. Totodată, prin extinderea tipizării, a utilizării ei, a automatizării cît mai multor elemente de rutină ale procesului de proiectare, să se mărească timpul rezervat concepţiei, adîncirii soluţiilor, comparării variantelor posibile.

Cunoaşterea realizărilor de vîrf din cercetare, proiectare, execuţie, facilitată de o documentare bine pusă la punct, să fie inclusă în mod organizat în programul de perfecţionare a pregătirii profesionale a lucrătorilor din institutele de cercetare şi proiectare şi din şantiere. În sfîrşit, definirea cadrului organizatoric al coordonării tehnice în conceperea şi realizarea obiectelor şi lucrărilor de construcţii, al introducerii în fabricaţie a materialelor noi, va putea avea efecte dintre cele mai favorabile şi în privinţa economicităţii, a reducerii cheltuielilor materiale în construcţii-montaj.

Adrian RUSU

RIDICAREA GRADULUI DE UTILIZARE A MIJLOACELOR DE TRANSPORT AUTO

DACĂ PÎNĂ ÎN 1974 mijloacele de transport auto se aflau într-o dispersare accentuată, din 1975, pe baza prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 620/1973 și potrivit sarcinilor stabilite prin H.C.M. nr. 138/1974, un mare număr de autovehicule au fost trecute în patrimoniul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, respectiv în cadrul Centralei de transporturi auto. Această măsură a avut în vedere, în primul rînd, necesitatea utilizării raționale a capacității acestor mijloace, diminuarea consumului de carburanți, acoperirea mai bună a nevoilor de transport a unităților economice. Acțiunea de concentrare a parcului a cuprins, în prima etapă, autovehiculele de marfă de capacități mai mari de 1,5 tone (care nu participau direct în procesele tehnologice de producție sau nu erau folosite pentru intervenții și aprovizionări operative a unităților economice), precum și autovehiculele pentru transportul în comun de persoane (cu excepția celor folosite în acest scop de consiliile populare județene și ale municipiului București).

Dar **concentrarea acestor mijloace** nu a fost singurul element necesar pentru a se asigura eficiența transportului cu autovehicule. În locul celor 12 întreprinderi interjudețene de transport auto, **au fost înființate întreprinderi unice de transporturi auto în fiecare județ, plus două în municipiul București.** Măsura a ținut seama de noile condiții ale dezvoltării județelor, de necesitatea întăririi responsabilității față de utilizarea autovehiculelor, satisfacerea mai rapidă a solicitărilor.

Că măsurile de concentrare a parcului auto, de repartizare a unităților pe fiecare județ, se dovedesc mai eficiente decît în cazul vechii organizări, ne-o dovedesc rezultatele obținute în 1975 și anume :

- productivitatea autovehiculelor preluate, a crescut cu 5 100 tone km/tonă capacitate ;
- productivitatea muncii a sporit cu peste 13%, realizîndu-se o economie de 12 500 oameni (economiile din retribuții ridicîndu-se la circa 285 milioane lei) ;
- economii de circa 15 600 tone benzină, rezultat al unei utilizări mai raționale a autovehiculelor, al eliminării transporturilor încrucișate ;
- costul mediu pe 1 000 tone km convenționale s-a redus cu 9,8%, obținîndu-se economii de 157 milioane lei.

Sarcinile pentru actualul cincinal, ținînd seama de rezervele potențiale existente, se situează la cote mult mai ridicate. Numai în 1976 volumul **transportului rutier de mărfuri va crește cu 26—28% față de 1975,** fiind orientat spre distanțe mici. În acest scop parcul auto va fi dotat cu noi mijloace diversificate și specializate.

Noi trepte în dezvoltarea activității

ÎN CONCORDANȚĂ cu sarcinile actualului cincinal, în acest an unitățile de transport auto vor fi dotate cu autotrenuri port containere (care vor asigura condiții optime pentru transporturile transconteinerizate în punctele principale de expediție din stațiile de mărfuri C.F.R.), cu autofurgoane izoterme (pentru transporturi specializate) etc. Sînt prevăzute și investiții importante pentru construcții de stații de întreținere auto, de autogări, stații de colectare și expediere a mărfurilor, cămine pentru personalul de exploatare ș.a.

Pe lîngă aceste măsuri de dezvoltare a bazei tehnice, sînt preconizate și alte măsuri menite să asigure sporirea în continuare a eficienței activității de transport. Dintre acestea se remarcă între altele :

— **în transportul de mărfuri :** reducerea timpilor de staționare a autovehiculelor la încărcare și descărcare, creșterea productivității autovehiculelor prin sporirea numărului celor dotate cu mecanisme de ridicare (macarale, obloane ridicătoare), introducerea paletizării mărfurilor în transporturile destinate rețelei comerciale etc. ;

— **în transportul de călători :** optimizarea programelor de circulație a autobuzelor, în funcție de cerințele publicului călător, unităților economice și programele de circulație ale celorlalte mijloace de transport ; îmbunătățirea urmăririi și dirijării activității parcului de autobuze prin introducerea la bord a tahografelor și aparatelor de radio comunicație etc.

Optica de uz general oferită de I.O.R.

Măsuri deosebite, la nivelul centralei cît și al fiecărei întreprinderi și autobaze, au fost stabilite pentru siguranța circulației, protecția muncii și pregătirea personalului. Toate acestea, completate cu propuneri rezultate din dezbaterea cifrelor de plan pe acest an în unități, au permis suplimentarea unor indicatori față de prevederile inițiale. Acționîndu-se organizat, în primul trimestru din 1976 principalii indicatori din planul de transport au fost nu numai realizați, ci în bună măsură și depășiți (vezi tabelul) .

Realizările dobîndite în trimestrul I 1976 arată că la nivelul centralei principalii indicatori de plan sînt îndepliniți și depășiți cu excepția celui de călători. Și în luna aprilie, bilanțul realizărilor a fost pozitiv.

Realizarea principalilor indicatori din planul Centralei de transporturi auto pe trimestrul I 1976 %

	Realizări trimestrul	Ponderea din planul anual	
	I 1976	plan	realizat
Tone transport	106,7	19,5	20,8
Tone km	107,6	21,0	22,6
Călători km	95,4	22,6	21,6
Venituri brute din activitatea de transport	101,2	22,0	22,3

La ce nivel se prezintă consumul de carburanți?

CONSUMUL DE CARBURANȚI la mijloacele auto reprezintă circa 16% din costul transportului. Pentru folosirea cît mai rațională a carburanților s-au fixat, pe fiecare marcă și tip de autovehicul în parte, consumuri specifice la 100 km parcurși, pe baza unor normative obligatorii cu caracter republican.

În afara acestor consumuri, unitățile

de transport primesc prin planurile anuale de stat și **o normă de consum de exploatare, exprimată în kg/tonă kilometru,** care evidențiază modul în care a fost utilizat parcul și capacitățile acestuia în procesul de transport. Folosirea eficientă a capacității de transport a autovehiculelor concură în mod nemijlocit la reducerea normei de consum. Astfel, **creșterea coeficientului de utilizare a capacității autovehiculelor cu 10%, conduce la reducerea consumului de benzină la un autocamion SR 113 cu circa 8, 5% pe tonă/km.**

Pentru obținerea unor consumuri specifice de combustibil cît mai reduse, în afara măsurilor legate de exploatarea rațională a parcului, au fost stabilite diverse acțiuni menite să asigure o stare tehnică corespunzătoare a acestuia. În același scop, au fost desfășurate acțiuni de instruire a conducătorilor de autovehicule care, prin folosirea în exploatare a vitezelor economice corespunzătoare tipului de autovehicul pe care îl conduc, pot face ca normele de consum de carburanți să fie nu numai respectate, dar și reduse.

Măsurile respective cît și altele, luate în funcție de condițiile fiecărei unități, au făcut posibile obținerea unor rezultate bune în primul trimestru din 1976 (cu toate că față de anul precedent normele de consum la benzină au fost micșorate cu 2,3%), respectiv economisirea a circa 2 400 tone benzină și aproape 500 tone motorină la transportul de mărfuri. Specialiștii centralei apreciază, ținînd seama de efectul măsurilor luate, că la nivelul întregului an 1976, se va realiza o economie de peste **3 800 tone combustibil convențional.**

Firește, alături de rezultatele bune obținute în economisirea carburanților sînt și autobaze și întreprinderi la care în perioada ce a trecut din 1976, consumurile prevăzute sînt depășite. De aceea, pentru încadrarea în limitele prevăzute prin plan a tuturor unităților și autovehiculelor s-a luat măsura de a se urmări **respectarea optimizării transportului prin dispeceratul central, dotarea unităților de transport cu aparatură tehnică de înaltă specialitate pentru depistarea defecțiunilor tehnice apărute în funcționarea autovehiculelor,** introducerea unei severe discipline în rîndul conducătorilor auto etc.

Relațiile unităților de transport cu beneficiarii

REZULTATELE dobîndite în 1975 și în primele 4 luni din acest an atestă pe deplin că, în general, relațiile între unitățile de transport și beneficiarii lor sînt bune. Dar sînt, fără îndoială, și excepții de la regulă, în sensul că, de ambele părți, se comit abateri. Unele din acestea se fac simțite mai ales **în domeniul planificării.** Sînt beneficiari care nu corelează întotdeauna judicios planurile de aprovizionare sau desfacere cu cel de transport. De aici, multe solicitări neritmice de mijloace de transport, imposibilitatea încheierii de contracte ferme și greutăți în satisfacerea operativă cu mijloace de transport, utilizarea nerațională a capacității autovehiculelor. În 1975, a fost elaborat de Institutul de cercetări transporturi un indicator de distanțe economice, care stabilește, în funcție de costurile sociale totale, **alegerea mijlocului de transport cel mai economic.** Dar, în multe cazuri, se ignoră acest lucru. Întreprinderea „Autobuzul" — București, de exemplu, care cooperează cu numeroase întreprinderi din județul Brașov, utilizează zilnic pentru transportul pieselor ce urmează a fi asamblate un număr de 10 autovehicule, în loc să folosească transportul pe calea ferată — situație în care ar fi necesare doar 2—3 vagoane. De asemenea, bazele județene ale **M.A.T.M.C.G.F.F., nepreluînd și activitatea de aprovizionare a unităților cu anumite produse speciale** (acizi, oxigen, argon etc.), fac ca pentru operațiile **respective să se folosească zilnic, pentru aceeași localitate de către diferite întreprinderi, cîte 5—10 autovehicule.** Economic ar fi ca transporturile respective să fie efectuate de bazele de aprovizionare potrivit cantităților solicitate de fiecare unitate pe plan local, cu cisterne sau autovehicule de foarte mare capacitate.

Serioase imobilizări de autovehicule sînt generate și de faptul că, în multe unități beneficiare, **operațiile de încărcare sau descărcare nu sînt judicios organizate.** Este suficient să arătăm că, îndeobște, la Întreprinderea de nutrețuri combinate „Sabarul" din București, staționarea pentru încărcarea produselor se ridică la 3—6 ore, în loc 1 oră, timp în care s-ar putea efectua această operație printr-o mai bună organizare a muncii.

Sigur, sînt și alte aspecte care vizează necesitatea creșterii răspunderii beneficiarilor de mijloace de transport. În continuare dorim să reliefăm însă unele deficiențe din activitatea unităților de transporturi auto.

O primă constatare reieșită din analiza întreprinsă este aceea că **unele unități de transport nu au dimensionat just parcul de autovehicule destinat traficului interurban la nivelul solicitărilor.** Este vorba de I.T.A. Olt, Brașov, Brăila. **Alte unități de transport nu respectă graficul de punere la dispoziție a unor autovehicule planificate.** „Universalcoop"-București (unitate care aprovizionează rețeaua comercială a cooperației), de pildă, nu primește în toate cazurile de la „Transcom-București, la orele fixate, mijloacele de transport aferente.

O altă deficiență constă în aceea că **adesea nu se pune la dispoziția beneficiarilor autovehicule corespunzătoare din punct de vedere tehnic, amenajate adecvat transporturilor ce urmează a fi executate** (etanșeitate, înălțătoare, amenajări pentru transportul produselor inflamabile etc). În asemenea cazuri se produc defecțiuni tehnice, care duc fie la întîrzieri în efectuarea transportului, fie la degradarea mărfurilor transportate.

În sfîrșit, **se comit abateri de către unele unități de transport și în ce privește punerea la dispoziția beneficiarilor a unor autovehicule cu o capacitate corespunzătoare** (în deobște se merge pe linia unei capacități mai mari decît cea necesară), fapt care contravine principiilor optimizării. Acest lucru nu poate fi pus decît pe seama comodității unor lucrători ai unităților de transport auto, care nu se preocupă în suficientă măsură de combinarea unor partizi de mărfuri pentru a putea astfel utiliza autovehiculele la capacitatea lor nominală.

Reparațiile și întreținerea, acțiuni convergente

ÎN UTILIZAREA completă a parcului la parametrii tehnici și de exploatare înalți și în reducerea consumului de carburanți, un mare rol joacă **reparațiile și întreținerea** în condiții corespunzătoare a autovehiculelor. În aceste domenii vitale au fost luate o serie de măsuri cum sînt : extinderea acțiunii de menținere în exploatare, fără reparații capitale, a unui număr ridicat de autovehicule, prin sistemul schimbului de agregate, sporirea numărului de ansamble și agregate reparate centralizat în ateliere specializate, dotarea unităților cu aparatura necesară testării autovehiculelor ș.a.

Dar, cu toate acestea, **efectuarea reparațiilor, întreținerea și procurarea unor piese de schimb nu decurg întotdeauna bine.** Uneori, întreprinderile specializate, aparținînd de Centrala de reparații auto, nu respectă tehnologiile și termenele de reparații, comit dese abateri de la cotele prescrise în pregătirea unor piese de schimb (arbori cotiți, supape etc.), nu efectuează verificările funcționale și de încercare a agregatelor principale, a subansamblelor care condiționează siguranța circulației.

În sfîrșit, uneori nu se efectuează în întregime și la timp de către întreprinderile și autobazele care exploatează parcul auto, toate operațiile prevăzute de procesul tehnologic al lucrărilor de întreținere sau de efectuare a unor reparații. Toate aceste deficiențe, ca și altele, se reflectă direct în creșterea perioadei de imobilizare a autovehiculelor în reparații. **În 1975**, de pildă, **la nivelul centralei s-au înregistrat următoarele depășiri ale timpului normat de imobilizare pentru reparații capitale : 5,6 zile la autocamioane, 6,26 zile la autotractoare și 9,1 zile la autobasculante. Și în acest an imobilizările se mențin aproape la același nivel.**

Dar, trebuie semnalat faptul că pentru întreținerea și menținerea în exploatare a autovehiculelor este necesară **asigurarea din vreme a unor piese de schimb.** Atît anul trecut, cît și în prezent, au apărut numeroase situații în care procurarea unor agregate, subansamble și piese de schimb, în special pentru autocamioane, autobasculante și autotractoare de mare capacitate de tipul ROMAN, echipate cu motoare Diesel — nu a fost posibilă. Din această cauză, **în 1975 și în primele 3 luni ale anului, s-au înregistrat imobilizări zilnice de 27% din parcul auto cu motoare Diesel la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, 31% la Ministerul Construcțiilor Industriale și peste 7% la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor**

Firește, o atare situație vizează activitatea **unităților specializate ale Ministerului Construcțiilor de Mașini care nu-și respectă obligațiile din contractele încheiate cu beneficiarii.**

Iată, așadar, probleme multiple, care impun studii, analize și măsuri în continuare, pentru ca acest an să marcheze noi pași înainte pe calea ridicării transporturilor auto la nivelul satisfacerii în tot mai bune condiții a solicitărilor economiei naționale.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

CREŞTEREA EFICIENŢEI CHELTUIELILOR MATERIALE ÎN AGRICULTURĂ (I)

REALIZAREA amplului program de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate impune cu necesitate ridicarea calitativă a întregii activităţi economice, intensificarea eforturilor pentru realizarea unei eficienţe maxime în toate sectoarele şi, îndeosebi, economisirea resurselor materiale. Orientarea de către partid a activităţii economice spre reducerea ponderii cheltuielilor materiale în producţia globală are o deosebită importanţă întrucît, pe această cale, se realizează un spor mai mare de venit naţional, creîndu-se resurse crescînde pentru dezvoltarea forţelor de producţie, pentru mărirea avuţiei naţionale şi, totodată, noi posibilităţi pentru ridicarea nivelului de trai al populaţiei.

Încadrîndu-se organic în efortul general de creştere a eficienţei activităţii productive, agricultura este chemată în acest cincinal al revoluţiei tehnico-ştiinţifice să valorifice marile rezerve pe care le are pentru creşterea producţiei şi raţionalizarea cheltuielilor materiale. Referindu-se la această problemă tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta : **„Hotărîtor în îndeplinirea programului de dezvoltare a agriculturii este ca eforturile materiale pe care le face partidul şi statul, investiţiile prevăzute să determine un raport raţional şi eficient între cheltuielile materiale şi creşterea producţiei agricole, asigurîndu-se sporirea randamentului fiecărui leu investit“** [1].

Aflată în plin proces de intensificare şi modernizare, agricultura are toate condiţiile să-şi îndeplinească sarcina de a asigura o înaltă eficienţă economică activităţii de producţie şi de a-şi spori aportul la creşterea venitului naţional, deoarece ea va dispune de o puternică bază materială ca urmare a investiţiilor ce se vor face pentru mecanizarea, chimizarea, extinderea suprafeţelor irigate paralel cu extinderea tehnologiilor de tip industrial şi generalizarea în producţie a cuceririlor ştiinţelor biologice şi îmbunătăţirea continuă a organizării şi cointeresării cooperatorilor.

Evoluţia şi tendinţa cheltuielilor materiale

BAZA tehnico-materială tot mai puternică de care au dispus unităţile agricole a contribuit la sporirea în ritm rapid a producţiei. În acelaşi timp au crescut şi cheltuielile materiale, ca urmare a extinderii mecanizării procesului de muncă, creşterii cantităţilor de îngrăşăminte chimice, extinderii suprafeţelor irigate, construirii de noi complexe de tip industrial pentru creşterea animalelor etc., tendinţă care nu a putut fi anihilată de sporirea producţiei, ceea ce a avut ca urmare creşterea ponderii cheltuielilor materiale (tabelul nr. 1).

Creşterea ponderii cheltuielilor materiale în producţia globală şi faptul că acestea se menţin la un nivel ridicat îşi au explicaţia în schimbările din structura economică a producţiei, în creşterea mai rapidă a producţiei în întreprinderile agricole de stat şi cooperativele agricole de producţie care au un nivel mai ridicat al cheltuielilor materiale, în modificările intervenite în structura pe ramuri a producţiei în favoarea zootehniei, care solicită cheltuieli mai mari, precum şi în manifestarea unor deficienţe în organizarea producţiei şi a muncii, în aplicarea tehnologiilor de producţie, în folosirea soiurilor şi hibrizilor, asigurarea densităţii normale a plantelor, executarea la timp şi de calitate a lucrărilor agricole. Totodată, au existat unele lipsuri în folosirea fondului funciar şi, în mod deosebit, în întreţinerea şi exploatarea suprafeţelor amenajate pentru irigat, din care cauză producţiile obţinute s-au situat sub prevederile din studiile tehnico-economice. În producţia animală au existat deficienţe în administrarea furajelor, în aplicarea măsurilor de zooigienă şi sanitar-veterinare ; totodată natalitatea se menţine scăzută în timp ce numărul de animale sterile este ridicat. Subliniind unele lipsuri care au existat, nu trebuie omis că la nerealizarea producţiei a contribuit şi faptul că în trei ani din cincinalul trecut inundaţiile din unele regiuni şi seceta excesivă din altele au compromis importante suprafeţe, cu repercusiuni negative asupra producţiei şi eficienţei cheltuielilor materiale.

Cincinalul actual stabileşte sarcini importante în ce priveşte sporirea eficienţei cheltuielilor materiale, prevăzîndu-se reducerea însemnată a ponderii acestora, care trebuie să ajungă, în medie anuală, la 45,4% faţă de peste 47% cît s-a realizat în cincinalul 1971—1975. În condiţiile unei agriculturi moderne, intensive, bazate pe industrializarea proceselor de producţie, aşa cum este orientată agricultura, este de pre-

TABELUL NR. 1

EVOLUŢIA UNOR INDICATORI ECONOMICI ÎN PERIOADA 1961—1975 (%)

Total agricultură	1961—1965	1966—1970	1971—1975
— Producţia globală	100,0	124,1	155,6
— Cheltuieli materiale	100,0	140,3	193,7
— Producţia netă	100,0	114,1	132,2
— Ponderea cheltuielilor materiale în producţia globală	38,0	43,0	47,3
Întreprinderi agricole de stat			
— Producţia globală	100,0	143,9	197,2
— Cheltuieli materiale	100,0	136,6	204,6
— Producţia netă	100,0	153,8	187,3
— Ponderea cheltuielilor materiale în producţia globală	57,7	54,7	59,8
Cooperative agricole de producţie			
— Producţia globală	100,0	129,2	153,4
— Cheltuieli materiale	100,0	158,8	213,5
— Producţia netă	100,0	112,4	119,3
— Ponderea cheltuielilor materiale în producţia globală	36,2	44,4	50,3

---

[1] **Nicolae Ceauşescu**, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, pag. 695.

văzut o creștere însemnată a volumului fondurilor fixe și a cheltuielilor materiale, care însă trebuie să ducă la un spor și mai mare al producției globale ; pe această cale se va micșora ponderea cheltuielilor materiale în produsul global, iar valoarea creată de fiecare leu cheltuit va crește. Numai astfel de relații între rezultate și cheltuieli pot asigura o activitate trainică, fructificarea tuturor resurselor de creștere a producției nete, sporirea acumulărilor și ridicarea veniturilor țărănimii.

În agricultura noastră se găsesc însemnate rezerve de utilizare rațională a resurselor materiale, a căror valorificare poate contribui la creșterea mai accentuată a eficienței economice. Se apreciază că pentru realizarea acestui obiectiv va trebui acționat în două direcții, și anume : **sporirea eficienței cheltuielilor materiale**, adică obținerea unei producții din ce în ce mai mari la un leu cheltuială materială și **raționalizarea cheltuielilor materiale**, adică restrîngerea la maximum a acestora la un anumit nivel al producției. Îmbinarea eficacității cheltuielilor materiale — direcție prioritară în acest cincinal — cu raționalizarea lor constituie singurul mod just de abordare a problemei cheltuielilor materiale în agricultură, în condițiile dezvoltării rapide a bazei tehnico-materiale.

Sporirea eficacității cheltuielilor materiale

DIRECTIVELE Congresului al XI-lea al partidului au stabilit agriculturii pentru cincinalul 1976—1980 sarcini mari, mobilizatoare, care se concretizează sintetic în creșterea producției globale agricole cu 25—34% (un ritm mediu anual de 4,6—6,0%) în comparație cu realizările din cincinalul trecut. Stabilirea pentru agricultură a unui ritm înalt de sporire a producției reprezintă o necesitate obiectivă, determinată de nevoia satisfacerii cerințelor mereu crescînde de produse agro-alimentare ale economiei noastre și lichidarea treptată a rămînerilor în urmă față de țările cu agricultură avansată. Realizarea unei asemenea sarcini reclamă — ca un aspect major — punerea în valoare a marilor rezerve pe care le au unitățile agricole de creștere a producției și sporire a eficacității cheltuielilor materiale, impune să se acorde o mai mare atenție studierii și optimizării factorilor de producție, deoarece recolta este rezultatul acțiunii complexe a tuturor factorilor care se află într-o strînsă legătură și condiționare reciprocă. Recolte mari și eficiente se pot obține numai atunci cînd fiecare factor de producție se află într-un anumit optim, deoarece numai atunci de la fiecare leu de cheltuială materială obținem o producție sporită.

Modernizarea agriculturii creează premisele punerii depline în valoare a resurselor din această ramură (creșterea producției și sporirea eficienței determină ca la același efort economic să se obțină o producție maximă). Influența sporirii producției asupra nivelului eficienței economice rezultă cu claritate din tabelul nr. 2 referitor la corelația care există între nivelul producției medii de lapte și prețul de cost realizat în întreprinderile agricole de stat în 1975.

TABELUL NR. 2

CORELAȚIA DINTRE NIVELUL PRODUCȚIEI MEDII DE LAPTE ȘI PREȚUL DE COST ÎN I.A.S., ÎN 1975 (%)

Grupa de mărime a producției medii	Structura I.A.S. după prețul de cost realizat la lapte (lei/litru)				
	Total I.A.S.	Pînă la 2,0	2,00—2,40	2,40—2,80	Peste 2,80
Pînă la 2 000 litri	100,0	—	8,5	29,3	62,2
2 001—3 000 litri	100,0	17,6	50,4	22,1	9,9
3 001—4 000 litri	100,0	70,3	29,7	—	—
Peste 4 000 litri	100,0	100,0	—	—	—

Rezultă că în timp ce întreprinderile agricole de stat care au avut o producție medie de lapte de pînă la 2 000 litri au realizat un cost ridicat pe litru de lapte, de peste 2,00 lei (iar 62,2% din acestea chiar peste 2,80 lei), toate cele care au avut o producție ridicată, de peste 4 000 litri, au realizat costuri reduse, adică mai puțin de 2,00 lei pe litru.

În etapa actuală de dezvoltare a agriculturii noastre, calea principală care permite valorificarea la un nivel calitativ superior a resurselor materiale este dezvoltarea intensivă și multilaterală, singura în măsură să asigure obținerea unei producții sporite cu cheltuieli cît mai reduse.

Obiectiv de mare importanță economică, **folosirea cu eficiență sporită a pămîntului** — bun național de inestimabilă valoare, avuția întregului popor — prezintă o semnificație cu totul aparte în acest cincinal în care suprafața arabilă va trebui să crească cu 125 mii ha (cea mai mare parte în sectorul cooperatist) și să fie compensate scoaterile din circuit a unor suprafețe arabile determinate de amplasarea de obiective industriale, căi de comunicații, îmbunătățiri funciare etc. Folosirea cu multă chibzuință a pămîntului este cu atît mai necesară cu cît posibilitățile de creștere a suprafețelor arabile sînt limitate în țara noastră. În prezent, resursele funciare asigură numai 0,48 ha teren arabil pe un locuitor, iar în perspectiva anului 2000, dacă suprafața va fi cea de acum, ca urmare a sporului natural al populației, se estimează că va ajunge la 0,39 ha pe locuitor. Din acest punct de vedere, ne situăm sub media statelor cu resurse funciare mari din care cauză va trebui să se acționeze cu toată seriozitatea pentru împiedicarea diminuării suprafeței agricole, iar prin desecări, îndiguiri și îmbunătățiri funciare se va urmări creșterea suprafeței agricole, îndeosebi arabile, precum și ridicarea fertilității solului. Eliminarea excesului de umiditate, în special a ochiurilor de apă constituie o acțiune importantă menită să contribuie la folosirea integrală a terenului. În prezent unele terenuri foarte bune, situate în cîmpie, sînt acoperite cu ochiuri de apă, iar altele au exces de umiditate, de pe care se obțin mai puțin de 50% din recolta normală; prin măsuri simple, la îndemîna fiecărei cooperative, aceste terenuri pot fi aduse în situația de a produce la capacitatea normală.

Paralel cu eforturile mari care vor fi făcute pentru creșterea suprafeței arabile, cooperativelor le revine sarcina să ia măsuri concrete pentru folosirea rațională și gospodărirea cu multă chibzuință a pămîntului. Menținerea și sporirea fertilității solului prin executarea lucrărilor de combatere a eroziunii, aplicarea de amendamente, întreținerea pajiștilor etc., precum și cultivarea, potrivit planului, a întregii suprafețe arabile (inclusiv la producătorii individuali și cooperatori) și punerea în valoare a întregii suprafețe agricole din incinta unităților, a curților etc. sînt măsuri prioritare în acest cincinal care vor contribui la obținerea unei producții globale mai mari și la sporirea eficienței economice.

În complexul factorilor care concură la folosirea rațională și intensivă a pămîntului un loc important îl ocupă **irigațiile** care constituie una din acțiunile hotărîtoare în creșterea constantă și rapidă a recoltelor. Cheltuielile materiale relativ mai mari pe care le implică culturile irigate sînt cu prisosință compensate de sporul de recoltă. Experiențele efectuate și practica agricolă dovedesc că irigarea culturilor în zonele cu deficit periodic de umiditate aduce un spor de recoltă de 50—100% și o reducere însemnată a costului producției. Tocmai de aceea în acest cincinal se va amenaja pentru irigații o suprafață de circa un milion hectare, astfel încît la sfîrșitul anului 1980 să dispunem de aproape 3 milioane hectare, amenajate în principal în sisteme mari, moderne.

Îndeplinirea sarcinilor ce revin agriculturii în noul cincinal impune ca cooperativele agricole de producție să dea prioritate la stabilirea structurii culturilor pe terenurile irigate la acelea care asigură cele mai mari sporuri de recoltă și anume : porumbul, soia, sfecla de zahăr, lucerna etc. și să reducă culturile mai puțin eficiente la irigații, cum sînt cerealele păioase de primăvară, floarea soarelui etc., care pot fi cultivate cu rezultate bune și pe terenurile neirigate. În acest sens, o importanță deosebită prezintă respectarea indicației de a mări suprafața cultivată cu porumb, care trebuie să ajungă pînă la jumătate din suprafața irigată. Efortul financiar pe care îl face statul în domeniul extinderii suprafețelor irigate trebuie să fie însoțit de măsuri care să asigure darea în funcțiune la termen și în cele mai bune condiții a suprafețelor irigate și exploatarea lor rațională pentru a se atinge într-un termen cît mai scurt parametrii proiectați. Sporirea eficienței amenajărilor pentru irigat necesită ca fiecare cooperator să-și însușească temeinic tehnologiile de însămînțare, întreținere și recoltare a fiecărei culturi irigate, iar formațiile de udători să fie la timp instruite pentru ca udările să se facă la timp, corect și cu normele indicate de studiile de prognoză, iar cooperativa să elaboreze și să aplice un program optim de efectuare a udărilor, să asigure întreținerea și ex-

Ovidiu POPESCU
șef serviciu în M.A.I.A.A.

(Continuare în pag. 24)

O PRESTIGIOASĂ MANIFESTARE A COMERŢULUI INTERNAŢIONAL

DUPĂ UN VERITABIL „asalt“ de vizitatori timp de şapte zile, actuala ediţie TIBCO '76 şi-a închis porţile. O primă apreciere statistică globală : creşterea cu peste o treime a suprafeţelor de expunere, o triplare a numărului de participanţi, contractele realizate depăşesc de două ori cifra realizată la ediţia precedentă. Aceste sumare aprecieri, dar elocvente, reprezintă în acelaşi timp şi o confirmare a opţiunii Camerei de Comerţ şi Industrie a R.S. România pentru formula specializării manifestărilor expoziţionale, care facilitează contactele, stimulează participarea specialiştilor şi în final conduce la creşterea eficienţei tîrgurilor şi expoziţiilor internaţionale.

Şi o altă caracteristică generală a tîrgului, în ciuda caracterului său specializat am asistat la o pregnantă expresie a diversificării gamei de exponate, însumînd zeci de mii de produse, exprimînd manifestarea creativităţii, fanteziei, originalităţii.

Alături de România, ţară gazdă care a expus pe o suprafaţă de circa 14 000 mp în pavilioane şi pe platforme exterioare, au participat cu pavilioane oficiale şi expoziţii colective : Bulgaria, Cehoslovacia, Republica Populară Chineză, Cuba, Republica Arabă Egipt, Republica Elenă, Republica Democrată Germană, Republica Federală Germania, Irak, Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei, Portugalia, Ungaria şi Uniunea Sovietică. Au fost, de asemenea, prezente cu expoziţii individuale un mare număr de firme din Austria, Cipru, Elveţia, Franţa, R. F. Germania, Italia, Iugoslavia, Japonia şi Nigeria.

În standurile firmelor industriale şi comerciale, multe din ele reputate pe plan mondial, au fost etalate ultimele realizări ale industriei uşoare şi alimentare, din domeniul articolelor electrocasnice şi electronice, articolelor de camping, de artizanat, jucăriilor, discuri cărţi etc. La cererea participanţilor profilul tîrgului a fost lărgit la actuala ediţie, incluzînd maşini şi utilaje pentru industriile bunurilor de consum.

Cu deosebit entuziasm a fost primită la tîrg, vizita secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu, împreună cu alţi conducători de partid şi de stat. În prima parte a vizitei care a cuprins pavilioanele expozanţilor români : industria uşoară, industria electronică şi electrotehnică, maşinile pentru sectorul textil, industria locală şi cooperaţia meşteşugărească, industria chimică, industria materialelor de construcţii şi industria mobilei, au fost date înalte aprecieri produselor expuse, tîrgului ca prestigioasă manifestare a comerţului internaţional care pune în evidenţă importantele realizări ale industriei noastre socialiste, capacitatea în continuă creştere a României de a-şi lărgi relaţiile economice externe.

Vizita a cuprins apoi pavilioanele şi standurile expozanţilor de peste hotare unde preşedintele republicii a fost întîmpinat cu deosebită cordialitate de şefii misiunilor diplomatice ale ţărilor respective, de directorii expoziţiilor firmelor străine participante la TIBCO, de numeroşi oameni de afaceri şi producători.

După cum era şi firesc numărul exponatelor industriei uşoare s-a situat pe primul loc fiind prezentate peste 7000 de articole : ţesături din fibre naturale, artificiale şi amestec, o gamă puternic diversificată de confecţii pentru toate vîrstele, toate sezoanele şi toate ocaziile, articole de pielărie şi blănărie executate cu un gust ireproşabil, apoi întreg „laboratorul“ bucătăriei moderne, de la aparate şi pînă la ultimele ustensile, completat cu o mare varietate de articole de uz casnic din sticlă şi ceramică, vădind mult rafinament şi măiestrie artistică.

Aceste calităţi ale ofertei au fost răsplătite din plin prin contractele încheiate de Confex cu firme din Anglia, R. F. Germania, Kuweit, Iordania, S.U.A. pentru însemnate cantităţi de confecţii, Românoexport cu parteneri din Austria, Franţa, R.F.G., Italia, Liban, Libia, Olanda, S.U.A., U.R.S.S. pentru ţesături, covoare etc., de „Arpimex“ cu firme din Anglia, Austria, Belgia, Elveţia, Franţa, Italia, Liberia, Siria pentru confecţii din piele şi blană, articole de marochinărie, încălţăminte Au fost semnate, concomitent, importante contracte de import pentru piei brute cu firme din Anglia şi Olanda.

În pavilionul chimiei, care a etalat peste 800 de exponate, majoritatea produse realizate pe baza tehnologiilor puse la punct de specialiştii români, încă din primele zile ale tîrgului s-a în-

G. I.

(Continuare în pag. 24)

DEZBATERE „R. E.“

DEZVOLTAREA REŢELEI COMERCIALE URBANE FAŢĂ ÎN FAŢĂ CU CERINŢELE CONSUMATORILOR (I)

ÎN CADRUL ACȚIUNII ample de sistematizare teritorială, de profilare social-economică a fiecărei localități, urbanismul comercial este chemat să contribuie la dezvoltarea funcției comerciale a localităților în concepția unei armonioase integrări cu celelalte funcții și subsisteme de unități de producție sau servicii.

Faptul că ne aflăm în fața unei opere uriașe de edificare urbană, exprimată elocvent de faptul că numai în perioada 1976—1980, 120 de comune se vor transforma în centre orășenești, impune abordarea cu mult simț de răspundere a soluțiilor tehnico-economice și arhitecturale, astfel ca dincolo de normele dotării să fie văzute cerințele dezvoltării multilaterale a colectivităților umane respective.

Convinși fiind de complexitatea actului de decizie prin care se stabilește azi cum vor arăta mîine localitățile României, organizatorii acestei dezbateri, Revista economică și Catedra de marketing din cadrul Academiei de studii economice-București, și-au propus să contribuie la relevarea diferitelor laturi ale dezvoltării comerciale a localităților prin stabilirea unui dialog direct între specialiști.

Creșterile fără precedent impun soluţii fără precedent

Virgil Dincă, expert, Consiliul de Miniștri : — Rețeaua comercială constituie principala cale de preocupare a bunurilor materiale și în consecință de dezvoltarea și diversificarea ei depind posibilitățile de îmbunătățire a nivelului de trai al populației. Cu alte cuvinte, rețeaua comercială este nemijlocit legată de înfăptuirea țelului suprem al politicii partidului — satisfacerea nevoilor materiale mereu crescînde ale populației — ca intermediar obiectiv necesar între producătorii de bunuri materiale și consumatori. În acest context trebuie să ținem seamă de procesul de creștere și înnoire generală fără precedent, care oferă parametrii de bază ai dezvoltării cantitative și calitative a rețelei comerciale. Principalul factor de luat în considerație ar fi sporul populației, structura și veniturile acesteia. Potrivit prevederilor de perspectivă, în 1990 rețeaua comercială va trebui să satisfacă cerințele a 25 mil. locuitori în condițiile cînd populația ocupată va fi de 11,5 mil. locuitori din care 9,5 mil. locuitori vor lucra în industrie și în celelalte ramuri neagricole. Veniturile reale totale ale populației vor crește numai în cincinalul actual cu 37% urmînd ca în 1990 venitul pe locuitor să devină comparabil cu cel realizat de unele țări dezvoltate (adică între 2 500—3 000 de dolari).

Un element important în **dimensionarea și structurarea rețelei comerciale** poate fi gradul de urbanizare, corelat cu creșterea volumului de locuințe noi. Se cunoaște că pînă în 1990 vor apare pe harta țării 300—400 de noi centre orășenești și 3—3,5 mil. de locuințe dintre care cca. 2,5 mil. în mediul urban. În asemenea condiții se schimbă desigur și volumul și structura cererilor. Neîndoielnic, este necesar să se țină seamă și de nivelul existent de dezvoltare a rețelei comerciale și în acest sens se poate afirma că au fost depuse eforturi mari pentru recuperarea restanțelor. În cincinalul trecut au fost date în folosință spații comerciale însumînd aproximativ 1,6 mil. mp., iar în cincinalul actual se prevede construirea a cca. 2 mil. mp. astfel încît, în 1980, se va ajunge la un indice apropiat de cel prevăzut de normativele în vigoare — 480 mp suprafață utilă de desfacere pe locuitor.

Profilarea noilor unități este necesar să țină seama și de caracteristicile cererii, de tendințele acesteia. De exemplu, cerințe în continuă creștere sînt în prezent, pentru servicii și mărfuri care să ușureze munca femeii. În consecință, sînt necesare tot mai multe unități cu profil de alimentație publică, de tip gospodina, cantine-restaurant, lacto-vegetariene, bucătării de bloc etc., precum și unități de tip „Casnica“, „Materna“, „Mama și copilul“ etc. care să concentreze în același magazin obiecte de uz personal cît și de uz gospodăresc.

În ce privește **amplasarea unităților comerciale**, variantele pentru care se optează trebuie să îmbine cît mai echilibrat interesul consumatorilor de a-și putea procura în timpul cel mai scurt posibil produsele necesare cu criteriul de eficiență economică. Întrucît se investește o parte din venitul național în noile unități, nu este indiferent volumul vînzărilor realizat pe metru pătrat de suprafață utilă construită. În cincinalul

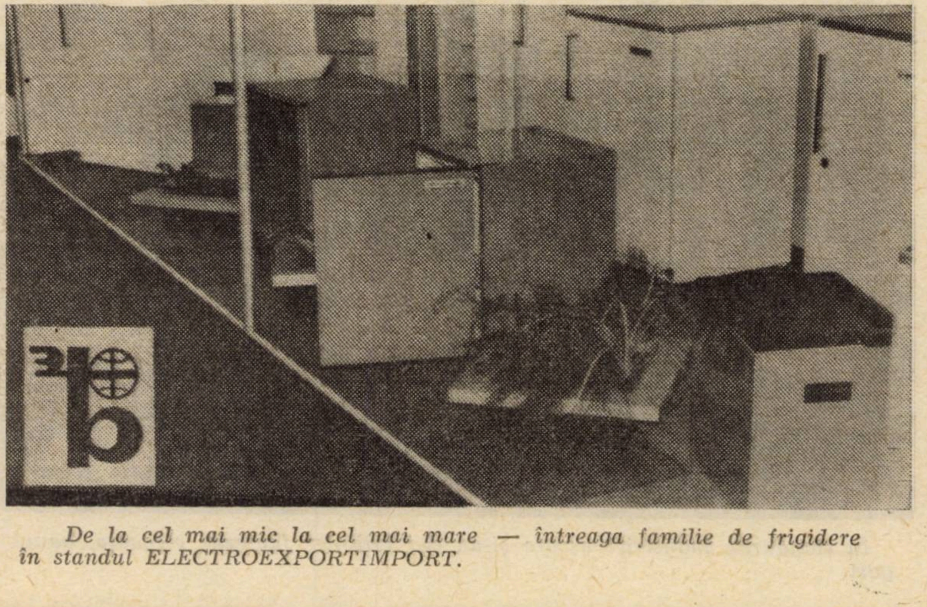

De la cel mai mic la cel mai mare — întreaga familie de frigidere în standul ELECTROEXPORTIMPORT.

1971—1975 dezvoltarea reţelei a contribuit la creşterea eficienţei generale în comerţ, îmbunătăţind indicele de eficienţă cu 11,5% (de la 22 mii lei/mp la 24,5 mii lei/mp). Amplasarea unităţilor trebuie să ţină seama şi de criteriile generale ale sistematizării localităţilor, care urmăresc, aşa cum se spune în lege, să contribuie la „creşterea necontenită a bunăstării materiale şi spirituale a tuturor oamenilor muncii şi la organizarea pe baze ştiinţifice în mod raţional şi armonios a cadrului în care trăiesc şi muncesc cetăţenii patriei noastre".

Unitatea de concepţie şi integrare armonioasă este asigurată prin schiţele şi detaliile de sistematizare a localităţilor, elaborate pentru o perioadă mai lungă de timp, care cuprinde şi unităţile comerciale şi de servicii. Potrivit principiilor generale de sistematizare, dotările cu magazine, unităţi de alimentaţie publică etc, sînt grupate în cadrul oraşelor pe trei trepte care, după părerea mea, se vor menţine şi în viitor : complex de locuinţe, cartier şi principalele artere de circulaţie ale oraşelor. In unele centre urbane, funcţionează şi o a patra treaptă şi anume centrul comercial al ansamblului de locuinţe. Fiecare treaptă are funcţiile sale specifice. Bunăoară, prima treaptă de organizare a reţelei comerciale este dimensionată corespunzător necesităţii de aprovizionare cu mărfuri alimentare şi nealimentare, de cerere curentă, a 3 000—5 000 locuitori în timp ce ultima este corelată sub aspectul capacităţii, cu necesităţile de aprovizionare a întregii populaţii din localitate cu mărfuri nealimentare, îndeosebi de folosinţă îndelungată.

Corespunzător indicaţiei conducerii de partid în dezvoltarea reţelei un loc prioritar îl au magazinele la parterul şi nivelurile inferioare ale blocurilor de locuinţe situate pe principalele intersecţii de circulaţie, concomitent cu realizarea de artere comerciale în noile zone de locuinţe. În acelaşi timp, trebuie îndeplinit programul aprobat de magazine universale, generale şi de tip BIG în principalele oraşe. În această concepţie s-au realizat arterele şi centrele comerciale mari, cu condiţii optime de organizare a activităţii comerciale cum sînt, de exemplu, în Capitală, arterele Dorobanţi, Pantelimon, ansamblul Bucur-Colentina, în Piteşti ansamblul Fortuna, noile centre comerciale Baia Mare, Alba Iulia, Focşani, Vaslui, Iaşi, Tg. Mureş, Constanţa, Hunedoara, Reşiţa ş.a.

În contextul marilor investiţii apreciez că nu trebuie totuşi nicidecum neglijate oricare alte căi de amplificare a posibilităţilor de desfacere a mărfurilor, cum ar fi recuperarea spaţiilor care altădată au fost vaduri comerciale, modernizarea unităţilor vechi existente, comerţul stradal, pieţele agro-alimentare etc.

Recapitulînd, aş putea spune că legile şi reglementările noastre, elaborate pe baza experienţei proprii şi a realizărilor din alte ţări, conturează suficiente elemente de dimensionare şi amplasare a reţelei comerciale, precum şi de încadrare în zonă din punct de vedere al sistematizării localităţilor. Trebuie să se amplifice preocupările pentru stabilirea unor criterii de optimizare a satisfacerii cererii, diminuarea consumului de timp pentru efectuarea cumpărăturilor, de sporire a contribuţiei la îmbunătăţirea calităţii vieţii.

Impactul viitorului asupra dezvoltării comerţului

Dr. N. Lisandru, conf. univ. Conducerea şi planificare unităţilor comerciale A.S.E. : — Viaţa contemporană, în contextul revoluţiei tehnico-ştiinţifice este aşa de rapidă, şi intervin aşa de multe elemente noi, iar noi ne dezvoltăm într-un ritm atît de accelerat, încît apare foarte rapid uzura morală a multor obiective comerciale. Apar forme noi de vînzare, utilaje noi, mai funcţionale, dimensionarea însăşi a unităţilor comerciale se schimbă etc. În aceste condiţii este necesară o concepţie de durată şi principii de durată, fiindcă oscilaţiile sînt dăunătoare politicii de investiţii, de aprovizionare a populaţiei, de eficienţă în general. Concepţia actuală, a dezvoltării pe verticală, intensive a urbanului şi a ruralului, a înlocuit concepţia mai „veche", existentă cu cîţiva ani în urmă, a spaţiilor verzi, a oraşelor satelit, a cartierelor dormitor etc.

În acest context, normele Ministerului Comerţului Interior cu privire la organizarea şi dezvoltarea reţelei în mediul urban, necesare poate într-o etapă trecută, cînd nu existau suficienţi specialişti şi era nevoie de o anumită orientare, nu au mai fost suficiente.

În standurile industriei uşoare şi-au dat întîlnire fantezia, eleganţa, bunul gust.

Personal aş fi de părere ca să primeze în dezvoltarea urbanistică a ţării noastre modul de concepere, de calcul, şi de soluţii adoptate pe plan local, la nivelul de întreprindere comercială, consiliu popular, în cadrul unor principii generale, orientative. Pentru o astfel de soluţie pledează şi experienţa altor ţări socialiste. Spre exemplu, în problema amenajării unităţilor comerciale la parterul blocurilor de locuit, trebuie prevăzute grupele de mărfuri pentru care ea constituie soluţia cea mai indicată, în contextul dezvoltării în paralele a marilor obiective comerciale, al asigurării unei funcţionalităţi moderne a magazinelor ca şi pentru locatarii blocului respectiv.

După opinia mea, urbanismul comercial trebuie conceput ca o parte componentă a economiei urbane, care abordează o multitudine de fenomene comerciale, în corelaţia lor cu celelalte aspecte ale vieţii urbanistice : stabilire a necesarului de spaţii, probleme de dimensionare şi profilare a unităţilor comerciale, probleme generate de impactul consumatorului, servicii specifice, o serie întreagă de aspecte ale raportului cerere-ofertă care reclamă un volum mare de informaţii şi cunoştinţe de specialitate.

Un model de consum deosebit de dinamic în noile centre urbane

Dr. A. Patriche, lector la Marketing, A.S.E. : — Politica Partidului Comunist Român în domeniul sistematizării teritoriului, a oraşelor şi satelor are ca obiectiv central folosirea judicioasă a terenului, concentrarea obiectivelor economice şi amplasarea construcţiilor noi de locuinţe în cadrul unor ansambluri compacte, integrate armonios în fizionomia fiecărei localităţi. De asemenea, se are în vedere ca pe măsura realizării unor ansambluri de locuinţe — microraioane, cartiere etc. — să se asigure dotările comerciale, spaţiile destinate prestaţiilor de servicii, dotările tehnico-edilitare, de transport, comunicaţii şi agrement necesare toate în contextul unor măsuri care să asigure în acelaşi timp protecţia mediului înconjurător. De aici o serie de probleme deosebite pentru urbanismul comercial — ca o îmbinare între urbanism şi planificarea reţelei comerciale — în scopul creării unui mediu optim de viaţă.

Din multiplele probleme ce se ridică în faţa comerţului pe această linie aş aminti : stabilirea profilului şi dimensionarea corectă a fiecărui tip de unitate, în funcţie de caracteristicile zonei de amplasare şi perspectiva în ceea ce priveşte mărimea locuită a cartierelor de locuinţe deservite ; raţionala amplasare a dotărilor comerciale în cadrul oraşelor în vederea asigurării unui echilibru corespunzător între reţeaua comercială din centrul oraşului şi celelalte cartiere precum şi realizării unei vecinătăţi optime a reţelei de unităţi din cadrul fiecărui centru comercial ; asigurarea unei legături organice între mijloacele de transport şi fluxul populației către rețeaua comercială ; stabilirea unor soluții privind construcția și amenajarea spațiilor comerciale în strînsă concordanță cu spațiile destinate serviciilor precum și celelalte dotări tehnico-utilitare.

Practica de pînă acum, realizările în ceea ce privește investițiile și dezvoltarea rețelei comerciale scot în evidență pe lîngă o serie de importante realizări în acest domeniu și o serie de rămîneri în urmă, atît în ce privește structurile în care se asigură dezvoltarea rețelei comerciale, cît și în ceea ce privește amplasamentul unităților în cadrul fiecărei localități urbane. Astfel, după cum s-a mai arătat și cu alte prilejuri în dezvoltarea rețelei noastre comerciale urbane au existat unele rămîneri în urmă în mod deosebit în zonele centrale ale unor orașe ca : Alba Iulia, Bistrița, Botoșani, Brăila, Tîrgoviște, Drobeta-Tr. Severin, Slatina, Satu Mare etc., precum și în zonele de extindere ale orașelor și cartierelor, unde realizarea unităților de desfacere nu a fost corelată cu darea în folosință a blocurilor de locuințe. De asemenea, dezvoltarea piețelor agro-alimentare prezintă rămîneri în urmă în unele localități (Miercurea Ciuc, Odorhei, Gheorghe Gheorghiu-Dej, Curtea de Argeș etc), în altele ele au fost dezafectate în cadrul acțiunii de sistematizare.

Prin măsurile de organizare și dezvoltare a rețelei comerciale din mediul urban, se are în vedere că magazinele universale sînt unități reprezentative ale rețelei comerciale orășenești și se încadrează în așa zisul „centru comercial principal al orașului". Un astfel de magazin trebuie să se amplaseze „în zona cea mai frecventată, deci în zona cea mai valoroasă din punct de vedere comercial". Aspecte deosebite ridică modul în care vom concepe realizarea rețelei comerciale din centrele comunale care vor fi transformate treptat în orășele agricole sau agro-industriale. Aici vom avea de-a face cu o serie de complexe interferente, atît în ce privește funcționalitatea rețelei cît și integrarea acesteia în concepția de ansamblu privind realizarea unor centre puternice din punct de vedere economic, dotate edilitar, comercial cultural etc. Astfel rețeaua respectivă va trebui să satisfacă în continuare atît necesitățile populației din centrul respectiv cît și din localitățile sătești limitrofe. În același timp, trebuie văzută evoluția cerințelor populației după un model de consum dinamic ale cărei principale modificări trebuie anvizajate etapizat cel puțin pînă la nivelul anilor 1980—1990 ; aceasta deoarece măsurile luate de partidul nostru în ceea ce privește creșterea nivelului de trai al populației vor genera mutații esențiale în modul de viață al acesteia pe întregul cuprins al țării și îndeosebi în mediul rural.

Intregrarea rețelei comerciale în concepția de ansamblu privind transformarea acestor localități presupune ca orice construcție comercială independentă să îmbine armonios arhitectura modernă cu trăsăturile specifice ale arhitecturii locale, punînd astfel baza viitorului centru comercial din orașul deceniilor următoare. Această orientare are repercusiunii importante în ce privește dimensionarea și sistemul de modulare a unitilor, printr-un sistem de tronsoane care să permită în viitor mărirea sau eventual transformarea unora dintre ele în vederea adaptării la cerințele impuse de noua dezvoltare a localităților respective.

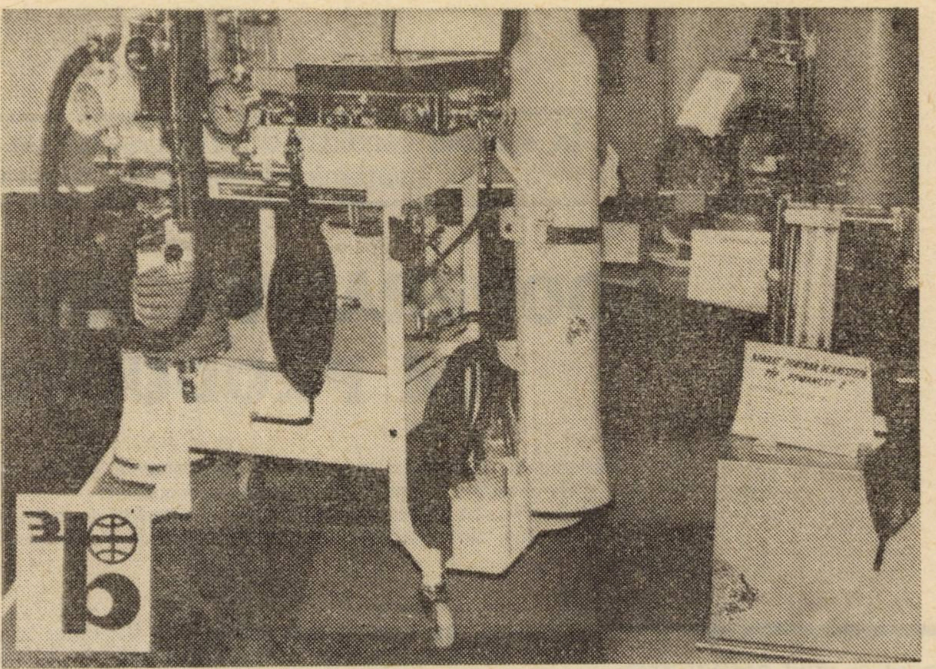

Industria tehnico-medicală București a prezentat la TIBCO'76 numeroase noutăți, printre care aparatul de anestezie portabil „ROMANEST — 2", care a primit medalia de aur la Salonul de invenții de la Viena.

Reducerea migrației prin sistematizare

Dr. C-tin Florescu, prof univ. șeful Catedrei de Marketing, A.S.E. : — Este clar că funcția comercială a orașului are în vedere aprovizionarea cu mărfuri nu numai a propriilor locuitori ci și a locuințelor dintr-o anumită zonă înconjurătoare. Cît de mare este această zonă ? Cît de puternică este forța de atracție comercială a orașului față de zona înconjurătoare ? Răspunsuri concrete obținem numai în urma unor cercetări de teren.

Prin proiectarea dezvoltării releței comerciale desigur că trebuie să se urmărească reducerea „migrației" cererii la dimensiunile ei firești. Pentru că, astăzi, alături de o migrație normală a cererii — legată de unele fenomene ale mobilității spațiale, cum ar fi navetismul, turismul etc. — are loc și o deplasare al cărei scop îl constituie procurarea mărfurilor,care în mod normal ar trebui să fie cumpărate în localitatea de reședință. Sisitematizarea localităților rurale trebuie să conducă la reducerea la maximum a deplasărilor în acest scop.

În sfîrșit, ar mai trebui menționat încă un aspect și anume, că are loc o migrație a cererii chiar și în interiorul localităților urbane ; și această migrație ia forme normale și anormale, astfel încît amplasarea viitoarelor obiective comerciale trebuie să preîntîmpine deplasările nejustificate ale cumpărătorilor.

Confruntarea proiectelor cu opiniile locuitorilor

Dr. Lisette Curta — lector Sociologie A.S.E. : — Dezvoltarea actuală a dovedit faptul că amplasarea unităților comerciale și de deservire în orașe, centre urbane, în diverse cartiere sau zone ale acestor centre, nu pot fi numai de competența arhitecților sau a organizațiilor comerciale. Trebuie să se țină seama și de opiniile locuitorilor acestor centre, de viitorii consumatori de produse sau utilizatori de servicii.

Plecînd de la această necesitate practică, Laboratorul de sociologie urbană a inițiat o serie de cercetări în orașul București care s-au oprit din păcate la un singur cartier — Militari. Aceste cercetări au permis o confruntare interesantă între proiectele arhitecților și opiniile locuitorilor din cartierele sau zonele respective. Așa cum au confirmat și alte cercetări, necesarul de unități comerciale sau de deservire era concepută deosebit de proiectanți față de consumatori. Am introdus astfel în temele proiectelor de diplomă ale studenților de la Facultatea de Comerț, studierea opiniilor locuitorilor din diverse centre privind amplasarea rațională a unităților comerciale și de deservire. Mi se pare că în momentul de față deficiențele de amplasare a rețelei comerciale provin din supraîncărcarea rețelei comerciale din centru și subutilizarea, în unele cazuri a magazinelor din cartiere, — afectînd puternic timpul nostru liber.

Cum pot fi înlăturate aceste deficiențe ? Aș propune crearea unor echipe de cercetare multidisciplinare care să întreprindă cercetări sistematice în acest domeniu și care să ofere în final modele ale comportamentului consumatorilor — modele zonale. Aș putea afirma, pe baza rezultatelor studiilor amintite, că practic fiecare sector al Bucureștiului, fiecare nou cartier, reprezintă un model în sine, cu anumite particularități care imprimă caracteristici, atît amplasării unităților comerciale și de deservire, cît și structurii acestor unități mergînd chiar pînă la volumul sortimentelor care se desfac în aceste unități. În unitătile amplasate deja putem interveni schimbîndu-le fie structura, modificînd sortimentul desfacerilor sau forma de vînzare etc. potrivit cerințelor locuitorilor din sectoarele sau zonele respective.

Dezbatere consemnată de
Ioan GEORGESCU

CONSULTAȚII

În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRODUCȚIE

Publicăm în continuare consultațiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul superior economic.

Consultațiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică de sub conducerea prof. univ. dr. doc. **N. N. Constantinescu** de la Academia de Studii Economice București.

Locul și rolul cooperativelor agricole în agricultura socialistă

Punînd în centrul politicii sale industrializarea socialistă a țării ca bază a progresului economiei și culturii, a ridicării nivelului de viață al poporului, P.C.R. a acordat o atenție deosebită așezării pe baze socialiste și dezvoltării agriculturii. Sistemul socialist al agriculturii în țara noastră cuprinde întreprinderile agricole de stat, unitățile de mecanizare a agriculturii și cooperativele agricole. Pentru țara noastră, agricultura constituie o **ramură de bază**, hotărîtoare pentru dezvoltarea economiei și ridicarea nivelului de trai al poporului. Dispunînd de condiții deosebit de favorabile de dezvoltare, agricultura are o contribuție de seamă la crearea produsului social și a venitului național. Ea este principalul furnizor de produse agroalimentare necesare aprovizionării populației și de materii prime pentru industria alimentară și ușoară asigurînd în același timp și unele disponibilități pentru export. În etapa actuală, agricultura urmează să-și mărească aportul la dezvoltarea economico-socială, să asigure producții înalte și stabile pentru satisfacerea economiei naționale cu produse agricole. **Programul P.C.R.** de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism prevede printre obiectivele strategice de bază „**realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate care constituie un factor determinant pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru creșterea venitului național și a bunăstării întregii societăți**".

Un rol de seamă în înfăptuirea marilor sarcini de progres în domeniul agriculturii revine **cooperativelor agricole de producție**. Ele au luat ființă pe baza liberului consimțămînt al țăranilor în procesul de cooperativizare cu sprijinul tehnic și economic al statului socialist. Așa cum rezultă din statut, cooperativa agricolă de producție este organizația economică socialistă în care țăranii se reunesc de bunăvoie, aducînd în proprietatea cooperatistă pămîntul și celelalte mijloace de producție. Munca este organizată în comun, iar retribuirea se face după cantitatea și calitatea acesteia precum și în funcție de producția realizată. Cooperativa agricolă de producție are ca scop cultivarea în comun a pămîntului, folosirea pe scară largă a mecanizării, chimizării, irigațiilor, a științei și tehnicii înaintate pentru obținerea unei producții agricole vegetale și animale tot mai mari. Cooperativa agricolă de producție s-a dovedit a fi forma cea mai potrivită pentru unirea eforturilor țăranilor și împletirea strînsă a intereselor lor cu cele ale întregii societăți. Ea are un rol deosebit de însemnat în economia țării noastre, în întreaga perioadă istorică de construire a socialismului și comunismului. În proprietatea cooperativelor agricole se află 9.025.500 ha de teren agricol din cele 13.526.394 ha cît revin sectorului socialist al agriculturii; ele asigură o parte importantă din producția agricolă a țării și participă într-o proporție însemnată la **formarea fondului central de produse** al statului din care se acoperă necesitățile de aprovizionare a populației cu produse agro-alimentare și a industriei cu materii prime agricole, precum și constituirea disponibilităților pentru export.

Programul P.C.R. prevede că „**se va acționa pentru consolidarea economică a întregului sector agricol cooperatist, asigurîndu-se organizarea superioară a producției și a muncii în toate unitățile, gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și financiare, dezvoltarea democrației cooperatiste**".

1. Un obiectiv de seamă al activității cooperativelor agricole îl constituie întărirea continuă a proprietății cooperatiste și asigurarea, pe această bază, a **intensificării producției.**

Intensificarea producției agricole constituie o **necesitate obiectivă**, de ea depinzînd ridicarea întregii agriculturi și în cadrul ei, a celei cooperatiste la nivelul impus de continua sporire a nevoilor societății de produse agricole. Prin **intensificarea producției agricole se înțelege procesul de sporire a producției pe aceeași suprafață de teren ca urmare a efectuării de investiții suplimentare în îmbunătățiri funciare, mijloace de muncă mecanice, îngrășăminte și substanțe chimice, precum și a utilizării de noi soiuri și rase de animale, de mare randament, aplicării cuceririlor științei și tehnicii agricole și a îmbunătățirii tehnologiilor.** Rezultă că **principalele căi de intensificare** a producției agricole sînt :

a). **Utilizarea rațională a fondului funciar, conservarea și mărirea fertilității lui.** În conservarea și ridicarea fertilității solului un rol de seamă îl au lucrările de îmbunătățiri funciare (irigații, indiguiri, desecări, terasări, combaterea eroziunii solului etc.). Pentru folosirea judicioasă a terenului agricol, conducerea partidului nostru a elaborat un vast program de perspectivă privitor la amenajările funciare, la sistematizarea pe baze moderne a întregii rețele hidrologice și regularizarea cursurilor de apă, la efectuarea unor acumulări de apă, desecări și irigații, a cărui realizare este eșalonată pe etape.

b) **Mecanizarea complexă a lucrărilor agricole** prin executarea celei mai mari părți a lucrărilor cu mașini. Potrivit Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R., pe baza investițiilor sporite pe care statul le face în agricultură, mecanizarea lucrărilor va intra într-o nouă etapă, calitativ superioară, caracterizată prin mecanizarea complexă a ansamblului de lucrări la toate culturile și speciile de animale.

c) **Chimizarea producției agricole** prin aplicarea de îngrășăminte și alte substanțe chimice (ierbicide, insectofungicide, biostimulatori etc.), care măresc producția agricolă, ca urmare a valorificării fertilității terenului și a protejării plantelor împotriva dăunătorilor.

d) **Introducerea în producție de noi soiuri de plante și rase de animale cu valoare biologică și economică ridicată** pe baza dezvoltării cercetărilor științifice agrozootehnice.

O caracteristică esențială a dezvoltării intensive a agriculturii în etapa actuală este realizarea unei proporții optime între cultura plantelor și creșterea animalelor, sporirea ponderii producției animaliere în totalul producției agricole.

Dezvoltarea intensivă a agriculturii se află într-o strînsă interdependență cu **dezvoltarea ei multilaterală,** care presupune organizarea, la nivelul întregii agriculturi, a unui complex de ramuri de producție, corelate între ele prin care se asigură folosirea eficientă a condițiilor naturale, a mijloacelor de producție și a forței de muncă din fiecare zonă în vederea obținerii produselor agricole necesare societății.

2. Cooperativele agricole au sarcini însemnate pe linia gospodăririi raționale a fondului funciar prin extinderea suprafețelor irigate și efectuarea altor lucrări de îmbunătățiri funciare cu mijloace locale ; în eliminarea oricărei risipe de teren și atragerea în cultură a tuturor suprafețelor oricît de mici, în folosirea chibzuită a celorlalte mijloace de producție și a forței de muncă, în aplicarea celor mai bune forme de organizare a producției și a muncii.

3. Cooperativele agricole de producție asigură executarea la timp și în cele mai bune condiții a lucrărilor agricole, acționea-

CONSULTATII

ză pentru introducerea și extinderea metodelor agrozootehnice avansate în toate sectoarele de activitate.

4. Cooperativele agricole au un aport însemnat în ridicarea nivelului profesional și cultural al membrilor cooperatori, în educarea lor în spiritul muncii în comun, al bunei gospodăriri și al apărării proprietății cooperatiste.

5. Cooperativele agricole au un rol important și în realizarea programului de sistematizare a comunelor, în formarea unor puternice centre economice, dotate edilitar, cultural și comercial, capabile să asigure înfăptuirea unuia din cele mai importante obiective ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate — dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat și satisfacerea în tot mai bune condiții a necesităților materiale și spirituale ale populației rurale.

Cooperativele agricole de producție constituie unitatea de bază din agricultura cooperatistă în cadrul cărora are loc producția agricolă. Activitatea mai multor cooperative agricole învecinate este îndrumată de un **consiliu intercooperatist,** care are rolul de a sprijini cooperativele agricole în stabilirea profilului de producție, în elaborarea planurilor de perspectivă și curente, în aplicarea metodelor agrozootehnice avansate.

Organizarea și conducerea cooperativelor agricole de producție

Modul de organizare și conducere al cooperativelor agricole prezintă o serie de **particularități** față de unitățile agricole de stat. Acestea sînt determinate de proprietatea socialistă de grup a membrilor cooperatori asupra mijloacelor de producție și a producției obținută de C.A.P. Astfel, cooperativele agricole dispun de autonomie în elaborarea și îndeplinirea planului de producție și financiar, în organizarea producției și a muncii. Planurile se elaborează în concordanță cu condițiile concrete și cerințele de dezvoltare din fiecare unitate ; ele corespund intereselor cooperativei agricole și ale membrilor săi, îmbinate cu necesitățile economiei naționale.

Cooperativele agricole dezvoltă acele ramuri ale producției agricole vegetale și animale care pot să asigure folosirea cît mai deplină a pămîntului, a celorlalte mijloace de producție, a forței de muncă și a tuturor rezervelor pentru creșterea producției agricole. Ea poate organiza și alte activități cum sînt : confecționarea și repararea inventarului, executarea de construcții etc. În scopul unei mai bune valorificări a producției, a folosirii forței de muncă, cooperativele pot organiza prelucrarea și desfacerea produselor agricole.

Activitatea în cooperativele agricole se organizează pe subunități de producție : **ferma de producție, brigada permanentă, sectorul de prelucrare** și **sectorul de servire.** Acestea au plan propriu de producție care face parte integrantă din planul cooperativei agricole și pot fi organizate pe principiul gestiunii economice.

La executarea lucrărilor din cooperativele agricole participă și stațiunile de mașini și tractoare care există pe lîngă consiliile intercooperatiste. Activitatea stațiunilor de mașini și tractoare se integrează organic cu cea a cooperativelor agricole. Prin aceasta se asigură o acțiune unitară, coordonată și calificată a tuturor participanților la producția agricolă cooperatistă. S.M.A. organizează în fiecare cooperativă agricolă o secție de mecanizare, ce funcționează ca **sector unic de mecanizare al C.A.P.**, cuprinzînd și activitatea de reparații și întreținere a utilajului ce aparține cooperativei. Mecanizatorii care lucrează în C.A.P. răspund pentru calitatea lucrărilor executate și producțiile obținute.

În cadrul fermelor, brigăzilor permanente de producție și sectoarelor, organizarea muncii se face în funcție de condițiile concrete din fiecare cooperativă. Formația de bază poate fi după caz, **echipa mixtă de mecanizatori și cooperatori, echipa de cooperatori sau echipe de mecanizatori.**

Conducerea internă a activității cooperativelor agricole revine organului suprem de conducere, **adunarea generală** a cooperatorilor sau reprezentanților acestora care decide în problemele fundamentale ale dezvoltării cooperativei. Ea aprobă planul de dezvoltare în perspectivă și planul anual de producție, stabilește investițiile ce vor fi efectuate, hotărăște asupra repartizării producției și a veniturilor cooperativei, decide formele de organizare și retribuire a muncii, analizează și aprobă posibiltățile de valorificare a producției, ia decizii în legătură cu participarea cooperativei la diferite acțiuni de cooperare și asociere cu alte unități economice. cooperatiste și de stat etc. Organul executiv al adunării generale este **consiliul de conducere** ales de către aceasta. El conduce activitatea în intervalul dintre adunările generale și își desfășoară activitatea pe baza principiului muncii colective, asigurînd respectarea democrației cooperatiste. Consiliul de conducere are ca atribuții : asigurarea respectării prevederilor statutare, executarea hotărîrilor adunării generale și a obligațiilor ce izvorăsc din legi, stabilirea de sarcini și directive în lumina hotărîrilor adunării generale și controlarea modului de executare a lor etc. Consiliul de conducere răspunde în fața adunării generale pentru activitatea depusă. Conducerea curentă a activității cooperativei agricole revine președintelui, care este ales de adunarea generală și urmărește înfăptuirea hotărîrilor adoptate de către aceasta.

În îmbunătățirea activității cooperativei agricole un rol important îl are **întărirea democrației cooperatiste.** În acest sens este necesară sporirea rolului adunării generale și al adunărilor lucrătorilor din ferme și brigăzi în adoptarea deciziilor, atragerea tuturor membrilor cooperatori la dezbaterea și rezolvarea în colectiv a problemelor de interes comun. Democrația cooperatistă presupune dreptul egal al membrilor cooperatori de a-și spune părerea și de a participa la luarea hotărîrilor în toate problemele care privesc viața cooperativei, dar în același timp. ea implică și răspunderea acestora față de modul cum sînt utilizate și valorificate resursele cooperativei. **Creșterea răspunderii membrilor cooperatori constituie o condiție esențială pentru buna desfășurare a activității în cooperativa agricolă, pentru prevenirea fenomenelor negative în gospodărirea mijloacelor materiale și financiare ale acesteia, pentru întărirea ei economico-organizatorică.** De maximă importanță în acest sens sînt respectarea prevederilor statutare, a hotărîrilor adunării generale și ale consiliului de conducere, aplicarea fermă a democrației cooperatiste, a principiilor muncii și conducerii colective, manifestarea de către fiecare cooperator a unui profund spirit gospodăresc.

Rolul statului în organizarea și conducerea producției agricole cooperatiste

În cooperativele agricole sursa principală a sporirii producției și a ridicării nivelului de viață al membrilor cooperatori este dezvoltarea proprietății cooperatiste. Aceasta se realizează prin alocarea, în fiecare an, a unei părți din veniturile obținute pentru creșterea și perfecționarea producției. La creșterea producției cooperativelor agricole, în ritmul și proporțiile impuse de dezvoltarea întregii economii naționale și de sporirea nevoilor societății, **statul socialist are un aport important.**

Statul nostru a asigurat **crearea și dezvoltarea unei puternice baze tehnico-materiale**, care să permită dezvoltarea pe baze moderne a producției agricole. Principalele mijloace de muncă mecanice — tractoarele și mașinile agricole — necesare cooperativelor agricole se află în proprietatea statului și sînt utilizate de către acestea prin intermediul S.M.A. De asemenea, statul socialist a efectuat și efectuează un volum important de investiții în agricultură pentru îmbunătățiri funciare, regularizarea cursului apelor și amenajarea bazinelor hidrografice, ameliorarea efectivului de animale etc., de care beneficiază și cooperativele agricole.

Sprijinul statului socialist în dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice-materiale a agriculturii cooperatiste se realizează și pe calea **creditelor** acordate în condiții avantajoase.

O contribuție substanțială la consolidarea cooperativelor agricole, la dezvoltarea proprietății cooperatiste și la apropierea ei tot mai mult de proprietatea de stat îl are constituirea **asociațiilor economice de stat și cooperatiste** în agricultură. În cadrul acestora, cooperativele agricole se asociază cu întreprinderi de stat în vederea desfășurării unei activități economice comune : creșterea și îngrășarea animalelor, prelucrarea produselor agricole etc.

Cooperativele agricole sînt sprijinite de către stat și pe linia **conducerii** și **îndrumării activității lor.** Conducerea agriculturii cooperatiste de către statul socialist se realizează prin integrarea planurilor C.A.P. în **planul național unic**, folosind în acest scop o serie de pîrghii economice cum sînt : **contractările de produse agricole** prin care unitățile specializate ale statului cumpără, la prețuri stabile, cea mai mare parte a producției marfă a cooperativelor agricole, **achizițiile de produse agricole** prin care cooperativele agricole vînd unităților specializate ale statului și cooperației de consum surplusul de produse ce rămîne după îndeplinirea obligațiilor asumate prin contracte. Contractele de vînzare a produselor agricole stau la baza întocmirii planurilor de producție ale C.A.P. Prin ele se realizează corelarea intereselor cooperativelor agricole cu nevoile economiei naționale.

Rolul coordonator al statului socialist în dezvoltarea agriculturii cooperatiste se realizează și prin intermediul participării unor membri din S.M.A. la conducerea activității și adoptarea deciziilor în C.A.P. Astfel, directorul S.M.A. este și președintele consiliului intercooperatist, iar mecanizatorul, care este șeful sectorului unic de mecanizare din cooperativa agricolă face parte din consiliul de conducere al C.A.P.

Conf. univ. dr. Ileana STANESCU

IDEOLOGIE ● POLITICĂ ● EDUCAŢIE

DECIZIA POLITICĂ ŞI ECONOMICĂ ÎN SISTEMUL CONDUCERII SOCIETĂŢII NOASTRE

ÎNFĂPTUINDU-ŞI în mod strălucit înalta misiune de transformare revoluţionară, pe baze socialiste, a societăţii româneşti, Partidul Comunist Român s-a afirmat ca factor politic fundamental, ca iniţiator şi conducător al operei de creare a unei economii moderne, bazată pe o amplă dezvoltare a ştiinţei, învăţămîntului şi culturii. Avînd rădăcinile adînc implîntate în realităţile ţării, promovînd cu consecvenţă noul, luînd în considerare acţiunea legilor obiective, condiţiile şi particularităţile fiecărei etape, partidul nostru s-a identificat cu aspiraţiile spre progres ale poporului, a manifestat o grijă neabătută pentru destinele ţării, dovedindu-se singura forţă socială capabilă să organizeze masele, fără deosebire de naţionalitate, în vederea transpunerii în viaţă a obiectivelor şi sarcinilor economice, sociale şi politice stabilite în conformitate cu interesele vitale ale celor ce muncesc.

Fundamentarea ştiinţifică a acestor orientări a scos în evidenţă faptul că, în cadrul întregului sistem al conducerii societăţii, decizia politică a ocupat locul principal. Prin intermediul acesteia sînt puse în lumină conţinutul, specificul şi forţele motrice ale fiecărei etape, raportul dintre obiectiv şi subiectiv, coordonatele principale ale marilor probleme social-economice, precum şi soluţiile posibile de rezolvare a lor.

Locul şi rolul deciziei politice

Ca act social-politic prin care se pun în mişcare forţe umane şi mijloace materiale însemnate, decizia politică poate fi considerată ca fiind **nucleul sistemului conducerii societăţii,** momentul primar, hotărîtor, în raport cu care toate celelalte decizii au un caracter derivat şi secundar.

Conducerea economică pe baze optime presupune o intensă activitate de triere, de selectare a diverselor variante posibile de dezvoltare. Fiecare etapă, fiecare treaptă a construcţiei socialiste conţine multiple posibilităţi de combinare a factorilor de producţie în funcţie de condiţiile concrete şi specificul diferitelor sectoare de activitate. Dintre acestea factorul politic, de decizie, alege pe acelea care exprimă linia necesităţii economice şi sociale. Drept urmare, decizia politică, ca atribut inalienabil al partidului de guvernămînt, deşi are un caracter opţional, aparent subiectiv, este, totuşi, sugerată de esenţa şi formele de manifestare ale legilor obiective. Orice nesocotire a esenţei acestor legi, a formelor lor concrete de manifestare ar conduce la incompatibilitate cu obiectivele trasate. Din aceste motive, decizia politică nu poate avea un caracter conjunctural ci, ca acţiune politică de largă perspectivă, ea trebuie să se înscrie în tendinţele de acţiune a legilor obiective.

Ca moment decisiv al actului de conducere, decizia politică întruneşte un înalt grad de creativitate care este direct influenţat de capacitatea factorului politic de a sesiza evoluţia proceselor economice şi sociale, de capacitatea de a surprinde şi elimina la timp contradicţiile. În acest context, o importanţă deosebită în fundamentarea deciziilor politice capătă investigaţia sociologică şi experimentul economic ca mijloace de cunoaştere a realităţii.

Vizînd procese economice şi sociale concrete, care se verifică numai în anumite condiţii istorice, deciziile politice îmbracă un caracter original, nerepetitiv. Materialul de referinţă menit să servească la formularea lor este alcătuit din interpretarea critică a propriei experienţe, din analiza experienţei pozitive a altor ţări care construiesc noua orînduire, precum şi din o serie de informaţii privind principalele tendinţe manifestate de economia mondială. Toate acestea fac ca decizia politică în ţara noastră să fie precedată de o intensă activitate previzională care să-i confere o mare certitudine de realizare.

Centrul vital al deciziei politice

Edificarea noii orînduiri în patria noastră a pus în lumină rolul Partidului Comunist Român ca factor hotărîtor al organizării şi conducerii pe baze planificate a întregii vieţi economice şi cultural-educative. Profundele transformări revoluţionare petrecute în baza tehnico-materială a ţării, în structura societăţii şi în natura relaţiilor sociale, reprezintă opera conştientă a poporului şi a conducătorului lui – partidul comunist român. Înfăptuirile ultimelor trei decenii oglindesc activitatea neobosită desfăşurată de partid ca centru vital al societăţii noastre, reflectă realismul şi justeţea liniei sale politice.

Desprinzînd tendinţele de acţiune a legilor obiective, transpunînd creator adevărurile generale ale marxism-leninismului la condiţiile concrete ale ţării noastre, cercetînd permanent realitatea economică şi socială, schimbările intervenite ca urmare a dezvoltării forţelor de producţie, studiind cu atenţie experienţa altor popoare care construiesc socialismul, învăţînd, în acelaşi timp, din propria-i experienţă, partidul nostru a ştiut, întotdeauna, să găsească răspuns celor mai complexe probleme generate de practica construcţiei noii orînduiri. În soluţiile adoptate şi-au găsit reflectarea năzuinţele poporului nostru, sarcinile şi exigenţele fiecărei etape istorice.

Rezolvarea unor probleme concrete, specifice, confruntarea permanentă a rezultatelor cu necesităţile vieţii economice şi sociale din ţara noastră, a întrunit fundamentări inedite, componente teoretice şi practice noi, care nu s-au încadrat în vreo schemă prestabilită, valabilă în alte locuri şi împrejurări.

Elaborarea de pe poziţii ştiinţifice a deciziei politice, bazarea ei pe învăţătura marxist-leninistă şi pe o profundă analiză a realităţilor noastre, evaluarea realistă a consecinţelor, a rezultatelor imediate şi viitoare, a însemnat, totodată, şi o contribuţie la dezvoltarea gîndirii marxiste. Astfel, preocuparea pentru elucidarea problemelor fundamentale ale construcţiei socialismului în patria noastră, pentru găsirea unor căi, forme şi metode adecvate înfăptuirii programelor de dezvoltare, a fost însoţită şi de efortul pentru clarificarea teoretică, pentru definirea riguros ştiinţifică a acestora. Amintim în această privinţă concepţia despre stadiul de dezvoltare al ţării noastre, despre societatea socialistă multilateral dezvoltată, concepţia originală referitoare la amplasarea armonioasă a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, etc. etc.

Capacitatea de a defini, de a înţelege esenţa şi formele de manifestare a legilor obiective, a permis mărirea operativităţii în adoptarea şi îndeplinirea deciziei politice. În acest context, decizia politică a reuşit să cuprindă o arie largă de probleme menite să contribuie la dezvoltarea şi perfecţionarea mecanismului social-economic în ansamblul său. Drept urmare, de-a lungul anilor, s-au cristalizat şi verificat mai bine principiile conducerii planificate a economiei, s-au conturat formele instituţionale ale acesteia, s-a realizat o apropiere a conducerii de producţie şi o creştere a eficienţei folosirii pîrghiilor economice, a crescut precizia prognozei economice şi sociale.

Perfecţionarea conducerii a însemnat, în acelaşi timp, înlăturarea „din mers" a unor practici învechite care nu mai corespundeau noilor condiţii, corectarea unor greşeli, inerente perioadei de început, depăşirea greutăţilor ivite pe parcurs. Forţa mobilizatoare a liniei politice a partidului nostru a izvorît tocmai din faptul că, individualizarea ei prin deciziile politice s-a făcut printr-o largă consultare a maselor, prin valorificarea înțelepciunii colective.

Ca emanație a întregului popor, decizia politică a reușit să angajeze direct și responsabil toate categoriile de oameni ai muncii, transformîndu-i din obiect pasiv al actului de conducere în agenți conștienți ai propriului lor destin. În aceste condiții, decizia politică încetează de a mai fi expresia unor relații de subordonare și comandă, devenind, în adevăratul sens al cuvîntului, politica întregului popor. Pentru a se ajunge aici, a fost nevoie de o intensă activitate de educație socialistă a maselor, educație care a contribuit la adîncirea democrației socialiste, la lărgirea orizontului de cunoaștere a acestora. Direcțiile de acțiune stabilite prin Programul ideologic al partidului au reprezentat coloana vertebrală a întregului proces de omogenizare și maturizare politică a oamenilor, mijlocul principal al formării și transformării conștiinței politice într-o puternică forță motrice a progresului social, capabilă să canalizeze toate energiile creatoare într-o direcție unică – făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Dialogul permanent dintre partid și popor nu a constituit niciodată un factor de conjunctură ci un principiu fundamental al exercitării rolului său conducător în societate, o coordonată de bază a democrației noastre socialiste. Participarea maselor la conducerea nemijlocită a societății a devenit, totodată, o școală a educației politice, revoluționare, menită să formeze adînci și puternice convingeri morale. Faptul că decizia politică vine nu din afară ci emană de la cei chemați s-o transpună în viață, creează conștiința răspunderii față de societate, față de gospodărirea eficientă a avuției naționale. **„Îndeplinirea rolului politic conducător al partidului** – sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în raportul prezentat la cel de al XI-lea Congres **– nu se poate realiza prin metode administrative, ci printr-o intensă activitate politică, organizatorică și educativă, prin unirea maselor largi ale oamenilor muncii, a întregului popor"**. Iată de ce îmbunătățirea întregului sistem al conducerii societății se află în permanență într-o relație foarte strînsă cu procesul perfecționării continue a relațiilor sociale, cu întărirea unității moral-politice a întregului popor condus de Partidul Comunist Român.

Decizia economică

Unele studii, avînd drept subiect știința conducerii, acordă, în prezent, o atenție sporită tipologiei decizionale. Ocupîndu-se de analiza diferitelor criterii care stau la baza clasificării deciziilor, unii cercetători consideră că împărțirea acestora în politice și economice ar fi neindicată și generatoare de confuzii. De aceea preferă gruparea lor în a) decizii strategice, b) tactice și c) operative.

Evident, nu există decizie economică care să nu fie purtătoare a unor importante efecte politice și sociale. Prin natura sa, deciziei economice îi este intrinsec politicul, care este coordonata de bază prin care se definește. Cu toate acestea, decizia economică nu acoperă întregul conținut al deciziei politice. Aceasta din urmă are o sferă de cuprindere mult mai mare, fiind prezentă nu numai în aria proceselor economice. Decizia politică întrunește atributele puterii, ale autorității, pe cînd decizia economică, deși în substanța ei rămîne tot de natură politică, are, totuși, anumite particularități, anumite nuanțe calitative. Avînd drept nucleu decizia politică, decurgînd direct din ea, decizia economică reprezintă expresia, forma de manifestare a liniei politice într-un domeniu sau altul al vieții economice, constituie mijlocul principal de transpunere în viață a hotărîrilor partidului, a obiectivelor stabilite de întregul popor.

Decizia economică, pe lîngă latura politică, are și o latură tehnico-organizatorică legată de promovarea metodelor moderne de conducere și planificare, de folosirea pîrghiilor valorice în vederea valorificării potențialului material și uman, de fructificare a avantajelor oferite de tehnica și știința contemporană. Reflectînd stadiul de dezvoltare la care au ajuns forțele productive, oglindind schimbările profunde din economie, decizia economică conturează, pînă la detaliu, linia politică, strategică, într-un anumit sector de activitate, transformînd posibilul în realitate.

Calitatea deciziei economice, puterea ei de a canaliza, de a uni și concentra forțele în direcția atingerii obiectivelor cerute de mișcarea obiectivă a proceselor și fenomenelor economice, influențează nemijlocit ritmurile și proporțiile economice. Uneori, s-ar putea întîmpla ca, într-un anumit sector de activitate, să avem un program clar, care să exprime fidel linia politică adoptată și, cu toate acestea, datorită unor decizii economice pripite, insuficient gîndite și experimentate de către cei ce lucrează la nivel de întreprindere, rezultatele să fie alterate, să nu reflecte posibilitățile lor reale. Iată de ce, ni se pare oportună menținerea împărțirii deciziilor în politice și economice, alături, bineînțeles, de celelalte clasificări.

Pornind de la interesele vitale ale poporului, de la esența legilor obiective, decizia economică constituie cadrul cel mai adecvat în care eficiența, rodnicia muncii politice se reflectă în toată plenitudinea ei. Rezultatele obținute pînă acum, ritmul înalt al creșterii economice, sînt o dovadă concludentă a calității deciziei economice, a măsurilor de înnoire și perfecționare a tuturor laturilor vieții economice, de promovare consecventă a noului.

Îmbunătățirile aduse sistemului conducerii planificării economiei au confirmat teza dialectică potrivit căreia nu există metode și forme organizatorice date odată pentru totdeauna, ci ele trebuie perfecționate continuu în raport cu evoluția vieții, cu progresul tehnic și științific. În acest sens, decizia economică a constituit instrumentul principal de activizare a tuturor factorilor de sporire a eficienței, de descoperire și utilizare a tuturor rezervelor existente.

Ansamblul măsurilor adoptate pe toate treptele activității economice au oferit o mai mare operativitate și elasticitate folosirii pîrghiilor valorice și financiare, au creat cadrul necesar întăririi planului național unic în dirijarea proceselor, în modelarea economiei naționale. Experimentarea, apoi aplicarea unor măsuri privind îmbunătățirea finanțării și creditării întreprinderilor, perfecționarea sistemului de indicatori referitori la eficiența economică, organizarea și funcționarea centralelor industriale, folosirea mai judicioasă a pîrghiilor valorice, au contribuit la o fundamentare a deciziei economice, la reducerea subiectivismului în elaborarea lor, la confirmarea realismului, justeței liniei politice a partidului nostru, oferindu-i precizie și finalitate. De asemenea, ele au contribuit la înlăturarea unor fenomene de centralism excesiv, la simplificarea aparatului administrativ, la eliminarea unor verigi inutile generatoare de paralelisme, dînd, în același timp, noi dimensiuni autonomiei unităților economice, competenței lor în rezolvarea celor mai diverse probleme.

Noua etapă istorică de dezvoltare, al cărei obiectiv strategic major este făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, conferă deciziei politice și economice valențe noi, ambele reflectînd adîncile modificări petrecute în mecanismul reproducției socialiste, schimbările calitative intervenite în procesul creșterii economice. Obiectivele și sarcinile stabilite de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român ridică pe o treaptă superioară întregul proces de modernizare a bazei tehnice-materiale și de perfecționare a relațiilor de producție.

Plecînd de la gradul înalt de tehnicitate și complexitate atins de economia românească, orientările stabilite de Congres pentru acest cincinal al revoluției tehnico-științifice reafirmă rolul tot mai puternic ce revine științei ca factor al înfloririi economico-sociale a patriei noastre. Caracteristic etapei actuale este tocmai accentul ce se pune pe latura calitativă a deciziei economice, pe puterea ei de a stimula influența factorilor intensivi ai dezvoltării. În acest sens, Programul partidului concepe economia acestei etape în termenii unei înalte eficiențe, definită printr-o valorificare rațională și superioară a muncii sociale. În acest perimetru se circumscriu toate deciziile economice privind creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, pregătirea și utilizarea forței de muncă, ridicarea calității producției, adoptarea unor tehnologii avansate și introducerea în fabricație a unor valori de întrebuințare cu performanțe înalte.

Ca urmare a faptului că deciziile economice sînt elaborate într-o concepție unitară, cuprinzînd toate fazele reproducției, a crescut contribuția lor la dezvoltarea armonioasă, echilibrată a economiei naționale. Experiența dobîndită în munca de planificare, legarea mai strînsă a teoriei cu practica, permit, în momentul de față, o corelare mai strînsă, prin intermediul deciziilor economice, a volumului și structurii producției cu nevoia socială, permit o individualizare mai exactă a resurselor necesare atingerii unor obiective.

Unul din sensurile majore pe care le-a căpătat decizia economică în etapa actuală îl constituie lărgirea ariei sale de cuprindere, creșterea capacității ei de a lua în considerare tendința de mișcare a diferitelor procese economice pe termene mai lungi. Abordînd intervale mai mari de timp, întotdeauna decizia economică a inclus în sine o anumită probabilitate de risc, prin luarea în calcul și a influenței unor factori de incertitudine. Creșterea gradului de precizie a deciziei are în vedere, însă, diminuarea probabilității de risc. Acest lucru devine posibil numai în urma elaborării unor prognoze economice care să surprindă cît mai exact cu putință efectele și consecințele de durată ale unor măsuri. Or, în momentul de față, ca urmare a deosebitei atenții acordate de partidul nostru activității de prospectare a viitorului, deciziile economice adoptate reușesc să îmbine tot mai organic cerințele imediate cu cele de perspectivă ca o condiție esențială a eficienței ei. În această privință, exemplul cel mai concludent ni-l oferă programele naționale elaborate de partid în diferite sectoare de activitate, programe care nu reprezintă numai simple direcții de acțiune, ci întrunesc toate trăsăturile unor decizii pe termen lung. Este suficient să amintim dintre ele doar două, care au format obiectul analizei sesiunii Marii Adunări Naționale din aprilie a.c., și anume : Programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice din Republica Socialistă România și Programul național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976–2010. Toate acestea sînt o expresie vie a spiritului creator al politicii partidului nostru, o trăsătură definitorie a complexei activități decizionale pe care o desfășoară.

dr. Gh. POSTELNICU

Cluj-Napoca

TEORII · IDEI

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

DESTINUL UNEI OPERE CLASICE DE ECONOMIE POLITICĂ (II)

PRIMA CERCETARE mai amănunțită a „Avuției Națiunilor“ se datorează lui I. Lăpedatu, publicată în paginile revistei literare săptăminale, „Luceafărul“, ce-și începuse apariția în limba română la Budapesta și fu continuată, ulterior, la București. În cîteva numere consecutive ale revistei, în cursul anului 1902, autorul analizează și prezintă laturile esențiale ale operei smithiene, inclusiv unele aspecte ale concepției etice. După cum arăta I. Lăpedatu, deși în timpul studiilor sale universitare „ne-am simțit mai mult atrași de școala germană, totuși credem că A. Smith va fi încă multă, multă vreme vrednic de studiat și va rămîne poate pentru toți vecii o celebritate rară. Nu credem, în fine, că cineva să poată aprofunda chestiuni cu caracter social-economic, fără să nu cunoască și fără să nu admire pe părintele economiei politice“ 11).

Sînt apoi imparțial redate meritele precursorilor lui A. Smith și în primul rînd ale fiziocraților. Dar, spre deosebire de modul exagerat în care se trata adesea influența exercitată de aceștia asupra gîndirii economice și asupra sistemului smithian, autorul precizează răspicat: „Cu Smith, însă, începe o nouă epocă. El privește și examinează lumea de pe un piedestal cu mult mai înalt ca predecesorii săi. El nu este numai economist, ci mai presus de toate filosof... Filosofia din studiile sale exercită o influență uriașă asupra lumii economice, încît il ridică deasupra tuturor predecesorilor și contemporanilor săi și-l înalță la rangul de șef al unei școli, care în curînd devine stăpînă pe cugetul unei lumi întregi“.

Este demn de remarcat în acest studiu original pînă și faptul că alături de multiple sublinieri elogioase, sînt prezentate cu mult discernămînt și aspectele controversabile, mai puțin reușite ale operei lui A. Smith. Cu toate acestea, în finalul studiului se afirmă: „Dar ori cîte ar fi greșelile lui Smith, valoarea operei sale este incontestabilă; s-ar putea scrie volume întregi despre părțile excelente ale cercetărilor sale. Cu acestea se poate adeveri că Smith este întemeietorul și părintele Economiei politice moderne. Aceea ce a creat el a dus lumea la un nou mod de cugetare“.

În perioada dintre cele două războaie mondiale, interesul pentru opera economică a lui A. Smith rămîne destul de viu. Viața și opera sa sînt expuse și interpretate sistematic la cursurile de economie politică, de politică economică și financiară, ca și în cele de istorie a doctrinelor economice. La Academia Comercială și Industrială din București prof. V. Madgearu arăta că: „Școala clasică a adus știința economică pînă la o anumită culme. Ei i se datorește crearea unui sistem de cunoștințe, care a dat valoare de știință economiei politice... Ea a precizat linia de mișcare a vieții economice a popoarelor, căutînd să lumineze întreaga ei fenomenologie“ 12). Deși într-o anumită măsură se afla sub influența școalei neoistorice germane, prof. V. Madgearu afirma că critica acestei școli la adresa economiei politice clasice pentru pretinsul exces în folosirea metodei deductive, a izolării fenomenelor și abstractizării, nu este întemeiată, căci nici A. Smith, nici D. Ricardo „nu fac abstracție de realitatea economică înconjurătoare“. După cum tot el arăta critic că epigonii școalei clasice au construit o serie de teorii „cu totul străine de realitate“, reușind astfel „să compromită valoarea științei economice, încercînd să impună ca o dogmă, o politică de stat, acel faimos principiu al liberalismului economic, cuprins în formula «laisser faire, laisser aller» 13). Este în mod deosebit subliniată și însemnătatea teoriei valorii-muncă formulată de A. Smith.

Aprecieri la fel de pozitive cu privire la A. Smith se regăsesc și în unele studii și în cursurile profesorilor G. Tașcă, I. Răducanu, Gh. Zane. Primul susținea că în domeniul economiei politice, A. Smith „a sistematizat materia și a constituit un sistem general de filozofie socială și economică. Această sistematizare de materie și unitate de concepție făcută într-o formă literară minunată, cu o judecată sigură, nu o mai realizase nimeni pînă la el“ 14. La Universitatea de la Iași, prof. Gh. Zane, sublinia în mod deosebit în 1927 că: „Ideea centrală din concepția lui A. Smith, reprezintă afirmarea puterii creatoare a muncii“ 15). Tot el publică o notă bibliografică substanțială și cîteva fragmente din opera acestuia (Diviziunea muncii, Libertatea naturală, Principiile impunerii), însoțite de o bogată bibliografie. După cum arăta autorul citat, prin publicarea operei lui A. Smith, economia politică „se ridică la înălțimea cugetării științifice moderne, atît prin problemele pe care le pune, cît și prin metodele întrebuințate și soluțiile propuse. Economia politică devine o disciplină științifică în sensul strict al cuvîntului... Este meritul lui A. Smith, părintele liberalismului englez, ca, pe lîngă elaborarea aproape a întregului complex de probleme, care alcătuiesc azi economia politică, să încerce și determinarea obiectului său“ 16).

În cadrul cursului de Finanțe predat de prof. I. Răducanu sînt prezentate sistematic principiile de impunere formulate de A. Smith. La împlinirea a 150 de ani de la moartea lui A. Smith (1790–1940), prof. I. Răducanu publică un studiu documentat în care este evocată personalitatea și opera marelui economist, propunînd organizarea unui ciclu de prelegeri și consacrarea unui întreg număr al revistei lui A. Smith 17). Această bună intenție nu a putut fi, însă, dusă la îndeplinire, după cum nici traducerea „Avuției Națiunilor“, inițiată sub auspiciile Academiei Comerciale și Industriale din București, n-a avut parte decît de o realizare tardivă și parțială în 1938.

Abia în 1962, în condițiile afirmării depline a gîndirii și concepției marxiste, din inițiativa Institutului de Cercetări Economice se realizează prima traducere completă a operei capitale a lui A. Smith, însoțită de un amplu și temeinic studiu al prof. N.N. Constantinescu. Astfel se împlinea un gol regretabil cu care cultura României burghezo-moșierești s-a împăcat atîta vreme.

Astăzi, odată cu extinderea largă a predării disciplinelor economice pe baze

FIȘE

gheorghe gh. curcă
făurirea economiei socialiste unitare în România
editura politică

● *Lucrarea, apărută recent în Editura politică (aprilie 1976), se referă la procesul făuririi în România a economiei socialiste unitare. Autorul, Gheorghe Gh. Curcă, evidențiază importanța cercetării acestei etape prin locul deosebit pe care îl ocupă în ansamblul mersului revoluționar înainte al țării noastre, prin necesitatea desprinderii semnificației naționale a activității creatoare a P.C.R. în construcția socialistă, prin interesul pe care îl suscită, reliefarea legăturii acestui proces cu problematica actuală și de perspectivă a dezvoltării socialismului în țara noastră. Făurirea economiei socialiste unitare este privită ca un proces complex, obiectiv, de ștergere treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre munca agricolă și cea industrială, de apropiere între clasele și categoriile sociale, de contopire a lor într-o singură categorie de oameni ai muncii, constructori ai societății comuniste, proces în care rolul hotărîtor îl are clasa muncitoare.*

Inovațiile și orizontul de timp al planificării

● *Revista cehoslovacă* POLITICKA EKONOMIE, *nr. 4/1976, publică articolul* Ekonomická zainteresovanost na inovačnim procesu *(Cointeresarea economică în procesul inovațional), de Tomáš Ježek. Autorul arată că, în cazul Cehoslovaciei, problema inovațiilor și a progresului științifico-tehnic a devenit mai presant în cursul ultimilor ani, datorită limitării resurselor de creștere extensivă. O însemnătate principială, pentru introducerea inovațiilor în economia națională, spune T.J., o are orizontul de timp al planificării. Dacă nu se poate îndepărta mai mult orizontul de timp al planificării și să se obțină o stabilitate relativ mai îndelungată a normelor care guvernează operațiile economice în întreprinderi, nu se poate aștepta la vreo schimbare fundamentală în introducerea de către întreprinderi a inovațiilor în domeniul produselor și al tehnologiei. În prezent importanța decisivă pentru întreprinderi o are îndeplinirea și aprecierea anuală a indicatorilor cantitativi, ceea ce nu poate stimula în măsură suficientă preocupările inovaționale pe termen lung.*

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

ideologice și rosturi noi, prezentarea și interpretarea marxistă a operei lui A. Smith, în adevărata ei lumină și semnificație, a devenit un lucru curent. Cu privire la el găsim referințe ample și temeinice în cursurile de economie politică, istorie a gîndirii economice, finanțe.

Este o dovadă în plus a modului în care marxismul respectă și confirmă valorile autentic progresiste și în domeniul culturii economice.

Rămîne un fapt incontestabil că lui K. Marx i se datorează adevărata apreciere științifică a operei lui A. Smith și precizarea locului de cinste ce-i revine în istoria gîndirii economiei mondiale.

Cît privește gîndirea economică burgheză se poate constata că, de la primele îndoieli, ezitări și contestări, urmează o perioadă îndelungată de exagerări deformante a tezelor lui A. Smith, după care, de pe diverse poziții se trece adesea la o negare tot mai fățișă a valorii științifice a operei sale. Deseori au fost reluate în aceeași manieră de contestare, asertiunile gratuite privind presupusa influență covîrșitoare a precursorilor asupra lui A. Smith, afirmîndu-se, de pildă, că : „Influența fiziocraților asupra lui Smith este certă și fusese profundă, deși el încercase de a da cît mai mult posibil o impresie contrară, mergînd pînă a le face o critică arbitrară și fără o prea mare bună credință" [18].

Se ajunge, fără nici o justificare, la afirmația că reprezentanții economiei politice vulgare din Franța ar fi net superiori lui Adam Smith, și că, de pildă, J. B. Say prin al său Tratat de Economie politică, — „introducea în sfîrșit în această știință ordinea și claritatea pe care A. Smith nici nu s-a gîndit să i-o asigure" [19]. Și asemenea incriminări tendențioase, lipsite de temei sînt departe de a fi singurele.

Dar cea mai categorică dovadă a ingratitudinii posterității față de impunătoarea operă elaborată de A. Smith s-a vădit cu prilejul diverselor comemorări ce i-au fost consacrate chiar în patria sa. Ele reflectă atitudinea schimbătoare, conjuncturală față de A. Smith. Astfel controversa încă neîncheiată între adepții liberului schimb și partizanii protecționismului vamal a adumbrit chiar și „jubileul de aur" al „Avuției Națiunilor" organizat de Clubul Economiștilor britanici în 1826.

Punctul culminant al recunoașterii prestigiului științific și al influenței lui A. Smith, dar totodată și al declinului accentuat al liberalismului economic, a fost marcat la comemorarea centenarului operei sale în 1876, la care au luat parte oficialități și economiști din Anglia, Franța, S.U.A. și alte țări, în prezența lui W. Gladstone, în repetate rînduri prim-ministru al guvernului britanic [20].

Următoarea sărbătorire, cea din 1926, chiar după recunoașterea inițiatorilor, era cu totul nesatisfăcătoare, decurgînd într-o atmosferă depresivă cauzată de multiple greutăți economice cu care era confruntată Anglia și alte țări capitaliste

Și mai concludentă este recenta comemorare organizată la Universitatea din Glasgow, la care au luat parte oficialități engleze și economiști din diferite țări. Comentariile ca și comunicările dedicate acestui eveniment se referă în bună parte la D. Hume și extrem de sumar la cel comemorat. Cu toată atmosfera presupus solemnă, s-a afirmat și cu acest prilej că A. Smith datorează mult precursorilor și contemporanilor, nefiind singurul economist „cu pretenții la imortalitate", că nu există nici un motiv să presupunem că opera sa e lipsită de contradicții, că ea cuprinde germenii unei teorii a valorii-muncă și chiar a unei „doctrine a exploatării pe care a preluat-o K. Marx" (ceea ce, desigur, nu putea constitui, în accepțiunea oficială, un elogiu), că ea ar înfățișa în fond „un model mult mai pesimist decît cel asociat în mod obișnuit cu A. Smith" și că el n-ar fi înțeles că „prosperitatea era un interludiu temporar în tendința către o stare staționară" [21] Astfel, cu toată ambiguitatea meșteșugită a termenilor, A. Smith era în fond tras la răspundere pentru necazurile cu care este confruntată economia engleză și nu numai ea singură.

Într-o manieră similară (inclusiv titlul derizoriu comun ambelor comentarii), este înfățișat A. Smith și dincoace de Canalul Mînecii [22]. În contextul unei ieremiade cu privire la multiplele dificultăți economice din Occident, se afirmă că „este aproape întotdeauna arbitrar să calific un gînditor, oricît de mare ar fi el, drept creatorul unei noi discipline", că s-ar putea cita vreo sută de economiști care ar putea fi considerați „drept părinți ai economiei politice", că postulatul smithian că etalonul valorii ar fi munca este „eronat, ambiguu și inconsistent", iar ideea legilor economice cuprinsă în conceptul de „mînă invizibilă", ce dirijează fenomenele vieții economice, n-ar avea decît semnificația unei „parabole".

Nu este scăpat nici prilejul de a se formula, în treacăt, unele critici piezișe la adresa „doctrinei economice marxiste", semnalîndu-se pe un ton de vădită supărare, că în ceea ce privește „denunțarea fără drept de apel a monopolurilor", A. Smith n-ar fi fost întrecut nici de autori socialiști.

Concluzia, deloc pertinentă, este că „sarcina ce incumbă strănepoților spirituali ai lui A. Smith", este aceea „de a debarasa doctrina sa de reziduurile stătute neștiințifice, care încă mai înveninează discuțiile de astăzi dintre socialiști și liberali" !

Faptul că, și cu acest prilej, s-au formulat și unele opinii dezolant sceptice referitoare la unii economiști din Occident, nu poate atenua și nici scuza ingratitudinea crasă față de marele economist englez. El poate doar să confirme criza și deruta ce caracterizează tot mai pronunțat gîndirea economică burgheză.

acad. V. MALINSCHI

---

[11] Lăpedatu, Adam Smith, în „Luceafărul", nr. 7, 8, 9, 10, 11, 12/1902.

[12] V. Madgearu, Curs de Economie politică, Ed. 1944, p. 38.

[13] Idem, p. 140.

[14] G. Tașcă, Curs de economie politică, 1938, p. 26—27.

[15] Gh. Zane, „Adam Smith", în Comentarii și Interpretări din Istoria Doctrinelor Economice, 1927, p. 8.

[16] Gh. Zane, Elemente pentru Studiul Economiei politice, 1938, p. 101.

[17] I. Răducanu, Adam Smith (1890—1940), în „Independența Economică", nr. 1—2/1940.

[18] Gonnard, Histoire de Doctrines Economiques, vol. II, Paris, 1922, p. 163.

[19] J. Chevalier, Doctrines économiques, Paris, 1945, p. 128.

[20] S. Brittan, A Touch of the old Adam, in „Financial Times", 6 April 1976.

[21] Idem.

[22] P. Fabra, NOTRE ANCETRE ADAM (Smith), în „Le Monde", 13 avril 1976. (Titlul este reprodus exact ca în textul original).

FIȘE

Comparațiile internaționale ale productivității nu au o bază comună

● *În articolul lui Irving B. Kravis* A survey of international comparisons of productivity *(Studiu privind comparațiile internaționale ale productivității), publicat în* THE ECONOMIC JOURNAL *din martie 1976, se afirmă că există o lipsă de coeziune în studiile de comparare a productivității între diferite țări, ceea ce face dificilă înțelegerea cauzelor care determină diferențierile naționale ; studiul nu se limitează la productivitatea muncii, ci se referă la productivitatea tuturor factorilor. Din punct de vedere metodologic, se consideră indicată utilizarea în măsură mai mare a indicatorilor* valorici *ai producției și acordarea unei atenții sporite comparațiilor internaționale a prețurilor. Problema valorilor și a prețurilor nu poate fi evitată nici în metoda indicatorilor fizici ; diferența constă în faptul că indicatorii fizici se bazează pe prețurile* interne *din fiecare țară. Sînt puține industrii în care există un singur produs omogen pentru care se poate compara productivitatea ; producția totală a unor ramuri industriale se determină pornindu-se de la producția unor mărfuri reprezentative potrivit unor raporturi valorice adecvate.*

● *Renumita lucrare a filozofului polonez Tadeusz Kotarbiński — „Traktat o dobrej robocie" — a apărut recent în Editura politică (București, 1976, 528 p.), în tălmăcirea și cu prefața dr. Ihor Lemnij. O prezentare succintă o obiectivelor teoriei lucrului bine făcut ar fi, după T.K. : construirea unui sistem de recomandări și de contraindicații generale tehnice, aprofundarea dinamicii progresului artelor practice omenești, precum și descrierea analitică a elementelor acțiunii și a celor mai felurite forme ale acesteia. În acest sens, praxeologii se străduiesc „să formuleze într-un chip mai general ceea ce recomandă cunoscătorii diferitelor meserii particulare. Dorim — adaugă T. K. — să construim o colecție ordonată în chip rațional de recomandări de principii pozitive și sugestive, valabile pentru toate domeniile de activitate și în toate profesiile".*

Cartea lui Kotarbiński — spune Ihor Lemnij — demonstrează în mod explicit și implicit că obținerea unui efect maxim cu un efort dat nu se poate realiza decît printr-o raționalizare a acțiunii, printr-o bună pregătire conceptuală a acesteia.

IDEI
CONTEMPORANE

TRATAT
DESPRE LUCRUL
BINE FĂCUT
TADEUSZ KOTARBIŃSKI

EDITURA POLITICĂ

O PRESTIGIOASĂ MANIFESTARE A COMERŢULUI INTERNAŢIONAL

(Urmare din pag. 14)

registrat o mare afluenţă a clienţilor externi. Tratativele s-au purtat cu privire la livrarea de medicamente, materiale plastice, fire şi fibre sintetice, articole tehnice din cauciuc, anvelope, detergenţi, cosmetice, încheindu-se contracte atît pe anul în curs, cît şi pentru 1977, realizîndu-se şi unele proiecte de perspectivă. Printre viitorii beneficiari Anglia, Elveţia, R. D. Germană, S.U.A., U.R.S.S., R.D. Vietnam. Reprezentînd unul dintre punctele majore de atracţie ale specialiştilor şi publicului larg vizitator, mobila românească a stîrnit un viu interes la TIBCO '76. Beneficiind de o suprafaţă de peste 2 ori mai mare decît la precedenta ediţie „Tehnoforestexport" — întreprindere deţinătoare a premiului internaţional de promovare — a etalat noi garnituri de mobilă de mare succes cum a fost sufrageria „Bogdana", sculptată în stilul tradiţional al mobilierului vechi românesc cu bazoreliefuri reprezentînd scene şi figuri din istoria poporului român, sau sufrageria „Altona", stil Biedermayer, mobila modernă polifuncţională, mult solicitată, etc. În acelaşi stand au fost expuse renumitele articole din lemn : ambarcaţiuni nautice din lemn, articole sportive — schiuri, rachete tenis etc., ale fabricii din Reghin. S-au încheiat numeroase contracte ferme pentru 1976, antamîndu-se totodată unele livrări în perspectivă.

Întreprinderile reprezentînd industria constructoare de maşini s-au putut mîndri la actuala ediţie TIBCO cu cîteva produse ce şi-au cucerit deja aprecierea internaţională. Astfel Maşinexportimport a prezentat maşina de filat bumbac tip F.B.-75, cu comandă automată, ce a obţinut locul I la tîrgul Plovdiv, iar Tehnoimportexport „Aparatul de anestezie portabil — Romanest 2" care a cucerit o medalie de aur la Salonul de invenţii şi inovaţii de la Viena. Printre premierele absolute mai menţionăm „Instalaţia de televiziune în circuit închis" produsă de Întreprinderea „Tehnoton-Iaşi" şi prezentată în standul „Electronum". Contractele semnate în timpul tîrgului, de aceste întreprinderi au cuprins la export : frigidere, aspiratoare de praf şi plafoniere cu firme libiene, maşini de calcul cu firme algeriene, aparate de joasă tensiune cu firme austriece, maşini pentru industria uşoară şi accesorii cu firme din R. D. Germană şi Australia, rulmenţi cu Cehoslovacia.

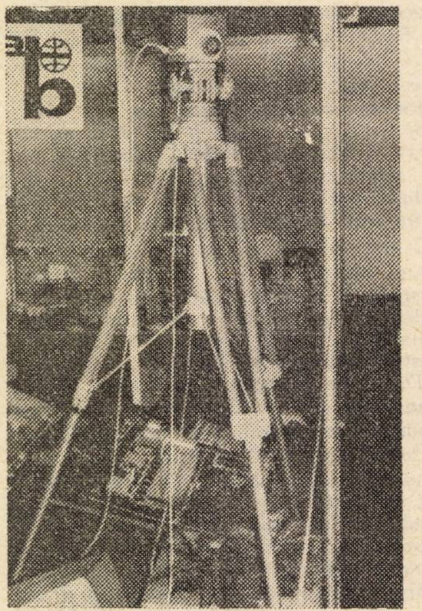

O nouă realizare a electronicii româneşti : Instalaţia de televiziune în circuit închis, produs al noii întreprinderi ieşene „Tehnoton".

Contractele de import au fost realizate cu firme din U.R.S.S. pentru aparate foto, balanţe şi aparatură de măsură şi control, frigidere, cinescoape ; cu firme din Ungaria, Polonia, Italia, R.F.G., Elveţia, Franţa pentru echipament destinat industriei uşoare ; cu firme din Japonia şi Ungaria pentru componente electronice ; cu firme suedeze pentru scule ; cu firme cehoslovace pentru autobuze etc.

Industria locală şi cooperaţia de consum şi meşteşugărească au prezentat în standurile întreprinderilor Ilexim şi Icecoop obiecte tradiţionale de artizanat foarte mult căutate pe piaţa internaţională, covoare, carpete, confecţii stil popular, articole de amenajare interioară, o mare gamă de obiecte de uz casnic decorate cu motive de inspiraţie folclorică, dar răspunzînd exigenţelor moderne. Şi la această ediţie aceste întreprinderi de comerţ exterior au realizat contracte importante de export cum ar fi cele pentru mobilă — Olanda, confecţii (lohn) şi împletituri — Franţa, covoare — Austria, tricotaje — U.R.S.S., artizanat textil — Japonia, R.F.G. şi Austria.

Beneficiind de condiţii superioare de organizare, spaţii moderne şi bine utilate de expunere, precum şi de extinderea profilului faţă de ediţiile anterioare, ediţia '76 a Tîrgului Internaţional de Primăvară de la Bucureşti a atins nivelul unei prestigioase manifestări a comerţului internaţional, aducînd o contribuţie reală la promovarea schimbului de produse, tehnologii, şi experienţă, la extinderea colaborării economice internaţionale.

Eficienţa cheltuielilor materiale în agricultură (I)

(Urmare din pag. 13)

ploatarea corectă a sistemelor locale de irigaţii, să completeze utilajele de pompare şi echipamentele mobile de irigaţii şi cele pentru montarea mecanizată a aripilor de aspersiune.

Chimizarea agriculturii, respectiv folosirea raţională şi pe suprafeţe întinse a îngrăşămintelor chimice, a amendamentelor şi antidăunătorilor constituie un alt factor important al creşterii producţiei şi sporirii eficienţei. Faptul că pămîntul este limitat ca întindere dar nelimitat ca putere productivă, constituie motivul care impune folosirea lui cît mai raţională şi mai productivă. Potrivit unor calcule efectuate de Organizaţia Mondială pentru Agricultură şi Alimentaţie (F.A.O.) în perioada postbelică circa 50% din sporul de producţiei în cultura plantelor se datoreşte îngrăşămintelor şi irigaţiilor, 30—35% mecanizării şi 15—20% soiurilor selecţionate şi noilor sisteme de cultură. Studiile efectuate de institutele de cercetări arată că un kg substanţă activă NPK asigură 5 kg de cereale, 5 kg floarea-soarelui, 30 kg de cartofi, 15 kg de legume, 6—7 kg fructe şi struguri. Tocmai de aceea s-a prevăzut că agriculturii i se vor asigura la sfîrşitul actualului cincinal 250—280 kg îngrăşăminte susbtanţă activă în medie pe un hectar de teren arabil, vii şi pomi, precum şi însemnate cantităţi de insectofungicide, erbicide etc.

Realizarea sporurilor de producţie prevăzute impune ca administrarea acestora să se facă în corelare cu cerinţele solului, plantei şi în raport cu umiditatea existentă, stabilindu-se soluţii optime în fiecare unitate în ceea ce priveşte dozele cît şi perioada de aplicare. Administrarea îngrăşămintelor chimice se va face cu prioritate la culturile la care valoarea sporului de producţie pe tona de substanţă activă este mai mare şi numai pe baza rezultatelor analizelor agrochimice de laborator, acordîndu-se prioritate culturilor irigate şi celor tehnice. Primirea de către cooperativele agricole de producţie a unor cantităţi de îngrăşăminte în continuă creştere ridică numeroase şi complexe probleme în ce priveşte depozitarea şi folosirea economică a acestora. Pentru a spori eficienţa economică a chimizării, îngrăşămintele chimice vor fi transportate şi depozitate în condiţii care să nu ducă la degradarea lor din punct de vedere calitativ, să fie administrate la timp şi în dozele recomandate, distribuirea să fie făcută uniform pe teren etc., toate acestea pledînd tot mai mult pentru înfiinţarea de centre agrochimice care să funcţioneze ca unităţi prestatoare de servicii şi să aibă în sarcina lor toate problemele care privesc administrarea îngăşămintelor chimice.

Aplicarea îngrăşămintelor naturale asigură sporuri însemnate de recoltă, deoarece acestea îmbogătesc solul cu cantităţi mari de substanţe fertilizante şi contribuie la refacerea structurii solului. Eficienţa ridicată a îngrăşămintelor naturale impune ca întreaga cantitate de gunoi de grajd să fie pregătită şi folosită pentru fertilizarea solului ca un element de bază în tehnologia culturilor. Cooperativele agricole vor trebui să identifice toate resursele de îngrăşăminte organice din fiecare fermă, asigurînd fertilizarea periodică la 4—6 ani a fiecărei parcele pe baza unui program concret de acţiune. Este important de subliniat că prin folosirea în totalitate a gunoiului de grajd, cooperativele pot fertiliza peste 1 milion ha, însă datorită unei preocupări insuficiente suprafaţa fertilizată este cu mult mai mică.

În partea a II-a a studiului sînt abordate problemele : rolul concentrării, specializării şi profilării în creşterea eficienţei economice a producţiei agricole, necesitatea aplicării cuceririlor ştiinţei şi tehnicii şi efectul acestora în reducerea cheltuielilor de producţie, posibilităţile de raţionalizare a cheltuielilor materiale.

Pentru o nouă ordine economică internațională

RELAȚIA DEZVOLTARE — INDEPENDENȚĂ — INTERDEPENDENȚĂ

REALITĂȚILE epocii contemporane, interdependența crescîndă dintre diversele structuri economice naționale ca și dintre diferitele fenomene ale vieții internaționale reclamă sporirea rolului tuturor statelor, a responsabilității fiecărui popor în soluționarea problemelor majore cu care este confruntată omenirea.

Tendința obiectivă a înaintării pe calea progresului și a civilizației, întemeierea ei pe o strategie eficientă a dezvoltării evidențiază necesitatea abordării dialectice a raportului dintre factorii naționali și cei care acționează pe plan internațional, a relației dintre dezvoltarea internă independentă — pe baza eforturilor proprii — și cooperarea internațională care implică interdependența. În concepția marxist-leninistă aceste categorii nu sînt incompatibile și nici nu se află în raporturi de subordonare, ci, dimpotrivă, alcătuiesc o unitate organică, condiționîndu-se reciproc.

Independența națională, exercitarea suveranității asupra resurselor umane și materiale, exprimată în dezvoltarea de sine stătătoare a popoarelor, face necesară și totodată posibilă participarea lor activă și efectivă la schimburile internaționale, la reglementarea problemelor de interes general. La rîndul său, participarea la viața internațională, impusă de interdependența pe plan economic dintre state — ca subsisteme naționale ale sistemului mondial — trebuie să se realizeze între parteneri egali în drepturi, fără presiuni și imixtiuni în treburile interne, prin contribuția tuturor la instaurarea unor relații echitabile de conlucrare și cooperare.

Interdependența reprezintă, de fapt, premisa diversificării și a amplificării unei cooperări rodnice și durabile pe plan mondial, preferabilă înfruntărilor. Participarea la cooperarea internațională devine un real mijloc de stimulare a dezvoltării economice interne – baza materială a independenței și suveranității fiecărui stat –, dar mai ales a celor subdezvoltate și în curs de dezvoltare, potențează eforturile lor de progres.

ÎNTR-O LUME care devine tot mai interdependentă, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„disproporțiile și rămînerile în urmă dintr-o zonă sau alta a lumii au, pînă la urmă, repercusiuni, mai mari sau mai mici, asupra tuturor statelor, afectează raporturile economice în general"1)**. Creșterea sau declinul economiei unei națiuni poate avea consecințe nu numai asupra propriilor ei destine, dar și asupra altor națiuni și chiar a întregii omeniri. Ca urmare, crearea unui climat internațional prielnic amplificării relațiilor bazate pe egalitate în drepturi și avantaj reciproc, colaborării responsabile într-un spirit de deplină echitate, capătă o mare însemnătate pentru stimularea cooperării multilaterale și asigurarea unui curs favorabil dezvoltării tuturor statelor, transformării revoluționare a societății, progresului general.

În acest context, statornicirea unei noi ordini economice și politice internaționale, democratizarea relațiilor dintre toate țările lumii – ca cerință și latură esențială a acestei ordini – nu constituie un deziderat subiectiv al unor state, persoane sau cercuri politice, nu este un fenomen de conjunctură. Exprimînd o cerință obiectivă, legică a contemporaneității, impusă de complexitatea factorilor socio-politici și economici, noua ordine internațională reprezintă cadrul funcțional cel mai potrivit pentru lupta de eliberare socială și națională, condiția sine-qua-non de care depinde înaintarea omenirii în continuare pe calea progresului și, totodată, rezultatul mutațiilor structurale ce au avut și continuă să aibă loc în lume. Profundele schimbări survenite în evoluția raportului mondial de forțe și cele din interiorul sistemului capitalist, agravarea crizei sale, transformările petrecute în configurația politică și economică a lumii, creează posibilitatea promovării și, în același timp, a înfăptuirii unei autentice ordini mondiale noi, democratice.

NOUA ORDINE economică și politică implică manifestarea suveranității ca drept inalienabil al fiecărui popor și, totodată, ca punct de plecare în dezvoltarea colaborării cu alte state. De respectarea dreptului suveran al fiecărui popor de a fi stăpîn în propria țară depinde, cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „însăși posibilitatea promovării unei politici noi în viața internațională"**. În consecință **„trebuie să se pornească în toate împrejurările de la adevărul că principiul suveranității este universal valabil și același pentru toate statele, indiferent de mărimea sau de orînduirea lor socială, că el nu poate fi conceput decît într-un singur sens și în nici un caz nu poate fi aplicat sau interpretat în mod diferit față de o țară sau alta"2)**. Exercitarea deplină a atributelor suveranității reprezintă, de fapt, singura bază reală, necesară și posibilă pentru statornicirea unor relații firești de colaborare între state independente și egale în fața principiilor dreptului internațional.

Realitatea relațiilor internaționale denunță zilnic, sub o infinitate de aspecte, vechea ordine capitalistă, caracterizată prin raporturi de inechitate și injustiție, prin dominarea și asuprirea națiunilor mai mici și mai slabe economic de cele mari și puternice ; totodată, ea evidențiază necesitatea restructurării conținutului și a reorganizării modului de funcționare al relațiilor internaționale, în interesul fundamental al popoarelor, concomitent cu depășirea raporturilor discriminatorii și lichidarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste care a determinat rămînerea în urmă a unor state, actuala lor stare de subdezvoltare. **„Existența a două treimi din omenire în stare de subdezvoltare sau în curs de dezvoltare** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este una din cele mai grave anomalii ale lumii contemporane care îngustează sfera producției materiale și a desfacerii produselor, are repercusiuni negative asupra dezvoltării și stabilității întregii economii mondiale"3)**.

Răspunzînd intereselor tuturor popoarelor, noua ordine — bazată pe respectul independenței și suveranității naționale, pe deplina egalitate în drepturi, pe neamestec în treburile interne și avantaj reciproc, pe dreptul imprescriptibil al fiecărui popor de a-și alege în mod liber calea dezvoltării economice și sociale — reprezintă singura alternativă democratică, progresistă și pașnică față de anacronicul sistem de relații creat de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, singura cale eficientă pentru lichidarea subdezvoltării.

EDIFICAREA unei noi ordini economice și politice mondiale este menită să deschidă largi perspective și să creeze multiple posibilități de natură să asigure prosperitatea întregii omeniri și cu atît mai mult popoarelor din țările în curs de dezvoltare. Dar, în strategia dezvoltării generale, fără a subestima factorii externi, aceste țări trebuie să se bazeze pe forțele proprii, pe munca și efortul propriului popor, care reprezintă, în ultimă instanță, condiția hotărîtoare a dezvoltării reale, independente și suverane. Este neîndoielnic că responsabilitatea organizării unei dezvoltări de sine stătătoare revine țărilor respective, guvernelor naționale, care trebuie să mobilizeze și să folosească în propriul interes întregul potențial uman și material de care dispun, să fie stăpîne pe bogățiile naturale, să-și instituie controlul asupra acțiunilor de cercetare, prospectare și valorificare a lor.

Împlinirea aspirațiilor legitime ale popoarelor din țările în curs de dezvoltare spre emanciparea economică și socială face necesară orientarea eforturilor lor în direcția unor prefaceri calitative care să permită lichidarea rămînerii lor în urmă, reducerea decalajelor economice și tehnologice dintre nivelul lor de dezvoltare și cel al statelor industriale. „În acest cadru, așa cum se arată în **„Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale"**, se impun, în primul rînd măsuri în vederea unei creșteri puternice a forțelor de producție, concentrînd în principal eforturile spre crearea unei industrii naționale puternice, dezvoltarea agriculturii și — în concordanță cu progresul acestor ramuri — spre dezvoltarea transporturilor și a celorlalte sectoare ale activității economice" [4].

Experiența recentă a majorității țărilor în curs de dezvoltare demonstrează că, deși ele dispun de numeroase și însemnate resurse naturale, acestea continuă să fie exportate în cea mai mare parte sub formă de materii prime, iar ponderea industriei prelucrătoare a acestor țări în producția industrială a lumii rămîne de circa 7%. Se mențin și chiar se măresc decalajele față de țările avansate economic. Totodată, înrăutățirea situației țărilor în curs de dezvoltare sub influența crizei din lumea capitalistă dezvoltată nu le-a permis să înainteze spre rezolvarea unei serii de probleme grave cum sînt : șomajul, subnutriția, analfabetismul, adîncirea inegalităților sociale. Pe plan extern eforturile de emancipare se lovesc de condițiile inechitabile de schimb, de oscilațiile cererii la materiile prime exportate și menținerea unor raporturi necorespunzătoare față de prețurile produselor industriale importate, de instabilitatea pieței, insuficienta mijloacelor financiare din afară, a asistenței tehnologice și științifice etc.

Așa cum subliniază în Programul partidului nostru, „pentru lichidarea rămînerii în urmă, pentru dezvoltarea economico-socială independentă și făurirea unei noi orînduiri sociale, trebuie pornit atît de la folosirea maximă a mijloacelor umane și materiale proprii, cît și de la extinderea colaborării internaționale și folosirea ajutorului necondiționat al altor state. Îmbinarea armonioasă a factorului intern și extern — ce se condiționează reciproc — constituie expresia unei politici juste a fiecărui popor, a forțelor revoluționare din fiecare țară "[5]. Concepute și aplicate pe astfel de baze, măsurile vizînd lichidarea decalajelor față de statele industrializate și realizarea unei egalizări relative a nivelurilor de dezvoltare (desigur, fără a neglija specificul istoric, geografic și climatic al fiecărui stat) se înscriu în procesul de instaurare a unei noi ordini economice internaționale.

DEVINE TOT MAI EVIDENT că stabilitatea economică și politică internațională, progresul destinderii și al dezvoltării nu pot fi asigurate decît prin lupta fermă a popoarelor pentru a determina toate țările, indiferent de mărimea lor, să accepte și să acționeze în spiritul normelor noii ordini — oricît le este de greu unora dintre ele să renunțe la vechile privilegii. Este necesar, însă, ca factorii de decizie politică să fie convinși că lărgirea dialogului și a colaborării active între toate statele lumii, dezvoltarea pe baze democratice și echitabile a relațiilor dintre țările industrializate și cele în curs de dezvoltare, întreprinderea de măsuri practice în vederea ajutorării acestora din urmă, reprezintă singurul mijloc posibil de instaurare a unei ordini mondiale viabile, indispensabilă atît dezvoltării economice a statelor rămase în urmă cît și progresului celor avansate. Crearea unei ordini economice și politice mondiale capabilă să răspundă celor mai stringente cerințe ale contemporaneității, aspirațiilor de progres și pace ale popoarelor **„reclamă în mod imperios —** subliniază **tovarășul Nicolae Ceaușescu — participarea activă a tuturor țărilor, cu drepturi egale, depline. În acest context, apreciem că țările mici și mijlocii sînt chemate să joace un rol tot mai activ în afirmarea noilor principii de relații între state și a unei noi ordini economice și politice internaționale"** [6].

O reală contribuție în promovarea noilor principii ale relațiilor dintre state, în dezbaterea și elaborarea de programe speciale privind transpunerea în practică a diverselor obiective ale noii ordini, revine Organizației Națiunilor Unite, organismelor ei specializate și altor organizații politice, economice și sociale internaționale. Acestea sînt chemate să găsească noi modalități concrete de reglementare a relațiilor dintre statele industrializate și cele subdezvoltate și în curs de dezvoltare, de satisfacere a cerințelor îndreptățite ale acestora din urmă, de protejare a intereselor lor pentru garantarea securității schimburilor, înlăturarea barierelor tarifare și netarifare etc., cu obiectivul eliminării decalajelor și a subdezvoltării. Îmbunătățirea treptată a ambianței generale și consolidarea încrederii reciproce dintre state este de natură să favorizeze realizarea aspirațiilor țărilor rămase în urmă, înaintarea lor pe o cale proprie de dezvoltare și participarea lor în condiții de egalitate la diviziunea internațională a muncii, la luarea deciziilor politice și economice de interes mondial.

ROMÂNIA SOCIALISTĂ, ea însăși țară în curs de dezvoltare, acționează cu fermitate în spiritul principiilor promovate, pentru adoptarea și generalizarea lor în relațiile dintre toate statele, pentru lărgirea cooperării active și instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale. Angajată în rezolvarea, pe plan național și internațional, a unor probleme similare cu cele ale țărilor în curs de dezvoltare, țara noastră militează în continuare pentru extinderea și diversificarea relațiilor cu aceste țări, pentru întărirea solidarității cu toate forțele progresiste, antiimperialiste care luptă pentru consolidarea și apărarea dreptului popoarelor de a fi stăpîne pe destinele lor într-o nouă ordine economică și politică.

Eforturile proprii ale fiecărei țări în curs de dezvoltare, în vederea atingerii acestor țeluri, trebuie să fie susținute prin măsuri hotărîte din partea comunității internaționale, în sprijinul accelerării progresului economic și social al popoarelor respective. În Mesajul președintelui **Nicolae Ceaușescu** adresat celei de-a IV-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare se subliniază în acest sens : **„Este în interesul tuturor națiunilor — inclusiv al celor din statele dezvoltate ale lumii — ca țările în curs de dezvoltare să fie tot mai larg ajutate să-și făurească o industrie proprie, să-și dezvolte în ritm mai rapid economia și să-și pună pe deplin în valoare resursele naționale, să participe activ, în condiții de deplină egalitate și echitate, la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale"**. Sînt înfățișate astfel, sub un aspect de primă însemnătate, corelațiile dialectice complexe dintre dezvoltarea economică, independența națională a statelor și interdependențele din lumea contemporană, care ilustrează o dată mai mult necesitatea înfăptuirii în practică a noii ordini economice internaționale.

conf. univ. dr. Marcela IOVANELLI
A.S.E.

---

[1] **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, 1974, p. 276.

[2] **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la Marea Adunare Națională cu privire la mărețele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României, pusă în slujba păcii și colaborării internaționale, 18 decembrie 1975. Editura politică, 1975, p. 25.

[3] **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, 4 februarie 1976, Editura politică, 1976, p. 65.

[4] Contribuții ale României la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane. Editura politică, 1975, p. 10.

[5] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică, 1975, p. 181.

[6] **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Editura politică, 1975, p. 37.

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE ● CONJUNCTURI

Evoluția prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna aprilie 1976

TENDINȚA de creștere a prețurilor internaționale ale produselor de bază, reluată în anul 1976 sub influența înviorării activității economice în principalele țări capitaliste industrializate, a înregistrat o încetinire în cursul lunii aprilie a.c. Potrivit indicelui agregat INSCIN, rata lunară de creștere a prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România s-a diminuat de la +1,3% în martie la numai +0,4% în aprilie a.c.

Pe ansamblul materiilor prime industriale *rata de creștere a prețurilor internaționale s-a redus la jumătate (la +1,2%). Cu toate acestea, prețurile la piei au continuat să prezinte o tendință de creștere accelerată (de la +7,9% la 12,8%), sub influența menținerii unei cereri susținute pentru piei brute de bovine la bursa din Chicago.*

La celelalte materii prime industriale rata de creștere a prețurilor s-a diminuat în luna aprilie a.c., cu toate că la unele produse din cadrul acestor subgrupe, în special la cositor și cupru, prețurile au înregistrat creșteri însemnate.

La grupa de produse alimentare, *tendința de scădere ușoară a prețurilor, semnalată în tot cursul primului trimestru a.c., s-a accentuat de la — 0,8% în martie la — 3,6% în aprilie. Prețurile au scăzut la cereale (— 3,9%), la semințe oleaginoase și grăsimi animale și vegetale (— 4,9%), precum și la animale, carne și produse animaliere (— 4,7%). Prețurile la zahăr au scăzut în timp ce la cacao și în special la cafea au înregistrat creșteri însemnate.*

La grupa de combustibili *s-a înregistrat o anumită accelerare a tendinței de creștere a prețurilor (la 2,3%), sub influența activizăriii cererii și a majorării prețurilor în special la benzină de calitate superioară.*

INDICELE SINTETIC INSCIN IN ANII 1974-1975
SI IN APRILIE 1976

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Martie	Aprilie
INDICE GENERAL	1974	240,4	236,3	236,3
	1975	218,7 a)	222,2	219,6
	1976		220,4 a)	221,2 a)
1. Produse alimentare	1974	230,8	213,4	206,3
	1975	203,7	212,5	208,2
	1976		183,8 a)	177,1 a)
- cereale	1974	261,5	276,1	232,6
	1975	216,7	211,3	210,5
	1976		209,6	201,5
- semințe oleag., produse deriv., grăsimi animale și vegetale	1974	240,8	212,8	222,4
	1975	195,0	198,3	205,8
	1976		166,8	158,7
- animale, carne și produse animaliere	1974	128,3	126,1	126,0
	1975	159,3	154,0	157,4
	1976		154,1 a)	146,8 a)
- zahăr și produse tropicale	1974	437,5	335,6	351,2
	1975	314,0	396,1	346,5
	1976		243,0	243,1
2. Combustibili	1974	336,8	340,0	322,1
	1975	343,0	335,2	337,6
	1976		360,4 a)	365,5 a)
- cărbuni și cocs	1974	193,6	163,8	168,6
	1975	260,0	276,2	268,0
	1976		262,6 a)	264,9 a)
- țiței	1974	567,1	567,1	567,1
	1975	461,2	450,9	450,9
	1976		492,0	493,4
- produse petroliere	1974	380,9	413,8	369,9
	1975	373,9	346,0	358,6
	1976		399,3	408,4
3. Materii prime industriale	1974	216,1	214,7	222,3
	1975	188,2 a)	193,1	189,7
	1976		193,0 a)	195,3 a)
- minereuri	1974	139,6	149,6	145,1
	1975	168,1 a)	173,9	171,5
	1976		164,4 a)	165,6 a)
- metale	1974	231,5	221,3	237,9
	1975	185,1	192,2	184,7
	1976		188,3 a)	192,4 a)
- cauciuc	1974	210,3	263,2	237,7
	1975	159,8	162,3	150,9
	1976		210,2	212,1
- lemn și produse din lemn	1974	232,1	228,2	232,8
	1975	229,0	240,1	237,2
	1976		217,3 a)	214,6 a)
- fibre animale și vegetale	1974	192,0	215,3	205,9
	1975	162,4 a)	151,7	160,6
	1976		193,7 a)	193,8 a)
- piei	1974	122,3	136,4	132,6
	1975	114,8	91,5	114,9
	1976		165,0	186,2

a) Date provizorii pentru: cocs de furnal, huilă, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, tablă neagră, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, fibre celulozice și porci vii.

Sectorul prognoze
și eficiența comerțului
exterior — INSCIN

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 10—14 mai a.c. s-a caracterizat printr-o consolidare de ansamblu a **dolarului S.U.A.** față de principalele valute vest-europene. Beneficiind de unele date conjuncturale favorabile (creșterea pentru a patra săptămînă consecutiv a dobînzilor pe piața internă, anunțarea creșterii cu 0,7% a producției industriale americane pe luna aprilie a.c.), dolarul a înregistrat reprecieri față de majoritatea valutelor vest-europene (cu excepția lirei italiene și a lirei sterline). Politica în domeniul dobînzilor interne dusă de către Sistemul federal rezervă pentru accelerarea redresării economiei, concomitent cu preocuparea accentuată pentru combaterea inflației într-o perioadă de confruntări electorale, a făcut ca politica „banilor ieftini“ să fie treptat înlocuită acum cu politica „banilor scumpi“.

Măsurile luate de autoritățile italiene pe linia limitării operațiilor speculative cu **lira italiană,** măsuri menționate în numărul trecut, au avut ca efect pe piața valutară internațională că lira cota la începutul perioadei circa 800 lire pentru 1 dolar S.U.A., comparativ cu circa 870 lire pentru un dolar la sfîrșitul perioadei anterioare. Această repreciere a fost treptat redusă, cota fiind de circa 855 lire pentru 1 dolar S.U.A. la sfîrșitul intervalului, între altele ca urmare a faptului că sînt așteptate în continuare măsuri eficiente de lungă durată pe plan economic.

Lira sterlină a înregistrat în acest interval o ușoară tendință de repreciere față de dolarul american, oscilînd mai mult în jurul nivelului de 1,8260 dolari pentru o liră sterlină. Acordul la care s-a ajuns între guvern și liderii uniunilor sindicale pe linia politicii salariilor și a prețurilor a ajutat întrucîtva lira sterlină, dar unele previziuni în sensul deteriorării balanței de plăți și al creșterii inflației în Anglia determină menținerea nesiguranței în privința valutei engleze, al cărei curs se crede că ar putea să scadă în curînd sub nivelul de 1,8 dolari pentru o liră sterlină.

Dintre celelalte valute vest-europene care s-au depreciat în raport cu dolarul american menționăm **marca vest-germană,** care a cotat 2,5540 mărci pentru un dolar la sfîrșitul intervalului, comparativ cu 2,5330 mărci pentru 1 dolar la începutul lui (depreciere cu 0,82%) și **francul belgian** (depreciere cu 0,78%), care a cotat circa 39,12 franci pentru 1 dolar la finele intervalului, comparativ cu 38,80 franci pentru 1 dolar la începutul lui. Factorul principal în determinarea acestei tendințe a fost menținerea la același nivel a dobînzilor depozitele în aceste valute, în timp ce la alte valute au fost înregistrate ușoare creșteri.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni s-au menținut în jurul a 4,0625% p.a. pentru depozitele în euromărci vest-germane, au înregistrat o ușoară creștere la depozitele în eurofranci elvețieni (la 2,25% p.a.) și o creștere ceva mai pronunțată la depozitele în eurodolari (la 6,5625% p.a.).

Prețul **aurului** la Londra a oscilat ușor în jurul nivelului de 128 dolari uncia, piața stabilizîndu-se la un nivel considerat ca acceptabil pentru absorbirea celor 780 000 uncii pe care F.M.I. le va vinde la 2 iunie a.c., prima tranșă din totalul celor 25 milioane de uncii stabilite a fi vîndute pe piața liberă.

Gheorghe MUNTEAN
Paul DUMITRAȘCU

Construcția de conducte

Anul trecut în țările nesocialiste au fost construite, în total, 26,1 mii km de conducte pentru transportul de țiței, gaze sau produse petroliere. Dacă volumul construcțiilor a descrescut an de an începînd din 1972, se apreciază că în anul în curs el va înregistra un salt de 46% față de realizările din 1975, urmînd să totalizeze circa 38 de mii km (ceea ce necesită investiții evaluate la 6,76 mlrd. dolari).

După cum ilustrează datele din tabel, cele mai ample extinderi ale construcției de conducte se preconizează în Canada, America Latină, Orientul Apropiat și Mijlociu, Europa occidentală fiind singura regiune în care activitatea respectivă se restrînge simțitor în acest an (concentrîndu-se îndeosebi în zona Mării Nordului).

(în km)

Tara sau regiunea	Conducte construite	
	1975	1976 (previziuni)
S.U.A.	12 085	12 178
Canada	1 088	4 518
Europa occid.	4 809	3 043
America Latină	1 791	5 170
Orientul Apropiat și Mijlociu	2 016	6 642
Africa	2 394	3 903
Asia de sud-est și Australia	1 895	2 491
Total	26 078	37 945

Sursa: B.I.K.I., nr.30/1976.

UNCTAD IV

Modalităţi concrete pentru depăşirea subdezvoltării:

COMPONENTA FINANCIARĂ (II)

Parităţi şi balanţe: o imperioasă nevoie de ordine

NU SE POATE VORBI despre sistemul monetar internaţional fără să se abordeze problemele **asigurării unor raporturi valorice stabile între monedele naţionale,** ca o condiţie pentru desfăşurarea normală, echitabilă a schimburilor economice internaţionale. În această privinţă, este ştiut că în urma compromisului dintre S.U.A. şi Franţa realizat la Rambouillet în noiembrie anul trecut şi omologat la sesiunea din ianuarie a.c. din Jamaica a Comitetului interimar al F.M.I. pentru reforma sistemului monetar, s-a ajuns la recunoaşterea ca obiectiv final al reformei a realizării unor cursuri valutare stabile dar ajustabile, iar pînă atunci, ţinîndu-se seama de actualele condiţii ale vieţii economice internaţionale, caracterizate prin instabilitate şi dezechilibru, să se admită ca primă etapă flotarea cursurilor sub supravegherea F.M.I.

Prin urmare, deşi omenirea este conştientă că rezolvarea problemelor acute ale comerţului şi cooperării economice internaţionale nu este posibilă fără ordine în parităţi şi cursuri valutare, ea va avea de străbătut în continuare o perioadă nedeterminată caracterizată prin incertitudini şi dezechilibre în acest domeniu. În asemenea condiţii, avînd în vedere că ţările în curs de dezvoltare suferă cel mai mult de pe urma instabilităţii monetare, vor trebui luate măsuri de protejare a acestor ţări împotriva efectelor inflaţiei din ţările occidentale, ale deprecierii principalelor monede care servesc la plăţile internaţionale, inclusiv împotriva erodării rezervelor lor valutare ca urmare a pierderii de valoare pe care o suferă monedele de rezervă naţionale.

O altă problemă importantă de care depinde echilibrul sistemului monetar internaţional este aceea a **ajustării balanţelor de plăţi ale ţărilor membre,** în sensul prevenirii, redresării şi finanţării deficitelor de balanţă. În această privinţă, vor trebui găsite metode distincte, corespunzătoare situaţiei ţărilor în curs de dezvoltare, pentru acoperirea deficitelor de balanţă ale acestor ţări şi îndeosebi ale ţărilor cel mai slab dezvoltate.

Este ştiut că aceste deficite — care din cauze independente de voinţa ţărilor rămase în urmă, cum sînt criza economică şi inflaţia din Occident, au ajuns la proporţii exorbitante — primejduiesc realizarea planurilor sau programelor naţionale de dezvoltare. Ca urmare, finanţarea acestor deficite este strîns legată de dezvoltare şi, mai departe, de îmbunătăţirea situaţiei economice mondiale în totalitatea ei, deoarece echilibrarea balanţelor de plăţi menţine puterea de cumpărare externă a ţărilor în curs de dezvoltare, cu repercusiuni favorabile şi asupra economiei ţărilor dezvoltate, partenere — în cadrul schimburilor internaţionale — ale celor rămase în urmă din punct de vedere economic.

În această problemă un rol primordial revine Fondului Monetar Internaţional, ale cărui credite sînt destinate, atît sub regimul actualului statut, cît şi sub acela al propunerilor de modificare a statutului, sprijinirii ţărilor membre care au dificultăţi de echilibrare a balanţei de plăţi. Va trebui ca F.M.I. să fie dotat cu un dispozitiv larg de modalităţi de creditare, pentru a face faţă unei întregi game de situaţii în care se pot afla din acest punct de vedere ţările în curs de dezvoltare, datorită specificului lor economic.

Întrucît sprijinul internaţional sub forma finanţării deficitelor de balanţă ale ţărilor în curs de dezvoltare trebuie să-şi aibă locul asigurat în cadrul sistemului monetar internaţional, România a susţinut toate iniţiativele care aveau ca obiectiv majorarea substanţială a resurselor de finanţare, îmbunătăţirea şi diversificarea mecanismului de corelare şi distribuire a fondurilor, orientarea mai eficientă a acestor fonduri şi crearea unor condiţii de finanţare cît mai apropiate de cerinţele şi posibilităţile ţărilor rămase în urmă.

Finanţarea dezvoltării: creşterea aportului extern net

REUNIUNEA MINISTERIALĂ de la Manila a „Grupului celor 77“ a pus un accent deosebit pe **necesitatea sporirii sprijinului internaţional pentru dezvoltare** nu numai pe linia echilibrării balanţelor de plăţi, dar şi pe aceea mult mai largă a traducerii în viaţă a Strategiei internaţionale a dezvoltării, stabilite de O.N.U. În această privinţă, ea s-a prevalat de rezoluţia 3362 (S-VII) a Adunării Generale a O.N.U., amintind că Adunarea Generală a recunoscut necesitatea creşterii substanţiale a resurselor financiare furnizate ţărilor în curs de dezvoltare în condiţii avantajoase, a îmbunătăţirii condiţiilor şi modalităţilor de transfer şi a furnizării asistenţei sub formă de fluxuri previzibile, regulate şi din ce în ce mai sigure, pentru a facilita ţărilor în curs de dezvoltarea îndeplinirea programelor lor pe termen lung de dezvoltare economică şi socială.

„Grupul celor 77“ a subliniat în această privinţă că sprijinul ţărilor dezvoltate este pentru ţările în curs de dezvoltare o completare indispensabilă a propriilor lor eforturi pe plan intern, constatînd cu îngrijorare că ţările dezvoltate continuă să nu-şi îndeplinească integral obligaţiile asumate în conformitate cu Strategia internaţională a dezvoltării şi să impună condiţii la acordarea sprijinului lor.

Finanţarea externă pe termen lung a creşterii economice din ţările în curs de dezvoltare comportă o multitudine de aspecte, din care sînt de reţinut îndeosebi ajutorul public pentru dezvoltare (A.P.D.), aportul instituţiilor multilaterale de finanţare a dezvoltării şi accesul la pieţele de capitaluri ale ţărilor dezvoltate.

Stabilit de O.N.U. la 0,77% din produsul naţional brut al ţărilor dezvoltate, **ajutorul public pentru dezvoltare** nu a fost furnizat de aceste ţări decît într-o proporţie mult mai redusă. „Grupul celor 77“ a propus ca obiectivul stabilit să fie considerat ca un minim, ca A.P.D. să fie repartizat într-un mod mai raţional şi mai echitabil între toate ţările în curs de dezvoltare, fără prejudicierea acordurilor bi- şi multilaterale care există între ţările dezvoltate şi cele rămase în urmă, ca ţările dezvoltate să asigure continuitatea acestor fluxuri financiare.

Aportul instituţiilor multilaterale de finanţare a dezvoltării, cum sînt Fondul Monetar Internaţional, Grupul Băncii Mondiale (Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare şi cele două afiliate ale ei, Asociaţia Internaţională pentru Dezvoltare şi Corporaţia Financiară Internaţională), băncile regionale de finanţare a investiţiilor (Banca Interamericană de Dezvoltare, Banca Africană de Dezvoltare etc.) ar trebui majorat simţitor, ceea ce presupune crearea de noi resurse de creditare de care să dispună aceste instituţii.

Accesul la pieţele de capitaluri ale ţărilor dezvoltate va trebui lărgit, condiţiile de obţinere a fondurilor de pe aceste pieţe vor trebui îmbunătăţite pentru ţările în curs de dezvoltare, continuitatea obţinerii lor va trebui asigurată. „Grupul celor 77“ a propus în această privinţă ca ţările în curs de dezvoltare să nu fie vizate de măsurile administrative care reglementează emisiunile de obligaţiuni străine pe pieţele de capitaluri, ca dreptul organismelor financiare naţionale de a dobîndi titluri ale datoriei ţărilor în curs de dezvoltare să nu fie limitat, ca ţările în curs de dezvoltare să nu aibă de suferit de pe urma măsurilor generale destinate să reglementeze ieşirile de capitaluri din ţările exportatoare de capital, ca guvernele, acţionînd individual sau prin intermediul facilităţilor multilaterale, să ofere o garanţie pentru obligaţiile financiare ale ţărilor în curs de dezvoltare.

Uşurarea poverii datoriilor

ESTE UN FAPT cunoscut că numeroase ţări în curs de dezvoltare suferă de pe urma **datoriei lor externe** care a ajuns la un nivel critic. Această situaţie se datoreşte mai multor împrejurări, între care deficitului balanţei lor de plăţi, determinat de criza economică mondială, insuficienţei sprijinului acordat pentru acoperirea acestui deficit şi a ajutorului pe termen lung pentru dezvoltare, costului foarte ridicat al împrumuturilor contractate de ţările în curs de dezvoltare pe pieţele financiare ale ţărilor dezvoltate, dificultăţilor întîmpinate de cele dintîi în pătrunderea pe pieţele ţărilor dezvoltate cu mărfurile lor de export. Toate acestea apasă, aşa cum rezultă şi din studii întreprinse de „Grupul celor 77“, asupra capacităţii de import a ţărilor în curs de dezvoltare, şi prin urmare, asupra posibilităţii de înfăptuire a programelor de dezvoltare.

Propunerile care se dezbat în cadrul celei de a IV-a sesiuni a U.N.C.T.A.D. se referă atît la datoria publică a ţărilor în curs de dezvoltare, cît şi la datoria lor comercială. În ce priveşte datoria publică, s-ar putea avea în vedere o uşurare a ei prin amînarea plăţii dobînzilor, acordarea unui moratoriu sau reducerea datoriei, iar în cazul ţărilor cel mai slab dezvoltate, fără litoral sau insulare, o anulare a acestei datorii.

Alte propuneri se referă la **activitatea organismelor multilaterale de finanţare** a dezvoltării şi la obligaţia pe care ar avea-o ca, pornind de la recunoaşterea faptului că problema datoriei publice externe a ţărilor în curs de dezvoltare are la bază condiţiile economice vitrege pe plan general şi costul oneros al creditului pe pieţele financiare internaţionale, deci cauze neimputabile acestor ţări, să le acorde un ajutor al cărui cuantum să nu fie inferior vărsămintelor pe care ele le fac organismelor respective pentru a achita anuităţile ce le datorează.

În legătură cu **datoria comercială** a ţărilor în curs de dezvoltare, a fost propusă consolidarea acesteia şi eşalonarea vărsămintelor pentru achitarea ei pe o perioadă de cel puţin 25 de ani. În acest scop ar trebui create mecanisme financiare adecvate, cum ar fi un Fond sau o bancă internaţională care să finanţeze datoria pe termen scurt a ţărilor interesate.

În aceeaşi ordine de idei s-a emis ideea convocării cît mai grabnice a unei Conferinţe a principalelor state dezvoltate creditoare şi a statelor debitoare interesate, sub auspiciile U.N.C.T.A.D., în cadrul căreia să se stabilească măsurile de aplicare a principiilor şi a liniilor directoare ce vor fi omologate la Nairobi în legătură cu renegocierea datoriei publice şi a datoriei comerciale a ţărilor în curs de dezvoltare.

În cadrul U.N.C.T.A.D. IV se poate ajunge, printr-un efort colectiv, la conturarea unor propuneri constructive care să marcheze un progres în rezolvarea marilor probleme ale lichidării decalajelor dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, ale reglementării pe baze noi a relaţiilor monetare şi financiare internaţionale. Pentru aceasta este necesar ca problemele aflate pe ordinea de zi să fie privite şi abordate în concepţia de ansamblu a unei noi ordini monetare şi financiare, ca parte integrantă din noua ordine economică internaţională, chemată să asigure stabilitatea în acest domeniu, să înlăture orice formă de dominaţie şi inechitate, să contribuie efectiv la realizarea programelor de dezvoltare naţionale.

„Pentru lichidarea subdezvoltării, se arată în Mesajul adresat de preşedintele **Nicolae Ceauşescu,** celei de a IV-a Conferinţe a Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Devoltare, **considerăm că este necesar ca eforturile proprii ale fiecărei ţări în curs de dezvoltare în vederea valorificării la maximum a mijloacelor şi resurselor materiale şi umane să fie susţinute prin măsuri hotărîte din partea comunităţii internaţionale pentru sprijinirea accelerării progresului economic şi social al acestor popoare. Este în interesul tuturor naţiunilor — inclusiv al celor din statele dezvoltate ale lumii — ca ţările în curs de dezvoltare să fie tot mai larg ajutate să-şi făurească o industrie proprie, să-şi dezvolte în ritm mai rapid economia şi să-şi pună pe deplin în valoare resursele naţionale, să participe activ, în condiţii de deplină egalitate şi echitate, la diviziunea internaţională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale şi spirituale“.**

Ca ţară socialistă şi, totodată, în curs de dezvoltare, România sprijină toate acţiunile menite să reducă decalajele existente între ţările dezvoltate şi cele rămase în urmă, să realizeze o dezvoltare neîntreruptă, echilibrată, a economiei şi finanţelor internaţionale, să stabilească relaţii mai ordonate şi mai drepte în întreaga viaţă internaţională, să deschidă căi tot mai largi de apropiere şi cunoaştere a popoarelor lumii. În acest sens, dialogul de la Nairobi între ţările în curs de dezvoltare şi cele avansate din punct de vedere economic va putea constitui o etapă utilă.

dr. Costin KIRIŢESCU

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Cuba: dezvoltarea flotei comerciale

FLOTA maritimă comercială a Republicii Cuba se extinde rapid ; la mijlocul anului 1975 ea număra 50 de nave moderne, însumînd peste 465 mii t.r.b., fiind a patra ca mărime dintre flotele ţărilor latino-americane. Se prevede ca în perioada 1976—1980 numărul navelor maritime cubaneze să sporească de trei ori, iar volumul transporturilor de mărfuri efectuate de flota comercială proprie — de două ori, comparativ cu 1975. După cum menţiona publicaţia sovietică B.I.K.I., pe carnetele de comenzi ale diferitelor şantiere navale sînt înscrise 35 de nave comerciale pentru Cuba, printre furnizorii săi figurînd — alături de ţări socialiste — Anglia, Argentina, Canada, Finlanda, R.F.G., Suedia şi Spania.

● Expansiunea siderurgiei latino-americane

CONFORM prognozei Institutului latino-american pentru siderurgie (ILAFA), ţările Americii Latine, care în prezent realizează 6% din producţia mondială şi 34% din exporturile mondiale de minereu de fier, vor produce în anul 1980 un volum de 230 milioane tone de minereu de fier (comparativ cu 132 milioane tone, în 1974) şi vor efectua un export de 160 milioane tone (105 milioane tone în 1974). Proiectele de expansiune a industriei siderurgice aprobate pînă în prezent de guvernele ţărilor latino-americane vor asigura realizarea în 1980 a unei producţii de 55 milioane tone de oţel, ceea ce reprezintă o triplare faţă de nivelul producţiei de 17,5 milioane tone de oţel înregistrat de acest grup de ţări în anul 1974.

● R.F.G.: industria informaticii

GUVERNUL R. F. Germania a aprobat cel de-al treilea program de dezvoltare a informaticii, fiind prevăzute pe perioada 1976—1979 alocaţii bugetare în sumă totală de 1 575 milioane de mărci vest-germane, îndeosebi pentru subvenţionarea lucrărilor de cercetare şi dezvoltare în domeniul prelucrării datelor. Obiectivul esenţial al programului este stimularea dezvoltării industriei de calculatoare electronice din R.F.G., pe baza implantării unor tehnici care să permită reducerea preţului de cost, a extinderii producţiei de minicalculatoare, de instalaţii terminale, precum şi a pregătirii unei noi familii de calculatoare, care să înlocuiască la începutul deceniului următor seriile aflate în prezent pe piaţă.

● Pesticide şi erbicide

ÎN cercurile de specialitate se apreciază că în prezent, în lume, pierderile cauzate culturii plantelor de către dăunătorii agricoli se ridică, în medie, la 35% din recolta potenţială ; această cifră este de circa 25% în Europa occidentală, ajungînd însă la peste 43% în Asia. Pe acest fond, un studiu asupra evoluţiei pieţei mondiale a pesticidelor relevă că volumul cererii respective va spori cu mai mult de o treime în cursul celei de a doua jumătăţi a actualului deceniu, iar în 1990 va depăşi de peste 2,5 ori nivelul anului 1975.

Se consideră că în 1990 ierbicidele vor reprezenta mai mult de jumătate din consumul total de pesticide ; în ceea ce priveşte eficienţa acestora din urmă, după opinia specialiştilor, din cei circa 500 de compuşi chimici cunoscuţi în prezent ca făcînd parte din grupa respectivă doar aproximativ 50 pot fi consideraţi ca fiind eficienţi şi totodată inofensivi pentru om.

Niveluri economice diferenţiate în C. E. E.

ÎNTRE ţara cu cel mai scăzut nivel al PNB pe locuitor din Piaţa Comună vest-europeană şi ţara cu nivelul cel mai ridicat la acest indicator, diferenţa este de aproape 1 : 3. Aceasta rezultă din date pe 1975, recent publicate, care ilustrează deosebirile dintre ţările membre ale C.E.E. la o serie de indicatori economici şi care sînt redate mai jos în formă grafică. În ceea ce priveşte rata inflaţiei, distanţa dintre extreme este de acelaşi ordin de mărime — fără să fie vorba de aceleaşi ţări. La indicatorul rezerve valutare, exprimat aici în numărul de luni pentru care rezervele acoperă importul total al unei ţări, diferenţa este însă de 1 : 5.

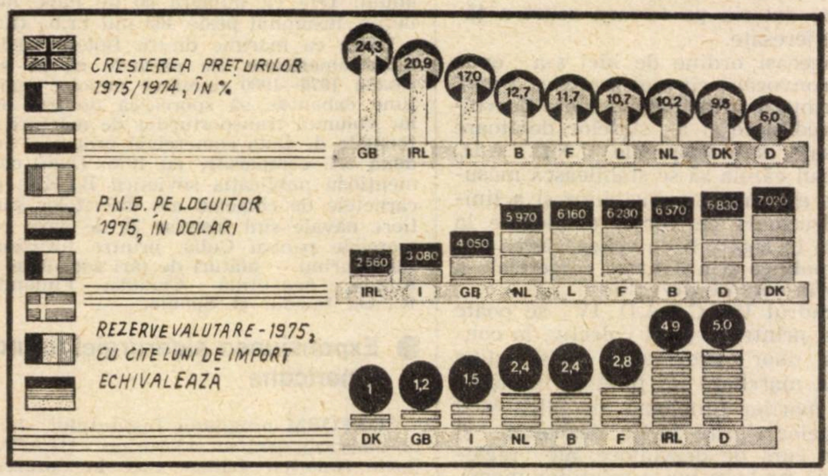

(după VDI/23.IV.1976)

GB-Anglia IRL-Irlanda I-Italia B-Belgia F-Franţa L-Luxemburg NL-Olanda DK-Danemarca D-R.F.G.

Ungaria: promovarea esteticii industriale

ÎN ultimii ani în Ungaria au fost adoptate o serie de măsuri privind promovarea esteticii industriale, îndeosebi în industria textilă, a confecţiilor, în industria ceramicii şi cea a mobilei. Totodată, a avut loc o reorganizare a forurilor menite să îndrume această activitate. Începînd din 1976, a fost constituit — între altele — un serviciu de estetică industrială în cadrul Ministerului Culturii, în atribuţiile căruia intră organizarea de concursuri de interes general pe această temă, urmărirea relaţiilor dintre întreprinderile industriale şi artiştii decoratori neangajaţi în acestea, precum şi controlul asupra comerţului cu obiecte decorative (începînd cu cele de ceramică). Acest serviciu eliberează producătorilor autorizaţiile de vînzare a obiectelor decorative, impunîndu-le cu o taxă progresivă, în raport invers proporţional cu valoarea lor estetică (taxa putînd ajunge la 30% din preţul de vînzare, iar în perspectivă la 50%). Producătorii de obiecte decorative sînt obligaţi să verse contravaloarea taxei respective la un fond creat în cadrul Ministerului Culturii, care serveşte pentru finanţarea studiilor şi lucrărilor de estetică industrială, de nivel înalt.

Ponderi în flota comercială

ÎN CURSUL anului 1975, tonajul flotei comerciale mondiale a crescut cu 10%, apreciază Uniunea armatorilor vest-germani. Se pare însă că acest ritm de creştere nu a fost o sursă de prea mare satisfacţie pentru construcţiile şi transporturile navale din lumea capitalistă. Într-adevăr, în condiţiile recesiunii din economia ţărilor respective, volumul transporturilor de petrol şi al celor de minereuri, cărbuni şi alte materii prime a avut o tendinţă netă de scădere. Cantitatea de produse petroliere, de exemplu, transportată pe mări şi oceane anul trecut a fost cu 6% inferioară celei din 1974.

Ponderile unor ţări posesoare de importante flote comerciale în tonajul mondial total, ponderi înfăţişate de grafic, au prezentat şi în 1975 unele dintre caracteristicile din anii anteriori. Cea mai frapantă dintre ele este greutatea specifică ridicată a tonajului deţinut de Liberia, în virtutea sistemului „pavilioanelor de convenienţă".

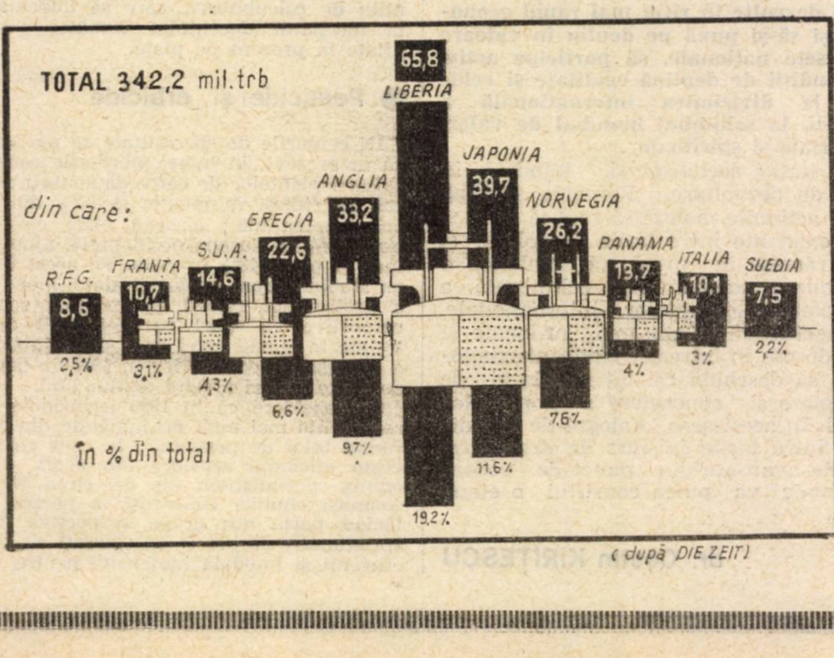

(după DIE ZEIT)

Geografia vinului

PRODUCŢIA mondială de vin a cunoscut în perioada 1969—1973 o dinamică lentă ; producţia medie anuală din perioada respectivă (de peste 303 mil. hl) nu depăşeşte decît cu 7% nivelul mediu anual din perioada precedentă de cinci ani (de circa 283 mil. hl). Totuşi, după cum se poate vedea din tabel, principala zonă viticolă — cea europeană — a realizat un spor de 10%, iar producţia Australiei şi Noii Zeelande a crescut chiar cu 53%. În ceea ce priveşte producţia de vin pe ţări (în medie pe anii 1969—1973), pe primele două locuri se situează detaşat Italia şi Franţa, urmate de R.F.G., Spania, U.R.S.S., Argentina, S.U.A., Portugalia, România, Algeria ş.a.

REGIUNEA	(MILIOANE LITRI)		
	1964/68.	1969/73.	1964/68. =100
ASIA	139	101	73
AUSTRALIA ŞI NOUA ZEELANDA	188	289	153
AMERICA DE NORD ŞI CENTRALĂ	1.270	1.393	110
AFRICA	1.726	1.465	84
AMERICA DE SUD	2.864	2.764	97
EUROPA	22.095	24.337	110

(După PRIVREDNI VJESNIK)

Planctonul Mării Nordului

O ECHIPĂ de circa 200 de oameni de ştiinţă şi cercetători din R.F.G., Anglia, Danemarca, Suedia, Belgia, Olanda şi S.U.A. au început recent în Marea Nordului — în largul coastelor Scoţiei — studierea condiţiilor ecologice, fizice, chimice şi meteorologice de dezvoltare a planctonului. Aceasta, deoarece în zona respectivă se constată fluctuaţii periodice în dezvoltarea fitoplactonului, care constituie baza alimentară a unei mari părţi din fauna marină, condiţionînd efectivele şi varietatea bancurilor de peşti. Importantă pentru perspectivele pescuitului în regiunea amintită, studierea vieţii planctonului se efectuează cu ajutorul unei reţele de instalaţii automate care înregistrează variaţia diverselor coordonate cum sînt curenţii maritimi, nivelul şi temperatura apei ş.a.

GLOSAR

Leul

DENUMIREA monedei naționale a României derivă probabil din talerul-leu, monedă de argint din Țările de Jos care s-a bucurat într-o enumită perioadă istorică de popularitate pe teritoriul țării noastre. Prima mențiune documentară cu privire la existența în circulație a talerilor-lei la noi datează din anul 1581, iar în jurul anului 1750, aceste monede dispar, nemaifiind bătute în țara lor de origine. Denumirea s-a menținut totuși în vorbirea curentă, ea utilizîndu-se însă pentru un ban imaterial fictiv, de calcul : după 1750, leul n-a mai fost o monedă propriu-zisă, reală, ci un etalon cu care se stabilea cursul numeroaselor monede străine care circulau pe teritoriul țării, se efectuau socotelile vistieriei și ale cetățenilor.

Reapariția leului ca monedă reală s-a produs în 1868, prin efectul legii din 4 mai 1867 (recent s-au împlinit deci 109 ani de la această lege monetară), prin care a fost adoptat primul sistem monetar național al României, cu leul ca unitate monetară. Avînd la bază bimetalismul, această lege a definit leul printr-o cantitate de 5 g argint cu titlul 835/100 sau 0,32258 g aur cu titlul 900/1000, adică 0,290322 g aur fin. Totodată, legea a împărțit leul în 100 de bani ca urmare a adoptării sistemului zecimal în locul împărțirii tradiționale a leului de calcul în 40 de parale. Pe baza legii din 1867 au fost bătuți lei din argint și aur.

Sistemul monetar național din 1867 a fost completat în 1880 prin punerea în circulație a bancnotelor exprimate în lei, emise de Banca Națională care fusese înființată de asemenea în 1880. Bancnotele erau convertibile în aur sau argint, la alegerea băncii.

În 1890, sistemul monetar a fost trecut pe o bază monometalistă aur, leul fiind definit numai în aur, prin aceeași cantitate care fusese stabilită în 1867.

După primul război mondial, ca urmare a încheierii procesului de formare a statului național unitar, circulația leului a fost extinsă asupra întregului teritoriu al României prin operațiunea unificării monetare (1920—1921).

În februarie 1929, deprecierea leului, determinată de inflație încă din timpul războiului și continuată după război, a fost recunoscută oficial printr-o operațiune de devalorizare masivă și de stabilizare. Leul a fost definit prin legea de stabilizare din 1929 printr-o cantitate de 10 mg. aur cu titlul 900/1000 (9 mg aur fin), de 32.258 ori mai mică decît în definiția din 1867 și 1890.

Deprecierea progresivă a leului în perioada dintre cele două războaie mondiale a dus la acordarea de prime valutare și la majorarea corespunzătoare a prețului aurului.

Inflația din timpul celui de-al doilea război mondial și din anii următori a fost lichidată prin reforma monetară din 15 august 1947. Conținutul de aur al leului a fost stabilit la 5,94 mg aur fin. Ca urmare a refacerii economice, a dezvoltării impetuoase a bazei tehnico-materiale a societății, a perfecționării continue a relațiilor de producție și sociale, a dezvoltării armonioase a tuturor ramurilor economiei naționale, realizări ale poporului nostru sub conducerea Partidului Comunist Român, definiția legală a leului a fost majorată mai intii la 79,346 mg aur fin prin reforma monetară din 1952 și apoi la 148,112 mg la 31 ianuarie 1954.

Creșterea continuă a forțelor de producție, a avuției naționale și, pe această bază, ridicarea nivelului de viață al poporului, echilibrul permanent al bugetului de stat, evoluția sănătoasă, planificată, a circulației banilor sînt factori care asigură leului stabilitatea pe care nu a cunoscut-o în condițiile regimului trecut. Programul partidului prevede trecerea în perspectivă la convertibilitatea monedei noastre naționale.

C. K.

Decolonizare

În baza hotărîrii Comitetului pentru decolonizare al O.N.U., începin din 19 mai se desfășoar Săptămîna de solidaritat cu popoarele colonial din sudul Africii luptin pentru libertate, independență și egalitate în drepturi. În imagine — locuitori ai unui teritoriu dependent din Africa întîlnindu-se cu membrii unei misiuni a Comitetului pentru decolonizare al O.N.U. Comitetul este autorizat de Adunarea Generală a O.N.U. să întreprindă vizite pentru a stabili contacte directe cu populația din teritoriile dependente. Scopul activității sale este accelerarea accesului la independență al popoarelor coloniale.

Foto : Națiunile Unite.

Radioul în România

Florin Georgescu, Brașov — Emisiunile primului post național de radio din țara noastră au început în anul 1924. În preajma celui de-al doilea război mondial, în 1938, existau două stații de emisie, al căror program era urmărit de 252 000 abonați. După Eliberare a început o consecventă echipare a teritoriului cu noi stații de emisie, de la numai 7 în 1950 la 62 în 1974. Astăzi, studioul central asigură trei programe zilnic, cu un total de 50—60 ore de emisie, iar din cele 4 studiouri regionale două asigură între 6 și 8 ore de emisie zilnic, iar celelalte două între 3 și 5 ore. Un studio sezonier, Radio „Vacanța", asigură și el pe litoral, vara, un program de circa 900 ore în total. Realizarea de radioreceptoare într-o gamă tot mai diversificată în cadrul industriei electronice naționale (de la 40 mii în 1950 la 712 mii bucăți în 1975) a facilitat creșterea continuă a numărului de abonați, de la 313 000 în 1950 la 3 066 000 în 1974 (inclusiv abonații la stațiile locale de radioficare). Radioficării îi reveneau 4,5%, respectiv 25% din totalul abonaților. Sub raportul numărului de abonamente la 1000 de locuitori, media pe întreaga țară este de 145 : valorile peste medie revin, în ordine descrescîndă : municipiului București (276), județelor Brașov (220), Timiș (189). Sibiu (179), Arad (175), Prahova (174), Bihor (156), Dolj (155), Constanța și Cluj (153), Mureș (147).

Conferința țărilor islamice

Cornel Budeanu, Medgidia — Conferința islamică a fost creată în mod oficial în mai 1971 ; la 10 octombrie 1975 ea a obținut statut de observator la O.N.U. Printre obiectivele înscrise în Carta Conferinței islamice se numără consolidarea cooperării în domeniile economic, social, cultural, științific între statele membre, ca și promovarea colaborării și înțelegerii acestora cu alte țări. Sediul Conferinței se află la Djeddah, în Arabia Saudită. După cum s-a anunțat, cea de-a șaptea conferință a miniștrilor de externe ai țărilor islamice a avut loc la Istambul între 10 și 15 mai a.c.

La conferință au participat miniștri sau reprezentanți ai ministerelor de externe din 40 de state islamice membre ale conferinței, precum și o delegație a O.E.P. Pînă acum au fost organizate și două conferințe la nivel înalt ale țărilor islamice (la Rabat, în Maroc, în 1969, și la Lahore în Pakistan, în 1974). Printre statele africane nearabe participante la Conferința islamică se numără Ciadul, Gabonul, Gambia, Guineea-Bissau, Nigeria, Senegal, Sierra Leone, Somalia, Uganda și altele.

Istanbul — portul

Următoarea Conferință va avea loc în 1977, în Libia.

S. G. P.

Ilie Constantin, Sibiu — Prescurtarea S.G.P. definește noțiunea de sistem generalizat de preferințe vamale, nereciproce și nediscriminatorii, în favoarea produselor finite și semifinite importate de țările dezvoltate din țările în curs de dezvoltare. S.G.P. a fost elaborat în cadrul UNCTAD și aprobat sub formă de recomandări de Adunarea Generală a O.N.U. în 1970. Preferințele se numesc **generale** pentru că sînt aplicate în principiu de toate țările dezvoltate pentru ansamblul produselor finite și semifinite, **nediscriminatorii** deoarece se prevede a fi acordate tuturor țărilor în curs de dezvoltare, și **nereciproce**, deoarece țările beneficiare nu au obligația de a face vreo concesie în schimbul lor, ceea ce reprezintă o derogare de la principiul fundamental de funcționare al G.A.T.T., respectiv de la clauza națiunii celei mai favorizate.

S.G.P. nu se aplică în mod uniform de țările dezvoltate, ci pe baza unor scheme individuale de preferințe, și are un caracter unilateral, nefiind negociabil. Tratamentul preferențial este acordat în principiu țărilor membre ale „Grupului celor 77" (în prezent peste 100), altor țări în curs de dezvoltare, precum și țărilor și teritoriilor dependente de țările industrializate. Fiecare țară donatoare își rezervă dreptul de a include sau nu o țară sau alta pe lista țărilor beneficiare precum și de a limita sau retrage unele din avantajele vamale acordate. România, ca țară socialistă în curs de dezvoltare, beneficiază de tratament preferențial din partea a 17 țări capitaliste dezvoltate (cele nouă țări membre ale Pieței comune, Austria, Suedia, Finlanda, Japonia, Canada, Australia, Noua Zeelandă și de la 1 ianuarie a.c. și S.U.A.).

Nivelul reducerii taxelor vamale în cadrul S.G.P. diferă de la o țară la alta și de la un produs la altul, variind în general între diminuarea cu 30% și scutirea completă de taxe vamale. Tratamentul preferențial se aplică și unui număr încă relativ redus de produse agricole și alimentare. Printre produsele cel mai des excluse din cadrul S.G.P. se numără textilele, articolele din piele, produsele pe bază de hidrocarburi.

Actualmente se discută în cadrul sesiunii a IV-a a UNCTAD de la Nairobi mai multe propuneri de îmbunătățire a S.G.P. : prelungirea duratei de aplicare (pentru început ea a fost stabilită la 10 ani), lărgirea nomenclatorului de produse, protejarea avantajului preferențial etc.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

Alocația de stat pentru copii

ÎNTREPRINDEREA DE TRANSPORTURI AUTO, Autobaza comercială, Galați — Din scrisoarea dv. rezultă că o persoană este beneficiara alocației de stat pentru doi copii. Pentru unul dintre copii primește alocația, corespunzătoare retribuției avute înainte de majorarea instituită prin Decretul 244/1974, respectiv Legea nr. 57/1974, iar al doilea copil s-a născut ulterior majorării. **Pentru cel de al doilea copil,** dreptul la alocație se stabilește în raport de **noua retribuție majorată,** neaplicîndu-se prevederile art. 7 din Decretul 170/1974. În exemplul dv. muncitorul care are, după majorare o retribuție tarifară lunară de încadrare de 1 725 lei (înainte de majorare, 1 458 lei), are dreptul — pentru primul copil, la o alocație de 160 lei, iar pentru al doilea, la 140 lei, în total 300 lei.

★

ÎNTREPRINDEREA DE MATERIALE DE CONSTRUCȚII, Iași — Atunci cînd ambii părinți au drept la alocație de stat pentru copii, beneficiar de alocație este soțul. Dacă soțul, fiind considerat nou angajat, n-are trei luni de la reîncadrarea în muncă, alocația se cuvine soției, și se plătește de unitatea unde aceasta lucrează. Se stabilește în raport de retribuția tarifară de încadrare a beneficiarei dreptului.

Tatăl pentru care s-a recunoscut, la 1 aprilie 1975, paternitatea copilului născut la 21 februarie 1974, are drept la alocație de la data cererii de acordare a dreptului, dar nu înainte de recunoașterea — pe cale judecătorească — a paternității. Aceeași soluție se aplică și în cazul militarului care, în perioada de cercetări pentru stabilirea tatălui firesc, era în serviciul militar. Alocația se plătește de unitate, pe baza confirmării de la centrul militar județean că nu i s-a plătit acest drept.

Recuperarea prejudiciului

ALEXANDRU SĂCEANU, Robănești, Dolj — H.C.M. nr. 767/29 iulie 1974, a stabilit ca, ulterior majorării retribuției mecanicilor agricoli, aceștia să fie **reîncadrați cu retribuțiile** prevăzute pentru rețeaua tarifară a industriei construcțiilor de mașini, **respectiv să se majoreze retribuția avută pînă la 1 iulie 1974.** În H.C.M. nr. 767/1974, nu s-a mai prevăzut **o dispoziție de menținere** a unor drepturi ale personalului, astfel cum era prevăzută în H.C.M. nr. 890/1973. În această situație, opinia organelor de control financiar intern este corectă (nu în sensul că li s-au acordat „noi trepte de retribuire“, ci prin aceea că s-a majorat, în afara majorării cu caracter general, retribuția unei categorii de personal și anume a mecanicilor agricoli).

Absolvent

AURELIU DRAGALINA, Timișoara — Retribuirea absolvenților învățămîntului superior, care au promovat examenul de diplomă (de stat), în cazul celor care și-au completat studiile, ocupînd o funcție de nivel mediu, este reglementată în art. 35 lit. c din Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii. Potrivit acestei reglementări, cei care au o vechime de cel puțin 4 ani ca muncitori, maiștri sau în funcții medii în specialitatea corespunzătoare studiilor absolvite, se încadrează cu retribuția tarifară la nivelul de bază al funcției corespunzătoare acestor studii, sau cu o retribuție tarifară care să **le asigure o clasă în plus față de cea avută la categoria sau funcția ocupată anterior.** Faptul că pînă la aplicarea Decretului nr. 162/1973, ați deținut funcții de conducere, nu poate determina o altă soluționare a cazului relatat.

Menționăm că, potrivit art. 41 din Legea nr. 12/1971, persoana care are cel puțin 16 ani de vechime în funcții economice medii poate fi numit, la absolvirea cu diplomă, a învățămîntului superior economic, ca economist principal. Aceasta îndeplinește condiția de vechime în funcții economice superioare, în specialitate, fiecare an lucrat în funcții medii socotindu-se ca jumătate an lucrat în funcții pentru care este prevăzută cerința studiilor superioare.

Indemnizația de șantier

NICOLAE STAMATE, Leșul Ursului, Suceava — Personalul poate beneficia, în condițiile legii, de indemnizația de șantier, numai dacă are calitatea de nelocalnic. Din momentul în care v-ați muta în localitatea unde lucrați, plata indemnizației de șantier trebuie să înceteze. Dacă, din buletinul de identitate, rezultă că v-ați mutat efectiv în comuna Frăsin unde locuiți ca flotant puteți solicita indemnizația de transfer pentru dv. (nu și pentru membrii de familie care trebuie să aibe viza de mutare a domicilului). Reamintim că, odată cu primirea indemnizației de transfer, încetînd calitatea dv. de personal nelocalnic, **nu mai puteți beneficia de indemnizația de șantier.**

Desfacerea contractului de muncă

RODICA BÎLDEA, Cugir — Potrivit art. 9 din Legea nr. 1/1970, beneficiază de vechime neîntreruptă în aceeași unitate și persoana care a încetat activitatea fiind gravidă **sau pentru a-și crește un copil pînă la împlinirea vîrstei de 7 ani.** Pentru a putea beneficia de acest drept este necesar ca în cartea de muncă, precum și în decizia de desfacere a contractului, să fie trecut — ca motiv al desfacerii contractului — art. 9 din Legea nr. 1/1970 (alin. 2).

Vă puteți adresa conducerii unității, anexînd copie după actul de naștere al copilului, cu rugămintea de a dispune rectificarea, în acest sens, a deciziei respective. Prevederile legale nu stabilesc obligația acordării unui concediu fără plată, pentru îngrijirea copiilor în vîrstă de pînă la 3 ani.

Concediu de maternitate

SILVIA IONESCU, Tulcea — Lucrătoarea încadrată cu contract de muncă pe durată nedefinită care cere desfacerea contractului de muncă în condițiile prevăzute de art. 9 lit. k din Legea nr. 1/1970, respectiv din cauză de graviditate sau pentru îngrijirea copilului bolnav, își păstrează vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate, dacă se reîncadrează în termen de 90 de zile de la data cînd copilul a împlinit 7 ani.

În această situație, dacă nașterea copilului a intervenit în termen de 9 luni de la data desfacerii contractului de muncă, mama în cauză are drept la concediu de maternitate plătit.

Concediu fără plată

VASILE GHEORGHE, Focșani — Pentru sprijinirea personalului care se pregătește la cursuri fără frecvență dispozițiile prevăd posibilitatea acordării unui concediu fără plată de pînă la o lună, în fiecare an. Acest concediu poate fi acordat și în două tranșe și, potrivit Decretului nr. 285/1969, aveți dreptul la alocația de stat pentru copii. Din scrisoarea dv. rezultă că ați beneficiat de concediu fără plată atît în luna ianuarie, cît și în luna aprilie, fără să depășiți însă 30 de zile. Sînteți, deci, îndreptățit la alocația de stat pentru copii, dacă și celelalte condiții prevăzute de Decret sînt îndeplinite.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice
Sumarul numărului 20 din 21 mai 1976

Coperta I-a — Ansamblul de locuințe și magazine Obor (Foto : **Nuni Razumiev**).

— Progresul economico-social al țării, în centrul preocupărilor partidului **(Stere Gioga)** 1—2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Plan ● angajamente : Ritmicitatea producției și efectele sale **(Pavel Mălan, Iosif Boitoș)** 3—4

— Un obiectiv central în activitatea de investiții : Punerea la termen în funcțiune a noilor capacități **(L. Țăranu, B. Vasile)** 5—6

— Concepția tehnică și consumurile specifice în construcții **(Adrian Rusu)** 7—9

— Ridicarea gradului de utilizare a mijloacelor de transport auto **(V. Boescu, L. Țintea)** 10—11

— Creșterea eficienței cheltuielilor materiale în agricultură (I) **(Ovidiu Popescu)** 12—13

— O prestigioasă manifestare a comerțului internațional 14

— Dezbatere „R.E.“ : Dezvoltarea rețelei comerciale urbane față în față cu cerințele consumatorilor (I) 15—17

CONSULTAȚII

— În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior : Cooperativa agricolă de producție (conf. univ. dr. **Ileana Stănescu**) 18—19

TEORII ● IDEI

— Ideologie ● politică ● educație Decizia politică și economică în sistemul conducerii societății noastre (dr. **Gh. Postelnicu**) 20—21

— Școli ● curente ● economiști : Destinul unei opere clasice de economie politică (II) (acad. **V. Malinschi**) 22—23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru o nouă ordine economică internațională : Relația dezvoltare — independență — interdependență (conf. univ. dr. **Marcela Iovanelli**) 25—26

— Tendințe-conjuncturi 27

— UNCTAD IV — Modalități concrete pentru depășirea subdezvoltării : Componenta financiară (II) (dr. **Costin Kirițescu**) 28—29

— Mondorama 30

— Curier 31

— Întrebări și răspunsuri 32

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1. telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

LUCEAFARUL

INFORMAȚIE pentru cumpărători și vizitatori ai municipiului BACĂU

Magazinul universal „LUCEAFARUL", recent dat în funcțiune, este deschis zilnic între orele 8—20, cu excepția zilei de duminică în care magazinul este deschis între orele 8—12, iar luni între orele 12—20 pentru vînzarea mărfurilor nealimentare.

Pentru produsele alimentare și articole de uz casnic, magazinul este deschis zilnic de la orele 6—21, iar duminica de la orele 6—12.

Magazinul este organizat pe 6 nivele, unde se găsesc următoarele grupe de mărfuri :

SUBSOL — produse alimentare, articole de uz casnic, — cafe expres

PARTER — artizanat, galanterie, lenjerie, ceasuri-stilouri, mercerie-pasmanterie, gablonzuri, parfumerie-cosmetice.

ETAJ I — Articole pentru copii (confecții, încălțăminte, tricotaje, galanterie, cămăși), jucării, papetărie, Beby-bar.

ETAJ II — Articole pentru femei (confecții, încălțăminte, tricotaje, galanterie, lenjerie-marochinărie) cadouri pentru bărbați, cosmetice-parfumerie.

ETAJ III — Articole pentru bărbați (confecții, încălțăminte, tricotaje, galanterie, cămăși-marochinărie) cadouri pentru femei.

ETAJ IV — Electrice, electrotehnice, electronice și piese de schimb, articole sport-camping, cărucioare, foto-muzică, țesături și decorațiuni interioare.

23 MAI — 1 IUNIE

DECADA
BUCURIA
COPIILOR

Orice dar pentru copii — un prilej de bucurii

Alegeți pentru copiii dv. dintr-un bogat sortiment : costume PNA, cămăși, bluze, pantaloni (lungi sau scurți), rochițe, compleuri, costume de baie, tricotaje, șosete, ciorapi 3/4, lenjerie și îmbrăcăminte pentru noi născuți.

De asemenea, alegeți din largul sortiment de încălțăminte — pantofi și sandale cu fețe lăcuite, pantofi și sandale din diferite materiale textile, pantofi cu fețe din piele naturală și sintetică.

Toate aceste produse se caracterizează printr-o varietate de culori și modele, prin aspectul lor elegant și modern.

1976 JUN 21

Lei 5

646

R

REFERALVA

Revista
ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CANTAREA OMULUI

Numărul 21 ● Vineri 28 mai 1976

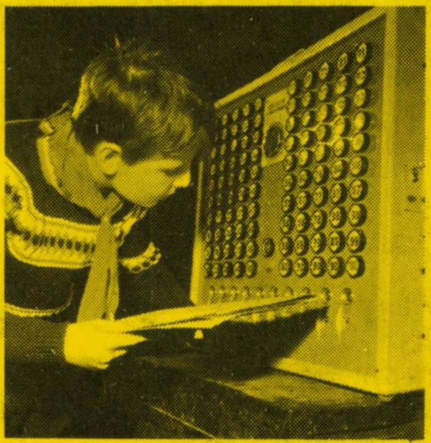

COPIII — VIITORUL NAȚIUNII

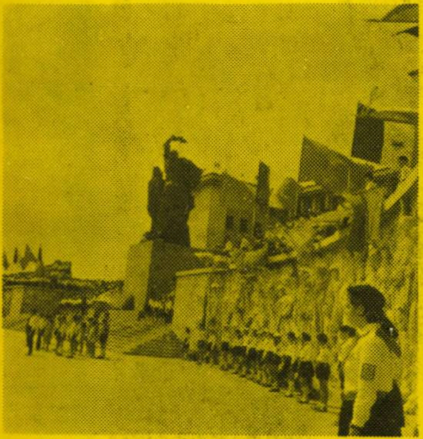

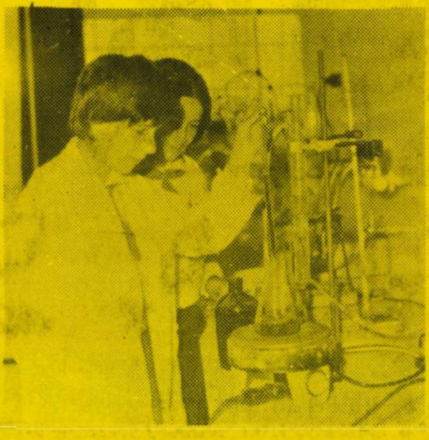

Bucuria de viață a copiilor noștri este darul pe care îl fac ei întregii societăți. În patria noastră socialistă ei învață să se joace, să creeze cu talentul și mîinile lor mici, învățînd totodată să devină oameni adevărați, buni constructori ai societății, ai viitorului comunist al lor și al națiunii întregi.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

EDUCAȚIA SOCIALISTĂ, COMPONENTĂ A DEZVOLTĂRII MULTILATERALE A NOII ORÎNDUIRI

> **„Întreaga activitate ideologică, politică, educativă trebuie să aibă drept țel făurirea omului nou, cu conștiință înaintată, făuritor al societății socialiste multilateral dezvoltate, al comunismului".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

ÎN LUMINA PROGRAMULUI de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, condițiile vieții materiale și ale celei spirituale formează un tot unitar. În politica sa partidul îmbină indisolubil preocupările pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale cu activitatea ideologico-educativă pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, pentru formarea omului nou. Educația reprezintă astfel o componentă inseparabilă, unul dintre factorii de prim ordin în transformarea revoluționară a societății; cu cît este mai înalt nivelul de conștiință al maselor, cu atît crește participarea lor activă, în cunoștință de cauză, la progresul multilateral al patriei socialiste.

Accelerarea ritmului dezvoltării economico-sociale, transformările calitative în toate domeniile au adus și în planul activității educative substanțiale îmbunătățiri, exprimate prin strategia unei concepții superioare despre educația socialistă, ca activitate complexă, dinamică și multilaterală. Obiectivul întregii munci de educație îl constituie cultivarea acelor trăsături superioare ce caracterizează personalitatea umană în noua orînduire: convingeri materialist-dialectice asupra vieții și societății, spirit revoluționar, un nivel ridicat de cultură generală și de pregătire profesională, consecvența comportării morale potrivit idealurilor socialismului și comunismului.

Tocmai o asemenea concepție despre educația socialistă — ale cărei înfăptuiri și perspective urmează a fi amplu examinate la apropiatul **Congres al educației politice și culturii socialiste** — a stat la baza programului ideologic adoptat de plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971, program dezvoltat și îmbogățit prin hotărîrile Congresului al XI-lea, prin Programul partidului și Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste. „Noi considerăm și am considerat întotdeauna — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — că menirea istorică a socialismului este nu numai de a elibera omul de asuprire și exploatare, de a asigura bunăstarea lui materială, ci de a făuri o civilizație spirituală superioară, care nu se poate realiza decît prin formarea omului nou, cu o înaltă conștiință și pregătire culturală și profesională, cu un profil social-politic înaintat".

Spiritul umanist al concepției noastre revoluționare

SARCINĂ SPECIFICĂ unui domeniu distinct al ansamblului social — sistemul educativ — politica educației se desfășoară ca o activitate ce realizează, în modalități proprii și în conformitate cu idealul comunist, continua armonizare între acest ideal și realitate, concordanța dintre existența socială și dezideratul edificării unei civilizații superioare. „Dezvoltarea economico-socială în ritm înalt a țării — se arată în Programul partidului — impune măsuri hotărîte pentru ridicarea nivelului general al învățămîntului, pentru pregătirea forței de muncă, creșterea calificării și organizarea reciclării oamenilor muncii din toate domeniile de activitate. De realizarea acestor măsuri depinde însăși înfăptuirea programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea spre comunism".

În consecință, și politica educației întrunește caracterul unei acțiuni programatice, desfășurată pe baze științifice, în spirit militant, fiind întemeiată pe cunoașterea legilor dezvoltării sociale, a tendințelor ce se manifestă în fiecare sector al societății, pe convingerea că în noua orînduire conștiința este chemată să joace rolul unui factor dinamic al existenței. Menit să formeze oameni ce vor acționa tot mai activ în viața socială, realizînd progresiv trecerea de la mișcarea spontană la dezvoltarea **conștientă** a istoriei, sistemul educativ socialist este orientat de partid astfel încît să funcționeze „în cunoștință de cauză", adică să-și cunoască multilateral și permanent obiectivele, să-și perfecționeze formele și metodele în pas cu „creșterea" calitativă a omului, cu sporirea exigențelor sociale.

„Ansamblu al relațiilor sociale", după expresia lui Marx, esența umană se exprimă în contextul unor asemenea relații; făuritor de bunuri materiale și spirituale, subiect al întregii vieți sociale, omul este pînă la urmă rezultatul interacțiunii tuturor compartimentelor sociale.

Printr-o abordare realist-creatoare a raportului dintre existență și conștiința socială, partidul nostru a relevat că în condițiile socialismului problema conștiinței sociale comportă o interpretare dinamică, demonstrînd că dialectica relației existență—conștiință nu se rezumă la momentul reflectării în conștiința socială a datelor existenței, ci presupune rolul activ, transformator propulsiv al conștiinței socialiste, materializarea ei în fapte. Prin eliminarea atitudinii spontaneiste, de expectativă a fost astfel depășită poziția fetișizantă ce rezultă din teza rămînerii în urmă a conștiinței. „Dezvoltarea conștiinței — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — se realizează mai încet, rămîne de multe ori în urma dezvoltării forțelor de producție. Dar consider că în condițiile socialismului noi nu trebuie să ne mulțumim cu această constatare, ci trebuie să acționăm cu toată fermitatea pentru a nu se ajunge la această rămînere în urmă, pentru a asigura ridicarea continuă a conștiinței maselor de oameni ai muncii".

Preocupîndu-se necontenit de avîntul forțelor de producție, în vederea asigurării unei abundențe de bunuri materiale, de perfecționarea relațiilor de producție, partidul acordă în același timp — așa cum subliniază constant documentele sale — „o atenție deosebită activității politico-ideologice, de formare a omului nou, în stare să-și făurească și mai conștient propriul său viitor". O asemenea orientare principială emană din viabilitatea tezei materialist-dialectice potrivit căreia dezideratul social al formării omului nou își găsește împlinirea în procesul revoluționar însuși. Cum scria Marx, „coincidența dintre modificarea împrejurărilor și aceea a activității omenești sau propria schimbare nu poate fi concepută și înțeleasă în mod rațional decît ca **practică revoluționară**". Formarea oamenilor este astfel consecința acțiunii revoluționare desfășurată de ei și în același timp rezultanta fenomenului educativ direcționat pe baze revoluționare.

Potrivit programului ideologic al partidului, educația se integrează ansamblului vieții sociale, fiind necesar, așa cum relevă documentele Congresului al XI-lea, ca în activitatea ideologică, de educație, să se asigure o concepție clară, o îndrumare unitară și în același timp o susținută activitate practică. Ca acțiune care vizează reorganizarea și restructurarea vieții sociale în ansamblu, după criterii politice, morale, sociale deduse conștient, deliberat din legile determinismului și corespunzătoare intereselor fundamentale ale clasei muncitoare, exprimate prin politica detașamentului său de avangardă, partidul comunist, acțiunea educațională are drept țel principal conștientizarea la scară generală, de mase, a idealurilor și sarcinilor practice imediate privind dezvoltarea multilaterală a construcției socialiste, înaintarea ei spre comunism. Iată de ce formarea personalității umane în raport cu exigențele actualei etape se înscrie firesc unei acțiuni politico-ideologice desfășurată în mod conștient, militant. Astfel, în Programul partidului se arată că „activitatea ideologico-educativă trebuie să fie pătrunsă de spiritul umanist al concepției noastre revoluționare, să pună în centrul ei omul deoarece avînd un nivel politic și ideologic ridicat, fiecare cetățean va acționa în mod conștient pentru a contribui la progresul general al societății socialiste și comuniste, în cadrul căreia se vor asigura adevărata libertate și adevăratul umanism".

Unitate de conținut — diversitatea mijloacelor de educație

POATE niciodată nu a fost atît de evident ca acum, cînd generoasele și mobilizatoarele idei-acțiune ale Programului partidului conturează orizonturile României comuniste de mîine, că drumul spre acest viitor, procesul marilor transformări revoluționare pe care le străbate societatea noastră, includ geneza și afirmarea personalității umane militante, a omului care în virtutea cuceririlor noii orînduiri, participă conștient la dezvoltarea multilaterală a acesteia. Definind linia strategică generală a partidului pentru o lungă perioadă de timp, fundamentînd poziția sa în problemele majore ale evoluției societății noastre și ale vieții internaționale, documentele Congresului al XI-lea dau o orientare clară și în privința conținutului educației. Aceasta nu constituie un scop în sine ci este subordonată cauzei ridicării patriei pe noi culmi de civilizație.

Preocuparea ca pe planul condiției umane să se asigure, alături de alte premise, „o temeinică pregătire politico-ideologică, o cunoaștere și înțelegere aprofundată a legilor obiective ale dezvoltării sociale și, totodată, o înaltă răspundere din partea fiecăruia în exercitarea drepturilor democratice, cetățenești, în contribuția adusă la guvernarea țării" — constituie una din componentele strategiei înaintării spre comunism.

Acționînd deopotrivă asupra condițiilor materiale și spirituale pentru a forma conștiința nouă, socialistă, care să se transforme într-o forță motrice a progresului societății românești, partidul a relevat că transformarea și educarea comunistă a omului — proces complex, îndelungat, contradictoriu uneori — implică satisfacerea cîtorva condiții primordiale, între care însușirea concepției filozofice despre lume și societate a clasei muncitoare — materialismul dialectic și istoric — cunoașterea temeinică a ceea ce este valoros în știință și tehnică, stăpînirea deplină a profesiunii, formarea unor atitudini cetățenești înaintate. Acestor cerințe fundamentale, care se condiționează și se influențează reciproc, le răspunde astăzi — în condițiile societății noastre — întreaga muncă de educație care solicită ca nicăieri, în nici un domeniu, activitatea culturală, educativă, să nu „plutească" în sferele iluminismului abstractizant, ci să capete tot mai deplin trăsăturile acțiunii practice călăuzite de spiritul militant, revoluționar, care generează angajarea socială concretă. Este evident că „unitatea de măsură", criteriul de apreciere a roadelor activității de educație se reflectă, direct sau nemijlocit, prin gradul participării oamenilor muncii la opera constructivă, prin angajarea lor la progresul social-economic și cultural al națiunii noastre socialiste. Din acest punct de vedere, decisive sînt fapta, acțiunea, munca pe toate fronturile construcției socialiste pentru a realiza, în cele mai bune condiții, toate obiectivele, sarcinile și măsurile stabilite. De aici și orientarea constantă spre impulsionarea dezvoltării conștiinței socialiste, revoluționare. Din această perspectivă, programul de educație socialistă a adus în prim plan cerințele dezvoltării gîndirii politice a maselor. În concepția partidului nostru, conștiința politică înaintată a oamenilor muncii, înmănunchind cunoștințe, atitudini și deprinderi revoluționare, reprezintă o coordonată fundamentală a vieții sociale, o modalitate de afirmare socială a fiecărui cetățean, indiferent de profesie și grad de cultură. În acest sens, propaganda, munca politică educativă, instituțiile de cultură au fost și sînt chemate să concure eficient, în forme de o mare diversitate, la educarea maselor în spiritul politicii de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate încît fiecare om al muncii să se deprindă a judeca partinic realitatea înconjurătoare, a evalua conștient datoriile profesionale și obștești, faptele și atitudinile proprii sau ale semenilor, evenimentele și procesele sociale interne și internaționale.

Scopul și caracterul militant al educației politice

CONGRESUL EDUCATIEI POLITICE SI CULTURII SOCIALISTE

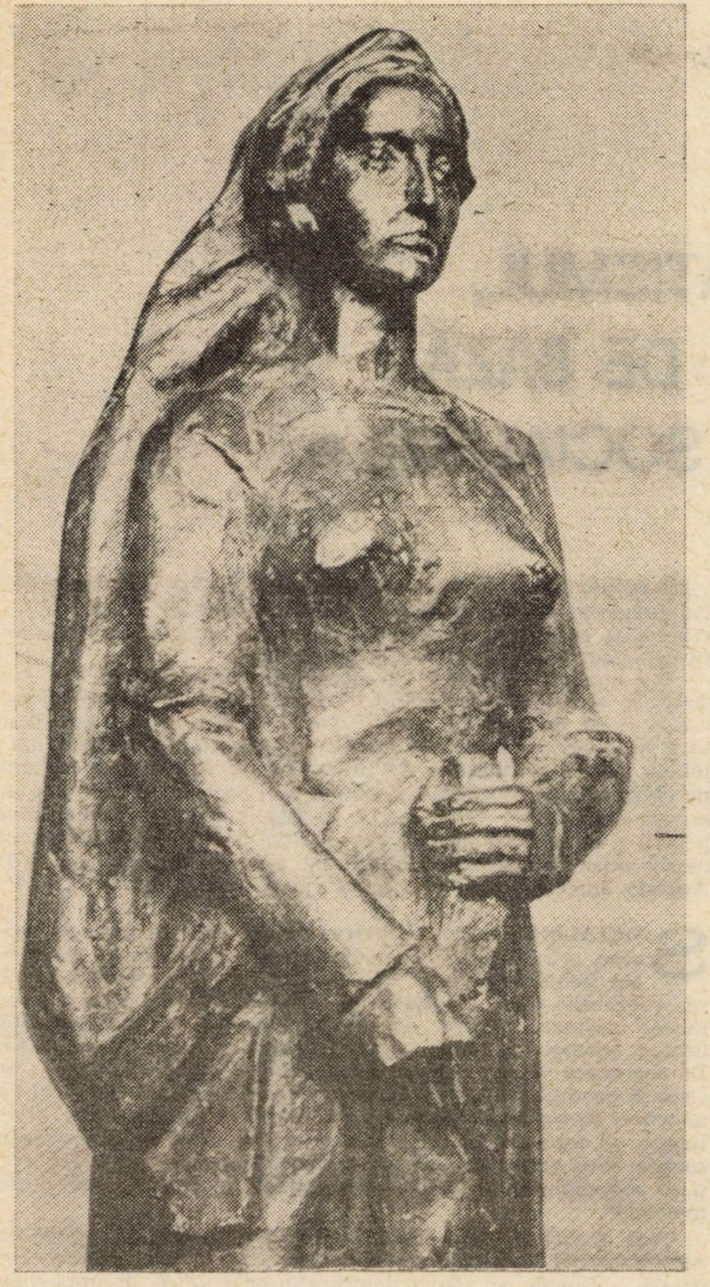

GHEORGHE ANGHEL *Victorie*

rezidă în sensul ei activ, transformator. Educarea politică nu poate avea un alt teren decît realităţile concret-istorice ale procesului revoluţionar pe care-l trăiesc şi înfăptuiesc masele. De aceea, formarea lor politică, de altfel întregul proces educaţional, constituie o parte organică a operei concret-istorice de edificare a socialismului şi comunismului în România. Indisolubila legătură dintre procesul educaţional şi suportul ei obiectiv — realitatea construcţiei socialiste — constituie un principiu de bază al politicii educaţiei. În acest înţeles, apare în deplina sa importanţă principială obiectivul ca activitatea de educaţie să fie strîns legată de practică, să stimuleze spiritul revoluţionar în lupta împotriva a tot ceea ce nu mai corespunde noilor condiţii istorice, sociale, în promovarea noului, în asigurarea mersului ferm înainte. În această privinţă, orice activitate cultural-educativă este eficientă în măsura în care conţine o „încărcătură" politică, adică acel mesaj de natură a contribui nu la simpla acumulare de cunoştinţe, ci şi la determinarea unor stări de comportament social, exprimat nu declarativ, ci faptic.

Însuşirea ştiinţifică şi afectivă a idealului comunist de către oameni, indiferent de domeniul în care lucrează — constituie însăşi condiţia amplificării uriaşei opere revoluţionare de înaintare spre viitorul comunist. În condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice, care îşi pune pregnant pecetea pe dezvoltarea României socialiste în acest cincinal, sarcinile educaţiei nu devin mai uşoare, ci, dimpotrivă, tot mai complexe. Însuşirea unor cunoştinţe temeinice într-o profesiune şi a unui larg orizont de cunoaştere şi de cultură generală reprezintă condiţia ca fiecare să-şi aducă contribuţia de calitate la progresul societăţii, al patriei noastre socialiste. De aceea, nu pot fi neglijate nici un moment comandamentele de ordin profesional, ştiinţific şi cultural în formarea omului nou, cerinţe care devin, s-ar putea spune, condiţia existenţei umane, condiţia omului contemporan. Ţinînd seama de acest proces obiectiv, partidul a luat măsuri pentru perfecţionarea învăţămîntului de toate gradele, creşterea calificării şi organizarea reciclării oamenilor muncii din toate domeniile de activitate.

În acelaşi timp, atenţia deosebită acordată vieţii morale în etapa actuală s-a concretizat în elaborarea **Codului principiilor şi normelor muncii şi vieţii comuniştilor, ale eticii şi echităţii socialiste.** Adevărată Cartă a demnităţii umane, **Codul** este o cuprinzătoare sinteză a celor mai nobile virtuţi morale şi civice; el orientează activitatea de educaţie în vederea formării şi afirmării depline a omului nou al societăţii socialiste şi comuniste. Oamenii muncii au dobîndit astfel o armă de nepreţuit în eforturile lor de autoperfecţionare, în lupta pentru înrădăcinarea trainică şi generalizarea principiilor socialismului, ale eticii şi echităţii în toate compartimentele vieţii sociale. Munca educativă are menirea de a contribui la instaurarea unei discipline şi ordini desăvîrşite, la gospodărirea cu maximum de eficienţă a mijloacelor materiale şi financiare. Desigur, climatul de disciplină şi ordine nu se realizează de la sine, ci ca rezultat al acţiunii multiple, pe diverse căi, atît pe plan material, prin sistemul de retribuţie şi normare a muncii, cît şi pe plan educativ, prin munca politică, pentru a asigura aplicarea în viaţă a principiilor comuniste şi formarea unei atitudini înaintate faţă de muncă şi avutul obştesc, faţă de interesele prezente şi viitoare ale colectivităţii, ale naţiunii noastre socialiste.

Omul nou, cu o înaltă conştiinţă politică este un om educat în spiritul cinstei şi adevărului, al colectivismului şi umanismului, al atitudinii socialiste faţă de muncă şi avutul obştesc, al echităţii şi dreptăţii, al patriotismului socialist şi solidarităţii internaţionaliste consecvente.

Călăuzită de Programul adoptat de Congresul al XI-lea, ţinînd permanent seama de transformările revoluţionare ce se produc în societatea socialistă românească, în viaţa internaţională, munca ideologică şi educativă ce va căpăta un nou impuls o dată cu Congresul educaţiei politice şi culturii socialiste, îşi are izvorul în forţa ideilor marxism-leninismului, în cutezanţa gîndirii novatoare a partidului, înaripată de spirit revoluţionar, în răspunsul dat, pe această bază, cerinţelor construcţiei socialiste, ale înaintării spre comunism.

Ion MITRAN

CONGRESUL EDUCATIEI POLITICE SI CULTURII SOCIALISTE

DEMOCRATISMUL, TRĂSĂTURĂ DE BAZĂ A PLANIFICĂRII SOCIALISTE (I)

DEMOCRAȚIA SOCIALISTĂ, ca expresie a puterii poporului, și-a găsit o deplină întruchipare în statul socialist român. Acest caracter democratic este înscris la loc de frunte în Constituția țării, în care se arată că „Întreaga putere în R. S. România aparține poporului liber și stăpîn pe soarta sa". În acest context par cel puțin stranii opiniile unor ideologi burghezi precum că socialismul, conducerea centralizată pe bază de plan a economiei naționale sînt incompatibile cu democrația. Democrația în general, democrația economică în special, este o trăsătură definitorie a relațiilor socialiste de producție, o caracteristică de bază a superiorității noii orînduiri, instrumentul principal prin care se înfăptuiește întreaga politică economică și socială a partidului și statului nostru. K. Marx, pe bună dreptate, punea semn de egalitate între democrație și comunism, iar V. I. Lenin considera că nu este cu putință un socialism victorios care nu realizează o democrație deplină.

Partidul nostru, secretarul general, tovarășul Nicolae Ceausescu, și-au adus atît pe plan conceptual, cît și prin activitatea practică o contribuție de seamă la conturarea unui concept marxist-leninist de democrație socialistă, la crearea în țara noastră a unui sistem complex de mecanisme și pîrghii de înfăptuire la scara întregii societăți a democrației socialiste.

Socialismul creează pentru prima dată în istorie cadrul obiectiv necesar pentru introducerea unei adevărate democrații economice. „Democrația reală pentru cei ce muncesc — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale — nu se poate asigura fără lichidarea deplină a asupririi omului de către om, fără înlăturarea claselor exploatatoare, fără desființarea tuturor inegalităților sociale și naționale".

Există o delimitare clară, de esență între democrația economică socialistă și așa-zisa democrație economică burgheză, fiind evidentă superioritatea celei socialiste. Aceasta decurge în mod obiectiv din caracterul relațiilor de producție, din forma de proprietate și modul de realizare a repartiției bunurilor materiale. Democrația economică burgheză, care în ultimul timp se prezintă în ambalaje tot mai atrăgătoare, ca democrație „industrială" și de „producție",sau sub firma coparticipării și cogestiunii, a pretinsei democratizări a capitalului, cu toate mutațiile care au avut loc în perioada postbelică în structura societății capitaliste, nu și-a schimbat în esență caracterul de clasă. Pornindu-se de la constatarea corectă că în economia capitalistă piața este principala formă de legătură economică dintre producători și proprietarii bunurilor materiale și că pe piață toți cetățenii sînt liberi și egali, unii economiști burghezi prezintă ca suport al democrației teorii ca „piața liberă", „economia socială de piață", „concurența". Analizînd fondul acestor relații, se desprinde faptul că numai din punct de vedere formal, capitalistul și salariații săi sînt egali si că această egalitate nu are o bază social-economică, nu se întemeiază pe drepturi și obligații economice identice pentru toți membrii societății, iar repartiția bunurilor materiale se face în principal nu după muncă, ci după criteriul proprietății. Este evident că în condițiile dominației relațiilor de producție capitaliste, întreaga frazeologie cu privire la „democrația economică", precum și unele măsuri care asigură în anumite limite participarea oamenilor muncii la conducerea economiei, au ca scop abaterea maselor de la lupta pentru adevărata democrație, pentru care acționează partidele comuniste și muncitorești din țările capitaliste. Fără a subaprecia tendința de extindere a democrației burgheze și în viața economică, precum și unele progrese realizate de unele țări capitaliste în acest domeniu, ca urmare a presiunii clasei muncitoare și influenței socialismului, ea continuă să se limiteze în principal la sfera vieții politico-juridice.

Din analiza sistemului de relații și a modului cum se iau deciziile în capitalism rezultă că nu se poate vorbi de democrație reală de care să beneficieze în mod egal toți cetățenii țării în condițiile societății bazate pe proprietatea privat-capitalistă asupra mijloacelor de producție, pe exploatarea omului de către om, pe inegalitate economică și socială. În legătură cu esența democrației burgheze V. I. Lenin spune : „Democrația pentru o minoritate infimă, democrația pentru cei bogați, iată democratismul societății capitaliste" (opere, vol. 25, p. 457). Această apreciere este pe deplin valabilă și astăzi.

SOCIALISMUL prin cucerirea puterii de către cei ce muncesc, prin socializarea socialistă a mijloacelor de producție, lichidarea exploatării omului de către om și realizarea repartiției după cantitatea și calitatea muncii, asigură premisele necesare pentru afirmarea plenară a personalității umane, pentru egalitatea deplină între toți membrii societății. De asemenea — așa cum se arată în Programul P.C.R. —, „se creează condiții pentru ca oamenii muncii să poată beneficia cu adevărat de roadele muncii lor, de cuceririle progresului și civilizației și, totodată, să se poată manifesta liber în sfera vieții sociale, să-și valorifice energia și forța creatoare în interesul lor și al societății, să se bucure de libertate și drepturi garantate material".

Teza burgheză după care planificarea socialistă, aplicarea centralismului democratic în conducerea pe baza de plan a economiei naționale ar afecta democrația economică, ar împiedica manifestarea inițiativei creatoare a fiecărui producător de bunuri materiale, și ar genera prin sine însăși birocratism, are caracter speculativ, de diversiune.

Superioritatea democrației economice socialiste este ilustrată și de faptul că prin Constituție se garantează dreptul la muncă pentru fiecare membru al societății. În care constituție burgheză se stipulează un asemenea drept ?

DEMOCRAȚIA ECONOMICĂ este un component organic al conceptului de democrație socialistă, ea exprimă latura esențială, determinantă a acesteia, constituie temelia materială a democratizării întregii vieți sociale. De aceea, în mod firesc se pune problema, poate exista o adevărată democrație, fără o democrație reală economică ? Evident că nu. Trăsătura esențială, care străbate ca un fir roșu întregul sistem și mecanism de elaborare și definitivare a planului național unic de dezvoltare economico-socială, o constituie respectarea strictă la toate nivelele și verigile economiei naționale a principiului centralismului democratic. În concepția P.C.R., planul trebuie să fie o emanație a maselor, o creație conștientă a celor chemați să-l îndeplinească, să asigure angajarea întregului popor la stabilirea și îndeplinirea programului de dezvoltare economică și socială a țării. Avînd în vedere caracterul planificat al întregii vieți economice și sociale, în societatea socialistă forma principală prin care se realizează democrația economică, o constituie participarea largă a producătorilor socialiști uniți la elaborarea și realizarea planului național unic de dezvoltare economică și socială.

În Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României se arată : „Elaborarea și realizarea planului național unic se bazează pe participarea largă și nemijlocită a clasei muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, cu intelectualitatea și celelalte categorii de oameni ai muncii — în dubla lor calitate de producători ai valorilor materiale și spirituale și în același timp de proprietari ai mijloacelor de producție, ai întregii avuții naționale“. Numai în aceste condiții se asigură caracterul democratic al planificării, realizarea în fapt a unuia din obiectivele fundamentale ale revoluției socialiste și anume **dreptul poporului „de a-și hotărî în mod suveran destinele, de a-și făuri viitorul așa cum dorește“.** De aceea, creșterea rolului maselor largi în conducerea statului socialist, lărgirea continuă a democrației socialiste constituie o legitate a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Definirea modalităților concrete de aplicare a centralismului democratic în domeniul vieții economice, în activitatea de planificare, a constituit o preocupare constantă a partidului și statului nostru în ultimul deceniu.

PLANUL NAȚIONAL UNIC de dezvoltare economică și socială, fie anual, fie cincinal, este expresia cea mai profundă a democratismului care caracterizează orînduirea noastră. Acest fapt este ilustrat atît de principiile care stau la baza sa cît și de întreg sistemul de elaborare și executare a planului.

Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României conține cadrul instituțional, precum și locul și rolul fiecărei verigi a economiei naționale în elaborarea și definitivarea planului. În această lege sînt reglementate probleme ca : atribuțiile și răspunderile întreprinderilor, centralelor, ministerelor și comitetelor executive ale consiliilor populare în elaborarea și executarea planurilor ; rolul organelor de conducere colectivă, al consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi și centrale și al consiliilor ministerelor, în elaborarea proiectelor planurilor cincinale și anuale și fundamentarea planurilor unităților socialiste, în rezolvarea operativă a problemelor ce se ridică în executarea planului, al modului de dezbatere a planurilor cincinale și anuale, precum și a măsurilor ce se impun în vederea îndeplinirii și depășirii planului în adunările generale ale oamenilor muncii. De asemenea, reglementează etapele de elaborare a planului, drumul pe care îl parcurge de la unitățile de bază economice, social-culturale și teritorial-administrative pînă la aprobarea sa de către Marea Adunare Națională, felul în care se asigură participarea largă a specialiștilor din producție, din institute de cercetare, proiectare și din învățămînt la elaborarea și fundamentarea proiectelor de planuri, la modul de desfășurare pe trepte organizatorice a sarcinilor ce revin din planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe titulari de plan etc. Întreg mecanismul de elaborare și fundamentare a planului, precum și de defalcare a sa pe unități, se întemeiază pe principiul centralismului democratic care asigură îmbinarea organică a conducerii întregii activități economice pe baza planului național unic cu autonomia funcțională a fiecărei unități.

Modalitățile concrete de aplicare a centralismului democratic în activitatea de planificare în țara noastră au cunoscut o perfecționare continuă. Un moment de cotitură în această direcție l-a constituit Congresul al IX-lea al P.C.R. care a deschis perspective largi introducerii și extinderii în toate domeniile de activitate, în forme adecvate, a democrației socialiste, a metodei — folosite de conducerea partidului — de a se întîlni și dezbate cu oamenii muncii probleme care vizează prezentul și viitorul patriei noastre, de a-i consulta și stabili împreună, în calitate de proprietari ai mijloacelor de producție, măsurile necesare pentru perfecționarea continuă a activității economice și sociale.

Trebuie precizat că ansamblul de măsuri cuprins în directivele aprobate de cele două Conferințe Naționale (1967 și 1972), orientările date de Congresul al X-lea și al XI-lea privind perfecționarea, organizarea și conducerea planificată a economiei naționale, a îmbunătățirilor aduse prin o serie de reglementări și legi, urmăresc nu slăbirea planificării, ci creșterea gradului de profunzime prin îmbinarea mai justă a conducerii unitare a vieții economice sociale cu stimularea inițiativei economice de jos și perfecționarea mecanismului centralismului democratic sub ambele sale aspecte. Raportul dintre cele două laturi ale centralismului democratic, decizia centrală și autonomia unităților economice subordonate — nu trebuie privit static, ci într-o permanentă schimbare, în funcție de gradul de maturizare a societății. Prin traducerea în viață a ansamblului de măsuri privind perfecționarea organizării și conducerii planificate a economiei naționale, s-au produs o serie de mutații în direcția creșterii responsabilității în conducerea și rezolvarea problemelor economice direct de cei care dirijează nemijlocit producția, a apropierii conducerii de producție și eliminării verigilor intermediare cu caracter pur administrativ. Prin urmare, avem de-a face cu aplicarea principiilor planificării socialiste la condiții modificate : o structură organizatorică mai simplă, un sistem de planificare mai cuprinzător în funcție de specificul fiecărui sector de activitate, așezarea pe baze economice a tuturor verigilor economiei naționale, a tuturor unităților productive.

PENTRU ÎNȚELEGEREA esenței principiului centralismului democratic în viața economică, a particularității sale în acest domeniu de activitate trebuie clarificată relația dintre centralizare și descentralizare în condițiile economiei socialiste. Această problemă a constituit obiectul unor largi dezbateri în literatura economică din unele țări socialiste, mai ales legate de direcțiile de perfecționare a organizării și conducerii planificate a economiei naționale. Trebuie precizat că în fond prin aceste măsuri nu are loc o descentralizare a producției, o scădere a gradului său de concentrare, o slăbire a sistemului de planificare centralizată, ci o descentralizare a deciziilor, o lărgire a cadrului instituțional care va permite participarea efectivă a fiecărui om al muncii la elaborarea planului. Acest lucru este firesc, întrucît economia națională continuă să fie un tot unic și indivizibil, iar folosirea unor noi formule de organizare și conducere a producției materiale, — așa cum s-a întîmplat în țara noastră, prin înființarea centralelor economice — nu conduce la o scădere a rolului conducerii centralizate, nu afectează nivelul de concentrare a producției. Prin aceste măsuri s-a urmărit în principal : perfecționarea mecanismului funcțional al economiei socialiste, îmbunătățirea calității și sporirea eficacității conducerii, descentralizarea procesului de conducere, și în primul rînd, a sistemului de luare a deciziilor.

În țara noastră, prin măsurile aplicate de perfecționare a sistemului de organizare și conducere a economiei naționale s-a urmărit nu slăbirea conducerii centralizate pe bază de plan a vieții economice, ci crearea cadrului necesar pentru ca deciziile economice luate la toate eșaloanele economiei naționale să fie temeinic fundamentate și să corespundă cerințelor sporirii eficienței economiei naționale atît în ansamblul ei ,cît și în fiecare sector de activitate din sfera producției materiale.

DEMOCRAȚIA ECONOMICĂ SOCIALISTĂ este un act conștient, deliberat, care presupune participarea activă a tuturor membrilor societății la luarea hotărîrilor de importanță majoră privind dezvoltarea economică și socială a țării, a fiecărui colectiv de muncă la luarea deciziilor în unitatea respectivă. Partidul nostru este adversarul teoriilor privind reglementarea vieții economice după jocul liber al cererii și ofertei, al creării unor premise care să permită introducerea în economie a unor fenomene stihinice, a creării unei piețe concurențiale în care raporturile cerere-ofertă-preț să fie stabilite spontan. **„Considerăm,** sublinia **tovarășul Nicolae Ceaușescu, că aceste concepții sînt dăunătoare societății noastre. Este falsă concepția că relațiile de piață ar veni în contradicție cu principiile planificării centralizate, că planificarea ar fi o frînă în creșterea competitivității și în ținerea pasului cu progresul tehnic contemporan al întreprinderilor socialiste“.**

În procesul așezării pe baze noi a sistemului de organizare și conducere pe bază de plan a economiei, o atenție deosebită s-a acordat adîncirii democrației economice, perfecționării modului de luare a deciziilor, creării unor condiții tot mai bune de participare directă a oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, la elaborarea și executarea planului, la aplicarea în viață a hotărîrilor de partid și de stat. Organizarea de consfătuiri cu activul de partid și de stat, pe domenii de activitate, a devenit o practică curentă în țara noastră. În acest cadru se înscrie și hotărîrea adoptată în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 11 mai a.c., la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a se convoca, odată la cinci ani Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie. Cu acest prilej se vor dezbate, în conformitate cu orientările date de partid, principalele probleme ale dezvoltării acestei ramuri hotărîtoare pentru progresul economiei naționale, al întregii noastre societăți. Prin urmare, concomitent cu perfecționarea organizării și conducerii economiei naționale, a avut loc și o adîncire a laturii democratice a centralismului democratic. Producătorii bunurilor materiale din țara noastră participă nemijlocit la conducerea producției, la elaborarea și executarea planului. Ei au reprezentanți în consiliile oamenilor muncii; s-a creat cadrul instituțional — adunarea generală a oamenilor muncii — în care se dezbat probleme majore ale activității întreprinderilor. Drept rezultat s-a asigurat ca deciziile de care depind mersul înainte, progresul multilateral al societății noastre să fie cu adevărat emanația voinței și înțelepciunii maselor, să corespundă intereselor supreme ale țării.

prof. univ. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

„AURUL CENUŞIU", SURSĂ DE PRIM RANG A PROGRESULUI ROMÂNIEI

DE-A LUNGUL ISTORIEI UMANE au avut loc numeroase mutaţii în tehnică şi modificări radicale în domeniul ştiinţei, care, deşi s-au influenţat reciproc, nu au coincis în timp, ci s-au produs în momente diferite ale istoriei.

Particularitatea majoră a transformărilor ce se produc astăzi, transformări pe care le denumim prin termenul de revoluţia ştiinţifică şi tehnică, constă în **unitatea mutaţiilor** ce se produc în gîndirea ştiinţifică cu transformările calitative din sfera tehnicii. Revoluţia ştiinţifico-tehnică contemporană reprezintă o situaţie nouă, fără precedent în istorie, un proces care cuprinde un complex de modificări calitative, în primul rînd în sfera ştiinţei şi tehnicii, cu numeroase implicaţii în economic, în relaţiile sociale şi în cultură. În cadrul acestui complex de procese remarcăm noul rol al ştiinţei, rolul acesteia de a deschide drumuri noi pentru tehnică.

În consecinţă se amplifică, în condiţiile revoluţiei ştiinţifico-tehnice, importanţa studierii rolului diferitelor surse ale bogăţiei sociale. Revoluţia industrială din secolul al XVIII-lea a pus pe prim plan asemenea surse de bogăţie cum sînt forţa de muncă şi materiile prime. Revoluţia ştiinţifico-tehnică solicită, în afară de acestea, dezvoltarea spiritului ştiinţific, stabilirea unei „tradiţii" de cultură. Alături de materiile prime şi raţionalizarea muncii o sursă din ce în ce mai importantă de bogăţie socială devine „organizarea descoperirii", respectiv conducerea progresului ştiinţific. De aici rolul deosebit pe care îl îndeplineşte ştiinţa în ansamblul politicii statului, al societăţii.

Termenul de revoluţie ştiinţifico-tehnică, după cum am spus, desemnează un complex de transformări radicale care antrenează simultan ştiinţa şi tehnica contemporană. Astfel, cu toate că nu există un sincronism între revoluţia tehnico-ştiinţifică şi evoluţia societăţii, transformările pe care le produce revoluţia tehnico-ştiinţifică au urmări asupra tuturor relaţiilor sociale, prin modificările produse în caracterul şi dinamica forţelor de producţie. Totodată transformările nu au loc doar în tehnologie, ci şi în sfera organizării şi conducerii proceselor social-economice. Ca atare, revoluţia ştiinţifico-tehnică este un proces cu multiple laturi, care cuprinde alături de automatizare şi cibernetizare şi posibilitatea de a trece la forme noi de producţie de tip nemaşinist, prin utilizarea cuceririlor fizicii, biofizicii şi biochimiei. Sub ochii noştri se realizează transformarea în perspectivă, prevăzută de K. Marx, a procesului de producţie „din simplu proces de muncă în proces ştiinţific".

Diversele linii de progres ştiinţific şi tehnic se remarcă prin noutate, prin discontinuitate, datorită descoperirilor ştiinţifice sau invenţiilor tehnice, capabile să deschidă noi drumuri pentru societate, să ofere noi surse de ridicare a eficienţei activităţii umane de transformare a mediului natural şi social. Din acest unghi de vedere revoluţiile în tehnică care s-au produs în diversele momente ale istoriei umane au reprezentat mutaţii în sfera forţelor de producţie. Trecerea de la producţia meşteşugărească la producţia maşinistă datorită revoluţiei industriale a constituit o reală discontinuitate în evoluţia tehnicii, în modalităţile de operare asupra obiectului muncii, dar şi în ce priveşte productivitatea muncii, gama obiectelor puse la dispoziţia oamenilor, în modul de instruire şi aşa mai departe. Într-un mod mult mai complex se înfăptuiesc revoluţiile în ştiinţă. În epoca contemporană sîntem martorii unei noi revoluţii cu caracter global care îşi găseşte expresia în procesul de integrare a gîndirii ştiinţifice prin transdisciplinaritate, multidisciplinaritate şi interdisciplinaritate. Acest proces cuprinde totalitatea ştiinţelor sociale, ştiinţelor tehnice şi ştiinţelor naturii.

Statele mici pot aduce contribuţii mari la progresul tehnico-ştiinţific

REVOLUŢIA ŞTIINŢIFICĂ şi tehnică prin amploare, prin sfera sa de manifestare constituie un fenomen global de dimensiuni planetare. Cu toate acestea desfăşurarea ei, în timp şi spaţiu, este inegală datorită decalajelor economice şi a actualului sistem de relaţii economice şi politice internaţionale care ridică numeroase obstacole în calea unor raporturi de egalitate şi echitate între toate ţările şi popoarele lumii. În aceste condiţii strategia dezvoltării în perspectivă a ţării noastre, care implică ca element definitoriu dezvoltarea puternică a forţelor de producţie pe baza cuceririlor revoluţiei ştiinţifico-tehnice, este expresia voinţei poporului de a transforma România într-o ţară socialistă dezvoltată economic şi social. O asemenea hotărîre a impus mobilizarea forţelor proprii în direcţiile principale de acţiune. În acest context angajarea potenţialului ştiinţific autohton în rezolvarea problemelor dezvoltării a devenit hotărîtoare. Prof. Mircea Maliţa denumea sugestiv capacitatea ştiinţifică a naţiunilor drept „aur cenuşiu".

În prezent „aurul cenușiu“ a devenit o sursă de prim rang a dezvoltării economice și sociale. Mai mult, împotriva unor prejudecăți destul de larg răspîndite, putem considera că prin potențialul lor științific uman multe state mici și mijlocii și nu numai statele mari aduc și pot aduce contribuții importante la realizarea progresului.

De altfel, unele state dezvoltate ca S.U.A. bunăoară preferă să importe „aur cenușiu“ din alte state mici și mijlocii, folosindu-se de decalajele economice și sociale ale lumii contemporane. Un asemenea transfer de forțe umane cu înaltă calificare constituie un fenomen negativ cu repercusiuni asupra procesului de lichidare a decalajelor economice și a evoluției statelor angajate pe calea dezvoltării independente. Instaurarea pe plan internațional a unui sistem nou de relații politice și economice va contribui la utilizarea mai bună a potențialului științific al umanității, la o circulație a cuceririlor științei și tehnicii după noi reguli și criterii menite să avantajeze dezvoltarea tuturor țărilor și să evite polarizarea țărilor și popoarelor într-o majoritate săracă și o minoritate bogată.

Pe baza analizei caracterului revoluției științifico-tehnice și a experienței acumulate pe plan mondial, în ultimul deceniu, se constată că opțiunile de cercetare se realizează într-un context mai favorabil sau mai puțin favorabil în dependență de capacitățile științifice dezvoltate de o națiune.

România, care are tradiție în pregătirea temeinică a cadrelor științifice și inginerești, dispune de un însemnat stoc de „aur cenușiu“ a cărui valoare este în continuă creștere. Prestigiul științei și tehnicii românești este pe deplin subliniat de numeroasele premii primite la concursurile internaționale, de cererea crescîndă pentru cumpărarea de brevete românești, de numărul mare de lucrări brevetate în țară. Acest important efort de creație științifică și tehnică urmează să fie fructificat în cadrul actualului cincinal prin intermediul programelor prioritare de cercetare științifică. Dacă în trecutul nu prea îndepărtat opțiunile în domeniul cercetării științifice erau în mare măsură o problemă a personalităților care conduceau laboratoare și institute șiințifice, astăzi programele sînt stabilite în funcție de obiectivele dezvoltării economice și sociale. De asemenea, un element nou îl reprezintă organizarea și conducerea programelor în corelație cu planurile de dezvoltare economico-socială. Această corelare are drept scop să se asigure un avans al cercetării științifice în raport cu planul economico-social, astfel încît soluțiile oamenilor de știință să devină operaționale în momentul trecerii la îndeplinirea planului stabilit pentru o anumită perioadă. De asemenea, în stabilirea priorităților de cercetare continuă să joace un rol important resursele naturale proprii, a căror valorificare se justifică economic și social ; posibilitățile de opțiune se lărgesc pe măsura dezvoltării capacităților științifice, a ridicării nivelului general al cercetării științifice.

Programele prioritare de cercetare științifică sînt rezultatul unor opțiuni la nivelul conducerii societății, opțiuni motivate de strategia dezvoltării țării noastre pe termen lung și de necesitatea stringentă de a spori aportul științei românești la acoperirea necesităților dezvoltării economiei și de a micșora corespunzător efortul valutar. Programele acoperă principalele domenii de activitate, socotindu-se în actualul cincinal ca 80% din totalul tehnologiilor să fie de concepție proprie sau rezultatul perfecționării celor existente și numai 20% să provină din import. Un asemenea efort presupune o grijă deosebită pentru ridicarea nivelului științific al cercetării, orientarea spre soluții avantajoase tehnice și economice, utilizarea intensivă a mijloacelor de cercetare, scurtarea duratei de realizare a obiectivelor de cercetare științifică și micșorarea duratei de transfer a realizărilor din laborator în producție. Desigur, în această perioadă se va acorda o atenție sporită asimilării de produse pentru a se reduce importul și va spori grija pentru aplicarea în cele mai bune condiții a licențelor cumpărate pentru a crește gradul lor de integrare și nivelul de realizare tehnică.

Întrucît pe plan mondial a crescut cererea de „aur cenușiu“, se deschid numeroase posibilități de a oferi spre vînzare, alături de produsele economiei românești, și „produsele“ cercetării și proiectării, în forme extrem de variate, de la licențe pînă la servicii de consulting.

Integrarea cercetării fundamentale cu cea aplicativă

DIVIZIUNILE CLASICE, ca și încercările de a trasa granițe precise între cercetarea fundamentală și cercetarea aplicată pierd în mare măsură terenul, făcînd loc unei concepții despre integrarea acestor nivele în gîndirea și practica științifică. În aceste condiții func-

MARCEL CHIRNOAGĂ *Cresc pădurile de schele* ția științei de a construi teoria capabilă să explice mecanismul diferitelor fenomene se prelungește în activitatea de întocmire a „rețetelor de lucru“, respectiv, de elaborare de noi tehnici, tehnologii și produse. Potențialul revoluției științifico-tehnice nu se epuizează prin automatizarea și cibernetizarea proceselor de producție. Prognozele privind perspectivele dezvoltării științei și tehnicii includ progresele biologiei care vor duce la rezolvarea unui mare „pachet“ de probleme : prelungirea vieții active a oamenilor, cunoașterea temeinică a proceselor psihice în vederea influențării lor pozitive, cunoașterea aprofundată a proceselor genetice în scopul prevenirii maladiilor de această origină, dezvoltarea cunoștințelor de ecologie umană care vor permite îmbunătățirea condițiilor de viață pe baza unui progres tehnic accelerat, folosirea fuziunii nucleare, a laserilor în scopuri pașnice etc.

Descoperirile previzibile în fizică, biochimie și biofizică apropie tot mai mult momentul cînd producțiile de tip „mașinist“, generate de revoluția industrială și mereu perfecționate pînă astăzi, vor fi tot mai mult dublate de producții care se vor desfășura cu ajutorul tehnologiilor „nemașiniste“ întemeiate pe transformări biofizice și biochimice. În industrie procedeele biologice vor putea fi utilizate chiar în domeniul extracției miniere. De pe acum sînt unele rezultate promițătoare privind utilizarea microorganismelor pentru extragerea minereurilor utile, îndeosebi din acele materiale în care se găsesc în cantități extrem de mici și pentru care procedeele mecanice ar fi insuficiente. În energetică, procesele biofizice și biochimice vor permite găsirea căilor de transformare directă a energiei solare în forme de energie utile pentru societate. În agricultură extinderea tehnologiilor biologice pe seama micșorării cîmpului de utilizare a proceselor chimice va avea numeroase urmări pozitive, dintre care, cele mai importante ar fi următoarele : ieftinirea prețurilor de cost, ridicarea productivității muncii, creșterea producției și micșorarea pericolelor pentru sănătatea oamenilor implicate de folosirea actualelor insecticide, fungicide și chiar unele îngrășăminte chimice.

O deschidere recentă, pe care a realizat-o revoluția științifico-tehnică și care oferă perspective deosebit de interesante pentru viitorul economiei și vieții sociale, este realizată de cercetările privind ecologia societății. Se deschide perspectiva dirijării raționale a ecosistemelor naturale și sociale pe termen lung.

Știința și tehnica vor permite „remodelarea“ spațiului geografic, economic și social în dependență de criterii raționale și în funcție de programe unitare complexe. Amenajările bazinelor hidrografice, sistematizarea complexă a teritoriului, raționalizarea dezvoltării urbane și rurale, acțiunile de protecție a plantelor și animalelor, activități de reglare a climatului sînt cîteva aspecte concrete de intervenție activă pentru reglementarea relațiilor dintre societate și natură. În țara noastră programele naționale elaborate sau în curs de elaborare prefigurează procesul organizării și conducerii relațiilor dintre economic, social și natural pentru evitarea efectelor negative ale progresului tehnic și tehnologic.

Creșterea rolului informației în conducerea socială

GENERALIZAREA TEHNICII de calcul electronic, influențează pozitiv mecanismul participării la conducerea întreprinderii și a societății. Acest proces constituie un aspect concret al raportului dintre decident și instrumentele care pot să-i servească pentru optimizarea deciziei. Rezultatul la care se ajunge depinde, în primul rînd, de factorul decident, de capacitatea sa de analiză și evaluare a datelor obținute cu ajutorul instrumentelor care îi stau la dispoziție.

În aceiași termeni se pune și problema participării maselor la conducere. Practica ne arată că unele neajunsuri ale funcționării mecanismului participativ pot fi înlăturate printr-o mai bună difuzare a informațiilor necesare oamenilor muncii pentru a se pronunța asupra măsurilor necesare pentru bunul mers al unităților economice. Rolul major pe care îl îndeplinește informația în procesul conducerii ne atrage atenția asupra mijloacelor pe care le oferă tehnica modernă în domeniul prelucrării datelor. În acest context introducerea computerilor în economie va juca un rol din ce în ce mai mare asigurînd o prelucrare rapidă a datelor și o comunicare mai eficientă. Astfel, tehnica electronică de calcul va putea îndeplini un rol pozitiv în dezvoltarea democrației economice și nu numai economice.

De altfel, trebuie încă o dată să subliniem că tehnica electronică de calcul nu constituie un „robot“ ce se substituie oamenilor sub toate aspectele. Orice element al unui sistem informațional automat va funcționa ca auxiliar al omului. Proliferarea în viitor a tehnicii de calcul electronic, inclusiv a sistemelor automate pentru conducerea proceselor tehnologice, nu va afecta negativ desfășurarea procesului de participare la conducere. Dimpotrivă, cadrul instituționalizat al conducerii participative va putea să beneficieze de serviciile unui sistem informațional perfecționat pentru a optimiza procesul luării deciziilor și a adînci democrația economică. Stabilirea unui „dialog“ între conducătorul colectiv și computer nu va fi în acest caz decît o parte a unui proces mai complex în care ultimul cuvînt îl vor avea oamenii muncii în dubla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători.

Îmbogățirea conștiinței sociale cu elementele unei civilizații înaintate

MODIFICĂRILE pe care le produce revoluția științifico-tehnică și evoluția științei, în sfera tehnicii și tehnologiei, în economie și structurile socio-profesionale au implicații pe planul evoluției conștiinței oamenilor muncii. Deplasările care se produc în sfera muncii cer deja un nou model de calificare a forței de muncă întemeiat pe exigența creșterii calificării, ceea ce conduce la intensificarea procesului de însușire a cunoștințelor științifice și tehnice în masa populației. Creșterea nivelului de instrucție atrage după sine modificarea profilului cultural al indivizilor, îmbogățirea conștiinței lor cu elementele proprii unei civilizații înaintate.

Amplul proces de extindere a unor noi mijloace tehnice de răspîndire a culturii conduce la accelerarea și la mobilitatea proceselor de modificare a cunoștințelor individuale, la creșterea ponderii elementelor de gîndire realist-materialistă și la îngustarea cîmpului de manifestare a prejudecăților, a ideilor înapoiate despre viață și societate.

Un factor care va modifica profund procesele de modelare a conștiinței oamenilor este noul tip de învățămînt pe care îl propulsează revoluția științifico-tehnică. Dacă revoluția industrială din secolul XVIII a dat naștere procesului de democratizare a învățămîntului, revoluția științifico-tehnică pune bazele învățămîntului permanent care acoperă întreaga viață activă a individului. Dacă revoluția industrială a introdus învățămîntul de tip enciclopedic întemeiat pe acumularea cunoștințelor de care dispune omenirea, revoluția științifico-tehnică deschide calea învățămîntului creativ, întemeiat pe însușirea metodologiilor care permit folosirea informației și nu pe înregistrarea automată a informațiilor existente la un moment dat. Desigur și alte domenii ale vieții

prof. univ. dr. Sergiu TAMAȘ

(Continuare în pag. 11)

CONŞTIINŢA SOCIALISTĂ ŞI FORMELE EI DE MANIFESTARE

ÎN ÎNTREAGA SA POLITICĂ, bazată pe teoria materialist-istorică, partidul nostru pune accentul pe dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, pentru realizarea deplină a rolului acesteia în dezvoltarea societății, ca o uriașă forță revoluționară transformatoare. Subliniindu-i importanța, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a arătat că **„...problema dezvoltării societății noastre este strîns legată de creșterea conștiinței maselor largi populare, de ridicarea nivelului ideologic și politic al comuniștilor, de dezvoltarea conștiinței socialiste a tuturor cetățenilor, a tineretului în special. Întregul popor trebuie să acționeze în mod conștient — tot mai conștient — pentru îndeplinirea programului de transformare revoluționară a societății noastre“.**

Partidul nostru pornește de la adevărul după care conștiința omului nu numai că reflectă lumea obiectivă dar și o creează, o perfecționează, aceasta deoarece totuși „(...) lumea nu îl satisface pe om și el se hotărăște s-o schimbe prin acțiunea lui“ (V. I. Lenin) Conștiința înseamnă, în același timp, și reflectarea realității și acțiunea pentru schimbarea ei, fiind un act de creativitate în raport cu natura, cu societatea, cu economia, creativitate de care depinde progresul întregii națiuni.

Conștiința socialistă a ridicat oamenii la un nivel superior de înțelegere a lumii, de cunoaștere a legilor economice obiective și a relației lor cu voința și acțiunea socială, cu finalitatea ei umană. Oamenii muncii din țara noastră au devenit tot mai conștienți că bunăstarea și fericirea lor depind de felul cum acționează pentru întărirea și dezvoltarea continuă a proprietății socialiste, singura sursă a dezvoltării economiei țării, a progresului individual și în general al societății, a întăririi independenței și suveranității naționale.

Programul P.C.R. orientează întreaga muncă de educație pentru formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste.

„Însușirea concepției științifice despre lume, se arată în Program — **dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor constituie un factor esențial al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la comunism. Activitatea ideologică și politico-educativă a partidului are în vedere că teoria revoluționară a materialismului dialectic și istoric este menită să ajute nu numai la cunoașterea lumii, ci și la înarmarea întregului partid, a militanților săi, a tuturor membrilor partidului cu cunoștințele necesare desfășurării acțiunii conștiente de transformare a societății“.**

Forță propulsoare a societății

ÎN conștiința socialistă se reflectă primordial comunitatea de interese a fiecărui om cu cele ale societății, datorită calității comune de proprietari colectivi ai mijloacelor de producție și producători socialiști, care stă la baza adîncirii continue a democrației socialiste în general și a celei economice în special. Drepturile care decurg din această dublă calitate sînt legiferate și transpuse într-un cadru instituțional larg democratic, iar pentru generalizarea conștiinței acestor drepturi și a obligațiilor care decurg de aici, se fac eforturi educative concretizate într-un ansamblu de forme și metode instructiv-educative.

Partidul se preocupă permanent de ridicarea conștiinței socialiste a maselor, de participarea lor conștientă la creșterea avuției naționale care se răsfrînge apoi asupra nivelului de trai al tuturor. Viața dovedește că urmînd politica partidului, oamenii muncii din țara noastră înțeleg din ce în ce mai bine concordanța dintre interesul personal și cel general al societății, și militează pentru respectarea principiilor eticii și echității socialiste. O dovedește atitudinea creatoare în muncă, numărul mare de invenții și inovații, mișcarea largă de mase a celor care luptă pentru autoutilarea întreprinderilor lor, pentru reducerea importurilor, pentru creșterea eficienței economice, pentru autocontrol și responsabilitate în toate întreprinderile, secțiile, locurile de muncă.

O caracteristică a conștiinței socialiste a poporului nostru, care îi potențează funcțiile mobilizatoare și transformatoare, constă în aceea că ea poartă amprenta istoriei țării, a specificului civilizației românești, creată, transmisă și amplificată în decursul timpului — prin cultura sa proprie, evident și cea economică — cu care a contribuit la cea universală prin caracteristice spirituale și morale, prin umanismul său.

În conștiința socialistă a poporului nostru sînt încorporate puternicele elemente progresiste din trecut ; atașamentul față de pămîntul țării, propria noastră experiență de luptă împotriva asupririi economice, sociale și naționale, aspirațiiile cele mai nobile spre progres social, economic și moral, năzuințele de dreptate și libertate socială, prietenia și solidaritatea muncitorească cu naționalitățile conlocuitoare, patriotismul oamenilor de pe pămîntul României și totodată internaționalismul lor. Poporul nostru a avut din totdeauna o largă deschidere spre valorile autentice, spre mesajele de progres ale omenirii, asimilînd cuceririle științifice ale timpului, ideile progresiste, în general umaniste.

Încă în condițiile asupririi capitaliste, partidul clasei muncitoare a formulat idei programatice corespunzătoare aspirațiilor și necesităților specifice poporului nostru, oamenilor muncii din România. Aceste idei au căpătat noi dimensiuni în condițiile construcției socialiste, ale puterii populare, ale libertății de gîndire, exprimare și acțiune, pe fondul de idei al marxism-leninismului care este dezvoltat creator.

În socialism cultura este un bun al maselor largi care asimilează valorile spirituale și morale, își formează o conștiință socialistă — unică și indivizibilă — și acționează în mod deliberat, conform Programului partidului, modelului de viață pe care și l-au dorit, imaginat și propus, în toate domeniile vieții. În acest mod, conștiința socialistă este un „laborator de energii“ care face ca gîndirea să se transforme în acțiune, să-i dea forță materială. Rolul culturii economice în conștiința socialistă a maselor este esențial întrucît transformarea societății și a omului însuși se face avînd drept suport producția materială și spirituală, aceasta fiind o modalitate primordială de a trăi realitatea și a participa la progresul ei spre comunism. Cultura economică în socialism are o funcție modelatoare în sens comunist, integrată în funcția de ansamblu a conștiinței socialiste ca forță propulsoare a societății.

Cultura economică socialistă intră în conștiința oamenilor prin asimilarea cuceririlor științelor economice progresiste, conceptelor purtătoare ale ideologiei materialist-istorice privind dezvoltarea societății pe baza concordanței dintre relațiile de producție cu forțele de producție. Acest proces duce la înlăturarea conceptelor sociale cu încărcătura vechii orînduiri exploatatoare, a celor ce nu intră în spiritul socialismului și al spiritualității românești izvorîtă din realitățile concrete social-economice ale țării noastre.

Acțiune conștientă vizînd viitorul economiei naționale, transformarea omului

CONȘTIINȚA SOCIALISTĂ se manifestă cu putere în toate domeniile vieții, într-o mare diversitate de forme. Expresie cuprinzătoare a acțiunii conștiente în economie, planul unic de dezvoltare economico-socială, cincinal și anual, reflectă posibilitățile dintr-o etapă dată de creștere a avuției naționale și pe această bază de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii.

În conștiința oamenilor muncii din țara noastră, a intrat convingerea că planificarea unei rate înalte de acumulare este o necesitate istorică, de ordin nu numai economic ci și politic, de care depinde lichidarea treptată a decalajelor economice față de țările avansate industrial, afirmarea independenței naționale pe plan mondial, în cadrul unor interdependențe economice ce se dezvoltă neîncetat, odată cu necesitatea participării la diviziunea internațională a muncii, cu avîntul luat de revoluția tehnico-științifică contemporană. Oamenii muncii din țara noastră sînt conștienți că numai o rată înaltă a acumulării permite ritmuri înalte de dezvoltare care asigură un consum individual sporit și că, astfel, în cîteva cincinale se va putea asigura satisfacerea necesităților raționale de consum, științific stabilite.

În conștiința socialistă individuală și socială, se reflectă adevărul că dezvoltînd economia în ritm înalt se întărește națiunea și crește rolul statului nostru în concertul economic mondial. Oamenii muncii sînt conștienți de justețea politicii partidului de repartizare echitabilă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării ceea ce duce la egalizarea nivelului de dezvoltare în toate județele. Aceasta face ca întreg poporul, indiferent de naționalitate, să se bucure de roadele industrializării, de dezvoltare armonioasă a tuturor ramurilor economiei, a întregului complex economic național. **„În general,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, societatea noastră socialistă lichidînd inegalitatea economică, asuprirea socială și națională, realizînd o orînduire bazată pe dreptate economico-socială, pe recunoașterea dreptului la egalitate între toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate, creează un umanism nou care pune pe primul plan întreaga națiune, dar și fiecare persoană, omul cu năzuințele, cu cerințele sale“.**

ION IRIMESCU *Lupeni 1929.*

Este astăzi un fapt din ce în ce mai limpede pentru toți oamenii muncii că realizarea prevederilor planului de stat elaborat și legiferat în mod democratic — de jos în sus — depinde de munca, priceperea, inițiativa lor, de acțiunea și comportamentul lor responsabil în viața economică și în general în societate.

Acțiunea conștientă pe care oamenii muncii din țara noastră o desfășoară se îndreaptă în mod firesc spre integrarea tuturor în vastul efort creator de bunuri materiale și spirituale, de perfecționare neîncetată a relațiilor de producție socialiste. Integrarea plenară în colectivul de muncă socialist este o necesitate a afirmării solidarității umane, a răspunderii față de destinul națiunii, față de societatea socialistă ; în colectivul de muncă oamenii se educă în spiritul cooperării, al creativității, al colectivismului în general, în spiritul nou al societății noastre — care combate manifestările de parazitism, de carierism, egocentrism și alte tare moștenite de la orînduirea trecută.

Acțiunea în cunoștință de cauză și pornită din conștiința socialistă, declanșează resorturile gîndirii economice și tehnice operaționale, inițiativa actuală se plasează într-un orizont larg, tehnic și social. Fiecare act de inovație economică, tehnologică, organizațională este un act conștient înscris pe linia progresului social, al unei viziuni bine determinate asupra evoluției societății, întreprinderii și individului prin îmbinarea optimă a obiectivelor actuale cu cele viitoare, prin rezolvarea prioritară a celor mai importante probleme ale fiecărei perioade a dezvoltării economico-sociale.

Conștiința socialistă — ca forță propulsoare a societății — este izvorul inițiativei de mase, care impulsionează acțiunea ce transpune în fapt generalizat noul din știință, din experiență, din legile țării, a noului reieșit din analiza critică și autocritică a activității umane. În prezent, așa cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea sa la Congresul sindicatelor **„este necesar, să acționăm cu cea mai mare hotărîre pentru gospodărirea cu maximum de randament a mijloacelor de care dispunem, pentru reducerea consumurilor de materiale și, în general, pentru diminuarea tuturor cheltuielilor de producție. Pe această bază vom putea asigura creșterea continuă a eficienței economice, sporirea venitului național“.**

Comportamentul oamenilor muncii ca stăpîni în propria lor țară, care-și cunosc destinul și-l făuresc conștient, derivă şi din aceea că înţeleg şi aprobă întreaga politică economică internă şi externă a partidului nostru şi sînt interesaţi atît din punct de vedere economic cît şi patriotic în afirmarea României pe piaţa mondială cu produse calitativ superioare, care să reziste în marea competiţie internaţională.

Intensificîndu-şi eforturile pentru dezvoltarea economiei naţionale, pentru sporirea rolului României în circuitul economic mondial, oamenii muncii din ţara noastră, înţeleg şi susţin total politica partidului nostru, care a adus un imens prestigiu României pe plan mondial, prin participarea activă la întreaga viaţă internaţională, la eforturile popoarelor pentru destindere şi colaborare, pentru soluţionarea marilor probleme complexe de care depind pacea şi progresul omenirii.

Cadrul pentru afirmarea plenară a conştiinţei oamenilor muncii în viaţa economică a ţării, în fiecare întreprindere este instituţionalizat şi i se aduc perfecţionări etapă de etapă. Astfel, de curînd, a fost creat consiliul oamenilor muncii — prin unificarea organismelor democratice din întreprindere — şi s-a constituit Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie, măsuri care dau forţă participării tuturor oamenilor fără deosebire de naţionalitate, la conducerea economiei, la luarea deciziilor impuse de necesităţile concrete şi de perspectivă ale întreprinderii şi ale ţării.

Congresul educaţiei politice şi culturii socialiste se prefigurează, prin obiectivele sale larg cunoscute de întregul popor, ca **un moment esenţial în evoluţia construcţiei socialiste în ţara noastră**, în orientarea pe mai departe a preocupărilor pentru ridicarea conştiinţei socialiste pe plan superior şi generalizarea ei la nivelul întregii naţiuni. Congresul va fi o expresie a spiritualităţii socialiste româneşti, căruia partidul i-a conferit statutul de forum al întregii obşti a ţării.

Vasile PORUMBESCU

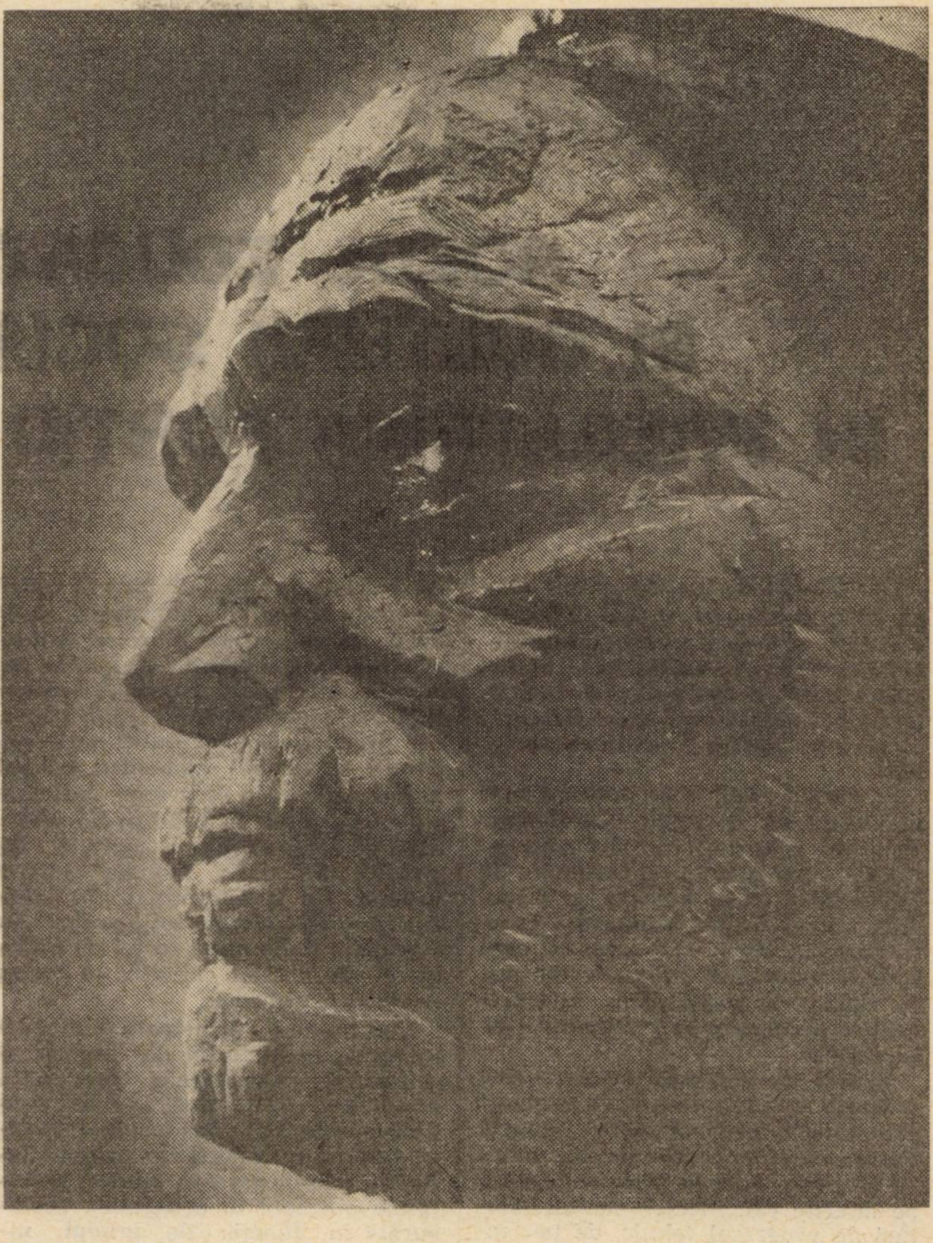

ROMUL LADEA *Horia (detaliu)*

„AURUL CENUŞIU", SURSĂ DE PRIM RANG A PROGRESULUI ROMANIEI

(Urmare din pag. 8)

spirituale sînt implicate în schimbările provocate de revoluţia ştiinţifico-tehnică. Arta însăşi este antrenată într-o evoluţie semnificativă. Lăsînd la o parte exagerările, întrezărim noi posibilităţi de educare estetică, umanistă a omului şi prin forme de artă care folosesc cuceririle ştiinţei şi tehnicii contemporane.

Prin acţiunea şi exigenţele sale revoluţia ştiinţifico-tehnică lărgeşte la rîndul ei orizontul cultural al membrilor societăţii, modificare care se interferează pozitiv cu procesul creşterii eficienţei activităţilor economice, ceea ce va oferi în perspectivă un timp liber mult mai mare oamenilor muncii. Acest timp liber va putea căpăta în condiţiile revoluţiei ştiinţifico-tehnice un conţinut cultural-educativ deosebit de bogat prin dezvoltarea a numeroase forme de utilizare activă, de raportare creatoare la transformările progresiste prin care trece lumea în epoca noastră.

Perfecţionarea în continuare a activităţii educative — care constituie un obiectiv major al Congresului educaţiei politice şi culturii socialiste ce îşi va deschide în curînd lucrările — va permite desfăşurarea în condiţii mai bune a procesului de formare a omului nou cu un înalt grad de conştiinţă patriotică, cu un larg orizont cultural şi ştiinţific, ceea ce se va răsfrînge pozitiv şi asupra procesului de afirmare a revoluţiei ştiinţifico-tehnice în actualul cincinal 1976—1980. Forţa de creaţie a poporului nostru este mare, fapt atestat de realizările obţinute în ultimii ani în toate domeniile vieţii sociale. Ridicarea calitativă în actualul cincinal a întregii activităţi cultural-educative va mobiliza cunoştinţele, va da noi impulsuri activităţii de creaţie socială. Congresul Educaţiei Politice şi Culturii Socialiste dă un impuls nou întregii activităţi creatoare, efervescenţei în gîndire a maselor largi populare, impulsionează eforturile pentru realizarea ţelurilor fundamentale de progres economico-social, de făurire a comunismului.

ROLUL EDUCAŢIEI ŞI CULTURII SOCIALISTE ÎN PREGĂTIREA FORŢEI DE MUNCĂ

ÎN CÎNCINALUL 1976—1980, etapă importantă a procesului edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră, una dintre sarcinile economice cele mai importante o constituie sporirea eficienţei cu care se utilizează resursele societăţii.

În cadrul acestor resurse cel mai important loc îl ocupă cele umane, deoarece, spre deosebire de toate celelalte elemente ale procesului de producţie a căror valoare se transmite numai asupra produselor create, factorul uman este singurul care creează valori noi, adăugînd un plus de valoare la suma celor avansate pentru desfăşurarea procesului de producţie.

Gradul de eficienţă cu care este utilizată forţa de muncă se exprimă prin nivelul productivităţii muncii. Pentru sporirea productivităţii muncii se poate acţiona şi se acţionează pe diferite căi. Printre acestea, alături de progresul tehnic, de perfecţionare a organizării producţiei şi a muncii etc., un loc deosebit de important îl ocupă **îmbunătăţirea calitativă a forţei de muncă.**

Din esenţa conceptului de **calitate a forţei de muncă, prin care înţelegem gradul, nivelul utilităţii sale sociale,** rezultă că aceasta, are o multiplă determinare. Ea presupune, **ca primă componentă, cunoştinţele profesionale,** teoretice şi practice, experienţa pe care le posedă omul în procesul muncii, şi, prin urmare, asemenea calităţi, ca de exemplu, receptivitatea, operativitatea, adaptabilitatea, creativitatea, inventivitatea etc. acestuia. O a **doua determinantă** a nivelului calitativ al forţei de muncă o constituie **cultura sa generală.** În ansamblu, calitatea forţei de muncă este determinată de **nivelul conştiinţei socialiste** a oamenilor, şi, prin urmare, de atitudinea lor faţă de muncă.

Ridicarea calităţii forţei de muncă, amplificarea capacităţilor potenţelor sale creatoare are o deosebită importanţă, deoarece, munca superioară, calitativ, creează în unitate de timp valori de întrebuinţare de complexitate şi calitate superioară şi o masă, un volum mai mare de valoare nouă, în comparaţie cu munca de calitate inferioară. Datorită acestui fapt, în cincinalul 1976—1980, sporirea producţiei, a venitului naţional, ritmul dezvoltării economice, gradul de valorificare a resurselor naţionale, participarea în condiţii de eficienţă şi competitivitate ridicată la circuitul economic mondial a ţării noastre, vor fi determinate, în principal, nu de volumul mijloacelor de producţie şi de masa forţei de muncă, ci de nivelul calitativ al forţei de muncă utilizate.

Determinanta principală al nivelului calitativ al forţei de muncă o constituie cunoştinţele, pregătirea profesională, calificarea. Dar aşa cum o dovedeşte realitatea există diferenţe calitative importante privind felul de manifestare în muncă. rezultatele obţinute în activitatea desfăşurată în funcţie de **gradul, nivelul conştiinţei socialiste.** Lucrătorii cu un nivel de conştiinţă socialistă ridicată au o serie de deprinderi comportamentale care au o ininfluenţă pozitivă şi nemijlocită asupra productivităţii muncii. Aceştia, se raportează, înainte de toate, într-un mod deosebit la condiţiile **obiective ale muncii :** utilizează, întreţin şi îngrijesc în mod corespunzător mijloacele de muncă, manifestă grijă pentru gospodărirea judicioasă şi economisirea materiilor prime, materiale, energiei etc.

Nivelul conştiinţei îşi pune amprenta şi asupra felului în care **muncitorul se raportează la colectiv şi se integrează în acesta :** manifestă un spirit mai dezvoltat de echipă, de responsabilitate faţă de activitatea personală, a celei depuse în calitate de membru al colectivului, faţă de rezultatele obţinute de colectiv, luat în ansamblu. Lucrătorii cu conştiinţă socialistă ridicată manifestă un spirit accentuat de întrajutorare, de colaborare tovărăşească, de transmitere a experienţei, a cunoştinţelor acumulate. Ei manifestă **un nivel superior de disciplină,** dăruire conştiinciozitate, pasiune în muncă.

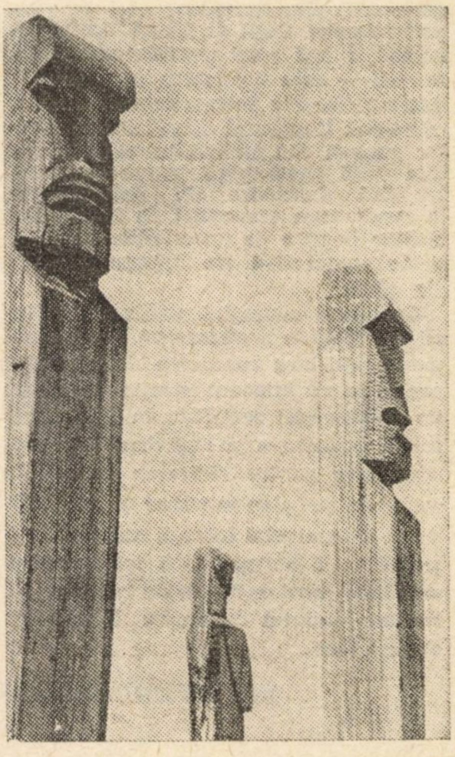

VIDA GEZA
Monumentul de la Moisei (detaliu).

De asemenea, poate fi observată ca o atitudine comportamentală caracteristică la asemenea lucrători, faptul că, manifestă multă **iniţiativă şi creativitate în soluţionarea unor probleme legate de munca, de specialitatea lor.** Marea masă a inovatorilor, a inventatorilor dintre lucrători sînt tocmai cei care au o conştiinţă socialistă ridicată.

Perimetrul orizontului lucrătorilor cu o înaltă conştiinţă socialistă, nu se limitează, de asemenea, numai la munca efectuată în domeniul specialităţii lor propriu-zise. Ei se **interesează şi de problemele de ansamblu ale unităţilor** în care îşi desfăşoară activitatea, **participă la conducerea acestora,** la soluţionarea unor probleme privind reducerea costurilor, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, sporirea productivității muncii, sporirea rentabilității etc., **manifestă interes față de problemele ramurii, a întregii economii naționale.** Din caracterul complex al conceptului de calitate a forței de muncă rezultă că ridicarea nivelului acesteia presupune activități desfășurate în diferite domenii și forme, folosirea unor diverse metode educative. În fapt, putem desprinde **căile principale de acțiune îndreptată spre ridicarea ei.** Prima cale constă în **calificarea profesională** a forței de muncă prin sistemul de învățămînt sau în mod nemijlocit în procesul de producție. Calificarea profesională trebuie completată cu ridicarea nivelului său cultural, printr-o activitate de proporții de masă.

Recunoscînd uriașa importanță a muncii de educație politică a maselor, și faptul că acest proces trebuie amplificat, extins, Partidul Comunist Român a inițiat și a elaborat un vast program de educație social-politică și de răspîndire a culturii socialiste, concretizat în documentele plenarei C.C. a P.C.R. din noiembrie 1971 privind îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educației socialiste a maselor, așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste, în orientările Congresului al XI-lea al partidului, precum și în „Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste", adoptat la acest Congres.

Activitatea de educație politică și cultural-științifice care se desfășoară pe baza acestui vast program și a cărui realizare va fi amplu analizată la Congresul educației politice și culturii socialiste, are în vedere pregătirea membrilor societății pentru o participare activă și responsabilă la înfăptuirea politicii partidului, promovată în toate domeniile vieții economice și sociale.

În cadrul acestei pregătiri, care are în vedere formarea omului nou, multilateral dezvoltat, constructor al societății socialiste, un loc primordial îl ocupă activitatea îndreptată spre educarea membrilor societății în calitate de proprietari ai mijloacelor de producție și de forță de muncă, educația prin muncă și pentru muncă. **„La baza întregii activități educative, a pregătirii congresului** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie să stea formarea cetățenilor patriei noastre pentru muncă — pornind de la adevărul arhicunoscut că munca fizică și intelectuală desfășurată în diferitele domenii ale vieții sociale, constituie factorul fundamental al progresului și civilizației, garanția bunăstării poporului, chezășia edificării socialismului și comunismului, a apărării și consolidării independenței naționale a patriei".1)**

CORNELIA DANEȚ *Montînd*

Formarea oamenilor societății socialiste în dubla lor calitate presupune înțelegerea și însușirea celor subliniate în Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, al eticii și echității socialiste, a faptului că **„Pentru fiecare comunist, pentru fiecare cetățean, munca este o datorie fundamentală, de onoare. Fiecare trebuie să dea dovadă de o înaltă conștiință profesională competență, spirit creator, dăruire și pasiune în muncă ; totodată, trebuie să manifeste combativitate și intransigență față de manifestările de indisciplină, superficialitate și lipsă de răspundere în muncă."2)**

De asemenea, așa cum se subliniază în codul amintit, în conștiința membrilor societății socialiste trebuie să se înrădăcineze adînc faptul că ei nu sînt numai producători, ci și proprietari ai mijloacelor de producție, a avuției naționale, și că în această calitate trebuie să manifeste spirit gospodăresc, inițiativă în folosirea resurselor, în păstrarea nealterată a mediului înconjurător. Pătruns de sentimente de adînc patriotism, ei trebuie să înțeleagă necesitatea îmbinării, în mod optim, a intereselor imediate, momentane ale societății cu cele ale generațiilor viitoare.

În formarea conștiinței socialiste a omului muncii, o deosebită importanță are înrădăcinarea faptului că nu numai mijloacele de producție ci și rezultatele muncii sînt folosite în interesul lui, că beneficiază direct sau indirect, mijlocit sau nemijlocit de întregul produs social și venit național, că scopul activității partidului este ridicarea nivelului de trai material și cultural al întregii societăți, că fiecare progres realizat în domeniul dezvoltării forțelor de producție este folosit prin măsuri luate de partid și stat pentru ridicarea nivelului lui de trai.

În formarea conștiinței noi, socialiste a oamenilor muncii, o deosebită importanță are însușirea principiilor eticii și echității socialiste ale procesului repartiției în socialism. Cunoscînd aceste principii, fiecare membru al societății trebuie să înțeleagă că nu poate primi mai mult decît dă societății, că nimeni nu poate trăi fără muncă și că parazitismul, sub orice formă s-ar manifesta, constituie o manifestare profund retrogradă, cu caracter antisocial care nu poate fi tolerată. **„Principiile echității socialiste care stau la baza retribuției noastre — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — cer ca fiecare să primească în raport cu contribuția concretă pe care o aduce — la locul său de muncă — la progresul societății, la dezvoltarea economico-socială a patriei. Toți cetățenii trebuie să fie conștienți că bunăstarea și fericirea lor depind de felul cum este gospodărită avuția națională, de felul cum acționează pentru întărirea și dezvoltarea continuă a proprietății socialiste — singura sursă a progresului societății, a întăririi independenței și suveranității naționale, a ridicării nivelului de trai, material și spiritual al întregului nostru popor."3)**

Congresul educației politice și culturii socialiste va analiza activitatea depusă în domeniul educației maselor și va trasa noi perspective și direcții de acțiune pentru amplificarea procesului de făurire a conștiinței socialiste și comuniste, de ridicare pe o treaptă superioară a acesteia la fiecare om al muncii în calitate de proprietar, producător și beneficiar al tuturor valorilor existente în societate.

lector univ. Ana-Maria LUPAN
Cluj-Napoca

---

1) **Nicolae Ceaușescu.** Cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, 15 aprilie 1976. Scînteia, nr. 10 468, 17 apr. 1976.

2) **Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român.** Editura politică, București, 1975, pag. 818.

3) **Nicolae Ceaușescu.** Cuvîntare la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România, 26 aprilie 1976. Scînteia, nr. 10 476, 27 aprilie 1976.

Astăzi se deschid lucrările
Congresului al V-lea al UCECOM

PROFUNDE MUTAȚII ÎN ACTIVITATEA COOPERAȚIEI MEȘTEȘUGĂREȘTI

Florian DĂNĂLACHE
președintele UCECOM

Producția din 1950, în 15 zile

UN EVENIMENT DEOSEBIT de important pentru oamenii muncii din cooperația meșteșugărească are loc în aceste zile — cel de-al V-lea Congres al Cooperației Meșteșugărești, ale cărui lucrări incep astăzi in sala Ateneului Român din Capitală. Acest for al cooperatorilor meșteșugari va analiza – într-un spirit de înaltă exigență și responsabilitate – activitatea desfășurată de organizația noastră pe perioada care a trecut de la ultimul său congres – din 1968 – și va stabili – în lumina mărețelor perspective deschise întregului nostru popor prin hotăririle adoptate de cel de-al XI-lea Congres al partidului – direcțiile dezvoltării activității economice și sociale a cooperației meșteșugărești pe următorii ani.

Cel de-al V-lea Congres al organizației noastre are loc la numai cîteva luni de cînd oamenii muncii din întreaga țară au încheiat cu succes cea mai rodnică etapă de dezvoltare economică și socială a României – cincinalul 1971–1975 – pe care l-au îndeplinit înainte de termen.

Însuflețit de grandioasele obiective stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R., întregul nostru popor – sub conducerea partidului – a pășit cu hotărîre într-o nouă etapă, superioară, în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, angrenîndu-se cu toate forțele în îndeplinirea obiectivelor prevăzute de cincinalul 1976–1980. Cei peste 300 000 de cooperatori și lucrători – cîți numără în prezent organizația noastră – sînt mîndri că la toate aceste realizări ale poporului român își aduc și ei o contribuție activă.

Bucurîndu-se de îndrumarea și sprijinul permanent pe care partidul și statul nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, îl acordă organizației noastre, cooperația meșteșugărească a făcut, în sfertul de veac care a trecut de la înființarea sa, pași uriași în dezvoltarea sa economică, asigurînd creșterea necontenită a veniturilor membrilor săi. Este semnificativ să subliniem cu acest prilej că întreaga producție industrială pe care cooperația meșteșugărească a obținut-o în anul 1950 – primul an de la crearea sa în urma istoricei Rezoluții a Plenarei C.C. al P.C.R. din 3–5 martie 1949 – se realizează astăzi în mai puțin de 15 zile. O puternică dezvoltare a cunoscut-o sectorul nostru în ultimii 10–11 ani, după ce Congresul al IX-lea al partidului ne-a pus în față sarcini însemnate referitoare la dezvoltarea, în ritm înalt și într-un sortiment cît mai variat, a producției de bunuri de consum de serie mică pentru fondul pieței și pentru export, precum și a activității de prestări servicii pentru populație.

Realizarea unor obiective atît de importante a impus perfecționarea conducerii și organizării cooperației meșteșugărești, în așa fel încît să se asigure o mai mare elasticitate, operativitate și mobilitate de acțiune. Pe această linie, la indicația conducerii superioare de partid și de stat a fost întocmit proiectul de lege privind organiazrea și funcționarea cooperației meșteșugărești, proiect care, după dezbaterea și aprobarea sa în cadrul Congresului al IV-lea al cooperației meșteșugărești din 1968, a fost ratificat de forul legislativ al țării. Definind rolul și locul cooperației meșteșugărești în cadrul economiei naționale – în spiritul Hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului din 1967, în care se sublinia că sectorul nostru se încadrează organic în sistemul economiei socialiste și în normele sale generale de planificare și conducere – Legea nr. 14 din 1968 a stabilit obiectul activității, regimul juridic al înființării, funcționării, conducerii și planificării organizațiilor cooperatiste meșteșugărești, al bunurilor aflate în proprietatea acestora, precum și alte reglementări privind celelalte laturi ale activității lor, inclusiv cea socială. Conținutul acestei legi, reflectînd încă o dată sprijinul larg de care s-a bucurat cooperația meșteșugărească din partea partidului și statului, a creat condiții propice dezvoltării activității noastre prin dinamizarea tuturor forțelor, folosirea mai deplină a potențialului economic, a tutu-

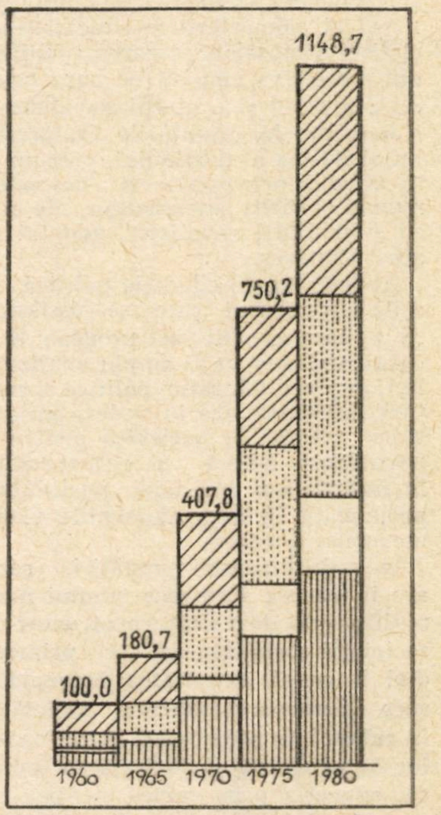

Graficul nr. 1. — *Dinamica volumului și structurii producției în perioada 1960—1980.*

ror resurselor, în scopul depășirii sarcinilor stabilite. Prin munca însuflețită a oamenilor muncii din cooperația meșteșugărească, producția marfă a sectorului nostru a crescut în perioada 1966—1970 mai mult decît dublu, depășind substanțial sarcinile stabilite prin planul cincinal. Nivelul atins în această perioadă, structura producției pe fiecare ramură în parte, au format o bază puternică pentru dezvoltarea pe o treaptă superioară a activității cooperației meșteșugărești în etapa următoare. Documentele Congresului al X-lea al P.C.R. au stabilit cooperației meșteșugărești sarcini mai cuprinzătoare și mai concrete, de care oamenii muncii din acest sector s-au achitat cu cinste.

Cincinalul 1971–1975 se detașează ca perioada unor ritmuri deosebit de înalte în toate domeniile de activitate, în condițiile perfecționării continue a producției și a muncii. Prin alocarea unui volum important de investiții au fost extinse capacitățile de producție, a avut loc o acțiune de profilare și specializare a unităților. După cum se poate vedea și din graficul nr. 5, începînd cu anul 1970, orientarea principală în domeniul investițiilor a constituit-o folosirea mai eficientă a spațiilor de producție, marcată de creșterea mai accentuată a valorilor investite în înzestrarea unităților cu utilaje. Astfel, s-a trecut la organizarea unor ateliere centralizate de producție și de prestări de servicii, au fost înființate încă 1 700 de noi unități dotate cu utilape moderne. În același timp, a sporit numărul cooperatorilor calificați cu peste 90 000. Consolidarea organizatorică și economico-financiară a cooperativelor a avut drept urmare creșterea avutului organizației noastre, la sfîrșitul anului trecut, cu aproape 3 miliarde lei față de anul 1970. Avînd asigurate condiții mai bune de muncă și de viață, cooperatorii meșteșugari, prin muncă intensă, au reușit să realizeze planul cincinal la valoarea producției marfă și a prestărilor de servicii – indicatori care exprimă sintetic activitatea sectorului nostru – cu aproape cinci luni mai devreme. Exprimată valoric, producția marfă realizată peste prevederile cincinalului a însumat mai mult de 6,5 miliarde lei.

Ca o consecință directă a mutațiilor de ordin calitativ intervenite în structura producției și a prestărilor de servicii, a folosirii mai depline a spațiilor și utilajelor, a valorificării mai judicioase a materiilor prime și materialelor, a organizării după criterii mai științifice a producției și a muncii, s-au obținut, an de an, ritmuri ridicate de creștere a volumului producției marfă și al prestărilor de servicii, nivelul atins în 1975, la acest indicator, fiind cu 84% superior celui înregistrat în 1970.

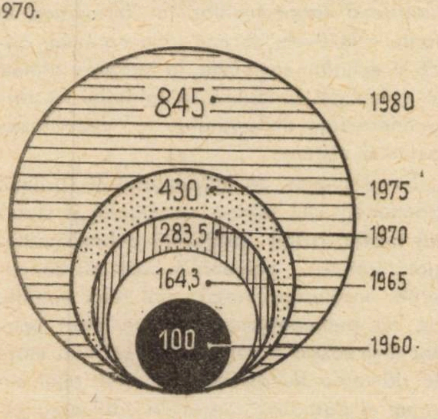

Graficul nr. 2 — *Creșterea volumului serviciilor prestate populației în perioada 1960—1980*

Evoluția volumului și structurii serviciilor...

DINTRE SECTOARELE spre care este orientată activitatea cooperației meșteșugărești, cea mai mare pondere — peste 30% — o dețin serviciile și lucrările după comandă pentru populație. Cooperativele meșteșugărești au extins, diversificat și modernizat continuu gama lucrărilor și serviciilor, aceasta cuprinzînd, în prezent, peste 100 de activități (de la lucrări de îmbrăcăminte, încălțăminte, tricotaje, blănărie, marochinărie, mobilă și alte bunuri din lemn, metal, mase plastice, depanarea și întreținerea obiectelor de uz casnic și personal de folosință îndelungată, întreținerea și repararea locuințelor) – pînă la cele mai variate servicii de igienă (frizerie, coafură, cosmetică, pedichiură), activități gospodărești desfășurate la domiciliu ș.a.

În cincinalul trecut, au fost organizate 800 de noi unități de prestări, dintre care 206 de confecții, 46 de încălțăminte, 96 de blănărie, 153 de laboratoare pentru repararea radioreceptoarelor și televizoarelor, 132 de secții de spălătorie ,curățătorie chimică-vopsitorie, precum și numeroase ateliere de reparare a bunurilor electrocasnice de folosință îndelungată, a autoturismelor și altele. Se fac, de asemenea, eforturi stăruitoare — și cu unele rezultate notabile – pe linia introducerii unor forme noi de servire a populației care să vină în întîmpinarea solicitărilor cetățenilor, să contribuie la economisirea timpului liber al acestora, să ușureze munca femeilor în gospodărie. Dintre acestea, menționăm organizarea unor servicii pe bază de abonament, dispeceratele organizate de către o serie de cooperative din capitală și din alte orașe din țară. Casele de comenzi înființate în municipiile Cluj-Napoca, Craiova, Timișoara, Suceava, Bacău și altele, prin intermediul cărora se pot solicita lucrări privind întreținerea și curățenia locuințelor, repararea mobilei, a instalațiilor tehnico-sanitare, a obiectelor electrocasnice și a altor prestări la domiciliu. Larga rețea de servire a populației și capacitatea mereu crescîndă a acesteia, formată din 13 200 unități în care lucrează peste 120 000 de meseriași, poate cuprinde, acum, mai bine teritoriul localităților urbane, al stațiunilor balneoclimaterice și al centrelor muncitorești, fiind capabilă să satisfacă, într-o măsură tot mai mare, cerințele populației privind prestările de servicii din profilul cooperației meșteșugărești.

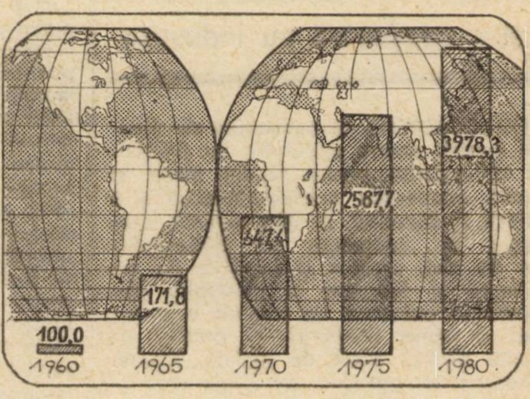

Graficul nr. 3 — *Dinamica exporturilor în perioada 1960—1980*

...a gamei bunurilor de consum...

PRODUCȚIA DE BUNURI de consum executată în serie mică, livrată fondului pieței, pentru completarea și diversificarea sortimentului de confecții, tricotaje, încălțăminte, marochinărie, mobilă, țesături, articole de uz gospodăresc și alte bunuri reprezintă cca. 29 la sută din valoarea producției marfă a cooperației meșteșugărești. În anul trecut, valoarea totală a acestor mărfuri a fost mai mare decît cea realizată cu 10 ani în urmă de aproape 5 ori. Comparativ cu 1970, ea a fost de 2,8 ori mai mare la tricotaje, de cca. 2 ori la încălțăminte, de 2,3 ori la mobilă ș.a.m.d.

Cerințele impuse de diversificarea, îmbunătățirea calității și sporirea competitivității produselor au impus adoptarea unui complex de măsuri pentru organizarea, dezvoltarea și perfecționarea muncii de creație, atît la nivel central, cît și la fiecare cooperativă producătoare în parte.

O bună parte din aceste mărfuri – aproape o treime – se vinde populației, prin cele 1 600 de magazine, expoziții cu vînzare, bazare, ce alcătuiesc rețeaua comercială a cooperației meșteșugărești. Asemenea unități constituie totodată, și un mijloc eficient de testare permanentă a gusturilor și cerințelor populației.

Producția destinată exportului a crescut de aproape 26 de ori în intervalul 1960–1975 cuprinzînd un nomenclator tot mai variat de produse – peste 7 000 – din toate ramurile de activitate. Cu fiecare an a avut loc o lărgire remarcabilă a sortimentelor – mai ales în ce privește produsele de artă populară și artizanat, mobila, confecțiile etc. — preocupări constante manifestîndu-se și în direcția diversificării producției altor mărfuri, – cu caracter utilitar, din lemn, metal, a producției de jucării etc. În structura exportului nostru, produsele de artă populară și meșteșuguri artistice – covoarele, broderiile și confecțiile artizanale, țesăturile cu alesături, ceramica, artizanatul din sticlă, lemn sau metal, împletiturile și altele – dețin o pondere de aproximativ 40 la sută.

Prin întreprinderea noastră de comerț exterior – ICECOOP – produsele cooperației meșteșugărești se exportă în peste 60 de țări de pe toate continentele, ea întreținînd în prezent relații comerciale cu aproximativ 700 de firme de peste hotare.

...și a cooperării cu industria

CONCOMITENT cu activitatea de prestări servicii pentru populație, cu producția de mărfuri pentru fondul pieței și export, cooperația meșteșugărească și-a adincit și dezvoltat, in ritm susținut, producția in cooperare cu întreprinderile de stat, precum și lucrările de întreținere și reparare a fondurilor fixe aparținind acestora. La cererea unor fabrici și uzine, cooperativele noastre execută diverse piese de schimb, repere, subansamble, garnituri, ambalaje etc., unele dintre acestea fiind produse și piese mai complexe, ca dinamuri, electromotoare, girofaruri, aeroterme, uși, aripi, lămpi plafoniere, semnalizatoare, claxoane și alte repere auto, solicitate de uzine constructoare de mașini, de autovehicule. Pentru autodotarea unităților proprii a fost intensificată producția unor mașini și utilaje : cricuri hidraulice și de tip crocodil – pentru uzul stațiilor autoservice – mașini de spălat rufe, calandre și mașini centrifuge, destinate unităților de spălătorie-curățătorie chimică-vopsitorie, diverse utilaje pentru prelucrarea lemnului, a metalului, pentru atelierele de blănărie, cizmărie, bijuterie ș.a.

În ultimul deceniu valoarea producției destinată cooperării cu industria de stat a crescut de peste 5 ori.

Obiective în actualul cincinal

POTRIVIT DIRECTIVELOR celui de-al XI-lea Congres al partidului „va continua să se dezvolte și să se diversifice activitatea cooperației meșteșugărești. Se va dezvolta în ritm susținut producția de serie mică de confecții, tricotaje, încălțăminte, bunuri de consum din lemn, metal, mase plastice, producția de țesături, covoare, obiecte de artă populară și artizanat, utilizindu-se mai bine resursele de muncă din gospodăriile individuale, experiența și tradițiile din diferite județe ale țării. În mod deosebit, se va urmări extinderea și modernizarea prestărilor de servicii, precum și executarea după comandă a diferitelor produse pentru populație".

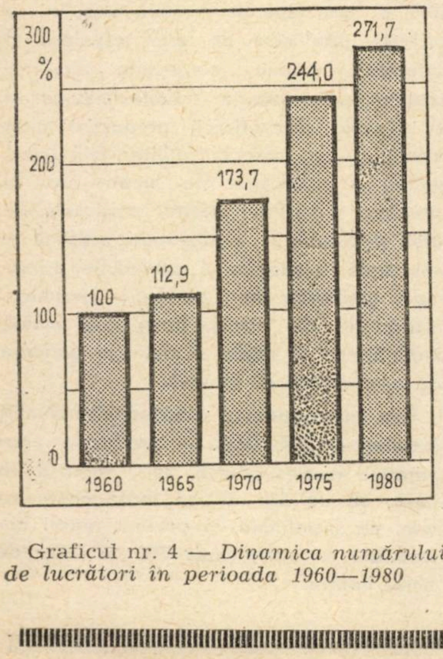

Graficul nr. 4 — *Dinamica numărului de lucrători în perioada 1960—1980*

Îndeplinirea acestor sarcini de mare răspundere trasate de Congresul partidului, impune ca activitatea economică a cooperației meșteșugărești să se dezvolte, în următorii ani, într-un ritm susținut. Astfel, valoarea producției marfă și a prestărilor de servicii va spori, în 1980, cu 53,1% față de 1975. Avînd în vedere rolul și importanța serviciilor pentru populație, în creșterea gradului de civilizație, ridicarea nivelului de trai material și cultural al poporului nostru, Programul privind dezvoltarea prestărilor de servicii către populație în perioada 1976—1980, adoptat recent, prevede sarcini distincte și pentru cooperația meșteșugărească. În lumina acestor prevederi, prestările de servicii vor cunoaște, în actualul cincinal, cel mai înalt ritm de dezvoltare dintre toate sectoarele de activitate ale cooperației meșteșugărești, astfel încît, în 1980 volumul prestărilor de servicii să se dubleze comparativ cu cel înregistrat în anul 1975.

În dezvoltarea prestărilor, un accent deosebit se va pune pe întreținerea și repararea bunurilor de uz casnic cu durată lungă de folosință (receptoarelor de radio și televiziune, a autoturismelor) precum și pe dezvoltarea serviciilor de spălătorie, curățătorie chimică-vopsitorie, construirea și întreținerea de locuințe, extinderea muncii gospodărești la domiciliu, închirierea de obiecte pentru diferite ocazii. În același timp, în fiecare județ, în fiecare oraș, vor fi elaborate noi studii și sondaje în rîndul populației, care să determine în mod științific, volumul cerințelor actuale și de perspectivă. În lărgirea activității de servire a populației, vom ține seama în primul rînd de perspectivele de dezvoltare industrială ale fiecărui județ, întrucît, sporirea populației urbane va influența hotărîtor și cerințele de prestări din partea acesteia. Este cazul, mai ales al județelor Bistrița-Năsăud, Sălaj, Tulcea, Vaslui, Covasna, Botoșani, Vrancea, Gorj, Ialomița etc. — care, potrivit Directivelor Congresului al XI-lea al partidului, vor cunoaște o dezvoltare economico-socială mai accentuată, superioară ritmului mediu pe țară.

În aceeași perioadă, livrările la fondul pieței menite să contribuie la îmbogățirea sortimentului de mărfuri din rețeaua comercială vor cunoaște o extindere însemnată. Pe ansamblu, ele vor spori, în 1980, cu 52,1% în comparație cu ultimul an al cincinalului precedent. În cadrul acțiunii de structurare a acestei producții se are în vedere asimilarea unor produse, mașini, aparate și utilaje casnice care să contribuie la ușurarea muncii în gospodărie. Totodată, se va dezvolta producția unor articole mai simple de menaj, a unor utilaje casnice de mai mică complexitate, a unor bunuri electrotehnice, a unor articole de sport și turism — toate realizate la nivel calitativ ridicat și cu parametrii funcționali îmbunătățiți.

Obiective importante ne revin și pe linia valorificării mai depline a tradițiilor folclorului nostru, a creării unor produse cu însușiri estetico-funcționale sporite, adaptate cerințelor vieții moderne — respectînd originalitatea și măiestria ce caracterizează arta populară românească.

Răspunzînd cu promptitudine sarcinilor trasate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 21—22 iulie 1975, ca și la Consfătuirea de lucru de la Comitetul Central al P.C.R. din luna octombrie a aceluiași an, cooperația meșteșugărească va dezvolta într-o măsură însemnată, și producția în cooperare cu întreprinderile de stat. Pe baza unor contracte de lungă durată cu beneficiarii respectivi, volumul acestei activități urmează să crească continuu, ajungînd ca în actualul cincinal să reprezinte circa 22% din întreaga producție marfă a cooperației meșteșugărești.

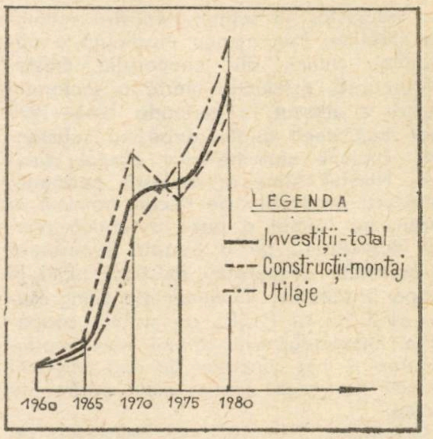

Graficul nr. 5 — *Dinamica investițiilor în perioada 1960—1980.*

Folosind cu mai mare eficiență prospectarea pieței externe și intensificînd activitatea de creație a unor produse și modele cu parametrii calitativi și funcționali îmbunătățiți, exportul cooperației meșteșugărești urmează să sporească, în ultimul an al cincinalului actual, cu aproape 54% față de 1975.

În vederea consolidării și dezvoltării bazei noastre tehnico-materiale, corespunzător sarcinilor ce revin în actualul cincinal se vor investi însemnate fonduri orientate cu precădere spre uniunile și cooperativele din localitățile care vor cunoaște o dezvoltare economico-socială mai accentuată. Totodată, prin formele de calificare specifice sectorului nostru, vor fi pregătiți alți 74 000 de meseriași, într-un număr sporit de meserii.

Un obiectiv de seamă îl constituie, în același timp desfășurarea, sub conducerea și cu sprijinul organelor și organizațiilor de partid, a unei ample munci educative care să ducă la dezvoltarea conștiinței socialiste a cooperatorilor, la întronarea în toate colectivele de muncă a normelor eticii și echității socialiste, la întărirea ordinii și disciplinei în muncă, a spiritului de răspundere față de apărarea și dezvoltarea avutului obștesc.

Bucurîndu-ne de îndrumarea și sprijinul permanent din partea partidului și statului nostru, avînd asigurată o bază materială trainică, oamenii muncii din cooperația meșteșugărească sînt ferm hotărîți, să nu precupețească nici un efort pentru a-și aduce o contribuție tot mai mare la ridicarea bunăstării poporului, țelul suprem al partidului nostru, la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

PLAN ● ANGAJAMENTE

PRIN MOBILIZAREA REZERVELOR INTERNE, PRODUSE PESTE PLAN

REZULTATELE BUNE obținute în întrecerea socialistă pentru realizarea prevederilor de plan și a angajamentelor asumate au dezvăluit an de an însemnate resurse creatoare — în fiecare colectiv de oameni ai muncii — mobilizate în vederea sporirii producției și ridicării eficienței, pentru consolidarea, înnoirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei românești. În acest proces, un rol de maximă importanță l-au avut industria metalurgică și industria construcțiilor de mașini, al căror aport a fost esențial pentru satisfacerea într-un grad înalt a cerințelor tuturor beneficiarilor, sporirea performanțelor și competitivității produselor noastre, accelerarea participării României la circuitul internațional de valori.

În cincinalul actual, al revoluției științifice și tehnice, în fața tuturor colectivelor de oameni ai muncii din industrie stau sarcini substanțial sporite nu numai cantitativ, ci și calitativ. Metalurgia și construcțiile de mașini sînt chemate să aducă contribuții esențiale la emanciparea noastră tehnologică, la realizarea unei înalte calități și competitivități a produselor. În acest context, realizarea exemplară, la toți indicatorii, a planului pe 1976, reprezintă o sarcină de maximă importanță, în rezolvarea căreia apare necesară în fiecare întreprindere o mai mare mobilizare de forțe pentru ca graficul producției și al livrărilor să fie ritmic îndeplinit și depășit.

Producția fizică, un obiectiv prioritar

ÎNCĂ DE LA ÎNCEPUTUL acestui cincinal în întreprinderile analizate s-au înregistrat rezultate bune în îndeplinirea planului. **Prevederile pe primul trimestru a.c. au fost realizate și depășite pe ansamblul industriei metalurgice, cît și a celei constructoare de mașini.** O imagine de ansamblu asupra desfășurării întrecerii în această perioadă, este prezentată în „clasamentul“ alăturat. Realizarea lui a urmărit să evidențieze aportul diferitelor întreprinderi metalurgice și constructoare de mașini la rezultatele globale obținute pe ansamblul trimestrului I a.c. În scopul de a contribui la intensificarea acțiunilor pentru dobîndirea de realizări dintre cele mai bune, organizațiile sindicale și conducerile centralelor industriale cu sprijinul Comitetului Uniunii Sindicatelor din metalurgie și construcții de mașini precum și al ministerelor respective, au realizat și pentru perioada 1 ianuarie — 31 martie 1976 **o clasificare a întreprinderilor din aceste ramuri** după locul pe care-l ocupă în întrecerea pentru realizarea prevederilor de plan și angajamentelor asumate. În ierahizarea întreprinderilor situate în fruntea întrecerii socialiste prezentate în tabel, s-a avut în vedere nivelul la care a fost realizat planul pe primele trei luni din acest an, corelat cu proporția înfăptuirii, în această perioadă, a angajamentului anual. Criteriile folosite pentru departajarea unităților economice sînt aceleași pe care le-am folosit în prezentarea clasamentelor întocmite în 1975 („Revista Economică“ nr. 19 din 9 mai 1975, nr. 34 din 22 august 1975 etc.).

Din situația prezentată rezultă cu claritate că multe dintre colectivele care au obținut locuri fruntașe în întrecere în anul trecut se mențin și în prezent în „plutonul“ fruntaș. Astfel, reîntîlnim în clasamentul celor cu rezultate deosebite, Combinatul siderurgic Reșița, Întreprinderea „Automatica“-București, „Rulmentul“-Brașov, Întreprinderea de cazane mici și arzătoare Cluj-Napoca ș.a. Se cer semnalate și alte noi apariții în acest clasament față de situația înregistrată la finele anului trecut. Este vorba, nu numai de întreprinderile metalurgice Aiud și Iași, de Combinatul metalurgic Tulcea, Întreprinderea de piese pentru tractoare și mașini agricole Galați, ci și de Întreprinderea de radiatoare și cabluri Brașov, Întreprinderea de armături din fontă și oțel Zalău etc.

Rezultatele bune ale trimestrului I s-au răsfrînt favorabil și asupra activității desfășurate în prima lună a celui de al doilea trimestru. Acest fapt a făcut ca, **pe ansamblul primelor patru luni din acest an, planul producției globale și marfă să fie îndeplinit și depășit atît în metalurgie** (102 și respectiv 102, 6%) **cît și pe ansamblul construcției de mașini** (100,5 și 101,0%). Desigur, realizările global-valorice și-au găsit reflectarea în obținerea unor însemnate producții peste prevederile de plan la o serie de produse de o deosebită importanță, necesare economiei naționale și exportului. Au fost realizate suplimentar în perioada 1 ianuarie — 30 aprilie a.c.: peste 107 000 t fontă, 43 000 t oțel, peste 22 700 t laminate finite, 4 754 t țevi. Construcția de mașini a produs peste prevederi aparataj electric de joasă tensiune în valoare de 125 milioane lei, 347 t de utilaj tehnologic de prelucrare a țițeiului, 1 751 buc. autoutilitare, mijloace de automatizare electrotehnice în valoare de 51 milioane lei și electronice în valoare de 17,8 milioane lei, 74 autobuze, mașini-unelte de prelucrare a metalelor prin așchiere în valoare de 36,2 milioane lei, 7 000 receptoare de radiodifuziune și multe alte.

În perspectivă: acțiuni complexe, eficiente

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, nu se poate prezenta o situație completă a concordanței prevederi de plan — realizări, fără a adăuga că, alături de rezultatele bune menționate, au existat și unele neajunsuri care s-au manifestat în activitatea unor întreprinderi. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la Comitetul Central al Partidului Comunist Român din 12-13 mai 1976, indicele de utilizare a capacităților de producție și a forței de muncă se situează sub prevederi; **„dispunem actualmente de capacități de producție care, folosite, pot asigura o creștere a producției industriale mult mai substanțială decît s-a prevăzut în plan“.**

O asemenea situație regăsim, din păcate, în unele întreprinderi din industria constructoare de mașini, unde **indicele de utilizare a capacităților de producție și coeficientul de schimb se situau cu mult sub posibilități.** În 1975, de exemplu, în această situație se găseau Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, Întreprinderea mecanică de utilaje tehnologice Moreni, Întreprinderea „Unirea“ Cluj-Napoca ș.a. Ca urmare, devine necesar ca în fiecare întreprindere să se ia toate măsurile pentru realizarea indictorilor de schimburi planificați, pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, asigurarea din vreme cu forță de muncă necesară în numărul și de calificare corespunzătoare.

Desfășurarea **necorespunzătoare a mecansimului aprovizionării tehnico-materiale** a reprezentat o altă problemă generatoare de neajunsuri. Neco-

CLASAMENT CLASAMENT CLASAMENT CLASAMENT

Intreprinderile care s-au situat în fruntea întrecerii socialiste
pentru îndeplinirea si depășirea planului pe trimestrul I 1976
în ramurile industriilor metalurgie și construcții de mașini

Tabelul nr. 1 (%)

Loc în clasament	Ministerul Centrala Intreprinderea	REALIZARI: Producția globală		Producția marfă		Productivitatea muncii		Cheltuieli la 1000 lei prod.marfă x)		Beneficii		Export	
		1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
	MIN.INDUSTRIEI METALURGICE												
	Centrala industrială siderurgică												
1.	Intrep.de fier Vlăhița	100,2	14,5	106,0	111,7	100,8	-	-11,2	-	192,0	-	102,4	-
2.	Combinatul siderurgic Reșița	100,9	28,6	100,7	46,1	101,2	-	-7,3	-	110,4	154,4	103,5	9,0
3.	Intrep."Ciocanul"Nădrag	104,0	-	104,1	47,2	101,7	-	-3,4	-	204,8	-	-	-
	Centrala ind.de prelucrări metalurgice												
1.	Intrep."Cablul românesc" Ploiești	103,8	92,5	104,1	95,4	103,4	82,3	-6,3	787,5	115,6	219,4	106,9	194,3
2.	Intrep.metalurgică Aiud	102,5	43,7	106,4	106,2	100,8	-	-0,9	64,3	107,9	155,0	149,2	-
3.	Intrep.metalurgică Iași	102,2	59,9	103,1	84,3	101,1	56,7	-3,5	233,3	102,0	12,6	105,6	235,3
	Centrala ind.pentru produse refractare												
1.	Intrep.de produse refractare Alba Iulia	110,6	235,0	107,1	224,2	107,9	185,2	-0,1	12,5	110,4	135,6	-	-
2.	Intrep."9 Mai" Turda	105,4	34,6	105,6	27,3	104,4	68,6	-8,1	450,0	145,6	121,7	-	-
3.	Intrep."Vulturul" Comarnic	105,9	132,5	104,4	467,5	105,0	115,0	-2,5	277,8	105,3	47,6	-	-
	Centrala ind.de metale neferoase și rare												
1.	Intrep."Neferal" București	106,2	88,8	103,9	78,9	102,5	229,8	-2,6	236,0	126,2	654,7	100,6	-
2.	Combinatul metalurgic Tulcea	113,6	93,4	109,6	64,0	107,5	54,7	-88,0	-	104,0	-	-	-
3.	Intrep.de prelucrare aluminiu Slatina	103,2	39,0	105,2	98,2	103,3	-	-6,6	-	127,4	-	113,2	-
	MIN. INDUSTRIEI CONSTRUCTIILOR DE MAȘINI												
	Centrala ind. de autocamioane și turisme												
1.	Intrep.de piese auto Iași	105,9	153,3	104,7	132,0	101,7	-	-22,9	-	111.3	-	-	-
2.	Intrep.de piese auto Satu Mare	107,0	184,0	100.0	-	107,6	-	-1,2	-	243,9	-	-	-
3.	Intrep.de radiatoare și cabluri Brașov	106,3	196,0	100,2	50,0	103,8	-	-0,4	-	-	-	-	-
	Centrala ind. de tractoare și mașini agricole												
1.	Intrep."Tractorul" Brașov	100,6	75,3	102,4	312,0	100,0	-	-3,5	-	132,7	-	103,8	-
2.	Intrep." 7 Noiembrie"Craiova	101,3	105,7	100,9	31,0	100,6	184,0	-1,0	-	150,9	-	101,1	-
3.	Intrep.de piese pentru tractoare și mașini agricole Galați	112,0	487,5	112,9	476,3	100,2	10,0	-3,4	79,1	103,7	50,1	-	-
	Centrala ind. de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier												
1.	Intrep."Armătura" Cluj-Napoca	103,4	39,3	103,8	95,6	100,8	-	-2,6	-	630,2	-	102,5	45,5
2.	Intrep." 1 Mai" Ploiești	100,5	22,0	100,4	20,8	100,6	-	-0,1	-	106,5	-	-	-
3.	Intrep.de armături din fontă și oțel Zalău	100,6	11,0	103,4	87,7	100,6	17,1	-51,5	-	259,1	-	-	-
	Centrala ind. de utilaj energetic,metalurgic și mașini de ridicat												
1.	Intrep.de mașini grele București	100,4	11,5	103,9	25,7	100,5	-	-9,0	-	133,2	-	102,0	-
2	Intrep.de cazane mici și arzătoare Cluj-Napoca	104,0	103,1	102,6	162,4	104,1	-	-15,3	-	278,5	-	-	-
	Centrala ind.de utilaj tehnologic și material rulant												
1.	Intrep.de utilaj greu "Progresul" Brăila	100,2	20,4	102,9	77,0	100,2	-	-1,9	-	112,6	-	-	-
	Centrala ind. navală												
1.	Santierul naval Giurgiu	101,9	350,0	113,4	494,0	102,7	-	-73,3	293,2	232,6	181,3	-	-
2.	Santierul naval Constanța	101,3	165,2	103,3	590,5	103,5	366,5	-6,6	-	163,2	-	172,8	-
3.	Intrep.mecanică navală Galați	100,5	204,5	100,4	143,2	102,4	-	-1,0	-	211,3	1792,0	-	-
	Centrala ind. de rulmenți și organe de asamblare												
1.	Intrep."Rulmentul"Brașov	102,4	96,7	106,3	86,5	100,6	-	-5,2	-	111.2	-	-	-
2.	Intrep.de rulmenți Bîrlad	102,2	29,2	103,6	39,8	102,6	-	-0,1	-	107,2	1493,0	-	-
3.	Intrep.de rulmenți Alexandria	100,6	20,0	106,1	1506	100,6	-	-0,1		105,3	433,1	-	-
	Centrala ind. de mașini-unelte, mecanică fină și scule												
1.	Intrep.mecanică Suceava	104,9	220,0	103,4	540,0	105,0	-	-4,3	-	128,6	-	116,8	-
2.	Intrep.de strunguri Tîrgoviște	101,8	300,0	109,7	16,0	102,1	-	-2,5	-	152,9	-	110,7	-
	Centrala ind. de mașini și aparataje electrice												
1.	Intrep."Electrobanat"Timișoara	100,4	18,0	101,4	54,0	100,3	-	-0,3	-	105,2	-	806,1	-
2.	Intrep."Electromotor"Timișoara	100,2	10,0	100,4	14,0	100,3	-	-0,5	-	902,1	-	-	-
	Centrala ind. pentru echipamente de telecomunicații și automatizări												
1.	Intrep."Steaua electrică"Fieni	111,8	110,2	104,0	354,2	110,3	-	-0,4	-	193,4	484,4	165,8	276,0
2.	Intrep."Electromagnetica"București	102,5	36,4	100,0	1,0	102,8	-	-10,8	-	118,9	-	-	-
3.	Intrep."Automatica"București	102,2	16,9	103,9	22,9	104,6	-	-3,0	-	112,3	64,4	-	-
	Centrala ind.de mașini și materiale electrotehnice												
1.	Intrep."Electromureș" Tg.Mureș	102,1	90,0	101,3	66,0	100,7	-	-0,8	-	203,2	-	-	-
2.	Intrep.de fabricație și montaj ascensoare Buc.	101,8	-	101,0	24,0	104,1	-	-2,0	-	119,9	-	-	-

1) Față de planul trimestrial.
2) Față de angajamentul anual.
x) La acest indicator realizările față de plan sînt exprimate în lei.

relările existente în perioada de încheiere a contractelor cu furnizorii de materii prime, deci de pregătire încă din 1975 a asigurării bazei materiale a planului pe 1976 (cele dintre perioada prevăzută de întocmire a necesarului de aprovizionat și perioada în care se definitivează planul de producție și de investiții de exemplu), au generat în trimestrul I. a.c. multe neajunsuri în aprovizionare. Din acesată cauză s-au înregistrat greutăți în realizarea planului la Intreprinderea mecanică Cîmpulung Muscel (care n-a primit tablă de la Combinatul Siderurgic Galați), la Intreprinderea de osii și boghiurii Balș (datorită restanțelor în livrare de la Intreprindereea de rulmenți Bîrlad) s.a., În fine, cu asemenea probleme a fost confruntată și desfășurarea activității productive de la Intreprinderea de mașini electrice București, a celei de piese turnate Cîmpina etc. Ca urmare, **se cere revăzut în mod critic sistemul de aprovizionare, acțiune care, alături de intensificarea preocupărilor beneficiarilor pentru asigurarea materiilor prime necesare trebuie să conducă la desfășurarea în ritm corespunzător a producției.**

În centrul atenției trebuie să se situeze, de asemenea **acțiunea de economisire a metalului**, de gospodărire chibzuită a tuturor materiilor prime și materialelor, deoarece — așa cum se sublinia la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 12—13 mai 1976 „în ce privește cheltuielile materiale și în general cheltuielile de producție, avem încă consumuri mari... avem încă o pierdere mare de oțel brut în procesul de muncă, pînă la produsul finit". Ca urmare, se cer intensificate în fiecare întreprindere acțiunile necesare pentru ca **în folosirea metalului să ajungem la parametrii economici comparabili cu cei mai avansați pe plan mondial.** Iată, deci, că **problema reducerii consumurilor materiale s-a transformat în „problema nr. 1" pentru cincinalul 1976—1980.**

Și o altă observație. Faptul că unele dintre angajamentele asumate pe întregul an au fost depășite, numai în trimestrul I cu 300—400 % în anumite întreprinderi, atestă că în respectivele cazuri nu s-a ținut seama, în suficientă măsură de rezervele potențiale existente. Pentru a da un caracter mai mobilizator întrecerii, se impune, acolo unde este cazul, să se realizeze o concordanță mai corespunzătoare între posibilitățile existente și angajamentele asumate.

Desigur, înfăptuirea cu succes a sarcinilor trasate de Congresul XI-lea al P.C.R. include, alături de acțiunile semnalate, și alte probleme cărora trebuie să li se acorde toată atenția: ridicarea calității, introducerea accelerată a progresului tehnic etc. Rezolvarea lor, în fiecare întreprindere, reprezintă premise însemnate în sporirea aportului acestora, la realizarea cerințelor cincinalului revoluției științifico-tehnice, la ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc.

Viorel ȘTEFĂNESCU
președinte
Gheorghe VIRTEJIANU
vicepreședinte
Comitetul Uniunii Sindicatelor din metalurgie și construcții de mașini

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII, PROBLEMĂ FUNDAMENTALĂ A ACTUALULUI CINCINAL

IULIAN PLOȘTINARU
prim-secretar al Comitetului județean
Mehedinți al P.C.R.

UNA din direcțiile principale în care va acționa partidul nostru pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, prevăzută în Programul Partidului Comunist Român, adoptat de Congresul al XI-lea, o constituie creșterea productivității muncii sociale — factor esențial în dezvoltarea generală a societății. În acest context se prevede, în continuare, acordarea unei deosebite atenții mecanizării și automatizării proceselor de producție, organizării științifice a producției și a muncii, utilizării tuturor rezervelor și resurselor economiei noastre socialiste, a întregului potențial economic național.

Productivitatea muncii sociale constituie indicatorul cel mai sintetic al gradului de dezvoltare economică, suportul solid al creșterii venitului național. **„Prin creșterea productivității muncii, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, se poate asigura o sporire substanțială a producției, a venitului național. Aceasta este calea fundamentală pentru a crea resurse suplimentare atît pentru dezvoltarea economiei, cît și pentru ridicarea nivelului de viață al poporului“** [1]. Tocmai pornind de la astfel de considerente plenara C.C. al P.C.R. din iulie 1975 a stabilit ca sarcină minimală un ritm mediu anual de creștere a productivității muncii de 9,1%, față de 6,7—7,2% cît se prevăzuse în Directivele Congresului al XI-lea. Aceasta va permite ca în decurs de 3—4 planuri cincinale să se lichideze decalajul existent pe planul productivității muncii în industrie față de unele țări dezvoltate, iar sporirea cu numai un singur procent a ritmului prevăzut va asigura scurtarea perioadei pentru obținerea acestui obiectiv cu peste 5 ani.

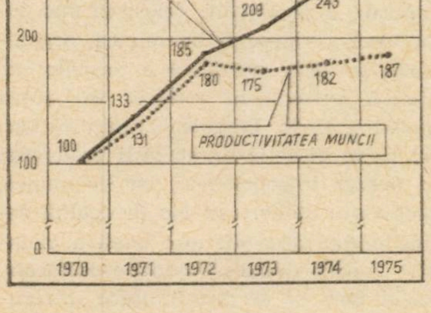

Graficul nr. 1 — *Dinamica producției globale și a productivității muncii*

Avînd în vedere însemnătatea și implicațiile multiple ale creșterii productivității muncii, partidul nostru a acordat permanent acestei probleme o însemnătate deosebită. În perioada construcției socialiste nu a existat program de dezvoltare care să nu aibă ca fundament al creșterii economice sporirea rapidă a productivității muncii. Aceasta cu atît mai mult cu cît pe măsura dezvoltării economiei naționale, sporirea productivității muncii a reprezentat an de an valori tot mai mari. Astfel, dacă în 1965 sporul producției obținute pe seama creșterii productivității muncii cu un procent era de 1,5 miliarde lei, în 1970 a ajuns la 2,7 miliarde lei, în 1975 la 5 miliarde lei, urmînd să atingă în 1980 aproape 10 miliarde lei. În perioada 1976—1980, pe seama creșterii productivității muncii se va obține 80% din sporul producției industriale față de 55% cît s-a realizat în cincinalul precedent.

O creștere accelerată

MILITÎND pentru traducerea în viață a indicațiilor conducerii partidului, organele de partid și de stat din județul Mehedinți, colectivele tuturor unităților economice au manifestat preocupări susținute pentru punerea mai deplină în valoare a rezervelor și resurselor locale în vederea creșterii permanente a nivelului productivității muncii și, pe această bază, a creșterii volumului producției industriale și a contribuției județului la dezvoltarea economico-socială a patriei.

Antrenate în marea întrecere pentru realizarea înainte de termen a sarcinilor din perioada 1971—1975, întreprinderile industriale au obținut succese importante pe linia sporirii productivității muncii. Ritmul mediu anual de creștere în această perioadă a fost de 13,4%, obținîndu-se pe seama acestui indicator 70% din sporul producției industriale (dinamica creșterii producției și a productivității muncii este redată în graficul nr. 1). Aceste rezultate s-au reflectat în îndeplinirea prevederilor cincinalului cu 97 zile mai devreme, realizîndu-se astfel un spor al producției globale industriale de 1,5 miliarde lei.

Problemele creșterii productivității muncii capătă o importanță tot mai mare în anii actualului cincinal. Beneficiind din plin de roadele politicii înțelepte a partidului privind repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, județul Mehedinți va cunoaște o dezvoltare economică și socială impetuoasă, prin repartizarea unui volum de investiții cu 55% mai mare ca în cincinalul trecut. Cea mai mare parte a acestora — 55,4% — va fi orientată spre dezvoltarea în continuare a industriei județului, în principal a energiei electrice, care deține 43% din volumul investițiilor repartizat industriei, a construcțiilor de mașini — 27,5% și chimiei — 23,5%, ceea ce va permite introducerea pe scară largă a progresului tehnic în economia județului.

Pornind de la faptul că în cincinalul revoluției tehnico-științifice creșterea productivității muncii reprezintă unul

Influența factorilor care asigură creșterea productivității muncii
— în procente —

Anii	Progresul tehnic	Organizarea conducerii producției și muncii	Pregătirea cadrelor	Schimbarea structurii producției	Alți factori
1976	37	34	4	16	9
1977	52	41	7	—	—
1978	51	36	6	— 5	12
1979	38	42	8	— 3	15
1980	40	44	5	— 2	12

din factorii principali ai sporirii eficienței economice, cu un rol hotărîtor în asigurarea progresului general al societății, încă din anul 1975 **Comitetul județean de partid a constituit, la nivelul județului și în fiecare întreprindere, colective de cadre de specialiști, muncitori cu înaltă calificare, activiști de partid care au analizat în fiecare secție, atelier și loc de muncă posibilitățile și căile de creștere a productivității muncii.** La nivelul fiecărei întreprinderi au fost stabilite programe de acțiuni concrete pentru asigurarea realizării sarcinii de creștere a productivtiății muncii prevăzută în anul **1976** și pe întregul cincinal. Aceste programe au fost dezbătute și îmbunătățite în ședințe comune ale organelor de conducere colectivă și comitetelor de partid și apoi supuse aprobării adunărilor generale ale oamenilor muncii.

Înțelegînd că sporirea productivității muncii este o pîrghie esențială în obținerea de noi și importante rezultate, oamenii muncii din industria județului Mehedinți s-au angajat ca în 1976 să obțină o producție suplimentară de 59 milioane lei, din care peste 44 milioane lei pe seama creșterii productivității muncii. Măsurile stabilite vor permite depășirea sarcinii de creștere a productivității muncii pe acest an cu circa 200 lei pe un lucrător.

Preocupările colectivelor de muncă din industria județului pentru materializarea măsurilor stabilite în porgrame s-au concretizat în faptul că, în primul trimestru al acestui an, planul productivității muncii s-a îndeplinit în proporție de 100,9%, obținîndu-se o depășire de 595 lei pe un lucrător. În această perioadă, pe seama creșterii productivității muncii s-a obținut aproximativ jumătate din sporul producției globale industriale față de perioada corespunzătoare din anul precedent.

Rezultatele obținute reflectă preocuparea organelor și organizațiilor de partid pentru punerea mai deplină în valoare a rezervelor existente privind creșterea gradului de folosire a capacităților de producție, introducerea progresului tehnic, organizarea mai bună a producției și a muncii, utilizarea rațională a forței de muncă. De remarcat că acest indicator a fost îndeplinit și depășit, cu excepția unei singure unități, de către toate întreprinderile industriale din județ.

Investiția de inteligență — cerință esențială a creșterii productivității muncii

URMĂRIND modul în care întreprinderile concep ridicarea productivității muncii rezultă cu prisosință faptul că aceasta este rodul unor măsuri care au la bază nu intensificarea muncii, ci o punere plenară în valoare a capacității creatoare a oamenilor muncii.

Astfel, unul din factorii care contribuie în mod hotărîtor la creșterea rapidă a productivității muncii îl constituie **promovarea progresului tehnic.** Semnificativ în această direcție este faptul că în 1976 circa 37% din sporul productivității muncii în industria județului se va obține pe seama introducerii progresului tehnic. Contribuția acestui factor la sporirea productivității muncii în unele întreprinderi este mai mare decît această medie : la Întreprinderea de vagoane — 52,4%, la Combinatul de prelucrare a lemnului — 60%, la Combinatul de celuloză și hîrtie — 49,6%, la Întreprinderea minieră Orșova — 64%. Preocupările susținute pe linia introducerii progresului tehnic își găsesc reflectare în majoritatea programelor de măsuri din unitățile aparținînd industriei construcției de mașini, exploatării și prelucrării lemnului, celulozei și hîrtiei și altele.

Printre măsurile mai semnificative a căror aplicare se realizează în această perioadă menționăm : la Întreprinderea de vagoane extinderea sudurii automate și semiautomate, creșterea gradului de echipare cu S.D.V.-uri, realizarea unui important volum de lucrări prin mecanizarea operațiilor cu un consum mare de muncă; la Șantierul naval Drobeta-Turnu Severin mecanizarea transportului tablelor și profilelor din depozitul de laminate etc.

Manifestînd preocupări susținute pe linia mecanizării unor lucrări cu consum mare de muncă, modernizării și automatizării unor procese de producție, colectivele de oameni ai muncii din industria județului au realizat o serie de mașini și instalații prin autoutilare, care au contribuit la reducerea efortului fizic, la eliminarea locurilor înguste, sporirea productivității muncii și implicit a producției. La Combinatul de prelucrare a lemnului, a fost realizată o mașină de concepție proprie prin care se asigură îmbinarea furnirelor pe cant și o foarfecă mecanică pentru tăierea furnirului, înlocuind două mașini de frezat pe cant. Șantierul naval a realizat o instalație pentru sudură a aluminiului în mediu de argon cu performanțe superioare celor care se aduceau pînă în prezent din import și cu o fiabilitate și randament sporite. La Întreprinderea de industrializare a cărnii s-a mecanizat și modernizat procesul de producție în secția pentru semiconserve din carne. A fost confecționată o instalație modernă de fierbere a cutiilor cu semiconserve, care a condus la sporirea capacității de producție și la creșterea productivității muncii cu 5%. De asemenea, s-au mai realizat, tot prin efort propriu, o linie de conveiere pentru subproduse, un depilator și curățitor de negru de fum, cu influențe asupra creșterii productivității muncii cu 25% și respectiv 10% la locurile de muncă unde s-au introdus aceste instalații. Acțiuni similare se desfășoară la Întreprinderea de vagoane, Șantierul naval Orșova, Întreprinderea de confecții și în alte unități ale județului.

În anul 1976 produsele noi și reproiectate vor reprezenta 20% din producția-marfă industrială a județului, la C.C.H. 46,6%, la Întreprinderea de vagoane 43%, la Întreprinderea de confecții 25%, la Șantierul naval Drobeta-Turnu Severin 10,6%.

O pondere importantă în creșterea productivității muncii o deține perfecționarea **organizării producției și muncii** prin îmbunătățirea sistemului informațional-decizonal, a metodelor de conducere, de programare, lansare și urmărire a producției, introducerea sistemelor mecanizate de prelucrare a datelor, tipizarea și standardizarea pieselor, subansamblelor, tehnologiilor, sporirea gradului de specializare și concentrare a producției, folosirea mai judicioasă a timpului de muncă, organizarea pe baze științifice a locurilor de muncă, extinderea muncii în acord global și altele. Trebuie să amintim faptul că în direcția organizării producției în fiecare întreprindere, loc de muncă, secție sau atelier, un loc de seamă deține organizarea cît mai bună a ciclului aprovizionare-producție-desfacere, astfel încît să se preîntîmpine întreruperile, să se muncească în mod ritmic, fără salturi.

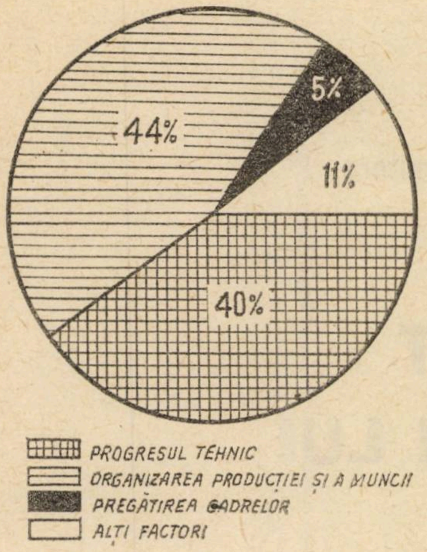

Graficul nr. 2 — *Influența factorilor care asigură creșterea productivității muncii în industria județului, în anul 1980*

Programul la nivelul județului asigură pe seama organizării și conducerii producției și a muncii 34% din sporul de productivitate prevăzut în acest an și 44% în 1980 (graficul nr. 2). Influențe importante în asigurarea sporului de productivitate a muncii pe seama acestui factor se regăsesc la Combinatul de prelucrare a lemnului, Întreprinderea de vagoane, C.C.H., Șantierul naval Orșova, Întreprinderea de produse zaharoase, Întreprinderea de industrializare a cărnii, Întreprinderea de confecții, la care ponderea depășește cu mult media pe județ.

În grupul măsurilor privind perfecționarea organizării producției și a muncii se regăsesc o serie de preocupări privind îmbunătățirea gradului de utilizare a capacităților de producție, a activității de întreținere și reparație a utilajelor și creșterea coeficientului de schimburi. Pe baza măsurilor întreprinse, în anul 1976 gradul de utilizare a capacităților de producție va înregistra un spor de 6% față de anul trecut.

Au fost inițiate și realizate o serie de studii pentru îmbunătățirea organizării producției și muncii prin aplicarea unor metode și tehnici moderne în acest domeniu. Astfel, la Combinatul de prelucrare a lemnului, prin introducerea sistemului de paletizare la secția de mobilă și cherestea, productivitatea muncii a crescut cu 856 lei pe lucrător, respectiv o economie de 31 muncitori. Reorganizarea fluxului de fabricație la sectorul de prese finisaj din cadrul Fabricii de placaj, precum și a fluxului de fabricație la Fabrica de furnire estetice a condus la o economie relativă de 12 și respectiv 21 muncitori, ceea ce a permis reducerea consumului de manoperă cu 1,5 ore/mc de placaj și cu 1,4 ore/mia de mp furnire estetice.

Pornind de la aprecierea făcută de secretarul general al partidului că o importantă rezervă pentru creșterea productivității muncii o reprezintă îmbunătățirea raportului între personalul TESA și totalul personalului, precum și a celui dintre muncitorii auxiliari și totalul muncitorilor, prin măsurile întreprinse, în prezent în industria județului ponderea personalului tehnic, economic, de alte specialități, administrativ, de deservire și de pază reprezintă 8%, iar a muncitorilor auxiliari 15,6%. În această direcție mai există încă rezerve care pot fi mobilizate prin extinderea mecaninizării și automatizării proceselor de producție și de prelucrare a datelor. De pildă, în urma aplicării studiului efectuat la Șantierul naval Drobeta Turnu Severin, privind îmbunătățirea organizării transportului intern și mecanizării muncii în depozitele de materiale, productivitatea muncii la aceste operațiuni a crescut cu 15%.

Pe linia introducerii sistemelor de prelucrare automată a datelor ne aflăm în faza de început, în sensul că numai două unități — Întreprinderea de vagoane și Combinatul de celuloză și hîrtie — au trecut la implementarea unor lucrări de evidență a stocurilor de materiale pe calculator. Această acțiune va continua pe scară mai largă începînd din acest an, ca urmare a înființării Oficiului județean de calcul electronic.

Este îndeobște cunoscut că organizarea superioară a producției și a muncii trebuie să aibă în vedere utilizarea cît mai deplină a timpului de lucru, întrucît fiecare minut irosit, absențele nemotivate, întreruperile în producție influențează negativ nivelul productivității muncii. De aceea, întreaga activitate politică și cultural-educativă desfășurată de organele și organizațiile de partid, sindicale și de tineret din întreprinderile industriale **este orientată spre introducerea la fiecare loc de muncă a unei ordini și discipline riguroase a muncii, care să asigure valorificarea maximă a potențialului material și uman.**

Introducerea progresului tehnic, stăpînirea unor procedee bazate pe tehnologii perfecționate, automatizarea și mecanizarea producției necesită preocupări sporite pentru calificarea și perfecționarea pregătirii profesionale a cadrelor. În anul 1976, în industria județului se va asigura pregătirea unui număr de 3 594 muncitori calificați, 150 maiștri și tehnicieni, 217 cadre cu pregătire superioară. Măsurile privind calificarea și perfecționarea pregătirii cadrelor vor contribui cu 4% la obținerea sporului planificat de creștere a productivității muncii pe anul 1976.

Avînd în vedere obiectivele noi ce vor intra în funcțiune în perioada 1976—1980, precum și dezvoltarea și modernizarea capacităților de producție existente, în actualul cincinal se vor pregăti 28 000 muncitori calificați, circa 1 000 cadre cu studii medii de specialitate și 900 cadre cu studii superioare. Peste 60% din acestea vor fi pregătite prin școli profesionale, licee de specialitate, școli postliceale și învățămînt superior curs de zi. Vor apare noi meserii și specialități ca: operatori de prelucrare automată a datelor, electroniști, programatori, analiști, operatori chimiști, oțelari, turnători fontă și neferoase, termiști, tratamentiști și altele.

Paralel cu acțiunea de asigurare a necesarului de cadre calificate în toate unitățile, se desfășoară, pe baza unor programe concrete, cursuri de reciclare și ridicare a nivelului de pregătire profesională începînd cu muncitorii, maiștrii, tehnicienii, inginerii și terminînd cu cadrele de conducere.

Influența principalilor factori asupra creșterii productivității muncii în perioada 1976—1980 pe baza măsurilor adoptate în programele elaborate în întreprinderi, este redată în tabelul alăturat. Caracteristic pentru eficiența măsurilor adoptate în aceste programe, după cum reiese din datele tabelului, este faptul că **introducerea progresului tehnic și organizarea conducerii producției și muncii dețin ponderea cea mai mare în asigurarea sporului de productivitate în această perioadă.** Programele privind îndeplinirea nivelului planificat al productivității muncii pe anul 1976 și în continuare pînă în 1980 exprimă rezultatele studiilor și analizelor efectuate în unități, eficiența măsurilor cuprinse în planurile de cercetare și proiectare, în planurile tehnice, precum și în alte documente susceptibile să contribuie la economisirea muncii vii. Avînd în vedere că activitatea ce se desfășoară în unități este foarte dinamică, este necesar ca aceste programe să fie completate și adaptate la noile condiții, în așa fel ca efectul măsurilor să conducă în final la realizarea sarcinilor și angajamentelor asumate în întrecerea socialistă pentru creșterea productivității muncii.

Înfăptuirea acestui obiectiv incumbă preocupări sporite din partea organelor și organizațiilor de partid, a consiliilor oamenilor muncii, pentru urmărirea realizării în termen a măsurilor stabilite, sesizarea operativă a modificărilor ce au loc în activitatea întreprinderilor, asigurarea receptivității față de propunerile valoroase menite să determine sporirea productivității muncii în fiecare unitate. Numai astfel vom avea garanția că acest principal factor al creșterii eficienței întregii activități economice își va aduce o contribuție substanțială la sporirea venitului național, la crearea de resurse suplimentare pentru dezvoltarea economică și ridicarea nivelului de trai al întregului popor.

---

[1] **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construcției socialiste multilateral dezvoltate vol. 5 Editura politică 1971, pag. 292—293.

CONSULTAȚII

În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

PREȚUL DE COST ȘI CĂILE REDUCERII LUI

Publicăm în continuare consultațiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul superior economic.

Consultațiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică de sub conducerea prof. dr. doc. **N. N. Constantinescu** de la Academia de Studii Economice București.

Prețul de cost și valoarea

Unitățile economice dispun de fonduri pe care trebuie să le consume în mod eficient. **Cheltuielile de fonduri făcute de unitățile economice pentru producerea mărfurilor (sau serviciilor) și anume cu mijloacele de producție consumate (f) și retribuirea forței de muncă ce le-a pus în funcțiune (r), constituie prețul de cost (k).**

Folosirea eficientă a mijloacelor de producție de către forța de muncă în procesul de producție presupune crearea de produs pentru societate (p). Expresia bănească a plusprodusului poartă denumirea de venit net.

Prin urmare, valoarea mărfii în formă bănească (M) este : $M=f+r+p$. Prețul de cost al mărfii reprezintă doar o componentă a acestuia și anume $k=f+r$.

În ceea ce privește venitul net, acesta se împarte în : impozitul pe circulația mărfurilor *), beneficiu **), dobîndă ***), adaos comercial ****) etc. O parte din venitul net rămîne la dispoziția unităților economice și poartă denumirea de venit net al acestora iar cealaltă parte formează venitul net centralizat al statului.

Nivelul și structura prețului de cost

Calcularea prețului de cost are o mare însemnătate pentru conducerea științifică a unităților economice. El este un indicator sintetic al activității întreprinderilor ; cu ajutorul prețului de cost întreprinderile au posibilitatea să măsoare și să cunoască eficiența folosirii resurselor materiale și de muncă, să compare, în expresie bănească, rezultatele obținute, cu cheltuielile efectuate. Unitățile economice își recuperează costurile de producție, cu prilejul vînzării mărfurilor, asigurîndu-și astfel mijloacele necesare continuității procesului de producție. În mărimea prețului de cost se oglindește, prin urmare, preocuparea întreprinderii pentru gospodărirea cît mai economică a mijloacelor materiale, de muncă și bănești de care dispune, pentru introducerea tehnicii noi și organizarea rațională a producției și a muncii, pentru descoperirea rezervelor existente și valorificarea lor etc. În acest scop, o importanță deosebită prezintă cunoașterea atît a nivelului cît și a structurii prețului de cost.

Prin nivelul prețului de cost se înțelege mărimea absolută a cheltuielilor care îl compun, adică mărimea consumului de mijloace de producție și de forță de muncă efectuat de întreprindere. Prețul de cost se poate stabili ca **preț de cost individual** și **preț de cost mediu, pe ramură.** Cel individual, la rîndul său, se poate calcula pe **unitatea de produs** (exemplu pe o tonă de aluminiu) și pe **întreaga producție** a unei întreprinderi. Prețul de cost mediu pe ramură se determină prin luarea în calcul a cheltuielilor de producție ale tuturor unităților care produc aceleași produse. El se calculează ca o medie aritmetică ponderată a prețului de cost al produsului fabricat în ramura respectivă. Prețul de cost mediu pe ramură stă la baza calculării prețului. Aceste categorii de prețuri de cost se folosesc pentru cunoașterea eficienței activității întreprinderii, pentru compararea cheltuielilor de producție individuale, a celor individuale cu cele medii pe ramură etc., în vederea reducerii nivelului lor.

Simpla determinare a mărimii costului de producție, a nivelului acestuia, nu este însă suficientă pentru găsirea căilor de reducere a prețului de cost. Este necesară și cunoașterea structurii prețului de cost.

Structura prețului de cost oglindește elementele de cheltuieli componente ale acestuia, precum și ponderea lor în totalul cheltuielilor de producție.

Conform legislației în vigoare, în țara noastră, structura prețului de cost cuprinde următoarele **elemente de cheltuieli :** materii prime și materiale ; combustibil, energie, apă ; amortizarea fondurilor fixe ; retribuții și contribuții la asigurări sociale ; taxa asupra fondurilor de producție ; *****) taxa asupra terenurilor******) ; cheltuieli pentru introducerea tehnicii noi ; dobînzi și alte cheltuieli bănești.

Deși în prețul de cost trebuie să se cuprindă numai cheltuielile de producție propriu-zise, totuși din considerente de politică economică, legislația în vigoare include și unele elemente de plusprodus cum sînt : dobînda, taxa pentru fondurile de producție, taxa asupra terenurilor etc. Prin aceasta se urmărește stimularea întreprinderilor pentru o mai bună utilizare a fondurilor cu care au fost dotate.

Elementele prețului de cost au **pondere diferită** în totalul cheltuielilor de producție, în funcție de specificul fiecărei ramuri (nivelul de înzestrare tehnică, particularitățile tehnologice, gradul de pregătire a cadrelor etc.).

Cunoașterea structurii prețului de cost este necesară pentru orientarea acțiunii de reducere a cheltuielilor de producție în primul rînd, spre elementele care au greutatea specifică cea mai mare.

Căile reducerii prețului de cost

În socialism, reducerea prețului de cost este un proces dirijat conștient de către societate. Perfecționările care au loc în înzestrarea tehnică, în calificarea lucrătorilor, organizarea muncii etc., duc la reducerea acestor cheltuieli.

Societatea socialistă, în ansamblul ei, fiecare unitate economică, sînt interesate în micșorarea prețului de cost. Prin diminuarea costurilor, crește masa venitului net obținut și, prin urmare, apare posibilitatea lărgirii producției, se creează premisele măririi veniturilor reale ale populației. Totodată, reducerea prețului de cost oferă statului posibilitatea să reducă și prețul produselor și, pe această cale, să asigure creșterea sistematică a nivelului de trai. În anul 1975, cheltuielile totale pentru 1 000 lei producție marfă în industria republicană, în condiții comparabile, au scăzut față de anul 1970 cu 81,9 lei. Pe întreg cincinalul 1971—1975, s-au realizat economii la cheltuielile totale de producție de 85 miliarde lei.

Căile principale de micșorare a prețului de cost sînt : reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor administrativo-gospodărești.

1. Reducerea cheltuielilor materiale constituie cea mai importantă cale de micșorare a prețului de cost. În categoria acestor cheltuieli se includ cele cu materii prime, materiale, combustibil, energie, apă, amortizări. Scăderea cheltuielilor materiale înseamnă economisirea muncii înmagazinată în mijloacele de producție, ceea ce echivalează cu economisirea resurselor materiale ale țării. Pentru mijloacele de producție provenite din import, reducerea lor înseamnă și economii de devize, care pot fi folosite pentru cumpărarea altor produse necesare, în primul rînd, mașini și utilaje de înaltă tehnicitate. Reducerea cu un procent a volumului cheltuielilor materiale în anul 1976 echivalează cu o economie de 4 miliarde sau cu sumele pentru construirea a 44 500 apartamente. La nivelul ultimului an al actualului cincinal, scăderea cu 1% a cheltuielilor materiale în produsul social echivalează cu un venit național suplimentar de 13—14 miliarde de lei. Iată de ce în documentele Congresului al XI-lea al partidului s-a prevăzut reducerea cheltuielilor materiale cu trei procente în 1980 față de 1975.

Printre factorii care determină reducerea cheltuielilor materiale pe primul loc se situează **micșorarea consumurilor specifice și sporirea gradului de valorificare a resurselor materiale.** Această acțiune se realizează prin : reducerea normelor de consum, îmbunătățirea calității produselor, introducerea tehnicii și tehnologiilor moderne, reproiectarea produselor, folosirea înlocuitorilor de materiale, eliminarea rebuturilor, ridicarea permanentă a calificării cadrelor etc.

Consumurile de materiale sînt dimensionate prin norme științifice și balanțe materiale, pe fiecare produs, pentru fiecare întreprindere. Prin intermediul planului, între resursele disponibile și cerințele de consum se stabilește un echilibru. De aceea, orice depășire a consumurilor de materiale pe unitate de produs poate crea dereglări în activitatea unităților economice ; de aici, necesitatea reducerii sistematice a costurilor de producție și, îndeosebi, a cheltuielilor materiale.

În direcția scăderii cheltuielilor materiale acționează și **îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe ale întreprinderilor** (mașini, utilaje, instalații etc.). Pe această cale se poate mări producția fără investiții suplimentare.

2. Creșterea productivității muncii este o altă cale deosebit de importantă pentru reducerea prețului de cost. **Prin productivitatea muncii se înțelege eficiența, rodnicia cu care este cheltuită munca.** Productivitatea muncii (W) se exprimă prin cantitatea de produse (Q) obținute în unitatea de timp (T) sau prin timpul realizat pentru crearea unui produs. Deci : $W = \frac{Q}{T}$

De exemplu, dacă un lucrător a produs în 8 ore 8 piese, productivitatea muncii lui va fi egală cu 1 piesă pe oră. Dacă el își dublează productivitatea muncii, atunci va crea 16 piese în 8 ore, deci 2 piese într-o oră. Creșterea productivității muncii vii duce la scăderea cheltuielilor de muncă vie pentru producerea unei unități de produs, și, prin urmare, la micșorarea ponderii retribuției în prețul de cost al unității de produs.

Creșterea productivității muncii duce la reducerea prețului de cost, nu în orice condiții, ci numai atunci cînd acesta depășește mărirea retribuției medii. Dacă, de exemplu, pentru confecționarea a 20 de piese s-au consumat 40 ore, iar ora de muncă este retribuită cu 10 lei, manopera totală va fi de 400 lei. În condițiile în care atît productivitatea muncii cît și retribuția se dublează, nu va avea loc reducerea prețului de cost. În acest caz, numărul de ore necesar pentru confecționarea celor 20 de piese va scădea la 20, retribuția pe oră va crește la 20 lei, deci manopera totală rămîne tot 400 lei. Deci ritmul de creștere al productivității muncii trebuie să depășească pe cel al retribuției.

Ridicarea productivității muncii este factorul principal de creștere a volumului producției și respectiv a venitului național. În același timp, prin creșterea productivității muncii, se creează condiții materiale pentru reducerea duratei zilei de muncă. Iată pentru ce P.C.R. acordă o atenție deosebită creșterii productivității muncii. În cincinalul 1971—1975, sporul producției industriale pe seama acestui factor a fost de 55%. În perioada 1976—1980 ritmul de creștere a productivității muncii va fi de 9% față de 6,5% cît s-a realizat în cincinalul anterior : acest lucru contribuie la mărirea producției industriale în proporție de 70%.

Principalele căi de sporire a productivității muncii sînt : **a) Progresul tehnic**, respectiv dezvoltarea și perfecționarea mijloacelor de producție, inclusiv a tehnologiilor de fabricație. Cincinalul 1976—1980 este denumit cincinalul aplicării ample a rezultatelor revoluției tehnico-științifice. Direcțiile principale ale progresului tehnic sînt : mecanizarea și automatizarea complexă a proceselor de producție, chimizarea, electrificarea și folosirea energiei atomice în scopuri pașnice. Ca urmare a introducerii în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii se realizează valorificarea superioară a resurselor naturale, ridicarea calității producției, micșorarea volumului deșeurilor și a rebuturilor, deci atît o economie de muncă vie, cît și de muncă materializată. Pentru a crea condițiile necesare promovării continue și multilaterale a progresului tehnic, în economia noastră națională se vor dezvolta cu prioritate subramurile industriale moderne : electronica, electrotehnica, automatica, mecanica fină, industria optică și altele. Totodată este necesar să sporească spiritul de invenție și de inovație tehnică eficientă.

b) Organizarea științifică a producției și a muncii este o altă cale de creștere a productivității muncii. Oricît ar fi de moderne utilajele, dacă munca nu este bine organizată în ansamblu și la fiecare loc de lucru, dacă nu se folosește deplin și eficient timpul de lucru, productivitatea muncii nu va crește. De asemenea, aprovizionarea ritmică cu materii prime și materiale, încheierea la timp și respectarea strictă a contractelor, gospodărirea judicioasă a stocurilor etc., contribuie într-o foarte mare măsură la mărirea eficienței muncii cheltuite.

c) Pregătirea cadrelor, ridicarea nivelului lor de calificare profesională constituie o cale foarte importantă a ridicării productivității muncii. Acest lucru este cu atît mai important în etapa actuală cînd asistăm la desfășurarea unei grandioase revoluții tehnico-științifice și care nu se poate realiza fără o înaltă pregătire profesională. Avînd în vedere acest fapt, în țara noastră începînd din anul 1971 s-a creat un sistem național de pregătire sistematică a cadrelor.

d) Perfecționarea sistemului de cointeresare a oamenilor muncii stimulează buna desfășurare a proceselor de producție, introducerea tehnicii noi, ridicarea calificării cadrelor etc., și, pe această bază și creșterea productivității muncii.

e) Printre posibilitățile de mărire a productivității muncii se înscriu și **condițiile naturale, întrecerea socialistă** și altele.

Folosirea intensă a tuturor căilor de creștere a productivității muncii va da posibilitate țării noastre să lichideze decalajul ce o desparte încă de țările dezvoltate din punct de vedere economic.

3. Prețul de cost se reduce și prin micșorarea cheltuielilor administrativo-gospodărești (cheltuielile pentru poștă, telefon, rechizite de birou, imprimate, întreținerea aparatului administrativ și a personalului de deservire, penalizări, locații etc.). Această categorie de cheltuieli se reduce prin introducerea mecanizării complexe, adică a mecanizării lucrărilor auxiliare și a celor de birou, respectarea disciplinei muncii etc. Sporind cantitatea de bunuri obținute, toate aceste cheltuieli fiind, în general, constante, se vor regăsi într-o proporție mai mică pe fiecare produs în parte.

Reducerea prețului de cost este temelia progresului economic al țării, al ridicării bunăstării materiale a poporului și de aceea constituie un obiectiv de primă importanță în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

lector univ. dr. E. MALIN

---

x) Impozit pe circulația mărfurilor reprezintă o parte din venitul net constituit în unitățile productive și care se mobilizează la bugetul statului, contribuind astfel la formarea venitului centralizat al statului ;

xx) Beneficiu — parte a venitului net creată de munca pentru societate a lucrătorilor din sfera productivă și care revine unităților economice respective ;

xxx) Dobînda — parte a plusprodusului în expresie bănească plătită de către debitori creditorilor pentru suma de bani împrumutată ;

xxxx) Adaos comercial — formă a venitului net care revine întreprinderilor comerciale pentru acoperirea cheltuielilor de circulație și formarea de beneficii ;

xxxxx) Taxa asupra fondurilor de producție — formă de venit net ce se constituie la nivelul unităților de stat și care revine statului pentru utilizarea fondurilor de producție cu care acestea au fost dotate ;

xxxxxx) Taxa asupra terenurilor — formă de venit net ce se constituie în țara noastră și care se plătește de către unitățile de stat și cooperatiste, organizate pe principiul gestiunii economice, care folosesc terenurile proprietate de stat în alte scopuri decît producția agricolă vegetală sau silvică.

CONVORBIRI ECONOMICE
cu ALVIN TOFFLER

ANALIZA UNEI REALITĂȚI MULTIDISCIPLINARE

AFLAT pentru un turneu de conferințe la București, scriitorul american Alvin Toffler, autorul cunoscutelor lucrări „Șocul viitorului“ și „Eco-spasmul“, a avut bunăvoința să acorde un interviu revistei noastre.

• Una din ideile ce revin cu insistență în lucrările dv. este aceea că economia nu este un sistem închis, că ea suferă influențe și la rîndul ei influențează un complex de factori, că problemele care se pun în societate nu sînt pur economice și că de aceea nici soluțiile lor nu pot avea numai acest caracter.

— În societățile industriale există o puternică influență a lui Descartes, filozoful care a afirmat că dacă vrei să înțelegi o problemă trebuie s-o descompui în părți mai mici. Economia este una din aceste părți componente. Totuși, oamenii de știință știu că, după ce separi aceste părți, trebuie să le reunești la loc. Economiștii n-au atins încă după părerea mea acest grad de sofisticare, ci mai acționează ca și cum economia ar fi un sistem închis, ca și cum ea n-ar fi pătrunsă de forțe sociale, politice, de realitățile culturale, de sistemele de valori, de factori spirituali etc. În anii din urmă, odată cu creșterea complexității aparatului matematic, economiștii au devenit și mai închiși față de luarea în considerare a influenței sociale și politice. Economiștii, în special în Occident, tind să ia în considerație numai acei factori sau forțe care pot fi cuantificate și numai cei care presupun schimburi bănești. În consecință, ei au ajuns la concepte ca cel de produs național brut (P.N.B.), care este considerat de obicei ca măsură a dezvoltării economice a unei țări. După părerea mea, conceptul citat este extrem de periculos, pentru motivul că este considerat în mod frecvent drept ceea ce nu este.

A măsura creșterea economică numai în termenii produsului național brut înseamnă a neglija trăsăturile multilaterale ale oricărei societăți. Produsul național brut reprezintă un mijloc insuficient pentru a măsura dezvoltarea. Dezvoltarea are aspecte politice, sociale, culturale care nu sînt măsurate de economiști. Deoarece economiștii își bazează calculele pe tranzacții care presupun schimburi de mărfuri și de bani, ei omit din sistemul de care se ocupă multe activități absolut fundamentale, ca de exemplu, muncile casnice, fără de care întreaga economie s-ar prăbuși. Închipuiți-vă ce s-ar întîmpla dacă fiecare femeie, în loc să mai aibă grijă de propriul său copil, și în loc de a se mai îngriji de propria sa casă, ar îngriji de copiii și de casa vecinului, contra unei anumite sume de bani. Dintr-odată, P.N.B. ar spori considerabil. În acest sens, cred că conceptul de P.N.B. suferă de multe slăbiciuni și totuși guvernele pun un mare accent asupra lui. Am luat doar un exemplu pentru a arăta că multe concepte economice care au o anumită validitate, sînt utilizate uneori foarte îngust, în vreme ce în toate științele vedem că realitatea este multidisciplinară.

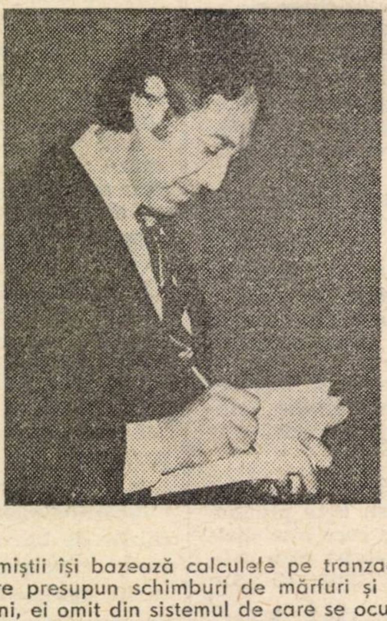

În cartea mea „Eco-spasmul" dau un exemplu în care arăt cum rata ridicată a schimbărilor din societate influențează viteza de circulație a banilor. El ilustrează cum tendințele sociale și culturale afectează economia, deși nici un economist nu a considerat încă ritmul schimbărilor sociale ca o forță economică. De aceea, eu cred că trebuie să depășim barierele economiei și să începem să includem ecologia, foarte multe subtile și complexe forțe sociale, factorii culturali și psihologici în analiza noastră și să găsim un mijloc teoretic de a combina tranzacțiile de schimb și bănești din interiorul sistemului economic cu date din alte sisteme care nu sînt reflectate în sistemul bănesc, dar care îl afectează pe acesta din urmă.

Banii sînt un numitor comun, un mijloc de a compara mere cu portocale, cum spunem noi. Activitățile economice sînt mere, activitățile sociale, culturale, psihologice sînt portocale, banane, struguri. Avem nevoie de o metodă, de un limbaj sau de anumite metafore sau simboluri, într-un cuvînt de un sistem de a găsi un numitor comun al tuturor acestor activități, pentru a putea ține seama de aceste importante interacțiuni.

• S-ar putea ca în aceste condiții eficiența pur economică, așa cum se măsoară ea acum, să fie mai redusă, cel puțin pe termen scurt. Ne gîndin, de exemplu, la politica de dezvoltare economică regională, în care criteriile de ordin social sînt chemate să aibă un cuvînt greu de spus...

— Cel puțin sper că au. Deciziile nu trebuie luate numai pe o bază economică, trebuie să operăm cu obiective multiple și să optimizăm sau să conexăm diferitele obiective. Deciziile luate trebuie să aibă o bază ecologică, socială, culturală, de ocrotire a sănătății și o bază economică. Există o idee primitivă care spune că dacă vom reuși să facem să funcționeze economia, tot restul va merge perfect, ca și cum economia ar fi motorul și tot restul ar fi anexe sau echipamente periferice. În realitate, societatea este o rețea de relații sau un sistem de relații, în care toate părțile și organele sistemului se influențează unele pe altele. Eu cred că economia este importantă, mai importantă decît alte forțe, dar n-aș considera economia ca fiind motorul, ci aș utiliza o analogie biologică : aș spune că este inima și oricît de bună ar fi inima, este nevoie și de un sistem circulator, de creier, de coloană vertrebală, de degete. Economiștii utilizează o analogie mecanică — a motorului — în locul unei analogii biologice, care a fost utilizată pentru economie la începuturile științei economice moderne. Fr. Quesnay în Franța, de exemplu, a utilizat analogia cu corpul omenesc. Cred că ar trebui să reconsiderăm ce analogie trebuie să folosim în economie sau poate să combinăm, să utilizăm analogii multiple. Dar simpla idee mecanică ce consideră economia motorul și că tot ce avem de făcut este de a regla acest motor este o eroare, care poate conduce la dezastru.

• Există o contradicție între tendința de a se produce tot mai mult „bunuri efemere" — de care v-ați ocupat pe larg în „Șocul viitorului" — și rarefierea unor resurse sau cel puțin creșterea prețului lor. Cum vedeți această contradicție existentă în așa-numita societate de consum ?

— Economiștii clasici occidentali susțin că pe măsură ce prețul materiilor prime va crește, natura producției se va schimba. Există anumiți activiști în domeniul ecologiei care, în Anglia de pildă, au propus un fel de impozit : dacă un produs va dura 100 de ani el să nu fie impozabil, dacă durează numai un an taxa să fie de 100%, astfel încît durata vieții produsului să determine mărimea taxei. Ei s-au gîndit la acest sistem ca la un mijloc de a reduce consumul de materii prime. Pînă acum n-am auzit însă de nici o țară care să fi legiferat o asemenea taxă și este puțin probabil că se va găsi vreuna. Dar mi se pare evident că pe măsură ce prețul materiilor prime va crește vom începe să căutăm înlocuitori mai ieftini și vom începe să înlocuim alți factori (energie, forță de muncă). De fapt putem privi produsele „de aruncat" în termeni de înlocuire a forței de muncă, pentru că în mod tradițional noi produceam bunuri care să dureze o perioadă îndelungată. După introducerea producției de masă, munca manuală a devenit relativ ineficientă și scumpă. Astfel costul reparațiilor a crescut, în vreme ce costul pe unitate de produs al producției mecanizate a scăzut. În consecință, era mai ieftin în sistemul clasic de a produce bunuri „de aruncat" decît de a produce bunuri care trebuiau reparate.

Problema este mai profundă, de aceea aș vrea să pun în discuție și un alt aspect. Științele economice se bazează foarte mult pe contabilitate. Cu cît m-am adîncit în studiul contabilității, cu atît am descoperit că ea este metafizică și că nu are o bază obiectivă. Noi presupunem că economia este o știință obiectivă și totuși datele pe care ea se bazează sînt, după părerea mea, subiective și arbitrare, mai curînd decît obiective. Aș da un exemplu : toate calculațiile de cost nu se bazează pe fapte obiective ci foarte adesea pe repartiții subiective. L-am întrebat odată pe controlorul financiar de la Sistemul american de telefoane, care este o corporație particulară, care serviciu aduce mai mare profit, cel interurban sau cel local. El mi-a spus că problema este foarte complexă și că este greu de dat răspunsul la ea pentru că depinde de modul în care se repartizează costul rețelei, cablurilor, echipamentului. Pentru unele scopuri s-ar putea repartiza într-un fel, pentru alte scopuri în alt mod. Aceasta este adevărat pentru orice industrie și cred că este adevărat și în industrii necapitaliste, cînd se face încercarea de a calcula costul relativ al diferitelor părți ale sistemului : la bază se află o serie de estimații valorice despre ceea ce reprezintă sau nu reprezintă cost.

Un alt exemplu al acestui fapt privește așa numitele externalități. Am vizitat o întreprindere metalurgică în București. Uzina respectivă produce nu numai țevi, ci emană și fum. Cum se repartizează costul eliminării poluării atmosferice ? Este acesta un cost pentru uzina respectivă sau direct pentru întreaga societate ? Întreprinderea are și o școală profesională. Poate că costul pregătirii intră în bugetul întreprinderii sau poate că el este suportat de societate, este externalizat. Dacă ne gîndim mai profund la ceea ce este externalizat și ceea ce este internalizat în analiza noastră economică a unei întreprinderi, vom descoperi că există mulți factori vitali necesari producției care nu sînt niciodată luați în calculul economic. De exemplu : orice firmă, chiar cea mai simplă, depinde de muncitori care pot comunica unul cu altul. Cine suportă costul învățării copiilor să vorbească ? Desigur, nu firma, ci societatea. Există externalități foarte subtile, iar determinarea faptului dacă o întreprindere este sau nu eficientă nu este obiectivă, nu se bazează pe știință, pe calcul, pe date certe, ci pe o serie de decizii privind ceea ce trebuie externalizat și ceea ce trebuie internalizat. Aceste decizii nu se bazează pe factori

Interviu de

Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 32)

balkancar

TRADIȚIE ȘI
CONTEMPORANEITATE

TIMPUL ÎȘI SPUNE CUVÎNTUL!

Dumneavoastră de asemenea vă veți convinge de avantajele mijloacelor de ridicat și de transport ale Balkancar-ului.

Prognoza științifică, activitatea serioasă de construcție și de experimentare contribuie la afirmarea producției cu această marcă.

REPREZENTANȚĂ COMERCIALĂ
BULGARĂ
București, str. Galați 32
Telefon 11-20-87

Exportator :
BALKANCARIMPEX
Bulgaria, Sofia, str. Alabin 56
Telex 022386

PUBLICOM

TEORII·IDEI

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

Criza economică şi teoria marilor „stabilizatori incorporaţi"

ECONOMIŞTII BURGHEZI ortodocşi s-au felicitat multă vreme pentru găsirea de remedii oscilaţiilor ciclice periculoase; îndeosebi crizelor şi şomajului de dimensiuni înspăimîntătoare, ca cele ale anilor '30. „Măsurile de ordin bugetar, luate în domeniul impozitelor şi al cheltuielilor publice, au drept scop, împreună cu măsurile monetare stabilizatoare — scria cu numai 5-6 ani în urmă pe o notă optimistă P. A. Samuelson — să promoveze creşterea economică şi să realizeze un nivel de ocupare a forţei de muncă elevat şi toate acestea evitînd inflaţia preţurilor. Manevrînd contra vînturilor economice dominante, autorităţile monetare şi bugetare contribuie la crearea unei ambianţe favorabile, în sînul căreia forţele dinamice ale iniţiativei private pot să găsească cele mai largi şanse de reuşită". 1) Practica postbelică părea a oferi un suport solid pentru concluzii optimiste. Cercetarea marxistă — care nu s-a oprit la suprafaţa fenomenelor, cum au făcut economiştii burghezi, ci a pătruns în substraturile adînci ale acestora, a atras mereu atenţia asupra naturii capitalist-monopoliste-statale a mecanismelor economice „anticiclice", care pot atenua temporar anumite fenomene negative prin măsuri bugetare şi monetare, dar care vor conduce la agravarea instabilităţii capitalismului — era socotită de cercurile oficiale ca o apreciere cu parti pris rea prevestitoare.

Actuala răbufnire a crizei capitaliste generalizate, globale a dat cîştig de cauză analizei şi pronosticurilor marxiste, dar nu numai atît ; ea a arătat fragilitatea mecanismelor economice capitalist-monopolist-statale care se pot bloca chiar prin acţiunea propriilor subansamble, socotite, un timp, drept pîrghii şi condiţii ale bunei funcţionări. Două categorii de asemenea subansamble erau apreciate pînă de curînd ca cele mai importante : a) marii „stabilizatori încorporaţi" şi b) măsurile bugetare şi monetare discreţionare. Primul subansamblu era considerat capabil să reacţioneze automat la evoluţiile ciclice şi să declanşeze forţe de contracarare şi de corijare a acestora, iar, cînd acestea nu puteau face faţă şuvoaielor ciclice, se cerea să se introducă în acţiune, prin decizii guvernamentale (prezidenţiale sau ale Congresului, în cazul S.U.A.) cel de-al doilea subansamblu. „Sistemele noastre economico-bugetare moderne, scria P. A. Samuelson, sînt dotate în mod structural cu forţe **stabilizatoare automate** foarte eficace. Zi şi noapte, indiferent dacă preşedintele rezidează sau nu la Casa Albă, sistemul bugetar contribuie, în maniera unui reostat, la neutralizarea factorilor de dezechilibru". Pe această bază P.A.S. a făcut şi un pronostic pentru anul 1975 : „Dacă în 1975 (scria autorul în 1971 n.n.) o recesiune ar începe în timpul vacanţei Congresului, puternice forţe automate ar intra imediat în acţiune... împotriva acestui pericol, fără să fie necesară în nici un fel convocarea de comisii şi chiar nici puterile publice nu vor fi nevoite să-şi frămînte mintea pentru a descoperi soluţii inedite". 2) Dar nu ipotetic, ci real, şi nu în timpul vacanţei de vară a Congresului în 1975, ci în toamna lui 1973, recesiunea şi-a făcut apariţia. Ea a evoluat într-o veritabilă criză, apreciată — de astă dată nu numai de marxişti, ci şi de economiştii burghezi — ca cea mai profundă criză postbelică. „Experţii în problemele economice, politice şi oamenii de afaceri, se menţiona în revista „Asociaţiei europene a liberului schimb", n-au fost puşi niciodată pînă astăzi la încercare în perioada postbelică de atîtea incertitudini, atunci cînd caută să analizeze corect situaţia economică sau să formuleze previziuni plauzibile asupra viitorului. Recunoaştem că ei au solide motive să rămînă perplecşi. Tot ceea ce se ştie este că recesiunea actuală este cea mai gravă şi cea mai lungă dintre toate cîte au survenit după marea criză a anilor '30 şi că ea a atins majoritatea ţărilor Occidentului 8). Aceasta înseamnă – judecînd lucrurile prin prisma teoriilor despre marii „stabilizatori încorporaţi" — ori că forţele stabilizatoare ale ciclurilor s-au defectat temporar (fie şi pentru o perioadă mai mare), ori că ele au acţionat cu efecte temporar stabilizatoare, dar în perspectivă cu efecte dereglante, contribuind la răbufnirea marii crize în forme atît de violente. Un răspuns corect obligă la urmărirea, fie şi sumară, a acţiunii principalilor „stabilizatori automaţi".

Primul din seria lor se numeşte **„variaţiile automate ale încasărilor fiscale"**. În S.U.A. sistemul fiscal federal se bazează în mare parte pe impozitele asupra veniturilor personale şi ale societăţilor. Acest sistem s-a considerat că are următoarele consecinţe asupra stabilităţii economice : din moment ce veniturile (persoanelor şi societăţilor, corporaţiilor) încep să scadă — fără vreo intervenţie într-un sens sau altul a puterii publice — scad şi încasările fiscale. În caz de scădere a veniturilor, această tendinţă ar putea fi frînată sau oprită dacă se recurge la degrevări fiscale. Degrevările fiscale (sau impozitul negativ propus de R. Nixon) ar reduce temporar încasările, dar, oprind scăderea veniturilor şi apoi stimulînd creşterea lor, ar avea drept efect final atît sporirea veniturilor personale şi ale societăţilor, cît şi sporirea încasărilor fiscale. În caz de creştere prea rapidă a veniturilor s-ar opera cu încasările fiscale în sens invers. „Trebuie prin urmare să ne felicităm — scria Samuelson, după al cărui „Economics" învaţă majoritatea studenţilor occidentali — pentru

---

FIŞE

NOUĂ
ORDINE
ECONOMICĂ
INTERNAŢIONALĂ

• *Volumul* Noua ordine economică internaţională. Decalajele internaţionale, *de dr. N.S. Stănescu, membru corespondent al Academiei de ştiinţe sociale şi politice, este o sinteză documentară alcătuită sub egida Institutului de cercetări comerciale, Oficiul de informare documentară pentru comerţ interior (Bucureşti, 1976, 372 p.). Economia mondială contemporană, subliniază autorul, este caracterizată prin existenţa unor profunde decalaje între economia ţărilor dezvoltate şi cea a ţărilor aflate într-un proces de dezvoltare sau într-o stare de subdezvoltare ; iar una din principalele condiţii ale stabilirii unor noi relaţii politice şi economice între state este, în concepţia partidului nostru, tocmai lichidarea acestei stări de subdezvoltare. Din sumar : Lichidarea subdezvoltării ; Poziţia României ; Cîteva date despre populaţia lumii ; Nivelul dezvoltării economice ; Dinamica venitului naţional ; Structura economiei naţionale ; Producţia industrială ; Producţia de materii prime minerale ; Producţia agricolă ; Comerţul interior şi consumul ; Comerţul internaţional ; Unii indicatori social-culturali ai decalajelor. În Anexe se află : un mic glosar de termeni despre decalaje şi relaţii internaţionale ; Poziţia României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaţionale. Declaraţia difuzată la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., precum şi alte documente ale O.N.U. şi ale „Grupului celor 77".*

• *Sub egida Consiliului legislativ, a apărut în Editura Academiei Republicii Socialiste România lucrarea colectivă* Legislaţia şi perfecţionarea relaţiilor sociale, *Bucureşti 1976, 304 p., în re-*

CONSILIUL LEGISLATIV
LEGISLAŢIA
ŞI
PERFECŢIONAREA
RELAŢIILOR
SOCIALE

dacţia prof. dr. docent Ioan Ceterchi. Lucrarea prezintă principalele direcţii ale evoluţiei legislaţiei româneşti în etapa actuală a dezvoltării economice şi sociale a ţării noastre. Volumul debutează cu studiul introductiv Programul legislativ al etapei făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, *de prof. dr.*

TEORII·IDEI

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

„flexibilitatea automată", într-o anumită măsură, a sistemului nostru fiscal contemporan, ale cărui încasări tind să crească în perioadele de inflație și să descrească în perioadele de depresiune, deoarece el constituie un puternic factor de stabilitate economică generală și de nivelare a fazelor ciclului economic". 4) Atîta timp cît puseurile recesiunii erau slabe și urmate de inflații tîrîtoare, existau anumite temeiuri pentru a crede în acțiunea miraculoasă a „flexibilității automate a încasărilor fiscale". Dar și atunci analizele temeinice, de fond, evidențiau nu numai fragilitatea lor, dar și efectele lente, dar profunde, asupra agravării acelor cauze care generează instabilitatea capitalismului și anume : contradicțiile inerente acestei orînduiri. Variațiile încasărilor fiscale erau, într-un fel sau altul, influențate sau dirijate de stat, iar natura de clasă a politicii fiscale — în detrimentul maselor și în folosul monopolurilor — a contribuit la acumularea treptată de factori care au dat acuitatea și profunzimea cunoscută crizei, cu toate că, temporar, pe parcurs, s-au înregistrat și unele efecte pozitive.

Al doilea „mare stabilizator încorporat" în economia capitalistă actuală este socotit **„ajutorul de șomaj și alte transferuri sociale"**. În timpul anilor de prosperitate..., se precizează în „Economics", rezervele fondului de șomaj cresc, exercitînd o presiune stabilizatoare împotriva exceselor de cheltuieli. Invers, în perioada anilor de mediocră ocupare a forței de muncă, veniturile vărsate șomerilor prin prelevarea din fonduri servește la susținerea consumului și la oprirea scăderii conjuncturale". 5) Ajutorul de șomaj ca și alte transferuri sociale — diverse ajutoare — exercită temporar o acțiune stabilizatoare. Dar trebuie să nu uităm cîteva lucruri esențiale. Fondul total de valori și plusvalori (venitul național) este creat de oamenii muncii din sferele productive. Repartiția lui se face în funcție de capital, pe de o parte, și de valoarea forței de muncă, pe de altă parte. Ajutorul de șomaj ca și alte transferuri sociale nu reprezintă deplasări de valoare sau plusvaloare de la capitaliști la oamenii muncii ; ele, se constituie, de regulă, din veniturile oamenilor muncii în perioada de prosperitate și se atribuie acestora în perioade de declin. În măsura în care gradul de exploatare a oamenilor muncii crește și, prin urmare, se accentuează discrepanțele de putere și avere între deținătorii de capital și cei ce muncesc, se amplifică și factorii destabilizatori care scapă inevitabil din frîul politicii economice, declanșînd la un moment dat crize ca cea pe care-o parcurge astăzi capitalismul. Infima acțiune stabilizatoare a ajutoarelor de șomaj este contracarată de puternici factori legați de creșterea gradului de exploatare a clasei muncitoare, de spolierea păturilor largi populare prin mecanismele capitalismului monopolist de stat și chiar de creșterea dimensiunilor șomajului pînă la o rată prea înaltă pentru a putea fi tolerată, în primul rînd de cei în cauză, de clasa muncitoare dar și de economie în general.

Printre principalii „stabilizatori încorporați" se află și **„programele de ajutorare a agriculturii"** zise și programe de paritate, întrucît vizează și evitarea creării de disparități mari între prețurile produselor agricole și cele ale produselor industriale. Amintitele programe acționează după următorul principiu : atunci cînd cheltuielile consumatorilor pentru produsele agricole se reduc iar prețurile acestor produse scad, guvernul achiziționează o parte din produsele nevîndute și oprește scăderea prețurilor. Cînd, din contră, cererea de produse agricole sporește, iar prețurile se ridică, guvernul aruncă pe piață produse din stocurile sale și frînează creșterea prețurilor. Asemenea măsuri au avut anumite influențe asupra fluctuațiilor conjuncturale de la un an la altul, dar nu se poate afirma fără rezerve că ele au dus întotdeauna la eficiența și rezultatele scontate.

În sistemul „stabilizatorilor încorporați" figurează și alți factori, cum ar fi economisirile particularilor și ale societăților, taxele variabile de impunere asupra indicelui prețurilor ș.a., printre cei mai importanți fiind cei analizați mai sus. Acțiunea lor este prezentă și nu poate fi omisă în analiza conjuncturală a economiei capitaliste. Desigur, dimensiunile „stabilizatorilor încorporați" sînt poate prea mici pentru a putea determina o apropiere cît de cît substanțială a „diferențelor de nivel" în evoluțiile ciclice. De acest lucru este conștient și P. A. Samuelson, care scria că „un stabilizator încorporat exercită o acțiune tinzînd să atenueze **pînă la un anumit punct** orice fluctuație care afectează economia națională, dar el nu duce la eliminarea 100$^{0}/_{0}$ a efectelor unei asemenea mișcări. Numai intervențiile discreționare, de ordin monetar și bugetar, sînt susceptibile de restaurare completă a echilibrului normal". 6) Atunci cu toată importanța ce li se acordă de către adepții „sintezei neoclasice", „stabilizatorii încorporați" pot fi definiți ca pîrghii minore în mecanismul capitalismului monopolist de stat, cu o eficacitate limitată asupra unor fluctuații conjuncturale. Ei nu pot modifica substanțial alura generală a evoluțiilor ciclice. Acestea din urmă sînt condiționate de cauze profunde, care depind de natura monopolist-statală a actualului capitalism. Cu unele influențe pozitive de moment asupra fluctuațiilor conjuncturale, „stabilizatorii încorporați", prin amînarea unor efecte și cumularea lor, au contribuit și ei într-o anumită măsură la coacerea crizei, declanșate la finele anului 1973. Într-o alternativă democratică la capitalismul monopolist de stat ei n-ar dispare ci, așa cum se străduiesc să demonstreze economiști radicali, ca J. K. Galbraith, J. Robinson, Fr. Perroux, G. Myrdal ș.a., ar putea acționa în alt chip și cu efecte pozitive mai sensibile. Cît despre natura, caracterul și limitele „intervențiilor discreționare" ca mijloc de „restaurare completă a echilibrului" rămîne să ne ocupăm într-un alt articol.

prof. univ. dr. Ivanciu Nicolae — VĂLEANU

1, 2, 4, 5, 6 P.A. Samuelson, „L'Économique. Introduction à l'analyse économique", VIII-e, éd. Armand Colin, Paris, 1972, p. 500, 501, 501, 502, 503.

3. Knapp Korst — „Dépression ou inflexion de la courbe de croissance", în „E.F.T.A. Bulletin" sept.—oct. 1975.

Ioan Ceterchi, membru corespondent al Academiei, din care rezultă tematica unitară a lucrării. Abordînd conceptul de program legislativ național, autorul examinează necesitatea obiectivă a elaborării unui nou cadru juridic, a cărui premisă o constituie organizarea unei evidențe legislative științifice care să asigure abrogarea unor acte legislative depășite ; se analizează problema teoretică a delimitării conceptului de sistem de drept de cel de sistem legislativ și se prezintă principalele coordonate ale elaborării programului legislativ. Volumul mai cuprinde nouă studii, semnate de Maria Colceriu Leiss, dr. Ioan Busuioc, dr. Victor-Dan Zlătescu, dr. Vasile Stănescu, dr. Lucian Stîngu, dr. Iulian Poenaru, Ilariu Mrejeru, Cornel Reteșan, dr. Ion Nestor și dr. Nae Androne.

CONSTANTIN DANCIU

COORDONATE
ale
CONDUCERII
PLANIFICATE
a
ACTIVITĂȚII
ECONOMICO-SOCIALE
ÎN ROMÂNIA

- *Apărută de curînd în Editura Academiei Republicii Socialiste România, cartea* Coordonate ale conducerii planificate a activității economico-sociale în România *(228 p.), de Constantin Danciu, tratează într-o formă unitară unele din problemele teoretice și practice actuale din domeniul conducerii planificate a dezvoltării economico-sociale din România în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Lucrarea cuprinde două subdiviziuni : 1. Conducere și planificare — în cadrul căreia se analizează problematica raportului dintre plan și piață, dintre prognoză și plan, precum și conducerea planificată a activității economico-sociale și perfecționarea ei continuă; 2. Trăsături definitorii ale dezvoltării*

FIȘE

economico-sociale a României socialiste — în cuprinsul căreia se prezintă și se fundamentează politica P.C.R. referitoare la ritmul rapid de creștere economică, la optimizarea corelației dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum, la rolul planului în creșterea eficienței activității economice, la progresul tehnic și calificarea forței de muncă, la repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării și la creșterea nivelului de trai ca țel suprem al politicii partidului.

HABITAT

VANCOUVER
31 mai
11 iunie
1976

AŞEZĂRILE UMANE, UN INSTRUMENT AL DEZVOLTĂRII

CONFERINŢA care se deschide luni la Vancouver, pe litoralul pacific al Canadei, este prima conferinţă mondială interguvernamentală consacrată problemelor comunităţilor locale — oraşe şi sate. Această conferinţă — cunoscută pe scurt sub numele de Habitat — este a şasea din seria conferinţelor mondiale iniţiate în acest deceniu, sub auspiciile Organizaţiei Naţiunilor Unite, consacrate problemelor mari care confruntă omenirea : mediu înconjurător, populaţie, alimentaţie, dreptul mării, statutul femeii şi acum aşezările umane.

Ideea unei conferinţe pe această temă s-a născut cu ocazia Conferinţei Naţiunilor Unite asupra mediului înconjurător, desfăşurată la Stockholm în 1972. Între cele 26 de principii adoptate atunci a fost înscrisă şi planificarea aşezărilor umane pentru a evita efecte negative asupra mediului înconjurător şi a obţine maximum de avantaje sociale, economice şi de mediu pentru toţi oamenii.

Deşi este poate prea devreme pentru a evalua rezultatele finale ale tuturor acestor conferinţe mondiale — ca forumuri de dezbatere şi clarificare a problemelor şi de explorare a unor posibilităţi de cooperare — un lucru este sigur, afirmă o publicaţie a B.I.R.D. (**Finance and Development,** martie 1976) : însuşi faptul că ele au avut loc este simbolic pentru modul nou în care guvernele şi popoarele de pretutindeni au început să privească lumea în care trăiesc. Virtuţile dialogului, ale schimbului de experienţă în căutarea soluţiilor pentru ameliorarea condiţiilor în prezent adeseori critice în care trăieşte o mare parte din populaţia globului (vezi articolul **Mediul construit, mediu pentru om)** se vădesc chiar şi în cazul unor probleme preponderent naţionale cum sînt cele privind aşezările umane.

Organizarea unei conferinţe mondiale consacrate special aşezărilor umane reflectă totodată şi faptul că acestea nu mai sînt privite doar ca un rezultat sau ca o anexă a altor activităţi. Aşa cum se subliniază în proiectul **Declaraţiei de principii** (document A/Conf. 70/4) care urmează să fie adoptată de conferinţa de la Vancouver, „aşezările umane trebuie văzute ca un instrument al dezvoltării. Obiectivele politicii în domeniul aşezărilor sînt legate inseparabil de obiectivele fiecărui sector al vieţii economice şi sociale. Soluţiile la problemele aşezărilor umane trebuie privite şi concepute în consecinţă ca o parte integrantă a procesului de dezvoltare a fiecărei naţiuni şi a comunităţii internaţionale".

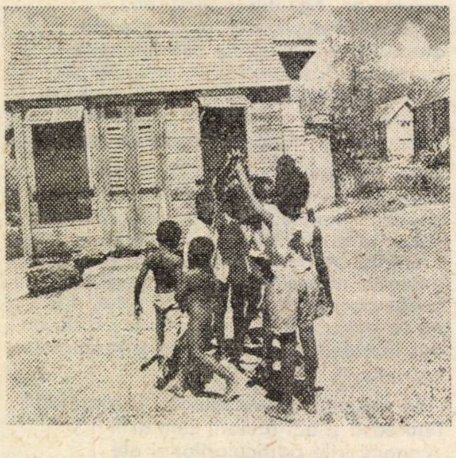

De aceea, proiectul de declaraţie relevă că politica naţională în domeniul aşezărilor umane „trebuie să reprezinte o componentă esenţială a strategiei generale a dezvoltării fiecărei ţări, legată şi armonizată cu politicile de industrializare, agrare, sociale, în domeniul mediului înconjurător, culturii, astfel încît acestea să se sprijine reciproc într-o ridicare progresivă a bunăstării oamenilor".

Una din direcţiile de acţiune pe care le propune proiectul vizează — în spiritul unei mari echităţi şi justiţii sociale — definirea şi realizarea cel puţin a unor standarde minime pentru o calitate acceptabilă a vieţii pentru toţi oamenii, în funcţie de condiţiile şi posibilităţile existente pe plan naţional.

Recomandările de acţiune naţională preconizate a fi adoptate de conferinţă pornesc de la principiul fundamental că problema aşezărilor umane şi politica în acest domeniu sînt un atribut exclusiv al jurisdicţiei suverane a statelor. Problemele care confruntă comunităţile locale nefiind niciodată identice, nici soluţia căutată nu poate fi unică. Conferinţa va elabora recomandări privind o gamă largă de măsuri de ordin economic, demografic, social, bugetar, al planificării urbane etc. din care guvernele vor putea alege sau se vor putea inspira cu ocazia definirii politicilor naţionale ale aşezărilor umane.

Unul din obiectivele Conferinţei de la Vancouver va fi de a demonstra că problemele cele mai presante ale aşezărilor umane pot fi soluţionate la nivel naţional cu tehnologiile existente, dacă există voinţa politică în acest sens. Construcţia de locuinţe, construcţiile în general, sînt poate singurul sector economic pentru care toate materialele principale, cel puţin cele tradiţionale, există pe plan naţional şi pentru care nu se manifestă nevoi însemnate de import. În plus, construcţiile pot absorbi o numeroasă forţă de muncă, contribuind în acest fel la atenuarea problemei neutilizării ei productive.

Contribuţia pe care O.N.U. şi instituţiile sale specializate o pot aduce la potenţarea eforturilor proprii ale ţărilor în curs de dezvoltare formează obiectul unui al treilea document al conferinţei — **Programul de cooperare internaţională.**

Ca şi la Stockholm, Bucureşti, Roma şi Mexico, paralel cu conferinţa propriu-zisă şi la Vancouver va fi organizat un **forum** deschis participării reprezentanţilor organizaţiilor neguvernamentale şi populaţiei, pe agenda căruia vor figura teme ca : mediul natural şi mediul creat de om, justiţia socială şi diferenţele culturale, aşezările umane şi noua ordine economică internaţională, participarea la elaborarea şi realizarea planurilor, utilizarea terenurilor şi proprietatea, aşezările umane în mediul rural, adăpostirea populaţiei din zonele calamitate şi altele. Va fi deschisă de asemenea o expoziţie internaţională la care reprezentanţii a 145 ţări vor ilustra cu montaje audiovizuale soluţiile specifice concepute pentru problemele aşezărilor umane din ţările lor.

Dinu DRAGOMIRESCU

ECONOMIE MONDIALA

MEDIUL CONSTRUIT, MEDIU PENTRU OM

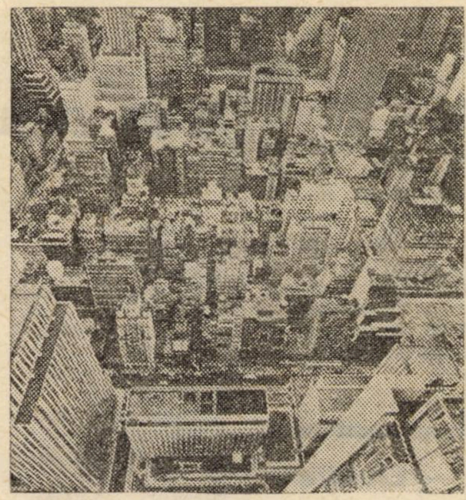

O LUNGĂ PERIOADĂ istorică mediul omului a reprezentat o parte relativ restrînsă din marele mediu natural al planetei, omenirea atingînd cifra de un miliard de locuitori abia la începutul secolului al XIX-lea. Este vorba de acea parte aflată în exploatarea sa directă sub o formă sau alta. Dintre acestea construcția și organizarea spațială au reprezentat întotdeauna modalitatea cea mai pregnantă de manifestare a prezenței umane, constituindu-se în două forme principale — satul și orașul.

Așa-numitul „fenomen urban“

CU 200 de ani în urmă numai 3% din populația mondială trăia în orașe. Odată cu revoluția industrială și numeroasele transformări economice și sociale din secolul trecut, începe să se manifeste așa-numitul „fenomen urban“, caracterizat prin : **creșterea rapidă a populației orașelor** (de la începutul secolului al XIX-lea pînă la sfîrșitul primei jumătăți a secolului nostru, populația mondială a crescut de aproape 3 ori în timp ce populația urbană a crescut de 26,3 ori) ; **accentuarea concentrării urbane**, creșterea — uneori peste măsură — a orașului mare (în 1830 nici un oraș din lume nu avea 1 milion de locuitori ; în 1970, din 132 asemenea orașe, cîteva depășeau 10 milioane).

Urbanizarea se constituie astfel ca unul dintre procesele fundamentale ce însoțesc dezvoltarea economică și socială a lumii contemporane. Indicele de urbanizare este în acest sens un indicator semnificativ în ceea ce privește nivelul potențialului industrial al unei țări. El depășește adesea 80% pentru statele industrializate și variază între 7 și 45% pentru țările în curs de dezvoltare. Populația urbană a țării noastre a crescut în ultimii 25 de ani de 2,2 ori, iar numărul orașelor s-a mărit de la 152 la 236. Pe baza datelor de prognoză, de la aproape 43% în prezent ponderea populației orășenești, ca urmare a politicii de accelerare a dezvoltării economico-sociale și a procesului de urbanizare, va ajunge în 1990 la circa 60—70% din totalul populației țării. Va avea loc, de fapt, o nouă dublare a populației urbane pînă în 1990.

Mediul urban — mediu predilect?

SE apreciază că în general în lume orașul — care acum grupează două cincimi din populația globului — va reprezenta încă la sfîrșitul acestui mileniu forma preponderentă de organizare a vieții umane în teritoriu. Întrebarea care s-ar putea pune, în aceste condiții, este în ce măsură acest mediu preponderent reprezintă și mediul predilect al oamenilor sau cum trebuie să fie el organizat ca să corespundă cerințelor și aspirațiilor umane ? Pe glob, în cele aproape 300 „orașe mari“ (orașe cu peste 500 000 de locuitori) trăiesc astăzi mai mult de un miliard și jumătate de oameni. Așa cum rezultă din Raportul Rotta (O.N.U.D.I.) într-o serie de astfel de mari orașe din unele părți ale lumii „supraaglomerarea și condițiile grele de locuit, înmulțirea și extinderea cocioabelor, limitarea spațiilor libere destinate activităților recreative, mediocritatea vieții în comun și relele sociale ce decurg, paralizarea circulației și creșterea accidentelor, mijloacele de locomoție ce își dispută cu ființa umană locul necesar pentru activitate și repaus, infestarea aerului și a apei , creșterea timpului necesar deplasării...“ constituie fundalul unor intense insatisfacții umane.

Potrivit evaluărilor Băncii Mondiale, în numeroase țări în curs de dezvoltare proporția familiilor citadine al căror venit nu le permite să găsească o locuință fie ea oricît de modestă ajunge la 35—65%, iar președintele Băncii Mondiale, Robert McNamara, releva că cei circa 900 milioane de locuitori în stare de „sărăcie absolută“ din țările în curs de dezvoltare (din care circa 200 milioane în orașe) trăiesc în condiții care reprezintă o „insultă intolerabilă pentru însăși demnitatea umană“.

Fără îndoială că rațiunile de etică, sociale, economice, umane, nu pot fi acordate cu acest mod de realizare a procesului de urbanizare cu consecințe ca cele enumerate.

Urbanizarea ca fenomen caracteristic al lumii contemporane, se cere a se desfășura dirijat, în condițiile respectării depline a parametrilor specifici mediului uman în care se manifestă. „Țările în curs de dezvoltare — subliniază Enrique Peñalosa, secretarul general al Conferinței Națiunilor Unite asupra așezărilor umane — nu-și pot permite economicește și nu pot suporta din punct de vedere social risipa și haosul procesului de creștere spontană care a reprezentat, în împrejurări foarte diferite, trăsătura țărilor industrializate“.

Barometrul locuirii

DIN TOTDEAUNA omul a fost preocupat de alcătuirea funcțională și plăcută a locuinței în care a trăit. Casele noastre tradiționale constituie și astăzi un model de înțeleaptă chibzuință și aleasă închegare a părților constitutive.

În același timp, nu mai putem vorbi astăzi numai de locuință, în sfera conceptului de locuire, ci și de dotări de educație și învățămînt, social-culturale, de comerț, destindere și recreere etc. Înainte de toate însă, locuirea se traduce printr-un necesar de spațiu de locuit (locuințe) care trebuie să preia sporul demografic, fondul de locuințe necorespunzător și pe cel uzat moral. Aceasta face ca — în proporții diferite — toate națiunile lumii să fie confruntate cu problemele locuirii.

Potrivit previziunilor O.N.U., în 1980 „lumii a treia“ îi vor lipsi 370 milioane de locuințe. În India era nevoie în 1971 de peste 83 de milioane de locuințe și aceste cerințe se anunțau în creștere în fiecare an cu alte 2,5 milioane. În S.U.A. existau (în 1968) 6 milioane de locuințe „defectuoase“ dintre care 1,5 milioane de cocioabe.

Un studiu al Națiunilor Unite, comparînd obiectivele în materie de locuire definite în documentul din 1965 („Situația locuirii în lume și estimarea nevoilor de locuințe“) cu sporul real realizat, constată că pentru atingerea obiectivelor propuse ar trebui ca într-un sfert de secol să se tripleze patrimoniul construit al planetei.

Umanismul mediului construit

ÎN țara noastră sporirea numărului de locuințe date în folosință în fiecare cincinal, prevederea construirii în cin-

arh. Mircea LUPU

(Continuare în pag. 32)

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE ● CONJUNCTURI

Țările OCDE: inflație net diferențiată

DUPĂ ultimele statistici ale O.C.D.E. privind rata inflației în țările membre ale Organizației, în perioada de 12 luni încheiată în martie 1976 fenomenul a continuat să fie net diferențiat. Cea mai puternică creștere a prețurilor s-a înregistrat, la fel ca în lunile precedente și pe întreg anul 1975, în Islanda unde potrivit celor mai recente date a fost de 36,3%. Creșteri de peste 20% s-au mai observat în Anglia (21,2%) și Portugalia (22,8%), iar între 10% și 20% — în Australia, unde ritmul inflației a fost de 13,4%, în Noua Zeelandă 17,2%, în Italia 11,8%, în Luxemburg 10,3%, în Irlanda 16,1%, în Finlanda 16,3%, în Grecia 13,3%, în Spania 15,4%, în Suedia 11,1%, în Turcia 15,6%. Pe ansamblul țărilor O.C.D.E. prețurile au crescut în perioada de 12 luni încheiată în martie a.c. cu 9,1%, din care în țările europene membre ale Organizației — cu 11,7%, iar în țările Comunității Economice Europene (Piața Comună) — cu 11,5%.

Producția agricolă a Europei occidentale

PRODUCȚIA agricolă a Europei occidentale ar urma să se redreseze în 1976, deși s-ar putea înregistra la sfîrșitul anului o oarecare penurie de carne de vită. Se apreciază că producția agricolă a Europei occidentale a scăzut cu 4% în 1975, mai ales din cauza unei reduceri a recoltelor cu 8%. Producția de carne de vită a scăzut ușor, iar cea de produse lactate a sporit întrucîtva, ambele rămînînd mai mari față de cererea reală. In 1976 ar urma să aibă loc o redresare a recoltelor și o continuare a tendințelor producției din 1975, atît pentru carnea de vită cît și pentru produsele lactate.

Potrivit Departamentului Agriculturii a S.U.A., care publică aceste estimări, problema lichidării excedentelor de produse lactate în C.E.E. va rămîne dificilă. Dezechilibrul din sectorul cărnii de vită este dimpotrivă temporar și nu structural. Scăderea producției de carne de vită în țările C.E.E. în 1975 ar urma să fie însoțită de o creștere a consumului și deci a importurilor, ceea ce va aduce un element de sprijinire pieței internaționale în acest sector .

Polonia — Elveția: extinderea cooperării

AȘA CUM relata recent revista „Hebdomadaire polonais“, după ce volumul schimburilor comerciale polono-elvețiene a crescut de aproape 7,5 ori în perioada 1971—1975, în acest an a fost semnat un nou protocol referitor la lărgirea și adîncirea cooperării economice, științifice și tehnice între cele două țări. Lărgirea s-a concretizat, între altele, în semnarea unui acord — între Centrala polonă de comerț exterior „Ciech“ și concernul chimic elvețian „Ciba-Geigy“ — privind cooperarea științifică și tehnică în producția de coloranți.

La prima sesiune a comisiei mixte polono-elvețiene. care s-a desfășurat nu demult la Berna, s-a subliniat că există mari posibilități de extindere a schimburilor reciproce de mărfuri (îndeosebi a exporturilor polone în Elveția), precum și de cooperare bilaterală, atît în domeniul industrial (de pildă, în industria chimică și farmaceutică, industria de mașini textile, industria poligrafică și construcția de motoare pentru nave maritime), precum și în domeniul desfacerilor pe terțe piețe.

Banca Mondială: revizuirea ratei dobînzii

BANCA internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Banca Mondială) a anunțat o modificare a ratei dobînzii pe care o va percepe la creditele noi și adoptarea unei formule modificate de stabilire a dobînzilor în viitor. Cu începere de la 1 iunie a.c., rata dobînzilor percepută de B.I.R.D. se majorează la 8,85% față de 8,50% în prezent. Aceasta este o măsură cu caracter temporar, care va rămîne în vigoare pînă la aplicarea noii formule, de la 1 iulie a.c. După noua formulă, rata dobînzii percepută de B.I.R.D. va fi revizuită la sfîrșitul fiecărui trimestru, în funcție de costul mediu ponderat al capitalurilor luate cu împrumut de către Bancă în cursul perioadei de 12 luni premergătoare. Rata dobînzii percepută de Bancă de la beneficiarii împrumuturilor noi acordate de ea în cursul trimestrului următor se va obține prin majorarea cu 0,50 puncte procentuale a costului mediu ponderat amintit.

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 17-21 mai 1976 s-a caracterizat prin ținuta fermă a **dolarului** S.U.A. față de restul devizelor occidentale. Astfel, **marca vest-germană** a terminat intervalul la circa 2,5900 mărci pentru un dolar, comparativ cu 2,5540 la sfîrșitul săptămînii precedente, iar **francul francez** a cotat 4,7410 franci pentru un dolar, față de 4,6930 franci.

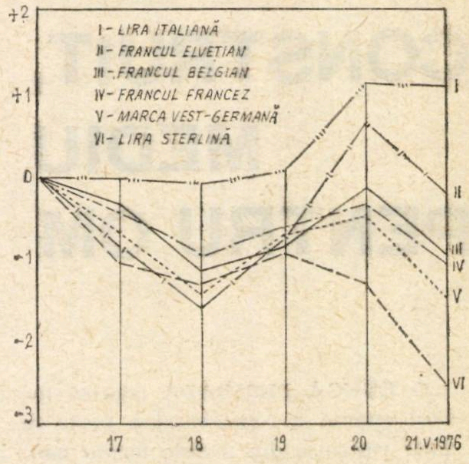

Evoluția principalelor devize vest-europene în perioada 17. V. 1976—21. V. 1976, luînd ca bază cursul dolarului S.U.A. din 14. V. 1976.

Lira sterlină a continuat să se deprecieze față de restul valutelor occidentale, coborînd pentru prima dată sub nivelul de 1,80 dolari pentru o liră sterlină, respectiv la 1,7775 dolari (la 21 mai a.c.), ceea ce reprezintă cel mai scăzut nivel din istorie. În acest fel lira sterlină a înregistrat o depreciere record de 38,8% față de nivelul din decembrie 1971 în raport cu monedele primilor 10 parteneri comerciali ai Marii Britanii. Deteriorarea cursului monedei britanice a fost accelerată de tendința fermă a dolarului, de mișcările importante de capitaluri din liră sterlină în franc elvețian, precum și de zvonurile referitoare la posibilitatea instituirii unei duble piețe valutare de către autoritățile britanice.

Lira italiană a continuat să beneficieze de efectul favorabil al măsurilor restrictive impuse de autoritățile italiene, situîndu-se la nivelul de cca. 841 lire pentru un dolar la sfîrșitul perioadei, față de circa 852 lire, inițial.

Francul elvețian, după ce în prima parte a intervalului a cedat teren dolarului, atingînd un nivel minim de cca. 2,5340 franci pentru un dolar, a avut o revenire atenuată întrucîtva în ultima zi a intervalului examinat, cînd s-a situat la cca. 2,4975 franci pentru un dolar. La această evoluție au contribuit, printre altele, convertirea unor sume importante din lire sterline în franci elvețieni, aprecierile potrivit cărora pe termen mai lung francul elvețian va continua să fie o valută forte, fapt care pare a fi determinat rambursarea anticipată a unor împrumuturi angajate în această deviză, faptul că balanța comercială a Elveției s-a soldat pe primele 4 luni ale anului cu un excedent de 80 milioane franci (comparativ cu un deficit de 2 miliarde franci în perioada corespunzătoare a anului trecut).

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au înregistrat creșteri ușoare la euromarca vest-germană și eurofrancul elvețian (cu cca. 1/8% p.a.) și mai accentuate la eurodolar (cu cca. 1/2% p.a.).

Prețul aurului la Londra a înregistrat o ușoară scădere, situîndu-se la cca. 125,70 dolari/uncie la sfîrșitul intervalului.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Investiții în pierdere de viteză

SLĂBICIUNEA investițiilor continuă să fie una din preocupările de frunte ale responsabililor economici occidentali, deoarece fără redresarea lor nu se poate conta pe o ieșire efectivă și durabilă din recesiune. Și aceasta cu atît mai mult cu cît stagnarea sau încetinirea creșterii investițiilor caracterizează economia unor importante țări capitaliste dezvoltate încă de la începutul actualului deceniu. Comparațiile internaționale din grafic arată că proporțiile tendințelor regresive în acest domeniu variază foarte mult de la o țară la alta. Dar comun este ritmul sensibil inferior al dinamicii investițiilor în prima jumătate a anilor '70, față de anii 1966—1970. Un calcul pentru R.F.G. reprodus de săptămînalul **Die Zeit**, care publică graficul, arată că încetinirea se exprimă într-o scădere substanțială a investițiilor „normale“, adică extrapolate. Aplicînd la anii recenți ritmul de creștere din anii '60, săptămînalul ajunge la concluzia că în economia vest-germană, de exemplu, volumul investițiilor efective din 1975, care a fost de 131,6 miliarde mărci, a reprezentat cu 53,3 miliarde mai puțin decît nivelul potențial.

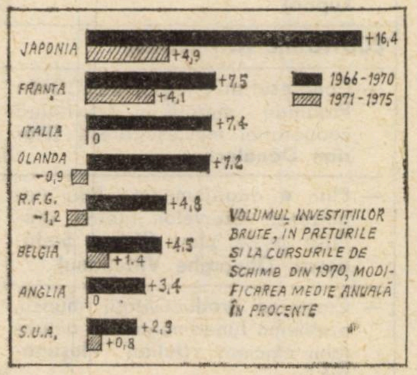

Canal Dunăre — Marea Egee

REȚEAUA — realizată sau în perspectivă — de căi fluviale, menite să ușureze traficul crescînd pe continentul european, se îmbogățește continuu. Recent a intrat în actualitate un proiect — cel al unei legături directe între Dunăre și Marea Egee, pentru care guvernele Iugoslaviei și Greciei au solicitat asistență financiară din partea P.N.U.D. (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare) în vederea elaborării unui studiu de oportunitate. Canalul ar urma să pornească de la Dunăre (în apropiere de Belgrad) spre sud, pe afluentul Morava, făcînd apoi legătura cu rîul Vardar (cunoscut sub denumirea de Axios pe teritoriul Greciei) și urmînd cursul acestuia pînă la vărsarea în golful Salonic.

Se apreciază, pe de o parte, că traseul menționat va permite construirea căii navigabile proiectate cu investiții relativ reduse, iar pe de altă parte — că ea va contribui la scurtarea distanței de transport a mărfurilor din țările Europei centrale către zona Mediteranei de est, precum și la reducerea cheltuielilor de transport înseși : pentru aceeași cantitate de mărfuri transportate pe căile fluviale se consumă cu o treime mai puțin carburant-diesel decît în transportul feroviar și de 2,6 ori mai puțin decît în cel autorutier.

Proiecte peruane

GUVERNUL peruan desfășoară largi eforturi, în primul rînd în domeniul investițiilor, pentru a realiza — într-un viitor apropiat — sporirea radicală a producției agricole și a putea renunța la importul de alimente. Principala orientare o constituie crearea de sisteme de irigație pe terenuri potențial fertile, dar suferind de lipsă de apă. În curînd, va fi dat în exploatare complexul de irigații din regiunea Majes și se elaborează proiectul unui alt complex — energetic și de irigații — pe valea rîului Olmos.

Totodată, oamenii de știință peruani au demonstrat că, în condițiile climatice din țară, este posibil să se strîngă cîte 2—3 recolte de cereale de pe același teren. Astfel, de pe un lot experimental de 100 ha au fost strînse în decurs de un an trei recolte de grîu, cu un randament de 30 q/ha de fiecare dată.

Cînd se scumpesc blugii

DACĂ blugii sînt în prezent un fel de semn de recunoaștere al tinerilor din Occident, care au veleități de boem și în general nu posedă prea mulți bani, nu peste mult timp asemenea amatori de „întoarcere la natură“ ar putea fi nevoiți să pășească mai hotărît spre acest ideal al lor, abandonînd articolul respectiv de îmbrăcăminte sau revenind la pantaloni dintr-un material mai conservator și... mai ieftin.

După cum se știe, o bună parte din blugii așa-ziși americani sînt fabricați de fapt la Hong Kong. Or, în ultimul an prețul pe piața americană al blugilor „made in Hong Kong“ aproape s-a dublat, de la 12 dolari la 20 de dolari perechea. Urcarea prețurilor se datorează sistemului acordării cotelor de export. Autoritățile din Hong Kong distribuie aceste cote în primul rînd firmelor mai vechi, pe baza dimensiunilor producției lor de pînă atunci. Firmele mai noi caută să obțină cote la un fel de „bursă neagră“ specială, unde plătesc 16 dolari pentru dreptul de a exporta o duzină de blugi, față de 60 de cenți cu un an în urmă, ceea ce a dus firește la scumpirea produsului la export.

Urcarea prețurilor la blugii de această proveniență ar putea provoca o reorientare a comenzilor spre alte țări, ceea ce ar lovi grav în economia Hong Kong-ului căci industria confecțiilor asigură 44% din încasările sale din export și utilizează o treime din forța sa de muncă.

Un caz de abandon

O REȚEA japoneză de supermarketuri, firma O.K., a anunțat închiderea, după numai un an de la inaugurare, a primului său magazin complet automatizat. Auspiciile păruseră totuși favorabile. Grupînd într-un sistem unitar, controlat prin calculator electronic, 67 de instalații de tipul automatelor de vînzare care desfăceau circa 2 500 de articole alimentare, diferite, firma sperase să obțină beneficii sporite datorită reducerii costurilor comerciale și accelerării operațiunilor de casă. Dar, relatează revista **Newsweek** comentînd abandonarea acestor speranțe prin închiderea magazinului, „cumpărătorii au fost goniți de plasticul dezumanizat și au rămas frustrați în fața instalațiilor super-igienice care le răpeau plăcerea de a pipăi marfa sau de a o examina îndeaproape“. Responsabilii dezamăgiți ai firmei japoneze apreciază că experiența lor merită să fie luată în considerare de oricine ar intenționa să lanseze într-un viitor apropiat magazine complet automatizate.

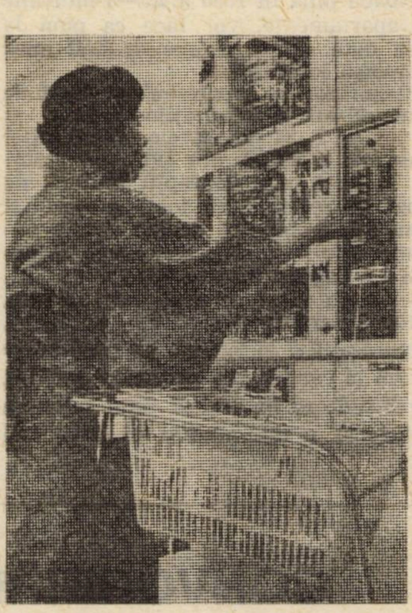

Panaceul bucătarilor?

ÎN PĂDURILE din Ghana crește un arbore — sinsepal — devenit cunoscut prin efectul miraculos al fructelor sale, cu aspect de prunișoare. Cine consumă asemenea prunișoare are după aceea senzația că orice mîncare — acră, amară sau pur și simplu insipidă — este deosebit de gustoasă.

Oamenii de știință au reușit să separe din pulpa fructului o substanță specifică, botezată miraculin. O firmă elvețiană produce deja tablete din fructele respective, destinate în primul rînd persoanelor obligate să respecte un regim alimentar sever. Acestea se vor putea delecta astfel în viitor chiar și cu cele mai... dietetice feluri de mîncare.

MEDIUL CONSTRUIT, MEDIU PENTRU OM

(Urmare din pag. 29)

cinalul 1976—1980 a peste 800 000 apartamente fizice din fondurile statului şi din fondurile populaţiei cu sprijinul statului în credite şi execuţie şi a 250—300 000 de locuinţe în regie proprie, programarea construirii pentru întreaga perioadă pînă în 1990 a 2,5—3 milioane de apartamente, vor face ca pînă la acea dată să se rezolve în linii mari problema locuinţelor.

Elaborîndu-se programul naţional de sistematizare a localităţilor urbane şi rurale, pe baza directivelor Conferinţei naţionale a P.C.R. din 1972, s-a stabilit, în baza unei concepţii unitare, de lungă perspectivă, că toate oraşele şi comunele trebuie să devină unităţi administrativ-teritoriale complexe, capabile să asigure locuitorilor lor condiţii optime de viaţă, muncă, învăţămînt, cultură, ocrotire a sănătăţii, transport, comunicaţii şi agrement, de participare activă la conducerea treburilor publice, urmărindu-se în acelaşi timp folosirea judicioasă a terenului şi crearea unei personalităţi proprii, distincte fiecărui oraş sau comună.

În cincinalul 1976—1980, concomitent cu dezvoltarea în continuare a actualelor oraşe, îndeosebi a celor rămase în urmă, va începe transformarea treptată în oraşele agricole sau agroindustriale a unui număr de 120 centre comunale, cîte 2—4 în fiecare judeţ. Potrivit prevederilor Programului partidului, în perspectivă vor trebui create 300—400 noi centre orăşeneşti.

Înfăptuirea programului naţional de sistematizare va contribui la dispariţia treptată a deosebirilor esenţiale dintre oraş şi sat, la satisfacerea tot mai bună a necesităţilor materiale şi spirituale ale cetăţenilor din toate localităţile României, la ridicarea generală a gradului de cultură şi civilizaţie.

CONSACRÎND determinarea în mare măsură a calităţii vieţii de situaţia aşezărilor umane, Conferinţa de la Vancouver va permite guvernelor să compare aspiraţiile cu realitatea. Distanţa dintre cele două va fi o indicaţie a efortului care rămîne de făcut.

CONVORBIRI ECONOMICE

(Urmare din pag. 25)

obiectivi, ci pe relaţii de putere, de asemenea pe valorile existente în societate la un moment dat. Ceea ce vreau să spun este că economia în loc de a fi o ştiinţă bazată pe date sigure (hard science) este o ştiinţă bazată în mare măsură pe elemente mai puţin certe (soft science), deşi utilizează cifre pentru a da despre ea însăşi imaginea exactităţii.

• Ce părere aveţi despre eforturile întreprinse în prezent pe plan internaţional pentru edificarea unei lumi mai bune şi mai drepte ?

— Cred că decalajul dintre bogaţi şi săraci este prima şi cea mai importantă dintre toate problemele politice, sociale, economice care confruntă planeta noastră. Sînt de acord cu ideea că este necesară o schimbare radicală în relaţiile dintre ţările bogate şi sărace, în sistemul economic mondial. După părerea mea, industrialismul s-a transformat într-o puternică civilizaţie mondială parţial pe baza a două subsidii ascunse. Unul din subsidii a fost reprezentat de energia ieftină, energia combustibililor fosili, celălalt de materiile prime ieftine asigurate de colonialism. Ambele subsidii vor fi lichidate. În consecinţă, aceasta înseamnă că naţiunile avansate tehnologic vor trebui să aibă o strategie total diferită pentru dezvoltarea viitoare, care nu se va mai baza pe aceste două subsidii.

• Cu ce impresii plecaţi din prima dv. vizită în România ?

— Oficial am venit pentru a ţine conferinţe, dar sentimentul meu este că am venit ca ziarist, pentru a asculta, a învăţa şi a lua multe însemnări. Cunoşteam desigur în mare poziţia României în politica externă, dar nu-mi dădeam seama pe deplin de profunzimea teoretică a ideii de dezvoltare multilaterală, de implicaţiile pe care ea le are pentru diviziunea internaţională a muncii. Din păcate, aceste probleme se reflectă prea puţin în presa occidentală, în special americană. Mă străduiesc de a privi lumea dintr-un unghi de vedere proaspăt şi sînt convins că ceea ce am învăţat aici va influenţa felul meu de a gîndi, mă va ajuta să privesc lumea printr-o optică diferită de cea obişnuită peste Ocean. Astfel, am apreciat interesul de care se bucură aici din partea viitorologilor problemele noii ordini economice internaţionale, în vreme ce pe cercetătorii americani îi preocupă numai viitorul „intern", parţial datorită unei insuficiente informări. Viziunea pe care am căpătat-o aici va fi folositoare pentru reflecţiile privind viitoarea dezvoltare a sistemului global, care formează tema unei noi lucrări în curs de elaborare. Aş adăuga că răspunsul la întrebarea cine trebuie să decidă care este viitorul preferabil este o problemă politică fundamentală. Viitorul trebuie determinat într-un mod mai democratic, care să implice foarte mulţi oameni, nu numai experţi, dar şi oameni de rînd. Nu numai experţii sau universitarii, ci şi oamenii de rînd, fie ei muncitori, ţărani sau funcţionari într-un magazin, au ceva de spus despre viitor, pentru că viitorul nu aparţine şi nu trebuie să fie determinat numai de voinţa unui grup.

Revista
ECONOMICA

Sumarul numărului 21 din 28 mai 1976

CONGRESUL EDUCAŢIEI POLITICE ŞI CULTURII SOCIALISTE

— Educaţia socialistă, componentă a dezvoltării multilaterale a noii orînduiri **(Ion Mitran)** 1—3
— Democratismul, trăsătură de bază a planificării socialiste (I) (prof. univ. dr. **Mihai Părăluţă)** 4—5
— „Aurul cenuşiu", sursă de prim rang a progresului României (prof. univ. dr. **Sergiu Tamaş)** 6—8
— Conştiinţa socialistă şi formele ei de manifestare **(Vasile Porumbescu)** 9—11
— Rolul educaţiei şi culturii socialiste în pregătirea forţei de muncă (lector univ. **Ana-Maria Lupan)** 12—13

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Congresul al V-lea al UCECOM ; Profunde mutaţii în activitatea cooperaţiei meşteşugăreşti **(Florian Dănălache)** 14—16
— Plan • angajamente : Prin mobilizarea rezervelor interne, produse peste plan **(Viorel Ştefănescu, Gheorghe Vîrtejianu)** 17—18
— Creşterea productivităţii muncii, problemă fundamentală a actualului cincinal **(Iulian Ploştinaru)** 19—21

CONSULTAŢII

— În ajutorul candidaţilor la examenul de admitere în învăţămîntul economic superior : Preţul de cost şi căile reducerii lui (lector univ. dr. **E. Mălin)** 22—23

TEORII — IDEI

— Convorbiri economice cu **Alvin Toffler :** Analiza unei realităţi multidisciplinare 24—25
— Şcoli • curente • economişti : Criza economică şi teoria marilor „stabilizatori încorporaţi" (prof. univ. dr. **Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 26—27

ECONOMIE MONDIALĂ

— Aşezările umane, un instrument al dezvoltării **(Dinu Dragomirescu)** 28
— Mediul construit, mediu pentru om (arh. **Mircea Lupu)** 29
— Tendinţe • conjuncturi 30
— Mondorama 31

Coperta 1 : Cîntare omului **(I. Nicodim)**

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 Bucureşti

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ÎNTREPRINDEREA DE GEAMURI MEDIAŞ
JUDEŢUL SIBIU
Şos. Sibiului nr. 38 — Telefon 13131-13134 interior 16-26
Telex 012504

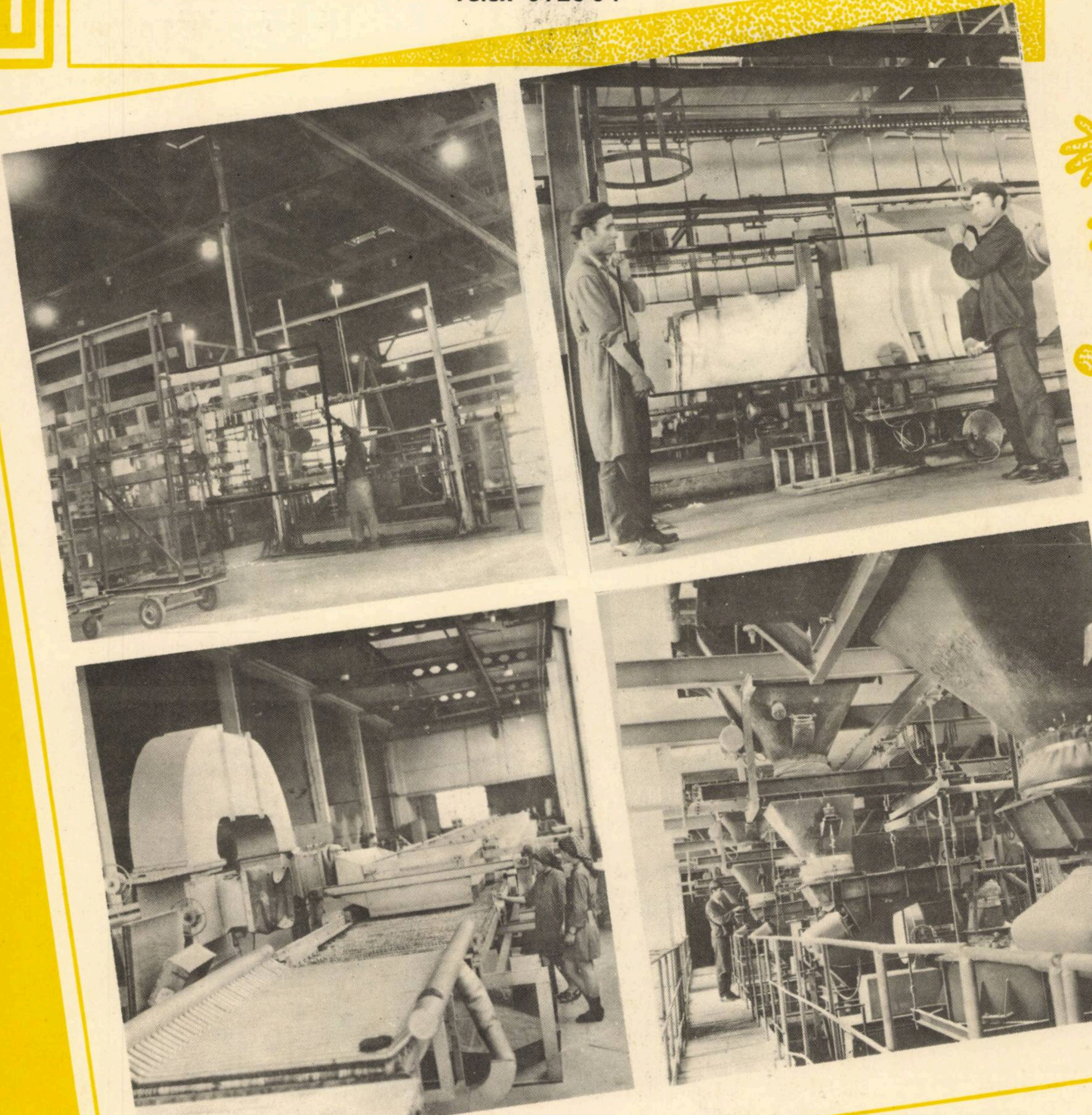

O IMAGINE CLARĂ...

...asupra calităţii ireproşabile a produselor realizate de ÎNTREPRINDEREA DE GEAMURI DIN MEDIAŞ, vă puteţi forma numai printr-o cunoştinţă directă.

Aşadar, pentru oricare dintre ele veţi opta, indiferent că este vorba de geamurile trase, cu grosimi diferite, utilizate în domenii diverse, de cele securizate (plane şi curbate) destinate echipării mijloacelor auto de transport, de geamurile plane emailate securizate prezentate într-o gamă variată de culori şi modele, elemente cu tentă ornamentală, destinate placării pereţilor interiori ai încăperilor sau de geamurile mat muslin givrat, folosite în construcţiile civile şi industriale — exigenţele gusturilor dumneavoastră vor fi satisfăcute.

De asemenea, întreprinderea medieşeană este producătoarea întregii game a semnelor de circulaţie, indicatoarelor rutiere şi a celor de localităţi, panouri realizate din geam securit, întîlnite pe toate magistralele şi traseele rutiere ale ţării.

Produsele sînt realizate pe instalaţii şi utilaje de înaltă productivitate (multe din ele prin autodotare) şi cu un personal de înaltă calificare, personal care a echipat cu utilaje şi alte unităţi din sector.

Desfăşurîndu-şi activitatea sub semnul calităţii şi eficienţei, colectivul medieşean lansează — metaforic vorbind — „semnele" pasiunii, conştiinciozităţii, dăruirii profesionale, sub forma unor produse cu străluciri de cristal şi limpezimea apei de izvor.

23 MAI — 1 IUNIE, DECADA BUCURIA COPIILOR

Orice dar pentru copii,
un prilej de bucurii!

DE ZIUA COPILULUI
CADOURI
PENTRU COPIII DV. :

Păpuşi de diferite mărimi, dintre care unele mari, cu voce, cu ochi mobili ; figurine din material plastic, cu muzicuţă, frumos pictate, reprezentînd animale şi personaje din basme ; găleţi, forme de nisip, stropitori, basculante, platforme de tras — din plastic ; mingi ; betoniere, aragaze, maşini de gătit, bucătării, puşti — din metal litografiat ; jocuri de construcţii din lemn sau plastic ; truse tehnice aplicative din seria „Minitehnicus" ; baloane din cauciuc în culori variate ; trotinete, biciclete, triciclete. MAGAZINELE COMERŢULUI INTERIOR VI LE OFERĂ ÎNTR-O BOGATĂ VARIETATE

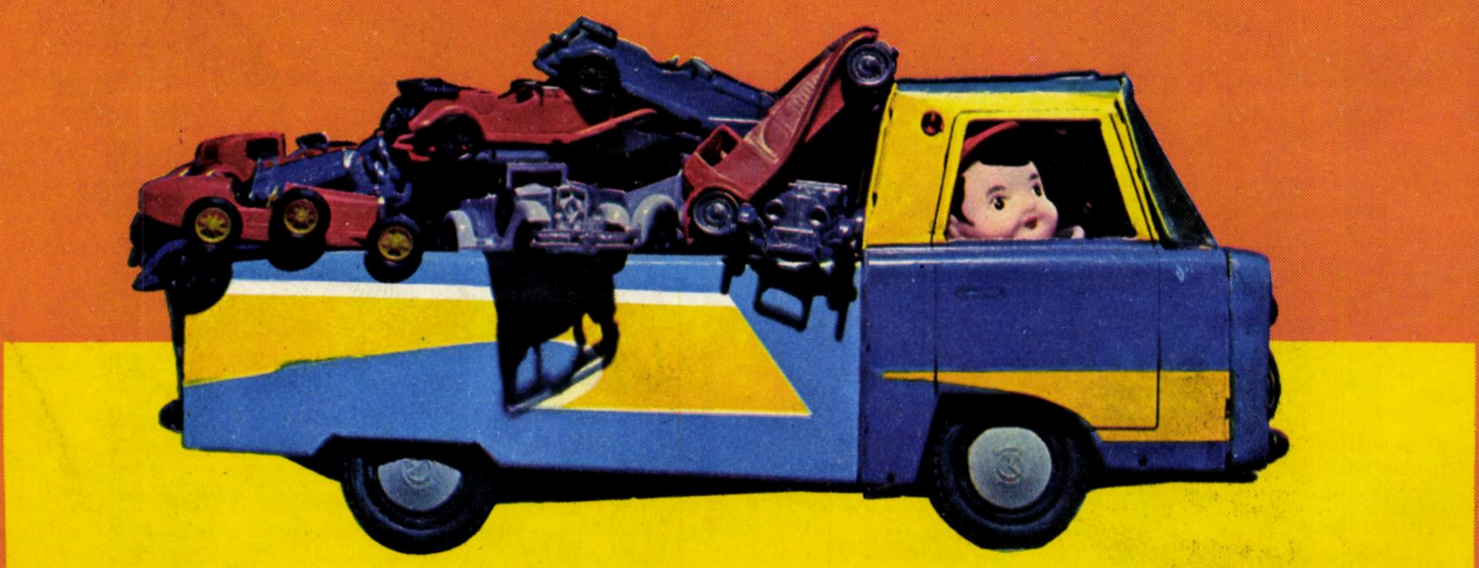

Lei 5

D 646

R MG

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

> „Partidul va acționa ca înaltele principii ale umanismului socialist să se reflecte tot mai cuprinzător în societatea noastră în toate sferele vieții sociale, să pătrundă adînc în conștiințe, însuflețind poporul în măreața operă de zidire a celei mai drepte și mai umane orînduiri din cîte a cunoscut istoria".
>
> DIN PROGRAMUL PARTIDULUI

Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român

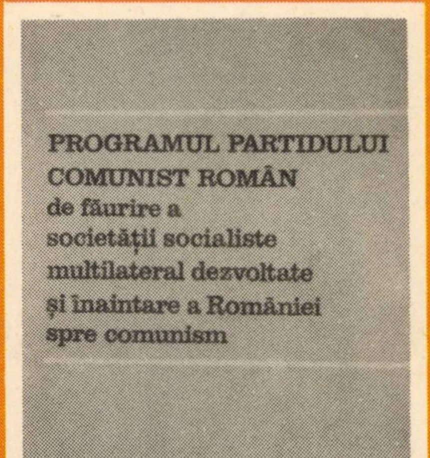

PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN
de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism

CODUL principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste

Editura politică

Numărul 22 ● Vineri 4 iunie

„La baza întregii activităţi teoretice, politice, cultural-educative vor trebui să stea Programul Partidului Comunist Român, documentele partidului nostru, care au un caracter marxist-leninist creator, exprimînd concepţia revoluţionară a materialismului dialectic şi istoric, legităţile generale, universal valabile aplicate la condiţiile istorice, sociale, naţionale concrete din ţara noastră. În felul acesta se va asigura unirea eforturilor întregului popor în înfăptuirea Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare spre comunism."

NICOLAE CEAUŞESCU

CONGRESUL EDUCATIEI POLITICE SI CULTURII SOCIALISTE

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

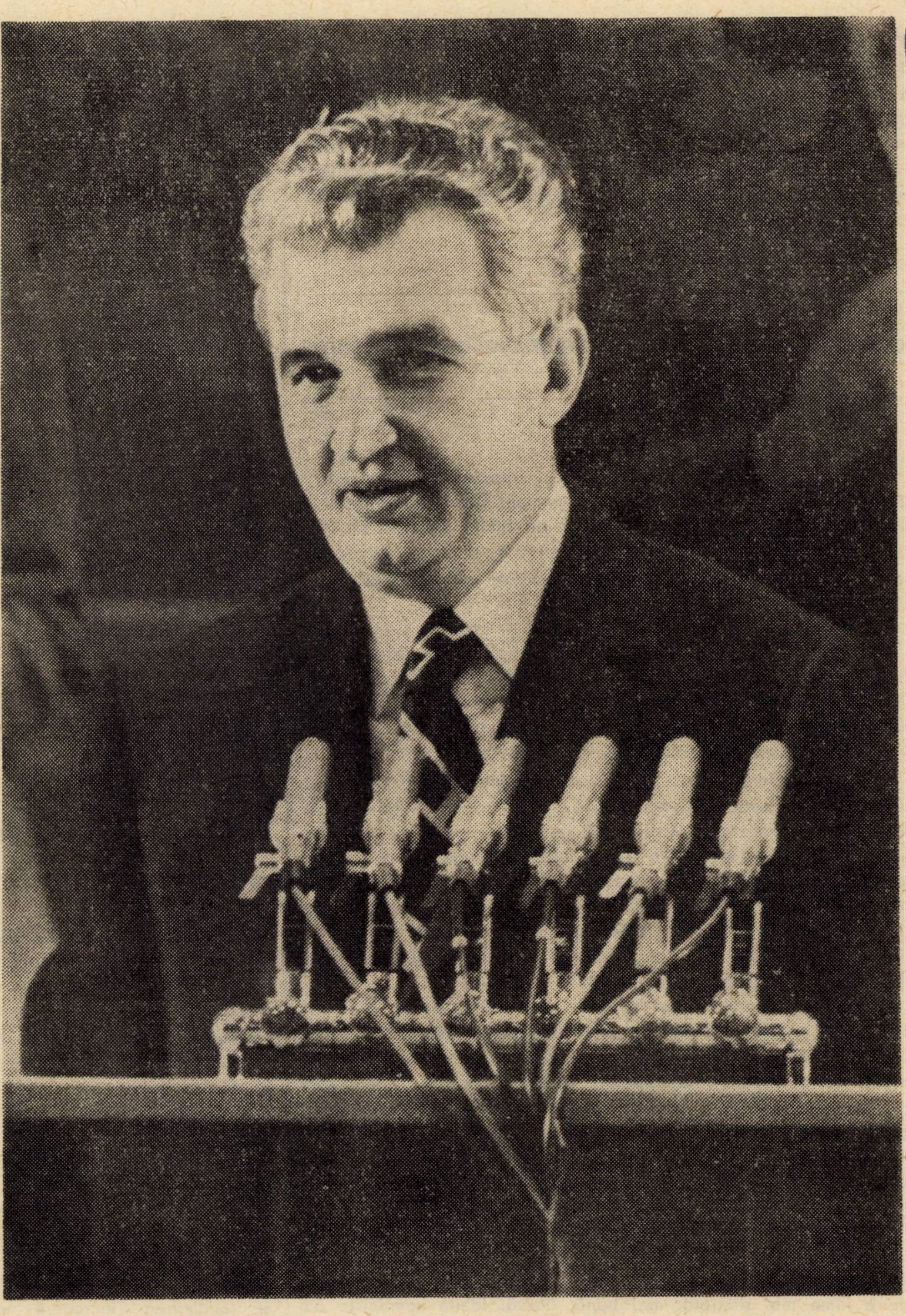

TOVARĂŞUL
NICOLAE
CEAUŞESCU
prezentînd
Expunerea cu privire
la activitatea
politico-ideologică
şi cultural-educativă
de formare
a omului nou,
constructor
conştient şi devotat
al societăţii
socialiste
multilateral
dezvoltate
şi al comunismului
în România

ÎNȚELEGEREA SPIRITULUI VREMURILOR NOASTRE

ATENȚIA ÎNTREGULUI NOSTRU POPOR a fost concentrată în aceste zile asupra desfășurării lucrărilor Congresului educației politice și culturii socialiste, forum menit să asigure elaborarea colectivă a planurilor de perspectivă privind formarea omului nou, constructor al celei mai drepte și mai umane societăți pe meleagurile României. Prin amplitudinea manifestărilor educative și prin multitudinea acțiunilor cultural-artistice organizate în perioada pregătirii și îndeosebi prin înaltul nivel teoretic și vibranta rezonanță patriotică a lucrărilor sale, Congresul educației politice și culturii socialiste aduce un aport însemnat la îmbogățirea vieții spirituale a poporului român, oferă noi valențe și impulsuri procesului de formare a personalității omului nou.

Multitudinea tezelor teoretice, a abordărilor originale ale unor probleme de stringent interes pentru națiunea noastră socialistă și de mare importanță internațională cuprinse în Expunerea la Congres a tovarășului Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea unor teze cuprinse în Programul ideologic al partidului, evaluarea realităților țării noastre și a schimbărilor profunde produse în situația mondială, soluțiile realiste concepute pentru rezolvarea problemelor cu care viitorul confruntă omenirea, fac din expunerea prezentată la Congres un document de mare valoare teoretică și practică pentru activitatea partidului și poporului nostru, un document ce se cere studiat minuțios și cu sîrguință. Se cere studiat în profunzime pentru a-i descifra și valorifica întreg tezaurul de învățăminte, pentru a putea pătrunde spiritul său novator și a ne impregna de ardentul său patriotism militant.

Adeziunea întregului popor : spirit militant, patriotic

EDUCAREA POLITICĂ a maselor largi populare este un imperativ al timpului nostru și este chezășia participării conștiente, a adeziunii întregului popor la înfăptuirea măreţului program de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de trecere la comunism înscris în documentele programatice ale Congresului al XI-lea al Partidului.

Tocmai de aceea, așa cum a reieșit și din lucrările Congresului, la baza întregii activități educative stă concepția revoluționară despre lume și viață a partidului — materialismul dialectic și istoric, atotbiruitoarea învățătură marxist-leninistă, Programul Partidului Comunist Român — carta teoretică ideologică și politică a comuniștilor români, expresia marxism-leninismului creator în România.

Intr-un moment de răscruce a istoriei omenirii, cînd vechile rînduieli și relații dintre popoare se vădesc a fi perimate, cînd occidentul e zguduit de o profundă criză generală — care este nu numai a structurilor economice ci a civilizației capitaliste înseși, a valorilor sale morale — România socialistă oferă imaginea unui popor preocupat de a-și făuri propriul destin, socialist, a unui popor unit prin credința neclintită în idealurile comuniste, în valorile sale morale și în programele sale de viitor, încrezător în triumful forțelor progresului, ale înțelegerii și păcii în lume.

Faptul că poporul român se străduiește să-și evalueze realist posibilitățile, să se cunoască în ceea ce are mai valoros, în realizările sale de mare amploare dar și în distanțele ce îl mai despart de alte state industrial dezvoltate, faptul că învață, asimilează ceea ce spiritul uman a produs mai bun în lume, dar dorește să judece și să decidă el însuși asupra a ceea ce i se potrivește sau nu corespunde condițiilor sale, oferă un motiv de speranță și încredere în viitorul omenirii — așa cum mărturisesc mulți din vizitatorii străini ai țării noastre. Unitatea de năzuințe și acțiune a poporului și partidului nostru, patriotismul socialist românesc își au sorgintea în îngemănarea dragostei pentru pămîntul patriei cu năzuințele de libertate socială și națională, cu aspirațiile spre o lume mai dreaptă, mai bună, liberă. Ideile comuniste au găsit teren fertil, au germinat încă de la apariția lor, au pătruns în inimi, au înaripat vise, au călit poporul în asprele lupte revoluționare. Idealurile comuniste ghidează acțiunea revoluționară a partidului și poporului nostru, sînt corolarul evoluției aspirațiilor celor mai umaniste de libertate națională și socială. Conștiința națională a poporului nostru forjată în cele două milenii de existență continuă pe acest pămînt, virtuțile patriotice ale poporului român constituie un patrimoniu prețios pe care l-am moștenit și căruia îi dăm noi valențe potențîndu-l cu ideile comuniste. Strălucita expunere a președintelui României la acest Congres al educației și culturii aduce o contribuție inestimabilă la înțelegerea faptului că educarea în spiritul patriotismului socialist implică cunoașterea rădăcinilor istorice ale poporului, a valorilor civilizației sale, înțelegerea esenței fenomenelor ce i-au asigurat continuitatea sa pe aceste meleaguri. Este o contribuție la cunoașterea izvoarelor istoriei noastre, la relevarea valorilor cu care ne-am înscris în civilizația universală, la cunoașterea potențialului de vitalitate care a făcut să dăinuim pe acest pămînt timp de două milenii cu ceea ce au avut mai bun străbunii daci și romani, să conviețuim în înțelegere cu neamuri ce au trecut ori s-au așezat pe aceste meleaguri.

Noul document elaborat de secretarul general al partidului nostru conține teze de importanță majoră pentru valorificarea patrimoniului progresist al istoriei naționale, pentru elucidarea sensurilor patriotismului socialist și ale raporturilor dintre patriotismul socialist și internaționalism. **„Patriotismul, dragostea și devotamentul față de țară** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **sînt o expresie a conștiinței revoluționare, comuniste, expresia îndatoririi de onoare a fiecărui comunist, a fiecărui om al muncii față de glia strămoșească și față de noua societate.**

A fi patriot înseamnă a milita permanent împotriva oricăror discriminări naționale, împotriva șovinismului, a concepțiilor și manifestărilor rasiste, pentru deplina egalitate în drepturi a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, pentru frăție în munca și lupta comună.

A fi patriot înseamnă a milita activ pentru prietenie cu toate popoarele țărilor socialiste, cu popoarele statelor în curs de dezvoltare, cu toate popoarele lumii, pentru cauza păcii și colaborării.

A fi patriot înseamnă a respecta sentimentele naționale ale altor popoare, libertatea și independența lor. În acest înțeles patriotismul nu poate fi în nici un fel caracterizat drept naționalism îngust, nu poate fi opus solidarității și prieteniei între popoare".

Cultivarea patriotismului socialist, a mîndriei pentru modul în care făurim o orînduire socială în plin proces de perfecționare, constituie o importantă forță mobilizatoare a întregului popor în lupta pentru făurirea unei economii avansate și pentru dezvoltarea personalității umane.

Finalitatea revoluţionară a culturii socialiste

CONGRESUL reprezintă un prilej deosebit de evidențiere a menirii culturii socialiste, a finalităților ei politice, sociale, un prilej de relevare a faptului că aceasta constituie o componentă importantă a educației în spiritul patriotismului socialist. Și tocmai datorită conceperii culturii în strînsă legătură cu educația, partidul nostru a supus întreaga activitate cultural-artistică unei democratice dezbateri la nivel național care a culminat cu lucrările Congresului, ale cărui învățăminte demonstrează din plin realismul și justețea politicii partidului.

Din numeroasele probleme relevate de lucrările Congresului vom consemna numai cîteva idei referitoare la menirea culturii economice în formarea spiritului gospodăresc al poporului, în înțelegerea de către acesta a imperativelor economiei moderne, a cerințelor cincinalului revoluției tehnico-științifice, a cărui înfăptuire a început anul acesta. O componentă de seamă a culturii economice este și cultivarea încrederii în potențialul românesc, de creativitate tehnico-stiințifică pentru stimularea asimilării rapide în producție a realizărilor originale, în scopul evitării unor importuri costisitoare și al afirmării pe piața mondială cu prioritățile pe care cercetarea și tehnica românească le pot efectiv asigura. Gîndirea economică românească a fost propulsată pe înalte culmi prin contribuțiile deosebite ale secretarului general al partidului la fundamentarea unor concepte și teze noi, originale. Amintim numai conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată care constituie un model propriu de creștere economică și dezvoltare socială, teza dezvoltării forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, conceptele și practicile de planificare democratică, la nivel teritorial, formele noi de adîncire a democrației economice etc, etc.

Sub imboldul acestei creativități teoria economică românească își amplifică eforturile în sensul fundamentării deciziilor economice și al înscrierii în gîndirea mondială cu contribuții de stringentă actualitate la susținerea ideilor politice ale partidului nostru referitoare la relațiile economice și politice dintre state, la posibilitatea și necesitatea realizării unei noi ordini economice mondiale.

CONGRESUL EDUCATIEI POLITICE SI CULTURII SOCIALISTE

Munca — factor determinant în formarea conștiinţei socialiste

UN LOC ÎNSEMNAT în dezbaterile pregătitoare și în lucrările Congresului au ocupat problemele formării omului nou, ale modelării sale în spiritul principiilor umaniste, ale eticii și echităţii socialiste. „Formarea omului nou — **arăta tovarășul** Nicolae Ceaușescu — trebuie să pornească de la adevărul binecunoscut după care munca, activitatea socială utilă constituie factorul determinant în formarea conștiinţei socialiste, în educarea morală și politică a maselor. De aceea este necesar să punem pe prim plan educarea oamenilor, îndeosebi a tineretului, prin muncă și pentru muncă. Societatea pe care o edificăm este societatea celor ce muncesc, ea se întemeiază nemijlocit pe munca creatoare a tuturor membrilor săi. Fiecare cetăţean trebuie să depună o activitate utilă societăţii, să contribuie activ la progresul general al ţării". Poporul nostru este moștenitorul unor străvechi virtuţi morale de umanism popular, impregnate de un puternic simţ al măsurii în înţelegerea relaţiilor omului cu lumea, cu natura și al relaţiilor dintre oameni. Simţul dreptăţii, al echităţii și al umanismului românesc se reflectă în tezaurul inestimabil al culturii noastre populare. Simţul măsurii, al proporţiilor se oglindește și în construcţiile satelor și orașelor, în perceperea armoniei și frumosului ce respiră din toate înfăptuirile sale, în capacitatea sa de a valorifica superior materia și de a da valenţe estetice utilului. Această nobilă tradiţie de viaţă spirituală este cultivată cu grijă și potenţată prin ideile socialismului și comunismului, prin preocuparea partidului de a forma conștiinţa socialistă a oamenilor, de a imprima în comportamentul lor de zi cu zi respectarea principiilor și normelor eticii și echităţii socialiste. Prin ampla activitate educativă, prin elaborarea unei legislaţii adecvate și adoptarea Codului principiilor și normelor eticii și echităţii socialiste se insuflă în conștiinţa maselor populare spiritul dragostei de muncă pentru propășirea patriei socialiste, simţul dreptăţii și echităţii sociale, dorinţa de autoperfecţionare, de înflorire a personalităţii umane.

Înţelegerea sensului și ritmului accelerat al schimbărilor

PE MĂSURĂ ce se diversifică și devine mai complexă, mai rapidă dezvoltarea economico-socială contemporană, se schimbă raporturile de forţe pe plan internaţional, iar unele din ideile și adevărurile general cunoscute încep să se perimeze mai repede. Astfel devine tot mai imperios necesară abordarea creatoare a realităţilor noi, efortul de generalizare a experienţei contemporane, de descifrare a sensurilor dezvoltării viitoare a civilizaţiei umane.

Este un temei de mîndrie patriotică pentru generaţia noastră faptul că Partidul Comunist Român vădește un puternic simţ al realităţii, un ascuţit spirit de observaţie faţă de fenomenele noi și în același timp se dovedește moștenitor și continuator al unei străvechi tradiţii umaniste și revoluţionare. Aplicarea creatoare a materialismului dialectic și istoric la condiţiile și cerinţele timpurilor noastre — îndeosebi în perioada deschisă de Congresul al IX-lea — a imprimat efervescenţă de gîndire creatoare, impulsionînd efortul colectiv de înţelegere a sensurilor schimbărilor lumii și de căutare a soluţiilor pentru rezolvarea problemelor noi, deosebit de complexe ale prezentului și viitorului. Animat de idealurile comuniste și de dorinţa de a descifra cerinţele progresului economico-social contemporan, partidul nostru a formulat numeroase concepte și a adus importante contribuţii originale la teoria relaţiilor dintre state. Partidul nostru a adoptat soluţii originale pentru stimularea ritmului creșterii economice a ţării în scopul lichidării decalajelor ce ne despart de statele dezvoltate din punct de vedere economic și pentru înflorirea economică a ţării, concomitent cu preocuparea pentru formarea personalităţii omului nou — făurar al socialismului și comunismului.

Concepţia umanistă românească despre relaţiile internaţionale

CONGRESUL educaţiei politice și culturii socialiste a analizat ansamblul de activităţi politico-educative și cultural-artistice și a evaluat contribuţia frontului ideologic la promovarea valorilor moral-politice ale naţiunii noastre socialiste ; înaltul forum de cultură și educaţie a constituit un prilej de noi fundamentări a unor concepte și teze ideologice menite să asigure orientarea viitoare a acestor activităţi, să ducă la îmbogăţirea vieţii spirituale a poporului nostru. Magistrala expunere prezentată de secretarul general aduce noi contribuţii la aprofundarea politicii vizionare a P.C.R. referitoare la relaţiile dintre oameni, nu numai în cadrul statului nostru socialist ci și al relaţiilor dintre state și popoare. Concepţia umanistă, realistă și progresistă a partidului nostru despre necesitatea imperioasă a instaurării unei noi ordini economice și politice animată de spiritul de înţelegere și armonizare a intereselor tuturor statelor este încă o dată dezvoltată cu măiestrie și argumentată cu limpezime în Expunerea la acest Congres. Aplicarea creatoare a teoriei materialist-dialectice și istorice la analiza situaţiei internaţionale și a raporturilor de forţe pe plan mondial, generalizarea experienţei în domeniul relaţiilor interstatale a României socialiste și a învăţămintelor ce decurg din analiza experienţei altor state, partide, mișcări revoluţionare și formaţiuni politice progresiste, cu care întreţin relaţii partidul și statul nostru a condus la definirea clară a stadiului actual de dezvoltare a relaţiilor internaţionale și a poziţiei principiale a ţării noastre în această privinţă.

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a reafirmat cu tărie faptul că **„în activitatea externă punem pe primul plan dezvoltarea colaborării cu toate ţările socialiste, amplificarea relaţiilor de prietenie, solidaritate și conlucrare multilaterală cu acestea în spiritul egalităţii, avantajului reciproc și întrajutorării în toate domeniile. Aceasta corespunde pe deplin atît intereselor poporului român, cît și intereselor celorlalte popoare care construiesc noua orînduire, cauzei generale a socialismului și păcii".**

Deosebită însemnătate au aprecierile președintelui României referitoare la necesitatea întăririi eforturilor pentru lichidarea decalajelor economice dintre state : **„România se preocupă permanent de găsirea celor mai potrivite forme de colaborare și conlucrare cu ţările în curs de dezvoltare, cu ţările nealiniate — care aproape în totalitatea lor sînt ţări în curs de dezvoltare — în vederea intensificării atît a eforturilor naţionale, cît și a celor internaţionale, pentru lichidarea decalajelor economice În acest spirit trebuie înţeleasă participarea ţării noastre la activitatea „Grupului celor 77", expresie a interesului profund al României ca în lume, în relaţiile internaţionale, să fie promovată o politică nouă care să asigure progresul mai rapid al tuturor ţărilor și în primul rînd al celor rămase în urmă".**

După cum se știe, România este consecventă în politica sa de dezvoltare a colaborării cu toate statele lumii — inclusiv cu ţările capitaliste dezvoltate — aceasta constituind o cerinţă obiectivă, dictată de necesitatea participării la diviziunea internaţională a muncii, de promovarea unei politici de cooperare neîngrădită între toate statele.

Ampla expunere a președintelui României la Congresul educaţiei politice și al culturii socialiste constituie o dezvoltare creatoare a cartei ideologice a partidului nostru, o aplicare a marxismului la actualele condiţii internaţionale, o nouă verigă din șirul important de contribuţii românești la dezvoltarea gîndirii social-politice contemporane, la formularea unor deziderate realiste referitoare la așezarea relaţiilor dintre state pe baze pașnice, raţionale și echitabile

dr. Maria D. POPESCU

NAŢIUNEA ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ

DIN MULTIPLELE puncte de vedere, națiunea — ca formă istoricește constituită de comunitate umană — este un subiect peren cu aspecte mereu noi, o temă nu numai pasionantă, dar care stîrnește și pasiuni. Desigur, nu pasiunile ci analizele științifice și politice obiective sînt de natură să elucideze și să prospecteze destinul modern al națiunilor constituite mai demult sau mai de curînd, să releve complexul de împrejurări care au transformat structural organizarea economică, socială, politică și culturală a multor țări, dînd naștere națiunilor socialiste, să explice geneza și cristalizarea a zeci și zeci de state naționale intrate de curînd în sfera vizibilă a istoriei universale, odată cu prăbușirea sistemului colonial al imperialismului.

Varietatea și dinamismul forțelor sociale ce compun și definesc națiunile, diversitatea experiențelor și ideologiilor referitoare la formarea și dezvoltarea națiunilor și statelor naționale, la rolul lor în viața economico-socială contemporană, la perspectivele lor indică natura extraordinar de complexă a subiectului, ceea ce provoacă în mod inevitabil dezbaterea și confruntarea teoretică, ideologică și politică.

1. Datele noi ale problemei

ANALISTUL care cunoaște bine realitățile lumii contemporane și reflexul lor ideologic nu este nici surprins nici tulburat de faptul că pe tema genezei funcțiilor și atributelor națiunii, resorturilor și direcțiilor ei de dezvoltare, a principiilor de relații între națiuni și state se scrie și se vorbește mai mult decît oricînd înainte. Ceea ce proiectează subiectul pe ecranul celor mai arzătoare preocupări ale umanității contemporane nu sînt pure curiozități intelectuale, înclinații retorice sau efuziuni literare „la modă“, ci efectul acțiunii legilor inexorabile ale istoriei, a cerințelor și năzuințelor profunde ale vastelor ansamble și comunități sociale și naționale. Națiunile, — odată constituite într-un îndelungat și greu proces economic, social și politic, — au devenit principalul subiect, autor și „actor“ al istoriei universale moderne și contemporane, îndeplinind funcții creative, militînd consecvent pentru independență și suveranitate, dezvoltare liberă, autonomă, cooperare bazată pe deplina egalitate în drepturi, bazată pe respect mutual.

În concepția marxist-leninistă asupra proceselor istorice — atît de des și de convingător probată de desfășurarea evenimentelor și situațiilor obiective pe scară mondială — creșterea continuă a rolului națiunilor, cu prerogativele lor fundamentale, este inseparabil legată de creșterea rolului maselor, al popoarelor, considerate ca principala forță motrice a dezvoltării economice, social-politice și culturale. În mod obiectiv popoarele s-au structurat în națiuni, din creuzetul istoriei rezultînd sinteza originală a ființei naționale care și-a căutat și găsit întruchiparea în numeroase și variate forme de stat. Poate că cel mai important lucru în lumina căruia pot fi judecate relațiile lumii contemporane și direcțiile ei de evoluție este recunoașterea existenței obiective a națiunilor, ca formă de comunitate umană, necesară, plenară, îndelung elaborată și de aceea lipsită de caracter efemer, ca formă de viață colectivă capabilă să producă, să conserve și să amplifice valorile materiale și spirituale ale omenirii, să propulseze progresul istoric. Pe covorul multicolor al istoriei umanității, națiunile nu sînt o „scamă“, un accesoriu mai mult sau mai puțin decorativ ci însăși țesătura, urzeala și beteala acestui metaforic covor. Națiunile sînt realități social-umane, istorice și geografice, economice, sociologice, etnologice și culturologice, politico-juridice, spirituale și psihologice.

Pornind tocmai de la realitățile istorice și de la tendințele legice, obiective ale evoluției contemporane, analizate prin prisma teoriei marxist-leniniste aplicată în mod creator, partidul nostru atribuie o deosebită importanță întregii problematici a rolului națiunii în lumea contemporană în genere, a caracteristicilor noi pe care națiunea le dobîndește în condițiile socialismului, devenind o și mai puternică forță motrice a progresului social-istoric **„Analiza dezvoltării sociale în lumina materialismului dialectic și istoric** — se arată în **Programul P.C.R. — demonstrează că națiunea nu și-a încheiat rolul în istorie. Dimpotrivă, viața atestă cu putere că națiunea, statul național sînt chemate să aibă și în continuare pentru o lungă perioadă de timp, un rol de mare însemnătate în societate, în lupta împotriva politicii imperialiste, colonialiste, pentru lichidarea vechilor relații de inegalitate și așezarea raporturilor dintre state pe principii noi, democratice, pe demnitate, egalitate și dreptate națională și socială. Evenimentele, viața contemporană confirmă că pe toate continentele, mai ales în țările în curs de dezvoltare care s-au eliberat nu de mult de dominația colonialistă, formarea națiunii și a statelor naționale independente reprezintă o necesitate obiectivă, un factor determinant al progresului economico-social rapid al popoarelor“.**

2. Procesul ireversibil al afirmării națiunilor independente și al dezvoltării unor relații de tip nou intre națiuni

LUMEA DE AZI nu mai seamănă cu lumea de ieri. S-a schimbat geografia politică și economică a globului. Numărul comunităților naționale și al statelor naționale s-a mărit considerabil și odată cu aceasta s-a accentuat lupta antiimperialistă pentru salvgardarea intereselor naționale, pentru dreptul popoarelor de a dispune de bogățiile naționale, pentru un nou tip de relații economice și politice internaționale. Alături de un număr important de țări și popoare (o treime din populația mondială) care aplică formule socialiste de organizare economico-socială, politică și culturală, aproape o sută de țări s-au înscris pe făgașul dezvoltării independente, s-au smuls din sistemul politic al colonialismului, au căpătat pondere și glas în orientarea relațiilor și formularea politicilor internaționale. La o viață politică conștientă s-au trezit și se trezesc sute de milioane de oameni care aspiră, nu în mod utopic, ci realist și rațional, spre o viață demnă. echitabilă, eliberată de tarele subdezvoltării economice de consecințele tragice ale antagonismelor structurale specifice capitalismului, de tentaculele organismelor economico-politice și militare supranaționale, de spectrul unui război termonuclear. Cursul spre progres social, posibil numai în condiții de pace, de coexistență pașnică a sistemelor sociale diferite, de destindere politică și dezangajare militară, de stimulare și instaurare a unei noi ordini economice și politice internaționale, este cursul care întrunește adeziunea majorității covîrșitoare a celor ce trăiesc pe glob, a tuturor națiunilor lumii.

Nu păcătuim față de adevărul istoric dacă afirmăm că epoca contemporană, în care, grație revoluției științifico-tehnice, s-au acumulat mijloace atît pentru soluționarea optimă a problemelor vitale ce preocupă națiunile, cît și pentru distrugerea omenirii, este epoca unei afirmări fără precedent a rolului activ al națiunilor și statelor naționale în viața economică-politică și culturală internă și internațională. Astăzi nici cel mai conservator și retrograd om politic nu poate ignora „explozia“ de conștiință politică patriotică a națiunilor de pe toate meridianele globului, interesate și decise să înfăptuiască obiective umaniste de progres și bunăstare, de cooperare și întrecere pașnică în toate domeniile tradiționale și moderne ale creației de valori materiale și spirituale.

Popoarele, națiunile s-au convins în mare măsură — și experiența vie continuă să le convingă de necesitatea militantismului social — politic, solidaritatea în lupta împotriva forțelor retrograde, încă puternice și perfide, aplicării consecvente a unor strategii și tactici antimonopoliste, și a respingerii categorice a vechii politici de inegalitate și spoliere a bogățiilor naționale, ca și a noilor politici bazate pe sisteme organizaționale ,transnaționale și supranaționale. Astfel din obiect al istoriei și politicii, masele populare, națiunile și statele naționale independente și suverane, devin principalul subiect al istoriei și al politicii. În opera de edificare a acestui nou tip de civilizație —, care cu tot setul de elemente comune, generate de realizările cu semnificație universală ale revoluției tehnologice și științifice, are în mod necesar caracteristici naționale, particularități culturale aparte — factorii politici sînt chemați să asigure continuitatea valorilor în procesul discontinuităților și rupturilor istorice, să îmbine armonios tradiția cu inovația și modernitatea.

Concertarea eforturilor tuturor națiunilor în realizarea cerințelor firești de bunăstare și libertate, cooperarea liber consimțită pe toate planurile, schimburile de valori materiale și spirituale, personalitatea, de asemenea istoricește constituită a națiunilor și expresia lor politică — statele naționale — cer respectarea strictă a principiilor independenței și suveranității naționale, ale deplinei egalități în drepturi, avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne. Numai națiunile independente și suverane pot fi subiecți activi, valabili ai relațiilor internaționale a căror democratizare consecventă reprezintă un imperativ major al epocii contemporane. **„Este evident că tocmai recunoașterea independenței naționale și a necesității respectării ei —** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — constituie factorul cel mai progresist al zilelor noastre, garanția întăririi solidarității internaționale în lupta împotriva politicii imperialiste, a afirmării unor relații noi, de egalitate între toate națiunile de pe planeta noastră. Aceasta constituie un factor esențial și pentru victoria socialismului în alte state, pentru instaurarea unei noi ordini economice, pentru pacea internațională.**

3. Pe calea progresului multilateral al națiunii socialiste române

REVOLUȚIA și construcția socialismului în țara noastră, operă profund înnoitoare desfășurată sub conducerea partidului de către clasa muncitoare aliată cu țărănimea și intelectualitatea, a transformat națiunea română într-o națiune socialistă — cu noi dimensiuni și caracteristici social-economice ,politice, ideologice și culturale. Tradiționalul și vigurosul patriotism al maselor populare a căpătat un conținut nou, socialist, mai bogat și mai deplin, exprimînd atașamentul profund față de întregul tezaur de valori materiale și spirituale devenite patrimoniu exclusiv al poporului, exprimînd devotamentul față de idealurile socialismului și comunismului, al cărui stegar consecvent este Partidul Comunist Român. O istorie de peste jumătate de secol a demonstrat prin fapte că P.C.R. s-a identificat total cu năzuințele întregii națiuni fiind primul partid care și-a făurit un titlu de onoare din lupta pentru dezvoltarea economico-socială a patriei, pentru apărarea și întărirea independenței și suveranității naționale, pentru dreptate și bunăstare. Îmbinarea armonioasă dintre patriotism luminat și internaționalism consecvent a constituit și constituie o caracteristică definitorie a partidului nostru, a întregii sale activități politico-ideologice și educative de masă. Preocupîndu-se de edificarea cu succes a socialismului în România, partidul nostru își îndeplinește atît sarcinile naționale, patriotice, cît și pe cele internaționaliste. Așa după cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul educației politice și culturii socialiste : **„apărarea intereselor propriului popor, dezvoltarea cuceririlor sale revoluționare, asigurarea victoriei socialismului în fiecare țară constituie criteriul fundamental al internaționalismului. În orice împrejurare, comuniștii trebuie să apere necondiționat interesele propriului popor, integritatea și suveranitatea patriei, cauza socialismului și păcii“.**

Gîndirea materialist-dialectică și istorică se caracterizează tocmai prin luarea în considerație a unității dintre factorii naționali și internaționali, interni și externi, obiectivi și subiectivi punînd accentul pe rolul hotărîtor al activității conștiente a maselor, călăuzite de politica marxist-leninistă creatoare, realistă a partidului comunist.

Opțiunile politice ale partidului și rezultatele activității sale sînt bine cunoscute. Pe plan intern : edificarea unei societăți socialiste multilateral dezvoltate, ceea ce semnifică împletirea unei dezvoltări economice, industriale, moderne, în ritm înalt, cu un ansamblu de măsuri social-culturale, instructiv-educative menite să asigure realizarea țelului umanist al personalității multilateral dezvoltate. Economia națională se dezvoltă, cincinal cu cincinal, în ritmuri înalte și stabile pe calea modernă a industrializării și dinamizată de cuceririle revoluției științifico-tehnice. Cultura națională înflorește, ea fiind o sinteză a noilor condiții sociale și a ceea ce reprezintă adevăr, valoare și frumos în îndelungatul trecut de creație materială și spirituală a unui vechi popor de obîrșie latină, zămislit și perpetuat constant pe teritoriul carpato-dunărean. Tocmai prin cele mai de preț valori de civilizație și cultură națională, poporul român s-a înscris cu glas propriu, în universalitate. Tot astfel în plasma civilizației și culturii sale originale s-au integrat selectiv elementele valoroase din civilizația și cultura celorlalte popoare și națiuni. Receptivitatea și sensibilitatea românilor față de adevăr și frumos, de oriunde ar veni ele, sînt bine cunoscute ca și atașamentul profund față de valorile unui autentic patriotism și aversiunea organică față de cosmopolitism și nihilism național. Spiritul de colaborare frățească cu naționalitățile conlocuitoare, unirea în munca gigantică pentru înflorirea României, patria comună a tuturor celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, deplina egalitate în drepturi, participarea activă la înfăptuirea obiectivelor societății socialiste multilateral dezvoltate cimentează unitatea întregului popor în jurul și sub conducerea Partidului Comunist Român.

Consensul cu cerințele fundamentale ale epocii, cu interesele întregii națiuni, caracterizează politica internă și externă a României socialiste. Preocupată constant de realizarea unor țeluri constructive, a unui vast program de creștere economică, pe baza revoluției științifico-tehnice moderne, România avansează pas cu pas pe calea progresului economic-social și cultural, de care beneficiază masele largi populare indiferent de naționalitate.

Orientările fundamentale de politică internă, care stimulează progresul economico-social și cultural național, se conjugă cu orientările de politică externă. Călăuzită ferm după principiile marxism-leninismului, ale independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și colaborării permanente în relațiile dintre state, România socialistă participă activ la întreaga viață internațională, dezvoltă raporturi de strînsă colaborare cu toate țările socialiste, întărește continuu solidaritatea cu tinerele state independente, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, aplică principiul coexistenței pașnice în cooperarea cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii indiferent de orînduirea lor socială. Inițiative importante au fost luate de România în cadrul O.N.U. și altor organisme internaționale, în vederea adîncirii procesului de destindere și soluționării marilor probleme de care depind pacea și progresul omenirii : dezarmarea generală și în primul rînd cea nucleară, instituirea unei noi ordini economice și politice internaționale, menite să reducă și să anihileze decalajele economice și inechitățile social-politice, democratizarea relațiilor, instituțiilor și organismelor internaționale cărora le revin mari răspunderi în realizarea unei atmosfere politice de destindere și încredere între toate națiunile.

Așa cum s-a dovedit din nou la Congresul educației politice și culturii socialiste, în conștiința națiunii noastre socialiste Partidul Comunist Român s-a înscris ca un vajnic apărător al independenței și suveranității naționale, promotorul unei politici care a asigurat patriei noastre un rol activ în lupta mondială pentru progres, un loc demn în rîndul națiunilor lumii, un binemeritat prestigiu pe toate meridianele globului.

prof. univ. dr. Petru PÂNZARU
directorul Institutului de științe politice și de studiere a problemei naționale

DEMOCRATISMUL, TRĂSĂTURĂ DE BAZĂ A PLANIFICĂRII SOCIALISTE (II)

Noțiunea de centralism democratic, indiferent de sfera de activitate în care se aplică, este tratată, în unele articole, studii de economie politică, filozofie, socialism științific, global, făcîndu-se abstracție de forma concretă în care acesta se realizează în activitatea de partid, de stat și în domeniul vieții economice. Centralismul democratic aplicat în economie, în activitatea de planificare, în luarea deciziilor economice, are unele trăsături și particularități distincte, exprimă un sistem propriu de relații de producție, ține de baza economică și nu de suprastructură ca în celelalte cazuri, este forma principală prin care se realizează în societatea socialistă democrația economică.

Prin centralismul democratic în viața economică se asigură îmbinarea în mod organic a consecvenței și fermității în realizarea principalelor orientări stabilite pe plan central, cu suplețea și mobilitatea în soluționarea problemelor concrete, conducerea centralizată a economiei naționale cu autonomia unităților în care se desfășoară producția, luarea deciziilor hotărîtoare ale politicii economice de forul suprem de partid și de stat, cu descentralizarea deciziilor, cu transferul de atribuții și răspunderi verigilor de jos, care conduc nemijlocit producția, dezvoltarea maximă a inițiativei locale și a activității creatoare a maselor în alegerea căilor și metodelor pentru înfăptuirea hotărîrilor luate. Toate acestea sînt subordonate, în ultimă instanță, optimizării deciziilor în vederea sporirii eficienței economice și punerii în valoare a rezervelor existente. Deci, între conceptul de centralism democratic, ca o categorie economică și calitatea deciziei există o relație directă.

Totodată, trebuie subliniat că mobilitatea și flexibilitatea conducerii pe bază de plan a economiei naționale, dialectica dintre cele două laturi ale centralismului democratic, depinde de o multitudine de factori, printre care menționăm împrejurările istorice, etapa de dezvoltare a societății, dimensiunile economiei naționale și gradul ei de complexitate, nivelul de pregătire a cadrelor, resursele materiale și de muncă, relațiile economice externe și gradul de participare a respectivei economii naționale la diviziunea internațională a muncii precum și alți factori. Așa se explică marea diversitate de forme și metode prin care se realizează centralismul democratic în conducerea planificată a economiei țărilor socialiste.

Îmbunătățirea calitativă a activității economice, sporirea eficienței producției, reducerea cheltuielilor de producție și creșterea competitivității produselor românești la export depind în etapa actuală de dezvoltarea economiei noastre naționale, în foarte mare măsură, de calitatea deciziilor luate. Prin aplicarea complexului de măsuri privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale și înființarea centralelor industriale și a unităților similare, s-a stabilit un nou raport dialectic între planificarea centrală și cea a verigilor de jos, între dispozițiile organelor centrale și deciziile organelor locale, lărgindu-se drepturile și atribuțiile unităților producătoare în organizarea, conducerea și rezolvarea problemelor pe care le ridică producția. Atît propria noastră experiență cît și experiența altor țări socialiste ilustrează faptul că în condițiile în care majoritatea covîrșitoare a deciziilor se iau pe cale centralizată, capacitatea de inițiativă a întreprinderilor se diminuează, nu se pot lua decizii operative, răspunderea se află la un nivel scăzut, nu se mobilizează toate posibilitățile unităților productive pentru descoperirea rezervelor existente și fructificarea, cu maximum de eficacitate, a întregului potențial material și uman. **În conducerea planificată a economiei, îmbinarea justă a conducerii centralizate cu inițiativa de jos, atragerea la luarea deciziilor a făuritorilor bunurilor materiale, constituie una din direcțiile promovate de partidul nostru pentru sporirea eficienței întregului sistem de organizare și conducere a economiei naționale.** Dacă pînă la aplicarea noilor măsuri de perfecționare a conducerii economiei, aportul verigilor inferioare, al unităților producătoare se reducea la informarea și cunoașterea de către colectivul întreprinderii respective a sarcinilor de plan și la mobilizarea maselor pentru realizarea acestor sarcini, **în prezent s-a produs o mutație de fond, producătorii bunurilor materiale participă nemijlocit la intocmirea proiectelor de plan.** În procesul traducerii în viață a măsurilor de perfecționare a organizării și conducerii economiei naționale, partidul acordă o atenție deosebită combaterii manifestărilor de birocratism și de concentrare inutilă a funcțiilor și competențelor la un anumit nivel, stimulării inițiativei de jos în elaborarea planului și rezolvarea operativă a problemelor care se ivesc în realizarea sarcinilor din planul general al dezvoltării, întăririi gestiunii economice proprii. În același timp, se asigură adoptarea la nivel central de către forurile supreme ale partidului și statului a deciziilor în problemele hotărîtoare privind ritmul și proporțiile dezvoltării economiei naționale, repartiția venitului național, volumul și structura investițiilor, amplasarea teritorială a forțelor de producție, orientarea, volumul și structura comerțului exterior, nivelul general al prețurilor, pregătirea de cadre, remunerarea muncii, ridicarea nivelului de trai. A existat tendința de a se interpreta autonomia verigilor de jos, lărgirea atribuțiilor și competenței centralelor, consiliilor populare ca o libertate deplină a acestora în a cheltui și administra banii poporului. În legătură cu acest fenomen, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la Consfătuirea cu activul de partid din centrale industriale și întreprinderi a subliniat : **„Avem o economie planificată. Sub lozinca autonomiei nu se poate da fiecăruia să cheltuiască bani cum vrea. Există libertate deplină în inițiativele de a realiza în cele mai bune condiții planul pe care l-am discutat și stabilit în comun“.**

Complexul de măsuri privind perfecționarea organizării și conducerii economiei naționale, a căror aplicare s-a încheiat în linii generale, a generat o emulație generală, concretizată în mobilizarea întregului popor la îndeplinirea înainte de termen a planului cincinal 1971—1975, în realizarea exemplară a planului pe anul 1976.

În prezent, există o preocupare susținută din partea partidului și statului, a organelor și organizațiilor de partid pentru perfecționarea mecanismului funcțional al economiei socialiste în vederea sporirii aportului acestuia la eficacitatea producției, luării unor decizii științific fundamentate la nivelul economiei naționale. În economia socialistă sînt create premisele obiective, relațiile de producție socialiste, precum și cadrul instituțional necesar pentru optimizarea deciziilor, sincronizarea lor, atît cu interesele economiei naționale, cît și cu cele locale, ale unităților respective. Față de economia capitalistă, unde deciziile de cele mai multe ori sînt unilaterale, avîndu-se în vedere în primul rînd interesele monopolurilor respective, în socialism, ca urmare a proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, această unilateralitate nu se poate manifesta decît ca ceva accidental.

Analiza conceptului de decizie în economia socialistă se poate face numai într-o strînsă corelație cu principiile centralismului democratic. Adîncirea centralismului democratic are drept rezultat lărgirea sferei celor ce participă la luarea deciziilor. Aceasta înseamnă că relațiile dintre unitățile socialiste, dintre acestea și forurile ierarhic superioare, trebuie privite prin prisma planului național unic. În aceste condiții, factorii de decizie din unitățile productive trebuie, în mod obligatoriu, să țină seama în deciziile lor, că deși sînt luate de întreprinderi autonome din punct de vedere economic, care își desfășoară activitatea pe principiul gestiunii economice proprii, ele reprezintă entități ale unui tot organic. În acest cadru, deciziile consiliilor oamenilor muncii trebuie să fie subordonate integral îndeplinirii sarcinilor de plan, executării deciziilor forurilor ierarhic superioare. De aceea, deciziile consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi, centrale industriale nu pot contraveni obiectivelor fixate prin planul național unic, fără să se încalce centralismul democratic. În ceea ce privește adoptarea soluțiilor concrete, a formelor și metodelor utilizate pentru realizarea sarcinilor stabilite, a planului, unitățile de producție au libertate deplină. Acesta este și sensul real al măsurilor de perfecționare a organizării și conducerii planificate a economiei naționale, aplicate în țara noastră. De aceea, in economia socialistă, organizată și condusă pe principiul centralismului democratic, independența economică a unităților din sectorul socialist este relativă. A acorda independență economică absolută întreprinderilor socialiste înseamnă a contraveni esenței centralismului democratic, ca formă principală de înfăptuire a democrației socialiste în viața economică, a renunța la conducerea centralizată pe bază de plan a întregii vieți economico-sociale.

Experiența celor peste 25 de ani de economie planificată a arătat că îndepărtarea deciziei de locul ei de aplicare nu-i îmbunătățește calitatea, conduce la diminuarea simțului de răspundere a celor care au obligația să o îndeplinească, slăbește latura democratică a centralismului. Sarcina trasată de partid ca decizia să fie luată acolo unde se cunosc cel mai bine lucrurile, este un factor menit să contribuie la sporirea eficienței hotărîrilor adoptate, să îmbunătățească calitatea conducerii producției și fundamentarea planului. **Prin măsurile luate pe linia perfecționării sistemului de organizare și conducere pe bază de plan a economiei naționale a crescut răspunderea directă și efectivă a consiliilor de conducere atît pentru elaborarea planurilor cît și pentru asigurarea condițiilor favorabile în vederea îndeplinirii lor.** Totodată, autonomia economică și financiară de care dispun unitățile economice, în cazul în care sînt utilizate cu competență, pot constitui pîrghii economice extrem de utile pentru îmbunătățirea activității de conducere, rezolvarea operativă a sarcinilor, creșterea eficienței economice a întreprinderilor și centralelor industriale. Cu toate perfecționările aduse trebuie arătat că se impune, în continuare, în funcție de specificul ramurii respective, pe baza reglementărilor legale, o mai precisă delimitare a atribuțiilor în luarea deciziilor, între consiliile oamenilor muncii ale întreprinderilor și cele ale centralelor industriale.

Trebuie să fim conștienți că de dezvoltarea eficientă a acestei probleme depinde nemijlocit mărirea operativității în luarea deciziilor economice și transpunerea cu maximum de eficacitate a măsurilor adoptate, punerea în valoare a capacităților și competenței cadrelor care își desfășoară activitatea în verigile de jos. Există tendința din partea unor centrale industriale de a reduce la minimum atribuțiile și competențele unităților subordonate. Fără îndoială că sarcinile de plan, deciziile în problemele mai mari, trebuie luate de consiliile oamenilor muncii de la centrala industrială ; în ceea ce privește însă modalitățile concrete de realizare a acestora precum și în soluționarea unor probleme operative, care vizează nemijlocit activitatea întreprinderii respective, consiliul oamenilor muncii al întreprinderii trebuie să aibă drepturi largi de decizie. În aceste cazuri, centralei industriale îi revine numai sarcina de a veghea ca deciziile întreprinderilor să se încadreze în normele legale, să nu vină în contradicție cu cele ale forurilor ierarhic superioare. Și această latură reprezintă o cale de adîncire a democrației economice în activitatea de planificare și conducere a unităților productive.

Decizia, pentru a fi rațională, eficientă, pentru a constitui varianta cea mai bună din multitudinea de soluții posibile, trebuie să se întemeieze pe cunoașterea temeinică a mecanismului obiectiv al legităților economice, a cerințelor progresului tehnico-științific contemporan. Decizia reprezintă în ultimă instanță esența întregii activități de conducere. Condiția ca decizia să fie de calitate este ca ea să aibă la bază o analiză, un studiu, asupra fenomenelor și proceselor economice, să se întemeieze pe o „informare de pornire“, după cum spunea V.I. Lenin ; cu alte cuvinte, este vorba de punerea cu precizie a **diagnosticului** sau a **diagnozei**, ca să utilizăm un termen de specialitate. O altă condiție indispensabilă pentru adoptarea unei decizii eficiente o reprezintă cunoașterea efectelor sale posibile în viitor, respectiv decizia presupune previziune, studiu de prognoză. Adică trebuie avut în vedere ca deciziile de astăzi să nu contravină celor de mîine, ci dimpotrivă, să le pregătească. Decizia trebuie luată în limitele atribuțiilor și competențelor forului respectiv. Pentru luarea deciziei celei mai raționale și eficiente, trebuie creată ambianța necesară, atmosfera de lucru, de încredere reciprocă în cadrul consiliului oamenilor muncii, receptivitate față de ideile și propunerile noi, promovarea unui spirit novator etc. Deci, existența unui cadru democratic constituie o cerință de bază pentru punerea în valoare a inițiativelor maselor în elaborarea și executarea planului. Aceasta pentru că, în calitatea deciziei, în eficacitatea ei în producție sînt direct și nemijlocit interesați toți membrii societății socialiste care își desfășoară activitatea în colectivul respectiv de muncă.

Din cele arătate rezultă cu toată claritatea că **aplicarea consecventă a principiilor centralismului democratic în conducerea vieții economice nu contravine democrației cum afirmă unii teoreticieni, deoarece este vorba de un centralism care se bazează pe liberul consimțămînt, pe unitatea intereselor fundamentale ale tuturor membrilor societății, și este înfăptuit de oamenii muncii înșiși, prin organele lor reprezentative, eligibile. Se poate aprecia că centralismul democratic reprezintă forma principală prin care se realizează democrația economică în societatea socialistă.**

Un rol important în adîncirea caracterului democratic al planificării socialiste în țara noastră l-a avut înființarea în 1973 a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Acest forum democratic, larg reprezentativ, cu caracter deliberativ, are și sarcina de a îndruma întocmirea proiectului planului național unic, de a-l dezbate, atît pe secțiuni, cît și în plen, înainte de a fi supus M.A.N., de a urmări modul în care se realizează prevederile planului. Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale format din 259 membri, cadre de conducere de partid și de stat, reprezentanți ai oamenilor muncii care lucrează direct în producție, specialiști de înaltă calificare din domeniul economiei, tehnicii, învățămîntului, științei și culturii, își desfășoară activitatea în strînsă legătură cu organele de partid și de stat și atrage la lucrările sale un cerc larg de specialiști din diferite domenii de activitate. Acest organism a acumulat deja o bogată experiență în îndrumarea activității de elaborare a planului național unic pe anul 1975, a celui pe 1976, a proiectului de plan cincinal pe perioada 1976—1980. Propunerile de plan au fost examinate în birourile lărgite și în plenul secțiunilor, în biroul permanent și în ședințele plenare ale consiliului. Cu aceste prilejuri, s-au făcut propuneri valoroase care au contribuit la o mai temeinică fundamentare științifică a planurilor amintite, precum și a planului cincinal pentru perioada 1976—1980, la găsirea de noi soluții de rezolvare a unor probleme complexe pe care le ridică dezvoltarea economico-socială în perioada respectivă, privind valorificarea superioară și eficientă a resurselor materiale și umane de care dispune societatea. Aceasta este o dovadă elocventă că planul nu este un instrument administrativ, elaborat de o „elită“ ruptă de viață, ci rezultatul participării largi a maselor în toate etapele de elaborare, în el reflectîndu-se capacitatea de creație a întregului popor.

Partidul Comunist Român a urmărit cu consecvență în ultimul deceniu întărirea permanentă a caracterului științific al organizării conducerii și planificării, perfecționarea pîrghiilor economico-financiare în funcție de cerințele etapei respective de dezvoltare, creșterea operativității organelor de stat în soluționarea problemelor curente pe care le ridică îndeplinirea planului. Sub îndrumarea partidului crește necontenit competența organelor centrale de stat în conducerea economiei, se îmbogățește experiența consiliilor oamenilor muncii și a consiliilor de conducere ale ministerelor, a consiliilor populare. Programul și documentele adoptate la Congresul al XI-lea al P.C.R. relevă orientarea partidului de a milita și în viitor pentru tot ce e nou și înaintat în gîndirea social-politică și în practica construirii socialismului, de a stimula activitatea creatoare, spiritul novator al maselor, de a acționa pentru lărgirea formelor de participare a oamenilor muncii la dezbaterea problemelor vieții economice și sociale, la conducerea statului, de a promova metoda organizării periodice de conferințe și consfătuiri pe ramuri de activitate, cu participarea largă a specialiștilor, a oamenilor muncii care lucrează nemijlocit în domeniile respective.

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea nu de mult : **„Partidul nostru va face totul pentru accentuarea continuă a procesului de perfecționare a democrației socialiste în toate domeniile vieții sociale, pentru asigurarea participării tot mai largi și efective a maselor la conducerea societății, la făurirea conștientă a propriului destin, asigurînd astfel poporului nostru afirmarea tot mai demnă, atît pe plan național, cît și internațional“.**

Toate acestea arată că procesul de perfecționare și adîncire a formelor și metodelor de democratizare a vieții economice românești constituie una din pîrghiile importante de atragere a maselor largi populare la conducerea activității economice și de participare conștientă a întregului popor la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

prof. univ. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

ECONOMIE NAȚIONALA

PLAN ● ANGAJAMENTE

REZULTATELE ECONOMICE, ÎN STRÎNSĂ DEPENDENȚĂ DE ONORAREA OBLIGAȚIILOR CONTRACTUALE

DACĂ MARILE oțelării ale țării (Galați, Hunedoara, Reșița, Tîrgoviște) reușesc, lună de lună, să elaboreze mari cantități de metal peste plan, aceasta nu înseamnă că nevoile beneficiarilor (în special ale constructorilor de mașini) sînt de acum pe deplin satisfăcute. Căci, lingourile de metal, odată ieșite din oțelării, parcurg încă un drum, adesea destul de lung, pentru a fi transformate, prin laminare, în materii prime de bază (table, țagle, țevi, blumuri, sîrmă, diferite alte profile) pentru industria construcțiilor de mașini și a celorlalte ramuri.

Or, satisfacerea la timp a nevoilor beneficiarilor cu diferite profile de metal, este strîns legată de programele de laminare, care, în funcție de mărimea și diversitatea sortimentală, introduc în execuție loturi compacte, care să acopere un volum cît mai mare de solicitări. Întreaga activitate are în vedere împletirea strînsă, pe de o parte, a cerinței de a utiliza rațional și eficient agregatele de laminare, cu aceea a satisfacerii la termen în gamă larg diversificată a produselor laminate, pe de altă parte. Este posibil ca aceste două cerințe să coexiste, să zicem așa în mod „pașnic“, fără explozii ? Dacă da, în ce constă acest mecanism, ce factori favorizează o atare situație ; dacă nu, ce este necesar să se întreprindă, cine poartă responsabilitatea înlăturării eventualelor neajunsuri ?

Tabelul nr. 1

PRINCIPALII INDICATORI DE PLAN
(1 ianuarie — 30 aprilie 1976)
— în % —

Unitatea	Val. prod. globale	Val. prod. marfă	Productivit. muncii	Export
Întreprinderea de țevi Roman	102,8	106,6	100,3	103,9
Întreprinderea de țevi „Republica“	101,3	102,5	100,5	119,5
Întreprinderea metalurgică — Iași	102,5	103,1	101,6	112,5
Întreprinderea „Industria Sîrmii“ — C. Turzii	102,0	102,1	100,6	105,8
Întreprinderea „Laminorul“ — Brăila	103,3	106,2	103,0	—
Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă — Buzău	103,3	105,8	100,1	110,3
Întreprinderea de sîrmă, cuie și lanțuri — Galați	103,7	103,7	102,9	100,9
Întreprinderea „Cablul Românesc“ — Ploiești	103,4	103,7	103,2	107,7
Întreprinderea metalurgică — Aiud	102,5	107,5	100,6	193,8
Total Centrală	102,4	103,0	100,9	108,2

Acțiuni organizatorice temeinice — realizări remarcabile

ÎNTREPRINDERILE de prelucrare a metalului în diferitele profile laminate sînt grupate (în afara capacităților specializate ce se află în marile combinate siderurgice) într-o singură și puternică unitate pe țară — Centrala industrială de prelucrări metalurgice. Practica îndelungată a permis unităților acesteia ca, an de an, să-și perfecționeze, datorită unor acțiuni complexe organizatorice, relațiile cu beneficiarii, în special pe linia planificării producției, acoperirii la termen a contractelor economice, utilizării raționale a agregatelor și diminuării costurilor pe unitatea de produs. Ce a întreprins de fapt centrala respectivă ca în acest an să obțină rezultate economice cît mai favorabile, în primul rînd pe linia satisfacerii la termen și în bune condiții a tuturor contractelor economice încheiate cu beneficiarii ?

- **Asigurarea bazei tehnico-materiale a tuturor unităților pentru a-și putea realiza și depăși sarcinile planificate prin planul de stat.** Cu sprijinul ministerului de resort, centrala a inițiat la sfîrșitul anului 1975 o analiză comună cu reprezentanți ai conducerii Combinatului siderurgic Galați, în scopul punerii la punct a unui grafic de livrare a metalului pentru diferite cerințe de laminate și, în special, pentru asigurarea benzilor necesare producției de țevi sudate. Aceasta întrucît unele din unitățile centralei (Întreprinderea de țevi sudate Iași și Întreprinderea „Republica“ București) au avut de întîmpinat în anii din urmă o serie de greutăți din partea celor din Galați, mai ales în ce privește ritmicitatea metalului livrat. De asemenea, întîlnirile organizate cu furnizorii de metal — respectiv marile combinate din Hunedoara, Reșița și Tîrgoviște — în decursul derulării activității, au dat și dau putința centralei și unităților sale să se pună de acord în cazul unor situații divergente, să acționeze în comun, prin măsuri concrete, pentru valorificarea maximă a fiecărei tone de metal.

Tabelul nr. 2

REALIZAREA PRODUCȚIEI FIZICE
LA CÎTEVA DIN PRINCIPALELE PRODUSE
— % —

	Față de plan (4 luni 1976)	Față de perioada corespunzătoare din 1975
Țevi din oțel	101,1	114,2
Sîrmă trasă din oțel	102,4	109,3
Electrozi de sudură	101,1	105,9

- **Cunoașterea din timp a cerințelor beneficiarilor de laminate.** La sfîrșitul fiecărei perioade de plan, cînd se trece la acțiuni pentru pregătirea încheierii de noi contracte economice, Centrala de prelucrări metalurgice organizează la sediul uneia sau mai multor unități componente, întîlniri cu beneficiarii produselor sale. Cu acest prilej au loc analize, schimburi de opinii, se pun la punct detaliile necesare unei noi perioade de colaborare. Pentru pregătirea planului pe 1976, la producția de țevi, de pildă, au avut loc două consfătuiri cu beneficiarii (una la

ECONOMIE NATIONALA

Iaşi şi alta la Bucureşti). Ca urmare a concluziilor desprinse din aceste întîlniri, au fost întocmite la nivelul centralei şi unităţilor sale specializate de ţevi sudate şi ţevi din oţel fără sudură, programe de asimilare a noi sortimente, aplicarea unor măsuri organizatorice menite să ducă la creşterea randametelor agregatelor, sporirea producţiei, în aşa fel încît să se asigure beneficiarilor cantităţile şi profilele de ţevi dorite — diminuîndu-se la minimum posibil importurile.

● **Utilizarea cu indici ridicaţi a tuturor capacităţilor de producţie.** Ţinînd seama de structura sortotipodimensională a produselor, au fost restudiate, de către specialiştii centralei posibilităţile existente la unele din unităţile componente („Industria Sîrmii" — Cîmpia Turzii, „Laminorul" — Brăila şi „Republica" — Bucureşti), de a spori, fără investiţii suplimentare, producţia peste prevederile iniţiale de plan. În urma unei asemenea analize, au fost depistate rezerve de realizare a unei producţii suplimentare de circa 1 500 tone produse metalurgice, cantitate care a fost contractată la export. Astfel de analize au mai fost efectuate şi în alte unităţi, punîndu-se în valoare noi şi importante rezerve latente.

● **Punerea în funcţiune la termenele planificate, a noilor obiective productive.** Ţinînd seama de priorităţile necesare, centrala şi unităţile sale, conlucrînd strîns cu constructorii, au reuşit în cele mai multe cazuri să asigure punerile în funcţiune a noilor capacităţi la termen şi să atingă indicii proiectaţi la majoritatea noilor capacităţi. Concludent în acest sens este faptul că la „Industria Sîrmii" — Cîmpia Turzii s-a asigurat în acest an intrarea în funcţiune parţială a unei capacităţi de producţie de sîrmă trefilată cu un avans de 4 luni.

● **Realizarea exemplară a sarcinilor de export.** Pe această linie, cu sprijinul ministerului şi întreprinderii Metalimport, au fost încheiate din timp contracte cu partenerii externi la nivelul planului, livrările avînd loc la termenele fixate. În plus, sînt şi multe cazuri cînd unele comenzi au fost onorate înainte de termen.

Tabelul nr. 3

CREŞTEREA INDICILOR DE UTILIZARE A AGREGATELOR

— % —

	Realizat în 1975	Realizat în 4 luni din 1976
Laminoare de profile mijlocii şi uşoare	75.53	77,99
Laminoare de ţevi	87,55	92,30
Maşini de trefilat sîrmă din oţel	87.30	89,30

Avînd create asemenea condiţii şi valorificînd într-un grad mai înalt rezervele de producţie, toate întreprinderile centralei au încheiat primele 4 luni din 1976 cu un bilanţ rodnic (tabelul nr. 1). Important de subliniat este şi faptul că, producţia fizică la principalele sortimente a fost nu numai îndeplinită, ci şi depăşită substanţial, atingînd chiar în unele cazuri niveluri superioare faţă de perioada corespunzătoare din 1975 (tabelul nr. 2).

Indici înalţi de utilizare a agregatelor — în condiţiile diversificării producţiei

DEPĂŞIREA CANTITATIVĂ substanţială a sarcinilor de plan în general, şi a producţiei fizice, în special, se datoreşte, mai ales, bunei folosiri a agregatelor, utilizării lor la indici înalţi. Iată, dealtfel, indicii atinşi la principalele agregate în primele 4 luni ale anului, faţă de media realizată în 1975 (tabelul nr. 3).

Lunile ce s-au scurs din acest an s-au dovedit fructuoase şi în ce priveşte diversificarea produselor — sarcină de seamă pusă în cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice. În primul trimestru al anului au fost asimilate, în condiţiile utilizării eficiente a capacităţii agregatelor, printre altele : ţevi de diferite mărci de oţeluri inoxidabile, care însumează nu mai puţin de 30 tipo-dimensiuni ; produse tubulare pentru foraje de mare adîncime, din care s-au realizat 4 produse cum ar fi : burlane, ţevi de extracţie şi prăjini de foraj ; trei tipuri de electrozi de sudură ; trei tipuri de sîrmă din oţel aliat pentru sudură ; nouă produse sub formă de sîrmă şi bare trase necesare autoturismului Dacia 1300 şi altor beneficiari etc. **Prin asimilarea grupelor de produse amintite s-a realizat o economie estimată** (produsele respective nu se mai aduc din import) **de peste 7 milioane lei valută.**

Analiza efectuată a scos în evidenţă şi unele aspecte mai puţin favorabile. Astfel, nu în toate unităţile au fost eliminate defecţiunile tehnice sau mecanice în funcţionarea agregatelor, timpul de schimbare a cajelor la laminoare nu a scăzut la limita prevăzută, la unele reparaţii nu sînt pregătite din vreme piesele de schimb, ceea ce duce la prelungirea efectuării acestora. Neajunsuri se mai manifestă şi în domeniul disciplinei în muncă şi al răspunderii faţă de realizarea întocmai a planurilor tehnice. **Un calcul sumar arată că numai la Întreprinderea de ţevi „Republica" îmbunătăţirea cu 1% a fondului de timp de lucru al muncitorilor ar echivala cu o producţie anuală suplimentară de circa 2000 tone produse. De asemenea, eliminarea deficienţelor amintite în fiecare unitate componentă unde ele persistă ar permite centralei să obţină lunar o producţie suplimentară de cîteva milioane de lei.**

În lumina Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna mai a.c., a indicaţiilor preţioase date de secretarul general al partidului cu acest prilej,

T. LUDOVIC
B. VASILE

(Continuare în pag. 12)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Prin creşterea productivităţii, un volum sporit de produse peste plan

ÎN ENTUZIASTA întrecere în care sînt antrenaţi oamenii muncii din industrie, un obiectiv important în acest an îl constituie sporirea continuă a productivităţii muncii. Realizările obţinute pe primele 4 luni de către colectivele de muncă din centralele şi unităţile industriale din cadrul Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii sînt satisfăcătoare, cu excepţia unităţilor aparţinînd Centralei de celuloză, hîrtie şi fibre artificiale (vezi graficul). Depăşirea productivităţii muncii a permis înregistrarea unor economii relative de angajaţi pe centrale astfel : 1 530 la Centrala de exploatare a lemnului, 742 la Centrala materialelor de construcţii, 488 la Centrala de utilaje şi piese de schimb, 297 la Centrala de prelucrare a lemnului şi 219 la Centrala cimentului. Economia relativă de angajaţi a constituit una din premisele care au stat la baza depăşirii producţiei industriale pe 4 luni cu peste 100 mil. lei, concretizată în produse importante ca : 14 mii tone ciment, 23 mii mc cherestea, 1 838 tone maşini şi utilaje pentru industria de exploatare şi prelucrare a lemnului, 95 tone sodă caustică, 13 km tuburi de presiune din beton armat precomprimat, 19 214 tone PFL, 50 mil. lei mobilier de artă etc.

Elementele principale care au contribuit la depăşirea productivităţii muncii sînt cele care derivă din utilizarea cît mai judicioasă a forţei de muncă pe total şi în structură. În acest sens este de remarcat faptul că faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut, se constată la întreprinderile M.E.F.M.C., o mai redusă fluctuaţie a forţei de muncă, precum şi îmbunătăţirea asistenţei tehnice în schimburile II şi III. Totodată, centralele industriale au fost mai intens preocupate de punerea în valoare a avantajelor pe care le oferă organizarea muncii în acord (mai ales în acord global), care îmbină interesele economiei naţionale cu cele ale formaţiilor de lucru şi ale fiecărui lucrător.

Pentru ca depăşirile obţinute să fie consolidate şi amplificate este necesar ca în viitor să se urmărească cu şi mai multă perseverenţă atragerea în producţie a noi rezerve interne, să se extindă experienţa înaintată, să se valorifice din plin condiţiile tehnico-materiale existente în fiecare unitate de producţie.

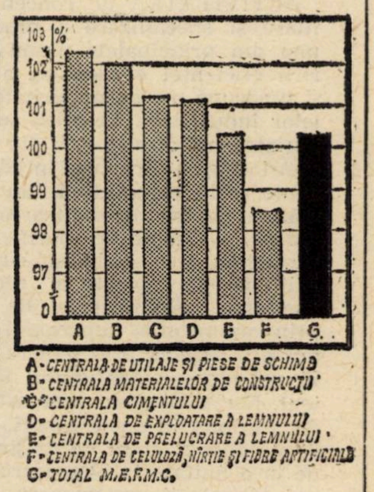

Creşterea productivităţii muncii în centralele industriale ale Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii, în perioada 1 ianuarie — 30 aprilie 1976

ECONOMIE NATIONALA

ANCHETA „R. E."

Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice

SPECIALIZAREA ȘI COOPERAREA ÎN INDUSTRIE (I)

ASIGURAREA unui ritm înalt de dezvoltare a industriei, hotărîtor pentru avîntul tuturor forțelor de producție, pentru progresul economico-social general al țării, implică, în condițiile actuale, perfecționarea continuă a mecanismului economic, mobilitate și adaptabilitate la cerințele progresului tehnic contemporan. Experiența acumulată de țara noastră, ca și practica mondială, demonstrează cu pregnanță că una din căile principale care asigură atît posibilitatea adaptării rapide la noile tendințe tehnice și tehnologice, cît și realizarea unei eficiențe economice ridicate în industrie și, în mod special, în cea constructoare de mașini, o constituie adîncirea procesului de profilare și specializare al întreprinderilor, lărgirea cooperării interuzinale.

Atribute majore ale activității centralelor industriale, dezvoltarea specializării producției, precum și lărgirea cooperării interuzinale, constituie o sarcină economică și totodată politică, înfăptuirea lor solicitînd din plin gîndirea creatoare, eforturi susținute pentru învingerea unor greutăți, pentru combaterea unor mentalități și practici învechite. Sînt, de altfel, nenumărate exemple care atestă rolul activ al centralelor industriale în cercetarea în perspectivă a dezvoltării producției, în stabilirea unor strategii concrete de concentrare și specializare a ei, de lărgire a cadrului cooperării interuzinale — toate privite prin prisma perfecționării întregii activități productive, a ridicării eficienței la cote mai înalte.

De această problemă revista noastră s-a mai ocupat. O readucem însă din nou în atenție, întrucît realizările din ultimii ani pe această linie, deși însemnate, nu se situează peste tot la nivelul cerințelor și condițiilor create. În multe locuri continuă să se manifeste inerție, procesul de specializare-cooperare interuzinală neconstituind pentru unele centrale industriale obiect de studiu și de luare de măsuri concrete, el fiind lăsat să se desfășoare lent și greoi, fapt ce conduce la tergiversarea valorificării integrale a posibilităților de ridicare a nivelului de gospodărire a potențialului tehnic și uman existent în întreprinderi.

Așadar, ce experiență s-a acumulat în acest important domeniu, ce se cere întreprins pentru generalizarea metodelor valoroase ? Ce piedici se manifestă, ce perfecționări se impun a fi aduse, încotro trebuie îndreptată atenția centralelor industriale, ca principali factori răspunzători de înfăptuirea sarcinilor de profilare și specializare a întreprinderilor, de dezvoltare a cooperării interuzinale ? Iată întrebări la care dorim să răspundem atît prin ancheta și analizele efectuate de redacția Revistei economice, *cît și prin contribuția unui număr important de specialiști din centrale și întreprinderi, din institutele de cercetări și proiectări din ramura construcțiilor de mașini.*

EFICIENȚA UNIFICĂRII ȘI TIPIZĂRII PRODUSELOR

ACTIVITATEA de concentrare, profilare și specializare a producției, ca una din principalele premise ale sporirii eficienței economice, a preocupat și preocupă marea majoritate a centralelor industriale. În acest scop au fost inițiate, mai ales în anii din urmă, cercetări asupra structurii producției prezente și în perspectivă, au fost luate măsuri pentru diversificarea și gruparea ei, în funcție de specific, în unități profilate ; alte studii au cuprins posibilitățile de sporire a acesteia fără cheltuieli suplimentare de investiții, prin organizarea superioară a producției și a muncii, prin punerea mai bună în valoare a potențialului tehnic existent. Materializarea unor astfel de studii a impus, în unele cazuri, transferuri de produse și chiar de mașini și utilaje de la o unitate la alta, introducerea de noi tehnologii, organizarea de linii de fabricație specializate etc. În ancheta de față ne-am oprit mai îndeaproape asupra **unificării și tipizării produselor.** De ce am ales tocmai asemenea probleme ?

Din literatura de specialitate, din experiența multor centrale industriale, rezultă că **unificarea și tipizarea produselor constituie primul și cel mai important punct de plecare pentru o rațională repartizare a produselor între întreprinderi, condiție necesară pentru atingerea unui nivel optim de realizare a producției.** Concept înaintat de organizare și realizare a unor produse, unificarea și tipizarea permit accelerarea ritmului de execuție, raționalizarea consumului de materii prime, reducerea costurilor de producție.

Aplicarea programului de unificare-tipizare, independent de domeniul ales, comportă ca faze obligatorii : **unificarea constructivă a produselor pe baza studiilor efectuate privind nevoile de mașini și utilaje** (sisteme de mașini și utilaje) **pe ramuri de producție** (industria minieră, metalurgică, chimică, construcții, transporturi, agricultură etc.) ; **tipizarea grupelor de mașini și utilaje, întocmirea schemelor cinematice ; tipizarea mecanismelor și subansamblelor, a elementelor componente ale unui produs** (elemente sau organe de utilizare generală — rulmenți, organe de asamblare, elemente sau organe specifice utilajului etc.).

Așa stînd lucrurile, să vedem ce s-a întreprins în această direcție de către centralele industriale, ce rezultate concrete s-au obținut, ce coordonate noi se prefigurează pentru viitor ? Iată cîteva din cele mai semnificative răspunsuri primite în cadrul anchetei.

Rezultate valoroase în proiectare și execuție

„Ținînd seama de producția distinctă pe care o realizează centrala noastră — ne-a arătat ing. **S. Grindeanu** director general al Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant — se poate aprecia că, în general, profilul actual al unităților componente corespunde pe deplin, că fiecare din ele s-a specializat în fabricarea unei grupe sau familii de produse. Pentru a se ajunge la o atare situație, au fost necesare studii, acțiuni organizatorice, măsuri multiple între care cele mai principale pe linie de unificare-tipizare și de concentrare a producției.

În fabricația de locomotive, ca să dau un exemplu din multe altele, am ajuns la un grad înalt de unificare-tipizare, ponderea elementelor executate astfel reprezintă 68,5% din numărul tipodimensiunilor. Întrucît în domeniul puterilor mici (pînă la 1 500 C.P.), cerințele beneficiarilor de locomotive sînt foarte diferite în ce privește caracteristicile (puteri, ecartamente, gabarite, utilaje, echipamente etc.), a fost necesar să se conceapă o gamă de tipodimensiuni foarte largă, care să poată fi realizată cu un număr minim de subansamble tipizate. Dispunem în prezent de posibilități concrete pentru fabricația locomotivelor Diesel hidraulice în 81 de tipuri, care acoperă întreaga gamă de puteri cu 3 familii de motoare Diesel, 2 familii de transmisii hidraulice și cu un minim de subansamble și agregate tipizate. Rezultatele economice ale acțiunii : **scurtarea timpului de proiectare și de pregătire a fabricației cu 51%, de uzinaj cu 43%, micșorarea corespunzătoare a volumului de S.D.V.-uri.**

Dacă la produsele de serie acțiunea de unificare-tipizare poate avea un cîmp larg de desfășurare, problema este mult mai complexă și dificilă cînd este vorba de cele cu gabarit mare și cu caracter de unicat. În pofida dificultăților existente, colectivul nostru de specialitate a reușit ca și în aceste condiții să obțină unele rezultate. Astfel, la vasele sferice, rezervoare cu diverse utilizări, pe baza posibilităților tehnologice ale întreprinderii, studiate pe concret, s-a realizat o tipizare a dimensiunilor segmenților, încît prin compunerea unui număr de segmenți să se poată obține rezerve de capacități diferite. De asemenea, s-au tipizat toate amenajările auxiliare, astfel că, numai prin simpla adăugare a unor tronsoane de construcție identică, se pot obține lungimile necesare pentru fiecare capacitate de rezervor. **Ansamblul de măsuri a permis reducerea timpului de proiectare cu circa 50%, obținerea unei economii de manoperă și de materiale de aproape 30%.**

Pentru ca activitatea pe linie de unificare-tipizare să capete dimensiunile reale, să contribuie la accelerarea procesului de specializare a producției, este necesar să fie înlăturate unele neajunsuri. **Sînt frecvente**, de pildă, **cazurile de întîrzieri a livrărilor de materiale care au intrat în procesul de tipizare, de schimbări ale caracteristicilor lor**, fapt ce ne obligă, la rîndu-ne, să trecem la modificări de tehnologii care, practic, anulează eforturile depuse în domeniul tipodimensiunilor. De asemenea, **de multe ori întîlnim neconcordanțe între normele emise de diferite foruri.** Spre exemplu, în producția de compresoare (care se prevede a fi mult dezvoltată în viitor), datorită marii varietăți de prescripții, în funcție de natura și presiunea gazelor ce urmează a fi comprimate, normele se modifică des, împiedicînd, practic, realizarea unei tipizări mai ample. **Ar trebui, ca întreprinderile și forurile lor superioare, precum și institutele specializate, să colaboreze mai strîns pentru emiterea de norme realiste, la care să se poată alinia atît furnizorul general, cît și subfurnizorii.** O asemenea neconcordanță apare și în modul de determinare a STAS-urilor. Spre exemplu, stabilirea unor standarde la intervale de ani pentru elemente care se îmbină între ele (flanșe, funduri și pereți de recipiente, țevi etc.) provoacă, prin nesincronizări, greutăți în desfășurarea procesului de de unificare-tipizare. Propunem ca, pe viitor, aceste modificări să nu se facă decît corelat, iar STAS-urile să intre în vigoare numai după o sincronizare perfectă a caracteristicilor tuturor elementelor."

Cu aceleași capacități, utilaje mai multe, cu consumuri reduse de metal

„Centrala noastră — sublinia în relatarea sa ing. **Nicolae Vulcan**, directorul general al Centralei industriale de utilaj tehnologic chimic, petrolier și minier — este principalul furnizor al economiei naționale de pompe, armături industriale, energetice și de reglaj, utilaje tehnologice pentru industria chimică, petrolieră și minieră. Acoperirea cerințelor a impus ca, în perioada 1971—1975, să se asimileze în fabricație un număr foarte mare de tipodimensiuni, astfel că la sfîrșitul cincinalului precedent numărul acestora era cu 52% mai mare decît în 1970.

Cu toată creșterea tipodimensiunilor, numărul de repere necesar acestei fabricații diversificate n-a crescut într-un ritm asemănător, datorită unui grad relativ ridicat de tipizare a acestor repere. Spre exemplu, pentru întreaga paletă de produse din categoria pompelor, 6% din repere sînt comune, iar pînă în 1980 se va ajunge la 8%, în condițiile în care numărul de tipodimensiuni va spori cu 50% față de 1975 ; la fabricația de reductori, 5,7% din reperele componente sînt tipizate, cu tendință de creștere pînă la 7% în 1980, la o producție diversificată mai mare cu 43% față de 1970 ; la fabricația de armături, reperele comune sînt de 11,6%, la ventilatoare de 8% etc. **Productivitatea la reperele comune, datorită gradului ridicat de specializare și echipare cu S.D.V.-uri, este cu 19—31% mai mare decît la cele de lot.** De asemenea, din calcule estimative, rezultă că **realizarea acestor repere se face cu un consum de manoperă de 3,5 ori mai mic, consumurile de energie sînt mai reduse cu 70—80%, iar costurile de producție sînt diminuate cu circa 60% față de vechea situație.** Concomitent, noua organizare a producției permite o utilizare cu 30% mai bună a capacităților de producție.

Cu toate progresele înregistrate, considerăm că am fi putut realiza mai mult dacă în calea acțiunii respective nu ar continua să stea unele bariere. De pildă, faptul că o bună parte din utilajele tehnologice pentru chimie, industria petrolieră, minieră, metalurgică sînt proiectate de institute și centre de proiectare specializate, aparținînd atît de industria construcțiilor de mașini, cît și de ministerele beneficiare (M.I.M., M.I.Ch.) creează serioase neajunusri. Această dispersare face ca, în cazul unor linii tehnologice, utilaje similare din ansamblul lor să fie considerate de fiecare dată ca unicate, fără asigurarea unor normative de tipizare și fără exercitarea întotdeauna a unei coordonări.

Am încercat și continuăm să facem eforturi pentru eliminarea deficiențelor respective. În acest sens — de comun acord cu beneficiarii — am trecut la întocmirea de programe unitare centralizate pentru proiectarea și execuția unor utilaje tehnologice care se pretează la unificări și tipizări. Pentru fiecare serie unitară sau familie de utilaje, sînt stabilite produsele reprezentative pentru care se vor realiza și omologa prototipuri".

Restrîngerea tipodimensiunilor — codificarea produselor

„Mari posibilități privind creșterea producției de mașini-unelte — sublinia inginerul **T. Gorceag**, directorul Centralei industriale de mașini-unelte și mecanică fină — ne oferă acțiunea de unificare și tipizare a producției. **Restrîngerea tipodimensiunilor elementelor de asamblare în proporție de 77%** (de la 11 000 tipodimensiuni la 2 500) **în producția mașinilor-unelte, ne-a dat putința să mărim considerabil seriile de fabricație.** Unificarea și tipizarea ansambelor constructive în cadrul fiecărei familii de mașini-unelte, ansamblelor de utilizare generală pentru mai multe familii de mașini și a pieselor normalizate, folosite la toate tipurile de mașini-unelte, are ca efect și reducerea simțitoare a consumului de metal pe unitatea de produs. Totodată, adîncirea tipizării în construcția mașinilor-unelte agregat, prin asimilarea unei game largi de elemente tipizate, cu performanțe tehnice ridicate și cu dimensiuni principale standardizate, ne-a creat condiții să sporim simțitor producția în cadrul acelorași capacități, fără noi investiții. O bună experiență acumulată de unitățile centralei noastre o reprezintă **normele de tipizare,** avînd rol de reglementare la nivelul subramurii pentru execuția de accesorii, dispozitive, portscule etc., fapt ce asigură introducerea în producție a unor soluții tehnologice moderne în prelucrarea pe mașini-unelte.

În acest an, un accent principal îl punem pe elaborarea programelor de tipizare a parametrilor principali pentru mașinile-unelte din fabricația curentă și a mașinilor-unelte care se vor asimila în perioada 1976—1980. Analizîndu-se tipurile de bază ale mașinilor pneumatice portative existente în fabricație și studiindu-se programele de fabricație ale principalilor producători de mașini pneumatice portative pe plan mondial, s-a alcătuit un nomenclator restrîns pentru asimilare în perioada 1976—1980, cuprinzînd 155 tipuri și tipodimensiuni, urmînd ca, în perspectivă, să acoperim întregul necesar de asemenea produse.

Un alt domeniu de tipizare este acela al **mașinilor-unelte agregat.** Acestea sînt mașini specializate, caracterizate prin faptul că întreaga lor structură este strîns legată de piesa de prelucrat. Din acest motiv, fiecare mașină-unealtă agregat este un unicat și se execută în condiții economice dezavantajoase, cu cheltuieli de fabricație mari. Singura soluție pentru micșorarea cheltuielilor constă în **tipizarea unor componente cu rol funcțional bine definit,** care se pot reutiliza și executa în producția de serie. Institutul de cercetări și proiectări de mașini-unelte și agregate (I.C.P.M.U.A.), a proiectat în anii

1964—1965 o primă generație de elemente tipizate pentru mașini agregat care, apoi, în anii 1973—1974 a fost modernizată, completată și adusă la nivelul celorlalte firme din lume (generația a II-a). Agregatele ce se execută în prezent sînt constituite în proporție de 70—80% din elemente tipizate, fapt ce permite realizarea unor costuri de fabricație mai reduse pe unitatea de produs cu 30—35%.

O preocupare importantă a specialiștilor noștri o constituie și **îmbunătățirea actualului sistem de clasificare și codificare a mașinilor-unelte de prelucrat metale prin așchiere, inclusiv a ansamblurilor și pieselor.** Față de situația actuală, preconizăm instituirea unui sistem unitar de codificare care să poată fi utilizat în proiectare, în producție și în desfacere. Urmărim, totodată, stabilirea prin norme și standarde a unei terminologii tehnice unitare, care să permită evitarea unor confuzii sau interpretări eronate în proiectare, producție, relații producător-beneficiar. Intensificarea activității de tipizare este însă îngreunată de unele neajunsuri cum sînt, mai ales, **lipsa unor normative adecvate care să stimuleze proiectanții la folosirea elementelor tipizate în proiectele noi, insuficienta coordonare a activității de aplicare a sistemului unitar de clasificare și codificare a pieselor, ansamblelor și mașinilor-unelte, aprovizionarea cu unele mărci speciale de oțeluri** etc.".

Lărgirea sferei de aplicabilitate a tipizării

„Organul colectiv de conducere — releva în aprecierile sale inginerul **Ion Licu,** directorul Centralei industriale electro-tehnice Craiova — s-a preocupat, în cadrul acțiunilor privind profilarea și specializarea întreprinderilor, și de lărgirea cadrului unificării și tipizării produselor atît pe linie de proiectare, cît și de execuție. Astfel, în fabricația **transformatorilor de putere** au fost tipizate, după un studiu prealabil, o serie de accesorii :

— robineții clapați la care, prin tipizare, s-a ajuns de la 11 tipodimensiuni la numai 4 (greutatea pieselor respective a scăzut la 50%, iar manopera s-a redus cu 30%) ;

— indicatoarele de circulație a uleiului au ajuns, prin tipizare, la 4 variante în loc de 8 (prin înlocuirea unor piese executate din fontă cu altele din aluminiu, greutatea indicatoarelor a fost redusă cu 40%).

În acest fel s-a acționat și la alte 13 accesorii mai importante. Bune rezultate au fost obținute și în **tipizarea unor subansamble ale motoarelor electrice.** Atît la „Electroputere"-Craiova cît și la „Electromotor"-Timișoara, au fost tipizate, folosindu-se în mod curent, carcasele, scuturile, tolele, cutiile de borne, inelele colectoare etc., fapt ce asigură o productivitate ridicată în fabricația acestora și o economie de metal de circa 20—25%.

O atenție deosebită acordă specialiștii noștri **tipizării S.D.V.-urilor** și, în special, a matrițelor. La „Electroputere" s-a acumulat, în acest domeniu, o bogată experiență. În urma unui studiu amplu, experimentat în practică, au fost tipărite 5 volume, cuprinzînd un nomenclator larg de scule tipizate, care ajută atît pe proiectanți, executanți, cît și pe beneficiari. Întreprinderea „Electrotimiș-Timișoara a ajuns chiar mai departe cu activitatea de tipizare. Produsele sale (matrițe, ștanțe) au fost tipizate și, ținînd seama de scopul utilizării lor, după dimensiuni, au fost lansate în fabricație în loturi optime. Folosirea matrițelor cît și ștanțelor tipizate constituie o soluție avantajoasă, întrucît ușurează considerabil munca constructorilor de scule atît în proiectare, cît și în execuția lor".

Anchetă realizată de

V. BOESCU
L. ȚINTEA

---

*) Într-unul din numerele viitoare ne vom ocupa în continuare de prezentarea altor aspecte ale desfășurării procesului de unificare-tipizare.

REZULTATELE ECONOMICE

(Urmare din pag. 9)

conducerea centralei a trecut la analiza și studierea minuțioasă a rezervelor existente de utilizare mai deplină a utilajelor, agregatelor, a timpului de lucru în toate unitățile sale. În funcție de constatările făcute, s-au stabilit măsuri eficiente pentru eliminarea unor neajunsuri, pentru ca în lunile ce au mai rămas din acest an să se obțină de către fiecare unitate o creștere mai accentuată a productivității muncii, diminuarea costurilor de fabricație, sporirea producției la sortimentele mult solicitate etc.

O strînsă corelație între depășirile de plan și onorarea contractelor economice

ORICE ÎNDEPLINIRE a sarcinilor de plan și cu atît mai mult depășirile înregistrate într-o perioadă dată, **trebuie să fie corelate strîns cu obligațiile asumate de întreprinderi prin contractele economice încheiate cu beneficiarii.** Ținînd seama de interdependența care există între produsele sau semifabricatele executate de producători și cele ce urmează a fi realizate de beneficiari, necesitatea acestei condiții se impune cu acuitate.

Multe întreprinderi din cadrul centralei au reușit, în primele 4 luni ale anului, să onoreze în bună măsură și chiar să depășească livrările de produse stipulate în contractele economice încheiate cu diverși beneficiari. Pe primul loc se situează Întreprinderea „Industria Sîrmii"-Cîmpia Turzii. Ea și-a onorat întocmai contractele economice cu întreprinderile Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și cu Bazele județene de aprovizionare, livrînd uneori chiar cantități peste prevederile de plan. Așa a fost cazul bazelor județene de aprovizionare, care au primit în această perioadă cu peste 500 tone mai mult decît prevedeau contractele. La rîndul ei, Întreprinderea de țevi Roman a livrat diferitelor întreprinderi constructoare de mașini, în perioada amintită, în loc de 17 030 tone, 20 717 tone țevi sudate de diferite dimensiuni. Cu mici variații, situația se prezintă asemănătoare și la alte întreprinderi ale centralei.

Și totuși... Deși unele contracte economice au fost onorate (în diferite cazuri cu mult peste prevederi), disciplina contractuală n-a fost întotdeauna respectată întocmai, chiar de către unele din întreprinderile amintite. Întreprinderea de țevi Roman, de pildă, a înregistrat în primele 4 luni ale anului o restanță — potrivit contractelor încheiate — de 1 200 tone, privînd unii beneficiari de importante cantități de materii prime (Întreprinderea „Vulcan"-București n-a primit 152 tone țevi, Întreprinderea „1 Mai"-Ploiești 19 tone țevi, Întreprinderea de vagoane Caracal 14 tone țevi și altele). Același fenomen s-a petrecut și la „Laminorul"-Brăila. În perioada analizată ea a înregistrat o restanță de 210 tone, neonorînd 4 contracte (63 tone) unor întreprinderi constructoare de mașini, 2 contracte (101 tone) unor întreprinderi chiar din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice ș.a. Restanțe însemnate s-au consemnat și la Întreprinderea de țevi „Republica".

Pe ansamblul centralei, la sfîrșitul primelor 4 luni ale acestui an, s-a consemnat o restanță la onorarea a 274 contracte din cele peste 6 000 încheiate cu scadență la această dată, în cantitate de peste 7 000 tone. Care este explicația acestui fenomen ?

În primul rînd, nu peste tot s-a respectat programarea producției pe decadă și lunar. În al doilea rînd, a existat uneori tendința de a se produce mai mult din unele sortimente mai avantajoase fără să se ia în considerație că aceasta nu va putea compensa minusurile la altele.

Desigur, neonorarea unor contracte — cu toate depășirile înregistrate — **s-au datorat și neajunsurilor întîmpinate de întreprinderile Centralei de prelucrări metalurgice în domeniul aprovizionării tehnico-materiale.** Combinatul siderurgic Galați nu a livrat în ritm corespunzător benzi pentru țevi, fapt ce a produs Întreprinderii „Republica" și Întreprinderii metalurgice Iași, serioase greutăți în unele perioade în îndeplinirea sarcinilor de plan.

Firește, neajunsurile prezentate nu fac deloc casă bună cu realizările, cu marile posibilități de care dispun unitățile de prelucrări metalurgice pentru a satisface la un grad mai înalt, calitativ și cantitativ, nevoile economiei. De aceea, se cere acționat la nivelul fiecărei unități cît și al centralei, de așa natură încît depășirea planului să aibă loc în special la sortimentele mult solicitate, creîndu-se condiții ca toate contractele economice să fie onorate la termenele scadente.

ORGANIZAREA TERITORIULUI — BAZA UNEI DEZVOLTĂRI ARMONIOASE (II)

III. Criteriul economiei de teren în stabilirea amplasamentelor

ÎN CONTEXTUL dezvoltării economice de ansamblu problemele valorificării optime a resurselor și ale repartiției raționale a forțelor de producție capătă o importanță deosebită. În interrelația dintre aceste două acțiuni, care condiționează ritmul și proporțiile creșterii economice, amplasamentul și dimensionarea diferitelor investiții dețin un loc de seamă. De fapt, amplasamentul constituie actul de naștere al unei exploatări de orice natură; prin caracterul său de „fixitate“ trebuie să fie atent conceput, defecțiunile comise fiind adesea iremediabile. Faptul că pămîntul de cultură este limitat ca întindere (suprafața ce revine pe locuitor fiind la nivelul anului 1976 de 0,46 ha arabil și de 0.70 ha agricol) impune necesitatea de a justifica în ce măsură au fost analizate și folosite posibilitățile de amplasare pe terenuri neproductive sau improprii producției agricole. Amplasamentul apare deci legat intim de utilizarea pămîntului, deoarece nu există țară sau teritoriu în care problema economiei de teren să nu fie în prim plan. Politica conservării spațiilor verzi, reglementarea concentrării maxime a construcțiilor influențează modul de folosință a terenului, măsurile de amenajare.

Subliniem, totodată, aspectul deosebit de important că, în agricultură, de pămînt sînt strîns legate construcțiile, canalele de desecare și de irigare, drumurile, iazurile, perdelele de protecție etc. Aceste mijloace de producție servesc agriculturii, masivelor funciare în cadrul cărora sînt amplasate. În fapt, de pămînt depind amplasamentul și folosința celorlalte mijloace de producție, ceea ce are o importanță deosebită pentru crearea celor mai raționale forme de repartizare și funcționare a mijloacelor de producție în procesul reproducției lărgite.

În modul de soluționare concretă a problemelor privind amplasarea în profil teritorial, analiza în teren a noilor obiective ale actualului cincinal a evidențiat posibilități reale de îmbunătățire a amplasamentelor atît pentru crearea unor legături funcționale optime, cît și pentru mărirea gradului de ocupare a terenurilor. Astfel, la Tulcea, se are în vedere a fi resistematizată teritorial dezvoltarea uzinei de alumină pentru a folosi la maximum terenul, conductele energetice și tehnologice, căile de acces și mijloacele de transport, precum și celelalte utilități. La Medgidia, la fabrica de ciment, este posibilă regruparea tuturor clădirilor anexe, comasarea acestora într-o singură unitate, prin construirea lor pe verticală. La Alexandria, concomitent cu mai buna folosire a spațiilor fabricii de rulmenți, există posibilitatea restrîngerii suprafețelor noi de construcții pe platformă. De asemenea, la Ploiești, dezvoltarea întreprinderii mecanice de utilaj pentru chimie se va realiza pe terenul economisit prin regruparea construcțiilor existente.

Exemplele de mai sus atestă odată în plus necesitatea acordării unei atenții sporite modului de realizare a viitoarelor amplasamente, integrate dezvoltării social-economice a teritoriului.

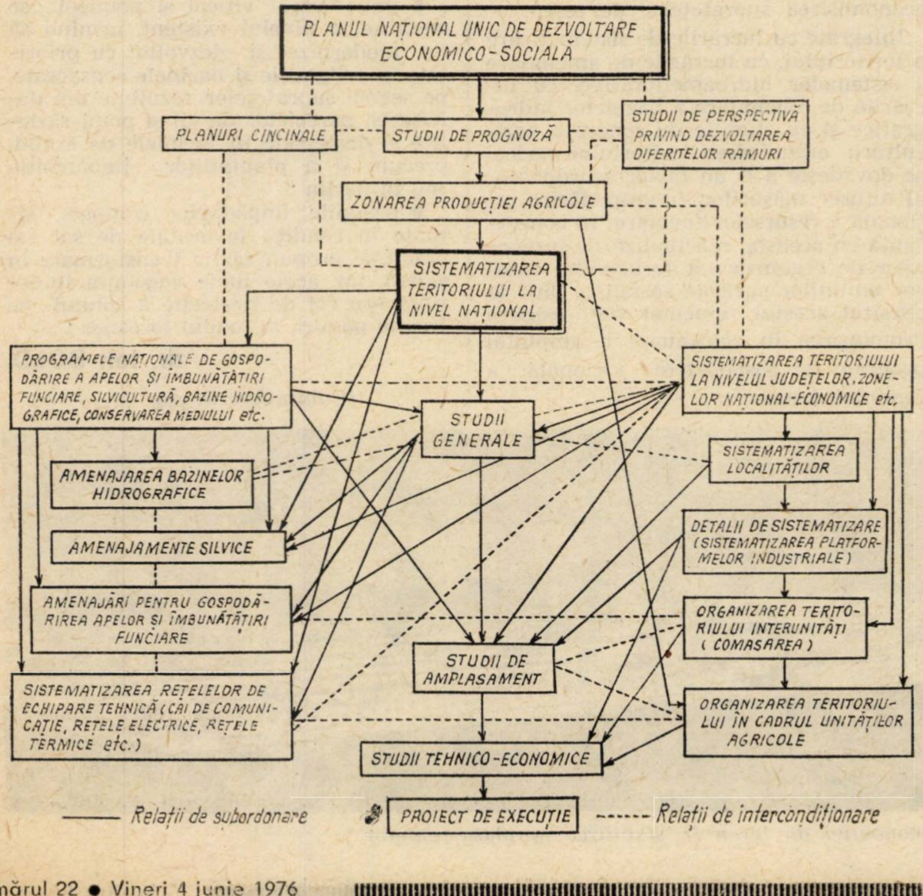
PLANUL NAȚIONAL UNIC DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ
PLANURI CINCINALE
STUDII DE PROGNOZĂ
STUDII DE PERSPECTIVĂ PRIVIND DEZVOLTAREA DIFERITELOR RAMURI
ZONAREA PRODUCȚIEI AGRICOLE
SISTEMATIZAREA TERITORIULUI LA NIVEL NAȚIONAL
PROGRAMELE NAȚIONALE DE GOSPODĂRIRE A APELOR ȘI ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCIARE, SILVICULTURĂ, BAZINE HIDROGRAFICE, CONSERVAREA MEDIULUI etc.
SISTEMATIZAREA TERITORIULUI LA NIVELUL JUDEȚELOR, ZONELOR NAȚIONAL-ECONOMICE etc.
STUDII GENERALE
AMENAJAREA BAZINELOR HIDROGRAFICE
SISTEMATIZAREA LOCALITĂȚILOR
AMENAJAMENTE SILVICE
DETALII DE SISTEMATIZARE (SISTEMATIZAREA PLATFORMELOR INDUSTRIALE)
AMENAJĂRI PENTRU GOSPODĂRIREA APELOR ȘI ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCIARE
ORGANIZAREA TERITORIULUI INTERUNITĂȚI (COMASAREA)
STUDII DE AMPLASAMENT
SISTEMATIZAREA REȚELELOR DE ECHIPARE TEHNICĂ (CĂI DE COMUNICAȚIE, REȚELE ELECTRICE, REȚELE TERMICE etc.)
ORGANIZAREA TERITORIULUI ÎN CADRUL UNITĂȚILOR AGRICOLE
STUDII TEHNICO-ECONOMICE
PROIECT DE EXECUȚIE
—— Relații de subordonare
------ Relații de intercondiționare

IV. Organizarea teritoriului unităților agricole — condiție a folosirii raționale a fondului funciar

ORGANIZAREA teritoriului este legată strîns de utilizarea pămîntului, deoarece prin funcția de valorificare optimă a resurselor naturale și umane, prin funcția de distribuție rațională a forțelor de producție, de asigurare a dezvoltării armonioase a teritoriului se ajunge la dezvoltarea echilibrată a spațiului. Subliniem că nu este suficient să se construiască bazine de retenție, rețele de canale pentru irigații, rețele de desecare, construcții etc. pentru a se vorbi de organizarea teritoriului, chiar dacă în toate aceste cazuri natura geografică este profund modificată. Pentru că intervenția de amploare poate să influențeze ambianța naturală, landschaftul unei regiuni, fără ca aceasta să fie în corelație cu celelalte elemente spațiale; în acest caz putem vorbi de modificarea peisajului, amenajarea terenului, nu însă și de organizarea teritoriului.

Particularitatea esențială a organizării teritoriului o constituie rezolvarea unitară, complexă a elementelor prezente pe un teritoriu. În cazul organizării teritoriului fiecare element nu se studiază și nu se proiectează izolat, ci într-o interdependență reciprocă și în strînsă legătură cu aspectele vieții economice și sociale prezente pe teritoriul considerat. Abordarea problemelor în afara contextului general, avînd în vedere dezvoltarea de perspectivă, are ca rezultat o folosire nerațională a solului, o irosire a fondurilor de investiții. Recentele programe naționale privind sistematizarea teritoriului și localităților, amenajarea bazinelor hidrografice, conservarea mediului, dezvoltarea silviculturii etc., creează un cadru favorabil eliminării tuturor greșelilor majore, oferind baza abordării problemelor de la general la particular, de la cerințele de ansamblu ale economiei teritoriului la cele ale fiecărei unități în parte.

În acest context (ca parte componentă a disciplinei de organizare a teritoriului) organizarea teritoriului agricol contribuie în cel mai înalt grad la folosirea rațională a fondului funciar. Pentru că, în afară de studiile de sistematizare teritorială, organizarea teritoriului se materializează prin lucrările de organizare a teritoriului interunități și în cadrul unităților agricole.

Organizarea teritoriului interunități își concretizează funcția sa în comasarea terenurilor diferiților deținători în masive funciare compacte și în rectificarea hotarelor corelat cu echiparea tehnică a teritoriului. Astfel, fie că se realizează independent, fie în cadrul marilor sisteme de hidroameliorații sau cu prilejul amenajării bazinelor hidrografice, organizarea terenului interunități contribuie la gruparea tuturor terenurilor dispersate într-un singur masiv funciar în apropierea centrelor de producție și așezărilor populației, la stabilirea mărimii fermelor, la amplasarea și delimitarea lor corelat cu echiparea tehnică, la reamplasarea sau redimensionarea centrelor de producție, a rețelelor de drumuri principale, a rețelelor de canale principale și construcții hidrotehnice. Rezultă deci că în noua etapă organizarea teritoriului interunități permite aplicarea coordonată a tuturor investițiilor pe teritoriu și în special a lucrărilor de hidroameliorații și de conservare a solului în scopul valorificării superioare a resurselor funciare în teritoriul mai vast — sistem hidroameliorativ, bazin hidrografic, zonă natural-economică etc.

Cît privește organizarea teritoriului în cadrul unităților, aceasta cuprinde modul de dispunere a elementelor teritoriale în interiorul unei unități pentru a corespunde cît mai bine cerințelor tehnico-economice, ca un ansamblu de măsuri ce se preconizează pentru îmbunătățirea stabilității teritoriale a unitățiilor (comasări și rectificări de hotare, arondări și dezarondări, pentru care au existat condiții la organizarea interunități), aplicarea și adaptarea indicatorilor, dimensionarea și amplasarea categoriilor de folosință, amplasarea rețelei de drumuri de exploatare, organizarea terenului fiecărei categorii de folosință, stabilirea echipării tehnice a teritoriului, stabilirea volumului de investiții pentru realizarea parametrilor proiectați.

Organizarea teritoriului condiționează lungimea rețelelor de irigare și desecare permanente și provizorii, volumul construcțiilor pe rețea în corelație cu ordinea și termenele de aducțiune a apei, influențează direct economicitatea sistemului de irigare sau desecare.

În zonele cu relief frămîntat, organizarea teritoriului — în afara elementelor teritoriale — definește sistemul de agricultură și măsurile de prevenire și combatere a eroziunii solului.

Dacă se are în vedere faptul că transporturile reprezintă circa 30% din volumul cheltuielilor de producție se poate aprecia ce importanță deosebită prezintă amplasarea rațională a rețelei de drumuri. În contextul organizării teritoriului drumurile de exploatare agricolă se stabilesc ca o completare a rețelei tuturor drumurilor de interes general, asigurînd o deplasare ușoară a lucrătorilor, mașinilor, transportul încărcăturilor, o servire mai bună a tractoarelor și mașinilor folosite în lucrările agricole și îndeosebi pentru transportul produselor, avînd permanent în atenție economisirea suprafețelor de teren.

Integrate cu lucrările de sistematizare a teritoriului, cu lucrările de amenajare a sistemelor hidroameliorative, cu lucrările de amenajare a bazinelor hidrografice și cu studiile de zonare a agriculturii, organizarea teritoriului agricol se dovedește a fi un factor coordonator al tuturor măsurilor de gospodărire rațională a resurselor funciare. În concordanță cu aceasta, reactualizările proiectelor de organizare a teritoriului tuturor unităților agricole socialiste pînă la sfîrșitul acestui cincinal vor asigura promovarea în continuare a amplului program de gospodărire rațională a fondului funciar.

V. Studiul fundamental al fondului funciar — o necesitate economică

COMPLEXITATEA activităților care se dezvoltă în teritoriu pentru satisfacerea cerințelor dezvoltării diferitelor ramuri ale economiei (avînd în vedere reducerea la minimum a alocărilor de terenuri de cultură pentru construcțiile industriale și agrozootehnice, drumuri, rețele electrice etc.), precum și necesitatea îmbunătățirii continue a modului de folosire a terenurilor au impus ca o necesitate imediată elaborarea unui studiu care să permită gospodărirea unitară și creșterea potențialului productiv al fondului funciar. De altfel, recenta măsură a Direcției fondului funciar și cadastru din Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, de a elabora **studiul fundamental pentru protecția și îmbunătățirea capacității de producție a fondului funciar pentru fiecare județ** va permite o fundamentare științifică a tuturor prognozelor și programelor de măsuri privind folosirea rațională și eficientă a pămîntului pînă în anul 2000. Studiul va reflecta într-o formă unitară politica partidului și statului cu privire la gospodărirea resurselor funciare, în care scop se impun următoarele principii :

- suprafața arabilă trebuie să crească pe seama categoriilor inferioare de folosințe agricole și neagricole ;
- suprafața agricolă nu poate fi diminuată, iar ieșirile pe orice cale ale suprafețelor agricole din circuitul producției vegetale trebuie să fie recuperate din terenuri neagricole și neproductive;
- terenurile care prin degradare și-au pierdut total sau parțial capacitatea de producție pentru agricultură sau silvicultură se constituie în perimetre de ameliorare ;
- patrimoniul viticol și pomicol se menține la nivelul existent, urmînd să fie modernizat și dezvoltat cu prioritate în podgoriile și bazinele consacrate, pe seama suprafețelor rezultate din defrișarea parcelelor de vii și pomi răzlețite și dispersate în tarlalele de arabil, precum și a plantațiilor îmbătrînite sau în declin ;
- pășunile împădurite compact, situate în condiții favorabile de sol și pantă se propun să fie transformate în pajiști, iar acolo unde vegetația forestieră are rol de protecție a solului se trec la păduri, în fondul forestier ;

dr. Ion BOLD

(Continuare în pag. 32)

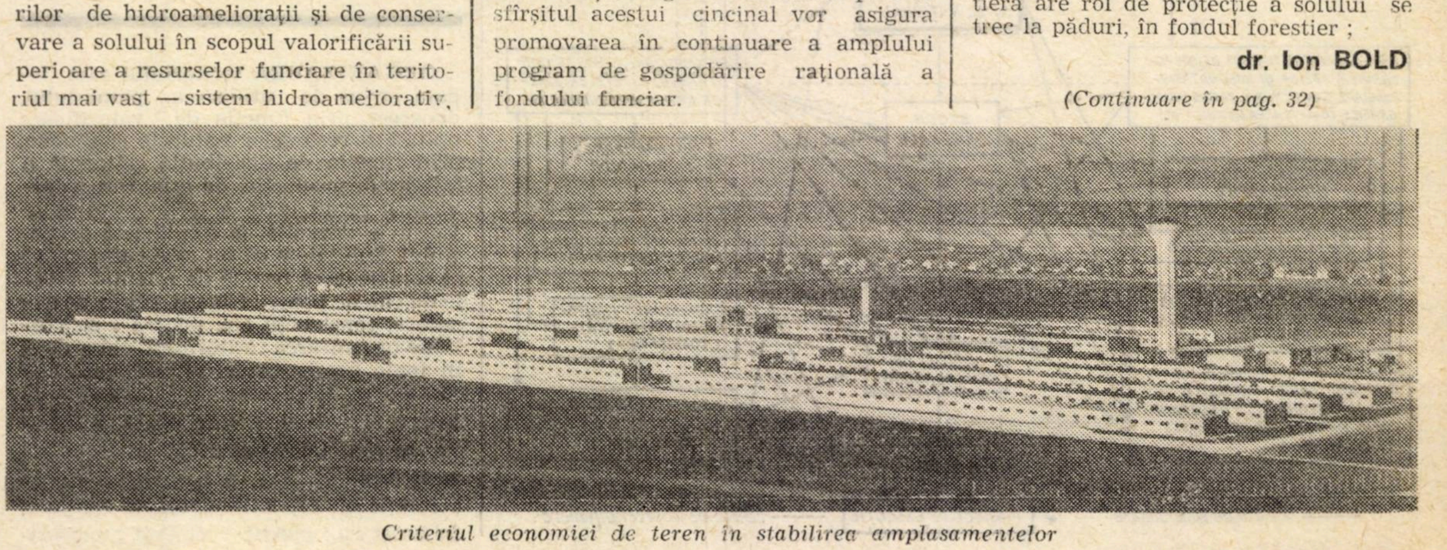

Criteriul economiei de teren în stabilirea amplasamentelor

DEZBATERE „R. E."

ANALIZA ECONOMICO-FINANCIARĂ

Condiții ● Realizare ● Efecte

UNUL DIN OBIECTIVELE de bază ale actualei etape de dezvoltare a țării noastre îl constituie creșterea eficienței economice, prin punerea în valoare a tuturor posibilităților și resurselor materiale și umane de care dispunem. În acest scop, în ultimii ani au crescut tot mai mult rolul și importanța analizei economico-financiare.

În conformitate cu prevederile Legii finanțelor și cu cerințele generale ale gestiunii economice, unităților productive le revin obligații precise pentru analiza profundă și sistematică a activității economico-financiare, în spiritul de înaltă răspundere imprimat de Congresul al XI-lea al partidului, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în vederea stabilirii măsurilor ce se impun pentru consolidarea și generalizarea rezultatelor bune obținute, pentru lichidarea neajunsurilor și recuperarea tuturor rămînerilor în urmă în realizarea sarcinilor aprobate prin planul și bugetul de stat, pentru ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități. De asemenea, potrivit prevederilor Hotărîrii Consiliului de Miniștri nr. 1116/1975 privind îmbunătățirea analizei pe bază de bilanț, creșterea operativității și calității informațiilor și îmbunătățirea rezultatelor economico-financiare ale unităților socialiste de stat — aplicabilă cu începere din acest an — ministerelor, celorlalte organe ale administrației de stat și comitetelor executive ale consiliilor populare și al municipiului București le revin sarcini care să asigure, atît la nivelul fiecărei unități economice, cît și pe ansamblul economiei naționale, pe ramuri, sectoare și domenii de activitate, pe baza unui sistem informațional adecvat, cunoașterea, analiza și valorificarea informațiilor referitoare la modul de îndeplinire a indicatorilor economico-financiari, luarea măsurilor necesare pentru realizarea integrală și la termen a sarcinilor de plan și creșterea eficienței economice.

În contextul acestor sarcini și preocupări se înscrie și dezbaterea organizată de redacția **Revistei economice**, împreună cu Catedra de analiză a activității economice din cadrul Academiei de Studii Economice, pentru relevarea rolului și importanței analizei economico-financiare în perfecționarea mecanismului economic, în creșterea eficienței economice a activității unităților productive.

Principalele probleme ridicate, aspecte tratate, păreri formulate și propuneri făcute de participanții la dezbatere le prezentăm în cele ce urmează.

PARTICIPANȚI LA DEZBATERE

lect. univ. **Paul V. Bran** — catedra de finanțe-bănci — A.S.E.
Ioan Cherteș — director adjunct în Direcția Centrală de Statistică.
conf. univ. dr. **Constantin C. Cojocaru** — catedra de analiza activității economice — A.S.E.
Traian Duția — director adjunct în Ministerul Finanțelor.
prof. univ. dr. **Alexandru Gheorghiu** — șeful catedrei de analiza activității economice — A.S.E.
Marin Iancu — contabil șef la Întreprinderea „Timpuri Noi" — București.
conf. univ. dr. **Aurel Ișfănescu** — catedra de analiza activității economice — A.S.E.
prof. univ. dr. **Dumitru Mărgulescu** — decanul Facultății Finanțe-Contabilitate — A.S.E.
lect. univ. dr. **Mihai Ristea** — catedra de contabilitate. — A.S.E.
dr. **Petre Rotaru** — cercetător științific la Institutul de cercetări economice
Stere Stătică — contabil șef la Întreprinderea de pompe — București.
prof. univ. dr. **Constantin Topciu** — catedra de finanțe-bănci — A.S.E.

Tripticul: informație-analiză-decizie

Alexandru Gheorghiu — În primul rînd, vrem să apreciem inițiativa „Revistei economice" pentru organizarea discuției pe o asemenea temă. Noi am contribuit și dorim să contribuim în continuare la punerea în lumină a principalelor probleme care definesc rolul analizei economice în activitatea întreprinderilor și centralelor în etapa actuală a dezvoltării economiei țării noastre. Considerăm oportun să apreciem, pe de o parte, faptul că activitatea de analiză economică la nivelul întreprinderilor, centralelor și ministerelor s-a îmbunătățit substanțial (față de acum un deceniu de pildă), iar pe de altă parte, să subliniem că cerințele actuale ale îmbunătățirii activității economice impun în mod pregnant îmbunătățirea analizei economice — ca instrument decisiv în adoptarea deciziilor de calitate. Tripticul informație-analiză-decizie scoate în evidență faptul că nu este posibilă adoptarea unor decizii de calitate, fără ca acestea să se sprijine pe o activitate de analiză fundamentată științific, după cum calitatea analizei este condiționată de calitatea informațiilor pe care se bazează. Această unitate trebuie gîndită și aplicată în interesul calității deciziilor, astfel încît să se adopte decizii optime pentru creșterea și îmbunătățirea activității economice.

Cu privire la calitatea activității de analiză economică apreciez că, pe lîngă progresele înregistrate, sînt încă rezerve însemnate de îmbunătățire. Deficiențe mai frecvente sînt fie de natură organizatorică privind desfășurarea activității de analiză, fie generate de timpul redus consacrat acestei activități, fie că nu sînt utilizate metodele cele mai adecvate, fie de faptul că nu sînt antrenate cadrele cele mai competente. Toate aceste deficiențe se reflectă în calitatea analizelor, în cunoașterea fenomenelor care se petrec la scară microeconomică și, implicit, în calitatea deciziilor care se adoptă. Trebuie să pornim de la ideea fundamentală că diferența între o decizie foarte bună și una bună poate să însemne milioane de lei. Se cere a fi elaborate decizii cît mai bine fundamentate, ceea ce, implicit, înseamnă că rolul procesului de analiză să crească substanțial.

Tipurile de analiză, cum sînt, de exemplu : analizele postfactum, curente sau operative, previzionale, nu trebuie văzute ca fiind absolut izolate cînd ne referim la activitatea practică a întreprinderilor. În munca de elaborare a planurilor, în activitatea de control etc. constatăm că se îmbină diverse tipuri de analiză. Activitatea practică, cu obiective complexe, solicită metode diferite, care aparțin fie analizei de tip post-factum, fie celei previzionale.

Faptul că analiza activității economice figurează ca disciplină distinctă de învăţămînt contribuie la formarea concepţiei de analiză, la însuşirea metodologiei de analiză de către cei care se pregătesc ca specialişti în domeniul economiei. Sînt unanime aprecierile potrivit cărora cunoştinţele însuşite în cadrul acestei discipline sînt deosebit de utile în formarea economiştilor. În acelaşi timp, realizarea oricărui atribut al conducerii întreprinderii — prevedere, organizare, coordonare, comandă sau control — presupune analiză economică. Prevederea solicită cu precădere analiza previzională, pe cînd controlul — analiza de tip post-factum. Între acestea se regăsesc toate tipurile de analiză. Nici unul dintre atributele conducerii nu poate fi realizat fără utilizarea analizei de diverse tipuri. Implicit, realizarea oricărei funcţii a întreprinderii presupune desfăşurarea unui proces de analiză.

Una dintre problemele de mare însemnătate este cum trebuie să se realizeze analizele economice în mod concret în cadrul întreprinderilor. Din punct de vedere organizatoric, analizele economice pot fi realizate de compartimente speciale sau fiecare din compartimentele funcţionale existente să realizeze procesul de analiză adaptat la specificul activităţii pe care o desfăşoară. De pildă, în cadrul unor ministere, ca de exemplu Ministerul Industriei Uşoare, s-a mers pe ideea unor compartimente speciale de analiză economică. Este evident că procesul de analiză este indispensabil oricărui compartiment economic, funcţional, din întreprinderi şi centrale. Realizarea unei conduceri competente, la nivelul exigenţelor ştiinţei conducerii presupune implicit procesul de analiză în adoptarea deciziilor. Pe de altă parte, în practica mondială, cea mai largă răspîndire o cunoaşte organizarea de tip „staff and line“ (stat major) care prevede un compartiment special ce se ocupă cu pregătirea deciziilor pentru conducere, deci cu elaborarea politicii întreprinderii.

O altă idee pe care am susţinut-o în ultimul timp în literatura de specialitate şi o fac şi acum în faţa dv. constă în caracterul complex al studiului factorilor care concură la adoptarea unor decizii. Se impune concepţia sistemică în studiul factorilor ce trebuie luaţi în consideraţie în adoptarea deciziilor. În „Revista economică“ au apărut o serie de studii în care ideea aceasta este tot mai pregnant scoasă în evidenţă. Pe lîngă factorii economici, nu putem face abstracţie de alte categorii de factori, cum sînt cei urbanistici, poluanţi, sociali, psihologici etc. Raportată la practică, o asemenea idee este necesar să-şi găsească reflectarea, de pildă, în deciziile privind investiţiile.

Caracterul ştiinţific al analizelor este condiţionat şi de timpul necesar elaborării lor, corelării cu forţele umane şi materiale angrenate în acest scop. Una din lipsurile întîlnite în practică este şi termenul foarte scurt în care se cere a fi elaborate unele decizii, ceea ce se răsfrînge nefavorabil asupra calităţii deciziilor. Este revelator în acest sens faptul că, de pildă, într-o serie de cazuri, indicatorii — privind eficienţa economică a unor investiţii — prevăzuţi în proiectele tehnico-economice nu sînt confirmaţi ulterior după punerea în funcţiune a obiectivelor. În unele cazuri nu este aplicat tipul de analiză dinamică, se adoptă decizii sub impulsul factorilor momentani şi ulterior apar dificultăţi în asigurarea eficienţei economice. Dacă ne gîndim, de pildă, la asimilarea de produse noi este deosebit de utilă analiza pe baza punctului critic combinată cu analiza ciclului de viaţă al produsului şi cu capacitatea de absorbţie a pieţei interne.

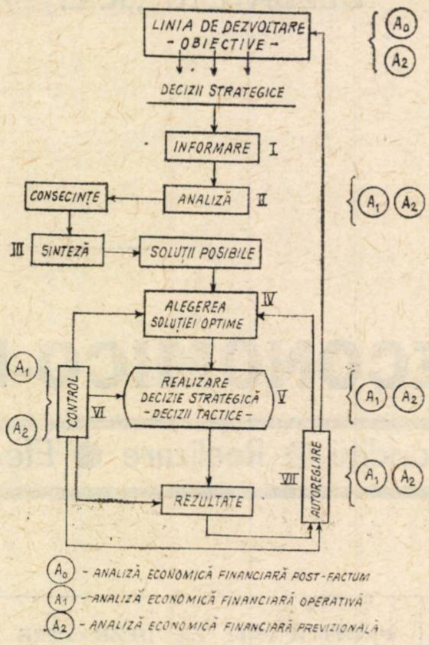
LINIA DE DEZVOLTARE
- OBIECTIVE -
DECIZII STRATEGICE
INFORMARE
I
ANALIZĂ
II
CONSECINȚE
III
SINTEZĂ
SOLUȚII POSIBILE
ALEGEREA SOLUȚIEI OPTIME
IV
CONTROL
VI
REALIZARE DECIZIE STRATEGICĂ - DECIZII TACTICE -
V
AUTOREGLARE
VII
REZULTATE
A0
A1
A2
A0 - ANALIZĂ ECONOMICĂ FINANCIARĂ POST-FACTUM
A1 - ANALIZĂ ECONOMICĂ FINANCIARĂ OPERATIVĂ
A2 - ANALIZĂ ECONOMICĂ FINANCIARĂ PREVIZIONALĂ

Mijloace moderne de fundamentare a deciziei economice

Paul V. Bran. Pentru început, vom sublinia necesitatea activităţii de analiză economică-financiară în procesul de conducere a proceselor economice la nivel micro-economic, în special în fundamentarea şi conturarea liniei de dezvoltare a întreprinderii, în realizarea deciziei economice. Proiectarea şi fundamentarea liniei de dezvoltare presupune prezenţa analizei pentru cunoaşterea situaţiei la un moment dat pe baza datelor referitoare la desfăşurarea anterioară a fenomenelor din unitate, precum şi pentru previzionarea efectelor viitoare.

Odată adoptate, obiectivele liniei de dezvoltare devin „izvorul“ deciziilor strategice care modifică structura economică de producţie a unităţii ; din acest moment începe procesul decizional propriu-zis, unde activitatea de analiză economică-financiară, alături de alte forme ale analizei (tehnică, tehnologică, socială etc.), contribuie la cunoaşterea procesului în ansamblu ; prezenţa analizei economico-financiare în acest proces are o dublă semnificaţie pentru desfăşurarea procesului respectiv :

— depistarea consecinţelor economice şi financiare sub forma unor informaţii simple sau complexe care caracterizează conţinutul tuturor acţiunilor de producţie, fie ele tehnice sau economice şi financiare ;

— pornind de la informaţiile economice şi financiare se vor putea contura efectele şi consecinţele tehnice, economice, organizatorice şi, bineînţeles, financiare.

În această dublă postură analiza economică-financiară va fi utilizată în etapele de (vezi schema) : **analiză**, pentru stabilirea consecinţelor ce însoţesc o decizie economică ; **realizare** a deciziei strategice, pentru fundamentarea tuturor deciziilor tactice (tehnice, tehnologice, organizatorice, economice, financiare etc.) care au ca scop pregătirea structurii economice de producţie pentru a primi spre realizare decizia strategică ; **control** al alegerii soluţiei optime, al realizării deciziei, al rezultatelor şi al desfăşurării autoreglării ; **autoreglare** a procesului decizional prin schimbarea soluţiei alese anterior sau chiar prin schimbarea obiectivelor liniei de dezvoltare atunci cînd rezultatele nu mai pot fi remediate prin acţiuni de mai mică amploare. De calitatea muncii de analiză în general şi a celei economico-financiare în special depinde întregul proces de fundamentare şi realizare a deciziei.

Deoarece fenomenul financiar are o existenţă obiectivă el se va manifesta în mod obligatoriu în faza de realizare a deciziei, făcînd uneori ca soluţia aleasă să devină mult prea costisitoare sau rezultatele generale să nu fie satisfăcătoare. Pentru a preveni asemenea situaţii sînt necesare adîncirea analizei financiare şi amplificarea informaţiilor pe care aceasta trebuie să le producă în scopul caracterizării situaţiei prezente şi fundamentării acţiunilor viitoare.

Faptul că în prezent informaţiile puse la dispoziţia conducerii nu sînt exploatate suficient poate fi explicat parţial şi prin ponderea prea mare în organele de conducere a cadrelor tehnice, pentru care informaţia economică sau financiară nu are o semnificaţie la fel de importantă ca cea tehnică.

În fundamentarea deciziilor economice, prin analiza situaţiei prezente şi de perspectivă, considerăm că analiza economico-financiară trebuie să reliefeze mai bine fenomenul ce însoţeşte orice acţiune economică de producţie sau de dezvoltare. De aceea, este nevoie de o caracterizare a contribuţiei metodelor de repartiţie financiară la acoperirea necesarului de fonduri pentru acţiunile care solicită fonduri financiare şi din credite, precum şi de o caracterizare generală a eficienţei folosirii fondurilor primite pentru înfiinţare, dezvoltare şi perfecţionare prin indicatorul restituirii către societate a fondurilor primite din propriile rezultate financiare. În acest sens, propunem folosirea **balanţei fluxului fondurilor financiare la nivelul întreprinderii**, întocmită în varianta plan sau execuţie.

În discuţiile pe care le-am purtat a apărut şi noţiunea de analiză sistemică, ca instrument de investigaţie a efectelor multiple pe care le generează funcţionarea elementelor structurale ale unui sistem (cum ar fi unitatea economică) sub influenţa factorilor din afară sau din cauza interacţiunii între elementele constitutive. Sîntem de acord cu o astfel de abordare, instrumentele şi metodele actuale ale practicii din analiza economico-financiară fiind deficitare în acest domeniu.

Dezbatere consemnată de

Maria IONIȚĂ

CONSULTATII

În ajutorul candidaţilor la examenul de admitere în învăţămîntul economic superior

NECESITATEA REPARTIŢIEI DUPĂ MUNCĂ

Publicăm în continuare consultaţiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învăţămîntul economic superior.

Consultaţiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică de sub conducerea prof. univ. dr. doc. **N. N. Constantinescu** de la Academia de Studii Economice Bucureşti.

Necesitatea repartiţiei după muncă

Produsul muncii, pentru a fi consumat, trebuie să parcurgă în prealabil sfera repartiţiei. Ca sferă a reproducţiei sociale, în structura repartiţiei se include şi distribuirea fondului de consum individual. Fiecare mod de producţie are o formă specifică de repartizare a fondului de consum între membrii societăţii, care este determinată de relaţiile de producţie dominante. Astfel, în orînduirea capitalistă, datorită faptului că mijloacele de producţie aparţin burgheziei, repartiţia se înfăptuieşte în interesul acesteia. În schimb, în socialism ,odată cu instaurarea proprietăţii obşteşti asupra mijloacelor de producţie, produsul muncii aparţine oamenilor muncii şi se repartizează potrivit intereselor lor, ale întregii societăţi, în scopul satisfacerii tot mai depline a nevoilor sociale, ale dezvoltării multilaterale a personalităţii umane.

Cu toate că în orînduirea socialistă produsul muncii aparţine membrilor societăţii acesta nu poate fi repartizat în **întregime** şi **direct** oamenilor muncii. Astfel, produsul muncii este destinat pentru :

— acoperirea cheltuielilor materiale de producţie consumate în procesul de producţie anterior ;

— lărgirea producţiei şi formarea fondurilor de rezervă şi asigurare ;

— acoperirea unor necesităţi generale ale societăţii : nevoi social-culturale, învăţămînt, asistenţă socială, ocrotirea sănătăţii, administraţia de stat etc. ;

— constituirea fondului de consum individual ce se repartizează direct oamenilor muncii pentru satisfacerea necesităţilor lor personale.

În socialism, prima fază a societăţii comuniste, repartiţia fondului de consum individual se înfăptuieşte în raport cu munca depusă de fiecare în producţia socială, potrivit capacităţilor şi posibilităţilor lor. În această etapă a dezvoltării societăţii, condiţiile obiective şi subiective nu fac posibilă o repartiţie după nevoi a bunurilor şi serviciilor destinate consumului personal. **În primul rînd**, deşi producţia creşte în ritm înalt, nivelul atins în dezvoltarea forţelor de producţie nu poate asigura încă acel belşug de bunuri necesare repartiţiei după nevoi. **În al doilea rînd**, se menţin încă deosebiri esenţiale între munca fizică şi cea intelectuală, calificată şi mai puţin calificată, grea şi uşoară, industrială şi agricolă, ceea ce determină o contribuţie diferită a oamenilor la dezvoltarea producţiei sociale. **În al treilea rînd**, munca continuă să constituie un mijloc de existenţă, nedevenind încă o necesitate vitală pentru toţi membrii societăţii. În conştiinţa unora mai persistă tendinţa de parazitism, de căpătuială, de încercare de a trăi fără muncă, pe seama societăţii, de sustragere de la obligaţiile sociale.

Iată de ce, societatea socialistă organizează o astfel de repartiţie a fondului de consum individual, care să ţină seama de contribuţia efectivă a fiecăruia la producţia socială, de cantitatea, calitatea şi importanţa socială a muncii prestate. Cerinţa repartizării fondului de consum individual în raport cu munca este concepută, aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu la cel de-al X-lea Congres al U.T.C., în sensul necesităţii şi posibilităţii ca fiecare membru al societăţii socialiste, apt de muncă, să-şi ridice în permanenţă pregătirea profesională şi să-şi lărgească orizontul de cultură generală, aducîndu-şi astfel o contribuţie crescîndă, substanţială la progresul economic şi social al ţării noastre.

Necesitatea obiectivă a distribuirii masei principale de bunuri şi servicii de consum individual în raport cu aportul fiecăruia la producţia socială este reflectată de **legea repartiţiei după muncă.**

În virtutea cerinţei acestei legi economice, în repartiţia bunurilor şi serviciilor destinate consumului individual se ţine seama de următoarele principii : la muncă egală — retribuţie egală ; retribuire diferenţiată în funcţie de calitatea muncii depuse, de calificarea lucrătorilor, de importanţa economico-socială a muncii, de condiţiile în care ea se desfăşoară.

Repartiţia după muncă constituie principala cale de înfăptuire a cointeresării materiale personale. Ea asigură îmbinarea armonioasă a intereselor fundamentale ale societăţii cu cele personale ale oamenilor muncii, ceea ce permite stimularea dezvoltării şi perfecţionării producţiei sociale, sporirea productivităţii muncii şi a eficienţei economice, suportul material al ridicării sistematice a bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor.

Retribuţia după muncă în unităţile socialiste de stat

Relaţiile de producţie în cadrul unei orînduiri sociale determină şi forma specifică prin care se realizează repartiţia fondului de consum individual. În capitalism, principala formă o constituie **salariul,** categorie economică care exprimă relaţii de exploatare a omului de către om ; salariul este expresia bănească a valorii mărfii — forţă de muncă, respectiv preţul ei.

În socialism, repartizarea principalei părţi a fondului de consum individual se realizează prin **retribuţia pentru muncă.** Retribuţia pentru muncă reprezintă partea din valoarea nou creată (venitul naţional) destinată consumului individual şi care se repartizează în mod planificat oamenilor muncii, în raport cu cantitatea, calitatea şi importanţa economico-socială a muncii prestate. Pentru munca depusă de lucrătorii din întreprinderile şi instituţiile de stat, precum şi din cooperativele meşteşugăreşti şi de consum se utilizează **retribuţia în bani.**

Retribuţia după muncă este privită sub două aspecte : retribuţia nominală şi retribuţia reală. **Retribuţia nominală** reprezintă suma de bani pe care o primeşte lucrătorul, chenzinal sau lunar, potrivit muncii depuse. **Retribuţia reală** reprezintă cantitatea de bunuri şi servicii care poate fi obţinută în schimbul retribuţiei nominale.

În funcţie de condiţiile specifice diferitelor domenii de activitate, al gradului de înzestrare a muncii, în practică se utilizează mai multe forme de retribuire ; a) retribuirea în regie (pe unitatea de timp) ; b) retribuirea în acord (pe unitatea de produs) ; c) retribuirea pe bază de tarife sau cote procentuale.

Retribuirea în regie înseamnă remunerarea lucrătorilor după timpul efectiv lucrat (oră, zi, lună), ţinîndu-se seama de nivelul calificării, de complexitatea muncii, de răspunderea încredinţată.

Retribuirea în acord înseamnă remunerarea lucrătorilor în raport cu cantitatea de bunuri sau operaţiuni executate în unitatea de timp.

În practică, retribuirea în acord se aplică prin mai multe forme. **În acord direct,** cînd retribuţia se stabileşte după un tarif constant, mărimea ei fiind direct proporţională cu numărul produselor sau al operaţiunilor executate. **În acord progresiv,** cînd la un anumit nivel de realizare a sarcinilor de plan tariful se majorează, în anumite proporţii, fie pentru partea din producţie care depăşeşte nivelul planificat, fie pentru întreaga producţie realizată. **În acord global,** în condiţiile în care o formaţie de lucru îşi desfăşoară activitatea pe baza unui contract-angajament. În aceste situaţii, mărimea retribuţiei se stabileşte în funcţie de îndeplinirea sarcinilor asumate. **În acord indirect,** pentru remunerarea personalului care serveşte pe muncitorul retribuit în acord, mărimea retribuţiei acestora fiind proporţională cu nivelul mediu de realizare a normelor de către muncitorii de bază.

Retribuirea pe bază de tarife sau cote procentuale se practică în comerţ, în activitatea de achiziţii sau prestări de servicii. Mărimea retribuţiei personalului este direct proporţională cu nivelul de realizare a sarcinilor. În comerţul cu amănuntul, alimentaţia publică şi unităţile hoteliere se aplică **retribuirea prin remiză.**

Pe lîngă retribuţia de bază, oamenii muncii primesc şi anumite sporuri, precum şi premii. În cadrul sistemului de sporuri locul principal îl ocupă **sporul de vechime,** care se acordă în cote procentuale în raport cu vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate. La sfîrşitul anului, precum şi în cursul acestuia, în funcţie de rezultatele în producţie se acordă lucrătorilor premii. **Premiile anuale** (gratificaţiile) se acordă din fondul de premiere al unităţilor, a cărui constituire depinde de îndeplinirea principalilor indicatori sintetici ce caracterizează activitatea fiecărei unităţi. În cursul anului lucrătorii care obţin rezultate deosebite în muncă, realizează economii de materiale, depăşesc planul de export etc. primesc de asemenea premii.

Retribuţia după muncă în agricultura cooperatistă

În sectorul agricol cooperatist, înfăptuirea cerinţelor legii repartiţiei după muncă se realizează prin modalităţi specifice, determinate de particularităţile proprietăţii cooperatiste. Potrivit Legii retribuirii muncii în unităţile agricole cooperatiste (proiect) sistemul de retribuire după muncă cuprinde : retribuţia de bază, retribuţia suplimentară, sporul de vechime.

Retribuţia de bază, constituie partea principală a retribuţiei totale a cooperatorilor. Nivelul acesteia se poate stabili diferenţiat **pe activităţi,** în funcţie de importanţa lor, iar în interiorul lor, **pe categorii sau grupe de lucrări.** În raport de condiţiile concrete din unităţile cooperatiste, pe baza aprobării adunării generale a cooperativei agricole, se utilizează următoarele forme de retribuire : acord global ; acord direct ; tarife pe norme de muncă ; în regie sau după timp ; în cote procentuale.

a. **Acordul global** constituie forma principală de retribuire a cooperatorilor prin care se leagă nemijlocit mărimea veniturilor lor personale de rezultatele obţinute. Retribuirea în acord global se face fie sub forma **acordului global cu tarif constant** pe unitatea de produs sau la 1 000 lei producţie obţinută, fie sub forma **acordului global cu tarif constant pe unitate** de produs sau la 1 000 lei producţie **pînă la nivelul producţiei planificate,** pentru depăşirea acesteia folosindu-se retribuţia suplimentară.

b. **Acordul direct** se practică pentru retribuirea cooperatorilor care lucrează în sectoarele de producţie industrială, de construcţii şi prestări de servicii. Tarifele de retribuire se stabilesc potrivit normelor elaborate de Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare şi de U.N.C.A.P.

c. **Retribuirea pe baza tarifului pe normă de muncă** se aplică la lucrările ce nu pot fi angajate în acord global. Mărimea retribuţiei se determină pe baza nivelului tarifelor pe normă de muncă rezultat din planul de producţie şi financiar al cooperativei agricole.

d. **Retribuirea în regie sau după timp,** se practică în condiţiile executării unor produse sau lucrări de serie mică, unicate, de către cooperatori calificaţi care lucrează în sectoarele de producţie industrială, de construcţii sau prestări de servicii. Mărimea retribuţiei se stabileşte pe unitate de timp şi se acordă pentru timpul efectiv lucrat, în funcţie de calitatea lucrărilor.

e. **Retribuirea prin cote procentuale** din producţie sau din valoarea acesteia se utilizează pentru retribuţia lucrătorilor care participă la lucrările de întreţinere şi recoltare a fîneţelor naturale şi cultivate, fasole şi dovleci în culturi intercalate etc. ; de asemenea, se practică şi pentru retribuirea cooperatorilor din sectoarele neagricole, care primesc o anumită parte din valoarea prestărilor de servicii.

Asigurarea cooperatorilor cu venituri permanente şi sigure se realizează printr-o formă specifică de retribuire — **venitul garantat** şi care se aplică pe întreaga unitate sau numai pe anumite sectoare de activitate, culturi, categorii de animale. Plata lui este condiţionată de îndeplinirea sarcinilor de producţie planificate. De venit garantat beneficiază cooperatorii care lucrează nemijlocit în producţia agricolă şi sînt retribuiţi pe baza acordului global, cu tarif constant pe unitatea de produs sau la 1 000 lei producţie obţinută, cooperatorii care efectuează lucrări ce nu pot fi angajate în acord global, retribuţia făcîndu-se în regie sau după timp ; cooperatorii calificaţi în diferite meserii. Nivelul venitului garantat depinde de importanţa sectorului de activitate.

Pentru munca prestată, cooperatorii primesc retribuţia fie **în bani,** fie **în bani şi natură.** În cooperativele agricole sau sectoarele de activitate în care se aplică numai retribuţia în bani, pentru satisfacerea necesităţilor de cereale ale cooperatorilor, unitatea poate vinde acestora, la preţ de contractare, anumite cantităţi de grîu şi porumb.

Retribuirea cooperatorilor se face lunar, sub formă de **avansuri,** în proporţie de 80—90% din retribuţia în bani, cu condiţia executării integrale a sarcinilor de producţie stabilite. De asemenea, după recoltarea produselor se acordă avansuri în natură în proporţie de 50% din drepturile cuvenite. Diferenţele de venituri se achită la finele anului, după stabilirea **fondului total de retribuire realizat** şi a volumului total de muncă realizat.

Retribuţia suplimentară. Pentru depăşirea producţiei planificate, în condiţiile retribuirii pe baza acordului global cu tarif constant pînă la nivelul producţiei obţinute, ale retribuirii cu tarife pe normă de muncă şi în regie, cooperatorii care lucrează în producţie, cei care îndeplinesc funcţii de conducere şi de execuţie tehnică, economică şi de altă specialitate primesc o parte din producţia sau valoarea realizată peste sarcinile de plan. Fondul de retribuire suplimentară poate reprezenta cel mult 50% din producţia sau valoarea producţiei obţinută peste plan. Ea se acordă în bani sau în bani şi natură, la încheierea ciclului de producţie, după cunoaşterea rezultatelor, cu condiţia îndeplinirii sarcinilor înscrise în angajament la nivelul întregii formaţii de lucru.

În vederea permanentizării forţei de muncă în cadrul aceleiaşi unităţi agricole cooperatiste, al aceluiaşi sector de activitate, cooperatorii care lucrează în zootehnie, legumicultură, viticultură, pomicultură, cei calificaţi în diferite meserii, precum şi cei care execută funcţii de conducere şi de execuţie tehnice, economice şi de altă specialitate beneficiază de un **spor de vechime neîntreruptă,** care se ridică la 2—8% din mărimea retribuţiei de bază. De asemenea, cooperatorii care îndeplinesc funcţia de preşedinte, vicepreşedinte scos din producţie, şef de fermă sau de brigadă primesc de la stat o **indemnizaţie lunară,** a cărei mărime depinde de gradul de organizare a unităţii, de răspunderea lor pentru realizarea sarcinilor de producţie, pentru îndeplinirea obligaţiilor de a contribui la fondul de stat.

Stimularea materială a ţărănimii cooperatiste este legată organic de creşterea **răspunderii materiale** personale. Acei cooperatori apţi de muncă, care din motive nejustificate nu-şi îndeplinesc obligaţiile asumate, au o participare sporadică la muncă, aduc prejudicii avutului obştesc suportă răspunderea materială a comportamentului lor.

conf. univ. dr. Sandu COSTACHE

CONTINUITATEA DEZVOLTĂRII REŢELEI ŞI POPULAŢIEI URBANE PE TERITORIUL ROMÂNIEI

DEZVOLTAREA reţelei şi a populaţiei urbane pe teritoriul României demonstrează o continuitate permanentă a fenomenului urban pe întreg teritoriul ţării, începînd din perioada primelor organizări social-teritoriale ale populaţiei autohtone. Majoritatea oraşelor sau a altor aşezări cu caracter urban de astăzi se află fie pe ruinele vechilor centre urbane, îndeosebi cetăţi sau tîrguri, fie în imediata lor apropiere. Sînt semnificative în acest sens denumirile date formaţiunilor urbane sau cvasiurbane pe care le păstrăm şi astăzi cum sînt cele de cetate, tîrg, oraş. Sensul acestor noţiuni de bază care au persistat pînă astăzi în limba română, alături de alte elemente concludente, conturează una dintre cele mai importante concluzii în analiza factorilor care au favorizat apariţia şi dezvoltarea oraşelor în ţara noastră şi anume că în formarea reţelei urbane, în procesul de creştere al populaţiei urbane în general, elementul primordial rămîne cel autohton, cu toate evenimentele istorice petrecute pe teritoriul ţării noastre, cu toată diversitatea factorilor care s-au suprapus, s-au diferenţiat de la epocă la epocă. Oraşele româneşti de pe întregul teritoriu al Republicii Socialiste România sînt consecinţe ale concentrării populaţiilor locale, băştinaşe, alături de care s-au aşezat de-a lungul istoriei şi populaţii de alte naţionalităţi.

Tradiţia aşezărilor geto-dacice şi romane

EXISTENŢA şi apariţia timpurie a centrelor cvasi-urbane şi a oraşelor a fost posibilă datorită faptului că pe teritoriul ţării noastre s-a dezvoltat, încă cu cîteva secole înaintea erei noastre, o viaţă economică şi socială intensă, axată pe o reţea densă de aşezări umane.

Datele istorice cunoscute astăzi despre aşezările umane din ţara noastră, dovedesc existenţa unui număr mare de „dave“ încă în secolele III—I î.e.n., cînd dacii ajunseseră la o cultură materială dezvoltată, iar aşezările lor începuseră să fie intens locuite.

Davele sînt atestate arheologic pe întreg cuprinsul ţării — vatră a poporului geto-dac. Mai tîrziu le întîlnim sub forma de „cetăţi de piatră“ sau de „pămînt“, centre fortificate sau „grădişti“. În primul rînd se remarcă aşezările fortificate din centrul statului dac din sud-vestul Daciei intracarpatice grupate în jurul Sarmizegetusei Regia (de lîngă Grădiştea Muncelului). Este vorba de vechile cetăţi de la Băniţa, Piatra Roşie, Blidaru Costeşti, Tilişca, Căpîlna, Piatra Craivii, şi altele care atît prin vechimea şi prin dispunerea lor în teritoriu dovedesc existenţa unui adevărat sistem de apărare care acoperea întreg acest ţinut muntos.

Vechile cetăţi de la Căpîlna, Băniţa, Tilişca au făcut parte, probabil, dintr-o centură exterioară dispusă în jurul grupului central de cetăţi şi aşezări ale Sarmizegetusei.

Materialele descoperite la Piatra Craivii (ziduri de piatră, terase, platforme etc.) care urmează contururile vîrfului stîncos, aproape inaccesibil, ne dovedesc o veche tradiţie dacică în alegerea locurilor pentru fortificaţii, dar totodată este un indiciu preţios în a presupune existenţa numeroasă a acestor fortăreţe pe partea dreaptă a Mureşului, în Munţii Apuseni pînă dincolo de Napoca. Este bunăoară greu de împăcat cu ideea că multitudinea cetăţilor ţărăneşti de pe cuprinsul Podişului Transilvaniei, cocoţate în vîrf de deal au apărut deodată în timpul migraţiilor popoarelor. Deşi acestea atestă o tehnică caracteristică epocii feudale, legătura lor este indisolubilă cu vechea tradiţie autohtonă de alegere a locului şi destinaţiei fortificaţiilor.

Această situaţie ne face să credem că asemenea „locuri întărite“ nu sînt altceva (cel puţin în marea lor majoritate) decît un rezultat al continuării tradiţiei fortificaţiilor autohtone de refugiu, dezvoltate în condiţiile specifice perioadei migraţiei popoarelor. Din acest punct de vedere devine deosebit de valoroasă prezenţa cetăţilor „de pămînt“ alături sau aproape de cele de „piatră“. Este un fapt deja argumentat că cetăţi de pămînt ca Biharia (Bihor), Proştea Mare (Mediaş), Moldoveneşti (Turda), Laz, (Sebeş) şi altele, prin mărturiile de cultură materială, permit datări adînci în preistorie.

Aşezări geto-dacice, urbane sau cvasi-urbane sînt evident atestate şi în toate zonele ţării în zona carpato-dunăreană şi pontică. Explorările arheologice recente confirmă existenţa geto-dacică a unor însemnate aşezări fortificate, aglomerate, pe spaţii restrînse, mult apropiate de mediul urban al timpurilor respective cum sînt aşezările de la Piscul Crăsanilor, Tinosul, Cetăţeni, Zimnicea, Popeşti, Tei, Coţofeni, Stoina etc.

Claudius Prolemeu inserează în harta sa un număr de 44 de oppida, oraşe „întărite“. După localizarea dată de Prolemeu (cităm centrele : Docidava (Dacidava) nord-vestul ţării (Crişana) ; Arcobadava — la răsărit de Porolissum (regiunea Bistriţei sau Rodnei) ; Triphulan, Patridava, Carsidava (nordul Moldovei), Petrodava — centrul Moldovei, la vest de Siret ; Sangidava, pe Mureş, în regiunea Topliţei ; Utidava, la sud de Petrodava în Moldova ; Marcodava, nord-est de Apulum ; Ziridava, pe Mureş în regiunea Cenad ; Singidava, pe Mureş în regiunea Devei ; Comidava, în sud-estul podişului Transilvaniei, regiunea Trei Scaune ; Ramidava, sud-vestul Moldovei ; Zasidava, nord-estul Munteniei ; Zurodava, nord-vesul Banatului ; Netindava pe lîngă Ialomiţa, în estul Munteniei ; Tiasum, în Muntenia centrală (spre est de Netindava) ; Arcina, prin Oltenia de nord sau centrală, (probabil Arcanii de as-

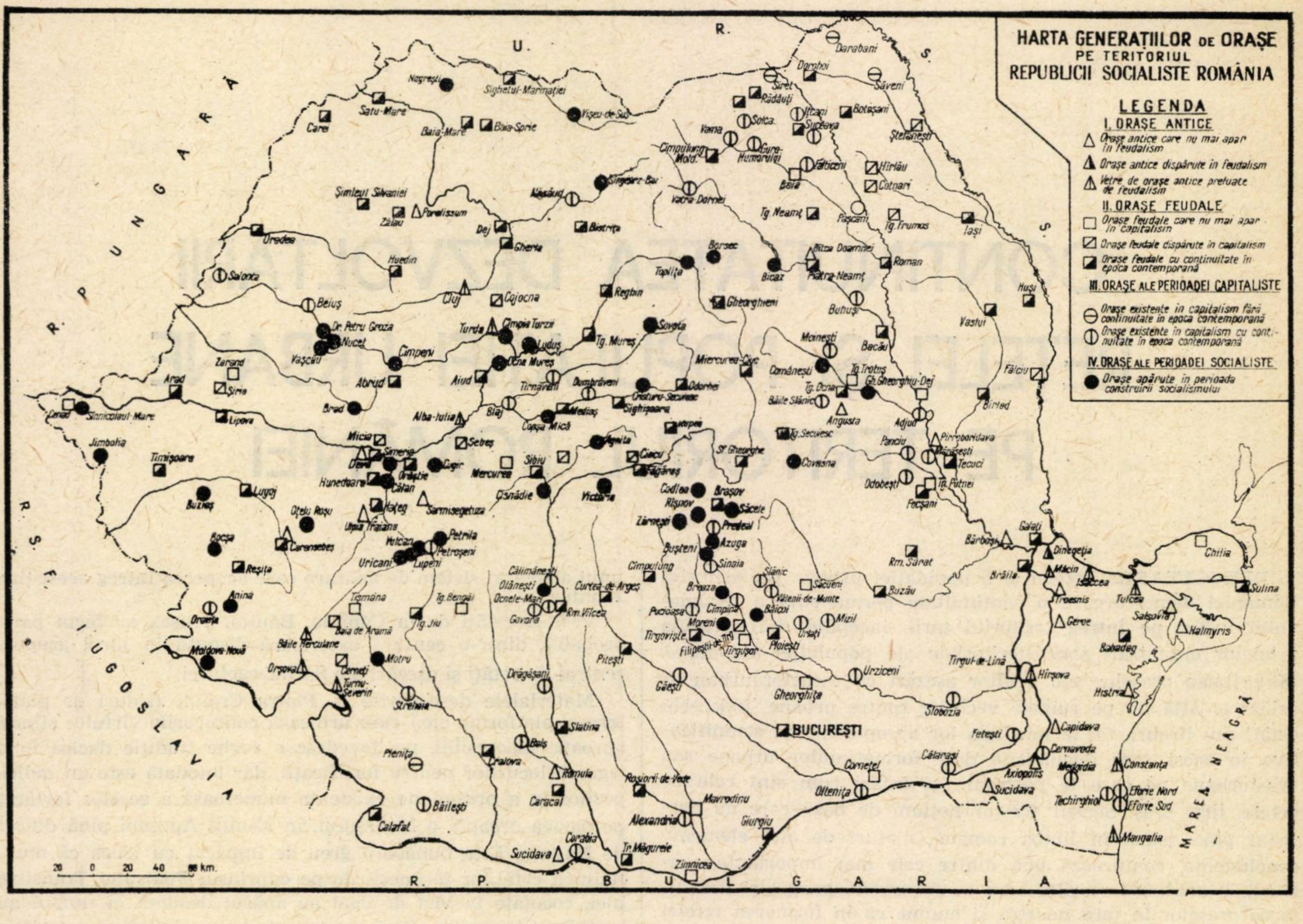
HARTA GENERAȚIILOR DE ORAȘE
PE TERITORIUL
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
LEGENDA
I. ORAȘE ANTICE
△ Orașe antice care nu mai apar în feudalism
▲ Orașe antice dispărute în feudalism
△ Vetre de orașe antice preluate de feudalism
II. ORAȘE FEUDALE
☐ Orașe feudale care nu mai apar în capitalism
☒ Orașe feudale dispărute în capitalism
◩ Orașe feudale cu continuitate în epoca contemporană
III. ORAȘE ALE PERIOADEI CAPITALISTE
⊖ Orașe existente în capitalism fără continuitate în epoca contemporană
⦶ Orașe existente în capitalism cu continuitate în epoca contemporană
IV. ORAȘE ALE PERIOADEI SOCIALISTE
● Orașe apărute în perioada construirii socialismului
U. R. S. S.
R. P. UNGARĂ
R. S. F. IUGOSLAVIA
R. P. BULGARIA
MAREA NEAGRĂ
BUCUREȘTI
20 0 20 40 60 km.

Harta generațiilor de orașe, publicată în „Orașele României", de V. Cucu, Editura Științifică, 1970.

tăzi) ; Sornum, prin Drăgănești-Vlașca ; Zargidava, Tamasidava, Piroboridava la răsărit de Siret pe linia Tecuci, Vaslui, Bacău, Roman.

Însemnate centre urbane din perioada romană, erau în sudul țării : Drobeta și Dierna. Drobeta, pe vatra căruia s-a dezvoltat în întregime orașul de astăzi Drobeta — Turnu-Severin. Înflorirea și-o datorește condițiilor naturale și economice de care se bucura : clima dulce favoriza practicarea agriculturii, nod de drumuri, port oficial al Daciei, cheia de răsărit a Porților de Fier și poartă a provinciei prin podul imperial. Prosperitatea economică i-a adus titlul de colonia splendidissimus.

Pînă la ocuparea Daciei de către romani, așezarea pe care înflorește Drobeta, avea funcțiuni bine stabilite. Aici făceau escală corăbiile care se avîntau în susul Danubiului prin Porțile de Fier și Cazane. Dierna, de asemenea, port la Dunăre pe locul unde se află astăzi Orșova, era locul de acostare al corăbiilor care coborau din „strînsoarea" și vîltoarea clocotitoare a Cazanelor.

Dierna în același timp era punctul de convergență al căilor fluviale cu marele drum imperial ce cobora dinspre Sarmizegetusa, prin Tibiscum — Ad Mediam.

Un alt oraș important în sudul Daciei era Romula („Mica Romă"), ale cărei ruine s-au păstrat destul de bine pînă în a doua jumătate a secolului trecut. Romula era așezat pe malul Oltului. — fiind un oraș înființat de coloniști romani (coloniae), cunoscut mult timp sub denumirea de cetatea Antina.

Un oraș important din perioada respectivă situat pe Dunăre este Sucidava ale cărei ruine sînt îngropate sub actualul sat Celei de lîngă Corabia. Așezată la Dunăre, într-un sector ușor de trecut și într-o bogată regiune agricolă și piscicolă, adăpostită de păduri de trestii și sălcii împotriva invaziilor, Sucidava se dezvoltă ca un important punct vamal și militar.

Sucidava domina, împreună cu Romula, întreg sudul Daciei, spre ele gravitînd întreaga viață economică a regiunii ; Sucidava, pe lîngă avantajele oferite de o agricultură dezvoltată, beneficia de resursele pe care le oferea lunca Dunării și îndeosebi de poziția sa de port și de capăt al drumurilor de pe Olt și dinspre Jiu, de la Pelendava (Craiova de astăzi).

Sucidava se presupune a fi un toponimic geto-dacic, în traducere însemnînd „tîrgul Sucilor".

Au existat multe alte așezări urbane în sudul țării. Astfel Malva, capitala Daciei Malvensis, se pare că este numele autohton (dac) al Romulei, marele oraș roman din cîmpie.

Au mai fost descoperite așezări urbane din aceeași perioadă la Cioroi-Dolj și Răcari-Dolj, unde se constată o lungă continuitate de viață daco-romană și după retragerea aureliană din secolul al III-lea.

O așezare cunoscută, construită în secolul al IV-lea, este cetatea romană de la Turnu Măgurele (Turris) care va fi reîntinerită și în secolele următoare.

O altă categorie de așezări, care au avut o dezvoltare economică mai deosebită, au fost și unele dintre așezările întemeiate în jurul castrelor romane (fortificații militare), așa numitele canabae. Nu există castru în Dacia lîngă care să nu se găsească aceste canabae, în care negustorul găsea clienți pentru marfa adusă, iar populația vecină își putea desface produsele agricole ale micii sale gospodării.

Unele canabae s-au dezvoltat ca centre economice de oarecare importanță și cu un început de viață orășenească, rămînînd totuși așezări cu caracter agricol.

Au devenit deja binecunoscute fostele orașe din regiunile centrale și nordice ale Daciei. În această categorie se înscrie primul oraș întemeiat în Dacia — după ocupația de către romani — Sarmizegetusa (satul Sarmizegetusa de astăzi în apropiere de vechea capitală dacă, distrusă de romani). Orașul construit la capătul de vest al Depresiunii Haţeg, între anii **106** şi **110**, a fost împrejmuit cu ziduri, avea un forum şi numeroase clădiri şi palate. Oraşul avea între **15 000** şi **20 000** de locuitori, mai multe temple şi un amfiteatru.

Oraşul Napoca (Cluj-Napoca), mai întîi municipiu, ridicat la rang de colonie în timpul lui Marcus Aurelius, era aşezat pe rîul Someş, pe drumul imperial Sarmizegetusa — Apulum — Potaissa — Napoca — Porolissum. Era un oraş civil, aflat în mijlocul unui teritoriu fertil, la intersecţia unor drumuri importante, în apropierea unor castre care asigurau paza graniţei. Activitatea meşteşugărească era bine reprezentată.

Reţeaua urbană a Daciei era completată de oraşul Apulum (Alba Iulia) care avea diverse funcţii, din care predominantă era cea militară, fiind sediul permanent al legiunii a XIII-Gemina. Apulum se dezvoltă pe malul nordic al rîului Mureş, într-o poziţie de centru faţă de drumurile care veneau dinspre Banat, Tisa, Tîrnave, Porolissum şi regiunea auriferă (pe valea Ampoiului) : Oraşul a fost probabil cel mai înfloritor centru al Daciei romane, deoarece este cunoscut (încă din timpul Antoninilor) atît sub titlu de colonie cît şi sub cel de municipiu. Această poziţie administrativă ar fi un argument al existenţei de fapt a două oraşe din care unul roman format în imediata apropiere a acestuia din canabaele legiunii, element ce justifică de altfel şi numărul mare de locuitori care i se atribuie.

Oraşul Ampleum sau Amperum (Zlatna), municipiu, ocupă un loc special în reţeaua de oraşe a Daciei, fiind centrul administraţiei minelor de aur aflate în apropiere, căror stăpînirea romană le dădea mare importanţă deoarece aurul extras era venitul direct al casei împăratului. Sub administraţia acestui oraş intrau aşezările Alburnus Maior (Roşia Montană) şi cele din jurul actualului oraş Brad. Urme de mine romane se întîlnesc în foarte multe localităţi din regiune (Băiţa, Măgura-Topliţa, Baia de Criş ş.a.).

Oraşul Porolissum (satul Moigrad — com. Mirşid, jud. Sălaj) municipiu, rezultat al unirii mai multor canabae amplasate în jurul marelui centru aflat în apropiere, devine la reforma administrativă a Daciei şi împărţirii sale în 3 regiuni, capitala uneia dintre acestea. Ulterior reformei, ca urmare a sporirii ponderii funcţiilor economice şi a dezvoltării meşteşugurilor, oraşul cunoaşte o epocă de prosperitate care durează pînă în timpul domniei lui Caracalla.

Porolissum s-a ridicat în apropierea unei vechi aşezări dacice (situată pe dealul Măgura — 504 m), pe platoul Pomet (502 m), la poalele şi în faţa dealului Măgura. Este desigur un punct de mare importanţă strategică, ales de Traian, dar nelipsit fiind rolul de a înlesni schimburile cu tîrgurile de pe drumul care ducea la Aquincum (Budapesta de azi).

Continuitatea fenomenului urban

ORAŞELE ŞI CASTRELE, poate mai numeroase decît cele pe care le cunoaştem acum, şi-au bazat dezvoltarea pe existenţa unei populaţii autohtone numeroase, atît la deal cît şi la cîmpie, care locuia în marea ei majoritate în sate (vici).

Dar în secolele III şi IV dezvoltarea oraşelor ca şi a întregii economii a regiunii este din ce în ce mai îngreunată de popoarele migratoare. Cu toate distrugerile des suferite, oraşele se refac, iar romanii continuă şi după retragerea aureliană să păstreze o zonă de-a lungul Dunării cu importante capete de pod, centre economice şi militare : Sucidava, Drobeta, Dierna, Ilinova, Bistreţ, Desa. În secolul al IV-lea Constantin cel Mare întăreşte din nou unele cetăţi : Drobeta, Sucidava şi Daphne (la vărsarea Argeşului). Cea mai mare atenţie se acordă Sucidavei unde se construieşte şi un pod de piatră între oraşele Sucidava şi Oescus. De asemenea, este întărită cetatea Turris.

Năvălirea hunilor, în secolul al IV-lea, duce la o nouă distrugere a oraşelor de pe teritoriul actual al României. O înviorare a oraşelor, îndeosebi a celor dunărene are loc la începutul secolului al VI-lea, sub Justinian, cînd se restaurează numeroase cetăţi distruse : Drobeta, Sucidava, Daphne, Turris.

În secolele de nesiguranţă şi distrugeri viaţa urbană s-a redus, accentuîndu-se în schimb ruralismul. Populaţia românească formată prin amestecul daco-romanilor şi asimilarea elementelor migratoare care au trecut în secolele III—X pe teritoriul ţării noastre a continuat, la adăpostul codrilor din cîmpie, de la dealuri şi munte, să-şi desfăşoare viaţa economică şi socială, asigurînd continuitatea şi specificul vieţii româneşti pe întreg teritoriul.

De amintit în acest sens un document cartografic datat din anul 1584, (publicat în „Istoria cartografiei, Monitorul oficial, Imprimeria naţională, Buc. 1938) în care sub denumirea de ROMANIAE este reprezentat teritoriul ţării noastre pe care sînt înserate localităţi cu semnul de cetate, a căror continuitate este documentată pînă în zilele noastre şi care de la sine înţeles presupun o existenţă cu mult mai veche decît documentul menţionat. Harta amintită scoate totodată în evidenţă unitatea pămîntului românesc cunoscut în acea vreme sub denumirile de Valachia pentru Ţara Românească, Septentrio Moldavia pentru Moldova şi **Valachia Interior** (sublinierea noastră) care semnifică teritoriul din dreapta Oltului, respectiv Transilvania de astăzi care se învecina în vest (aşa cum se consemnează) cu HUNGARIE PARS.

Din această hartă mai reţinem ca foarte semnificativ pentru ilustrarea continuităţii aşezărilor pe teritoriul patriei noastre denumirile de Arcin (probabil Arcanii de astăzi), Zelatina (probabil Zlatna), Argisch (probabil Curtea de Argeş), Bucheresch, Azud, Niemez, Vaslui ş.a.

Începînd din secolul al X-lea, de cînd avem date mai numeroase despre existenţa unor formaţii feudale şi despre existenţa unui trafic comercial intens pe Dunăre, au început să se dezvolte tîrgurile şi să crească sub raportul întinderii şi al populaţiei. Dezvoltarea lor s-a intesificat după unificarea cnezatelor care prin dregătorii domnitorilor a generat paza unor teritorii mult mai întinse decît ale cnezatelor anterioare, favorizînd în acelaşi timp comerţul intern, de tranzit şi extern. (vezi harta generaţiilor de oraşe de la pag. 20).

Tîrgurile, a căror existenţă în multe cazuri începe cu mult înainte de 1300, sînt aşezate în general lîngă o apă curgătoare, pe valea unui rîu şi servesc satele de pe aceeaşi vale.

Ele nu fac, aproape în toate cazurile, decît să continue alte aşezări, să asigure permanenţa locuirii care poate fi identificată pînă mult înainte, în îndepărtatele epoci ale fierului, bronzului şi neoliticului.

Condiţiile istorice specifice în care s-au dezvoltat ţările române în secolul al XVIII-lea şi al XIX-lea au determinat o anumită evoluţie a dezvoltării capitalismului şi a dezvoltării oraşelor ca urmare a faptului că procesul a avut loc cu întîrziere şi nu a fost dus, timp îndelungat, pînă la capăt în Principatele Române, iar relaţiile feudale care s-au menţinut mult timp foarte puternice, au permis folosirea chiar şi în manufacturi a ţăranilor clăcaşi.

Dominaţia otomană şi nesiguranţa politică şi economică au determinat de asemenea întîrzierea generalizării relaţiilor de producţie capitaliste.

Războaiele care s-au desfăşurat aproape necontenit pe teritoriul României în secolul al XVIII-lea şi prima jumătate a secolului al XIX-lea au îngreunat atît creşterea producţiei agricole, cît şi dezvoltarea în general a modului de producţie capitalist.

Cu toată încetineala şi caracterul contradictoriu, datorii acestei situaţii specifice, procesul trecerii economiei ţărilor române pe făgaşul capitalismului a fost un proces ireversibil care nu a întîrziat să influenţeze asupra oraşelor. Populaţia urbană a crescut, oraşele şi-au schimbat treptat înfăţişarea, diferenţierea socială a locuitorilor s-a adîncit şi a crescut numărul celor care renunţînd la agricultură s-au dedicat unor ocupaţii specific orăşeneşti.

Această caracteristică a avut importante urmări urbanistice, atît în cea ce priveşte amplasarea şi structura oraşelor cît şi în ceea ce priveşte alcătuirea reţelelor de oraşe, fenomen care a căpătat un nou curs în anii socialismului, atît ca amploare cît şi ca orientare.

prof. univ. dr. V. CUCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

SUBSTRATUL TEORIEI COMPORTAMENTULUI „SOCIOLOGIZANT" AL CORPORAŢIILOR (I)

UNA DIN DIRECŢIILE apologeticii optimiste din cadrul ideologiei economice burgheze americane, şi desigur cea mai importantă pentru burghezie prin funcţie socială şi nivel de elaborare teoretică, este generată de necesitatea tot mai acut conştientizată a asigurării „securităţii sistemului". Ea exprimă interesele nu ale unei pături a burgheziei, ci ale **ansamblului** acesteia şi este **specifică etapei capitalismului monopolist de stat.** Cea mai recentă şi semnificativă concepţie în cadrul acestei orientări a fost expusă de Daniel Bell în cartea sa „The Coming of the Post-Industrial Society"[1]).

Prof. Bell îşi construieşte schema teoretică pe două noi concepte prin care încearcă să definească natura, respectiv mobilurile şi tipurile comportamentale ale corporaţiilor – modalităţile **economizantă** şi **sociologizantă.**

Pe scurt, în definiţia lui Bell, modalitatea economizantă, congenital proprie corporaţiei, constă în faptul că întregul comportament al acesteia este subordonat realizării „eficienţei" economice, concretizate în „productivitate". Maximizarea „randamentelor", „optimizarea" şi „costurile reduse" sînt noţiunile prin care se defineşte „raţionalitatea economică", realizabilă, consideră Bell, numai prin **mecanismul pieţei,** ca arbitru al alocării optime a resurselor. Corporaţia a fost acea invenţie socială prin care comportamentul economizant a fost instituţionalizat, asigurîndu-se astfel instrumentul de realizare a principalului obiectiv al „noii societăţi industriale", care ar fi creşterea producţiei de bunuri materiale.

În acest obiectiv, în „dezirabilitatea creşterii economice", care este axul central al „sistemului de valori" al culturii societăţilor industriale, după cum afirmă D. Bell, îşi are originea caracterul economizant al comportamentului subiecţilor economici şi implicit, al întregului sistem economic. În această „modalitate comportamentală" s-ar afla atît marile plusuri ale sistemului corporaţiilor, cît şi minusurile lui.

Se remarcă mai întîi fragilitatea, sub aspect logic, şi caracterul denaturat, sub aspectul veridicităţii reflectării, a conceptului său de „modalitate economizantă". D. Bell afirmă un raport de determinare de la „sistemul de valori" al culturii unei societăţi la caracterul „comportamentului" subiecţilor economici, fără a arăta cum se realizează această determinare. De fapt acest „comportament" şi „sistemul de valori" nu sînt altceva decît „expresia acţională" (în termenii praxiologiei), şi respectiv „expresia ideatică (ideologică)", a **interesului** subiectului economic – factorul fundamental, determinant al naturii relaţiilor sociale, în care îşi găseşte raţiunea (originea) însuşi procesul de constituire a relaţiilor sociale şi implicit a „sistemului de valori şi modalităţilor comportamentale". Tocmai acest element fundamental – interesul – care dă conţinut modalităţii comportamentale, a trebuit să fie ocolit de prof. D. Bell, pentru a nu-şi nega premisa ideologică – apologia sistemului capitalist.

Bell afirmă, iarăşi fără a demonstra, că „obiectivul societăţii industriale occidentale", axul central al sistemului său de valori ar fi „creşterea emonomică". Trecînd peste faptul că sistemul de valori al unei societăţi împărţite în clase cu interese antagonice este congenital neunitar, contradictoriu, trebuie menţionat că afirmaţia se bazează pe o substituire. Natura obiectivelor unei societăţi este determinată de relaţia economică fundamentală a acesteia, în cazul nostru de relaţia capitalist-monopolistă. Forţa de existenţă instituţională a acesteia o constituie corporaţia privată. „Obiectivul societăţii" nu reprezintă altceva decît obiectivul (interesul) întreprinderii private care nu este „creşterea economică" ci obţinerea de profit. Creşterea economică poate fi o **rezultantă** a activităţii corporaţiilor dar nu un **obiectiv.** Pentru capital productivitatea prezintă interes numai ca instrument, mai precis ca unul din instrumentele de realizare a profitului. Profitul este criteriul „eficienţei economice" capitaliste. Tocmai de aceea

FIŞE

Socialist
Romania
in International
Relations

● *„O înţelepciune care descinde din milenii şi s-a îmbogăţit secol de secol cu o nouă experienţă – spun Nicolae Ecobescu şi Sergiu Celac în cartea lor Socialist Romania in International Relations, apărută la „Meridiane Publishing House", Bucureşti, 132 p. – este izvorul aptitudinii poporului român de a face opţiuni. Imaginea României socialiste de azi, politica sa şi aprecierea pe care a dobîndit-o în ochii popoarelor lumii confirmă corectitudinea opţiunilor făcute de poporul român ; devenind adevăratul stăpîn al propriului său viitor, el dovedeşte capacitatea sa de a promova conducători care pot reprezenta esenţa identităţii sale naţionale şi de a fi uniţi şi fermi în apărarea noii sale vocaţii spre stadii mai înalte ale civilizaţiei socialiste".*

Lucrarea, tradusă din limba română de Sergiu Celac, cuprinde : Premisele obiective ale politicii externe ale României socialiste ; Principiile politicii internaţionale a României ; Dinamica relaţiilor externe ale României ; Dezvoltarea amplă a relaţiilor bilaterale cu toate statele lumii ; Activitatea României în organizaţiile internaţionale ; Întărirea păcii şi securităţii generale, obiectiv central al activităţii internaţionale a României ; România şi securitatea europeană ; România socialistă, promotor activ al unei noi ordini politice şi economice internaţionale.

Predarea economiei politice poate deveni
● mai interesantă?
● mai eficientă?

● *Fără îndoială, dacă se folosesc mijloacele tehnice în procesul de predare – opinează I. Ilin, într-un articol publicat în revista EKONOMICESKIE NAUKI, nr. 3/1976. În articol este relatată experienţa catedrei de economie politică de la Institutul pedagogic „A. I. Herzen" din Leningrad : crearea unui sistem complex de predare, care presupune utilarea cu toate mijloacele tehnice de transmitere a informaţiilor, de conexiune inversă, de teleghidare, de proiectare simultană a materialului didactic pe cîteva ecrane. „Productivitatea" procesului de învăţămînt creşte astfel – afirmă I.I. – cu 15–20%, mai ales pe seama reducerii timpului folosit în trecut cu copierea şi dictarea tabelelor, a diagramelor, formulelor, graficelor etc.*

La predarea economiei politice (în cazul de faţă a capitalismului) se folosesc următoarele metode :

● *Metoda expunerii succesive a planului lecţiei, a diferitelor ei probleme, a bibliografiei, schemelor, graficelor, diagramelor şi a altor materiale ilustrative – proiectate pe ecran – pentru a se asigura structura logică a cursului în ansamblu, a diferitelor lui capitole.*

● *Metoda proiectării în paralel a schemelor pe două-trei ecrane, urmată de comentarea lor. De exemplu, pentru ca studenţii să aibă un tablou convingător al realizării produsului social global, pe un ecran se proiectează şi explică condiţiile de bază ale reproducţiei lărgite, pe al doilea – repartiţia produsului în primul şi în al doilea an, iar pe al treilea – condiţiile de bază ale realizării.*

● *Metoda completării dinamice a tabelelor, schemelor etc. Ea constă în proiectarea pe ecran a unui tabel cu un anumit număr de rubrici, care se completează apoi cu cifre. Completarea dinamică a tabelului devine mai eficientă dacă pe un ecran alăturat se proiectează, în paralel, formule, calcule sau citate. Totodată, în cursul lecţiilor de economie politică, un loc deosebit revine aparaturii de conexiune inversă (lector-cursant), cea mai eficientă formă a ei constituind-o întrebările sau temele proiectate pe ecran, sub formă de teste selective, legate de materialul expus recent. De exemplu, pe ecran se proiectează o întrebare şi cîteva va-*

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

eficienţa economică la nivelul fiecărui subiect economic privat nu determină întotdeauna eficienţa la nivelul întregii societăţi. Aceasta o confirmă întreaga istorie a economiei „societăţilor industriale", jalonată de crize devastatoare, dezechilibre sectoriale şi economico-sociale, inflaţie, şomaj etc. Ideea concordanţei dintre interesele societăţii şi interesele corporaţiilor, pe care o exprimă conceptul de „modalitate economizantă", încercarea de a extinde conţinutul acestui concept de la nivelul întreprinderii capitaliste la nivelul întregii societăţi (sistem social) se infirmă astfel atît în plan teoretic cît şi practic-istoric. Conceptul de „modalitate economizantă" nu aduce nimic nou sub aspectul conţinutului. El este doar un înveliş de intenţie apologetică sau mai precis o formă de disimulare apologetică a obiectivului capitalului.

Revenind însă la discursul prof. Bell, să vedem care sînt, în opinia sa, cauzele faptului că „legitimitatea" corporaţiilor, statuată în anii '50, este astăzi disputată, de ce „ideea identităţii dintre auto-interesul corporaţiilor şi interesul public" a fost înlocuită cu „ideea incongruenţei lor". (p. 272).

Forma particulară a sistemului de valori al „societăţilor industriale occidentale", inclusiv al celei americane, a fost „creşterea producţiei de bunuri economice de consum privat" – afirmă D. Bell. Această orientare către „producţia de bunuri economice de consum privat" (adică producţia capitalistă de mărfuri) constituie, în opinia prof. Bell, cauza a trei importante „neajunsuri" :

– primul, şi cel mai important dintre ele, constă în faptul că orientarea în cauză a presupus luarea în considerare numai a bunurilor economice („economice" din punctul de vedere al capitalului, adică a mărfurilor), neglijindu-se complet problema „bunurilor libere" – a aerului curat, a apei potabile, a peisajului natural şi a celui construit, dar reconfortant, a satisfacţiei în muncă şi în relaţiile din cadrul colectivităţii etc ;

– al doilea neajuns, arată prof. Bell, constă în faptul că creşterea măsurată prin indicatorii economici curenţi (în primul rînd PNB) „tinde a genera tot mai multe pierderi, care apar sub forma de costuri pentru alţi subiecţi privaţi sau se distribuie asupra întregii societăţi" (p. 279). Este adevărat, aceste „externalităţi" sau „costuri externe" de mult consemnate de analiza economică, au o tendinţă de creştere şi încă o tendinţă de creştere exponenţială. Dar cauza „dezeconomiilor externe" nu o constituie, cum încearcă a ne convinge prof. Bell, creşterea economică care, în calitatea ei de creştere a producţiei de bunuri, adică de valori de întrebuinţare, este congruentă cu interesele tuturor membrilor societăţii. Această cauză constă în modalitatea capitalistă de realizare a creşterii, căci criteriul ce defineşte această modalitate – profitul – determină o orientare a activităţii subiecţilor economici care nu numai că exclude grija pentru „dezeconomii" dar constituie cauza acestor „costuri sociale".

– în fine, cel de-al treilea neajuns al „modalităţii economizante" este „dezechilibrul" (imbalance) pe care aceasta il provoacă „între bunurile publice şi bunurile private" (p. 280), sau între „consumul public" şi „consumul privat". Amplu analizat în literatura economică, mai ales în lucrarea lui J. K. Galbraith „The New Industrial State", acest aspect constituie şi el o componentă a problemei „costurilor sociale" ale creşterii capitaliste, respectiv a activităţii principalului subiect al vieţii economice-corporaţia privată. Aceste „costuri sociale" – printre care D. Bell „uită" să enumere şi acele grave consecinţe în plan social generate de sistemul capitalist de distribuire a veniturilor, de adîncă polarizare a bogăţiei cu întregul ei cortegiu de urmări – au atins azi asemenea dimensiuni, încît „modalitatea economizantă" care le-a produs, „optica atomistică asupra societăţii, conform căreia totalul deciziilor individuale este echivalent cu decizia socială trebuie reconsiderată" (p. 283). Ar fi deci, necesară, din punctul de vedere al capitalismului monopolist de stat, în ansamblu, o nouă modalitate comportamentală, bazată pe „efortul de a lua în considerare nevoile societăţii într-un mod mai conştient", de a acţiona pe baza unei mai explicite concepţii asupra „interesului public" (p. 283).

(va urma)

Vasile PILAT

---

[1] Daniel Bell, The Coming of the Post-Industrial Society. A Venture in Social Forecasting.

FIŞE

riante de răspunsuri, dintre care una singură este corectă. Lectorul are posibilitatea să stabilească, cu ajutorul aparaturii corespunzătoare, cîţi studenţi au răspuns corect şi cine anume. Apoi, pe un ecran alăturat se proiectează răspunsul corect, însoţit de o scurtă explicaţie.

V. B.

„Căminul omului"

● *Gladwin Hill publică în* INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE *(7.V.1976) un comentariu la cartea* The home of man *(Căminul omului) a economistei britanice Barbara Ward. Lucrarea, apărută în editura W.W. Norton, are caracterul unei introduceri, la cererea O.N.U., în problemele Conferinţei pentru aşezările umane („Habitat") ce s-a deschis de curînd la Vancouver. După aprecierea autoarei, oraşele lumii (n. ns. nesocialiste) sînt îmbinări improprii dar inevitabile ale unor aşezări premeditate şi spontane, cîndva cu raţiuni inexorabile de existenţă, dar care în procesul industrializării au fost asaltate de influxuri de populaţie depăşind capacitatea lor de asimilare. Aproape jumătate din oraşele Americii Latine nu au nici apă curgătoare, nici sisteme de canalizare ; în Africa şi Asia proporţia este şi mai mare. Optzeci la sută din cei opt milioane de locuitori ai Calcuttei au cam o cameră pe familie. Dar condiţii deplorabile de locuit se pot întîlni şi la Paris, Londra, Roma, New York şi în alte oraşe americane. B.W. recomandă o planificare a dezvoltării urbane şi o redistribuire „moderată" a avuţiei. Elementul decisiv în asigurarea unui nivel acceptabil de trai în ţările dezvoltate este, după B.W., voinţa politică.*

Herman Kahn — un scenariu optimist al viitorului

● *După o relatare apărută în aceeaşi publicaţie (11 mai a.c.), în S.U.A. s-a editat o nouă carte* The Next 200 years – a Scenario for America and the World. *(Viitorii 200 de ani – un scenariu pentru America şi pentru întreaga lume), sub egida lui Hudson Institute, al cărui director este Herman Kahn. H.K. este şi autorul principal al cărţii. După previziunile institutului, toate ţările – atît bogate, cît şi sărace – vor cunoaşte în următoarele două secole o dezvoltare impresionantă (cele din urmă după o perioadă tranzitorie de eforturi perseverente), inclusiv ameliorarea semnificativă a calităţii vieţii. Forţa motrice a acestui fenomen ar fi un mare avînt al transferului tehnologic. Deşi se pomeneşte de o anumită perioadă de eforturi şi strădanii ale ţărilor mai slab dezvoltate, precum şi de un mare transfer tehnologic, nu se arată nimic – după cum rezultă din relatare – despre unele transformări sociale şi politice pe plan intern şi mondial, fără de care procesul preconizat este imposibil.*

Cartea combate cele mai multe din tezele lucrărilor care au preconizat nu de mult o perioadă de creştere zero, ca urmare a caracterului limitat al resurselor, al creşterii demografice şi al poluărilor. După autorii lucrării, ritmul de creştere a populaţiei globului a atins de pe acum punctul maxim sau acest punct va fi atins în următorii 5 ani, iar problema resurselor şi a poluărilor va fi rezolvată prin progresul tehnic.

O carte despre „puterea bugetară" în cadrul C.E.E.

● *Daniel Strasser acordă în cartea* Les finances de l'Europe *(Finanţele Europei), editată de Presses Universitaires de France, 1975, 312 p., o deosebită semnificaţie luptei ce s-a dat şi continuă să se dea între ţările Pieţei Comune pentru a deţine puterea bugetară, deoarece aceasta constituie „o manieră sigură de a dirija întreaga comunitate". Lupta pentru puterea bugetară se desfăşoară simultan pe două planuri. Pe de o parte, este vorba de conflictul dintre ţările Pieţei Comune în jurul problemei dacă fiecare din ele va beneficia sau nu de o autonomie bugetară în condiţiile existenţei unui buget comunitar, iar, pe de altă parte, este vorba de rivalitatea dintre instituţiile comunitare : Înalta autoritate (Comisiunea), Consiliul, sau Parlamentul, în ceea ce priveşte exercitarea puterii. Avind în vedere importanţa acestor confruntări, autorul conchide că în fond istoria „integrării" vest-europene este istoria cuceririi puterii bugetare.*

RECENZII

ISTORIA PĂDURII ROMÂNEŞTI DIN CELE MAI VECHI TIMPURI PÎNĂ ASTĂZI *)

CONSTANTIN C. GIURESCU
MEMBRU AL ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

ISTORIA PĂDURII ROMÂNEŞTI
DIN CELE MAI VECHI TIMPURI PÎNĂ ASTĂZI

EDITURA CERES
BUCUREŞTI
1975

Prof. CONST. C. GIURESCU a publicat recent o nouă şi însemnată lucrare de istorie economică, consacrată pădurilor din România. În realitate este vorba de o lucrare cu un obiect mai larg decît al istoriei economice tradiţionale, cum ar lăsa a se înţelege titlul, şi anume de o istorie a civilizaţiei româneşti, privită în relaţiile ei cu locul şi rolul pe care pădurea le-a avut în formarea şi dezvoltarea poporului român. Penultimul capitol al lucrării este chiar intitulat : **Civilizaţia românească a lemnului.** Prin noua sa operă, astfel concepută, prof. Const. Giurescu situează istoriografia română alături de cea mai bună istoriografie economică europeană, pentru care cultura europeană materială şi spirituală, în sens de civilizaţie, pînă la finele secolului al XVIII-lea, îşi trage originea din pădure.

În ştiinţa românească pădurea a atras de mult timp atenţiunea : dovadă cele două volume de bibliografie existente. Cele mai variate aspecte au fost cercetate, în curs de mai bine de o sută de ani. Dar o lucrare de sinteză, lipsea. Cu atît mai mult o sinteză scrisă de unul dintre cei mai de seamă istorici români, şi în acelaşi timp un **maestru** al sintezelor.

Prof. Const.C. Giurescu îşi anunţă cu preciziune tema : **„să arate dezvoltarea ei** (a pădurii) **din cele mai vechi timppuri pînă astăzi, rolul ei de seamă în viaţa poporului român în special în epoca etnogenezei lui şi a luptelor pentru păstrarea statului, legătura între pădure şi toponimia ţinutului carpato-danubian, influenţa ei asupra onomasticii, importanţa economică şi ecologică a pădurii, felul cum s-a reflectat şi se reflectă ea în literatura populară, precum şi în arta românească“.**

Realizarea acestui vast obiectiv este remarcabilă. Numai o îndelungată experienţă ştiinţifică şi o desăvîrşită cunoaştere a surselor îl puteau realiza. În adevăr informaţia documentară este de o mare bogăţie şi varietate ; alegerea surselor făcute cu precauţia şi exigenţa specifice unui adevăr specialist, sistematizarea materialului dominată de o metodologie sigură, iar expunerea ca în toate lucrările autorului, cu aceeaşi claritate şi eleganţă.

În istoria economică europeană pădurea a fost studiată, în mod obişnuit, sub trei puncte de vedere : ca **producător de materie primă**, ca **furnizoare de combustibil** şi ca **producătoare de material industrial auxiliar.** În adevăr acestea sînt aspectele de bază ale pădurii în viaţa umană, cel puţin aşa a fost pînă la finele secolului al XVIII-lea. Prof. Const. C. Giurescu a lărgit cercetările înspre aspectele politice ale rolului pădurilor şi ale consecinţelor pe care ea le-a exercitat. Astfel, consacră un capitol excepţionalului rol pe care imensele păduri româneşti l-au avut asupra păstrării fiinţei poporului român, ca factor în elaborarea strategiei sale militare, în caz de războaie de agresiune împotriva noastră, şi ca loc de refugiu şi de refacere, în momente de restrişte. Capitolul este de cel mai mare interes şi izvoarele asupra acestei teme sînt numeroase, iar în unele privinţe faptele s-au repetat pînă în zilele noastre.

Însemnătatea economică a pădurii trebuia să reţină cu deosebire atenţia autorului. Şi însemnătatea ei, ca şi locul pe care l-a avut în economia noastră, sînt urmărite sub diferite laturi şi în diverse faze istorice. Astfel, valorificarea lemnului, cu posibilităţile sale atît de multiple, a fructelor date de pădure, a vînatului, a diferitelor industrii şi forme de industrii la care a dat naştere, dezvoltînd o nouă şi mare ramură economică în continuă creştere, a comerţului — intern şi extern — de lemn şi produse de lemn, găseşte rînd pe rînd expuneri sintetice, totdeauna pline de interes. Toponimia şi onomastica, heraldica şi sfragistica, născute din existenţa şi influenţa pădurii, completează imaginea rolului pădurii în viaţa noastră istorică. Autorul a reţinut totodată ecoul pe care pădurea l-a avut în creaţia artistică şi literară a poporului român. Vastă influenţă, din care a reţinut momentele cele mai concludente.

Prof. Const. C. Giurescu, într-o lucrare de istorie, care are şi o stringentă actualitate, a considerat, cu drept cuvînt, să se oprească mai pe larg asupra industriei lemnului în România. Cu acest prilej, s-a oprit la latura artistică, la lucrul lemnului şi a dat şi cîteva ilustraţii caractertistice. În adevăr, cine n-a admirat produsele în lemn ale industriei casnice şi meseriilor ţărăneşti? O străveche tradiţie le atestă. Poporul român în masă s-a orientat şi şi-a dezvoltat însuşirile în curs de veacuri, în lucrul lemnului. Creaţia artistică românească, cred că trebuie astfel considerată ca o operă de mase, şi nu ca produs al unor individualităţi. Într-o anumită împrejurare am văzut cum un ţăran, dintr-un sat de şes, a scos cu o simplă bardă, dintr-un trunchi de copac o perfectă grindă lungă de 4—5 m şi groasă de 25/30 cm, ca şi cum ar fi fost tăiată la gater şi rînduită la gealău.

În încheiere prof. Const. C. Giurescu reţine problema viitorului pădurii româneşti. Era **necesar** chiar într-o carte de istorie şi **bine a făcut**, ca să fie auzit astfel şi glasul competent al unui autor care priveşte problema în dezvoltarea ei istorică. Problema actuală majoră este refacerea suprafeţelor împădurite, ajunse în curs de decenii la un punct care ar fi putut deveni alarmant. Problema nu este numai românească, ci este o chestiune europeană, în care sînt anagajate cele mai multe state din Europa. Folosirea pe o scară din ce în ce mai largă a metalelor nu a încetinit ritmul defrişărilor, s-ar putea spune că industria siderurgică şi cea a metalelor au devenit ele înseşi mari consumatoare de material lemnos.

Prof. Const. Giurescu, din perspectiva istorică a locului şi rolului pădurii româneşti şi cu sentimentul de răspundere al cunoscătorului, reclama şi măsuri pentru **protejarea pădurii** ; astfel, propunea să se adicteze o nouă şi severă lege silvică, care în afară de accelerarea împăduririlor, să legifereze interzicerea **fără nici o rezervă sau excepţie** a orice nouă tăiere care ar depăşi capacitatea de creştere a pădurilor, **să se limiteze numărul şi capacitatea fafricilor de prelucrare a lemnului** la posibilităţile de creştere a pădurilor — afară doar dacă ar prelucra lemn din import — şi în sfîrşit, să se ia măsuri cît mai grabnice pentru înlocuirea pe o largă scară a combustibilului lemnos cu alţi combustibili. Asemenea măsuri au fost de curînd legiferate, iar planul de împăduriri vizează conservarea şi dezvoltarea acestui important patrimoniu naţional. Altfel, cu toate măsurile de prevedere, bune dar insuficiente, luate în ultimii ani procesul nefast al devastării pădurilor noastre, început cu peste 100 de ani în urmă, nu ar fi putut fi oprit.

G. ZANE

---

*)Bucureşti, Ceres, 1975, 386 pag.

DEZVOLTAREA SUVERANĂ ȘI INDEPENDENTĂ, PREMISĂ A ÎNFĂPTUIRII UNEI NOI ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE

EDIFICAREA unei noi ordini economice și politice internaționale, bazată pe principii de egalitate și echitate, s-a înscris, într-o perioadă relativ scurtă, ca o problemă prioritară pe agenda politică a lumii.

Ideea, generoasă și realistă, a instaurării unei noi ordini în lume reprezintă rezultatul unui proces mai mult sau mai puțin îndelungat de clarificare la scară națională și internațională, de conștientizare asupra necesității obiective a restructurării fundamentale a relațiilor internaționale, astfel încît fiecare națiune, fiecare popor să se poată dezvolta de sine stătător și să beneficieze din plin de cuceririle civilizației contemporane. Fenomenele negative din economia mondială, acumulate timp îndelungat în virtutea vechii ordini internaționale și în mod deosebit în ultimii ani ca urmare a înmulțirii perturbărilor din mecanismele relațiilor internaționale și a agravării decalajelor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, au accentuat aceste preocupări, sancționate la nivel internațional prin sesiunile extraordinare din aprilie 1974 și septembrie 1975 ale Adunării Generale O.N.U și adoptarea Declarației și Programului de acțiune cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Gîndire și acțiune politică românească

ESTE MERITUL Partidului Comunist Român, al secretarului său general tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi adus – într-o perioadă de conturare a acestui concept pe plan internațional – o contribuție de mare valoare teoretică și practică la abordarea acestei probleme de importanță cardinală a contemporaneității. Cele 10 puncte formulate în Raportul la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. pe baza unei analize profund științifice a cerințelor și interdependențelor progresului economico-social contemporan au concretizat, într-o formă concisă, cuprinzătoare, concepția unitară și de lungă perspectivă a partidului și statului nostru, concepție care și-a găsit și-și găsește o reflectare fidelă în Programul partidului, în celelalte documente de partid, în vasta activitate practică desfășurată de partidul și statul nostru pe plan internațional.

Activitatea desfășurată de țara noastră în acest domeniu pe arena internațională nu are un caracter conjunctural. Se poate spune că, datorită capacității ridicate de a identifica cerințele obiective ale dezvoltării sociale, partidul nostru a anticipat, cu mult timp înainte de actuala criză a structurilor economiei mondiale și a relațiilor internaționale, necesitatea de a se realiza, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „o așezare mai dreaptă a relațiilor în cadrul diviziunii internaționale a muncii" 1).** Inițiativele și propunerile făcute de România la O.N.U. privind elaborarea principiilor cooperării economice internaționale, rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor, consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și necesitatea dezarmării, creșterea rolului O.N.U. în dezvoltarea colaborării între națiuni ș.a. nu constituie decît trepte ale conturării și dezvoltării gîndirii și acțiunii politice românești în vederea făuririi unei lumi mai bune și mai drepte.

Desfășurarea evenimentelor internaționale confirmă tot mai mult temeinicia și caracterul realist al tezelor cuprinse în documentele Congresului al XI-lea al partidului cu privire la noua ordine economică și politică internațională. Marile reuniuni politice și economice internaționale care au avut loc în ultima vreme, au pus în evidență atît actualitatea și importanța problemelor noii ordini internaționale, cît și originalitatea, caracterul realist și însemnătatea concepțiilor afirmate și promovate de România în acest sens, contribuția partidului și statului nostru vizînd deopotrivă fundamentarea necesității obiective și a posibilității instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale, formularea conceptului de nouă ordine internațională, a direcțiilor de acțiune și a metodelor prin care urmează a fi realizate transformările avute în vedere.

Penetrația unui concept de bază

O EXPRESIE grăitoare a faptului că necesitatea instaurării unei noi ordini economice în lume s-a impus ca o idee dominantă pe plan internațional, o constituie multiplicarea dezbaterilor științifice și amplificarea literaturii economice și politice pe această temă.

Dacă necesitatea propriu-zisă a instaurării unei noi ordini economice internaționale formează din ce în ce mai rar obiectul unor dispute teoretice, în privința conceptului respectiv punctele de vedere se diferențiază mult, mergînd pînă la opoziție totală. Aceasta este valabil îndeosebi atunci cînd se pune problema transpunerii în viață a noii ordini economice internaționale, problema conținutului și a modalităților de realizare a transformărilor pe care le implică procesul făuririi unei lumi bazate pe respectarea deplină a suveranității, egalității și dreptății între popoare.

Atunci cînd vorbesc de o nouă ordine economică internațională, unii au de fapt în vedere să se ia măsuri pentru a „aduce la ordine" țările în curs de dezvoltare, pentru a-și mai întări pozițiile dominante sau pentru a reînvia politica, de mult condamnată de istorie, a împărțirii lumii în „sfere de influență". Astfel, Inis L. Claude jr., profesor de relații internaționale la Universitatea statului Virginia (S.U.A.), afirma într-un articol intitulat „Despre comunitatea și ordinea mondială", că „aspirăm spre crearea unei lumi mai bine organizate și mai stabile, o lume condusă într-un mod mai eficient și mai bine pregătită pentru a impune un control autoritar statelor recalcitrante".

Asemenea concepții au ieșit la iveală și cu prilejul dezbaterilor la ultimele două sesiuni extraordinare ale Adunării Generale a O.N.U., cînd reprezentanți ai unor țări capitaliste dezvoltate fie că au eludat problema caracterului perimat al actualei diviziuni internaționale a muncii, fie că au exprimat rezerve în legătură cu unele prevederi esențiale ale Declarației și Programului de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Documentele celei de-a VII-a sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. au scos în evidență că țările în curs de dezvoltare acordă problemei instaurării unei noi ordini economice internaționale o atenție primordială, ele pornind de la necesitatea înlăturării unui sistem al diviziunii internaționale a muncii care acționează împotriva unor țări și în favoarea altora. Sistemul acesta anulează de fapt posibilitățile de reducere a decalajelor dintre țările sărace și țările bogate, deoarece el favorizează exploatarea resurselor naturale în favoarea țărilor industrializate, limitează piețele externe pentru țările în curs de dezvoltare și încurajează schimburile neechivalente, concentrează forțele științei și tehnologiei în zonele dezvoltate. Este doar un exemplu faptul că, în cadrul actualei ordini, ajutoarele care se acordă de către țările capitaliste dezvoltate sînt anihilate prin politica inechitabilă a prețurilor, ceea ce a dus pe unii reprezentanți din țările „lumii a treia" la concluzia că, de fapt, aceste țări sînt cele care le ajută pe cele capitaliste dezvoltate și nu invers. Așa cum a subliniat reprezentantul Nigeriei în cadrul celei de-a VII-a sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U., „țările în curs de dezvoltare nu mai pot continua să ajute țările dezvoltate să trăiască pe seama mijloacelor lor".

La reuniunea minsiterială de la Manila a „Grupului celor 77" a fost afirmată cu deosebită claritate concepția țărilor în curs de dezvoltare cu privire la conținutul procesului de edificare a noii ordini economice internaționale: „Este necesar și urgent – se subliniază în „Declarația de la Manila" – să se întreprindă schimbări radicale în relațiile economice pentru a se stabili relații noi, bazate pe justiție și echitate, care să permită eliminarea structurilor economice injuste impuse țărilor în curs de dezvoltare în special pe calea exploatării și comercializării resurselor și bogățiilor lor naturale".

„Reforme structurale, nu acte de caritate"

UNII POLITOLOGI occidentali, analizînd problema relațiilor dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, reduc schimbările necesare numai la multiplicarea „centrelor de putere" sau la „inversarea rolurilor" fostelor puteri coloniale și fostelor colonii. Or, ceea ce pe bună dreptate reclamă aceste țări este renunțarea la practicile care decurg din vechiul concept de putere. În acest sens un grup de specialiști ai „Forumului lumii a treia" (din Africa, Asia și America Latină), formulînd propuneri pentru o nouă ordine economică internațională, au subliniat că trebuie înlăturate sistemul economic și structurile instituționale create cu mulți ani în urmă întrucît ele au favorizat țările bogate, au cultivat relații de dependență între acestea și țările rămase în urmă. Autorii propunerilor subliniază că „țările lumii a treia cer reforme instituționale, nu acte de caritate" 2). În același timp se subliniază că reformele în cadrul ordinii internaționale ar rămîne fără sens sau chiar imposibil de folosit fără prefaceri adecvate pe plan național, factorul intern rămînînd decisiv în dinamizarea vieții economice și sociale a țării. Iar pentru ca eforturile respective să fie încununate de succes este necesar ca țările în curs de dezvoltare să devină pe deplin stăpîne pe bogățiile lor naționale. Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor consemnează, după cum se știe, dreptul suveran și permanent al statelor asupra „întregii avuții, resurselor naturale și activităților economice". Pe această bază, în documentele celei de-a VII-a sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. a fost astfel sintetizată poziția țărilor în curs de dezvoltare cu privire la noua ordine economică internațională: „Esența noii ordini cerute de țările în curs de dezvoltare este simplă: „deplina și completa lor emancipare economică", „redobîndirea și controlul asupra resurselor lor naturale, a avuției și a mijloacelor de dezvoltare economică".

„Reinterpretări" în contradicție cu realitățile contemporane

ÎN SCRIERILE occidentale asupra noii ordini economice internaționale, chiar și în cazul recunoașterii necesității și actualității acesteia, se regăsesc adesea abordări limitate ale conceptului. Astfel, de multe ori ea este redusă la schimbări care ar fi necesare în anumite mecanisme ale relațiilor economice internaționale, lăsîndu-se pe un plan secundar problema principiilor și normelor care trebuie să guverneze relațiile dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Alteori noua ordine economică este redusă la creșterea asistenței economice către țările în curs de dezvoltare.

În unele dintre studiile și lucrările publicate în Occident interdependența economică apare ca fiind opusă independenței națiunilor. Poate fi menționat în acest sens Raportul elaborat de Jan Tinbergen sub egida Clubului de la Roma și intitulat „Privire asupra ordinii internaționale" 3).

Proiectul de raport reamintește că „ordinea internațională existentă avantajează pe unii și dezavantajează pe alții", că principala sarcină a omenirii trebuie să fie „strădania spre construcția unei noi ordini, bazată pe principiile păcii, ale justiției și ale integrității mediului înconjurător". Sub acest aspect el se înscrie pe linia dezideratelor democratice și raționale din cadrul dezbaterii internaționale asupra problemei. Unele teze și propuneri nu depășesc însă nivelul declarațiilor neînsoțite de soluții practice raționale, iar altele se află în contradicție flagrantă cu cerințele progresului economico-social. Tocmai în acest sens ne referim la modul de tratare în raport a corelației dintre creșterea interdependențelor economice și dezvoltarea independentă a țărilor „lumii a treia".

J. Tinbergen afirmă că aceste țări vor fi „mai competitive" la produsele pentru care folosesc materiile prime proprii și forța lor de muncă necalificată, precizînd că producția lor industrială trebuie să fie bazată în primul rînd pe utilizarea forței de muncă pentru a reduce sărăcia. Autorul pierde însă din vedere că în condițiile revoluției tehnico-științifice competitivitatea unei asemenea industrii este cel puțin îndoielnică, iar în ceea ce privește sărăcia un asemenea tip de dezvoltare cu greu ar putea să o elimine. O economie competitivă, o societate prosperă sînt de neconceput astăzi fără edificarea unei industrii autohtone puternice și eficiente. Realizarea unui asemenea obiectiv este de neconceput fără ca fiecare popor să dispună plenar și neîngrădit de resursele sale naturale și de punerea lor în valoare în concordanță cu cerințele progresului economic și social al țării. De aceea, nu poate stîrni decît nedumerire și dezaprobare și o altă concluzie a raportului, bazată pe ceea ce autorul lui denumește „reinterpretare a suveranității" care să facă posibilă „treptata internaționalizare și socializare a resurselor mondiale, pe baza principiului cunoașterii comune a lumii".

În contradicție flagrantă cu realitățile contemporane și cu cerințele progresului economico-social, unii politologi sau sociologi merg pe calea bătătorită și perimată a negării rolului istoric al națiunii și al statului național. Potrivit unor astfel de concepții, cheia reîntoarcerii la stabilitatea economiei mondiale ar constitui-o societățile multinaționale, și o asemenea concluzie se formulează tocmai acum cînd dezbaterile ample care au loc pe plan internațional pun mai mult în evidență încălcarea suveranității unor state și generarea de perturbări în viața economică de către societățile transnaționale. Pornind de la premisa unei pretinse contradicții „ireconciliabile" între „conceptul dezvoltării și conceptul suveranității", prof. R.W. Sterling în lucrarea recentă „Macropolitică" prezintă viitorul situației internaționale în termenii falsei, dileme „ori anarhie și haos, ori un stat mondial".

Asemenea concepții și soluții privind căile depășirii actualelor fenomene de criză din economia mondială și relațiile internaționale, nu au numai caracterul unor construcții teoretice artificiale, în contradicție funciară cu aspirațiile popoarelor și cu cerințele obiective ale edificării unei reale ordini internaționale. Ele sînt în același timp profund dăunătoare, întrucît vizează slăbirea preocupărilor pentru afirmarea relațiilor de egalitate între națiuni, pentru respectarea integrală și neabătută a suveranității și independenței naționale, ca premisă de neclintit a făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, eliberată de sechelele politicii imperialiste și neocolonialiste. Asemenea teorii urmăresc să convingă popoarele că trebuie să renunțe la independență și suveranitate, lăsîndu-și soarta în mîinile unor organisme supranaționale care nu reprezintă, de fapt, decît o nouă formă a politicii de dominație și asuprire. **„Subaprecierea cauzei suveranității popoarelor,** subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **dovedește o gravă neînțelegere a realităților lumii contemporane, în care apărarea și consolidarea independenței constituie o cerință legitimă, progresistă, revoluționară, aflată la ordinea zilei" 4).** Această cerință se afirmă tot mai mult nu numai în țările eliberate din sistemul colonial al imperialismului, ci și în cadrul națiunilor dezvoltate, unde masele muncitoare, cercurile sociale progresiste se pronunță tot mai hotărît pentru promovarea unei politici independente. Cu atît mai stringent se pune această problemă pentru țările socialiste unde afirmarea plenară a națiunii noi, socialiste reprezintă o uriașe forță dinamizatoare în mobilizarea energiilor întregii societăți, pentru înflorirea economiei și culturii, pentru edificarea socialismului și comunismului.

În acest spirit partidul nostru pune la baza întregii politici externe principiile independenței și suveranității naționale, ale egalității depline în drepturi și neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, avantajului reciproc, militînd în același timp în mod consecvent pentru așezarea fermă a acestor principii la baza relațiilor internaționale, ca premisă de neclintit a făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, a instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale.

prof. univ. dr. I. BULBOREA
prof. univ. dr. Gh. CREȚOIU

---

1) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 9. Editura politică, 1974, p. 48.

2) Proposal for a New International Economic Order, prepared by a Special Task Force of the Third World Forum, Mexico, August 21–24, 1975.

3) Reviewing the International Order (RIO), 1975.

4) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România. Editura politică, 1976, p. 32.

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE ● CONJUNCTURI

Evoluția conjuncturii și cererea de petrol

ÎN contextul recentei reuniuni ministeriale a O.P.E.C. din insula Bali, s-a anunțat că producția de petrol a celor 13 țări membre a ajuns în luna martie a.c. la 29,4 milioane de barili pe zi, cu aproape 10% peste nivelul anului precedent.

O analiză întreprinsă de A.I.E., pornind de la ipoteza unei creșteri economice „moderate", (4,3%) pînă la sfîrșitul acestui deceniu și a unor măsuri de economisire a energiei destul de „blînde", ajunge la concluzia că țările capitaliste dezvoltate vor rămîne mari importatoare de petrol din țările O.P.E.C. Față de 28,9 milioane de barili pe zi în 1974, exportul de petrol al țărilor O.P.E.C. urmează să crească la 31,3 milioane în 1980 (vezi tabelul), în condițiile în care unii din marii importatori și anume țările Pieței Comune, vizează reducerea ponderii petrolului în consumul total de energie de la 58% în 1974 la 51% în 1980. Țările O.P.E.C. dețin 80% din rezervele certe de petrol ale lumii nesocialiste și anume 480 miliarde de barili.

Previziuni ale Arabiei Saudite anunță creșterea consumului mondial de la 56,4 miliarde barili în 1974 la 72 miliarde în 1980, pornind însă de la ipoteza unei creșteri economice mai rapide și a unei înlocuiri pe scară foarte redusă a petrolului cu alte surse de energie.

Cererea și importul net de petrol
(în milioane barili pe zi)

	1974	1980 (prev.)
S.U.A.		
Cerere	15,9	18,8
Import	5,9	7,8
C.E.E.		
Cerere	11,1	11,3
Import	11,3	9,0
O.C.D.E.Pacificx)		
Cerere	5,8	7,9
Import	5,5	7,5
Total O.C.D.E.		
Cerere	37,2	43,7
Import	25,1	27,3
Celelalte țări nesocialiste		
Cerere	7,0	9,9
Import	3,8	4,6
Exporturi OPEC	28,9	31,3

Sursa: The Economist, 10 aprilie 1976
x) Japonia, Australia, Noua Zeelandă.

Competitivitatea în comerțul mondial

PORNIND de la concluzia că devalorizarea francului francez din luna august 1969 a restabilit competitivitatea internațională a produselor franceze, Banca de comerț exterior de la Paris publică, calculat în procente și în franci, creșterea prețurilor după devalorizare pînă în ianuarie 1976, la produsele partenerilor și concurenților comerciali. În procente creșterile sînt : S.U.A. 19,4, Italia 37, Anglia 48, Belgia 69,6, R.F.G. 74,2, Olanda 80,1, Japonia 83, comparativ cu 68,1 în cazul Franței. Rezultă că s-a îmbunătățit competitivitatea produselor franceze față de cele exportate de R.F.G., Olanda, Belgia și Japonia, fără a se reduce însă diferența mare, defavorabilă, care s-a creat față de produsele exportate de S.U.A., Anglia și Italia.

Un factor important l-a reprezentat evoluția diferențiată a cursului în franci al diferitelor valute, după 10 august 1969. În cazurile Angliei și Italiei avantajul țărilor respective provine din deprecierea monedelor lor cu 31,2% și respectiv cu 27,2%. În ce privește S.U.A., la deprecierea dolarului (cu 19,1%) s-a adăugat și o creștere mai mică a prețurilor. Prețurile exportatorilor din R.F.G., calculate în franci francezi, s-au urcat ca urmare a creșterii cursului mărcii (cu 23,7%).

Se subliniază că aceste rezultate nu sînt decît indicative și că, în afara inflației interne și a variațiilor de curs, competitivitatea depinde și de mulți alți factori ca : termenul de livrare, serviciile după vînzare, condițiile de credite. De asemenea, formarea prețurilor la export suferă și alte influențe care variază între categoriile de produse și chiar între produse, în funcție de condițiile pieței.

Perspective în industria de mașini-unelte a S.U.A.

ULTIMUL TRIMESTRU al anului 1975 a marcat o revenire în volumul comenzilor de mașini-unelte în S.U.A., înregistrîndu-se o creștere netă (după scăderea comenzilor anulate) de 50% față de începutul anului 1975. Primul trimestru al anului 1976 a arătat o continuare a tendinței de redresare, fără a se ajunge încă la nivelul deosebit de ridicat al intrărilor de comenzi din perioada septembrie 1972—iulie 1974. În perioada de vîrf, ianuarie-martie 1974, înregistrările de comenzi atinseseră o rată anuală de 3,1 miliarde dolari. În trimestrul I al anului 1976 înregistrările erau încă sub 1,7 miliarde dolari (rată anuală).

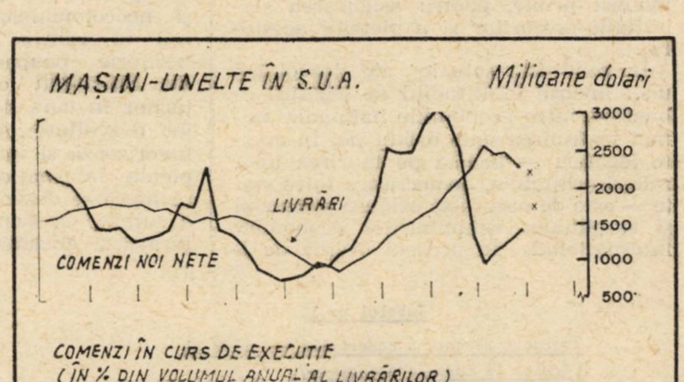

EVOLUȚII MONETARE

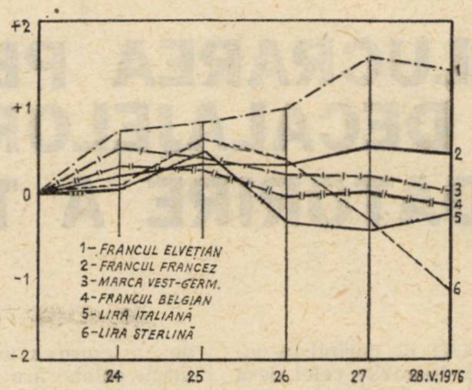

BENEFICIIND de unele date favorabile (publicarea la Washington a cifrelor balanței comerciale a S.U.A. care au arătat o scădere a deficitului de la 651 milioane de dolari în martie a.c. la 202 milioane în aprilie a.c., continuarea tendinței de creștere a dobînzilor interne — între care menționăm modificarea de către patru din principalele bănci americane a dobînzii referențiale „prime rate" de la $6^3/_4$ la 7% p.a.) **dolarul** american a continuat să se consolideze în perioada 24—28 mai 1976 față de majoritatea valutelor occidentale.

Lira sterlină a fost moneda care s-a depreciat cel mai mult în relația cu dolarul american, atingînd un nou punct minim record, respectiv 1,7545 dolari pentru 1 liră sterlină. Cu toate că diferențele de dobînzi între piața americană și cea londoneză sînt cu peste 5% în favoarea celei din urmă, atractivitatea monedei britanice este apreciată ca tot mai scăzută pentru investitori. De menționat că Banca Angliei a cheltuit numai în ultimele două luni circa 2 miliarde dolari din rezervele sale valutare pentru a susține cursul lirei sterline pe piețele valutare internaționale, fără a obține rezultatul așteptat.

Lira italiană și **francul belgian** au fost și ele printre valutele care s-au depreciat (cu 0,18% și respectiv, 0,13%) față de dolarul american, în timp ce **marca vest-germană** a terminat intervalul la un nivel egal cu cel de la început (circa 2,59 mărci pentru 1 dolar).

Francul elvețian a continuat să se reprecieze nu numai față de dolarul american (cotînd circa 2,46 franci elvețieni pentru 1 dolar la sfîrșitul intervalului, comparativ cu circa 2,50 franci la începutul acestuia), ci și față de restul valutelor occidentale. Aceasta, întrucît majoritatea conversiilor din valutele în depreciere (lira sterlină, în special) se fac contra francului elvețian, care continuă să fie considerat drept valuta cea mai stabilă în prezent.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au înregistrat creșteri la principalele eurovalute (mai accentuat la eurodolar), nivelul acestora fiind de circa 2,5625% p.a. la eurofrancul elvețian, de 4,375 p.a. la euromarca vest-germană și 7,125% p.a. la eurodolar.

Prețul aurului la Londra s-a situat la circa 125 dolari/uncia, cu ușoare tendințe de scădere.

D. LUNGU
Gh. MUNTEAN

CONLUCRAREA PENTRU ELIMINAREA DECALAJELOR ECONOMICE, O ÎNDATORIRE A TUTUROR STATELOR

S-AU ÎNCHEIAT de curînd în capitala Kenyei lucrările celei de-a IV-a sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.). Constituind una din marile reuniuni economice internaționale ale anului 1976, sesiunea a avut loc într-un moment cînd probleme politice, economice și sociale complexe ale lumii contemporane așteaptă să fie soluționate în mod eficient, în interesul tuturor țărilor, al cauzei păcii și securității. Pe acest fond, la Nairobi au fost dezbătute probleme vitale pentru omenire, vizînd eliminarea subdezvoltării economice, edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale, care să asigure dezvoltarea independentă a fiecărei națiuni pe calea progresului, bunăstării și fericirii.

În cadrul U.N.C.T.A.D. IV, țara noastră s-a pronunțat din nou pentru măsuri imediate care să ducă la rezolvarea de fond, pe baza echității și a justiției, a problemelor economice majore ale lumii contemporane în care sînt interesate toate statele și în special țările în curs de dezvoltare. Ea însăși țară în curs de dezvoltare, România socialistă promovează activ colaborarea multilaterală, solidaritatea cu toate țările „lumii a treia". În spiritul susținerii ferme a „Declarației de la Manila", România — membră a „Grupului celor 77" — a anunțat la U.N.C.T.A.D. IV participarea sa la Fondul comun de finanțare a stocurilor de rezervă de materii prime, pentru asigurarea stabilității prețurilor și a piețelor acestora.

În condițiile actuale ale dezvoltării unei imense multitudini de legături obiective între economiile naționale, numai instituirea unei ordini noi în aceste legături — bazată pe făurirea unor relații echitabile, democratice între state — este de natură să asigure progresul și stabilitatea schimburilor economice internaționale. În această ordine de idei, asigurarea unui climat sănătos, de largă colaborare între toate statele lumii indiferent de mărime, nivel de dezvoltare, sistem social-politic sau zonă geografică reprezintă un imperativ major pentru progresul umanității.

Tabelul nr.1

Evoluția recentă a comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare

- în miliarde dolari -

	Exporturi (fob)			Importuri (cif)			Balanța com.	
	1974	1975[a]	modificări (%)	1974	1975[a]	modificări (%)	1974	1975[a]
- Total țări în curs de dezvoltare	229	215	-6	164	195	+19	+ 65	+20
din care:								
- exportatoare de petrol	137	125	-9	37	60	+62	+100	+65
- importatoare de petrol	92	90	-2	127	135	+ 6	- 35	-45

a) Estimări.
Sursa: GATT Press Release, nr.1174/23 februarie 1976.

„România apreciază, s-a arătat în Mesajul președintelui **Nicolae Ceaușescu** adresat celei de-a IV-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, **că în condițiile de astăzi, cînd în lume s-au petrecut și se petrec ample schimbări revoluționare, naționale și sociale, mutații adînci în raportul internațional de forțe, constituie o înaltă îndatorire a tuturor statelor, a tuturor popoarelor de a-și uni și mai strîns eforturile, de a conlucra tot mai activ, pe bază de deplină egalitate și înțelegere, pentru a asigura soluționarea constructivă a tuturor problemelor de care depind progresul și pacea omenirii contemporane".** Pe primul plan printre aceste probleme se situează eliminarea decalajelor economice, proces care necesită eforturi susținute atît pe planul fiecărei țări cît și pe plan internațional.

Discrepanțe și responsabilitate

Menținerea și adîncirea decalajelor economice dintre țări — generate de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă de divizare a lumii în centre bogate și o imensă periferie pauperă — creează grave dificultăți economice nu numai țărilor în curs de dezvoltare, ci și celor dezvoltate. Aceasta pentru că ele favorizează și întrețin instabilitatea pe piețele internaționale, fiind de natură să afecteze dezvoltarea pe termen lung a tuturor economiilor naționale care formează ansamblul interdependent al economiei mondiale.

Este deci în interesul tuturor țărilor lumii, inclusiv al celor dezvoltate, ca eforturile țărilor în curs de dezvoltare în vederea punerii în valoare cît mai depline a resurselor lor materiale și umane și a participării în condiții echitabile la diviziunea internațională a muncii să fie sprijinite prin măsuri efective, viabile, la nivel internațional.

Iar în condițiile efectelor profund negative pe care le-a avut criza economică asupra țărilor în curs de dezvoltare, responsabilitatea sporită a țărilor occidentale dezvoltate în luarea unor măsuri energice care să ducă la reducerea și, în cele din urmă, la eliminarea decalajelor din economia mondială contemporană iese cu și mai mare pregnanță în evidență.

Recunoașterea faptului că, în fața proporțiilor și a tendinței decalajelor, este necesar să se adopte măsuri hotărîte care să ducă în timp la o atenuare sensibilă a acestor discrepanțe, a generat, la începutul anilor '70, unele speranțe, legate, în principal, de Strategia internațională pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării. Optimismul acestor așteptări a fost însă treptat diluat și a primit apoi o lovitură brutală ca urmare a efectelor crizei din țările capitaliste dezvoltate asupra situației economice a țărilor în curs de dezvoltare.

În contextul recesiunii, diferitele țări capitaliste dezvoltate au adoptat o serie de măsuri cu un pronunțat caracter restrictiv, protecționist, menite să transfere pe cît posibil efectele crizei economice pe umerii partenerilor lor comerciali. Similitudinea acestor măsuri antirecesioniste, precum și relativa lor concomitență pe ansamblul țărilor industrializate au făcut ca, în cele din urmă, crearea unor premise în vederea ieșirii unei serii de economii occidentale din situația de criză să aibă loc în foarte mare măsură pe seama țărilor în curs de dezvoltare. Or, transferarea efectelor acestui ansamblu de măsuri asupra țărilor în curs de dezvoltare — și așa aflate într-o situație economică precară — este de natură să ascută și mai mult problema decalajelor dintre țările dezvoltate și cele rămase în urmă, să erodeze serios acele eforturi care se întreprind în vederea atenuării actualelor dezechilibre din economia mondială și care și-au găsit un cadru de desfășurare și la U.N.C.T.A.D. IV.

O „suprataxă implicită de inflație"

UN DOMENIU în care este deosebit de vizibilă o evoluție contrară intereselor tuturor statelor din lume, și ale comunității internaționale ca tot, îl constituie comerțul mondial. Situația de criză din economia țărilor capitaliste dezvoltate a avut în ultimii doi ani implicații directe asupra evoluției schimburilor comerciale globale ale țărilor în curs de dezvoltare.

Dificultățile întîmpinate pe planul ritmurilor activității economice au determinat în țările capitaliste dezvoltate o recurgere masivă la stocurile existente de materii prime, paralel cu restrîngerea importurilor de astfel de produse. Această evoluție s-a tradus în mod direct în diminuarea sensibilă a cererii și a imprimat o tendință descendentă prețurilor materiilor prime, ceea ce a determinat scăderea veniturilor din export ale țărilor în curs de dezvoltare cu circa 6% în anul 1975. Este de remarcat că această tendință a fost valabilă și pentru țările exportatoare de petrol, ale căror exporturi au scăzut anul trecut cu 9% (vezi tabelul nr. 1).

Pe de altă parte, însă, urcarea inflaționistă a prețurilor pentru produsele industriale finite, care formează majoritatea exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate, a dus la creșterea valorică a importurilor efectuate de țările în curs de dezvoltare cu aproape 20% în 1975. În situația în care au fost obligate să suporte, îndeosebi în ultimii ani, o „suprataxă implicită de inflație“ asupra produselor industriale necesare propriei dezvoltări economice, se apreciază că, practic, prețurile pe care țările în curs de dezvoltare au trebuit să le plătească pentru importuri s-au dublat între anii 1970 și 1975.

În aceste condiții, raportul de schimb (excluzînd petrolul) al țărilor în curs de dezvoltare importatoare de țiței a continuat să se deterioreze, înregistrînd, de exemplu, o diminuare de circa 4% numai în cel de-al doilea semestru al anului 1974. Situația a continuat să se înrăutățească și în 1975. Este considerat ca probabil că, la începutul anului 1976, raportul de schimb a revenit la nivelul din 1971. Evoluția negativă a acestui indicator a fost influențată în mod determinant de faptul că exporturile spre țările capitaliste dezvoltate — membre ale O.C.D.E. — au început să se restrîngă încă în cursul anului 1973 în legătură cu manifestările crizei economice, în timp ce creșterea importurilor din acele țări nu a început să se încetinească decît în ultima parte a anului 1974.

Cine suportă costul ieșirii din criză

DETERIORAREA raportului de schimb și evoluția nefavorabilă a schimburilor comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare au fost, de fapt, rezultatul transferării costului ieșirii din criza economică a țărilor capitaliste pe umerii țărilor în curs de dezvoltare. Acest fapt devine evident dacă se are în vedere o corelație simptomatică : dintre scăderea spectaculoasă a deficitelor comerciale ale țărilor industrializate și sporirea accentuată a celor ale țărilor în curs de dezvoltare.

Astfel, deficitul comercial agregat al țărilor industrializate din Europa occidentală, America de Nord, precum și al Japoniei, care atinsese 43 miliarde de dolari în 1974, s-a contractat la circa o pătrime (11 miliarde de dolari) în 1975. Îmbunătățirea marcantă a balanțelor comerciale ale țărilor industrializate s-a datorat aproape exclusiv modificării situației în raport cu țările în curs de dezvoltare. Datorită faptului că exporturile către țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol au continuat să crească rapid, în timp ce importurile de țiței au scăzut, deficitul comercial al statelor occidentale industrializate cu aceste țări s-a redus de la 64 la 42 miliarde de dolari. În comerțul cu țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol, soldul activ al balanțelor comerciale ale țărilor indutrializate aproape că s-a dublat în 1975 față de anul anterior, ajungînd la un total cumulat de 23 miliarde de dolari, ca urmare a efectului combinat al majorării valorii exporturilor spre aceste țări și al diminuării sensibile a importurilor respective.

Ca principală componentă a balanțelor de plăți externe, balanțele comerciale, prin soldurile negative înregistrate, au contribuit în mod substanțial la majorarea deficitelor plăților curente cu străinătatea ale țărilor în curs de dezvoltare. În cazul a 113 țări și teritorii neexportatoare de petrol, deficitele acestea însumate au sporit de la 33,5 miliarde de dolari în 1974 la 42,2 miliarde (estimație UNCTAD) în 1975. De notat că în acest din urmă an a reapărut tendința mai veche de scădere a ponderii țărilor în curs de dezvoltare în exportul mondial (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial

– în procente –

	Exporturi (fob)		Importuri (cif)	
	1974	1975 a)	1974	1975 a)
TOTAL MONDIAL	100,0	100,0	100,0	100,0
din care: Țări în curs de dezvoltare	27,0	24,4	19,2	21,5
– exportatoare de petrol	16,2	14,2	4,3	6,6
– importatoare de petrol	10,8	10,2	14,9	14,9

a) Estimări

Sursa: Calculat după GATT Press Release, nr.1174/23 februarie 1976.

Pe de altă parte, aporturile externe s-au dovedit insuficiente pentru finanțarea acestor solduri negative. Astfel, în perioada 1973—1975 totalul fluxurilor nete de fonduri provenind din țările membre ale Comitetului de asistență pentru dezvoltare al OCDE nu a crescut decît cu 18—20%, în timp ce deficitul comercial agregat al țărilor în curs de dezvoltare importatoare de țiței a crescut în aceeași perioadă de la 13 la 45 miliarde de dolari, iar deficitul plăților curente s-a majorat și el de peste 3,5 ori.

Insuficiente s-au dovedit de asemenea fondurile obținute în cadrul F.M.I. sau provenite de la diverse alte organisme internaționale.

Nivelul nesatisfăcător al fluxurilor de fonduri provenind din țările industrializate, care a avut drept consecință generală apelarea la alte surse de finanțare a deficitelor externe, în condiții nefavorabile, a contribuit la agravarea situației de debitori externi a țărilor în curs de dezvoltare. Eforturile suplimentare făcute de aceste țări în ultimii doi ani se vor răsfrînge în sporirea datoriei lor publice externe, al cărei nivel crescuse deja în ritmuri alarmante în perioada 1970—1973, respectiv de la 73,7 la 119 miliarde de dolari („Money and Finance and Transfer of Real Resources for Development“, Report by the UNCTAD Secretariat, TD/188/Supp. 1), fiind evaluat mai recent la 130—150 de miliarde.

AFIRMAREA viguroasă a necesității restructurării relațiilor internaționale, a înfăptuirii unei noi ordini economice și politice mondiale, a solidarității țărilor în curs de dezvoltare în eforturile în această direcție a constituit trăsătura dominantă a dezbaterilor din cadrul UNCTAD IV. Persistența marilor decalaje economice dintre țările bogate și cele sărace, cortegiul implicațiilor sociale de dimensiuni nu arareori tragice care însoțesc subdezvoltarea economică, pe fondul potențialului uriaș de creștere pe care îl reprezintă știința și tehnica zilelor noastre — toate acestea au arătat o dată mai mult în cadrul sesiunii de la Nairobi, necesitatea și urgența găsirii de soluții concrete, de modalități eficiente pentru transpunerea acestora în viață. În acest sens, dincolo de faptul că pe drumul făuririi noii ordini economice internaționale mai apar dificultăți și obstacole, că ritmul democratizării relațiilor de colaborare economică dintre state încă nu este cel așteptat de popoare, UNCTAD IV a demonstrat că aceste țeluri istorice, în consens cu mersul dezvoltării omenirii, pot fi atinse prin lupta unită a forțelor înaintate, a statelor iubitoare de pace din lumea contemporană. A devenit tot mai evident, totodată, că promovarea neabătută a principiilor care formează cheia de boltă a unei noi ordini economice internaționale, principii care sînt singurele în măsură să asigure drepturile suverane ale fiecărei națiuni, constituie premisa unei reale destinderi și securități în lume.

În strînsă colaborare cu toate forțele progresiste, România a acționat și la UNCTAD IV — și acționează constant — pentru dezvoltarea liberă, suverană și independentă a tuturor națiunilor lumii, pentru instaurarea unui nou sistem de relații între state, bazate pe principiile dreptului și moralei internaționale. Politica externă de pace și înțelegere a României, în centrul căreia se află adîncirea prieteniei și colaborării frățești cu toate statele socialiste, acordă totodată o atenție deosebită legăturilor de cooperare și solidaritate cu noile state independente, diferitele țări în curs de dezvoltare, țările nealiniate. Crearea noii ordini economice și politice internaționale, menită să creeze țărilor în curs de dezvoltare condiții favorabile pentru lichidarea rămînerii în urmă moștenite de la imperialism, colonialism și neocolonialism, presupune deplina cooperare a acestor țări între ele și în același timp aportul tuturor statelor lumii, ca o înaltă îndatorire izvorîtă din responsabilitățile trecutului și imperativele restructurării economiei mondiale într-un spirit de echitate și justiție.

Adrian CONSTANTINESCU
INSCIN

Ajutor stagnant

CARENȚELE asistenței financiare internaționale pentru țările în curs de dezvoltare sînt notorii. Aceasta se referă îndeosebi la mărimea absolută a sumelor alocate, în raport cu necesarul de investiții pentru accelerarea dezvoltării țărilor rămase în urmă, cît și la exprimarea asistenței publice pentru dezvoltare (A.P.D.) în procente din P.N.B. al țărilor furnizoare: față de 0,7% conform angajamentelor asumate în cadrul O.N.U. de țările dezvoltate, această pondere a scăzut treptat la circa 0,3%. Mai puțin cunoscut, cel puțin în cuantificări adecvate, este gradul de erodare a sumelor alocate anual cu titlul de A.P.D., ca urmare a fenomenelor inflaționiste din Occident. Tabelul, reprodus după documente ale Organizației Internaționale a Muncii bazate pe informații statistice ale O.C.D.E., arată că la capătul perioadei decenale 1964—1974 volumul real al A.P.D. era inferior celui din anul inițial și că i-a fost inferior în acest răstimp în jumătate din numărul anilor incluși. Indicele de prețuri folosit în tabel este cel cu ajutorul căruia se deflaționează în mod curent P.N.B. al țărilor O.C.D.E. În documentele amintite ale O.I.M. se menționează că, în cazul folosirii indicelui prețurilor de export ale țărilor occidentale industrializate, nivelul pentru 1974 ar fi de 212,6 în loc de 190,2 cît apare în tabel; în acest caz, volumul real al A.P.D. obținut pentru 1974 ar fi fost de 5 297 mil. dolari, adică numai 89% din nivelul anului 1964.

Ajutorul public pentru dezvoltare (APD) acordat de țările membre în Comitetul de asistență pentru dezvoltare (CAD) al OCDE și de agenții internaționale, 1964-1974

Anul	APD în prețurile curente, mil. dolari	APD în % din PNB al țărilor CAD	Indicele de prețuri (1964=100)	APD în prețurile constante din 1964	
				mil. dolari	indice 1964=100
1964	5 952	0,48	100	5 952	100
1965	5 895	0,44	100	5 895	99,0
1966	5 995	0,41	103,6	5 787	97,2
1967	6 552	0,42	105,1	6 234	104,7
1968	6 320	0,37	106,8	5 918	99,4
1969	6 632	0,36	109,1	6 079	102,1
1970	6 811	0,34	113,4	6 006	100,9
1971	7 691	0,35	121,5	6 330	106,4
1972	8 538	0,33	133,6	6 391	107,4
1973	9 376	0,30	169,8	5 522	92,8
1974	11 262	0,33	190,2	5 921	99,5

Ungaria: lărgirea exportului de produse supracongelate

INDUSTRIA ungară a frigului își extinde continuu sfera operațiunilor legate de exportul de produse supracongelate. Astfel, de pildă, contractul de cooperare, încheiat acum trei ani cu societatea suedeză Findus, prevede ca aceasta să furnizeze întreprinderilor frigorifice ungare instalații de supracongelare și mașini de ambalat, partea ungară livrînd anual mai multe mii tone de alimente supracongelate; ca atare, chiar în condițiile defavorabile de pe piața internațională, livrările ungare de produse supracongelate (în cadrul cooperării cu Findus) au sporit în 1975 cu 10%. Un alt contract de cooperare a fost semnat anul trecut cu grupul Unilever, ceea ce a permis sporirea livrărilor de fructe supracongelate către filialele sale din Europa.

Magistrală trans-europeană Nord-Sud

PROIECTUL unei noi autostrăzi de importanță internațională prinde contururi în urma dezbaterii sale de către Comitetul pentru transporturile interioare al Comisiei economice O.N.U. pentru Europa, la care au participat Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, Grecia, Italia, Iugoslavia, Polonia, România, Turcia și Ungaria.

Menită să stabilească o legătură rutieră lesnicioasă între țărmul Balticii și cel al Mării Mediterane, al Adriaticii și al Mării Negre, viitoarea magistrală ar urma să pornească de la portul Gdansk și să străbată teritoriul celor zece țări menționate mai sus, luîndu-se de asemenea în considerație posibilitatea prelungirii autostrăzii pînă în Iran.

După cum s-a apreciat la ultima reuniune a experților în această problemă (Geneva, mai a.c.), magistrala trans-europeană va permite reducerea costului transporturilor rutiere în zona respectivă, va face posibilă decongestionarea altor sisteme de transport și va crea diferite avantaje pentru dezvoltarea economică a regiunilor pe care le va străbate.

Ce poate rezolva știința?

ULTIMUL raport anual asupra cercetării științifice în S.U.A., întocmit de Consiliul Fondului național pentru știință, cuprinde și o prognoză a evoluției acestui sector de activitate pînă în 1980. Elaborată pe baza consultării unui număr de 81 oameni de știință și prin aplicarea metodei Delphi, prognoza a condus la unele concluzii semnificative, chiar dacă acestea au o valoare relativă ținîndu-se seama de eșantionul restrîns al persoanelor anchetate.

Ponderea experților care consideră că cercetarea științifică poate duce la rezolvarea problemei

Problema	% din total
Poluarea mediului înconjurător	97
Criza energetică	97
Problemele productivității muncii în industrie	81
Prezervarea resurselor naturale	80
Cheltuielile ridicate pentru ocrotirea sănătății și ineficiența acesteia	79
Înrăutățirea poziției economice a S.U.A. pe plan mondial	66
Problemele învățămîntului	50
Păstrarea, calitatea și transmiterea informației	47
Consumul stupefiantelor	46
Problemele administrării orașelor mari	45
Problemele sărăciei	43
Eficiența scăzută a serviciilor publice	36
Problemele ocupării forței de muncă	28
Problemele criminalității în orașe	23
Conflictele dintre grupurile sociale	8
Modificarea valorilor sociale (etică, morală ș.a.)	3
Discriminarea rasială	3

Sursa: „Futurist“, nr. 9/1975.

De pildă, după cum se vede în tabelul de mai sus, în timp ce în cazul problemelor cu un pronunțat caracter tehnic (poluarea mediului înconjurător, criza energetică ș.a.) marea majoritate a oamenilor de știință americani s-au dovedit a fi — de regulă — încrezători în capacitatea științei de a le rezolva, ponderea „optimiștilor“ scade pe măsură ce se accentuează conținutul social al problemelor, pe măsură ce persistența problemelor respective este condiționată de tarele societății capitaliste.

Expansiunea petrochimiei bulgare

ÎN CURSUL actualului cincinal, o atenție susținută este acordată în Bulgaria dezvoltării industriei de rafinare a petrolului și petrochimiei, acestor ramuri revenindu-le 40% din investițiile destinate industriei chimice. Se prevede modernizarea proceselor tehnologice în rafinării, în scopul valorificării superioare a materiei prime, obținerii de benzine cu calități înalte.

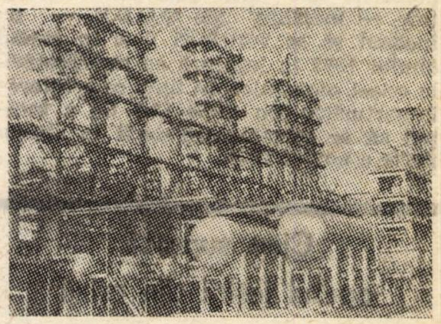

Vedere parțială a Uzinei de cauciuc sintetic, din cadrul Combinatului petrochmic de la Burgas

Pe de altă parte, prin punerea în funcțiune (lîngă orașele Burgas și Plevna) a unor noi capacități petrochimice se urmărește extinderea bazei de materii prime (îndeosebi de etilenă), pentru producerea de mase plastice, fibre artificiale, cauciuc sintetic etc. Se scontează, între altele, pe extinderea producției de mase plastice de la 140 mii tone anul trecut la 430 mii tone în 1980, o bună parte din această producție urmînd a fi exportată.

GLOSAR

Protecționism

ÎN CONDIȚIILE ACTUALE, în care lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărui stat, tendințele restrictive, discriminatorii care se manifestă în acest domeniu frînează progresul general al popoarelor pe drumul civilizației și bunăstării. Aceste tendințe se înscriu în sfera politicii economice a unor țări care se bazează pe tezele așa-zise protecționiste, potrivit cărora într-o economie capitalistă statul nu poate asista impasibil la desfășurarea liberă a concurenței internaționale între produse, ci trebuie să „protejeze“ economia națională, apărînd-o împotriva concurenței străine.

Politica protecționistă dispune de două pîrghii principale : prima este aceea a controlului direct, *îndeosebi prin aplicarea regimului restricțiilor cantitative — prohibitive sau de contingentare a importului și exportului —, iar a doua este aceea a* controlului indirect, *prin intermediul tarifului vamal.*

În ce privește restricțiile cantitative, ele au intensități diferite. Cele mai drastice sînt prohibițiile *care, utilizate adeseori în trecut, se mai mențin și astăzi pentru anumite considerente, dacă nu chiar pretexte. Astfel, este știut că țările din Pactul Atlantic au interzis și mai interzic exportul spre țările socialiste al unor așa-numite „produse strategice“ care figurează pe liste anume întocmite.*

Mai puțin drastice sînt contingentările, *termen prin care se înțelege limitarea la un anumit nivel maxim, pe o anumită perioadă, de obicei trei luni, a importului sau exportului anumitor mărfuri.*

O politică de contingentare presupune mai întîi fixarea unui contingent global, *în sensul stabilirii cantității maxime din fiecare produs contingentat care este admisă la import, respectiv export, apoi* repartizarea *acestui contingent pe țările furnizoare, respectiv cumpărătoare. În general, contingentul atribuit unei țări se stabilește prin acorduri bilaterale. Cu toate acestea, el poate constitui o gravă afectare a intereselor țării partenere.*

Pe baza contingentelor aprobate, autoritățile de resort emit autorizații *(licențe) de import-export.*

Cealaltă pîrghie a politicii protecționiste, tariful vamal, poate fi folosită în cazul în care acest tarif este de la început elaborat în scopul „apărării“ economiei naționale, sau în cazul așa-ziselor represalii, *adică atunci cînd tariful vamal este inițiat cu o ripostă adresată politicii protecționiste a țării sau a țărilor partenere. În acest ultim caz, nu este exclus ca țara afectată să riposteze la rîndul ei printr-un tarif vamal sporit, adică să asistăm la o escaladare a tarifelor, la un* război vamal.

Așa cum prevede Programul Partidului Comunist Român, țara noastră militează constant pentru dezvoltarea neîngrădită a colaborării și cooperării internaționale, pentru schimbul liber și echitabil de valori, împotriva ridicării de bariere artificiale în calea comerțului și cooperării.

C. K.

FIDA

Victor Mihalca, Baia Sprie — Fondul internațional pentru dezvoltarea agriculturii (FIDA) a fost creat în baza unei hotăriri adoptate la Conferința mondială a alimentației de la Roma din noiembrie 1974 și are ca obiectiv de a contribui la sporirea producției agricole a țărilor în curs de dezvoltare. Se prevede ca el să fie dotat inițial cu 1 miliard D.S.T. (aproape 1,2 miliarde dolari). Statutul FIDA a fost aprobat de Consiliul alimentar mondial în februarie a.c., iar modalitățile de utilizare a fondului vor fi decise la 10—11 iunie a.c.

Țările OPEC au alocat pentru finanțarea FIDA suma de 400 milioane de dolari, respectiv jumătate din valoarea pentru 1976 a fondului special pentru ajutor al acestei organizații. Cealaltă jumătate va servi la acordarea de credite pe termen lung fără dobîndă unor țări care cunosc dificultăți în legătură cu balanțele lor de plăți sau cu finanțarea unor proiecte concrete de dezvoltare.

Televiziunea, instrument de educație și cultură

Ion Tilișcă, Botoșani — Televiziunea a apărut ca o rubrică nouă în Anuarul statistic al României din 1956, cînd și-a început emisiunile primul studio național. În 1960 în țara noastră existau numai 6 stații de televiziune, ce ofereau celor 55 000 de abonați vizionarea unui singur program. În 1974, numărul stațiilor de televiziune era de 194. Ele asigură săptămînal peste 80 de ore de emisie. În același an de referință, 1974, numărul abonamentelor la televiziune l-a depășit pe cel al abonamentelor la radio, ajungînd la 2 405 000, față de 3 000 în 1957. La 1 000 de locuitori reveneau în 1974, în medie pe întreaga țară, 114 abonamente, față de numai 26 în 1965 și 94 în 1972.

La această extindere a răspîndirii televiziunii a contribuit substanțial sporirea producției naționale de televizioare la 512 000 bucăți în anul 1975, de la 14 827 în 1961, primul an în care se consemnează o asemenea producție.

Depuneri obligatorii

Mario Duca, București — 1) Instituirea de către guvernul italian a depunerii obligatorii, pe timp de 90 de zile, a unei sume egale cu 50% din contravaloarea importurilor — despre care ați citit la rubrica noastră „Evoluții monetare“ din 14 mai a.c. — vizează echilibrarea balanței comerciale și susținerea monedei naționale. Măsura, care cere depunerea de garanții pentru toate importurile (cu excepția griului), este mult mai severă decît cea adoptată într-o situație similară în aprilie 1974, care se referea la numai 40% din importurile italiene.

2) Acordul comercial, de cooperare economică, științifică și tehnică pe care Canada îl va semna în curînd cu Piața Comună va fi primul de acest fel încheiat între C.E.E. și o țară industrială dezvoltată. Într-un buletin al BBC se evidențiază că viitorul acord reflectă dorința guvernului premierului Trudeau de a diminua influența S.U.A. asupra economiei canadiene.

Ziua mondială a mediului înconjurător

Alexandru Revnic, Sibiu — Anul acesta Ziua mondială a mediului înconjurător — 5 iunie — este aniversată în condițiile unor preocupări sporite și diversificate pentru aceste probleme. La Vancouver, Conferința Națiunilor Unite asupra așezărilor umane discută un element esențial al mediului uman și anume mediul construit. Cu cîteva săptămîni în urmă, la Geneva, a 29-a Adunare mondială a sănătății a fost consacrată aspectelor sanitare ale așezărilor umane, domeniu în care se înregistrează încă destule situații critice. Astfel, o anchetă organizată de O.M.S. în 91 de țări în curs de dezvoltare a evidențiat că numai 29% din populația acestora avea acces la apă curentă. În centrele urbane 50% din locuitori aveau branșată locuința la rețea, iar 10% se alimentau de la cișmele publice. În regiunile rurale 85% din populație (în total peste un miliard de locuitori) nu dispuneau de nici o sursă de aprovizionare cu apă curată. În plus, numeroase rețele de distribuție a apei nu asigurau decît o aprovizionare intermitentă, ceea ce le făcea periculoase.

Apa asigurată de sacagii (vezi fotografia) este aproape întotdeauna insalubră, relevă buletinul **O.M.S. Information** (mai 1976), iar costul său pentru consumator este de 50 de ori mai ridicat decît în cazul apei care alimentează locuința prin conducte. În plus, se estimează că o conductă cu un diametru de 2,54 cm poate transporta la fel de multă apă cîtă ar aduce 150 de femei, timp de 8 ore pe zi, de la o sursă de apă situată la o distanță de 3—4 km.

Foto : Națiunile Unite

O.M.S. relevă însă că în măsură crescîndă și o serie de rețele publice de aprovizionare cu apă potabilă sînt infestate cu multiple tipuri de insecticide, cu produse chimice organice, cu metale toxice și alte substanțe poluante, din care multe nu sînt depistate și eliminate prin metodele de tratare a apei folosite actualmente, astfel încît ele reprezintă un pericol potențial pentru sănătatea populației.

Vînzări de aur

Ion Mâlcioiu, Iași — În legătură cu modalitățile practice de restrîngere a rolului aurului în sistemul monetar internațional și în F.M.I. și cu contribuția pe care aurul o poate aduce la sporirea resurselor de finanțare a dezvoltării, vă recomandăm în mod deosebit articolul „Un nou Bretton Woods ?“ de dr. Costin Kirițescu, publicat în **Revista economică** nr. 3/1976.

Prima vînzare prin licitație publică a unei părți din rezervele de aur ale F.M.I. (din cele eșalonate pe parcursul a patru ani, conform hotărîrii adoptate la Kingston în ianuarie a.c.) a avut loc la Washington, la 2 iunie. Din vînzările de aur realizate, țărilor în curs de dezvoltare li se vor putea putea acorda pînă la 500 milioane de dolari sub formă de ajutor suplimentar.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

Acordarea retribuției

IGNATIE GAL, Miercurea Ciuc — Organul colectiv de conducere al unității are competența să stabilească, potrivit art. 41 (3) din Legea retribuirii, pentru personalul cu sarcini specifice — în cazul dv. de învățămînt — condițiile de acordare a retribuției în funcție de realizarea indicatorilor și sarcinilor proprii, care trebuie să reflecte rezultatele activității compartimentelor respective. Unitatea a aplicat în mod corespunzător aceste dispoziții, apreciind că pentru personalul care are sarcini de pregătire, calificare și perfecționare a cadrelor existente, trebuie stabiliți indicatori și sarcini specifice și nu cei referitori la îndeplinirea sarcinilor de producție. Desigur că activitatea de învățămînt are contingență cu realizările obținute în producție, dar preponderente sînt laturile specifice ale procesului de învățămînt.

În ce privește situația tinerilor care se reîncadrează în muncă după efectuarea stagiului militar, soluția este comunicată în răspunsul către tovarășul Ion Stoian din București.

Concediu fără plată

ION STOIAN, București — Față de prevederile exprese ale Legii nr. 14/1972, privind organizarea apărării naționale a R.S.R., tînărul care termină serviciul militar în termen poate să se reîncadreze în muncă în decurs de 15 zile de la lăsarea la vatră. Întrucît această perioadă este instituită prin lege, lipsa de la serviciu a tînărului lăsat la vatră nu poate fi considerată ca o abatere de la disciplina muncii. În consecință, perioada respectivă se consideră concediu fără plată. Avînd o durată sub 30 de zile, acest concediu se include în vechimea în muncă în aceeași unitate.

Vechime neîntreruptă în aceeași unitate

Ing. EUGENIA VARVARA, Fălticeni — Perioada cît ați fost vicepreședintă a unei cooperative meșteșugărești, se poate considera ca vechime în specialitate dacă obiectul activității cooperativei a corespuns specializării dobîndite în facultate.

Potrivit art. 10 din Legea nr. 1/1970, persoana care s-a încadrat într-o unitate de stat în termen de 90 de zile de la data ieșirii dintr-o cooperativă de producție meșteșugărească în care a lucrat ca membru cooperator — cu acordul conducerii cooperativei — sau la data încetării activității în alt loc de muncă decît într-o unitate socialistă, **are vechime neîntreruptă în muncă.** Dacă în perioada cît ați funcționat la cooperativă ați avut calitatea de persoană încadrată **cu contract de muncă** și nu aceea de **membru cooperator,** în cazul transferării în interesul serviciului, **se recunoaște și vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.**

ORGANIZAREA TERITORIULUI

(Urmare din pag. 14)

- amenajările piscicole se dezvoltă pe seama terenurilor mlăștinoase, sărăturoase și a altor terenuri neproductive inapte pentru folosințe agricole ;
- terenurile degradate prin alunecări și eroziuni excesive din fondul agricol pot constitui surse și pentru împăduriri, pentru dezvoltarea fondului forestier ;
- obiectivele industriale, agrozootehnice și social-culturale se amplasează pe terenurile libere din perimetrul construibil al localităților și cu precădere pe terenurile degradate sau improprii producției agricole, ce se pregătesc în prealabil în vederea realizării construcțiilor ;
- în domeniul agriculturii investițiile sînt îndreptate în special spre realizarea vastului program de îndiguiri, desecări, regularizare a cursurilor de apă, irigații și combaterea eroziunii solului, în care scop se vor definitiva suprafețele care necesită asemenea lucrări ;
- prin acest studiu, pentru orice teren neproductiv, trebuie să se stabilească o soluție de punere în valoare pentru a fi readus în circuitul economic, pentru agricultură, silvicultură, piscicultură, stuficultură, amplasamente pentru investiții sau vînătoare.

Prin conținutul lor, studiile fundamentale privind fondul funciar vor asigura în esență rezolvarea următoarelor sarcini majore :

- realizarea sarcinii prevăzute în documentele de partid și de stat privind gospodărirea rațională a fondului funciar ;
- să pună la dispoziția organelor centrale și județene de coordonare, decizie și planificare, precum și conducerilor unităților agricole date cît mai complete privind potențialul actual și de perspectivă al fondului funciar ;
- să pună în evidență tendințele de evoluție regresivă a potențialului fondului funciar ca urmare a unor procese naturale distructive, lente sau accelerate ;
- să asigure fundamentarea științifică a programului de măsuri pentru folosirea rațională a fondului funciar pînă în anul 2000.

Pe baza studiilor de teren efectuate sau în curs de realizare de către Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie și organizarea teritoriului, cu concursul direcțiilor generale agricole județene, oficiilor de cadastru și organizarea teritoriului, oficiilor de îmbunătățiri funciare și oficiilor de gospodărire a apelor, precum și cu participarea directă a tuturor unităților agricole se elaborează **Programul de folosire a fondului funciar** care va defini într-o concepție unitară : lucrările de îmbunătățiri funciare necesare a se executa în ordinea priorităților ; resursele funciare ce urmează a se transforma și valorica superior ; investițiile necesare pentru realizarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și pentru transformarea resurselor funciare.

În concluzie, dorim să subliniem că studiul de față reprezintă o încercare de a contura vastitatea preocupărilor impuse de gospodărirea rațională a fondului funciar în lumina Programului P.C.R., o contribuție la soluționarea problemei tratării pămîntului ca avuție a întregii națiuni.

În numărul 17/1976 a apărut prima parte a studiului de față, care a tratat următoarele probleme : I. Sistematizarea — factor esențial al valorificării resurselor funciare și II. Îmbunătățirile funciare — subordonate cerințelor producției.

Revista
ECONOMICA

Sumarul numărului 22 din 4 iunie 1976

CONGRESUL EDUCAȚIEI POLITICE ȘI CULTURII SOCIALISTE

— Înțelegerea spiritului vremurilor noastre (dr. **Maria D. Popescu**) 1—3
— Națiunea în lumea contemporană (prof. univ. dr. **Petru Pânzaru**) 4—5

IDEOLOGIE • POLITICĂ • EDUCAȚIE

— Democratismul, trăsătură de bază a planificării socialiste (II) (prof. univ. dr. **M. Părăluță**) 6—7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Plan • angajamente : Rezultatele economice, în strînsă dependență de onorarea obligațiilor contractuale **(T. Ludovic, B. Vasile)** 8—9
— Ancheta „R.E." : Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice. Specializarea și cooperarea în industrie (I) 10—12
— Organizarea teritoriului, baza unei dezvoltări armonioase (II) (dr. **Ion Bold**) 13—14
— Dezbatere „R.E" : Analiza economico-financiară 15—16

CONSULTAȚII

— În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior : Necesitatea repartiției după muncă (conf. univ. dr. **Sandu Costache**) 17—18

TEORII — IDEI

— Continuitatea dezvoltării rețelei și populației urbane pe teritoriul României (prof. univ. dr. **V. Cucu**) 19—21
— Școli • curente • economiști : Substratul teoriei comportamentului „sociologizant" al corporațiilor (I) **(Vasile Pilat)** 22—23
— Recenzii :
Istoria pădurii românești, din cele mai vechi timpuri pînă astăzi **(G. Zane)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezvoltarea suverană și independentă, premisă a înfăptuirii unei noi ordini economice internaționale (prof. univ. dr. **I. Bulborea**, prof. univ. dr. **Gh. Crețoiu**) 25—26
— Tendințe • conjuncturi 27
— Conlucrarea pentru eliminarea decalajelor economice, o îndatorire a tuturor statelor **(Adrian Constantinescu)** 28—29
— Mondorama 30
— Curier 31
Întrebări — răspunsuri 32

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

JOCURILE OLIMPICE –
LA DV. ACASĂ!
CUM?
PE ECRANUL UNUI TELEVIZOR
DE CALITATE

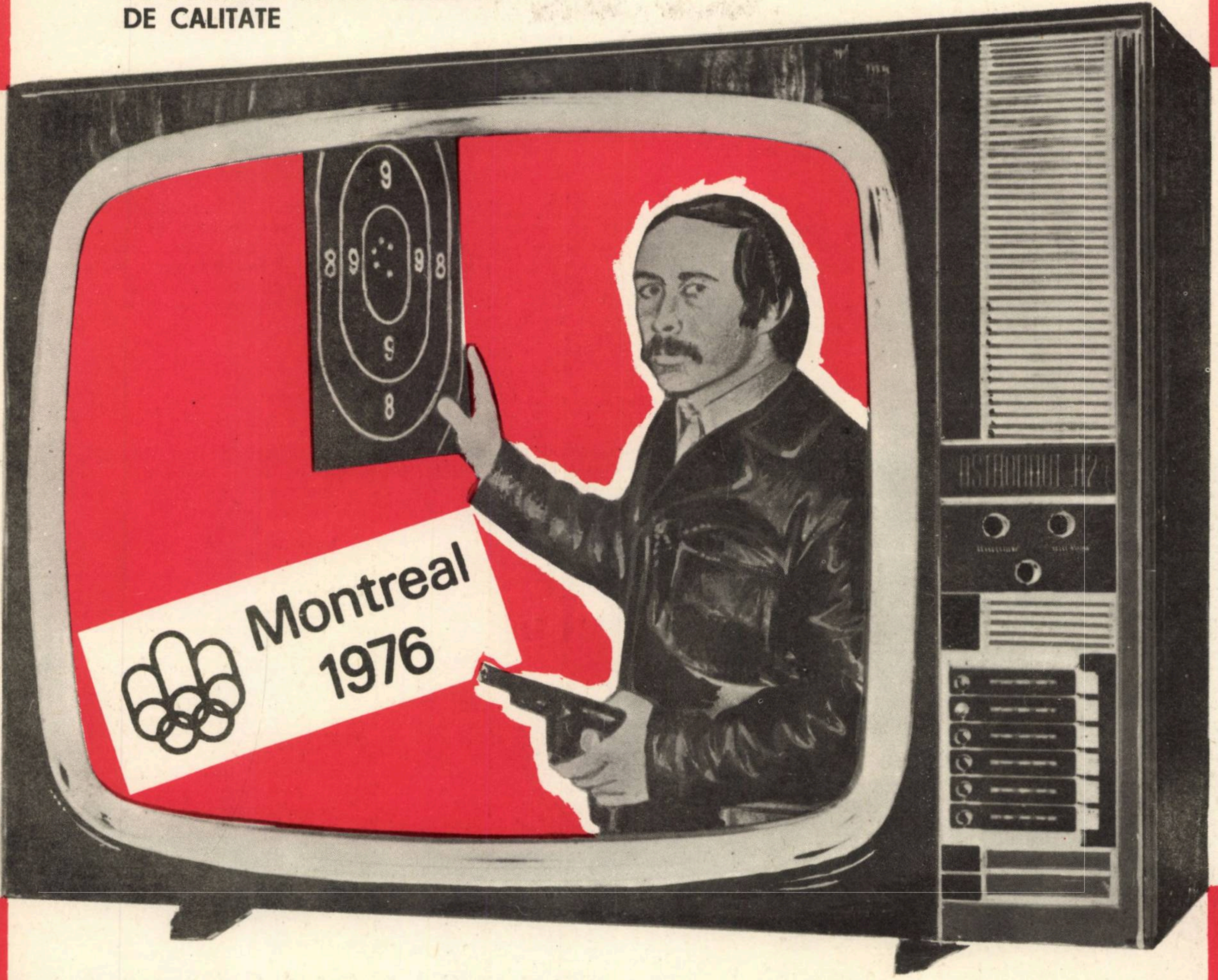

- **SPORT** – – diagonala ecranului 31 cm – – 2 870 lei
- **VENUS** – – diagonala ecranului 47 cm – – 2 870 lei
- **VENUS-COMPLIMENT** diagonala ecranului 50 cm – – 3 050 lei
- **OPERA** – – diagonala ecranului 59 cm – – 3 500 lei
- **CLASIC** – – diagonala ecranului 59 cm – – 3 530 lei
- **OPERA H_2** – diagonala ecranului 61 cm – – 3 550 lei
- **DIAMANT** – diagonala ecranului 61 cm – – 3 550 lei
- **LUX** – – – diagonala ecranului 65 cm – – 3 960 lei

Se vînd şi cu plata în rate lunare tuturor categoriilor de angajaţi.

PITOREȘTI LOCURI DE POPAS

In imprejurimile Capitalei, rețeaua turistică a cooperației de consum oferă posibilitatea unor plăcute popasuri, in ambianța unor peisaje atrăgătoare și reconfortante.

Rețineți, deci, pe agenda dv., citeva adrese utile :

■ Motelul și restaurantul Buda, pe șoseaua București—Alexandria, la 19 km de centrul Capitalei, intr-un cadru natural incintător — pădurea de pe malul Argeșului. Restaurantul vă servește un sortiment variat de preparate de bucătărie românească și zahana. Motelul dispune de 30 camere cu confort modern și incălzire centrală.

■ Restaurantul — camping „La Calul Bălan" amplasat pe malul lacului Buftea, in apropierea ștrandului. La cerere, unitatea organizează mese festive, petreceri familiale, nunți.

■ Restaurantul și motelul Săftica, la 22 km de Capitală, pe șoseaua spre Ploiești.

■ Restaurantul — camping „Popasul Sinești" amplasat în zona pitorească a pădurii Sinești, pe șoseaua București—Constanța, la km 31.

■ Hotelul și restaurantul „Măgurele" din comuna suburbană Măgurele dispune de 200 locuri in camere elegante, cu incălzire centrală. Restaurantul oferă gustoase preparate culinare românești. In cadrul acestui complex se află, de asemenea, o cofetărie și un cafe-bar. Rețineri de locuri la telefon 80 31 15 și 80 33 20.

MOTELUL BUDA

HOTELUL MĂGURELE

COOP

Lei 5

D 646

~~R~~ 116

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

66

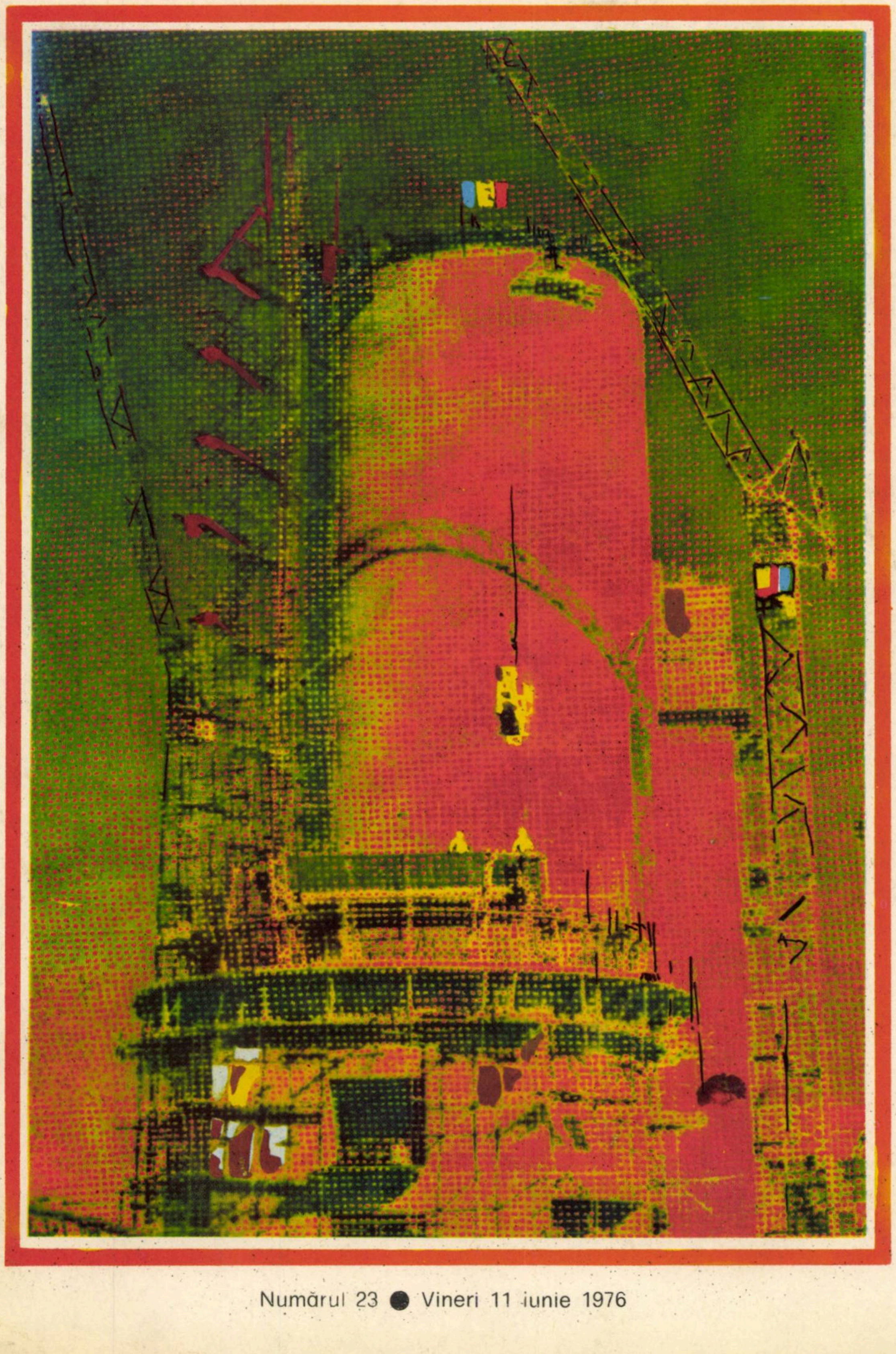

INVESTIŢII-CONSTRUCŢII:

ritm,

calitate,

eficienţă

Numărul 23 ● Vineri 11 iunie 1976

TIMIȘ

MULTIPLE CARACTERISTICI permit județului Timiș să se situeze în prezent în rîndul celor mai dezvoltate zone ale țării. În anii socialismului **industria** a cunoscut o puternică înflorire. **Producția globală industrială a fost la finele anului 1975, cu 70% mai mare în comparație cu 1970.** Produsele realizate în unitățile timișene s-au bucurat și se bucură de o bună apreciere atît în țară cît și în străinătate, mai ales pentru varietatea și calitatea lor, ponderea la export deținînd-o motoarele electrice, tricotajele, încălțămintea, corpurile de iluminat, mobila, confecțiile, produsele chimice și alimentare, materialele de construcții.

Nivelul de azi al creșterii industriale este rodul materializării politicii partidului care promovează în permanență o concepție științifică cu privire la căile de modernizare și dezvoltare a bazei tehnico-materiale și de mobilizare a resurselor țării. Datorită unei asemenea politici, județul Timiș a beneficiat numai în perioada 1971–1975 de un volum de investiții care i-a permis să pună în funcțiune 87 capacități și obiective noi.

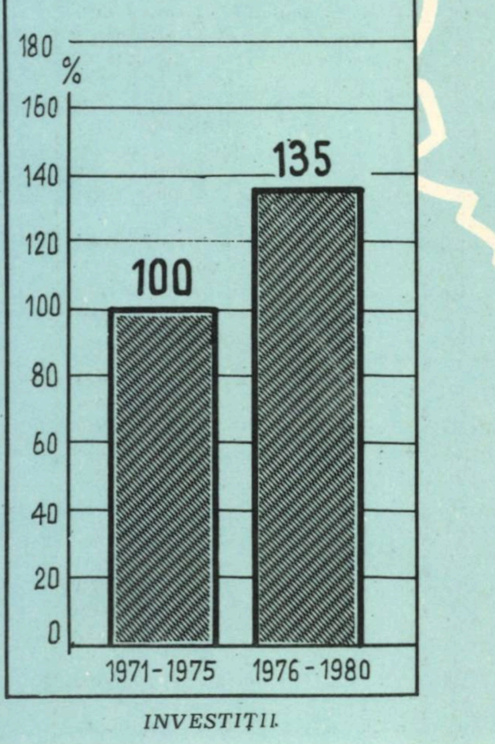

INVESTIȚII

Agricultura se află, de asemenea, datorită condițiior pedoclimatice, a dotării cu mijloace mecanizate complexe și, mai ales, hărniciei oamenilor, în plină afirmare și dezvoltare. **Județul a realizat la sfîrșitul anului 1975 o producție globală agricolă cu 22% mai mare față de 1970.** Nivelul producției la grîu, porumb, floarea soarelui, sfeclă de zahăr etc. obținute la hectar a crescut, în medie, cu 1 000—4 000 kg față de plan. Realizări importante s-au obținut și în sectorul zootehnic, efectivele de animale fiind în continuă creștere.

Dezvoltarea fără precedent a bazei științifice și a culturii face din acest județ un mare centru al țării pentru pregătirea de cadre cu un înalt nivel de calificare, pentru efectuarea de cercetări științifice în numeroase domenii. **La Timișoara funcționează 17 institute și centre de cercetări, patru institute de învățămînt superior, o filială a Academiei, teatre în limbile română și germană, operă și filarmonică, editură de cărți etc.**

O altă caracteristică a dezvoltării o constituie și **gradul înalt de urbanizare a județului.** Peisajul localităților timișene este dominat de construcții trainice, cu o arhitectură specifică. Numai **în perioada 1971–1975 au fost construite 20 000 de apartamente, cămine muncitorești cu 14 200 locuri, grădinițe și creșe cu 4 845 locuri, 400 săli de clasă, 245 ateliere școală, cămine studențești cu 1 500 locuri, un spital cu 170 paturi etc.**

Dar județul Timiș, ca de altfel toate zonele țării, tinde în viitorii ani spre cote de dezvoltare tot mai înalte. Prin materializarea fondurilor de investiții prevăzute **în cincinalul 1976—1980 vor fi puse în funcțiune încă 102 noi obiective și capacități de producție.** Se va asigura orientarea hotărîtă spre dezvoltarea cu precădere a tehnicii de vîrf, ponderea construcțiilor de mașini și a chimiei urmînd să reprezinte aproape 57% din volumul producției industriale a județului. Noile unități, ca și folosirea intensivă a celor existente, vor permite ca **valoarea producției industriale să crească în 1980 cu 75% față de 1975.**

În agricultură **producția globală va crește de asemenea simțitor,** obținîndu-se în medie la hectar producții sporite față de cincinalul încheiat, la griu, porumb, sfeclă de zahăr, floarea soarelui ; se va realiza o creștere de 36,4% la producția globală de carne, 50,7% la lapte de vacă, 56% la lînă, 51,8% la ouă etc. Pe baza fondurilor de investiții alocate va fi transpus în viață un amplu program de îmbunătățiri funciare, efectuîndu-se desecarea a 52 500 ha și lucrări antierozionale pe o suprafață de 20 900 ha. O atenție deosebită se va acorda și bunei gospodăriri a pădurilor, în sensul îmbunătățirii structurii lor, prin extinderea speciilor repede crescătoare și a celor producătoare de esențe valoroase de lemn.

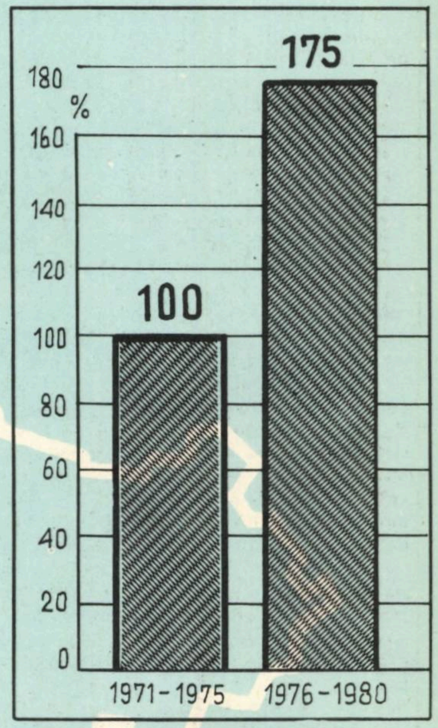

CREȘTEREA PRODUCȚIEI GLOBALE INDUSTRIALE

Înfăptuiri importante vor avea loc și în domeniul ridicării bunăstării materiale și sociale a populației. Potrivit prevederilor, **în acest cincinal se vor da în folosință 21 800 apartamente, 11 000 locuri în cămine muncitorești, 65 500 mp spații comerciale,** 4 660 locuri în creșe, 2 640 locuri în grădinițe ; se vor construi un spital cu 300 paturi, 2 policlinici, 366 săli de clasă, peste 3 000 mp spații destinate învățămîntului superior etc.

Prin dezvoltarea economico-socială de ansamblu județul Timiș va aduce în continuare o contribuție de seamă la înfăptuirea planurilor de dezvoltare a țării.

V. B.

PROGRAMUL FORMĂRII OMULUI NOU

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

CONȘTIINȚĂ REVOLUȚIONARĂ, PASIUNE ȘI CREATIVITATE ÎN MUNCĂ

ÎN DEZVOLTAREA societății românești pe calea comunismului, Congresul educației politice și al culturii socialiste s-a înscris ca un eveniment politic de covîrșitoare însemnătate, dezbătînd și stabilind, pe baza hotărîrilor Congresului al XI-lea, măsurile menite să asigure intensificarea activității ideologice, politice și cultural-educative în rîndul întregului popor. Congresul a stabilit căile de împlinire a celei mai importante îndatoriri a partidului nostru: ridicarea, odată cu creșterea bunăstării materiale, a nivelului de cunoștințe ale maselor populare pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și cunoașterii umane, educarea întregului popor în spiritul măreților idealuri ale socialismului și comunismului.

Flacăra nestinsă care a ars la acest măreț eveniment, a fost purtată de cel mai strălucit fiu al poporului, de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** a cărui expunere însuflețitoare, revoluționară a exprimat dragostea față de țară, de oameni, de socialism — pe care le reflectă în întreaga activitate gîndirea profund umană, realistă și științifică a secretarului general al partidului.

Lucrările congresului — desfășurate pe baza Programului partidului și a unei multitudini de teze noi, originale, pline de conținut și de sevă umanistă, de care abundă expunerea — au avut drept temei realitățile social-economice ale țării noastre, privite prin prisma materialismului istoric, au dat impuls gîndirii și culturii naționale ca parte a patrimoniului cultural-universal și au trasat liniile directoare pentru întreaga activitate politico-socială în noua etapă de dezvoltare a țării.

Congresul a dovedit, din nou, consecvența cu care partidul și statul nostru promovează principiile noi în relațiile dintre state, colaborarea cu toate popoarele lumii, fără deosebire de orînduirea socială. De asemenea, faptul că a abordat o serie de probleme ale formării și educării omului nou, care privesc nu numai poporul român, ci au și o importanță generală, preocupă întreaga omenire, vizează viitorul civilizației, al dezvoltării societății, relevă profunda semnificație internațională a Congresului, ale cărei lucrări și în special expunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** ilustrează, odată mai mult, contribuția adusă de Partidul Comunist Român la tezaurul gîndirii revoluționare, al experienței practice de construcție multilaterală a noii orînduiri.

Apreciind înalta valoare ideologică, teoretică și politică a expunerii tovarășului **Nicolae Ceaușescu** care înfățișează marile transformări revoluționare petrecute în structura societății noastre și în educația maselor, Congresul a adoptat-o drept Program al întregii activități viitoare a partidului și statului în munca de educație socialistă a maselor, de ridicare a nivelului lor ideologic, politic și cultural a tuturor membrilor societății noastre. În acest fel expunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** a devenit un program unitar, concret și precis de acțiune pentru formarea omului nou al societății socialiste multilateral dezvoltate.

Lărgirea orizontului cunoașterii

„LA ACEST CONGRES am discutat nu atît despre baza tehnico-materială a societății noastre — a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu despre diferite mașini și utilaje de înalt nivel tehnic pe care le producem, sau pe care trebuie să le producem în viitor, ci am discutat despre cei ce le făuresc, despre creatorii bunurilor materiale și spirituale, despre omul ce edifică noua orînduire socială, despre dezvoltarea conștiinței sale revoluționare, lărgirea orizontului de cultură și îmbogățirea spiritului său cu tot ce a creat mai de preț omenirea în domeniul cunoașterii".**

Avînd drept temei indicațiile date de secretarul general al partidului, activitatea politico-educativă, amplificîndu-și forța de influențare va asigura cunoașterea mai bună a politicii partidului, reflectarea în comportamentul fiecărui om al muncii — în muncă, societate și în familie — a principiilor eticii și echității socialiste, dezvoltarea spiritului combativ împotriva oricăror mentalități și atitudini retrograde, înțelegerea faptului că munca reprezintă condiția de bază a existenței și progresului societății.

De asemenea, activitatea educativă transpune efectiv în viață concepția partidului nostru cu privire la afirmarea patriotismului revoluționar ca o puternică forță motrice a progresului. Educația patriotică este menită să dezvolte răspunderea față de moștenirea înaintașilor, față de apărarea independenței și integrității patriei, a cuceririlor revoluționare, de întărire și mai puternică a unității tuturor fiilor țării, fără deosebire de naționalitate, în munca și lupta pentru înflorirea patriei, de dezvoltare a solidarității internaționaliste, a prieteniei și colaborării cu toate popoarele.

Amplificarea însușirilor pozitive ale omului nou

ÎNVĂȚĂMINTELE pe care le-a relevat Congresul sînt de o mare profunzime ideologică și politică, de o mare multitudine și diversitate și se cer temeinic studiate în lumina tezelor cuprinse în expunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** ele fiind în concordanță cu cerințele formării omului nou, prototipul uman al comunismului. După cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — în încheierea dezbaterilor Congresului, — pentru înnoirea conștiinței oamenilor' **„un rol important revine activității creatoare, productive, muncii socialmente necesare și utile consacrate propășirii patriei — în focul căreia se călesc caracterele, ies la iveală și se amplifică toate însușirile pozitive ale omului nou".**

Educația pentru muncă, capătă întreaga sa semnificație, își exercită rolul precumpănitor în afirmarea spiritului de inițiativă și a creativității maselor, a principiilor eticii și echității socialiste.

Din Programul adoptat precum și din Rezoluția Congresului educației politice și al culturii socialiste – presei și cercetării economice le revin sarcini importante pentru a răspunde solicitărilor ridicate de procesul educativ, de necesitatea lărgirii orizontului cunoașterii și a înțelegerii legităților dezvoltării sociale și economice. Una din ideile directoare pentru presa economică o constituie explicarea principalelor teze și concepte ale politicii economice a partidului nostru, relevînd finalitatea umană a acesteia, evidențiind semnificațiile sociale ale întregului proces economic, în complexitatea lui, cu toate implicațiile politice și general umane.

În Expunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** — se indică direcțiile spre care cercetarea și învățămîntul economic trebuie să-și îndrepte atenția. De pildă, se cer aprofundate schimbările ce se produc în structura socială a țării noastre, în relațiile de producție, problemele soluționării contradicțiilor în socialism. Problemele conducerii științifice a societății pe baza planificării socialiste și a perfecționării democrației socialiste, se cer abordate mai temeinic. Cercetarea economică este chemată să contribuie la extinderea metodelor și tehnicilor celor mai avansate de gestiune și analiză economică, să abordeze cu mai multă îndrăzneală problemele teoretice actuale și de perspectivă ale vieții economico-sociale din patria noastră și pe plan mondial.

★

SUB IMPULSUL ideilor novatoare ale Congresului întreaga activitate politico-ideologică și cultural educativă, complexul proces de dezvoltare a conștiinței socialiste este menit să se reflecte nemijlocit în comportamentul oamenilor, în modul cum se îndeplinesc sarcinile economice, în rezultatele muncii din industrie, agricultură, din investiții și din toate sferele de activitate.

Atitudinea înaintată față de muncă, spiritul creator și gospodăresc, grija față de avutul obștesc, spiritul de ordine și disciplină sînt atribute intrinseci ale omului cu o conștiință înaintată. A asigura îndeplinirea exemplară a hotărîrilor stabilite de Congresul al **XI-lea,** a obiectivelor dezvoltării economico-sociale a patriei, a sarcinilor de plan pe acest an și a întregului cincinal — aceasta este expresia înțelegerii a ceea ce înseamnă educația socialistă.

PROGRAMUL FORMĂRII OMULUI NOU

IDEOLOGIE • POLITICĂ • EDUCAŢIE

UMANISMUL REVOLUŢIONAR, TRĂSĂTURĂ DEFINITORIE A POLITICII PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

„Esenţa umanismului revoluţionar... constă în situarea omului în centrul întregii preocupări şi activităţi a societăţii şi, în acelaşi timp, în stabilirea unor raporturi armonioase, organice între individ şi colectivitate".

NICOLAE CEAUŞESCU

AMPLA ŞI CUPRINZĂTOAREA EXPUNERE prezentată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, la Congresul educaţiei politice şi al culturii socialiste este un document programatic de excepţională însemnătate teoretică şi practică pentru întreaga activitate de viitor a partidului şi statului nostru, a întregului popor, de edificare a noii societăţi.

Prin bogăţia copleşitoare a problematicii pe care o cuprinde, prin multitudinea tezelor noi teoretice, prin reevaluarea, în noile condiţii istorice, a conţinutului teoretic şi practic al unor noţiuni şi teze fundamentale ale teoriei marxiste umanist revoluţionare, prin spiritul creator revoluţionar cu care sînt abordate imperativele majore ale contemporaneităţii în condiţiile profundelor mutaţii petrecute în lume, ale particularităţilor dezvoltării României socialiste, expunerea secretarului general al partidului nostru reprezintă un strălucit îndreptar în activitatea ideologico-politică a partidului şi a statului nostru, a întregului popor de făurire a conştiinţei revoluţionare, a omului nou, însufleţit de idealurile comuniste, în activitatea de elucidare teoretică şi practică a problemelor de viaţă cu care se confruntă astăzi întreaga omenire.

Esenţa umanismului revoluţionar

PRINTRE problemele teoretice şi practice de mare însemnătate pentru activitatea de formare a conştiinţei revoluţionare şi de modelare a omului nou, remarcabile prin profunzimea teoretică, prin originalitatea revoluţionară cu care sînt abordate, un loc important ocupă problematica umanismului revoluţionar.

Pe baza principiilor fundamentale ale dialecticii materialiste, ale raportului dintre real şi ideal, a faptului că noţiunile, categoriile nu trebuie privite ca nişte entităţi, abstracţii rupte de viaţă, ci dimpotrivă, ele trebuie înţelese în dinamica lor, în sensul că reflectă realitatea (naturală sau socială) continuu în devenire, secretarul general al partidului arată că **„umanismul nu este o noţiune abstractă, imuabilă, ci că sensurile şi conţinutul său se modifică corespunzător diferitelor etape de dezvoltare istorică a societăţii".**

În dezvoltarea gîndirii marxiste umanismul revoluţionar reprezintă forma superioară cea mai avansată, expresia realistă, nu utopică, a înfăptuirii idealului de dreptate şi echitate socială. **„Esenţa umanismului revoluţionar,** arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu... constă în situarea omului în centrul întregii preocupări şi activităţi a societăţii şi, în acelaşi timp, în stabilirea unor raporturi armonioase, organice între individ şi colectivitate".**

Convergenţa individ-societate este un principiu primordial al activităţii teoretice şi practice a partidului pentru formarea şi dezvoltarea omului, politică ce ţine seama de dubla condiţie de existenţă a omului : creat şi creator de istorie, obiect şi subiect al dezvoltării lumii înconjurătoare cît şi a propriei sale existenţe materiale şi spirituale.

Umanismul revoluţionar nu se poate realiza în afara perspectivei teoretice şi metodologice a activităţii practice social-economice care încorporează schimbarea, nu ca o simplă adaptare pasivă a omului la modificările intervenite în condiţia sa de existenţă, ci ca asumare liberă a iniţiativei şi răspunderii pentru transformările social-economice. Aceste transformări revoluţionare cuprind în structura lor, ca o componentă şi finalitate totodată, făurirea omului nou, cu o personalitate multilateral dezvoltată şi care să asigure în continuare, prin acţiune conştientă, critic constructivă, optimizarea şi perfecţionarea continuă a structurilor social-economice, mediu de afirmare şi realizare a sa.

Înţelegerea determinării existenţei umane de activitatea practică, social-economică a oamenilor ca activitate revoluţionară, transformatoare, de creare şi re-creare pe scară lărgită şi mereu perfecţionată a societăţii socialiste şi a lor în calitate de creatori de societate, — situează de drept şi de fapt întreaga problematică a omului în cadrele umanismului revoluţionar, trăsătură definitorie a politicii partidului nostru.

Pornind de la condiţiile concrete şi specifice de dezvoltare ale societăţii româneşti în etapa contemporană, ale individului ca cetăţean al României socialiste, partidul nostru consideră munca, activitatea social-utilă, factorul determinant în formarea conştiinţei socialiste, în educarea morală şi politică a maselor. Acest tip de activitate reprezintă cadrul obiectiv în care se plămădesc personalităţile, se pot dezvolta şi afirma plenar talentele, aspiraţiile şi idealurile oamenilor. Totodată, societatea socialistă, ca societate a celor ce muncesc, se formează şi se dezvoltă nemijlocit prin munca creatoare, liberă a tuturor membrilor ei, unica sursă a sporirii avuţiei naţionale, a înfloririi patriei, a prosperităţii poporului şi a bunăstării personale ; **„de aceea,** arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, ea trebuie înţeleasă ca o necesitate, ca o îndatorire de onoare a fiecărui cetăţean şi, totodată, ca principalul mijloc de afirmare a personalităţii umane, a forţei creatoare a fiecărui cetăţean".**

În muncă, în îndeplinirea exemplară a sarcinilor încredinţate, se formează şi se afirmă conştiinţa socialistă revoluţionară pentru schimbarea progresistă, revoluţionară atît a lumii înconjurătoare cît şi a propriei existenţe materiale şi spirituale a individului, pentru organizarea societăţii pe baze noi, superioare,

PROGRAMUL FORMĂRII OMULUI NOU

corespunzător principiilor dreptăţii şi echităţii, ca o conştiinţă critic-novatoare pentru înlăturarea vechiului, a spiritului conservator, retrograd, pentru promovarea curajoasă a noului în gîndirea şi practica socială. De aceea, în activitatea politico-ideologică de formare a conştiinţei socialiste revoluţionare, educarea oamenilor muncii, îndeosebi a tineretului prin muncă şi pentru muncă, ocupă un loc central.

Întreaga activitate de făurire a conştiinţei socialiste şi de modelare a omului nou trebuie să se realizeze pe temeiul principiilor eticii şi echităţii socialiste, potrivit cărora fiecare individ este obligat să desfăşoare într-un sector sau altul de activitate economică-socială, o muncă utilă pentru societate, fiind retribuit în raport cu contribuţia concretă pe care o aduce la progresul social.

Dacă întotdeauna societatea nu a putut oferi membrilor săi bunuri necesare pentru existenţă decît în raport cu volumul şi calitatea produselor de care dispunea concret istoric, cu atît mai mult societatea socialistă, apoi comunistă — în care s-a lichidat vechiul sistem al însuşirii capitaliste a plusvalorii — , care îşi propune să satisfacă trebuinţele tuturor membrilor săi, pentru realizarea acestui deziderat are nevoie de belşug de produse la crearea căruia trebuie să participe întregul popor. Iată de ce spiritul de căpătuială, tendinţa unora de a pune mai presus de orice interesele personale înguste, de a da societăţii cît mai puţin şi de a pretinde de la ea cît mai mult, sînt străine moralei comuniste şi profund reprobate de către oamenii muncii din ţara noastră.

Datoria morală patriotică a fiecărui cetăţean al ţării noastre, indiferent de naţionalitate este, după cum arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** să consacre întreaga energie, competenţă şi forţă de muncă dezvoltării proprietăţii socialiste — principalul izvor al înfloririi economico-sociale a ţării, al bunăstării şi fericirii întregii naţiuni, să apere libertatea, independenţa şi integritatea ţării, cuceririle revoluţionare ale poporului.

În opoziţie cu umanismul burghez care inoculează în conştiinţa oamenilor egoismul şi individualismul, care formează spiritele în cultul luptei pentru bunăstarea personală în dauna bunăstării semenilor, partidul nostru promovează umanismul revoluţionar ca afirmare şi dezvoltare plenară a personalităţii umane nu izolat, ci în cadrul colectivităţii, promovînd principiul raţional şi generos potrivit căruia fericirea personală nu se poate realiza încălcînd dreptul la fericire al altora, ci numai în cadrul înfăptuirii fericirii generale a colectivităţii, a poporului, a umanităţii.

Formarea omului nou, cu o conştiinţă revoluţionară — obiectiv politic fundamental

REALIZAREA OBIECTIVELOR FIXATE în Programul partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism este direct condiţionată de activitatea maselor de oameni ai muncii, făuritorii tuturor bunurilor materiale şi spirituale ale societăţii.

De aceea, procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate este un proces, totodată, a) de creare a omului nou şi a personalităţii sale în conformitate cu idealurile majore ale comunismului, b) de participare şi afirmare a sa (şi a tuturor) nu fictivă, ci reală, în funcţie de capacităţi, la edificarea noii societăţi, două planuri care implică omul societăţii socialiste şi apoi al societăţii comuniste ca obiect şi subiect al transformărilor revoluţionare, aflat în centrul dezvoltării şi autodezvoltării totodată.

Ca o trăsătură caracteristică a politicii generale a Partidului Comunist Român în etapa actuală putem considera faptul că problemele formării omului nou şi a personalităţii acestuia apar în mod explicit ca sarcini nemijlocite şi imediate ale acţiunii politice. Formarea omului nou şi a personalităţii sale, optimizarea condiţiilor de existenţă materială şi spirituală se află în prim-planul practicii social-economice, politico-ideologice.

În concepţia partidului nostru realizarea activităţilor de educaţie revoluţionară, socialistă, de făurire a omului nou este concepută într-o viziune sistemică integratoare la care participă societatea în întregul său, toate forţele sociale, pe baza folosirii optime a întregului potenţial material şi spiritual. Partidul nostru consideră că realizarea funcţiilor formativ-educative ale societăţii trebuie să se realizeze prin intermediul tuturor organizaţiilor şi instituţiilor social-economice, prin care individul este integrat socio-cultural, ca proces continuu şi permanent, de-a lungul vieţii sale, avînd ca finalitate formarea, dezvoltarea şi potenţarea tuturor facultăţilor personalităţii individului, a puterii lui creatoare, transformarea tuturor energiilor lui potenţiale în energii reale.

Avînd în vedere întregul potenţial educativ pe care îl conţin întreprinderile economice, toate instituţiile socialiste (nu numai prin volumul şi calitatea cunoştinţelor pe care le transmit, dar şi prin şcoala de spirit cetăţenesc pe care o constituie) tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** la primul Congres al educaţiei politice şi al culturii socialiste, a subliniat necesitatea acordării unei atenţii sporite activităţii caselor de cultură şi cluburilor din întreprinderi şi instituţii, care trebuie să se manifeste ca adevărate focare de educaţie şi cultură, de realizare a omului nou, cu o înaltă conştiinţă socialistă revoluţionară şi care să asigure în acest mod îmbinarea armonioasă a producţiei cu educaţia, a muncii cu organizarea plăcută şi educativă a timpului liber. În acest sens a fost primită cu deosebită satisfacţie şi deplină aprobare de către Congres propunerea secretarului general de a se constitui în întreprinderi şi instituţii **consilii unitare de educaţie şi cultură,** menite să organizeze, sub conducerea organizaţiilor de partid, întreaga activitate de răspîndire a ştiinţei, de educare politică, activitatea cultural-artistică.

Pentru ca societatea, concepută ca întreg, să-şi poată realiza funcţiile formativ-educative, desfăşurate la nivelul tuturor structurilor de activităţi şi instituţii, este necesară asigurarea unei cît mai strînse corelări, interdependenţe, a activităţii diferitelor instituţii, într-o cît mai deplină convergenţă, avînd ca finalitate comună formarea omului cu o conştiinţă revoluţionară. Sînt concludente în acest sens eforturile din ultimii ani pentru depăşirea disparităţilor dintre activităţile educativ-instructive şi activităţile productive, pe de o parte, prin îmbunătăţirea conţinutului programelor de învăţămînt instituţionalizat (la toate nivelurile de organizare : elementar, mediu şi superior), asigurîndu-se astfel, o mai largă deschidere a învăţămîntului de toate gradele spre nevoile producţiei — şi pe de altă parte, prin preluarea de către unităţile productive a unor sarcini şi răspunderi directe în formarea individului şi a personalităţii acestuia. Se poate spune că integrarea învăţămîntului cu cercetarea şi producţia, pe lîngă contribuţia pe care o are în educarea tinerei generaţii în spiritul respectului faţă de muncă (educaţie prin muncă şi pentru muncă), este un pas spre depăşirea deosebirilor esenţiale dintre munca fizică şi munca intelectuală.

De asemenea, sînt concludente eforturile din ultimii ani îndreptate spre armonizarea conţinutului, mijloacelor şi metodelor educaţiei şcolare cu cele ale educaţiei extraşcolare, (coordonarea programelor educative de radio-televiziune de mare audienţă cu programe de pregătire şcolară, cu programe de popularizare a ştiinţei şi tehnicii, amploarea activităţilor universităţilor populare, creşterea rolului educativ-formativ a spectacolului de teatru, film, precum şi al altor instituţii cultural-educative.

Ampla şi atotcuprinzătoarea analiză făcută activităţii politico-educative de secretarul general al partidului la Congresul educaţiei politice şi al culturii socialiste, dezvăluirea şi analiza lipsurilor manifestate în trecut şi stabilirea direcţiilor principale ale activităţii de viitor au o semnificaţie deosebită şi reprezintă garanţia perfecţionării pe mai departe a muncii educativ-culturale, precum şi a procesului dezvoltării relaţiilor de producţie în concordanţă cu dezvoltarea forţelor de producţie, în aşa fel încît să se asigure progresul economic al întregii noastre societăţi ca un proces continuu.

★

POLITICA GENEROASĂ, profund umanistă, plină de grijă faţă de om, pentru dezvoltarea, formarea şi împlinirea multilaterală a personalităţii acestuia, se reflectă — în mod firesc — în politica externă, umanist revoluţionară, promovată cu consecvenţă de partidul şi statul nostru în relaţiile cu toate statele lumii, indiferent de natura orînduirii, de poziţia lor geografică, de potenţialul lor material şi uman.

Dreptul suveran şi inalienabil al fiecărui popor, naţiune, stat, la o dezvoltare şi afirmare liberă, conform idealurilor şi intereselor naţionale, lichidarea subdezvoltării, a marilor decalaje ce se manifestă în lume (consecinţă directă a politicii imperialiste de dominaţie, jaf şi dictat), reprezintă o necesitate obiectivă pentru înfăptuirea apropierii şi intensificării cooperării şi colaborării între state, sînt principii ce definesc politica externă activă a partidului şi statului nostru şi care îşi regăsesc tot mai deschis o largă recunoaştere internaţională.

Aceste coordonate fundamentale ale politicii externe a României socialiste îşi găsesc împlinirea în eforturile susţinute pentru crearea unei lumi noi, mai drepte, a unei noi ordini economice şi politice internaţionale impusă de profundele mutaţii revoluţionare care au loc în lume, expresie a sensului şi direcţiei dezvoltării contemporane.

Georgeta HĂLĂŞAN

POLITICA ROMÂNIEI DE COLABORARE ECONOMICĂ CU ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

Ion PĂȚAN
viceprim-ministru al Guvernului, ministrul comerțului exterior și cooperării economice internaționale

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN și Republica Socialistă România promovează cu consecvență o politică de largă colaborare economică internațională, pornind de la premisa că aceasta reprezintă, în condițiile lumii contemporane, una din cerințele esențiale ale progresului economic accelerat, bunei înțelegeri între state și instaurării noii ordini economice și politice pe planeta noastră. Așa cum se subliniază în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii reprezintă o latură inseparabilă a procesului de creștere economică a fiecărei națiuni. De aceea, partidul nostru acționează pentru amplificarea relațiilor comerciale și cooperării în domeniul producției, al științei și tehnicii cu toate celelalte țări.

În magistrala Expunere la Congresul educației politice și al culturii socialiste, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că : **„Pornind de la analiza științifică, marxist-leninistă, a direcțiilor principale ale dezvoltării istorice contemporane Partidul Comunist Român și guvernul Republicii Socialiste România promovează o politică externă de colaborare cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială, își aduc contribuția la soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale".**

Avînd la bază dezvoltarea puternică a forțelor de producție ale țării, industrializarea socialistă, progresele deosebite înregistrate de poporul nostru în toate domeniile, relațiile economice externe ale României cunosc în anii edificării societății socialiste multilateral dezvoltate o extindere fără precedent, o diversificare a structurii mărfurilor de export-import și a formelor de comerț și de cooperare, o extindere considerabilă a ariei lor geografice.

În cincinalul 1971—1975, ritmul mediu anual de creștere a comerțului exterior a fost de peste 18%. Prin acest ritm, activitatea de comerț exterior s-a înscris între cele mai dinamice sectoare ale economiei naționale, ceea ce semnifică o angrenare tot mai profundă a țării în circuitul economic mondial.

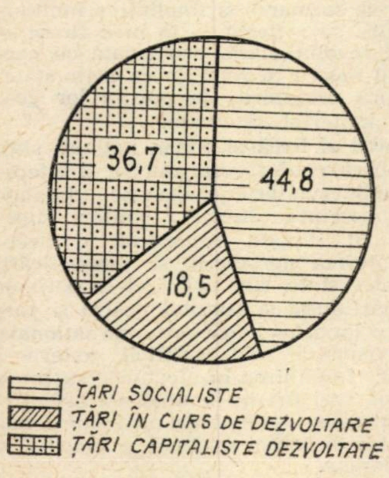

Ponderea diferitelor țări în comerțul exterior al României (%)

Evoluția comerțului exterior comparativ cu alți indicatori ai economiei naționale

(miliarde lei)

	1970	1975	1975/1970 (%)	Ritm mediu anual de creștere (%)
Produsul social$^{x)}$	523	864	165,2	10,6
Venitul național$^{x)}$	212	362	170,8	11,3
Producția industrială$^{x)}$	312,8	576,6	184,5	13,0
Producția agricolă	68,6	93,4	136,2	6,4
Comerțul exterior$^{xx)}$	22,9	53,1	231,9	18,3

x) prețuri comparabile
xx) prețuri curente

REALITĂȚILE LUMII DE AZI — existența țărilor socialiste cu economii naționale dinamice și cu o pondere de aproape 40% în ansamblul economiei mondiale, afirmarea hotărîtă a voinței tinerelor state pentru dezvoltarea lor independentă, accelerată, pe baza unor programe de perspectivă, intensificarea năzuințelor și luptei tuturor popoarelor pentru progres — toate acestea pun în evidență multiple posibilități și necesități de diversificare a fluxurilor comerciale, de lărgire a legăturilor economice ale fiecărei țări cu toate celelalte state, indiferent de sistemul lor social-economic sau de zona geografică în care sînt situate. Partidul și statul nostru militează pentru extinderea, în continuare, a colaborării economice cu toate statele socialiste, acționează perseverent pentru amplificarea și diversificarea relațiilor comerciale și cooperării cu statele în curs de dezvoltare, promovează o politică de lărgire a raporturilor economice cu toate țările, inclusiv cu cele capitaliste dezvoltate. În prezent, România întreține raporturi economice și de cooperare cu aproape 140 de țări din toate continentele, față de 110 în anul 1970.

Potrivit directivelor partidului și orientărilor fundamentale stabilite de secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cele trei consfătuiri de comerț exterior organizate în ultimii cinci ani, exportul românesc — paralel cu creșterea sa susținută, într-un ritm mediu anual de peste 19% în cincinalul încheiat — a fost axat pe valorificarea superioară a potențialului industrial, a resurselor materiale și umane de care dispune țara. Produsele cu grad ridicat de prelucrare — mașini, produse chimice, mărfuri industriale de larg consum — au deținut în anul 1975 peste 52% în totalul exportului, față de 48% în anul 1970. Drept rezultat și prețul mediu al unei tone exportate a crescut, în această perioadă, cu circa 80%.

O extindere deosebită cunoaște activitatea de cooperare economică, industrială și tehnică, cu un număr tot mai mare de state, ilustrată prin cele 225 acțiuni în diverse forme, aflate în curs de derulare. Putem spune că activitatea de cooperare economică internațională a României a devenit pentru economia noastră națională una din căile cele mai importante de dezvoltare a relațiilor economice externe. Este semnificativă, în acest sens, ponderea de circa 25% pe care o deține, actualmente, activitatea de cooperare în ansamblul volumului comerțului exterior al țării.

Un rol esențial în promovarea și creșterea aportului relațiilor noastre economice externe la dezvoltarea economică generală a țării îl are activitatea multilaterală, internă și internațională, desfășurată de președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Orientările stabilite, acordurile economice și convențiile de cooperare încheiate în ultimii ani cu un mare număr de state — rezultat direct al convorbirilor și înțelegerilor la nivel înalt — au deschis o largă perspectivă exportului românesc și activității de cooperare, revenindu-ne sarcina, tuturor factorilor antrenați în acest domeniu, din producție și din comerțul exterior, de a acționa cu hotărîre pentru transpunerea lor exemplară în practică.

UNA DIN PRIORITĂȚILE dezvoltării comerțului nostru exterior și cooperării cu alte state o constituie extinderea și diversificarea relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare. Aceasta corespunde pe deplin intereselor poporului nostru și necesităților de progres accelerat al tinerelor state independente, ca și cauzei generale a bunei conlucrări între popoare, a instaurării noii ordini economice în lume.

Creșterea în ritm intens a economiei românești a generat un necesar sporit de mărfuri din import, multe din acestea fiind produse și exportate de țările în curs de dezvoltare. Totodată, prin potențialul actual al economiei sale, România poate satisface o serie de cerințe ale acestor țări în domenii prioritare pentru industrializarea lor, cum sînt construcția de mașini, chimia și petrochimia, punerea în valoare a unor resurse de materii prime, agricultura și silvicultura etc. Toate acestea constituie premise obiective pentru amplificarea raporturilor economice cu țările în curs de dezvoltare, pentru trecerea la forme tot mai profunde de cooperare în producție și tehnico-științifică, reciproc avantajoase.

În același timp, România — țară socialistă în curs de dezvoltare — atribuie amplificării și diversificării relațiilor economice cu celelalte țări în curs de dezvoltare o semnificație mai largă, ca o expresie a solidarității cu lupta lor pentru emancipare economică, socială și națională, a sprijinirii dezvoltării lor pe calea progresului, ca o contribuție internațională la cauza luptei pentru afirmarea liberă, independentă a fiecărei națiuni, împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste pe plan mondial. Partidul și statul nostru consideră că o cît mai strînsă colaborare cu aceste state capătă o tot mai mare însemnătate pentru progresul general al umanității, pentru instaurarea unei ordini economice noi, echitabile în viața internațională, pentru cauza destinderii și păcii în lume.

Istoricele întîlniri ale președintelui Nicolae Ceaușescu cu numeroși șefi de state din Africa, America Latină și Asia, convorbirile rodnice, de lucru avute s-au materializat în încheierea a 100 de acorduri guvernamentale și înțelegeri de cooperare în domenii specifice, creîndu-se, astfel, un cadru juridico-economic deosebit de fertil intensificării relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare.

În retrospectiva anilor 1970—1975, schimburile comerciale ale României cu țările în curs de dezvoltare au crescut de peste 4 ori, înscriindu-se ca cel mai dinamic flux al comerțului nostru exterior. Prin această creștere, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul nostru total a marcat o tendință mereu ascendentă : de la mai puțin de 10% în deceniul 1960—1970, la 18,5% în anul 1975. În prezent, România are legături economice cu aproape 100 de state în curs de dezvoltare. Trebuie remarcată extinderea deosebită a legăturilor economice cu țările arabe, cu țările africane și latino-americane, precum și cu statele asiatice.

Structura exportului României (%)

	1970	1975
TOTAL: din care:	100,0	100,0
Mașini, utilaje, mijloace de transport	22,8	25,3
Combustibili, materii prime minerale, metale	22,7	22,3
Produse chimice, îngrășăminte, cauciuc	7,0	10,8
Materii prime nealimentare și produse prelucrate	10,6	8,3
Materii prime și mărfuri alimentare	16,2	16,3
Mărfuri industriale de larg consum	18,1	16,1

Domeniile în care România a constituit societăți mixte cu țări în curs de dezvoltare

Numărul societăților mixte de producție constituite de România în țări în curs de dezvoltare – din care:	28
Industria prelucrătoare: producția de mașini-unelte, producția de ciment, prelucrarea cauciucului, prelucrarea pieilor	7
Industria extractivă: cercetări, explorări și exploatări miniere	10
Agricultură: cultura bumbacului, creșterea animalelor și păsărilor, producția de semințe și material săditor, îmbunătățiri funciare	7
Silvicultură: exploatarea și industrializarea lemnului	4

LA EXPORTUL ROMÂNESC în țările în curs de dezvoltare, pe lîngă o serie de mărfuri de bază, cum sînt produsele chimice, materialele de construcții și produsele agro-alimentare, trebuie remarcate cu deosebire livrările de mașini și utilaje și de echipamente complexe de înaltă tehnicitate, care au contribuit la construirea în aceste țări a unor importante obiective economice, prevăzute în programele lor de dezvoltare economică. Exemplificativ, pe baza livrărilor românești sau cu participare românească au fost construite sau sînt în fază de realizare a investițiilor rafinării în India, Siria, Pakistan și Iordania, fabrici de tractoare în Iran și Egipt, combinate de produse sodice în Egipt și Peru, fabrici de ciment în Liban, Maroc, Irak și Siria, complexe pentru industria fosfaților sau a lemnului în Siria și R.P. Congo, construcții în Libia ș.a.

În schimbul livrărilor de utilaje românești, țările în curs de dezvoltare furnizează în România, în numeroase cazuri, produse rezultate din obiectivele construite cu aceste utilaje sau alte mărfuri disponibile la exportul lor și necesare economiei noastre naționale. Această formă de relații economice, consacrată și prin rezoluții adoptate de organizații economice internaționale din inițiativa României, reprezintă o importantă contribuție la ușurarea efortului valutar pe care trebuie să îl facă țările în curs de dezvoltare în scopul îndeplinirii programelor lor de dezvoltare economică.

Pe măsura diversificării economiei și creării unor industrii naționale în țările în curs de dezvoltare, România are în vedere importul din aceste state — pe lîngă produse de bază și derivate — al unei serii de mărfuri semiprelucrate și finite, inclusiv mașini și utilaje. Astfel, dintr-un șir de țări în curs de dezvoltare sînt achiziționate, pentru diversificarea paletei de mărfuri oferite la intern, unele produse alimentare prelucrate, produse textile, mașini-unelte, unele autovehicule etc. O astfel de orientare deosebește fundamental politica țării noastre față de statele „lumii a treia", de raporturile promovate de fostele metropole și de companiile transnaționale, care atribuie țărilor în curs de dezvoltare rolul de furnizor de materii prime.

Alături de formele clasice de schimburi comerciale, în relațiile României cu tinerele state independente cunoaște o amplă dezvoltare cooperarea în producție și tehnico-științifică. Cooperarea cu aceste țări se materializează într-o gamă largă de forme, în funcție de interesul reciproc : livrări complexe de echipamente, coproducție, acordare de asistență tehnică, lucrări în comun de prospecțiuni geologice, comercializarea în comun, societăți mixte de producție etc.

Pînă în prezent, au fost constituite cu țările în curs de dezvoltare 28 de societăți mixte în domenii de interes reciproc, cum sînt construcția de mașini, industria minieră, industria chimică, industria lemnului și a materialelor de construcții, agricultura etc. Unele din aceste societăți se află deja în faza de producție, dînd rezultate satisfăcătoare pentru ambii parteneri. Dintre acestea fac parte societățile ANDINAS și ANTAMINA din Peru pentru producția de mașini-unelte, și, respectiv, exploatarea de minereuri neferoase, SOMIMA din Maroc pentru producția de concentrate de cupru, LOROMBOIS și CAROMBOIS din Republica Africa Centrală pentru exploatarea de bușteni, producția de cherestea și de mobilă, SOCOTON din R. P. Congo pentru producția de bumbac egrenat și porumb. De asemenea, au fost constituite cu țări în curs de dezvoltare unele societăți comerciale mixte pentru vînzarea în comun de produse, cum sînt tractoare, produse agro-alimentare, produse chimice și alte mărfuri.

Trebuie subliniat faptul că societățile mixte constituite de România cu diverse țări în curs de dezvoltare își desfășoară activitatea în cadrul strict al legislației și reglementărilor în vigoare din aceste țări, inclusiv în ceea ce privește cota de participare la capitalul social. De asemenea, este semnificativă orientarea comună spre domenii de interes prioritar, importante pentru dezvoltarea economică a țărilor respective, ca și pentru acoperirea unor necesități ale țării noastre. Fondată pe aceste principii, colaborarea economică dintre România și țările în curs de dezvoltare se afirmă tot mai mult pe arena internațională, ca exemplu de relații de tip nou, reciproc avantajoase, între țări suverane și deplin egale în drepturi. La realizarea de acțiuni de cooperare pe teritoriul unor țări în curs de dezvoltare, România a atras, în consens cu statele respective, participarea unor firme din terțe țări interesate. În acest fel, cooperarea capătă forme multilaterale și, bazată pe principii noi, contribuie la consolidarea tipului superior de relații economice internaționale.

O cale importantă de colaborare și sprijin în relațiile cu țările în curs de dezvoltare o constituie acordarea de asistență tehnică. Pe această linie, în prezent își desfășoară activitatea în țările în curs de dezvoltare circa 8 000 de specialiști români, din care 40% au pregătire de specialitate superioară și o bogată experiență practică. Din numărul menționat al specialiștilor români, 60% acordă asistență tehnică în domeniul construcțiilor industriale și civile, 16% în industria minieră, 5% în construcția de mașini, 4% în industria energetică, 15% în învățămînt și în domeniul sănătății.

SLUJIND CONSECVENT cauza făuririi noii ordini politice și economice internaționale, în paralel cu aprofundarea relațiilor pe plan bilateral, România promovează activ colaborarea multilaterală, solidaritatea cu țările în curs de dezvoltare.

În raportul la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că una dintre problemele de mare actualitate ale vieții contemporane este decalajul care s-a accentuat între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Lichidarea subdezvoltării, asigurarea progresului economico-social mai rapid al țărilor rămase în urmă constituie o cerință primordială pentru dezvoltarea întregii omeniri, pentru realizarea unei colaborări și păci trainice în lume.

Recentele studii elaborate pe plan internațional, ca și dezbaterile din cadrul celei de a IV-a sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, au pus în evidență accentuarea decalajelor economice. Această realitate gravă a zilelor noastre nu mai poate constitui o preocupare a unui grup de țări sau a unor organisme economice internaționale, ci a devenit o problemă de prim ordin a întregii lumi.

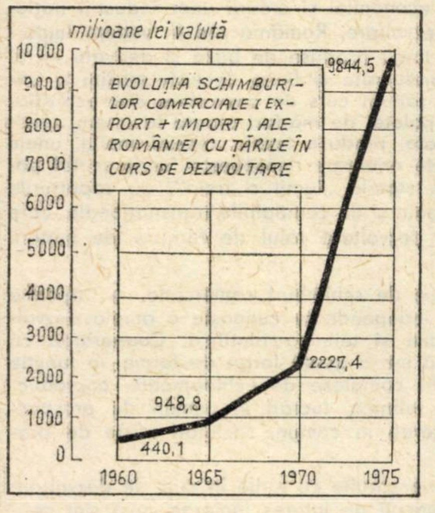

Amplitudinea medie a decalajului între nivelul venitului anual pe locuitor între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare este dată de raportul de 13 la 1, iar amplitudinea maximă de raportul 86 la 1, reprezentînd ecartul dintre cel mai mare și cel mai mic venit național pe locuitor. Circa 1/10 din omenire, reprezentînd țările puternic industrializate, concentrează 50% din produsul mondial brut, adică tot atît cît 9/10 din comunitatea mondială. Țările în curs de dezvoltare realizează 60% din producția de țiței, dar sub 25% din cea de produse rafinate ; dețin o pondere de 30% din producția mondială de minereu de fier, dar contribuie cu numai 5% la producția mondială de oțel ; realizează 55% din producția de bauxită, dar numai 6% din producția mondială de aluminiu.

În ultimul timp, pe fondul crizei economice din țările capitaliste dezvoltate, fenomenele negative din economia țărilor în curs de dezvoltare s-au agravat. Se înregistrează o stagnare a creșterii sau chiar o reducere a producției industriale și agricole, se accentuează deficitele balanțelor comerciale și de plăți, scad și mai mult rezervele lor valutare, se majorează, în consecință, datoriile externe. În această situație, multe țări în curs de dezvoltare și-au revizuit și chiar anulat programele economice, renunțînd la construirea unor obiective de importanță deosebită pentru progresul lor general.

Dacă situația actuală nu va înregistra transformările fundamentale impuse de o nouă ordine economică, există perspectiva accentuării decalajelor economice, concentrării avuției mondiale într-un număr restrîns de state, cu consecințe dintre cele mai grave pentru progresul umanității, pentru însăși civilizația mondială.

PROFUND ATAȘATĂ eforturilor pentru eradicarea fenomenului subdezvoltării și pentru adoptarea de către comunitatea internațională de măsuri concrete și eficiente vizînd progresul economic și social accelerat al țărilor în curs de dezvoltare, România a desfășurat și desfășoară pe plan internațional o intensă activitate pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale, ca soluție viabilă pentru rezolvarea acestei probleme de interes planetar. Președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adus o contribuție substanțială, larg recunoscută pe plan internațional, la conturarea conceptului noii ordini, la cristalizarea cerințelor și direcțiilor de acțiune pentru traducerea în viață a acestui obiectiv istoric.

Populația și produsul național brut pe locuitor pe grupe de țări[x)]

	Nr. de țări	Populația (mil.)	Produsul național brut (miliarde dolari)	Produsul național brut pe locuitor (dolari)
Grupe de țări după nivelul venitului:				
- mai puțin de 200 (dolari)	43	1.151	136.	120
- între 200-499 (dolari)	52	1.184	332	280
- între 500-1.099 (dolari)	53	531	530	1.000
- între 2.000-4.999 (dolari)	28	554	1.871	2.860
- peste 5.000 (dolari)	12	316	1.886	5.970

[x)] anul 1973

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Expunerea la Congresul educației politice și al culturii socialiste, **„România își amplifică continuu legăturile de prietenie și solidaritate cu țările care și-au dobîndit independența și au pășit pe calea dezvoltării libere, de sine stătătoare. Ca țară socialistă și ca țară în curs de dezvoltare, România este legată de aceste țări prin aspirații comune spre progres și prosperitate, prin lupta pentru abolirea vechii politici de inechitate, pentru promovarea unor relații noi, de egalitate între state. De aceea, înscriem relațiile noastre cu aceste țări în contextul luptei generale pentru lichidarea subdezvoltării, împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru asigurarea dezvoltării libere, independente a fiecărei națiuni".**

În acest context de preocupări se înscrie aderarea României la „Grupul celor 77". Aprobarea unanimă de către țările membre a aderării României la acest grup constituie o recunoaștere a rolului important al țării noastre în promovarea ideilor înnoitoare în lume și reprezintă, în același timp, o expresie a dorinței comune pentru o cît mai strînsă conlucrare vizînd triumful noii ordini. O expresie elocventă a solidarității active a României cu cauza țărilor în curs de dezvoltare este hotărîrea țării noastre de a participa la Fondul comun pentru finanțarea stocurilor internaționale pentru produse de bază, creat la recenta sesiune a UNCTAD.

Pe planul colaborării multilaterale cu țările în curs de dezvoltare trebuie menționate și tratativele cu o serie din aceste țări, privind facilitarea comerțului reciproc, prin acordarea de reduceri vamale sub egida Acordului General pentru Tarife și Comerț.

România va milita și în viitor pentru o tot mai strînsă colaborare și conlucrare cu țările în curs de dezvoltare, considerînd că aceasta reprezintă una din căile pentru sprijinirea dezvoltării accelerate, pentru afirmarea noilor state pe plan internațional.

O manifestare concretă a acestei politici o constituie, în actualul cincinal, programele de dezvoltare a schimburilor comerciale și cooperării economice cu statele în curs de dezvoltare, care vizează ridicarea ponderii acestor țări în ansamblul comerțului nostru exterior la circa 30% pînă în anul 1980. Semnificația acestei cifre poate fi mai bine înțeleasă dacă avem în vedere că în aceeași perioadă, volumul total al comerțului nostru exterior crește cu aproape 80%. De asemenea, este edificator numărul însemnat de obiective economice de majoră importanță, la a căror construcție în țările în curs de dezvoltare România participă cu livrarea de utilaje, asistență tehnică și pregătirea de cadre de specialitate.

Promovînd activ o politică de largă colaborare internațională, cu toate țările socialiste, cu statele în curs de dezvoltare, cu celelalte țări ale lumii, România își aduce contribuția, totodată, la cauza păcii și progresului în lume. Țara noastră promovează în mod consecvent în relațiile economice externe principiul respectării deplinei egalități în drepturi și avantajului reciproc, al dezvoltării unor schimburi echitabile și realizării unei cooperări în producție corespunzător intereselor fiecărei părți, progresului general al economiei internaționale, realizării unei dezvoltări echilibrate pe plan mondial.

28 DE ANI DE LA NAŢIONALIZARE

INDUSTRIALIZAREA SOCIALISTĂ, FACTORUL HOTĂRÎTOR AL ÎNFLORIRII ECONOMIEI

Un act fundamental al revoluţiei socialiste

ASTĂZI se împlinesc 28 de ani de la naţionalizarea principalelor mijloace de producţie, eveniment de importanţă majoră în lupta poporului român pentru edificarea socialismului. Înfăptuit în iunie 1948, acest act fundamental al revoluţiei socialiste răspundea unor cerinţe obiective ale progresului social, ale desfăşurării procesului revoluţionar inaugurat prin insurecţia naţională antifascistă armată din August '44. După cucerirea în întregime a puterii politice de către clasa muncitoare în alianţă cu ţărănimea, cu celelalte categorii de oameni ai muncii, naţionalizarea, trecerea avuţiei naţionale în mîinile celor ce muncesc devenise o condiţie sine qua non pentru realizarea unor transformări radicale în economie. Prin naţionalizare, puterea politică a fost întregită cu puterea economică — bogăţiile solului şi subsolului, mijloacele de producţie din industrie şi transporturi, băncile şi societăţile de asigurare au devenit bunuri ale întregului popor, stăpînul de drept al tuturor valorilor materiale şi spirituale pe care le-a creat, în îndelungata sa istorie, prin talentul şi hărnicia care îi sînt caracteristice.

În succesiunea marilor evenimente care proiectau încă de pe atunci viitorul luminos al patriei, naţionalizarea a constituit prima acţiune de amploare întreprinsă de statul celor ce muncesc, care a avut un rol hotărîtor în desfăşurarea revoluţiei socialiste ; ea a deschis o etapă nouă în istoria relaţiilor de producţie din ţara noastră, a dus la smulgerea pentru totdeauna a pîrghiilor economice de sub dominaţia exploatatorilor, la lichidarea marii burghezii industriale şi financiare, la crearea unui puternic sector socialist de stat în economie. **„Prin naţionalizare,** spunea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, a luat naştere în economia naţională sectorul socialist, lichidîndu-se în industrie contradicţia dintre caracterul social al producţiei şi însuşirea privat-capitalistă. Naţionalizarea, crearea proprietăţii socialiste au deschis calea trecerii la conducerea planificată a economiei naţionale, la folosirea conştientă a legităţilor economice în interesul sporirii avuţiei naţionale, al dezvoltării armonioase a forţelor de producţie".**

Asumîndu-şi rolul istoric de a edifica o nouă orînduire pe pămîntul României, partidul, ţinînd seama de cerinţele legilor obiective, de realităţile concrete ale ţării noastre, a organizat şi condus întregul proces de dezvoltare a bazei tehnico-materiale, de consolidare şi generalizare a relaţiilor de producţie socialiste. Înfăptuirea unei astfel de politici a determinat, într-o perioadă istorică scurtă, transformări revoluţionare în viaţa economică şi socială a ţării : au fost lichidate clasele exploatatoare, s-a făurit economia socialistă unitară, s-au dezvoltat şi modernizat forţele de producţie, socialismul a triumfat pe deplin la oraşe şi sate, am păşit în etapa superioară de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Departe de a se prăbuşi, aşa cum îi preziceau pe vremuri forţele reacţionare, economia românească a înregistrat o dezvoltare continuu ascendentă, expresie nemijlocită a vocaţiei constructive a poporului nostru, a capacităţii sale de a asigura ridicarea întregii naţiuni pe o treaptă nouă de dezvoltare. Geografia economică a patriei, predestinată altă dată să rămînă „eminamente agricolă", cuprinde astăzi mii şi mii de întreprinderi industriale moderne, dotate la un înalt nivel tehnic.

Depăşind condiţia, de ţară agrară, slab dezvoltată România s-a transformat într-un stat industrial-agrar, cu o industrie dinamică şi o agricultură în plin proces de modernizare. Toate aceste realizări, rod al muncii pline de abnegaţie a întregului popor, confirmă justeţea orientărilor partidului în toate domeniile de activitate, înalta responsabilitate cu care îşi îndeplineşte misiunea istorică de a conduce masele muncitoare în opera de construire a socialismului.

	1951-1955	1956-1960	1961-1965	1966-1970	1971-1975	1951-1975
Venitul naţional	13,9	7,0	9,0	7,7	11,3	9,7
Producţia globală industrială	15,2	10,9	13,8	11,9	13,1	12,9
Volumul exportului	14,7	11,2	9,0	10,9	19,0	12,6
Investiţii	18,3	13,7	11,3	11,2	11,6	13,1
Fonduri fixe	4,6	5,2	6,7	8,6	9,3	6,9

Tabelul nr. 1 — *Ritmuri medii anuale, pe cincinale*

Dinamismul creşterii

ÎNTREAGA dezvoltare a civilizaţiei omeneşti reliefează rolul primordial al industriei în dezvoltarea forţelor de producţie, în progresul general al umanităţii. Este şi raţiunea pentru care partidul a pus în centrul programului de construire a socialismului, politica de industrializare socialistă, care în condiţiile noastre s-a dovedit a fi factorul hotărîtor al lichidării într-un termen scurt a înapoierii moştenite din trecut, al creşterii şi stabilităţii economiei, al folosirii raţionale a potenţialului material şi uman, al ridicării gradului de civilizaţie al întregii societăţi, al întăririi independenţei naţionale şi dezvoltării schimburilor externe şi cooperării cu alte state.

Caracteristica dominantă a procesului de industrializare a ţării noastre, ca şi a dezvoltării celorlalte ramuri ale economiei o constituie **ritmurile înalte de creştere,** care se numără printre cele mai ridicate pe plan mondial şi care au determinat realizări substanţiale la majoritatea indicatorilor cantitativi şi calitativi. Aceste ritmuri corespund pe deplin posibilităţilor şi necesităţilor dezvoltării economiei naţionale pe calea socialismului şi vor contribui în mod hotărîtor la dinamizarea procesului de reducere şi lichidare a decalajelor faţă de ţările mai dezvoltate economic şi la înfăptuirea în acest fel a uneia din direcţiile majore în care partidul va acţiona pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate : egalizarea nivelului de dezvoltare a ţării noastre cu cel al ţărilor socialiste avansate din punct de vedere economic şi apropierea României de ţările industriale avansate ale lumii, proces ce va fi realizat în linii generale pînă la sfîrşitul deceniului următor. Menţinerea în continuare a unor ritmuri înalte de creştere economică va permite realizarea unor sporuri anuale ale producţiei pe locuitor, la principalele produse, asemănătoare sau chiar mai mari decît ale ţărilor mai dezvoltate economic.

Nu ne vom ocupa aici în mod special de dinamica ansamblului producţiei naţionale. Vom prezenta totuşi cîteva date cu ajutorul cărora să demonstrăm că opţiunea pentru industrializare, crearea unei industrii puternice, moderne, orientată cu fermitate, mai ales în ultimul deceniu, spre dezvoltarea subramurilor tehnicii de vîrf, a avut şi are în continuare raţiuni economice foarte temeinice : industria s-a dovedit a fi motorul dezvoltării accelerate a avuţiei naţionale, al forţelor de producţie, al dotării tehnice şi creşterii în ritm înalt a celorlalte ramuri, al extinderii participării la schimburile economice externe.

Dacă vom analiza, de pildă, evoluţia venitului naţional, vom observa că în 1970 volumul acestuia era de cca. 6 ori mai mare decît în 1950 şi că în anii cincinalului precedent a mai înregistrat o creştere de 70,6%, atingînd astfel în 1976 un nivel de peste 10,2 ori mai mare faţă de 1950 ; o astfel de evoluţie o întîlnim şi la produsul social, care în 1975 era de 10,4 ori mai mare în comparaţie cu anul 1950. O imagine mai completă şi deosebit de sugestivă ne-o oferă însă datele tabelului nr. 1 : ritmurile înalte de creştere nu se realizează doar la unul sau la altul din indicatorii menţionaţi, ci sînt caracteristice pentru ansamblul economiei naţionale. Şi mai trebuie adăugat un fapt nu lipsit de semnificaţie : ritmuri înalte s-au realizat în toţi anii construcţiei socialiste. **În condiţiile în care ţările capitaliste sînt confruntate periodic cu fenomene de criză, care uneori au determinat chiar un regres al producţiei industriale sau al altor indicatori, economia românească îşi afirmă cu vigoare capacitatea de a asigura, nu într-un an sau altul, nu într-un domeniu sau altul, ci încontinuu şi pe o perioadă îndelungată ritmuri înalte de creştere în toate ramurile de activitate.**

	1948	1976	1980
Energie electrică (milioane kWh)	4	158	212
Oţel (tone)	967	30055	47945
Ingrăşăminte chimice 100% (tone)	0,5	6247	9315
Tractoare (bucăţi)	2	141	171
Motoare electrice (kW)	30	18575	35616
Ciment (tone)	1800	38356	63425
Fibre şi fire chimice (tone)	4	476	876
Autoturisme (bucăţi)	-	205	500
Televizoare (bucăţi)	-	1589	1986
Incălţăminte (perechi)	11348	281836	326712
Tesături (mii mp)	304	2922	3973

Tabelul nr. 2 — *Producţia ce se obţine într-o zi*

Din ansamblul realizărilor obţinute în anii construcţiei socialiste se evidenţiază cu pregnanţă cele din perioada 1971—1975, perioadă extrem de dinamică în progresul multilateral al ţării, în care a fost asigurată o puternică dezvoltare a forţelor de producţie, transformări înnoitoare în toate domeniile vieţii economico-sociale. Ritmurile de creştere a principalilor indicatori realizate în cincinalul trecut sînt cele mai înalte din oricare alt cincinal al ultimelor două decenii, ceea ce s-a reflectat în mod direct şi asupra creşterii nivelului de trai al maselor muncitoare. Aceste ritmuri înalte se menţin şi în actualul cincinal, cînd industria, de pildă, îşi va spori volumul cu cca. 11% în fiecare an, urmînd să atingă în 1980 un nivel de aproape 1 000 miliarde lei, adică de 35,9 ori mai mare în comparaţie cu 1950.

Realizarea unor astfel de ritmuri înalte se întemeiază pe mobilizarea intensă a potenţialului material şi uman al ţării, pe alocarea unei părţi însemnate din venitul naţional, ştiinţific determinată, pentru fondul naţional de dezvoltare, ceea ce a permis înfăptuirea unui amplu program de investiţii ; mai mult de jumătate din volumul acestora a fost alocat industriei, ca o expresie a rolului pe care este chemată să-l joace această ramură în progresul întregii economii. S-au realizat astfel, numai în anii cincinalului trecut, 1869 obiective şi capacităţi industriale, dintre care numeroase de interes naţional : hidrocentralele Lotru, Tarniţa şi Rîmnicu-Vîlcea-Govora, centralele termoelectrice de la Brăila şi Rovinari, Combinatul de oţeluri speciale Tîrgovişte, Întreprinderea de alumină Tulcea, Întreprinderea de rulmenţi Alexandria, Întreprinderea de elemente pneumatice şi automatizări Bîrlad, întreprinderea „Tehnoton" Iaşi, Combinatul de îngrăşăminte chimice Slobozia, 42 de capacităţi noi în industria de prelucrare a lemnului, 26 de întreprinderi textile şi de încălţăminte, fabrici de industralizare a laptelui şi a cărnii etc.

Creşterea industriei într-un ritm înalt, de peste 13% în perioada 1951—1975, a avut drept urmare realizarea în ultimul an al cincinalului precedent a unui volum de producţie de peste 21 ori mai mare decît în 1950 ; concludent este şi faptul că **producţia industrială a anului 1975 echivalează cu cea realizată în întreg deceniul 1951—1960.** Dar potenţialul actual al industriei româneşti este foarte sugestiv ilustrat şi prin cifrele tabelului nr. 2 care arată, comparativ cu anul naţionalizării, volumul producţiei ce se obţine într-o zi. Aşadar, într-o singură zi producţii de zeci şi chiar sute de ori mai mari. Este rodul unei politici consecvente de dezvoltare a industriei, de creare a unor capacităţi de producţie în stare să asigure într-o măsură tot mai mare necesităţile economiei naţionale şi să creeze disponibilităţi pentru export.

Ilustrative pentru caracterizarea potenţialului industriei sînt şi datele care privesc evoluţia producţiei pe locuitor.

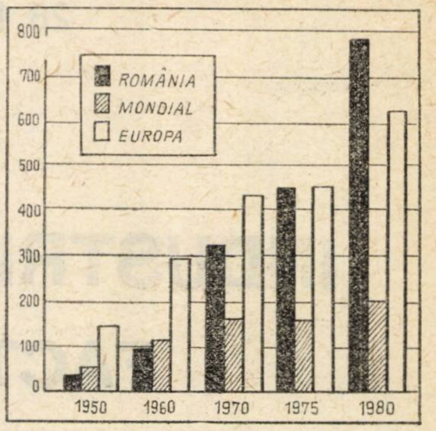

Producţia de oţel (kg) pe locuitor în România, în comparaţie cu producţia mondială şi cea europeană

Creşterile sînt, fără îndoială, impresionante şi ele cuprind întreaga gamă de produse : 447 kg oţel în 1975 faţă de 18 kg în 1938, 1376 kg cărbune extras (181,2), 2 502 kWh energie electrică (72,4), 539 kg ciment (32,7), 41 m^2 ţesături (8,2), 24 kg zahăr (6,1). Valoarea reală a acestor cifre poate fi mai bine pusă în evidenţă dacă le raportăm la situaţia existentă pe plan mondial. În acest scop ne vom opri la un singur produs, şi anume la oţel, care constituie unul din produsele de bază ale dezvoltării economiei şi care îşi menţine supremaţia în satisfacerea cerinţelor de metal, în ciuda folosirii în proporţii tot mai mari a înlocuitorilor. Din graficul alăturat rezultă că ţara noastră a depăşit încă la începutul deceniului trecut media mondială şi că în 1975 a egalat nivelul atins pe plan european ; potrivit unor calcule în ultimul an al actualului cincinal, respectiv în 1980, producţia de oţel pe locuitor în ţara noastră va fi de aproape patru ori mai mare decît media mondială şi cu aproape 30% decît cea europeană.

Continuarea cu intensitate sporită a procesului de industrializare a ţării a asigurat **consolidarea şi mai puternică a poziţiei industriei de ramură conducătoare în economie.** Indicatorul cel mai semnificativ în acest sens îl constituie creşterea ponderii industriei în crearea venitului naţional, de la 44% în 1950 la 48,9% în 1965 şi peste 57% în ultimul an al cincinalului trecut, pentru ca la nivelul anului 1980 să ajungă la 68%. Este evident că aceasta nu exprimă doar o modificare de raporturi cantitative, ci înainte de toate schimbări de natură calitativă în structura economiei, a căror esenţă o constituie preponderenţa industriei în ansamblul economiei naţionale, fapt important între altele şi pentru imprimarea unui ritm rapid de creştere a venitului naţional. Dacă asociem evoluţiei menţionate şi numărul în continuă creştere al celor ocupaţi în industrie, precum şi faptul că în prezent industria noastră acoperă cca. 80% din necesarul de maşini, utilaje şi instalaţii, avem o imagine concludentă a rolului și locului pe care această ramură îl ocupă în economia națională.

O structură modernă, eficientă

REALIZAREA unei structuri moderne, eficiente a industriei, capabilă să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale și umane ale țării constituie una din trăsăturile definitorii ale desfășurării procesului de industrializare socialistă. Concluzia care se desprinde din analiza datelor tabelului nr. 3 este aceea a unei dezvoltări orientate în mod conștient spre structurarea în sens modern a industriei, prin creșterea cu prioritate a ramurilor caracteristice unei economii înaintate, cu un rol hotărîtor în generalizarea rapidă în economie a progresului tehnico-științific, ceea ce a făcut ca, mai ales în ultimii ani, industria să realizeze nu numai un important salt cantitativ, ci și calitativ. Este însă cît se poate de evident, și acest lucru nu trebuie scăpat din vedere, că această dezvoltare prioritară a unor ramuri **se realizează pe fondul creșterii în ritm înalt a tuturor ramurilor industriei, al asigurării unor proporții judicioase între ramuri, în așa fel încît cerințele tuturor sectoarelor să fie acoperite în mod corespunzător.**

Analiza pe o perioadă îndelungată a modificărilor din structura industriei evidențiază mai ales creșterea ponderii construcțiilor de mașini și chimiei, ramuri strîns legate de progresul tehnic contemporan ; în anul 1975 ele furnizau 44% din producția industrială a țării, față de 35,1% în 1970, 27,9% în 1965 și 13,7% în 1948 ; pentru rolul pe care aceste ramuri sînt chemate să-l exercite în viitor este suficient să amintim doar faptul că în 1980 ele vor realiza aproape jumătate din producția industrială a țării. Multă vreme creșterea ponderii celor două ramuri s-a făcut, în principal, pe seama scăderii ponderii industriei combustibilului, exploatării și prelucrării lemnului, industriei ușoare și alimentare, deși aceste ramuri au realizat importante creșteri cantitative. Aspectul nou care a intervenit și care trebuie subliniat este acela că în ultimii ani creșterea ponderii ramurilor menționate a început să se realizeze și pe seama scăderii ponderii industriei energiei electrice și a industriei metalurgice, ramuri de bază, care timp de peste două decenii se dezvoltaseră într-un ritm superior celui realizat pe ansamblul industriei. Astfel, ponderea industriei energiei electrice și termice, după ce a atins nivelul maxim în 1970, de 3,2%, a început să scadă treptat, tendință ce se va manifesta și în viitor. Faptul este cît se poate de explicabil și ține de cerința gospodăririi mai judicioase a energiei, a creșterii randamentului utilizării ei, în așa fel încît sporurile de producție să se realizeze cu un consum mai mic de energie față de perioadele anterioare. Tot de necesitatea valorificării mai raționale a unei alte resurse, în cazul de față a metalului, este legată și scăderea ponderii industriei metalurgice la 10,8% în 1975, după „vîrful“ de 11,8% atins în 1970.

Dar dacă deplasările în poziția ramurilor industriei sînt importante și prezintă, așa cum am văzut, unele tendințe noi, mult mai importante încep să devină modificările din structura internă a acestora, în sensul creșterii ponderii, subramurilor, grupelor de produse și produselor de înaltă tehnicitate. În industria constructoare de mașini, ponderea electrotehnicii și electronicii a ajuns în 1975 la 19,2% față de 13,5% cît reprezenta cu zece ani mai înainte, ca urmare a ritmului mai înalt în care s-au dezvoltat aceste subramuri de vîrf cu un rol hotărîtor în promovarea progresului tehnic contemporan. Orientarea spre dezvoltarea prioritară a acestor subramuri continuă și în actualul cincinal, cînd industria electronică va crește de 2,2—2,5 ori, cea de mecanică fină și optică de 2,5—3 ori, de mașini-unelte pentru așchierea metalelor de 2,4—2,6 ori. Aceleași orientări le întîlnim și în chimie, ramura cea mai dinamică a industriei noastre. Creșterea cea mai mare a fost realizată tocmai la subramurile care asigură valorificarea superioară a materiilor prime : în ultimii zece ani producția de fibre și fire chimice a crescut de 7,6 ori, cea de materiale plastice și rășini sintetice de 4,6 ori, de cauciuc sintetic de 3,2 ori. Ponderea acestor trei grupe de produse crește de la 6,7% în 1960, la 22% în 1970 și la aproape 29% în 1980. O valoare ilustrativă deosebit de concludentă pentru procesul pe care îl urmărim ne oferă ponderea în continuă creștere, în cadrul industriei chimice, a petrochimiei, adică a subramurii care potențează în mod deosebit valoarea materiilor prime supuse prelucrării : de la 43% în 1970 la aproape 50% la sfîrșitul cincinalului precedent.

Procesul de modernizare a structurii producției este prezent, cu o intensitate mai mică sau mai mare, în toate ramurile industriei. În **metalurgie** el se manifestă mai ales sub forma orientărilor spre sortimente de calitate superioară, cu un grad mai ridicat de prelucrare ; la sfîrșitul anului trecut ponderea oțelurilor aliate și înalt aliate a ajuns la peste 9% din totalul producției, ceea ce ne plasează, din acest punct de vedere, la un nivel apropiat de cel al țărilor cu realizări deosebite în acest domeniu. În industria **ușoară** se dezvoltă cu prioritate producția de tricotaje și stofe tricotate, în timp ce în industria **alimentară** eforturile sînt îndreptate spre produsele cu valoare nutritivă ridicată, preparate și semipreparate culinare, diversificarea structurii sortimentale. O astfel de structură a industriei, de înaltă productivitate, eficientă și competitivă, creează condiții favorabile nu numai pentru satisfacerea cerințelor calitativ superioare ale producției și consumului, dar și pentru asigurarea în perspectivă a unui ritm înalt de dezvoltare a întregii economii.

- în procente -

	1950 față de 1948	1975 față de 1950	Ritmul mediu anual de creștere 1951-1975
Industrie - total	173	21 ori	12,9
Energie electrică și termică	159	37 ori	15,6
Metalurgie feroasă (exclusiv extracția minereurilor feroase)	158	20 ori	12,8
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	206	61 ori	17,9
Chimie	169	112 ori	20,8
Materiale de construcție	234	25 ori	13,8
Exploatarea și prelucrarea lemnului	137	926	9,3
Textilă	189	12 ori	10,3
Alimentară	171	700	8,1

Tabelul nr. 3 — *Dinamica producției industriale (în procente)*

Dezvoltarea industriei a determinat **ample mutații în structura socială a României.** După cum se știe, în anul naționalizării mai mult de trei sferturi din populația țării era ocupată în agricultură, în timp ce abia 11% își desfășura activitatea în industrie. Situația s-a schimbat în mod radical în cele mai puțin de trei decenii care au urmat : în anul 1975 în industrie era ocupată peste 30% din populația țării, iar în agricultură 38%. Aceste tendințe vor continua și în anii următori, în așa fel încît la sfîrșitul actualului cincinal, ca rezultat al continuării politicii de industrializare, al dezvoltării puternice a forțelor de producție, peste 70% din forța de muncă activă va lucra în sectoarele neagricole, iar din aceasta aproape 50% în industrie și construcții. Reflectînd întărirea rolului industriei în economia națională, în anii actualului cincinal, pentru prima oară în istoria țării noastre, **populația ocupată în industrie o va depăși numeric pe cea din agricultură.** Această schimbare fundamentală în structura forțelor de producție și socială a țării noastre, marcînd deplasarea populației spre activitățile în care se realizează o productivitate mai înaltă, a avut și va avea în continuare influențe pozitive asupra creșterii generale a eficienței economice, asupra nivelului de trai al populației.

POLITICA de industrializare va fi continuată cu consecvență în noua etapă, superioară de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în care a pășit țara noastră. Ca rezultat al acestei politici volumul producției industriale în ultimul an al actualului cincinal va fi cu 70% mai mare față de 1975 și de circa 53 de ori superior celui realizat în 1938. Orientată spre o structură modernă, spre asimilarea cît mai rapidă și eficientă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii naționale, a realizărilor de valoare de pe plan mondial, industria va exercita în continuare un rol primordial în dinamizarea întregii economii, în progresul multilateral al societății noastre.

Stere GIOGA

PLAN ● ANGAJAMENTE

FOLOSIREA INTENSIVĂ A UTILAJELOR GRELE PE ȘANTIERELE DE INVESTIȚII

O SERIE DE FACTORI dau anului 1976 caracterul unei etape decisive pentru îndeplinirea uriașului program de investiții productive din actualul cincinal. Se finalizează construcția a 355 obiective industriale și agrozootehnice mai importante. Încep lucrările la sute de noi capacități, care urmează să contribuie la atingerea ritmurilor de creștere a economiei, prevăzute pentru anii următori. Constructorii trebuie să realizeze un salt important al indicatorilor cantitativi și calitativi ai producției, pentru a se încadra în dinamica accelerată planificată pe perioada pînă în 1980. În conducerea și organizarea producției de construcții-montaj, în sistemele de lucru se introduc pe scară largă elemente înaintate experimentate și selecționate pînă acum, ca bază a afirmării revoluției tehnico-științifice în această ramură.

În spiritul criteriilor de eficiență economică formulate în documentele Congresului al XI-lea al partidului, acestor coordonate se cere să li se adauge, ca o premisă și totodată ca un corolar, o utilizare net îmbunătățită a potențialului productiv al șantierelor. La acest imperativ s-a referit pe larg, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 12—13 mai, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Indicațiile date de secretarul general al partidului, vizînd perfecționarea organizării activității în toate întreprinderile de construcții, au în vedere în primul rînd **asigurarea folosirii intensive a utilajelor.**

Capacitatea de producție a șantierelor fiind într-o măsură hotărîtoare determinată de asigurarea mijloacelor de mecanizare, gradul de utilizare a acestora — atunci cînd ele sînt dimensionate rațional, potrivit necesităților efective ale executării lucrărilor în termenele și cu productivitățile stabilite — are o influență de prim ordin asupra realizării sarcinilor de producție. Neîndeplinirea acestei condiții a făcut ca în primul trimestru din 1976, la Ministerul Construcțiilor Industriale, producția de construcții-montaj să reprezinte numai 94,1% față de capacitatea atinsă în trim. IV 1975, situație la care a contribuit direct diminuarea productivității fizice la principalele grupe de utilaje — excavatoare (96% față de nivelul planificat), macarale (77,4%) ș.a.

Indici inferiori acestei medii s-au înregistrat la unele trusturi, cum sînt cele din Iași (a cărui dotare relativ redusă față de volumul crescut al planului pe acest an ar fi trebuit să determine o maximă preocupare pentru exploatarea intensivă a utilajelor), Timișoara ș.a. Faptul că rezultatele slabe de aici nu se pot pune pe seama unei conjuncturi defavorabile (perioadele cu temperaturi deosebit de scăzute din cursul iernii trecute) este demonstrat de situația de la numeroase șantiere ale altor unități, unde parcul mecanic a dat un randament bun. Totodată, nici întîrzierea în crearea condițiilor pentru începerea unor obiective noi nu poate constitui un argument valabil, de vreme ce la lucrările în continuare volumul producției executate, raportat la valoarea acoperită cu documentații, a fost mai mic decît în primul trimestru din 1975.

Randamentul scăzut al utilajelor la unele organizații de construcții își are explicația mai ales în cauze de ordin subiectiv. Nenumărate ore de stagnări sînt provocate de defecțiuni în asigurarea pieselor de schimb, carburanților, de neaprovizionarea cu elemente de structură în ordinea necesităților montajului, de insuficienta operativitate a echipelor de depanare. Se mai aplică uneori tehnologii insuficient studiate, care fac ca mașinile să fie utilizate necorespunzător. Nerespectarea stadiilor fizice programate, de pildă în ce privește deschiderea fronturilor de lucru pentru montajele tehnologice, face ca utilajele solicitate prin planurile operative să rămînă inactive.

Regimul de lucru și viteza de execuție

CONDIȚIILE PRODUCȚIEI de construcții-montaj pentru investițiile productive sînt de așa natură încît fiecare obiectiv executat este, mai mult sau mai puțin, un unicat, iar fiecare șantier — un complex organizatoric diferit de celelalte în detaliile funcționării sale ; o multitudine de factori influențează activitatea, intervenind adesea imprevizibil. Cumulate la nivelul unui trust, toate aceste disparități se compensează însă într-o măsură importantă, rezultînd un portret-robot al concepției organizatorice, al nivelului tehnic, al preocupării pentru eficiența economică. În acest sens se cer interpretate datele din tabelul prezentat, a căror analiză mai aprofundată oferă material pentru concluzii interesante. Este vorba despre unele rezultate pe linia folosirii utilajelor grele în anul trecut la unitățile de construcții ale Ministerului Construcțiilor Industriale.

O primă constatare : **deosebirile accentuate ale randamentelor respectivelor grupe de utilaje, de la un trust la altul.** În condițiile în care parcul mecanic este distribuit în dotarea unităților, adaptarea lui anuală la variațiile volumului de plan și ale structurii lucrărilor este greoaie, neputînd fi reglată în totalitate prin noi achiziții sau prin transferuri. Din această cauză apar fie supraacoperiri ale necesarului, fie deficite. De pildă, indicele de mecanizare complexă a lucrărilor de pămînt (săpare — transport — nivelare), cu un nivel planificat de 85%, a fost realizat de către trustul din Timișoara în condițiile unei productivități scăzute a excavatoarelor și buldozerelor, în vreme ce Trustul de construcții industriale și agrozootehnice (T.C.I.Az.) — București, cu toate că a depășit cu circa 15%, respectiv 24% cantitățile fizice programate pe utilaj, nu a reușit să atingă decît un grad de mecanizare complexă de 84,5%. Evident că dacă volumul de săpături mecanizate executat anul trecut pe șantierele ministerului s-ar fi realizat la nivelul productivității obținute de trustul cu cele mai bune rezultate, necesarul de excavatoare ar fi fost cu cîteva zeci de bucăți mai mic.

În al doilea rînd, **coeficienții medii de schimb — marcați, de asemenea, de o fluctuație considerabilă — au fost, în 1975, nesatisfăcători** (ținînd seama că, de pildă, un indice de 1,25 reprezintă, practic, folosirea utilajelor respective într-un singur schimb de 10 ore). Pe de altă parte, la unele unități nu apare un raport direct proporțional

Gradul de folosire a utilajelor grele în 1975

Trustul	Excavatoare		Buldozere pe tractor de peste 65 CP		Macarale-turn de 40—110 tm	
	A	B	A	B	A	B
T.C.I. Ploiești	105,0	1,43	114,5	1,60	101,1	1,44
T.C.I. Timișoara	88,0	1,78	71,9	1,84	104,0	1,35
T.C.I. Iași	103,6	1,46	142,9	1,56	56,7	1,38
T.C.I. Gh. Gheorghiu-Dej	104,9	1,58	117,4	1,51	100,8	1,29
T.C.I. Pitești	100,7	1,35	111,1	1,43	49,3	1,25
T.C.I. Craiova	111,5	1,28	129,9	1,61	114,8	1,24
T.C.I. Cluj	106,7	1,54	105,1	1,80	153,3	1,45
T.C.Ch. Cluj	101,4	1,11	103,7	1,06	122,7	1,36
T.C.I. Brașov	108,1	1,67	120,1	1,30	111,8	1,75
T.C.I. Constanța	102,1	1,41	106,2	1,66	103,8	1,50
T.C.I. București	104,1	1,33	109,5	1,34	105,3	1,42
T.C.I.Az. București	114,9	1,55	123,8	1,68	98,8	1,63
Total minister	**105,0**	**1,43**	**114,5**	**1,60**	**101,1**	**1,44**

A = productivitate fizică, în % față de nivelul din planul tehnic.
B = coeficient mediu de schimb la parcul aflat în exploatare.

între coeficientul de schimb și indicele de productivitate. La T.C.I. Cluj, macaralele-turn au dat rezultate cu mai mult de jumătate superioare celor medii pe minister, la un număr de schimburi-etalon sensibil egal, în vreme ce buldozerele au înregistrat, comparativ, productivități slabe. Nu mai insistăm asupra situației trustului timișorean, la care apare clar, din cifrele tabelului, că utilajele pentru lucrări de pămînt au fost înregistrate ca lucrînd, plătindu-se chirie și retribuții pentru mecanici, deși ele au funcționat efectiv abia jumătate din timp.

Exploatarea mașinilor grele de construcții în două și trei schimburi are o deosebită importanță economică. Se acoperă vîrfurile din anumite perioade, fără investiții suplimentare. O astfel de utilizare corelează optim intervalul de uzură fizică a utilajului cu cel de uzură morală, justificînd o reînnoire accelerată a parcului, cu consecințe favorabile asupra evoluției productivității. Se creează condiții pentru diminuarea necesarului de forță de muncă, îndeosebi necalificată, care pe numeroase șantiere este folosită nerațional. Efectul cel mai important se înregistrează însă în ce privește ritmul de execuție, prin grăbirea unor lucrări — săpături, fundații, turnări de betoane, montaje de prefabricate, construcții metalice, utilaj tehnologic — care de regulă se înscriu între activitățile situate pe drumul critic. Scurtarea duratei acestora constituie o garanție pentru respectarea și chiar devansarea termenelor finale de punere în funcțiune.

Nu există impedimente de ordin tehnic nerezolvabile, în calea adoptării unui asemenea program de lucru. Problemele care se pun sînt de natură organizatorică, constituind un real examen profesional pentru conducătorii proceselor de producție. Pe primul loc se numără cele legate de asigurarea personalului de exploatare, întreținere, reparații și asistență tehnică în fiecare schimb, de dimensionarea adecvată a formațiilor de lucru (betoniști, montatori) care participă la ciclul de lucrări mecanizate, de adaptarea la acest regim a serviciilor sociale (cazare, masă, transport al muncitorilor etc.). Aprovizionarea cu piese de schimb, carburanți și lubrifianți pentru mașini, utilaje și mijloace de transport trebuie făcută la timp, în cantitățile cerute de dublarea numărului orelor de funcționare zilnică. Iluminarea corectă a locurilor de muncă și alte măsuri speciale pentru lucrul de noapte sînt indispensabile pentru evitarea pericolelor de accidentare. Este necesar să se asigure condiții ca în schimburile 2 și 3, productivitatea să fie cît mai apropiată de cea din primul schimb, astfel ca să nu se producă influențe nefavorabile asupra prețului de cost pe unitatea de lucrare.

Măsuri organizatorice care se cer aplicate neîntîrziat

LA CONSFĂTUIREA DE LUCRU de la C.C. al P.C.R. a fost stabilită sarcina de a se asigura o folosire intensivă a utilajelor de construcții, prin exploatarea în două schimburi de cîte 10 ore a celor de excavații și transport și în trei schimburi a celor de montaj. În acest sens, Ministerul Construcțiilor Industriale a luat măsuri speciale care, împreună cu cele inițiate încă în cursul anului trecut, să ducă la rezultate cît mai bune în îndeplinirea indicațiilor primite. S-a institut, pentru trusturi și șantiere, obligativitatea de a se executa în două schimburi de cîte 10 ore — iar unde există condiții, în trei schimburi — lucrările de pămînt și cele de fundații speciale, cele de ridicat și de montaje grele, extracția și transportul agregatelor de balastieră, turnarea betoanelor. Pentru fiecare obiect de pe șantier se prevăd distinct, în programele de lucru, mașinile și utilajele necesare, numărul de muncitori aferent, modul de pontaj etc. Au fost constituite colective de specialiști care să conducă, la fiecare platformă, operațiile de programare a lucrărilor și utilajelor în vederea activității în mai multe schimburi.

Centrala de mecanizare pentru construcții industriale va acționa pentru executarea în termenele stabilite a reparațiilor capitale, pentru organizarea corespunzătoare a activității de service, reducerea duratei de demontare și montare a utilajelor grele și speciale mutate de la un amplasament la altul ; va intensifica asimilarea și producerea de piese de schimb, îndeosebi pentru utilajele și automacaralele din import ; va introduce în fabricație la uzinele sale, în cursul acestui an, 13 noi tipuri de mașini, utilaje și dispozitive. Pentru cel puțin 53% din volumul de terasamente, 33% din cel al operațiilor de încărcare-descărcare a materialelor de construcții și 50% din al celor de preparare a betoanelor și mortarelor, utilajele vor fi contractate nu cu chirie orară, ci pe cantități fizice de executat. S-a instituit un sistem de urmărire zilnică, la nivelul ministerului, a respectării programului de mișcare a utilajelor pe marile platforme industriale, precum și de analiză săptămînală a modului cum se desfășoară acțiunea de creștere a coeficientului de schimburi și eficiența lucrului în schimburile 2 și 3, urmînd ca mașinile care nu sînt folosite corespunzător să fie imediat redistribuite la altă lucrare. Prin aplicarea unui nou normativ de consum al carburanților și lubrifianților se va asigura o mai economicoasă utilizare a acestora. Lista obiectivelor complexe de cercetare în construcții urmează să fie completată cu studierea unor tehnologii de mare productivitate pentru realizarea mișcărilor de pămînt la investițiile din actualul cincinal.

Potrivit indicațiilor conducerii de partid și de stat, **au fost elaborate propuneri pentru concentrarea parcului de utilaje grele la o organizație specială, cu subunități repartizate potrivit amplasării în teritoriu a obiectivelor, care să presteze servicii pe șantierele ministerului.** Acest sistem, aplicat pînă acum la mașinile pentru executarea de fundații speciale și la mașinile de ridicat pentru montaje grele, s-a dovedit deosebit de avantajos, reușind să rezolve nevoile diferitelor trusturi printr-o dotare centralizată, folosită corespunzător și cu un grad ridicat de mobilitate. Concentrarea mașinilor și utilajelor terasiere care alcătuiesc sisteme complete de mijloace mecanizate pentru executarea în flux continuu a lucrărilor de sistematizare pe verticală a platformelor industriale va oferi condiții optime pentru folosirea lor intensivă în 2 și 3 schimburi.

Esențialul constă, acum, în aplicarea operativă și cu înalt simț de răspundere a măsurilor preconizate, la nivelul fiecărui trust, al fiecărui șantier. Ne aflăm în sezonul optim al activității pe șantiere, există restanțe de recuperat, urmează a fi atacate numeroase lucrări noi care, în decurs de cîteva luni, să fie aduse în stadiul fizic corespunzător pentru continuarea producției pe timp de iarnă. În folosirea utilajelor de construcții trebuie, de aceea, să se întărească spiritul de ordine și disciplină, punîndu-se în valoare toate rezervele capabile să asigure realizarea exemplară a programului de investiții din primul an al cincinalului.

Dorin CONSTANTINESCU

ANCHETA „R. E.“

Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice

SPECIALIZAREA ȘI COOPERAREA ÎN INDUSTRIE (II)

EFICIENȚA UNIFICĂRII ȘI TIPIZĂRII PRODUSELOR

ÎN NUMĂRUL 22 al „Revistei economice“ am publicat primele constatări și opinii privind desfășurarea în centralele industriale și întreprinderile constructoare de mașini a procesului de unificare-tipizare, ca principală premisă a specializării producției. Continuăm în numărul de față cu prezentarea altor opinii, cît și a unor concluzii ce se impun pe marginea lor.

Mijloace operative de informare asupra realizărilor

„Activitatea de unificare și tipizare poate căpăta dimensiunea necesară — ne relata inginerul **Teofil Popovici,** directorul Institutului de cercetări și proiectări echipamente termoenergetice — în măsura în care ea constituie o preocupare a centralei industriale și, în special, a institutelor de cercetare-proiectare. De lucrul acesta ne-am convins nu odată. Și am să arăt de ce.

Institutul nostru se ocupă de mulți ani de **adîncirea tipizării în construcția de cazane și turbine,** obținînd bune rezultate. **Proiectarea agregatelor termoenergetice a fost integral realizată pe principiul seriilor unitare și a blocurilor tipizate,** ajungînd la un nivel avansat, comparabil cu situația de la producătorii de specialitate de renume mondial. S-au tipizat ca debite, tipuri și randamente de calcul, cazanele de abur (11 tipuri) și cazanele de apă caldă (7 tipuri), avînd drept combustibil lignitul. De asemenea, s-a tipizat, după debit, o gamă completă de cazane de abur și apă fierbinte și caldă, care cuprinde, practic, 50 tipuri în 66 variante de bază ; s-au tipizat tipodimensiunile de turbine cu puteri între 2,5—12 MW și tipodimensiunile de generatoare electrice cu puteri între 3 și 12 MW etc. **Ca efecte economice obținute subliniem, pe lingă sporirea productivității în activitatea de proiectare, economii însemnate și ridicarea gradului de utilizare, a dotării tehnice la executant.** Și pentru perioada actualului cincinal dispunem de un program complex de acțiuni pentru unificarea și tipizarea unor noi ansamble și subansamble, cît și pentru revizuirea și ținerea în pas cu progresul tehnic a celor aflate mai de mult în fabricație. În activitatea noastră ne confruntăm însă cu unele neajunsuri cum sînt :

— **lipsa informațiilor privind produsele indigene, în special a celor tipizate ; lipsa unor cataloage, nomenclatoare sau centralizatoare, cu produsele tipizate, la nivelul ministerelor și chiar al țării.** Considerăm că Institutul Român de Standarde (I.R.S.) nu ar trebui să elaboreze nici un STAS fără a avea cel puțin în anexă situația produselor și producătorilor din țară. De asemenea, I.R.S. ar trebui să manifeste mai multă atenție și preocupare pentru acțiunea de tipizare a produselor, elaborînd în acest sens STAS-uri fundamentale și metodologice, cataloage sau nomenclatoare cu produsele tipizate ;

— **insuficienta stimulare pentru folosirea reperelor tipizate și refolosibile prin îmbunătățirea normativelor de tarifare a proiectelor.** Normativele și tarifarea în vigoare nu duc la rezultatele scontate, în sensul stimulării utilizării proiectelor tipizate ci, dimpotrivă ;

— **unele întreprinderi constructoare de mașini tărăgănează emiterea de comenzi și semnarea contractelor de proiectare cu produse tipizate.** Ar fi necesar ca ministerele și centralele industriale să intervină prompt în asemenea situații, luînd măsuri pentru înlăturarea obstacolelor.

O treaptă mai înaltă: macrotipizarea

„Că rolul institutelor de cercetare-proiectare este deosebit de important în asigurarea succesului acțiunii de unificare-tipizare a produselor — spunea inginerul **M. Popovici,** director tehnic al Institutului de cercetări și proiectări tehnologice pentru sectoare calde — ne-o dovedește activitatea și rezultatele obținute de specialiștii noștri. Astfel, **acțiunea de asimilare în țară a utilajelor de turnătorii și forje se bazează tot pe măsuri ample de unificare și tipizare.** Pentru turnătorii, de exemplu dintr-un total de circa 450 de tipodimensiuni, care se fabricau în țară noastră, în regim de unicat, am restrîns numărul la 130 utilaje tipizate. Din punct de vedere al proiectării, acțiunea de elaborare a proiectelor tip se încheie în anul 1976, iar asimilarea în fabricație se desfășoară, în continuare, pînă în 1978—1979.

În cadrul acestei game de 130 tipodimensiuni sînt refolosite ca subansamble tip, atît produse curente din industrie, cît și părți de proiectare și elemente tip, cum ar fi : grupuri hidraulice de acționare, cilindri hidraulici, aparate pneumatice de împroșcat alice, elevatoare, grupuri de antrenare etc.

În prezent, ne preocupăm de definitivarea proiectelor pe măsura omologării prototipurilor, precum și de extinderea tipurilor de utilaje pentru tehnologii noi. Rezolvarea acestui program se va face tot pe linia unor utilaje tip într-o gamă restrînsă de mărimi. **Am extins acțiunea de tipizare a utilajelor la nivel de macrotipizare, astfel încît, în prezent, elaborăm proiecte de module complexe de : topire, formare-turnare, preparare amestecuri și curățire, pe baza cărora se organizează turnătorii tip pe specific de producție** (fontă, oțel, piese mici, mijlocii, mari, serie etc.) **și diferite capacități de producție.** Cît privește dificultățile întîmpinate, dorim să relevăm cîteva și anume : **lipsa de codificare a produselor și de informare asupra realizărilor în domeniul unificării și tipizării produselor, insuficienta răspundere a unor întreprinderi în materializarea operativă a eforturilor cercetării“.**

Programe centralizate — activitate coordonată

„Angajată într-un proces continuu, susținut, de dezvoltare — sublinia în răspunsul dat anchetei ing. **Gh. Bratoloveanu,** de la Consiliul de coordonare a profilării, specializării și cooperării în ramurile industriei construcțiilor de mașini și industriei metalurgice — industria constructoare de mașini din țara noastră a intrat, odată cu cincinalul 1976—1930, în etapa decisivă a dobîndirii și atestării maturității sale. În acest context, acțiunea de unificare-tipizare a produselor prezintă un rol important în procesul de concentrare a producției, de profilare-specializare a întreprinderilor producătoare. **Datorită înțelegerii necesității și preocupării permanente a unor colective prestigioase din unitățile de proiectări și întreprinderile producătoare din cadrul M.I.C.M. s-a făcut mult în această direcție, dar nu și suficient.** Acest lucru nu trebuie însă judecat prin prisma valorii tehnice a lucrărilor întocmite — deși unificările și tipizările respective, ca oricare alt proces din sfera activității umane sînt, în mod dialectic, mereu și absolut necesar perfectibile — ci sub aspectul armonizării, al corelării eforturilor acestor colective, corelare ce nu a putut fi realizată într-o anumită perioadă de timp din lipsa unui cadru unitar de acțiune și a unui organism de îndrumare, cu atribuții precise. Această corelare se realizează astăzi prin Consiliul de coordonare a profilării, specializării și cooperării în ramurile industriei construcțiilor de mașini și industriei metalurgice.

Funcționarea acestui organism a dovedit eficacitatea efortului colectiv și a gîndirii unitare ca metode de lucru în procesul profilării și specializării producției, pe baza unificării și tipizării produselor. Axîndu-se pe domenii prioritare, hotărîtoare pentru bunul mers al activității industriale și antrenînd în mod organizat pe specialiștii din întreaga structură organizatorică a ministerelor, Consiliul de coordonare a reușit ca, pe baza unor programe de acțiune centralizate, să facă pași însemnați în domeniul tipizării produselor și profilării-specializării producției în ramura construcțiilor de mașini și metalurgiei. Nu este deloc lipsit de interes să arătăm că **în numeroase domenii de activitate au fost elaborate lucrări și aprobate măsuri prin hotărîri ale Consiliului de Miniștri și ale Consiliului de coordonare privind unificarea și tipizarea unei game largi de familii de produse, cît și specializarea unor întreprinderi executante.**

Alături de aceste realizări pe lista lucrărilor în curs de elaborare sau în fază înaintată de aprobare a actelor normative se află încă un grup important de familii de produse la care s-a ajuns să se unifice și tipizeze un mare număr de repere și subansamble. Menționăm că, avînd în vedere și noile sarcini privind reducerea importului, se află în plină desfășurare elaborarea sistemelor de mașini și aparate (în prima fază, cele 25 sisteme din domeniul industriei electronice și electrotehnice), acțiuni ce constituie variante de abordare a problemei optimizării proceselor de fabricație. În altă ordine de idei, trebuie arătat că aceste lucrări sînt perfectibile, deși la prima vedere s-ar crede că, dată fiind încadrarea lor în aceste normative, dispare caracterul de mobilitate. Lucrul acesta a fost preîntîmpinat prin aceea că fiecare hotărîre cuprinde un articol care permite modificarea continuă, în funcție de progresul tehnic național și mondial, a schemelor de tipizare.

O altă remarcă ce trebuie făcută este că **actele normative în sine nu rezolvă problema, ci ele** — în majoritate programe de tipizare — creează cadrul în care vor acționa, în mod organizat și coordonat, centralele industriale, întreprinderile și institutele de cercetări și proiectări, singurele în măsură să materializeze producția ramurii de construcții de mașini, pe baza tipizării și modulizării utilajelor și instalațiilor. Din acest motiv, se impune ca **centralele industriale să acționeze mai ferm, mobilizînd institutele în subordine pentru a grăbi întocmirea proiectelor pentru mașinile, utilajele și instalațiile tipizate, pentru că, în final, eficiența activității economice depinde, în primul rînd, de rapiditatea cu care se însușesc noile produse, de organizarea cît mai suplă a procesului de execuție, de nivelul tehnologiilor folosite, de gradul de valorificare a materiilor prime".**

Dinamizarea acțiunii impune o mai intensă preocupare și responsabilitate

Redacția a mai primit, în cadrul anchetei, alte zeci de răspunsuri interesante. Din ele rezultă eficiența acțiunii de unificare-tipizare din alte domenii cum sînt : utilajele și mașinile pentru industria forestieră, forțe și tratamente, pentru industria de tractoare și mașini agricole, autocamioane, turisme etc. Numitorul comun al progreselor înregistrate este activitatea deosebită desfășurată de numeroase centrale industriale, de institutele de cercetări și proiectări sau centrele de proiectări, de specialișii din unități.

Apreciind preocupările existente, rezultatele dobîndite, trebuie relevat însă că acțiunea nu poate da rezultate maxime (lucrul acesta rezultă din relatările multor interlocutori), datorită existenței unor neajunsuri. Majoritatea acestora sînt, mai ales, de natură organizatorică. Dacă ar fi să ne oprim doar asupra cîtorva, ar trebui bineînțeles, să începem cu **răspunderea ce o manifestă sau ar trebui să o manifeste centrala industrială pentru asemenea acțiuni, menite să asigure o rațională profilare și specializare a unităților componente, valorificarea eficientă a potențialului lor tehnic și uman.** Din păcate, alături de unele exemple bune, sînt altele care relevă o slabă activitate pe acest tărîm. Aceasta datorită faptului că **ele nu au preluat încă toate atribuțiile stabilite prin statutul cadru sau nu le exercită la un nivel corespunzător.**

Bunăoară, **deși centralele industriale aveau sarcina ca, pe baza unor studii și analize, să stabilească, pe domenii de activitate, atribuțiile pe care să le exercite centralizat, precum și cele care rămîn în sarcina unităților componente, nu au făcut aceasta și, în consecință, nu există o delimitare concretă a atribuțiilor.** De aceea, o serie de probleme, între care și cele privitoare la unificarea și tipizarea produselor, la profilarea și specializarea producției și unităților, sînt lăsate la latitudinea întreprinderilor. Se creează astfel greutăți unor unități care, în loc să-și concentreze atenția spre probleme majore de organizare și execuție a fabricației, trebuie să rezolve de fapt îndatoriri ale centralei.

Revenind la problema unificării și tipizării produselor — aceasta trebuie să stea, în primul rînd, în atenția centralei, cît și a institutelor de cercetare și proiectare în subordine. Acțiunea nu trebuie să se desfășoare la întîmplare, ci să aibă loc în cadrul unui **program centralizat,** desfășurat pe etape, la elaborarea cărora se cere pornit de la fotografierea situației producției la un moment dat, de la analiza profundă a acesteia, în comparație cu experiența mondială. **Fiecare program întocmit trebuie să aibă la bază elaborarea unor studii pe produse și grupe de produse, economicitatea și competitivitatea lor față de cele similare pe plan mondial.** Centrala trebuie să asigure înfăptuirea programului, antrenînd la aceasta pe toți specialiștii întreprinderilor. Dar, din păcate, practic, lucrul acesta nu se întîmplă peste tot.

Apoi, trebuie semnalat și un alt fapt. **Acțiunea de unificare-tipizare a produselor nu trebuie înțeleasă îngust, numai prin prisma reducerii numărului tipodimensiunilor de produse, ci printr-o optică largă, în sensul că, prin unificarea-tipizarea componentelor unei familii de produse și combinarea logică a acestora, cu un număr mic de componente, să se poată realiza o largă diversificare a produselor necesare unor domenii diferite de activitate.** Or, orientarea în această privință trebuie să o dea centrala industrială și sub auspiciile sale trebuie să se inițieze măsuri cît mai cuprinzătoare.

Sînt și alte aspecte care merită aduse în discuție. **Acțiunile de tipizare-unificare sînt văzute de unele institute de cercetare și proiectare exclusiv ca o cale de reducere a muncii de proiectare.** Mai puțin se are în vedere faptul că, prin tipizare și unificare, se urmărește nu numai reducerea ciclurilor de proiectare ci, mai ales, crearea condițiilor pentru o mai bună organizare a procesului de fabricație, prin creșterea seriilor, reducerea numărului de repere diferite aflate simultan în fabricație, restrîngerea numărului de tipodimensiuni de laminate, care se cer aprovizionate etc. — laturi importante ale aceluiași obiectiv major pus de partid în fața tuturor oamenilor muncii : ridicarea la un nivel mai înalt a eficienței întregii activități productive. Or, modul arătat de a privi problema a condus și conduce în multe institute și la situația de a nu se refolosi la maximum posibil proiectele tipizate. Există și un argument pentru aceasta. Normele de lucru, cointeresarea, sînt statornicite de așa natură încît fiecare proiectant „fuge", dacă ne putem exprima așa, de a utiliza proiecte tipizate, căutînd să prezinte în locul lor altele, așa-zise „originale", cărora le-au adăugat în plus o modificare neesențială, încît pe această cale activitatea lor este mai bine apreciată și remunerată. Această stare de lucruri se cere analizată temeinic de factorii de decizie, cu atît mai mult cu cît în lărgirea acțiunii de unificare-tipizare și asigurare a succesului ei, un cuvînt greu de spus îl au cercetătorii și proiectanții.

Ar fi, totodată, utilă analizarea propunerii — de altfel vehiculată și în alte materiale publicate de revistă — **de a se stabili, pe economie, institute de proiectări în cadrul cărora să se organizeze ateliere de proiecte tipizate pentru diversele utilaje tehnologice, mașini și motoare.** Un rol important în aceeași direcție îl are și **clasificarea morfologică a elementelor de mașini.** Stabilirea unor coduri morfologice pentru piesele de mașini, în locul codurilor existente pe baza apartenenței la produs, asigură prelucrarea datelor prin ordonarea informației, în așa fel încît permite obținerea unor posibilități sporite de raționalizare a anumitor activități în proiectare, tehnologie, fabricație etc. O asemenea realizare ar facilita, totodată, crearea bazei de informații necesare trecerii la lărgirea proceselor de tipizare și standardizare a unor categorii de piese, repere sau produse.

Anchetă realizată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

Într-unul din numerele viitoare ale revistei : Probleme ale lărgirii cadrului de profilare și specializare a întreprinderilor.

Un factor de accelerare a creşterii: REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

SPORIREA EFICIENŢEI CHELTUIELILOR MATERIALE ÎN AGRICULTURĂ (II)

O MĂSURĂ cu efecte pozitive sigure pentru creșterea eficienței economice cu care sînt utilizate cheltuielile materiale o constituie **concentrarea, specializarea și profilarea unităților agricole.** În cadrul concentrării producției, existența unor culturi pe suprafețe întinse are ca urmare o bună organizare a proceselor de producție, posibilitatea mecanizării, aplicării de tehnologii înaintate etc., ceea ce conduce la obținerea unor producții ridicate. Gruparea întreprinderilor agricole de stat după suprafața productivă de primăvară la grîu-secară și după producția medie la hectar în 1975 demonstrează strînsa corelatie dintre aceste elemente, influența mărimii suprafețelor asupra nivelului producției (tabelul nr. 1).

Odată cu dimensionarea optimă a fiecărei unități agricole, apare necesitatea stabilirii profilului acesteia corespunzător cerințelor concrete ale zonei în care este amplasată. Această acțiune s-a intensificat în ultimii ani, îndeosebi după aprobarea lucrării de zonare a producției agricole. Extinderea plantațiilor de vii și pomi se va face numai în bazine specializate din zonele cu condițiile cele mai favorabile acestor culturi. Noile plantații pomicole se vor realiza numai de tip intensiv și superintensiv, din specii și soiuri solicitate la export și pentru consum intern. În viticultură se vor extinde plantațiile de vii pentru vinuri aromate roșii și soiuri de masă solicitate la export, acordîndu-se o atenție deosebită producerii materialului săditor din soiuri și hibrizi valoroși, liberi de boli și dăunători.

Tehnologii de tip industrial

Rase ● Soiuri

UN FACTOR esențial al sporirii producției agricole și al creșterii eficienței cheltuielilor materiale îl constituie aplicarea în producție a cuceririlor științei și tehnicii. În acest cincinal se va intensifica activitatea de cercetare pentru crearea și generalizarea în producție a noi soiuri și hibrizi de cereale, plante tehnice, legume, plante de nutreț, material săditor viti-pomicol de mare productivitate, care să valorifice din plin condițiile create prin extinderea irigațiilor, erbicidării și mecanizării.

Sporirea eficienței economice se poate realiza și prin **extinderea tehnologiilor de tip industrial.** În acest cincinal se va acorda mai multă atenție construirii de complexe de creștere și îngrășare a animalelor, de dimensiuni optime, capabile să asigure producții mai mari și mai ieftine decît fermele zootehnice care lucrează în regim gospodăresc. În anul 1980, de exemplu, ponderea fondului de stat ce se va realiza la cooperativele agricole de producție în complexele de creștere și îngrășare a animalelor va ajunge la 63% la carnea de bovine, 81% la carnea de porcine, 82% la carnea de ovine, 75% la carnea de pasăre și 90% la ouă.

Activitatea de cercetare va contribui la ameliorarea în continuare a animalelor, prin introducerea în producție a unor rase, linii și hibrizi de valoare biologică ridicată. La bovine se prevede crearea unor linii specializate pentru producția de lapte cu un potențial anual de 6 000 litri la rasa Friză, 4 600 litri la rasa Bălțată românească și circa 4 200 litri la rasa Brună și obținerea unor tipuri și hibrizi noi, cu aptitudini îmbunătățite pentru producția de carne, reflectate în sporuri medii zilnice de circa 1 200—1 300 grame și cu un consum specific redus pe kg spor de creștere în greutate. În creșterea porcilor se urmărește crearea de noi hibrizi pentru complexele industriale, care să permită creșterea prolificității, reducerea consumului specific de hrană și îmbunătățirea precocității în procesul de creștere și îngrășare. În creșterea păsărilor eforturile amelioratorilor vor fi îndreptate în direcția creării de noi hibrizi pentru ouă și carne, cu producții medii de peste 260 ouă/găină, cu o viteză mare de creștere și un consum de hrană redus pe kg spor.

Alături de modernizarea și îmbunătățirea în continuare a bazei tehnico-materiale, este necesar să se producă **o schimbare în concepția fiecărui lucrător din agricultură privind modul de abordare a problemelor de producție și economice, specifice fiecărui loc de muncă.** Practica a arătat că după realizarea anumitor nivele de producție, corespunzătoare potențialului natural al solului, orice spor economic se face numai și numai pe baza aplicării revoluționare a științei, prin eliminarea din întreaga activitate a șablonismului și rutinei, prin aplicarea de tehnologii perfecționate, ceea ce impune tot mai mult ca în agricultură să lucreze cadre capabile să aplice noul, cu o largă calificare și competență profesională, care să poată mînui tot ce pune la dispoziție progresul tehnic.

Raționalizarea cheltuielilor materiale

O ALTĂ DIRECȚIE importantă de reducere a ponderii cheltuielilor materiale o constituie raționalizarea cheltuielilor materiale de producție. Calculele arată că la nivelul anului 1975, diminuarea numai cu un procent a cheltuielilor materiale din agricultură înseamnă o contribuție la sporirea produsului net de 470 milioane lei, în timp ce la nivelul anului 1980, această contribuție crește la aproximativ 600 milioane lei, ceea ce înseamnă că se pot crea resurse suplimentare pentru dezvoltarea agriculturii. Cooperativele agricole de producție dispun de însemnate rezerve de reducere a costurilor pe seama raționalizării cheltuielilor materiale, atît pentru lucrările în cîmp, cît și pentru întreținerea animalelor. Numai prin **practicarea riguroasă a unui regim strict de economii la toate elementele de cheltuieli materiale** și în special la acelea care nu condiționează direct creșterea producției, se pot obține succese în direcția creșterii eficienței producției agricole.

În acțiunea de raționalizare a cheltuielilor materiale, o importanță deosebită are analiza structurii și a elementelor componente ale acestora, deoarece permite evidențierea principalelor surse de scădere a consumurilor

Tabelul nr. 1

Corelația dintre suprafața productivă de primăvară la grîu-secară și producția medie la hectar în 1975, în I.A.S.

Grupa de mărime a suprafeței productive de primăvară cultivată cu grîu — secară	Total	Structura I.A.S. după producția medie			
		Pînă la 1 400 kg/ha	1 400 — 2 000 kg/ha	2 000 — 3 000 kg/ha	Peste 3 000 kg/ha
Pînă la 1 000 ha	100,0	18,5	16,4	43.2	21.9
1 000 — 2 000 ha	100,0	5,3	10,7	61,3	22,7
Peste 2 000 ha	100,0	—	10,3	62,1	27,6

Tabelul nr. 2

Evoluția structurii cheltuielilor materiale în cooperativele agricole de producție (%)

	1966—1970	1971—1975
CHELTUIELI MATERIALE	100,0	100,0
din care :		
— semințe și material de plantat	9,0	11,2
— îngrășăminte chimice și insectofungicide	12,1	10,7
— plata lucrărilor SMA	22,5	23,5
— furaje și așternut	34,2	28,0
— alte cheltuieli directe	7,4	14,1
— cheltuieli comune și generale	14,8	12,5

materiale în fiecare unitate și fermă. Pe această bază poate fi orientată în mod științific întreaga acțiune de raționalizare a consumurilor materiale, ținînd seama de particularitățile producției în fiecare ramură și de elementul precumpănitor asupra căruia trebuie acționat cu prioritate.

Această acțiune trebuie să fie canalizată în principal spre elementele cu ponderea cea mai ridicată ; nu trebuie neglijate însă nici cheltuielile care au o pondere mai mică, deoarece sporirea substanțială a eficienței se poate realiza numai prin scăderea tuturor elementelor cheltuielilor materiale (tabelul nr. 2).

Ponderea cea mai mare în cheltuielile materiale fiind deținută de cele pentru hrana animalelor, raționalizarea acestora trebuie să stea în centrul preocupărilor tuturor unităților agricole. **Reducerea costului hranei pe unitatea de produs** se poate realiza pe mai multe căi, dintre care scăderea consumului specific de furaje și reducerea costului unei unități nutritive constituie direcțiile principale de raționalizare a cheltuielilor materiale. Hrănirea animalelor astfel încît să se pună în valoare întreaga lor capacitate de producție, respectarea unei structuri optime între diferitele sortimente de furaje în funcție de categoria de animale și direcția de creștere, reducerea pierderilor la recoltare și conservare și gospodărirea chibzuită a fondului de furaje sînt rezerve însemnate, care pot contribui la scăderea consumului specific de furaje. Creșterea proporției de asigurare a furajelor pînă la necesarul optim echivalează cu transformarea proporțională și directă a acestora în produse cu eficiență din ce în ce mai mare, cantitatea de hrană administrată pentru întreținerea funcțiilor vitale ale animalelor repartizîndu-se la o cantitate mai mare de produse și determinînd reducerea consumului specific pe unitatea de produs. În ce privește reducerea costului unei unități nutritive, aceasta presupune reducerea costului fiecărui furaj care intră în componența rației și optimizarea structurii acesteia, astfel încît să se asigure maximum de valoare nutritivă cu un cost minim al unității nutritive. Sporirea recoltei medii la hectar la culturile furajere, paralel cu raționalizarea cheltuielilor de producție, recoltarea la timp și fără pierderi, uscarea și conservarea în condiții optime (pentru ca furajele să-și mențină în întregime valoarea nutritivă), precum și înlăturarea risipei în folosirea furajelor sînt tot atîtea căi de reducere a costului unei unități nutritive, de raționalizare a cheltuielilor cu furajarea animalelor. Raționalizarea cheltuielilor materiale se poate realiza și prin promovarea experienței de sute de ani a țărănimii noastre privind creșterea bovinelor și ovinelor pe pășuni bine organizate, unde animalele se dezvoltă bine, iar furajarea este mult mai ieftină.

Raționalizarea cheltuielilor cu tracțiunea mecanică și în special reducerea consumurilor specifice de metal, carburanți, energie electrică reprezintă o acțiune importantă, care nu trebuie neglijată. În reducerea cheltuielilor pentru repararea tractoarelor și mașinilor agricole, un rol de seamă îl au aplicarea complexului de măsuri și îngrijiri tehnice și respectarea periodicității reparațiilor. Executarea la timp a îngrijirilor tehnice contribuie la reducerea consumului de piese și materiale pentru reparații ; este nejustificată tendința de a face „economii“ în dauna calității reparațiilor, deoarece ele au ca urmare mărirea uzurii tractoarelor și mașinilor și executarea ulterioară a unor reparații mult mai costisitoare. Cheltuielile cu carburanții și lubrifianții pot fi raționalizate dacă această acțiune este urmărită pe tot parcursul circulației combustibilului, începînd cu transportul și păstrarea acestuia și terminînd cu alimentarea și consumul în timpul funcționării tractoarelor. Un element de bază în reducerea consumului specific pe unitatea de produs îl constituie normarea științifică a consumului, care creează condiții de reducere a acestuia prin descoperirea și limitarea tuturor surselor de pierderi posibile în procesul de producție (acesta constituie instrumentul principal de control al utilizării resurselor materiale).

Controlul gospodăririi mijloacelor materiale și bănești

LICHIDAREA și prevenirea formării stocurilor supranormative de materii prime, materiale etc. pot contribui, de asemenea, la reducerea cheltuielilor materiale. În același timp, este necesar ca fiecare unitate să efectueze o analiză temeinică a pagubelor din avutul obștesc și să stabilească măsuri concrete pentru prevenirea și recuperarea lor, avîndu-se în vedere în principal asigurarea condițiilor de depozitare și securitate a bunurilor materiale, reducerea numărului de gestiuni și ținerea corectă și la zi a evidenței acestora, modul de efectuare a recepțiilor și eliberărilor de bunuri din gestiune, inventarierile, respectarea cu strictețe a normelor legale privind angajarea gestionarilor și altele.

O acțiune care nu trebuie neglijată o constituie intensificarea controlului asupra modului în care unitățile economice asigură, prin măsurile luate, gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești, încadrarea în nivelul prevăzut al cheltuielilor, reducerea și eliminarea cheltuielilor neproductive (locații, amenzi, dobînzi, penalizări), precum și încadrarea în nivelul maxim al cheltuielilor administrativ-gospodărești, luînd măsuri pentru reducerea lor continuă.

O însemnătate deosebită în raționalizarea cheltuielilor materiale o prezintă reducerea cheltuielilor administrativ-gospodărești. După cum se știe, acestea nu se află într-un raport direct cu creșterea volumului producției ; orice sporire a producției înseamnă, în același timp, o reducere relativă a cheltuielilor administrativ-gospodărești ce revin pe unitatea de produs. Scăderea acestora are loc îndeosebi prin micșorarea cheltuielilor neproductive și a cheltuielilor de conducere și administrație. Pentru realizarea de economii la cheltuieli administrativ-gospodărești, o importanță deosebită prezintă indicațiile date la Conferința activului de partid și de stat în domeniul finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii, cu privire la creșterea eficienței economice, asigurarea unei ordini riguroase în planificarea și utilizarea mijloacelor materiale și financiare, întărirea spiritului de gospodărire judicioasă a fondurilor încredințate de societate, evitarea cheltuielilor neeconomicoase, a risipei, întărirea disciplinei financiare.

În vederea reducerii cheltuielilor de producție și în special a cheltuielilor materiale, se preconizează **stabilirea unor limite de cheltuieli lunare pe fiecare unitate, fermă și loc de muncă ;** ele vor fi analizate periodic, cu care ocazie se vor stabili măsuri concrete pentru încadrarea în limitele prevăzute. Totodată, se elaborează **programe speciale de reducere a costurilor — în special a celor materiale** — în care se vor prevedea măsuri concrete, sarcini și responsabilități precise, care să asigure o corelare corespunzătoare între producție, venituri și cheltuieli. Modul în care unitățile economice îndeplinesc programele de măsuri pentru încadrarea în nivelul planificat al cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă și creșterea rentabilității va fi urmărit lunar.

CĂILE CONCRETE de reducere a ponderii cheltuielilor materiale în producția globală sînt multiple și variate ; în acest articol au fost expuse numai cele mai importante, urmînd ca unitățile agricole să găsească și să acționeze și asupra unor căi specifice, hotărîtoare, a căror eficacitate a fost verificată de-a lungul anilor și care se vor concretiza în economii de resurse materiale. Reducerea cheltuielilor materiale nu trebuie privită ca o acțiune de campanie, ci ca o sarcină permanentă, deosebit de importantă, a tuturor unităților agricole și a fiecărui om al muncii. Concentrarea efortului pentru scăderea ponderii cheltuielilor materiale în producția globală agricolă reprezintă, în acest cincinal, o problemă fundamentală ; ea necesită mobilizarea și fructificarea în condiții superioare și cît mai depline a tuturor resurselor interne care există în unități, ca și a posibilităților noi ce se creează prin plan. Elaborarea și implementarea unor metode care să pună în valoare potențialul tehnic, economic și uman constituie acțiuni prioritare, în măsură să permită creșterea în ritm înalt a producției agricole, sporirea eficacității cheltuielilor materiale și creșterea producției nete — baza asigurării unor acumulări sporite și a unui nivel de trai în continuă creștere.

Ovidiu POPESCU
șef de serviciu în M.A.I.A.

CENTRALA ȘI ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ

● Creșterea, înnoirea, eficiența — marile imperative cu care este confruntată capacitatea organizațională a unității economice moderne.

● Efectele de sinergie ale îndeplinirii de către centrala industrială a funcției și atribuțiilor conferite de lege.

● Trepte semnificative în procesul maturizării organelor de conducere colectivă ale centralelor industriale: preocupări susținute pentru elaborarea și aplicarea strategiilor de dezvoltare și valorificare a propriului potențial de creativitate și inovativitate; înlocuirea informărilor asupra trecutului cu efortul creativ de construire a viitorului.

ÎN CUVÎNTAREA rostită la Congresul consiliilor populare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, reluînd, într-o formă concentrată, numeroasele indicații date în diferite prilejuri, de-a lungul ultimilor ani, a atras atenția asupra faptului că „în activitatea de organizare, conducere și control nu au fost îndeplinite întocmai hotărîrile Congresului al X-lea al partidului“, aceasta exercitînd „o înrîurire negativă asupra dezvoltării noastre economice“, subliniind, totodată, că în viitor „paralel cu progresul economic“ trebuie să se perfecționeze continuu „organizarea și conducerea științifică a societății“. În aceste sublinieri, găsim, formulate cu claritate, atît rolul uriaș ce revine organizării în dezvoltarea vieții social-economice, cît și necesitatea de a se acționa cu energie și răspundere pentru crearea condițiilor favorabile valorificării complete a valențelor organizării științifice.

Avînd în vedere importantele atribuții conferite prin lege centralelor industriale pe linia organizării activității economice, revista noastră va întreprinde o analiză concretă a modului în care centralele își îndeplinesc atribuțiile din domeniul organizării, propunîndu-și să prezinte experiențe și rezultate bune — care să poată fi generalizate — dar și să depisteze neajunsuri și modalități de înlăturare a acestora.

Așa cum o indică însăși denumirea, Centrala Industrială de Echipamente de Telecomunicații și Automatizări (C.I.E.T.A.) acționează într-un **domeniu de vîrf** al industriei moderne. Cu o producție de ordinul miliardelor — în continuă și rapidă creștere — C.I.E.T.A. își aduce, prin produsele sale, o contribuție importantă la dotarea tehnică, la înscrierea pe traiectoria progresului a numeroase ramuri și subramuri ale economiei naționale.

Din natura produselor și rolul ce-i revine în susținerea actualei etape a dezvoltării economice și sociale a țării, rezultă cîteva caracteristici fundamentale care conturează dimensiunea și complexitatea problematicii conducerii și organizării activității în această centrală. Este vorba, în primul rînd, de **ritmul înalt de creștere** (în cincinalul 1971—1975 ritmul mediu anual a fost de 29%, iar în cincinalul 1976—1980 va fi de peste 23%), cu mult superior ansamblului industriei naționale, care ridică probleme deosebite în domeniul investițiilor, al proiectării și realizării noilor capacități industriale. Reținem, în al doilea rînd, **ritmul accelerat de înnoire a produselor și tehnologiilor** (cu o vastă problematică în organizarea cercetării și proiectării proprii de produse și tehnologii, a achiziționării și asimilării de licențe, în optimizarea cadrului de relații dintre cercetare și producție, în elaborarea strategiilor de marketing etc.) Ritmurile accelerate de **creștere economică** și **înnoire tehnologică** trebuie realizate în condițiile **extinderii exporturilor**, adaptării la exigențele unei piețe externe tot mai competitive (în cincinalul 1976—1980, exporturile vor crește de peste 3,5 ori). În sfîrșit, creșterea, înnoirea și expansiunea externă vor trebui să se asigure printr-o sporire continuă a indicatorilor de **eficiență** (în actualul cincinal cheltuielile la 1 000 lei producție marfă se vor reduce cu peste 35%).

Caracteristicile menționate și-au pus amprenta asupra preocupărilor centralei în domeniul conducerii și organizării activității, direcția principală a acestor preocupări constituind-o **consolidarea sa ca unitate economică de sine stătătoare, ca un mare complex de unități productive organic integrate**, capabil să asigure valorificarea eficientă a cuceririlor științei și tehnicii, ca și a condițiilor noi oferite de mediul economic și social în care ea acționează. Aceasta se reflectă în preluarea treptată și exercitarea efectivă a atribuțiilor încredințate prin lege, în delimitarea și clarificarea relațiilor sale cu ministerul ca și a celor dintre unitățile sale componente, în modul de organizare a îndeplinirii acestor atribuții.

O problemă organizatorică prioritară a centralei — izvorîtă din necesitatea accelerării ritmului de înnoire a produselor și tehnologiilor — o constituie **concentrarea în cadrul unităților sale de specialitate a activităților de proiectare** a instalațiilor de automatizare. În prezent, o mare parte din activitatea de proiectare a instalațiilor de automatizare fabricate în unitățile productive ale centralei se desfășoară în institute din afara acesteia. Concentrarea proiectării în unitățile de specialitate ale centralei ar fi de natură să creeze condiții mai bune pentru conturarea unei **strategii unitare în proiectarea instalațiilor de automatizare**, în dezvoltarea de ansamblu a acestei subramuri industriale.

Relevant pentru măsura în care C.I.E.T.A. își îndeplinește atribuțiile conferite de lege este **realizarea funcției de furnizor general** de instalații de automatizare. În cadrul centralei, existînd unități capabile să execute toate fazele (proiectare, aprovizionare, fabricație, montaj, punere în funcțiune și service) necesare realizării unei instalații complete de automatizare, a devenit posibil și necesar ca activitățile desfășurate în toate aceste faze să fie coordonate în mod unitar la nivelul centralei. Efectul — sinergic — este acela că rezultatele economice obținute de centrală prin valorificarea instalațiilor de automatizare — pe calea îndeplinirii funcției de furnizor general — sînt mult mai mari decît s-ar obține dacă fiecare unitate și-ar valorifica în mod separat produsele. Expe-

Al IV-lea Simpozion de ergonomie al industriei ușoare

Ministerul Industriei Ușoare și Comitetul Uniunii Sindicatelor din întreprinderile industriei ușoare au organizat, în zilele de 6—9 iunie a.c., cel de al IV-lea Simpozion de ergonomie, desfășurat la Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară din București. În ședințe plenare și în cele două secțiuni (bumbac, lînă, mătase, tricotaje, confecții, pielărie, cauciuc, utilaje, articole casnice, sticlă) au fost prezentate 75 de referate abordînd probleme de ergonomie specifice acestei ramuri industriale.

rienţa bună obţinută în domeniul instalaţiilor de automatizare urmează a fi extinsă şi la centralele telefonice destinate exportului, precum şi la alte livrări complexe din profilul centralei.

Şi în alte domenii, C.I.E.T.A. a obţinut rezultate bune pe linia exercitării atribuţiilor ce-i revin prin lege. În prezent, aprovizionarea din import este organizată centralizat — se efectuează prin intermediul unei **baze de aprovizionare specializate**, a centralei. Aceeaşi bază asigură şi aprovizionarea unităţilor productive cu unele materii şi materiale din ţară — cele care intră în profilul de specialitate al acestora. Centrala îşi îndeplineşte atribuţiile de **coordonator de balanţă** pentru numeroase produse care intră în nomenclatorul de fabricaţie al unităţilor sale productive. **Întreaga activitate de investiţii este coordonată centralizat**, la nivelul centralei, investiţiile importante fiind conduse şi urmărite direct de compartimentele de specialitate din aparatul centralei, cele de mai mică amploare fiind conduse şi urmărite la nivelul unităţilor productive. **Sistemul de şcolarizare**, de calificare şi perfecţionare a pregătirii profesionale a personalului din unităţi este, de asemenea, condus şi organizat centralizat.

Un grup de atribuţii, deosebit de presante pentru C.I.E.T.A. — avînd în vedere imperativele menţionate — care, din păcate, nu şi-a găsit încă rezolvarea organizatorică corespunzătoare este cel legat de **elaborarea strategiei dezvoltării produselor**, cunoaşterea perspectivelor tehnice şi, mai ales, comerciale şi economice ale produselor, atît a celor actuale, cît şi a celor ce vor trebui asimilate în viitor pentru a asigura continuitatea dezvoltării eficiente a centralei. Deşi există preocupări în aceste direcţii — sînt utilizate **studii de marketing** elaborate, fie de specialişti ai centralei, fie de institute din afara acesteia — se resimte necesitatea unei formule organizatorice care să faciliteze elaborarea şi aplicarea unei **strategii unitare de marketing**, de dezvoltare a produselor centralei.

O condiţie esenţială pentru îndeplinirea cu succes a atribuţiilor încredinţate centralelor este repartizarea judicioasă, pe oameni şi compartimente, a drepturilor de decizie şi a responsabilităţilor corespunzătoare. Instrumentele practice chemate să realizeze această repartizare sînt **regulamentele de organizare şi funcţionare** şi **descrierile de posturi**. La C.I.E.T.A. regulamentele cadru au fost adaptate la particularităţile sale şi este în plină desfăşurare procesul de elaborare şi adaptare a fişelor de descriere a posturilor.

În etapa actuală şi imediat următoare se impune finalizarea acţiunii de întocmire a fişelor de descriere a posturilor. Pledează în acest sens chiar rezultatele obţinute pînă în prezent. Elaborarea fişelor de descriere a unui număr mare de posturi din compartimentele funcţionale ale centralei a scos la iveală, printre altele : **sub şi supraîncărcări ale unor lucrători ; paralelisme în îndeplinirea unor atribuţii ; lipsa de precizie şi claritate în aşezarea unor răspunderi ; lipsa de corespondenţă între calificarea unor lucrători şi aceea a atribuţiilor care le sînt încredinţate.** Prin eliminarea acestor neajunsuri, s-ar asigura nu numai eliberarea din munci subcalificate sau inutile a unor cadre de specialitate şi utilizarea lor în munci de concepţie, dar şi o **raţionalizare substanţială a proceselor informaţional-decizionale din centrală**. În centrală se depun eforturi mari — se prevede alocarea unor fonduri considerabile — pentru elaborarea şi implementarea unui **sistem informatic modern, automatizat pentru conducere.** Se înţelege că, atît costul, cît şi funcţionalitatea acestuia depind în mod hotărîtor de calitatea sistemului de organizare, de claritatea şi raţionalitatea structurii drepturilor de decizie şi a responsabilităţilor. Şi din acest punct de vedere trebuie privită necesitatea urgentării procesului de elaborare şi adoptare a descrierilor de posturi, fără de care, practic, nu pot fi considerate definitivate nici regulamentul de organizare şi funcţionare, nici diagramele de relaţii, nici listele de documente elaborate de diverşi lucrători şi compartimente.

Modul în care îşi desfăşoară activitatea organele de conducere colectivă din centrale îşi pune amprenta şi asupra rezultatelor obţinute în domeniul organizării. Această influenţă se exercită în primul rînd prin problematica abordată şi soluţionată de organele de conducere colectivă. Există numeroase aspecte pozitive în activitatea desfăşurată de adunarea generală, de consiliul şi biroul consiliului oamenilor muncii din C.I.E.T.A., dintre care unul ni se pare deosebit de bogat în semnificaţii. Analiza în dinamică a ordinii de zi, a proceselor verbale, a deciziilor, a hotărîrilor organelor de conducere colectivă permite sesizarea unui **proces treptat de creştere a ponderii şi priorităţii acordate problemelor de esenţă şi de perspectivă** în detrimentul celor curente şi de importanţă mai redusă. Dacă la început listele de probleme supuse dezbaterii şi soluţionării sînt dominate de „necazurile“ aprovizionării— mărunte, dar de neocolit — inclusiv cele determinate de importuri — treptat accentul se deplasează spre elaborarea şi aplicarea **strategiei înnoirii produselor şi tehnologiilor**, abordarea şi soluţionarea de pe poziţii previzionale, ştiinţifice şi responsabile a problemelor cercetării şi proiectării proprii, asmilării de noi produse şi tehnologii, stimulării şi valorificării cu operativitate şi eficienţă a **potenţialului propriu de creativitate şi inovativitate**. Valorificarea acestui potenţial reprezintă, de fapt, şi calea care asigură independenţă şi siguranţă în aprovizionare, ca şi în fabricaţie şi desfacere. Este o schimbare fundamentală, care exprimă maturizarea organelor de conducere colectivă ale centralei, creşterea capacităţii lor de a-şi îndeplini cu succes atribuţiile încredinţate. Pe aceeaşi linie merită evidenţiată şi practica adoptată în ultimul timp de biroul consiliului oamenilor muncii din C.I.E.T.A de a invita la şedinţele sale pe toţi şefii de compartimente (direcţii, servicii, birouri etc.) din aparatul central, creînd astfel condiţii mai bune atît pentru fundamentarea deciziilor pe o informaţie mai bogată şi mai concretă, cît şi pentru **întărirea spiritului de participare, de motivare şi de răspundere** al şefilor de compartimente.

Fără îndoială că procesul de maturizare a organelor de conducere colectivă conţine numeroase alte componente susceptibile şi ele de îmbunătăţiri. În acest sens se impun, printre altele : soluţionarea mai rapidă a problemelor cu care este confruntată centrala, reducerea timpului consumat în şedinţele organelor de conducere colectivă pentru informări asupra trecutului (informări necesare, dar care trebuie realizate individual şi înainte de şedinţe) şi afectarea acestui timp pentru cunoaşterea viitorului centralei, pentru luarea de decizii care să proiecteze, să construiască acest viitor.

Constantin COJOCARU

ÎN ZILELE de 27-28 aprilie 1976 s-a desfăşurat la Întreprinderea „Electroputere“-Craiova schimbul de experienţă pe tema : **Sisteme informatice pentru conducerea producţiei şi dinamica organizării în condiţiile schimbării profilului de producţie al întreprinderii.** Au participat peste 200 de specialişti în informatică şi conducerea producţiei din întreprinderile Centralei industriale de maşini şi aparataje electrice Craiova şi ale Centralei industriale de tractoare şi maşini agricole Braşov.

Acţiunea se înscrie în programul de măsuri elaborat în cinstea Zilei constructorilor de maşini. de către Direcţia generală de organizare şi control din M.I.C.M. în colaborare cu Uniunea sindicatelor din metalurgie şi construcţii de maşini. Potrivit acestui program. în perioada aprilie-iunie 1976 au avut şi au loc 6 schimburi de experienţă în centrale şi întreprinderi industriale, după cum urmează :

SCHIMBURI DE EXPERIENŢĂ

- 27-28 aprilie — la întreprinderile „Electroputere“ şi „7 Noiembrie“-Craiova ;
- 13-14 mai — la Şantierurl naval Drobeta-Turnu Severin, pe tema : **Organizarea de secţii, ateliere şi locuri de muncă model. Criterii de extindere şi generalizare;**
- 27 mai — la întreprinderea „Electronica“-Bucureşti, pe tema : **Metode moderne de organizare tehnologică a montajului general în flux continuu;**
- 27-28 mai — la Întreprinderea mecanică Timişoara, pe tema : **Optimizarea fluxurilor de transport intern, manipulării şi depozitării materialelor ;**
- 10-11 iunie — la Întreprinderea de accesorii pentru mijloace de transport Oradea, pe tema : **Sisteme de organizare tehnologică a secţiilor de producţie pe linii de fabricaţie integrate ;**
- 16-17 iunie la Întreprinderea „UNIO“ Satu-Mare, pe tema : **Metode şi tehnici moderne de organizare a producţiei şi a muncii — factori dinamizatori în creşterea productivităţii muncii.**

CONSULTATII

În ajutorul candidaţilor la examenul de admitere în învăţămîntul economic superior

REPRODUCŢIA SOCIALISTĂ

Publicăm în continuare consultaţiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învăţămîntul economic superior.

Consultaţiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică de sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu de la Academia de studii Economice Bucureşti.

1. Conţinutul reproducţiei socialiste lărgite

Societatea umană pentru a exista trebuie să producă în permanenţă. Ea nu poate înceta să producă după cum nu poate înceta să consume. De aceea, procesul de reproducţie a bunurilor materiale are un **caracter continuu**, reînnoindu-se mereu. **Reluarea continuă a procesului de producţie se numeşte reproducţie.** În fiecare orînduire social-economică, reproducţia are trăsături determinate de relaţiile de producţie dominante în societate.

Reproducţia are un caracter complex, presupunînd interacţiunea mai multor sfere şi anume : producţia, repartiţia, schimbul, consumul. Raportul general dintre aceste sfere constă în rolul determinant al producţiei şi, totodată, acţiunea celorlalte sfere asupra producţiei. Sferele reproducţiei evoluează şi se diversifică sub influenţa unor factori materiali şi economico-sociali.

Momentele principale ale reproducţiei sînt : a) reproducţia produsului social ; b) reproducţia forţei de muncă ; c) reproducţia relaţiilor de producţie.

Reproducţia presupune şi reproducţia condiţiilor de mediu menite să asigure funcţionarea normală şi eficientă a producţiei sociale.

Reproducţia poate fi simplă sau lărgită. **Reproducţia simplă este reluarea procesului de producţie la aceeaşi scară, plusprodusul fiind folosit în întregime pentru consumul individual. Reproducţia lărgită constă în reluarea procesului de producţie pe scară mai mare prin folosirea unei părţi a plusprodusului pentru lărgirea producţiei.** Aceasta poate fi **reproducţia lărgită extensivă** atunci cînd se schimbă doar aspectul cantitativ al producţiei sau **reproducţie lărgită intensivă,** cînd se modifică aspectul calitativ al producţiei.

Socialismului îi este specifică reproducţia socialistă lărgită care se caracterizează prin următoarele trăsături :

1. **Reproducţia socialistă se înfăptuieşte în condiţiile concordanţei relaţiilor de producţie socialiste cu caracterul şi nivelul forţelor de producţie.** Aceasta înseamnă că relaţiile de producţie creează cîmp larg de dezvoltare forţelor de producţie. Uneori, în procesul edificării socialismului pot să apară unele contradicţii neantagoniste între forţele de producţie şi anumite laturi ale relaţiilor de producţie. Acestea se rezolvă în interesul vital al întregii societăţi, prin măsuri întreprinse de statul socialist sub conducerea partidului comunist.

2. **Reproducţia socialistă se desfăşoară în conformitate cu legea economică fundamentală a socialismului** *).

3. **Reproducţia socialistă se înfăptuieşte planificat.** Repartizarea mijloacelor de producţie şi a forţei de muncă pe sfere de activitate, ramuri economice şi pe teritoriu se face în mod conştient, planificat, asigurîndu-se un ritm rapid de creştere a producţiei.

Rezultă că, **reproducţia socialistă lărgită este procesul planic de reluare, pe scară lărgită, a producţiei bunurilor materiale, serviciilor, asigurînd creşterea venitului naţional pe locuitor, sporirea cantitativă şi calitativă a forţei de muncă ocupate şi perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie socialiste, corespunzător dezvoltării multilaterale şi neîntrerupte a forţelor de producţie.**

2. Avuţia naţională şi produsul social

Totalitatea valorilor materiale şi spirituale de care dispune societatea la un moment dat formează avuţia naţională. Ea este rezultatul muncii poporului respectiv şi se dezvoltă necontenit prin eforturile susţinute ale acestuia. Natura social-economică a avuţiei naţionale este determinată de relaţiile de producţie în cadrul cărora ea se creează şi se utilizează. Avuţia naţională cuprinde : a) bunurile materiale create şi acumulate prin munca unei naţiuni (mijloace de producţie, bunuri de consum etc.) ; b) resursele naturale utilizate sau utilizabile în procesul de producţie (bogăţiile solului şi subsolului) ; c) forţa de muncă privită atît cantitativ cît şi calitativ ; d) rezultatele muncii intelectuale (invenţii, opere de artă etc.).

În socialism avuţia naţională este bun al întregului popor şi se utilizează în interesul tuturor membrilor societăţii ; ea constituie baza dezvoltării multilaterale şi independente a economiei naţionale.

Totalitatea bunurilor materiale create într-o ţară în decursul unei perioade de timp determinate, de obicei un an, constituie produsul social.

În socialism, produsul social este creat de munca nemijlocit-socială şi aparţine tuturor oamenilor muncii. Producerea şi folosirea lui în mod planificat constituie o expresie a unităţii intereselor fundamentale ale întregii societăţi.

Produsul social se prezintă sub două aspecte : a) natural-material ; b) valoric.

Sub aspect natural-material produsul social se compune din mijloace de producţie (inclusiv serviciile de producţie) şi din bunuri de consum (bunuri materiale şi unele servicii de consum). Corespunzător acestei structuri a produsului social, în funcţie de destinaţia economică a bunurilor, producţia socială se împarte în două mari sectoare : sectorul I al producţiei mijloacelor de producţie **) şi sectorul II al producţiei bunurilor de consum ***).

Sub aspect valoric, produsul social este alcătuit din valoarea mijloacelor de producţie consumate pentru producerea lui, valoarea produsului creat de munca pentru sine şi valoarea produsului creat de munca pentru societate. Prima componentă este rezultatul muncii trecute şi mai poartă denumirea de **fond de înlocuire sau cheltuieli materiale de producţie.**

În procesul industrializării socialiste a României a sporit ponderea industriei şi a construcţiilor în crearea produsului social şi s-a diminuat corespunzător ponderea agriculturii, silviculturii, transporturilor şi telecomunicaţiilor, deşi în mod absolut nivelul acestora a crescut. Totodată, în cadrul industriei, a crescut mai repede ponderea ramurilor, creatoare de mijloace de producţie, faţă de a celor producătoare de bunuri de consum.

Reproducţia produsului social necesită asigurarea unei anumite corelaţii între cele două sectoare ale producţiei sociale pe baza creşterii cu precădere a sectorului I. Aceasta se înfăptuieşte prin **realizarea produsului social, adică mişcarea permanentă a tuturor compartimentelor lui în forma materială şi valorică, de la producţie la consum, prin intermediul repartiţiei şi schimbului.** Pentru ca un asemenea proces să aibă loc permanent este necesar un schimb de activităţi continuu, atît în cadrul fiecărui sector cît şi între cele două sectoare ale producţiei sociale.

În interacţiunea dintre cele două sectoare ale producţiei sociale rolul determinant îl are sectorul I — producţia mijloacelor de producţie. Dezvoltarea prioritară a sectorului I faţă de sectorul II are un caracter legic. Legea economică comună care guvernează raportul dintre dezvoltarea sectorului I şi a sectorului II în condiţiile reproducţiei lărgite este **legea creşterii cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie.** Ea are un caracter obiectiv şi istoric. Creşterea cu precădere a sectorului I este o necesitate pentru ţările care înfăptuiesc reproducţia lărgită şi îndeosebi pentru cele care se industrializează. În politica sa economică, Partidul Comunist Român, ţine seama de cerinţele acestei legi şi de caracterul ei istoric, astfel că în procesul industrializării socialiste s-a asigurat o creştere mai rapidă a producţiei mijloacelor de producţie.

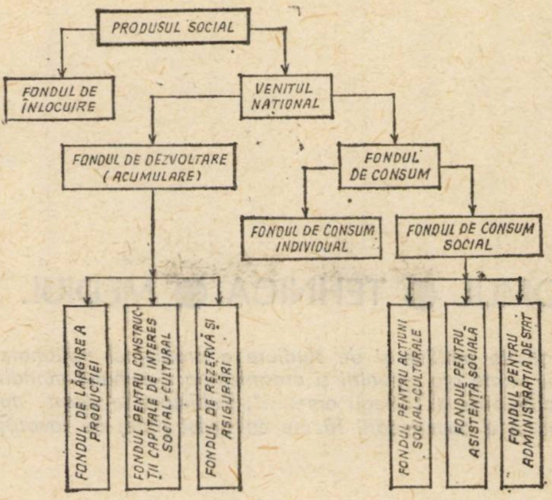
PRODUSUL SOCIAL
FONDUL DE ÎNLOCUIRE
VENITUL NAȚIONAL
FONDUL DE DEZVOLTARE (ACUMULARE)
FONDUL DE CONSUM
FONDUL DE CONSUM INDIVIDUAL
FONDUL DE CONSUM SOCIAL
FONDUL DE LĂRGIRE A PRODUCȚIEI
FONDUL PENTRU CONSTRUCȚII CAPITALE DE INTERES SOCIAL-CULTURAL
FONDUL DE REZERVĂ ȘI ASIGURĂRI
FONDUL PENTRU ACȚIUNI SOCIAL-CULTURALE
FONDUL PENTRU ASISTENȚĂ SOCIALĂ
FONDUL PENTRU ADMINISTRAȚIA DE STAT

3. Venitul naţional şi factorii creşterii sale

Partea produsului social care rămîne după înlocuirea valorii mijloacelor de producţie consumate în cursul unei anumite perioiade de timp, deobicei un an, formează venitul naţional. El este un indicator sintetic, care reflectă gradul dezvoltării social-economice al unei ţări, nivelul de trai material şi spiritual al populaţiei, perspectivele de progres ale naţiunii respective. Totodată, venitul naţional este o categorie economică ce reflectă relaţiile dintre întreprinderile sferei productive, dintre personalul acestora şi statul socialist cu privire la producerea, repartizarea şi utilizarea rezultatelor muncii productive.

Venitul naţional, ca şi produsul social, are două forme : natural-materială şi valorică. **Sub forma natural-materială** el se compune din partea mijloacelor de producţie ce a fost creată peste cantitatea necesară înlocuirii celor consumate în procesul de producţie, precum şi din bunurile de consum. **Sub formă valorică**, venitul naţional reprezintă valoarea produsului necesar şi valoarea plusprodusului, adică valoarea nou creată în sfera productivă.

Venitul naţional este creat de **munca productivă.** Munca productivă, creatoare de venit naţional este efectuată de personalul din industrie, construcţii, agricultură, transport şi telecomunicaţii, comerţ, ş.a.

Purtătorul muncii productive este **muncitorul productiv**, adică acel lucrător ocupat în sfera productivă şi participă direct sau indirect la crearea venitului naţional. Din această categorie fac parte lucrătorii care acţionează direct asupra obiectului muncii cu ajutorul mijloacelor de muncă, precum şi cei care îndeplinesc alte funcţii importante, fără de care crearea venitului naţional nu este posibilă în condiţiile determinate ale producţiei sociale. În cadrul revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane sfera de cuprindere a muncitorului productiv se lărgeşte, dobîndind o însemnătate tot mai mare categoria de **muncitor productiv colectiv** în care se includ toţi acei lucrători solicitaţi de producţia modernă. Activităţile care nu creează venit naţional reprezintă munca neproductivă.

Mărimea venitului naţional are un caracter dinamic, fiind influenţată de multiple condiţii ce se concretizează, în ultimă analiză, în doi factori : 1) creşterea volumului de muncă socială depusă în sfera productivă ; 2) creşterea productivităţii muncii sociale.

Creşterea volumului de muncă socială depusă în sfera productivă presupune creşterea numărului de lucrători ocupaţi în sfera productivă, utilizarea completă a timpului normal de lucru, ameliorarea caracterului sezonier al unor procese de producţie ş.a. Acest factor are un caracter limitat.

Creşterea productivităţii muncii este factorul hotărîtor de sporire a venitului naţional. Toate căile de mărire a productivităţii muncii ca : promovarea progresului tehnic în întreaga economie, ridicarea calificării cadrelor, organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii, stimularea materială şi morală, etc. constituie căi intensive de creştere a venitului naţional.

Avînd în vedere necesitatea creşterii eficienţei cu care este cheltuită munca vie şi cea materializată în sfera productivă, partidul nostru urmăreşte sistematic asigurarea creşterii venitului naţional într-un ritm mai mare decît ritmul creşterii produsului social. Eficienţa economică este cu atît mai mare cu cît într-o unitate de muncă materializată se încorporează o cantitate mai mare de valoare nouă, deci se reduce ponderea fondului de înlocuire şi creşte ponderea venitului naţional.

4. Repartiţia şi utilizarea venitului naţional

Pentru ca reproducţia socialistă să se desfăşoare în bune condiţiuni este necesară repartiţia venitului naţional.

Repartiţia venitului naţional se efectuează în două etape : a) repartiţia primară sau distribuirea ; b) repartiţia ulterioară sau redistribuirea.

Repartiţia primară sau distribuirea venitului naţional înseamnă procesul formării veniturilor primare ale celor care participă direct la producerea venitului naţional. Aceste venituri primare sînt ; **pentru oamenii muncii** — retribuţia pentru muncă a lucrătorilor din unităţile de stat, veniturile membrilor cooperatori ; **pentru unităţile de stat şi cooperatiste** — beneficiul, venitul net al cooperativelor agricole de producţie şi al cooperativelor meşteşugăreşti ; **pentru statul socialist** — impozitul pe circulaţia mărfurilor, diverse taxe.

Repartiţia ulterioară sau redistribuirea venitului naţional este procesul prin care are loc cheltuirea unei părţi a veniturilor primare de către posesorii lor şi formarea în acest fel a veniturilor derivate sau secundare. Prin redistribuire se formează veniturile celor ocupaţi în sfera neproductivă, ale celor care nu pot lucra etc. Redistribuirea venitului naţional se înfăptuieşte planificat, prin intermediul unor pîrghii economico-financiare.

Repartiţia venitului naţional, în ansamblul ei, se efectuează în interesul tuturor membrilor societăţii, asigurînd intrarea venitului naţional în consumul productiv sau neproductiv.

Utilizarea venitului naţional este etapa care încheie procesul complex al mişcării venitului naţional în cadrul desfăşurării reproducţiei, prin consumarea lui în scop productiv sau neproductiv. În procesul utilizării venitului naţional se constituie în mod planificat două mari fonduri sociale : 1) fondul de dezvoltare (acumulare) şi 2) fondul de consum. Aceste fonduri trebuie determinate în mod ştiinţific, asigurînd îmbinarea optimă a intereselor personale ale oamenilor muncii cu interesele generale ale societăţii.

Fondul de dezvoltare (acumulare) este partea din venitul naţional destinată înfăptuirii reproducţiei lărgite, creării de noi fonduri fixe şi circulante, lărgirii şi modernizării celor existente.

Fondul de consum este acea parte din venitul naţional destinată consumului neproductiv al membrilor societăţii. Fondul de consum este : a) fond de consum individual şi b) fond de consum social. **Fondul de consum individual** se repartizează membrilor societăţii potrivit cerinţelor legii repartiţiei după muncă, avînd un rol important în cointeresarea materială a lucrătorilor, în sporirea producţiei, în ridicarea eficienţei economice ; el reprezintă partea hotărîtoare din fondul de consum. **Fondul de consum social** revine membrilor societăţii sub forma diverselor servicii şi produse gratuite sau cu plată redusă ; totodată, el este folosit şi în scopul întreţinerii aparatului de stat (vezi schema). Pe măsura făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi a înaintării României spre comunism va spori tot mai mult rolul fondului de consum social în satisfacerea cerinţelor generale ale populaţiei.

Partidul Comunist Român urmăreşte sistematic asigurarea unei utilizări raţionale a venitului naţional pentru fondul de dezvoltare (acumulare) şi pentru fondul de consum, avînd ca obiectiv general atît creşterea şi modernizarea continuă a forţelor de producţie, înflorirea ştiinţei şi tehnicii, crearea unei baze tehnico-ştiinţifice a societăţii în pas cu evoluţia civilizaţiei mondiale, cît şi satisfacerea într-o măsură sporită a nevoilor materiale şi spirituale în continuă creştere şi diversificare ale maselor largi populare.

conf. univ. dr. Dumitru CIUCUR

---

*) **Legea economică fundamentală a socialismului** este legea specifică de mişcare a sistemului economic socialist care reflectă dezvoltarea multilaterală şi rapidă a producţiei bazată pe proprietatea socialistă şi introducerea sistematică a celor mai noi şi eficiente cuceriri ştiinţifico-tehnice, în scopul satisfacerii raţionale cît mai depline a nevoilor materiale şi spirituale ale tuturor membrilor societăţii şi al dezvoltării libere, multilaterale a lor.

) **Sectorul I al producţiei sociale cuprinde ramurile în care se creează mijloace de producţie destinate consumului productiv, adică pentru producerea de mijloace de producţie şi pentru producerea bunurilor de consum.

***) **Sectorul II al producţiei sociale** cuprinde ramurile în care se produc obiecte de consum, adică produsele ce servesc pentru consumul personal al populaţiei, inclusiv locuinţele construite, precum şi cele care se folosesc în unităţile din sfera neproductivă (construcţii, şcolare, cămine, cantine, creşe spitale etc.).

OMUL ● TEHNICA ● MEDIUL

INSTITUTUL de științe politice și de studiere a problemei naționale a organizat, prin laboratorul „Probleme vitale ale omenirii și organizarea sistemului mondial" o dezbatere pe tema „Oceanul – patrimoniu al intregii omeniri". Publicăm in acest număr al „Revistei economice" prima parte a comunicării făcute cu acest prilej de tovarășul Mihai Băcescu.

OCEANUL MONDIAL, TEZAUR DE COMORI AL OMENIRII DE MÎINE (I)

NU MAI ESTE ASTĂZI pentru nimeni un secret faptul că cea mai puțin studiată, practic necunoscută, fața a planetei noastre este domeniul lichid al ei, care ocupă totuși mai bine de trei sferturi din suprafața globului terestru ! Omenirea și-a dat seama de această gravă lipsă de cunoaștere abia în ultimele două decenii și aceasta pornind de la constatarea că resursele clasice de energie, de materii prime și de hrană scad sau se deteriorează văzînd cu ochii.

Cînd primele calcule ale economiștilor au dat alarma că hidrocarburile fosile, în primul rînd petrolul cunoscut în zăcămintele subterane, nu vor depăși veacul al 21-lea ; că rezerva mineralelor neferoase se va sfîrși chiar de la începutul mileniului doi și că hrana, în condițiile actuale de producție și repartiție, nu va mai ajunge populației din anul 2050, în ritmul ei actual de înmulțire, organismele internaționale au socotit că a sosit timpul să se studieze și alte resurse posibile, inclusiv cele din vastul spațiu oceanic. Așa se face că, cu ocazia anului geofizic internațional s-a hotărît „atacul" științific al oceanului mondial, după un plan comun bine chibzuit spre a se da răspuns la întrebarea cu ce poate oceanul ajuta la rezolvarea nevoilor de hrană și ale industriei omenirii după anul 2000.

Dacă pînă în ultima vreme baza vieții și a industriei omenirii a fost apa liberă continentală, începind cu veacul al 21-lea, baza aceasta va fi, în mare măsură, apa oceanică. Cînd populația globului sporește în ritmul pe care îl cunoaștem — 7 miliarde în 2000 și 15 miliarde (!) în 2050 — marea constituie un domeniu care va trebui studiat și valorificat incomparabil mai intens decît pînă acum. De aceea, preocupările actuale în oceanologia mondială devin unul din scopurile principale ale societății. Nevoile de hrană, nevoile energetice, cele de minerale utile și de apă dulce ale lumii de miine, vor putea fi satisfăcute în mod primordial de către Oceanul Planetar. Cunoașterea oceanului ne va permite și o mai bună previziune a timpului și chiar dirijări ale climatului local sau evitarea uraganelor, prin potolirea lor de la distanță etc.

Un cazan cu imense bogății minerale

APA MARINĂ conține sub formă de soluție toate elementele chimice cunoscute, inclusiv argintul și aurul. Și aceasta pentru că nu este substanță sau corp în natură care să nu se dizolve, cît de cît, dacă are la dispoziție o cantitate suficientă de apă. Este bine de știut de ex. că aurul dizolvat în apa oceanului ar ajunge să îmbogățească cu zeci de kg nu numai pe fiecare dintre locuitorii actuali ai Terrei, ci și pe toți membrii omenirii anului 2000! Aceasta, pentru simplul motiv că fiece tonă de apă marină conține și cîte 50 miligrame aur. Izolată sau în diverse combinații, apa marină conține și toate sărurile cunoscute.

Metalele și sărurile au ajuns în ocean fie prin condensarea vaporilor atmosferei primare ce le conțineau și pe ele în stare de vapori, fie prin roaderea lor din scoarța terestră de șiroirile apelor meteorice ce-au dizlocat sau dizolvat tot ce se găseau la suprafață, transportînd și depunînd în mări produsul eroziunii lor: diamante, aur, zircon, rutil, monazit, ilmenit, ca să nu mai numim și alte metale atît de necesare în industrie. Sînt atîtea săruri în mări, încît dacă ar fi extrase și întinse peste întreaga planetă, ar acoperi-o cu un strat de sare de peste 35 m grosime.

Apa oceanului — acest uriaș cazan plin cu soluțiile tuturor materialelor Terrei — conține imense bogății minerale ; în Oceanul Planetar, se află în stare de soluție :

— 2 000 000 tone de aur
— 37 000 000 tone argint
— 100 000 000 tone aramă
— 1 200 000 000 tone mangan

și, pentru a nu scrie cifre prea mari, în continuare, folosim ca bază de înțelegere, sutele de milioane

— 60 milioane de milioane tone de brom
— 450 milioane de milioane tone de calciu
— 1 200 milioane de milioane tone de magneziu
— 36 000 milioane de milioane de tone de sare.

Cunoscînd că 4,7 miliarde tone apă conțin în soluție 165 milioane tone de substanțe solide ne dăm seama ce s-ar putea scoate din apa mării dacă tehnologiile extractive vor ajunge la un preț de cost mai convenabil. Deocamdată, rentabilă a fost și rămîne extracția sării de masă. În apa mării se găsește și uraniu, într-o concentrare de 20 micrograme la litru. În Anglia s-a reușit să se concentreze acest element rar cu ajutorul rășinilor fosforate sau derivate din arsenic, la un preț aproape competitiv cu uraniul scos din minereurile sărace de pe continente.

Pe lîngă sărurile în diluție normală, s-au găsit recent în adîncul Mării Roșii (la aproximativ 2 200 metri) niște ochiuri (lentile) de apă mai caldă (34—46°), în care sărurile oceanice sînt concentrate de 5—10 ori față de soluțiile din restul mediului; exploatarea acestor lentile de saramuri calde, groase de 10—20 m, este mult mai rentabilă decît a apei marine obișnuite; prin pompe speciale se scoate această apă pe nave și din ea se pot extrage cupru, fosfor, cobalt și chiar metale prețioase; conținutul lor este evaluat la aproape 2 miliarde dolari.

Au început să se extragă de pe fundul oceanului și minereuri precipitate biochimic din apă (de exemplu fosforitul) sau catalizate de către bacterii și depuse — de-a lungul mileniilor — pe nuclei solzi ; este vorba, de exemplu, de nodulele mangano-feroase, bogate în mangan (24%), fier (14%), cobalt (5%), cupru (5%), nikel (1%) etc. Acești noduli au crescut în același mod ca și perlele artificiale, dar la altă scară de timp: aproximativ 1—3 mm la una mie de ani ! Rezervele lor sînt estimate la 1,5 miliarde tone în oceanul mondial.

Se încearcă — și se va folosi pe scară largă — chiar culturi speciale de minereuri prin astfel de bacterii catalizatoare sau concentrări de minerale dizolvate (fier, nichel, cupru). Magneziul, bromul, iodul și alte metale se scot în procente tot mai mari din apa mării. Producția de magneziu din mare a S.U.A., 70 milioane dolari pe an și mai mult de 70% din bromul folosit în lume provine tot din mare.

Deocamdată nu folosim suficient rezervele minerale din apa mării; pe măsură însă ce uscatul este secătuit de unele dintre ele, iar desalinizarea apei oceanice pentru obținerea apei dulci face progrese, industria de extragere a minereurilor din apa mării cîștigă tot mai mult teren, mai ales ca industrie anexă a desalinizării. Israelul, este un exemplu în acest domeniu.

Pînă acum am amintit de mineralele dizolvate în apa mării. Dacă ne referim însă la sedimentele de pe scoarța suboceanică, exploatările zăcămintelor de minereuri și hidrocarburi fosile sînt mult mai avansate. Procentul cel mai mare de fier este extras de Japonia din sedimentele oceanice; S.U.A. extrage fosforite și concrețiuni feromanganoase ce-i satisfac 30% din nevoile industriale. Se extrag apoi: diamante din jurul Africii de Sud; aur din sedimentele litorale din Alaska ; thorium din nisipurile Australiei, Indiei, crom din Oceanul Indian și mai ales mangan, zirconiu și altele din sedimentele de lingă Texas, de pe platforma continentală a Hawaii-ului. În prezent se cartează activ mineralele de pe fundul oceanelor.

Se forează mereu în scoarța suboceanică pentru hidrocarburi fosile ; petrol, gaze s-au găsit oriunde s-a forat sub platforma continentală, pe alocuri și pînă la 4 000. m. Aproape 20% din petrolul lumii se scoate de sub mări (Baku, California, Marea Nordului sînt cele mai bune exemple). Oceanologul zilelor noastre țintește, însă, și la imensele rezerve de materii prime și la inepuizabilele energii ce lîncezesc dincolo de scoarța suboceanică. Pentru aceasta lucrează navele speciale de foraj suboceanic „Glomar Challenger", „Pelican" ș.a. și se caută tehnologii care să poată stăpîni și dirija fluxul de materii prime pornite la suprafață.

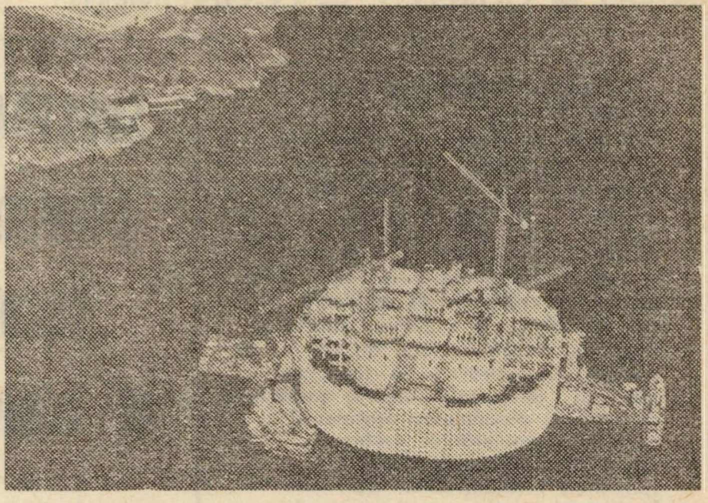

Insulă petrolieră în Norvegia

Resursele energetice ale mărilor și oceanelor

OCEANUL ascunde — pe lîngă nesecate izvoare de materii prime — și o uriașă potențialitate energetică, energia apelor sale, puse în mișcare de dinamica imprimată de maree și vînturi, de rotația Pămîntului, de influența Lunii și a Soarelui și de structura lui fizică.

Apa oceanului este în continuu zbucium ; înaintează mereu spre țărmuri, spre a se retrage imediat ; nivelul ei urcă sau coboară ; fața ei este ondulată de valuri spumoase sau valuri netede de hulă ; rar este liniștită și atunci de cele mai multe ori numai aparent, deoarece în străfunduri este agitată de curenți, de valuri de adînc. Fluviile imense de apă caldă (Curentul Golfstream) sau rece (Curentul Humboldt, Benguela) străbat oceanele de la Ecuator pînă la calota arctică sau dinspre Antarctica spre Ecuator.

Energia valurilor. Valurile sînt diferite după loc și situație. În Marea Neagră nu trec niciodată de 4 m, dar, obișnuit sînt de 1—2 m. Între Antarctica și capetele sudice ale continentelor australe, însă, sînt cicloane ce ridică valuri de 16—20 m, cu lungimea de undă de peste 300 m și cu o forță de șoc echivalentă cu izbirea a 30 000 kg pe m^2, ca să nu mai vorbim și de uragane. Acestea sînt provocate de vînturi dar mai există o categorie de valuri și mai periculoase : undele oceanice lungi de peste 150 km — undele Tsunami. Acestea pot înainta cu viteza de 600—800 km pe oră și sînt provocate de alunecările plăcilor fundului oceanului sau de erupții vulcanice submarine. Înălțimea unor astfel de valuri ce se prăvălesc cu răbufnire de tunete peste țărmurile întîlnite în cale, valuri născute uneori la distanțe de mii de km, este de 15—20 și chiar 30 m și produc dezastre incalculabile. Dacă forța primelor categorii de valuri, oarecum normale, este ici-colo folosită — și poate fi folosită chiar la scară mondială într-un viitor apropiat — a doua categorie este o grea problemă pentru oceanologia actuală. Planul Organizației Națiunilor Unite pentru Educație Știință și Cultură (UNESCO) își propune găsirea mijloacelor de a le prevedea, spre a preveni din vreme localnicii.

Oricum, chiar un val mediu de 5—10 m, cu o viteză de 40 km pe oră poate ciocni ritmic țărmul cu o greutate de trei atmosfere pe cm^2 și aceasta la fiecare cîteva secunde ! Presupunînd valuri mijlocii, de 10 m înălțime și 45 km pe oră, ele dezvoltă 2000 cai putere pe fiecare metru liniar. Pînă astăzi valurile au distrus și refăcut țărmuri, au sfărîmat nave și au dărîmat așezările omenești. A venit vremea ca omul să-și ia revanșa, să le supună necesităților lui energetice. Tehnica însă este în plină căutare pentru a găsi calea acumulării și captării acestor energii mecanice ale mării, desfășurate pe fronturi largi — forțe ce se pierd zadarnic de mii de ani — spre a le transforma în electricitate sau în alt travaliu util industriilor sale.

Energia mareelor. Uriașe cantități de apă ce se duc și revin de două ori pe zi spre țărmul tuturor coastelor oceanice, desfășurînd o uriașă energie, pe care omul abia de curînd a prins a o folosi, ca motor al morilor de vînt mai întîi, ca centrale hidroelectrice apoi. Bazinul de acumulare realizat la Rance poate produce 600 milioane kilowați, dintre care 70 milioane în timpul fluxului, cînd se constată o creștere de 13,5 m înălțime. Este o experiență ce grăbește calea valorificării celei mai mari și mai la îndemînă energii potențiale a oceanului — mareele. În U.R.S.S., la Marea Albă, hidrocentrale maree-motorice produc 12—13% din hidroenergia dată de fluviile părții europene a Uniunii Sovietice.

În Cuba s-a instalat, acum 35 ani, prima uzină pentru folosirea celor 20°C diferență de temperatură dintre apele adînci și cele calde de suprafață. Operația este oarecum simplă ; apa rece de 5° este adusă, de la 800 m adîncime, prin tuburi la suprafață, unde dispozitive termo-dinamice produc energie mecanică ce se transformă în electricitate. În plus, se răcorește și atmosfera toridă a regiunilor acestea. Asociată și cu viteza Golfstream-ului, o uzină termodinamică de acolo poate avea ca motor o energie în plus — viteza de 8 km pe oră a acelui curent.

De altfel sînt în curs și alte soiuri de utilizare a diferențelor de temperaturi marine : în 1974, s-a pus cu succes în practică, în Principatul Monaco, o altă tehnică de utilizare a energiei termice a mărilor, prin folosirea pompelor de căldură imaginate de Georges Claude încă din 1926.

Este vorba de instalația termofrigorifică folosită la Stadiul Nautic Rainier III, pentru a asigura încălzirea piscinei neacoperite iarna și climatizarea (răcirea convenabilă a încăperilor) unui imobil vecin, vara. Costul caloriilor și frigoriilor astfel produse s-a dovedit incomparabil mai mic decît dacă s-ar folosi pentru obținerea lor sursele clasice de energie, ca electricitatea produsă de combustibilii fosili.

Apele Oceanului Planetar, în veșnicul lor dinamism, sînt un permanent izvor de resurse energetice mecanice. O mișcare permanentă agită apa întregului ocean. Cu excepția mareelor, energia apelor marine în mișcare este un fel de reflectare a energiei radiațiilor solare care încălzesc pătura superioară a oceanului. Odată încălzit, acesta cedează încet atmosferei o bună parte din energia termică înmagazinată, prin fenomenul evaporării ; schimbul acesta generează vînturile ce acționează la rîndul lor asupra oceanului, dînd naștere valurilor și curenților, pînzelor cu diverse temperaturi, stabilirea termoclimelor. Deci schimbul ocean-atmosferă apare ca un grandios fenomen de transfer al energiei termice solare spre ocean, apoi în atmosferă — ca vapori ridicați de la fața Oceanului Planetar precum și spre țărmuri, sub formă de valuri de tot soiul, deci sub formă de energie mecanică.

Mihai BĂCESCU
membru corespondent
al Academiei R.S.R.

SUBSTRATUL TEORIEI COMPORTAMENTULUI „SOCIOLOGIZANT“ AL CORPORAŢIILOR (II)

CONFORM TEORIEI LA CARE NE-AM REFERIT realităţile ar impune un „nou sistem de valori“ care implică două chestiuni fundamentale la nivelul societăţii : 1) problema „stabilirii conştiente a justiţiei sociale“ prin stabilirea, în primul rînd, a „regulilor“ de distribuire a veniturilor în vederea asigurării unei venit minim pentru toţi cetăţenii ; 2) problema mărimii relative a sectorului public şi sectorului privat. Sectorul de stat ar fi necesar să se dezvolte în asemenea sfere ca : reducerea poluării, construirea de drumuri, planificarea oraşelor şi controlul aglomerărilor urbane, organizarea asistenţei sanitare, sprijinirea învăţămîntului. Dar, ţine D. Bell să precizeze, „a spune că sectorul public al societăţii trebuie extins nu înseamnă a considera în mod naiv că nu pot fi remediate insuficienţele pieţei“ (p. 284). Sistemul întreprinderii private ar rămîne baza, deoarece „deciziile luate de organele publice pot fi iraţionale şi contraproductive în comparaţie cu deciziile private“ (p. 284). Interacţiunile dintre cele două sectoare, care exprimă pătrunderea şi creşterea „inevitabilă“ (p. 286) a ponderii factorului politic în decizia economică, va genera desigur „tensiune“ între „modalitatea comportamentală economizantă“ a subiecţilor economici privaţi şi „modalitatea comportamentală sociologizantă“ ce caracterizează activitatea organelor publice. Această tensiune, consideră prof. Bell, este însă treptat depăşibilă, căci nu se sprijină pe o opoziţie ireconciliabilă. După părerea sa, subiectul prin care comportamentul economizant fiinţează — corporaţia — a devenit el însuşi tot mai mult, în ultima jumătate de veac şi o „instituţie sociologică“, „o lume socială“ (p. 289), care astăzi nu trebuie să aibă numai un singur scop — producţia de bunuri şi servicii. Constituind cadrul de viaţă şi realizare pentru membrii săi, ea are şi o „responsabilitate socială“, „obligaţii sociale“ faţă de aceştia. În concepţia lui D. Bell, „balanţa obligaţiilor“ corporaţiei constă în următoarele : corporaţia trebuie să asigure membrilor „satisfacţie în munca“ pe care o efectuează şi „o retribuţie bazată nu atît pe principiile pieţei, cît ale justiţiei sociale“, ea are obligaţia de a oferi de lucru într-o mai mare proporţie persoanelor, grupurilor minoritare, mai puţin competitive, care au suferit un dezavantaj istoric ; corporaţia are responsabilităţi faţă de comunitatea locală pentru crearea unui mediu social şi cultural cît mai satisfăcător, faţă de întreaga societate pentru protejarea mediului natural, a „bunurilor libere“ etc. De asemenea, corporaţiile nu mai pot adopta o poziţie neutră în probleme de ordin moral : „Dificultăţile crescînde pentru investiţiile americane private în Africa de Sud ilustrează acest lucru“ (p. 291). Toate acestea, arată prof. Bell, sînt expresia necesităţii ca activitatea corporaţiilor să fie ghidată, într-o tot mai mare măsură, după criterii extraeconomice, sociologice. Între comportamentul economizant şi cel sociologizant „balanţa va trebui să încline tot mai mult spre ultimul“ (p. 291).

Dacă pînă la acest punct al problematicii actualelor dezbateri în jurul rolului corporaţiilor se poate vorbi de un acord ce tinde a deveni cvasiunanim în ideologia economică burgheză — ponderea liberalismului conservator de tipul Milton Friedman, reducîndu-se treptat şi inevitabil — problema posibilităţii şi căilor de îndeplinire a noilor „responsabilităţi sociale“ ale corporaţiilor se află în centrul unor ample şi aprige dezbateri care, după opinia lui D. Bell, „vor deveni cruciale în următorii cîţiva ani“ (p. 291).

Poziţia promotorilor orientării monopolist-statale în această chestiune se bazează pe înţelegerea faptului că

FIŞE

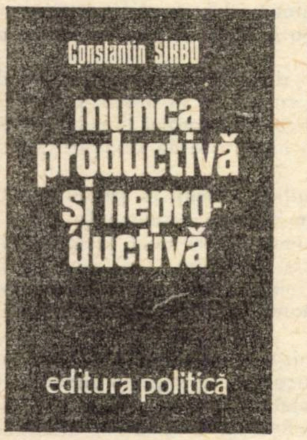

● *În cartea sa* Munca productivă şi neproductivă, *apărută recent în Editura Politică, Bucureşti, 1976, 376 p. autorul, Constantin Sîrbu, doctor în economie, susţine, analizînd cu atenţie controversele teoretice apărute în literatura economică privind tema cercetată, un punct de vedere propriu. Aşa cum se exprimă autorul, o parte din termenii, conceptele şi categoriile de mult cunoscute, considerate adevăruri absolute, au fost regîndite şi reformulate, punînd la dispoziţia cititorilor un material de reflecţie. În mod deosebit, C.S., se ocupă de două aspecte : 1) munca productivă şi munca neproductivă în genere şi 2) munca productivă în sens specific socialist ; autorul face, de asemenea, o incursiune în istoria doctrinelor economice privind obiectul studiului său. Tratînd cu precădere probleme teoretice şi metodologice, C.S. urmăreşte, prin corelarea strînsă cu viaţa economică a ţării noastre, să dea cercetărilor sale şi o orientare practică, aplicativă.*

O matrice a indicatorilor productivităţii muncii

● *În studiul* Izmerenie proizvoditelnosti truda v promîşlennosti S.S.S.R., *(Măsurarea productivităţii muncii în industria U.R.S.S.), apărut în VOPROSI EKONOMIKI nr. 3/1976, P. Gavrilov arată că în Uniunea Sovietică se folosesc aproximativ 500 de metode prin care se exprimă productivitatea muncii. Este vorba de indicatorii folosiţi în planificare, în conducerea operativă, în evidenţa statistică, în analizele tehnico-economice şi ştiinţifice. În cadrul acestor metode rezultatele muncii (mărimea producţiei, volumul muncii efectuate, rezultatul activităţii economice etc.), sînt exprimate de aproximativ 34 de indicatori, iar cheltuielile de muncă de cel puţin 15 indicatori. Menţinînd clasificarea metodelor de măsurare a productivităţii muncii în expresie valorică, unităţi de muncă şi expresie naturală, P. G. propune elaborarea unei matrice a indicatorilor care exprimă nivelul productivităţii muncii. Matricea urmează să cuprindă cadrane şi subcadrane în care să fie descrise şi incluse metodele folosite, ceea ce va permite să se stabilească cadranul producţiei globale, al producţiei nete, al cheltuielilor totale, subcadranul volumului de muncă etc. În acest fel s-ar putea evidenţia, după autor, şi lipsurile fiecărei metode în parte şi a indicatorilor folosiţi.*

Un barometru al economiei capitaliste — piaţa ambalajelor

● *Se spune, şi se pare că afirmaţia are ceva temei, că piaţa ambalajelor ar fi un excelent barometru al economiei capitaliste contemporane, teză de la care pleacă şi Pierre J. Louis, director al revistei* EMBALLAGES, *în editorialul intitulat* Emballage 76, *publicat în nr. 330, ianuarie-februarie 1976 al amintitei reviste.*

După cum afirmă autorul, analiza evoluţiei acestei pieţe ar confirma reluarea comenzilor de ambalaje, deşi foarte lentă şi negeneralizată. Criza prin care a trecut şi industria ambalajului în Franţa ar fi avut drept rezultat, după P.J. Louis : 1) punerea în evidenţă a dependenţei industriei franceze a ambalajului de o energie tot mai scumpă şi ale cărei surse de aprovizionare sînt nesigure ; 2) înţelegerea că există o penurie mondială de materii prime pe termen lung ; 3) creşterea vertiginoasă a preţurilor materialelor şi utilajelor de ambalat ; 4) creşterea dificultăţilor de exportare, datorate generalizării crizei în toate ţările capitaliste. Pentru anul 1976, autorul prevede că, după haosul provocat de criză, cînd fiecare stătea în expectativă, se va tre-

TEORII-IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

problema cauzelor marilor şi tot mai îngrijorătoarelor „costuri sociale", care au şi determinat discuţiile despre „responsabilitatea" lor socială, nu poate fi redusă la comportamentul „iresponsabil", „incorect", „neetic" etc, al corporaţiilor, respectiv al oamenilor de afaceri, care ar trebui blamaţi. Aceste „teorii" sînt generate de însuşi sistemul întreprinderii private, al „economiei de piaţă", al cărei mecanism de alocare, de distribuire corectă a costurilor şi resurselor nu funcţionează (p. 273). „Crescînda divergenţă dintre costurile private şi costurile sociale" impun noi criterii de apreciere a activităţii economice. Problema „responsabilităţii sociale" se naşte din necesitatea devenită acută de a se lua în considerare nu numai criteriul economic de eficienţă — profitul, ci şi „alte valori sociale", care însă se află în raport „conflictual" cu acesta.

Dat fiind că problemele sociale invederate nu sînt rezultatul acţiunii fiecărei firme în parte, ci „efectul colectiv al deciziilor private" (p. 286), rezultanta acestora, rezolvarea lor presupune ca „inevitabilă" implicarea (sau amestecul) politicii publice în politica corporaţiei. Charles A. Mayers a ajuns la concluzia necesităţii unor măsuri „coercitive" din partea guvernului şi a altor „factori de presiune", deoarece pe „asumarea voluntară" de către business a vreunor responsabilităţi sociale nu se poate conta[1]).

Daniel Bell înţelege profunzimea conflictului de interese şi gravitatea manifestării lui şi în plan politic. Tocmai de aceea el îşi exprimă indirect speranţa că businessul va accepta tot mai amplul şi mai drasticul amestec al puterii politice în activitatea corporaţiilor. Această indirectă speranţă şi-o bazează pe teza schimbării „naturii corporaţiei", care n-ar mai fi preocupată de maximizarea profitului, ci de „menţinerea unui echilibru echitabil între interesele celor direct interesaţi — acţionarii, angajaţii, clienţii şi publicul larg" — cum spunea Frank Abrams, fost preşedinte al lui Standard Oil of New Jersey (actualul Exxon).

Însuşindu-şi această teză, reluînd toate argumentele aduse de promotorii ei, D. Bell consideră că ar mai trebui făcut un pas care ar „legitima" puterea managerilor ; dacă, într-adevăr, managerii îndeplinesc funcţia de „curatori ai intereselor tuturor constituenţilor — nu numai ale acţionarilor, ci şi ale angajaţilor şi consumatorilor" — atunci „este un corolar logic important ca toţi aceşti constituenţi... să fie reprezentaţi în consiliul care deţine puterea în corporaţie" (p. 296). Independent de reacţia businessului la intervenţia tot mai activă a statului în politica corporaţiilor, pentru D. Bell „este clar că astăzi noi, în America, ne mişcăm de la o societate bazată pe sistemul de piaţă al întreprinderii private, către una la care cele mai importante decizii economice vor fi luate la nivel politic în termenii unor scopuri şi priorităţi conştient definite".

Este evident că dezvoltarea economică obiectivă actuală impune tot mai mult luarea celor mai importante decizii, în mod conştient. Nu numai pentru că mecanismele pieţei s-au deteriorat, iar uriaşele corporaţii de astăzi nu se mai adaptează imperativelor pieţei, ci le impun în mare măsură. Mai intervin interesele capitalismului monopolist de stat în ansamblul său. Ideologii acestuia propun corporaţiilor o comportare „sociologizantă". Aceasta presupune : a) o coordonare a intereselor divergente ale marilor corporaţii ; b) o luare în considerare a intereselor salariaţilor şi consumatorilor, o participare a acestora la luarea deciziilor. Ambele vin în contradicţie cu natura intimă a proprietăţii private capitaliste şi cer, prin urmare, schimbări structurale profunde. Ceea ce şi-ar permite să vizeze ideologii sistemului nu poate depăşi cadrul unor concesii minore şi în mare măsură aparente. Procesul de subordonare a corporaţiilor unui „nou model comportamental", admite D. Bell, se desfăşoară, desigur, cu „tensiune", dar este „singura cale de evitare a unei explozii revoluţionare".

V. PILAT

---

1) Charles A. Mayers Management and the Employee. In : Social Responsability and the Business Predicament, p. 311 — 351.

FIŞE

ce la un stadiu de reflecţie şi de analiză critică a practicilor actuale, de ambalare şi condiţionare, în scopul reducerii preţurilor, eliminării a ceea ce este superfluu, menţinerii calităţilor esenţiale de protecţie a mărfurilor, răspunderii în cît mai mare măsură cerinţelor distribuţiei şi dorinţelor consumatorilor.

● *Editura Politică a lansat recent o nouă lucrare în apreciata colecţie „Biblioteca organizării şi conducerii ştiinţifice" pe tema marketingului: „Marketing intern şi internaţional", Bucureşti, 1976, 555 pagini. Volumul regrupează, sub îngrijirea prof. dr. M.C. Demetrescu, studii şi referate susţinute în congrese internaţionale sau publicate în reviste, dezbătind probleme ale fundamentării deciziilor de marketing. Lucrarea pune în lumină o serie de noi concepte şi instrumente analitice de cercetare a pieţei, multe considerate drept vîrfuri înaintate ale corpului de cunoştinţe de care dispune în prezent această disciplină.*

Comentariile introductive făcute de coordonatorul lucrării la fiecare din cele patru părţi ale volumului, îi conferă un caracter integrat.

Perspective — între stimulare şi austeritate

● *Într-o analiză a situaţiei economice mondiale apărută în GÖTABANKEN ECONOMIC SURVEY, 1976, Serviciul de studii al Băncii suedeze apreciază că „în majoritatea ţărilor industriale se manifestă în prezent foarte puţină toleranţă faţă de inflaţie, dar există în schimb tendinţa de a se accepta un şomaj relativ mai mare". Aceasta înseamnă că, în eventualitatea unui ritm ridicat al inflaţiei, se va efectua o bruscă schimbare a politicii actuale de stimulare a economiei într-una de austeritate care, la rîndul ei, va determina o scădere a activităţii economice. Referindu-se concret la situaţia din Suedia, analiza arată că se prevede, pînă în primăvara anului 1977, o folosire completă a capacităţilor în industria lemnului şi o redresare a industriei fierului şi oţelului. Datorită însă deteriorării continue în sectoare largi ale industriei producătoare de maşini, se aşteaptă ca şomajul să continue să crească în ansamblu în cursul acestui an, nemaifiind posibilă stimularea cererii interne, aşa cum s-a făcut în anul 1975.*

Inflaţia şi falsele „inovaţii"

● *Luînd în considerare cauzele clasice ale inflaţiei, Alain Chénicourt constată în studiul* Le problème de la lutte contre l'inflation en 1976 *(Problema luptei împotriva inflaţiei în 1976), apărut în suplimentul pe luna ianuarie al revistei L'USINE NOUVELLE că ele nu sînt suficiente pentru a înţelege fenomenul actual şi apreciază că pentru aceasta sînt mai importante cauzele legate de existenţa „societăţii de consum". Reînnoirea constantă a produselor, scoate în evidenţă A. Ch., nu este numai o sursă suplimentară de cheltuieli, dar este totodată o ocazie pentru o nouă creştere a preţurilor, determinată de inovaţii adevărate sau false. Societatea de consum, continuă autorul, incitînd la noi dorinţe presante, la risipă, la cheltuieli tot mai ridicate, la datorii, este o adevărată „societate a inflaţiei". Fenomenul nu este, după A. Ch., trecător, iar perioadele de criză economică şi de avînt sînt de regulă favorabile exceselor relatate.*

PUNCTE DE VEDERE

VOCAŢIA DE ECONOMIST

AȘA CUM S-A SUBLINIAT la Congresul educației politice și culturii socialiste, procesul complex de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate impune — ca o componentă esențială — dezvoltarea multilaterală a personalității umane, formarea omului nou, cu un înalt nivel de conștiință, care să trăiască și să creeze prin fiecare clipă a prezentului și pentru milioanele de clipe ale viitorului. Sîntem solidari în împlinirea viselor noastre. Și, cum tinerețea înseamnă vis, dragoste dar și patriotism, dăruire, entuziasm, receptivitate pentru nou, elan, creativitate, tineretul reprezintă o forță uriașă în nobila luptă de ridicare a României pe culmile progresului. În acest sens, educația economică și în același timp politică a tineretului este o condiție sine qua non a integrării tinerilor în ansamblul operei de dezvoltare economico-socială a țării.

Profesiunea nu este un refugiu

PROFESIUNEA de economist este cel puțin la fel de importantă ca și celelalte, și depinde de noi să-i dăm strălucire, prin înțelegerea menirii economistului. Numai că și în economie, ca și în oricare alt domeniu de activitate, este nevoie de vocație, de pasiune. Dacă vocația lipsește, alegerea profesiunii de economist poate fi rodul întîmplării. Pentru aceasta concursul de admitere în învățămîntul superior economic cred că n-ar trebui să însemne — cum de multe ori se întîmplă — un refugiu pentru candidați, dictat de teama de un nou eșec la „facultatea-ideal“ sau, de dorința de a fi student, undeva, nu are importanță unde. Problema este de ordin educativ dar și organizațional, de găsire a formelor prin care să se înlăture dezorientarea unora dintre candidați la primul contact cu facultatea : examenul de admitere.

În primul rînd este vorba de lipsa de informare. Absolventul unui liceu de cultură generală nu cunoaște decît vag noțiunea de „economist“. Mai mult, acesta nu știe aproape nimic despre calitățile ce se cer aceluia care, entuziasmat de primele contacte cu economia politică, ar dori să facă studii economice. Poate că cel mai bine ar fi ca orientarea tinerilor către învățămîntul economic să se facă mai devreme, încă de la admiterea în liceele economice. Mi se pare curios că dintre absolvenții acestor licee prea puțini își continuă studiile în facultățile de economie (un punct vulnerabil fiind dat de cunoștințele de matematici nu tocmai solide), cînd, firesc ar fi, ca majoritatea studenților economiști să provină din liceele de specialitate.

Să trecem de admitere și să pătrundem în lumea plină de „surprize“ a studiilor economice superioare. Perioada de schimbare, de trecere de la studiile medii la cele superioare, înseamnă ore felurite, de căutare a noului. Numai că, în general, sfîrșitul anului I creează iluzia încheierii unui nou an într-un liceu de cultură generală. Poate că ar fi altfel dacă nu s-ar începe cu un curs ca cel de geografie economică, ce repetă cunoștințe din liceu, sau dacă un curs ca cel de tehnologie industrială s-ar limita la un singur semestru. De asemenea, mi se pare că studenții, deși receptivi la nou, nu asimilează cît ar trebui cunoștințele de contabilitate generală, poate pentru că este prea multă materie pentru un singur semestru, sau pentru că este prima disciplină mai dificilă, cu tematică nouă, din facultate.

Disciplinele de specialitate, se succed, rînd pe rînd, ca un noian de frunze ce se desprind din uriașul copac al cunoașterii. Dar orice profesiune implică dăruire. În acest sens calitatea prelegerii are, uneori, un rol mai important decît tematica sa. Cît timp omul de la catedră vorbește clar, cu pasiune, el reușește să captiveze interesul studenților. În acest caz, apare liantul dintre un om și mai mulți oameni, dintre o experiență, o vocație și mai multe nonexperiențe. Și, dacă prelegerea este liberă, curgătoare, dacă fenomenele prezentate sînt integrate adînc în actualitate, se ajunge la situația în care înregistrarea absențelor devine o acțiune inutilă, sunetul clopoțelului este ignorat, creîndu-se atmosfera propice studiului universitar.

Învățămîntul superior, prin formele sale — curs, seminar, examen — ar trebui și poate să-și propună, în primul rînd, să dezvolte gîndirea economică a studentului. Există, însă, cazuri, cînd seminariile și, mai cu seamă, examenele, cer reproducerea fidelă a cursului. În consecință, se realizează o simplă memorare de către student a unui important număr de pagini, deci, un efort minim, menit să asigure promovarea unui examen.

Este arhicunoscut fenomenul „goanei“ după note, deși s-au introdus metode care să asigure verificarea cunoștințelor acumulate pe parcurs. Realmente, pregătirea ritmică este mult mai eficientă decît aceea în asalt., în timpul sesiunii. Dar, în acest fel, se ajunge și mai mult la apropierea evidentă a învățămîntului superior de cel mediu. Lucrările de control sînt programate de la decanat, pentru a se evita o eventuală suprapunere a lor. Deci, fiecare săptămînă este destinată unei anumite discipline. În aceeași săptămînă, însă, mai există seminarii, teste și alte activități ce pot determina o suprasolicitare neavenită a studentului. Și, astfel, nici rezultatele finale nu sînt întotdeauna cele scontate. Este foarte necesar ca sesiunea să însemne un cumul al cunoștințelor disparate, acumulate în timpul semestrului, astfel încît să ofere viziunea de ansamblu asupra domeniului studiat. Cred că ar trebui ca ponderea seminarului în aprecierea finală să nu difere de la o disciplină la alta, așa cum se întîmplă adesea, variind de la calcule aritmetice riguroase, pînă la ignorarea rezultatelor de pe parcursul semestrului. În sfîrșit, în perioada premergătoare sesiunii, se susțin colocvii care, prin exigența lor, reprezintă forme ale examenelor.

Poate că folosirea unor metode moderne de seminarizare, care să stîrnească interesul studentului, determinîndu-l să caute, să citească, să se informeze, ar reuși să trezească pasiunea științifică, să înlăture interesul minor pentru notă. În acest sens, mi se pare interesantă ideea Catedrei de finanțe de la A.S.E. de a invita, în cadrul schimbului de experiență dintre institute și întreprinderi, specialiști cu experiență în producție, care să susțină prelegeri în fața studenților. Unele seminarii de la disciplinele de specialitate ar putea, de asemenea, să fie afectate unor lucrări pe linia integrării învățămîntului cu producția. În acest mod s-ar putea sesiza mai ușor interdependența dintre anumite cursuri, evoluția unor fenomene economice și, în același timp, integrarea n-ar mai reprezenta o activitate în plus, peste programul universitar, ci s-ar realiza în prima și cea mai indicată formă a sa — seminarul. Făcînd unele considerații referitoare la prima latură a triunghiului „învățămînt-cercetare-producție“, ar mai trebui subliniată importanța considerabilă a cursurilor tipărite. Aceasta ar permite studentului să audieze cursul predat, să-și concentreze atenția asupra înțelegerii celor prezentate și nu asupra „stenografierii“ fiecărui cuvînt al profesorului. Se pare că, uneori, se obțin rezultate nedorite în cazul cursurilor care se predau în două semestre aparținînd la doi ani universitari consecutivi. Aceasta, mai ales, cînd se schimbă și cadrul didactic care predă cursul respectiv.

Sentimentul utilității

AVEM CERTITUDINEA că avansăm, dar pașii noștri sînt încă timizi față de marele potențial de învățare și asimilare pe care îl avem. O dovedesc cercurile științifice care se transformă, pe zi ce trece, într-un adevărat magnet profesional. Ele oferă posibilitatea realizării unor lucrări personale și, implicit, studierea unui bogat material de specialitate care lărgește orizontul studentului, determinîndu-l să gîndească, să analizeze, să descopere noi corelații. Cercetarea științifică oferă satisfacții intelectuale care activează sentimentul utilității studentului.

În cadrul cercurilor științifice se rea-

Jana BĂLAN

studentă la Facultatea de Finanțe-Contabilitate, anul III, Academia de Studii Economice

(Continuare în pag. 32)

Conferința O.I.M. privind folosirea forței de muncă

PENTRU O CREȘTERE ECONOMICĂ APTĂ SĂ ELIMINE SĂRĂCIA ȘI INEGALITATEA

LA GENEVA se desfășoară de cîteva zile lucrările unei noi mari reuniuni economice internaționale, din suita celor patronate anul acesta de Organizația Națiunilor Unite și axate pe problematica instaurării unei noi ordini economice mondiale. Conferința O.I.M. privind folosirea forței de muncă (4 — 17 iunie) ocupă printre aceste reuniuni un loc bine determinat. Ea aduce în prim plan gravele aspecte umane ale menținerii și adîncirii decalajelor din lumea contemporană, necesitatea de a se acorda atenția cuvenită, în strategia dezvoltării economice, faptului că aceste decalaje se repercutează în suferințe și privațiuni extreme pentru sute de milioane de oameni, în flagrante inechități economice, sociale și umane. Tema specifică a conferinței, legată de ținerea acesteia sub egida Organizației Internaționale a Muncii, este plasată în cadrul mai larg al problemelor lichidării subdezvoltării, căutîndu-se soluții concrete în direcția restructurării economiei mondiale. Dealtfel, în formularea completă conferința se referă la *folosirea forței de muncă, repartiția veniturilor, progresul social, și diviziunea internațională a muncii.*

Flageluri gemene: șomaj și sărăcie

MODELELE de creștere pe care știința economică occidentală le-a produs timp de decenii într-o abundență și varietate nu arareori deconcertante, ca și tipurile de creștere efective din țările lumii nesocialiste s-au dovedit în lumina experienței recente deopotrivă neconforme cu cerințele unei dezvoltări echilibrate a economiilor naționale, în interesul și spre folosul omului. În raportul Directorului general al Biroului Internațional al Muncii, prezentat conferinței de la Geneva, se constată nu o singură dată că a reieșit clar, îndeosebi din practica țărilor în curs de dezvoltare, netemeinicia teoriilor după care creșterea economică ar genera automat ocuparea mîinii de lucru, reducerea sărăciei și a inegalității. De subliniat că această constatare se face, în cadrul raportului, și referitor la acele situații din lumea nesocialistă cînd s-a înregistrat o creștere mai mult sau mai puțin rapidă a producției naționale: „Contrar așteptărilor nutrite, experiența ultimelor două decenii a arătat că, prin ea însăși, creșterea rapidă a producției nu reduce sărăcia și inegalitatea, nu asigură locuri de muncă suficiente într-o perioadă de timp acceptabilă“ („Employment, Growth and Basic Needs: A One-World Problem“, International Labour Office, Geneva, 1976, p. 4).

Evident, sînt cu atît mai valabile aprecierile citate cu privire la efectele sociale ale actualului tip de creștere din lumea nesocialistă, cu cît ritmurile înregistrate pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare sînt în mod notoriu insuficiente pentru reducerea și lichidarea marilor decalaje existente. Principalele date care configurează situația socială din aceste țări dau o idee despre dimensiunile problemelor care se pun. Peste 700 de milioane de oameni, se arată în raport, trăiesc într-o stare de sărăcie acută. Cel puțin 460 de milioane de persoane sufereau de subnutriție gravă încă înainte de recenta criză în domeniul alimentației. Zeci de milioane trăiesc sub amenințarea constantă a foametei. Numărul celor care suferă de boli ce le șubrezesc forța de muncă, al celor care nu beneficiază de nici un fel de ocrotire medicală, este incalculabil. „Mizeria din cartierele de cocioabe de la orașe este prea bine cunoscută, se apreciază în raport, pentru a mai trebui să fie scoasă în evidență“. Numărul analfabeților era de 760 de milioane în jurul anului 1970, în creștere față de 1960 cînd fusese evaluat la 700 milioane. În fine, *„risipa tragică de resurse umane în lumea a treia este simbolizată de cei aproape 300 de milioane de șomeri totali sau parțiali cîți existau la mijlocul anilor '70“.*

Estimații ale șomajului și sărăciei în țările nesocialiste în curs de dezvoltare

Regiunea	Someri 1975		Din care: totali		parțiali		Persoane în sărăcie acută, 1972	
	mln.	%[a]	mln.	%	mln.	%	mln.	%[b]
Asia	186	4o,3	18	3,9	168	36,4	499	42
Africa	63	45,o	lo	7,1	53	37,9	134	39
America Latină	33	34,o	5	5,1	28	28,9	73	27
Total[c]	283	4o,4	33	4,7	25o	35,7	7o6	39

a Procente din populația activă totală
b Procente din populația totală
c Include teritorii din Oceania cu 1 milion de șomeri parțiali (49% din populația activă)
Sursa: Employment, Growth and Basic Needs: A One-World Problem. I.L.O., Geneva, 1976, p.18,22.

Asemenea date nu pot decît să ilustreze o dată în plus temeiurile clasificării lumii în țări bogate și țări sărace. Așa cum arăta recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea la Congresul educației politice și al culturii socialiste: **„În primul rînd, această clasificare reprezintă o realitate ce nu mai poate fi ignorată de nimeni, astăzi. În al doilea rînd, ea este expresia, pe plan mondial, a politicii de exploatare a numeroaselor popoare, a consecințelor relațiilor de inegalitate și inechitate promovate de imperialism și colonialism“.**

Ca expresii caracteristice ale efectelor acestei politici imperialiste, colonialiste și necolonialiste asupra vieții economico-sociale a actualelor țări în curs de dezvoltare, flagelul sărăciei și cel al șomajului apar strîns îngemănate. Semnificativ este faptul, relevat în raportul supus conferinței de la Geneva, că proporția numărului însumat al șomerilor totali și parțiali — 40,4% din populația activă — este aproximativ aceeași ca și proporția persoanelor aflate în sărăcie acută — 39% din populația totală (vezi tabelul). Fără a se putea stabili aici o relație aritmetică simplă, este fără îndoială justificată aprecierea că *„problemele folosirii forței de muncă și cele ale sărăciei sînt inseparabile* (p. 17).

Relevînd caracterul endemic al șomajului și al sărăciei în țările în curs de dezvoltare președintele Băncii Mondiale, Robert McNamara, constata recent: „Își face loc o frustrare care, la limită, poate să izbucnească în mod violent, urmărind o schimbare radicală a societății“ (Informations O.I.T., nr. 3/1976).

ECONOMIE MONDIALA

Un unghi de abordare: satisfacerea trebuinţelor de bază

IDEEA NECESITĂŢII de a regîndi problemele decalajelor contemporane, idee care — se poate spune — s-a impus definitiv conştiinţei omenirii, derivă astfel nu în ultimă instanţă şi din acuitatea politică, pe lîngă cea propriuzis umană, a situaţiei sociale din ţările în curs de dezvoltare. Intervine ca element de potenţare faptul că o continuare a tendinţelor de pînă acum în dezvoltarea economică a ţărilor rămase în urmă nu ar putea decît să accentueze tensiunea şi pericolul pe care le generează constant prăpastia dintre ţările bogate şi sărace. Trebuie spus în legătură cu aceasta că România, prin glasul cel mai autorizat, al preşedintelui Nicolae Ceauşescu, a atras nu o dată atenţia asupra acestui aspect al lucrurilor, asupra inadmisibilităţii prelungirii unei situaţii în care cele 110 ţări în curs de dezvoltare membre ale „Grupului celor 77“ — din care face parte şi România — deţin doar o pondere de 12,6% în produsul brut realizat pe plan mondial, deşi aici trăieşte aproape jumătate din populaţia globului, în timp ce 20 de state capitaliste dezvoltate deţin circa 65% din produsul brut. **„Este evident că o asemenea gravă inegalitate nu poate fi acceptată, nu poate dăinui la infinit, fără a crea mari complicaţii în viaţa internaţională“** arăta recent tovarăşul **Nicolae Ceauşescu.** Şi riguros în spiritul concluziilor analizei întreprinse, preşedintele României reafirma poziţia consecventă a ţării noastre : **„Considerăm că lichidarea cît mai rapidă a subdezvoltării, a marilor decalaje între nivelul de dezvoltare a statelor, constituie o problemă esenţială pentru progresul şi pacea omenirii contemporane, un obiectiv major ce trebuie să stea în atenţia întregii comunităţi internaţionale“.**

Primejdiile implicite ale unei prelungiri a actualelor tendinţe, ale menţinerii decalajelor, le are în vedere în subtext pledoaria pentru regîndirea problemei, cuprinsă în raportul prezentat conferinţei mondiale asupra folosirii forţei de muncă. Punctul de plecare al reorientării preconizate îl formează faptul că, potrivit obiectivelor sale specifice, Organizaţia Internaţional a Muncii şi-a axat pînă acum eforturile în cadrul aplicării Strategiei internaţionale a dezvoltării doar pe crearea de locuri de muncă, fără conexiuni destul de adînci cu problema atît de complexă a subdezvoltării. Or, în lumina experienţei o asemenea abordare nu se dovedeşte suficientă prin ea însăşi pentru rezolvarea acestei probleme : „A crea locuri de muncă mai multe şi mai bune nu este de ajuns ; problemele folosirii forţei de muncă sînt intim legate de cele, mai largi, ale sărăciei şi inegalităţii, şi trebuie examinate în contextul acestora“.

Investigarea relaţiilor reciproce dintre creştere, folosirea forţei de muncă, repartiţia veniturilor şi sărăcie, se arată în raport, duce la concluzia că „strategiile de dezvoltare trebuie să fie reorientate în mod substanţial pentru a se putea realiza progrese corespunzătoare pe plan social pînă la sfîrşitul secolului“ (p. 32). Iar ca mijloc pentru atingerea acestui obiectiv se propune spre dezbatere conferinţei conceptul unei strategii bazate pe satisfacerea trebuinţelor umane de bază.

Pentru o justă înţelegere a problemei trebuie fără îndoială precizat aici că ţările capitaliste dezvoltate nu sînt cîtuşi de puţin scutite de serioase probleme în ceea ce priveşte situaţia unor largi pături ale populaţiei, mai ales în condiţiile crizei economice. După standarde social-economice şi social-istorice corespunzătoare nivelului lor general de dezvoltare, aceste ţări cunosc în permanenţă o problemă a sărăciei, după cum au ca trăsătură constantă o inegalitate adîncă a veniturilor şi a averilor. În condiţiile crizei, şomajul şi sărăcia sînt şi aici flageluri gemene. Dar, cum relevă documentele conferinţei de la Geneva, puţini sînt aceia care în ţările industrializate subzistă la nivelurile de sărăcie absolută caracteristice ţărilor rămase în urmă în dezvoltarea lor. Calcule prezentate în raport arată că proporţiile populaţiei sărace în ţările în curs de dezvoltare sînt mult mai mari decît apare în tabel : acesta cuprinde numai categoria „sărăcie acută“, or, dacă se aplica un criteriu mai larg denumit de experţi „sărăcie accentuată“ (un venit echivalent, cel mult, cu cîştigul mediu al muncitorilor necalificaţi din marile întreprinderi ale industriei prelucrătoare indiene), rezultă că în 1972 erau în această situaţie 67% din populaţia ţărilor în curs de dezvoltare, respectiv 1210 milioane de oameni dintr-un total de 1815 milioane.

Obiectivul urmărit printr-o abordare a problemei lichidării marilor decalaje actuale ca cea avansată în raportul prezentat la Geneva constă deci din atacarea subdezvoltării în manifestările ei imediate, cele mai vizibile şi, trebuie spus, cele mai dureroase pentru oameni în viaţa de zi cu zi. Nu este locul aici să intrăm în analiza noţiunii însăşi de trebuinţe de bază aşa cum este definită în document. Trebuie precizat totuşi, că, în concepţia expusă, „trebuinţele de bază formează obiectivul minimal al societăţii, nu întreaga gamă de atribute care ar fi de dorit şi dintre care multe vor necesita inevitabil un timp mai îndelungat pentru a putea fi atinse“. În situaţia existentă însă, se apreciază, „este şi îndreptăţit şi prudent să se concentreze forţele mai întîi asupra satisfacerii nevoilor de bază în sens absolut“ (p. 33). Astfel de orientări nu contravin ideii rezonabile că lichidarea decalajelor social-economice este o operă de reparare a unei uriaşe nedreptăţi istorice şi ca atare va trebui să se încadreze ea însăşi în anumite termene istorice pe care noua ordine economică internaţională, efortul propriu al fiecărui popor, asistenţa externă sînt chemate să le scurteze cît mai mult cu putinţă.

Repere pentru o strategie

EXAMINAREA, în cadrul conferinţei privind folosirea forţei de muncă, a unei strategii de lichidare a subdezvoltării bazată pe conceptul de trebuinţe de bază îşi are locul în marea dezbatere internaţională asupra căilor pentru eliminarea sărăciei şi a inegalităţii din viaţa popoarelor, pentru punerea deplină şi nediscriminatorie a cuceririlor ştiinţifice şi tehnice ale vremurilor noastre în slujba omului. Privită astfel, strategia supusă discuţiilor la Geneva se cere confruntată şi cu cîteva repere în ceea ce priveşte aplicarea sa.

Merită să fie reţinut înainte de toate accentul pus pe ideea că „fiecare ţară care porneşte la înfăptuirea unei strategii a dezvoltării menită să satisfacă trebuinţele de bază ale păturilor sărace are ca punct de plecare o combinaţie unică de condiţii“ (p. 48). Legat de aceasta, „ca şi în privinţa tuturor celorlalte aspecte ale dezvoltării, nu există desigur o gamă unică de politici“ pentru atingerea obiectivelor urmărite : „...Fiecare ţară va trebui să decidă ea însăşi care sînt opţiunile cele mai adecvate pentru ea“ (p. 68). Totodată se apreciază că există o serie de „ingrediente“ principale comune ale abordării propuse, cum ar fi sporirea gradului de ocupare, a productivităţii şi de aici a veniturilor celor mai sărace pături ale populaţiei tărilor în curs de dezvoltare, reducerea inegalităţii între păturile societăţii în ceea ce priveşte cîştigurile, consumul etc., măsuri care să faciliteze participarea populaţiei la deciziile în materie de politică a dezvoltării ş.a.m.d.

De asemenea, merită să fie reţinut accentul care se pune pe necesitatea accelerării creşterii economice, ca parte componentă esenţială a unei strategii bazate pe satisfacerea trebuinţelor de bază. În legătură cu accelerarea creşterii, „strategia propusă implică niveluri simţitor ridicate ale investiţiilor“.

Într-o variantă a politicii de creştere rapidă, sînt considerate necesare, pentru a ajunge la satisfacerea trebuinţelor de bază pînă în anul 2000, următoarele ritmuri medii anuale : 11,1 — 11,2% în ţările Africii, 9,7% în ţările nesocialiste din Asia, 9,4% în ţările latino-americane cu nivel scăzut al PNB pe locuitor şi 8,7% în ţările cu nivel mediu, în fine 11,3% în ţările producătoare de petrol din Orientul mijlociu. Aceste ritmuri sînt în cele mai multe cazuri aproape de două ori mai rapide decît cele efectiv atinse în diferitele zone în anii recenţi. Rămîne fireşte deschisă problema de a găsi căi şi mijloace, soluţii concrete adecvate, în concordanţă cu condiţiile din fiecare ţară, pentru a accelera creşterea economică şi transformările structurale necesare în vederea realizării obiectivelor propuse.

Un factor hotărîtor care îşi va spune cuvîntul în sensul eliminării sărăciei şi a inegalităţii din viaţa popoarelor îl constituie puternicul avînt al luptei maselor populare pentru transformarea relaţiilor de producţie şi sociale, pentru înnoirea raporturilor interstatale pe plan mondial. **„S-au produs adînci schimbări,** arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, în modul de gîndire şi în conştiinţa popoarelor, acestea înţelegînd tot mai bine necesitatea lichidării vechii orînduiri şi a vechilor relaţii dintre state, a stărilor de inechitate, a făuririi unei lumi mai drepte şi mai bune pe planeta noastră“.** Popoarele înseşi sînt cele care nu vor putea să se împace cu tendinţe ca cele prevăzute în prezent pînă la finele deceniului actual, cînd venitul pe locuitor al unui miliard de oameni, cei mai săraci de pe glob, creşte cu 3 dolari, în timp ce în ţările capitaliste dezvoltate acest indicator sporeşte cu 900 de dolari. Astfel de discrepanţe, nevoia imperioasă de a li se pune capăt stau desigur şi la originea conferinţei mondiale pentru folosirea forţei de muncă, mai bine zis : pentru o astfel de folosire a ei care să elibereze definitiv pe cei ce muncesc, de sărăcie şi inegalitate.

L. STROJA

R. P. MONGOLĂ

Cel de-al şaselea cincinal

PREOCUPĂRI CALITATIVE PE FUNDALUL CREŞTERILOR CANTITATIVE

ANGAJAT ferm pe calea transformării R.P. Mongole dintr-o ţară altădată înapoiată într-un modern stat industrial-agrar, poporul mongol, a înfăptuit şi înfăptuieşte profunde mutaţii socialiste în ansamblul vieţii sale. În prezent ţara se pregăteşte pentru dezbaterea, la Congresul al XVII-lea al Partidului Popular Revoluţionar Mongol, a jaloanelor următoarei etape cincinale de dezvoltare a economiei naţionale. Bilanţul rodnic al realizării celui de-al cincilea cincinal (1971—1975), a cărui expresie sintetică o constituie creşterea cu 44% a produsului social şi cu 38% a venitului naţional, a relevat o dinamică superioară înregistrată de producţia industrială (+ 55%), volumul comerţului exterior (+ 57%), transporturile de mărfuri (+ 46%) şi de pasageri (+ 65%) etc. Edificator este faptul că actualmente industria R.P. Mongole furnizează în ceva mai mult de 5 minute o producţie echivalentă cu cea a întregului an 1921.

DUPĂ CUM se arată în Proiectul C.C. al P.P.R.M. privind orientările principale în dezvoltarea economiei naţionale şi a culturii R.P. Mongole pe perioada 1976—1980, actualul — cel de-al şaselea — plan cincinal reprezintă o importantă etapă în edificarea bazei tehnico-materiale a socialismului, în perfecţionarea continuă a relaţiilor socialiste. Principala sarcină social-economică a noului cincinal constă în asigurarea dezvoltării în continuare a producţiei sociale, sporirea eficienţei sale, îmbunătăţirea calităţii muncii în toate domeniile economiei şi culturii, realizarea pe această bază a creşterii continue a bunăstării materiale şi a nivelului cultural al poporului.

Indicatorii planificaţi pentru diferite domenii de activitate (vezi tabelul) evidenţiază o continuitate a ritmurilor de dezvoltare în sectoarele respective ale economiei R.P. Mongole. Reţine atenţia efortul susţinut de investire în cursul acestui cincinal, cînd un mare număr de noi obiective economice urmează să se integreze în fluxul activităţii productive, consolidînd baza tehnico-materială a industriei. Investiţiile capitale (orientate în proporţie de aproximativ 72% în ramurile producţiei materiale) sînt menite să determine modificarea dinamică a repartiţiei teritoriale a forţelor de producţie, să contribuie la punerea în valoare a unor noi bogăţii naturale sau zone agricole.

Sporirea în ritm susţinut (cu 60—65% în cincinal) a producţiei industriale este menită să asigure îmbunătăţirea permanentă a aprovizionării populaţiei cu bunuri de consum, precum şi creşterea resurselor pentru export. O atenţie prioritară se acordă întăririi bazei energetice a ţării, producţia de energie electrică urmînd să ajungă la 1,44 mlrd. kWh (majorare de 1,8—1,9 ori faţă de 1975). Ampla activitate de prospectare a subsolului ţării a condus şi conduce la identificarea a numeroase zăcăminte noi (dintre care multe minereuri polimetalice), ceea ce deschide perspectiva apariţiei unor centre industriale în zone tradiţionale ale creşterii pastorale a animalelor.

Indicatori ai dezvoltării economiei R.P. Mongole

Indicatorul	1975/1970	1980/1975
Produsul social global	144	140-144
Venitul naţional (realizat)	138	137-141
Producţia industrială globală	155	160-165
Producţia agricolă globală	peste 126 1)	126-130 1)
Productivitatea muncii sociale	125	134-138 2)
Investiţii în economie	de 1,3 ori	180-200
Volumul transporturilor		
- de mărfuri	146	135-138 3)
- de pasageri	165	152-156 3)
Volumul comerţului cu amănuntul	131	132-135
Volumul comerţului exterior	de 1,6 ori 4)	140-145 4)
Locuinţe construite	420 5)	730-760 5)
Venitul real pe locuitor	circa 117	116-118

1) Volumul mediu anual, faţă de cel din cincinalul precedent. 2) In industrie. 3) In transporturile auto. 4) Global pe cincinal, faţă de cel precedent 5) Mii mp.

Sursa: Orientările principale ale dezvoltării economiei naţionale şi a culturii R.P. Mongole pe perioada 1976-1980 " Novosti Mongolii", 11/IV.1976.

ÎN sfera agriculturii — principala ramură a economiei naţionale a R.P. Mongole — asigurarea creşterii stabile în continuare a producţiei zootehnice şi cerealiere pentru satisfacerea cerinţelor mereu crescînde în alimente ale populaţiei şi necesarului de materii prime al industriei se va realiza pe căi multiple. În cultura plantelor va predomina încă dezvoltarea extensivă, respectiv punerea în exploatare a 230 000 ha de pămînturi înţelenite, ceea ce va determina atingerea unei recolte (medii anuale) de 500—530 mii tone de cereale, 60—65 mii tone de cartofi, 40—45 mii tone de legume şi 140—146 mii tone de cereale furajere. Deoarece în prezent R.P. Mongolă îşi acoperă, în linii mari, din producţia internă necesarul de consum al populaţiei la cereale, plusul realizat (faţă de media anuală de 410 mii tone din cincinalul trecut) va permite extinderea exportului acestora. Dar, accentul principal în acest sector al agriculturii se pune pe extinderea bazei furajere (de nutreţuri însilozate), necesare pentru dezvoltarea zootehniei, fiind prevăzut ca şeptelul global să crească (în unităţi convenţionale) cu 7—9%. Aceleaşi ţeluri urmăreşte şi consolidarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, prevăzîndu-se ca aceasta să fie dotată în cursul cincinalului cu circa 7,5 mii tractoare, peste două mii de combine cerealiere, 1,6 mii de autocamioane şi alte mijloace tehnice.

În etapa actuală de dezvoltare economico-socială asistăm la afirmarea tot mai pregnantă a unor tendinţe calitative în desfăşurarea construcţiei socialiste din R.P. Mongolă. Este vorba mai ales de cerinţele ridicate de însăşi sporirea complexităţii proceselor economice, cum sînt perfecţionarea conducerii economiei şi a pregătirii cadrelor, ridicarea eficienţei producţiei ş.a.m.d. Aceste cerinţe imperioase ale modernizării economiei, ale ridicării pe o treaptă superioară a condiţiilor de muncă şi de viaţă ale populaţiei se găsesc reflectate în diferite prevederi ale orientărilor pentru planul cincinal 1976—1980. Iar ca o sinteză ilustrativă a acestor preocupări poate figura sarcina trasată de a se elabora orientările de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a R.P. Mongole şi schema generală de dezvoltare şi amplasare a forţelor de producţie ale ţării pe o perioadă de 10—15 ani, în funcţie de condiţiile sale naturale, climaterice, de tendinţele în dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii, de creşterea populaţiei R.P. Mongole, de participarea sa la diviziunea internaţională socialistă a muncii.

N. POPOV

TÎRGUL INTERNAŢIONAL DE LA POZNAN SUB SEMNUL ÎNNOIRILOR

DE MULTĂ VREME, tîrgurile internaţionale de la Poznan prezintă o reală posibilitate de schimb de experienţă, apropiere şi stabilire de noi legături comerciale între statele participante din Europa şi din lumea întreagă. Forma de desfăşurare a tîrgului din acest an va fi diferită de cea de pînă acum, şi anume : între 6 şi 17 iunie el va avea un caracter universal, iar ulterior vor fi deschise saloane specializate. Astfel, în luna septembrie vor avea loc Salonul tehnicii de ambalare şi depozitare („Taropak"), Salonul maşinilor textile, pentru confecţii şi încălţăminte („Intermasz"), iar către sfîrşitul anului se va deschide — pentru prima oară — Salonul tehnicii de birou („Interbiuro").

Vor fi astfel asigurate condiţii optime fluxului comercial pentru mărfuri de o mare varietate, va fi facilitată perceperea schimbărilor dinamice care intervin în diferitele sectoare ale industriei ţărilor participante.

Schimbarea sistemului este legată şi de nivelul atins în dezvoltarea comerţului exterior polonez ; dacă în trecut exportul polonez cuprindea, în general, materii prime şi semifabricate, în ultima perioadă el s-a profilat şi pe diferite produse finite, cele mai de seamă fiind maşinile şi utilajele folosite în industria extractivă, utilajele de prelucrare a materiilor prime (de exemplu, fabrici de acid sulfuric), maşinile şi utilajele agricole. Exportul polonez este în continuă creştere şi la vapoare, maşini electrice, utilaje pentru construcţii, strunguri şi freze, războaie de ţesut, produse farmaceutice şi cosmetice etc.

La Tîrgul internaţional de la Poznan vor participa 34 de ţări, reprezentate de circa 4 100 de întreprinderi (dintre care 700 poloneze). Suprafaţa totală a expoziţiei va fi de 160 de mii mp. una din cele mai mari hale de expoziţie (hala nr. 2), cu o suprafaţă de 1040 de metri pătraţi, fiind destinată României.

ÎNTĂRIREA RELAŢIILOR de colaborare şi cooperare economică dintre Polonia şi România este ilustrată atît de rezultatele pozitive obţinute în cursul cincinalului trecut cît şi de prevederile noului plan de colaborare economică reciprocă pe anii 1976—1980. În cursul ultimilor cinci ani, valoarea totală a schimburilor de mărfuri dintre Polonia şi România s-a ridicat la 1 130 milioane de ruble, maşinile şi utilajele reprezentînd peste 50 la sută din ansamblul schimburilor. În această perioadă Polonia a livrat României utilaje navale şi vapoare, utilaje de construcţie, războaie de ţesut, cocs, utilaje electrice de înaltă tensiune, laminate, sulf, ţesături de bumbac, peşte marin, aparate electrice şi de uz casnic etc. In acelaşi timp România a exportat în Polonia utilaj naval şi nave de mic tonaj, locomotive Diesel, vagoane, cisterne pentru asfalt, cisterne de cale ferată pentru transportul produselor petroliere şi chimice, autoturisme de teren, maşini-unelte pentru aşchierea metalelor, laminate din metale feroase, ciment, produse petroliere, produse agroalimentare ş.a.

S-a intensificat, de asemenea, specializarea şi cooperarea în industrie, existînd perspective favorabile în construcţii de maşini, în domeniul electronicii şi electrotehnicii, în industria chimică ş.a. În acest sens, semnarea în ultima perioadă a unei serii de înţelegeri în domenii economice foarte diferite va contribui în mare măsură la dezvoltarea mai rapidă a colaborării şi cooperării pe bază de egalitate şi avantaj reciproc, punîndu-se accentul mai cu seamă pe aspectele calitative.

În cincinalul actual valoarea schimburilor de mărfuri va atinge 2,8 miliarde de ruble (în preţurile din 1975), ceea ce înseamnă de două ori şi jumătate mai mult decît valoarea lor globală din cincinalul trecut, diversificîndu-se în acelaşi timp structura schimburilor. Merită să subliniem că unul din principalele elemente motoare ale schimbului de mărfuri din acest cincinal îl constituie înţelegerile bilaterale de specializare şi cooperare în producţie, preconizîndu-se ca în anul 1980 maşinile şi utilajele realizate în cadrul cooperării să reprezinte 28 la sută din valoarea globală a comerţului reciproc cu aceste produse.

O accentuată diversificare va interveni şi în schimbul de articole de larg consum, contribuind la îmbogăţirea sortimentului de mărfuri de pe piaţa internă a ambelor ţări. Anii următori vor marca o extindere continuă atît a comerţului bilateral polono-român, cît şi a ansamblului relaţiilor economice tradiţionale dintre ţările noastre.

Tadeusz RUZIK

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

Ţările vest-europene: meandrele investiţiilor

ULTIMUL STUDIU elaborat de Comisia economică O.N.U. pentru Europa relevă, între altele, că evoluţia investiţiilor sectorului privat a constituit anul trecut o frînă în calea înviorării activităţii economice din ţările vest-europene. După cum se vede din datele tabelului alăturat, după ce în 1974 investiţiile întreprinderilor particulare s-au încetinit ori s-au redus chiar în majoritatea ţărilor examinate, anul 1975 a marcat o scădere absolută a acestora în Anglia, Belgia, Franţa, R.F.G,. Olanda, Suedia (precum şi în Italia — ţară pentru care lipsesc date precise). Investiţiile au sporit numai în Finlanda şi Norvegia, conjunctura mai favorabilă din ultima ţară datorîndu-se în mare parte, explorării şi exploatării zăcămintelor de ţiţei şi gaze din zona norvegiană a platoului continental al Mării Nordului.

Previziunile pentru anul în curs indică tendinţe mai nuanţate în politica de investiţii a întreprinderilor particulare, un reviriment — de altfel modest — fiind aşteptat doar în Franţa şi R.F.G. Se apreciază, de asemenea, că în 1975 investiţiile în construcţia de locuinţe au înregistrat un recul în toate ţările vest-europene (cu excepţia Angliei, unde au crescut întrucîtva), ca — de altfel — în S.U.A. şi Canada.

În ceea ce priveşte investiţiile sectorului public, în anii 1973—1974 acestea au cunoscut scăderi sensibile în majoritatea ţărilor examinate. Anul trecut, acest instrument de înviorare a conjuncturii economiei capitaliste a fost folosit cu moderaţie de guvernele ţărilor respective (exceptînd Belgia şi Franţa) — fapt explicat, între altele, de presiunile inflaţioniste şi dificultăţile bugetare. Previziunile pe 1976 indică, totuşi, o generalizare a tendinţei de extindere a investiţiilor sectorului public (chiar şi în Suedia, unde în decursul ultimilor trei ani s-au înregistrat reduceri succesive ale acestora).

N. P.

(Variaţia anuală a volumului, în %)

Tara	Investiţiile sectorului public (administraţia de stat şi întreprinderile de stat)				Investiţiile întreprinderilor particulare (în domeniul construcţiilor de locuinţe — şi cele publice)			
	1973	1974	1975	1976	1973	1974	1975	1976
Anglia	1,1	-1,7	1,0	2,9	7,1	-1,2	-6,5	-6,0
Belgia	-16,7	-6,8	10,0	6,0	6,2	6,9	-8,0	-2,5
Finlanda	- 6,4	-7,4	2,0	1,5	10,0	5,8	7,0	1,5
Franţa	2,2	2,7	8,2 1)	11,6 1)	5,6	2,2	-7,0	5,0
R.F.G.	0,3	11,0	1,4	1,3	0,6	-9,5	-4,2	5,0
Norvegia 2)	-0,3	3,4	4,0	7,1	17,3	21,1	9,7	4,4
Olanda	-10,0	-5,1	4,5	4,0	12,1	-0,5	-7,0	-5,0
Suedia	-5,1	-2,1	-3,9	7,3	9,5	11,7	-1,6	0,4

1) Numai investiţiile administraţiei de stat. 2) Investiţiile totale ale întreprinderilor particulare nu cuprind construcţiile navale, dar includ prospecţiunile petroliere.

Sursa: ONU, L'Economie européene en 1975 (I- L'Evolution recente de la situation économique en Europe occidentale), Doc. G.E. 76-42155.

TENDINȚE ● CONJUNCTURI

Șomajul, dimensiuni în continuare preocupante

CELE MAI RECENTE date statistice disponibile referitoare la zece țări capitaliste dezvoltate (vezi tabelul), publicate de revista The Economist *(29 mai — 4 iunie). atestă faptul că dimensiunile șomajului pe care-l cunosc țările respective rămîn în continuare ridicate. În unele dintre aceste țări, în ultimele trei luni pentru care există date, numărul absolut al șomerilor a înregistrat chiar o anumită creștere (Anglia, Franța).*

	Numărul șomerilor		
	în % din totalul forței de muncă	în mii	
Australia	4,6	276	(3)
Canada	6,9	713	(3)
Franța	---	944	(4)
R.F. Germania	4,5	1044	(4)
Olanda	---	205	(3)
Italia	3,5	625	(1)
Japonia	2,1	1089	(2)
Suedia	1,5	51	(3)
S.U.A.	7,5	7040	(4)
Anglia	5,4	1250	(5)

*) În paranteze ultima lună pentru care există date

Reflexul conjuncturii

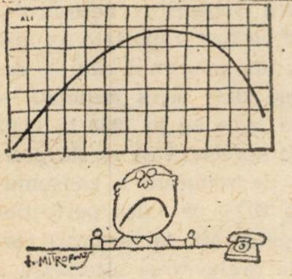

(După *Trend*)

Credite sporite pentru agricultură

ÎN ULTIMII ani Banca Mondială desfășoară un efort sporit pentru combaterea sărăciei în mediul rural, urmărind să stimuleze o creștere durabilă a producției agricole și a venitului pe locuitor. Anul trecut volumul creditelor acordate pentru agricultură de B.I.R.D. și filiala sa Asociația Internațională pentru Dezvoltare a fost de 1857 milioane de dolari, față de 956 milioane de dolari în 1974. Proiectele de dezvoltare agricolă și rurală aprobate anul trecut de grupul Băncii Mondiale sînt menite să asigure peste un deceniu un spor de recoltă de circa 7 milioane tone de cereale. În Bangladesh, de pildă, un proiect va face posibilă sporirea producției de orez cu 200 000 t pe an. Aceste proiecte vor permite în același timp unui număr de 2,7 milioane de familii din zonele rurale (16 milioane de persoane) de a-și spori veniturile.

Pentru perioada 1975—1979, programul de împrumuturi al Băncii cuprinde circa 200 de proiecte de dezvoltare rurală. Realizarea lor ar urma să permită ridicarea nivelului de trai a circa 100 milioane de lucrători din agricultură.

Exportul venezuelean de petrol

VENEZUELA a trecut de pe locul cinci pe locul patru în rîndul țărilor exportatoare de petrol din lume, în urma Arabiei Saudite. a Iranului și a Uniunii Sovietice, se arată într-un raport al Ministerului Minelor și Hidrocarburilor de la Caracas. Exporturile de țiței brut ale Venezuelei în 1975 au fost de 2 117 000 barili pe zi. Dintre ceilalți mari exportatori, Arabia Saudită a livrat anul trecut 6 900 000 barili în medie pe zi, iar Iranul 4 973 000 barili.

Țările O.P.E.C. în ansamblul lor au exportat în medie pe zi 25 062 000 barili în 1975. Exporturile țărilor arabe au reprezentat 60% din totalul O.P.E.C. și 51% din exportul mondial.

Evaluări asupra economiei nipone

PRODUSUL NAȚIONAL brut al Japoniei va înregistra în anul fiscal care a început la 1 aprilie 1976 o creștere nominală de 12,5% corespunzînd unei creșteri de 4,1% în termeni reali, scria publicația Japan Banking Briefs. *Apreciind că economia Japoniei a ieșit din criza economică care a durat peste doi ani (trimestrul IV 1973 — trimestrul I 1976) datorită, în principal, reînviorării exporturilor, publicația prevede că acestea din urmă vor continua să crească în tot cursul anului 1976, reflectînd prevederile unei creșteri de 6% în termeni reali a comerțului mondial. În ce privește consumul individual și investițiile marilor întreprinderi se remarcă însă că abia în trimestrele III și IV a.c. se așteaptă o accentuare a cererii care să asigure creșterea economiei.*

Potrivit Departamentului de studii al Băncii Fuji, capacitățile de producție ale întreprinderilor particulare rămîn excedentare, investițiile în echipamente noi stagnînd încă din anul 1974. Ca urmare modernizarea unor echipamente întîmpină greutăți.

EVOLUȚII MONETARE

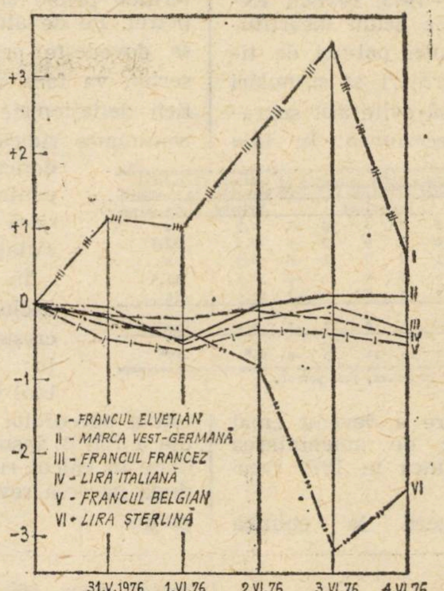

Evoluția principalelor devize vest-europene în perioada 31.V.1976—4.VI.1976, luînd ca bază cursul dolarului S.U.A. din 25.V. 1976

FRANCUL ELVEȚIAN și lira sterlină, prin evoluția lor spectaculoasă, au polarizat atenția operatorilor de devize în intervalul 31.V.—4.VI. 1976.

Francul elvețian a manifestat o puternică tendință de repreciere față de restul devizelor occidentale, atingînd un nou nivel maxim record față de dolarul S.U.A. și anume 2,3815 franci/dolar. Această tendință, datorată în bună parte mișcărilor speculative de capital semnalate în ultimul timp, se crede că a fost accentuată de creșterea cererii comerciale la vedere și în special la termen. Se apreciază, că, pentru a evita riscul de repreciere a monedei elvețiene, debitorii în această deviză (importatori, împrumutători de capitaluri exprimate în eurofranci elvețieni etc.) se grăbesc să cumpere anticipat sumele necesare achitării obligațiilor lor la termen. Banca Națională a Elveției a intervenit pe piață cumpărînd dolari și mărci vest-germane în proporții apreciate ca „fără precedent". Ca urmare a acestei intervenții estimate la cîteva sute de milioane de franci, francul elvețian a cedat teren, situîndu-se la sfîrșitul intervalului la un nivel de circa 2,45 franci/dolar.

Lira sterlină a continuat să piardă teren pe piețele de schimb, atingînd un nou nivel minim record față de dolar și anume 1,7000 dolari/liră, căruia îi corespunde o depreciere de circa 42% față de nivelul din decembrie 1971 în raport cu monedele principalilor zece parteneri comerciali ai Marii Britanii. La închiderea ediției se anunță că băncile centrale din 11 țări occidentale și Banca Reglementelor Internaționale au acordat Angliei un credit de 5 miliarde dolari pe o durată de 3 luni (cu posibilitate de prelungire cu încă 3 luni) pentru susținerea lirei sterline. Ca urmare cursul lirei sterline a înregistrat o anumită redresare pe piața valutară internațională, la 1,75 dolari/lira sterlină la 8 iunie a.c.

Marca vest-germană, beneficiind și de intervenția asupra francului elvețian, a avut spre sfîrșitul intervalului o ușoară tendință de consolidare, situîndu-se la un nivel de circa 2,5860 mărci/dolar, față de 2,5920 inițial, în timp ce francul francez, lira italiană și francul belgian s-au situat sub nivelul atins în intervalul precedent.

După anunțarea rezultatelor vînzărilor primei tranșe de aur organizate de F.M.I., **prețul aurului** a avut o ușoară tendință de creștere oscilind între 126 și 127 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Spre o nouă recesiune?

PE FONDUL unui început de redresare a economiei occidentale după criza din anii 1973—1975, revista **Expansion** relevă de pe acum incertitudinile și riscurile unei politici de tipul „stop-go", de frînări și stimulări succesive destinate să evite atît supraîncălzirea cît și recesiunea. În fața unei conjuncturi care a devenit „mai ciclică", ei vorbesc de amenințarea unei noi recesiuni încă în 1979 (vezi tabelul).

	P.N.B. (ritmuri medii anuale, în %)							Indicele prețurilor bunurilor de consum (%)	
	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980		
	Efectiv			Previziuni				1976-78	1979-80 (prev.)
S.U.A.	-2	-3	5	7	3	-3	-1	6,5	8
Japonia	-2	1	6	9	9	3	-3	9,5	12,5
R.F.G.	0,5	-4	1	7	7	1	-5	4,5	8
Anglia	0,5	-2,5	0	5	4	1	-2	12,5	11,5
Italia	3,5	-4	2	6	4	2	-3	12,5	16
Cele 5 țări plus Franța	0,3	-2,5	3	7	6	1	-3	7,5	10
Comerțul mondial (volum)	5	-6	2	10	14	3	-8	20*	-17*

*) Cursul materiilor prime în doluri, fără petrol.

Condițiile recurgerii la politica „stop-go" par totuși să fie întrunite într-un viitor apropiat. Înviorarea pe care se contează în momentul de față riscă să antreneze alături de intensificarea comerțului internațional, și o creștere substanțială a prețurilor materiilor prime și energiei, inclusiv la petrol. Pe de altă parte, șomajul care se dovedește persistent, greu de resorbit, va face dificilă aplicarea politicii deflaționiste cerute de o rată în continuare ridicată a inflației. Marile deficite bugetare concepute pentru a combate șomajul riscă chiar să exacerbeze inflația.

În concluzie, deși nu se exclude posibilitatea unor creșteri sensibile ale P.N.B. în unii ani, pe ansamblul celei de a doua jumătăți a deceniului nostru creșterea medie a P.N.B. însumat al celor șase țări luate în calcul riscă să nu depășească, după părerea revistei menționate, 2,6% pe an.

Între P.N.B. și cifra de afaceri

SOCIETĂȚILE multinaționale ocupă în ultimele decenii un loc tot mai însemnat în evoluția economiei țărilor capitaliste, unele dintre ele concentrînd uriașe resurse materiale și financiare. Într-o clasificare combinată a țărilor nesocialiste (după volumul produsului lor național brut din anul 1974) și a companiilor multinaționale (după cifra lor globală de afaceri din același an), publicată de revista iugoslavă „Ekonomska politika" (nr. 1 258/1976), cea mai mare companie multinațională, „Exxon", din industria petrolului, figurează (cu o cifră de afaceri de 42,1 mlrd. dolari) pe locul 18, depășind P.N.B.-ul unui stat ca Iranul (41,8 mlrd.). Compania „Royal Dutch Shell" (cu o cifră de afaceri de 33,1 mlrd. dolari) se situează la același nivel cu Austria (P.N.B. de 33,2 mlrd.), iar „General Motors" (31,5 mlrd.) — cu Republica Sud-Africană (31,8 mlrd.). La rîndul său „Ford Motor" (23,6 mlrd.) se apropie de Turcia (24,2 mlrd.), iar „Texaco" egalează sau depășește prin cifra de afaceri (23,3 mlrd. dolari) produsul național brut al unor țări ca Norvegia (23,3 mlrd.), Arabia Saudită (23 mlrd.) sau Indonezia (21,3 mlrd.). De remarcat că în cadrul „plutonului fruntaș" al companiilor multinaționale predomină net cele cu capital majoritar american.

Import și export de capital

BALANȚA mișcării capitalurilor a fost net excedentară în R.F.G. anul trecut, întrucît — în timp ce investițiile directe de capital în străinătate au sporit cu circa 18% față de 1974 — plasamentele investitorilor străini au reprezentat doar 56% din nivelul anului precedent. Cu toate acestea, după cum evidențiază datele din tabel, volumul global al investițiilor străine efectuate în economia vest-germană în ultimul deceniu și jumătate egalează volumul cumulat al investițiilor vest-germane în alte țări pe o perioadă de aproape un sfert de veac. Se observă, de asemenea, că fluxurile de capital către economia R.F.G. provin aproape în întregime din țările capitaliste dezvoltate (în primul rînd din S.U.A. și Europa occidentală), iar marea majoritate a investițiilor vest-germane se îndreaptă spre aceleași țări.

Capitaluri intrate în perioada 1.IX.1961—31.XII.1975

Țara	mlrd. mărci
Total	42,5
din care din :	
— S.U.A.	17,1
— Elveția	6,7
— Olanda	5,3
— Anglia	4,3
— Belgia — Luxemburg	2,3
— Franța	2,3
— Suedia	0,8
— Japonia	0,8
Capitaluri plasate în perioada 1962—1975	
Total :	42,0
din care în :	
— Franța	4,3
— Elveția	4,3
— S.U.A.	4,2
— Belgia — Luxemburg	4,2
— Canada	2,9
— Brazilia	2,9
— Spania	2,9
— Olanda	2,8

Economii posibile: 20%

ANUL TRECUT în Polonia s-au produs 15,1 mil. tone de oțel, situînd țara pe locul 10 în lume (2,1% din producția mondială) și pe locul 7 în Europa (3,9%). Raportat la un locuitor — 432 kg/an —, Polonia se situează pe locul 12 în lume, la distanță de Belgia (1 657 kg), Japonia (1 068 kg) sau Cehoslovacia (929 kg), dar la același nivel cu Olanda sau Italia (431 kg/locuitor).

Revista „Perspectives polonaises", care publică datele de mai sus, arată că producția de oțel a țării urmează să ajungă la circa 22 mil. tone în 1980 ; această extindere, care necesită efectuarea unor ample investiții, este cerută de dezvoltarea unor importante ramuri ale industriei naționale cum sînt : construcțiile navale, producția de material rulant feroviar, de automobile, utilaje miniere și pentru construcții de drumuri, de mașini-unelte, instalații pentru industria chimică etc.

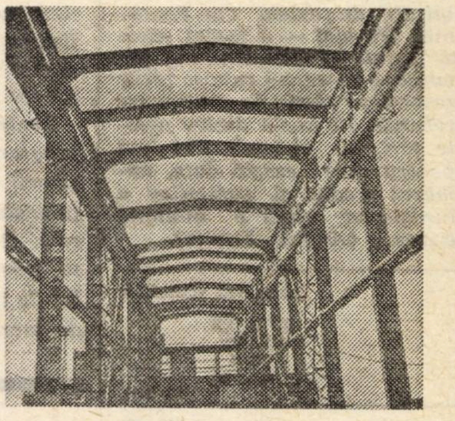

În construcție, una din halele oțelăriei „Katowice" care va furniza — în prima etapă — 4,5 mil. tone de oțel pe an

Totodată, se va pune accentul pe economisirea oțelului, pe reducerea consumurilor specifice, avîndu-se în vedere că pentru acoperirea necesarului intern în 1975 au fost importate 4,4 mil. tone de oțel, iar consumul său — raportat la 1 000 zloți venit național — a sporit de la 11,04 kg în 1950 la 14,93 kg în 1975. Se apreciază că există posibilități reale de reducere a consumurilor cu circa 20%, pe calea perfecționării tehnologiilor atît la turnarea oțelului, cît și la prelucrarea ulterioară a acestuia.

Centrală plutitoare

O COMPANIE din Danemarca proiectează să construiască o centrală electrică plutitoare, în apropiere de coasta vestică a peninsulei Iutlanda. Înălțată pe o platformă de beton și dispunînd de 7 turbine cu gaze, centrala va permite — prin amplasarea ei — nu numai economisirea de teren dar și exploatarea avantajoasă a unui zăcămînt submarin de gaze din Marea Nordului, deasupra căruia se va situa. Curentul produs de centrala electrică urmează să alimenteze, prin intermediul unui cablu submarin, zona învecinată a litoralului danez.

CURIER

GLOSAR

Mişcările de capitaluri

MIŞCĂRILE DE CAPITALURI între ţări constituie un aspect curent al activităţii economice internaţionale, a cărui importanţă pentru dezvoltarea economiei mondiale, iar uneori şi pentru dezechilibrarea ei a crescut foarte mult în ultima vreme. Aceste mişcări sînt fie ale capitalurilor pe termen scurt, fie ale unor capitaluri pe termen lung (acestea din urmă sînt cunoscute şi sub denumirea de plasamente internaţionale de capitaluri).

Mişcările internaţionale de capitaluri pe termen scurt *(sub un an) reprezintă deplasări de fonduri în valute sau devize (titluri de credit pe termen scurt exprimate în monedă străină). Aceste deplasări pot fi iniţiate fie de către deţinătorii fondurilor care preferă din diferite motive să aibă capitalul lor mutat în străinătate, fie de instituţii, bănci, întreprinderi sau persoane care, avînd nevoie de capital pe termen scurt, îl împrumută dintr-o altă ţară în condiţii mai bune decît în aceea în care rezidă. Oricum ar fi, o mişcare de capital pe termen scurt micşorează rezervele valutare ale ţării de unde pleacă şi măreşte pe cele ale ţării către care s-a îndreptat, cu consecinţele care decurg de aici pentru posibilităţile de echilibrare a balanţei de plăţi.*

Cauzele mişcării de capitaluri pe termen scurt pot fi : interesul deţinătorilor de capitaluri de a le deplasa într-o ţară în care dobînda este mai ridicată sau în care securitatea politică a depunerilor este considerată mai mare ; intenţia realizării de cîştiguri speculative din diferenţele de curs sau dintr-o modificare bănuită a parităţii monetare etc. Actuala criză economică şi monetară a provocat uneori uriaşe mişcări între ţările vest-europene — miliarde de dolari într-o singură zi — cu caracter speculativ, a căror contribuţie la prăbuşirea sistemului monetar internaţional a fost foarte importantă.

Mişcările de capitaluri pe termen lung *reprezintă deplasări ale unor active financiare pe un termen de peste un an. Ele pot avea loc, de exemplu, prin cumpărarea de titluri de împrumut — obligaţiuni, rente — sau de acţiuni ale unor societăţi dintr-o ţară străină. Plasamentele externe de capital pot fi : plasamente* publice *sau* particulare *; plasamente* „de portofoliu“, *care constau din cumpărarea de titluri de împrumut publice sau particulare, sau plasamente* directe, *prin care se înţelege cumpărarea de acţiuni ale unei întreprinderi din străinătate în care cumpărătorul deţine deja o parte din capital ; plasamente în* emisiuni noi de titluri *şi plasamente în* titluri existente în circulaţie. *Primele sporesc capitalul utilizabil într-o ţară, celelalte nu fac altceva decît să-i schimbe proprietarul. Mişcările de capitaluri pe termen lung pot fi* brute *sau* nete, *diferenţa constînd în rambursările de capital din împrumuturi vechi ajunse la scadenţă.*

În timp ce mişcările de capital pe termen scurt sînt caracteristice ţărilor dezvoltate, cele pe termen lung au loc îndeosebi între ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, putînd fi un instrument util pentru sprijinirea propriilor eforturi de ieşire din starea de subdezvoltare.

C. K.

Exporturi textile

Viorel Ioaniţescu, Bucureşti — 1) Ponderea ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare în producţia mondială de confecţii a crescut puţin între 1963 şi 1974, de la 10% la 13,1%, în vreme ce ponderea lor în consumul mondial a avut o tendinţă de scădere (de la 21,6% în 1963 la 20,1% în 1974). Acest fapt ilustrează o orientare crescîndă a producţiei de dezvoltare în expor- confirmată de sporirea ponderii ţărilor în curs de dezvoltare în exportul mondial de confecţii de la 8,8% în 1963 la 48,5% în 1975.

Confecţiile sînt unul din puţinele sectoare în care ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în producţia şi comerţul mondial s-a majorat în ultimii 10—15 ani, de aceea semnificaţia acestui fapt rămîne redusă cu atît mai mult cu cît 65% din exportul de confecţii al „lumii a treia“ provine din numai trei ţări şi teritorii.

2). Următoarea reuniune ordinară a O.P.E.C. este programată a avea loc la Doha, în Qatar, la 15 decembrie a.c.

Costul sănătăţii şi cursa înarmărilor

Viorica Farkaş, Braşov — Un aspect flagrant al imensei risipe pe care o reprezintă cursa înarmărilor pe planeta noastră o constituie faptul că în vreme ce pentru acest scop distrugător se cheltuiesc zilnic în lume peste 800 milioane de dolari, absenţa unor măsuri elementare de igienă publică, lipsa apei potabile, lipsa de îngrijire medicală, malnutriţia — fenomene care însoţesc subdezvoltarea — provoacă anual, între altele, zeci de mii de cazuri de pierdere a vederii în rîndul copiilor „lumii a treia“. O.M.S. apreciază că pentru apărarea copiilor lumii de xeroftalmie (boală de nutriţie datorată carenţei în vitamina A, care provoacă orbirea) ar fi suficientă administrarea de vitamina A în valoare de 12 cenţi pe an de fiecare copil. Cu mijloacele medicale de astăzi, arată experţii O.M.S., 50 de cenţi ar fi suficienţi pentru combaterea unui caz de trachom, boală a ochilor care provoacă frecvent orbirea, iar 5 dolari — pentru operarea unui caz de cataractă.

În lume numărul nevăzătorilor este apreciat actualmente la 16 milioane. Din acest număr circa 10 milioane de cazuri 'ar fi putut fi evitate sau vindecate dacă s-ar fi alocat mijloacele financiare, tehnice şi umane necesare. Această situaţie a reprezentat şi motivul pentru care O.M.S. a ales ca temă a Zilei mondiale a sănătăţii (7 aprilie) din acest an deviza „A prevedea şi a preveni orbirea“.

Banca africană pentru dezvoltare

Vasile Vlaicu, Huşi — Banca africană pentru dezvoltare (B.A.D.) a fost creată în anul 1963 şi reuneşte aproape toate statele membre ale Organizaţiei Unităţii Africane. Capitalul său se ridică actualmente la 400 milioane unităţi de cont (o unitate de cont echivalează cu aproximativ 1,20 dolari S.U.A.) şi este subscris numai de state africane. În decursul existenţei sale, B.A.D. a acordat un număr de 108 împrumuturi la 34 de ţări africane. Conform statutului, rolul băncii este de a contribui la dezvoltarea economică şi progresul social al ţărilor membre, la accelerarea valorificării resurselor lor naturale şi umane. În acest scop banca poate acţiona singură sau în cooperare cu alte instituţii financiare sau agenţii de dezvoltare. B.A.D. acordă credite nu numai statelor sau organismelor publice, ci şi unor grupuri sau organizaţii particulare, care beneficiază de garanţii din partea statelor lor. Repartiţia sectorială a creditelor acordate de bancă evidenţiază o orientare către dezvoltarea infrastructurii şi telecomunicaţiilor.

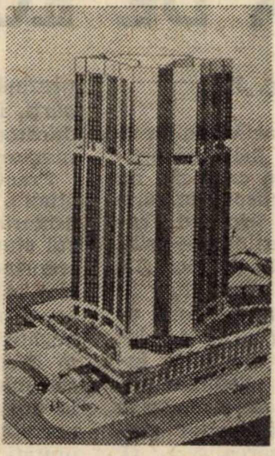

Viitorul sediu social al B.A.D., la Abidjan

Sediul social al băncii se află la Abidjan, capitala Coastei de Fildeş, şi el urmează să beneficieze de un nou local, a cărui machetă o reproducem mai jos după revista **Economia.** Organul suprem al băncii este Consiliul guvernatorilor, guvernatorii fiind de regulă miniştrii economiei şi finanţelor din ţările membre. El se reuneşte anual pentru a formula direcţiile principale ale activităţii viitoare a băncii.

În viitor B.A.D. îşi propune să emită obligaţiuni pe termen scurt şi în afara statelor membre. În 1975 banca a acordat pentru prima oară împrumuturi pe piaţa eurodevizelor (două împrumuturi, totalizînd 65 milioane de dolari).

Canalul Suez

Viorel Grecescu, Tulcea — În anul care a trecut de la redeschiderea sa pentru navigaţie, după o inactivitate de opt ani, Canalul Suez a cunoscut o înviorare sensibilă a traficului, de la 11,3 nave pe zi în iunie 1975 la 28,4 în septembrie, 37 în ianuarie a.c. şi 43,7 în martie. Media anului 1966 — cînd prin Canalul Suez se realiza 13% din traficul maritim mondial — fusese de 56,2 nave pe zi. În prezent petrolul reprezintă un procentaj mai redus din cantitatea totală de mărfuri care străbat acest canal.

Habitat

Vlase Ionescu, Vaslui — 1) Documentele Conferinţei Naţiunilor Unite pentru aşezările umane, care se încheie astăzi la Vancouver, relevă că populaţia urbană a globului sporeşte actualmente de două ori mai rapid decît ansamblul populaţiei, astfel încît pentru anul 2000 se estimează că peste jumătate din populaţia lumii va trăi în oraşe (circa 80% din locuitorii ţărilor dezvoltate şi 40% din cei ai ţărilor în curs de dezvoltare). Pînă la sfîrşitul acestui secol populaţia urbană a globului urmează deci să sporească cu aproape 2 miliarde de oameni.

În anul 1950 existau pe glob circa 75 oraşe de peste un milion de locuitori, între care şi Bucureştiul. La sfîrşitul secolului numărul acestor oraşe se va apropia de 275.

2) Potrivit unor calcule prezentate la a IX-a Conferinţă mondială a energiei (Detroit, 1974), în ipoteza minimă a captării unei radiaţii solare de 300 calorii pe cm^2 zilnic şi a obţinerii unui randament de 10% la conversia ei în energie electrică, suprafaţa de colectare necesară unei centrale de 1 000 MW ar fi de circa 70 km^2. În această ipoteză necesarul actual de energie electrică al unei ţări ca S.U.A. ar putea fi acoperit de energia solară captată/pe o suprafaţă de circa 25 000 km^2, echivalentă de exemplu cu mai puţin de o zecime din teritoriul statului Arizona. În lunile de vară, în Arizona de sud se pot capta chiar 650 calorii pe cm^2.

Conform aceleiaşi surse, consumul mediu de energie pe locuitor sporeşte în ţările în curs de dezvoltare mult mai rapid (cu 4,8% pe an) decît cel al ţărilor dezvoltate (cu 2,8%), în ciuda creşterii demografice mult mai intense în primul grup de ţări. Totuşi decalajele absolute în privinţa consumului de energie rămîn substanţiale.

ÎNTREBĂRI ● RĂSPUNSURI

Alocație de stat pentru copii

FL. GANȚĂ, București — Personalul care, înainte de majorarea cu caracter general a retribuției, avea o retribuție sub 1 500 lei, beneficiază, în continuare de alocație în cuantumurile avute (160 lei pentru primul copil, 170 pentru al doilea etc.) dacă retribuția i s-a mărit conform Decretului nr. 170/1974, 224/1974 și 74/1975. Dacă, după majorările cu caracter general ale retribuției, personalul beneficiază de o majorare cu caracter individual a retribuției, dreptul de alocație se calculează în raport de retribuția majorată. Pentru copiii născuți ulterior majorării cu caracter general a retribuției, se ia în considerare, de asemenea, retribuția majorată.

Retribuția absolvenților

ING. IOSEF VOGEL, Gura Humorului — În măsura în care, în compartimentul unde lucrați, restul personalului este retribuit potrivit ramurii construcții de mașini, se aplică și în cazul dv. art. 26 din Legea nr. 57/1974. Dacă personalul din compartimentul respectiv (tehnicieni, maiștri, alt personal tehnic cu studii superioare) este retribuit pe baza retribuțiilor prevăzute pentru unitățile din industria ușoară, încadrarea dv. trebuie făcută, în mod corespunzător, întrucît se consideră că nu sînt întrunite elementele cerute de art. 26, respectiv existența unei subunități constituite, de sine stătătoare.

Derogare

ION GR. CONSTANTIN, Fieni — Trecerea dv. din funcția de șef serviciu organizarea muncii, în aceea de economist principal este de competența organului de conducere colectivă al unității (art. 68 și 71 din Legea nr. 12/1971). Acest organ are posibilitatea să aprecieze dacă, fiind absolvent al I.S.E.P. fără examen de stat, cu vechime în funcții economice de peste 25 ani, veți putea îndeplini, în bune condiții, sarcinile ce revin funcției de economist principal.

VOCAŢIA DE ECONOMIST

(Urmare din pag. 24)

lizează lucrări care poartă amprenta seriozității cu care se fac investigațiile de către studenți. Şi, cred că nu este falsă afirmația că, uneori, lucrările studenților capătă un profund caracter științific, ele apropriindu-se, prin problemele pe care le pun, de lucrările specialiștilor. Un singur exemplu în acest sens poate fi edificator. Anul acesta, între 13 și 15 februarie, Academia de Studii Economice a găzduit lucrările celui de al IV-lea Seminar național de „Doctrine economice moderne și contemporane", dedicat marilor gînditori români : C. D. Gherea și L. D. Pătrășcanu. Am participat mai mulți studenți la lucrările acestui seminar. după ce, la sfîrșitul lunii noiembrie 1975 fusesem martorii unor dezbateri similare între specialiști. Ne temeam de eșecul nostru, al studenților, deși fiecare din noi lucrase, cu migala unui începător și cu seriozitatea unui adevărat cercetător — timp de aproape un semestru —la redactarea lucrării sale, pe care o dorea cît mai interesantă. Demarajul a durat numai o clipă. Emoțiile de moment cedau locul curajului, discuțiilor aprinse, de o apreciată ținută științifică. Acum pot să spun că au fost zile unice, asupra cărora timpul nu-și va pune niciodată amprenta uitării. Asemenea manifestări, ca și simpozioanele, mesele rotunde, sesiunile științifice, organizate de A.S.C. cu sprijinul considerabil al catedrelor și decanatelor, oferă satisfacții deosebite economiștilor în formare.

O latură foarte importantă a activității studentului economist o reprezintă practica de specialitate. Integrarea învățămîntului cu producția fiind un obiectiv central al politicii P.C.R., în domeniul educației. În acest an a fost adoptat un program complex, ce își propune ca scop îmbunătățirea practicii economice a studenților. Elementul de noutate constă în stabilirea inițială a unei lucrări pentru fiecare student, pe baza unei programe întocmite de facultate, lucrare ce trebuie urmărită și efectuată pe tot parcursul perioadei de practică. Noul program asigură corelația optimă dintre teorie și practică, dintre întreprindere și facultate, iar convenția încheiată reprezină acordul de voință al celor două părți, în sensul colaborării dintre conducătorii de practică de la cele două niveluri.

Practica de specialitate înseamnă studiu, lucru, atenție, disciplină. Se asigură comensurarea aportului fiecărui student la îndeplinirea planului întreprinderii. În acest fel avantajele sînt bilaterale. Din experiența de pînă acum s-au înregistrat însă și aspecte negative în realizarea practicii, aspecte derivate din caracterul mai mult sau mai puțin formal care i se conferea la unele întreprinderi și instituții. De exemplu, nu se urmărea, la asemenea unități, ce se lucrează și cum se lucrează, ci se limitau exclusiv la măsurarea exactă a timpului de la intrarea și pînă la ieșirea din întreprindere. Au existat cazuri cînd studenții erau „plasați" într-unul din birouri, lăsați în grija unuia dintre funcționari și antrenați în lucrările curente care, de obicei, nu necesitau decît copierea unor cifre dintr-un registru în altul, sau efectuarea unor operații aritmetice simple la mașinile de calculat. Se ajungea la situația în care sfîrșitul practicii echivala cu încheierea unui „concediu de odihnă" al studentului. Caietul de practică era completat în ultima zi, cu date disparate, luate, mai mult sau mai puțin, la întîmplare. Colocviul era doar o formalitate, și nici nu putea fi altfel, atîta timp cît conducătorul practicii din partea întreprinderii „nu avea timp" pentru prea multe explicații. Am relevat aspectele negative ce s-au manifestat în acest domeniu, tocmai pentru ca ele să fie evitate, prin respectarea riguroasă a noului program adoptat.

Așadar, asigurarea unui echilibru dinamic între componentele trinității „învățămînt-cercetare-producție", apare a fi cheia educării economice a tineretului, în spiritul dragostei de muncă, al raționalității economice, al eticii și echității socialiste, corolar al conștiinței socialiste, pe baza însușirii politicii economice a P.C.R. și a cunoașterii practicii economice. Numai astfel se poate ajunge la împlinirea dezideratului de formare atît a unui economist de concepție, cu înaltă competență, de specialitate, cît și a unui activ militant politic.

Revista
ECONOMICA

Sumarul numărului 23 din 11 iunie 1976

PROGRAMUL FORMĂRII OMULUI NOU

– Conștiință revoluționară, pasiune și creativitate în muncă 1
– Ideologie, politică, educație : Umanismul revoluționar, trăsătură definitorie a politicii Partidului Comunist Român **(Georgeta Hălășan)** 2–3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Politica României de colaborare economică cu țările în curs de dezvoltare **(Ion Pățan)** 4– 6
– 28 de ani de la naționalizare : Industrializarea socialistă, factorul hotărîtor al înfloririi economiei **(Stere Gioga)** 7– 9
– Plan ● angajamente : Folosirea intensivă a utilajelor grele pe șantierele de investiții **(Dorin Constantinescu)** 10–11
– Ancheta „R.E." : Specializarea și cooperarea în industrie (II). Eficiența unificării și tipizării produselor. 12–13
– Sporirea eficienței cheltuielilor materiale în agricultură (II) **(Ovidiu Popescu)** 14–15

CONDUCERE – ORGANIZARE

– Centrala și organizarea științifică **(Constantin Cojocaru)** 16–17

CONSULTAȚII

– În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior : Reproducția socialistă (conf. univ. dr. **Dumitru Ciucur)** 18–19

TEORII ● IDEI

– Omul – tehnica – mediul : Oceanul mondial, tezaur de comori al omenirii de mîine (I) **(Mihai Băcescu)** 20–21
– Școli ● curente ● economiști : Substratul teoriei comportamentului „sociologizant" al corporațiilor (II) **(V. Pilat)** 22–23
– Puncte de vedere : Vocația de economist **(Jana Bălan)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– Conferința O.I.M. privind folosirea forței de muncă : Pentru o creștere economică, aptă să elimine sărăcia și inegalitatea **(L. Stroja)** 25-26
– R.P. Mongolă : Cel de-al șaselea cincinal. Preocupări calitative pe fundalul creșterilor cantitative **(N. Popov)** 27
– Tîrgul internațional de la Poznan sub semnul înnoirilor **(Tadeusz Ruzik)** 28
– Tendințe ● conjuncturi 29
– Mondorama 30
– Curier 31

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ÎNTREPRINDEREA DE REPARAŢII TRACTOARE
ŞI MOTOARE GRELE

POIANA-CÎMPINA — JUDEŢUL PRAHOVA

Tel. 46120, 46121, 46122
Telex : 19627
Cont virament : 301 210 301 B.N. Cîmpina

ÎNTREPRINDERE UNICĂ PE ECONOMIA NAŢIONALĂ SPECIALIZATĂ ÎN REPARAŢII CAPITALE ŞI CONFECŢIONARE DE PIESE DE SCHIMB PENTRU :
Motoare MB 836 ; MB 820 ; M 583 ; M 581
Wola ; 3.D.6. ; D.105. ; KDM
Tractoare pe şenile S. 80 şi S. 108
S. 1 300 şi S. 1 500
Echipament buldozer pentru tractoare
Piese de schimb pentru : motoare
tractoare
compresoare
Asigurăm lucrări de bună calitate şi în termenul solicitat de beneficiari

PODOABE PENTRU CĂMINUL DV.

COVOARELE ŢESUTE MANUAL
●
LÎNĂ 100%
●
COLORANŢI REZISTENŢI
●
LARG SORTIMENT DE MODELE ŞI CULORI
●
DIMENSIUNI VARIATE
●
LA MAGAZINELE ŞI RAIOANELE DE SPECIALITATE DIN TOATĂ ŢARA
●
SE VÎND ŞI CU PLATA ÎN RATE

IIL. „PRECIZIA"

București — Sectorul 8 — str. Teodosie Rudeanu nr. 12—14
Telefon serv. Plan 18 31 15, telefon Desfacere 17 59 30

1. MAȘINA DE SPĂLAT RUFE TIP „SPAL 15 E"
- capacitate 15 kg/șarjă rufe uscate
- durata șarjei 45 minute
- alimentare cu apă caldă, apă rece
- încălzirea apei cu rezistențe electrice
- puterea instalată 12 KW
- tensiunea de alimentare 380/220 V
- gabarit L x l x h 650 x 600 x 900
- greutate 150 kg

2. CENTRIFUGĂ PENTRU RUFE TIP „STOR 6 E"

— capacitate	6 kg/șarjă rufe uscate
— durata șarjei	6—7 minute
— umiditate remanentă	40—50%
— puterea instalată	1,1 KW
— tensiune de alimentare	380/220 V
— gabarit L x l x h	560 x 687 x 920
— greutate	100 kg

3. USCĂTOR DE RUFE TIP „USMER 6 E"

— capacitate	6 kg/șarjă (o șarjă 15-20 minute)
— umiditatea rufelor la intrare	40—50%
— umiditatea rufelor la ieșire	2—3%
— agent de încălzire	rezistențe electrice
— putere instalată	12 KW
— tensiune de alimentare	380/220 V
— gabarit L x l x h	760 x 790 x 1500
— greutate	270 kg

4. CALANDRU PENTRU RUFE PLATE Ø 210 x 1350

— capacitate	20 kg/h rufe uscate
— umiditate remanentă în rufe	2—3%
— agent de încălzire —	rezistențe electrice
— putere instalată	12 KW
— tensiune de alimentare	380/220 V
— gabarit L x l x h	1910 x 600 x 1100
— greutate	370 kg

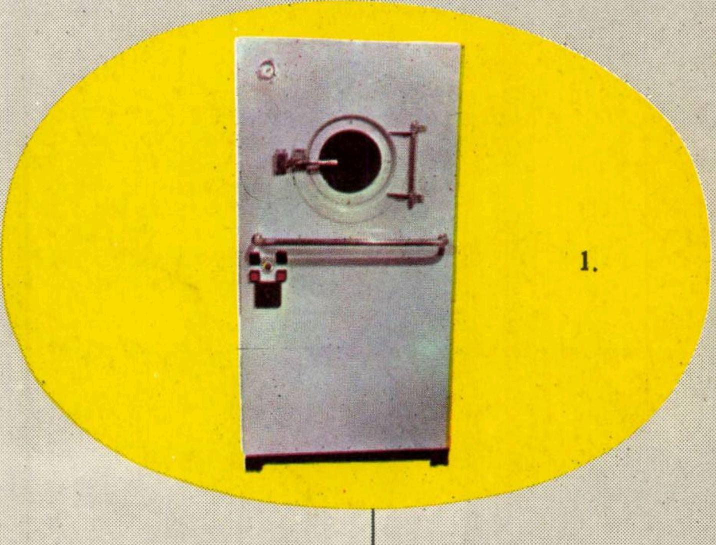
1.

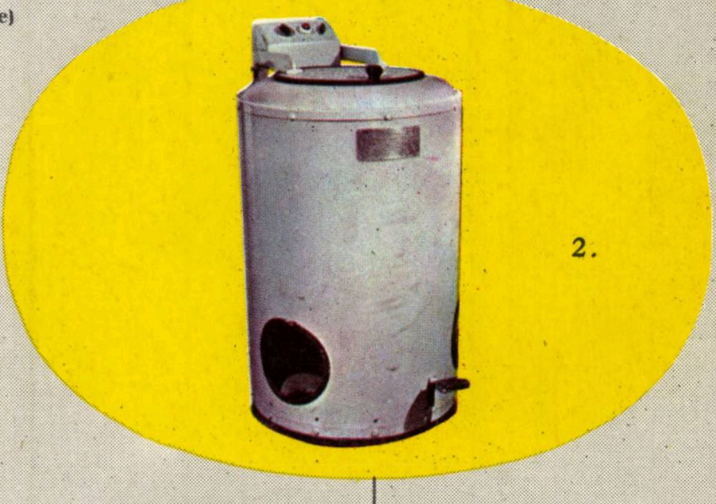
2.

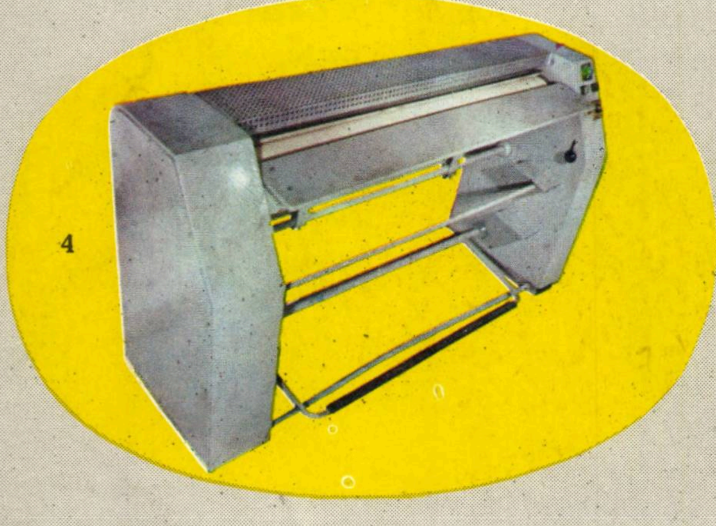
4

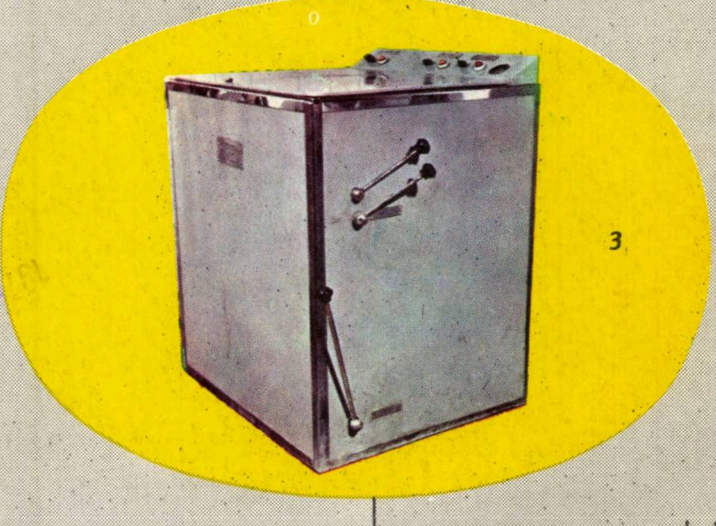
3

Lei 5

D 646

R MG

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

RESURSELE MĂRILOR ŞI OCEANELOR — TEZAUR AL OMENIRII

Numărul 24 ● Vineri 18 iunie 1976

TULCEA

DINAMICA INVESTIȚIILOR

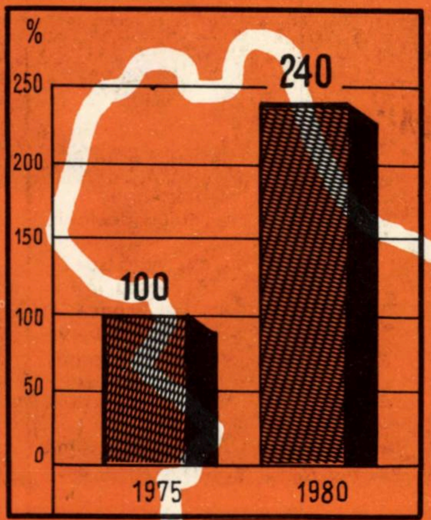

JUDEȚ cu o prezență tot mai activă în viața economică a țării, Tulcea parcurge un intens proces de dezvoltare pe multiple planuri, care adaugă noi străluciri acestei zone cu neasemuite frumuseți naturale. Ritmul innoirilor, sub impulsul politicii partidului de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, de ridicare a nivelului de dezvoltare a tuturor județelor țării, s-a accelerat în mod simțitor în ultimii ani.

Multă vreme dezvoltarea județului a fost aproape exclusiv legată de posibilitățile pe care le oferea amplasarea sa pe Dunăre, respectiv de pescuit și transport. Fără îndoială, Dunărea își păstrează, ba, mai mult, și-a mărit simțitor rolul în desfășurarea activităților respective ; toate programele de dezvoltare a județului au în vedere avantajele pe care le oferă acest mare fluviu. Dar în anii construcției socialiste activitatea economică s-a diversificat simțitor ; a început să se dezvolte industria, al cărei potențial este în continuă creștere. Astăzi în județul Tulcea funcționează unități industriale de importanță republicană, cum ar fi cele de alumină, de industrializare a peștelui, de exploatare și valorificare a stufului, de conserve, de exploatare a minereurilor etc. Ritmul în care se dezvoltă industria se situează printre cele mai ridicate între județele țării : peste 30% creștere medie anuală în actualul cincinal, astfel încît în 1980 producția industrială va atinge nivelul de zece miliarde lei prevăzut în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. Capacitățile de producție ce se creează în acești ani merg pe linia valorificării bogățiilor pe care le oferă solul, subsolul și apele din județ, respectiv a calcarului, a cuarțitei, a minereurilor de fier și cuprifere, a peștelui. Amplasarea lor nu numai în municipiul Tulcea, ci și în alte localități ale județului va contribui la mai buna ocupare a forței de muncă, la activizarea vieții economice în toate zonele județului.

În agricultură procesul de mecanizare a lucrărilor ca și de chimizare a cunoscut o extindere continuă, determinînd sporirea în proporții însemnate a producției. Deosebit de importante sînt realizările din zootehnie ; astăzi cea mai mare parte a producției de carne și ouă, și o bună parte din cea de lapte de vacă se obține în mari complexe agroindustriale. În anii actualului cincinal producția agricolă va crește cu 50%, recoltele la ha urmînd să atingă peste 3 300 kg grîu, peste 4 300 kg porumb, 2 150 kg floarea soarelui, 42 300 kg sfeclă de zahăr, 18 000 kg legume.

Prin uriașul și complexul ei potențial economic Delta Dunării prezintă o mare însemnătate pentru dezvoltarea județului : întinsele suprafețe acoperite cu stuf și păduri furnizează materii prime prețioase pentru industria chimică și de prelucrare a lemnului, iar bogăția în pește înscrie delta printre cele mai renumite zone piscicole din Europa ; delta oferă, în același timp, posibilități deosebite pentru practicarea turismului. Aceste trăsături geografico-economice au făcut ca problemele valorificării resurselor de care dispune delta să fie studiate în mod unitar și în toată complexitatea lor, adică atît din punct de vedere piscicol, cît și agricol, stuficol, silvic, turistic, în așa fel încît să se păstreze echilibrul natural al deltei, iar punerea în valoare a unor resurse să nu se facă în detrimentul altora. Realizarea proiectelor elaborate — largi amenajări piscicole și plantări silvice, un sistem de diguri care să scoată de sub apă terenuri propice agriculturii, amenajări turistice — va aduce o contribuție însemnată la ridicarea nivelului de dezvoltare a județului.

Avîntul economiei județului a necesitat și necesită în continuare formarea unui mare număr de specialiști ; numai în actualul cincinal, pentru viitoarele unități ale județului, vor fi pregătite aproximativ 22 000 de noi cadre. Sarcina este cu atît mai importantă cu cît o bună parte din forța de muncă din județ lucrează în industria județelor învecinate. Pentru rezolvarea acestei probleme, în general pentru asigurarea unor condiții de viață și muncă superioare, se realizează un amplu volum de lucrări edilitar-gospodărești ; în perioada 1976—1980 se construiesc 13 400 apartamente, 2 900 locuri în cămine pentru nefamiliști, peste 2 000 locuri în grădinițe, 120 săli de clasă, săli de sport, dispensare, unități sanitare etc. Odată cu creșterea veniturilor populației, a volumului desfacerilor de mărfuri, se schimbă aspectul edilitar al localităților, arhitectura nouă, modernă fiind o prezență obișnuită nu numai la orașe, dar și în numeroase localități rurale.

În contextul avîntului impetuos al forțelor de producție de pe întreg cuprinsul țării județul Tulcea înregistrează o continuă înflorire economico-socială, aducînd astfel o contribuție prețioasă la progresul întregii economii naționale.

DINAMICA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

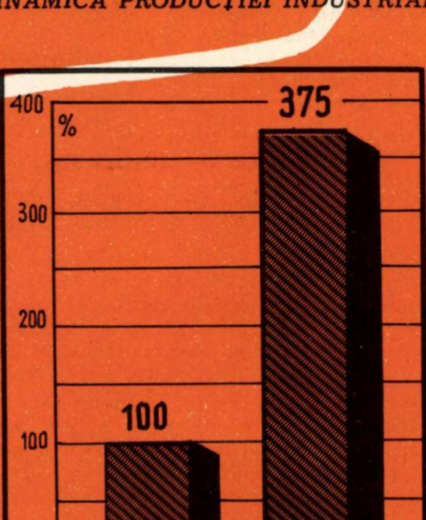

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

PROGRAMUL FORMĂRII OMULUI NOU

EDUCAȚIA SOCIALISTĂ A MASELOR ÎN PROCESUL MUNCII

> **„În cadrul tuturor unităților economice și sociale trebuie să asigurăm îmbinarea armonioasă a producției cu educația, a muncii cu organizarea plăcută și educativă a timpului liber, făcînd din întreprinderile și instituțiile noastre puternice centre de formare a omului nou, cu un larg orizont de cultură, cu o înaltă conștiință socialistă".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

ÎNTREAGA DESFĂȘURARE a vieții economico-sociale a țării noastre verifică adevărul de necontestat că ritmul înaintării pe calea socialismului și a creării condițiilor de trecere la comunism se află în indisolubilă legătură cu nivelul de conștiință al oamenilor, cu progresele realizate în formarea omului nou, factorul primordial în întreaga operă de edificare a societății noi. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** de la tribuna recentului Congres al educației politice și al culturii socialiste, **„...în edificarea noii orînduiri rolul hotăritor îl au masele de oameni ai muncii – făuritorii tuturor bunurilor materiale și spirituale ale societății, ai propriei lor istorii".**

Dezbaterile ample ce au avut loc în cadrul Congresului au reliefat că activitatea desfășurată pentru transpunerea în viață a programului ideologic al partidului a exercitat o puternică influență asupra dezvoltării tuturor laturilor vieții economico-sociale. Dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor în procesul muncii își găsește materializarea în elanul și abnegația cu care întregul popor înfăptuiește politica partidului, în toate marile succese obținute în dezvoltarea societății noastre, în remarcabilele fapte de muncă și inițiative rodnice, în întrecerea pentru realizarea cincinalului înainte de termen.

O idee cu valoare teoretică și practică de necontestat și cu efecte sensibile asupra comportamentului oamenilor este că în procesul formării conștiinței socialiste nu se poate concepe o reală educație revoluționară în afara procesului propriu-zis al muncii, al efortului fizic și intelectual desfășurat zilnic la locul de producție. Munca în întreprindere educă și crește oamenii, ridică generații întregi care prin tot ceea ce fac adaugă noi valori la dezvoltarea ce are loc pretutindeni în țară.

Întreprinderile socialiste, puternice centre de formare a omului nou

APARIȚIA și dezvoltarea proprietății socialiste – conferă oamenilor muncii dubla calitate de producători și proprietari ai mijloacelor de producție și, prin aceasta, de beneficiari direcți a tot ce se realizează în societatea noastră, dîndu-se posibilitatea, în același timp de a se proclama drept criteriu unic de repartiție, cantitatea și calitatea muncii prestate în folosul tuturor.

Formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, pe baza ideologiei marxist-leniniste, a politicii generale a partidului nostru de edificare a noii societăți este de natură să întărească poziția și responsabilitatea omului în procesul muncii și al conducerii.

Avînd în vedere măsurile luate de Congresul educației politice și al culturii socialiste toți factorii educativi din întreprindere și, nu numai ei, au datoria ca printr-o acțiune convergentă să pună accentul mai mult ca oricînd, prin toate formele și mijloacele avute la îndemînă, în direcția educației politice și profesionale multilaterale a oamenilor muncii, urmînd ca rezultatele obținute în acest sens să se reflecte pozitiv și să fie măsurabile în procesul de producție.

Procedîndu-se astfel se va realiza nu numai lărgirea orizontului ideologic al maselor în consens cu cerințele programului ideologic, cu politica și cu tezele teoretice ale partidului nostru, ci și evidențierea semnificațiilor pe care le au ele pentru întreaga viață social-politică. Dar, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la recentul Congres, **„În cadrul tuturor unităților economice și sociale trebuie să asigurăm îmbinarea armonioasă a producției cu educația, a muncii cu organizarea plăcută și educativă a timpului liber, făcînd din întreprinderile și instituțiile noastre puternice centre de formare a omului nou, cu un larg orizont de cultură, cu o înaltă conștiință socialistă".**

Întreprinderile industriale, atît cele noi cît și cele cu o vechime mai mare și cu tradiții revoluționare bogate, dețin o puternică bază materială și un fond de cadre corespunzător pentru efectuarea unei ample munci politice și cultural educative. Astfel, învățămîntul politico-ideologic de partid, sindicat și U.T.C., filialele universităților de marxism-leninism, cabinetele de științe sociale, ciclurile de expuneri, conferințe, simpozioane, bibliotecile cu mii de volume, casele de cultură și cluburile, bazele sportive etc. sînt tot atîtea forme și mijloace prin care se poate acționa intens asupra modelării conștiinței oamenilor.

Din dezbaterile purtate în cadrul Congresului recent, a rezultat că entuziasmul izvorît din caracterul liber al muncii, din natura profund umană a relațiilor socialiste de producție, de colaborare și ajutor reciproc, din încrederea generată de caracterul științific și realist al politicii partidului, din conștiința profesională tot mai înaltă a oamenilor muncii, se revarsă în conștientizarea tot mai deplină a necesității de a contribui cu toată capacitatea la prosperitatea patriei. Dezvoltarea conștiinței politice a oamenilor a dus la mărirea gradului de angajare a lor la îndeplinirea sarcinilor profesionale și obștești, la amplificarea inițiativelor privind perfecționarea muncii și a producției, la extinderea mișcării de invenții și inovații ; în numeroase întreprinderi s-au aplicat în ultimii ani o seamă de inițiative, care au condus la rezultate economice deosebite.

S-au detașat, prin semnificația și eficiența lor inițiativele : „Fiecare specialist – cadru tehnic și economic – să rezolve cel puțin o problemă în afara sarcinilor de producție", „Eu produc, eu controlez, eu răspund", „Prietenul noului angajat", „Micronul, gramul, secunda", „Cu microfonul printre întîrziați", „Să lucrăm o zi pe lună cu materiale economisite", „Contul colector al grupei sindicale", „Tineretul factor activ în îndeplinirea cincinalului înainte de termen" și multe altele care s-au soldat în final cu economii totalizînd zeci și sute de milioane de lei.

Cu toate că în covîrșitoarea majoritate a locurilor de muncă se obțin succese prestigioase ale oamenilor muncii, se mai mențin încă și unele neajunsuri care sînt, fără îndoială, ținta principală a activității politice-educative și organizatorice desfășurată în întreprindere, pentru a fi înlăturate cu desăvîrșire. În acest sens, pot fi menționate fenomene de risipire a materiilor prime și materialelor, nefolosirea la maximum a tuturor capacităților de producție, și pe alocuri o slabă pregătire profesională, încălcarea unor tehnologii, indisciplină în muncă, irosirea timpului de lucru prin absențe nemotivate și întîrzieri, efectuarea unor rebuturi sau a unor produse de slabă calitate și altele.

Desigur, toate acestea sînt probleme ale eticii muncii fiecăruia

PROGRAMUL FORMĂRII OMULUI NOU

și acolo unde ele se mențin, sub o formă sau alta, denotă că munca de educație ce se desfășoară nu are eficiența scontată asupra comportamentului în muncă al tuturor lucrătorilor. Bineînțeles că acolo unde se formulează critici „în general“ și nu sînt nominalizați cei vinovați de stările negative ce apar sau nu li se acordă, celor în cauză, ajutorul operativ și eficient, stările de lucruri negative se pot menține și evoluează în continuare negativ.

Exigențele puse în fața de comportamentul oamenilor muncii în procesul muncii și în viața socială determină creșterea rolului educativ al adunărilor generale, ale oamenilor muncii, ale celor sindicale, ale U.T.C. etc., al cadrelor de conducere din fiecare unitate, ridicarea nivelului muncii politice de la om la om, al gazetelor de perete și satirice, al întregii agitații vizuale, al tuturor formelor de activitate din întreprindere ce se adresează conștiinței oamenilor.

Tineretul muncitoresc, forță importantă în progresul economic și social

ATENȚIA PRINCIPALĂ a muncii politico-educative în cadrul întreprinderii este îndreptată spre tineretul muncitor, viitorii muncitori cu înaltă calificare și specialiștii care vor face să crească și mai mult prestigiul întreprinderilor noastre socialiste atît în țară cît și în străinătate.

Cînd spunem tineret, avem în vedere acea parte a populației aflată de curînd în procesul muncii și care se cere a fi îndrumată cu stăruință în direcția pregătirii temeinice și integrării socio-profesionale. Participarea tineretului în calitatea sa de puternică forță socială la progresul societății – așa cum se apreciază în Programul partidului – este determinată de pregătirea și integrarea sa în structurile economico-sociale, de condițiile de muncă și de viață create zi de zi. Ponderea importantă a tineretului în industria noastră socialistă este de necontestat. Media de vîrstă a forței de muncă din marea majoritate a miilor de întreprinderi intrate în funcțiune în ultimii zece ani se află între 19 și 26 de ani ; cincinalul 1971–1975 a creat circa 1,3 milioane locuri de muncă, iar cel actual — 1976—1980 – va crea încă 1–1,2 milioane locuri ce au fost și vor fi ocupate în principal de tineri.

Spre deosebire de acțiunea asupra celor integrați mai demult în procesul muncii, în care se insistă cu prioritate pentru perfecționarea muncii lor și a activității de conducere determinîndu-i să renunțe la ceea ce este vechi, retrograd, la rutină, în cazul tinerilor se urmărește de la început modelarea lor într-un fel deosebit, în spirit nou, pentru a deveni revoluționari, combativi, fermi în tot ceea ce fac. Aceasta presupune cu necesitate formarea prin muncă în cadrul întreprinderilor noastre socialiste a unui tineret viguros, cu un profil moral sănătos, la care răspunderea socială de a participa la întreaga activitate a unităților respective, inclusiv la conducere, să apară pregnant.

Partidul nostru este consecvent în preocuparea ca în educația comunistă a tineretului, multiplu și convergent desfășurată de întreaga societate, să pună pe prim plan promovarea și mai puternică a principiilor socialiste de muncă și viață – munca constituind îndatorirea de onoare a tuturor cetățenilor țării. Aceasta deoarece, în condițiile etapei actuale tineretul trebuie trecut necondiționat prin procesul unei munci diversificate pentru a i se imprima dorința și nevoia de a presta o muncă utilă, de un înalt grad de eficiență socială și de a milita neabătut pentru aplicarea în fapte a principiilor eticii și echității socialiste.

Măsurile luate de către partid de la Congresul al IX-lea al P.C.R. și pînă în prezent în privința perfecționării muncii educative în rîndurile tineretului, crearea unui cadru organizatoric corespunzător participării acestuia la conducerea întregii vieți economico-sociale sînt elocvente pentru a demonstra că procesele înnoitoare, care au loc în toate domeniile de activitate, solicită din plin efortul crescut al tineretului, determină creșterea considerabilă a rolului și sarcinilor Uniunii Tineretului Comunist, în etapa actuală, ca ajutor credincios și de nădejde al partidului în educarea și formarea pe un plan superior a tinerei generații.

Indicațiile date de secretarul general al partidului nostru la Congresul educației politice și al culturii socialiste cu privire la rolul școlii și al celorlalți factori educativi în pregătirea tineretului pentru muncă și viață, sădirea în conștiința acestuia a respectului și pasiunii pentru munca concretă, producătoare de valori materiale, înțelegerea datoriei morale și patriotice a fiecăruia de a-și consacra întreaga energie, competență și forță de muncă dezvoltării proprietății socialiste etc. se înscriu pe linia concepției originale a conducerii partidului nostru de educare și formare multilaterală a generației tinere.

La Congresul educației politice și al culturii socialiste au fost supuse unor critici severe concepțiile și atitudinile unor tineri – și nu numai ale acestora – de a subaprecia munca, tendințele unora de a lucra și produce cît mai puțin, dar de a pretinde cît mai mult de la societate, atitudinile de individualism, automulțumire, de insuficientă angajare în procesul muncii și altele.

Realitățile din unitățile industriale atestă că la pregătirea și formarea pentru muncă și viață a tineretului muncitoresc iau parte deopotrivă conducerile unităților respective, organizațiile de tineret și sindicale sub conducerea nemijlocită a organizațiilor de partid, ceea ce se reflectă în aportul adus de tineret la conducerea întreprinderilor și la realizarea sarcinilor productive ale acestora.

Dintr-o cercetare cu privire la participarea oamenilor muncii la activitatea de conducere*) reținem două aspecte mai importante în legătură cu participarea tineretului la întreaga activitate economico-socială din întreprinderile luate în studiu.

● În primul rînd, este semnificativă contribuția tinerilor muncitori, care dețin o pondere însemnată în forța de muncă, la **îndeplinirea sarcinilor de producție** (Toate întreprinderile luate în studiu au îndeplinit cincinalul 1971–1975 înainte de termen) ; la întrecerea socialistă desfășurată sub lozinca „Tineretul factor activ în realizarea cincinalului înainte de termen“ au fost antrenați aproape 10 000 tineri, din care circa 900 s-au evidențiat lună de lună ; economiile realizate la materii prime, materiale, carburanți, lubrefianți, energie și combustibili, în cele cinci întreprinderi, au atins valoarea de peste 8 milioane lei, din care creativitatea tineretului reprezentată de 25 inovații și raționalizări, se evaluează la aproape 5 milioane lei.

● În al doilea rînd, cercetarea amintită ne-a semnalat capacitatea tinerilor muncitori și a reprezentanților lor la **activitatea de conducere în cadrul întreprinderilor.** Marea majoritate a reprezentanților tineretului nu se rezumă numai la posibilitatea ce o au de a pune unele probleme ale tineretului în Consiliul Oamenilor Muncii, ci ei semnalează asemenea probleme, de cîte ori au prilejul, factorilor de răspundere din întreprinderi.

Din analiza structurii după vîrstă a membrilor Consiliului Oamenilor Muncii s-a constatat însă că numai unul singur din cei 21 se află sub 30 de ani, cu toate că ponderea tineretului în forța de muncă a întreprinderilor respective deține între 30 și 50 la sută. De aceea, pentru realizarea unei mai bune reprezentări a tineretului în organismele de conducere colectivă ale întreprinderii este necesar ca la alegerea acestora să se țină cont și de compoziția angajaților după vîrstă. Procedîndu-se astfel se va da curs cerinței exprimate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de al XI-lea Congres al P.C.R. ca în toate locurile **„...trebuie să aplicăm corespunzător criteriile privind pregătirea profesională și politică, împrospătarea continuă cu forțe tinere, îmbinarea armonioasă a experienței cu elanul tineresc și combativitatea“.**

De asemenea, participarea tineretului la conducere va fi mai eficientă dacă reprezentanții oamenilor muncii în C.O.M., pînă la 30 de ani, vor fi împuterniciți cu reprezentarea dublă, atît a întregului colectiv din care fac parte, cît și a tinerilor din cadrul acestuia.

În sfîrșit, se impune, în lumina lucrărilor Congresului educației politice și al culturii socialiste, ca în cadrul procesului educativ din întreprindere să se inițieze unele forme organizate de instruire, pregătire, perfecționare sau împrospătare a cunoștințelor legate de știința conducerii pentru toți cei care se află în organismele de conducere colectivă cît și pentru toți cei ce doresc să-și lărgească orizontul cunoașterii și în această direcție.

Referitor la educația socialistă a maselor, în consens cu cerințele dezvoltării multilaterale a societății, are un deosebit interes indicația tovarășului **Nicolae Ceaușescu** de a se constitui în întreprinderi și instituții consilii unitare de educație și cultură, care să organizeze, sub conducerea organizațiilor de partid, întreaga activitate de răspîndire a științei, de educare politică, munca cultural-artistică, precum și organizarea plăcută și educativă a timpului liber. Astfel, se va putea realiza o acțiune unitară și convergentă a organismelor de conducere colectivă, cu sindicatele, organizațiile de tineret și femei sub îndrumarea nemijlocită a organizațiilor de partid – scopul principal fiind același pentru toți – ridicarea bunăstării materiale și spirituale a omului pentru a participa în cunoștință de cauză la orînduirea care se făurește și de a beneficia de roadele acestei orînduiri superioare.

Gheorghe IOVAN
Academia „Ștefan Gheorghiu“

---

*) Este vorba de cercetarea concretă realizată de un colectiv de cadre didactice și studenți de la Academia „Ștefan Gheorghiu“ împreună cu activiști de partid ai Comitetului județean Prahova al P.C.R., în cinci întreprinderi („Dorobanțul“, „1 Mai“, Rafinăria nr. 1, „Utilaj chimic“ și „Mecanica fină — Sinaia“).

PLAN ● ANGAJAMENTE

MODALITĂŢI DE ATRAGERE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC, A RESURSELOR PRODUCŢIEI

O CARACTERISTICĂ a preocupărilor actuale ale colectivelor de muncă din unităţile industriale o reprezintă puternica mobilizare pentru atragerea în circuitul economic a rezervelor interne existente în producţie, astfel încît prevederile de plan să fie nu numai îndeplinite dar şi depăşite. Această atitudine de înaltă responsabilitate a oamenilor muncii izvorăşte din convingerea că pe măsura valorificării cît mai depline a tuturor resurselor existente în întreprinderi, secţii şi la fiecare loc de muncă sporeşte avuţia naţională şi, odată cu ea, bunăstarea întregului popor. **„Fiecare cetăţean** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la recentul Congres al educaţiei politice şi al culturii socialiste — **trebuie să fie conştient că bunăstarea şi fericirea sa depind nemijlocit de felul cum munceşte pentru dezvoltarea economiei naţionale, pentru creşterea avuţiei întregului nostru popor“.**

Afirmarea tot mai pregnantă a spiritului gospodăresc, creativ, al oamenilor muncii, a permis ca, pe ansamblul economiei, planul producţiei industriale pe cinci luni să fie depăşit, cea mai mare parte din sporul acesteia, faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut, fiind realizat pe seama creşterii productivităţii muncii. În întrecerea pentru a produce mai mult, mai bine, mai ieftin, pentru valorificarea cît mai deplină a potenţialului productiv, tehnic şi uman, se aliniază şi colectivele celor 44 de întreprinderi aparţinînd de Centrala industriei bumbacului. Mobilizate larg de organizaţiile de partid, unităţile centralei au obţinut în perioada care a trecut din acest an rezultate superioare faţă de sarcinile aferente pe acest an.

Efectele organizării superioare a producţiei

O RADIOGRAFIE a activităţii desfăşurate în primele 5 luni din acest an relevă că la nivelul centralei principalii indicatori de plan au fost nu numai îndepliniţi, ci şi depăşiţi (tabelul nr. 1).

De menţionat că, faţă de aceeaşi perioadă din 1975, în primele 4 luni ale acestui an producţia globală a marcat o creştere de 16,5%, producţia marfă de 8,2%, iar productivitatea muncii a sporit cu 17%. **Numai realizările din primele 4 luni s-au concretizat într-o producţie suplimentară faţă de plan de circa 180 milioane lei, înregistrîndu-se şi o depăşire a productivităţii muncii de 1 200 lei/angajat.**

Tabelul nr. 1

Îndeplinirea principalilor indicatori de plan (%)

	Perioada	
	1 ianuarie—30 aprilie	mai
Valoarea producţiei globale	104,1	105,0
Valoarea producţiei marfă	101.4	102,6
Productivitatea muncii	102,7	103,6

Numitorul comun al activităţii pentru dobîndirea rezultatelor amintite, atît pe centrală, cît şi pe fiecare întreprindere în parte, a fost **perfecţionarea continuă a conducerii şi organizării producţiei.** În acest context, **pregătirea temeinică a producţiei anului 1976** a constituit una din coordonatele importante.

Desfăşurînd o asiduă activitate pe linia asigurării din timp a contractelor cu beneficiarii, s-a reuşit ca, încă la sfîrşitul anului 1975, cea mai mare parte a producţiei să fie contractată. Avînd rezolvată o asemenea importantă sarcină, întreprinderile au asigurat din vreme şi o aprovizionare tehnico-materială corespunzătoare, în corelaţie directă cu cantităţile şi sortimentele de produse ce urmează să le livreze beneficiarilor, respectiv comerţului. În acelaşi timp, în fiecare unitate, cu sprijinul direct al specialiştilor centralei, au fost luate **măsuri de revizuire a stării utilajelor, de întreţinere şi reparare a acestora,** în aşa fel încît ele să funcţioneze la parametrii planificaţi şi să fie preîntîmpinate pe cît posibil opririle accidentale. Această acţiune, de o extremă importanţă, a fost completată cu **măsuri eficiente de organizare mai bună a producţiei şi a muncii,** în scopul utilizării cît mai depline a fondului de timp de lucru şi de creştere, pe această bază, a productivităţii muncii.

Un fapt care merită relevat în mod deosebit este acela că **centrala a promovat o largă întrajutorare între întreprinderi** pentru ca experienţa înaintată să fie larg şi cît mai repede extinsă, putînd astfel să fie introduse mai repede tehnologiile moderne de înalt randament, utilizate mai deplin capacităţile de producţie, valorificate mai eficient materiile prime.

Dat fiind faptul că în ultimii ani au intrat în funcţiune numeroase întreprinderi noi, cadrele de specialişti ale centralei au acordat o atenţie deosebită acestor unităţi şi, îndeosebi, celor cu situaţii mai grele, cum ar fi Întreprinderea textilă Slatina şi Întreprinderea textilă Calafat, pentru ca şi ele să realizeze indicatori economico-financiari ridicaţi.

Ca urmare a măsurilor luate pe linia perfecţionării organizării şi conducerii producţiei, în majoritatea întreprinderilor au fost mai bine puse în valoare, în special, capacităţile de producţie şi forţa de muncă. Aceasta o confirmă de altfel rezultatele bune obţinute pe această linie de întreprinderile Filatura românească de bumbac, „Aurora“ şi „Suveica“ din Bucureşti, „Ţesătura“-Iaşi, „Crişana“-Oradea etc., unde productivitatea muncii a fost mai mare în primele 4 luni ale anului cu 2—6% faţă de plan și cu 10-17% față de aceeași perioadă din 1975.

Din aceeași cantitate de materii prime, o producție sporită

DAT FIIND faptul că materia primă are o pondere mare în prețul de cost al produselor, că o bună parte din aceasta este adusă din import, necesitînd serioase fonduri valutare, colectivele întreprinderilor Centralei industriei bumbacului au pus un accent deosebit pe gospodărirea judicioasă și valorificarea ei superioară în producție. Tocmai acest fapt a permis ca, **în primele 4 luni ale acestui an, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă să fie micșorate cu 12 lei față de realizările anului 1975.** În domeniul gospodăririi și valorificării într-un grad mai înalt a materiei prime s-a acționat pe mai multe căi.

Ridicarea calității firelor și țesăturilor

O primă cale de valorificare mai bună a materiei prime o constituie obținerea din aceeași cantitate a unor sortimente superioare de fire și țesături. Aceasta, pe de o parte, pentru a putea satisface mai bine cerințele crescînde ale beneficiarilor, iar pe de altă parte, pentru a mări eficiența economică. Iată, în tabelul nr. 2, cum a fost realizat planul în domeniul calității.

Tabelul nr. 2

Îndeplinirea indicatorului de calitate %

	Plan	Realizat
Fire de calitatea A	94,7	96,5
Țesături extra + I	76,0	77,0

Sporirea cantităților de produse superioare față de plan este rezultatul **îmbunătățirii asistenței tehnice la locurile de muncă, introducerii de noi sortimente care permit valorificarea mai bună a materiei prime, ridicării calificării cadrelor.** Merită relevat faptul că la întreprinderile „Dacia“, „Aurora“, Industria bumbacului din București, Întreprinderea textilă Arad, „Tîrnava“-Mediaș, „Bumbacul“-Timișoara, „Moldova“-Botoșani etc., creatorii de modele, cadrele tehnice studiind mai îndeaproape cerințele cumpărătorilor au îmbogățit paleta sortimentală, au pus în fabricație noi produse, asigurînd prin aceasta și o mai eficientă valorificare a materiilor prime.

Pe linia valorificării superioare a materiilor prime se înscrie și **promovarea finisajelor avansate**, care conferă produselor calități noi sau îmbunătățite de confort și purtabilitate. În trimestrul I au fost realizate cu 3 000 mii mp mai multe țesături sanforizate (cu stabilitatea dimensională) față de perioada corespunzătoare din anul trecut și cu 500 mii mp mai multe țesături hidrofobizate.

Reducerea consumurilor specifice

Factorul principal în gospodărirea judicioasă a materiei prime îl constituie reducerea normelor de consum. Iată de ce în numeroase unități ale industriei bumbacului (Întreprinderea „7 Noiembrie“, „Aurora“ din București, Întreprinderea textilă Timișoara etc.) **a fost îmbunătățit sistemul debitării firelor la mașinile de răsucit,** fapt care a condus la evitarea, în bună măsură, a defectelor de ruperi. În alte întreprinderi („Țesătoria“-Codlea, „Moldova“-Botoșani „Textila“-Lugoj etc.) a fost extins în același scop transportul intern prin **paletizare și conteinerizare,** evitîndu-se degradarea materiei prime și semifabricatelor. Paralel cu luarea acestor măsuri, cum și a altora, în sectoarele de producție — respectiv acolo unde se hotărește efectiv micșorarea normelor de consum s-a desfășurat **o intensă muncă politică-educativă** pentru întărirea responsabilității în muncă, pentru utilizarea cu maximum de grijă a fiecărui gram de materie primă.

Toate aceste acțiuni s-au concretizat direct în reducerea normelor de consum. Astfel, **în filaturi, normele de consum de materie primă la fire de bumbac și tip bumbac au fost realizate în primul trimestru al anului în proporție de 99,5%, realizîndu-se un consum mai redus cu 0,0027 tone pentru fiecare tonă de produs finit** (fire tip bumbac). Aceasta s-a concretizat într-o **economie de circa 100 tone față de norma de consum planificată și de peste 200 tone față de nivelul consumului specific obținut în aceeași perioadă a anului 1975.** În ce privește **norma de consum de fire de bumbac și tip bumbac pentru țesături** (t/1000 mp), **ea a fost realizată în proporție de 99,9% față de plan, soldindu-se de asemenea cu o economie de circa 50 tone de fire.**

Consemnînd aceste realizări, care demonstrează incontestabil preocuparea crescîndă de ansamblu pentru utilizarea cît mai economicoasă a materiei prime, nu se poate să nu relevăm în același timp și faptul că nu toate întreprinderile centralei au adus o contribuție pe măsura reală a posibilităților de care dispun (în special unele întreprinderi care au intrat în funcțiune în ultimii 2-3 ani), că în unele locuri nu au fost valorificate suficient resursele de economisire. Tocmai de aceea este de datoria centralei să sprijine în viitor și aceste unități, pentru ca și ele să se alinieze cît mai curînd în rîndurile celor cu rezultate mai bune în reducerea normelor de consum.

Reciclarea deșeurilor

Revista noastră s-a mai ocupat în coloanele sale de modul în care întreprinderile din industria bumbacului reintroduc în circuitul producției deșeurile, latură inseparabilă a gospodăririi și valorificării eficiente a materiei prime. În analiza făcută în prezent am avut satisfacția să constatăm că se perseverează pe acest drum, că în acest an acțiunea s-a soldat cu bune rezultate.

Forma de valorificare a deșeurilor, cu ponderea cea mai mare în cadrul sectorului de bumbac, o constituie producția firelor de vigonie. Acestea sînt utilizate la producția de țesături groase pentru îmbrăcăminte de iarnă, constituind 80% din volumul total al producției de țesături din firele respective, restul fiind reprezentat de produse ca : pături, suport P.V.C., țesături decorative și îmbrăcăminte ușoară. Date fiind calitățile mai reduse ale acestei categorii de materii prime secundare, în comparație cu cele principale, în acest an se urmărește diversificarea și creșterea valorii produselor finite. În acest scop, sectoarele de creație au fost antrenate să găsească soluții pentru ridicarea valorii acestor produse pentru a satisface mai bine preferințele cumpărătorilor, în așa fel încît prețul redus să se îmbine cu o valoare de întrebuințare corespunzătoare.

Pentru a determina o preocupare cît mai susținută și în întreprinderi pentru valorificarea mai eficientă a deșeurilor, centrala a întocmit un plan de măsuri care prevede, printre altele : extinderea experienței întreprinderilor care reușesc să valorifice superior materiile prime secundare, efectuarea de cercetări proprii sau în colaborare pentru găsirea de noi soluții și tehnologii privind punerea în valoare a deșeurilor, crearea de noi sortimente de articole, concomitent cu testarea pe piață a acestora și altele.

AM PREZENTAT cîteva din preocupările colectivelor de muncă din industria bumbacului. Peste tot hotărîrea fiecărui colectiv este de a face ca roadele muncii să crească continuu, să fie mai bine gospodărită avuția națională, astfel ca sarcinile de plan ale acestui an, ca dealtfel ale întregului cincinal, să fie nu numai îndeplinite, ci și substanțial depășite.

L. NIȚESCU
V. BARBU

Un factor de accelerare a creşterii: REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

„DESUBSTANŢIALIZAREA“, COMPONENTĂ INTRINSECĂ A PROGRESULUI TEHNIC

CREŞTEREA RAPIDĂ a industriei în ţara noastră face necesară realizarea sarcinilor de producţie cu un consum cît mai redus de substanţă şi energie. Reducerea acestor consumuri este favorizată de faptul că logica însăşi a dezvoltării tehnicii creează prin cercetare şi invenţie posibilităţi de realizare continuă a acestei cerinţe.

Sistemul tehnologic al societăţii fiind un sistem mare, cu numeroase intrări, cu numeroase elemente şi conexiuni interioare, cu numeroase ieşiri, permite abordări şi interpretări multiple, sublinieri ale unor aspecte sau ale altora şi, în mod firesc, neglijarea unor probleme, o cuprindere totală nefiind posibilă decît prin agregări şi simplificări. În evoluţia sa istorică sistemul tehnologic dă în vileag o seamă de caracteristici sesizate cu mai multă sau mai puţină precizie, cu mai multă sau mai puţină profunzime de cercetători. În prezent, de pildă, unele lucrări din literatura mondială sînt pline de reproşuri la adresa tehnicii. Se fac tot felul de recomandări vizînd îngrădirea dezvoltării acesteia. Aspectele ei pozitive, faptul fundamental că sistemul tehnologic permite atingerea unui nivel ridicat de dezvoltare economică şi că el constituie, în evoluţia sa, o făgăduinţă pentru viitorul ţărilor în curs de dezvoltare sînt uneori minimizate.

Dacă ne referim la un aspect particular, acela că în timp s-a mărit şi se măreşte eficienţa transformării substanţei naturale în obiecte cu însuşiri care satisfac nevoile omului, mulţi autori subliniază creşterea puterii devoratoare de substanţă a sistemului tehnologic al societăţii. Numai arareori se sesizează faptul că, **în evoluţia sa istorică, tehnica tinde să-şi desfăşoare procesele transformatoare cu o cantitate de substanţă şi energie relativ cît mai mică, de fapt din ce în ce mai mică.** Economia de substanţă ţine de esenţa progresului tehnic, este implantată în fondul său genetic. Fiecare generaţie nouă de maşini, de procese şi obiecte de consum tinde să se realizeze cu o masă de substanţă mai redusă decît generaţia anterioară. Această tendinţă nu se realizează într-un mod simplu şi în fiecare caz în parte, ci este rezultatul convergenţei în acţiunea a numeroşi factori, provenind din surse diferite. Desigur, există şi factori care acţionează în sens contrar. Rezultatul net însă este obţinerea unei cantităţi crescînde de produse din aceeaşi cantitate de substanţă extrasă din natură.

Un economist care a studiat evoluţia economiei americane pe termen lung face următoarea constatare: „Într-o jumătate de secol (1900—1952) consumul total aparent de materii prime a crescut de aproape trei ori, iar produsul naţional net s-a mărit de aproximativ şase ori. Astfel, raportul dintre producţie şi cheltuielile de materii prime a crescut de peste două ori“ *). Reducerea consumului relativ de substanţă naturală are o semnificaţie specială pentru S.U.A. care au dispus de la începuturile industrializării — şi dispun şi astăzi — de o bogată şi multilaterală bază de materii prime. Printr-o coincidenţă istorică şi geografică America beneficiază de o abundenţă şi varietate de resurse naturale egalate de foarte puţine ţări din lume. Deficitul acut de substanţe naturale utile nu a ameninţat pînă acum economia americană. Dacă totuşi consumul relativ de materiale s-a redus explicaţia trebuie căutată în evoluţia progresului tehnic.

O altă expresie generală a tendinţei de scădere relativă a consumurilor de substanţă este aceea că în numeroase ţări se constată tendinţa netă de creştere mai înceată a producţiei industriei extractive în raport cu producţia industriei prelucrătoare şi, ca atare, **scăderea ponderii industriei extractive în ansamblul producţiei industriale.** Simplificînd lucrurile, putem spune că din aceeaşi cantitate de substanţă se obţine o cantitate sporită de valori de întrebuinţare. Orice observator atent al obiectelor tehnice care ne înconjoară, fie la locul de muncă, fie acasă, unde se acumulează într-un număr tot mai mare, va fi de acord, fără prea multă reflecţie, că reducerile de substanţă nu s-au realizat prin simple tăieri, printr-o diminuare „gospodărească“ a consumului, printr-o decizie simplă, ci prin invenţie. Desigur, în anumite limite, foarte restrînse, se pot adopta şi hotărîri simple, dar acestea ,dacă nu modificăm structura produsului, pot afecta proprietăţile lui funcţionale. Reducerea consumului specific de substanţă se realizează în tehnica industrială mondială de cele mai multe ori concomitent cu o creştere a proprietăţilor utile ale produselor, fapt care poate fi ilustrat de exemplu cu aparatul de radio cu semiconductori în raport cu cel clasic, cu tuburi electronice.

Reducerea cantităţii relative de substanţă ca urmare a acţiunii progresului tehnic este determinată şi de cauze pur economice. Activitatea de extracţie necesită, de obicei, o muncă grea şi investiţii considerabile. Mai întîi local şi, cu timpul pe plan general, se instaurează, la un nivel tehnic constant, acţiunea efectului descrescînd. După epuizarea zăcămintelor bogate, trebuie abordate zăcăminte din ce în ce mai sărace în substanţă utilă şi, ca atare, costul extracţiei tinde să crească. Acest efect descrescînd nu poate fi contracarat decît prin aplicarea unor tehnologii noi de extracţie şi de identificare a zăcămintelor.

Prin preţ — în cazul de faţă — sau prin alte mijloace sistemul de reglare economică acţionează în permanenţă în sensul reducerii relative a cantităţii de substanţă. Dar acţiunea lui nu este directă. Un produs nu poate deveni mai uşor prin simplul fapt că materia primă sau semifabricatul s-a scumpit. Pentru a face ca un produs cu o funcţie dată să conţină mai puţină substanţă este nevoie cel puţin de o ameliorare a reţetei de fabricaţie dacă nu de elaborarea uneia noi. Ca urmare, comanda reglatoare de natură pur economică nu se poate realiza decît prin intermediul invenţiei, a unui act de progres tehnic de o amploare sau alta.

Dar ceea ce se pare că se cuvine relevat în mod special este faptul că **reducerea cantităţii de substanţă este determinată de natura intimă a tehnicii industriale moderne, de autoreglarea sistemului tehnologic.** Logica însăşi a tehnicii, dincolo de orice incitare economică directă urmăreşte reducerea consumului de substanţă. Ceea ce este remarcabil este faptul că logica progresului tehnic urmăreşte acest scop pe căi foarte diferite ca amploare şi ca realizare concretă : de la suprimarea unor părţi foarte mari ale unui sistem şi pînă la reducerea pas cu pas, milimetru cu milimetru, micron cu micron, gram cu gram a dimensiunilor şi greutăţii produselor. Astfel transmiterea informaţiilor cu ajutorul undelor electromagnetice suprimă reţeaua de fire necesară în telefonie şi telegrafie. Aviaţia se dispensează şi ea de reţeaua intermediară de căi, menţinîndu-se cu instalaţii speciale de pornire şi sosire ş.a.

Unul din principiile importante ale proiectării sistemelor tehnice este **suprimarea unor piese şi subansamble.** Desigur, numai rareori se poate întîmpla să se renunţe pur şi simplu la o componentă a unei maşini. Mai frecvente sînt însă cazurile cînd numai printr-un calcul mai precis, prin reamplasarea organelor cu care interacţionează organul respectiv să se poată renunţa la o anumită componentă. Istoria recentă a tehnicii în ţările dezvoltate cunoaşte o tendinţă pronunţată de reducere a consumului de organe de asamblare. Proporţiile acestei reduceri sînt atît de mari încît ele au putut fi constatate printr-o diminuare relativă considerabilă a volumului total al producţiei ramurii producătoare de asemenea organe. Desigur, cea mai mare parte a scăderii se datorează înlocuirii masive prin îmbinare nedemontabilă — sudură — a îmbinărilor demontabile precum și a unora nedemontabile cum este nituirea. Totuși, literatura constată că o parte din această reducere se datorește și suprimării unor organe de asamblare printr-un calcul mai precis al solicitărilor la care sînt supuse îmbinările și printr-o plasare optimă a organelor de asamblare.

---

* J. Kendrick, Productivity trends in the United States. Princeton University Press, Princeton, 1961. Traducerea in l. rusă, „Statistika“, Moskva, 1967, p. 101.

De multe ori reducerea numărului de elemente într-un sistem mecanic se realizează printr-o **modificare de concepție a produsului.** În tehnică acționează principiul echifinalității : același scop, aceeași funcție pot fi realizate pe căi diferite, dintre care nu toate sînt la fel de economicoase. Inventarea unui principiu nou impune de regulă o anumită cale de dezvoltare a sistemului tehnic respectiv. Multe generații de inventatori și proiectanți, captați de inerția sistemului tehnic descoperit perfecționează într-o direcție care, la o exercitare viguroasă a spiritului critic, se dovedește a nu fi cea mai bună. Aplicarea unui principiu sau a unui „subprincipiu“ nou poate să ducă la o simplificare radicală a produsului avînd aceeași funcție și exercitînd-o în condiții mai bune. Un exemplu simplu în această privință este mașina de tuns electrică. Inițial a fost creată pe baza unui motoraș electric rotativ, iar mișcarea de du-te-vino a organelor de tăiere se realiza printr-un mecanism de transformare a mișcării rotative în mișcare de translație. Dezavantajele acestei transformări sînt bine cunoscute. Mașinile de tuns electrice moderne funcționează pe baza principiului vibratorului, unde mișcarea de du-te-vino a „foarfecelui“ se realizează în mod direct. Calea a fost scurtată, au fost suprimate organe intermediare etc.

Principiul suprimării unor piese este un caz particular al tendinței de simplificare inerentă tehnicii, tendință care funcționează prin interacțiune dialectică cu opusa ei, aceea de creare a unor sisteme tehnice din ce în ce mai complexe, complexitatea servind la sporirea puterii de adaptare a sistemului respectiv la condiții de funcționare diverse. Rămînînd la principiul simplificării observăm aici doar faptul că specializarea este un caz particular al simplificării.

Principiul simplificării ilustrează **cît de adinci sînt izvoarele reducerii consumurilor de substanță în tehnică, și. după cum vom arăta imediat, cît de fericit este corelată desubstanțializarea cu alte efecte pozitive**, idee care va fi implicată și în unele considerații ulterioare. Căci simplificarea, reducerea unor organe sau a unui subansamblu, dacă sînt considerate numai din unghiul de vedere al reducerii consumului de materiale, pot părea nu tocmai lucrul cel mai important, dacă se ține seama și de cheltuielile pe care în mod inevitabil le implică orice modificare a unui sistem tehnic. Dar, în virtutea unor considerații simple rezultînd din calculul probabilităților, celelalte condiții fiind constante, un sistem tehnic alcătuit dintr-un număr mai mic de elemente are o fiabilitate mai mare și, în virtutea acelorași considerații, mai mult decît proporțional mai mare. De obicei prin reducerea numărului de piese se reduc frecările, vibrațiile, zgomotul (or mărirea silențiozității este astăzi unul din marile cîmpuri de bătălie în competiția internațională) și alte efecte negative împotriva cărora se luptă geniul tehnic. Se atenuează problema pieselor de schimb, a service-ului etc.

În producerea sistemelor tehnice simplificate economiile constau, după cum este ușor de imaginat, în economii de manoperă, fonduri, timp-mașină etc. Importantă este totodată economia de muncă calificată. Se simplifică și aprovizionarea cu prefabricate și gospodărirea depozitelor etc. În felul acesta economia totală obținută ca urmare a simplificării devine în cele din urmă un multiplu al economiei de substanță.

Sînt numeroase căile de reducere a consumului de substanță care se realizează pe o cale mai directă și, care, în multe cazuri, implică mai puține schimbări de amploare a metodelor de producție înrădăcinate. Un instrument de reducere a consumului de materiale cu un rol decisiv și continuu în epoca modernă a fost **aplicarea calculului rezistenței materialelor.** Unul din istoricii acestei științe inginerești a observat că edificiile și, în general, construcțiile din antichitate erau mult mai grele decît cele moderne tocmai pentru că romanii nu aveau la îndemînă nici un rezultat al cercetărilor din acest domeniu. Progresele științei rezistenței materialelor au asigurat, după cum se știe, realizarea unei rezistențe necesare la diferite solicitări cu un consum minim de substanță. Cercetările nu încetează și progresele acestei științe continuă și astăzi.

Este intuitiv limpede faptul că economia de substanță depinde de stăpînirea și controlul dimensiunilor în sensul cel mai larg, ceea ce în practică se traduce prin realizarea preciziei necesare. **Progresul tehnic este, printre altele, un progres continuu al metodelor și instrumentelor de măsurare și control.** Și în această privință actuala revoluție științifică și tehnică a adus soluții principial noi care permit realizarea unor dimensiuni de clase de precizie superioară. În acest context trebuie însă subliniat că nici precizia nu este un scop în sine. Precizia costă și, ca atare, un exces de precizie este o risipă la fel de dăunătoare cum este risipa de materiale.

În perioada postbelică s-a scris destul de mult despre competiția dintre metodele de prelucrare mecanică a metalului ; competiția este strînsă și nu se întrevede încă perspectiva înlocuirii masive a unor metode cu altele. Această prelucrare, după cum se știe, parcurge un număr relativ mare de operații. De la forma brută în care metalul apare în procesele de furnal și de turnătorie la formele finite în care intră în piesele mașinilor. În general, se poate spune că una din tendințe este de a realiza o formă cît mai apropiată de cea finală în fazele anterioare pentru a se economisi cît mai mult din operațiile ulterioare. Această tendință are loc în siderurgie, în procesele de laminare. Creșterea ponderii tablelor subțiri în producția totală de laminate în toate țările cu siderurgie dezvoltată este expresia cea mai pregnantă a tendinței de economisire a substanței metalice și a ușurării proceselor ulterioare. Pe de altă parte, în uzinele constructoare de mașini se caută reducerea adausurilor de prelucrare prin mărirea preciziei turnării. S-a remarcat uneori faptul că producătorii caută să folosească în măsură cît mai mare prelucrarea prin deformare plastică pentru a elimina cît mai mult sau a renunța cu totul la prelucrarea mecanică

Trebuie subliniată cu toată tăria **tendința tehnicii moderne de a reduce (desigur cu respectarea restricțiilor respective) dimensiunile produselor.** Din păcate o mare parte din literatura economică este contaminată de ideea absolutizatoare a economiilor dimensionale. Uneori se creează impresia că autorii respectivi cred că o mașină, o uzină sau un produs este cu atît mai ineficient cu cît este de dimensiuni mai mari. În realitate, in tehnica modernă, principiul economiilor dimensionale trebuie formulat în termenii economici ai unei funcții cu restricții : un volum de funcționalitate cît mai mare la dimensiuni constante sau minime. Se poate cita ca exemplu paradoxal și izbitor cazul calculatoarelor electronice în care creșterea considerabilă a capacității calculatorului nu a fost posibilă decît prin micșorarea, cu cîteva ordine de mărime, a componentelor. Ideea economiilor dimensionale merită în continuare să fie studiată cu cea mai mare atenție datorită implicațiilor practice pe care le are.

Economia de substanță începe însă cu însăși producția de materiale. În perioada de după 1950 au crescut considerabil proprietățile de rezistență ale oțelului. Se apreciază că în perioada dintre 1960 și 1980 această creștere este de 3—4 ori. Desigur că materialele mai rezistente îndeplinesc aceeași funcție cu dimensiuni mai reduse decît cele ale materialelor mai puțin rezistente. În toate țările dezvoltate a crescut ponderea oțelurilor de calitate superioară. Alături de marile combinate siderurgice producătoare de oțeluri obișnuite au apărut microcombinatele cu un volum al producției pentru oțeluri superioare de ordinul sutelor de mii de tone.

Economii importante se obțin prin introducerea pe scară largă a maselor plastice ca materiale structurale în industria de prelucrare a metalelor, în construcții și în producția de ambalaje. Desigur, înlocuirea metalului cu o masă plastică este un act de creație complexă, care poate necesita în cazuri extreme reproiectarea întregii mașini. De aceea cuvîntul „înlocuire“ nu trebuie înțeles în sensul lui simplu. Procesul continuă în ritm lent dar ferm. A continuat avansul aluminiului și al aliajelor sale, precum și al altor materiale metalice și nemetalice.

În încheiere afirmăm că una din sursele majore de reducere a consumurilor de substanță în diferitele ramuri de producție, dar mai ales în industria constructoare de mașini este realizarea unei varietăți suficiente de materiale, semifabricate, piese și subansamble. Nu vom insista aici asupra faptului că varietatea este o valoare de întrebuințare emergentă, o utilitate colectivă a mărfurilor. Acest lucru este intuitiv limpede pentru reducerea consumului de substanță. Beneficiarii din țările dezvoltate au început însă să se plîngă de faptul că varietatea de materiale care li se oferă este atît de mare încît îi dezorientează în alegere. Este de presupus deci că și aici există o măsură optimă, un optim al varietății.

Sperăm să fi sugerat prin considerațiile noastre faptul că reducerea consumului de substanță este un proces complex, asupra căruia ne propunem să revenim într-un studiu ulterior.

Ihor LEMNIJ

Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice

PREGĂTIREA FORȚEI DE MUNCĂ ȘI CERINȚELE PRODUCȚIEI

ESTE tot mai mult resimțită nevoia ca procesul social și cel economic să fie abordate ca un întreg, luînd în considerare toate aspectele sale definitorii. Astfel, abordarea structural-sistemică nu poate avea în vedere revoluția tehnico-științifică numai ca influență a creației științifice asupra tehnicii de producție și cu atît mai puțin invers, ca o asimilare mecanică a creației tehnice în sistemul productiv. Procesul complex al interrelației dintre știință și tehnică, care stă la baza revoluției tehnico-științifice rezervă un loc central, primordial forței de muncă, activității creatoare a omului. Dezvoltarea forței de muncă este o parte a însăși dezvoltării forțelor de producție.

Fără îndoială că volumul și importanța muncii inovatoare, de creație, are tendința continuă și neîntreruptă de creștere. Cu atît mai mult cu cît în munca fizică grea, operațiile de rutină sînt preluate de mașini și instalații de producție, omului revenindu-i tot mai mult partea de concepție, de dirijare pe baza puterii sale de abstractizare și imaginare. Cincinalul revoluției tehnico-științifice cere eforturi deosebite pe linia creației științifico-tehnice, a asimilării celei mai valoroase tehnici în producție, a organizării producției și a muncii, la un nivel înalt, conducerea întregului proces economic către obținerea unor rezultate la nivel de performanță. Cerințele care se ridică în fața societății sînt atît pe linia asigurării resurselor materiale umane și financiare, cît și de creație științifico-tehnică, de asimilare a tehnicii celei mai avansate în producție.

Forța de muncă privită ca elementul de bază al procesului dinamic al dezvoltării producției va avea rolul hotărîtor mai ales din optica considerării sistemului productiv ca un sistem care se compune el însuși din subsisteme, întreprinderi cu autonomie de producție și gestiune. Desigur, întreprinderea nu poate și nu trebuie să devină o unitate autarhică, nici din punctul de vedere al inserării ei în mecanismul economiei naționale și nici din acela al pregătirii și folosirii cadrelor. Rolul întreprinderii de a asigura sporirea eficienței economice a folosirii mijloacelor de producție și a forței de muncă se realizează mai ales pe calea folosirii inițiativei creatoare a oamenilor muncii, a transformării întreprinderii într-un organism viu orientat spre obținerea celor mai înalte rezultate economice și materiale. Apropierea cercetării de producție nu urmează să se realizeze prin cumularea acestor genuri de activitate de către unul sau altul din sectoare, ci, în special, prin apropierea profilului activității desfășurate de forța de muncă din întreprindere de aceea de cercetare științifică (un rol important revenind forței de muncă superior calificate).

Condițiile cele mai importante pentru realizarea acestei apropieri sînt, după opinia noastră, îmbinarea profilului larg al pregătirii cu specializarea adîncă într-un anumit domeniu, interdependența strînsă între creația științifică românească, creația mondială și asimilarea acestei creații în sistemul productiv național, existența unei structuri adecvate a sarcinilor ce revin forței de muncă și a cadrelor calificate de care dispune întreprinderea a unor obiective și a unui sistem de cointeresare mobilizatoare.

Adîncirea diviziunii muncii conduce, în mod firesc, la o specializare tot mai intensă a forței de muncă. Necesitatea înlăturării neajunsurilor implicate de specializarea îngustă au condus la cristalizarea ideii că numai un profil larg de calificare poate permite mobilitatea profesională cerută de schimbările rapide care se petrec în tehnică, de cerințele de ridicare a productivității muncii. Profilul larg de calificare trebuie să se îmbine armonios cu specializarea pe anumite domenii, profilul larg constituind baza pe care se clădește și eventual se reclădește o specializare. Această idee este confirmată și de rezultatele obținute în cercetarea eficienței folosirii forței de muncă la întreprinderea „Libertatea" din Cluj-Napoca. Folosind indicatorul viteza de promovare într-o categorie superioară de încadrare a rezultat că persoanele încadrate în specialitatea dobîndită în facultate (s-a avut în vedere personalul cu calificare superioară), au promovat într-o categorie superioară, în medie, în 1,67 ani, pe cînd persoanele încadrate într-un domeniu înrudit cu specialitatea au promovat, în medie, în 2,9 ani într-o categorie superioară de retribuție. Fără a absolutiza valoarea cifrelor, considerăm că ele susțin destul de evident necesitatea ca absolvenții să lucreze cît mai mult cu putință în cadrul specialității în care s-au pregătit.

Se apreciază, în general, că pregătirea la locul de muncă este mai puțin eficientă decît pregătirea prin școală *). Aprecierea este valabilă îndeosebi pentru muncitori. Calificarea superioară a forței de muncă și specializarea cadrelor cu pregătire superioară trebuie să treacă în mod obligatoriu prin ambele forme de pregătire, deoarece la această categorie de calificare cele două forme nu sînt substituibile, dobîndirea unei anumite experiențe de producție fiind strict necesară oricărui specialist, iar lipsa de pregătire prin facultate, avînd în vedere valențele pe care această pregătire le asigură, este greu de conceput.

Proporția în care cunoștințele au fost dobîndite într-o formă sau alta pot influența asupra eficienței folosirii acestei categorii de forță de muncă. Folosind indicatorul viteza medie de promovare într-o categorie superioară rezultă că persoanele care au absolvit învățămîntul superior după ce au fost angajate au promovat într-o categorie superioară de retribuție mai repede (în 1,62 ani, față de 2,27 ani la celelalte persoane). Menționăm că la calcule s-a avut în vedere numai vechimea de după obținerea diplomei. Dacă se are în vedere întreaga vechime în muncă a celor care au avut contract de angajare și înainte de absolvirea facultății (avînd drept punct de plecare pentru aprecierea promovării într-o categorie superioară, categoria 1 și nu categoria 19 ca în calculele anterioare) atunci reiese că forma și durata de pregătire a acestei categorii de persoane a fost mai puțin eficientă. Ei au promovat într-o categorie superioară în 0.87 ani, pe cînd cei care s-au angajat după obținerea diplomei universitare în 0,45 ani.

Pornind de la faptul că cei din categoria de persoane care s-au angajat înainte de a absolvi o facultate au, în medie, cu circa 12 ani vechime mai mare decît cealaltă categorie, putem trage concluzia că există o anumită durată medie anterioară angajării care ar putea da după absolvirea facultății cea mai mare viteză de promovare.

Considerăm că aspectul relevat mai sus este interesant și din punctul de vedere al formării studentului în perioada de practică în producție. Diferența relativ mare de vechime sugerează ideea că o perioadă de muncă mai scurtă înainte de obținerea diplomei, sau o perioadă de practică în producție avînd o durată judicios stabilită și un conținut adecvat ar putea să determine optimul în ceea ce privește obținerea eficienței maxime a calificării.

Asimilarea creației științifico-tehnice în producție este strîns legată atît de existența unor resurse materiale și financiare suficiente, cît și de nivelul de calificare, experiența de producție, gradul dezvoltării științei organizării și conducerii producției, de experiența dobîndită în acest domeniu. Lipsa de experiență a forței de muncă conduce la situația cînd utilaje complexe sînt slab folosite, rezultatele obținute în producție cu aceleași utilaje sînt inferioare celor din întreprinderile cu aceeași înzestrare tehnică din țările avansate din punct de vedere economic, productivitatea muncii crește mai încet decît volumul fondurilor fixe, cheltuielile materiale la 1 000 lei producție-marfă sînt și ele influențate în sens negativ.

Viziunea sistemică asupra întreprinderii relevă existența unui volum de sarcini care să-i permită să funcționeze în bune condiții. Toate sarcinile privind organizarea, conducerea și inovația-dezvoltarea pretind un nivel înalt de instrucție și formare profesională și conștiință social-politică ridicată. Trebuie să pornim de la caracterul dinamic al structurii sarcinilor, de la necesitatea unor transformări continue în economia națională și întreprindere, de unde rezultă un caracter mobil, dar echilibrat al funcțiilor fiecărui sistem și subsistem al economiei. Realizarea cu deplină eficiență a obiectivelor cincinalului revoluției tehnico-științifice este condiționată și de degrevarea personalului tehnico-economic și de conducere cu calificare înaltă de sarcinile care se situează sub nivelul de pregătire al acestei categorii de lucrători ai întreprinderii și extinderea mecanizării muncii de birou, integrarea sistemului informațional al întreprinderii în sisteme agregate care folosesc calculatoare. În acest fel o parte din munca afectată unor lucrări care necesită calificare medie (volumul lucrărilor care considerăm că se încadrează în această categorie este, după aprecierea exprimată în răspunsurile la un chestionar aplicat la personalul TESA de la întreprinderea „Libertatea“, de 45,5% la ingineri, de 65,72% la economiști cu studii superioare, de 62,09% la tehnicieni și 80,05% la economiști cu studii medii) va putea fi folosită pentru altă muncă mai calificată și mai eficientă.

Privind întreprinderea ca sistem autoreglabil, mobilizarea resurselor umane, interesul pentru activitatea desfășurată trebuie să primească o atenție specială. În principal, alături de creșterea nivelului de conștiință este necesar să se acorde o atenție mai mare aspectului participativ al muncii depuse, nevoii ca satisfacția principală să se realizeze în însăși procesul muncii și nu în afara ei. Aportul individual trebuie apreciat prin prisma contribuției la realizarea producției sociale, din punctul de vedere al recunoașterii și aprecierii cît mai exacte a efortului și mai ales a rezultatelor fiecărui participant la producția socială. În același timp, forța de muncă, principala resursă a societății, trebuie să se dezvolte în strînsă concordanță cu celelalte elemente ale forțelor de producție, cu relațiile de producție pentru a putea îndeplini mărețele obiective ale Partidului Comunist Român de ridicare a societății noastre pe noi culmi de cultură, civilizație și bunăstare.

St. SONEA
(Cluj-Napoca)

---

*) A se vedea în acest sens Răboacă Gheorghe, Steliana Perț: **Pregătirea și folosirea rațională a forței de muncă**, București, Edit. politică, 1973, p. 17.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Prin mecanizarea lucrărilor, randamente și producții sporite

SARCINILE MARI, care revin industriei miniere pentru punerea în valoare a unor cantități sporite de substanțe minerale utile (cărbuni, minereuri metalifere și nemetalifere), impun găsirea permanentă de noi și eficiente soluții tehnice și organizatorice. O cale în acest sens o reprezintă creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor.

În ultimii ani au fost alocate de către stat însemnate fonduri de investiții pentru dotarea exploatărilor miniere cu utilaje moderne de mare randament. În 1975. de pildă, s-a ajuns ca 39,7% din producția de cărbune din subteran să fie obținută prin tăierea mecanică cu combine, pluguri și complexe mecanizate. Realizările respective au fost amplificate în cursul trim. I/1976, cind s-a obținut un indice de mecanizare de 44,6% (graficul). În ce privește lucrările de înaintare în galerii în sectorul carbonifer, nivelul de mecanizare a lucrărilor de încărcare a cărbunelui și sterilului a fost în trim. I/1976 de 45,6% față de 42,4% în 1975.

În sectorul minereurilor neferoase și nemetalifere, rezultatele obținute în 1975 în privința mecanizării operațiilor de încărcare la lucrările de înaintare în galerii, sînt destul de bune, ajungîndu-se pe total la 64%. Realizările din trim. I. 1976 sînt însă nesatisfăcătoare, ele situîndu-se sub nivelul perioadei corespunzătoare din anul precedent (graficul), ceea ce trebuie să constituie un semnal de alarmă pentru organele tehnice din întreprinderile și centralele în cauză.

La reducerea consumurilor specifice (în special de lemn) și la creșterea productivității muncii, contribuie în mare măsură și aplicarea unor tehnologii de mare randament. În exploatările carbonifere s-a introdus și extins, de exemplu, susținerea metalică cu stilpi individuali, extragerea cărbunilor din abataje cu mașini complexe, obținîndu-se pe această cale, în 1975, o producție de circa 14 mil. tone (cca. 75% din producția extrasă în subteran). În trimestrul I din acest an se menține aproximativ aceeași proporție, dar Centrala cărbunelui Petroșeni va trebui să urmărească ca acest ritm să fie depășit prin punerea mai deplină în valoare a întregului potențial tehnic din dotare. La exploatările de minereuri, în urma studiilor efectuate, s-au aplicat metode înaintate de exploatare (în abataje cu înmagazinare, cu surparea tavanului artificial) prin care au fost extrase 7,7 mil. tone minereuri în anul 1975, ritmul fiind menținut și în anul acesta.

Acordînd în continuare toată atenția extinderii mecanizării lucrărilor, introducerii de procedee de mare randament, industria minieră trebuie să obțină în acest an pe lîngă creșterea simțitoare a productivității muncii, producții suplimentare de produse minerale utile și însemnate reduceri ale costurilor de producție.

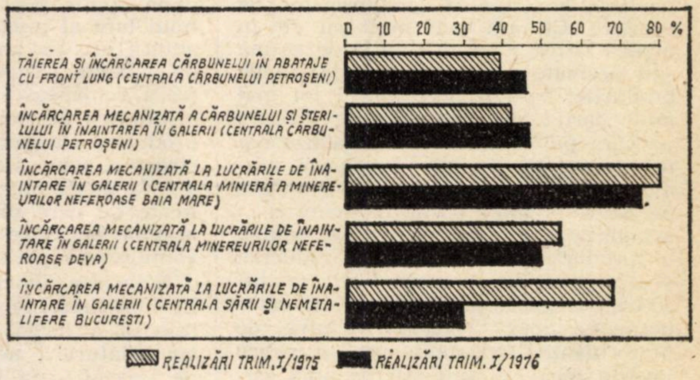

Evoluția indicilor de mecanizare în sectorul extractiv al cărbunilor și minereurilor

O investigație în 6 unități agricole, care pune în evidență importanța unor factori și a executării la timp și de calitate a lucrărilor

REZERVE DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI LA HECTAR

SPORIREA producției agricole în ritmurile prevăzute pentru actualul cincinal, în vederea realizării sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R. privind îmbunătățirea aprovizionării populației cu produse agroalimentare și acoperirea necesarului de materii prime agricole pentru industrie, este direct condiționată de utilizarea judicioasă a unor factori determinanți pentru creșterea producției la hectar. Între aceștia am aminti administrarea corectă și la timp a îngrășămintelor, a apei, respectarea epocii optime de efectuare a lucrărilor, asigurarea și buna folosire a mijloacelor mecanice și a forței de muncă.

Aspecte interesante în legătură cu influența principalilor factori de producție asupra nivelului producțiilor medii la hectar la culturile de grîu, porumb, floarea-soarelui, ca și privind rezervele existente pentru mai buna lor utilizare în scopul creșterii mai rapide a producției au reieșit din cercetarea efectuată în 6 unități agricole din județele Ialomița și Constanța. (vezi tabelul).

● Între recomandările specialiștilor și practica din producție, un decalaj nejustificat și păgubitor ● Cum se regăsesc cheltuielile pentru îngrășăminte în randamentul culturilor ? ● Fiecare udare în plus înseamnă o producție suplimentară de sute de kilograme la hectar ● Recoltarea la timp evită pierderile ● Forța de muncă din scripte și cea de pe ogor

Îngrășăminte — în cantitatea și structura necesare

ANALIZA datelor privind **dozele de îngrășăminte chimice administrate**, pe culturi, comparativ cu recomandările ne permit să formulăm unele concluzii semnificative.

- La cultura grîului, cu excepția C.A.P. Dor Mărunt, care pe 60% din suprafață a avut, ca premergătoare, leguminoase, unitățile din județul Ialomița au aplicat doze peste nivelul recomandat, fără ca acest efort de cheltuieli materiale să se reflecte în randamentele obținute. Cele din județul Constanța au aplicat doze inferioare celor recomandate, ceea ce nu le-a permis atingerea producțiilor medii la hectar estimate.
- La cultura porumbului, dozele aplicate au fost inferioare celor recomandate și foarte diferite de la o unitate la alta, ceea ce s-a reflectat în nivelul producțiilor realizate ; C.A.P. Vîlcelele, care cultivă în regim irigat, aplicînd o doză egală cu 34% din cea administrată de C.A.P. Dor Mărunt, a realizat o producție medie care reprezintă 48% din randamentul acesteia.

O influență deosebită asupra nivelului producției — alături de asigurarea cantitativă a îngrășămintelor — are și **administrarea acestora în structura solicitată de fiecare cultură.** În general, raportul între elementele fertilizante este diferit de cel recomandat (cu deosebire la C.A.P. Vîlcelele și C.A.P. Poiana), ceea ce a constituit una din cauzele obținerii unor randamente sub nivelul posibilităților.

În ce privește gradul de fertilizare a suprafețelor cultivate, din analiza a reieșit preocuparea majorității unităților de a fertiliza întreaga suprafață cultivată cu cantitățile de îngrășăminte chimice de care au dispus. Remarcăm însă, în unele cazuri, o fertilizare unilaterală a suprafețelor în cultură, datorită neasigurării îngrășămintelor fosfatice. În concluzie, putem relie̕fa faptul că în unitățile în care au fost asigurate cantitățile necesare de îngrășăminte chimice, într-o structură corespunzătoare și a existat preocuparea pentru folosirea lor rațională, nivelele de producție obținute la hectar au fost cele mai ridicate (C.A.P. Dor Mărunt).

Irigațiile : discrepanțe între posibilități și rezultate

DIN ANALIZA datelor rezultă că, în general, s-au obținut creșteri de producție — unele chiar semnificative — față de anii premergători irigării, creșteri ce pot fi atribuite în bună parte asigurării într-o măsură sporită a factorului apă. Apreciem însă că sporurile obținute la porumb și floarea-soarelui nu au fost pe măsura posibilităților create, la aceste culturi randamentele obținute fiind sub cele prevăzute în studiile tehnico-economice *). C.A.P. Vîlcelele înregistrează rezultate nesatisfăcătoare la toate culturile analizate, deși în 1974 unitatea ar fi trebuit să atingă parametrii proiectați.

Una din condițiile de bază pentru realizarea unor producții mari în sistemele irigate o constituie **utilizarea integrală a suprafețelor amenajate.** Această condiție nu a fost respectată în unitățile studiate. Astfel, din totalul suprafeței amenajate pentru irigat, C.A.P. Palazu Mare a irigat efectiv numai 63% la grîu, 42% la porumb și 89% la floarea-soarelui.

Un alt element care a influențat nivelul producțiilor medii la hectar a fost **gradul de asigurare cu factorul apă pe suprafețele efectiv irigate ;** unele unități au aplicat, pe o parte din suprafețe, un număr insuficient de udări. Or, după cum s-a putut constata, fiecare udare în plus s-a concretizat în sporuri de producție între 300—560 kg/ha la grîu și 30—370 kg/ha la floarea-soarelui.

Randamentele mai scăzute decît nivelurile prevăzute în STE se datoresc nu numai neadministrării numărului de udări recomandate, ci și nerespectării **momentului de aplicare a acestora**, carențe care s-au manifestat în unele din unitățile agricole studiate. De exemplu, la C.A.P. Vîlcelele producția medie de grîu pe suprafețele irigate a fost inferioară realizărilor din perioada anterioară irigării, situație determinată de faptul că pe lîngă neaplicarea udării de aprovizionare și a unui număr corespunzător de udări în timpul perioadei de vegetație, nici momentul apli-

Nivelul producțiilor medii (kg/ha)

Unități agricole	Grîu 1970—1974	Grîu 1974	Porumb 1970—1974	Porumb 1974	Floarea soarelui 1970—1974	Floarea soarelui 1974
Județul Ialomița						
— C.A.P. Dor Mărunt	1273	4367	6909	8468	1991	2607
— C.A.P. Vîlcelele	2638	2402	3716	4117	1701	2036
— I.A.S. Lehliu-Gară*)	2607	3782	5060	4751	2483	2929
Județul Constanța						
— C.A.P. Poiana	3628	3277	4810	4998	1921	2613
— C.A.P. Palazu Mare	3874	4100	4468	4380	1856	1816
— I.A.S. M. Kogălniceanu**)	3607	3770	5644	4521	2534	2650

*) Media 1971—1974
**) Media 1972—1974

---

*) C.A.P. Dor Mărunt, C.A.P. Vîlcelele, I.A.S. Lehliu-Gară (județul Ialomița) ; C.A.P. Palazu-Mare, C.A.P. Poiana, I.A.S. Mihail Kogălniceanu (județul Constanța). Cu excepția C.A.P. Dor Mărunt și I.A.S. Lehliu-Gară, celelalte unități agricole cultivă în regim irigat.

**) Nivelul producțiilor medii la hectar prevăzute în STE este sub cel preconizat de stațiunile experimentale din zonă ca fiind posibil de realizat.

cării udărilor nu a fost respectat. Astfel, chiar în perioada lunii mai, considerată „critică“ pentru cultura grîului, programul săptămînal de aplicare a udărilor a fost îndeplinit în proporții care au variat între 0 și 46%. La C.A.P. Poiana, în lunile iunie, iulie și august, deși au fost programate udări pe suprafețe cultivate cu floarea-soarelui cuprinse între 100 și 250 hectare, ele nu au fost începute în termenele stabilite, ceea ce a făcut ca revenirea pe poziție a aripilor de aspersiune să nu se facă în timpul optim (decalajul crescînd de la 14—15 zile la 28—30 zile) ; în acest fel, deși norma de udare la hectar a fost respectată, efectul ei asupra producției a fost diminuat.

Trebuie remarcat că prin amenajările date recent în exploatare au fost create condiții pentru asigurarea factorului apă la nivelul cantitativ necesar, cu respectarea momentului aplicării udărilor. De asemenea, unitățile sînt îndrumate permanent de specialiști din stațiunile experimentale și de la sistemele de irigații în care sînt încadrate. În această situație, putem aprecia că obținerea unor rezultate, în condiții de irigare, sub nivelul posibilităților existente, ceea ce conduce de asemenea la creșterea cheltuielilor materiale fără sporuri corespunzătoare de producție, se datorește în primul rînd deficiențelor menționate, legate de modul în care fiecare unitate agricolă utilizează apa. Ele au fost determinate în principal de **insuficiența numerică, fluctuația și calificarea insuficientă a forței de muncă** utilizată la exploatarea sistemelor de irigații și a utilajelor din dotare.

La rezolvarea deficitului de forță de muncă poate contribui accelerarea introducerii tractării mecanizate a echipamentelor de udare. Totodată, obținerea unor randamente ridicate în sistemele de irigații depinde într-o măsură însemnată și de întreținerea corespunzătoare a amenajărilor și a echipamentelor de care dispun unitățile agricole.

Lucrări în timpul optim — producții suplimentare

MECANIZAREA poate conduce nemijlocit la sporirea producțiilor medii la hectar, în primul rînd prin crearea posibilităților de efectuare a lucrărilor agricole în cadrul perioadelor agrotehnice optime și la un înalt nivel calitativ, reducînd astfel pierderile datorate efectuării lor prea devreme sau prea tîrziu. Unitățile la care ne referim au dispus, în general (I.A.S.-urile prin dotare proprie, iar C.A.P.-urile prin intermediul secțiilor de mecanizare — S.M.A.), de gama de mașini și tractoare necesare, ajungînd la un înalt grad de mecanizare a principalelor lucrări la culturile de grîu și floarea-soarelui. Totuși, pentru unele culturi luate în studiu s-au întîmpinat dificultăți din punctul de vedere al înzestrării și îndeosebi în ce privește posibilitatea recoltării mecanizate a porumbului și florii-soarelui în perioada optimă. De asemenea, s-au semnalat carențe în legătură cu posibilitatea efectuării mecanizate a lucrărilor care asigură eliberarea terenului în scopul efectuării în timpul optim a lucrărilor agricole la culturile ulterioare.

La cultura grîului, o influență deosebită asupra producției medii obținute are **epoca de efectuare a lucrărilor**, în special a celor de semănat și de recoltat. În general, unitățile agricole unde am efectuat cercetarea s-au încadrat în epocile recomandate de stațiunile experimentale din zonă, în ce privește epoca de efectuare a semănatului. Decalaje s-au înregistrat însă la I.A.S.-Lehliu-Gară și I.A.S. M. Kogălniceanu (circa 50%, respectiv 75% din suprafețele însămînțate cu grîu fiind semănate în afara epocii optime), ceea ce a contribuit la realizarea în aceste unități a unei producții medii de grîu sub nivelul posibilităților, deși a existat dotarea necesară ; cauzele, cum se întîmplă adesea, au fost de natură subiectivă — deficiențe în organizarea producției și a muncii. În ce privește recoltarea, efectuarea acestei lucrări în unitățile studiate nu a fost în totalitate încadrată în epoca optimă, (fapt determinat tot de unele neajunsuri organizatorice), din care cauză s-au produs pierderi.

Referitor la lucrările de întreținere a porumbului, o remarcă deosebită se poate face pentru C.A.P. Dor Mărunt, care a respectat în mai mare măsură perioada optimă de efectuare a acestora, fapt reflectat de nivelul producției medii la hectar — aproape 8 500 kg boabe pe teren neirigat. Adoptarea treptată de către toate unitățile agricole a unor variante de tehnologii de întreținere cu un grad mai mare de mecanizare și erbicidare oferă posibilitatea efectuării acestora în perioadele optime, cu influență directă asupra nivelului producțiilor medii la hectar.

Recoltarea porumbului reprezintă lucrarea cu cele mai mari rezerve de creștere a gradului de mecanizare, situație relevată și de faptul că în unele din unitățile agricole studiate, numai o mică parte din totalul suprafeței cultivate cu porumb a fost recoltată mecanizat (C.A.P. Vîlcelele 2%, C.A.P. Poiana 34%). La C.A.P. Vîlcelele, spre exemplu, recoltatul porumbului s-a efectuat manual și a durat de la 15 septembrie pînă la 24 decembrie. În legătură cu această problemă, cercetarea noastră a demonstrat că în toate unitățile agricole există suficiente rezerve pentru scurtarea perioadei de recoltare, atît prin dotarea combinelor Gloria C 12 cu echipamentele necesare pentru recoltat porumb, cît mai ales printr-o mai bună utilizare a mașinilor din dotare.

La cultura florii-soarelui, avînd în vedere gradul înalt de mecanizare a lucrărilor, nivelul producției medii este condiționat în mare măsură de respectarea epocii optime de efectuare a acestora.

Asigurarea și utilizarea forței de muncă

RANDAMENTELE LA HECTAR au fost influențate și de numărul și structura forței de muncă existente în fiecare unitate și, mai ales, de modul utilizării acesteia.

În cooperativele luate în studiu există diferențe sensibile între potențialul de muncă evidențiat în dările de seamă statistice și cel real, pe care unitățile se bazează în efectuarea lucrărilor, mai cu seamă la Palazu Mare și Vîlcelele — cooperative care, dealtfel, au avut și cele mai mari dificultăți cu asigurarea forței de muncă.

Se impune **asigurarea în limitele necesare a numărului de brațe de muncă tinere**, în corelație cu creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole. Numai în acest fel va putea fi asigurată înlocuirea forței de muncă ce va depăși limitele vîrstei active.

O constatare generală, care se poate face pentru toate culturile, este aceea că între întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție există diferențe evidente în ce privește cantitatea de muncă consumată la unitatea de suprafață, diferențe care se explică prin mecanizarea în mai mare măsură a lucrărilor auxiliare la I.A.S.-uri. De asemenea, a rezultat clar **corelația între consumul de muncă la unitatea de suprafață și producția medie la hectar.** Desigur, prin aceasta nu trebuie să se înțeleagă că susținem creșterea consumului de muncă vie la unitatea de suprafață ca o condiție a sporirii producției. La nivelul tehnologiilor actuale, este necesară însă efectuarea la timp a tuturor lucrărilor care condiționează nivelul producțiilor.

Unitățile agricole studiate, și în special cele cooperatiste, se confruntă cu probleme complexe privind asigurarea cu forța de muncă necesară pentru efectuarea la timp a tuturor lucrărilor agricole, iar aceasta în condițiile în care în fiecare unitate există rezerve potențiale însemnate de forță de muncă. Aceste probleme rezultă, atît din numărul de zile-muncă efectuate pe an, cît și din faptul că o pondere însemnată din forța de muncă de care dispun unitățile cooperatiste nu este atrasă la activitatea de producție a acestora. **Mai buna organizare a producției și a muncii** și, în special, **aplicarea consecventă a retribuirii muncii pe baza acordului global** constituie rezerva principală pentru a se realiza o participare mai intensă la activitatea de producție a cooperatorilor, cu consecințe directe și pozitive asupra nivelului randamentelor la hectar.

Maria BUCUR,
Rodica EMANOIL,
Romeo CONSTANTIN,
Grigore VÎLCEANU
Institutul central de cercetări economice

DEZBATERE „R.E."

ANALIZA ECONOMICO-FINANCIARĂ (II)

Condiţii ● Realizare ● Efecte

ÎN NUMĂRUL 22 al revistei noastre am publicat prima parte a dezbaterii privind rolul şi importanţa analizei economico-financiare în procesul decizional. În numărul de faţă publicăm punctele de vedere exprimate în cadrul dezbaterii privind relaţia care există între analiza economică-financiară şi funcţia de control a conducerii unităţii economice, reliefînd, în acelaşi timp, scopul cognitiv al relaţiei diagnoză-prognoză.

Analiza şi controlul

C. Topciu — Ţinînd seama de întrepătrunderea şi condiţionarea reciprocă a problemelor de control, analiză şi evidenţă şi de importanţa lor în procesul decizional, considerăm că la nivel de întreprindere toate aceste activităţi trebuie să se realizeze sub o conducere unică, căreia, pentru buna funcţionare a sistemului, să i se asigure o înaltă autoritate. Înţeleg prin aceasta ca funcţia respectivă să nu fie de nivelul unui şef de compartiment, ci să fie ridicată la nivel de conducere.

În atribuţia unei astfel de funcţii să se prevadă, printre altele, organizarea şi realizarea controlului general al întreprinderii sub toate formele lui (preventiv, operativ-curent, ulterior), analiza economico-financiară la nivelul conducerii şi a fiecărui compartiment funcţional, organizarea şi conducerea evidenţei, pregătirea deciziilor şi urmărirea modului lor de aplicare. Toate aceste atribuţii se pot realiza, după opinia mea, în cadrul organigramei fiecărei întreprinderi fără un aparat suplimentar, doar printr-o bună organizare a muncii şi o judicioasă delimitare şi repartizare a sarcinilor, astfel încît anumiţi lucrători, mai competenţi, să poată fi eliberaţi de unele lucrări de rutină şi să fie utilizaţi permanent sau temporar în activităţi de control, analiză şi sinteză.

Cu privire la competenţele existente în efectuarea analizelor economico-financiare, considerăm că în afara celor consfinţite printr-un act normativ special în ceea ce priveşte analiza pe bază de bilanţ, nu mai este necesar să se stabilească şi alte competenţe pe cale legală. Procesul conducerii şi activitatea de control economic-financiar impun de la sine şi efectuarea unor analize economice.

Referindu-ne la întreprinderi, problema care se pune este să-i obişnuim pe lucrătorii cu funcţii economico-financiare să folosească şi să analizeze informaţiile pe care le primesc, să desprindă concluziile care se degajă şi să adopte cu promptitudine măsurile ce se impun pentru bunul mers al activităţii. Acest proces de analiză şi decizie trebuie să se desfăşoare, după competenţe, în cadrul fiecărui compartiment funcţional al întreprinderii şi la nivelul ei central. Analizele se pot efectua periodic, la sfîrşitul perioadelor de gestiune, pe baza informaţiilor sintetice şi analitice deja centralizate. Ele trebuie efectuate şi în mod curent, în timpul desfăşurării proceselor economice-financiare, folosind informaţiile operative şi primare. Astfel de analize prezintă importanţă prin aceea că dau posibilitatea să se descopere din timp acţiunea nocivă a unor factori, care se pot înlătura pe parcurs, înainte de încheierea perioadei de gestiune.

În controlul economic-financiar, analiza economică se utilizează ca un instrument integrat procedeelor de control şi trebuie aplicată în funcţie de obiectivele care se urmăresc. Ea devine indispensabilă în realizarea obiectivelor care privesc situaţia financiară a întreprinderii, situaţia imobilizărilor de fonduri, utilizarea mijloacelor circulante, utilizarea fondurilor fixe, îndeplinirea planului etc.

Pentru anumite situaţii, concluziile finale ale controlului se pot stabili numai prin utilizarea analizei economice. În cele mai multe cazuri, însă, pentru identificarea cauzelor reale ale unei abateri şi pentru stabilirea răspunderilor ce se impun, numai rezultatele analizei economice nu sînt concludente, fiind necesară utilizarea şi a altor procedee specifice controlului financiar. Pot fi avute în vedere, spre exemplu, obiectivele de control care vizează integritatea avutului obştesc, legalitatea operaţiilor, calculul şi plata retribuţiei, determinarea exactă a vărsămintelor către buget etc.

Pe lîngă rolul ei de instrument utilizat în procesul conducerii şi în activitatea de control economic-financiar, analiza economică se poate utiliza şi în cadrul unor studii şi cercetări care privesc activitatea unităţilor economice, a unor ramuri economice, efectele aplicării unor acte normative etc. Avem în vedere în acest sens anumite studii efectuate pe cale de cercetare ştiinţifică şi de expertiză economico-financiară, care să se soldeze, spre exemplu, cu depistarea cauzelor reale care menţin anumite situaţii negative cronice în activitatea unor întreprinderi şi a căilor de sporire a eficienţei acestora şi cu adoptarea de decizii care să impună lichidarea neajunsurilor. Astfel de studii pot fi efectuate pe bază de comandă de către institutele şi centrele specializate de cercetări sau de către învăţămîntul superior în cadrul integrării cu cercetarea şi producţia.

Credem că şi **expertiza economică-financiară trebuie să joace un rol mai însemnat în sprijinirea activităţii întreprinderilor în direcţia sporirii eficienţei economice.** Potrivit organizării actuale la noi în ţară acest gen de expertiză se efectuează numai sub forma expertizei contabile judiciare. Şi sub această formă experţii au posibilitatea să sesizeze anumite situaţii negative existente în activitatea întreprinderilor, unele rezerve de creştere a eficienţei încă nevalorificate etc. Ei pot fi obligaţi să depună la birourile de experţi un raport separat în acest sens. La rîndul lor, birourile să informeze periodic inspecţia financiară de stat cu privire la constatările făcute de experţi, în vederea valorificării lor de către acest organ. După opinia noastră, **sfera preocupărilor birourilor de experţi se poate lărgi în sensul efectuării unor expertize economice-financiare,** la cererea oricărui organ competent, **pentru clarificarea sau diagnosticarea anumitor situaţii,** aplanarea neînţelegerilor dintre anumite unităţi în scopul evitării fazelor litigioase etc. Printr-o asemenea reprofilare a activităţii de expertiză ar exista un organ independent, competent să organizeze pe bază de comandă studii, cercetări şi analize economice la nivel de întreprindere, centrală sau ramură.

Relaţia diagnoză-prognoză

Ioan Cherteş. Analiza economică, unul din instrumentele de bază pentru înfăptuirea atributelor conducerii, trebuie să se circumscrie în totalitatea sferei de acţiune a acesteia şi, ca atare, ea trebuie să se realizeze la intervale prestabilite sau în funcţie de apariţia unor evenimente. Cele două laturi ale activităţii de cercetare economică, diagnoza-prognoza, nu pot fi separate şi, ca atare, nu putem fi de acord cu acei tovarăşi care atribuie muncii de analiză numai un rol pasiv, de constatare, fără căutarea unor propuneri de măsuri pentru eliminarea neajunsurilor sau de desprindere a acţiunii diferiţilor factori negativi.

Aşa cum am arătat, munca de analiză trebuie să aibă o arie amplă, atotcuprinzătoare, dar ceea ce este esenţial după părerea noastră, este că analiza economică trebuie să fie în toate cazurile o activitate de cercetare îndreptată să descopere noi date şi fapte despre obiectul cercetat sau, în subsidiar, să aprecieze unele elemente cunoscute care prezintă însă mari variaţiuni sau incertitudini. Pe aceste considerente, am putea să împărţim analizele economice în **analize la intervale scurte de timp,** cum ar fi cele privind îndeplinirea planului sau analizele pe bază de bilanţ contabil, care, în general, pot fi direcţionate în vederea stabilirii abaterilor faţă de anumiţi parametri prestabiliţi, în vederea desprinderii consecinţelor şi a măsurilor ce se impun ; — **analize la intervale mari de timp,** asupra evoluţiei unor fenomene sau procese care au ca scop caracterizarea modului de funcţionare a unor sisteme, în vederea desprinderii tendinţelor de modificare a dimensiunilor acestora, care să furnizeze premisele luării unor decizii strategice de echilibrare în noile structuri.

Cred că utilitatea discuţiilor noastre nu constă numai în a ne referi la mai buna precizare a conceptului de analiză, ci să contribuim, totodată, cu unele păreri privind :

Modul de abordare şi elaborare a analizelor. În acest domeniu există concepţia elaborată cu ani în urmă, potrivit căreia analiza reprezintă comentarea unor informaţii economice culese şi prelucrate. Mai mult, în acest domeniu există şi unele păreri potrivit cărora cercetătorii în domeniul economiei ar trebui separaţi în două grupe : **producători de date,** cum ar fi statisticienii, contabilii, merceologii şi alţii şi **utilizatori de date,** cum ar fi planificatorii, prognoziştii şi alţii. Personal, nu îmbrăţişez această concepţie, întrucît cele două faze, tratate separat, ar putea conduce la anumite neajunsuri, respectiv ar putea să existe cazuri de culegere, prelucrare şi stocare a unor date, care să nu aibă nici o valoare de întrebuinţare, şi în acest caz să avem de-a face cu o risipă de muncă şi mijloace. De aceea, consider că cele două faze trebuie să constituie părţi integrante ale unui proiect general de cercetare, în care primul — culegerea şi prelucrarea datelor — să se facă în funcţie de scopurile cognitive ale analizei de diagnosticare-prognozare .

Forma şi conţinutul analizelor economice trebuie să fie reprezentate de comentarea informaţiilor primare sau secundare, care au fost ordonate în tabele, diagrame sau alte forme de prezentare. Cred că nimeni nu poate contesta că informaţiile cifrice singure nu au darul de a spune totul : de aceea comentariile (textele) sînt o necesitate, însă cu precizarea că acestea să fie făcute numai acolo unde este nevoie, respectiv să evidenţieze disproporţiile, cauzele şi efectele. În mai multe cazuri construirea ingenioasă a unor tabele sau grafice are, după părerea mea, o valoare analitică mai mare decît orice comentariu şi, ca atare, consider că în munca de studiu şi analiză economică trebuie să fim cît mai exigenţi în privinţa dimensiunilor textului. Ca urmare, considerăm că practica actuală de elaborare şi transmitere a unor scheme de analiză de către organele centrale de stat întreprinderilor şi centralelor nu stimulează creativitatea şi originalitatea acestora, întrucît specialiştii din întreprinderi, în majoritatea cazurilor, respectînd cu stricteţe schemele, execută mai mult o muncă de rutină, în detrimentul cercetării.

Cadrele de specialişti pentru munca de analiză economică constituie o altă cerinţă fundamentală. În acest domeniu am vrea să amintim că, întrucît principalele decizii ale conducerii vizează dezvoltarea fondurilor fixe, a produselor, a serviciilor şi a tehnologiilor, analiza economică ar trebui să primeze în acest sector, furnizînd cercetării tehnologice elementele de bază în vederea asigurării eficienţei sub multiple aspecte : randamente, mărimea seriei de fabricaţie, competitivitatea sub aspectul costurilor şi respectiv al mărimii preţului de producţie. Din păcate, cercetarea economică în acest domeniu este încă deficitară. Pentru depăşirea deficienţelor actuale consider că în pregătirea de viitor a economiştilor sînt necesare unele îmbunătăţiri, şi anume : este necesar să fie pregătite două tipuri de specialişti : **economişti pentru gestiune economică,** care să stăpînească temeinic cunoştinţe juridice, de finanţe, preţuri şi tehnici de calcul, şi **economişti pentru cercetare-dezvoltare,** care să stăpînească într-o mai mare măsură tehnica şi tehnologia producţiei materiale, informatica, econometria şi bineînţeles probleme de finanţe, preţuri etc.

Datorită lipsurilor în pregătirea absolvenţilor cu studii economice, aceştia nu pot fi folosiţi imediat după absolvirea facultăţilor decît într-o proporţie redusă în cercetare, ca urmare a lipsei de cunoştinţe, în special în domeniul tehnicii şi tehnologiei. Practica arată că absolvenţii facultăţilor economice, în primii ani după absolvire, sînt folosiţi mai mult în munci de calcule sau în activităţi funcţionăreşti, de rutină, care pot fi exercitate de cadre fără studii economice superioare.

Întrucît şi tematica dezbaterii şi antevorbitorii s-au referit la cadrul legal al muncii de analiză şi control, ce se efectuează la diferitele trepte ierarhice, consider că deficienţele în acest domeniu nu se datoresc nici formelor şi nici normelor de organizare. Analiza economică fiind un instrument pentru realizarea atributelor şi funcţiilor conducerii, considerăm că indiferent de numărul şi structura compartimentelor organizatorice, conducătorii unităţilor trebuie să folosească eficient potenţialul uman cu pregătire superioară de specialitate, stabilind în fiecare perioadă lucrările de analiză ce trebuie elaborate şi persoanele de execuţie, indiferent de compartimentele unde acestea îşi desfăşoară activitatea. Analiza situaţiei existente asupra unor probleme sau neajunsuri şi măsurile ce se impun pot fi executate, în unele cazuri, şi cu forţe din afara unităţii respective, cu condiţia ca executanţii externi, pe lîngă competenţa respectivă, să-şi asume răspunderea, atît asupra diagnosticării, cît şi a acordării de asistenţă pentru implementarea soluţiilor propuse.

Dezbatere consemnată de

Maria IONIŢĂ

INFORMATICA ÎN SPRIJINUL PRODUCȚIEI

O METODĂ DE REDUCERE A CHELTUIELILOR MATERIALE

PORNIND de la o bogată experiență în munca de proiectare de tehnologii, mașini, utilaje, autorul articolului, doctor în economia industriei, propune o metodă pe cît de simplă, pe atît de interesantă pentru evaluarea consumului total de materie primă încorporată într-un produs, indiferent de complexitatea lui. Metoda este aplicabilă în toate procesele de producție omogene care prelucrează succesiv aceeași materie primă sau cîteva sortimente ale acesteia.

Ordinul de mărime al economiilor ce pot fi realizate prin folosirea metodei și importanța includerii ei în analiza economică pentru noi produse și tehnologii, în reproiectarea produselor, rezultă din cazul concret al unei uzine unde, prin depistarea și valorificarea pe faze de fabricație a deșeurilor la 3 produse din gama de utilaj chimic, urmează a se realiza economii de 7,7 milioane lei/an.

Trebuie relevat că metoda prezentată mai jos a trezit interesul deosebit și al unor specialiști de peste hotare.

METODA PREZENTATĂ PERMITE :

- **normarea științifică și controlul permanent al consumului de metal** pe subansamble și produse finite, în toate întreprinderile și în toate subunitățile de producție ;
- **cunoașterea cantității specifice de deșeuri,** pe structură și calitate, pe fiecare produs finit și pe fiecare operație tehnologică în parte ;
- **reducerea gabaritului, a greutății specifice a produselor finite** realizate în ramura construcțiilor de mașini — iar în final,
- **micșorarea cheltuielilor de fabricație.**

CREȘTEREA ȘI DIVERSIFICAREA continuă a producției de mașini și utilaje de mare randament, valorificarea superioară a metalului, încorporarea în valoarea producției finite a unei cantități tot mai mari de muncă de concepție, ridicarea calității producției și mărirea eficienței întregii activități economice constituie, în prezent, cerințe majore în conducerea și dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini.

Fiind cea mai mare consumatoare de metal, acestei ramuri îi revine sarcina realizării unui înalt grad de prelucrare a produselor sale, astfel ca dintr-o cantitate specifică minimă de materiale să obțină mașini-unelte, utilaje și instalații cu durabilitate și valoare de schimb tot mai ridicate. Aceasta cu atît mai mult, cu cît în perioada actuală, ponderea cheltuielilor cu materia primă în prețul de cost al producției finite reprezintă peste 70%, iar prețurile pe piața internațională a materiilor prime utilizate în fabricarea metalului (minereuri, cărbuni cocsificabili, energie, combustibili) sînt într-o continuă creștere.

În cele ce urmează vom formula unele măsuri care, după opinia noastră, pot conduce la economii substanțiale de metal, pornind de la o evaluare mai exactă a consumului de materie primă încorporată în produsul finit, prin utilizarea metodei de calcul pe care am numit-o **„calculul consumului specific integrat de materie primă“.**

Această metodă permite : normarea științifică și controlul permanent al consumului de metal pe subansamble și produse finite, în toate întreprinderile și în toate subunitățile de producție ; cunoașterea cantității specifice de deșeuri, pe structură și calitate, pe fiecare produs finit și pe fiecare operație tehnologică în parte ; reducerea gabaritului, a greutății specifice a produselor finite realizate în ramura construcțiilor de mașini etc. — iar în final, micșorarea cheltuielilor de fabricație. Totodată, determinarea și integrarea consumurilor specifice pentru obținerea materiei prime de bază — de exemplu pentru laminate (cocs, minereu, feroaliaje, combustibili, energie ș.a.) și a consumurilor specifice pe produs fac posibilă stabilirea cu mai mare exactitate a rentabilității exportului în ramura construcțiilor de mașini.

În prezent, determinarea consumului specific total de materii prime pe produs finit în industrie se efectuează separat de către fiecare întreprindere, fără a se avea în vedere cheltuielile de materie primă „în amonte“, deci consumul total integrat de materii prime și semifabricate necesare și costul în valută al acestora, ceea ce face ca analiza economică a acestor cheltuieli să aibă o semnificație redusă.

În țara noastră, preocupările pentru perfecționarea și, mai ales, elaborarea de metode științifice de determinare a consumului specific integrat de materie primă, folosind instrumentul matematic și mașinile electronice de calcul, sînt de dată recentă. Generalizînd unele observații practice în determinarea consumului specific de materii prime pentru produse finite cu multe operații tehnologice, unde au loc „căderi“ de metal și stabilind algoritmul matematic corespunzător, a fost elaborată o metodă științifică de determinare a consumului specific total (integrat) de materie primă pe unitatea de produs finit. La produsele destinate exportului, determinarea rapidă și precisă a consumului specific integrat de materie primă (inclusiv semifabricatele obținute într-o fază de prelucrare anterioară și indiferent de întreprinderea unde se obțin acestea) pe unitatea de produs presupune cunoașterea consumului specific de materie primă pe operații, a cantității de deșeuri pe structură și a prețului de export al materiei prime. Dispunînd de aceste date, se întocmește mai întîi matricea elementelor componente ale consumului specific (normat sau rezultînd din literatura de specialitate), pe fiecare operație tehnologică în parte, înscriind în matrice operațiile tehnologice, în ordinea inversă fluxului tehnologic de fabricare a produsului finit respectiv.

Folosind notațiile corespunzătoare, tabelul elementelor componente ale consumului specific integrat de metal pe operație (semifabricat) și pe unitate de produs finit se prezintă astfel :

/j	1	2	3	n	x	C	B
1	a_{11}	a_{12}	....	a_{1m}	x_1	C_1	b_1
....	....	....	....	....	....	....	....
n	a_{n1}	a_{n2}	....	a_{nn}	x_n	C_n	b_n

unde :

a_{ij} — cantitatea de deșeuri ce cade la operația i (1...n) de calitatea j (1, 2...n) — deșeu masiv, șpan mărunt, arderi etc.

$x(x_1, x_2 \ldots x_n)$ — vectorul greutate unitară a produsului finit (a semifabricatului sau a piesei) etc. ;

$C(C_1, C_2 \ldots C_n)$ — vectorul consumului specific total pe operația respectivă, calculat pe unități de semifabricat, produs finit etc. ;

$B(b_1, b_2 \ldots b_n)$ — vectorul consumului specific integrat (total) de metal pe unitatea de produs finit (subansamblu, ansamblu, utilaj, mașină-unealtă etc).

Consumul specific de materie primă pe o operație tehnologică a unui semifabricat, sub forma matricială, se determină rezolvînd matricea $(\bar{A} = a_{ij})$

unde i și j = (1...n) .. ., respectiv însumînd pe linie elementele conținute.

Analitic, consumul specific integrat se determină după această metodă, pentru fiecare operație tehnologică, prin relația :

$$C_i = \sum_{j=1}^{n} a_{ij} + x_i \ (i = 1, 2 \ldots n).$$

Matricea consumului specific integrat de materie primă de produs finit, adică ținînd seama și de pierderile tehnologice și de cantitatea specifică de deșeuri ce cad în prelucrări anterioare ce au loc și în alte întreprinderi din altă ramură (de exemplu în metalurgie), se determină rezolvînd matricea $(\bar{A} = a_{ij} \ldots b_{n-1})$.

Practic, consumul integrat de materie primă pe produs finit și pe fiecare operație în parte (ținînd seama și de pierderile din operațiile anterioare) se determină adunînd greutatea ( ) semifabricatului cu elementele fiecărei linii (deșeuri pe structură plus pierderi mecanice, arderi), amplificat cu consumul specific $(a_{1n} b_0 + x_0)$ realizat în tehnologia anterioară.

Analitic, consumul specific integrat de materie primă se determină cu relația :

$$B_i = \sum_{i=1}^{n} a_{ij} \cdot B_{i-1} \quad \text{unde :}$$

$$\bar{B}_n = b_{n-1} \left(\sum_{i=1}^{n} a_{ij} + x_{n-1} \right) \quad \text{șau cu}$$

$$b_i = C_{i-1} \cdot b_{i-i1} \ (i = 1, 2 \ldots bn \cdot)$$

Un exemplu ipotetic de calcul și de aplicare cu cifre a acestei metode, pe un proces tehnologic restrîns rezultat prin suprapunerea celor două matrici ale produsului finit :

$(\bar{A} = a_{ij}$ și $\bar{B} = a_{ij} \cdot b_{n-1})$,

este prezentat în tabel.

În liniile 1, 3, 5 din exemplul dat se cuprind elementele consumului specific pe fiecare operație tehnologică din flux, iar în liniile 2, 4, 6 sînt trecute elementele consumului specific pe operații și semifabricate, amplificat ținînd seama de pierderile din operațiunile anterioare. (Consumurile specifice cuprinse în tabel sînt arbitrare).

Consumul integrat de metal pe unitatea de produs finit

	Șpan	Țunder	Deșeuri masive	Alte deșeuri	Rebut	Pierderi tehnologice	Total deșeuri	Produs	Consum integrat pe operații	Consum integrat pe produs
	t	t	t	t	t	t	t	kg	t	t
Frezare	0,050	—	0,210	—	—	—	—	1 000	1 260	—
	0,050	—	0,210	—	—	—	0,260	—	—	1,260
Strunjire III	—	—	0,103	—	—	—	—	1 000	1,103	—
	—	—	0,130	—	—	—	0,130	—	—	1,390
Strunjire II	—	—	—	—	—	0,001	—	1 000	1,001	—
	—	—	—	—	—	0,001	0,001	—	—	1,391
Strunjire I	0,034	—	0,030	0,015	—	—	—	1 000	1,009	—
	0,117	—	0,042	0,020	—	—	0,179	—	—	1,570
Maleabilizare	—	—	—	—	—	0,009	—	1 000	1,009	—
	—	—	—	—	—	0,014	0,014	—	—	1,534
Debitare	0,053	—	—	—	—	0,040	—	1 000	1,093	—
	0,083	—	—	—	—	0,064	0,147	—	—	1,731
Total	0,250	—	0,382	0,020	—	0,079	—	1 000	—	1,731

Din exemplul dat rezultă că pentru o tonă de produs (semifabricat) care are cîteva operații tehnologice se consumă 1,731 t materie primă, din care 731 kg reprezintă materii prime ce cad în acest proces sub forma de deșeuri masive, șpan, alte deșeuri, ca și sub forma de arderi, evaporări.

Metoda are avantajul că — folosind calculul matricial, metoda de bilanț și calcul analitic al elementelor consumului specific, ținînd seama de greutatea unitară a produsului sau a semifabricatului analizat, contribuie la:

- cunoașterea exactă și rapidă a necesarului de materie primă, încă înainte de începerea fabricației (contractarea) unui produs industrial ;
- determinarea cheltuielilor în valută pentru un produs industrial intern, cînd se folosesc materii prime din import sau cînd acestea fac obiectul exportului (astfel, metoda a servit la fundamentarea deciziei de eliminare din nomenclatorul de export a unor sortimente de laminate, ținînd seama de efortul valutar pentru procurarea materiilor prime) ;
- realizarea de importante economii la cheltuielile de manoperă și la cele cu mașinile de calcul ;
- rapiditatea calculului consumului specific de materie primă necesară unui produs, exprimat într-un semifabricat ce se consumă pentru materia primă respectivă ;
- planificarea materiei prime, a transporturilor, a resurselor și modificarea corectă și rapidă a unor secțiuni de plan, controlul și mai buna gospodărire a materiilor prime în procesul de producție, care duc la importante economii de metal.

Această metodă a fost aplicată cu succes în cadrul Institutului de cercetări metalurgice, al Institutului de proiectări pentru construcții de mașini, precum și în unele uzine.

dr. Vasile OJOG

Institutul de proiectări pentru construcții de mașini

TRIBUNA EXPERIENȚEI ÎNAINTATE

Perfecționarea pregătirii cadrelor în teritoriu

ÎN ACTUALUL CINCINAL, în județul Gorj vor fi puse în funcțiune peste 40 de mari obiective economice, se vor dezvolta cele existente. Biroul Comitetului județean al P.C.R., analizînd problemele legate de acest program de dezvoltare, a stabilit măsuri privind asigurarea necesarului de cadre de conducere și de specialitate bine pregătite, inclusiv organizarea pe plan local a perfecționării pregătirii lor profesionale.

Astfel, la inițiativa Cabinetului județean de organizare, cu sprijinul Academiei „Ștefan Gheorghiu“ al Institutului central pentru conducere și informatică, al Centralei cărbunelui Petroșani și al altor unități, la Tg. Jiu a început, în toamna anului trecut, primul curș de perfecționare în domeniul organizării conducerii producției și a muncii, cu 40 de participanți — șefi de compartimente și cadre de specialitate în domeniul organizării, de la principalele întreprinderi din județ.

Programul cuprinde, pe lingă latura teoretică a problematicii, și o serie de metode, tehnici și procedee care să asigure latura practică a cursului. Temele din program s-au orientat către cazuri reale din unitățile județului, iar metodele de instruire au fost, în majoritatea cazurilor, active-participative.

Într-o primă etapă de 3 luni și jumătate, cursanții au fost scoși din producție cîte o zi pe săptămînă ; sub coordonarea unui instructor, ei au participat la aplicații, studii de caz, la dezbaterea atît a unor teme teoretice fundamentale, cit și a posibilităților de aplicare a unor soluții în unitățile din care proveneau. A doua etapă, care se va încheia zilele acestea, a înglobat elaborarea — de către echipe de 3—4 cursanți din aceeași întreprindere — a unor lucrări chiar în cadrul unităților economice respective, sub directa îndrumare a Cabinetului județean de organizare și a specialiștilor din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu“. Aceasta a dat posibilitatea abordării unor teme mai largi, cu echipe complexe, multidisciplinare, cuprinzînd uneori și alți specialiști din unități. Sub egida cabinetului și cu participarea unor conducători de la unitățile beneficiare au avut loc întîlniri între participanți, discuții și schimburi de păreri asupra metodelor de lucru și a soluțiilor posibile, dintre care unele parțiale, acceptate, ca bune, se aplică încă din această etapă. Cursul se va încheia printr-un simpozion cu durata de 3 zile, la care, pe lîngă participanții la program, urmează să ia parte cadre de conducere și alți specialiști din întreprinderi.

Realizat prin colaborarea mai multor organisme interesate, programul reprezintă **o formă nouă de îmbinare a învățămîntului cu cercetarea și producția,** evidențiind trecerea de la forme teoretic-metodologice la forme exemplificativ-aplicative, cu tendințe și perspective de acțiune-valorificare.

Nicolae OPREA

Academia „Ștefan Gheorghiu“

Luca DIJMĂRESCU

Cabinetul județean de organizare Gorj

Zoltan KIRALLY

Centrala cărbunelui Petroșani

În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ

PUBLICĂM în continuare consultațiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul economic superior.

Consultațiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică de sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu *de la Academia de Studii Economice București.*

Acumularea socialistă și rata acumulării

Accelerarea progresului economico-social al țării depinde, într-o măsură însemnată, de acumularea socialistă. **Prin acumularea socialistă se înțelege procesul obiectiv al creării planificate de noi fonduri fixe și circulante, lărgirii și modernizării celor existente, precum și creșterii bazei materiale a sferei neproductive și al formării fondului de rezervă și asigurare.**

Acumularea este de două feluri : productivă și neproductivă. **Acumularea productivă** se materializează în noi fabrici, uzine etc., reconstrucția, extinderea și modernizarea capacităților de producție în funcțiune, precum și în sporirea mijloacelor circulante necesare bunei funcționări a activității economice. **Acumularea neproductivă** se concretizează în construcțiile de noi clădiri pentru școli, spitale, locuințe etc. și în înzestrarea acestora cu o bază materială modernă. O parte din acumularea socialistă se încorporează **în fondul de rezervă și asigurare** sub forma anumitor cantități de mijloace de producție și bunuri de consum necesare continuării producției în cazul unor întreruperi neprevăzute, calamități naturale sau disproporții economice.

Fondul de dezvoltare (acumulare), prin folosirea căruia are loc acumularea socialistă, se împarte în : a) fond pentru lărgirea producției ; b) fond pentru dezvoltarea bazei materiale a activităților social-culturale și c) fond de rezervă și asigurare.

Acumularea socialistă este funcția progresistă cea mai importantă a societății. Înfăptuindu-se planificat, într-o strînsă concordanță cu nevoile concret istorice ale economiei naționale și cu resursele și posibilitățile acesteia, acumularea socialistă contribuie la creșterea intensivă a forțelor de producție, la sporirea capacității societății de valorificare superioară a potențialului său material și uman, duce la modificarea structurii economiei naționale în conformitate cu tendințele progresului tehnic, are ca rezultat creșterea, an de an, a avuției materiale a societății, contribuie la crearea cadrului necesar perfecționării sistematice a ansamblului relațiilor de producție socialiste, îndeosebi a proprietății socialiste. Acumularea socialistă este temelia materială a progresului economico-social al țării, a creșterii nivelului de trai al poporului.

Dimensiunile acumulării socialiste depind, în esență, de mărimea fondului de acumulare și de eficiența cu care acesta se utilizează. Fondul de acumulare, la rîndul său, este dependent de mărimea venitului național și de rata fondului de acumulare sau, pe scurt, rata acumulării. **Rata acumulării** (a) reprezintă raportul procentual dintre fondul de acumulare (A) și venitul național (VN) ; ea pune în evidență proporția în care venitul național se împarte în fond de consum și fond de acumulare :

$$a = \frac{A}{VN} \cdot 100$$

Proporția dintre fondul de consum și fondul de acumulare este una din corelațiile fundamentale ale economiei socialiste. De ea depind atît dezvoltarea forțelor de producție, cît și ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului. Această corelație este o premisă esențială a îmbinării armonioase a tuturor categoriilor de interese economice din societate.

Raportul în care venitul național se împarte în fond de consum și fond de acumulare depinde de nivelul dezvoltării forțelor de producție, structura economiei naționale, dimensiunile resurselor naturale și de muncă, nivelul de trai etc. În orice situație, însă, cea mai mare parte a venitului național revine fondului de consum, el trebuind să asigure compensarea cheltuielilor cu forța de muncă, ridicarea necontenită a nivelului de trai al poporului.

În economia socialistă, stabilirea mărimii acestei corelații, prin intermediul ratei acumulării, se înfăptuiește planificat de către organele supreme de conducere ale partidului marxist-leninist și statului socialist. În genere, în socialism se folosește o rată relativ înaltă a acumulării. O rată descrescătoare a acumulării nu este de natură să asigure creșterea susținută a nivelului de trai deoarece determină treptat îngustarea bazei de creștere a venitului național și implicit, o sporire tot mai lentă a fondului de consum. Ratele relativ înalte, cu toate că determină la început o creștere mai lentă a fondului de consum, asigură însă, în ansamblu, atît reproducția lărgită într-un ritm rapid cît și condițiile pentru sporirea sistematică a fondului de consum. Dacă o rată înaltă a fondului de acumulare, într-o mărime rațională, asigură, într-o perioadă relativ scurtă de timp, o creștere absolută a fondului de consum mai mare decît o rată scăzută, în schimb o rată exagerat de mare dăunează. Ea slăbește cointeresarea economică a oamenilor muncii în valorificarea capacităților de producție existente, în creșterea productivității și a eficienței.

Pentru țara noastră folosirea unei rate înalte a acumulării este o necesitate imperioasă, de aceasta depinzînd în mod hotărîtor progresul general al societății.

Momente decisive în strategia repartizării venitului național pentru consum și acumulare în țara noastră au reprezentat Congresele al IX-lea, al X-lea și al XI-lea ale Partidului Comunist Român. Ele au fundamentat științific necesitatea unei rate înalte a acumulării pentru România. Această necesitate este impusă de mai multe considerente printre care : a) Dezvoltarea rapidă a forțelor de producție și lichidarea, pe această bază, a decalajului economic ce ne desparte de țările dezvoltate. În condițiile în care țările dezvoltate nu stau nici ele pe loc, apropierea de nivelurile de dezvoltare economică atinse de aceste țări nu poate fi concepută fără o rată înaltă a acumulării. b) Modernizarea structurii economiei noastre naționale, în conformitate cu cerințele progresului tehnic contemporan. c) Ocuparea cît mai completă și eficientă a tuturor celor apți de muncă. Aceasta presupune crearea de noi locuri de muncă, în special în ramurile neagricole ale economiei naționale. d) Dezvoltarea economică armonioasă a tuturor județelor țării. e) Ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului. f) Asigurarea independenței naționale și participarea tot mai activă și competitivă a României la schimbul de valori mondiale, la diviziunea internațională a muncii etc.

Subordonată acestor considerente, rata medie anuală a fondului de acumulare în țara noastră a fost mărită de la 25,5% în anii 1961—1965 la 29,5% în anii 1966—1970 și la 34% în cincinalul 1971—1975. În actualul plan cincinal, rata fondului de acumulare va fi de 33,5% .Această evoluție a ratei acumulării este însoțită atît de creșterea venitului național cît și de creșterea fondului de consum. Venitul național al țării a sporit în ultimii 10 ani de circa 2,5 ori, fapt ce a redus considerabil decalajul față de țările dezvoltate.Dacă în 1960 venitul național al României pe locuitor era de 8—10 ori mai mic decît al țărilor cu o dezvoltare medie, în prezent, această diferență este de 3—4 ori. Cu toate progresele evidente înregistrate, mai avem încă multe de făcut pentru a lichida rămînerea în urmă de la care am pornit. Este necesară în continuare o rată ridicată a acumulării.

Politica P.C.R. de alocare a unei părți însemnate a venitului național pentru dezvoltare a dus la creșterea fondului de consum pe locuitor și implicit la ridicarea bunăstării oamenilor muncii.

Fondul național pentru dezvoltarea economică și socială

Sursele acumulării socialiste nu se reduc numai la fondul de acumulare. În strînsă legătură cu fondul de dezvoltare (acumulare), sporirea potențialului economic al fiecărei țări socialiste este influențată și de modul de constituire și utilizare a fondului de amortizare. **Fondul de amortizare** reprezintă valoarea fondurilor fixe consumate, inclusă în prețul de cost și recuperată, în mod treptat, pe măsura vînzării mărfurilor la a căror producere au contribuit. Fondul de amortizare este destinat, în esență, să asigure înlocuirea în formă naturală a fondurilor fixe consumate, după ce ele au fost scoase din funcțiune datorită uzurii totale. Componentă a fondului de înlocuire, fondul de amortizare reprezintă, în anumite condiții, și o sursă de realizare a reproducției lărgite. **Funcția de acumulare** a fondului de amortizare rezultă din următoarele cauze : 1. Sporirea productivității muncii în ramurile producătoare de mijloace de producție creează posibilitatea procurării, cu fondul de amortizare constituit, fie a unui număr mai mare de noi fonduri fixe, fie a unui volum egal, sau mai mic, dar cu caracteristici tehnico-economice superioare față de cele ale fondurilor fixe înlocuite. 2. Fondurile fixe sînt utilizate în producție și după recuperarea integrală a valorii lor inițiale, prestînd un serviciu gratuit societății, care este concretizat în mărimea amortizărilor suplimentare. 3. Sumele bănești, care reprezintă fondul de amortizare constituit la nivelul unităților economice, se află într-un circuit continuu, în cadrul căruia se interpătrunde funcția propriu-zisă de înlocuire cu cea de acumulare.

În perioada actuală a construcției socialismului în țara noastră, potențele de acumulare a fondului de amortizare cresc considerabil. Volumul fondurilor fixe din sfera productivă sporește — în 1975 era de 7 ori mai mare comparativ cu 1950 — fapt ce duce la creșteri însemnate ale volumului fondului de amortizare din economia națională.

Mobilizarea și folosirea cu maximum de eficiență a tuturor posibilităților de acumulare socialistă se realizează cu ajutorul **fondului național de dezvoltare economică și socială a țării.** Acesta exprimă sintetic, în unitatea și interdependența lor, totalitatea resurselor materiale și financiare de care dispune societatea la un moment dat pentru sporirea și perfecționarea forțelor materiale de producție și pentru lărgirea și modernizarea bazei materiale a activităților social-culturale. El cuprinde cota din venitul național destinată dezvoltării — fondul de acumulare — fondul de amortizare care îndeplinește și funcții de acumulare, precum și alte surse.

Constituirea și utilizarea fondului național de dezvoltare economică și socială este un proces complex, strîns legat de mecanismul de funcționare a economiei noastre naționale, de structura organizatorică a acesteia. Pe baza centralismului democratic, fondul național de dezvoltare economică și socială **este format dintr-un sistem unitar și corelat de fonduri bănești :** fondul central de dezvoltare economică și socială ; fondul local de dezvoltare economică și socială constituit la unitățile administrativ-teritoriale (județe, municipii, orașe și comune) ; fondul propriu de dezvoltare economico-socială a unităților de stat și cooperatiste (centrale industriale, întreprinderi, organizații cooperatiste, alte organizații obștești) ; fondul utilizat de populație pentru construcții de locuințe, construcții gospodărești, creșterea producției agricole și a șeptelului și pentru alte bunuri cu destinații similare.

Din punctul de vedere al destinației, în esență, fondul național de dezvoltare economică și socială se împarte în : **fond de investiții** și **fond pentru creșterea mijloacelor circulante.**

Concomitent cu sporirea dimensiunilor fondului național de dezvoltare, în țara noastră se acordă o atenție deosebită repartizării și sporirii eficienței utilizării acestui fond. Cea mai mare parte a fondului național de dezvoltare economico-socială este utilizată pentru dezvoltarea producției de bunuri materiale.

Investițiile și necesitatea sporirii eficienței lor

Investițiile reprezintă totalitatea cheltuielilor efectuate pentru crearea de noi fonduri fixe cu destinație productivă și neproductivă, precum și pentru dezvoltarea, reconstruirea și modernizarea celor existente. Prin conținutul lor, investițiile sînt instrumentul de realizare a politicii generale a partidului și statului, de modernizare a aparatului de producție, a structurii economiei naționale, de amplasare rațională în plan teritorial a forțelor de producție. Realizarea acestui rol al investițiilor este influențată atît în volumul și dinamica fondului de investiții, cît și de eficiența cu care acesta se utilizează.

Rolul investițiilor în propulsarea creșterii economice este influențat într-o măsură însemnată de creșterea eficienței lor economice. **Prin eficiența economică a investițiilor se înțelege mărimea efectelor economice obținute într-o perioadă determinată de timp, în raport cu cheltuielile de investiții efectuate.** Eficiența economică a investițiilor se măsoară cu ajutorul mai multor indicatori economici. Dintre aceștia cel mai important este sporul de venit național obținut la un leu investit.

Sporirea eficienței economice a investițiilor prezintă o importanță deosebită pentru economia socialistă. Cu cît eficiența investițiilor este mai mare, cu atît la același volum de fonduri investite creșterea venitului național va fi mai rapidă, fapt ce va permite atît dezvoltarea și modernizarea rapidă a forțelor de producție, cît și ridicarea bunăstării oamenilor muncii. Creșterea eficienței economice a investițiilor este condiționată, pe de o parte, de repartizarea rațională a fondurilor de investiții pe ramuri economice și pe teritoriu, iar pe de altă parte, de calitatea activității desfășurate în legătură cu realizarea fiecărui obiectiv de investiții. În țara noastră, cea mai mare parte a investițiilor a fost și este orientată spre creșterea producției materiale, îndeosebi pentru dezvoltarea industriei și în cadrul acesteia, a ramurilor de vîrf purtătoare ale progresului tehnic : industria constructoare de mașini, chimică, metalurgică și energetică. S-au asigurat fonduri sporite de investiții și pentru dezvoltarea celorlalte ramuri : agricultură, transporturi, știință și învățămînt etc.

În politica de investiții s-a urmărit dezvoltarea armonioasă a întregului teritoriu al țării. S-a realizat amplasarea unor importante obiective economice în județele mai puțin dezvoltate fapt ce a redus decalajele economice existente în plan teritorial. Corespunzător Directivelor Congresului al XI-lea, la finele actualului cincinal urmează ca în fiecare județ să se asigure realizarea unei producții industriale de cel puțin 10 miliarde lei anual.

Creșterea eficienței economice a investițiilor necesită : a) O analiză riguroasă a modului în care sînt folosite capacitățile de producție existente și să nu se treacă la avizarea unor noi obiective economice dacă nu sînt folosite integral capacitățile deja create. Crearea de noi obiective să se facă numai după ce s-au luat toate măsurile de extindere și modernizare a întreprinderilor în funcțiune. b) Evitarea dispersării construcțiilor și stabilirea din timp a platformelor economice din fiecare județ. c) Proiectarea obiectivelor de investiții în conformitate cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. d) Determinarea mărimii optime a întreprinderilor și clădirilor. e) Mai buna organizare a activității în construcții astfel încît să crească productivitatea muncii în această ramură și să se reducă costurile noilor obiective. f) Realizarea celei mai mari părți a investițiilor cu utilaje produse în țară. g) Reducerea termenelor de punere în funcțiune a investițiilor și atingerea parametrilor tehnico-economici proiectați în termenul planificat etc. Factorul timp joacă un rol însemnat în creșterea eficienței economice a investițiilor. Cu cît durata de realizare a unei investiții este mai mică, cu atît fondurile imobilizate, care nu participă la obținerea producției vor fi mai reduse și deci aportul lor la creșterea venitului național va fi și mai mare.

În țara noastră, în ultima perioadă, s-au luat importante măsuri menite să ridice pe un plan superior întreaga activitate de investiții, stabilindu-se un sistem riguros de îndatoriri și răspunderi pentru beneficiar, proiectant, constructor, furnizor de utilaje pe întreg parcursul realizării obiectivelor de investiții, astfel încît acestea să se realizeze cu maximum de eficiență economică.

conf. univ. dr. Viorica NICOLAU

IMPLICAȚII ECONOMICE ALE PROGRESULUI TEHNIC (I)

DINTRE numeroasele **definiții** care se dau progresului tehnic, vom reține, pentru scopurile considerațiunilor de mai jos, două din cele mai importante :

- **prima**, care este cea mai apropiată sensului care i se dă acestei noțiuni în utilizarea sa cea mai comună și mai răspîndită, anume **creșterea nivelului tehnic al mijloacelor de producție, instrumentelor și procedeelor utilizate în producție, circulație, evidență, comunicare de informații etc.**
- **a doua**, care consideră progresul tehnic în sensul cel mai larg ca **totalitate a modificărilor calitative care determină creșterea productivității muncii cuprinzînd — afară de progresul tehnic** în sens îngust, menționat mai sus — și alte aspecte, ca **ridicarea calificării forței de muncă, modificări ale structurii producției, perfecționări ale organizării producției, ale conducerii economiei naționale, economii în cheltuirea resurselor de muncă, de mijloace de producție, materi prime etc.**

Vom mai preciza că, în cele de mai jos, considerăm creșterea economică drept rezultat al îmbinării unei anumite cantități de forță de muncă, a unei anumite cantități de mijloace de producție și a progresului tehnic, cele două din urmă determinînd creșterea productivității muncii. Bineînțeles că atît forța de muncă este presupusă a avea un anumit nivel calitativ, anume **gradul de calificare**, așa cum și cantitatea de mijloace de producție are un anumit nivel calitativ, anume **nivelul tehnic.** Progresul tehnic în accepțiunile sale mai largi sau mai restrînse înseamnă totdeauna o **modificare calitativă** a mijloacelor de producție, a forței de muncă sau/și a organizării activității de producție, cercetare, informare, circulație, schimb etc.

Cu toată această distincție netă între cantitatea de forță de muncă și de mijloace de producție pe de o parte și modificările lor calitative care reprezintă progresul tehnic pe de altă parte, acesta din urmă nu poate fi tratat în mod izolat și rupt de aspectele cantitative ale celorlalți factori de creștere și în special de aspectele cantitative ale dezvoltării mijloacelor de producție. Există o interdependență foarte strînsă între acțiunea modificării calitative pe care o reprezintă progresul tehnic propriu-zis și aspectele cantitative legate de mijloacele de producție. Nu este suficient ca să apară într-o economie națională un anumit utilaj nou de natură a spori productivitatea muncii. Este necesar ca acest utilaj să și fie **răspîndit** în condiții suficiente pentru a produce efecte economice.

Acest lucru este valabil în orice etapă de dezvoltare economică a societății. Dar gradul în care progresul tehnic antrenează asemenea modificări în ceea ce privește aspectele cantitative ale mijloacelor de producție poate să difere totuși de la epocă la epocă. Procesul de mecanizare tot mai largă a muncii este o etapă obligatorie în orice economie care se dezvoltă. În această etapă inițială mașinile apărute prin acțiunea progresului tehnic cunosc o largă răspîndire avînd ca efect o creștere a gradului de înzestrare tehnică a muncii. Progresul tehnic antrenează deci o creștere cantitativă însemnată a mijloacelor de producție pe unitatea de forță de muncă.

Tipuri de progres tehnic

NU ESTE VORBA de fapt, aci, de nimic altceva decît de acel tip de progres tehnic — îndeobște recunoscut ca atare — în care forța de muncă este înlocuită cu mașina. Însuși procesul de înlocuire a forței de muncă cu mașina, adică procesul de mecanizare, reprezintă pe o lungă perioadă de timp — în prima etapă a dezvoltării industriale a unei țări — forma dominantă a progresului tehnic. Pentru a se putea scoate în evidență procesele economice legate de această formă a progresului tehnic — înlocuirea muncii manuale cu mașina — trebuie avute în vedere pe lîngă aspectele calitative ale procesului, adică pe lîngă apariția mașinii noi, și modificarea raportului cantitativ dintre munca manuală și mașină, adică răspîndirea mașinii.

Orice economie națională are deci drept caracteristică preponderentă într-o primă etapă de dezvoltare industrială o **răspîndire înainte de toate extensivă a tehnicii**, proces care continuă pînă la atingerea unui anumit grad optim de înzestrare a muncii. Într-o fază mai tîrzie progresul tehnic este legat în mod preponderent de **perfecționările mijloacelor de producție**, adică de aspectele lor calitative.

Putem menționa ca exemplu foarte sugestiv în această privință procesul de mecanizare a agriculturii. Înzestrarea agriculturii cu tractoare și alte mașini agricole reprezintă fără nici o discuție un aspect important al urmărilor progresului tehnic, care pînă la atingerea nivelului optim de înzestrare constituie o caracteristică dominantă a dezvoltării agriculturii. După atingerea acestui nivel, progresul tehnic din agricultură este orientat în mod predominant spre înlocuirea unor mijloace de muncă învechite cu altele de nivel mai ridicat, aspectele cantitative ale dezvoltării rămînînd pe plan secundar.

Bineînțeles că această îmbinare a progresului tehnic cu creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii are efecte din cele mai importante asupra productivității muncii sociale și deci asupra creșterii economice. Populația ocupată în producția materială va crea prin munca ei un venit național mai mare, dacă gradul ei de înzestrare cu mijloace de producție este mai înalt. Dar acest aspect cantitativ al efectului progresului tehnic nu se poate manifesta decît pînă la o anumită limită. Cantitatea de fonduri fixe cu care poate lucra un muncitor este limitată, ca și cantitatea de materie primă pe care el poate să o prelucreze. Înzestrarea tehnică a muncii ajunge la saturație în momentul în care sporirea cantității de mijloace de producție pe o unitate de forță de muncă nu ar mai aduce nici un spor de productivitate. Randamentul muncitorului nu mai poate crește din momentul în care această limită optimă este depășită. Această formă de progres tehnic își pierde preponderența atunci cînd procesul de înzestrare tehnică a forței de muncă se apropie de această limită. Preponderentă devine treptat acea formă a progresului tehnic care constă în perfecționarea calitativă continuă a mijloacelor de producție. **Această formă de progres tehnic nu are limite.** Posibilitățile de ridicare a nivelului tehnic al aparatului de producție sînt neîngrădite. Dacă sporirea productivității muncii prin creșterea cantității de mijloace de producție pe unitatea de forță de muncă este limitată, sporirea ei prin ridicarea nivelului tehnic al mijloacelor de producție este nelimitată. Este ușor de înțeles că această a doua formă este obligatorie în situațiile în care nu mai există un disponibil de forță de muncă.

În legătură cu această problemă trebuie menționat că teoriile burgheze care susțin așa-zisa lege a randamentelor descrescînde se întemeiază tocmai pe neluarea în considerare a progresului tehnic în sensul acesta al perfecționării continue a mijloacelor de producție și a tehnologiilor. Încă Lenin a combătut această teorie, aplicată agriculturii, demonstrînd ca în condițiile progresului tehnic nu poate exista nici un fel de tendință de scădere a randamentelor. Aceeași argumentare este valabilă și împotriva concepțiilor mai noi care extind această pretinsă lege și la producția industrială. Chiar unii economiști burghezi își dau seama de acest lucru. Astfel cunoscutul economist R. Solow, vorbind de economiștii clasici englezi, spune : „A fost dintotdeauna o cauză de mirare pentru mine cum oameni atît de inteligenți și perceptivi scriind în timpurile cînd revoluția industrială avusese loc în Anglia, puteau subestima puterea progresului tehnic, admițînd efectele veniturilor descrescînde“[1]).

Efecte ale progresului tehnic

CARE sînt **urmările economice ale acestor două forme de progres tehnic ?** Clasicii marxism-leninismului au elaborat, în operele lor, problema urmărilor economice ale progresului tehnic în prima sa formă. În perioada în care a scris Marx, după saltul calitativ pe care l-a reprezentat revoluția industrială din Anglia, preponderentă era forma de progres tehnic care înlocuia munca vie cu munca trecută. Ea a continuat să domine în deceniile care au urmat și în care a trăit Lenin. În țările în curs de dezvoltare ea este și astăzi forma principală, predominantă a progresului tehnic.

Creșterea compoziției organice a capitalului, studiată de Marx și utilizată de el pentru explicarea unor procese social-economice fundamentale ale societății capitaliste, reprezintă o consecință directă a acestei forme de progres tehnic. Înlocuirea continuă a forței de muncă prin mașină impune creșterea tot atît de continuă a ponderii capitalului constant în raport cu capitalul variabil în totalul capitalului utilizat sau, într-o formă mai generală, a ponderii mijloacelor de producție în raport cu forța de muncă utilizată. Acest proces este verificat din punct de vedere istoric și se desfășoară și astăzi în economiile în care are loc progresul tehnic în forma menționată. El este de fapt expresia acestei forme de progres tehnic.

Strîns legată de creșterea compoziției organice a fondurilor este teza despre dezvoltarea cu precădere a sectorului I, producător de mijloace de producție, al economiei naționale față de sectorul II, producător de bunuri de consum. Această teză a fost elaborată de Lenin.

Vorbind de schemele lui Marx privitoare la reproducție, Lenin spunea : „Din schema lui Marx reprodusă mai sus nu se poate trage nici o concluzie cu privire la precumpănirea sectorului I asupra sectorului II : ambele sectoare se dezvoltă acolo paralel. Dar această schemă nu ia în considerare tocmai progresul tehnic. Așa cum a demonstrat Marx în volumul I din „Capitalul“, progresul tehnic își găsește expresia în faptul că **raportul dintre capitalul variabil și capitalul constant** $\frac{v}{c}$ se micșorează treptat, pe cînd in schemă acest raport este luat ca invariabil.

Se înțelege de la sine că, dacă vom introduce această modificare în schemă, va rezulta o mai rapidă creștere a mijloacelor de producție în comparație cu mijloacele de consum“[2]).

Prin urmare, după Lenin, creșterea cu precădere a sectorului I față de sectorul II nu este decît o expresie a legii creșterii compoziției organice a capitalului ca rezultat al progresului tehnic. Întrucît acesta din urmă provoacă o modificare continuă a raportului dintre capitalul constant și capitalul variabil în favoarea celui dintîi, rezultă implicit o dezvoltare mai rapidă a sectorului producător de mijloace de producție decît al celui producător de bunuri de consum.

Progresul tehnic are ca urmare, în concepția lui Lenin, o creștere continuă a nevoii de mijloace de producție în raport cu nevoia de forță de muncă. Acele etape ale dezvoltării economiei capitaliste care au fost caracterizate prin înlocuirea masivă a forței de muncă cu mașina au cunoscut un decalaj important între producția de mijloace de producție și producția de bunuri de consum. Lucrurile stau la fel și în economia socialistă. Industrializarea socialistă, care are ca urmare o înlocuire de mari proporții a muncii manuale cu munca la mașină pe planul întregii economii naționale, creează în același timp necesitatea unei creșteri mai rapide a producției de mijloace de producție față de producția de bunuri de consum. Bineînțeles că acest decalaj va trebui să se modifice odată cu intensitatea procesului de mecanizare.

O altă urmare a progresului tehnic în această primă formă a sa, în care se economisește munca vie prin înlocuirea ei cu munca trecută, privește **raportul dintre creșterea venitului național și creșterea produsului social total.** Știm că produsul social total cuprinde afară de venitul național și valoarea mijloacelor de producție care au fost consumate în procesul de producție, adică fondul de înlocuire, sau, în termeni reali, produsul social total cuprinde afară de produsele în care este materializat venitul național și produsele în care se materializează valoarea mijloacelor de producție consumate. Înlocuirea muncii vii cu munca trecută trebuie să aibă deci ca urmare o creștere în ritmuri mai rapide a fondului de înlocuire în comparație cu venitul național. În ansamblul său produsul social total va crește deci în această primă perioadă în ritmuri mai rapide decît venitul național. Pe unitatea de venit național va crește deci cantitatea de mijloace de producție cheltuite. Crește așa-numitul „coeficient de fonduri“.

Aceste efecte ale progresului tehnic în prima sa formă, de înlocuire a muncii vii cu munca trecută, respectiv de creștere a gradului de înzestrare a forței de muncă cu mijloace de producție, se vor modifica bineînțeles odată cu schimbarea formei progresului tehnic. Atunci cînd procesul de înzestrare cantitativă a forței de muncă cu mijloace de producție se apropie de saturație, progresul tehnic se caracterizează din ce în ce mai mult prin economia de mijloace de producție. Se accentuează procesul de introducere a tehnicii de vîrf care consumă din ce în ce mai puține resurse materiale, automatizarea și cibernetizarea producției determină creșteri de productivitate care în raport cu mărimea instalațiilor și cu conținutul lor în metal, precum și în raport cu cantitatea de materii prime prelucrate sînt cu mult mai mari decît în fazele anterioare. Contribuția unei înalte calificări a forței de muncă, din ce în ce mai rafinate, la creșterea productivității muncii este de asemenea mai mare decît înainte. Devine preponderentă forma intensivă a progresului tehnic, în care predomină perfecționarea continuă a nivelului calitativ al mijloacelor de producție în raport cu sporirea lor cantitativă pe unitatea de forță de muncă.

Ca urmare a acestui fapt are loc o modificare a tendințelor menționate mai înainte privind structura producției sociale. Se va manifesta o tendință de frînare a ritmului creșterii compoziției organice. De asemenea, se va impune și o încetinire a tendinței de creștere cu precădere a producției de mijloace de producție față de producția de bunuri de consum. Ritmurile de creștere ale celor două sectoare mari ale producției sociale vor manifesta o tendință de apropiere. Pe de altă parte, va începe să se manifeste o tendință de creștere mai rapidă a venitului național față de fondul de înlocuire și deci față de produsul social total. Fondul de înlocuire, care nu reprezintă nimic altceva decît cheltuielile materiale pe care le face societatea pentru a putea obține venitul național, va avea deci o tendință de rămînere în urmă în raport cu ritmul de creștere al acestuia din urmă. Această tendință marchează o creștere o eficienței producției sociale. Un procent de creștere a venitului național se obține în acest caz cu o cheltuială mai mică de mijloace de producție. „Coeficientul de fonduri“ începe să scadă.

prof. I. RACHMUTH

membru corespondent al Academiei
Republicii Socialiste România

---

[1]) Citat de dr. Aurel Iancu : Modele de creștere economică și de optimizare a corelației dintre acumulare și consum, București 1974., pag. 101—102.

[2]) V. I. Lenin, Opere complete, vol. 1. București, 1960, pag. 80.

OMUL ● TEHNICA ● MEDIUL

INSTITUTUL *de științe politice și de studiere a problemei naționale a organizat – prin laboratorul „Probleme vitale ale omenirii și organizarea sistemului mondial" – o dezbatere pe tema* „Oceanul – patrimoniu al întregii omeniri". *Publicăm în acest număr al „Revistei economice" : partea a II-a a comunicării prezentate cu acest prilej de tovarășul* M. Băcescu.

OCEANUL, BOGAT TEZAUR AL OMENIRII DE MÎINE (II)

Oceanul, rezervor de hrană

PRINTRE PROIECTELE mari de viitor ale forurilor mondiale se află și cercetarea resurselor biologice ale Oceanului Planetar.

Pornind de la axioma că orice formă de viață de pe glob este întreținută cu produsele fotosintezei — adică cu produsele de bază ale interacțiunii dintre radiația solară, bioxidul de carbon, clorofilă, apă și sărurile nutritive din ea — înseamnă că viața animală, inclusiv viața omului, este în absolută dependență de lumea plantelor.

Faptul că s-au descoperit concentrări de săruri minerale în straturile adînci de la 400—800 m și concluzia trasă nu de mult că producția primară a oceanului ar fi de zece ori mai mare decît a uscatului, au dus la afirmația că oceanul ar putea asigura hrana omenirii veacului 21.

Algele marine. Studii recente făcute cu ajutorul radiocarbonului, in diferite zone ale oceanului, au arătat însă că producția primară de materii organice a oceanului este aproximativ egală și nu cu mult mai mare decît cea dată de vegetația uscatului, adică circa 40 000 milioane tone pe an, dar această producție organică fiind dată în primul rind de algele mărunte — de fitoplancton — nu poate fi folosită direct de om ca hrană, tehnologia recoltării nefiind pusă la punct.

În unele sectoare oceanice, unde curenții reci ridică la suprafață sărurile biogene în exces (azotați și fosfați), marea devine gălbuie sau chiar tulbure, de puzderia algelor planctonice, o adevărată „supă" de plancton. În alte sectoare, însă, planctonul este sărac, iar marea este albastră și transparentă. Or, frumoasa culoare albastră a mărilor cîntată de poeți și care farmecă ochiul oricui, denotă de fapt o mare săracă în producția primară, săracă în pești, cu puțină viață în ea. Apele verzui-gălbui cum sînt cele din lungul coastelor peruviene sau mauritaniene, spațiile predeltice, etc., dimpotrivă, indică o mare dezvoltare de alge monocelulare, o mare atracție pentru pești, deci importante zone de pescuit.

Valorificarea, prin culturi selecționate a algelor, atît a celor mari — legate de fundul oceanului, ce pot hrăni direct oamenii, ca în Japonia și, în bună parte, în China — cît, mai ales, a celor mărunte, plutitoare, ce formează fitoplanctonul, este o preocupare tot mai largă.

Cele aproape 11 000 specii de alge unicelulare, care constituie fitoplanctonul, întrețin toată viața marină prin actul de fotosinteză și anume : ele hrănesc direct sau indirect cele peste 100 000 specii de nevertrebrate ce formează diversele verigi ale producției secundare ; cele circa 20 000 specii de pești, precum și cele peste 100 specii de foci, delfini și alte mamifere acvatice. Or, în viitor, cel puțin pentru cîteva dintre acestea, se vor putea face culturi speciale, cum se fac — deocamdată timid — culturile de alge dulcicole (Chlorella, Scenedesmus și altele), alge monocelulare ce pot produce peste 400 chintale verdeață uscată la ha/an, cu 50% albumină, în timp ce griul, de exemplu, dă numai 30 chintale la ha, cu 12% albumină. Ele vor oferi omului de mîine un variat sortiment de alimente, bogate în proteine ușor asimilabile. Aceste alge pot fi folosite atît ca nutreț cît și ca hrană pentru om ; la prepararea hranei cosmonauților se folosește cu bune rezultate Chlorella.

Pescuitul. Omenirea va putea tripla producția mondială de pește și alte animale direct pescuibile. Ultimii ani au arătat că pescuitul anual mondial crește cam cu 8%, fiind deci departe de a ține pasul cu ritmul creșterii anuale a omenirii. Se are în vedere o dublare a pescuitului mondial pînă în anul 2000 și o creștere continuă a lui — fără a dăuna rezervelor — pînă la 200 milioane tone pe an. Această cifră ar asigura un minimum de proteine animale pentru circa 5 miliarde oameni.

Dezvoltarea pescuitului se va face mai ales pe seama oceanelor din emisfera sudică — foarte puțin exploatate pînă în prezent (dacă exceptăm pescuitul balenelor). S-a pășit și la crearea unor medii artificiale pentru a oferi baze sigure de reproducere și adăpostire a unor specii importante pentru pescuit, cum sînt langustele, homarii, marii crabi-păianjeni, crabul de Kamciatca și alți raci, precum și scoicile ; din toate acestea se pescuiesc astăzi 4—5 milioane tone.

Alte surse de proteine. În ocean, trăiesc eufasidele — așa-zisul Kril – un soi de crevete, foarte abundente în apele glaciale antarctice – care transformă producția primară, în carne proprie direct și aceasta de 4 ori mai economic decît o fac peștii răpitori ; ele sînt atît de multe în acele locuri, încît formează hrana de bază a uriașelor balene, ce pot înghiți 2 000—3 000 kg din ele pe zi.

Oamenii de știință sovietici au demonstrat că numai acești crustacei ar putea da de trei-patru ori mai multe proteine, de înaltă calitate, omului de mîine decît întregul pescuit mondial de astăzi.

Rezumînd perspectivele exploatării resurselor biologice și pornind, firește, de la cele circa 70 milioane tone produse alimentare ce se pescuiesc astăzi în Oceanul Planetar, se va putea ajunge în anul 2000—2025 la o producție de resurse clasice și de resurse noi în proporțiile următoare :

— 210 000 000 tone pește, moluște, raci ș.a., pescuiți după metodele tradiționale ;

— 150 000 000 tone kril (eufauside) din apele Antarcticei ;

— 300 000 000 tone plancton (după unii autori și mai mult).

Se vor realiza adică aproape 660 milioane tone resurse biologice.

Oceanicultura în slujba omenirii

DACĂ AM SELECȚIONA și cultiva în ocean și alte animale care pot transforma substanța organică fixată în fitoplancton — în parte transferată și în zooplancton — cu o eficiență, nu de 30%, ca la eufausiace, ci numai de 20% – posibilitatea folosirii directe de către om a acestor substanțe organice ar atinge ușor nu o producție de 210 milioane, ci una de un miliard și jumătate tone anual (pești, moluște etc.). Dar această concentrare nu se poate face în condiții de creștere liberă în ocean a speciilor filtratoare și nici pescui cu mijloacele clasice de colectare ; oceanul trebuie cultivat în mileniul ce urmează măcar așa cum se cultiva pămîntul — uscatul — acum 2000 de ani. **Oceanicultura** este cea mai imediată și concretă speranță de hrană a omenirii de mîine. Ea trebuie să salveze omul mileniului III, după cum agricultura și zootehnia l-a salvat pe omul paleolitic, liberîndu-l de teama foamei și de capriciile climatologiei.

Dar nu numai creșterile de alge, crustacee, moluște și de pești stau în vederile și studiile oceanologilor, ci și culturile de bacterii. Unele dintre acestea sînt selecționate și cultivate pentru concentrarea și depunerea unor minerale rare ; altele pentru transformarea în produse nedăunătoare a petrolului scăpat la suprafața apei sau țișnit de pe fundul oceanului. Altele sînt selecționate pentru a concentra diverse minerale dizolvate, a căror extracție costă altfel încă prea scump — iar altele, pentru a fabrica direct proteine comestibile, deocamdată pentru vite, din petrol brut.

Spațiile platformei continentale — cu o bogată masă de alge fixate și de fitoplancton — o bază inițială a producției primare — dau 50% din toată hrana marină folosită de om — peste 100 milioane tone de pește pe an în viitorul apropiat. Zona înfruntării curenților reci cu cei calzi, precum și sectoarele unde apele reci urcă din adînc spre suprafață, deci zonele izbucurilor — produc cealaltă jumătate a biomasei ce poate fi vînată de om ; clupeide, eufauside, și alți pești sau crustacei.

Din experințele reușite, din instalațiile deja rentabile din diversele părți ale lumii pentru creșterea puținelor specii marine parțial domestice, cum sînt cele de chefali, de cambule, de asemenea de midii și stridii, în parte și de caracatițe, sau languste, reiese că se poate ajunge pe baza unei mari culturi gospodărești, la producții ce echivalează pe cele din crescătoriile intensive de păsări și porci.

Producția de midii pe ha într-un an în Spania, este de 300 tone carne. Deci mai mult decît recordul de creștere a crapului deținut de Java (127 tone anual pe hectar).

Producția japoneză de stridii atinge ușor 35 000 kg la hectarul de mare, reușindu-se chiar, într-o zonă de numai 1 600 km^2, — mai mică decît Canalul Bristol și cam cît suprafața cultivabilă a platformei continentale românești, între 0—25 m adîncime — să se scoată 120—180 milioane tone pe an (deci de 2—3 ori mai mult decît întreaga cantitate de pește pescuit în lume).

Din exemplele date, rezultă că, la suprafețe egale, oceanul poate produce mai mult decît uscatul, dacă va fi cultivat. Pe uscat, masa vegetală o domină net pe cea animală, cu raportul de 2 000.1. În ocean masa animală este dominantă, deoarece zona vegetală ocupă numai a cincisprezecea parte din volumul apei.

O și mai îndrăzneață formă de maricultură s-a încercat cu rezultate foarte bune în regiunea Insulelor Virgine. Acolo, numai la 1,6 km de țărm sînt adîncimi de 1 000 m. De la 870 m se pompează apa rece bogată în fosfați, azotați, silicați și alte substanțe nutritive dizolvate și se întreține cu ea o puternică „înflorire" (colorează marea în verde, brun, argintiu etc.) de fitiplancton în bazine litorale. Cu ele se hrănesc apoi cîteva specii de moluște valoroase din neamul stridiilor și pectenilor și unele crustacee ce se dau ca hrană homarilor și langustelor.

Pentru ca oamenii de mîine să poată face față necesităților de hrană în raport cu ritmul lor de creștere, trebuie nu numai să sporească, pe toate căile, suprafețele arabile ale planetei și producția la hectar (pentru a spori astfel șeptelul universal) dar mai ales ei trebuie să învețe să domine și să cultive oceanul, să selecționeze și să crească tot mai multe alge și cît mai valoroase animale folositoare hranei și industriei alimentare – bogată sursă de proteine animale. Dar aceste culturi marine se fac deocamdată numai în ape și bazine sălcii și privesc mai ales scoicile și crustaceele. În timp ce cultura animalelor dulcicole crește mereu, depășind deja producția apelor naturale, despre o maricultură sau oceanicultură intensivă nu se poate încă vorbi.

Maricultura, oceanicultura ori acvacultura marină, cum i se mai spune, produce însă de pe acum mai mult decît tot pescuitul mondial, el însuși avînd ca bază platforma continentală. În spațiul ei trebuie considerate următoarele posibilități ;

- **crearea unor parcuri submarine** pentru cultura plantelor și animalelor, la 15—30 m adîncime, parcuri îngrijite și supravegheate de acvanauți și păzite de către delfini dresați ;
- **folosirea dirijată a deșeurilor organice** de la fabricile de zahăr, celuloză, spirt etc., vărsate în strate mai adînci de apă, sub zona agitată de hulă (30—40 m), pentru a provoca acolo, o ușoară eutrofizare, adică o îmbogățire, „o îngrășare" a apelor în substanțe biogene atît cît este necesar pentru o mai activă producție de alge monocelulare, selecționate și ele, și de zooplancton, hrană pentru larve și puii de pești sau pentru scoicile din țarcurile submarine. Maricultura mai de larg și mai de adînc (30—40 m), pe piloni, are avantajul de a reduce concurența răpitorilor și epibioza (fixarea de organisme nefolositoare pe ele). Reziduurile de substanțe organice aruncate în mare nu trebuie să depășească însă o anumită limită căci altfel, prin scăderea oxigenului ce-o provoacă noaptea, pot ucide animalele de creștere. Industriile ce au ca deșeuri fosfați și nitrați pot spori baza nutritivă a fitoplanctonului, dar cantitatea lor trebuie reglată riguros.
- **cultivarea de alge selecționate** și, prin eutrofizarea dirijată a fiordurilor și lagunelor, cultivarea de bacterii și anumite ciuperci marine ce pot și ele sintetiza substanța organică, pentru a spori producția primară.
- **dirijarea apelor încălzite** — ce ies de la reactori — și neutralizate din punct de vedere al nocivității — către zonele reci. În apele încălzite cu emergenții de la reactorii atomici, în Anglia s-a realizat o creștere de două-trei ori mai rapidă a peștilor (cambulă, de exemplu).
- **atragerea peștilor** nu numai prin ape calde ci și prin hrana artificială, chimicale, vibrații, împingerea cîrdurilor lor de către delfini ; ne mai gîndim la o maricultură de larg, nu numai de lagune și estuare, la creșterea de moluște pe pontoane suspendate în plin curent sau în zone de maree, pentru a se reînnoi mereu hrana masei de animale din cultură, cum se fac recent culturile de perle în Japonia etc.

Fitoplanctonul, eșalonul prim al producției oceanice, consumă anual, cum se știe, doar o infimă cantitate de săruri biogene aflate mai jos de 200 m. De aceea se studiază posibilitatea ridicării substanțelor nutritive de la 400—800 m adîncime spre zonele productive, în vederea sporirii producției primare, deci a aprovizionării animalelor marine cu furaj nelimitat. Exemplul Insulelor Virgine a demonstrat, practic, că este posibilă această operație și că se poate extinde. Se întrevede, așadar, perspectiva unei vaste piscicultori marine, fără concurenți și fără probleme de sezon.

- **folosirea în maricultură a metodelor agriculturii :** transplantare, încrucișări, reproducere artificială, eliminarea prădătorilor și a speciilor nefolositoare pentru cultivarea peștilor în condiții optime, folosirea fertilizanților, temperaturilor optime etc. ;
- **asigurarea calității apei** pentru organismele folosite în maricultură — ecosistemele artificiale ale lor fiind foarte sensibile la poluări — aceasta mai ales pentru speciile filtratoare. Într-adevăr, stridiile, midiile etc., acumulează unii agenți poluanți de sute și de mii de ori mai mult decît concentrarea lor în mare, așa încît devin nocive și improprii hranei omului. Din cauza poluării, în S.U.A., de exemplu, au fost părăsite aproape jumătate de milion de hectare de ferme ostreicole (ce cultivau stridii), pentru că deveniseră dăunătoare sănătății publice, din pricina resturilor urbane, iar alte 500 000 hectare au fost scoase din producție din pricina altor forme de poluare (petrol). Aceste exemple sînt îndeajuns de grăitoare spre a arăta uriașa pagubă, dublă, pe care o poate cauza poluarea : pierderea costului unei investiții în ferme submarine, ferme ce trebuie imediat părăsite în atari cazuri, apoi scoaterea de pe piață a peste o sută de milioane kg carne de stridii (Crasostrea), dacă socotim doar la 100 kg pe an producția unui hectar. Trebuie oprită cu strictețe aruncarea în mare a reziduurilor, insecticidelor, clorului, D.T.T.-ului, acestea împiedicînd fotosinteza, deci tocmai ciclurile energetice și chimice ce întrețin biosfera (ciclul apei, al carbonului, al oxigenului etc.).
- **aducerea de săruri din apele adînci.** Apele zonei fără lumină sînt de 10—15 ori mai bogate în materii anorganice nutritive. Pompate la suprafață, pe lîngă obținerea apei dulci și a unui climat mai sănătos, vor putea fi vărsate și în lagune, unde vor spori producția primară, făcînd din ele crescătorii pentru pești, crustacee etc. ; pe alocuri s-a și ajuns la 280 tone pe ha de pești în asemenea condiții.

În Marea Neagră vor putea fi crescute midii cu valve mai subțiri și mai curate, adică fără crustele greu de curățat ale animalelor crescute pe ele și ale algelor ce se fixează, cum sînt midiile de adînc caracteristice acestei mări. Se poate astfel ajunge la 8 tone pe ha.

- **Sursă principală de... apă dulce.** După diferite calcule hidrologice reiese că de la începutul secolului XXI apa dulce nu va mai putea satisface integral cerințele omenirii ; resursele de apă ale uscatului se consideră că vor putea fi epuizate cu mult înaintea celor de hrană. Oceanul va suplini însă mai ușor această lipsă decît penuria resurselor alimentare. Deci resursa lui cea mai de preț va fi tocmai... apa dulce extrasă prin desalinizarea apei.

Se cunosc peste 90 metode fizice și chimice de desalizinare, ce se aplică în 22 de țări (în sectorul Mării Mediterane, al Mării Caraibilor, în Australia, Japonia, America de Nord, America de Sud și în Asia Mică și, mai ales, în jurul golfului Piersic), cu o capacitate de aproape 200 milioane litri pe zi ; aproximativ 100 milioane oameni beau deja apă dulce din ocean.

Apa dulce se poate obține folosind desalinizarea și ca sursă de condensare a umezelii din aer. Desalinizarea cu ajutorul energiei atomice, asociată cu extracția de chimicale din ocean, este folosită în Key West Florida și poate produce circa 10 milioane litri apă dulce în 24 de ore.

Unii specialiști preconizează chiar o folosire a temperaturii terestre ca sursă ieftină pentru desalinizare : anume niște explozii atomice subterane, la adîncimi unde temperatura este de 300°. Ele ar produce imense încăperi subterane, iar apa dirijată într-acolo s-ar evapora sub presiune. Vaporii ar fi o sursă permanentă de aburi ce s-ar condensa la suprafață în apă, iar sarea ar rămîne la fund. Aburii fierbinți ar putea fi folosiți și ar produce electricitatea și pentru încălzire, folosințe ce-ar da un venit care ar acoperi chiar și cheltuielile pentru instalații.

Oceanul va produce mîine nu numai apă de băut, ci chiar și apa necesară creșterii producției materiei organice a uscatului. El va procura deci apa necesară agriculturii și altor industrii, atunci cînd se vor ieftini procedeele de desalinizare.

„Atacul“ științific al oceanului

OCEANUL generează climatologia uscatului ; cei 420 000 km^3 apă evaporați anual de pe fața lichidă a Terrei, sub acțiunea soarelui, sînt purtați de vînturi în jurul pămîntului, dînd ploi, zăpezi, rouă, ceață. Tot aici se nasc distrugătoarele uragane și Tzunami-ul. Pentru a le preveni, O.N.U. a subvenționat serioase cercetări, menite să ducă fie la combaterea din avion a cicloanelor sau la transformarea în ploaie a norilor de grindină prin rachete. Au fost așezate o serie de geamanduri — unele de 100 tone — ce pot rezista la valuri de 20 m și uragane de 250 km/oră. Au fost puse bazele înființării noului sistem mondial integrat de stațiuni oceanice. Geamandurile înregistrează continuu timp de luni în șir condițiile atmosferice și oceanice, presiunea, salinitatea, curenții, înălțimea valurilor, precipitațiile, iar datele sînt transmise de 4—5 ori pe zi la stațiunile de litoral, anunțînd apropierea primejdiei sau permițînd o științifică planificare a lucrărilor agricole, a transporturilor și industriilor.

Submarinele atomice au reușit să zmulgă tainele calotei boreale arctice, trecînd pe sub ea în toate direcțiile dintre Atlantic spre Pacific și invers. Un fapt sigur acum este că gheața arctică are numai 2 milioane ani vechime (Pleistocen), cea antarctică, 25—35 milioane ani, cînd s-a răcit și fundul oceanelor pînă la 1°—2°. Calota nordică are numai 3—7 m grosime în medie și se topește cu aproape 1 m pe an — pierdere compensată de zăpezile iernilor grele. Fotosinteza are loc și sub gheață, căci întunericul complet apare doar unde gheața are peste 20 m. Relieful fundului Oceanului Înghețat este foarte sinuos, iar adîncimea sub Polul Nord este 5210 m. O creastă submarină de 120 km lungime urcă pînă la 500 m sub nivelul gheții, iar o alta de 800 km împarte oceanul în zone geomorfologice și zoogeografice bine conturate. O stație robot sovietică pusă sub ghețurile arctice transmite datele fizico-chimice.

În ultimii ani s-au organizat expediții complexe, biologice și chimice, pentru cercetarea largului oceanic și a productivității marine în diverse sectoare : cantitatea de organisme, migrația acestora etc. Mîine omul va putea construi și păzi direct fermele submarine, deplasîndu-se ușor cu vehicule submarine individuale.

Ecosistemele litorale marine au o structură atît de sensibilă, încît apele continentale poluate le pot ușor strica, schimbîndu-le echilibrele biotice ; foarte fragile sînt mai ales ecosistemele apelor sălcii, ecosistemele salmastre – cum sînt cele ale Mării Negre și ale lagunelor sale, nordul Mării Adriatice, estuarele marilor fluvii — și pentru ele se impune o protecție severă, fiind medii foarte interesante, atît din punct de vedere științific (pentru problema adaptărilor), cît și practic, fiind mediile cele mai potrivite pentru culturi marine.

Printre primele măsuri ale Decadei internaționale Oceanografice (1970—1980) sînt și cele ce tind a stabili condițiile oceanice actuale, pentru a putea urmări și măsura viitoarele schimbări (prin poluări de radionucleizi, prin substanțele organice aruncate în mări etc,) și a prognostica schimbările biologice ce ar urma în procesul exploatării.

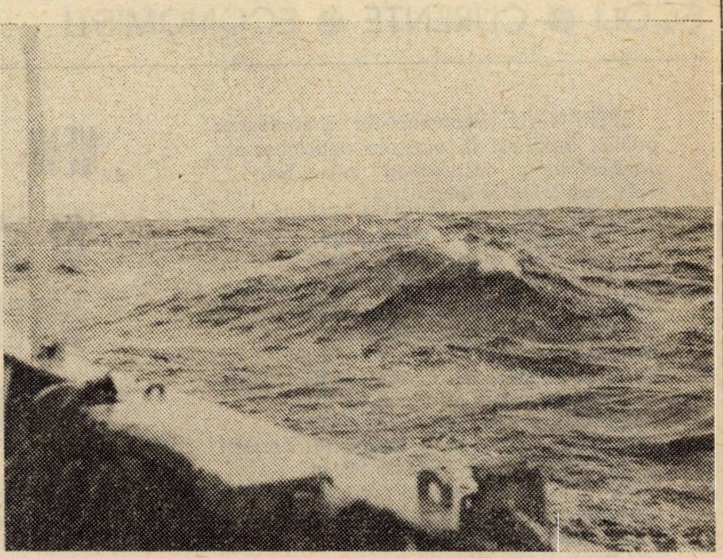

„...oamenii trebuie să învețe să domine și să cultive oceanul...“

Se experimentează și diverse microorganisme capabile să reducă unii poluanți, să-i facă inofensivi sau chiar să-i transforme în substanțe utile ; astfel se scot prin bacterii proteine din petrol, folosite în Franța, în zootehnie. R.S.R. este printre pionierii acestei lupte prin legea ocrotirii mediului ambiant.

În rezumat problemele și perspectivele „Oceanului, patrimoniu al întregii omeniri“ sînt multiple și complexe.

Din cercetările intensive făcute în ultimul deceniu sub impulsul și egida UNESCO-ului, reiese clar că — în afara schimbării radicale a conceptelor vechi despre originea și structura oceanului sau a scoarței pe care stă — elemente ce-au contribuit la progresul cultural-științific — oceanul va putea fi o sursă inepuizabilă de bunăstare pentru omul mileniului următor.

Cercetarea și exploatarea Oceanului este un vast cîmp de colaborare pașnică, la care R. S. România se alătură tot mai ferm ; aceasta, pentru că țara noastră este interesată direct în exploatarea Oceanului mondial ; ea este membră a ICNAF-ului, a Comisiei oceanografice internaționale și a Comisiei Mediteranei ; luptă pentru salvgardarea curățeniei Mediteranei și Mării Negre ;

Deosebitul efort depus de cercetătorii români în ultimele decenii pentru cunoașterea caracteristicilor fizico-chimice și hidrobiologice ale Mării Negre pun baze serioase pentru prognozele de pescuit.

Cunoașterea Mării Negre este un capitol din studiul Oceanului mondial în mare parte elucidat și reprezintă o contribuție românească importantă pe plan internațional.

În ultimul deceniu România colaborează tot mai mult și la studiul direct al Oceanului mondial, urmînd în această privință directivele precizate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea prezentată la sesiunea Marii Adunări Naționale din 20—22 dec. 1965 : **„În cadrul schimbului internațional de valori științifice și de păreri, oamenii noștri de știință trebuie să aducă propria lor contribuție, participînd prin rezultatul muncii lor la progresul cercetărilor științei contemporane“.**

Noi am obținut și o serie de rezultate practice-economice, în primul rînd un substanțial spor de pește ; în curînd se vor recolta și alte produse hrănitoare, precum și minereuri diferite și hidrocarburi. Din Marea Neagră vom scoate și petrol ; desalinizarea ei va fi mai ieftină pentru nevoile de mîine ale industriei și mai ales ale agriculturii. Maricultura va trebui să stea în atenția noastră mai mult decît pînă acum și mai ales, este nevoie să urmărim îndeaproape activitățile de pe litoral, spre a nu-l face impropriu turismului, pescuitului sau ca izvor de sănătate pentru oamenii muncii.

Rămîne ca toți factorii de răspundere și oamenii de știință să colaboreze strîns cu cei din industrie și edilitate, spre a păstra o mare sănătoasă la noi și spre a pune în acțiune o și mai bună colaborare oceanologică internațională, prin afectarea unor nave oceanografice, spre a participa mai intens la explorările și exploatările ce s-au dovedit salutare pentru omenire.

Mihai BĂCESCU
membru corespondent al Academiei R.S.R.

TEORII·IDEI

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

„NEW ECONOMICS" ȘI „MĂSURILE DISCREȚIONARE STABILIZATOARE"

SPERANȚELE economiștilor și oamenilor politici burghezi în efectele anticiclice ale „stabilizatorilor încorporați" n-au fost îndreptățite*). Cu timpul s-a încetățenit tot mai mult ideea măsurilor forte pentru ajustarea instabilității capitalismului, a oscilațiilor ciclice. În S.U.A. îndeosebi ideea devenea tot mai mult convingătoare, pentru economiștii ortodocși și pentru cercurile de afaceri, cu cît — după o perioadă de creștere economică rapidă și o scădere a curbei șomajului după cel de-al doilea război mondial —, începînd din 1953, rata șomajului a înregistrat creșteri de la 2,5% la 4% în 1957, la 5% în 1960, ajungînd acum la peste 8%. Cum s-a spus uneori, stagnarea pe termen lung pîndea de după colț. Lupta împotriva ei nu putea fi dusă cu „stabilizatori automați sau încorporați" ; se cereau măsuri speciale, în cadrul capitalismului monopolist de stat. În aceste condiții, J. F. Kennedy a lansat, cu consilierii săi economici, „New Economics"-ul ca fundament tactic pentru reorientarea politicii economice a S.U.A. Speranța principală pentru dinamizarea creșterii economice s-a pus în „măsurile discreționare" de natură bugetară și monetară. „...Guvernul S.U.A., menționa P.A. Samuelson, se atașează explicit, pentru prima oară în istoria sa, creșterii unui deficit de recesiune în scopul dezvoltării ocupării mîinii de lucru și forțării creșterii economice"1) Dar cum ? La început, măsurile bugetare asociate politicii economice a „Noilor frontiere" luau îndeosebi forma cheltuielilor publice, insuficiente nu numai pentru mult propagata „luptă cu mizeria", dar și pentru stimularea lumii de afaceri. Presiunea impozitelor fusese prea mult utilizată pînă în deceniul șapte, iar acum se simțea nevoia unei slăbiri a ei. Dar cum se puteau opera degrevări fiscale — cunoscînd că impozitele sînt principala sursă de venit a bugetului Statului capitalist — cînd cheltuielile publice erau mari și se cereau sporite, iar bugetul era deja deficitar ? Autorii „New Economics"-ului formulează noi idei și sugerează noi căi, cum sînt : 1. o compunere a impozitelor — în măsura în care stimulează activitățile economice și sporește veniturile — poate avea ca efect pe termen de cîțiva ani nu o reducere a încasărilor fiscale ci o sporire a lor ; 2. o economie în creștere n-are nevoie de o echilibrare anuală a bugetelor, ci doar pe ciclu economic, bugetele deficitare din perioadele de recesiune echilibrîndu-se cu cele excedentare din perioadele de boom ; 3. la nevoie se poate recurge la sporirea datoriei (publice și private) pentru a acoperi cheltuielile necesitate de (a) creșterea economică și (b) de crearea locurilor de muncă necesare. Pentru (a) s-a formulat noțiunea de „frînă sau dividend fiscal" iar pentru (b) noțiunea de „deficit (sau excedent) bugetar al utilizării depline".

Experții „Noii teorii economice" socoteau că, într-o economie în expansiune, cu o structură progresivă a impozitului, reducerea cotei acestuia este mai mult decît compensată de creșterea sumei globale a impozitelor determinată de sporirea venitului. La o creștere economică de 6–7% se calculase un spor de impozit de circa 15 mlrd. dolari iar suma reducerilor de impozite era propusă a fi de 10 mlrd. dolari. Se crea astfel un „dividend fiscal" de 5 mlrd. dolari, pe care guvernul îl putea folosi după nevoi pentru cheltuieli publice. Reducerea impozitelor sub o anumită limită s-ar fi transformat într-o „frînă fiscală", inhibitoare a activității economice, care ar fi putut pune capăt în mod brutal utilizării depline.

Speranțele în compensarea deficitelor bugetare din perioadele de scădere a activității, prin excedentele din perioadele de avînt, n-au fost îndreptățite. Dacă luăm anii 1958–1968 ca perioadă de referință, apoi suma deficitelor bugetare a întrecut-o de cîteva ori pe cea a excedentelor. Graficul care figurează în „Economics-ul" lui P. A. Samuelson (p. 512) pune în lumină marea discrepanță dintre intenția autorilor „New Economics-ului" — reflectată în „bugetul folosirii depline" și care figura în cei mai mulți ani cu mari excedente bugetare — și realitatea reflectată în bugetul efectiv. În „bugetul folosirii depline" din cei zece ani (1958–1968), doar ultimii doi erau prevăzuți cu deficite bugetare, iar restul de opt erau scontați cu excedente și încă foarte mari. În bugetul efectiv, însă, doar trei ani figurează cu un excedent bugetar, iar șapte cu deficite. Această mare discrepanță arată că mecanismele economice sînt mult mai complexe iar funcționarea lor este subordonată acțiunii unor legi obiective esențiale care scapă în cea mai mare parte politicilor economice monopolist statale.

Două teze importante ale „New Economics-ului" — a creșterii masei

FIȘE

ECONOMIE POLITICĂ
SOCIALISMUL

● *În Editura didactică și pedagogică a apărut recent ediția a treia revăzută a manualului* Economia politică a socialismului, *lucrare realizată sub egida Academiei de Studii Economice, Catedra de economie politică, de un grup de cadre universitare, redactor responsabil al volumului fiind prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei R. S. România. În manual se urmărește sistemul economic socialist în dinamica sa, analiza relațiilor de producție, a legilor care le guvernează în conexiune cu progresul forțelor de producție, cu desfășurarea revoluției științifice și tehnice, ținîndu-se totodată seama de intercondiționarea dintre economic și politic. În acest cadru se dezbat problemele fundamentale ale economiei socialiste, ale mecanismului ei de funcționare, problemele creșterii economice, echilibrului și optimului economic, ale sistemului socialist mondial ș.a.*

În volum se acordă atenție tratării problemelor economiei politice a socialismului în lumina sarcinilor istorice pe care Congresul al XI-lea al partidului, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, le-au pus în fața poporului român pe tărîmul dezvoltării economiei, științei, învățămîntului și culturii, în lumina altor documente din ultimii ani ale partidului și statului nostru, ale mișcării comuniste și muncitorești internaționale, a realităților economice. Se evidențiază caracterul științific al politicii partidului, modalitățile creatoare în care abordează și soluționează problemele progresului economic și social al României. Dezvoltări noi cunosc problemele creșterii și eficienței economice, ale pieței socialiste, circulației bănești, problemele perfecționării conducerii, organizării și planificării activității economico-sociale, precum și problemele sistemului mondial socialist, ale trecerii de la socialism la comunism.

Universitatea și capitalismul

● *Analizînd teoriile și tezele cele mai frecvente relative la impactul știință, învățămînt superior și societate în capitalism, I. Onișciuc arată în articolul* Universitet i sudbî kapitalisticeskogo obșcestva *(Universitatea și soarta societății capitaliste), apărut în revista MEMO nr. 3/1976, că se pot desprinde două tendințe în ceea ce privește interpretarea funcției sociale a științei și a leagănului ei — universitatea : una tehnocrată și alta ultrastîngistă. În primul caz, știința și universitatea sînt ridicate la rangul de forță motrice hotărîtoare a societății, clasa conducătoare fiind caracterizată drept „meritocrație". În cel de-al doilea caz, știința este prezentată ca fiind doar un* impozitului în condițiile reducerii ratei lui, datorită creșterii masei impozabile, și cea a compensării pe ciclu economic a deficitelor cu excedentele bugetare — s-au dovedit în parte falimentare, iar măsurile practice — lipsite de consistență. Deficitul bugetar al anului financiar 1974/1975 a fost de 44,2 mlrd. dolari, după date probabile cel al anului 1975/1976 va fi de circa 75 mlrd. dolari. Chiar ieșirea din criză se realizează pe bază de mari deficite bugetare.

Perioada „Noii teorii economice" inițiate de J. F. Kennedy a debutat cu mari cheltuieli militare solicitate îndeosebi de accentuarea cursei înarmărilor și a războiului în Vietnam. Una din principalele surse de acoperire a cheltuielilor — creșterea ratei impozitelor — fusese stopată și chiar redusă. Speranța în efectele stimulatoare miraculoase ale reducerii impozitelor asupra creșterii economice nu a fost îndreptățită, cum nu a fost îndreptățită nici nădejdea în efectele binefăcătoare ale deficitelor bugetare ca sursă de finanțare a cheltuielilor statului pentru susținerea la nivel ridicat a cererii efective de stimulare artificială a creșterii.

În noile condiții, încet dar sigur, susținătorii „Noii teorii economice" recurg cu nădejde la inflație și la împrumuturi pentru finanțarea noilor cheltuieli statale și pentru susținerea unei creșteri cît de cît stabile cu crearea de noi locuri de muncă. Produsul național brut (în mlrd. dolari la prețurile din 1970) a crescut de la 999,5 în 1970 la 1 031,1 în 1971, la 1 094,0 în 1972, la 1 155,7 în 1953, pentru ca în 1974 să scadă la 1 131,5 iar în 1975 la 1 096,4. Nici utilizarea inflației și nici creșterea datoriei publice n-au mai putut acționa ca instrumente de oprire a declanșării crizei sau de frînare a adîncirii ei. Menționăm că ambele au fost folosite în chip masiv în perioada imediat premergătoare crizei, dar ele s-au derulat în mari proporții și după aceea.

În perioada 1962-1972 media anuală a creșterii prețurilor de consum în S.U.A. a fost de 3,3%. În anul 1973 creșterea atinge 6,2% iar în anul următor — 11%. Costul vieții în 1974 era în S.U.A. cu 12,1% mai ridicat decît cu un an în urmă. Pentru masele de consumatori (îndeosebi salariați) degrevările fiscale apărute în cadrul „Noii teorii economice" au fost anihilate și chiar depășite de „impozitul forțat" pe care-l reprezintă inflația. Politica inflaționistă a „Noii teorii economice" a adus pînă la urmă și alte noi elemente de dereglare a mecanismelor și de blocare parțială a unor subansamble, grăbind de astă dată declanșarea crizei și sporirea acuității ei.

Datoria publică (și cea particulară) a crescut în ultimii ani cu o rapiditate nemaiîntîlnită. Dacă în 1916 era numai de (în mlrd. dolari) 1,2, ajunge în 1929 la 16,3, după zece ani atinge 47,6, pentru ca la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial să se ridice la cifra ce părea fantastică atunci, de 278,7. Dar creșterea nu s-a oprit aici. „Noua teorie economică" i-a sporit considerabil dimensiunile, văzînd în ea o importantă sursă de finanțare a cererii și de reglare ciclică. S-a sperat că datoria publică sporind în anii răi ai economiei, va putea diminua în anii buni. Ea însă a sporit continuu. În 1970 a atins 360 mlrd. dolari, pentru ca numai după doi ani să ajungă la 450 mlrd. dol. Într-un interesant studiu apărut în „Business Week" se vorbește despre economia S.U.A. ca despre" o economie bazată pe împrumuturi". „Economia americană, se menționează în sursa amintită, este așezată pe un munte de datorii, cu o înălțime de 2 500 mlrd. dol. — un munte care este creat din toate automobilele, toate casele, toate uzinele și toate mașinile care au făcut din țara noastră cea mai bogată țară din întreaga istorie a omenirii"2). Este inutil să ne mai întrebăm dacă datoria publică la aceste dimensiuni colosale a putut contribui la însănătoșirea economiei. Fără a-i nega orice rol activ, ea trebuie înțeleasă în dubla sa ipostază : de măsură tehnico-economică cu unele efecte pozitive temporare asupra conjuncturii, dar totodată și de pîrghie a capitalismului monopolist de stat care, solicitată (iar în ultimii ani suprasolicitată) să acționeze, a contribuit la accelerarea contradicțiilor capitalismului actual. Dealtfel întregul sistem de măsuri implicat de „Noua teorie economică" a avut un dublu efect : pe de o parte, de temporizare a procesului de deteriorare a capitalismului monopolist de stat iar, pe de altă parte, de acumulare sporită a acelor forțe explozive care au dus la declanșarea marii crize. Este foarte semnificativă și relevantă din acest punct de vedere întrebarea pusă de economistul vienez de la „Finanznachrichten", Horst Knapp, și anume : „Unde este anomalia : în depresiunea actuală sau în expansiunea care a precedat-o ?". Oricare ar fi răspunsul, un lucru este cert ; atît marii „stabilizatori încorporați", cît și „măsurile descreționare stabilizatoare" din cadrul „Noii teorii economice" au contribuit la anomaliile expansiunii precedente precum și ale crizei actuale.

I. NICOLAE-VĂLEANU

---

*) Vezi prof. univ. dr. I. Nicolae-Văleanu. Criza economică și teoria marilor „stabilizatori încorporați". Revista economică nr. 21/1976, p. 26—27.

1) P. A. Samuelson. L'Economique. Introduction à l'analyse économique. VIII-e éd., 1972, p. 509

2) Business Week. Supliment la nr. din 12 oct. 1975.

FIȘE

instrument al asupririi de clasă, folosit de către elita care domină. Dacă sînt judecate în mod realist aceste două tendințe, arată autorul, se poate înțelege de ce universitatea a devenit unul din centrele „nervoase" ale sistemului capitalist, locul și obiectul unei ascuțite lupte ideologice, la care participă toate straturile societății și curentele politice.

Aurelio Peccei despre un „nou umanism"

● *Aurelio Peccei, fondatorul Clubului de la Roma, a publicat de curînd cartea* La qualité humaine *(Calitatea umană), Editions Stock, 356 p. Lucrarea este caracterizată ca fiind o combinație între biografie și eseu (vezi „Le Monde" din 25 V 1976). Printre altele, rezultă că, încă înainte de înființarea Clubului de la Roma, Peccei a fost inițiatorul unui organism de cercetări care a devenit Institutul internațional de analiză aplicată a sistemelor (I.I.A.A.S.), la care participă atît țări din vest cît și din est. Aurelio Peccei ar milita pentru un „nou umanism" cu următoarele aspecte : sensul globalului (orice depinde de tot restul), cerința justiției (dreptul la minimum social ar trebui să formeze capitolul de bază al unui contract social al zilei de mîine), dar și stabilirea unui „maximum social", adică a limitelor peste care consumul și risipa trebuie considerate vinovate și chiar criminale, oroarea față de violență (dar trebuie luptat contra cauzelor brutalității și nu numai contra manifestărilor ei). După comentatorul din „Le Monde", în fața „prometeismului" unui Herman Kahn, a cărui deviză ar putea fi : «Creșteți și restul vă va fi dat cu... surplus», înțelepciunea autorului nostru pare să vizeze o altă lume".*

VIITORUL SOCIAL

● *Nr. 2/1976 al revistei de sociologie și științe politice* „Viitorul Social", *editată de Academia de Științe Sociale și Politice, Academia „Ștefan Gheorghiu", Comitetul Național de Sociologie și Asociația Română de Științe Politice cuprinde între alte articole și studii valoroase și cel privind* „Reflecții asupra unității dintre teorie și practica social-istorică în construcția noastră socialistă", *semnat de* Mihnea Gheorghiu. *În acest studiu autorul întreprinde o analiză critică a uneia dintre „teoriile cele mai la modă ale anticomunismului", un „cal de bătaie" al anticomunismului, așa-zisa lipsă de democrație în țările socialiste. Autorul evidențiază amplu și convingător, pe baza realităților României socialiste și a demonstrării unității dintre teoria și practica social-istorică în construcția socialistă în țara noastră, dezvoltarea liberă și democratică a statului român, raționalitatea, valoarea legalității socialiste, fundamentarea rolului statului în etapa societății socialiste multilateral dezvoltate, rolul națiunii în epoca contemporană. Autorul se oprește de asemenea asupra unor probleme legate de definirea filozofiei ca instrument ideologic de transformare revoluționară a societății, înțelegerea rolului partidului și al conștiinței socialiste ca expresie a creșterii ponderii factorului uman, ajuns la nivel de elaborare teoretică și de conducere științifică a dezvoltării sociale, rolul educațional al societății socialiste etc.*

RECENZII

Dr. Dumitru Iosif Bati
PLANIFICAREA
PRODUCTIVITĂȚII
MUNCII
ÎN REPUBLICA
SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

LUCRAREA dr. D. I. Bati*) reprezintă o sintetizare armonioasă a multiplelor sale preocupări în domeniul productivității muncii. Ea cuprinde principalele probleme teoretice și practice privind planificarea și fundamentarea productivității muncii, precum și cele referitoare la îmbunătățirea metodelor utilizate în prezent.

În primul rînd analiza autorului se cantonează în zona problemelor privind conținutul și importanța creșterii productivității muncii ca sursă principală de sporire a producției materiale și a venitului național, subliniindu-se influențele favorabile ale acestui proces asupra dezvoltării construcției socialiste din țara noastră. Analiza multilaterală a acestor aspecte, bazată pe un bogat material statistic, ilustrează în mod pregnant justețea opțiunilor fundamentale ale partidului nostru în domeniul realizării unor ritmuri înalte de dezvoltare a forțelor de producție și de creștere a productivității muncii sociale.

Efortul de creativitate, de analiză și sinteză a autorului, se regăsește și în paragrafele care se ocupă de metodele de clasificare și fundamentare pe factori de creștere a productivității muncii. În acest context, pe baza analizelor proprii sau a informațiilor din literatura de specialitate, se prezintă unele aspecte deosebit de interesante privind relațiile cantitative dintre diferiți factori ca : înzestrarea energetică, ridicarea calificării, influența factorilor de ordin social etc. asupra productivității muncii.

Pe baza unei bune cunoașteri a problematicii tratate, a unei îndelungate experiențe practice, autorul este în măsură să analizeze cu competență diferitele aspecte ce vizează îmbunătățirea planificării și urmăririi productivității muncii. Dintre concluziile trase de autor, aș menționa cîteva : propunerea ca prin plan, la nivelul economiei, ministerelor și centralelor, să se aprobe un singur indicator de productivitate în expresie valorică ; necesitatea precizării conținutului unor indicatori în expresie fizică și utilizarea lor ca indicatori de plan, în toate unitățile în care specificul producției permite acest lucru ; folosirea indicatorului de om-ore efectiv lucrate, alături de numărul mediu de personal la determinarea productivității muncii planificate, precum și multe alte propuneri.

Prezentarea în lucrare a unor tehnici de utilizare a balanței legăturilor între ramuri, precum și a informațiilor prelucrate de autor din materialul respectiv, privind consumurile de muncă pe diverse ramuri ale economiei, care diferă fundamental de imaginea pe care o prezintă acestea în lucrările curente de statistică și contabilitate, dă, de asemenea, o notă de originalitate lucrării.

Prin consacrarea unui capitol problemelor de comparare internațională a productivității muncii, autorul reușește să prezinte principalele tendințe pe plan mondial în acest domeniu, elemente importante de studiu pentru găsirea celor mai potrivite căi în sprijinul lichidării subdezvoltării.

Avînd în vedere valoarea teoretică, practică și informativă a lucrării, considerăm că ea prezintă deopotrivă interes pentru specialiștii din întreprinderi, centrale și ministere, studenți și cadre didactice.

Lazăr VĂCEANU
director adjunct C.S.P.

---

*) Dr. Dumitru Iosif Bati, **Planificarea productivității muncii în Republica Socialistă România,** București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1975, 216 p.

CONSTANTIN DANCIU
COORDONATE
ale
CONDUCERII
PLANIFICATE
a
ACTIVITĂȚII
ECONOMICO-SOCIALE
ÎN ROMÂNIA

ACTIVITATEA EDITORIALĂ economică s-a îmbogățit de curînd cu o nouă și valoroasă lucrare în domeniul conducerii planificate a activității economico-sociale *). Autorul, prof. univ. dr. Constantin Danciu, cunoscut prin publicarea a numeroase lucrări cu caracter teoretic și practic în domenii variate ale conducerii și planificării, s-a axat de această dată, cu mult succes, asupra unor laturi de sinteză cum sînt determinarea trăsăturilor definitorii ale conducerii planificate ale dezvoltării economico-sociale, concentrîndu-și atenția asupra a trei laturi fundamentale : ritmuri de creștere, structuri și proporții și eficiență economică. În condițiile creșterii continue a rolului conducerii planificate a economiei în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră — și am putea spune că în general necesitatea planificării se resimte tot mai acut dacă avem în vedere coordonatele dezvoltării actuale și ale revoluției tehnico-științifice contemporane — nu mai trebuie argumentată actualitatea temei abordate.

Valoarea cărții reiese însă în primul rînd din modul în care este tratată problematica menționată. Autorul consacră prima parte a lucrării prezentării principalelor laturi teoretice ale conducerii planificate a dezvoltării economico-sociale într-o viziune cuprinzătoare : plan-piață, prognoză și plan, utilizarea pîrghiilor economice în conducere, perfecționarea continuă a conducerii. În cea de a doua parte se face o analiză a dezvoltării României în anii construcției socialiste, comparativ cu perioadele din trecut, cu alte țări socialiste și cu o serie de țări nesocialiste, precum și a obiectivelor stabilite pentru actualul cincinal și pentru perioada pînă în 1980. Una din calitățile lucrării constă în faptul că fiecare dintre cele două părți componente ale volumului nu este abordată unilateral — fie teoretic fie practic — ci, din contra, cele două laturi se împletesc permanent, spre interesul și satisfacția cititorului, care găsește astfel abordări și aspecte noi, într-un domeniu în care pînă în prezent s-a spus foarte mult.

Despre bogatul conținut de idei al lucrării, în treacăt, am amintit și mai sus. Din acest punct de vedere este dificil de evidențiat un anumit capitol sau pragraf. Ne permitem, totuși, să atragem atenția asupra celui intitulat „Conducerea planificată a activității economico-sociale și perfecționarea ei continuă". În multe din lucrările apărute pînă în prezent această problemă este tratată sumar, schematic, vag, prezentîndu-se la modul general cîteva caracteristici cunoscute îndeobște de toată lumea. Este un merit indiscutabil al prof. univ. dr. C. Danciu că a reușit nu numai să dezvolte aceste caracteristici, ci să îmbogățească conținutul problemei abordate cu noi aspecte, cu noi laturi deosebit de interesante. Sub acest aspect evidențiem în mod particular partea în care se analizează conținutul politicii economice în funcție de timp și spațiu. De asemenea, dorim să atragem atenția asupra paginilor care se ocupă de cercetarea științifică și introducerea tehnicii noi, fie că se referă la progresul tehnic, la eficiența acestuia, la calificarea forței de muncă sau la alte laturi. Problemele legate de tehnica nouă, domeniu care a constituit obiectul unei îndelungate și rodnice activități de cercetare a autorului, se urmăresc cu un deosebit interes.

În sfîrșit am mai sublinia contribuția la valoarea lucrării, fără a epuiza factorii care o determină, a stilului utilizat, simplu, cursiv, pe înțelesul tuturor, expresiv fără artificii de limbaj, caracteristic modului de gîndire și expunere a autorului.

Lucrarea contribuie, fără îndoială, nu numai la îmbogățirea cunoștințelor cititorilor. Prin caracterul partinic, al modului în care sînt abordate și prezentate problemele, prin modul său combativ și militant ea contribuie și la educația acestora, la formarea unui anumit mod de gîndire. Înscriindu-se pe linia tematicii majore stabilită în domeniul științelor sociale de către Congresul educației politice și al culturii socialiste, prin conținutul și prin calitățile sale, din care am enumerat doar cîteva, cartea prof. univ. dr. C. Danciu se adresează unui cerc foarte larg de cititori : activiști de partid și de stat, cadre didactice, studenți, specialiști din activitatea economică de la toate nivelele etc. În același timp apreciem că ea poate fi deosebit de utilă diferitelor școli și cursuri ale învățămîntului de partid și de stat.

prof. univ. dr. Ștefan ARSENE

---

*) Prof. dr. Constantin Danciu. Coordonate ale conducerii planificate a activității economico-sociale. Editura Academiei R. S. România, 1976.

ECHITATEA – criteriu valoric al unei noi ordini economice şi politice (I)

„Noua ordine economică trebuie privită în contextul existenței în lume a unor grupări de țări cu orînduiri sociale diferite — realitate istorică ce va dăinui încă o lungă perioadă de timp. În această lumină, instaurarea unor raporturi noi, echitabile constituie expresia însăși a realizării în viață a principiilor coexistenței pașnice. Se impune să fim pe deplin conștienți că lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale reprezintă o necesitate obiectivă a dezvoltării progresiste a omenirii, unul din cele mai arzătoare imperative ale timpurilor noastre".

NICOLAE CEAUŞESCU

(Din Expunerea la Congresul educației politice și al culturii socialiste)

APARIȚIA ȘI DEZVOLTAREA în acțiune a conceptului de nouă ordine economică și politică internațională conferă noi înțelesuri și dimensiuni de tip sistemic teoriei relațiilor dintre state. Într-adevăr, problematica noii ordini economice și politice internaționale introduce, pentru prima oară în modelarea globală, elemente de tip normativ.

Lucrările consacrate pînă acum dinamicii economiei mondiale, chiar retorizate în „limbaje" diferite — de la documentele politice de poziție pînă la imprimantele de calculator pe care sînt trecute rezultatele simulărilor — au urmărit să explice mecanismele de funcționare ale lumii moderne și, eventual, să schițeze consecințele în viitor ale actualelor tendințe. În limbajul cercetărilor prospective, aveam de-a face cu abordări de tip explicativ sau explorativ-predictiv, care postulau o evoluție relativ inerțială a sistemului mondial. Din punct de vedere practic, aceasta înseamnă că statele și forțele sociale care determină acțiunea statelor proiectau în sfera relațiilor internaționale propriile valori și obiective, în mod necesar diferite și adesea conflictuale, iar „spațiul obiectivelor" sistemului mondial era constituit din însumarea mecanică a acestor valori și obiective. Virtuțile unei anumite viziuni sau eficacitatea acțiunii concrete erau, însă, raportate tot la sistemul internațional existent, limitîndu-se la relevarea modului în care pot fi determinate sau influențate anumite evoluții în cadrul sistemului. Dialectica interacțiunii obiectivelor și valorilor promovate de state conducea, astfel, la o stabilizare relativă a mecanismelor de funcționare ale lumii, în ultimă instanța la conservarea „vechii ordini" mondiale. În limbajul planificării sociale, credem că nu greșim dacă afirmăm că „vechea ordine" economică și politică generează o dinamică mondială fără valori și obiective comune, general-acceptabile, de nivel planetar.

Noua ordine economică și politică propune însă, pe plan normativ, o nouă valoare, de data aceasta de cuprindere globală : este vorba de echitatea planetară.

Afirmarea socialismului ca o mare forță a lumii contemporane, rolul activ pe care și-l asumă tinerele state independente, țările în curs de dezvoltare, statele nealiniate, creșterea înrîuririi reale a forțelor democratice și progresiste de pretutindeni, manifestarea voinței popoarelor de a trăi libere și de a se dezvolta conform propriilor năzuințe, determină acreditarea în viața internațională a unor noi valori, acceptarea și aplicarea tot mai largă a unor principii, norme și practici democratice. Respingerea de către tinerele state independente a căii capitaliste și opțiunea lor tot mai clară pentru o cale socialistă de dezvoltare constituie o realitate, o componentă a amplelor procese înnoitoare ce au loc pe plan mondial. Este neîndoielnic faptul că aceste procese se vor adînci și vor căpăta forme de expresie tot mai evoluate pe măsură ce noi popoare vor păși pe calea făuririi noii orînduri. Dar noua ordine economică și politică internațională nu se înfățișează ca o transpunere generalizată a valorilor specifice ale socialismului la scară planetară. Ceea ce este caracteristic, nou în acest concept, este tocmai faptul că el poate fi aplicat acum, în lumea de azi, în condițiile coexistenței statelor avînd sisteme sociale diferite. Dovada concludentă o constituie însușirea unanimă, confirmată prin votul statelor la O.N.U. și în alte organisme internaționale, a preceptelor fundamentale ale noii ordini, recunoașterea explicită că vechile rînduieli economice și politice pe plan internațional nu mai corespund cerințelor lumii de azi. Înfăptuirea unor relații internaționale cu adevărat echitabile este, astfel, o cerință ce derivă din însăși esența problemelor majore ale contemporaneității și reclamă participarea directă și efectivă a fiecărui stat, indiferent de mărime, putere, nivel de dezvoltare, orînduire socială sau regim politic, fie că face parte sau nu din alianțe militare sau grupări economice. În această perspectivă, echitatea — nu pentru unii, ci pentru toți — se identifică drept o valoare cu vocație universală. Procesul evoluției mondiale capătă astfel un nou nivel — cel al valorilor.

Este evident că, prin prisma teoriei sistemelor, această situație induce noi obiective la nivelul statelor și schimbă actualele mijloace de atingere a scopurilor propuse și de alocare a resurselor. Valorile specifice sînt de acum înainte completate și modelate prin raportare la valori globale recunoscute. Determinarea unidirecționată a viitorului de

ECONOMIE MONDIALA

către prezent se transformă într-una cibernetică, cu retro-acțiune. Statele încep să fie preocupate să-și stabilească obiectivele și în funcție de imaginea asupra viitorului comun, iar acțiunile lor concrete nu mai sînt concepute ca simple reacții la schimbările ce intervin în contextul mondial, ci ca ajustări anticipative necesare pentru adecvarea la o nouă logică a dezvoltării sistemului în ansamblu. Viziunea perspectivei pe termen lung influențează nemijlocit opțiunile prezente și orientările pe termen scurt și mediu. Viitorul dobîndește o funcție retroactivă directă. Vom avea astfel de-a face în final cu o nouă reprezentare a structurii sistemului mondial.

Deosebirea dintre vechea (ori actuala) ordine economică și politică și noua ordine economică și politică poate fi sugestiv descrisă cu ajutorul elementelor ce intervin în modelul standard al perspectivei (sau planificării) sociale. Orice proces de planificare are, după modelul general menționat, următoarea structură de nivel :

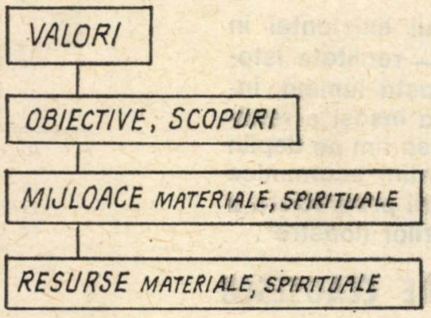

Aceasta înseamnă că valorile generează (și sînt generate de) obiective, că obiectivele reclamă (și devin posibile prin) mijloace, și că mijloacele fac apel (și sînt funcție de) resursele existente.

Folosind terminologia clasică a teoriei jocurilor, să ne imaginăm acum că avem de-a face cu o lume de „state-actori", în care resursele cuprind totalitatea resurselor statelor, mijloacele — totalitatea mijloacelor utilizate de state spre a-și atinge obiectivele, obiectivele — totalitatea obiectivelor (evident diferite) urmărite de diferitele state și valorile — totalitatea valorilor (diferite) cultivate de societățile din aceste state. Să presupunem și că relațiile dintre state — cu implicațiile respective asupra obiectivelor, mijloacelor și resurselor — sînt guvernate de principiile și normele general-valabile ale dreptului internațional și de practica internațională recunoscută ca licită. Cu precizările introduse, putem vorbi de „perspectivă planetară", înțelegînd că aceasta nu implică în nici un fel acceptarea unor structuri suprastatale, ci se reduce la simpla reuniune a proceselor de definire a politicilor naționale, în condițiile actualelor relații internaționale.

Să considerăm acum sistemul mondial, ca o entitate distinctă. Vom spune că în evoluția acestui sistem apare un nivel al valorilor, dacă într-adevăr aici pot fi identificate valori unanim acceptate de state, valori care apoi pot influența structurile obiectivelor, mijloacelor și alocării resurselor pentru aceste state, ca și relațiile între ele.

Cu aceste mențiuni, distincția între „vechea" și „noua" ordine economică și politică poate fi rezumată în schema de mai jos :

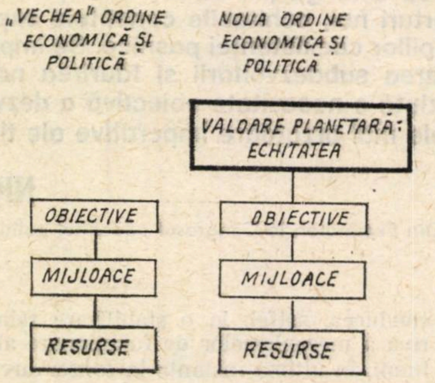
„VECHEA" ORDINE ECONOMICĂ ȘI POLITICĂ
NOUA ORDINE ECONOMICĂ ȘI POLITICĂ
VALOARE PLANETARĂ: ECHITATEA
OBIECTIVE
MIJLOACE
RESURSE
OBIECTIVE
MIJLOACE
RESURSE

Se observă că „vechea" ordine nu face apel la valori planetare ; „spațiul valorilor" se reduce la juxtapunerea spațiilor de valori ale statelor-actori. De aceea am renunțat la marcarea pe schemă a acestui nivel. Din contră, noua ordine economică și politică introduce nivelul valorilor în analiză și proiectare, prin conceptul-cheie de echitate.

Vom preciza că această nouă valoare nu este chemată să înlocuiască valorile cultivate de state, în procesul elaborării independente a opțiunilor politice și definirii căilor proprii de dezvoltare economică și socială, ci se adaugă acestor valori diferite. Pare firesc ca primele implicații ale acestor schimbări să se refere la natura și conținutul relațiilor dintre state. Vom putea însă înregistra și modificări ale obiectivelor diferitelor state și, poate, chiar schimbări în procesul stabilirii priorităților în repartizarea mijloacelor și alocarea resurselor, cel puțin în privința unora dintre state. Drept consecință, vom avea de-a face cu o nouă structură a lumii ca sistem și cu un nou sens al dinamicii mondiale, a căror investigare capătă acum unele dintre caracteristicile generale ale proceselor de prospectivă socială.

Este, desigur, prematură prescrierea, sau mai precis prefigurarea modului în care o nouă structură a sistemului planetar va răspunde cerințelor pe care noua valoare de echitate le impune procesului dezvoltării mondiale. Vom repeta și cu această ocazie că „ce" și „cum" este de făcut rămîne să fie stabilit de state, de toate statele lumii, în calitate de constructori și beneficiari ai noii ordini economice și politice internaționale. Conceptul de echitate ne dă însă de pe acum răspunsul la întrebările „pe ce bază" și „în ce scop".

În partea a doua a articolului vom încerca numai o formalizare, în limbajul teoriei sistemelor, a conceptului de „nouă ordine". Caracterul foarte general al dezvoltării este compatibil cu diferitele interpretări filozofice și concret-politice ale conceptului de „echitate planetară", ce urmează, desigur, să fie precizat cu alte unelte decît cele ale modelării matematice.

M. BOTEZ
S. CELAC

IPOTEZE ● PREVIZIUNI

● Avansul gazelor naturale

ÎN DORINȚA de a îmbunătăți structura balanței lor energetice, inclusiv prin sporirea ponderii gazelor naturale, și de a reduce dependența față de importul de energie din alte zone, țările vest-europene își îndreaptă speranțele îndeosebi către Marea Nordului.

Evaluările posibilităților de extracție din zăcămintele descoperite în platoul continental diferă în funcție de aprecierea ritmului și rezultatelor prospecțiunilor din viitorul apropiat. După evaluări minime, volumul extracției gazului metan în această regiune va ajunge la 90—95 mlrd. mc pe an în perioada 1980—1982. Conform estimației maxime, efectuată de universitatea din Rotterdam, aceasta ar putea fi cu cel puțin 30 mlrd. mc mai mare decît cifra menționată anterior, astfel încît Europa occidentală ar putea acoperi, în 1982, pe seama petrolului și gazelor din resurse proprii, 45% din necesarul de combustibil și energie. În ceea ce privește gazele propriu-zise, o prognoză elaborată de experții O.C.D.E. arată că ponderea lor în balanța energetică a Europei occidentale va crește de la 10,2% în 1972 la 21,5% în 1985.

● S.U.A. : Industria electronică

DUPĂ estimațiile Ministerului Comerțului din S.U.A., sub efectul crizei economice livrările industriei electronice din această țară s-au redus anul trecut cu 6% față de nivelul atins în 1974. Totodată, evoluția a fost diferențiată pe diferite sortimente ale producției ramurii menționate ; în timp ce livrările de aparatură electronică de uz casnic s-au restrins cu 12% și cele de componente electronice cu 10%, livrările de aparate și instalații electronice de uz comercial, industrial sau militar au sporit cu 1%, iar cele de discuri muzicale — cu 10%.

Luînd în considerare evoluția cererii atît pe piața internă, cît și pe piața mondială specialiștii apreciază că livrările industriei electronice din S.U.A. vor crește pînă în 1985 într-un ritm mediu anual de 7.5%. Se așteaptă, de asemenea ca, în viitor, structura cererii publicului pentru produsele ramurii să sufere modificări, crescînd ponderea produselor relativ mai noi, cum sînt minicalculatoarele și ceasurile electronice.

● Brazilia : Balanța comercială

PROGRAMUL de investiții în economia braziliană pînă în 1980 urmărește în primul rînd dezvoltarea producției acelor ramuri, care să permită reducerea importurilor și sporirea exporturilor, necesitate dictată de creșterea continuă a datoriei externe (care s-a apropiat anul trecut de 23 miliarde dolari). Se apreciază că în 1980 Brazilia ar putea să-și acopere din producția internă necesarul de consum la oțel, articole petrochimice, hîrtie și îngrășăminte (al căror import a însumat anul trecut 3 miliarde dolari), precum și la metale neferoase.

Între altele, se proiectează extinderea extracției de petrol din zăcămintele prospectate în platoul continental și în zona Amazonului, sporirea producției de oțel la peste 23 mil. tone în 1980, a producției de hîrtie — la 6.5 mil. tone și a celei de îngrășăminte chimice la 4 mil. tone.

Se apreciază, în consecință, că balanța comercială externă a Braziliei ar putea să se echilibreze încă din 1977.

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE ● CONJUNCTURI

Balanțe comerciale: prognoze revizuite

CIFRELE privind soldul previzibil al balanțelor comerciale din acest an ale țărilor capitaliste se anunță destul de diferite față de cele ale anului trecut.

Pe ansamblul celor 24 țări membre ale O.C.D.E., deficitul comercial din 1976 ar urma să fie de 19 miliarde dolari (mai mare decît se estima nu demult), față de 6 miliarde în 1975. În cazul S.U.A., de pildă, experții consideră acum posibil — după sporirea cu 31,5% a importurilor în martie a.c. față de martie 1975 — un deficit de pînă la 3 miliarde de dolari. Prognoza anterioară indica un excedent de 4 miliarde dolari după cel de 10,25 miliarde înregistrat în 1975. În R.F.G. cifre date publicității de Oficiul federal de statistică privind primele patru luni din 1976 conduc pe observatori la prognoza că excedentul comercial vest-german se va situa în acest an sub nivelul de 37,2 miliarde mărci înregistrat în 1975. În primele patru luni excedentul comercial a fost de 10,7 miliarde mărci , exporturile sporind cu 12,2%, iar importurile cu 19,3% față de perioada corespunzătoare a anului trecut. R.F.G. înregistrează totuși cel mai rapid ritm de creștere a exporturilor dintre țările capitaliste dezvoltate. Japonia a terminat anul fiscal la 31 martie cu un excedent de 5,9 miliarde dolari. Pentru perioada aprilie-septembrie a.c. exporturile ei se așteaptă să sporească cu 11,9% (dar cu 33% pe piața S.U.A.), iar importurile cu cel mult 8,6%. În Franța, deficitul comercial apărut toamna trecută se va majora la circa 5 miliarde franci pe ansamblul anului în curs.

În schimb, volumul comerțului țărilor occidentale cu țările nepetroliere în curs de dezvoltare se va reduce cu circa 6 miliarde dolari față de nivelul anului trecut, în vreme ce comerțul cu țările O.P.E.C. ar urma să rămînă staționar.

Piața nichelului

ÎN CERCURILE de specialitate se apreciază că anul trecut conjunctura pe piața capitalistă a nichelului a fost foarte nefavorabilă pentru furnizori. Sub efectul crizei economice s-a redus cererea pentru nichel din partea principalelor ramuri consumatoare, ceea ce a condus la formarea de stocuri excedentare și la o tendință de scădere a prețurilor. Conform evaluărilor, producția de concentrate de nichel din țările capitaliste a scăzut cu circa 4% față de 1974, iar consumul de nichel — cu 24%, capacitățile de producție ale întreprinderilor de rafinare a nichelului nefiind utilizate decît în proporție de aproximativ 80%.

După estimațiile specialiștilor societății „International Nickel Co. of Canada“, cererea pentru nichel se va înviora în cursul acestui an, îndeosebi în semestrul al doilea. În perspectivă, se contează pe o sporire a cererii de nichel îndeosebi din partea societăților constructoare de uzine atomoelectrice, precum și a celor constructoare de utilaje pentru industria chimică și de prelucrare a petrolului. Deși de la sfîrșitul anului trecut pe piața nichelului (rafinat) a început să se schițeze o tendință de creștere a prețurilor, numeroși observatori pun sub semnul întrebării stabilitatea acestei tendințe.

Navluri: tendințe divergente

ÎN VREME CE navlurile au continuat să înregistreze creșteri importante la transportul mărfurilor uscate, în cazul petrolierelor navlurile și-au menținut în ultimele luni tendința de scădere, cu excepția navelor cu un tonaj de 150 000 tdw și peste. La mijlocul lunii aprilie a.c., tonajul maritim neutilizat totaliza 53,4 milioane tdw, respectiv 10% din flota comercială mondială. Din tonajul maritim neutilizat 94% erau petroliere. Potrivit aprecierilor unor firme britanice de consulting, surplusul de tonaj petrolier existent în prezent pe plan mondial se va menține cel puțin pînă în anul 1982. În 1980 oferta de petroliere ar urma să depășească încă cu circa 10% cererea de transport, în ciuda anulării unor comenzi și a unor dezafectări de nave de ordinul a 10 milioane tdw anual.

Evoluții previzibile pe piața automobilelor

UN STUDIU elaborat recent de firma Marketing Systems asupra cererii pe plan mondial pentru autoturisme în anii următori (care sintetizează previziuni pentru un număr de 95 de țări) atestă o evoluție regională mult diferențiată a acesteia. Se consideră că America de Nord va cunoaște un ritm lent al creșterii parcului de automobile și al înmatriculărilor de mașini noi. O tendință apropiată, respectiv încheierea fazei de accelerare a expansiunii pieței autoturismelor, este de așteptat potrivit studiului și în țările Europei occidentale, cu excepția Spaniei și Portugaliei unde cererea va spori în continuare intens. Piața va rămîne activă și în Japonia, unde în 1980 se va ajunge la o densitate de circa 200 autoturisme la mia de locuitori.

Se apreciază că o extindere viguroasă a producției și parcului de autoturisme va avea loc în țările socialiste din Europa, în America Latină, în Orientul Apropiat și în unele regiuni din Africa.

În ceea ce privește importurile de autoturisme, acestea se vor bucura de o conjunctură favorabilă în Europa occidentală, precum și în unele țări din Asia și Africa, în timp ce pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare o cerere susținută se va manifesta în continuare pentru uzine și instalații de montaj auto.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 7—11. VI. 1976 **lira sterlină** a atins un nivel de circa 1,80 dolari pentru o liră sterlină la un moment dat, comparativ cu nivelul de 1,70 dolari cu numai o săptămînă în urmă. Unii factori tehnici au făcut însă ca lira să termine intervalul 'a circa 1,7730 dolari pentru o liră, ceea ce reprezintă totuși o repreciere de peste 3,20% comparativ cu nivelul de la începutul intervalului. Această evoluție reprezintă în primul rînd un efect al creditului de 5 miliarde de dolari (despre care relatam în numărul trecut) acordat Angliei — în spiritul celor stabilite la Rambouillet în noiembrie 1975, de a interveni pe piețele internaționale pentru diminuarea unor mișcări eratice de cursuri de amploare mare și considerate ca neavînd o bază economică reală. La aceasta s-au adăugat și alți factori, între care publicarea cifrelor balanței comerciale britanice pe trimestrul I, al cărei deficit este cel mai mic din ultimii ani, precum și acordul la care s-a ajuns între guvern și sindicatul minerilor pe linia punerii în aplicare a programului guvernamental antiinflaționist.

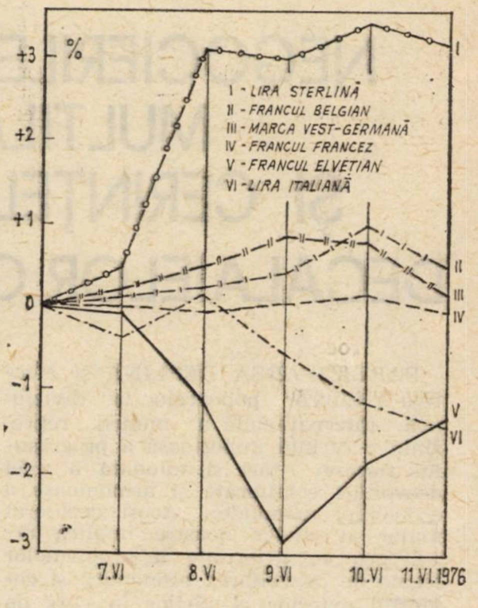

Evoluția principalelor devize vest-europene în perioada 7 VI — 11 VI 1976, luind ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A. din 4 VI 1976

Francul elvețian, a cărui repreciere față de majoritatea valutelor occidentale în ultimii 4—5 ani este estimată la peste 60%, a înregistrat în intervalul analizat o depreciere față de celelalte valute occidentale. Astfel, față de circa 2,45 franci elvețieni pentru un dolar la începutul intervalului, valuta elvețiană a atins la un moment dat nivelul de 2,5250 franci elvețieni pentru un dolar, redresîndu-se la sfîrșitul intervalului la un nivel cu puțin sub 2,49 franci elvețieni pentru un dolar. La această evoluție au contribuit printre altele scăderea taxei oficiale a scontului în Elveția de la 2,5% la 2%, noi restricții introduse de banca centrală a Elveției pe linia operațiilor la termen cu franci elvețieni, continuarea intervenției băncii pe piețele valutare cu sume destul de importante pentru a reduce reprecierea francului elvețian, care se repercutează negativ asupra exporturilor țării (de exemplu a celor de ceasuri) și a numărului turiștilor străini care vizitează Elveția.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au înregistrat scăderi la depozitele în eurofranci elvețieni (cu circa 0,625% față de săptămîna trecută) și oscilații mai mici la euromarca vest-germană și la eurodolari.

Prețul **aurului** a oscilat ușor în jurul nivelului de 127 dolari pentru o uncie de aur.

Gh. MUNTEAN
D. LUNGU

NEGOCIERILE COMERCIALE MULTILATERALE ŞI CERINŢELE ELIMINĂRII DECALAJELOR CONTEMPORANE

PARTICIPAREA DEPLINĂ și efectivă a tuturor popoarelor la diviziunea internațională a muncii reprezintă o cerință imperioasă a progresului fiecărei țări și totodată a unei dezvoltări echilibrate și armonioase a economiei mondiale. Acest deziderat major al zilelor noastre implică rezolvarea cu prioritate a problemelor legate de dezvoltarea economică și comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare. Lărgirea schimburilor comerciale externe ale acestor țări constituie o coordonată esențială a procesului de înlăturare a decalajelor economice, de amplificare a colaborării internaționale și de instaurare a unor relații noi, echitabile între state.

Ca expresie a unor astfel de preocupări cea de a IV-a Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD) care s-a desfășurat în cursul lunii mai la Nairobi a acordat atenție problemelor îmbunătățirii sistemului comercial internațional în spiritul obiectivelor globale ale noii ordini economice, al necesității urgente de a determina schimbări structurale profunde în economia mondială, pentru accelerarea dezvoltării țărilor rămase în urmă ca rezultat al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste. A fost analizat, între altele, stadiul în care se află negocierile comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T., ajungîndu-se la concluzia că este necesară aplicarea grabnică a unor măsuri concrete prin care să se acorde țărilor în curs de dezvoltare un tratament mai favorabil în cadrul negocierilor, îndeosebi în vederea accesului lărgit al produselor lor industriale pe piețele țărilor dezvoltate.

La fel ca în numeroase alte probleme, și în aceea a restructurării necesare a schimburilor comerciale internaționale UNCTAD IV a prilejuit afirmarea solidarității țărilor în curs de dezvoltare în eforturile pentru instaurarea unei noi ordini economice în lume. **„Lucrările conferinței UNCTAD IV de la Nairobi,** a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul educației politice și al culturii socialiste, **au scos în evidență hotărîrea și preocupările țărilor în curs de dezvoltare de a acționa unite pentru soluționarea judicioasă a problemelor economice internaționale. Totodată, acestea au reliefat existența unor profunde contradicții, determinate de opoziția țărilor dezvoltate economic de a acționa practic pentru înfăptuirea unor relații economice noi cu adevărat echitabile".**

Temeiuri pentru măsuri radicale și urgente

ACTUALELE NEGOCIERI comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T. se desfășoară în condițiile în care decalajele economice dintre statele dezvoltate și cele în curs de dezvoltare nu se reduc, ba chiar se măresc, iar situația economică și socială a unui mare număr de popoare continuă să se agraveze, mai ales ca urmare a crizei care a cuprins o serie de țări capitaliste. Recesiunea din țările capitaliste dezvoltate și inflația care o însoțește au antrenat o înrăutățire a raportului de schimb al țărilor în curs de dezvoltare. Exporturile acestora au avut de suferit sub efectul scăderii producției în țările dezvoltate, și anume atît sub aspectul cantităților cît și sub acela al prețurilor. Aceasta a sporit inevitabil dificultățile pe care le întîmpină țările în curs de dezvoltare la plata importurilor necesare programelor lor de dezvoltare și totodată a agravat problema datoriei lor externe. Or, creșterea interdependențelor dintre state face, astăzi mai mult ca oricînd, ca raporturile de inechitate să se răsfrîngă și asupra țărilor avansate, alimentînd fenomenele de criză, împiedicînd desfășurarea normală a ansamblului relațiilor economice internaționale. Rezultă existența unui interes comun în modificarea actualelor structuri și mecanisme ale sistemului comercial internațional, în renunțarea la acele practici și politici care provoacă tensiuni și confruntări, în acest domeniu.

Totuși, evoluția negocierilor comerciale multilaterale arată că, practic, pînă în prezent nu au fost întreprinse măsuri concrete și eficiente în favoarea țărilor în curs de dezvoltare — pentru lărgirea și diversificarea comerțului lor exterior, creșterea încasărilor din export, contrabalansarea efectelor negative ale inflației asupra capacității lor de import etc. Se constată, dimpotrivă, că criza energetică, starea de depresiune a economiei țărilor nesocialiste, recesiunea din țările capitaliste dezvoltate însoțită de șomaj și rate înalte ale inflației, situația monetară internațională dificilă, penuria de alimente într-o serie de zone ale globului etc., au determinat presiuni puternice pentru adoptarea de măsuri protecționiste în diferite țări industrializate.

În aceste condiții trebuie să se acorde o importanță cu atît mai mare aplicării principiilor esențiale înscrise în Declarația și Programul de acțiune de la Manila, documente adoptate la începutul acestui an de „Grupul celor 77" printre membrii căruia se numără și România. Referitor la schimburile comerciale între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, aceste documente, susținute de România și promovate ferm de delegația română la UNCTAD IV, subliniază necesitatea respectării următoarelor orientări : a) aplicarea riguroasă a principiului nereciprocității; b) aplicarea concretă de măsuri diferențiate prin care să se acorde țărilor în curs de dezvoltare un tratament special, mai favorabil, inclusiv punerea în practică anticipată a concesiilor ; c) caracterul obligatoriu al angajamentelor asumate și al concesiilor acordate în cadrul negocierilor în favoarea țărilor în curs de dezvoltare; d) adoptarea de proceduri speciale pentru țările în curs de dezvoltare în toate domeniile negocierilor; e) acordarea unui regim special țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate, în cadrul oricăror măsuri generale sau speciale care vor fi luate în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în timpul negocierilor.

Stadiul actual al negocierilor comerciale multilaterale arată că țările dezvoltate nu acordă pînă în prezent prioritatea cuvenită asigurării de avantaje speciale comerțului țărilor în curs de dezvoltare, avantaje a căror necesitate decurge din starea generală a economiei acestor din urmă țări, de menținerea și tendința de adîncire a decalajelor existente. Principiul nereciprocității a fost nu o dată încălcat, în timp ce pe de altă parte s-a accentuat tendința către negocieri și consultări bilaterale între țările dezvoltate în dauna negocierilor și consultărilor multilaterale.

Persistența nerecunoașterii de către țările dezvoltate a necesității unui tratament și a unor reguli speciale în avantajul țărilor în curs de dezvoltare trezește îngrijorarea acestora din urmă. Ele sînt puse în situația să aplice reguli și coduri de conduită care nu țin seama de treapta de dezvoltare a economiei, de nivelul productivității, de gradul de competitivitate a produselor, în raport cu indicatorii respectivi din economia țărilor capitaliste dezvoltate. Liberalizarea schimburilor internaționale numai pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, în condițiile existenței și accentuării decalajelor economice în lume, poate deveni formală și rămîne prea puțin eficientă sub aspectul reducerii și lichidării treptate a acestor decalaje.

Deși țările în curs de dezvoltare au avansat o serie de propuneri concrete în cadrul negocierilor comerciale multilaterale, în vederea obținerii unui tratament diferențiat în favoarea lor în domenii ca : tarifele, restricțiile cantitative, standardele, salvgardările, subsidiile și taxele compensatorii, abordarea sectorială și problemele vamale, în practică nu s-au întreprins acțiunile necesare pentru transpunerea lor în realitate. Or, conform Declarației de la Tokio din 14 septembrie 1973 care stă la începutul actualelor negocieri comerciale multilaterale, acestea urmăresc două obiective conexe : pe lîngă liberalizarea comerțului mondial ele sînt menite să asigure înlesniri suplimentare comerțului internațional al țărilor în curs de dezvoltare, prin îmbunătățirea substanțială a condițiilor accesului pe piețele externe al produselor în al căror export sînt interesate aceste țări și prin măsuri capabile să asigure prețuri stabile, echitabile și remuneratorii la produsele de bază exportate de ele. Cunoscîndu-se importanța acțiunilor în aceste direcții în cadrul eforturilor de ansamblu pentru eliminarea marilor decalaje contemporane, lipsa de rezultate concrete în special pe linia celui de-al doilea obiectiv a constituit de aceea o preocupare pe deplin justificată pentru UNCTAD IV și solicită în continuare o atenție susținută din partea țărilor în curs de dezvoltare.

Sînt necesare programe concrete în favoarea țărilor în curs de dezvoltare

LUCRĂRILE sesiunii UNCTAD de la Nairobi au constituit un nou prilej de afirmare a solidarității țărilor în curs de dezvoltare, de atestare a vigorii cu care se fac auzite astăzi în lume cerințele instituirii unei noi ordini economice și politice mondiale. Sesiunea a adoptat prin consens o serie de rezoluții menite să favorizeze dezvoltarea largă și neîngrădită a comerțului internațional, transformarea comerțului dintre state într-un factor de eliminare a decalajelor economice

România, susținînd în mod ferm prevederile Declarației și ale Programului de la Manila, a conlucrat și conlucrează activ cu celelalte țări în curs de dezvoltare membre ale „Grupului celor 77“, cu toate statele, pentru rezolvarea, în folosul general, a problemelor lichidării subdezvoltării, pentru edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale, care să asigure dezvoltarea independentă a fiecărei națiuni pe calea progresului, bunăstării și fericirii. În cadrul UNCTAD IV țara noastră a subliniat necesitatea imperioasă de a se elabora programe concrete pe baza cărora să fie realizate în scurt timp îmbunătățiri de substanță în situația economică a țărilor în curs de dezvoltare, să fie înlăturate fenomene care grevează economia acestor țări și care creează stări de neîncredere și insecuritate în lume. O atenție deosebită solicită asemenea probleme de importanță majoră pentru țările în curs de dezvoltare cum sînt : impulsionarea exportului de produse industriale, lărgirea sistemului generalizat de preferințe (S.G.P.), eliminarea barierelor netarifare ș.a.

În acest spirit, sesiunea UNCTAD de la Nairobi a adoptat rezoluția referitoare la „programul global integrat“ pentru materiile prime, rezoluție care prevede ca cel mai tîrziu în martie 1977 să fie convocată o conferință avînd ca obiectiv să elaboreze mecanismul de formare, utilizare și administrare a fondului comun pentru finanțarea stocurilor de materii prime. România și-a anunțat încă la UNCTAD IV hotărîrea de a participa, alături de un șir de alte state, la formarea fondului comun.

Programul global integrat analizează într-o optică multidimensională problemele care se pun în fața țărilor în curs de dezvoltare și are la bază o viziune de ansamblu asupra problemei materiilor prime. Obiectivele programului cuprind stabilizarea prețurilor produselor de bază la niveluri juste și remuneratorii ținînd cont de inflația internațională, stabilizarea încasărilor din exportul produselor de bază, accesul țărilor exportatoare la piețele protejate, securitatea aprovizionării pentru țările importatoare și dezvoltarea industriilor de prelucrare a materiilor prime în țările în curs de dezvoltare. Realizarea programului ar contribui la îmbunătățirea funcționării piețelor de mărfuri și la o distribuție mai echitabilă a rezultatelor comerțului internațional, creînd condițiile pentru trecerea ulterioară la stabilirea unui asemenea raport între prețurile materiilor prime și prețurile produselor industriale care să favorizeze dezvoltarea țărilor producătoare de materii prime, concomitent cu asigurarea unor venituri raționale producătorilor industriali, cu stimularea activității productive în toate țările lumii.

Dintre problemele legate prin natura lor de desfășurarea negocierilor comerciale multilaterale, UNCTAD IV a acordat o atenție susținută și îmbunătățirii S.G.P. Această problemă devine tot mai acută pe măsură ce reducerea taxelor vamale pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate tinde să erodeze avantajele obținute în urma aplicării tratamentului preferențial.

Secretariatul UNCTAD are ca misiune de a urmări îndeaproape desfășurarea negocierilor comerciale multilaterale în domeniul tarifelor, implicațiile evoluției acestora asupra S.G P. și posibilitățile de a îmbunătăți substanțial schemele de preferințe acordate de țările dezvoltate. În legătură cu sistemul generalizat de preferințe țările în curs de dezvoltare subliniază necesitatea de a se accelera rezolvarea unor importante aspecte cum sînt : extinderea nomenclatorului de produse incluse în S.G.P. și, în acest cadru, a regimului de scutire completă de taxe vamale ; eliminarea sau reducerea restricțiilor impuse la importurile preferențiale ; îmbunătățirea regulilor de origine ; simplificarea formalităților administrative ; eliminarea sau reducerea substanțială a escaladării tarifelor care afectează produsele lor ; acordarea de reduceri mai substanțiale ale taxelor vamale, care să se aplice imediat, în cazul produselor care nu sînt incluse în S.G.P.

Responsabilitatea organizațiilor internaționale

ANALIZA în cadrul UNCTAD IV a desfășurării negocierilor multilaterale a scos în evidență că, în măsura în care acestea vor asigura un tratament mai favorabil țărilor în curs de dezvoltare, ele vor putea sprijini accelerarea dezvoltării țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic. Într-o astfel de perspectivă, desfășurarea cu succes a negocierilor va putea avea ca rezultat pentru aceste țări o diminuare a obstacolelor tarifare și netarifare și o îmbunătățire a accesului la piețe. Totodată exercitarea rolului schimburilor economice dintre state ca un factor motor al procesului de transformări structurale în economia mondială, inclusiv reformele de bază pe termen lung pe care le necesită lichidarea actualelor decalaje și inegalități, presupune un cadru mai larg decît actualele negocieri comerciale multilaterale.

O expresie a acestei abordări o reprezintă propunerea făcută în noiembrie 1975 de țările membre ale „Grupului celor 77“ în cadrul Adunării Generale a O.N.U., privind înființarea în cadrul UNCTAD a unui Comitet special interguvernamental al comerțului internațional, însărcinat cu pregătirea unui „proiect privind un acord general asupra comerțului, care să fie supus Adunării Generale nu mai tîrziu de cea de-a XXXII-a sesiune a sa și care să conțină norme reglementînd relațiile comerciale între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare în scopul promovării unei participări mai largi și mai echitabile a țărilor în curs de dezvoltare la comerțul mondial, între altele prin intermediul aplicării tratamentului preferențial, ținînd cont de necesitatea reducerii decalajelor economice între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare“. Acordul urmează să fie axat pe principiile de bază ale noii ordini economice internaționale așa cum au fost ele stabilite de Adunarea Generală a O.N.U. în cadrul celei de-a VI-a sesiuni extraordinare, și pe structura și responsabilitățile organismelor O.N.U. în domeniul dezvoltării și al cooperării economice internaționale, în special UNCTAD.

Subliniind necesitatea ca țările în curs de dezvoltare să participe activ, în condiții de deplină egalitate și echitate, la diviziunea internațională a muncii și să fie sprijinite tot mai larg în direcția aceasta, mesajul președintelui **Nicolae Ceaușescu** către sesiunea UNCTAD de la Nairobi exprima astfel poziția României : **„Considerăm că un rol deosebit și o mare responsabilitate revin, în această privință, organizațiilor internaționale — printre care și UNCTAD — care trebuie să contribuie la găsirea, cu participarea tuturor statelor, a celor mai potrivite căi și mijloace pentru soluționarea acestor probleme, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, care să ducă la lichidarea subdezvoltării, la asigurarea unui progres mai accelerat al tuturor statelor și în primul rînd al celor mai rămase în urmă“.**

În acest fel va putea fi creată o economie mondială mai stabilă, în continuă dezvoltare, în concordanță cu interesul comun al tuturor națiunilor.

Marcel DUHĂNEANU
I.C.E.

MONDORAMA

Refluxul muncitorilor străini

CEA mai puternică criză economică înregistrată în economia capitalistă în perioada postbelică a provocat o reducere substanţială a utilizării muncitorilor străini, atraşi într-o serie de ţări capitaliste dezvoltate în faza anterioară de „boom". Potrivit datelor Organizaţiei Internaţionale a Muncii, din cei circa 6 milioane de muncitori străini înregistraţi oficial în prima parte a anului 1973 în şapte ţări vest-europene (Franţa, R.F.G., Belgia, Olanda, Luxemburg, Austria şi Elveţia), 1,4 milioane şi-au pierdut de atunci slujba. Se estimează că alţi 600 000 vor avea aceeaşi soartă în cursul următoarelor 12 luni, ridicînd totalul muncitorilor străini rămaşi fără lucru la circa o treime din efectivul lor total din momentul declanşării crizei. În aceste condiţii, numărul muncitorilor străini din ţările respective scade, şi se crede că el nu va mai atinge în acest secol nivelul record din preajma izbucnirii crizei, chiar în fazele de înviorare a economiei. Se consideră că în aceste condiţii problema acordării dreptului de liberă stabilire în ţările C.E.E. a forţei de muncă din ţări asociate la Piaţa Comună are puţine şanse de a fi soluţionată favorabil.

Transporturi aeriene triplate

CONFORM datelor provizorii publicate de revista **Interavia**, în pofida crizei economice din ţările capitaliste şi unor majorări sensibile ale tarifelor de transport, traficul aerian internaţional (fără U.R.S.S. şi R. P. Chineză) s-a extins şi în cursul anului trecut, chiar dacă ritmul de creştere a fost mai lent decît în perioadele precedente. Pe ansamblul ultimului deceniu — după cum se poate vedea din tabel — volumul global al transporturilor de mărfuri (exprimată în tone-km) a sporit de circa trei ori, iar numărul pasagerilor transportaţi — de peste 2,4 ori.

Anul	Volumul transporturilor (miliarde tone-km)	Numărul pasagerilor (milioane)
1965	23,45	177
1970	47,75	311
1974	68,31	423
1975	69,23	433

Ungaria: valorificarea reziduurilor

SPECIALIŞTII Institutului de cercetări ştiinţifice pentru transportul rutier din Budapesta au elaborat un procedeu de utilizare a cenuşii pentru realizarea fundaţiei şoselelor, aplicarea metodei respective contribuind atît la micşorarea poluării mediului înconjurător, cît şi la reducerea cu circa 50% a costului fundaţiei (comparativ cu metodele tradiţionale). Trei tronsoane experimentale, construite pînă în prezent, au demonstrat trăinicia stratului de cenuşă, realizat prin compresie mecanică.

Pe de altă parte, specialiştii de la minele de cărbuni din Tatabánya au elaborat o tehnologie de obţinere (fără deşeuri) a cimentului şi aluminei, pornind de la cenuşa rezultată din centralele electrice care funcţionează pe bază de cărbune şi de la rocă calcaroasă. Ca urmare, în apropiere de Tatabánya se proiectează construirea unei fabrici, care să producă anual 50 mii tone de alumină şi o jumătate de milion tone de ciment.

Perspectivele turismului în Grecia

ÎN PRIMELE patru luni ale acestui an numărul turiştilor străini în Grecia a fost cu 55% mai mare decît în perioada corespunzătoare din 1975, care a fost un an de criză în Occident. Pe această bază, pentru întregul an 1976 Oficiul grec de turism se aşteaptă la o creştere cu 25% — la 4 milioane — a numărului turiştilor străini. În ce priveşte încasările de pe urma lor, se prognozează o creştere de la 622 milioane dolari în 1975 la 900 milioane dolari în acest an. În acelaşi timp, autorităţile turistice se străduiesc să acţioneze în aşa fel încît Grecia să devină o destinaţie recurentă pentru turiştii care o vor vizita în acest an. Una din măsurile luate este adoptarea unui cod de conduită pentru hotelieri prin care se penalizează perceperea unor tarife excesive. De asemenea, realizarea obiectivului de 6,5 milioane de turişti străini în 1980 este concepută în condiţiile extinderii sezonului turistic cu ajutorul unor tarife mai reduse pentru lunile mai răcoroase, în locul concentrării atenţiei numai asupra lunilor de vîrf.

Luxemburg, centru financiar

PONDEREA instituţiilor financiare şi bancare în economia Luxemburgului, reputată pînă de curînd ca fiind dominată de siderurgie, este în rapidă creştere. Şi aceasta mai cu seamă datorită unui „aport extern". În cursul ultimului deceniu numărul băncilor care activează pe teritoriul Luxemburgului s-a împătrit, ajungînd la 83, din care numai nouă cu capital autohton, iar cifra globală a bilanţurilor lor a sporit de peste douăzeci de ori (la 1 000 mlrd. franci luxemburghezi).

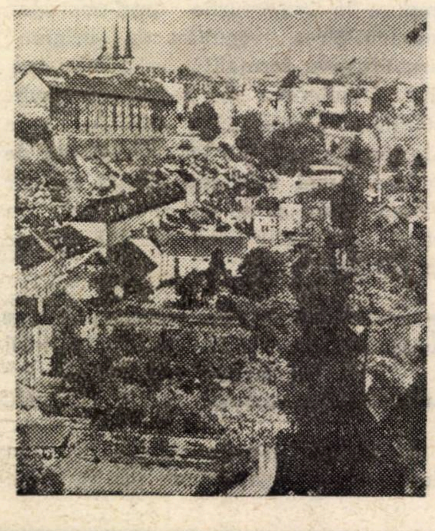

După cum relevă publicaţia vest-germană **Handelsblatt**, această expansiune şi totodată diversificare a activităţii bancare şi de credit în Luxemburg a determinat creşterea participării sale la operaţiunile de pe piaţa monetară vest-europeană, la emisiunea de obligaţiuni ale împrumuturilor în eurovalută. Numai în cursul semestrului I al anului trecut băncile din Luxemburg au participat cu peste 1 mlrd. dolari la acordarea diferitelor împrumuturi.

Container

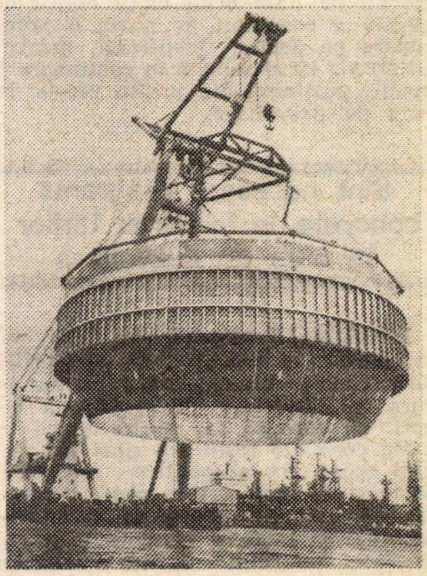

CÎND VA FI terminat, acest container de 436 tone pentru gaze naturale va fi unul din cele zece de acest fel care vor fi instalate pe un metanier aflat în construcţie la un şantier naval din Kiel (R.F.G.).

Presa şi preferinţele cititorilor

UN SONDAJ efectuat de specialiştii Institutului Emnid din Bielefeld (R.F.G.) în rîndurile cititorilor presei a relevat că — în pofida concurenţei din partea radioului şi televiziunii — aceasta îşi păstrează rolul ca sursă esenţială de informaţii pentru marele public. Din sondaj a rezultat că 79% din cetăţenii vest-germani urmăresc cu regularitate cel puţin un cotidian ; ponderea respectivă creşte la 82% în rîndul persoanelor de 30—64 ani, fiind ceva mai mică (75%) pentru segmentul cititorilor de 65 de ani şi peste.

Ancheta a evidenţiat, de asemenea, o ordine prioritară a tematicii preferate de cititori : circa 40% din aceştia încep lectura ziarului cu pagina de informaţii locale, 23% — cu paginile de politică generală, 19% preferă informaţiile de altă natură de pe glob, 18% urmăresc mai întîi ştirile sportive, urmînd apoi cititorii care preferă anunţurile ori paginile care reflectă viaţa economică şi cea culturală.

CURIER

GLOSAR

Aurul monetar

EFECTUAREA, la 2 iunie a.c., a primei licitații de aur organizate de Fondul Monetar Internațional a reactualizat vechea problemă a utilității aurului ca metal monetar.

În trecut, cea mai mare parte din aurul existent în lume a fost folosit în scopuri monetare, alături de alte utilizări cum ar fi în industrie, în confecționarea de podoabe și de obiecte de artă, în dentistică sau în activitatea de tezaurizare particulară. Aurul monetar a stat multă vreme la baza sistemelor bănești, el servind ca etalon — unitățile monetare naționale erau definite legal printr-o cantitate de aur —, ca mijloc de rezervă și de plăți, ca mijloc de convertire de către banca emitentă a bancnotelor ei reprezentative.

Utilitatea aurului ca metal monetar, deci ca element constitutiv al sistemelor bănești naționale și, cu începere din 1944, și al sistemului monetar internațional, a fost și continuă să fie o temă controversată. Unii economiști și oameni politici sînt convinși că aurul este indispensabil pentru stabilitatea sistemelor bănești. Alții, dimpotrivă, susțin că aurul este o relicvă a timpurilor apuse, că el nu corespunde actualului stadiu de dezvoltare a economiei și, ca atare, trebuie eliminat.

Această controversă care este nu numai de natură economică, ci și politică, derivă din lipsa unei experiențe concludente. Este evident că în cazul în care omenirea ar fi avut o dovadă incontestabilă că aurul este bun, rău sau inutil pentru sistemele bănești, ea n-ar fi ezitat să tragă concluziile practice. O asemenea dovadă însă nu există. De aceea, apar păreri și pro, și contra aurului monetar. Trebuie însă recunoscut că numărul partizanilor aurului a scăzut, iar al adversarilor a crescut.

De altfel, rolul monetar al aurului s-a restrîns în ultima vreme pină aproape de dispariție. Monetăriile din lume nu mai bat monezi de aur decît cel mult în scopuri comemorative. Monezile de aur existente nu mai circulă demult pe piață, iar la bursele occidentale ele cotează ca o marfă, ca piese numismatice sau ca instrumente de tezaurizare. Aurul nu mai funcționează ca etalon. Singura utilizare efectivă a aurului în actualele condiții este aceea de mijloc de rezervă. Rezervele oficiale de aur nu mai au însă nici o legătură cu circulația banilor, ele nu mai servesc nici la convertirea bancnotelor în aur și nici la echilibrarea balanțelor de plăți.

Această eliminare de fapt și adeseori de drept a aurului din funcțiile lui monetare clasice a fost considerată de unii ca fiind cauza marilor dezechilibre monetare din lumea occidentală care au dus în cele din urmă la prăbușirea sistemului monetar internațional și la marea și generalizata inflație din anii 60 și 70. Alții au apreciat desprinderea banilor de aur drept singura măsură capabilă să împiedice repetarea unei crize economice de proporțiile celei din 1929—1933.

Nu este de ignorat faptul că, în timp ce Fondul Monetar Internațional își vinde aurul la licitație, numeroase bănci centrale nu numai că păstrează rezervele lor de aur, dar le sporesc, considerîndu-le drept un activ sigur, cu o valoare proprie incontestabilă. Această atitudine ambiguă reflectă, așa cum se arăta la început, lipsa actuală a unor convingeri clare cu privire la utilitatea aurului monetar.

C. K.

Stabex

Gheorghe Roșu, Tîrgoviște — Sistemul denumit prescurtat Stabex este un sistem de stabilizare a încasărilor din export care are o aplicabilitate limitată numai la țările în curs de dezvoltare din Africa, zona Caraibilor și a Pacificului semnatare ale Convenției de la Lomé din 1975 și nu privește decît relațiile lor comerciale cu țările Pieței Comune vest-europene. Lista mărfurilor cărora li se aplică sistemul Stabex cuprinde 12 produse principale (arahide, cacao, cafea, bumbac, cocos, ulei de palmier, piei, lemn, banane, ceai, sisal, minereu de fier) și un număr de subproduse, în total 29 de articole, luate în considerare individual. Sistemul Stabex se aplică numai dacă produsul respectiv a atins în anul luat în calcul un anumit procent (denumit prag de dependență) al încasărilor totale din exportul către toate destinațiile și dacă scăderea încasărilor respective depășește cu un anumit procent media mobilă pe ultimii patru ani a încasărilor pentru acel produs („pragul de declanșare").

După îndelungate discuții, sesiunea UNCTAD de la Nairobi, la care au participat reprezentanții a peste 150 de țări, a adoptat prin consens o rezoluție referitoare la programul integrat privind materiile prime, prin care se urmărește reglementarea pe o bază globală a comerțului cu aceste produse. Elementul esențial al programului îl reprezintă instituirea unui fond comun de finanțare a unor stocuri de rezervă de materii prime, pentru asigurarea stabilității prețurilor și a piețelor acestora. Modalitățile de stabilire și mecanismul de funcționare a fondului comun urmează să formeze obiectul unei conferințe de negocieri, care să fie convocată înainte de martie 1977.

Guvernul țării noastre și-a anunțat decizia de a contribui la fondul comun de finanțare a stocurilor de materii prime și de a lua parte la toate activitățile legate de constituirea, funcționarea și administrarea acestora, considerînd adoptarea programului integrat pentru materii prime și crearea fondului comun ca o pîrghie importantă în procesul instaurării noii ordini economice internaționale.

Asociația europeană a liberului schimb

ASOCIAȚIA europeană a liberului schimb a fost creată în baza convenției de la Stockholm intrată în vigoare la 3 mai 1960. Convenția de la Stockholm a fost semnată și de Marea Britanie și Danemarca, care au părăsit ulterior A.E.L.S. aderînd la Piața Comună. A.E.L.S. grupează actualmente Austria, Elveția, Islanda (din 1970), Norvegia, Portugalia și Suedia, iar ca membri asociați (dar acționînd ca membri deplini) Liechtenstein și Finlanda (din 1961). Spre deosebire de Piața Comună, care este o uniune vamală cu un tarif extern comun față de terți, A.E.L.S. a fost concepută numai ca o zonă a liberului schimb cu produse industriale (nu și cu produse agricole și cu pește).

Cu cîteva excepții, restricțiile cantitative și tarifele vamale asupra produselor industriale formînd obiectul comerțului dintre țările membre au fost eliminate pînă la 31 decembrie 1966, cu trei ani în avans față de prevederile Convenției de la Stockholm. Portugalia și-a menținut tarife vamale asupra unei game destul de largi de produse provenind din alte țări ale A.E.L.S. ; aceste tarife se reduc în fiecare an cu 10%, urmînd a fi eliminate pînă la 1 ianuarie 1980.

Austria, Elveția, Finlanda, Islanda, Portugalia și Suedia au încheiat la 22 iulie 1972 „acorduri speciale de relații" cu Piața Comună lărgită. Cele mai multe dintre aceste acorduri au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1973, iar restul pînă la 1 ianuarie 1974. Un acord similar a fost semnat ulterior și de Norvegia. Aceste acorduri comerciale preferențiale, încheiate pe o perioadă nelimitată, prevăd crearea unei zone a liberului schimb între țările semnatare, statele membre ale Pieței Comune și ale A.E.L.S. urmînd să formeze astfel o singură zonă a liberului schimb.

Organul de conducere al A.E.L.S. este Consiliul, în care reprezentanții oficiali ai țărilor membre adoptă decizii în unanimitate.

Herman Kahn

Mirel Oprea, București — Savantul american Herman Kahn, unul din autorii recentei lucrări „Viitorii 200 de ani — un scenariu pentru America și întreaga lume" semnalată în rubrica „Fișe" din nr. 22/1976 al revistei noastre — este unul și același cu autorul cunoscutei lucrări „Anul 2000", publicată în 1967, împreună cu Anthony Wiener. Născut în anul 1922, Herman Kahn a studiat la Universitatea din Los Angeles și la Institutul de tehnologie din California, fiind de formație matematician, calitate în care a și lucrat în primii ani de după război. Între 1947 și 1959 a fost cercetător la Corporația RAND. A fost de asemenea conferențiar la Centrul de studii internaționale al Universității Princeton. Din 1961 este directorul Institutului Hudson, un organism privat de cercetare a viitorului.

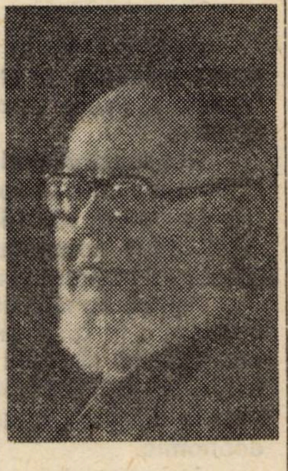

Lucrarea amintită la început este prima dintr-o serie de patru volume consacrate problemelor dezvoltării omenirii în următoarele secole. Al doilea volum din această serie ar urma să se ocupe de perspectivele progresului tehnic, al treilea de unele experiențe naționale, iar ultimul de probleme cum sînt războiul și pacea, conducerea, mobilizarea și utilizarea capitalului etc. O prezentare mai largă a concepțiilor optimiste ale viitorologului american a apărut în ziarul „Scînteia" din 19 mai a.c.

Tranzacții cu aur

Ion Mâlcioiu, Iași — La licitația de la Washington au fost puse în vînzare 780 000 uncii de aur fin la prețul de 126 dolari uncia. Ofertele primite au însumat 2 368 000 uncii. Numele ofertanților au fost ținute secret deoarece, așa cum explica J. Witteveen, directorul general al F.M.I., publicarea lor „ar putea crea o anumită încurcătură pentru unii ofertanți". Se pare că din Europa occidentală printre cumpărători s-au numărat Banca Franței (prin intermediul Băncii Reglementelor Internaționale de la Basel) și Banca Națională a Elveției, care ar fi cumpărat fiecare puțin peste o tonă de aur. Se crede că, și alte bănci centrale din țări extraeuropene au cumpărat aur prin intermediul B.R.I. Potrivit ziarului englez **Financial Times,** B.R.I. ar fi achiziționat circa 162 400 uncii (4,5 tone) de aur.

ASIGURAŢI-VĂ ABONAMENTUL

LA „REVISTA ECONOMICĂ" PE SEMESTRUL II 1976

Abonîndu-vă la „Revista economică" pe semestrul II 1976, vă asiguraţi primirea cu regularitate a revistei şi a Suplimentului economico-legislativ. Preţul unui abonament este: 130 lei pe semestru, 65 pe trimestru.

Răspunzînd cerinţelor unui mare număr de cititori faţă de consultaţiile publicate în sprijinul participanţilor la învăţămîntul politico-ideologic de partid, REVISTA ECONOMICĂ va publica în anul de învăţămînt 1976—1977 consultaţii cuprinzînd date noi, actualizate, precum şi un glosar de termeni şi noţiuni economice, scheme şi grafice.

Pentru candidaţii la examenul de admitere în învăţămîntul superior economic în anul universitar 1977—1978, pentru profesorii de economie politică şi elevii din anul III al liceelor teoretice şi de specialitate, REVISTA ECONOMICĂ va publica consultaţii de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învăţămîntul superior economic.

Abonamentele se fac prin serviciile de difuzare a presei din cadrul oficiilor P.T.T.R. din întreaga ţară sau prin mandat poştal pe adresa:

Întreprinderea de Stat pentru imprimate şi administrarea publicaţiilor (I.S.I.A.P.)
Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti
Cont nr. 645130152 BNRSR, Filiala Sectorului 1

ÎNTREBĂRI ● RĂSPUNSURI

Sistem premial

ÎNTREPRINDEREA DE AMBALAJE METALICE PENTRU AGRICULTURĂ ŞI INDUSTRIA ALIMENTARĂ, Tecuci — În art. 44 (alin. 6) din Legea retribuţiei, se prevede că totalitatea sumelor acordate drept adaos pentru depăşirea indicatorilor sau a sarcinilor prevăzute pentru personalul retribuit după timpul lucrat (în regie) împreună cu premiul anual — gratificaţia — şi cu premiile plătite în cursul anului pentru realizări deosebite (art. 59 şi 60) nu va fi mai mare de 3 retribuţii tarifare lunare de încadrare. Dacă personalul a avut, în unele perioade ale anului, depăşiri de indicatori, care au determinat acordarea adaosului, iar în alte perioade ale aceluiaşi an diminuări ale retribuţiei tarifare, se ia în considerare, la stabilirea sumelor acordate drept adaos, numai diferenţa respectivă.

Spre deosebire de reglementarea instituită prin art. 44 pentru personalul care lucrează în regie, în art. 61 se prevede modalitatea de calcul al drepturilor cuvenite personalului care lucrează în acord, sumele încasate pentru depăşirea normelor de acord nefiind incluse în limita prevăzută de art. 44 sus menţionat.

Precizarea limitei fondului de premiere destinat plăţii premiilor anuale — a gratificaţiilor — este prevăzută la art. 53 din lege, care stabileşte că acest fond nu poate depăşi fondul de retribuire mediu lunar planificat unităţii.

Echipament de protecţie

NIŢĂ ZECIU, Cluj-Napoca — Prevederile legale în vigoare, precum şi Instrucţiunile de aplicare a Normativului republican pentru acordarea echipamentului de protecţie şi de lucru, nu prevăd nici o derogare pentru personalul plecat pentru îndeplinirea serviciului militar, a celui pensionat etc. de a i se reţine diferenţa neamortizată din contribuţia întreprinderii, la achiziţionarea echipamentului de lucru respectiv, echipament care rămîne în proprietatea celui în cauză.

Fără o reglementare expresă, nu este posibilă exonerarea de la plată a sumelor datorate, care se calculează în raport de diferenţa dintre timpul normat şi cel scurs pînă la părăsirea întreprinderii, sau pînă la trecerea într-o funcţie unde nu este prevăzută acordarea echipamentului de lucru.

Încadrare

ION DUMITRESCU, Măgurele, Prahova — Fiind absolvent al şcolii profesionale şi, în acelaşi timp, absolvent al învăţămîntului mediu de cultură generală, vechimea minim necesară pentru promovarea în categorie este aceea prevăzută în anexa I-a la Legea nr. 12/1971, pentru muncitorii care se încadrează în grupa IV.

Această soluţie are la bază avizul Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului nr. 61605/1973, şi în prezent în vigoare, aviz dat în baza competenţei pe care acest minister o are, potrivit legii, de a aprecia echivalările de conţinut ale formelor de învăţămînt. În temeiul acestui aviz, Ministerul Muncii a comunicat soluţia de mai sus celor interesaţi. În consecinţă, dacă aveţi cel puţin patru ani vechime în categoria a patra puteţi să fiţi promovat în categoria a cincea, dacă şi celelalte condiţii prevăzute de Legea 12/1971 sînt îndeplinite.

Acordarea retribuţiei

ŞTEFAN LOCZI, Timişoara — În principiu, acordarea adaosului la retribuţie, în cazul depăşirii indicatorilor decurgînd din planul unităţii trebuie să reflecte efortul şi realizările suplimentare obţinute de unitatea respectivă. Competent să precizeze condiţiile de diminuare respectiv de acordare a adaosului la retribuţie este, în cazul dv. Comitetul Executiv al Consiliului popular judeţean, căruia îi este subordonat grupul întreprinderilor de industrie locală.

Stabilirea posibilităţii de acordare a adaosului, este deci, condiţionată, în primul rînd, de posibilitatea stabilirii unor indicatori comensurabili.

Vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate

FRANCISC DASSINGER, Timişoara — Din scrisoarea dv. rezultă că aţi primit ordinul de chemare pentru satisfacerea stagiului militar pentru ziua de 6 februarie 1974 şi că aţi fost amînat pentru 21 februarie acelaşi an. Între 6 şi 21 februarie n-aţi lucrat. Contractul dv., de muncă n-a fost desfăcut, iar la terminarea stagiului, în termen de 10 zile (21. 06. 1975) v-aţi reîncadrat în aceeaşi unitate.

În această situaţie, perioada dintre 3 şi 21 februarie 1974 se consideră concediu fără plată, contractul de muncă fiind menţinut, însă suspendat în efectele lui. În consecinţă, dacă vi se înregistrează în carnetul de muncă acest concediu, vechimea dv. în muncă şi în aceeaşi unitate nu este întreruptă.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 24 din 18 iunie 1976

PROGRAMUL FORMĂRII OMULUI NOU

— Educaţia socialistă a maselor în procesul muncii **(Gheorghe Iovan)** 1—2

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Plan ● angajamente : Modalităţi de atragere în circuitul economic, a resurselor producţiei **(L. Niţescu, V. Barbu)** 3—4
— „Desubstanţializarea", componentă intrinsecă a progresului tehnic **(Ihor Lemnij)** 5—6
— Pregătirea forţei de muncă şi cerinţele producţiei **(St. Sonea)** 7—8
— Rezerve de creştere a producţiei la hectar **(Maria Bucur, Rodica Emanoil, Romeo Constantin, Grigore Vîlceanu)** 9—10
— Dezbatere „R. E." : Analiza economico-financiară (II) 11—12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Informatica în sprijinul producţiei : O metodă de reducere a cheltuielilor materiale (dr. **Vasile Ojog)** 13—14

CONSULTAŢII

— În ajutorul candidaţilor la examenul de admitere în învăţămîntul economic superior : Fondul naţional de dezvoltare economică şi socială (conf. univ. dr. **Viorica Nicolau)** 15—16

TEORII ● IDEI

— Implicaţii economice ale progresului tehnic (I) (prof. **I. Rachmuth)** 17–18
— Omul ● tehnica ● mediul : Oceanul, bogat tezaur al omenirii de mîine (II) **(Mihai Băcescu)** 19–21
— Şcoli ● curente ● economişti : „New Economics" şi „măsurile discreţionare stabilizatoare" **(I. Nicolae-Văleanu)** 22—23
— Recenzii 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Echitatea, criteriu valoric al unei noi ordini economice şi politice (I) **(M. Botez, S. Celac)** 25–26
— Tendinţe ● conjuncturi 27
— Negocierile comerciale multilaterale şi cerinţele eliminării decalajelor contemporane **(Marcel Duhăneanu)** 28—29
— Mondorama 30
— Curier 31
— Întrebări ● răspunsuri 32

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

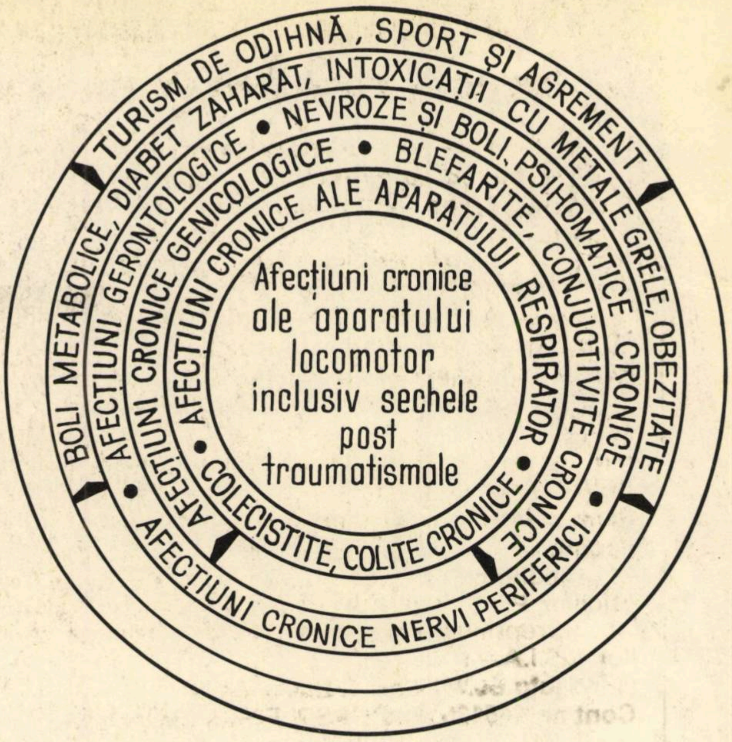
TURISM DE ODIHNĂ, SPORT ȘI AGREMENT
BOLI METABOLICE, DIABET ZAHARAT, INTOXICAȚII CU METALE GRELE, OBEZITATE
AFECȚIUNI GERONTOLOGICE • NEVROZE ȘI BOLI PSIHOMATICE CRONICE
AFECȚIUNI CRONICE GENICOLOGICE • BLEFARITE, CONJUCTIVITE CRONICE •
AFECȚIUNI CRONICE ALE APARATULUI RESPIRATOR • COLECISTITE, COLITE CRONICE •
AFECȚIUNI CRONICE NERVI PERIFERICI •
Afecțiuni cronice ale aparatului locomotor inclusiv sechele post traumatismale

BĂILE herculane

Băile Herculane și-au cucerit un binemeritat renume în țară și în întreaga lume, cunoscute fiind de peste 2000 de ani, de cînd romanii au descoperit puterea tămăduitoare a izvoarelor lor pe care le-au pus sub protecția lui Hercule însuși.

Herculane : „trei stațiuni într-una singură“ !

1) Băi termale, în tot cursul anului, cu calități terapeutice excepționale, datorită gradului de mineralizare și radioactivitate.

2) Stațiune de odihnă. Aflată la 160 m altitudine, are aerul pur și întăritor.

Acest aer favorizează tratamentul nevrozei, hipertensiunii, astmului și altor afecțiuni pulmonare, precum și stimularea creșterii copiilor în toate cele 365 de zile ale anului, într-un cadru climatic submediteranean, la o temperatură medie anuală de 16°C.

3) Stațiune de turism și agrement în care iubitorii de drumeție găsesc din plin ceea ce natura și oamenii au putut crea mai atrăgător, mai frumos, mai interesant.

- O splendidă vale a Cernei care străbate chei sălbatice, unice, formează numeroase cascade, se îmbină cu pădurea, într-o vastă priveliște de neuitat.
- Un ținut în care omul s-a înfrățit cu natura, țesînd o multitudine de legende legate de istorie, cu peșteri din care unele încă neexplorate, grote cu stalactite și cu stalagmite păstrate intact, platouri și luminișuri, cu floră și faună unică, întreaga zonă constituind un vast monument al naturii.
- Un punct de răscruce de drumuri aflate în mijlocul unei regiuni cu mari posibilități de excursii în locuri deosebit de atrăgătoare : Porțile de Fier, lacul de acumulare Orșova, Muntele Mic, Munții Semenic.

BĂILE herculane

O PODOABĂ A CĂMINULUI DV...

COVORUL ȚESUT MANUAL

1976 IUL 8

- 100% lînă
- Coloranți de calitate, rezistenți
- Larg sortiment de modele
- Mare varietate în combinațiile de culori
- Dimensiuni variate
- De vînzare la magazinele și raioanele de specialitate din toată țara
- Se pot cumpăra și cu plata în rate lunare, cu un avans de minimum 30%

Lei 5

D 646

R Mb

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

campania agricolă de vară-
mobilizare, organizare, operativitate

Numărul 25 ● Vineri 25 iunie 1976

VIZITA PREŞEDINTELUI NICOLAE CEAUŞESCU ÎN TURCIA

O nouă contribuţie la dezvoltarea relaţiilor de prietenie dintre România şi Turcia, la întărirea păcii, securităţii şi cooperării în Balcani, în Europa, în întreaga lume.

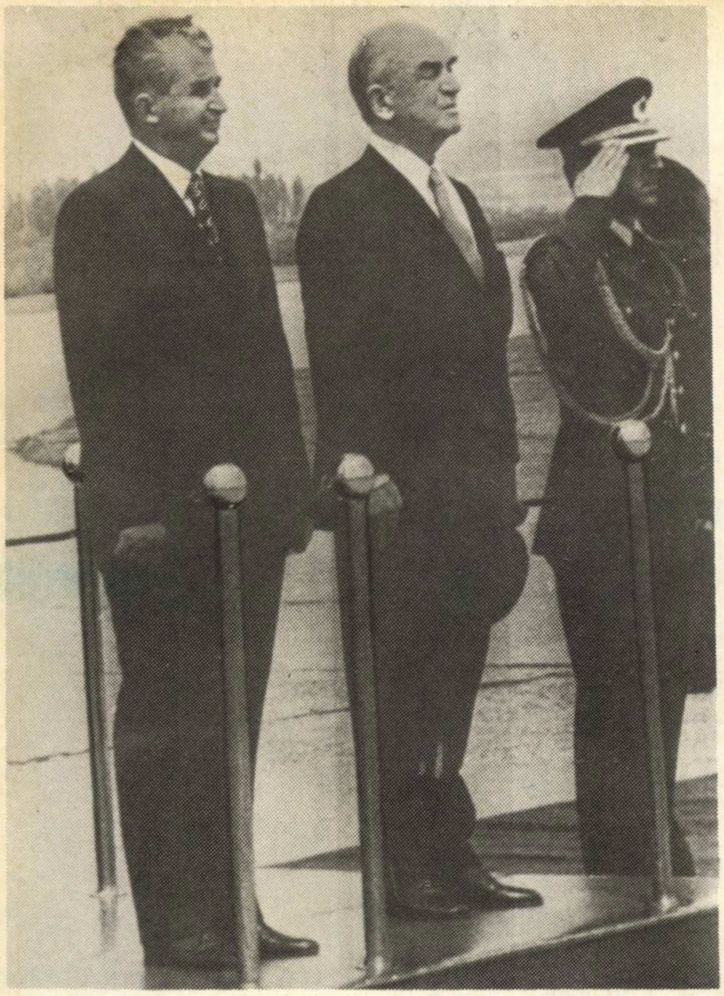

La sosire, pe aeroportul din Ankara

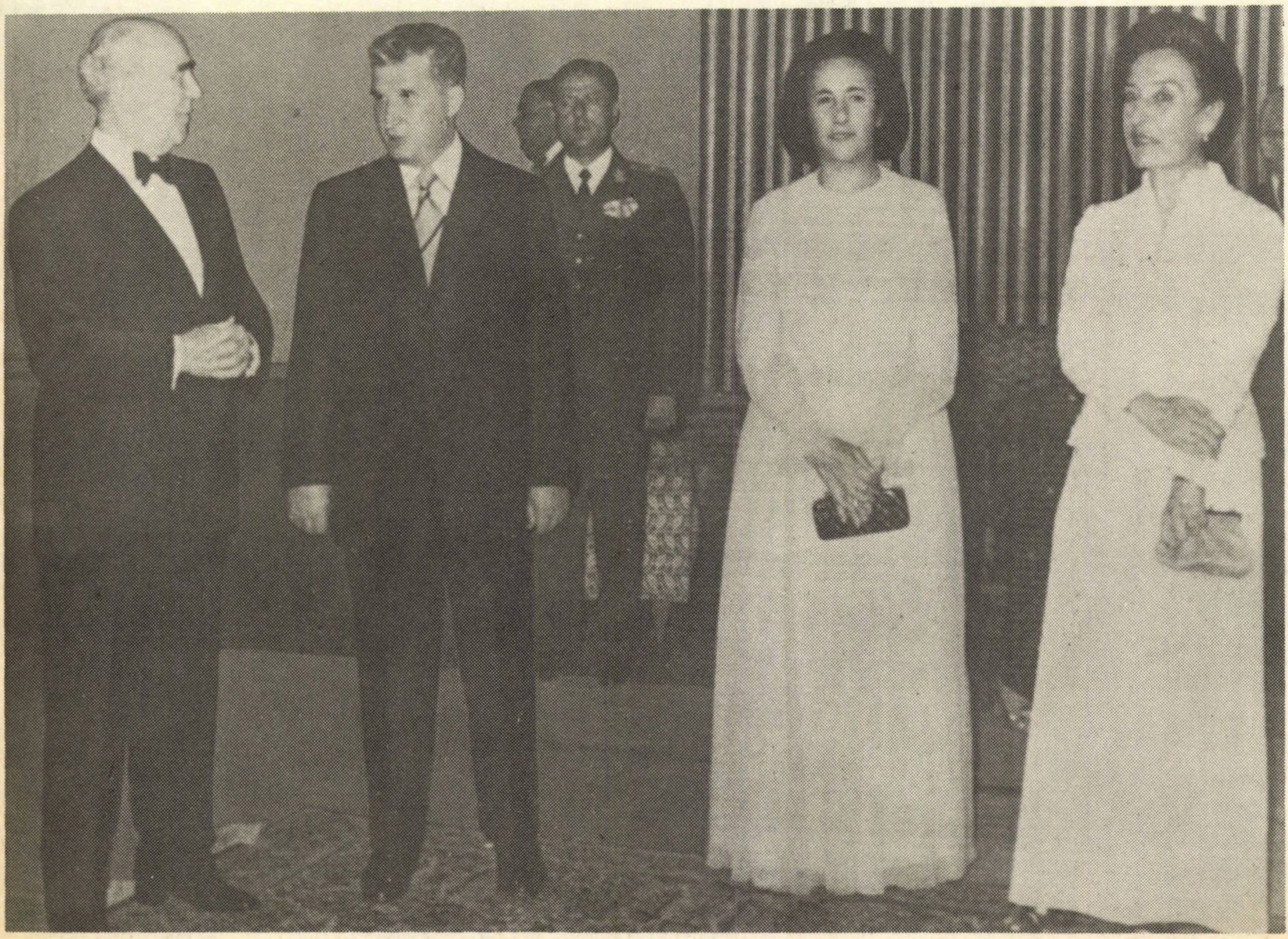

În timpul dineului

CAMPANIA AGRICOLĂ DE VARĂ

- **Un amplu volum de lucrări: recoltarea cerealelor de pe mai mult de 3 mil. ha., balotarea paielor de pe circa 2,3 mil. ha., întreținerea culturilor prășitoare, irigarea unei suprafețe de aproape 2 mil. ha, activități multiple de transport, depozitare, însilozare, peste 1,2 mil. ha de arat, pregătit și semănat culturi duble.**
- **Dotarea tehnică permite recoltarea orzului și a grîului în 2—4 zile și, respectiv, 10—12 zile bune de lucru.**
- **Lucrări în flux continuu: eliberarea terenului, pregătirea și semănatul culturilor duble — în 5 zile.**
- **Măsuri complexe, într-o concepție organizatorică modernă.**

CONGRESUL AL XI-LEA AL P.C.R. a pus în fața agriculturii — ramură de bază a economiei naționale — sarcini de mare importanță în acest cincinal. Astfel, în perioada 1976—1980 producția agricolă urmează să crească cu circa 30% față de nivelul anilor 1971—1975, o atenție deosebită acordîndu-se creșterii producției de cereale. Recent, în cadrul acțiunilor menite să asigure realizarea unei agriculturi intensive, de mare productivitate, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Biroul Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și Consiliul de Miniștri au aprobat Programul privind dezvoltarea creșterii animalelor în perioada 1976—1980.

În înfăptuirea sarcinilor de sporire a producției agriculturii se pornește de la o bază tehnico-materială puternică, superioară anilor precedenți, compusă din peste 117 mii de tractoare, 31,2 mii de combine (în echivalent combine C-3), 16,4 mii de prese de balotat, 43,1 mii de remorci, precum și alte mașini și utilaje agricole. În actualul cincinal ritmul de creștere a acestei baze se intensifică, agricultura urmînd să primească anual, în medie, 14 mii de tractoare, 3,3 mii de combine autopropulsate, precum și alte mașini și utilaje agricole ; se vor asigura, în decursul cincinalului, 2,3 milioane tone de îngrășăminte chimice substanță activă, importante cantități de pesticide pentru combaterea bolilor și dăunătorilor.

În desfășurarea procesului de producție în agricultură, campania agricolă de vară este una dintre cele mai importante etape, datorită complexității și volumului mare al lucrărilor ce trebuie executate. Pentru ca toate lucrările să se realizeze la un nivel calitativ superior și în cadrul epocii optime, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, împreună cu organele agricole județene, au luat măsuri din timp și mai ferme pentru pregătirea tuturor utilajelor angajate în campanie, asigurarea bazei tehnico-materiale și a forței de muncă necesare diverselor lucrări — întreținerea culturilor, combaterea bolilor și dăunătorilor, irigarea culturilor, recoltarea cerealelor, însămînțarea culturilor duble, recoltarea legumelor și furajelor etc.

Volumul lucrărilor agricole ce vor trebui executate reprezintă peste 3 milioane hectare la recoltări de cereale, peste 2,3 milioane hectare la balotatul paielor, peste 1,2 milioane hectare pentru arat, pregătit teren și semănat culturi duble, peste 2,6 milioane hectare lucrări de întreținere a culturilor prășitoare, aproape 2 milioane hectare de irigat, precum și transportul producției în magazii și silozuri. Dintre activitățile menționate, principalele — **recoltarea orzului și a grîului — pot fi terminate, la actualul nivel de dotare, în 2—4 zile și, respectiv, în 10—12 zile bune de lucru.**

LUCRĂRILE DE RECOLTARE trebuie executate potrivit unui program operativ de lucru pe trusturi S.M.A. și I.A.S., corespunzător condițiilor fiecărui județ, precum și pe fiecare unitate agricolă de stat și cooperatistă, urmărindu-se realizarea unei încărcături optime pe tractor, combină și celelalte mașini agricole. Recoltarea, balotatul, eliberarea de paie a terenului, arăturile, pregătirea terenului și semănatul culturilor duble se vor executa obligatoriu în **flux continuu.** Prin planurile operative se va corela volumul producției recoltate cu mijloacele de transport la baze și silozuri, precum și cu viteza de lucru a preselor și mijloacelor utilizate la eliberarea terenului, la pregătirea și semănatul culturilor duble, care **trebuie terminate în cel mult 5 zile de la recoltare.**

Pentru desfășurarea corectă a acțiunilor din planul operativ este necesar să fie mobilizate echipele mixte de cooperatori și mecanizatori, care să asigure continuitatea și operativitatea tuturor fazelor din procesul de recoltare. De asemenea, urmează să fie antrenați la strîngerea recoltei și la întreținerea culturilor toți locuitorii satelor.

Un loc aparte în acțiunile care se întreprind pentru pregătirea și organizarea recoltatului trebuie să-l ocupe **instruirea personalului tehnic și a celui de servire a utilajelor.**

Recolta de cereale reprezintă o mare avuție națională, de aceea **trebuie făcut totul ca nici un bob să nu se piardă. Nu trebuie neglijată nici una din măsurile organizatorice capabile să asigure folosirea deplină a mașinilor și mijloacelor de transport.**

ORGANIZAREA LUCRĂRILOR de recoltare cuprinde, ca element esențial, verificarea în condiții de lucru a combinelor și celorlalte mașini agricole reparate, pînă la începerea recoltatului. Concomitent, I.A.S.-urile și S.M.A.-urile sînt datoare să pregătească, pentru fiecare secție sau fermă, autoateliere sau ateliere pe remorci, dotate corespunzător, pentru a acorda operativ asistență tehnică în timpul exploatării, înlăturîndu-se staționările în timpul zilei de lucru. În scopul sporirii operativității, programul de lucru trebuie să prevadă asigurarea — la toate unitățile agricole — a stocurilor de carburanți, lubrifianți, piese de schimb, materiale (sîrmă, sfoară) necesare funcționării neîntrerupte a mijloacelor mecanice folosite în campanie.

De asemenea, s-au luat măsuri ca întreprinderile pentru valorificarea cerealelor să finalizeze în timp util lucrările de reparații, curățirea și dezinfectarea depozitelor, pregătirea instalațiilor tehnologice, a aparaturii de măsură și control, precum și instruirea personalului care participă la predarea și preluarea produselor.

PENTRU FOLOSIREA cu maximum de randament a mașinilor, supravegherea și controlul lucrărilor, pentru executarea unor intervenții rapide în caz de defecțiuni, este necesar ca **recoltatul, balotatul, transportul, precum și aratul și semănatul culturilor duble să se execute cu agregatele grupate în formații de lucru,** pe ferme sau unități, în funcție de numărul de mașini din dotare și sub îndrumarea și controlul specialiștilor, care trebuie să fie permanent pe teren, la locurile de muncă. În cazul tarlalelor înburuienate și a culturilor de pe pante, ce nu pot fi recoltate mecanic, pentru prevenirea pierderilor se impune recoltarea în pîrgă, organizîndu-se în acest scop echipe de muncitori care să execute lucrarea manual. În vederea asigurării continuității la recoltarea grîului, trebuie ca **recoltatul și treieratul rapiței și orzului să se încheie, în toate unitățile, înainte de începerea recoltatului la grîu și secară.**

Pentru ca și recolta anului viitor să fie de un bun nivel calitativ și cantitativ, este necesar ca tarlalele de grîu și orz recunoscute pentru sămînță să fie recoltate numai la maturitate deplină, iar sămînța să fie imediat condiționată și depozitată corespunzător. În acest fel se vor putea cunoaște posibilitățile de acoperire a nevoilor de sămînță, pentru fiecare județ sau unitate de producție, corespunzător structurii de soiuri stabilite.

Alimentarea cu carburanți și lubrifianți a tractoarelor și a combinelor autopropulsate trebuie efectuată numai la locul de muncă, utilizînd cisternele din dotarea I.A.S.-urilor, S.M.A.-urilor

Teodor CHEȚAN

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

(*Continuare în pag. 32*)

PLAN ● ANGAJAMENTE

INVESTIŢII

Ritmuri înalte de execuţie pe şantiere

PENTRU CA ACTIVITATEA DE INVESTIŢII să se desfăşoare cît mai bine, au fost create, pentru 1976, condiţii deosebite, prevăzîndu-se încă din a doua jumătate a anului trecut măsuri pentru întocmirea, definitivarea şi avizarea S.T.E.-urilor, fixarea amplasamentelor, pregătirea şantierelor, încheierea contractelor cu furnizorii de utilaje tehnologice etc. Unităţile de construcţii-montaje care au acţionat din vreme, s-au pus de acord cu beneficiarii în privinţa asigurării documentaţiilor tehnice şi de execuţie, a tuturor detaliilor continuării sau începerii lucrărilor la diferite obiective sau capacităţi noi de producţie, au demarat activitatea cu rezultate bune care se menţine şi în prezent.

O activitate fructuoasă a desfăşurat şi desfăşoară pe linia ridicării de noi obiective industriale şi agrozootehnice **Trustul de construcţii industriale-Bucureşti**, unitate ce aparţine de Ministerul Construcţiilor Industriale, al cărui volum de investiţii prevăzut pentru 1976 depăşeşte cu mult pe cele din anii precedenţi. Unităţile sale îşi desfăşoară activitatea pe o rază întinsă, cuprinzînd judeţele Teleorman, Dîmboviţa, Ialomiţa, Buzău şi municipiul Bucureşti.

Cînd experienţa acumulată este extinsă

DISPUNÎND de o bogată experienţă organizatorică şi tehnologică, unităţile Trustului de construcţii industriale Bucureşti, de fapt puternice întreprinderi, îşi desfăşoară activitatea, în cele mai multe cazuri, asemenea celor din industrie. Pe baza sarcinilor de plan, cunoscute din timp, se iau măsurile necesare, astfel încît graficele de lucrări întocmite să fie întru totul respectate. Anul trecut, de pildă, planul pe trust a fost îndeplinit cu peste o lună mai devreme. Valorificînd experienţa acumulată, în acest an au fost iniţiate — ţinînd seama că prevederile de plan faţă de 1975 sînt superioare cu peste 15% — noi acţiuni care să permită darea înainte de termen în funcţiune a obiectivelor planificate. Au fost puse la punct în acest sens o serie de tehnologii avansate de execuţie (în special în direcţia industrializării lucrărilor), care permit sporirea mai rapidă a productivităţii muncii, s-a trecut la utilizarea unui nou tip de cofraj de inventar, la extinderea mecanizării lucrărilor, fapt ce permite folosirea utilajelor şi mijloacelor de transport în două schimburi etc.

Toate aceste măsuri, ca şi munca avîntată a constructorilor, au făcut cu putinţă ca **pe primele 5 luni din 1976 să se realizeze 41% din planul anual, preliminîndu-se pe primul semestru o realizare de 51%.** Este interesant de urmărit dinamica realizărilor pe luni, care marchează creşteri importante de la o perioadă la alta (din planul anual s-a realizat în ianuarie 6,8%, februarie 7%, martie 8,6%, aprilie 8,8%, mai 9,8%, iunie 10%).

Aşadar, dacă la început de perioadă realizările de plan au fost mai mici, odată cu îmbunătăţirea timpului ritmul de lucru pe şantiere s-a accelerat, ajungîndu-se ca numai într-o singură lună (iunie) să se înfăptuiască 10% din planul anual. Merită evidenţiat, totodată, faptul că **obiectivele planificate prin planul de stat a fi date în funcţiune în primele 5 luni ale anului, au fost în întregime realizate** (unul la Întreprinderea „Crinul"-Bucureşti cu 30 de zile mai devreme, al doilea la Baza judeţeană de aprovizionare din Alexandria în termen, iar la Abatorul de la Alexandria se efectuează recepţia preliminară a lucrărilor). Pe luna iunie este prevăzută punerea în funcţiune a încă unui obiectiv. Stadiul avansat în care se află lucrările (probe tehnologice), constituie o garanţie că termenul prevăzut de predare la beneficiar va fi respectat.

Situaţii pozitive pot fi consemnate şi la alte obiective, ce urmează a fi predate beneficiarilor în semestru II al anului. Se remarcă, de pildă, **avansul cîştigat la o serie de lucrări pe şantierele din raza judeţului Buzău** (dezvoltare de capacităţi la Întreprinderea de sîrmă şi produse de sîrmă, Întreprinderea de utilaj tehnologic, Întreprinderea de contactoare), **cît şi pe cele din municipiul Bucureşti** (obiectivele de pe platforma industrială Dudeşti).

Tot pe linia unei experienţe pozitive se înscrie şi colaborarea bună între factorii implicaţi în realizarea investiţiilor. Am desprins din analiza unor situaţii că **atelierul de proiectări al trustului** execută — pe lîngă lucrări solicitate de şantiere privind perfecţionarea unor tehnologii, industrializarea unor lucrări etc. — şi proiecte pentru diverşi beneficiari ; volumul lor însumează în 1976 aproape 50% din activitatea acestuia (atelierul dispune de 123 de cadre de specialitate). Este, într-adevăr, un mod revelatoriu de sprijinire a activităţii de investiţii, ţinînd seama că, de nenumărate ori, în întocmirea la timp a S.T.E.-urilor, unii beneficiari au acuzat lipsă de capacitate la proiectanţi.

Sînt însă şi alte domenii în care cooperarea se soldează cu bune rezultate. Bunăoară, **constructorul conlucrează strîns cu beneficiarul la montajul diferitelor utilaje, acţionează împreună la urgentarea unor lucrări, pentru a-şi crea cît mai repede front de lucru.** Asemenea cooperări s-au încetăţenit cu reprezentanţii industriei uşoare, metalurgice şi, într-o măsură mai redusă, cu cei din chimie.

Consemnînd o atare experienţă, am desprins că lucrurile nu se petrec întotdeauna la fel. Au apărut situaţii cînd unii beneficiari nu-şi respectă obligaţia de a preda la timp constructorului STE-urile, se întîrzie cu asigurarea utilajelor, fapt ce, în mod firesc, a schimbat întrucîtva aprecierile de care se bucurau unităţile de construcţii şi Trustul de construcţii industriale din Bucureşti.

Şi totuşi, de ce rămîneri în urmă...

DEŞI A OBŢINUT rezultate importante, Trustul de construcţii Bucureşti nu-şi realizează, în totalitate, sarcinile de plan pe semestrul I a.c., datorită faptului că **unii titulari şi beneficiari nu au pregătit din vreme investiţiile,** provocînd astfel constructorului serioase greutăţi, mai ales în ce priveşte menţinerea unui ritm accelerat în activitatea şantierelor şi realizarea unei productivităţi a muncii ridicate, la nivelul planificat. Iată unele exemple edificatoare.

Încă în trim. I a.c., de pildă, trebuia să înceapă lucrările la instalaţia etilhexalic de la Întreprinderea „Stela"-Bucureşti. Acesteia i s-a schimbat însă amplasamentul, fiind în curs de refacere S.T.E.-ul şi documentaţia de execuţie pe noul amplasament. Tot din **lipsă de amplasament** sau din **predarea parţială a documentaţiei** nu a putut să înceapă execuţia altor obiective la întreprinderile „Industria bumbacului" şi „Panduri" din Bucureşti, Întreprinderea „Trainica"-Pucioasa etc. De asemenea, la Întreprinderea metalurgică — Buzău stadiul lucrărilor nu a putut atinge prevederile din grafice datorită predării cu întîrziere a documentaţiei. Tabloul neajunsurilor ar fi însă incomplet, dacă nu l-am întregi cu faptul că la unele lucrări a intervenit **un volum mare de note de comandă suplimentare,** respectiv de introducere a unor lucrări care n-au fost prevăzute iniţial în plan. Astfel, la Abatorul Alexandria, ca să nu dăm decît un singur exemplu, valoarea notelor de comandă suplimentară s-a ridicat la circa 16% din valoarea lucrărilor iniţiale.

Toate aceste greutăţi au avut repercusiuni nefavorabile asupra activităţii pe şantiere. În primul rînd, n-a putut fi **utilizată eficient forţa de muncă,** respectiv întregul efectiv de muncitori, existînd goluri de producţie în unele perioade şi astfel productivitatea muncii planificate n-a putut fi realizată. În al doilea rînd, **o serie de utilaje n-au fost folosite la capacitatea maximă,** randamentul lor fiind cu mult sub

ECONOMIE NATIONALA

posibilități. Așa prezentîndu-se situația, se impune luarea unor măsuri urgente la toate eșaloanele (titularii și beneficiarii de investiții, proiectanții și chiar unele organe de sinteză), în așa fel încît să se creeze trustului condițiile necesare de a-și desfășura normal activitatea.

Trustul de construcții industriale București are de realizat, prin plan, în acest an, un număr de 33 obiective industriale, agrozootehnice și sociale. Din acestea, însă, numai 4 au fost planificate să intre în funcțiune în primul semestru. Restul — respectiv 29 obiective — urmează să fie predate beneficiarilor abia în a doua jumătate a anului. Acest sistem de eșalonare a intrărilor în funcțiune are, desigur, o serie de dezavantaje. Imposibilitatea dozării uniforme a eforturilor pe întreg parcursul anului conduce la munca în asalt, cu creșteri și scăderi serioase de ritmuri. Acest mod de lucru se răsfrînge negativ asupra organizării activității șantierelor, valorificării complete a potențialului tehnic și uman.

În același timp, o eșalonare neritmică a predării obiectivelor și, mai ales, împingerea „grosului" acestora în a doua parte a perioadei, poate crea și, practic, creează posibilitatea ca unii titulari și beneficiari de investiții să tărăgăneze îndeplinirea formalităților cerute de lege privind deschiderea finanțării lucrărilor, pregătirea în cele mai bune condițiuni a planului de investiții. Același efect are neeșalonarea judicioasă a predării lucrărilor și asupra activității de proiectare, în sensul că lucrătorii din acest domeniu nu sînt suficient stimulați de termene să elaboreze proiectele și, nu oricum, ci în ordinea executării lucrărilor.

Arătînd toate aceste impedimente, survenite ca urmare a unor deficiențe în activitatea beneficiarilor de investiții, nu putem ocoli nici lipsurile proprii ale unor șantiere de construcții. Pe ansamblul trustului, în primele 5 luni ale anului, **fondul de timp de lucru** n-a fost realizat (deși s-a înregistrat o vizibilă îmbunătățire față de anii trecuți) decît în proporție de 94%. Aceasta înseamnă că, pe șantiere, mai persistă indisciplină manifestată prin lipsuri nemotivate de la lucru, un volum mare de concedii fără plată, în timp ce stadiul lucrărilor reclamă prezența la lucru a fiecărui muncitor. De aici, **necesitatea desfășurării unei largi munci politico-educative** de către organizațiile de partid în rîndurile constructorilor, astfel încît să crească răspunderea pentru folosirea fiecărei ore și fiecărui minut în producție.

Multe posibilități există încă pe șantiere și în ce privește **extinderea lucrului în acord global.** Faptul că, în prezent, lucrează după această formă de remunerare peste 70% din numărul constructorilor, este un lucru pozitiv. Dar există condiții ca, peste tot, la toate lucrările, să fie extins lucrul în acord global. De asemenea, există încă largi posibilități pentru **o mai bună folosire a instalațiilor de construcții și a mijloacelor de transport pe șantiere.** Nu au fost rare cazurile în primele 5 luni ale anului, cînd unele utilaje n-au funcționat în toată perioada planificată, au avut dese defecțiuni mecanice sau electrice sau au stat în inactivitate pentru că n-au fost bine sincronizate fazele de lucru.

De altfel, atît la nivelul trustului, cît și la cel al șantierelor, aceste stări de lucruri au fost temeinic analizate, întocmindu-se planuri de măsuri eficiente pentru eliminarea lor. Astfel, în domeniul **îmbunătățirii tehnologiilor de execuție a lucrărilor**, s-a prevăzut glisarea turnurilor și liftarea rezervoarelor pentru cele 7 castele de apă ce mai sînt de executat în acest an. De asemenea, la execuția silozurilor de cereale s-a prevăzut aplicarea metodei de glisare atît pentru grupurile celulare, cît și pentru casele de mașini ; tot la execuția silozurilor se vor introduce, după proiectele ce sînt de acum întocmite de atelierul de proiectare a trustului, cofraje tip masă și cofraje metalice pentru stîlpi de diametru mare cu vute. De asemenea în planul de măsuri este prevăzută extinderea gradului de industrializare a betoanelor monolite (creșterea suprafețelor cofrate în cofraje de inventar, transportul betonului cu transportoare și altele). Măsurile respective vor duce la creșterea ritmului de lucru și la sporirea productivității muncii.

Pentru **folosirea mai bună a parcului de utilaje și a mijloacelor de transport** s-a prevăzut îmbunătățirea organizării secțiilor stației de utilaje și transporturi a trustului, astfel încît să se scurteze cît mai mult posibil durata reparațiilor. Paralel cu unele recondiționări de piese de schimb, se va insista pe lîngă întreprinderile furnizoare ca acestea să livreze piesele de schimb de care au nevoie șantierele.

ASIGURÎND o bună desfășurare a muncii pe șantiere și avînd sprijinul activ al titularilor și beneficiarilor, al proiectanților, al tuturor factorilor care contribuie la realizarea investițiilor, Trustul de construcții industriale-București are capacitatea necesară, din toate punctele de vedere, să accelereze ritmul lucrărilor, să îndeplinească în bune condițiuni sarcinile pe acest an.

B. VASILE
T. LUDOVIC

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Normele de consum la materii prime și combustibil

PE PRIMELE 4 luni ale acestui, an la principalele norme de consum au fost obținute economii substanțiale, care însumează, la un număr de 235 norme analizate, suma de peste 140 mii lei. Este îmbucurător faptul că mare parte din aceste economii se localizează la materiale foarte importante și anume : metal, lemn, precum și la combustibili și energie (graficul).

Rezultate deosebite pe linia reducerii *consumului de combustibili convenționali* s-au înregistrat, îndeosebi, la întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice (o economie de peste 30 mii tone), Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini (peste 14 mii tone), Ministerul Energiei Electrice (aproape 20 mii tone), Ministerul Industriei Ușoare (peste 15 mii tone). În privința *consumului de energie electrică* se constată, de asemenea, economii însemnate, îndeosebi la întreprinderile Ministerului Energiei Electrice (aproape 54 MWh), la cele ale Ministerului Industriei Chimice (circa 77 MWh), Ministerului Industriei Ușoare (peste 21 MWh), Ministerului Industriei Metalurgice (aproape 18 MWh). Și la *metal* rezultatele sînt, în general, bune : economii de peste 2300 tone la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, 68 tone la Ministerul Industriei Ușoare etc.,

Alături de aceste realizări sînt și cazuri cînd normele de consum au fost depășite mai ales în luna aprilie. La combustibili, de pildă, depășirea însumează peste 87 mii tone (convențional), la care se adaugă aproape 40 de mii tone depășire la energie electrică. Cea mai importantă depășire s-a înregistrat la unitățile Ministerului Industriei Chimice la producția de amoniac anhidru, la țiței prelucrat, negru de fum. La metal, din depășirea totală de peste 3 mii tone, numai unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini au consumat în plus peste 2,1 mii tone. Depășirea principală a normelor de consum la metal se regăsește la mașini și utilaje pentru industria materialelor de construcții (Întreprinderea de utilaj greu „Progresul"-Brăila), la macarale turn de 110 tfm, la construcții industriale pentru unitățile Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, la garnituri de boghiuri pentru locomotive electrice etc.

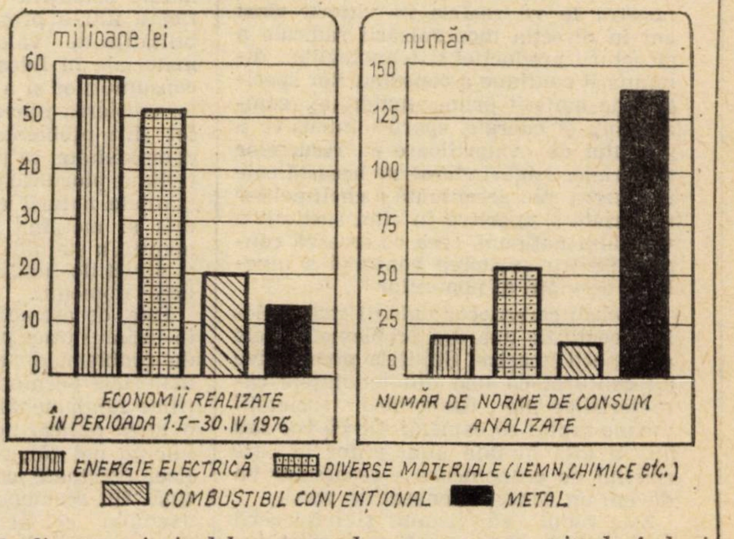

Realizarea principalelor norme de consum, pe primele 4 luni ale anului.

Evitarea situațiilor în care, în cadrul aceluiași minister, ceea ce economisesc unele unități risipesc altele, se impune cu acuitate. Pentru aceasta, centralele industriale și întreprinderile în cauză au datoria să analizeze situațiile existente și să stabilească asemenea programe de măsuri care să ducă la instaurarea unei atitudini responsabile de gospodărire și economisire a materiilor prime și combustibilului.

Exigenţe ale cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice

CREŞTEREA GRADULUI DE UTILIZARE ŞI VALORIFICARE A RESURSELOR MATERIALE, DIRECŢIE HOTĂRÎTOARE DE SPORIRE A EFICIENŢEI ECONOMICE (I)

Maxim BERGHIANU
ministrul aprovizionării tehnico-materiale şi controlului gospodăririi fondurilor fixe

UNUL DIN OBIECTIVELE ESENŢIALE ale planului cincinal pentru perioada 1976—1980 îl constituie ridicarea activităţii economico-sociale la un înalt nivel calitativ, sporirea eficienţei în toate domeniile, în centrul atenţiei fiind situate, aşa cum a stabilit Congresul al XI-lea al partidului, măsurile care conduc în final la realizarea producţiei materiale cu cheltuieli minime de muncă socială. Trebuie subliniat în mod deosebit faptul că din iniţiativa directă şi sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** concepţia actualului plan cincinal este dominată tocmai de acele trăsături caracteristice care pun cu adevărat în valoare implicaţiile multiple ale revoluţiei ştiinţifico-tehnice, care reflectă pregnant salturile calitative pe care economia noastră le va realiza în viitorii cinci ani în direcţia modernizării radicale a structurii producţiei şi tehnologiilor, diminuării continue a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili şi energie, sporirii intensive a gradului de valorificare a resurselor materiale, asigurîndu-se pe această cale reducerea mai accentuată a cheltuielilor materiale şi sporirea în ritm susţinut a venitului naţional, ceea ce creează condiţii pentru creşterea continuă a nivelului de viaţă al poporului.

Intensificarea economisirii materialelor constituie una din problemele cheie ale epocii noastre. Ştiinţele prospective au conturat ca una din tendinţele caracteristice ale dezvoltării societăţii umane faptul că oamenii, fie că vor sau nu, se află în faţa unui viitor în care spiritul de economisire a resurselor va deveni un concept general de viaţă.

Este rodul clarviziunii şi înţelegerii profunde de către conducerea partidului şi statului nostru, personal de către secretarul general al partidului, a fenomenelor şi tendinţelor politico-sociale şi economice din lume faptul că înainte de declanşarea pe plan mondial a crizei energetice şi a unor materii prime au fost luate măsuri radicale şi eficiente pentru valorificarea superioară, pe toate căile, a resurselor materiale, folosirea mai intensă a potenţialului de rezerve de care dispune România, pentru reducerea substanţială şi continuă a consumurilor materiale şi eliminarea oricăror surse de pierderi şi risipă.

Sîntem martorii unei adevărate explozii ştiinţifico-tehnice generatoare de noi produse şi tehnologii de mare complexitate, care înglobînd un volum uriaş de inteligenţă, de materie cenuşie, pe seama reducerii consumurilor de substanţă materială, modifică în mod dinamic condiţiile de producţie, amplificînd într-o proporţie nebănuită posibilităţile de valorificare a resurselor materiale în folosul omului. Reducerea consumurilor şi a cheltuielilor materiale, creşterea eficienţei folosirii resurselor sînt probleme de o tot mai mare complexitate, ce polarizează o largă activitate pluridisciplinară, pornind de la ştiinţele naturii cum sînt fizica şi chimia şi mergînd pînă la politica economică a statului, care adoptă opţiunile şi direcţiile fundamentale de acţiune în acest domeniu.

Este, de asemenea, tot mai manifestă în ultimul timp preocuparea de a aborda problemele economisirii resurselor materiale pornind de la principii ştiinţifice fundamentale, care, abordate sub o nouă optică, permit să fie scoase la lumină noi căi, ce rămîn ascunse analizei efectuate cu instrumente de rutină. Un asemenea principiu este de exemplu cel al conservării materiei, care conduce în esenţă la aplicarea la scara producţiei materiale a celebrului enunţ al lui Lavoisier „Nimic nu se pierde, nimic nu se cîştigă, totul se transformă“. Privind producţia materială printr-o asemenea prismă se nasc întrebări şi soluţii ce pot duce la identificarea unor uriaşe resurse materiale încă nevalorificate şi despre care astăzi ştim prea puţin. În acelaşi sens, legat de resursele energetice limitate ale Terrei şi odată cu intensificarea industrializării, se impune în mod obiectiv un sistem coerent de acţiune, pe de o parte pentru a limita pierderile inevitabile de energie în procesele de transformare a acesteia, pe de altă parte pentru a conserva, pe termene cît mai lungi, resursele clasice de energie primară ale planetei noastre.

Politica economică a statului nostru este caracterizată prin consecvenţă şi continuitate în soluţionarea problemelor complexe ale reducerii consumurilor materiale, printr-un concept ştiinţific de ansamblu şi printr-o abordare sistemică a tuturor căilor şi pîrghiilor de acţiune îndreptate spre atingerea acestui obiectiv major. Măsurile întreprinse în scopul utilizării cu maximă eficienţă a resurselor materiale au determinat în ultimii 10 ani ca gradul de valorificare a principalelor materii prime — combustibili, metal, lemn, materii prime chimice şi ale industriei uşoare — să crească de 1,5—2,5 ori, creîndu-se astfel o puternică bază pentru ca producţia prevăzută să se realizeze cu o eficienţă economică sensibil sporită.

Prin diminuarea consumurilor materiale — un venit naţional ridicat

PENTRU PERIOADA actualului cincinal se pune sarcina accentuării în mod deosebit a economisirii materiilor prime şi materialelor, gospodăririi cu cea mai mare grijă a fiecărui gram de material, a fiecărui kilowat-oră de energie electrică, căci de aceasta depinde în mod decisiv realizarea creşterilor de producţie prevăzute, a programului de investiţii, a schimburilor externe, a bunurilor pentru populaţie.

Este semnificativ de evidenţiat în acest sens că reducerea cheltuielilor materiale în 1980 comparativ cu 1975 este de circa 7,7%, din care cea mai mare parte urmează a se realiza pe seama diminuării consumurilor de materii

Tabelul nr. 1

	1970	1975	1980		
	realizări	realizări	% de reducere față de 1970	prevederi	% de reducere față de 1970
Consumul de combustibil convențional (tone combustibil convențional la 1 mil lei producție industrială)	161,0	84,4	47,6	66,4	58,8
Consumul de energie electrică (mii kWh/mil lei producție industrială)	65,3	63,9	2,2	56,3	3,8
Consumul de cocs de furnal pe tona de fontă (t/t)	0,693	0,605	12,7	0,545	21,4
Consumul de oțel lingou pe tona de laminate finite (t/t)	1,345	1,301	3,3	1,190	4,2
Consumul de laminate feroase în construcția de mașini (t/mil lei producție)	28,2	18,7	33,7	13,8	51,0
Consumul de masă lemnoasă în industria prelucrării lemnului (mc/mil lei producție)	1 110,0	800,0	28,0	584,3	47,4
Consumul de bumbac la producția de țesături tip bumbac (t/mil lei producție)	21,6	15.4	28,7	13,1	39,4

prime, materiale, combustibili și energie. La unele resurse materiale cu rol hotărîtor în progresul economiei naționale, dinamica accentuată de reducere a consumurilor este pusă în evidență de nivelurile prevăzute pentru anul 1980, comparativ cu realizările din anii 1970 și respectiv 1975 (tabelul nr. 1).

Realizarea reducerilor de consumuri prevăzute, asigurarea măsurilor necesare în acest scop reprezintă o premisă fundamentală a asigurării echilibrului planului pe parcursul îndeplinirii lui, care condiționează înfăptuirea sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea al partidului. Se poate afirma că, în esență, **reducerea consumurilor materiale, a cheltuielilor materiale, constituie un element hotărîtor al sporirii eficienței întregii munci sociale,** că de aceasta este determinată în mod hotărîtor creșterea venitului național, situarea într-un timp cît mai scurt a României în rîndul țărilor cu o economie dezvoltată. În acest sens un argument convingător este faptul că la nivelul anului 1980 reducerea cheltuielilor materiale cu un singur procent determină un spor al venitului național de 13—14 miliarde lei, adică de circa 700 lei pe locuitor.

În cincinalul trecut, o serie de întreprinderi și ministere nu s-au încadrat în cheltuielile materiale planificate, au depășit consumurile aprobate prin plan din cauză că nu s-au aplicat toate măsurile stabilite în domeniul perfecționării și modernizării produselor și tehnologiilor, al îmbunătățirii structurii sortimentale a producției, ca și a depășirii unor norme de consum, a unor rebuturi și pierderi ridicate. Pentru cincinalul care a început în acest an se pune, deci, cu mai multă acuitate sarcina de a identifica și valorifica toate rezervele existente, toate resursele creatoare, în domeniul tehnologiilor de producție, modernizării și înnoirii produselor, folosirii pe scară largă a unor înlocuitori eficienți ai materialelor deficitare, atragerii în mai mare măsură in circuitul economic a deșeurilor și resurselor secundare.

Există în economia noastră numeroase rezultate concrete, pozitive, obținute în aceste domenii, dar este necesar să se acționeze foarte serios pe toate treptele, de la secții și întreprinderi pînă la ministere pentru a generaliza ceea ce este bun, a studia și valorifica deplin ceea ce s-a înfăptuit. Este vital pentru progresul economic rapid ca experiența pozitivă să fie propulsată pe scară largă, în toate unitățile și nu numai în rîndul personalului tehnic, al cadrelor de ingineri, tehnicieni și maiștri, dar pînă la ultimul loc de muncă, la fiecare muncitor. Numai prin forța creatoare și înțelegerea conștientă de către fiecare om al muncii a însemnătății economisirii resurselor materiale se pot îndeplini sarcinile mari din acest domeniu.

Înnoirea și modernizarea produselor — căi de valorificare superioară a resurselor materiale

ÎNNOIREA PRODUCȚIEI, asimilarea de produse noi, ritmul și proporțiile acestui proces constituie factorul principal, cu influență hotărîtoare asupra creșterii gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, a reducerii consumurilor specifice. Sporind cantitatea de inteligență, de muncă vie încorporată prin prelucrarea succesivă a materiilor prime, concomitent cu mărirea complexității muncii cheltuite, economisind în același timp cît mai mult și utilizînd cît mai complet materialele, valorificarea superioară a resurselor materiale se manifestă în fapt prin lărgirea gamei și masei valorilor de întrebuințare obținute din fiecare unitate de materie primă, prin creșterea mai rapidă a valorii producției în raport cu cheltuielile.

Ponderea înaltă a participării creativității, a cercetării și proiectării produselor la reducerea consumurilor materiale este ilustrată prin aceea că, de pildă în construcția de mașini, reducerea consumurilor materiale se obține în proporție de 60—75% în faza de concepție a produsului și numai de 25—40% în faza de execuție, prin perfecționări constructive sau tehnologice.

Industria națională și-a dovedit capacitatea de a asigura un ritm înalt de înnoire a producției, în perioada 1971—1975 gradul de înnoire realizat în industria metalurgică fiind de 37,1 la sută, în industria construcțiilor de mașini de 63,6 la sută, în industria chimică de 29,3 la sută și în industria lemnului și a materialelor de construcții de 30,2 la sută. În aceeași perioadă industria noastră a asimilat un număr de peste 1 300 produse noi, cu performanțe funcționale și de fiabilitate și durabilitate comparabile cu realizările de vîrf pe plan mondial. Astfel, în industria construcțiilor de mașini, asimilarea și fabricarea în cantități sporite a produselor noi, cu performanțe funcționale superioare celor înlocuite, a determinat creșterea gradului de valorificare a metalului, în anul 1975, comparativ cu anul 1974, la cazane energetice de aburi cu 20,4%, la produse ale industriei electronice cu 24,2%, la mașini-unelte prin așchiere cu 14,2%, la autoutilitare cu 21,9%, la autobuze urbane cu cca. 160%, la troleibuze cu cca. 270%,la compresoare și pompe de vid cu 16,7%.

Cît de mari sînt influențele pe care le are asimilarea unor produse noi, cu o concepție constructivă avansată, asupra gradului de valorificare și de utilizare a metalului rezultă din exemplele referitoare la unele asemenea produse din industria constructoare de mașini (tabelul nr. 2).

Exemplele de mai sus atestă neîndoielnic progresele realizate într-o serie de domenii, dar trebuie să avem permanent în vedere că pe plan mondial produsele de referință au parametri din ce în ce mai ridicați. Pentru a avea o comparabilitate reală cu stadiul tehnicii actuale este necesar să ne comparăm nu numai cu produsele noastre anterioare, ci cu ceea ce realizează la zi alte țări. De aceea, **o sarcină importantă a actualului cincinal o constituie revederea sistematică a tuturor produselor și reperelor în scopul perfecționării funcțional-constructive a acestora, creșterii parametrilor funcționali și de rezistență, a reducerii greutății produselor,** ca una din căile hotărîtoare pentru sporirea gradului de valorificare și de utilizare a materialelor consumate.

Desigur că înnoirea și modernizarea producției vizează întreaga gamă a produselor fabricate în toate ramurile economiei, dar în mod deosebit pe cele produse de industria construcțiilor de mașini, avînd în vedere necesitățile de a dota economia națională la un nivel tehnic corespunzător, de a fi competitive la export.

Procesul de înnoire și modernizare a produselor, privit sub aspectul reducerii masei materiale raportată la caracteristicile funcționale, deci a masei specifice funcționale, impune ca analizele și soluțiile ce se elaborează în institutele de cercetare și proiectare, în sectoarele de concepție și pregătire a fabricației din întreprinderi și centrale să abordeze două direcții principale de acțiune :

— selectarea principiului funcțional care asigură cel mai ridicat randament al produsului și cele mai mici consumuri materiale și de manoperă ;

— dimensionarea cît mai strictă a pieselor componente sub aspectul rezistenței mecanice și al durabilității.

În ceea ce privește dimensionarea judicioasă a caracteristicilor funcționale și a mărimii pieselor componente, este vorba de fapt de o gamă largă de probleme privind evitarea supradimensionărilor de orice natură. fie că sînt legate de durabilitate, fiabilitate sau de rezistența mecanică. Cele mai largi implicații le au în acest domeniu supradimensionările de rezistență, care determină importante consumuri suplimentare de materiale, fie prin utilizarea unor materiale cu proprietăți superioare celor necesare și deci mai scumpe, fie prin adoptarea unor coeficienți de siguranță exagerați, nejustificați din punct de vedere tehnic și economic.

Tabelul nr. 2

Denumirea produsului nou asimilat	U.M.	Consumul specific de metal	
		la produsul nou	la produsul înlocuit
Cazan de abur industrial de 1 035 t abur/h (pe combustibil solid)	t metal / t abur/h	8,8	9,0
Turbină cu abur de 330 MW	t metal / MW	8,3	19,2
Cazan apă fierbinte de 50 Gcal. (cu pereți membrană)	t metal / Gcal. apă fierbinte	4,1	4,8
Autocamion cu motor Diesel	kg metal / t încărcătură	620	780
Autobasculantă cu motor Diesel	t metal / t încărcătură maximă	0,5	0,8
Autobuz cu motor Diesel	kg metal / loc pasager	59,3	77,7
Excavator hidraulic pe pneuri P 601	t metal / m³ capacitate cupă	31,0	40,2
Frigider electric cu compresor 140 l	kg metal / litru capacitate	0,2	0,3

Așa cum rezultă din experiența practică de proiectare, cunoașterea cît mai exactă a proprietăților materialelor folosite, în vederea valorificării depline a proprietăților lor de rezistență, precum și cunoașterea caracteristicilor de mediu în care va lucra produsul ce se fabrică, constituie condiții esențiale pentru asigurarea economiei de materiale încă din faza de concepție a produselor sau a construcțiilor. Este cunoscut că literatura de specialitate prescrie de regulă coeficienți de siguranță situați între 2 limite, spre a fi utilizați în funcție de cunoașterea proprietăților materialelor și a condițiilor de lucru ale produsului. De exemplu, la o serie de organe de mașini cum sînt biele, axe, arbori cotiți, transmisii, tije, pistoane, cilindri ș.a., literatura de specialitate prescrie coeficienți de siguranță de 6—10. Proiectanții din țara noastră utilizează, în multe cazuri, limita superioară a coeficienților de siguranță, deoarece nu se cunosc suficient caracteristicile materialelor și condițiile de lucru. Aceasta conduce la consumuri materiale nejustificate, ce depășesc uneori cu 15—20% consumurile efectiv necesare. În scopul eliminării acestor neajunsuri, este necesar pe de o parte ca ramurile furnizoare de materiale, și îndeosebi metalurgia, să livreze materialele cu proprietăți de rezistență garantate și cu un grad ridicat de certitudine, iar pe de altă parte ca proiectanții să acorde atenția cuvenită stabilirii condițiilor reale de lucru — forță, temperatură, mediu, viteză, presiune — ale produsului.

Pentru piesele cu configurație geometrică complicată, cum sînt batiurile de mașini-unelte, cajele, caroseriile auto și structurile portante ale vagoanelor etc., ale căror dimensiuni nu pot fi stabilite cu exactitate prin calcule, se impune să se extindă și să se generalizeze aplicarea metodelor moderne de verificare pe modele sau prototipuri a dimensiunilor proiectate și de eliminare pe această cale a supradimensionărilor. Rezultate bune au fost obținute astfel în construcția de vagoane și autocamioane. Există deci o anumită experiență și este rațional ca pe viitor, la omologarea unor asemenea produse, efectuarea acestor verificări să constituie o condiție obligatorie.

Consumuri suplimentare de materiale sînt determinate și de unele tendințe de „gigantism“, îndeosebi în domeniul construcțiilor industriale. Dintr-un spirit de „prevedere“ greșit înțeles proiectanții au în vedere poduri rulante cu sarcini utile mult supraestimate, ceea ce atrage după sine supradimensionarea întregii structuri de rezistență a construcției. La aceasta se adaugă înălțimi exagerate ale halelor, care adeseori se suprapun cu suprafețe larg dimensionate, cu spații mari între mașini, cu culoare largi de circulație, determinate și de neaplicarea unor concepții moderne privind utilizarea pentru transport a conveioarelor sau benzilor, care permit o folosire intensivă a spațiilor, organizarea producției în flux, determinînd, în același timp, ordine, disciplină și cadență în efectuarea muncii. Folosirea acestor mijloace de transport ar permite totodată eliberarea unui număr de oameni ocupați cu această activitate, precum și o eventuală renunțare la electrocare și alte mijloace de transport intern. Astfel de măsuri sînt la îndemîna oricărei uzine și trebuie aplicate.

Concepția produsului trebuie, de asemenea, să asigure o concordanță cît mai ridicată între durata de viață a diferitelor repere și subansamble, astfel încît să se evite ca unele componente ale unui produs să aibă o durată supradimensionată și să nu mai poată fi utilizate datorită durabilității mai mici a altor ansamble vitale ale produsului. Aceeași problemă se pune în ceea ce privește dimensionarea produsului în raport cu durata previzibilă a perioadei de uzură morală. Sînt cazuri în care produse cu randamente și performanțe scăzute, de mult depășite din punct de vedere moral, trebuie menținute în funcțiune deoarece nu s-au amortizat și nici nu sînt uzate fizic.

Întreținerea și repararea utilajelor cu cheltuieli materiale cît mai scăzute

UN MARE CONSUM de muncă socială este localizat în domeniul menținerii în funcțiune a fondurilor fixe existente în economie, prin activitatea anuală de întreținere și reparații. Consumul ridicat de resurse materiale pentru aceste activități impune să se acorde o atenție mult mai mare căilor de reducere a cantităților de materii prime și materiale folosite. Din acest punct de vedere, o importanță decisivă o are **creșterea durabilității și fiabilității pieselor, ansamblelor și produselor, care trebuie asigurată din faza de concepție și proiectare a produselor.**

Un prim aspect al acestei probleme îl constituie creșterea durabilității de ansamblu a fondurilor fixe, căci pe această cale, cu aceeași cantitate de materiale încorporată, se asigură o durată mai mare de funcționare a acestora, ceea ce în ultimă instanță înseamnă economie de muncă socială. Indicațiile recente ale conducerii superioare de partid de a revedea și prelungi duratele normate de serviciu ale fondurilor fixe, de toate categoriile, trebuie susținute tocmai prin măsuri eficiente de creștere a durabilității și fiabilității mașinilor, instalațiilor, construcțiilor. Creșterea duratei de viață a utilajelor și instalațiilor nu poate fi despărțită de ideea modernizării pe parcurs a acestora, cu ocazia reparațiilor capitale normate ce se efectuează, astfel încît să se evite uzura morală și să se asigure menținerea utilajelor respective la parametri competitivi, în pas cu progresul tehnico-economic.

Un al doilea aspect, strîns legat de cele de mai sus, îl reprezintă asigurarea, încă din proiectare, a unei asemenea fiabilități a produselor încît să se evite orice întreruperi accidentale în funcționări, care să necesite reparații și piese de schimb peste cele stabilite la conceperea produsului. O asemenea abordare a proiectării produselor, prin prisma creșterii fiabilității acestora și în care comportarea și durabilitatea diferitelor piese sînt dinainte stabilite, permite predeterminarea pe baza unor normative științifice, fundamentate a necesarului cantatitiv și sortimental de piese de schimb și, pe această cale, o reducere substanțială a volumului de piese consumate. Toate acestea fac necesar ca **în cadrul fiecărui minister să se ia măsuri ca institutele de proiectare, sectoarele de concepție și pregătire a fabricației din centrale și întreprinderi, să fie obligate, așa cum a indicat conducerea partidului, ca odată cu proiectarea și asimilarea produsului să stabilească normativele de întreținere și reparații, precum și volumele și duratele pieselor de schimb necesare,** inclusiv subansamblele și reperele ce urmează a fi modernizate la diferitele reparații capitale prescrise.

Rezerve importante de reducere a volumului de piese de schimb constau în refolosirea pieselor uzate prin remedierea și remanierea acestora, eliminîndu-se practica predării ca fier vechi a unor repere sau subansamble înlocuite în cursul reparațiilor. Tehnologia și condițiile în care urmează să se efectueze remanierea pieselor trebuie stabilite chiar de către proiectant.

ECONOMIE NATIONALA

Mecanismul economic • Funcționalitate • Eficiență

CORELAŢII CE SE CER MAI BINE... CORELATE

SÎNT NENUMĂRATE dovezi care atestă că în domeniul perfecționării mecanismului de aprovizionare tehnico-materială a întreprinderii s-au făcut multe lucruri bune, fapt ce influențează pozitiv desfășurarea activității productive pentru îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan. Şi totuși, mai persistă unele neajunsuri. Ele se referă în special la faptul că unele instrucțiuni, circulare și hotărîri emise în anii din urmă de către factorii de decizie specializați în acest domeniu, nu prezintă o deplină concordanță în anumite prevederi de mare importanță. În acest sens, mă voi opri la două aspecte și anume:

1. **Timpul care se află la dispoziția furnizorilor pentru încheierea contractelor economice.** H.C.M. 1 011/1972 privind unele măsuri pentru aplicarea prevederilor Legii contractelor economice nr. 71/1969 precizează în legătură cu produsele cu repartiții că:

— emiterea proiectelor de contract să aibă loc în 20 de zile de la data primirii repartițiilor;

— restituirea contractelor de către furnizori (cu sau fără obiecțiuni formulate în scris) să se desfășoare în cel mult 15 zile de la data primirii acestora. Adăugînd timpul consumat cu corespondența prin poștă (cca. 15 zile), rezultă că timpul efectiv al furnizorului pentru încheierea contractelor la care nu apar obiecțiuni, este de 50 zile. Practica a confirmat că aceasta este durata de timp necesară, avînd în vedere că sînt destui furnizori care emit mii de contracte.

Deși o asemenea durată este confirmată de viață, totuși, metodologia emisă de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, nu o ia în considerare. De exemplu, pentru încheierea contractelor pe 1976 s-a prevăzut :

a) **prin „Programul de măsuri“ elaborat în martie 1975:**

— termen pentru emiterea repartițiilor de către coordonatorii de balanțe: 20 august;

— termen pentru încheierea contractelor economice: 30 septembrie.

Evaluînd timpul cît repartițiile îl fac pe drum (cca. 7 zile), rezultă că s-au lăsat furnizorului doar 34 zile în loc de 50.

b) **prin reglementările din iulie 1975:**

— pentru emiterea repartițiilor de către coordonatorul de balanță — 30 august;

— în ce privește încheierea contractelor economice, termenul a fost fixat pentru 30 septembrie, lăsîndu-se la dispoziția furnizorului numai 24 zile.

O asemenea situație a contribuit, alături de alți factori, la nerespectarea termenelor de încheiere a contractelor; în realitate, multe contracte pentru 1976 nu erau încheiate nici pînă la data de 1 decembrie 1975.

2. **Primirea de către coordonatorul de balanță a datelor necesare elaborării balanțelor analitice** (inclusiv optimizarea transporturilor). „Programul de măsuri“ elaborat de către Ministerul Aprovizionării în martie 1975, a prevăzut:

— transmiterea cotelor aprobate prin balanțele sintetice să se efectueze pînă la 15 iunie;

— transmiterea desfășurătoarelor de către centrale la coordonatorii de balanțe sau bazele județene de aprovizionarea tehnico-materială (B.J.A.T.M.) — pînă la 25 iunie;

— centralizarea cotelor pe specificații de către B.J.A.T.M. și transmiterea la coordonatorul de balanță pînă la 10 iulie;

— emiterea repartițiilor de către coordonatorul de balanță — termen 20 august.

În legătură cu aceste prevederi, doresc să fac unele precizări. În primul rînd, consider că timpul de 10 zile (15—25 iunie) acordat pentru întocmirea desfășurătoarelor de către unități și centrale, și trimiterea la coordonatorul de balanță, este mic, deoarece numai expediția acestor documente prin poștă durează 5—7 zile. Pentru această activitate, consider că ar trebui afectate minimum 25 de zile. În al doilea rînd, trebuie arătat că pentru a da posibilitate coordonatorului de balanță să verifice încadrarea în cotele alocate și să lucreze pînă cînd primește de la B.J.A.T.M. centralizatoarele cu cantitățile sub barem, ar trebui ca metodologia să oblige centralele industriale să depună, la coordonatorul de balanță, desfășurătoare cu specificații pe toate unitățile componente, indiferent dacă aprovizionarea se face direct sau prin B.J.A.T.M. Centralizatorul primit de la bază va servi coordonatorului la optimizarea transportului și emiterea repartițiilor. De asemenea, cu ajutorul centralizatorului, coordonatorul poate verifica dacă nu s-au produs abateri între cotele alocate de centrale și cele solicitate de unitățile în cauză. Precizez că, pentru coordonatorul de balanță, elementul determinant este desfășurătorul centralei tutelare a beneficiarilor — care alocă cote în raport de planul de producție — și nu centralizatorul B.J.A.T.M.

În reglementările din iulie 1975, centralizatoarele B.J.A.T.M. nici nu au mai fost menționate cu termene de predare. S-a prevăzut numai ca desfășurătoarele, actualizate conform cotelor aprobate, să se depună la coordonator pînă la 10 august. Dar, nici pînă la 1 septembrie 1975 nu s-au primit centralizatoarele de la toate B.J.A.T.M.

Pentru îmbunătățirea situației menționate, consider necesară elaborarea unei instrucțiuni metodologice complete cu participarea și avizul tuturor ministerelor, care să aibă valabilitate mai mulți ani și care să cuprindă în mai mare măsură prevederi realiste, care „să se acordeze“ cît mai bine cu necesitățile impuse de practică. În acest sens, din experiența proprie de mai mulți ani, consider că termenele necesare (și posibile de realizat) pentru o metodologie care să servească mai operativ cerințele producției ar putea fi stabilite în felul următor:

— pentru transmiterea cotelor la centrale și unități, întocmirea și înaintarea desfășurătoarelor cu specificații la coordonatorii de balanțe — 35 zile;

— elaborarea balanțelor analitice, inclusiv optimizarea transporturilor și emiterea repartițiilor — 50 zile;

— transmiterea comenzilor și încheierea contractelor — 50 zile.

Aceasta înseamnă că, dacă la coordonatorii de balanță se primește necesarul — centralizat pe ministere — pînă la 30 aprilie, iar ulterior se respectă celelalte termene, contractele s-ar putea încheia în totalitate și în mod efectiv mult mai devreme decît în prezent.

C. SUCIU

ECONOMIE NATIONALA

EXIGENȚE ALE CINCINALULUI REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

TEHNOLOGIILOR MODERNE, CÎMP LARG DE AFIRMARE

REALIZAREA importantelor obiective ale dezvoltării economico-sociale a țării este condiționată, în mod hotărîtor, de creșterea aportului științei și tehnologiei, de prombvarea continuă a cuceririlor progresului tehnic. Societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul — se subliniază în Programul partidului — nu pot fi edificate decît pe baza celor mai importante cuceriri ale științei și tehnicii. Iată de ce actualul cincinal — cincinalul revoluției tehnico-științifice — prevede, ca obiectiv major, intensificarea activității de cercetare științifică și de dezvoltare tehnologică în toate sectoarele.

În țara noastră introducerea progresului tehnic, condiție de primă importanță în asigurarea realizării marilor obiective ale actualului cincinal, se manifestă nu numai prin asimilarea de produse noi, cu caracteristici superioare tehnico-funcționale, ci în aceeași măsură prin perfecționarea continuă a tehnologiilor de fabricație, selectarea și aplicarea celor mai economice procedee de lucru. Aceasta întrucît **tehnologiile avansate influențează în mod nemijlocit valorificarea superioară a tuturor categoriilor de resurse naturale, utilizarea mai deplină a capacităților de producție, nivelul productivității muncii, precum și al cheltuielilor pe unitatea de produs.** De altfel, corespunzător direcțiilor de bază ale dezvoltării economiei naționale, în anii 1976—1980 tehnologiile noi, de concepție proprie și tehnologiile perfecționate care se vor introduce în producție, vor asigura realizarea a peste 80% din totalul tehnologiilor noi și perfecționate prevăzute pentru obiectivele de investiții planificate.

Cadru propice, rezultate deosebite

ÎN INDUSTRIA construcțiilor de mașini, un sector important în care tehnologiile noi, moderne, pot și trebuie să-și găsească un larg cîmp de aplicare, facilitînd — concomitent cu creșterea productivității muncii și economisirea metalului, — îl reprezintă **turnătoriile de fontă, oțel și neferoase, precum și secțiile de forjă.**

Afirmația respectivă are în vedere faptul că aproape 50% din totalul metalului folosit în ramura construcțiilor de mașini îl reprezintă piesele turnate și forjate, iar la unele tipuri de mașini-unelte acestea reprezintă chiar 60—80%. De aici se desprinde concluzia că de gradul de aplicare și de extindere a proceselor tehnologice moderne în aceste sectoare primare depinde, într-o măsură însemnată, chiar hotărîtoare, valorificarea rațională a metalului, reducerea pierderilor, diminuarea costurilor de producție. De altfel, sînt numeroase exemplele care confirmă pe deplin faptul că **este mult mai eficient ca în turnătorii și forje să se producă semifabricate tehnico-economice superioare, cu forme și dimensiuni cît mai apropiate de forma finită care să elimine total operațiunile de prelucrare, decît cu adaosuri mari de metal.** O asemenea practică prezintă multiple avantaje economice : realizarea din aceeași cantitate de metal a mai multor produse, micșorarea consumului de energie electrică și scule, eliberarea unor importante capacități de producție care pot fi utilizate în alte scopuri sau pentru obținerea de producții suplimentare, realizarea unor economii importante de fonduri de investiții etc.

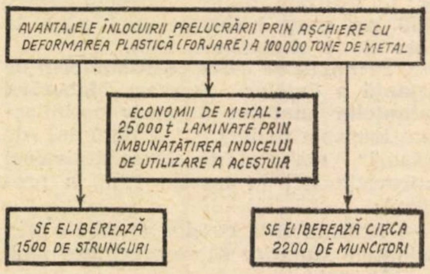
AVANTAJELE ÎNLOCUIRII PRELUCRĂRII PRIN AȘCHIERE CU DEFORMAREA PLASTICĂ (FORJARE) A 100 000 TONE DE METAL
ECONOMII DE METAL : 25 000 t LAMINATE PRIN ÎMBUNĂTĂȚIREA INDICELUI DE UTILIZARE A ACESTUIA
SE ELIBEREAZĂ 1500 DE STRUNGURI
SE ELIBEREAZĂ CIRCA 2200 DE MUNCITORI

La Întreprinderea de mecanică fină din Sinaia, datorită condițiilor materiale create, se aplică de ani de zile turnarea pieselor mici cu configurație complicată în forme ușor fuzibile. În comparație cu procedeele clasice, această tehnologie permite micșorarea adaosurilor de prelucrare cu mai bine de 80%, sporirea productivității muncii cu 40%, reducerea timpului de prelucrare în sectoarele mecanice cu 50% (se fac doar unele rectificări). În turnătoriile de la întreprinderile „Tractorul“, „Autocamioane“, „Hidromecanica“, din Brașov, Întreprinderea constructoare de mașini-Reșița, se aplică cu bune rezultate economice — în urma unor experimente și măsuri organizatorice speciale — procedeele de turnare cu miezuri executate în cutii calde, fapt ce permite reducerea cu 20—30% a adaosurilor de prelucrare, dublarea productivității muncii la operațiunile de execuție a miezurilor și de dezbatere a pieselor. Rezultate însemnate pe linia utilizării raționale a metalului turnat obțin și alte colective de muncă, prin promovarea diferitelor tehnologii avansate.

Cu toate acestea, tehnologiile moderne își fac încă cu greu drum în aceste sectoare, fapt ce determină o rămînere în urmă față de necesitățile reale ale industriei noastre. **„Trebuie să spunem că avem, în această privință, deficiențe mari** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Nu se introduc încă destul de rapid tehnologiile moderne ; deși avem multe inițiative cu rezultate bune, ele se generalizează greoi, chiar în întreprinderile în care au fost concepute și unde se aplică“.** În unele turnătorii și sectoare de forjă continuă să se aplice, alături de tehnologii înaintate, procedee depășite de preparare a amestecurilor de formare, de uscare a miezurilor, de deformare plastică a metalului etc., fapt care face ca piesele să încorporeze în ele mai mult metal decît este necesar, determinînd astfel pierderi de materie primă la prelucrare.

Cînd rutina se interpune noului

DINTR-UN SONDAJ întreprins la finele anului 1975 în principalele întreprinderi constructoare de mașini care au sectoare calde dezvoltate, a rezultat că ponderea pieselor turnate după procedee moderne se ridică la numai cca. 25—28% din total, ceea ce reliefează gradul anevoios în care are loc promovarea tehnologiilor înaintate în turnătorii. Situația se prezintă aproape identic și în sectoarele de forjă. Astfel, extruziunea la rece sau la cald (procedeu de înaltă productivitate și economicitate) se aplică în cîteva unități, procedeul de deformare cu energii înalte se menține în stare experimentală, forjarea în matrițe se utilizează sub nivelul posibilităților etc.

Dorim să ne oprim, în continuare, la unele procedee tehnologice de înaltă eficiență, dar care, deși se bucură de o bună apreciere în rîndul specialiștilor, nu se extind, cu toate că au un cîmp larg de aplicabilitate. Inerția, lipsa unor acțiuni hotărîte, conduc, prin neaplicarea și extinderea lor, la pierderi de metal care se ridică anual la sute de milioane lei. Despre ce este vorba ?

Turnarea pieselor din fontă cu grafit nodular

Procedeul este cunoscut, experimentat și aplicat în unele turnătorii din țara noastră încă din 1950. Urmărindu-i evoluția, rezultă fapte cu totul de neînțeles. Experimentul făcut cu peste 20 de ani în urmă la Întreprinderea de autocamioane Brașov a condus la concluzia că procedeul poate fi aplicat în turnarea pieselor pentru toate mijloacele de tracțiune auto, că datorită lui se pot obține economii de metal de ordinul miilor de tone anual, diminuarea costurilor de producție cu 20—30% în comparație cu utilizarea de piese executate din oțel prin forjare etc. În anii următori, procedeul a fost extins, în așa fel încît volumul pieselor turnate din fontă cu grafit nodular a crescut de la 7 200 tone în 1970 la 22 000 tone în 1975. Dacă analizăm însă pe întreprinderi volumul pieselor turnate după acest procedeu în cursul anului trecut, rezultă că două (Autocamioane-Brașov și Electroputere-Craiova) au realizat peste 18 000 tone, iar alte 5 restul de 4 000 tone.

Cuantumul pieselor turnate din fontă cu grafit nodular în totalul pieselor turnate din fontă cenușie la nivelul întregii economii naționale reprezintă doar 2,3% ; în alte țări procedeul a căpătat o foarte mare extindere. Astfel, de pildă, în Franța, în 1974, piesele turnate din fontă cu grafit nodular reprezentau 22,8% din producția totală de piese turnate din fontă, în Japonia peste 15%, în R. F. Germania în industria de automobile 31,5%, în construcția de mașini 19% și în industria siderurgică circa 15%. Ce condiții există și de ce pledăm pentru extinderea pe scară largă a acestui procedeu ?

Dacă în trecutul nu prea îndepărtat se putea invoca motivul că în țara noastră lipsesc unele materiale pentru producerea fontei cu grafit nodular (prealiajele se aduceau din import), lipseau cadrele calificate, cît și experiența necesară, în prezent toate aceste probleme și-au găsit rezolvare. Astfel, datorită activității specialiștilor de la Institutul de cercetări și proiectări tehnologice pentru sectoarele calde, a fost pusă la punct tehnologia și a fost organizată la Cîmpina o capacitate de producție care realizează pe scară industrială prealiajele de magneziu. În 1975 aceasta a fabricat peste 2 000 tone prealiaje. Cantitatea respectivă poate asigura realizarea a circa 70 000 tone fontă cu grafit nodular. În anii din urmă, în multe unități au fost făcute unele experimente cu acest procedeu, reușindu-se să se obțină rezultate bune. Se poate aprecia, de asemenea, că în toate turnătoriile de fontă și oțel din țară s-au creat nuclee de specialiști și muncitori cu bună experiență, capabile să preia aplicarea oricărui procedeu înaintat.

În privința cîmpului de aplicabilitate, printr-o analiză făcută cu specialiști de înaltă calificare în domeniul sectoarelor calde, a rezultat că **fonta cu grafit nodular se poate folosi pe scară industrială, în special în fabricația de autovehicule, tractoare, lingotiere, piese de motoare pentru nave mari, tuburi comprimate, cilindri de laminoare, carcase de turbine** etc. Utilizarea ei, peste tot unde condițiile permit, poate asigura la nivelul acestui an, economii de peste 50 000—60 000 tone oțel aliat. Concomitent, aceasta ar permite dezafectarea unor însemnate capacități de prelucrare (în special mașini de așchiere), care ar putea fi utilizate în alte scopuri. Economia națională ar putea în acest fel să economisească anual zeci de milioane de lei.

Covalit și Covasil — invenții românești insuficient valorificate

În ultimii 15—20 de ani, unul din procedeele înaintate asimilate în turnătorii, cu mari efecte mai ales în creșterea productivității muncii, este și cel care privește **pregătirea miezurilor și formelor de turnare din silicat de sodiu și bioxid de carbon.** Acest procedeu s-a extins mult atît în turnătoriile din străinătate, cît și cele din țara noastră, tocmai pentru avantajele sale economice (miezurile și formele executate pot fi folosite imediat la turnarea de piese, întrucît se întăresc repede, se realizează cu costuri scăzute, întreaga activitate permite a fi mecanizată și automatizată).

Alături de aceste avantaje, procedeul respectiv prezintă însă și unele neajunsuri. Piesele obținute astfel se curăță greu de miezurile în care au fost turnate, deoarece acestea fac aderență cu metalul, operația solicitînd la o singură piesă 8—10 ore de lucru. Aceste neajunsuri au făcut obiect de studiu și al specialiștilor din țara noastră. În perioada anilor 1971—1972 s-a reușit, după multe cercetări și experimentări, să se pună la punct **lianți originali de mare eficiență denumiți „Covalit“ și „Covasil“.** Înlocuind total silicatul de sodiu cu acești lianți la pregătirea formelor de turnare, miezurile respective nu mai fac aderență cu metalul, curățirea pieselor putîndu-se executa într-un interval de timp de 10 ori mai redus față de vechea situație. Lianții respectivi nu scumpesc costurile de producție (fiind foarte ieftini) și, ținînd seama de economiile mari ce se fac prin diminuarea activității la curățirea pieselor, asigură importante economii.

Datorită calităților prezentate, o serie de întreprinderi, circa 30 la număr („Progresul“-Brăila, „Tractorul“-Brașov, Întreprinderea de osii și boghiuri-Balș etc) îl utilizează cu succes. **Dar, avînd în vedere faptul că economia noastră națională dispune de peste 300 de unități unde acești lianți pot fi folosiți din plin, situația nu pare nici pe departe mulțumitoare.** Condiții de producere a Covalitului și Covasilului s-au creat : întreprinderea locală „Victoria“-București dispune de o instalație care poate produce anual 8 000—9000 tone. Din păcate, comenzile anuale nu depășesc 2 000—3 000 de tone. De ce se menține o atare situație ? De ce unele unități continuă să facă apel la importuri de rășini furanice, sau folosesc efective mari de lucrători la dezbaterea formelor și curățirea pieselor turnate, cînd mai economică pentru ele ar fi folosirea acestor materiale, rod al unei invenții românești ? Ce au de spus specialiștii și conducătorii unităților constructoare de mașini ?

Forjarea în matrițe — tehnologie economică de înaltă productivitate

Prelucrarea metalelor prin deformarea plastică (forjare liberă, matrițare, ambutisare etc.) a cunoscut în ultimii ani în țara noastră o mai largă extindere. Acest lucru este explicabil dacă ținem seama de faptul că prin aplicarea acestor procedee, îndeosebi de forjare în matrițe, rezultă importante efecte economice în comparație cu alte metode de prelucrare a metalelor (turnare, așchiere). Dintre aceste avantaje se pot menționa : obținerea de piese cu caracteristici și proprietăți fizice și mecanice superioare (rezistență mecanică, fibraj preferențial orientat etc.), precizie corespunzătoare de execuție, precum și serioase economii pe diferite planuri (vezi schema).

Apreciind tocmai aceste mari avantaje de ordin tehnic și economic, unele întreprinderi constructoare de mașini (Întreprinderea de autocamioane Brașov, „7 Noiembrie“-Craiova, Întreprinderea mecanică Medgidia și altele) au realizat o însemnată parte a pieselor forjate prin matrițare. Dar, în contrast cu acestea, au existat întreprinderi — nu puține la număr — care, deși au condiții asemănătoare, au realizat cantități mici de piese prin matrițare, în comparație cu întregul volum de piese forjate. Așa este cazul întreprinderilor constructoare de mașini din Reșița, „1 Mai“-Ploiești, „Hidromecanica“-Brașov, Întreprinderii de pompe București și a multor altora.

Ce impedimente se ridică în extinderea pe scară mai largă a procedeului de forjare în matrițe? Se opinează, de obicei, de către cei în cauză, că este un procedeu care cere o disciplină tehnologică riguros respectată, că există dificultăți în sculării în ce privește volumul și nivelul tehnic de execuție al matrițelor, că achiziționarea de utilaje necesită investiții mari, că lipsesc o serie de materiale auxiliare (mai ales lubrifianți tehnologici) și, uneori, oțeluri speciale pentru matrițe etc.

Fără îndoială că, unele din aceste greutăți, sînt obiective. Este nevoie ca ministerele furnizoare de oțeluri speciale și de lubrifianți tehnologici să asigure, prin întreprinderile în subordine, unităților beneficiare materialele respective la termen și în cantitățile și calitățile corespunzătoare. Dar, în extinderea forjării în matrițe se manifestă în multe întreprinderi inerție, pentru că este mai ușor să mergi pe căi bătătorite decît să fi pus în situația să iei măsuri ca, pe întregul flux al producției, să introduci practici corespunzătoare de muncă reclamate de forjarea în matrițe.

Desigur, achiziționarea de utilaje în forje cere investiții. Și statul nostru acordă mijloacele financiare în acest scop. Trebuie înțeles însă că astfel de utilaje au o uzură fizică mică, în schimb uzura morală, ținînd seama de progresul accelerat al științei și tehnicii, este rapidă. Iată de ce, este nevoie ca atenția specialiștilor din întreprinderi, în special a celor ce lucrează în sectoarele mecanic-șef, să fie orientată spre modernizarea permanentă a utilajelor existente în pas cu cerințele progresului tehnic.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

N.R. Așteptăm din partea specialiștilor, a cadrelor de conducere din centrale, întreprinderi, institute de cercetare și proiectare punctul de vedere în legătură cu posibilitățile de extindere a tehnologiilor prezentate.

STRATEGIA EXPORTURILOR COMPLEXE

Elemente de concepere şi organizare pe exemplul industriei uşoare

ÎN PREZENT, Institutul de proiectări tehnologice pentru industria uşoară participă la activitatea de export de instalaţii complexe in calitate de proiectant general şi furnizor de servicii inginereşti, desfăşurind activităţi in legătură cu dezvoltarea tehnologiilor, a proceselor şi procedeelor speciale adaptate diferitelor cerinţe concrete ale partenerilor, cu studiul problemelor de management general, precum şi cu metode de transfer de tehnologie, studii de psiho-sociologie industrială etc.

Astfel, in derularea contractelor existente şi pentru cele semnate de I.C.E. ROMSIT in anul 1975 s-au elaborat oferte, s-au intocmit proiecte şi documentaţii, s-a acordat asistenţă tehnică pentru următoarele obiective :

— fabrică de ţesături sintetice in R.P. Congo,

— filatură de bumbac în Sudan,

— filatură de bumbac in Bangladesh,

— fabrică de confecţii in Tanzania ş.a.

LĂRGIREA EXPORTULUI de instalaţii complexe şi servicii inginereşti, orientare de actualitate a politicii partidului şi statului nostru de creştere a eficienţei activităţii de comerţ exterior, îşi dovedeşte pe deplin avantajele şi în cazul industriei uşoare, unde la livrările din această categorie se înregistrează cursuri de revenire şi aporturi valutare nete superioare celor obţinute la exportul bunurilor de consum, în principal datorită încorporării unui volum important de inteligenţă tehnică.

Afirmarea industriei noastre uşoare în acest domeniu a devenit posibilă în momentul în care au fost îndeplinite o serie de premise: **asigurarea unui nivel cantitativ al producţiei mijloacelor de bază ce compun instalaţiile complexe, care satisface nevoile interne şi creează disponibilităţi pentru export ; atingerea unui grad de integrare corespunzător cu cel puţin 60% din valoarea unei instalaţii complexe şi a unui nivel de competitivitate care să permită afirmarea pe piaţa externă; o organizare internă şi externă adecvată desfăşurării unor acţiuni complexe de engineering şi transfer de tehnologie.**

Trebuie menţionat că încă în perioada 1968—1970, producţia de maşini şi utilaje pentru industria uşoară a atins grade de integrare avansate, de 62—80% ; cifra creşte pînă la 89% din valoare, în cazul liniilor tehnologice (succesiuni de grupe de maşini formînd capacităţi convenţionale modulare) dacă se adaugă şi serviciile inginereşti necesare, de la fundamentarea deciziei (studiu de fezabilitate) pînă la asistenţa tehnică pentru capacitarea cadrelor. Pe subramuri, gradul de integrare a fabricaţiei în ţară a liniilor tehnologice este :

— pielărie, cauciuc	62%,
— sticlărie şi porţelan	80%,
— finisaje textile	76%,
— tricotaje, confecţii	70%,
— filaturi de bumbac	80-89%,
— ţesătorii	72%.

Experienţa acumulată în proiectarea şi realizarea obiectivelor industriale de către Institutul de proiectări tehnologice pentru industria uşoară, ca şi existenţa a 3 institute de cercetări profilate pe anumite grupe de produse şi tehnologii au reprezentat, prin concentrarea cunoştinţelor de know-how, baza de pornire pentru elaborarea politicii exporturilor complexe în acest domeniu.

Ce arată analiza caracteristicilor pieţei

PE PIAŢA MONDIALĂ a instalaţiilor complexe pentru industria uşoară, mari producători şi exportatori sînt : R.F. Germania, Anglia, Japonia, Italia, Franţa, S.U.A. — iar dintre ţările socialiste, exportatori importanţi sînt R.D. Germană, Cehoslovacia, Polonia.

Introducerea noastră competitivă pe această piaţă a necesitat, în primul rînd, cunoaşterea aprofundată a caracteristicilor ei.

Astfel, dintr-o cercetare a genurilor de tranzacţii practicate între producători şi cumpărători, făcută în ţară şi în străinătate, a rezultat că instalaţiile complexe pentru industria uşoară — livrate în special în ţări în curs de dezvoltare — care au, în medie, o valoare mai mare de 1 milion de dolari formează obiectul unor tranzacţii în care statul exercită fie un control direct, fie o influenţă importantă.

În ţările în curs de dezvoltare, care în marea lor majoritate au adoptat programe de dezvoltare economică, au fost înfiinţate organizaţii de stat, avînd caracterul unor corporaţii naţionale, responsabile pentru politica de investiţii ; ele participă, prin sistemul cumpărării de acţiuni, la principalele obiective ce se realizează.

Analizînd diferitele tipuri de garanţii, clauze contractuale şi servicii care conduc la opţiunea importatorului asupra furnizorului de astfel de instalaţii, se constată că în afară de nivelul tehnic, în general înalt, pe care-l solicită partenerii, un rol important joacă următoarele criterii :

— asigurarea unui volum mărit de servicii, care să dea partenerului siguranţa că i se vor transfera, alături de tehnologie, şi metodele de conducere. Această componentă în tratative a apărut ca o reacţie la eşecurile înregistrate prin simpla vînzare-cumpărare de instalaţii complexe care, ulterior, nu au putut să producă la nivelul preconizat ;

— alte forme de asigurare a partenerului asupra calităţii instalaţiei — ca, de exemplu, acceptarea de către furnizor a plăţii parţiale în produse realizate de instalaţia respectivă ;

— condiţiile de creditare, solicitate în general pe termen lung şi cu dobînzi mici.

O atenţie deosebită s-a dat şi cercetării atitudinii partenerului faţă de conceptul de nivel tehnic. În general se constată că partenerii solicită un cît mai înalt grad de mecanizare şi automatizare. Conceptul de nivel tehnic-economic, adică acel nivel tehnic care permite în condiţii reale o funcţionare cu efect economic, este privit ca insuficient de semnificativ ; depăşirea acestui impediment a fost realizată prin întocmirea studiilor de fezabilitate în variante de dotare tehnică, cu efectele corespunzătoare în beneficiu. Studiile ONUDI din 1970—1971 asupra modului de alegere a instalațiilor complexe din industria textilă, în raport cu caracteristicile economiilor în diferite zone geografice, oferă un instrument autorizat la care am făcut apel în determinarea caracteristicilor ofertei noastre.

Industria ușoară fiind printre ramurile care absorb multă forță de muncă, aducînd totodată foarte rapid profituri la capitolul investiții, o politică a principalilor producători a constat în a transfera însăși producția unor mașini și instalații în zone industriale în care probabilitatea de desfacere crește, co-interesînd grupuri financiare locale. O astfel de tendință au, spre exemplu, grupurile de producători din R. F. Germania, care se orientează în special spre zonele Americii de Sud.

Coordonatele strategiei proprii

CARACTERISTICILE pieței internaționale, prezentate mai sus, ca și unele considerente specifice, derivate din politica externă de colaborare și cooperare a României, au creat posibilitatea conceperii unui **sistem de coordonate pentru stabilirea direcțiilor principale de acțiune în promovarea exporturilor complexe ale industriei ușoare.**

Grila de selecție a domeniilor de posibilitate

P F	ȚARA				
	R_1	R_2	R_3	K_1	K_2
TEHNOL. 1	○	○	—	—	—
Σ OBIECTIVE (ΣO)	—	—	—	○	—
TEHNOL. 2	○	○	○	—	—
Σ OBIECTIVE	—	—	—	○	○
TEHNOL. 3	○	—	—	—	—
Σ OBIECTIVE	—	—	—	—	○

Relația între furnizor și cumpărător în tranzacțiile pentru instalațiile complexe necesită o abordare sistemică, întrucît transformarea negocierilor în contract depinde de grupe de factori mai largi decît ale celor determinați numai de performanțele propriu-zise ale instalației. În conceptul nostru de cooperare, o grupă de factori sînt cei care măsoară coincidența intereselor, gradul de participare a furnizorului la politica dezvoltării economice a beneficiarului.

Căutarea complementarității din punct de vedere tehnologic și cercetarea resurselor existente de materii prime ale partenerului, care permit dezvoltarea unor subramuri industriale, duc la determinarea unor domenii de posibilitate. Astfel, în grilă sînt stabilite și înscrise, pe de o parte, caracteristicile de ansamblu ale mediului economic către care se îndreaptă oferta (R_1, R_2, R_3,...), iar pe de altă parte obiectivele politicii de dezvoltare economică (K_1, K_2,...). Aceasta înseamnă că furnizorul va trebui să posede tehnologii pentru acele resurse care stau la baza politicii de dezvoltare în mediul cumpărătorului (T_1, T_2, T_3...) și să elaboreze o strategie de tratative avînd caracterul de colaborare, prin coincidența obiectivelor politicii sale economice cu obiectivele politicii economice a partenerului (Σ01,Σ02,Σ03....)

Cu cît numărul acestor coincidențe din planul tehnologic și din planul obiectivelor politicii economice este mai mare, cu atît domeniul respectiv prezintă o probabilitate mai mare pentru livrarea de instalații complexe.

În mod firesc s-a pus problema realizării unui complex de activități orientate spre piața externă, în care fiecare activitate deține o pondere diferită, în raport cu următoarele faze : penetrația ; consolidarea poziției pe sectoare înguste și stabilizarea acestora ; dezvoltarea pieței și lăgirea sortimentului ; actualizarea și optimizarea activității.

Resursele totuși limitate, ale furnizorului general au pus problema raționalizării efortului, în sensul orientării acestuia pe direcții principale, adică pe direcții cu șanse de succes. În acest scop s-a alcătuit o matrice de selecție, numită **grila de selecție a domeniilor de posibilitate,** iar pentru fiecare tip de instalație și țară (sau zonă) s-a alcătuit o **diagramă privind determinarea șanselor de succes (vezi figurile).**

Utilizarea presupune, în primul rînd, stabilirea celor mai reprezentativi parametri de succes. Cercetările făcute de autor au condus la observația că aceștia se pot împărți în parametri generali și parametri specifici (în raport fie cu zona în care se urmărește succesul, fie cu instalația analizată).

O fază mai elaborată de întocmire a acestei diagrame a constat în **luarea în considerare ca parametru și a efectului economic intern.** În mod obișnuit, diagrama de evaluare a șanselor de succes este orientată de parametrii care descriu poziția partenerului față de instalație. Introducerea unor parametri asupra efectului la producător al succesului, transformă diagrama într-un instrument de conducere strategică, cu importante influențe atît asupra cercetării și dezvoltării produsului, cît și asupra politicii față de piață.

Pentru instalații complexe s-a folosit o diagramă cu 8 parametri, elaborată fie în varianta „parametri simpli“, fie în varianta „parametri de relație“. Ca „parametri simpli“ au fost folosiți, în general : efortul de investiție ; cheltuielile de exploatare ; forța de muncă ocupată ; regimul de creditare ; gradul de participare a furnizorilor în alte forme decît cele comerciale ; volumul transferului de tehnologie ; indicele general al relațiilor țării noastre cu țara partenerului. În schema elaborată cu „parametri de relație“ s-au folosit : investiția specifică (raportul între capitalul investit și cifra de afaceri obținută sau beneficiul net) ; gradul de valorificare a materiilor prime indigene (raportul între valoarea materiilor prime și valoarea produsului obținut) ; poziția obiectivului în planurile de priorități ale partenerului ; volumul de servicii pentru realizarea instalației și pentru transferul de tehnologie, raportat la volumul livrării ; alți indicatori, reprezentînd relații între doi sau mai mulți parametri specifici fiecărui caz în parte.

După aceste scheme s-au analizat poziția instalațiilor complexe românești față de alte instalații complexe pe aceeași piață — elaborîndu-se strategia de penetrație — și situația diferitelor tipuri de instalații pe care România le poate oferi pe aceeași piață, obținîndu-se strategia de optimizare.

Corespunzător obiectivelor fiecărei etape, a fost necesar să se dezvolte preocupările îndreptate spre : alcătuirea unor structuri organizatorice flexibile, care să permită reorientarea activităților principale în raport cu dinamica introducerii pe piață ; întocmirea unui nomenclator extins al produselor și serviciilor ; formalizarea know-how-ului și a structurii serviciilor inginerești în domeniul industriei ușoare ; crearea unui sistem de relații între furnizorul intern și producători și a unui fond de cadre special instruit pentru servicii în străinătate ; revizuirea permanentă a fondului de marfă și introducerea unor corecții calitative de prezentare, de însoțire cu activități de tip service, care să permită creșterea competitivității de ansamblu a ofertei.

Diagrama pentru evaluarea șanselor de succes

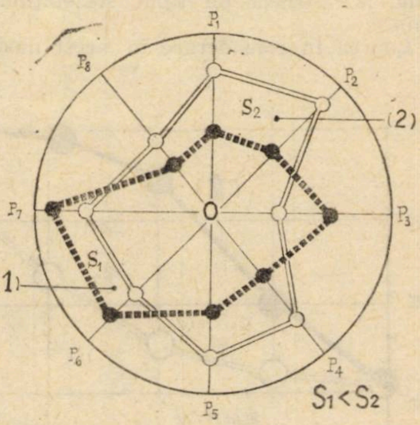

Această diagramă reprezintă un instrument pentru conducerea interfuncțională orientată spre promovarea instalațiilor complexe.

Determinarea șanselor de succes pentru un astfel de export este un proces complex, care trebuie să țină seama de mai multe grupe de parametri, exprimați în mărimi diferite (cei care caracterizează performanțele sistemului tehnologic — în unități fizice sau valorice ; cei ai capacității de finanțare a furnizorilor — în unități valorice ; cei în planul cumpărătorului — în parametri multipli : economici, social-politici etc.). Pentru a evalua șansa de succes a unei instalații, trebuie să se țină seama simultan de toți acești parametri.

Diagrama se construiește evaluînd parametrii aleși, pentru definirea instalației în raport cu concurența și cu mediul în care va fi amplasată. Pe fiecare rază, reprezentînd un parametru, se stabilește intensitatea lui procentuală. În poziția **O** parametrul este considerat de valoare maximă, iar în poziția **P** — de valoare minimă. Șansa de succes cea mai mare este reprezentată de o suprafață minimă, care tinde spre punctul **O,** iar insuccesul total este reprezentat de întreaga suprafață a cercului avînd ca rază valoarea **OP.**

În determinarea strategiei s-a cercetat coincidența probabilă a obiectivelor fundamentale ale exportului de instalații complexe românești cu obiectivele fundamentale ale cumpărătorilor potențiali.

Pornind de la principiile politicii externe a țării noastre, de la dorința de extindere a colaborării și cooperării economice internaționale a statului nostru, ca fundament al strategiei pentru exportul de instalații complexe, s-a determinat aria cumpărătorilor potențiali, aflați în majoritate în țările în curs de dezvoltare, care își pun problema industrializării plecînd de la resursele naturale existente.

S-a putut trece astfel la **elaborarea unei strategii de tratative,** axată precumpănitor pe aspectele de cooperare și colaborare, partea română fiind dispusă să ofere un transfer integral de tehnologie și servicii complexe și să asigure partenerul de „viabilitatea“

economică a instalației complexe livrate, prin preluarea unei părți din producție. Unele tratative au evoluat pînă la asocieri de tipul societăților mixte.

Luarea în considerare în acest mod a problemelor exportului de instalații complexe și servicii inginerești a permis ca într-un interval scurt — practic, 3 ani — acest sector de export să se afirme și să realizeze o dinamică cu o rată crescută (graficul nr. 1).

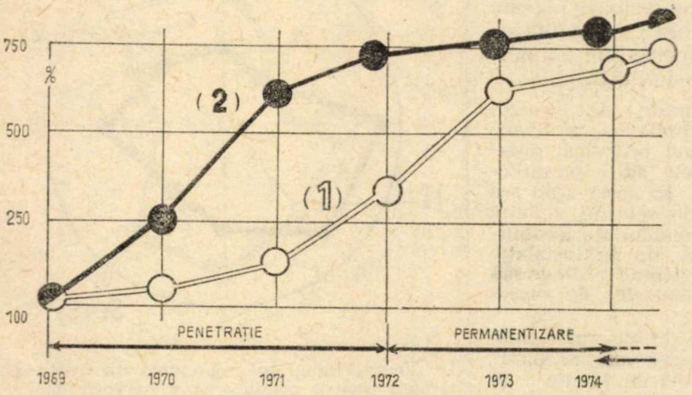

Graficul nr. 1 : *dinamica volumului exportului de instalații complexe și servicii inginerești din domeniul industriei ușoare* (curba 1) *și dinamica activității de promovare* (curba 2)

O asemenea evoluție a fost posibilă și prin efortul special făcut în faza de penetrație, prin : contractarea partenerilor probabili ; oferirea unor servicii ; demonstrarea aptitudinilor industriei românești în general și ale industriei ușoare în special ; invitarea partenerilor pentru a constata tehnica în funcțiune ; participarea la activitățile internaționale organizate de ONUDI ; informarea agențiilor economice românești asupra acestui sector nou de piață, stabilirea de agenți și dezvoltarea unei activități de propagandă tehnică.

Pe plan intern s-a conceput o organizare flexibilă, care în prima perioadă a fost în întregime orientată către contactare și contractare, pe măsura obținerii contractelor dezvoltîndu-se și activitățile de furnizor general.

Procesul rapid în etapa respectivă a putut fi obținut, după părerea noastră, prin desfășurarea într-o singură unitate organizatorică a activităților de furnizor general intern, furnizor general extern și proiectant general, grefată pe o puternică organizație de engineering, în care se cunoaște bine fondul de marfă, care posedă know-how și care se poate comporta flexibil și reacționa rapid în raport cu schimbările pieței.

Subliniind caracterul de complexitate al acestor activități de comerț exterior, trebuie precizat că **promovarea lor necesită metode de organizare, măsuri noi și speciale, bazate mai mult pe cunoașterea fenomenului economic din mediul cumpărătorului, pe studiul coincidenței unor obiective fundamentale de dezvoltare, decît pe extrapolarea tehnicilor și metodelor practicate în comerțul cu produse cu valoare mică și viață scurtă.**

Experiența noastră arată că instalațiile complexe s-au putut livra cînd această activitate s-a dezvoltat în mediul **ingineriei industriale**, adică acolo unde există aptitudinea de a se produce simultan servicii inginerești extinse, de la cele pentru fundamentarea deciziei partenerului pînă la transferul tehnologiei, instruirea personalului, asigurarea pe anumite perioade a conducerii obiectivului etc.

Un progres în organizarea acestei activități ar consta în **transformarea unor institute de proiectare industriale în organizații de engineering, capabile să reprezinte funcțiile de furnizor general extern și intern**, întrucît o astfel de concentrare a activităților mărește flexibilitatea, permite o cunoaștere sistematică și multilaterală a nevoilor partenerului, a ofertelor de instalații similare pe piața mondială, a relațiilor tehnico-științifice de colaborare ce au caracter complementar celor economice, elaborarea unor prognoze corespunzător fundamentate.

G. COJOCARU
directorul Institutului
de proiectări tehnologice
pentru industria ușoară

FORMAREA PERSONALULUI CA ELEMENT AL TRANSFERULUI DE TEHNOLOGIE

ÎN OBIECTIVUL firmelor occidentale exportatoare de instalații tehnologice complexe destinate țărilor în curs de dezvoltare se situează tot mai mult acel domeniu important al ofertei de servicii inginerești pe care îl constituie instruirea personalului întreprinderilor industriale pentru care livrează echipamentul. În Franța, aflată într-un mare efort pentru afirmarea sa în eșalonul prim al creatorilor de tehnologie, problema dă loc la confruntări ale punctelor de vedere, la formularea unor tactici de penetrație care, se speră, vor putea servi drept catalizator unui sector de activitate ce caută să-și afirme identitatea. Numai în ultimele cîteva luni, acest element al transferului de tehnologie a constituit tema dezbaterilor la o masă rotundă cu participarea a trei ministere, la un colocviu organizat la UNESCO de către Centrul parizian de afaceri ; subiectul unei largi anchete întreprinse de Centrul național de informare pentru progresul economic; i-au fost consacrate de asemenea, o serie de publicații.

„Oare materia cenușie va da naștere unei noi generații de exportatori ?“ se întreabă revista „L'Usine nouvelle“ care, într-un recent număr, consacră „ingineriei educative“ un articol pe această temă. Pregătirea personalului, ca formă de export, reprezintă azi 10% și chiar mai mult (față de 3—4% la începutul deceniului) din valoarea totală a contractelor pentru implantarea unei unități industriale ; cererile de ofertă includ clauze din ce în ce mai precise și mai cuprinzătoare. Specialiștii francezi, menționează articolul, nu se îndoiesc de caracterul legitim al acestei exigențe din partea țărilor în curs de dezvoltare. Însă, după cum rezultă evident din opinia unor reprezentanți ai cercurilor industriale, exportatorii francezi înțeleg să pună și ei condiții, iar concepția pe care o exprimă în această privință nu se îndepărtează sensibil de mentalitatea unei ordini economice internaționale perimate. „Avem obligația în ce privește formarea personalului“, recunoaște unul dintre ei, „dar nu sîntem de acord să suportăm obligația în ce privește rezultatele“. Se susține cu insistență și poziția de a impune prețuri ridicate pentru astfel de servicii, sub motivul prezentat cu o sinceritate dezarmantă : „ne creăm viitori concurenți“... Astfel de pretenții, ca și reticența instituțiilor franceze în a acorda garanții sau credite, duc la o situație aparent paradoxală : „nevoile sînt uriașe, dar piața nu există“.

Reținem, din „L'Usine nouvelle“, formula prezentată de societatea Eurequip privind planul de acțiune pe etape pentru pregătirea personalului unui complex industrial oferit la export :

— organizarea structurii întreprinderii respective (macroorganizare),

— traducerea acestei structuri în posturi de lucru (microorganizare),

— cunoașterea forței de muncă locale, pentru a face selecția și recrutarea,

— formarea profesională,

— constituirea formațiilor de lucru,

— aprecierea evoluției uzinei și a personalului său într-o perspectivă de 15—20 de ani.

Societatea Technip consideră că pentru a obține un personal operațional de 100 persoane trebuie recrutate 200, care să primească o pregătire profesională de bază timp de 9 luni ; după o preselecție care reduce numărul lor la 130 are loc formarea industrială, cu o durată de 6 luni, în scopul acomodării cu lucrul în echipă, cu echipamentul tehnologic, cu disciplina muncii ; următoarele două etape, de cîte 4 luni, în care rămîn 120 persoane, au în vedere pregătirea specifică și instruirea teoretică pentru însușirea tehnologiei și a operațiilor ; după o nouă selecție, care dă și ea o pierdere de 10 persoane, are loc instruirea practică, la locul de muncă, privind conducerea și întreținerea utilajelor, care constituie handicapul pentru încă 10 din cei selecționați inițial.

D. CONDREA

CONSULTAȚII

În ajutorul candidaților la examenul de admitere
în învățămîntul economic superior

CONSUMUL

PUBLICĂM în continuare consultațiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul economic superior.

Consultațiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică de sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu *de la Academia de Studii Economice București.*

Consumul, sferă a reproducției socialiste

Existența societății omenești presupune în mod necesar consumul și, ca urmare, producția neîntreruptă a bunurilor materiale. Pentru a ajunge însă la consumator, produsele muncii trebuie să fie repartizate și apoi destinate schimbului. Ca faze ale reproducției sociale, producția, repartiția, schimbul și consumul sînt indisolubil legate între ele, influențîndu-se reciproc. În cadrul acestor interdependențe, rolul determinant revine producției. La rîndul lor, celelalte sfere influențează activ producția.

În socialism, scopul nemijlocit al producției de bunuri materiale și servicii îl constituie consumul, satisfacerea necesităților oamenilor muncii. În acest fel, satisfacerea nevoii sociale devine criteriul obiectiv, fundamental, al eficienței producției, iar consumul, scopul direct (nemijlocit), al acesteia. Cu cît producția este mai mare și mai diversificată, cu atît mai mari sînt posibilitățile societății de a satisface nevoile de consum ale membrilor ei. La rîndul său, consumul influențează activ dezvoltarea producției, punînd în fața acesteia noi sarcini, care în mod firesc, dau naștere la noi necesități. Satisfacerea acestora generează alte nevoi, ceea ce stimulează producția. Bunurile materiale și serviciile care nu se dovedesc utile consumului, încetează pînă la urmă de a mai fi produse.

Consumul reprezintă acea sferă a reproducției sociale, în care are loc folosirea bunurilor materiale și a serviciilor pentru satisfacerea nevoilor producției și ale membrilor societății.

Consumul este de două feluri: **productiv** și **neproductiv.** Consumul productiv reprezintă utilizarea de către forța de muncă a mijloacelor de producție, în vederea obținerii de noi bunuri materiale și servicii.

Consumul neproductiv constă în folosirea de către membrii societății a diferitelor bunuri și servicii în scopul satisfacerii nevoilor de trai. În mod obișnuit, cînd ne referim la consum, se are în vedere consumul neproductiv, care după destinația sa, se împarte în consum **individual** și consum **social.** Consumul individual se referă la utilizarea de către populație a bunurilor alimentare, nealimentare și a serviciilor, iar cel social la utilizarea unei părți din fondul de consum al statului pentru satisfacerea unor necesități generale ale membrilor societății.

Nivelul de trai și principalii săi indicatori

Prin nivel de trai se înțelege gradul de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale populației unei țări, ale unor clase sociale sau persoane în condițiile date ale producției.

Nivelul de trai este o categorie economică, cu un conținut istoric și de clasă. Caracterizarea lui presupune luarea în considerație a gradului de dezvoltare a forțelor de producție și a caracterului relațiilor de producție existente în societate.

Pentru caracterizarea nivelului de trai, se folosește un sistem de indicatori, printre care mai importanți pot fi menționați :

1. **Indicatorii condițiilor și premiselor nivelului de trai:** productivitatea muncii sociale, mărimea avuției naționale, volumul, structura și dinamica produsului social și a venitului național etc. Premisa principală a ridicării nivelului de trai este mărirea venitului național, iar condiția hotărîtoare este creșterea productivității muncii.

2. **Indicatorii veniturilor reale ale populației:** retribuția reală *); veniturile reale ale țărănimii, provenind din munca în C.A.P. și gospodăriile personale **); cheltuielile statului pentru finanțarea acțiunilor social-culturale pe care societatea le face pentru satisfacerea în mod gratuit a unor necesități de bunuri și servicii; veniturile reale totale ale populației ***).

3. **Indicatorii nivelului consumului de bunuri materiale și servicii pe locuitor:** consumul mediu al unor produse alimentare și nealimentare pe locuitor (zahăr, lapte, carne, stofă, mobilă etc.); numărul de elevi și studenți la 10 000 de locuitori; suprafața comercială ce revine la 1 000 de locuitori; numărul locuitorilor ce revin la un medic; suprafața locuibilă pe o familie; numărul spectatorilor la teatre și cinematografe la 1 000 de locuitori etc.

4. **Indicatorii rezultatelor consumului de bunuri și servicii:** durata medie a vieții; accesibilitatea populației la asistența medicală; starea de sănătate a populației; nivelul de instruire generală a populației prin diferite forme de învățămînt etc.

5. **Indicatorii privind condițiile de muncă, de odihnă și dezvoltare multilaterală a membrilor societății:** gradul de ocupare într-o activitate economico-socială utilă; condițiile de odihnă și recreere a oamenilor muncii (durata concediilor, numărul zilelor lucrătoare); dimensiunile timpului liber și modul lui de utilizare în vederea dezvoltării multilaterale a membrilor societății etc.

Ridicarea nivelului de trai — țel suprem al politicii P.C.R.

În socialism, existența proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, dezvoltarea planificată a economiei naționale, aplicarea consecventă a principiilor eticii și echității socialiste, conferă certitudine și permit îmbunătățirea necontenită a condițiilor de trai ale poporului, creșterea nivelului de civilizație și bunăstare, a calității vieții oamenilor muncii.

Preocuparea fundamentală a Partidului Comunist Român, țelul suprem al politicii sale este ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor. Acestui scop îi sînt subordonate toate eforturile societății pentru dezvoltarea și perfecționarea producției socialiste, creșterea avuției naționale a țării, modernizării agriculturii și a celorlalte ramuri ale producției materiale în pas cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Căile concrete prin care se realizează creșterea sistematică

a bunăstării generale, a întregului popor sînt: majorarea retribuției personalului în întreprinderi și instituții, sporirea veniturilor țărănimii cooperatiste, creșterea cheltuielilor social-culturale ale statului.

Principala cale de ridicare a nivelului de trai este creșterea retribuției nominale a oamenilor muncii în condițiile stabilității prețurilor. Aceasta, întrucît principiile echității socialiste care stau la baza retribuției, cer ca fiecare om al muncii să primească în funcție de contribuția pe care o aduce la locul său de muncă, la dezvoltarea social-economică a țării. În acest sens se are în vedere, atît realizarea unei apropieri între retribuțiile diferitelor categorii de lucrători, cît și menținerea unei diferențieri corespunzătoare cu caracter stimulator. Astfel, raportul dintre retribuția maximă și minimă a personalului din unitățile de stat, este de aproximativ 6 la 1.

Creșterea retribuției oamenilor muncii depinde de felul cum este gospodărită avuția națională, de modul cum se acționează pentru dezvoltarea și perfecționarea proprietății socialiste — singura sursă a progresului economico-social, a întăririi independenței și suveranității naționale, a ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor.

Ca urmare a măsurilor sistematice întreprinse de partidul și statul nostru în vederea creșterii nivelului de trai, la sfîrșitul anului 1975, retribuția medie nominală s-a ridicat la 1975 lei, iar retribuția reală a crescut de 3,24 ori față de 1950.

Au crescut în același timp, în mod sistematic și **veniturile țărănimii cooperatiste.** Astfel, în urma majorării succesive, în prezent venitul lunar garantat reprezintă 1 500 lei în zootehnie și formațiile permanente de irigație, 1 200 lei în legumicultură, viticultură și pomicultură, iar pentru alte culturi și lucrări agricole, s-a ajuns la o retribuție de 40 de lei pe zi lucrată. În felul acesta, veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și gospodăriile personale pe o persoană activă, au sporit în perioada 1950—1975 de 3,35 ori.

Creșterea retribuției reale și a veniturilor reale în condițiile menținerii indicelui general al prețurilor și tarifelor în limitele planificate, a determinat ridicarea puterii de cumpărare a populației. Volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist a fost în 1975 de 11 ori mai mare decît în 1950, și cu 48,5 la sută față de 1970. Numai în cincinalul 1971—1975, acest volum a întrecut pe cel realizat în întreaga perioadă 1951—1965.

Ridicarea nivelului de trai s-a realizat și ca urmare a sporirii continue a **cheltuielilor social-culturale,** prin intermediul cărora statul pune la dispoziția populației în mod gratuit bunuri și servicii. S-au creat astfel, premisele satisfacerii în tot mai bune condiții, pentru toți cetățenii, a necesităților de învățămînt, de ocrotire a sănătății, de odihnă, cultură etc. În perioada 1971—1975 cheltuielile social-culturale au fost cu 54 la sută mai mari decît în cincinalul precedent, revenind 7 400 lei pe o familie în 1975.

O influență favorabilă asupra nivelului de trai au și **investițiile social-culturale ale statului,** destinate construcției de locuințe, de școli, creșe, grădinițe, spitale, institute de cultură și artă etc. În perioada 1971—1975, s-au realizat din fondurile și cu sprijinul statului, 512 000 apartamente și aproximativ 240 000 case în regie proprie, din fondurile populației. S-a lărgit și îmbunătățit rețeaua instituțiilor social-culturale și de ocrotire a sănătății publice. S-a generalizat învățămîntul de 10 ani; la sfîrșitul anului 1975 peste 68 la sută din numărul copiilor au fost înscriși în grădinițe, ponderea elevilor și a studenților în totalul populației fiind de 20 la sută; fiecare al 5-lea locuitor al țării este cuprins într-o formă de învățămînt. Drept rezultat al acestor măsuri, pe ansamblu, veniturile reale totale ale populației au sporit față de 1970 cu 46 la sută, respectiv cu 74 miliarde lei.

Volumul serviciilor prestate populației prin unitățile socialiste a fost, în anul 1975, cu 68,6 la sută mai mare decît în 1970. Un ritm de dezvoltare mai rapid au înregistrat mai ales prestările de servicii privind nevoile populației de îmbrăcăminte și încălțăminte, de mobilă, bunuri de folosință îndelungată, serviciile de gospodărire comunală și cele legate de activitatea turistică.

Pe măsura creșterii nevoilor, s-au produs modificări esențiale în structura consumului populației, atît la orașe, cît și la sate. A sporit ponderea consumului bunurilor de folosință îndelungată și a serviciilor cu caracter social-cultural, concomitent cu diversificarea și îmbunătățirea calității tuturor bunurilor și serviciilor destinate populației. În structura consumului alimentar a crescut ponderea alimentelor cu valoare nutritivă ridicată. Populația a primit pentru consum în cursul cincinalului 1971—1975 mai mult cu aproape 1 300 000 tone carne decît în perioada 1966—1970, cu 27 270 000 hectolitri de lapte, cu aproape 500 000 tone zahăr, cu circa 140 000 tone ulei, cu peste 6 miliarde ouă, legume cu aproape 2 300 000 tone. În aceeași perioadă, s-au vîndut cu peste 500 000 mai multe televizoare, peste 300 000 frigidere, 425 000 bucăți aparate de radio și alte produse industriale.

Ridicarea nivelului de trai material și cultural se reflectă în mărirea duratei medii de viață a populației de la 42 de ani in 1932, la aproape 70 de ani în prezent.

Ca urmare a continuării ferme a politicii de industrializare, de dezvoltare puternică a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, de creștere a produsului social și venitului național, în actualul cincinal se va înfăptui un vast program de ridicare a nivelului de trai material și cultural al poporului. Pentru anul 1980, se prevede ca retribuția medie nominală să fie de circa 2 400 lei, cu 24—26 la sută mai mare față de 1975. Retribuția reală va spori cu 18—20 la sută, iar veniturile reale ale țărănimii, cu 20—25 la sută. Prin creșterea mai rapidă a veniturilor reale ale țărănimii, se va asigura apropierea între veniturile țărănimii și retribuția reală a oamenilor muncii de la orașe. Volumul mărfurilor vîndute prin comerțul socialist va spori cu 40—45 la sută, iar prestațiile de servicii vor crește într-un ritm mediu anual de 10—11 la sută, acordîndu-se prioritate prestațiilor pentru construcții și reparații, gospodărie comunală și nevoi casnice. În condițiile creșterii susținute a veniturilor oamenilor muncii se va trece la reducerea treptată a săptămînii de lucru.

Cheltuielile social-culturale ale statului vor crește cu peste 50 la sută, ajungînd în anul 1980 la circa 11 000 lei pe o familie.

În această perioadă se vor construi din fondurile statului, 815 000 apartamente, iar populația își va construi, în regie proprie, circa 300 000 locuințe noi. În același timp, se va asigura lărgirea bazei materiale a învățămîntului, științei și culturii, a ocrotirii sănătății.

Veniturile reale totale ale oamenilor muncii vor crește în această perioadă cu circa 37 la sută, iar pe locuitor cu 30 la sută.

În deceniul 1981—1990, potrivit prognozei privind evoluția economico-socială a României, poporul nostru se va bucura de un nivel de bunăstare tot mai ridicat. Astfel, în 1990 veniturile reale pe locuitor urmează să crească de 3—3,5 ori față de 1970. Se va asigura îmbunătățirea consumului alimentar pe baza normelor fiziologice optime, satisfacerea în bune condiții a necesităților de îmbrăcăminte și încălțăminte, atingerea unui înalt grad de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată, extinderea serviciilor. În această perioadă se prevede construirea a circa 2,5 milioane apartamente, ceea ce va însemna rezolvarea problemei locuințelor. Sistematizarea teritoriului, a orașelor și comunelor, crearea unei rețele de noi centre urbane care să contribuie la ridicarea nivelului de civilizație al zonelor rurale înconjurătoare, diversificarea activității economico-sociale în mediul rural vor asigura omogenizarea condițiilor de trai ale întregii populații, de înlăturare treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat. Fondurile sociale de consum vor reprezenta 30—32 la sută din totalul veniturilor populației. Pe această bază se va accentua procesul de împletire a principiului repartiției socialiste după muncă, cu principiul repartiției comuniste de satisfacere deplină a necesităților raționale de viață ale oamenilor.

Succesele obținute pînă în prezent și cele pe care le presupune înfăptuirea obiectivelor Congresului al XI-lea, demonstrează cu putere că țelul suprem al politicii P.C.R. este făurirea bunăstării și fericirii celor ce muncesc, ridicarea nivelului de civilizație a întregului popor, asigurarea condițiilor pentru dezvoltarea liberă a omului, pentru manifestarea plenară a personalității sale, a capacităților și aptitudinilor lui, în slujba progresului general al societății, al patriei.

C. N. GOGONEAȚĂ
C. C. POPESCU

---

*) Volumul de bunuri materiale și servicii care pot fi obținute pe baza retribuției nominale.

**) Cantitatea de bunuri și servicii folosite de către o persoană activă ce lucrează în agricultură pentru satisfacerea nevoilor de consum.

***) Totalitatea bunurilor materiale și serviciilor pe care populația le obține în schimbul veniturilor provenite din muncă și în mod gratuit.

TEORII·IDEI

PENTRU UN NOU SISTEM DE VALORI ȘI UN MODEL RAȚIONAL ȘI ECHITABIL DE CONSUM

VIAȚA ECONOMICĂ înregistrează în zilele noastre schimbări atît de profunde și rapide încît oferă cercetătorului o masă de informații susceptibile să pună în cauză unele concepte și teze economice. Partidul Comunist Român este permanent preocupat de urmărirea și înțelegerea spiritului vremii noastre, a particularităților evoluției economico-sociale. În Expunerea la Congresul educației politice și al culturii socialiste secretarul general al partidului nostru a întreprins o amplă și temeinică analiză a fenomenelor din lumea contemporană și a relevat tendințele și semnificațiile noi, aducînd prin aceasta o contribuție creatoare la dezvoltarea marxism-leninismului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat cu tărie faptul că „o sarcină importantă a activității noastre ideologice este intensificarea studierii diferitelor fenomene și schimbări ce se produc permanent, atît în societatea socialistă românească, cît și în dezvoltarea lumii contemporane" 1). Asistăm la o intensă efervescență creatoare, la eforturi de conceptualizare, de definire și redefinire a unor noțiuni, criterii, principii de relații dintre oameni și state etc., etc. Niciodată lumea nu a fost atît de complexă și diversă și dezvoltarea economică a statelor atît de interdependentă ca în zilele noastre și tocmai de aceea a apărut mai imperioasă decît oricînd necesitatea găsirii unor soluții de instaurare a unei noi ordini economice și politice internaționale, a unor soluții de atragere a tuturor statelor pe calea progresului economic și social.

Această problemă impusă de cerințele practice ale vieții contemporane constituie o adevărată bază a eforturilor de conceptualizare, de imaginare a unor modalități, strategii, tactici de înfăptuire a unei organizări echitabile și raționale a relațiilor interstatale. Importanța diagnosticului ordinii actuale pentru cunoaștere și acțiune este în general recunoscută, după cum începe să fie general recunoscut și faptul că ordinea actuală nu mai corespunde condițiilor și realităților noi. Esențială apare acum stimularea căutării de soluții, de variante multiple, pe baza cărora să se poată fundamenta și optimiza deciziile.

Pe fundalul preocupărilor pentru găsirea unor soluții de așezare a relațiilor economice interstatale pe baza unor principii echitabile în scopul instaurării unor relații de înțelegere, pace, colaborare și raționalitate apare necesitatea relevării particularităților lumii contemporane în cadrul căreia se intersectează valori și moduri de viață contradictorii.

Dificultățile de adaptare a omenirii în ansamblul său la cerințele viitorului, necesitatea schimbării unor mentalități profund înrădăcinate, a unor tipuri de strategii economice moștenite din secolele trecute, a unor tipuri de tehnică sau a unor modalități de utilizare a ei, necesitatea modificării unor tipuri de organizare economică, implicațiile sociale și de civilizație ale fenomenelor economice, consecințele unei false percepții a timpului și spațiului asupra proceselor economice și multe alte dificile și complicate probleme se cer descifrate pentru a se putea astfel avansa cît mai multe idei-soluții cu implicații practice în viața omenirii. Vom prezenta cîteva reflexii asupra evoluției activității productive a oamenilor și a nevoilor de consum.

Finalitatea însăși a fenomenelor economice, factorul determinant al producției este nevoia de consum a omului. În societatea socialistă finalitatea întregii activități economico-sociale este satisfacerea cerințelor materiale și spirituale ale întregului popor.

Satisfacerea cerințelor de trai ale oamenilor este o problemă — obiect de cercetare pe plan mondial. Preocuparea pentru această problemă a fost determinată de mai mulți factori : impasul societății de consum, existența unor uriașe decalaje între nivelul de satisfacere a cerințelor de trai ale oamenilor, atît în țările capitaliste cît mai ales între acestea și țările în curs de dezvoltare, foste colonii, necesitatea imperioasă a lichidării subdezvoltării cu cortegiul nefastelor consecințe ce decurg din subalimentație, analfabetism etc.

Desigur că cerințele de trai ale oamenilor diferă în funcție de timp și de loc, de condițiile istorice geografice, de gradul de dezvoltare al forțelor de producție, al organizării și instruirii, de tradiții și obiceiuri, mentalități, moravuri, particularități etc. N. Georgescu Roegen, în „La science économique — ses problémes et ses difficultés", Denöel — Paris 1970, p. 33, arăta că „Ceea ce face din «nevoie» în concept dialectic este că mijloacele de a satisface o nevoie pot să se schimbe cu epoca și locul ; specia umană s-ar fi stins de mult dacă nevoile noastre ar fi fost la fel de rigide ca un număr".

O interesantă abordare a acestor probleme au intreprins John Mc Hale și Magda Cordell Mc Hale în lucrarea „Cerințele umane, aprovizionarea echilibrată și alte limite. Un cadru de gîndire în jurul problemelor la care se poate aștepta planeta". Tabelele prezentînd substanțele nutritive necesare traiului, cele referitoare la nivelul minim, satisfăcător și maxim al acestor nevoi în diverse zone ale planetei și altele contribuie la o mai realistă apreciere a fenomenelor economice caracteristice contemporaneității și stimulează căutarea unor soluții pentru viitor.

Fără conceptele de activitate orientată spre un anumit scop și de satisfacere a cerințelor vieții nu poate fi analizată lumea economică. Dar problemele activității economice orientate spre satisfacerea nevoilor, a trebuințelor vieții se cer abordate într-o concepție sistemică, și cu un orizont prospectivist. În această optică putem sesiza faptul că **economia orientată exclusiv spre stimularea consumului a condus la apariția unor false nevoi, la imensă risipă de resurse de materiale și energie, la adîncirea decalajelor economice, la acumularea de uriașe bogății în unele țări și la sărăcie extremă în multe altele.**

Considerarea „economiei ca mijloc" și a „omului ca scop" con-

---

1) **Nicolae Ceaușescu, Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient al societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului în România** prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste, Editura politică 1976, pag 65.

duce la necesitatea unui nou tip de creștere economică în măsură să modifice actualele concepții, atitudini, deprinderi de producție și de consum, un tip căruia să-i corespundă un **nou sistem de valori și un model rațional și echitabil de consum.**

Apare necesară o viziune realistă asupra raporturilor dintre om și natură, asupra relațiilor ce se creează în procesul acțiunii omului asupra naturii — cu mijloacele tehnice de care dispune — pentru a obține de la natură substanțele și energiile de care are nevoie. Elucidarea fondului problemei, a sferei de situare a raporturilor dintre om și natură cu ajutorul tehnicii și a relațiilor de producție dintre oameni, este de natură să contribuie, fără îndoială, la evaluarea riguroasă a limitelor posibilității omului de a acționa asupra naturii. Problemele impactului tehnologic asupra vieții individului, a societății, a mediului geografic etc. nu pot fi abordate fragmentar, cu mijloacele uneia sau alteia din disciplinele tehnice, economice, sociale. Se concentrează aici importante probleme de natură economică, tehnică și desigur filozofică și politică.

Ce a determinat actuala orientare a tehnicii

S-AR PUTEA FORMULA întrebarea : Oare nu cumva însăși orientarea tehnologiei, a cercetărilor științifice, și mai ales a modului de folosire a lor este sursa multora din dificultățile cu care ne confruntăm azi ? Teoriile referitoare la revoluția tehnico-științifică, la rolul ei, pozițiile optimiste și cele pesimiste referitoare la aceasta iau în considerare numai relația dintre om și tehnică. Dar problemele se înscriu în cadrul raportului dintre om și mediu prin intermediul tehnicii, în cadrul general al societății, subestimarea oricăruia dintre aceste elemente generînd prejudicii unei cunoașteri complexe, de fond a problemelor. Impactul tehnologiei asupra vieții omului și a societății pe diferitele trepte de dezvoltare socială are o importanță excepțională. Este de aceea necesar să se țină seama că progresul tehnologic a avut loc nu în mod general și abstract ci în anumite condiții concrete de muncă și de viață a oamenilor din anumite zone ale globului în care existau anumite deprinderi practice de muncă, de trai, anumite obiceiuri alimentare condiționate de particularități ale mediului fizic, istoric, și de asemenea de natura orînduirii sociale.

Tehnica a constituit un mijloc prin intermediul căruia omul a acționat pentru a-și însuși mai mult din elementele și forțele naturii. Perfecționările tehnologice au urmărit creșterea performanțelor umane în ce privește subordonarea forțelor naturii, extragerea de substanțe și materii de care avea nevoie, ș.a. Tehnica era considerată — și concepută — ca un mijloc de atingere a scopurilor dominatoare asupra naturii, privită la rîndul ei ca o sursă inepuizabilă de resurse la dispoziția omului. Tehnica și progresele ei au fost de aceea orientate preponderent spre economisirea efortului uman și obținerea unor cantități cît mai mari de produse într-un timp cît mai scurt.

Perfecționările tehnologice orientate exclusiv spre realizarea profitului capitalist maxim au condus la realizarea unui circuit economic linear (în sensul transformării materiilor prime în produse și deșeuri) conceput în afara legilor naturii ; aceasta – după cum bine se știe — a determinat o enormă risipă de materii prime și afectarea mediului generînd crize multiple — de resurse naturale și energetice, poluarea mediului, urbanizare anarhică etc.,etc.

Goana după hidrocarburi ieftine, pentru asigurarea de profituri mari, a determinat în domeniul extracției exploatarea numai în proporție de circa 30% a substanțelor din zăcămînt, iar în domeniul randamentului (fie în motoare pentru automobile, avioane, locomotive fie în termocentrale) utilizarea numai a 25%—40% din puterea calorică. O altă orientare a perfecționării tehnologiilor de extracție și exploatare ar fi putut asigura dublarea eficienței utilizării numai prin sporirea cu încă 20—30 de procente a randamentelor.

În aceeași goană după profitul maxim s-a ajuns la orientarea nefastă a tehnicii. Bunăoară, primele fibre sintetice se dovedeau a fi aproape inuzabile. Atunci au fost făcute investiții serioase pentru găsirea unor soluții de degradare în termen scurt a produselor. Ca urmare au crescut cererea, producția, consumul, profiturile. Procedeul a fost folosit și în multe alte domenii. Materiile prime transformate în mărfuri ajung după o scurtă folosință să fie aruncate, transformate în deșeuri.

Reflectînd asupra cauzelor fundamentale ale actualei crize de materii prime și energie putem ajunge la concluzia că aceasta trebuie considerată mai degrabă consecință a unor greșeli ce își au izvoarele în sistemul de dezvoltare a economiei capitaliste, care a orientat eronat progresul tehnic. În primul rînd e vorba de consecințele unei politici economice pe termen scurt, dictată de obținerea unui profit cît mai mare și mai rapid și în al doilea rînd de ignorarea consecințelor orientării și extinderii tehnologiilor asupra utilizării resurselor, a urbanizării, a echilibrelor ecologice, etc., etc.

Posibilitatea epuizării resurselor se cere a fi considerată în mod nuanțat, în funcție de proprietățile fizice și chimice ale acestora. Materiile energetice — cărbunele, petrolul, gazele sînt epuizabile pentru că prin ardere sau prelucrare (petrochimie, carbochimie) molecula originală este modificată. Epuizarea acestor materii energetice este posibilă, însă la calcularea datei exacte e necesar să se țină seama de posibilitățile de îmbunătățire a tehnologiei de extracție și a celei de exploatare (dublarea randamentelor). Dar acestea nu sînt nici singurele și nici cele mai abundente resurse energetice ale globului. Energia solară, eoliană, a mareelor, geotermică etc. constituie resurse practic inepuizabile a căror folosire judicioasă abia începe să preocupe cercetarea tehnico-științifică.

În ceea ce privește metalele (cu excepția celor radioactive) nu se poate practic vorbi de o epuizare a lor. Prin folosire se degradează un oarecare procent din substanța propriu-zisă, dar cea mai mare parte poate fi refolosită. Dealtfel în unele țări — S.U.A., Japonia – s-a ajuns la refolosirea deșeurilor metalice în proporție de 50% pînă la 90%.

Problemele reutilizării deșeurilor preocupă din ce în ce mai mult omenirea datorită accentuării gradului de poluare a naturii. Ele trebuie considerate atît prin prisma preocupării pentru evitarea poluării cît și prin aceea a necesității de a se utiliza și reutiliza rațional și integral toate substanțele luate din natură, a necesității de a evita risipa.

Dar dacă ceva este mai vital decît materiile energetice pentru omenire, aceasta este alimentația. Și în această privință lumea de azi e caracterizată prin aspecte deosebit de contradictorii. O parte încă mică a populației globului are asigurat necesarul de produse alimentare (îndeosebi proteinele necesare), în timp ce majoritatea zdrobitoare a populației unor țări în curs de dezvoltare suferă de subnutriție cronică. Nici orientarea producției de resurse alimentare nu este rațională. Se apreciază că numai 10% din produsele vegetale comestibile sînt azi utilizate iar din resursele oceanului abia cîteva procente sînt folosite pentru hrana omenirii. Dezvoltarea unor tehnici de producție agricolă adecvate diverselor zone ale globului și intensificarea exploatării resurselor vegetale și mai ales animale ale oceanului planetar ar putea asigura satisfacerea integrală a cerințelor populației în continuă creștere.

Printre pericolele ce pîndesc viitorul omenirii se cer amintite capacitatea omului de a manevra forțe ale naturii cu mare potențial destructiv, și acumularea de armamente atomice, chimice, biologice în stare să ducă la însăși dispariția speței umane. Utilizarea în scopuri pașnice a noutăților tehnologice din domeniul militar ar asigura posibilități multiple de atenuare a decalajelor de dezvoltare economică dintre state. Dealtfel mulți cercetători încep să releve faptul că este mai mare pericolul de a distruge omenirea prin arme nucleare decît amenințarea cu pretinsa posibilitate de epuizare a resurselor energetice sau alimentare.

Dificultățile actuale provin nu atît din imposibilitatea Terrei de a oferi resurse energetice, minerale sau alimentare, cît din faptul că s-a perpetuat și extins o întreagă strategie economică unilaterală și nerațională moștenită din secolele trecute.

O adevărată mutaţie în obiceiurile oamenilor, în orientarea tehnicii și economiei

GĂSIREA UNOR SOLUȚII de concepere rațională a proceselor de producție, astfel incit să asigure valorificarea integrală a substanțelor și energiei, să conducă la realizarea de produse trainice, durabile și funcționale care să poată fi perfecționate, utilizate sau reutilizate cit mai mult posibil și care să evite risipa și degradarea mediului natural, apare, așadar, ca o cerință imperioasă a zilelor noastre.

Tot mai mulți cercetători [2]) ai acestor probleme au ajuns la concluzia că procesele de producție moderne duc la acumularea de deșeuri, de reziduuri ce nu-și găsesc utilizarea și modifică negativ balanța raporturilor dintre om și mediu, că acestea sînt un rezultat direct al organizării lineare a producției.

In prezent procesele de producție sînt de regulă lineare, deschise și univoce — ele asigură prelucrarea unei anumite cantități (uneori infime) din materia primă și transformarea ei în produs (cu viață cît mai scurtă) și în deșeuri. Deșeurile (părți din materia primă neutilizată în procesul productiv) sau produsele folosite dar care ajung repede să fie considerate deșeuri sînt apreciate în mod greșit ca lipsite de valoare de întrebuințare și lăsate să se aglomereze în mediul ambiant. Dovada posibilităților de recuperare a acestora a fost făcută teoretic și experimentată în practică în tot mai multe țări. Dar investitiile necesare reutilizării deșeurilor sînt considerate, de cele mai multe ori, drept cheltuieli pentru ecologie care nu ar avea efecte economice. Optica este dăunătoare întrucît substanța materială sau energetică irosită azi în procesele de producție eronat orientate, de tipul actual de tehnică poate fi transformată în produse utile și energii recuperate importante.

Pornind de la concepția materialist-dialectică despre om, natură și societate, politica partidului nostru despre obiectivele și finalitatea creșterii economice, umanismul și realismul conceptului românesc de societate socialistă multilateral dezvoltată include o apreciere obiectivă a rolului progresului tehnic orientat spre slujirea finalității umane — a satisfacerii cerințelor materiale și spirituale de trai, în condițiile prezervării mediului natural al țării. Adoptarea de principii de raționalitate economică (în accepțiunea noastră adevăratul sens al raționalității economice este determinat de finalitatea sa umană) și totodată de principii ecologice concepute mai larg, în organizarea proceselor de producție ar putea asigura trecerea la o producție de un tip nou lipsită de deșeuri și de poluare. Un atare model ar putea urma exemplul naturii unde nu apar deșeuri sau poluare și în cadrul ciclului căruia nimic nu se pierde ci totul se transformă. Natura dispune de mecanisme de autoreglare, a căror funcționare ar putea inspira și conceperea unor mecanisme de autoreglare a proceselor tehnologice și de producție.

Reflectarea asupra unor posibile modalități de concepere a proceselor de producție ciclice ar putea conduce la imaginarea unor soluții multiple și variate de realizare a platformelor industriale de care se preocupă cu asiduitate partidul și statul nostru în prezent.

Orientarea de un tip nou, rațional a ciclului productiv ar putea crea :

1) posibilități tehnice de prelucrare multilaterală și integrată a tuturor materiilor și substanțelor cuprinse în materia primă și materialele utilizate în procesul productiv ;

2) condiții pentru valorificarea superioară a resurselor, reutilizarea materiilor și energiei, evitarea oricăror pierderi de substanță și energie, evitarea poluării.

3) condiții și perspective de sporire a duratei de utilizare a utilajelor (prin întreținerea lor exemplară) și totodată perfecționarea și ameliorarea parametrilor lor tehnico-funcționali. De asemenea, în societate se pot găsi și alte soluții de utilizare a unor tehnici uzate moral decit casarea și tratarea lor drept fier vechi ;

4) posibilități de modificare a atitudinilor față de valoarea de întrebuințare a produselor de consum, față de calitățile lor de durabilitate, funcționalitate, conducînd la realizarea de produse cu șanse de utilizare mai mari, cu posibilități de întreținere, reparare, modernizare multiple ;

5) condiții de sporire în ritm mai accelerat a avuției naționale și înlăturarea decalajelor ce ne despart de statele industriale dezvoltate.

Argumentele pentru necesitatea unei atari orientări a proceselor productive decurg din :

a) interesul suprem al omenirii în ansamblul ei de a-și desfășura activitatea într-un mediu prielnic de viață ;

b) interesul de a utiliza chibzuit resursele, de a le refolosi, de a evita risipa, pierderile de orice fel și poluarea mediului ;

c) posibilitatea tehnicii de a se orienta spre prelucrarea multilaterală și integrală a tuturor substanțelor și energiilor ;

d) posibilitatea tehnicii de a contribui la sporirea resurselor alimentare ale omenirii și de a asigura atenuarea decalajelor economice.

Evident că în acest sens apar necesare teorii și strategii de orientare și folosire cu finalitate socială a tehnicii ; apar așadar probleme de ordin conceptual de relevare a finalităților creșterii și ale progresului tehnic în condițiile contemporane ; necesitatea elucidării conceptului de calitate a vieții sau de satisfacere a cerințelor de trai umane ; apar probleme de ordin ideologic, politic, social și în același timp cu implicații strict economice.

O aprofundare și chiar revedere a conținutului unor concepte economice, rolul industrializării și al tipurilor de progres tehnic, limitele specializării pe produse sau subansamble, dimensiunea și funcțiile unor produse, criteriile de calitate, durabilitate, funcționalitate, estetica produselor etc., etc. sînt numai cîteva din aspectele ce pot fi reevaluate pentru a face mai eficientă funcția orientativă a științelor economice în domeniul fundamentării și optimizării deciziilor economice.

Implicațilie pe care le are faptul că natura este atît de diversă și că omul nu poate să o omogenizeze nu au fost încă suficient aprofundate de științele economice. Acumularea unor schimbări cantitative se reflectă pînă la urmă în mutații calitative, cu efecte în timp care pot fi foarte grave. Circuitul materiei, al apei au legile lor implacabile care permit o gamă de oscilații, abateri și devieri strict limitată. **A ști** în ce direcții **și pînă unde ne putem permite să folosim forța tehnicii** în acțiunea asupra naturii **e poate una din cele mai importante probleme ale zilelor noastre.**

Omul are — cum se știe —tendința de a exagera și simplifica. Progresele tehnice pot avea reversul lor, adîncirea specializării poate duce la aprofundarea cunoștințelor în anumite domenii dar ridică și bariere între discipline, îngreunează comunicarea cunoștințelor dintr-un domeniu specializat în altul și, mai ales, formarea unei viziuni globale asupra fenomenelor complexe ale vieții și perspectivelor speței umane, a locului și rolului omului în societatea contemporană.

Tehnica și cunoașterea nu sînt simple exerciții în sine, ele devin instrumente de ameliorare a vieții oamenilor și a societății în general, dar și de perturbare a legăturilor dintre om și natură și a celor dintre colectivitățile omenești.

În ce scop folosim tehnica și progresele ei, cît și în ce direcții o orientăm, cît și cum putem acționa cu mijloacele tehnice asupra mediului pentru a crea o ambianță favorabilă progresului speței umane în general, iată probleme la care se cuvine a reflecta mai îndelung.

Societatea socialistă prin finalitatea și mecanismul ei permite găsirea unor posibilități de rezolvare mai bună a acestor probleme. Pe baza principiilor politicii economice românești vom încerca să prezentăm ulterior o ipoteză de concepere a unui tip de organizare a proceselor de producție care să asigure transformarea și utilizarea integrată a materiei și energiei și evitarea oricărei poluări, model care caută să răspundă acestor exigențe.

dr. Maria D. POPESCU

---

[2]) Bertrand de Jouvenel „Marx și natura“ in Analyse et Prévision nr. 3/III/1974 ; N. Georgescu Roegen opera citată ; Pierre Uri „L'Europe se gaspille remise en question des données, des idées, des politiques“ Librairie Hachette 1973 ; N. N. Constantinescu în Revista economică nr. 9/1976 ; Sergiu Tamaș in Revista economică nr. 20/1974 etc., etc.

DEMOCRAȚIE — ECONOMIE — CULTURĂ

ÎN VASTA ACTIVITATE CREATOARE pe care întregul nostru popor o desfășoară sub conducerea Partidului Comunist Român, recentul Congres al educației politice și culturii socialiste se înscrie ca un eveniment cu semnificații deosebit de profunde și de lungă perspectivă. Situînd omul în centrul întregii sale preocupări, Congresul a examinat multilateral problematica afirmării și dezvoltării personalității umane nu în sine, izolat, abstract, ci în cadrul întregului ansamblu de raporturi dintre individ și colectivitate, ca parte integrantă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și în[illegible]

Strategia făuririi omului nou și a creșterii rolului maselor în înaintarea spre comunism își găsește o amplă argumentare în expunerea secretarului general al partidului la Congresul educației politice și culturii socialiste. Ea pornește de la concepția materialismului dialectic și istoric conform căreia dezvoltarea forțelor de producție, condițiile existenței materiale determină atît caracterul relațiilor de producție, al muncii, al modului de producție, cît și concepțiile politice și filozofice, nivelul gîndirii și conștiinței oamenilor, activitatea lor creatoare, progresul general al societății umane. Totodată, se are în vedere că ideile, nivelul de cunoaștere și cultură, gradul de dezvoltare a conștiinței reprezintă o puternică forță materială în transformarea revoluționară a societății, în asigurarea progresului general al societății, că lărgirea continuă a orizontului de cunoaștere, înțelegerea legităților dezvoltării sociale, ridicarea nivelului politic și cultural al oamenilor exercită o puternică influență dinamizatoare asupra dezvoltării forțelor de producție și condițiilor de viață în general.

Întreaga activitate politică, educativă, de formare și instruire a omului nou se constituie, în acest context, ca o coordonată de maximă însemnătate a înaintării țării spre noi trepte de civilizație. Ea are în vedere că masele, oamenii muncii sînt factorul fundamental al mersului înainte al societății. **„Mai presus de orice bogăție,** subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, există una care nu poate fi comparată cu nimic. Această bogăție este poporul. El este, de fapt, făuritorul tuturor bogățiilor, al tuturor cuceririlor științei, al dezvoltării materiale" 1).**

În acest context, direcțiile, orientările stabilite de recentul Congres pentru dezvoltarea culturii socialiste, ridicarea nivelului de pregătire politică și competență profesională a celor ce muncesc, perfecționarea continuă a cadrului de participare a maselor la conducerea vieții sociale concretizează și dezvoltă aprecierea cuprinsă în Programul P.C.R. după care **„numai pe calea ridicării conștiinței fiecărui membru al societății, a perfecționării participării și răspunderii personale față de interesele generale ale colectivității se va ajunge la realizarea formei superioare, comuniste a conducerii societății de către mase, la făurirea de către popor a istoriei, corespunzător propriei sale voințe"**.

Documentele Congresului educației politice și culturii socialiste insistă în mod deosebit asupra necesității înarmării constructorilor socialismului cu cele mai avansate cuceriri ale geniului uman, cu cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării sociale pentru ca oamenii muncii, conduși de partid, să poată acționa în cunoștință de cauză pentru transformarea naturii și a societății, să fie cu adevărat stăpîni pe soarta lor. Întemeindu-se nemijlocit pe munca creatoare a membrilor săi, societatea socialistă ridică la mare înălțime rolul muncii ca factor determinant al formării și domeniu de manifestare a conștiinței socialiste, ca unică sursă a sporirii avuției naționale și înfloririi patriei. Congresul a reliefat rolul maselor, răspunderea întregii societăți în educarea socialistă a celor ce muncesc, în progresul culturii noi.

Umanizarea modului de organizare generală a societății

EXPRESIE A FAPTULUI că oamenii muncii – organizați și conduși de partidul lor revoluționar – dețin puterea politică, sînt proprietari — de tip socialist – ai mijloacelor de producție și bogățiilor țării și își făuresc în mod conștient, sub conducerea partidului, viitorul socialist și comunist în concordanță cu interesele și năzuințele lor vitale, democrația socialistă reprezintă o necesitate intrinsecă a organizării, funcționării și dezvoltării noii orînduiri. Întruchipînd comunitatea intereselor fundamentale și a relațiilor de alianță și strînsă colaborare dintre clasele și grupurile sociale existente în țara noastră, a unității tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, democrația socialistă în ansamblu și cea economică în special se impun ca cerințe obiective și modalități esențiale de organizare, stimulare și impulsionare a creației istorice a poporului în realizarea idealului comunist. Ea reprezintă forma adecvată de funcționare și conducere a vieții sociale astfel încît aceasta să ducă la ceea ce K. Marx numea umanizarea relațiilor dintre individ și societate, umanizarea modului de organizare generală a societății, la realizarea unui asemenea sistem de relații în care toți membrii societății să-și poată pune în valoare potențele umane, să permită „apropierea reală a esenței umane de către om și pentru om" 2).

Democrația socialistă nu este un dat automat al istoriei și nici o entitate cu existență independentă de condițiile și viața societății. Dimpotrivă, ea se afirmă și se dezvoltă – ca un ansamblu complex de relații și valori profund umane, de instituții, reglementări și modalități proprii de funcționare a noii orînduiri – ca rezultat al acțiunii conștiente a partidului, este și ea opera de creație a forțelor înaintate ale societății ; poartă amprenta tradițiilor, maturității și experienței politice a clasei muncitoare și celorlalte categorii de oameni ai muncii, a întregului popor. Constituind cadrul necesar adecvat al edificării noii orînduiri, democrația socialistă este, totodată, condiționată în afirmarea sa de nivelul dobîndit al producției de bunuri materiale și spirituale, experiența și conștiința maselor, de nivelul de instruire și competență, de calitatea și eficiența muncii instituțiilor ce-i sînt proprii, de rolul acestora în viața socială. Dezvoltarea ei se realizează în indiscutabilă legătură cu perfecționarea întregului ansamblu al relațiilor sociale, cu ridicarea economică și socială a tuturor județelor și localităților, cu valorificarea judicioasă a resurselor umane și materiale ale țării.

Esența relațiilor proprii socialismului

EXPERIENȚA ROMÂNIEI constituie, în această privință, o strălucită confirmare a adevărului că superioritatea și forța democrației noi țin nu de aspectele formale, ci de însăși esența relațiilor proprii socialismului. Cuprinzînd în desfășurarea lor toate **laturile** vieții sociale, societatea **în întregul său,** transformările înfăptuite – sub conducerea Partidului Comunist Român – în anii revoluției și construcției socialiste în România au dat țării un nou tip de sistem social, caracterizat – atît pe ansamblu, cît și la nivelul multiplelor sale componente – prin **relații și structuri socialiste.** Dintr-o țară cu un pronunțat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, România a devenit o țară industrial-agrară, cu o industrie socialistă puternică, caracterizată printr-un înalt dinamism, și cu o agricultură socialistă aflată în plin proces de modernizare. S-a extins și perfecționat învățămîntul de toate gradele. S-au dezvoltat știința, literatura, arta, toate domeniile culturii. În centrul întregii activități revoluționare a partidului se află permanent bunăstarea și fericirea poporului, împlinirea personalității umane. O însemnătate de prim ordin o are preocuparea constantă pentru realizarea principiului eticii și echității socialiste. Poporul – deținător suveran al puterii – a căpătat posibilitatea de a-și valorifica din plin – în concordanță cu interesele și năzuințele sale – capacitățile de creație, resursele de care dispune. S-au creat condiții calitativ noi pentru ca cei ce muncesc să beneficieze cu adevărat de roadele muncii lor, să se bucure de drepturi și libertăți garantate material, să participe activ la înfăptuirea idealului comunist în patria noastră.

Exponent conștient al cerințelor și legităților noii societăți, partidul comunist direcționează, organizează și conduce dezvoltarea societății în ansamblu, ca și toate componentele acesteia, urmărind consecvent creșterea rolului clasei muncitoare în societate, întărirea alianței muncitorești-țărănești și a colaborării strînse cu intelectotalitatea, unirea trainică a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate. Prin întreaga sa activitate, partidul **sudează** unitatea socialistă, integrează întreg ansamblul relaţiilor sociale, dîndu-le, astfel, posibilitatea celor ce muncesc să acţioneze plenar pentru realizarea viitorului comunist. **Increderea nelimitată în capacităţile de creaţie ale clasei muncitoare, ale poporului reprezintă o caracteristică fundamentală a concepţiei Partidului Comunist Român cu privire la exercitarea rolului său conducător în această operă complexă.**

În această perspectivă largă se înscrie acţiunea fermă, statornică a Partidului Comunist Român, caracteristică mai ales perioadei de după Congresul al IX-lea, pentru asigurarea cadrului organizatoric cel mai corespunzător în vederea participării oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a întregii societăţi ; preocuparea sa pentru dezvoltarea continuă a formelor democratice de conlucrare a partidului cu masele largi, pentru dezbaterea publică a liniei politice interne şi externe. Uriaşa forţă mobilizatoare a Programului partidului, carta ideologică şi politică fundamentală a partidului nostru, ca şi a tuturor documentelor şi hotărîrilor Congresului al XI-lea, a celor adoptate de Congresul consiliilor populare judeţene şi al preşedinţilor consiliilor populare municipale, orăşeneşti şi comunale rezidă, între altele, în faptul că ele sintetizează gîndirea creatoare a partidului, înţelepciunea poporului, concluziile ce se desprind din întreaga experienţă a făuririi vieţii noi şi a dezvoltării sociale contemporane.

Departe de gîndul că problematica democraţiei socialiste ar putea fi epuizată de **deţinerea puterii** – politice şi economice – de către cei ce muncesc, în teoria şi practica Partidului Comunist Român au căpătat un loc deosebit, mai ales după Congresul al IX-lea, preocuparea pentru **făurirea şi perfecţionarea cadrului** adecvat funcţionării democratice a societăţii, pentru **instituţionalizarea** formelor şi modalităţilor menite să asigure participarea reală şi eficientă a oamenilor muncii la conducerea vieţii sociale. S-a acţionat şi se acţionează ferm pentru perfecţionarea continuă a **centralismului democratic,** pentru îmbinarea armonioasă a conducerii unitare – pe baza planului naţional unic – a vieţii economico-sociale, cu autonomia şi iniţiativa consiliilor populare judeţene, orăşeneşti şi comunale, a întreprinderilor economice şi a celorlalte unităţi socialiste. A fost generalizat **principiul conducerii şi muncii colective.** Au fost adoptate importante măsuri pentru **perfecţionarea activităţii organelor şi aparatului de stat, pentru aşezarea întregii activităţi economico-sociale pe bază de norme legale,** pentru **organizarea conducerii ştiinţifice** a vieţii sociale a ţării.

Strategia partidului de dezvoltare a democraţiei socialiste cuprinde într-o viziune integratoare atît domeniul politico-juridic, activitatea statului şi instituţiilor sale, cît şi domeniul vieţii economice şi sociale, domeniul culturii şi învăţămîntului, al educaţiei, al vieţii spirituale a societăţii. O trăsătură esenţială a acestei orientări rezidă în faptul că ea angajează larg şi tot mai eficient sfera hotărîtoare a vieţii sociale — domeniul producerii bunurilor materiale şi spirituale.

Dialogul cu masele cele mai largi, practicat sistematic de conducerea de partid, de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **intîlnirile de lucru** la faţa locului, în judeţe, întreprinderi, oraşe, comune, pe şantiere şi ogoare, **consfătuirile** şi **conferinţele** pe domenii de activitate (educaţiei politice şi culturii socialiste, sistematizării, cercetării ştiinţifice, în domeniul agriculturii, finanţelor, preţurilor, remunerării muncii, cu cadrele din domeniul învăţămîntului superior, cu cei ce activează în domeniul comerţului exterior şi relaţiilor economice internaţionale etc.) se înscriu în practica generală a partidului de a se consulta cu masele, de a dezbate problemele fundamentale ale dezvoltării societăţii cu **toate** categoriile de oameni ai muncii, cu **întregul** popor.

O asemenea extensiune a conceptului de democraţie socialistă răspunde imperativelor noii orînduiri, ea avînd o bază obiectivă.

În acest sens şi cadru au fost adoptate importante măsuri destinate să întărească şi să amplifice rolul consiliilor populare în întreaga viaţă economică şi socială. Pornind de la aprecierea că **„în structura statului nostru socialist, consiliile populare reprezintă o puternică forţă politică şi organizatorică"[3]),** partidul orientează munca acestora – în raza lor de acţiune – atît spre problemele fundamentale ale dezvoltării industriei, agriculturii şi celorlalte ramuri economice, spre problemele esenţiale ale ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii, cît şi spre multitudinea problemelor curente ale bunei gospodăriri a localităţilor şi soluţionarea cerinţelor cotidiene ale maselor.

Democraţia economică, afirmare a iniţiativei, creativităţii, responsabilităţii

SOCIALIZAREA mijloacelor de producţie ale societăţii, dispunerea tuturor membrilor societăţii în relaţii de egalitate faţă de acestea, ca şi deţinerea de către cei ce muncesc a puterii politice fac nu numai posibilă, dar şi imperios necesară cuprinderea tuturor componentelor vieţii sociale în sfera organizării şi conducerii democratice. Suveranitatea poporului implică participarea acestuia la adoptarea deciziilor în toate domeniile vieţii sociale. Mai mult, numai prin angajarea în sfera vieţii democratice a domeniului hotărîtor al vieţii sociale – cel al producţiei bunurilor materiale devine reală plenitudinea democraţiei politice şi sociale. **„Este neîndoios** – arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu – că nu poate fi vorba de o adevărată democraţie politică şi socială fără înfăptuirea unei profunde democraţii economice"[4]).**

Dezvoltarea democraţiei economice, parte componentă a democraţiei socialiste are în vedere în concepţia P.C.R. perfecţionarea întregului ansamblu de relaţii de producţie socialiste, de relaţii umane, din întreprinderi, promovarea valorilor profund umaniste, proprii noii orînduiri, ca cele ale eticii şi echităţii socialiste, egalităţii şi demnităţii umane, libertăţii şi responsabilităţii sociale în muncă, asigurarea climatului şi cadrului necesar pentru ca fiecare om al muncii să poată să-şi spună părerea şi să-şi aducă contribuţia la dezbaterea tuturor problemelor majore, la optimizarea deciziilor privind dezvoltarea economico-socială. Participarea activă şi crescîndă a maselor la dezbaterea şi adoptarea deciziilor, la conducerea vieţii socialiste reprezintă punctul central al concepţiei Partidului Comunist Român asupra democraţiei socialiste.

Asigurarea deplinei egalităţi în drepturi pentru toţi cetăţenii, fără deosebire de naţionalitate, garantarea materială şi juridică a posibilităţilor de afirmare şi realizare în viaţa economică, politică, culturală, promovarea fermă a echităţii sociale ca principiu şi valoare de control pentru întreaga activitate din domeniul repartiţiei fondurilor sociale şi amplasarea forţelor de producţie, în domeniul remunerării, dezvoltării învăţămîntului şi culturii reprezintă trăsături definitorii ale politicii de dezvoltare a democraţiei socialiste în actuala etapă.

Pornind de la aprecierea că înfăptuirea marilor sarcini ale etapei următoare de dezvoltare impune participarea tot mai largă a maselor populare, a întregului popor la elaborarea şi înfăptuirea politicii interne şi externe a partidului şi statului, Programul adoptat de Congresul al XI-lea trasează liniile fundamentale ale dezvoltării mai departe a democraţiei socialiste. Programul are în vedere extinderea şi valorificarea formelor de participare a oamenilor muncii la dezbaterea problemelor vieţii economice şi sociale, la conducerea statului ; lărgirea practicii desfăşurării unor conferinţe şi consfătuiri pe ramuri de activitate. Urmărind în continuare perfecţionarea activităţii organelor reprezentative, strategia P.C.R. pune, în acelaşi timp, un accent deosebit pe dezvoltarea şi valorificarea tot mai deplină a formelor directe ale democraţiei muncitoreşti, ale dezbaterii nemijlocite cu masele a principalelor probleme şi proiecte privind atît dezvoltarea ţării, în ansamblu, precum şi cele ce se referă la diferitele domenii ale vieţii social-economice, la întreaga politică internă şi externă a partidului. Ca o consecinţă firească, democraţia socialistă contribuie la stimularea şi punerea în valoare tot mai deplină a energiilor şi elanului creator al maselor, asigură climatul necesar afirmării plenare a personalităţii. Pe aceste coordonate, principiile proprii democraţiei socialiste se vor integra tot mai puternic în întreaga organizare a sistemului social-economic ca forţă motrică specifică a funcţionării, dezvoltării şi sudării acestuia.

Prin conţinutul, mecanismul de funcţionare şi rolul său în perfecţionarea modului de organizare a societăţii, dezvoltarea democraţiei socialiste creează noi posibilităţi pentru împlinirea şi afirmarea omului – valoarea supremă a noii societăţi – concretizează şi îmbogăţeşte umanismul socialist.

Noile instituţii ale democraţiei noastre socialiste, ca şi ansamblul de principii ce le călăuzesc întăresc rolul conducător al clasei muncitoare în societate, asigură condiţii tot mai bune pentru ca întregul popor să participe nemijlocit la conducerea vieţii sociale şi economice şi rezolvarea treburilor obşteşti.

prof. dr. Vasile NICHITA
Academia „Ştefan Gheorghiu"

---

[1]) **Nicolae Ceauşescu.** România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Editura politică, Bucureşti, 1975, p. 304.

[2]) **K. Marx — Fr. Engels.** Scrieri de tinereţe, Bucureşti, Editura politică, 1968, p. 578.

[3]) **Nicolae Ceauşescu.** Expunere la Congresul consiliilor populare judeţene şi al preşedinţilor consiliilor populare municipale, orăşeneşti, comunale, Ed. pol., Bucureşti 1976, p. 46.

[4]) **Nicolae Ceauşescu.** 120 de ani de la Revoluţia de la 1848, Ed. politică, 1968, p. 25.

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

CONTROVERSE ŞI REEVALUĂRI ÎN TEORIILE BURGHEZE ALE CREŞTERII ECONOMICE (I)

CU GREU SE POATE GĂSI o problemă mai larg proliferată în gîndirea economică ca problema creșterii economice. Decurgînd logic din caracterul dinamic al reproducției, îndeosebi al celei lărgite, venind în incidență cu problematica echilibrului, îndeosebi a celui dinamic, iar prin retroacțiune cu fluctuațiile de tot felul ce se manifestă pregnant în capitalism, problemele creșterii economice sînt tot mai amplu dezbătute.

Confruntarea istorică dintre capitalism și socialism pe terenul realizărilor economice a introdus note și nuanțe noi în formulările teoreticienilor occidentali ai creșterii economice. Dacă în epoca dominației relațiilor economice ale capitalismului în plan internațional problema creșterii se punea invariabil în termenii apologetici ai „celei mai bune dintre lumi", în condițiile dezvoltării impetuoase a economiilor socialiste, după spulberarea miturilor despre „lipsa de eficiență" a acestora, problema a început să se pună în termenii unei „sfidări". Gîndirea economică aservită ideii de menținere și perpetuare a capitalismului a început să țeasă o vastă canava de teorii și modele pentru a inspira politica economică oficială și a cercurilor de afaceri în spiritul și în sensul unei imperturbabile și nedeterminate prosperități. Creșterea economică a trecut zidurile cabinetelor de lucru ale savanților devenind o adevărată obsesie politică.

Aproximativ trei decenii după cel de-al doilea război mondial s-a acreditat în tradiția burgheză de gîndire economică ideea că economia capitalistă este în perioada actuală în așa fel dotată cu resurse de raționalitate încît face imposibile absurditățile de felul marelui crah al anilor '30. Timidele rezerve la frenezia prosperomană erau pe atunci o simplă „condimentare" a preadulcei cîntări a capitalismului „fără crize". Nu poate fi de aceea decît simptomatic pentru caracterul paradoxal al acestei gîndiri că, la începutul anilor '70, cînd S.U.A. atingeau cifra-record a produsului lor brut de trei mii de miliarde de dolari, iar economia capitalistă în ansamblu celebra pînă în 1973 mult lăudatul „super-boom", se adunau note de pesimism cu privire la perspectivele creșterii, potențate de multipla criză ecologică, energetică și valutară. De la nejustificata fetișizare a „virtuților" s-a trecut la o furibundă condamnare a viciilor creșterii economice. Nu ne propunem în cele de mai jos să etalăm multiplele ipostaze în care a fost ostracizată „religia" creșterii economice, ci mai ales cum este regîndită pentru viitor creșterea, în perspectiva sperată a revirimentului, a ieșirii din cea mai mare depresiune de după cel de-al doilea război mondial.

Realitățile „maxi-recesiunii" de după 1973, care din 1975 s-a transformat în scădere absolută a producției față de trecut și în cifra de 18 milioane de șomeri în țările OCDE, în condițiile unei tensiuni inflaționiste fără precedent în perioada postbelică, au impus examinarea „clinică" (după expresia unor cunoscuți specialiști în „relații umane", parafrazați de O. Morgenstern) a „organismului" economiei capitaliste și a evoluției sale. Prima manifestare a fost aceea pe care H. Knapp o exprima [1]) prin incertitudinea și perplexitatea fără precedent de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial pe care le resimt cercurile politice și de afaceri, care se așteaptă ca inflația să neutralizeze efectele pozitive ale speratului reviriment [2]), transformîndu-l într-un „mini-boom" (pe alocuri se spune chiar „mini-relansare") prin aplatizarea curbei creșterii economice. Un asemenea diagnostic reprezintă, de fapt, bilanțul unei literaturi, care de peste două decenii lansează rezerve și semnale de alarmă despre implicațiile și consecințele negative imprevizibile ale „cursei creșterii". [3])

Recunoscînd că după cel de-al doilea război mondial creșterea economică a fost acceptată ca obiectiv major, care condiționează obținerea tuturor celorlalte obiective (de menținere a capitalismului, evident), B. de Jouvenel declara în 1972, [4]) după publicarea faimosului raport „Limitele creșterii", că, de fapt, creșterea economică nu este nimic altceva decît o parafrază la noțiunea medievală a „binelui comun" transfigurată în Produsul Național Brut (PNB) global și pe locuitor, la rîndul său acesta fiind, am adăuga, succesorul legitim al produsului net al fiziocraților, ca fundamentul material al „Ordinii Naturale" providențiale. Se poate, de asemenea, considera că, printre originile teoriilor creșterii economice se înscrie și viziunea Lutherului economiei politice, A. Smith, cu privire la muncă, natură și capital ca factori ai creării de valori noi, cu mențiunea — semnificativă — că acest corifeu al economiei politice burgheze clasice insista asupra „costului real" al acestui spor de valori de întrebuințare și valori. Două decenii mai tîrziu, W. Godwin, respectiv M. Condorcet, întăreau această viziune irezistibil optimistă, pe care numai pesimismul unor T. Malthus și D. Ricardo

---

FIȘE

Dezbatere științifică: Conducerea și planificarea progresului tehnico-științific

● În ziua de 18 iunie a.c. a avut loc, în sala Prezidiului Academiei Republicii Socialiste România, dezbaterea științifică pe tema PROBLEME ALE CONDUCERII ȘI PLANIFICĂRII PROGRESULUI TEHNICO-ȘTIINȚIFIC (A ACTIVITĂȚII ȘTIINȚIFICE ȘI A DEZVOLTĂRII TEHNOLOGICE), *organizată de Comisia „Revoluția științifică și tehnică" din Academia R.S. România. Au participat oameni de știință, cercetători, cadre didactice din învățămîntul superior, specialiști.*

Au fost abordate o serie de aspecte și probleme privind posibilitatea și necesitatea conducerii și planificării cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, în general, precum și cu privire la unele ramuri, în special. S-au făcut, în mod deosebit, referiri la industria constructoare de mașini și industria chimică. Au fost relevate unele aspecte importante, cum sînt : etapele planificării ; necesitatea corelării planului de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică cu prevederile planului de dezvoltare social-economică ; necesitatea stabilirii direcțiilor de orientare ; avantajele planificării cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în societatea socialistă : necesitatea asigurării măsurilor de valorificare a rezultatelor științifice și tehnice obținute ; respectarea specificului în planificarea activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică etc.

La discuții au participat : prof. Valter Roman, prof. Virgil Ianovici – membru corespondent al Academiei R.S. România, prof. Edmond Nicolau, prof. Gheorghe Manea – membru corespondent al Academiei R.S. România, prof. Nicolae Racoveanu, Ihor Lemnij, conf. Septimiu Krausz, prof. Solomon Marcus, Viorel Soran, prof. Petre Burloiu, Ioniță Olteanu, Tem. Malacopol.

O discuție despre ciclul capitalist actual

● *Revista* MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOȘENIIA *deschide, cu articolul* Istoki i harakternîe certî sovremennogo ekonomiceskogo krizisa *(Izvoarele și trăsăturile caracteristice ale crizei economice actuale) de I. Pokataev, apărut în nr. 6/ 1976, o discuție pe tema „Criza din anii 1974–1975 și ciclurile actuale". Autorul consideră că criza actuală nu lasă în urmă, prin amploarea și forța ei distructivă, decît criza din anii 1929–1933. Ea desăvîrșește al doilea ciclu capitalist postbelic, început după criza din anii 1957–1958. Ciclicitatea economiei capitaliste, determinată de contradicția sa fundamentală, a dus și de astă dată, spune I. P., la o încălcare a proporțiilor dintre acumulare și consum, care a atins momentul culminant în 1972 – prima jumătate a anului 1973, cînd rata acumulării brute a fost mult superioară celei din anii '60. Una din particularitățile dezvoltării capitalismului în ultimele decenii a fost asincronismul ciclului intertări – cu unele excepții. De la începutul anilor '70 interdependența economiilor țărilor capitaliste dezvoltate s-a accentuat mult, unul din catalizatorii acestui proces fiind inflația. Curînd după mijlocul anului 1973 toate țările capitaliste și-au urmat „liderul" și au intrat în faza crizei de supraproducție generală. Primele jertfe ale crizei au fost Statele Unite și Japonia (sfîrșitul anului 1973), după care au urmat în 1974, R.F.G., Anglia, Canada, iar în 1975 Franța, Italia ș.a., ultimele fiind Danemarca, Elveția și*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

cu privire la randamentele descrescînde o mai pondera întrucîtva. Un ecou peste secole avea să dobîndească viziunea lui S. de Sismondi care-și definea vocația teoretică în tratarea economiei politice ca știință a „fericirii umane", dar prevenea asupra prețului în suferințe umane al echilibrului spontan al economiei capitaliste, dînd astfel primele aproximări critice asupra inevitabilității crizelor, ca urmare a jocului spontan al forțelor pieței și al inechității în repartiția veniturilor.

Incidența teoriei marxist-leniniste a reproducției și a ciclurilor economice în capitalism a determinat o tendință spre rafinarea aparatului metodologic-operațional al teoriilor economice de tradiție burgheză, atît în spectrul microeconomic (orientarea neoclasică), cît și în cel macroeconomic (orientarea keynesiană). Gîndirea nemarxistă încerca să contrapună analizei marxist-leniniste, primordial calitative, o copleșitoare armătură cantitativă. Dar tocmai aici găsește B. de Jouvenel servitutea principală a teoriilor creșterii economice burgheze : **expresia cantitativă, omogenizată în termeni monetari, disimulează costurile sociale și de mediu și, pînă la urmă, finalitatea creșterii economice.** Societatea capitalistă „de consum", constată B. de J., este afectată de o maladie, care este fundamental morală și politică, și care transformă individul proiectat în cursa creșterii economice într-o „celulă a Leviathanului" — celebrul monstru care-și devoră fiii. [5]

Publicarea în 1972 a raportului „Limitele creșterii" a conferit un caracter damnatoriu întregii armături ideologice, metodologice și operaționale a teoriilor și modelelor burgheze ale creșterii economice, îndelung cizelate, precum și consecințele de politică economică pe care le-a generat. După cum se știe, desolidarizîndu-se de „religia" creșterii PNB, S. Mansholt propunea să se aibă în vedere „Bunăstarea, Fericirea Națională Brută" sau măcar, admitea J. Tinbergen, „Utilitatea Națională Brută" ; într-un cuvînt se condamna „calea aureolată" pe care o vedea E. Phelps în trendul creșterii economice pentru a se salva ceea ce de la aceste dezbateri se numește „calitatea vieții". Adevărul este că discreditarea teoriilor creșterii economice, ca panaceu la greutățile cu care se confruntă capitalismul, a atras ca reacție în lanț discreditarea unui șir de teze ale apologeticii capitalismului — printre care cele cu privire la rolul intervenției statale, care s-a dovedit nu numai inflaționistă și militaristă, dar, pînă la urmă, generatoare de șomaj și de alte grave inechități sociale. S-au discreditat ipotezele despre posibilitatea folosirii impactului revoluției științifico-tehnice pentru „raționalizarea" demersurilor de politică economică prosperomane (se știe că J. Schumpeter prezicea pentru 1978 lichidarea sărăciei !) și pentru lichidarea subdezvoltării economice.

Criza multiplă care a izbucnit în 1973 s-a dovedit nu numai pur și simplu o fază a ciclului economic, ci o criză structurală, ea fiind, de pildă, după opinia radicalilor din S.U.A., doar o treaptă a rampei crizelor care va escalada în anii ce vin, S.U.A. reprezentînd un fel de epicentru al crizei de structuri (în primul rînd economice) din lumea capitalistă. [6] De starea de criză structurală radicalii americani fac vinovat statul, care preferă să deruleze o creștere moderată și, sub pretextul reprimării inflației, să mențină salariile reduse, altfel spus, o politică de austeritate pentru masele muncitoare pentru a asigura profituri înalte monopolurilor. (În Europa occidentală politica de austeritate este considerată ca un mod de a contracara concurența internațională intermonopolistă. [7]) Consecința economico-socială majoră a unei astfel de crize structurale este creșterea impactului dereglărilor, care, contrabalansînd și chiar depășind efectele sporirii producției și productivității muncii sociale, generează ceea ce Ivan Illich denumea în mod spiritual „contra-productivitatea". [8]) Blocajele economico-sociale sînt astfel adevărate barometre, care măsoară gradele succesive de deteriorare pe care le creează în natură și societate opțiunea față de o creștere economică specific devastatoare. Se verifică, totodată, deși în cu totul alt sens decît prevedea optimistul J. B. Clark, că problematica istorică, logică și prospectivă a creșterii și a dinamicii economice promite solicitarea mai multor generații de economiști, desigur care vor trebui însă să estimeze efectele dereglatorii — pe termen lung și în toate zonele ecosistemului, ale activității economice, ale noosferei în general — ale freneticei propensiuni spre creșterea economică tale-quale.

dr. I. CRISTESCU

---

[1] EFTA Bulletin, septembrie-ectombrie 1975

[2] Specialiștii în conjunctură ai „bătrînei" reviste economice franceze „L'Expansion" estimează „limitele creșterii" pentru 1976 între 1,5% (Marea Britanie) și 7% (S.U.A.)

[3] Deliberat am folosit această formulă, care evocă și cursa înarmărilor.

[4] Analyse et prévision, octobre 1972.

[5] Formalizarea de către S. C. Kolm a unui model al creșterii cu implicarea măsurilor de protejare a mediului înconjurător nu evită echivocul estimărilor cantitative omogenizate monetar.

[6] Business Week, nr. 2386, din 23 iunie 1975

[7] **Economie et politique, nr. 261,** aprilie 1976

[8] L'Expansion, nr. 86, iunie 1975.

FIȘE

Finlanda. După autor, este probabil că în aceeași succesiune se va produce și ieșirea din criză, cu excepția Angliei.

Bertrand de Jouvenel : economicul trebuie să-și integreze socialul și ecologicul

● L'EXPRESS *din 7–13 iunie a.c. publică prefața, precum și cîteva fragmente dintr-o nouă carte a lui Bertrand de Jouvenel* La civilisation de puissance *(Civilizația de putere), apărută de curînd în editura Fayard. Cuvîntului „putere" nu i se dă un sens politic, ci se referă la dezvoltarea bazei energetice a tehnicii umane, pornind de la forța calului, care a fost luată ca unitate convențională pentru măsurarea ulterioară a forței aburului, electricității ș.a.m.d.*

Printre altele, B. de J. consideră că creșterea industrială în occident comportă alte pericole decît cele enunțate de Meadows. „De departe, afirmă economistul și filozoful francez, pericolul care mă obsedează și mă înspăimîntă, este amenințarea pe care ea (creșterea) o prezintă pentru lumea vie". Și nu sub forma mai subtilă a poluărilor, ci mai directă și mai brutală a distrugerilor : „Sare în ochi reculul din ce în ce mai precipitat al formelor vii, elaborate încet de natură în fața formelor materiale construite de om. Animalul dă înapoi în fața mașinii, arborele în fața aglomerărilor și a drumurilor : culoarea verde, simbolul principiului vieții, pierde continuu terenul".

După B. de J., se impune o revizuire a instituțiilor economice (occidentale, n.ns), în sensul integrării în comportamentul economic a indicatorilor sociali și ecologici.

● *Revista* PEACE AND THE SCIENCES, *a Institutului internațional pentru pace, Viena, publică în nr. 1, martie 1976, dezbaterile Simpozionului științific „Problemele dezarmării în condițiile destinderii internaționale" – Viena 4–5 iulie 1975.*

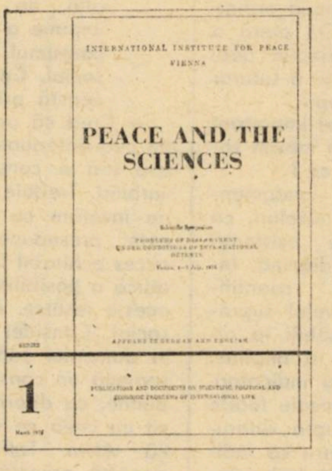
INTERNATIONAL INSTITUTE FOR PEACE
VIENNA
PEACE AND THE SCIENCES
1

În Cuvîntul său la dezbateri Disarmament – An Urgent Demand for Peace and Détente *(Dezarmarea o cerință urgentă a păcii și destinderii), Nicolae Șteflea a subliniat faptul că, deși schimbări importante în raportul de forțe pe plan mondial, precum și lupta forțelor progresiste au amorsat un proces de destindere, această tendință este încă slabă și departe de a fi ireversibilă. În conformitate cu concepția României, dezarmarea generală este un element fundamental al creării unei noi ordini economice și politice internaționale. Autorul demonstrează, în opoziție cu punctele de vedere ale unor experți care limitează cercetările privitoare la problema păcii ca disciplină științifică la funcțiile cognitivă, explicativă, axiologică și previzională, că cercetările în cauză trebuie să aibă și o funcție praxiologică.*

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

ELEONORA MASINI

secretar general al Federației mondiale pentru studierea viitorului, membru al Clubului de la Roma

NEVOIA DE A DEFINI NIVELUL MINIM ȘI MAXIM AL CONSUMULUI

● Care considerați că poate fi contribuția viitorologiei la instaurarea unei noi ordini economice internaționale și crearea unei lumi mai bune și mai drepte ?

— Părerea mea este că studiile de viitorologie în acest moment al istoriei sînt pe de o parte capabile să conceapă dezvoltarea tuturor oamenilor, o dezvoltare diferențiată datorită culturilor diferite și în același timp să atingă obiectivele instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale. Aș spune că un obiectiv este răspunsul și responsabilitatea de a răspunde la asigurarea coexistenței pașnice și, mai mult, a ceea ce aș numi „interexistența", care înseamnă nu numai a trăi alături în aceeași lume, ci și a trăi în condițiile menținerii diferențelor respective. Cred că în acest domeniu studiile pe termen lung asupra viitorului pot oferi în mod cert un ajutor, în cadrul O.N.U., al altor organizații ca de pildă al Federației mondiale pentru studierea viitorului. De asemenea, recentul proiect al Clubului de la Roma, privind noua ordine economică internațională (R.I.O.) oferă o viziune pe termen lung, în direcția dezvoltării și a nevoii de dezvoltare a tuturor popoarelor, pe căi diferite, proprii.

● Afirmați că este mai important astăzi de a defini nivelul maxim social al consumului. De ce ?

— Consider că trebuințele fundamentale pot fi clasificate pe trei niveluri, ca cerințe de supraviețuire, de existență semnificativă și de existență deplină. Indicatorii trebuințelor sînt cuantificabili aproape complet la nivelul supraviețuirii, dar nu sînt cuantificabili la nivelul existenței semnificative și depline, pentru care sînt necesari alți indicatori. Cred că acesta este un domeniu foarte important în care studiile asupra viitorului ar trebui intensificate, pentru că indicatorii aspectelor calitative ale trebuințelor pentru o existență semnificativă și deplină sînt cei care vor da configurația viitorului, mai mult decît indicatorii cantitativi pentru supraviețuire ca atare,

Două concepte pe care încerc să le leg de această teorie sînt cele ale minimului și maximului social. Conceptul de minim social este legat de supraviețuire, dar nu numai sub aspect cantitativ, ci și calitativ ; cel de maxim social este legat de existența semnificativă și deplină. În vreme ce se discută foarte mult despre minimul social, se discută puțin despre maximul social, pentru că în mod cert el este și mai strîns legat de structurile puterii.

Acum înțelegem sau cel puțin începem să devenim conștienți de nevoia de a asigura un minimum social, cunoaștem bine care este situația în anumite părți ale lumii. Dar acest minim nu poate fi conceput fără a lua în considerare conceptul maximului social, de faptul că există o repartiție inechitabilă, și o concentrare a bunurilor, a consumului, care împiedică atingerea minimului social. De aceea, maximul social este important, chiar mai important, pentru că încă nu l-am definit ca concept. Faptul este legat de motivația trebuințelor. Dacă nu interiorizăm nevoia de a defini un maxim social, nu vom putea realiza o nouă ordine economică și politică internațională. Implicațiile privesc deci structurile politice.

● Una din ideile enunțate între alții de Alvin Toffler, este că se impune a fi regîndit raportul dintre consumul individual și consumul social. Care este părerea dv. în această privință ?

— Cred că problema este strîns legată de cea anterioară. Am trăit pînă acum într-o eră a consumului individual, global vorbind. Trebuie acum să ne străduim să ne învățăm cu ideea consumului social, care presupune o anumită repartiție, un acces echitabil la resurse oricare ar fi ele, adică o posibilitate echitabilă de a obține aceste resurse. Aceasta înseamnă consum social. Consider că problema se pune și în domeniul cultural. Consumul social înseamnă un consum global, cu diferite trebuințe, cu diferite minimuri sociale, potrivit cu ceea ce vor de fapt oamenii. Cred că Alvin Toffler are multă dreptate în această privință, căci este foarte important ca nivelurile consumului să nu fie fixate din afară. De aceea se și numește social, pentru că trebuie să fie fixat din interiorul colectivității, al societății, al națiunii și să fie interiorizat din punct de vedere social, nu individual. Cel puțin așa îl înțeleg eu. Este deci vorba de nevoia de coexistență, dacă dorim într-adevăr să supraviețuim, la toate nivelurile. Aceasta este, de altfel, și menirea viitorologilor. De aceea mă și aflu aici.

● Ce proiecte are Federația mondială de studiere a viitorului ?

— Federația își propuse să aibă rolul de organizație-umbrelă, astfel ca persoane, grupuri sau instituții lucrînd în domeniul studiilor asupra viitorului, în special pe termen lung, să poată dezbate și pune în circulație ideile. În prezent Federația numără aproape 300 membri individuali și circa 30 de instituții din aproximativ 40 de țări ale lumii. Înregistrăm acum o foarte bună participare din țările socialiste și în curs de dezvoltare, ceea ce este nou în domeniul studiilor viitorologice, unde grupurile aveau cel mai adesea o orientare occidentală.

Federația, al cărei statut a fost elaborat pe baza Declarației de la București, a organizat pînă acum cinci conferințe mondiale, care au dat o imagine asupra dezvoltării studiilor asupra viitorului.

Proiectele noastre de viitor privesc dezvoltarea acestor schimburi de păreri și de asemenea legarea cercetărilor din diferite domenii specifice. Unul din domenii, spuneam, este cel al dezvoltării legat de minimul și maximul social și de posibilitatea stabilirii unor indicatori care să-i definească.

Un alt proiect privește organizarea de cursuri postuniversitare de viitorologie la Centrul interuniversitar de la Dubrovnik, cu participanți din diverse țări, pentru a pregăti o nouă generație de oameni care gîndesc în acești termeni. Mi se pare important faptul că acest curs este interdisciplinar, ceea ce este caracteristic gîndirii asupra viitorului. Există un risc în acest domeniu că oamenii să fie mereu aceiași. Or, trebuie atrași mereu și tineri, inclusiv din țări în curs de dezvoltare. În aceeași ordine de idei menționez și cursul care va avea loc în luna august a.c. la Sibiu cu tema „Tendințe și evoluții noi în științele umane și sociale", care va fi foarte important în termeni metodologici și al studiilor pentru dezvoltare. El va avea loc sub egida Federației mondiale pentru studierea viitorului și a universităților din București și Cluj-Napoca.

Un alt proiect se referă la conferințele pe care le vom avea : Varșovia — aprilie 1977, Martinica — probabil în iunie 1977, apoi viitoarea conferință mondială, probabil în India, o țară în curs de dezvoltare.

De extremă importanță mi se pare și activitatea Centrului internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării de la București, care reunește cercetători ai viitorului cu cercetători din diferite domenii specifice.

● Care este opinia dv. despre ultimul raport al Clubului de la Roma, Raportul Laszlo ?

– Am participat și eu la elaborarea unei părți a lui. Mi se pare foarte important pentru că subliniază că obiectivele unor culturi diferite se pot dezvolta în obiective globale. Consider foarte important ca nu numai cercurile academice, ci și oamenii politici și factorii de răspundere din economie să înțeleagă că oameni diferiți au obiective diferite, dar că trebuie să găsim cel puțin cîteva obiective la realizarea cărora să putem coopera în cadrul interexistenței. Raportul încă nu este complet gata, dar, țelul și funcția lui mi se par foarte importante. Din cîte știu, raportul va fi dat publicității la sfîrșitul acestui an.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ECHITATEA — criteriu valoric al unei noi ordini economice și politice (II)

AM ARĂTAT în numărul precedent că în procesul afirmării ideii privind instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale se creează posibilitatea folosirii în practica modelării prospective a unui nou element de referință la nivelul valorilor — conceptul de echitate. Ne propunem, în cele ce urmează, să ilustrăm modalitățile de utilizare a acestui nou concept în analiza, cu uneltele teoriei sistemelor, a evoluției sistemului mondial în ansamblu.

Vom numi sistem mondial mulțimea „actorilor-state“ și a tuturor relațiilor dintre aceste state (politice, economice, culturale etc.). Vom presupune că fiecare stat este caracterizat printr-un număr de elemente (sau variabile de stare), o mulțime de relații între aceste elemente — determinate de structura socială, economică etc.) a sistemului național considerat — și o mulțime de obiective și valori, ce urmează a fi atinse prin deciziile pe care le ia.

Este evident că obiectivele au totdeauna un caracter prospectiv, antrenînd viitorul sistemului (cel puțin național) considerat. Din acest punct de vedere, aplicarea consecventă a metodei materialismului dialectic și istoric oferă baza științifică pentru relevarea conexiunilor dintre factorii economici, sociali și politici, a funcției decisive a schimbării sociale în cadrul progresului istoric. În limbaj formal, prin variabilele de stare putem introduce orice descriere a sistemului național economico-social. Particularizînd aceste variabile, vom obține diferitele sisteme de indicatori care descriu realitatea economico-socială, de exemplu : forțele social-politice și evoluția raportului dintre ele, populația, resursele naturale, producția (industrială și agricolă), nivelul de dezvoltare economică (produsul național brut, venitul național pe locuitor, raportul dintre populația angajată în producția industrială și cea agricolă etc.), asigurarea accesului la educație, sănătate, știință și cultură, structura și funcționarea instituțiilor politice, extinderea, intensitatea și orientarea relațiilor internaționale (politice, economice, culturale ș.a.m.d.).

Din punctul de vedere al înfăptuirii funcțiilor statului, unele dintre aceste variabile sînt date (de condițiile naturale, geografice, climatice etc.), și nu pot fi modificate prin decizii. Aceasta se exprimă, formal, prin anumite intervale de variație aprioric fixate unor variabile sau chiar prin anumite valori ce nu pot fi schimbate prin decizii. Am trece în această categorie, de pildă, resursele naturale, care nu sînt „echitabil“ distribuite de natură, orice abordare realistă trebuind să țină seama de acest factor. Alte variabile, însă, pot fi influențate și modificate prin acțiune economică sau politică. Vom numi aceste variabile, variabile de decizie (sau control).

Să urmărim acum cum pot fi descrise relațiile dintre variabilele de stare. Pare naturală supoziția că viteza de variație (ori, în particular, „ritmul de creștere“) al oricărei variabile de stare depinde de celelalte variabile de stare și de structura sistemului economico-social al statului respectiv. Prin aceasta am introdus precizarea că, desigur, capacitatea de a fixa variabilele de decizie sau control este în țările socialiste diferită de cea din țările cu alte organizări sociale. În același mod pot fi circumstanțiate pentru orice stat unele particularități ce derivă din amplasarea geografică, tradițiile istorice, din componența națională și amploarea problematicii pe care aceasta o generează, din implicarea în focare latente sau active de încordare etc. În particular, poate fi arătat că această ipoteză este suficient de generală spre a acoperi modelele de funcționare cu care se operează curent în modelarea globală.1) În raport cu variabilele de decizie sau control cunoscute, relațiile de funcționare de mai sus generează un spațiu de decizii posibile — în sensul de valori ale variabilelor de decizie compatibile cu starea, datele și structura sistemului.

Să vedem cum pot fi descrise obiectivele. Vom deosebi2) între obiectivele care afectează numai situația și comportarea „statului-actor“ — pe care le vom numi **d**-obiective — și obiectivele care pot afecta și pe alți parteneri (obiective pe care le vom numi **Nd**-obiective). În general, **d**-obiectivele pot fi exprimate prin funcționale de variabilele de stare pe intervalul de timp viitor. De acest tip sînt obiectivele curente ale dezvoltării (de exemplu, la un anumit moment viitor, produsul național brut trebuie să aibă o anumită valoare, sau producția industrială trebuie să aibă o anumită pondere în venitul național, sau trebuie să fie atins un anumit nivel al amenajării teritoriului ș.a.m.d.).

Să urmărim acum cum influențează evoluția contextului internațional starea statului considerat. În primul rînd, să remarcăm că, în fapt, variația fiecăreia din variabilele de stare ale acesteia nu depinde numai de starea lui, ci și de starea celorlalte state. Într-adevăr, într-o lume a interdependențelor, astfel de afirmații nu au nevoie să mai fie demonstrate. În al doilea rînd, trebuie remarcat și că aceste variații depind de relațiile dintre „statele-actori“, deci de structura sistemului mondial, ori de „ordinea economică și politică existentă“. În al treilea rînd, trebuie subliniat că multe din **d**-obiectivele unui stat sînt funcție și de starea și obiectivele altor „state-actori“. Vom înregistra aici nu numai fenomenul (nociv și studiat) al „mimetismului“ (tentația de a repeta erori dovedite, de pildă în problematica dezvoltării economico-sociale înțeleasă uneori numai în raport cu „performanțele“ societății de consum), ci și necesitatea obiectivă a corelării unora dintre obiectivele proprii cu starea și obiectivele partenerilor în procesul colaborării. În sfîrșit, să remarcăm că în structura **Nd**-obiectivelor considerarea rolului partenerilor apare prin definiție.

Din toate cele de mai sus rezultă că, în realitate, evoluția unui element, care caracterizează starea unui stat, este funcție de toate variabilele de stare ale acestuia, de structura sistemului său economico-social, de starea partenerilor și de structura sistemului mondial.[3] În mod analog, în fixarea obiectivelor unui stat, acesta ține seama de starea lui, de structura sa economică și social-politică, de ideologia și valorile sale etice, de conceptele sale social-politice, de obiectivele partenerilor și de structura sistemului mondial.

SÎNTEM ACUM în măsură să descriem, formal, „vechea" și „noua" ordine economică și politică.

În cadrul actualei ordini economice și politice, structura și evoluția sistemului mondial sînt date, așa cum am arătat mai sus, de evoluția „statelor-actori", condiționată de menținerea actualelor relații (economice, politice, tehnologice ș.a.) internaționale. Pentru descrierea acestei evoluții este, deci, suficient sistemul de relații de funcționare a sistemului mondial. Se poate cu ușurință arăta că schema „vechii ordini" poate fi reconstruită cu ajutorul acestor relații. Nivelul resurselor se obține ca o funcție de „datele" (și restricțiile) fiecărui „actor-stat", nivelul mijloacelor cu ajutorul variabilelor de decizie sau control, iar nivelul obiectivelor se constituie din obiectivele specifice ale statelor, acestea fiind, evident, condiționate de structura sistemului lor economico-social. Să menționăm, cu această ocazie, că relațiile de mai sus cuprind, drept cazuri particulare, relațiile ce stau la baza modelului mondial al lui J.W. Forrester (deci, și la baza modelelor Forrester-Meadows), ca și a abordării Mesarovič-Pestel a „creșterii organice".

Ce aduce nou conceptul de nouă ordine economică și politică în acest context?

După părerea noastră și în conformitate cu ceea ce rezultă din discuția de mai sus, în raport cu relațiile de funcționare apare un element adițional: vom numi acest element, **funcționala de echitate planetară.** Această funcțională va trebui să depindă de stările tuturor „actorilor-state", de mulțimea obiectivelor lor și, evident, de structura sistemului mondial sau, cu alte cuvinte, de ordinea mondială existentă. În mod indirect, ea va fi și funcție de structurile sistemelor economico-sociale ale „actorilor-state". Echitatea planetară este, deci, funcție de prezent (și, prin prezent, de întreaga evoluție trecută) și se referă, prin obiectivele pe care le introduce, și la viitor.

Drept cazuri particulare de funcționale de echitate, putem lua de pildă funcționala „lichidarea treptată a decalajelor în dezvoltarea economico-socială", ori funcționala „asigurarea nevoilor de bază ale tuturor locuitorilor planetei". Echitatea planetară propriu-zisă va putea fi exprimată prin condiții impuse funcționalei de echitate; de pildă, ca la un anumit moment viitor, decalajul să se reducă sub un anumit nivel, ori să nu depășească o anumită valoare — apreciată (discutabil) ca rezonabilă.[4] O condiție care pare să nu fi fost încă formulată — dar care se prezintă ca firească — este aceea ca „decalajul să scadă cît mai repede posibil".

În concluzie, deci, conceptul de nouă ordine economică și politică adaugă relațiilor de funcționare o condiție impusă funcționalei adiționale de echitate.

CE REZULTĂ din cele de mai sus?

Să revenim la examinarea „vechii" ordini economice și politice. Conform acestui tip de funcționare a sistemului mondial, o soluție la nivel mondial revine la o mulțime de decizii la nivel național, iar spațiul deciziilor mondiale va fi, deci, alcătuit din spațiile deciziilor posibile pentru „actori-state", fără a avea un punct de referință comun, unanim acceptat.

Dacă sistemul de relații de funcționare corespunzător actualei ordini admite soluții în variabilele de decizie ale „actorilor-state" — lucru ce poate fi ilustrat și de actualele stări de fapt —, cel puțin din punct de vedere formal este evident că „adăugarea" funcționalei de echitate și a condiției impuse acesteia, exprimînd un nou concept politic și filozofic, schimbă datele problemei. Într-adevăr, rămîne de demonstrat că, adăugînd noi condiții celor de funcționare, sistemul de relații mai admite soluții[5] în variabilele de decizie ale „actorilor-state".

Aici se află, după părerea noastră, unul din aspectele esențiale ale problemei noii ordini economice și politice mondiale, cel puțin din punct de vedere al modelării formale. Pentru a asigura rezolvarea, în spiritul egalității și echității, a problemelor de interes general, este necesară participarea tuturor statelor la procesul deciziei pe plan mondial. Aceasta impune ca structura relațiilor dintre state — sau structura sistemului mondial — să treacă, din grupa „datelor" (ca în actuala ordine mondială), în grupa „variabilelor de decizie". Cu alte cuvinte, dintr-o constantă, reprezentînd rezultatul unui raport de forțe și al unei concepții asupra relațiilor internaționale ce aparțin trecutului, structura sistemului mondial trebuie să devină o variabilă de conducere participativă a lumii, care să poată fi continuu reevaluată și modificată în vederea atingerii obiectivelor echității planetare. Noua ordine nu mai apare, deci, ca o simplă înlocuire a unor reguli de comportament internațional cu altele, ci ca o deschidere spre democrație, flexibilitate și raționalitate în relațiile internaționale, în care, poate, normele rigide și raționamentele standard vor fi înlocuite cu algoritme de comportament și **norme etice.**

Se pot cita azi numeroase fapte în sprijinul asertiunii că elementele noi apărute în conținutul și caracterul raporturilor dintre state, tendințele spre o reașezare democratică a vieții internaționale — ilustrate, printre altele, de numeroasele măsuri propuse la O.N.U. și în alte organizații internaționale — conduc într-adevăr la mărirea spațiului deciziilor la scară mondială. Democratizarea vieții internaționale, văzută ca o condiție necesară a înfăptuirii unei noi ordini pe plan mondial, implică, în ultimă instanță, o redimensionare într-un spirit nou a tuturor elementelor de ordin politic, economic, tehnic, științific, cultural și chiar psihologic care formează obiectul și conturează conținutul raporturilor dintre state.

În acest proces, contribuțiile românești se disting prin preocuparea de a realiza o îmbinare de esență între fondul și forma măsurilor preconizate, de a arăta cu claritate cum anume trebuie procedat, în ce cadru și cu ce mijloace pentru a se asigura soluționări viabile și eficiente, care să poată fi însușite și să fie, deci, aplicate de toate statele. Identificarea și fundamentarea conceptului-cheie de echitate, demonstrarea practică a posibilității de a-l include în raționamente și structuri formale, în cadrul unui sistem operațional, poate deveni, astfel, o contribuție la stabilirea axului de rezistență capabil să susțină structura complexă a modelului unei noi ordini economice și politice internaționale.

Sîntem în fața unui demers constructiv, care stabilește însă numai condițiile necesare instalării unor relații calitativ noi între state pe planeta noastră. Pentru a ajunge la un model global care să dea expresie conceptului de echitate sînt necesare încă multe eforturi. Desigur, nu numai de modelare formală. Dealtfel, se pare că încercările făcute pînă acum de construire a unor modele previzionale la scară globală au păcătuit tocmai prin ignorarea factorilor valorici, în mod eronat considerați ca necuantificabili.

Documentele celui de al XI-lea Congres al partidului nostru, Programul adoptat de Congres, contribuțiile teoretice de cea mai mare însemnătate ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie exemple de abordare novatoare, cu instrumentele materialismului dialectic și istoric, în analiza multilaterală a dezvoltării societății socialiste în România, în contextul marilor schimbări politice, economice, sociale și naționale ce au loc pe plan mondial, deschizînd o perspectivă clară, științific fundamentată, spre viitor. Pătrunderea înțelesului profund al documentelor programatice ale partidului nostru deschide cîmp larg și cercetării prospective. În această privință, conceptul românesc de nouă ordine economică și politică mondială oferă suportul teoretic pentru dezvoltări creatoare și în domeniul abordărilor conceptuale, inclusiv matematice, în lumina unei viziuni științifice asupra sensului și forțelor motrice ale progresului istoric în epoca contemporană.

M. BOTEZ
S. CELAC

---

1) Se poate, astfel, arăta că modelul „dinamicii mondiale" al lui J.W. Forrester, modelele Forrester—Meadows sau modelul Mesarovic—Pestel, prezentate în rapoarte către Clubul de la Roma, sînt de tipul menționat.

2) O analiză mai detaliată a acestor probleme se află în lucrarea noastră „Co-operative Management of Force-Induced International Situations: An Exercise in Formal Modelling" (în volumul „Mathematical Approaches to International Relations", M. Malitza Ed., sub tipar).

3) Relațiile de mai sus nu trebuie înțelese în mod mecanicist ca prescriind obligatoriu dependențe; evident, pentru unele variabile s-ar putea ca unele elemente să nu apară (unii parteneri ș.a.m.d.). Relațiile scrise sînt însă de maximă generalitate.

4) Astfel de exemple sînt date de „ipoteza lui J. Tinbergen", ori, implicit, în scenariile dezvoltate pe modelul Mesarovic—Pestel.

5) Utilizăm termenul „soluție" în sensul său matematic (soluție posibilă sau compatibilă cu restricțiile).

TURCIA

COORDONATE ALE MODERNIZĂRII ECONOMIEI

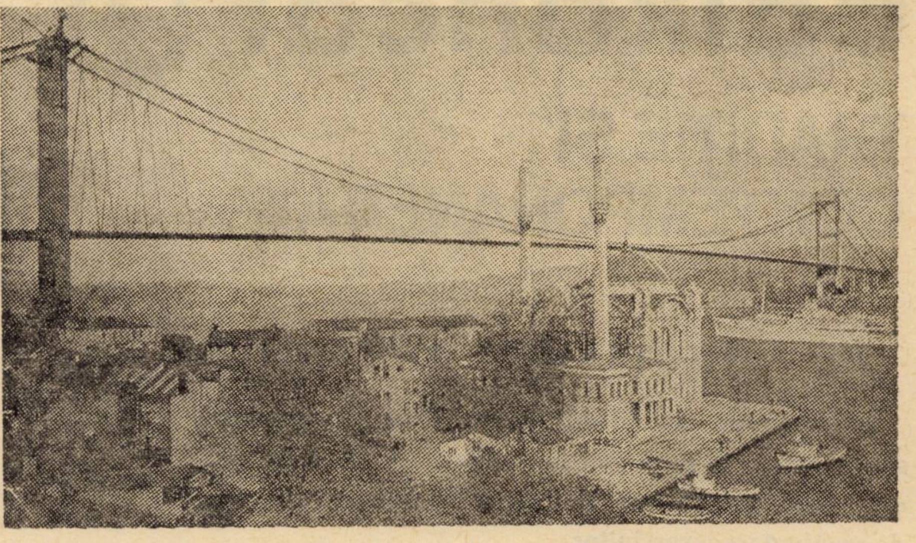

EVOLUȚIA RECENTĂ a economiei Turciei este marcată de eforturile deosebite ce se depun în această țară pentru modernizarea structurilor existente, pentru accelerarea ritmurilor de creștere în vederea reducerii și lichidării decalajelor ce o despart de țările cu economie dezvoltată.

Țară agrar-industrială, cu o populație de 40,2 milioane locuitori și cu o suprafață de 780 000 km², deținătoare a importante resurse de materii prime, Turcia realizează în prezent pași hotărîți pe calea industrializării — obiectiv central al politicii actuale a guvernului turc. Al treilea plan de dezvoltare economică a Turciei (1973—1977) are înscris ca obiectiv principal realizarea unui ritm mediu de 8% pe an, pe baza creșterii accelerate a industriei (10,5% anual), a producției de energie electrică (12,0%), a construcțiilor (10,5%). Agricultura urmează să se dezvolte într-un ritm de 3,7% anual, evidențiindu-se astfel eforturile de diversificare a economiei.

În primii trei ani de aplicare a planului s-au realizat ritmuri de creștere economică apropiate de cele prevăzute, prin orientarea investițiilor cu precădere în industrie, reducîndu-se populația ocupată în agricultură și modernizîndu-se structurile acesteia. Produsul național brut real a crescut cu 7,9% în 1975 (7,4% în 1974), cifrîndu-se ca sumă totală la 524,7 miliarde lire turcești (16 lire = 1 dolar) și atingînd circa 900 dolari pe un locuitor.

CA URMARE a efortului investițional însemnat din ultimii ani producția industrială înregistrează sporuri substanțiale : de 13,4% în 1973, 8,6% în 1974 și 9,2% în 1975. În 1975 creșteri semnificative ale producției industriale s-au realizat în siderurgie, construcții de mașini, energie electrică, chimie, materiale de construcții, textile, industria alimentară. Producția de autovehicule, a atins 132 000 unități în 1975 față de 108 880 în 1974, cea de oțel 1,7 milioane tone (1,5 milioane în 1974), în timp ce producția de energie electrică a crescut anul trecut cu 15,5% față de anul precedent, cea de ciment cu 20%, iar cea de textile din lînă cu 20,5%. Pentru 1976 este prevăzută construirea a 26 noi obiective industriale ce cuprind fabrici de motoare diesel, de mașini grele, mașini-unelte, turbine și cazane cu aburi, cutii de viteze și elemente de transmisie. Pe lista de priorități sînt incluse : extinderea șantierelor navale, un nou complex siderurgic și o uzină pentru construcții aeronautice. În paralel se pune accent pe modernizarea fabricilor existente prin introducerea de tehnologii moderne.

Agricultura continuă să fie cel mai important sector al economiei Turciei, ocupînd 60,5% din populația activă a țării, contribuind cu circa 30% la formarea PNB și asigurînd 75% din veniturile provenite din export. Anul 1975, datorită și condițiilor meteorologice favorabile, a marcat o creștere de 8,9% a producției agricole. Recolta de grîu a atins 14,7 milioane tone, față de 11,16 milioane tone în 1974, iar producția de citrice a însumat 500 000 tone, cu 9,5% mai mult decît în 1974. Pe lîngă factorii pedo-climatici, obținerea acestor producții a fost favorizată de creșterea suprafețelor irigate, de extinderea folosirii îngrășămintelor chimice și de progresele mecanizării lucrărilor agricole. În 1975 agricultura Turciei dispunea de peste 50 000 tractoare, extinderea parcului fiind asigurată în principal prin import.

O importanță deosebită se acordă în prezent dezvoltării culturilor industriale : bumbac, tutun, sfeclă de zahăr, creșterii randamentelor la hectar ale acestora. Prioritățile din domeniul investițiilor reflectă această orientare, Turcia beneficiind în același scop și de împrumuturi acordate de Grupul Băncii Mondiale.

În structura exportului Turciei, un loc important au continuat să-l dețină în 1975 produsele agroalimentare (56,6% din total), urmate de produsele industriale (35,9%) și de minereuri-metale (7,5%). La import, ponderea principală au deținut-o în 1975 materiile prime (54,3% din total), urmate de mașini și utilaje (35,2%), materiale de construcții (6,1%) și bunuri de consum (4,4%). Principalii parteneri comerciali ai Turciei în 1975 au fost, ca și în anii precedenți, o serie de țări occidentale industrializate, dintre care statele membre ale C.E.E. dețineau 43,9% din export și 49,3% din import. Ponderea țărilor socialiste în același an a fost de 9,3% în export și 5,9% în import.

RELAȚIILE româno-turce au cunoscut în ultimii ani o evoluție ascendentă, marcată de creșterea și diversificarea schimburilor comerciale. S-au intensificat colaborarea și cooperarea economică, îndeosebi în industriile extractivă, constructoare de mașini, chimică și petrochimică, în agricultură și în industria alimentară, în transporturi și în alte domenii de interes reciproc. Cu prilejul vizitei oficiale întreprinse în țara noastră în luna august 1975 de primul ministru al Republicii Turcia, Suleyman Demirel, la invitația președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cele două părți au relevat cu satisfacție dezvoltarea fructuoasă a relațiilor de prietenie și colaborare între cele două țări, faptul că lărgirea și aprofundarea relațiilor lor bilaterale sînt în interesul reciproc al celor două popoare, al cauzei păcii și colaborării în Balcani, în Europa și în întreaga lume. Cu acest prilej a fost semnat Acordul pe termen lung de cooperare economică, industrială și tehnică, menit să constituie baza unei cooperări industriale și tehnice durabile și reciproc avantajoase.

Schimburile comerciale româno-turce se desfășoară în baza Acordului pe termen lung pentru dezvoltarea schimburilor comerciale (1971—1973), semnat la 27 octombrie 1970 și prelungit prin tacită reconducțiune pentru perioada 1974—1976. În anul 1975 nivelul schimburilor comerciale dintre România și Turcia a fost de circa 5 ori mai ridicat față de cel din 1971. România exportă în Turcia în principal mașini și utilaje, produse chimice, produse metalurgice, hîrtie, celuloză ș.a. și importă diverse produse prelucrate, bumbac fibră, minereuri-metale, celuloză, viscoză, produse agroalimentare.

Vizita pe care președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, o efectuează în Turcia, se înscrie în istoria relațiilor româno-turce ca unul din cele mai însemnate momente, marcînd o nouă etapă în dezvoltarea și diversificarea relațiilor economice și de cooperare pe multiple planuri în interesul celor două națiuni, al cauzei generale a progresului și păcii în lume.

Corneliu ALBU
INSCIN

balkancar

TRADIȚIE ȘI CONTEMPORANEITATE

ELECTROPALAN CU CABLU SAU CU LANȚ ?

Numeroasele modificări constructive și execuțiile speciale fac, în mod practic, nelimitată sfera de aplicare, dînd posibilitate încadrării în sisteme complexe de manipulare a sarcinilor.

Capacitate de ridicare — pînă la 12 500 kgf (la cele cu cablu) și 2 000 kgf (la cele cu lanț)

Înălțimea de ridicare — pînă la 36 m (la cele cu cablu) și 6,4 m (la cele cu lanț)

Exportator :
BALKANCARIMPEK
Bulgaria, Sofia, str. Alabin 56
Telex 022386

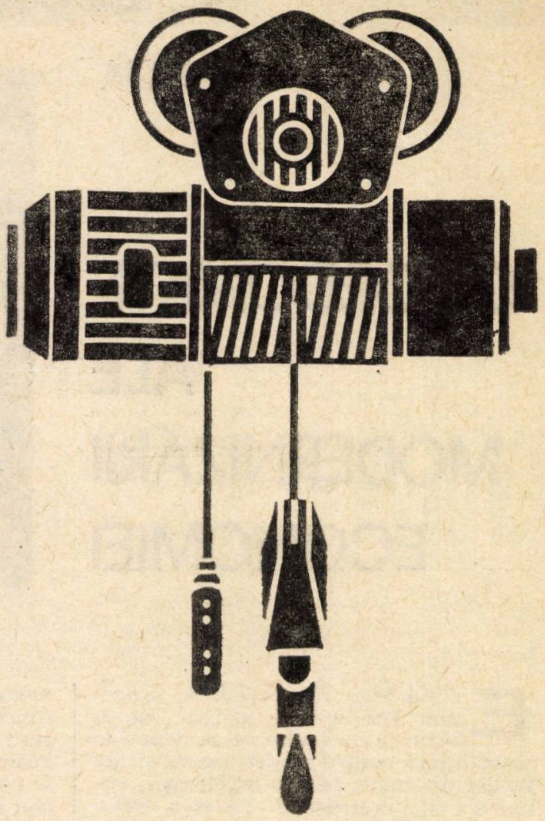

REPREZENTANȚA COMERCIALĂ
BULGARĂ
București, str. Galați 32
Telefon 11 20 87

PUBLICOM

MACHINOEXPORT

BULGARIE

STRUNG REVOLVER
AUTOMAT ASR-200

Strungul se folosește la prelucrarea automată de mare productivitate a pieselor, incepînd cu barele calibrate sau nu, cu diametrul de 40 mm, precum și a pieselor prelucrate preliminar, cu diametrul de 20—85 mm și lungimea de 20—155 mm. Prin prelucrarea semiautomată dimensiunile părților prelucrate sînt determinate de parametrii geometrici ai mașinii.

Comanda cu program prin afișare a cotelor se realizează cu ajutorul semiconductoarelor și prezintă o mare siguranță în exploatare.

ASR-200 este o mașină modernă cu mari posibilități tehnologice și o mare precizie de prelucrare. Este prevăzută cu un set complet de scule și accesorii suplimentare.

Diametrul maxim de prelucrare :

— deasupra căruciorului transversal	220 mm
— deasupra bancului de lucru	400 mm
Cursa longitudinală a căruciorului cu cap revolver	450 mm
Cursa căruciorului transversal	± 100 mm
Precizia de execuție :	
Repetiția în timpul copierii	0,05 mm
Rugozitatea	Ra = Mm (V6b)

Exportator : MACHINOEXPORT — S.A.R.L.
Sofia, str. Aksakov nr. 5
Tel : 88 53 21 ; Telex : 22 425 ; Telegrame : MACHINOEXPORT
— Sofia

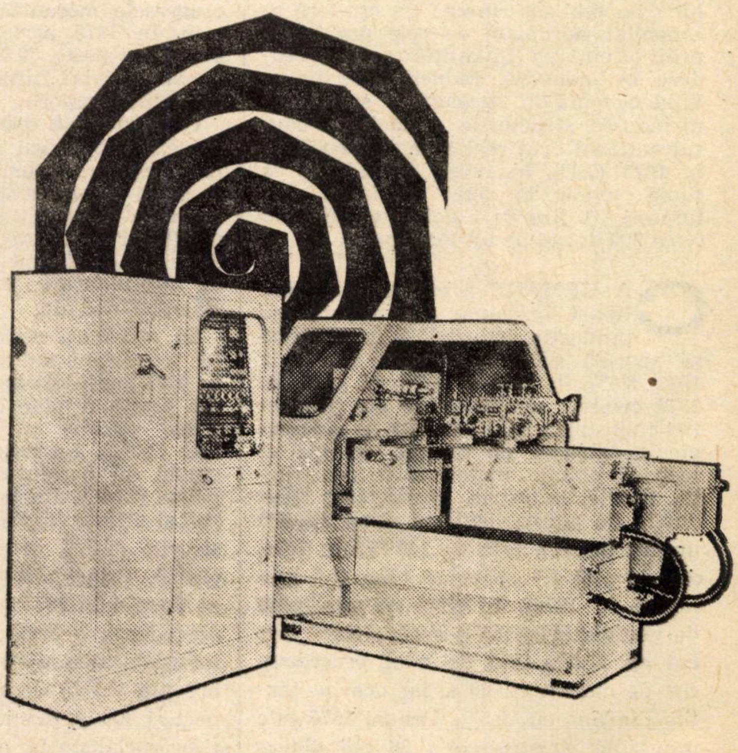

PUBLICOM

DOCUMENTAR

TENDINȚE ÎN DEZVOLTAREA TEHNICII DE CALCUL

Un „loc întîi" cucerit cu discreție

PENTRU a sublinia importanța tehnicii de calcul în cadrul revoluției științifice-tehnice contemporane unii autori au împărțit istoria omenirii în două perioade mari : perioada roții și perioada electronicii. Cert este că fără concursul calculatoarelor nu s-ar fi putut lansa primul satelit artificial al Pămîntului, omul nu ar fi putut ajunge în cosmos și păși pe Lună. Merită relevat totodată faptul că tehnica de calcul s-a „strecurat" cu discreție în avangarda revoluției tehnico-științifice, spre deosebire de un alt domeniu al tehnicii moderne și anume tehnica nucleară, care a apărut cu multă vîlvă fără să reușească însă, pînă în prezent, să justifice speranțele mari pe care omul și le-a pus în utilizările ei pașnice.

În prezent este acceptată părerea că planificarea, organizarea, controlul unei ramuri economice moderne nu mai sînt posibile, dincolo de o anumită limită a valorii producției, fără utilizarea în acest scop a calculatoarelor. Deci tehnica de calcul s-a dezvoltat și ca o necesitate a economiei moderne, fără să uităm însă că o parte importantă a eforturilor de cercetare și a rezultatelor acestora au fost, din păcate, cuprinse în sfera utilizărilor militare. Trebuie arătat că la început calculatoarele au fost folosite ca niște rigle de calcul mai avansate, pentru rezolvarea unor probleme tehnico-științifice, și că treptat utilizările s-au extins și asupra sferelor economice. Astfel, inițial calculatoarele au fost destinate în țările capitaliste să accelereze lucrările administrativ-contabile îndeosebi în scopul eliminării unor posturi de funcționari. Acest rol al utilizării tehnicii de calcul rămîne încă valabil, dar capătă o importanță secundară.

În tabelul nr. 1 se dau spre exemplificare cifre pentru Suedia privind economisirea de locuri de muncă prin introducerea calculatoarelor.

O importanță mult mai mare, deși nu poate fi exprimată valoric, o are influența directă a utilizării calculatoarelor asupra calității conducerii și planificării întreprinderilor și a ramurilor economice. O fază calitativ superioară o reprezintă utilizarea tehnicii de calcul ca ajutor direct în luarea deciziilor, prin implementarea unui sistem integrat de conducere cu ajutorul calculatorului, care asigură, în timp real util, informațiile necesare în procesul de decizie.

Spre egalarea pieței automobilelor

CELE SUCCINT ARĂTATE aici permit formarea unei păreri asupra laturii calitative a locului pe care-l ocupă tehnica de calcul în revoluția tehnico-științifică și în economia modernă în general. Cît privește ponderea cantitativ-valorică a domeniului, ea este încă redusă, dar se află în continuă creștere. Ca ilustrare menționăm că în S.U.A. — încă principalul producător de tehnică de calcul din lume — ponderea producției de calculatoare în produsul național brut a fost cuprinsă în perioada 1970—1973 între 0,5% și 0,7%. Pentru 1980 și 1985 se prevede creșterea acestor ponderi la 1,49/ respectiv 2,35%.

O imagine asupra ponderii tehnicii de calcul este dată de cheltuielile pentru activitatea de prelucrare automată a datelor sau, conform termenului deja încetățenit, pentru informatică. Este vorba de cheltuielile pentru achiziționarea-închirierea, instalarea și exploatarea de calculatoare și programe, precum și de cele legate de forța de muncă.

În tabelul nr. 2 se dau ponderi efective și prognosticate ale cheltuielilor pentru informatică în produsul național brut al cîtorva țări capitaliste dezvoltate.

Fapt semnificativ : se consideră că în 1985 piața informaticii din S.U.A. va egala piața automobilelor, ceea ce este extrem de mult ținînd cont de ponderea importantă a industriei de automobile în economia americană.

Tabel nr. 1

Anul	Numărul locurilor de muncă în prelucrarea automată a datelor	Raportul locuri de muncă înființate/locuri de muncă desființate	Numărul locurilor de muncă necesare în cazul folosirii mijloacelor tradiționale	Economii nete de locuri de muncă
1970	22 000	1,6	35 000	13 000
1979, estimare minimală	52 000	2,5	130 000	78 000
1979, estimare maximală	76 000	2,5	190 000	114 000

Sursa: „Data och näringspolitik 74" → Stockholm 1974.

Concurență și generații

DATORITĂ ponderii sale ridicate în producția și desfacerea (vînzări și închirieri) de calculatoare și servicii în lumea capitalistă, firma americană I.B.M. a avut și are o influență considerabilă asupra dezvoltării tehnicii de calcul. În prezent se consideră că I.B.M. deține circa 53% din piața mondială a tehnicii de calcul. Sînt puține ramurile economiei în care să existe o asemenea dominare netă a pieței de desfacere ca în cazul calculatoarelor. De exemplu, în cazul industriei automobilelor — și ea puternic concentrată — firma General Motors, cel mai mare producător din lumea capitalistă, are circa 17% din piață.

Datorită ponderii sale ridicate în producție și în volumul desfacerii, I.B.M. determină însă linia generală de dezvoltare a tehnicii de calcul în lumea nesocialistă. Pentru a putea supraviețui, celelalte firme nu pot merge pe o linie complet diferită de cea a I.B.M. Dar întrucît seriile de fabricație ale I.B.M. sînt de circa 10 ori mai mari decît ale oricărei alte firme, este dificil de a concura în cazul cînd se copiază exact linia I.B.M. Din acest motiv unele firme caută să se specializeze în anumite sectoare ale tehnicii de calcul. Ca ilustrare pot fi citate firmele C.D.C., specializată în periferice și în calculatoare pentru lucrări științifice (universități, prospecțiuni de petrol, proiectări aerospațiale) și N.C.R., specializată în sisteme de calcul pentru bănci și rețele comerciale. Concurența ascuțită determină pe de altă parte eliminarea continuă a unor firme din domeniul tehnicii de calcul, fie prin faliment, fie prin abandonarea producției respective, fie prin absorbire de către firme mai mari, fie prin fuzionare și prin crearea de societăți mixte.

Limitele capacității lor de concurență au determinat pînă acum grosul firmelor producătoare să aștepte ca I.B.M. să lanseze seriile sale de calculatoare — din generația 3 (seria 360) și din generația 3,5 (seria 370) —, pentru a lansa apoi și ele seriile lor corespunzătoare. Se spune că același lucru se va întîmpla și cu următoarea generație nouă de calculatoare. Cu toate acestea se poate afirma că trăsăturile noii generații de sisteme de calcul și tendințele în dezvoltarea tehnicii de calcul în deceniul următor vor fi puternic influențate de următorii trei factori :

a) dezvoltările tehnice și economice

ECONOMIE MONDIALA

Tabel nr. 2

Țara	Raportul cheltuieli pentru informatică / PNB				
	1967	1970	1973	1980	1985
Anglia	0,77	1,55	2,33	4,75	7,30
Belgia și Luxemburg	0,56	1.15	1,82	4,20	7.10
Franța	0,77	1,18	1,89	4,40	7,40
R.F.G.	0,71	1,34	1,92	4,20	7,10
S.U.A.	1,16	2,11	2,57	5,50	8,70

Sursa : „L'expansion", iulie-august 1975

ale părții de hardware din sistemele de calculatoare ;

b) dezvoltarea sistemelor de calculatoare ;

c) dezvoltarea software-ului, a limbajelor de programare și a băncilor de date.

Costurile sub impactul miniaturizării

DEZVOLTAREA cea mai rapidă a tehnicii de calcul, se consideră în publicațiile de specialitate, va avea loc în domeniul circuitelor electronice logice, datorită progreselor tehnologiei de miniaturizare, creșterii vitezelor de comutație și scăderii continue a costurilor. Pe linia aceasta se folosesc diferite tehnici, dar perspectivele cele mai promițătoare le au circuitele integrate pe scară largă (LSI) și foarte largă (VLSI), realizate pe bază de tehnologie MOS (ieftine, dar destul de lente încă) și bipolare (rapide, dar scumpe).

Ca o ilustrare a acestei tendințe se remarcă deja existența pe piață a unor elemente microprocesoare complete împachetate în capsule cu dimensiuni de circa 2,5 ×1,6 ×0,4 mm. Aceste elemente vor putea fi interconectate între ele pentru a forma astfel unitățile centrale și celelalte părți electronice ale unor calculatoare mici și în cele din urmă chiar și ale unor calculatoare mari. În acest mod se întrevede scăderea de circa 9—10 ori a costului circuitelor logice ale calculatoarelor, inclusiv al memoriilor realizate cu circuite semiconductoare.

În plus, perfecționările tehnologice vor permite extinderea modularității sistemelor, putîndu-se trece de la un model de calculator la următoarele, mai mari, prin adăugirea unor module constructive la locul de utilizare.

În general se poate spune că la toate perifericele, terminalele și memoriile externe cu dispozitive electromecanice se va produce o îmbunătățire a tehnologiei de mecanică fină de realizare, care va duce la creșterea siguranței în funcționare și la reducerea prețului de cost. Această reducere a costului va fi însă mai puțin însemnată decît în părțile electronice. Se precizează că în viitorii 10 ani costul total al unui sistem de calcul se va reduce de 3 sau 4 ori.

În privința dimensiunilor calculatoarelor este răspîndită părerea că vor tinde să se dezvolte și să se răspîndească în special calculatoarele mari, pe de o parte, și minicalculatoarele pe de altă parte. În sprijinul acestei păreri se aduc între altele următoarele argumente : costul prelucrării unei unități de informație pe un calculator mare sau supercalculator este mult mai mic decît pe un calculator mediu sau mic ; necesitățile de tehnică de calcul ale utilizatorilor sînt fie mici și foarte diverse (domeniul minicalculatoarelor), fie foarte mari (fiind necesare deci calculatoare mari).

În privința calculatoarelor mari s-a ajuns deja la viteze de peste 100 MIPS (milioane instrucțiuni pe secundă). În privința minicalculatoarelor se crede că viteza acestora va ajunge la cea pe care o au azi calculatoarele medii. Din cauza seriilor mari de fabricație și a costului mai redus pe unitate, progresul tehnologic va fi mai dinamic la minicalculatoare.

Unii specialiști consideră că generația următoare de calculatoare va fi formată din calculatoare de generația 3 interconectate în rețele de calculatoare. Se apreciază că cele mai multe din calculatoarele în funcțiune în 1980—1985 vor fi conectate prin intermediul unor linii de transmisii de date cu alte calculatoare sau cu echipamente terminale dispuse la distanță.

În viitor accentul se va pune pe dezvoltarea rețelelor de calculatoare poligonale cu noduri stelate. Cu ajutorul lor se va mări flexibilitatea, accesibilitatea și siguranța în funcționare a sistemelor. Sarcinile se vor putea distribui optim pe întreaga rețea. În cazul defectării unor centre nodale, sarcinile vor fi preluate de restul sistemului de calcul în mod cu totul asemănător ca la rețelele de producere și distribuire a energiei electrice, deosebirea constînd în faptul că în rețelele de calculatoare se generează și se distribuie putere de calcul în loc de putere (energie) electrică. De adăugat că fiecare utilizator, căruia i s-a alocat acest drept, va avea acces la memoriile întregii rețele și va putea utiliza bibliotecile de programe ale celorlalte calculatoare. De asemenea, rețeaua va realiza interconectarea băncilor de date.

ing. Daniel DRAGOȘ

Institutul de tehnică de calcul

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Raportul de schimb: evoluții defavorabile țărilor în curs de dezvoltare

GRAFICUL alăturat ilustrează dinamica — in anii 1974—75 — a raportului de schimb pe exemplul a zece produse primare, care dețin o pondere însemnată în exportul țărilor în curs de dezvoltare, și a unor articole sau grupe de articole, importate de țările respective. În decurs de un an (trim. I 1975, față de trim. I 1974), apare evidentă deteriorarea poziției țărilor exportatoare de produse primare, ele trebuind să exporte — de exemplu pentru importul aceleiași cantități de îngrășăminte — de 3,6 ori mai mult cupru, de 3,2 ori mai mult cauciuc natural, de 2,4 ori mai mult orez, de 2 ori mai multă cafea ș.a.m.d. O evoluție similară a raportului de schimb se constată și față de grupa „produse finite" sau față de oțel, fiind mai nuanțată în cazul carburanților și, mai ales, al cerealelor.

O situație mai favorabilă găsim în cazul zahărului, al cărui raport de schimb s-a consolidat în perioada examinată. Evoluția prețurilor din următoarele trimestre ale anului trecut a accentuat, însă, deteriorarea raportului de schimb în comerțul țărilor în curs de dezvoltare. După ce în ianuarie 1975 prețul zahărului sporise de circa 3,7 ori față de aceeași lună a anului precedent, el a urmat apoi o curbă descendentă, ceea ce a anulat pînă la sfîrșitul lui 1975 aproape tot sporul realizat anterior. Aceeași tendință s-a manifestat, mai lent, în cazul orezului sau la cacao, creșteri de o anvergură relativ redusă înregistrîndu-se la cafea, cauciuc natural sau bumbac.

Deteriorarea raportului de schimb în comerțul țărilor în curs de dezvoltare a acționat în direcția creșterii datoriei lor publice externe în perioada 1968—1975: cu 115,1% în cazul Africii, cu 109,6% în cel al Americii Latine și cu 108,9 % în cel al țărilor asiatice. Ceea ce determină — subliniază revista „Cérès", care publică datele de mai sus — agravarea an de an a decalajului dintre datoriile contractate de țările în curs de dezvoltare și posibilitățile acestora de a le rambursa. Datele statistice atestă astfel o dată mai mult necesitatea presantă a unor acțiuni concrete cît mai eficiente în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, în vederea asigurării unor prețuri echitabile pentru produsele exportate de ele.

N. P.

Raportul de schimb, [1]) calculat față de bază 1969—71 = 100

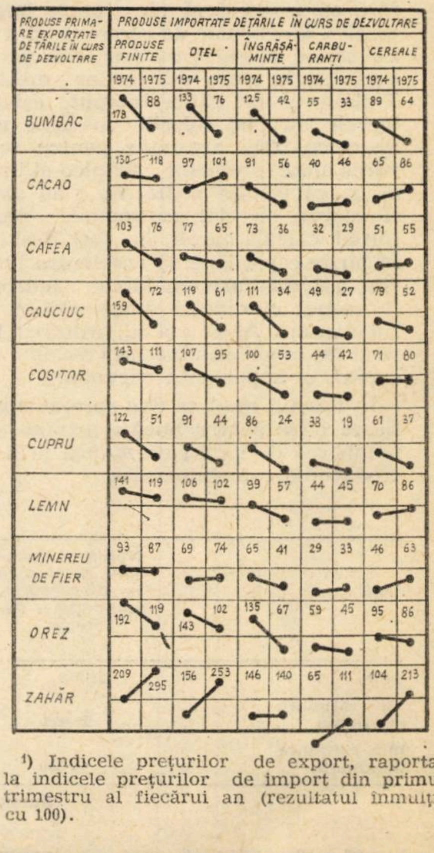

PRODUSE PRIMARE EXPORTATE DE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE	PRODUSE IMPORTATE DE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE									
	PRODUSE FINITE		OȚEL		ÎNGRĂȘĂMINTE		CARBURANȚI		CEREALE	
	1974	1975	1974	1975	1974	1975	1974	1975	1974	1975
BUMBAC	178	88	133	76	125	42	55	33	89	64
CACAO	130	118	97	101	91	56	40	46	65	86
CAFEA	103	76	77	65	73	36	32	29	51	55
CAUCIUC	159	72	119	61	111	34	49	27	79	52
COSITOR	143	111	107	95	100	53	44	42	71	80
CUPRU	122	51	91	44	86	24	38	19	61	37
LEMN	141	119	106	102	99	57	44	45	70	86
MINEREU DE FIER	93	87	69	74	65	41	29	33	46	63
OREZ	192	119	143	102	135	67	59	45	95	86
ZAHĂR	209	295	156	253	146	140	65	111	104	213

---

[1]) Indicele prețurilor de export, raportat la indicele prețurilor de import din primul trimestru al fiecărui an (rezultatul înmulțit cu 100).

TENDINȚE • CONJUNCTURI

Evoluția prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna mai 1976

ÎN CURSUL LUNII mai a.c., prețurile internaționale ale produselor de bază au continuat să prezinte o tendință ușoară de creștere. Potrivit indicelui agregat INSCIN, prețurile internaționale ale materilor prime, semifabricatelor industriale și produselor alimentare cuprinse în nomenclatorul de export import al R. S. România au crescut în luna mai a.c. cu 0,7%, față de creșterea cu 0,4% înregistrată în luna precedentă.

Caracteristică pentru luna mai a.c. a fost creșterea prețurilor la produsele alimentare (+1,2%), spre deosebire de luna precedentă cînd acestea au scăzut (—3,6%). Prețurile au crescut la cereale (+2,8%), în special la porumb.

De asemenea, prețurile au crescut la zahăr și, în special la produsele tropicale (cacao, cafea) datorită perspectivelor nefavorabile pentru al doilea an consecutiv, ale producției mondiale de cafea. În schimb, prețurile au scăzut la semințe oleaginoase, grăsimi animale și vegetale (—3,2%), precum și la animale și produse animaliere (—1%).

Pe ansamblul combustibililor *prețurile au rămas practic neschimbate în mai a.c. față de luna precedentă. Prețurile au crescut ușor la produsele petroliere (+0,4%), în special la benzină superioară; la cărbuni și cocs au scăzut ușor.*

La materiile prime industriale, *prețurile au crescut pe ansamblu cu 0,9%, mai puțin decît în luna precedentă (+1,2%). În luna mai au crescut în special prețurile la cauciuc (+8,9%), fibre animale și vegetale (+5%) și la piei (+3,2%). Prețurile la metale au avut o evoluție diferențiată: creșteri substanțiale la cositor și mai reduse la aluminiu, cupru și plumb, în timp ce la zinc și nichel au scăzut, iar la laminate din oțel au rămas neschimbate.*

INDICELE SINTETIC INSCIN IN ANII 1974-1975 SI IN PERIOADA APRILIE-MAI 1976

1970-1972=100

Categorie de produse	Anul	Indici anuali	Apr.	Mai
INDICE GENERAL	1974	240,4	230,3	242,3
	1975	218,7 a)	219,6	219,4
	1976		221,3 a)	222,8 a)
1. Produse alimentare	1974	230,8	206,3	207,9
	1975	203,7	208,2	186,5
	1976		177,1 a)	179,2 a)
- cereale	1974	261,5	232,6	209,9
	1975	216,7	210,5	189,4
	1976		201,5	207,1
- semințe oleag., prod.deriv., grăsimi anim. și veg.	1974	240,8	222,4	240,4
	1975	195,0	205,8	179,4
	1976		158,7	153,6
- animale, carne și prod. animaliere	1974	128,3	126,0	127,7
	1975	159,3	157,4	159,2
	1976		146,8 a)	145,3 a)
- zahăr și produse tropicale	1974	437,5	351,2	372,7
	1975	314,0	346,5	266,9
	1976		243,1	259,2
2. Combustibili	1974	336,8	322,1	344,0
	1975	343,0	337,6	343,7
	1976		365,0	364,8 a)
- cărbuni și cocs	1974	193,6	168,6	210,3
	1975	260,0	268,0	270,8
	1976		263,6	261,1 a)
- țiței	1974	567,1	567,1	567,1
	1975	461,2	450,9	450,9
	1976		493,4	493,4
- produse petroliere	1974	380,9	369,9	382,3
	1975	373,9	358,6	369,5
	1976		408,4	409,9
3. Materii prime industriale	1974	216,1	222,3	225,2
	1975	188,2 a)	189,7	195,2
	1976		195,6 a)	197,3 a)
- minereuri	1974	139,6	145,1	149,4
	1975	168,1 a)	171,5	173,0
	1976		165,6 a)	164,4 a)
- metale	1974	231,5	237,9	243,9
	1975	185,1	184,7	193,0
	1976		192,4 a)	192,5 a)
- cauciuc	1974	210,3	237,7	242,1
	1975	159,8	150,9	150,5
	1976		212,1	230,9
- lemn și produse din lemn	1974	232,1	232,8	236,1
	1975	229,0	237,2	237,8
	1976		216,1 a)	216,3 a)
- fibre animale și vegetale	1974	192,0	203,9	190,0
	1975	162,4 a)	160,6	166,5
	1976		193,8 a)	203,5 a)
- piei	1974	122,3	132,6	135,3
	1975	114,8	114,9	118,4
	1976		186,2	192,2

a) Date provizorii pentru: cocs de furnal, huilă, minereu de fier, țevi din oțel, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, fibre celulozice, vite și porci vii.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior —INSCIN

Noua Zeelandă: măsuri anticriză

DEFICITUL balanței comerciale externe a Noii Zeelande pe exercițiul financiar 1975/76 este evaluat la circa 1 miliard de dolari neozeelandezi. Creșterea acestui deficit, ca și accentuarea fenomenelor de criză în economia țării au determinat guvernul să adopte recent o serie de măsuri restrictive, urmărind restrîngerea cererii interne la unele articole de import, ca automobilele, televizoarele în culori ș.a. Concomitent, sînt prevăzute măsuri menite să întărească controlul statului asupra operațiunilor de credit din țară, să stimuleze acțiunile de economisire, să perfecționeze structura sectorului financiar și să mărească volumul resurselor bănești de care dispun băncile din Noua Zeelandă.

Începînd de la 1 iulie a.c. va începe aplicarea — timp de 12 luni — a unui nou sistem de licențe la import; chiar dacă valoarea globală a importurilor pe bază de licențe va rămîne în perioada 1976/77 la nivelul exercițiului precedent, volumul lor fizic va scădea cu circa 30% (ținînd seama de creșterea prețurilor la import, cît și de efectele devalorizării dolarului neozeelandez în august 1975). În cercurile oficiale se apreciază că în următorul exercițiu financiar valoarea importurilor nu va spori decît cu circa 10% în prețurile curente față de perioada 1975/76.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 14—18.VI.1976 s-a caracterizat prin mișcări calme ale cursului dolarului american față de restul valutelor occidentale.

În ciuda unor factori pozitivi (indicele producției industriale a fost superior în luna mai comparativ cu luna aprilie) **dolarul american** a înregistrat o ușoară tendință de depreciere față de majoritatea valutelor occidentale.

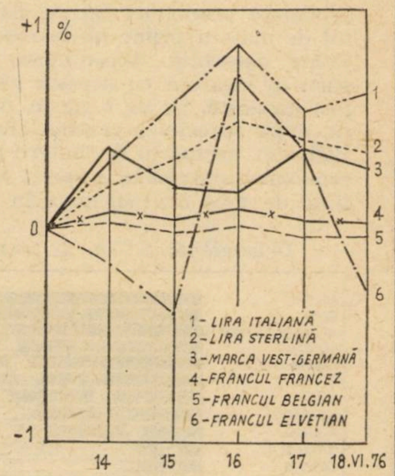

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale, față de dolarul S.U.A., în perioada 14—18 iunie 1976, luînd ca bază nivelul din 11 iunie 1976

Francul elvețian, după ce a atins la un moment dat un nivel de 2,4950 franci pentru 1 dolar (depreciere cu 0,4% față de sfîrșitul perioadei trecute), s-a repreciat într-un timp scurt cu peste 1%, ajungînd la 2,4650 franci pentru 1 dolar și fiind din nou supus unor puternice speculații. Banca Națională a Elveției a fost nevoită să intervină iarăși pe piață cu sume destul de importante pentru a opri această repreciere. Ca atare, la sfîrșitul intervalului, francul elvețian cota cca. 2,4920 franci pentru un dolar (depreciere cu 0,34% față de sfîrșitul perioadei trecute). Intervențiile din ultimul timp ale băncii centrale a Elveției, recunoscute ca nemaiîntîlnite de multă vreme, au drept scop împiedicarea reprecierii valutei elvețiene la nivele la care exporturile elvețiene au de suferit, în condițiile în care piața elvețiană este considerată prin excelență o piață a „banilor fierbinți" („hot money market"), o piață de refugiu pentru capitalurile din alte valute apreciate mai puțin stabile.

Lira sterlină a înregistrat în cursul intervalului amintit un nivel de 1,78 dolari pentru o liră sterlină, cotînd la sfîrșitul intervalului 1,7780 dolari (respectiv o repreciere cu 0,36% față de sfîrșitul perioadei trecute).

Lira italiană s-a repreciat și ea față de dolarul american cu circa 0,6% comparativ cu sfîrșitul săptămînii trecute. Dobînzile foarte mari la depozitele în eurolire italiene (la o lună în jur de 33% p.a., iar la 12 luni de peste 30% p.a.), la fel ca și cele de la intern, unde principalele bănci comerciale au mărit din nou dobînda preferențială („prime rate") de la 18,125% p.a. la 19,5% p.a., fac ca apelul la credite să fie foarte costisitor, unii debitori preferînd să cumpere lire din alte valute care pot fi împrumutate la dobînzi mult mai scăzute. Evoluția acestei valute oglindește situația de așteptare pe care o adoptă operatorii de devize pînă la anunțarea noilor măsuri economice pe care le va lua guvernul ce va fi ales zilele acestea.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni, au fluctuat ușor în jurul nivelului de 7% p.a. pentru depozitele în eurodolari, 1,875% p.a. la depozitele în eurofranci elvețieni și 4,75% p.a. la cele în euromărci vest-germane.

Prețul aurului la Londra a cotat între 125 și 126,50 dolari uncia, cu ușoare tendințe de scădere.

Gh. MUNTEAN

MONDORAMA

S.U.A.: Dependența de import

PÎNĂ în deceniul actual și mai ales pînă la criza energetică creșterea dependenței economiei S.U.A. de importul de materii prime nu provoca îngrijorare deosebită. Accentuarea preocupării în legătură cu această evoluție a fost generată, pe de o parte, de faptul că, după aprecierea revistei „Resources Policies“, necesarul de materii prime al economiei americane a sporit continuu, fiind de două ori mai mare în 1973 decît în 1950 și putînd crește încă de trei ori, după prognoze recente, pînă în anul 2000. Pe de altă parte, a contribuit tendința capitalurilor americane de a se investi, de preferință, în exploatarea zăcămintelor de materii prime din țări în curs de dezvoltare — exploatare mai rentabilă decît a resurselor naturale de pe teritoriul S.U.A.

După cum se vede din graficul alăturat, dintr-un număr de cincisprezece minerale sau metale, la nouă importul S.U.A. depășește 60% din volumul consumului acestora. Totodată, conform unei prognoze elaborate de Ministerul de Interne al S.U.A., dependența menționată se va accentua în următoarele decenii. Astfel, de pildă, se prevede că în anul 2000 Statele Unite vor depinde de import în proporție de 56% la cupru, de 67% la minereu de fier sau plumb, de 84% la zinc, de 89% la nichel, de 97% la wolfram, de 98% la bauxită și de 100% la crom, cositor și mangan.

Dependența S.U.A. de importul de resurse minerale)*

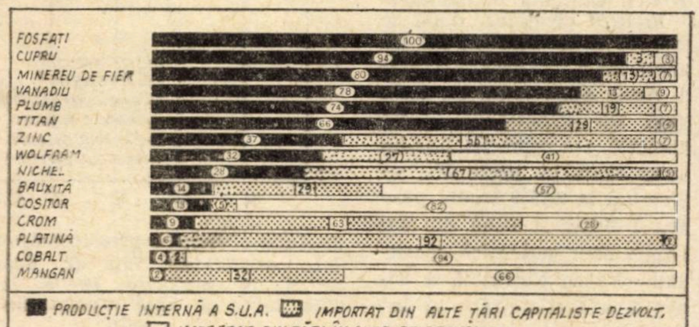

(după B.I.K.I.)

*) Cifrele reprezintă ponderea în consumul intern al produsului respectiv (fiind calculat pe baza conținutului de metal)

Iugoslavia: planul verde

PRINTRE programele de dezvoltare a economiei Iugoslaviei în perioada 1976—1980 figurează și așa-numitul „plan verde“, referitor la agricultură. Comparativ cu ultimii ani antebelici, agricultura iugoslavă produce în prezent de două ori mai multe alimente. Și totuși, după cum se subliniază în presa iugoslavă, sporurile realizate (de pildă, în medie de 1,9% pe an în ultima perioadă) nu sînt suficiente, fiind necesar să se recurgă la importul de alimente.

De aceea, pentru actualul cincinal s-a planificat o creștere medie anuală a producției agricole de 4—4,5%, ceea ce va permite să se acopere necesarul de consum la alimente și să se pregătească condițiile pentru revenirea Iugoslaviei pe piața mondială în calitate de exportator tot mai important de produse agricole. În acest scop au fost prevăzute investițiile necesare atît în agricultura propriu-zisă cît și în sectoarele conexe, cum sînt producția de tractoare (parcul de tractoare din agricultură urmînd să se dubleze în decurs de cinci ani) și diverse mașini agricole, industria de îngrășăminte, insecticide, erbicide, pesticide etc. Totodată, vor fi aplicate măsuri de stimulare a creșterii productivității în sectorul particular din agricultură, caracterizat printr-o puternică fărîmițare a proprietății, respectiv a terenurilor cultivate.

Depoluarea Rinului

ACORDUL realizat la sfîrșitul lunii mai, după 13 ani de negocieri, între țările vest-europene situate pe Rin, de a finanța proiectul de îngropare la mare adîncime a reziduurilor de sare de la uzinele chimice care poluează acum apele fluviului prevede suportarea costului realizării acestuia (de 24,6 milioane de dolari) după cum urmează: Olanda 34%, Franța și R.F.G. cîte 30%, Elveția 6%. Realizarea proiectului va permite reducerea cu 20%, de la 9,5 milioane tone pe an la 7,5 milioane, a conținutului de sare al apei Rinului, dar nu mai devreme de doi ani. Poluarea cu sare a Rinului a devenit critică pentru țările riverane care utilizează apa fluviului pentru aprovizionarea populației, în agricultură și, în cazul Olandei, și pentru ameliorarea terenurilor recuperate din mare.

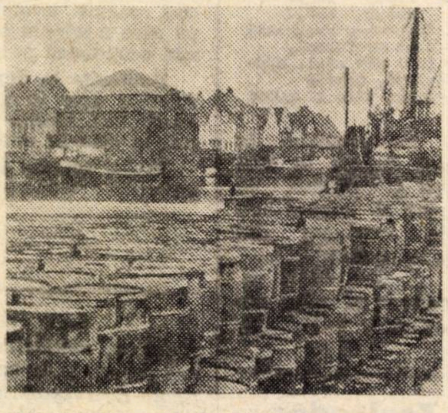

Protejate, apele Rinului pot rămîne foarte bogate în pește

Comisia internațională pentru protecția Rinului împotriva poluării, creată în 1963 de Franța, R.F.G., Olanda, Elveția și Luxemburg, are în studiu și alte proiecte de depoluare a Rinului de diferiți agenți. În luna aprilie a.c. s-a realizat un prim pas, în sensul acceptării alcătuirii unei liste de substanțe toxice a căror deversare în Rin va trebui reglementată.

În același timp, un raport oficial al unui grup de experți vest-germani relevă că instalațiile antipoluare care ar trebui construite în R.F.G. nu ar costa decît echivalentul a 0,25% din cifra de afaceri a întreprinderilor din această țară, 0,30% din bugetul federal și 0,35% din bugetul landurilor.

Troleibuzul: fiabilitate și rentabilitate

ODATĂ cu creșterea prețurilor carburanților lichizi, interesul pentru troleibuze — care consumă curent electric, ce poate fi produs și pe bază de cărbune, — a început și el să crească. În Franța numai cinci orașe (Lyon, Grenoble, Saint-Etienne, Marsilia și Limoges) mai au în exploatare troleibuze și deoarece caroseria acestora era destul de „obosită“, autoritățile municipale respective au comandat un nou tip de troleibuze, îmbunătățit. Costul unui exemplar este dublu față de cel al unui autobuz de capacitate egală, dar fiabilitatea sa este considerată mult superioară, iar costul exploatării sale sensibil mai redus. Inițiative similare se semnalează și în Norvegia, Canada, R.F.G. și alte țări.

Locuința și drepturile omului

CONSTRUITE prin definiție pentru a dura, locuințele trebuie în același timp să facă față unor situații în continuă schimbare, caracterizate prin: sporirea longevității, reducerea săptămînii de lucru, coborîrea vîrstei de pensionare, educația permanentă, apariția unor noi mijloace de informare și de utilizare a timpului liber, creșterea gradului de mecanizare și automatizare a gospodăriei, independența sporită a tinerelor generații etc. A avea o locuință adecvată la un preț rezonabil, s-a adăugat listei în creștere a drepturilor omului, constată un studiu recent al C.E.E./O.N.U., care subliniază că problema locuințelor, chiar și în termeni cantitativi, se numără printre cele care necesită o atenție permanentă.

Printre tendințele care se conturează în domeniul construcției de locuințe se amintesc necesitatea unor locuințe nu numai mai mari, dar și mai „elastice“, mai flexibile, adică mai ușor transformabile în funcție de modificările care pot surveni în numărul membrilor și structura unei familii. Alte tendințe previzibile sînt: dotarea din nou a locuințelor cu cămări, de care fuseseră lipsite odată cu răspîndirea frigiderului, mărirea suprafeței camerei de baie și a bucătăriei pentru a face loc aparatelor electrocasnice, transformarea unei camere și în cabinet de studiu (datorită prelungirii educației pe întregul parcurs al vieții adulte).

GLOSAR

Conversiune

PRIN CONVERSIUNE se înțelege operația legală cu ajutorul căreia sînt modificate condițiile stabilite cu ocazia emisiunii pentru unul sau mai multe împrumuturi anterioare ale statului sau ale unei instituții publice. O asemenea operație servește în general pentru contopirea într-unul singur a mai multor împrumuturi distincte, pentru reducerea dobînzii sau prelungirea termenului de plată al împrumuturilor vizate.

Prin conversiune a datoriilor se mai înțelege și intervenția statului în relațiile dintre debitorii și creditorii particulari, în anumite situații, prin care sînt modificate în mod uniform condițiile creditelor. O asemenea conversiune constă în reducerea sumelor datorate, eșalonarea rambursării lor pe o perioadă mai îndelungată, reducerea ratei dobînzii etc.

În România, cea mai vastă și mai cunoscută operație de acest gen a fost conversiunea datoriilor agricole și urbane din 1932—1934, determinată de criza economică din 1929—1933. Ca urmare a crizei, prețurile produselor agricole, chiriile din localitățile urbane, prețul imobilelor din aceste localități au suferit scăderi atît de mari, încît au creat o situație anormală în desfășurarea relațiilor dintre debitori și creditori, în primul rînd între debitorii agricoli și urbani față de bănci, institute de credit funciar și particulari.

Țărănimea nu mai avea mijloace să ramburseze împrumuturile, contractate îndeosebi pentru a-și acoperi cheltuielile de trai. Moșierimea nu mai achita creditele cu care cumpărase proprietățile agricole. Proprietarii de imobile urbane nu mai achitau nici ei împrumuturile contractate la institutele de credit specializat sau la bănci. În condițiile acestei carențe generale a debitorilor, creditorii se vedeau cu fondurile imobilizate, în timp ce deponenții la bănci, temîndu-se de un crah bancar, reclamau insistent restituirea banilor depuși.

Prin legile din 19 aprilie 1932 și 14 aprilie 1933, precum și prin legea din 7 aprilie 1934 de lichidare a datoriilor agricole și urbane, statul român a procedat la conversiunea datoriilor. Au fost reduse cu 50 la sută datoriile contractate de agricultori și moșieri și cu 20 la sută cele contractate de proprietarii urbani. Restul care urma să fie plătit a fost eșalonat pe 17, respectiv 10 ani, iar dobînda a fost redusă la 3, respectiv 10 la sută anual. Totodată, băncile au fost autorizate să încheie aranjamente cu depunătorii pentru reducerea depunerilor proporțional cu pierderile lor rezultate din conversiune, astfel încît ele să-și poată continua activitatea fără să sufere de pe urma conversiunii.

Acțiunea de conversiune a datoriilor din 1932—1934 a avut un caracter de clasă. Principalii profitori au fost cei din rîndurile moșierimii și burgheziei, aceștia rămînînd cu proprietățile rurale și urbane cumpărate pe credit fără a mai fi nevoiți să achite decît o fracțiune din credite. Marile bănci și institute de credit specializat au fost singurele despăgubite de stat din banii contribuabililor, astfel încît depunerile la ele au rămas nereduse. Celelalte bănci, mici și mijlocii, care aveau depunători din mica burghezie și țărănime, s-au despăgubit reducînd la jumătate depunerile clienților.

C. K.

Aranjamente comerciale

Vlad Cioloca, Arad — 1) La aranjamentul privind comerțul internațional cu textile, negociat sub auspiciile G.A.T.T., al cărui termen de valabilitate expira la sfîrșitul anului viitor au aderat pînă acum 38 de țări și teritorii (Piața comună vest-europeană fiind considerată un singur membru). Dintre țările socialiste la acest acord participă Ungaria, Polonia, Iugoslavia și România. Prin textile în termenii Aranjamentului se înțeleg pale, fire, țesături, confecții simple, îmbrăcăminte și alte produse prelucrate din bumbac, lînă și fibre artificiale și sintetice sau din amestecuri în care fibrele de mai sus reprezintă minimum 50% (17% pentru lînă) din greutatea produsului.

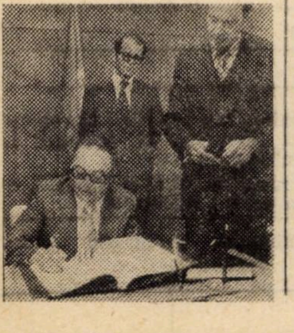

„Aranjamentul multifibre“, cum este el cunoscut, își propune liberalizarea progresivă a restricțiilor cantitative din comerțul mondial cu textile și promovarea produselor țărilor în curs de dezvoltare pentru creșterea încasărilor lor din exportul de produse textile și pentru sporirea ponderii lor în comerțul mondial. Se apreciază însă că pînă acum nu s-au făcut progrese în direcția reducerii diferitelor obstacole netarifare care stau în calea acestui comerț.

2) România a semnat la 29 aprilie a.c. Acordul internațional al cositorului, care va intra în vigoare la 1 iulie a.c. pentru o perioadă de cinci ani. Acordul, al cincilea de acest fel, își propune să prevină fluctuații excesive ale prețului cositorului, să sprijine sporirea încasărilor din exportul acestui metal, asigurînd o aprovizionare adecvată cu cositor la prețuri echitabile pentru consumatori și remuneratorii pentru producători. În acest scop Acordul prevede utilizarea unui stoc tampon de cositor și aplicarea „flexibilă și temporară“ a controlului asupra exporturilor pentru a asigura un echilibru între cerere și ofertă și astfel menținerea prețurilor între anumite limite convenite.

În imagine: reprezentantul permanent al României la O.N.U., ambasadorul Ion Datcu, semnînd Acordul la sediul Națiunilor Unite.

Costuri

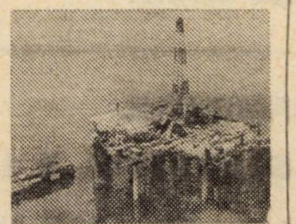

Ion Ciupagea, com. Poiana Mare, Dolj — Primele două platforme instalate de compania British Petroleum în zona denumită Forties din Marea Nordului au costat 130 milioane dolari fiecare, construcția lor durînd 30 de luni. În baza experienței căpătate, următoarele două platforme au fost construite în numai 16 luni și au costat doar 95 milioane dolari fiecare. Depășirea în medie cu 57% (dar în unele cazuri cu peste 200%) a costului estimat inițial al platformelor petroliere din Marea Nordului este pusă atît pe seama lipsei de experiență în acest domeniu cu totul nou, cît și pe cea a inflației. Cifre furnizate de **The Economist** situează ponderea salariilor la 50—70% din costul total al exploatării platformelor. În ce privește durata mare a construcției, ea se datorează nu numai condițiilor vitrege, ci și unor întîrzieri inițiale în furnizarea echipamentului reclamat de „boom-ul petrolier“ din Marea Nordului.

Telefonul în România

În completarea celor publicate în nr. 18/1976 al revistei în legătură cu centenarul telefonului aniversat în această primăvară aș dori să aduc cîteva precizări. România s-a numărat printre cele dintîi țări europene care au introdus telefonul, la început în mod experimental, și anume în 1883, la numai 7 ani de la invenția lui Bell. Telefonia interurbană datează la noi din 1893, cînd cîteva localități ale țării au fost legate între ele prin linii pe stîlpi. Primele cabluri telefonice subterane se instalează în 1906, prima centrală telefonică automată — cea de pe bulevardul Dacia din București — datează din 1927, iar a doua — „Victoria“ — din 1932.

prof. Gheorghe Drăgoi
București

J. Paul Getty

Vlad Donciu, Iași — Multimiliardarul american J. Paul Getty, decedat la 6 iunie în Anglia la vîrsta de 83 de ani, era considerat încă în 1957 de revista **Fortune** drept cel mai bogat om din lume, titlu la care nu era concurat decît de H. Hughes, decedat și el nu demult. El deținea controlul asupra unui vast imperiu industrial și financiar (circa 200 de firme), avînd în frunte compania Getty Oil, al cărei președinte era. După ce a urmat cursurile Academiei militare de la Harvard și ale cîtorva universități californiene, a studiat științele economice și politice la Oxford. Devine milionar la 22 de ani, cumpărînd ieftin în Oklahoma terenuri aride care aveau să se dovedească foarte bogate în petrol. Dar marea sa avere este creată în perioada crizei din 1929—1933 cînd, împotriva avizului experților, cumpără masiv acțiuni ale unor companii ce controlau importante zăcăminte de petrol. Momentul principal al carierei sale de afaceri îl constituie obținerea în 1949 a unei concesiuni în „zona neutră“ dintre Arabia Saudită și Kuweit, contra sumei de 9,5 milioane dolari și a obligației de a plăti 1 milion de dolari pe an, pe toată durata concesiunii, indiferent dacă se va descoperi sau nu petrol. În 1953 în urma prospecțiunilor întreprinse terenul respectiv se va dovedi foarte bogat în petrol, transformîndu-l pe Getty în multimiliardar. Venitul său era estimat în ultimii ani la 400 000 dolari pe zi. În același timp, la reședința sa de lîngă Londra instalase pentru vizitatori o cabină telefonică cu plată.

Colecția sa de artă, evaluată la circa 200 milioane de dolari, cuprinde lucrări de Tintoretto, Tizian, Veronese, Rubens, Renoir și alți pictori renumiți.

În spiritul generozității marilor bogătași Getty prevede în testamentul lăsat că orice persoană care ar declara ulterior că a fost soția sa sau că este fiu sau fiică a lui să primească „suma de 10 dolari și nu mai mult“.

Epilog la „războiul codului“

Stere Popa, București — Acordul încheiat între Anglia și Islanda pe o perioadă de șase luni — care a pus capăt celui de al treilea „război al codului“ — prevede limitarea la o medie de 24 pe zi a numărului navelor britanice autorizate să pescuiască în interiorul zonei de 200 mile de coasta Islandei (dar nu sub 20 de mile). După expirarea celor șase luni, pescuitul în interiorul zonei celor 200 mile fixate de Islanda la 15 iulie 1975 va fi permis navelor engleze numai în baza unui nou acord încheiat cu această țară, probabil de către Piața comună. Înaintea ultimului „război al codului“ navele engleze pescuiau anual circa 130 000 tone de pește (majoritatea cod) în zona care a format obiectul litigiului. Prin aplicarea acordului de la Oslo, această cantitate se va reduce la 30 000 tone pe an.

Canada și Norvegia și-au anunțat și ele intenția de a extinde unilateral la 200 mile limita zonei lor de pescuit, dacă nu vor reuși să ajungă la un acord cu țările interesate în pescuitul din zonele respective. La rîndul lor, țările Pieței comune au în vedere crearea propriei lor zone de pescuit de 200 mile, dar sînt foarte divizate în privința modului cum să fie împărțită între ele această zonă și a măsurilor de ocrotire a puietului, subiecte în care se prevăd negocieri foarte complicate la Bruxelles.

CAMPANIA AGRICOLĂ DE VARĂ

(Urmare din pag. 1)

și cele ale întreprinderilor de transporturi auto. Mișcarea combinelor, preselor și altor utilaje agricole între ferme și tarlale se va face numai seara, la încheierea lucrului. Paiele vor fi balotate și transportate în parcul de furaje sau la capătul tarlalei ; în nici un caz nu se poate admite arderea lor. Eliberarea de paie a terenului trebuie făcută concomitent cu recoltatul, echipînd presele cu sănii și asigurîndu-se forța de muncă necesară pentru deservirea lor.

INTREȚINEREA CULTURILOR se situează, de asemenea, pe lista priorităților acestei perioade. În toate unitățile agricole de producție trebuie luate măsuri pentru executarea prașilelor mecanice și manuale, în numărul minim stabilit pentru fiecare cultură, la intervale scurte și de bună calitate, astfel ca la începutul recoltatului unitățile de producție să-și poată concentra eforturile numai asupra acestuia. Totodată se va continua acțiunea de erbicidare (cu 2,4-D și ICEDIN) la porumbul boabe și siloz, folosind toate cantitățile de erbicide din stoc. Combaterea bolilor și dăunătorilor la toate culturile agricole trebuie să fie în atenția specialiștilor și a conducerilor de unități.

Pe întreaga perioadă, aplicarea programului de irigare la culturi prin organizarea formațiilor de udători și motopompiști, asigurarea carburanților, fertilizarea suplimentară cu azot a suprafețelor irigate vor trebui să se desfășoare conform programului stabilit cu întreprinderile de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, avînd în vedere că în această perioadă consumul de apă al plantelor este mare. Măsuri organizatorice deosebite trebuie luate pentru eliberarea terenurilor destinate însămînțării culturilor duble, astfel ca **de la recoltare la semănat să nu treacă mai mult de 3—4 zile.**

Pe solurile ușoare, curate de buruieni și suficient de umede, patul germinativ se va pregăti prin 1—2 treceri cu grapa cu discuri. În toate cazurile se va urmări crearea unor condiții optime pentru răsărirea plantelor. Pentru a crea condiții mai sigure de reușită a culturilor duble în perimetrele irigate, după orz și grîu se vor semăna numai legume și porumb pentru boabe din grupa hibrizilor timpurii ; cantitățile necesare de sămînță au fost asigurate.

DESFĂȘURAREA în condiții tehnico-organizatorice corespunzătoare a lucrărilor agricole din campania de vară depinde și de buna colaborare a organelor agricole județene cu organele centrale, pentru a se rezolva operativ și eficient toate nevoile unei aprovizionări ritmice cu carburanți, lubrifianți și piese de schimb, cu sfoară și sîrmă de balotat, cu îngrășăminte chimice și substanțe de combatere a dăunătorilor. De asemenea, o colaborare permanentă este necesară și între Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și celelalte organe centrale și locale, în vederea realizării acțiunilor prevăzute în program.

Organele agricole județene, organele de conducere colectivă din unitățile de producție, specialiștii, toți oamenii muncii din agricultură au datoria patriotică de a-și concentra eforturile, așa încît întregul volum de lucrări să se execute la cel mai înalt nivel tehnic și organizatoric, iar recolta de cereale, care se prelimină a fi superioară celei din anii precedenți, să ajungă în întregime în magazii.

Mobilizați de comandamentele județene și comunale de coordonare a lucrărilor agricole, lucrătorii de la sate sînt chemați să participe din plin la executarea în condiții optime a programului stabilit, astfel încît **încă din primul an al cincinalului, sarcinile de producție ce revin agriculturii să fie realizate exemplar.**

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL

LA „REVISTA ECONOMICĂ“ PE SEMESTRUL II 1976

Abonîndu-vă la „Revista economică“ pe semestrul II 1976, vă asigurați primirea cu regularitate a revistei și a Suplimentului economico-legislativ. Prețul unui abonament este: 130 lei pe semestru, 65 pe trimestru.

Răspunzînd cerințelor unui mare număr de cititori față de consultațiile publicate în sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid, REVISTA ECONOMICĂ va publica în anul de învățămînt 1976—1977 consultații cuprinzînd date noi, actualizate, precum și un glosar de termeni și noțiuni economice, scheme și grafice.

Pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul superior economic în anul universitar 1977—1978, pentru profesorii de economie politică și elevii din anul III al liceelor teoretice și de specialitate, REVISTA ECONOMICĂ va publica consultații de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul superior economic.

Abonamentele se fac prin serviciile de difuzare a presei din cadrul oficiilor P.T.T.R. din întreaga țară sau prin mandat poștal pe adresa :
Întreprinderea de Stat pentru imprimate
și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.)
Piața Scînteii nr. 1, București
Cont nr. 645130152 BNRSR, Filiala Sectorului 1

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 25 din 25 iunie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Campania agricolă de vară **(Teodor Chețan)** 1
— Plan • angajamente Investiții. Ritmuri înalte de execuție pe șantiere **(B. Vasile, T. Ludovic)** 2—3
— Creșterea gradului de utilizare și valorificare a resurselor materiale, direcție hotărîtoare de sporire a eficienței economice (I) **(Maxim Berghianu)** 4—6
— Mecanismul economic. Funcționalitate. Eficiență : Corelații ce se cer mai bine... corelate **(C. Suciu)** 7
— Tehnologiilor moderne, cîmp larg de afirmare **(V. Boescu, L. Țintea)** 8—9

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Strategia exporturilor complexe **(G. Cojocaru)** 10—12

CONSULTAȚII

— În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior : Consumul **(C. N. Gogoneață, C. C. Popescu)** 13—14

TEORII • IDEI

— Pentru un nou sistem de valori și un model rațional și echitabil de consum (dr. **Maria D. Popescu)** 15—17
— Democrație, economie, cultură (prof. dr. **Vasile Nichita)** 18—19
— Școli • curente • economiști : Controverse și reevaluări în teoriile burgheze ale creșterii economice (I) (dr. **I. Cristescu)** 20—21
— Convorbiri economice cu Eleonora Masini 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Echitatea, criteriu valoric al unei noi ordini economice și politice (II) **(M. Botez, S. Celac)** 23—24
— Turcia : Coordonate ale modernizării economiei **(Corneliu Albu)** 25
— Documentar : Tendințe în dezvoltarea tehnicii de calcul **(Daniel Dragoș)** 27—28
— Tendințe • conjuncturi 29
— Mondorama 30
— Curier 31

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

ÎNTREPRINDEREA DE APARATE ELECTRICE DE MĂSURAT TIMIȘOARA

Strada Venus nr. 2
Telefon 32012

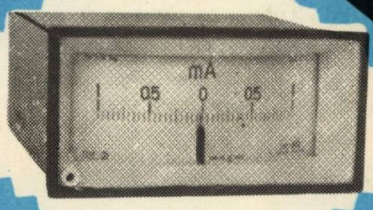

Întreprindere dotată cu utilaje de mare precizie și productivitate și cu laboratoare la un înalt nivel de înzestrare tehnică. Îmbinînd activitatea de producție cu cea de concepție, întreprinderea înregistrează o dinamică ascendentă atît în ceea ce privește volumul și valoarea producției, cît și în ceea ce privește calitatea și numărul sortimentelor de produse.

În fabricația curentă a întreprinderii sînt următoarele produse :

1 CONTOARE ELECTRICE :

— monofazate TIP CAM 6, CAM 61, CAM 65 și CAM 7
— trifazate TIR CA-32, CR-32 și CA-43

2 APARATE DE MĂSURAT CURENT CONTINUU ȘI ALTERNATIV

— voltmetre
— ampermetre
— miliampermetre
— microampermetre

3 APARATE DE MĂSURĂ FERODINAMICE

— wattmetre și varmetre cu :
a) conectare directă la circuitul de tensiune și curent
b) conectare directă la circuitul de tensiune și conectare prin transformator de măsură la circuitul de curent
c) conectare prin transformatoare de măsură la circuitele de tensiune și de curent

4 APARATE INDICATOARE DE PROFIL PENTRU MĂSURAREA MĂRIMILOR NEELECTRICE

— milvoltmetre indicatoare tip MI-72 p, MI-96 p, MI-144 p, MI-192 p
— aparate indicatoare tip AI-72, AI-96, AI-144 și AI-192
— logometre indicatoare tip LI-72, LI-96, LI-144, LI-192

5 APARATE DE MĂSURĂ MAGNETOELECTRICE

— de format profil tip M 6 și M 62
— tip IMN 96

6 APARATE MAGNETOELECTRICE DE TABLOU CU AX CENTRAL
7 APARATE ELECTROMAGNETICE CU AX CENTRAL DE TABLOU DE TIP E 541, E 52, E 53 și E 54.

În continuare, la I.A.E.M. Timișoara vor intra în fabricație noi produse de înaltă precizie.

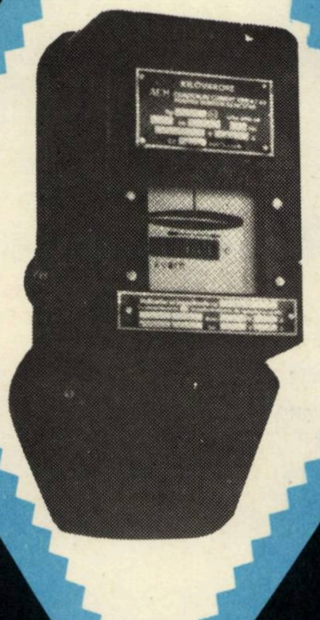

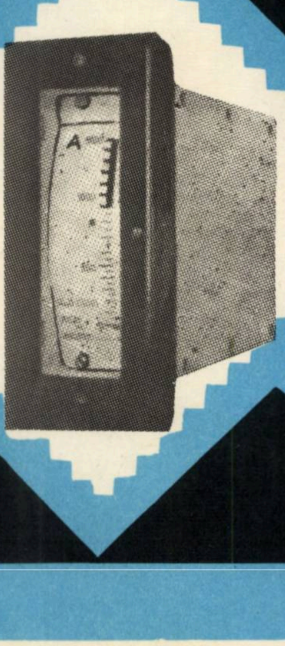

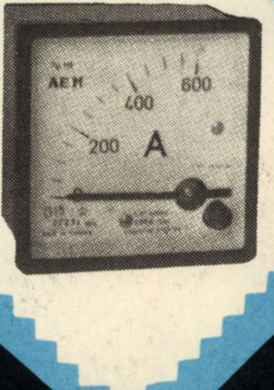

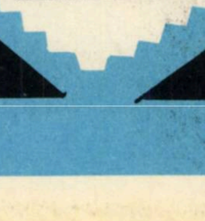

AMBALAJUL METALIC

AGATEX

TIMIŞOARA

1976 III 10

Ţesături de calitate la nivelul celor mai exigente cerinţe puteţi obţine utilizind accesorii pentru ţesătorii executate de Intreprinderea Ambalajul Metalic Timişoara.

Suveici, canete, rame, iţe, săbii de lansare, executate după orice model de către muncitori de inaltă calificare, folosind o tehnologie inaintată, satisfac cele mai exigente cerinţe sub aspectul destinaţiei, concepţiei constructive şi calităţii.

Instalaţii specializate, procedee tehnologice moderne folosite in domeniul uscării artificiale şi innobilării diverselor esenţe de lemn selectat din pădurile seculare ale Carpaţilor conferă acestora performanţe ridicate.

Pentru consultaţii un personal de inaltă calificare vă stă la dispoziţie.

Produsele cu marca **AGATEX** se situează la nivelul celor mai reprezentative produse similare de pe piaţa mondială.

Ambalajul Metalic
Timişoara
Bd. 6 Martie nr. 43
Telefon : 1 37 32

ROMSIT
13 St. Ion Ghica
Bucureşti-România
Telex : 11855 romsit
Telefon : 14 05 32; 13 82 89

Lei 5